

Αρμόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΔΗΜΟΣΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΒΕΡΟΙΑΣ

44

Αριθ. εις 533

ΔΩΡΕΑ *Δωρεά*

ERVER_00170

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Λ Ε Ξ Ι Κ Ο Ν
ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΙΚΟΝ

ΤΟΜΟΣ ΤΡΙΤΟΣ

Βόλγα — Έρμης

ΕΚΔΟΤΑΙ

ΑΡ. 53.

Δάρτιος 1893.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΛΕΞΙΚΟΝ

ΕΡΚΥΚΛΟΠΑΙΔΙΚΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ

τῇ συμπράξει τῶν κυρίων

Δ. Ἀδαντινοῦ, + Ἀχ. Ἀγαθονίκου, Γ. Ι. Ἀγγελοπούλου, Η. Ι. Ἀγγελοπούλου, Α. Ἀναγνωστάκη, Χ. Ἀννίνου, Ν. Ἀποστολίδου, Σίμ. Ἀποστολίδου, Γ. Ἀποστολοπούλου, Ι. Ἀραδαντινοῦ, Τιμ. Ἀργυροπούλου, Γ. Χ. Βάφα, Γ. Βιζυνοῦ, Η. Βεροπούλου, Δαμ. Βορέ, Π. Γενναδίου, Ἀγ. Γιαννοπούλου Ἡπειρώτου, Ν. Γουναράκη, Ν. Δημαρᾶ, Ρ. Δημητριάδου, Κ. Διγενῆ, Β. Δούσμανη, Γ. Δροσίνη, Ἀθ. Παπαλουκᾶ Εὐταξίου, Δ. Κακλαμάνου, Ἠλ. Κανελλοπούλου, Γ. Καραμήτσα, Δ. Καραμπέτσου, Π. Καραλίδου, Α. Κεφαλλήνοῦ, Α. Κίτσου, Κλ. Κλεομένους, Δ. Κοκκίδου, Ἰω. Κονδυλάκη, Ἀ. Κουρτίδου, Σπ. Κριτσινῆ, Κ. Δ. Κρυστάλλη, Γ. Κωνσταντινίδου, Κ. Κωστή, Κ. Λάμπρου, Μ. Λάμπρου, Σ. Λάμπρου, Δ. Λαπιθιώτου, Σπ. Μαγγίνα, Κ. Ν. Μαρίνου, Γ. Μάυερ, Ἀντ. Μηλιαράκη, Σπ. Μηλιαράκη, Ι. Π. Μηλιοπούλου, Μ. Μητσάκη, Κ. Μητσοπούλου, Γ. Μίλησι, Μ. Μίνδλερ, Ἀντ. Μομφερράτου, Ἰγν. Μοσχάκη, Ν. Μοσχοδάκη, Γ. Ν. Νάζου, Κ. Ξένου, Κ. Παλαμᾶ, Π. Πανᾶ, Ι. Πανταζίδου, Σπ. Παπαγεωργίου, Χρ. Παπαδοπούλου, Ἰω. Παπαθεοδώρου, Χ. Παπαμάρκου, Γ. Παπανδρέου, Στ. Παπαφράγκου, + Ἀλ. Πασπάτη, Β. Πατρικίου, Γ. Ι. Πεντάκη, Γ. Πιλαδίου, Μ. Ι. Πολίτου, Ν. Γ. Πολίτου, Π. Γ. Πολίτου, Θ. Πολυκράτους, Α. Προβελεγίου, Ι. Πρωτοδίκου, Β. Πρωτοπούλου, Ἑμμ. Ροΐδου, Ἀρ. Ρούκη, Ὁ. Ῥουσοπούλου, + Ι. Ῥωμανοῦ, Σ. Σακελλαροπούλου, + Ι. Σακκελίωνος, Θ. Σοφοῦλη, Ν. Σπάθη, Κλ. Στεφάνου, Κυπ. Στεφάνου, Στ. Στρέϊτ, Γ. Σ. Στρέϊτ, + Γ. Δ. Σύρμα, Χ. Τσουντα, Δ. Φιλίου, Τιμ. Φιλήμονος, Θ. Φλωρᾶ, Γ. Χατζηδάκι, Μ. Χατζημηχάλη, Θ. Χελδράχ, Ν. Χλωροῦ

καὶ πολλῶν ἄλλων ἐκτάκτων συνεργατῶν.

ΒΡΑΒΕΥΘΕΝ

ΥΠΟ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΕΙΟΥ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

ΤΟΜΟΣ ΤΡΙΤΟΣ

Βόλγα — Ἑρμῆς

ΑΘΗΝΗΣΙ

ΜΠΑΡΤ ΚΑΙ ΧΙΡΣΤ ΕΚΔΟΤΑΙ

ΟΔΟΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΡ. 53.

Ἰανουάριος 1892 — Μάρτιος 1893.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

B

Βόλγα κλημουχικαί Στέππαι.

Οὕτω καλοῦνται αἱ ἐν τῷ ῥωστικῷ κυβερνεῖω τοῦ Ἀστραχάν, ὑπὸ Καλμούχων οἰκουμέναι, πεδιάδες, αἱτινες ἄρχονται πρὸς Δ ἀπὸ τῶν Ἑργενίων λόφων καὶ ἐκτείνονται πρὸς Δ ἄχρι τῆς ἁριστερᾶς ὁχμῆς τοῦ Βόλγα, ἔχουσι ἐμβαδὸν 80 000 περίπου τχμ. Τὸ ἕδαφος αὐτῶν κατὰ τὸ πλεῖστον εἶναι 1—15 μ. χαμηλότερον τῆς τοῦ Εὐξεινίου ἐπιφανείας. [Π.Π.]

Βόλγας (παρά τισιν ἀρχαίοις Ἑλλήσι γεωγράφοις Ῥά, ἢ Ῥας, ἢ Ῥως καλούμενος). Ὁ μέγιστος τῶν ποταμῶν τῆς Ῥωσσίας καὶ ὁ σημαντικώτερος κατὰ τὸ μήκος τῶν τῆς Εὐρώπης. Αἱ πηγαὶ αὐτοῦ κεῖνται εἰς ἀπόστασιν 335 περίπου χμ. ἀπὸ τοῦ Φιννικοῦ Κόλπου, οὗ μακρὰν τοῦ Δύνα, ἐν τῷ κυβερνεῖω Τουέρ καὶ ἐν τελματώδει τινὶ πεδιάδι, παρὰ τὸ χωρίον Βολγίνο Βερτσόβε. Ὁ Β. εἰς ἀπόστασιν 107 χμ. ἀπὸ τῶν πηγῶν του ἐνοῦται μετὰ τοῦ Σελισχαρόβκα, διέρχεται διὰ τῶν λιμνῶν Βερχότας, Στέρς, Κζέλουγ, Πένο καὶ Βόλγο, ἀρδεύει ἐννέα κυβερνεῖα καὶ γύνεται εἰς τὴν Κασπίαν θάλασσαν, σχηματίζων κάτωθεν τοῦ Ἀστραχάν Δέλτα ἔχον πλάτος 110 χμ., διὰ δύο μεγάλων στομιῶν, τοῦ Μεγάλου καὶ τοῦ Μικροῦ Τσουλπάν, καὶ 200 περίπου μινῶν, ὧν τὰ πλεῖστα ἄμυχιστα. Τὰ παραποτάμια αὐτοῦ ἀρδεύουσι περισσότερα τῶν 20 κυβερνεῖων καὶ ἀποτελοῦσιν ἐν συνόλῳ ὕδατο πέδιον 1,458.894 τχμ. Ἀνέρχονται δὲ εἰς 195, ὧν τὰ 38 πλωτά. Ἐξ αὐτῶν τὰ μέγιστα εἶναι ὁ Ὁκας καὶ ὁ Κάμας. Διὰ τοῦ Β. τῶν παραποταμιῶν του καὶ τῶν διωρυγίων συγκοινωνεῖ ἡ Κασπία μετὰ τῆς Λευκῆς θαλάσσης. Ἡ μετὰ τοῦ Εὐξεινίου συγκοινωνία ἐκτελεῖται διὰ τοῦ σιδηρ. τοῦ Βόλγα. Τὸ μήκος τοῦ ποταμοῦ τούτου εἶναι κατ' ἄλλους μὲν 3712 χμ., κατ' ἄλλους δὲ 3183 χμ. καὶ κατ' εὐθεῖαν γραμμὴν ἀπὸ τῶν πηγῶν αὐτοῦ ἄχρι τῶν ἐκβολῶν 1670 χμ. Τὸ πλωτὸν αὐτοῦ μήκος εἶναι 2883 χμ., κατ' ἄλλους δὲ 3300 χμ. Τὸν χειμῶνα καλύπτεται ὑπὸ πάγων. Ἡ ἀλιεῖα ἐν αὐτῷ εἶναι ἀθροιστάτη· τὰ δὲ κυριώτερα εἶδη τῶν ἐν αὐτῷ ἀλιευομένων ἰχθύων εἶναι δέσφυργοι, σιλουροι, κυπρίνοι κτλ. [Π.Π.]

ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ Γ'

Βόλδον (Φαρμακολ.) Boldo ἢ Boldu, Pneumus Boldus, Monimiacees. Μόνον τὰ φύλλα τοῦ φυτοῦ τούτου εἶναι ἐν χρήσει ἐν τῇ ἱατρικῇ. ἐνέχουσι δὲ αἰθέριον ἐλαίον, ἀλκαλοειδές, τὴν βολδινὴν (boldine) καὶ σακχαρογόνα, τὴν boldopluosine, ὅπερ φαίνεται νὰ ἦναι τὸ ἐνεργὸν στοιχεῖον. Τὸ Β. εἶναι διεγερτικόν, τονωτικόν καὶ παρέχεται πρὸς τὰς παθήσεις τοῦ ἥπατος. Δίδεται τὸ μὲν αἰθέριον ἐλαίον ἀπὸ 4—10 σταγ., τὸ βάλμυκ ἀπὸ 1—2 γρ., ὁ δὲ οἶνος ἀπὸ 20—30 γρ. Ὁλιγοχρηττον. [Π.Π.]

Βολέροζ. Ἑθνικὸς χορὸς τῶν Ἰσπανῶν ἔχων τὰς κινήσεις τοῦ μενουέτου, ἀλλὰ μὲ λυγίσματα καὶ τακίσματα· ὁ χρόνος αὐτοῦ, μετρίως ταχὺς ($\frac{3}{4}$). ἔχει ἰσους ρυθμικοὺς τόνους. Τὸν χορεύουσι μὲ κροτάλα εἰς τὰ χεῖρας, ὑπὸ τοὺς ἥλους κίθαρας ἢ καὶ ἄλλων ὀργάνων. Ὅταν χορεύηται κατὰ τρία καὶ τέσσαρα ζεύγη, ἐνομαζέται Μανχέττα ἐκ τῆς ἐπαρχίας Μάνχα. Ὁσαύτως Β. ἐνομαζόνται καὶ εἶδος ἀσματίων, πεποιημένων κατὰ τὸν χρόνον καὶ τὸν ῥυθμὸν τοῦ χοροῦ τούτου. [P.M.B.]

Βολεσλαῦος (Boleslav) Ὀνομα πολλῶν ἡγεμόνων τῆς Βοημίας καὶ Πολωνίας. Ἐξ ὧν ἐνταῦθα ἀναφέρομεν μόνον τὸν Βολεσλαῦον Α' τὸν ἰδρυτὴν τοῦ πολωνικοῦ κράτους (992—1025 μ.Χ.). μετὰ τὸν πρῶτον μυθικὸν ἰδρυτὴν Πιάστ. Ὁ Β. Α' ἤνωσεν ὑπὲρ τὸ σκῆπτρον αὐτοῦ τὴν Σιλεσίαν, Λουσατίαν, Μοραβίαν καὶ Βοημίαν καὶ τὰς ἀνατολικώτερον μέχρι Κριέβου ἐκτεινομένης χώρας καὶ πρῶτος ἐν ταῖς πολωνοῖς ἡγεμόσι ἔλαβε τὴν προσηγορίαν τοῦ βασιλέως. Ἐπὶ τοῦ βασιλείου τούτου τὸ πρῶτον διεδόθη ἡ χριστιανισμὸς εἰς τὴν Πολωνίαν [Π.Κ.]

Βόλεϋν Ἀννα Ἠλ. Ἀννα (βασιλίσσα Ἀγγλίας).

Βολῆς σχολεῖον ἡξίωματικόν. Συνεστάθη ἐπ' ἐσχάτων διὰ τοῦ Δ. τῆς 14 Οκτωβρ. 1889 πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ νόμου. Ἐ τοῦ νόμου ΑΦΔΓ' τῆς 29 Μῆου 1887. Σκοπὸς τοῦ σχολείου τούτου εἶναι ἡ θεωρητικὴ καὶ πρακτικὴ ἐκπαίδευσις εἰς τὰ τῆς βολῆς τῶν φρονητῶν ὅπλων τῶν υπολοχαγῶν καὶ ανθυπολοχαγῶν γυμναστῶν τῆς βολῆς ἐν τοῖς συντάγμασι τοῦ

πεικτικού και τοῖς τάγμασι τῶν εὐζώνων, ἔτι δὲ τῶν ὑπαξιωματικῶν (λοχιῶν καὶ ἐπιλοχιῶν) βοηθῶν τῶν γυμναστῶν τῆς βολῆς. Ἐδρα τοῦ σχολείου εἶναι αἱ Ἀθήναι, ἅμειςος δὲ προϊσταμένη ἀρχὴ αὐτοῦ τὸ ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν ὑπουργεῖον. Περὶ τοῦ τρόπου τῆς κατατάξεως, τοῦ προγράμματος, τῆς διαρκείας τῆς ἐκπαιδεύσεως κτλ. βλ. ἄρθρ. 5—97 τοῦ ἀνωτέρω Δ. ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὸ Δ. 14 Ὀκτωβρ. 1889 περὶ τροποποιήσεως ἄρθρων κτλ. [Ἄγγ.]

Βόλου. Βλ. Μπόλου.

Βολιάτσανη. Χωριὸν τῆς διοικήσεως Σκοπεῖων ἔχον ὡς 300 κατ. Βουλγαροὺς Χριστιανοὺς. [Β.]

Βολιθάρ (Σίμων). Ὁ περίφημος Ἀμερικανὸς ἥρως, στρατηγὸς καὶ πολιτικὸς ἀνὴρ, ἀρχηγὸς τῶν κατὰ τῆς Ἰσπανίας ἀποστάντων Ἀμερικανῶν αὐτῆς ἀποικῶν. Ἐπὶ ἐννέα ἔτη (1810—19) γενναϊότατα ἀγωνισάμενος καὶ πολλὰς ὑποστάς περιπέτειας ἀποτυχῶν, ἀλλ' οὐδαμῶς ἐκ τούτων καταβληθεὶς ἐπέτυχε τῇ 1819 νὰ ἰδρῦσῃ τὴν δημοκρατίαν τῆς Κολουμβίας, ἧς καὶ ἐγένετο πρόεδρος, εἴτα δὲ ἡλευθέρωσε (1824) τὴν Περούιν καὶ περιεδλόθη ἐνταῦθα δικτατορικῇ ἐξουσίᾳ. Ἐλαβε τὴν προσωνομίαν τοῦ ἑλευθερωτοῦ (El Libertador) παρὰ τῶν εὐγνωμονούντων συμπολιτῶν αὐτοῦ καὶ εἰργάσατο πολλὰχὺς ὑπὲρ δημοσπονδιακῆς τινος ἢ συμμαχικῆς ἐνώσεως πασῶν τῶν νοτιῶν Ἀμερικανικῶν χωρῶν καλέσας ἐπὶ τούτῳ καὶ συνοδὸν παναμερικανικὴν ἐν τῇ ἱσθμῷ τοῦ Παναμᾶ. Καὶ τοῦ μὲν μεγάλου τούτου σκοποῦ ἀπέτυχε, κατηγορηθεὶς δ' ὕστερον ὡς βουλευόμενος νὰ ἰδρῦσῃ τυραννίδα παρητήθη τὸ ἀξίωμα αὐτοῦ (1830), τῷ δ' αὐτῷ ἔτι ἐτελεύτησεν ἐν Καράκας, ἐνθα καὶ ἐγεννήθη, ζήσας μόνον ἔτη 47. [Π.Κ.]

Βολιθάρ (Bolívar), Πολιτεία τῆς Ν Ἀμερικῆς ἀνήκουσα εἰς τὴν δημοκρατίαν τῆς Κολουμβίας. ἔχει ἐμβαδὸν 55,000 τχμ. κατ. 241 704 (1870) καὶ πρωτεύουσάν τὴν Καρθαγένην. [Π.Π.]

Βολιθάρων (Μετρ.) ἡ βῆσις τοῦ νομισματικοῦ συστήματος τῆς Βενεζουέλης = 1 φρήκων. Τὸ Β. διακεῖται εἰς 100 centavos (ἐκατοστά). [Δ.Κ.]

Βολιθία. Κράτος τῆς Ν Ἀμερικῆς, ἐκτεινόμενον ἀπὸ τοῦ 8° ἄχρι τοῦ 26° 20' Β πλ. καὶ ἀπὸ τοῦ 58° ἄχρι τοῦ 71° Δ μήκους τοῦ Γρην. Συνορεύει πρὸς Β καὶ Δ μετὰ τῆς Βρασιλίας, πρὸς Ν μετὰ τῆς Παραγουαίου, τῆς Ἀργεντινῆς δημοκρατίας καὶ τῆς Χιλῆς, καὶ πρὸς Δ μετὰ τοῦ Εἰρηνικοῦ Ὀκεανοῦ καὶ τῆς Περούβιας. ἔχει ἐμβαδὸν 1,334,200 τχμ. καὶ κατ. 2 303 000 ὡς ἑγγιστά (1885), ὧν τὸ δέκατον περίπου Ἰνδοί, οἱ δὲ λοιποὶ Εὐρωπαῖοι, Κρεόλοι, Μιγάδες καὶ Μαύροι. Ὁ ρη ἔχει πρὸς Δ τὰς Ἀνδεῖς, ὧν ὑψηλότερα κορυφαί εἶναι

ἡ Σορράτη (7566 μ.) καὶ τὸ Υλλιμανί (6508 μ.). Ποταμοὺς δὲ πολλοὺς, πηγαζόντας ἀπὸ τοῦ ἑρπεδίου τῶν Ἀνδεῶν, θέν πηγάζουσι καὶ πάντες οἱ ποταμοὶ τῆς Ν Ἀμερικῆς. Κυριώτεροι δ' αὐτῶν εἶναι: Ὁ Μαδέιρα, βραχίων τοῦ μεγάλου ποταμοῦ τῶν Ἀμαζόνων σχηματιζόμενος ὑπὸ τῶν δύο ποταμῶν Μαμόρ καὶ Βενί· ὁ Παραγουαῖ καὶ ὁ Φουλκομαγίο, παραποτάμια τοῦ Πλάτα, καὶ ὁ Δεζαλουαδέρος, ἐκβαλλων εἰς τὴν λιμνὴν Τιτικάναν, τὴν μεγίστην τῶν πολλῶν ἐν τῇ χώρᾳ ἐκείνῃ λιμνῶν. Κλίμα μᾶλλον νοσηρὸν· εἰς μὲν τὰ ὄρεινά μέρη ψυχρότατον, εἰς δὲ τὰ πεδινὰ θερμότατον. Ἐδαφος γόνιμον, καλυπτόμενον κατὰ τὸ πλεῖστον ὑπὸ παρθένων δασῶν καὶ ποτιζόμενον ὑπὸ πολλῶν βροχῶν, αἵτινες διαρκεῖσιν ἀπὸ τοῦ Ἀπριλίου μεχρι τοῦ Ὀκτωβρίου. Προϊόντα: θημητριακοὺς καρπούς, ἀραβόσιτον, ὄρυζαν, κακίον, καφέν, σακχαροκάλαμον, βᾶμβακα, λίνον, κάνναβιν, μασχοκάρυα, βασιλίην, ἐλαστικὸν κόμμι, γεωμήλα, κίον καὶ ἄλλα χρήσιμα εἰς τὴν φαρμακοποιάν. Ζῷα: βόας, ἡμιόνους, προβατοκαμήλους, πρόβατα, λαμὰς καὶ ἀλπακας. Ἡ γεωργία καὶ ἡ κτηνοτροφία αὐτῆς δὲν ἀνεπτυχθήσαν ἔτι ὡς πρέπει. Μεταλλεῖα ἡ χώρα αὕτη περιέχει πολλά, χρυσοῦ, ἀργύρου, χαλκοῦ κτλ. Ἡ βιομηχανία συνίσταται κυρίως εἰς τὴν βυμβάκουργίαν, εἰς ἣν ἀσχολοῦνται αποκλειστικῶς σχεδὸν αἱ γυναῖκες. Τὰ κυριώτερα τῆς ἐξαγωγῆς εἶδη, ἀποστέλλόμενα εἰς Ἀγγλίαν, Γαλλίαν καὶ τὴν Ἡνωμένην Πολιτείαν τῆς Ἀμερικῆς, εἶναι χρυσός, ἄργυρος, χαλκός, ψευδάργυρος, κίνα (ἀρίστης ποιότητος), ἔρια, βύρσαι, γουάνον, σασσαπαρίλλια, καπνὸς καὶ ἀρωματικά. Ἡ ὁλως ἀτελής ὁμως συγκοινωνία ἐν τῷ ἐσωτερικῷ καὶ ἡ ἑλλειψὶς λιμένων ἐπὶ τοῦ Ὀκεανοῦ, καθύστερον τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ἐμπορίου ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ.

Πολίτευμα καὶ διοικ. διαίρεσις. Ἡ Β. εἶναι δημοκρατία, μετὰ προέδρου ἐκλεγομένου κατὰ τετραετίαν, ὑπουργεῖον πενταμελὲς, γερούσιαι καὶ βουλῆς, ὑπὸ τοῦ λαοῦ ἐκλεγμένης. Διαίρεται εἰς 10 νομοὺς, πρωτεύουσάν δ' ἔχει τὴν Σούκρην (Χουκουϊζίκαν). Ὁ ρη καὶ ἡ. Ἐπικρατοῦσα θρησκεία εἶναι ἡ ρωμαιοκαθολικὴ, ἧς προέσταται ὁ ἀρχιεπίσκοπος τῆς Λα-Πλάτας (Σαρκάς), ἔχων ὑφ' ἐξουσίαν 3 ἐπισκόπους. Οἱ κονομίκα. Κατὰ τὸν προϋπολογισμὸν τοῦ 1888—89, τὰ μὲν ἔσοδα ἀνέρχονται εἰς 4,983,380 βολιβιανὰ (ἐκ φράγ. 3 13 ἑκάστον), τὰ δὲ ἔξοδα εἰς 6,519,670 καὶ τὸ δημόσιον χρέος εἰς 14,763,367, ὧν τὰ 6,027,292 εἶναι χρέος ἐσωτερικὸν καὶ τὰ λοιπὰ ἐσωτερικόν. Στρατός Ὁ μόνιμος στρατὸς ἀποτελεῖται ἐξ 8 στρατηγῶν 359 ἀνωτέρων ἀξιωματικῶν, 654 ὑπαξιωματικῶν καὶ 2000 στρατιωτῶν. Εἰς τὴν ἐθνοφυλακὴν ὑπηρετοῦσιν ὑποχρεωτικῶς πάντες οἱ πολῖται

Ἐμπόριον. Κατὰ τοὺς τελωνειακοὺς πί-
νακας τοῦ 1885, ἡ εἰσαγωγή ἦτο 6,150,
000 βολιβιανὰ: ἡ δὲ ἐξαγωγή 10,463,
845. Ἐκπαίδευσις: Ἐν Β. ὑπάρχουσι
3 πανεπιστήμια, 24 γυμνάσια, 6 τεχνικαὶ καὶ
πρακτικαὶ σχολαὶ καὶ 400 στοιχειώδη σχολεῖα.
Γλωσσα ἐπίσημος εἶναι ἡ Ἰσπανικὴ. Οἱ
Ἰνδοὶ λαλοῦσι τὴν Κουίκουαν καὶ τὴν Ἀμαραν.

Ἱστορία. Ἡ χώρα αὕτη ὑπὸ τὸ ὄνομα
Ἀνω Περουβία ἀπετέλει μέρος τῆς
Ἰσπανικῆς ἀντιβασιλείας τῆς Λιμάς, ἀφ' ἧς
ἀποσπασθεῖσα προσηρτήθη εἰς τὸ κράτος τοῦ
Πιό-Δέ-λα-Πλάτα. Ἐπαναστατήσασα τῷ 1808,
ἀνεκέρυχθη ἰδιαιτέρον κράτος τῷ 1825, μετὰ
τὴν νίκην τοῦ Ἀγκούχου, ἐκλήθη δὲ Β. πρὸς
τιμὴν τοῦ ἐλευθερωτοῦ τῆς Ἰσπανικῆς Ν. Ἀμε-
ρικῆς Σ. Βολιβάρ. Τῷ 1836, ἀπετέλεσε μετὰ
τῆς Κάτω Περουβίας δημοσπονδίαν. Διαρκέσα-
σαν μόνον 3 ἐτῆ, ἦς πρόεδρος ἐξελέχθη ὁ
στρατηγὸς Σάντα Κρουζ. Οὗτος ἐδημοκράτευσεν
τοὺς κώδικας καὶ ἐκάνονισεν τὰ οἰκονομικὰ τοῦ
κράτους. Ἀλλὰ τῷ 1839 ἡττηθεὶς ὑπὸ τῶν
Χιλιανῶν ἐξεδιώχθη. Ἐκτοτε ἐπὶ πολλὰ ἐτῆ
δημιουργήσαν τὴν προεδρείαν ὁ Βελάσκος, ὁ
Γαμπράς καὶ ὁ Βολιβιανός, αἱ ἐμφυλίοι δ'
αὐταὶ ἐρίδες οὐ μικρὰς ἐπὶ ἡγεγον καταστρο-
φὰς εἰς τὴν χώραν. Ἐπὶ τέλους ὁ στρατηγὸς
Βελῆζεν ἐκλεχθεὶς πρόεδρος (1850—1855)
κατάρθων νὰ ἐπαναφέρῃ τὴν τάξιν καὶ νὰ
λύσῃ τὸ ἀκανθώδες ζήτημα τῶν συνόρων μετὰ
τῆς Κάτω Περουβίας, ἦτις ἀπετέλεσεν αὐτοῖς
ἰδιαιτέραν δημοκρατίαν, τοῦ λιμένος τῆς Ἀρί-
κας μείναντος ἐκτοτε κοινῷ καὶ εἰς τὰς δύο
δημοκρατίας καὶ τῶν θαλασσῶν τῆς Β. κηρυ-
χθεῖσιν ἐλευθερίων καὶ ἀνοικτῶν εἰς πάσας
τάς σημάδας. Τῷ 1876 ἡ Β. καὶ ἡ Περουβία
συμμάχησαν: ἐκήρυξαν τὸν πόλεμον κατὰ
τῆς Χιλῆς, ἀλλ' ἡττηθεῖσαι ὑπέκυψαν (τῷ
1882) εἰς τοὺς ὑπὸ τοῦ νικητοῦ ἐπιβληθέντας
αὐταῖς ὁρους. Τὴν 22/3 Σεπτεμ. 1884 ἐξε-
λέχθη πρόεδρος τῆς Β. ὁ Γρηγόριος Πάχας,
καὶ τὴν 1ην Αὐγούστου 1888 ὁ Ἀνίκετος
Ἄρκε. [Π.Π.]

Βολιβίτης εἶναι ὄρυκτον συνιστάμενον
ἐξ ἐνθείου βιομουθίου καὶ ζελείδου τοῦ βισμού-
θου (ἴσως μεμιγμένων καὶ οὐχὶ χημικῶς ἡνω-
μένων). [Κ.Μ.]

Βολινγκβροκ (Henry Bolingbroke).
Περὶφημος πολιτικὸς ἀνὴρ τῆς Ἀγγλίας καὶ
συγγραφεὺς. Γεννήθη τῷ 1678. Τῷ 1704
ἐπὶ τῆς βασιλείας Ἀννης διακοσῶντος τοῦ
μεγάλου περὶ διαδοχῆς τοῦ Ἰσπανικοῦ θρόνου
πολέμου (1700—1713) ἐγένετο ὑπουργὸς τῶν
στρατιωτικῶν. Ἀλλὰ μετ' ὀλίγα ἔτη (1708)
ἐνεκα τῶν ῥαδιουργιῶν αὐτοῦ κατὰ τοῦ περὶ
φήμου πρωτοπουργοῦ Μάλμποργκ ἐξεδιώχθη τοῦ
ὕπουργείου. Ἀλλὰ τῷ 1710 μετὰ τὴν πτώσιν
τοῦ ὑπουργείου Μάλμποργκ μετέβη τοῦ τότε
σχηματισθέντος Τόρικσοῦ ὕπουργείου ὡς

ὑπουργὸς τῶν ἐξωτερικῶν καὶ ἐν τοιαύτῃ ἰδιό-
τητι συνετέλεσεν εἰς τὴν συνομιλίαν τῆς
εἰρήνης τῆς Οὐτρέχτης. δι' ἧς ἐπερρώθη ὁ
μνημονεύεις πόλεμος. Μετὰ τὸν θάνατον τῆς
Ἀννης (1715) κατηγορηθεὶς ὡς ἐνόχος ἐσχά-
της προδοσίας ἐνεκα τοῦ ὕπερ τῶν Στουαρτῶν
ἐνεργειῶν αὐτοῦ κατέφυγεν εἰς τὴν Γαλλίαν,
ἐνθα ἐγένετο γραμματεὺς τοῦ Στουάρτου μνη-
στήρος Ἰακώβου Γ'. Ἀλλὰ τῷ 1823 τοῦτων
ἀμνηστίας ἐπανήλθεν εἰς τὴν Ἀγγλίαν, εἰθα
ἐξῆσε τὸ λοιπὸν τοῦ βίου ἰδιωτεύων. Ἰτε-
λεύτηκε τῷ 1751. Ἐκ τῶν συγγραμμάτων
αὐτοῦ τὸ σπουδαιότατον εἶναι αἱ «Περὶ τῆς
μελέτης τῆς ἱστορίας ἐπιστολαί» (Letters of
the Study of History). [Π.Κ.]

Βολίδες (Ἀστρ.) διορίζονται τὰ λαμ-
πρὰ φαινόμενα ἐπὶ τοῦ οὐρανοῦ, τὰ ἀναφανί-
μενα αἰφνιδίως καὶ ἀποσβέννυμενα μετὰ διαρ-
κειαν βλίσγων δευτερολεπτῶν καὶ οὐ δικνύοντι
τροχίαν τινα ἐπὶ τοῦ οὐρανοῦ ὅλῳ. Τὸ φαί-
νόμενον μέγεθος τῶν Β. εἶναι ἐνίοτε ὡς τὸ
τῆς σελήνης καὶ τὸ φῶς αὐτῶν τοσοῦτον,
ὥστε τὴν νύκτα καταρρωτίζεται δι' αὐτῶν
ἐπὶ βραχὺν χρόνον ἑκατοὶς μίλιων τῆς Γαλ-
λίας, ἐνίοτε δ' ἡ λάμψις αὐτῶν εἶναι το-
σαύτη, ὥστε φαίνονται καὶ τὴν ἡμέραν. Τὸ
χρῶμα τῶν Β. εἶναι συνηθὺς λευκόν, παρε-
τηρήθησαν δὲ καὶ πολλὰ ἱ. ἔχουσι ἄλλο
χρῶμα. Αἱ Β. ἀρίνουν πολὺν χρόνον αὐ-
τῶν ἐξαφανίζμενα: οὐρῶν ὥστε καπνόν, ἦτις
φαίνεται ἐπὶ πολλὰ ὥρα, σπανίως δὲ καὶ
ἐπὶ βλίσγας ὥρας. Ὅταν ἀναφανίσκῃ Β.,
πλὴν τῶν λεπτομερειῶν τοῦ χρώματος καὶ
τῆς διαρκείας τοῦ φαινομένου, δεῖν νὰ παρη-
τηρήται πληρὸν τίνος ἀστεροῦ ἐφάνη δι' ἀνε-
φλέγη καὶ πληρὸν τίνος ἀστεροῦ ἐφάνη δι'
ἀπεσβέστη οὕτω: εὐρίσκεται δι' ἐκαστον τόπον
παρτηρήσεως ἡ διεύθυνσις τοῦ σημείου τῆς
ἀναφλέξεως ἢ τῆς ἀποσβέσεως. Διὰ τοῦ συν-
δυασμοῦ τοιούτων παρατηρήσεων γενουμένων
ἐκ δύο τοῦλάχιστον τόπων λαμβάνει ἀπαράντων
δυναμειὰ νὰ ὑπολογισθῇ καὶ τὸ ὕψος ὑπὲρ τὴν
ἐπιφανείαν τῆς γῆς, εἰς τὸ ὅποιον ἐφάνη ἡ Β.,
τὴν ταχύτητα αὐτῆς καὶ τὸ μέγεθος τοῦ δια-
νυθέντος ὑπ' αὐτῆς δρόμου. Ἐπίσης ἐκ τῶν
αὐτῶν παρατηρήσεων εἶναι δυνατὴ ἡ εὐρεσις
τῆς τροχίας ἣν διέτρεχεν ἡ Β. περὶ τὸν ἥλιον
πρὶν εἰσερχομένη εἰς τὴν ἀτμόσφαιραν τῆς γῆς
ἀναφλέγῃ. Ἐνίοτε αἱ Β. συνοδεύονται ὑπὸ
κρότου καὶ ἐνίοτε καταπίπτουσι ἐπὶ τῆς γῆς,
δίδουσι γενεσιν εἰς τοὺς κελουμένους οὐρα-
νολήτους. Αἱ ἱ. ἐνομιζόντο ἕλληστοι μετέωρα,
ἀπὸ τῶν ἀρχαίων ὁμῶς τοῦ αἵματος εἶναι γνω-
στὸν δι' ἔχουσι κοσμητικὴν καταγωγήν, ἀρχικῶς
οὕτοι σφάκελα ζῆνα τῆς γῆς. Αἱ ἱ. εἶναι σφί-
ματὰ μικρότατα, ὥστε λίθοι, κινούμενα περὶ
τὸν ἥλιον. Ἐὰν ἡ γῆ συναντήσῃ τοιοῦτο σφα-
κίδιον, τότε αὐτὸ ὑπαίκειν εἰς τὴν ἄλξιν τῆς
γῆς, καταπίπτει πρὸς ταύτην καὶ προστριβό-

μενον πρὸς τὴν ἀτμόσφαιραν τῆς γῆς ἀναφλέγεται καὶ οὕτω δίδει γένεσιν εἰς βολίδα. Τὸ ὕψος τῆς ἀναφλέξεως αὐτῶν φθάνει ἐνίοτε τὰ 200 περίπου χιλιάμετρα. ὅθεν ἐξάγεται ὅτι τὸ ὕψος τῆς ἀτμόσφαιρας ὑπερβαίνει τὰ 200 χιλιάμ. (βλ. Ἀτμόσφαιρα). Ἐνίοτε τὸ ἀναφλεχθὲν σωματίδιον καταπίπτει ὡς οὐρανόλιθος ἐπὶ τῆς γῆς ὡς καὶ ἀνωτέρω ἐρρήθη. Ἐν τῷ ἀναφλεχθὲν σωματίδιον εἶναι πολὺ μικρὸν φαίνεται ὡς διὰ τῶν. Ὑπάρχει πόλως μεγάλη διαφορά μεταξὺ τῆς ἐμφάνειας τῶν Β. καὶ τῶν διχτόνων. Αἱ μὲν Β. παρουσιάζονται μεμονωμένα καὶ ὅταν ἀκόμη ἀποτελῶνται ὑπὸ πλείονων ὁμοῦ σωματιδίων, τὰ ὅποια ἀναφλέγονται ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει πάντα συγχρόνως, γίνονται οὕτω καὶ πάλιν ἐν μεμονωμένον φαίνονται, οἱ δὲ διχτόντες ἀναφλέγονται συνήθως διαδοχικῶς πολλοὶ καὶ ἐνίοτε πυκνότετοι ἐπὶ πολλὰς ὥρας (βλ. Διχτόντες). Κατὰ τὸν Σκιαπαρέλλην ἡ ὑπάρχουσα μεταξὺ τῶν Β. (εἰς ἃς συγκαταριθμῆται καὶ οἱ οὐρανόλιθοι) καὶ τῶν διχτόνων διαφορά εἶναι ἡ τῆς καταγωγῆς· οἱ διχτόντες εἶναι ἀρχικῶς σώματα βλῶς ξένα τοῦ πλανητικοῦ συστήματος, ἐπεισερχόμενα διὰ συμπλησιασμοῦ αὐτῶν πρὸς τὸν ἥλιον εἰς τὴν ἑλξιν τούτου, ἴσως δὲ καὶ θρύμματα σωμάτων μειζόνων διαρραγέντων, ἐνῶ οἱ πυκνῶς καταπίπτοντες διχτόντες σχετίζονται μετὰ τῶν κομητῶν. [Δ.Κ.]

Βολίδες ήφαιστείται (Πετρογρ.) (Bomben γερμ.) εἶνε τμήματα βύακος ήφαιστειῶν στρουγγύλα, σφηνειδῆ ἢ ἑλλειψοειδῆ, ἔχοντα μέγεθος πυγμῆς μέχρι κεφαλῆς ἀνθρώπου· ταῦτα ἀνεκασφενδονήντα εἰς τὴν ἀτμόσφαιραν ὑπὸ τῆς ἐκρηξίγενους τοῦ ήφαιστείου δυνάμεως, ἐνῶ εἰσέτι διετέλουν ἐν διαπύρρῳ τήξειω καταστάσει, ἔλαβον κανονικὸν ὅπως-δήποτε σχῆμα ἐνεκα ταχείας περιστροφικῆς κινήσεως· τοιαῦτα βολίδες ἀνεξασφενδονήθησαν τῷ 1866 καὶ ἐκ τοῦ κρατήρος τῆς Ἀερόεσης τῆς νήσου Θήρας. [Κ.Μ.]

Βολιδόσχοινον. Σχοινιον κατάλληλον εἰς κατασκευὴν τῶν ὀργάνων, δι' ὧν μετρεῖται τὸ βάθος τῶν θαλασσῶν, τῶν λεγομένων βολιδῶν, ἢ τῶν σχοινίων· τὸ προσδεδεμένον εἰς αὐτάς. [Η.Κ.]

Βολίδες. Ἄνω, Μέσαι καὶ Κάτω. Τρία χωρία τοῦ δήμου Ἠλλάτου τῆς Ζακύνθου, ἀπέχοντα ἀλλήλων περὶ τὸ 1/4 τῆς ὥρας καὶ 6 ὥρ. περίπου τῆς πρωτευούσης τοῦ δήμου. Τούτων αἱ Μέσαι Η., ἔδρα οὗται τοῦ δήμου, ἔχουσι 655 κατ., αἱ Ἄνω 553 καὶ αἱ Κάτω 224. [Π.]

Βολένα. Ἀρχαιοτάτη πόλιν πρὸς Ἀττικὴν Πατρῶν παρὰ τὸν Βολινεῖον ποταμὸν, ήφαιστισμένη ἐπὶ Πανσανίου, κληθεῖσα δὲ ἀπὸ ὁμιονύμου νύμφης, ήτις παρθένος ἀποσεύγουσα τὸν ἔρωτα τοῦ Ἀπόλλωνος ἐπνίγη εἰς τὴν ἐγγὺς θάλασσαν καὶ ἐγένετο θαλασσία νύμφη. Ἡ Β. καὶ τὰ περὶ αὐτὴν, δῆμον τῆς πόλεως

τῶν Πατρῶν ἀρχαιοτάτα ἀποτελοῦσα, εἰς ἐκείνην συνετέλει ἑκάστοτε, τὸ ὅριον αὐτῆς πρὸς τὴν τὸν Ῥωπὸν χώραν ἀποτελοῦσα. [Γ.Π.]

Βολιναῖος. Χειμάρρους ἐν τῇ ἀρχαίῃ ἀκτῇ (νῦν Πλατανίτικο ποτάμι) μεταξὺ Ῥίου καὶ Δρεπάνου, ἐκ τῶν βορείων ὑπαρειῶν τοῦ Παναχαϊκοῦ πηγῶν καὶ παρὰ τὸ ἀρχαῖον ἀγκυροδόλιον Πάνορμον ἐκβάλλων εἰς τὸν Κορινθιακὸν κόλπον, κληθεῖς ἀπὸ τῆς νύμφης Βολίνης, ἥς δ' εἰς τὴν θάλασσαν· πηγμῆς τὴν ἐξεσάνισιν τοῦ ὕδατος τοῦ Β. κατὰ τὸ θέρος ὑποδῆλοι. [Γ.Π.]

Βόλενον. Χωρίον τῆς ὑποδιοικήσεως Ἀχρίδος τῆς Μακεδονίας, οἰκούμενον ὑπὸ 200 περίπου Βουλγάρων χριστιανῶν. [Η.]

Βολίς (κοινωβ. τὸ σκανδάλιο). Ὀργανον χρησιμεῖον παρὰ τοῖς ναυτικοῖς εἰς τὴν καταμέτρην τοῦ βάθους τῶν θαλασσῶν καὶ εἰς τὴν ἐξερεύνησιν ἐπὶ τῆς ποιότητος τοῦ βυθοῦ. Ἡ Β. ἐν τῇ ἀπλουστερά τῆς μορφῇ ἀποτελεῖται ἐκ τεμαχίου μολύβδου, συνήθως σχήματος κωνικοῦ ἐπιμήκους, κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον βάρους, ἀναλόγως τοῦ βάθους τῶν καταμετρομένων ὕδατων· εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ ὅποιου προσδέεται τὸ βολιδόσχοινον, ὃν διηρημένον εἰς ὀργμῆς ἢ μέτρα, ἐνῶ ἡ βάσις τοῦ κώνου εἶναι κεκοιλιασμένη πρὸς ἐνθεσιν ἐν τῇ κοιλότητι στεατος. ἐφ' οὗ ἐπικολλᾶται ὁ βυθός, καὶ ἀναγνιρίζεται ἡ ποίτητος του. Ἐκτὸς τῆς στοιχειώδους ταύτης βολίδος ὑπάρχουσι καὶ τεχνικαὶ βολίδες. [Η.Κ.]

Βολίσμα. Τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἐργασίας τῆς γινομένης διὰ τῆς βολίδος, τὸ καταμέτρον τῆς βυθότητος τῶν ὕδατων· ἐπομένως κατὰ συνεκδοχὴν ὁ ἀριθμὸς τῶν ὀργμῶν, μέτρων ἢ ποδῶν ὁ σεσημειωμένος ἐπὶ τοῦ χάρτου ἐν ἑκάστῳ σημείῳ, τὸ καταμετρήθη τὸ βάθος. [Η.Κ.]

Βολισσός. Ἀρχαιοτάτον πόλισμα τῆς Χίου ἐν ᾧ κατ' ἀρχαίαν παράδοσιν ὁ Ὀμηρος ἐραψώδησε τὰ ἔπη αὐτοῦ. Κατὰ Στέφανον τὸν Βυζαντινὸν ἦτο αἰολικὴ ἀποικία. Παρ' αὐτὸ σώζεται φρούριον τῶν Γενοστών. Ἐκ τοῦ χωρίου τούτου ὠνομάσθη ψευδυνύμως καὶ Βολισσιανὴ ἡ ἐκδοσις τοῦ Ὀμήρου ὑπὸ Κοραῆ. Κατοικεῖται ἡ χωμόπολις ὑπὸ 350 οἰκογενειῶν.

Βολιστής. Ὁ ἐπιτετραμμένος εἰδικῶς ἐν τοῖς πλοίοις, μάλιστα δὲ τοῖς πολεμικοῖς ἢ τοῖς ἀσχολουμένοις περὶ τὴν ὑδρογραφίαν, τὴν βόλιν τῶν ὕδατων. Ἡ ἐργασία τοῦ βολιστοῦ ἀπαιτεῖ ἱκανὴν ἑξίν, ἐνεκα τῶν βουμάτων ἀτίνα παρασύρουσι τὴν βολίδα καὶ ἄλλων παρεμφερῶν λόγων. [Η.Κ.]

Βολέτανα (Ζ φ ο λ.). Εἶδος δικτάποδος μονοκοτύλου. [Η.] Ῥεδόνες. [Ν.Α.]

Βολίτου δίκη (Ἀ ρ χ α ι ο λ.). Παροιμία ἐν Ἀθήναις, ἐμψαινούσα τοὺς ἐπὶ μικροῖς δίκαις ὑπεχοντας. Κατὰ νόμον τοῦ Σόλωνα

κατεδιώκοντο καὶ οἱ βόλιτον (κόπρον βοῶς) ὑφαίρωντες. (Σχολ. Ἀριστοφ. Ἰππ. 65^ο). [Αχ. Λγ.]

Βολιώναις. Χωρίον τοῦ δήλου Μέρουος τῆς ἐπαρχίας Ἀμαρίου τῆς Κρήτης, ἔχον 201 κατ. (τῷ 1881), ὧν 17 χριστιανοί. [Π.]

Βολκὺδ (Bolchow). Πέλις τῆς Ῥωσίας, πρωτ. ὁμώνυμου νομοῦ ἐν τῷ κυβερνεῖν Ὀρέλ, παρὰ τοὺς ποταμούς Βολκὺδκαν καὶ Νοῦγκαν. Ἐχει ἐργαστᾶσια χειρομάντων καὶ ῥωστικῶν δερμάτων, σαπωνοποιεῖα, καὶ 26 395 κατ. (1883). [Π.Π.]

Βολκὺδ (Wolchow). Εἰς τῶν σημαντικωτέρων ποταμῶν τῆς εὐρωπαϊκῆς Ῥωσίας, ὅστις ἐκβάλλει εἰς τὴν Λαδέγκαν, θεωρεῖται δὲ καὶ ὡς ὁ κύριος ποταμὸς τῆς λίμνης Ἰλμεν. Τὰς πηγὰς αὐτοῦ δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς ἀποτελοῦντες κυρίως οἱ ποταμοὶ Λοβάτ, Πόλιτ καὶ Σχελόν, οἵτινες γίνονται ἀπὸ τοῦ Βορρὰ εἰς τὴν Ἰλμεν. [Π.Π.]

Βολκὺδισ. Χωρίον τῆς ὑποδιοικήσεως Τετςβου τῆς Μακεδονίας μετὰ 330 περίπου Βουλγάρων χριστιανῶν. [Ε.]

Βολκογιάννοβο. Χωρίον τῆς ὑποδιοικήσεως Ροδεβίν τῆς Μακεδονίας, οἰκούμενον ὑπὸ 250 περίπου βουλγαρικῶν χριστιανῶν. [Ε.]

Βολκονσκοῦτς. (Wolkonskoit). Πράσινόν τι καὶ σπάνιον ὄρυκτόν συνιστάμενον κυρίως ἐξ ὀξυπυριτίου, χρωμίου καὶ σιδήρου. [Κ.Μ.]

Βολλανδιστάι. Ἑταιρία Ἰησουιτῶν, οἱ συνεργάται καὶ ἐκδίδται τῆς ὑπὸ τοῦ ταγματῆς τῶν Ἰησουιτῶν ἐνεργηθείσης συλλογῆς πληροφοριῶν περὶ τῶν ἁγίων τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας τῆς ὑπὸ τὸν τίτλον «Acta Sanctorum» 1643—94 δημοσιευθείσης. Τὸ ὄνομα τοῦτο φέρουσιν ἀπὸ τοῦ Ἰωάννου τοῦ Βόλλανδ (1596—1665) τοῦ πρώτου ἐπιεξεργασθέντος τὴν ὑπὸ τοῦ Βοιζέρτου Ρόσβου συμπαιγεῖσαν συλλογὴν. Μετὰ τὴν κατάργησιν τοῦ ταγματῆς τῶν Ἰησουιτῶν ἡ ἐταιρία τῶν Β. μετετέθη εἰς τὸ ἐν Βρυξέλλῃς μοναστήριον τῶν Ἀδρυστινῶν ἄλλα διὰ τῶν μεταρρυθμίσεων Ἰωτῆφ τοῦ Β' διελύθη, μετ' ὃ (1789) τὴν ἐξ. κολούθησιν τοῦ κολασσαίου ἔργου ἀνέλαβε τὸ βραδάντιον μοναστήριον τῶν Πραϊμονστρατεντιών. Μετὰ τὴν δημοσίευσιν τοῦ 53ου τόμου, τὸν Μάϊον τοῦ 1794, ἡ γαλλικὴ κατοχὴ ἔθηκε τέρμα εἰς τὴν ἐκδοσιν τοῦ ἔργου. Ἀλλὰ κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους (1837) συνέστη νέα, πάλιν ἐξ Ἰησουιτῶν συγκειμένη ἐταιρία, ἡ ὅποια ἐκδίδει τὸ ἔργον ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς βελγικῆς κυβερνήσεως, χρηνοῦσης ἐπὶ τούτῳ 8,000 φράγκα ἔτησις. [Γ.Μ.Β.]

Βόλλιν (Wollin). Νῆσος τῆς Βαλτικῆς, ἀνήκουσα εἰς τὸ διαμερίσμα Στεττίνου τῆς πρωσσικῆς Προμερανίας. Ἐχει ἐμβαδὸν 280 τχμ. μῆκος 30 περίπου χμ. πλάτος 19 χμ.

καὶ κατ. περὶ τὰς 19 000. Ἀποτελεῖ δὲ μετὰ τῆς νήσου Οὐξεδου τὸν νομὸν Οὐξεδου-Βόλλιν. Ἡ μόνη αὐτῆς πόλις Βόλλιν, κειμένη πρὸς τὰ ΝΑ τῆς νήσου, ἐνοῦται μετὰ τῆς ἡπείρου διὰ γεφυράς. Ἐχει ναυτιλίαν, ναυπηγεῖα, ἐμπορίον ἰδίως ξυλείας καὶ ἱππῶν, κτηνοτροφίαν, ἀλιεῖαν καὶ 5 300 κατ. (1885). [Π.Π.]

Βολλιτόριον (Bollitore) οὕτω καλοῦσιν οἱ Ἴταλοι τὴν βορβορώδη ἢ ἀεροφόρα ἡραστία. [Κ.Μ.]

Βολλογονγίτης (Wollongongit). Ὅρυκτὴ τις ῥητίνη παρεμφερὴς τῷ βιτουμινῇ (βλ. λ.). [Κ.Μ.]

Βολνέϋ (Constantin Francois de Chasseboeuf κῆρας Volney). Γάλλος συγγραφεὺς καὶ περιηγητὴς γενν. τῷ 1757 καὶ ἀποθ. τῷ 1820. Σπουδασας ἐν Παρίσις τὴν ἱατρικὴν, τὴν ἱστορίαν καὶ τὰς ἀρχαίας, ἰδίως τὰς ἀνατολικὰς, γλῶσσας περιηγήθη (1783-87) τὴν Συρίαν καὶ τὴν Αἴγυπτον, περιγράφας τὸ ταξίδιον τοῦτο ἐν τῷ Voyage en Syrie et en Egypte. Τῷ 1789 ἐξελέχθη πληρεξούσιος εἰς τὴν ἐθνικὴν συνέλευσιν, ἐφρασαθεὶς ὁμοῦς ἐναντίον τῆς τραπεζαρίας τοῦ Ῥοδεσιέρου συνελήθη καὶ καθειρῆθη ἐπὶ 10 μῆνας. Μετὰ τὴν ἀποκυσίν του θωροίσθη καθηγητὴς τῆς ἱστορίας ἐν τῇ Ecole normale. Ἀπὸ τοῦ 1795—98 περιηγήθη τὴν Β' Ἀμερικὴν καὶ ἐξέδωκε τὰ συμπεράσματα τῶν μελετῶν αὐτοῦ ἐν ἰδίῳ ἔργῳ (1803). Ἐπανελθὼν εἰς Γαλίαν ὑπέθαλψε τὴν ἐκανάστασιν τῆς 9ης Νοεμβ. 1799, καὶ ἐγένετο γερουσιαστὴς. Ἀργότερον ὁ Ναπολεὼν ἀνέδειξεν αὐτὸν κόμητα καὶ ταξιάρχην τῆς Λαγκῶνας τῆς τιμῆς, ὃ δὲ Λουδοβίκος III' Πατριάρχην. Κύριον αὐτοῦ ἔργον εἶνε τὸ φιλοσοφικώτατον: Les ruines ou meditations sur les revolutions des empires, ἐκτὸς δὲ τούτου συνέγραψε: La loi naturelle, Lecons d'histoire κλπ. [Γ.Μ.Β.]

Βολνύνης (Wolyn) καλεῖται ὁ βρυτινός (βλ. λ.) τῶν Οὐράλιν Ὀρέων καὶ ἄλλων τινῶν τόπων. [Κ.Μ.]

Βολύδετς. Χωρίον τῆς ὑποδιοικήσεως Δοριάν τῆς Μακεδονίας, οἰκούμενον ὑπὸ 200 περίπου μουσουλμάνων. [Ε.]

Βολόγδα. Τὸ μετὰ τὸ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου μέγιστον κυβερνεῖον τῆς εὐρωπαϊκῆς Ῥωσίας, ἔχον ἐμβαδὸν 402,738 τχμ. καὶ 1242798 κατ. (1886). Ἀρδεύεται ὑπὸ τοῦ Πετσόχρα, τοῦ Μέζεν, τοῦ Δούνα κτλ. Κατὰ τὸ ΝΔ αὐτοῦ μέρος καίται ἡ λίμνη Κουδενσκόγιε. Ἡ χώρα τοῦ κυβερνεῖου εἶναι ἅπασα πεδινή. καλύπτεται δ' ἅπαντα σχεδὸν ὑπὸ δασῶν. Οἱ κάτοικοι ἀσχολοῦνται κυρίως εἰς τὴν θήραν, τὴν ἀλιεῖαν, τὴν κτηνοτροφίαν, τὴν ποταμοπλοίαν καὶ τὴν δασοκομίαν. Ἀνήκει δὲ, πλὴν τῶν Ῥώσων, οἵτινες αποτελοῦσι τὸ μέγιστον τοῦ πληθυσμοῦ μέρος, εἰς τὴν σαρμαγεδικὴν καὶ τὰς

φινικιάς φυλάς (16 %). Τὸ κυβερνεῖον δια-
ρρίπτεται εἰς 10 νομούς καὶ ἔχει ὁμίονον
πρωτεύσαν, κειμένην ἐκατέρωθεν τοῦ Η. ἐπί-
σης καλουμένου ποταμοῦ (παρποταμίου τοῦ
Σουχόνα). Ἡ Η. εἶναι ἔβρα στρατιωτικοῦ καὶ
πολιτικοῦ διοικητοῦ, ἔχει δὲ ἀκμαῖον ἐμπόριον
καὶ 17 025 κατ. (1886). [Π.Π.]

Βολόρ-Τάγ (Bolor Tagh). Ἡ ἀνα-
τολικωτέρα σειρά τῶν ὄρειν τοῦ ἐν τῇ κεντρ.
Ἀσίᾳ ἑρπεδίου τοῦ Παμιο. Ἀρχεται ἀπὸ τοῦ
Ἰνδοῦ-Κούκ καὶ διήκει ἄχρι τοῦ Ὀυλού-Τάγ,
χωρίζει δὲ τὸ αὐτόνομον Τουρκιστάν ἀπὸ τῆς
σινικῆς αυτοκρατορίας. Εἰς τὴν βορειορὴν ταύ-
την ἀνήκουσι τὰ ὄρη Τάγ-Καίλιν (6860 μ.)
καὶ Τάγ-Χάλια (7726 μ.)· ἐξ αὐτῶν πηγάζει
ὁ ΔΣιγρὺν [Π.Π.]

Βόλος. Διάφορος γραφὴ τοῦ ὀνόματος
τῆς πόλεως Βόλου [Π.]

Βόλος ὁδούς. Οὕτω ἡ ἀρχαία ἱππο-
λογία καλεῖ τοὺς κατὰ τὴν πρώτην περίοδον
τῆς ἡλικίας ἐκφυμένους ὁδόντας, τοὺς καὶ
γαλακτίας ἢ προτταίρους καλουμένους. Ἡ
ἐπωνυμία αὕτη ἐδόθη εἰς τοὺς πρώτους ὁδόν-
τας, ὡς μέλλοντας ἐν ὡαισμένη χρονικῇ πε-
ριόδῳ τῆς ἡλικίας τοῦ ἵππου νὰ ἀποπέψωσιν,
ἀντικαθιστάμενοι ὑπὸ τῶν μονύμων ἢ ἐφῆτων
καλουμένων. Ἐκ τῆς λέξεως ταύτης Β
ὑπάγουσιν ἐν γράφει αἱ σύνθετοι ὀδολογ
πρωτόδολος, δευτερόδολος καὶ τριτόδολος πώ-
λος. [Γ.Ν.Π.]

Βόλσκ (Wolsk). Πόλις ἐν τῷ διοικητῷ
κυβερνεῖω τοῦ Σαρκτόβ. παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ
Βόλγα καὶ μετὰ τῶν δύο Μαλκοβόκ. Ἦχει
σημαντικὸν λιμένα, ἀκμαῖον ἐμπόριον. Βιομη-
χανίαν καὶ 34 927 κατ. (1882). [Π.Π.]

Βολταϊκὴ στήλη. Συσκευὴ ἣν ἐπε-
νόησεν ὁ Βόλτας τῇ 1800 πρὸς συνεχῇ παρα-
γωγὴν τῶν ηλεκτρικῶν ρευμάτων. Ἀποτελεῖται
ἐκ πλακῶν χαλκοῦ καὶ ψευδαργύρου, μετὰ τῶν
ὁποίων τίθενται τεμάχια μαλλίνου ὑφάσματος
διεσπαραγέντος δι' ὕδατος περιέχοντος μικρὰν
ποσότητα θεικοῦ ὕδατος. Οἱ μεταλλικοὶ δίσκοι
ἐπιτίθενται ἀλλήλοισι κατὰ τὴν ἀκρόλυσον
τάξιν. Ἐπὶ δίσκου ἐκ χαλκοῦ τίθεται δίσκος
ἐκ ψευδαργύρου καὶ ἐπὶ τοῦτου τεμάχιον μαλ-
λίνου ὑφάσματος διεσπαραγέντος δι' ὕδατος ὀξυ-
μένου. Ἐπὶ τούτου τίθεται πάλιν δίσκος ἐκ
χαλκοῦ εἰς τὸν δίσκος ἐκ ψευδαργύρου καὶ ἐπὶ
αὐτοῦ τεμάχιον ὑφάσματος καὶ οὕτω καθέξῃς
κατὰ τὴν αὐτὴν πάντοτε τάξιν, οὕτω δὲ ἀπο-
τελεῖται ἀληθὴς στήλη, ἥς τὰ ἐν μὲν ἄκρον
φάσει θετικὴν ηλεκτρικὴν τὸ δὲ ἕτερον ἀρη-
τικὴν. Ἐάν τὰ ἄκρα τῆς στήλης ἐνωθῶσι διὰ
μεταλλικὸν σύρματιον παράγεται τὸ καλούμε-
νον ηλεκτρικὸν ρεῦμα [βλ. γ. Γαλβανισμός,
Ἡλεκτρικὸν ρεῦμα]. [Π.]

Βολταίρος (François Marie Arouet
de Voltaire). Διασημώτατος Γάλλος ποιη-

τῆς καὶ συγγραφεὺς, μεγίστην ἐπὶ τῶν πνευ-
μάτων τοῦ αἰῶνος αὐτοῦ ἐξασκήσας ἐπίδρασιν.
Ἐγεννήθη τῇ 11/21 Νοεμβρ. 1694 ἐν Παρι-
σίῳ καὶ ἀπέθανεν τῇ 19/30 Μαΐου 1778. Ὁ
πατὴρ αὐτοῦ François Arouet, ὑπάλληλος
τοῦ οἰκονομικοῦ κλάδου, εἰσέγαγεν αὐτὸν εἰς
τὸ ὑπὸ τῶν Ἰησουϊτῶν διευθυνόμενον κολλέ-
γιον Ἀγίου Λουδοβίκου τοῦ μεγάλου· ἡ ἐν
τούτῳ δ' ἐκπαίδευσίς ἔρχεν οὐκ ὀλίγην βοήθην
ἐπὶ τῆς μετὰ ταῦτα πειρείας τοῦ πνευματοῦ του.
Διὰ τοῦ «Οἰδιποδός», τῆς πρώτης τῇ 1718
ἐπιτυχῶς παρασταθείσης αὐτοῦ τραγωδίας,
σφοδρῶς ἐπιτίθεται ὁ Β. κατὰ τῆς στενοκαρ-
δίας, μεθ' ἧς οἱ καθολικοὶ κατεδιώκον πάντα
μὴ ἐμόφρωνα τοῖς δόγμασι των. Κατὰ τοὺς
αὐτοὺς δὲ περίου χρόνους ἐσχεδίασε τὴν
Henriade ἔπος ἐκθειαστικὴν τῆς χριστιανι-
κῆς ἀγάπης καὶ ἀνσυχῆς. Τῇ 1717 ὁ Β. κατα-
δικασθὲς ἐφυλακίσθη ἐπὶ ἓν ἔτος εἰς τὴν Βα-
στιλλήν. Ἀδικίως ἀποδοθείσης αὐτῷ σατύρας
τινὲς ἐκδοθείσης ἐπὶ τῇ θανατῇ Λουδοβίκου
τοῦ ΙΔ' Φυλακισθὲς δ' αὖθις τῇ 1726 ἀπε-
λυθὲ μετὰ τινὰς ἡμέρας ὑπὸ τὸν ὄρον νὰ κατα-
λιπῇ τὸ γαλλικὸν ἔδαφος, τοῦθ' ὅπερ σπουδαίως
ἐπέδρασεν ἐπὶ τοῦ μέλλοντος αὐτοῦ. Ὁ Β.
μεταβὰς εἰς Ἀγγλίαν ἔμεινεν ἐνταῦθα δύο ἔτη
1728—29, ἐν τούτῳ δὲ τῷ χρόνῳ προσέλαβε
καὶ τὸ ὄνομα Voltaire ἀναγραμματίσας τὸ
πλῆκτιν αὐτοῦ ὄνομα· Arouet I. j. (Ἀροῦἔτ
ὁ νεώτερος). Μετὰ νεανικοῦ δ' ἐνθουσιασμοῦ
ἐγκύψας εἰς τὴν μελέτην τῶν Ἀγγλίων φιλο-
σόφων, σκοπὸν τῆς ζωῆς αὐτοῦ προεστήσατο νὰ
μεταρρυθίσῃ καὶ διαδώσῃ τὰς φιλελευθέρους
τῶν Ἀγγλίων ιδέας, οὕτως ὥστε νὰ γίνωσι
κοινὰν τῆς ἀνθρωπότητος κτήμα. Καὶ εἰς τὸν
σκοπὸν τούτον διετέλεσε πιστὸς ὁ Β. μέχρι
τέλους τῆς ζωῆς του. Τὰ ἔργα του, δράματα,
μυθιστορήματα, ἄρθρα, φιλοσοφικὰς διατριβὰς,
ιστορικὰ, ἐγκυκλοπαιδικὰ, λεξικογραφικὰ ἔργα
ἔγραψε πρὸ πάντων ἐπὶ τῷ σκοπῷ νὰ ὑψη-
ρεθῶσιν εἰς τὴν διάδοσιν τῶν διδασκαλιῶν
του. Μετὰ τὴν ἐπιστροφήν αὐτοῦ εἰς Παρίσιον
δὲν ἠδυνήθη νὰ ἐγκατασταθῇ περ ὀριστικῶς.
Ἐξῆρσεν ἐν Παρίσιον, ἐν Ῥαυένῃ, ἐνθ' αὖ καὶ
συνέγραψε τὴν «Ἱστορίαν Καρόλου τοῦ ΙΒ'», καὶ
ἐν Ὀλλανδίᾳ. Ἀλλὰ τὰ μίση τῶν ἀντιπάλων
αὐτοῦ καὶ αἱ ζηλοτυπίαι τῶν πρὸ τῆς αἰγλή
αὐτοῦ ὀχρῶντων συγγραφέων δὲν ἔπαυον ὑπε-
ενοχλοῦντα τὴν εὐερέθιστον τοῦ Η. ἰδιοσυγ-
κρασίαν. Ἐπέθει ἥτυχόν τι ἀναχωρητήριον
τοιοῦτο δ' εὗρε τῇ 1733 παρὰ τῇ εὐπαιδευτῇ
μυκοησίᾳ τοῦ Σατελέ, ἐν τῇ ἐπαύλει Cirey
ἐνθ' αὖ διέτριψε 14 ὅλα ἔτη. Ἐν Σιρέῦ συνέγρα-
ψεν ὁ Β. τὰ «Στοιχεῖα τῆς φιλοσοφίας τοῦ Νεύ-
τωνος» τὰς «Ῥεῖνους περὶ τοῦ πυρός», προπαρε-
σκεύασε τὸ ὑλικὸν διὰ τὸν «Αἰῶνα Λουδοβίκου
τοῦ ΙΔ'», ἐσχεδίασε τὸ μέγα αὐτοῦ ἔργον «Περὶ
τοῦ πνεύματος καὶ τῶν ἡθῶν τῶν ἐθνῶν», ἐποί-
ησε δὲ τὰς τραγωδίας «Ἀλκίρα», «Χουλίμνη»
«Μωάμεθ» καὶ «Μερόπη», ἐποίησε τὴν «Λύρη

λιανήν Παρθένον» ἔγραψε τὸ «Discours sur l'homme» κλπ. Μετὰ τὸν θάνατον τῆς μακροχρόνιας (1749) ἐκφυγῆσθαι εἰς Παρισίους. Ἦν δὲ τότε ἐν πλήρει ἀκμῇ τῆς τε ἡλικίας καὶ τῆς δόξης, τιμώμενος καθ' ἅπαντα τὴν Εὐρώπην ὡς ὁ βασιλεὺς τῶν ζώωντων συγγραφεὺς. Δὲν παρέμειναν ὁμοῦ ἐπὶ μακρόν ἐν Παρισίοις· ἀλλὰ βρῆκας φέρων τὴν πρὸς αὐτὸν τῆς Αὐλῆς θλιγωρίαν καὶ περιφρόνησιν, ἐδέχθη τὴν πρόσκλησιν τοῦ βασιλεῦς τῆς Πρωσίας Φρειδερίκου τοῦ Β' μεθ' οὗ ἀπὸ τοῦ 1786 εἶχεν ἀλληλογραφεῖν, καὶ μετέβη εἰς Βερολίνον τῷ 1750. Τριετίαν δὲ διατρίψας ἐκεῖ, ἐφυγεν ἐρίσας πρὸς τὸν βασιλέα. Κατὰ τὴν ἐν Γερμανίᾳ διαμονὴν αὐτοῦ ὁ Β. ἐποίησε τὸ διδακτικὸν ποίημα «La loi naturelle», τὴν τραγωδίαν «(ὁ) δούλ' τοῦ Φουα», τὸ μυθ. δράμα «Ὁ Μικρομέγας» ἐξέδωκε τὸν «Λίωνα Λουδοβίκου τοῦ Δ'» κτλ. Κατόπιν διατρίψας ἐν ἔτος ἐν Κόλμαρ ἐτελείωσε τὴν τραγωδίαν «Ἡ ὄρανή τῆς Κίνας» (1754). Μὴ δυνημένος νὰ ἐπανέλθῃ πλέον εἰς Παρισίους διὰ τὴν ἀρχὴν τῆς Αὐλῆς ὁ Β. μετὰ τινας περιπλανήσεις ἤγγρασε τῷ 1755 ἐν Γενεύῃ μικρὸν κτῆμα εἰς ὃ ἐγκατέστη προτιμήσας τὴν ἐν τῇ δημοκρατικῇ Πλῆβείᾳ διαμονὴν διὰ τὸν φόβον τῶν μοναρχῶν καὶ τῶν ἐπισκόπων. Ἐν τούτοις τῷ 1758 ἤγγρασε τὰ κτήματα Τουρνά καὶ Φερνέῦ ἐπὶ ἐξάρους γαλλικοῦ διοῦρας ἀπερχομένου τῆς Γενεύης. Ἐν Φερνέῦ ἔζησεν ὁ Β. τὰ τελευταῖα 20 ἔτη τῆς ζωῆς του ἐν μέσῳ χλιδῆς καὶ μεγαλοπρεπείας, παραγαγὼν τὸ πενήκον τῶς χωρίον εἰς καλὸν καὶ εὐποροῦν πόλισμα, καὶ παντοιοτρόπως εὐεομετήσας τοὺς περιοίκους. Ἀξιοσημείωτοι εἶνε πρὸ πάντων οἱ φιλόνομοι ἀγῶνες, οὓς κατὰ τοὺς χρόνους τούτους ὁ Β. διεξήγαγεν ὑπὲρ διαφόρων καταδικῶν προκαλέσας τὴν ἀναθεώρησιν τῶν δικῶν καὶ ἀπαλλάξας αὐτοὺς ἐκ περιτροπῆς ἀτιμωτικοῦ θανάτου, ἐπιδικασθέντος αὐτοῖς ὑπὸ ἐμπαιθῶν καὶ θρησκομανῶν δικαστηρίων. Ἐν Φερνέῦ ἐξέδωκεν ὁ Β. πλὴν ἄλλων τὸ «Περὶ τοῦ πνεύματος καὶ τῶν ἡθῶν τῶν ἔθνων» σύγγραμμά του, τὴν «Ἱστορίαν τῆς Γρωσίας ὑπὸ Πέτρον τὸν Α'», τὴς «Δημοκρατικῆς Ἰδέας», «Περὶ ἀνοχῆς» κτλ. Συνέγραψε πλείστα ἔθιστα τῆς «Ἐγκυκλοπαιδείας», τὸ «Φιλοσοφικὸν λεξικόν», διαφόρους τραγωδίας, ἐν αἷς τὴν «Ἀγροικίαν» τὴν «Ταγοδέδον», τὴν «Σωκράτην» κτλ. Ὑπομετρεῖ διαφόρους ὠδὺς, ἐξέδωκε τὸν «Πυρρονισμὸν τῆς Ἱστορίας» καὶ μετέφρασε τὸν «Καίσαρα» τοῦ Σαίξπηρου. Ὑπεκίνησε εἰς τοὺς πόθους τῆς ἀνεψίης αὐτοῦ καὶ Δενύ, ἐπανῆλθεν ἐπὶ ἀπαξ εἰς Παρισίους ἔχων τὸ τίτλον τῆς ἡλικίας του ἔτος. Ἡ γενεμένη αὐτῷ ὑποδοχὴ ὑπὸ τῆς Ἀκαδημίας καὶ αἱ ἐν τῷ Πατρὶῳ ἀπονεμηθεῖσαι αὐτῇ τιμαὶ ὑπῆρξαν πρωτοφανεῖς καὶ διέπνεον μοναρχικῇ ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῶν μεγάλων ἀνδρῶν, Ἀλλ' ὁ ἀκροσπασθὼς ὑγείας γέρον περιπετὸν ὡς ἐν τῶν υπερβολικῶν συγκινήσεων εἰς νόσον ἀπέθανε

μικρὸν μετὰ τὴν ἐν τῇ πρωτεύουσῃ ἐγκατάστασιν του. Ὁ Β. εἶνε ὁ ἰδρυτὴς καὶ ὁ κορυφαῖος τῆς ἀναμορφωτικῆς ἐκείνης γαλλικῆς φιλοσοφίας, ἥ ποία καταπολεμοῦσα τὰ δόγματα καὶ τὰς περικοπὰς τῆς Ἰσχυοῦσης ῥωμαϊκῆς ἐκκλησίας ἐγκατέστησε τὰς μεγάλας ἀνακαλύψεις καὶ ἰδέας τοῦ Νεώτωνα καὶ τοῦ Λόκκε ὡς βάσιν νέου τρόπου τοῦ σκέπτεσθαι. Ὑπερέχων πάντων τῶν συνεργατῶν αὐτοῦ διὰ τὴν δξύτητα τοῦ ἀπαραμύλλου αὐτοῦ πνεύματος, ἐκθύρετο μεγαλοφώνως ἐν τῇ ἀγορᾷ ὅτι τῶς ἐφέρετο ὡς μυστικὴ διδασκαλία περικυλισμένων τινῶν κύκλων. Ὁ Β. εἰσῆλθεν εἰς τὸ λαμπρὸν αὐτοῦ σταδion ὡς ποιητῆς, ὡς τοιοῦτος δὲ καὶ ἔδραψε τὰς πρώτας θάλακας. Καὶ θμως ἡ ποιήσις οὐδέποτε ὑπῆρξεν ἰδιοφυῆς τῆς ψυχῆς αὐτοῦ κλίσις καὶ οὐδέποτε ἡ ἐμρυτος αὐτῷ ἔκφρασις τῆς ἐσωτερικῆς ἀτοιμότητός του. Πάντ' ἀνεπαίρετως τὰ εἶδη τῆς ποιήσεως, χρησιμοποιοῦνται παρ' αὐτοῦ μόνον καὶ μόνον ὡς εὐληπτα καὶ ἐπαγωγὰ μέσα πρὸς ὡς οἶόν τ' εὐρεῖαν διάδοσιν τῶν ἰδεῶν του. Ἡ ποιήσις αὐτοῦ εἶνε ἡ ἐκ προμελέτης πρὸς ὠρισμένον τινὰ σκοπὸν κατασκευαζομένη ποιησις διὰ τοῦτο οὐδόμοῦ αὐτῆς ὑπάρχει τὸ ἀναψυκτικὸν καὶ ζωογόνον πνεῦμα γνητίας ποιητικῆς διαθέσεως. Τὰ πρόσωπα καὶ τὰ περιστατικά εἶνε παρὰ τῷ Β. νοημόνως ἐξευρημένα παραδείγματα καὶ συνθηματικά γενικῶν ἐνοσιῶν εἰκόνες. Τὸ πᾶν εἶνε διδακτικὸν παρ' αὐτῷ, τὸ πᾶν τείνει πρὸς τὸ ἐπιγραμματικὸν καὶ ἐπαρμύζεται πρὸς κάποιαν συγκινητικὴν μόνον ὠφέλειαν. Ὁ Β. ἐπεδείχθη εἰς πᾶν τῆς ποιήσεως εἶδος, ἀλλ' οὐδὲν ἐπέτυχεν νὰ ψάλλῃ ἀπὸ πλήρους τῆς καρδίας αὐτοῦ πηγάζον ἄσμα. Αἱ ὠδαὶ του καὶ οἱ ὕμνοι εἶνε κατὰ τὴν πλείστον φορτικοὶ καὶ στομωθεῖς. Τὸ ἔπος χμορρον καὶ ἄθυγον· τὰ δράματά του, πλήρη ὠραιῶν καὶ εὐγενῶν διανοημάτων καὶ θαυμάσια πολλὰκις ἐν τοῖς καθ' ἕκαστα, στεροῦνται δράσεως καὶ τόνου. Τούτωντων οἰκιστέρον τυγχάνει τῷ Β. τὸ διειδὲς εἶδος τῆς διδακτικῆς ποιήσεως· τὰ μέγιστα δ' ἐπιτυγχάνει εἰς τὰ βραχέα ἐπιγραμματικὰ ποιήματα τὰς proesios fugitives τῶν Γάλλων καὶ τὰ σατυρικά διηγήματα. Καὶ ὁρθῶς ἐλέγχθη περὶ αὐτοῦ, ὅτι εἶνε ἀριστοτέλης πανταγὸς ἔνθα πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτοῦ ἔλασκει μόνον τὸ πνεῦμα. Ὡς φιλόσοφος ὁ Β. οὐτε πρωτότερος δημιουργικῶς οὐδε εἶνε, οὐτε προήγαγε κατὰ τι τὰς ὑπαρχούσας γνώσεις αὐτῆς, ὥστε νὰ ἐγκαίνισθαι νέαν ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς ἐπιστήμης εποχὴν. Ὡς σηματοφόρος θμως καὶ φορεὺς τῆς διδασκαλίας τῶν Ἀγγλῶν ἰδίᾳ φιλοσόφων, ἐδέσποσε θύο ἐκκλησίαν γενεῶν, τὸ μὲν διὰ τὴν εὐκρινεῖαν καὶ χάριν καὶ ποικιλοτροπίαν τῆς διανοίας του, τὸ δὲ διὰ τὴν ἥλκον καὶ τὴν ἐπιμονὴν αὐτοῦ ἐν τῇ ἀγῶνι. Ἀποσπῶν καὶ σκοπὸς παντὸς συγγραμματος αὐτοῦ εἶνε ἐμπειρὴς καὶ ἀμελλικὸς πλάσιμος ἐναντίον τῆς ἐξ ἀποκαλύψεως θρησκείας καὶ τῆς καθολικῆς ἰδίᾳ ἐκ-

κλησίας, τὴν ὅποιαν καυστικῶς ἐλέγχει ὡς δουλοῦσαν τὸ πνεῦμα καὶ διασθείνουσαν τὴν καρδίαν διὰ τῶν δογμάτων ὅσα διδάσκει καὶ τῶν δεισιδαμονιῶν ἃς ὑποβάλλει. Τὰ ὅπλα του πρὸς τοῦτο δανεῖζεται παρὰ τῶν ἐλευθεροφρόνων Ἀγγλῶν, χρησιμοποιεῖ δὲ τὰ πάντα πρὸς τὸν σκοπὸν ν' ἀποδείξῃ τὰς ἐσωτερικὰς ἀντιφάσεις καὶ ἀναληθείας τῆς Γραφῆς, καὶ τὰς συγγενικὰς σχέσεις τῶν γραφικῶν παραδόσεων πρὸς τοὺς μύθους καὶ τὰς ἰδέας τῶν εἰδωλολατρῶν. Περὶ πάντων δὲ γραφεὶ μετὰ ζέοντος πάθους, ἐξυθινιστικῆς εἰρωνείας καὶ ἀμειλίχτου δεινότητος. Εἰς ταῦτα ἐφειλεται ἡ γενικὴ αὐτοῦ ἐπίδρασις δι' ὅλων τῶν χωρῶν καὶ ἐπὶ πᾶσιν τῶν κοινωνικῶν τάξεων. Ἐκ τούτων ὅμως δὲν πρέπει νὰ ὑποτεθῇ ὅτι ὁ Β. ἦτο ἀληθὺς ἄθεος. Ἰουδαϊστικὸν ἔν τε συγγράμμασι καὶ ἐν ἐπιστολαῖς αὐτοῦ διακηρύττει ὅτι πιστεύει εἰς τὴν τοῦ Θεοῦ ὑπαρξιν, ὁμολογεῖ τὴν περὶ τοῦ κόσμου πρόνοιαν αὐτοῦ καὶ ἀπεκδέχεται τὴν μέλλουσαν ἀνταπόδωσιν, ὡσαύτως δὲ παραδέχεται τὴν ἐλευθερίαν τῆς βουλήσεως καὶ ἀναγνωρίζει ὡς ὑπάρχουσαν τὴν ψυχὴν, ἀν καὶ αἱ περὶ αὐτῆς μεταγενέστεραι ἰδέαι του φέρουσιν ὀλιστικώτερον χαρακτῆρα. Τὸ δὲ γεγονός ὅτι μετὰ τοῦ δόγματος τοῦ Β. κατ' ἐξοχὴν συνεβέθη ἐν τῇ κοινῇ γνώμῃ πᾶν ὅ, τι ἀσεβὲς καὶ ἀντιθρησκευτικὸν καὶ ἀρνησιθεον αἰσθημα, ἐφειλεται κυρίως εἰς τὸν χαρακτῆρα τοῦ Β. ὡς συγγραφῆς καὶ ὡς ἀνθρώπου. Τὰ συγγράμματα αὐτοῦ, μάλιστα δὲ τὰ ἐριστικά, εἶνε κατὰ μέγα μέρος συγγεγραμμένα εἰς ἐλαφρὸν ὅσον καὶ μετὰ προσκλητικῆς εἰρωνείας. Ὅπως ἐν τῇ ποιήσει δὲν ἐξικνεῖται εἰς ὕψος εἰ μὴ μόνον εἰς τὸ ἐπίγραμμα καὶ τὰ σατυρικά διηγήματα, ἐν οἷς τὴν ἑλλειψιν τῆς διακοσμητικῆς φαντασίας ἔρχεται νὰ καλύψῃ ἡ ἀγγίξις τοῦ πνεύματος, οὕτως ἐν τῇ ἐπιστημονικῇ αὐτοῦ διανοῇ ὁ Β. εἶνε μὲν σαφὴς καὶ δῆλός ἀλλ' εἶνε μᾶλλον πνευματώδης ἢ περισκεμμένος. Τῶν ὅρων του ἐγένοντο πολλὰ καὶ διάφορα ἐκδόσεις. Τελευταία εἶνε ἡ ὑπὸ τοῦ Μολλάνδ (1877—79) εἰς 45 τόμους. [Γ.Μ.Β.]

Βολταΐτης (Voltaire). Ὅρυκτὸν κρυσταλλοῦμενον πιθανῶς κατὰ τὸ κυβικὸν σύστημα· ἔχει χρώμα βαθύ πράσινον καὶ συνίσταται ἐξ ἔξυθιου ἡνωμένου μετὰ δξειδίου καὶ δξειδουλίου σιδήρου, ἀργίλλου, μαγνησίας, κάλκας, νάτρου καὶ ὕδατος. Ὑπὸ ψυχροῦ ὕδατος δυσκόλως ἀπορρευστοῦται [Κ.Μ.]

Βολτάμετρον (Voltamètre). Ὅργανον δι' οὗ μετρεῖται τὸ ποσὸν τοῦ ηλεκτρικοῦ ρεύστος ὅπερ ἐν ὠρισμένῳ χρόνῳ παράγει ηλεκτρικὴ τις πηγὴ, ἥτοι ἡ ἐντασις ηλεκτρικοῦ τινος ρεύματος. Τὸ ὄργανον τοῦτο στηρίζεται ἐπὶ τῆς ἀρχῆς καθ' ἣν τὸ ηλεκτρικὸν ρεῦμα δι' ὕδατος διoxyτευόμενον ἀναλῶει αὐτὸ εἰς τὰ στοιχεῖά του ὀξυγόνον καὶ ὕδρογόνον, ἡ δὲ ἐν

ὠρισμένῳ χρόνῳ ἐκλυομένη ποσότης τῶν αέριων τούτων ἢ καὶ τοῦ ὕδρογόνου μόνου κατ' ἰδίαν, εἶνε ἀνάλογος τῆς ποσότητος τοῦ διοxyτευθέντος· ηλεκτρικοῦ ρεύστος ἦτοι ἀνάλογος τῆς ἐντάσεως τοῦ ρεύματος. Τὸ Β. συγκρίνεται συνήθως ἐκ πλατυστόμου δοχείου ἐμπεριέχοντος ὕδωρ εἰς ὃ προστεθῆσαν ὀλίγα σταγόνες θειικοῦ δξέος διὰ τὸ ηλεκτραγωγώτερον. Διὰ τοῦ πώματος τοῦ δοχείου ὅπερ κλείεται ἀεροστεγῶς διέρχονται τὰ ηλεκτρὸδια φέροντα κατὰ τὰ ἄκρα ἐλάσματα ἐκ λευκοχρύσου, ἅτινα ἐμβαπτίζονται ἐν τῷ δξυμίγρῳ ὕδατι. Τὰ ἐκλυόμενα αέρια συλλέγονται δι' ἀπαγωγῶν σωλῆνος ἐντὸς κώδωνος φέροντος ὑποδιαίρεσις πρὸς μέτρησιν τοῦ ὕδατος τῶν αέριων. Διὰ τῆς ποσότητος τῶν ἐκλυομένων αέριων εὐρίσκεται ἡ ποσότης τοῦ ηλεκτρικοῦ ρεύστος ἦτοι ἡ ἐντασις τοῦ ρεύματος εἰς ἄμπερ ἢ ἄμπερια (ampères). ἅτινα χρησιμεύουσιν ὡς μονὰς τῆς ἐντάσεως τοῦ ηλεκτρικοῦ ρεύματος. Τὰ Β. τὰ χρησιμεύοντα εἰς τὴν βιομηχανίαν πρὸς καταμέτρησιν τῆς ἐντάσεως τοῦ καταναλισκόμενου ηλεκτρικοῦ ρεύματος κατὰ τὴν παραγωγὴν κινήσεως ἢ φωτὸς κτλ. καλοῦνται διὰ τοῦτο ἀμπερόμετρα (ampèremètre). Τὸ ὑπὸ τοῦ Ἑδισὸν ἐπινοηθὲν ἀμπερόμετρον σύγκριται ἐκ δύο ἐλασμάτων ἐκ ψευδαργύρου, ἅτινα ἐν πλατυστόμῳ δοχείῳ ἐμβαπτίζονται ἐντὸς καθαροῦ διαλύματος θειικοῦ ψευδαργύρου. Κατὰ τὴν ηλεκτροδύσιν συνάγεται ἐπὶ μὲν τοῦ ἐλάσματος δι' οὗ τὸ ρεῦμα ἐξέρχεται μεταλλικὸς ψευδαργύρος ἔστις αὐξάνει τὸ βάρος αὐτοῦ, ἐπὶ δὲ τοῦ ἐλάσματος δι' οὗ τὸ ρεῦμα εἰσέρχεται θεικὸν δξὺ ὅπερ διαλύον ἴσον ποσὸν ψευδαργύρου παράγει ἐκ νέου θεικὸν ψευδαργύρον. Διὰ τῆς διαφορᾶς τοῦ βάρους εὐρίσκειται τὴν ἐντασιν τοῦ ηλεκτρικοῦ ρεύματος ἦτοι τὸ ποσὸν τοῦ διεληθέντος ηλεκτρικοῦ ρεύστος εἰς ἄμπερια. [Τ.]

Βόλτας (Ἀλέξανδρος). Διάσημος φυσικὸς ἐξ εὐγενοῦς οἰκογενείας γεννηθεὶς ἐν Ἰταλίᾳ τὴν 7/18 Φεβρουαρίου 1745. Δύο φυσικαὶ μονογραφίαι (1769 καὶ 1771) ἐν αἷς περιέγραψε νέαν ηλεκτρικὴν συσκευὴν προὐκάλεσαν τὴν φήμην αὐτοῦ. Κατὰ τὸ ἔτος 1774 ἐγένετο καθηγητὴς τῆς φυσικῆς ἐν γυμνασίῳ, κατὰ δὲ τὸ ἔτος 1779 ἐν Πανεπιστημίῳ. Κατὰ τὸ ἔτος 1777 ἐπευλόησε τὸν ηλεκτροφόρον καὶ τὸν ηλεκτροσκόπιον· μετὰ ταῦτα ἐφεῦρε τὸν ηλεκτρικὸν πιστόλιον, τὸ εὐδιόμετρον καὶ τὴν λυχνίαν μετ' εὐφλέκτου αέριου· κατὰ δὲ τὸ ἔτος 1782 κατεσκεύασε τὸν ηλεκτρικὸν πυκνωτήν. Εἴτα ἐτράπησαν αἱ ἐρευναι αὐτοῦ πρὸς τὴν μετεωρολογίαν. Διὰ τὴν ἐπινοηθεῖσαν ὑπ' αὐτοῦ ηλεκτρικὴν στήλην ἔλαβε χρηματικὰ δῶρα παρὰ τῆς Ἰταλικῆς Κυβερνήσεως καὶ ἐγένετο μέλος τοῦ γαλλικοῦ Ἰνστιτούτου κατὰ τὸ ἔτος 1802. Ὁ Ναπολεὼν ἀνεκήρυξεν αὐτὸν εἰς κόμητα καὶ γερουσιαστὴν τῆς Ἰταλίας· ἐχρη-

μάτισε δὲ καὶ ἐκ τῶν μᾶλλον δραστηρίων μελῶν τοῦ Ἰταλικοῦ Ἰνστιτούτου. Ἀπέθανε τὴν 5 Μαρτίου 1827. Κατὰ τὸ ἔτος 1878 (28 Ἀπριλίου) ἀπεκαλύφθη ὁ πρὸς τιμὴν αὐτοῦ ἐγεγρεῖς ἀνδριὰς ἐν Παδία τῆς Ἰταλίας [Τ.]

Βολτέρρα. Πόλις τῆς Ἰταλικῆς ἐπαρχίας Πίσσης, πρωτ. ὑποδιοικήσεως. Κεῖται ἐπὶ ὄρους ἔχοντος ὕψος 554 μ. καὶ ἐν μέρει ἐπὶ τῆς θέσεως, ἣν κατεῖχεν ἡ ἀρχαία τυρρηνικὴ πόλις Velathri, ἡ ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων Volaterrae κληθεῖσα. Ἐχει ὠρσίαν μητροπόλιν καὶ 5712 κατοίκους τῷ 1881. (Ὁ δήμος 13719 κατοίκους). Ἐν τοῖς πέριξ αὐτῆς εἶναι λατομεῖα ἀλαβάστρου, ἀνθρακωρυχεία καὶ ἀλατωρυχεία. [Π.Π.]

Βολτζίνης (Voltzin). Ὅργανον ὑποκίτρινον, κεραμόχρουν ἢ καστανοχρουν, ἔχον λάμπην παχείαν ὕλειοιδη. Συνίσταται ἐξ ἐνθείου ψευδαργύρου (4 μορ.), ἡνωμένου μετ' ὀξειδίου ψευδαργύρου (1 μορ.). Αἱ πυρρῆγμα καὶ ἀντιδράσεις ὁμοιάζουν πρὸς τὰς τοῦ σφαλερίτου (βλ. λ.). [Κ.Μ.]

Βολτιόμετρον ἢ βόλτιμετρον (volt-mètre). Ὅργανον δι' οὗ μετρεῖται ἡ διαφορά τῆς ἡλεκτρογενετικῆς δυνάμεως δύο σημείων μεταξὺ τῶν ὁποίων παρεντίθεται. Τὸ μᾶλλον ἐν χρήσει Β. ὁμοιάζει πρὸς γαλβανόμετρον, φέρον σύμμα λεπτότατον καὶ λίαν ἐπιμηχίον, τοῦτο δὲ ὅπως παρέχει μεγίστην ἀντίστασιν εἰς τὸ διερχόμενον ἡλεκτρικὸν ρεῦμα. Τὸ ὄργανον τοῦτο παρειαγεται ἐπ' ἐλάχιστον χρόνον μεταξὺ τῶν δύο σημείων, ὧν πρόκειται νὰ καταμετρηθῇ ἡ διαφορά τῆς ἡλεκτρογενετικῆς δυνάμεως, διότι ἄλλως ὁ ἐντός ἀγωγὸς θερμαίνεται, ὅτε αἱ ἐνδείξεις τοῦ ὁργάνου εἶνε ἐσφαλμέναι. [Τ.]

Βόλτιον ἢ βόλτ (Volt) μονὰς τῆς ἡλεκτρογενετικῆς δυνάμεως ἣτις μετρεῖται δι' εἰδικῶν ὁργάνων καλουμένων βολτιομέτρων. Ἐν Β. ἰσοῦται περίπου τῇ διαφορᾷ τῆς ἡλεκτρογενετικῆς δυνάμεως, ἣτις ὑπάρχει μεταξὺ τῶν δύο πόλων ἐνὸς στοιχείου Δανιήλ καλῶς παρασκευασθέντος, ἢ καλλίον ἐνὸς στοιχείου τοῦ Warren de la Rue ἐμπεριέχοντος ψευδάργυρον καὶ χλωριούχον ἄργυρον. [Τ.]

Βόλτον Λέ Μοὺρ (Bolton Le Moors). Πόλις τῆς Ἀγγλίας, ἐν τῇ κομητείᾳ Λαγκαστρίας, ἔχουσα ἀκμαιοτάτην βιομηχανίαν, ἐργοστάσια βυβάκηνων ὑφανμάτων, ἀτμομηχανουργεῖα κτλ. καὶ 114 670 κατοίκους (1889). [Π.Π.]

Βολτονέτης (ἐκ Μασσαχουσέτης) Ὅργανον ἔχον σλλ.=6, εἰδ. βάρ.=3,20—3,33, καὶ χρῶμα φαιδρὸν κυανίζον ἢ πρασινίζον ἀνθ. καὶ εἰς τὸν φωτοερῆτην ἐμπεριέχει δὲ 12,82 δεξυπυρίτιον, 54,44 μαγνησίαν, 1,47 ὀξειδύλιον σιδήρου καὶ 0,85 ἄσβεστον. [Κ.Μ.]

Βολτοῦρνος. Ποταμὸς τῆς Ν Ἰταλίας,

πηγάζων ἀπὸ τοῦ ὄρους τοῦ Σταυροῦ (Santa Croce), παρὰ τὴν Καστελλόνε καὶ μετὰ ροῦν 157 χμ. ἐκβαλὼν εἰς τὸν κόλπον τῆς Πάετης [Π.Π.]

Βόλτρε. Ἐπίκειον τῆς Ἰταλικῆς ἐπαρχίας Γενουῆς, παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Κερουζά. Ἐχει μεγάλαν ναυπηγεῖα, ὑφαντουργεῖα, χαρτοποιεῖα, βυβάκηνωσθήρια καὶ 13 749 κατ. (1881). [Π.Π.]

Βόλτς (August Konstantin Boltz). Γερμανὸς γλωσσολόγος, γενν. τῇ 14/26 Σεπτ. 1819 ἐν Βρεσλαυῖ. Σπού καὶ ἠκολούθησε τὰ γυμνασιακὰ μαθήματα. Ἐνεκα οἰκονομικῶν αὐτοῦ καὶ τῆς οἰκογενείας τοῦ ἀναγκασθεὶς νὰ γείνη ὑπάλληλος ἐμπορικοῦ οἴκου ἐν Βερολίνῳ, κατεγίνετο κατὰ τὰς ὥρας τῆς σχολῆς αὐτοῦ εἰς γλωσσικὰς καὶ ἄλλας σπουδὰς καὶ ἐνεκαὶ παιδαγωγικῆς διωρίσεως διδάσκαλος ἐν τῇ Ἐμπορικῇ Ἀκαδημίᾳ τοῦ Ἀμβούργου. Καταστραφείσης δὲ τῆς περιουσίας αὐτοῦ ἐν τῇ μεγάλῃ πυρκαϊᾷ τοῦ Ἀμβούργου (1842), περιήχθη εἰς τὴν Ὁλλανδίαν καὶ τὴν Γαλλίαν συνοδεύων κατὰ τὸ πλεῖστον τοῦ χρόνου ὡς γραμματεὺς τῶν διάσημων μουσικῶν Λιστ, εἰτα δ' ἀποκατεστάθη ἐν Ῥώσσιᾳ ὡς οἰκοδιδάσκαλος τὸ πρῶτον παρὰ τινι ἀριστοκρατικῇ οἰκογενείᾳ καὶ εἰτα ὡς καθηγητὴς ἐν δημοτικῇ ἐκπαιδευτηρίῳ. Ἐπανελθὼν δ' εἰς Γερμανίαν τῷ 1852 διορίσθη καθηγητὴς τῆς Ῥωστικῆς ἐν τῇ Σχολῇ τῶν Γυμνασίων καὶ πρὸς τούτοις τῷ 1858 καθηγητὴς τῆς Ἰσπανικῆς καὶ τῆς ἀγγλικῆς ἐν τῇ Ναυτικῇ σχολῇ τῶν δοκιμῶν ἐν Βερολίνῳ νοτήσας δὲ παρτήθη τῷ 1864. — Ὁ Β. ἐγένετο γνωστὸς διὰ τὰ εὐμέθοδα συγγραμματα αὐτοῦ πρὸς διδασκαλίαν γλωσσῶν, καὶ δὴ τῆς Ῥωστικῆς (5η ἐκδ. 1880), τῆς ἀγγλικῆς, τῆς γαλλικῆς, τῆς ἰταλικῆς καὶ τῆς ἰσπανικῆς ὁμοῖα εὐμέθοδα ἐργασίδια πρὸς χρῆσιν τῶν Ῥώστων ἐξέδωκε καὶ διὰ τὴν διδασκαλίαν τῆς γερμανικῆς (3η ἐκδ.) καὶ τῆς νεοελληνικῆς (1881), ἀμφοτέρω μεταφρασθέντα καὶ εἰς τὴν Ῥωστικὴν. Πλὴν τούτων ὁ Β. ἐξέδωκε τὸ Ῥωστικὸν ἔπος τοῦ Ἰγῶρ μετὰ σχολίων καὶ γερμανικῆς ἐμμέτρου μεταφράσεως (Βερολ. 1854), «Συμβολὸς εἰς τὴν ἐθνογραφίαν» (Βερολ. 1864) μετὰ ποιημάτων ἐν πρωτοτύπῳ εἰς 20 γλώσσας καὶ μεταφράσεις, «τὴν γλῶσσαν καὶ τὸν βίον αὐτῆς» (Λίψ. 1864) ἥτοι ἱστορίαν τῆς ἀναπτύξεως τῆς γλώσσης, χωρὶν τῶν πολλῶν, «Προπαιδεῖαν τῆς Σανκριτικῆς» (Ὁππεργ. 1868). Μετέφρασε δὲ τὰ ποιήματα τοῦ Ἀθανασίου Χρηστοπούλου ἐμμέτρως (2α ἐκδ. Λίψ. 1880), τῆς «Ἀγροτικῆς ἐπιστολᾶς» τοῦ Γ. Δροσίνη (Λίψ. 1884), τῆς «Ἀμυρυλλίδος» τοῦ αὐτοῦ καὶ ἄλλα ἔργα Ἑλληνικῶν διηγηματογράφων (Hellenische Erzählungen, Halle, 1887). Μετ' ἀγάπης δὲ πολλῆς καταγινόμενος εἰς τὴν σπουδὴν τῆς νεοελληνικῆς καὶ φιλοπόνως ἐργαζόμενος ὅπως

καταστήρη γνώστα τοῖς συμπολίταις του ἔργα τῆς ἡμετέρας φιλολογίας ἐδημοσίευσεν ἐν περιοδικοῖς συγγράμμασι, μάλιστα δ' ἐν τῇ «Ταμίῳ τῆς Φιλολογίας» καὶ ἐν τῇ «Ἑλλάδι» τοῦ Ἀμστελδαίου κρίσις περὶ ἑλληνικῶν βιβλίων καὶ διατριβὰς περὶ ἑλληνικῆς γλώσσης καὶ φιλολογίας. Ἀξία ἰδιαίτερης μνείας εἶναι καὶ τὰ συγγράμματα αὐτοῦ «Περὶ τῆς σημαντικῆς ἑλληνικῆς γλώσσης» (2α ἐκδ. Δαρμστ. 1882) καὶ «Περὶ τῆς ἑλληνικῆς ὡς γλώσσης κοινῆς τῶν λαῶν ἐν τῷ μέλλοντι» (2α ἐκδ. Λιψ. 1890). [Π.]

Βολτσάνσκ (Woltschansk). Πρωτ. νομοῦ ἐν τῷ ῥωσικῷ κυβερνείῳ Χαρκόβου, παρὰ τὰς ὄχλας τοῦ Ἰόλτσγια, παραποταμίῳ τοῦ Δονέτ. Γέγει 14 164 κατ. (1884). [Π.Ι.]

Βολυνία (Wolyn, Wolynskaja Gubernija, Κυβερνείον τῆς Δ' Ὑπαστίας, ἐκ 12 νομῶν ἀποτελούμενον, ὑπαγόμενον εἰς τὴν Γεν. Διοίκησιν τοῦ Κιέβου, ἔχον δ' ἐμβαδὸν 71.853 τετμ., 2321.583 κατ. (1886) καὶ πρωτ. τὴν Σιτομίρ (ἢ Ζιτομίρ). Τὸ Ν αὐτοῦ μέρος εἶναι ὄρειον, διατεμνόμενον ὑπὸ τινῶν δικλαδωσέων τῶν Καρπαθίων, τὸ δὲ Β. λίαν τετρατοῦδες καὶ γαιανθρακοφόρον. Ἐν γένει, τὸ ἔδαφος εἶναι: εὐόρον, παράγον σιτηρὰ, κάνναβιν καὶ λίνον. Ἀρδεύεται ὑπὸ τῶν ποταμῶν Τουριγία, Στύρ, Γορύν, Τετερβ καὶ ἄλλων, καὶ κατὰ τὸ τρίτον αὐτοῦ καλύπτεται ὑπὸ δασῶν. Οἱ κάτοικοι εἶναι Μεγαλορῥῶσοι, Λιθουανοί, Σλοῦβοι, Λέττοι, Γερμανοὶ καὶ τινες Τάταροι· ἀλλὰ τὸ πλεῖστον τῶν εὐγενῶν καὶ μέρος τῶν ἐν ταῖς πόλεσιν οἰκούντων εἶναι Πολωνοί. Ἡ βιομηχανία δὲν εἶναι ἀσημαντος. [Π.Ι.]

Βόλφ (Friedrich August Wolf). Ὁ μεγαλοφροσύνης ἀρχαιοδότης καὶ ὑπατος τῶν χρόνων αὐτοῦ κριτικὸς τῆς Γερμανίας, γενν. τῷ 1759 ἐν Ἀυρόδε παρὰ τὸ Νορδχάουζεν καὶ ἀποθ. ἐν Μασσαλίᾳ τῷ 1824. Σπουδάζας ἐν Γοττιγγῇ τὴν φιλολογίαν, ἐθεμελίωσε τὴν φήμην αὐτοῦ πρῶτον ἐκδοὺς τὸ Συμπόσιον τοῦ Πλάτωνος μετὰ σημειώσεων καὶ εἰσαγωγῆς εἰς τὴν γερμανικὴν γλῶσσαν. Διδάξας πρότερον ἐν ἐκπαιδευτηρίοις τῆς μέσης παιδείας, διωρίσθη τῷ 1783 καθηγητὴς τῆς φιλοσοφίας καὶ τῆς παιδαγωγικῆς ἐν τῷ ἐν Ἀλλῇ πανεπιστημίῳ. Ὁριζόμενος ἀπὸ τῆς ἀρχῆς ὅτι ἡ κλασσικὴ ἀρχαιότης πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς ὑπόδειγμα δημοσίου καὶ ἰδιωτικοῦ βίου ἐπὶ τῶν ὡρίστων ἱεσῶν θεμελιωμένου, ἐν δὲ τῇ ἐννοίᾳ ταύτῃ πρέπει νὰ χρησιμοποιηθῇ ὡς κύριον μέσον πρὸς διαμόρφωσιν τῆς νεολαίας ἐν ταῖς ἀνωτέροις σχολαῖς, κύριον σκοπὸν τῆς ἐργασίας αὐτοῦ ἔθετο τὴν μόρφωσιν δραστηρίων καὶ εὐπαιδευτῶν διδασκάλων καὶ διευθυντῶν τῶν τῆς πατρίδος του σχολείων. Τὰ εἰς τὸν Ὀμηρὸν «Προλεγόμενα» αὐτοῦ, ἐν οἷς μετὰ ἐκτάκτου πολυμαθείας καὶ μεγάλης ὀξυνοίας ὑπεστήριξε τὴν ἰδέαν, ὅτι ἡ Ἰλιάς καὶ ἡ Ὀδύσ-

σεις ὡς ἔχουσι σήμερον δὲν εἶνε τὸ ἔργον ἐνδὸς ποιητοῦ, τοῦ Ὀμήρου, ἀλλὰ κατασκευασμα πλείονων ἐμμηρικῶν ῥαψωδῶν, ἐξέπληξαν δόξαν καὶ προσκλήσαν σπουδαιστάτας ἀρχαιολογικὰς ἱστορικὰς καὶ κριτικὰς ἐρευνας. Μετὰ τὴν κατάργησιν τοῦ ἐν Ἀλλῇ πανεπιστημίου (1807) προσκλήθη εἰς Βερολίνον ὡς μέλος τῆς ἀκαδημίας τῶν ἐπιστημῶν, μετέσχεν εἰς τὸ ἔργον τῆς διοργανώσεως τοῦ αὐτοῦ πανεπιστημίου καὶ εἰργασθῇ ἐπὶ τινι χρόνῳ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ κράτους ὡς διευθυντὴς τῆς ἐπιστημονικῆς ἐπιτροπῆς, καὶ μέλος τοῦ ἐπὶ τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως τμήματος τοῦ ὑπουργείου τῶν ἐσωτερικῶν. Παραιτηθεὶς δὲ κατόπιν τῶν καθηκόντων τακτικῶν καθηγητοῦ ἐτήρησεν ὡς ἐπίτιμον τῆς ἀκαδημίας μέλος τὸ δικαίωμα νὰ διδάσκῃ ὅσας ἐν θελῇ εἰς τὸ πανεπιστήμιον. Ταξιδεύσας ὅμως τῷ 1824 πρὸς ἀνάγκη τῆς παθούσης ὑγείας του ἀνὰ τὴν μεσημβρινὴν Γαλλίαν, ἀπέθανεν ἐν Μασσαλίᾳ. Ἐκ τῶν πολυαριθμοτάτων αὐτοῦ ἔργων, ἐξείρισμεν ἐνταῦθα ὡς ἐκδόσεις: Τὸ Συμπόσιον τοῦ Πλάτωνος, τὸν Ὀμηρὸν, τὴν Θεογονίαν τοῦ Ἡσίοδου, τὴν πρὸς Λεπτινὴν λόγον τοῦ Δημοσθένους, τὴν Ἡρόδιαν ἐκτλ. τοῦ Κικέρωνος τὰς Quaestiones Tusculanae καὶ τινὰς λόγους αὐτοῦ, πρὸς τοῦτοισι τὴν ἐκδοσὶν τοῦ Σουητωνίου· τὰς ἐρμηνείας εἰς τὴν Φαίδωνα τοῦ Πλάτωνος, καὶ τὴν διασκευὴν τῶν Ἀγαρνέων καὶ τῶν Νεφέλων τοῦ Ἀριστοτάνους. Ὁ Β. ἐξέδωκε τὸ «Μουσείον τῶν ἀρχαιολογικῶν ἐπιστημῶν» (1807—9), τὸ «Μουσείον τῶν σπουδῶν τῆς ἀρχαιότητος» (1808—11), τὰ «Φιλολογικὰ Ἀνάλεκτα» (1817—20) καὶ διαφόρους διατριβὰς εἰς λατινικὴν καὶ γερμανικὴν γλῶσσαν. Μετὰ τὸν θάνατόν του ἐξεδόθησαν ἡ «Ἐγκυκλοπαιδεία τῆς φιλολογίας» καὶ ἄλλα διάφορα «μαθηματικά» του ἰδίᾳ ἐκ τῶν εὐρεθεισῶν σημειώσεων· ἐπεξεργασμένα ὑπὸ διαφόρων. [Γ.Μ.Β.]

Βόλφ (Christian Freiherr von Wolf). Ἡρώδης φιλόσοφος καὶ μαθηματικὸς Γερμανός, γενν. τῇ 14/24 Ἰανουαρίου 1679 ἐν Βρέσλαου καὶ ἀποθ. τῇ 29/9 Ἀπριλίου 1754. Πίος ἀπλοῦ χειρῶνακτος, ἐφοίτησεν εἰς τὸ γυμνάσιον καὶ κατετάχθη εἰς τὴν θεολογικὴν σχολὴν τοῦ πανεπιστημίου τῆς Ἰένης, ἐνητχολήθη ὅμως πρὸ πάντων εἰς τὰ μαθηματικά καὶ τὴν φιλοσοφίαν, ἰδίᾳ τὴν τοῦ Καρτεσιου. Τῷ 1703 ὑπέστη τὴν ἐπὶ ὑψηλαῖς δοκιμασίαν ἐν Λειψίᾳ. Παισιγνωστὸς ᾗδ' ὢν διὰ τῶν ἐργασιῶν αὐτοῦ ἐξέδωκεν ἐν τῷ μεταξὺ περὶ διαφόρων μαθηματικῶν θεμάτων. Τῷ 1707 ἐγένετο καθηγητὴς τῶν μαθηματικῶν καὶ τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τῆς Ἀλλῆς. Καὶ εὖρα μὲν καὶ ἐνταῦθα πολλοὺς θαυμαστὰς τῶν φιλοσοφικῶν αὐτοῦ ἔργων, τὰ ὅποια ἐξέδωκε συντεταγμένα κατὰ τὴν ἀσυνήθην τέως μεθοδικότητα

της διδασκαλίας του, διαβλήθεις όμως υπό των συναδέλφων αυτού, ιδία των θεολόγων, πρὸς τὴν κυβέρνησιν ὡς περιρρονήτης τῆς θρησκείας καὶ διδακταλὸς πλάνης, ἐπαύθη τῆς θείας του καὶ διετάχθη νὰ ἀπέλθῃ τοῦ πρωσσικοῦ ἐδάφους ἐντὸς δύο ἡμερῶν, τοῦ ὅπερ καὶ ἐπράξεν, εὐρών μετὰ ταῦτα θέσιν ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τοῦ Μερσβούργου. Ὁ διωγμὸς οὗτος ᾗδυσσε καὶ ἐν τῷ ἐξωτερικῷ τὴν φημὴν του, ἥ δὲ ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου πανηγυρικῇ ἀνώμασις ἀπὸ τῆς ἀποδοθείσης αὐτῷ κατηγορίας προεκάλεσε τὴν ἀνάκλησιν αὐτοῦ ὑπὸ Φρειδερίκου τοῦ Β', ὅστις τῷ μὲν 1740 ἀνέδειξεν αὐτὸν μυστικὸςὺμβουλον, ἀντιπρὸς τανὶν τοῦ πανεπιστημίου καὶ καθηγητὴν τοῦ φυσικοῦ καὶ τοῦ διεθνέως δικαίου, τῷ δὲ 1743 προήγαγεν αὐτὸν εἰς πρὸς τανὶν. Τῷ 1745 ὁ ἀντιβασιλεύων ἀργιδουὶ τῆς Βαυαρίας ὕψωσεν αὐτὸν εἰς τὰς τάξεις τῶν εὐγενῶν. Ὁ Β. εἶνε εἰς τῶν πρώτων καὶ σημαντικωτάτων ἀνδουργῶν τῆς ἐν Γερμανίᾳ ἀναμορφώσεως τῶν ἐπιστημῶν. Εἰς τῆς αὐστηράς μαθηματικῆς αὐτοῦ μελέτου, διεφώτισε θεμελιώσας τὸ βίον τῆς ἐπιστήμης ταύτης οἰκοδόμημα. Πρὸς τούτους δὲ εἶναι ὁ πρῶτος ἀπαλλάξας τὴν γερμανικὴν ἐπιστήμην ἀπὸ τοῦ κυροῦ τῶν ξ. νικῶν ἰδιωμάτων εἰς ἃ ἐγράφετο τῶναις τὰ ἐπιστημονικὰ ἔργα, ἐπειδὴ κναπτύξας τὸν φυσικὸν τῆς γερμανικῆς γλώσσης πλούτον πρὸς ἑκφράσιν φιλοσοφικῶν ἐννοιῶν ἐγραφε αὐτὴν ἀμύτη καὶ καταληπτὴν τοῖς πάντι. Μεγάλην ὑπῆρξεν ἡ συγγραφικὴ τοῦ Β. ὄρεσις. Ἐπεξεργάσθη πάσας τὰς μαθηματικὰς καὶ φιλοσοφικὰς ἐπιστήμας λατινιστὶ μὲν εἰς ἐκτενῆ περισπούδατα βιβλία, γερμανιστὶ δὲ δημοῦς στερον καὶ ἐν συνόψει. Τὰ συστηματικὰ αὐτοῦ ἔργα περὶ πάντων τῶν μερῶν τῆς φιλοσοφίας μόνον ἀποτελοῦσιν 22 τόμους εἰς 1ον. Πλὴν τούτων ὁμῶς συνέγραψε καὶ μέγαν ἀριθμὸν πραγματειῶν ἐπὶ εἰδικῶν θεμάτων τῆς φυσικῆς τῶν μαθηματικῶν καὶ τῆς φιλοσοφίας. [Γ. Μ. Β.]

Βολφαχίτης (Wolfachit) ἔχει τὴν αὐτὴν τοῦ κ ο ρ υ ν ῖ τ ο υ (ἰδ. λ.) χημικὴν σύστασιν, χρυσταλλοῦται ὁμῶς κατὰ τὸ βασιρρομβον ὄρθον σύστημα. Ἐπομένως τὰ δύο ταῦτα ὁρυκτὰ παρ' αὐτῷ δ (μ ο ρ φ ῖ α ν χημικῆς ἐνώσεως ἐκ νικελίου, ἀρσενικοῦ, ἀντιμονίου καὶ θείου. [Κ. Μ.]

Βολφενβύτελ Wolfenbüttel Πρωτ. ὁμωνύμου νομ. ἔν τῷ δουκάτῳ τοῦ Βρουνσβίκ. πρῶτην πρωτ. ὁμωνύμου ἡγεμονίας καὶ ἔχει τοῦ 1751 ἔξοχα τῶν δουκιῶν τοῦ Βρουνσβίκ. Κεῖται ἐκατέρωθεν τοῦ Ὀκε. Ἐχει σταθμὸν σιδηροδρομικὴν καὶ 13.155 κατ. (1885). μετὰ τῶν δύο προαστείων τῆς Αὐγουσταδτ καὶ Ἰουλιουσταδτ. Ἡ ἡγεμονία τοῦ Β. περιλαμβάνει ὑπὸ τὴν εὐρυτέραν ἐννοιαν τὰς κτήσεις τῆς πρωτοτόκου γραμμῆς τοῦ οἴκου Βρουνσβίκ. ἔτσι τοῦ Βρουνσβίκ-Βολφενβύτελ, ἐν τῇ νουῶ τῆς Κάτω Σαξωνίας, ὑπὸ δὲ τὴν στενωτέραν,

τὰς ἐπαρχίας Βολφενβύτελ, Σχορένινγκεν καὶ Βέζερ, ἔχοντας ἐν συνόλῳ ἐμβαδὸν 3410 τ.χμ. Ὁ νῦν νομὸς τοῦ Β. ἔχει ἐμβαδὸν 763 γ.μ. καὶ 66.497 κατ. (1880). [Π. Π.]

Βόλφραμ (Wolfram von Eschenbach). Ὁ σημαντικώτατος καὶ γονιμώτατος ποιητὴς τῆς Γερμανίας κατὰ τὸν Μέτον αἰῶνα. Ἐγενν. ὑπερμασούτος τοῦ ΙΒ' αἰῶνος ἐξ ἀρχαίου εὐγενοῦς οἴκου, καὶ ἀπέθ. μετὰ τῶν ἐτῶν 1219 καὶ 1225. Ὀλίγα τινὰ μόνον εἶνε γνωστὰ περὶ τοῦ βίου του. Ἐκ διαφόρων ὁμῶς ἐν τοῖς ἔργοις αὐτοῦ ὑπανιγμῶν ἐξάγεται, ὅτι δὲν ἦτο ὁ πρωτότοκος υἱὸς τοῦ οἴκου, διὰ τοῦτο δὲ ἀκτῆμων καταλείβει περὶ ἐστὶ εἰς πέναν. Εἰς ἱππότην προχειριθεὶς ἔζητε πλανητὰ βίον, ἀποζῶν ἀπὸ τῆς ποιητικῆς αὐτοῦ εὐφύας καὶ τῶν γενναιοδμηρῶν τῶν ἡγεμόνων, ἦλθε δὲ τῷ 1201 εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ κόμητος Ἑρμανν τῆς Θυριγγίας, κέντρον οὗταν τότε τῆς αὐλικῆς ἱπποκρίσεως καὶ τῆς ποιήσεως. Ἐνταῦθα ὁ κόμης Ἑρμανν ἀελλήκεν αὐτὸν νὰ ἐπέξεργασθῇ τὸ γαλλικὸν ποίημα Γουλιέλμου τοῦ ἐξ Ἀραυσίνως. Ὁ διάδοχος τοῦ Ἑρμανν κόμης Λουδοβίκος ὁ Ἀγιος (1216) φαίνεται ὀλιγώτερον εὐνοήσας τὸν ἱππότην ποιητὴν, ὁ ὅποιος διὰ τοῦτο καὶ ἀπεμακρυνθῇ τῆς αὐλικῆς τῆς Θυριγγίας περὶ τὰ τέλη τοῦ βίου του. Ὁ ἄριστος οὗτος ποιητὴς δὲν ἤξευρε κατὰ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ ὁμολογίαν οὔτε γραφὴν οὔτε ἀναγνωστὴν. Τόσῳ μᾶλλον ἀξιοθαύμαστος εἶναι ὁμῶς ἡ ποιητικὴ αὐτοῦ δύναμις, κατορθώσαντος νὰ φιλοτεχνήσῃ ἐν διασκευαστῇ διατάξει πέντε αὐτῷ περὶ ἐκτικῶν καὶ περὶ πλοκου, ὁποῖον εἶνε τὸ τοῦ ποιήματος «Willehalm». Εἶναι δὲ τοῦτο τὸ πρῶτον ἔπος, ἐν ᾧ (ἀντιθέτως πρὸς τὰ τῶν γνωστὰ δημοτικὰ ἔπη) περιγράφεται ὁ ἐσὼν τερος ἡλικίος χαρακτήρ τοῦ ἥρωος. Ἡ δὲ βία τοῦ ἔπους διήκουσα ἰδέα περὶ τῶν ὑψίστων ζητημάτων τῆς ὑπάρξεως, περὶ τῆς σχέσεως τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸν Θεόν κτλ. καθι-στώντι αὐτὸ ψυχολογικὸν μυθιστόρημα λίαν ἐνδιαφέρον. Ἐτερον μέγα ποίημα τοῦ Β. εἶνε τὸ «Willehalm», ἐπεισβίον ἐκ τοῦ βίου Γουλιέλμου τοῦ Ἀγίου τῆς Ἀραυσίνως, τὸ ὅποιον ὑπολείπεται πολὺ τοῦ Willehalm, καίτοι γλώσσα καὶ στιχουργία ἐν αὐτῷ φαίνονται μᾶλλον τελειοποιημένα. Ἀσυγκρίτως δ' ἐξοχώτερον εἶνε τὸ ποίημα τοῦ Β. Titural, μόνον ἐν ἀποσπάσματι διασπῶν. Ἐν τοῖς ἀποσπάσμασι τούτοις ὁ Β. ποιεῖ πολὺ πλέον ἀντικειμενικῶς, δι' ὃ καὶ τὰ σατυρικὰ χωρία καὶ αἱ εἰρωνεῖαι σπανίζουσιν. Ἡ δὲ περὶ τὴν ἡλικίαν τῶν χαρακτήρων τέχνη τοῦ ποιητοῦ δὲν παρουσιάζει ἀκόμη τὴν ἐπιτήδευσιν τῶν μεταγενεστέρων. Ὁ Β. καὶ παρ' αὐτὸν ὁ Γοδεφρίδος ἐκ Στρατσούργου, ἀνῆγαγον τὴν τῆς μέσης περιόδου τῶν ἄνω Γερμανῶν ποίησιν (Mittelhochdeutsche) εἰς τὴν ὑλιστὴν αὐτῆς περικύβην, ἀμφότεροι δ' ἔργον πολλοὺς μιμητὰς αἰδοῦς. Τὴν πρώτην κριτι-

κὴν ἔκδοσιν τῶν ἔργων τοῦ Β. ἐξέπληθυνεν δ' Ἀάχμαν (3η ἐκδ. 1872). [Γ.Μ.Β.]

Βολφραμική ὥχρα (Wolfram-ocker) ὡς πρᾶσινοκίτρινον ἐπικάλυμμα ἢ εἰς κοκκία τοῦτον χρώματος ἀπαντᾷ τὸ ὄρυκτον τοῦτο συνιστάμενον ἐξ ὁξυβόλφραμιου, καὶ ὡς ἐκ τούτου ὁλόκληρον ἀπορρευστοῦμενον ὑπὸ τῆς καυτικῆς χημικῆς. [Κ.Μ.]

Βολφραμικόν ὀξύ. Βλ. Βολφράμιον.

Βολφράμιον (Χημ.) (Wolfram) μεταλλικὸν στοιχεῖον, συμβόλιον = W, ατομ. βάρ. = 184. Δὲν ἀπαντᾷ αὐτοῦρές, ἀλλ' ἔχον μένον μετ' ὀξυγόνου (ὥχρα Β.) ἢ μετ' ὀξυγόνου καὶ σιδήρου (βολφραμίτης) κλπ. Καθαρὸν λαμβάνεται τὸ μέταλλον τῇ θερμάνσει τοῦ τρισθενίου αὐτοῦ ἐν ρεύματι ὑδρογόνου. ἔνε δι' ἀνοικτόφαιος κοκκιδώδης κόνις τηκομένη εἰς λίαν ὑψηλὴν θερμότητα τὸ τηχθὲν μέταλλον ἔνε σκληρὸν λευκὸν καὶ ἔχει εἰδ. βάρ. 19,1.

Μετ' ὀξυγόνου παρᾶγει τὸ Β. τρία δξειδία ὧν σπουδαιότατον ἔνε τὸ Βολφραμιοτρι-ὁξείδιον (ὥχρα Β., βολφραμικόν ὀξύ. ἀνυδριτὴς βολφραμικοῦ δξειδίου) WO_3 ὅπερ παράγεται δι' ἀποτυνθένσεως τοῦ βολφραμικοῦ ὀξείδιου ἐν νιτρικῷ δξει ὡς νιτρίνη κόνις ἀδιάλυτος εἰς ὕδωρ καὶ δξει. εἰς τὰ ἀλκάλια διαλύεται ἀποτελοῦσα τὰ βολφραμικά ζελατὰ, ὧν σπουδαιότατον τὸ βολφραμικόν Νάτριον χρησιμοποιοῦμενον ἐν τῇ τυποτικῇ τῶν ὑφασμάτων καὶ πρὸς διαπύτησιν αὐτῶν ἵνα κατασταθῶσιν ἀδιακαυστά.

Τὰ κράματα τοῦ Β. τυγχάνουσιν ἱκανῆς ἐφαρμογῆς ἐν ταῖς τέχναις, σπουδαιότατον δ' ἀλλοτρώτατος καὶ συνήκων εὐκατεργαστότατος ἐν διαπύρῳ καταστᾶται ἡ δεικνύμενη ἀλυσί. ἐνέχον 8—9 % βολφραμίου. [Ο.Α.Ρ.]

Βολφραμίτης (Wolframite). Ὁρυκτὸν τοῦ βασιρρεμβίου προκλίνοντος συστήματος. ἔχον τοὺς κρυστάλλους στηλοειδείς ἢ τραπεζοειδείς εὐρίσκεται καὶ εἰς διδύμους κρυστάλλους, χειροπληθῆς καὶ εἰς φλοιοπαγῇ ἢ μισχοπαγῇ ἀθροίσματα κρυσταλλίων καὶ εἰς ψευδοκρυστάλλους κατὰ σχεζέλιον. Συζητεῖται κατὰ τὸ κλινοδικοσμοδὲς ἐντελῶς, ἔχει σκλ. = 5... 5,5, εἰδ. βάρ. = 7,118... 7,514, χρώμα καστανομέλαν, κόνιν ἐρυθρίζουσαν καστανόχρου. Λάμψιν μεταλλίζουσαν ἀδαμαντοειδῇ ἐπὶ σχισμογενῶν ἑδρῶν, καὶ στεατοειδῇ ἐπὶ τῶν ἄλλων· συνήθως εἶνε ἀνισότροπος, διαφάνεια δὲ θανὴ εὐρίσκηται εἰς λεπτά πέταλα. — Ὁ Β. εἶνε ἑνωσις δξυβόλφραμιου (75,7) δξειδουλίου μαγγανίου (14,7) καὶ σιδήρου (9,6). Εἶνε δηλ. ἰσομορφος παρόμοις δξυβόλφραμικοῦ μαγγανίου καὶ σιδήρου, διὰ τοῦτο δὲν εἶνε σταθερὰ ἡ χημικὴ αὐτοῦ σύνθεσις. Ἐκτὸς τούτων δ' Β. ἐμπεριέχει οὐχὶ σπανίως ὀλίγον δξυνιόδιον, ἢ δξυταντάλιον ἐνίοτε δὲ καὶ ἰνδίου καὶ θάλλιον. — Ἐπὶ θύβρακος πυρρῶμενος ἰσχυρῶς ὁ Β. διὰ τῆς φλογός τοῦ αὐλοῦ τήκεται εἰς μαγνητικόν

σφαιρίον, κρυσταλλικόν, ἔχον ἑδρας· μετὰ βόρρακος συμπυρρῶμένη ἢ κόνις τοῦ δεικνύει τὴν ἀντίδρασιν τοῦ σιδήρου, μετὰ δξυωσφορικοῦ δὲ νατροῦ διὰ τῆς ἀποκαθαρτικῆς φλογός, τὴν ἀντίδρασιν τοῦ βολφραμίου· τὸ μαγγάνιον ἀνακαλύπτεται, ἂν ἡ κόνις τοῦ ὄρυκτου πυρρῶθῇ μετὰ σίδας καὶ νιτροῦ ἐπὶ πλατινίου ἐλάσματος, ὅτε παράγεται εὐσία τις πρασίνη. Ὑπὸ ὑδροχλωρίου θερμαινομένου καὶ ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος εὐρίσκαμενον ἡ κόνις τοῦ Β. ἀναλύεται ἐντελῶς, ὑπολείπεται στερεῶς τινος ὑπολείμματος, ἀπορρευστομένου τοῦ πλείστου ὑπὸ τῆς ἀμμωνίας· ἡ κόνις τοῦ ὄρυκτου θερμαινομένου ἐντὸς ἀκράτου δξυβόλου λαμβάνει χρώμα κυανοῦ. — Ἀπαντᾷ ἐν Σαξονίᾳ (Ζιννβάλδη), Κορνουαλίᾳ καὶ ἀλ-λαχού καὶ χρησιμεύει πρὸς παρασκευὴν διαφόρων χρωμάτων καὶ τοῦ βολφραμιομιγτοῦ χαλφός. [Κ.Μ.]

Βολφσδεργίτης (Wolfsbergit). Τὸ ἰσχυρὸν λάμψιν καὶ χρώμα μολυβδόλαιον ἔχον ὄρυκτον τοῦτο εἶνε ἑνωσις χαλκοῦ (25,61), ἀντιμονίου (48,47), θείου (25,92) καὶ ἐλαχίστης ποσότητος σιδήρου καὶ μολύβδου. Ὑπὸ τῆς φλογός τοῦ αὐλοῦ τήκεται εὐκόλως καὶ ἐκλύει ἀτμούς ἀντιμονίου ὑπὸ δξυαζώτου ἀπορρευστοῦται εἰς θαλασσόχρουν ἀπορρευσίωσιν, ἀποχωρίζομενον θείου καὶ ἀντιμονιακοῦ δξειδίου. [Κ.Μ.]

Βόμβα. Βομβάρδα. Βομβιδόβολος. Βομβίς βλ. Πυροβολικόν.

Βόμβας (Βοτ.) Bombax L. γένος φυτῶν τῆς οἰκογεν. τῶν Μαλαχιδῶν. Δένδρα εὐμεγέθη τῶν θερμῶν χωρῶν τῆς Ἀμερικῆς, ὧν τὰ σπέρματα εἶναι ἐριστόρα ὡς τὰ τοῦ Γουσσίου ἢ Βάμβας (βλ. λ.). Τὸ γνωστότερον εἶδος εἶνε ὁ Β. δ' Κεϊβά (B. Ceiba L.) ἔχον φύλλα δακτυλωτὰ ἐξωθόμενα ὡς λάχανα, τὴν δὲ κορμὴν μήκους 18—30 μ. χρησίμην εἰς τὴν κατασκευὴν μονοξυλίων σκαφῶν τῶν ἰθαγενῶν· τὸ ἔριον τῶν σπερμάτων φέρεται εἰς τὸ ἐμπόριον ὡς ἐπιτήθειον εἰς τὴν διάσπιν στομάτων. [Θ. Χ.]

Βομβάη (Bombay ἐκ τοῦ πορτογαλ. Buon Bahia, σημαίνοντες Καλὴν Ὀρμον). Πόλις τῆς Ἀγγλικῆς Ἰνδικῆς αυτοκρατορίας, πρωτεύουσα τῆς ἐμονύμου προεδρίας, ἐπὶ ἐμονύμου νηίδος, ἐκχύσης περιμετρικῶν 28 χμ. παρὰ τὴν ακτὴν. Θέσκειν, ἐν τῇ θαλάσῃ τοῦ Ὀρμᾶν. Κεῖται ἐπὶ πλάτος 18° 57' Β καὶ μήκος 72° 52' Α τοῦ Γρήν. Ἔχει δὲ 773 196 κατ. (1881). Τὸ κλίμα αὐτῆς, ἐνεκα τῶν τελεμάτων, εἶναι νοσηρὸν, ἐφ' ᾧ καὶ προσονομάζεται «Τόπος τῶν Ὀρωπαίων». Ἔχει τὴν καλλιπὴν πόλιν τῆς Ἀραβίας τῶν Ἰνδιῶν λιμένα, εὐρύτατον φρούριον, μεγάλους πολεμικοὺς ναυστάθμους, δεξαμενάς, ναυπηγεῖον καὶ ἐκτεταμένον ἐμπόριον μετὰ τῆς Σινικῆς, τῆς Ἐρυθρᾶς καὶ τοῦ Περσικοῦ κόλπου κτλ. ἐξά-

γούσα όπιον, μαργαρίτας, μεταξωτά, άρωματικά κτλ. Η νήσος Β. παρεχωρήθη υπό του 'Ραγιά του Σουράχ εις τους Πορτογάλλους τήν 1530, οίτινες έδωκαν αυτήν προίκα τήν 1661 εις Κάρολον τόν Β' βασιλέα της 'Αγγλίας νομφευθέντα τήν 'Ινφάντην Αίκατερίναν. Η 'Εταιρία των Α 'Ινδιών έλαβεν αυτήν τήν 1669, και τήν 1683 μετέφερεν εκεί τήν έδραν της διοικήσεως εκ της Σουράτης. Νυν ή προεδρεία της Β. είναι μια των 13 διοικ. διαίρεσεων της 'Ινδικής αυτοκρατορίας αποτελουμένη εκ 3 μεγάλων νομών. του βορείου, του νοτίου και του Σινδ. Έχει έμβαδόν 321.463 τ.χμ. και 16.454.414 κατ. (1881). Τά δε φόρου ύποτελή κράτη έχουσιν έμβαδόν 157.437 τ.χμ. και 6.941.249 κατ. (1881). [Π.Π.]

Βομβαρδισμός βλ. Πολιορκία.

Βόμβας (il rè Bomba). Σκωπτική προσωπωνια του βασιλέως της Νεαπόλεως Φερδινάνδου του Β', αποδοθείσα αὐτῷ υπό των φιλελευθέρων διά την κατά διαταγήν του βομβοδόλῃαν της Μεσσήνης (7—9 Σεπτεμβρίου 1848). [Π.]

Βομβικίτης (ἵσως θρόντορον βομβυκίτης) άπαντᾷ έντίς γεανθράκων του Castel Nuovo (ἄνω κοιλίς 'Αρσυ) έν μάρρῃ κρυσταλλων του βασισμίδ. έτεροκλινούς συστήματος, οίτινες εύκόλως άπορρευστύνονται έν ένθειῳ ἄνθρακι στοιχείῳ, έν αἰθέρι και αἰνοπνεύματι: έμπεριέχει δέ 74,56 άνθρ. στοιχείου, 10,7 ύδρογόνον και 14,74 έξυγάνον. [Κ.Μ.]

Βόμβο (Bombo). 'Αρωματικόν οἶνοπνευματώδες ποτόν της Β 'Αμερικῆς εκ ρουμιού, σακχαρού και μοτχακαρίων παρσκευαζόμενον. [Ο.Α.Ρ.]

Βομβόνναι (Bombonnes). Βλ. Βούλφοι λαγηνοί. [Ο.Α.Ρ.]

Βόμβος (Ζ φ ο λ.) (Bombus). Έντομον ύμενόπτερον κεντροφόρον ανήκον εις την όμοιογένειαν των μελισσών, έχον σώμα βαρύ, τριχωτόν όμοιάζον μελιτώῃ. Αἱ φωλεαί του έντόμου τούτου κείνται επί της γῆς έν όπαῖς και περιέχουσι όλιγαριθμούς έργατας 5—200 σπανίως μέχρι 500 και μίαν μόνην θῆλειαν γόνιμον· οἱ Β. δέν κατασκευάζουσι κυψελίδας, αλλά μόνον έπισωρεύουσιν άκανονίστως μάζας γύρεως, έν ἣ άποτίθεται: τά ψά αὐτῶν, και αἱτίνας χρησιμεύουσι πρὸς διατροφήν των μελλουσῶν νυμφῶν. Αὗται έσθίουσαι τήν γύριν όρυσσούσι κυψελώδεις κοιλότητες και σχηματίζουν βομβύκια ψοειδή κείμενα πλησίον άλλήλων. Η φωλεά του Β. ιδρύεται υπό μιᾶς θηλείας διεκδόσεως τόν χειμῶνα έν φωλεᾷ και ἥτις άσχολεῖται πρὸς διατροφήν των απογόνων· βραδύτερον και αἱ έργάτριαι κατασταθεῖσαι άκμαζαἱ βοηθοῦσι ταύτην και τίνευσιν έπίσης ψά μήπω γονιμοποιηθέντα. Βόμβων ύπάρχουσιν είδη πέντε. Β. lapidarius, Β. muscorum,

Β. terrestris Β. hortorum και Β. hypnorum. [Ν.Α.]

Βόμβος ότῶων, άκουσμα ύποκειμενικόν. συνεπείᾳ ανωμαλίου τινός έρεθισμοῦ του άκουστικοῦ νεύρου γινόμενον αἰσθητόν ως συριγμός, τριγμός κτλ. Συνηθεσταιται τούτου αίτια: είναι ή παρὰ φύσιν έρεθισιμότης του έγκεφάλου, ανωμαλία τις της κυκλοφορίας του αίματος έν τῷ έγκεφάλῳ και τῷ έσωτερικῷ ότῷ, κόπωση ή αδυναμία του άκουστικοῦ όργανου έν περιπτώσει αναμίας και άλλων εξαντλητικῶν νοσημάτων, συχνά: του ότῶς διαταραχαίς, μεγάλα: όσσεις κινῆσης κ.τ.τ. Ίδναι δέ άλλως δ Β. σοβαρόν σύμπτωμα πλείστον άσθενειῶν του ότῶς. Η θεραπεία αὐτοῦ είναι συμπτωματική.

Βομβύκινος χάρτης ή βαμβύκινος, βαμβύκινος, πρὸς δέ και ξυλόχαρτιον και ξυλότυπον. Διά του όρου τούτου διαστέλλεται έν τη παλαιογραφίᾳ τό κατά τους μέτους αἰῶνας εκ της 'Ανατολῆς εξαγόμενον παλαιότερον είδος χάρτου πρὸ της εἰσχωγῆς του εκ βακῶν κατασκευαζόμενου. (Η παλαιότατοι δέ Β. κώδικες αναφέρονται εις τά μέσα του ΙΙ' αἰῶνος, ως και τινες αποδέχονται την πρώτην χρῆσιν του Β. χάρτου ως γενομένην ἤδη τελευταίως του ΙΑ' αἰῶνος. 'Εθωραίτε δέ μέχρι πρὸ δλίγων έτών ο τοιοῦτος ανατολικός χάρτης παρασκευαζόμενος εκ βαμβάκος και έπιστεῖστα διακρινόμενος του εκ λινῶν και βακῶν άφώτερον κυρίως κατασκευαζόμενου εκ της ύποκρινῆς χροιάς, της εξαίρετου σιλιπνότητος αποκαλλομένης δια της ύγρασίας, και του πάχους των φύλλων αὐτοῦ. 'Αλλά πρώτος τῷ 1884 ο Παύλος Briquet διά της μελέτης La légende paléographique du papier de coton (έν Γενεύῃ) καταπολέμησε την γνώμην περί ύπαρξεως ίδιου χάρτου εκ βαμβάκος. Καί άντεπεσήλθε μὲν κατ' αὐτοῦ ο 'Ιταλός Paoli, αλλά μετα την υπό του Wiesner και Karabacek έν Βιέννῃ γενομένην εξέτασιν των εκ Φακίουμ της Αἰγύπτου εις Βιέννην κομισθέντων χειρογράφων και την μικροσκοπικὴν και χημικὴν ανάλυσιν του λεγομένου Β. χάρτου τρανόντατα απέδειχθη, ότι πάσα ή μεταξυ του εκ βακῶν χάρτου και του παλαιότερου διαφορὰ προήργετο μόνον εκ διαφόρου τρόπου παρασκευῆς του γάρτου, ότι δέ χάρτης εκ καθαροῦ βαμβάκος εύτεπота ύπήρξε, και ότι έν τῷ λεγομένῳ Β. τυχαία μόνον εύρίσκονται και έν μικροτάτῃ μόνον ποσότητι όκνη βάμβακος, τό δέ όνομα bambucina ή Β. χάρτης εξηγείται έν τῷ έν τῇ πόλει Βαμβύκῃ της Συρίας περιωνύμοις κατά τους μέτους αἰῶνας χαρτοποιεῖου. 'Η δ' όνομασία αὕτη παρεξηγηθεῖσα έν τῷ κατόπιν χρόνῳ προκάλεσε τόν θούλον περί ύπαρξεως χάρτου εκ βάμβακος. Τά πορίσματα δέ των έρευνῶν τούτων άνεγνώρισε τελευταίος

καὶ αὐτὸς ὁ Paoli ἐν τῇ Nuova antologia κατὰ Νοέμβριον τοῦ 1888. [Α.]

Βομβυκώδη (Ζωολ.) (Bombyci-na) ψυχαὶ νυκτόβιοι ἔχουσι σῶμα ἄρα κεκαλυμμένον ὑπὸ πυκνῶν τριχῶν ἐνίοτε ἐρσιδεῶν, κερατὰς μεταλλώδεις κτενοειδείς παρὰ τῷ ἄρρενι, πτερύγας δὲ πλατείας. Αἱ θήλειαι τῶν ἐντόμων τούτων πετῶσιν ὀλίγον, τὸναντίον οἱ ἄρρνες ὄντες εὐσταλείς, εὐκίνητοι, κεχρωματισμένοι ἐνίοτε διὰ τῶν ζωηροτέρων χρωμάτων. Ἰπτανται καὶ ἐν αἰρώ τῆς ἡμέρας πρὸς ἀνεύρεσιν τῶν θηλειῶν. Ἐκ τῶν ὧν αὐτῶν τικτομένων καὶ ὁμάδας ἐξέρχονται κάμπαι τριχῶται, ἔχουσι 16 πόδας, αἵτινες μεταμορφοῦνται εἰς χρυσάλλιδας ἐπὶ τῶν δένδρων ἐν κουκούλις πλακομένους παρ' αὐτῶν τῶν ἰδίων. Εἰς μίαν ἐκ τῶν ὁμοιογενειῶν αὐτῶν τάσσονται οἱ κυρίως βομβυκὲς ὧν σπουδαιότερος εἶναι Βόμβυξ ὁ τῆς μωρέας κοινῶς μετὰ τῶν σκώληκος [N.A.]

Βομβυλίος (Ζωολ.) (Bombylius) ἐντομὸν διπτερον τῆς ὁμοιογενείας τῶν τενοστόμων ἔχον σῶμα γυνώδες ὁμοίον πρὸς τὸ τοῦ κηρήνος, κεφαλὴν μικρὰν, ὀφθαλμοὺς συνηγμένους παρὰ τῷ ἄρρενι, προδοτικὰ νηματώδη μακροτέρην τοῦ σώματος· τρέφεται ἐκμυζῶν τοὺς χυμοὺς τῶν ἀνθέων· αἱ νυμφαὶ δὲ αὐτοῦ βιοῦσιν ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον ἐν ταῖς φυλακαῖς τῶν μελισσῶν [N.A.]

Βομβυλῖος ἢ Βομβύλη. Στενόστομον καὶ στενοτράχηλον ποτήριον τῶν αρχαίων Ἑλλήνων, ὀνομασθέν οὕτως ἀπὸ τοῦ ἐν τῇ πόσει παρυγμένου βόμβου. Ὅμοιος Β ἐκαλεῖτο καθ' ὁμοιότητα τοῦ ποτηρίου καὶ τὸ ἐλαττόν ἀγγεῖον. [II.]

Βόμβυξ. Βλ. Βαμβαξ. Μεταξοσκώληξ

Βόμπλανδ (Aimé Bonpland), διάσημος Γάλλος φυσιοφίης γενν. τῇ 11/22 Αὐγ. 1773 ἐν La Roche. Ὡς συνοδοιπόρος τοῦ Humboldt κατὰ τὴν μεγάλην ἐν τῇ Ν' Ἀμερικῇ περιοδίαν (1799—1804) ἀνεκάλυψεν ὑπὲρ τὰ 6200 νέα εἶδη φυτῶν, ἄνθη καὶ συνεγράψεν μετὰ τοῦ Kunth. Μετὰ τὴν ἐπάνοδόν του εἰς Ἀμερικὴν διωρίσθη ὑπὸ τῆς αυτοκρατείας Ἰωσήφου διευθυντὴς τοῦ ὀνομαστοῦ κήπου τῆς Malmaison, ὧν τὰ φυτὰ περιέγραψεν καὶ ἐν μέρει ἀπεικόνισεν ἐν ἰδίῳ πονήματι. Ἀπὸ τοῦ 1818 καθ' ὡλητὴς ἐν Buenos Ayres ἡμιλλωτισθὲν τῷ 1821 κατὰ τὴν ἐν Paraguay πρὸς ἀπουδίαν τῆς χώρας ταύτης περιοδίαν. Ἀπελευθερωθεὶς μέλις τῷ 1831 ἀπεκατεστάθη ἐν San Borja τοῦ Uruguay. ὅπου ἀπεθ. τῇ 4 Μαΐου 1858. [Θ. X.]

Βόνα (Bona). Πῆλις τῆς Β' Ἀφρικῆς, ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Κωνσταντίνα τῆς Ἀλγερίας. Κεῖται κατὰ τὸν μυχὸν τοῦ ἑμιοννικοῦ κόλπου. ἔχουσα 29 640 κατ. (1886). Εἶναι πρωτεύουσα στρατιωτικῆς ὑποδιοικήσεως, παρ' αὐτὴν δὲ

κεῖνται τὰ ἐρείπια τῆς Ἰππῶνος, ἀρχαίας φοινικῆς πόλεως, εἰς ἣς ἔλαθε καὶ τὸ ὄνομα. [Π. Π.]

Bona παρὰ Ῥωμαιοὺς καλεῖται ἡ περιουσία (βλ. λ.).

Βοναδεντούρας. (Bonaventura), κυρίως Giovanni di Fidenza προσλαβὼν βραδύτερον τὸ ἐπώνυμον Β., φιλόσοφος ἐκ τῶν σχολαστικῶν γενν. 1221 ἐν Bagnarea τῆς Τοσκάνης. Εἰσελθὼν εἰς τὸ τάγμα τῶν Φραγκισκανῶν ἐγένετο 1256 ἀρχηγὸς αὐτοῦ. 1253 διορίσθη καθηγητὴς τῆς θεολογίας ἐν Παρίσι, 1273 καρδινάλιος καὶ ἐπίσκοπος Ἀλβάνου. Ἀπεθάνε 1274 ἐν Λυὼν ὅπου μετέβη ὡς ἀντιπρόσωπος τοῦ Πάπα ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ Συνόδῳ. Ὁ Β. ἐτιμήθη ἐξῆχος διὰ τὸ ὑψηλὸν αὐτοῦ φρόνημα καὶ τὸ ὀλιγαρκεῖς τῶν ἰδίων αὐτοῦ, δι' ὃ καὶ ἐπεκλήθη Doctor seraphicus, ἡ δὲ καθολικὴ Ἐκκλησία κατέταξεν αὐτὸν ἐν τοῖς ἁγίοις. Κατέλιπε πλείστα φιλοσοφικὰ καὶ θεολογικὰ συγγράμματα λατινίστι («Itinerarium mentis in Deum», «Reductio artium in Theologiam» κτλ.), εἰς οἷς ἡ θεολογία κηρύσσεται Δεσποινὰ τῶν ἐπιστημῶν, ἡ δὲ μετὰ τοῦ Θεοῦ ἔνωσις τὸ ὕψιστον τῶν ἀγαθῶν.

Βοναπάρται. Περιφῆμος αἰκογένεια ἀπὸ Κυρίου (Κορσικῆς), μετακινήσασα κατὰ τὸν 16 αἰῶνα εἰς τὴν νῆσον ταυτην ἀπὸ τῆς Φλωρεντίας. Ἡ αἰκογένεια αὕτη ἡ δοῦσα τῇ Γαλλίᾳ δύο αὐτοκράτορας καὶ κηραμένην φήμην παγκόσμιον καὶ ὄνομα τῶν σημαντικωτάτων ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ κόσμου ἦτο ἐκ τῶν προκριτῶν τῆς νήσου καθ' ὃν χρόνον ἐγεννήθη ἐν ταῖς κόλποις αὐτῆς (1768) ὁ Ναπολέων Βοναπάρτης υἱὸς τοῦ Καρόλου Βοναπάρτου καὶ τῆς Λαίτηρας (ἐκ τῆς αἰκογενείας Ραμολίνοι, Ramolini). Διὰ τοῦ Ναπολέοντος τούτου τοῦ μεγίστου καὶ σπουδαιότατον λαβόντος μέρος μετ' ὀλίγον ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς Γαλλίας καὶ τῆς Εὐρώπης πλείστα μὲν μέλη τῆς αἰκογενείας τῶν Βοναπαρτῶν ὑψώθησαν εἰς θρόνους καὶ βασιλικὰ ἀξιώματα, ἅπαντα δὲ κτείστησαν ἑκτοτε μέλη τῆς αὐτοκρατορικῆς αἰκογενείας, καὶ διετήρησαν τοὺς βαθμοὺς καὶ τὰς προσωνυμίας περιγίπων καὶ μετὰ τὴν πτώσιν τοῦ Ναπολέοντος Α'. Ὁ οἶκος τῶν Β. δις ἤρκεσε τὴν ὑπερτάτην καὶ αὐτοκρατορικὴν ἐν Γαλλίᾳ ἀρχὴν διὰ τοῦ Ν. Α. 1804-1815 καὶ διὰ τοῦ Ναπολέοντος Γ' 1852-70. Τὰ ὀνομαστότερα μέλη τῆς αἰκογενείας, περὶ ὧν γυνήσεται λόγος ἐν ἰδιαίτεροις ἄρθροις, εἰσι πλὴν τῶν δύο αὐτοκρατόρων Ν. Α' καὶ Ν. Γ' 1) Ὁ Ν. Β' υἱὸς τοῦ Ναπολέοντος Α' ἀναγορευθεὶς πρὸς στιγμήν τῷ 1815 ἐν τῇ Γαλλικῇ γερούσια ὡς αὐτοκράτωρ. 2) Οἱ γονεῖς τοῦ Ν. Α' Κάρολος καὶ Λαίτηρα (Εὐθυμία). 3) Οἱ ἀδελφοὶ Ναπολέοντος Ἰωσήφ, Λουδοβίκος, Λουκιανὸς καὶ Γερώνυμος. Τούτων οἱ μὲν πρῶτοι κατὰ τὰς διατά-

Ξεις τοῦ Ναπολέοντος εἶχον καὶ δικαίωμα κληρονομικὸν ἐπὶ τὸ αὐτοκρατορικὸν ἄξωμα, ἐν ᾧ ὁ Λουκιανὸς καὶ Ἰερώνυμος ἀπεκλείοντο αὐτοῦ ἕνεκα τοῦ μοργανατικοῦ αὐτῶν γάμου. Ἀλλ' ὁ Ναπολεὼν Γ' (ὡς τοῦ Λουδοβίκου) ἐξέτεινε τὸ δικαίωμα τῆς κληρονομίας τῇ 1852 καὶ ἐπὶ τὸν οἶκον τοῦ Ἰερώνυμου. [Π.Κ.]

Βόναςος (Ζωολ.). Βλ. Βίσων.

Βόνδελ (Joost van den Vondel), ὁ μέγιστος τῶν Ὁλλανδῶν ποιητῶν, γεννηθεὶς τῇ 1587 ἐν Κολωνίᾳ καὶ ἀποθνήσκων τῇ 1679 ἐν Ἀμστελδάμῳ. Τὰ ἔργα τοῦ ἔμμετροι μετράφρ. τῶν ψαλμῶν, τοῦ Βιργιλίου καὶ τοῦ Ὀιδίου, σάτυραι καὶ τραγωδίαί, ἀποδεικνύουσιν εὐφυῆς μεγαίστην καὶ φαντασίαν ὑψηλὴν καὶ εὐγενή. Πληρεστάτῃ δὲ ἐκδοσίς αὐτῶν εἶνε ἡ ἐν 7 τομ. (Ἀμστελ. 1850—81). Βιογραφίας αὐτοῦ ἐδημοσίευσαν οἱ Κάμπερ (1818), Zeemana (1831), Baumgartner (1882) κ. α.

Βονδορφίτης. Ὁρυκτὴν ἀπαντῶν εἰς ἐξαπλευρικοὺς κρυστάλλους, ἔχει Σκλ.=3... 3,5 χροῖμα κιτρινίζον καστανόχρουν ἢ ἐλαϊόχρουν, καὶ παγεῖαν λάμψιν. Συνίσταται δὲ ἐκ 45 ὀρυκτοῦ, 30 ἀργίλου, 5 ὀξείδου, σιδήρου, 9 μαγνησίας καὶ 11 ὕδατος. Ὑπὸ τῆς φλογὸς τοῦ αὐλοῦ καθίσταται ὡχρὸν καὶ δέν τήκεται, ὑπὸ τῶν ὀξέων μέρος μόνον αὐτοῦ ἀναλύεται. [Κ.Μ.]

Βονδοῦ (Bondu). Κράτος τῆς Δ. Νιγηρίας, ἐν τῇ Σαγγαμβίᾳ, μεταξὺ τοῦ Φούτα καὶ τοῦ Βαμβούκ. ἔχει ἐμβαδὸν 1200 περίπου τχμ. καὶ περὶ τὸ 1 1/2 ἑκατομ. κατ. γεωργίαν καὶ κτηνοτρόφειαν, κλίμα ὑγρὸν, ἐδαφος εὐφορὸν καὶ κυριώτερας πόλεις τὴν Φατεκόνδην καὶ Βουλεθανιέ. Οἱ κάτοικοι ἀνήκουσιν εἰς τὴν φυλὴν τῶν Φουλάχ. [Π.Π.]

Βονεφέζη (Bonfeiz) συνεκτικὴ οὐσία χρησιμεύουσα εἰς τὴν ὑφασματοποιαν καὶ παρασκευαζομένη ἐκ ζωικῶν πτωμάτων διὰ ζέσεως ὑπὸ θλίψιν. [Ο.Α.Ρ.]

Βόνζαι καλοῦνται κυρίως ἐν Ἰαπωνίᾳ οἱ ἱερεῖς τοῦ Βούδα, ἐπιμολογεῖται δὲ ἡ λέξις ἐκ τοῦ Σινικοῦ Fan seng, ὅπερ οἱ Ἰάπωνες προσφέρουσι Bon-si καὶ σημαίνει ἱερεὺς Ἰνδός, ἡ ἐκ τοῦ Fa-sse, κατὰ τοὺς Ἰάπωνας Bo-si, ἐμφαινόντος διδασκαλὸν τοῦ νόμου. [Κεφ.]

Βόνη. Χωριὸν τοῦ δήμου Ἀγίων Παρασκευῶν τῆς ἐπαρχίας Παδιδας τῆς Κρήτης, ἔχον 349 κατ. (τῇ 1881) ὡν 35 χριστιανοί. [Π.]

Βονί (Bonii). Βασιλεῖον τῆς νήσου Κελέδης παρὰ τὸν ὁμίονον κόλπον. ἔχει ἐμβαδὸν 9000 ὡς ἔγγιστα τχμ. καὶ περὶ τὰς 250 000 κατ. Οἱ κάτοικοι εἶναι ἡμιπολιτισμένοι. ἔχει πινὰ σφαλεῖα καὶ πρωτεύουσιν ὁμίονον, ἔδραν τοῦ Σουλτάνου. [Π.Π.]

Βονίν (Bonin Ἰαπωνιστὶ Βονίν Σίμα). Μικρὸν πολύνησον ἐξ 89 νησιδίων καὶ σκο-

πέλων, μεταξὺ τῆς Ἰαπωνίας καὶ τῶν Μαριανῶν νήσων, ἐν τῇ Εἰρηνικῇ, ἀποτελοῦν μέρος τοῦ Μαχελιανῶ πολυμήσου. Κεῖται εἰς πλάτος 28° 30'—27 Β καὶ Μ 142°—143° Δ Γρῆν. Εἶναι σημαντικώτατος σταθμὸς διὰ τὴν ἀλλοιαν τῶν βορείων θαλασσῶν. Οἱ Ἀμερικανοὶ ἱδρύσαν ἐκεῖ ἀποικίαν. [Π.Π.]

Βονένος (Bonin 1) Ἐδουάρδος, Πρώσος στρατηγὸς γεννηθεὶς τῇ 1793 καὶ λαθὼν σπουδαῖον μέρος εἰς τοὺς ἀπὸ 1806 μετὰ τῆς Γαλλίας γινόμενους πολέμους. βραδύτερον δὲ καὶ εἰς τὸν κατὰ τῆς Δανιμαρκίας ἕνεκα τῶν παραλθίων δουκάτων κατὰ τὰ ἔτη 1818—50 κηρυχθέντα πόλεμον, ἐν ᾧ διορίσθη καὶ ἀρχιστρατηγὸς τοῦ Πρωσσικοῦ στρατοῦ τῇ 1852 ἐγένετο ὑπουργὸς τῶν στρατιωτικῶν Ἀλλὰ τῇ 1854 ἕνεκα τῆς διαφωνίας αὐτοῦ πρὸς τοὺς συναδέλφους καὶ πρὸς τὴν βασιλεῖα ὡς πρὸς τὴν κατὰ τὸν Κριμαϊκὸν πόλεμον τηρητέαν ἐκ μέρους τῆς Πρωσίας πολιτικὴν ἀπεχώρησε τοῦ ὑπουργείου. Τῇ 1858 ἐπανῆλθε πάλιν εἰς τὸ ὑπουργεῖον ὡς ὑπουργὸς τῶν στρατιωτικῶν. Ἀλλὰ τὸ ἐπόμενον ἔτος παραιτηθεὶς αὐθις ἐγένετο ἀρχηγὸς τοῦ ἐγγύου στρατιωτικοῦ σώματος τοῦ ἐν Κοβλεντίας ἐτελεύτησε τῇ 1865. — 2) Γουσταῦος, Πρώσος στρατηγὸς γενν. τῇ 1803 καὶ ἀπὸ τοῦ 1821 λαθὼν διαφόρους ὑπηρεσίας ἐν τῇ Πρωσσικῇ στρατῷ συμμετασχὼν τοῦ Αὐστροπρωσσικοῦ πολέμου τοῦ 1866 ὡς ἀρχηγὸς τοῦ πρώτου στρατιωτικοῦ σώματος καὶ διοικητὴς ὕστερον τοῦ Περλίνου γενόμενος τῇ 1870 διορίσθη στρατιωτικὸς διοικητὴς Λουβαριγγίας Ἐτελεύτησε τῇ 1872. [Π.Κ.]

Βονιτάριος καλῶται νομ. παρὰ τῶν Βυζαντινῶν (Θεόφιλ. εἰς § 4 [1.5]) ὁ κατὰ τὸ ῥώμ. δίκαιον μὴ ἔχων dominium ex jure Quiritium (κυριετικήν κυριότητα) ἐπὶ τινος πράγματος, ἀλλ' ἔχων αὐτὸ μόνον in bonis (ἐν τῇ περιουσίᾳ του), εἴς οὗ καὶ τὸ κακόζηλον Β. Περὶ δὲ τῆς διακρίσεως ταύτης ἴδ. λ. Κυριότης. [Δ.]

Βόνιτς (Herm. Bonitz). Γερμανὸς φιλόλογος καὶ παιδαγωγός, γενν. τῇ 17/29 Ἰουλ. 1814, ἀποθ. τῇ 1888. Μαθητὴς γενόμενος τοῦ Ἑρμανν, τοῦ Βοιχίου καὶ τοῦ Λάχμανν, ἐδιδάξεν ἀπὸ τοῦ 1836 μέχρι τοῦ 1849 ὡς καθηγητὴς ἐν γυμνασίᾳ τῆς Σαξωνίας καὶ τῆς Πρωσίας, τῇ δὲ 1849 ἀπεδέχθη θέσιν καθηγητοῦ ἐν τῇ πανεπιστημίῳ τῆς Βιέννης, ἀναθεώσης αὐτῷ καὶ τῆς διευθύνσεως τοῦ φιλολογικοῦ προπαιδείου. Ἐν Αὐστρίᾳ εἰργάσθη συντόμως πρὸς μεταρρυθμίσειν τῶν τῆς ἐκπαίδευσως, εἰς τὰς εἰρηγήσεις δ' αὐτοῦ ἀεικλίνεται πλείστα τῶν μετὰ τοῦ νῦν ἱσχυουσῶν ἐκπαιδευτικῶν διατάξεων. Πρὸς διάδοσιν δὲ καὶ ὑποστήριξιν τῶν παιδαγωγικῶν του ἰδεῶν ἔδρασε τῇ 1850 τὸ μέχρι τῆς σήμερον ἐκδιδόμενον «Περιοδικὸν τῆς ἐν Αὐστρίᾳ γυμνασια-

κῆς ἐκπαιδεύσεως». Ἐγκύψας δ' ἰδίως εἰς τὴν μελέτην τοῦ Πλάτωνος καὶ τοῦ Ἀριστοτέλους, ἐδημοσίευσεν ἀξιόλογα περὶ τούτων ἔργα, ἐν οἷς καὶ τὸν πληρέστατον «Ἀριστοτελικὸν πινυκτα» (Βερολ. 1870) καὶ τὴν ἐκδοσὶν τῆς Μεταφυσικῆς τοῦ Ἀριστοτέλους (Βόνν. 1848—49 εἰς 2 τόμους). [Π.]

Βόνιτσα. Πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας Βονιτσης καὶ Ξηρομέρου καὶ τοῦ δήμου Ἀνακτοριῶν, κειμένη ἐν τῇ ΝΔ παραλίᾳ τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου, ἐν τῷ Β περατὶ εὐφοριώτατης καὶ τερπινότητος κοιλάδος, ἐχούσης πλάτος 1 ὥρας καὶ μῆκος 3 ὥρων, ὀριζομένης δὲ πρὸς Ν ὑπὸ συνδενδρῶν λόφων, παρωρεῖων τοῦ ἔρους Περγαντῆ, καὶ διαρρεομένης ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ Κεφαλῶδρουσης, ἐκβαλλόντος εἰς τὸν λιμένα τῆς Β. Εἶναι ἐκτισμένη εἰς τοὺς πόδας ὑψηλοῦ λόφου, φέροντος ἐν τῇ κορυφῇ ἐνετικὸν φρούριον. Ἐχει δ' ἐπαρχεῖον, ἑλληνικὸν σχολεῖον, δημοτικὸν σχολεῖον ἀρρένων καὶ θηλέων, εἰρηνοδικεῖον ὑπαγόμενον εἰς τὸ πρωτοδικεῖον Λευκαδῶς, οἰκονομ. ἐφορίαν, ταμεῖον, τελωνεῖον, εἰς ὃ ὑπάγονται ἐν ὑποτελωνεῖον, 3 τελωνιακοὶ σταθμοὶ καὶ 2 τελωνοφυλακεῖα, ταχυδρομικὸν καὶ τηλεγραφικὸν γραφεῖον. Κατ. 2275 τῷ 1889.—Π πόλις ἐκτισθὴ πιθανῶς κατὰ τὰ τέλη τοῦ Δ' μ. Χ. αἰῶνος μετὰ τὴν ἐρήμωσιν τῆς Νικοπόλεως, εἰς ἣν εἶχε συνοικισθῇ ἡ παρὰ τὴν Β. ἀρχαία πόλις Ἀνακτοριῶν. Ἐκλήθη δ' ὡς Δωδώνη ἢ Βωδώνη καὶ κατὰ παραθοράν Βόνιτσα, ὡς συνάγεται ἐκ μαρτυριῶν βυζαντινῶν συγγραφέων, ὅς παρανοοῦντες ἄλλοι μὲν νομίζουσιν ὅτι ἀναφέρονται εἰς τὴν πάλαιον ἐν Ἱπείρῳ Δωδώνην, ἄλλοι δ' εἰς θεσσαλικὴν τινα Δωδώνην καὶ ἄλλοι (ὡς ὁ Βούρσιαν) εἰς ἀρχαίαν τινα δῆθεν θεσσαλικὴν Δωδώνην, ἣν τοποθετοῦσιν εἰς τὴν Βωδοῦνισσαν τῆς Λοκρίδος. Ἐν ἀρχῇ τοῦ Ε' αἰῶνος συνῆβρυσεν εἰς τὴν ἐν Ἱ ἔσση Γ' οἰκομένην συνοδοῦν ὁ ἐπίσκοπος Δωδώνης, παλαιᾶς Ἱπείρου Θεόδωρος. Ἐτερός ἐπίσκοπος Δωδώνης παρεκάθισεν εἰς τὴν ἐν Χαλκηδόνι συνοδοῦ. Ἐν καταλόγῳ ἐπισκοπῶν τοῦ Ι' αἰῶνος ἡ ἐπισκοπὴ Βονιτσης ἀναφέρεται ὡς ὑπαγομένη εἰς τὴν ἀρχιεπισκοπὴν Ναυπακτίας ἀπὸ τοῦ 1283 ὑπῆλθον εἰς τὴν ἀρχιεπισκοπὴν Ἀργεῖς. Μετὰ τὴν ἵδρυσιν τοῦ ἑλληνικοῦ βασιλείου συνεχωνεῖτο μετὰ τῆς ἐπισκοπῆς Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας διὰ τοῦ περὶ ἐπισκοπῶν νόμου τοῦ 1852. — Καὶ ἐν τῇ πολιτικῇ ἱστορίᾳ τῆς Ἀκαρνανίας μνημονεύεται πολλὰ καὶ τὸ ὄνομα τῆς Β. Διατελέσασα ὑπὸ τοῦς δεσπότης τῆς Ἱπείρου, περιῆλθε κατὰ τὸν ΙΔ' αἰῶνα εἰς τὸν βασιλεῖα τῆς Νεαπόλεως καὶ κατὰ τὸν ΙΕ' εἰς τοὺς Τυνετούς. Τῷ 1715 εἶχεν αὐτὴν ὁ Ῥουμελὴ βαλεσῆς, ἀλλὰ μετὰ δύο ἔτη ἀπεδίδθη διὰ συνθήκης εἰς τὴν Ῥωστίαν. Διὰ δὲ τῆς συνθήκης τοῦ Καμποφορμίου παρεχωρήθη εἰς τὴν Γαλλίαν (1797) ἀλλ'

ἀρχομένου τοῦ 1799 κατέλαβεν αὐτὴν ὁ Ἀλῆ πασάς. Διὰ δὲ τῆς συνθήκης τοῦ 1800 ὤρισθη ἡ Β μετὰ τῆς Πρεβέζης, τῆς Πάργας καὶ τοῦ Βουθρωτοῦ ὑ' ἀποτελεσῶσιν αὐτόνομον ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Τουρκίας πολιτείας, διοικουμένην ὑπὸ ἐπιτρόπων τοῦ Σουλτάνου. Ὅμως τῷ 1805 κατέλαβεν αὐθαίρετως τὴν Β ὁ Ἀλῆ πασάς ἀποδιώξας τὸν σουλτανικὸν ἐπίτροπον· ἐγκρίθεισος δὲ τῆς πράξεως αὐτοῦ ὑπὸ τῆς Πύλης, διετήρησε τὴν ἀρχὴν ἐπ' αὐτῆς μέχρι τοῦ θανάτου του. Κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως ἡ Β. ἦτο ὁ τόπος τῆς συγκεντρώσεως τῶν τουρκικῶν στρατιῶν, αἰτίνας εἰσεβάλλον εἰς τὴν Δ Ἑλλάδα. Περὶ τῶν παρὰ τὴν Β. ἱαματικῶν ὑδάτων βλ. λ. Ὑδάτα ἱαματικά. [Π.]

Βονιτσης καὶ Ξηρομέρου ἐπαρχία. Ἐπαρχία ἀποτελεσθεῖσα ἐξ ἀμφοτέρων τῶν ὑποδιαίρεσεων τῆς Ἀκαρνανίας, τῶν ὑπαγομένων εἰς τὸ σαντζακίον τοῦ Καρλελι (Αἰτωλίας) ἐπὶ τῆς τουρκοκρατίας. Τὸ τμήμα τῆς Β. ἦτο τὸ δυτικὸν τῆς Ἀκαρνανίας, τὸ δὲ τοῦ Ξηρομέρου τὸ Α. ἔχον καὶ μέγα μέρος τῆς Ν παραλίας τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου. (Βλ. Ἀκαρνανία καὶ Αἰτωλία τ. Α' σ. 420—21). Κατὰ τὴν διοικητικὴν διαίρεσιν τῆς Ἑλλάδος ἐπὶ Καποδιστρίου (1831) ἡ Βονιτσα ἀπετέλεσε τμήμα χωριστὸν τοῦ τοῦ Ξηρομέρου· διὰ τοῦ νόμου τῆς 3 Ἀπριλίου 1843 ὑπῆλθον εἰς τὴν διοίκησιν Ἀκαρνανίας μετὰ τοῦ Ξηρομέρου, μετ' οὗ ἠνώθη πάλιν διοικητικῶς διὰ τοῦ νόμου τῆς 5 Δεκεμβρίου 1845. Κατὰ τὸν νόμον τοῦτον, ἰσχύον·α καὶ νῦν ἡ ἐπαρχία Β., πρωτεύουσά ἐχούσα τὴν Βονιτσαν, ἀποτελεῖται ἐκ τῶν δήμων Ἀνακτοριῶν, Ἀστακοῦ, Ἐχίνου, Οἰνιάδος καὶ Σολλίου, ἥτοι περιλαμβάνει ὅλην τὴν ἀρχαίαν Ἀκαρνανίαν. Ἐχει κατ. 26836 τῷ 1889 (22603 τῷ 1879). Ἐκ τῆς ἐπαρχίας ταυτῆς ἐτελέγοντο πρὸ τοῦ 1886 τρεῖς βουλευταί, ἀπὸ δὲ τοῦ 1891 ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν ὤρισθη εἰς 2. (βλ. καὶ λ. Ἀκαρνανία καὶ Αἰτωλία τ. Α' σ. 389—90, 420—1 καὶ λ. Βονιτσα). [Π.]

Βονιφάτιος ὁ Μομφερρατικός, υἱὸς Γουλιέλμου Β' τοῦ μαρκιτίου τῆς ἐν τῇ Ἀνω Ἰταλίᾳ τοπαρχίας Μομφερράτου, κειμένης κατὰ τὰ νῦνα κυρίως τοῦ Πάδου μεταξὺ Πεδεμοντιῦ, Μεδιολάνου καὶ Γενούης, ἔγενεν, περὶ τὸ 1151 καὶ διεδεχθῆ ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ Μομφερράτου τὸν ἀδελφὸν Κερράδον τῷ 1192, καὶ ταχέως ἀνεδείχθη ἐν διαφόροις πολέμοις ἐν Ἰταλίᾳ. Τῷ δὲ 1202 ἡ συγγενεῖα αὐτοῦ μετὰ τῶν Στάουρεν καὶ τοῦ ἐν Γαλλίᾳ δυναστεύοντος οἴκου ὡς καὶ τῆς βασιλικῆς οἰκογενείας τῆς Κύπρου καὶ ἡ μετ' αὐτοῦ τοῦ οἴκου τῶν Κομνηνῶν κληρονομία ἐπισαν τοὺς ἐπὶ τὴν Ἀνατολὴν στρατεύοντας νὰ συμπαραλάβωσιν αὐτὸν ὡς ἓνα τῶν κυριωτάτων ἀρχηγῶν τῆς τετάρτης σταυροφορίας. Κατὰ δὲ τὴν ἐν

ἔτει 1204 ὑπὸ τῶν Λατίνων ἄλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἤγετο τῆς στρατίας ἀπὸ γῆς, ἐν ᾗ ὁ γηραιὸς τῆς Βενετίας δόγης Ἀνδρέας ἐπολιόρκει τὴν πόλιν ἀπὸ τοῦ Κερκίτιου κόλπου. Ἀλούσης δὲ τῆς Κωνσταντινουπόλεως οἱ μὲν Ἕλληνες προσεφώνουν αὐτὸν βασιλέα, ἀλλὰ τοῦ αὐτοκρατορικοῦ ἀξιώματος δοθέντος γνώμη τοῦ Ἀνδρόλου εἰς Βαλδουίνον τὸν κόμιστά τῆς Φλάνδρας, ὁ Β. ἀνεκηρύχθη βασιλεὺς τῆς Θεσσαλονίκης καὶ κυριαρχὸς τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Πελοποννήσου· ἀλλ' ἡ ἐν ταῖς χώραις ταύταις στερεώσεις τῆς ἀρχῆς αὐτοῦ καὶ ἡ εἰς τοὺς περὶ αὐτὸν ἐξασφαλίσεις κτήσεων ἀπῆλθε μακροῦς ἐπὶ τριετιαν ἁγῶνας τοῦ Β., καθ' οὓς ἐκινδύνευσεν παρὰ τῶν Βουλγάρων καὶ αὐτῇ ἡ σύζυγός του, Μαργαρίτα ἡ οὐγγαρίκη. Ἐξηκολούθησαν δὲ καὶ κατόπιν οἱ ἀγῶνες αὐτοῦ κατὰ τῶν Βουλγάρων, οἵτινες καὶ αὐτὴν τὴν γαλλικὴν αὐτοκρατορίαν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἤπειλουν ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος Ἑρρίκου, ὅστις συνεδρεῖν μετὰ τοῦ Β. λαβὼν ὡς σύζυγον τὴν θυγατέρα αὐτοῦ Ἀγνήν (4 Φεβρ. 1207). Ἀποφασίσας δ' ἔπειτα κατὰ Ἰούλιον τοῦ αὐτοῦ ἔτους ἐν συνεντεύξει μετὰ τοῦ γαμβροῦ γενομένη ἐν Κυφέλαις τῆς Θράκης κοινὸν πόλεμον κατὰ τῶν Βουλγάρων, ὅστις ἐμελλε νῆρξιν τὸν Ὀκτώβριον. ἐνέπεσε κατὰ τὴν εἰς Θεσσαλονίκην ἐπιστροφὴν εἰς ἐνέδραν τῶν Βουλγάρων παρὰ τὴν Μουσινόπολιν καὶ ἐτραυματίσθη θανατικῶς. Οἱ δὲ Βούλγαροι ἀποταμύντες τὴν κεφαλὴν τοῦ Β., ἤγαγον αὐτὴν πρὸς τὸν ἡγεμόνα αὐτῶν Καλοζιζνινην. H o r f. Bonifaz von Montferrat. Berlin. 1877. [Λ.]

Βονιφάτιος. Περιήγητος Ἀγγλοσάξων πατὴρ τῆς δυτικῆς Ἐκκλησίας. Ἀπόστολος τῶν Γερμανῶν κληθεὶς, ὡς διαδόχους τὴν Χριστιανικὴν πίστιν ἐν πολλοῖς Γερμανικοῖς λαοῖς κατὰ τὸν 9 μ. Χ. αἰῶνα. Ἐγεννήθη ἐν Ἐξτερ τῆς Ἀγγλίας τῷ 680 καλούμενος δὲ τὸ πρῶτον Οὐίνφριδος (Winfrid) χειροτονηθεὶς ἐν Ῥώμῃ ὠνομάσθη Βονιφάτιος καὶ ἐστάλη ὡς ἀπόστολος ὑπὸ τοῦ πάπα Γρηγορίου Β' (718) εἰς τοὺς Γερμανικοὺς λαούς, ὅσοι τότε δὲν εἶχον ἐτι προσέλθῃ εἰς τὴν Χριστιανικὴν πίστιν, καὶ πολλοὺς προσελκύσας εἰς τὴν Χριστιανικὴν πίστιν. Ἐπὶ τούτῳ προήχθη καὶ εἰς ἀρχιεπίσκοπον καὶ διωρίσθη τὸ πρῶτον ἀντιπρόσωπος τοῦ Πάπα ἐν Γερμανίᾳ (Legatus), εἶτα δὲ καὶ ὀριστικὸς ἀρχιεπίσκοπος Μογοντίακου (747). Ὁ Βονιφάτιος καὶ ὡς ἀρχιεπίσκοπος Μογοντίακου δὲν ἔπαυσε κηρύττων τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ ἐν διαφόροις Γερμανικοῖς λαοῖς καὶ ἰδίως ἐν τοῖς Φρεσιτοῖς, ὅφ' ὧν καὶ ἐρονηθῇ (755). Ὁ νεκρὸς αὐτοῦ μετνήχθη εἰς Φουλδαν εἰς τὸν μητροπολιτικὸν ναὸν τῆς ἐπισκίας εἶναι ὁ τάφος αὐτοῦ, καὶ περὶ τὸν τάφον τοῦτον συνέρχονται συνήθως εἰς τοπικὰς συνόδους οἱ ἐν Γερμανίᾳ καθολικοὶ ἐπίσκοποι.

ΕΓΚΤΚΑΘΑΡΙΑΙΚΟΝ ΔΕΞΙΚΟΝ Γ'

Συγγράμματα κατέλειπεν ὁ Βονιφάτιος τὰς ἐπιστολάς αὐτοῦ (Epistolae).

Β') Πολλοὶ παλαιοὶ φέρουσιν τὸ ὄνομα τοῦ Βονιφάτιου, ὧν ὁ γνωστότερος εἶναι Β. 5 II' (1291—1303) ὁ ἕνεκα τῶν πρὸς τὸν βασιλέα τῆς Γαλλίας Φίλιππον Δ' διενέξεων αὐτοῦ κατὰ διαταγὴν τούτου συλληφθεὶς καὶ φυλακισθεὶς καὶ γενόμενος αἰτίος τῆς ἐπὶ τοῦ διαδόχου αὐτοῦ Βαβυλωνιακῆς καλουμένης ἀγχυμωσίας τῶν Παπῶν. [Π.Κ.]

Βονιφάτιος ὁ ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Ῥώμης Οὐλέντιανου Γ' ἐπαρχὸς τῆς Ἀφρικῆς, ὅστις ἕνεκα τῶν κατ' αὐτὸν ἐν τῇ αὐτῇ βαδισουργιῶν τοῦ στρατηγοῦ Ἀετίου, ἐκάλεσε τοὺς εἰς τὴν Ἰσπανίαν εἰσβαλόντας Βανδύλους εἰς τὴν Ἀφρικὴν καὶ ἐγένετο αἰτίος τῆς ὑπὸ τούτων καταληψείας τῆς χώρας καὶ ἰδρύσεως ἐνταῦθα Βανδαλικοῦ Κράτους (429 μ. Χ.). [Π.Κ.]

Βονιφάτιος (Μαρμίς). Χωρίζει τὴν Κορσικὴν ἀπὸ τῆς Σαρδηνίας, ἔχει δὲ ἐλάχιστον εὐρὸς 12 γλ. Ὑπὲρ τῶν ἀρχαίων ἐλέγετο Τ ἄ φ ρ α ς. εἶναι πλήρης ὕψους, οἵτινες καλίστως λίαν ἐκινδύνουν τὴν δι' αὐτοὺς ναυσιπλοῖαν. Ἡ πόλις Β. τῆς Κορσικῆς ἔχει 3 052 κατοίκους (1886), ὁ δὲ δήμος 3 357. [Π.Π.]

Βόννα (Bonn, ἢ Bonna ad Rhenum τῶν Ῥωμαίων). Πόλις τῆς παραρρηγίου Πρωσίας, πρωτ. ὁμωνύμου νομοῦ τῆς Κολωνίας. Κεῖται παρὰ τὴν ἀριστερὰν εὐχθὴν τοῦ Ῥήνου, ἀπέχουσα 25 γλ. ΝΑ τῆς Κολωνίας, ἔχει δ' ἐν τῶν καλλίστων πανεπιστημίων. Ἰδρυθὲν τῷ 1785 ἐργασίας μεταξωτῶν, φηγαντιανῶν κτλ. καὶ 35 989 κατ. (1885). Ὁ ἑμὼν νομὸς ἔχει ἐμβαδ. 3 04 τγμ. καὶ 89 081 κατ. (1885). [Π.Π.]

Βοννᾶ (Léon-Joseph Florentin Bonnat) Γάλλος ζωγράφος, γενν. ἐν Βαυδοννῇ τῇ 8/20 Ἰουνίου 1833, σπουδάζας 8 ἐν τοῖς ἐργαστηρίοις τῶν ζωγράφων Μαδράχου ἐν Μάδριτ καὶ Κονιὲ ἐν Παριείοις. Διακρίνεται πρὸ πάντων ὡς προσωπογράφος (προσωπογραφίαι τῆς ἡθοιοῦ Πατρὸς, τοῦ Θεόφρουστο τοῦ Οὐγκῶ κλπ.). Διὲ καὶ ἀπὸ τοῦ 1874 ἐπεδύθη ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν προσωπογραφίαν. Ἐργαζόμενος καὶ μεγαλογραφίας ἀξίας λόγου (ὁ Ἀδάμ καὶ ἡ Εὐὰ εἰρίσκουσαι τὸν νεκρὸν τοῦ Ἀδελφ., τὸ μαρτύριον τοῦ ἁγίου Ἀνδρέου, ἡ Ἀντιγόνη μετὰ τοῦ τυφλοῦ Οἰδίποδος κλπ.) καὶ τινὰς ῥωπογραφίας. Ἰδιάζων χαρακτὴρ τῆς τέχνης του εἶναι ἡ δύναμις καὶ ἡ ἀκμαία τοῦ χρωματισμοῦ καὶ ἡ πλαστικωτάτη διαγραφή τῶν προσώπων. [Π.]

Bonorum possessio Βλ. Δικαιοκρατὴ τῆς κληρονομίας.

Βοντιᾶ Χωριὸν τῆς ὑποδιοικήσεως Πριλάπου τῆς Μακεδονίας, οἰκούμενον ὑπὸ 210 περίπου Βουλγάρων χριστιανῶν. [Ρ.]

Βονωνιάτης (Bologneserspath) καλεῖται ὁ τῆς Βονωνίας βαρυτίτης (βλ. λ.). [Κ.Μ.]

Βονωνικά φιαλίδια (Matras de Bologne). Εἶνε μικρὰ μετὰ παχείων τοιχωμάτων ὑάλινα φιαλίδια, ἅτινα ἅμα τῇ κατασκευῇ αὐτῶν ὑπερθερμα ἔτι ὄντα ταχέως ἐψύχθησαν. Χρησιμοποιεῖται κατὰ τὴν διδασκαλίαν τῆς φυσικῆς πρὸς ἐνδείξιν τῆς συνοχῆς τῶν στερεῶν σωμάτων. Εἶνε στερεότατα καὶ δύνανται νὰ κρουσθῶσιν ἰσχυρῶς διὰ σφύρας χωρὶς νὰ θραυσθῶσι, ἀλλ' ἐὰν θελήσωμεν νὰ χαράξωμεν τὰ ἐσωτερικὰ τοιχώματα αὐτῶν ἢ διὰ ρίνης ἢ διὰ τεμαχίου πυρολίθου μεταπίπτουσιν αἰφνιδίως εἰς σμικρότατα θραύσματα μετ' ἀσθενοῦς ψόφου. Τὰς αὐτὰς ιδιότητας ἔχουσι καὶ τὰ βαταικὰ ἢ ἑλλανδικὰ θάκρυα, ἅτινα κατασκευάζονται διὰ ὑάλου ἥτις ἐν καταστάσει τῆξιν καταρρέει ἐν ψυχρῷ ὕδατι· τότε ἐκαστὴ σταγὼν λαμβάνει ἰδίαν μορφήν σφαιρικὴν ἀπολήγουσαν εἰς λεπτὴν οὐράν. Ἄν θραύσωμεν τὸ λεπτὸν ἄκρον ἀμέσως τὸ ὅλον μετατρέπεται εἰς λεπτὴν κόνιν. [Γ.]

Βονωνικὴ κρητὶς ἐλαφρὰ καὶ σχῆμα πλακοῦντος ἔχουσα κρητὶς (κιμωλία), ἥτις χρησιμεύει πρὸς ἐπίγρυσιν καὶ πρὸς στίλβωσιν ἀργυρῶν καὶ χρυσῶν ἀντικειμένων. Πέμπεται εἰς τὸ ἐμπόριον ἐκ Τεργέστης. [Κ.Μ.]

Βονωνικὸς βαρυτίτης παραλλαγῇ βαρυτίτου (βλ. λ.), ἔχουσα ἰσὺν ἰσοπαγῇ ἀκτινωτὸν καὶ ἀποτελοῦσα ἐκκρίσεις σφαιροειδεῖς. [Κ.Μ.]

Βονωνικὸς ἢ βελωνικὸς φωτόλιθος καλεῖται τὸ θειοδάριον (βαριοθεϊδίον BaS), ὅπερ ἐκτεθὲν εἰς τὸν ἥλιον λάμπει· κατόπιν ἐν τῇ σκότει· ἢ ἰδιότης αὕτη ἀνεκαλύφθη ὑπὸ τοῦ ἐν Bologna ὑποδηματοποιοῦ Κασκιαρόλα, ἐν ἔτει 1602. [Ο.Α.Ρ.]

Βούθεια Φ ἢ λ ς ξ (Boothea Felix). Χερσόνησος τῆς Β' Ἀμερικῆς, ἐν τῇ Παγωμένῳ Ὠκεανῷ, κεκαλυμμένη πάντοτε ὑπὸ χιόνων καὶ κατοικ. ὑπὸ Ἑσκιμῶν. Πλάτος 590°—750° Β καὶ Μ 90°—97° Δ τοῦ Γρῆν. Ἐν αὐτῇ ὁ θαλάσσιος πόρος Ρὲς ἀνεκάλυψε, κατὰ τὸ δεύτερον αὐτοῦ ταξίδιον, τὸν μαγνητικὸν πόλον. [Π.Π.]

Βόομ (Boom). Κώμη τοῦ Βελγίου ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Ἀμδέρσθης, ἔχουσα ὥραιαν γέφυραν, ὕψαντοργ., ὀπλοποιεῖα, ναυπηγεῖα καὶ 13 239 κατ. (1884). [Π.Π.]

Βούτλε-κούμ-Λινάκρ (Boottle-cum-Linacre). Πόλις τῆς ἀγγλικῆς κομ. Λαγκαστριας, παρὰ τὴν διώρυγα Λῆδ-Λίβερπουλ, ἔχουσα μεγάλαν δεξαμενὰς διὰ τὰ πλοῖα, φάρον, μέγα μετὰ τῆς Ἀμερικῆς ἐμπόριον, πλείστα βιομηχανικὰ καταστήματα, καὶ 27 112 κατ. (1881). Σταθμὸς σιδηροδρόμου. [Π.Π.]

Βιοπάλ (Bhopal). Κράτος τῆς Ἰνδίας. ἐν τῇ περιφερείᾳ Μάλουα τοῦ προεδρείου Βεγγάλης, ὑπὸ τὴν ἀνωτάτην ἐξουσίαν τῶν Ἀγ-

γλῶν Γεν. Διοικήτων, κείμενον εἰς πλάτος 22° 32'—23° 46' Β καὶ Μ 76° 25'—78° 50' Α Γρῆν. ἔχει ἐμβαδὸν 18,390 τχμ., 954 901 κατ. (1881) καὶ ὁμών. πρωτεύουσιν. [Π.Π.]

Βόππιος (Bopp Franz). Περίφημος γλωσσολόγος, ἰδρυτὴς ἐν τῇ ἐπιστήμῃ τῆς γλωσσολογίας τοῦ φωνηγύμου συστήματος. Ἐγεννήθη τῷ 1791 ἐν Μογουντία, ἐπιδοθεὶς δὲ προΐμως εἰς σπουδὴν τῶν γλωσσῶν καὶ εἰς τὴν γλωσσολογίαν καὶ γενόμενος πολυγλωττότατος τῶν γλωσσολόγων διορίσθη τῷ 1825 καθηγητὴς τῆς Ἀνατολικῆς φιλολογίας ἐν Βερολίνῳ. Ἐτελεύτησε δὲ τῷ 1867. Τὸ ἐπιστημονικὸν σύστημα τοῦ Βόππιου ὑπέστη διὰ τῶν ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις γενομένων προόδων τῆς ἐπιστήμης ἱκανὰς μεταβολάς. Ἀλλ' οὐχ ἦττον τὰ γλωσσολογικὰ ἔργα τοῦ ἀνδρὸς ἔχουσι πάντοτε ὑπὸ γενικὴν ἔκποσιν μεγάλην ἐπιστημονικὴν ἀξίαν καὶ σπουδαιότητα. Τὰ ἀξιολογώτατα τούτων εἶναι «τὸ σύστημα τῆς Σανσκριτικῆς γλώσσης», «ἡ γραμματικὴ τῆς Σανσκριτικῆς γλώσσης» (1834) καὶ τὸ σπουδαιότατον «Συγκριτικὴ γραμματικὴ τῆς Σανσκριτικῆς, Ζενδικῆς, Ἀρμενικῆς, Ἑβραϊκῆς, Λεττικῆς, Λιταυικῆς, ἀρχαίας Σλαυικῆς, Ρωσικῆς καὶ Γερμανικῆς». [Π.Κ.]

Βόρα (Μ ε τ ε ω ρ.) ὁ ἐκ τῶν βουλιανῶν ἄλκιων ἐν Ἰστρίᾳ καὶ Τεργέστῃ πνέων χειμῆριος βορειαντολικὸς ἄνεμος, φοβερὸς διὰ τὴν σφοδρότητα αὐτοῦ, δυνάμενος νὰ καταρρίψῃ ἀνθρώπους καὶ κτήνη. Ἐνεκα τῆς δι' αὐτοῦ συσσωρεύσεως χιόνων, διακόπτεται πολυλάνης ἢ ἐν Ἰστρίᾳ συγκοινωνία. [Δ.Κ.]

Βοράκιον. βλ. Βόριον.

Βορακίτης (Ὁ ρ υ κ τ ο λ.). Κρυσταλλοῦται κατὰ τὸ κυβικὸν σύστημα καὶ σχίζεται δυσδιακρίτως. Εἶνε θύξιος καὶ ἔχει σκλ.=7, εἰδ. βάρ.=2,9... 3. Εἶνε ἄχρους, φαῖος, ὑποκίτρινος πρασινίζων καὶ λάμπει ὑελοειδῶς ἢ καὶ ἀδαμαντινῶς. Θερμινόμενος καθίσταται πολικῶς ἡλεκτρικὸς.—Εἶνε ἑνωσις δξυβοριακῆς μαγνησίας καὶ ἐγγλωρίου μαγνησίας, ἐμπεριέχων 62,5 δξυβορίου, 26,9 μαγνησίας, 7,9 γλωρίου καὶ 2,7 μαγνησίου, ἐνίοτε δὲ καὶ δλιγίστου δξειδουλ. σιδήρου. Ὑπὸ τῆς φλογὸς τοῦ αὐλοῦ τήκεται· δυσκόλως εἰς διαυγῇ ὑποκίτρινον μαργαρίτην, ὅστις μετὰ τὴν ψύξιν μεταβάλλεται εἰς χροισμα βελονοσχημῶν κρυστάλλων· χρωματίζει τὴν ἐξωτερικὴν φλόγα πρασίνην, ἰδίως ὅταν συντακῇ μετὰ δξυθεικοῦ κάλκους καὶ ἀργυροδάκρυτος. Ὑπὸ ὑδρογλωρίου ἀπορρευστοῦται δυσκόλως ἀλλ' ὀλοσχερῶς. [Κ.Μ.]

Βόραξ. βλ. Βόριον.

Βόραξ αὐτοφυής (Borax, Tinkal) κρυσταλλοῦται κατὰ τὸ βρακίρρομβον προκλινὲς σύστημα, ἔχει σκλ.=2... 2,5, εἰδ. βάρ.=1,7... 1,8 καὶ εἶνε ἄχρους ἢ κιτρινίζων· λάμπει

στακτοειδώς και εἶνε διαφανής και διαξονικός. Εἶνε δὲ ὄξυνον δευδοριακὸν νάτρον υδρομιγές, περιέχον 36,59 μ. δευδορίου, 16,26 νάτρου και 47,15 ὕδατος. Διὰ τῆς φλογὸς τοῦ αὐτοῦ πυρούμενος ἐξογκοῦται και τήκεται εἰς διαυγῇ μινγαριτὴν, χρωματίζοντα τὴν ἐξωτερικὴν φλόγα ἐρυθροκίτρινην· ἂν τὸ πυρούμενον τεμαχίσουν τοῦ ὀρυκτοῦ καθυγρανθῇ δι' ὀλίγου ὄξυ-θίου και πυρωθῇ, τότε χρωματίζει τὴν ἐξωτερικὴν φλόγα πρασίνην. Ἀπορρευστοῦται εὐκόλως εἰς 14 μέρη ὕδατος. Εὐρίσκεται παρὰ τὰς ὄχθας πολλῶν λιμνῶν τῆς Θιβητίας ὡς και ἐν Καλιφορνίᾳ και Νεβάδα, χρησιμεύει δὲ πρὸς παρασκευὴν τοῦ καθαροῦ βόρακος. [K.M.]

Βόραξ (Φαρμακολ.) *Natrium biboracicum* s. *Natrium boracicum* c. aqua. Ἄλλοτε ἐφερέτο διὰ πολλῆς τιμῆς ἐν τῇ ἱατρικῇ ὡς ὑποκίτιον, ἀλλ' ἡ τοιαύτη ὁρᾶσις δὲν ἐκυρώθη ὑπὸ τῆς πείρας. Ὁ Β. εἶναι πολέμιος δευχομίων τοῦ στομάχου και τῶν ἐντέρων, θεωρεῖται ὡς ἀσθενὲς αντισηπτικόν, παραγγέλλεται ὡς διαλυτικὸν ἐξιδρωμάτων ἀφθῶν πρὸς τὴν ἀφθῶν και τὴν μυκητῶδη στοματιτίδα και παρέχεται ἐξωτερικῶς εἰς διαλύσειν πρὸς γλοσσοματα και ἐπιολιδας και πρὸς κατάρρους τοῦ ἐπιπεφυκότος. Σήμερον θεωρεῖται περιττὸς ἐν τῇ θεραπευτικῇ (H. Nothnagel και M. J. Rossbach, 1889). Διδεταί· εἰσω μὲν ἀπὸ 1—2 δρ. εἰς ἐγχρίσματα τοῦ στόματος, πρὸς διαλύσειν ἀφθῶν εἰς ἀναλογία 1:8 μέλιτος διὰ ῥόδου, ὡς κολλύριον σιτ. 1—2 εἰς οὐγκίαν ἀπεσταγμένου ὕδατος και ὡς ἀπλὸν κοσμητικὸν και ῥυπτικὸν τοῦ δέρματος εἰς ἀναλογία 1/2—1 : 100 μ. ὕδατος. [B.H.]

Βόρας ὄρ. τῆς Μακεδονίας. (Βλ. Βέρμιον).

Βορασδεστίτης. Βλ. Βεγίλιτης.

Βορδορίτσι. Χλυσαστικὴ ἐπωνυμία αἰρεσιῶς τινος τῶν Γνωστικῶν, ἀναγνωρίζουσης πλὴν τῆς Παλ. και Καινῆς Διαθήκης και ἄλλα ἱερὰ βιβλία ταύτης τὰς δοξασίας ἐλέγχει διὰ μακρῶν ὁ Ἐπιφάνιος (ΜΑ', 329-364). [H.]

Βορδύροβον. Χωρίον τῆς ὑποδιοικήσεως Στρωμίτζης τῆς Μακεδονίας, οἰκούμενον ὑπὸ 230 περίπου βουλγαροφ. χριστιανῶν. [E.]

Βορδοροφάγος. Βλ. Βυθοκόρος.

Βορδορυμός. Ἦχος ἰδιόζων ἀκούμενος ἐπὶ παθήσειν τῶν ἐντέρων, προερχόμενος δ' ἐκ τῆς ἀναταράξεως τοῦ ὕγρου μετὰ τῶν ἐν αὐτοῖς αερίων.

Βορδορωδὴ ἡφαίστεια ἰδ. Ἀεροφόρα ἡφαίστεια, Μακαλούσαν.

Βοργήσιοι. Οἰκογένεια εὐγενῶν τῆς Ῥώμης καταγομένη ἐκ Σιέννης. Ἦς τὰ μέλη κατέλαβον ἀπὸ τοῦ 17ου αἰῶνος τὰς ὑψίστας ἐκκλησιαστικὰς και πολιτικὰς θέσεις. Ὁ Σικιπίων Β. ἔκτισεν ὠραιστάτην ἐκπύλιν ἐν Ῥώμῃ περίφημον διὰ τοὺς ἐν αὐτῇ συλλεγέοντας θη-

σαυροὺς τῆς καλλιτεχνίας, οἵτινες νῦν κατὰ μέγα μέρος εὐρίσκονται ἐν Παρίσις, ὡς ὁ Βοργ. ἀθλητῆς (βλ. λ.). [M.F.]

Βοργήσιος (Borghese). Φίλιππος Λουδοβίκος πριγκιπὸς Σουλμών (Sulmona) και Ῥοσσάνου. Ἐγενήθη τῇ 1775 ἐν Ῥώμῃ τῇ 1803 ἀνεξέχθη μετὰ τῆς ἀδελφῆς τοῦ Ναπολέοντος Παυλίνης, χήρας τοῦ στρατηγοῦ Λεκατέρχ, και ἀφ' οὗ ὁ Ναπολεων ἐδωκε τῇ ἀδελφῇ αὐτοῦ τὴν πριγκιπατὸν Γουσταλλας, ὕψωθη εἰς βαρὺν δουκὲς ἐγενετο δὲ διοικητῆς τῶν περὶ τῶν Ἀλπεων ἐπαρχιῶν. Μετὰ τὴν πτώσιν τοῦ Ναπολέοντος διεξέχθη ἀπὸ τῆς συζύγου αὐτοῦ και ἔζησε τὸ πλεῖστον ἐν Φλωρεντία μέχρι τοῦ θανάτου αὐτοῦ (1832). [H.K.]

Βοργησιανὸς Ἀθλητῆς, μαρμαρινὸν ἔργον Ἀγασία τοῦ Ἑρσίου αἰμασσαντος περὶ τὸ 100 π.Χ., ἀνευρεθὲν ἀρχομένῳ τοῦ ΙΖ' αἰῶνος, ἀνακειμενον δὲ ἀπὸ τοῦ 1808 ἐν τῇ παρισινῇ Μουσείῳ τοῦ Λουβροῦ. Ὁ μαχητῆς παρίσταται ἑτοιμος νὰ ἀντιματωπιστῇ ἀντίπαλον.

Βοργιάι. Οἰκογένεια Ἰταλικῇ περιέχουσα διὰ τὰς ἀκολουσίας και τὰ κακουργήματα αὐτῆς καταγομένη ἐξ εὐγενοῦς Ἰσπανικοῦ οἴκου. Περιφημότερα τοῦ οἴκου μέλη εἶναι ὁ Καίσαρ Βοργίας, ὁ ὕστερον πάπας Ἀλέξανδρος Γ' και ἡ τοῦτου ἀδελφὴ Λουκρητία Βοργία (βλ. Ἀλέξανδρος Γ' και Λουκρητία Β.). [H.K.]

Βόργο-Σάν-Δοννίνο (Borgo-San Donnino). Πρωτ. ὁμωνύμου νομοῦ τῆς Ἰταλικῆς ἐπαρχίας Πάρμας, παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Στιρνῆ. ἔχει 19.974 κατ. (1881). [H.H.]

Βοργού (Borgu). Ἐκτεταμένη γῶρα τοῦ Δ. Σουδαν, ἔχει μῆκος 30 περίπου ἡμερῶν ὁδοπορίας και πλάτος 11. Τὸ ἔδαφος αὐτῆς εἶναι εὐφορώτατον και οὐκ ὀλίγος ἀκαλλιέργητον. Παράγει ἐν ἀφθονίᾳ σιτῆρα, νάτρον, ἄλας, κόμμι, ὄρυζαν, βαμβάκα κλπ. Ἀρδεύεται ὑπὸ τῶν παραποταμιῶν τοῦ Νίγηρος, και ἔχει ζωηρότατον ἐμπόριον, μετὰ τοῦ Φεζάν, ἰδίως δαυλῶν. Διαιρεῖται εἰς πολλὰ κράτη. Κεῖται δ' εἰς πλάτ. 10° Β και Μ 2° 20' Α τοῦ Γρήν. [H.H.]

Βόργχολμ (Bornholm Βοργχία). Νῆσος τῆς Δανίας ἐν τῇ Βαλτικῇ. ΝΔ τῆς Σουηδίας και Δ τῆς Ζηλανδίας, ἔχει εὐστα ἐμβαδὸν 583.67 2/3 τ.χμ. και 35.400 κατοίκους (1880). Ἡ πρωτεύουσα αὐτῆς Ῥεάννη ἔχει 6.742 κατοίκους (1880). [H.H.]

Βόρδας Ἰωάννης Κάρλος. Γάλλος ἀξιωματικὸς τοῦ ναυτικοῦ και ἀκαδημαϊκὸς γενν. τῇ 1733, ἀποθ. τῇ 1799. Ἦκτος διαφόρων τυπῶν χρησιμῶν εἰς τὴν ναυτικὴν, εἰσῆγαγεν διὰ τὰς γνωσιματρήσεις τὴν φερώνυμον αὐτοῦ κατ' οὐρανὸν καὶ οὐκ ἐκ, ὅστις εἶναι τροποποίησις τοῦ ἔξοντος, ἐπιτρέπουσα τὴν πολλαπλασιασμὸν τῶν ἀναγνώσεων τοῦ διηρημένου κύκλου και τὴν ἔξω τοῦ σφαλματος τῆς ἐκκεντρότητος. [Δ.Κ.]

Βορδὼ (Bordeaux) τὰ Βουρδὼγαλα τῶν ἀρχαίων). Πόλις τῆς Γαλλίας, πρωτεύουσα τοῦ νομοῦ τῆς Γironδῆς, ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Γαρόνα καὶ ἀπέχουσα 378 χλ. ΝΔ τῶν Παρισίων. Μία τῶν ὀρειοτέρων καὶ βιομηχανικωτέρων πόλεων τῆς Εὐρώπης. ἔχει ἀρχιεπισκοπεῖον, ἐρεταῖον, πρωτοδικεῖον καὶ ἐμπορικεῖον, πανεπιστήμιον, καὶ ἀκαδημίαν καὶ ἐπιστημονικὰς ἐταιρίας ἀστεροσκοπεῖον, λυκείον, σχολὰς ἀρχιτεκτονικῆς, ὑδρογραφίας, ναυτικῆς, βοτανικῆς, σχεδιογραφίας καὶ ζωγραφικῆς, σχολεῖον κωμικῶν κτλ. βιβλιοθήκην, πινακοθήκην, θέατρον, χρηματιστήριον, τράπεζαν, πλατείας, λαμπροὺς περιπατοῦς, κάλλιστον λιμένα καὶ γέφυραν μήκους 186 μ. Εἶναι κέντρον διαφόρων σιδηροδρομικῶν γραμμῶν. ἔχει ἀκμαιοτάτην βιομηχανίαν, ὀνομαστοὺς οἶνους, εὐρύτατον ἐμπόριον, ἀεροπλοικίην, γαλμικὴν, δι' ἧς συγκοινωνεῖ τακτικῶς μετὰ τῆς Ἀμερικῆς, ἐμπόριον διαμετακομίσεως ἀποικιακῶν, εἰς τὴν φαινοβηρίας καὶ 240.582 κτ. (1886). Τὰ κυριώτερα ἐν αὐτῇ μνημεῖα εἶναι: τὰ ἐρείπια ῥωμαϊκοῦ ἀμφοθέατρου καὶ ὁ μητροπολιτικὸς ναός, οὗ ἡ ἀνέγερσις ἤρξατο τὸν II' αἰῶνα καὶ ἐπερατώθη τὸν ΙΓ'. Ἡ πόλις αὕτη ὑπῆρξε πρωτεύουσα, ἐπὶ μὲν τῶν Ρωμαίων τῆς 2ας Ἀκουτανίας, κατὰ δὲ τὸν μετὰ τὸν δουκάτου τῆς Γουαγγένης, εἰς δὲ καὶ τῶν ἐν Γαλλίᾳ ἀγγλικῶν κτήσεων ἀπὸ τοῦ 1204. Μόλις δέ, τῷ 1453 συνηνώθη μετὰ τῆς Γαλλίας, γενομένη πρωτεύουσα τοῦ μεγάλου διαμ. τῆς Γουαγγένης καὶ Γασκωνίας. Τῷ 1814 πρώτη αὕτη ἐκηρύχθη ὑπὲρ τῶν Βουρδωνίων. Κατὰ τὸ τέλος τοῦ γαλλογερμανικοῦ πολέμου (1870) ὑπῆρξεν ἐπὶ τινι καιρῷ ἔδρα τῆς κυβερνήσεως [Π II.]

Βορδὼ οἶνοι, Βουρδὼγάλοι οἶνοι (vins de Bordeaux). Οἱ εἰς τὸ κυρίως Μεδόκ ἀμφοτέρωθεν τῆς Gironde περὶ τὴν πόλιν τῶν Βουρδωνίων (Βορδὼ) παραγόμενοι οἶνοι, οἵτινες ἔνε οἱ ἐξοχίστατοι τῶν μελάνων (ἐρυθρῶν) ἐπιτραπέζιων οἶνων. Ἐν Ἀγγλίᾳ φέρουσι γενικῶς τὸ ὄνομα Κλαρέτ. — Ἐν Βορδὼ διαρροῦνται εἰς 5 μεγάλας κατηγορίας. 1) εἰς παραλορίους (Côtes) 2) εἰς βαλτινούς (palus) 3) εἰς ἀμμογενεῖς (graves) 4) εἰς μὴ ἀμμογενεῖς (terres fortes) 5) εἰς ἀμφοθάλασσους (entre deux mers) οἵτινες παράγονται μετὰ τῆς Garonne καὶ Dordogne). Αἱ κατηγορίαι αὗται ἔχουσι πλείους ὑποδιαίρεσεις. Ἀπὸ τῆς ἐμφανιστικῆς τῆς συλλογῆρας, ἥτις φερέται ἐπὶ τῆς κατασκευῆς εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα, ἡλαττώθη ἐπαισθητικῶς ἡ παραγωγή τῶν οἶνων. ἔνε δὲ δυσκόλον νὰ ἐριθῇ γενικῶς. — Τὸ ἄρωμα τῶν B. O. τὸ εὐποτον αὐτῶν, τὸ δὲ δύναται νὰ παθῇ εἰς σχετικῶς μεγάλας ποσότητας, χωρὶς νὰ ἐξερῶσι κατ' ἐξοχίαν αὐταῖς ὑπόστειλον καὶ τὸ εὐωμον ἔνε αἱ σπουδαῖαι αὐτῶν δια-

κριτικαὶ ιδιότητες. Premiers crus (ἄριστα εἶδη) θεωροῦνται Lafitte, Latour, Cheval, Marguix καὶ Haut Brion. Κατὰ δευτέρον λόγον ἔρχονται, Lascombe, Mouton, Leoville, Ransan, Montrose, Cos D'Estournel κλπ. — Εἰς τοὺς B. O. ὑπάρχει καὶ ὁ ἄριστος καὶ πολυτιμώτατος τῶν γαλλικῶν λευκῶν οἶνων Chateau d'Yquem οὗ μία βουκαλὶς καλῆς ἐσοδείας πληρόνεται ἔνω τῶν 100 φράγκων. ἔνε λίαν οἶνονευματοῦχος, γλυκίαν, εὐσμος, εὐγευστος καὶ εὐσιώλης. Βιβλιογρ. Cocks et Férat Bordeaux et ses vins (1881). — Babo u Mah, Weinbau u Kellerwirtschaft (1883). [O.P.]

Βορδὼνε (Paris Bordone). Ζωγράφος τῆς ἐνατικῆς σχολῆς, γενν. περὶ τὸ 1500, καὶ ἀποθ. τῇ 9/19 'Ιαν. 1570 ἐν Ἑντιᾷ, σπουδάζας τὴν γραφικὴν ἐν τῷ ἐργαστηρίῳ τοῦ Τιτιανού. Διακρίνεται διὰ τὸ ἀνθηρὸν τοῦ χρωματισμοῦ αἱ γυναῖκες αἰκνῶς τοῦ εἶναι χαριεστάται, ἀλλ' ἄνευ ἥθους. [Π.]

Βορδωνίτ. Κώμη τοῦ δήμου Καστορίου τῆς ἐπαρχίας Λαγκαδινῶν. Κατ. 916 τῷ 1889. Περ' αὐτὴν ῥέει ὀμώνυμον ποταμῖον, τὸ ἄλλως καὶ Ἑλληνίστα καλούμενον. [Π.]

Βορεῖδες. Ζήτης καὶ Καλαῖς, περὶ τοὺς υἱοὺς τοῦ Βορέου καὶ τῆς Ὠρείθειας, θεότητες τῶν ἀνέμων ὡς καὶ τὰ ὀνόματα τῶν ἐμφανιστικῶν, ἐτοιμολογοῦμενα λίαν πιθανῶς ὑπὸ τῶν ἀρχαίων ἀπὸ τοῦ ζα καὶ ἄημι καὶ ἀπὸ τοῦ καλὸς καὶ ἄημι (δηλαδὴ σημαινόντα τοὺς ἄημι καὶ καλὸς πνεύματα). Ὁ γνωστότατος τῶν περὶ αὐτῶν μύθων εἶναι ὁ περὶ τῆς συμμετοχῆς τῶν εἰς τὸν πλεον τῶν Ἀργοναυτῶν, καὶ τῆς λυτρώσεως τοῦ Φινέως ἀπὸ τῶν Ἀρπυιῶν, ἃς ἐδίωξαν μέχρι τῶν Στροφάδων. Παρκατάται τοῦ μύθου τοῦτου ἀπαντῶνται ἐν τοῖς παλαιστοτατοῖς μνημείοις τῆς ἑλληνικῆς τέχνης, οἷον ἐν τῇ λάρνακι τοῦ Κυψέλου κλπ. Σχεδόντα δ' ἐξήγγελλται ὁ μῦθος ἐκ τῶν μετεωρολογικῶν φαινομένων τῶν παρκατρουμένων ἐν τῇ περὶ τὸν ἑσπερον ἔδρα τοῦ Φινέως. (Bl. Stephani, Boreas u. die Boreades ἐν Mémoires de l'Acad. de St. Petersb 7 sér.). [Π.]

Βόρειον 1) Ὅρος ἐν Ἀρκιδίᾳ ἀσβεστολιθικόν (τῆς ἡνωκίου ἐποχῆς) φέρων πλείους καταβύθους καὶ ὑπογείους ἀπορροάς. Διὰ τοὺς ἀρχαίους μέγιστον ἐνδιαφέρον εἶχον αἱ ἔνω ῥοαὶ τοῦ Ἀλφειοῦ. Τὸ σημαντικώτατον βεῖθρον τοῦ Τεγεατικοῦ ὄρεος εἶναι ὁ ἐκ μεσημβρίας ἀπὸ τῶν λακωνικῶν συνόρων ἐν τούτῳ ῥέων Σ α ρ α ν τ α π ὅ τ α μ ο ς, ὅστις καμπτόμενος πρὸς τὰ ἀνατολικῶς τοῦ ὄρεος τοῦτου καίμενα ὄρη ἐξικραίνεται ἐντὸς τῶν καταβύθων τοῦ Παρθενίου. Οὕχ' ἀπίθωνον κατ' ἐμὴν γνώμην τὰ ὕδατα τούτου νὰ τρέφωσι γυν τὴν Ἀ ῤ ρ η ν τοῦ Ἀργολικοῦ πεδίου. Εἰς τὴν ἀρχαιότητα ὁμῶς, φαι-

νεται, ὅτι ὁ ποταμὸς οὗτος εἶχε διεῦθυνσιν νοτιοδυτικὴν καὶ ἐχύνετο εἰς τὰς καταβέθρας τοῦ Β. καὶ ἐξέβαλεν εἰς τὴν λαβητοειδῆ κοιλάδα τῆς Ἀσείας, ἣτις ἀνῆκεν εἰς τὴν ποταμὶαν χώραν τοῦ Ἀλφειοῦ. Τὸ Β. λοιπὸν ὅρος δὲ τῶν καταβέθρων αὐτοῦ ἐχρησιμοποιεῖται εἰς ἀρχαιοτέρως ἐποχές, ὅπως καὶ ἐκ μακροτέρων ἀποστάσεων διοχετεύεται ὕδωρ εἰς τὸν Ἀλφειὸν (βλ. Neumann u. Partsch, *Physikal. Geogr. von Griechenland*). — 2) Β. ἄκρον ἢ ἀκρωτήριον Ἀκρωτήριον τῆς Κυρηναϊκῆς, ἐνδοτέρω τῆς ἀρχαίας πόλεως Ἡερνίκης, ποιοῦν τὸ στέμα τῆς Μεγάλης Συρταῦς πρὸς τὰς Κεφαλὰς, κατὰ τὸν Στραβῶνα. Νῦν Ῥᾶς Τυόνας. [Κ.Μ.]

Βόρειον Σέλας (Μετωρ.). Φωτεινὸν φαινόμενον ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ, ὁρατὸν συνήθως ἐν ταῖς περὶ τὸν βόρειον πόλον τῆς γῆς χώραις. Τὸ Β. σέλας ἔχει σχῆμα φωτεινῆς ἀψίδος, σπηρικομένης ἐπὶ τοῦ ὀρίζοντος. Ἡ πρὸς τοῦτον κάτω στεφανὴ τῆς ἀψίδος εἶναι εὐκρινέστερον ὁρισμένη, τὸ δὲ τμήμα τοῦ οὐρανοῦ τὸ κάτωθεν ταύτης εἶναι σκοτεινότερον τοῦ συνήθους. Τὸ χρῶμα τοῦ Β. Σέλας εἶναι συνήθως λευκὸν ὑπόχρουν, ἐνίοτε ὁμῶς καὶ ἐρυθρὸν, ὅπως τὸ τοῦ κατὰ τὴν ἀπόψιν τοῦ 1870 φανέντος ἐν Ἑλλάδι, ἐνίοτε δ' ἀναφαινονται καὶ ἄλλα χρώματα. Τὸ ἀνώτατον σημεῖον τῆς ἀψίδος εὐρίσκεται ἐν τῷ ἐπιπέδῳ τοῦ μαγνητικοῦ μεσημβρινοῦ. Ἐκ τῆς ἀψίδος ἀνατινασσονται ἀκτῖνες φωτειναί, αἰτίνες πολλαῖς ἐκτοπιζόμεναι ἐπ' αὐτῆς. Τὸ Β. Σέλας καίπερ σπάνιον εἶναι ὁμῶς ἐνίοτε ὁρατὸν καὶ περ' ἡμῖν. Ἐπὶ τοῦ νοτίου ἡμισφαίριου παρατηρεῖται τὸ Νότιον Σέλας, τὸ ὅποιον πιθανῶς εἶναι σύγγρονον μετὰ τοῦ Β. Σέλαος. Τὸ σέλας εὐρίσκεται εἰς ὕψος 150 περίπου χιλιομέτρων ὑπὲρ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς. Ἡ ἐμφάνεισ τοῦ σέλας προσημαίνεται καὶ συνοδεύεται ὑπὸ διαταράξεων τῆς μαγνητικῆς βελόνης. Τὸ Β. Σ. ἔχει περίσσειαν συγχυῆς ἐμφανίσεως 11 ἐπὶ 100, ταυτιζομένη μετὰ τῆς περιόδου τῶν κηλίδων τοῦ ἥλιου (βλ. Ἠλίας). Τὸ σέλας εἶναι φαινόμενον μαγνητοηλεκτρικὸν γεννηόμενον ἐκ μεταβολῶν τοῦ γήινου μαγνητισμοῦ, προεξοφλούμενον ἐξ ἐπιδράσεων μαγνητικῶν τοῦ ἥλιου. Ἐνισχυρὸν πιστεύεται ὅτι μετὰ τὴν ἐμφάνειαν τοῦ Β. Σ. ἐπέρχεται ἄνεμος. [Δ.Κ.]

Βόρειος πόλος 1) τῆς γῆς. Τὸ ἐν τῶν δύο ἄκρων τοῦ ἕξονος ταύτης, τὸ ἐπὶ τοῦ ὅρ' ἡμῶν κατοικοῦμένου βορείου ἡμισφαίριου. Ὁ Β. Π. τῆς γῆς μένει ἐν ἀπρόσιτος ἔννεμα τῶν περὶ αὐτὴν πάγων. — 2) τοῦ οὐρανοῦ. Ὁ εἰς τοὺς κατοίκους τοῦ βορείου τῆς γῆς ἡμισφαίριου ὁρατὸς πόλος τῆς οὐρανιας σφαίρας, ἀκίνητος κατὰ τὴν ἡμερησίαν ταύτης φαινόμενη κίνησιν. Πλησίον αὐτοῦ εὐρίσκεται νῦν (1891), εἰς

ἀπόστασιν $1^{\circ} 16'$ ὁ πολικὸς ἀστὴρ (α τῆς Μικρῆς Ἀρκτοῦ ἐπὶ τοῦ ἄκρου τῆς οὐράς αὐτῆς). (βλ. Πολικὸς ἀστὴρ). [Δ.Κ.]

Βορέσσανιτσα. Κώμη τῆς ὑποδιοικήσεως Φλωρινῆς τῆς Μακεδονίας, οἰκουμένη ὑπὸ 700 περίπου βουλγαροφώνων χριστ. [Ε.]

Βοριδάμαντες. Βλ. Βόριον.

Βορίεδον χωρίον τῆς ὑποδιοικήσεως Σερματικῆς τῆς Μακεδονίας, οἰκουμένον ὑπὸ 380 περίπου βουλγαροφώνων χριστιανῶν [Ε.]

Βορέζα. Χωρίον τοῦ δήμου Ζαρὸν τῆς ἐπαρχίας Καϊνουργίου τῆς Κρήτης, ἔχον 517 κατ. χριστιανούς τῇ 1881. [Π.]

Βορικά ἄλατα (βοριώματα). Βλ. Βόριον.

Βορικὸν ὀξύ (Φαρμακολ.). *Acidum boricum*. Κρυσταλλοὶ ἄχρσοι, πισταλοειδεῖς, λιπαροὶ, διαλυτοὶ εἰς 25 μ. ψυχροῦ ὕδατος, εἰς 3 μ. ζέοντος, εἰς 15 μ. εἰσπνεύματος καὶ ἐν γλυκερίνῃ. Τὸ Β. ὀξύ εἶναι ἐν χρήσει ὡς ἀντισηπτικόν, διαλύσις δ' αὐτοῦ εἰς αναλογίαν 1:133 ἐμποδίζει τὴν ἀνάπτυξιν τῶν βακτηρίων. Ἐσὼ διδόμενον εἰς μικρὰς δόσεις, προκαλεῖ ἐμετὸν εἰς μαίζοντας δὲ γαστροεντερίτιδα. Κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη, τὸ Β. ὀξύ ἦτο ἐν πολλῇ χρήσει ἐν τῇ ἐφαρμογῇ τῆς Λιστερίου ἀντισηπτικῆς μεθοδῶς. Διότι πλὴν τῶν ἀντισηπτικῶν αὐτοῦ ἰδιότητων ζὲν ἐρεθίζει τὰς πληγὰς. Δίνεται δ' εἰς χρήσεις αὐτοῦ εἰς θεραπείαν ἐλκῶν, πρὸς πάθη τῶν ἐρυθλῶν, τῶν ὠτων, τῆς κυστεῖς, τῆς οὐρήθρας, τοῦ κόλπου καὶ ἐν τῇ διηθηρίτιδι. Ἰσχυτερικῶς δίδεται ἀπὸ $\frac{1}{2}$ —20 σιγ., αἰτ' εἶναι περιττόν. Ἐξωτερικῶς δὲ χρησιμεύει εἰς πλύσεις πληγῶν (3.5 %ο) καὶ εἰς θεραπείαν αὐτῶν ὡς αἰσθητὴ (1:5). Διὰ τοῦ Β. ὀξέος παρασκευάζεται καὶ ἀντισηπτικὸν βοριάζ (Borliut). Βλ. καὶ λ. Βόριον. [Β.Π.]

Βοριοξύτων. Βλ. Βόριον.

Βόριον (πάλαιότερον Ἰορράκιον) στοιχεῖον ἀμέταλλον μὴ ἀπαντῶν αὐτοῦς ἀλλ' ἐνωμένον μετ' ἐξυγνίου εἰς διαφόρα ὄρυκτα ἰδίως ὡς Ἰορράξ. Συμβολ. Β. ἄτομ. βόρ. 11. Τὸ καθαρόν Β. παράγεται τῇ θερμανθεί βορικοῦ ὀξέος ἀνθρού μετὰ νάτριου καὶ ἐν πράσινῃ κόνει, ἣτις πηλούνη μετ' ἀρμύλλου κρυσταλλοῦται εἰς ὥραιους κρυστάλλους ἔχοντας λάμψιν καὶ ἀληγρότητα ἰσὺν σχεδὸν τῇ ἀθάμαντι (βοριό-αθάμαντες). Τὸ Β. καίεται ἐν ἐξυγνίῳ εἰς βοριότριον ἐξ εἰδίου. B_2O_3 καὶ ἐν γλυκερίᾳ εἰς τριγλυβερίον. BCl_3 ἐν ἐκ τῶν ἐλκυστικῶν στοιχείων κτινὰ ἐναυῶνται ἀπ' εὐθείας μετὰ τοῦ οὐζώτου. Ὑπερ ἄπορροφ. ἐν λευκοπυρώσει σχηματίζον βοριό-οξύτων ΒΝ. Ἐκ τῶν ἄλλων ἑνώσεων τοῦ Β. ἡ σπουδαιότατη ἐν τῷ βορικοῦ ὀξέει H_3BO_3 ἣτις ὁ ὀξότης τοῦ βοριοτριοξείδιου (B_2O_3), ὅπερ εὐρίσκεται ἐλεύθερον εἰς

ήφαιστειώδεις περιοχές, ιδίως της Τσοκάνας και ού άλλας. Ίνε δ Βόρxξ ήτοι τὸ βορρ-κὸν Νάτριον, $\text{Na}_2\text{B}_2\text{O}_7$, παμπόλλων τυγάνων ἐφαρλογῶν π. γ. εἰς τὴν πυροχημικὴν ἀνάλησιν, εἰς τὴν συγκόλλησιν τῶν μεταλλῶν, ὡς τηκτικὸν μέσον (τοῦ χαλκοῦ κτλ.), εἰς κοσμητικούς σκοπούς, εἰς τὸ κολλάρισμα τῶν ὑποκαμίσων κλπ., εἰς παρασκευὴν σμάλτων, ὡς ἀντισηπτικόν, εἰς τὴν ἀποφλοιῶσιν τῆς μετὰξης, ὡς ἱατρικόν, ὡς καταστρεπτικόν τῶν ἐντόμων, εἰς καθάρσιν τῶν τριγῶν, εἰς τὴν ὑαλουργίαν, εἰς τὴν τυπωτικὴν τῶν ὄψαμάτων κλπ. κλπ. Ὁ Βόρxξ ἴνε ἀχρουν (λευκόν) ἄλλας παρουσιάζόμενος εἴτε ὡς πρ-σμ-α-τ-ι-κ-ὸς εἴτε ὡς δ-κ-τ-α-ε-δ-ρ-ι-κ-ὸς με διαφόρα ποσὰ κρυσταλλικοῦ ὕδατος· θερμινόμενος τήκεται, ἐξοιδανέται καὶ χάνει τὸ κρυστάλλ. ὕδωρ μεταβάλλόμενος εἰς κ-ε-κ-α-υ-μ-έ-ν-ο-ν βόρxκx, ὅστις διαπυρούμενος τήκεται καὶ πηγνῆται κατὰ τὴν ψύξιν εἰς ὕ-α-λ-ῶ-δ-η βόρxκx. Ὁ δρυκτὸς βόρxξ φέρεται ἐξ Ἰνδῶν ὑπὸ τὸ ὄνομα Tinkal, τὸ δὲ ὄνομα Borax φαίνεται ἐν ἀγγλικῇ καταγωγῇ. — Τὸ βορρ-κὸν δξὺ ἀποτελεῖται ἐκ μικρῶν ἀόσμων καὶ ἀχρῶν φυλλιδίων λιπιῶν τὴν ὕψην διαλύονται εὐκόλως εἰς ὕδωρ, ἡ δὲ διάλυσις ἐρυθραίνει τὸν χροτὴν τοῦ ἡλιοτροπίου. Ἡ οἰονπνευματικὴ διάλυσις καίεται διὰ πρoσίνης φλογός. Θερμινόμενον τὸ Β. Ο. μεταβάλλεται εἰς τὸν ἀνυδρίτην αὐτοῦ ήτοι τὸ βοριοτριοξειδιον. Τὸ Β. Ο. ἴνε ἐκ τῶν ἀρίστων ἀντισηπτικῶν δξ οὐ καὶ ἐκλήθη ποτὲ Ἄσ-η-π-τ-ι-ν-η. Χρησιμεύει ὡς τοιοῦτον εἰς τὴν ἱατρικὴν, εἰς συντήρησιν τῶν τροφίμων κτλ. Ἔτι χρησιμεύει εἰς παρασκευὴν βόρxκος, ἐφυαλώσεων, σμάλτων, τεγνῆτων πολυτρίμων λίθων, διαπότησιν τῶν θρυαλλίδων τῶν κηρίων κλπ. Ὡς ἐνωσις αὐτοῦ μνημονεύ-τέον καὶ τὸ βορικόν Μαγγάνιον χρησιμεῦον εἰς κατασκευὴν βερνικῶν. — Ἐκ τῶν ἐνώσεων τοῦ βορίου σημειούμεν ήτι τὸ τρ-ι-ὑ-δ-ρ-ο-δ-ρ-ι-ο-ν BH^3 καὶ τὸ τριβοριοδόριον BF^3 . [Ο.Α.Ρ.]

Βορισσόβκx. Κώμη τοῦ ῥωσικοῦ κυβερνείου Κούρσκ, ἐν τῷ νομῷ Κρασνοβόν, παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Βόρονκx, ἔχουσα 16 288 κατ. (1882), ἀσχαλουμένους εἰς τὴν γεωργίαν, τὸ ἐμπόριον καὶ τὴν ἀγιογραφίαν. [Π.Π.]

Βορίσσοδον. Χωρίον τῆς ὑποδιακῆ σείως Στρωμιτζῆς τῆς Μακεδονίας ἔχον ὡς 1000 κατ. μουσουλμάνους. [Ε.]

Βορισσογλέδsk (Borisoglebsk). 1) Πόλις τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ρωσίας, ἐν τῇ περιφερείᾳ Ρωμανῶν τοῦ κυβερνείου Ἰαροσλάδ, κειμένη παρὰ τὸν Βόλγαν καὶ ἔχουσα 8 610 κ.—2) Ἑτέρα πόλις αὐτοῦ ἐν τῇ ὁμίῳ. περιφερείᾳ τοῦ κυβερνείου Ταμβώφ, παρὰ τὴν συμβολὴν τῶν ποταμῶν Βορένα καὶ Χόπερ. Ἐχει ἐμπόριον σιτηρῶν καὶ κτηνῶν καὶ 13007 κατ. (1883). [Π.Π.]

Βορισσῶδ (Borissow). Πολίχνη τῆς Εὐρώπ. Ρωσίας, ἐν τῷ κυβερνείῳ Μίνσκ, παρὰ τὴν ἀριστερὰν ὄχθην τοῦ Βερεζίνas ἔχουσα 16 537 κατ. (1883). Παρ' αὐτὴν ἐγένετο, τῷ 1812, ἡ καταστρεπτικὴ διάβασις τοῦ Βερεζίνx ὑπὸ τῶν Γάλλων. [Π.Π.]

Βόρμη (Worms). Ἀρχαιοτάτη πόλις τῆς Γερμανίας, ἄλλοτε ἐλευθέρα αὐτοκρατορικὴ πόλις καὶ ἔδρα ὁμίῳ. ἐπισκοπῆς. Κεῖται ἐν τῇ παραρρηνίῳ ἐπαρχίᾳ Ἑσση τοῦ Μ. δουκάτου τῆς Ἑσσης, ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Ῥήνου, ἐν εὐρωπωτάτῃ θέσει. Εἶνε δὲ κέντρον σιδηροδρ., διασταυρώσεως καὶ ἔχει 21 839 κατ. (1885), ὡν τὸ τρίτον καθολικοὶ καὶ 1300 Ἑβραῖοι, οἱ δὲ λοιποὶ διχμηρυζόμενοι. Τὸ ἀξιολογώτατον τῶν ἐν αὐτῇ μνημείων εἶναι ἡ μητρόπολις, ῥωμανικοῦ ρυθμοῦ, θεμελιωθεῖσα κατὰ τὸν Ι' αἰῶνα καὶ παρτωθεῖσα κατὰ τὸν ΙΔ'. [Π.Π.]

Βόρν (Bertrand de Born). Περίφημος ὁμνωδὸς (troubadour), γεννηθεὶς τῷ 1145 ἐν τῇ ἐπαύλει Βόρν ἐν Perigord, ἀποθ. δὲ πρὸ τοῦ 1225 ὡς μοναχός. Σπουδαῖον διεδραμάτισε μέρος κατὰ τῆς συμπλοκᾶς Ἑρρίκου τοῦ Β', βασιλέως τῆς Ἀγγλίας, πρὸς τοὺς υἱοὺς τοῦ Ῥιχάρδου τὸν Λεοντόθυμον καὶ Ἑρρίκου, ὡς ψάλτης ἐνθουσιῶν τοὺς στρατοὺς καὶ συμπολεμιστῆς παρακολουθήσας τοὺς δύο ἀδελφούς. Διχμαλωτισθεὶς ὁμῶς ὑπὸ τοῦ νικητοῦ πατρὸς μόλις ἔσωσε τὴν ζωὴν τοῦ συγκινήσας αὐτὸν διὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ πεσόντος υἱοῦ τοῦ Ἑρρίκου. Τὰ πολεμικὰ ἔσματα τοῦ Β' διεδόθησαν πολὺ καὶ καθ' ὅλον τὸν ΙΒ' αἰῶνα ἐφάλλοντο κατὰ τοὺς ἀγγλογαλλικοὺς πολέμους, ἀλλ' οὐχ ήτοι ἐξετιμῆθησαν καὶ τὰ ἐρωτικά τῶν ἔσματος. Ἐκ τῶν ποιημάτων τοῦ σώζονται πλεῖον τῶν 40. Κριτ. ἐκδοσιν αὐτῶν ἐδημοσίευσεν ὁ Δ. Στέμμιγγ (Χάλ. 1880).

Βορνεοκαμπορᾶ. $\text{C}_{10}\text{H}_{16}\text{O}$. Εἶδος καμπορᾶς λαμβανόμενον ἐκ τοῦ δένδρου τοῦ βορνέου Dryobalanops Camphora. Ἐχει δομὴν εὐαρεστοτέραν τῆς κοινῆς καμπορᾶς καὶ χρησιμεύει ὡς θυμίαμα εἰς ἱεροτελεστίας ἐν Ἀσίᾳ. [Ο.Α.Ρ.]

Βόρνεον (Bornéo). Ἡ μεγίστη νήσος τῆς γῆς, μετὰ τὴν Ν. Ὀλλανδίαν. Κεῖται ἐν τῷ πολυνήσιῳ τῆς Σόνδας καὶ καλεῖται ὑπὸ τῶν ἰθαγενῶν Πούλο-Καλεμαντάν καὶ Δαχά-Βαρουνί. Διατεμεναι ὑπὸ τοῦ ἰσημερινοῦ, καὶ ἔχει πλ. 4° 20' Ν.—7° Β. καὶ Μ. 106° 40'—116° 45' Ἀν. Γρην., ἐμβαδὸν 733,901 τχμ. καὶ 2 περίπου ἑκατομ. κατοίκων. Ὅρ-ι-α αὐτῆς εἶναι: πρὸς Ν ἡ θάλασσα τῆς Ἰάβας, πρὸς Α ὁ πορθμὸς τῆς Μακασσάρ καὶ ἡ θάλασσα τῆς Κελέδες, πρὸς Β ἡ θάλασσα τοῦ Μινδόρου καὶ πρὸς Δ ἡ σινικὴ θάλασσα. Ὅρ-η: Τὸ κεντρικὸν μέρος τῆς νήσου εἶναι ὅλον σχεδὸν ὀρεινόν· ἐκεῖ ὑπάρχει τὸ Κινί-Βαλοῦ, ἔχον ὕψος 3,250 μ. ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσ-

σης. Ποταμοί: ὁ Βόρνεος, χυνόμενος εἰς τὸν ὁμών. κόλπον, ὁ Βεγγερμάσιγγ, ὁ Ποντιανὰκ καὶ ἄλλοι. Κλίμα θερμὸν, ὑγρὸν καὶ νωθρὸν, ἰδίως κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν βροχῶν, αἰτίνας διαρκοῦσιν ἀπὸ Νοεμβρίου ἄχρι Μαΐου. Προϊόντα: ὄρυζα, βάμβαξ, ἰνδοκάλαμος καὶ ἀρωματικά. Δάση ἀπέραντα σιδηροξύλου καὶ ἐβένου. Μεταλλεῖα χρυσοῦ, χαλκοῦ, σιδήρου, κασσιτέρου, μολύβδου. Φυλάι. Ἰαβαναίσι, Μαλαίσι (ἄγριοι, πειραταί), καὶ Δαγυάκοι (οἱ πρῶτοι κάτοικοι). Πλὴν τούτων, Σιναι, Ὀλλανδοὶ καὶ Ἀγγλοὶ. Διαιρεῖται εἰς δύο: εἰς ἀνεξάρτητον καὶ μὴ ἀνεξάρτητον Βόρνεον. Τὸ τελευταῖον τοῦτο ἀνήκει εἰς τοὺς Ὀλλανδοὺς καὶ διαιρεῖται εἰς δύο τοπαρχίας: τὴν Δυτικὴν, ἔχουσαν πρῶτ. τὸ Ποντιανὰκ, καὶ τὴν Ἀνατολικὴν, ἔχουσαν πρῶτ. τὰ Βεγγερμάσιγγ. Τὸ ἀνεξάρτητον, ἄγνωστον ἐτι κατὰ τὸ πλείστον, περιέχει πολλὰ βασίλεια, ὧν κυριώτερα τὸ τοῦ Βορνέου, ἔχον ἑμῶν. πρῶτ. παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ ἑμῶν. ποταμοῦ, τὸ τοῦ Κοττί, τὸ τοῦ Σουλῶ καὶ ἡ χώρα τῶν Δαγυάκων. Ἐπικρατοῦσα θρησκεία ὁ Ἰσλαμισμός. — Τὸ Βόρνεον ἀνεκαλύφθη ὑπὸ τῶν μετὰ τοῦ Μαγγελάνου Ἰσπανῶν τῷ 1521. Οἱ Ὀλλανδοὶ, ἀποβάντες τῷ 1604, συνῆψαν ἐμπ. συνθήκην μετὰ τῶν Ἰθαγενῶν τῶν 1643 καὶ ἐπὶ τέλους τῷ 1787 ἀνεγνωρίσθησαν κύριοι τῆς Ν. παραλίας. Ἐκτοτε, καὶ ἰδίως κατὰ τὰ τελευταῖα πενήτηντα ἐτη, ἐπεξέτειναν ἀρκούντως τὸ κράτος τῶν καὶ ἔχουσιν ἤδη ἀκμαζούσας ἀποικίας. — Κατὰ τὰς τοῦ 1882 στατιστικὰς αἱ Δ. Ὀλλανδικαὶ κτήσεις ἔχουσι 376 039 κατ., αἱ δὲ Ν. Ὀλλανδικαὶ κτήσεις, 592 959 καὶ τὸ σουλτανάτον τοῦ Βροναϊ ἐμβαδὸν 46,000 τγμ. καὶ 125,000 κατ. — Ἡ χώρα τῆς ἀγγλικῆς ἐταιρίας τοῦ Β. Βορνέου, ἔχει ἐμβαδὸν 57,000 τγμ. καὶ 150 000 κατ. [Π.Π.]

Βορνιέ (Henri Vicomte de Bornier). Γάλλος ποιητὴς γενν. 1825 ἐν Λονδί. Τὸ πρῶτον ἔργον του, δράμα ὑπὸ τὸν τίτλον «ὁ γάμος τοῦ Λουθήρου», ἐδημοσίευσεν τῷ 1845 ἐκτοτε δὲ πλείστα δράματα καὶ ποιήσεις ἰδίᾳ ὅμως ἐξέχουσιν ἐν τῇ γαλλικῇ συγχρόνῳ φιλολογίᾳ κατέλαβεν θέσιν διὰ τοῦ δράματός του «la fille de Roland». [Μ.Γ.]

Βορνιέτης (Buntkupferkies, στικτός χαλκοκυπρίτης) χρυστάλλουται κατὰ τὸ κυβικὸν σύστημα, εὐρίσκεται καὶ χειροπληθὴς καὶ εἰς ψευδοκρυστάλλους, εἶνε εὐξέστος καὶ ἔχει σκληρ. = 3. εἰδ. βάρ. = 4,9.. 5,1 καὶ χρῶμα χαλκόχρουν κλίνον πρὸς τὸ καστανοεῖδές, ὅπερ κατ' ἐπιφάνειαν γίνεται στικτὸν (κυανοῦν καὶ ἐρυθρὸν) ἢ γραμμὴ αὐτοῦ εἶνε μέλαινα. — Εἶνε ἔνωσις ἐνθείου χαλκοῦ καὶ σιδήρου καὶ ἐμπεριέχει 55,5 χαλκόν, 16,4 σίδηρον καὶ 28,1 θεῖον, σχεδὸν δὲ πάντοτε εἶνε ἀργυρο-

μιγής. Πυρούμενος ἐπὶ ἀνθρακός γίνεται μέλας καὶ μετὰ τὴν ψύξιν ἐρυθρός, τήκεται εἰς φαιόχρουν κοκκίον, ὅπερ, ἂν παραταθῇ ἢ πύρωςις, καθίσταται μαγνητικόν πυρούμενος μετὰ σόδας καὶ βράκος ἐκλύει μεταλλικὸν χαλκόν ἐντὸς ἀνοικτοῦ σωλήνος πυρούμενος ἐκλύει δὲ θειῶδες, καθυγραίνόμενος δὲ δι' ἐλιγμοῦ ὑδροχλωρίου χρωματίζει τὴν ἐξωτερικὴν φλόγα τοῦ αὐτοῦ πρασίνην. Ὑπὸ ἀκράτου ὑδροχλωρίου ἀπορρευστοῦται ἀποχωριζόμενος θεῖου. Ἀπαντᾷ ἐν πολλοῖς μεταλλείοις χαλκοῦ, ἐν Ἑλλάδι δὲ παρὰ τὸν Λιμεναρδίου πλησίον τῆς Λαμίας. [Κ.Μ.]

Βορνού (Bornu, Βαρνούχ ἢ Βερνούχ, ἐκ τοῦ Βάχρ-Νόα, ἥτοι Γῆ τοῦ Νόα). Κράτος τῆς Κεντρικῆς Νιγηρίας. κειμένου εἰς πλάτ. 10°—15° Β καὶ μήκος 9° 20'—15° 20' Α Γρῆν. ἔχει ἐμβαδὸν 148,405 τγμ. καὶ 5 περίπου ἑκατομμύρια κατοίκων, πρεσβυόντων τὸν Ἰσλαμισμὸν. Χώρα πεδινή, ἀρδευομένη ὑπὸ πολλῶν ποταμῶν. ἔχουσα ἐν τῷ κέντρῳ σχεδὸν τὴν λίμνην Τσαῖ, καὶ πλήρης ἀγρίων θηρίων καὶ ἰοδύλων ἐρπετῶν. Τὸ ἔδαφος αὐτῆς εἶναι εὐφορὸν, ἀλλ' ἀτελεῖστα καλλιερημένον. Παράγει δὲ ἀραβόσιτον, βάμβακα, κέγχρον, ἰνδικὸν κτλ. ἔχει μεγάλα δάση, πλουσίας βοσκάς, ἐνθα τρέφονται ἀγέλαι βουδάλων, κάμηλοι καὶ πολυάριθμοι μελισσῶνες, καὶ ἐμπόριον γουστοκένως καὶ μόσχου. Πρωτεύουσα αὐτοῦ εἶναι ἡ Κούκα, πόλις περιτειγισμένη παρὰ τὰς ὄχθας τῆς Τσαῖ, ἐνθα ἐδρεύει ὁ μονάρχης, μετ' αὐτὴν δὲ κυριώτεραι πόλεις εἶναι ἡ Ἀγκορνό, παρὰ τὴν λίμνην, ἔχουσα 50 000 κατ. καὶ ἡ Δικὰ ἔχουσα 25 000 κατ. [Π.Π.]

Βοροδίτσι (Borowitschi). Πέλις τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ῥωσίας καὶ πρωτεύουσα τοῦ ὁμώνυμου νομοῦ ἐν τῷ κυβερνίῳ Νεβογορόδ, πρὸς Α. τῆς Μόσχας παρὰ τὸν Μοτᾶ. ἔχει ἐμπόριον, ἐργαστάσια, ποταμοπλοῖαν καὶ 10375 κατ. (1882). [Π.Π.]

Βοροδόγια. Οὕτω καλοῦνται ὁ ἄλμυρὰ λίμναι τοῦ Ῥωσικοῦ κυβερνείου τῆς Τέμσκης, κατὰ τὴν ΝΑ ἄκρην τοῦ νομοῦ Βαρναουλ ἐν τῇ Δ. Σιβηρίᾳ. Ἡ μεγαλύτερα αὐτῶν Μαλιννοδόγια ἔχει μήκος 20 χμ., αἱ δὲ ἄλλαι εἶναι πολλῶ μικρότεραι. [Π.Π.]

Βοροδίτσα. Χωρίον τῆς ὑποδιοικήσεως Πετριτσίου τῆς Μακεδονίας, οἰκούμενον ὑπὸ 200 περίπου Βουλγάρων χριστιανῶν. [Ε.]

Βόρο-Βουδόρ (Boro-Budor). Πυραμιδοειδὴς ναὸς τοῦ Βούδδα, ἐν τῇ τοποτηρητείᾳ Καδού τῆς Ἰάβας. Κεῖται ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὁχθῆς τοῦ Ιρρόγο, οὗ μακρὰν τῶν εἰς αὐτὸν ἐκβολῶν τοῦ Ῥέλλο. [Π.Π.]

Βοροδίνον (Borodino). Χωρίον τῆς Ῥωσίας, ἐν τῷ κυβερνίῳ τῆς Μόσχας, ἔχον 200 κατ. Μεταξὺ τούτου καὶ τῆς Οὐτίκας ἐγένετο τὴν 26/7 Σεπτεμβρίου 1812 αἰματηρὰ

μάχη, μεταξύ των Ρώσων ὑπὸ τὸν Κουτούζωφ καὶ τοῦ Ναπολέοντος. [Π.Π.]

Βόροι. Περιλήπτικόν ὄνομα π χωρίων τοῦ δήμου Κισσῶν τῆς ἐπαρχίας Πυργιωτίσσης τῆς Κρήτης. Κάτοικοι 381 χριστιανοὶ τῷ 1881. [Π.]

Βορονδζώδ (Μιχαήλ, πρίγκιψ). Ῥώσος στρατηγὸς γεννηθεὶς ἐν Πετρούπολει τῷ 1782, μετασχὼν τῆς ἐθνικῆς ἀμύνης τοῦ 1812 καὶ τῶν ἐπικολουθησάντων πολέμων τῶν ἐτῶν 1813—14, εἶτα δὲ τοῦ ρωσσοτουρκικοῦ πολέμου τοῦ 1828—29. Τῷ 1844 γενόμενος διοικητὴς τοῦ Καυκάσου ὑπέστη θεινοῦς πολέμους κατὰ τοῦ περιφήμου Σέχ Σιαμῆλ, τοῦ ὁποῦ τοῦ κυριώτατον φρούριον Δάργα ἐκυρίευσεν τὸ ἐπόμενον ἔτος. Μετασχὼν δ' ἕνδεκα καὶ τοῦ Κριμαϊκοῦ πολέμου ἀπὸ τοῦ μέρους τῆς Ἀσίας ἀπέκρουσε νικηφόρος τοὺς τὸ Ἀχλ-τζίκ προεβαλλόντας Τούρκους, μετὰ δὲ τὸ τέλος τοῦ πολέμου (1856) ἔλαβε τὸν βαθμὸν στρατάρχου. Ἐτελεύτησε τὸ αὐτὸ ἔτος ἐν Ὁδησσῷ.

Βορονέσχ (Ῥωσ. Βορονεσιλάγια Γκού-τέρνια). Τὸ νοτιώτατον τῶν κυβερνεϊῶν τῆς Μ. Ῥωσίας, ἔχον ἐμβαδὸν 65,895 τ.χμ. καὶ 2 463 683 κατ. (1886) Μεγαλορρώσσους καὶ Μικρορρώσσους (40 %) πλὴν 2000 Γερμανῶν ἀποικίων καὶ τινῶν Ἀθιγγάνων καὶ Ταρτάρων. Διαίρεται εἰς 12 νομοὺς. ἔχει ἑξαφός πεδι- νὸν καὶ εὐφορώτατον, κλίμα δὲ μετριώτατον. Ἐκ τῶν ἀρδευνόντων αὐτὸ ποταμῶν τρεῖς εἰ- ναι πλωτοί: ὁ Τάναις, ὁ Βορονέσχ καὶ ὁ Χόπερ. Τὰ ἄλλα κατέχουσι τὸ θέκατον τοῦ ἐμβαδού του. ἔχει κτηνοτροφίαν ἀρκούντως ἀνεπτυγμένην, πολλὰ δὲ στρατιωτικὰ ἰδρύ- ματα ἔχει σιτηρὰ, καρπούς, ἕρπαι καὶ κτήνη. Τὰ ἐλαί βιομηχανικὰ καταστήματα ἀνέρχον- ται εἰς 449, ἐν οἷς πρωτεύουσι τὰ ὕφαντουργεῖα καὶ τὰ στεατουργεῖα. — Ἡ πρωτ. αὐτοῦ Βορονέσχ (ῤωσ Βορονέζ) κεῖται οὐ μακρὰν τῆς συμβολῆς τοῦ Τανάιδος καὶ τοῦ Βορονέσχ, ἐπὶ τινος καταρύτου λόρου, παρὰ τὴν αἰθρ. τοῦ Κοτλόδ. ἔχει δὲ πολλὰ ἐκπαιδευτικὰ ἰδρύ- ματα, θέατρον, 47 ἐργαστάσια, καὶ 56 179 κατ. (1885). [Π.Π.]

Βοροτόλιον. Βλ. Καμπορά.

Βορράς (γ α ω γ ρ.), ἐν τῶν 4 κυρίων σημείων τοῦ ὀρίζοντος. Ὁ Β. εἶναι ἐκ τῶν δύο σημείων εἰς τὰ ὅποια συναντᾷ ὁ μεσημβρινὸς τὸν ὀρίζοντα, ἐκείνο τὸ ὅποιον ἔχμεν ἀντικρὺ εἰς αἰ- μεθᾶ, πρὸ ἡμῶν ἐν τῇ βορείῳ ἡμισφαίρειῳ, ἑστραμ- μένοι πρὸς τὸν ὁρατὸν πόλον τῆς οὐρανίας σφαί- ρας. Πλέποντες πρὸς Β. ἔχομεν δεξιόθεν τὴν ἀνατολὴν καὶ ἀριστερόθεν τὴν δύσιν. Περίπου πρὸς Β. διευθύνεται ἐν τῇ βορείῳ ἡμισφαίρειῳ ἡ μαγνητικὴ βελόνη, ἥτις ὅμως ἀποκλίνει τῆς ἀκριβοῦς πρὸς Β. διευθύνσεως κατὰ τόπους εἰς τε ὀλίγον πρὸς Δ., εἰς τε ὀλίγον πρὸς Α. (βλ.

Μαγνητισμὸς γῆινος). Τὸ ὄνομα τοῦ Β. ἔχει καὶ ὁ ἀπὸ τῆς διευθύνσεως αὐτοῦ πνέων ἀνε- μος, ὅστις διὰ τὸ βόρειον ἡμισφαίριον τῆς γῆς εἶναι ψυχρὸς καὶ ξηρὸς. [Δ.Κ.]

Βορρομάζαι νῆσοι. (Isole Bor- romee). Τέσσαρες νησίδες ἐν τῇ Μειζονι Λί- μνῃ τῆς Λομβαρδίας, ὑπαγόμεναι εἰς τὸν νο- μὸν Παλάνσα τῆς Νοβάρας. [Π.Π.]

Βορρομέος (Carlo κέρως Borromeo), ὁ Ἅγιος, υἱὸς τοῦ Γιλβέρτου Β' καὶ τῆς Μα- ργάριτας τῶν Μεδίκων, ἀδελφῆς τοῦ Πάπα Πίου τοῦ Δ', γενν. τῷ 1538, ἐπίσκοπος Μι- λάνου, διακριθεὶς διὰ τὴν ἠθικὴν αὐστηρό- τητά του καὶ τὰς ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας προ- σπαθείας του. Ἐδελτίως μεγάλως τὴν κατὰ- στασιν τῶν μονῶν τῆς ἐπισκοπῆς του καὶ ἄλ- λως πολλαχῶς εἰργάσθη ὑπὲρ τῆς Ἐκκλη- σίας. Κατὰ τὴν πανύλη τοῦ 1576 εἰργάσθη ὑπὲρ τῶν πασχόντων μετ' ἄκρας ἀφυσώσεως καὶ αὐταπαρνήσεως. Ἀπέθανεν τῷ 1584 ἐν Μιλάνῳ, τῷ δὲ 1610 κατετάχθη ἐν τοῖς Ἁ- γίοις τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας. [Ἐγ.]

Βόρσνα (Borsna). Πόλις τῆς Εὐρώπ. Ῥωσίας, πρωτ. τοῦ ὅμων. νομοῦ τοῦ κυβερ- νεῖου Τσερνιγῶφ, ἐκατέρωθεν τοῦ ὅμων. ποτ. ἔχει ἑξαφός ἀμυδρὸς, καλὴν κτηνοτροφίαν, μεγάλας ἀγοράς, 6 ναοὺς καὶ 13 697 κατοί- κους (1885). [Π.Π.]

Βόρσοδ (Borsod ἢ Βόρσοδ). Κομη- τεῖα τῆς Οὐγγαρίας, ἐντεῦθεν τοῦ Θάις, ἔχουσα ἐμβαδὸν 3,510 τ.χμ. καὶ 195 311 κατ. (1880), οἰκοῦντας εἰς 11 κώμας καὶ 166 χωρία Πα- ράγει δημοτικὰ καὶ οἶκους ἐκλεκτῆς ποιό- τητος. [Π.Π.]

Βόρσυνον. Χωρίον τῆς ὑποδιοικήσεως Νευροκόπου τῆς Μακεδονίας, ἔχον περὶ τοὺς 550 κατοίκους μουσουλμάνους. [Ε.]

Βόρσιγ (J. Fr. K. A. Borsig). Περί- φημος κατασκευαστὴς μηχανῶν, γενν. τῷ 1804 ἐν Βρεττανίᾳ ἀποθάνων τῷ 1854. Τὸ πρῶτον ἐργοστάσιόν του συνέστησεν ἐν Βερολίνῳ τῷ 1837, τῷ δὲ 1841 κατεσκευάσθη ἐν αὐτῇ ἡ πρώτη ἀτμάμαξα. Τὸ ἐργοστάσιόν του ἐφημί- σθη ταχέως διὰ τὰς ἀτμάμαξας κατεσκευάσαν τῷ 1873 3000 τοιοῦτων. Βραδύτερον ὁ Β. συνέστησεν ἕτερον μέγιστον ἐργοστάσιον ἐν Μοαβίτ προκτεῖν τοῦ Βερολίνου, ὅπερ διατη- ρεῖται ἐτι. [Ἐγ.]

Βορὺ (Bory de Saint Vincent). Γάλ- λος φυτιολόγος καὶ ἐξερρευνητὴς, πλείστας ἐπι- χειρήσας περιηγήσεις, διακριθεὶς δὲ καὶ ἐν τῇ στρατιωτικῇ σταδίῳ, γενν. τῷ 1780 καὶ ἀποθ. 1846. Τῷ 1829 παρηκολούθησε τὴν εἰς Πε- λοπόννησον ἐκστρατεῖαν δι' ἐπιστημονικοὺς σκοποὺς. Ἐργάσθη πολλὰ ἔργα ἐπιστημονικὰ ἐν οἷς καὶ Λεξικὸν τῆς Φυτικῆς Ἱστορίας.

Βορυσθένης, ἱεραχίον ὄνομα τοῦ ποτα- μοῦ Ἀντιπερίου. Βλ. λ.

Βόρασσος (Β ο τ.) Borassus L., γένος φαινικών. 'Ο Β. δ ρ ι π ι δ ω τ δ ες (B. flabelliformis L.) αυτοφυής τε και θεραπειούμενος από της 'Αραβίας μέχρι της 'Ινδίας και της Νέας Γουινέας, είνε εν των εύρηστοτέρων φυτών διά τόν άνθρωπον. Πάντα τὰ μέρη αὐτοῦ πολλαχῶς χρησιμεύουσιν· ὁ νέος βλαστός ὡς λάχανόν, ἡ ἐντεριώνῃ εἰς τήν κατασκευὴν ἀλεύρου καὶ σάγου· τὰ φύλλα καὶ αἱ ἴνες αὐτῶν εἰς παντοία πλεκτικά ἔργα, τὰ νέα ὑπόλευκα φύλλα ὡς χάρτης· τὸ ξύλον ὡς οἰκοδομικὴ καὶ λεπτουργικὴ ὕλη· ὁ ἔπος της θηλείας ἀνοθεσίαις εἰς τήν κατασκευὴν σακχαρώους, πνευματώδους τινὸς ποτοῦ. (Toddy ἀγγλ., Palmenwein γερμ.) καὶ ἔξους· οἱ ὡς τὰ κοκκοκάρυα καρποὶ ὡς γενικὴ τροφή τοῦ λαοῦ, κτλ. κτλ. Τὸ δὲ ἕτερον εἶδος ἦτοι δ Β δ α ἰ θ ι ο π ι κ δ ες (B. Aethiopicus Mart., Rondier du Sénégal γαλλ.) κοινόν ἐν τῇ ὑπὸ τοὺς τροπικοὺς Ἀφρικῇ παρέχει τοῖς ἐκεῖ Ἰθαγενέσι τὰς αὐτὰς σχεδὸν ὠφέλειας ὡς τὸ προηγούμενον τοῖς ἀλλὰχόθι λαοῖς. [Θ.Χ.]

Βόσγια (Vosges γαλλ. Vogesus, Vosegus λατ.). Οὕτω καλεῖται τὸ κυριώτερον Ν μέρος τῶν πρὸς Δ τοῦ Ἀνω Ῥήνου ὄρεων, τὸ ἀπὸ Ν πρὸς Β παραλλήλως πρὸς τὸν Ῥήνον, καὶ πρὸς Α τούτου παραλλήλως πρὸς τὸν Ἐρκύνιον Δρυμόν διήκον. Ἡ μεγάλη αὕτη ἄλυσις ἐκτείνεται ΒΔ τῆς Βασιλείας καὶ τοῦ Ἀλτκίρχ, μεταξὺ τοῦ Βελφόρ καὶ τῶν πηγῶν τοῦ Μοζέλλα, καὶ ἐνοῦται μετὰ τοῦ ὄρους τοῦ Λάγγερς διὰ τοῦ τοῦρεϊδους ὄρους Δ ρ ε π ἄ ν ο υ (Monts Faucilles), διαίρεται δὲ εἰς Ἀ ν ω καὶ Κ ἄ τ ω Β ὀ σ γ ι α.

Τὰ Ἀ ν ω Β., ἦτοι τὸ Ν τμήμα τῆς ἀλυσως, ἔχοντα μέτρον ὕψους 950 μ., διέρχονται διὰ τῶν μεταξὺ Γερμανίας καὶ Γαλλίας συνόρων. Πρὸς Β δ' αὐτῶν καὶ εἰς ὕψος 360 μ. καίται ἡ διόδος τοῦ Βελφόρ, δι' ἧς διέρχεται ὁ μεταξὺ Βασιλείας Μυλχάουζεν καὶ Παρισίων - Λυόνος σιδηρόδρομος καὶ ἡ τοῦ Ῥήνου-Ῥοδανοῦ διώρυξ. Αἱ ὑψηλότεραι κορυφαὶ τοῦ τμήματος τούτου εἶναι τὸ Σ ο ὺ λ τ σ ε ρ ῆ Σ ε δ β ἄ ἰ λ ε ρ Β ἑ λ χ ε ν (1426 μ.), τὸ Χ ο χ ε ν ἔ κ (1366 μ.) καὶ ἄλλαι. Πυκνὰ δάτη καλύπτουσιν αὐτὸ ἄχρι σχεδὸν τῆς κορυφῆς καὶ αἱ ποδὲς Ν καὶ Α αὐτοῦ κλιτύες ἔχουσιν ὠραίους ἀμπελῶνας, ἐρείπια πόλεων καὶ θελκτικὰς κοιλάδας.

Τὰ Κ ἄ τ ω Β., πρὸς Β τῶν Ἀνω, καίνται ὅλως σχεδὸν ἐπὶ τῆς γερμανικῆς χώρας ἐκτείνονμενα εἰς μῆκος 120 χμ. περίπου καὶ διατεμνόμενα ὑπὸ τῆς ΒΔ τοῦ Στρασδοῦργου καὶ μένης εἰς 380 μ. ὕψος διόδου τοῦ Ζάβερν. Αἱ ὑψηλότεραι κορυφαὶ τοῦ τμήματος τούτου εἶναι τὸ Χ ὀ γ φ ε λ δ ῆ Π ὺ ρ ι ν ο ς Ἀ γ ο δ ες (Champ du feu, ὕψους 1095 μ.), τὸ Δ ο ν ἔ ν (1010 μ.) καὶ τὸ παρὰ τὰς πηγὰς τοῦ Βρέυτχ (Breusch) Κ λ ι μ ὀ ν τ (974 μ.).

Ἡ ἐπὶ τῶν Βοσγίων μεταλλωρυχία ἐπαυσε σχεδὸν νῦν. Ἐν τούτοις, ὑπάρχουσιν ἐτι ὑπὸ ἐκμετάλλευσιν ὀρυχεῖα σιδήρου παρὰ τὸ Κάτω Βρόνν (Niederbronn), ἀνθρακωρυχεῖα παρὰ τὸ Φόλδχ, πλούσια ὀρυχεῖα λιγνίτου, καθὼς καὶ πηγαὶ πετρελαίου κτλ. Ἀπὸ τῶν Βοσγίων πηγάζουσι πολλοὶ ποταμοί, οἱ κυριώτεροι τῶν ὁποίων εἶναι ὁ Μοζέλλας, ὁ Μέρθ, καὶ ἄλλοι. [Π.Π.]

Βοσγίων Νομός. Νομός τῆς Γαλλίας. Ἀποτελεῖτο ἐκ μέρους τῶν πρώην δουκάτων τῆς Λορραίνης καὶ Βάρ, τῆς ἐπισκοπῆς Τούλ καὶ τῆς ἡγμονικῆς Σάλμ, ἀλλ' ἐσυμκρήθη τῇ 1871, διὰ τῆς εἰς τὴν Γερμανίαν παραχωρήσεως τοῦ καντονίου Σιρμέκ καὶ μέρους τοῦ καντονίου Σαλ. Ὅρα αὐτοῦ εἶναι ὁ νομὸς τοῦ Μῶτς καὶ Μοζέλλα, ὁ Μῶτς, ἡ Ἀνω Μάρνη, ὁ Ἀνω Σῶν καὶ ἡ Ἀλσατία. Ἦχει ἐμβαδὸν 5963,86 τχμ. (κατὰ δὲ τοὺς ὑπολογισμοὺς τοῦ ὑπουργείου τῶν στρατιωτικῶν 5969 χμ.), 413 707 κατ. (1886) καὶ πρωτ. τὸ Ἐ π ι ν ἄ λ. Τὸ ἔδφος αὐτοῦ πρὸς Α εἶναι δεινότερον καὶ εὐρύτερον, ἀρδεύεται δὲ ὑπὸ τοῦ Μοζέλλα, τοῦ Μῶτς, τοῦ Σῶν καὶ ἄλλων μικροτέρων ποταμῶν. Οἱ κάτοικοι ἀσχολοῦνται εἰς τὴν ἀμπελοφυγίαν καὶ τὴν βιτημακίαν. [Π.Π.]

Βοσγίων Ψαμμίτης. Ἰδ. Σικτὸς ψαμμίτης.

Βοσζοόρμενυ (Böszörmény). Πόλις τῆς Οὐγγαρίας, ἐν τῇ κομητείᾳ Χαϊδούκ, ἔχουσα 19 035 κατ. (1880). Τὶ ἔδαφος αὐτῆς εἶναι εὐρύτερον, παράγον ἄφθονα σιτηρά. Ἦχει δὲ καὶ κτηνοτροφ. ἀνεπτυγμένην. [Π.Π.]

Βοσκαί ἡ λιθαδία καλοῦνται τὰ ἀκαλιέρρητα μέρη γῆς, τὰ χρησιμεύοντα τακτικῶς ἢ περιοδικῶς πρὸς νομὴν ποιμνίων. Κατὰ τὸ ἐν Ἑλλάδι ἐπὶ τουρκοκρατίας δικαίον ὁ Σουλτάνος ἦν κύριος τῶν βοσκημάτων τῶν, ἦτοι πάντων τῶν μερίων γῆς, ἐρ' ὧν δὲν ἤδυνάτο νὰ ἐκδηλωθῇ δι' ἐργασίας ἢ εἰδοποιήσεως ἢ ἀτομικῇ βουλῇ πρὸς διαρκὴ κατοχὴν αὐτῶν ἢ δὲν εἶχαν ἀποδοθῇ ἄλλως δικαίωμα ἀποκλειστικῆς κυριότητος. Οὐχ ἦτον ἐξαιρετικῶς καὶ δυνατός τιτοῦ εἰδικῆς (ταπεινῆς) παρεχωρεῖτο ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου εἰς πρόσωπα τινα φυτικά ἢ νομικά (ἰδίως κοινότητας) δικαιοῦμα τι πραγματικῶν ἐπὶ τῶν βοσκημάτων τῶν, παρεμμερές πρὸς τὸ τῆς ἐ π ι κ α ρ π (α ε ῆ μᾶλλον εἰπεῖν τῆς ἐμρυτεύσεως. Μετὰ τὴν ἐπανάστασιν πᾶσι ἡ γῆ τοῦ Σουλτάνου ἐγένετο, ὡς εἰκός, ἐθνικῇ. Ὅθεν καὶ αἱ βοσκαί, πλην ἐκείνων ἐρ' ὧν εἶχον ἀποκτηθῇ δικαίωμα ἐπικαρπίας, περιελθοῦσι εἰς τὸ δημόσιον ἐμίσθοντο διὰ δημοπρασίας. Ἀλλὰ τὸ σύστημα τοῦτο τῆς μισθώσεως καθήργησεν ἡ βαυαρικὴ ἀντιδυναστεία διὰ τοῦ ἀπὸ 7/15 Δεκεμβρίου 1883 διατάγματος. Δι' οὗ εἰσέγαγε τὸν τῆς β ο σ κ ῆς φόρον ἐπὶ τῶν ἐθνικῶν λιθαδίων,

τὸν ἔγγειον δὲ κατὰ λόγον τοῦ εἰσοδήματος ἐπὶ τῶν ἐθνικῶν οἰκιστῶν. Καὶ ὡς ἐθνικὰ μὲν ἐχαρκτηρίσεν ἡ τότε νομοθέτης βλατὰ λιβάδια, διὰ τὴν ἐπικαρτίαν τῶν ὁποιῶν δὲν παρεχωρήθη ἔγγραφοι ταπὶ ὑπὸ τῆς τουρκικῆς ἐξουσίας, ὡς ἐθνικοιδιοκτητὰ δὲ ἐκεῖνα τῶν ὁποιῶν ἡ ἐπικαρτία εἶχε δοθῇ διὰ ταπίου ὑπὸ τῆς ὁθωμανικῆς ἐξουσίας εἰς ιδιώτην ἢ κοινότητα. Τὸ πραγματικὸν δικαίωμα τῶν κατόχων ἐθνικοιδιοκτητῶν βοσκῶν ἐχαρκτηρίσθη μὲν ὡς ἐμφυτεῦσι καὶ ἐπικαρπία (Emphyteutisches Nutznießungsrecht), ἀλλὰ πραγματικὴ οὐδόλως διέφερε τοῦ τῆς καθαρᾶς ιδιοκτησίας, ἀφοῦ τὸ δημόσιον περιωρίσθη εἰς τὸ νὰ ἐπιβάλλῃ ἐπ' αὐτῶν ἔγγειον μόνον φόρον, οὐχὶ δὲ καὶ ἄλλαν τινα ὑποχρέωσιν. Ἐντεῦθεν δύο ἐγένοντο κυρίως αἱ κατηγορίαι τῶν βοσκησίων τῶπων, ἡ τῶν δημοσίων καὶ ἐνός, καὶ ἡ τῶν ιδιωτικῶν ἢ κοινοτικῶν καὶ ἐτέου. Ἀλλὰ τὸ διάταγμα τοῦ 1833 οὐ μόνον ἐπέβαλε τρόπον φορολογίας τῶν λιβαδίων, πολλὰ καὶ μεγάλα ἄτοπα ἐπενεγκόν, ἰδίως ἔνεκα τοῦ δικαίουματος ὅπερ ἐδόθη εἰς τὰς διοικητικὰς ἀρχὰς τοῦ νὰ τοποθετῶσιν ὡς βούλονται τοὺς ποιμένας εἰς τὰς βοσκὰς, ἀλλὰ καὶ ἡδίκησεν, ὡς ἑρρῶνεν οἱ τότε, πολλὰς κοινότητας, ἰδίως τῆς στερεᾶς Ἑλλάδος, μὴ ἐπιτρέψαν αὐταῖς ν' ἀποδείξωσι τὰ ἐπὶ τῶν βοσκῶν αὐτῶν δικαιώματα εἰ μὴ μόνον διὰ ταπίου, οὐ τίνος πολλὰ ἐστεροῦντο. Διὰ ταῦτα ἡ Π' ἐν Ἀθήναις Συνέλευσις μετὰ μικρὴν καὶ διδασκτικοτάτην συζήτησιν, ὡς περὶ ζητήματος σπουδαιότητος διὰ τὴν Ἑλλάδα, μεθ' οὗ συνεβέβη στενῶς καὶ αὐτὴ ἡ δημοσία τάξις καὶ ἀρχαία, καθήργησε τὸ διάταγμα τοῦ 1833 καὶ ὅσον ἀφορρᾷ τὰ κοινοτικά λιβάδια καὶ ἐψήφισε τὸν περὶ βοσκησίων γαιῶν ΚΘ' Νόμ. τῆς 31 Ἰανουαρίου 1864 (Ἰδ. Ἐπίσημον Ἑφημερίδα Συνελ. τῶν Δ' σ. 100—234). Διὰ τοῦ νόμου τούτου ἐχαρτηρήθη εἰς τοὺς κατὰ τοὺς νόμους Ἀχαρνναίους καὶ Αἰτωλίας Φηλώτιδες καὶ Φωκίδες καὶ τὰς ἐπαρχίας Λεβαδείας καὶ Ὠλβίων δήμους ἡ κατὰ παρὰ κληρονομία τῶν λιβαδίων τῶν ἐν τῇ περιφερείᾳ αὐτῶν εὑρισκομένων. Ὡς οὖν δὲ δπως μέρος μὲν τῶν οὕτω παρτηχωρηθεῖσιν ἐθνικῶν βοσκῶν, ἀποχωριζόμενον καθ' ὁρισμένον τρόπον, διατίθεται ὑπὲρ τῶν κοινοτήτων, ὅπως βεβαιῶσι δωρεὰν ὠριζόμενον ἀοιχμὴν κτηνῶν αὐτῶν, τὸ δὲ λοιπὸν ἐνοικιαζεται διὰ δημοπρασίας πρὸς ὄφελος τῶν εἰσίων δήμων καὶ ἐπαρχιῶν. Τὸ αὐτὸ σύστημα περίπου διατίθεται ἐρημύσθη καὶ ἐπὶ τῶν κυρίως κοινοτικῶν βοσκῶν, οἱ δὲ λοιποὶ ἐθνικοὶ βοσκησῖμοι τόποι διετηρήθησαν εἰς τὴν ἡρᾶν πρότερον κατὰστασιν. Ἐντεῦθεν ἀνημυρογήθη διὰ τοῦ νόμου τῆς Συνελεύσεως καὶ δι' ἄλλων πολλῶν μεταγενετέρων νῆα διαίρεσις τῶν βοσκῶν εἰς ἰδιωτικὰς, κυρίως κοινοτικάς, εἰς ἐθνικὰς παραχωρηθείσας εἰς τὴν κατὰ παράκλησιν νομῶν

τῶν πλείστων δήμων τῆς στερεᾶς Ἑλλάδος καὶ εἰς ἐθνικὰς καθαρῶς. Ἐφ' ἑκάστου δὲ εἰδους ἐπεδμήθη καὶ ἴδιος τρόπος φορολογίας, ἥτοι ἔγγειος ἢ ἐπικαρπίας ἢ βοσκῆς κτλ., κατὰ τοὺς εἰδικούς περὶ τούτων ἢ καὶ παγίους νόμους ἐπὶ δὲ καὶ τὰ σχετικὰ διατάγματα, ἅπερ πάντα προστεθῆμενα εἰς τὰ λοιπὰ περὶ βοσκῶν καθόλου νομοθετημένα καὶ διατεταγμένα ἀπὸ τῆς συστάσεως τοῦ ἐλληνικοῦ βασιλείου ἀπετέλεσαν τὸ νομοθετικὸν λιβάδιον, ἐνθα δύναται νὰ βόσκῃ ἐλευθέρᾳ ἢ αὐθαίρετα καὶ ἡ κατὰχρησις. [Ἀγγ.]

— (Κ τὴν νῆα τ. ρ.). Ὡς νοσογόνον τῶν ζώων αἷτιον ἐξεταζόμεναι αἱ διάφοροι πρὸς διατροφήν αὐτῶν χρήσιμοι Β. μεγίστην εἰς τὴν ὕγιαν τούτων ἐξασκοῦσιν ἐπίδρασιν. Ἡ βοτανικὴ σύνθεσις, ἡ φύσις τῆς γῆς, ἡ θέσις τῆς χώρας, ἡ ἐποχὴ τοῦ ἐτους καὶ αὐταὶ αἱ ὥραι τῆς ἡμέρας δύνανται νὰ ὥσι σπουδαίῳ παράγοντες σπουδαιότητων τῶν ζώων παθήσεων. Αἱ ἡλιόδλητοι Β., αἱ καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων ἐκτεθειμέναι, δύνανται νὰ ἐπιφέρωσιν εἰς τὰ ζῶα, κατὰ τὸ θέρος κυρίως, δειντάτας θανατηφόρους παθήσεις· αἱ εἰς τοιαύτας Β. φυόμεναι βότανα ταχέως μαρμαίνονται καὶ τραχύνονται ἀκατάλληλοι πρὸς τελείαν θρέψιν τῶν ζώων ἀποβαίνουσιν. Χθαμαλαὶ καὶ εἰς διηνηκεῖς πληγμύρας ἐκτεθειμέναι Β., ἐνθα ἔσκει λιμνάζουσι τὰ ὑετία ὕδατα, καθὼς καὶ αἱ εὐρισκόμεναι πληγαῖον ἐλιωδῶν ἢ τελματωδῶν μερῶν, εἰσὶ τὰ μάλιστα ἐπιζήμιοι εἰς τὴν ὕγιαν τῶν ζώων· εἰσὶ δὲ πρόξενοι σπουδαίων παθήσεων τοῦ γαστροεντερικοῦ σωλήνος καὶ τῆς ἐν γένει αἱματώσεως τοιαύται Β. εἰσὶν ἡ κυριωδέστερα καὶ μοναδικὴ πηγὴ ἀπατῶν τῶν λοιμωδῶν τῶν ζώων νόσων· δ' ἔνθα ὁραξ, ἡ ὕδα τὴν δ' ἡς καχεξία τῶν προβάτων, δ' παρὰ σιτικὸς ἔκτερος, δ' τυφὸς τῶν βοῶν κτλ. κτλ. ἐντεῦθεν ἀπολαμβάνουσι τὰ νοσογῶνα τῶν αἰτία. Αἱ διὰ δρόσου καλυπτόμεναι Β., χρησιμοποιοῦμεναι μάλιστα λίαν πρῶν, εἰσὶν ἐπίσης ἐπιδραβεῖς συμβάλλουσαι εἰς τὴν γένεσιν τῆς τυμπανίτιδος. Αἱ ἐντὸς θαλάσσης ἐκ κωνοφόρων δένδρων ἀποτελουμένων Β. εἰσὶν ὡσαύτως ἐπιζήμιοι τοῖς βόσκουσιν ζώοις, καθόσον ἐκ τῆς ἀναλήψεως τῶν νέων βλαστῶν τῶν τοιούτων δένδρων διάφοροι γεννῶνται παθήσεις, ὡς δέξια· γαστροεντερίτιδες, αἱματουρίαι, νεφρίτιδες κτλ. Αἱ Β. ἐν γένει θεωροῦνται, καὶ δικαίως, ὑπὸ τῆς γενικῆς τῶν ζώων παθολογίας ὡς ἐν τῶν κυριωδεστάτων νοσογόνων αἰτίων διὰ καὶ ἡ πρὸς ὑλὰ καὶ τὴν ἐπὶ ζωοτικὴν ὡς τὸ σπουδαιότερον μέσον ἐναντίον τῆς ἐπιτάσεως μιᾶς οἰαζθήποτε λοιμώδους νόσου ἀναπτυσσόμενης ἐν τινὶ ἀγέλῃ, συνιστᾷ τὴν μετὰ τὸ πρῶτον. Ὡς ἐκ τῆς Β. ἐνθα τὰ πρῶτα τῆς νόσου καυμῶντα ἔβλησαν, ἐκδίωξιν τῆς ἀγέλης. [Γ. Ν. Π.]

Βοσκή (δασών). Ἡ Β. δημοσίων καὶ ιδιωτικῶν δασῶν ἐκονομίσθη διὰ τοῦ ἀπὸ 4/16 Δεκ. 1836 νομοθ. Διατάγματος. Κατὰ τὸ Διατάγμα τοῦτο ἡ Β. ἀπαγορεύεται εἰς πάντα τὰ νεαρά δάση τὰ βλαστήσαντα ἐκ φυσικῆς ἢ τεχνητῆς σπαρῆς, τὰ δὲ δάση ταῦτα δεῖλται νὰ ἐξαίρῃ καὶ ἡ ἐπὶ τοῦ διαχωρισμοῦ τῶν Β. ἐπιτροπὴ. Ἡ ἀπαγόρευσις αὕτη διαρκεῖ μέχρις οὗ τὰ δένδρα ἀναπτυχθῶσι καὶ ἀποκτήσωσιν ὕψος ποσοῦτον, ὥστε τὰ ζῶα νὰ μὴ δύνανται νὰ βλάπτωσι τὰ δένδρα ταῦτα. Κατὰ τὰς εἰς ἕλ-λας χώρας ἰσχυροῦσας διατάξεις ἡ Β. ἐπιτρέπεται εἰς μὲν τὰ σπερμουρῆ ἐκ πλατυφύλλων δάση ἀπὸ τοῦ 35 ἔτους τῆς ἡλικίας τῶν, εἰς δὲ τὰ ἐκ κωνοφόρων ἀπὸ τοῦ 30 ἔτους· εἰς δὲ τὰ πρεμνοφυῆ τὰ ἐκ σκληροξύλων δένδρων ἀποτελούμενα ἀπὸ τοῦ 20 ἔτους καὶ εἰς τὰ ἐκ μαλακοξύλων δένδρων ἀπὸ τοῦ 12 ἔτους. Οἱ ποιεμένες, οἱ ἐντὸς τῶν δασῶν βέσκοντες ποιμνία, εἰσὶν ὑπεύθυνοι πρὸς ἀποζημίωσιν τοῦ ἰδιοκτήτου τοῦ δάσους δι' ὅλης αὐτῶν τῆς περιουσίας (ἄρθρ. 11 τοῦ Β. Διατάγματος). Βλ. καὶ λ. Δίφες (δασονομ.). [X.]

Βοσκός. Ἀρχαῖον ὄνομα εἰδους τινὸς νήσσης, πιθανῶς τοῦ *Anas querquedula* L. ἢ τοῦ *Anas crecca* L. Βλ. καὶ Νήσσα.

Βοσκόπολις. Βλ. Μοσχόπολις.

Βόσνα (Bosna). Ποταμὸς τῆς Βοσνίας. πηγάζων Δ τοῦ Σαραγιέβου, ἀπὸ τοῦ ὅρους Ἰγκμαν, καὶ ἐκβάλλων εἰς τὸν Σαῶν, παρατὸ Σχάματζ, μετὰ ῥοὴν 170 χμ. [Π.Π.]

Βοσνεζένασκη (Wosnesensk). Πόλις τοῦ ῥωστικοῦ κυβερνεῖου τῆς Χερσῶνος, ἐν τῇ νομῇ τοῦ Βοσνιέζ, ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὀχθῆς τοῦ Βούγ. Ἐχει ἀκμαιοτάτον ἐμπόριον κτηνῶν καὶ 10 545 κατ. (1885). — Ἐν τοῖς περίεξ βουλγαρικαῖ καὶ ῥωμουνικαῖ ἀποικίαι. [Π.Π.]

Βοσνία. Χώρα τῆς Κεντρικῆς Εὐρώπης, ἀνήκουσα εἰς τὴν Τουρκίαν, ἀλλὰ διὰ τῆς βερσλινίου συνθήκης τοῦ 1878 τεθείσα μετὰ τῆς Ἑρζεγοβίνης ἐπ' ἀόριστον ὑπὸ τὴν διαχείρισιν τῆς Αὐστρίας, εἰς ἣν ἐχορηγήθη καὶ τὸ δικαίωμα τῆς στρατιωτικῆς καταλήψεως. Τὸ ὄνομα ἔλαβεν ἀπὸ τοῦ διαρρέοντος αὐτὴν ποταμοῦ Βόσνα. Ὅρι α: Πρὸς Β ἔχει τὴν Σλαβονίαν, πρὸς Α τὴν Σερβίαν, πρὸς Δ τὴν Κροατίαν καὶ πρὸς Ν τὴν Ἀλβανίαν καὶ Δαλματίαν. Ἑμ β α δ ὁ ν: Ἡ χώρα αὕτη περιλαμβάνουσα τὴν κυρίως Βοσνίαν, τὴν Ἑρζεγοβίνην καὶ τὸ μεταξὺ τῶν ποταμῶν Οὐννα καὶ Βερβάς τμήμα τῆς Κροατίας, ἔχει ἐπιφάνειαν 51,109.91 τγμ. Κ ά τ α ι χ ο ι 1 336 091 (1885). Βόσνιοι, Σέρβοι, Κροάται, Μορλάκοι, Μαυροβούνιοι, Τούρκοι, Ἑλλήνες, Ἀρμένιοι, Ἑβραῖοι καὶ Ἀθίγγανοι. Οἱ Τούρκοι, ἀριθμούμενοι εἰς 492 710, ἀποτελοῦσι τὴν ἀριστοκρατίαν τῆς χώρας, κατέχοντες πάντα σχεδὸν τὰ κτήματα: Ὅ ρ η: τὴν Βοσνίαν διατέμνουσιν

παραλλήλως αἱ διακλαδῶσεις τῶν δειναρικῶν καὶ Τουλίων Ἀλπεων, ἐνομεναι ἐπὶ τέλους μετὰ τῆς ἀλύσεως τοῦ Τσαρ Δαγκ. Π ο τ α μ ο ι: Ὁ Δουναῖος, καὶ ὁ Σαῶς καὶ οἱ εἰς τούτους ἐκβάλλοντες Οὐννας, Βέρβας, Βόσνας, Δρίνος καὶ ἄλλοι μικρότεροι. Λ ὶ μ ν α ι καὶ π η γ α ῖ: Ἡ χώρα αὕτη ἔχει μίαν μόνον λίμνην, παρὰ τὴν Γιάιτοαν, ἀρχαίαν ἑδρὰν τῶν ἡγεμόνων τῆς Βοσνίας, πολλὰς ὁμῶς καὶ καλλίστας πηγὰς, ἐν αἷς καὶ πολλαὶ μεταλλικαί, οὐ μικρὰς ἀπολαύσασαι ὀφίηται. Ἐ δ α φ ο ς, κ λ ῖ μ α, π ρ ο ῖ ὶ ν τ α: Τὸ ἑξαφός τῆς Βοσνίας, καίπερ ἀνώμαλον καὶ δευνόν, εἶναι καλλιεργήσιμον κατὰ τὰ τέσσαρα περίπου πέμπτα. Καλλιεργεῖται ὁμῶς κακῶς καὶ τὸ πλείστον αὐτοῦ μένει χέρσον. Αἱ κοιλάδες εἶναι λίαν εὐφοροί. Ἐχει δάση μεγαλοπρεπῆ καὶ ἀπέραντα, βόσκας πλουσιωτάτας, καὶ μεταλλεῖα ἀργύρου, σιδήρου καὶ μόλυβδου. Κλίμα ψυχρὸν, ὑγρὸν καὶ πολλαχού νοσηρὸν. Π ρ ο ῖ ὶ ν τ α: θαμνίσκηνα καὶ ἀραβοσίτον· σίτον δὲ κέγχρον καὶ βρώμην διέγιστα καὶ οὐχὶ καλῆς ποιότητος καὶ διέγον ἀλλ' ἐξαίρετον οἶνον. Ζ ῶ α: βόας, πρόβατα, ἵππους, χοίρους κτλ. Ἐκ τῶν ἀγρίων, πολὺ ἀριθμὸς λύκους. Διαιρεῖται εἰς 6 περιφέρειας: — τὴν τοῦ Σ ε ρ α γ έ β ο υ, ἔχουσιν 192 919 κατ. — τὴν τῆς Β α ν γ ι α λ ο ὦ κ α ς, ἔχουσιν 265 456 κατ. — τὴν τοῦ Β ι χ ά τ ς, ἔχουσιν 158 224 κατ. — τὴν τῆς Δ ὀ λ ν ι α Τ ο ὦ ζ λ α ς, ἔχουσιν 313 746 κατ. — τὴν τοῦ Τ ρ ά β ν ι κ, ἔχουσιν 218 172 κατ. — καὶ τὴν τοῦ Μ ο σ τ ά ρ, ἔχουσιν 187 574 κατ. Ἐχει δὲ πρωτεύουσιν τὸ Σ ε ρ α γ έ β ο ν ἢ Β ὅ σ ν α Σ ε ρ ά ђ. — Κατὰ τὸν πρότυπον τιμὴν τοῦ 1890, τὰ ἔσοδα ἀνέρχονται εἰς 10,187 450 φλωρ., τὰ δὲ ἔξοδα εἰς 10,136,149 φλωρία. — Σ τ ρ α τ ὶ ς: Τὸ ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ σταθμεῖον 1Ε' σῶμα τοῦ αὐστριακοῦ στρατοῦ ἀριθμεῖ 28,648 ἄνδρας. Κατὰ τὸν νόμον τῆς 12/21 Ὀκτωβρίου 1881, οἱ κάτοικοι ὑποχρεοῦνται νὰ ὑπηρετῶσι 3 ἔτη ἐν τῷ ἐνεργῷ στρατῷ καὶ 9 ἐν τῇ ἐφεδρείᾳ. — Σ υ γ χ ο ῖ ν ω ν ῖ α. Αἱ ἐν Βοσνίᾳ λειτουργοῦσαι σιδηροδρομικαὶ γραμμαὶ τῇ 1891 εἶχον ἐν συνόλῳ μῆκος 547 χμ. Αἱ τηλεγραφικαὶ γραμμαὶ 2787. 7 χμ. καὶ τὰ τηλεγραφικὰ σύρματα 5588 χμ. Ὁ ἀριθμὸς τῶν τηλεγραφικῶν γραμμῶν ἀνήγγετο εἰς 107 καὶ ὁ τῶν ταχυδρομειῶν εἰς 82. [Π.Π.]

— Οἱ κάτοικοι τῆς Βοσνίας ἀνήκουσιν ὡς οἱ Σέρβοι εἰς τὴν νοτιοσλαβικὴν φυλὴν. Ἰδιαιτέρως δὲ εἰς τὴν κλάδον αὐτῆς τὸν καλούμενον Ἰλλυρικὸν ἢ Σερβοκροατικόν, τὸν περιλαμβάνοντα τοὺς Σέρβους (τούς τε κατοίκους τῆς Σερβίας, καὶ τοὺς Βοσνίους, Ἑρζεγοβινίους καὶ Μαυροβούνιους), Κροάτας, Δαλματίας καὶ Σκλαβόνους. Ἡ Βοσνία κατελήφθη ὑπὸ τοῦ Σερβικοῦ λαοῦ τῶν Βοσνίων καθ' ὃν χρόνον καὶ ἡ Ἰβνις Σερβία ἦτο: ἐπὶ τ-ῷ αὐτοκράτορος Ἡρακλείου περὶ τὰς ἀρχὰς τ.ῷ Ζ' μι.Χ. αἰῶνος, καὶ ὑπ-

καίτο κατ' ὄνομα μόνον τοῖς Βυζαντινοῖς. Ὁ Βασίλειος ὁ Κουρκαρικόπουλος κατέστησεν αὐτοῦς ἀληθεῖς ὑπηκόους ἐπιβαλὼν καὶ τὴν ἀπὸ Ἑρακλείου κατ' ὄνομα μόνον ὑπιστάμενον παρ' αὐτοῖς Χριστιανισμόν. Περὶ τὸ 1085 Βοσνία καὶ Σερβία ἀποστάσαι ἀπὸ τοῦ Βυζαντίου ἀπετέλεσαν κράτη ἰδιαιτέρη. Ἀλλ' ἡ Βοσνία, ἥς οἱ ἡγεμόνες ἐκαλοῦντο Βάνο (Μπάνοι=κύριοι, ἡ γερμανὲς) ἀνεγνώρισαν ἐνίστε τὴν κυριαρχίαν τοῦ βασιλεῦς τῆς Οὐγγαρίας. Ὅποτε δὲ κατὰ τὴν 12^α αἰῶνα ὁ βασιλεὺς τῆς Σερβίας Στέφανος Δουσταν (1330—1356) ἐσχημάτισε τὸ μέγα κράτος αὐτοῦ, περιέλαβεν ἐν τούτῳ καὶ τὴν Βοσνίαν διατελοῦσαν ἐν τούτοις ὑπὸ ἴδιον βασιλείᾳ. — Ἀλλὰ μετὰ τὴν θάνατον τοῦ Δουσταν ἡ Βοσνία ἀποχωριζομένη ἀπετέλεσεν ἴδιον κράτος ὑπὸ τὴν Στέφανον Τσερτκον. ὅστις ἔλαβε καὶ προσωπικήν τοῦ βασιλεῦς (Κράλ). Ἀλλὰ καὶ οὗτος καὶ οἱ διαδοχοὶ αὐτοῦ ἐγένοντο διαδοχικῶς ὑποτέλεις τῶν Οὐγγρων ἢ τῶν Τούρκων ἕως τοῦ 1488 ὁ τελευταῖος βασιλεὺς Στέφανος ἡττηθεὶς ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου Μαχμέτ Β' τοῦ πορθητοῦ ἐσφάγη μετὰ τῆς οἰκογενείας αὐτοῦ. Καὶ ἔκτοτε ἡ Βοσνία ὑπέσαγχε ὀριστικῶς τῇ Τουρκίᾳ. Τῷ 1718 μετὰ τὰς ἐνδόξους κατὰ τὴν Τούρκικον νίκας τῶν Αὐστριακῶν διὰ τῆς συνθήκης τοῦ Πασσαροβίτς ἡ Β. ἐδόθη τῇ Αὐστρίᾳ. Ἀλλὰ τῷ 1739 διὰ τῆς συνθήκης τοῦ Βελιγραδίου ἀπεδόθη πάλιν τὸ πλεῖστον αὐτῆς τῇ Τουρκίᾳ. Ἡ Β. μετέσχε ἐν μέρει καὶ τοῦ μεγάλου ὑπὲρ ἐλευθερίας τῶν Σερβῶν ἀγώνος τοῦ γενομένου κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ αἰῶνος τούτου. Τῷ δὲ 1875—6 ὁμοῦ μετὰ τῆς Ἑρζεγοβίνης ἐπαναστήσασα κατὰ τῆς Τουρκίας ἐγένετο αἰτία τοῦ πολέμου, ὃν ἡ Σερβία καὶ τὸ Μαυροβούνιον διεξήγαγον τῷ 1876 κατὰ τῆς Τουρκίας, ἐμμέσως δὲ καὶ τοῦ Τουρκοκρατοικοῦ πολέμου τοῦ ἐπομένου ἔτους καὶ τῆς Βερολινείου συνθήκης τοῦ 1878, δι' ἣς τῇ Αὐστρίᾳ ἐδόθη τὸ δικαίωμα τῆς κατοχῆς τῆς τ. Β. καὶ τῆς Ἑρζεγοβίνης. Ἡ κατοχὴ ἐγένετο τὸ αὐτὸ ἔτος μετὰ σφοδρᾶν ἀντίστασιν τῶν Μωαμεθανῶν Βοσνίων, ἀνεγνώρισθη δὲ τὸ ἐπόμενον ἔτος (1879) καὶ ὑπ' αὐτῆς Τουρκίας. Νῦν ἡ Βοσνία διατελεῖ κατενομένη ὑπὸ τῆς Αὐστρίας. [Π.Κ.]

Βόσπορος. ὁ ἐπωνομαζόμενος θρακικὸς πρὶς διέκρισιν ἀπὸ τοῦ Κιμμερίου Β. (βλ. λ.). Οὕτω καλεῖται ὁ τὸν Εὐξείνιον Πόντον μετὰ τῆς Προποντιδὸς συνδέων καὶ μεταξὺ Ἑλλήνων καὶ Ἀσίων διαρρέων πορθμῶς, περηντισμένος ἰδίᾳ διὰ τὰς φυσικὰς αὐτοῦ καλλωνάς. Εἰς τὸ Ν ἄκρον αὐτοῦ εἶναι ἐκτισμένη ἡ Κωνσταντινούπολις. Ὁ Β. εἶναι ὡς τις μέγας ποταμὸς διὰ τῆς Προποντιδὸς ὡς διὰ λίμνης καὶ τοῦ Ἑλληνιστάντου ἐκβάλλον εἰς τὸ Αἰγαῖον, πηγάζων δὲ ἐκ τοῦ Εὐξείνου ὅστις πλημμυρῶν ὡς ἐκ τῶν εἰς αὐτὸν ἐμβαλλέντων ὑπερτρεχόντων ποταμῶν ἐκχεῖ διὰ τοῦ Β. τὸ πλεονάζον τῶν

ὕδατων. Ἔνεκα τούτου ὁ Φιλόστρατος καλεῖ αὐτὸν ἐκβολὰς. ἐν ᾧ ἄλλοι ἄλλα ἀποδίδουσιν αὐτῷ ὀνόματα ὡς Θύραϊ, Κλειεῖες Πόντος, Αὐχὴν, Στενὸν ἢ Στενὰ (παρὰ τοῖς Βυζαντινοῖς), Κατὰ στενον (ἐν τοῖς μετὰ τὴν Ἀλωσην χρόνοις) ὑπὸ δὲ τῶν Τούρκων καλεῖται Μπογάζ. Τὸ ὄνομα Β. ἐν ὀμισὶν τινεσὶ δὲ ἐδόθη εἰς τὸν πορθμὸν ἀπὸ τῆς μυθολογομένης δι' αὐτοῦ διαβάσεως τῆς εἰς βοῦν μεταμορφώσεως τοῦ τῆς Ἰνάρχου (βλ. ἰω). ἄλλοι δὲ ἄλλως ἐρμηνεύσαν τὴν λέξιν, μετ' ἐλαχίστης πάντοτε πιθανότητος. Τὸ μῆκος τοῦ Β. ὑπὸ ἄλλων ἄλλως ἐκτιμώμενον εἶναι κατὰ τὰς ἀκριβεστερας καταμετρήσεις 30 χμ., τὸ δὲ πλάτος τὸ μέγιστον μὲν (κατὰ τὸ πρὸς τὸν Εὐξείνιον ἄκρον) 4 χμ., τὸ δ' ἐλάχιστον (μεταξὺ τῶν δύο φουριῶν Ἀνατόλ-χισσάρ καὶ Ροσμελν-χισσάρ) 900 μ. Ὁ Β. εἶναι σκολιὸς τὸ σχῆμα, σχηματίζων διὰ τῶν ἐλιγμῶν τοῦ πλείστου καμπὰς, πλείστα δὲ ἐξέχουσι τῆς ξηρᾶς ἀκρωτήρια· αὐτῶν δὲ τὰ μὲν ὕδατα ἡρέμα ῥέουσι, διὰ δὲ τῶν ἐκατέρωθεν ὀρέων αποτελοῦνται ἐν τῷ Β. πλείστα ἀκυμάντα καὶ ἀσφαλεστάτα ὁρμητήρια. Τὰ ἀκρωτήρια καὶ οἱ ὅρμοι διαδέχονται ἄλληλα κανονικώτατα ἐπὶ τῶν δύο ὄχθων ὥστε εἰς πᾶσαν καμπὴν τῆς ξηρᾶς ἀντικρῖζει ἐκ τῆς ἀπέναντι ὄχθης ὄρμος καὶ τανάπαλιν. Αἱ καμπαὶ αὗται ἀντανακλῶσαι πρὸς ἀλλήλας τὰ ὕδατα τοῦ Β. ἀποτελοῦσι τὰ χαρακτηριστικὰ τὸν πορθμὸν τούτον ἰσχυρὰ ρεύματα, ἐπὶ τῶν ἁριθμῶν, ἀναγκαιζόντα καὶ διακτερόντα τὸν πλοῦν ἐπὶ Γαλλίᾳ δ' ἐχορηγιοποιούντα τὰ ρεύματα ταῦτα καὶ εἰς κίνησιν νερομύλων. Τὸ ἰσχυρότατον τῶν ρευμάτων τούτων εἶναι τὸ διὰ τοῦτο Μέγα Ρεῦμα καλούμενον. Φέρονται δὲ τὰ ρ. ταῦτα κυρίως μὲν ἀπὸ τοῦ Εὐξείνου πρὸς τὴν Προποντιδάν, ἐκ τῶν ἀνωθιζόντων ὁμῶς καὶ περιελίξων αὐτῶν γεννῶνται τὰ καλούμενα ἀνὴφορῖα. ἀπεργαζόμενα κίνησιν τῶν ὑδάτων τοῦ Β. ἀντίθετον τῇ πρώτῃ. Τὸ ὕψος τῶν ὑδάτων τοῦ Β. εἶναι ἐν γενεῇ σταθερόν, παρετρήθησαν ἐν τούτοις σπανίως μικραὶ τινες αὐξομειώσεις. Εἰς ὀριμυτάτους τινὰς χειμῶνας ἐπῆλθε πῆξις τοῦ Β. ὡς κατὰ τὰ ἔτη 401, 763, 1232 καὶ 1621, μ.Χ. ἀλλ' ἰδίᾳ κατὰ τὴν θριμύτατον χειμῶνα τοῦ ἔτους 755 μ.Χ. Εἰς τὰ ὕδατα αὐτοῦ, ὅντα κρῖμα ποταμῶν καὶ θαλάσσης ἀλιεύονται οἱ παχύτατοι καὶ εὐγευστότατοι τῶν ἰχθύων, εἰς δὲ θαυμάσια ὄστρεα.

Ἐπὶ τῶν ἐκατέρωθεν τοῦ Β. ὄχθων τῆς Εὐρώπης καὶ Ἀσίας κίενται κατὰ σειρὰν χωρὶα γραμμώτατα ὧν τὸ σύνολον ἀπεργάζεται μετὰ τοῦ σχηματισμοῦ τοῦ πορθμοῦ τὸ θαυμαζόμενον μοναδικὸν ἐπὶ τῆς ὀφθλίσυς κάλλος τοῦ Β. Εἶναι δὲ κατὰ τὰ σημερινὰ ὀνόματα τὰ μὲν ἐπὶ τῆς Εὐρώπῃ ἡ δυτικῆς ὄχθης τὰ ἐξῆς ἀπὸ τοῦ Βυζαντίου· Φινικίλῃ, Καμπὰ-τάς, Δολμά-μπακ-τοῖ, ἔνθα τὰ σουλτανικὰ ἀνάκτορα, Μπεσίκ-τάς, ἐπὶ τοῦ ἁνωθεν τοῦ ὁποῦ λόφου τὰ ἀνά-

κτορα Γιλδίξ-Κιόσι, 'Ορτάκιοι (μεταξύ των δύο τούτων τὸ αυτοκρατορικὸν ἀνακτορον Τσε-ραχάν), Κουρουτσεσι (Σηροκρήνη), Μέγα Γεῦμα ἢ 'Αρναούτκιοι, Μπιμπέκ, 'Ρουμλί-χισσάρ, Μπαλτά-λμάν, Μπογιατζή-κιοι, 'Εμιρ-γκιαν, Στένη (ἢ ἔχουσα τὸν μέγιστον ἐν τῷ Β. ὄρμον), Γενίκιοι (Νεοχώριον), Θεραπεία, Κι-ρέτς-μπουρνού, Βουγιουκ-δερέ, Σαρῆ γερῆ καὶ Γενή μαχαλέ. Τα δὲ ἐπὶ τῆς ἀνατολικῆς ἢ ἀσιατικῆς ὁχθῆς εἶναι: Σκουταρι (Χρυσουπο-λις), Κουσλουντζούκ, Μπειλέρ-μπη (μεταξύ των ὁποίων τὰ θερινὰ ἀνακτόρα), Τσεγκέ-κιοι, Κούλελη, Χανί-κιοι, Κανδύλλι, παρα τὸ ὅποιον ἡ ὥρεια κοιλὰς τῶν Γλυκίων 'Υδάτων τῆς 'Ασίας (Γλυκ-σουλίου), 'Ανατόλ-χισσάρ, Κάνλιτζα, Πασσά-μπαντς καὶ Βέγκος. Οἱ γήλοφοι τῶν χωρίων τούτων εἶναι κατὰ φύτον ἐξ ἀμπέλων παραγούσων τὰ περιώνυμα τ σ α ού σ ι α, κερασιῶν κλ., ἐπὶ δὲ ὑπὸ πλήθους ἀκάρπων δένδρων. Καθ' ὅσον δὲ τὸ Β. ἀπαν-τώμεν μεγαλοπρεπῆ ἰδιωτικὰ κτήρια καὶ ὠραί-ους κήπους, πρὸς δὲ καὶ πύργους καὶ ἐρείπια ἐκ τῆς βυζαντινῆς καὶ γενοσητικῆς ἐποχῆς. Πρὸς προσύλαξιν ἀπὸ πάσης ἀπὸ βορρᾶ προσβολῆς τῆς Κων/σείως ὑπάρχουσιν ἐπὶ τῶν δύο ὁχθῶν πρὸς τὸ στόμιον τοῦ Εὐξείνου ὀχυρώματα καὶ φρούρια, ὧν τὰ κυριώτερα εἶναι τὰ ἐν Κάρπιτς, πέραν τοῦ Γενί μαχαλέ, (πρὸς 36 τηλεδύλα), Γιόρος, πέραν τοῦ Βέγκος (44 τ.), Μεζαρ-μπουρ-νού (60 τ.), ἐπὶ δὲ τὰ νεωστὶ ἐπισκευασθέντα καὶ διὰ τηλεδύλων Κρούπ ἐξοπλισθέντα ἐν Ματζάρ καὶ 'Ανατόλ-Καζάκ. 'Επὶ τῶν δύο ὁχθῶν κατὰ τὰ πρὸς τὸν Πόντον ἄκρα ὑπάρ-χουσι φάροι οἱ καλούμενοι 'Ανατόλ- καὶ 'Ρού-μελί φινέρ, παρὰ τοῦτο δ' ὑπάρχει ἀπὸ τοῦ 1870 ναυαγιοφυλακὸς σταθμὸς μετὰ πολλῶν ἐντὸς τοῦ πορθμοῦ μικροτέρων σταθμῶν. Τὴν μεταξὺ τῶν χωρίων συγγενονίαν ἐκτελοῦσι τροχοφόρα μικρὰ ἀτμόπλοια, δι' ὧν ὁ ἀνάπλους ἢ κατάπλους τοῦ πορθμοῦ ἐν εὐδίᾳ μάλιστα ἀποτελεῖ μαγευτικὴν ἀπόλαυσιν, ἐπὶ δὲ πλῆ-θος ἀκατίων καὶ μάλιστα τῶν ἐν Κ/λει μόνον ἐν χορσῇ ἐπιμήκων, στενῶν καὶ ἐλαφροτάτων π ι α ν τ ῆ δ ω ν, εὗς ὅπως πολλὰχὺ διὰ τὰ ρεύματα ρυμουλκοῦσιν ἄνδρες ἀπὸ τῆς ξηρᾶς διὰ σχοινίων. Κατὰ δὲ τὰ πρὸς τὸν Εὐξείνου ἄκρα κείνται αἱ ὑπὸ τῶν ἀρχαίων καλούμε-ναι Κιύναι ἢ Συμπληγάδες Πέτραι ἢ σ ὁ ν ο δ ο ι θ α λ ᾶ σ σ η ς (βλ. Συμπληγάδες).

Τὴν σ χ η μ α τ ι σ μ ὸ ν τοῦ Β. ἀπέδωκαν πολλοὶ εἰς ῥῆξιν ἡφιστείου καθ' ἣν διεχωρί-σθησαν αἱ τῶς ἡνωμένοι δύο ἡπείροι. Πρὸς τὴν γνώμην ὅμως ταύτην ἀντικατεστη ὁ φιλόσο-φος καὶ γεωλόγος κόμης 'Ανδρεώτης, ὅστις ἐπὶ τριετίαν περιῆλθε καὶ ἐξηρεῦνεν τὰ μέση ταῦτα. θεωρῶν τὸν πορθμὸν ὡς ἀνέκασθαι ὑπάρχοντα. 'Εν τῇ ἱστορίᾳ δὲ ἀναφέρεται ὁ Ν. κατὰ τὴν ἐκστρατείαν τῶν 'Αργοναυτῶν, δι-νάντων αὐτὸν ἵνα φθάσωσιν εἰς Κολχίδα. Κατὰ τὸν Η' π. Χ. αἰῶνα οἱ Μεγαρεῖς συνίσταν ἐπὶ

τῆς ἀσιατικῆς ἄκρας τοῦ πορθμοῦ τὴν Καλικη-δὸνα βραδύτερον δ' ἐπὶ τῆς εὐρωπαϊκῆς τὴν Βυζάντιον. Τη 513 π. Χ. γεφυρώσας διέβη αὐτὸν ὁ Ἀχαιὸς πορευόμενος κατὰ τῶν Σκυθῶν, τῷ δὲ 628 μ. Χ. ἐξευχθῆ ὁ Β. διὰ γεφυρᾶς ἵνα διαβῇ ἐπὶ τὸν ῥυόμενος πεμπικῶς ἐκ τῶν Περσικῶν πο-λέμων ὁ αυτοκράτωρ 'Ηράκλειος. Καὶ ἄλλαι δὲ ἐγένοντο διαβάσεις αὐτοῦ κατὰ καιροῦς. Τὴν εὐρωπαϊκὴν ὁχθὴν εἶχον συχνὰ οἱ 'Αθηναῖοι ὁρμητήριον εἰς τὰς κατὰ τῶν Περσῶν ἐπι-θέσεις των. ['Αν.]

Βόσρα (Bosra, ἢ Βούσρα, νῦν Βοσείρα). Πόλις τῆς Συρίας, ἐν τῇ Συρίᾳ, ἀπέχουσα 120 χμ. περίπου πρὸς Ν. τῆς Δαμασκῆ καὶ πλέον τῶν 150 χμ. ΒΑ τῆς 'Ιερουσαλῆμ, τὸ πάλαι πρωτεύουσα τῆς 'Ιδουμαίας, ὑπὸ δὲ τὸν Τραιανὸν πρωτ. τῆς 'Ρωμαϊκῆς ἐπαρχίας τῆς 'Αραβίας. 'Επὶ τῆς βασιλείας τοῦ ἐν αὐτῇ γεν-νηθέντος αυτοκράτορος Φιλίππου ἔλαβε καὶ τὸν τίτλον μητροπόλεως. Καταστραφείσα τῷ 1180, ἐπὶ τῶν σταυροφοριῶν, κίετα: νῦν εἰς μεγαλοπρεπῆ ἐρείπια, ἔχουσα μόνον περὶ τοὺς 200 κατοίκους. [Π.Π.]

Βοσσουέτος (Jacques Benigne Bossuet, περιώνυμος Γάλλος ἐκκλησιαστι-κὸς ῥήτωρ καὶ συγγραφεύς, γεννηθεὶς 1617 ἐν Διζὲν καὶ ἀποθνήσκων 1704 ἐν Παρισίοις. Σπου-δάσας θεολογίαν καὶ φιλοσοφίαν ἐν Παρισίοις κατέλαβεν ἐκκλησιαστικὰς θέσεις ἐν Γαλλίᾳ, τῷ δὲ 1681 ἐπανῆλθεν εἰς Παρίσιους, ὅτε καὶ προσελκύσα τὸν στρατηγὸν Turenne εἰς τὴν καθολικὴν πίστιν. Τῷ 1670 διορίσθη διδασ-καλὸς τοῦ διαδόχου τοῦ θρόνου, τῷ δὲ 1672 μέλος τῆς 'Ακαδημίας. Τῷ 1681 ἐγένετο ἐπίσκοπος τοῦ Meaux. 'Ο Β. θεωρεῖται ὡς πρότυπον τῆς παρὰ Γάλλοις ἐκκλησιαστικῆς ῥητορικῆς, γνωστότατος δὲ εἶναι οἱ ἐπικῆ δισοὶ λόγοι τοῦ εἰς πλείστα μέλη τῆς βασιλι-κῆς οἰκογενείας καὶ οἰκον ἐγένων (orai-sons funebres) ἐγγραψ. δὲ καὶ πολλὰ ἔργα θεολογικὰ καὶ «Discours sur l'histoire universelle jusqu'à l'empire de Char-lemagne». [Εγ.]

Βοσταντζί. Οὕτω καλοῦνται οἱ ἄνδρες τῆς προῦρας τῶν σουλτάνων ἀνακτόρων οἱ τεταγμένοι εἰς τὴν προύρησιν καὶ καλὴν δια-τήρησιν τῶν κήπων τοῦ Σουλτάνου (καὶ τὸ ὄνομα δὲ αὐτῶν θηλοῖ κ η π ο υ ρ ὁ ς ἐκ τοῦ βοσταν=κήπος) καὶ τῶν ἰδιαίτερων πρὸς χρῆσιν τοῦ Σουλτάνου ὠριμένων πλοίων καὶ λέμ-βων. 'Ο ἀρχηγὸς αὐτῶν καλεῖται Βοσταντζί-μπασί=ἀρχηγὸς τῶν Βοσταντζί. 'Αποτελοῦσι δὲ οἱ Βοσταντζί τὸ δεύτερον τμήμα τῆς προ-ῦρας τῶν ἀνακτόρων, τοῦ πρώτου αποτελουμένου ἀπὸ τῶν Κ α π ι δ ῆ τ ῶν τῶν πολυρῶν, τῶν τεταγμένων θηλονότι εἰς τὴν προύρησιν τῶν πυ-λῶν καὶ τῶν αὐλῶν. Οἱ Βοσταντζίμπασί καθὼς καὶ ὁ Καπιτζίμπασί ὡς ἐκ τῆς θέσεως αὐτῶν

εἶχον μέγα μέρος εἰς τὰς ἐν τοῖς ἀνακτόροις γινομένας στάσεις καὶ ρόλους. [Π.Κ.]

Βοταντζελί. Κωμόπολις τῆς διοικητικῆς Δράμας τῆς Μακεδονίας ἔχουσα ὡς 1200 κατοίκους μουσουλμάνους. [Ε.]

Βοσταράνη. Κωμόπολις τῆς ὑποδιοικητικῆς Φλώρινης τῆς Μακεδονίας, ἔχουσα ὡς 1500 κατ. ἐξ ὧν οἱ ἡμίσεις μουσουλμάνοι καὶ οἱ ἑτεροὶ ἡμίσεις Βούλγαροι χριστιανοί. [Ε.]

Βοστίδι. Χωρίον τοῦ δήμου Φαρκαδῶνος τῆς ἐπαρχίας Τρικάλων, ἔχον 556 κατοίκους τῷ 1889. [Π.]

Βοστίνα. Πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας Παλαισπολωνίου τοῦ βιλαετίου Ἰωαννίνων, ἔχουσα 1600 κατ. ὧν 400 Ἕλληνες, οἱ δὲ λοιποὶ μουσουλμάνοι λαλοῦντες τὴν Ἑλληνικὴν. [Π.]

Βοστινέτζα. Χωρίον τοῦ δήμου Ὑαιας τῆς ἐπαρχίας Δωριδος, ἔχον 701 κατοίκους τῷ 1889. [Π.]

Βοστίτσα. Μεσαιωνικὸν καὶ νεώτερον ὄνομα τοῦ Δίγριου (βλ. λ.). Ποτάμι τῆς Β. = ὁ Σέλιουδς (βλ. λ.). [Π.]

Βοστρυχός (Bostrychus), (Ζωολ.) (κοινὸς Βοτρυχός). Ἐντόμιον κολεόπτερον μικρὸν ἔχον σῆμα κυλινδρικόν, χρώματος ὑπομελανοῦ, κεφαλὴν παχύναν συνεπτυγμένην ἐν τῷ προθώρακι. μετὰ κερατιῶν βραχυῶν κτενοειδῶν ἐξωγυαλμένων κατὰ τ' ἄκρα. Αἱ νύμφαι τῶν ἐντόμων τούτων εἶναι κυλινδρικοὶ ἄποδες, μετὰ δακτυλίων γυνωδιῶν. Τὰ ἐντόμα ταῦτα ἐν τῇ ἀκμῇ τῆς ἡλικίας καθὼς καὶ αἱ νύμφαι ὀρύσσουσι στοὰς ἐν τοῖς ξύλοις ἐξ ὧν τρέφονται. Βιοῦσι πάντοτε ἐν μεγάλῳ ἀριθμῷ καὶ προσβάλλουσι κυρίως τὰ κωνοφόρα φυτά. Τὰ φύλα συναντῶνται ἐν ταῖς μέλλων ἐπιπολιτικαῖς στοαῖς. ὅς αἱ θήλειαι μετὰ τὴν γονιμοποιήσιν ἐξακολουθοῦσιν ἐπικτείνουσαι. Τὰ ὠὰ κατατίθενται ἐν κοιλότητι δρυοθεισῆς ἐπὶ τοῦτω. Αἱ νύμφαι μετὰ τὴν ἐκκόλαψιν ὀρύσσουσι πλαγίως στοὰς, αἵτινες καθίστανται πλατύτεραι καὶ ἐπιχυθάνονται ἐφ' ὅσον ἀπομακρύνονται τῆς κυρίας στοᾶς. Εἰδὴ τούτων ἔχουμεν Β. τὸν χαλκογράφον. (B. chalcographus), Β. τὸν τυπογράφον (B. typographus) ἐν τῷ φλοιῷ τῆς πίττας καὶ Β. τὸν στενογράφον (B. stenographus). [Ν.Δ.]

Βόστων (Boston). 1) Πόλις καὶ λιμὴν τῆς Ἀγγλίας, ἐν τῇ κομητείᾳ Λινκολν. 170 χμ. πρὸς Β. τοῦ Λονδίνου ἀποστέρωθεν καὶ παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Οὐίθαμ. ἔχει διώρυγαν, ὡραίαν γοτθικὴν ἐκκλησίαν τοῦ ἁγίου Βοτὸλφ. ἀνεγέρθησαν τῷ 1309 καὶ δοῦναι τὸ ὄνομά της εἰς τὴν πόλιν (Botolph's Town) ἔχουσαν δὲ πύργον ὕψους 95 μ. χρησιμεύοντα ὡς φάρον. Κατ. 14932 (1881). [Π.Π.]

— 2) Πόλις τῆς Ἀμερικανικῆς συμπολιτείας πρωτ. τοῦ κράτους τῆς Μασσαχουσέτης, κειμένη κατὰ τὸν μυχὸν τοῦ κόλπου

τῆς Μασσαχουσέτης καὶ παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Καρόλου (Charles River). Ἡ παλαιὰ πόλις, οἰκοδομηθεῖσα τῷ 1630, κεῖται ἐπὶ θαλάσσιου λόφου, ἀλλ' ἔχει ὁδοὺς στενάς καὶ ἐλικοειδεῖς καὶ ἀθλίας οἰκοδομὰς. Ἀλλὰ τα προαίτια. ἤτοι ἡ νέα πόλις, ἔχει ὁδοὺς εὐθείας καὶ εὐρυτάτας καὶ μεγαλοπρεπέστατα κτίρια, ἐν οἷς πρωτεύουσι τὸ δημαρχεῖον. τὸ θεατρὸν, τὸ χρηματιστήριον, ἔχον 7 ὀρόφους καὶ 202 αἰθούσας, καὶ ἄλλα. ἔχει πλουσιώτατον νοσοκομεῖον, ἀκαδημίαν τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν, ἐταιρίαν ἱστορικὴν, βοτανικὴν καὶ ἱατρικὴν. βιβλιοθήκας, μουσεῖα, πλουσιωτάτας συλλογὰς κτλ. Ἡ πόλις αὕτη εἶναι κατ' ἐξοχὴν ἐμπορικὴ καὶ βιομηχανικὴ. Ὁ λιμὴν αὐτῆς εἶναι ἀσφαλέστατος καὶ εὐρύτατος, δυναμμένος νὰ περιλάβῃ 500 πλοῖα. Δύο ξύλιναί γέφυραι. ἡ μὲν 500 μ., ἡ δὲ 1125 μ. ἐνοῦσιν αὐτὴν μετὰ τῶν πόλεων Καϊμπριτζ καὶ Καρλεστόουν, σιδηροδρομικαὶ δὲ γραμμαὶ μετὰ τῶν κυριωτέρων πόλεων τῆς Ἀμερικῆς. Ἰδρυσάν αὐτὴν φυγάδες ἐκ τῆς ἑμῶν. ἀγγλικῆς πόλεως. Πατὴρ τοῦ Φραγκλίνου, ὕψωσε πρώτη τὴν σημαίαν τῆς ἐπαναστάσεως καὶ ὑπῆρξεν ὁ πυρὴν τῆς μεγάλης Ἀμερικανικῆς Δημοκρατίας. ἔχει 362 839 κατ. (1880) καὶ μετὰ τῆς Καϊμπριτζ καὶ Τσέλσεον 437 200. [Π.Π.]

Βόσνιο. Χωρίον τῆς ὑποδιοικήσεως Πρέσνις τῆς Μακεδονίας, οἰκούμενον ὑπὸ 350 περὶπου βουλγαροφώνων χριστιανῶν. [Ε.]

Βότ (bhot) ἐκ τοῦ θιβετικοῦ phod (δύνασθαι). Ὄνομα λαοῦ κατοικοῦντος ἐν Θιβέτ καὶ τῆς περὶ αὐτὸ χώρας καὶ ἐλθόντος εἰς στενὴν ἐπιμίσχιν πρὸς τοὺς Ἰνδοὺς, αἵτινες καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ μετέβαλον ἐπὶ τὸ σανακριτικώτερον εἰς bhotiya. [Κεφ.]

Βοτάλλειον. Γαλλικὸν ἢ ὠρείδες τμήμα (Ἀνατ.). Ὀπὴ εὐρεῖα, δι' ἧς, παρὰ τῷ ἐμβρύῳ, κοινωνοῦσιν ἀλλήλοις οἱ δύο τῆς κροτῆς κόλποι. [Ι.Πθ.]

Βοτάλλειος πόρος. βλ. Ἀρτηριακὸς πόρος. [Ι.Πθ.]

Βοτανειάτης Νικηφόρος Ἰδε Νικηφόρος.

Βοτανικά ἐνστιτοῦτα εἶνε ἐργαστήρια προωρισμένα διὰ βοτανικὰς ἐρεῖνας παντὸς εἴδους, πεπλουτισμένα δὲ δι' ἐργαλείων φυσικῶν καὶ χημικῶν, σκοτεινῶν θαλάμων, στεγασμάτων πρὸς θεραπείαν τῶν φυτῶν κλ. Τὰ Β. ἐνστιτοῦτα ἀπαραίτητα πρὸς σπουδὴν καὶ διδασκαλίαν τῆς βοτανικῆς εἶνε συνήθως παραρτήματα τῶν πανεπιστημίων, τὸν πολυτέρχυνον, τῶν ἀκαδημιῶν, κτλ. [Μ.]

Βοτανικά συλλογὰ εἶνε συλλογαὶ φυτῶν ἑστῶν τοπικαὶ ἢ γενικαὶ (ἐξ ὧν τῶν χωρῶν τῆς γῆς), τεταγμέναι κατὰ σύστημα. εἶνε δὲ αὗται ἢ ἀπλὰ βοτανικά (Herbaria) ἢ καρπολογικὰ, σπερματολογικὰ, φυτολογ-

γί: και ἡ ὅλα ταῦτα ὁμοῦ. Αἱ μεγαλειότητες συλλογαί εὑρίσκονται ἐν Κιέβω (περιέχουσιν οὖν τοὺς ἄλλους καὶ τὰς συλλογὰς τοῦ Λινναίου), ἐν Βερολίνῳ, Βιέννῃ, Πετρούπολει, Παρισίοις, Γενεύῃ (συλλογαί τοῦ de Candolle καὶ τοῦ Boissier) κ. α.

Ἡ παρ' ἡμῖν Β. συλλογὴ τοῦ ἐθνικοῦ πανεπιστημίου ἔχει τὴν ἐξῆς ἱστορίαν.

Δύο ἔτη μετὰ τὴν ἐλευσιν τοῦ Ὁθωνος εἰς Ἑλλάδα ἰδρῦθη ἐν ἔτει 1835 «Ἑταιρία τῆς Φυσικῆς Ἱστορίας» ἐν Ἀθήναις. Μέλη τῆς ἑταιρίας ταύτης ἦσαν διάφοροι ἀλλοδαποί, κυρίως Γερμανοὶ καὶ ἐγγῶριοι, προστάτης δὲ αὐτῆς ὁ βασιλεὺς Ὁθων. Ἡ φυσικὴ αὕτη ἑταιρία ἦμα ἰδρυθεῖσα ἠριθμοῖ 56 ἐνεργὰ μέλη, 25 ἀντεπιστέλλοντα καὶ 10 ἐπιτίμη. Ἐν ἔτει 1837 γνωρίζομεν ὅτι πρόεδρος αὐτῆς ἦτον ὁ Λευκίας Γεωργιάδης, γραμματεὺς δὲ Δ. Α. Μαυροκορδάτος, ὁ Σ. Λανδσερ ἐπιτηρητὴς τῆς Ὀρυκτολογίας, δ Φράξ τῆς Βοτανικῆς, δ Ίωάννης Βούρος τῆς Ἰχθυολογίας καὶ ἀμφιβιολογίας καὶ ὁ Δομνάνδρος τῆς Ζωολογίας. Σκοπὸς τῆς ἑταιρίας ταύτης ἦτο ἡ ἐπιστημονικὴ ἔρευνα τῶν τριῶν βασιλείων τῆς φύσεως ἐν σχέσει πρὸς τὴν Ἑλλάδα. — Πρὸς τοῦτο ἡ ἑταιρία συνεδρίαζεν ἀπαξ τακτικῶς κατὰ μῆνα, τὰ δὲ μέλη συνέλεγον πᾶν τὸ ὑπαγόμενον εἰς τοὺς κλάδους τῆς φυσικῆς ἱστορίας καὶ μάλιστα τῶν ἐξ Ἑλλάδος ὄντων. Οὕτω μετ' οὐ πολὺ ἰδρῦθη καὶ μουσεῖον τῆς ἑταιρίας, τὸ ὁποῖον ἦτο ἱκανῶς πλούσιον εἰς φυτὰ, ὄρυκτα καὶ ζῷα καὶ τὰ ὁποῖον ἠνοίγετο εἰς τὸ κοινὸν ἀνὰ πᾶσαν Κυριακὴν καὶ Πέμπτην. Ἐνίοτε ἐγίνοντο καὶ παραδόσεις ἐντὸς τοῦ Μουσείου ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ τῆς Φυσικῆς Ἱστορίας. Πρὸς δὲ τοῦτοις ὅπως γίνωσι γνωσταὶ αἱ συλλογαὶ αὐτῆς ἐξέδωκε καὶ κατάλογον τῶν ἐμπεριεχομένων ἐν τῷ μουσεῖῳ καὶ ἐσκόπεε νὰ ἐκδώσῃ καὶ ἄλλους. — Περὶ τοῦ σκοποῦ τῆς ἑταιρίας ἐκτενὴς λόγον ἀπῆγγειλε τὸ μέλος τῆς ἑταιρίας Μαξιμιλιανὸς Frey ἐν ἔτει 1836 τῇ 20 Μαΐου «κατὰ τὴν ἐορτὴν τῶν ὑψηλῶν γενεθλίων καὶ τὴν ἡμέραν καθ' ἣν ἔλαβε τὰς ἡνίας τῆς Κυβερνήσεως ὁ βασιλεὺς Ὁθων Α' βασιλεὺς τῆς Ἑλλάδος».

Ἡ ἑταιρία καλῶς λειτουργοῦσα εἰργάζετο μέχρι τοῦ 1850 κατὰ Heldreich, μέχρι τοῦ 1853 κατὰ Ὁρρανίδην, κατὰ δὲ πληροφωρίαν ἄς εἴηε διότι εἰς τὸν γράφοντα δὲ μικροῖς. Σταμ. Κρίνος ἡ ἑταιρία ὑρίσεται ἐτι ἀλλὰ δὲν συνεκλήθη μετὰ τὸ 1863 ὑπὸ τοῦ τότε προέδρου αὐτῆς Λινδερμάιερ. Τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι αἱ ἐργασίαι αὐτῆς περὶ τὸ 1858 εἶχον παραλύσει καὶ ὅτι κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο παρεδόθησαν αἱ συλλογαὶ αὐτῆς εἰς τὸ Πανεπιστήμιον, ὅπου ὑπεχρέωθη νὰ δαπανᾷ ἐν τῷ μέλλοντι διὰ τὸν πλουτισμὸν καὶ τὴν διατήρησιν αὐτῶν. Οὕτως ἐν ἔτει 1858 ἰδρῦθη τὸ Φυσιογραφικὸν Μουσεῖον τοῦ Πανεπιστημίου περιλαμβάνον τὰς συλλογὰς τῆς Φυσικῆς ἑταιρίας ἥτοι τὴν βοττανικὴν,

ζωολογικὴν, παλαιοντολογικὴν καὶ ὄρυκτολογικὴν. Ἐφορὸς τοῦ μουσείου διορίσθη ὁ κ. Χέλδραϊχ. — Ἡ Β. συλλογὴ ἐπλουτισθῇ κατὰ πιν ὑπὸ τοῦ ἐφόρου τοῦ Μουσείου. τοῦ καθηγητοῦ τῆς βοτανικῆς Θ. Ὁρρανίδου καὶ διὰ δωρεῶν ἀλλοδαπῶν καὶ ἀγορῶν παραδιαβρωρῶν ἐγγῶριων. Ὑἱῆθη δὲ ἐπὶ τοσούτων ὥστε ἐνῶ ἐν ἔτει 1850 περιεῖχε 5000 θεγμάτων φυτῶν ἐν ἔτει 1884 περιεῖχε περὶ τὰς 80,000 φυτῶν, ὧν τὰ πλεῖστα καλῶς διατετηρημένα καὶ ἐπιστημονικῶς τεταγμένα ὑπὸ τοῦ ἐπιμελητοῦ Θ. Χέλδραϊχ. Ἐν γένει δὲ ἡ Β. συλλογὴ θεωρεῖται ὡς ἐπιστημονικὸν ἔργον κυρίως τοῦ Χέλδραϊχ. Ἡ αὐξήσις δὲ τῆς Β. συλλογῆς χροιστεῖται: κατὰ τὸ ἥμισυ γεῖδον καὶ εἰς τὴν δωρεάν τοῦ Θεοδώρου Ῥοδοκανάκη ὅστις ἠγόραζε τὴν συλλογὴν τοῦ Θεοδώρου Ὁρρανίδου καὶ ἐδώρησεν αὐτὴν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον ἐν ἔτει 1873.

Ἐργασίαι ἐπιστημονικαὶ ἐκ τῆς Β. ταύτης συλλογῆς ἐκδοθεῖσαι ἡ ἐντεῦθεν λαβοῦσαι τὴν ἀρχὴν εἶνε αἱ ἐξῆς: Die Pflanzen der Attischen Ebene von Theodor v. Heldreich. Schleswig 1877. — Catalogus systematicus herbarii Theodori Orphanidis nunc munificentia clarissimi Theodori Rhodokanakis in museo botanico Universitatis Athenarum, τοῦ αὐτοῦ Fasc. I. Leguminosae. Florentiae 1877. — Beiträge zur Kenntniss der Algenvegetation von Griechenland Die Meeres-Algen der Insel Sciathos von D. S. Miliarakis I Lieferung. Athen 1887. — Tylogonius Agavae. Ein Beitrag zur Kenntniss der niederen endophytischen Pilze, τοῦ αὐτοῦ 1888. — Seracrum spinulosum Naeg. F. phalericum, τοῦ αὐτοῦ 1890. [M.]

Βοτανικὴ ἡ φυτολογία εἶναι ἡ ἐπιστὴμη ἡ ἀσχολουμένη περὶ τὰ φυτῶν. Εἶναι δὲ κλάδος τῶν Φυσικῶν ἐπιστημῶν ὑποδιακρινόμενος εἰς τὰ ἐξῆς μέρηματα: α') τὴν Ἀνατομικὴν τῶν φυτῶν ἢ Φυτοτομίαν, τὴν ἐξετάζουσαν τὴν ἐσωτερικὴν σύστασιν τῶν φυτῶν ἐκ κυττάρων καὶ ἰσθμῶν: β') τὴν Μορφολογίαν ἢ Ὀργάνολογίαν, τὴν ἐξετάζουσαν τὰ τῆς ἐσωτερικῆς μορφῆς, τὰ τῆς ἀναπτύξεως καὶ τὰ τῆς ἐσωτερικῆς συστάσεως τῶν διαφόρων φυτικῶν ὀργάνων: γ') τὴν Φυτολογία, τὴν ἀσχολουμένην μετὰ τῶν φαινομένων τῆς ζωῆς τῶν φυτῶν, ὅτινα προκαλοῦνται ἐκ τῆς ἀντιδράσεως τοῦ ζῶντος φυτοῦ πρὸς τὸν ἐξωθεν ἢ καὶ ἐσωθεν ἐρεθισμὸν: δ') τὴν Φυτικὴν Παθολογίαν, τὴν πραγματευομένην περὶ τῶν μὴ κατὰ φύσιν λειτουργιῶν ἢ τῶν τετρατοῶν μορφῶν τῶν φυτῶν: ε') τὴν Εἰδικὴν ἢ Συμπτηματικὴν ἢ Περιγραφικὴν ἢ Ἡ., τὴν καταριθμοῦσαν, διακρινουσαν, ποιογραφουσαν τὰ καθ' ἑκάστη φυτικὰ εἶδη καὶ ἀνάγου-

σαν αυτά κατά τους συγγενείς χαρακτήρας εις τυπούς γενικούς. Είς τα κυρία ταύτα τμήματα προστίθενται ή Βιολογία των φυτών ως κλάδος της Φυσιολογίας, ασχολούμενη περί τα γενικά φυσιολογικά φαινόμενα, αίνον στήριζονται επί της απλής παρατηρήσεως, δεν εξηγώμεν δέ εισέτι δια των φυσικών ή χημικών νόμων, και ή Ιστορία της αναπτύξεως των φυτών ως κλάδος της Μορφολογίας, στενήν έχουσα σχέσιν προς την Συστηματικήν, καθόσον δι' αυτής έρευνάται ή Ιστορία της αναπτύξεως της εξωτερικής μορφής και έσωτερικής συστάσεως των όργανων, προς δέ ταύταις και ή στενή διαιρέσις καταγωγής των διαφόρων μορφών προς άλληλας τέλος και ή Βοτανική Παλαιοντολογία (ιδλ.).

Και ούτοι μόν είνε οι κλάδοι της βιολογίας έπιστημονικής ή. Εκτός όμως τούτων υπάρχουν και πλήθος άλλων κλάδων οίτινες σκοπεύσι την σπουδή των φυτών κυρίως ως προς τάς ωφέλειας ή τάς βλάδας άς προσένοσιν εις τόν άνθρωπον. Οι κλάδοι ούτοι αποτελούντες άπαντες την νυχουμένην Έφημεροσμένην Β. σχετίζονται και μετά της βιολογίας Β. παραλαμβάνοντες εξ αυτής πλήθος κληθείων και έπιστημονικών πορισμάτων ένταύθα ύπαγοίται ή Γεωπονική ή Β., ή Δασική, ή Ιατρική ή Φαρμακευτική, ή Έγχνική Β. και τέλος ή Άνθοομοία ή Β. τω φυτώ να το υ καλλωπισμού.

Είς έρευναν των φυτών είχαν επιδόσθ οι άνθρωποι από της άπωτάτης αρχαιότητος, καθόσον οι βοτάναι έχοντες άμεσον εις αυτούς προς τρέψην εις ένδυμασίαν, ως φάρμακα ή ως κοσμηματα (Κένταυρος Χείρων, προϊστορικοί καρποί και ύσκαμντα, Μυκηναίαι αρχαιότητες). Ίδιως δέ ένεκα των δυναμειών άς ένδύμζον κεκρυμμένας έντός των πλειστον φυτών προς θεραπεύειαν των νοσημάτων οι επί των φυτών γνώσεις ήλθθησαν κατά μικρόν τά μέγιστα. Ούτω δέ ή Άριστοτέλης και ή μαθητής αύτου Θεόφραστος ή Έρέσιος συλλέξαντες τάς γνώσεις ταύτας κατέγραψαν έν ίδιαις βιβλίαις προσθεσαντες και τινάς ίδιαις βραδύτερον έπραξαν τά αὐτά ή Πλίνιος, ή Γαλήνης, ή Διοσκουρίδης οι τελευταίοι μάλιστα από όλως καθαράς φαρμακευτικής άπόψεως. Αί παρατηρήσεις όμως αύται των αρχαίων επί των φυτών, καίτοι θεωρηταί ως αρχή της Β. δεν δύνανται νά έκληρωθώσιν αύται καθ' έαυτάς ως έχουσαι έπιστημονικήν αξίαν, καθόσον άπαντες οι συγγραφείς άνέγραψαν τά πλείστα εξ άκοής και άβασανίστως, ως επί τό πολύν έν ποιητικών βοτάνων πληροφορούμεναι, μάλιστα δέ έννύριζον όλα τά έργα του αύτου.

Καθ' άπαντα τόν μέσον αιώνα ή βοτανική έρευνα περιωρίσθη εις μελέτην των αρχαίων συγγραμμάτων και εις έρμην και σχολαστικήν άνάζητησιν, τίνα τά ύπό των αρχαίων περιγραφέντα φυτά. Μικρόν κατά μικρόν όμως κατε-

δείχθη διά της έρεύνης ταύτης ότι πολλά των ύπό του Θεοφράστου και Διοσκουρίδου αναφερομένων φυτών δεν εύρισκοντο έν Γαλλία, Άγγλεια, Γερμανία, Ισπανία κτλ., ότι όμως πλήθος φυτών ήσαν όλως άγνωστα εις τους αρχαίους. Έτι δέ και ότι έκτός της διαιρέσεως των φυτών ύπό του Θεοφράστου εις δένδρα, θάμνους, φρύγανα, πιας ύπαρχει και άλλη κατά διαιρέτητας, άν και δεν έγένετο ακόμη σαφώς καταληπτόν εις τί συνίστανται αι έμοιότητες αύται. Ούτως από του έτους 1530 (Brunfels, Lobelius, Caesalpin) μέχρι του 1620 δηλ. μέχρι του βοτανικού Gaspard Bauhin έγένετο μεγάλη πρόοδος ως προς την συστηματοποίηση των φυτών και ήρξατο αποβαλλόμενον από της Β. τό περιτόν άχθος των έστρικών δυναμειών και των άδυσανίστων ιδιοτήτων των βεσιδιαμένων αποδιδομένων εις τά φυτά. Βραδύτερον μέχρι των αρχών του αιώνα διά των ταξιδιωτών των βοτανικών εις άπωτάτας χώρας, π.χ. του Tournefort εις την Άνατολήν, της εύρέσεως νέων φυτών και διά της ίδρυσεως βοτανικών κήπων ή σπουδή των φυτών έγένετο ακριβεστέρα και ή ανάγκη προς κατάταξιν και περιγραφήν των πολυαριθμών φυτών μεζών. Μάλιστα δ' έπίδρασιν εις πρόοδον της Β. έσχεν ή ανακάλυψις του μικροσκοπίου, πρώτοι δέ οίτινες έπιτυχώς μεταχειρίσθησαν τό όργανον τούτο προς έρευναν του φυτικού σώματος είνε ή Ιταλός Ιατρός Malpighi και ή Άγγλος Ιατρός και βοτανικός Grew, οίτινες και θεωρούνται ως οι ίδρυται της φυτικής Άνατομίας και Μορφολογίας των φυτών. Κατά τόν ΙΗ' αιώνα ή Συστηματική έκαμε μέγιστην πρόοδον διά του Σουηδού βοτανικού Κρόλδου Λινναίου (ιδλ.) (1707—1778), όστις συνεχώνευσεν θαυμασίως παν ό,τι χρήσιμον παρήγαγον οι πρό αύτου βοτανικοί εις έν όλον. Ίδιως δέ ή αξία αύτου έγκείται εις την ακριβή διεξαγωγήν της διπλής όνοματοθεσίας των φυτών, εις τόν λίαν έπιμεμελημένον και μεθοδικόν χαρακτήρισμόν των γενών και ειδών και εις τό ότι κατά τόν σχηματισμόν του τεχνήτου αύτου γεννητικού συστήματος κατέβαλε και τινάς βασείς φυσικού συστήματος. Έπί των ίδιων τούτων του φυσικού συστήματος βασισθείς βραδύτερον ή Bernard de Jussieu προσέλαυνε τήν έδν ήν ακολουθήσας ή ανειδός αύτου Άντωνίος Laurent de Jussieu έδρυσεν τό πρώτον γνήσιον φυσικόν σύστημα και έγένετο ή ίδρυτής (1789) της φυσικής μεθόδου. Είς τήν συστηματικήν βραδύτερον τά μάλιστα συνεβάλετο ή Έλβετός βοτανικός Pyrame de Candolle (1813), έν έπικολούθησαν και άλλοι οίον ή Agarth, ή Elias Fries, ή Link, ή Oken, ή Reichenbach, ή v. Martius και άλλοι. Ίδιως δέ ή Lindley, ή Bertley και ή Endlicher μέχρι των αρχών του παρόντος αιώνα. Και οι άλλοι δέ κλάδοι της Β. άνεπτύχθησαν από των μέσων του ΙΖ' αιώνα. Τό

βλέμμα τῶν φυσιοδιδῶν διὰ τοῦ μικροσκοπίου εἰσέδουσε μέχρι τῶν ἐνδοτάτων τοῦ φυτικού σώματος καὶ ἐρευνᾶ ἤρχισαν περὶ τῆς ἀληθοῦς φύσεως τῶν μικροσκοπικῶν ἀντικειμένων· οὕτω δὲ ὑπὸ τοῦ Robert Hooke, τοῦ Malpighi, τοῦ Grew καὶ τοῦ Leeuwenhoek, ἦτοι ἀπὸ τοῦ τελευταίου τρίτου τοῦ 17^{ου} αἰῶνος, ἄρχεται κυρίως ἡ Β. εὔστα φυσικὴ ἐπιστήμη. Κατὰ τοὺς αὐτοὺς δὲ χρόνους ἐν τῇ Φυσιολογίᾳ τῶν φυτῶν ἐξέχουσιν οἱ Hales, Priestley, du Hamel, Ingen Hous, Th. de Saussure Senebier κ. ἄ.

Ἡ μεγάλη ὥμως πρόοδος τῆς Β. ἐπερὶ ὑλᾶστος εἰς τὸν παρόντα αἰῶνα. Διότι, ἐκτός τῆς περικριτοῦς τελειοποιήσεως τοῦ μικροσκοπίου, αἱ πρόοδοι τῆς Φυσικῆς καὶ Χημείας τόσον ἐπέδρασαν ἐπὶ τῆς ἐπιστήμης ταύτης ὥστε ἡ Β. σήμερον εἶνε ἀχρῖστως ἀπὸ τῶν δύο τούτων ἐπιστημῶν. Ἡ Ἀνατομία ἀνεπτύχθη διὰ τοῦ Meyer καὶ τοῦ Hugo von Mohl, ἰδίως ὥμως διὰ τοῦ Schleiden καὶ τοῦ Nägeli ἐχαρῆθη νέα δὴως περὶ εἰς τὴν μικροσκοπικὴν Ἀνατομίαν τῶν φυτῶν καὶ εἰς τὴν τῶν ζώων, καθόσον ὡς βλαστὶς πάσης ἐρευνῆς ἐθεωρήθη τὸ κύτταρον καὶ ἡ ἱστορία τῆς ἀναπτύξεως αὐτοῦ. Ἐκτότε (ἀπὸ τοῦ 1810 καὶ ἐντεύθεν) προσδιορίσθησαν οἱ φυτικοὶ ἱστοί καὶ ἐγένετο ἀρχὴ Συγκριτικῆς Ἀνατομίας τῶν φυτῶν. ἀνεγνωρίσθη δὲ τὸ πρῶτον ὅτι π. α. σ. μ. α. ὡς ἡ κυρίως ζῶσα οὐσία τοῦ κυττάρου, γεγενῆς σημαντικώτατον δι' ἑλθὼν τὴν νέαν περίοδον τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν ἤρευνήθησαν τὰ τῆς καρποτοκίας τῶν φυτῶν, κατετέθησαν αἱ βάσεις πρὸς σπουδὴν τῶν σποριοφυτῶν (κρυπτογάμων) (A. Braun, Thuret, Pringsheim, de Bary, Strasburger, Schmitz καὶ ἄλλοι) καὶ ἤρευνήθησαν τὰ ἐμβρυακὰ κύτταρα (Unger, Nägeli, A. Braun, Hofmeister κ. ἄ.). Ἐπειδὴ δὲ ἐν τῷ μεταξύ διὰ τῆς νέας θεωρίας τῆς ἀναπτύξεως τῶν ὄντων (ἰδ. λ. Δαρβινισμός) κατέπεσεν ἡ ἰδέα τῆς στασιμότητος τῶν εἰδῶν, ἔλαβε καὶ ἡ συστηματικὴ τῶν φυτῶν νέαν ἀνάπτυξιν καὶ διὰ τοῦ μικροσκοπίου κατεδείχθη πολλαχῶς ἡ ὁμοιότης τῶν συγγενῶν φυτῶν καταγωγῇ (Eichler, Strasburger, Nägeli κ. ἄ.). Εἰς τὴν περὶ θρέψεως τῶν φυτῶν ἔρευναν νέα ἡνοιχθῆναι περίοδος διὰ τῆς ἐν ἔτει 1862 ἀνακαλύψεως τοῦ Sachs, ὅτι οἱ πράσινοι κόκκοι τῆς χλωροφύλλης (ἰδ. λ.) εἶνε τὰ ὄργανα τὰ παρασκευάζοντα τὴν πρῶτην ὀργανικὴν οὐσίαν, τὸ ἄμυλον, καὶ διὰ τῶν ἄλλων πολυκριθμῶν ἐρευνῶν τοῦ μεγάλου τούτου βοτανικοῦ φυσιολόγου. Καθόλου δὲ καὶ εἰς τὴν Β. μεγάλῃ ἐσχον ἐπίδρασιν αἱ κατὰ τὴν τελευταίαν δεκαετίαν γενόμεναι ἐπὶ τῶν βακτηρίων ἐρευνᾶι. [M.]

Βοτανικοὶ κήποι. Ἰστίον οὗτοι ἐπιστημονικὰ ἱδρύματα σπουδαιότατα διὰ τὴν διδασκαλίαν τῆς βοτανικῆς, διότι ἐν αὐτοῖς συνα-

θροίζονται καὶ θεραπεύονται καταλλήλως τὰ φυτὰ πασῶν τῶν χωρίων καὶ γίνονται οὕτω προσετὰ εἰς τὴν μελέτην. Ἐν τῇ ἀρχαίᾳ τῇ ὡς πρῶτος Β. κήπος μνημονεύεται ὁ τοῦ Θεοφράστου ἐν Ἀθήναις, ὁ κατὰ τὴν μαρτυρίαν Διογένηος τοῦ Λαερτίου κληρονομίαν ἔλαβε παρὰ τοῦ διδασκαλοῦ αὐτοῦ Ἀριστοτέλους. Λέγεται δὲ ὅτι καὶ ὁ τῆς Περσικῆς βασιλεῦς Ἀττάλος ὁ Φιλερμήτωρ, καὶ ὁ Μιθριδάτης ὁ Εὐπάτωρ, καὶ ὁ ἐν Ἰωνίᾳ συγχρονος τοῦ Πλάτωνος Ἀντώνιος Κασσιῶρ ἤρχισαν εἰς τὴν καλλιέργειαν φαρμακευτικῶν φυτῶν. Ἀρχαίονος δὲ τοῦ 14^{ου} αἰῶνος ἱδρῆθη Β. κήπος ὑπὸ Μπαθίου τοῦ Συλῆακτικῶ ἐν Σαλαμῇ τῆς Ἰταλίας, τῷ δὲ 1338 ὁ πρῶτος θεμελιωτὴς τούτου ὑπὸ τῆς Ἑννατικῆς ἐφημερίας. Κατὰ δὲ τὸν 17^{ον} αἰῶνα ἱδρῆθησαν ἀλλεπαλλήλως εἰς ἑννομήστοι Β. κήποι τῶν ἐν Παρισίᾳ, Πίζᾳ, Βονωνίᾳ, Φλωρεντίᾳ καὶ Νεαπόλει τῆς Ἰταλίας ἱστορικῶν σχολῶν. Ἐν Γαλλίᾳ ἱδρῆθη πρῶτος ὁ ἐν Montpellier Β. κήπος καὶ ἔλθον μετέπειτα ἦτοι τῷ 1507 ὁ ἐν Παρισίᾳ, ὁ καὶ σήμερον πρωτεύουσα κατεχὼν θέτον μετὰ τῶν τούτων, ὧν ἐκτότε ὁ ἀρχιεὶς ἡγεῖται ταχέως διότι δικαίως θεωροῦνται παραρτήματα ἀπαραίτητον πανεπιστημίου ἡ ἀκαδημίας. Διὰ τὴν Θεραπεύαν φυτῶν θερμῶν χωρίων ἀπαιτοῦνται ἐν τοῖς Β. κήποις θερματῆρες θεοσκεπτεῖς (serpens) ὧν ἡ κατασκευὴ καὶ ἡ συντήρησις εἶνε λαγνὴ βαπνυρὰ καὶ μάλιστα ἐν αὐτοῖς ὅτι μεγάλῃ διαστάσει. Οἱ μεγαλύτεροι καὶ πλουσιώτεροι Β. κήποι ἐκ τῶν οὗν εἰσιν ὁ ἐν Kew παρὶς τοῦ Λονδίνου (Kew Gardens), ὁ ἐν Παρισίᾳ καλεόμενος Jardin des plantes, αἱ ἐν Βερολίνῳ Βοτανικαὶ, Πετροπολίται κτλ. Ὁ νέος ἐν Ἀθήναις Β. κήπος ἱδρῆθη ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ Χρυσῆ τοῦ 1885 ἐπιμελεία τοῦ τότε καθηγητοῦ τῆς Βοτανικῆς Φράξ (Dr C. Fraas). [G X.]

Βοτανισμός (Π' αἰ. π.) ἡ τὴν βοτάνην ἡ ἐν αὐτῇ ἐργασία γεωπονικὴ καὶ ἀγρονομικὴ ἥτις συνίσταται εἰς τὸ καθεῖναι τὰ κηρία χέρτα ἢ ὅλ' αὐτὰ ἐν τῷ γεωμετρικῶν ἔργῳ ἢ ἐκ τῶν παλαιῶν τῶν κηρίων. Ἰνα κηρία τελευταίον πρὸς καταρτιστὴν τῶν ἐργασιῶν διὰ τὸ βοτάνισμα καὶ περικληθῇ πρὶν καρποφορήσας ταῦτα. Μένεται δὲ κατὰ τὰς περιστάσεις καὶ τὸ εἶδος τῆς καλλιέργειας ἢ διὰ τὴν χερσὶν ἢ διὰ μηχανισμοῦ καὶ δι' ἀεροσφύρας. [G X.]

Βότανον (Π' αἰ. π.) ἡ βοτάνη. Οὕτω καλεῖται παρὰ τὴν λαὸν τὴν φυτὴν εἰς τὴν ἀποδίδεται φαρμακευτικὴ τις βοτάνη, ὅθεν παρὰ πολλὰ τὰ εἶδη τῶν βοτάνων, ὡς π.χ. φαρμαβοτάνη (ἐπιστήμη, ἱερὸν βιβλίον), τῆς ἀρχαίας τῆς βοτάνης (Τεόφριτος τὸ πολέον), Μεσημνηροβοτάνη ἢ Ὁρμηροβοτάνη (τὰ ἀνθελμιντικά φύκη), τὸ μέγα βοτάνη (ἢ Ἀριστολογία ἐν Κρήτῃ), Σερνικοβοτάνη (διαφορὰ Ὁρχεοῦδης), Σπληνο-

βότανον (Ἰριδος εἶδος), Χελωνοβότανον (Κοτοληδών), κτλ. κτλ. [Θ.Χ.]

Βότανυ Βαί (Botanybai). Ὀρμος τῆς Ν. Ὀλλανδίας, κατα τὴν Α. αὐτῆς παραλίαν, ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Κομπερλάνδης τῆς Νέας Νότιου Οὐαλλίας, κληθεὶς οὕτως ἐκ τῆς παρὰ τὰς ἀκτὰς αὐτοῦ πλουσίας βλαστήσεως. Ἄνε καλῶςθῃ ὑπὸ τοῦ Κοῦν τῷ 1770. Οἱ Ἄγγλοι ἱδρύσαν ἐκεῖ τῷ 1787 ἀποικίαν, ὅπου μεταφέρον τοὺς καταδικαίους. [Π.Π.]

Βότας (Botas) καλοῦνται Ἰσπανιστὶ οἱ ἄσχοι ἐν οἷς μεταφέρεται ὡς παρ' ἡμῶν ὁ εἰνός καὶ τὸ γλειῦκος. [Ο.Α.Ρ.]

Βότζεν (Bozen, Pons Drusi καὶ Bauzanum). Πόλις τῆς Αὐστρίας, ἐν τῷ Τυρόλῳ, κειμένη παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Ἀίτσης καὶ τὸν νοτιοδυτικὸν σιδηρόδρομον καὶ 83 χμ. πρὸς Ν. τοῦ Ἰνσμπρουκ ἐν τερπνοτάτῃ θέσει, ἔχουσα ὕψος 260 μ. ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης. ἔχει φρουρίον, οἰκίας ὕψους μετὰ ἐξωστῶν καὶ στοῶν, ὡραῖον γοτθικὸν ναὸν, θέατρον, καὶ μεταξουργεῖα, κλωστήρια, βυρσοδεψεῖα, βаре́я, ἀγροῖον ἐμπόριον διαμετακομιστεως, ἀξίας λόγου ἐμπορ. πανηγύρεις καὶ 10 641 κατ. (1880). [Π.Π.]

Βοτθονικός κόλπος. Βλ. Βαλτικὴ θάλασσα.

Βοττῆκοι (Wotjaken). Ῥωσσορινική φυλὴ, αἱ, ὡς αὐτοὶ καλοῦνται, Οὐδμοῦρτοι. Οἰκοῦσι τὸ πλεῖστον ἐν τῇ κυβερνήτῳ τοῦ Βιατκά, ἐκτερωθέν τοῦ ποταμοῦ Βιάτκα, ἀσχολούμενοι κυρίως εἰς τὴν γεωργίαν καὶ τὴν κτηνοτροφίαν. Μικρὸν ἔχοντες πρὸς ἄλλους λαοὺς ἐπιμιξίαν. Διετήρησαν τὴν γλῶσσαν αὐτῶν, ἀνήκουσαν εἰς τὴν φιννικὴν σύμπληγμ. καθάραν. Μέρος αὐτῶν εἶναι χριστιανοὶ ὀρθόδοξοι, καὶ μέρος εἰδωλολάτρει ἀνέρχονται δὲ εἰς 210 500 περίπου ψυχὰς, ὧν 7 800 ἐν τῇ κυβερνήτῳ Καζάν, 12 850 ἐν τῇ τοῦ Οὔρα, 1350 ἐν τῇ τοῦ Σαμάρα, καὶ 219 000 ἐν τῇ τοῦ Βιατκά. [Π.Π.]

Βόττοι (Woten. Φιννιστὶ Watjalaiset). Μία τῶν παρὰ τὴν Βαλτικὴν Φιννικῶν φυλῶν, οἰκοῦσα ἐν τοῖς Ῥωστικοῖς κυβερνήσεσι τῆς Πετροπόλεως καὶ τοῦ Νοβογορόδ, καὶ ἀριθμοῦσα περὶ τὰς 12 000 ψυχῶν. Καλοῦνται ὑπὸ τῶν Ῥώσων καὶ Тσοῦзоι (βλ. λ.). Ἡ ὑπ' αὐτῶν οἰκουμένη γῶρα ἐλαγέτο πρὶν Βατλάανδη (Wattland). [Π.Π.]

Βότκα (Wodka, Wutki Ῥωσ.) ση. μαινεῖ κυριολεκτικῶς «νεράκι», καλεῖται δὲ οὕτως ἐν Ῥωσσίᾳ τὸ κοινὸν πρὸς πόσιν αἰνόπνευμα. ἰσχυρῶς εἶον συνήθως ἀπὸ ζυμελαίου. [Ο.Α.Ρ.]

Βοτοκοῦδοι (Botokuden. ἡ Ἀυμάρες). Φυλὴ Ἰνδικὴ ἐν τῇ Βορρηνίᾳ, ζωσα μεταξὺ τοῦ Ρίο-Πράδο καὶ τοῦ Ρίο-Δασε, πρὸς τὸ μέρος τῆς ἐπαρχίας Μίνας-Γερὰς.

Ἐν τῇ γλῶσσῃ αὐτῶν καλοῦνται Κρέκμου, ἡ Κράκμου καὶ εἶναι νομάδες. Περιῶσιν ἀπὸ τῶν χειλέων τῶν δισκούς ξυλίνους, καλομένους πορτογαλλιστὶ βοτάν, ἐξ οὗ καὶ τὸ ὄνομα τῶν. Παρὶ τοὺς τετρακισχιλίους αὐτῶν πολιτισθέντες κατοικοῦσιν εἰς 3 χωρὰ. [Π.Π.]

Βοτοσάνι (Botoschani). Πόλις τῆς Μολδαβίας, ἀπέχουσα 80 χμ. πρὸς Β. τοῦ Ἰαίου. ἔχει 10 000 κατ. Ἑλλήνας, Ἀρμενίους. Τουρκίους καὶ Ῥωμάνους, ἐμπόριον οἶνον μετὰ τῆς Γερμανίας καὶ ἀξίας λόγου ἐμπορ. πανηγύρεις. Πρωτ. ὁμὸν, νομοῦ καί-μένη παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ ὁμωνύμου ποταμοῦ καὶ τὸν σιδηρ. τοῦ Ἰαίου. [Π.Π.]

Βοτρυάνθος (Βοτ.), Botryanthus Kunth., γένος Δεινιωδῶν, βλ. Μοχορρύμιον. [Θ.Χ.]

Βοτρυογενής (Ὀρυκτ.). Κρυσταλλοῦται κατὰ τὸ βασιρ. προκλινές σύστ., ἔχει σπλ.=2, 2.5, εἰδ. βάρ.=2, 2.1 καὶ χρομαύα-κινθόχρουν, ἡ πορτογαλλέχρουν. Ἡ κόνις εἶνε κτηνική καὶ ἔχει γεῦσιν μελιαντηρίας. Εἶνε ἐνωσις δξυθεικοῦ δξαιδουλίου καὶ δξιδίου τοῦ σιδήρου. [Κ.Μ.]

Βοτρυόλιθος (Ὀρυκτ.). Κρυσταλλοῦται κατὰ τὸ βασιρ. προκλινές σύστ., ἔχει σπλ.=5.5, εἰδ. βάρ.=3.28 καὶ χρομα μέλαν καὶ εἶνε ἐνωσις δξυπυριτίου καὶ δξυβορίου μετὰ σιδήρου καὶ ἀσέστου. Τήκεται εὐκολώτερον τοῦ νατρώλιθου καὶ ἀπὸρρευσταὶ ταχέως ὑπὸ τοῦ ὑδροχλωρίου. [Κ.Μ.]

Βότρως. Βλ. Ἀνοθεστίς.

Βότσαρης. Βλ. Μποτσάριοι.

Βοττιάζα (Βοττία, Βοττιαίς) ἐκκλησίη ἡ γῶρα τῆς Μακεδονίας, ἡ κειμένη μεταξὺ τοῦ Λονδίου καὶ τοῦ Ἀξίου ποταμοῦ μέχρι τῆς ὁροσειρᾶς τοῦ Παικου. Οἱ κάτοικοι αὐτῆς Βοττιάζοι ἦσαν, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, Θρακικὸν φύλον. [Ε.]

Βοῦ. Ὁ δεύτερος φθόγγος τῆς μουσικῆς τῆς Βυζαντ. κλίμακος, ἀντιστοιχῶν πρὸς τὸν τῆς νεωτερικῆς si (φυσικόν). [Θ.Π.]

Βούαι (Ἀρχ.). Οὕτως ὀνομάζοντο κατ' ἐσχολὴν ἐν Σπάρτῃ αἱ ἐν ἄλλαις θωρηκαῖς πόλεις ἀρέλαι καλούμεναι, δηλαδή οἱ θμίλοι εἰς οὓς κατελχόντο οἱ παῖδες τῶν Σπαρτιατῶν εὐθὺς ὡς συμπλήρουν τὸ ἐβδόμον ἔτος τῆς ἡλικίας τῶν. Οἱ εἰς τὴν αὐτὴν Β. ἀνήκοντες παῖδες καὶ ἐρηδοὶ ἀπὸ τοῦ 7 μέχρι τοῦ 30 ἔτους τῆς ἡλικίας, ἦσαν σύντροφοι καὶ σύνομοι, ὑπόδηροντο δ' εἰς ἕλας. Καὶ ἐκάστης μὲν Βούας πρόστατο εἰς βουαγῆς, ἐκάστης δ' ἕλας ἑταρχος, ἐκλεγόμενοι ἐκ τῶν ὑπὲρ τὰ 20 ἔτη γεγονότων. Ἐκαστοὶ δ' οἱ ἐν ταῖς Β. εἰς τοὺς ταχῆεις εἰς τοὺς παῖδας (τοὺς ἀπὸ 7 μέχρι 18 ἔτων), εἰς τοὺς μελλίπρανους ἢ μελλίπρανους (τοὺς ἀπὸ 18 μέχρις 20) καὶ εἰς τοὺς

Ιρκανας ή εΐρενας (τούς από 20 μέχρι 30), ών οί μὲν νεώτατοι ἐκαλοῦντο πρωτίτανας, οί δὲ πρεσβύτατοι σφαιρίεις. [Π.]

Βουάνα (Boyaca). Κράτος τῆς Κολομβίας, ἐν τῇ Ν. Ἀμερικῇ. ἔχει μετὰ τῆς Καζανάρας ἐμβαδὸν 68,300 τετλ. καὶ πρωτ. τὴν Τουνζαν, κλίμα γλυκὺ καὶ κατάλληλον διὰ τὴν καλλιέργειαν τῶν σιτηρῶν. Παράγει δὲ πλὴν τούτων καφέν, κακάον, σακχαροκάλαμον, βαμβάκι κτλ. ἔχει καὶ ἀριστῶντως ἀνεπτυγμένην κτηνοτροφίαν. Ὀνομάσθη ἐκ τοῦ χωρίου Β., κειμένου παρὰ τὴν Τουνζαν, ὅπου ὁ Βολιβάρ ἐνίκησε κατὰ κράτος τοὺς Ἰσπανοὺς τὴν 7 Αὐγούστου 1819. Οἱ κάτοικοι αὐτῆς, τῷ 1870, ἦσαν 182,874, καὶ μετὰ τῆς Καζανάρας 316,940. [Π.Π.]

Βούδαεις. Περιληπτικὸν ὄνομα χωριδίων τινῶν τοῦ δήμου Βουκαλιῶν τῆς ἐπαρχίας Κισσμου τῆς Κρήτης, ἐχόντων 387 κατ. ὧν 6 μουσουλμάνοι. [Π.]

Βούδαλος (Ζωολ.) (Bubalus). Ζῷον μηρυκαστικὸν διχῆλον ἔχον σῶμα παχὺ ὡς καὶ τὰ μέλη, ὅτα μεγάλα πλάγια κοσμοῦμενα γύρωθεν ὑπὸ τριγῶν, μέτωπον κυρτόν, ῥύγχος πλατὺ καὶ κέρατα παχύτατα κυρτούμενα πρὸς τὰ ἔμπροσθεν καὶ εἰς πρὸς τὰ ὀπίσθεν, οὐραν μακρὸν μετὰ τριγῶν ἀρκιῶν. Τὰ κυριώτερα εἶδη Β. εἶναι 1) ὁ κοινὸς Β. (bubalus bubalus L. ἢ bos bubalus), τὸ γνωστὸν κατοικίδιον ζῷον 2) ὁ γιγάντιος Β. (bubalus arni ἢ bos b. a.) τῶν Ἰνδιῶν, ὅστις ἀπαντᾷται καὶ ἡμέρας καὶ ἐν ἀγρίῳ καταστασεὶ καὶ ἔχει ὕψος 2 μέτρων καὶ μῆκος (ἀπὸ τῆς ῥινὸς μέχρι τῆς ῥίζης τῆς οὐρᾶς) 3 μέτρων 3) ὁ Β. τῆς Νοτίου Ἀφρικῆς ἢ τῆς Καφφερίας (bubalus caffer) ὅστις εἶναι ἄγριον θηρίον ἐμπνέον τρέμον καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς ἀνδρείους Κάφρους κυνηγῶς διδοὶ ἐπιτίθεται κατὰ τοῦ ἀνθρώπου οὐχὶ μόνον ἐκ τοῦ φανεροῦ, ἀλλὰ καὶ ἐξ ἐνέδρας, κρυπτόμενος ἐντὸς τῶν καλαμῶνων ἐνθα ζῇ.

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν λεγόμενον ἄγριον Β. τῆς Ἀμερικῆς ὅστις συγχάνει γνωστὸς ἐκ πολλῶν περιγραφῶν περιγητῶν, κυνηγῶν κτλ., οὗτος ζωολογικῶς δὲν ἀνήκει κυρίως εἰς τοὺς Β. ἀλλ' εἰς ἄλλο συγγενεῖον γένος βορειῶν, τὸ τῶν βονάων (bison), καὶ διακρίνεται τῶν βουδάων κυρίως κατὰ τοῦτο, ὅτι φέρει ὕδον παχὺν ἐπὶ τῆς ῥάχεως. — Ὁ κοινὸς Β. εἰσῆλθον εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν, τὴν Αὔρῳπον τὰς παραδουναβίους χώρας, τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν Ἰταλίαν περὶ τὰ 600 μ. Χ. Ἀντικατέστησε δὲ πολλαχῶς τῶν γωρῶν τούτων τὴν βουν καὶ ἰδίως εἰς τὰς ἐλιώδεις πεδιάδας. Ὁ ἄγριος Β. εἶναι ζῶον ἄγριον καὶ ἐπικίνδυνον ἐνίοτε. Οὐχ ἥττον ἀναμεταξύ τινος αἱ βούδαοι δὲν εἶναι ζῴοι ποιοὶ καὶ δὲν μονομαχοῦσιν ὡς οἱ ταῦροι κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν ἐρώτων. Ἡ δὲ θήλεια Β., ζῶον ἡμερώτατον καὶ νοσημονέστατον, ἐγκυ-

μοναὶ 10 μῆνας καὶ τικταὶ ἓνα μέσῳν ἑκατον θέρους.

Τὸ κρέας τῶν νεαρῶν Β. εἶναι κατὰ τὴν ποιότητά ὁμοίον πρὸς τὸ τοῦ νεαροῦ βοῦς. Ὁ δὲ ἐρῆρος Β. (ἡλικίας 5 ἐτῶν) τούναντιον ἔχει κρέας χονδρότερον. Ξηρότατον καὶ σκληρὸν τὴν οὐρᾶν. Ὁ Β. καλῶς διαιτῶμενος φθάνει εἰς ἡλικίαν 20 ἐτῶν.

Τὸ γάλα τῆς Β. εἶναι πτωχὸν μὲν εἰς τρωθεῖς οὐσίας, πλουσιώτατον ὁμῶς εἰς πᾶχος, διὰ τοῦτο εἶναι καταλληλότερον διὰ τὴν κατασκευὴν βουτύρου. Τὰ ἐκ τοῦ γάλακτος τοῦ κατασκευαζόμενα γιανούρια καὶ καμάκια εἶναι ἄριστα, τούναντιον δὲ τὸ βούτυρον ἔχει ἰδίᾳ κατὰ τὸ θέρος, μικρὰν τινα ἀποφορὰν ἣτις τὸ καλὸν κατὰ τὴν ἀνάγκην πρὸς μερικὰς μαγειρικὰς χρήσεις π. χ. εἰς τὸ τηγάνισμα αὐγῶν τοῦτο δὲ ἐλαττώνει τὴν ἐμπορικὴν του ἀξίαν. — Ὁ Β. ὡς ἀροτρίων κτήνος ἔχει μὲν βῆμα κῆπως βραδύτερον τοῦ κοινοῦ βοῦς, κεντηταὶ ὅμως διπλασιασίου τούτου δύναμιν. Δυστυχῶς ὁ Β. δὲν ἀντέχει οὔτε εἰς τὸ ψῦχος οὔτε εἰς τὸν καύσωνα, διὰ τοῦτο ἡ χρησιμότης του εἰς γεωργικὰς ἐργασίας τὸ θέρος εἶναι ἀνεπαρκὴς. Οἱ γεωργοὶ τὴν θροσφύου περιδρέχοντες ἢ ἀλείφοντες τὸ δέρμα του δια ὑγρῶς πηλοῦ. Ὅταν ὁ καύσιον εἶναι ἀρδρῆτος καὶ αὐτὰ τὰ μέτρα εἶναι ἀνεπαρκῆ καὶ πρέπει ὁ Β. νὰ ἔχη εἰς τὴν διαθέσιν του ὕδωρ, ἔστιν καὶ βοσκήσας, ἐντὸς τοῦ ὅπου νὰ β. θιζῆται ὡς ἱπποπόταμος μέχρι τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου. Ὅταν δὲ ὁ γεωργὸς ἀρνητῇ εἰς τοὺς βουδαλοὺς τοῦ τὸ ἀπαρκίτητον καὶ προσφιλὲς λατρεῖν, οὗτοι ἐνίοτε ἀρνοῦνται τὴν ὑπακοήν καὶ ῥίπτονται ἐξευρέμενοι μετὰ τοῦ ἀρέτρου εἰς τὸ ὕδωρ. Ὁ Β. ἀπαιτεῖ ἀρδρῶτάτην τροφήν, δὲν εἶναι ὁμοῦ δύσκολος ὡς πρὸς τὸ εἶδος αὐτῆς. Αἱ χονδρεῖαιδ ἔχον χέρτα παράγουται χαμηλὰ πεδιάδας, τὰ ἐλιώδη μέρη εἰς τὰς ἐκβολὰς τῶν ποταμῶν καὶ ἐν γένει αἱ ὑπερβολικῶς ὑγραὶ τοποθεσίαι δὲν εἶναι, ὡς γνωστὸν, κατάλληλαι ὡς βοσκή δια τοὺς βοῦς, ἐν τούτοις ὁ Β. ζῇ καὶ ἀναπτύσσεται εἰς τοιαῦτα μέρη τόσον καλῶς καὶ παράγει τοσαῦτα χρήσιμα προϊόντα, ὥστε ἐκεῖ ἡ ἐκτροφή αὐτοῦ εἶναι κτηνοτροφικὴ ἐπιχείρησις ἐκ τῶν ἐπικερδέστερων. Ὅσον ὅς μὴ μεμώμεθα τὴν Β. ἐὰν τὰ προϊόντα του (ἐν Ἑλλάδι τοῦλάχιστον) δὲν εἶναι προϊόντα πρώτης ποιότητος. Ἀλλῶς τε εἰρησθῇ πρὸς δικαιοσύνην τῶν Β. διὰ τὰς ἐκείνους λαμβάνουσιν ὡς τροφὴν χέρτον λεπύτην, ἀρωματικόν, δίδουσι προϊόντα (γάλα, βούτυρον κ.τ.λ.) πολὺ ἀνωτέρως ποιότητος. Τοῦτο παρὰ τὴν εἰς πολλὰ μέρη τῆς Οὐγγαρίας καὶ τῆς Βλαχίας. Ἡ αἰματωρὴ ἣτις προσβάλλει τοὺς ἐντὸς ὑγρῶν βοσκῶν διαιτῶμενους βοῦς δὲν προσβάλλει εὐκόλως τὴν Β. ἡ μόνη δὲ συνήθης ἐν Ἑλλάδι καὶ δυστυχῶς καὶ ἐπικίνδυνος διὰ τὸν Β. ἀσθένεια εἶναι ἡ ἀσθένεια τοῦ λαίμου, εἴδος ἀνθρακὸς ἢ μᾶλλον δι-

φθερίτιδος, έχουσα μάλλον ένδημικόν ή έπιδημικόν χαρακτήρα. [Ρ. Δ.]

Βούβαστις ή Βούβαστος, πόλις της άρχαίας Αιγύπτου παρά τὸ σημερινόν χωρίον Τέλλ-Βάστα, οὐ μικρὰν τοῦ Ζαγαζιγίου, κειμένη, κατὰ τὴν ἀνατολικήν ὁχθὴν τοῦ πελουσιακοῦ στόματος τοῦ Νείλου. Τὴν Β. οἱ μὲν Αἰγύπτιοι ἐκάλουν Παβαστ, οἱ δὲ Κόπται: π ο υ - β α σ τ ε ή π ο υ β ά σ τ ι, ἥτοι δὲ πρωτεύουσα τοῦ ἀπ' αὐτῆς Βουβαστίτου λεγομένου νομοῦ. Εἰδικὰ δὲ θεάττης τῆς Βουβαστίδος ἦσαν ἡ θεὰ Βάστ, ἥτις παριστάνετο ὑπὸ τύπον γαλῆς καὶ εἶχεν ἱερὸν ζῶον τὴν γαλῆν, καὶ ὁ θεὸς Σέπτ. Ἡ ἀκμὴ τῆς Β. ἀνέρχεται κυρίως εἰς τοὺς χρόνους τῆς εἰκοστῆς δευτέρας τῶν κατὰ Μαίθωνα δυναστειῶν, ἥτις κατήγετο ἐκ ταύτης τῆς πίστεως, εἰ καὶ ἡ πόλις ἦτο ἄλλως παλαιά, ὃ δὲ κυριώτατος τῶν ἐν αὐτῇ ναῶν ἐλέγετο, κτισθεὶς ἤδη ἐπὶ τῆς τετάρτης δυναστείας ὑπὸ τοῦ Χέοπος. "Ατε δ' ἐξ αὐτῆς καταγομένων τῶν βασιλέων τῆς κβ' δυναστείας, ἡ ὑπ' αὐτῶν ἐν τῷ μεγάλῳ ναῷ τοῦ Καρνάκ (ἴδ. λ.). οἰκοδομηθεῖσα στὰς λέγεται σ τ ο ά τ ῶ ν Β ο υ β ά σ τ ι (ἴδ ῶ ν. Ἡ Β. διετήρησε τὴν σημασίαν αὐτῆς ἐπὶ πολλοὺς αἰῶνας μέχρι τῶν χρόνων τοῦ βασιλείου τῆς Περσίας Ἀρταξέρξου τοῦ Ὁγχοῦ, ὅτε περὶ τὸ 358 π. Χ. βασιλεύοντος τῶν Αἰγυπτίων Νεκτανεβῶς τοῦ Β' ἐκυρίευσαν τὴν πόλιν διὰ προδοσίας οἱ στρατηγοὶ τοῦ μεγάλου βασιλέως Μέντωρ καὶ Βαγῶνης (Διοδ. Σικελ. XVI, 50). Ἐν τῇ θέσει τῆς Β. νῦν εὐρίσκονται μόνον ἑρείπια. [Δ.]

Βούβε Κώμη τῆς διοικήσεως Μοναστηρίου τῆς Μακεδονίας, οἰκουμένη ὑπὸ 1500 περίπου βουλγαροφώνων χριστιανῶν. [Β.]

Βουδέιστης. (Β ο τ.) (Bovista) Μύκητες ὑπαγόμενοι εἰς τὴν οἰκον. τῶν Λυκοπερδιδῶν (Lycoperdini), τὴν τάξιν τῶν Ἰαστρομυκήτων καὶ τὴν κλάσιν τῶν Βασιδιομυκήτων (ἴδ. λ.). Εἶδη τοῦ γένους τούτου μὴ ὀριαθέντα εἰσέτι φέρονται καὶ παρ' ἡμῶν ἐν Ἑλλάδι ἐπὶ τῶν γυμνῶν μερῶν τῶν βλαστῶν ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ὀνομάζονται κοινῶς ἀλεπουπορδή, ἂν καὶ τὸ ὄνομα τοῦτο ἀποδίδεται καὶ εἰς τὸ γένος Λυκοπερδον. Τὸ γένος Β. ἔχει σῶμα σφαιροειδὲς ἢ νεφ. βλαστῶν ἱστώδους μίσχου. Τὸ σῶμα κυκλοῦται ὑπὸ δύο λεπτῶν περιγυμνωειδῶν δερμάτων, ὧν τὸ ἐξωτερικὸν διχρογγιζέται κατὰ θέσεις καὶ ἀποπίπτει. Ἐντὸς τοῦ κατ' ἀρχὰς σαρκώδους καὶ σπογγώδους σώματος σχηματίζονται ἐντὸς τῶν κενῶν τὰ τέσσαρα σπόρια φέροντα βλαῖδια. Κατὰ τὴν ὥριμότητά δὲ ἡ μάζα ἡ ἐγκλειστούσα τὰ σπόρια φθίνει, ἀνοιγομένου δὲ ἀπὸ τῆς κορυφῆς ἀκκονίστως τοῦ ἐσωτερικοῦ δερμάτος ἐξέρχεται πρὸς τὰ ἔξω ἡ ὀρνῆ μάζα τῶν σπορίων, ἥτις φέρεται ὑπὸ τῶν ἀνέμων ὡς σφαῖρα διασπεί-

ρουσα ἀπκνταχρῶ κόνιν σπορίων. Ὁ μύκης δὲν εἶνε δηλητηριώδης. [Μ.]

Βουδο (Ν α υ τ.) βλ. Δρύοχος.

Βουδών Φλεγμονώδης ἐξοίθησις τῶν κατὰ τὰς βουδωνικῶς χώρας κειμένων ἀδένων. Συνήθης ἀφορμὴ πρὸς ἀνάπτυξιν Β. εἶναι ἔλκη μαλακὰ (ἀπλὰ) ἐδραζόντα κατὰ τὰ γεννητικὰ ὄργανα καὶ τὰς περὶ τούτων χώρας, ὃ τοιοῦτος δὲ Β. οὗ τὸ πῦον εἶναι μολυσματικόν, διὸ καὶ μολυσματικὸς καλεῖται, μεταπίπτει ταχέως εἰς πύσην. Ἐν τοιαυτῇ δὲ περιπτώσει δυνατόν τὸ πῦον νὰ ἀπορροφηθῇ καὶ βαλμηδὼν νὰ ἐπέλθῃ ἡ διάλυσις τῆς ἐξοίθησεως τοῦ ἀδένος. Συνήθως ὅμως τὸ ἀπόστημα ρήγνυται αὐτομάτως καὶ ἀποτελεῖται ἑλκος φέρον ἀπαντας τοὺς χαρακτῆρας τοῦ μαλακοῦ ἔλκος (ἐλκώδης Β.). Οὗτος ἐπιπλέκεται οὐχὶ σπανίως ὑπὸ φλεγμονῆς (φλεγμονώδης Β.), ὑπὸ διεφθερίτιδος (διεφθερίτις), ὑπὸ γαγγραινῆς (γαγγραινώδης) καὶ ὑπὸ φρεγδαίνιμου (φρεγδαίνικος Β.). Ἐλκή σκληρὰ ἐδραζόντα κατὰ τὰ γεννητικὰ ὄργανα καὶ τὰς περὶ τούτων χώρας προκαλοῦσιν ἐπίσης Β., ὅτε ἐξοιδαννται πλείονες κατὸ χρόνον ἀδένες, οἱ τοιοῦτοι δὲ Β. εἶναι ἀνώδυνοι, μεμονωμένοι, εὐκίνητοι καὶ σπανιώτατα ἀπολήγουσιν εἰς πύσην. Ἐστὶ δὲ Β. ἐπέρχεται ἐκ βλεννορροίας, ἐκ βαλανοποσθιτιδος, ἐξ ἑλκῶν ἐδραζόντων κατὰ τὰ κάτω χάρα, ὡς καὶ ρωγμῶν καὶ ἐκδορῶν ὃ τοιοῦτος ὅμως Β. καλεῖται συμπαθητικὸς ἡ ἐρεθιστικὸς καὶ δὲ ἀπολήγει συνήθως εἰς πύσην, ἀλλὰ διαλυεταὶ ἀφ' ἑαυτοῦ ἅμα ὡς τὸ αἵτιον ἀρθρῆ. Πρὸς θεραπείαν τῶν Β. συνιστῶνται μέσα διαλυτικὰ, ὡς ἡ τεσσὰ τοῦ ὑδροαγύρου αἰοισφῆ, ἡ ἰωδοῦχος αἰοισφῆ, τὸ βάμμα τοῦ ἰωδίου, ὃ ἰωδοῦχος βάμμαξ, ἐπιθέματα ἐκ Γουλερδίου ὕδατος, καταπλάσματα, ἐκδόρια, πείσεις διὰ τοῦ βουδωνικοῦ σταχυος. Ἐὰν διὰ τῶν εἰρημένων μέσων δὲν κατορθοῦται ἡ διάλυσις τοῦ βουδῶνος, τούναυτιον δὲ διὰ τῆς ἐξετάσεως ἀνακαλύπτεται κλυδασμός, τότε ἐνδείκνυται ἡσχάσις τοῦ βουδῶνος διὰ μαχαίριου, μεθ' ἣν τὸ τραῦμα ἀποθεραπεύεται κατὰ τοὺς κανόνας τῆς ἀντιστηπτικῆς μεθόδου. [Β. Πρ.]

Βουδωνικὴ καμπή (Α ν α τ.). Ἡ κατὰ τὴν ρίζαν τοῦ μηροῦ λοξή ἐκ τῶν ἄνω καὶ ἔξω πρὸς τὰ κάτω καὶ ἔσω πτυχῆ, ἥτις, ἀποτελοῦσα τὴν γροχμὴν τῆς ἐνώσεως τοῦ μηροῦ καὶ τῆς κοιλίας, συστοίχει τῇ μηριαίῳ τῶσῳ (βρ. λ.) καὶ σχηματίζεται ἐκ τῆς προσφύσεως τοῦ δερμάτος τῇ τῶσῳ τούτῳ. [I. ΠΟ.]

Βουδωνικὴ χώρα (Α ν α τ.). βλ. Λαγνοβουδωνικὴ καὶ μηροβουδωνικὴ χώρα. [I. ΠΟ.]

Βουδωνικὸς δακτύλιος (Α ν α τ.). "Ὁξ βουδωνικὸς πόρος [I. ΠΟ.]

Βουδωνικὸς λοιμὸς. βλ. Πανώλης.

Βουδωνικὸς πόρος ἡ σωλήν (Α ν α τ ο μ.). Καλεῖται οὕτω, καίπερ ἀληθῶς μὴ ὢν,

ὁ λοξὸς τοῦ σπερματικοῦ τόνου (παρὰ δὲ τῇ γυναικὶ ὁ τοῦ στρογγύλου συνδέσμου) πόρος, κείμενος ἐν τῇ λαγονοβουδωνική χώρᾳ (ὁρ. λ.). ἁμέσως ἔνθεν τοῦ ἔσω ἡμίσεως τοῦ μηριαίου τόξου, οὗ κατὰ τὴν διεύθυνσιν ἀκριδῶς φέρεται. Ὡν δὲ τὸ μήκος 4-5 ἐμ., διοδεύει λοξῶς διὰ τοῦ ἐκ μυῶν καὶ ἀπνευρώσεων ἀποτελουμένου ἐνταῦθα κοιλιακοῦ τοιχώματος καὶ ἔχει δύο στήμια, τὸ ἐπιπολὴς καὶ τὸ ἐν τῷ βάθει καὶ τὸ ἐν δακτύλιον καὶ τὸ ἐν τῷ βάθει καὶ τὸ ἐν κοιλιακῶν δακτύλιον. Καὶ τὸ μὲν ἐπιπολὴς, καλούμενον ἐπίσης καὶ θερματικὸν ἢ πρόσθιον ἢ ἔξω ἢ κάτω στήμιον, σχῆμα ἔχον ὠοειδές καὶ τὴν μείζονα διάμετρον ὡς 2-3 ἐμ., καίται ὑπὸ τῇ δέρμει ἔμπροσθεν τοῦ ὁρθοῦ κοιλιακοῦ μυός, ἐπὶ τοῦ μεταξὺ τοῦ ἡδικοῦ φύματος καὶ τῆς προσθίας ἢ ἔσω γωνίας τοῦ ἡδικοῦ στοῦ διαιτῆματος· τὸ δ' ἐν τῷ βάθει, καλούμενον ἐπίσης καὶ περιτοναϊκὸν ἢ ἐπίσθιον ἢ ἔσω ἢ ἔνθεν στήμιον, σχῆμα ἔχον σχισμῆς ἑλλειψοειδούς καὶ τὴν μείζονα διάμετρον, τὴν καθέτον, ὡς 1-1½ ἐμ., καίται 1½-2 ἐμ. ὑπεράνω τοῦ μέσου μέρους τοῦ μηριαίου τόξου, καλυπτόμενον ὑπὸ τοῦ περιτοναίου, ὅπερ παρουσιάζει ἐνταῦθα κοίλωμα.

Διὰ τοῦ βουδωνικοῦ πόρου διέρχεται παρὰ μὲν τῷ ἀνδρὶ ὁ σπερματικὸς λῆρος ἢ ὁρθέτρον τόνος (βλ. λ.), παρὰ δὲ τῇ γυναικὶ ὁ στρογγύλος τῆς μήτρας σύνδεσμος καὶ προέκτασις τοῦ περιτοναίου (Νύκησις πόρος). φερόμενα ἅμωι εἰς τὸ μέγα χεῖλος τοῦ αἰδοίου.

Σπουδαιοτάτη εἶναι ἡ γνώσις τῶν βουδωνικοῦ πόρου, διότι διὰ τῶν στομιῶν αὐτοῦ κατολισθαίνουσιν ἐνδόθια καὶ ἀποτελοῦνται αἱ βουδωνοκήλαι. [Π.Π.]

Βουδωνοκήλη ἐν τῇ λατρικῇ λέγεται ἢ διὰ τοῦ βουδωνικοῦ σωλήνος (ἰδ. βουδωνικὸς σωλήν) ἔξωδος σπλάγγνων τινός, ἐντέρου ἢ ἐπιπλόου (βλ. ἐπίπλοον), καὶ ἢ ἐμμένη αὐτοῦ ἔξω τῆς εἰκείας ἐν τῇ κοιλίᾳ θέσεως, ἐπὶ χρόνον μᾶλλον ἢ ἥττον μακρόν. ἕως προσκαίρως ἢ καὶ μόνιμος. — Γίνεται δ' ἢ Β. ἐν αὐξήσει τῆς ἀπὸ τῆς κοιλίας πίεσεως, ὅτε ἀναγκάζεται τὸ σπλάγγνον νὰ ἐξέλθῃ διὰ τῆς ἥττον ἀντοσταμένης θέσεως, τὴν βουδωνικὴν στομίαν. Ἐπειδὴ δὲ, ὡς γίνεταί, λόγος ἐν λ. βουδωνικὸς σωλήν, ὑπάρχουσι δύο στήμια, καὶ ἐπειδὴ διὰ τῶν δύο τούτων στομιῶν γίνεταί ἔξωδος τοῦ σπλάγγνου, διαφέρει ἢ κατὰ τὸ σῶμα θέσις αὐτῶν, τοῦ δυνάματος τῆς κήλης διδομένου ἀπὸ ἀρτηρίας τινός ἐπιγαστρικῆς (ἰδ. λ. Ἐπιγαστρικὴ ἀρτηρία) κειμένης μεταξὺ τῶν δύο στομιῶν. Ἔστω ἄρα αὕτως καίται ἢ ἐπιτοερική, ἔξω δὲ ἢ ἐξωτοερική Β. — Ἄν ἢ Β. γίνῃ εἰς ἐνηλικίους καλεῖται ἐπίκτητος· ἂν δὲ τὸ παιδίον γεννηθῇ φέρων τὴν κήλην, λέγεται αὕτη συγγενής — Ἡ Β. ἐκφράζεται δι' ὄγκου κατὰ τὴν βουδωνι-

κήν χώραν μικροῦ, μεγάλου καὶ μεγίστου, ἂν παλαιῶν, καὶ ἂν οὐδεμία λαμβάνηται φροντίς, ἀπαλοῦ ἢ καὶ ἐν πληρώσει μειζονίων ἐκπεσόντων σπλάγγνων στερεωτέρος, ἀνωθύνου ἐν τῇ ἀπλουστερᾷ καταστάσει καὶ ἐπωθύνου ἐν περισφιγῇ, ανατρέχοντος εἰς τὴν κοιλίαν ἐν ὑπτίᾳ θέσει ἢ καὶ διὰ πίεσιν ἐπ' αὐτοῦ γιγνομένην, ὅτε, ἐντέρου ὄντος τοῦ ἐκπεσόντος, παραγεται ἡχὸς τις καλούμενος βορβορυγμός (ἰδ. λ.), ἄλλως δ' αὖ. Ἡ Β. πολλάκις εἶναι συμπεφυκυῖα πρὸς τὰ ἔξω καλύμματα, ὅτε δὲν μετακινεῖται. — Ἐπερχομένης δυσαναλογίας τοῦ ὄγκου τῶν ἐν τῇ κήλῃ ἐνεχομένων σπλάγγνων ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν διαμετρον τοῦ κρηκου, δι' οὗ ἢ κήλη ἐκπιπτει, γένεταί ἢ λεγομένη περίσφιξις, ὅτε αὕτη δὲν ἀνατράσεται εἰς τὴν κοιλίαν οὐδόλως ἢ μετὰ δυσκολίας. Ἡ κατάστασις αὕτη εἶναι κινδυνώδης καὶ ἰατὰ διὰ χειρουργίας ἢ ἄλλων πολλῶν βοηθημάτων (ἰδ. λ. κήλη καὶ περίσφιξις). — Ἡ θεραπεία τῆς Β. εἶναι ἢ βελτιωτική διὰ κήλεως πίεσεως (ἰδ. λ.) συγκαταουτῶν ἀπλῶς ταύτην ἢ μόνης διὰ χειρουργίας τινός κατὰ ταύτην ἐνδείκνυμένης. [Σ.Μ.]

Βουδωνοφύλαξ ἐκλήθη ἐν τῇ ἀρχαίᾳ λατρικῇ ἐπίδεσμος περὶ τὸ ἰσχίον καὶ τὴν βουδωνικήν χώραν φερόμενος καὶ πιέζων αὐτὴν πρὸς προφυλαξὴν ἀπὸ τῆς βουδωνοκήλης, οἷαν λειτουργίαν ἔχει νῦν ὁ κηλεπίδεσμος. Ἐύρηται δ' ἢ λέξις καὶ ἢ περιγραφὴ παρ' Ὀρειδαίῳ ἐν ἐπίδεσμοις νῦν. [Σ.Μ.]

Βούγ (Νότιος) (Bug ἢ Bógg. Ὑπανίς). Ποτὶ τῆς εὐρωπαϊκῆς Ῥωσσίας, ὅστις ἔχει τὰς πηγὰς αὐτοῦ ἐν τῇ Βολυνίᾳ, ἀρδεύει τὰ κυβερνεῖα τῆς Προδολίας καὶ τῆς Χερσῶνος, διέρχεται παρὰ τὸ Νικολάγιεφ καὶ ἐκβάλλει εἰς τὴν Δνειπερον. ἀπέναντι τῆς Φεδορὸβας, μετὰ ροὴν 800 χμ. Χύνονται δ' εἰς αὐτὸν ὁ Βόλν, ὁ Ῥέβ, ὁ Σολνίτσας, ὁ Σόβ, ὁ Ἰέκας καὶ ἄλλοι. [Π.Π.]

Βούγ (Δυτικὸς). Ποταμός, ἔχων τὰς πηγὰς αὐτοῦ ἐν Γαλικίᾳ ΝΑ τῆς Λεμβέργης ἐπὶ τῶν Κερπαθίων. Μετὰ ροὴν 130 χμ. εἰσέρχεται εἰς τὰ ρωστικὰ σύνορα μεταξὺ τῆς Πολωνίας, τῆς Κολωνίας καὶ τοῦ Γρόδνου, καὶ ἐνέουμένος μετὰ τοῦ πλωτοῦ Ναρὲβ ἐκβάλλει εἰς τὴν Βιστούλαν, μετὰ ροὴν 730 χμ. Χύνονται δ' εἰς αὐτὸν, ἐν μὲν τῇ Αὐστρίᾳ ὁ Σολνίτσας, ἐν δὲ τῇ Ῥωσίᾳ ὁ Μουχάβελ καὶ ἄλλοι. [Π.Π.]

Βουγούλμα (Bugulma). Πέλις τῆς εὐρωπαϊκῆς Ῥωσσίας, ἐν τῇ ὁμωνύμῳ νομῷ τοῦ κυβερνεῖου τῆς Σαμάρας, κειμένη παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Βουγούλμικα. Ἴχει νοσοκομεῖον διὰ τοὺς ἐξοριστοὺς, καὶ 13 746 κατοίκους (1881). Ἀπέχει δὲ τῆς Σαμάρας 413 χμ ΒΑ. [Π.Π.]

Βουγι (Bugi, 'Ολλανδιστί Βοεγινέζεν). Μαλαικός λαός του 'Ινδικού πολυνήσου πρεσβείαν τὸν μοαμεθανισμόν. Οἰκεῖ τὸ Δ ἤμισυ τῆς ΝΔ τῆς Κελέθης χερσονήσου, ὅπου τὸ πάλαι εἶχεν ἰσχυρὰ μικρὸν βασίλειον· διατελεῖ νῦν ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τῶν 'Ολλανδῶν [Π.Π.]

Βουγιᾶτο. Χωρίον τοῦ δήμου 'Αρτεμισίων τῆς Ζακύνθου, ἔχον 531 κατ. [Π.]

Βουγιούκ. Χωρίον τῆς ὑποδιοικήσεως Δεμίρ-χιστάρ τῆς Μακεδονίας ἔχον ὡς 200 κατ. μουσουλμάνους. [Ε.]

Βουγιούκ-θερε (Βαθυρρύαξ). Πρεσβείαν λαμπρὴν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐπὶ τοῦ Βοσπόρου, οὐ μακρὰν τῶν στοριῶν καὶ ἐπὶ τῆς εὐρωπαϊκῆς ὁχθῆς αὐτοῦ, οἰκούμενον τὸ πλείστον ὑπὸ 'Ελλήνων καὶ διακρούμενον εἰς 2 μεγάλας συνοικίας, τὸ Μεζάρ-βουρνού καὶ τὸ Γενί-Μαχαλέ. Ἔχει προκυμαίαν ὥραιαν καὶ μέγαρον ἐπὶ ταύτης λαμπρὰ, ἐν οἷς ἔχει τὸ θερινὸν μέγαρον τῆς βωστικῆς πρεσβείας.

Βουγιούκ-μαχαλάς. Χωρίον τῆς διοικήσεως Σερρών τῆς Μακεδονίας, οἰκούμενον ὑπὸ 350 περίπου βουλγαροφώνων χριστιανῶν. [Ε.]

Βουγκαινβίλλ (Louis Ant. de Bougainville), περιηγὸς Γάλλος περιηγητής, γενν. ἐν Παρίσις τῷ 1739. Ὑπηρέτησας ἐν τῷ γαλλ. στρατῷ καὶ διακριθεὶς ἐν τῇ ὑπερασπίσει τοῦ Καναδά (1756—9) ὡς ὑπαυπότης τοῦ Μοναρχοῦ, εἰσῆλθεν εἰς τὴν στόλῃν καὶ ἐξετέλεσε τὴν πρώτην ὑπὸ Γάλλων ἐπιχειρηθεῖσαν, γονιμωτάτην δὲ εἰς ἐπιστημονικὰ ἀποτελέσματα, περιήγησιν τῆς γῆς τοῦ 1766—8, ἣν περιέγραψεν ἐν διτόμῳ ἔργῳ. Διαπράξας δὲ καὶ ἐν τῇ πολέμῳ τῆς Β 'Αμερικῆς παρητήρησεν κατὰ τὴν ἐκέρχην τῆς γαλλ. ἐπαναστάσεως καὶ ἀπέβηκε τῷ 1811. [Μ.Γ.]

Βουγκαινβιλλεία ἡ εὐπρεπὴς (Bou.). *Bougainvillea spectabilis* Willd. Φυτόν φυλῶδες ἀναρριχώμενον τῆς οἰκογ. τῶν Νυκτανθιδίων. αὐτοφυὲς ἐν Βραζιλίᾳ καὶ ἐνεκα τῶν ὡραίων πορφυρῶν βρακτείδων τοῦ ἀνθού τοῦ λαμπρότατος κόσμος τῶν κήπων 'Αμερῆς ὑπὸ τοῦ Κόμμερτων τῇ Βουγκαινβίλλ. [Θ.Χ.]

Βουγκερῶ (Adolphe Guillaume Bouguereau). Γάλλος ζωγράφος γεννηθεὶς ἐν La Rochelle τῇ 30 Νοεμβρίου 1825. Ἀριστεύσας ἐν τῇ ἐτήσιῳ διαγωνισμῷ (concours de Rome) ἐστάλη τῷ 1850 ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως εἰς Ἰταλίαν, ὅπου ἐτελείετο ποιεῖν. Διακρίθη ἰδίᾳ εἰς τὴν παραστάσιν μυθολογικῶν σκηνῶν καὶ εἰδωλλιακῶν.

Βουγκλέ. Χωρίον τῆς ὑποδιοικήσεως 'Αδερ-χιστάρ, οἰκούμενον ὑπ' 150 περίπου μουσουλμάνων. [Ε.]

Βουγλώσσον (Βοτ.). Βλ. *Αγγυσσα.

Βουγλώσσος. Ἰχθύς Βλ. Ψῆττα.

Βουγούμιλος ἢ Βουγυμίλοι. Χωρίον τοῦ δήμου Ὑπάτης, ἧς ἀπέχει $\frac{1}{2}$ ὥρ. Κάτοικοι 212.

Βουγουρούσλάν (Buguruslan). Π. τῆς εὐρωπαϊκῆς Ῥωσσίας, πρωτ. νομοῦ ἐν τῷ κυβερνεῖν τῆς Σαμάρας, ἐπὶ τινος ὁροπέδου καὶ παρὰ τὴν δεξιὰν ὁχθὴν τοῦ Κίεως. ἔχει κτηνοτροφίαν, μελισσοτροφίαν, πηγὰς ἀσφάλτου καὶ 19 390 κατ. (1884). [Π.Π.]

Βουδδ μέταλλον. Κράμα 4 μ. βισμούθιου, 2 μολύβδου, 1 κασιτέρου καὶ 1 καδμίου, τηχόμενον εἰς 60° (Πρβλ. Βισμούθιον καὶ Κάδμιον). [Ο.Α.Ρ.]

Βουδαπέστη. Βλ. Πέστη.

Βουδαρον ἢ Βουδορον. Ἡ ΒΒΔ ἔκρη τῆς Σαλαμίνος ἡ ἑρώνα πρὸς τὴν Μεγαρίδα, μεθ' ἧς νῦν συγκοινωνεῖ διὰ πορθμείου, ὅθεν καὶ Πέρομα καλεῖται ἀπέχει $\frac{1}{4}$ ὥρας τῆς Μονῆς τῆς Φανερωμένης. Οἱ Ἀθηναῖοι, πρὸς ἀπόκρουσιν τῶν ἀπὸ τῆς Μεγαρίδος ἐπιδρομῶν εἶχον οἰκοδομήσῃ ἐπ' αὐτῆς οὐρύριον οὐ λείψανα σῶζονται. [Π.]

Βουδδαῖς (Budweis). Πόλις τῆς Αὐστρίας, ἡ σπουδαιότερα τῆς μεσημβρινῆς Βοημίας, ἐν ἐκτεταμένῃ πεδιάδι καὶ ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὁχθῆς τοῦ Μέλδου, πλωτοῦ εἰς ἐκεῖνο τὸ μέρος. ἔχει ἐπισκοπεῖον, δύο γυμνάσια, πραγματικὸν λυκαίον, ἱεροσπουδαστήριον, ὥρατον δημαρχεῖον, θέατρον, νοσοκομεῖον, σιδηρόδρομον, ἀκμαῖον ἐμπόριον ζυλείας, γεωργίαν, κτηνοτροφίαν καὶ 23 845 κατ. (1880) [Π.Π.]

Βουδδαρδέτης (Woodwardit), ἔχει χροῖμα κυαντὸν καὶ διαφάνειαν, εἶνε δ' ἐντελὴς ὅμοιος τῷ λευκῷ (ἰδ. λέξ.). [Κ.Μ.]

Βουδδας, Βούδδα (σανσκρ.) εἶνε τιμητικὸν ἐπώνυμον τοῦ Γαουτάμα ἡ Σακιαμουνη, σημαίνον σαρῶς. Ὁ Σακιαμουνης, υἱὸς τοῦ Βουδδοῦ, βασιλεὺς τῆς ἐν τῇ βορείῳ Ἰνδικῇ Μαγάδας, ἔζησε κατὰ τὸν 7' π. Χ. αἰῶνα καὶ ἐγένεν ἰδρυτὴς τοῦ φέροντος τὸ ὄνομά του Ὁρηκεύματος. οὗτινος τὰ δόγματα αὐτοῦ μὲν προσωρικῶς εἰδίδωκε τοὺς μαθητάς του, οὗτοι δὲ μετὰ τὸν θάνατόν του συμβάνατα πιθανῶς τῷ 543 π.Χ. συνέταξεν ἐν βιβλίοις καὶ διέδωκαν.

Βουδδισμός. Τὸ ὑπὸ τοῦ Βουδδα ἰδρυθὲν φιλοσοφικὸν σύστημα, ὅπερ ἀνυψωθὲν εἰς ὁρητικὴν διδασκίαν καὶ ἐπικρατεῖ ἰδίᾳ ἐν τῇ νοτίῳ καὶ Ἀ 'Ασίᾳ ἥτοι ἐν τῇ Ἰνδικῇ, Σιάμ, Βιρμανίᾳ, Τσινκίῳ, Θιβέτ, Κίνα καὶ Ἰαπωνίᾳ. Αἱ Βουδδιστὰὶ ὑπολογίζονται σήμερον εἰς ὑπὲρ τὰ 300 ἑκατομμύρια. Κατὰ τὸν Β. πᾶν ὅτι βλέπομεν καὶ καθόλου πιστεύομεν ὡς ὑπάρχον καὶ αὐτὸς δὲ ὁ Θεός, εἶναι κενὴ τις ἀπλῶς καὶ ὑποκειμενικὴ τοῦ ἀνθρώπου πεποιθήσις ἄνευ πραγματικῆς ὑποστάσεως. Ἡ δὲ ἡθικὴ τοῦ Β. ἐδραζομένη εὐσιωδῶς ἐπὶ τοῦ δόγματος

τῆς μετεμψυχώσεως ἔχει ἐν περιλήψει ὡς ἑξῆς. Ἐπειδὴ πᾶσα ὑπαρξὶς ὑπόκειται εἰς πό-
νους καὶ βασάνους, ὁπίσταν διὰ τὴν ἄνθρωπον
ἀγαθὴν εἶναι ἡ ἐκμηδένισις αὐτοῦ (Νιρβάνα).
Ἄλλ' ἂν ἑτέρου πᾶσα ὑπαρξὶς εἶναι συνέπει-
α πράξεων τοῦ αὐτοῦ ὄντος ἐν προηγουμένη τινὶ
ὕπάρξει καὶ ὁ ἄνθρωπος μετὰ θάνατον μετεμ-
ψυχούται εἰς ἄλλην ὑπαρξιν ἀναλόγως τῶν
προτέρων αὐτοῦ πράξεων. Πρὸς τέλοςιν ἔρα
αὐτοῦ ἐκμηδένισιν ὀφείλει ὁ ἄνθρωπος νὰ ἀπέχῃ
πάσης χαρακτηρηστικῆς πράξεως, καὶ ἵνα κα-
ταρθῶσιν τοῦτο ὀφείλει νὰ εἶναι ἐλευθερὸς τῶν
παθῶν, ἀτινὰ εἶσι τὰ ἐλαττώσι τῶν πρά-
ξεων. Οὕτως ὀφείλει ὁ ἄνθρωπος νὰ ἀπο-
φύγῃ τὸν ὄρκον, τὸ ψεῦδος, τὴν συκοφαντίαν,
τὴν φόνον, τὴν κλοπὴν, τὴν ἐνδίκην, νὰ ζῇ
δὲ καθόλου ἐν μετριότητι ὧν ἐλεῆμων καὶ ἐγ-
κρατής. — Τὸ σύστημα τοῦτο ὡς διευτυπώθη ὑπὸ
τοῦ ἱδρυτοῦ οὐδὲνα παραδέχεται Θεόν ὑπὲρ τὴν
ἐπιδρασιν ὅμως τοῦ ἐν Ἰνδίας Βραχμάνισμοῦ καὶ
τῶν ἄλλων κατὰ τόπους θρησκείων μεταδληθῆ
πολυειδῶς, προσέλαβε δὲ χαρακτηρηστικὰ πολυει-
στικόν, τοῦ τε Βουδδα καὶ τῶν διαπρεσβυτέρων
ἐν τῇ ἐφαρμογῇ τῶν ἀρχῶν αὐτοῦ ὑποθέτων
εἰς περιωπὴν Θεῶν καὶ ἡμιθέων καὶ ἄλλων δὲ
πολλῶν Θεῶν εἰσαχθέντων ἐκ τῶν ἐκασταχοῦ
θρησκείων. Εἰς τοῦτους προσφέρουσιν οἱ πιστοὶ
θυσίας ἐξ ἀνθέων καὶ καρπῶν, ἀσκητικῆς ἀπα-
γορευμένης αὐτοῖς πάσης θυσίας ἀνιματηρᾶς.
Οἱ ἱερεῖς τῶν ζώων ἄγναι, διαφέροντες ἐν
τοῦτοις τῶν Βραχμάνων οἰτίνας τὴν γνῶσιν Θεο-
ροῦσιν ὡς καθήκον ἱερὸν — (Ο Β., διαδοχικῶς ἐν
Ἰνδικῇ τάχιστα, ἤτο κατὰ τὴν 3 π. Χ. αἰῶνα
ἡ ἐπικρατοῦσα αὐτότε θρησκεία ἔκτοτε ὅμως
ἐπελθούσης ἀντιδράσεως καταδιωχθῆ καὶ περιο-
ρισθεῖς εἰς τὰς πέραν τοῦ Γάγγου Ἰνδικῆς
διεδόθη ἐκείθεν εἰς Θιβέτ, Κίνα καὶ Ταμι-
λίαν. Εἰς Θιβέτ ματηρικήν κατὰ τὸν 14ον μ.
Χ. αἰῶνα καὶ ἡ ἔδρα τοῦ ἀνωτάτου τοῦ Β.
ἀρχιερεῖς, ὅστις ῥέει ἐν τῇ μογγολικῇ τὴν πύ-
τλον Δ α λ α ὡ λ α μ α ε, τῶν ἱερῶν καλουμέ-
νων Λ α μ α. Ἐν Εὐρώπῃ οἱ περὶ τοῦ Β. λεπτο-
μέρειαι ἐγνωσθήσαν ἀκριδῶς ἐπ' ἐσχάτων μό-
λις διὰ τὴν πρότερον δυσκολίαν πρὸς ἔρευναν
τῶν πανταριτικῶν πηγῶν τὰ ἥριστα δὲ
δὲ τῶν περὶ τοῦ Β. ἐκδομένων ἔργων εἶναι ὁ
Barnouf. Introduction à l'histoire du
Bouddhisme indien (1844) Köppen, die
Religion des Buddha (1857) Kern, der
Buddhismus und seine Geschichte
in Indien (1882). (P. E.)

Βουδιλτζα, Χωρίον τῆς ὑποδιοικήσεως
Μελένικου τῆς Μακεδονίας, ἔχει 100 κατ.
βουλγαροφώνους χριστιανούς. (P.)

Βουδίμπε, Χωρίον τῆς ὑποδιοικήσεως
Νευροκόπου τῆς Μακεδονίας οἰκούμενον ὑπὸ
350 περίπου βουλγάρων χριστιανῶν. (E.)

Βουδισμέρτζη, Χωρίον τῆς ὑποδιοική-
σεως Πριλάπου τῆς Μακεδονίας, οἰκούμενον

ὑπὲρ 200 περίπου βουλγάρων χριστιανῶν. (E.)

Βουδένον, Χωρίον τῆς ὑποδιοικήσεως
Βιδένων τῆς Μακεδονίας, οἰκούμενον ὑπὸ 280
βουλγαροφώνων, ἐξ ὧν ὡς 40 μουσουλμάνοι. (E.)

Βουδσχ (Bhudsch), Πόλις ἐκχυρὰ
τοῦ Ἰνδοστάν, πρωτ. τοῦ ὑπὸ τὴν ἀγγλικὴν
προστασίαν μικροῦ βασιλείου τοῦ Κούτς. Οἱ
ἄγγλοι κατέχουσι τὸ φρούριον Β ο υ ζ ῖ,
ἀπέχον 850 χμ. ΝΔ τῆς Σ ο υ ρ ἄ τ η ς. Ἐ-
χει κατ. 22308 (1881). (Π. E.)

Βουδωρος, Ποταμὸς ἐν τῷ ΒΑ τῆς
Κυβρίας, νῦν ποταμὸς τοῦ Μαντουδίου ἀποτε-
λούμενος ἐκ τῆς συμβολῆς (παρὰ τὸ Μαν-
τουδί) δύο ποταμῶν, καλουμένων πθανῶς
κατὰ τὴν ἀρχαιότητα Κηρέως καὶ Νηλέως,
καὶ ἐκβάλλων εἰς τὸ Αἰγαίον πέλαγος, παρὰ
τὸν ὄρμον Παλέκι. Τῶν εἰς αὐτὸν συμβαλλόντων
ποταμῶν ἄγνωστον τις ἐκαλεῖτο Νηλεὺς καὶ
τις Κηρέως τούτων θ' ὁ μὲν ὀρέμενος πηγάζει ἀπὸ
τοῦ ὄρους Ξερού, δεχεται δὲ τὰ ὕδατα τεσσα-
ρων ποταμῶν, ὧν τὰ μὲν δύο ἀπὸ 13 παραρ-
ρέουσι ἐκτερίοντες τῆς Ἀγ. Ἀννης, τὰ δ'
ἀπὸ Ν πηγάζουσιν ἐκ τοῦ ὄρους Μακίστου (Καν-
δύλι). Ὁ δὲ νότιος πηγάζει ἀπὸ παρωρεῖας
τοῦς τῆς Διφύρας (Πυξάρια) καὶ δεχεται τὰ
ὕδατα ἐνός μόνου ποταμοῦ. Εἰς τοὺς ποταμούς
τούτους ἀπεδίδετο ἰπὸ τῶν ἀρχαίων ἡ ἰδιότης
τοῦ μεταδύλλειν τὰ πρῶτα εἰς λευκὰ μὲν τὰ
ἀπὸ τοῦ Νηλέως πίνοντα, εἰς μέλανα δὲ τὰ
ἀπὸ τοῦ Κηρέως. Ἡ ὑπὸ τοῦ Βουδωρου κορυφου-
μένη εὐρύτερος πεδιάς ἀνέκατὰ τὴν ἀρχαιό-
τητα εἰς τὴν πόλιν Κηρήνθου. (Π.)

Βουένος-Άϊρες (Buenos Ayres
ἤτοι εὐάερος). 1) Πόλις τῆς μεταμερινῆς Ἀμε-
ρικῆς πρωτεύουσα τῆς ἑνωμένου πολιτείας καὶ
τῆς Ἀργεντινῆς Δημοκρατίας. Καίτοι ἐπὶ τῆς
δεξιᾶς ὁρίως τοῦ Πλάτα, καὶ μετ' ὅλον τὸ
δυσπρόσιτον τῶν ἐλθόν ἔχει ἐκτεταμένον
ἐμπόριον, ἰδίως μετὰ τῆς Ἀγγλίας, τῶν Ἡν.
Πολιτ. τῆς Ἀμερικῆς καὶ τῆς Βρασιλίας. Τὰ
περιγύρα αὐτῆς καλύπτονται ὑπὲρ κήπων οἱ
ἵπποι ἐν αὐτῇ εἶναι τότεν κοινοί, ὥστε πάντες,
πλούσιοι καὶ πτωχοί, θυναντοὶ νὰ ἔχουσιν εἰς
τὴν διαθέσιν των. Τὰ κτήνη εἶναι γλυκὰ καὶ
ὕγιατα, ἐξ οὗ καὶ τὸ ὄνομα τῆς. Οἱ κάτοικοι
εἶναι εὐρωπαιοὶ καὶ ὡς οἱ, αἱ γυναῖκες ἴδιως
δουλοῦσι ἐπὶ γάτοι καὶ προσηνεῖα. Πολλοὶ
κατάγονται ἐξ Ἰσπανῶν, κατοικηθέντων ἐκεῖ
πρὸ τριῶν αἰώνων. Αἱ κτήν τάξεις ἀποτε-
λοῦνται κατὰ τὸ πλεῖστον ἐξ ὁργάνων Ἰν-
διαν, λαλοῦντων ὅμως τὴν ἰσπανικὴν. Οὐδε-
μία ἄλλη πόλις τῆς Ν Ἀμερικῆς ἔχει τόσα
ἐκτεταμένον ἱερῶτα, ὅσα αὕτῃ. Τερρὸν
ἡ Β Α τῷ 1535 ὑπὸ τοῦ Ἰσπανοῦ Δὲν
Πιτρου δὲ Μαδρίτ, ἐκτακθῆται ὑπ' αὐτοῦ
Πόλις τῆς Ἀμερικῆς. Τὸ 1810 ἔσχε ἱσπα-
νιστοῦσαν ὑπὸ τῶν Ἰνδιαν ἀνταρσίαν τοἰ 1850.
Τῷ 1770 ἐγένετο πρωτεύουσα τῆς ἀντιβοι-
λείας τοῦ Βουένος Ἀϊρες, τῷ 1808 ἐκυριεύθη

ὑπὸ τῶν Ἀγγλῶν. τῷ δὲ 1810 ἀνεκηρύχθη ἐν αὐτῇ ἡ δημοκρατία. Ἐχει ἐπισκοπεῖον, πανεπιστήμιον, ἀστεροσκοπεῖον, ὀχυρώτατον φρούριον, ὁδούς κανονικωτάτας ἀξιολόγους οἰκισμοῦ: τὸ Κ α ῖ ῖ λ θ ο ν ἡ δημοκρασίαν, τὴν Π α κ ὀ β α ν, εἶδος ἀγορᾶς μετὰ στοῶν, τὸν μητροπολιτικὸν κλῆρον, τὸν τοῦ Ἁγίου Φραγκίσκου, τὸ νομισματικὸν, τὸ βουλευτικὸν κτλ. βιβλιοθήκη, ταχυδρομείον, ὕδαν τουργία, κτλ. καὶ 516 980 κατ. (1891), ὧν πολλοὶ Ἀγγλοὶ καὶ Γάλλοι.

2) Μία τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς Ἀργεντινῆς Δημοκρατίας πολιτικῶν. Συνορεύει Ν καὶ ΝΑ πρὸς τὸν Ἀτλαντικὸν Ὠκεανόν, Β. πρὸς τὰς ἐπαρχίας τοῦ Ἐντερριος καὶ τοῦ Ρίο δὲ λα Πλάτα. ΒΔ πρὸς τὴν ἐπαρχίαν Καρδόβης καὶ ΝΔ πρὸς τὴν Μέλανχ ποταμόν. Ἐχει ἐμβαδὸν 116 περίπου τ.χ.μ. καὶ 850 000 κατ. (1888) ἄνευ τῆς πόλεως Βουένος Ἀϊρες, ἔδαφος εὐφορὸν, ἀπεράντους πεδιάδας, λαγομένους Πάμπας, εὐθὺς περιπλανῶνται ὀχθρεῖς τινες φυλαὶ καὶ πολυάριθμοι ἀγρίαι κτηνῶν. Ἡ γεωργία δὲν εἶναι ἀνεπτυγμένη. Τὸ κρῖτος τοῦτο ἐκπευχθῆ ἀνεξάρτητον ἀπὸ τῆς Ἰσπανίας τῷ 1810, καὶ διεδραμκτικῶς μέγα μέρος κατὰ τὸν ἄγωνα τῆς ἀνεξαρτησίας. [Π.Π.]

Βουζαζιον (Buzen). Πρωτεύουσα ἐμιονόμου νομοῦ τῆς Ῥωμανίας παρὰ τὸν ποταμὸν Βουζῆον κειμένη, καὶ ἔχουσα 14,000 κατ. Σταθμὸς συναντήσεως τοῦ σιδηροδρόμου Βουκο-Βραβίας καὶ Β.-Φωζανίου. [Π.Π.]

Βουζάν (Buzan). Ἐξ τῶν μεγάλων βραχίωνων τοῦ Βόλγα. ὅστις ἐνοῦται μετὰ τοῦ Ἀχτούδα καὶ χύνεται εἰς τὴν Κασπίαν θάλασσαν. Διεκρούμενος εἰς δύο βραχίονας. Ἐχει μήκος 157 χμ. καὶ εἶναι πλωτός. [Π.Π.]

Βουζι. Χωρίον τοῦ δήμου Βαχυμακῶν τῆς ἐπαρχ. Δομοκού. ἔχον 858 κατ. Ἐπὶ τουρκοκρατίας κτωμαίετο ὑπὸ Τούρκ. Κονιάρων. [Π.]

Βουζι (Bougie), ἀραβιστὶ Βουδδαγιαχ, λατινιστὶ Saldæ. Πόλις τῆς Ἀλγερίας ἐν τῇ Κωνσταντίνῃ, κειμένη παρὰ τὴν Μεσόγειον. κατὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ ἐμιονόμου ποταμοῦ. Ἀπέχει 220 χμ. ΒΔ τῆς Κωνσταντίνης καὶ 180 χμ. Δ τῆς Ἀλγερίας. Ἐχει δὲ 12 167 κατ. (1886), λιμένα εὐρύτατον καὶ ἀτραχὺ, τρία φρούρια, ἐργοστάσια γεωργικῶν ἐργαλείων, ἐμπόριον ἐλαίου, καὶ ἱδίας κηροῦ, μέλιτος καὶ σιτηρῶν. ἔδαφος βελτιώδες, ἀλλ' εὐφορὸν. Κατεκτήθη ὑπὸ τῶν Γάλλων τῷ 1833. [Π.Π.]

Βουζιὰ (Bos.) καὶ Ἀβυζιά, καὶ Ἀβυσία, κοινὰ ὀνομαστικὰ τῆς Ἀ κ τ ῆ ς (βλ. λ.) τῆς Χ α μ α : ἁ κ τ ῆ ς (Sambucus Ebulus L.). [Θ.Χ.]

Βουθρωτός (Σταρ. Βυζ. καὶ Βύσταθ. εἰς Διονύς, 321) καὶ Βουθρωτόν (Στραβ. 7, 324

καὶ Πτολ. Γ'. 13, 3), καὶ Βουτρωτός (Διον. Ἀλικαρ. 1, 51 καὶ Μέγ. Ἐτυμ.), τὸ ἐθνικὸν Βουθρωτίος, πόλις τῆς Ἠπείρου, κειμένη ἐπὶ τῆς ἐν Χαιονίᾳ Κεστρίνης ἀκριβοῦς ἀπέναντι τῆς ΒΑ παραλίας τῆς Κερκυρας, ὅπου ἡ νῆσος ἐλάχιστα απέχει ἀπὸ τῆς ἀντικειμένης στερεᾶς, καὶ ἰδρυμένη ἐν τόπῳ χειρωνακίζοντι ἐπὶ τῷ στόματι τοῦ καλουμένου Πηλώδους λιμένος. ὅστις τὸ πάλαι καὶ θαρινῶς ὀνομαζέτο τὸ Παλῶδες (Πλουτ. περὶ ἐκκλησιῶν, χρηστ. 17) καὶ τὰ ἱαλόνετα (Ἀππιαν. Ῥωμ. Ἐμφυλ. Β', 55), νῦν δ' ἐστὶ πλοηνώτατα ἡ λιανοθάλασσα τῆς Ἰερόδολις ἡ κατ' ἄλλους τοῦ Ἀρμυροῦ. Ἐπὶ τῶν ἀρχαίων χρόνων αἱ παρὰ τῷ Β. σπουδαῖαι ἰχθυοφόροι λίμναι καὶ αἱ λαμπραὶ περὶ αὐτὸν πρὸς νομὴν πεδιάδες ἀνῆκον κατὰ πᾶσαν πιθανότητα τοῖς Κερκυραίοις, ἀποτελοῦσαι τὴν πέραν οἰκίαν γῆν αὐτῶν, ἣν μνημονεύει ὁ Θουκυδίδης (Γ' 85, 2). Ἐκ ταύτης δ' ἐπορίζοντο οἱ πάλαι, ὡς καὶ οἱ νῦν Κερκυραῖοι τοὺς περιφρήτους Κεστρίτικους βόας καὶ ἐκ τῶν ἐνταῦθα λιμνῶν τοὺς ἀρθόλους καὶ παχείς ἰχθῆς. Τὸ εἶδος τῆς πόλεως παραγεται ἐκ τοῦ βόους καὶ θρωσκῶ ἡ θόρυμι, καὶ προδήλως ἐδόθη αὐτῇ ἐνεκα τῶν πλουσιῶν τῆς χώρας βοουκόλιον. Ἐπὶ δὲ τῶν Ῥωμαϊκῶν χρόνων ἐνεκα πολιτικῶν λόγων ἐπλασθῆ τὸ μῦθεμα, ὅτι ἡ πόλις ἐκτίσθη ὑπὸ τοῦ Πριαμίδου Ἐλένου, ὅστις πᾶσαν κατέβαλε προσπάθειαν ὅπως ἀνασυστήσῃ ἐν τῇ Ἠπειρωτικῇ χώρᾳ νέον Τρωικὸν κράτος καὶ ἔκτισε νέα Πέργαμα καὶ ἐκάλεσε δύο παρὰ τὴν πύλιν ποταμούς Ξάνθον καὶ Σιμόνεντα. Τὴν παράδοσιν δὲ ταύτην ἀειμνηστον ἐποίησαν ὁ Βαργίλιος διὰ τοῦ περιπλοῦς ἐπεισοδίου, ἐν ᾧ ἀφηγείται τὴν προσόρμισιν τοῦ Αἰνείου εἰς τὴν Ἠπειρωτικὴν παραλίαν καὶ τὴν ἐντεῦθεν μετάδρασιν εἰς Β., ἐνθα εὗρε τὸν Ἐλενον καὶ τὴν σύζυγον αὐτοῦ Ἀνδρομάχην (Γ' 291 καὶ ἔξ.). Τῷ 49 ἔτει π. Χ. ὁ Β. κατελήφθη ὑπὸ τοῦ Καίσαρος, ὅτε οὗτος ἐπεραιώθη εἰς Ἠπειρον, ἵνα καταπολεμήσῃ τὴν Πομπήιον (Caes. Β. C. 111, 16). Μικρόν δὲ πρὸ τῆς ἐκτουθ δολοφονίας (45 π. Χ.) ὁ Καίσαρ διανοεῖτο νὰ ἐκπέμψῃ ἀποικίαν εἰς Β., ἀλλ' ὁ ἀποικισμὸς τῆς πόλεως δὲν συνετέλεσθη ἐπὶ Καίσαρος, ἀλλ' ἐπὶ Αὐγούστου, δι' Ἰταλῶν φυγάδων (Στραβ. 7, 7, 5. καὶ Πλίν. Ν. Η. IV 4). Ἡ Ῥωμαϊκὴ αὕτη ἀποικία, καίπερ οὐδέποτε ἀκμάσασα, εὐνοήθη ὁμως τοσαύτου ὑπὸ Γ. Πομπωνίου τοῦ Ἀττικοῦ, ὥστε οὗτος ἐκτίσαστο οἰκημα ἐν Β. (Cic. ad Attic. II 6), ὅπου διέμενε πρὸ τοῦ 60 π. Χ. ἔτους καὶ πολυτρόπως ὠρέλησε τοὺς Βουθρωτίους. Κατὰ τὸν ἐν ἔτει 535 μ. Χ. δημοσιευθέντα Συνέκδημον τοῦ Ἰεροκλέους ὁ Β. ἦτο μία τῶν δώδεκα πόλεων, αἵτινες ἀπετέλουν τὴν ἐπαρχίαν τῆς Παλαιᾶς Ἠπείρου (Hierocl. Syn. ἐκδ. Parthey, σ. 15), ἐτιμάτο δὲ καὶ δι' ἐπισκοπικῆς ἑδρας, ὑποκειμένης τότε τῷ μητροπολίτῃ Νικοπόλεως. Ἐπὶ

της εισβολής των Νορμανδίων κατὰ της Ἑλλάδος ὁ ἡγεμὼν αὐτῶν Ῥοβέρτος ὁ Γουισκάρδος ἐκυριεύει τὴν Κερκύραν καὶ τὸν Β. ἢ Βοθροντόν, ὡς καλεῖ τὴν πόλιν Ἀναή ή Κομνηνή (ἐκλ. Βενετ., σ. 79), κατὰ τὴν 22 Μαΐου 1081 (Anon. Bar. Chr. R. I. S. 16' σελ. 153), ἀλλὰ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ῥοβέρτου ἐν 1085 ἀπώλεσαν παραυτίκα οἱ Νορμανδοὶ τὰς ἐν Ἠπειρίῳ γενομένας ὑπ' αὐτῶν κατακτήσεις. Ἀξίον δὲ σημειώσεως ἐστὶν ὅτι τὸ χρονικὸν τοῦ βασιλέως Ῥορικού τοῦ δευτέρου, τὸ ἀποδιδόμενον εἰς Βενεδικτον, ἡγούμενον τοῦ Peterborough, καὶ συγγραφὴν περὶ τὸ 1192, διηγείται, ὅτι ἐπὶ τῆς Ἠπειρωτικῆς ἀκτῆς, ἀπεινῶντι τῆς νήσου Κερκύρας, καθίσταται ἐγκαταλειμμένον φρούριον, ὀνομαζόμενον Bientrost. ἐν ᾧ ἐγεννήθη Ἰουδὺς ὁ Ἰταλικῶς (Gesta regis Henrici Sec. Benedicti Abbatis, ἐκδόσις Stubbs, London 1867. Β' σ. 205). Μετὰ τὴν ἀλυσιν Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τῶν Φράγκων τῷ 1204 ὁ Β. ἀπετέλεσε μέρος τοῦ δεσποτάτου τῆς Ἠπειροῦ. Οἰκιστὴν δὲ ὁ δεσπότης Μιχαὴλ ὁ Β' τὴν συμμάχον τοῦ βασιλέως τῆς Σικελίας Μαυροβίου, ἐξέδωκεν αὐτῷ τὴν ἐκ τοῦ θυγατέρα Ἑλένην, παραχωρήσας τῷ γαμβρῷ ὡς προῖκα μετὰ τῆς Κερκύρας καὶ ἄλλων ἐν Ἠπειρίῳ πόλεων τὸν Β. ὅστις βραδύτερον περιῆλθεν εἰς τὴν κτήσιν τῶν Ἀνδραγαυῶν βασιλέων τῆς Νεαπόλεως καὶ τῶν ἡγεμόνων τοῦ Τάραντος. Ἀλλὰ μετὰ τὴν ἐν ἔτει 1388 ἐκουσίαν παράδοσιν τῆς νήσου Κερκύρας τοῖς Βενετοῖς καὶ ὁ γειτὼν Β. ἦ, ὡς τότε ὀνομαζέτο, βοθροντός σχεδὸν ταυτοχρόνως, τῇ 11 Ἰουνίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους, ὑπέστη τῇ Βενετίᾳ. Ἡ κτήσις τοῦ Β. δικαίως ἐθεωρεῖτο ἀνέκδοτον ὑπὸ τῶν Βενετῶν ἀναγκαιοτάτη πρὸς ἀσφαλὴ διατήρησιν τῆς Κερκύρας, ἥς ὁ Β. ἦτο ἡ κλεις κατὰ τὸν Σκουῦτον (Marino Sanuto, Diarii II 234)· κατεβλήθη δὲ μαγιστὴ ὑπὸ τῶν Βενετῶν φροντίς πρὸς ἐντελὴ ὁχύρωσιν τοῦ φρουρίου, ὅπου ἦτο ἡ προστασία καὶ ὁ δεσμός τῆς νήσου Κερκύρας ἐς θαλάμους (Sathas M. H. H. E' σ. 250). Ἡ φρουραρχία τοῦ Β. ἦτο μία τῶν ἀρχῶν τῶν ἐξαρτωμένων ἐκ τῆς πόλεως Κερκύρας. ἀνεδεικνύετο δὲ ἐπὶ ἐν ἔτος φρουραρχος ὑπὸ τοῦ Κερκυραϊκοῦ Συμβουλίου εἰς τῶν Κερκυραίων πολιτῶν. Τὰ πλοῖστα ἰχθυοτροφεῖα τοῦ Β. ἐμεισθύντο κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τῆς Βενετικῆς κυριαρχίας ἀντὶ εἰκοσι δύο γιλιὰδων δραχμῶν, ἐν αὐτοῖς δὲ ἀλιεύοντα εἰκοστήκις μύρια κατ' ἔτος Βενετικῇ λίτραι ἰχθύων, ὧν τὰ μὲν τρία τέταρτα μεταφέρονται καὶ διπλώνονται ἐν Κερκύρᾳ, τὸ δὲ λοιπὸν τέταρτον ἐν Ἠπειρίῳ. Ἡ πόλις κατοικεῖτο βεβαίως μέχρι τέλους τοῦ 13' αἰῶνος, ἀλλ' αἱ περὶ αὐτὴν λιμενεβάλλεσσαι καὶ αἱ καθ' ἐκάστην ἰσημερίαν ἐπινελατμενόμεναι πλημμυραὶ τῆς χώρας, οὕτως εἰς ἔκρον χθιμαλῆς, καθίστανον τὸν τόπον λίαν νοσηρὸν καὶ ἐποίουν τοὺς κατοικοὺς δημέραι ἀραιότε-

ρους, ὥστε ἡ πόλις παντάπασιν ἡρημώθη κατὰ τὸν 16' αἰῶνα, ἔμεινε δὲ μόνον τὸ φρούριον καὶ ἡ οὐκ ἀριθμὸς αὐτοῦ φρουρᾶ. Κατὰ τὴν ἐν Καμπορορίῳ συνθήκῃ ὁ Β. καὶ ἡ περὶ αὐτὸν χώρα περιχωρήθη τοῖς Γάλλοις, ἀποτελέσασα μετὰ τῆς Κερκύρας, τῶν Παξῶν καὶ τῆς Παργας τὸν ἑνα τῶν τριῶν νομῶν, εἰς οὓς διήρσαν τὰς πάλαι ἐν Ἀνατολῇ Βενετικῆς κτήσεις οἱ δημοκρατούμενοι Γάλλοι κατὰ τὴν διάταγμα τῆς 7 Νοεμβ. 1797. Ἀλλ' ἡ ἀρχὴ τῶν Γάλλων δὲν παρετάθη ἐν Β. ὑπὲρ τοὺς ἐκκαίδεκα μῆνας, διότι πιεζόμενοι ὑπὸ τοῦ διαδοχικοῦ Ἀλῆ Πατᾶ ἠναγκάσθησαν νὰ ἐκκενώσωσι τὸ φρούριον καὶ ν' ἀνατινάζωσιν αὐτὸ εἰς τὴν ἕρᾳ δι' ὑπὸνόμεν. Τὰ εἰρεπία τῶν τειχῶν τῆς πόλεως ἀποκίεας τῶν Ῥωμαίων σώζονται μέχρις ἡμῶν, ἐνδὲς ἀγγλικῶν μιλίων περίμετρον ἔχοντα, μετ' αὐτῶν δὲ ἀναμειγνύεται λειψάνα Ἑλληνικῶν καὶ Βυζαντινῶν κτιρίων, δεικνύοντα ὅτι ἡ πόλις ἐφυλάττε πάντοτε τὴν αὐτὴν τοποθεσίαν, ὅπου δὲ ἄλλοτε ἔκειτο πόλις ἀκλαία καὶ ἱσχυρά, ὑπάρχουσι νῦν πενιχρὰ μόνον εἰκήματα πρὸς καταφυγὴν θλίψιν ἄλλων, κατ' ἑτος μυθουμένων τὰ χυλοτροφεῖα. [I.A.P.]

Βουβατρική. Ἰδὲς κλαδὸς τῆς ἐν γένει κτηνιατρικῆς ἐπιστήμης ἀσχολούμενος αποκλειστικῶς εἰς τὰς εἰς τὸ γένος τοῦ βοῦς ἐπιγινόμενας εἰδικὰς νόσους. Ἡ Β. ἐξ ὧν ἡ κτηνιατρικὴ ἱστορία μάς γνωρίζει, φαίνεται κατὰ τι μεταγενεστέρως ἐξελικόμενῃ ἢ ἢ ἰππιατρικῇ τὴν σήμερον ἐν ἀπάτῃ τῇ ἰουρώπῃ εἰς μέσην ἐνθα συστηματικῶς ἐπαγγέλλονται τὴν βουβατρικήν, τοὺς κτηνίους γνωρίζουσιν ὡς βουβατρικούς· ἡπειρα ἀναφέρονται ἐν τῇ κτηνιατρικῇ οἰκολογίᾳ τὰ περὶ Β. συγγράμματα, ἐξ ἀρχαιοτάτης ἐποχῆς χρονολογούμενα, ὡς π.χ. τὸ τοῦ Junius Moderatus Collumela κατὰ τὸ 40 π.Χ. δημοσιευθὲν ἐκ τῶν νεωτέρων δὲ σχολάζονται τὸ τοῦ Pouch Traité pratique des maladies de l'espèce bovine καὶ τὰ τοῦ Büchner, τοῦ Wagenfeld καὶ τοῦ Baumeister. [Γ.Ν.Π.]

Βουβλλιών (Bouillon). Παιδιὸν βοσκᾶτον τῆς Καπὼ Λοραινῆς, καὶ νῦν ἐν τῇ βέλγικῇ τμήματι τοῦ μεγάλου βοσκάτου τοῦ Λουξεμβούργου, παρὰ τὰ γαλλικὰ σύνορα, περιλαμβάνον διαώδη καὶ βοεινὴν ταινίαν τῶν Ἀρδεννῶν. Ἐχει ἐμβαδὸν 385 τ.χμ., μίαν πόλιν καὶ 21 κώμας ἢ χωριά. Ἡ πρωτεύουσα τοῦ Β. (Βύλιν), ἔσχα τὸ πάλαι τῶν βοσκῶν, καίτοι μεταξὺ ἀποτόμων ὁρῶν παρὰ τὴν Σεμού, 15 χμ. Β.Α. τοῦ Σεδὴν, καὶ ἔχει 2578 κατοικοὺς [Π.Π.]

Βουβλλιών (Βουβουβίος II). Ὁ περίφημος βασιλεὺς τοῦ ὑπὸ τῶν Φράγκων μετὰ τὰ τέλος τῆς πρώτης σκαυροροικίας ἰδρυθέντος βασιλείου τῆς Γερουσαλῆμ. Ὡν υἱὸς τοῦ Βούσταθίου τῆς Βουβλῶνης πρεσβύτατος, ἔλαβε τὰ

πρῶτον τὴν κομητείαν Βουλγαλῶνος ἐν Λουξεμβούργῳ. ἔξ οὗ ἔσχε καὶ τὸ ὄνομα, εἴτε δὲ πρὸς ἀμοιβὴν τῆς συνδρομῆς, ἢν παρέσχε τῷ αὐτοκράτορι Ἑρρίκῳ Δ' ἐναντίον τοῦ ἀντιπάλου αὐτοῦ Ῥοδόλφου τῆς Σουηδίας. ἔλαβε τὸ δουκάτον τῆς κάτω Λοθαριγγίας. Τῷ 1096 μετέσχε τῆς πρώτης σταυροφορίας ὡς ἡγέτης αὐτῆς, καὶ διὰ τὴν ἡλικίαν δὲ καὶ διὰ τὴν αὐτέλειαν καὶ τὴν σύνεσιν ἣτο οἰονεῖ ὁ Νέστωρ τῆς στρατικῆς ταύτης. Μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Ἱερουσαλὴμ (3 Ἰουλίου 1099), καθ' ἣν ἦτο εἰς τῶν ἀνδρείων ἐφορησάντων κατὰ τῶν τειχῶν, ἐξελέγει βασιλεὺς τοῦ Ἰερουζαλήμ τῆς βασιλείου τῆς Ἱερουσαλὴμ, καὶ μετ' ὀλίγον (31 Ἰουλίου 1099) νικῆσας παρὰ τὴν Ἀσκάλωνα τοὺς Αἰγυπτίους ἐγένετο κύριος τῆς ὅλης Παλαιστίνης. Ἐτελεύτησε τὸ ἐπόμενον ἔτος 1100. Τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἔμεινε παροικισμὸς γινώσκοντα ἱπποτικῆς ἀρετῆς. [Π.Κ.]

Βούκκου (Buckau). Πόλις τῆς πρωτ. Σαξονίας ἐν τῷ διαμρ. Μγκδεδούργου. Κεῖται παρὰ τὴν ἄριστεράν οὐχθιν τοῦ Ἑλβ. καὶ τὸν πειρηδρόμον τῆς Λειψίας. 2 χμ. Ν τοῦ Μγκδεδούργου. ἔχει ἐργαστήρια χημικῶν εἰδῶν, πορσελλάνης, σακχαρώς, βαρεῖα, μηχανουργεῖα κτλ. καὶ 16049 κστ. (1885). [Π.Π.]

Βουκεντούρος (Buccentoro) ἐκαλεῖτο ἐν Βενετίᾳ τὸ μεγαλύτερον πλοῖον οὗ ἐπιβατικὸν κατ' ἔτος ἀπὸ τοῦ 1811. κατὰ τὴν ἐορτὴν τῆς Ἀναλήψεως ὁ Δόγης ἀνήγαγε πανηγυρικῶς μικρὸν ἐν τῷ Ἀδριατικῷ πελάγει καὶ ἐρρίπτεν εἰς τὴν θάλασσαν θαυόλιον ὡς μνηστεύμενος αὐτὴν ἡ τελετὴ αὕτη ἐγένετο πρὸς ἐνδείξιν τῆς θαλασσοκρατικῆς τῶν Βενετῶν. [Εἴγ.]

Βούκερως (Βοτ.) ἡ Βούκερως, ἀρχαία ὀνομασίς τῆς Τριγωνοπέλλης τῆς Τήλεως (Trigonella Foenum Graecum L.). φυτὸν ποώδες τῆς οἰκουμένης τῶν Κολοβακθῶν, αὐτοφυτὸς ἐν τῇ Ἀνατολῇ καὶ θεοραπευόμενον εἰς χορτονομὴν καὶ διὰ τὰ σπέρματά, ὧν τὸ ἕλκειον σατυρικοῦτον (Semen Foeni Graeci). [Θ.Χ.]

Βούκερως (Ζωολ.) (Buceros). Πτηνὸν ξηροβιτικόν. ἔχον ῥάμφος μακροτάτον, παμμιγέστον, δρεπανοειδές, ἐρ' οὗ ἐπικαθίσταται προεξοχή ἡ ἀπλή ἀκμή λαία, πόδας δὲ βραχεῖς ἰσχυροὺς, μυῶδεις. Ἀπαντᾷ εἰς τὰς θεομοτέρας χώρας τοῦ πύκτου κόσμου, ἐνδιατρίβει δὲ κυρίως εἰς τὰ πυκνὰ δάση τὰ συνορεύοντα μετὰ καλλιεργηθέντων πεδιάδων. καὶ ἰδίως φυταίων ἀρώματικῶν φυτῶν. Ἀπερίον ἐν αὐταῖς μεγίστας κηκτισσοφάς. Τρέφεται οὐ μόνον ἐξ αρώματικῶν φυτῶν, ἀλλὰ καὶ ἐκ γαστρῶν βλαστῶν, ἐντόμων καὶ ἐκ θηρηματικῶν διὰ τοῦτο θεωρεῖται καὶ ὡς παρορράρον. ἵππεται βοτάνης καὶ βαρέως. ὅπου ἀποδίδεται οὐ μόνον εἰς τὸ βοσγὸν τῶν περὶ γῆν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ μέγα ῥάμφος αὐτοῦ. Κράζει λίαν δυσπρό-

στος. Πηγύνει τὴν νεοτικὴν τοῦ ἐντὸς κορμῶν γρηκτῶν δένδρων καὶ τίκτει ἐν ταύτῃ 4—5 ὥσ' ὧν τὸ μέγεθος δὲν εἶναι ἀνάλογον πρὸς τὸ μέγεθος τοῦ σώματος τῆς θηλείας. [ΝΑ.]

Βουκέφαλα. 1) Ὁλομα ἀρχαῖον τοῦ δυτικοῦ χωριωτηρίου τῆς Ἑρμιονίδος, νῦν καλούμενον Κορακιά (Ὁ Πικτανίς (2, 31, 7) θέτει αὐτὸ πρὸς Α τῆς Ἑρμιονίδος, ἀλλὰ τὸ λάθος προφανές (Ὁρα Γεωγρ. πολιτ. Ἀργολ. καὶ Κορινθίας Ἀντ. Μηλιαράκη, σελ. 255).

2) Πόλις ἀρχαία μεσαιεὶα τῶν βορειανατολικῶν Ἰνδιῶν κτισθεῖσα ὑπὸ τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου παρὰ τὸν Ὑδάτην ποταμὸν. Παρὰ τοῖς ἀρχαίοις συγγράφεσι καλεῖται καὶ Βουκεράλα, Βουκεράλεια, Βουκέφαλος. [Α.Μ.]

Βουκεφάλης, ἵππος Ἀλεξάνδρου τοῦ μεγάλου, ἐν ᾗ δὴ ζῶντος τοῦ πατρὸς Φιλίππου εἶχεν ἀνάγει εἰς αὐτὸν ἐκ Θεσσαλίας ὁ Θεσσαλὸς Φιλόναικος ὧμιον δέκα καὶ τριῶν ταλάντων. Καὶ ὁ μὲν ἵππος ἦτο τοσοῦτον ἄξιος καὶ δυσανάδατος, ὥστε ὁ Φίλιππος διέταξε ν' ἀπαγγαῶσιν αὐτόν. Ἀλλ' ὁμοῦς ὁ Ἀλέξανδρος παραλαβὼν τὴν ἡνίκα καὶ στρέψας τὴν κεφαλὴν τοῦ Β. πρὸς τὸν ἥλιον ἠδυνήθη νὰ θαυμάσῃ αὐτόν, μὴ ταχισμένον πλέον ὑπὸ τῆς προσοπιστοῦσης καὶ σκληρομένης σκιάς αὐτοῦ (Πλούτ. Ἀλέξ. 6). Ἐκτοτε δ' ἀπέβη ὁ Β. ὁ βασιλικὸς ἵππος τοῦ Ἀλεξάνδρου, ὅστις αὐτοῦ μόνου ἐπέβαιναν ἐν ταῖς μάχαις. Λέγεται δὲ, ὅτι ὁ Β. ἀγυμνὸς μὲν ὧν παρεῖχεν ἀναδῆναι τῷ ἱπποκρίτῳ, κοσμηθεὶς δὲ τοῖς βασιλικαῖς προκοσμίαις καὶ περιδερκοῖς οὐδένα προεῖπε πλὴν αὐτῶν Ἀλεξάνδρον. (Πλούτ. ἵππος τῶν ζῶντων φρονιμώτερη 14). Συμμετασχὼν δ' οὗτω τῶν μεγάλων τοῦ βασιλέως ὁ Β. ἐτελεύτησε, τριάκοντα ἡβὴ ἐτῶν γεγενησ, κατὰ τὴν πρὸς τὸν Πύρρον μάχην (Στράβ. XV, 698) ἡ ὀλίγον μετ' αὐτὸν ἐκ τῶν τοχυμάτων ἡ τοῦ γήρους (Πλουτάρχ. Ἀλέξ. 61). Τὴν 3ῃ θάνατον αὐτοῦ ἐβόρηντην ὁ Ἀλέξανδρος ὦ περ φύλου ἀνδρὸς, καὶ οἰκίστας πόλεον παρὰ τὸν Ὑδάτην ἐκάλεσεν αὐτὴν Βουκεράλειαν. Ἐκαλεῖτο δ' ὁ Β. οὕτως ἀπὸ τοῦ πλάτους τοῦ μετώπου (Στράβ. ἐνθα ἀνωτ.) ἡ δὲ τὸ Βουκέφαλος ἐκαλεῖτο ἐν Θεσσαλίᾳ οἱ ἵπποι εἰς οὓς ἐνεκαίετο βοὸς κεφαλὴ (Ἡρόδ. ἐν λ.). [Α.].

Βουκέφαλος Λιμὴν ἀρχαῖος ἐν τῇ βορειοανατολικῇ παραλίᾳ τῆς Ἀργολίδος περὶ τὸ Σπείρειον ἀκρωτήριον (Πτολεμ.). [Α.Μηλ.]

Βουκέφαλος ἵππος (Ἱππολογία). Ἴππος αὐτῆς ἡ κεφαλὴ ἐμοιάζει κατὰ τὴν ἀντομικὴν διπλοῦσιν πρὸς τὴν τοῦ βοός. Τοιαυτὴ κεφαλὴ παρουσιάζει μέγαν ὄγκον, δυσανάλογον πρὸς τὸ λοιπὸν σῶμα καὶ εἶναι βραχεῖα μὲν κατὰ μήκος, υπερβολικῶς δ' ἐυρεῖα καὶ ἐκτεταμένη κατὰ τὴν κορυφὴν καὶ ἔπειτα μὲν κατὰ τὸ ἄκρον τοῦ προσώπου, εὐρυτάτη δὲ καὶ μυώδης τοῦναντίον κατὰ τὰς παρειάς.

Β. εἶσιν οἱ ἐκ ταπεινῆς καὶ γαύνου γενεᾶς καταγόμενοι, εἶναι δὲ κατὰ τὸ πλείστον νωθεῖς καὶ βραχύσωμοι. [Γ.Ν.Π.]

Βούκιγγαμ. α') Γεώργιος Βιλλιέρος δούξ Β. Ὁ περιβόητος εὐνοούμενος αὐλικὸς τοῦ βασιλέως τῆς Ἀγγλίας Ἰακώβου Α'. ἀπὸ ἀφανοῦς γένους καταγόμενος καὶ διὰ τῆς εὐνοίας τοῦ βασιλέως εἰς πλείστης τιμᾶς καὶ ἀξιώματα προδεδρασκεῖς, διὰ δὲ τῆς δημοτικῆς ἐπιδοράσεως αὐτοῦ ἐπὶ τῆς πολιτείας τοῦ βασιλέως καταστάς μισητότατος εἰς τὸν ἄγγλικόν λαόν καὶ ἐπὶ τέλους δολοφονηθεὶς τῷ 1628. β') Γεώργ. Βιλλιέρος δούξ Β., υἱὸς τοῦ προηγουμένου, εὐνοούμενος αὐλικὸς τοῦ βασιλέως Καρόλου Α', μετὰ τὴν θανάτωσιν τοῦ βασιλέως τούτου φυγὼν εἰς τὴν Γαλλίαν καὶ εἰτα ἐπανελθὼν καὶ ἐπὶ τοῦ Καρόλου Β' γενόμενος μέλος τοῦ περιβόητου ὕπουργοῦ τῶν βασιλικῶν (Cabalminister), ἀλλ' ὕστερον ἐπὶ τοῦ Ἰακώβου Β' ἐκδιωχθεὶς τῆς Αὐλῆς. Ὑπελεύθηται τῷ 1688. γ') Ριχάρδος Πλανταγενέτης (Plantagenet) δούξ Β., Ἀγγλος πολιτικὸς ἀνὴρ, ὕπουργός τῆς δικαιοσύνης (1841—42) ἐπὶ τοῦ ὕπουργοῦ Πήλ ἀπεβίωσε τῷ 1861. δ') Ρ. Πλανταγενέτης δούξ Β., υἱὸς τοῦ προηγουμένου, γενόμενος λόρδος τοῦ θησαυροφυλακίου τῷ 1852, τῷ δὲ 1867 ὕπουργός τῶν ἀποικιῶν, εἰτα δὲ (1875—80) ὑποδιοικητὴς τοῦ Μαδρά. [Π.Κ.]

Βούκιγγαμ (Buckingham ἢ Bucks, Neomagus) Πόλις τῆς Ἀγγλίας ἐν τῇ ὁμίᾳ κομητεία ἀπέχουσα 88 χμ. ΒΔ τοῦ Λονδίνου. Ἔχει ἐργοστάσια λευκῶν τριχαπτῶν καὶ ἐν τοῖς περιχώροις χαρτοποιεῖα. Κατοίκους 3585. — Ἡ ὁμὴν κομητεία ἔχει 176 277 κατ. (1881), ἐμβαδὸν 1931 τχμ. καὶ πρωτ. τὴν Αἰλσθερρυ. [Π.Π.]

Βούκινον (Ζωολ.) (Buccinum). Μαλάκιον γαστερόπουν ἔχον κόγχην μεγάλην ὠρεῖσθ, ἐπιμήκη, σῶμα δὲ μετὰ κεφαλῆς πεπλατυσμένης φερούσης λοβούς κυλινδρικούς ἢ κωνικούς. Ἀπαντᾷ εἰς ὅλας τὰς θαλάσας. [Ν.Α.]

Βούκινον τὸ αὐτὸ καὶ Βούκινον. ποῖόν τι ὄργανον τῆς στρατιωτικῆς τῶν Βυζαντινῶν μουσικῆς, διαφορὸν τῆς σάλπιγγος ὅθεν καὶ Βουκινάτορες εἶτε Βουκινάτορες ὠναμάζοντο οἱ τὸ τοιοῦτον ὄργανον βυκινίζοντες, κατὰ τὸν Κωδινόν (Περὶ Ὑποφ. σελ. 31. Bonn). Β. ἐπίσης ἐκαλεῖτο καὶ εἰς τῶν πύργων τῶν κατὰ τὴν Προποντίδα θαλασσιῶν τειχῶν τῆς Κων/πόλεως, περὶ οὗ ὁ αὐτὸς Κωδινὸς λέγει ταῦτα: «Τὸ λεγόμενον Β. οὕτως ἐκλήθη, τὸ παλαιὸν γὰρ σάλπιγγες ἦσαν χαλκαὶ ἐπ' αὐτῶν τοῦ τείχους, ὁ δὲ πύργος ἦν κορυφὴ [γρ. κυρτός] καὶ σιγγιγῶδες καὶ νότου γεγονότος ἡ βορρὰ σφοδρὸν καὶ τῶν κυμάτων τῇ τεῖχει προσκρουόντων ἀνῆρχετο τὰ πνεύματα βίαια θύοιθιν πρὸς τοὺς αὐλίσκους τῶν σάλπιγγων καὶ ὕψιζετο μέλος ξενίζον

ἀκούς, ὅλον Σιρρήνιον. Ἦν δὲ ἄντικρυ τούτου καὶ ἕτερος πύργος καὶ δεχόμενος τὴν ἡχὴν τοῦ τοιούτου μέλους ἀπεδίδου καὶ αὐτὸς ἤχον τὴν αὐτὴν. Ὅτε δὲ ἤθελε κινήσῃ ῥωμαϊκὸς στόλος, ἐκαστὸν πρῶτον ἐκείσε ἤρριζετο, καὶ κατὰ τὸν ἤχον τῶν πύργων ἐσάλπιζον αἱ νῆες καὶ ἀπεκίνουν». (Περὶ Κτισμ. ΚΠ, σελ. 86). Β. καλεῖται σήμερον ἐν Πάτρῳ τὸ δ-στρακὸν μεγάλης τινὸς κόγχης, ἧς ἀφαιροῦντες τὴν σάρκα καὶ τὸ εἰς ὄξυ ἀπολῆγον οὐραῖον μέρος αὐτοῦ ἀποκόψαντες βυκινίζουσιν οὕτω. Μεταχειρίζονται δὲ τοῦτο πρὸ πάντων οἱ μυλωθροί. ἵνα εἰδοποιήσωσι τοὺς κατείκους ὅτι ὁ τοῦ δαίνος μυλὼν ἔχει ἀλέτων ἐλλειψίν. Λέγουσι δὲ καὶ δίστιχόν τι ἐπὶ λέγου ἡ παλαιὰ οἰκιστὴν ἀπορρήτου κοινῶς μὲν διαδοθείσης, ἀλλὰ λεληθῆώς τοῦ εἰς ὁ ἀπορρᾶ προσώπου οἶον:

Ἡ κόγχη τοῦ βούκινου

ἢ γὰρ κρυφὴ κορυφή. [Ι.Σ.]

Βουκλανδίτης. Ἰδ. Ὁρθίτης. [Κ.Μ.]

Βουκοβίνα (Bukowina, Γερμαν. Βούκοβινα) Ἐπαρχία τῆς Αὐστρίας, συναρρέουσα ΒΔ πρὸς τὴν Γαλικίαν, ΝΔ πρὸς τὴν Οὐγγαρίαν καὶ τὴν Τρανσυλβανίαν, Ν πρὸς τὴν Μολδαβίαν καὶ ΝΑ πρὸς τὴν Ρωσσίαν. Ἔχει ἐμβαδὸν 10.156 τχμ. καὶ 646 591 κατοίκους (1890), Μολδαβούς, Γερμανούς, Γέγκους καὶ Ἀρμενίους. Διαιρέμεται ἀπὸ τοῦ ΝΔ πρὸς τὸ ΒΔ μέρος ὑπὸ διακλαδύσεων τῶν Καρπαθίων. Ἀρδεύεται δὲ ὑπὸ τοῦ Δνειστέρου, τοῦ Περσούου, τοῦ Σαρέτῃ καὶ τοῦ Μολδαβίου. Ἔχει ἀπέραντα δάτη καὶ πλουσιώτατος βοσκή. ἐνθα τρέφονται πολυάριθμοι ἀγέλαι κτηνῶν κτήνη ψυχρότατον, ἀλλ' ὕψιζόν, πλουσιώτατα δὲ βοσκήα ἀλάτος, χαλκοῦ, μελόμενου, σιδήρου, ἀργύρου, θείου καὶ ἀλαδάστρου ἐπίσης καὶ ἄλλα μεταλλικὰ ὕδατα. Περιέχει 4 πόλεις, 6 κομποπόλεις καὶ 286 χωριά. Πρωτ. αὐτῆς εἶναι ἡ Τσερνόβιτς, κυριώταται δὲ πόλεις ἡ Σουτσάβα καὶ ἡ Σαρέτ. Αἱ παιδικαὶ τῆς Σουτσάβας παρὰ γένους εὐχόμενος καρπὸς ὑδροπέπωνας καὶ σταφυλᾶς, ἀλλὰ τὸ βορρᾶ μέρος αὐτῶν γεωμήλου, κριθῶν καὶ βρώμην. Τὸ πάλαι ἀπετελεῖ μέρος τῆς Μολδαβίας, ἀλλὰ προσοτήθη τῷ 1777 εἰς τὴν Γαλικίαν, ἀρ' ἧς ἀποσπασθεῖσα ἀποτελεῖ ἤδη τὴν ἐπαρχ. τῆς Τσερνόβιτς. [Π.Π.]

Βούκοβον 1) Κώμη τῆς διοικήσεως Μοναστηρίου τῆς Μακεδονίας, οἰκουμένη ὑπὸ 1250 περίπου Βουλγάρων χριστιανῶν. 2) Κωμὸν τῆς ὑποδιοικήσεως Νευροκόπου οἰκουμένην ὑπὸ 200 περίπου μενσευλμάνων. [Γ.]

Βουκολικαῖς. Ἔδρα τοῦ δήμου Βουκολιῶν τῆς ἐπαρχίας Κιτίμου τῆς Κρήτης. ἔχουσα 211 κατ., ὧν 17 χριστιανοί. Ὁ δήμος αποτελούμενος ἐκ 14 χωριῶν ἔχει (1881) 2280 κατ. ὧν 576 μενσευλμάνοι.

Βουκολικὴ ποίησης. Ἡ Β. ποίησης

εἶνε μίμησις τῆς ἀγροδιαίτου ζωῆς ἀρελῶς καὶ ἐπιρίτως γιγνομένη καὶ ἔνα τινα τῶν τριῶν τῆς ποιήσεως πρόπων. Ὀνομαζονται δὲ τὰ βουκολικά ποιήματα ἐὶ δὲ ὅ λ λ ι α ὡς μικρὰ τινα εἶδη καὶ χαρίεντα ζωγραφήματα τῶν ἀπλάστων ἡθῶν. Οἱ δὲ Ῥωμαῖοι ὀνομαζον καὶ ἐ κ λ ο γ ᾶ ς ἢ ἐ κ λ ὅ γ ι α τὰ τοιοῦτου εἶδους ποιήματα, ὡς ἐκλελεγμένα τινα ἀριστουργήματα. Διέκρινον δὲ τὰ ἐκλόγια τῶν ἀπὸ τὰ εἰδύλλια, ὡς ταῦτα μὲν ποιῶντες παθητικώτερα, τὰ δὲ ἐκλόγια πρακτικώτερα καὶ σφοδρότερα. Παντὸς εἰδύλλiou ὑποθέσεις θύναται νὰ γείνη τοῦ ἀγροτικού βίου ἢ ἀρέλαια, εἰς τὴν ὅποιον ἐπανθῇ τὸ ἀπόνηρον καὶ φυσικὸν πνεῦμα καὶ πραότης εὐχαρίας καὶ εἰρηνικὴ ἐλευθερία καὶ ἀπολαύσις τῶν αἰθῶν ἡδονῶν συνοδευομένη ὑπὸ αὐταρκείας καὶ λιτότητος. Πάθη δὲ προσήκοντα εἰς τὰ εἰδύλλια εἶναι τὰ μέτρια καὶ προσήγη καὶ ἰδιαίτουσι ὑποθέσεις, ὅσαι ἐμεικλύνουσι τοῦ χροστοῦ αἰῶνος τὴν ἀπλοτήτα, ἀπὸ ἀλλοτριῶν πάσης ὑπερβολῆς οἶαν ἐπὶ ἡγεῖα κατὰ τὴν ποιητικὴν φαντασίαν ἢ περιέργειαν. Τῆς Β. ποιήσεως πρόσωπα κυρίως εἶναι βοσκοὶ (ἐξ οὗ τὸ ὄνομα) καὶ ἀγρόται, κατὰ δὲ τὰ ἥθη τῶν βουκόλων κατασκευάζεται καὶ ὁ λεκτικὸς τῆς Β. ποιήσεως χαρακτήρ. Εἶνε λοιπὸν οὗτος ἀπλοῦς, δηλονότι συγκρατεῖται ἀπὸ λέξεων κοινῶν καὶ συνήθων, μὲ σύνθεσιν ἀπείριστον καὶ ἀπόνηρον, ἔνευ ὄγκου καὶ ἐπιτετηθευμένης στωμυλίας, ἄρα γλυκὺς καὶ χαρίεις. (Κατὰ Κ. Οἰκονόμου). — Τὰ πρῶτα ἔχον τῆς Β. ποιήσεως εὐρίσκονται ἐν τῇ ποιήσει τῶν ἀσιατικῶν ἔθνων, παρ' οἷς ἐμφανίζονται ἢ ὑπὸ μορφήν διηγήσεως, ὡς ἐν τῷ βιβλίῳ τῆς Ῥουθ, ἢ ὡς ὅραμα εἰδύλλιακοῦ χαρακτήρος (ἢ Σακουντάλα τοῦ Καλλιῶτα). Καὶ παρὰ τοῖς Ῥέλλησι δὲ τὸ κατ' ἀρχὰς ἀπαντῶμεν τὴν Β. ποιήσιν ὑπὸ μορφήν ἔπους μεικτῆς μετὰ λυρικῶν στοιχείων, ὡς παρὰ Στήτιχόρφ. Φάλλονται τὰ πάθη τοῦ Ἀφροῦδος· ἀλλ' εἰς τὸ ὑπακόν τῆς τελειοποιήσεως ποιήσαντες αὐτὴν ὁ Θεόκοιτος, ὃ ἠκολούθησαν ὁ Βίωμ καὶ ὁ Μόσχος (βλ. τ. λ.). Ἐκ τῶν Ῥωμαίων βουκολικῶν τὴν πρῶτην θέσιν κατέχει ὁ Βιργίλιος διὰ τῶν «Βιολογῶν» του. Κατὰ τὸν μεταίωνα παῖτος ὁ Βοκκάκιος (βλ. λ.) ἐπέδωκε εἰς τὴν Β. ποιήσιν κατ' ἑξοχὴν καὶ εἰς τοῦτο τὸ εἶδος τῆς ποιήσεως εὐδοκίμητας. Ὁλίγον δὲ κατ' ἐλπίαν ἢ Β. ποιήσις εἶχε γοακτικῶν ποιητικῶν ὁράματος (Pastorale) καὶ διαδοθεῖσα ὑπὸ τὴν μορφήν ταύτην καὶ εἰς Ἰσπανίαν, Γαλλίαν, Γερμανίαν καὶ Ἀγγλίαν ἔχασε τὴν ἀρχικὴν αὐτῆς ἀρίστην καὶ χροὺν ποταλδοῦτα χαρακτήρα ἀητοῦς καὶ ἐπιτετηθευμένης αἰσθηματικότητος. Ἠ δὲ κατὰ τὸ τέλος τοῦ 18ου αἰῶνος ἀναγέννησις ἔφερε καὶ εἰς τὴν Β. ποιήσιν νέαν ἐτοχήν ἀκαῆς, εἰς ἣν χροιστοῦμεν τὴν «Δουλίαν» τοῦ Φῶς, καὶ τὸ ἀριστοῦργημα «Γερμαν καὶ Δωρεθέα» τοῦ Γκαίτε. [Μ.Γ.]

Βουκουρέστιον (Bucuresci ἢ Bucarest). Πρωτ. τοῦ βασιλείου τῆς Ῥωμανίας. Καίεται παρὰ τὰς ὄχθας τῆς Διμποδίτσας, ἀπέχουσα τῶν ἐκβολῶν αὐτῆς εἰς τὸν Δούναβιν 60 χμ., τῆς Κωνσταντινουπόλεως 450 χμ. καὶ τοῦ Ἰούξεινου 280 χμ. Τὸ Β. εἶναι πόλις ἀκανονιστως ἐκτισμένη, ἥτις καὶ μεθ' ὅλας τὰς κατὰ τὰ τελευταῖα ἐτη μεταρρυθμίσεις δὲν ἀπέβαλεν ὅλως τὴν ἀνατολικὴν αὐτῆς ὄψιν. Αἱ πλείσταί τῶν οἰκιῶν αὐτῆς περιβάλλονται ὑπὸ περιβολίων καὶ δενδροκήπων, οἵτινες διδούσιν αὐτῇ, ἐξ ὅσων ἐρωμένη, ὄψιν ἀληθινῶς μαγικὴν. Ἐχει: ὠραιότατα κτήρια, ἐν οἷς διακρίνονται τὰ ἀνακτορά, τὸ ἀρχιεπισκοπεῖον, ὁ μητροπολιτικὸς ναός, ἀναγεγερθεὶς ὑπὸ τοῦ ἁγίου Σπυριδωνός, ἐπισκόπου Ἐριδάν, ἐπὶ ὑψώματος δεσπόζοντος τῆς πόλεως, τὸ ὑπουργεῖον τῶν ἐσωτερικῶν, τὸ θέατρον, τὸ Ἑθνικὸν τυπογραφεῖον. τὰ μέγαλα τῶν πρῶτων ἡγεμόνων Στέρβεϊ, Γαίκα καὶ Βιδέσκου, τὰ τῆς αὐστριακῆς καὶ τῆς ρωσικῆς πρεσβείας, ὁ πύργος τοῦ Κόλτσι, ἀναγεγερθεὶς ὑπὸ τῶν ἐκεῖ περιορισθέντων Σουηδῶν μετὰ Καρόλου τοῦ 1Β', ἡ χειρουργικὴ Σχολή, τὸ λυκαῖον τοῦ ἁγίου Σάββα κτλ. Πάντα ταῦτα ὁμοῦς ὑπερέχουσιν οἱ δύο δημόσιοι περίπατοι, ὁ τοῦ Τζέσιμ εἰς τὸν καὶ ὁ τοῦ Πέδσομο γκασέϊ, οἵτινες θύναται νὰ παραδεληθῇ πρὸς τοὺς ὠραιότερους τῶν εὐρωπ. μεγαλοπόλεων. Ἐχει: 60 ναοὺς, 20 μονὰς, 30 μεγάλους βιβλῶνας πανεπιστημίων, δημοσίαν βιβλιοθήκην περιέχουσαν σπανιώτατα καὶ πολυτιμώτατα ἀνατολικά χειρόγραφα, ἱστορικὰ καὶ ἀρχαιολογικὰ μυστεῖον, ἐπιστημονικὰς ἐταιρίας, αἰθούσαν φιλοφ. καὶ ἐπιστημ. διαλέξεων κτλ., βιβλιοθηκὴν, ταπητουργεῖα, βιβλιοθήκην, χρυσοποιεῖα κτλ., πρὸς δὲ σπουδαιότατον ἐμπόριον, ἰδίως σιτηρῶν, ἐριῶν, μέλιτος, κηροῦ, κτηνῶν κτλ. καὶ 231 000 κατ. (1879). Εἶναι δὲ καὶ κεντρικὴ ἀποθήκη τῶν ἐκ Γερμανίας ἐμπορευμάτων. — Τὸ ὄνομα αὐτῆς σημαίνει πόλις τῆς χαρᾶς (ἐκ τοῦ Βουκορῆα, χαρά). Ἀλλ' ἡ παράδοσις, ἐνισχυομένη καὶ ὑπό τινας ἀρχαίους ναύτου καίμενου πρὸς τὰ ΝΔ τῆς Διμποδίτσας, λέγει: αὐτὴν πὲ λ ι ν τ ο ὕ Π ο υ κ ο ὕ ρ ο υ, ποιεμένης ὁτις καθ' ἃ λέγεται ὑπῆρξεν ὁ θεμελιωτής αὐτῆς. Τὸ 1698 ἦτο ἀπλόον χωρίον, ὅτε καταστράσεως τῆς Τிருβολίτσας ἐγένετο πρωτ. τῆς Ἰλαχίας. Τῷ 1885 ἤρξατο ἡ ἐκχώρησις τοῦ Βουκουρεστίου κατὰ τὸ σχέδιον τοῦ Βέλγου στρατηγ. Βριαλμών, ἀναγεγερθέντων τριῶν φρουριῶν ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τῆς Διμποδίτσας. Τῷ δὲ 1887 ἀνηγέρθη καὶ τέταρτον παρ' ἐκεῖνα ἕτερον δὲ ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης, συμπληρωθείσης οὕτω τῆς ἐκχώρησεως. Ἐν τῇ πόλει ταύτῃ συνωμοτολογήθη τὴν 19/3 Μαρτ. 1886 ἡ μεταξὺ Σερβίας καὶ Βουλγαρίας εἰρήνη. [Π.Π.]

Βουκοττίτζιν (to boycott) σημα-

ναι εἰδὲς τι προγραφῆς ἰδιωτικῆς. Παρήχθη δὲ εἰς Ἰακώβου Βούκοτ, διευθυντοῦ ἀγρονομίας τινὸς ἐν τῇ θυτικῇ Ἰρλανδίᾳ. Οὗτος διετάχθη, τῷ 1880, ὑπὸ τοῦ ἀγροτικοῦ Συνδέσμου, ἵνα ἀρνηθῇ ὡς ὅλα τὰ μέλη τοῦ Συνδέσμου, τὴν πληρωμὴν τοῦ ἀγρομιθώματος· ἐπειδὴ δὲ δὲν ὑπῆκουσαν, προὔγραψε ὑπὸ τοῦ Συνδέσμου, οἱ ἐργαταὶ δ' αὐτοῦ καὶ οἱ ὑπηρεταὶ ἀπειληθέντες τὸν ἐγκατέλιπον καὶ ἡ ζωὴ αὐτοῦ καὶ τῆς οἰκογενείας του ἐκινδύνευσε. Καὶ κατωρθώσε μὲν ὑπεστηρίχθαις ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως νὰ συγκροτῇ τοὺς καρπούς, ἀλλ' εἶδεν ὅτι ἡ ὑπαρξίς του ἐκεῖ ἦτο πλέον ἀδύνατος, καὶ μετηνάστευσεν. Ἐκτοσε τοιαύτη πίεσις καὶ προγραφὴ ἀνομιάζεται πολλάκις βουκοττίειν (boycottage). [Π.Π.]

Βουκράνιον ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ἱατρικῇ ἦν ὄργανον πρὸς εὐθυνεῖν διὰ τερνῶν μελῶν. Εὐρῆται δὲ παρ' Ὀρειάσιω ὡς Β. Μενεκρίτου. Νῦν δ' ἀχρηστὸν. [Σ.Μ.]

Βουκράνιον, Κρανίον βοός, ἀπαντῶν ἀνάπτυκτον, ἢ ἀπλοῦν ἢ ἐστεμμενον διὰ ταινιῶν ἢ καὶ μεταξὺ ἐγκαρπῶν, συνήθιστα μὲν ἐπὶ βοῶν ὡς σύμμετρον τῶν ἐπ' αὐτῶν τελευμένων θυσιῶν (βλ. βομός), ἀλλὰ καὶ ἐπὶ ἄλλων μνηστῶν. π. γ. ναῶν, σκαφοφόρων καὶ νομισμάτων τῆς Φωκίδος, ἐνθα σχετίζεται πιθανῶς μετὰ τινος θυσίας πρὸς τιμὴν τοῦ ἐπωνυμοῦ ἥρωος Φώκου. [Χ.Τ.]

Βούλακ, ἐμπορικὴν προάστειον καὶ ἐπίγειον τοῦ Καίρου, παρακειμενον εἰς τὰ βρειοδυτικὰ τῆς πόλεως παρὰ τῷ Ναίλω. Ἐκτίσθη τῷ 718 καὶ ἔχει νῦν ὑπὲρ τοὺς 4000 κατ., κοσμεῖται δὲ ὑπὸ διαφόρων ἀξίων θάλας οἰκοδομῶν. Ἀξίον δὲ ἰδίως μνηεῖς εἶναι τὸ αἰγυπτιακὸν μουσεῖον, ἱδρυθὲν τῷ 1864 ὑπὸ τοῦ Χεδίβου Ἰσμαὴλ πασά καὶ διευθυνόμενον νῦν ὑπὸ τοῦ Γάλλου, πρώην ἐν Παρίσις, καθηγητοῦ, Μασπερώ. Εἶναι δὲ τὸ μουσεῖον τοῦτο ἡ πλουσιωτάτη τῶν ἐπὶ γῆς συλλογῶν αἰγυπτιακῶν ἀρχαιοτήτων καθ' ἑκάστην αὐξανόμενη διὰ τῶν ἐν Αἰγύπτῳ γινομένων ἀνσκαφῶν. [Δ.]

Βουλανζέ (G. E. L. M. Boulanger), Γάλλος στρατηγός, γενν. τῷ 1837 ἐν Rennes. Ἐκπαίδευθεῖς ἐν τῇ στρατ. σχολ. τοῦ St. Cyr, διέδραμε ταχέως τοὺς διαφόρους στρατ. βαθμούς, ὑπηρετήσας τὴν πατρίδα του ἀνδρείοτάτα εἰς τοὺς πολέμους μετὰ τῆς Ἰταλίας, Κίνας καὶ Πρωσίας καὶ διακρίθεις κατόπιν ὡς ἀνεδιοργάνωτης τοῦ γαλλ. στρατοῦ. Τῷ 1880 ἐγένεον ὑπουργὸς τῶν στρατιωτικῶν ἀποκτήσας διὰ τῶν ὑπὲρ τῶν συμφερόντων τοῦ στρατοῦ φροντίδων καὶ τοῦ πολλάκις δηλοθέντος πατριωτισμοῦ του μεγίστην δημοτικότητα. Ἀλλὰ μεθυθεὶς ἐκ τῆς δημοτικότητος ταύτης, ὑποστηρίξιμος δὲ καὶ ὑπὸ τῶν βασιλεφρῶν χρηματικῶς, παρεσύρθη εἰς ἀντιδημοκρατικὰς πράξεις καὶ ἐπιδειξίεις διαθέσεων πρὸς παλινόρθωσιν τῆς μοναρχίας, διὸ καταδικασθεὶς

ἐξωρίσθη ἐκ τοῦ γαλλικοῦ ἐδάφους. Μετὰ πολὺν δὲ καὶ ματαίαν προσπάθειαν αὐτοῦ τε καὶ τῶν ἰσχυρῶν φίλων του πρὸς ἐπάνοδον αὐτοῦ εἰς τὴν πατρίδα, ἀπεσύρθη ὁριστικῶς εἰς Βρυξέλλας, ὅπου ἐγκαταλείφθηκε ὑπὸ τῶν πλεισιων τῶν φίλων του ἐν ἀπογνώσει ἡρότατον ἤνσε τῷ 1891. [Μ.Ρ.]

Βουλανζερίτης (Ὁρυκτ.) (Antimonbleibende) Ἡ κρυστάλλωσις τούτου ἄγνωστος· εἶναι ὁλίγον εὐξέστος καὶ ἔχει σκλ.=8, εἰδ. βάρ.=5.8...6, χρομα μελανίζον μολυβδόρριον καὶ λαμπρὴν μεταξοειδῆ μεταλλικὴν.— Εἶναι ἔκθεσις θείου, αντιμονίου καὶ μολυβδου, ἐμπεριέχουσα 58.95 μολυβδου 22.78 αντιμονίου καὶ 18.27 θείου. Ὑπὸ τῆς φλογὸς τοῦ αἰθοῦ τήκεται εὐκόλως καὶ ἐκλύει ἀτμούς αντιμονίου καὶ εἰς θεϊκῶδες καὶ σχηματίζει ἐπὶ τοῦ ἀνθρακὸς ἐκνήθημα εἰς εἰςίδιον τοῦ μολυβδου. Ὑπὸ εἰσπλάκτου ἀναλύεται, ὑπολειπομένης στερεῆς τινος κόνεως, ὑπὸ θερμῶ ὁμοῦ ὑδροχλωρίου ἀπορρευστοῦται τελείως ἀναπτυσσόμενου ὑδροθείου. Ἀπαντᾷ ἐν πολλαῖς μεταλλείαις καὶ εἶναι σχεδὸν πάντοτε ἀργυρομιγής. [Κ.Μ.]

Βουλαρχέοντες (Ἀρχαιολ.) Οἱ προϊστάμενοι τοῦ κοινοῦ τῶν Οἰταίων, ἀπὸ τοῦ 170 ἢ 160 π. Χ. Τὸ ὄνομα φέρεται καὶ ἐν ἐπιγραφαῖς τῆς φωκικῆς Δαυλίδος καὶ ἱοκρικῶν τινῶν πόλεων, ἀλλ' ἄγνωστα μένουσι τὰ καθήκοντα τῶν Β. ἐν ταῖς πόλεσι ταύταις. Ἐν Δύμῃ δὲ τῆς Ἀχαΐας κατὰ τοὺς χρόνους τῆς Ἀχαικῆς συμπολιτείας βούλαρχος ἐκαλεῖτο ὁ τῆς Βουλῆς πρόεδρος. [Π.]

Βουλάτσα, χωρίον τῆς ὑποδιοικήσεως Δοριᾶν τῆς Μακεδονίας, οἰκούμενον ὑπὸ 220 περίπου μουτουλμάνων. [Ε.]

Βούλδερ (Εδουάρδος). Βλ. Αὐττων.

Βούλγαρης 1 Γεώργιος Δῆμας, Διοικητῆς τῆς Ὑδρας ἐπὶ τουρκοκρατίας, γενν. τῷ 1767, ἀποθ. τῇ 28 Αὐγούστου 1812. Ἐν ἡλικίᾳ 16 ἐτῶν καταλαχθεὶς εἰς τοὺς ὑπὸ τῆς Ὑδρας στελλομένους κατ' ἐτος ὅπως ὑπηρετήσωσιν ὡς ἐπιδάται (σεφερλίδες) ἐν τῷ ὀθωμανικῷ στόλῳ, ταχέως διεκρίθη ἐνεκα τῆς ἀνδρείας του καὶ τῆς ἀπροσώσεως του εἰς τὸν ναύαρχον Χουσεῖν πασά, οὗ εἴληψε τὴν εὐνοίαν. Διορισθεὶς ἀρχηγὸς τῆς σωματοφυλακῆς τούτου, ἔσπευσε δὲ τὴν ζωὴν αὐτοῦ ἐν τῇ κατὰ τοῦ Πατρισταρχίου ἐκστρατείᾳ (1794), διὸ ἐπανελθὼν εἰς Κωνσταντινούπολιν ὁ Χουσεῖν τὸν διώρισε Μπὰς βέξηρ (διευθυντὴν τῆς ναυαρχίδος) καὶ ἀρχηγὸν πάντων τῶν ἐν τῷ στόλῳ Ἑλλήνων. Ἀκολουθήσας τῷ ναυάρχῳ καὶ ἐν τῇ κατὰ τὸν Μαμελούκων στρατείᾳ (1797), ὅπου πολλὰς προσήνεγκεν αὐτῷ ὑπηρεσίας, ἀντημερίθη διὰ γενναίων θυρεῶν. Εἰτα δ' ἀνατίθη αὐτῷ (1801) ἡ καταδίωξις τῶν Μελιταίων καὶ Ἀλγερινῶν πειρατῶν, καθ' ἣν διέπραξεν, ἐντὸς 40 ἡμερῶν συλλαβὼν 11 πει-

ρατικά πλοία και 750 αίχμαλώτους. Μετά την ανδρογαθίαν του ταύτην διωρίσθη τῇ αἰτήσσει του ὑπὸ τοῦ καπετάν πατῆς διοικητῆς τῆς Ὑδρας, ὅπου ἀποκατέστησε τὴν σκαυομένην τάξιν, διὰ τῆς ἰσχυρᾶς, ἣν ἐκ τῆς τουρκικῆς εὐνείας ἤρκετο, πρὸ πάντων δὲ διὰ τῆς δραστηριότητος του καὶ τῆς ἰσῆς καὶ αμειρολήπτου ἐφαρμογῆς τῶν πολλὰκις πέρα τοῦ δέοντος αὐστηρῶν διατάξεων, ὅς εἶχε θεσπίσῃ ἐπανειλημμένως δ' ἀναγκασθεὶς νὰ περικτηθῇ, μάλιστα κατὰ τὰς δυσχερεῖς περιστάσεις τοῦ ρωσσοτουρκικοῦ πολέμου, ἀνελαμβάνει μετὰ βραχείαν ἀποχὴν τὸ ἄξιωμα, ὅπερ διετήρησε μέχρι τοῦ θανάτου του. (Βλ. Γ. Δ. Κριεζῆ, Ἱστορία τῆς νήσου Ὑδρας, Πάτρ. 1860 σ. 93 κέ.—Γούδα, βίος παράλληλοι τ. Γ'). [Π.]

2) Ἰωάννης. Νεώτερος ἀδελφὸς τοῦ ανωτέρου, γενν. περὶ τὸ 1773, ἀποθ. τῷ 1823. Μετέσχε τοῦ ἁγώνος ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως αὐτοῦ μέχρι τοῦ θανάτου του, κατὰ τὴν πρώτην ἐκστρατείαν τοῦ ἑλληνικοῦ στόλου (17 Ἀπριλ. 1821) ὑπὸ τὸν ναύαρχον Ἰακώβον Τσουμπάζην ὡς κυβερνήτης ἰδίου πλοίου, μετὰ δὲ τὴν ματαίωσιν τῆς ἐκστρατείας ταύτης ὁμοίως ὑπὸ τὸν αὐτὸν ναύαρχον, πολεμήσας παρὰ τὴν Ἑρεσσόν. Μετὰ βραχείαν δὲ χρόνον ἀνεδείχθη ὑπὸ τῶν συμπολιτῶν τοῦ ναύαρχος, συμπραττὸν δὲ μετὰ τῶν ἄλλων τριῶν ναυάρχων τοῦ ὑδρικού στόλου, κατέκαυε τὰ ἐν Τσαγγάλι ὁρμούντα φορτηγὰ πλοία τῶν πολεμίων (9 Ἰουλ.), ἐξ οὗ ἐματαιώθη ἡ ἀπόδρασις ἐχθρικοῦ στρατοῦ εἰς Σάμον. Ἐπίσης ἐνεργὸν ἔλαβε μέρος ὁ Β. καὶ ἐν τοῖς μετέπειτα κατὰ θαλάσσαν ἁγῶσι τοῦ ὑδρικού στόλου, συναμυγῶν μετὰ μὲν τοῦ Α. Μισούλη καὶ τοῦ Α. Πενότζη κατὰ τὴν εἰς τὸν Κορινθιακὸν κόλπον στρατείαν (ἀπὸ τῆς 8 Φεβρουαρίου 1812) μετὰ δὲ τοῦ αὐτοῦ Μισούλη καὶ τοῦ Λαλεγοῦ κατὰ τὴν εἰς Χίον καὶ τὰ περὶ αὐτὴν τῆς Μικρᾶς Ἀσίας (ἀπὸ τοῦ Ἀπριλίου 1822). Τῷ δ' ἐπομένῳ ἔτει (ἀπὸ τῆς 15 Ἀπρ.) μετέσχεν ὁμοίως τῆς ἐκστρατείας τοῦ ἑλληνικοῦ στόλου πρὸς προστασίαν τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου κατὰ τῶν ἡνωμένων ἐχθρικοῦ στόλων, τοῦ θωμανικοῦ καὶ τοῦ αἰγυπτιακοῦ.

3) Δημήτριος. Υἱὸς τοῦ Γεωργίου Β., ἐπιφανὴς Ἑλλήν πολιτευτῆς, γενν. τῇ 20 Δεκεμ. 1802 ἐν Ὑδρᾷ, ἀποθ. τῇ 30 Δεκεμ. 1877 ἐν Ἀθήναις. Ἀπορρακισθεὶς ἐν ἡλικίᾳ νεαρωτάτῃ, ἀνέλαβε μικρὸν πρὸ τῆς ἐπανστασεως τὴν διοίκησιν τῆς πατρίδος περιουσίας, μέλλει δ' ἐπικαιδεσθεύει τὴν ἡλικίαν ἐκρίθη ἑκὼς (1820) νὰ συμπαρακαθῇ ἐν τῷ συνεδρίῳ τῶν προκρίτων τῆς Ὑδρας, ὅπερ κατὰ τὴν ἐπαναστασιν διηλύθη τὰ τοῦ θηναίου στόλου. Παρέμεινε δ' ἐν τῷ ἁγίῳμτι τούτῳ μέχρι τοῦ 1827, ἐν τῷ μεταξὺ δὲ κατὰ Δεκεμβρίον μὲν τοῦ 1822 ἀπέτελεσε μέρος τῆς ἐπιτροπῆς τῶν Ὑδραίων ἥτις παρέλαβε τὸ Ναύπλιον εἰς δ' ἀπεστάλη ὑπὸ τῆς κοινότητος Ὑδρας εἰς

Κρήτην πρὸς διακινῶνσιν ἐθνικῶν τιμῶν ὑποθέσεων καὶ τῷ 1826 ἐστάλη πληρεξουστος τῆς Ὑδρας εἰς τὴν ἐν Ἐπισκόρῳ Γ' Ἑθνικὴν τῶν Ἑλλήνων συνέλευσιν. Μετ' ὀλίγον δ' ἀντιπροσώπευεν ὁμοίως τὴν Ὑδραν εἰς τὴν ἐν Τροιζίνι (1827) καὶ εἰς τὴν ἐν Ἀργεῖ (1829) συνέλευσιν. Συμμερισθεὶς τὴν κατὰ τοῦ Κυβερνήτου ἀντιπολιτεύειν τοῦ πενθεροῦ του Λαζάρου Κουντουριώτου καὶ τῶν ἄλλων συμπολιτῶν του, ἀνῆλθε τῷ 1832 εἰς τὸ ἄξιωμα τοῦ ὑπουργοῦ τῶν ναυτικῶν, ὅπερ κατεχὼν κατὰ τὴν ἔλευσιν τοῦ Ὀθωνος διετήρησεν ἐπὶ τινα ἐπὶ χρόνον ὑπὸ τῆν βασιλείᾳ ἀπέθετο δὲ τὴν ἀρχὴν, ἀποστραφὴς νὰ ἐγκρίνη τὸν ὑπὸ τῆς Ἀντιβασιλείας ἀποφασισθέντα ὑποβιβάσμων τῶν κατὰ θαλάσσαν ἀγωνισθέντων. Ἐκλαχθεὶς δὴμαρχος τῆς Ὑδρας, παρεμείνεν ἐπὶ τινα ἔτη ἐν τῷ ἁγίῳμτι τούτῳ. Μετὰ δὲ τὴν σεπτεμβριανὴν μεταβολὴν διωρίσθη γερουσιαστῆς (1845), εἰς δ' ὑπουργὸς τῶν ναυτικῶν ὑπὸ τὸν Κωλέτην (1847) καὶ τῶν οἰκονομικῶν ὑπὸ τὸν Κανάρην (16 Ὀκτωβρ. 1848). Παραιτηθεὶς κατὰ Δεκέμ. τοῦ 1849 ἐκλήθη ὑπὸ τοῦ βασιλέως νὰ σχηματίσῃ ὑπουργεῖον κατ' Ὀκτ. τοῦ 1855. Ἀναλαβὼν δ' ἐν τῷ ὑπ' αὐτοῦ προεδρευομένῳ ὑπουργείῳ τούτῳ τὸ ὑπουργεῖον τῶν ἐσωτερικῶν, κατώρθωσε διὰ συντόνου ἐνεργείας νὰ καταβάλῃ τὴν λυμαινομένην τὸν τόπον ληστείαν καὶ νὰ ἐπισπύσῃ τὴν ἄρτιν τῆς ἐθνικῆς κατοχῆς. Προτάρουςας ὁμοίως κατὰ τῆς Αὔτης, παρητήθη κατὰ Νοέμβρ. τοῦ 1857 τῆς ἀρχῆς, καὶ κατὰ μικρὸν προήλθεν εἰς φανερὰν ἐν τῇ γερουσίᾳ κατὰ τῆς βασιλείας ἀντιπολιτεύειν, ἥτις μαλιστα μετὰ τὴν ματαίωσιν τοῦ σχηματισμοῦ ὑπουργείου ὑπὸ τοῦ Κανάρη, μεθ' οὗ συνεπράττειν ὁ Β., κατέστησε τοῦτον ἀρχηγὸν τῆς ἐπαναστάσεως (10 Ὀκτ. 1862), τῆς ἐκθρονισσεως τὸν Ὀθῶνα. Ἀναδειχθεὶς δ' ὁ Β. πρόεδρος τῆς προσωρινῆς κυβερνήσεως, ἥς μέλη πλὴν αὐτοῦ ἦσαν ὁ Κανάρης καὶ ὁ Ρούφος, διετήρησε τὴν ἀρχὴν μέχρι τῆς 8—9 Φεβρουαρίου 1863, ὅτε ἡ ἐν τῇ Συνελεύσει ὑπὸ τὸν Γρίβαν μειονοφησίαν τῶν Ὀρεινῶν, μεθ' ἧς συνετάσσετο καὶ ὁ Κανάρης, διενήργησε στρατιωτικὴν ἐν Ἀθήναις στάσιν, καταλύσασαν τὴν προσωρινὴν κυβέρνησιν. Μετὰ δὲ τὴν ἔλευσιν τοῦ βασιλέως Γεωργίου δ' Β. ἐγένετο πρόεδρος τοῦ ὑπουργικοῦ συμβουλίου καὶ ὑπουργὸς τῶν ἐσωτερικῶν κατ' Ὀκτ. τοῦ 1863, καὶ ἐν τοῖς βραχυβίοις ὑπουργείοις τοῦ 1865 καὶ 1866. Διαδεχθεὶς δὲ τῇ 25 Ἰαν. 1868 τὸ μετὰ τὴν πτώσιν τοῦ ὑπὸ τὸν Κουμουνοῦρον ὑπουργεῖον σχηματισθὲν ἄχρον ὑπὸ τὸν Μωραϊτίην ὑπουργεῖον, διενεούνην νὰ παραμείνῃ πέρα τοῦ εἶτους ἐν τῇ ἀρχῇ (25 Ἰαν. 1869), ἐνεκα ἀβεβίας διαχειρίσεως τῶν ἐξωτερικῶν ὑποθέσεων, ἥτις ἐπήνεγκε τὴν κατάσβεσιν τῆς κρητικῆς ἐπαναστάσεως καὶ τὴν ἐπιβολὴν βαρέων ὅρων εἰς τὴν Ἑλλάδα ὑπὸ τοῦ ἐν Παρισίοις συνεδρίου. Ἀλλὰ

μετ' οὐ πολὺ ὑποστηρίζομενος καὶ ὑπὸ τοῦ Κουμουνδούρου ἀνέλαθεν αὐτὴς τὴν ἀρχὴν (25 Δεκεμ. 1871—8 Ἰουλ. 1872), συμπράττων δ' εἶτα μετὰ τοῦ Κουμουνδούρου καὶ τοῦ Χαϊμάρ ἐν τῇ κατὰ τοῦ ὑπουργείου Διηγεωγράφου ἀντιπολιτεύσει, ἐσχλημάτισεν ὑπουργεῖον προκρίθεισ ἐπὶ τοῦ βασιλείως μετὰ τὴν πτώσιν ἐκεῖνου (9 Φεβρ. 1874). Διαρρηχθείσης δὲ μετὰ βραχὺν χρόνον τῆς ἐνώσεως τῶν τριῶν ἡγετῶν τῶν κομμάτων, ἐξέλυται ὁ Β. τὴν βουλὴν ἄλλ' αἱ ἐπεμβάσεις τῶν κυβερνητικῶν ὀργάνων κατὰ τὰς βουλευτικὰς ἐκλογάς, μαχίστα δ' αἱ διαδόσεις περὶ προθέσεων τοῦ ὑπουργείου πρὸς μεταβολὴν τοῦ πολιτεύματος, ἐνίσχυσαν παρὰ τῇ δημοσίᾳ γνώμῃ τὴν σφοδρὰν κατὰ τοῦ ὑπουργείου τούτου ἀντιπολιτεύσιν, ἥτις μετὰ τὴν ἀνατροπὴν αὐτοῦ (27 Ἀπρίλ. 1875), ἔφερον ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ νερὰ βουλὴν πρῶτασιν περὶ παραπομπῆς εἰς δίκην τοῦ ὑπὸ τὴν Β. ὑπουργείου, ἥτις ὁμῶς εἰς οὐδὲν κατέληξεν ἀποτελεσμα. Μετὰ τὴν τελευταίαν αὐτοῦ πρωθυπουργίαν ὁ Β. ἀπέσχε τῶν κοινῶν, καίπερ ἐκλεχθείς βουλευτὴς καὶ ἐν τῇ νερᾷ βουλῇ, ὡς καὶ ἐν πάσαις ταῖς προηγουμέναις ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Γεωργίου. [Π.]

Βουλγαρίας ἰσλ. βλ. Βουλγαρίας.

Βουλγαρία. Αὐτόνομος ἡγεμονία, ὑπὸ τὴν ἐπικυριαρχίαν τοῦ Σουλτάνου ἰδρυθεῖσα. τῷ 1878, δια τῆς βερολίνου συνθήκης. Κεῖται εἰς πλάτος 41° 36'—44 13' Β καὶ μῆκος 22° 20'—28° 20' Α τοῦ Γρην. καὶ διαιρεῖται εἰς δύο τμήματα: τὸ πρὸς Β τοῦ Αἰμαίου, ἡ τὴν ἰδίως Βουλγαρίαν, καὶ τὸ πρὸς Ν αὐτοῦ, ἡ τὴν Α' Ρωμυλίαν. Ἦχει δὲ ἐμβαδὸν 98,660 γ.μ. καὶ 3 154 375 κατ. (τῷ 1888). Ἄνευ τῶν εἰς αὐτὴν ὑπὸ τῆς Τουρκίας παραχωρηθέντων ἐσχάτως ποταμικῶν ἐπὶ τῆς Ροδόπης χωρίων. Ὀρίζεται πρὸς Β ὑπὸ τοῦ Δουναβίου, πρὸς Α ὑπὸ τοῦ Βύξεινου, πρὸς Δ ὑπὸ τῆς Σερβίας καὶ πρὸς Ν ὑπὸ τῶν τουρκικῶν ἐπαρχιῶν τῆς Μακεδονίας καὶ Θράκης. Τὴν Β. πλὴν τοῦ Μεγάλου καὶ Μικροῦ Αἰμαίου (βλ. λ.) διατρέμνουν καὶ ἄλλα πολλὰ ὄρη, ἐν εἰς ἡ Βιτύκα (2700 μ.), αἱ ἀλύσεις τῶν Καρατζαδάγ, Σρέδνα Γόρας καὶ Ἰχτιμασκα Πλανίνας, αἰτίνες ἐνοόμεναι πρὸς ἀλλήλας διὰ μικρῶν ἀντηρίδων ἐνοῦνται καὶ μετὰ τῆς Ροδόπης διὰ τοῦ ὄρους Ρίλα. Πλὴν τοῦ Δουναβίου, ὅστις χωρίζει αὐτὴν ἀπὸ τῆς Ρωμανίας, ἡ Β. διαρρεῖται ὑπὸ πολλῶν ποταμῶν, ὧν ὅμως οὐδεὶς εἶναι πλωτός. Οἱ κυριώτεροι τούτων εἰναι: ὁ Τιμὴκ, ὁ Ἰσκιέρ, ὁ Ὀσκα, ἡ Ἰαντρα, ὁ Α Δῶμα κτλ. ἐκβιδόντες εἰς τὸν Δουναβίον, ὁ Καρτζίας καὶ ὁ Μανδράς, ἐκβάλλοντες εἰς τὸν Βύξεινον, καὶ ὁ Ἑβρος (Μαρίτσα), γυνόμενος εἰς τὸ Αἰγαῖον. Αἰμαὶ κατῆκοντο. Τὰ κλίμα τῆς Α' Ρωμυλίας διαφέρει μεγάλως ἀπὸ τοῦ τῆς ἰδίας Β. Πρὸς Β τοῦ Αἰμοῦ ἐπικρατοῦσιν οἱ ψυχροὶ ἄνεμοι καὶ ὁ χειμὼν εἶναι μακρὸς

καὶ δριμύτατος. Κατὰ δὲ τοὺς ἑαρινοὺς μῆνας πιπτουσι βροχαιόταται βροχαί, διακρίπτουσαι πολλάκις τὴν συγκοινωνίαν. Ἐν τοῖς ὄρεσιν ἐνδιαιτῶνται ἄρκτοι, λύκοι καὶ δορκάδες. Οἱ δὲ βούβαλοι ἀντικαθίστουν ἐν τῇ ἐργασίᾳ τοὺς βοᾶς. Πλὴν τούτων ἐν Β. τρέφονται καὶ πάντα τὰ ἐν Εὐρώπῃ γνωστὰ κατοικίδια ζῷα. Ἐκ τῶν πτηνῶν διακρίνονται οἱ αετοί, ὧν ὑπάρχουσιν ἐκεῖ διάφορα εἴδη. Τὰ κυριώτερα τῶν προϊόντων εἶναι οἱ δημητριακοὶ καρποί. Ἐν τῇ Α. Ρ. καλλιεργοῦνται καπνός, κανναβίς καὶ ἄξιοι λόγου ἄμπελοι ἀλλ' ἰδίως οἱ ὄνομαστοὶ βοδῶνες αποτελοῦσι ἓνα τῶν πλουσιῶν πόρων τῆς χώρας. Ἡ κτηνοτροφία, καὶ ἰδίως ἡ τῶν κερατρίων, εἶναι ἀρκούντως ἀνεπτυγμένη, ἀξία δὲ λόγου εἶναι καὶ ἡ μεταξοτεχνολογία. Οἱ κυριώτεροι τῆς βιομηχανίας κλάδοι εἶναι ἡ βυροποιία, ἡ μαχαίροποιία, ἡ βουλουργία, ἡ τορνευτική καὶ ἡ ὑφαντική. Ἰνωστότατα εἶναι τὰ μάλλινα ὑφάσματα τῆς Α. Ρ. ἐν Σλιδνω δὲ κατασκευάζονται τὰ ἀναγκαζόμενα διὰ τὴν ἐνδυσμασίαν τοῦ στρατοῦ, καὶ αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ τουρκικοῦ ὑφάσματος. Τὸ ἐμπόριον ἤρξατο ἐσχάτως λαμβάνον οὐ μικρὰν ἐπίδρασιν. Ἡ ἀξία τῶν εἰσαγόμενων εἰδῶν τῷ 1890 ἀνῆλθεν εἰς 72,869,000 φρ. ἡ δὲ τῶν ἐξαγόμενων, εἰς 80 581,000 φρ. Τα κυριώτερα τῶν εἰδῶν τῆς ἐξαγωγῆς εἶναι σιτηρα, κτήνη, ἀρωματικά ὕδατα, καὶ δερματὰ. τὰ δὲ τῆς εἰσαγωγῆς, ὑφάσματα, νήματα μεταλλουργήματα, σιχαλαὶ κτλ. Τῷ 1891 ἦταν ἐν ἐνεργείᾳ ἐν Β. 729 γ.μ. σιδηρ. γραμμῶν, ὧν 494 ἀνήκον εἰς τὸ Κράτος καὶ 235 εἰς ἰδιωτικὰς ἐταιρίας. Ἡ τηλεγραφικὴ συγκοινωνία, τῷ 1890, ἠριθμοῖ 113 γραφεῖα, 4,583 γ.μ. μῆκος γραμμῶν καὶ 7,855 γ.μ. μῆκος συρμάτων. Τα ταχυδρομικὰ γραφεῖα, τῷ 1890, ἦταν 128. Τὰ ἔσοδα τοῦ 1891 προϋπολογίσθησαν εἰς φρ. 80,478,700, τὰ δὲ ἔσοδα εἰς φρ. 80,208,238. Ἡ Β. ὀφείλει ν' ἀναλάβῃ μέρος τοῦ τουρκικοῦ χρέους. Ἀλλ' οὕτε τούτο, οὕτε ὁ φόρος τῆς ὑποτελείας ἐκωνομίσθησαν ἐπὶ — Ἡ ἐκκλησία τῶν Βουλγάρων, καίπερ ἀκολουθοῦσα τὰ δόγματα τῆς Ἀνατολικῆς ἐκκλησίας, ἐκηρυχθῇ ὑπὸ τοῦ εἰκουμένου κατωκυρίου σχηματικῆς, ὡς ἀποσπασθεῖσα αὐτοῦ, καὶ ἀναγνωρίσασα ὡς ἀρχηγὸν τῆς τὸν ἐν Κωνσταντινουπόλει διαμένοντα ἑξάρχον. Τὰ δημοτικὰ σχολεῖα συντηροῦνται ὑπὸ τῶν ὀρίμων τὰ λοιπὰ ὑπὸ τοῦ κράτους. Τῷ 1877 ἦταν ἐν μὲν τῇ ἰδίᾳ Β. 1421 δημοτικὰ σχολεῖα, 22 μὲν τῆς ἐκπαίδευσεως, ὧν τὸ 1 γυμνάσιον, 9 πρακτικὰ σχολεῖα, 2 ἀνώτερα παρθενεργεῖα, 3 ἱεροσπουδαστήρια, 1 γεωργικὴ σχολή, 1 πολυτεχνεῖον καὶ 1 στρατιωτικὴ σχολή ἐν Σοφίᾳ ἐν δὲ τῇ Ἀνατολικῇ Ρωμυλίᾳ 1400 δημ. σχολεῖα, 21 σχολαρχεῖα, 22 πρακτικὰ σχολεῖα καὶ 2 παρθενεργεῖα. Ἐν Σοφίᾳ ἐπάρχει βιβλιοθήκη ἔχουσα 15,000 τόμους, μουσεῖον ἀρχαιολογι-

κόν και φυσικής Ιστορίας και Τυπογραφείον τοῦ κράτους. Τὸ πολιτεῦμα τῆς Β. εἶνε κληρονομική συνταγματική μοναρχία, ὑπὸ τὴν ἐπικυριαρχίαν τοῦ Σουλτάνου. Κατὰ τὸ σύνταγμα τῆς 17/29 Ἀπριλίου 1879, ἡ Ἐθνικὴ Συνέλευσις, ἡ Σ ο β ρ α ν ι α, ἀποτελεῖται ἐξ ἀντιπροσώπων τοῦ λαοῦ, ἐκλεγμένων ἀμέσως ἐνὸς ἀνὰ 10,000 ψυχῶν. συνέρχεται δὲ ἀπαξ τοῦ ἔτους, τὴν 15 Νοεμ.—15 Δεκεμβρ. Οἱ ὑπουργοὶ εἶναι ὑπαυθυνοὶ ἐνώπιον τοῦ ἡγεμόνος καὶ τῆς ἔθνικῆς συνέλευσεως. Ὁ νῦν ἡγεμονεύων εἶναι ὁ Φερδινάνδος Α΄, δεῦξ τῆς Σαξωνίας, ἐκ τοῦ οἴκου Σαξ-Κόδουργ-Γόθα, ἐκλεγθεὶς ἡγεμὼν ὑπὸ τῆς ἔθνικῆς συνέλευσεως ἐν Τυρνάβω τὸν Ἰούλιον τοῦ 1887. Τὸ ἀνώτατον Δικαστήριον ἐδρεύει ἐν Σοφίᾳ, ἀποτελούμενον ἐξ ἐνὸς προέδρου, ἐνὸς ἀντιπροέδρου, καὶ τεσσαρῶν μελῶν, ἐρετὰ δὲ καὶ πρωτοδικεῖα ὑπάρχουσιν ἐν ταῖς κυριωτέραις τῶν πόλεων. Αἱ διὰ πρῶτον μικρότερον τῶν 600 ερ. δικαὶ δικάζονται ἀνεκκλητῶς ὑπὸ τῶν εἰρηγοδικῶν. — Ἡ ἰδίως β. διαιρεῖται εἰς 17 νομούς, ὑποδιαιρούμενους εἰς 57 ἐπαρχίας, ἡ δὲ Α΄ Ῥωμυλία εἰς 8 νομούς, ὑποδιαιρούμενους εἰς 28 ἐπαρχίας Πρωτ. τῆς ἡγεμονίας εἶναι ἡ Σοφία. Κατὰ τὸν νόμον τῆς 14/30 Δεκεμβρίου 1880, ἕκαστος Βουλγαρος, ἀπὸ τοῦ 20 ἔτους συμπληρωμένου, ὑποχρεῖται νὰ ὑπηρετήσῃ ἐπὶ 10 ὅλα ἔτη, ἤτοι 2 ἐν τῷ ἐνεργῷ στρατῷ καὶ 8 ἐν τῇ ἐφεδρείᾳ. Ὁ στρατὸς τῷ 1891 συνέκλειτο ἐκ 1577 ἀξιωματικῶν καὶ 34,089 ἀνδρῶν ἐν καιρῷ εἰρήνης, 2,300 ἀξιωματικῶν 133,000 ἀνδρῶν ἐν καιρῷ πολέμου. Ὁ στόλος τοῦ Δουναβίου ἀποτελεῖτο ἐκ 1 θαλαμηγοῦ, 3 ἀτμοπλοίων, 7 ἀτμηλάτων κανονισφρίων καὶ 2 τορπιλλοδόλων μετὰ 12 ἀξιωματικῶν καὶ 334 ἀνδρῶν. Τὰ ἐθνικὰ χρώματα τῆς Β. εἶναι λευκόν, πράσινον καὶ ἐρυθρὸν (ἐριζοντίως). [Π.Π.]

— (Ἔθνολογία). Ὁ σήμερον βουλγαρικὸς καλούμενος λαὸς προήλθεν ἐθνολογικῶς ἀπὸ ἀναμιξεως δύο λαῶν, τοῦ Τουρανοριννικῆς καταγωγῆς λαοῦ τῶν Β ο υ λ γ ᾶ ρ ω ν καὶ τινος σλαυικοῦ λαοῦ οἰκούντος τὴν σημερινὴν Βουλγαρίαν καθ' ὃν χρόνον (κατὰ τὸν Ζ' π.Χ. αἰῶνα) ὁ τουρανοριννικὸς ἐκεῖνος λαὸς, ὁρμώμενος ἀπὸ τῶν περὶ τὸν Βόλγαν ποταμῶν (ἐξ οὗ κατὰ τινας καὶ τὸ ὄνομα Β ο υ λ γ α ρ ο ι) ἦ καὶ ἐξ ἀνατολικώτερον ἐπὶ κειμένων χωρῶν, κατέλαβε τὴν χώραν ἐκείνην (καλούμενην) τῶς κάτω Μοισίαν) καὶ ὑπέταξε τοὺς Σλαῦς οἱ κήτορας αὐτῆς· ἐπὶ δύο περιποῦ καὶ τας οἱ Βούλγαροι οἱ κρατοῦντες τῆς χώρας ν. θημιουργήσαντες τὸ βουλγαρικὸν κράτος διεκρίνοντο ὡς ἄρχων λαὸς ἀπὸ τῶν ὑποκείμενων αὐτοῖς Σλαύων. Ἀλλὰ μικρὸν κατὰ μικρὸν καὶ ἰδίως ἀπὸ τοῦ Θ' μ.Χ. αἰῶνος οἱ τουρανοριννικοὶ Βούλγαροι ἀρροισιώθησαν πρὸς τοὺς ὑποτεταγμένους Σλαύους δεξάμενοι τὴν γλῶσσαν αὐτῶν· οὕτω δὲ ἐκ τῆς ἀναμιξεως τῶν δύο λαῶν παρήχθη ὁ νῦν βουλγαρικὸς λαός. Εἰς

τὴν συγχώνευσιν ταύτην καὶ ἀρροισίωσιν συνετέλεσε μεγάλως καὶ ὁ χριστιανισμός, ὃν ἐδέξαντο οἱ Βούλγαροι περὶ τὰ μέσα τοῦ Θ' αἰῶνος, καὶ ἡ ἀρχαία σλαυικὴ γλῶσσα ἐγένετο ἐκκλησιαστικὴ γλῶσσα τῶν Βουλγαρῶν. Ἐκτοτε δὲ καὶ οἱ ἡγεμόνες ἡ βασιλεῖς τῶν Βουλγαρῶν οἱ τῶς φέροντες ὡς ἡγεμονικὴν προσωνομίαν τὴν τουρανικὴν Χ ἄ ν (= ἡγεμῶν) ἐλάμβανον τὴν προσωνομίαν Τ σ ᾶ ρ σημαίνουσαν ἐν τῇ ἀρχαίᾳ σλαυικῇ τὸν ἡγεμόνα, καὶ ἀντὶ τῶν πρότερον γνωστῶν ἐν τῇ ιστορίᾳ τουρανικῶν ὀνομάτων Ἀσπαρούχ, Κουβράτ, Ἰέρβεκι, Κρούμ, ἀπὸ τοῦ Θ' αἰῶνος οἱ βουλγαροὶ ἡγεμόνες φέρουσιν ὀνόματα σλαυικὰ β Β ὁ γ ο ρ ι ε ἐκαλεῖτο ὁ πρῶτος χριστιανὸς ἡγεμὼν ὁ καὶ Μιχαὴλ ἐπικληθεὶς διὰ τοῦ βαπτίσματος) ἡ ἑλληνικὰ ἡ ἀπλῶς χριστιανικὰ. Τινες ἦσαν οἱ Σλαῶι οἱ οἰκούντες τὴν κάτω Μοισίαν πρὸ τῆς βουλγαρικῆς ἐπιδρομῆς καὶ ἐκσλαυίσαντες τοὺς Βουλγαρούς, δὲν εἶναι ἀκριβῶς γνωστόν. Ἀλλ' ὡς γίνεται δῆλον ἐκ τοῦ χαρακτῆρος τῆς σλαυικῆς βουλγαρικῆς γλῶσσας, οὗτοι ἦσαν συγγενεὶς πρὸς τοὺς ἄλλους σλαυικοὺς λαοὺς τοὺς ἐγκατασταθέντας εἰς τὰ βόρεια καὶ δυτικὰ τῆς ἑλληνικῆς χερσονήσου, ἀποτελοῦντας δὲ τὸν νοτιοσλαυικὸν καλούμενον κλάδον τῆς μεγάλης σλαυικῆς οἰκογενείας.

— (Ἱστορία). Ὁ Τουρανοριννικὸς λαὸς τῶν Βουλγαρῶν ἐμφανίζεται τὸ πρῶτον ἐν τῇ ἱστορίᾳ κατὰ τὸ δεύτερον περίπτου ἡμῶν τοῦ Ε' μ.Χ. αἰῶνος μεταναστεύσας κατὰ τὸν χρόνον ἐκείνον πρὸς τὰς περὶ τὸν Τύραν (Δανείστερ) χώρας καὶ ἐκεῖθεν ποιοῦμενος ἐπιδρομὰς εἰς τὰς χώρας τῆς Βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας. Αἱ ἐπιδρομαὶ αὗται περὶ τὰ τέλη τοῦ Ε' αἰῶνος εἶχον καταστῆ οὕτως ἐπιρροδοί, ὥστε ὁ αὐτοκράτωρ Ἀναστάσιος Α' (493—518 μ.Χ.) νὰ προσυλάξῃ τὴν Κωνσταντινουπόλιν ἀπὸ τῶν ἐπιδρομῶν καὶ τῶν ἐπιθέσεων τῶν Βουλγαρῶν, ἐκτίσας τὸ ἀπὸ τῆς Προποντιδὸς μέχρι τοῦ Εὐξείνου Πόντου διήκον κατὰ τὴν περιοχὴν τῆς Κωνσταντινουπόλεως μακρὸν τείχος. Περὶ τὰ τέλη τοῦ Γ' μ.Χ. αἰῶνος οἱ Βούλγαροι ὑπέκυψαν ὑπὸ τὸν ζυγὸν ἄλλου Ἀσιατικοῦ ἔθνους Τουρανικοῦ ἢ Μογγολικοῦ, τῶν Αἰθάρων, καὶ ἐπὶ 100 περίπου ἔτη ἔμειναν ὑπὸ τὸν ζυγὸν τοῦτον στρατευόμενοι καὶ ποιοῦμενοι ἐπιδρομὰς εἰς τὰς ἐπαρχίας τοῦ ἑλληνικοῦ κράτους μετὰ τῶν Αἰθάρων καὶ τῶν ἄλλων πολυνομύμων βαρβάρων τῶν ὑποκειμένων εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ μεγάλου Χάνου (Χαγάν) τῶν Αἰθάρων. Ἀλλὰ κατὰ τὸ δεύτερον ἡμῶν τοῦ Ζ' μ.Χ. αἰῶνος οἱ Βούλγαροι ὑπὸ τὸν ἡγεμόνα αὐτῶν Ἀσπαρούχ Χάν καὶ τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ ἐξεγερθέντες κατὰ τῶν Αἰθάρων ἀπέσειταν τὸν ζυγόν. Εἰς δὲ τὸν τοῦ Ἀσπαρούχ υἱὸν ἐπέτρεψεν ὁ αὐτοκράτωρ Κωνσταντίνος Δ' ὁ Πογωνάτος (665—695) νὰ ἐγκαταστήσῃ τὸν λαόν αὐτοῦ ἐντεῦθεν τοῦ Δουναβίου ἐν τῇ μεταξὺ τοῦ ποταμοῦ

τούτου καὶ τοῦ Αἴμου χώρα (ἀρχαία κάτω Μοισία). Ἀλλ' οἱ Βούλγαροι οἱ οὗτοι ἐγκατασταθέντες ἐντὸς τῆς περιοχῆς τοῦ ἑλληνικοῦ κράτους κατέστησαν διχληρότατοι καὶ κινδυνώδεστοι γείτονες, ποιοῦμενοι διηλεκτὲς ἐπιδρομὰς κατὰ τῶν πρὸς νότον τοῦ Αἴμου. Γενναῖοι δ' αὐτοκράτορες, οἱοὶ Κωνσταντῖνος δ' Β' (741—775) καὶ Νικηφόρος δ' Α' (803—812), ἐστράτευσαν κατὰ τῆς χώρας αὐτῶν. Ὁ Νικηφόρος μάλιστα ἐρονεύθη μαχόμενος ἐν Βουλγαρίᾳ. Τότε δὲ καὶ οἱ Βούλγαροι ὑπὸ τὴν βασιλείᾳ αὐτῶν Κροῦμμον υπερβάντες τὸν Αἴμον ἐφθασαν πρὸ τῶν τειχῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἣν καὶ ἐπολιορκῆσαν (813). Ἀλλ' ὁ αὐτοκράτωρ Λέων Β' ὁ Ἀρμένιος ἀφοῦ ἠνάγκασεν αὐτοὺς νὰ ἀποχωρησῶσι τῆς Κωνσταντινουπόλεως τοιαύτην αὐτοῖς κατὰ τὴν ὑποχώρησιν ἐπήνεγκέ φθορὰν καὶ καταστροφὴν περὶ τὴν Μεσημβρίαν (814) ὥστε ἔκτοτε ἐπὶ 70 περίπου ἔτη ἀπέσχον τῶν κατὰ τοῦ κράτους ἐπιδρομῶν. Μετ' ὀλίγον δὲ καὶ ὁ χριστιανισμὸς, διαδοθεὶς παρὰ τοῖς Βουλγάροις διὰ τῶν Ἑλλήνων ἱεραποστόλων τῶν σλαβικῶν λαῶν, τῶν ἐκ Θεσσαλονίκης ἀδελφῶν Κυρίλλου καὶ Μεθοδίου, ἐπενήργησεν ὥπως ἐπὶ τὸν βίον καὶ τὰ ἥθη τοῦ βουλγαρικοῦ λαοῦ καὶ ἤρξαντο κατὰ μικρὴν οἱ Βούλγαροι νὰ ἐπιδίδωνται εἰς εἰρηνικά ἐπιτηδεύματα διεξάγοντες ἐμπορίαν μεταξὺ τοῦ Βυζαντινοῦ κράτους καὶ τῶν κεντρικωτέρων χωρῶν τῆς Εὐρώπης. Ἀλλὰ καὶ οὗτοι δὲν ἔπαυον τὰς κατὰ τοῦ ἑλληνικοῦ κράτους ἐπιδρομὰς. Τούναντίον μάλιστα ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος Λεοντοῦ τοῦ Σοροῦ (886—911) ἔνεκα τῶν ὑπὸ τῆς βυζαντινῆς κυβερνήσεως παρεμβληθέντων κωλυμάτων εἰς τὴν ἐμπορίαν αὐτῶν διεξήγαγον πόλεμον θεινότερον κατὰ τοῦ κράτους ὑπὸ τὴν βασιλείᾳ αὐτῶν Συμεῶν, καὶ ὁ πόλεμος οὗτος ἀπέβη καταστρεπτικώτατος καὶ ἐπὶ τῶν διαδόχων Λεοντοῦ τοῦ Γ' μέγος τοῦ ἐπανάτοιο Συμεῶν (927). Δεινὸν πόλεμον διεξήγαγε κατὰ τῶν Βουλγάρων ὁ αὐτοκράτωρ Ἰωάννης ὁ Τσιμισκῆς (969—76) στρατεύσας ἐπὶ τὴν Βουλγαρίαν, διὰ δὲ τοῦ πολέμου τούτου τοῦ βουλγαρικοῦ περιεπλάκη καὶ εἰς πόλεμον κατὰ τοῦ τότε νεοεὐκτοβωστικοῦ κράτους, τοῦ ὁποῦ ὁ ἡγεμὼν Σβετοσλαῦος ἐπολέμει ἐν Βουλγαρίᾳ κατὰ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰωάννου. Ἀλλὰ νίκη δριστικὴ ἔσπευσεν ἐν τῷ πολέμῳ τὰ ἑλληνικά ὄπλα καὶ ὁ αὐτοκράτωρ καθυποτάξας τὴν Βουλγαρίαν διήρσεεν αὐτὴν εἰς διαφόρους μικρὰς ἡγεμονίας, ὧν πρῶτατον ἐγχώριοι ἡγεμόνες (βοεβόδα) ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος διορίζετο. Ἀλλ' ἔτε μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἰωάννου, ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος Βασίλειου Β', οἱ Βούλγαροι ἐπαναστάντες κατὰ τοῦ αὐτοκράτορος καὶ ταχθέντες ὑπὸ τὸν ὑπ' αὐτῶν ἐκλεχθέντα βασιλέα Σαμουήλ διεξήγαγον πόλεμον μακροχρόνιον κατὰ τοῦ ἑλληνικοῦ κράτους, ὁ αὐτοκράτωρ Βασίλειος Β' δὲ ἐπικληθεὶς Βουλγαροκτόνος κατανι-

κήσας αὐτοὺς μετὰ μακρὸν ἀγῶνα κατέστησε τὴν Βουλγαρίαν ἐπαρχίαν Βυζαντινὴν.

Ἐπὶ δύο περίπου αἰῶνας ἡ Βουλγαρία διωκεῖτο ὑπὸ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει κυβερνήσεως ὡς ἀπλὴ ἐπαρχία. Ἀλλὰ περὶ τὰ τέλη τοῦ 1Α' μ.Χ. αἰῶνος ἐπαναστάντες πάλιν οἱ Βούλγαροι ἐπὶ τοῦ ἀναξίου αὐτοκράτορος Ἰσακίου τοῦ Ἀγγέλου ἱδρυσαν νέον βουλγαρικὸν κράτος, ὅπερ κατέστη ροδερὸν ἰδίως εἰς τὸ ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ ΙΓ' αἰῶνος ἐν Κωνσταντινουπόλει ἱδρυθὲν λατινικὸν κράτος, εἴτα δὲ καὶ εἰς τοὺς ἀνακηρατουμενὸν τὴν Κωνσταντινούπολιν Ἑλλήνας. Τὸ νέον τοῦτο κράτος διήρκεσε μέχρι τοῦ 1380, ὁπότε κατελύθη ὑπὸ τοῦ Ὁσμάνου ἐπὶ Σουλτάνου Μουράτ τοῦ Α'. Ἐκτοτε δὲ μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων ἡ Βουλγαρία ἐκυβερνᾶτο ὡς ἀπλὴ ἐπαρχία τουργικῆ, ὡς νομ. ὁ. σ. τοῦ Δ. ο. ν. ἁ. ἑ. α. ὡς, καὶ τὸ ὄνομα τῶν Βουλγάρων εἶχε σχεδὸν ἐξαλειφθῇ καὶ ἐξαφανισθῇ ἐκ τῆς ἱστορίας.

Ἀλλ' ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις οἱ Βούλγαροι ἀνέκυψαν ἐκ τοῦ σκότους καὶ τῆς ἀφανείας, τὸ μὲν πρῶτον διὰ τοῦ μετὰ τὸν Κριμαϊκὸν πόλεμον δημιουργηθέντος βουλγαρικοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ζητήματος τοῦ ἀποληξάντος τῷ 1872 εἰς σχίσμα ἐκκλησιαστικὸν χωρίσαν ἀπὸ τῆς ὀρθοδόξου ἐκκλησίας τοὺς Βουλγάρους ἐκείνους τοὺς ζητοῦντας τὴν ἴδρυσιν ἰδίως βουλγαρικῆς ἐκκλησίας καὶ ἐνεργεῦντας οὕτω νὰ εἰσαγάγῃσιν εἰς τὴν ἐκκλησίαν τὴν ἀρχὴν τοῦ ἐθνικολατρισμοῦ. Μετ' ὀλίγον δὲ ἔτε, ὁπότε τῷ 1876 οἱ Σέρβοι καὶ οἱ Μαυροβούνιοι ἐπολέμουν κατὰ τῆς Τουρκίας ἐνεκα τῆς Βοσνίας καὶ τῆς Ἑρζεγοβίνης, ἐπληρχήθητινες Βούλγαροι καθ' ὑποκίνησιν τῶν πανσλαβιστικῶν ἐταιρειῶν καὶ ἐπιτροπειῶν ἡγεῖραν παρὰ τὸν Αἴμον βουδῆτινα καὶ γελοῖαν ἐπανάστασιν ἀπολήξασαν εἰς σφαγὴν χιλιάδων τινῶν γυναικοπαίδων. Αἱ περὶ τῶν σφαγῶν τούτων ἀποκαλύψεις τοιαύτην ἐνεπνεύσαν αἰσθησὶν καὶ συγκίνησιν ἐν Εὐρώπῃ, ἰδίως ἐν Ἀγγλίᾳ, ὥστε ἐδημιουργήθη τὸ βουλγαρικὸν ζήτημα, πρὸς λύσιν τοῦ ὁποῦ ἐγένετο συνδιατεθείς εὐρωπαϊκὴ ἐν Κωνσταντινουπόλει περὶ τὰ τέλη τοῦ 1876. Ἀλλ' ἐπειδὴ αἱ ἀποφάσεις τῆς συνδιασκεύης ταύτης δὲν ἐγένοντο δεκταὶ ὑπὸ τῆς Πύλης, ἐπῆλθεν ὁ Ῥωσσοτουρκικὸς πόλεμος τοῦ 1877—78 ὁ ἀπολήξας εἰς τὴν συνθήκην τοῦ * Ἀγίου Στεφάνου (18 Φεβρουαρίου 1878), δι' ἧς ἐδημιουργεῖτο μέγα βουλγαρικὸν κράτος περιλαμβάνον πλὴν τῆς Βουλγαρίας τὸ ἡμισυ τῆς Θράκης καὶ τὰ 1/3 περίπου τῆς Μακεδονίας. Ἀλλ' ἡ Βερολίνοιοι συνδοὺς περιώρισεν τὰ δρία τῆς τοιαύτης Βουλγαρίας, κρατῆρτα ἀπ' αὐτῆς ὀλόκληρον σχεδὸν τὴν Μακεδονίαν. Διήρσεν δὲ τὸ ὑπολειπθὲν μέρος εἰς δύο τμήματα, ὧν τὸ μὲν πέραν τοῦ Αἴμου ἐγένετο ἡγεμονία ὑποτελής τῷ Σουλτάνῳ, ἡ δὲ πρὸς νότον τοῦ Αἴμου τὸ ἡμισυ τῆς Θράκης περιλαμβάνουσα καὶ Ἀνατολικὴ Ῥωμυλική

κληθείσα χώρα ἐγένετο ἐπαρχία πεπρωτισμένη μετα διοικητικῆς αὐτονομίας. Κληρονομικὴς ἡγεμὼν τῆς βορείου Βουλγαρίας ἐξελέγη τῷ 1879 ὁ πρίγκιψ Ἀλέξανδρος Βαττεμβέργ (βλ. λ.), ἐν ᾧ ἡ Ἀνατολικὴ Ῥωμυλία διωκεῖτο ὑπὸ κυβερνήτου διοριζομένου ἐπὶ πενταετίαν ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου, ἀναγνωριζομένου δὲ καὶ ὑπὸ τῶν συνπογραφασῶν τὴν Βερολίνοιον συνθήκην δυνάμεων. Ἀλλὰ τῷ 1885 διὰ τοῦ πολέμου τῆς Φιλιππουπόλεως (βλ. Ἰδίου) ἐξεδιώχθη μὲν ὁ διοικητὴς Γαβριήλ Κρέστοβιτς, ἐκτρώχθη δὲ ἡ ἑνωσις τῆς Ῥωμυλίας μετὰ τῆς Βουλγαρικῆς ἡγεμονίας ὑπὸ τὸν ἡγεμόνα Ἀλέξανδρον. Ἀποτέλεσμα τοῦ πολέμου τούτου ὑπῆρξεν ὁ Σερβοβουλγαρικὸς πόλεμος τοῦ 1885—6, καθ' ὃν οἱ Βούλγαροι ἐνίκησαν τοὺς Σέρβους καὶ εἰσβαλόντες εἰς τὸ Σερβικὸν ἔδαφος ἀπεχώρησαν μόνον δια τῶν ἀπειλῶν τῆς Αὐστρίας. Κατ' ἀκολουθίαν τῆς τοιαύτης ἐκβάσεως τοῦ πολέμου ἦτε Τούρκια καὶ αἱ Βύρπηται δύναμεις ἀναγνώρισαν τὴν προσυπικὴν ἑνωσιν τῆς Ῥωμυλίας μετὰ τῆς Βουλγαρίας κατὰ τὰς ἀποφάσεις τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει συνελθούσης συνδιασκεύως, καὶ ὁ ἡγεμὼν Ἀλέξανδρος ἐγένετο καὶ ἀναγνωρισθὲν διοικητὴς τῆς Ἀνατολικῆς Ῥωμυλίας, μενοντος ἄθικτου κατὰ τὰ ἄλλα τοῦ τῶος διεποντος τὴν χώραν ταύτην ἰδιαίτερου συντάγματος. Ἀλλὰ μετ' ὀλίγον (κατ' Αὐγούστου τοῦ 1886), ὁ ἡγεμὼν Ἀλέξανδρος ἐξεδιώχθη τῆς Βουλγαρίας ὑπὸ στασεως γενομένης ὑπὸ ὀλίγων συνωμοστῶν. Καὶ ἀνεκλήθη μὲν ὑπὸ τῶν στρατιωτικῶν καὶ πολιτικῶν ἀρχηγῶν τῆς κρατούσης μεριδὸς καὶ ἐπέστρεψε μετ' ὀλίγας ἡμέρας. Ἀλλ' ἠναγκάσθη μετ' ὀλίγον νὰ παραιτηθῇ ἐπισήμως τὴν ἀρχὴν ἕνεκα τῆς φανερώς ἐκδηλωθείσης πρὸς αὐτὸν δυσμενείας τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Ῥωσσίας ἀποδοκιμασαντος τὸ τέλημα τῆς Φιλιππουπόλεως. Ἄνευ τῆς ἀδείας αὐτοῦ γεγόμενον, καὶ ἔκτοτε δυσμενῶς διακειμένου πρὸς τὸν ἡγεμόνα Ἀλέξανδρον. Οὗτος ἀναχωρῶν ἀπὸ τῆς Βουλγαρίας διώρισεν ἀντιβασιλείαν τριμελῆ, τῆς σπουδαιότατον μέλος ἦτο ὁ Σταμπουλώφ. Ἡ ἀντιβασιλεία συνεκάλεσε σύνοδον ἐθνικὴν πρὸς ἐκλογὴν ἡγεμόνος καὶ δια τὸ ζήτημα τοῦτο περιήλθεν εἰς ῥῆξιν πρὸς τὸν ἀντιπρόσωπον τῆς Ῥωσσίας Κασουλδάφς, ἥτις προεκάλεσε τὴν διακοπὴν παύσης μετὰ τῆς Ῥωσσίας πολιτικῆς σχέσεως. Ἡ σύνοδος ἐξελέξε (1887) ὡς ἡγεμόνα τὸν Δανὸν πρίγκιπα Οὐάλδεμαρον, τριτότοκον υἱὸν τοῦ βασιλέως τῆς Δανίας καὶ ἀδελφὸν νεώτερον τοῦ βασιλέως τῶν Ἑλλήνων. Ἀλλ' ἡ δανικὴ Αὐλὴ κατ' ἐπίμονον ἔξωσιν τοῦ βασιλέως τῶν Ἑλλήνων δὲν ἐδέχτο τὴν ἐκλογὴν. Τότε δὲ ἐξελέγη ὁ πρίγκιψ Κοβούργου Φερδινάνδος, διατελὼν ἕως τότε ἀξιωματικὸς ἐν τῷ αὐστριακῷ στρατῷ. Ἐγγονος τοῦ βασιλέως τῆς Γαλλίας Λουδοβίκου Φιλίππου ἐκ τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ Κλημεντίας.

Ὁ Φερδινάνδος δεξάμενος τὴν ἐκλογὴν ἦλθεν εἰς Βουλγαρίαν (κατὰ Αὐγούστου τοῦ 1887), καὶ καταργήσεως νῦν τῆς ἀντιβασιλείας διώρισε πρωθυπουργὸν τὸν Σταμπουλώφ. Ἦντοτε ὁ Φερδινάνδος καὶ ὁ Σταμπουλώφ κυβερνοῦσι τὴν Βουλγαρίαν μὴ ἐπιτυχόντες ἐτι παρὰ τῆς Εὐρώπης τὴν ἀναγνώρισιν τοῦ νέου καθεστώτος καὶ διατελοῦντες παντοτε ἐν ῥῆξει πρὸς τὴν Ῥωσσίαν.

Γλῶσσα καὶ Φιλολογία Ἡ βουλγαρικὴ γλῶσσα εἶναι καθαρῶς σλαβικὴ ὑπαγομένη εἰς τὸν κλάδον τῶν νοτιοσλαβικῶν γλωσσῶν. Οὐδὲν στοιχεῖον γλωσσικὸν ἐκ τῆς Τουρανο-φιννικῆς γλώσσης τῶν ἀρχαίων Βουλγαρῶν διατηρήθη ἐν τῇ γλῶσσῃ τοῦ ἐκ τῆς ἀναμείξεως τῶν Βουλγαρῶν ἐκείνων μετὰ τῶν Σλαβῶν δημιουργηθέντος λαοῦ τῶν νέων Βουλγαρῶν. Αἱ ὀλίγα τουρκικὰ λεξεῖς αἱ ἀπαντῶσαι ἐν τῇ Βουλγαρικῇ δὲν εἶναι λείψανα τῆς Τουρανοφιννικῆς γλώσσης τῶν πρώτων Βουλγαρῶν, ἀλλ' εἶναι εἰληγμένα ἐκ τῆς τουρκικῆς γλώσσης τῶν ἐπὶ αἰῶνας ἀρξάντων ἐν Βουλγαρίᾳ Ὀθωμανῶν. Ἡ ἐκκλησιαστικὴ γλῶσσα τῶν Βουλγαρῶν εἶναι ὅπως πάντων τῶν θρησκ. Σλαβῶν ἡ ἀρχαία σλαβικὴ, ἡ Κυριλλικὴ καλουμένη Ἡ Β. φιλοσοφία εὕρεται ἀκομῇ εἰς τα σπάργαντα. Ἄξιον σημειώσεως εἶναι μόνον τὸ μέγα πλῆθος δημοτικῶν ἄσματων, ὧν συλλογὴν ἐξεδίδον οἱ ἀδ. Μεχλιδίνωφ (Ἀγραμ 1861) καὶ Δοζον (Παρίσι 1875 μετὰ μεταφράσεως γαλλικῆς). [Π.Κ.]

Βουλγαρία ἡ λίμνη τοῦ Βουλγαρι. Λιμνοθάλασσα τῆς Ἀκαρνανίας. Μυρτούντιον ὑπὸ τῶν ἀρχαίων καλουμένη, διὰ γηραλτῆς ταινίας γῆς, ὅπου ἐν διέρχεται ἡ ἀπὸ Κονίσσης εἰς Λευκάδα ἀμειψίτις, χωρίζομένη ἀπὸ τοῦ ὁμοῦ δέματος, μεθ' οὗ συγκοινωνεῖ διὰ στενῆς ἀλλοῦς. [Π.]

Βουλγαριέθιον. Χωρίον τῆς διοικησεως Θεσσαλονικῆς οἰκούμενον ὑπὸ 350 περίπου βουλγαροφώνων χριστιανῶν. [Ε.]

Βουλγαρινή Χωρίον Θεσσαλίας τοῦ δήμ. Καταναΐας καίμενον ἐπὶ τῶν δυτικῶν ὑψωσιῶν τοῦ Μυροβουνίου (Πηλίου) 3 1/2 ὁρ. Δ τοῦ Κερκμειδίου ἔχει 550 κατοικ. ἀσχολοῦμενους εἰς τὴν γεωργίαν. Κατὰ τὸ 1878 οἱ πρόκριτοι τῆς Β. κατεσφάγησαν ὑπὸ τῶν Τούρκων παρασπονδούντων.

Βούλγαρις Εὐγένιος, μέγας ἀναμορφωτὴς τῆς ἐλληνικῆς παιδείας. Υἱὸς ἀσκήμου Ζακυνθίου, ἐγεννήθη ἐν Κερκύρᾳ, τὴν 11 Αὐγ. 1716 καθ' ὃ ἔτος ἡ πατρὶς αὐτοῦ ἡλευθερίθη ἀπὸ τῆς ὑπὸ τῶν Τούρκων πολιτορίας πρὸς ἀνάμνησιν δὲ τῆς συμπτώσεως ταύτης ἐδόθη αὐτῷ τὸ ὄνομα Ἠλευθέριος. Ὑπερ ἀντικατεστήσε κατόπιν χειροτονηθεὶς διάκονος διὰ τοῦ Εὐγένιος. Ῥεξαπαίδευσθαι τὸ πρῶτον ὑπὸ τῶν ἐν Κερκύρᾳ σχολάρχῃ Γερμιάν Καδβαζιάν καὶ τὸν ἐν Κεφαλληνίᾳ Βικέντιον Δαμιζῶν. Εἶτα

δὲ μαθητεύσας καὶ ἐν Ἀρτὴ παρὰ τῷ σοφῷ Ἀθανασίῳ μετέβη εἰς Ἰωαννίνα ὅπου ἐχειροτονήθη διάκονος καὶ ἠκολούθει τὴν διδασκαλίαν τοῦ σχολάρχου Ἀνθρακίτου. Ἦσθ δὲ γνωστὸς γενόμενος ὡς ἐκ τῆς μεγάλης εὐφυΐας του ἐστάλη ὑπὸ πλουσιῶν τῶν Ἰωαννίνων ἐμπόρων εἰς Ἱταλίαν πρὸς τελειοποίησιν τῶν σπουδῶν του. Σπουδάζας δὲ ἐν Παταύμῳ, εὗρεν ἐν Βενετία, ὅπου ἐκήρυττε τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ ἐν τῇ γαῖᾳ τοῦ Ἀγ. Γεωργίου, νέους θαυμαστάς καὶ φίλους τοὺς Ἀδ. Μαρουτσούς, οἵτινες ἀπεφάσιζαν νὰ ἰδρῦνται δι' αὐτὸν νέον σχολεῖον ἐν τῇ πατρίδι των Ἰωαννίνοις. Διατελέσας δὲ διευθυντὴς τῆς σχολῆς ταύτης ἀπὸ τοῦ 1742, ἠναγκασθῇ ὡς ἐκ τῆς ἀντιζηλίας τοῦ ἐτέρου ἐκεῖ σχολάρχου Μπαλάνου νὰ ἀναχωρήσῃ ἐκεῖθεν καὶ δεχθῇ τῷ 1750 τὴν θέσιν σχολάρχου ἐν Κοζάνῃ τῆς Μακεδονίας. Διαπρέψας ἐνταῦθα καὶ ὡς διδασκαλὸς καὶ ὡς ἑξοχὸς καὶ γλαφυρώτατος ἐκκλησιαστικὸς ῥήτωρ, διορίσθη τῷ 1758, πατριαρχεῦσαν Κορίνθου Γ', διευθυντὴς τῆς νεοσυστάτου ἐν Ἀθῶν σχολῆς (Ἀθωνιάδος Ἀκαδημίας). Ἡ εὐχὴ τοῦ Β. διεδόθη ἤδη καθ' ἅπαντα τὸν Ἑλληνισμὸν καὶ ἄνθρωποι συνέρρεον εἰς τὸ νέον τοῦτο κέντρον τῆς παιδείας, ἵνα ἀκούσωσι «τὸν δευτερον Πλάτων». Ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ θέσει ταύτῃ εὗρεν ἀντιδρασίαν, καὶ μαλίστα ἐκ μέρους τῶν μοναχῶν, καὶ μετὰ παρέλευσιν ἑξ ἐτῶν ἀπεσυρθεὶς εἰς τὴν μονὴν τῶν Ὑδρῶν, ὅπου ἐν τῷ 1761 προτεκλήθη ὡς διδασκαλὸς τῶν ἐπιστημῶν ἐν τῇ Πατριαρχικῇ σχολῇ Κων/πόλεως. Λυπηρὸν τῷ ὄντι, ὅτι ὁ Β., προσερχὼν κατὰ πάντα ἐν τῇ κλήρῳ, ἐκ τούτου μαλίστα ἐδοκίμασε πάντοτε ἐνοχλήσεις καὶ πικρίας· οὗτω δὲ καὶ ἐν Κων/πόλει· πολλὰ χῶς παρενοχλούμενος, προτίμησε νὰ ἀπελθῇ τῷ 1766 εἰς Λιβύαν, ὅπου ἐπεστάτησεν εἰς τὴν ἐκτύπωσιν τῶν πρώτων συγγραμμάτων του. Ἐνταῦθα ἔλαβεν ἐντολὴν νὰ μεταφράσῃ ἐκ τῆς γαλλικῆς εἰς τὴν ἑλληνικὴν τὸ ἔργον τῆς Αὐτοκρατορίας Αἰκατερίνης Β' τῆς Ρωσσίας· «Εἰσηγήσεις πρὸς τὴν ἐπιταχθεῖσαν ἐπιτροπὴν ἐπὶ τῇ ἐκδόσει τοῦ προβλήματος ἐνὸς νεοροῦ Νομικοῦ Κώδικος», καὶ ἐξετέλεσε τὴν ἐντολὴν ταύτην τοιοῦτοτρόπως ὥστε ἡ αὐτοκρατορία προσέφερεν αὐτῷ τὴν ἐπιστάσιν τοῦ ἐπὶ παιδείας τῶν εὐγενῶν Α. φροντιστηρίου. Καὶ ἀπεποιήθη μὲν νὰ δεχθῇ τὴν θέσιν ταύτην, ἀλλ' ἡ αὐτοκρατορία ἐπιθυμοῦσα παντὶ τρόπῳ νὰ προσελκύσῃ τὸσω ἑξοχον ἄνδρα, τὸν διώρισε βελιούδην αὐτῆς, καὶ οὕτω μετέβη ὁ Β. εἰς Ρωσίαν. Ῥεκτιμηθεὶς δὲ ἐνταῦθα μεγάλως, τῷ μὲν 1775 ἐχειροτονήθη ἱερεὺς ὑπὸ τοῦ Μητροπολίτου Μόσχας Πλάτωνος, τῷ δὲ 1778 ἑτάχθη ὑπὸ τοῦ ἱδίου, καὶ ὠνομάσθη ἐκ τῆς αὐτοκρατορίας πρῶτος ἀρχιεπίσκοπος Σαφάριεφ καὶ Χερσῶνος. Ἀλλὰ τὸ 1783 ἐξ ὁμοθυμαδὸν καὶ

ἐκτοτε ἔζησεν ἐν Πετρούπολει, ὅπου ἀπέθανε τὴν 10 Ἰαν. 1806.

Ὁ Β. ἐν τῇ Ἑλληνικῇ παιδείᾳ κατέχει ἐξοχωτάτην θέσιν. «Ἐπερχὼν ὅλους τοὺς συγχρόνους τοῦ Ἑλληνος καὶ κατὰ τὴν πολυμαθειαν καὶ κατὰ τὴν διάνοιαν», λέγει ὁ Π. Καλλιγᾶς, «οὐ μόνον καθ' ὅλας τὰς ἐπιστήμας ἀνακρίνεται τοῦ ἔθνους τοῦ ἀργηγέτης, ἀλλὰ καθ' ὅλας τὰς προσπάθειάς τῆς διαδόσεως τοῦ πολιτισμοῦ κορυφαίος. Διευθυντὴς καὶ καθιδρυτὴς σχολείων, ἱεροκήρυξ, συγγραφεὺς θεολόγος, μαθηματικὸς, φυσικὸς, καθ' ὅλα συμβαδίζων μετὰ τὴν μεγάλην πρόβον τοῦ αἰῶνος του, βεβαίως πρέπει νὰ θεωρῆται ὅτι προσωποποιεῖ τὴν ἐποχὴν του». Θέλων δὲ νὰ μεταδώσῃ τὴν ἰδίαν του σοφίαν εἰς τοὺς ὁμογενεῖς του, ἐπλούτισε τὴν ἑλλ. φιλοσοφίαν δια πλειστον τινῶν δὲ τεραστίων ἔργων δι' ὧν κατατάσσεται μετὰ τῶν πολυχρυσωτάτων σοφῶν ἀνδρῶν, καὶ ἐν τοῖς ὁποῖσι πανταχοῦ διακρίνεται ἡ σοφία καὶ ἡ πολυμαθεία τοῦ συγγραφέως. Τὰ πλείστα δὲ ἔγραψε εἰς τὴν ἀρχαίαν ἑλληνικὴν, ἄλλα δὲ εἰς τὴν καθωμικλημένην, μὴ ὑπερτεροῦσαν ἐν τούτοις τῆς τῶν ἄλλων συγχρόνων λογίων, ἀπὲρ μὴ ζοβαρτάρων. Ἐὰν δὲ ἡ πνευματικὴ καθόλου ἐργασία του δὲν ἀπέσῃ τὸσω λυσιστελής εἰς τὴν ἀναποτίειν τοῦ ἔθνους, ὅτω ἤθελε τις ὑπερέσῃ, τοῦτο ἀποδοτεῖται· ἐνὸς μὲν εἰς τὸ ὑπερέμετρώς ἀρχαίων τῆς φράσεως τῶν πλειστον ἔργων του, ἀρ' ἑτέρου δὲ εἰς τὴν τότε καθόλου ταπεινὴν τοῦ ἔθνους καταστάσιν, ὅπου δὲν ἦτο ἀκρίβεια ἐπισκευτικῶν τῶν ὑψηλῶν θεμάτων, τὰ ὅποια ὁ Β. ἐπραγματεύθη. «Οἱ μὲν Ἑλληνες», λέγει ὁ σοφὸς Δ. Θερειανός, «πύχοντες ὑπὸ δεινότητι πνευματικῶν λίμων, ἤττον ἤττον, ὁ δὲ Εὐγένιος παρέσχε πρὸς αὐτοὺς οὐχὶ ἤττον ἀλλὰ τὰ πολυτελέστατα τῶν βρωμάτων. Ἀντὶ ἀπλῶν καὶ εὐπέπτων σιτιῶν ἐπέδωκεν αὐτοῖς εἰς τοὺς νηστεις πολυμικτὰ καὶ δυσπεπτα ἡδύσματα καὶ ἄλλα δυσπρόσιτα καὶ ὀλίως περιττὰ τραγάλια. Λαμπρὰ μὲν καὶ θαυμαστὰ ὄντως ἡ παρατεθεία ἐστίασις, ἀλλ' οὐχὶ καὶ ἀρμόζουσα πρὸς τὸν στόμαχον ἀνθρώπων νηστειακῶς ὀδυνῶν».

Πάντων τῶν ἔργων του, πρωτοτύπων καὶ μεταρρασεων, ὡς ἐκτελέστων κατεστῆ ἐκεῖνα ὅπου καὶ πρῶτον ἐξεδόθη, ἡ Λογικὴ (Λιβύα 1766). Εἰτα δὲ ἐδημοσιεύθησαν κατὰ σειράν. Τῶν μαθηματ. στοιχείων πραγματεία· Σενγέρου (Λιβύ. 1767), Περί τῶν ἐν Πολωνίᾳ ἐκκλησ. διχονομιῶν (1768). Μεταφρ. Βιργιλίου ἐν τῷ ἡρωϊκῷ μέτρῳ (Γεωργικά. Πετροῦπ. 1780. Διαιεῖς 1791-2), ἔργον ἐν ᾧ ὁ Β. δεικνύει σπανίαν ἐξοχότητα περὶ τὴν ἀρχαίαν στιχυοργάν. Ἀ. Περὶ τῆς ἀπορίας περὶ τῆς ἐκπορεύσεως τοῦ Ἀγ. Πνεύματος (Πετροῦπ. 1797). Αἱ καθ' Ὁμηρον ἀρχαῖοι ἔργα (Μόσχα 1804). Μεταφυσικά (Ρωσσία 1805). Τὰ ἀρέσκοντα τοῖς φιλοσόφοις (Βιέννη 1805). Σχόλια Κουρδιγαλησιῶν εἰς τὸ δ' βιβλίον τῆς Θ. Γαζῆ γραμματικῆς (Βιέννη

1805), Είσαγωγή εἰς τὴν φιλοσοφίαν Γραβ-
ζανδου (Mosch 1805), Στοιχεῖα γεωμετρίας
Γακουετιου (Βιέννη 1805), Γενουηνταίου στοι-
χεῖα μεταφυσικῆς (Βιέννη 1806), Ἐκ τῶν ὑπο-
μνηματικῶν παρεκβολῶν Νεοφύτου τῶν εἰς τὸ
β' τῆς γραμμ. Θ. Γαζήκριτι καὶ ἐπιστάσεις (Βι-
έννη 1806), Ἀλλὰ καὶ πλείστα ἄλλα διδακ-
τικὰ βιβλία μετέφρασε καὶ ἐδημοσίευσε, πρὸς
δὲ καὶ διατρίδας πεμπλείστας ὡς καὶ τινὰς
ῥόδας. Ἐξεδώκεν προσέτι: Ἰωστ. Βρυεννίου τὰ
εὐρεθέντα (Ἄλλη 1768) καὶ Θεοδώρητου Κύρου
τὰ σωζόμενα (Λίψα 1768).

Περὶ τοῦ Β. ἔγραψαν Νικολ. ὁ Μαυρομμά-
της, Κ. Κουμάς (ἐν Ἰστ. ἀνθρῶπ. πράξεων),
Γ. Δ'νιαν, Παῦλ. Καλλιγας (ἐν Πανδώρα Δ'
τομ.). Βρατὸς (ἐν Νεοελλ. 1854, Β' 1), Ν. Κα-
τράκη (Ἰκκυνθῶ 1854), Σαθας, Γούδας (Παρ.
βίσι), Α. Στουρβέζας (μεταφρ. Κ. Σ. Σούτσου
Ἀθ. 1858), Δ. Θεραιανός (ἐν Ἀδ. Κοραΐ Δ'
Τεργέστη 1889) κ. ἄ. [Μ.Γ.]

Βουλγάρο ἢ Ραχωνί. Χωρίον τῆς
Θάσσης μεσόγειον κεκμενον εἰς τοὺς πρόποδας
ἔρους τινός. Κατοικεῖται ὑπὸ 100 οἰκογενειῶν
χρίστ. Κατωθι τῆς ἐκκλησιας ἀναδύει θρόνον
ὑψω ὡς ποταμός, δι' οὗ γυρίζουν πολλοὶ μυ-
λοι καὶ ἐλαιοτριβεῖα.

Βουλγάτα (Vulgata). Ὀνομάζεται οὕ-
τως ἡ λατινικὴ μεταφρ. τῆς Ἀγ. Γραφῆς ἡ γε-
νομένη τῷ 389—405 ὑπὸ τοῦ Ἀγ. Ἱερωνύ-
μου. Αὕτη δὲ θεωρεῖται ὑπὸ τῆς Καθολικῆς
Ἐκκλησίας ὡς αὐθεντικὴ πρὸς διακρίσιν δὲ
ἀπὸ ἄλλων μεταφράσεων ὀνομασθῆναι Vulgata,
ὡς διαδεδομένη ἐν κοινῇ χρήσει. [Ἐγ.]

Βουλεύ (Bouley). Ὁ ἐπιφανέστατος
καὶ ἐξοχώτατος οὐ μόνον τῆς Γαλλίας, ἀλλὰ
τῆς ὕψηλις σύγχρονος κτηνιατρικῆς, γεννηθεὶς
κατὰ τὸ 1815 καὶ ἀποθνήσκων ἐν Παρίσις
κατὰ τὸ 1886. Ἀπὸ δικητείας ἀκαδημαϊκῆς,
ποτὲ ἀντιπρόεδρος τῆς ἀκαδημίας, ἐπὶ 15
ἔτη ἤτο γενικός ἐπιθεωρητὴς τῶν ἐν Γαλλίᾳ
κτηνιατρικῶν σχολῶν. Ἡ κτηνιατρικὴ φιλο-
λογία εὐγνωμοσύνην δεῖλκε: τῷ Β. διὰ τὰς
λαμπροτάτας καὶ ἐπιστημονικωτάτας ποικί-
λας συγγραφάς του, ἰδίως δὲ τὸ γαλλικὸν
ἔθνος, καθότι οὗτος πρῶτος σπουδαίως ἐμελέ-
τησε τὰς τῶν ἀγροτικῶν ζώων λοιμικὰς νό-
σους, εἰς τοῦτον δὲ δρεῖλεται καὶ ἡ σύνταξις
τῶν κατὰ τὰς ἐπιζωοτικὰς ὑγειονομικῶν ἐπι-
στατάσεων, αἵτινες ἐχρημίστησαν ὡς βάσις
συντάξεως τοιούτων καὶ παρ' ἄλλων τῆς εὐ-
ρωπαϊκῆς θύσει. [Γ.Ν.Π.]

Βούλευμα λέγεται ἡ κατὰ τὸ στάδιον
τῆς ἀνακρίσεως ἢ μετὰ τὸ πέρας αὐτῆς ἐπὶ τῷ
ἐκ ταύτης δεδομένων ἀπ' ἁσας τοῦ βουλευ-
ματικῶν τῶν προεδρικών ἐκτελεστικῶν τῶν
βουλίων ἀποτελεῖται ἐκ τριῶν ἀνδρῶν, τῶν
λαμβανομένων τοῦ προέδρου καὶ τοῦ ἀνακρίτου
(ὡς τοῦ μόνου ἀρμοδίου νὰ κρίνῃ τὴν βαρύντητα
τῶν ἀποδεικτικῶν μέσων), τοῦ εἰσαγγελέως καὶ

τοῦ δικαστικοῦ γραμματέως. Τὸ Β. εἶναι: 1) ἀ-
παλλὰ κτικόν, ὅταν ἀποφαίνεται ὅτι δὲν
ὑπάρχει ἀφορμὴ εἰς κατηγορίαν, ὅπότε ὁ κα-
τηγορουμένος ἐάν εἴναι φυλακισμένος ἀπολύε-
ται μετὰ τὸ πέρας τῆς πρὸς ἀνακοπὴν προθε-
σμίας, ἣτις εἶναι 24 ὥρος ἀπὸ τῆς ἐκδόσεως
αὐτοῦ. 2) Παύει διὰ τοῦ Β. προσωρινῶς ἡ
περαιτέρω καταδίωξις τοῦ κατηγορουμένου. 3)
Διατάσσεται περαιτέρω ἀνάλυσις, ὅταν αἱ διε-
ξαχθεῖσαι ἀποδείξεις εὐρήθησαν ἀτελεῖς καὶ 4)
ἀποφαίνεται ἡ εἰς τὸ κρατητήριον παραπομπή
τοῦ κατηγορουμένου. Τὸ Β. ὑπόκειται εἰς ἀνα-
κοπὴν γινομένην ἐνώπιον τοῦ γραμματέως τοῦ
δικαστηρίου τῶν πλημμελειοδικῶν καὶ ἣτις δι-
κάζεται ὑπὸ τοῦ συμβουλίου τῶν ἐρετῶν ἀπο-
τελουμένου ἐκ 5 δικαστῶν σὺν τῷ προέδρῳ, τοῦ
εἰσαγγελέως καὶ τοῦ δικαστικοῦ γραμματέως.
Τὸ Β. τοῦ συμβουλίου τῶν ἐρετῶν ὑπάγεται
εἰς ἀνάκρισιν ἥς ἡ προθεσμία εἶναι 24 ὥρος ἀπὸ
τῆς ἐκδόσεως αὐτοῦ. (Ποινικὴ δίκονομ. ἀρθρ.
247—263). [Δ.Β.]

Βουλεύσεως γραφή (Ἀρχαιολ.).
Ἡ δημοτικὴ αὕτη ἀγωγή ἡγεῖται κατὰ τὸ Ἀτ-
τικὸν δίκαιον εἰς τὰς ἐξῆς δύο περιπτώσεις.
Α') Κατὰ τῶν ἡθικῶν αὐτοσυγῶν φόνου ἢ ἀ-
ποπειρας φόνου «Ὅταν ἐξ ἐπιβουλῆς τις τινα
κατασκευάσῃ θάνατον, ἐάν τε ἀποθάνῃ ὁ ἐπι-
βουλεύεις ἐάν τε μὴ» (Ἀρπ. ἐν λ.). Μεγάλῃ
ἡγεῖται ἀμφοτέρωθεν περὶ τοῦ ἀρμοδίου δικα-
στηρίου πρὸς ἐκδίκασιν τοῦ ἀδικήματος τοῦ-
του. Ὁ Ἀποκρατικὸν λέγει ὅτι κατὰ μὲν τὸν
Ἰστικὸν ἐν τῷ πρὸς Εὐκλείδην ἡ γραφή αὕτη
ὑπῆγετο εἰς τὴν ἀρμοδιότητα τοῦ ἐπὶ Παλλα-
δίῳ δικαστηρίου, κατὰ δὲ τὴν Δειναρχὸν ἐν τῷ
κατὰ Πιστιῶν εἰς τὸν Ἀρειὸν πάγον· προστι-
θῇ δὲ ὅτι ὁ Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Ἀθηναίων
πολιτείᾳ τῷ Ἰστικῷ συμμνησθεῖ. Ἀνακαλυφθεί-
σης ἐσχάτως τῆς Ἀθηναίων πολιτείας τοῦ Ἀ-
ριστοτέλους περὶ τὸν εἶναι νὰ ἐκθέσωμεν τὰς
ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου ἐξενεχθείσας ποικί-
λας γνώμας τῶν νεωτέρων (ὅρα Schömann
Griechische Alterthümer σ. 495 καὶ σημ.
3.—Sauppe, Oratores attici.—Philippi
der Areop. u. die Epheten σελ. 27 51.—
Caillemier ἐν τῷ Dict. des antiquités)
διότι ὁ Ἀριστοτέλης ῥητῶς λέγει ὅτι ἡ βού-
λευσις ὑπῆγετο εἰς τὸ Παλλάδιον «ἐπὶ τῷ
ἀκροῦ καὶ βουλεύσεως καὶ οἰκίῃ
ἀποκτείνῃ τις ἢ μέτοικον ἢ ξένον ἐν τῷ ἐπὶ
Παλλάδιῳ». Οὕτω δὲ προεπικυροῦται τὸ χω-
ρίον τοῦ σχολιαστοῦ τοῦ Αἰαγίνου «Ἐπὶ τούτῳ
(ἐπὶ Παλλάδιῳ) ἐκρίνοντο οἱ ἀκούσιοι φόνοι
αἱ δὲ ἐν τούτῳ τῷ δικαστηρίῳ δικάζοντες ἐ-
κρίνοντο ἐρετῆαι ἐδίκάζον δ' ἀκούσιοι φόνοι
καὶ οἰκίῃ καὶ ἐξέως καὶ οἰκίῃ ἢ μέτοικοι
φόνοι καὶ οἰκίῃ καὶ ἐξέως, ὡς καὶ ἕτερον χωρίον
τοῦ δικαστηρίου ἀποδεχομένου ἄλλαχοῦ
τῆς γῆς καὶ τῶν ἀκροῦ ἐκτελεῖται ἄνευ διακρίσεως
τινός» (ἐν τῷ Ἰστικῷ δὲ δικάζουσιν ἀκούσιοι

ρόνου καὶ βουλευσεως οἱ ἐφέταια. "Οτι δὲ ἡ βούλευσις ὑπῆγετο εἰς τὸ Παλλάδιον ἀποδεικνύεται καὶ ἐκ τῶν λόγων τοῦ Ἀντιφώντος, οἵτινες, καίτοι ἀφορῶσιν εἰς ἡθικοῦς αὐτουργοὺς ἀνθρωπογονίας, προδήλως δὲν κηρυθύνοντο εἰς τοὺς Ἀρεοπαγίτας. Οὕτως, ἐν παραδείγματι, ἡ κατὰ τῆς μητροῦς κατηγορία ὑποτίθεται γυναῖκα, ἥτις ἀποφασίσασα νὰ ἀποκτείνῃ τὸν σύζυγον παρεσκεύασε φάρμακον, ὃπερ ἐτέρῃ γυνὴ ἔδωκεν αὐτῇ ἐν ἑσπέρῃ, καὶ οὕτως ἐπῆλθεν ὁ θάνατος. Ἐκ τῆς τυπικῆς προσηγορίας πρὸς τοὺς δικαστὰς «οἱ ἄνδρες» καὶ οὐχὶ «οἱ βουλή» δηλοῦται ὅτι ὁ λόγος ἀπηυθύνετο εἰς τοὺς ἐφέτας. Πρὸς δὲ τοῦτοις κυροῦται καὶ τὸ πρὸ τινος χρόνου ἀνακαλυφθὲν ψήφισμα τοῦ ἔτους 408—9, τὸ περιέχον τὸν πρῶτον ἄξονα τοῦ Σόλωνος, ἐν ᾧ ῥητῶς μνημονεύεται ὅτι τὴν βούλευσιν ἔκρινον οἱ ἐφέται.

Ὡς πρὸς τὴν καταγινωσκόμενην ποινὴν κατὰ τοῦ ἡθικοῦ αὐτουργοῦ ρόνου ἐκ προνοίας, ὁ Ἀνδοκίδης (περὶ μυστ. 94) ῥητῶς λέγει ὅτι κατὰ τὸν νόμον «ὁ βουλευσας ἐν τῇ αὐτῇ ἐνείκεται καὶ δὲ τῇ χειρὶ ἐργαζόμενος». Ἐκ τοῦ χωρίου τούτου ἀναγκασίως ἔπεται, ὅτι τὸ ἀδίκημα τοῦτο ἐτιμωρεῖτο διὰ τῆς ποινῆς τοῦ θανάτου, ὃπερ ὑποστηρίζουσιν οἱ πλείστοι τῶν νεωτέρων. Τὸ καθ' ἡμᾶς διατάσσον νὰ παραδειγθῶμεν τοῦτο, ἐπόμενοι μᾶλλον τῇ γνώμῃ τοῦ Schoemann, λέγοντος ὅτι ἡ ποινὴ τῆς βουλευσεως ἦτο φυγὴ καὶ δήμεσις (Griech. Alt. σελ. 497).

Β') Κατὰ τοῦ ἐγγράφαντός τινα ἀδικίας ὡς ἀφελέτην τοῦ δημοσίου. (Ἄρπ. ἐν λ.). Ἡ γραφὴ αὕτη ἦτο ἀνάλογος τῇ ψευδογραφίᾳ δίκῃ (δρα λ.). Δυσδιόγνωστα τὰ ὅρια ἐκάστης. Ἡ Β. ὑπῆγετο εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τῶν θεσμοθετῶν (Bekker, Ἀνεκδ. Ἑλλ. I σελ. 316). Ἐάν αὕτη ἀπεδεικνύετο βάσιμος, διεγράφετο μὲν τὸ ὄνομα τοῦ ἀναγκάζοντος, ἐνεγράφετο δὲ πρὸς ποινὴν τὸ ὄνομα τοῦ ἐνεγομένου (Δημ. κατ' Ἀριστοτ. 792). Πλ. καὶ Wolf Passow, De crimine βουλευσεως. Götting. 1888. Jos. Kohn, Die B im attischen Prozesse. Olmütz. 1890. [Δχ. Α.Υ.]

Βουλή (Ἀρχαιολ.). Οἱ περὶ τὴν βασιλέα κατὰ τοὺς ἡρωικοὺς χρόνους ἀριστῆες, οἱ ἀποτελοῦντες τὸ συμβούλιον αὐτοῦ, βουλευταὶ, γέροντες, βουλευτῆρες καλούμενοι. Ἐν τοῖς ἱστορικοῖς χρόνοις ἀνεξαρτήτως τοῦ πολιτείας, ἀριστοκρατικῆς ἢ δημοκρατικῆς ἀπανταχοῦ τῆς Ἑλλάδος ὑπῆρχεν ἡ βουλή ἢ γερουσία, ὡς ἐν Σπάρτῃ. Κατὰ τὴν ἐσχάτως ἀνακαλυφθεῖσαν Ἀθηναίων πολιτείαν τοῦ Ἀριστοτέλους ἐπὶ δράκοντος ἐν Ἀθήναις ἡ Β. συνέκειτο ἐκ τετρακισίων καὶ ἐνὸς βουλευτῶν, κληρουμένων ἐκ τῶν ἐχόντων συμπληρωμένον τὸ τριακιστὸν ἔτος τῆς ἡλικίας. Ὁ δὲ Σόλων μεταρρυθμίσας τὸ πολιτεῖμα τοῦ δράκοντος, πρὸς τῇ εἰς Ἀρείου πά-

γους Β., κατὰ Πλούταρχον δευτέραν προσκατένευσε Β., ὡς σῶμα προβουλευτικὸν ἀπὸ φυλῆς ἐκάστης, τεσσαρίων οὐσῶν, ἐκατὸν ἄνδρας ἐπιλέξαντος. Ἐκλήρουτο δὲ ἡ Β. αὐτῇ τῶν τετρακισίων ἐκ ποικιρίων, οὗς ἐκάστη τῶν φυλῶν ἐξελέγειν. Ἐκ τῆς πολιτείας τοῦ Ἀριστοτέλους βεβαιοῦται ὅτι ἡ Β. προὔπηρχε τοῦ Σόλωνος καὶ ὅτι ἦτο κληρωτὴ καὶ ἐπομένως πάσαι αἱ περὶ τοῦ ἐναντίου ποικίλαι γνώμαι τῶν νεωτέρων ἐλέγχονταί πεπληγμέναι. Οἱ Πεισιστράτιδες σεβασθέντες τοὺς νόμους τοῦ Σόλωνος, οὐδ' ὅλως μετέβαλον τὸν ὄργανισμὸν τῆς Β. Ὁ Κλεισθένης διανείμας πάντας τοὺς πολίτας εἰς δέκα φυλὰς ἀντὶ τῶν τεσσαρίων, κατέστησε τὴν Β. ἐκ πεντακισίων ἀντὶ τετρακισίων μελῶν, πεντήκοντα ἐξ ἐκάστης φυλῆς λαμβανόμενων. Μετὰ τὴν ἐν Σικελίᾳ γενομένην ρηοράν οἱ τετρακίσιοι περιελθόντες εἰς τὴν διαχείρισιν τῶν κοινῶν διέλυσαν τὴν Β. τῶν πεντακισίων, οἱ δὲ τριάκοντα ἀφῆρεσαν πᾶσαν αὐτῆς τὴν ἀνεξαρτησίαν. Μετὰ τὴν κατάλυσιν τῶν τριάκοντα ὁ δῆμος κύριος τῶν πραγμάτων γενόμενος, ἐγκατέστησε τὴν Β. εἰς τὰς αρχαίας αὐτῆς προνομίας. Κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Ἀριστοτέλους, ἡ Β. συνέκειτο ἐκ πεντακισίων, κληρουμένων πεντήκοντα ἀπὸ φυλῆς ἐκάστης. Διηγεῖτο διὰ κλήρου εἰς δέκα τμήματα κατὰ τὰς δέκα φυλὰς οἱ δ' ἐκάστοτε τὰ τῆς πολιτείας ὀνύοντες πεντήκοντα βουλευταὶ ἐκελούμενοι πρὸ πάντων. Ἐπρυτάνευον δ' ἐν μέρει αἱ μὲν πρῶται τεσσαρες φυλαὶ 30 ἡμέρας, αἱ δὲ λοιπαὶ εἰς 35 ἐκάστη, κατὰ τὸ σεληνιακὸν ἔτος. Οἱ πρυτανεύοντες συνεσίου ἐν τῇ θύλῃ, λαμβάνοντες δραχμὴν μίαν τὴν ἡμέραν συνεκάλουν δὲ τὴν μὲν Β. καθ' ἐκάστην πλὴν τῶν ἀρεσίων ἡμερῶν τὸν δὲ δῆμον τετρακίς ἐπὶ ἐκάστης πρυτανείας ἀνήγγελλον δὲ διὰ προγράμματος τὰ ὑπὸ συζήτησιν ἐκάστοτε θέματα. Ἐκλήρουτο δὲ εἰς ἐπιστάτης τῶν πρυτάνων, νύκτα καὶ ἡμέραν ἐπιστατῶν καὶ συλατῶν τὰς κλείς τῶν ἱερῶν, ἐν εἰς ἦσαν τὰ γράμματα καὶ τὰ ἀρχαία τῆς πόλεως, καὶ τὴν δημοσίαν ἀρχαίαν. Ὁὗτος κατ' ἀνάγκην ἔμελλεν ἐν τῇ θύλῃ συνεργεῖν δὲ τῆς Β. τὸν δῆμον ἐκλήρου ὁὗτος ἔνεα προσεδόμου, ἐνα εἰς ἐκάστη φυλῆς, πλὴν τῆς πρυτανείας. Ἡ δὲ ταῦτων ἐνα ἐπιστάτης, καὶ προσεδόμος αὐτοῦ τὸ πρόγραμμα αὐτοῦ δὲ παραλαμβάνοντος αὐτοῦ, ἐπαμελούντο τῆς εὐκτασίας καὶ δικήθων τὰς συζητήσεις. Ὑποτίθεται ἔγγραφον τὰ σχετικὰ χωρία τῶν γραμματικῶν περὶ διττῆς κατηγορίας προσεδόμων καὶ δύο ἐπιστατῶν ὅτινα ἦσαν ἐφημέριοι μεγάλως ὑπὲρ τῶν νεωτέρων ἐκκλησιῶν τοῦ Ἀττικοῦ δικαίου. Κατὰ τοὺς πρόσθεν χρόνους ἡ Β. ἔχεν ἐκ τῶν ἐξουσίαν κυρία αὐτὰ εὐμενὴν καὶ ἐπιβολὴν ζημίας καὶ νὰ φυλακίζῃ, πλὴν καὶ θανατικὰς ποινὰς νὰ καταγινώσκῃ. Βαθύτερον δυνάει δῆμος ἀφῆκε δὲ νόμον τὰς προνομίας ταύτας τῆς

Β. καὶ ὑπέβαλε διὰ τῶν θεσμοθετῶν τὰς ἀποφάσεις αὐτῆς εἰς τὸν ἐλεγχὸν τῶν δικαστηρίων. Κυρίως ἡ Β. ἦτο σῶμα προδουλευτικόν, καὶ οὐδὲν τὸ ἀπροδουλευτόν καὶ μὴ περιεχόμενον ἐν τῷ προγράμματι τῶν πρυτάνεων ἦτο ἐπιτετραμμένον νὰ ψηφίζηται ὑπὸ τοῦ δήμου. Τὴν ἐκτασιν τῆς ἐξουσίας καὶ τὰ καθήκοντα τῆς Β. ἐν τοῖς καθ' ἑκάστον ἀναγράφει ὁ Ἀριστοτέλης ἐν τῇ πολιτείᾳ αὐτοῦ. Ὁ Ἀριστοτέλης ποιοῦμενος λόγον περὶ τῆς ἐπὶ Δράκοντος Β. προσέθηκιν οἱ ἄν τις τῶν βουλευτῶν δὲν παραινεῖτο εἰς συνέδριον τινὰ τῆς Β. ἢ τῆς ἐκκλησίας ἀπέτινεν ὁ μὲν πεντακοσιομέδιμμος τρεῖς δραχμας, ὁ δὲ ἱππεὺς δύο, ὁ ζευγίτης δὲ μίαν.

Κατ' ἀρχὰς ἡ Β. ἐκλήροτο ἐν τῶν τριῶν πρώτων τάξεων ἄλλ' ἢ ὅς ὁ Ἀρισταίδης κατέστησε προστάς τοῖς πᾶσιν ἅπαντα τὰ ἀξιώματα, οἱ βουλευταὶ ἐλαμβάνοντο ἐξ ἁπάντων τῶν ἐπιτιμῶν πολιτῶν, τῶν ἐχόντων συμπεπληρωμένον τὸ τριακοστὸν ἔτος τῆς ἡλικίας· ἐκλήροτο δὲ πάντοτε καὶ εἰς ἀναπληρωτῆς τοῦ πρώτου λαχόντος (ἐπιλαχόν). Τὸ ἀξίωμα τοῦ βουλευτοῦ ἦτο ἐνιαύσιον. Πρὶν ἀναλάβωσι τὰ καθήκοντα αὐτῶν οἱ βουλευταὶ ὑπέβαλλοντο εἰς δοκιμασίαν (δρ. λ.), εἴτα δὲ ἐδίδον τὸν διασθέντα μέχρις ἡμῶν ὄρκον. Ἐάν τις τῶν βουλευτῶν ἡλέγγετο ἀδικῶν, ἀπεβάλλετο ὑπὸ τοῦ σώματος δι' ἐκφυλλοφορίας (βλ. λ.), ἦτοι διὰ ψηφοφορίας διὰ φύλλων γενομένης.

Αἱ συνέδρια τῆς Β. τῶν πεντακοσίων ἐγίνοντο συνήθως ἐν τῷ βουλευτηρίῳ· πολλάκις δὲ καὶ ἀλλοῦ ἐν τῷ Ἐλευσινίῳ τῶν Ἀθηναίων, ἐν Πειραιεὶ, ἐν τῇ Ἀκροπόλει κλ. Τὴν ἡμέραν τῆς συνεδρίας σημειδόν τι, πιθανῶς σημαία, ὑφύετο εἰς τὸ βουλευτήριον. Κατὰ δὲ τὴν ἐν ἀρχῇ τῆς συζητήσεως κῆρυξ ἐκάλει τοὺς βουλευτάς νὰ καταλάβωσι τὰς ἐδρας αὐτῶν καὶ κατεβίβαζε τὸ σημεῖον. Αἱ συνεδριάσεις ἦσαν δημόσιαι, πλὴν ἐξαίρετικῶν περιπτώσεων, ἡ δὲ ψηφοφορία ἐγίνετο δι' ἀνατάσεως τῶν χειρῶν. Ἐν τῷ βουλευτηρίῳ ὑπῆρχε βωμὸς Διὸς βουλευαίου καὶ Ἀθηνᾶς βουλευαίας, ἐνθα ἐγίνετο δέσεις πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς συνεδρίας.

Ἐν ἔτει 806 π. Χ. προστεθεισῶν δύο ἐτι φυλῶν ὑπὸ Δημητρίου τοῦ Πολιορκητοῦ ἡ Β. συνέκειτο ἐξ ἑξακοσίων. Ἐπὶ δὲ Ἀδριανῷ προστεθείσης καὶ δεκάτης τρίτης φυλῆς ὁ ἀριθμὸς τῶν βουλευτῶν περιωρίσθη αὐθις εἰς πεντακοσίους. Ὁ Πausanias, ἐν ἔτει 174 μ. Χ. συγγράφας, ἀναφέρει τὴν Β. τῶν πεντακοσίων. Φαίνεται ὅτι βαλμηδὲν μετεβλήθη ὁ ὁργανισμὸς τῆς Β. διότι ἐπιγραφὴ τις τοῦ ἔτους 270 μ. Χ. μνημονεύει τὴν Β. τῶν ἑπτακοσίων πεντήκοντα, ἑτέρα δὲ τις τὴν Β. τῶν τριακοσίων.

Οἱ βουλευταὶ κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἔτους δὲν ὑπέκειντο εἰς στρατείαν, κατεῖχον ἐν τῷ θεάτρῳ ἰδίαν θέσιν λόγῳ τιμῆς καὶ κατὰ τὴν ἐνέργειαν τῶν καθηκόντων αὐτῶν ἔφερον ἀτέφανον ἐκ μυρρίνης. Ἐάν δὲ ἐξετέλουν καλῶς

τὰ καθήκοντα αὐτῶν, ἐστεφανοῦντο εἰς τὸ τέλος τοῦ ἔτους διὰ χρυσοῦ στεφάνου. (Ὅρα Ἀριστοτέλ. Ἀθηναίων πολιτεία. Πλουτ. Σολ. 12, 19. Ἀριστοτ. Πολιτικά. Ἀρποκρ. ἐν λ. ἐπιλαχών. ἐκφυλλοφορία. Πλουτ. 8. 95. [Ἀγ. Ἀγ.]

— Βουλὴ σημαίνει νῦν τὸ σῶμα τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ λαοῦ, τὸ ψηφίζον τὸν προϋπολογισμὸν καὶ τοὺς νόμους τοῦ Κράτους. Τὰ πρῶτα ἀμυδρὰ ἔχνη τοιαύτου τινὸς νομοθετικοῦ σώματος συναντῶμεν ἐν τῷ μέσῳ αἰῶνι φέροντος, ὡς εἰκάζ, τὸν τύπον τοῦ ψευδαλισμοῦ καὶ ἡρμοσμένου ὅλως πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις αὐτοῦ· σχεδὸν δὲ πανταχοῦ τῆς μέσης καὶ δυτικῆς Εὐρώπης αἱ τάξεις εἰς. Ἰδίαι οἱ εὐγενεῖς καὶ ὁ κληρὸς, βραδύτερον καὶ οἱ ἄστοι, ἐνιαχοῦ μάλιστα καὶ αὐτοὶ οἱ χωρικοί, μετείχον ποῦ μὲν εὐρύτερον ποῦ δὲ στενότερον ὡς σωματοῖν ἢ ὡς σωματεῖα τοῦ νομοθετικοῦ ἔργου τῶν βασιλέων καὶ ἐψηφίζον τοὺς καταβλητέους αὐτοῖς φόρους. Πλὴν ἡ κατάπτωσις τοῦ τιμαριωτικοῦ συστήματος καὶ ἡ τοῦτο διαδεχθεῖσα ἀπολυταρχία συνεπήγαγον τὴν ἐξασθένειν καὶ τέλος τὴν ὁλοσχερῆ παραγκώνισιν καὶ κατέρρησιν τῶν συνελεύσεων τῶν τάξεων ἀπανταχοῦ τῆς ἡπείρου. Εὐρώπης μὴ δυνηθείσης νὰ ἐξεύρη τρόπον ὅπως μετασχηματίσῃ καὶ προσαρμόσῃ τὸ παλαιὸν καθεστὸς πρὸς τὰς νέας ἰδέας καὶ ἀνάγκας. Μόνον ἐν Ἀγγλίᾳ δι' ἐργασίας ἐπιμύνου καὶ ἐπιμύθου καὶ δι' ἀγώνων αἱματηρῶν ἐβασίσαν τὴν δόξιν τῆς πολιτικῆς αναμορρώσεως, ἀναπλάσσοντες βαθμηδὸν, συμπληροῦντες καὶ βελτιοῦντες τοὺς ὑπὸ τοῦ παρελθόντος κληροδοτηθέντας θεσμούς, οὓς ἀνύψωσαν μέχρι τοῦ διέποντος σήμερον τὸν πολιτισμένον κόσμον κοινὸν βουλευτικὸν καθόλου συστήματος καὶ τοῦ τύπου ἰδίᾳ ὃν ἔδωκαν εἰς τὴν βάσιν τούτου, τὸ νομοθετικὸν τῆς Βουλῆς σῶμα. Εἰς τὴν ἡπειρωτικὴν Εὐρώπην ἤρξατο μεταχρυσούμενον τὸ σύστημα τοῦτο λήγοντος τοῦ παρελθόντος αἰῶνος, εὐχὴ ὅμως ἀγνὸν ἀπὸ τῆς πηγῆς, ἀλλ' εἰσρεῦσαν διὰ τῆς γαλλικῆς χροάνης, φέρον τὸν τύπον τῶν ἰδιορρυθμιῶν τοῦ γαλλικοῦ πνεύματος καὶ τῶν συνθηκῶν τοῦ ἐκεῖ πολιτικοῦ καὶ κοινωνικοῦ βίου. Ὅπως ποτ' ἂν ᾖ, δύο εἰς ἡμέραν ἀπανταχοῦ, πλὴν μικρῶν ἐξαιρέσεων, αἱ βουλαί, ἡ τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ λαοῦ, ἐν τῇ συνόλῳ αὐτοῦ λαμβανόμενου, ἡ καὶ κυρίως Βουλὴ, καὶ ἡ Γερουσία (δρ. τὴν λ.), ἀμφότεραι δὲ μετὰ τοῦ βασιλέως ἐν τοῖς συνταγματικῶς κράτεσι συναποτελοῦσι τὴν νομοθετικὴν ἐξουσίαν. Παρ' ἡμῖν τὴν πρώτην ἀποπειραν εἰς σύστασιν «ἐθνικῆς βουλῆς» εὐρίσκαμεν ἐν τῇ «Νομικῇ διατάξει τῆς ἀνατολικῆς χέρσου Ἑλλάδος», συνταγματικοῦ χάρτου δι' οὗ ἐπειράθη ἡ ἐν Ἀμφίσσῃ συνέλευσις λήγοντος τοῦ 1821 νὰ ἰδρῶσιν πολιτικὴν τινα ὁργάνωσιν. Σπουδαιότερον δὲ πως ἐμερίμνητε πρῶτον μὲν ἡ ἐν Ἐπιδαύρῳ Ἐθν. Συνέλευσις (1 Ἰανουαρ. 1822), ἥτις διὰ τοῦ

«προσωρινού πολιτεύματος τῆς Ἑλλάδος» ἔδρουσε νομοθετικὴν ἐξουσίαν ὑπὸ τὸ ὄνομα «βουλευτικόν», τὸν τρόπον τῆς ἐκλογῆς τοῦ ὁποίου ἐμελλεν εἶδε καὶ νόμος νὰ κανονισθῇ, εἴτα δὲ ἡ ἐν Ἀργεῖ β' Ἐθν. Συνέλευσις, ἣτις ἐπανέλαβε συμπληροῦσα τὰς διατάξεις ἐκείνης τέλος δ' ἡ γ' ἐν Τροιζίνι Ἐθν. Συνέλευσις δια τοῦ «πολιτ. Συντάγματος τῆς Ἑλλάδος», τοῦ προσωριμίου νὰ ἰδρύσῃ τὸ ὑπὸ τὸν Κυβερνήτην πολιτεύμα, καθώρισεν ἀκριδέστερον καὶ περαιότερον τὰ περὶ τοῦ «σωματος τῶν αντιπροσώπων τοῦ λαοῦ», τῆς «βουλῆς», εἰς ἣν ἰδιαιτέρως ἀνέθηκε τὴν νομοθετικὴν ἐξουσίαν, ἀλλ' ἡ ὁποία οὐδέποτε συνεκλήθη ἰδὲ συνταγμα τοῦ 1844 τὴν νομοθετικὴν ἐξουσίαν ἀνέθηκαν εἰς τὸν βασιλέα, τὴν βουλὴν καὶ τὴν γερουσίαν· κατ' αὐτὰ δὲ καὶ τὸν σχετικὸν περὶ ἐκλογῆς βουλευτῶν νόμον βουλευταὶ ἐξελέγοντο διὰ ψηφοδελτίων ἀναλόγως τοῦ πληθυσμοῦ, οὐχὶ ποτε ἦσαν οἱ τῶν 81, οἱ ἔχοντες συμπληρωμένον τὸ 30ὸν ἔτος τῆς ἡλικίας τῶν καὶ δὴ ἐπὶ τριετίαν, ὑπὸ τῶν συμπληρωσάντων 25ετῆ ἡλικίαν πολιτῶν. Συνήρχετο δὲ ἡ Βουλὴ αὐτοὶ καὶ τὴν 1 Νοεμβρίου, ἐὰν μὴ ἐκαλεῖτο πρότερον ἢ κινεῖτο βραδύτερον, ἡ δὲ διάρκεια τῆς συνόδου δὲν ἤδυνάτο νὰ ᾖ βραχύτερα τῶν δύο μηνῶν. Πλὴν τῶν καθαρῶν νομοθετικῶν αὐτῆς ἐργῶν ἡ Β. οὐκ ἔν ἀπαρτία αποτελεῖται μὲν ἐκ τοῦ ἡμισσοῦ πλέον ἐνὸς τῶν μελῶν τῆς, ἐψήφισε κατὰ πλειοψησίαν τὸν προϋπολογισμὸν καὶ τὰ φορολογικὰ νομοσχέδια, ἀπερρίξεν ἐπὶ τοῦ ἀπολογισμοῦ καὶ ἐκέκτετο τὸ δικαίωμα τοῦ κατηγορεῖν τοὺς ὑπουργοὺς κατὰ εἰδικὸν νόμον οὐδέποτε ἐκλήθηεν. Τέλος ἐξορραζήσεται τὸ ἀκαταδίωκτον τοῦ βουλευτοῦ διὰ τὴν ἐν τῇ Β. γνώμην ἢ φῆρον αὐτοῦ. — Τὸ ἐν ἰσχύϊ συνταγμα τοῦ 1844 ἐπανέλαβε τὰ αὐτὰ, καθ' ὅπως ἐμῶς τὴν ἐνιαίαν βουλὴν, ἀπαρτιζομένην ἐξ 150 τοῦλάχιστον βουλευτῶν, ἐκλεγομένων ἀνὰ τετραετίαν διὰ καθολικῆς καὶ μυστικῆς διὰ σφριβίων ψηφοφορίας καὶ ἀπὸ τῶν ἐπισημομένων ἐκ δρ. διαγίλων δι' ἐκάστην σύνδρον ἀντὶ τῶν πρὶν δρ. 250 καθ' ἑκάστον μῆνα τῆς διαρκείας τῆς συνόδου. Ἡ διάρκεια τῆς συνόδου ὠρίσθη οὐχὶ βραχύτερα τῶν τριῶν καὶ οὐχὶ μακροτέρα τῶν ἐξ μηνῶν. Ἡ ἀσκησις τοῦ δικαίωματος τοῦ κατηγορεῖν τοὺς ὑπουργοὺς ἐνώπιον εἰδικοῦ δικαστηρίου ἐξηραζήσθη· ἀπέμεινε δὲ τῷ βασιλεῖ ἡ προνομία, ἣν καὶ κατὰ τὸ καταργηθὲν συνταγμα ἐκέκτετο, τῆς διαλύσεως τῆς Βουλῆς.

Ἡ τῆς ἐσωτερικῆς λειτουργίας τῆς Β. διέπονται ὑπὸ κανονισμοῦ ὑπ' αὐτῆς ψηφισμένου. Κατ' αὐτὸν δὲ, πρὸ πάσης ἄλλης ἐργασίας ἡ Β., ὑπὸ πρόεδρον τὴν ποιεύτατον τῶν παρόντων βουλευτῶν καὶ γραμματεῖς τοὺς νεωτάτους, προβαίνει εἰς τὴν ἐξέλεξιν τῶν βουλευτῶν ἐκλογῶν, προπαρασκευαζομένην ἐν δικτῷ τμημασιν εἰς ἃ μερίζονται πρὸς τοῦτο διὰ κλήρου πάντες οἱ βουλευταί. Μετὰ τὴν ἐξέλεξιν τῶν

ἐκλογῶν ἡ Β. ἐκλέγει κατὰ πᾶσαν σύνοδον τὸν ἀριστικὸν αὐτῆς πρόεδρον, τηροῦντα τὴν τάξιν διευθύνοντα τὰς συζητήσεις καὶ ἀγορεύοντα ἐν δυνάμει τῆς Β. καὶ κατὰ τὸ φρόνημα αὐτῆς, τρεῖς δὲ ἀντιπροέδρους καὶ τέσσαρας γραμματεῖς· τὸ δὲ προεδρεῖον διορίζει τοὺς ἐμμεθούς τῆς Β. ὑπαλλήλους ἑργαζέται δ' ἡ Β. ἐν δημοσίαις, ἐξαιρετικῶς δὲ μυστικαῖς, γενικαῖς συνεδρίασει καὶ ἐν ἐπιτροπαῖς, δώδεκα τὸν ἀριθμὸν, προπαρασκευάζουσιν τὴν ἐργασίαν τῶν γενικῶν συνεδριάσεων· τὰς ἐπιτροπὰς ταύτας αποτελοῦσιν οἱ διὰ μυστικῆς ψηφοφορίας ἐκλεγόμενοι βουλευταί, αὗται δ' ἐκλέγουσι τὸν πρόεδρον αὐτῶν καὶ τὸν εισηγητὴν δι' οὗ ὑποβάλλουσι τῇ Β. τὰς ἐκθέσεις των. Τὰ συζητητέα ἐν τῇ Β. ἀντικείμενα εἰσάγονται καθ' ἣν σειράν ἀναγράφονται ἐν τῇ ἡμερησίᾳ β' ἀτάξει, συντασσόμενη ὑπὸ τοῦ προέδρου κατὰ τὴν χρονολογικὴν τάξιν τῆς ὑπόθεως τῶν προτάσεων ἢ κατὰ τὴν ἀπόφ. τῆς Β. Συζητεῖται δ' ἑκάστον νομοσχέδιον καὶ ψηφίζεται τρίς κατὰ τρεῖς διαφόρους ἡμέρας, πλὴν τοῦ προϋπολογισμοῦ ψηφισμένου ἀπὸ τῶν συζητήσεων τηροῦνται ὑπὸ τοῦ προεδρεῖου πρακτικά. Τέλος ἡ ψηφοφορία γίνεται δι' ἀναστάσεως ἢ ἐνομοκτικῆς κλήσεως καὶ μόνον προκειμένου περὶ κοχλιορεσιῶν καὶ πάσης ἐκλογῆς προσώπου καὶ περὶ ζητημάτων ἀπορώντων εἰς πρόσωπα γίνεται μυστικῇ. [N.M.]

Βουλήσεις Καλεῖται Β. ἐν τῇ ψυχολογίᾳ ἡ ὁρᾶς, ἣτις συνοδεύεται ὑπὸ τῆς παραστάσεως τοῦ ἐρικτοῦ. Τῆς ὁρᾶσεως διακρίνεται διὰ τοῦτο, ὅτι αὕτη εἶναι τυολὴ τάσις ἄνευ περαιτέρω σκέψεως περὶ τοῦ ἐρικτοῦ ἢ μὴ ἐρικτοῦ τοῦ ἀντικειμένου τῆς ὁρᾶσεως· τῆς εὐχῆς δὲ διὰ τοῦτο ὅτι αὕτη ἐμμένει ἐν τῇ ὁρᾷ μὲν ὅλην τὴν πεποιθὴσιν περὶ τοῦ ἀνερικτοῦ τῆς πληρώσεως αὐτῆς ἐν ᾗ ἡ βούλησις ἐκλείπει, ἐὰν προτέλλῃ αὕτη ἡ γνώσις τοῦ ἀνερικτοῦ. Λοιπὸν ἡ ὁρᾶσις μεταβάλλεται εἰς βούλησιν, ἐὰν προϋποθέτῃ ἀπολύτως τὸ ἐρικτὸν τοῦ ὁρικοῦ. Τοῦτο συμβαίνει, ἐὰν ἡ παρούσα ὁρᾶσις ἀναπληρῇ προγενεστέρως ὁρᾶσεις τὰς αὐτὰς κατὰ τὸ ἀντικείμενον ἢ καὶ ὁμοίας, αἵτινες ἐπαναληφθεῖσαι πρότερον πολλὰκις ἐπληρώθησαν ἐὰν δηλ. ἡ πληρώσις τῶν προγενεστέρων ὁρᾶσεων ἐμφανίζηται ὡς τὸ τελευταῖον μέλος σειοῦς συμβεβηκότων (ἡ συστηματικῶς σειρῶν) ἐχόντων πρὸς ἄλληλα ὡς αἷτιον καὶ ἀποτέλεσμα συγγραῖως δὲ γνωστικῶν ἐν τῷ ὁρικῶν μέλῳ τῆς σειρᾶς εἶναι τῶν ἐφ' ἡμῖν. Οὕτω γεννᾶται ἡ ἔξις τῆς ὁρᾶσεως τοῦ ὁρικοῦ, ἣτις συνεπάγεται διὰ πάσας τὰς ὁμοίας περιπτώσεις τὴν προσδοκίαν τῆς πληρώσεως. Ἀλλὰ καὶ ἐὰν ἡ μνήμη δὲν ἀναπλάσῃ τοιαύτην σειράν μεσιτεύουσιν μεταξὺ ὁρᾶσεως καὶ πληρώσεως, ἀναπλάττει τοῦλάχιστον γενικῶς γνώσεις τῆς συνήθους πορείας τῶν πραγμάτων· ἐὰν ἐκ τούτων κατορθώσῃ ἡ φαν-

τασία νὰ κατασκευάσῃ ἐκείνην τὴν αἰτιώδη σειρὰν, ἐν τῷ τέλει τῆς ὁποίας ἵσταται ἡ πλήρωσις τῆς ὁρέξεως, ὃ δὲ νοῦς ἀποφανθῇ ὅτι ἡ σειρά εἶνε σκόπιμος, καὶ τότε ἡ ὁρεξίς μεταβάλλεται εἰς βούλησιν. Λοιπὸν ὁ βουλομένος τι οὐ μόνον ὁρέγεται αὐτοῦ, ἀλλ' εἶνε καὶ ἀπολύτως βέβαιος περὶ τῆς ἐπιτυχίας ἢ τού-
λάχιστον πιστεύει εἰς τὸ ἐρικτὸν τοῦ ὁρεκτοῦ διδοῖ διὰ τὴν ψυχικὴν κατάστασιν τῆς βουλήσεως εἶνε ἀδιάφορον ἂν ἡ αἰτιώδης ἐκείνη σειρά ἔχῃ πράγματι εἰς τὴν ἐξίτην τοῦ ὁρεκτοῦ ἢ μὴ ἐνταῦθα ἀρκεῖ ἢ ἔξ ὑποκειμένου παποιοθῆς, ἢ πιστὶς εἰς τὸ ἐρικτὸν τοῦ ὁρεκτοῦ. Διὰ τοῦτο δυνατόν ἐστι νὰ βούληται καὶ τὸ ἀδύνατον, ἐάν φαινηται τοῦτο εἰς αὐτὸν δυνατόν, ἢ καὶ νὰ ὁρέγῃται ἀπλῶς τοῦ δυνατοῦ, ἐάν στερῇται τῆς γνώσεως τῶν πρὸς τοῦτο ἀγόντων μέσων. [X.Π.]

— B. (voluntas). Ὑπὸ νομ. ἔποψιν δύναται νὰ ὁρισθῇ ὡς ἡ ἐνδιάθετος ἀπόφασις, εἴτε θετικὴ εἴτε ἀρνητικὴ, ἢ ἀναγκαῖα πρὸς παραγωγήν νομικῆς πράξεως. Τὸ ποῖον καὶ ἡ ἔκτασις τῆς B. προσδιορίζονται ἐκκάτοτε ἐκ τῆς φύσεως τῆς νομικῆς πράξεως ἐν γένει ὅμως, ἵνα ὑπάρχῃ καὶ ἐνεργήτῃ ἀποτελεσματικῶς καὶ ἄνευ κινδύνου προσβολῆς, προαπαιτεῖται τὸ μὲν ἱκανότης τοῦ βουλομένου πρὸς τὸ ἔχειν βούλησιν (ἀνίκανοι δ' εἰσὶ π. γ. οἱ παράφρονες), τὸ δὲ ἑλλειψίς παντός ἐλαττώματος ἐκ τῶν ὑπὸ τοῦ δικαίου ἀναγκασμένων π. γ. βίας, πλάνης, καὶ τέλους νὰ δηλωθῇ προσήκοντως (ἴδ. θήλωσις τῆς B.). [Δ.]

Βουλευαγμένη. Οὕτω καλοῦνται πολλαχοῦ τῆς Ἑλλάδος μικραὶ καθιζήσεις τοῦ ἐδάφους προσελθούσαι ἐξ ἡφαιστειωδῶν φαινομένων, ἐξ ὧν ἀναβλύζουσιν ὕδατα ἀποτελούμενα λίμνης. Τοιαῦτα δὲ σημαντικὰ εἶνε. — 1) ἐν δῆμῳ Παρχώρας τῆς Κορινθίας παρὰ τὸ ἀκρωτήριον τοῦ Ἀγίου Νικολάου, τὸ ἀρχαῖον Ἡραῖον. — Ἡ λίμνη αὕτη ἔχει ὕψος ἀλμυρὸν, περιβάλλεται δὲ ὑπὸ ὕψηλῶν λόφων, χωριζομένη ἀπὸ τῆς θαλάσσης διὰ διαχωρίσματος πλάτους 6 μέτρων καὶ μήκους 86. Τὸ διαχωρίσμα τοῦτο διώρυξεν ἐταίρικα σκοποῦσα νὰ καταστήσῃ τὴν λίμνην ἑχθροτροφεῖον. Πορευτὴρὴν δὲ μετὰ τὴν διώρυξιν ἐστὶ συμβαίνει ἐν τῷ στομίῳ τακτικὴ παλίρροια τῶν ὑδάτων. — 2) Ἑτέρα Βουλευαγμένη ὑπάρχει ἐν Ἀττικῇ παρὰ τὸ ἀκρωτήριον τοῦ Ζωστήρος, ἥτις εἶνε μικρὰ ἔκτασις ὕδατος ὑαλμύρου τὴν γαῖαν καὶ θειούχου, ἀναδύοντος ἐπὶ τόπου καὶ ἐκρέοντος ὑπογείως εἰς τὴν θάλασσαν. ἀφ' ἧς ἀπέχει εὐλίγα μέτρα. Τὸ ὕδωρ εἶνε διανεμημένον εἰς τρεῖς λεκάνας, εἶνε δὲ τὸ μόνον ἐν Ἀττικῇ ἱαματικόν, δι' ὃ καὶ πολλοὶ μεταβαίνουσιν αὐτόθι τὸ θέρος ποιούμενοι χρῆσιν πρὸς λουσίαν, πρὸς χρῆσιν καὶ πρὸς πόσιν. Ἀνῆκει ὡς ἱδιοκτησία εἰς τὴν παρὰ τὰς Ἀθῆνας μονὴν Πετράκη. Περὶ τῆς ποιό-

τητος τῶν μεταλλικῶν αὐτῆς ὑδάτων βλ. λ. Ὑδατα ἱαματικά. [Ἀν. Μήλ.]

Βουλευμέα (ἐκ τοῦ βου, ἐπιτακτικόν, καὶ λιμῶς). Ἀνωμαλία τοῦ αἰσθήματος τῆς πείνης, συνισταμένη εἰς τὴν ἀσυνήθην διέγερσιν καὶ ἐντασιν αὐτοῦ, ἐξ οὗ καὶ ἀνάγκη τοῦ λαμβάνειν τροφὰς εἰς ποσὸν ὑπερβολικόν. Ἡ B. οὐχὶ σπανίως συνυπάρχει καὶ ἡμετὰ διατροφῆς τῆς γεύσεως (βλ. Ἀλλοτριοφαγία), καθ' ἣν ὁ πάσχων εἰσάγει εἰς τὸν στόμαχον οὐσίας οὐδόλως θρεπτικὰς ἢ καὶ βλαπτικὰς, οἷον γῆμα, ἄνθρακα, ὕalon κτλ. Ἀλλοτε δ' ἐν εἶδος μόνον θρεπτικῆς οὐσίας ἐκδηλοῦται ἡ διατάραξις αὐτῇ τοῦ αἰσθήματος τῆς πείνης. Ἡ B. ἀπαντᾷ παρὰ τισι τῶν φρενοδολαδῶν. Ἰδίως τοῖς μανιακοῖς, παραλυτικοῖς (γενικὴ παράλυσις τῶν φρενοδολαδῶν), ἐπίσης δὲ εἰς τινὰς πάσχοντας ἐξ ὑστερισμοῦ καὶ ἐπιληψίας, εἰς τοὺς βλάκας καὶ εἰς τινὰς ἀναρωννύοντας ἐκ βαρειῶν νόσων ὁφείλεται δὲ τὸ φαινόμενον τοῦτο εἰς ἀνωμαλὸν τινα κατάστασιν τοῦ νευρικοῦ συστήματος καὶ εἶνε φύσει ὅλως διαφόρου τῆς λαίμαργίας ἢ πολυφαγίας ὁρμημένης εἰς τὴν ἐπὶ μακρὸν χρόνον κακὴν ἔξιν τοῦ τρώγειν ὑπερμετρῶς. [Σ.Α.]

Βούλιμος (Ζωολ.) (Bulimus). Γένος μολυβδαίου γαστροπόδου ἀναπνεύοντος διὰ πνευμόνων, τῆς ὁμοιογενείας τῶν ἐλίκων, χαρακτηρισζόμενον ἐκ τῆς ὠρείδους καὶ σπειροειδοῦς κόγχης αὐτοῦ ἐχούσης ἄνοιγμα μακρὸν, οὗτινος ἡ δεξιὰ πλευρὰ κλίνει πρὸς τὰ ἔξω. Τὸ ζῆον ὁμοιάζει μεγάλως πρὸς τὰς ἐλίκας. Οἱ B. εἶναι χερσαῖοι καὶ ἀπαντῶνται κυρίως εἰς τὰ σκιερὰ καὶ ὑγρὰ μέρη τῶν θερμῶν χωρῶν τῆς γῆς. Δύο εἶδη βουλίμων, B. tridens καὶ B. subcylindricus, εὕρισκονται ἐν Εὐρώπῃ. [N.A.]

Βούλις. Ἀρχαία πόλις τῆς Φωκίδος, πρὸς ταῖς Δ. ὑπηρεσίας τοῦ Ἑλικωνος, ἐπὶ ὑψώματός τινας κειμένη. Συνωκίσθη ἐκ τῶν ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Δωρίδι πόλεων. Οἱ πλείστοι τῶν κατοίκων αὐτῆς ἔξιν ἀπὸ τῆς ἀλείας τῶν πορφυροῦχων κογχῶν, ἐξ οὗ εἰκάζουσι τινες ὅτι ἐν παλαιτάτοις χρόνοις ἦτο ἐμπορεῖον τῶν Φοινίκων καὶ ὅτι φοινικικός ἦτο καὶ ὁ ἐν B. τιμώμενος θεὸς Μέγιστος. Ὁ λιμὴν τῆς B., ὁ νῦν Τσαλίτσα καλούμενος, ἐκαλεῖτο τὸ πάλαι Μυρῆς, ὃ δὲ παραρρέων τὴν πόλιν χεῖμαρος Ἡράκλειος. Λείψανα τῶν τειχῶν τῆς B. σφίζονται ὅ, τῆς ὥρας πρὸς Α. τοῦ λιμένος ἐπὶ τῆς κορυφῆς βραχώδους λόφου, οὗ μακρὰν μετοχίου τῆς μονῆς Δομποῦ. [Π.]

Βουλευαμένη Κώμη τοῦ δήμου Νεαπόλεως τῆς ἐπαρχ. Μιραμπέλου τῆς Κρήτης, ἔχον 670 κατ. (1881), ὧν 68 μουσουλμάνοι. [Π.]

Βούλισσα. Χωρίον τῆς ἐπαρχίας Φιλίππιαδος τοῦ βιλαετίου Ἰωαννίνων, ἔχον 300 κατ. Ἐλλήνας τῷ 1888. [Π.]

Βουλκάνου μονή ἐν Μεσσηνίᾳ ἐπὶ τοῦ ὄρους Ἰθώμης ὑπαγομένη εἰς τὸν δῆμον Ἰθώμης καὶ ἀπέχουσα $\frac{1}{2}$ ὥρ. ἀπὸ Μυρτοματί. Κατοικεῖται ὑπὸ 44 μοναχῶν. Ἡ μονὴ αὕτη καίτοι ἐπὶ τοῦ ναοῦ τοῦ Ἰθώματος Διός.

Βούλκοι ἢ Βόλκοι (Vulci ἢ Volei). Ἀρχαία ἐτρουσκικὴ πόλις, ἥτις τὸ πρῶτον ἐκυριεύθη ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων, τῷ 280 π. Χ., ἀπὸ ἥδῃ ἡ λοιπὴ Ἑτρούρια εἶχεν ὑποταγῇ. Ἐκείτο 22 περίπου χμ. Δ. τῆς Τοσκανέλλας καὶ 10 χμ. ἄνωθι τοῦ Μοντάλτου, παρὰ τὴν δεξιάν ὄχθην τοῦ Φιδρά, βίου ἡ θέσις καλεῖται καὶ νῦν Piano de Volei. Ἀξία λόγου εἶναι ἡ τῷ 1827 τὸ πρῶτον ὑπὸ τοῦ ποίγκιπος Κανίνου ἀνασκαφείσα νεκρόπολις αὐτῆς. [Π.Π.]

Bull, John, (προφ. Τζὸν Μπούλλ), Ἰσπανομμία τοῦ ἀγγλ. λαοῦ, ἀνάλογος πρὸς τὴν Deutscher Michel (ὁ Γερμανὸς Μιχαήλ) διὰ τοὺς Γερμανοὺς καὶ Bruder (ἀδελφός) Jonathan διὰ τοὺς κατοικοὺς τῶν Ἰνδιάνων. Πολιτεῖον. Λέγεται ὅτι ὁ Σουίτ μετεχειρίσθη πρῶτος αὐτὴν. Καὶ ὑπὸ τῶν Ἀγγέλων μὲν αὐτῶν λεγομένη ὑπεμφαίνει τὸν σπαθιρὸν γαρυτῆρα αὐτῶν παρὰ δὲ τοῖς ἀλλοδαποῖς προσέλαβε τὴν σημασίαν τοῦ ἀνευδότης καὶ ἀποτόμου τῶν Ἀγγέλων ἐν τῇ ἀνατροπῇ μετ' ἑλλων λαῶν. [Μ.Γ.]

Βούλλα ἐκαλεῖτο παρὰ τοῖς Βυζαντινοῖς κατὰ μεταγραφὴν ἐκ τοῦ λατινικοῦ bulla ἢ σφραγίς, ἐν δὲ τῇ Δύσει καὶ αὐτὰ τὰ θε' αὐτῆς σφραγιζόμενα ἔγγραφα (ἰδίως τὰ τῶν παπῶν). Καθ' ὅσον δὲ ἡ ἐκ τῶν ἐγγράφων ἐξηρημένη σφραγίς ἦτο χρυσεῖ, οἷαν μετεχειρίζοντο οἱ αὐτοκράτορες, ἡ ἀργυρὰ ὅποια ἡ τῶν δεσποτῶν, ἐκαλεῖτο καὶ τὸ φέρον τὴν τοιαύτην βούλλαν ἔγγραφον χρυσὸς ὁ οὐ λ ο ν (ἰδ. λ.) ἢ ἀργυρὸς ὁ οὐ λ ο ν. Μολυβδὸς ὁ οὐ λ ο ν (ἰδ. λ.) δ' ἐκαλεῖτο ἡ μολυβδίνη βούλλα, ἥς ἐποιούοντο χρῆσιν οἱ ἄρχοντες τῆς βυζαντικῆς αὐτοκρατορίας, οἱ ἄρχιερεῖς καὶ οἱ ἰδιῶται. [Α.]

Αἱ τῶν παπῶν Β. ἐγράφαντο ἐπὶ περιγραμνῆς, ἔφερον δὲ ἐν ἀρχῇ τὸ ὄνομα καὶ τοὺς τίτλους τοῦ πάπα. Τὰ ἔγγραφα ταῦτα διακρίνοντο ἀπ' ἀλλήλων, κατονομαζόμενα ἀπὸ τῶν ἀρχικῶν αὐτῶν λέξεων π. χ. ἡ Β. In coena Domini ἥτις εἶναι ἡ περίφημος Β. Οὐρβανοῦ τοῦ Ε' περὶ ἐξήσσεως τῶν ἀρετικῶν (1362) κτλ. [Μ.Γ.]

Βουλλῆ (Wulli καὶ ὑπὸ τῶν Γάλλων Οὐλλί). Βασιλεῖον τῶν Μανδύγγων ἐν τῇ Σενεγαμβίᾳ. Ὁρίζεται πρὸς Α. ὑπὸ τοῦ μεσαίου ρεῖθρου τοῦ Γαμβίης, πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Νιανί, πρὸς Ν. ὑπὸ τοῦ Τένδα καὶ πρὸς Β. ὑπὸ τῆς ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Γαλλίας ἀποικίας τῆς Σενεγάλης. Χώρα εὐφορὸς καὶ καλῶς καλλιεργημένη. Ἔχει πρωτ. τὴν Μεδίαν ἢ Κασσάναν, μέγαν δὲ σταθμὸν διὰ τὸ μετὰ τῆς Πύρρης ἐμπόριον τὴν Φατατινέναν. [Π.Π.]

Βούλλις (Woolwich). Αὐτοτελής πρὶν πόλις, νῦν δὲ αποτελούσα τὸ ΝΑ προάστειον τοῦ Λονδίνου, τὸ ἀνήκειν εἰς τὴν ἐπαρχίαν τοῦ Γρήνιτς. Κεῖται ἐν τῇ κομητείᾳ τοῦ Κέντ καὶ παρὰ τὴν Ν ὄχθην τοῦ Ταμέσιος. Ἔχει 36 665 κατ. (1881) καὶ εἶναι τὸ κέντρον τοῦ ἀγγλικοῦ πυροβολικοῦ. Ἡ ἐν αὐτῇ στρατιωτικὴ ἀκαδημία ἔχει 20 καθηγητάς. [Π.Π.]

Βουλόγνη (Παράκτιος, Boulogne-sur-Mer Gessoriacum ἐπὶ Ῥωμαίων, εἰτα δὲ Bononia καὶ τέλος Bolonia). Πόλις τῆς Γαλλίας, πρωτεύουσα τῆς ὁμωνύμου ἐπαρχίας τοῦ νομοῦ Πά-δε-Καλαί, ἀπέχουσα 108 χμ. ΒΔ τοῦ Ἀρρᾶς καὶ 37 χμ. ΝΔ τοῦ Καλαί, παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Λιάν εἰς τὸν πορθμὸν τῆς Μάγχης καὶ τὸν Β. σιδηρόδρομον. Ἔχει (1886) 45 916 κατ. Ὁ λιμὴν αὐτῆς εἶναι πάντοτε σχεδὸν πλήρης πλοίων καὶ τοι ἡ εἰσόδος αὐτοῦ δὲν εἶναι εὐκάλως. Ἔχει δύο δεῖξμενάς, τειχὴ προστατευόμενα ὑπὸ πύργων κυκλωτῶν καὶ ἐν τῷ μέσῳ ἀκρόπολιν. Ἦναι ὠραία πόλις, διακρίνεται δὲ εἰς Ἀνω καὶ Κάτω Β. Ἔχει ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα, ναυτικὸν σχολεῖον, ἐπιστημονικὰς ἐταιρίας, ἐμπόσιον δὲ ἀκμαιοτάτων. Ἰδρύθη ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων (50 π. Χ.), οἵτινες εἶχον αὐτὴν ναυτικὸν σταθμὸν [Π.Π.]

Βουλόγνη Σὺρ-Σέέν Παρυττικαῖος, B. sur-Seine). Πόλις τῆς Γαλλίας ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Σαιν-Δενὺ τοῦ νομοῦ Σηκουάν. κατεμένη παρὰ τὴν δεξιάν ὄχθην τοῦ ποταμοῦ τούτου καὶ ἀπέχοντι τοῦ Σαιν Κλου, ΝΔ δὲ τῶν Παρισίων. Ἔχει 30 084 κ. (1886). [Π.Π.]

Βουλόγνης Ἀξός (Bois de Boulogne). Δάσις παρα τὴν Δ. πλευρὰν τῶν Παρισίων, γνωστότατον διὰ τοὺς ἐν αὐτῷ περιπατοῦς. [Π.Π.]

Βουλοκέρι. Βλ. Ἰσπανικὸς κηρός.

Βούλπη. Χ. τοῦ βῆμ. Ἀγρῶν τῆς Εὐρυτανίας ὑπὸ τὸ ὄρος Φαῦρα, ἔχον 269 κατ. Ἐπὶ τοιροκρατίας ἀνήκειν εἰς τὰ Ἀγρᾶ καὶ κατοικεῖτο ὑπὸ 150 περίπου κατ. [Π.]

Βουλπινίτης (Vulpinita). Εἶνε παρὰ λαλή τις τῆς ἀνυδριτιδὸς γούφου, ἥς τὸ χροῶμα εἶναι καὶ ὁ ἰσθμὸς κοκκώδης ἐπιμήκης. [Κ.Μ.]

Βουλταόστα. Χωρίον τῆς ὑποδιοικήσεως Ζίχνης τῆς Μακεδονίας, οἰκουμένην ὑπὸ 150 περίπου Ἑλλήνων χριστιανῶν καὶ 100 μουσουλμάνων. [Β.]

Βούλτσου. Χωρίον τῆς ἐπαρχίας Ἰωνανίων, ἔχον 675 κατ. Ἑλλήνας τῷ 1888. [Π.]

Βουλφενίτης (Wulfenit). Ὁρυκτὸν τοῦ βασιτετρ. συστήματος, ἀπαντῶν εἰς σπηλοεῖς ἢ πυρκαϊδοεῖς βλαχυσώμους κοκκίλους, ὧν πολλοὶ ἡμίεδροι καὶ εὐοικεῖται καὶ εἰς ψευδοκρυστάλλους κατὰ γαλη-

νίτην καὶ εἰς χειροπληθεῖς ὄγκους. Σχίζεται κατὰ τὰς πυραμιδικὰς ἑδρας, εἶνε δύσξεστος, σκλ.=3, εἰδ. βάρ.=6.3... 6.9. Εἶνε ἄχρους, συνήθως κίτρινος ἢ ἐρυθρὸς, καὶ ἔχει λαμπρὴν παχυσίαν ἢ αδαμαντοειδῆ καὶ διαφάνειαν διαφόρων βαθμῶν. Συνίσταται ἐξ ἰξιδίου τοῦ μολυβδίου (60,73%) καὶ ἐξ οὐ μολυβδαίνου (39,27%). ἐν εἰς ἐνίοτε μικρὰ ποσότης χρωμίου καὶ βαναδίου. Πυρρῦμενος δὲ Β. διὰ τῆς φλογὸς τοῦ αὐτοῦ κρταί ἱσχυρῶς, ἐπὶ ἄνθρακος τήκεται, μέρος δὲ τοῦ ὀρυκτοῦ κατείσχρωρεῖ εἰς τὸν ἄνθρακα καὶ ὑπολείπεται μόλυβδος. Πυρρῦμενος μετὰ σόδας ἐκλύει μόλυβδον· τηλομένη ἢ κόνις τοῦ ὀρυκτοῦ μετὰ ζεῦνους δξυθειικοῦ καλίου, παρέχει μάζαν τινα, ἥτις μεθ' ὕδατος καὶ ὀλίγου ψευδαργύρου δίδει κυανὴν ἀπορρευστωτίν. Ὑπὸ θερμοῦ δξυαζώτου ἀπορρευστωταί, ἀπεχωρίζομένου δξυαζωτικοῦ ἐξ μολυβδαίνου· ἐπίσης καὶ ὑπὸ ὕδροχλωρίου, ἀποχωρίζομένου ἐγγλωρίου μολυβδίου· ὑπὸ ἀκράτου δξυθίου ἀπορρευστωταί εἰς κυανὸν ὑγρὸν συνιστάμενον ἐξ δξυμολυβδαινικοῦ δξιδίου τοῦ μολυβδαίνου. Ἀπαντᾷ πολλαχθὺ τῆς Σαξωνίας, Βοημίας καὶ πολλῶν ἄλλων τόπων. [K.M.]

Βούλφηροι λάγγηνοι. Λάγγηνοι φέρουσαι δύο ἢ πλείονα στόμια καὶ χρησιμεύουσαι εἰς πλύτην ἢ ἀπορρόφησιν κερίων ἢ ἀμύων. Ἐν τοῖς χρημαῖσι ἔχουσι Β. λ. ἐξ ὕλου, ἐν τῇ βιομηχανίᾳ μεταχειρίζονται μεγάλας ποταύτας πηλίνας καλούμενας Bonbonnes καὶ χρησιμεύουσας ἰδίως κατὰ τὴν παρασκευὴν τοῦ ὕδροχλωροῦ ἐξέξ. [O.A.P.]

Βουμέλιος (Bot.). Κατὰ Θεόφραστον εἶνε φράξ ἡ ὕψι· κἀρονος (Fraxinus excelsior L.) συσμένη εἰς παραποτάμια μέρη τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος καὶ Μακεδονίας, κοινῆς τὴν σήμερον Φράξ ἢ Φράξο ἢ καὶ Μελιγός. [Θ.Χ.]

Βοῦν ἐπὶ γλώττης. Παροιμ. ἐπὶ τῶν ἔνεκα συμφέροντος σιωπώντων. Βοῦς δὲ κατὰ τινὰς ἀρχαίους γραμματικούς εἶναι νόμισμα, διότι τὰ πλεῖστα αἰσθητὰ νομισμὰτα ἐπίσημον ἔφερον βοὸς εἰκόνα. Ἄλλα πιθανώτερον ἢ λεῖξιν εἶνε συνώνυμος τοῦ βοῦς, δηλοῦσα τὸν βόειον ἱμάντα, οὗ ἐγένετο χρῆσις εἰς τὰ κλειθρὰ θέναν κατὰ τρυτην τὴν εἰκασίαν ἢ παροιμία κατὰ λεῖξιν σημαίνει ὅτι ἔχει τις κλειδωμένον τὸ στόμα. (Πρβλ. Mnemosyne 1890 σ. 49). [Π.]

Βουνάκι. Χωρίον τοῦ δήμου Νωνάκριδος τῶν Καλαβρυτινῶν, ἔχον κατ. 27 (1889) τοὺς πλείστους παρχεμαζόντας ἐν Αἰγίᾳ πρὸς καλλιέργειαν σταριδίων καὶ ἀμπέλων. [Γ.Π.]

Βούναργον. Κώμη τοῦ δήμου Λατρίων τῆς Ἡλείας παρα τὸν Ἰάβρανον (Βωδὸ) π. καὶ τὸ μετόχιον τῆς Σκαφιδᾶς Φραγκοπήδημα, ἔχουσα δημ. σχολεῖον καὶ 711 κατ.

(1889) ἀγχολούμενους εἰς καλλιέργειαν σταριδίων καὶ ἀμπέλων. [Γ.Π.]

Βουνόριον. Χωρίον τοῦ δήμου Καλλινίδων τῆς Πυλίας, ἔχον δημ. σχολεῖον καὶ 435 κατ. [Π.]

Βουνάρτσε. Χωρίον τῆς ὑποδιοικήσεως Τίχβας τῆς Μακεδονίας, ἔχον ὡς 280 κατ. Βουλγάρους Χριστιανούς. [Ε.]

Βουνάρ-χισσάρ. Κωμὸς τῆς Θράκης ὑπαγομένη εἰς τὴν ἐπαρχίαν Σαράντα Ἑκκλησιῶν, ἀφ' ὧν ἀπέχει 5 ὥρ. πρὸς Α. Ἀφθονα ὕδατα ἀναδύσονται ἐν τῷ κέντρῳ τῆς κωμοπόλεως εἰς ἃ ἀφίεται τὸ τε ἀρχαῖον διονα αὐτῆς Κρούσις ὡς καὶ τὸ τουρκικὸν Κ. Χισσάρ (φευρίον τῶν πηγῶν). Οἰκεῖται 1000 Ἑλλήνων, 1250 Βουλγάρων καὶ 500 Τούρκων. Εἶνε ἑδρα διοικήσεως (καϊμακαμλίκι).

Βουνάσα. ὄρος, καίμενον μετὰξὺ Γριβωνῶν καὶ Σερβίων καὶ ἔχον ὕψος 1588 μ. ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης. [Γ.]

Βουνέσι. Χωρίον τοῦ δήμου Νευροπότῆς ἐπαρχίας Καρδίτσας, ἔχον 872 κατ. τῷ 1889. [Π.]

Βουνό. Χωρίον τοῦ δήμου Κατωγρητῶν τῆς ἐπαρχ. Πάλης, κατ. 212.

Βουνιάς (Bot.). Bunias L. Γένος Σταυρανθῶν, οὗ τὸ γνωστότερον εἶδος, Β. ἡ εὐζωμοειδής (B. Erucago L. κοινῶς Ἀγριο-βλάτταρα) εἶνε κοινότατον ἐν ἀρούραις. Τὸ ὁμώνυμον φυτὸν τοῦ Δισκοκρίδου εἶνε πιθανῶς εἶδος Βρασίκης γογγυλοειδοῦς (Brassica campestris L.). [Θ.Χ.]

Βουνιατάδες. Ἑδρα τοῦ δήμου Μελιτών τῆς Κερκύρας. Κατ. 84.

Βουνίον. Χωρίον τοῦ δήμου Κορθίου τῆς Ἀθῶν, ἀπέχον 1 ὥρ. τοῦ Κορθίου κατ. 264.

Βουνίον (Bot.). Bunium L. Γένος Σκιαθοφόρων. Καὶ τὸ Β. τοῦ Δισκοκρίδου ἐπίσης αναφέρεται εἰς σκιαθοφόρον φυτὸν, ἴσως εἰς τὴν Ριδολφείαν τῶν σπαρτῶν (Ridolfia segetum L.). [Θ.Χ.]

Βούνιστα. Χωρίον τοῦ δήμου Γέμων τῆς ἐπαρχ. Καρδίτσας ἀνήκον ἐπὶ τουρκοκρατίας εἰς τὸ 4ον τμήμα τῶν Ἀγρῶν. Κατ. 418 τῷ 1889. [Π.]

Βουνό. Χωρ. τοῦ δήμου Τεγέας τῆς ἐπαρχ. Μαντινείας ἐπὶ τοῦ Κρητίου ὄρους, ἔχον 641 κατ. Πλησίον αὐτοῦ ἔκειτο πιθανῶς ἱερὸν τοῦ Ἀρείου Ἀφνειοῦ, ἐξ Ἀερόπης τῆς Τεγεάτιδος γεννήσαντος τὸν Ἀερόπον. [Π.]

Βούνιμος (καὶ Βουνόμεια) ἐκκαλεῖτο ἐν ἀρχῇ ἐκ τῆς λαμπρᾶς καὶ ἀφθόνου νομῆς ἱσως. ἣν παρέχει ἡ τοποθεσία, ἡ Πέλλα. [Ε.]

Βούνος. Κώμη τῆς ἐπαρχίας Χιμάρας τοῦ βιλαετίου Ἰωαννίνων, καίμενη εἰς τὸ

βάθος εύρειας μηναιοδούς φάραγγος. Κατ. 1150 (τῷ 1888) χριστιανοί *Αἰθιοπιοί. [Π.]

Βουνοτσέλλα Κοινὸν ὄνομα ἐν Λακωνίᾳ τοῦ πεηνῶν Κίχλης τῆς Ἰσοδούρου (βλ. Κίχλα). [Ν.Α.]

Βούνσεν (R. W. Bunsen). Εἰς τῶν πρώτων χημικῶν τοῦ αἰῶνος. γενν. τῷ 1811 ἐν Γοττιγγῇ, ὅπου καὶ ἐσπούδασε (ζωολογίαν, φυσικὴν καὶ χημείαν). Τῷ 1838 ἐγένετο καθηγητὴς τῆς χημείας ἐν Μαρδούργῳ, τῷ 1851 ἐν Βερέλινῳ καὶ τῷ 1852 ἐν *Αἰδελδέργῳ, ὅπου διέμεινε μέχρι τοῦ 1888, ἀποσυρθεὶς ἐνεκα γήρατος. Εἰπλούτισε τὴν ἐπιστήμην διὰ πολλῶν σπουδαίων ἀνακαλύψεων, ὧν λαμπροτάτη ἴνε ἡ περὶ φασματοσκοπικῆς ἀναλύσεως ἐμοῦ μετὰ τοῦ Κίρχωφ γεννομένη τῷ 1860 εἰρευνᾷ, δημοσιευθεῖσα τὸ 1861 ἐν Βέννῃ. Ὁ Β. ἐπενόησε πολλὰ ὄργανα φέροντα τὸ ὄνομά του εἰς τὸ λύχνος, ἡ γαλβανικὴ στήλη. Εἰς αὐτὴν δρεῖλεται ἡ μελέτη τῶν ἡραισιωδῶν φαινομένων ἐν Ἰσλανδίᾳ, ἡ εὐρεσις τοῦ σιδηρῆς οξειδίου ὡς ἀντιβότου τοῦ ἀρσενικοῦ, ἡ γνώσις τῶν δικυανενώσεων, ἡ σπουδὴ τῶν ἰδιο-ῆτων τοῦ Μαγνητίου. Ὁ Β. πρῶτος παρήγαγεν εἰς μεγάλα ποσὰ καὶ πλείστα ἄλλα φωτοχημικά, ἡλεκτρολυτικά κλ. παρατηρήσεις. Δι' αὐτοῦ ἐλάθειν ἰδίως σημασίαν ἡ ἀνάλυσις τῶν αἰρίων. [Ο.Α.Ρ.]

Βούνσεν λύχνος. Λύχνος διὰ φωταερίου, κοινοτάτης χρήσεως ἐν τοῖς χημείοις. ὅστις δίδει τὸ μὲν ἀφειγγὴ θερμότητην φλόγα, τὸ δὲ λαμπρῶσαν καὶ ἥτιον θερμὴν. Τοῦτο κατορθοῦται διὰ δακτυλίου εὐρισκομένου περὶ τὴν βάσιν τοῦ λύχνου καὶ ὅστις ἀν στροφῇ ἀφίνει ὅπως ἀνοικτὰς δι' ὧν διέρχεται ὁ ἀέρ καθιστῶν ἀφειγγὴ τὴν φλόγα διὰ νέας στροφῆς τοῦ δακτυλίου δυνάμεθα πάλιν νὰ κλείσωμεν τὰς ὅπως ἦτοι νὰ ἐμποδίσωμεν τὴν εἰσόδον τοῦ αἵρος καὶ νὰ λάβωμεν φέγγουσαν φλόγα. [Ο.Α.Ρ.]

Βούντ (Wilhelm Max Wundt). Διάσημος Γερμανὸς ψυχολόγος καὶ φυσιολόγος. γεννηθεὶς τῷ 1832 ἐν Νέκκαρχου τῆς Βαδης. Σπούδασας ἐν Τυβίγγῃ, *Αἰδελδέργῃ καὶ Βερολίνῳ τὴν ἱατρικὴν διωρίσθη καθηγητὴς τῆς φυσιολογίας ἐν *Αἰδελδέργῃ (1864), εἶτα δὲ ἐν Ζυρίχῃ (1870) καὶ τέλος ἐν Λίψια (1875). Τὰ κυριώτερα ἔργα αὐτοῦ εἰναι: Μελέται περὶ τῆς ψυχῆς τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῶν ζώων (2 τ. Λίψ. 1863), Ἐγγειρίδιον τῆς φυσιολογίας τοῦ ἀνθρώπου (*Φράγγῃ 1865, 4 ἐκδ. 1878). Στοιχεῖα τῆς φυσικῆς ψυχολογίας (Λίψ. 1874, 2 ἐκδ. 1880). Λογικὴ (Στουτγάρδῃ Δ' 1880, Β' 1883), Ἠθικὴ (α' ἐκδ. 1886) κ.τ.π. Πρὸς δὲ ἐκδίδει περιοδικῶς Φιλοσοφικὰ μελετήματα (τ. Δ', Β', Γ', Λίψ. 1883—86) περιέχοντα διατριβὰς αὐτοῦ τε καὶ τῶν μαθητῶν του περὶ πειραματικῆς ψυχολογίας. [Μ.Γ.]

Βούντςλαου (Bunzlau). Πόλις τῆς

πρωτ. Σιλεσίας, πρωτ. ἑμῶν. νομοῦ τοῦ διμερίσματος Λίγνιτε. παρὰ τὰς ὁχθὰς τοῦ Βόδερ, ἔχουσα ἐργαστασία ἀγγειοπλαστικῆς, λιπῶν καὶ βαμβάκηρῶν ὑφασμάτων, ἀγορὰν σιτηρίων καὶ κτηνῶν, καὶ 11 532 κατ. (1885).—Ὁ νομὸς Β. ἔχει 59 573 κατ. [Π.Π.]

Βούξδουμ (Joh Christ Buxbaum), γεννηθεὶς 1693 ἐν Μαρσεδούργῳ τῆς Γερμανίας. ἀποθ. 1730, διέτριβεν ὡς ἰατρός ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐξετάζων συνάμα τὰ φυτὰ τοῦ Βυζαντίου καὶ τῆς Ἀρμενίας, ὧν ἐδημοσίευσε περιγραφὴν Plantarum minus cognit. Centuriae, complectens plantas circa Byzantium et in Oriente observatas (Πατρὸς τῆς 1738—40) μετὰ 276 πινάκων. [Θ.Χ.]

Βούξινη (Φαρμακολ.) (Buxine). Ἀλκαλοειδὲς (C₁₈H₂₁NO₃) ἐκ τοῦ Buxus sempervirens ἐκχυμένον καὶ εἰς πρῶτα λευκὰ κρυσταλλοῦμενον. Φάρμακον πικρὸν, πικρὸν τὴν γαστρίαν, ἀδιάλυτον ἐν ὕδατι, διίχθον διίχθον ἐν τῷ αἵθερι, εὐδιάλυτον ἐν τῇ οἰνοπνεύματι, παρεχόμενον ἀπὸ 10—30 σιτ. εἰς κλασματικὰς δόσεις: ἐνεργεῖ ὡς ἀντιπυρετικόν, εἰς μείζονας δὲ ὡς καθαρτικόν καὶ ἐμετικόν. [Β.Π.]

Βούξιν (ἀγγλ. buck skin). Μάλλινον ὑφασμα ἰδιορρυθμὸν ἐξ οὗ καὶ τὸ ὄνομά του, σημαίνον κυριολεκτικῶς τραγοτόμακρον. Τὰ λεπτότερα εἶδη καλοῦνται Doeskin ἢ εἰς ἀφροδόμακ. [Ο.Α.Ρ.]

Βουόκφεν (Wuokfen). Ποταμὸς τῆς Φινλανδίας. Πηγάζει ἀπὸ τῆς Μεγάλης Σαύμας, σχηματίζει τὸν καταρράκτην τοῦ Ἰμάτρα καὶ ἐκβάλλει εἰς τὴν Λαδόγαν. [Π.Π.]

Βουοναρόττη. Βλ. Μιχαήλ *Αγγεῶς.

Βούπα (Ζωολ.) ἡ Μπόπα (Βέωψ, Box boops C.). Εἶδος ἰχθύος τῆς οἰκονομίας τῶν σπαραξιδῶν, τῆς τάξεως τῶν ἀκανθοπτερυγίων τῆς συστάδος τῶν ὀστεοκάρων. [Ν.Α.]

Βούπαλος Ἀνδριαντοποιὸς ἐκ Χίου, υἱὸς τοῦ Ἀρχέρμου (βλ. λ.), ἀκμάσας κατὰ τὸ 140 π. Χ. Ὁ Πλίνιος ἀναφέρει (36, 11), ὅτι μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ Ἀθηνίδος ἐξεπόνησε διάφορα ἔργα ἐν Ἀθήλῳ, εἰς δὲ τὴν ἐν Λάσω τῆς Κρήτης (ἡ ἐν Ἰατῶ τῆς Καραίας) Ἀρτέμιδα, τὴν ἐν Χίῳ Ἀρτέμιδα, ἥτις, ὡς λέγει, εἰς μὲν τοὺς εἰστροχόμενους ἐδείκνυε πρόσωπον τελλομένων εἰς δὲ τοὺς ἀπεροχόμενους ἰλαρόν, πρὸς δὲ ἄλλα ἀγάλματα εὐρισκόμενα ἐν τῇ κατώματι τοῦ ἐν τῇ Παλατίῳ νηοῦ τοῦ Ἀπόλλωνος. Ὡς ἔργα δὲ ἐκτελεσθέντα ὑπ' αὐτοῦ μόνου ἀναφέρονται Χάριτες, ὡς καὶ Τύχη ἐν Σμύρνῃ. «ἔχουσα πόλον ἐπὶ τῇ κεφαλῇ καὶ τῇ ἐτέρᾳ χειρὶ τὸ καλούμενον Ἀυαλθείας κέρας ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων» (Παυσ. V, 39, 6). Κατὰ τὸν Παυσανίαν ἦτο καὶ ἀρχιτέκτων. Περὶ τῆς ἀξίας τοῦ Β. μαρτυρεῖ καὶ ἡ ἀγάπη ἣν ἐδείξεν

δ' αυτοκράτωρ Αύγουστος πρὸς τὰ σωζόμενα τότε ἔργα του. [B.E.K.]

Βούπλευρον (Hort.) Bupleurum L. γένος σκιαδοφόρων. Εἶδη πολυαριθμὰ ἀνὰ τὴν εὐκρατον Β. ζῶνται ἐν τῇ ἑλλην. χλωρίδι 17, τὰ μὲν πωδὴ καὶ ἰπέτεια, τὰ δὲ πολυετή, ἐν δὲ ξυλῶδες. H. τὸ θ α μ ν ῶ δ ε ς (B. fruticosum L.) εἰς 2 ἀναφέρεται τὸ Σέσελι τὸ αἰθιοπικὸν τοῦ Διοσκορίδου· ζῦεται δὲ καὶ ἐν τῇ Ἀττικῇ παρὰ τὸν Κηρίσαν· καὶ ὀνομάζεται κοινῶς Ἀνεμοπόρωμα. [Θ.X.]

Βουποδισμός (Πιππολογ.) βουποδισζω-βουποδιστής (πποσ). Ὁ ἵππος ὅστις βαδίζων, κυρίως ἐν τροχασμῷ, ἀντὶ κατὰ τὴν ἀνύψωσιν τῶν προσθίων ποδῶν νὰ τεινῇ τοὺς κατ' εὐθείαν πρὸς τὰ πρῶτω, πρὸ τῆς ἐκτάσεως ποιεῖται πλάγιας ἡμιστροφικὰς κινήσεις, ὡς τοῦτο βαδίζων φυσιολογικῶς πράττει δ' βούς. Τὸ εἶδος τοῦ βιδισματος καλεῖται καὶ στροφοποδισμός, περικυρτεῖται δὲ ὡς φυσικὸν ἐπακολουθήμα εἰς τοὺς βλαίσόποδας ἢ τοὺς βαυστάτας ἵππους ὡς καὶ εἰς τοὺς ἔχοντας μεγάλην καὶ εὐρείαν ἐπλάς. [Γ.N.II.]

Βούπορθμος. Ἀρχαῖον ὄνομα τοῦ ἀκρωτηρίου Μουχικῆς τῆς Ἑρμιονίδος, ἀπέναντι τῆς νήσου Δοκού (Παυσανίας). [Αν. Μηλ.]

Βούππερταλ (Wuppertal, κοιλὰς τοῦ Βούππερ). Ἡ βιομηχανικότερα καὶ πυκνότερον κατοικημένη κοιλὰς τῆς Γερμανίας, ἐν τῇ παραρρηνῷ Πρωσίᾳ. Ἡς τὸ μικρότερον ἄντα μέρος ἀνήκει εἰς τὸ διαμέρισμα τῆς Κολωνίας, καὶ τὸ μεγαλύτερον εἰς τὸ τοῦ Δύσσελδورφ, λαβοῦσα τὸ ὄνομα ἐκ τοῦ ποταμοῦ Βούππερ, ὅστις πηγάζει παρὰ τὸ χωρίον Κεϊρπελ ἐν τῇ Σαουερλανδῇ διατέμνεται τὸ Β. καὶ χύνεται εἰς τὴν Ῥῆνον ἔνθα τοῦ Ῥαίν-δόρφ, μεταξὺ τῆς Κολωνίας καὶ τοῦ Δύσσελδورφ, μετὰ ῥοὴν 105 γμ. Ἡ κοιλὰς εἶναι στενὴ καὶ βαθεῖα, ἔχουσα μέγιστον πλάτος 1 γμ. Εἰς τὸ Β. ἀνήκουσιν αἱ περιφέρειαι Βιππερ (312 γμ. καὶ 28.081 κατ.) Λοντεπ (303 γμ. καὶ 102.101 κατ.), Νάμεν (22 γμ. καὶ 103.068 κατ.), Ἐλδερ-ἐλδ (28 γμ. καὶ 106.489 κατ.), Μέττμανν (250 γμ. καὶ 89.783 κατ.) καὶ Σόλιγγεν (293 γμ. καὶ 115.512 κατ.), ἐν δὲ 1208 γμ. καὶ 525.031 κατ. [II.II.]

Βουπρασίον τὸ πολύπορον (εὐφρον). Ὀμηρικὴ τῶν Ἑπειῶν (Ἠλειῶν) πρωτεύουσα, πατρίς τοῦ Ἀμαρυγκίωος καὶ τοῦ εἰς Τροίαν στρατιώσαντος υἱοῦ αὐτοῦ Διῶρου καὶ ἐστὶ τοῦ θεσσαλικοῦ εἰς Ἠλιν μετακισμοῦ· ἔκειτο ἐν ἀνοικτῷ πεδίῳ παρὰ τὴν ἀριστερὰν ἐχθρὴν τοῦ Λαοῖτου ποτ. τοῦ καὶ Βουπρατίου καλουμένου (ἴσως 20' πρὸς Ν αὐτοῦ, ἐνθα παρὰ τινι μετακτῆ μὲν ἔχνη ἀρχαίας κατοικίας ἐφάνησαν), μὲ ἐπίνειον τὴν Ὀρμιναν ἢ Τρμίνην,

πλουσίᾳ πρότερον, ἡρανισμένη δὲ κατὰ τοὺς ἱστορικοὺς χρόνους. [Γ.III.]

Βουπρασίων (ἀρθεῖτερον Βουπρατίου) θῆμος ἐν τῇ Ἠλείᾳ καὶ ὁ βορειότερος αὐτῆς, χωριζόμενος ἀπὸ τοῦ τῆς Δύμης διὰ τοῦ Λαοῖτου ποτ. καὶ ἀπὸ τοῦ τῶν Μυρτουνητῶν διὰ τῆς Βέργας ποτ. ἔχων δ' ἀπ' Α τὸ ὄρος τῆς Σκέλλιος. Εἶνε πεδινὸς καὶ γονιμώτατος εἰς σιτηρὰ, σταφίδας, ἀμπέλους, μὲ δασὴ θρυώνων καὶ πιτυόνων, μὲ τὴν ἐχθρὸν σσαν λιμνοθάλασσαν τοῦ Κοτυνίου καὶ μὲ 2 ἐκλογικὰ τμήματα. Ἔχει πληθυσμὸν 4428 κατ. (1889) καὶ ἀποτελεῖται ἐκ τῆς πρωτ. Μανωλάδος καὶ ἐκ τῶν χωρίων Ἀλητσελεπῆ, Βάλαμα, Δαούτι, Ζογκά, Ζουλάτικα, Καγκάδι, Καπελέτου, Καρνέσι, Κόκλα, Καλυδάκια, Κομποθέκρα, Κώμη, Μάξι, Μαλίκα, Ματαράγκα, Μετόχι, Μεντέν, Μπόρσι, νέα Πικέρνη, Ξενιαῖς, Σουδχορδον, Σπάτα, Ψάρι καὶ τῆς μονῆς ἀγ. Νικολάου ἢ Σπάτα. [Γ.III.]

Βουπρήστις (Ζωολ.) (Buprestis rustica) Κολεόπτερον ἔντομον ἐκ τῶν ἐχόντων ταρσοὺς συνισταμένους ἐκ πέντε ἄρθρων· τὸ σῶμα αὐτοῦ εἶναι ἐπίμηκες, ἀπολήγον κατὰ τὸ ὀπίσθεν εἰς ἀκίδα ἀμβλείαν, καὶ ἔχει χρώματα λαμπρότατα μετὰ μεταλλικῆς στίλβης. Αἱ νύμφαι τούτου, οὗται μακροὶ σκωληνιώδεις, στεροῦνται ἐξοχλημῶν καὶ ποδῶν, ἔχουσι πλατυτάτων προθώρακα καὶ βιοῦσιν ἐν τοῖς ξύλοις δρύσσευσαι στοῦς πλατεῖας καὶ ἑλλειψοειδεῖς. Τὰ ἔντομα ταῦτα εἶναι σπάνια ἐν Εὐρώπῃ καὶ κατ' ἀκολουθίαν αἱ ἐξ αὐτῶν καταστροφαὶ οὐχὶ σπουδαῖαι. Τὸ ὄνομα Β. εἶναι ἀρχαῖον, ἀπεδίδετο δὲ εἰς ἔντομον ὅπερ ἐξωρεῖτο ὅτι καταπνέμενον ὑπὸ τῶν βῶν ἐπέφερε τὴν ἐξόγκωσιν αὐτῶν· ὁ Λινναῖος δὲ ὡς ἐδῶκε τὸ αὐτὸ ὄνομα εἰς τὸ περιγραφόμενον κολεόπτερον καὶ οὕτω παρέμειναν ἐν τῇ ἐπιστήμῃ, ἐν ᾧ τὸ ἔντομον ὅπερ εἶπε τὴν ἐπὶ τῶν βῶν ταύτην ἐπιδρασὶν ἀνήκει εἰς τὸ γένος Μελέη καὶ καλεῖται ἐπὶ καὶ σήμερον ἐν Πελοποννήσῳ Βουπρήστις. [N.A.]

Βούρα (ἦ). Μία τῶν ἀρχαίων πόλεων, ἥς τὰ εἶρηται κείμενα μετὰ τῶν ποταμῶν Κερυνίτου καὶ Βουραϊκοῦ 1 1/2 ὥραν πρὸς Ν τῆς παραλίας καὶ ἐπὶ βουνοῦ ἀποκρήμνου διὰ διασκέλου ὡς παραφυάδος χωριζομένου ἀπὸ τοῦ πρὸς Ν. ὑπερκαίμενου ὄρους Κερυνίας, καὶ μετὰ τῶν χωρίων Δουμενά, Μαρουσιὰ, Ῥαζόμυλος καὶ Τρουπιὰ. Ἐκλήθη ἀπὸ Βούρας τῆς Ἰωνος καὶ Ἐλίκης ἢ ἀπὸ τῶν βουτασίων (βούς) Δεξιζμένου τοῦ Κενταύρου καὶ συνεδίετο στενωὺς μετὰ τῆς πρὸς Β δμόρου Ἐλίκης ὡς μία τῶν 12 ἰωνικῶν καὶ εἴτα τῶν 12 ἀρχαίων πόλεων· ἀλλὰ τῷ 273 π. Χ. συγκατεστράφη ὑπὸ σεισμῷ μετὰ τῆς Ἐλίκης, ἀνεκτίσθη δὲ ὡς μετ' ἐλίκην ὑπὸ τῶν ἀλλαγῶν εὐρεθέντων Βουραίων, καὶ οὕτως ἔχουσιν, μετασχούσαν τοῦ νέου ἀρχαίου θεσμοῦ ἀπὸ τοῦ

275 π. Χ. ὅτε ἐφονεύθη ὁ τύραννος αὐτῆς, παρakoλoυθήσαντες δὲ τὰς τύχας τῆς Ἑλῆς Ἀχαΐας, ἐπεσκέφθη αὐτὴν ὁ Παυσανίας καὶ εἶδεν διατηρουμένους μεταξὺ ἑλλήνων 3 ναοὺς, τῆς Πυλαιοῦσας, τῆς Ἀφροδίτης καὶ τοῦ Διoνύσου, καὶ ἐν ἱερὸν τῆς Ἰσιδος, πάντα μετ' ἀγαλμάτων ἐκ πεντελικῷ μαρμάρου καὶ ἀττικῆς τέχνης. Φαίνεται δ' ὅτι ἡρημώθη ἐπὶ τῶν μεσαιωνικῶν χρόνων. Ἐὰ παρ' αὐτὴν ἔφθονα ὕδατα (8' πρὸς τὸ ὄρος νῦν Ὑδρα) φαίνεται ὅτι εἶνε ἡ ἀρχαία πηγὴ Σὺβαρις ἢ ἢς ἡ ὀμώνυμος ἐν μεγάλῃ Ἑλλάδι πόλις ὡς μάλιστα ὑπὸ τῶν μετασχεόντων τῆς εἰς ἐκείνην ἀποικίας Βουραίων· ἡ δὲ περιοχὴ αὐτῆς ἐξείναιτο ἐκκτέρωθεν τοῦ κάτω Βουραϊκοῦ ποταμοῦ τοῦ πρὸς Β τοῦ Μ. Σπηλαίου. Παρὰ τὰ νῦν καλύβια τῆς Μαμουσιᾶς καὶ ἄλλα ἀρχαίας κατοικίας ἔχνη εὐρέθησαν, ὥς δὲ δῆμος τινὲς τῆς Βούρας ἴδε καὶ λ. Ἀχαΐας καὶ Ἡλίδος νομοί. [Γ.Πδ.]

Βουραϊκός Ἡρακλῆς Ἱερὸν καὶ μνητεῖον τοῦ Ἡρακλέους μετ' ἀγάλματος αὐτοῦ ἐπὶ τριῶν μεγάλων λαξευτῶν ἀντρῶν κειμένων ἐν τῇς ΒΑ ὑπηρεσίας τοῦ βουραϊκοῦ βουνοῦ, ἐνθα νῦν τὸ ὡς ἐκ τῆς θέσεως Τρουπιὰ καλούμενον μετόχιον τῆς μονῆς τοῦ Μ. Σπηλαίου κεῖται ἐν μέσῳ πετρώδους ἐν τοῖς ἀντροῖς ταῖς διατηροῦνται εἰσέτι καὶ σημεῖα πρὸς θέσιν ἀγαλμάτων καὶ ἐξώθεν ἐπὶ τοῦ βράχου λελαξευμένη ἀνθρωπίνῃ κεφαλῇ· ἡ μαντεία ἐγένετο δι' ἀσπραγάλων καθ' ἣν ὁ χρητμοδεὴς μετὰ προσευχῇ ἐλάμβανε 4 ἀσπραγάλους ἐκ τῆς πρὸ τοῦ ἀγάλματος τραπέζης καὶ ἐροῖεν αὐτοὺς, ἐκάστη δὲ βολὴ ἐξηγουμένη διὰ τοῦ παρακειμένου ἐρμηνευτικοῦ πινακὸς παρεῖχεν ἀποκρίσιν τῷ αἰτούντι· ἡ θεὰ τοῦ μέρους νῦν ἀξιόλογος καὶ ἐπαγώγος. [Γ.Πδ.]

Βουραϊκός ποταμός. Εἰς τῶν σημαντικωτέρων ἀχαϊκῶν ποταμῶν· πηγῶν ἀπὸ τῶν Α ὑπηρεσιῶν τοῦ ὄρους τῶν Καλλιφῶνων ἐν τῷ νῦν δῆμῳ Καλλιφωνίας καὶ διερχόμενος τὴν ἐκτενὴ καὶ τελευτιώδη πεδιάδα τῶν Καλαδρύτων ἤρμεος ἀπὸ Δ πρὸς Α στρέφεται εἰς τὸ ὑπὸ τὴν μονὴν τοῦ Μ. Σπηλαίου ὀρηκτικὸς πρὸς Β καὶ διὰ μέσου ἀποκρηνοστατων φαραγγίων κατέρχεται εἰς τὴν ἀχαϊκὴν παραλίαν, ἣν βλάπτει διὰ τοῦ συνεχῶς μεταβαλλομένου ῥοῦ αὐτοῦ καὶ τέλος γύνεται εἰς τὴν Κορινθιακὴν κόλπον μεταξὺ τῆς Βουραίας τῆς τῶν Αἰγῶν περιοχῆς. Οὗτος ἐν τῇ ἐν Ἀρχαίᾳ (ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Κυναθαίᾳ) ἄνω αὐτοῦ ῥῶ ἐκίλιστο Ἐρασίνος, εἰ καὶ ἀπιθάνως τινὲς Ἐρασίνον καλοῦσι τὸ πρὸς Α αὐτοῦ μικρὸν Διακοφτίτικον ἢ Λαγοπόταμον. Ὁ Β. νῦν καλεῖται ποταμὸς τῶν Καλαδρύτων καὶ ἐπ' αὐτοῦ καὶ πρὸ αὐτὸν ὅα διέλθῃ ὁ ἡδὴ ὑπὸ κατασκευὴν δόντωτος σιδηρόδρομος Διακοφτοῦ-Καλαδρύτων. [Γ.Πδ.]

Βουραῖτις (Buräten). Λαὸς ἀνέκων

εἰς τὴν μογγολικὴν φυλὴν, καὶ διάγων βίον νομαδικόν, κατὰ τὴν Ν πλευρὰν τοῦ κυβερνείου Ἰρκούτσκι τῆς αἰατικῆς Ῥωσίας. Ὑπολογίζεται εἰς 208,000, ὧν 122,000 οἰκοῦσιν ἐν τῇ ἐκείθεν τοῦ Βαϊκαλ χώρα, καὶ 86,000 ἐν τῷ κυβερνείῳ Ἰρκούτσκι. [Π.Π.]

Βούρδανη (Bui wanee). 1) Μικρὸν κράτος τῶν Ἰνδίων, ὅρου ὑποτελὲς εἰς τὴν Ἀγγλίαν, ἐν τῇ πολιτ. πρακτορείῳ τοῦ Μάουμπουρ, κηρύκτος εἰς τὰς Κεντρικὰς ἐπαρχίας τῆς προεδρίας Βεγγαλῆς. Ἴχει ἐμβαδὸν 2600 τετ. καὶ 58,145 κατ. (1881). 2) Πόλις αὐτοῦ· ἔχουσα 5,581 κατ. [Π.Π.]

Βούρδαχης (Charles D. S. Bourbaki), Γάλλος στρατηγός, γενν. τῷ 10/22 Ἀπριλίου 1816 ἐν Πῶ (Pau) τῆς Γαλλίας, υἱὸς τοῦ Ἑλλ. συνταγματάρχου Β. τοῦ πεσοντος κατὰ τὸν ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας αἰῶνα (1827). Ἐξεπαιδεύθη ἐν τῇ στρατ. σχολῇ τοῦ St. Cyr, νεὸς 8' ἐτι ὦν (1851) ἐβίβησεν εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ ὑποστράτηγου, καὶ ὡς τοιοῦτος δὲ καὶ ὡς ἀντιστράτηγος (1857) διεκρίθη μεγάλως ἐν τῇ κριματικῇ καὶ τῇ ἰταλικῇ πολέμῳ (1859), πρὸ πάντων δὲ ἐν τῇ γαλλογερμανικῇ ἂν καὶ δὲν κατώρθωσεν ὡς διοικητὴς τῆς λεγομένης ἀνατολικῆς στρατ. ἡς κατανικήθη τὸν ὑπὸ τὸν Βέρνερ πρωσσικὸν στρατόν. Τῷ δὲ 1881 ἀπεσυρθεῖ τῆς ὑπηρεσίας καὶ ζῇ ἐκτετατὴ ἰδιωτεύων. [Ἐγ.]

Βουρδοβτζη. Χωρίον τῆς ὑποδιοικήσεως Πρίλαπου τῆς Μακεδονίας, ἔχον κατ. ὡς 220, ἐξ ὧν οἱ ἡμισεῖς μουσουλμάνοι καὶ οἱ λοιποὶ Βούλγαροι χριστιανοὶ καὶ Ἀδιγγανοὶ. [Ε.]

Βουρδούλ (Ὑδρα τοῦ λ.) (La Bourboule ἐν Puy-de-Dôme). Πηγὴ πολυαριθμοὶ, ἀλκαλικαὶ, χλωριονατρίου καὶ ἀρσενικοῦχοι, ὧν αἱ μὲν χλιαραὶ (0. 19°), αἱ δὲ ὑπερθερμαὶ (0. 60°). Αἱ κυριώτεραι τῶν πηγῶν (Perrière καὶ Choussy) ἐνέχουσιν ἐν λίτρῳ ὕδατος 2γρ. 84 χλωριούχου νατρίου, 2γρ. 89 διανθρακικοῦ νατρίου καὶ 0 γρ. 028 ἀρσενικοῦ νατρίου. Παραγγέλλονται εἰς πόσιν τε καὶ λουσίαν, εἰς κατακλιθεῖς καὶ εἰς εἰσπνοάς, πρὸς θερμολογίας, τὴν χοιράδωσιν, τοὺς διαλείποντας πυρετοὺς, τοὺς ρευματισμούς, κ.τ.λ. Ἐποχὴ τῆς ἐπὶ τόπου χρήσεως τῶν ὕδατων εἶναι ἀπὸ 1 Ἰουνίου μέχρι 15 Σεπτεμβρίου Κλίμα ἥπιον. [Β.Π.]

Βουρδούλος. Χωρ. μετόχιον τοῦ δήμου Θήρας, ἀπέχον 3/4 ὥρ. ΒΑ τῶν Φηρῶν, Κ. 367.

Βούρδουρα. Χωρίον τοῦ δήμου Πάρωνος τῆς Κυανείας, ἀπέχον 1 1/2 ὥρ. Δ τοῦ Ἀγ. Ἰωάννου. Κάτ. 708.

Βουρβουροῦ Νησίς παρὰ τὴν ΒΑ ἀκτὴν τῆς χερσονήσου Σιθωνίας ἢ Ἀβύργου, καλούμενη ὑπὸ τῶν ἀρχαίων Διάπορος. Μεταξὺ τῆς Ξηρᾶς καὶ τῆς νήσου σχηματίζεται ἀσφαλὴς λιμὴν. Ἀπέναντι τῆς πρὸς Ν ἀκρᾶς

αυτῆς καὶ ἐπὶ τοῦ ἀκρωτηρίου Βουρβούρι ἔκειτο ἡ ἀρχαία πόλις Πύλωρος.

Βουρβουσκόν Χωρ Μακεδον. ἀπέχον τῆς Χρουπίτης ΝΔ ὥρ. 9 $\frac{1}{2}$. Κατ. 1100 χριστ.

Βουρβών (Bourbon) νῆσος. Βλ. Συνεγνώσεως νῆσος.

Βουρβών λ'Αρσαμπώ (Bourbon l'Archambault), ἐν τῷ γαλλικῷ νομῷ Ἀλ-λιέρ (κατ. 2 908 τῷ 1886). Ἀλιπηγή θερμὴ (37⁰) περιέχουσα ἄφθονον χλωριούχον νάτριον. Τὰ ὕδατα αὐτῆς παραγγέλλονται ἔσω τε καὶ ἔξω πρὸς ἐγκεφαλικάς παραλυσεῖς, ρευματισμούς, τὴν χοιραδωσιν, κ.λ. Ἐποχὴ τῆς ἐπὶ τόπου χρήσεως αὐτῶν εἶναι ἀπὸ 1 Ἰουνίου μέχρι 15 Σεπτεμβρίου. Ἰδρωθεραπευτικὰ καταστήματα. Κλίμα εὐκράες τὸ θέρος. [Β.Π.]

Βουρβωνική (Bourbonnais). Ἀρχαία ἐπαρχία τῆς μεσση Γαλλίας πρὸς Β. τῆς Ὠδέρνης, αποτελούσα νῦν τὸν νομὸν τοῦ Ἀλ-λιέρ, πλουσία δὲ εἰς σιτηρά, κηπούς, οἴνους, σιτηρόν, μέλιμακα καὶ μεταλλικά ὕδατα. Εἶχεν ἐμβαδὸν 7900 τγμ. Ἡνώθη μετὰ τῆς Γαλλίας τῷ 1523, ἀποτελούσα πρὶν τὸ δουκάτον τῶν Βουρβωνίων. [Π.Π.]

Βουρβώνοι. Οὕτως ἐκλήθη ὁ κλάδος ἐκεῖνος τῆς γαλλικῆς βασιλικῆς οἰκογενείας τῶν Καπετιδίων, ὅστις ἀπὸ τοῦ 1589 ἤρξεν ἐν Γαλλίᾳ μετὰ τὴν ἐκλείψιν τοῦ Βαλεσιανοῦ καλουμένου κλάδου. Ἐλαβε δὲ τὸ ὄνομα ἀπὸ τοῦ ἐν Βουρβωνικῇ τῆς Γαλλίας κλητικῆς Βουρβών, τῆς ὁποίας τὴν κληρονομίαν ἐνυμφεύθη τῷ 1272 ὁ τοῦ βασιλείου τῆς Γαλλίας Λουδοβίκου Θ' νεώτατος υἱὸς Ῥοβέρτος καὶ ἐγένετο κληρονομικὸς κύριος τῆς κλητικῆς. Ἐπὶ τοῦ υἱοῦ τοῦ Ῥοβέρτου Λουδοβίκου Α' ἡ κλητικὴ Β. ὑψώθη εἰς δουκάτον. Ἀπὸ τοῦ 1527 ὅπότε ἐξέλειπεν ἡ πρώτη γραμμὴ τῆς ἀπὸ Ῥοβέρτου ἀρχομένης Βουρβωνικῆς δυναστείας, ἤρξατο ἀρχοῦσα ἡ πλαγία γραμμὴ Βενέδικτης, διότι ὁ ἐκ τῆς γραμμῆς ταύτης ἡ γεμὼν Ἀντώνιος Βουρβών διὰ γάμου ἤνωσε τὸ δουκάτον μετὰ τοῦ βασιλείου τῆς Ναβάρρας, καὶ ὁ τοῦ Ἀντωνίου διάδοχος Ἑρρίκος ἐκ τῆς μητρὸς αὐτοῦ ἐκληρονόμησε τὸ βασιλεῖον τῆς Ναβάρρας. (1) αὐτὸς δούξ Ἑρρίκος ἀπὸ τοῦ 1589 ἐκλιπούσης διὰ τοῦ θανάτου τοῦ Ἑρρίκου Γ' τῆς Βαλεσιανῆς γραμμῆς κατέστη νόμιμος κληρονόμος τοῦ γαλλικοῦ στέμματος καὶ ἐγένετο ἰδρυτὴς τοῦ Β. βασιλικοῦ οἴκου τῆς Γαλλίας ὡς Ἑρρίκος Δ'. Ὁ οἶκος οὗτος ἐδυσχεύετο ἐν Γαλλίᾳ μέχρι τοῦ 1792, εἶτα δὲ ἀπὸ τοῦ 1814—30 καὶ διὰ πλαγίας γραμμῆς τοῦ Αὐρηλιανοῦ οἴκου (βλ. λ.) ἀπὸ τοῦ 1830—48. Ἀπὸ τῆς Γαλλίας τῷ 1713 ἐγκατεστάθησαν οἱ Β. καὶ ἐν Ἰσπανίᾳ, ἐνθα βασιλεύουσι μέχρι σήμερον, καὶ ἀπὸ τῆς Ἰσπανίας εἰς τὸ βασιλεῖον τῶν δύο Σικελιῶν καὶ εἰς τὸ δουκάτον Πάρμας καὶ Πλα-

κεντίας, ἐν αἷς χώρῃς ἤρξαν οἱ Β. μέχρι τοῦ 1859 (ἐν Πάρμα) καὶ 1860 ἐν τῷ βασιλείῳ τῆς Ναπολέωνος ἡ τῶν δύο Σικελιῶν. [Π.Κ.]

Βούργ (Burg). Πόλις τῆς πρωσσικῆς Σαξωνίας, ἐν τῇ περιφερείᾳ Γέριχοβ τῆς ἐπαρχίας Μαγδεμβούργου, καίμενη ἑκατέρωθεν τοῦ ποταμοῦ Ἰλα, ὅτις ἔκωθι τῆς πόλεως ἐνοῦται μετὰ τῆς διωρυχὸς Χάβελ. Ἐλδα, καὶ παρὰ τὸν δημόσιον σιδηρόδρ. Βερολίνου-Μαγδεμβούργου. Ἐχει 16 414 κατ. (1886). [Π.Π.]

Βούργ (Bourg καὶ Bourg en Bresse) Πρωτ. τοῦ νομοῦ Διὸν τῆς Γαλλίας παρὰ τὸν Ῥεῦστοῦ, ἀπέχουσα 418 χμ. ΝΔ τῶν Παρισίων καὶ 60 χμ. ΒΑ τῆς Λυών. Ἐχει ὠραῖον δημαρχεῖον, νοσοκομεῖον, πυραμίδα (τοῦ Ζουβέρ) ὠραῖον ναὸν, βιβλιοθήκην κτλ. καὶ 12 534 κατ. (1886). Ὁ δ' ἄνθρωπος Β. ἔχει 18 113 κατ. [Π.Π.]

Βουργάζ Τουρκ. ὄνομα τῆς ἐπὶ τοῦ Εὐξείνου πόλεως Πύργου (βλ. λ.).

Βουργάρα. Ἐν τῶν κοινῶν ὀνομάτων τοῦ πτηνοῦ Μέρπου (βλ. λ.).

Βουργαρέλι ἡ Βουλγαρέλι. Πρωτεύουσα τοῦ δήμου Θεωδορίκ τῆς ἐπαρχίας Τζουμρικών, ἀπέχουσα 10 ὥρ. Ν τῶν Ἀγνάντων. Καίται κατὰ τὰς ὑπορείας διακλαδωσέως τίνος τοῦ Πίνδου καὶ οἰκεῖται ὑπὸ 1218 κατ. (1889) Πέριξ ὑπάρχει καὶ ἄλλαι συνοικίαι συγκείμεναι ἐξ 8—10 οἰκιῶν ἐκάστη αἵτινες φέρουσι τὰ ὀνόματα Σκιαδαῖες, Ἀδαρίτσα, Ποταμιά, Παλαιοῦσι, Παλαιοκάτουνα, Κοβέλι, Παλαιοχώρι καὶ Τσουκλερί. Ἐν τῷ Παλαιοχωρίῳ καίται ναὸς τῆς Θεοτόκου, Παναγία Βελλάς, οἰκοδομηθεὶς κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς ἐννάτης ἐκατονταετηρίδος. Ἀπαναντι τοῦ ναοῦ εἰς ἀπόστασιν $\frac{1}{2}$ ὥρ. ὑψοῦται ὁ λόφος Τζιούκα, ἐφ' οὗ ἐρείπια ἀρχαίας πόλεως. Τὸ χωρίον ἔχει ἄφθονα ὕδατα, ὧν πολλὰ χρησιμεύουσιν ὡς πηγαὶ τοῦ Σαρανταπόρου.

Βούργαρις. Κοινὸν ὄνομα τοῦ ποταμοῦ τῆς Θεσσαλίας Τιταρησίου κατὰ τὸν ἄνω ροὴν αὐτοῦ (ἐν τῷ θωμαν. κράτει). [Π.]

Βούργη (Bourges, Avaricum, εἶτα Bituriges). Πόλις τῆς Γαλλίας, ἀρχαία πρωτεύουσα τοῦ Βερρύ, νῦν δὲ τοῦ νομοῦ Σέρ, ἐπὶ τοῦ Ὠρόν, ἀπέχουσα 221 χμ. πρὸς Ν τῶν Παρισίων. Ἐχει ἀρχιεπισκοπὴν, ἐφετεῖον, λύκειον, ἱεροσπουδαστήριον, ὠραῖον γοθικὸν ναὸν, ἐπιστῆμ. ἐταιρίαν, βιβλιοθήκην κτλ. ναυπηγεῖον, γυμνάσιον, ἐμπόριον προβάτων καὶ ἐρίων οἴνων, πέλων κτλ. καὶ 42 829 κατ. (1886). Ἀρχαία πρωτ. τῶν Bituriges Cubi, ἀκμάσασα κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν Γαλατῶν, ἀλoῦσα δὲ καὶ πυρποληθεῖσα ὑπὸ τοῦ Καίσαρος. [Π.Π.]

Βούργος (Burgos, Bravum Burgi), Πόλις τῆς Ἰσπανίας, πρωτ. τῆς ὁμων. ἐπαρχίας ἐν τῇ Ἀνω Καστίλλῃ. Καίται παρὰ τὸν Ἀρλάνζον, ἀπέχουσα 213 χμ. Β. τῆς Μαδρίτης.

ἔχει ἀρχιεπισκοπὴν, ἐπιουργεῖα τινα, λαίψνα τῆς ἀρχαίας αὐτῆς βιομηχανίας, ὀχυρώματα, παλαιὸν φρούριον, ὠραίων γοθικῶν ναδῶν, μονὴν ἰδρυθεῖσαν τῷ 1175, ἐμπόριον ἐρίων, καὶ 28 781 κατ. (1884). Τὸ κλίμα αὐτῆς εἶναι ὑγρὸν καὶ ἐκ τῶν ψυχροτέρων τῆς Ἰσπανίας. Τὸ παλαιὸν ἦτο ἐμπορικωτάτη καὶ πλούσια πρωτ. τῆς καστολλιανῆς μοναρχίας, πρὸ τοῦ Τολεδου καὶ τῆς Μαδρίτης. Ἐν αὐτῇ λέγουσιν ὅτι ἐγεννήθη ὁ Σιδ. Κυριεθεῖσα ὑπὸ τῶν Γάλλων τῷ 1808, ἀνεκτῆθη ὑπὸ τῶν Ἀγγλῶν τῷ 1815. Ἡ ὁμώνυμος ἐπαρχία ἔχει ἐμβαδὸν 14,635 τ.μ. καὶ 342 152 κατ. (1884). γεωργ. γὰρ τὸ πλεῖστον καὶ κτηνοτρόφους. [Π.Π.]

Βουργουνδία (Bourgogne). Ἀρχαίον δουκάτον, ἀποτελοῦν ἄχρι τοῦ 1789 ἐπαρχίαν τῆς Γαλλίας, ἔχουσαν ἐμβαδὸν 25,800 τ.μ. καὶ 1 800 000 κατ., νῦν δὲ τοὺς νομοὺς Δίνης, Σὼν καὶ Λοαρ, Κῶτ δ' Ὀρ καὶ Ὑόννης. ἔχει εὐφορτωτάτας πεδιάδας, ἐνομοσπὴν ἀμπελουργίαν, ἀκμαίαν βιομηχανίαν καὶ ἐμπόριον καὶ πλούσια μεταλλεῖα. Αἱ σημαντικώτεραι τῶν ἐν αὐτῇ πόλεων εἶναι ἡ Ὠζέρρη, ἡ Ὠτόν, ἡ Ὠζόννη κλπ.

Βουργούνδιοι (γερμ. Burgunden, λατ. Burgundi καὶ Burgundiones). Λαὸς γερμανικῆς καταγωγῆς ἀπὸ τῶν παραλίαν τῆς Βαλτικῆς, ἐνθα εὐρίσκοντο αὐτοὺς τὸν Δ' μ. Χ. αἰῶνα, εἰς τὴν Ν. Γερμανίαν καὶ κατὰ τὴν μεγάλην μετανάστευσιν τῶν ἐθνῶν καταλατὼν τὰς περὶ τὸν μέσον Ῥήνον χώρας. ἐνθα ἰδρυθῆ (413) τὸ πρῶτον βουργουνδικὸν κράτος τοῦ Γουνδίκου. Τὸ κράτος τοῦτο κατεστράφη μετ' ὀλίγον ὑπὸ τῶν Οὐννων (437). Ἀλλ' οἱ Β, μετ' ὀλίγον (413) ἱδρύσαν νέον κράτος περὶ τὸν Ῥοδανὸν ὑπὸ τὸν βασιλέα αὐτοῦ Γουνδίκου ἐν τῇ χώρᾳ τῇ μέχρι σήμερον κατὰ μέρος καλουμένῃ ἐξ αὐτῶν Bourgogne. Τὸ κράτος τοῦτο κατεστράφη ὑπὸ τῶν Φραγκίων ἡγεμόνων, τῶν διαδόχων τοῦ Χλοδοβίκου (527 μ. Χ.). ἡ δὲ Βουργουνδία ἀπέτελεσε μέρος τοῦ φραγκικοῦ κράτους. Βραδύτερον ἐπὶ τῶν ἀσθενῶν διαδόχων Καρόλου τοῦ μεγάλου ἐκ τῆς διαλύσεως τοῦ μεγάλου φραγκικοῦ κράτους πρέσβυναν καὶ δύο βουργουνδικὰ κληόμενα κράτη ἐνθεν καὶ ἐνθεν τοῦ ὅρους Ἰούρα, αἵτινα συνεχωνεύθησαν ὕστερον ἐν μερὶ μετὰ τοῦ γερμανικοῦ ἐν μερὶ μετὰ τοῦ γαλλικοῦ κράτους. [Π.Κ.]

Βουργούνδιοι οἶνοι εἰσὶ γενικώτερον οἱ εἰς τὰ διαμερίσματα Côte d'or, Saône et Loire, Yonne καὶ Rhône παραγόμενοι οἶνοι. Ὁ καλὸς Βουργούνδιος οἶνος ἔχει ἄρωμα μοναδικὸν καὶ ἀπαράμιλλον, χρῶμα βαθυερύθρον, ἔνε εὐχάριστος τὴν γεῦσιν, συγχρόνως ὅμως λίαν ἰσχυρὸς καὶ διὰ τοῦτο λίαν μεθυστικὸς καὶ μόνον εἰς μικρὰ ποσὶ ὠρελῖμος πρὸς πόσιν. Εἰς τοὺς λευκοὺς Β οἶνους ὑπάγεται καὶ εἰς τῶν ἁρίστων γαλλικῶν Mont-Rachet, ἔλα, ἰδιόζουσαν ὡς ἀπὸ λεπτοκα-

ρίων γεῦσιν καὶ ἴδιον ἄρωμα. Μεταξὺ τῶν ἀρίστων Β. οἶνων συγκαταλέγονται οἱ ἐξῆς: Romanée Conti, Clos du Tart, Clos à la Roche, Clos St. Jean, Chambertin, Clos Vougeot, Richebourg, Clos St. Georges, La Tache, Corton, Romanée St. Vivant κλ. [Ο.Α.Ρ.]

Βουρδαλού (Louis Bourdaloue), περίφημος Γάλλος ἐκκλησιαστικὸς ῥήτωρ γενν. τῷ 1632 ἐν Βούργῃ καὶ ἀποθ. ἐν Παρίσι τοῦ 1704. Ἀνήκειν εἰς τὸ τάγμα τῶν Ἱησουλῶν, διεκρίθη δὲ ὡς ῥήτωρ διὰ τὴν σαφῆνειαν κυρίως τῆς ἐκφράσεως καὶ τὴν λογικὴν δύναμιν τῆς ἀποδείξεως. Λαβὼν ἐνεργὸν μέρος εἰς τὴν κατὰπνξιν τοῦ προτεσταντισμοῦ ἐν Γαλλίᾳ (1686) ἀπέδειξε συνετὴν μετριοπάθειαν. Ἡ καλλιότης ἐκ τῶν ἔργων του εἶναι ἡ τοῦ Bretonneau (εἰς 16 τ. Παρ 1707-34) [Ἐγ.]

Βουρδέγαλα. Ἀρχαίον ὄνομα τῆς πόλεως Βορδῶ, [Π.]

Βουρέγια (Bureja). Ἀριστερὸν παραποταμιὸν τοῦ Ἀμούρ. ἐν τῇ χώρᾳ τοῦ Ἀμούρ. Πηγάζει ἀπὸ τῶν ἐρίων Βουρέγια, διαίρου-μενον δὲ εἰς δύο βραχίονας (δεξιὸν καὶ ἀριστερὸν Β.). ἐκβαλλεῖ εἰς τὸν Ἀμούρ, μετὰ βρὺν 1000 χμ. Τὸ κυριώτερον τῶν ἀριστερῶν παραποταμιῶν του εἶναι ὁ Ὑρμας. ἔχει δὲ ὕψος καὶ ἀποτομους ὄχλους. [Π.Π.]

Βουρέγια ὄρη ἢ Μαλγί Χιγκάν (Μικρὸν Χιγκάν), καὶ εἰς τοὺς σινικoὺς χάρτας Δούσσε-Ἀλιν. Μεγα. ἀλλ' ὀλίγον γνωστὸν ὄρος, ἐν τῇ χώρᾳ τοῦ Ἀμούρ, ἐκτεινόμενον κατὰ μῆκος τοῦ ποταμοῦ Ἀμούρ ὑπὸ πλ. 40°—54° Β, ἔχον δὲ μῆκος 562 χμ. Τὸ ὕψος αὐτοῦ δὲν ὑπερβαίνει τὰ 1500 μ. [Π.Π.]

Βούριννα. Πηγὴ ἐν τῇ νήσῳ Κῶ, μίαν καὶ ἡμισίαν ὥραν μακρὰν τῆς ὁμωνυμοῦ πόλεως, ἐπὶ τῆς κλιτύος ὄρους. Τὸ ὕδωρ ἀναβρῖει βαθύως ἐκ τοῦ βράχου, πρὸς ἀσφάλειαν δ' αὐτοῦ ἀπὸ ἐπιχώσεων ὑπάρχει πρὸ τῆς πηγῆς ὠκεοδομημένον ἐκ μεγάλων λίθων ἀρχαίον θολοειδὲς κτίσμα κεχωρισμένον ἐν τῇ γῇ, διάμετρον ἔχον κατω 3 μέτρων, ὕψος δ' ἐπτά. Ἐπὶ τῆς κορυφῆς τῆς θόλου ὑπάρχει ἀνοιγμα (φανός) πρὸς ἀερισμόν. Κάτω δὲ δι' ἄλλου ἀνοιγματος ἐν τῇ περιφερείᾳ τῆς θόλου εὐρισκόμενον εἰσρέει τὸ ὕδωρ τῆς πηγῆς ἐκ τοῦ βράχου εἰς αὐτὴν, ἐντεῖθεν δὲ δι' ὀχετοῦ ἄγεται ἐξω τοῦ ὄρους εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τῆς κλιτύος, ἐπὶθεν διωχετεύετο εἰς τὴν πόλιν. Ὁ ὀχετὸς εἶναι ἐκ λίθων μεγάλων ὠκεοδομημένος καὶ ἔχει μῆκος μὲν 35 μέτρων, ὕψος δὲ δύο, ὅπως εἰσέρχονται καὶ ἀνθρώποι εὐκόλως εἰς τὴν θόλον. Ἀνωθι τοῦ ὀχετοῦ τούτου παρὰ τὴν θόλον καὶ συγκοινωνοῦν μετ' αὐτῆς διὰ θυρίδος εὐρίσκεται μικρὸν δωμάτιον. οὗ ἡ εἴσοδος κεῖται ἐπὶ τῆς κλιτύος μεταξὺ τοῦ ἐπὶ τῆς κορυφῆς τῆς θόλου φανοῦ καὶ τῆς εἰς τὸν

δραγὲν εἰσόδου. Ὁ σκοπὸς τοῦτου δὲν εἶναι ἀκριβῶς γνωστός. [X.T.]

Βουρβίνος. Ὅρος τῆς νοτίας Μακεδονίας, κεῖμενον μεταξύ Γρεβενῶν καὶ Σερβίων καὶ ἔχον ὕψος 1848 μ. ὑπὲρ τὴν ἐπιφανείαν τῆς θαλάσσης. [E.]

Βουρκαρία. Λίμνη μεταξύ Ζαβέρδας καὶ Βονίτσης, πιθανῶς τὸ ἀρχαῖον Μυρτουντίον. (Ὁρα Ἄντ. Μηλιαράκη ὑπόμν. περιγρ. Κυκλάδων: Ἄνδρος. Κέως σελ. 212). [A.M.H.]

Βουρκάσσοδον. Χωρ. τῆς διοικήσεως Μοναστηρίου τῆς Μακεδονίας, οἰκούμενον ὑπὸ 200 περίπου βουλγαροφώνων χριστιανῶν. [E.]

Βουρκαωτή. Τὸ βορειότατον τῶν χωρ. τοῦ δήμου Ἀνέρου, ἔχον 356 κατ. ἀλβανοφών. [Π.]

Βουρλά (Βρύουλλα ἢ Βρίουλα). Πόλις τῆς Μ. Ἀσίας κατὰ τὴν Ἑρυθραίαν τῆς Ἰωνίας κειμένη ἐντὸς κοιλάδος, περιστεφομένη ὑπὸ γηλόφων ταπεινῶν καὶ διαρρομένη ὑπὸ χειμάρρου, ὅστις διαίρει τὴν πόλιν εἰς δύο συνοικίας, τὴν ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης χριστιανικὴν καὶ τὴν ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὀθωμανικὴν. Πρὸς Β ἐπὶ τῆς παραλίας τοῦ Σμυρναϊκοῦ κόλπου κεῖται τὸ ἐπίνειον αὐτῆς ἀπέχον $\frac{3}{4}$ τῆς ὥρας καὶ συνδεόμενον δι' ἀμαξιτοῦ, ὅπου ἐμπορικαὶ ἀποθῆκαι καὶ ἀποβαθρα. Ὁ λιμὴν τοῦ ἐπίνειου προσπίπτει ἀπὸ τῶν βορείων ἀνέμων ὑπὸ συμπλέγματος ἐπτά νησιῶν, τῶν Ἑγγλεζονήσων. ὧν ἡ μεγαλειτέρα Ἅγιος Ἰωάννης, ἡ πάλαι Μαραθούσα, χρησιμεύει ὡς λιμενοκαθατήριον. Ὁ πληθυσμὸς αὐτῆς ἀνέρχεται εἰς 20 χιλ., ἐξ ὧν 2 χιλ. ὀθωμανοὶ καὶ 18 Ἕλληνες χριστιανοὶ ἄποικοι ὡς ἐπὶ τὴν πλείστον ἐκ τῶν νήσων τῆς Ἑλλάδος. Ἐν τῇ χριστιανικῇ συνοικίᾳ ἐγείρονται 4 ναοὶ καὶ ἐν τῇ ὀθωμανικῇ 5 τεμένη. Οἱ κάτοικοι ἀσχολοῦνται κυρίως εἰς τὴν ἀμπελοουργίαν καὶ τὴν καλλιέργειαν τῆς σταφίδος, βοσκίας καὶ σουλτανίνης, ἥς γίνεται ἐξαγωγή ἐτησίως 200 χιλ. κανταρίων. Αἱ ἀμπελοὶ καὶ λοιπὴ καλλιέργησιμος γῆ εἶνε 80 χιλ. στρέμματα. Ἀπὸ Σμύρνης ἀπέχει δυτικῶς κατὰ ξηρὰν 5 ὥρας, κατὰ θάλασσαν 18 μίλια. Ἀπασα ἡ περίξ χώρα εἶνε κατάφυτος, ἡ δὲ θεὰ ἐπὶ τοῦ κόλπου τῆς Σμύρνης καὶ τῆς ἀπέναντι χώρας τῆς Φωκαίας εἶνε μαγευτικὴ. Τὸ κλίμα εὐκράδες καὶ ὑγιεινόν. Τὰ ἐρεῖπια τῶν ἀρχαίων Κλαζομενῶν, ὧν τὸ ὄνομα παραφθαρὲν διτηρήθη εἰς τὸ 2 ὥρ. Α καίμενον τουρκοικὸν χωρίον Κίλισμάν, φαίνονται παρὰ τὸ ἐπίνειον καὶ τὴν νηίδα Μαραθούσαν ἐνουμένην μετὰ τῆς ξηρᾶς διὰ πόρου λιθοκτιστου. Ἐξέρον χωρίον περίξ τῶν Βουρλῶν εἶνε τὸ Γκιουλ μπαγτσᾶ οἰκούμενον ὑπὸ 1000 Ἕλληνων. καίμενον δὲ εἰς τὸν μυχὸν τοῦ ἐκ βορρᾶ εἰς τὴν χερσὶν τῆς Ἑρυθραίας βαθύς εἰσχωρούμενος κόλπου. Πρὸς Α μετὰ τὴν Σμύρνης καὶ Βουρλῶν κεῖται τὸ κατάφυτον χωρίον Ἅγιος Γεώργιος ἐκ 2 χιλ. Ἑλλήνων καὶ κατὰ τὰς ὑπηρεσίας τῶν Δύο Διόμων καὶ

πρὸς Ν τὸ Σιδρουχιστάρ οἰκούμενον ὑπὸ 2 χιλ. Ἑλλήνων καὶ 3 χιλ. ὀθωμανῶν ἐκ Καρύστου μετακινήσαντων καὶ ἐμειλόντων εἰσέτι τὴν Ἑλληνικὴν.

Βουρλάτιον. Βλ. Βερλάδ.

Βουρλῆζ Λιμὴν κατὰ τὸν Ἀργολικὸν κόλπον, ἀσφαλῆς, ἡμικυκλιοειδὲς κλειόμενος ὑπὸ τοῦ ἀκρωτηρίου Ἡρία καὶ Βουρλῆ καὶ ἀνήκων εἰς τὸν δήμον Μινιώας. Δεξιὰ ὑψοῦται τὸ ὄρος Αὐγὸν. ἀριστερὰ δὲ τῷ ἀποπλεοντι κεῖται τὸ χωρίον Ἡρία.

Βούρλιχτον (Burlington) Ὄνομα κοινὸν εἰς πολλὰς πόλεις τῆς ἀμερικανικῆς Συμπολιτείας, ὧν αἱ κυριώτεραι εἶναι: 1) ἡ ἐν τῇ κομητείᾳ Σίττενδεν τῆς Βερμόντης, μετὰ λιμένος ἐπὶ τοῦ ὁμων. κόλπου, κατὰ τὴν Α ὄχθην τῆς λίμνης Σάμπλαιν. εἶναι καλῶς ὑποδομημένη, ἔχει πανεπιστήμιον, τέσσαρας τραπέζας, φάρον, καὶ 11 364 κατ. (1880). 2) ἡ ἐν τῇ ὁμων. κομητείᾳ τῆς Ν Ἰερσής παρὰ τὸν ποταμὸν Δελαβέρραν, ἔχουσα τράπεζαν, ἐμπορικὸν λιμένα καὶ 7 237 κατ. (1880). 3) ἡ ἐν τῇ κομητείᾳ Δεσμοῦν τῆς Ἰόδας, παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Μισισσιππὶ, ἔχουσα ἀτμομύλους, χυτήρια καὶ 19 450 κατ. (1880). [Π.Π.]

Βουρλιώται. Χωρίον τοῦ τμήματος Βαθέος τῆς ἡγεμονίας Σάμου, οἰκούμενον ὑπὸ 387 εἰκογενειῶν, ἔχον δὲ ἑλληνικὸν σχολεῖον ἀτελές, δημοτικὸν σχολεῖον, εἰρηνοδικεῖον καὶ ὑποτελωνεῖον. [Π.]

Βούρλο (Β ο τ.) πληθ. τὰ Β ο Ὑ ρ λ α, κοινὴ ὄνομασις τῶν διαφόρων εἰδῶν τοῦ Σχοίνου (βλ. λ.). [Θ.Χ.]

Βούρμπανη. Χωρία τῆς Μακεδονίας 1) ἐν τῇ ὑποδιοικήσει Γιαννιτῶν μεθ' 170 περίπου βουλγαροφώνων χριστιανῶν 2) ἐν τῇ ὑποδιοικήσει Βαδενῶν μεθ' 80 βουλγαροφώνων χριστιανῶν 3) ἐν τῇ ὑποδιοικήσει Καστορίας μεθ' 150 βουλγαροφώνων χριστιανῶν. [E.]

Βούρμπανη 1) Κῶμη τῆς ἐπαρχίας Κόνιτσης τοῦ βιλαετίου Ἰωαννίνων, ἔχουσα 1750 κατ. Ἕλληνας τῷ 1888. [Π.]

2) Χωρίον τῆς ὑποδιοικήσεως Πριλάπου τῆς Μακεδονίας, οἰκούμενον ὑπὸ 170 περίπου Βουλγάρων χριστιανῶν. [E.]

Βούρμπιτζα. Χωρία τῆς Μακεδονίας 1) ἐν τῇ ὑποδιοικήσει Κουμανόβου τῆς Μακεδονίας, ἔχον ὡς 200 κατοίκους Βουλγάρους χριστιανούς. 2) ἐν τῇ ὑποδιοικήσει Κιτσάνων μετὰ 200 περίπου Βουλγάρων χριστιανῶν. [E.]

Βουρνάζι ἢ Μπουρνάζι. Χωρίον τοῦ δήμου Ἰθώμης τῆς Μεσσηνίας, καίμενον ΝΑ τοῦ Μαυρομματίου ὥρ. 1 $\frac{1}{2}$. Κάτ. 323.

Βουρνεμόου. Παράκτιος πόλις τῆς ἀγγλικῆς κομητείας Χάμτχαϊρ, ἔχουσα 16 859 κατ. (1881), θερμοκήπιον, νοσοκομεῖα κ.τ.λ. Σταθμὸς σιδηροδρόμου. [Π.Π.]

Βουρνικᾶς. Χωρίον τοῦ δήμου Εὐγύ-
ρου τῆς Λευκάδος, ἔχον 449 κατ. [Π.]

Βούρνλεϋ (Burnley). Πόλις τῆς Ἀγ-
γλίας, ἐν τῇ κομητείᾳ Λαγκαστρίας, παρὰ τὴν
μεταξὺ Λῆθ καὶ Λίθερπουλ διώρυχα· ἔχει ἐρ-
γοστάσια μαλλίνων καὶ βαμβακινῶν ὑφασμα-
τιων, βαρεῖα, ἀνθρακωρυχία καὶ 58 882 κατ.
(1881). [Π.Π.]

Βουρνονίτης (Spiessglanzbleierz).
Κρυσταλλοῦται κατὰ τὸ ρακίρ. ὁρθὸν σύστημα
συνήθως εἰς διδύμουσ καὶ πολυδύ-
μουσ κρυστάλλους· εὐρίσκεται καὶ χειροπλη-
θὴς, σχίζεται ἀτελὲς κατὰ τὴν βραχυδιαγών-
ιον, εἶνε δλίγων δυσῆστος καὶ ἔχει σκλ.=
2,5... 3, εἰδ. βάρ.=5,70... 5,80, χρῶμα χα-
λυβδόφαιον, κλίνον πρὸς τὴν μολυβδόφαιον καὶ
σιδηρομέλαν, καὶ ἰσχυρὰν μεταλλικὴν λαμπρῶν.
ἴσιν ἐνώσις μολύβδου, χαλκοῦ, ἀντιμονίου καὶ
θείου, ἐν ᾗ ὑπάρχουσι 42,55 μ. μολύβδου, 13,02
χαλκοῦ, 24,65 ἀντιμονίου καὶ 19,78 θείου, οὗ
δείκτου δὲ ἐμπιέριε· ἄργυρον ὧν καθαρὸς. Πυ-
ρρουμενος ἐντὸς ἀνοικτοῦ σωλῆνος ἐκλύει δξυ-
θειῶδες καὶ λευκοῦς ἀτμοὺς ἀντιμονίου καὶ
δξυαντιμονιοῦ μολύβδου. Ἐπὶ ἀνθρακος διὰ
τῆς φλογὸς τοῦ αὐλοῦ πυρρουμενος τήκεται καὶ
καπνίζει, δίδων ἐπαύρημα ἀντιμονίου καὶ μο-
λύβδου. Ὑπὸ δξυαζώτου ἀπορρευστοῦται εἰς
κυανέχρους ὑγρὸν, ἀποχωρίζομένου θείου καὶ
ἀντιμονιοῦ δξυιδίου. Ἀπαντᾷ ἐν Ἀγγλίᾳ,
Γερμανίᾳ καὶ Ἀλλαχού καὶ χρησιμεύει πρὸς
ἀποκάθαρσιν χαλκοῦ καὶ μολύβδου. [Κ.Μ.]

Βούρο (Buro) ἢ Β ο υ ρ ο Ὑ. Ἡ μεγα-
λειτέρα τῶν ἑλλανδικῶν Μολούκων μετὰ τὴν
Σεράμ· πλάτος 3° 6'—9° 22' 30" Ν καὶ μῆκ.
125° 56'—127° 16' Α Γρήν., ἐμβαδὸν 5120
τχμ. καὶ μετὰ τῆς μικρᾶς νήσου Ἀμβόλου 8771.
Κάτ. 10 000 περίπου. Ἐχει ἑδαφὸς ὄρεινόν,
κλίμα ὑγρινόν, πολλοὺς ποταμοὺς καὶ λίμνην
ἔχουσαν περίμετρον 14 χμ., ἐν ᾗ μόνον ἐγγέ-
λεις ζῶσι. Παράγει ὄρυζαν, βανίλλας, ἀνανάς,
ἕβενον κτλ. Οἱ θάλασσις Ἀραφάρις οἱ ζῶ-
σιν ἐν τῷ ἐσωτερικῷ ἐπὶ ἀπροσίτων βράχων,
κατὰ τὰ παράλια δὲ οἱ Μαλαισιεῖς. [Π.Π.]

Βουρόλλη ἢ Β ο υ ρ Ὀ λ λ ο. Μεγάλη
καὶ πλήρης νησοῦριων λίμνη ἐν τῷ ΒΔ Δέλτα
τῆς Αἰγύπτου, ἔχουσα πρὸς Δ τὴν διώρυκα τῆς
Προσέτιτς καὶ πρὸς Α τὸ πρὸς τὴν θάλασ-
σαν μέρος τοῦ Δέλτα. [Π.Π.]

Βούρος (Ἰωάννης). Διαπρεπὴς ἐπιστή-
μων καὶ εἰς τῶν θεμελιωτῶν τῆς Ιατρικῆς ἐν
τῇ νεωτέρᾳ Ἑλλάδι. Γενν. ἐν Χίῳ τῷ 1805
ἀπὸ λθεν ἀρχομένης τῆς ἐπαναστάσεως εἰς Τερ-
νέστην ὅπου ἔτυχε τῆς ἐγκυκλίου παιδεύσεως.
σπουδάζει δ' εἰτα τὴν Ιατρικὴν ἐν Κιέννῃ οὐ-
κώτρως ὧν παρ' Οἰκονόμῳ τῷ ἐξ Οἰκονόμων
καὶ γνωρισθεὶς μετὰ τοῦ Σίνα ἐγένετο σί-
λος αὐτοῦ καὶ βραδύτερον εἰσηγγέσαστο αὐτῷ
τὴν ἰδίαν τῆς οἰκοδομῆς τῆς Ἀκαδημίας. Τὰς

σπουδὰς τοῦ συνεπλήρωσεν ἐν Ἀλλῃ. ὅπου ἐγένε-
το διδάκτωρ, ἐτελειοποιήσε δ' ἐν Βερολίῳ
καὶ Παρίσις. Κατελθὼν εἰς Ἑλῶδα τῷ 1832
διορίσθη νομιατὴρς κολλητῶν ἐγκατασταθεὶς
ἐν Ἑρμούπολει, τῷ δὲ 1837 ἐγενετο ἐν Ἀθῆ-
ναίς πρῶτος καθηγητὴς τῆς εἰδικῆς νοσηλείας
ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ· ἐπὶ δὲ μέλλος καὶ ταχέως
προεβόρος τοῦ Ιατροσυμβουλίου, ἐκπονήσας ὡς
ταύτους ἅπαντας τὴν ὑγιεινομικὴν τῆς Ἑλ-
λάδος νομοθεσίαν· ἐν συνεργασίᾳ δὲ μετὰ τοῦ
καθηγ. τῆς Χημείας Σ. Λανδσερρ συνετάξε
τὴν πρῶτην ἐν Ἑλλάδι φαρμακολογίαν τῷ
1839 διορίσθεις Ιατρός τοῦ Ὁθωνος, ἐγένετο
ἔκτοτε εἰς τῶν ἰδιαίτερων συμβουλῶν καὶ ατο-
μικῶν φίλων τοῦ βασιλέως. Τῷ 1841 παθὼν
τὸν στόμαχον παρητήθη καὶ μετέβη εἰς Κάρλ-
σβαδ ἐπὶ θεραπείαν, ἐπιστρέψας δ' ἐξητήρησε
τὴν Ιατρικὴν τῶν τῶν τιτικῶν ἐπιτίμου κα-
θηγητοῦ μέχρι τοῦ 1862. ὅτε ἐβωσθεντος τοῦ
Ὁθωνος ἀπέβη καὶ ὁ Β. εἰς Κων/νιν· ἐκεῖ
τῷ 1870 ἐν μεγάλῃ τῷ ἱέραν πυρκαϊᾷ ἀπο-
τεφρωθεὶς καὶ τῆς οἰκίας τοῦ Β. ἀπολωλὸντο
πλείστα αὐτοῦ σπουδαῖα ἀπομνημονεῦματα τῆς
βασιλείας τοῦ Ὁθωνος. Ἐπανελθὼν εἰς Ἀθή-
νας τῷ 1873 διέμεινε μέχρι τοῦ θανάτου του.
συμβάντος τὴν 28 Ἰανουαρίου 1885. — Ὁ Β.
ἦτο μέλος τῆς ἐν Παρίσις καὶ τῆς ἐν Βε-
ρολίῳ Ιατρικῆς Ἀκαδημίας· πλὴν δὲ τῶν
μνημονευθέντων ἐργῶν του, ἐν εἰς εἰσηγγαγε
πρῶτος αὐτὸς μεταγλυπτίσας πλείστους ἐπι-
στημονικοὺς ἔργους, ἔγραψεν ἱστορίαν τῆς νήσου
Θήρας ὑπὸ κοσμογονικὴν ἐποχὴν καὶ περὶ τῶν
οἰσισμῶν αὐτῆς, ἰδιαίτερος δ' ἡγεληθῆν εἰς τὴν
ἱχθυολογίαν τῆς Ἑλλάδος, σπουδίας ποιήσας
μελέτας περὶ τῆς ἀρχαίας συνωνυμίας εἰδῶν
τινῶν ἱχθύων («Περὶ τριῶν ἱχθύων», 1840).
συντάξας δὲ καὶ μὴ ἐκδοθέντα κατάλογον ἱχθύων
εὐρεθέντων ἐν Ἀθήναις καὶ Σύρῳ περιέχοντα
87 εἰδῆ [Α.Γ.]

Βουρουδοχέρδ. Πόλις τῆς Πελοπίας,
ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Ἰραν. Ἀδραμί, παρὰ τὰς ἔχθρας
τοῦ Ἀνω Ἀβ-ἰ-Δίς καὶ τὴν δυτικὴν κλίτην
τοῦ ὄρους Σιλαχέρ. Εἶναι πρωτ. ἐπαρχίας
διοικουμένης πάντοτε ὑπὸ βασιλικῷ πριγκίπης
καὶ ἔχει 10 000 κατ. [Π.Π.]

Βουρριάννα. Πόλις τῆς Ἰσπαν. ἐπαρχίας
Καστελλὸν δὲ λὰ Πλάνα. ἐν τῷ διαμ. Νόδλης,
παρὰ τὴν δεξιὰν ἐχθρὸν τοῦ Ρίου Σέκο καὶ
οὐ μακρὰν τῶν ἐκβολῶν αὐτοῦ εἰς τὴν χεῖλον
τῆς Βαλεντίας. Ἐχει λιμένα καὶ 10 058 κατ
(1877). [Π.Π.]

Βούρσερ (Joachim Burser). Ἰατρός
καὶ ὀνομαστὴς βοτάνικὸς Γερμανός (1589—
1639). κοθηγητὴς ἐν Saroῦ τῆς Ζελωνδίας,
εἰς ἐν ἀφιέρωθῃ ὑπὸ τοῦ Jacquin τὸ γένος.
Βουρσερεία [Θ.Χ.]

Βουρσερεία ἢ κομμιερώδης
(Roe), Bursera gummifera Jacq., δέν-
δρον τῆς Ν Ἀμερικῆς καὶ πρότυπον τῆς ὁμών.

οικογενείας. Ἡ ἐξ αὐτοῦ ἐκδύζουσα ῥητινώδης οὐσία εἶνε ἡ φαρμακευτικὴ Resina Chibou ἢ de Gomar. [Θ.Χ.]

Βουρσερώδη (Βοτ.) ἡ Ἄμυρώδη, Burseraceae ἢ Amyrideae. Οἰκογένεια δι-κοτυλιδένων πολυεταλίων φυτῶν 150 εἰδῶν, ὡς τὰ πολλὰ δένδρων καὶ θαμνῶν θερμῶν χωρῶν, παραπλησίων τῶν Τερεβινθιδίων. ἔχοντων ὁμῶς καρπὸν δρυπην ἢ κάρπον δι' ἡ πενταχωρον. Τάσσονται εἰς αὐτὴν τὰ γένη Βαλσαμόδενδρον, Ἀμυρίς, Βορσελλεία, Κανάριον, Βουρσερεία κτλ. [Θ.Χ.]

Βούρσιαν (Konrad Bursian), Γερμανὸς φιλόλογος καὶ αρχαιολόγος γενν. 2/14 Νοεμβρ. 1830 ἐν Mutzschen τῆς Σαξωνίας. Σπουδάζας ἐν Λιψία, κατήλθεν εἰς Ἑλλάδα, ὅπου διέμεinen ἐτη τινὰ καὶ γραψας τῷ 1856 μελέτην περὶ τῆς Εὐβοίας ἐγένετο ὑφηγητὴς τοῦ ἐν Λιψία πανεπιστημίου, μετὰ δύο 8 ἔτη καθηγητῆς. Ἐδίδαξεν εἰτα ἐν Τυβιγγῇ, Ζυριχῇ καὶ Ἰένα, ἀπὸ δὲ τοῦ 1874 ἐν Μονάχῳ τὴν κλασικὴν φιλολογίαν. Ὦν μέλος καὶ τῆς ἐκεῖ Ἀκαδ. τῶν Ἐπιστημῶν. Ἀπεθ. τῷ 1883. Πλὴν ἄλλων ἔγραψε «Γεωγραφίαν τῆς Ἑλλάδος» εἰς δύο τόμους (Λιψ. 1862—72), «Ἑλλήν. Καλλιτεχνίαν» ἐν τῇ Ἐγκυκλοπαίδειᾳ τοῦ Ersch καὶ Gruber (Λιψ. 1864), ἔδρυσεν δὲ τὴν «Ἐπετηρίδα τῶν προόδων τῆς κλασικῆς ἀρχαιολογίας». [Ἐγ.]

Βούρτζ (Adolphe Wurtz). Χημικός γεννηθεὶς τῷ 1817 ἐν Στρασβούργῳ ὅπου καὶ ἐσπούδασεν. Τῷ 1853 καθηγητὴς τῆς ὀργ. χημείας ἐν τῇ Σορβόννῃ καὶ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ὁρρίλᾶ καθηγητῆς ἐν τῇ Ιατρικῇ σχολῇ. Ἀπὸ τοῦ 1866 ἐκρημάτισεν κοσμητῶρ ταύτης, εἰς ἣν ἐπέφερε πολλὰς μεταρρυθμίσεις καὶ βελτιώσεις, τῷ δὲ 1876 παρτηθῆ τῆς κοσμητείας καὶ ἀπέθανεν τῷ 1884. Ὁ Β. ἐξετέλεσεν πλείστας ἐργασίας ἰδίως ἐν τῇ ὀργανικῇ χημείᾳ, ἥς δύνανται νὰ θεωρηθῇ εἰς τῶν μεγίστων ἐρευνητῶν. Πρὸ πάντων ὁμοίως συντέλεσεν τὰ μέγιστα εἰς τὴν ἐξέλιξιν τῶν σήμερον ἐπικρατουσῶν ἐν τῇ χημείᾳ θεωριῶν καὶ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς περὶ τοῦ σθένους τῶν ἀτόμων καὶ τῶν ὁμάδων αὐτῶν θεωρίας. Ἀναφέρομεν δὲ ἐκ τῶν ἔργων του τὰ ἐξῆς: Chimie médicale (1864 τόμ. 2), Chimie moderne (1866), Dictionnaire de Chimie εἰς τόμ. 5 (1870—86), Histoire des doctrines chimiques (1868), La théorie atomique (1878), Chimie biologique (1884)· προσέτι ἐξεδίδεν ἐπὶ πολλὰ ἔτη τὸ Répertoire de Chimie pure καὶ μετ' ἄλλων τὰ Annales de Chimie et de Physique. [Ο.Α.Ρ.]

Βούρτζης, ἐπώνυμον ἐπιφανοῦς βυζαντινοῦ οἴκου. Οἱ δὲ γνωριμώτατοι τῶν τῷ ἐπώνυμον τοῦτο φερόντων εἶνε·

1) Μιχαὴλ Β., στρατηγὸς ἀπὸ τῶν χρόνων Νικηφόρου τοῦ Φωκαῆ μέχρι Βασιλείου Β'

(963—1025). Ἐκυρίευσεν τῇ 1 Νοεμβρ. 969 τὴν Ἀντιόχειαν, συμπράττων μετὰ τοῦ κατὰ τοῦ Φωκαῆ συνομόσαντος Ἰωάννου τοῦ Τζιμισκῆ, ὑπῆρξεν δὲ μετ' ὀλίγον κατὰ Δεκεμβρ. τοῦ αὐτοῦ ἔτους ἐκ τῶν τῇ ὑποκινήσει τῆς βασιλείας Θεοφανοῦς φονευσάντων τὸν Φωκαῆν. Καὶ ἔπειτα δ' ἐπὶ Βασιλείου τοῦ Β μετέτρεξε δολίως τῆς κατ' αὐτοῦ στάσεως ἡάρδα τοῦ Σκληροῦ, ἀλλὰ κατόπιν προσεχώρησε πάλιν εἰς τὸν αὐτοκράτορα καὶ μετέσχε πιθανῶς τῶν εἰς Βουλγαρίαν στρατειῶν αὐτοῦ.

2) Γεώργιος Β., μητροπολίτης Ἀθηνῶν, οὗ τὸν θάνατον ἀναγράφει χάραγμα τι ἐπὶ τινος τῶν κεινῶν τοῦ περιτυλίου τοῦ Παρθενῶνος ὡς συμβάντα κατὰ Φεβρουάριον ἢ (κατ' ἄλλην ἀνάγνωσιν) Ἰουλίον τοῦ 1190. Ἄλλ' ἔνεκα τοῦ δυσζημιδίστου τῆς χρονολογίας ταύτης πρὸς τοὺς χρόνους καθ' οὓς ἀρχιερεῖς τῶν Ἀθηνῶν ἦσαν ὁ Γεώργιος Σηρὶς καὶ ὁ Μιχαὴλ Ἀκομινάτος, οὐδὲν βέβαιον δύναται νὰ ῥηθῇ περὶ τῶν ἐτῶν καθ' ἃ ὁ Γεώργιος Β. διώκησε τὰ τῆς μητροπόλεως Ἀθηνῶν. Ἐγράψεν δ' ὁ Β. λόγον εἰς τὴν ἁγίαν καὶ μεγάλην Πέμπτην, ἐκδοθέντα τὸ πρῶτον ὑπὲρ Βασίλ. Γεωργ. α' δ' οὐ τῷ 1882 ἐν Ἀθήναις ἐκ χειρογράφου τῆς ἐν Χάλκῃ μονῆς τῆς Θεοτόκου. [Λ.]

Βουρτζίτης (Wurtzit)· δρυκτὸν τοῦ βασιεῖαχ. συστήματος, ἔχον χρῶμα μέλαν, λάμψιν ὑελοειδῆ καὶ διχροισμὸν. — Ἐχει τὴν αὐτὴν χημικὴν σύνθεσιν, ἣν καὶ ὁ σφαλερίτης (βλ. λ.). [Κ.Μ.]

Βουρτπούρ (Bhurtpur). Κράτος τῶν Ἀἰνδιῶν, φέρου ὑποτελὲς εἰς τὴν Ἀγγλίαν, καίμενον ἐν τῷ «Πολιτικῷ Πρακτορείῳ τῶν Ἀκρατῶν» τῆς Ῥαδσοπούτανας. Ἐχει ἐμβαδὸν 5118 περίπου τχμ., κατ. 645 540 (1881), καὶ ὁμών, πρωτεύουσάν ἔχουσάν κατ. 66 163. [Π.Π.]

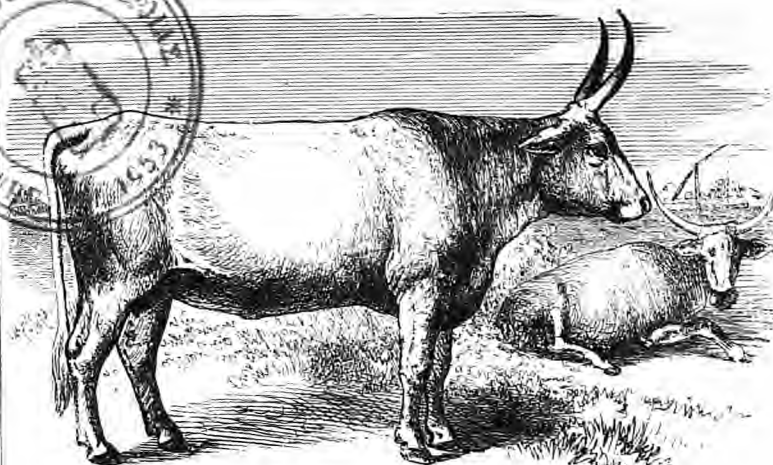
Βούρτσεν (Wurzen). Πόλις ἐν τῷ αὐστρ. νομῷ τῆς Λιψίας, 25 χμ. Α ἀπὸ ταύτης, ἔχουσα σταθμὸν σιδηρ., ὠραίαν μητροπόλιν, λιθίνην γέφυραν ἐπὶ τοῦ Μούλδα, βιομηχανίαν καὶ 12 006 κατοίκους (1885). [Π.Π.]

Βούρτσαϊδ (Burtscheid). Πόλις τῆς Πρωσίας, φηνομένη μετὰ τοῦ Ἀκνισγράνου, οὗ ἀποτελεῖ οὕτως εἰπεῖν μέγα προάστιον. Κεῖται παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Βούρμ, ἔχει ἐργοστάσια κασιμῶν καὶ ἄλλων ἐριούχων, μηχανουργεῖα, περιφημὰ θειοῦχα θερμὰ λουτρά, ἀκμῶν ἐμπορίον καὶ 10989 κ. (1880). [Π.Π.]

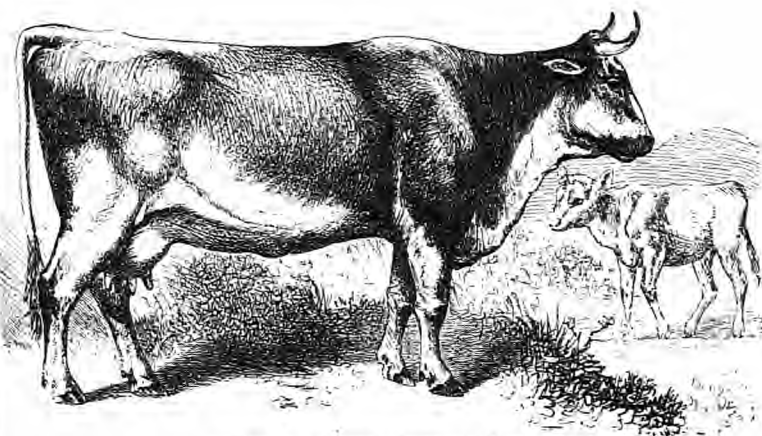
Βούρτων (Burton-upon-Trent). Πόλις τῆς Ἀγγλίας, ἐν τῇ κομητείᾳ Στάφορντ, παρὰ τὴν ἀριστερὰν ὄχθην τοῦ Τρέντ, ἐφ' οὗ ὑπάρχει γέφυρα ἔχουσα 34 ἀψίδας. Ἐχει ὠραῖον ναόν, ἐργοστάσια πνευματωδῶν ποτῶν, σιδηρουργεῖα κλ. καὶ 39 285 κ. (1881). [Π.Π.]

Βούρυ (Bury). Πόλις τῆς Ἀγγλίας, ἐν τῇ κομητείᾳ Λαγκαστρίας, κατὰ τὴν συμβολήν

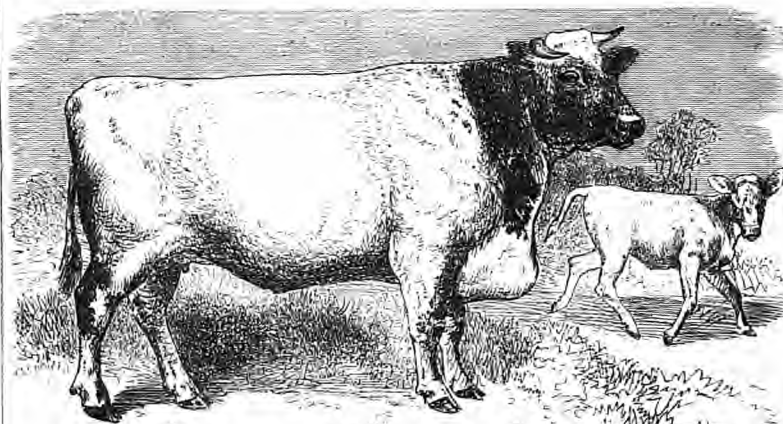
Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

1. Άγελας ποδολικού γένους.

2. Άγελας έλβετικού (βερναίου) γένους.

3. Άγελας άγγλικού βραχύκερω (Shorthorn) γένους.

7. Κεφαλή σουηδικού (σβουδικού) άγελόδου.

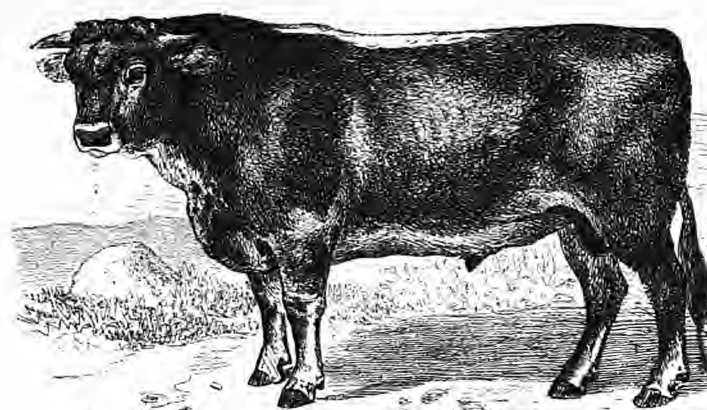
8. Κεφαλή έλβετικού γένους.

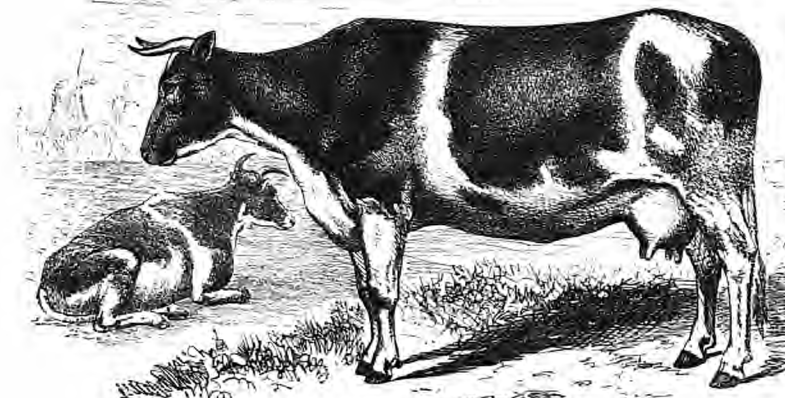
9. Κεφαλή έλβετικού γένους.

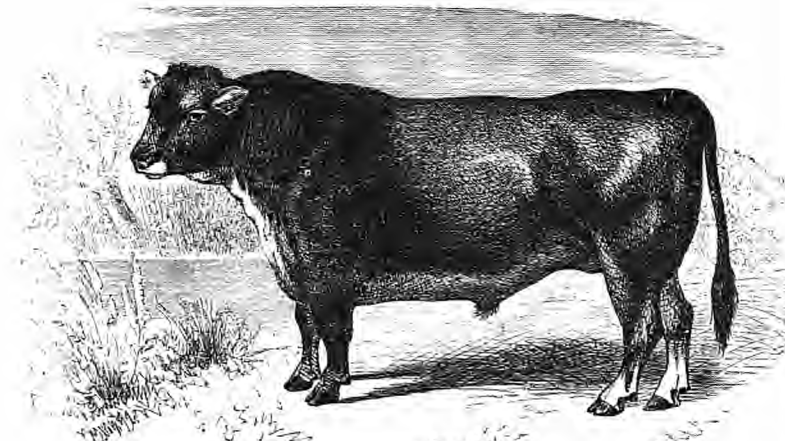
10. Κεφαλή σουηδικού (σβουδικού) ταύρου.

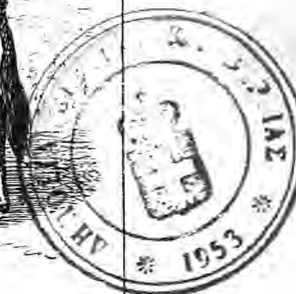
4. Άγελας έλβετικού (σβουδικού) γένους.

5. Άγελας έλλανδικού γένους.

6. Ταύρος σκωτσικίου άκρω γένους.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τοῦ Ίρουελ εἰς τὸν Ράτς. Ἐχει ἀνθρακωρυχεῖα, ἐργοστάσια μύλων καὶ βαμβάκηων ὑφασμάτων, ἀκμαῖον ἐμπόριον καὶ 51 582 κατ. (1881). Πατρίς τοῦ Πήλ. [Π.Π.]

Βούρου Σαίντ-Εδμουνδς. Πόλις τῆς Ἀγγλίας, ἐν τῇ κομητείᾳ Σούθφοκ, ἐν θεσσί λιάν ὑγεινῇ. ἔχουσα καλλίστας εἰκοδομίας, λιάν ἀνεπτυγμένην γεωργίαν ὠριότατον γοθικὸν ναόν, σχολὴν μηχανικῆς, βιομηχανικά καταστήματα καὶ 16 211 κατ. (1881). [Π.Π.]

Βουρχαμπούρ (Burhānpur). Πόλις τῶν ἀγγλ. Ἰνδῶν ἐν τῇ Κράτει τοῦ Γουαλιόρ τῆς προεδρείας Βεγγάλης. Κεῖται παρὰ τὴν Β. ὄχθην τοῦ Τσέπτι, καὶ τὸν Μ. ἔγαν Σιδηροδρόμου. ἔχει 30 017 κατοικοὺς (1881), ἐργοστάσια χρυσοῦ καὶ ἀργυροῦ ὑφασμάτων κτλ. Ἕναι στρατιωτικὸς σταθμὸς καὶ ἔδρα τῆς μιναμθ. ἀφροσύνης τῶν Βορὰχ. Τὸ πάλαι πρὶν πάσης τῆς Χανδς. [Π.Π.]

Βουρῶν (ἐσφαλμένως, καλλίον κλητέος Βουρας ἢ Βουραιων), παράλιος δῆμος τῆς ἐπαρχίας Αἰγιάλειας, κληθεὶς ἀπὸ τῆς ἀρχαίας Βούρας καὶ ἐκτεινόμενος ἰδίᾳ πρὸς Α. τοῦ κατω Βουραϊκοῦ ποταμοῦ, γόνιμος εἰς κορινθιακὰς ἰδίως σταφίδας, ἔχων δ' ἀμπέλους καὶ μικρὰν γεωργίαν. Τὸν δῆμον αποτελοῦσιν ἡ πρῶτ. Διακοπτεῖν, τὰ χωρία Κυρικίτσα, Καλύδια, Βρῆσταίνα, Καθολικόν, Πέρα Μαχαλάς, Τρουπιὰ, Σταυριά, Ροδιά καὶ Τρυπητὴ καὶ αἱ μοναὶ ἁγ. Τριάδος, ἁγίου Νικολάου καὶ ἡ γυναῖκα τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου. ἔχει 2 124 (1889) κατοικοὺς, ἀποικοὺς ὡς ἐπὶ τὸ πλὺν ὁρεντοὺς ἐκ τῆς Νωνακίδος καὶ ἀλλαχόθεν. [Γ.Πδ.]

Βοὺς (Bos) (Ζωολ.). Γένος θηλαστικῶν μυρκαστικῶν, τύπος τῆς ἐμοιογενείας τῶν βοειδῶν. Ἐν τῇ κοινῇ γλώσσῃ σημαίνει ταῦρον τὸν ἐκτετατόν, ἐν τῇ φυσικῇ ἔμψις ἱστορίᾳ ἀναφέρεται εἰς γένος μυρκαστικῶν ζῴων, ἔχοντων πόδας διχόλους καὶ κέρατα κεῖλα. Ὁ κατοικίδιος βοὺς δ' ἀπανταχοῦ γῆς νῦν διατρεφόμενος πιθανώτατα κατάγεται ἐκ τῆς Ἀσίας. Πρὸ τῆς εἰσαγωγῆς τούτου, ἐν Εὐρώπῃ ἐβίου βοὺς τις μεγαλοσωμότερος αὐτοῦ καλούμενος Βοὺς ὁ πρωτογενὴς (B. primigenius) οὗτινος λείψανα δορυκτὰ ἀνευρίσκονται ἐν διαφόροις στρώμασι τῆς γῆς. [Ν.Α.]

— Αἱ ὑπάρχουσαι νῦν ποικιλίαι Β. εἶναι πολυάριθμοι, παραχθεῖσαι πιθανῶς μὲν ἐκ πολλῶν ἀρχικῶν εἰδῶν, ἰσως ὁμοῦ καὶ ἐξ ἐνός. Τῶν δὲ Β. τῆς Ἑλλάδος κυριώτερα γένη εἶναι τὰ ἑξῆς α') Τὸ ἔγχωριον γ., παρχὸν ἀροτῆρας Β., μικροὺς μὲν ἀλλ' ἰσχυροὺς, οἰσίνες καὶ ἡλικιωμένους παχύνοντο εὐκόλως ἀποκτινόντες κρέας τρυφερώτατον ἀρίστης γεύσεως. μετὰ πᾶχος εὐτήκτον κιτρινωπὸν τούτου τὸ γάλα εἶναι δάκρον μὲν, διαρκεὶ ὁμοῦ ἐπὶ πολλοὺς μῆνας. β') Τὸ μακροκέραιον γ., ἔχον ἀνάστημα μείζον τοῦ προτέρου, χρώμα

συνήθως τεφρόχρουν, κέρατα δὲ σχηματίζοντα λυραν καὶ γάλα δάκρον καὶ ἐλαχιστον χρόνον διαρκούν. Οἱ Β. οὗτοι ἐκτεμνίνονται ἰδίως ἐν Θεσσαλίᾳ διὰ τὴν γεωργίαν ἀροτῆρας Β. τῆς Αἰκατερινῆς) συγγενὲς δὲ τούτω εἶναι τὸ μεγαλόσωμον ῥωσσικόν, γνωστὸν δὲ καὶ ἐν Ἑλ. λάδι ἐκ τοῦ κρέατος αὐτοῦ γένος τῶν Στεκπῶν, καθόσον ἀμφότερα εἰσὶν ποιατικῆς καταγωγῆς. γ') Τὸ γ. τῆς Ἀνδρου, δὲ περ φαίνεται ὅν αὐτὸ τὸ ἐγχώριον ἀναμιχθέν μετὰ Β. τῶν Ἀλπεῖν, οὗς ἰσως εἰσάγαγον οἱ Ἑνετοὶ εἰς τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου πελάγους, ὅπου καὶ ἀπαντᾷ τὸ γ. τούτο σποραδικῶς, ἔχον χρώμα καστανοχρῶον μετὰ λευκῆς ἢ κιτρινῆς γραμμῆς ἐπὶ τῆς ῥαχέως καὶ ἀργεργχρῶν τριχῶν περὶ τὸ σῶμα, γαλακτοπαραγωγὴν δ' ἐνίοτε οὐχὶ πολὺ ὑπερβαίνουσαν τῆς τῶν καλῶν ἑλβετικῶν ἀγελαδῶν. δ') Ἡ ἐν Ἀγ. σποραδικῶς εἰσαχθέντα καὶ ἐκτρεφόμενα, εἶναι τὸ ἐρυθρὸν ῥωσσικὸν γαλακτοπαραγωγὴν γένος, καταγόμενον ἐκ Β. ἀγγλικῶν καὶ γερμανικῶν, εἰσαχθέν δ' ἐν Ἑλλάδι ἐκ Γουσσίας, καὶ ἄλλα σπανιωτέρα, ὡς τὸ ἑλβετικόν γ., τὸ τε τῶν Ἀλπεῖν καὶ τῶν Ἰουρασίων ὁρέων (γ. παρδαλόν), τὸ ἐλλαδικόν, τὸ γερμανικόν, τὸ ἄνευ κεράτων ἀγγλικόν (κοινῶς Σούτα ἢ Μαλτέζικοι Β.). Βόες δὲ Durham τῆς Ἀγγλίας εἰσῆχθησαν μὲν ἀλλ' ἀπέτυχον. — Πρὸς εἰσαγωγὴν δὲ τοῦ Σικελικοῦ γ. (razza Modicana) οὐδεμία ἐγένετο δοκιμὴ καίτοι ἐν Ἑλλάδι ὑπάρχουσιν ὅλαι αἱ συνθήκαι ἐπιτυχίας τοῦ γένους τούτου, ὅπερ ἐμοιάζειν πολὺ πρὸς τὸ ἐγχώριον εἶναι ἰσως τελειοποιημένη ποικιλία τούτου, εἰσαχθέντος ἐξ Ἑλλάδος εἰς τὴν μεγάλην Ἑλλάδα κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ἔχει κρέας νόστιμον, παραγεῖ δὲ ἀροτῆρας Β. ἰσχυροὺς καὶ μεγάλου ἀναστήματος χρησιμοποιοῦμενος διὰ τὴν ταχυπερίαν αὐτῶν καὶ εἰς ἀμαξοκλασίαν καὶ ἀγελάδας ὑπερπερὺσας κατὰ τὸ γάλα τῶν μεσῆς ποιότητος ἑλβετικῶν ἀντέχει δὲ εἰς τὸν καυστικὸν ἥλιον, βόσκον τὸ θερος ἐν πλήρει μεσημβρίᾳ ἐπὶ ἀδένδρων βοσκῶν, ἀρμύζειν δὲ διὰ τούτῳ ἄριστα εἰς τοὺς βόρους τῆς ἐν Ἑλλάδι βουτροφίας.

Ἡ ἐξημέρωσις τοῦ Β. ἐγένετο πρὸ ἀμνημονεύτων χρόνων, θεωρητέα δ' ὡς μία τῶν λαμπροτέρων κατακτήσεων τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ καλλιέργεια τῶν σιτηρῶν ἀνεπτύχθη καὶ ὁ ἐπιστάσιος ἄριστος ἐξησκαλίσθη διὰ τὸ πλείστον μέρος τῆς ἀνθρωπότητος μόνον ἀφ' οὗτου εἰ ἀροτῆρας Β. ἀντικατέστησαν τὰς ἀνεπαρκεῖς χειρας καὶ τὸ ἄροτρον τὴν σκαπάνην. Ὁ Β. εἶναι δλιγώτερον απαιτητικὸς τοῦ ἵππου ὡς πρὸς τὴν ποιότητα τῆς τροφῆς καὶ τὴν καθόλου περιποίησιν, διὰ δὲ τῶν πλατειῶν ποδῶν του βαδίζει ἀπροσκόπως ἐπὶ πελιδνῶν γαιῶν καὶ ἐν τῇ ἰσχύϊ δι' ὃ καὶ δὲν εἶναι δυνατόν ν' ἀντικατασταθῇ παντοχοῦ ἐν τῇ ἐργασίᾳ ὑπὸ τοῦ ἵππου ἢ τοῦ ἡμίονου. Εἰς μέση δὲ τῆς Ἀφρικῆς ἔπου ὁ ἵππος δὲν ἀντέχει εἰς τὸ

κλίμα ὁ Β. χρησιμοποιεῖται καὶ εἰς τὴν ἱκ-
πασίαν. Ἡ δὲ ἀγάλας (βλ. λ.) παράγει γάλα
δλιγώτερον μὲν θρεπτικόν τοῦ αἰγείου καὶ ἤτ-
τον παχὺ τοῦ προβαίου, ἀλλὰ τὸ γάλα τοῦτο
εἶναι τὸ νοστιμώτερον καὶ εὐπεπτότερον παν-
των. [Ρ.Δ.]

Ἡ σπουδαιότερα ὅμως οἰκονομικὴ λειτουργία τοῦ Β. εἶναι ἡ κρεοπαργωγή. Ὑπὸ τὴν ἐποψὴν ταύτην ἐξεταζόμενος ὁ βόυς ἀναδεικνύεται ὡς ἔσχατον σφάγιον ζῶον καὶ διὰ τῆς εὐρύτητος τοῦ στήματος τοῦ καὶ διὰ τοῦ βάρους τοῦ σώματος, κυρίως δὲ διὰ τὴν ὑπερβαλλούσαν ἀναπτυξὴν τοῦ σπουδαιότερου πρὸς κατανάλω-
σιν ἐκ τῶν συστατικῶν τοῦ ὅλου σώματος με-
ρῶν, τοῦ μυϊκοῦ συστήματος· ἐπὶ δὲ τὸ βόειον κρέας εἶναι ἐξ ὅλων τῶν κρεάτων τὸ πλειότε-
ρον διὰ χυμοῦ καὶ αἵματος κακορεσμένον καὶ τὸ τὴν μεγαλειτέραν συστατικότητά φέρον, ἐν ἴσῳ δὲ ὅγκῳ περιέχει τὰς πλείοντάς θρεπτι-
κὰς ὕλας. Τὸ καταλλήλοτερον δὲ ἀναμειβή-
τῃτως πρὸς διατροφήν ἡμῶν γένος τοῦ Β. εἶναι ἐκεῖνο, ὅπερ ἰδιαίτερος παρήχθη, ἀνέτραχη καὶ συνετρήθη πρὸς μόνον τὸν σκοπὸν τοῦ νὰ πα-
ρέχῃ ζῶα μέλλοντα νὰ χρησιμοποιηθῶσιν ἀ-
ποκλειστικῶς πρὸς διατροφήν τοῦ ἀνθρώπου. Τοιαῦτα γένη ἐν Εὐρώπῃ εἶναι γνωστὰ καὶ πεφημισμένα ὡς οἱ Β. τοῦ Durham ἐν Ἀγ-
γλίᾳ, κατ' ἔτος δὲ γίνονται καὶ ἰδία ἐκθέσεις καὶ πανηγύρεις, ἐνθα ἐκτιμῶνται καὶ βραβεύον-
ται οἱ κατὰ τοῦτο τελειότεροι ἀναδεικνυόμενοι Β. Πασίγνωστος δὲ τυγχάνει ἡ μεγάλη ἐσφρὴ τῶν Παρισίων καθ' ἣν ἐπὶ ἅματος φέρεται ὁ τοῦ πρώτου βραβείου καὶ τῆς πρώτης τιμῆς ἀξι-
ωθεὶς παχὺς βόυς (le bœuf gras). Οἱ διὰ τὰ σφαγεῖα προωρισμένοι εὐαριθμοὶ Β. προσέρχον-
ται τὸ πλεῖστον ἐκ Θεσσαλίας καὶ ἐκ τῶν Κυ-
κλάδων καὶ τῶν τοῦ Αἰγαίου νήσων· οἱ βέως οὗτοι εἰσι ταπεινοὶ τὸ ἀνάστημα (ὕψους 1,25—
1,30) καὶ πολλὸν ἱσχυοὶ καὶ ξηροί, καίτοι ἔχουσιν ἀρκούντως ἀνεπτυγμένον καὶ συμπα-
γές τὸ μυϊκὸν σύστημα· ἡ ποιότης ὅμως τοῦ κρέατος τῶν Β. τούτων, κυρίως δὲ τῶν τῶν νήσων, ἐνεκα τῆς εἰς ξηρὰ καὶ ὀρεῖνά, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, μέρη διαμονῆς καὶ διατροφῆς τῶν εἶ-
ναι ἀρίστη, τὸ κρέας ἴσῳ εὐγευστον καὶ ἀρω-
ματικώτατον, ὅπερ δὲ σπουδαιότερον, καὶ εὐ-
συντήρητον, ἀντέχον μᾶλλον εἰς τὰς ἐκ τῆς ἀτμοσφαιρᾶς ἐπιδράσεις. Ἡ τιμὴ τοῦ κρέατος τῶν ἐντοπίων Β. κυμαίνεται ἀπὸ 1,80 ἕως 2 δραχμὰς κατ' ὄνα, πάντοτε ὅμως εἶναι ἀνωτέρα τῆς τῶν Β. τῶν προσερχομένων ἐκ Ῥωσίας, τῶν ὁποίων τὸ κρέας εἶναι πολὺ κα-
τώτερον, ἀνούσιον, κακόχυμον καὶ δυσδιατρήρη-
τον ἐνεκα τῆς διαμονῆς τῶν ζῶων τούτων εἰς χθιαμυλὰ, ἐλώδη καὶ βορβορώδη πεδία. Τὸ καθαρόν βάρος τοῦ πρὸς κατανάλωσιν κρέατος ἐν συγχρόνῳ πρὸς τὸ ἐλικτὸν βάρος τοῦ σώματος ζῶντος βόυς λογίζεται κατὰ μέσον ὅρον εἰς ἀναλογία 45 ἕως 60 ἐπὶ τοῖς 100.

Ἐνεκα τοῦ κρέατος αὐτοῦ καὶ ἐν τῇ ἀρ-

χαϊότητι ὁ Β. ἐθεωρεῖτο τὸ κυριώτερον καὶ πολυτιμότερον τῶν θρεσμῶν, ὡς τοῦτο ἐκ τε τῶν ἄλλων συγγραφέων καὶ ἐκ τοῦ Ὀμήρου μάλιστα μακροθυμῶν· Ἀπὸ τῶν βοῶν ἀπετελεῖτο ἡ τελειοτάτη τῶν θυσίων, ἡ ἐχα-
τὸ μ. β. ἡ· ἀπὸ τοῦ βόυς δὲ ἐγένετο καὶ πάσα ἄλλη σπουδαία θυσία. Ἰσοῦν ἱερεῖς δ' Ἀγαμέ-
μνων ὅπως ξενιστὴν τὸν Αἰάντα μετὰ τὴν πρὸς τὸν Ἑκτορα μονομαχίαν καὶ τιμῇ αὐτὸν μὲ
«ἐδίηνε κῆνωι τᾷ». Δώδεκα ἡνίε (μο-
νοεταῖς ὑπὸ σκηνῆς βόυς ἡ θειῶν) εἰς τὴν Ἀθηνᾶν, ἃν ἀπερρύσῃ τὸν Διομήδεα ἐκτὸς τῆς πλεως τῶν Τρώων. Τοῦ βόυς τὸ δέρμα ὡς νομισμα εἰς συναλλαγὰς ἐχρησίμει καὶ τοὺς ἱελεῖνας βλέπομεν οἰκίζομενους ἐκ Λη-
μνου ἀντὶ βοσίων δερματιῶν. [Γ.Ν.Π.]

(Κ.τ.η.ν.ι.α.τ.ρ.). Ἐξ ὅλων τῶν νοσημάτων τῶν εἰς τὸν Β. ἐπιτηγνόμενων κατ' ἐσχόλῃν κυρίως ὁ χαρακτήρ τῶν νεοπλασίων (ρ.υ.μ.α.τ.α., τὰ ἀδεύωματα, τὰ λιπώ-
ματα, τὰ ὀστεοσάρκωματα, ἡ ἀ-
κτινωμὴ κ.τ.λ.). Τούτωντιναί τοῦ ναυρικοῦ συστήματος νοσοί, ἐνεκα τῆς ταπει-
νῆς αἰσθητικότητος αὐτοῦ, εἰσὶ σπανιωτάται· ἐπιστὸς σπανίαι εἰσὶν αἱ τοῦ λεμφικοῦ συστή-
ματος παθήσεις· συγγράται τούτωντιναί εἰς τὸν Β. εἰσὶν ἐν γένει αἱ τοῦ πεπτικοῦ σωλήνος πα-
θήσεις, δυσπεψία, γαστροεντερικοί καταρροὶ ἀπλοὶ καὶ δυσεντερικοί, ἐπιμονοὶ ἐμμερᾶς κ.τ.λ. Συγγράται δὲ προσβάλλει τὸν Β. πα-
θήσις ἐν τῷ πεπτικῷ σωλήνῳ γενικῶς, εἰδι-
κώτερον δὲ ἐν τῷ γαστροεντερικῷ αὐτοῦ τμή-
ματι ἐδραζούσα, λοιμικὴ καὶ κολλητικώτατη, ἡ τοῦ τύφου, αἱ δ' ἐκ ταύτης φθοραὶ εἰσι παμμέγιστοι. [Γ.Ν.Π.]

Βουσκάν. Χωρίον τῆς ὑποδιοικήσεως Πατριζίου οἰκούμενον ὑπὸ 300 περίπου κατ. κατὰ τὸ ἥμισυ μουσουλμάνων καὶ κατὰ τὸ ἥμισυ Βουλγάρων χριστιανῶν. [Ε.]

Βουσόταρις. Ἡ κεντρικὴ κορυφὴ τῆς ὄρειας τῆς χωρίζουσας τὴν Μακεδονίαν ἀπὸ τῆς Ν. Ἀλβανίας. [Ε.]

Βουσουλούκ (Busuluk). Πόλις τῆς Ἀ Ῥωσίας ἐν τῷ ἔμνῳ. νομῷ τοῦ κυβερνείου Σαμκρας καὶ παρὰ τὰς ἐκδόλας τοῦ ἐμνίου ποταμοῦ εἰς τὸν Σαμκραν. Φημιζέται διὰ τὰ δερματὰ τῆς καὶ ἔχει 19 390 κ. (1884). [Π.Π.]

Βουδσα (Bussa). Πόλις τοῦ Βουδάν ἐν τῷ βασιλείῳ τοῦ Μογγού, ἐπὶ τινος νήσου τοῦ Νιγηρός. Παρ' αὐτὴν ἐπιγῆ ὁ Ἀγγλος περιηγητὴς Μούγκο-Πάρκ τῷ 1803 κατὰ τὴν δευτέραν αὐτοῦ περιήγησιν. [Π.Π.]

Βουσεγκώλ (J. B. J. D. Boussin-
gault). Χημικός καὶ αγρονόμος γενν. ἐν Πα-
ρισίοις τῷ 1802· ἀποστάλεις ὑπὸ ἀγγλικῆς με-
ταλλευτικῆς ἐπαίριας εἰς Κολομβίαν ἐλαβε μέ-
ρος, ὡς ἀξιοματικὸς, εἰς τὸν νοτιοαμερικανικὸν πόλεμον. Ἐπιστρέψας εἰς Γαλλίαν ἐγένετο κα-
θηγητὴς τῆς χημείας ἐν Λυὼν, κληθεὶς ἐκεῖ-

θεν κατὰ τὸ 1839 εἰς Παρίσιους Κατόπιν ἀπεσπύθη εἰς τὸ ἐν Bechelbron κτήμα του, ὅπου ἐξήρμησεν ἐν τῇ πράξει τὰς ἐπισημονικὰς του παρατηρήσεις. Ἐγραψε πολλὰ συγγράμματα ἰδίως ὅλης ἀγρονομικῆς καὶ χημικογεωργικῆς, ὧν οὐσιωδέστατον τὸ *Agronomie, chimie agricole et physiologie* (7 τόμ. Paris, 1860—1884). Ὁ Kunth τῷ ἀφιέρωσε γένος φυτῶν (βλ. κατ.). [Ο.Α.Ρ.]

Βουσσεγκωλτεία ή βασελλοειδής (Βοτ.) *Boussingaultia baselloides* Kunth., φυτὸν αναρριχώμενον τῆς οἰκογεν. τῶν χρησποδιωδῶν ἐκ τῆς ὑπὸ τοῦ τροπικοῦς Ἀμερικῆς, ἔχον ῥίζαν ρυπακωδῆ ἐξωδιμον καὶ τὰ ἄνθη ὑπολευκα εἰς βέτρους. Θεραπεύεται συχνότατα παρ' ἡμῖν ὡς κόσμος καλούμενον κοινῶς πατάτα. [Θ.Χ.]

Βούστ (Φρειδερίκος Φερδινάνδος, κόμης Beust). Περισημος πολιτικός ἀνὴρ καὶ πρωθυπουργὸς τῆς Σαξωνίας, εἶτα δὲ καὶ τῆς Αὐστρουγγρ. κῆς μοναρχίας. Ἐγεννήθη ἐν Δρεσδῇ τῷ 1809, ἐπιβίβει δὲ εἰς τὸ πολιτικὸν σταδίον καὶ διελλθὼν διὰ πολλῶν ἱεραρχικῶν βαθμίδων τῆς διπλωματίας ἐγένετο τῷ 1849 ὑπουργὸς τῶν ἐξωτερικῶν καὶ τῆς παιδείας τοῦ Σαξονικοῦ βασιλείου. τῷ δὲ 1853 ὑπουργὸς τῶν ἐσωτερικῶν καὶ πρόεδρος τοῦ ὑπουργικοῦ συμβουλίου. Καθ' ὅλον τὸν πολιτικὸν αὐτοῦ βίον ὑπῆρξε θιασώτης τῆς ἀντιδράσεως ἐν τῇ Σαξωνίᾳ καὶ ἐν τῇ λοιπῇ Γερμανίᾳ καὶ σφοδρὸς μὲν πολέμιος τῆς πρωταρχικῆς πολιτικῆς ἐν Γερμανίᾳ, οἷος δὲ θεμέλιος τῆς Αὐστρίας· ἐντεῦθεν δὲ ἐπὶ μακρὸν χρόνον ὑπῆρξε τὸ κέντρον τῶν ἐξελικτικῶν τοῦ Βιτταρκ. Ἀλλ' ἡ πολιτικὴ του αὐτῇ ἐπένεγκε τὴν πτώσιν αὐτοῦ μετὰ τὰ γεγονότα τοῦ 1868. Ἐκ τῶς δὲ ἐισελθὼν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ αὐστριακοῦ κράτους ἐγένετο τῷ αὐτῷ ἔτει (1866) ὑπουργὸς τῶν ἐξωτερικῶν. τῷ δ' ἐπομένῳ ἔτει παρ' ὁδὸν καὶ εἰς τὸ ἀξίωμα τοῦ ἀρχικαὶ κελισίου τοῦ κράτους καὶ τῷ 1868 ἐλάβε καὶ τὸν βαθμὸν τοῦ κόμητος. Σπουδαίον ἔργον αὐτοῦ ἐν τῇ Αὐστρίᾳ εἶναι τὸ ὑπ' αὐτοῦ δημιουργηθὲν σύστημα τοῦ θυσμοῦ ἧτοι ἡ ἀναγνώρισις τῆς Οὐγγαρίας ὡς ἰδιαιτέρου κράτους ἡνωμένου προσωπικῶς μετὰ τῆς Αὐστρίας. Ἦν τῇ ἐξωτερικῇ πολιτικῇ τοῦ Αὐστρουγγρικοῦ κράτους ὁ Β. διετέλετο οἷος πάντοτε τῆς Γαλλίας καὶ ἐχθρὸς τῆς Πρωσίας. Ἐν τῷ κορητικῷ ζητήματι (1867—69) κατ' ἀρχὰς ὑπεστήριξεν ἀδρανῶς τὰς περὶ ἐνώσεις τῆς νήσου μετὰ τῆς Ἑλλάδος γαλλορωσικὰς ἐνεργείας, ἀλλ' ὕστερον κατεπολέμησεν ἀδρανῶς τὴν κορητικὴν ἀγῶνα συνταχθεὶς μετὰ τῆς Ἀγγλίας καὶ συνετέλεσεν εἰς τὴν κατὰ τὸ 1869 ἐπελθοῦσαν Τουρκοελληνικὴν διένεξιν. Κατὰ τὴν γαλλογερμανικὸν πόλεμον τοῦ 1870—71 ὑπεσχέθη μὲν νὰ βοηθήσῃ τῇ Γαλλίᾳ, ἀλλ' αἱ ταχεῖαι καὶ ἐριστικαὶ

νίκαι τῆς Πρωσίας ἐματαίωσαν τὰ σχέδια ταῦτα καὶ συνετέλεσαν καὶ εἰς τὴν μετ' ἀλίγον ἐπελθοῦσαν πτώσιν αὐτοῦ (1871). Ἀπομακρυνθεὶς δὲ τῆς ἀρχιγραμματείας ἐγένετο πρεσβευτὴς ἐν Λονδίνῳ, εἶτα δὲ (1878) ἐν Παρίσι. Τῷ 1882 ἀπεχώρησε τῆς ἐνεργοῦς ὑπηρεσίας. Συνέγραψε καὶ «Ἀπομνημονεύματα τῶν τριῶν τετάρτων τοῦ αἵματος». Ἀπεβίωσε δὲ τῷ 1886. [Π.Κ.]

Βούστ - Βαλλύτος (Chr. Henrik Dietr. Buyst-Ballot). Ἐπίσημος Ὁλλανδὸς μεταωρολόγος γενν. τῷ 1817 καὶ ἀποθ. τῷ 1884. Ὁ Β. Β. ἐπέδωκε τὴν χρησιμοποίησιν τῶν συγχρόνων μεταωρολογικῶν παρατηρήσεων πρὸς πρόγνωσιν τοῦ καιροῦ καὶ προειδοποίησιν τῶν τρικυμιῶν. Εὖρε δὲ τὸν φερώνυμον αὐτῷ νόμον οὐδ' οὐ συσχετίζεται ἡ διεύθυνσις καὶ ἡ ἐντασις τοῦ πνεύματος ἀνέμου μετὰ τῆς διανομῆς τῆς βαρομετρικῆς θλίψεως. Κατὰ τὸν νόμον τοῦτον ἐν τῇ βορείῳ ἡμισφαίρει ἂν στρέψωμεν τὰ νῦντα πρὸς τὴν διεύθυνσιν τοῦ πνεύματος ἀνέμου καὶ ἐκτείνωμεν τὴν ἀριστερὰν χεῖρα κλινούσαν ὀλίγον πρὸς τὰ ἐμπρὸς, δεξινοῦσαν πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς ἐλαχίστης βαρομετρικῆς θλίψεως, τοῦναντίον δὲ δεξινοῦσαν πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς μεγίστης θλίψεως, ἂν ἐκτείνωμεν τὴν δεξιὰν χεῖρα, κλινούσαν ὀλίγον πρὸς τὰ ἐπίσω. Εἰς τὸ νότιον ἡμισφαίριον θεοὺς ν' ἀντικαταστήσωμεν τὴν δεξιὰν διὰ τοῦ ἀριστεροῦ. Ἡ ἐντασις τοῦ πνεύματος ἀνέμου εἶναι τοσοῦτο μείζων, ὅσον μείζων ἡ διαφορὰ τῶν βαρομετρικῶν θλίψεων. [Δ.Κ.]

Βουστακμάτης, ἐκ Μεζικίου· εἶνε ἀσθεστομικῆς παραλλογῆ τοῦ ῥοδονίτου (ἐξυπυριτωματος μαγγανίου). [Κ.Μ.]

Βουστασίον βλ. Οἰκήματα τῶν ζώων.

Βουστατής ἵππος (Ἱππολόγ.). Ὁ ἵππος οὗτος ἡ κανονικὴ εὐταθία, εἴτε τῶν προσθίων εἴτε τῶν ὀπισθίων ποδῶν, παρεκκλίνει οὕτως, ὥστε ἐνῷ οἱ καρποὶ εἰς τοὺς προσθίους ὁ ἵππος κατὰ τὴν εὐταθίαν ὑπερβαλλόντως συμπληροῦσιν ἅλληλους, ἐλθόντων τῶν ποδῶν τοῦναντίον, ἐφ' ὅσον βυίνει πρὸς τὴν ὀπλήν, ἀπομακρυνεταί. Ἡ βουστασία τοῦ ἵππου μεγάλως σχετίζεται πρὸς τὴν βλασιότητα τῶν ἁκρῶν (ὄψ. Βλασιόπους. [Γ.Ν.Π.])

Βούστερ (Worcester). 1) Μία τῶν Δ κομητειῶν τῆς Ἀγγλίας, ἔχουσα ἐμβαδὸν 1912 τετρ. καὶ 380291 κατ. (1881) καὶ ἀποτελοῦσα μετὰ τῆς πρὸς Ν αὐτῆς κειμένης Γλόστερ (Gloucester) τὸ ὑψαιότερον μέρος τῆς εὐρὸρου κοιλάδος τοῦ Σέβερν, ὅστις ἐκεῖ ἐνοῦται μετὰ τοῦ Στούρ, τοῦ Τίμε καὶ τοῦ Ἀδον καὶ διὰ διαφόρων διωρύχων μετὰ τοῦ συμπλέγματος τῶν διωρύχων τῆς λοιπῆς Ἀγγλίας. Οἱ κυριότεροι τῶν ἐν τῇ κομητείᾳ ταύτῃ λόφων εἶναι οἱ Μάλερν κατὰ τὰ νοτιοδυτικὰ σύνορα

(440 μ.) καὶ οἱ Βρ έ δ ο ν, πρὸς Ν τοῦ Περσγῶρε, παρὰ τὸν Ἀδον (274 μ.). Τὸ κλίμα εἶναι εὐάρεστον καὶ ὁ οὐρανὸς αἰθρῖος, τὸ δὲ ἔδαφος τῶν ποταμοκοιλάδων ἐκτάκτως εὐφορον. Τὰ κυριώτερα τῶν προϊόντων εἶναι σιτηρὰ, δαπνία, λαχανικά, καρποὶ κτλ. Ἡ κτηνοτροφία εἶναι ἀκμασιότατη· τὰ ἀλατωρυχεῖα εἶναι τὰ πλουσιώτερα τῆς Ἀγγλίας. Ἡ δὲ βιομηχανία ζωηροτάτη, ἐπίσης καὶ τὸ ἐμπόριον ἀνθρακωρυχεῖα ὑπάρχουν μόνον κατὰ τὸ Β μέρος. [Π.Π.]

— 2) Ἡ πρωτ. τῆς κομητείας Β, ἔδρα ἐπισκόπου καὶ σταθμὸς σιδηροδρομικός. Κεῖται ἐπὶ τῆς ἀριστ. ὁχθῆς τοῦ Σέδερν καὶ ἔχει 33 955 κατ. (1881), ὡραίαν πεντατοξὸν γέφυραν καὶ γοτθικὴν μητρόπολιν, ἀνεγέρθει· ἀν τῷ 680 ὑπὸ τοῦ βασιλέως Ἐθελρῆδου, ἀλλὰ μόλις κατὰ τὸν 13ον ᾗ 14ον αἰῶνα περτωθεῖται. Ἡ βιβλιοθήκη τῆς εἶναι πλουσιώτατη καὶ ἔχει πολλὰ χειρογραφα. Ἐκ τῶν βιομηχανικῶν ἰδρυμάτων τὰ κυριώτερα εἶναι χειροκτιστοποιεῖα, πορσελλανουργεῖα (τὰ κάλλιστα τῆς Ἀγγλίας), βυρσοδεψεῖα, μεγάλα γυτήρια κτλ. Τὸ διὰ τοῦ πλωτοῦ Σέδερν καὶ τῶν διωρύχων διεξαγόμενον ἐμπόριον εἶναι ζωηρότατον. Παρὰ τὴν πόλιν ταύτην τὴν 8 Σεπτεμ. 1851 (v) ὁ Κρόμβελ κατετρόπως τοὺς ὑπὸ Κάρολον τὸν Β' βασιλικούς· Ὑπὸ τῶν Ρωμαιοῶν ἐκαλεῖτο Brannogenium καὶ Branoninum. Ἡ β ο υ λ ε υ τ ι κ ῆ π ε ρ ι σ φ ε ρ ε ι α Β. ἔχει 40 421 κατ. (1881). [Π.Π.]

— 3) Πρωτ. τῆς ἐμονόμου κομητείας ἐν τῇ Β. Ἀμείρ, πολιτεία τῆς Μασσαχουσέτης· Κεῖται παρὰ τὰς ὁχθὰς τοῦ Ἠλάκτου καὶ εἶναι διασταύρωσις πολλῶν σιδηροδρόμων Πόλις κανονικῶς ἐκτισμένη καὶ ἔχουσα ὡραία δημόσια κτίρια, τραπεζικὰ καὶ βιομηχανικὰ ἰδρύματα, ἀκαδημαίαν, στρατιωτικὴν σχολήν, πανεπιστήμιον, κρησιολογικὴν ἐταιρείαν. ἔχουσιν πλεονάζον βιβλιοθήκην (50.000 τόμ.), ἀρχαιολογικὴν συλλογὴν δημοσίαν βιβλιοθήκην (34 000 τ.) κτλ. καὶ 58291 κατ. (1880) [Π.Π.]

Βουστρι Χωρίον τοῦ δήμου Ἐρχίνου τῆς ἐπαρχ. Ποντίου. ἀπέχον τῆς ἔδρας αὐτοῦ Κατούνος ὡρ 3. Κάτ. 857.

Βουστροφθῶν καλεῖται ὁ παλαιὸς τρόπος τῆς πρὸ Ἑλληνιστοῦ γραφῆς. καθ' ὃν οἱ στίχοι τῶν γεγραμμένων διηρθύνοντο ἐν ἀλλήλῃ ἐξ ἀριστερῶν πρὸς τὰ δεξιὰ καὶ ἀνάπαλιν κατὰ μέληριν τῆς ὑπὸ τῶν ἀροτήρων βοῶν χαρασσομένης ἄλλοος. Ὑπάρχει δὲ καὶ παράδειγμα ἀρχαιοτάτης κορητικῆς ἐπιγραφῆς. ἥς ὁ μὲν πρῶτος στίχος διευθύνεται ἐκ δεξιῶν πρὸς ἀριστερά, ἔπονται δὲ δύο στίχοι διευθυνόμενοι ἐξ ἀριστερῶν πρὸς τὰ δεξιὰ. [Α.]

Βουστρώνιος (Γεώργιος) ἡ Τζορτζής τῆς Μπουστρουῆς, ὡς αὐτὸς ἐκάλεσε ἑαυτὸν. Ἑλλήνη χρονογράφος ἐκ Λευκωσίας τῆς Κύπρου, ἐκ Γάλλων καταγόμενος· ὑπέρθε πιστὸς φίλος τοῦ τελευταίου τῶν Γάλλων βασι-

λέων τῆς Κύπρου. Συνέγραψε δὲ, συνεχιζῶν τὸ χρονικὸν Λεοντίου τοῦ Μαχαίρη, χρονικὸν περιλαμβάνον τὴν ἱστορίαν τῆς Κύπρου ἀπὸ τοῦ 1456 μέχρι τοῦ 1501, ἥτοι γεγονότα ὧν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὑπῆρξεν αὐτόπτης. Ἐπιγράφεται δὲ τὸ ἔργον αὐτοῦ «Διήγησις χρόνικας Κύπρου ἀρχεῦγοντα ἀπὸ τῆς ἐχρονίαν αὐνς' Χριστοῦ» καὶ εἶνε ἀξιοσπούδαστον οὐ μόνον διὰ τὰ ἱστορικὰ γεγονότα ἅτινα περιλαμβάνει, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ κυπριακὸν ἰδιώμα, ἐν ᾧ εἶνε γεγραμμένον. Ἐξεδόθη δὲ τοῦτο τὸ πρῶτον ὑπὸ τοῦ Κ. Σάθα ἐν μεσαιωνικῆς βιβλιοθήκης τόμ. Β' (Βενετία 1873). Τὸ ἑλληνικὸν δὲ τοῦτο χρονικὸν ἔλαβε σὺν ἄλλοις ἔργοις κατὰ τὸν 17' αἰῶνα ὡς βᾶσιν ἰταλικῆς ἀνεκδότου μέχρι τοῦδε συγγραφῆς περὶ τῆς ἱστορίας τῆς Κύπρου συγγενῆς τις τοῦ Γεωργίου ὁ Φωρίος Β., ὅστις δ' οὗτος γεννητὸς μαχόμενος μετὰ καὶ ἄλλων συγγενῶν κατὰ τὴν ὑπὸ τῶν Τούρκων πολιτορικὴν τῆς Λευκωσίας τῷ 15' 0. Ὁ οἶκος τῶν Βουστρωνίων μετὰ τὸ πέρας τῆς ἐνετοκρατίας, ἐφ' ἧς οὐ μικρὸν διέπρεψαν ἐν τῇ νήσῳ διάφορα αὐτοῦ μέλη, ἐγκατέλειπε τὴν ὑπὸ τῶν Τούρκων δουλωθεῖσαν Κύπρον καὶ διεσπάρη ἀνὰ τὴν Ἰταλίαν. [Α.]

Βουσχάρι Βλ. Ἀβουσχέρ.

Βουσχέ (François Boucher). Γάλλος ζωγράφος καὶ χαλκογράφος γενν. 1703 ἐν Παρισίῳ, ἀποθανὼν 1870. Διεκρίθη διὰ τὴν εἰς πάντα τὰ εἶδη τῆς ζωγραφικῆς θαυμασίαν ἐπίδοσιν αὐτοῦ, γραφῆς μέγα πλῆθος εἰκόνων, ἐν αἷς ἐμφανίζεται ζωηροτάτη φαντασία καὶ καταπληκτικὴ περὶ τὰς συνθέσεις εὐχέρεια. [Ἐγ.]

Βούται (bhūta), ἐν τῇ μυθολογίᾳ τῶν Ἰνδῶν πνεύματα κακοποιὰ διατρέποντα συνήθως ἐν νεκρικοῖς τοποῖς καὶ κατὰ μυρίους τρόπους ἐξαπατῶντα καὶ καταδιβρώσκοντα τοὺς ἀνθρώπους. [Κερ.]

Βούταινα Ἄνω καὶ Κάτω. Χωρία τοῦ δήμου Ἀριστομένους τῆς Μεσσηνίας. Κάτ. τοῦ μὲν Ἄνω 217, τοῦ δὲ Κάτω 130.

Βούταις. Χωρίον τοῦ δήμου Ἀγ. Μύρινος τῆς ἐπαρχίας Μαλεβοζίου τῆς Κρήτης, ἔχον 453 κατ. (τῷ 1881), ὧν 6 μουσουλμάνοι. [Π.]

Βουτάν (Bhutan). Χώρα τῆς κεντρ. Ἀσίας, φέρου ὑποτελὲς εἰς τὴν Κίαν, ἔχουσα πρὸς ΒΑ τὸ Θιβέτ, πρὸς Ν τὴν Βεγγάλην καὶ πρὸς Δ τὴν χώραν τῶν Κιράτ, ἐμβαδὸν ὡς ἑγγιστα 35200 τχμ., περὶ τὰς 200 000 κατ. καὶ πρωτ. τὴν Τασιτσουδάν. Ἦχει ὑψηλότατα ὄρη, πᾶσι αἰώνιως χιονοσκεπῆ, ἀνήκοντα εἰς τὰ Ἰμαλάια, κλίμα πακίλον, προϊόντα πολυεῖδη, πλουσιωτάτας βοσκῆς καὶ μεγαλοπρεπῆ δασὴ· πηθήκους, ὧν ἐν εἶδος θεωρεῖται ἱερὸν, καὶ ἀξιολόγους ἵππους. Οἱ κάτοικοι εἶναι ταρταρικῆς φυλῆς, πρεσβεύουσι δὲ τὸν Βουδδισμόν. Ὁ ἡγεμὼν, ἀπόλυτος δεσπότης, καλεῖται Δέ θ-Ρ α-

γίαις, πρόσωπον ἱερὸν, οὐδεὶς βλέπει. Εἰς τὴν χώραν ταύτην εἰσέρχονται διὰ τῶν Μ. κοιλάδων τῶν καλούμενων Δουὰ ρήτοι πού-λων, ὧν τὰς πλείστας κατέλαβον οἱ Ἀγγλοὶ τῷ 1865. Ἐκ τοῦ φλοιοῦ δένδρου τινὸς κατασκευάζεται ἐκεῖ χάρτης καὶ ὕψωμα ὁλοκον πρὸς τὰ μεταξωτά. [Π.Π.]

Βουτέλιον. Τὸ πρῶτον σλαβικὸν ὄνομα τοῦ Μοναστηρίου (Βιτωλίων) (ἰδ. λ.). [Ε.]

Βουτηχτάρ. Κοινὸν ὄνομα τοῦ πε-
ντο Αἰθιοπίας.

Βουτιάνοι. Χωρίον τοῦ δήμ. Σελλας τῆς Λακεδαιμονίας ἀπέχον τοῦ Βρυλίου ΝΑ $\frac{1}{4}$ ὥρ. Κατ. 575.

Βούτκοδον Χωρίον τῆς διοικήσεως Σερβίας τῆς Μακεδονίας οἰκούμενον ὑπὸ 200 περίπου μουσουλμάνων καὶ ἄλλων τῶν χριστιανῶν βουλγαροφώνων. [Ε.]

Βούτμανν (Φίλιππος Κάρολος Buttmann, ὀνομαστὴς Γερμανὸς φιλόλογος γενν. 1764 ἐν Φραγκφούρτῃ, απθ. 1829. Σπουδασὴς ἐν Γοτtingῇ ὑπὸ τὸν Heyne ἐγένετο βιβλιοφυλάξ τῆς βασιλικῆς βιβλιοθήκης ἐν Βερολίῳ καὶ μέλος τῆς ακαδ. τῶν ἐπιστημῶν. διήρθε δ' ἐπὶ τινα χρόνον τὸ αὐτῷ φιλόλογικὸν φροντιστήριον. Ἰδιαιτέρως ἐφημέριος δὲ ἦν διὰ τὰς ἐπὶ τῆς ἑλλ. γλώσσης ἐργασίας του καὶ διὰ τὴν μεθοδικότηταν «ἐλληνικῆν Γραμματικὴν» του, τὴν τε μεγάλην καὶ τὴν μικράν, αἱ τινὲς ἀριστεραὶ πλείστας ἀριθμοῦσιν ἐκδόσεις, μεταφράσθησαν δὲ καὶ εἰς πολλὰς εὐρωπαϊκάς γλώσσας, μέχρις ἐσχάτων ἐν γόηται οὗται διὰ τὴν διδασκαλίαν τῆς ἑλληνικῆς Πλὴν τούτων ἔργα του εἶναι «Lexilogus ἢ συμπόλαι εἰς τὴν ἑλλ. ἐτυμολογίαν», διτομος «Ἑκτενὴς Γραμματικὴ τῆς ἑλληνικῆς» (2α ἐκδ. ὑπὸ Lobbeck, 1838 — 9), πρὸς δὲ καὶ πολλὰ ἐκδόσεις ἑλληνικῶν συγγραμμάτων μετὰ σχολίων, καὶ μελέται μυθολογικαί, ὥς συνέτεξεν εἰς δύο τόμους ἐν τῷ «Μυθολόγῳ» (Βερολ. 1828 — 9).

Βούτομος ὁ σκιζοφύρος (Βουτ.) (Butomus umbellatus L.). Φυτόν ἐλοχαρὲς ἀνά τὴν εὐκρατον ζώνην τῆς Εὐρώπης καὶ Ἀσίας, πρῶτον μικρὰς μονοκοτυληδόνας οἰκογενεας, τῶν Butomideae, τὸ ῥιζίον δ' ἔστιν ἀμυλῶδες καὶ ἐδώδιμον, ἄλλοτε σαρμακευτικόν. Ὁ Β. τοῦ Θεοφράστου ἀναφέρεται εἰς τὸ αὐτὸ φυτόν οὐ σπανίως εὐόμενον ἐν Ἑλλάδι. Τὴν σήμερον ὅμως ἐνομάζει ὁ λαὸς Βούτομο ἢ Βούτμημο ἄλλα αὐτὰ καὶ ἐν Ἀστικῇ μὲν Σκίρπον τὴν λιμναίαν (Scirpus lacustris L.), ἐν Ἰάτρῳ δὲ Ἰμπερατρίαν τὴν κυλινδρικήν (Imperata cylindrica L.) [Θ.Χ.]

Βούτων (Buton). 1) Σύμπλεγμα νήτων παρὰ τὴν δυτικὴν παραλίαν τῆς χερσονήσου τῆς Μαλάκκας, ἐν τῷ Βεγγαλικῷ κόλπῳ, καίμε-

νων εἰς πλάτος 6° 33' Β καὶ μῆκος 99° 20' Α τοῦ Γρήν. [Π.Π.]

2) (Buton) ἢ Βουτούγκ. Νῆσος τῆς Ὠκεανίας, ἐν τῇ Μαλαισίᾳ, ἀποτελοῦσα μετ' ἄλλων μικροτέρων τὸ ὅμιον, σύμπλεγμα καὶ χωριζομένη διὰ πορθμοῦ ἀπὸ τῆς Παγκασάνες. Κεῖται εἰς πλ. 4° 23' — 5° 42' Ν καὶ μ. 122° 32' — 123° 15' Α Γρήν. Ἔχει ἐμβαδὸν 405 τχμ. Ὀρεινὴ καὶ δασώδης, παράγει ἄφθονον ὄρυζαν, ἀραβόσιτον καὶ καρπούς τῶν τροπικῶν. Κατοικεῖται ὑπὸ Μαλαισιῶν ὑποκειμένων εἰς ὀχυντὴν ῥαγικὴν ὑποτελὴ τῶν Ὀλλανδῶν. Ἡ ὁμὴν, πρῶτ. κεῖται κατὰ τὴν Δ παραλίαν ἔχοντα φρούριον, ἐν τῷ ἐδραεῖ δ' ῥαγίς, καὶ ἐργαστᾶσια βαμβάκην ὑφασμάτων. [Π.Π.]

Βουτουρλινόβκα (ἢ Πετροβοκόε). Κώμη τοῦ ῥωσ. κυβερνεῖου Βοροσνέφ, παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Ὑσσσερέδα καὶ τὴν λεωφόρον τῆς Σαρὰτσκ ἧς ἀπέχει 4 χμ. Ἔχει 21 694 κατ. (1882), γεωργούς, ευροδεύτας καὶ ὑποδηματοποιούς. [Π.Π.]

Βούτσινε. Χωρίον τῆς ὑποδιοικήσεως Πριλάπου τῆς Μακεδονίας οἰκούμενον ὑπὸ 300 περίπου Βουλγάρων χριστιανῶν. [Ε.]

Βουτσάγγ (Wutschang). 1) Πρωτ. τῆς σινικῆς ἐπαρχίας Χούπε, καίμενη ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Γάγγ-τσέ-κιάνγ καὶ μετὰ τῶν ἀπέναντι αὐτῆς πόλεων Χαν-καου καὶ Χαν-Γάγγ ἀποτελοῦσα ἐν τῶν σημαντικωτέρων ἐμπορείων τῆς ὑψηλείου. Οἱ κάτοικοι αὐτῆς ὑπολογίζονται εἰς 600 χιλ.—1 ἑκατὸμ. Τὸ κυριώτερον εἶδος τῆς ἐξαγωγῆς εἶναι τὸ τέϊον, τῆς δὲ εἰσγωγῆς τὸ ὄπιον.

2) Πόλις τῆς σινικῆς ἐπαρχίας Κιάγγ-σί, κατὰ τὴν Ν ἄκρην τῆς λίμνης Πογιάγγ, Κέντρον τοῦ ἐσωτερικοῦ ἐμπορίου τῆς Κίνας. [Π.Π.]

Βουτυλόπνευμα ἢ βουτυλικὸν πνεῦμα, C₄H₁₀OH. Ἀπαντᾷ εἰς 4 ἰσομερείας, ὧν ἡ σημαντικωτέρα ἵνα τὸ ἰσοβουτυλόπνευμα, βου-στόν ἄχρουν ἐξαγόμενον ἐκ τῶν ζυμελαίων τῆς εἰσοπνευματικῆς ζυμώσεως. Οἱ ἐξ αὐτοῦ σύνθετοι αἶθρες χρησιμοποιοῦνται εἰς τὴν μυρεφικὴν καὶ ἀρωματοποιαν ὥς ἐν γένει λίαν εὐστομοί. [Ο.Α.Ρ.]

Βουτουρικὰ ἄλατα. Βλ. Βουτ. ὄξύ.

Βουτουρικὴ ζύμωσις. Ἰδιὸν εἶδος ζυμώσεως, ἣν ἐκτελεστοὶ τὸ σακχαρὸν συνήθως ἐπακλυθεῖ τῇ γαλακτικῇ ζύμωσιν τὰ κύρια ποσόντα αὐτῆς ἵνα βουτουρικὸν ὄξύ, ἀνθρακικὸν ὄξύ καὶ ὕδρογόνον. [Ο.Α.Ρ.]

Βουτουρικὸν ὄξύ (C₄H₈O₂). Ἀχρουν ἐλατωδὲς βουττόν, ἔχον ὁσπὴν ταγγὴν καὶ γεῦσιν ὀξίνον, εὐερισκόμενον δὲ εἰς τὸ ταγγὴν βούτυρον, τὸν ἰθρῶτα καὶ διαφόρους ζωικούς χυμούς καὶ παραγόμενον εἰς διαφόρους ζυμώσεις (βουτουρικὴ ζύμωσις), σήψεις καὶ ξηρὰς ἀπροστάσεις. Μετὰ βάσεων ἀποτελεῖ κρυσταλλικά ἄλατα

(βουτυρώματα), ὅσον τὸ βουτυρικὸν νάτριον ($C_4H_7NaO_2$). [O.A.P.]

Βουτυρικάς αϊθήρ ἢ βουτυραϊθὴρ ἢ βουτυριθυλαϊθὴρ ($C_4H_7O_2$, C_4H_8). Λαμβάνεται ἐκ τοῦ βουτυρικοῦ ὀξέος τῇ ἐπιδράσει οἰνοπνεύματος καὶ θειικοῦ ὀξέος. Ἦνε ἄχρουν βουττὴν εἰδ. βάρ. 0,90 ζέον εἰς 121° καὶ ἔχον ἀμύην ἀνακλ. χρησιμεύει πρὸς κατασκευὴν τῶν πλείστον ἐπωραϊθῶν καὶ τοῦ ἁρώματος τοῦ βουμίου. — Ὁ βουτυραμυλαϊθὴρ ($C_4H_7O_2$, C_4H_{10}) ἔχει ὡς αὐτῶς λίαν εὐάρεστον ἀμύην ὀπωρῶν. ζεεῖ εἰς 176° καὶ χρησιμεύει εἰς κατασκευὴν τεχνητοῦ βουμίου καὶ Ἀρακ. [O.A.P.]

Βούτυρον ὀνομάζεται ἡ λιπαρὰ εὐσία ἥτις ἐξάγεται ἐκ τοῦ γάλακτος τῶν θειμμάτων. Ἡ κατασκευὴ τοῦ Β. ἦτο ἀπὸ ἀρχαιοτάτων ἡδὴ χρόνων γνωστὴ τοῖς Ἑβραίοις εἰς δὲ τὴν Ἑλλάδα εἰσῆλθον πιθανὸς ὑπὸ τῶν Σκυθῶν. Ὁ ἀπλουστερος τρόπος τῆς κατασκευῆς συνίσταται εἰς τὸ νὰ τίθεται τὸ γάλα εἰς ὑψηλὸν καδὸν σχήματος κυλινδρικοῦ ἢ ἐλαφρῶς κωνικοῦ, νὰ κανονίζηται ἡ θερμοκρασία του (διὰ προσθήκης ψυχροῦ ἢ θερμοῦ ὕδατος) εἰς $16-12^{\circ}$ βῆθους Κελσίου (κατὰ μέτρον δέον 15°), καὶ νὰ τυπῆται ἰσχυρῶς διὰ βῆθου φερούσης εἰς τὸ ἄκρον δίσκον δισκοῦτον (ἐμβόλον κῆδου, κοινῶς βουττοξυλον). Τὸ «βιρεμικ» τοῦ γάλακτος εἶναι ἐργατικὴ λίαν ἐπιπνευσι καὶ ἐκχυρὰ νὰ ἐνῶσθαι ἐν τῷ γάλακτι ὑπάρχοντα μέρη βουτύρου (παχοστειριδια). Ὅταν ταραχῇ τὸ γάλα ἐπὶ μίαν περίπτου ὥρην σχηματίζονται μικροὶ κόκκοι Β., ὅπερ ὡς εἰδικῶς ἐλεγκτότερον ἀνέρεται εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ γάλακτος. Τινὲς βράζουν τὸ γάλα καὶ τὸ ψύχουσιν καταλήλως πρὸς παρασκευὴν Β. λαμβάνοντες τοιοῦτοτρόπως Β. ἔχον ἰδιῶς ἄρωμα. ἄλλοι δὲ ἀρίνουν τὸ γάλα ἐπὶ μίαν ἑως τρεῖς ἡμέρας ὅπως ἐξυμνῇ καὶ ἐπιτυγχάνουσι τοιοῦτοτρόπως εὐκολώτερον ἐργασίαν καὶ περισσοτέραν ἀπόδοσιν. Ἡ ἑλληνικὴ κἀδὴ τῆς βουτυροποιίας διαφέρει τῶν πολυπεικίλων καὶ τέλει τέρων εὐρωπαϊκῶν μηχανημάτων βουτυροποιίας κατὰ τοῦτο, ὅτι ἀπαιτεῖται περισσοτέραν δύναμιν, ἀλλὰ καθίσταται εὐκολώτερον. Τὸ παρασκευασθὲν Β. καθαρίζεται ἐν Ἑλλάδι διὰ τήξεως ἐντὸς λέβητος ἐπὶ ἡπίου πυρός, καθ' ἣν κατακαθίζονται αἱ ἀκαθαρσίαι ἐπὶ τοῦ πυθμένος τοῦ Β. οὕτως ἐλαττοῦται κατὰ 10 περίπου τοῖς 100 τοῦ βάρους του. — Πλὴν τοῦ συνήθους Β. οἱ τυροκόμοι τῆς Ἑλλάδος λαμβάνοντες ὡς δευτέρου προῖν τῆς τυροκομίας τὴν μίζήθραν, ἐξήχουσιν, ὅταν αὕτη δὲν πωλῆται, τὸ ἐντὸς αὐτῆς πάχος ὅπερ ὑπὸ τὸ ὄνομα «Β. μίζήθρας» πωλεῖται εἰς τιμὰς κατωτέρας τοῦ ἐκ γάλακτος Β. Τὸ Β. τοῦτο καθαρίζμενον διὰ τῆς τήξεως γάνει ἕως 25% τοῦ βάρους του. Ἐν τῇ Ἑσπερίᾳ ὁμοῦς (σποραδικῶς δὲ καὶ ἐν Ἑλλάδι) τὸ Β. κατασκευάζεται ἐξ ἀνογάλας.

αὐτὸς δηλ. ἐκ τῆς κορυφῆς ἥτις σχηματίζεται ἐπὶ τοῦ γάλακτος διὰν ἀφήσωμεν τοῦτο ἐπὶ πλάγας ὥρας ἤμερον. ἡ κρέμα αὕτη τύπεται ἢ πρὶν ἐξυμνῇ ἢ ἀποῦ ἐξυμνῇ κατὰ τι.

Κατὰ τὴν πρῶτην ὕλην διακρίνομεν ἐν Ἑλλάδι: α') Β. ἐξ αἰγείου γάλακτος, τὸ καλλιτέρον πάντων· β') Β. ἐκ προβάτου γάλακτος ἢ ἐκ προβάτου μετὰ μικρᾶς προσθήκης αἰγείου γάλακτος· γ') Β. τοῦτο ἄριστον ἐν νοπῇ καταστᾶται, εὐκόλως σὺν τῷ χρόνῳ ἀποκτᾷ δυσωμία, γ') Β. ἐκ γάλακτος βουβάλου, ὅποιον κατασκευάζουσιν οἱ γεωργοὶ πολλῶν μερῶν τῆς Ἑλλάδος καὶ ἰδίως οἱ τῆς Θεσσαλίας δι' ἰδικτέραν τῶν συνήθως χρῆσιν. Τὸ Β. τοῦτο ἔχει ἰδιαίτερον λίαν εὐάρεστον γαῖον, εἶναι ὁμοῦς διὰ μαγειρικὰς τινὰς χρήσεις ὅπως ἀκαταλλῆλον (π.χ. διὰ τὴν τήξιν αὐγῶν). δ') Β. ἀγελαδινόν· ἐν Ἑλλάδι κατασκευάζεται τοῦτο μόνον σποραδικῶς καὶ καταναλισκείται ἐπιτοσίως, ἐνῶ ὅλα τὰ ξένα Β. τῶν ἐλληνικῶν αγορῶν εἶναι ἀγελαδινά. Τοιαῦτα εἶναι τὸ ὡς οἰκὸν λεγόμενον, συνήθως τεχνητῶς χρωματισμένον καὶ λίαν διαδεδομένον, τὸ ἰταλικόν τῆς Λομβαρδίας (ἐξ ἀνογάλακος ὀξυμμένου), τὸ δανικόν (Skandinavian conserving butter) ἐκ γλυκεῶς ἀνογάλακος, ὅπερ συνεσκευασμένον ἐντὸς κυτίων ἐκ λευκοσιδήρου συντηρεῖται εὐκόλως καὶ ἐπὶ πολὺ. ε') Β. τεχνητόν. Διὰ τῶν διαφορῶν τελωνείων τοῦ κράτους εἰσάγονται ὑπὸ τὸ ὄνομα «λίπος βείον» μεγάλα ποσά ἐλαιουμαργαίνης. Ἡ οὕτω αὕτη κατασκευάζεται ἐκ καθαρῶ βουβίου καὶ προβάτου πάχους, ἐμοιάζει πολὺ πρὸς Β. καὶ εἶναι ἐντελῶς ἀδολογῆς εἰς τὴν ὑγείαν, ὅθεν ἀξιοσυστάτος διὰ τὰς ἀπόρους τάξεις ἐνεκα τῆς μικρᾶς τιμῆς τῆς. Δυστυχῶς ὁμοῦς ἐν Ἑλλάδι ἡ ἐλαιουμαργαίνη δὲν πωλεῖται εἰς τιμὰς ἀναλόγου τῆς ἀξίας τῆς καὶ ὑπὸ τὸ ἀληθὲς ὄνομα τῆς, ἀλλὰ χρησιμοποιεῖται ἀποκλειστικῶς πρὸς νόθευσιν τοῦ Β. Β. δὲ ἐκ καλῆς ἐλαιουμαργαίνης κατασκευαζόμενα πωλοῦνται ἐν Ἑλλάδι πολλὰς εἰς μεζήθρας τιμὰς ἢ πολλὰ γνήσια μὲν ἀλλὰ κακῆς ποιότητος ἐγγύρια, τὰ ὅποια ἐστερημένα καλοῦ ἁρώματος θεωροῦνται ἀδικῶς ὡς νοθευμένα. Δυστυχῶς ἡ τοιαύτη νόθευσις εἶναι ἐν Ἑλλάδι εὐκολώτερον ἢ εἰς ἄλλας χώρας καὶ διὰ ἄλλους λόγους καὶ διότι συνειθίζονται ἐν τῷ ἐμπορίῳ τὰ «λυομένα» Β. τὰ ὅποια φυσικῶς τῷ λόγῳ εὐχέρως νοθεύονται. [P.D.]

— (Χημ.). Τὸ Β. Ἦνε κυρίως μίγμα τριῶν ἁπλῶν λιπῶν ἦτοι στεατίνης, παλμιτίνης καὶ ἐλαίνης (στεατικοῦ, παλμιτινικοῦ καὶ ἐλαϊκοῦ γλυκεριλίου). Ἐκτὸς τούτων ἐνέγει εἰς μικρότερα ποσά ἄλλα λίπη, ἅτινα δευδοῦμενα ὑπὸ τοῦ ἀέρος μεταβάλλονται εἰς ὀξέα πτηνικὰ (τάγγικα), εἰς βουτυρικά, καπρονικά, καπουλικὰ καὶ καπρινικά ὀξέα. Τὸ πρότερον Β. ἐνέγει πρὸς τοῦτοις ποσά τινα τυρίνης, γαλακτοσπινθῆρος καὶ ἀλάτων,

ἄτινα πάντα ὑποδοιοῦσι τὸ τάγμαμα· διὰ τοῦτο δὲ καλῶς ἐκπλυθὲν βούτυρον διατηρεῖται πλεονέστερον· ἐπὶ δὲ καλλίτερον διατηρεῖται ἐὰν ταχὴ καὶ ἀποχυθῇ τὸ λιπαρὸν μέρος ἀπὸ τοῦ καθιζήματος. Ὁ βούτυρος ὁ σάπων χρησιμοποιεῖται εἰς τὴν κατασκευὴν τοῦ ὀπο-δελδὸς καὶ τοῦ ἀρώματος τοῦ ρουμιού, δι' ἀποσταξέως μετὰ θεικοῦ ὀξέος καὶ οἰνοπνεύματος. [O.A.P.]

— (Φαρμακολ.) Butyrum. Ἔστω ἐνδείκνυται ὡς ὑπερπικρῶτατος πρὸς νότους φθιναδὰς καὶ παραγγέλλεται ὑπὸ πολλῶν ἱατρῶν ἀντὶ τοῦ ἔλαιου τοῦ ὀνίσκου ἐξωτερικῶς δὲ εἶναι ἐν χρῆσει εἰς κατασκευὴν αἰσθητῶν ἐπιχρῆματων. μάλιστα τὸ πρόσφατον καὶ ἁγνόν. Ἀλλὰ καὶ εἰδικρινὲς προσβάλλεται ὡς σκεπαστικὸν ἐπὶ ἐγκυσμάτων, παροτρύματων, ἐκδοριῶν κλ. [B.P.]

Βούτυρον ἢ ἔλαιον κακάου (Φαρμακολ.) Butyrum ἢ oleum cacao. Ἐκτελείται ἐκ τῶν συνθλασθέντων σπερμάτων τοῦ θεοβρώματος κακάου, Theobroma Cacao L. Χρησιμεύει εἰς κατασκευὴν αἰσθητῶν ἁπλῶν (ἀνὰ ἑκατὸν μέρη βούτυρου κακάου καὶ ἔλαιου ἀμυγδαλῶν) καὶ εἰς ὑπόθετα τοῦ ἀπευθυμένου ἢ τοῦ κολεοῦ μόνον ἢ καὶ μετ' ἄλλων φαρμάκων. [B.P.]

Βούτυρου Χωρίον τοῦ δήμου Καρπενησίου τῆς Εὐρυτανίας, οὗ ἀπέχει 2 ὥρ. ΝΔ Κτ. 336.

Βουφάγιον. Ὄρος τῆς Κύπρου ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Κηρυμείας, συνεχόμενον μετὰ τοῦ Πενταδάκτυλου καὶ τῶν ἄλλων ὀρέων τῆς ΒΑ ὁροσειρᾶς τῆς νήσου. Ὑψὸς ἔχει 3005 πόδων. [Π.]

Βουφάγιον. Ἀρχαῖον χωρίον τῆς Ἀρκαδίας, παρὰ τὰς πηγὰς τοῦ παραποταμίου τοῦ Ἀλφειοῦ Βουφάγου, κατὰ τὰ μέθρια τῆς Μεγαλοπολίτιδος καὶ τῆς Πύρας, παρὰ τὴν σημερινὴν χωρίον Γρύπαις τοῦ δήμου Ἀρήνης. [Π.]

Βουφάγος (Buphaga). Πτηνὸν ξηροδύτικόν ὀδοντορραμφὲς ἀνήκειν εἰς τὴν ὁμογένειαν τῶν ψαροειδῶν (ψαρόνια κοινῶς). βίου ἐν Ἀφρική. Καλεῖται δὲ οὕτω ἐνεκα τῆς ιδιότητος ἣν ἔχει νὰ προσκολληταί ἐπὶ τῆς ῥάχης τῶν βοῶν καὶ τῶν βοοειδῶν καὶ διακρυπνίσαντος διὰ τοῦ ῥάμφους τὸ δέρμα εἰς τὰ μέρη ἐκείνα ὧν αἱ ἐξογκώσεις προδίδουσι τὴν ὑπ' αὐταῖς ὑπαρξίν νυμφῶν παρασίτων ἐντόμων, ὥς ἐ Β. ἀναζητεῖ. [N.A.]

Βουφθαλμον (Β. ο. τ.) (Buphthalmum L.), γένος τῆς οἰκογενείας τῶν Συνθεσίων τῶν κορυμβοφόρων. Τὸ Β. τὸ ἱταῖον (B. salicifolium L.) φύεται εἰς τὰς Ἀλπίδας καὶ κηπεύεται ὡς κόσμος. Τὸ ἐμάκρυμον Β. τοῦ Διοσκουρίδου (Βοάνθημον Ἰπποκρ.) εἶνε ἀναμφιβόλως τὸ Χρυσάνθημον τὸ στεφανώ-

τικόν (Chrysanthemum coronarium L.) τὸ συχνὰ φυόμενον περὶ τὰς πόλεις καὶ κοινῶς Μαντιλίδα ἢ Κορώνη καλούμενον. [Θ.Χ.]

Βουφράδος δήμος. Δήμος τῆς ἐπαρχίας Πυλίας, λαβὼν τὸ ὄνομα ἀπὸ τῆς Βουφράδος, τόπου παρὰ τὴν Πύλον ἐν τῷ Κορυφασίῳ ὄρει. Ἀποτελεῖται ἐκ χωρίων καὶ συνοικισμῶν 35, οἰκουμένων ὑπὸ 7271 κατοίκων. Ἔδρα τὸ Χατζῆ. Ἔχει 4 δημοτ. σχολεῖα καὶ ταχυδρ. γραφεῖον. Προϊόντα αὐτοῦ εἶναι σταρὶς, σιτηρὰ, βάμβαξ, σῖκα [Π.]

Βούφφαλον (Buffalo L. Πόλις τῆς Ἀμερικ. Συμπολιτείας ἐν τῇ πολιτείᾳ τῆς Ν. Ὀρκης, κειμένη κατὰ τὴν ΒΑ ἄκρην τῆς λίμνης. Ἔστω εἰς ἀπόστασιν 35 γμ. ἀπὸ τῶν καταρακτῶν τοῦ Νιαγάρα καὶ 500 γμ. ἀπὸ τῆς Ν. Ὀρκης. ἔχει καλλίστον λιμένα ἐπὶ τῆς λίμνης. διωρυχὰ δι' ἧς συγκοινωνεῖ μετὰ τῆς Ν. Ὀρκης, σιδηροδρόμους, μέγα ἐμπορίον, καθολικὸν ἐπισκοπεῖον καὶ 155137 κατ. (1880). [Π.Π.]

Βουχάρα (Ταμεῖον Ἐπιστήμης). Μία τῶν σπουδαιωτέρων πόλεων τῆς κεντρ. Ἀσίας, πρωτεύουσα τοῦ Χανάτου τῆς Βουχαρίας καὶ μετὰ τὴν Κων/πολιν ἡ σπουδαιωτέρα ἔδρα τοῦ Ἰσλαμισμού. Κεῖται παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Σάγδ καὶ ἔχει περὶ τὰς 80 000 κατοίκων διαφόρων ἐθνικοτήτων, ὡραία περίχωρα, ὑψηλὰ τεῖχη προστατευόμενα ὑπὸ πύργων, μεγάλας ἀγοράς, 400 τεμένη, τὰρους πολλῶν ἁγίων μωαμεθανῶν, ἀνακτορὰ, 60 λύκεια, ἱατρικὴν καὶ θεολογικὴν σχολήν, βιομηχανικὰ καταστήματα καὶ μέγα ἐμπορίον διαμετακομίσεως μετὰ τῆς Α καὶ Δ Ἀσίας. Ἐμπολιτῆθαι καὶ ἀνεκτίσθαι ὑπὸ τοῦ Ἀγγλικῆς Χάν καὶ ἐγένετο αὐτῆς πρωτ. ὑπὸ τοὺς Οὐσβέκους. Εἶναι πατρίς τοῦ Ἀδινέννα. [Π.Π.]

Βουχαρία (Bokhara, Bucharā, Μεγάλη Βουχαρία ἢ Χανάτον τῆς Βουχαρίας) ἢ Συγδιστὴ τῶν αρχαίων, καὶ ἡ πλουσιωτέρα χώρα τῆς κεντρ. Ἀσίας. Κεῖται εἰς πλάτος 38°—41° Β καὶ μήκ. 68°—70° Α Γρην. ἔχει δὲ ἐμβαδὸν 239,000 περίπου γμ., κατοίκους 2 ἑκατομ. ὡς ἑγγιστα. ἱερτικῶς τὴν μωαμεθανικὴν, γλῶσσαν περσικὴν καὶ τουρκικὴν καὶ πρωτ. πρώην μὲν τὴν Σαμαρκάνδην, νῦν δὲ τὴν Βουχάραν. Ὅσα δ' ἔχει Β. τὴν λίμνην τοῦ Ἀρὰλ καὶ τὸ ῥωσσικὸν Τουρκιστάν, Α τὸ Χανάτον τοῦ Κουνδούς, Ν τὸ Ἀφγανιστάν καὶ Δ τὸ Χανάτον τῆς Χιτίας. Ποταμοί: Ὁ Ἀμούρ Δάριος (ὁ Ὄξος τῶν αρχαίων) καὶ ὁ Ζέρο-Ἀργάν Κλίμα εὐκαρὲς, θερμώτατον δὲ τὸ θέρος, ὅπερ διαρκεῖ ἀπὸ Μαρτίου ἄχρις Ὀκτωβρ. Τὸ ἔδαφος ποδὲ Α εἶναι ὀρεινόν, ποδὲ Δ πεδινόν, ἀμυγδαλῶδες ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον καὶ ἄγονον, παρὰ δὲ τὰς ὄχθας τῶν ποταμῶν εὐφορώτατον. Προϊόντα: δημ. καρποὶ, κάνναβις, σταφυλαί, βάμβαξ καὶ οἱ διάτρητοι ὑδροπέπωνες, ἔχοντες πολλάκις ἐνὸς καὶ ἐπέκεινα μέτρου περι-

μετρον. Ζῶα: ἄγρια μὲν, λύκοι, ἄρκτοι, θῆες κτλ., ἡμερα δὲ, ὠραιότατοι ἵπποι, θρῆμαδες κάμηλοι, ὄνοι, πρέβια καὶ αἶγες. ὧν τὸ ἔριον καὶ αἱ τρίχες εἶναι περιζήτητα. Φυλαί: οἱ κατ. ἀνήκουσι μέρος εἰς τὴν ἱρανικὴν φυλὴν (Πέρσαι), μέρος εἰς τὴν τουρανικὴν (Οὐσέκοι, Τουρκομάνοι, Κιργήσοι). Εἶναι δὲ ἡ Β. μοναρχία δεσποτικωτάτη καὶ διαδοχική. Ὁ ἡγεμὼν ἔφερε πρὶν τὸν τίτλον Χάν, νῦν δ' ἀποκαλεῖται Ἐμίρ-Ἄλ-Μουμενίν ἥτοι ἡγεμὼν τῶν πιστῶν. Εἶναι δὲ ὁ ἰσχυρότερος τῶν ἡγεμόνων τοῦ Τουρκεστάν, δυναμεινὸς νὰ παρατάξῃ ἐν ἀνάγκῃ στρατὸν 100,000. — Ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων ἡ Β. πολλοὺς ἔλαβεν ἀλληλοδιαδόχως δεσπότης, τοὺς Πέρσας, τοὺς Μακεδόνας κτλ. Κατὰ δὲ τὴν 7' αἰῶνα μ.Χ. κατακτηθεῖσα ὑπὸ τῶν Τούρκων ὑπετάγη βραδύτερον εἰς τοὺς Σινὰς, τοὺς Ἀράβας, τοὺς Σελτζουκίδας, εἰτα πάλιν εἰς τοὺς Τούρκους καὶ τῷ 1219 εἰς τοὺς Μογγόλους, οὓς ἐξέδιωξεν ἐκεῖθεν τῷ 1383 ὁ Ταμερλάνος. Τέλος δὲ οἱ Οὐσέκοι, φυλὴ τουρκική, καταλαβόντες τῷ 1505 τὴν Β. ἤρξαν ἐν αὐτῇ μετὰ διακοπῆς τινος (1600—1786) μέχρι τοῦ 1868, ὅτε οἱ Ῥώσοι καταλαβόντες τὴν Σομαρκάνδην ἠνάγκασαν καὶ τὸν Ῥμίρην τῆς Β. Μοτζαφάρ-εδ-Δίν ν' ἀναγνωρίσῃ τὴν κυριαρχίαν τῶν. Ὁ δὲ υἱὸς καὶ διάδοχος (1882) τοῦ Μοτζαφάρ Σχαδουάρ τρέμων τὴν Ῥωσικὴν δύναμιν ἐδείχθη πιστότατος ὑποτελής τῆς Ῥωσίας καὶ ὑπεστήριξε πάντοτε τὴν ἐν τῇ κεντρικῇ Ἀσίᾳ πολιτικὴν αὐτῆς διὰ τῆς ἐπιρροῆς αὐτοῦ ὡς πνευματικοῦ ἀρχηγοῦ τῶν αὐτῆς Σουνιτῶν. [Π.Π.]

Βούχετς ἢ Βουχέτιον. Ἀρχαία ἡπειρωτικὴ πόλις τῶν Κασσωπέων, κτίσμα τῶν Ἡλείων· οἱ κάτοικοι ταύτης καὶ τῶν ἄλλων πόλεων τῶν Κασσωπέων συνώκισαν πιθανῶς κατὰ τὴν 4' αἰῶνα π.Χ. τὴν Κασσωπίαν ἢ Κασσώπην. [Π.]

Βουχολζέτης. Ῥχει σκλ.=6... 7, εἶνε δὲ κατὰ τινες ὅμοιος πρὸς τὴν σελ. 1 μα ν (τὴν ἴδ. λέξ.). [Κ.Μ.]

Βουχού (Wuhul). Πόλις τῆς σινικῆς ἐπαρχίας Νγαγγσί. παρὰ τὴν ἀριστερὰν ὄχθην τοῦ Ὑάγγ-τσε Κιάγγ, ἐν εὐφορώτατῃ θέσει. Πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως τῶν Ταϊπινγῶν εἶχεν ἓν ἑκατομ. περίπου κατοίκων νῦν δὲ μόλις 60,000. Σημαντικώτατον κέντρον τοῦ ἐσωτερικοῦ ἐμπορίου, ἀπ' τοῦ Μαρτίου 1877 ἀνεῖχθ' ἐν εἰς τοὺς ξένους. [Π.Π.]

Βόψ. Χωρίον τῆς ὑποδιοικήσεως Φλωρίνης τῆς Μακεδονίας, οἰκουμένην ὑπὸ 200 περίπου βουλγαροφώνων χριστιανῶν. [Ε.]

Βόχα. Οὕτως ὀνομάζεται μέγα τμήμα τῆς παραλίου πεδιάδος Κορίνθου, ἐκτεινόμενον ἀπὸ τῆς Παλαιᾶς Κορίνθου μέχρι τοῦ Ἀσωποῦ ποταμοῦ, κατάρφτον ἐξ ἐλαιῶν, ἁμπέλων καὶ σταφυδαμπέλων. Διαρρέεται ὑπὸ τῶν γειμαρρωδῶν ποταμίων Λογγοποτάμου, Ζαπα-

τιοῦ, Κουτσεμαδίου (Νεμέας), καὶ τοῦ ποταμοῦ Ἀσωποῦ. Ἐν τούτῳ δὲ κεῖνται τὰ ἐξῆς χωρία τοῦ δήμου Κορινθίων Περιγιάλι, Ἀζίζη, Ἀσπ. Χατάν Ἀγά, Χατζῆ Μουσταφά, Ἱμπραίμ μπη, Βραχάτι, Τρανὸ Ζευγολατεῖο, Κοκόνη Μπολατῆ καὶ Πουλίτσα. Οἱ κάτοικοι τῶν χωρίων τούτων περιληπτικῶς λέγονται Βοχαῖται. [Ἄντ Μηλ.]

Βόχλβα. Χωρ. τῆς ὑποδιοικήσεως Τίκβες τῆς Μακεδονίας, ἔχον ὡς 210 κατ. βουλγαρούς χριστιανούς. [Ε.]

Βόχλιζα. Κώμη τῆς ὑποδιοικήσεως Τίκβες τῆς Μακεδονίας, ἔχουσα ὡς 1000 κατ., ἐξ ὧν τὸ ἓν τρίτον χριστιανοί, οἱ δὲ λοιποὶ μουσουλμάνοι. [Ε.]

Βοχόλ. Μία τῶν ἰσπανικῶν Φιλιππινῶν νήσων, ἔχουσα μετὰ τοῦ Δ αὐτῆς κειμένου νησιδίου Σικουίτορ (248 τγμ.) ἐμβαδὸν περὶ τὰς 4124 τγμ. καὶ 217,391 κατ. (1879). Ὀρεινὴ, δασώδης, καλῶς ἀρδευομένη καὶ πλουσία εἰς χρυσὸν καὶ ὄρυζαν. [Π.Π.]

Βόχολτ (Bocholt). Πόλις τῆς πρῶτης Βεσφαλίας ἐν τῷ νομῷ Ἡρκεν τοῦ διαμερίσματος Μύνστερ παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Ἀλ. Ῥχει μητροπολιτικὴν νάεον ὠραίατατον, ἀνάκτορον, θημαρχεῖον κτλ. βαμβυκοουργεῖα καὶ 10,576 κατ. (1885). [Π.Π.]

Βόχουδτς Κώμη τῆς ὑποδιοικήσεως Ἰζουμά τῆς Μακεδονίας, οἰκουμένη ὑπὸ 750 περίπου κατ., ἐξ ὧν ὡς 150 μουσουλμάνοι, οἱ δὲ λοιποὶ βουλγαροβάνοι χριστιανοί. [Ε.]

Βόχουμ (Bochum). Πόλις τῆς πρῶτης, ἀποτελοῦσα ἓνα νομὸν τοῦ Ἀρντβεργ. Ῥχει ἐργαστασία κασιμερίων καὶ βαμβυκοφύλων ὑφανμάτων, σιδηροουργεῖα, μεγάλη χαλυβοχυτήρια καὶ 40,767 κατ. (1885). Κεῖται παρὰ τὴν σιδηρ. τοῦ Ἑσσε-Ἀρντμουνδ. [Π.Π.]

Βόχους-Λαίν (Bohus-Län). Ἡ βορειότερα ἐπαρχία τῆς Σουηδίας, καλουμένη οὕτως ἐκ τοῦ κολοσσίου φρουρίου Βόχους, ἀνεγερθέντος τῷ 1308 παρὰ τὰς ὄχθας ἐνδὸς τῶν παραποταμίων τοῦ Γοέτα καὶ διασήμεν ἐν τῇ σουηδικῇ ἱστορίᾳ διὰ τὰς ἐπανειλημμένας πολιορκίας αἱς ὑπέστη, νῦν δὲ ὅλως κατηρειπωμένου Ἡ ἐπαρχία αὕτη μετὰ τῆς Γοέτερβοργ ἀποτελοῦσι τὴν νημεν Γοέτεσβοργ καὶ Βόχους, ἔχοντα ἐμβαδ. 5057 τγμ. καὶ 281,001 κατ. (1885), ἔδαφος δὲ εὐφορώτατον παράγον σιτηρὰ ἄρθονα καὶ δασυδεις. [Π.Π.]

Βοχυσία (Β ο τ.). Vochysia Aubl., πρότυπον γένος τῆς ἑμν. οἰκογενείας. Ἡ Β. ἡ γουαϊανεία (V. Guianensis) εἶνε δένδρον οὗ τὸ ξύλον οἰκοδομικόν (Itabell Holz) [Θ.Χ.]

Βοχυσιώδη (Β ο τ.). Vochysiaceae, οἰκογεν. Δικοτυλιδένων πολυπετάλων φυτῶν. Δένδρα τῆς ὑπὸ τοὺς τροπικοὺς Ἀμερικῆς, 140 εἰδη, τὰ ἄνθη ζυγόμορφα καὶ μένδρα. [Θ.Χ.]

Βοώδες (Β ο τ.), Bovista, γένος Μυχήτων Γαττερομυκήτων· τὰ εἶδη κοινῶς· Ἀλεπουπόρδι. (Βλ. Βουβιστίας.) [Θ.Χ.]

Βοῶναι. Δημόσιοι λειτουργοὶ ἐν ταῖς ἀρχαίαις Ἀθήναις, ἐκλεγόμενοι ὅπως ἀγορεύσει βούς πρὸς τὰς θυσίας. [Π.]

Βοώτης, ἡ Ἀρκτοφύλαξ (Ἀ σ τ ρ.), ἐκτεταμένος ἀστερισμὸς τοῦ βορείου ἡμισφαιρίου καίμενος μεταξὺ τῆς μεγάλης Ἀρκτου, τοῦ Λέοντος, τῆς Παρθένου καὶ τοῦ Βορείου Σταφύλου. Ὅσους ὀφθαλμοὶ δύνανται νὰ διακρίνῃσιν ἐν αὐτῷ πλέον τῶν 100 ἀστέρων ὧν ἁξιολογώτερος εἶναι ὁ α' τάξεως λαμπρὸς ἀστὴρ Ἀρκτούρος (βλ. λ.). Ὁ Β κατὰ τὴν μυθολογίαν εἶναι ὁ Ἀρκὰς ὁ υἱὸς τοῦ Διὸς καὶ τῆς Καλλιστοῦς, τὸν ὅποιον ὁ Λυκάων κατακόψας ἐξένισε τὸν Δία· ἀλλ' ὁ μὲν Λυκάων ἐτιμωρήθη κεραυνωθεὶς, ὁ δὲ Ἀρκὰς συμπλάσθεις πάλιν ὑπὸ τοῦ Διὸς ἄρτιος, ἀνέχθη ὑπ' αὐτοῦ εἰς τοὺς ἀστέρας. [Δ.Κ.]

Βόωψ (Ζ φ ο λ.) (Box boops), βούπη καὶ γούπη κοινῶς. Ἰχθὺς ἀκανθοπετερίδος ἀνήκων εἰς τὴν ἰμοιογένειαν τῶν Σκαροειδῶν ὧν διαφέρει ἐκ τοῦ ἀτρακτοειδοῦς σώματος κεκαλυμμένου ὑπὲρ λεπτῶν λεπτῶν. Τὸ ὄνομα τοῦτο ἔλαβεν ἐνεκα τοῦ μεγέθους τῶν ὀφθαλμῶν. ὧν ἡ διάμετρος ἰσοῦται τῷ τρίτῳ τοῦ μήκους τῆς κεφαλῆς. Οἱ Β. εὗρισκονται εἰς ἀπᾶσας τὰς θαλάσσας ἐν μεγίστῃ ἀφθονίᾳ· εὐγευστότατοι δ' εἶναι οἱ τῆς Μεσογείου. [Ν.Α.]

Βραδυστάτης ὀρυκτὴν ὑποκίτρινον, ἰνo-πιγῆς καὶ μαλακὴν, συνιστάμενον ἐξ ὀξυπυρίτου, ἀργίλου, σιδήρου, ἀσβεστού, μαγνητίας καὶ ὕδατος. Ὑπὸ τῆς φλογὸς τοῦ αἰθοῦ τήκεται εἰς λευκὸν σκαιρίον, ὑπὸ τῶν ὀξέων μέρος αὐτοῦ ἀπορρευστοῦται. [Κ.Μ.]

Βραδάντη (Brabant, Braebantum, ἥτοι Γῆ διαώδης). Ἀρχαῖον δουκάτον ἐν τῇ περιφερείᾳ τῆς Βουργουνδίας, καίμενον μεταξὺ τῆς Ὀλλανδίας, τῆς Λιέγης, τῆς Γουελδρίας, τοῦ Αἰνῶ, τοῦ Ναμὺρ καὶ τῆς Φλάνδρας. Τῷ 1609 διηρέθη εἰς δύο· 1) εἰς τὴν ἰσπανικὴν Β., περιέχουσαν τὰς ἐπαρχίας τοῦ Λουβαίν καὶ τῶν Βουξέλλων, τὸ πλεῖστον τοῦ διαμερίσματος τῆς Ἀμβέρσης, καὶ τὸ τιμάριον τῆς Μαλίνας, μὲ πρωτ. τὴν Λουβαίν· καὶ 2) εἰς τὴν πόρειον Β. περιέχουσαν τρεῖς ἐπαρχίας· τὸ διαμέρισμα τοῦ Βοά-λε-Δύκ, τὴν βροινίαν τοῦ Κουίχ μετὰ τῆς πόλεως Γ'ράδης, καὶ τὸ τιμάριον τοῦ Ροδενστάιν, μὲ πρωτ. τὸ Βοά-λε-Δύκ. Ἡ Β. χώρα τῶν ἀρχαίων Μεναπίων, ἐκυριεύθη ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων, ὑπὸ δὲ τῶν Γάλλων κατὰ τὸν Ε' αἰῶνα. Εἶτα ἀπετέλεσε μέρος τοῦ βασιλείου τῆς Αὐστρίας, τῆς Ἰταλίας, τῆς Λοθριγγίας, τῆς γερμανικῆς Αὐτοκρατορίας, τῆς Βουργουνδίας κλ. Διαίρεθεῖσα αὖθις εἰς τρία μέρη κατὰ τὸν 1830, ἀνήκει νῦν κατὰ τὴν προτέραν διαίρεσιν ἢ μὲν

Βόρειος Β. εἰς τὴν Ὀλλανδίαν ἔχουσα ἐμβαδὸν 5128,82 τ.χμ. καὶ 505,380 κατ. (1887), ἡ δὲ Νότιος εἰς τὸ Βέλγιον ἔχουσα ἐμβαδὸν 3252,91 τ.χμ. καὶ 1091083 κατ. (1887), καὶ ἡ ἐπαρχία Ἀμβέρσης ἔχουσα 2431,80 τ.χμ. ἐμβαδὸν καὶ 664 488 κατ. (1887). [Π.Π.]

Βράδυλος (Β ο τ.), ἀρχαία ὀνομασία θάμνου τινὸς οὗ οἱ καρποὶ «τὰ βράδυλα». Ἴσως ἀναφέρεται εἰς τὴν Προύμνην τὴν ἀκανθώδη (Prunus spinosa L.). [Θ.Χ.]

Βράγα (Braga, Bracara Augusta)· Πόλις τῆς Πορτογαλίας, πρωτ. δολιχόμοιο διαμερίσματος τῆς ἀρχαίας ἐπαρχίας τοῦ Ἐντρε-Δούρο-Ἐ-Μίγχο, ἀπέχουσα 322 χμ. ΒΑ τῆς Λισαβώνας, καίμενη δὲ ἐπὶ λόφου ἐν τινὶ εὐρείᾳ πεδιάδι. Ἔχει ῥωμαϊκὰ εἰσπίτια, βιομηχαν., ἐμπόριον, θειοῦχα ὕδατα, καὶ 20 258 κατ. (1878). Τὸ διαμέρισμα Β. ἔχει 336 248 κατ (1881). [Π.Π.]

Βράγα (Braga). Ποτὸν τῶν Κοζάκων καὶ Τατάρων ὁμοίον τῷ ζύθῳ κατὰ τὴν γεῦσιν καὶ παρασκευῇ, πινόμενον πολλὰκις ἀνάμικτον μεθ' ἱππείου γάλακτος.

Βραγχιδίνος Μάρκος Ἀντώνιος, Βενετὸς φρούρχος τῆς ἐν Κύπρῳ Ἀμμοχώστου διακριθεὶς κατὰ τὴν πρὸς κατάκτησιν τῆς νήσου, κατεχομένης ὑπὸ τῶν Βενετῶν, παρὰ τῶν Τούρκων ἐπιχειρηθέντα πόλεμον. Ἡγούμενος 7000 ἀνδρῶν ὁ Β. ὑπερημύνθη τῆς πόλεως μέχρι τοῦ Δεγούστου 1571, ὅτε ἠντηχάσθησαν οἱ πολιορκούμενοι νὰ παραδοῦνται διὰ συνθήκης. Ἀλλ' ὁ νικητὴς Μουσταφὰ παστῆς παρατπόνδως διέταξε τὴν σύλληψιν τοῦ Β. ὅστις μετὰ αἰκίας ὤμοτάτας ἀπεδάρη ζῶν, τὸ δὲ δέμας αὐτοῦ, πληρωθὲν ἀχυρῶν καὶ κρεμασθὲν ἐπὶ πλοίου ἐπομπεύθη κατὰ πᾶσιν τὴν παραθαλασσίαν τῆς Συρίας μεθ' ὃ ἐστάλη εἰς Κωνσταντινούπολιν, τὸ δὲ σῶμα κατατεμήθη εἰς τεμάχια ἀνκρηθέντα ἐπὶ τῶν πυροβόλων Ἰ3. Κυπριανοῦ Ἱστορία χρονολογικὴ τῆς νήσου Κύπρου. Ἐνετίησι. 1788. [Α.]

Βραγκιντία (Braganza). Πόλις ὀχυρὰ τῆς Πορτογαλίας ἐν τῷ δυν, διαμερίσματι τῆς παλαιᾶς ἐπαρχίας Τράς-Ὁ-Μόντες ἐν εὐφορωτάτῃ πεδιάδι παρὰ τὴν Φερδένταν. Κοιτὶς τοῦ βασιλικοῦ οἴκου τῆς Πορτογαλίας. Ἔχει μεταξουργεῖα καὶ 5495 κατ (1878). Τὸ διαμέρισμα Β. ἔχει 171 586 κατ. (1881). [Π.Π.]

Βράγγελ α') Κάρολος Γουσταῦος (κόμης Wrangel), περίφημος Σουηδὸς στρατάρχης μεταχρῶν τοῦ Σουηδικοῦ πολέμου καὶ γενόμενος ἐν αὐτῷ ἀρχιστράτηγος τῷ 1648—18, καὶ μετὰ τὸ τέλος τοῦ πολέμου τούτου πολεμήτας ὑπὸ τὸν βασιλέα τῆς Σουηδίας Κάρολον Ι' ἐναντίον τῆς Πολωνίας καὶ Δανιμαρκίας (1655), εἶτα δὲ (1674—75) καὶ ἐναντίον τοῦ

Βρανδεμβούργου. Ἐγεννήθη τῷ 1613 καὶ ἐτελεύτησε τῷ 1676.

6) Φρειδερίκος Ερρίκος Ἐννεστός κόμης Β. Περιφθιμος Πρώσος στρατάρχης. Ἐγεννήθη τῷ 1784 ἐν Στετίνῳ καὶ ἀπὸ τοῦ 1796 εἰσεληθὼν εἰς τὴν στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν ἔλαβε μέρος εἰς πάντας τοὺς ἀπὸ τοῦ 1807 πρῶσσοὺς πολέμους καὶ διήλθε δι' ὅλων τῶν βαθμῶν τῆς στρατιωτικῆς ἱεραρχίας, ἕως οὗ τῷ 1856 προεβιβάσθη εἰς βαθμὴν στρατάρχου. Καὶ ὡς τοιοῦτος διορίσθη τῷ 1864 ἐν τῇ Δανικῇ πολέμῳ ἀρχιστρατάρχης τῶν Πρωσσοαυστριακῶν στρατευμάτων. Μετέσχε δὲ καὶ τοῦ πολέμου τοῦ 1866. Ἐτελεύτησε τῷ 1877. [Π.Κ.]

Βράγγο-τούρτσι. Χωρίον τῆς ὑποδιοικήσεως Κουμανδίου τῆς Μακεδονίας, ἔχον ὡς 200 κατ. Βουλγάρους. [Ε.]

Βραγκιανά. Ὀρεινὸν χωρίον τοῦ δήμου Ἀγραίων τῆς Ἰβρυτανίας, ἔχον 126 κατ. Ἐπὶ τουρκοκρατίας κηλῆκεν εἰς τὴν Ἀγραῖαν. Τὸ ὄνομα αὐτοῦ (Βραγκιανά) ἀναφέρεται τὸ πρῶτον ἐν τρισὶ πατριαρχικοῖς ἐγγράφοις τοῦ 1610. Ἦτο πατρίς τοῦ λογίου Ἀναστασίου Γορδίου († 1729), ὅστις κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τοῦ βίου του διέμενεν ἐν αὐτῇ, διδάσκων τοὺς συμπόλιτους του — 2) Χωρίον τοῦ δήμου Ἀργιθέας τῆς ἐπαρχίας Κιρδίστης, ἑμμέως εἰς τὴν Ἀγραῖαν κηλῆκεν, κατ. 915 τῷ 1889. [Π.]

Βράγχι (Κ τ η ν ι α τ ρ.) ἡ καὶ ἀνθρακώδης παρυγίτης. Ἰδίᾳ μορφῇ τῆς νόσου τοῦ ἀνθρακὸς ἀναφαινόμενη εἰδικῶς εἰς τὸ γένος τοῦ χοίρου καὶ ἐδραζομένη κατὰ τὸν φάρυγγα. Τὸ πάσχον ζῷον πυρέσσει κατὰ δὲ τὴν χύραν τοῦ λαίμου ἐξωτερικῶς ἀναφαινεται ἐκτεταμένον οἰδήμα ὅπερ ταχέως κατερχόμενον ἐξαπλοῦται εἰς τὸ στῆθος καὶ ἐνίοτε καὶ ταλαμβανει· ὁλόκληρον τὸ στέρνον καὶ τὴν καὶ λίαν. Ἐκ τοῦ οἰδήματος τούτου παρουσιάζονται ὑπερβολικὴ δύσπνοια, δύσχερεια κατὰ τὴν κατάπνευσιν, ἔξως λαρυγγισμοῦ κατὰ τὴν αναπνοήν· κυανώσις τῶν βλεννογόνων τῆς κεφαλῆς κτλ. Τὸ πάθον ζῷον ἀποθνήσκει ταχέως ἐξ ἀσφυξίας. Ἡ β. σπαντὰ ἰδίως ἐπὶ τῶν χοίρων τῶν διατρεφόμενων ἀποκλειστικῶς ἐκ σφαγηνῶν φυτικῶν οὐσιῶν. [Ρ.Ν.Π.]

Βράγχια. Τα ἀναπνευστικὰ ὄργανα τῶν ὑδροβίων ζῶων ὅτα προμηθεύονται τὸν πρὸς διατήρησιν τῆς ζωῆς αὐτῶν ἀέρα ἐντὸς τοῦ ὕδατος, ὅντος ἀερισμένο. Τὰ β. ἀποτελοῦνται ἐκ φυλλαρίων ἀγγειοβριθῶν κεκλιμένων παραλλήλως ὡς οἱ ὀδόντες κτενός. Ἐπὶ τῶν ἰχθυῶν δὲ καίονται τὰ β. ἀμέσως παρὰ τὴν κεφαλὴν ἀκατέρωθεν ταύτης συνήθως ἐπὶ 4 ὀστέων ἢ χονδρίων τοξῶν προσυλειτουργούντων δι' ἰδιαίτερον ἐπικαύματός μεταξὺ δὲ τῶν φυλλαρίων ὑπάρχει διόδος ἐλευθερία διὰ τὸ ὕδωρ, μετ' οὗ συγκοινωνεῖ τὸ αἷμα διελαύνον διὰ τῶν β. Ἡ δὲ ἀποξέφραξις τῆς β. συνεπάγεται τὸν θάνατον τοῦ ζῴου. [Δ.Β.]

Βραγχιδαί. Οὗτως ἐκαλεῖτο ἐν τῇ ἀρχαιότητι τὸ περίφημον μαντεῖον τοῦ Ἀπόλλωνος, ὅπερ προσωνομαζέτο καὶ τὸ ἐν Διδυμοῖς ἢ τοῦ Διδυμέως Ἀπόλλωνος, ἐπὶ Ἰωνέσ τε πάντες καὶ Ἀχαιοὶ ἐς ὧ θεσαν χρεέσθαι καθ' Ἡρόδοτον (Α', ρνζ'). Τοῦτο δὲ, ὡς ἱστορεῖται, ὑπῆρχεν ἀρχαιότερον τῆς εἰς τὰ παράλια τῆς ἐλασσονος Ἀσίας ἐποικίσεως τῶν Ἰωνῶν (Παυσ. Ἀγχικ. Β'), ὃν ἡγεῖτο Νηλεὺς ὁ Κόδρου. Ἐκείτο δὲ τοῦτο ἐν τῇ Μιλησίᾳ χώρᾳ καὶ τὴν ἐπωνυμίαν αὐτὴν ἔσχεν ἀπὸ τῶν ἀπογόνων τοῦ Βρογχοῦ, ὅστις φαίνεται· ὅτι ἐχρημάτισε πρῶτος τοῦ ναοῦ ἱερωτῆς καὶ προτάτης· διότι αὐτόθι μυθεύονται τὰ περὶ τὸν Ἡράγγον· τούτον καὶ τὸν ἑρώτα τοῦ Ἀπόλλωνος (Στράβ. ΙΔ', α'). Τὰ δὲ εἰς τὸ ἱερὸν τοῦτο ἀναθημάτων τοῦ Κροίσου, καθ' Ἡρόδοτον, ὑπῆρχον ἰσότηματα καὶ ὅμοια τοῖς ἐν Δελφοῖς (Α', 46'). Τὸ ἱερὸν τοῦτο ἐμπροσθεν ὑπὲρ τῶν Περσῶν κατὰ τὴν τῆς Μιλήτου ἐκπόρθησιν κατεσκευάσθη ὕστερον ὑπὲρ τῶν Μιλησίων μέγιστον πάντων τῶν ἐν Ἀσίᾳ ἱερῶν, μετὰ τὸ ἐν Ἰεσῶ, ἀλλὰ διέμενε χωρὶς ἀροφῆς διὰ τὸ μέγεθος. Ταύτην δὲ τὴν καταστροφὴν προσερίθαι τοῖς Μιλησίοις τὸ ἐν Δελφοῖς χρηστήριον διὰ τῶν ἐξῆς:

Καὶ τότε δὲ, Μίλητοι, κακῶς ἐπὶ μέγα ἔργον,
Πόλλοις δαίμωνι καὶ ὄφρα δῖον ἦεν ἔργον,
Σοὶ δ' ὅλῳι πόλιν τε πόδας οἴφουσι κρηταῖς,
Ἡρὸς δ' ἡ κείνου Διδυμοῖς ἄλλοις μέλῃσι.

Ὅπου δὲ ἐλύπησε τοὺς Ἀθηναίους τὸ πάθος τῶν Μιλησίων δηλοῖ ὁ τῆς ἱστορίας πατήρ ἐν τούτοις: «Ἀθηναῖοι μὲν γὰρ θῆλον ἐποίησαν ὑπερχαθλέντες τῇ Μιλήτῳ ἀλώσει τῇ τε ἄλλῃ πόλιν, καὶ δὴ καὶ ποιήσαντι Φρυγίῳ δράμᾳ Μιλήτου ἄλωσιν, καὶ διδάξαντι, ἐς δακρυὰς ἐπέσει τὸ θῆτρον, καὶ εἰρημώσιν μιν, ὡς ἀναμνήσαντα οἰκίῃ κακῇ χιλιῇσι δραχμῇσι, καὶ ἐπέταξαν μηδένα χρᾶσθαι τούτῳ τῷ δράματι» (Γ', 10' καὶ 11'). Τοὺς δ' ἐν τῷ ναῷ ἀποκειμένους θησαυροὺς, ταῦτα δὲ πάντα παραδόντες οἱ Βραγχιδαί τῷ Ξέρξῃ φεύγοντι ἐξ Ἑλλάδος τὴν αἰσγρὰν ἐκείνην φυγὴν, συναπῆραν καὶ αὐτοὶ ἵνα μὴ δίκας τίσωσι τῆς ἱεροσυλίας καὶ τῆς προδοσίας, καὶ ἀνήγειραν πόλιν ἐπωνυμίαν αὐτῶν κατὰ τὴν Βακτριανὴν γῶραν Ἀλλ. ὕστερον δὲ ὁ μέγας Ἀλέξανδρος ἐγένετο ἐγκρατὴς τῆς τῶν Περσῶν ἀρχῆς, ἀκούσας τὰ ὑπ' αὐτῶν τολημθέντα καὶ μισθὰς τοῦ γένους αὐτῶν τὴν διαδογὴν ἀπέκτεινε πάντας καὶ τὴν ψευδώνυμον πόλιν αὐτῶν κατέσκαψε (Σοῦτ. λ. Βραγχιδαί. Πρὸλ. καὶ Πούτ. Περὶ τῶν ὑπὸ τοῦ θείου Βραδ. τιμῶν. 16'). Πλὴν δὲ τῶν ὅσα ὁ Ξέρξης ἐξεκόμισε τῶν Ἀθηνῶν ἔλαβε καὶ τὸν γαλκοῦν Ἀπόλλωνα τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος ἱεροῦ, ἔργον τοῦ περιώνυμου γλύπτου Κανάχου τοῦ Σικωνίου, καὶ ἀνεκτίμωσεν εἰς Ἰνδοτάνα τῆς Μηδίας. Μεθύτερον ὅμως Σέλευκος ὁ Νικάτωρ ὁ τῆς Συ-

ρίας και Βαδύλωνος βασιλεὺς κατέπεμψε τοῖς Μιλησίοις τὸ ἔργαγμα τοῦτο (Παυσ. Ἀττ. ΙΓ'). Πῶς δὲ καὶ ἐπ' αὐτοῦ τοῦ Στραβίωνος ἐν ἀκριβῆ ἦτο ὁ ναὸς οὗτος, ὡς ἱστορεῖ: «Κώλης γοῦν κατοικίαν ὁ τοῦ σηκοῦ περιβολὸς θέδεσθαι, καὶ ἄλλος ἐντός τε καὶ ἐκτὸς πολυτελεῖς ἄλλοι δὲ σηκοὶ τὸ μαντεῖον καὶ τὰ ἱερά συνέχουσιν... Κεκόσμηται δ' ἀναθήκαι τῶν ἀρχαίων τεχνῶν πολυτελεστάτα» (ΙΔ', α' 5).

Ὁ ναὸς οὗτος ὑπῆρχε διπτερός δεκάκυλος, ἔχων ἐν ἑκατέρῃ μὲν πλευρᾷ ἀνά εἰκοσι καὶ ἑνα κίονας, μετὰ δὲ τῆς τοῦ προνάου παραστάδος ἀνά τεσσαρας τρυτέστιν ἐν συνόλῳ κίονας ἑκατὸν θύδεκα. Ἰωαννοῦ βυθμοῦ (Ib. Lea-ke's Tour in Asia min. p. 318. Πρὸς καὶ Choiseul-Gouffier, Voyage de la Grèce τόμος Δ', σ. 177). Ἐκ τούτων δὲ αἰσθάνονται τὴν σήμερον τρεῖς καὶ μόνον, ὅθους μὲν 63 ποδῶν, πῆχυς δὲ τῆς διαμέτρου τῆς τοῦ κορμοῦ βάσεως 6 $\frac{1}{2}$. Τούτων λοιπὸν οἱ μὲν δυο ἴστανται πρὸς τὴν ΒΑ ἔξω τῆς ναοῦ ὑπερμεγέθη δοκὸν ἀνέχοντες καὶ ἐπ' αὐτῆς ἐτέραν δλίγον μικροτέραν τῆς πρώτης, ὁ δὲ τρίτος ἴσεται πρὸς τὴν ΝΑ ἔξω. Ἡ τοποθεσία αὕτη καλεῖται τὴν σήμερον Γέρο-ντας καὶ κατωκίετο πρὸ μιᾶς καὶ ἡμισείας ἑκατονταετηρίδος ὑπὸ Τούρκων μόνον, ἄλλα λοιμοὶ ἐν τῇ μετὰ ἐντὶκῆρας ἐξηράνισαν αὐτούς. Ἐκτοτε δὲ κατωκίηθ' ὁ τόπος ὑπὸ χριστιανῶν ἀποίκων Σαλαμινίων κατὰ μέγα μέρος, Σαμίων τε καὶ Πατμίων. Μετὰ τὴν ἐπανάστασιν μάλιστα τοῦ 1821 καὶ τὴν ἀποκατάστασιν τῶν πραγμάτων ἐπέταθ' ὁ συνοικισμός, ὥστε σήμερον ἡ αὐτὴ κατωκίεσις κύκλῳ τῶν ἐρείπειων τοῦ ναοῦ κειμένη κατοικεῖται ὑπὸ ψυχῶν 1600 γεωργῶν κατὰ τὸ πλεῖστον, κτηνοτρόφων, ἱπποφροῶν καὶ ἐμπόρων. Διατηροῦσι δὲ σχολεῖον ἑλληνικὸν καὶ ἀγγλοδιδασκαλικόν, ἔχουσι δὲ καὶ ἐξ ναοῦ, ὧν πρωτεύει ὁ ἐπ' ὀνόματι Ἰωάννου τοῦ Εὐαγγελιστοῦ τιμώμενος.

Οἱ ἐκ θαλάσσης δ' εἰς τὸ μαντεῖον τοῦτο φοιτῶντες ἐκοινῶνουν διὰ τοῦ λιμένος Πανόρου (τανὸν Κουδὲλα) κειμένου ΒΑ τῆς κομπολείας ἐν ἀποστάσει τριῶν τῆς ὥρας τετάρτων.

Ἄλλ' ὥπως εἶπη τις, πῶθεν τὸ ὄνομα Γέροντας; Εἰς τοῦτο ἀνθυποφέρομεν. Ὑπὸ τῶν Τούρκων καλεῖται ὁ τόπος αὐτὸς καὶ ἐν τῇ γραπτῇ γλώσσῃ Γιόραν, τοῦθ' ὅπερ καθ' ἡμᾶς, ἐλέγχει παραθωρὸν τῆς λέξεως Ἰεροῦ καθόσον μάλιστα ἐν ταῖς ἐκθέσεσι τῆς προκαθηδρίας τῶν ὑπὸ τὸν ὄρον Κωνσταντινουπόλεως τελοῦντων μητροπολιτικῶν καὶ τῶν ὑπὸ αὐτοῦ ἐπισκοπῶν μετὰ τὸν Μύνδου (τῆς Καρίας) τάσσεται ὁ τοῦ Ἰεροῦ. Τοῦτο λοιπὸν τὸ Γιόραν τῶν Τούρκων ὑπέστη παρὰ τῶν ἡμετέρων ἄλλην παραθωρὰν γενόμενον ὁ Γέροντας. [Ι.Σ.]

Βραγχιόποδα (Ζωολ.) (Branchiopoda). Μαλλοστράκα, εντομέστρακα, ἔχοντα σῶμα εὐδιακρίτως τετραμῆενον, περιβλήμενον ὑπὸ πεπλατυσμένου ἔστρακτου, ἐν σχήματι θυρεοῦ διθυρεοῦ ἢ πεπιεσμένου πλαγίως, ὡς ποδὰς ἔχουσι δέκα ἕως τριάκοντα, ζεύγη κωπῶν ἐλασματοειδῶν φερουσῶν θυλάκους βραγχιακοῦς. Πάσχουσι τὰς γινώστας μεταμορφώσεις τῶν μαλλοστράκων. Ἦντι δὲ σχεδὸν ἀπαντὰ ζῷα τῶν γλυκίων ὕδατιν, μένον δὲ ἐν εἶδος αὐτῶν βίῃ καὶ ἐν τοῖς ἁλμοῖς ὕδατι. [ΝΔ.]

Βράγχος καλεῖται ἐν τῇ ἱατρικῇ πάθημα τι τῆς φωνῆς καθ' ἃ αὕτη ἀντὶ τοῦ συνήθους καθήκοντος αὐτῆς ἤχου ἐκβάλλει φθόγγους τραχεῖς καὶ ἀσθενικοῦς ἢ καὶ συρικτικοῦς, προέρχεται δὲ ἐκ φλεγμονώδους διογκώσεως τοῦ βλεννογόνου τοῦ λάρυγγος, σπανιότερον δ' ἐκ χαλαρώσεως ἢ βλάβης αὐτῶν τῶν φωνητικῶν συνδέσμων, καὶ ἀποτέλει συμπτωμὰ πλειετῶν νοσημάτων ὡς συριλίδος, ρυματίωσης, καρκίνου κλ.. δύναται ὁμοῦ να ἐπέλθῃ καὶ μετ' ὑπερβολικὴν κόπωσιν τοῦ λάρυγγος (διὰ λόγου ἢ ἔργου), εἰσπνοῇ ψυχροῦ αἵρος, ἐξωτερικῶν χρυσολόγημα ἢ καὶ ἐκ καταχρήσεως πνευματικῶν ποτῶν. Οὐχὶ σπανίως δὲ εἶναι ἀποτοκὸν οὐχὶ βλάβης τινὸς τοῦ ὄργάνου ἀλλὰ γενικῶν νευρικῶν ἐρεθισμῶν ὡς συμβαίνει π. χ. ἐπὶ τοῖς ὑστερισμοῖς καὶ ἄλλων νευρικῶν παθήσεων. Πρὸς ἀπαλλαγὴν ἀπὸ τοῦ Β. δεῖν νὰ καταπολεμηθῇ ἡ αἰτία αὐτοῦ. Καὶ ἐπὶ μὲν ἀπλοῦ καταρροῦ ἐπαρκεῖ συνήθως ἀνάπαυσις τοῦ ὄργανου, προφύλαξις ἀπὸ τοῦ ψύχους κλπ., ἐπὶ ἄλλων δὲ νοσημάτων ἀπαιτεῖται ἐιδικὴ τούτων θεραπεία. [ΒΙ.]

Βραδαῖζα, χωρίον τῆς ὑποδιοικήσεως Καστορίας τῆς Μακεδονίας, οἰκούμενον ὑπὸ 400 περίπου χριστιανῶν Ἀλβανῶν. [Ε.]

Βραδέτον, χωρίον τοῦ Ζαγορίου ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Ἰωννίνων, ἔχον 325 κατ. "Ελλήνας τῷ 1888. [Π.]

Βραδλέυος (Bradley) Ἰάκωβος, Ἑξάρχος Ἀγγλὸς ἀστρονόμος, γενν. τῷ 1692 καὶ ἀποθ. ὡς βασιλικὸς ἀστρονόμος τῷ 1762. Αἱ παρατηρήσεις τῆς θέσεως τῶν ἀστέρων τοῦ Β. εἶναι αἱ ἀρχαιόταται, ἀμιλλώμεναι κατὰ τὴν ἀκρίβειαν πρὸς τὰς νεωτέρας, ἐπαρκῶς δ' ἀκριβεῖς πρὸς διαφόρους καὶ σήμερον ἀστρονομικὰς ἐρευνας. Ὁ Β. ἀνεκάλυψεν ἐκ τῶν φαινόμενων μικρῶν ἐκτοπίσεων ἀπλανῶν ἀστέρων τὴν ἀποπλάνησιν τοῦ φωτός (βλ. λ.) περὶ τὸ 1727 καὶ τὴν λίκνισιν τοῦ ἄξονος τῆς γῆς τῷ 1717. [Δ.Κ.]

Βραδυδάμονα (Ζωολ.) (Tardigrades). Ταῖς τῶν κορχονοειδῶν συγγενευσσὰς πρὸς τὸ ἄκρον, τὰ ζῷα πᾶντα ἔχουσι σῶμα σκωληκοειδὲς καὶ ἐρπουσι βραδύτατα. Τὸ πρῶτον τοῦ σώματος αὐτῶν φέρει μυζήτηρα οὗ

προεξέχουσι δύο στυλοειδείς σιαγόνες. τέσσαρας δὲ βραχεῖς πόδας ἀπολήγοντας εἰς ἄγκιστρα. Τὰ Β βιβίσιν ἐντός τῶν βρυων τῶν φυκῶν, τῶν ὑδρορροῶν τῶν σταγῶν καὶ παρὰ τὰς ὄχθας τῆς θαλάσσης. Διακρίνονται κυρίως ἐκ τούτου, ὅτι ἔχουσι τὴν περιεργὸν ἰδιότητα, ὡς καὶ τὰ Τριχοφόρα, νὰ ἐπανερχῶνται διαδρεχόμενα εἰς τὴν ζωὴν, ἀφοῦ ἐπὶ μακρὸν χρόνον διετέλεσαν ἀπεξηραμμένα καὶ οὐδὲν παντελῶς διδόντα σημεῖον ζωῆς. [N.A.]

Βραδύγλωσσος λέγεται ἐν τῇ (αἰατικῇ) δὲ μετὰ δυσκολίας ἄλλοτε ἄλλης ἐκφράζων τὰς ἰδέας αὐτοῦ, κατὰ τὴν ἐκφράσιν τοιούτων εὐθιγοῖ καὶ αἱ λέξεις προφέρονται καλῶς καὶ ὀρθῶς, ἀλλ' ὑπάρχει δυσκολία τις μόνον εἰς τὴν διατῶν ὀργάνων τῆς λαλιᾶς ἐκφώνησιν τῆς φρασσεως ἢ τῶν λέξεων, γινομένην διὰ χρόνου μακροτέρου ἢ παρ' ἄλλοις εὐχερῶς λαλοῦσι. Τὴν τοιαύτην κατὰστασιν ἐξηγήτηρον διτιπῶς ἢ αἱ ἰδέαι ὑπαρχοῦσιν ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ καὶ ὁ Β. δὲν ἔχει τελειαν τὴν λειτουργίαν τῶν ὀργάνων τῆς λαλιᾶς. ὅτε ἡ κυρία ἔδρα τοῦ κεφαλοῦ εἶναι περιφερικὴ, ἢ τὸ ἐλαττωμα τῆς λαλιᾶς εἶναι δευτεροπαθὲς τῆς κυρίας αἰτίας εὐσεως ἐν τῷ νευρικῷ κέντρῳ δι' ἀτελή αὐτοῦ ἀνάπτυξιν, ὅτε καὶ αἱ ἰδέαι ἐλλείπουσιν ἢ εἶναι ἀτελεῖς, ἢ μετ' αὐτῆς καὶ τὰ πρὸς τὰ ὄργανα τῆς λαλιᾶς φερόμενα νεῦρα εἶναι πλημμελῶς πεπλασμένα καὶ πλημμελῶς ἔρα λειτουργοῦσι. Κατὰ τοῦτο ἡ αἰτία εἶναι κεντρικὴ, ἢ τοιαύτη κατὰστασις βελτιοῦται δι' ἐπιμόνου ἀσκήσεως καὶ προσηκούσης ἐκπαιδεύσεως ἐν καταλλήλοις ἰδρύμασι. [Σ.Μ.]

Βραδύποδα (Ζωολ.) (Bradypoda). Τὰ ζῶα ταῦτα, αποτελούμενα ὁμοιογένειαν τῶν νωθῶν θηλαστικῶν, ἔχουσι κεφαλὴν σφαιροειδῆ, τὰ πρόσθια μέλη μακρότατα, οὐρανὸν ἐλαχιστὸν ἢ ἐλλείπουσι, τὸ δὲ σῶμα κεκαλυμμένον ὑπὸ μακρῶν ξηρῶν τριχῶν. αἵτινες διδούσι τῷ καλυμμένῳ ζῳῳ μορφήν δέματος γόρτου. Τὰ Β. εἶναι νυκτόνομα, ἥσυχα καὶ ὀκνηρά, καὶ βιοῦσι ἐπὶ τῶν δένδρων τῶν παρθένων δασῶν τῆς Ν. Ἀμερικῆς, συνήθως δὲ κρέμνεται μόνον ἢ κατὰ ζεύγη ἀπὸ τῶν κλάδων τῶν δένδρων τὴν κεφαλὴν καὶ τὴν ῥάχιν ἔχοντα πρὸς τὰ κάτω, συγκρατούμενα δὲ δι' ἑνὸς ἢ δύο ποδῶν καὶ παραμένοντα ἀκίνητα ἐπὶ ὥρας ἐν στάσει περιεργοτάτῃ. Βραδέως προχωροῦσιν ἀπὸ κλάδου εἰς κλάδον, καὶ δὲν ἐγκαταλείπουσι τὸ δένδρον, παρὰ ἀφοῦ ἀποξυλώσῃ τοῦτο πύτων τῶν φύλλων καὶ καρπῶν. Ὡς καὶ νυκτὸς καθίσταται, ὥπως ζῶντο πύτων δὲ αἱ κινήσεις τῶν εἶναι βραδείαι. Μετὰ δαίνουσι ἀπὸ δένδρων εἰς δένδρον συγκρατούμενα ἀπὸ τῶν κλάδων καὶ μετ' ἐλάττωμα κατεργάμενα κατὰ γῆς. ἐν ἣ μετὰ μεγίστης δυσκολίας ἔνεκα τῆς διαθρίψεως τῶν ποδῶν τῶν δύνανται νὰ βαδίζωσι. Δύνανται νὰ ὑποφέρωσι ἐπὶ μακρὸν χρόνον τὴν πείναν καὶ δίψαν, ἀλλ'

οὐχὶ καὶ τὸ ψῆχος. Τίττονται ἐν μόνον νεογνὸν ὅπερ ἅμα γεννηθὲν συγκρατεῖται ἀπὸ τοῦ τραχήλου τῆς μητρὸς καὶ μεταφέρεται ὑπὸ τοῦ τῆς. Ἀμυνονται μετὰ μεγίστης ἀποθείας τὴν τροφήν λαμβάνοντες διὰ τῶν ποδῶν καὶ τῶν πορροῦν εἰς τὸ στῆμα. Τὰ γινώσκοντα τῶν Β. εἶναι Βραδύπους ὁ τριδῆς καὶ τετράδης τὴν φωνὴν τοῦ κοινῶς Ἀι-Ἀι καλούμενος, ὅστις ἔχει ἀνὰ τρεῖς ὀνυχας εἰς πάντας τοὺς ποδας, τραχήλου μακρὸν καὶ κυλινδρικόν, πρόσωπον σχεδὸν μέλαν καὶ μόνον περὶ τῶν ὀφθαλμῶν ὑπόλευκον, γυμνόν, τρίχας δὲ ἀρχόμενας ἀπὸ τοῦ μετώπου καὶ καταπιπτούσας περὶ τὸν τράχηλον, δδόντας δέκα ἀνὰ πέντε εἰς ἕκαστην σιαγόνα· τὸ χρώμα τοῦ εἶναι φαῖον ἢ πυρρὸν, μετὰ δύο μελαινῶν γραμμῶν κατὰ μήκος τῆς ῥάχιδος. [N.A.]

Βράδφορντ (Bradford). 1) Πόλις τῆς ἀγγλικῆς κομητείας Λαγκαστρίας, προάστειον τῆς Μαγγαστρίας· ἔχει 16 113 κατ. (1881).

2) Πόλις τῆς Ἀγγλίας, ἐν τῷ Δ. τμήματι τῆς κομητείας Ὑόρκης, ἀπέχουσα 49 χμ. ΝΔ τῆς πόλεως ταύτης καὶ 313 χμ. ΒΔ τοῦ Λονδίνου. ἔχει ἀνθρακωρυχεῖα, σιδηρουργεῖα, χυτήρια, κλωστήρια καὶ ὑφαντήρια ἐριουργῶν καὶ ἐν γένει ἀμικτὴν βιομηχανίαν. Κεῖται δὲ παρὰ τινα βραχίονα τῆς μεταξὺ Λονδίνου καὶ Λιθερπούλ διώρυγος· ἔχει 224 507 κατ. (1887).

3) Πόλις τῆς ἀμερικ. Συμπολιτείας ἐν τῇ κομητείᾳ Μ' Κῆν τῆς Πενσυλβανίας παρὰ τὸν Βουρφαλον καὶ τὸν σιδηρόδρομ. τοῦ Πιττ-βούργου. ἔχει μηχανουργεῖα, πηγὰς πετρελαίου καὶ 9 917 κατ. (1880). [Π.Π.]

Βράζδα. Χωρίον τῆς διοικήσεως Σκοπειῶν τῆς Μακεδονίας ἔχον 270 κατ. Βουλγάρους χριστιανούς. [Ε.]

Βραζζαβίλλη (Brazzaville). Σταθμός ἐν τῷ γαλλικῷ Κόγγῳ τῆς Δ. Ἀφρικῆς, παρὰ τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ εἰς τὸν Κόγγον ἐκβάλλοντος Στάνλεϋ Πούλ. [Π.Π.]

Βραζλάβ (Brazlaw). Πόλις τῆς εὐρωπαϊκῆς Ῥωσσίας, ἐν τῷ κυβερνείῳ τῆς Πόδοβλας, παρὰ τὴν ἀριστερὰν ὄχθην τοῦ Ν Βούργου. ἔχει 7 322 κατ. (1884). [Π.Π.]

Βράζος. Ποταμὸς τῆς Β. Ἀμερικῆς ἐν τῇ πολιτείᾳ τοῦ Τέξας, γινόμενος εἰς τὸν κόλπον τοῦ Μεξικοῦ μετὰ ῥοὴν 1350 χμ. Τὸ ὕψος τοῦ εἶναι βλαβερὸν εἰς τὰ κτήνη, ἔνεκα τῶν διαλελυμένων εἰς αὐτὸ ἀλάτων. Ὁ Β. εἶναι κατὰ μέρος μόνον πλωτός.

Βράθυ (Βοτ.). Κατὰ τὸν Διοσκορίδην, δύο εἴδη Ἀρκεούθου (βλ. λ.). [Θ.Χ.]

Βράθυος πόα. κορυφαῖος. θαλλοί (Herba Sabinae. Juniperus Sabina L.) (Φαρμακολ.). Αἱ τοῦ Β. κορυφαῖες ἐνεργοῦσι ἔλκρον αἰθέριον ἰσομερές τῷ τερεβινθιλικῷ καὶ ἔχον ἀκριβῶς οἶον καὶ τοῦτο φυσιολογικὰς ἰδιότητας. Ἐσὼ διδόμενον τὸ Β. ἐρεθίζει τὸν γασ-

στροεντερικόν σωλήνα καὶ τοὺς νεφροὺς μέχρι φλεγμονῆς κινδυνώδους καὶ ἐνεργαί δευτεροπαθῶς ἐπὶ τὴν μήτραν προκαλοῦν ἰσχυρὰν αὐτῆς συμφορὴν ὡς καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ἐν τῇ πυέλω ὁργάνων. Ἀπὸ τῶν ἀρχαίων χρόνων (Διοσκοριδῆς) εἶναι γνωστὸν ὡς ἐμμηνοχωγὸν καὶ ἐκδιολιόν, ἀλλὰ σήμερον δὲν εἶναι σχεδὸν ἐν χρήσει ἐν τῇ θεραπευτικῇ διὰ τὸ δυσμεταχειρίστον καὶ κινδυνώδες τοῦ φαρμάκου καὶ οἷτις ἡμέχρι τοῦδε πείρα ἐμαρτύρησεν ὅτι, ὅπου ἄλλα λογικότερα μέσα δὲν ἐθεράπευσαν τὴν ἀμηνόρροϊαν. οὐδὲ τὸ Β. ἴσχυσεν εἰς ἴσασιν τοῦ κακοῦ. Χρῶνται συχνὰ τῷ Β ὡς ἐκδιολιῶ καὶ σήμερον ἐπὶ ἐπὶ σκαπῶ ἐγκληματικῶ.

Ἐξωτερικῶς εἶναι εὐχρηστον τὸ αἰθ. ἔλαιον εἰς καθαιρέσιν κονδυλωμάτων, καὶ τὸ ἐκχυλίσμα μετὰ κηραλοιφῆς εἰς διατήρησιν τῆς ἐμπυρσεως ἐκδορῶν κλ. Ἰσχυρὸς δὲ δίδεται τὸ Β. εἰς κόπιν ἢ εἰς ἔγχυμα ἀπὸ 1/2—20 σιτ. δι' ἡμέρας, καὶ εἰς ἐκχύλισμα ἀπὸ 1—4 σιτ. (Β.Π.)

Βραΐλα ἢ Βραϊλάρ. Πόλις τῆς Ῥωμοσύας (ἴσως ἡ ἀρχαία Περισθαβία), ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὀχθῆς τοῦ Δουναβίου. ἀπέχουσα 150 χμ. ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν αὐτοῦ. Ἐν τῶν πρώτων ἐμπορικῶν κέντρων τῆς χώρας, διὰ δὲ τὴν σιτεμπορίαν τὸ σπουδαιότατον, καίτοι τελευταίως ἡ προσάρτησις τῆς Δοβρουσσας καὶ ὁ σιδηρόδρομος τῆς Κωνσταντίας ἡλάττωσαν κατὰ τι τὴν σπουδαιότητά του. Ἐχει 32 000 κατ. Ἐν Β. ὑπάρχει μία τῶν ἀνθηροτέρων ἐν Ῥωμοσύνῃ ἑλληνικῶν κοινοτήτων, ἔχουσα ὠκεῖστον ναόν, σχολεῖον ἀρρένων καὶ παρθεναγωγεῖον. — Σταθμὸς σιδηροδρ. καὶ πρωτ. τοῦ ὁμων. νομοῦ. (Π.Π.)

Βράϊλας (Πέτρος Ἀρχιμῆδης Β. Ἀρμενῆς), Ἕλληνας ἐπιστήμων, πολιτικὸς ἀνὴρ καὶ φιλόσοφος. Ἐγενήθη ἐν Κερκύρᾳ τῷ 1812, φοιτήσας δ' ἐν τοῖς γυμνασίοις Βοωνίας καὶ Γενεύης, ἐσπούδασεν ἔτα τὰ νομικὰ γενόμενος διδάκτωρ ἐν Παρίσις, ὅπου καὶ περὶ τὴν φιλοσοφίαν εἰδικῶς ἡσχολήθη ἀκροασθεὶς τοῦ πολλοῦ Cousin. Ἐπανελθὼν εἰς Κέρκυραν καθ' ἣν ἐποχὴν ἡ Ἑπτανήσος διετέλει ἐνὶ ὑπὸ τὴν ἀγγλικὴν προστασίαν (1835), συνετάχθη τῇ μερίδι τῶν συνταγματικῶς ἐλευθερίας ζητούντων διορισθεὶς κατ' ἀρχὰς εἰς δημοσίας θέσεις ἀφιερωθὲν ἀπὸ τοῦ 1842 ἐπὶ πολλὰ ἔτη ἀποκλειστικῶς εἰς μελέτας φιλοσοφικὰς καὶ ἐγραψε πλείστας πραγματείας. Τοῦ πολιτικοῦ του σταδίου ἤρξατο ὁ Β. τῷ 1848, ὅτε μετὰ τὴν γαλλικὴν ἐπανάστασιν ἤρξατο καὶ ἐν Ἑπτανήσῳ ζωηρότερα κινήσεις πρὸς ἐπίτευξιν συνταγματικῶν ἐλευθεριῶν ἀναδειχθεὶς δὲ κορυφαῖος τῶν μεταρρυθμιστῶν, οἵτινες ἐπεδίωκον τὴν δι' ἡπίων ἐνεργειῶν ἄρσιν τῶν πρὸς ἐπίτευξιν τῆς μετὰ τῆς Ἑλλάδος ἐνώσεως τῆς Ἑπτανήσου κοινωμάτων, ἐξέδιδεν ἀπὸ τοῦ Ἰανουαρίου 1849

ἑλληνιστὶ καὶ γαλλιστὶ τὴν «Πατρίδα» δι' ἧς πρῶτος ἠγωνίσαστο ὑπὲρ καθιερώσεως τῆς ἑλληνικῆς ὡς ἐπισήμου τοῦ κρατοῦς γλώσσης. Τῷ 1852 ἐξελέγη βουλευτὴς καὶ πρόεδρος τῆς βουλῆς. Τῷ δὲ 1854 διωρίσθη καθηγητὴς ἐν τῷ Ἰονίῳ πανεπιστημίῳ ἐνθα ἐπὶ διετίαν ἐδίδαξε τὴν φιλοσοφίαν καὶ τὴν ἱστορίαν αὐτῆς. Τῷ 1858 ἐγένετο γραμματεὺς τῆς γερουσίας ἐν τῷ οἰκονομικῷ τμήματι, ὡς τοιοῦτος ἐκπροσωπῶν καὶ τὴν γερουσίαν ἐν τῇ βουλῇ. Τῷ δὲ 1862 μετὰ τὴν προσάρτησιν καὶ Ἑπτανήσου εἰς τὴν Ἑλλάδα, εἰς τὸν Β. ἐπετράπη ἡ πρὸς τὸν ἑκτακτὸν ἀπεσταλμένον τῆς ἑλλήν. κυβερνήσεως Θρασ. Ζαΐμην παράδοσις τῶν ἀρχείων, σκευῶν καὶ ἐπιπλῶν τοῦ Ἰονίου κράτους. Μετὰ τὴν ἐνωσιν μεταδῶς εἰς Ἀθήνας πρὸς ὑποστήριξιν τῶν δικαίων τῶν τῆς πόλεως συμπολιτῶν του, ἀποκλεισθέντων τῆς Ἑθνικῆς Συνελεύσεως ἅτε πλειονοψηφιστῶν τῶν τῆς ἐξοχῆς. ἐπανελάθεν ἐκεῖ μετὰ τοῦ Α. Ρ. Παγκαδῆ τὴν διακοπεῖσιν ἐκδοσιν τῆς ἐφημερίδος τοῦ «Ἑλλάδος», ἐκδιδομένης πρότερον ἐν Κερκύρᾳ καὶ γραφομένης ἑλληνιστὶ καὶ γαλλιστὶ. Τῷ 1865 ἀνεδείχθη σύμβουλος τῆς Ἐπικρατείας καὶ κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος ἐπὶ τῆς πρωθυπουργίας Κουμουνδούρου ὑπουργὸς τῶν ἐξωτερικῶν. Τῷ δὲ 1867 διωρίσθη πρεσβευτὴς ἐν Λονδίνῳ καὶ διετέλεσε τοιοῦτος μέχρι τῆς κατὰ τὸ 1873 προσωρινῆς καταργήσεως τῶν πρεσβειῶν ὡς πρεσβευτὴς εὐρισκόμενος ἐν Λονδίνῳ εὐθὺς μετὰ τὴν ἐκρήξιν τῆς Κρητικῆς ἐπανάστασεως τοῦ 1866 πολλὰς προσήνεγκεν εἰς τὸ ἔθνος ὑπηρεσίας ποικιλοτρόπως ἐνεργῶν καὶ δημοσιεύσας πλείστα ἄρθρα ἐν τῷ «Χρόνῳ», δι' ὧν ὑπερήρτισε τὴν πολυπαθὴ νῆσον καὶ καθόλου τὰ ἑλλήν. συμπερόντα. Τῷ 1874 διωρίσθη πρεσβευτὴς ἐν Πιερρουπόλει, τῷ δὲ 1879 μετὰ τοῦ Ἀνδρέου Κουντουριώτου ἀντιπρόσωπος τῆς Ἑλλήν. Κυβερνήσεως πρὸς διακανόνισιν τοῦ μετὰ τῆς Τουρκίας ζητήματος τῆς ἐπεκτάσεως τῶν ἑλλήν. συνόρων καὶ ἀπῆλθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν. Ἀποτυχούσης ὁμῶς τῆς συνεννοήσεως ἐκείνης ὁ Β. τῷ 1880 παρέστη ὡς ἀντιπρόσωπος τῆς ἑλληνικ. κυβερνήσεως ἐν τῷ Βερολινεῖῳ Συνεδρίῳ. Μετὰ δὲ τοῦτο διωρίσθη πρεσβευτὴς ἐν Παρίσις καὶ τῷ 1882 ἐν Λονδίνῳ. Ἐν τῷ ὑπουργικῷ ταύτῳ διατέλῳν ἀπεβίωσε τὴν 15 Σεπτεμβρίου 1884, ἐτάφη δ' ἐν Λονδίνῳ, ἀλλὰ μετ' ἐλίγους μῆνας ὁ νεκρὸς του μετεκομίσθη καὶ ἐτάφη ἐν Κερκύρᾳ.

Καθ' ὅλην τὴν μακρὰν ταύτην πολιτικὴν σταδιοδρομίαν ὁ Β. ἐξηκολούθησε τὰς ἐπιστημονικὰς αὐτοῦ μελέτας, ὧν καὶ μέλος πλείστων ἐπιστημονικῶν ἐταιριῶν. ἐκ δὲ τῶν συγγραμμάτων αὐτοῦ ἀναιρέομεν τὰ ἑξῆς. «Τῶν πρώτων ἰδεῶν καὶ ἀρχῶν δοκίμιον» (Κέρκυρα 1851), «Θεωρητικῆς καὶ πρακτικῆς φιλοσοφίας στοιχεῖα» (Κέρκυρα 1863), «Περὶ ἱστορικῆς ἀποστολῆς τοῦ Ἑλληνισμοῦ» (Κέρκυρα

1872), «Περὶ Θεοῦ, ψυχῆς καὶ ἠθικοῦ νόμου» δημοσιευθὲν ἐν τῇ «Ἑστία» (1877) καὶ ἰδίᾳ τῷ 1879 ἐν Κωνσταντινουπόλει. Πλὴν τούτων ἐξεδόθησαν πλείστα ἀναγνώσματα αὐτοῦ καὶ πραγματεαὶ καὶ μεταφράσεις φιλοσοφικῶν πραγματειῶν τοῦ A. Fouillée καὶ τοῦ G. Fergusson Bowen «περὶ Ἰθακῆς» (Ἀθήναι, 1889). Ἐν τοῖς φιλοσοφικοῖς τοῦ ἔργοις ὁ B. δὲν ἀνέπτυξεν ἴδιον σύστημα, ἀλλ' ἠκολούθησε τὴν ἐκκλητικὴν ὁδὸν ἣν ὁ Cousin ἐχαραξέ, θεωρῶν τὴν φιλοσοφίαν ἀχώριστον τῆς θρησκείας καὶ ἐν πολλοῖς ὑπηρετοῦσιν ταυτῇ. Ἐν τοιοῦτῳ δὲ πνεύματι ἐξελλήνισε τὰς «Φιλοσοφικὰς περὶ Χριστιανισμοῦ μελέτας» τοῦ Auguste Nicolas συνεργασθεὶς ἐν τῷ α' τόμῳ μετὰ τοῦ Ἀνδ. Μαυρομμάτη. Διαπύρος δ' ὢν καὶ τῆς ποιήσεως λάτρης συνέθετο ἰταλίστι φῶδας τινὰς καὶ ποιήματα ἰδ. Ἀττικ. Ἡμερολ. 1875). Περὶ δυσμᾶς δὲ τοῦ βίου εἰσῆγγεσι καὶ χρηρῆσι τοῦ Κωνστ. Ζάππα ἐ-γραψέ καὶ ἐξέδωκε τὸ ὑστάτον ἔργον τοῦ ἐπιγραφόμενον «Φιλοθεοῦ καὶ Εὐγενίου ἐπιστολαί, ἧτοι συντομὸς περὶ ψυχῆς καὶ Θεοῦ διδασκαλία» (Ἀθήναι 1881), ἐν ᾧ ὁ Φλόθεος, γέ-ρων σοφὸς καὶ πολυπείρος διδάσκει τὸν Εὐ-γένιον, νέον χαθὲν τὴν ψυχὴν ἐπιπολεῖως δ' ἐπηρεαζομένην ἐκ τῶν ὕλιστικῶν δοξασίων, ἀ-νατρέπων δι' ἐπιστημονικῶν ἐπιχειρημάτων τὰ τοῦ ὕλισμοῦ καὶ ὑποστηρίζων τὴν ὑπερβίον Θεοῦ καὶ ψυχῆς ἀθανάτου. Περὶ τοῦ B. ἐγρά-φον ἐν τοῖς ἔργοις αὐτῶν ὁ Α. Σ. Προκίνης (Βιογραφικὰ Σχεδάρια τῶν ἐν τοῖς γράμμασι διαπρεφάντων Κερκυραίων, τεύχος Α', Κέρκ. 1877), ὁ Σ. δὲ Βιζῆς (ἐν Παραρτήματι «Κυ-ψέλης», φυλλ. 26. Θ' 1884) καὶ Α. Σ. Προκίνης.]

Βραζιλιανόν. Χωρίον τῆς ὑποδιοικήσεως Πριλάπου τῆς Μακεδονίας, οἰκούμενον ὑπὸ 250 περίπου μουσουλμάνων καὶ χριστιανῶν Βουλγάρων. [Ε.]

Βράιτ (John Bright). Διάσημος Ἀγγλος πολιτικὸς ἀνὴρ, γνωστὸς ὡς ἀρχηγὸς τοῦ λεγ. Μαχικεστρινίου κόμματος. Ἦγεν τῷ 1811 ἐν Γρήνδλιν. Καταγινόμενος δὲ νέος ἔτι εἰς μελέτας δημοσιολογικὰς, διεκρίθη ἡδὲ ἀπὸ τοῦ 1838 ἀναλαβὼν τὴν ἀρχηγίαν τῆς Anti cornlaw-league (βλ. λ.), καὶ ἔκτοτε πάντοτε ἔμεινε πιστὸς εἰς τὰς ὑπερ τῆς ἐλευθερίας τοῦ ἐμπορίου ἀρχὰς του. Ἀπὸ τοῦ 1848 ἀπετέλει μέλος τῆς ἀγγλ. Βουλῆς φημιζέμε-νος ὡς γλαφυρωτάτος καὶ δεινότατος ῥήτωρ. οὐ μόνος ὁ Γλάδστον ὡς ὑπερτερεῖ. Ἐπὶ τινι καιρῷ ἦτο καὶ μέλος τοῦ ὑπουργείου (1868—70 καὶ 1880—2). Κυρίως ὁμῶς περιώνυμον κατέστησαν τὴν B. αἱ πολυεπεῖς ἐνεργεῖαι καὶ ἀνένδοτοι προσπάθειαι αὐτοῦ πρὸς ὑπεράσπι-σιν τῶν δικαίων τῶν ἐργατικῶν τάξεων καὶ μεταρρυθμίσιν τῶν διεπνόντων τὴν ἐν ταῖς βου-λαῖς ἀντιπροσωπεῖαν τοῦ λαοῦ νόμων. Οἱ λό-γοι του ἐξεδόθησαν 1867—9 εἰς 4 τ. [Β.Ε.]

Βράϊτον (Brighton). Πόλις τῆς Ἀγγ-λίας, ἐν τῇ κομητείᾳ τοῦ Σούσεξ ἀπέχουσα 80 χμ. πρὸς Ν τοῦ Λονδίνου. μεθ' οὗ συνδέε-ται διὰ σιδηροδρόμου. Κεῖται κατὰ τὴν μυχὸν κόλπου τινὸς τῆς Μαργῆς, ἀπέναντι τῆς Διεπ-πῆς. Πραισιτατὴ πόλις ἐκτετατομένη γραμικώτατα παρὰ τῇ θαλάσῳ ἐπὶ μῆκ. 4 χμ. μετὰ λαμπρῶν κτιρίων· ἔχει δὲ καὶ ἀνακτορον, κατὰ ῥυθμὸν ἀντιοικόν, καλούμενον Περιπτερον τοῦ Γεωρ-γίου Δ'. ὅστις καταστήσας αὐτὸ θερμὴν διαμ-νὴν του, συνετείνεν ὅπως γείνη τὸ B. ἀπὸ ἀλυστικῶν χωρίων θελκτικὴ πόλις. Σήμερον δὲ εἶναι τὸ B. τὸ μᾶλλον συγκαζόμενον διὰ τὰ θαλάσσια λουτρά μέρους τῆς Ἀγγλίας. Κατοί-κους ἔχει 114 672 (1885) [Π.Π.]

Βραϊττσινον. Χωρίον τῆς ὑποδιοικήσεως Πρεσπῶν τῆς Μακεδονίας, οἰκούμενον ὑπὸ 200 περίπου βουλγαροφώνων χριστιανῶν. [Ε.]

Βραϊτχάουπτ (Äy. Φρειδ. Breit-haupt). Διαπρίπτης δρυκολόγος γεννηθεὶς ἐν Προϋττέσλιν τῷ 1791. Μετὰ τὰς ἐν Ἰένῃ σπουδὰς αὐτοῦ θεωρίσθη καθηγητὴς ἐν τῇ μεταλλευτικῇ ἀκαδημίᾳ τῆς Φρειδεργῆς (ἐν Σαξονίᾳ) ἐν ᾗ διέπρεψεν, ἐκδούς πολλὰ δρυ-κτογνωστικὰ καὶ κρυσταλλογραφικὰ συγγράμ-ματα. Ἀπέθ. ἐν Φρειδεργῇ τῷ 1873. [Κ.Μ.]

Βραϊτχουπιτίης (Antimonic-kei). Ὅρυκτον τοῦ βασιεξαγώνου συστήματος ἔχον σκλ. 5, εἰδ. βάρ. 7,5, 7,6 καὶ χρομὰ χαλκίχρουν. — Εἶνε ἐνώσις αντιμονίου καὶ νι-κελίου, ἐν ᾗ 28,88 νικελιον καὶ 67,12 αντι-μόνιον. Ἐπὶ ἄνθρακος πυρρῶμενος δίδει ἐπ' ἀν-θρακῇ ἀντιμονίου, ὑπὸ βασιλικοῦ θ' ὕδατος ἀπορ-ρυσσάσθαι ταχέως καὶ ἐντελῶς. [Κ.Μ.]

Βρακεδουσίτης (Brackebushit). Ὅρυκτον ὁμοιάζον τῷ δεκασίτι καὶ συνιστάμενον ἐκ βανιδινίου καὶ διαφόρων μεταλλῶν, (χαλκοῦ, μολύβδου, ψευδαργύρου, μαγγανίου). [Κ.Μ.]

Βρακτεῖται. Ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦτο οἱ νεώτεροι νομισματολόγοι ἀναγραφουσὶν εἶδος νομισμάτων χρυσῶν ἢ ἀργυρῶν λίαν δὲ λεπτῶν, ἐφ' ὧν ἐνετυπώτο ἡ εἰκὼν ἐκ τοῦ ἐνὸς μένου μέρους φαινομένη διὰ τὴν λεπτότητα τοῦ νομί-σματος ἀμφοτέρωθεν, ἐνθεν μὲν εἰσέχουσα εἰς τὸ μέταλλον, ἐνθεν δ' ἐξέχουσα. Κατὰ τὸν μεσαιωνὰν ἡ χρῆσις τῶν B. ἦν λίαν διαδεδομένη ἐν Γερμανίᾳ καὶ ταῖς Σκανδιναυικαῖς χώραις. Καίτοι δὲ ὑπ' οὐδενὸς τῶν ἀρχαίων συγγρα-φῶν ἀναφέρονται, εἶνε ὁμῶς γνωστὸν ὅτι καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἦσαν ἐν χρῆσει, καθότι ἐν Ἀθήναις ἐντὸς τάφων ἀνευρέθησαν H. χρυ-σοί, ἐφ' ὧν εἰκονίζεται γλαυξ, βάρος δ' ἔχον-τας τὸ τῶν ἀρχαίων νομισμάτων ἧτοι κίμωδ-λου χρυσοῦ, στατήρας κτλ., καὶ ἄρα προφανῶς χρησιμεύοντες ὡς νομίσματα. Γνωστοί ἐπίσης εἰσὶν ἀργυροὶ B. τῆς Τενεδου καὶ τῆς Δήλου,

έχοντες θάρος άκριδώς τὲ τῶν νομισμάτων τῶν νῆσων τούτων.

Βραμάντης (Bramante) Περιφημος Ἰταλὸς ἀρχιτέκτων καὶ ζωγράφος καὶ ὁ διασημότερος τῆς ἐποχῆς τού. γεννηθεὶς 1444 ἐν Μόντε-Λαβραλδῶ τοῦ δουκατοῦ Οὐρβίνου, ἀποθ. ἐν Ῥώμῃ 1514. Τὰ πρῶτα του ἔργα ἐν τῇ ζωγραφικῇ καὶ τῇ ἀρχιτεκτονικῇ ἐποίησεν ἐν Μιλάνῳ, ὅπου κατεσκεύασε καὶ τὸ ἱερὸν τοῦ ναοῦ τῆς Παναγίας delle Grazie. Μεταθὰς εἶτα εἰς Ῥώμην ἐδοξάσθη ὡς ἀρχιτέκτων πλὴν ἄλλων δ' ἔργων, συνέδεσεν ἐντολῇ τοῦ Πάπα Ἰουλίου τοῦ Β' τὸ Βατικανὸν μετὰ τοῦ κήπου τοῦ Belvedere καὶ ἐξετέλεσε τὰ προκαταρκτικὰ σχέδια τοῦ ναοῦ τοῦ Ἁγ. Πέτρου. Διὰ τοῦ Β. ἡ ἀρχιτεκτονικὴ τῆς ἀναγεννήσεως ἐφάσταν εἰς τὸ ὕψιστον τῆς τελειότητος αὐτῆς. [Μ.Γ.]

Βράμς (Ιωάννης Brahms), εἰς τῶν διασημωτέρων συγγρόνων μουσουργῶν, γενν. 1833 ἐν Ἀμβούργῳ. Νεωτάτος ἐτι (1853) σχετιθεὶς μετὰ τοῦ Ῥόβερτου Σχούμαν ἐξετιμήθη ὑπὸ τούτου μεγάλως καὶ ταχέως ἐγενετο διὰ τῶν συνθέσεων του γνωστὸς καθ' ἅπασαν τὴν Γερμανίαν. Ἀπὸ τοῦ 1862 ζῇ ἐν Βιεννῇ, ὅπου διηρῶσεν ἐπὶ τινα χρόνον τὰς συναυλίας τῆς Φιλαρμονικῆς Ἑταιρίας. Αἱ συνθέσεις του εἶναι πολυαριθμοὶ ἀναφερόμεναι εἰς ἅπαντα τὰ εἶδη τῆς φωνητικῆς τε καὶ τῆς ὀργανικῆς μουσικῆς, ὡς ἀπαράμιλλον δ' ἔργον του θεωρεῖται τὸ γερμανικὸν Requiem. Ὁ Π. ἔχει διὰ τὴν πρωτοτυπίαν τῶν συνθέσεών του, ἐν αἷς ἰδιὰ θαυμάζεται ἡ εὐστοχος χρῆσις τῆς ἀντιστιθῆς (contrapunto). [Μ.Γ.]

Βρανᾶς. Χωριον τοῦ δήμου Μαραθῶνος, ἀπ' οὗ ἀπέχει ΝΔ 1 ὥρ. Κᾶτ. 68. Κεῖται ἐπὶ ὁρίωντος καὶ παρὰ τὴν ὁχθὴν ῥυακὸς τινος, ὅστις κατέρχεται ἐκ τῆς ὕψλης παραγῶς Ῥαπιντόπης αποτελουμένης ἐκ τῶν ὀρέων Ἀφορισμοῦ, Πεντέλης καὶ Ἀργαλικίου. Ἐπὶ τοῦ Ἀφορισμοῦ διακρίνονται εἰσέπεια Μ ἂ ν δ ρ α τῆς Γ ρ ἂ ν α ς καλουμένα, ὡσαύτως καὶ ἐπὶ τοῦ ὄρους Κοτρώνι, ἀποδιδόμενα εἰς τὴν ἑπαυλιν Ἠρώδου τοῦ Ἀττικοῦ. Κατὰ τινὰς ὁ Β. κεῖται ἐπὶ τῆς ἀρχαίας πόλεως Μαραθῶνος, κατὰ δὲ τὴν πιθανωτέραν γνώμην ἐπὶ τῆς θέσεως τοῦ ἀρχαίου δήμου Προβαλίνθου.

Βρανδεμβούργον (Brandenburg). 1) Μία τῶν 12 μεγάλων ἐπαρχιῶν, εἰς ἃς διαιρεῖται ἡ Πρωσσία καὶ πυρὴν τοῦ βασιλείου τούτου. Συνορεύει Δ πρὸς τὸ Ἀγγλτ καὶ τὸ Ἀννόδερον, Ν πρὸς τὸ βασιλεῖον τῆς Σαξονίας καὶ τὴν ὁμώνυμον πρωσσικὴν ἐπαρχίαν, Δ πρὸς τὴν Σιλεσίαν καὶ τὸ Πόζεν καὶ Β πρὸς τὸ Μεκλεμβούργον καὶ τὴν πρωσσικὴν Πομερανίαν. Ἦχει ἐμβαδὸν 39,834,31 τχμ., 135 πόλεις καὶ πλεῖστα χωρία. κατ. 2 542 401 (1890) διαμεικτομένους κατὰ τὸ πλεῖστον,

Περιλαμβάνει δὲ τὴν ἀρχαίαν Μαρκίαν τοῦ Βρανδεμβούργου, πλὴν τῆς Παλαιᾶς Μαρκίας, αποτελούσης νῦν μέρος τῆς πρωσσικῆς ἐπαρχίας Σαξονίας, καὶ τινα τμήματα τῶν ἐπαρχιῶν τοῦ Πόζεν, τῆς Σιλεσίας καὶ τῆς Μισνίας. Διαιρεῖται εἰς δύο διοικ. περιφέρειας ἡ κυβερνεῖα, τὴν τοῦ Πότσδαμ πρὸς Δ καὶ τὴν τῆς Φραγκοφούρτης πρὸς Δ. Ἡ μὲν πρώτη περιλαμβάνει τὰς Μαρκίας τοῦ Πριγκιτς καὶ τοῦ Οὐλερ καὶ τὴν Μέσση Μαρκίαν ἡ δὲ δευτέρα τὴν Νέαν Μαρκίαν. Κυριώτεραι πόλεις εἶναι: ἐν μὲν τῇ περιφερείᾳ τοῦ Πότσδαμ, ἡ πρωτ. αὐτῆς τε καὶ τοῦ βασιλείου, τὸ Κερολίνον μετὰ τοῦτο δὲ, τὸ Πότσδαμ, τὸ Σπάνδαυ, τὸ Βρανδεμβούργον, τὸ Καρλσπερδούργον, τὸ Πρεντσλαου καὶ τὸ Νέον Ρουπκίνον ἐν δὲ τῇ περιφερείᾳ τῆς Φραγκοφούρτης ἡ Φραγκοφούρτη, τὸ Γούδεν, τὸ Κυστρίν, ἡ Λανδσερίχη, τὸ Κόττους, τὸ Ζύλλιχαου καὶ ἡ Λύμπεν. Τὸ ἔδαφος εἶναι πεδινὸν καὶ ἀμυδρὸς χάρις ὅμως εἰς τὴν ἔκτακτον καλλιέργειαν παραγεῖ προΐοντα τινὰ καὶ ἔχει καλὰς βοσκάς. Οἱ κυριώτεροι τῶν ποταμῶν τῆς ἐπαρχίας ταυτῆς εἶναι ὁ Οὐδερ, ὁ Νέτσας, ὁ Φινὸς, ὁ Νέισσας, ὁ Ἐλδὰς, ὁ Χαβέλ, ὁ Δόσας, ὁ Ῥήν καὶ ὁ Σπρέας· ἔχει δὲ πολλὰς λίμνας, σχηματιζόμενας κυρίως ὑπὸ τοῦ Χαβέλ, ὧν σημαντικώτεραι εἶναι αἱ τοῦ Σδῆλοχ, τοῦ Μούγκελ καὶ τοῦ Ρουπκίνου, καὶ πολλὰς διωρυγὰς. Ἡ βιομηχανία ἐν αὐτῇ εἶναι λίαν ἀνεπτυγμένη καὶ ζωηρά, ἐφείλεται δὲ κυρίως εἰς Γαλλοὺς πρόσφυγας καταφυγόντας ἐκεῖ μετὰ τὴν ἀνάκλησιν τοῦ διατάγματος τῆς Νάντης. Τὸ ἐμπόριον αὐτῆς εἶναι ἀκμαϊότατον, βοηθούμενον ὑπὸ τῶν εἰς μέγιστον βαθμὴν ἀνεπτυγμένων μέσων τῆς συγκοινωνίας, ἡ δὲ ἀνάπτυξις τῶν μέσων τῆς ἐκπαίδευσως ἐν αὐτῇ ἔκτακτος. — Ἡ χώρα αὕτη κατὰ τοὺς πρώτους χρόνους τοῦ Χριστιανισμοῦ κατεκείτο ὑπὸ Σουηθῶν. Κατέκλυσαν δ' εἶτα αὐτὴν οὖλα πολλὰ τοῦ Βερρᾶ, ἰδιως σλαυικά, ἅτινα ὅμως πάντα ὑπέκυψαν εἰς Κάρολον τὸν Μέγαν τῷ 789. Μετὰ πολλὰς περιπετείας τῆς χώρας ἀνηγερθεῖς τῷ 1324 Μαρκίων τοῦ Β. Λουδοβίκος ὁ υἱὸς τοῦ αυτοκράτορος Λουδοβίκου τοῦ Δ' (τοῦ Βαυαρῶ). Τῷ δὲ 1411 ἡγεμὼν αὐτοῦ ἀνεγνωρίσθη Φρειδερίκος ὁ Χοεντςόλλερν, Βουργράβος τῆς Νυρεμβέργης, λαβὼν τῷ 1415 τὸν τίτλον ἐκλέκτορος ὡς τοιοῦτος δ' ἀνεγνωρίσθη ἐπίσημος καὶ ὑπὸ τῆς ἐν Κωνσταντίᾳ συνόδου (1417) ὑπὸ τὸ ὄνομα Φρειδερίκος Α'. Ἐκτοτε ἡ ἱστορία τοῦ Β. ταυτίζεται μετὰ τῆς τῆς Πρωσίας.

2) Πόλις τῆς Πρωσίας, πρωτ. τῆς περιφέρειας Βεστχάφελλάνδης τοῦ Πότσδαμ. Κεῖται παρὰ τὰς ὁχθας τοῦ Χαβέλ. Ἦχει ἐκπαιδευτικὰ καὶ φιλανθρωπικὰ καταστήματα, λύκειον λεγόμενον τῶν ἱ π π α τ ὶ ν, σωφρονιστήριον, βιομηχανικὰ καταστήματα καὶ 33 129 κατ. (1885). Ἡ πόλις αὕτη εἶναι τὸ παλαιὸν

Βρανναδόρες (πύλεις τοῦ Βρέννου), κυριευθὲν τῇ 928 ὑπὸ Ἑρρίκου τοῦ Δ', [Π.Π.]

Βράνδεις (Χριστιανὸς Αὐγουστος Brandis), Φιλόσοφος Γερμανὸς διακρίθεις διὰ τὰς ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς Ἑλλ. φιλοσοφίας ἐργασίας τοῦ. Ἔγεν. τῇ 1790 ἐν Ἰλδερτχαϊμ, ἐσπούδασε δ' ἐν Κιέλφ καὶ Γοτίγγη. Ἐντέλλη τῆς Ἀκαδημίας τῶν Ἐπιστημῶν ἠτχληθῆ ἀπὸ τοῦ 1819 μετὰ τοῦ Έρμαν Βέκερ εἰς συλλογὴν ὅλης διὰ τὴν μεγάλην κριτικὴν ἐκδοσὶν τοῦ Ἀριστοτέλους, ἥτις ἐγένετο τῇ 1831—36 (Περὶ 4 τομ.), ἐπισκερθεὶς πρὸς τοῦτο τὰς κυριώτερας βιβλιοθήκας Ἰταλίας, Γαλλίας καὶ Ἀγγλίας. Τῷ 1821 διορίσθη καθηγητὴς ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῆς Βόννης, ὡς τοιοῦτος δ' ἐξέδωκε τὰ Μεταφυσικά τοῦ Ἀριστοτέλους (Τομ. Α' 1823), Scholia in Aristotelem (1836) καὶ Scholia Graeca in Aristotelis Metaphysica (1837). Μετὰ τοῦ Ἰησοῦ διηθῆνα (1827—30) τὸ Rhein. Museum f. Philologie κτλ. Τῇ 1837 προσκλήθειν εἰς Ἑλλάδα ἔμεινεν ἐπὶ τριετινὴν ὡς ὑπουργικὸς συμβουλος, τῇ δὲ 1842 ἐξέδωκε τὰς Mittheilungen über Griechenland (3 τομ. Λψ.). Τα σπουδαιότερα ὅμοιος τῶν ἔργων τοῦ εἶναι τὰ Handbuch der Geschichte der Griech. u. Röm. Philosophie (3 τομ. Βερολ. 1835, 66) καὶ Gesch. der Entwicklung der Griech. Philosophie (2 τομ. Βερολ. 1842—61). Ἀπεθ. ἐν Βοννῇ τῇ 12/21 Ἰουλ. 1867.

Βρανδισίτης, Ὅρακτὸν ἐμοιᾶζον κρυσταλλογραφικῶς καὶ χημικῶς πρὸς τὸν κλίνοτονίτην (βλ. λέξ.). [Κ.Μ.]

Βράνδον (Brandon), 1) Πόλις τῆς ἀγγλ. κομητείας Δούρχαμ, ἔχουσα 10850 κατ. (1881). 2) Πόλις τῆς ἀμερ. Συμπολιτείας ἐν τῇ πολιτείᾳ Μισισσιππη, πρωτ. τῆς κομητείας Ραγκλιν, ἔχουσα σχολὴν τῶν Μεθοδιστῶν Ἰερὺ τῇ 1841 μετὰ 6 διδασκάλων καὶ 170 φοιτητῶν. Κάτ. 2000. 3) Πόλις τοῦ Καναδά ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Μκντόβας, 4000 κατ. 4) Ἀρχιεπίσκοπος ἐκ 12 ἀκατοικητῶν κοραλλιονήσιων τῆς Α. Ἀφρικῆς, ἀνήκον εἰς τὴν Ἀγγλίαν [Π.Π.]

Βράνδου (Brandy ἀγγλ.) καλοῦνται ἐν Ἀγγλίᾳ γενικώτερον τὰ οἶνοπνευματώδη ποτὰ, οἷον κονιάκ κλπ. [Ο.Α.Ρ.]

Βρανέδτς, Χωρίον τῆς διοικήσεως Μοναστηρίου τῆς Μακεδονίας, οἰκούμενον ὑπὸ 230 περίπου βουλγαροφώνων χριστιανῶν. [Ε.]

Βρανέζι, Χωρίον τοῦ δήμ. Ὁρχομενοῦ τῆς Λεβαδείας. Κάτ. 278. [Π.]

Βρανέσττς, Χωρίον τῆς ὑποδιοικήσεως Κερτσόβου τῆς Μακεδονίας, οἰκούμενον ὑπὸ 250 περίπου Βουλγάρων χριστιανῶν. [Ε.]

Βράντα, Χωρίον τῆς ὑποδιοικήσεως Δεμίρ-χισσάρ τῆς Μακεδονίας, ἔχον ὡς 400 κατ. Βουλγάρους χριστιανούς. [Ε.]

Βρανένστς, Χωρίον τῆς διοικήσεως

Μοναστηρίου τῆς Μακεδονίας οἰκούμενον ὑπὸ 400 περίπου βουλγαροφώνων χριστιανῶν. [Ε.]

Βρανίστα, 1) Χωρίον τῆς ἐπαρχίας Αὐλώνας τοῦ βιλαετίου Ἰωαννίνων, ἔχον 900 κατ. Ἀλβανούς μουσουλμάνους. [Π.]

— 2) Χωρίον τῆς ἐπαρχίας Κονίτης τοῦ βιλαετίου Ἰωαννίνων, ἔχον 400 κατ. Ἑλληνας τῇ 1888. [Π.]

— 3) Χωρίον τῆς ὑποδιοικήσεως Ἀχρίδος τῆς Μακεδονίας, οἰκούμενον ὑπὸ 250 περίπου Βουλγάρων χριστιανῶν. [Ε.]

Βρανόδτς, Χωρία τῆς Μακεδονίας ἐν τῇ ὑποδιοικήσει Πελισσου, 1) Ἀνω Is μετὰ 760 περίπου κατ. μουσουλμάνων, 2) Κάτω B. μετὰ 100 περίπου κατ. ἐξ ὧν οἱ πλείονες μουσουλμάνοι, οἱ δ' ἄλλοι Βούλγαροι χριστιανοί. [Ε.]

Βραντζατςικ, Χωρίον τῆς διοικήσεως Σερρών τῆς Μακεδονίας οἰκούμενον ὑπὸ 100 περίπου μουσουλμάνων. [Ε.]

Βραντσε, Χωρίον τῆς ὑποδιοικήσεως Πριλαπου τῆς Μακεδονίας, οἰκούμενον ὑπὸ 250 περίπου Βουλγάρων χριστιανῶν. [Ε.]

Βραουν (Alexander Braun), διάσημος βόταν. Γερμανός, γεν. τῇ 10/22 Μαΐου 1805 ἐν Πρατισδόβννῃ ἀρχηματῆς καὶ καθηγητὴς ἐν διαφόροις Πανεπιστημίοις, τέλος δ' ἀπὸ τοῦ 1852 ἐν Βερολίνῳ ὅπου ἀπεθ. τῇ 29 Μαρτίου 1877. Εἶνε ιδρυτὴς τῆς θεωρίας τῆς φυλλοτομίας καὶ πόλλα εἰσὶ τὰ ἔργα καὶ σπουδαίαι αἱ ἀνακαλύψεις αὐτοῦ περὶ τῆς μορφολογίας τῶν φυτῶν καὶ βίβας περὶ τῶν Κρυπτογάμων. [Θ.Χ.]

Βρόουν (Robert Brown), μέγας βοτανικὸς Ἀγγλος, γενν. τῇ 1778 ἐν Montrose. Ἐξήτασεν ἐπὶ τέσσαρα ἔτη τὴν χλωρίδα τῆς Αὐστραλίας ἐξ ἧς ἐπανεκαμψὲ τῇ 1805 κομίζων πλουσιωτάτην συλλογὴν φυτῶν περιέχουσαν 1000 εἶδη, πάντα σχεδὸν νέα, ἅτινα περιέγραψεν ἐν ἰδίῳ συγγράμματι. Ἀπεθ. τῇ 1858 ὡς διευθυντὴς τοῦ ἐν Λονδίνῳ Βρετανικοῦ Μουσείου. Σπουδαία ἔργα αὐτοῦ εἰσὶ Prodrromus Florae Novae Hollandiae, ἐν Λονδ. 1810 καὶ Suppl. 1830, καὶ ἄλλα πολλὰ μορφολογικὰ καὶ φυσιολογικά. [Θ.Χ.]

Βραουνίτης (Ὁρυκτ.). Κρυσταλλοῦται κατὰ τὸ βρασιτετραχ. σύστημα καὶ σχίζεται παραλλήλως πρὸς τὰς πρισματικὰς ἑδρας. Σκλ.=6... 6,5, εἶδ. βάρ.=4,78... 4,9' ἔχει χρῶμα σιδηρομέλαν ἢ καστανοεῖδές μέλαν, δίδει γραμμὴν μέλαιναν, λάμπει ἀδαμαντοεῖδως καὶ εἶνε ἀδιαφανής.—Εἶνε ὁ ξειδισὸν μαγγανίου, ἐν ᾧ 69, 6 μαγ. καὶ 30,4 δξυγόνο. Παραλλαγαί τινες ἐμπεριέχουσι βαρυτίτην (2,26%) καὶ δξυπυρίτιον. Ὑπὸ τῆς φλογὸς τοῦ αὐλοῦ δὲν τήκεται, μετὰ βέρκκος δὲ, δξυφωσφορικοῦ νάτρου καὶ σόδας πυρούμενη ἢ χόνις τοῦ δίδει τὰς ἀντιδράσεις τοῦ μαγγανίου. Ὑπὸ τοῦ ὕδροχλωρίου ἀπορρε-

τοῦται, ἐκλυομένου χλωρίου. Ἀπαντᾷ πολ-
αχού. [Κ.Μ.]

Βράουνσβεργ (Braunsberg). Πόλις
τῆς Πρωσίας, ἐν τῷ ἑμῶν, νομῇ τῆς Καί-
νιγσβεργης, ἀπέχουσα 60 χμ. ΝΔ ταύτης, καί
ἐνν. παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Πασσάργε καὶ τὸν
ὁδὸν. τῆς Καίνιγσβεργης. Πρωτ. τῆς ἐπίσκο-
πῆς Ὑρμελάνδης. Ἴχει βαμβουλουργεῖα, λι-
ποκλωστήρια καὶ ἀκριζὸν ἐμπορίον σιτηρῶν,
ψαριμῶν, νημάτων καὶ ζυμῆς πρὸς οἰκοδό-
μην, γυμνάσιον, ἱεροσπουδαστήριον καὶ 10 759
αἰτοίκους (1885). Ὁ νομὸς Β. ἔχει 53 169
αἰτοίκους [Π Π.]

Βράουνχιλλς (Brownhills). Πόλις
τῆς ἀγγλ. κομητείας Στάρτφορντ, ἐχούσα σταθ-
μὸν σιδηρ. ἀθρακωρυγία, σιδηρουργεῖα καὶ
0.967 κατ. (1881). [Π Π.]

Βρίπτζη Χωριὸν τῆς ὑποδιοικήσεως
ἐλληνικοῦ τῆς Μακεδονίας, ἔχον ὡς 500 κατ.
χριστιανούς βουλγαροφώνους. [Ε.]

Βράπτασση. Χωριὸν τῆς ὑποδιοική-
σεως Καστορίας τῆς Μακεδονίας, οἰκουμένον
πρὸ 250 περίπου Ἀλβανίων χριστιανῶν. [Ε.]

Βράπταστα. Κώμη τῆς ὑποδιοικήσεως
εἰσόδου τῆς Μακεδονίας, οἰκουμένη ὑπὸ 1000
περίπου, ὧν τὰ τρία ὄχθας βουλγαροὶ χριστιαν-
οί, οἱ δὲ λοιποὶ Ἀλβανοὶ μουσουλμάνοι. [Ε.]

Βρασιλί Βλ. Πρασιλί.

Βρασιδᾶς, υἱὸς Τελλίδος, στρατηγὸς
τῆς Σπάρτης μεστὸς φιλοπατρίας καὶ δραστη-
ότητος, φιλότιμος καὶ γενναῖος, ὀφείλων τὴν
ἐξίαν αὐτοῦ καὶ τὴν ἀνάδειξιν εἰς τοὺς ἐν
αὐτοῖς τοῖς στρατοπέδοις ἀγῶνας καὶ χάριν
αὐτοῦ τοῦ μεγαλείου τῆς Σπάρτης ἀντιδρῶν
ἐν πρὸς τὴν ὀλιγαρχικὴν πατριὰν προστα-
σίῳ οὐδὲ τοὺς εἰλωτας. Πρώτῃ τοῦ Β. στρατη-
γικῇ πράξει ὑπῆρξεν ἡ κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος
τοῦ πελοποννησιακοῦ πολέμου (431 π.Χ.) διὰ
ἐκείνης συνδρομῆς διάσωσις τῆς ὑπὸ τοῦ αθη-
ναικοῦ στόλου κινδυνευούσης Μεθώνης. Τῷ
429 π.Χ. ἀπεπειράθη μετὰ καὶ τοῦ Κνήμου
ὀλμυρὰν ἀπὸ τοῦ κορινθιακοῦ κόλπου διὰ δια-
σώσεως τοῦ Ἰσθμοῦ καὶ καταπλῶν διὰ τοῦ
αργονικοῦ ἐπίθεσιν ἐπὶ τὴν Σαλαμίνα. Ἐ-
πειτα δέ, ἄφ' οὗ ἠγωνίσθη περὶ τὴν Κέρκυ-
ραν ὅπου ἀνεχάτισε τὴν δρμὴν αὐτοῦ καὶ
κόλουσε τὴν δραστηριότητά του ἡ ἀδρανὴς πο-
τεῖα τοῦ ναυάρχου τῶν Σπαρτιατῶν Ἀλκί-
βου (427 π.Χ.), ἡρίστευσε στρατηγῶν περὶ
τὴν Πύλον (425 π.Χ.), ὅπου πρῶτος μὲν
ἐπεβλήθη τῆς νῆδος, ἐτρώθη δὲ μαχόμενος οἱ
ἐκείσε αὐταὶ οὐ μόνον παρὰ τοῖς Σπαρτιά-
ταις ἀνέδειξαν τὸν Β., ἀλλὰ κατεστῆσαν αὐ-
τὸν γνωστὸν καὶ ἐν ταῖς ἀποικίαις. Διὸ ὅτε
πρὸ 424 π.Χ. αἱ ἐπὶ Θράκης πόλεις, πιε-
σόμεναι μὲν ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων προστατεύο-
μεναι δ' ὑπὸ τοῦ Περδίκκου, ἐπεκαλέσθησαν
τὸν βοήθειαν τῆς Σπάρτης, εἰς αὐτὸν ἀνετέθη

ἡ στρατηγία 1700 εἰς ἐπικουρίαν σταλέντων
ἀνδρῶν. Ὁ δὲ Β., ἐν ταχυτάτῃ καὶ πολυμῇ
πορείᾳ διὰ τῆς Ἑλλάδος σπεύσας εἰς τὴν
Μακεδονίαν, παρέστη μὲν ἀρωγὸς τῶν διομέ-
νων βοηθείας ἐπέσει δ' εἰς ἀποστασίαν ἀπὸ
τῶν Ἀθηναίων τὰς ἀποίκους καὶ συμμάχους
τῶν Ἀθηναίων, ἐν αἷς ἡ Σκιωνή καὶ ἡ Μεν-
δὴ κυριώτατα δ' ἡ Ἀμφίπολις ἦτις καὶ ἐπε-
γράψατο τὸν Λακεδαιμόνιον στρατηγὸν οἰκί-
στην αὐτὴ τοῦ κτισάντος αὐτὴν Ἀθηναίου
Ἀγνώτος. Τὸν δὲ Ἀθηναίων ἀποστειλαντὸν
στρατιαν πρῶτον μὲν ὑπὸ τὸν Νικίαν, τῷ 423
π.Χ., ἐπειτα δὲ ὑπὸ τὸν Κλέωνα τῷ 422
π.Χ. συνεκροτήθη τὸ φῖνισμα τῶν 422
π.Χ. περὶ τὴν πόλιν ἐκείνην κρατερὰ μάχη
καθ' ἣν ὁ στρατὸς μὲν ὁ Κλέων, στρατομαρτύρη δὲ
θανάσιμος καὶ αὐτὸς ὁ Β., καὶ ἀπέθανε βροχῇ
μετὰ τὴν νικὴν ἐν Ἀμφίπολει. Τοῦ Β. εἶδε
κλυετο ἐν Σπάρτῃ κινεσάριον «ἐκ δὲ τῆς ἀγα-
ρᾶς πρὸς ἡλίον ἰκνύει θυόμενον ταφῆς κενὸς
ἱρασιδᾶ τῷ Τελλίδος παπποῖνται [Π α υ σ. III,
14. 1]. Ἰδ. Θ ο υ κ υ δ ι δ η ν [II, 25—V,
41], Δ ι ο δ ω ρ ο ν Σ ι κ κ λ ι ῶ τ η ν [XII,
43—74], Σ ο υ ἰ δ α ν ἐν λ. W Oncken
Brasidas und der Geschichtsschreiber
Thukydides als Strateges vor Amphipolis
(Histor. Zeitschrift τέρ. Δ' σελ.
289 κ. ε.). [Δ.]

Βρασελία (Brasil). Χώρα ἐκτεταμένη ἐν
τῇ μεσημβρινῇ Ἀμερικῇ, συνορ. πρὸς Β μετὰ
τῆς Βενεζουέλας καὶ τῆς ἀγγλ. καὶ γαλλί-
κης Γουιανᾶς, πρὸς Ν μετὰ τῶν Ἡν. Κρατῶν
τοῦ Ῥίου Δελα Πλάτα, τῆς Οὐρουγουαῖ καὶ
τῆς Παραγουαῖ πρὸς Δ μετὰ τῆς Περουβίας καὶ
τῶν Ἡν. Κρατῶν τῆς Κολομβίας καὶ πρὸς Α
μετὰ τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὠκεανοῦ. Πλ. 4^ο 33
Β.—33^ο 54' Ν, μῆκος 35^ο—71^ο Δ τοῦ Γρην.
Ἐμβαθὺν 8,337.218 τγμ. Κόλποι, ὁ τοῦ ἁγίου
Μάρκου, ὁ τοῦ ἁγίου Ἰωσήφ, ὁ τῆς Βαχίχας ἡ
τῶν γκιων Πάντων, ὁ τοῦ Ῥίου Ἰανεῖρου καὶ
ὁ τοῦ Σάντου Νήτοι, ἡ τοῦ Φερνάνδου, ἡ Δε-
Νορόνα, ἡ τῆς ἁγ. Τριαδὸς, ἡ τῆς ἁγ. Αἰκατε-
ρίνης καὶ τὸ συμπλέγμα τῶν Ἀδελφῶν. Ὅρη:
ἡ Σέρρα-δὲ-Μάρ, ἥς αἱ ὑψηλότεραι κορυφαὶ
δὲν ὑπερβαίνουν τὰ 1200 μ., ἡ Σέρρα δὲ-Μαν-
τικέιρα, κεντρικὴ ὄρεσις (3,400 μ.) καὶ ἡ
Σέρρα-δὲ-Ἐσπινάσο, προεκτασις τῆς προηγου-
μένης πρὸς Β (1850 μ.). Ποταμοὶ κτλ.: Ὁ
ποταμὸς τῶν Ἀμαζόνων, ὁ μέγιστος τῆς ὑ-
δρογείου, καὶ πάντες οἱ δεξιῶν εἰς αὐτὸν
εἰσρέοντες. Πλὴν τούτων ὁ Τοκαντίνος, ὁ Πα-
ραχίβας ὁ Ἅγιος Φοκαγέλλου καὶ ὁ Παρά-
νας, ὧν οἱ πλείστοι ἐκβάλλουσιν εἰς τὸν Ἀτλαν-
τικόν. Παραποτάμιά τινα τοῦ ποτ. τῶν Ἀμα-
ζόνων πλημμυροῦντα κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν
βροχῶν σχηματίζουσιν ἐκτεταμένους λίμνας.
Κλίμα γλυκὺ, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὑγιστὸν καί-
περὶ διαφέρειν κατὰ τὸ γεωγραφικὸν πλάτος, τὴν
θέσιν καὶ τὴν φύσιν τοῦ ἐδάφους. Ἐν ταῖς παρὰ

τὸν Ἰσημερινὸν πεδιάσιν ὁ καύσων εἶναι ὑπερβολικώτατος καὶ αἱ βροχαὶ ἄφθονοι· ἐπὶ τῶν κορυφῶν τῶν ὄρεων παχὺς καὶ χιόνες σχεδὸν διαρκεῖς· πρὸς Ν δὲ θερμότητα μετρία. Ἐν τῶν ἐπιδημικῶν νοσημάτων τὸ χειρίστον εἶναι ὁ κίτρινος πυρετός, ὅστις ἐνίοτε δεκατίζει τὴν χώραν. Ἐδαφος ἔρυκτά, φυτὰ, ζωα· τὸ ἔδαφος εἶναι ἐκτακτῶς εὐφρόν καὶ περιέχει ἡ πείρα ἔρυκτά πλούτη, εἰς ἀδαμντας καὶ ἄλλους πολυτίμους λίθους, λευκοχρυσόν, χρυσόν, σίδηρον, χαλκόν, ψευθράκας κτλ. Ἡ βλάστησις εἶναι πλουσιωτάτη ἀπεραντα καὶ πυκνότερα δάση καλύπτουσι μέρος τῆς χώρας· ἥτις περιέχει 15.000 φυτῶν αγνώστων εἰς τὰ λοιπὰ τῆς γῆς μέρη. Ἐκεῖ ὑπάρχουσι τὸ λεγόμενον βραζιλιανὸν καὶ ἄλλα χρωματιστικὰ φυτά, ἔβενος, σιδηροξύλον καὶ ἄλλα πολλὰ. Ἡ γεωργία δὲν εἶναι ἐτι ὡς πρέπει ἀνεπτυγμένη, προσδεύει ὁμως ἐσθιέμεναι. Καλλιέργουσι δὲ μετ' ἐπιτυχίας ἡ μανιόκα, τὸ ἱνῶμον, ὁ ἀραβιστός, ἡ ὄρυζα, ὁ σίτος, τὸ σιγαροκαλάμον, ὁ καφές, ὁ καπνός, ὁ βαμβάς κτλ. Ἡ καλλιέργεια ὁμως τῶν ἀμπελίων ἀπέτυγεν. Οἱ καρποὶ εἶναι ἄφθονοι καὶ εὐχρημώτατοι. Ἀγέλαι ἵππων καὶ κερατάρων ζώων πολυπληθεύονται ζῶσιν ἐλευθερώς ἐν τοῖς δάσεσιν, ὅπου εὐρίσκονται καὶ ἐκ τῶν αγρίων πύθηχοι καὶ αἰλουροπαρθέλεις, πρὸς δὲ παμπολλὰ εἶδη ἔρπετων καὶ πτηνῶν, ἐν οἷς στρουθοκαμηλοὶ, ψιττακοὶ, κολυβρία κτλ., ἀπειροπλήθῃ δὲ ἐντομα. Ἐν τοῖς ποταμοῖς ζῶσι κροκόδειλοι καὶ κατὰ τὰ παράλια πλῆθος φάλαινῶν. Βιομηχανία ἀτελεστάτη καὶ ἀνεπαρκὴς εἰς τὰς ἀνάγκας τῆς χώρας.

Κοινοὶ νόμοι. Ἡ Β., κατὰ τὸ σύνταγμα τῆς 18/25 Φεβρ. 1891, εἶναι Ὁμοσπονδιακὴ Δημοκρατία αποτελούμενη ἐκ τῶν ἐπομένων 20 πολιτειῶν· Ἀλαγόας, Ἀμαζονίας, Βαχίας, Τσεάρας, Ἐσπέριτο Σάντο, Γκούαζ, Μαραγχάο, Μάττο Γρόσσο, Μίνας Γερίας, Πάρας, Παραγύβας, Πιράνας, Περανμπούκου, Πιζούχου, Ρίο δὲ Ἰανέιρο, Β' Ρίο Γράνδε, Ν' Ρίο Γράνδε, Σάο Πάολο, Σάντα Καταρίνας καὶ Σεργίπε, πρὸς δὲ καὶ ἐξ ἐνὸς ὁμοσπονδιακοῦ διαμερίσματος, τοῦ τῆς πρωτεύουσας. Ὁ πρόεδρος ἐκλέγεται ἀνὰ τετραετίαν. Τὸ ἐθνικὸν συνέδριον ἀποτελεῖται ἐκ τῆς Βουλῆς καὶ τῆς Γερουσίας. Οἱ βουλευταὶ (205, εἰς ἀνὰ 70 000 κατ.) ἐκλέγονται κατὰ τριετίαν, οἱ δὲ Γερουσιασταὶ (63, τρεῖς ἐξ ἑκάστης τῶν πολιτειῶν καὶ τοῦ διαμερίσματος) διαίρουσιν εἰς τρεῖς ἰσαριθμούς κατηγορίας, ὧν οἱ μὲν τῆς πρώτης ἐκλέγονται κατὰ 9 ἔτη, οἱ δὲ τῆς δευτέρας κατὰ 6 ἔτη καὶ οἱ τῆς τρίτης κατὰ 3 ἔτη. Πάσαι αἱ ἐκλογαὶ ἐνεργοῦνται δι' ἀμέσου καὶ καθολικῆς ψηφοφορίας. Πρωτεύουσα τῆς Ὁμοσπονδίας εἶναι τὸ Ριον Ἰανέιρον. Τὴν ἐκτελεστικὴν δ' ἐξουσίαν ἐνισκᾷ ἑκταμελὲς ὑπουργεῖον.

Κάτοικοι, θρησκεία, γλῶσσα.

Οἱ κάτοικοι τῆς Βραζιλίας ἦσαν τῷ 1888 14,002,335 ὧν περὶ τὰς 600,000 ἄγριοι Ἰνδοί, πολλοὶ δὲ καύροι καὶ μιγάδες. Ἐκ τῶν κρχαίων Ἰθαγενῶν φυλῶν ἀπολείπονται μόνον οἱ Γουαρινδοί, οἱ Γουαρινδοί, οἱ Βοτοκούνδοι καὶ οἱ Μανσίοι ἀλλὰ καὶ οὗτοι θαλιηθῶς ἐκλείπουσιν ἀπέναντι τοῦ ἐσθιέμεναι ἐπακτείνουμένου πολιτισμοῦ. Θρησκεία ἐπιλατοῦσα εἶναι ἡ καθολικὴ, γλῶσσα δὲ ἡ πορτογαλική.

Δικαστήρια. Ἡ δικαστικὴ ἐξουσία κτελεῖται ἐξ ἐνὸς ἀνωτάτου δικαστηρίου (Supremo Tribunal de Justicia), ἐδρεύοντος ἐν Ριον Ἰανέιρω, ἐκ τῶν ἐφεσίων, τῶν πρωτοδικειῶν (Juis de Direito), τῶν δημοτικῶν δικαστηρίων (Juis Municipal), τῶν ἐφηροδικειῶν (Juis de paz), τῶν ἐμπορικῶν δικαστηρίων κτλ. Πλὴν τούτων, ὑπάρχει καὶ ἀνωτάτων στρατιωτικῶν δικαστηρίων ἐν τῇ πρωτεύουσῃ καὶ ἐρκωτικὰ δικαστήρια ἐπὶ εὐρυτάτων ὀργανισμένα βλασίων.

Στρατός καὶ στόλος. Ὁ ἐν εἰρήνῃ στρατός ἡρῶει, τῷ 1891, αξιωματικούς 1800 καὶ στρατιώτας 28,877. Ὁ ἐν ἐνεργείᾳ στρατὸς διαιρεῖται ὡς ἐξῆς: α') πεζικὸν 36 ταγματα, 1 μεταγωγικὸς λόχος καὶ 1 λόχος ἐκπαιδευσεως. — β') ἱππικὸν 5 συντάγματα, 2 ταγματα ἐκ 4 λόγων, 4 ἐκλεκτοὶ λόχοι καὶ 1 ὄλη. — γ') πυροβολικόν 12 συντάγματα πεζικοῦ καὶ 5 πυροβολαρχίαι—δ') μηχανικόν 2 ταγματα σκαπανείων. — Ἡ χωροφυλακὴ ἀποτελεῖται ἐξ ἀνδρῶν 15,000, ὧν 2,001 ἐν Ριον Ἰανέιρω. — Ἡ ἐθνοφυλακὴ πρόκειται ν' ἀναδιοργανωθῇ κατὰ τὰ ἀποτελέσματα τῆς νέας ἀπογραφῆς. — Ὁ στόλος, τῷ 1891, ἀποτελεῖται ἐκ 53 πλοίων, ὧν 10 θωρηκτὰ, 5 καταδρομ. καὶ 18 κανονιφόροι, 2 ἀτμόπλοια, 5 πλοία-σχολεῖα, 13 ἐπικουρικὰ τορπιλλοβόλα καὶ δύο ἀτμοκίνητα ῥυμουλκὰ, ἔχοντα ἐν συνόλῳ δύναμιν 37,180 ἵππων, 232 τηλεβόλα καὶ πληρώματα 8,923 ἀνδρῶν συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν ἀξιωματικῶν.

Οἰκονομικὰ. Τὰ ἔσοδα τοῦ κράτους, διὰ τὸ 1892, προὐπολογίσθησαν εἰς 180,441.000 μιλραίς, τὰ δὲ ἔσοδα εἰς 240,724.558 μιλραίς. Τὸ δημόσιον χρεὸς τὴν 31 Μαΐου 1891 ἦτο τὸ μὲν ἐξωτερικὸν 26,608.757 λίρ. στερλ., τὸ δὲ ἐσωτερικὸν 381,641,300 μιλραίς.

Εἰσαγωγὴ καὶ ἐξαγωγὴ. Τῷ 1890 ἡ ἀξία τῶν εἰσαχθέντων εἰδῶν ἦτο 598,725,000 φρ. ἡ δὲ τῶν ἐξαχθέντων 715,105,000 φρ. συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν πολυτίμων μετὰλλων.

Ναυτιλία, συγκοινωνία. Ἡ ἐμπορικὴ ναυτιλία τῆς Βραζιλίας τῷ 1890, ἤρθη 149 ἱστοφόρα καὶ 115 ἀτμόπλοια. — Αἱ ὑπὲρ ἐκμεταλλευσιν σιδηροδρομικαὶ γραμμαῖς τῷ 1890, εἶχον μῆκος 7,618 χμ., αἱ δὲ κατασκευαζόμεναι 15,525 χμ. Τὰ ταχυδρομικὰ γραφεῖα, τῷ 1893, ἦσαν 2,733, τὰ δὲ τηλεγραφικὰ 173. Τὸ μῆκος τῶν τηλεγραφικῶν

γραμμῶν ἦτο 25.898 χμ. τὸ δὲ τῶν τηλεγραφ. συρμάτων 98.176 χμ.

Ἱστορία. Ἡ ἱστορία τῆς Β. ἀνέρχεται εἰς τὴν ἀπωτάτην ἀρχαιότητα, ὡς βεβαίως διὰ τεκμήρια ἐκλιπόντος ἀρχαίου πολιτισμοῦ καὶ ἰδίᾳ ἡ τῇ 1845 γενομένη ἐν τῇ ἐσωτερικῇ τῆς χώρας ἀνακάλυψις τῶν ἐρεπίων μεγίστης καὶ ἀρχαιοτάτης πόλεως, ἐκούσης μεγαλοπρεπῆ κτίρια μετ' ἐπιγραφῶν ἀγνώστου γραφῆς καὶ γλώσσης. Ἀγνωστον ὅμως ἐντελὺς εἶναι, τίς ὁ οἰκίσας κατὰ τὴν ἀρχαιότητα τὴν Β. λαὸς καὶ εἰς ποίαν ἐποχὴν ἤκαμειν. Ἡ δὲ κυρίως ἱστορία τῆς χώρας ταύτης ἤρχεται ἀπὸ τοῦ 1500, ὅτε δύο εὐρωπαῖοι ταυτοχρόνως σχεδὸν ἀνεκάλυψαν αὐτήν· ὁ Ἰσπανὺς Βικέντιος Ὑανὲς Πινζὼν τὴν 26 Ἰαν. καὶ ὁ Πορτογάλλος Πέτρος Ἀλβαρὲζ Καβρόλ, τὴν 24 Ἀπριλίου. Τὸ ἐπόμενον ἔτος ἐξηρευθῆν ὑπὸ τοῦ θαλασσοπόρου Ἀμερικού Βεσπουκίου ἐν ἐνέματι τοῦ βασιλέως τῆς Πορτογαλίας, ὅστις προσώρισεν αὐτὴν ὡς τόπον μεταφορᾶς καταδικῶν. Ἐκλήθη δὲ τότε Πέσα-Κρουζ, ἀλλὰ μετ' οὐ πολὺ ὠνέμασαν αὐτὴν Βραζιλ., ἐκ τοῦ Βραζα ἐνέματος, ὅπερ ἐδίδετο εἰς τινα χρωματιστὴν βύλα. Κατ' ἀρχὰς ὅμως παρημελήθη καὶ μόλις ἀπὸ τοῦ 1591 ἤρξατο ὁ ἀποικισμὸς αὐτῆς. (1) Πορτογάλλοι μετανάσται κατήρθον τὴν 32η μῆτ' ἐν καλοποτάσῳ ἢ ἐν ἐκδιωξῳ εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τοὺς Ἰθαγενεῖς γυροὺς, οἵτινες ἦσαν ἀνθρωποφάγοι. Ἰαλλικὴ ἀποικία δικαίως τρωμένον μάτην ἀπεπειράθη νὰ ἐγκαθιδρυθῇ ἐκεῖ, τῇ 1585. (2) Ὀλλανδοί, ἐσχωρήσαντες τῇ 1621, ἐξεδίωξαν τοὺς Πορτογάλλους καὶ κατέκτησαν τὴν πλείστον τῇ χώρας τῇ 1640 ἀλλ' οἱ Ἰθαγενεῖς, ἐνωθέντες μετὰ τῶν ἀρχαίων ἀποίκων, ἐξεδίωξαν αὐτοὺς τῇ 1654 καὶ ἡ Βραζιλία διὰ τῆς συνθήκης τοῦ 1661 ἀπεδόθη εἰς τοὺς πρώτους αὐτῆς ἡγεμόνας, τοὺς Πορτογάλλους. Οἱ βασιλεῖς τῆς Πορτογαλίας ἐπιτιλοφροῦντο καὶ βασιλεῖς τῆς Βραζιλίας. Ἐκλιθέντες οἱ Πορτογάλλοι τῇ 1807 ὑπὸ τοῦ Ναπολέοντος κατέφυγον εἰς Ῥίον ὅπου ἐλείναν ἄχρι τοῦ 1821. Τότε ἤρξατο νὰ ἐποχῇ διὰ τὴν Β. Ἐκκλήρη τῇ ἐλευθερίᾳ τῶν λιμένων ἐκτίσθησαν νέαι πόλεις, ἰσοῦθησαν γολεῖα καὶ τυπογραφεῖα· ἡ θέσις τῶν κατοικῶν ἐβεβλήθη καὶ ἀνεπτύχθησαν τὸ τε θημάσιον φρόνημα καὶ ὁ τῆς ἀνεξαρτησίας ἔρως. Ἡ Β. ἐγένετο βασιλεῖον τῇ 1815, καὶ ἐκηρύχθη ἀνεξάρτητος τῇ 1822 ἀπελθόντος τοῦ βασιλικοῦ πορτογαλλικοῦ οἴκου εἰς Λισσαβὼνα. Συνταγματικαθεῖσα ἐξελέξατο αὐτοκράτορα Δ'ν Πέτρον τὸν Α' υἱὸν τοῦ βασιλέως τῆς Πορτογαλίας Ἰωάννου τοῦ 5'. (3) Ὁ αὐτοκράτωρ παρητήθη, τῇ 1831 ὑπὲρ τοῦ υἱοῦ τοῦ Δ'ν Πέτρον τοῦ Β', γεννηθέντος τῇ 1825, ἀπὸ παρεχόμενης τὴν θρόνον τῆς Πορτογαλίας, τῇ 1826, εἰς τὴν θυγατέρα του Δένα Μαρίαν Ὑπὸ τὸν νέον αὐτοκράτορα οἱ μέτριοι προεδευτικοὶ ὑπερίσχυαν τῶν ἄλλων

κομμάτων. Ἐκτοτε δὲ ἡ εὐμερία τῆς χώρας ἐπεδιώχθη διὰ συνετῶν νόμων. Τῇ 1830 ἡ βραζιλικὴ κυβέρνησις ἔλαβε δραστήρια μέτρα πρὸς καταστολὴν τῆς σωματεμπορίας· ἀλλὰ τὴν εἰρήνην τῆς χώρας ταύτης ἐτάραξε φοβερός πόλεμος, ἐκραγείς τῇ 1865, καὶ διαρκέσας ὅλην σχεδὸν πενταετίαν. Διένεξις τις εἶχεν ἀναστυῆ μεταξὺ αὐτῆς καὶ τῆς Παραγουαῦ περὶ τῆς κατοχῆς τῶν παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Ῥίο-Δέλα-Πλάτα χωρῶν, ὁ δὲ πρόεδρος τῆς Παραγουαῦ ἐπωφελήθει τὸν μεταξὺ τῆς Οὐρουγουαῦ καὶ τῆς Ἀργεντινῆς Δημοκρατίας, συμμάχου τῆς Β. πύλεμον, εἰσέβαλεν εἰς τὰς χώρας τῆς τελευταίας ταύτης, νομίσας ὅτι οὕτω θὰ κατέρηθον νὰ προκαταλάβῃ αὐτήν· μετὰ πείσμονα ὅμως ἀγῶνα, ὁ τῆς Παραγουαῦ στρατὸς ἐνίκηθη κατὰ κράτος ἐν τελευταίᾳ δριστηκῇ μάχῃ τὴν 1 Μαρτίου 1870 (ν.), τὸν Ἰανουάριον δὲ τοῦ 1872 ὑπεγράφη συνθήκη, καθ' ἣν ἡ Β. ἐκτήσατο ἐκτεταμένους χώρας παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Παρανά. Ἀπὸ δὲ τοῦ 1880 τὸ ζήτημα τῆς πράγματι καταργήσεως τῆς δουλείας (ἣτις κατ' ἀρχὴν εἶχε καταργηθῇ ἀπὸ τοῦ 1871), τεθέν ἐπὶ τοῦ τάπητος συνέτεινεν εἰς ἐπανειλημμένα ὑπουργεῖον ἀλλαγὰς, ὅχρις οὗ, τῇ 1886, κατορθώθη νὰ ἐκηρυχθῇ ὑπὸ τῶν βουλῶν νόμος καθιερώων τὴν 32η μῆτ' αὐτῆς καταργεῖν, καθ' ὅν οἱ ὑπὲρ τὰ 60 ἔτη γεγενῆσθαι ἐκηρυχθῆσαν αὐτίως ἐλεύθεροι· οἱ δὲ λοιποὶ διεκρίθησαν κατὰ τὴν ἡλικίαν αὐτῶν καὶ τὴν χρεὴν εἰς διαφόρους κλάσεις, ὧν οἱ τὴν πρώτην ἀποτελοῦντες θὰ ἀνηλευθεροῦντο μετὰ 17 ἔτη Ἀλλ' ἡ κυβέρνησις δὲν ἤρξατο εἰς τοῦτο ὅπως συντέμῃ τὸν καιρὸν τῆς δουλείας καὶ ἐξελείψῃ ὅσον τάχιον τὸ σιγίμα τοῦτο ἀπὸ τῆς βραζιλικῆς κοινωνίας, προὐκάλεσε τὴν σύστασιν ἀπιτροπῶν διανεργητασίων τὴν δὲ ἀρχορὰς ἀπελευθεροῦν τῶν βούλων καὶ οὕτως ἀπὸ τῆς 1/13 Μαΐου 1888 ἐξέλιπεν ὅλως ἐκ τῆς χώρας ἐκείνης ἡ δουλεία. Οὕτως ἡ αὐτοκρατορία τῆς Β. ἦτο μίᾳ τῶν μάλλον ἐλευθέρως κυβερνημένων χωρῶν τοῦ κόσμου Ἐλευθερία ἐβασίλευεν ἐκεῖ ἐν ταῖς θρησκευτικαῖς πεποιθήσεσι, τῷ λόγῳ, τῷ τύπῳ καὶ ταῖς ἐκλογαῖς, ἐλευθερία ἐμπορικὴ καὶ βιομηχανικὴ καὶ τελεῖα ἀστικὴ ἱσότης. Ἡ δημοσία ἐκπαίδευσις παρείχετο δωρεάν, πᾶσαι δὲ αἱ ἀστικαὶ καὶ πολιτικαὶ ὑποθέσεις συνζητοῦντο δημοσίᾳ. Ἡ χώρα ἐφαίνετο ἡρμος καὶ εὐμεροῦσα ὑπὸ τὴν βασιλείαν τοῦ Δ'ν Πέτρον Ἀλλ' ὑπὸ τὴν οἰκονομικὴν ἐκείνην ἡρμειαν ὑπέβοσκε τὸ ἐπαναστατικὸν πνεῦμα, ὅπερ ἐπωφελήθεν τὴν κατὰ τῶν Ἰησουιτῶν (προστατευομένων ὑπὸ τῆς θυγατρὸς καὶ τοῦ γαμβροῦ τοῦ αὐτοκράτορος) ἀποστροφῇ καὶ ἀγανάκτησιν τοῦ λαοῦ, ἀνέτρεψε τὸν θρόνον. Ἦν 3/15 Νοεμ. 1889, στρατιωτικὴ ἐπανάστασις ἐκράγισα ἐν Ῥίω Ἰανέριω, ἐξεδίωξε τὸν αὐτοκράτορα μετὰ τῆς οἰκογενείας του καὶ ἀνεκήρυξε τὴν δημοκρα-

τίαν, ιδρύσασα προσωρινήν κυβέρνησιν ὑπὸ τὴν ἀρχηγὸν τῶν ἐπαναστατῶν στρατηγὸν Φονσέ-
καν. Ἐθνικὴ Συνέλευσις, ἐκλεχθεῖσα τὴν 8/15
Σεπτεμβρίου 1890, ἐψήφισε τὸν Φεβρουάριον
τοῦ 1891 τὸ δημοκρατικὸν σύνταγμα τῶν
Ἑνωμένων Πολιτειῶν τῆς Β. ἐκλέξασα καὶ
πρῶτον πρόεδρον τῆς νέας δημοκρατίας αὐτὸν
τὸν στρατηγὸν Φονσέκαν. Ἀλλ' ἡ κατάστασις
αὕτη μάλιστα θλίψεις μῆνας διήρκεσεν. Ὁ πρό-
εδρος, λαβὼν ἀφορμὴν ἐκ τινῶν νόμων οὓς ἐψή-
φισαν τὸ Συνέδριον, ἀπέπεμψεν αὐτὸ διὰ τῆς
βίας τὸν Ὀκτώβριον καὶ ἀνεκέρυχθη δικτά-
τωρ, ὑποστηρικθεὶς εἰς τοῦτο ὑπὸ τε τοῦ στρα-
τοῦ καὶ τοῦ στόλου. Ἀλλὰ καὶ ἡ νέα αὕτη
κατάστασις μάλιστα ἓνα μῆνα διήρκεσε, διότι
τὸν Νοέμβριον αὐτοὶ οἱ ἀνυψώσαντες εἰς τὴν
δικτατορίαν τὸν Φονσέκαν ἀρχηγοὶ τῶν στρα-
τιωτικῶν καὶ ναυτικῶν τῆς νέας δημοκρατίας
δυνάμειον μετανοήσαντες κατεδίωξαν αὐτὸν
τῆς ἀρχῆς καὶ ἀνέθεσαν τὴν προεδρείαν εἰς
τὸν ἀντιπρόεδρον στρατηγὸν Πειζοτον. Ὑπο-
σχεθέντα νὰ συγκαλέσῃ αὖθις τὸ ἀποπε-
ρθεῖν Συνέδριον Ἀλλ' ἡ τῆς δὲν ἀποκατέ-
στη ἐν τῇ γῶρᾳ ἐκείνῃ καὶ ἡ ἐπανάστασις.
λυμινόμενῃ ἰδίως τὰς Πολιτείας τοῦ Ρίο
Γράνδε, παρέχει οὐ μικρὰς μερίμνας εἰς τὴν
νέαν κυβέρνησιν [Π.Π.]

Βιβλιογραφία. Διὰ τὴν Γεωγραφίαν: Mil-
liet de Saint Adolphe Dictionario geo-
graf. do Brazil (Paris 1845). Wappäus,
Brasilien (Lpz. 1871). Macedo, Geo-
grafia do Brazil (1873). Canstadt, Bra-
silien, Land u. Leute (1877). Lange,
Süd Brasilien (1885). Διὰ τὴν Ἱστορίαν:
Southey, History of B. (Lond. 1810—
19). Da Silva Lisboa, Historia dos
princ. successos polit. do imperio do B.
(20 τμ. Rio de Jan. 1826—30). Varn-
hagen, Historia geral do B. (1855).
Handelmann, Geschichte von B. (Berl.
1859). Nowakewski u. Fechner, B.
unter Dom Pedro II. (Wien 1877). Περὶ
τῆς Νλωριδῆς τῆς Β. τὸ καλοτατάτον ἔργον τοῦ
Martius, Flora brasiliensis — Ποῦς δὲ
Περικλήτης πλίσται. τοῖ πογκίπος Wied-
Neuwied, Spix und Martius, Tschudi,
Agassiz, Keller, Leuzinger, Avé Lal-
lemant, Heinen κτ.

Βρασιλιανή φιλολογία. Ἀπὸ τοῦ
ἀποικισμού τῆς Βρασ. ὑπὸ τῶν Πορτογάλων
κατὰ τὸ 15^{ον} αἰῶνα μέχρι τῆς πολιτικῆς ἀνε-
ξαρτησίας τῆς γῶρας ἡ φιλολογία χαρακτη-
ρίζεται ὡς κλάδος τῆς πορτογαλικῆς. ἂν καὶ
τὰ ἐπικά ποιήματα Uruguay τοῦ Δά Γάμα
(1740—95) καὶ ὁ Caramuru τοῦ Σάντα-Ρίτα
Δουράο (1766—84) ὡς καὶ τὰ λυρικά τοῦ
Γοντζάγα (1744—1809) θεκνύουσιν ἤδη προ-
παθείας πρὸς χειραφέτησιν ἀπὸ τῆς μητροπό-
λεως καὶ δημιουργίαν ἐθνικῆς ποιήσεως. Μετὰ

δὲ τὴν ἀποκατάστασιν τῆς βρ. αὐτοκρ. ἀνεπτύχθη
καὶ ἡ Β. φ. προσλαβούσα κυρίως πολιτικὴν χα-
ρακτήρα (J. Bonifacio de Andrada e Sil-
va) ἐν τούτοις δὲν παρεμειλήθη καὶ ἡ καθα-
ρῶς λυρική ποίησις, ἥς ἀξιώλογον μνημεῖον εἶνε
ἡ ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ Αὐτοκρ. Πέτρου Α' ὧδῃ
τοῦ F. Vilella Barboza (1769—1846). Ἱ-
δρυτῆς τῆς νεωτέρας ἐθνικῆς σχολῆς ἐγένετο
ὁ Μαγελανς, ὅστις καὶ διὰ τῶν λυρικῶν του
(Στεναγμοὶ 1836 κτλ.) καὶ ὡς πρωτότυπος
δραματικῶν καὶ ἐπικῶν ποιητῆς οὐκ ὀλίγον
συνετέλεσεν εἰς τὴν ἀνάπτουσιν τῆς Β. φ. Ἐκ
τῶν συγχρόνων δὲ προσέχουσιν οἱ M. de A-
raujo, Porto Alegre (ἐπη), A. Gonçal-
ves Dias (λυρ. ποιήματα), J. M. de Ma-
cedo (δραματὰ καὶ μυθιστορήματα). Ὡς υπο-
δειγμα κλασικῆς γλώσσης καὶ στιχογραφίας
θεωροῦνται τὰ ἔργα τοῦ Μένδης, ἐπαινοῦνται
δὲ προσέτι οἱ Alvares de Azevedo (1831
—52), A. G. Teixeira e Souza (1812), L.
C. Penna (κωμικαί), δὲν στερεῖται δὲ ἡ
νεωτέρα Β. φ. καὶ ἐξήχων ῥητόρων (Ant. Car-
los, M. F. Andrada κλ.) καὶ ἱστοριογρά-
φων (Pereira da Silva, A. de Varnha-
gen, ὅστις ἔγραψε γέν. ἱστορίαν τῆς Βρασιλίας,
καὶ J. F. Lisboa). Πρὸλ. Wolf, Le Bré-
sil littéraire (Berol. 1864). [Μ.Γ.]

Βρασιλιανὸν ξύλον (γερμαν. Bra-
silienhholz, γαλλ. Bois de Brésil) καλεῖ-
ται τὸ ξύλον διαφόρων εἰδῶν Καϊσαλπινίας
φυσμένων ἐν Βρασιλίᾳ καὶ ταῖς Ἀνατολικαῖς
Ινδίας. Τὸ κάλλιστον εἶδος εἶνε τὸ ἐρυθρὸν
τὸ καλούμενον ξύλον Περναμπόκου. Τὰ
ξύλα ταῦτα περιέχουσι χρωστικὴν οὐσίαν
καλούμενην βρασιλίνην, ἥς ἡ κυρίνη διά-
λυσις ἐν τῷ ἀέρι καὶ ἰδίως ζεοῦσα μετ' ἀλκα-
λίων μεταβάλλεται εἰς λαμπρὸς ἐρυθρὰν. Τὸ
Β. ξύλον εἶναι ἐν τῶν σπουδαιωτέρων ὕλικῶν
τῶν χορησιμενόντων εἰς τὴν βαφικὴν. [Χ.]

Βρασιλιανὸν ρεῦμα. Βλ. Ἀτλαν-
τικὸς Ὠκεανός.

Βρασιλένη. $C_{16}H_{14}O_5$ Ἡ χρωστικὴ
οὐσία τοῦ Βρασιλιανοῦ ξύλου ἀποτελεῖ ἡλεκ-
τρόχρους κρυστάλλους διαλυτοὺς εἰς ὕδωρ, αἰ-
νόπνυμα ἢ αἰθέρα. Τῇ ἐπιδράσει τοῦ ἀέρος
ἐρυθροῦται. Δι' ἔχρους ἀλκαλίων ἢ ἀμμωνίας
μεταβάλλεται εἰς τὴν καρμινόχρουν (ὕσγινο-
χρουν) βρασιλένην. [Ο.Α.Ρ.]

Βράσις καὶ Βρασμός (Χημ.) Βλ. Ζέσις

Βρασιλίων. Δῆμος τῆς ἐπαρχίας Κυνου-
ρίας, λαβὼν τὸ ὄνομα ἀπὸ τοῦ σπανιωτάτου
τύπου τοῦ δυνάμτος τῆς ἀρχαίας πόλεως Πρα-
σιῶν. ἦτις ὑπετίθετο ὅτι ἔκειτο ἐν τῇ περιφε-
ρειᾳ αὐτοῦ (παρὰ τὸν Τυρόν), ἐν ᾗ ἔκειτο ἐν
τῇ περιφερειᾷ τοῦ δήμου Λιμναίου. Ἔχει χει-
μερινὴν μὲν πρωτεύουσιν τὸν Πρασόν, θε-
ρινὴν δὲ τὴν Ἀγίον Ἀνδρέαν καὶ ἀποτελεῖ-
ται πλὴν τούτων ἐκ τῶν χωρίων Καστάνι-
τσα, Κορακοδοῦνι καὶ Σίτανα· ὑπάρχουσι δ' ἐν

αυτή και δύο μοναί, ή τής Όρθοκωστής και ή τής Καρυάς Κάτ. 2 407 τώ 1889. Έχει ταχυδρ. γραφείον, έλλην. σχολείον ατελές και 4 δημ. σχολεία αρρένων. [Π.]

Βρασμός ψυχικής όρμης. Όρος του ποιν. δικ. δι' ου ο νομοθέτης χαρακτηρίζει την κατάσταση του τελέσαντος χριόποιον τινα παρ'εν εν ψυχική ταραχή, ως εξ ής δέν είχε πληρή την συνειδησιν της επιχειρουμένης πράξεως και των συνεπειών αυτής. Η ποιαύτη κατάσταση του δράστου μισεί ή και αίρει, κατά τας περιστάσεις, τόν καταλογισμόν της πράξεως εις αυτόν (άρθρ. 86 και 87 του ποιν. νόμου). Ός αιτία δέ αυτής αναγνωρίζονται μόνον δυο πάθη είναι αναπόσευκτα εις τόν άνθρωπον, οία ή όργη, ή φόβος κλπ. ουχί δέ και τά ιδιαίτερα έκαστου έλαττώματα, τά έκ κακής ανατροφής ή κακών εξεων επικρατούντα παρά τώ άνθρωπώ, ών ή περισσότερή επιβάλλεται παντί υπό της ήθικης. Επ' ανθρωποκτονίας δέ δράσας εν Η ψυχικής όρμης τιμωρείται ως ένοχος αναίρεσιως (άρθρ. 393 ποιν. νόμ.), μέ δεσμά μόν 15 έτών τό πολύ εάν ή αναίρεσις ήρθέισε τόν δράστην, ειρκτήν δέ εάν ή έρείθισις αυτή έγένετο διά χα επων συνειδησμών. δεινής όβρεως ή βαρείας αίτίας μέ δεσμά δέ 15—20 έτών εάν μηδετέρα των περιπτώσεων τούτων συνέβη [Δ.Η.]

Βρασότυ. Χωρίον της υποδιοικήσεως Κουμάνδου της Μακεδονίας, έχον ως 250 κατ. Βουλγάρους χριστιανούς. [Ε.]

Βράτσα. Κώμη της Χαλκιδικής προς Α του Πολυγύρου έχουσα 200 οικογενείας χριστ.

Βραστριμάτς. Χωρίον του δήμου Πέτρης της Λεβαδείας, κείμενον πλησίον της Κωπαίδος επί της από Λεβαδείας εις Χαλκίδα άμφοτεροϋ Κάτ. 243.

Βραστία. Χωρίον της υποδιοικήσεως Γιαννιζών της Μακεδονίας, οικούμενον υπό 150 περίπου βουλγαροφώνων χριστιανών. [Γ.]

Βράτζα (Brazza, Frattia). Η μεγαλύτερα, ή μάλλον κατοικημένη και ή εύφορτέρα νήσος του θαλακτικού αρχιπελάγους ά νήκουτα εις την διοικ. περιφέρειαν του Σπιδάθρου Βραχίωδης και άπίτομος, πηγάει ώραϊότατον σόνον, έλαιον και πληθύν ζώων καρπών, ιδιως σίκα και κύμβδαλα έχει ώριστάτους κήπους, κατ. 19 969 (1880), πρωτ. τών "Αγίων Πέτρων και έμδαδ'ιν 396 τχμ. [Π.Π.]

Βρατάνος. Ιωάννης (Bratiano). Ρωμουνός πολιτικός ανήρ, γενν. τώ 1822 εν Ρωκουρεσιώ. Έκπαίδευθεις εν Παρισίοις έπέστρεψε μετά την έπανάστασιν του Φεβρουαρίου εις την πατρίδα του όπου μετέγε της επανάστατικής έπιτροπής γενόμενος και εις των τεσσάρων γραμματέων της προσωινής Κυβερ. Απατυχόντος δέ του επαναστατικού έκαινου κινήματος, εξωρίσθη και άπηλθεν εις Παρισί-

ους, όπου έδημοσίευσε τώ 1855 «Υπόμνημα περί της Αυστριακής αυτοκρατορίας εν τώ Ανατολικώ ζητήματι» και άλλα τινά. Τώ δέ 1857 έπανακάμφξ εις Βλαχίαν εισήλθεν εις την βουλήν όπου διεκρίθη ως ρήτωρ. Έκτοτε πολλάκις ανήλθεν εις την εξουσίαν, υπό δέ την πρωθυπουργίαν του Κχταρτζή δις ανέλαβε τό χαρτοφυλάκιον του υπουργείου των οικονομικών, την δευτέραν φοράν κατά τό 1868. Αρχομένου του 1870 απεσύρθη της ενεργού πολιτικής. Αλλ' ή εν Γαλλία ανακήρυξις της δημοκρατίας έσχεν άντικτυπον εν Ρωμουνία, εξ ου προσκλήθησιν ταραχαι, απειλίζασαι προς στιγμήν τόν ήγεμόνα, εν αϊς ο Β. διεδραμάτισε σημαντικόν πρόσωπον. Αλλ' αι περιστάσεις έδωκαν άλλην τροπήν εις τά πνεύματα και ο Β. ήγούμενος της κοινής γνώμης, ήτις υπεγράψα την Κυτέρννην να έπωρελήθη τότε εξαγερσεως των Σέρβων έρώσα κατά τά συμφέροντα του έθνους, έσχηματίσε κατ' Ιούλιον 1876 ύπουργείον κα' είργασθη δραστηριότατα προς σύναψιν της ρωσορωμουνικής συμμαχίας, έπισπεύσας τάς προς τόν κατά της Τευρκίας πόλεμον παρασκευάς. Ούτε όμως ή μετά της νικηφόρου Ρωσσίας συμμαχία εύτε αι προσωπικάί ενέργειαι του Β. παρά τε ταϊς εύλαϊς της Βιέννης και του Βερολίνου και εν τώ Βερολινεώ συνεδρίω ώρέλησαν πολύ την Ρωμουνίαν, ήτις ηναγκάσθη να παραχωρήσ η εις την Ρωσσίαν την Βασαραβίαν, λαβούσα ως άντάλλαγμα την Δοβρουσάν, μόνον δέ κέρδους έκ του συνεδρίου έσχε την αναγόρευσιν αυτής εις ανεξάρτητον βασιλείον. Η τελευταία αυτή περίοδος της πρωθυπουργείας του Β. διήρκεσεν επί δεκάετιον. Κατά δέ τά τελευταία έτη ήττηθείς υπό της σχηματισθείσης Ισχυράς κατ' αυτόν αντιπολιτευσεως άπεσύρθη της πολιτικής κοινίστρας, ιδιωτεύων δ' έκτοτε απέθανε τήν 3 Μαρτίου 1891 [Ε.]

Βράτινε-δούλ. Χωρίον της διοικήσεως Μοναστηρίου της Μακεδονίας, οικούμενον υπό 160 κατ. εξ ών τό έν τρίτον μουσουλμάνοι, οι δέ λοιποί βουλγαροφώνοι χριστιανοί. [Ε.]

Βρατλί. Χωρίον της υποδιοικήσεως Καβάλλας της Μακεδονίας, οικούμενον υπό 350 περίπου μουσουλμάνων. [Ε.]

Βράτιντζα. Χωρίον της υποδιοικήσεως Τεττω της Μακεδονίας, οικούμενον υπό 430 περίπου βουλγάρων χριστιανών. [Ε.]

Βράτσο-σδέτε. 1) Κώμη της υποδιοικήσεως Μελενίκου της Μακεδονίας, έχουσα ως 1000 κατ. εξ ών τό έν τρίτον μουσουλμάνοι και οι λοιποί χριστιανοί βουλγαροφώνοι.—2) Χωρίον της υποδιοικήσεως Κερτσόβου της αυτής χώρας οικούμενον υπό 180 περίπου βουλγάρων χριστιανών.—3) Χωρίον της υποδιοικήσεως Καστορίας μετά 50 περίπου βουλγαροφώνων κατοίκων. [Ε.]

Βράτσα (Wratza). Πρωτ. όμων, έπαρ-

χίας του βουλγαρικού νομού της Βιδύνης κατά την Β κλιτύν του Αίμου και παρά τον Ηο-
τούγγιαν, δεξιόν παραποτάμιον του Όγουσι.
Έχει έπισκοπήν, ζυρτοδεψεία και 10 924 κατ.
(1881). Άνωθι αὐτῆς ὑπάρχει διοδος εἰς ὕψος
1412 μ. Ἡ ἐπαρχία Β. ἔχει 40 743 κατοί-
κους. [Π.Π.]

Βράτσεβεργ (Bratsberg). Ὁρεινὴ καὶ
δασώδης χώρα τῆς Ν Νορβηγίας· ἔχει ἔμβα-
δὸν 14,780 τγμ., τρεῖς δικαστικὰς περιφε-
ρειὰς καὶ 83570 (1875) κατ. ἀσχολουμένους
κυρίως εἰς τὴν ὕλοτολίαν, μεταλλευτικὴν,
κτηνοτροφίαν, γεωργίαν, ναυπηγίαν, τὸ ἐμ-
πόριον καὶ τὴν ναυτιλίαν. [Π.Π.]

Βράτσεβζη. Χωρίον τῆς ὑποδιοική-
σεως Κουμανένου τῆς Μακεδονίας ἔχον ὡς
160 κατοίκους Βουλγάρους χριστιανούς. [Ε.]

Βράτσι. Χωρίον τοῦ δήμου Τανάγρας
τῆς ἐπαρχ. Θηβῶν, ἔχον 368 κατ. τῷ 1849.
Πλησίον αὐτοῦ ἐπὶ λόφου λειψάνα πολυγώνου
τείχεος ἀρχαίας πόλεως, ἄγνωστον τινοσ. [Π.]

Βράτσειτσα. Χωρίον τοῦ δήμου Τετρα-
φυλίας τῆς ἐπαρχίας Ἀρτης, ἔχον 401 κατ.
τῷ 1849. [Π.]

Βράτσοβο. Χωρίον τῆς ἐπαρχ. Μαρ-
γαριτίου τοῦ βιλαετίου Ἰωαννίνων, ἔχον 425
κατ. Ἀλβανούς μουσουλμανούς τῷ 1848. [Π.]

Βραϋκόβιτς. Χωρίον τῆς ὑποδιοική-
σεως Δοριάν τῆς Μακεδονίας, οἰκούμενον ὑπὸ
180 περίπου βουλγαροφώνων χριστιανῶν. [Ε.]

Βραϋνίτσα (ἢ Βραϋνιτσα). Παραπόταμος τοῦ Ἀζίου πηγαζὼν ἐκ τοῦ ὅ-
ρουσ Πανίτσα, διαρρεῖν τὴν πεδιάδα τοῦ Ἰ-
στιπίου καὶ ἐκβάλλων εἰς τὸν Ἀζιον μεταξὺ
τῶν χωρίων Ἰσδορ καὶ Πόλοσκο πρὸς βορρᾶν
τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ἐριγῶνος. [Ε.]

Βραυρών. Μία τῶν 12 ἀρχαιοτάτων
πόλεων τῆς Ἀττικῆς, κειμένη μεσογειῶς πρὸς
τὴν ανατολικὴν αὐτῆς παραλίαν, ἐν τῇ περιοχῇ
τοῦ σημερινοῦ δήμου Κριπτίας (ἐσφαλμένως
οὕτως ὀνομαζομένου). Ἡ θέσις τῆς πόλεως
ταύτης δὲν εἶνε ἀκριβῶς γνωστὴ. Τὸ σημερι-
νὸν ὄνομα μοναστηριακοῦ μετοχίου Βραῦνα,
εἰς ὃ πιθανώτατα περιεβλήθη τὸ ἀρχαῖον ὄνομα
Βραυρών, μαρτυρεῖ ὅτι ἐκεῖ ποτε ἔκειτο ἡ ἀρχαία
πόλις. Ἡ Β. διηγεῖτο εἰς δύο δήμους, τὸν
δῆμον Φιλακιδῶν ἐκ τοῦ Φιλαίου, υἱοῦ τοῦ Αἰαν-
τος, καὶ τὸν δῆμον Ἀλῶν Αραφηνίδων, ὧν τὸ
ὄνομα περιεβλήθη εἰς τὸν λιμένα Ῥαφῆνα. Ὁ
Παισανίας καὶ Στέφανος ὁ Βυζάντιος μνη-
μονεύουσι τῆς Β. καὶ ὡς δήμου τῆς Ἀττικῆς
ἰδίου, ἀλλὰ τὸ τοιοῦτον διαμφισβητεῖται ὑπὸ
τῶν νεωτέρων· διότι οἱ μὲν λοιποὶ συγγραφεῖς
σιωπῶσιν, ἐν οὐδεμίᾳ δὲ ἐπιγραφῇ τῶν ἀνα-
γραφουσῶν δήμους Ἀττικῆς ἀνευρέθη τὸ ὄνομα
(Bursian, Geogr. v. Griech. τομ. Α', σελ.
348). Ἐν Β. ὑπῆρχεν ἱερὸν τῆς Βραυρωνίας
Ἀρτέμιδος, τῆς καὶ Ταυραπόλου καλουμένης,

ἧς τὸ ἄγαλμα ἐκόμισε, κατὰ τὸν μῦθον, ἡ
Ἰριγένεια ἐκ Ταύρων φεύγουσα (Παυσ. 1.33
καὶ 3.16.6). Ἐπίσης μνημονεύεται καὶ ἱερὸν
Διονύσου. Τὸ ἱερὸν τῆς Ἀρτέμιδος φαίνεται
ὅτι διατήρησε τὴν φήμην αὐτοῦ μέχρι τῆς Α'
ἐκατοντ. μ. Χ. διότι μνημονεύεται ὑπὸ τοῦ
Πτολεμαίου. (3, 15. 8). [Δ Μηλ.]

Βράτσα. Χωρίον τοῦ δήμου Κτημενίων
τῆς Εὐρυτανίας, ἀπέχον 2 ὥρ. Δ τοῦ Φουρνᾶ
Κατ. 571. [Π.]

Βραχάσι. Πρωτεύουσα τοῦ δήμου Βρα-
χασίου τῆς ἐπαρχ. Μεραμπέλλου τῆς Κρήτης,
ἔχουσα 1333 κατ. χριστιανούς τῷ 1881. Ὁ
δῆμος ἀποτελούμενος ἐκ τῆς πρωτεύουσας, τῶν
χωρίων Μίλατον καὶ Λατσιᾶς καὶ μᾶς μο-
νῆς ἔχει 2 516 κατ., ὧν 9 μόνον μουσουλ. [Π.]

Βραχάτι. Χωρίον τοῦ δήμου Κορίνθου,
ἐν τῇ πεδιάδι τῆς Βίχας, ἔχον 404 κατ. Εἴ-
ναι στάσις τοῦ σιδηροδρόμου ἀπὸ Κορίνθου εἰς
Πάτρας, ἀπέχουσα 13 γμ. τῆς Κορίνθου. [Π.]

Βραχεῖα (Γ ρ α κ μ.) συλλαβὴ ἴδε τὰ
ἄρθρα Συλλαβὴ καὶ Προσῳδία. [Π.]

Βραχιόνιον ὄστων (Ἰ ν α τ ο μ.)·
Ὀστών τοῦ βραχιονοσ ὀλοσιδὲς ἢ ἐπίμηκες,
τὸ μακρότερον καὶ παχύτερον πάντων τῶν τοῦ
ἄνω ἄκρου ὀστών, ἔχον δύο ἄκρα καὶ σῶμα.
Καὶ τὸ μὲν ἄνω ἄκρον φέρει τὴν πρὸς τὴν
ὁμογλήνην συναπτέμενην α ρ θ ρ ι κ ῆ ν κ ε-
σ α λ ῆ ν, τὸν ἀφρίζοντα ταύτην κύκλῳ ἀνα-
τ ο μ ι κ ὶ ν α ὕ γ ῆ ν α, τὰ ὑπ' αὐτὴν δύο ὀγ-
κ ῶ μ α τ α, τὸ μὲν ἔλασσον πρὸς τὰ πρόσω
καὶ ἔσω, τὸ δὲ μείζον πρὸς τὰ ἔξω, τὴν με-
ταξὺ τούτων α ὕ λ α κ α τοῦ βικεφα-
λου μύος καὶ τέλος ὑπὲρ τὰ ὀγκώματα
τὴν χ ε ι ρ ο υ ρ γ ι κ ὶ ν α ὕ γ ῆ ν α, ἐνθα
ὡς τὰ πολλὰ κατὰ γυναί τὸ ὀστών· τὸ δὲ
κάτω ἰον πρὸς τὰ ἔξω τὸν τῇ κερκίδι ἀρθρού-
μενον βραχιόνιον κ ὶ ν δ ὕ λ ο ν, οὗ
ὑπερθεν, ἐπὶ τὰ ἔξω μὲν παρατηρεῖται ἡ πα-
ρακονδύλιος ἀπόφυσις, πρόσθεν
δὲ ὁ κερκιδικός βέθρος· ζον πρὸς
τὰ ἔσω τὴν πρὸς τὴν ὠλένην συντασσομένην
τροχιλίαν. Ἡς ὑπεράνω, ἐπὶ τὰ ἔσω μὲν
ὑπάρχει ἡ παρατροχιλίας ἀπόφυ-
σις, ἐπὶ τὰ πρόσω δὲ ὁ χ ο ρ ῶ ν ο σ ι δ ῆ ς
βέθρος καὶ ὀπισθεν, ἀντιστοίχως τούτῳ, ὁ
ὠ λ ε κ ρ α ν ι κ ῆ ς βέθρος.—Τὸ δὲ σῶμα
πρισματικὸν ὄν καὶ οἰοῦναι περὶ τὸν ἐκτοῦ ἄ-
ξονα περιστραμμένον φέρει ἐπὶ τῆς ἔξω ἐπι-
φανείας, μικρὸν ἄνωθεν τοῦ μέσου μέρους, τὸ
δ ε λ τ ο σ ι δ ῆ ς ἐπαρμα, οὗ κάτωθεν πα-
ρατρεῖται ἡ σπειροειδής ἢ κερκιδι-
κὴ α ὕ λ α ξ, διευθυνομένη λοξῶς πρὸς
τ' ἄνω καὶ ὀπίσω. [Π.Π.]

Βραχιονόποδα (Ζ ω ο λ.) (Brachi-
opoda). Τάξις μαλακισειδῶν ζώων, ἀκινήτων,
ἔχοντων διατρακὸν διθυρον, οὗ τὰ πρόσθιον εἶ-
ναι τυττίαλον καὶ τὸ ὀπίσθιον κοιλιακόν, καὶ

δύο στοματικούς βραχίονας περιεπιλεγμένους σπειροειδώς. Τὰ Β ἔχουσι σῶμα πλατύ, χαρκτηριστικῶτατοι δ' εἶναι οἱ δύο βραχίονες, οἵτινες μακρότατοι ὄντες, διευθυνημένοι πρὸς τὰ ἐμπροσθεν καὶ ἐλλειγμένοι σπειροειδώς, συγκρατοῦνται ὑπὸ τιτανώδους σκελετοῦ, καὶ διατεχόνται ὑπὸ αὐλακός ὡς καὶ τὰ στοματικὰ ἱστία τῶν λεπιδοβραχίων. Τὰ πλάγια τῆς αὐλακός κοσμοῦνται ὑπὸ μακρῶν εὐκινήτων ἰνῶν, ὧν οἱ δονητικοὶ χροστοὶ κινούμενοι παρὰ γὰρ βεῖμα παρασύρουν μέχρι τοῦ στόματος τὰ μικρὰ θρεπτικά σωματίδια. Τῶν Β. εὐρίστα μόνον εἶδη ὑπάρχουσι νῦν, ἐνῶν τὸ γένος τοῦτο εἰς τὰς πρώτας γεωλογικὰς ἐποχὰς ἦν λίαν διαδεδομένον ἐπὶ τῆς γῆς, περιλαμβάνον ὑπὲρ τὰ γίγλια εἶδη, ὧν τινὰ ἐν τῇ παλαιοντολογίᾳ εἶναι χαρακτηριστικὰ διὰ τὰ στρώματα γῆς ἐν οἷς ἀνευρίσκονται. [Ν. Δ.]

Βράχιος Τύχων (Tycho Brahe) (ἀστρ.). Ἐπίσημος Δανὸς ἀστρονόμος γενν. τῇ 1516, ἀποθ. τῇ 1601. Χορηγῶν τοῦ βασιλέως τῆς Δανίας Φρειδερίκου τοῦ Β' ἀνήγειρε πλησίον τῆς Κοπενάγης ἐπὶ τῆς νήσου Χεβεν ἀστεροσκοπεῖον, τὸ ὁποῖον ὠνόμασεν Οὐραν. ἐμβούργον καὶ ἐπλούτισε δι' ὀργάνων, εἰς τὴν τελειοποίησιν τῶν ὁποίων συντέλεσε πολὺ. Διωγθεὶς διὰ ῥαδιουργίαν τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ μετὰ τὴν θάνατον τοῦ Φρειδερίκου Β' (1548) ὠνυμασθῆναι τῇ 1599 ὑπὸ Ῥοδόλφου τοῦ II' αὐτοκρατορὸς ἀστρονόμος ἐν Πράγῃ, ὅπου καὶ ἀπέθανεν. Ὁ Β. ἦτο παρατηρητὴς ἐκτάκτου θυναμειῶς, αἱ δὲ παρατηρήσεις αὐτοῦ εἶναι αἱ ἀκριβεστάται γενόμεναι πρὸ τῆς ἐφευρέσεως τοῦ τηλεσκοπίου. Ἐπ' αὐτῶν δ' ἐβασίσθη ὁ μέγας Κέπλερς εἰς πλείους ἐκ τῶν ἐπιστημονικῶν αὐτοῦ ἐργασιῶν. Ὁ Β., καίπερ δεινὸς ἀστρονόμος, δὲν εἰδέτο βίαιος τὸ Κοπερνίκειον σύστημα, ἀλλὰ θέλων νὰ συμβιβάσῃ αὐτὸ μετὰ τῆς ἀκινήσεως τῆς γῆς, ἐξήνεγκαν ἰδίαν κοσμικὴν συστημὰ, ὁμοίαν πρὸς τὴν ὑπὸ Σκηπίωνος τοῦ Μακροτόμου ἀποιδόμενον εἰς τοὺς ἄλγυπτιους, τὸ καλούμενον «Γυγώνιον σύστημα». κατὰ τὸ ὁποῖον περὶ τὴν γῆν ἀκίνητον οὕτω κινεῖται ἡμέτερος ἢ σφαῖρα τῶν ἀπλανῶν, ἡ ἥλιος καὶ ἡ σελήνη οἱ δὲ πλανῆται κινεῖνται περὶ τὴν ἥλιον καὶ ἐμμέσως μετ' αὐτοῦ περὶ τὴν γῆν τὸ σύστημα βίαιος τοῦτο οὐδεὶς ἀστρονόμος παρεδέχθη. [Δ. Κ.]

Βραχίον (ἀστρομ.). Τὸ τμήμα τοῦ ἄνω ἄκρου τοῦ μεταξὺ τοῦ ὤμου καὶ τοῦ ἁγκῶνος περιλαμβανόμενον. Ὁ σκελετὸς αὐτοῦ ἀποτελεῖται ὑπ' ἐνὸς καὶ μόνου ὁστού, τοῦ βραχιονίου τοῦτο δὲ περιβάλλουσι τὰ ἀπαλὰ μόρια, ἅτινα ἐκ τῆς περιφερείας πρὸς τὸ κέντρον εἰσὶ ἰσὺν τὸ δέκαμα. Ἐν ᾧ ὑποδομοτικῆς συνθετικῆς ἰσότης, ἐν ᾧ διεγερτικὴ ἢ βασιλικὴ καὶ ἡ κεφαλικὴ φλέψ καὶ τὰ ἐπιπολῆς νεῦρα. Ἐν τῇ ἐν τῷ βῆθει βραχιόνιος περιτονία, ἡ δίκην κολεοῦ περιβάλλουσα σύμπαντας τοὺς

μῆς τοῦ βραχιόνος, συγχεομένη πρὸς τ' ἄνω μὲν μετὰ τῆς κατ' ἐπὶ πολλῇ περιτονίας τοῦ ὤμου, πρὸς τὰ κάτω δὲ μετὰ τῆς τοῦ ἀντιβραχίου, ἐκπέμποντα δὲ ἀπὸ τῆς ἐπὶ τῶν φανείας δύο μεσομυῖα διαφράγματα, ἐσωτερικὸν καὶ ἐξωτερικόν, ἅτινα προσφυονται ἐπὶ τῶν ἀντιστοιχίων χειλέων τοῦ βραχιονίου ὁστού καὶ χωρίζουσιν οὕτω τὴν ὑπὲρ τῆς περιτονίας ἀποτελουμένην κυλινδρικήν κοιλότητα εἰς δύο θαλάμους, πρόσθιον καὶ ὀπίσθιον. Καὶ ἐν μὲν τῷ πρόσθιῳ σκηνοῦσιν ὁ δίκεραιος, ὁ κορακοβραχιόνιος καὶ ὁ πρόσθιος βραχιόνιος μῦς, πρὸς δὲ ἡ βραχιόνιος ἀρτηρία μετὰ τῶν δύο συνοδιδίων αὐτῇ φλεβῶν, αἵτινες μετὰ καὶ τοῦ μεσίου νεύρου ἐν κοινῷ ἐλύτρω ἐμπεριελημμένοι διαδύουσιν ἐφαπτομένως τῇ ἐσωτερικῇ μεσομυῖᾳ διαφράγματι παρὰ τὸ ὁστούν. ἐν δὲ τῷ ὀπίσθιῳ ἐμπεριέχονται ὁ τρικέραλος μῦς ἐπὶ δὲ τὸ κεραιδικόν νεῦρον καὶ ἡ ἐν τῷ 3άτῳ βραχιόνιος ἀρτηρία διαπορευόμενα διὰ τῆς σπειροειδούς αὐλακός τοῦ ὁστού, τὰ ὠλεϊκὸν νεῦρον καὶ ἡ ἀνωτέρα παράπλευρος ὠλεϊκὴ ἀρτηρία, ἀκολουθοῦντα τῷ ἐσωτερικῷ μεσομυῖᾳ διαφράγματι, δι' αὐτοῦ καὶ μόνου χωρίζονται τῆς βραχιονίου ἀρτηρίας καὶ τοῦ μεσίου νεύρου. [1116.]

Βραχμανισμὸς ὀνομάζεται ἡ ἔθνηθ' ἠθρησκεία τῶν Ἀνατολικῶν Ἰνδιῶν. Βλ. Ἰνδισμὸς (ἠθρησκεία).

Βραχμάνος (Ἰνδ. Brahmana ἦτοι υἱοὶ τοῦ Βραχμα). Οὕτω καλοῦνται οἱ ἱερεῖς τῶν Ἰνδιῶν, οἵτινες καὶ ἀποτελοῦσι τὴν ἀνωτάτην τῶν τεσσάρων τῆς Ἰνδικῆς κοινωνίας κληρονομικῶν τάξεων. Ὁ βίος τῶν Β. διαίρεται εἰς τέσσαρα στάδια. Ἐν ἡλικίᾳ ὀκτὼ ἐτῶν εἰσέρχονται εἰς τὸ πρῶτον στάδιον, τὸ τοῦ νεοῦτου διατρίβοντες πολὺν χρόνον παρὰ τῇ διδασκαλίᾳ καὶ μελετοῦντες τὰ ἱερὰ βιβλία (βέδας). Περὶ ἀνάντες τὰς σπουδὰς αὐτῶν εἰσέρχονται εἰς τὸ δεῦτερον στάδιον, ἐν ᾧ νυμφευμένοι ζῶσιν ὡς οἰκογενεῖαι καὶ προνοήσαντες τὰ βίοντα περὶ τῆς διατροφῆς τῆς συζύγου καὶ τῶν τέκνων ἐγκταλείπουσι τὸν κόσμον καὶ ἀπέρχονται εἰς τὰ δάση, ἐνθα διάγουσι τὸ τρίτον στάδιον τοῦ βίου ὡς ὕλδαιο· ἐν ἐρημικῇ διερευνῶντες τὰ ὕψιστα προβλήματα τῆς οἰλοτοφίας. Τὸ δὲ τέταρτον στάδιον διανύουσιν ὡς ἄτκτηι ἐπαίται, οὐδὲν μεριμνῶντες περὶ τῶν ἀνθρωπίνων καὶ ἀποστρεφόμενοι πᾶσαν τροφὴν καὶ γὰρ τὸν κόσμον τοῦτου δι-καῖως δὲ ἐπιποθῶντες τὴν ἀπὸ τῶν βεινῶν τῆς ὑπάρξεως ἀπαλλαγὴν καὶ τὴν ἀπόλαυσιν τῆς αἰωνίου γαλήνης. [Κεφ.]

Βραχμαπούτρας (Brahmaputra). Μέγας ποταμὸς τῆς Ἀσίας καὶ ὁ τρίτος κατὰ τὸ μέγεθος τῶν Ἰνδιῶν. Πηγάζων ἀπὸ τῶν Τιμαλάων ἐν τῷ Δ. Θιβέτ εἰς πλ. 30° 25' Β καὶ μῆκ. 80° 5' Δ Γρήνιτις, διέρχεται τὸ Ν. Θιβέτ, τὸ Ἰνδικὸν βασίλειον τοῦ Ἀσσάμ καὶ τὴν ἀνα-

φθύνει πρὸ τῆς εἰς τέλειον ζῶον ἀναπτύξεως εἰς ἑτέραν μορφήν καλουμένην Με γ ἄ λ ο π ο ν. Πλείστα ἐκ τούτων εἶναι χερσαῖα. Ἰένος ἡ εἶναι οἱ καρκίνοι. [Ν.Α.]

Βραχυτένων ἵππος (Ἰ π π ο λ ο γ.). Ὁ ἵππος οὗτος τὰ πρόσθια ἄκρα εἰς ἐλαττωματικῆς διαπλάσεως ἀντὶ νὰ παρουσιάζωσιν εὐθείαν κάθετον στάσιν. κάμπτονται πρὸς τὸ γόνυ. Ἐκ γενετῆς ἡ ἵππος δύναται ἀκινδύνως νὰ προσφέρῃ καλλίστας ὑπηρεσίας καὶ ὡς ὑποζύγιος καὶ ὡς κέλης. [Γ.Ν.Π.]

Βραχύτης (Ρ η τ ο ρ.). Παρὶ τῆς βραχύτητος λέγει ὁ Τρύφων ἐν τῷ περὶ τρώων τάδε (Rhet. Γ. τομ. 3, σ. 202) «Βραχύτης ἐστὶ φράσις πλέον τι τοῦ ἀκουσμένου νοούμενον ἢ χροῦσα, οἷά ἐστι τὰ Δελφικὰ ἀπορρήγματα γινώθι σαυτὸν χρόνου φεῖδου μηδὲν ἄλλαν». Καὶ φράσεις παροιμιώδεις γενόμεναι, ὡς ἡ ἐξῆς: «Διο-νύσιος ἐν Κορίνθῳ» ἥτις σημαίνει, μὴ μεγαλαυχῇ· «ἄρρων εἰς Διονύσιον τανῶν γραμμῶν ἐν Κορίνθῳ διδάσκοντα, ὅς πρῶτον ἐτυράννευε». Ἡ δὲ συντομία διαφέρει τῆς Β. καὶ ὅτι περιέχει μόνον αὐτὰ τὰ ἀνγκαῖα τοῦ δηλουμένου. [Π.Π.]

Βραχῶδη Ὀ ρ η (Rocky—Mountains). Ὀρεινὴ ἄλλυσις τῆς Β. Ἀμερικῆς, ἥτις ὡς ἡ πρὸς ταῖς τῶν μεξικανικῶν Κορδιλλιε-ρων διατείνεται τὰ Δ. μέρη τῆς ἀμερικανικῆς Συμπολιτείας καὶ τῆς ἀγγλικῆς Β. Ἀμερικῆς διήκουσα ἄχρι τῆς Β. θαλάσσης. Ἡ ὕψιστη τῶν κορυφῶν αὐτῆς, τὸ ὄρος Χ ὠ κ ε ρ, ἔχει ὕψος 5100 μ. Ἀπὸ τῶν ὀρέων τούτων πηγάζουσι πολλοὶ ποταμοί. [Π.Π.]

Βραχωνά. Χωρίον τῆς ἐπαρχίας Μαργαρίτου τοῦ βλαχίου Ἰωνανίνων, ἔχον 650 κατ. Ἀλβανὸς μουσουλμανοὺς τῷ 1888. [Π.]

Βραχωρε. Βλ. Ἀγρίνιον.

Βρδζάνη. Χωρίον τῆς ὑποδιοικήσεως Κερτσόβου τῆς Μακεδονίας, οἰκούμενον ὑπὸ 250 περίπου Βουλγάρων χριστιανῶν. [Ε.]

Βρδιάνη. Χωρίον τῆς ὑποδιοικήσεως Ἀγρίδος τῆς Μακεδονίας, οἰκούμενον ὑπὸ 200 περίπου Βουλγάρων χριστιανῶν. [Ε.]

Breviarium Alaricianum ἢ Alarici καλεῖται συλλογὴ νόμων τοῦ Ῥωμαίου βασιλεῖος ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῶν Βισιγόθων Ἀλαρίχου τοῦ Β' τῷ 506 μ. Χ. χάριν τῶν ἐντὸς τοῦ βασιλείου τοῦ Ῥωμαίων, οἵτινες ὑπῆγοντο ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ Ῥωμαίου δικαίου. Περιέχει δὲ κυρίως τὴν Θεοδοσιανὴν κώδικα, μεταγενεστέρως τινὰς Νεαράς, πρὸς δὲ τὸ ἀρχαιότερον δίκαιον ἐκ τῆς ἐπιτομῆς τοῦ Γαίου. Ἡ τελευταία ἐκδοσις αὐτοῦ ἐγένετο ὑπὸ Haenel (Λειψία 1849). [Εγ.]

Βρέγεντζ (Bregenz, Βριγαντία). Πόλις τῆς Αὐστρίας ἐν τῷ Τυρόλῳ, πρωτ. τῆς διοικ. περιφέρειας Φόραρλμπεργ, κειμένη παρὰ τὴν λίμνην τῆς Κωνσταντίας, κατὰ τὸν βαθύ-

τερον ἀνατολικὸν αὐτῆς μυχόν, καὶ τὸν σιδηρ. τοῦ Φόραρλμπεργ. Ἔχει βραδικοκλωστήρια, ἐμπόριον ἀξιόλογον ξυλείας καὶ 4786 κατ. (1880). Πόλις σημαντικωτάτη κατὰ τὸν μεσαιῶνα καὶ ἐν τῶν ἐχρονωτέρων φρουρίων κατὰ τὰ μέσα ἐκείνη. Ἐξ αὐτῆς ὠνομασθῆ ἡ λίμνη τῆς Κωνσταντίας καὶ Βριγαντινῆ. [Π.Π.]

Βρέγμα (Ἀ ν α τ ο μ.). Τὸ μέρος τοῦ κρανίου. Ἐνθα πρὸς τοὺς νεογνοὺς εὐρίσκεται ἡ μεγάλη πηγὴ. (Βλ. Πηγὰι τοῦ κρανίου). [Π.Π.]

Βρεγματικὰ ὀστά (Ἀ ν α τ ο μ.). Ὄστα πλατέα, τετράπλευρα, διττά, κείμενα συμμετρῶς ἐκατέρωθεν τῆς μέσης γραμμῆς τοῦ κρανίου, ἀπαιρτίζοντα τὴν ὀρεθὴν καὶ τὰ πλάγια τοῦ ὅλου τούτου. [Π.Π.]

Βρέγοδον. Χωρίον τῆς ὑποδιοικήσεως Ἀδρέτ-Χιστερ τῆς Μακεδονίας, οἰκούμενον ὑπὸ 350 περίπου βουλγαρῶν χριστιανῶν. [Ε.]

Βρέδζα (Breda). Πόλις ἐχυρὰ τῆς Ὀλλανδίας, ἐν τῇ ἡ Πραζάντῃ, ἀπέχουσα 50 χμ. Ν.Δ. τοῦ Βοα λε Δουκ, παρὰ τὴν συμβολὴν τοῦ Μαρὰ εἰς τὸν Ἀα. Σταθμὸς συναντ. τῶν ὀλλ. σιδηροδρ. ἔχει μητροπολ. νέν μετὰ κωδωνοστασίου 95 μ. ναυπηγεῖον δημοχρεῖον, στρατιωτικὴν καὶ ἱερογραφικὴν σχολήν, ὑφαντουργεῖα, ταπητουργεῖα, ἐμπόριον διαμετακομίσεως καὶ 18324 κατ. (1880). Ἐν αὐτῇ ἐγένετο τῷ 1667 ἡ θέσσις τέρμα εἰς τὸν μεταξὺ Ἀγγλίας καὶ Ὀλλανδίας τριετῆ πόλεμον εἰρήνη. [Π.Π.]

Βρέδε (Κάρολος Φίλιππος, πρίγκιψ Wrede). Περίφημος στρατάρχης Βαυαρός. Ἐγενν. τῷ 1767 καὶ κατ' ἀρχάς μὲν ὑπηρέτησε ἐν τῷ δικτατικῷ κλάδῳ, ἀπὸ δὲ τοῦ 1799 ἡρξάτο κυρίως τοῦ στρατιωτικοῦ αὐτοῦ σταδίου καὶ ἔλαβεν μέρος ἕκτοτε εἰς πάντας τοὺς μεγάλους πολέμους τοῦ Ναπολέοντος εἴτε ὡς πολέμιος εἴτε ὡς σύμμαχος ἀναλόγως τῆς πολιτικῆς ἣν ἠκολούθει· ἡ Βαυαρία, μετέσχε δὲ καὶ τῆς κατὰ τῆς Ῥωσσίας στρατείας τοῦ 1812. Τῷ 1813 ὅτε ἡ Βαυαρία ἀπεσπάσθη τῆς μετὰ τοῦ Ναπολέοντος συμμαχίας καὶ ἠνώθη μετὰ τῆς Αὐστρίας ἃ ἡ ἔτο συνομολογήσας τὴν νέαν συμμαχίαν διὰ τῆς συνθήκης τοῦ Ried. Αὐτὸς δὲ μετὰ τὴν μάχην τῆς Λειψίας ἐπειράθη διὰ τῆς μάχης τῆς Ἀναυίας 19 Ὀκτωβρίου 1813 νὰ ἀποκλείσῃ τὴν εἰς τὴν Γαλλίαν ὁδὸν πρὸς τὸν ὑποχωροῦντα Ναπολέοντα καὶ ἔπαθε τελεῖαν ἥτταν. Ὁ Β. ἦτο ἀντιπρόσωπος τῆς Βαυαρίας ἐν τῇ Ριενναίᾳ συνόδῳ τοῦ 1814—15. Κατὰ τὸ ἔτος δὲ 1814 προήχθη εἰς βαθμὸν πρίγκιπος καὶ εἰς τὸ ἀξίωμα τοῦ στρατάρχου. [Π.Κ.]

Βρέδοβ (Bredow). Κώμη τῆς Πρωσίας ἐν τῷ νομῷ Ῥάνδοβ τοῦ Στεττίνου παρὰ τὸν Ὄδερ. ἔχει βιομηχ. τινὰ καταστήματα καὶ 1223 κατ. (1885). [Π.Π.]

Βρέζνιτσα. Χωρίον τῆς ὑποδιοικήσεως

Νευροκόπου της Μακεδονίας, οικούμενον ὑπὸ 1000 περίπου μουσουλμάνων. [Ε.]

Βρέζνο. Χωριον της υποδοικήσεως Τετόβου της Μακεδονίας, οικούμενον ὑπὸ 300 περίπου Βουλγάρων χριστιανῶν. [Ε.]

Βρέζνοβιν Χωριον της διοικήσεως Μοναστηρίου της Μακεδονίας, οικούμενον ὑπὸ 800 περίπου Βουλγαροφώνων χριστιανῶν. [Ε.]

Βρεμερχάφεν (Bremervhagen, επίκειον της Βρέμης). Πόλις κειμένη παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ἰέσπτεν απέχουσα δὲ 60 χμ. ΒΔ της Βρέμης. Ἰδρύθη τῷ 1830, ἔχει ναύριον, ναυπηγεῖα, τακτικὴν καὶ ατμοπλοικὴν συγκοινωνίαν μετὰ της Ν. Ὑόρκης. Ἀπὸ τοῦ 1848, εἶναι εἰς τὴν σταθμὴν τοῦ γερμανικοῦ στόλου. Ὁ λιμὴν συνίσταται ἐκ τριῶν μερῶν, τῆς εἰσόδου, τῆς κινήσεως διεξαμένης καὶ τοῦ ἐσωτερικοῦ λιμένος, εἰς ὃν 70 πλοία δύνανται νὰ προσορμισθῶσιν. Ὑψὺς 14 797 κατ. (1885). [Π.Π.]

Βρέμην (Bremen). Μία τῶν 3 ἐλευθέρων πόλεων της Γερμαν. αὐτοκρατορίας κειμένη παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Βέζερ καὶ απέχουσα 140 χμ. ΝΔ τοῦ Ἀμβούργου καὶ 74 χμ. τῆς Ουλκσπης. Ἡ περιουχὴ της ἐλευθ. πόλεως ἔχει ἐμβαδὸν 256 τχμ. καὶ 180 443 κατ. (1890), ἡ δὲ πόλις ἔχει κατ. 125 621, μετὰ δὲ τῶν 4 προαστείων 142 211 ὧν οἱ πλείστοι εἶναι διαμνησθέντες. Ἐν τῇ παλαιτέρῃ μέρει της πόλεως εὐρίσκονται πλείστα μνημεῖα ἐκ τῆς ἐποχῆς τῆς Ἀνωγενώσεως, περηνισμένον δὲ εἶναι τὸ πρὸ τοῦ λαμποῦ δημαρχεῖου κολοσιακὸν ὄγκωμα τοῦ Ρολάνδου (8.5 μ.). Ἐκ τῶν νεωτέρων οἰκοδομημάτων ἐξέχουσι τὸ χρηματιστήριον, τὸ μωσαῖον, τὸ ταχυδρομικὸν κλ. Κέντρεται δὲ ἡ Β. παντὲς διείξι σχολὰς, πρὸ πάντων ἀρετρώσις εἰς τὸ ἐμπόριον καὶ τὴν ναυτιλίαν, ἅτινα καθιστῶσι τὴν πόλιν μετὰ τὸ Ἀμβούργον τὸ δεύτερον της Γερμανίας ἐπίνειον τοῦ ὑπεριοκεανικοῦ ἐμπορίου, τὸ σπουδαιότερον δὲ ἐπίνειον τοῦ κόσμου διὰ τὸν καπνόν. — Ἐκτίσθη τῷ 788, ὅτε Κάρολος ὁ Μέγας ἱδρύσεν αὐτὴν ἐπισκοπὴν, ἥτις ἐνωθεῖσα ἐπειτα μετὰ τῆς ἐπισκοπῆς τοῦ Ἀμβούργου προήχθη εἰς ἀρχιεπισκοπὴν. Ἰδρὺν ἔχουσιν τὴν Β. Ἀναπτυχθεῖσα ταχέως καὶ πρὸ πάντων ἀπὸ ἐγένετο μέλος τοῦ Ἀνσεκτικού συνδέσμου, ἔχουσα τὴν πολιτικὴν ἀνεξαρτησίαν της διὰ τῆς Βιστοβλικῆς εἰρήνης. Ἀπὸ τοῦ 1810 ὡς πρῶτον τοῦ γαλλικοῦ νομοῦ τῶν Στομίων τοῦ Βέζερ. Ἀλλὰ λαβούσα ἐνεργὸν μέρος ἐν τῇ κατὰ της Γαλλίας πολέμῳ της Γερμανίας τοῦ 1813 ἐγένετο πάλιν ἀνεξαρτητος. Τῷ 1866 εἰσῆλθεν εἰς τὴν βορειογερμανικὴν συμμαχίαν. Νῦν δὲ εἶναι αὐτόνομον μέλος της γερμαν. αὐτοκρατορίας διοικουμένου ὑπὸ Γερουσίας 17 μελῶν, ἥτις ἐκλέγει δύο δημάρχους ὧν ἡ ἑξουσία διαρκεῖ 4 ἔτη. [Π.Π.]

Βρενθεάτης. Ἀνατολικὴς προαπόμενος τοῦ Ἀλφειοῦ πηγάζων παρὰ τὴν ἀρχαίαν

πόλιν Βρένθην καὶ μετὰ ῥοὴν $\frac{3}{4}$ χμ. γυνόμενος εἰς τὴν Ἀλφειὸν, εἰς ἀπόστασιν 20' Α της Κερυταίνης. Τῆς ἀρχαϊκῆς πόλεως Βρένθης, ἐξ ἧς ἔλαβε τὸ ὄνομα, εἰρεπία μόνον εἶδεν ὁ Παυσανίας [Π.]

Βρέννος Ὑπομ. καλοῦνται ἐν τῇ ἱστορίᾳ οἱ ἀρχηγοὶ τῶν γαλατικῶν σιφῶν τῶν κατὰ διὰφόρους χρόνους εἰς τὴν Ἰταλίαν καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα εἰσβαλόντων. Σημαίνει δὲ τὸ ὄνομα ἐν τῇ γλώσσῃ τῶν Γαλατῶν τὸν ἡγεμόνα, καίτοι οἱ ἀρχαῖοι συγγραφεῖς ἐνόμισαν ὅτι ἦτο αὐτὸ τὸ κύριον ὄνομα τῶν ἀρχηγῶν ἐκείνων [Π.Κ.]

Βρεντάνο (Iemens Brentano). Γερμανὸς ποιητὴς της νεωτέρας ῥομαντικῆς σχολῆς, γενν. τῷ 1778 ἐν Φραγκφούρτῃ καὶ ἀποθ. ἐν Ἀσχαφενδούργῳ τῷ 1842. Ἰδρὺν ἀπὸ τῶν πρώτων ἔργων του (1800) ἐξεδηλώθη ἡμεγάλη αὐτοῦ ποιητικὴ εὐφυΐα μεμιγμένη θμιως μετὰ πολλῆς παραδοξολογίας, ἐκλειπούσης βαθμῆς ἐν τοῖς κατόπιν. Ἐκ τῶν ἔργων του, πλὴν κρημάτων τινῶν ἀποδόντων δημοτικωτάτων, διακρίνονται τὸ δραματικὸν ποίημα «Ἡ Ἰδρυσις της Πράγας» (1815), διάφορα διηγήματα, ἐν εἰς ἡ «ἱστορία τοῦ καλοῦ Γασπάρου καὶ της εὐμορφῆς Ἀννέτας», τὸ ἀρελεύστατον καὶ θελκτικώτατον μυθιστόρημα «Χρονικὰ περιουθεντος μαθητοῦ» καὶ τὸ τελευταῖον ἔργον του (1838), τὸ παραμῦθον «Gockel, Hinkel and Gackeleia». Μετὰ δὲ τοῦ γαμβροῦ του Ἄρνου ἐξέδωκε συλλογὴν τῶν γερμανικῶν δημοτικῶν ἀειμάτων ὑπὸ τὴν τίτλον «Des Knaben Wunderhorn». [Μ.Ε.]

Βρέντβουδ (Brentwood). Πόλις της Ἀγγλίας ἐν τῇ κερντεῖα Γουέξ, απέχουσα 17 χμ. ΝΔ της Τσελσφορδ ἔχουσα δὲ 12 015 κατ. (1881). [Π.Π.]

Βρεντήσιον (Brindisi). Πόλις της ἰταλικῆς ἐπαρχίας Lecce (terra d'Otranto), πρωτ. ὁμων. περιφερείας καὶ ἔδρα ἀρχιεπισκόπου. Κεῖται ἐπὶ τοῦ ἀδριατικοῦ πελάγους, απέχουσα 70 χμ. τοῦ Οτράντου. ἔχει δὲ 16719 κατ. (1881). Ἐνεκα της θέσεως καὶ τοῦ καλοῦ αὐτοῦ λιμένος εἶναι καὶ ἦτο ἡδὴ καὶ ἐπὶ τῶν Ῥωμαίων σπουδαιότατον ἐπίνειον διὰ τὴν συγκοινωνίαν καὶ τὸ ἐμπόριον μεταξὺ της Δ. Εὐρώπης καὶ της Ἀνατολῆς. Εἶναι πόλις ἀρχαιότατη ἱδρυθεῖσα κατὰ τινες ὑπὸ Κρητῶν, κατ' ἄλλους δὲ ὑπὸ Αἰγυπτίων. Ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων ἐκυριεύθη τῷ 245 π. Χ. ἀνεπτύχθη δ' ἔκτοτε μεγάλως συνδεθεῖσα μετὰ της Ῥώμης διὰ της Ἀππίας. Τραϊνικῆς καὶ Ταραντίνης ἱδοῦ καὶ ἐγένετο πόλις πλουσιωτάτη. Ἐνταῦθα ὁ Καίσαρ ἐπεισάθη ν' ἀποκλείσῃ τὸν στόλον τοῦ Πομπηίου, ὅστις προλαβὼν διέφυγεν εἰς τὴν Ἑλλάδα, τῷ δὲ 40 π. Χ. ἐν Β. ὁ Οὐαδριανὸς καὶ ὁ Ἀντώνιος δίδευσαν μεταξὺ τῶν τὴν κυριαρχίαν τοῦ Ῥωμαϊκοῦ κράτους. Ἐν Β. ἐγεννήθη ὁ τραγικὸς ποιητὴς Πακούδιος, ἐκεῖ

δὲ ἀπέθανεν ὁ Βιργίλιος. Κατὰ τὸν μεταίωνα ἐπὶ μακρὸν ὁ λιμὴν ἐτήρησε τὴν σπουδαιότητα αὐτοῦ. Ἀπὸ τοῦ Ἰουστινιανοῦ δὲ ἀνῆλθον τὴ πόλις εἰς τὸ ανατολικὸν ῥωμαϊκὸν κράτος ἐκτατα εὐρυθώρας τῆς ζωῆς καὶ τῆς περιουσίας τῶν κατοικούντων αὐτῆς. — Ἡ Β. εἶναι ἔδρα ἐπισκόπου, ἔχει δὲ πλείστα λαμπρὰ θησαυρὰ καὶ ἰδιωτικὰ κτίρια, ἐν οἷς προεξέχουσιν ὁ ἀρχιεὶς μητροπολιτικὸς ναὸς, καλούμενος διὰ τὸ κυκλοτερές σχῆμα τοῦ *Ius Rotunda* καὶ καλυπτομένης ὑπὸ θόλου ὕψους 83 μ., ὡς καὶ ἡ νῦν μητρόπολις ἐκ λευκοῦ μαρμαροῦ τὸ μέγαρον τοῦ ἐπισκόπου μετὰ σπουδαίας βιβλιοθήκης (*Libl. Capitularia*, 40.000 τόμ.), τὸ δημαρχεῖον κτλ. Περιήρητον εἶναι καὶ τὸ κοιμητήριον αὐτῆς (*Cimiterium*). Ἔχει δὲ καὶ πλείστα ἐκπαιδευτικὰ κατεστημένα καὶ μουσεῖα. πρὸς δὲ πολλὰς ἐπιστημονικὰς ἐταιρίας ἢ ἐν Β. ἀκαδημία τῶν φιλαρμονικῶν εἶναι μία τῶν ἀρχαιοτάτων τῆς Ἰταλίας. Μ.Γ.]

Βρέντφορντ (Brentford). Πόλις τῆς Ἀγγλίας, ἐν τῇ κομητείᾳ Μιδλσέξτεξ, ἀπέχουσα 11 χμ. ΔΝΔ τοῦ Λονδίνου παρὰ τὴν συμβολὴν τοῦ Βρέντ εἰς τὸν Τάμεσιν καὶ τὸν μέγαν Ἀ σιδηρ. ἔχει ἐργοστάσια ἀγγεῖοπλαστικῆς, σιπυνοποιεῖα καὶ 11.808 κατοίκους (1881) [Π.Π.]

Βρέξχαμ (Wrexham). Πόλις τοῦ πριγκιπάτου τῆς Οὐαλλίας, ἐν τῇ κομητείᾳ Δερβιγ. ἔχει σταθμὸν σιδηρ. ὁδὸν τοῦ 1472, ἀνθρακωρυχεῖα, σιδηρουργεῖα, φλανελλοποιεῖα, καὶ 10.928 κατ. (1881) [Π.Π.]

Βρέσθανα. Πρωτ. τοῦ δήμου Οἰνοῦντος τῆς ἐπαρχίας Λακεδαιμονίας, ἔχουσα ἀτελεῖς ἔλλην. καὶ δημ. σχολεῖον καὶ εἰρηνοδικεῖον. Κάτ. 1.275 τῷ 1889. Ἐπὶ τουρκοκρατίας ἦτο ἔδρα ἐπισκοπῆς (Βρεττένης), ὑπαγομένης εἰς τὴν μητρόπολιν Λακεδαιμονίας. Τοῦ περὶ τὸν πόλιν κώμην ταύτην ὁμωνύμου ποταμοῦ, ὅπερ ῥυίνεται εἰς τὸν Οἰνοῦντα, εἶναι ἄγνωστον ταρχαῖον ὄνομα· τὸ δ' ὅρος τῶν Βρεσθένων (Ἄ παρῶρεα τοῦ Ὀλοῦπου) ἐκκαλεῖτο ἰσως Βαρόσθηνος, ἂν εἶναι τὸ μνημονευόμενον ὑπὸ τοῦ Λιβίου (Λιβ., 27, 30) ἐν τῇ ἐξιστορήσει τοῦ πολέμου τοῦ Φίλοπορίμενος καὶ τοῦ τυραννοῦ τῆς Σπάρτης Νάβιδος. [Π.]

Βρεσκία (Brescia). Πρωτ. τῆς ὁμων. ἰταλικῆς ἐπαρχίας (4258 τχμ. μετὰ 471.561 κατ.) ἐν τῇ Λομβαρδίᾳ, καίμενη παρὰ τὸν Γάρζα καὶ τὸν σιδηρ. Μιλάνου-Βερόνης ἐν εὐφύρῳ πεδίαδι. ἔχει 60.630 κατ., διατηρεῖ δὲ ἀκμαῖον ἐμπόριον καὶ βιομηχανίαν μεταξωτίων πρὸ πάντων καὶ λιγῶν ὑφανμάτων, πέλων, χρυσοχοεῖα καὶ χαρτοποιεῖα ἀνέκχον δὲ φημιζοῦνται τὰ ἐν Β. κατασκευαζόμενα ὄπλα. Ἰδρυθῆναι ὑπὸ τῶν Γαλατῶν, ὠνομαζέτο δὲ *Brixia* ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων, οἵτινες δι' ἐποικήσεων σπουδαίως ἀνέπτυξαν αὐτήν. Καίπερ δ' ὑποστάτα πολλὰς περιπετείας κατὰ τὰς διαδοχικὰς εἰσβολὰς τῶν ξένων λαῶν ἐν Ἰταλίᾳ, διέμεινεν οὐχ ἥττον ἀκμαζούσα καὶ κατὰ τὸ 1176 μ.Χ. ἐγένετο αὐτόνομος. Τῷ δὲ 1428 περιήλθεν εἰς τὴν κυριαρχίαν τῆς Βενετίας, ἀρ' ἥς ἀπεσπάσθη τῷ 1796 ὑπὸ τοῦ Ναπολέοντος τῷ δὲ 1815 προσηρθῆναι εἰς τὴν Αὐστρίαν. Λαβούσα μέρος ἐνεργὸν εἰς τὴν ἐπανάστασιν

τοῦ 1848 καὶ τὸν μεταξὺ Πεδεμοντίου καὶ Αὐστρίας πόλεμον ἠέστη τρομερὴν βομβαρδισμόν ὑπὸ τῶν Αὐστριακῶν, οἵτινες μόνον αὐτῶν 6.000.000 φραγκῶν συγκατετέθησαν νὰ φευσθῇ τῆς ζωῆς καὶ τῆς περιουσίας τῶν κατοικούντων αὐτῆς. — Ἡ Β. εἶναι ἔδρα ἐπισκόπου, ἔχει δὲ πλείστα λαμπρὰ θησαυρὰ καὶ ἰδιωτικὰ κτίρια, ἐν οἷς προεξέχουσιν ὁ ἀρχιεὶς μητροπολιτικὸς ναὸς, καλούμενος διὰ τὸ κυκλοτερές σχῆμα τοῦ *Ius Rotunda* καὶ καλυπτομένης ὑπὸ θόλου ὕψους 83 μ., ὡς καὶ ἡ νῦν μητρόπολις ἐκ λευκοῦ μαρμαροῦ τὸ μέγαρον τοῦ ἐπισκόπου μετὰ σπουδαίας βιβλιοθήκης (*Libl. Capitularia*, 40.000 τόμ.), τὸ δημαρχεῖον κτλ. Περιήρητον εἶναι καὶ τὸ κοιμητήριον αὐτῆς (*Cimiterium*). ἔχει δὲ καὶ πλείστα ἐκπαιδευτικὰ κατεστημένα καὶ μουσεῖα. πρὸς δὲ πολλὰς ἐπιστημονικὰς ἐταιρίας ἢ ἐν Β. ἀκαδημία τῶν φιλαρμονικῶν εἶναι μία τῶν ἀρχαιοτάτων τῆς Ἰταλίας. Μ.Γ.]

Βρεσλαύα (Breslau Βρατισλαβία). Πρωτ. τῆς πρωστικῆς Σιλεσίας καὶ ἡ σπουδαιότερα μετὰ τὸ Βερολῖνον πόλις τῆς Πρωσίας, ἐν τῷ ὁμων. νομ.ρ. ἀπέχουσα 311 χμ. ΝΑ τοῦ Βερολ. καὶ καίμενη παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Ὁδερ καὶ τοῦ Ὀγλκω. εἶναι ἔδρα καθολικοῦ ἀρχιεπισκόπου (*Fürstbischof*). ἔχει διασημὸν πανεπιστήμιον, δημαρχ., διοικητήριον, νωόριον, χρηματιστήριον, στρατῶνα, θέατρον, μητροπολ. ναὸν τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου, πλουσίαν βιβλιοθήκην, ἔχουσιν πλείους τῶν 300.000 τόμων, μουσεῖον ἐθνικῶν ἀρχαιοτήτων, μεταξουργεῖα, ἐριουργεῖα, ὄργανουργεῖα, ἐκτεταμένον ἐμπόριον, ἰδίως λιγῶν ὑφανμάτων, ἐριούχων καὶ οὐγγρικῶν οἶνων καὶ μίαν τῶν σημαντικωτέρων τῆς Εὐρώπης ἐμπορικῶν πανηγυρίων. Μετὰ τῶν 5 προαστείων κριθαί 299.640 κατ. (1885) Διαίρεται εἰς δύο, εἰς ἀρχαίαν καὶ νέαν πόλιν. Ἰδνύεται δὲ διὰ σιδηροδρόμων μετὰ τῆς Δρέσδης, τοῦ Βερολίνου, τῆς Βιέννης καὶ τῆς Κρακοβίας. — Ἰδρυθεῖσα κατὰ τὸν 7' αἰῶνα ἢ Β. ἐγένετο, τῷ 1163, πρωτ. τοῦ τότε ἀνεξαρτήτου δουκάτου τῆς Σιλεσίας καὶ συμπεριελήθη εἰς τὴν Ἀυστριακὴν ἐμοσπονδίαν. Ἀποθανόντος τῷ 1335 τοῦ τελευταίου δουκὸς ἦνεν κληρονόμων κατέλαβεν αὐτὴν ὁ βασιλεὺς τῆς Βοημίας Παρχωρθεῖσιν τῷ 1527 εἰς τὴν Αὐστρίαν ὑπέστη πολλὰ θεινὰ κατὰ τὸν τριακονταετῆ πόλεμον. Τῷ 1741 ἐκυριεύθη ἐξ ἐρόδου ὑπὸ τοῦ βασιλεῖος τῆς Πρωσίας Φρειδερίκου τοῦ Β'. Τὸ δ' ἐπὶ ἐτος συνωμολογήθη ἐν αὐτῇ ἡ συνθήκη ἥτις ἔθετε τέρμα εἰς τὸν πρῶτον σιλεσιακὸν πόλεμον. Μετὰ δὲ τὸν ἐπταετῆ πόλεμον ἡνῶθη (1763) ὀριστικῶς μετὰ τῶν πρωστικῶν κτήσεων. Τῷ 1807 ἐκυριεύετο αὐτὴν οἱ Γάλλοι, οἵτινες ἔμειναν ἐκεῖ ἄχρι τοῦ 1811. Τῷ δὲ 1819 ἐξ αὐτῆς ὁ βασιλεὺς Φρειδερίκος Γουλιέλμος δ' Γ' ἐξέδωκε τὴν κατὰ τῆς Γαλλίας πολεμικὴν του προκήρυξιν. Τὰ

όχυρώματα αὐτῆς καταρτίσθησαν τῷ 1814 καὶ εἰς τὴν θέσιν των ὑπαρχουσι νυν ὠραῖαι οἰκοδομαὶ καὶ τερπνοὶ περιπατοί. — Κατὰ τὴν στατιστικὴν τοῦ 1885 ὁ νομὸς II. ἔχει 1 579 248 κατ. καὶ 13,479.28 τγμ. ἐμβαδόν. [II. II.]

Βρέσση (La Bresse) Ἀρχαία ἐπαρχία τῆς Γαλλίας περιεχομένη νυν ἐν τῷ νομῷ τοῦ Αἰν. ἔχει ἐμβαδόν 3925 τγμ καὶ διατείνεται εἰς Ἀνω καὶ Κάτω R. [II. II.]

Βρέστ. Χωριον τῆς ὑποδιοικήσεως Ἰστίπλου τῆς Μακεδονίας, οἰκουμένον ὑπὸ 200 περίπου Βουλγαρίων χριστιανῶν. [E.]

Βρέστ-Λιτόβσκι Brest Litowsk. τὸ παλαι Βερξέβι. Πόλις τῆς Ευρωπ. Ρωσσίας, ἐν τῷ κυβερνίῳ τοῦ Γρόνσου, 180 χμ ἀπέχουσα τῆς πόλεως ταύτης πρὸς Ν. ἔχει φρουρίον πρώτης ταξείας παρα τὰς ἐκβολὰς τοῦ Μουγὰβεξ εἰς τὸν Βουγ. αὐτοκρατορικὴν ἀνάκτορον, λιμένα, βιομηχανίαν καὶ 37 000 κατ. (1883). Ἦναι ὁ σημαντικώτερος σταθμὸς τῆς συναντήσεως τοῦ σιδηροδρόμου Μόσχας καὶ Βαρσοβίας καὶ σπουδαῖον κέντρον ἐξαγωγικοῦ ἐμπορίου. [I. II.]

Βρέστα. Χωριον τῆς ὑποδιοικήσεως Γρανιτζίου τῆς Μακεδονίας, οἰκουμένον ὑπὸ 180 περίπου Βουλγαροφώνων, ἐξ ὧν τὸ ἐν τρίτον μουσουλμανικοί. [E.]

Βρεσταννὴ Χωριον τῆς ὑποδιοικήσεως Καστορίας τῆς Μακεδονίας, οἰκουμένον ὑπὸ 300 περίπου Βουλγαροφώνων, ἐξ ὧν οἱ ἡμισεὶς μουσουλμανικοί, οἱ ἄλλοι χριστι. [E.]

Βρεστένιτσα ἢ Βρυσθενίτσα Χωριον Ἀρτης τοῦ δήμ. Τετραφυλλίας ἀπέχον 20 ὥρ. Ἀ τῆς Ἀρτης. Κεῖται κατὰ τὴν δεξιὰν ὁχθὴν τοῦ Ἀγελῶν ποταμοῦ, ὃν διέρχονται διὰ τῆς γεφυρᾶς τοῦ Κόρακα. Κάτ. 781. Πέριξ ἐπὶ ὅρους δυσβάτου κεῖται ἡ μονὴ Σέλτσου, κτίσμα τοῦ δεκάτου αἰῶνος. ἐν ἡ τῷ 1807 ἐκλείσθησαν οἱ Σουλιῶται φεύγοντες τὸν τύραννον Ἀλῆ πασά, οἵτινες ὥπως μὴ ὑποταχθῶσιν αὐτῷ ἄλλοι μὲν ἐκρήμνισαν ἑαυτοὺς ἀπὸ τοῦ βροχίου καὶ ἀπέθανον ἐνδόξως, ἄλλοι δὲ ἐπνίγησαν ἐν τῷ Ἀγελῶν ποταμῷ ἐν οἷς ἦν καὶ τὶς ἀδελφὸς τοῦ Μάρκου Μπότσαρη.

Βρέστη (Brest). Πόλις τῆς Γαλλίας, πρωτ. ὁμωνύμου ἐπαρχίας τοῦ νομοῦ Φινιστέρ καὶ τῆς δευτέρας ναυτικῆς περιφέρειας. Ὁ πελεμικὸς αὐτῆς λιμὴν εἶναι εἰς τῶν ασφαλέστερων τῆς Εὐρώπης καὶ εὐρύτατος. Τὴν εἰσοδὸν δὲ αὐτοῦ προστατεύουν ἰσχυρότατα ὀχυρώματα. Ἡ Β. ἀποτελεῖται ἐκ δύο μερῶν, χωριζομένων ὑπὸ τοῦ ποταμίσκου Πενφέλδ, τῆς ἰδίως Βρέστης καὶ τῆς συνοικίας Ρεκουβράνς. Τὰ δύο ταῦτα μέρη ἐνοῦνται ἀπὸ τοῦ 1861 διὰ κινητῆς γεφύρας, ἣτις ἀνοικνύμενη ἀφίνει διόδον εἰς τὴν πλοία. Αἱ ἴδιαι αὐτῆς εἶναι στεναὶ καὶ εὐδαίαι. ἔχει δὲ ὠραῖον

περίπατον τὸν τοῦ Ἀζό, πλατεῖαν τῶν Ὀπλῶν, μεγάλα ναυτικὰ καταστήματα, τὸν ἐσχάτως κατασκευασθέντα πρὸς Ἀ. ἑμπορικὸν λιμένα πολεμικῶν λιμένα, δεξαμενας, ὧν μία ἐν αὐτῇ τῷ βράχῳ λελαξυμένη φάρον περιστροφικόν, νεωρία, νηπηγεῖα, σχολοποιεῖα, εἰδικὴν ναυτικὴν σχολήν, ἐμπορίον καὶ 70 778 κατοίκ. (1886). Ἦναι ὁ τελευταῖος σταθμὸς τοῦ Ἀ σιδηροδρόμου. [II. II.]

Βρέστουρτζι. Χωριον τῆς ὑποδιοικήσεως Ἀδρὲ Χιστάρ οἰκουμένον ὑπὸ 270 περίπου Βουλγαροφώνων χριστιανῶν. [E.]

Βρετάνη (Bretagne, ἢ Μικρὸ Βρετανία καὶ ἐπὶ Καίσαρος ἡ Ἀρμορική. Επαρχία τὸ παλαι τῆς Γαλλίας κριζομένη πρὸς Ἀ. ὑπὸ τοῦ Ὠκεανου, πρὸς Π. ὑπὸ τῆς Μάγχης καὶ τῆς Νορμανδίας, πρὸς Ν. ὑπὸ τοῦ Ποντοῦ καὶ πρὸς Ἀ. ὑπὸ τῆς Ἀνδεγαυίας καὶ τῆς Τουρραίνης, καὶ διαιρουμένη εἰς Ἀνω καὶ Κάτω Βρετάνη, ἔχουσα δὲ πρωτ. τὴν Ῥεννην. Νῦν δὲ ἀποτελεῖ πάντα νομούς: τοῦ Λιγυροῦ, τοῦ Ἰλλ-ἑ-Βιλαίν, τοῦ Μορβιχάν, τοῦ Κωτ-δὺ-Νόρ καὶ τοῦ Φινιστέρ. ἔχει ὄρη οὐχὶ ψηλά (300 μ.), πολλοὺς δὲ ποταμούς, ἐν οἷς καὶ τὸν Λιγγρα. Κλίμα ὑγρὸν. ἔδαφος ἀνωμαλόν. Παράγει σιτηρά, λίνον, κανάβιν κτλ. ἔχει δὲ μεταλλεῖα, ἀνθρακωρυχεῖα καὶ μεταλλικὰ ὄστα. Οἱ κατοικοὶ αὐτῆς (ἱρέτρες) εἶναι μιγμα Κελτῶν καὶ Κιμόρων. Κατεκτήθη ὑπὸ τοῦ Καίσαρος τῷ 56 π. Χ. Ἐπὶ τῆς παρακμῆς τῶν Ρωμαίων ἀπέτελεσε μέρος τῆς Ἀρμορικανῆς ἐμοσπονδίας καὶ οἱ ἄρχοι τῆς ἐκαλοῦντο βασιλεῖς τῆς Ἀρμορικής. Κατὰ τὸν 6' καὶ 7' αἰῶνα κατέλαβον αὐτὴν οἱ Βρετονες (ἢ Βρεττανοὶ) ἐξ ὧν καὶ ὠνομάσθη Βρεταννὴ. Τῷ 510 ὑπέταξεν αὐτὴν ὁ βασιλεὺς τῆς Γαλλ. Χλοδοβίκος ἀλλὰ μόλις τῷ 799 ἀνεγνώρισεν ἡ Β. τὴν κυριαρχίαν τοῦ Μαγ. Καρέλου, διοικουμένη ὑπὸ ἰδίῳν κομητῶν. Τῷ 912 ἐκφυγθὴ ὑποτελὴς τοῦ δουκὸς τῆς Νορμανδίας. Ἐκτετε δ' ἔλαβε πολλοὺς κυρίους καὶ ὑπῆρξεν ἀφορμὴ μικρῶν πολέμων μεταξὺ Ἀγγλῶν καὶ Γαλλῶν, ἄχρις οὗ τῷ 1532 προσηρτήθη ἑριστικῶς εἰς τὴν Γαλλίαν διὰ τοῦ γάμου τοῦ Φραγκίσκου Α' μετὰ τῆς θυγατρὸς τοῦ Λουδοβίκου ΙΒ' Κλαυδίας, εἰς ἣν εἶχεν περιέλθει ἐκ κληρονομίας. Κατὰ δὲ τὴν γαλλ. ἐπανάστασιν ἡ Β. ἦτο θέατρον αἱματηροῦ ἐμφυλίου πολέμου κατὰ τῆς Δημοκρατίας. [II. II.]

Βρεταννία. Βλ. Μεγάλη Βρεταννία.

Βρεταννικαὶ Ἰνδία. Βλ. Μεγάλη Βρεταννία καὶ Ἰνδία.

Βρεταννικὴ Βερμανία (ἀγγλ. British Burmah). Χώρα τῶν ἀγγλικῶν Ἰνδιῶν ἀνήκουσα εἰς τὴν προεδρείαν τῆς Βεγγάλης καὶ ἔχουσα ἐμβαδόν 225,871 τγμ. κατοικοὺς δὲ 3 830 771 (1841). Ἀποτελεῖται ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν Ἀρκαν, Πεγού, Ἰραδαδὶ καὶ Τενασ-

σερίμ. Πρωτ. καὶ ἔδρα τῶν ἀγγλικῶν ἀρχῶν εἶνε τὸ Παγγούν ἐν τῷ Παγού. [Π.Π.]

Βρεταννική Β' Αμερική ἡ Νέα Ἰρεταννία. Τὸ σύνολον τῶν ἐν τῇ Β' Αμερικῇ ἀγγλικῶν κτήσεων, περιλαμβάνον τὸν Καναδάν, τὴν Νέαν Βρουνσβίκην, τὴν Νέαν Σκωτίαν, τὸ Λαβραδὸρ καὶ τὴν νήσον τῆς Νέας Γῆς ἡ Νέαν Φουνδλανδην. Ἔχει ἐμβαδὸν 8,412,176 τ.μ. καὶ 4 513 454 κατ. (1881). [Π.Π.]

Βρεταννική Γουάνα Βλ. Γουάνα.

Βρεταννική Κολομβία. Ἐπαρχία ἐν τῇ Β' Αμερικῇ ἀνηκουσά εἰς τὴν ἀγγλικὴν κτήσιν τοῦ Καναδᾶ. Ἔχει ἐμβαδὸν 1,010,949 τ.μ. καὶ 49 459 κατ. (1881). Ἡ Β. Κ. περιλαμβάνει τὰς χώρας τὰς καλουμένας πρότερον Νέα Καληδονία, Νέα Γεωργία, Ν. Νόρφολκ, Ν. Κορνουάλλη κτλ., ἀποτελεῖται δὲ ἐκ τῆς ἡπειρωτικῆς χώρας καὶ τῆς νήσου Βαγκούερ, ἐφ' ἧς εἶναι καὶ ἡ πρωτ. Βικτωρία. Ἐκτείνεται κατὰ τὴν παραλίαν τοῦ Εἰρηνικοῦ Ὠκεανοῦ, ὑπὸ πλάτος 49°—60° Β καὶ μῆκος 115° 40'—142° 40' Δ' τοῦ Γρῆν. Διατεμενται ὑπὸ τῶν Βραχωδῶν Ὀρέων καὶ ἀρδύεται ὑπὸ τῶν ποταμῶν Φραϊζερ, Θάμψων, Σικίνα. Νὰς καὶ τῶν ἄνω βείθρων τοῦ Κολομβία. Ἐχει ἐκτεταμένα καὶ εὐφορητάς πεδιάδας καὶ πλουσιωτάτας βοσκάς, μεγάλη δασή, ἐξ ὧν ἐξάγεται ἀρίστη πρὸς οἰκοδομὴν ξυλεία καὶ ἐν οἷς ἐνδιαίτωνται βούβαλοι, πρόβατα, πτηνὰ διάφορα κτλ. Οἱ ποταμοὶ αὐτῆς ἀφθονοῦσιν ἰχθυῶν, ἐν δὲ ταῖς νοτίαις τοῦ Φραϊζερ καὶ τοῦ Θάμψων καὶ ἀλλαχοῦ εὐρίσκειται χρυσός, ἀργυρὸς ἐν τῷ λεκανοπέδιῳ τοῦ Φραϊζερ καὶ χαλκός πρὸς Α αὐτοῦ. Πλὴν τούτων, ἡ χώρα αὕτη ἔχει ἰάσπιδας, πορσελλάνην, ἐπάλλινον, γραφίτην, πετρέλαιον, γεάνθρακας κτλ. Οἱ ἐν αὐτῇ Ἰνδοὶ ἀνήκοντες εἰς διαφόρους φυλὰς ἀριθμοῦνται εἰς 38 000 (1887) καὶ ὤσιν ἐκ τῆς θήρας, τῆς ἀλιείας καὶ τοῦ ἐμπορίου τῶν δερτῶν. Ἡ Κολομβία ἀπεσπάσθη τῆς εἰς τὴν Ἑταιρείαν τοῦ Ὄρμου Οὐδσωνος ἀνηκούσης χώρας καὶ ἀνεγνωρίσθη ἰδιαιτέρα ἀποικία, ἐξαρτωμένη ἀμέσως ἀπὸ τοῦ ἀγγλικοῦ στέμματος, τῷ 1858, εἰσῆλθε δὲ εἰς τὴν ὁμοσπονδίαν τοῦ Καναδᾶ τῷ 1870. Ἀποστέλλει εἰς τὴν Βουλὴν τοῦ Καναδᾶ 6 ἀντιπροσώπους, καὶ διοικεῖται ὑπὸ ἄγγλου ἀρμοστοῦ, ἐδράζοντος ἐν Βικτωρίᾳ. [Π.Π.]

Βρεταννικὸν μέταλλον. Λευκὸν κράμα ἐκ χασιτέρου (5—13 μέρη) καὶ ἀντιμονίου (7 μέρη), ἐν οἷς καὶ σμικρὰ ποσότης χαλκοῦ καὶ ψευδαργύρου· τοῦτο διὰ γαλβανικῆς ἐπαργυρώσεως λαμβάνει ὅψιν καθαρὸ ἀργύρου καὶ χρησιμεύει πρὸς κατασκευὴν λυχνίων, σακχαροθηκῶν, γαλακτοδοχείων κτλ. (Metal argentin. Minoferi). [Κ.Μ.]

Βρεταννικὸν μουσεῖον. Μεγαλοπρεπέστατον δημόσιον κατὰστημα τοῦ Λονδίνου,

περιλαμβάνον πλουσιωτάτην βιβλιοθήκην χειρόγραφων καὶ ἐντύπων βιβλίων, μοναδικὴν συλλογὴν ἀρχαιοτήτων καὶ πληρέστατον μουσεῖον τῆς φυσικῆς ἱστορίας (ἐν ἰδιαιτέρῳ οἰκοδομήματι). Τὸν πυρῆνα αὐτοῦ ἐσχημάτισαν αἱ συλλογαὶ τοῦ John Sloane, ὅστις τῷ 1753 ἐκληροδότησεν αὐτὰς τῇ Ἀγγλίᾳ ἀντὶ 20000 ἄγγλ. λίρ. Τὸ κτίριον ἐν ᾧ νῦν εὐρίσκεται τὸ πλείστον μέρος τῶν συλλογῶν ὡκοδομήθη 1823—1847. Ἡ βιβλιοθήκη καὶ ἡ ἐντύπων βιβλίων ἔχει 1 1/2 ἑκατομ. τόμων καὶ πλουτίζεται διαρκῶς καὶ συστηματικῶς· ἀπὸ δὲ τοῦ 1850 τηρεῖται ἀσθητικῶς ὁ νόμος, κατ' ὃν ἐξ ἑκάστου βιβλίου ἐκδιδόμενου ἐν Μ. Βρεταννίᾳ πρέπει νὰ πέμπηται ἐν ἀντιτυπον δωρεάν εἰς τὸ Β. μουσεῖον. Καὶ τὰ μὲν παλαιότερα βιβλία εἶναι τοποθετημένα εἰς 12 μεγάλας αἰθούσας, τὰ δὲ ἀπὸ τοῦ 1848 ἀποκτηθέντα εἰς ἄλλας περιβαλλούσας τὸ μέγα αναγνωστήριον. Ἡ συλλογὴ χειρῶν εἶνε πλουσιωτάτη πρὸ πάντων εἰς κείμενα σχετικὰ πρὸς τὴν ἱστορίαν τῆς Ἀγγλίας, ἀλλ' οὐχ ἦτον καὶ εἰς χειρόγραφα πάντῃς τῆς φιλολογικῆς κλίθου καὶ πασης ἐποχῆς περιλαμβάνει δὲ καὶ πλείστα καὶ πολυτιμώτατα ἀρχαῖα ἑλληνικὰ χειρόγραφα, ὡς ὁ ἀριθμὸς ἡξήθη τελευταίως διὰ νέων ἐξ Αἰγύπτου προσκτήσεων, ἐν αἷς καὶ τὸ μοναδικὸν χειρόγραφον τῆς νεωστὶ ἐκδοθείσης «Ἀθηναίων πολιτείας» τοῦ Ἀριστοτέλους. Ἡ πεφημισμένη συλλογὴ τῶν ἀρχαιοτήτων διαίρεται εἰς 3 μεγάλα τμήματα. τὸ αἰγυπτιακὸν (πλέον τῶν 10,000 ἀντικειμένων), τὸ ἀσσυριακὸν καὶ τὸ ἑλληνιστικόν, ὅπερ περιλαμβάνει πολυτίμους τῆς ἀρχαίας τέχνης θησαυροὺς, μεταξὺ δ' ἄλλων τὰ περιφημὰ μύρμακα τοῦ ναοῦ τῆς Φυγαλίας, τὰ Ἑλληνιστῶν (τοῦ Παρθενῶνος), τὰ ἐκ Λυκίας καὶ Ἀλικαρνασσοῦ κτλ. Σπουδαιοτάτη δὲ εἶνε καὶ ἡ νομισματικὴ συλλογὴ (περίπου 200,000 ν.), ἥτις εἰς ἑλληνικὰ νομίσματα εἶνε μία τῶν τελειωτέρων. Κεκτῆται δὲ τὸ Β. μουσεῖον καὶ ὠρεῖαν συλλογὴν γαλκογραφημάτων. Τὸ ἐν ἰδιαιτέρῳ οἰκοδομήματι, κείμενον ἐν South Kensington τοῦ Λονδίνου, πλουσιώτατον μουσεῖον τῆς φυσικῆς ἱστορίας φημιζέται πρὸ πάντων διὰ τὰς ζωολογικὰς καὶ οὐρολογικὰς αὐτοῦ συλλογάς. — Ἡ ἐπιτήρησις τοῦ Β. μουσείου εἶνε ἀνατεθειμένη εἰς ἐπιτροπὴν πεντηκονταμελῆ, εἰς 33 δ' ἀνέρχονται οἱ ὑπάλληλοι αὐτοῦ. ὧν ἀνώτατος εἶνε ὁ γενικὸς ἐφορὸς τῆς βιβλιοθήκης. Τὰ δὲ ἑτήσια ἔξοδα τοῦ Β. μουσείου εἶναι περίπου 160,000 λ. ἄγγλ. [Μ.Γ.]

Βρετεμπούχα Χωρίον τοῦ δήμου Τροπαίων τῆς Γορτυνίας ἀπέχον 1 ὥρ. τῆς ἑσρας τούτου Νοτίως. Κἄτ. 467.

Βρετονική γλώσσα καὶ φιλολογία. Ἡ Β. γλώσσα ἀνήκει εἰς τὴν κελτικὴν οἰκογένειαν τῶν γλωσσῶν καὶ δὴ εἰς τὸν κελδικόν

κλάδον αὐτῆς, λαλεῖται δὲ ὑπὸ τῶν Βρετόνων, οἵτινες ἀπὸ τοῦ 383 μ. Χ. ἐκ τῆς Οὐαλλίας ἐρχόμενοι ἐγκατεστάθησαν ἐν τῇ γαλλικῇ Βρετάνῃ καὶ Ἀρμορικῇ. Ἐνῶ δὲ ἐν τῇ ἡν. Βρετάνῃ ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἀνεμίσθη μετὰ ῥωμανικῶν (γαλλικῶν) στοιχείων καὶ τέλος ἐξελίκεν ἐντελῶς, ἐν τῇ κατω. Βρετάνῃ διατηρήθη ἰκανῶς καθαρὰ καὶ ἐμειλείται σήμερον ἀκριβῶς ὑπὸ 1,200,000 ἀνθρώπων. Ἡ φιλοσοφία εἶνε σχετικῶς πενιχρά. Μέχρι τοῦ 12ου αἰῶνος συνιστάτο κυρίως εἰς τὰς ῥαψωδίας τῶν Βάρδων (βλ. λ.). Ἡ δὲ μετὰ ταῦτα φιλοσοφικὴ παραγωγή διετέλει ὑπὸ τὸ κράτος τῆς θρησκείας, ὡς τοῦτο μαρτυρεῖται ἐκ τῶν σωζομένων «μυστηρίων» (ἐμμέτρων βιογραφίῳ) ἁγίων κτλ., ὡς ἐπιπλείστον ἐν εἰδεί δρυμῶν, θρησκευτικῶν ἀγμάτων κτλ. Τοιαῦτα δὲ μυστήρια ἐν τῷ 6ῳ αἰῶνι ἐξεδόθησαν πλεον τῶν 150. Ἀνεκαθὲν ὁμῶς ἡμαρξεν ἡ δημοτικὴ ποιησις, ἥς τὰ ἔσσματα συνέλεξεν ὁ Hersart de la Villemarqué (Παρ. 1839), τοὺς δὲ μυθους ὁ Rivest (Παρ. 1844). Μόλις κατὰ τὸν 19ον αἰῶνα ἡ φιλοσοφία ἀνεπτύχθη εὐρύτερον πῶς, μὴ ἀναδεῖξασα ἐν τούτοις ἀκριβῶς ἐξέχον ποιητήν. [M.F.]

Βρετὸς (Ἀνδρέας Παπαδόπουλος). Λόγιος Ἕλλην ἐκ Λευκάδος, γενν. περὶ τὸ 1800 ἐν Ἰθάκῃ, ἀποθ. τῷ 1876 ἐν Ἀθήναις. Σπουδάζας ἱατρικὴν ἐν ἰταλ. πανεπιστημ., ἀποκατεστάθη μετὰ τὸ πέρας τῶν σπουδῶν του ἐν Κερκύρᾳ, ὅπου διωρίσθη ἐπιστάτης τῆς βιβλιοθήκης τῆς Ἰονίου Ἀκαδημ. Μετὰ δὲ τὸν θάνατον τοῦ Γκυλφορδ παρικήθης τῆς θέσεως ταύτης (1830) ἦλθεν εἰς Νικηλίων καὶ ἔτυχε τῆς προστασίας τοῦ Καποδιστρια. Ἀλλὰ μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ ἠναγκάσθη ν' ἀποδημήσῃ εἰς Ῥωσίαν καὶ ἐπὶ βραχὺν χρόνον διετέλεσεν εἰς ῥωσικὴν ὑπηρεσίαν. Τῷ 1848 διωρίσθη πρόξενος τῆς Ἑλλάδος εἰς Βενετίαν, μὴ δυνάμεις δὲ ν' μεταβῇ αὐτὸς ἐνεκα τῶν ἐν Ἰταλίᾳ πολιτικῶν ἀνωμαλιῶν μετετέθη εἰς Βάρναν, ἀπελύθη δὲ τῆς ὑπηρεσίας τῷ 1851. Τὸ πρῶτον ἔργον τοῦ Β. (Memoria su li alcuni costumi degli antichi Greci tuttora esistenti nell'isola di Leucade, 2α ἐκδ. ἐν Νεαπόλει 1825) εἶναι ἄξιον λόγου, ὡς γραφὴν ἐν χρόνῳ καθ' ὃν ἐλαχίστη ἐδίδετο προσοχὴ εἰς λαογραφικὰ μελέτα· εἴτα ἐδημοσίευσεν ἰταλιστὶ μονογραφίαν περὶ τῶν τριῶν ἀρχαίων πόλεων τῶν ὀνομαζομένων Λευκάς (ἐν Βενετ. 1830). Ἐν Ἑλλάδι ἐπεδόθη εἰς τὴν δημοσιογραφίαν καὶ ἐξεδίδεν ἑλληνιστὶ καὶ γαλλιστὶ τὸν «Ἑλληνικὸν καθόπτῃ», συνειργάζετο δὲ καὶ εἰς ἄλλας ἐφημερίδας. Πλὴν τούτων ἐδημοσίευσεν «Mémoires biographiques et historiques sur le Président Capodistrias» (ἐν Παρίσ. 1837—8 εἰς 2 τομ.). «Πολιτικὰ σύμμικτα» (Ἀθ. 1840 2 φυλλ.). «Βιογραφικὰ καὶ ἱστορικὰ ὑπομνήματα περὶ τοῦ κόμητος Γυλφορδ καὶ τῆς Ἰο-

νίου ἀκαδημίας» (ἑλλ. καὶ ἰταλ., Ἀθ. 1846), «La Bulgarie ancienne et moderne» (Πετρούπ. 1850) καὶ ὑπομνήματα περὶ τῆς θέσεως τῆς ἀρχαίας πόλεως Ἰμέωσις καὶ περὶ τοῦ πύργου, διμῶς εὐθύντα ἐν ταῖς ὑπομνήμασι τῆς γαλλ. Ἀκαδημίας τῶν ἐπιγραφῶν. Ἀλλὰ τὸ χρησιμώτερον καὶ γνωστότερον ἔργον τοῦ Β. εἶναι ἡ «Νεοελληνικὴ φιλολογία, ἥτοι κατάλογος τῶν ἀπὸ πτώσεως τῆς βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας μέχρι ἐγκαθιδρύσεως τῆς ἐν Ἑλλάδι βασιλείας τυπωθέντων βιβλίων παρ' Ἑλλήνων εἰς τὴν ἐκταύμενην ἢ εἰς τὴν ἡρ. ἑλληνικὴν γλῶσσαν» (ἐν Ἀθ. 854—7 εἰς 2 τομ.). Ἡ προγενετέρα ἐκδοσις τοῦ καταλόγου τούτου ἐν Ἀθ. 1845 εἰς 4ον εἶναι πολλῶν ἀτελεστέρα. [Π.]

Βρετὸς (Μαρίνος Παπαδόπουλος). Δημοσιογράφος Ἕλλην, υἱὸς τοῦ προηγούμενου, γενν. τῇ 1 Σεπτ. 1828 ἐν Κερκύρᾳ, ἀποθ. τῇ 12 Νοεμβρ. 1871 ἐν Παρίσι. Σπουδάζας ἐν Πάρισι καὶ εἴτα ἐν Παρίσι νομικὰ, συνειργάζετο τὸ πρῶτον ἐν τῇ «Εὐτέρπῃ» ἐν ἧ' ἐδημοσίευσεν διηγήματα τινὰ καὶ ἡθογραφίας, ἅτινα διωρθωμένα ἐξεδόκε μετὰ τινὰ ἐτη' ἐν Παρίσι δ' ἐγένετο συνεργάτης τοῦ Moniteur universel καὶ ἐπανελθὼν εἰς Ἀθήνας συνέταττε γαλλιστὶ ἐβδομαδιαίαν ἐφημερίδα ἐρμηνεύουσαν τὰς ἰδέας τῆς Κυβερνήσεως, τὸν Moniteur grec (1855—7). Μετὰ τινὰ ἐτη διήρουν ἐν Παρίσι εἰς ἑτέραν ἐβδομαδιαίαν ἐφημερίδα τυπωμένην ἐν Βρυξέλλαις, συνηγεροῦντα δ' ὑπὲρ τῶν ἑλληνικῶν συμφερόντων, τὴν Semaine universelle (1862). Ἐπὶ ἑνδεκαετίαν δ' ἐξεδίδεν ἐν Παρίσι καὶ Λιψίᾳ τὸ ἐτήσιον «Ἑθνικὸν ἡμερολόγιον», διακρινόμενον πρὸ πάντων διὰ τὴν ἀσυνήθη τότε ἐν ἑλληνικῇ βιβλίῳ πλοῦτον εἰκόνα. Πλὴν τούτων ὁ Β. ἐξέδωκε «L'orient et l'occident de la Grèce moderne» (Παρ. 1855, β' ἐκδ. Leipzig 1857), συλλογὴν οὐχὶ πολλοῦ λόγου ἀξίων πρωτοτύπων διηγημάτων, «Mélanges néohelléniques» (Ath. 1856), «Album d'Athènes» (1860) κλπ. [Π.]

Βρέτσιν (Brechin). Πέλις τῆς Σκωτίας, ἐν τῇ κομητείᾳ Φόρφαρ, ἔχουσα ἀρχαίον ναόν, πύργον ἐκ τοῦ Η' ἢ Θ' αἰῶνος, ὑφαντουργεῖα καὶ 9081 κατ. (1881). [Π.Π.]

Βρεττανία. Βλ. Μεγάλη Βρεταννία (ἡ διὰ διπλοῦ τ καὶ ἀπλοῦ ν γραφῇ ἦτο ἡ συνηθεστέρα παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἑλλήσιν ἐν βέλαις νεωτέραις γλώσσαις ἀπεκράτησεν ἡ παρὰ Ῥωμαίοις συνηθὺς γραφῇ δι' ἀπλοῦ τ καὶ διπλοῦ ν). [Π.]

Βρεττανικὸς (Τιβέριος Κλαύδιος Καύσσι) ἐκαλεῖτο ὁ υἱὸς τοῦ αὐτοκράτορος Κλαυδίου καὶ τῆς Μεσαλίνας, γενν. τῷ 11 μ.Χ., ὅς-ς κληθεῖς κατ' ἀρχὰς Γερμανικὸς ἐλαβε τὸ ἐπώνυμον Β. παρὰ τῆς Συγχλήτου τῷ 43 ἀρξάμενης τῆς ὑποταγῆς τῆς Βρεταννίας.

Ἀπὸ τῶ 55 δηλητηριασθεὶς κατὰ διαταγὴν τοῦ Νερωνος, ὄντος ἑτερομητρίου αὐτοῦ ἀδελφοῦ.

Βρετταννοὶ (σπανιώτερον Βρετταννοί). Ἦθος κελτικὸν οἰκοῦν τὴν σημερινὴν Ἀγγλίαν (τὴν ἰδίως θηλονέντι Ἀγγλίαν καλουμένην χώραν) καὶ ἰδίως τὰς παραλίους χώρας, μετακίησαν τὸ πλεῖστον περὶ τὰ μέσα τοῦ Α' π. Χ. αἰῶνος ἀπὸ τῶν ἀπέναντι παραλίων τῆς Γαλατίας. Πρῶτος Ῥωμαῖος στρατεύσας κατὰ τῶν Βρετταννῶν εἶναι ὁ Τούλιος Κάισαρ. Ἀλλ' οὗτος δὲν ἐπεχείρησε τὴν ἐριστικὴν κατάρκτησιν τῆς χώρας τῶν Βρετταννῶν. Αὕτη ἐτελεύτησεν βραδύτερον περὶ τὰ τέλη τοῦ Α' μ. Χ. αἰῶνος καὶ ἡ Βρεττανία ἐγένετο ἐπαρχία Ῥωμαϊκή. Ἀλλ' οἱ Β. καίπερ δεξιόμενοι τὰ ἦθη καὶ τὸν βίον τῶν Ῥωμαίων δὲν ἐξελατινίσθησαν ἐντελῶς, διετήρησαν δὲ καὶ τὴν γλῶσσαν αὐτῶν. Ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ Μ' μ. Χ. αἰῶνος ἐγκαταλειφθέντες ὅλως ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων, οἵτινες ἀνεκάλεσαν τὰς ἐντοῦθα λεγεῶνας αὐτῶν, καὶ ἐκτεθειμένοι διηνεκῶς εἰς τὰς ληστρικὰς ἐπιδρομὰς τῶν ἀνυπετάκτων τοῖς Ῥωμαῖοις κατοικίων τῆς σημερινῆς Σκωτίας (Καλθρονίας πάλαι καλουμένης), τῶν Σκωτῶν καὶ Πίκτων, προσεκάλεσαν εἰς ὑπεράσπισιν τῆς χώρας αὐτῶν τοὺς ἀπέναντι ἐν ταῖς γερμανικαῖς παραλίαις τῆς βορείου θαλάσσης οἰκούντας γερμανικοὺς λαοὺς, ἐξ ὧν οἱ καλούμενοι Ἀγγλοὶ (Ἀγγλοσάξονες) μετ' ἄλλων ἑσπερίων λαῶν διαπεραιωθέντες εἰς τὴν Βρεττανίαν ἐξήλασαν μὲν τοὺς ἐπιδρομικοὺς, ἀλλὰ μετὰ τὴν ἐξέλασιν αὐτῶν αὐτοὶ οὗτοι ἐγένοντο κύριοι τῆς Βρεττανίας, ἐξερρίσαντες πολλὰ τοῦ τῆς χώρας τοὺς ἀρχαίους κατοικοῦς. Μερὸς τῶν Βρετταννῶν κατέρυγε τότε εἰς τὴν ἀπέναντι παραλίαν τῆς Γαλλίας καὶ κατέλαβε τὴν χώραν τὴν καλουμένην μέχρι σήμερον Bretagne, ἐνθα καὶ διετήρησαν τὴν γλῶσσαν αὐτῶν, μέρος δὲ ἔμεινεν ἐν ταῖς ἀπρόσιτοις βρειναῖς χώραις αὐτῆς τῆς Βρεττανίας ἐν Ουαλλίᾳ καὶ Κορνουαλλίᾳ, ὅπου ἀνέστησαν γενναίως ἐπὶ αἰῶνας ἐναντίον τῶν κατακτητῶν Ἀγγλίων, καὶ ὑποταχθέντες δὲ τέλος εἰς αὐτοὺς διετήρησαν μέχρι σήμερον τὴν ἀρχαίαν αὐτῶν γλῶσσαν. (βλ. καὶ Ἀγγλοσάξονες). [Π.Κ.]

Βρευννερίτης (Breunnerit). Οὗτοι καλοῦσιν ἰσομόρφους παραμύξεις βομβοεβρικὰς τοῦ ξυανθρακώματος τοῦ μαγνήσιου καὶ σιδήρου, κειμένης μεταξὺ μαγνήσιου καὶ σιδήρου (πρβλ. Μεσιτινίης καὶ Πιστομεσιτινίης). [Κ.Μ.]

Βρεφοκομεία καλοῦνται δημόσια κατεστήματα, ἐν οἷς τὰ ἔκθετα, ἤτοι τὰ ὑπὸ τῶν γονέων τῶν ἐγκαταλειφθέντα βρέφη ἀνατρέφονται μέχρις ἡλικίας τινὲς δημοσίᾳ δαπάνῃ. Ἡ ἰδρυσις τῶν Β. ὑπῆρξεν ἀπέτοκος τῆς περὶ τῶν ἐκθέτων μερίμνης τῆς χριστιανικῆς ἐκκλησίας, ἥδη δὲ κατὰ τὸν βον αἰῶνα

φαίνεται ὅτι ὑπῆρχεν ἐν Τρεβηροῖς ἰδίως Β., ὠρισμένως ὅμως ὡς πρῶτον συσταθὲν Β. ἀναφέρεται τὸ ἐν Μιλάνῳ ἱδρυθὲν τῇ 787 μ. Χ. Ἐκτοτε δ' ἱδρυθῆσαν πολλὰ καθ' ἑλὴν τὴν Εὐρώπην καὶ δὴ καὶ εἰς πολλὰς τῆς Γερμανίας πόλεις, ὅπου ὅμως ἔλιγον κατ' ἔλιγον ἐξέλιπον, πρότασις δὲ περὶ ἱδρύσεως Β. ἐν Βερολίνῳ γενόμενῃ τῇ 1860 ἀπερρίφθη ὑπὸ τοῦ κοινοβουλίου. Ἐν τοῖς νεωτέροις χρόνοις τὰ Β. πλείστους ἔσχον τοὺς πολεμικοὺς διότι δι' αὐτῶν παρέχεται μὲν ἀληθῶς χριστιανικὴ περιθαλψίς εἰς τὰ δυστυχῆ ἔκθετα, ἅτινα ἄνευ ταύτης περιμένει ὁ θάνατος, ἀλλ' ἀφ' ἑτέρου διευκολύνονται αἱ παράνομοι καὶ ἀθεμίτοι σχέσεις καὶ χαλαροῦνται οἱ οἰκογενειακοὶ δεσμοί, αὐξάνει δὲ καταπληκτικῶς ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐκθέτων καὶ τῶν ἐκ κλεψιμαχίας τέκνων, ὡς ἀπέδειξαν πᾶσαι αἱ γινόμεναι στατιστικαὶ, καὶ μάλιστα ἐν Γαλλίᾳ, ὅπου τὸ πρῶτον προσετέθη εἰς τὰ Β. ἡ καὶ ἐν τῷ ἡμετέρῳ Η. εἰσαχθεῖσα) βρεφοδόχος, ἐν ᾗ ἀόρατος ἡ ἐνοχὸς μήτηρ ἀποβάτει ἐν ἀσφαλεὶ τὸ τέκνον τῆς. Ἀλλως δὲ καὶ τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἱδρύσεως τῶν Β. ἐν Εὐρώπῃ ὑπῆρξαν ἥκιστα ἐνθαρρυντικά· τοῦτο μὲν διότι ἡ ἐν αὐτοῖς θνησιμότης εἶναι πάντοτε καταπληκτικῶς μεγάλη (70 % ἐν Παρισίοις, 60—80 % ἐν Ἀγγλίᾳ, μόνον δ' ἐν τῇ ἐν Ὁξφόρδῃ ὑπὸ τῶν Ἀδελφῶν τοῦ Βιλέους συντηρουμένῃ Β. παρετηρήθη θνησιμότης μόνον 40 %). ὅπερ ἀποδοτεῖον καὶ εἰς τὸ ἀδύνατον τῆς παραχρῆς ἐν τοῖς Β. περιθαλψέως ἥκρως φιλοστόργου, οἷος χρῆζει τὸ βρέφος, καὶ εἰς τὴν καχεξίαν ἢ τὰ νοσήματα, ἀπὲρ φερουσιν ἥδη εἰσαχόμενα ἐν τοῖς Β. τὰ ἔκθετα· τοῦτο δὲ διότι καὶ τὰ διαφεύγοντα τὸν θάνατον δυστυχῆ ὄντα, ἐξερχόμενα εἰς τὴν κοινωνίαν ἐρρημα συγγενῶν καὶ ἀπατρίδα, σπανίως ἀποβαίνουσιν ἄνθρωποι χρηστοί. Ἐν Γαλλίᾳ π.χ. Λουδοβίκος ὁ ΙΔ' προώρῳε τοὺς ἐκ τῶν ἐκθέτων ἄνδρας διὰ τὸν στρατόν. Ναπολεὼν ὁ Α' διὰ τὸ ναυτικόν, ἐν δὲ τοῖς νεωτέροις χρόνοις ἐχρησιμοποιήθησαν οὗτοι ὑπὸ τῆς πολιτείας πρὸς ἀποικισμὸν ἐν Ἀλγερίᾳ· ἀλλ' οὔτε στρατιῶται, οὔτε ναῦται, οὔτε ἀποικοὶ ἀνεδείχθησαν ποτε λόγου ἕξιοι, τεύοντιον δὲ, ζῆνοι πρὸς πᾶσαν τὴν κοινωνίαν, περιστερνούμενοι καὶ μισοῦντες, εὐχερῶς τρέπονται τὴν φαῦλην ἐδὼν αὐξάνοντες τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐγκληματιῶν.

Καὶ ταῦτα μὲν ἀλλαγὰς. Τοῦ δὲ παρ' ἡμῖν ἐν Ἀθήναις δημοτικοῦ Β. τὰ ἀποτελέσματα ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς λειτουργίας αὐτοῦ (1857) ὑπῆρξαν τούναντιον πάντοτε λίαν εὐάρεστα· διότι καὶ ἡ θνησιμότης τῶν βρεφῶν εἶναι πολὺ μικρότερη τῆς ἐν τῇ λοιπῇ Εὐρώπῃ (40—28 %/ο) καὶ ἀφ' ἑτέρου τὰ ἔκθετα ἐξερχόμενα τοῦ Β. εἰσάγονται εἰς τὰ Ὀρφανοτροφεία (τὸ Κατεχὴ Κινστὰ καὶ τὸ Ἀμαλίου), ὅπου συστηματικῶς διδασκόμενα καὶ τέχνην τινὰ ἐκμαθόντα μαρτυροῦνται εἰς ἀνθρώπους χρηστοὺς καὶ μέλη τῆς κοινωνίας ἀξιώσιμα. Ἀλλὰ

καί οὐκ ὀλίγα τῶν ἐν τῇ Β. διατιτωμένων ὁρ-
φάνων υλοθετοῦνται καί περιθάλπονται ὑπὸ ατε-
κνῶν φιλανθρωπῶν. τοῦτ' ὅπερ σπανιωτάτα
συμβαίνει παρὰ τοῖς ἄλλοις πεπολιτισμένοις
λαοῖς. Τὸ ἐν Ἀθήναις Β. ἰδρυθῆν ὑπὸ τοῦ Δη-
μου Ἀθηναίων καὶ τοῦ φιλογενεοῦς κ. Ι. Κου-
τογιαννῆς, διατελεῖ δὲ ὑπὸ τὴν προστασίαν
τῆς βασιλείας καὶ διοικεῖται ὑπὸ συμβουλίου
(Ἀδελαΐτου) ἐκλεγμένου ὑπὸ τοῦ δημο-
συμβουλίου καὶ προεδρευομένου ὑπὸ τοῦ Δη-
μάρχου Ἀθηναίων, τῆς ἐσωτερικῆς ταξέως
διατελούσης ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησιν ἐπιτροπῆς κο-
σμητριῶν διοριζομένης ὑπὸ τῆς βασιλείας.
Συντηρεῖται δὲ ἐξ ἐπὶ τούτῳ θάσμου ἐπὶ τῶν
ὧνίων καὶ τῶν σιτηρῶν, ἐκ τῶν ζωρῶν καὶ
τόκων κληροδοτημάτων καὶ ἐκ τῶν καταβαλ-
ομένων διὰ τινὰ τῶν ὁρφάνων τροφείων.

Βρεφοκτονία ἡ, κατὰ τὴν ἑκφρασιν
τοῦ ἡμετέρου ποιν. νόμου, παιδοκτονία λέγε-
ται ὁ ὑπὸ τῆς μητρὸς διὰ θετικῆς τινος ἐνερ-
γείας ἢ διὰ παραλείψεως προκαλούμενος θάνατος
τοῦ νέου ἢ αὐτῆς τέκνου εἴτε κατὰ τὸν
τοκετὸν εἴτε ἐντός τῆς παραύρου 24 ὥρῶν ἀπὸ
τοῦ τοκετοῦ (ποιν. νόμου ἄρθρον 294). Ἡ Β.
καίτοι φέρει ἐν αὐτῇ πάντα τὰ στοιχεῖα τοῦ
ἀδικήματος τῆς ἀνθρωποκτονίας, τιμωρεῖται
ὅμως ἐπιεικέστερον ὑπὸ τοῦ ἡμετέρου ποιν.
νόμου, θεωρουμένης τῆς θέσεως τῆς τεκού-
σης μητρὸς ὡς ἐλαφρυντικῆς περιπτώσεως.
καθὼς ἡ στήναι τῆς ἐν τῷ κόσμῳ ἐμφανίσεως
τοῦ νέου τέκνου ἐπιτείνει τὴν νευρικὴν ταρα-
χὴν τῆς γυναικὸς, ἐντέθεν δὲ καὶ ἐκ τοῦ
αἰσθηματος τῆς αἰδοῦς, τοῦ φόβου καὶ τῆς ἀτι-
μώσεως ἀλλοιοῦται ἡ τακτικὴ λειτουργία τῶν
διανοητικῶν αὐτῆς δυναμειῶν. Ὑποκειμενον
τοῦ ἐγκλήματος τῆς Β. εἶναι μόνον ἡ μήτηρ, ὁ
δὲ τυχὸν ἡθικὸς αὐτοῦργος ὁ παραινέσας αὐ-
τὴν εἰς τὴν διαπραχὴν τῆς Β. χαρακτηρίζεται
ὡς ἑνοχος θάνατος. Ἀντικείμενον τῆς Β. εἶναι
νέον ἢ τέκνον, ἐὰν δὲ τελεσθῇ ὁ θάνατος κατὰ
τοῦ ἐκ νομίμου γάμου τέκνου, εἶναι κοινὸς θά-
νατος καὶ οὐχὶ Β. (ποιν. νόμου ἄρθρ. 295). κα-
θὼς ἐπίσης καὶ ἐὰν τὸ ἐγκλῆμα ἐτελέσθῃ πέ-
ραν τῶν 24 ὥρῶν μετὰ τὸν τοκετὸν. Ὁ θάνατος
τοῦ βιωσιμοῦ τοῦ νέου νεογνοῦ δὲν ἀπαιτεῖ-
ται κατὰ τὸν ἡμέτερον ποιν. νόμον. Ἡ Β.
τιμωρεῖται μὲ θάνατον 15—20 ἐτῶν [Δ.Β.]

Βρέφος. ἴδε Νεογνόν.

Βρί (Brie). Ἀρχαία ἐπαρχία τῆς Γαλ-
λίας ἀνήκουσα σήμερον κατὰ τὸ πλεῖστον μέ-
ρος εἰς τὸν νομὸν Σάν-ε-Μάρν. γῶμα δὲ ἐκ
τῶν εὐφορωτάτων τῆς Γαλλίας εἰς σιτηρὰ. Διη-
ρεῖτο ἄλλοτε εἰς Καμπανικὴν καὶ Γαλλικὴν
ὧν ἡ τελευταία καίμενη πρὸς Δ καὶ περιεχο-
μένη ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ τῆς Νήσου τῆς Γαλλίας
εἶχε πρὸς τὴν Βρί Κόμτ Ροβερ εἰς 270
κατ. καὶ μέγα ἐμπόριον σιτηρῶν καὶ τυρῶν.

Βριανσόν (Briançon, Βριγάντιον).
Πόλις τῆς Γαλλίας, ἐν τῇ ὁμῶν. ἐπαρχίᾳ τοῦ

νομοῦ τῶν Α Ἀλπεων, παρὰ τὴν δεξιάν ὁ-
χθὴν τοῦ Δυρῶν. Κεῖται εἰς ὕψος 1321 μ.
ὑπὲρ τὴν ἐπιφανείαν τῆς θαλάσσης. ἔχει 7
φρουρία, ὧν πολλὰ συγκοινωνοῦσι πρὸς ἄλ-
ληλα δι' ατραπῶν λελαξευμένων ἐν τῷ βραχίῳ,
βιομηχανίαν καὶ 1563 κατ. Εἶναι δὲ ἀρχαιο-
τάτη πόλις, δημοκρατηθεῖσα κατὰ τὴν πτώσιν
τῆς Ῥωμαϊκῆς Αὐτοκρατορίας. Ὁ δῆμος Β.
ἔχει 5777 κατ. [Π.Π.]

Βριάρεως. Βλ. Αἰγαίων, Ἑκατόγ-
χειρες.

Βρίδ-λά-Γαϊλιάρδ (Brives-la-
Gaillarde, Briva Curetia). Πόλις τῆς Γαλ-
λίας, πρὸς ἐπαρχίας ἐν τῷ νομῷ τοῦ Κορ-
ρέζ. ἔχει λυκαίον, βιβλιοθήκην, βαμβακοκλω-
στήρια, ἀκμαίον ἐμπόριον κ.τ.λ. καὶ 9713
κατ. (1886) Κεῖται παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ
Κορρέζ καὶ τὸν σιδηρ. τῆς Τολώσης. [Π.Π.]

Βριγαντινὴ λίμνη. Βλ. Κωνσταν-
τίας λίμνη.

Βριγαντινὸς ὄρυμός (Bregen-
zer Wald). Ὀροπέδιον ἐν τῷ Τυρῶν, ἀνή-
κον εἰς τὸ Β Φορχλέρβερ καὶ τὰς Β Ραιτικὰς
Ἀλπεῖς. ἔκτείνεται πρὸς Α ἀπὸ τῆς κοι-
λάδος τοῦ Ρήνου ἄχρι τῆς κοιλάδος τοῦ Μιτ-
τελβέργ, πρὸς Ν δὲ χωρίζεται διὰ τῆς κοιλά-
δος τοῦ Μεγάλου Βαλσερ καὶ τοῦ ὄροπεδίου
τοῦ Χογενκρούμπαχ ἀπὸ τῶν Ἀλπεων τοῦ
Κλάστερταλ καὶ τοῦ Λέχταλ καὶ διήκει πρὸς
Β καὶ ΒΑ πέραν τῶν βορείων Ραιτικῶν
Ἀλπεων. Ἀρδεύεται ὑπὸ τοῦ Βριγαντιανοῦ
Ἀχ (Bregenzer Ach), ὅστις ἔχων τὰς πη-
γὰς αὐτοῦ οὐ μακρὰν τοῦ Χογενκρούμπαχ
(1260 μ.) μετὰ ῥοὴν 66 χμ. ἐκβάλλει εἰς τὴν
λίμνην τῆς Κωνσταντίας διὰ δύο στομίων.
Ἡ ὑψηλότερα αὐτοῦ κορυφή (Künzelspitze)
ἔχει ὕψος 2402 μ. ὑπὲρ τὴν ἐπιφανείαν τῆς
θαλάσσης. Ὁ Β. ὄρυμός ὑπὸ διοικητικὴν ἑπο-
ψιν ἀποτελεῖ ἰδιαιτερον διαμέρισμα τῆς ἐπαρ-
χίας Βριγαντίας, ἔχων 15,421 κατ. (1880),
ἀσχολουμένους εἰς τὴν κτηνοτροφίαν, τὸ ἐμπο-
ριον τῆς ξυλείας κτλ., Γερμανοὺς, καθολικοὺς
δὲ τὸ θρησκειακὸν οἰκοῦντας εἰς μικρά τινα χω-
ρία καὶ μεμονωμένας ἀγροικίας. [Π.Π.]

Βριγάντιος (λατ. Brigantini). Ἐ-
θνος κελτικὸν οἰκοῦν ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Βινδελικίᾳ
(τῇ νοτίῳ Βαυχρίᾳ) παρὰ τὴν σήμερον Βο-
densee καλουμένην λίμνην, ἣν οἱ ἀρχαῖοι
ἀπὸ τοῦ ὀνόματος τῶν Βριγαντιῶν ἐκά-
λουον Βριγαντιανὴν λίμνην (Lacus Bri-
gantini) εἶχον δ' αὐτοὶ καὶ πόλιν Βρι-
γαντιαν (Brigantia), ἥτις εἶναι ἡ νῦν
αὐστριακὴ πόλις Bregenz. [Κ.Π.]

Βρίγιος (Ἑρρίκος Briggs). Ἀγγλος
μαθηματικὸς γενν. 1556 ἐν Warleywood,
ἀπὸ τὴν 15/28 Ἰαν. 1631 ἐν Οξφόρδῃ. Σπου-
δάσας ἐν Κανταβριγίᾳ ἐγένετο καθηγητὴς ἐν
Λονδίνῳ καὶ εἰτα ἐν Ὁξφόρδῃ. Ὅτε ὁ ἐφευ-

της των λογαριθμίων (Σλ. λ.) Νέπερος έδη-
 λωσε πίνακα αρίθμων υπολογισθέντων κατὰ
 το καλούμενον συστημα συντεταγμένων. Ο Β.
 προσέφηρεν ότι πολλοί ευρηστοίτεροι θα ήσαν
 οι λογαριθμοί αν ήσαν είχαν τον αριθμόν 10
 και υπολογισμοί μέχρις δεκάδων ψη-
 φίων έδημοσίευσεν τῷ 1616 ὡς δείγμα τοῦ νέου
 συστήματος πίνακα των λογαριθμίων των πρώ-
 των χιλίων φυσικῶν αριθμῶν. βραδύτερον δὲ
 ἐν τῇ «Arithmetica logarithmica» (Λονδ.
 1624) αὐτοῦ τοὺς λογαριθμούς των αριθμῶν
 ἀπὸ τοῦ 1 μέχρι των 20,000 καὶ ἀπὸ 90,000
 μέχρις 100,000 μετὰ 14 δεκαδ. ψηφίων. Πα-
 ροτρυνὼν δὲ τοὺς ἄλλους μαθηματικούς νὰ
 συμπληρώσωσι τὸ ἀρῆθρον ὑπ' αὐτοῦ χάσμα,
 αὐτὸς ἐνησχολήθη ἑκάστοτε εἰς υπολογισμὸν των
 λογαριθμίων των ἡμιτόνων καὶ ἐξαπτομένων
 καὶ ἑκάστοτε τῆς μοίρας μετὰ 14 δεκαδ. ψη-
 φίων, οἵτινες μετὰ πίνακος των φυσικῶν ἡμι-
 τόνων, ἐξαπτομένων καὶ τριγωνοτῶν ἐξεδόθησαν
 μετὰ θανάτου τοῦ Β. ὑπὸ τὴν τίτλον «Trigono-
 metria britannica» (Gouda 1633). [Εγ.]

Βριγκ (Brieg). Πόλις τῆς Πρωσίας, ἐν
 τῇ ἐπαρχίᾳ τῆς Βρεσλαύας, παρὰ τὰς ὄχθας
 τοῦ Ὀδερ, ἀπέχουσα 42 χιλ. ΝΑ τῆς Βρεσ-
 λαύας. ἔχει 18 899 κατ. (1885), ὁ δὲ νομὸς
 Βριγκ 80 820 κατ. [Π.Π.]

Βριγούος (brugu) ἐν τῇ Ἰνδικῇ μύθο-
 λογίᾳ οἱ μεταδόντες τὸ πῦρ εἰς τοὺς ἀνθρώ-
 πους παρὰ τὸ ἑλληνικὸν Φιλερσοί. Φέρεται
 δὲ καὶ ὡς ὄνομα ἑνὸς των ἑπτὰ σοφῶν ἀσκη-
 τῶν τῆς Ἰνδικῆς. [Κερ.]

Βριδ (Brides, ἐν Σαβοΐᾳ) (Υ' δ α τ ο λ.).
 Θέρμαι (36°) ἐν αἷς ὑπερτερὲι τὸ θετικὸν ἀ-
 σθεσιον (2.35) καὶ χλωριδύχον νάτριον (1.22).
 Πικραγγέλλονται εἰς λύσεις τε καὶ πῶςιν καὶ εἰς
 καταιονήσεις πρὸς συμφορήσεις κοιλιακάς, δυσ-
 κοιλίαν, γαστροεπτακίας, πηθήσεις, δερμοπα-
 θείας, κατὰ τῆς πολυσταρκίας κλ. Ἐποχὴ
 τῆς ἐπὶ τόπου χρήσεως των λουτρῶν εἶναι
 ἀπὸ 1 Ἰουνίου μέχρι 1 Ὀκτωβρίου Ὑδροθε-
 ραπευτικὸν κατὰστημα. Κλίμα ἥπιον, εὐστα-
 θες τὴν ὥραν των λουτρῶν. [Β.Π.]

Βριδζουωτερ (Bridgewater). Πό-
 λις τῆς Ἀγγλίας, ἐν τῇ κομητείᾳ Σόμερσετ,
 ἀπέχουσα 40 χιλ. τοῦ Βρίστολ. ἔχει ὠ-
 ραίον λιμένα ἐπὶ τοῦ Πάρρετ, ἐμπόριον καὶ
 βιομηχανίαν ἀκμαιοτάτα καὶ 12 024 κατοίκους
 (1881). [Π.Π.]

Βριδζπορτ (Bridgeport). Πόλις τῆς
 ἀμερικαν. Συμπολ. ἐν τῇ κομητείᾳ Φάιερφιλδ
 τῆς Κοννεκτικουτῆς παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ
 Πεκονά εἰς τὸν πορθμὸν τῆς Μακρονήσου
 (Long Island) ἔχει 29 128 κατοίκους
 (1880). [Π.Π.]

Βριέκ (Saint-Brieuc). Πόλις τῆς Γαλ-
 λίας, πρωτ. ἐπαρχίας τοῦ νομοῦ των Β' Ἀκτῶν
 (Côtes du Nord), οὐ μακρὰν των ἐκβολῶν

τοῦ Γουέ εἰς τὸν πορθμὸν τῆς Μάγχης, καὶ τοῦ
 δυτ. σιδηροδρόμου Παρισίων-Βρεστῆς. Εἶναι
 ἔδρα ἐπισκόπου ὑποκειμένου εἰς τὸν ἀρχιεπ.
 τοῦ Τουρ ἔχει ὑδρογραφικὴν σχολήν, φυσιο-
 γραφικὸν μουσεῖον, περιεργον γοτθικὸν ναὸν
 τοῦ 11' αἰῶνος, ἀσφαλέστατον λιμένα, κλω-
 στῆρια, ὑφαντουργεῖα, βυρσοδευεῖα κτλ. καὶ
 12 930 κατ. (1886). Τὴν ἀρχὴν τῆς φαίνεται
 λαβοῦσα ἡ πόλις κατὰ τὸν Ε' ἢ Γ' αἰῶνα μ.
 Χ. ἐκ μοναστηρίου τοῦ Ἀγίου Βριέκου. Ὁ δὲ
 νῦν Β. ἔχει 19 210 κατ. [Π.Π.]

Βριέννιος 1) Ἰωάννης, ἀνθικῶν εἰς ἐπι-
 φανῇ καὶ ἀρχαίον εἶκον τῆς ἐν Γαλλίᾳ Καρ-
 πανίας, ἀναγκαστὰ τὸ γένος εἰς τοὺς χρόνους
 των Καρολιδῶν υἱὸς Ἐραδου Β' τοῦ βασι-
 λέως τῆς Κύπρου, ἔγεννηθῆν περὶ τὸ 1148, ἀ-
 νηγαρευθῆ δὲ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ τῷ 1205
 θανόντος Ἀμαλρίχου τοῦ Β' διὰ τοῦ γαμου μετὰ
 τῆς προγονῆς αὐτοῦ Μαρίας Ἰωαννῆς βασι-
 λεύς τῆς ἑλλῆς ὑπὸ των Σαρακηνῶν κατεχο-
 μένης Ἱερουσαλήμ. Ἐλθὼν δὲ τῷ 1210 εἰς
 τὴν Συρίαν, ἐνομνευθῆ τὴν ἐπικληρὸν βασιλει-
 σάν καὶ κατέλαβε τὰς ἄλλας εἰς τὸ βασίλειον
 τῆς Ἱερουσαλήμ ἀνηκουσας χώρας. Ἀλλὰ τῇ
 9 Νοεμβρίου 1225 ἡνιγκασθῆ ἀκουσίως νὰ
 παραχωρήσῃ εἰς τὸν γαμβρὸν του, τὸν Γερμα-
 νὸν αὐτοκράτορα Φρειδερίκον Β', τὸ βασίλειόν
 του, πλην ἄλλ' ὅμοιως κατόπιν ἐξάνεστη κατ' αὐτοῦ
 ἐν Ἀπουλίᾳ τῷ 1228, ὅτε ὁ Φρειδερίκος ἐμάχετο
 ἐν Παλαιστίνῃ κατὰ των Σαρακηνῶν, οὗς καὶ
 αὐτὴν τὴν Ἱερουσαλήμ ἀκράσας. Μετ' οὐ πολὺ
 δὲ θανόντος τοῦ Γαλλοῦ αὐτοκράτορος τῆς
 Κων/πόλεως Ῥοβέρτου Κεурτεναί, ἀνεκηρύχθη
 ὁ Β. αὐτοκράτωρ τῷ 1228 ὡς κληδεμὸν τοῦ
 ἀνθικῶν υἱοῦ τοῦ Ῥοβέρτου Βαλδουίνου Β',
 ἐστήριξε δὲ τὴν ἀρχὴν μνηστεύσας τῇ Βαλ-
 δουίνῃ τὴν θυγατέρα Μαρίαν. Ἀλλὰ τὸ κρά-
 τος ἐκινδύνευσεν, ὅτε τοῦ Βιτάτζη, τοῦ ἐν Νι-
 κίᾳ Ἑλλήνος αὐτοκράτορος, ἐνισχυθέντος
 διὰ τῆς ὑποστηρίξεως τοῦ πρὸς τὸν Β. θυγε-
 ρεστημένου Φρειδερίκου καὶ τῆς μετὰ τοῦ βα-
 σιλέως των Βουλγάρων Ἰωαννου Ἀτάνη συμ-
 μαχίας. Καὶ ἐνίκησε μὲν τοὺς συμμάχους ὁ Β.
 τῇ 1236 παρὰ τὴν Κωνσταντινουπόλιν, ἀλλ'
 ἡ κατὰστασις τοῦ πτωχοῦ φράγκικοῦ κράτους,
 οὗ ἤρχεν ὁ ἥδη ὑπέρογκρος καὶ ἀνίσχυρος Β.,
 δὲν ἐδελτιώθη. Ὁ Β. ἀπέθανεν ἐν Κωνσταν-
 τινουπόλει τῇ 22 Μαρτίου 1237.

2) Γ α λ τ ι ε ρ ο ς (Οὐάλλερος), ἀδελφὸς
 τοῦ Ἰωάννου, ἔλαβε τῇ 1201 παρὰ τοῦ Παπα
 Ἰννοκεντίου Γ' τὴν ἡγεμονίαν τοῦ Τάραντος
 καὶ τὴν κομητείαν Ἀλγίου (Lecce) καὶ ἀπέ-
 θανε θεσπώτης τῇ 11 Ἰουνίου 1205 ἐκ των
 πληγῶν τοῦ ἐκ μάχης ἐν ᾗ ἡττήθη παρὰ τοῦ
 δουκὸς τοῦ Σπολέτου Δαιμόλδου. Τούτου ἐγ-
 γονος ἦτο

3) Ο ὕ γ ο ς, υἱὸς Γαλτιέρου Β. τοῦ Δ',
 συλληφθέντος τῇ 1214 πλησίον τῆς Ἰσπῆς παρὰ
 των Σαρακηνῶν καὶ ρονευθέντος τῇ 1251 ἐν

Αιγύπτω, κόμης Ἀλητίου καὶ κύριος τοῦ ἡμίσεος τῆς βαρωνίας Καρυταίνης (1279) καὶ διοικητὴς Κερκύρας (1284—1286) διὰ τοῦ γάμου αὐτοῦ μετὰ Ἑλένης θυγατρὸς τοῦ Ἰωάννου Ἀγγέλου, ἔγινε τῷ 1291 κύριος τῶν Ἀθηνῶν ὡς κηδεμὼν τοῦ τῷ 1294 ἐνηλικιωθέντος Γουίδωνος Β' Δελαρός. Ὁ Οὐγος Β' ἀπέθανε τῇ 9 Αὐγ. 1296 ἐν τινὶ μάχῃ μεταξὺ Ἀνδρηγαυῶν καὶ Σικελῶν.

4) Γαλιτιέρος Α', υἱὸς τοῦ Οὐγού, κόμης τοῦ Ἀλητίου, ἔγινε δούξ τῶν Ἀθηνῶν τῷ 1308 μετὰ τὸν τῇ 5 Ὀκτ. συμβάντα θάνατον Γουίδωνος Β', δι' οὗ ἐξέλειπεν ὁ οἶκος τῶν Δελαρός. Ἀλλὰ βραχεὶα ὑπῆρξεν αὐτοῦ ἡ ἀρχή. Ἐλθὼν εἰς Ῥήϊν πρὸς τοὺς Καταλωνίους μισθοφόρους, μεθ' ὧν εἶχε συμβληθῇ, ὅπως ὑποστηρίξουσιν αὐτὸν κατὰ τῶν Παλαιολόγων ἐν ταῖς ἀντιθέσεσι τοῦ πρὸς ἀνάκτορον τῆς Θεσσαλίας, ἠναγκάσθη νάντεπεξέλθῃ κατ' αὐτῶν, καὶ ἔπεσε μαχόμενος κατὰ τὴν περιώνυμον παρὰ τὸν βοιωτικὸν Κηρίον μάχην (15 Μαρτίου 1311), δι' ἧς τὸ δευκάτον τῶν Ἀθηνῶν περιῆλθεν εἰς τοὺς Καταλωνίους.

5) Γαλιτιέρος Β', υἱὸς τοῦ προηγουμένου, τιτοφορούμενος δούξ τῶν Ἀθηνῶν καὶ κύριος τοῦ Ἀργεῦς καὶ τοῦ Ναυπλίου, διορίσθη ὑπὸ τοῦ βασιλεῦς τῆς Νεαπόλεως Καρόλου διοικητὴς τῆς Φλωρεντίας, ὅπουθεν ἐξεδιώχθη τῷ 1343 διὰ στάσεως ἀνακχυροθεῖς δὲ τῷ 1356 κοντόσταυλος τῆς Γαλλίας, ἔπεσε τῇ 19 Σεπτεμβρίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους μαχόμενος ὑπὸ τὴν βασιλεῖα τῆς Γαλλίας Ἰωάννην τὸν Ἀγαθὸν κατὰ τῶν Ἀγγλῶν ἐν τῇ πεδιάδι Μωπερτού παρὰ τὸ Πικταβιον (Poitiers). Ἰδ. περὶ τοῦ οἴκου τῶν Βριεννίων *Fernand de Sassenay Les Brienne de Lecce et d'Athènes*, Παρίσι, 1869. [Α.]

Βριερλέυ-Χίλλ. Πόλις τῆς ἀγγλικῆς κομητείας Στάφορντ, ἀπέχουσα 4 χμ. ΝΔ τοῦ Δούδλεϋ. ἔχει ἀνθρακωρυχεῖα, σιδηρορυχεῖα, κατοπτροποιεῖα, ἐργοστάσια ἀγγειοπλαστικῆς καὶ 11 546 κατ. Σταθμὸς σιδηρ. [Π.Π.]

Βριέσσενη. Χωριὸν τῆς ὑποδιοικήσεως Καστορίας τῆς Μακεδονίας, οἰκούμενον ὑπὸ 120 περίπου βουλγαροφώνων χριστιανῶν καὶ 80 μουσουλμάνων. [Ε.]

Βρίζα (Β ο τ.). Briza L., γένος τῆς οἰκογ. τῶν Ἀχρωστωδῶν· τὸ κοινότερον εἶδος ἐν Ἑλλάδι· εἶνε ἡ Β. ἡ μ ε γ ί σ τ η (B. maxima L., κοινῶς Κοραλλόχορτον ἢ Σκουλαρίκια). Τὸ δμῶνυμον φυτὸν τοῦ Γαλῆνου εἶνε ἡ Σ ή κ α λ ι ε ἡ ὃ η μ η τ ρ ι α κ ἡ (Secale cereale L.) ἣν καὶ σήμερον ὁ λαὸς β ρ ι ζ α ν καλεῖ. [Θ.Χ.]

Βρικέττα (Χ η μ. Τ ε χ ν.) (Briketts) καλοῦνται συνήθως πλίνθοι πρὸς καυσὶν ἐξ ἀνθρακος, ὅστις λειοτριβεῖται καὶ διὰ μεγάλῃς θλίψεως μετὰ ἢ ἀνευ συγκολλητικοῦ μέσου συμπιέζεται εἰς σχήματα πλίνθων. Ἀλλὰ

καὶ ἄλλαι διάφοροι ὕλαι καύσιμοι φέρονται εἰς τοιαῦτα σχήματα. Τὰ Β. ἔχουσι τὸ πρῶτον ὅτι παρέχουσι πλείοτερον καύσιμον ὕλην ἐν ἴσῳ μεγεθεῖ. καίονται κανονικότερον, δὲν παρέχουσιν ἀκαθαρσίαν, δύναται δὲ τις ἀκριβεστερον νὰ κανονίσῃ τὸ ποτὲν ὑπερῷα καὶ πρὸς καυσὶν, ἔνεκα τοῦ κανονικοῦ σχήματος. Ἡ κατασκευὴ τῶν Β. ἀποτελεῖ ἰδίαν βιομηχανίαν. [Ο.Α.Ρ.]

Βρίκιον, Βλ. Πάρων.

Βρικόλακας ἢ βουρβουλάκας, ἡ καταχανάς (ἐν Κρήτῃ) ἢ σαρκωμένος (ἐν Κύπρῳ) κλπ. Ὁ νεκρὸς τοῦ βικίως θανόντος πρὸ πάντων, ὅστις ἐξερχόμενος τοῦ ταφου τὴν νύκτα ἐπιφέρει παντοίας βλαβὰς εἰς τοὺς ζῶντας, κατὰ τὰς προλήψεις τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ. Αἱ προλήψεις αὗται ἔχουσι τὴν ἀρχὴν εἰς τὴν παρὰ πατρὶ σθένος τοῖς κατὰ φύσιν λαοῖς ἐπικρατοῦσαν δοξασίαν, ὅτι ὁ μὴ συμπληρώσας τὸν ὁρισμένον αὐτῶν χρόνον τῆς ζωῆς, ἀλλὰ βικίως στερηθεὶς ταύτην, παραμένει ἐν τῇ γῇ μάστιστα ἵνα τιμωρήσῃ τοὺς φονεῖς αὐτοῦ. Τῆς δοξασίας ταύτης πολλὰ ἱκνῇ εὐρισκόμεν καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἑλλησιν. καθόλου δ' ἐκ τῶν παρὰ τοῦτοισι κρατούσων ἰδεῶν περὶ τῆς καταστάσεως τῆς ψυχῆς μετὰ θάνατον, περὶ τοῦ δαιμονος Ἀλκαστορος (βλ. λ.) καὶ τῶν τοιούτων ἀνεπτύχθησαν αἱ σημεριναὶ περὶ Β. προλήψεις, ὡς ἐν ἄλλῳ τόπῳ θὰ καταδειξώμεν. Ὅθεν ἀποκωτάτη εἶναι ἡ κοινὴς παραδεδεγμένη γνώμη, ὅτι αἱ τε προλήψεις τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ καὶ αὐτὴ ἡ λέξις Β. ἐληφθησαν παρὰ τῶν Σλαβῶν· τούτωντιον ἀμφοτέρω παραέλαβον οἱ σλαβικοὶ λαοὶ παρὰ τῶν Ἑλλήνων, καὶ δὴ ἐκ βιβλίων ἐκκλησιαστικῶν καὶ νομοκανονικῶν καὶ παρὰ μὲν τοῖς εἰς ἡμεῖς κοινωσίαν ἔλθουσι πρὸς τοὺς Ἑλληνας παρέμεινε τὸ ὄνομα ἀμετάβλητον (βουλγαριστὶ βρικόλακ) οἱ δὲ λοιποὶ παρεμύρφωσαν παρετυμολογήσαντες αὐτὸ εἰς βλικόδλακ (βοημιστὶ), βλικόδλακ (πολωνιστὶ) κλπ. σημαίνον λυκοῦ δερμα ἢ τρίχα, δηλονότι ἡ ἔννοια τῆς σλαβικῆς λέξεως οὐδεμίαν ἔχει σχέσιν πρὸς τὴν δεισιδαμονίαν, ἐν ᾗ ἡ ἑλληνικὴ λ. βρικόλ-ακας (μετὰ τῆς μεγεθυντικῆς καταλήξεως-ακας, συγγενὴς οὖσα τῇ ἀρχαίᾳ βρικελος, ἐσημαίνειν ἐν ἀρχῇ πτώμα, ὡς μαρτυρεῖ καὶ ἡ ταυτότητος σκανδικτικῆς vrikala. (Βιβλιογραφία· Ν. Γ. Πολίτου, Αἱ περὶ βρικολάκων προλήψεις, ἐν «Πισσῶ» 1870 σ. 401—408, 450 6 καὶ 1871 σ. 3—9.—Β. Schmidt Das Volksleben der Neugriechen 1871 σ. 157—171.—Ι. Πρωτοδίκου, διελγα τινὰ περὶ τῆς ἔννοιαι καὶ ἐτυμολογίας τοῦ βερβουλάκας ἢ βρικόλακας ἐν Ἀσιωπίῳ «Ἀττικῷ ἡμερολογίῳ» 1878 σ. 103—109). [Η.]

Βριλλάντια Ἰδ. αἰγληφόρος ἀδάμας.

Βριλλαντίνη (Χ η μ. Τ ε χ ν.) (Brillantine). Ὦλη στιλβωτικὴ μετάλλων καὶ ὕαλου, παρασκευαζομένη ἐξ ἀρεψήματος Γου-

άνου τῇ προσήκῃ κλέφτου, ἑλκτος κλ. [Ο. Α. Ρ.]

Βρελλησούς. Ὁρα Ἀττικὴ καὶ Πεντελικόν.

Βρένα Χωρίον τοῦ δήμου Σικιλλοῦντος τῆς ἐπαρχ. Ὀλυμπίας, ἐπὶ τῆς κορυφῆς βουνοῦ κείμενον. Κάτ. 643 τῷ 1889. [Π.]

Βρίσβαιν (Brisbane). 1) Ποταμὸς τῆς Αὐστραλίας, ἐν τῇ ἀγγλ. ἀποικίᾳ τῆς Κουηνσλάνδης Παρ' αὐτὴν δὲ κεῖται.

2) ἡ δυνάμεις αὐτῷ πρωτ. τῆς νέας ἀποικίας, ἔχουσα 32 571 κατ. καὶ μετὰ τῶν προαπεινῶν 51 683 κατ. (1886). [Π. Π.]

Βρισηίς. Θυγάτηρ τοῦ Βρισηῶς, βασιλέως τῶν Λελέγων ἐν Πηδάσῳ ἢ Ἱερῶς ἐν Λυονησσῇ, καλουμένη Ἱπποδάμεια κατὰ τοὺς σχολιαστὰς τῆς Ἰλιάδος καὶ τὴν Τρῳάδην (παρ' Ὀμήρῳ καὶ παρὰ τοῖς λοιποῖς ποιηταῖς μόνον ὑπὸ τῷ πατριωνυμικῷ ὀνόματι αὐτῆς γνωστή, Ὁ Ἀχιλλεὺς πορθήσας τὴν Λυονησσὴν καὶ ἀποκτείνας τὸν υἱὸν τῆς Π. Μύνηρα καὶ τοὺς τρεῖς ἀδελφούς της, ἀπῆγαγε ταύτην αἰχμάλωτον καὶ ἔλκεν εἰς γυναῖκα. Ἀλλ' ἀφῆκεν αὐτὴν ὁ Ἀγαμέμνων ἀπὸ τοῦ Ἀχιλλεύου, προκαλέσας οὕτω τὴν μῆνιν αὐτοῦ τὴν ἀπέδωκε δὲ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Πατρόκληυ. [Π.]

Βριστόλ Bristol). 1) Πόλις τῆς Ἀγγλίας ἐν τῇ κομητείᾳ Γλόστερ, κειμένη ἐπὶ π. ἕκτου καὶ ἀπέχουσα 180 χμ. ἀ τοῦ Λονδίνου, παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Ἀβον καὶ εἰς ἀπόστασιν 15 χμ. ἀπὸ τῶν ἐλβεθίων αὐτοῦ εἰς τὴν Βριστόλιον διώρυγα. Εἶνε εἰς τῶν τεσσάρων μεγάλων ἐμπορικῶν λιμένων τῆς Ἀγγλίας. Διαίρεται δὲ εἰς δύο τμήματα τὴν π. α. καὶ τὴν π. β. οὐκισθεῖσαν κατὰ τὸν τέταρτον π. Χ αἰῶνα καὶ τὴν ν. ε. α. ν. π. β. ὥστε καὶ ἔχουσιν καλλίστας οὐκισμάς, ὡς οὐκισμὸς π. α. καὶ τὸ κάλλιστον προάστειον Κλ. φ. τ. ω. ν. ἐν ᾧ ὑπάρχουσι καὶ μεταλλικὰ ὕδατα. Ἡ ἐπὶ τοῦ Ἀβον κορυφαία γέφυρα ἡ κατασκευασθεῖσα τῷ 1803 κατέρρευσε τῷ 1855. Ἡ Β. ἔχει ἀγγλικὴν ἐπισκοπὴν, μητροπολίτην κτισθεῖσαν κατὰ τὴν Π. αἰῶνα, μεγαλοπρεπεστάτην κακχλουμένην ἀγορὰν χρηματιστηρίου, τειλωνεῖον, σιδηροδρόμους εἰσοσφικτῶν ἐνοικητοῦτον, πανεπιστήμιον Ἰδουθεν τῷ 1829, βιβλιοθήκην κτλ., ἀκμαίαν βιομηχανίαν, ἰδίως χαλκοφυρμάτων, καθορίων, σάπωνος, φαγεντιανῶν κτλ. Ἐν δὲ τοῖς περιχώροις εὐρίσκονται οἱ λεγόμενοι ἀ. β. α. μ. ν. τ. ε. τ. οῦ Βριστόλ, ἀποτελοῦντες ἀπαιμίαν τῶν ἀδελφικῶν. Ἔχει ἐκτεταμένον ἐμπόριον καὶ 223 095 κατ. (1887). Σταθμὸς συναντήσεως τῶν μεγάλων σιδηροδρόμων (Λονδίνου, Βιρμανίας καὶ Π. οὐκισθῆς).

2) Κομητεία τῆς Β. Ἀμερικής ἐν τῇ Πολιτεῖᾳ τῆς Μαριχουέττης, ἔχουσα 189,121 κ. καὶ πρωτ. τὸ Νέον Βέδερστ.

3) Κώμη αὐτόθι, ἐν τῇ κομητείᾳ Χάρτφορντ

τῆς Πολιτείας Κοννεκτικούτης, παρὰ τὸ Χάρτφορντ καὶ τὸν σιδηροδρόμον τῆς Προνοίας. ἔχει βιομηχ. καταστήματα καὶ 5 347 κατ. (1880).

4) Κώμη αὐτόθι, ἐν τῇ κομητείᾳ Βούξ τῆς Πεντυλβανίας παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Δελλαδάρ, ἀπέχουσα 32 χμ. τῆς Φιλαδελφείας. ἔχει 5 273 κατ. (1880).

5) Πόλις τῆς ἀμερικ. Συμπολ., πρωτ. τῆς δυνάμεις κομητείας ἐν τῷ κράτει τῆς Ῥοδονήσου (Rhode Island). ἔχει λιμένα, τέσσαρας τραπέζας, ἀκμαίον ἐμπόριον καὶ 6 028 κατ. (1880) Ἡ κομητεία Β. ἔχει 11400 κατ. περίπου. [Π. Π.]

Βριτόμαρτις. Βλ. Ἀρτεμίδης.

Βριχάσπατις (brihaspati). Θεὸς τῶν Ἰνδῶν, προσωποποίησις τῆς δυνάμεως, ἣν ἔχει ἡ δέησις παρὰ τοῖς θεοῖς. [Κερ.]

Βριχθεῖα νύσος. Βλ. Νεφρίτις.

Βριώνης. Βλ. Ὀμὲρ Βριώνης.

Βρυπένη (τουρκ. Β. ἔξ. - σ. οὔ). 1) Κωμόπολις τῆς ὑποδιοικήσεως Φλωρίνης τῆς Μακεδονίας, ἔχουσα ὡς 1800 κατ. βουλγαροφώνους χριστιανούς.

2) Κάτω Β. Κώμη τῆς ὑποδιοικήσεως Φλωρίνης τῆς Μακεδονίας, οὐκισμένη ὑπὸ 1000 περίπου βουλγαροφώνων χριστιανῶν. [Ε.]

Βρογγιάρ (Brongniart). 1) Ἀλέξανδρος, Γάλλος ἐρυτολόγος καὶ γεωλόγος, γενν. τῷ 1770 ἐν Παρίσι, θ. καὶ ἀπέθανε τῷ 1847. Ὑπῆρξε καθηγητὴς ἐν τῇ λεγομένῃ École centrale de quatre nations (1797), διευθυντὴς τοῦ ἐν Σέβρῃ περιγύμου πορσελανουργικοῦ ἐργασταίου, ἀρχιμηχανικὸς τῶν μεταλλείων (1818) καὶ καθηγητὴς τῆς ἐρυτολογίας ἐν τῷ Μουσείῳ τῆς φυσ. ἱστορίας. Ἐκ τῶν πολλῶν ἔργων του, ἀναγεγραμμένων πάντων εἰς τὴν ἐρυτολογίαν καὶ γεωλογίαν, ἐξέχουσιν ἡ «Γεωλογικὴ περιγραφή τῶν πέριξ τῶν Παρισίων», ἣν ἐξέδωκε μετὰ τοῦ Κυβέρου, καὶ πλείστα γεωλ. παρατηρήσεις του περὶ τῆς μορφώσεως τῶν Ἀπεννινῶν καὶ τῶν Ἀλπεων, ὡς καὶ πλείστα ἄλλα πραγματεῖαι περὶ τῆς ταξινόμησεως τῶν διαφόρων στρωμάτων τοῦ στερεοῦ τῆς γῆς οὐραίου κτλ. Διευθυντὴς δὲ ὢν τοῦ ἐν Σέβρῃ ἐργασταίου ἐγράψε περὶ τοῦ χρωματισμοῦ καὶ τῶν σχεδίων ἐπὶ πορσελλάνης καὶ ὕδατος καὶ «Traité des arts céramiques et des poteries» εἰς 2 τ. (2α ἔκδ. Παρ. 1854). [Ἐγ.]

Βρογγιάρ 2) Ἀδελφὸς Θεόδωρος, υἱὸς τοῦ 1). Διάσημος βοτανικὸς γάλλος, γενν. τῷ 1801 ἐν Παρίσι τοῖς θ. καὶ ἀπέθ. τῷ 1876 ὡς καθηγητὴς τῆς βοτανικῆς ἐν τῷ βοτ. κήπῳ. Τὰ συγγράμματα αὐτοῦ εἰσιν ἰδίως σπουδαία ὡς πρὸς τὰ βουτὰ φυτὰ καὶ τὴν ταξινόμησιν τῶν φυτῶν (Histoire des végétaux fossiles, ἐν Παρίσι τοῖς 1824—1837, 2 τόμ. μετὰ 191 πινάκ. Enumération des genres des plantes cultivées au Muséum d'hist.

nat. de Paris, 1843 και έκδοσις 10η 1850, κτλ. κτλ.). [Θ.Χ.]

Βρογχιαρτίτης ἡ γλῶσσος ἐρίτης. Ὁριστὴν τοῦ βλαστ. προκλινούσας συστήματος λευκόν, μαλακόν καὶ ἐλαφρόν. Εἶνε διπλοῦν ἄλλας, συνιστάμενον ἐξ ἐνός μορίου δξυθεϊώματος καὶ νητρίου καὶ ἐνός δξυθεϊώματος ἁσθεστίου. Ἐπὶ ἀνθρώπου πυρούμενος διὰ τῆς φλογὸς τοῦ αὐλοῦ κροτεῖ καὶ χρωματίζει τὴν ἐξωτερικὴν φλόγα ἐρυθροκίτρινον. Ὑπὸ τοῦ ὕδατος μέρος ἀπορροεῖται, ὑπολειπομένου δξυθεϊώματος ἁσθεστίου. Ἀπαντᾷ ἐντὸς κοιτασμάτων ἄλλας μαγειρικοῦ τῆς Ἰσπανίας καὶ ἄλλων χωρῶν. [Κ.Μ.]

Βρογχετασία καλεῖται ὁ διεκυσμὸς τῶν βρόγχων (βλ. λ.). Εἶνε δὲ οὗτος κυλινδραιοῦς, ὅτε οἱ βρόγχοι ἐκτείνονται ὁμοιόμορως, ἐπὶ ἐνός ἢ πλείονων λοβῶν τοῦ πνεύμονος, ἢ θυλακοειδῆς, σχηματίζμενος σφαιροειδῶς καὶ ἐδρεῖον περιγράφος ἐπὶ βρογχικοῦ τινος κλάδου. Ἐπισυμβαίνει δὲ ἰδίως μετὰ χρονίης βρογχίτιδος (βλ. λ.), καὶ διακρίνεται διὰ περιοδικῆς σφοδρῆς βηχὸς καὶ ἢ ἀνάγονται κρόνον πύελα, λεπτά καὶ βρώδη. Θεραπεία ὡς ἡ τῆς βρογχίτιδος. [Π.Ι.]

Βρόγχια βλ. βρόγχοι.

Βρογχικὸν ἄσθμα ἡ νευρικὸν ἄσθμα ὀνομάζεται τὸ ἄσθμα (βλ. λ.) ἐάν προέρχεται ἐκ τονικοῦ ἡπασμοῦ τῶν ἐν τοῖς βρογχίοις μῶν. Ἐκδηλοῦται δὲ διὰ βραχυπνοίας διαφόρου μὲν τὴν ἔντασιν καὶ τὴν διάρκειαν, ἐπερχομένης δὲ κατὰ παροξυσμούς καὶ παυομένης τελείως μετὰ χρόνον τινά, καθ' ὃν οἱ πάσχοντες ἐπανακτιπῶνται τὴν προτέραν ὑγίαν. [Π.Ι.]

Βρογχίτις ὀνομάζεται ὁ κατάρρους τῶν βρόγχων (βλ. λ.), καθ' ὃν ὁ βλεννογόνος ὕμην αὐτῶν καλύπτεται ὑπὸ βλενωδούς ἐκ κρήματος μάλλον ἢ ἥτον ἁθρόνου. Γεννᾶται δὲ ἢ Β. ἢ διὰ ψύξεως ἢ δι' εἰσπνοῆς βλαβερῆς ὕλης (ἀτμῶν νιτρώδους ἢ θειώδους ἐξέρος, τοῦ χλωρίου καὶ βρωμίου, ἢ καπνοῦ, ἀλευρῶν κλ.), ἐπισυμβαίνουσα καὶ κατὰ νόσους λοιμώδεις (διφθερίτιδα, εὐλογίαν, διστερικίαν, τυφον κλ.) ὡς καὶ μετὰ νοσήματα τοῦ πνεύμονος καὶ τῆς καρδίας. Ἀλίσκονται δὲ ὑπ' αὐτῆς συχνότερον παιδία καὶ γέροντες, ὡς καὶ ἀδυνατοὶ κράσεως ἢ ἐξησθενημένοι ἄνθρωποι. Ἡ ἐξέτις Β. ἄρχεται δι' ἄλγεων πρὸς τὸν λαμὲν ἢ κατὰ ἀνώτερον μέρος τοῦ στέρνου καὶ βηχὸς ἀναγκάσης ἀποχρέμματα· πάρεσι δὲ ὡς ἐπὶ τὸ πλὴν καὶ πυρετὸς καὶ ἐνίοτε εὐσπνοία. Ἐλαφρὰ μορφή τῆς ἐξέτις Β. παρερχεται ἐν γένει μετὰ τινος ἡμέρας, ἐν οἷς πάσχοντες προσυλάξωσιν ἐαυτοὺς ἀπὸ ψύξεως καὶ ἀκασκευήσῃσι τὴν δίσταν δαίταν· ἄλλως δύναται νὰ χρονίσῃ. Ἀλλ' ἐπὶ παιδίων καὶ γερόντων, μὴ ἐχόντων τὴν δύναμιν νὰ ἀποχρέμωσιν ἱκανῶς, ἀπειλεῖ ἡ Β. κίνδυνον, πρὸ πάντων δὲ ἐάν ἐπεκταθῇ ἐπὶ τῶν βρογχικῶν ἀκρεμῶν

(ἀκροβρογχίτις), ὅτε δύναται νὰ ἀπολήξῃ εἰς θάνατον διὰ καθολικὴν ἐκσθενησιν ἢ διὰ τὴν ἐνδεῆ λειτουργίαν τῆς αναπνοῆς. Ἡ χρονία Β. ἢ ἀναπτύσσεται ἐκ παραμελήσεως δξείας ἢ ἐκφαίνεται ὡς συνέπεια ἄλλων νόσων καὶ δὴ τοῦ πνευμονικοῦ ἐμφυσηματος, τῶν νοσημάτων τῆς καρδίας ἢ τῶν ἀρτηριῶν τοῦ πνεύμονος, τῆς νεφριτιδος κτλ. Κατὰ ταύτην ἡ βήχς εἶνε ἄλλοτε ξηρὰ καὶ πολὺ ἐπιμοχθος, ἄλλοτε ἀνάγει πολὺ ποσὸν πτυσμάτων (βρογχόρροια), ἄλλοτε δὲ μάλιστα τὰ πτύσματα ὄρουσι κακῶς ἐνεκα ἐπιστηνώσεως σηπτικῶν βακτηριδίων ἐν τοῖς βρογχίοις (Β. δξυθῆς).—Ἡ θεραπεία τῆς δξείας Β. συνίσταται κυρίως εἰς τὴν ἀπὸ ψύξεως προφύλαξιν δι' εἰςκυσίαν καὶ διὰ κατακλίσεως, ἐάν συνοδεύη πυρετὸς ἢ πάσχωσι παιδία· ὠρελεῖ δὲ πολὺ ἢ πόσις θερμῶν ἐγχυμάτων φιλόρως καὶ ἀκτιῆς, ἐν γένει δὲ συνιστῶνται φάρμακα διεκυσλύνοντα τὴν ἀπόχρεμψιν. Πρὸς τὰ ἀλγύματα καὶ τὴν στενοχωρίαν ὠφελοῦσι σιναπισμοὶ ἐπὶ τοῦ θώρακος ἢ κοῦφαι σικύαι. Πρὸς ἀκροβρογχίτιδα ἀνύουσι χλιαρὰ λουτρά μετὰ καταντήσεων ψυχροῦ ὕδατος ἐπὶ τοῦ θώρακος καὶ ὑγρὰ περιελίξεις τοῦ σώματος, βιβῶνται δὲ τονωτικά καὶ διεγερτικά. Καὶ κατὰ τῆς χρονίας Β. τὸ ὠφελιμώτατον μέσον εἶνε ἡ κατάλληλος διαίτα, χειμῶνος μὲν ἡ διαμονὴ ἐν θερμαῖς χώραις, θέρος δὲ ἡ μετάβασις εἰς ἀγροικίας ἢ παραλίους χώρας, μακρὰν πολυανθρώπων καὶ κοινορτωδῶν πόλεων· εὐχρηστοῦσι δὲ καὶ μεθοδικαὶ εἰσπνοαὶ ἀτμῶν ἀλκαλικῶν ὑδάτων, τερεβινθίου ἐλαίου ἐν θερμῷ ὕδατι, ὡς καὶ πεπισμένου ἀέρος, πόσις ὑδάτων Κυλλήνης, Σέλτερ κτλ., τὸ τερεβινθίου ἔλαιον ἐν γάλακτι καὶ ἄλλα φάρμακα, ὡς καὶ θερμὰ λουτρά ἐπὶ μὴ ἐξησθενημένων. Πρὸς καταστροφήν τῶν ἐπὶ τῆς ἐξέτις Β. βκτηριδίων χρησιμεύουσιν εἰσπνοαὶ διαλυμάτων φαινικοῦ ἐξέρος κλ., ἢ τερεβινθίνης καὶ ἄλλα. Τῶν ναρκωτικῶν δὲ ἡ χρῆσις εἶνε πολλάκις ἀναπόφευκτος, ἰδίᾳ πρὸς ξηροῦς κατάρρους. [Π.Ι.]

Βρογχίτις παρασιτική (Κ.τ.η.ν.).

Ἀπαντα σχεδὸν τὰ κατοικίδια ζῶα μετ' αὐτῶν τῶν πτηνῶν ἐξαιρουμένων προσβάλλονται ὑπὸ εἰδικῆς τῶν βρόγχων παθήσεως (καταρροϊκῆς φλεγμονῆς), ἐφειλομένης εἰς τὴν ἐν τούτοις ὑπαρξίν ζωικοῦ τινος παρασίτου ἐκ τῆς τάξεως τῶν νηματοειδῶν καὶ τοῦ γένους τῶν στρογγύλων. Τὸ παράσιτον τοῦτο ἀναλόγως τοῦ εἶδους τῶν ζῶων εἰς ἃ ἐμφωλεῖται προσλαμβάνει καὶ εἰδικὴν ἐπωνυμίαν· καὶ εἰς μὲν τὸν βοῦν καὶ τὰ μόνοπλάκωντα στρογγύλου καὶ ὁ μικρόβουρος, εἰς δὲ τὸ πρόβατον καὶ τὴν αἶγα στρογγύλος ὁ νηματοειδῆς, εἰς τὸν χοῖρον στρογγύλος ὁ παράδοξος καὶ τέλος εἰς τὰ πτηνὰ σπυγάμος ὁ τραχειακός· ὁ τῆς γαλῆς καὶ τοῦ κυνὸς ἑλμίνης δὲν ἐξητάσθῃ εἰσέτι λε-

πτομερῶς. Ἡ ἐν τὸν ζωικὸν ὄργανισμὸν εἰσ-
δυσίς τοῦ σ τ ρ ο γ γ ὺ λ ο υ γίνεται διὰ μέσου
τῶν ἀναλαμβάνομένων τροφῶν καὶ ὑδατος· ἡ
δὲ ἀπὸ ζώου εἰς ζῶον μετάδοσις διὰ τῶν ἐκ
τῶν πασχόντων ἀποβιλλομένων ἀποχρεμπτι-
κῶν ὀλῶν καὶ διὰ τῆς βηχός. Ἡ παρασιτική
Β. παρατηρήθη λαμβάνουσα ἐπιζωοτικὸν χα-
ρακτήρα μόνον κατὰ τὰς νεώτερας καὶ νεώτερας
ἐποχὰς τῆς ἀνοξείας καὶ τοῦ φθινοπώρου, ἰδίως
εἰς ζῶα νεμόμενα πλῆρτον στασίμων ὑδάτων ἢ
ρυαλίων. Ἡ συνηθετέρα ἔκβασις τῆς νόσου
εἶναι ἡ διὰ φθίσεως θάνατος. [Γ.Ν.Π.]

Βρόγχοι (Ἀνατομ.). Σωληνώδεις
ἀεραγωγοὶ προκύπτοντες ἐκ τῆς διχοτομήσεως
τῆς τραχείας ἀρτηρίας (ισχυρῶς τῷ τρίτῳ
θωρακικῷ σπονδύλῳ), οἵτινες προσάγουσιν εἰς
τὸν πνεύμονα τὸν ἀναγκαῖον πρὸς δαυγόνωσιν
τοῦ αἵματος ἀέρα· εἶναι δὲ ὁ μὲν δεξιὸς 2 1/2
ἐμ. μακρὸς, ὁ δ' ἀριστερὸς διπλάσιος τὸ μήκος
καὶ στενωτέρος. Ὁ κέντρος τῶν Β. ἀρριζόμε-
νος εἰς τὸν πνεύμονα διήρηται εἰς κλάδους
ισχυροῦς τοῖς λοβοῖς τούτου (ὁ μὲν δεξιὸς
εἰς τρεῖς, ὁ δ' ἀριστερὸς εἰς δύο), οἵτινες αὖ-
τις εἰσδυόμενοι εἰς τὸν πνεύμονα ἀποσχιζόν-
ται διαδοχικῶς εἰς αἶε ἐπὶ μᾶλλον πολυαριθμέ-
τερα καὶ λεπτότερα β ρ ὄ γ χ ι α, μέχρις 1 χι-
λιοστομέτρου τὴν διάμετρον, ὧν ἕκαστον ὑπο-
διαιρεῖται εἰς ἄλλα λεπτοτέρωτα μέχρι 0.2
τοῦ χιλιοστομ. τὴν διάμετρον, καὶ ταῦτα
ἀπολήγουσιν εἰς ἀποβλαστήματα τὰ λ ο β ι-
α κ α κ υ σ τ ε ῖ δ ι α. Ἀπαρτίζονται δ' οἱ
Β. ἐκ χονδρίων ἡμικρικίων ἀρριζομένων κατὰ
1—2 χστμ. καὶ συγκρατούμενων ὑπὸ ἰσχύος
τοῦ, ὅστις πληροὶ καὶ τὸ μεταξὺ τῶν ἔκριν
τῶν ἡμικρικίων, καὶ μένων ὀπισθεν διαστήματα,
ἐνισχυόμενος ἐνταῦθα τὰ μὲν ὑπὸ δεσμιδίων
λείων μυϊκῶν ἰνῶν, διὰ τῆς συσπάσεως τῶν
ὀρίων ἀποβάλλονται πρὸς τὰ ἔξω ἀποχρέμ-
ματα ἢ κόνις τυχὸν εἰσδύσα μετὰ τοῦ ἀέρος,
τὸ δὲ ὑπὸ ἐπιμήκων ἐλαστικῶν δεσμιδίων ἐσω-
θεν δὲ περισκίπτει τοὺς Β. ἐλευνέγονας ὑμῆν.
Ἡ συγνότερα τῶν Β. πάθησις εἶναι ἡ βρογ-
χίτις (βλ. λ.). [Λ.Π.]

Βρογχοκήλη καλεῖται ἐν τῇ ἱστορίῃ
πᾶσα ἐξοδῆσις τοῦ προσθίου μέρους τοῦ τρα-
χήλου προσρριζομένη ἐκ συνεχούς ἐξογκώσεως
τοῦ περικαλύπτοντος πρὸς τὰ πρόσω καὶ κατὰ
τὰ πλάγια τὴν τραχείαν ἀρτηρίαν θυροειδοῦς
αἵματος. Τῶν διαφόρων δὲ τῆς Β. εἰδῶν σπου-
δαιότερα εἶναι ἡ ἀ γ γ ε ι ὄ θ ης Β., διακρι-
νομένη διὰ μεγάλης διαστολῆς τῶν ἐν τῇ
οἰδαλέᾳ χώρᾳ διανενημεμένων ἀγγείων, ἡ π η-
κ τ ὄ θ ης Β., ἥτις ἐστὶ καὶ ἡ συνηθετάτη,
πρόερχεται δ' ἐκ σχηματισμοῦ νέου ἀρτηνικοῦ
λοτοῦ καὶ μεταρροπῆς τοῦ συνηθούς περιεχομέ-
νου τῶν ἀρτηνικῶν κυστειδίων εἰς κύστιαν τινὰ
κολλώδη, καὶ ἡ κ υ σ τ ε ῖ ὄ θ ης Β., προ-
γεμένη ἐκ συνηθῶς τῶν διζωοειδόμενων
μικρῶν κυστειδίων εἰς ἀποτελέσειν μεγάλων

κύστεων, ὧν μία ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐστὶν ἡ με-
γίστη. — Τὰ αἷτια τῆς Β. εἶναι ἐτι ἄγνωστα.
Εἰς χώρας καίμενας ἐντὸς κοιλάδων ὑψηλῶν
ὁρέων τὸ νόσημα εἶναι ἐνδημικόν· ἀλλὰ μέ-
χρι τοῦδε δεν ἀτηκριβώθη κατὰ πόσον εἰς τοῦτο
συμβαλλεται ἡ κατάσταση τοῦ ἐδάφους, ὁ ἀήρ
καὶ τὸ ὕδωρ, ἀτινα ὑπετέθησαν ὡς πηγὰι τοῦ
παθήματος. Ἀπαντᾷ δ' ἡ Β. συγνότερον ἐπὶ
τῶν γυναικῶν ἢ τῶν ἀνδρῶν, οὕτω ἐνίστα καὶ
κληρονομική· προσβάλλει συνήθως τὴν παι-
δικὴν ἡλικίαν, ἐπαυξάνεται δὲ βαθμηδὸν προϊ-
όντος τοῦ χρόνου. Οὐχὶ σπανίως σφοδρὰ σω-
ματικὰ ἐνεργεῖται, μέγιστά βάρη φερόμενα ἐπὶ
τῆς κεφαλῆς, κραυγαί, βήξ, πταρμοὶ κτλ.
προκαλοῦσι τὴν Β. ἡ τοῦλάχιστον λαυθάνου-
σαν τέως ἐν τῷ βᾶθει τοῦ τραχήλου ἐκκρί-
νουσιν. Ἡ Β. εἶναι ὡς ἐπὶ πλείστον ἀνώδυτος,
αὐξάνεται δὲ βραδείως ἀνευ ἰδιαίτερον ἐνο-
χλήσεων ἢ παρακωλύσεως τινος τῶν λειτουργ-
γιῶν· ἀλλ' ὅμως ἐνίστα πιεζομένων ὑπ' αὐ-
τῆς τῶν ὀργάνων παρακωλύεται ἡ ἀναπνοή, ἡ
κατάποσις καὶ ἡ κυκλοφορία, ἐστὶ δ' ὅτι τῇ Β.
ἐπεται γενικὴ ἀναιμία καὶ χαρακτηριστικὴ τις
τῆς κέρως τοῦ θογαλμοῦ παρασάλευσις· ἡ Β.
μετατρέπεται εἰς σληγμονήν, διὰ τὴν θέσιν
αὐτῆς λίαν ἐπικίνδυνον. Ἐν τῇ ἀρχῇ αὐτῆς
καταπολεμουμένη ἡ Β. θεραπεύεται πολλὰ-
κις ὡς πρῶτιστον δὲ κατ' αὐτῆς φάρμακον
ἐνδείκνυται τὸ ἰώδιον, εἴτε ἔσω διδόμενον εἴτε
τοπικῶς ἐφαρμοζόμενον εἰς ἀλοιρὰς ἢ ἐνέσεις
ἐν αὐτῷ τῷ αἵματι· ἀλλ' ἂν αἰ ἐκ τῆς Β. γενι-
καὶ ἐνοχλήσεις ἀποβῶσι σοβαραὶ, τὸ δὲ ἰώδιον
ἀποδειχθῇ ἀνυστελέες, ἀπαιτεῖται εἰδικὴ ἐγγεί-
ρισις πρὸς ἀραίρεσιν. — Ἐν Ἑλλάδι παρατη-
ρεῖται πολλαχθὺ ἡ Β., ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ μικρά,
ἐνίστα καὶ μειζων. Εἰς τὰς νήσους τοῦ Αἰ-
γαίου πελάγους καὶ εἰς τὴν Πελοπόννησον καὶ
τὴν Στερεάν ὑπάρχοντα, φαίνεται ἐνδημοῦσά
πως ἐν τισι χωρίοις τῆς Φθιώτιδος. [Β.Σ.Μ.]

Βρογχοκήλη ἡ ἐξογκώσεως. Βλ. Βα-
σερόδεις νόσος.

Βρογχόρροια, βλ. Βρογχίτις.

Βρογχοτομία ἐλέγετο πρῶτερον ἐν
τῇ ἱατρικῇ ἡ χειρουργία καθ' ἣν διανοίγονται αἱ
ἀναπνευστικαὶ ὁδοὶ πρὸς εἰσόδον ἀέρος διὰ
τοῦ τεχνητοῦ πόρου, τοῦ κατὰ φύσιν πεφραγμέ-
νου διὰ ποικίλα αἷτια ὄντος, ἡ καὶ πρὸς ἐξα-
γωγὴν ἐμπεσόντος ἀλλοτρίου σώματος. Ὁ ὁρος
οὗτος ἦν περιληπτικὸς, περιλαμβανὼν πάσας
τὰς πρὸς τὸν ὕψυ σκοπὸν γινόμενας χειρουργ-
γίας. Δι' ὅ εἶναι ἀκκατάλληλος καὶ ἐγκατε-
λείβθη, εἶναι δὲ νῦν ἐν χρήσει οἱ ὅροι λ α ρ υ γ-
γ ο τ ο μ ι α, κ ρ ι κ ο τ ο μ ι α καὶ τ ρ α χ ε ι ο-
τ ο μ ι α (ἴδε τὰς λέξεις) [Σ.Μ.]

Βρογχοφωνία καλεῖται ἡ ἀντήχησις
τῆς φωνῆς εἰς τοὺς βρόγχους κατὰ τὴν ἀκρόα-
σιν. Ἐν ὑγιεινῇ καταστάσει ἡ φωνὴ οὗτος εἶναι
λίαν ἀσθενὴς εἰς τοὺς μεγάλους κλάδους τῶν
βρόγχων, μῆδαιμὴς δὲ σχεδὸν εἰς τὰς μικράς

διακλαδώσεις (βρόγχια). Ἄλλ' ἐάν δι' εἰς-
θήποτε αἰτίαν (πνευμονίαν, αναπτυξίαν φυμα-
τίων κτλ.) ὁ πνευμονικός ιστός κατατῆ πυ-
κνότερος ἢ κατὰ φύσιν ἢ ἐάν τὰ βρόγχια εἴ-
ναι διασταλμένα, δύναται ἡ ἀντήχησις τῆς
φωνῆς νὰ ἀποβῇ αἰσθητὴ εἰς τὰς εἰρημνί-
α διακλαδώσεις καὶ ν' αὐξηθῇ σπουδαίως ἐν τοῖς
μεγάλοις βρόγχιοις. [Α.Ε.]

Βρόδε. 1) Χωρίον τῆς διοικήσεως Μο-
ναστηρίου τῆς Μακεδονίας, οἰκούμενον ὑπὸ 300
περίπου βουλγαροφώνων χριστιανῶν, 2) Χωρίον
τῆς ὑποδιοικήσεως Κερταρέβου τῆς αὐτῆς χώ-
ρας, οἰκούμενον ὑπὸ 185 περίπου βουλγαρίων
χριστιανῶν. [Ε.]

Βρόδετς. Χωρίον τῆς ὑποδιοικήσεως
Τερέβου τῆς Μακεδονίας, μετὰ 130 περίπου
κατοίκων Τσιγκαλβανῶν. [Ε.]

Βρόδι. Δύο χωρία τῆς διοικήσεως Σερρών
τῆς Μακεδονίας ἐξ ὧν τὸ Ἄνω οἰκεῖται ὑπὸ
3500 περίπου βουλγαροφώνων χριστιανῶν, τὸ
δὲ Κάτω ὑπὸ 1 000 περίπου μουσουλμάνων. [Ε.]

Βρόδυ (Brody). Πόλις τῆς Γαλικίας,
πρίν, ὅμως, διαμερίσματος ἀπέχουσα 90 χμ.
ΒΑ τῆς Λεβιέργης. ἔχει ἐργαστ. λιγῶν ὑπα-
μάτων, βαρεῖα, ἐμπορίον μέλιτος, κηροῦ,
στάβου καὶ θερμάτων. Κατ. 20 071 (1880),
τὸ πλείστον Ἰουδαῖοι. Εἶναι μεθορικῶς σταθ-
μὸς τοῦ σιδηροδ. τῆς Γαλικίας πρὸς τὴν
Ῥωσίαν. [Π.Π.]

Βρόκκ (Παῦλος Brock). Ῥεπινανῆς
Γαλλ. ἀνθρωπολόγος γενν. 1824 ἐν St Foy-
la-Grande τῆς Γερμανίας, ἀποθ. ἐν Παρίσι τοῖς
1880. Παρασκευάζμενος τὸ κατ' ἀρχάς διὰ
τὴν Πολυτεχνικὴν Σχολήν, ἐστράφη κατόπιν
πρὸς τὴν ἱατρικὴν. Ὑπῆρξε καθηγητὴς τῆς χει-
ρουργικῆς ἐν Παρίσι τοῖς, ὡς τοιοῦτος δ' ἐδημο-
σίωσε πλὴν ἄλλων σπουδαίων ἔργων του καὶ
Traité des tumeurs (2 τ. 1865—1869),
ἐν συνεργασίᾳ δὲ τὴν Atlas d'anatomie
descriptive du corps humain. Βραδύτε-
ρον ὅμως ἀφωτισθῇ αποκλειστικῶς εἰς τὴν
ἀνθρωπολογίαν, ἐδημοσίευσεν δὲ τὰς λαμπράς
ἐργασίας του ἐν τοῖς περιοδικοῖς τῆς ὑπ' αὐ-
τοῦ ἰδρυθείσης Ἀνθρωπολογικῆς Ἑταιρείας. Ἡ
μεγίστη ἀξία τοῦ Β. ἐγκρίνεται ἐν τῇ ἐφευρέσει
πλείστον εὐστοχισμάτων ἐργασιῶν καὶ μεθό-
δων καταμετρήσεως διὰ τὰς ὁποίας δύναται
νὰ θεωρηθῇ πατὴρ τῆς ἐπιστημονικῆς ἀνθρω-
πολογίας. Ὁ Β. ὥρισε πρῶτος τὴν ἐγκρατικὴν
κλίαν ἐν ᾗ ἐφρεῖται ὁ ἐκφυρθεὶς λόγος, καὶ
ἄλλας δὲ ἐποίησε σπουδατικτάς ἀνακαλύ-
ψεις. [Εγ.]

Βροκάτ (Brokat ἢ Brokaru). Κόνις
ἐλαφὴ καὶ χρώμα τοῦ ὀρειοῦ χαλκοῦ, ἀκαρτίστομένη
ἐκ λεπτῶν λατίων, χρησιμοποιεῖται δὲ εἰς χρω-
ματισμούς, ὡς ἀναπλήρωμα αὐτῆς χρησιμο-
ποιεῖται καὶ ἀλεσμένος μαρμαρυγίας, ἰδίως ἐν
τῇ κατασκευῇ τεργητῶν ἀνθέων. [Ο.Α.Ρ.]

Βροκάτ (Brokat). Παρὸν μετ' ἄξιον ὄφα-
σμα φέρον ἀργυρὰς ἢ χρυσὰς παρυφάς. Ἐνταῦθα
ὄνυχονται καὶ τὰ Drap d'argent καὶ Drap d'
or. — Βροκάτ ἐλλ. ἢ καλεῖται ἀναλογον ἡμι-
μετάλλων ὄφασμα φέρον ἐξέχοντα ἄνθη ἢ κοσμή-
ματα. Βροκάτ τοῦ χάρτιος δὲ χάρτης ἐγχρω-
μος μετὰ χρυσῶν ἢ ἀργυρῶν σχημάτων. [Ο.Α.Ρ.]

Βρόκεν (Brocken) καὶ κοινῶς Βλόκσβεργ
(βλ. λ.). Ἐπὶ τοῦ ὄρους τούτου συμβαίνει περι-
εργόν τι φαινόμενον, γνωστὸν ὑπὸ τὸ ὄνομα
Φάσμα τοῦ Βρόκεν. Κατὰ τὴν ἀνα-
τολήν καὶ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου τὰ ἐπ' αὐτοῦ
νέφη παρουσιάζουσι παραδόξους εἰκόνας, αἰ-
τίνες κατὰ τὰς παραδόσεις τοῦ λαοῦ παριστάσι
χορὸν μαγιστῶν. Τὸ φαινόμενον εἶναι ἀποτέ-
λεσμα ἀντικατοπτρισμοῦ, ἀποτυπώσεως ἐπὶ
τῶν νεφῶν τὰς εἰκόνας τῶν περιχώρων. [Π.Π.]

Βρόκτον (Brockton. Πρῶν Β Βρίτζ-
συωτερ). Πόλις τῆς Η Ἀμερικῆς, ἐν τῇ κο-
μητείᾳ Πλύμουθ τῆς Μασσαχουσέτης, ἔχουσα
βιομηχανίαν καὶ 20 783 κατ. [Π.Π.]

Βρόκχαους (Brockhaus). Ὄνομα
διασώμου βιβλιοπωλικοῦ οἴκου τῆς Λειψίας, ἰδρυ-
θέντος ὑπὸ τοῦ Φρειδερίκου Ἀρνέλδου Β.,
ὅστις κατ' ἀρχὰς ἐμπορος, ἤνοιξε τῷ 1805
βιβλιοπωλεῖον ἐν Ἀμστελδάμῳ, ὅπερ μετέ-
φερε τῷ 1811 εἰς Ἀλτεμβούργον καὶ τῷ 1814
εἰς Λειψίαν. Ἐνταῦθα δὲ ἐπεξέτεινε σπουδαίως
τὰς ἐκδοτικὰς ἐργασίας του, ἀναλαβὼν τὴν ἐκ-
δοσιν τοῦ Ἑγκυκλοπαιδικοῦ Λεξικοῦ καὶ πλεί-
στον ἄλλων περιοδικῶν καὶ μεγάλων ἔργων.
Μετὰ τὴν θάνατον αὐτοῦ (1843) οἱ υἱοὶ Φρει-
δερίκος καὶ Ἐρρίκος ἐξηκολούθησαν τὰς ἐργα-
σίας τοῦ πατρὸς, πλουτίζοντες τὸ κατάστημα
διὰ πλείστον, ὧν τινες κολοσσιαῖαι ἐκδόσεις,
μεταξὺ τῶν ὁποίων ἀναφέρονται τὴν Γενικὴν
Ἑγκυκλοπαιδείαν τῶν ἐπιστημῶν καὶ τεχνῶν
τῶν Ersch καὶ Gruber καὶ τὴν Γενικὴν
γερμ. βιβλιογραφίαν τοῦ Heinsius. Ἐκτοτε
ἐλαβεν ὁ οἶκος μεγίστας διαστάσεις, συγκε-
ντρῶν εἰς τοὺς καταλόγους του τὰ ὀνόματα τῶν
διαπρεπεστάτων Γερμανῶν ἐπιστημόνων. Παρὰ
τῷ Β. ἐξεδόθησαν καὶ ἅπαντα τὰ ἔργα τοῦ
Ἰερο. Σχλητμάν περι τῶν ἀνασκαφῶν αὐτοῦ.
Σήμερον ὁ οἶκος περιλαμβάνει πάντας τοὺς
κλάδους τῆς τυπογραφικῆς, ἐκδοτικῆς καὶ βι-
βλιοπωλικῆς ἐργασίας, ἔχων ὑποκαταστήματα
ἐν Βερολίνῳ Βιέννῃ Παρίσι τοῖς κτλ. [Μ.Γ.]

Βρόκχαους (Hermann Brockhaus).
Υἱὸς τοῦ Ἰδρυτοῦ τοῦ οἴκου Β. (βλ. ἀνωτ.) γενν.
τῷ 1806 ἐν Ἀμστελδάμῳ καὶ ἀποθ. τῷ 1877.
Ἐσπούδασεν ἀνατολικὰς γλώσσας καὶ ἐνέκυψε
κυρίως εἰς τὴν μελέτην τῆς Ἰνδικῆς γλώσσης
καὶ φιλολογίας, ἣν καὶ ἐδίδαξε κατόπιν μετὰ
πολλῆς ἐπιτυχίας, κατ' ἀρχὰς μὲν ἐν τῷ
πανεπιστημίῳ Βόννης, εἰτα δ' ἐν τῷ τῆς
Λειψίας, συντελέσας μεγάλως διὰ τῆς δι-
δασκαλίας καὶ τῆς δημοσιεύσεως πολλῶν συγ-
γραμμάτων καὶ διὰ τῆς ἐκδόσεως εἰδικῶν περι-

οδικού εἰς τὴν μετάδοσιν καὶ ἐπίδοσιν ἐν Γερμανίᾳ τῆς σπουδῆς τῆς γλώττης ταύτης. [Κεφ.]

Βρόλγη (Γάλλ. Βρόγλιερ, Ἀλδέρτος, Δουξ Broglie). Περιφημος συγγραφεὺς, δημοσιογράφος καὶ πολιτικὸς ἀνὴρ τῆς Γαλλίας, καταγόμενος ἐξ ἀρχαίας ἀριστοκρατικῆς γαλλικῆς οἰκογενείας, υἱὸς τοῦ δουκὸς Β τοῦ πολλὰκις χρηματίσαντος ὑπουργοῦ ἐπὶ τῆς βουλῆς τοῦ Λουδοβίκου Φιλίππου καὶ ἔγγονος τοῦ δουκὸς Β τοῦ φονευθέντος ἐπὶ τοῦ ἐκρωϊσμοῦ κατὰ τὴν χρόνον τῆς τρομοκρατίας. Ἐγενν. τῇ 1821, διεκρίθη δὲ ὡς συγγραφεὺς συγγραψάς πολλά σπουδαία ἱστοριοπολιτικὰ ἔργα ἀφορῶντα ὁδῶς εἰς τὴν βυζαντινὴν καὶ τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἱστορίαν. Τῷ 1871 ἐγένετο μέλος τῆς ἑθνικῆς Συνελεύσεως ἐπὶ τῆς προεδρίας τοῦ Θιέρσου καὶ προεβουλήθη ἐν Λονδίνῳ. Ἦν τῇ Ἐθν. Συνελεύσει ἀνῆκεν εἰς τὴν Ὀρλεανικὴν μοναρχικὴν μερίδα. Συντελέσας δ' εἰς αὐτὴν καὶ εἰς τὴν περὶ τοῦ Θιέρσου καὶ τὴν ἀνὰ κερὶ τὴν ἐπὶ τὸν προεδρικὸν ἀξίωμα τοῦ Μακ Μαξὺν, ἐκλήθη ὑπὸ τούτου εἰς τὴν πρωθυπουργίαν, ἀναλαβὼν τὸ χαρτοφυλάκιον τῶν ἐξωτερικῶν (1873—4). Τῷ 1877 ἐγένετο πάλιν πρωθυπουργός ἀλλ' αἱ μετ' ὀλίγον ἐκλογαὶ ἀπέστησαν κατ' αὐτοῦ, ὥστε καὶ ἀποχωρήσας τῆς κυβερνήσεως ἀπεσύρθη εἰς τὸν ἰδιωτικὸν βίον. Ὡς συγγραφεὺς ἐτιμήθη μεγάλως, τῷ δὲ 1862 ἐξελέγη μέλος τῆς γαλλ. ἀκαδημίας. Τὸ σπουδαιότατον τῶν ἔργων αὐτοῦ εἶναι «Ἡ ἐκκλησία καὶ τὸ Ῥωμ. κράτος κατὰ τὸν Δ' αἰῶνα» (1854). Ἐδείχθη δ' ὡς Β. καὶ φιλέλλην, γενόμενος καὶ μέλος τῆς κατὰ τὸ 1866 ὑπὲρ τοῦ κρητικοῦ ἄρῳνος συγκροτηθείσης ἐπιτροπείας. [Π.Κ.]

Βρομδέργη (Bromberg). Πρωτεύουσα ὁμωνύμου τοποτηρηθείας ἐν τῇ πρωστικῇ ἐπαρχίᾳ Ποζεν, καίμανη παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Βράχης καὶ ἀπέχουσα 152 χμ. ΒΑ τοῦ Ποζεν. Ἐχει ἱεποφορβεῖα, ἐριουργεῖα, πιλοποιεῖα κτλ., ἐμπορίον σιτηρῶν, ξυλείας, δερμάτων, ἐρίων καὶ σιδήρου. Κἀτ. 36294 (1885). Ἡ τοποτηρηθεῖα Β. διαίρεται εἰς 10 νομούς, ἔχει ἐμβαδὸν 11,447.92 τγμ. καὶ 608,659 κατ. (1885). Διατέμνεται ὑπὸ τῆς διώρυγας τῆς Β., δι' ἧς συγκοινωνοῦσιν οἱ ποταμοὶ Βράχης, Νέτσας, Βιστούλας, Ὁδερ, Σπρέας, Χάβελ καὶ Ἐλβας. Ὁ δὲ νομὸς Β. ἔχει ἐμβαδὸν 1,388 τγμ. καὶ 72,088 κατ. (1885). [Π.Π.]

Βρομελειώδη (Βοτ.) Bromelia. Οἰκογεν. μονοκωτυλιδένων φυτῶν ἥτις μέλις κατὰ τὰς ἐξωτροπικὰς καυκάσιους λακίδας τοῦ περιγόνιου διακρίνεται ἀπὸ τῆς τῶν Ἀμαρυλλιδῶν. Εἶδη 600, πωδὴν ἢ ὀσμώδη, σκεδὸν πάντα ἀνὰ τὴν τροπικὴν Ἀμερικὴν καὶ πολλὰ αὐτῶν ἐπιφυττὰ ἐπὶ κορυφαῖς βουνῶν θλαστάνοντα. Τὰ γνωστότερά εἶσιν Βρομελιάς ἢ Καρατάς (Bromelia Karwinskii) ἢς αἱ ἴνες κλωστικαί, καὶ Ἀνακάρδιον ἢ σπαρατὴ (βλ. λ.). Ἡ ὀνομασία τῆς

Βρομελιάς ἐτυμολογεῖται ἐκ τοῦ ὀνόματος βοτανικοῦ Σουηδοῦ, τοῦ Olaus Bromel (1639—1705) εἰς ἀναμνηστικὸν τοῦ Λινναίου. [Θ.Χ.]

Βρόμιτς Δυτικῶν (West Bromwich). Πόλις τῆς ἀγγλικῆς κομητείας Στάφφορντ. Ἐχει σταθμὸν σιδηρ., βιομηχανίαν καὶ 56,299 κατ. (1881). [Π.Π.]

Βρόμλεϋ (Bromley). Πόλις τῆς Ἀγγλίας ἐν τῇ κομητείᾳ Κέντ, ἀπέχουσα ΝΝΔ τοῦ Λονδίνου 16 χμ. Καίται παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Ράδενσβουρν, οὐ μακρὰν τοῦ ἐπισκοπεῖου τοῦ Ροτσέστερ. Ἐχει 15,153 κατ. (1881). [Π.Π.]

Βρόμος (Βοτ.), Bromus L. Γένος τῆς οἰκογ. Ἀγρωστινιδῶν, περιλαμβάνον εἶδη πολλὰ καὶ τῆς Β εὐκράτου ζώνης. Ὡς συστατικὴν λαμβάνον εἰς χόρτα κατωτέρως ποιότητος. Ὁ βρόμος Β. (ἢ Βρόμος κατὰ τὸν Διοσκουρίδην) εἶναι Ἀ βένια ἢ σπαρατὴ (Avena sativa L.) τῶν νεωτέρων βοτανικῶν ἢ καὶ σήμερον Βρόμη (ἐν Κρήτῃ Τάϊ), καλούμενη (βλ. λ. Δημητριακοὶ κασποί). [Θ.Χ.]

Βρόμιτον (καὶ Νότιον Κέντιγκτον). Τὸ εἰς τὴν κομητείαν Μιδλσέξς ἀνήκον Δ τμήμα τοῦ Λονδίνου, ἀριστερόθεν τοῦ Ταμέσεως. Ἐχει 42,797 κατ. (1881). Ἐν αὐτῷ εἶναι τὸ εὐστοκρατικὸν Μουσεῖον (βλ. Βαστ. Μουσεῖον) καὶ τὸ νοσοκομεῖον τῶν δερματικῶν νοσημάτων. [Π.Π.]

Βρονζίτης. Ὀρυκτὸν κρυσταλλοῦμενον κατὰ τὸ βράσιον, ὁρθὸν συστημα ἰσομόρφως τῶν ἐνστατιτῶν καὶ ὑπερπτεναι. Σκλ.=4...5, εἰδ. βάρ.=3...3.5, χροῖμα κρυσταλλόχρους ἢ κίτρινον, λάμψις μεταλλοειδής, μέχρις ἀδαμαντοειδούς, μεταλλίζουσα. Εἶναι ἐνώτις ὀρυκτικῆς μηχανίας καὶ ἐξυπυρριχτικοῦ σιδήρου. Ὑπὸ τῆς φλογὸς τοῦ αἰλοῦ τήκεται δυσκόλως ὑπὸ τῶν ὀξέων δὲν ἀπορροεσθούται. [Κ.Μ.]

Βρόνν (Heinr. Georg Bronn). Διάσημος ζωολόγος καὶ παλαιοντολόγος Γερμανός, γενν. τῇ 1800 ἐν Γαίγελχουζεν πλ. τῆς Αἰδελδέργης κα' ἀποθ. τῇ 1862 ἐν Αἰδελδέργῃ ὡς καθηγητῆς τοῦ ἐκεῖ Πανεπιστημίου. Μεγάλοι εἶναι αἱ περὶ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ζωολογίας καὶ παλαιοντολογίας ἐργασίαι του. Ὡς σπουδαιότατον αὐτοῦ σύγγραμμα θεωρεῖται τὸ *Lothaea geognostica* (3η ἐκδ. εἰς 6 τόμ. μετ' ἔκτακτος 1852—6), ἐν ᾧ περιέγραψε καὶ ἀνέκρινεν τὰ διὰ τὰ γεωλογικὰ στρώματα χαρακτηριστικὰ ἀπολιθώματα. Ἄλλο κολοσιαιον ἔργον αὐτοῦ συνεχισθὲν ὑπὸ τοῦ Κέσερστὲν κτλ. καὶ οὕτω συμπληρωμένον εἶναι «Αἱ κλάσεις καὶ οἰκογένειαι τοῦ βασιλείου τῶν ζῴων». [Ἐγ.]

Βροντάδο (τό. ἢ βορ. Ἐ). Κωμόπολις τῆς Χίου παρὰ τὴν ἀνατολικὴν παραλίαν, 40' πρὸς Β τῆς πόλεως Χίου, διηρημένη εἰς τὰς συνοικίας τῆς Πανηγίας (Ἐρυσανῆς) καὶ τοῦ Ἀγ. Γεωργίου. Τὰ οἰκήματα αὐτῆς ἀρχαίως

ἀπὸ τῶν κλιτύων τοῦ ὑπερκειμένου ὅρου· Αἵ-
πους καθικνύονται μέχρι τῆς θαλάσσης ἐγκα-
τεσπαρμένα εἰς τὰ θανδρόφυτα κτήματα τῆς
κωμοπόλεως ἐπὶ ἐκτάσεως τοῖων περὶ πρὸς μι-
λίον παραλίως ἀπὸ Ν πρὸς Β. Εἶνε τὸ εὐχ-
ρότερον καὶ πλουσιώτερον χωρίον τῆς νήσου.
Κάτοικοι 4500 Ἑλληνας, ναυτικοὶ ἐξείρε-
ται, ἔχοντες τὸ ἄριστον ναυτικὸν τοῦ Αἰ-
γαίου. Ζῶσιν ἀπὸ τῆς ναυτίας καὶ ὀλίγιστα
ἀπὸ τῆς γῆς καὶ τοῦ ἐμπορίου. Ὡς τὴν βορειο-
τάτην ἄκρην τοῦ χωρίου ἐν τῇ ὕψει τοῦ
Αἰπύου καὶ παρὰ τὴν θάλασσαν κεῖται μονόλι-
θος περιστῶν ἀρχαιοτάτων ἔργα μα τῆς Κυβέ-
λης. Τὸν λίθον τοῦτον οἱ ἐγγύριοι καλοῦσι Δα-
σκαλίπετραν, Δασκαλιὸ καὶ Ὁμήρου Πέτραν.

Βροντμᾶς. Χωρίον τοῦ δήμ. Γερου-
θρίων τῆς Αἰκαδιμῆδος, ἀπέχον 4 ὥρ. τῆς
πρωτεύουσας τοῦτου Γερμανίας. Κατ. 857.

Βρόντε (Charlotte Bronte). Συγγρα-
φεὺς Ἀγγλίας, γνωστὴ γεννημένη ὑπὸ τὸ ψευ-
δώνυμον Currer Bell ἔγενεν τῇ 1816 ἐν
Θόρντον τοῦ Ὑόρκσχιρ θυγατὶ πτωχοῦ ἱερέως.
Τῇ 1848 ἐδημοσίευσεν τὸ μυθιστόρημα Jane
Eyre, ὅπερ ἀπεικονίζει τὴν βίον τῆς γεωρ-
γικῆς τῆς Ἀγγλίας τάξεως ἐτυχε μεγάλης
ὕποδοχῆς καὶ μεταφράσθη εἰς πλείστας ἑλλας
γλώσσας. Ἐπὶ ἑμοίς ἐπιτυχίας ἐστέρθη καὶ
τὸ δεύτερον αὐτῆς ἔργον Shirley (1849). Τῇ
1851 ὑπανδρεύθησε τὸν Arthur Bell Ni-
chols, ἀπέθανεν τῇ 1855. [M.F.]

Βρονταῖον. Μηχάνημα τοῦ ἀρχαίου
θεάτρου, δι' οὗ ἀπερμιμύοντο τὴν ἤχον βροντῆς.
Συνστάτο δ' ἐξ ἀγγείου πλήρους θαλάσσιων
χαλίκων, οἵτινες ῥιπτόμενοι εἰς χαλκοῦν λέ-
βητα καὶ κυλιόμενοι ἀπετελοῦν ἤχον προσέμοιον
βροντῇ, ἢ ἐξ ἀκτῶν ὠγκισμένων καὶ πλήρων
ἐπίσης χαλίκων, δι' ὧν ἐπλήττετο ὁ λαὸς. Ἐν δὲ
τοῖς νεωτέροις θεάτροις κἀκινύουσι χρῆσιν πρὸς
τὸν αὐτὸν σκοπόν ποικίλων μηχανημάτων, ὧν
τὸ συνηθέστατον ἀποτελεῖται ἐκ μεγάλου τυμ-
πανοειδοῦς σκεύους, ἐφ' οὗ εἶναι τεταμένον ὀ-
νειον δέρμα, ὅπερ τυπτόμενον παράγει ἤχον
ὅμοιον πρὸς τὸν γλῶσσον τῆς βροντῆς, ἐν ᾧ
χαλίκος καὶ μέταλλα περιστρεφόμενα ἐντὶς ἑ-
λίου κυλίνδρου ἐστῶθεν διὰ σιδηρῶν καθήλω-
μένου ἀπορμιμύονται τὸ πατάγημα αὐτῆς. [Π.]

Βροντῆ. Βλ. Ἀστραπή.

Βροντῆσιον. Βλ. Ὁρείχαλκος.

Βροντοθήριον (Zool.) (Brontoth-
erium). Ἐν τῇ ἀρχῇ καὶ τῇ μεσῇ τῆς τρι-
τογενοῦς ἐποχῆς ἐβίον ἐν τῇ ἡ. Ἀμερικῇ ζῷα
περιτοθᾶκτυλα, παχύδερμα, κολοσσαῖα, μὴ
ὁμοιάζοντα πρὸς οὐδὲν τῆς παρούσης ἐποχῆς.
Ταῖα ἦσαν τὰ Β. ἔχοντα μέλη τετραδακτυλα,
σφυγμὸν ζῶντων πλήρη, παραπλήσια κυρίως
πρὸς τοὺς βινόκερους.

Βροντοῦ Ἄνω. Κώρη τῆς Μακεδο-
νίας κειμένη εἰς τὸ τελευταῖον πρὸς Β ὄριον

τῆς ἐπαρχίας Σερρών (ὥρ. 7 1/2), ἥς ἀρκτικῶς
ἄρχειται ἡ ἐπαρχία Νευροκόπου. Τὸ πλείστον
ταυτῆς κεῖται ἐντὸς μικρᾶς κοιλάδος πλήν
μικρᾶς συνοικίας κειμένης ὑπερθεῖν αὐ-
τῆς. Οἰκεῖται ὑπὸ 800 οἰκογενειῶν χριστ.
βουλγαροφώνων καταγενομένων εἰς τὴν γεωρ-
γικὴν καὶ σιδηρουργίαν. Ἐχει ἄφθονα ὕδατα. Τὸν
χειμῶνα καλύπτεται ὑπὸ χιθῶν αἵτινες παρεμ-
ποδίζουσι τὴν συγκοινωνίαν.

Βρόττανα. 1) Χωρίον τοῦ δήμου Κλει-
τορίας τῶν Καλαβρύτων, ἔχον δημ. σχολεῖον
καὶ 290 κατ. (1889) γεωργούς καὶ ποιμένας.

2) Χωρίον τοῦ δήμου Φαρῶν τῶν Πατρῶν,
ἔχον κατ. 128 γεωργούς καὶ ποιμένας. [Γ.Πδ.]

Βρόττιανη Χωρίον τοῦ δήμ. Γόμφων τῆς
ἐπαρχ. Καρδίττης, ἔχον 199 κατ. τῇ 1889. [Π.]

Βρόδζα (Βροτ.) πληθ. βροδζας. Οὕτως ἀποκαλῶνται κοινῶς οἱ λεπτοὶ ἐδάδιμοι
βλαττοὶ διερρόνων Σταυρανθῶν. Ὡς εὐχνομοτατοὶ
παντῶν σημειζόνται οἱ τῆς κοινῆς Χιρσφελδίας
(Hirschfeldia adpressa Mch.). [Θ.Χ.]

Βροῦγη (Brügge, γαλλ. Bruges).

Πρωτ. τῆς βελγικῆς ἐπαρχίας Ν Φλανδράς,
κειμένη 10 χμ. μακρὰν τῆς παραλίας ἐν εὐ-
φύρῳ πεδίαθῳ, ἐπὶ τοῦ σιδηρ. Γάνδης-Ὀστέν-
δης καὶ ἐπὶ διώρυχος πλωτῆς καὶ εἰς τὰ με-
γαλείτερα πλοία. Ἐχει 41833 κατ. (1879).
Ἡ πόλις διατηροῦσα πλέον τῶν ἑλλων φλαν-
δρικῶν πόλεων τὴν μεσαιωνικὴν αὐτῆς ὄψιν
ἀνεπτύχθη πρὸ πάντων διὰ τοῦ ἀκμαιοτάτου
ἐμπορίου τῆς. Ὁ πλοῦτος αὐτῆς κατὰ τὸν με-
σαιῶνα ἀποδεικνύεται ἐπὶ καὶ νῦν ὑπὸ τῶν λαμ-
πρῶν ἐν αὐτῇ μνημείων τῆς ἀρχιτεκτονικῆς
καὶ ζωγραφικῆς ἐν οἷς ἐξέχουσι τὸ γοθικὸν
δημαρχεῖον, κτισθὲν κατὰ τὰ τέλη τοῦ 14ου
αἰῶνος, τὸ δικαστήριον (ἔλλοτε ἀνάκτορον τῶν
κομήτων τῆς Φλανδράς, ὧν ἦτο πρωτ. ἡ Β.),
ὁ ναὸς τῆς Παναγίας, ἡ Μητρόπολις τοῦ Σω-
τήρος, περιλαμβανόμενα πλοῦτον εἰκότων τῶν
περιφημοτέρων Φλαμανθῶν ζωγράφων κἄλ. Τὸ
πολυτιμώτερον ὅμως κειμήλιον τῆς πόλεως θεω-
ρεῖται ἡ περιέχουσα τὰ λειψανά τῆς Ἀγ. Οὐρ-
σούλης πυξίς, ἐφ' ἧς ὁ Μέλκιγγ (1440—94)
ἐγραψε τὸ μαρτύριον τῶν 11000 παρθένων,
φυλαττομένην ἐν τῇ μεγάλῃ αἰθούτῃ τοῦ νοσο-
κομείου τοῦ Ἀγ. Ἰωάννου. Κατὰ τὸν 14ον
αἰῶνα ἡ πόλις ἔχε 200 000 κατ., ἔκτοτε ὁμῶς
πολιτικαί περιστάσεις καὶ ὁδῶς ἐμφύλιοι πό-
λεμοι ἐπὶ ἤνεγκον τὴν παρακμὴν αὐτῆς. Σήμε-
ρον ἡ Π. ἔχει βιομηχανίαν ὑφασμάτων καὶ
τριχαπτῶν, ζυθοποιεῖα καὶ μεγάλα ναυπηγεῖα.

Βροδγμᾶν (Φρειδ. Κάρ Brugmann).
Διάτμος Γερμανὸς γλωσσολόγος γενν. τῇ
1814 ἐν Βισάδῃ. Σπουδάζας ἐν Ἀλλῃ, Λειψία
καὶ Μόνη φιλοσοφίαν καὶ γλωσσολογίαν καὶ
διετέλει κατ' ἀρχὴς καθηγητὴς γυμνασίου
ἐγένετο τῇ 1877 ἐκκλησιολόγος τῆς Σανσκριτικῆς
ἐν Λειψία καὶ ἤδη τῇ 1882 ἐκτακτὸς καθηγη-
τῆς. Διορισθεὶς δὲ τῇ 1884 καθηγητῆς τῆς

συγκριτικῆς γλωσσολογίας ἐν Φρειδούργῳ, ἐπανήλθε μετὰ 3 ἔτη ὡς τοιοῦτος εἰς Λιψίαν. Σήμερον θεωρεῖται ὡς εἰς τῶν κορυφαίων τῆς γλωσσολογίας· πλὴν ἄλλων σπουδαίων ἐργῶν ἐξήμισυσε «Μορφολογικὰς μελέτας ἐπὶ τῶν ἰνδογερμανικῶν γλωσσῶν» (μετὰ τοῦ «Όττοφ. 4 τ., Λιψία, 1878—81). «Ἑλληνικὴν γραμματικὴν» (ἐν τῷ «Όγχεριδίῳ τῆς κλασικῆς ἀρχαιοτήτος τόμ. Β', 1885), καὶ τὴν κυριώτερον πάντων «Ἑπιτομὴν συγκριτικῆς γραμματικῆς τῶν ἰνδογερμανικῶν γλωσσῶν» (1886 κ.έ.).

Βρουκίτης. Όρυκτὸν τοῦ θωαιο. ὄρθου συστήματος ἔχον σκλ. = 5,5. ὡ. εἰδ. βαρ. 3,8. 4,1. χρώμα κιτρινίζον καστανόχρουν, ὑακινθόχρουν, καστανοεῖδες ἢ μέλαν, λαμψὺν δὲ ἀδαμαντεῖδῃ μεταλλίζουσαν. Εἶνε διακρῖσι-στον καὶ διαφανές. ἀποτελεῖται δ' ἐξ ὀρυκτα-νίου, ἐν ᾧ καὶ ἐλλείπτον ὀρεῖδων σιδήρου. Δει-κνύει τὰς ἀντιδράσεις τοῦ ὀρυκταίου, ὅπου εἶνε τοιμορφον σῆμα (ποδλ. Όρυκτῶν. Ἀνα-τείνων. Ἀρκανσίτης). [Κ.Μ.]

Βρουκλυν (Brooklyn). Πόλις τῆς ἡμερ. Συμπολιτείας, κατὰ τὴν ἄκρην τῆς Μακρο-νήσου (Long-Island) ἀποτελοῦσα προάστειον τῆς Ν. Όρκης, ἀπὸ τῆς ἐπείας χωρίζεται διὰ τοῦ Ἀνατολικοῦ Ποταμοῦ (East-River). Εἰ ζευγνύει γέφυρα ἀρκούντως ὑψηλὴ ὅπως διερχονται ὑπ' αὐτὴν τὰ πλοῖα. Τῷ 1800 εἶχε μένον 3.000 κατ. τῷ δὲ 1880 566.689. Ἐχει ἀνμειώτατον ἐμπόριον, περικύλην βιομηχανίαν, ὥραιας οἰκοδομὰς καὶ ἀξιόλογα ἐκπαιδευτικὰ ἱερῶματα. [Π.Π.]

Βρουλιᾶς ἢ Βουρλιᾶς. Πρωτ. τοῦ δή-μου Σελλασίας, ἐπὶ τῆς ΝΝΑ κλιτύος τοῦ ἔτους τοῦ Βουρλιᾶ, περὶ τὴν ἀπὸ Τριπόλεως εἰς Ἐπάρτην ἀμαξίτην, πρὸς Δ καὶ οὐ μακρὰν τῆς δεξιᾶς ἑκθῆς τοῦ Οὐνοῦτος καὶ τῶν ἐρει-πτῶν τῆς Σελλασίας Παρὰ τὴν κώμην ταύ-την πηγάζει δμῶνυμος χειμάρρς, χυνόμενος εἰς τὴν Κύρῳταν. Ἐχει εἰρηνοτικόν, ἑλλην. σχολεῖον ἀτελές καὶ δημοτικόν. Κατ. 1802 (τῷ 1889), ἀσχολούμενοι ἰδίως περὶ τὴν γεωργίαν καὶ τὴν σιτοτροφίαν. Πρὸς τὰ ΡΔ τοῦ Β. ἐπὶ ἀποτέμου βουνοῦ ὑπάρχει μεταμονικὴν φρούριον (καλούμενον τοῦ Κ. ἢ Παλαιοπαναγιά, ἢ Παληό-καστρον, ἢ Λυκόκαστρον). ἐν ᾧ καὶ λείψανα τινα ἑλληνικοῦ τείχους [Π.]

Βρουνεχίλδη ἢ Βρουγγίλδη (Brunn hild), ἡ περιβόητος βασιλίσσα τοῦ σονγαίου κράτους τῆς Αὐστρίας (βλ. λ.), σύζυγος τοῦ βασιλέως Σιγβέρτου καὶ θυγάτηρ τοῦ βασι-λέως τῶν ἐν Ἰσπανίᾳ Οὐργιγόθων Ἀθανα-νίλου, ἐλθοῦσα ἀπὸ τοῦ 567 μ.Χ. εἰς γάμον μετὰ τοῦ Σιγβέρτου. Ἡ Β. περιεβόητα εἰς εὐδοκίαν πρὸς τὴν ἀντιζήλον αὐτῆς Φραεδεγού-δην (βλ. λ.), παλλακίδα καὶ εἰτα σύζυγον τοῦ βασιλέως τοῦ φραγκικοῦ νοτατος τῆς Νευ-στρίας Χιλπεργίου, ἐν τῇ εὐδοίᾳ ταύτῃ διὰ κα-κυργημάτων ἐξηράνισε πολλοὺς γόνους τοῦ

βασιλικῷ τῶν Φράγκων οἴκου τῶν Μερβίγ-γιδων. Τέλος δὲ τῷ 613 ἐφανεώθη διαταγὴ τοῦ βασιλέως Χλωταρίου Β', ἐνώσαντος τότε ἅ-παν τὸ φραγκικὸν κράτος ὑπὸ τὸ σκήπτρον αὐτοῦ. [Ι.Κ.]

Βρούνν (Όρεικος Brunn). Διάσημος Γερμανὸς ἀρχαιολόγος, γενν. 11/23 Ἰαν. 1822 ἐν Βόρλιτζ. Σπουδάζας ἐν Βόννῃ μετέβη τῷ 1843 εἰς Ἱταλίαν καὶ ἀπὸ τοῦ 1853 περιήλθε τὴν Κάτω Ἱταλίαν συλλέγων ὕλην διὰ τὴν με-γάλην Συλλογὴν τῶν Ἐπιγραφῶν. Τῷ 1856 διωρίσθη γραμματεὺς τοῦ ἐν Ῥώμῃ ἀρχαιολο-γικοῦ Ἰνστιτούτου, ὅπου κατέστησε μετὰ τοῦ Ἐντζεν κέντρον τῆς τελειοποιήσεως τῶν νεο-ρῶν ἀρχαιολόγων. Ἀπὸ τοῦ 1865 ὁ Β. εἶναι καθηγητὴς τῆς ἀρχαιολογίας ἐν τῷ πανεπι-στημίῳ τοῦ Μονάχου καὶ διευθυντὴς τοῦ νομι-σματικοῦ μουσείου, ἀπὸ δὲ τοῦ 1868 καὶ διευ-θυντὴς τῆς συλλογῆς ἀρχαίων ἀγγείων Λου-δοβίκου τοῦ Α'. Ἐκ τῶν ἔργων τοῦ τὰ σπου-δαϊότερα εἶναι «Ἱστορία τῶν Ἑλλήνων καλ-λιτεχνῶν» (2 τ., Στουτγάρτῃ 1853—9), «I relievi delle urne etrusche» (α' τόμος, Ῥώμῃ 1870), «Ἡ καλλιτεχνία παρ' Ὀμήρῳ» (Μονάχῳ 1868), «Περιγραφή τῆς γλυπτῆς ἡ-κης Λουδοβίκου τοῦ Α'» (Μονάχῳ 1868) πλει-στακις ἐκδοθεῖσα, καὶ ἄλλα πολλὰ συγγράμ-ματα καὶ μελέται. Διευθύνει δὲ νῦν τὰ «Μνη-μεῖα τῆς ἑλλην. καὶ Ῥωμαϊκῆς γλυπτικῆς κατὰ τὰς Ἱστορικὰς» (Μονάχῳ 1888 κ.έ.). [Μ.Γ.]

Βρούνο (Giordano Bruno). Ἰταλὸς φιλοσοφός, γενν. 1518 ἐν Νόλα. Καταταχθεὶς κατ' ἀρχὰς εἰς τὸ τάγμα τῶν Δομινικανῶν, ἠναγκάσθη ἕνεκα τῶν ὡς πρὸς τὴν μετουσίω-σιν καὶ ἄλλα δόγματα ἐλευθερίων δοξασμῶν τοῦ νὰ φήγῃ ἐξ Ἱταλίας, περιήλθε δ' ἐκτοτε πλείετας πόλεις τῆς Εὐρώπης, ὁμιλῶν παν-ταχοῦ δημοτικῶς περὶ φιλοσοφικῶν ζητημάτων· ἐν Παρισίοις συγκρουσθεὶς μετὰ τῶν ἀριστο-τελικῶν ἠναγκάσθη ν' ἀπέλθῃ (1583) εἰς Λον-δίνον, ὅπου ἐπὶ 300 ἔτη διεκρίνας ἔγραψε τὰ σπουδαιότερα αὐτοῦ ἔργα. Τῷ 1586 μετέβη εἰς Βιττεμβέργην, ὅπου διέμεινε μέχρι τοῦ 1588, ὅτε ἀναχωρῶν ἀπήγγειλεν ἐνθερμον πανηγυ-ρικὸν τοῦ Λουθήρου. Διελθὼν δὲ διὰ διαφόρων πόλεων ἐπέστρεψε τῷ 1592 εἰς Ἱταλίαν, κατὰ Μάιον δὲ τοῦ αὐτοῦ ἔτους συλληφθεὶς ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Ἐξετάσεως ἐν Βενετίᾳ ἤχθη εἰς Ῥώ-μην, ὅπου μετὰ ἐπικρατὴ εἰρκτὴν ἐπιμένων εἰς τὰς δοξασίας τοῦ ἐκείνῳ ὡς αἰρετικὸς καὶ παρα-βιτῆς τοῦ πατριατικοῦ τοῦ θρόνου ἐν τῷ Campo dei fiori τὴν 5/17 Φεβρ. 1600. — Τὰ συγ-γράμματα τοῦ, γεγραμμένα κατὰ τὸ πλεῖστον εἰς τὴν Ἱταλικὴν, ἀπιδεικνύουσιν νοὺν ὑπέρογον καὶ ἐνθεουσιώδη Ἡ Cena delle ceneri (δια-λεξίς τῆς καθαρᾶς Τετάρτης) εἶναι ἀπολογία τοῦ κοπερνικεῖου ἀστρονομικοῦ συστήματος· τὸ δὲ Spaccio della bestia trionfante (Παρία, 1584) ἀλληγορία, ἐν ᾗ τῶν ἐν τοῖς

οὐρανίους ἀστερισμοὺς μορφῶν ζώων ἀντικαθισταμένων δι' ἀρετῶν σατυρίζεται ἡ ἐποχὴ τοῦ Β. Διὰ δὲ τῆς Cabala del cavallo Peaseo ἐγκωμιάζει εἰρωνικῶς τὴν ἐν τῇ ἀμαθείᾳ εὐδαιμονίαν. Ἡ δὴ δημοσιεύσει δὲ καὶ ποιήματα καὶ σατυρικὴν κωμῶδιαν. Τὰ σπουδαιότερα ὅμως τῶν ἔργων του εἶναι τὰ μεταφυσικά, ἐν οἷς διαπρέπουσι «Della causa, principio ed uno» (Ἐνείτις 1584), «Dell' infinito universo e mondi» καὶ τὸ ἑμμετρον «De innumerabilibus, immenso et infigurabili s. de universo et mundis» (Φραγκφ. 1591). Ἡ ἀξία τοῦ Β. ἔγκειται ἐν τῷ ὅτι πρῶτος αὐτὸς κατενόησε τὰς ὡς πρὸς τὴν δημιουργίαν τοῦ Παντός συνεπειὰς τοῦ κοσμονικίου συστήματος, καταπολεμήσας ἀψηφητὰ διδάγματα τῆς Ἑκκλησίας καὶ τῶν σχολαστικῶν φιλοσόφων περὶ τῆς γῆς ὡς κέντρου τοῦ σύμπαντος. Ἀλλὰ πλὴν τῆς ἰδέας τοῦ ἀπεράντου τοῦ σύμπαντος ὑπερήσπισε καὶ τὴν τῆς Ἐνότητος τοῦ Παντός, ἀναδειχθεὶς ἀληθὴς πανθέιστος. [Ἐγ.]

Βρουνοβία (Braunschweig) 1) Δουκάτιον τῆς Ἡ Γερμανίας, κείμενον ὑπὸ πλάτος 51° 34' — 53° Β καὶ μῆκος 8° 56' — 11° 28' Α Γρῆνιτις. συνορεύον δὲ ΝΔ μετὰ τῆς Ἡστρολίας ΒΔ μετὰ τοῦ Ἀνωόρου καὶ τῆς Ῥοσσης Βαστ. Α μετὰ τῆς πρῶτης καὶ Σαξονίας καὶ Ν μετὰ ταύτης καὶ τοῦ Ἀνωόρου. ἔχει ἐμβαδὸν 3,690 43 τγμ καὶ κατ. 403 788 (1890) τοὺς πλείστους Λουθηρανούς. πρῶτ. δὲ τὴν Βρουνοβίαν. Διαίρεται εἰς ἑξ διαμερίσματα: τῆς Βρουνοβίας, τοῦ Χολτμίνδεν τοῦ Βόλφεμβυττελ, τῆς Ἐλμττάτης, τοῦ Γάνδερσχαϊμ καὶ τοῦ Βλακεμβούργου εἰς ἃ προσθετοὶν καὶ τὴν ἐν Σιλεσίᾳ ἡγεμονίαν τοῦ Όελς ἥτις εἶναι ἰδιαιτέρον κτήμα τοῦ δουκὸς. Τὸ Ν καὶ τὸ ΝΑ αὐτοῦ μέρος διατεμνόμεναι ὑπὸ τοῦ ὅρους Χάρτζ. Ποταμοὺς ἔχει τὸν Ἀλλερ, τὸν Όικερ καὶ τινα παραποτάμια τοῦ Νέζερ καὶ τοῦ Όλφα. Τὸ κλίμα εἶναι ὁμογενὲς εὐκρατον μὲν εἰς τὰ πεδινὰ μέρος, λίαν δὲ ψυχρὸν εἰς τὰ ὄρη. Τὸ ἔσρος καὶ περ ἡμῶδες εἶναι εὐρορον, παράγον σιτηρὰ, λίαν γαστήρη καὶ Μεγάλοι δὲ ἐρρεοῦντες ἀποβάλλονται ὑπὲρ τῆς κτηνοτροφίας καὶ ἰσὶα πρὸς παραγωγήν ὑπὸν τέλει τέρων εἰδῶν. Ἐχει πολυάριθμα βουεῖα γεωθεσίων, τιθεσὶν γαλακτοῦ, μαλῶδου κατ., ἐπὶ δὲ τοῦ Χάρτζ εὐρίσκεται χρυσὸς καὶ ἄργυρος, μέγαλα καὶ ἀμμόβιβαι. Ἐχει δὲ καὶ ἐκτεταμένα δάση, παρεχοντα ἄξιον καὶ καλὴν ξυλείαν. Ἡ ἐκπαίδευσις ἐν Β. εἶναι λίαν ἀνεπτυγμένη, ἰδίως ἡ μέση καὶ ἡ κατωτέρα. Ὑπάρχουσιν ὅμως καὶ ἀνώτερα ἐκπαιδευτήρια, ὡς καὶ βιομηχανικὰ καὶ γεωσφικὰ σχολαί. Ἡ βιομηχανία εἶναι ἀκμαστάτη. Ἡ κυβέρνησις εἶναι μοναρχία διαδόχικὴ καὶ συνταγματικὴ. Ἡ ἐκτελεστικὴ ἐξουσία εἶναι ἀνατεθει-

μένη εἰς πενταμελὲς ὑπουργεῖον, ἡ δὲ νομοθετικὴ εἰς Δίαιταν. Κατὰ τὸν προϋπολογισμὸν τοῦ 1891, τὰ ἐσοδα ἐξισοῦνται πρὸς τὰ ἐξοδα ἀνερχόμενα εἰς 12,400,000 μάρκων, τοῦ δὲ ταμείου τῶν δημοσίων κτήσεων τὰ ἐσοδα εἰσι 2,793,928 μ. Πλὴν τούτων ὑπάρχει καὶ κεφάλαιον τῶν μονῶν καὶ τῶν σχολείων, οὗ ἡ πρόσθετος τῷ 1891 ἦτο 1,232,000 μ. Τὸ πραγματικὸν δημόσιον χρὸς τὴν 1 Ἰανουαρ. 1891 ἀνέρχεται εἰς 23,864,856 μ. Ὁ στρατός, κατὰ τὴν μετὰ τῆς Πρωσίας συμβαίν τῆς 6/18 Μαρτίου 1886, ἀποτελεῖται ἐξ 1 συνταγματὸς πεζικοῦ, 1 οὐσάρων, 1 πυροβολαρχίας 4 τηλεβόλων καὶ 2 ταγματῶν ἐθνοφυλακίης. [Π.Π.]

— 2) Ἡ πρωτεύουσα τοῦ δουκάτου Β., Brunonis vicus ἢ Brunopolis ὑπὸ τῶν νεολατικῶν λεγομένη, κείμενη δὲ παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Όικερ. Ἐχει πλείστα μεσαιωνικὰ μνημεῖα. Ἰδιὰ δὲ ναοὺς ἐν οἷς καὶ ὁ μητροπολιτικός, ἀνεγερθεὶς ὑπὸ Ἑρρίκου τοῦ Λέοντος κατὰ τὴν 18 αἰῶνα ἐστὶ δὲ τὸ δημαρχεῖον, ἐξοχὸν μνημεῖον τοῦ γοθικοῦ ρυθμοῦ, ἐν ᾧ εὐρίσκεται πλούσια πινακοθήκη καλ. Ἐκ τῶν νεωτέρων κτιρίων διακρίνονται τὰ ἀνάκτορα, ἡ πολυτεχνικὴ σχολή, τὸ θέατρον κατ. Ἡ Β. ἔχει δύο πλούσια μουσεῖα καὶ πολλὰ ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα, ἐν οἷς καὶ τὸ περιφημον Collegium Carolinum, μεγάλην βιομηχανίαν καὶ ἐμπόριον ἀκμαῖον. Κατ. 101,047 (1891). [Π.Π.]

Βρουνοβία (Brunswick). Πόλις τῆς Ἀμερ. Συμπολιτείας ἐν τῇ κομητείᾳ Κομβερλανδ τῆς Μαινης παρὰ τὴν δεξιάν ὄχθην τοῦ Ἀνδρσσογγίνου. Ἐχει μίαν τῶν σπουδαιωτάτων ἀνωτέρων σχολῶν τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν τὸ Bowdoin College. Ἰδρυθὲν τῷ 1794. Κατ. 5 384. [Π.Π.]

Βρουνοβίας πράσινον. Χρῶμα πρασινὸν ἀνοικτὸν παρσκειαζόμενον ἐκ θειοκαὶ χαλκοῦ, τρυγός, ποτάσης, ἀρσενικώδους ἑξέως καὶ ἀσβεστοῦ, χρήσιμον δὲ εἰς ὑδροβάρας, ἀσβεστοβαράς καὶ ἐλαιοβαράς. [Ο.Α.Ρ.]

Βρούνων (Bruno). Νεώτερος υἱὸς τοῦ βασιλέως τῆς Γερμανίας Ἑρρίκου Δ' τοῦ Ὁρλάνθα καὶ ἀδελφὸς τοῦ Όθωνος Α' τοῦ μεγάλου τοῦ πρώτου αὐτοκράτορος τοῦ ἁγίου Ρωμαϊκοῦ κράτους τοῦ γερμανικοῦ ἔθνους. Ὁ Β. ἐγενήθη τῷ 925 καὶ τῷ 940 ἐγένετο ἀρχιεραμμενὸς τοῦ βασιλικῦ αὐτοῦ ἀδελφοῦ, τῷ δὲ 953 ἀρχιεπισκόπος Κολωνίας μετ' ὀλίγον δὲ (954) δουξ Λοθαριγγίας. Ὡν δὲ λίαν πεπαιδευμένος διὰ τὴν τότε ἐποχὴν ζωῆς συνέπραξε εἰς τὴν ἐπὶ τοῦ Όθωνος Α' ἀρξαιμένην τὴν πρώτην ἐκπαιδευτικὴν ἐν Γερμανίᾳ κίνησιν, μετερρύθλισε τὰ μοναστήρια καὶ προήγαγε τὴν ἐκπαίδευσιν τοῦ κλήρου. Ἐτελεύτησε τῷ 965 βασιλεύοντος ἐπὶ τοῦ Όθωνος. [Π.Π.]

Βρούνξ (Ἑρρίκος Κάρολος Brugsch). Ἑβραϊκῆς Γερμανὸς αἰγυπτιολόγος γεννηθεὶς

ἐν Βερολίῳ τῇ 6 Φεβρουαρίου 1827. Μετὰ τὴν δημοσίευσιν τῶν πρώτων αὐτοῦ περὶ τὴν δημοτικὴν λεγομένην γραφὴν τῶν ἀρχαίων Αἰγυπτίων ἐρευνῶν ἐγνώρισεν ἐξ αὐτοψίας τῷ 1858 τὴν Αἴγυπτον, ὅπου καὶ ἐπανῆλθε τῷ 1857—8. Τῷ δὲ 1861 διωρίσθη πρόξενος τῆς Πρωσίας ἐν Καίρῳ καὶ τῷ 1868, ἐπανελθὼν εἰς Γερμανίαν, διωρίσθη καθηγητὴς τῆς αἰγυπτιακοῦ ἐν Γοτίγγῃ τῷ 1870 ἀπέχθη τὴν προκλήσιν τοῦ ἀντιβασιλέως τῆς Αἴγυπτου, ἀναθέντος εἰς αὐτὸν τὴν διευθυνσιν σχολῆς αἰγυπτιακοῦ ἐν Γοτίγγῃ ἐν Καίρῳ, καὶ τῷ 1873 προσέλαβε τὸν προσνεχθέντα αὐτῷ τίτλον βέη καὶ ὕστερον τὸν τοῦ πάσά. Πλεῖστα εἶνε τὰ συγγράμματα αὐτοῦ, ἀναφερόμενα ἰδίως εἰς τὴν γλωσσολογίαν, τὴν γραφὴν καὶ τὴν ἱστορίαν τῆς Αἰγύπτου. [Λ.]

Βροῦσσενκ. Χωρία τῆς Μακεδονίας. 1) Ἐν τῇ διοικήσει Μοναστηρίου μετὰ 370 περίπου βουλγαροσλαβῶν χριστιανῶν. — 2) Ἐν τῇ ὑποδιοικήσει Τίχβας τῆς Μακεδονίας, οἰκούμενον ὑπὸ 250 περίπου μουσουλμάνων. [Ε.]

Βροῦσσονέ (Pierre Marie Auguste Broussonet), ἱατρὸς καὶ φυσιολογὸς γενν. τῷ 1761 ἐν Montpellier, ὅπου ἀπέθ. τῷ 1807 ὡς καθηγητὴς τῆς Βοτανικῆς μετὰ προηγουμένην μακρὰν διαμονὴν ὡς πρόξενος τῆς Γαλλίας ἐν ταῖς Καναρίαις νήσοις, ὧν ἡ γλωσσὴ ἐγένετο γνωστὴ χάρις εἰς τὴν ἐπιμελείαν καὶ τὰς πλουσίας συλλογὰς αὐτοῦ. [Θ.Χ.]

Βροῦσσονετίς ἡ χαμυροφύρος (Βροῦσσονετίς, *Broussonetia papyrifera* Willd. Δένδρον τῆς οἰκουμένης, τὸν Μορεωτικὸν φέρμενον ἀπὸ τὴν Ἰαπωνίαν καὶ τὰς νήσους τοῦ Εἰρηνικοῦ ὠκεανοῦ. Ἐκ τῆς βύβλου τῶν διεσπασμένων τριετῶν βλαστῶν αὐτοῦ κατασκευάζεται ἐν Κίτῃ καὶ Ἰαπωνίᾳ ὁ λεπτὸς σιγινικὸς λεγόμενος χαρτὴς. Ἡ Β. θεραπεύεται συχνότατα ἐν τῇ μέσῃ καὶ Ν. Εὐρώπῃ διὰ κόσμον ἐν παραδείσοις ἐπὶ τοῖς δένδρσι παρ' αὐτῶν γινώσκοντες τοὺς κηπουροὺς, ὑπὸ τὴν κοινὴν διημασίαν *Papirus*. [Θ.Χ.]

Βροῦστερίτης *Brewsteri* Krustallouται κατὰ τὸ βραχὺ προκλινὲς σύστημα καὶ συνίσταται ἐξ ὀξυπυριτίου, ἀργίλου, στρωτιανῆς, βαρίας, καλίου καὶ ὕδατος· τήκεται ὑπὸ τῆς φλογὸς τοῦ αὐλοῦ ἐξοχούμενος καὶ ἀπορρεντοῦται ὑπὸ ὑδροχλωρίου, ἀποχωρίζομένου ὀξυπυριτίου. (Κ.Μ.).

Βροῦτοκ. Χωρ. ἐν τῇ ὑποδιοίκ. Τετόδου τῆς Μακεδονίας μετὰ 300 περίπου κατοίκων, ἐξ ὧν τὸ ἑν τρίτον Τούρκοι, οἱ δὲ λοιποὶ Βούλγαροι χριστιανοί. [Ε.]

Βροῦτος 1) **Λεὺκιος Ἰούλιος**, υἱὸς Μάρκου Ἰουνίου καὶ Ταρκυνίου ἀδελφῆς τοῦ βασιλέως Ταρκυνίου τοῦ ὑπεργήκου. Ἐκδικῶν τὴν ὑπὸ τοῦ υἱοῦ τοῦ βασιλέως, Σέβτου, ἀποκασθεῖσαν Λουκρητίαν (ἰδ. λ.), ὡς διεγείτο

ἡ ῥωμαϊκὴ παράδοσις, ἐνήργησε τῷ 510 π. Χ. τὴν καθαίρεσιν τοῦ Ταρκυνίου, ὅστις ἔτυχεν ἀπὸν ἐκ Ῥώμης καὶ πολιορκῶν τὴν λατινικὴν πόλιν Ἀρδέαν, καὶ τὴν κατάλυσιν τῆς βασιλείας, ἐξελέχθη δὲ ὑπάτος μετὰ τοῦ Κόλλατινου διὰ τὸ 509 π. Χ. Τοῦ Ταρκυνίου διενεργούντος ἔπειτα καθέδον εἰς τὴν Ῥώμην, ὁ Β. τοῦς μὲν ἱδίους αὐτοῦ οὖρους συμμετασχόντας τῆς σκευερίας κατεδίκασεν εἰς θάνατον, ἀντεπαξελθὼν δὲ κατὰ τοῦ πρώην βασιλέως ἔπεισεν ἀγωνιζόμενος πρὸς τὸν υἱὸν τοῦ Ταρκυνίου Ἀρουνταν.

2) **Μάρκος Ἰούλιος**, υἱὸς Μάρκου Ἰουνίου Β. καὶ ἐκ μητρὸς ἀνεψίος τοῦ Κατωνος, ἐγεννήθη τῷ 85 π. Χ. Ἐπὶ μακρὴν σχολήθειος εἰς φιλολογικὰς καὶ φιλοσοφικὰς μελέτας, πρὶν εἰσῆλθαι εἰς τὴν δημοσίον βίον καὶ ἠκολούθησε τὸν Κατωνα εἰς Κύπρον (58 π.Χ.) καὶ τὸν πενθερὸν Ἀππίον Κλαυδίον (53 π. Χ.) εἰς Κιλικίαν. Μετὰ δὲ τὸν φόνον τοῦ Κλαυδίου ἐτάχθη, καίπερ δημοτικὸς ὢν τὸ γένος καὶ εἰς τὴν πλήθον ἀρετῶν, εἰς τὴν συγκαλητὴν πατρίαν καὶ συμμετέσχεν ὡς ὁπαδὸς τοῦ Πομπηίου τῶν παρὰ τὸ Δυρράχιον καὶ ἐν Φαρσάλῳ μαχίῳ κατὰ τοῦ Καίσαρος. Ἀλλ' οὗτος νίκησας οὐ μόνον συνεχώρησεν αὐτόν, ἀλλὰ καὶ τιμῆτας ἀνέθηκεν αὐτῷ τὴν διοίκησιν τῆς ἐντεσθεν τῶν Ἀλπεῶν Γαλιτίας, καὶ ἀστυδίαν δ' ἔπειτα ἀνίδειξε τῷ 44 π. Χ. Ἀλλὰ μετ' οὐ πολὺ, μεταπειθεμένος ὑπὸ τοῦ Κασσιου καὶ εἰς τὰς προγονικὰς ἀναμνήσεις προσαναγκάσας τὸν νοῦν, ὑπῆρξε τῶν διενεργησάντων τὸν ἐν τῷ βουλευτηρίῳ τοῦ Πομπηίου φόνον τοῦ Καίσαρος κατὰ τὰς εἰδήσεις (15) τοῦ Μαρτίου 44 π. Χ. Ἀδρανὴς δ' ἔπειτα δειχθεὶς, πῆλκε τὴν ἐνίστασιν τοῦ Ἀντωνίου καὶ τοῦ Ὀκταβίου, μετὰ δὲ ταῦτα μεταβὰς εἰς Μακεδονίαν ἐνίκησε καὶ ἐφένευσεν τῷ 43 π. Χ. τὸν Γάιον Ἀντώνιον (ἰδ. λ.). Συμπράξας δ' ἔπειτα μετὰ τοῦ Κασσιου ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ ἐπῆλθε μετὰ μεγάλης στρατῆς κατὰ τοῦ Καίσαρος καὶ Ἀντωνίου, προσδοκούντων εἰς τὴν Μακεδονίαν, καὶ συνεχρότησε πρὸς αὐτοὺς παρὰ τοῦς Φιλίππους δύο μάχας. Ἐν τῇ δευτέρᾳ τούτων ἡττηθεὶς ὁ Β. ὀλοσχερῶς, ἤτοκτόνησε περὶ τὸν ἐξορ. Τὸ αὐτὸ δ' ἐπραξεν ἡ (δευτέραι) σύζυγος αὐτοῦ Πορκία, ἡ θυγάτηρ τοῦ Κατωνος, ἥτις ἀπέθανε καταπιῦσα ἀνθρακκὰς ἀνημιμέρους. Ὁ Β. συνέγραψε φιλοσοφικὰς συγγραφὰς μὴ περισωθεῖσας σώζονται δ' αὐτοῦ μόνον ἐπιστολαὶ τινες ἀμοιβαίαι πρὸς τὸν Κικέρωνα, ὅστις, φίλος αὐτοῦ ὑπάρχας καὶ δμοφρων, ἀνέδειξεν αὐτὸν τὸ κύριον πρόσωπον τοῦ φερωνύμου αὐτοῦ διαλόγου *Πρόττου Β.* Βίον τοῦ Β. συνέγραψεν ἐκ τῶν ἀρχαίων ὁ Πλούταρχος.

3) **Δέκιμος Ἰούλιος**, ἐπονυμαζόμενος Ἀλβίνος ἐκ τοῦ υἱοθετήσαντος αὐτὸν Δύλου Ποστουμίου Ἀλβίνου, ἐγεννήθη τῷ 84 π. Χ. Καίπερ μεγάλως τιμηθεὶς ὑπὸ τοῦ Καίσαρος καὶ νικηφόρως ὑπὲρ αὐτοῦ ἀγωνισθεὶς,

συμετέσχε τῷ 44 π. Χ. τῆς κατ' αὐτοῦ συνωμοσίας. Μετὰ δὲ τὸν θάνατον τοῦ δικτάτορος μετέβη εἰς τὴν ἐντεῦθεν τῶν Ἀλπεῖων Γαλιτσιαν, καὶ προσκάλεσε τὴν μὴνιν τοῦ Μάρκου Ἀντωνίου, ὅστις ἀπῆλθε τὴν πρὸς τὴν Μακεδονίαν ἀνταλλαγὴν τῆς ἐπαρχίας ἐκείνης. Ἀνταπεξελθόντος δὲ κατ' αὐτοῦ τοῦ Ἀντωνίου, ἐνεκλείσθη ἐν Μυτινή, τῇ σημερινῇ Μοδένῃ, καὶ ἀντέστη ἐπιτυχῶς κατ' ὅλον τὸν χειμῶνα τοῦ 44 πρὸς τὸ 43 π. Χ. δι' ἐλύθη ἡ πολιορκία ὑπὸ τοῦ Ὀκταδιανοῦ καὶ τῶν μετ' αὐτοῦ συμπραττόντων ὑπάτων. Κηρυχθέντος δὲ τοῦ Ἀντωνίου πολεμίου τῆς πατρίδος, ἡ συγλητος ἀνέβηκεν εἰς τὸν Β. τὴν διεξαγωγὴν τοῦ πολέμου, ἀλλ' ἡγαγέσθη νὰ προτιμήτῃ τὴν μετὰ τοῦ Μάρκου Κρούτου ἐν Μακεδονίᾳ συμπραξιν. Ἀπερίσπαστος δὲ νὰ περυσθῇ διὰ Παδέννης καὶ Ἀκυληίας, ἀλλὰ, φοβούμενος τὴν καταδιώξιν τοῦ Ἀντωνίου καὶ τοῦ Ὀκταδιανοῦ, ἡλλάξε διεύθυνσιν καὶ ἔβη πρὸς τὸν Ῥήνον. Ἐγκαταλείθει δὲ ὑπὸ τῶν περὶ αὐτὸν, συνελήθθη πειγῶν, καὶ ἐφρονέσθη ὑπὸ ἱππέων σταλέντων εἰς καταδιώξιν αὐτοῦ, ἡ δὲ κεφαλὴ του ἐστάλη εἰς τὸν Ἀντώνιον (43 π. Χ.). [Α.]

Βρούχανι. Χωρίον τῆς ὑποδιοικήσεως Τίχβος τῆς Μακεδονίας οἰκούμενον ὑπὸ 200 περίπου Βουλγάρων χριστιανῶν. [Ε.]

Βρουχῆς. Χωρίον τοῦ δήμου Φουρνῆς τῆς ἐπαρχίας Μερχμπέλλου τῆς Κρήτης, ἔχον 338 κατ. χριστιανούς τῷ 1881. [Π.]

Βρούχσαλ (Bruchsal). Πόλις τοῦ μεγάλου δουκάτου τῆς Βάδης ἐν τῷ νομῷ τῆς Καρλορούης. ἀπέχουσα 21 γμ. ΒΔ τῆς πόλεως ταύτης, παρὰ τὸν σιδηρόδρομον τοῦ Μαγχαίμ. ἔχει διεθνὲς διδασκαλεῖον, μεγάλας φυλακάς, σωφρονιστήριον, ἀρχαῖον ἀνακτορον μεταπορῶν ἐν σήμεριν εἰς στρατῶνα καὶ 11 657 κατ. (1885). [Π Π.]

Βροχάνιτης (Brochant). Οὗτος εἶνε ἑνωσις δισυθεικοῦ χαλκοῦ μετὰ θειοῦ τοῦ χαλκοῦ (70.36 %). Ἐπὶ ἀνθρώπος πυρρῆς νος τήκεται καὶ ἐγκαταλείπει κοκκίον χαλκοῦ ὑπὸ τῶν ὀξέων καὶ ἀμμωνίας ἀπορρευστοῦται. [Κ.Μ.]

Βρούχοι. Πάντες γνωρίζουσι τὰ μέλανα καὶ ἡμισοειδῆ μικρὰ ἔντομα τὰ κόπτοντα τὰ ὄσπρια καὶ ἀνορύσσοντα ἐν αὐτοῖς κυλινδρικός ῥύμας, τὰ συγρότατα δὲ ἀπαντώμενα παρ' ἡμῶν εἰς τοὺς τεράμοντας (βραστέρους) ἰδίως ξηρούς κυάμους. Τὸ γένος τῶν Β. ὑπάγεται εἰς τὴν οἰλογένειαν τῶν βυγχοφωρῶν κλεοπτέρων ἐντόμων. ἀπαντῶνται δ' ἐν Εὐρώπῃ περὶ τὰ ἑκατὸν εἴδη τοῦ γένους τούτου. Κατὰ τὴν ἀνηγνὴν τῶν ὄσπριον οἱ Β. ἐξέρχόμενοι τοῦ ἐσθίου, ἐνθα διεγχεύονται ἐκ τῶν ἀποθηκῶν ἐνθα ὑπῆρχον ἐναποθηκευμένα ὄσπρια, φέρονται πρὸς τοὺς ἀγρούς, μετὰ δὲ τὴν γονιμοποίησιν τῶν οἱ θήλειαι ἐναποθέτουσι τὰ ὠκρία τῶν ἐπὶ τῶν μόλις ἀρχομένων νὰ σχηματίζονται λοδῶν

τῶν ὄσπριον μεθ' ἀποθήσεως. Συνήθως ἐπὶ ἑκάστου λοδῶν ἐναποθέτουσι ἀνὰ ἓν ὠκρίον, ἐνίοτε θμῶς καὶ πλείοντα τοῦ ἐνός. Ἐκ τῶν ὠκρίων τούτων ἐξέρχονται μικροὶ σκώληκες οἵτινες διατρυπῶντες τὸν λοδὸν εὐρίσκουσι τοὺς τρυφεροὺς κόκκους ἐντὸς τῶν ὄσπριων εἰσέρχονται ἵνα τραφῶσι καὶ συναυξήσῃ μετ' αὐτῶν. Ἐνίοτε ἡ πλήρης ἀναπτύξις τοῦ σκώληκος συμπίπτει μετὰ τῆς πλήρους ὠριμανσεως τοῦ καρποῦ καὶ τῆς ἀποξηρανσεως τοῦ περιβάλλοντος αὐτὸν λοδῶ, ὥστε συλλέγοντες καὶ ἐναποθηκεύοντες τὰ ὄσπρια συναποφέρουσι καὶ τὰ ἐν αὐτοῖς ἔντομα ἐν καταστάσει νυμφῶν αἰτίνας μεταμορφουμένων εἰς τέλει ἔντομα ἐξέρχονται τῶν κοκκίων τὸ φθινόπωρον. Ἐν τούτοις τῶν πλείστων ἡ μεταμόρφωσις βραδύνει, ὅτε τὰ τέλει ἔντομα μένουσιν ὑπὸ τὸ καλύπτον τὸν κόκκον δέσμα (τὸ περισπέρμιον), ἀναμένοντα τὴν αὐξήσιν τῆς θερμότητος τῆς αἰμασφαίρας, ὅτε ἐξέρχονται. Οἱ ἐν τοῖς σπειρομένους ὄσπριον εὐρισκόμενοι Β. ἐξέρχονται εὐθὺς ὡς ἀρχιστῆς ἢ βλαστητῆς τοῦ σπόρου, ἐκλέγοντες δὲ καταλληλὸν τοπον διεγχεύουσιν ὑπὸ τὸ ἔδαφος. Οἱ Β. ἀποδαίνουσι ἐνίοτε καταστραπτικώτατοι, καθιστώντες ἄχρηστον πρὸς σπορὰν ἢ πρὸς βρῶσιν τὸ πλείστον μέρος τῆς ἐσθίας τῶν ὄσπριων. Τὸ βίτικώτερον πλὴν οὐχὶ καὶ πρακτικώτερον μέσον πρὸς καταπολέμησιν τοῦ κακοῦ εἶνε ἡ ἐπὶ δυο ἢ τρεῖς εἰη ἀποχὴ ἀπὸ τοῦ σπείρει ὄσπρια εἰς τὰς περιφερείας ἐνθα τὸ ἔντομον τοῦτο ἀναπτύσσεται μετ' ἐπιτάσεως. Ἐτερον πρακτικώτερον πλὴν οὐχὶ ἐντελὲς ἀποτελεσματικὸν μέσον εἶνε ἡ διὰ τῆς μοσχεύσεως διαλογὴ τοῦ σπόρου: οἱ ὑγρεῖς κόκκοι καταβυθίζονται ἐνθ' οἱ προτβεβλημένοι, καθ' ὃ ἐλαφρότεροι, ἐπιπλέουσιν. Ἀποτελεσματικώτερον ἴσως ἦλθεν εἶσθαι ἡ μέχρι τῆς ἐποχῆς τῆς σπορᾶς ἢ τῆς ἄλλως χρησιμοποίησεως αὐτῶν ἐναποθήκευσις τῶν ὄσπριων ἐντὸς πίθων κεκλεισμένων διὰ πίστεως. ἢς ἡ ὁσμὴ ἀπομακρύνει καὶ φθείρει τὰ ἔντομα ταῦτα χωρὶς ποσῶς νὰ προκαλέσῃ τὸν καρπὸν. Οἱ παντοπῶλαι οἱ θέλοντες νὰ ἀπχλάξωσι τὰ ὄσπρια αὐτῶν ἀπὸ τῶν Β. ῥντιζοῦσιν αὐτὰ δι' ὀλίγου ἐλαίου καὶ ὄρους μεθ' ὃ τὰ ἀπλύνουσιν εἰς τὸν ἥλιον ἢ θερμότης τοῦ ἡλίου ἐπιταγῶν τὴν ἐξοδὸν τῶν Β. ἢ δὲ ὁσμὴ τοῦ ὄρους ἰδίως ἀπομακρύνει αὐτοὺς. Πάντα τὰ ὄσπρια προσβάλλονται ὑπὸ τῶν Β. (οὗς ὁ Θεόφραστος καλεῖ μίθας [Φ. Α. 4, 15, 4], πλὴν τῶν ἐρεβίνθων καὶ τῶν θερμῶν, αἵτινα καὶ κατὰ Θεόφραστον εἶνε ἕκαστα χυμῶν φύσει καὶ συνάμει ψυσικῇ [Φ. Α. 4, 16, 2]). [Π.Γ.]

Βροχή (μετεωρ.). Ὀνομάζεται οὕτω τὸ σύνολον τῶν ἐκ τῶν νεφελῶν καταπιπτουσῶν ψεκάζων ὕδατος τῶν σχηματιζομένων ἐν τῇ αἰμοσφαίρᾳ ἐκ τῆς δι' ἐλαττώσεως τῆς θερμότητος συμπυκνώσεως τῶν ἐν αὐτῇ ἀτμί-

δων ὕδατος. Ἐάν ἡ θερμοκρασία τῆς ἀτμοσφαιρας ᾖ χαμηλὴ, αἱ ψευδῆς ἀποψύχονται καὶ καταπίπτουσιν ὡς χιὼν ἢ χιλιζα. Ἐάν ἡ κατωθεν τῆς νεφέλης ἀτμοσφαῖρα ᾖ ξηρὰ, αἱ καταπίπτουσαι ψευδῆς διαλυσονται ἐν αὐτῇ ἐάν ὅμως καὶ ἡ κατωθεν τῆς νεφέλης ἀτμοσφαῖρα ἔχη πολλὴν ὑγρασίαν, τότε αἱ καταπίπτουσαι ψευδῆς, προσλαμβάνουσαι μέρος ταύτης, γίνονται ἀδρότεραι καὶ οὕτως ἐν τῇ τοιαύτῃ περιπτώσει τὸ ὕδωρ τὸ καταπίπτον εἰς τὰ κατω στρώματα τῆς ἀτμοσφαιρας εἶναι ἀφθινώτερον τοῦ εἰς τὰ ἀνωτερα στρώματα καταπίπτοντος. Τὸ ὕδωρ τῆς Β. εἶναι καθαρὸν ὥστε ἀπεσταγμένον, ἀναμιμνήσκον μόνον μετα κοινωτοῦ ὕλῳν εὐρισκομένων ἐν τῇ ἀτμοσφαιρᾷ, ἢ μετὰ νιτρικῆς ἀμμιωνίας. Ἡ μετρησις τοῦ εἰς τι μέρος καταπεσόντος ὕδατος γίνεται ὡτανεὶ τοῦτο ἔμεινεν εἰς τὴν θάσιν, εἰς τὴν ὅποιαν ἔπεσε, χωρὶς ν' ἀπορροφηθῇ ὑπὸ τοῦ ἐδάφους, αὐτὸ νὰ ἐξατμισθῇ, ἢ δὲ μετρησις γίνεται δια τῶν ὁμορομέτρων ἢ ὑετομέτρων. Συνήθως τὰ ὁμορομέτρα σύγκεινται ἐξ ἀγγείων ἔχοντος ὠρισμένον τὸ ἐμβαδὸν τῆς ἄνω ανοικτῆς ἐπιφανείας καὶ καταλήγουσιν εἰς χώνην στενὴν, δι' ἧς τὸ καταπίπτον εἰς τὸ ἀγγεῖον ὕδωρ μεταχευεται εἰς ἕτερον ἀγγεῖον, ἐν τῷ ὅποιῳ προφυλάσσεται κατὰ τὸ ἐπικτὸν ἐκ τῆς ἐξατμίσσεως. Ἐάν τὸ καταπεσὸν ὕδωρ ᾖ πατηγρὸς, ἀναλύεται πρὶν μετρηθῇ. Ἡ μετρησις γίνεται ἢ ἐν σωλῆνι συγκοινωνούντι μετὰ τοῦ ἀνωτέρω ἀγγείου, ἢ δι' ἰδίου δοχείου εἰς τὸ ὅποιον ἐγγέεται τὸ συναχθὲν εἰς τὸ ἀγγεῖον ὕδωρ. Τοῦ ἐμβαδὸν τῆς βάσεως τοῦ σωλῆνος, ἢ δοχείου, εἶναι πολὺ μικρότερον τοῦ ανοικτοῦ ἐμβαδου τοῦ ὁμοροδέκτου καὶ ἔχει πρὸς τοῦτο ὠρισμένον λόγον. Ἐάν π. χ. ἡ βασις τοῦ ὑελίου δοχείου εἶναι τὸ $\frac{1}{10}$ τῆς τοῦ ὁμοροδέκτου, τὸ ὕψος τοῦ εἰς τοῦτο καταπεσόντος ὕδατος γίνεται ἐν τῷ δοχείῳ 10άκις μείζον καὶ οὕτως εἶναι δυνατόν ἡ εὐρείαις τοῦ ὕψους τοῦ εἰς τὸν ὁμοροδέκτον καταπεσόντος ὕδατος μετὰ μεγάλης λεπτότητος. Συνήθως ἡ ἀκριβεία θάναι τὸ $\frac{1}{10}$ τοῦ χιλιοστοῦ τοῦ μέτρου. Τὸ ποσὸν τοῦ εἰς τινὰ τόπον ἐτησίως καταπίπτοντος ὕδατος ἐξαρτάται ἐκ διαφόρων αἰτίων. Τὰ τοπικὰ αἴτια ἔχουσιν ἐπὶ τοῦ ποσού των Β. πολὺ μείζονα ἐπίρροπν ἢ διὰ τὰ ἄλλα μετεωρολογικὰ φαινόμενα. Ἐν συνόλῳ τὸ ποσὸν τοῦ ἐτησίως καταπίπτοντος ὕδατος ἐλλαττεύεται ἀπὸ τοῦ ἰσημερινοῦ πρὸς τοὺς πόλους, διότι ἡ θερμοτέρα ἀτμοσφαῖρα εἶναι καὶ θετικὴ μείζονος ποσού ἀτμίδων. Ἄλλ' ὅμως καὶ τόποι ἀπέχοντες ἐξίσου τοῦ ἰσημερινοῦ διαφέρουσι τὰ μέγιστα κατὰ τὸ ποσὸν τοῦ εἰς αὐτοὺς καταπίπτοντος ὕδατος. Ἡ θείσις σχετικῶς πρὸς τὴν ξηρὰν καὶ τὴν ὁλιγισσαν, πρὸς γεινιάζοντα ὄρη, ἢ φυσίς τοῦ θαλάσσης καὶ ἡ κατὰστασις τοῦτου ἔχουσι μεγίστην ἐπίρροπν ἐπὶ τοῦ ποσού των Β. Ἐν τῷ βόρειῳ ἡμισφαιρίῳ οἱ μᾶλλον ὁμοροφόροι ἄνεμοι εἶναι

οἱ ἐκ ἰσημερινοῦ ρεύματος τῆς ἀτμοσφαιρας γεννώμενοι ΝΔ (βλ. Ἄνεμοι). Οὗτοι φθάνουτες κατὰ πρῶτον εἰς τὰ δυτικὰ παρὰλια ἡπειρών ἢ καὶ χερσοννήσων, ἀφίχονται πρῶτον εἰς ταῦτα μέρος τῆς ὑγρασίας αὐτῶν καὶ οὕτω φθάνουσιν εἰς τὰ Α. ἔχοντες ὀλιγωτέραν ὑγρασίαν διότι πνέοντες ἀνω ξηρὰς. θέν εἶναι δυνατόν νὰ προσπλάσῃ νεὰς ἀτμίδας. Ἐντεῦθεν καὶ τὰ Δ μέρος τῆς Ἑλλάδος εἶναι πολυομβρότερα τῶν Α. ἡ δὲ διαφορὰ εἶναι ἐπαίσθητή. Ἐν Ἀθήναις τὸ κατὰ μέσον ὄρον ἐτησίως πίπτον ὕδωρ ἰσοῦται πρὸς 410 χμ. ἐν Κερκύρᾳ ὅμως τὸ ποσὸν εἶναι υπερτριπλάσιον καὶ ἐν Παύραις διπλάσιον. Ἀλλὰ καὶ μεταξὺ πλησιοχώρων τόπων πολλαχού ἡ διαφορὰ τοῦ ποσού των Β. εἶναι μεγάλη. Ἐάν ὁ μὲν κεῖται ἐπὶ τῆς πρὸς τοὺς ὁμοροφόρους ἀνέμους ἐκτεθειμένης κλιτύος ὄρους, ὁ δ' ἕτερος ἐπὶ τῆς ἀντιθέτου, τὸ ὁμοροφόρον ρεῦμα ἀποψυχόμενον ἐπὶ τῆς πρώτης κλιτύος, καταθετεῖ αὐτόθι τὴν ὑγρασίαν αὐτοῦ καὶ θάνει. ἑτερομήμον ταύτης εἰς τὴν ἀντιθέτον κλιτύν. Πλὴν τῶν νοτίων ἀνέμων θύνανται καὶ αἱ ἄλλοι ἄνεμοι νὰ φέρωσι Β. οὕτω βρῖσκει ἄνεμοι ψυχροὶ θύνανται νὰ προξηγήσωσι Β. ἀποψύχοντες τὴν ἀτμοσφαῖραν καὶ καθιστώντες αὐτὴν ἥττον χωρητικὴν ατμίδων, θέν μέρος τῆς ἐν αὐτῇ ὑγρασίας μετατρέπεται εἰς Η. ἢ χιὼνα, ἀναλόγως τῆς θερμοκρασίας. Τὸ βαρομέτρον κατὰ τὰς Β. ἵσταται χαμηλὰ, διότι οἱ ὁμοροφόροι ΝΔ ἄνεμοι εἶναι θερμοὶ καὶ ἀραιοί. Ἡ χαμηλὴ ὅμως στάσις τοῦ βαρομέτ. κατὰ τὰς Β. θέν εἶναι κανὼν ἀπαράδατος. Ἄλλως καὶ αὐταὶ αἱ ἀτμίδες τῆς ἀτμοσφαιρας προσξένουσι θλίψιν ἐπὶ τοῦ βαρομέτρου καὶ ἀνυψοῦσιν αὐτό, αἱ ἀφθονοὶ Β. πίπτουσιν ὅμως συνήθως μετὰ χαμηλῆς βαρομετρικῆς θλίψεως. Ἐν ταῖς τροπικαῖς χώραις αἱ ὥραι τοῦ ἔτους διακρίνονται εἰς ξηρὰν καὶ ὑγρὰν, ἡ δυο ξηρὰς καὶ δυο ὑγρὰς. Ἐν ταῖς εὐκρατίαις ζῶναις αἱ ἐποχαὶ καθ' ἃς καταπίπτουσιν ἀφθονοὶ βροχαὶ ὑπόκεινται εἰς πολλὰς ἀνωμαλίας, ὑπάρχουσιν ὅμως κατὰ μέσον ὄρον γενικοὶ τινες κανόνες. Ἐν τῇ μεσαιᾷ Εὐρώπῃ αἱ ἀφθονοὶ Β. καταπίπτουσι μᾶλλον τὸ θέρος, καθὼς ὅμως αἱ χώραι εἶναι νοτιώτεραι, ἡ ἐποχὴ τῶν Β. πλησιάζει πρὸς τὸν χειμῶνα ἐν Ἑλλάδι αἱ ἀφθονώτεραι Β. καταπίπτουσι συνήθως κατὰ τὸ προκεχωρημένον φθινόπωρον καὶ τὸν χειμῶνα. Τὸ ποσὸν τοῦ ἐτησίως καταπίπτοντος ὕδατος ὑπόκειται ὅπως ἐν γένει ὅλα τὰ φαινόμενα των Β. εἰς μεγάλης ἀνωμαλίας. οὕτως ἐν Ἀθήναις κατέπεσαν τῷ μὲν 1876 μόνον 210 χμ. τῷ δὲ 1883 888 χμ. Τοὺς ἀφθονωτάτους ὁμοροφῶς ἔχουσιν χῶραι καίμεναι μεταξὺ τῶν τροπικῶν ἐν Κερκυραποτσὶ ἐπὶ τῆς νοτίου κλιτύος τῶν Ἰμαλίων καταπίπτουσιν ἐτησίως πλέον των 14 μέτρων (14200 χμ.) ἐνῶ ἡ πρὸς Β. τῶν ὀρέων αὐτῶν ἔρημος Γότθ θέν ἔχει Β., διότι εἰς αὐτὴν φθάνουσιν οἱ ἄνεμοι ἐξηγητλημένοι ἀπὸ ὑγρα-

σίαν. "Ομοιον συμβαίνει εἰς τινὰ μέρη τῆς Ν Ἀμερικῆς ἕνεκα τῶν Ἀνδῶν. Ἐνεκα τῆς θέσεως αὐτῆς καὶ τῆς φύσεως τοῦ ἑδάφους ἄνυδρος εἶναι καὶ ἡ Σαχάρα ἐν τῇ Β Ἀφρικῇ. Ἐν Εὐρώπῃ αἱ πολυμορότεραι χώραι εἶναι αἱ παρακείμεναι εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν Ὠκεανόν. Μεγίστον ποτὶν καταπεσόντος ὕδατος ἐν βραχεῖ χρόνῳ εἶναι τὸ μετρηθὲν τὸν Μάιον τοῦ 1822 ἐν Καῦεννῇ, ὅτε κατέπεσον εἰς 10 ὥρ. 280 χμ. Ἐν Ἀθῆναις κατέπεσον τὸν Νοεμβρίον τοῦ 1886 ἐντὶς 24 ὥρων 90 χμ., ἐν Κερκύρᾳ δὲ τὸν Νοέμβριον τοῦ 1871 120 χμ. Ἡ χρησιμότης τοῦ καταπιπτοντος ὕδατος ἐν τινὶ τόπῳ δὲν ἐξαρτᾶται ἀπὸ μόνου τοῦ ποσοῦ αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς καταλλήλου διανομῆς αὐτοῦ κατὰ τὰς διαφόρους ὥρας τοῦ ἔτους, ἐκ τῆς ταχυτήτος, ἢ βραδυτήτος τῆς καταπτώσεως, ἐκ τῆς ἐξατμίσεως αὐτοῦ καὶ ἐκ τῆς φύσεως τοῦ ἑδάφους. Ἰδίως χρησιμεύει ὡς σπόγγος ὅπως ἀπορροᾷ καὶ ἀποταμιεύῃ τὸ καταπιπτον ὕδωρ γῆ κεκαλυμμένη ὑπὸ φυτείας, τοῦναντίον ἐπὶ ἑδάφους ψιλοῦ τὸ ὕδωρ ἀπορρεῖ ταχέως. Τὸ φυλλώμα προσέτι τῶν δένδρων χρησιμεύει πρὸς συγκράτησιν τῆς ὑγρασίας καὶ οὕτω βοηθεῖται ὁ σχηματισμὸς τῶν Β. Ἐνίοτε πίπτει Β. καχρωματισμένη, ὥρᾳ ἢ ἐρυθρᾷ (Β. αἷματος) ἐκ τῆς ἀναμίξεως φυτικῆς κένωσης ἀνθέων, ἢ ὀργανικῶν οὐσιῶν. Ἄλλοτε πάλιν καταπιπτοῦσι μικρὰ ζῶα ἢ μέρη φυτῶν, συναρπασσθέντα ὑπὸ τοῦ ανέμου καὶ καταμιγνέντα μετὰ τῆς Β. Ἄλλοτε πάλιν καταπιπτει τέτρα (Β. τὰ φραγ), ἀναρπασσθέντα ὑπὸ τοῦ ανέμου ἐξ ἡρσιστείων ἐκρήξεων. [Δ.Κ.]

Βροχίτσα. Χωρίον τοῦ δήμου Λατρινῶν τῆς Ἠλείας ἐν τῇ ἄνω κοιλάδι τοῦ Ἰαρθάνου (Βωβῆ, Σκαριδεῖκος ποτ.). ἀποικία Μαγυλιανῶν ἐκ Γόρτυνος, ἔχον ἄδμ. σχολεῖον καὶ 124 κατ. (1889) καλλιεργητάς κυρίως σταριῶν καὶ ἀμπέλων. [Γ.Πδ.]

Βρόχος λέγεται ἐν τῇ ἱατρικῇ ταινία ἐκ λίνου ἡμετάξης ἢ καὶ ἀπλοῦν ῥάμμα, πρὸς διαφόρους σκοπούς χρησιμεύοντα. ὡς πρὸς αὐξήσιν τῆς ἐλκούσης δυνάμεως εἰς καταγμάτα καὶ ἐξαθρήματα πρὸς καταρτισμὸν τῶν παρατοπισθέντων μερῶν, ὅτε ἡ ταινία προσδέεται εἰς τὸ περιφερικὸν μέρος, καθ' ὃ γίγνεται ἡ ἑλξις, ἡ ταινία στενωτέρα προσδεομένη κατὰ τὰ μέλη τοῦ ἐμβρίου πρὸς ἐξαγωγὴν αὐτοῦ ἐν δυσκόλοις περιστάσεσιν, ἢ ῥάμμα δι' οὗ περιβάλλονται ὄγκοι, ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ σώματος κείμενοι, ἢ καὶ βαθεῖως ἐντὸς κοιλοτήτων, πρὸς παῖσιν τῆς ζωῆς αὐτῶν καὶ ἀπάπτωσιν. Τὸ τοιοῦτον καλεῖται περιβροχισμὸς (ἰδ. λέξ.). Καὶ τὸ πρὸς περιβροχισμὸν δὲ ῥάμμα σκευάζεται ἐκ λίνου ἡ μετάξης. [Σ.Μ.]

Βροχοπούλι. Κοινὴν ὄνομα ἐν ταῖς νήσοις τοῦ Ἀιγαίου τοῦ πετρου Χακαδρίου (βλ. λ.). [Ν.Δ.]

Βρυόλον. Κωμόπολις τῆς ὑποδιοική-

Φλωρίνης τῆς Μακεδονίας, ἔχουσα ὡς 1 500 κατ. ἐξ ὧν οἱ ὁμίσεις μουσουλμᾶνοι καὶ οἱ ἑτεροὶ ὁμίσεις Βούλγαροι χριστιανοί. [Ε.]

Βρυάνιστα (ἢ). Χωρίον τῆς ἐπαρχίας Ἰωαννίνων, ἔχον ἀφθονούς πηγὰς ὕδατων. Κατ. 300 Ἑλλήνες τῷ 1888. [Π.]

Βρυάξις. Ἀθηναῖος γλύπτης ἀκμάσας τὴν δευτέραν πεντηκονταετηρίδα τοῦ Δ' πρὸ Χρ. αἰῶνος· συνειργασθὲν μετὰ τοῦ Σκόπα εἰς τὴν διακόσμησιν τοῦ ταφῆ τοῦ Μουσώλου (ἴδε Μ α υ σ ω λ ε ῖ ο υ), ἐκ τῶν γλυπτῶν δὲ λειψάνων τοῦ μνημείου τούτου, ἅτινα νῦν ἐν Λονδίῳ εὑρίσκονται, ἀποδίδεται μετὰ πιθανότητος εἰς τὸν Βρυάξιν κατὰ μαρτυρίας τῶν ἀρχαίων κομμῶς ἱππέως μετὰ τοῦ ἵππου, τέχνης ἐξόχου. Τὸ ὄνομα τοῦ (Β. ἐπόησεν) εὐρηται καὶ ἐπὶ βάθρου ἐσχάτως ἐν Ἀθῆναις ἀνακαλυφθέντος καὶ γέροντος ἐπὶ μὲν τῆς μιᾶς πλευρᾶς ἐπιγραφὴν ἀναθηματικὴν τοῦ Δημαινέτου καὶ τῶν υἱῶν του, ἐπὶ ἐκάστης δὲ τῶν τριῶν ἄλλων ἄνδρα ἱππέα καὶ πρὸ αὐτοῦ τρίποδα. Ἰδὲ τὸν Βρυάξιν πρῶτον φαίνεται ὅτι δεσφίλεται καὶ ὁ καθορισμὸς τῆς ἰδεώδους μορφῆς τοῦ Πλούτωνος, ἥτις εἶναι παραλλαγή τῆς τοῦ Διὸς ἐπὶ τὸ αὐστηρότερον καὶ κατηφέστερον. [Χ.Τ.]

Βρυγιάς (καὶ Β ρ ὕ γ ι ο υ) Ἀρχαία πόλις τῆς Μακεδονίας, κείμενη ἐν τῷ λεκανοπέδιῳ τῆς Ῥένης καὶ Πρέσπης. [Ε.]

Βρυέβενος (Brya Ebenus, γαλλ. Bois de Grenadille), ἢ ψευδιερῶζυλον καλεῖται ἐρυθρὸν ἢ καστονόχρου ξύλον ἔχον εἰδικὴν βάρος 0,973—1,239, εὐθραυτον, ἐρχόμενον εἰς τὸ ἑμπόριον ἐκ τῆς Κούδας καὶ τῆς Ἰαβαίνης. Εἶνε δ' ἐξαιρετικὸν ἐπιπλοουργικὸν καὶ τορευτικὸν ξύλον. Τὸ ἐκ τῆς Βρασιλίας εἰσαγόμενον ξύλον εἶνε ὅμοιον τῇ μελαίνῃ ἐβένῳ. [Χ.]

Βρυέννιος, ὄνομα ἐπιφανοῦς βυζαντιτικοῦ οἴκου ἐξ Ἀδριανουπόλεως ἔλκοντος τὸ γένος, ὅστις ἦδη μεσούντος τοῦ 2γδού αἰῶνος εἶχαν ἐγκαταστῆ ἐν Κωνσταντινουπόλει. Κατὰ τὸν ἐνδεκάτον αἰῶνα ὁ οἶκος οὗτος ἤρξε μετὰ τῶν Κομνηνῶν περὶ καταλήψεως τῆς βασιλείας. Καὶ περιῆλθε μὲν τέλος ἡ ἀρχὴ εἰς τὸν οἶκον τῶν Κομνηνῶν, ἀλλ' οἱ Β., συνδεθέντες μετὰ τοῦ αὐτοκρατορικοῦ οἴκου διὰ συγγενείας, δὲν ἀπέβαλον τὴν δύναμιν αὐτῶν καθ' ὅλοκληρίαν. Ἐπιφανέστατοι ἐκ τοῦ οἴκου τούτου εἶνε·

1) Θ ε δ κ τ ι σ τ ο ς Β. (Βρυέννιος παρὰ Κωνσταντίνῳ τῷ Πορφυρογεννήτῳ), στρατηγὸς τῆς Πελοποννήσου, νικῆσας περὶ τὸ 849 τοὺς Σλάβους τῆς χερσονήσου.

2) Ν ι κ η φ ὁ ρ ο ς Β. γενναῖος στρατηγὸς συντελέσας τῷ 1078 εἰς τὴν καθάρεισιν τοῦ αὐτοκράτορος Μιχαὴλ τοῦ Δούκα. Καὶ παρέστη μὲν ἀξιῶν αὐτὸς τὸν θρόνον, ἀλλ' ὑπερίσχυεν ὁ Νικηφόρος Βιτανειάτης. Μετὰ δὲ τὴν εἰς τὸν θρόνον τῷ 1081 ἀνάβασιν τοῦ Ἀλεξίου

Κομνηνοῦ οὗτος ἐτύφλωσε τὸν Β. ἀλλ' οὐχ ἦτον μετὰ ταῦτα ἐτίμησε δι' ὑψηλῶν ἀξιωμάτων τὸν ἀκινδύνον τυφλόν.

8) Νίκηφόρος Β., υἱὸς τοῦ προηγούμενου, ἀνταγορευθεὶς ὑπὸ τοῦ Ἀλεξίου Κομνηνοῦ καὶ γένετο γαμβρὸς αὐτοῦ ἐπὶ τῇ θυγατρὶ Ἀννῇ τῇ Κομνηνῇ (ιδ. λ.). Διεκρίθη δ' ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ πενθεροῦ διὰ τῆς στρατηγικῆς αὐτοῦ ικανότητος καὶ τῆς διπλωματικῆς δεξιότητος. Ἡ πενθερὰ Εἰρήνη καὶ ἡ σύζυγος Ἀννα ἐνῆργον παρὰ τῷ Ἀλεξίῳ παρὰ τὴν θέλησιν τοῦ Νικηφόρου Β. τὴν ἀναγόμενιν αὐτοῦ ὡς διαδόχου ἀντὶ τοῦ υἱοῦ τοῦ Ἀλεξίου Ἰωάννου, ἀλλ' αἱ ἐνέργειαι αὐτῶν ἀπέτυχον. Ἐπὶ δὲ τῆς βασιλείας τοῦ Ἰωάννου, ἀναβάντος ἐπὶ τὸν θρόνον μόνου τῷ 1118, ἐξηκολούθησεν ὁ Νικηφόρος ὑπηρετῶν τὴν πολιτείαν καὶ συνέξεστράτευσεν μετὰ τοῦ βασιλέως ἐπὶ τὴν Συρίαν τῷ 1137, μετ' ὃ ἀπέθανε. Πλὴν φιλοσοφικῶν καὶ ῥητορικῶν συγγραμμάτων ἀπολεσθεσίων συνέγραψεν ὁ Νικηφόρος χρονικὴν συγγραφὴν περὶ τῆς βασιλείας τοῦ Ἀλεξίου Κομνηνοῦ, ἧς συνέχεια εἶνε ἡ Ἀλεξιάς τῆς Ἀννῆς Κομνηνῆς. Ἡ συγγραφὴ αὕτη τελευταίον ἐξεδόθη ἐν τῇ Βυζαντινῇ τῆς Βέννης ὑπὸ Α. Meineke τῷ 1836 καὶ ἐν τῷ 127 τόμῳ τῆς Ἑλλ. Πατρολογίας τοῦ Migne. Ἰδ. Säger «Nikephoros Bryennios», München. 1888. Πρέλ. Oster «Anna Komnena» Rastatt. 1868. Krumbacher, «Geschichte der byzantinischen Literatur» München. 1891 σ. 76 κ.ε. [Λ.]

Βρύκε (Έρρ. Γουλ. Brücke). Περιφημὸς Γερμανὸς φυσιολόγος, γενν. τῷ 1819 ἐν Βερολίῳ, ἀποθ. κατὰ Ἰανουάριον 1892 ἐν Βιέννῃ. Ἐσπούδασεν τὴν ἱατρικὴν ἐν Βερολίῳ καὶ Αἰδελβέργῃ καὶ διωρίσθη τῷ 1848 καθηγητὴς τῆς φυσιολογίας ἐν Καινιγσφέργῃ, ὅπου ἐν τῷ ἐπομένῳ ἔτος ἐκλήθη ὡς καθηγητὴς τῆς φυσιολογίας καὶ μικροσκοπικῆς ἀνατομίας εἰς Βιέννην. Ἐνταῦθα τῷ αὐτῷ ἔτει ἐγένετο μέλος τῆς Ἀκαδημίας τῶν Ἐπιστημῶν καὶ τῷ 1879 μέλος τῆς Βουλῆς τῶν ἀριστοκρατῶν. Τὸ πρῶτον ἔργον δι' οὗ ἐφημίσθη ὁ Β. ὑπῆρξεν ἡ Ἀνατομικὴ περιγραφή τοῦ βολβοῦ τοῦ ὀφθαλμοῦ (1847), ταύτη δ' ἐπηκολούθησε μικρὰ σείρὰ πραγματικῶν ἀναπερσμένων ἰδίων εἰς τὴν ὄρασιν, τὴν κυκλοφορίαν τοῦ αἵματος καὶ τὴν φυσιολογίαν τῆς γλώσσης. Διὰ τοῦ ἔργου τοῦ «Ἐπιτομὴ τῆς φυσιολογίας καὶ συστηματικῆς τῶν γλωσσικῶν φθόγγων» (Βιέννη 1856. 2α ἐκδ. 1876) ἔτεμε νέαν ὁδὸν διὰ τὴν σπουδὴν τῆς φυσιολογικῆς φθολογίας. Πρὸς τούτοις ἐδημοσίευσεν «Φυσιολογίαν τῶν χρωμάτων» (1866), «Μαθήματα Φυσιολογίας» εἰς 2 τόμ. (1873 κ. ε.) κ.α. [Μ.Γ.]

Βρυκίνη (Χημ.) (Brucin Kaniramin). Ἀλκαλοειδές, C₂₂ N₂ O₄, εὐρισκόμενον πάντοτε ὁμοῦ μετὰ τῆς στρουχινῆς

καὶ ἔχον ἀναλόγους ἀλλ' ἀσθενεστέρως αὐτῆς ἐνεργείας. Ἐχει γέυσιν πικρὰν καὶ ἀποτελεῖται ἐξ ἀχρῶν χρυσταλλῶν τηχθέντων ὡς 100°. [Ο.Α.Ρ.]

Βρυκίτης (Brucite). Ὁρυκτὸν κεκρυσταλλωμένον ῥομβοεδρικῶς, ἔχον σκλ.=2, εἰδ. βάρ.=2,8, ... 3,4, χρῶμα λευκὸν καὶ μορφοποιεῖται λαμψὴν ἐπὶ τῶν βασικῶν ἐδρῶν. Εἶνε ὑδροξειδίου μαγνησιοῦ, ἐν ᾧ 68,96 μαγνησίας. ἔνιστε δ' ἐμπεριέχει ὀλίγον μαγνησιον καὶ σίδηρον. Ὑπὸ τῆς φλογὸς τοῦ αὐλοῦ δὲν τήκεται· πυρούμενος μετ' ἀπορρυστώσεως κοβαλτίου λαμβάνει χρῶμα ὡχρὸν ἐρυθρὸν· ὑπὸ δὲ τῶν ὀξέων ἀπορρυστούται εὐκόλως. [Κ.Μ.]

Βρυλογία (Βοτ.). Τὸ τμήμα τῆς βοτανικῆς τὸ πραγματευόμενον περὶ βρύων (ιδ. λ.).

Βρύνα. Χωρίον τοῦ δήμου Σκυλλεῶντος πρὸς Ν τῶν Κρεσσένων 1/2 ὥρ. Κατ. 648.

Βρυνέ (Γάλλωδ. Κάρολ. Brunet), λόγιος Γάλλος γενν. τῷ 1780 ἐν Παρίσιος καὶ ἀποθ. αὐτοῦ τῷ 1867, γνωστὸς δὲ γενόμενος ἐκ τῶν βιβλιογραφικῶν ἐργασιῶν του, ἐκ τῶν ὁποίων τὸ «Mannet du libraire et de l'amateur des livres» (3 τ., Παρ. 1810) ἐφημίσθη μεγάλως καὶ ἐπανειλημμένως ἐκδόθεν (5η ἐκδ. εἰς 6 τόμ. 1860—65) εἶνε ἐτι καὶ σήμερον πολίτιμον βεβήθημα διὰ τοῦς βιβλιοφίλους. Ἐν αὐτῷ περιγράφονται λεπτομερῶς αἱ πρῶται καὶ αἱ πολυτιμότεραι ἐκδόσεις τῶν ἀπὸ τῆς ἐφευρέσεως τῆς τυπογραφίας ἐκδοθέντων βιβλίων, προστιθεμένων μάλιστα πολλοῦ καὶ τῶν τιμῶν, ἀνθ' ὧν ἐπωλήθησαν εἰς διαφόρους δημοπρασίας. [Μ.Γ.]

Βρυνέ δέ Πρέλ (Charles M. W. Brunet de Presle). Γάλλος ἐλληνιστής, γενν. τῷ 1809, Σπουδαστὴς τὴν κλασικὴν φιλολογοῖαν ἐπέδθη εἰτα πρὸ πάντων εἰς τὴν μελέτην τῆς νεοελληνικῆς καὶ ἐξεδωκεν ἤδη τῷ 1828 μετάφρασιν τῶν Maximes τοῦ Larochefoucauld εἰς τὴν νεοελληνικὴν. Τῷ 1846 ἐξέδωκεν «Γρεῦνας περὶ τοῦ ἐν Σικελίᾳ ἀποικισμοῦ τῶν Ἑλλήνων», ἔργον τυχὸν βραβεῖου παρὰ τῆς Ἀκαδημίας τῶν Ἐπιγραφῶν, τῷ δὲ 1850 «Κριτικὴν μελέτην περὶ τῆς διαδόχης τῶν αἰγυπτιακῶν δυναστειῶν». Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Λατρὸν, εἰς τὸν Β. ἀνετέθη ἡ ἐξακολουθητικὴ καὶ συμπλήρωσις τῆς ὑπ' ἐκείνου προπαρασκευασθείσης ἐκδόσεως τῶν ἑλληνικῶν ἐξ Αἰγύπτου χειρογράφων, ἅτινα καὶ ἐξεδόθησαν τῷ 1866 ἐν Παρίσιος ὑπὸ τὸν τίτλον «Οἱ ἑλληνικοὶ πάπυροι τοῦ Μουσείου τοῦ Λούβρου καὶ τῆς αὐτοκρατορικῆς βιβλιοθήκης», μετὰ πανεμοιεύτην ἀποσπασμάτων τῶν χειρογράφων εἰς 52 φύλλα. Τὴν σπουδὴν τῶν παπύρων ταύτων, ὡς καὶ τὰς ἀνακαλύψεις τοῦ αἰγυπτιακοῦ Μαριέτ ἔχων ὑπ' ὄψιν ἐγράψεν καὶ «Μονογραφίαν περὶ τοῦ Σαραπίου τῆς Μέμφιδος», δημοσιευθεῖσαν ἐν τοῖς Mémoires τῆς Ἀκαδημίας τῶν Ἐπιγραφῶν.

Τῷ 1852 ἐγένετο μέλος τῆς Ἀκαδημίας τοῦ τῆς εἰς ἀντικατάστασιν τοῦ Walckenaers. τῷ δὲ 1864 καθηγητὴς τῆς νεοελληνικῆς ἐν τῇ Σχολῇ τῶν ἀνατολικῶν γλωσσῶν ὡς διδάσκαλος τοῦ ἑλληνιστοῦ Καρόλου Βανεδικταῦ Χαΐζε. Ὁ Β. ἀπέθανε τῇ 12 Σεπτ. 1875 ἐν Παρουζῷ τοῦ νομοῦ Σαίν-ε-Μάρν. [Γ.Υ.]

Βρυελλεία (Βοτ.) Brunella L. Γένος τῆς οἰκογεν. τῶν Χιλιανθῶν παρλαμ. βάνων εὐαριθμία εἶδη τῆς εὐρωπαϊκῆς Χλωρίδος. ὧν Β. ἡ κοινὴ (B. vulgaris L.) καὶ Β. ἡ λευκὴ (B. alba Pall.) φρονταὶ συναντῶν καὶ ἐν Ἑλλάδι. Ἀλλοτε φαρμακευτικὰ πρὸς τὴν κοινάγχην. [Θ.Χ.]

Βρύνενα. Χωριὸν τῆς Θεσσαλίας τοῦ δήμ. Πλατάνου, κρ' εὐ απέχει 3 ὥρ Ν. καίμεινον ἐπὶ τῶν βουδαίων πλευρῶν τῆς Ὀθρυς. Κατὰ τὴν ὁσθαλικὴν ἐπαναστάσιν τοῦ 1878 ὑπέστη μεγάλην καταστροφὴν. Κάτοικοι 535 (1889).

Βρύνν (Brünn, σλαβ. Brno) Πόλις τῆς Αὐστρίας, πρωτ. τῆς Μοραβίας, καίμεινη παρὰ τὴν συμβολὴν τῶν ποταμῶν Σχτάρτσάα καὶ Ζβίτσάα καὶ ἔχουσα 95 342 κατ. (1890), ὧν πλεόν τοῦ ἡμισίου λαλοῦσι τὴν γερμανικὴν, οἱ δὲ λοιποὶ τὴν τσεχικὴν. Ἐκ τῶν κτηρίων αὐτῆς διακρίνονται οἱ ὄρκαϊ νοτοί, ἐν οἷς ἡ γοιθικὴ μητροπολις. κατέχουσα καὶ σπανικὴν τυλλογὴν ἐκ τῶν πρώτων τυπωθέντων βιβλίων, ἐπεὶ δὲ τὸ διοικητήριον, τὸ δημαρχεῖον, ἔχον ὡραῖαν γοιθικὴν πύλιν, τὸ μεγάλοπρεσβυτάτον πολυτεχνεῖον, τὸ θέατρον ἀλλ. ἔχει πλείστα ἐκπαιδευτήρια. Θεολογικὴν σχολὴν, τρία γυμνάσια καὶ τρία πρακτικὰ λυκεία, τυφλοκρεῖσιον καὶ σχολὴν κωφολαλῶν πρὸς δὲ πλουσιώτατον μουσικὸν παντῶν τῶν κλαδῶν τῆς βιομηχανίας καὶ τέχνης. Ἡ βιομηχανία εἶναι τελειοτάτη καὶ δὲ εὐρύχρη τῆς Β. ἐξάγονται εἰς ὅλον τὸν κόσμον. Παρὰ τὴν πόλιν ἐπὶ τοῦ λόφου Spielberg καίται φρουριον χρησιμεῖον ὡς πολιτικὴ φυλακή, ἐν ᾗ καθειρήθη καὶ ὁ Σίλβιος Πέλλικος, ὅστις περιέγραψε κατόπιν τὰς αὐτῆς ταλαιπωρίας του ἐν τῷ ἔργῳ του «Le mie prigioni» (Μ.Γ.)

Βρυονέριος ἡ διωδεκαδακτύλιος ἡ δὲ νειος (Ἀν.κτ.). Ἀδένεις μύροι βοτρυοειδεις, ἀπαντῶντες ἐν τῷ διωδεκαδακτύλιῳ ἐντέρῳ ὑπὸ τὸν βλεννογόνον αὐτοῦ. ἐκκρίνοντες δὲ ὑγρὸν γλοιώδες, ἀλλοκληκόν. οὐ ἡ ἐνέργεια οὐπω διεκριδῶθη. [Ι.ΠΘ.]

Βρύξ (ἢ Βρίξ, Brux ἢ Brixi, Πόλις τῆς Βοημίας, καίμεινη παρὰ τὸν Βιέλαν καὶ πρωτομνησίου ἐπαρχίας. ἔχει λευκὰ ἀρχαῖα τειχῶν, μεγαλοπρεπὲς νέον δημαρχεῖον, καὶ 10 136 κατ. (1880). Ἡ ἐπαρχία Βρύξ ἔχει ἑκατὸν 312 τχμ. καὶ 39 509 κατ. [Ι.Π.]

Βρυξέλλαι (Bruxelles). Πρωτ. τοῦ βασιλείου τοῦ Βελγίου καὶ τῆς ἐπαρχίας Βρυ-

δάντης, ἄλλοτε δὲ τῶν ἱσπανικῶν καὶ εἴτα αὐστριακῶν Κάτω χωρίων. Καίται παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Σένης, διὰ τοῦ ὁποῦ συνδέεται μετὰ τῆς διφυγῆς τοῦ Σκαλδίου καὶ διὰ ταύτης μετὰ τῆς Β. θαλάσσης. Διαιρεῖται δὲ εἰς δύο μέρη, τὴν ἄνω πόλιν, κέντρον τῶν πλουτῶν καὶ τῆς ἀριστοκρατίας, ἐν ᾗ λαλεῖται ἀπικλειστικῶς σκωτὶν ἢ γαλλικῇ, καὶ τὴν κάτω ἥτις ἐστὶ τὸ κέντρον τοῦ ἐμπορίου καὶ τῆς βιομηχανίας, ἐν ᾗ ὑπερτερεῖ τὸ φλαμανδικὸν στοιχεῖον. Τὰ περιβαλλόντα ἄλλοτε τὴν πόλιν ὀχυρώματα μετεδαφίστησαν νῦν εἰς ὄρκαϊς λεωφόρους ἐν γένει δὲ κοσμεῖται ἡ πόλις ὑπὸ πολλῶν ὡραίων πλατείων, ἐν αἷς ἐτοποθετήθησαν ἀνδριάντες ἐξ ὧν ἱστορικῶν προσώπων. Μεταξὺ τῶν κτιρίων διακρίνεται ὁ μητροπολιτικὸς ναὸς τῆς Ἀγ. Γουδουλας καὶ τοῦ Ἀγ. Μιχαήλ, ἐν ᾗ οἱ τῶροι πολλῶν δ' οὐκ ἂν τῆς Κοκδάντης, ἐπεὶ δὲ τὸ περιφραγμένον γοιθικὸν δημαρχεῖον, τὸ ἀστεροσκοπεῖον, ἐν ᾗ τῶν ὡραιότερων τῆς Εὐρώπης, τὰ ἀνκιστορὰ τοῦ βασιλέως, τοῦ δουκὸς Ἀρεμδέρ-γης, ἐν ᾗ καὶ πολυτιμὰς πεντακοθήκη, καὶ ἄλλων πρυγῶν, τὸ Μουσείον τῶν Καλῶν Τεχνῶν, τὸ χρηματιστήριον καὶ τέλος τὸ Μεγαρον τῶν δικαστηρίων. Ἡ πόλις ἔχει Πανεπιστήμιον, στρατιωτικὴν σχολὴν, Ἀκαδημίαν τῶν Τεχνῶν καὶ Ἐπιστημῶν, ἱατρικὴν Ἀκαδημίαν, Σχολὴν τῶν Καλῶν Τεχνῶν, Ὡδεῖον, κτηνιατρικὴν Σχολὴν, ἐθνικὴν Βιβλιοθήκην μετὰ πλεον τῶν 200,000 τόμων καὶ 20.000 χειρογράφων, Πεντακοθήκην, πλείστα μουσεῖα, ὁ θεατρὸν καὶ πολλὰς ἐκτεταχέας ἐπιστημονικὰς μουσικὰς κλ. Διὰ δὲ τὴν δηματικὴν καὶ μεσην ἐκπαιδεύσιν ὑπαρχουσι πλείστα σχολεῖα. Ὁ πληθυσμὸς τῶν Β. ἀνῆλθε τῷ 1890 εἰς 182 305 κατ., μετὰ δὲ τῶν προακτινῶν εἰς 450,000 περίπου. Τὸ ἐμπόριον περιορίζεται ἐν γένει εἰς τὰ εἶδη τῆς πολυτελείας, τῆς δὲ βιομηχανίας τὰ προϊόντα εἶναι προ πάντων τριχαῖτα, ἐπιπλα, χαρτῆς, χειροκτῆ, ἀλλὰ καὶ καὶ δερμάτινα κομψοτεχνήματα.

Ἡδὴ κατὰ τὸν Η' αἰῶνα αναφέρεται ἡ πόλις ὑπὸ τῶν χρονογραφῶν, οὕτως ὡς φαίνεται κατ' ἀρχὰς ἐπαυλὶς τῶν Φραγκῶν μοναρχῶν. Ἀνεπτυχθὲς ὁμοῦς ὑπὸ τῶν δουκῶν τῆς Βραδάντης, ὧν ἐγένετο ἡ ἑδρα αὐτοῦ τοῦ Η' αἰῶνος, πρωτεύουσος οὕτως ἐπὶ τοῦ Λουβαίν. Μετὰ φρικώδεις δ' ἐμφυλίους πολέμους περιήλθον εἰς τὴν κυριότητα τοῦ Ἀψβουργικοῦ οἴκου καὶ ἐγένετο ἑδρα τῆς τοπογραφείας τῶν Κάτω χωρίων, ὡς τοιαυτὴ δὲ τὸ θέατρον τῶν περὶ τῶν ἐλευθέρων τῶν Κάτω χωρίων αἱματηρῶν πολέμων, μεγάλα ὑποστάσα δεινοπαθήματα καὶ τὴν ἐποχὴν τῆς τρομοκρατίας τοῦ δουκὸς τῆς Ἀλβας. Πόλλα δ' ἐπίσης ὑπέστη ἡ πόλις καὶ κατὰ τοὺς πολέμους τῆς Ἰσπανίας μετὰ Λουδοβίκου τοῦ 13', καὶ τῆς Αὐστρίας μετὰ Λουδοβίκου τοῦ 16', ἐκπολιτορρηθίσας τῷ 1746 ὑπὸ Μαυρικίου τοῦ ἐκ Σαξονίας στρατάρχου, εἰς ᾧ ἐθῆκε τέρμα ἡ συνθήκη τοῦ

Ἀκυσιγράνου καὶ ἡ ἡπία διοίκησις τῆς Μαρίας Ὁρησίας. Τῷ 1793 ἐκυριεύθη ὑπὸ τῶν Γαλλῶν, καὶ ἐγένετο πρωτεύουσα τοῦ γαλλ. νομοῦ τοῦ δούλη. Τῷ δὲ 1814 ἐλευθερώθησα ὑπὸ τῶν κατὰ τῆς Γαλλίας Συμμάχων ἐγένετο πρωτ. τοῦ νεοσυστάτου βασιλείου τῶν Κάτω χωρίων ἕχρι τοῦ 1830. ἀφ' οὗτου εἶναι πρωτ. τοῦ νέου βασιλείου τοῦ Βελγίου. [Μ.Γ.]

Βρούζωα (Brusoa) (Ζωολ.). Μαλακιοειδὴ ζῷα, εἰς ᾧ ἀπεθόθη τὸ ὄνυμα τοῦτο ἐνεκα τῆς μορφῆς τοῦ κοινοδίου αὐτῶν, ὁμοιάζοντος πρὸς τὰ βρύα, καὶ ἐν ᾧ τὰ μικρότατα ταῦτα ζῷα διτιθενται ἐν τάξει κανονικῇ. Τὰ κοινοδία αὐτῶν ἐκτείνονται πολλὰκις, ὡς μεμβράνη συνεχῆς, κατὰ γενικὸν δὲ κανόνα ἔχουσι συστασιν κερατοειδῆ ἢ περιγερνοειδῆ. Ἐκαστον τῶν ζωαρίων τοῦ κοινοδίου ἐγκλείεται ἐν κελίῳ κανονικωτάτῳ, ἐξ ὧν τοῦ ὅποιου δύναται νὰ ἐξέρχεται τὸ προοιον μέρος τοῦ σώματος, ὅπερ περιβάλλεται ὑπὸ δερμάτος μαλακοῦ καὶ φέρει στέφανον λοδῶν οἵτινες χρησιμεύουσιν εἰς τὸ νὰ προσελκύωσι τὰ θρεπτικά σωματίδια, ὡς καὶ εἰς τὴν ἀναπνοήν. Τὰ πλείστα τῶν Β εἶναι θαλάσσια, ἐγκαθίστανται δ' ἐπὶ παντοίων σωματίων λιθῶν, δασυάκων, κοραλλίων, φυτῶν. Μόνον εἶδη τινὰ τῶν γλυκέων ὕδατων δὲν εἶναι μόνιμα. Ἐν ταῖς ἀρχαίαις γεωλογικαῖς ἐποχαῖς, τὰ Β. ἦσαν λίαν διαδεδομένα, ὡς δεκνύεται ἐκ τῶν ὀρυκτῶν, τοιούτων. ἀπὸ τοῦ Ἰουραϊκοῦ σχηματισμοῦ καὶ ἐντέθεν. [Ν.Α.]

Βρύον (Βοτ.). Ἰδ. λ. Βρυώδη.

Βρύον τῆς Κεϋλάνης. Βλ. Ἀγαρῶγος.

Βρύσαις. 1) Χωρίον τοῦ δήμου Κυπαρισίας τῆς Τριφυλίας. ἀπέχον τῆς Κυπαρισσίας 1 ὥρ. Α. Κάτ. 253.—2) Χωρίον τῆς ἐπαρχίας Χανίων τῆς Κρήτης, κείμενον ἐν τῇ Δ. πλευρᾷ τῆς ὑπὸ τοῦ Ἰαθῶνου διαρροεμένης κοιλάδος, ἀπέχον δὲ 9 χμ. Δ. τῶν Χανίων καὶ 3 χμ. περιπου ἀπὸ τῆς παραλίας. Ἐν τῷ ὑπερκειμένῳ τοῦ χωρίου λόφῳ ἔκειτο ἡ ἀρχαία πόλις Πέργαμον ἥς τῶν τειχῶν σώζονται τινὰ λείψανα.—3) Χωρίον τοῦ δήμου Ἀλικιανῶν τῆς ἐπαρχίας Κυδωνίας τῆς Κρήτης, ἔχον 324 κατ. (τῷ 1881), ὧν 61 μουσουλμάνοι.—4) Χωρίον τοῦ Ἀγ. Πνεύματος τῆς Κρητ. ἐπαρχίας Ἀγ. Βασιλείου, ἔχον 158 κατ. χριστιανούς.—5) Ὀμ. τοῦ δήμου Μοναστηριακοῦ τῆς Κρητ. ἐπαρχ. Ἀμαρίου. Κατ. 219 χριστιανοί.—6) Περιληπτικὸν ὄνομα πέντε χωριδίων τοῦ δήμου Χουμεριάκου τῆς ἐπαρχ. Μεραμπελλοῦ τῆς Κρήτης, ἔχόντων 503 κατ. χριστιανούς. [Π.]

Βρυσαῖ. Ἀρχαιοτάτη πόλις τῆς Λακωνικῆς, μνημονευομένη ἐν τῇ Ἰλιάδι, σχεδὸν δ' ἔρημος οὕσα κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Παυσανίου. Ἐκεῖτο κατὰ τὴν Α. ὑπώρειαν τοῦ Ταύγετου, οὗ ἡ κορυφὴ Ταλετόν ὕψους ὑπερ-

άνω αὐτῆς, πιθανῶς δὲ κατὰ τινὰς παρὰ τὸ σημερινὸν χωρίον Ἀγ. Ἰωάννην. [Π.]

Βρυσεῶν. Δήμος τῆς ἐπαρχ. Λακεδαιμόνος, διοικηθεὶς ἀπὸ τῆς ἐν τῇ περιχῇ αὐτοῦ ἰσως κειμένης ἀρχαίας πόλεως. Ἀποτελεῖται ἐκ τῆς πρωτεύουσας Ἀναβρυτῆς καὶ τοῦ χωρίου Πέργαντέϊκα, οἰκουμένων ὑπὸ 1477 κατ. γεωργῶν καὶ βιομηχάνων. [Π.]

Βρύση. 1) Μεγαλὴ Β., χωρίον τοῦ δήμου Οἰνούκτος τῆς Λακεδαιμόνος, ἔχον 265 κατ.—2) Μεγαλὴ Β. τοῦ δήμου Λαμιῶν τῆς Φθιώτιδος, παρὰ τὴν ἀπὸ Λαμίας εἰς Στυλίδαν ἀμαξιτὸν. Κάτ. 226.—3) Χωρ. τοῦ δήμου Κονιστριῶν τῆς Καρυστίας, ἔχον 376 κατ. [Π.]

Βρυσιᾶ. 1) Χωρίον τοῦ δήμου Φαρσάλων τῆς ὁμων. ἐπαρχίας, ἔχον 333 κατ. Κεῖται ἐν στενῇ κοιλάδι, ἐξ ἧς πηγάζει παραποτάμιον τοῦ Ἀπίδανου. Εἰς ἀπόστασιν 1 ὥρ. πρὸς Ν. τῆς Βρ. ἐπὶ λόφῳ ἐρείπια ἑλληνικῶν καὶ μεσαιωνικῶν τειχῶν ἢ θέσις αὐτῇ καλεῖται κοινῶς Γυναικικόκαστρο, ἔκειτο δ' ἐκεῖ πιθανῶς ἡ ἀρχαία Πρόδερνα. [Π.]

—2) Κώμη τῆς Λέσβου ὑπαγομένη εἰς τὸ διαμέρισμα τῆς Καλλονῆς καὶ ἔχουσα 1200 κατ.

Βρυσίτης (Brushit). Τὸ κατὰ τὸ β. σιρ. προκλινές συστήμα κρυσταλλούμενον ὄρυκτον τοῦτο εἶνε δξυφωσφόρωμα ἀσβεστίου ὕδρομιγῆς, ἐν ᾧ 41,29 δξυφωσφόρου. Ὑπὸ τῶν δξέων ἀπορρευστοῦται, ὑπὸ δὲ τῆς φλογος τοῦ αὐλοῦ τήκεται. [Κ.Μ.]

Βρύχων. Ὄνομα ἐνὸς τῶν χειμάρρων τοῦ Πηλίου, πιθανῶς τοῦ τῆς Ζαγοράς. Κατὰ τὸν Δικταίον παρέρρεεν οὗτος τὸ τῆς Πηλίας δάτος (ἄγνωστον ποῦ τοῦ Πηλίου κείμενον), ἐξέβαλε δ' εἰς τὴν θάλασσαν. [Π.]

Βρυώδη, Βρυόφυτα, ἢ Πρωτονηματώδη (Muscineae) (Βοτ.). Τὸ δεύτερον μέγα ἄθροισμα ἐν τῷ συστήματι τῶν σποριοφύτων, τὸ κείμενον μεταξὺ Θαλλοφύτων καὶ Πτεριδοφύτων (Ἰδ. λ.). Τὰ Β. (κοινῶς μούσκλια) εἶνε φυτὰ μικρά, πράσινα, σχετικῶς ἀτελῆ, κατασκευῆς ἀπλουστατῆς ἔχοντα σῶμα διακεκρημένον εἰς κορυμὴν καὶ εἰς φυλλα, ἀμφότερα δὲ ταῦτα συνισταμένα ἐξ ἀπλῶν κυττάρων μὴ διαμορφωθέντων εἰσέτι εἰς ἀγχαῖα ἢ εἰς ἄλλους ἰστούς. Ὀλίγα τινὰ μόνον κύτταρα εἰς τινὰ ἐξ αὐτῶν ἐπιμηκυνόμενα καὶ παχυνόμενα ἀπλῶς σχηματίζουσι νευροειδῆς γραμμάς, ἀναλογούσας πρὸς τὰ ἀγγεῖα τελειωτέρων φυτῶν. Γυνθίων ῥίζων στεροῦνται.—Τὰ Β. φύονται ἀγέληδον, σχηματίζοντα τάπητας ἐνίοτε μεγάλης ἐκτάσεως ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τῶν δασῶν, τῆς ὑγρᾶς γῆς, ἐπὶ τῶν ὄρεων ἢ ἐπὶ ξηρῶν βράχων, ἐντὸς τῶν ῥεόντων ὑδάτων, ἐπὶ τῶν φλοιῶν τῶν δένδρων, ἐπὶ τῶν τοιχῶν, τῶν στεγῶν τῶν οἰκιῶν κτλ. Εἶνε δὲ τὰ πλείστα αὐτῶν φυτὰ πολυετῆ, ὀλίγιστα δὲ μονοετῆ, διαδεδομένα εἰς ὅλας τὰς χώρας τῆς

γῆς. Κυρίως ὁμως εὐρίσκονται πολυάριθμα εἰς τὰς εὐκρατοὺς καὶ ψυχρὰς χώρας καὶ ἐπὶ τῶν ὑψηλῶν χωρῶν τῶν ὄρεων "Γίνεταί τούτου διὰ τὸ ἅν τοῦ ὄρειου τῆς βλαστήσεως τῶν δένδρων καὶ θάμων ἐπὶ τῶν ὄρεων καὶ αἱ περικαί χωραὶ ἀποτελοῦσι τὸ βασιλεῖον τῶν Βρώων (καὶ τῶν λειχηνῶν). Τὰ παρ' ἡμῖν ἐν Εὐρώπῃ φυόμενα Β. εἶνε ὑπὲρ τὰ 800 καὶ ὅλα εἰδη. — Τὸ ἔδαφος ἐπὶ τοῦ ἔποισι φυόντα Β. εἶνε διάφορον τινὰ μὲν βλαστάνουσιν εἰς τιτανώδες ἔδαφος, ἄλλα εἰς ἀργιλλώδες, ἄλλα δὲ ποσὺς δὲν εἶνε ἐκλεκτικά. φυόμενα ἀδιαφύως εἰς διάφορα ἔδαφη. — Τῶν Β. ἡ χρησιμότης εἰς τὸν ἄνθρωπον, ἐκτὸς τῆς μεγάλους αὐτῶν ἐπιστημονικῆς σημασίας, δὲν εἶνε ἄμεσος. Ἡ οὐσιώδης αὐτῶν ὠφέλεια ἐγκείται τὸ μὲν εἰς τὸ ἐπὶ ταῦτα φυόμενα ἀγέληδὸν ἐντὸς τῶν δασῶν, ἐπὶ τῶν βράχων καὶ πεδιδάσων σχηματίζουσι τάπητας πυκνοὺς, οἵτινες διακρατοῦσι τὸ ὕδωρ τῆς βροχῆς καὶ μικρὴν κατὰ μικρὸν διαποτίζουσι τὸ ἔδαφος, κωλύοντα καὶ τὴν ἐξάρισιν, τὸ δὲ ἐπὶ διὰ τῶν ψευδῶν αὐτῶν ῥιζιδίων διαθροῦνται τὴν ἐπιφάνειαν τῶν ξηρῶν βράχων καὶ συντελοῦσιν αὐτῶν μετ' ἄλλων παραγόντων εἰς σχηματισμὸν χώματος. Δευτερευούσας σημασίαν ἔχουσι τὰ Β. εἰς σχηματισμὸν τύρφης ἢ σηπεδονιτιδὸς γῆς (ἴδ. λ. Σφάγγον ἢ Τύρφη), ὅλως δὲ ἀσήμαντος εἶνε ἡ εἰς τὸν βίον χρησιμότης αὐτῶν πρὸς διακόσμησιν τοῦ ἐξωτερικοῦ τῶν ἀνθοδεσμῶν, στεφάνων κτλ. ἢ πρὸς πλήρωσιν στρωμνῶν, ὑπόστρωσιν εὐθραύστων ἀτικειμένων κτλ.

Ἡ ἀνάπτυξις τῶν Β. γίνεται ὡς ἑξῆς. Ἀπὸ τοῦ βλαστάνοντος σπορίου τελείου τινὲς βρύου ἀναπτύσσεται τὸ κατ' ἀρχὰς κυτταριώδες νῆμα, πράσινον, ἀπλούμενον ἐπὶ τοῦ ἐδάφους καὶ διακλαδιζόμενον πολλαχῶς, τὸ πρῶτον ἡμα, ἐκ διαφόρων χωρῶν τοῦ ἐποίου ἀναπτύσσονται ἐφυλλοσιμένοι βλαστοὶ ἢ κορμοὶ βρύων, ἢ ὅλως φυλλοσιδῆ ἢ ταινιοδῆ πλασματά, ἐπικείμενα πλατείως ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἐντὸς τοῦ ἐποίου ἀποστελλοῦσι πολυάριθμους ῥιζοειδεῖς τριχας. Τὰ πρῶτα βρύα ἐνμαζόμενα φυλλόδρουα, τὰ δευτέρα ἡπατικά (ἴδ. λ.). Ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν μορφῶν τῶν βλαστῶν τούτων αἱ ἀναπτυχθέντων παράγεται ἡ ἐγγενὴς ἢ γενεά. ἡ φερούσα τὰ γεννητικὰ ὄργανα, ἀρχεγόνια καὶ ἀνθριδία, εἰς μὲν τὰ φυλλόδρουα συνήθως ἐπὶ τῆς κορυφῆς αὐτῶν, εἰς δὲ τὰ ἡπατικά συνήθως ἐπὶ τῆς πρηνεὺς ἐπιφανείας, μόνον δὲ εἰς ἰδιαζούσαν τινὰ ταξίν αὐτῶν, τῶν τῶν Μαρχαντιῶν (ἴδ. λ.) ἐπὶ ἰδιαζουσῶν προβολῶν τοῦ βλαστοῦ ἢ θαλλοῦ (ἴδ. λ.). Τὰ ἀνθριδία εἶνε στρεγγύλα ἢ προμήκη βροχίμωχα σωματίδια ἐγκλειντα πολυάριθμα κύτταρα, ὧν ἕκαστον ἀναπτύσσεται εἰς σπερματοζωιδίον (ἴδ. λ.) ἥτοι εἰς μικρὸν νηπίον, κείμενον σπειρεσιδῶς ἐντὸς τοῦ μητρικοῦ κυττάρου καὶ φέρον κατὰ τὸ ὅξυ αὐτοῦ ἄκρον δύο μακράς

λεπτὰς βλεφάριδας. Τὰ σπερματοζωιδία ἐξέρχονται πρὸς τὰ ἐξω διαρρηγνυόμενον τοῦ τοῦ τοῦ ἀνθριδίου. Τὰ ἀρχεγόνια ἢ ὑπεριδία εἶνε φιαλοειδῆ σωματίδια εὐρισκόμενα ἐπίσης συνήθως ἐπὶ τοῦ ἄκρου τῶν βλαστῶν καὶ διακροῦνται εἰς γαστρικὸν τμήμα. ἐγκλείον τὸ ὠοκύτταρον καὶ εἰς αὐχενικὸν ἢ στυλιδίον, οὗτινος ἡ ἐνδοτέρα σείρα τῶν κατὰ μήκος παρατεθειμένων κυττάρων μεταβαλλομένη εἰς βλέναν σχηματίζει σιλήνα ἔχοντα εἰς τὸ ἐντὸς τῆς γαστρὸς ὠοκύτταρον, δι' οὗ εἰσέρχονται τὰ σπερματοζωιδία ἐν καιρῷ βροχῆς ἢ διουρήσεως τῶν βρύων. Τὸ ὠοκύτταρον διὰ τῆς γονιμοποιήσεως (ἴδ. λ.) ἀναπτύσσεται εἰς ὡσειδὲς ἐμβρύον, τὸ ἔποισιν ἀναπτύσσεται ἐπ' αὐτοῦ τοῦ φυτοῦ εἰς τὴν ἀγενῆ, σποριογόνον γενεάν, ἣτις συνδέεται μετὰ τοῦ ἀρχεγονίου χαλαρῶς, τρεφεται ὑπ' αὐτοῦ ὡς παρασιτὸν καὶ ἐνμαζεται σποριόγονον. Σκοπὸς τοῦ σποριογονίου εἶνε ἡ ἄφθογος παραγωγὴ σπορίων ἀγεν. Ἀπαντα δὲ τὰ κύτταρα τοῦ ἐμβρύου, ἐξαιρεσεῖ τῶν περιφερικῶν, τὰ ὅποια σχηματίζουσι τὰ τοιχώματα τοῦ σποριογονίου, μεταβάλλοντα εἰς μητρικά σποριογόνα κύτταρα, ἕκαστου αὐτῶν παράγοντος τέσσαρα σπόρια. Εἰς ὅλα δὲ τὰ Β. εἶα ῥεσεῖ ὀλιγίστων, διακρίνομεν ἐπὶ τοῦ ἐμβρύου τὸν πόδα (σπειροειδῆ, θηκοειδῆ, ὅστις συνήθως εἰσδύει εἰς τὸ φυτικὸν σῶμα τοῦ βρύου καὶ ὅστις εἶνε τὰ μάλιστα ὑγροσκοπικός, καὶ τὴν θήκη ἢ καψίδιον, σποριόγγονον, πυξίδιον, ἀμφορέα) τὴν ἐγκλείουσιν τὰ σπόρια, καὶ τὴν καλύπτει (μύτραν ἢ περισποριόγγονον), ἣτις εἶνε αὐτὰ τὰ τοιχώματα τοῦ ἀρχεγονίου. Εἰς τὰ πλείστα τῶν Β. δὲν διαμορφοῦνται ὅλα τὰ κύτταρα τῆς θήκης εἰς σπόρια, ἀλλὰ τινὰ μὲν χρησιμεύουσιν ὡς ἀποθησαυριστικὰ εὐσιῶν πρὸς τροφήν τῶν μητρικῶν σποριογόνων κυττάρων, ἄλλα δὲ ἐπιμηκυνόμενα ἀτρακτοειδῆ παχύνοντα εἰς πολλὰ τῶν βρύων ἐλικοειδῶς σχηματίζοντα ὅλως ἰδιαζόντα ὄργανα, τοὺς ἐλατήρας, δι' ὧν κατὰ τὴν ῥῆξιν τῆς θήκης χαλαροῦνται τὸ σῶμα πλεγμα τῶν σπορίων.

Ἡ γαστὴρ τοῦ ἀρχεγονίου (καλύπτρα), συναυξάνεται συνήθως μέχρι τινὲς μετὰ τοῦ ἐμβρύου, τὸ ὅποιον εἰς τὰ πλείστα τῶν βρύων ἀναπτύσσεται κατ' ὅλον τὸ θῆρος, ὠριμαίνει κατὰ τὸ φθινόπωρον. μόλις δὲ κατὰ τὸ ἐπόμενον ἔαρ διαρρήγνυται πρὸς διασποράν τῶν σπορίων. Ἄλλ' ἢ γαστὴρ δὲν παρακλινεῖ μετὰ τὴν ἐντελοῦς ὠριμάνσεως τὴν αὐξήσιν ταύτην τοῦ ἐμβρύου, διὸ διαρρήγνυται ὡς ἐπὶ τὸ πλὸν κατὰ τὴν βάσιν αὐτῆς ὅλως ἰδιαζόντως ἐν ἐκάστη οἰκογενείᾳ· ἀλλὰ καὶ τὸ σποριογόνιον ῥεσεῖ συνήθως ἐπικάλυμμα, τὸ πῶμα, ὅπερ ἀποχωρίζεται τοῦ περιστομίου καταλείπον ἐπ' αὐτοῦ δόξαντα ἢ λοβοειδεῖς προβο-

λάς, έχουτας επίσης σημάσιαν πρὸς ἔρισμὸν τῶν εἰδῶν.

Τὰ γεννητικὰ τῶν Β. ὄργανα, ἀνθηρίδια καὶ ἀρχεγονία, εἴτε εὐρίσκονται ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ φυτοῦ εἴτε κεχωρισμένα ἐπὶ διαφόρων (Β. μόνοικα, Β. δίοικα). Περιβάλλονται δὲ συνήθως τὰ ὄργανα ταῦτα ὑπὸ φυλλαρίων ἰδιαζούσης μορφῆς (περίανθιον περιχαιτίον), καὶ μεταξὺ αὐτῶν φέρουσι μακρὰ νηματώδη ἢ κορυνοειδῆ ὄργανα, τὰς παρὰρῶσεις (ἴδ. λ.).

Ἐπειδὴ δὲ τὰ ἀρχεγονία τῶν βρύων ἀπαντῶνται καὶ εἰς τὰ λοιπὰ ἄθροίσματα τῶν τελειότερων τῶν βρύων κρυπτογμῶν ἤτοι τῶν περιοδοφύτων καὶ εἰς τὰ γυμνόσπερμα, ἀπαντα ταῦτα τὰ τρία χροίσματα τῶν φυτῶν ἀποτελοῦσι τὴν ὑποδιαίρεσιν τῶν Ἀρχεγονιῶν. [Μ.]

Βρυωνία (Βοτ.) *Bryonia* L. Γένος τῆς οἰκογενείας τῶν Κολοκυνθωδῶν. Φυτὰ πωδὴ καὶ ἀναρριχώμενα ἔχοντα ἄνθη μόνοικα ἢ δίοικα καὶ ῥίζαν φυτωδῆ, ἐνέχουσιν δηλητηριώδεις στοιχεῖον λίαν δραστήκιον (τὴν Βρυωνίνην). Ἄλλοτε μὲν ἐν χρήσει ὡς φάρμακον, νῦν δὲ μόνον ἐν τῇ ἰατρικῇ. Εὐάριθμα τὰ εἶδη τῆς εὐρωπαϊκῆς καὶ ἀνατολικῆς χλωρίδος. ὧν δυο κοινὰ καὶ ἐν Ἑλλάδι. ἤτοι Β. ἡ δίοικος (Β. dioica Jacq.) καὶ Β. ἡ κρητσοῦσα (Β. cretica L.) καλούμενα ὑπὸ τοῦ λαοῦ Ἀγριόκλημα καὶ Ἀμπελουρίδα καὶ Θεοδέχορτο καὶ Φαρμακιά. Ἐἴς τὰ ταῦτα ὁ ἄγριος σίκκος τοῦ Θεοράστου καὶ ἡ Ἀμπελος μέλινα καὶ ἡ λευκὴ τοῦ Δισκορίδου. Εἰς δὲ τὴν Β. τῶν ἀρχαίων ἀναφέρεται πιθανῶς ὁ Τάμος ὁ κοινὸς (*Tamus communis* L.) ὧν οἱ νεοὶ βλαστοὶ ἐνωμένοι τὴν σήμερον Ἀβρωνιαίς καλοῦνται. [Θ. Ν.]

Βρωματολογία. Βλ. Τροφαί.

Βρωμελειώδη (Βοτ.) καὶ Βρωμελεῖα βλ. Βρωμελειώδη.

Βρώμιον (Χημ.). Στοιχεῖον ἀμέταλλον ανακαλυφθὲν ὑπὸ τοῦ Balard ἐν ἔτει 1826. Σύμβολον Br, ἄτομ. βάρ. 80. εἶδ. βάρ. 32. ζεσιγμένος βαθμὸς 63. ηῤῥισγμένος βαθμὸς —7. κρυσταλλώσεως 6.—25. Τὸ Β. ἐν τῶν ἀλατογόνων στοιχείων, δὲν ἀπαντᾷ δὲ αὐτοφῶς. ἀλλ' αἱ ἐνώσεις αὐτοῦ εὐρίσκονται πολλῆς ἐκείνου μετ' ἄλλων, ὡς τῶν τοῦ χλωρίου, εἰς τὸ θαλάσσιον ὕδωρ, εἰς πολλὰς ἀλιπγῆς, εἰς τὸ ἀλατωρυχία τοῦ Στάσμουρτ κλπ.—Τὰ ἀλάτα τοῦ Β. ἔχουσι μεγάλην ὁμοιότητα πρὸς τὰ τοῦ χλωρίου, ἵνε ὅμως εὐδιάλυτότερα. Ἐξοχτιζομένων τῶν μικτῶν διαλύσεων ἐκκρυσταλλοῦνται πρῶτον αἱ δυσδιάλυτότεροι ἐνώσεις, μέντοι δὲ ἐκ τῶν ἀλκοολιμῶν αἱ εὐδιάλυτοι τοῦ Β. τῇ ἀποστάσει δὲ μετὰ θετικοῦ δόξος καὶ πυρρῶντος ἐλευθεροῦνται ἀπὸ τοῦ Β. συμπυκνούμενοι διὰ ψύξεως εἰς βευστὲν Β. Τοῦτο

ἵνε βαθυέρυθρον, λίαν πτητικόν, ἔχει ὁσμὴν δυσώδη, ἐξ ἧς καὶ τὸ ὄνομα του, ἐπιδρᾷ δηλητηριώδως ἐπὶ τοῦ ὄργανισμοῦ, σταγῶν δὲ αὐτοῦ προκαλεῖ πληγὴν ἐπὶ τοῦ δέρματος. Τὸ Β. διαλύεται ἐν ὕδατι κατὰ 3, τοῖς 100, ἢ δὲ διαλύσις αὐτὴ καλεῖται βρωμιοῦχον ὕδωρ. Χρησιμεύει δὲ εἰς ἀπολυμάνσεις τῇ ἐπιδράσει τοῦ φωτὸς μεταβάλλεται εἰς ὕδροβρωμιον ἐκλυομένου ὀξυγόνου. Τὸ Β. ἔχει ἰδιότητα καθ' ὅλας ἀναλόγους πρὸς τὰς τοῦ χλωρίου, ἐνῶται ἀπ' εὐθείας μετὰ τῶν μετάλλων, ἵνε δὲ λευκαντικὸν καὶ ἀπολυμαντικόν.

Αἱ ἐνώσεις τοῦ Β. καλούμεναι γενικῶς βρωμιδία ἢ βρωμιμετάλλα χρησιμεύουσιν ἐν ταῖς τέχναις, ἰδίως τῇ φωτογραφίᾳ καὶ τῇ κατασκευῇ τῶν χρωστικῶν ὑλῶν τῆς λιθανθρακοπίσεως καὶ ἐν τῇ ἱατρικῇ. Κυριώταται δὲ ἵνε τὸ βρωμιοῦχον κάλιον (K Br), τὸ βρωμιοῦχον νάτριον (Na Br), τὸ βρωμιοῦχον ἀμμόνιον (NH₄ Br) (βλ. καὶ Ἀμμωνία ὑδροβρωμικὴ κτλ.). Τὸ δὲ ὕδροβρωμιοῦ (H Br) παραχεται κατὰ τὴν ἀποσύνθεσιν τοῦ βρωμιούχου ὕδατος ἐν τῷ φωτί, ἵνε ἔχρουν ἀέριον καπνίζον ἐν τῷ αέρι ὡς τὸ ὑδροχλωρίον καὶ ἔχον ὅμοιαν ὁσμὴν. Ἡ διάλυσις αὐτοῦ ἐν ὕδατι καλεῖται (καταχρηστικῶς) ὑδροβρωμικὸν δέξυ.—Τὸ βρωμιοῦχον δέξυ (H Br O₃) ἵνε σῶμα ἱμοστατον (καὶ ἐν τοῖς ἀλάσι αὐτοῦ) πρὸς τὸ χλωρικόν δέξυ, αἱ δ' ἐνώσεις αὐτοῦ καλοῦνται βρωμικὰ ἀλάτα ἢ βρωμιώματα.—Τὸ δὲ βρωμιοῦχον ὕδιον (C₂H₅Br, βλ. καὶ Αἰθέρ ὑδροβρωμικὸς) ἵνε ἔχρουν βευστόν αἰθερίας ὁσμῆς παραχόμενον τῇ ἐπιδράσει βρωμίου καὶ φωσφόρου ἐπὶ οἰσπονεύματος ἔχει εἶδ. βάρος, 1,42 ζεῖ εἰς 390. χρησιμεύει δὲ εἰς τὴν βιομηχανίαν τῶν χρωστικῶν ὑλῶν τῆς λιθανθρακοπίσεως. [Ο. Α. Ρ.]

— (Φαρμακολ.) *Bromium*. Μόλις εἶναι ἐν χρήσει ἐν τῇ ἱατρικῇ εἰς ἀπολύμανσιν χώρων καὶ ἔχει ἐπὶ τοῦ ὄργανισμοῦ οἶον καὶ τὰ ἀλάτα αὐτοῦ (βρωμιούχον κάλιον, νάτριον, ἀμμώνιον) καθολικὴν δράσιν. [Β. Π.]

Βρωμιόμορφον (Φαρμακολ.). *Bromoformium*. (Συνώνυμ. Τριμεθρῶμιον μεθανιο.) CHBr₃. Ὑγρὸν εὐεξάτμιστον, νερικωτικόν, ἔχον οἶον καὶ τὸ χλωροφόρμιον ὁσμὴν, γέυσιν καὶ ἐνέργειαν. Κατὰ τὰς ἐσχάτως γενομένας παρατηρήσεις παραγγέλλεται ὡς ὡφέλιμον πρὸς τὴν κοκκύτην κατὰ σταγόνας. Ὁλιγόχρηστον. [Β. Π.]

Βρωμότης ἴδ. βρωμοχυρῶνη.

Βρωμότης ἴδ. Ἀλστονότης.

Βρωμόδρυση. 1) Χωρίον τοῦ δῆμου Εὐκς τῆς ἐπαρχίας Μεσσηνίας ἐν τῇ πεδιάδι Μυκαρῆς, ἔχον 501 κατοίκους.—2) Χωρίον τοῦ δήμου Ἀμρείας τῆς ἐπαρχ. Καλαμών, πλησίον τῶν πηγῶν τοῦ Πικίου. Κατ. 517. [Π.]

Βρωμοκλάρι (Βοτ.) καὶ Βρωμο-

λυσταριὰ ὀνομάζεται κοινῶς Ἀνάγουρις ἢ εὐσωδὸς (βλ. λ.). [Θ.Χ.]

Βρωμολάχανον (Β ο τ.) κοινὴ ὀνομασία τοῦ Λεπιδίου τῆς Δράξης (*Lepidium Draba* L.). [Θ.Χ.]

Βρωμολήμνη. 1) Λιμενίσκος τῆς Χερσονήσου τῶν Μεθάνων, οὕτω κληθεὶς διότι εἰς αὐτὸν ἐκβάλλουσι τὰ θειοῦχα ὕδατα τῶν λαματικῶν πηγῶν τῆς εἰρημένης Χερσονήσου. ἀναδίδοντα αὐτόθι ἐνούμενα μετὰ τοῦ θαλασσοῦ ὕδατος βαρεῖαν βροθμὴν (δσμήν) θείου. Ἀπέχει τοῦ Πόρου τρία μίλια καὶ τοῦ Πειραιῶς 27. Ὑπὲρ τὸν λιμενίσκον κεῖται ὁμώνυμον χωρίον (βλ. κάτωθεν). Περί τῶν ὑδάτων βλ. Ὑδάτα λαματικά Ἑλλάδος. [Α.Μηλ.]

— 2) Θερινὴ πρωτ. τοῦ δήμου Μεθάνων ἀπέχουσα ὥρ. 1.15' Ν τῆς χειμερινῆς πρωτεύουσος Κουρσπιτσης. Κεῖται πρὸς τὴν ΝΑ παραλίαν τῆς Χερσονήσου τῶν Μεθάνων ὑπερκείμενη τοῦ ἑμῶν. λιμενίσκου, ἐξ οὗ ἔλαβε καὶ τὸ ὄνομα. Κάτ. 320. Πλησίον εἶνε τὸ χωρίον Δοιτοεῖνα μετὰ 67 κατ. Κάτωθι τούτων ἐπὶ τῆς παραλίας κεῖνται τὰ θειοῦχα λουτρά καὶ τὰ πρὸς χρῆσιν τῶν ἀσθενῶν οἰκήματα καὶ ξενοδοχεῖα.

Βρώμονας. Μία τῶν μεσημερινῶν Βρωμάων νήσων. (Α.Μηλ.)

Βρόμος (Β ο τ.) βλ. Βρόμος.

Βρωμοσέλλα. Χωρίον τοῦ δήμου Μεγαλοπόλεως, κείμενον ἐπὶ ὑψώματι εἰς μικρὰν ἀπόστασιν ἀπὸ τῆς συμβολῆς τοῦ Ἑλισσίνου καὶ τοῦ Ἀλφειοῦ, πρὸς Β. ἐπὶ τῆς θέσεως πιθανῶς τῆς ἀρχαίας ἀρχαδικῆς πόλεως Θωκινίς, ἥς ἀνάξια λόγου λείψανα σώζονται. Κάτ. 391 τῷ 1889. [Π.]

Βρωμοῦσα (Β ο τ.) καὶ Βρωμὸς ο ρ τ ο ν. Κοινὰ ὀνομασίαι διαφόρων δυσωδῶν χόρτων, ἰδίως δὲ Χηνοποδίου τοῦ αἰδοιδώδους (*Chenopodium Vulvaria* L.). [Θ.Χ.]

Βρών-Σέκαρ (Κάρολος Ἑδουάρδος Brown-Séguard), περίφημος ἱατρὸς καὶ φυσικὸς, γενν. 1818 ἐν τῇ νήσῳ Μαυρίκιῳ. Σπουδάζας ἐν Παρίσις ἐπεδόθη πρὸ πάντων εἰς φυσιολογικὰς μελέτας καὶ τὴν κλῆσιν τῶν νευρικῶν νοσημάτων. Ἐργασθεὶς ἐπὶ πολλὰ ἔτη ἐν τῇ Ἀμερικῇ καὶ Λονδίῳ ἐγένετο τῷ 1878 καθηγητὴς τῆς περιατρ. φυσιολογίας ἐν τῷ Collège de France. Ἀπειροὶ εἶναι αἱ κατὰ καιροὺς δημοσιευθεῖσαι πραγματεῖαι αὐτοῦ. δι' ὧν τὰ μέγιστα προέγραψε τὴν ἐπιστήμην [Ρ.γ.]

Βρώστιανη. Χωρίον τοῦ δήμου Ναυπλίου τῆς Ναυπακτίας. Κάτ. 549. [Π.]

Βύας (Ζ φ ο λ.) *Strix bubo*. Μποῦφος κοινός. Πτηνὸν ἀρπακτικὸν νυκτινομον, ἔχον βάρους γαμψὸν πεπιεσμένον κατὰ τὴν βάσιν, κήρυκα τριγώντῳ καὶ πτερωτόν, κεφαλὴν ὀγκώδη, ἐσθλαμοὺς μεγάλους ἐν κόγχαις εὐρείαις κοσμημένας ὑπὸ ἀερομερῶν πτερῶν,

ὡτα μεγάλα, στόμα εὐρύ, τράχηλον βραχύν, πόδας δὲ κεκαλυμμένους ὑπὸ πτελῶν. Τὰ πτηνὰ τοῦ εἶδους τούτου ἔχουσιν ἅπαντα τὰ αὐτὰ ἦθη καὶ τὰ αὐτὰ ἔθιμα· εἰς ἅπαντα τὰ ἔργα τῆς δράσεως εἶναι εὐαίσθητάτα καὶ ἀνίκανα νὰ ὑπομείνῃσι τὸ ζῶηρόν φῶς τῆς ἡμέρας. Ἐντὸς τῶν κοιλοτήτων τῶν κορυμνῶν γηραιῶν δένδρων, ἐν ταῖς ὁπαῖς ἐρεπιδῶν, τὰ πτηνὰ ταῦτα ἀρυσκόμενα ἐν τῇ σκότει διέρχονται ἐρησυχάζοντα τὴν ἡμέραν. καθ' ἣν τὰ λοιπὰ πτηνὰ ἔδουσιν. ἔπτανται, ἐρώσιν. ἀναμένουσι δὲ ἐναγωνίως τὸ λυκῶδες ὅπως θυνθῶσι νὰ διακρίνῃσι τὰ ἀντικείμενα τὰ κατασταθέντα τότε ἄρατα εἰς τὰ λοιπὰ. Τότε βελόταρα, ἀλλ' ἐπίσης αἰμοχαρῆ ὡς καὶ τὰ ἡμερόνομα ἀρπακτικά, ἐπωφελοῦνται τῆς ἡμισκοτίας ταύτης καὶ ἐπιπίπτουσι κατὰ τῶν ἡμικοινομένων μικρῶν πτηνῶν, ῥίπτονται κατ' αὐτῶν ἀθροῦδες, τὰ φονεύουσι δι' ἐνὸς πλήγματος τοῦ βάρους καὶ τὰ καταπίνουσιν ἐλάκλῃρα. Ἐπίσης ἀναζητοῦσι μετὰ τῆς αὐτῆς λαίμαργίας τοὺς μῦς καὶ διὰ τοῦτο θεωροῦνται ὑπὸ τῶν γεωργῶν ὡς ζῶα ὠφέλιμα. — Τὰ πτηνὰ ταῦτα πηγνύουσι τὴν νεοττίαν αὐτῶν οὐχὶ μετὰ μεγάλης φροντίδος· συνήθως δὲ τίκτουσιν ἐν τῇ κῆνι τῆς κατοικίας αὐτῶν δύο μέχρι πέντε ὡὰ σφαιρικά. Οἱ ἐν τῶν ὡῶν ἐκκολαπτόμενοι νεοσσοὶ κεκαλυμμένοι ὑπὸ πτελῶν ἐν ἀρχῇ ἐμοιάζουσι μᾶλλον πρὸς θηλαστικά ἢ πτηνὰ. Βιοῦσι καθ' ὅλην τὴν γῆν. [Ν.Α.]

Βύβλος. 1) Πόλις αἰγυπτιακὴ ἐν τῷ δέλτα τοῦ Νείλου, ἥτις ὑπὸ τινῶν θεωρεῖται ἀποικία τῆς ὑπ' ἀριθ. 2. — 2) Πόλις τῆς Φοινίκης, ὑπὸ μὲν τῶν Φοινικῶν ὀνομαζομένη Γκιμπέλ, ἐν δὲ τῇ Ἀγίᾳ Γραφῇ λεγομένη Γεβὰλ. Τὴν θέσιν αὐτῆς ἐπέχει σήμερον ἡ πόλις Τζεμπεῖλ. Εἰσάγουσι τινες, ὅτι οἱ ἀρχαιότατοι κάτοικοι τῆς Β. ἦσαν Ἀραμαῖοι, ὡς οἱ τῆς Βηρυτοῦ, ἀλλὰ πιθανώτερον φαίνεται, ὅτι οἱ Βύβλιοι ἦσαν ἐξ ἀρχῆς Φοινίκης. Οὐχ ἥττον ἡ γλῶσσα αὐτῶν παρέχει διαλεκτικὰς τινας διαφορὰς, καὶ ἐμοιάζει περισσότερο πρὸς τὴν ἐβραϊκὴν. Ἡ Β. δὲν φαίνεται ἐκπέμψασα ἰδίαν ἀποικίαν, ἀλλὰ συμμετέσχεν βίως τῶν ὑπ' ἄλλων φοινικικῶν πόλεων ἐκπεμφθεῖσιν, ἰδίως δὲ τῶν εἰς Κύπρον σταλεισῶν. Ὁ Ῥενὰν ἀνασκάψας περὶ τὴν σημερινὴν Τζεμπεῖλ ἀνεῦρε πολλοὺς τάφους, ἐπιγραφὰς καὶ ἰδιόσημὸν τινα ναὸν τῆς ἀρχαίας Β. Ἐλατρεῖετο δὲ κατὰ τὸν Λουκιανὸν ἐν Β. ἰδίως ὁ Ἀδωνίς. Οἱ δὲ ἀρχαῖοι διακρίνουσι τῆς Β. τὴν Παλαιόβυβλον. Ἰδ. καὶ λ. Βίβλιον. [Α.]

Βύβλος καὶ βίβλος (Β ο τ.) ἐκαλεῖτο ὑπὸ τινῶν τῶν ἀρχαίων τὸ φυτὸν καὶ ὁ ἐξ αὐτοῦ παρασκευαζόμενος χάρτης (ἰδ. λ. πάπυρος). Ὁ Ὀμηρὸς καὶ ὁ Ἑρῶδοτος λέγουσι βύβλος ἐννοεῖ τὸ φυτὸν, ὁ Θέοφραστος στρώμα φλοιοῦ ἢ τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ κορμοῦ, ἄλλοι δὲ συγγραφεῖς (Στράβων, Κολουμέλας, Διοσκουρίδης, Πλίνιος

κτλ.) ἐνεργεῖται τὸ φυτὸν ἐξ τοῦ ὁ τότε χάρι-
της πρὸς γραφὴν πάπυρον.

Ἀνατομικῶς σήμερον ἡ λέξις βύβλος ση-
μαίνει ὥρισμα ἑίδος φυτικῆς ἱστοῦ εὐρισκο-
μένου ἐξῆθεν τοῦ καρμίου (ἰδ. λ.) πρὸς τὸν
φλοιὸν καὶ συνιστάμενου ἐξ ἱστοῦ μηχανικοῦ
(ἰδ. λ. ἱστοὶ φυτικαί). Ἡ βύβλος ἀποτελεῖ
στρώμα ἐντὸς ἐκάστης ἱναγγειώδους δέσμης,
τὴν βιβλίω δὲ γῶραν ἢ τὸ φλοιώμα.
Εἰς τὰ μονοκοτυλῆδον φυτὰ ἐνθα αἱ ἱναγγειώ-
δεις δέσμαι εἶνε μονήρεις καὶ διεσπαρμέναι
ὑπάρχουσι τόσαι βυβλικαὶ γῶραι ὅσαι καὶ
δέσμαι. Εἰς τὰ δικοτυλῆδον ὅμως ἐνθα αἱ
ἱναγγειώδεις δέσμαι εἶνε τεταγμέναι κύκλῳ
μεταξὺ φλοιῶ καὶ ἐντερίωνος καὶ συνενόμεναι
σχηματίζουσι γιγνώνα διήκοντα δι' ὅλου τοῦ
μήκους τοῦ καρμίου. τὸ ἐξώτατον μέρος τοῦ
γιγνώνος στρώματος ἀποτελεῖται ἀπὸ τοῦ βυβλικοῦ
ἱστοῦ ἢ στρώματος τῶν βυβλικῶν χωρῶν τῶν
ἱναγγειωδῶν δέσμων, αἵτινες ἀπασαὶ ἐκὼς σχη-
ματίζουσι τὴν ὑπὸ τὸν φλοιὸν βύβλον. Τὰ κυτ-
τара τῆς Β εἶνε μακρὰ, νηματοειδῆ, παχύτοιχα,
προσεγγυματικά (ἰδ. λ.), εὐτάνα καὶ διὰ κα-
τεργασίας τοῦ φλοιοῦ χωρίζονται ἀπ' αὐτοῦ
(ἀνάνθεις, λίνον, φιλόρα κτλ.). [Μ.]

Βύζ (Wyz) Λίμνη ἐν τῇ Ῥωσσίᾳ κυ-
βαρνεῖται τοῦ Ὀκνεζκ. ἔχουσα ἐμβαδὸν 1055
τ.μ. Τὰ εἰς αὐτὴν εἰσρέοντα ὕδατα ἀποτελεῖται
τὴν Σερόσαν καὶ τὴν Ἄνω Β τὰ δὲ ἀπ' αὐ-
τῆς εἰς τὸν ὄρμον τῆς Ὀνέγας ἐκρέοντα τὴν
Κάτω Β. [Π.Π.]

Βυδάχ (Whydah). Βλ. Δαχομέυ.

Βυδακίον. Χωρίον τοῦ δήμου Θελοπού-
σης τῆς ἐπαρχίας Γορτυνίας, ἐπὶ τῆς ἀριστε-
ρας ὁχλῆς τοῦ Ερυμανθοῦ ποταμοῦ ἀπέναντι
τῆς Φολέης· ν ἀποπτῶ θέσει, ἔχον δημοτικὸν
σχολεῖον καὶ 451 κατ. (1889) γεωργούς καὶ
ποιμένας. [Γ.Πδ.]

Βύδοες (Büdos). Ὅρος τῆς Οὐγγαρίας
ἐν τῇ Τρανσυλβανίᾳ, 90 γμ περίπου ἀπέχον
τοῦ Κρόνστατ, ἔχον ὕψος 916 μ. καὶ κορυφὴν
ἐπίπεδον. Ἐκτείνεται ἀπὸ Β πρὸς Ν καὶ εἶ-
ναι δασώδες κατὰ τὴν Β καὶ αὐτοῦ κλι-
τύν, κατὰ δὲ τὴν Α καὶ Δ ἔχει μόνον θά-
μνους. [Π.Π.]

Βυζαντινὰ νομίσματα. Βλ. Νο-
μίσματα.

Βυζαντινὴ γραμματολογία.

Βλ. Ἑλληνικὴ γραμματολογία.

— μουσική. Βλ. Μουσική.

Βυζαντινὴ τέχνη Ἡ Β τέχνη ἀρ-
χαμένη κυρίως ἀπ' ὅτου Κωνσταντῖνος ὁ Με-
γας κατέστησε τὴν Κωνσταντινούπολιν πρω-
τεύουσαν τῆς βυζαντινῆς αυτοκρατορίας δια-
τετατατορικῶς εἰς πρὸς περιόδους ταύτων ἢ
μὲν πρώτη ἐκτείνεται μέχρι τῶν μέσων τοῦ 11^{ου}
αἰῶνος, ἢ δὲ δευτέρα, ἀποτελοῦσα τὴν ἐπεχρή-
της ἀρχῆς τῆς Β. τέχνης, διαρκεῖ μέχρι

τῆς ὑπὸ τῶν Λατίνων ἀλώσεως τῆς Κωνσταν-
τινουπόλεως (1204), ἢ δὲ τρίτη, μέχρι τοῦ 1453,
περιλαμβάνει τοὺς χρόνους τῆς παρακμῆς.

Α' Ἰδιαζούσης προσοχῆς ἀξία εἶναι τῶν
Βυζαντινῶν ἡ ἀρχιτεκτονική. Ἡ Κων-
σταντινούπολις, ἐγκαινισθεῖσα τῷ 330, λα-
βοῦσα δὲ ἦν καὶ σήμερον ἔχει ἔκτασιν ἐπὶ
Θεοδοσίῳ τοῦ Μικροῦ, ἐκδομήθη καθ' ὅλον τὸν
Δ' καὶ Ε' αἰῶνα διὰ καλλιτεχνικῶν εἰκοδο-
μημάτων καὶ ἔργων ἐξωραϊστικῶν. Μεταξὺ τοῦ
ναοῦ τῆς Ἁγίας Σοφίας καὶ τοῦ Ἱπποδρόμου
(Ἄτ Μειδόν) ἔκειτο τὸ βασιλικὸν ἀνάκτορον,
κτισθὲν ὑπὸ τοῦ Κωνσταντίνου. παρὰ δὲ τοῦς
πρόποδας τῆς ἀρχαίας ἀκροπόλεως, τοῦ νῦν
Σεραίου, ἐξετείνοντο κατὰ μήκος τῆς παρα-
λίας μεγαλοπρεπῆ κτίρια, πρὸς δὲ τὴν σημε-
ρινὴν συνεικίαν τὴν φερώνυμον τῆς Βασιλέ-
σουλτάνας ὑπῆρχον οἱ ἐμπορικαὶ λιμένες καὶ
αἱ ἀποθήκαι. Ἡ δὲ καθ' αὐτὸ πόλις κατεῖχε
τὰ λοφώδη μέρη μεταξὺ τοῦ νέου τείχους Θεο-
δοσίῳ τοῦ μικροῦ καὶ τοῦ ὑπὸ Σεπτιμίου Σεβή-
ρου ἐκτισμένου, πλησίον δὲ ταύτου, ἐκεί ὅπου νῦν
τὰ λείψανα τοῦ περφυροῦ κίονος Κωνσταντίνου
τοῦ Μεγάλου (Τοσμεπερλή τας), ἔκειτο τότε ἡ
ἀγορὰ τῶν Βυζαντινῶν, ὁ σφόδρος τοῦ Μ. Κων-
σταντίνου καταλαβάνων μεγίστην περιοχὴν,
κοσμούμενος δὲ ὑπὸ διπλῶν στοῶν καὶ ἀπεί-
ρων ἀψίδων. Ἡ πόλις διαστυρωθεῖσα ὑπὸ ἐδῶν
ἔχουσιν ἑκατέρωθεν τῆς πόλεως στοὰς κατὰ τὸ συ-
ριακὸν πρότυπον. ταύτων δὲ μεγαλοπρεπεστάτη
ἦτο ἡ Μέση, ἡ ἀπὸ τῆς Χρυσῆς Πύλης (πρὸς
Ν τῆς πόλεως Γεδι-Κουλέ) ἄγουσα εἰς τὰ ἀνά-
κτορα ἐν ᾗ οἱ νικηφόροι αὐτοκράτορες ἐτέλουν
τοὺς θριάμβους των εἰσερχόμενοι εἰς τὴν πόλιν
διὰ τῆς πολυτελεστάτης Χρυσῆς Πύλης. Ἐκ
δὲ τῶν μεγαλοπρεπῶν εἰκοδομῶν καὶ τῶν πρὸς
πρακτικὰ σκοποὺς ὠκοδομημένων κτιρίων
τοῦ Δ' καὶ Ε' π. Χ. αἰῶνος οὐδὲν διασώθη
πλὴν τῶν τειχῶν, τῆς Χρυσῆς Πύλης αὐτῆς
μετὰ τῶν ὀρόσθια διακεκομμένων προπυ-
λαιῶν αὐτῆς, τοῦ ὕδραγωγείου τοῦ (ὕδαλιντος
καὶ τινῶν νῦν ἀναπνευμάτων δεξιμένων.
Πάντα ταῦτα τὰ ἔργα ἐξετελέσθησαν διὰ μαρ-
μάρου κομίζομένου ἐκ τῆς ἐν τῇ Προποντιδί-
νῃ περὶ τοῦ Μαρμαρᾶ, ὅπου καὶ ἐμφορώθη τάξις
εἰδικῶν τεχνιτῶν προμηθευόντων διὰ τὰ κτίρια
τοῦ κράτους κίονας, κιονόκρανα, γείσα κτλ. ἤδη
κατὰ τὸν Ε' αἰῶνα Ἦν τε Μικρὴ Ἀσία, Συρία
καὶ βορείῳ Ἀφρικῇ ὡς καὶ ἐν Ἑλλάδι καὶ
κατὰ τὰς ἀκτὰς τῆς Ἀδριατικῆς θαλάσσης
εὐρίσκοντο τὰ ἔργα τῶν τοιούτων Προκοννη-
σίων μαρμαροκτῶν.

Κατὰ τοὺς αὐτοὺς χρόνους ἐν τῇ εἰκοδομῇ
τῶν ναῶν ἐτεκράτεε κατ' ἀρχάς, ὡς ἐν Ἰτα-
λίᾳ, τὸ βυζαντινὸν σχῆμα (Βασιλική), μνημεῖα
δὲ τοιούτου τύπου σφίγγονται ἐπὶ οἱ ναοὶ τῆς
μυνης Στουδίου ἐν Κωνσταντινουπόλει (163),
Ἁγίου Δημητρίου καὶ Ἑσκή Τζουμά ἐν
Θεσσαλονίκῃ, Ἁγίας Παρασκευῆς ἐν Χαλ-
κίδι (Εὐβοίᾳ) καὶ ἄλλοι. Καὶ ἐν Ἀθή-

ναις δὲ σφίζονται ἔχνη τῆς τοιαύτης ἀρχιτεκτονικῆς μένον σποραδικῶς εἰς ὀλίγα λειψάνα κιονοκρανῶν κτλ. ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως καὶ ἀλλαχοῦ, εὐκόλως ἀναγνωρίζεμενα ἐκ τοῦ εἰδους τῆς κόψεως τῶν ἀναγλυφῶν φυλλωμάτων. Κατὰ δὲ τὴν 4' αἰῶνα τὸ θρονοκικόν σχῆμα καταργηθὲν ἐντελῶς ἀντικατεστάθη διὰ κτιρίων ἐστεγασμένων διὰ τρούλλου, οὐ πρότερον ἐγένετο χρῆσις σχεδὸν μένον εἰς μαυσωλεῖα καὶ βαπτιστήρια. Ἡ ἀνάπτυξις αὐτῆς φαίνεται ὅτι κυρίως ὀφείλεται εἰς τοὺς ἀρχιτέκτονας τοῦ Ἰουστινιανοῦ, τὰς διαφορὰς δ' αὐτῆς φάσεις ἀποδεικνύουσιν οἱ ναοὶ τοῦ Ἀγίου Πιπταλίου ἐν Ῥαβέννῃ, τῶν Ἀγίων Σεργίου καὶ Βάκχου καὶ τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων ἐν Κωνσταντινουπόλει. Ἐν τῇ τελειότητι δ' αὐτοῦ τὸ σχῆμα τοῦτο φαίνεται ἐν τῷ ναῷ τῆς Ἀγίας Σοφίας (βλ. λ.), τελειότητι ἀπαρμιλλῶν καθ' ὅλην τὴν τε Δύσιν καὶ τὴν Ἀνατολήν. Ἡ τολμῇ μὲν, ἀλλ' ἀκριβέστατα προμελετηθεῖσα οἰκοδομία ἀποτελεῖ μετὰ τῆς ἐξόχως πλουσίας καὶ ποικιλόχρου διακοσμήσεως ἀρμονικώτατον συνολὸν ἐπιστεφόμενον ὑπὸ τοῦ τρούλλου, ὅστις ἀπέδῃ κανῶν διὰ τὴν βυζαντινὴν ἀρχιτεκτονικὴν. Καὶ τῇ μὲν Ἀγίᾳ Σοφίᾳ τελείαν ἀπομίμησιν παρὰ Βυζαντινῶν ἀρχιτεκτόνων δὲν γνωρίζομεν ὑπάρχουσαν. Πολλὸν δὲ μάλλον ἐχρησίμευσαν ὡς κανονικὸν πρότυπον τῶν βυζαντινῶν ναῶν τῆς ἀκμῆς καὶ παρακμῆς τὸ σχέδιον τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων καὶ τὸ τῆς Παναγίας τῶν Βλαχερνῶν. — Διὰ δὲ τὴν ἐποχὴν τῆς μακεδονικῆς δυναστείας καὶ τῶν Κομνηνῶν τὰ σπουδαίωτα μνημεῖα παρέχει ἡ Ἑλλάς, δύνανται δὲ ταῦτα ν' ἀποτελέσωσιν οὐσιώδεις ἐπιγεῖνμα κατὰ τῆς θεωρίας τοῦ Φαλλμεράιερ, καθ' ἣν αἱ Ἀθηναίαι π. χ. κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἦσαν παντέρημος ἐλασίον. Ἐν τῷ γωρίῳ Σκρίπτῳ, ὅπου ἔκείτο ὁ ἀρχαῖος Ὀρχομνός, ἵσταται ἐτι καὶ σήμερον ναὶς κτισθεῖς τῷ 874 ὑπὸ τοῦ Πρωτοσπαθαρίου Λέοντος, σπουδαῖον μνημεῖον διὰ τὴν ἱστορίαν τῆς Β. τέχνης, ὅτε ἀνερχόμενον εἰς τοὺς χρόνους Βασιλείου τοῦ Μακεδόνα· πλησιέστατα δὲ τῶν Ἀθηνῶν ἡ Μονὴ Δαφνίου, ἡ Καστριανὴ καὶ ἡ παρὰ τὸ γωρίον Γέρακκα ἀρχαία μνηὴ τοῦ Κυνηγοῦ παρέχουσιν ἀκέραια μαυσωρία περὶ περιόδου τῆς ἀρχιτεκτονικῆς. Ἡ δὲ ἐπιμελετημένη ἰσοδομία καὶ τὰ κοινὰ διὰ πλῆθους ἐνωκοδομημένα σχηματῖα προῦποθέτουσι μακροχρόνιον κατὰ παραδόξιν καλλιτεχνικὴν ἄσκησιν. Ἐν αὐτῇ δὲ τῇ πόλει τῶν Ἀθηνῶν ναοὶ οἱ οἱ ἡ Καπνικαρέα, ὁ τῶν Ἀγίων Θεοδώρων, ὁ τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων καὶ ἄλλοι διδάσκουσιν ἡμᾶς, ὅτι δὲν ἰσχύουσιν διὰ τὸν 1' καὶ 1Α' αἰῶνα τὰ λεγόμενα ὑπὸ τοῦ τελευταίου Ἑλληνος μητροπολίτου τῶν Ἀθηνῶν Μεγαλὴ Ἀκομινάτου, λέγοντος περὶ τῆς πόλεως, ὅτι «σπανίζει οὐ λέγων ἀρχαῖων ἀνδρῶν, ἀλλ' ἤδη καὶ βαναύσιον αὐτῶν.» Ὅλην τὴν μεγαλοπρέπειαν τῆς βυζαντινῆς ἀρχιτεκτονικῆς παριστᾷ ἡ μνηὴ τοῦ Ὁσίου

Λουκά παρὰ τὸν Ἑλικῶνα. Σπουδὸς ναοὶ σφίζμενοι ἐπιδεικνύουσι πλοῦτον διακοσμήσεως οἷος ἐσώθη εἰς ὀλίγα λειψάνα συγγρόνων οἰκοδομῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ ἀλλαχοῦ. — Οὐχ ἥτιον δὲ καὶ τῶν Παλαιολόγων ἡ ἐποχὴ ἔχει τὴν Πομπήν τῆς ἐν Ῥελλὰδιν εἶναι δ' αὐτῇ ὁ γραφικώτατος κατὰ τὰς ἀνατολικὰς ὑπηρεσίας τοῦ Ταῦμέτου, ἀπέναντι τῆς ἀρχαίας Σπάρτης καίμενος Μιστράς, ἐν ᾧ ἐκκλησίαι τιναὶ καὶ κατηρητωμένον ἀνάκτορον μετὰ πλίνθων ποικιλοχρῶν διδάσκουσιν ἡμᾶς, ὅτι καὶ κατὰ τὴν μεταγενεστέρην βυζαντινὴν ἐποχὴν ἐτηρύντο αἱ παραδόσεις τῆς ἀκμῆς καθ' ὅσον δὲν εἶχε πάλιν εἰσαχθῇ διὰ τῶν Φραγκῶν τὸ ἀρχικὸν σχῆμα τῆς βασιλικῆς. Τὸ αὐτὸ δὲ λεκτέον καὶ περὶ τῶν ἐκκλησιῶν τοῦ Ἀθῶ, οἷτινες οὖτοι, πλὴν ὀλίγων ἐξαιρέσεων, κτίσματα τῆς νεωτέρας βυζαντινῆς ἐποχῆς διακρίνονται διὰ τοῦ τριχοῦ σχεδίου αὐτῶν.

Β' Ἐν ᾧ δὲ ἡ βυζαντινὴ ἀρχιτεκτονικὴ ἐβημιούργησεν οὕτω τὸν κανόνα, ὅστις, πλὴν τῆς βασιλικῆς, διετηρήθη μέχρι τῆς σήμερον τοπικῶς διὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἀρχιτεκτονικὴν, ὅπως ἐναντίον ἔσχε τύχην ἡ πλαστική. Αἱ παραδόσεις τῆς ἀρχαίας καλλιτεχνίας μένον κατὰ τὴν πρώτην περίοδον τῆς Β. τέχνης διετηρήθησαν, καὶ τοῦτο μάλιστα μετὰ βίας, ἐντελῶς δ' ἐξηρανίσθησαν ἐπὶ τῆς εἰκονομαχίας, ἥδη δὲ τῷ 787 αὐτῇ ἡ ὑπὲρ τῶν εἰκόνων ἐν Νικαίᾳ συνελθούσα σύνοδος ἀπηγόρευσε πᾶσαν δι' ἀγαλμάτων ἀναπαράστασιν θεῶν ἢ ἁγίων προσώπων. Τὸ καταπληκτικὸν τοῦτο φαινόμενον δυνάμεθα νὰ ἐρμηνεύσωμεν ἐνθυμούμενοι ὅτι ἡ Β. πλαστικὴ ἀπ' ἀρχῆς οὐδέποτε ὑπῆρξεν ἐξαιρέτως ἀξία λόγου, ἡ δὲ παρουσιαζομένη ἀνάγκη ἀγαλμάτων ἐπληροῦτο διὰ μετακομισέως ἀρχαίων γεγλυμένων ἔργων ἐξ ὅλων τῶν μερῶν τοῦ κόσμου τῶν ἐθνικῶν, ἐκ Ῥώμης, ἐκ Σικελίας, ἐξ Ἀθηνῶν καὶ ἐκ τῶν ἀσιατικῶν πόλεων, ὧν τὰ γαλκὰ ἀγάλματα ἐκόμισαν μετακομισθέντα τὸν Ἰππόδρομον, τὸ λαυτρὸν τοῦ Ζευσιππου, τὸν φόρον τοῦ Κωνσταντίνου καὶ πάσας τὰς δόους καὶ πλατείας τῆς πόλεως, ἐν δὲ τῇ ἐκκλησίᾳ τῆς Ἀγίας Σοφίας λέγεται ὅτι ἵσταντο 427 τοιαῦτα ἀγάλματα· τὴν δ' ἐξοχώτερον ἔργα τῶν Ἑλλήνων καλλιτεχνῶν ὡς ὁ Ὀλύμπιος Ζεὺς τοῦ Φειδίου ἡ Κνιδία Ἀφροδίτη τοῦ Πραξιτέλους καὶ ἄλλα ἦσαν ἐκτεθειμένα ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἐν τῷ μεγάρῳ τοῦ Λαύσου. Οἱ δὲ μεταγενέστεροι γλύπται περιωρρίζοντο σχεδὸν ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν κατασκευὴν εἰκονικῶν ἀνδριάντων, κυρίως δὲ τῶν αυτοκρατόρων, οἷτινες κατασκευάζοντο συνήθως ἐξ ὕλης πολυτίμου, ὡς ἐκ πορφυρίτου, ἀργύρου, ἐλέφαντος κτλ., ἐσποθετοῦντο δὲ πολλὰς ἐπὶ ὑψηλῶν στήλαι, ἐξ οὗ καὶ αὐτὰ τὰ ἀγάλματα ὀνομάζοντο στήλαι. Ἐκ τούτων φημίζονται πρὸ πάντων ὁ πορφυρεὺς κίων τοῦ Κωνσταντίνου (σήμερον Τσεμπερλή-τάς), αἱ

στέλναι τοῦ Θεοδοσίου ἐν τῷ Ταύρῳ καὶ τοῦ Ἀρχαδίου ἐν τῷ Ξηρολόφῳ (Ἀδρεῖ-τάς), αἰτίνες, ὡς αἱ τοῦ Τριαίου καὶ τοῦ Μάρκου Αὐρηλίου ἐν Ῥώμῃ, ἦσαν κεκοσμημένα δι' ἀναγλυφῶν ἐλικοειδῶν, καὶ τέλος ἡ τοῦ Ἰουστινιανοῦ ἐν τῷ Αὐγουστειῷ ἦεν, ὅπως ἡ στήλη Vendôme ἐν Παρίσις, ἥτις κεκαλυμμένη διὰ μεταλλίνων πλακῶν. Ἀλλὰ καὶ ἄλλων ἐπιφανῶν ἀνδρῶν κατεσκευάζοντο αἰδριάντες, εἰς στρατηγῶν, ἐπαρχῶν, συγκλητικῶν, βραδυτέρων δὲ ὁ αὐτοκράτωρ Θεοδοσίος προέβη εἰς διάταξιν ἀπαγορεύουσαν νὰ τοποθετῶνται εἰς ἀνδριάντες μόνον καὶ ἡμιδίων ὅπου καὶ οἱ τῶν αὐτοκρατόρων — Ἀγάλματα θρησκευτικὰ εἶναι σπανιώτατα, σφίζονται δ' ὅμως τινα παριστάνοντα τὸν Καλὸν ποιμένα (ἐν τῷ Κεντρικῷ Μουσείῳ Ἀθηνῶν καὶ τῷ τῆς Σπάρτης). Πολὺ δὲ συχνότερα εἶναι τὰ ἀνάγλυφα, ὧν λαμπρὰ τινα ὑποδείγματα εὗρηται ἐν Θεσσαλονικῇ καὶ ἐν τῷ Αὐτοκρατορικῷ Μουσείῳ Κωνσταντινουπόλεως. — Μετὰ τὴν εἰκονομαχίαν ἡ πλαστικὴ περὶ ὠρίσθη μὲν κυρίως εἰς γείσα καὶ εἰκονοστάσια, ἀλλ' αἱ τοιαῦτα παραστάσεις εἶναι ἀληθῶς ἐπαγωγοί· λαμπρὰ δὲ παραδείγματα τῆς τοιαύτης τεχνολογίας εἶναι συλλογῇ τις ἐκ τῆς Ἀκροπόλεως εὐρισκομένη νῦν ἐν τῷ Κεντρικῷ Μουσείῳ Ἀθηνῶν καὶ τὰ ἐν τῷ Ὀσίῳ Λουκᾷ καὶ ἐν Μιστρά εἰκονοστάσια. Μετὰ δὲ τὴν εἰκονομαχίαν ἀναγλύφους παραστάσεις προτύπων ἀνευρισκομένη σχεδὸν μόνον ἐν μικροτεχνήμασιν ἐξ ἐλέφαντος καὶ ἐν ἐργοῖς τοῖς χρυσοχοϊκῇ.

Γ' Ἀξιωματώτατα δὲ ἡσχολοῦντο εἰς Βυζαντινοὶ ἰδίως περὶ τὴν ζωγραφικὴν. Ἐν τῇ πορείᾳ δὲ τῆς γραφικῆς ἀντικατοπτρίζεται καὶ ὁ χαρακτὴρ τῆς β. τέχνης ὡς ἐμφανέστατα. Ἡδὴ κατὰ τὸν Ε' αἰῶνα ἡ ζωγραφικὴ ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῶν θρησκευτικῶν διενέψεων συμπαρακολουθεῖ τὰς δογματικὰς συζητήσεις, τοῦθ' ὅπου χαρακτηρίζει αὐτὴν ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν χριστιανικὴν καλλιτεχνίαν τῆς Ἰταλίας. Ἐναργὲς τοῦτου παράδειγμα εἶναι π.χ. ἡ ἀντίληψις τῆς Παρθένου, ἥτις ἀπὸ τῆς ἐν Ῥώμῃ συνόδου τοῦ 431 παρίσταται ὡς τὰ πολλὰ ὡς μήτηρ Θεοῦ ὅτε μὲν κατὰ τὸν τύπον τῆς Ὁδηγητρίας, ὅτε δὲ κατὰ τὸν τῆς Παναγίας τῶν Ηλαγερῶν. Τοιαυτὴ εἶναι καὶ ἡ εἰσαγωγή τῶν ἀγγέλων εἰς τὴν παράστασιν τῆς ἐπὶ θρόνου καθήμενης Θεότητος ἡ σκηνῶν τοῦ Εὐαγγελίου, εἰαὶ ἡ προσκύνησις τῶν μάχων καὶ ἡ βίβλις τοῦ Χριστοῦ. Οὕτως ἐν τῇ β. τέχνῃ ἐμφορήθησαν ὠρισμένοι τυποὶ ἐκκλησιαστικῶν εἰκόνων, οἷτινες διὰ τῆς ἐν Νίκαιᾳ συνόδῳ (787) ἀνεγνωρίσθησαν ὡς κανονικοί, τοῦθ' ὅπου ἐμνηστεύει ἡμῶν πῶς παραστασις τις τοῦ Γ' αἰῶνος ἀνευρισκται ἐντελῶς σχεδὸν ἀναλλοίωτος κατὰ τὸν ΙΒ' ἢ ΙΓ' τὴν δὲ παράδοσιν διέσωσαν καὶ διακρίνοντες εἰδικὰ βιβλία ὁδηγῶν διὰ τοὺς ζωγράφους. ὧν γνωστότατον εἶναι ἡ κ' Ἐρμηνεὺς τῶν ζω-

γράφων. Ἐν δὲ τῇ τεχνικῇ ἐκτελεσθεῖς προτιμῶντο καθόλου τὰ δυσκολώτερα καὶ πολυτελέστερα εἶδη. Αἱ τοιχογραφικαὶ π.χ. ἐξετελούντο ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον διὰ μουσικοῦ, τοῦ εἶδους δὲ τοῦτου πολυτιμώτατον μνημεῖον εἶναι τὰ μωσαϊκὰ τοῦ ἐν Δαρφίῳ ναοῦ, οὗτινος ἐ Παντοκράτωρ καὶ οἱ Προφῆται τοῦ τρούλλου εἶναι σήμερον ἡ μόνη σωζομένη ἀπόδειξις τοῦ ὅτι αἱ νῦν εἰς διατηρούμεναι ἐν τοῖς ὁρθόδοξοῖς ναοῖς παραστάσεις προέρχονται ἐξ ἀρχαιοτάτης παραδόσεως. Οὐχ ἦν τὸν δ' ἐνδιαφέρονται εἶναι αἱ ἐν ταῖς ὑποθλίψεσι τοῦ τρούλλου παραστάσεις σκηνῶν τοῦ βίου τοῦ Ἰησοῦ, ἡ ἐν τῇ αὐτῇ Παρθένος καὶ ἄλλαι ἐκ τῆς Ἱεραρῆς εἰκόνες, αἱ κοσμοῦνται τοὺς τοίχους τοῦ τε ἐν Δαρφίῳ ναοῦ καὶ τοῦ Ὀσίου Λουκᾶ, πρὸς τὰς ὁποίας μόνον τὰ ἀρχαιότερα μωσαϊκὰ τῆς Ῥαβέννης καὶ τὰ νεώτερα τοῦ Καχριέ τζαμιὶ ἐν Κωνσταντινίῃ, τὰ τοῦ Ἀγίου Μάρκου τῆς Ἰβητίας καὶ τὰ τοῦ Πανόριου καὶ Μονρεάλε θύονται νὰ παραβληθῶσι. Κατὰ δὲ τὴν νεωτέραν βυζαντινὴν καὶ νεοελληνικὴν ἐποχὴν καταργοῦνται μὲν ὅλῃν κατ' ὅλῃν τὰ μωσαϊκὰ, οἱ δὲ τοίχοι καλύπτονται μέχρι τῶν ἐσχάτων γωνιῶν διὰ ζωγραφιδῶν, τεταγμένων κατ' ἀκριβῶς ὠρισμένην διάταξιν. Τοῦ πλούτου τῆς διακοσμήσεως ταύτης ἴδιαν τινὰ δυνάμει νὰ λαβώμεν ἐκ τῶν ζωγραφιδῶν τοῦ Ἀγίου Ὁρους καὶ τῆς Παναγίας Φανερωμένης ἐν Σαλαμίνι. — Ἡ δὲ πινακογραφία ἐξετελείτο διὰ χρωμάτων κηρομέλων ἢ δι' ἐγκαυστικῆς («τῶ κηρὸν ἐντακέντι καὶ διακρύνεντι») ἢ διὰ ψηφιδωτοῦ. Ἰδιάζονταν δὲ τημαστὶν διὰ τὴν γνώσιν τῆς ἀναπτυξέως τῆς β. τέχνης ἔχει ἡ ζωγραφικὴ διακόσμησις τῶν χειρογράφων. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν οἱ ζωγράφοι ἀπεμνημόντο τὴν ῥυθμὴν τῆς ἀρχαίας πλαστικῆς καὶ τοιχογραφίας, ἀλλ' ἡδὴ ὅμως κατὰ τὸν Γ' αἰῶνα αἱ ἱστορικαὶ ἦτοι αἱ εἰκόνες αἱ διακοσμοῦσαι τὰ χειρογράφα προσλαμβάνουσι χαρακτὴρα ἀποκρίστικῆς βυζαντινῆς. Καὶ ἐν μὲν χειρογράφοις προερχομένοις ἐκ τῶν βορείων χωρῶν τυγχάνουσιν ἐξαιρέτου καλλιτεχνικῆς ἐργασίας, ἐν δὲ τῇ Συρίᾳ καὶ τῇ Αἴγυπτῳ ἐμποιοῦσι τὴν αἰσθητὴν βυζαντινῆς πολλὰ πλάστιγγος. Ἡ ἀκμὴ δὲ τοῦ εἶδους τοῦτου ἐπέρχεται μόνον μετὰ τὴν εἰκονομαχίαν. Ἐκ τῶν λαμπρῶν χειρογράφων τῶν βιβλιοθηκῶν Παρισίων καὶ Βατικανῶν διέσωσθη, ὅτι ἡ βυζαντινὴ αὐτὴ κατῆρται ὅλῃν κατ' ὅλῃν ἀξίαν λόγου σχολὴν ζωγράφων τοῦ εἶδους τοῦτου διὰ τὰς ἀνάγκας αὐτῆς. Ἀπὸ τοῦ ΙΔ' αἰῶνος δι' ὠριμότητας τάξεις βιβλίον βλέπομεν ὠρισμένον καὶ ὠρισμένον κύκλον εἰκόνων τὰ Εὐαγγέλια π.χ. ἔχουσιν ἢ διακοσμημένους Κανόνας καὶ τὰς εἰκόνας τῶν Εὐαγγελιστῶν περιβαλλομένας ὑπὸ λεπτῶν διακρίσεων τριγῶν ἢ πλῆθ. τούτων καὶ πολλὰ διακόσμηται ἐπὶ αὐτῇ τῷ κειμένῳ, τόσον μικρὰ καὶ τόσον λεπτῶς ἐξωγραφημένα, ὥστε ἐνίοτε ἀπαιτεῖται πρὸς ἐξέτασιν αὐτῶν ἡ

ἐπιφανείς τοῦ αὐτοκράτορος, στρατηγοὶ Βελισσαριος καὶ Ναρσής. Ἐπανεκτιήθη δὲ ἡ Ἀφρική, ἣν εἶχεν ἀπὸ τοῦ 439 καταλάβει τὸ γερμανικὸν ἔθνος τῶν Βανδάλων, καὶ ἤχθη εἰς Κωνσταντινούπολιν ὁ τελευταῖος τῶν Βανδάλων βασιλεὺς Γελέμερος (534), κατεκτιήθη δ' ἡ Ἰταλία, ἡττηθέντων τῶν Γότθων, οἵτινες εἶχον ἰδρύσει ἐν αὐτῇ ἴδιον κράτος ἀπὸ τῶν ἡμερῶν τοῦ Θεοδορίου (ἴδ. λ.), καὶ ἰδρύθη τὸ ἐσχόχτειον τῆς Ραβέννης, καὶ μέχρις αὐτῆς δὲ τῆς Ἰσπανίας ἐφθασαν τὰ Β. ὄπλα. Διὰ τῶν νικῶν τῶν στρατηγῶν τοῦ Ἰουστινιανοῦ τὸ Β. κράτος ἤρχισεν λαμβάνειν ἑκτασιν τοιαύτην, ὥστε ἐρρινετὸ πῶς πραγματοποιούμενον τὸ πρόγραμμα τοῦ βασιλέως, ὅστις ἐμελέτα τὴν ἀνάστασιν τοῦ παλαιοῦ ἐνιαίου ρωμαϊκοῦ κράτους. Ἀλλ' ἦδη ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ ἀνεψιοῦ αὐτοῦ Ἰουστίνου Β' (565—578) ἤρχισαν νὰ καταλαμβάνωσι οἱ Λαγυόβαρδοι ἐν Ἰταλίᾳ μέρος τῶν βυζαντιακῶν κτήσεων, αἵτινες προέβαινον ὁσημέραι σὺν τῇ χρόνῳ μειούμεναι. Ἐπ' αὐτοῦ ἤρχισαν καὶ πάλιν οἱ πρὸς τοὺς Πέρσας πόλεμοι, οἵτινες ἐξηκολούθησαν καὶ ἐπὶ τῶν διαδόχων αὐτοῦ Τιβερίου (578—582), Μαυρικίου (582—602) καὶ Φωκά (602—610). Οὗδ' ἐπαισαν νικῶντες οἱ Πέρσαι κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς βασιλείας τοῦ Ἡρακλείου (610—641). Ἀλλὰ τέλος εὐτος ἀνδριζόμενος, ὅτε εἶδε τὸν ἔθνικὸν ἐχθρὸν οὐ μόνον τὴν Συρίαν, τὴν Παλαιστίνην, τὴν Μικρὰν Ἀσίαν καὶ τὴν Αἴγυπτον καταλαβόντα, ἀλλὰ καὶ μέχρις αὐτῶν τῶν περιχώρων τῆς Κωνσταντινουπόλεως χωρῶντα, καὶ, ὑπὸ τοῦ εὐσεβοῦς πατριάρχου Σεργίου ἐνθαρρυνόμενος, ἀντεπεξῆλθε γενναίως κατὰ τῶν Περσῶν, καὶ μετ' ἐπιτυχῇ ἀγῶνι νικήσας τοὺς στρατηγούς τοῦ βασιλέως αὐτῶν Χοσρόου εἰσῆλθον εἰς τὴν ἑτέραν τῶν πρωτεύουσιν αὐτοῦ Δασταγέρδην, ἀνέκτησε τριακασίας βυζαντιακὰς σημαίας ὥς ἐν προτέροις πολέμοις εἶχον κυριεύσει οἱ Πέρσαι, καὶ μέγα πλῆθος λαφύρων, καὶ περιέστησε διὰ τῶν νικῶν του εἰς τὸ γαῖλος τοῦ κρημνοῦ τὸ περσικόν κράτος. Τῶν περσικῶν τοῦ Ἡρακλείου νικῶν ἀτίμητον γέρας ὑπῆρξεν ἡ ἀνάκτησις τοῦ ὑπὸ τῶν Περσῶν ἐκ τῶν Ἱεροσολύμων ἡρπαγμένου τιμίου σταυροῦ, ὃν ἐπανάγαγεν ὁ βασιλεὺς θριαμβευτικῶς εἰς τὴν βασιλεύουσαν τῇ 11 Σεπτεμβρίου 628, ἧς ἡμέρας τὴν μνήμην καθιέρωσεν εὐγνώμων ἡ ἐκκλησία, πανηγυρίζουσα κατ' ἑτος τὴν ὕψωσιν τοῦ τιμίου σταυροῦ. Καὶ ἄλλως δὲ συνδέεται ἡ βασιλεία τοῦ Ἡρακλείου πρὸς τὰς θρησκευτικὰς τοῦ ἔθνους παραδόσεις, διότι καὶ ὁ Ἀκάθιστος ὕμνος (οἱ οἰκοὶ τῆς Παναγίας) εἶνε τὰ εὐχαριστήρια πρὸς τὴν Θεοτόκον ἐπὶ τῇ ἀπαλλαγῇ τῆς Κωνσταντινουπόλεως τῇ 628 ἀπὸ τῆς πολιορκίας ὑπὸ τῶν Ἀδάρων (ἴδ. λ.), ἔθνους διερὰ ἀπὸ ἱκανῶν ἡδὴ δεκαστηρίων ἡνιόχων διὰ τῶν ἐπιδρομῶν του τὸ Β. κράτος. Καὶ ἐσώθη μὲν οὕτως ἐπὶ τοῦ Ἡρακλείου τὸ κράτος ἀπὸ τῶν Περσῶν,

ἐν μέρει δὲ καὶ τῶν Ἀδάρων, εἰ καὶ οὗτοι δὲν ἐπαύσαν βλάπτοντες τοὺς βυζαντινοὺς ἐπὶ τινὰς ἀκόμη δεκαετηρίδας, ἀλλ' ἀπὸ τῶν χρόνων τούτων ἡδὴ ἐμφανίζεται νέος ἐχθρὸς οἱ Ἀραβες, εἰς τοὺς ἐνέπνευσεν πολέμικον μένος καὶ θρησκευτικὸν φανατισμὸν ἐπὶ τοῦ Ἡρακλείου ὁ προφήτης Μωάμεθ. Οὗτοι καταλύουσι τὸ ἥδη ὑπὸ τοῦ Ἡρακλείου ταπεινωθὲν καὶ ἐκ θεμελίων διασπαιθὲν περσικὸν κράτος, ἀφαιροῦσι δ' ἀπὸ τῶν βυζαντινῶν τὴν Συρίαν, τὴν Παλαιστίνην καὶ τὴν Αἴγυπτον μετὰ τῆς Ἀλεξανδρείας, ἀλαύτης ὑπὸ τοῦ Ἀμρού (611), ἐν ᾧ ἐξ ἑτέρου οἱ Οὐσργύτθοι καταλαμβάνον τὰ νότια τῆς Ἰσπανίας. Καὶ ἄλλη δὲ ἀξιοσημείωτος μείωσις τοῦ κράτους συνέβη ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Ἡρακλείου, ἥ εἰς τὴν χειρόνησον τοῦ Αἰμου ὑπὸ τοῦ βασιλέως ἐγκατοικησὶς τῶν Χρωδάτων, ὧν ἀπόγονοι εἶναι σήμερον οἱ Κροάται, καὶ τῶν Σέρβων προγόνων τῶν σημερινῶν Σέρβων. Εἰσῆλθον δὲ οὕτως εἰς τὰς ἑλληνικὰς χώρας σλαβικά στοιχεῖα πολλαχῶς διὰ τῶν αἰώνων ἐπιδράσαντα ἐπὶ τὰς τύχας τοῦ ἑλληνισμοῦ.

Τὴν ἡδὴ δ' ἐπὶ τοῦ Ἡρακλείου ἀρχεμένην ἀπώλειαν ἐπαργίῳ τοῦ κράτους ἐπληρῆσεν ἡ ἀδυναμία τῶν διαδόχων αὐτοῦ Κωνσταντίνου (611) καὶ Ἡρακλειωνῶ (641) καὶ ἡ ἐν Σικελίᾳ δουλοπνία τοῦ ἐγγόνου τοῦ Ἡρακλείου, τοῦ ὠμοῦ Κωνσταντος (641—668). Ὅστις, ἀφ' οὗ μάλιστα ἡγωνίσθη κατὰ τῶν Ἀράβων, ἐσκόπει διὰ τοῦ εἰς τὴν Ἰταλίαν πλοῦτον νάνα-στειλῇ τὴν προΐδουσαν ἐν αὐτῇ ἐκπτώσει τῆς βυζαντινῆς ἀρχῆς. Εὐτυχέστερος δὲ τῶν πρώτων τοῦ Ἡρακλείου διαδόχων ὑπῆρξεν ὁ διεγγόνος αὐτοῦ Κωνσταντῖνος ὁ Πρωγωνάτος (668—685), ὅστις ἡσθίκατος μὲν μεταβίβει εἰς Σικελίαν τὸν θρόνον τοῦ πατρὸς καὶ ἐνίκησε τὸν ἀνασπέντα Ἀρμένιον τοῦ θρόνου ἐπιδότην Μιζίζιον, ἡδυνήθη δὲ νάναχαιτίσθαι τοὺς μέχρι τινὸς ὁσημέραι προαγομένους Ἀράβας, οἵτινες καὶ αὐτὴν τὴν Κωνσταντινούπολιν ἐπελιόρκησαν ἐπὶ ἐπὶ ὅλα ἔτη, νικήσας αὐτοὺς κατὰ θάλασσαν τῇ συνεργείᾳ τοῦ ὑπὸ τοῦ Σύρου Καλλινίκου ἐφευρεθέντος ὕψους πυρός. Ἀλλ' ἀφ' ἑτέρου ἡναγιάσθη Κωνσταντῖνος ὁ Πρωγωνάτος νὰ περὶχωρήσῃ τῇ 678 εἰς τοὺς Βουλγάρους ἐριστικῶς καὶ κατὰ τύπους τὴν χώραν ἧς ἦσαν ἡδὴ κύριοι, μετὰ τοῦ Δουδάειως καὶ τοῦ Αἰμου, αὐτὴν ἐκείνην περίου, ἣν κατέχει καὶ σήμερον ἡ ἡγεμονία τῆς Βουλγαρίας. Ἀτυχὴς δὲ καὶ πλήρης περιπετειῶν ὑπῆρξεν ἡ βασιλεία τοῦ υἱοῦ καὶ διαδόχου τοῦ Πρωγωνάτου, Ἰουστινιανοῦ Β' (685—711), ἧτις διεκόπη ὑπὸ τῆς βασιλείας τοῦ τῶν Ἰουστινιανῶν καθιέρωσαντος στρατηγοῦ Λεοντίου (695—698) καὶ τοῦ μετὰ τούτον ἀναβάντος ἐπὶ τὸν θρόνον Τιβερίου Β' (698—705), μεθ' ὃν ἐπέτρεψεν ὁ Ἰουστινιανὸς εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν. Ἦτο δὲ ἡδὴ Πινόμητος, ὡς ὠνομάζετο ἀπὸ τῆς ἐν ἑταί 695 ἀποκοπῆς τῆς ξινὸς αὐ-

τοῦ ὑπὸ τοῦ Λεοντίου, ὅστις καὶ εἶχαν ἐξαρτῆσαι αὐτὸν εἰς τὴν Χερσιῶνα, ὅπου καὶ ἔμεινε μέχρι τῆς καθόδου τοῦ θυφρῶν καὶ ἀπειλούμενος ὑπὸ τῶν κατοικῶν, οὗς καὶ σκληρότατα ἐτιμώρησε μετὰ τὴν ἐκ νέου ἀνάστασιν τοῦ ἐπὶ τὸν θρόνον. Ἐν τούτοις δ' οἱ ἐχθροὶ τοῦ Βυζαντίου ἐπωρελοῦντο ἐκ τῶν τοιούτων ἐσωτερικῶν ἀνωμαλιῶν τοῦ κράτους καὶ τῶν ἐξακολουθοῦσων θρησκευτικῶν ἐρίδων καὶ ἐνισχύοντο μὲν οἱ Βούλγαροι, ἐκυριεύον δ' ὀριστικῶς τῷ 698 οἱ Ἀράβες τὴν Καρχηδόνα, ἐσάλευετο δ' ἡ Ἰταλία, καὶ ἐξερρήγνυτο ἐν αὐτῇ τῇ πρωτεύουσά τοῦ ἑσπέρου, τῇ Ραβέννῃ, ἐπικινδυνὸς ἀναρτία. Ἡ δὲ πρὸς τοὺς Χερσιωνίτας ὁμότης τοῦ Ἰουστινιανοῦ ἐξηρέθισεν αὐτοὺς εἰς ἀντιδικαίαν, ἥς ἀποτελεσματικὴ ὑπῆρξεν ἡ διὰ τῆς ὑποστηρίξεως αὐτῶν ἀνακήρυξις ὡς βασιλείας τοῦ Βαρδάνη τοῦ καὶ Φιλιππικοῦ καλουμένου (711—718). Ὄστις, καθιερύσας τὸν Ἰουστινιανόν, διέταξε τὸν θρόνον αὐτοῦ, τελευταίου τῶν Ἰωαννικιδῶν γένου.

Μετὰ δὲ τὴν βραχεῖαν βασιλείαν τῶν διαδόχων τοῦ Φιλιππικοῦ, τοῦ συνετοῦ Ἀναστασίου τοῦ Ι' (713—716) καὶ Θεοδοσίου τοῦ Ι' (716—717), ἐπ' ὃν προσέβησαν ἐνισχυόμενοι οἱ Ἀράβες, ἀνῆλθεν ἐπὶ τὸν θρόνον Λεὼν δ' Ἰταυρος (717—741), εἰς τὴν ἀριστην τοῦ Βυζαντίου ἡγεμόνων καὶ γενάρχης δυναστείας, ἥς τὸ ὄνομα συνιδέθη παρὰ τὴν εἰκονομαχίαν. Ἐπιφανὴς ὑπῆρξεν ἡ τοῦ Λεόντος δράσις κατὰ τῶν Ἀράβων, οὗς ἀπέκρουε μὲν νικηφόρος τῷ 718 πολιτρούμενος τὴν Κων/πολιν, ἐνίκησε δ' ἐπιφανῶς τῷ 729 ἐν Ἀκροπόλει τῆς Φρυγίας. Οὐχ ἥττον γενναῖα δ' ὑπῆρξεν ἡ μεταρρυθμιτικὴ αὐτοῦ πολιτεία, ἥς μὴ μόνον φάσις εἶνε ἡ καταπολέμησις τῶν ἀγίων εἰκόνων. Συνδέεται δὲ αὕτη οὐ μόνον πρὸς ἀναμόρφωσιν τῆς γριστητικῆς θρησκείας διὰ τῆς ἐπανεόδου εἰς τὸν πνευματικώτερον ἀρχικὴν αὐτῆς προορισμὸν καὶ ἐνισχυσιν τῆς πολιτείας διὰ τοῦ κανονισμοῦ τῶν σχέσεων αὐτῆς πρὸς τὴν θρησκείαν, ἀλλὰ καὶ πρὸς μεγάλας κοινωνικὰς καὶ πολιτικὰς μεταρρυθμίσεις ἐκδηλωθείσας διὰ τῆς δημοσιεύσεως τῆς *Εκλογῆς νόμων*, τοῦ *Στρατιωτικοῦ νόμου*, τοῦ *Γραμματικοῦ νόμου*, τοῦ *Ναυτικοῦ νόμου*. Ἐξεδόθησαν δὲ τὰ νομοθετικά ἔργα ἑλληνιστί, προβαίνοντες πρὸς τὸ κράτος ἐπιμελὲς γενναιώτερον εἰς τὸν ἐκκλησιαστικόν, βυζαντιανὸν ἐπιδηρῶν ἡ ἀπομακρύνει τὴν ξένων στοιχείων διὰ τῆς ἀποπλάσεως τῶν ἐπαρχικῶν ἄνδρες διὰ κατακτήσεων ἢ παραχωρήσεων εἶχαν πεσεῖν εἰς τοὺς Ἀράβας, τοὺς Σέρβους, τοὺς Χρωάτους καὶ τοὺς Βουλγάρους, τὰ δ' ἔργον τοῦ πατρὸς ἐξηκολούθησεν ὁ δευστῆρας υἱὸς Κωνσταντῖνος (741—755), ὃν οἱ εἰκονομάχοι ἐπινοήσαντες ἐκ μίσους Κωνσταντινου τοῦ ἰσχυροῦς μὲν καὶ οὐκ ἀντιμαρτυροῦντος πρὸς τῆς εἰκονομαχίας ἀγῶνας, γενναίως δὲ καὶ ἐπιτυχῶς ἀντεπεξέληκον κατὰ τὰ τῶν Ἀράβων

καὶ τῶν Βουλγάρων. Ὁμοίως δ' ἐργασθέντα καὶ τὸν τούτου υἱὸν Λεόντα τὸν Χάζαρον (775—780) διεδεχθῆ ἡ Ἀθηναιὶ σύζυγος αὐτοῦ Εὐρήνη, τὸ πρῶτον ὡς κηδεμὼν καὶ συνάρχουσα τοῦ ἀνηλίκου υἱοῦ Κωνσταντίνου Γ' (780—790), ὃν μετὰ τὴν ἐνηλικίωσιν βασιλεύσαντα (790—797) ἐτύρλωσε, καταλαβοῦσα μόνη αὐτοῦ τὸν θρόνον (797—802). Ἡ Εὐρήνη συνεδρεε μεγάλην ὁμότητα πρὸς ἑκτακτον ζήλον ὑπὲρ τῶν εἰκόνων, ἥς καὶ ἀνεστύλωσε τῷ 787 διὰ τῆς ἐν Νικαίᾳ συνόδου.

Ἀλλ' ἡ βιαστικὴ καὶ ὁμότης αὐτῆς προσέλασαν τέλος τῷ 802 συνωμοσίαν, δι' ἧς ἀνεδιβάσθη ἐπὶ τὸν θρόνον ὁ λογαθέτης Νικηφόρος (802—811), ὅστις ἐξηκολούθησε μὲν τοὺς πρὸς τοὺς Ἀράβας καὶ Βουλγάρους πολέμους, ἐπέσει δὲ μαχόμενος πρὸς τὸν ὁμὸν ἡγεμόνα τῶν Βουλγάρων Κροῦμμον. Μετὰ δὲ τὴν βραχεῖαν, διήρως μόνον μῆνας διαρκέσαν, βασιλείαν τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Σταυρακίου (811) ἀνῆλθεν ἐπὶ τὸν θρόνον Μιχαὴλ δ' Ῥαγχαδὲς (811—813), ἐπ' οὗ ἀνεπαύρησαν οἱ Βούλγαροι ἀναδειγθέντες νικηταί. Ἐπὶ δὲ τοῦ τούτου, παρητηθέντα καὶ εἰς μόνην ἀποχωρήσαντα διαδεχθέντος στρατηγῶν τοῦ Λεόντος τοῦ Ἀρμενίου (813—820) ὑπῆρξεν πάλιν εὐτυχὴ τὰ βυζαντινὰ ὅπλα κατὰ τῶν Βουλγάρων. Καὶ κατὰ τὴν Ἀράβων δ' ὑπῆρξε μέχρι τινὸς εὐτυχὴ ὁ Λεὼν, ἐν ᾧ ὁ διαδόχος αὐτοῦ Μιχαὴλ δ' Τραυλὸς (820—829), ὅστις ἀνεδιβάσθη ἐπὶ τὸν θρόνον διὰ συνωμοσίας καταλυτάς τὴν ἀρχὴν τοῦ Λεόντος, οἱ Ἀράβες ἐκυριεύσαν πάλιν τὴν Κρήτην (823), ἔγειναν δὲ κύριοι καὶ τῆς Σικελίας (827). Ἐξηκολούθησαν δὲ μετ' ἐπιτυχίας οἱ κατὰ τῶν Ἀράβων ἀγῶνες τῶν Βυζαντινῶν ἐπὶ τοῦ υἱοῦ τοῦ Μιχαὴλ Θεοφίλου (829—842), ἀλλὰ δὲν ἐπύσταν καὶ ἐν τοῖς κατόπιν χρόνοις. Ἀξιομνημόνευτον δὲ γεγονός τῆς βασιλείας τῆς γῆρας τοῦ Θεοφίλου Θεοδώρου (842—856), συμβασιλευούσης ὡς κηδεμῶνος τοῦ ἀνηλίκου υἱοῦ Μιχαὴλ Ι' τοῦ Μεθούου. ὑπῆρξεν ἡ ὀριστικὴ ἀποπεράτωσις τῆς εἰκονομαχίας διὰ τῆς ἐκ νέου εἰσαγωγῆς τῶν εἰκόνων, καθότι ἡ ὑπὲρ τῆς Εὐρήνης ἐπιτεταχθεῖσα ἀναστύλισις ὑπῆρξε ποσοτικὴ διὰ τὴν ἐκ νέου ἀναρτίπισιν τοῦ ζητήματος ὑπὸ τῶν ἐν τῇ μεταξὺ βασιλευσάντων εἰκονομάχων αυτοκρατορῶν. Καὶ οἱ Σλάβοι δὲ τῆς Πελοποννήσου ἠττήθησαν τῷ 849 ὑπὸ τοῦ εἰς τὴν χερσονήσον ἀπεμπεθέντος στρατηγῶν Θεοκτίστου Βρυεννίου. Καταδεδωμένη δὲ τῆς Θεοδώρας κατὰ τοῦ θρόνου καὶ ἐγκλεισθεῖσης εἰς μόνην ἤρξε μετ' αὐτὴν μόνος ἄσπιτος καὶ ἀνάξιος τοῦ πατρὸς Κωνσταντῖνος (856—867), ὃν δι' ἄλλων μᾶλλον βασιλεύοντα ἐρένευεν ὁ ὑπ' αὐτοῦ ἐδωρηθεὶς Βασιλεὺς ὁ Μακεδὼν (867—886), ὁ γενάρχης τῆς μακεδονικῆς λεγομένης δυναστείας, μίξις τῶν αἰσίων καὶ μακροτάτων τοῦ βυζαντινοῦ κράτους. Ἐπὶ τούτου τε καὶ τῶν λογίων αὐτοῦ διαδόχων Λεόντος τοῦ Σοφοῦ (886—912)

καὶ Κωνσταντίνου τοῦ Πορφυρογεννήτου (912—959), ὅστις μόνος ἤρξε μόνον 944—959, πρότερον δ' εἶχε συνάροντα τὸν θεῖον Ἀλέξανδρον (912—913), ἔπειτα δὲ τὴν μητέρα Ζωὴν (913—920) καὶ κατόπιν τὸν πενθερὸν Ἰωαννὲν τὸν Λακαπηνὸν (920—944), ἐξῆς κολοῦντο οἱ ἀγῶνες τῶν Βυζαντινῶν πρὸς τοὺς Βουλγάρους καὶ τοὺς Ἀράβας. Ἀλλ' ἐπὶ τοῦ υἱοῦ τοῦ Κωνσταντίνου, Ῥωμανοῦ τοῦ Β' (959—963), ὁ γενναῖος στρατηγὸς αὐτοῦ Νικηφόρος Φωκάς ἀνέκτισε τῷ 961 τὴν ὑπὸ τῶν Ἀράβων κατεχόμενην Κρήτην. Τοῦ δὲ Ῥωμανοῦ, καταλιπόντος ἀνηλικίους υἱοὺς, ἡ χήρα Θεοφανὺς ἀνεδίβασεν ἐπὶ τὸν θρόνον ὡς σύζυγον αὐτῆς τὸν Νικηφόρον Φωκᾶν (963—969), τὸν ἐνδοξὸν νικητὴν τῶν Ἀράβων, ὅστις οὐ μόνον τὴν Κρήτην, ἀλλὰ καὶ διαφόρους χώρους τῆς Ἀσίας, πρὸς δ' ἐπὶ τοὺς τοὺς Σικελίαν καὶ τὴν Κύπρον ἀνέκτισεν ἀπὸ τῶν ἡττηθέντων. Τοῦτον δὲ βολερυνήσας μετ' ἑλλήνων συνεργεία τῆς Θεοφανοῦς ἔγεινε βασιλεὺς Ἰωάννης ὁ Τζιμισαχῆς (969—976), ὅστις ἐνίκησεν ἐπιφανῶς πολέμῳ τοὺς τὸν Ἀράβας καὶ τοὺς Ῥώσους, οἵτινες εἶχον παραστῆ τὸν πρῶτον ὡς ἐχθροὶ τοῦ Β. κράτους ἐπὶ Μιχαὴλ τοῦ Μεθυστοῦ. Ὁ δὲ διαδοχὸς τοῦ Τζιμισαχῆ βασιλεὺς (976—1025) ἔλαβε τὸ ἐπώνυμον Βουλγαροκτόνος ἀπὸ τῶν λαμπρῶν αὐτοῦ κατὰ τῶν Βουλγάρων νικῶν δι' ὧν κατελύθη τῇ 1019 τὸ βασίλειον αὐτῶν, οἵτινες καὶ ἔμειναν ὑποταγμένοι εἰς τοὺς Βυζαντινοὺς μέχρι τοῦ 1186, ὅτε ἐπαναστάντες ἱδρύσαν νέον βουλγαρικὸν κράτος, λίαν ἐπιφοδὸν γενόμενον ἔκτοτε εἰς τε τοὺς τὴν Κωνσταντινούπολιν μετ' αὐτοῦ μακρὸν χρόνον καταλαβόντας Λατίνους καὶ εἰς τοὺς Βυζαντινοὺς μετὰ τὴν καθόδον εἰς τὴν βασιλεύσαν. Τὸν δὲ Βουλγαροκτόνον διεδέχθη μοναρχῶν ὁ τέως μετ' αὐτοῦ συμβασιλεύων ἀδελφὸς Κωνσταντῖνος ὁ ΙΓ' (1025—1028). οὗ ὁ στρατηγὸς Γεώργιος Θεοδωράντος ἠδυνήθη νὰ νικήσῃ τοὺς τοὺς Κυκλάδας ἀποδόντας Ἀράβας. Τοῦ δὲ Κωνσταντίνου θανάτου ἡ βασιλεία περιήλθεν εἰς τὸν ἐπὶ τῇ θυγατρὶ Ζωῇ γαμρόν Ῥωμανὸν τὸν Ἀργυρὸν (1028—1034), ἐφ' οὗ ἐξηκολούθησαν οἱ πρὸς τοὺς Ἀράβας ἀγῶνες, καὶ μετὰ ταῦτα εἰς τὸν δεύτερον τῆς καὶ ἐν γήρατι φιλέρωτος Ζωῆς σύζυγον Μιχαὴλ τὸν Παφλαγόνα (1034—1041), ἐφ' οὗ ἐνίκηθησαν μὲν οἱ τὰς Κυκλάδας ἀποδόντες Ἀράβες, ἐδῆσαν δὲ τὴν Θράκην δι' ἐπανειλημμένων ἐπιδρομῶν οἱ Πατινῆαί, ἐν ᾧ ὁ γενναῖος στρατηγὸς Κωνσταντῖνος Μανιάκης ἐνίκησε τοὺς Ἀράβας ἐν Ἰταλίᾳ θανόντος δὲ τοῦ Μιχαὴλ Δ', μετὰ τὴν βασιλείαν βασιλείαν Μιχαὴλ Ε' τοῦ Καλαφάτη (1041—1042), ἐκπρώτου γεννομένου δι' ἑστέως καὶ καρέντος μοναχοῦ, ἀναγκάζεται ἡ Ζωὴ νὰ συμπαραλάβῃ ὡς συμβασιλεύουσιν τὴν ἀδελφὴν Θεοδώραν, ἀλλὰ μετ' οὗ πολὺ λαμβάνει γήρατι ἥδη ὡς νέον σύζυγον τὸν Κωνσταντῖνον Μονομάχον

(1042—1055), εἰς ὃν περιέρχεται καὶ ἡ βασιλεία ἐξηκολούθησε δὲ βασιλεύων καὶ μετὰ τὸν θάνατον τῆς Ζωῆς (1050). Ἐπὶ τούτῳ ἐξηκολούθησαν μὲν οἱ ἀγῶνες ἐναντίον τῶν Ῥώσων καὶ Πατινῆων ὡς καὶ ὁ πόλεμος ἐν Ἰταλίᾳ, ὅπου ἡ Β. ἀρχὴ εἶχε περιορισθῇ εἰς τὰς περὶ τὴν Βαρὴν χώρας, καταστάλησαν δὲ δύο ἐπικινδυνὲς στασεις, ἡ τοῦ Μανιάκη καὶ ἡ τοῦ Λέοντος Τερνίκη. Ἐπὶ Μονομάχου, πατριαρχεύοντος Μιχαὴλ τοῦ Κηρουλαρίου, ἐπῆλθε τῇ 1054 καὶ τὸ σχίσμα τῆς ἀνατολικῆς καὶ δυτικῆς Ἐκκλησίας, ὧν αἱ σχέσεις εἶχον κολλήσει νὰ ψυχραίνωνται ἥδη ἀπὸ τοῦ Ι' αἰῶνος τελευτώντος ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος Ζήνωνος, κυρίως δὲ προσέβαινον ἐστημενὶ μακρὸν διαρρηγνύμεναι ἀπὸ τῶν χρόνων τοῦ πατριαρχοῦ Φωτίου κατὰ τὸ δεύτερον ἡμισυ τοῦ Θ' αἰῶνος. Τὸν δὲ Μονομάχον διεδέχθη ἡ ἀδελφὴ τῆς Ζωῆς καὶ θυγατὴρ Κωνσταντίνου τοῦ ΙΓ' Θεοδώρα (1055—1056), ἥτις, θανοῦσα ἐξ εἰλεοῦ, ἀνεδίβασεν ἐπὶ τὸν θρόνον Μιχαὴλ τὸν Στρατιωτικὸν (1056—1057), ὅστις ἐξεθρονίσθη ὑπὸ τῆς βυζαντινῆς ἀριστοκρατίας. Ἐκλιπούσης δ' αὐτῆς ἐξ μακρονομικῆς δυναστείας ἀνυψώθη ἐπὶ τὸν θρόνον Ἰσαάκιος ὁ Κομνηνὸς (1057—1059), ὁ πρῶτος βασιλεὺς τῆς δυναστείας τῶν Κομνηνῶν, ὅστις ἀσθενήσας ἐνεκλείσθη εἰς μονὴν ἐκουσίως ἀποσυρθεὶς καὶ ὀλίγας διαδόχον τοῦ Κωνσταντίνου τὸν Δούκαν (1059—1067). Τούτῳ δ' ἡ χήρα Εὐδοκία, κηδεμὼν τοῦ ἀνηλικίου ἐκείνης υἱοῦ Μιχαὴλ τοῦ Παραπινάκη (1067—1068), ἀνεδίβασεν ἐπὶ τὸν θρόνον ὡς σύζυγον αὐτῆς Ῥωμανὸν τὸν Διγενῆν (1068—1071), ὅστις αἰχμαλωτισθεὶς ἐν Ἀσίᾳ ὑπὸ τῶν Σελτζουκιδῶν Τούρκων, ὀλίγους παρηνώχλους τοὺς Βυζαντινοὺς ἀπὸ τῶν μέσων ἥδη τοῦ ΙΑ' αἰῶνος, ἐκφυγὼν ἐκπώτωτος τοῦ θρόνου. ὃν κατέλαβε Μιχαὴλ ὁ Παραπινάκης (1071—1078). Τούτῳ δὲ διεδέχθη ἐκθρονίσας Νικηφόρος ὁ Βοτανειζίτης (1078—1081), μεθ' ὃν ἤρξεν ἐπὶ μακρὸν Ἀλέξιος Δ' ὁ Κομνηνός, (1081—1118), ἀνεψιὸς τοῦ Ἰσαακίου, αὐτοκράτωρ ἱπποτικὸς καὶ γενναῖος, ἐπιρρώσας τὸ κράτος, νικήσας Πατινῆας καὶ Κουμάνους, Τούρκους καὶ Νορμαννοὺς. Οὐχ ἥττον δ' εὐτυχῶς ὑπῆρξε τὸ κράτος ἐπὶ τῶν διαδόχων αὐτοῦ, τοῦ υἱοῦ Ἰωάννου ἡ Καλοῖ-ωάννου (1118—1143) καὶ τοῦ ἐγγόνου τοῦ Ἀλεξίου, Μανουὴλ (1143—1180), ὃν διεδέχθη Ἀλέξιος ὁ Β' (1181—1182). Ἐκτοτε τὸ κράτος, ὅπερ ὑπῆρξε πολλάκις νικηφόρον κατὰ τῶν πολλῶν ἐχθρῶν ἐπὶ τῶν Κομνηνῶν, ἐφ' ὧν ἤκμαζαν καὶ τὰ γράμματα καὶ ἡ τέχνη, ἤρξατο νὰ κλονηται τοῦτο μὲν ἕνεκεν ἐσωτερικῶν σπαραγμῶν καὶ διηρηκῶν μεταπτώσεων τοῦ θρόνου, τοῦτο δ' ἐκ τῆς ἐχθρικής στάσεως τῶν τὴν κατάληψιν τῆς Κων/λεως ἐποφειλμένων ἐκτετακμένων τῆς Δύσεως. Καὶ δὴ τὸν μὲν Ἀλέξιον Β' φονεύσας διεδέχθη ὁ ὠμὸς αὐτοῦ θετός καὶ κηδεμὼν Ἀνδρόνικος Δ' ὁ

Κομνηνός (1183 — 1185), ὃν ἐκθρονισθέντα κατεσπαράξε μὲν ὁ στασιασὰς λαός, διεδεγέθη δὲ ὁ Ἰσακίος Β' (1185—1195) ἐκ τοῦ συγγενοῦς πρὸς τοὺς Κομνηνοὺς οἴκου τῶν Ἀγγελῶν. Τούτων ἐξώσας καὶ ἐκτυλώσας ἀνερχεται ἐπὶ τὸν θρόνον ὁ πρεσβύτερος ἀδελφὸς τοῦ Ἀλεξίου Γ' Ἀγγέλως (1195—1202), εἰς τῶν ἀθλιωτάτων ἡγεμόνων τοῦ Β' κράτους. Ἐπειφελούμενος δ' ἐκ τῆς κατ' αὐτοῦ ἀγανακτήσεως τῶν πολιτῶν ὁ υἱὸς τοῦ τυγοῦ Ἰσακίου Ἀλεξίος δ' Δ', ἀραπειεύσας ἐκ τῆς εἰρῆτῆς, ὅπου ἐκράτειτο συγκαθεργχόμενος μετὰ τοῦ πατρὸς, ἐπεισε τοὺς στχυροφόρους νὰ ελθῶσι μετὰ τὴν ἀλωσιν τῆς ἐν Δαλματία Νάρας κατὰ τῆς Κωνσταντινουπόλεως εἰς ἐπικουρίαν τοῦ τυγοῦ πατρὸς μεθ' οὗ καὶ ἀνέρχεται ἐπὶ τὸν θρόνον τὴν ὑστερίαν τῆς ἐκ Κωνσταντινουπόλεως φυγῆς τοῦ Ἀλεξίου Γ', 18 Ἰουλίου 1203. Καὶ ὁ μὲν Ἰσακίος ἀπέθανε μετ' οὗ πολὺ, ὁ δὲ Ἀλεξίος δ' Δ' ἐξεγείρας διὰ τῆς μὴ τηρήσεως τῶν πρὸς τοὺς σταχυροφόρους ἐπαγγελιῶν τοῦ τὴν ὀργὴν αὐτῶν καὶ τὴν ἀγανακτήσιν τοῦ πλήθους ἐστραγγαλίσθη ἐν τῇ φυλακῇ (8 Φεβρ. 1204). Ἐν τούτοις δ' ὁ ἐπαναστατήσας λαός τοῦ Βυζαντίου ἐπὶ τινὰς μὲν ἡμέρας ἀνηγγρέυσεν αὐτοκράτορα τὸν Νικηλαόν Κανὰβιν, εἶτα δὲ τὸν Ἀλεξίον Γ' Μουρτζουφλόν, ὅστις κατὰ τὴν θυγατέρα Ἀλεξίου τοῦ Γ' ἔλαβεν ὡς σύζυγον. Καὶ ἤτο μὲν οὗτος στρατηγὸς γενεῖκος ἀλλ' οἱ σταχυροφόροι, ἐπωρεόμενοι ἐκ τῆς τελευταίας ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀναρχίας ἐπιδραμόντες ἐκυρίευσαν τὴν Κωνσταντινουπόλιν (13 Ἀπρίλ. 1204). Κατὰ τὴν αὐτὴν δ' ἡμέραν ὁ Μουρτζουφλὸς ἔφυγεν ἐκ Κωνσταντινουπόλεως, ἀλλὰ συλληφθεὶς καὶ τυτλωθεὶς ἤχθη εἰς τὴν βασιλεύσαν, ὅπου ἐφρονεῖσθαι καταχρηματίσθαι ἐκ τῆς ἐν τῇ Ταύρῳ στήλης.

Φράγκοι αὐτοκράτορες κατεῖχον ἔκτοτε τὴν Κωνσταντινουπόλιν ἐπὶ πενήντον καὶ ἑπτὰ ἔτη (ἰδ. λ. Α α τ ν ι κ ῆ α ὑ τ ο κ ρ α τ ο ρ ι α) κατὰ τούτον δὲ τὸν χρόνον διεσπάρτο το Β' κράτος, τῶν μὲν Ἑλλήνων ἰσχυρῶν δύο νέαι αὐτοκρατορίας, τὴν ἐν Νίκαιᾳ καὶ τὴν ἐν Τραπεζοῦνσι καὶ ἄλλας τμηματικὰς ἡγεμονίας (ἰδ. λ. Ν ι κ α ι α α ὑ τ ο κ ρ α τ ο ρ ι α, Τ ρ α π ε ζ ο ὡ ν τ ο ς α ὑ τ ο κ ρ α τ ο ρ ι α, Π ι π ε ῖ ρ ο υ δ ε σ π ο τ ᾱ τ ο ν, Θ ε σ σ α λ ο ν ι κ ῆ ς β α σ ι λ ε ῖ α ν), πλείστον δ' ἑλληνικῶν χωρῶν καὶ νήσων περιερχομένων εἰς δυναστεας ἐκ τῆς Δύσεως (ἰδ. λ. Φ ρ α γ κ ο κ ρ α τ ι α ἐ ν Ἰ β λ ῆ ᾱ δ ι). Ἀλλ' ἐν τούτοις ἡ ἐν Κωνσταντινουπόλει λατινικὴ αὐτοκρατορία, περιστάσας εἰς μεγάλην ἀδυναμίαν, δὲν ἠδυνήθη νὰ διατηρηθῇ ἐπὶ μακρὸν, ἕως, ἀλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως τῇ 25 Ἰουλίου 1261 ὑπὸ τοῦ Ἀλεξίου Στρατηγοπούλου κατέλαβε τὸν θρόνον ὁ τῶς ἐν Νίκαιᾳ αὐτοκράτωρ Μιχαὴλ (1258—1282), ὁ πρῶτος βασιλεὺς ἐκ τῆς δυναστείας τῶν Παλαιολόγων, ἥτις καὶ ἐδασίλευε μέχρι τῆς ὑπὸ τῶν Τούρκων καταλύσεως τοῦ Β' κρά-

τους, ἡλαττωμένου νῦν μεγάλως ἐκ τῆς ἀποσπάσεως μεγάλων αὐτοῦ τμημάτων ὑπὸ Ἑλλήνων καὶ Φραγκῶν κατὰ τὰ εἰρημένα. Ὁ αὐτὸς τῶν Παλαιολόγων ἀνέδειξε βασιλῆς Ἀσίους λόγου, προσπαθόντας νὰ ἀναρθώσῃ τὸ κράτος διὰ τῆς γενναίας αὐτῶν ἐργασίας. Ἀλλὰ τοῦτο μὲν οἱ διηγεκεῖς ἀγῶνες πρὸς τοὺς ὁ σημεῖραι ἐνισχυομένους Τούρκους, τοῦτο δ' αἰ ἐκ τῆς Δύσεως ἐπῆρται, ὡς ματὴν ἐπειρῶντο νὰ μειώσωσιν ἐλκύνοντας τὴν συμπάθειαν αὐτῆς διὰ προσελάσεως τῆς ὀρθόδοξου ἐκκλησίας πρὸς τὴν δυτικὴν, τοῦτο δ' αἰ μετὰ Βαρλαάμ καὶ Παλαμά θρησκευτικὰ ἐρίδες ἐξήντηλουν μάλλον μάλλον πασαν δύναμιν. Ἐκ τῶν ζημιωδιστάτων δ' ὑπῆρξε προσεπληθὺν νέος πολέμιος, ἡ ἐταίρια τῶν Καταλωνίων μισοφροῶν πρὸς ἡν, τῶς κατὰ τὴν Τούρκων συμπεριχοῦσαν, ἤλθεν εἰς ῥῆξιν ὁ τοῦ Μιχαὴλ διάδοχος Ἀνδρόνικος δ' ΙΓ' (1282—1328). Εἶχε δὲ οὗτος συμβασιλεῖα τὸ μὲν κατ' ἀρχὰς τὸν υἱὸν Μιχαὴλ (1293—1320), μετὰ δὲ τὸν τούτου θνήκτον τὸν νεαρὸν ἔγγονον Ἀνδρόνικον τὸν Γ' (1321—1341), δευτὴς καὶ ἐκθρονιστὴς τέλος τὸν παππὸν ἀφῆκε μὲν εἰς αὐτὸν τὰς βασιλικὰς τιμὰς, ἀλλ' ἤρξε μόνος. Διεδεγέθη δὲ τούτων ὁ ἀνῆλικος αὐτοῦ υἱὸς Ἰωάννης ΙΓ' ὁ Παλαιολόγος (1341—1391) εἰς ὃν ἐπεδύθη ὡς κηδεμόν, ἀρπάσας τὸν θρόνον Ἰωάννης Γ' ὁ Κενταυροκρῆνης (1347—1355) ἐξ οὗ τὸ πρῶτον οἱ Τούρκοι, πρὸς οὓς συνεμαχῆσαν, ἰσχυρῶς ἐν ταῖς εὐρωπαϊκαῖς τοῦ Β' κράτους χώραις, καταλαβόντες μὲν τῷ 1354 τὴν Καλλιπόλιν ἐκείθεν δ' ἔκτοτε ὁ σημεῖραι ἐπικτείνεμενοι, ἕως τῇ 1361 ὁ σουλτάνος Μουράδ δ' Α' κατέλαβε τὴν Ἀδριανούπολιν ἣν καὶ ὕψισεν εἰς πρωτεύουσιν Ἰουλιτῇ δ' ἀπέδθη ἡ δυναμὶς αὐτῶν, ὥστε ἤδη ὁ Ἰωάννης ἠναγκάσθη νὰ γαίην ὑπόφωρος αὐτῶν Ἐπὶ δὲ τοῦ δευτεροτόκου υἱοῦ Ἰωάννου Ε', Μανουὴλ Β' (1391—1425), διεδεγέθη τὸν πατέρα, ὃν ἐν τῷ μετὰ εἶχεν ἐκδᾶλαι ὡς σύμμαχος τῶν Τούρκων ὁ πρεσβύτερος αὐτοῦ υἱὸς Ἀνδρόνικος (1376—1381), ἐπολιόρκησε ὁ σουλτάνος τὴν Τούρκων Παγιδιζτῇ τῇ 1401 τὴν Κωνσταντινουπόλιν, ἣν ἔτιωτε μόνον ἡ εἰς τὰς τουρκικὰς χώρας εἰσβολὴ τοῦ Ταμερλάνου. Καὶ ἐνισχύθη μὲν ἔκτοτε μικρὸν τὸ κράτος, ἀλλ' ἡ ἀναδυσὶς ὑπῆρξε βραχεῖα, τῇ δὲ 1422 καὶ πάλιν ἐπολιορκήθη ἡ Κωνσταντινούπολις τοῦ σουλτάνου Μουράδ ΙΓ'. Νέαι δ' ἐκπιδες ἐφάνησαν ἀντιοῦσαι διὰ τῆς συμμάχιας τοῦ υἱοῦ καὶ διαδόχου τοῦ Μανουὴλ, Ἰωάννου (1425—1448), μετὰ τοῦ βασιλέως τῆς Οὐγγαρίας Λαδισλάου, ἀλλ' ἡ τούτου ἡττα ὑπὸ τῶν Τούρκων παρὰ τὴν Ἡάρναν τῇ 1444 ἐπῆνεγκε τὴν τελείαν ἐξαθνήσιν τοῦ κράτους, περιορισθέντος εἰς τὰ περὶ τὴν Κωνσταντινὴν καὶ κατασταντος ὑποφόρου τῆς Τούρκικης. Οὕτως ἀπέλιπε ἀνελαμβάνειν ἄμυναν ὁ τελευταῖος τοῦ Β' κράτους αὐτοκράτωρ ὁ ἀδελφὸς τοῦ Ἰωάννου Κωνσταντῖνος Δραγάτης ὁ Παλαιολόγος (1448—1453), ὅστις πρότερον ἦτο δε-

σπέτης ἐν Πελοποννήσῳ, ὅπου οἱ Παλαιολόγοι κατέγον (ἴδιον δεσποτάτον (ἰδ. λ. Πελοποννήσου δεσποτάτον). 'Αλλ' ἡ γενναία ἡμῶν αὐτοῦ, ἐπικουρούμενου ὑπὸ τοῦ Γενουήσιου Ιουστίνου, δὲν ἤδυνήθη νὰ σώσῃ τὴν ὑπὸ Μωάμεθ Β' τοῦ Κατακτητοῦ πολιορκουμένην Κων/πόλιν, ἥτις μετὰ γενναίαν ἀντίστασιν ἔπεσε σὺν τῷ ἡρωικῷ θανάτῳ τοῦ ὑστατοῦ βασιλέως τὴν 29 Μαΐου 1453 εἰς χεῖρας τῶν Τούρκων. Οὗτοι δὲ μετὰ τὴν καταλύσιν τοῦ Β. κράτους μετ' οὐ πολὺ κατέλυσαν τὸ τε δεσποτάτον τῆς Πελοποννήσου (1460), τὸ δευχτόν τῶν Ἀθηνῶν, τὴν αὐτοκρατορίαν τῆς Τραπεζοῦντος (1461) καὶ σὺν τῷ χρόνῳ ἐκυρμασεν τὰς λοιπὰς ἐλληνικὰς χώρας αἰτίνες ἀνῆλθον ποτε εἰς τὸ Β. κράτος. 'Ἰδε τὰ καθ' ἑκάστη ἐν ταῖς βιογραφίαις τῶν αὐτοκρατόρων ἑκαστῶν. Πρβλ. καὶ λ. 'Ελλ. λ. ἱστ. (ἱστορία).

Βιβλιογραφία. Du Fresne Dugange Historia byzantina (2 τόμ. Παρίσι. 1640, Βενετ. 1729). — Tillemont Histoire des empereurs κτλ. (6 τ. Παρίσι. 1690-1738. 16 τόμ. Βρυξέλλ. 1707-1739). — Le Beau Histoire du Bas-Empire (ἑκδ. Saint Martin καὶ Brosset 21 τόμ. Παρίσι. 1824-1836). — Gibbon History of the decline and fall of the Roman empire (ἑκδ. ὑπὸ Smith 8 τόμ. Λονδ. 1854-1855). — Royon Histoire du Bas-Empire (4 τόμοι. Παρίσι. 1804-1813). — Clinton Fasti Romani (2 τόμ. Ὁξω. 1845-1850). — Finlay History of Greece (ἑκδ. Tozer 7 τόμ. Ὁξω. 1877). — Σπυρ. Ζαμπελῖος Βυζαντινὰ μελέται. Ἀθῆν. 1957 — Τοῦ αὐτοῦ Ἀσπασθόμοι τῆς Ἑλλάδος μετὰ μελέτης ἱστορικῆς περὶ μεσαιωνικοῦ ἑλληνισμοῦ, Κερκ. 1852. — Τοῦ αὐτοῦ Ἱταλοελληνικά. Ἀθῆν. 1864. — Muralt Essai de chronographie byzantine (2 τόμ. Παριού. 1855-1871). — Tafel Komnenen und Normannen. Στουτγ. 1870. — Tafel Thomas Urkunden κτλ. (3 τ. Βιέννη. 1856-1857). — Mordtmann Belagerung und Eroberung K/pls durch die Türken, Στουτγ. 1858. — Broglie L'eglise et l'empire Romain au IV Siècle (6 τόμ. Παρίσι. 1858-1866). — Παπαρρηγόπουλος Ἱστορία τοῦ ἑλλ. ἔθνους. — Τοῦ αὐτοῦ Ἱστορικά πραγματεῖαι. Ἀθῆν. 1858. 1889. — Hopf Geschichte Griechenlands κτλ. (ἐν 85 καὶ 86 τόμῳ, τμήμ. Α' τῆς Ἐγκυκλοπαιδείας Ersch καὶ Gruber). — Τοῦ αὐτοῦ Veneto-Byzantinische Analecten. Βιέννη 1860. — Τοῦ αὐτοῦ Chroniques Gréco-Romanes. Βερολ. 1873. — Krause Die Byzantiner des Mittelalters. Ἀλλῃ 1849. — Τοῦ αὐτοῦ Die Eroberungen von K/pel. Ἀλλῃ. 1870. — Rambaud L'empire Grec au X siècle. Παρίσι.

1870. — Ρωμ. αν. Ὁ Γρατιανὸς Ζωρξής. Κερκ. 1870. — Σαθ. Μεταμονικὴ βιβλιοθήκη (6 τόμ. Βενετ. Παρίσι. 1872-1877). — Τοῦ αὐτοῦ Bibliotheca graeca medii aevi (9 τόμ. Βενετ. 1880-1890). — Gröner Byzant. Geschichten (2 τόμ. Gratz 1872-1877). — Marra's Esquisses byzantines. Παρίσι 1874. — Τοῦ αὐτοῦ La vie byzantine au VI siècle. Παρίσι. 1881. — Βικέλα Παρ. Βυζαντινῶν. Λονδ. 1874. — Hertzberg Geschichte Griechenlands seit dem Absterben des antiken Lebens (4 τόμ. Ἦμα. 1876-1879). — Τοῦ αὐτοῦ Geschichte der Byzantiner und des osmanischen Reiches. Βερολ. 1883. — Hirsch Byzant. Studien. Λειψ. 1876. — Schumberger Les principautés franques du Levant. Παρίσι. 1877. — Τοῦ αὐτοῦ Sigillographie de l'empire Byzantin. Παρίσι. 1884. — Παπαρρηγόπουλος Βυζαντινὰ μελέται. Κων/πόλις 1877. — Τοῦ αὐτοῦ Τα βυζαντινὰ ἀνακτορεῖα. Ἀθῆν. 1885. — Τοῦ αὐτοῦ Πολιτεία καὶ ἀλυσίς τῆς Κων/πόλεως. Ἀθῆν. 1890. — Gasquet De l'autorité impériale en matière religieuse à Byzance. Παρίσι. 1879. — Τοῦ αὐτοῦ L'empire byzantin et la monarchie franque. Παρίσι. 1888. — Heyd Geschichte des Levante Handels im Mittelalter (2 τόμ. Στουτγ. 1879, νεωτέρη γαλλ. ἑκδ. Λειψ. 1885). — Ρεντιέρ Ἱστορικὰ καὶ μελέται. Ἀθῆν. 1881. — Ellissen Der Senat im oström. Reiche. Γοτιγγ. 1881. — Καλλικράτ. Μελέται καὶ λόγοι. Ἀθῆν. 1882. — Vlasto Les derniers jours de C/pel. Παρίσι. 1883. — Σπυρ. Λάμπρου Ἱστορικά μελετήματα. Ἀθῆν. 1884. — Τοῦ αὐτοῦ Ἱστορία τῆς Ἑλλάδος. Τόμ. Γ'. — Rake Weltgeschichte. Τόμ. Ε'—Θ'. Λειψ. 1884-1888. — Calisse Il governo dei Bisantini in Italia. Ρώμη. 1885. — Edwin Pears The fall of Constantinople. being the story of the fourth Crusade. Λονδ. 1885. — Diehl Etudes sur l'administration byzantine en Italie. Παρίσι. 1888. — Οὐσπένσκη Ρωσικὰ καὶ Βυζαντινὰ κατὰ τὴν Γαλιάν. (ἰδητῶν) 1888 (ῥωσιστῆ). — Τοῦ αὐτοῦ Διαφορεῖς μονογραφίαι ἐν τῷ περιοδικῷ τοῦ ῥωσικοῦ ὑπουργείου τῆς Παιδείας. — Hartmann Untersuchungen zur Geschichte der byz. Verwaltung in Italien 50-750. Λειψ. 1889. — Bury A history of the later roman empire from Arcadius to Irene 395-800 (2 τόμ. Λονδ. 1889). Διαφορεῖς μονογραφίαι περὶ τῆς σχέσεως τοῦ Βυζαντινοῦ πρὸς τὸ φραγκικὸν κράτος ἰδ. ἐν λ. Γρηγόρη περὶ τῆς φραγκοκρατίας ἐν Ἑλλάδι ἐν λ. Φραγκοκρατία, περὶ τῶν αὐτοκρα

τόρων καὶ χωρῶν ἐκάστων ἐν ταῖς οἰκείαις λέξεσιν. [Α.]

Βυζάντιον. βλ. Κωνσταντινούπολις.

Βυζάντιος (Σκαρλάτος Δ.). διαπρεπὴς λόγιος, μεγάλας προσεγγικῶν τῇ Ἑλλάδι ὑπηρεσίας ὡς δημοσιος ὑπαλληλος καὶ ἐπὶ μεγαλειότηρας τῷ ἑλληνισμῷ ὡς λεξικογράφος. Διὰ τῶν λεξικῶν του ἰδίως ἀπεκτήσεν ἀπαρξηγραπτά δικαιώματα ἐπὶ τῆς ἐθνικῆς εὐγνωμοσύνης καὶ δικαιοτέρων παντός ἄλλου ἐκ τῶν συγχρόνων του δύνανται νὰ ἐπικληθῇ δι' ὁ ἀ σ κ α λ ο ς τ οῦ Δ' ἐ ν ο υ ς. Ἐγενήθη τῇ 6 Νοεμβρίου 1798 ἐν Ἰασίῳ τῆς Μολδαβίας, ὅπου ὁ πατὴρ του κατεῖχε σημαντικὴν ἀξίωμα ἐν τῇ αὐτῇ τοῦ ἡγεμόνος Ἀλεξάνδρου Καλλιμάχου. Τὰς σπουδὰς του διήνυστο κατόπιν ἐν τῇ παρὰ τὴν Βόσπορον ἀκμαζούσῃ σχολῇ τῆς Σηροκρήνης· ἀλλὰ πρὸ πάντων ἐτελειοποίησεν ἑαυτὸν δι' ἀνεξότου κατ' ἰδίαν μελέτης. Συμμετασχὼν ἅμα τῇ ἐκρήξει τῆς ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως τῆς εἰς Ἀσίαν ἐξορίας τῆς ἡγεμονικῆς οἰκογενείας Καλλιμάχου, ὑπέστη τα πάνθ' ὅσα καὶ μόλις μετὰ ἐννεαετίαν ἐσώθη εἰς Ἑλλάδα προσληφθεὶς εἰς τὴν τότε γραμματεῖαν τῶν Ἑσωτερικῶν. Κατόπιν προεβιβάσθη ἀλληλοδιαδόχως σύμβουλος τῆς ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν γραμματείας, μέλος τῆς ἐπταμελοῦς ἐκκλησιαστικῆς ἐπιτροπῆς καὶ τελευταῖον ἐπιτροπὸς τοῦ Ἰασιλείου παρὰ τῇ Ἱερᾷ Συνόδῳ. Κατὰ τὸ 1836 περιελθὼν εἰς ῥῆξιν πρὸς τὸν παντοδύναμον Ἀρμενσβεργ, οὗ ἀπεδοκίμαζε τὴν πρὸς τὰ πρόνυμια τῆς Ἐκκλησίας αὐθαίρετον καὶ ἥκιστα ὀρθόδοξον διαγωγὴν, παρητήθη καὶ ἔζησε θεραπεύων τὰς Μούσας μέχρι τοῦ 1854, ὅτε ἀνεκλήθη εἰς τὴν ὑπηρεσίαν, διορισθεὶς διευθυντὴς τῆς Δημοτικῆς Ἐκπαιδεύσεως, ἐν ᾗ ἦσεν καὶ ἀπεβίωσε τῇ 11 Ἀπριλίου 1878. Προσπάθησε νὰ ἀνορθώσῃ κατὰ τὸ ἐνὲν τὸν ἐλευσινῶς τότε ἔχοντα κλάδον τοῦτον καὶ ἐπ' αὐτοῦ εἰσῆλθον αἱ πρῶται οὐσιμῶς βελτιώσεις καὶ πρὸ πάντων ἡ τακτοποιήσις τοῦ μισθοῦ τῶν δημοδιδασκάλων καὶ ἡ κατάργησις τῆς βιβλιοκαπηλείας. Ἐκ τῶν φιλολογικῶν ἔργων τοῦ Σκ. Β. τὸ πρῶτον δημοσιευθὲν εἶνε τὸ ἀπὸ τῆς νέας εἰς τὴν ἀρχαίαν ἑλληνικὴν λεξικόν, ἀξιοσημείωτον ἰδίως διὰ τὰ προλεγόμενά του, τοῦτο δ' ἐπηκολούθησαν τὸ ἀπὸ τῆς ἀρχαίας εἰς τὴν νεωτέραν, τὸ ἀπὸ τῆς ἑλληνικῆς εἰς τὴν γαλλικὴν καὶ τὸ ἀπὸ τῆς γαλλικῆς εἰς τὴν ἑλληνικὴν. Τὸ δεύτερον ἰδίως ἐκ τῶν λεξικῶν τούτων ἀπέβη τὸ ἀπαραίτητον ἐφόδιον τῆς βιβλιοθήκης παντὸς ἑλλήνος μᾶλλον καὶ λόγιου, γενεαὶ δ' ὅλαι ἑλληνοπαίδων δι' αὐτοῦ ἐδιδάχθησαν τὰ προγονικά ἀριστουργήματα. Τῷ 1852 ἐξέδοτο τὸν α' τόμον τοῦ τρίτου συγγράμματος αὐτοῦ περὶ τῆς τοπωνυμίας καὶ ἱστορίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὅπερ ἀπετέλεσεν ἐποχὴν ἐν ταῖς βυζαντινῇς ἐρευναῖς καὶ ἔλυσεν μυρία προβλήματα

τῆς προγονικῆς ἱστορίας. Ὡς λογογράφος ὁ Σκ. Β. διεκρίθη διὰ τὴν χάριν καὶ γλυκυτητα τοῦ ὅρου, τὸ δὲ χάρισμα τοῦτο ἐκληροδότησε καὶ εἰς τὰ ἑαυτοῦ τέκνα, ἐξ ὧν ὁ μὲν Ἀναστάσιος Σκ. Β. ἀπὸ τοῦ δημοσιογραφικοῦ ἀρξάμενος σταδίου, ἐγκολπωθεὶς δ' εἰτα πρὸ τινῶν ἐτῶν τὸ διπλωματικὸν καὶ ταχέως ἀνεβλῶν μέχρι τοῦ ἀξιώματος τοῦ πρεσβευτοῦ τῆς Ἑλλάδος, βικαιῶς θεωρεῖται ὡς ὁ ἀνυπερβλήτος ἀριστοτέχνης τοῦ νεωτέρου ἑλλήνου λόγου, ὁ δὲ Ἀλεξάνδρος Σκ. Β. ἐμμενῶς εἰς τὸ δημοσιογραφικὸν ἔργον καὶ ἀσκήν τοῦτο μετὰ δυσμενῶς καὶ ἐπιτυχίας σπανίας διακρίνεται ἐπίσης διὰ τὸ ὄφους αὐτοῦ καὶ εἶνε εἰς τῶν δευτέρων καλλιεργητῶν τῆς καθαρᾶς πεπεισας, διευθυνοὶ δὲ τὴν ἐν Τεργέστη ἐκδοιδομένην «Νέαν Ἡμεραν». Ἀμφότεροι αὗτοι οἱ υἱοὶ τοῦ Σκ. Β. ἀναμνηρίτως ἐμολογοῦνται ὡς οἱ διόσκουροι πρυτάνεις τῆς ἑλληνικῆς δημοσιογραφίας. [Α.Ν.Ρ.]

Βυζαντίς καλεῖται καθολικὴ ἐκδοσις σειράς Βυζαντινῶν ἱστορικῶν συγγραφέων. Ὑπάρχουσι δὲ τρεῖς τοιαῦται ἐκδόσεις τούτων πρῶτῃ ἡ τῶν Παρισίων. Ἡς συμμετέσχον ὁ Λαββαῖος, Βοαδίνος, Κορβερισίος, Δουκάγγιος, Φαβρότος, Παταύιος, Πουσσίνος, Λέων Ἀλλάτιος καὶ ἄλλοι, ἐκδόντες τὰ κείμενα μετὰ καὶ μεταφράσεως εἰς τὴν λατινικὴν καὶ ὑπομνημάτων. Ἐξεδόθη δὲ αὕτη εἰς τόμους 36 ἀπὸ τοῦ 1644 μέχρι τοῦ 1711. Δευτέρα δ' ἐκδοσις εἶνε ἡ τῆς Βενετίας, ἀμελής αὔσα τῆς τῶν Παρισίων ἀνατύπωσις ἐκδοθεῖσα ὑπὸ Βονίνην, Σαδαρίνα καὶ Πακουάλη εἰς 23 τόμους ἀπὸ τοῦ 1727 μέχρι τοῦ 1733. Τελευταία δ' εἶνε ἡ τῆς Βόννης ἡ νεωτάτη, πληρεστατὴ καὶ ὑπὸ κριτικὴν ἐποψίν ἀρίστη τῶν μέχρι τούδε, ἧς συμμετέσχον οἱ Νείβερ, Ἰρμ, Βέικερ, Γουλιέλμος καὶ Λουδοβίκος Δίνδορφ, Σχόπεν καὶ ἄλλοι, συνεργούσης τῆς ἐν Βερολίνῳ ἡκαθμίας τῶν ἐπιστημῶν. Περιλαμβάνει δ' αὕτη μέχρι τούδε 49 τόμους, ὧν ὁ μὲν πρῶτος ἐξεδόθη τῷ 1828, ὁ δὲ τελευταῖος τῷ 1878. Ἀλλὰ καὶ αὕτη δὲν περιλαμβάνει ἀπάσας τὰς ὑπὸ Βυζαντινῶν γραφείσας ἱστορικὰς συγγραφάς, ὧν τινες μὲν ἐξεδόθησαν ἰδίᾳ ὑπὸ διαφόρων, ἄλλαι δ' εἶνε ἀκόμη ἀνέκδοτοι. [Α.]

Βύζας ὁ φερόμενος ἐμώνυμος κτίστης τοῦ Βυζαντίου, οἰκισθέντος ὑπὸ τῶν Μεγαρέων τῷ 658 π. Χ. Ἡ κεφαλὴ τοῦ Β. φέρεται ἐπὶ τινῶν νομισμάτων τοῦ Βυζαντίου. [Α.]

Βυζέτσα. Χωρίον τοῦ δήμου Μηλεῶν τῆς ἐπαρχ. Βώλου, ἀπέχον 1½ ὥρ. πρὸς Β τῶν Μηλεῶν, κείμενον δὲ παρὰ τὴν ἀριστεράν ὄχθην τοῦ χειμάρρου τῆς Ζερδόχιας. Κἀτ. 811 (τῷ 1889) γεωργοί. [Π.]

Βυζέτσι. Κῶμη τοῦ δήμου Τροπαίων τῆς Γόρτυνος, ἔχουσα δημοτικὸν σχολεῖον, πληρὴς ἑλλ. σχολεῖον καὶ 816 κατ. (1889) γεωργοὺς καὶ ποιμένας. [Γ.Πδ.]

Βύθισμα. Τὸ ποτὸν εἰς μέτρα ἢ πῶδας τοῦ ὑπὸ τὴν θάλασσαν μέρους τοῦ πλοίου, μετρούμενον καθέτως ἀπὸ τῆς κατω ἐπιφανείας τῆς τράπεζας μέχρι τοῦ ἐπιπέδου τῆς ἰσάλου. Διακρινόμεν, ὡς εἰκός, τὸ πλωσίον, τὸ πρυμνίον βύθισμα καὶ τὸ μέσον βύθισμα, ὅπερ εἶναι ὁ μέσος ὅρος μεταξύ πρυμνίου καὶ πρυμνίου βύθισματος. [H.K.]

Βυθοκόρος. Ἡ κοινῶς λεγόμενη βορροσκαχὴς ἢ φαχνα. Εἶδος πλοίου ἐκονδισμένου δι' αἰματηγανῆς, χρησιμεύοντος εἰς τὴν ἐκδοθυσίν των λιμένων. [H.K.]

Βυθομετρία. προσδιορισμὸς τοῦ βυθοῦ τοῦ βυθοῦ ὠκεανῶν, θαλασσῶν καὶ λιμνῶν διὰ τῆς βολιθῶς (βλ. λέξ.) ἢ δι' ὑπολογισμοῦ. [K.M.]

Βυθὸς τῆς θαλάσσης. Βλ. Θάλασσα.

Βυκάνη βλ. Βούκινον.

Βυκανητής ἢ Βυκανιστής (Ἀνατομ.). Μῦς, κείμενος ἐν τῇ παρεῖ. αποτελῶν κατὰ τὸ πλείστον μέρος τὸ πλάγιον τοίχωμα τοῦ κοίλου τοῦ στόματος καὶ συμβαλλόμενος ἐπειτα καὶ εἰς τὸν σχηματισμὸν τῶν χειλέων. Οὐ μόνον ρυθμίζει τὴν ἔξοδον τοῦ αέρος ἐκ τοῦ κοίλου τοῦ στόματος, ὡς ἐπὶ ἀλλήτῳ ἢ σάλπιγγος πνευστῶν θογανῶν, ἀλλὰ συντελεῖ σπουδαίως καὶ εἰς τὴν μάσησιν, ἐπαναφέρων μεταξὺ τῶν δδόντων καὶ πρὸ τοῦ φραγμοῦ αὐτῶν ἐκκρίπτοντα θρόμματα τροφῶν διὰ ἐπὶ παρακυσίως τοῦ προσωπικοῦ νεύρου, τοῦ τὸν μὲν τοῦτον νευροῦντος, παρκαλύπεται ἢ μάσσηται, ἐνῶ συγχρόνως ἢ παρὶὰ καθίσταται χαλαρά. [I.P.]

Βύκεδουργ (Bückeburg). Πόλις τῆς Γερμανίας, πρωτ. τοῦ πριγκιπάτου τοῦ Λίππε-Σχερμπεουργ, παρὰ τὸν σιδηρῶ. τοῦ Ρήνου καὶ τὰς ἔχθας τοῦ Αἰού. ἔχει ὥραϊα περιχώρα, ἀνάκτορον τοῦ πριγκίπου, καὶ 5206 κατοικοῦς (1885). [I.I.]

Βύκκου φύλλα (Φαρμακολ.). *Folia Bucco s. Buchu.* Τὰ φύλλα Β. προσέρχονται ἐκ τριῶν εἰδῶν: *Barosma Retulina*, *B. crenulata* καὶ *B. serratifolia*, καὶ εἶναι ἀρωματικά, διεγερτικά καὶ τονωτικά. Δίδονται εἰς κόνην (1γρ.—1γρ. 50), εἰς ἔγχυμα (1.4) καὶ εἰς βάμμα (4—8γρ.) πρὸς παθήσεις τῶν νεφρῶν, τοῦ προστάτου, τὴν χρονίαν κυτίτιδα. κλ. [B.P.]

Βυκλανδεία (Βοτ.). *Bucklandia* R. Br., γένος τῆς οἰκογεν. τῶν Ἀμαμηλιωιδῶν (βλ. λ.) δένδρον τῆς Ἰνδίας [O.X.]

Βύλιζα. Χωρίον τοῦ δήμου Ὀλυμπίων τῆς Ἠλείας, παρὰ τὸν Ἀρπινάτην ἔχον δημοτικὸν σχολεῖον καὶ 278 κατ. (1889) γεωργούς καὶ ποιμένας. [Γ.Π.]

Βύλλια. βλ. Βίλλια.

Βύλλιον (Bullion ἀγγλ.). Χρυσὸς καὶ

ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ Γ'

ἄργυρος μὴ νομισματοποιημένος ἢ ἀδόμιστος ἐπὶ καθαρότητι. [O.A.P.]

Βυλλῶν μηχανή. Ἡ πρώτη μηχανή, εφευρεθείσα ὑπὸ τοῦ Bullok, πρὸς κοπήν τοῦ χαρτοῦ πρὸ τῆς τυπώσεως εἰς τὸ πλάτος τοῦ πιεστηρίου καὶ μετὰ τὴν τύπωσιν εἰς τὸ μέγεθος τῶν ἀντιτύπων. [O.A.P.]

Βύνη (Χημ. τεχν.). (γερμ. *Malz*, γὰλλ. *malt*, δρέχη). Κριθή ὑποστῆσα μικρὰν βλάστησιν διακοπεύσαν καὶ ἔχουσα τὴν ιδιότητα νὰ μεταβάλλῃ τὸ λοιπὸν ἄμυλον αὐτῆς καὶ πλείστορον ἐπὶ εἰς σάκχαρον καὶ δεξτρίνην, χρησιμεύουσα δὲ ἰδίως εἰς τὴν ζυθοποιαν. Πρὸς παρασκευὴν τῆς Β. βρέχεται ἡ κριθή ἐπὶ τινὰς ἡμέρας, εἴτα δὲ ἐκτίθεται πρὸς βλάστησιν ἐντός εἰδικοῦ χώρου ὑπὸ κανονικῶς τηρουμένην θερμοκρασίαν 10—15°. Μετὰ 8 ἡμέρας περίπου ἡ βλάστησις ἔχει προχωρήσει τόσο, ὥστε ὁ βλαστὸς ἔνε κατὰ $\frac{1}{4}$ περίπου μακρότερος ἐκαστοῦ τῶν κόκκων τῆς κριθῆς, τότε δὲ πλέον θεωρεῖται ἡ Β. ὡς ἀποκτήσασα τὸν ἀνώτατον βαθμὸν τῆς σακχαροποιητικῆς δυνάμεώς της. Νῦν φέρεται εἰς τὸ βυνοφυετρον, ὅπου ξηραίνεται ὑπὸ συνεχῆς ῥεύμα αέρος ἐν κοινῇ θερμοκρασίᾳ (πρασινόβυνη) ἢ ἐν θερμοκρασίᾳ 30—32 βαθμῶν, εἴτα 37—40 βαθμῶν, ἐνίοτε δὲ καὶ μέχρις 50 βαθμῶν (πεφυγμένη βύνη). Ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ ἀξάνει τὸ ποτὸν τῆς δεξτρίνης καὶ τινῶν προϊόντων τῆς φρύσεως καθιστῶντων τὴν ζύθον εὐγευστότερον καὶ εὐδιατηρητότερον. Ὅταν ἡ βύνη φρυχθῇ ὑπὲρ τὸ δεόν γίνεται λίαν καστανόχρους, χάνει τὴν σακχαροποιητικὴν δυνάμιν της καὶ χρησιμεύει μόνον πρὸς χρώσιν τοῦ ζύθου (σκατεινόχρους εἶδη), καλεῖται δὲ τότε χρωστικὴ βύνη, 100 μέτρ. κριθῆς παρέχουσι 90 περίπου μέτρ. Β. Τὰ σακχαροποιητικῶς ὀρθῶτα συστατικά τῆς Β. ἐνε ἡ διαστάξις (διάστασις) καὶ ἡ μαλτινῆ. Ἡ Β. χρησιμεύεται καὶ ἐν τῇ οἰνοπνευματοποιᾷ πρὸς μεταβολὴν τῶν ἀμυλούχων οὐσιῶν εἰς σακχαρούχους, εἰς παρασκευὴν ἐκχυλίσματος Β., κεραιμῶν Β. (ἐναντίον τοῦ βήχους). Κατὰ τὴν χρησιμοποίησιν λειοτριβεῖται ὅσον ἐνεστιν ἵνα ἐπιδράσῃ καλῆτερον. Ἡ πρασινοβύνη ἔχει μεγαλύτεραν σακχαροποιητικὴν δυνάμιν, δι' ὃ προτιμᾶται ἐν τῇ οἰνοπνευματοποιᾷ, ἡ δὲ πεφυγμένη καίτοι ὑποδεστέρα κατὰ τὸ σακχαροποιῶν προτιμᾶται ἐν τῇ ζυθοποιᾷ διὰ τοῦς ἡνω μνημονευθέντας λόγους. [O.A.P.]

— (Φαρμακολ.). Ἡ Β. παρέχεται εἰς ἀφέψημα, εἰς σιρόπιον (κατὰ οὐγκίας) καὶ εἰς ἐκχύλισμα (κατὰ κοχλιάρια τοῦ καφέ) πρὸς ἀτονίαν τῶν πεπτικῶν ὀργάνων καὶ πρὸς φθινάδας ἐν γένει νόσους. Ἐπαινέται καὶ κατὰ τοῦ σκαρβούτου καὶ ἄλλων νόσων. Ὀλιγὲς χορηγεῖται [B.P.]

Βυνοσάκχαρον—Μαλτιζή.

Βύξος (Βοτ.). *Buxus*, βλ. Πύξος.

Βύρα. Χωρ. τοῦ δήμου Στύρων τῆς Καρ-

στίας, ἀπέχον τῶν Στύρων 4 ὄρ. Κάτ. 899 [Π.]

Βυρατίτης (Ορυκτ.). Φαίνεται ὅτι εἶνε ἀδοσικομυγής ὀρειχάλκιτης· εἶνε μικροκρυσταλλοφυής, ἔχει χροῖμα πρασινίζον κυανοῦν καὶ εἶνε ἑνώσις ἐξυάνθηκος μετὰ βξειδίου ψευδαργύρου (55,3) καὶ χαλκοῦ (18,4) καὶ ὕδατος. Ἀπαντᾷ καὶ ἐν Λαυρίῳ μετ' ἄλλων ὀρυκτῶν ψευδαργύρου. [Κ.Μ.]

Βύρμαν (Johann Burmann Ἐπιφανής βοτανικός Ὁλλανδός (1706—1799), καθηγῆ τῆς ἐν Ἀμστελδοάμῳ συνέγραψε περὶ τῶν φυτῶν τῆς Κούανης καὶ τῆς Ἀφρικῆς. Ὁ Λινναῖος τὴν ἀπέφωκε γένος φυτῶν. Καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ (Nicol. Laurens B.) συμπῆρε βοτανικὸς ἐνομοκτὸς (1714—1793), συνέγραψε δὲ Χλωρίδα τῆς Ἰνδίας (Flora Indica 1768). [Θ.Χ.]

Βυρμαννειώδη (Βοτ.) Burmanniaceae, μικρὰ οἰκογενεῖα μονοκοτυληδόνων φυτῶν ἐν θερμαῖς χώραις φυεμένων. ἔχουσι πρότυπον γένος τὴν Βυρμαννείαν. Εἶδη 40. [Θ.Χ.]

Βυρνούφ (Burnouf). 1) Ἰω. Λουδ. Β., Γάλλος φιλόλογος γεννηθεὶς τῷ 1775 ἐν Τρόλλῃ τῆς Μάγχης Διετίθει τῷ 1816 καθηγῆτῆς ἐν τῷ Κολλεγίῳ τῆς Γαλλίας, ἔγενε τῷ 1826 ἐφορὸς τοῦ Πανεπιστημίου καὶ τῷ 1830 Γενικὸς ἐπιθεωρητῆς τῆς Παιδείας, ἦτο δὲ μέλος τῆς Ἀκαδημίας τῶν Ἐπιστημῶν καὶ διευθυντῆς τῆς Βιβλιοθήκης τοῦ Πανεπιστημίου. Ἀπέθανε τῷ 1844 ἐν Παρίσι. Μεγάλαι εἰναι αἱ ὑπηρεσίαι τοῦ Β. ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τῶν ἀρχαίων γλωσσῶν, νέαν δὲ ὁδὸν ἔταμεν ἐν ταύτῃ διὰ τῆς πλείστακις ἐκδοθείσης «Μεθόδου πρὸς ἐκμάθησιν τῆς ἑλληνικῆς» (1814), ἣ ἐπηκολούθησαν καὶ δύο γραμματικαὶ τῆς λατινικῆς. Μετέφρασε δὲ καὶ τὸν Τακίτον (6 τόμ., 1827, 33, νέα ἐκδ. 1869), καὶ ἐξέδωκε τὸν Πανηγυρικὸν τοῦ Πλινίου μετὰ μεταφράσεως.

2) Διμήλιος Λουδ. Β. υἱοῦς τοῦ 1), γεννηθεὶς τῷ 1821 ἐν Βαλζ-γνῇ τῆς Μάγχης. Σπουδάζει ἐν Παρίσι, διορίσθη καθηγῆτῆς τῶν ἀνατολικῶν γλωσσῶν ἐν Nancy, ὅπου συνέταξε τὸ Λεξικὸν τῆς Σανταριτικῆς (τὸ μόνον ὑπάρχον ἐν τῇ γαλλικῇ), ὅπερ ἐξεδόθη τῷ 1865. Γνωστὸς δὲ γινόμενος ἐκ διαφόρων μελετῶν ὡς ἐμπειρὴς μύστης τῆς ἑλλ. γλώττης διορίσθη τῷ 1867 διευθυντῆς τῆς γαλλικῆς ἀρχαιο-λογικῆς σχολῆς τῶν Ἀθηνῶν, ὅπου διέμεινε μέχρι τοῦ 1875, δημοσιεύσας ἀξιόλογα συγγραμματα, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἀναφέρομεν τὰ ἑξῆς: Histoire de la littérature grecque (2 τόμ., 1869, νέα ἐκδ. 1883), La légende athénienne (1871), La science des religions (1872, 4η ἐκδ. 1885). Ἐκτοτε ὡς ἰδιωτεύων ἐν Παρίσι καταγινόμενος εἰς τὰς περὶλημένας μελέτας τοῦ. Ἦν 1877 ἐδημοσίευσεν «La ville et l'acropole d'Athènes aux diverses époques». [Μ.Γ.]

3) Εὐγένιος Β., υἱὸς τοῦ 1), ἐπιφανὲς ἀσκητολόγος γεννηθεὶς ἐν Παρίσι τοῖς 1η 1η Ἀπριλίου 1801, ἀποθανὼν τῇ 24ῃ Μαΐου 1852. Πρῶτος ἐν Εὐρώπῃ ἐπιστημονικῶς διεφώτισεν τὰ τῆς Ζειδικῆς. ἱερὰς γλώσσης τῶν Περσῶν, καὶ διὰ πολλῶν σοφῶν συγγραμμάτων, ἰδίως δὲ διὰ τῆς κλασικῆς ἀποδόσεως «Ἑισαγωγῆς εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ Βουδδισμού», κατεστήσθη γνωστὰ τοῖς ἐν Εὐρώπῃ λαοῖς τὰ τῆς θρησκείας τοῦ Βουδδα. Διετέλεσε δὲ καὶ καθηγῆτῆς τῆς σανταριτικῆς γλώττης ἐν τῷ Collège de France ἀπερρώσας πλείστους μαθητὰς ἔσχον, κατέχοντες θέσιν ἐν τοῖς γράμματι. Πλὴν ἄλλων ἔργων εἰς τὴν Ἰνδικὴν φιλολογίαν ἀναγεμμένων ἐξέδωκε μετὰ γαλλικῆς μεταφράσεως δλοκλήρον τὸ Bhāgavat Purāna τὰ μαγίστα συντελέσας διὰ τὴν διδασκαλίαν καὶ τῆς δημοσιεύσεως σοφῶν διατριβῶν εἰς τὴν ἐπισκοπὴν τῶν σπουδῶν τῶν ἀνατολικῶν γλωσσῶν ἐν Γαλλίᾳ. [Κερ.]

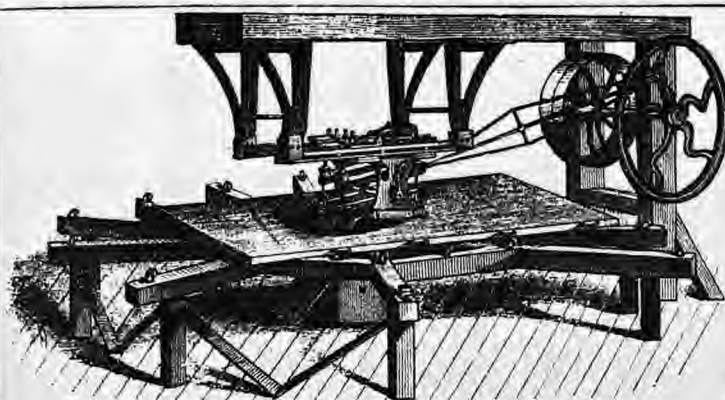
Βυρὸ Ἄνω καὶ Κάτω. Χωρία τοῦ δήμου Μεσσηνιωτῶν τῆς Κερκύρας, ἔχοντα ἀμφοτέρω 308 κατ [Π.]

Βύρσα, κινεδαρδαρικῶς κισσελῆς, εἶδος δερμάτος χονδρῶν, χρησιμεῖον εἰς περικαλύψιν σκευῶν ὑποκειμένων εἰς μεγάλην τριβὴν, εἰς τὴν κατασκευὴν ἐπιστομίων τῶν σιρῶν, εἰς τὴν περικαλύψιν τῶν κωπῶν κατὰ τὸ μέρος, τὸ χρησιμεῖον ὡς ὑπομόχλιον κλπ. [Π.Κ.]

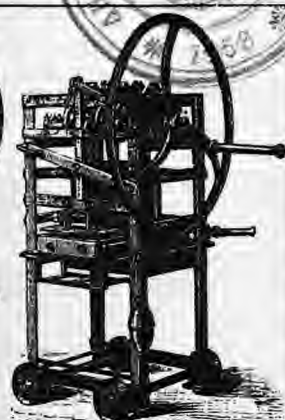
Βυρσὴ (Βοτ.) καὶ Βυρσόκλαδο, κοινὰ ὀνομαστὰ Ροδὸς τοῦ Βυρσοδεψέ (κοδ. Rhus Coriaria L.) [Θ.Χ.]

Βυρσοδεψικά ὄξέα καλοῦνται ὄξέα χρησιμα εἰς τὴν βυρσοδεψίαν, εὐρισκόμενα δὲ εἰς διαφόρα φυτὰ καὶ ἰδίως εἰς τὰ ξυλώδη μέρη αὐτῶν, οἷον τοὺς φλοιούς κλπ., εἰ δὲ εἰς αἰρούς καρπούς, φλοιούς αὐτῶν καὶ σπόρους ἐξ οὗ καὶ εἰς τοὺς οἶνους ἢ εἰς παθολογικάς ἐκρῖσεις τῶν φυτῶν (κηλίδαι). Τα Β. ὄξέα ἐνε συνήθως ἄσπρα, ἄσπρα, ἔχουσι δὲ γεῦσιν σιγρὰν καὶ ὑπόπικρον, διαλύονται ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον ἐν ὕδατι καὶ οἶνοπνεύματι, ἔχουσιν ἔξινον ἀντιόξιν καὶ παράγουσιν ἄλλα μὴ κρυσταλλικά (ἄμορφα). Μετὰ ἀλκατῶν σιδηροξείδου ἀποτελοῦσιν ἰζήματα ἢ βαρὺς κυανομελάνος χρώματος (βλ. μελάνη), ἐνίοτε δὲ καὶ πρασίνου. Ὡς τοῦτο καθίζανουσιν τὰ ἀλκαλοειδή, τὸ λευκωμα καὶ τὴν ζωϊκὴν κόλλαν. αἱ δὲ ζωϊκαὶ μεμβράναι παραλαμβάνουσιν αὐτὰ ἐκ τῶν διαλύσεων τῶν (βλ. βυρσοδεψικῇ). Διακρίνεται δὲ δύο εἶδη Β. ὄξέων, φυσιολογικά καὶ παθολογικά· τὰ φυσιολογικά εὐρισκόμενα φυσικῶς εἰς τοὺς φλοιούς κλπ. ἀποτελοῦσι μετὰ τῆς ζωϊκῆς κόλλης καὶ τοῦ δερμάτος ἰζήματα βυρσοπητῶν, καθιστῶσι δὲ αὐτὰ τὰ δέρματα εὐδιατήρητα· τὰ δὲ παθολογικά Β. ὄξέα (τοιαῦτα δὲ ἐνε τὰ ἐν τοῖς κηλίδοις) ἀποτελοῦσι μετὰ τοῦ δερμάτος εὐρηπτον ἰζήματα καὶ ὡς ἐκ τούτου

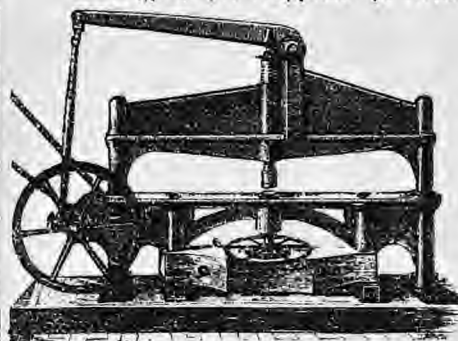
ΒΥΡΣΟΔΕΨΙΚΗ

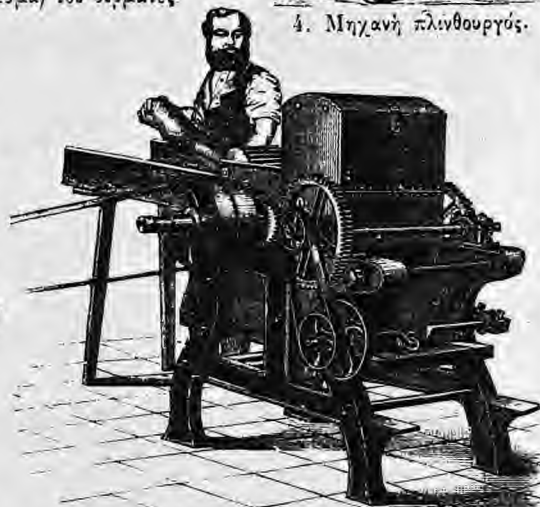
8. Μηχανή προς κατεργασίαν (κ. σιζάνισμα) τοῦ δέρματος.

4. Μηχανή πλινθουργός.

5. Κόπανος.

3. Μύλος (πρός ἄλσιν τοῦ φλοιού).

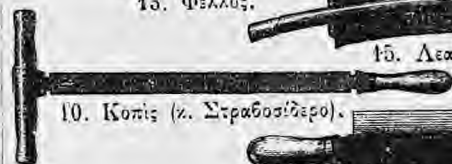
14. Μαγγανίκα ἢ Μαργαρίτα.

13. Φαλλός.

15. Λεαντήρ (κ. Πέτρα).

10. Κοπίς (κ. Στραβοσίδηρο).

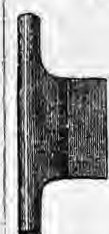
11. Κοπίς (Στραβοσίδηρ.).

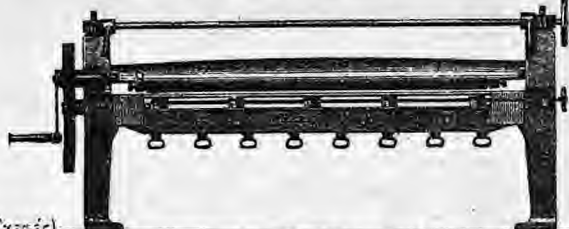
1. 2. Κνήστρον (κοινῶς Σπαθί).

9. Μηχ. πρὸς λείανσιν (κ. Μάκινα).

12. Στρωτήρ (Σκιδρές).

6. Βυρσοτόμος.

7. Βυρσοτόμος.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

δεν γίνονται δι' αὐτῶν εὐδιατήρητα τὰ δέρματα. Δια ξηρὰς αποσταξέως μεταβάλλεται τὸ παλαιογραφικὸν βυρσοδεψικὸν δέξιν εἰς πυροαλλογενὲς δέξιν, οὐχὶ ὅμως καὶ τὸ φυσικογενικόν. Πολλὰ τῶν 14 δέξινων μεταβάλλονται ὑπὸ αραϊῶν δέξινων εἰς σκληρὰ καὶ ἄλλας οὐσίας. Αἱ αλλογενεῖς διαλυσεῖς αὐτῶν παραλαμβάνουσιν ἐκ τοῦ αἵρος δέξινον καὶ γίνονται καστανοφαιοί. (Πρόβλ. Γ' α ν ν η.) [Ο. Α. Ρ.]

Βυρσοδεψική (χ η μ. τ ε χ ν.) (tan-nerie, Gerberei) καλεῖται ἡ τέχνη τῆς κατεργασίας τῶν δερμάτων τῇ βοήθειᾳ διαφόρων χημικῶν καὶ μηχανικῶν μέσων. οὕτως ὥστε νὰ καταστήσιν εὐχρηστὰ καὶ ἀνθεκτικὰ εἰς τὰς ἐξωτερικὰς ἐπιδράσεις χωρὶς ν' ἀπολεσῶσι τὰς εὐσιμότητας αὐτῶν ἰδιότητας. Κατὰ προεργασίαν χρησιμοποιοῦνται τὰ δέρματα μεγάλων θηλαστικῶν, οἷον βείων, ἱππῶν, ἡμιόνων, ὄνων, ἀγρίων, προβάτων, ἐπὶ δὲ ἑλαφίνων, χοίρων, γαρί, χοίρων κλπ. Πρὸς τοὺς ἱπποδαμάκων, ποικυλίων, ῥινοκερώτων, γαλῶν, κυνῶν, τέλος καὶ τινῶν ἰχθύων.

Ἄν ἀρεθῇ τὸ δέριμα αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ πρὸς ξηρανσιν, γίνεται σκληρὸν κεραιοειδές, ἐνῷ δια τῆς κατεργασίας καθίσταται μαλακόν, εὐλύγι-στον κλπ. Δια τὴν κατεργασίαν ταύτην μεταχειρίζονται διαφόρους οὐσίας ἐνεχούσας βυρσοδεψικὰ δέξιν ἀνόργανα ἅλατα, λιπὴ κλπ. Αἱ οὐσίαι αὗται δὲν ἐνοῦνται χημικῶς μετὰ τοῦ δερματος, ἀλλ' εἰσδύουσιν εἰς τοὺς πόρους αὐτοῦ, περιβάλλουσι τὴν ἵνα καὶ ἐμποδίζουσι τὴν συστέλλησιν κατὰ τὴν ξήρανσιν. Τὰ ἀκατέργαστα δέρματα, πρόσφατα ἢ ἀλατισμένα, μυστακτοῦνται κατὰ πρῶτον ἐν ὕδατι μέχρις οὗ τελείως μαλακώσῃ. ὅπου ἐπιταχύνεται δια μηχανικῶν μέσων, καὶ ἀποξίνονται τὰ ἐπ' αὐτῶν κρεατὰ κλπ. Τοῦτου συντελεσθέντος ἐνεργεῖται ἡ ἀποτριχωθῆς καὶ ἐξοδῆσις εἴτε δια βρασμοῦ, εἴτε δια τῆς μεθόδου τῆς ἐξιδρώσεως· πρὸς τοῦτο τίθενται τὰ δέρματα ἐντὶς λακκούβης τυλισσόμενα μετὰ τὴν κρεατιώδη ἐπιφανείαν πρὸς τὰ ἑνω καὶ ἀφίονται ὑπὸ συνεχῆ ἐπιτήρησιν καὶ ἐξίλεγγιν ἐπὶ 2 ἡμέρας περίπου· παραχρῆται τότε εἶδος ζυμώσεως καθ' ἣν ἡ ἀναπτυσσόμενη ἀμμωνία συντελεῖ τὴν ἐξοδῆσιν· ταχύτερον ἐπιτυγχάνομεν τοῦτο ἀναρτῶντες τὰ δέρματα ἐντὸς χώρου θερμαινόμενου δι' ἡπίου πυρὸς ἢ ἀτμοῦ μέχρις 26 βαθμῶν Κελσίου. Ἡ ἀποτριχωθῆς συντελεῖται πρὸς τοὺς κατὰ τὴν ἄλλην μεθόδον εἴτε δι' δέξινων βρασμῶν εἴτε διὰ διαλύσεων θειασβετίου καὶ ὑδροθειασβετίου, φέρονται δὲ τὰ δέρματα κατ' ἀρχὰς εἰς ἀραιότερας, βαθμηδὸν δὲ εἰς πυκνότερας διαλύσεις ὅτε τέλος ἀραιοῦνται εὐκόλως μηχανικῶς αἱ τρίχες καὶ λειοῦται ἡ ἐπιφάνεια διὰ τοῦ καταλλήλου ἐργαλείου· πρὸς ἀπομακρύνειν τῆς ἀθείσου φέρονται τὰ δέρματα εἰς λουτρὸν ὕδατος ἐνέχοντος ἀποχωρήματα ὀρνέων, περιστερῶν καὶ σκύλλων. Τὰ

ἀποτριχωθέντα δέρματα ὑποβάλλονται πάλιν εἰς ἐξοδῆσιν, νὰ καταστήσιν καταλλήλοτερα πρὸς παραλήψιν τοῦ βυρσοδεψικοῦ δέξινος. Δια τὴν ἐξοδῆσιν ταύτην μεταχειρίζονται διαλυσεῖς ὀργανικῶν δέξινων ἢ καὶ ἀραιὰς διαλύσεις θειικοῦ, ὑδροχλωρικοῦ ἢ φωσφορικοῦ δέξινος, ἀπὸ ὅμων ἀπαιτοῦσι μεγάλην προσοχὴν εἰς ταῦτα· βαθμηδὸν πυκνότερας λαμβανόμενας ἐκτίθενται τὰ δέρματα ἐπὶ 10—15 ἡμέρας.

Δια τῆς κυρίας (κοινῆς) βυρσοδεψικῆς δύνανται νὰ κατεργασθῶσι πάντα τὰ δέρματα, ὡς ὕλας δὲ μεταχειρίζονται διαφόρων δένδρων φλοιούς (οἷον δρυός, κιννοφόρων), κηκιδία κλπ. Δια τῆς μεθόδου ταύτης παρασκευάζονται ἰδίως τὰ τῶν υποδερμάτων δέρματα. Ἡ στυπτηριακὴ (λευκὴ) μέθοδος τῆς βυρσοδεψικῆς καθ' ἣν χρησιμοποιοῦνται διαλυσεῖς στυπτηρίας (ἢ ἄλλων ἁλμάτων τοῦ Ἀργιλίου καὶ μαγειρικοῦ ἁλτος, ἐπεὶ ἐν μέρει εἰς ἀχρηστίαν ἀντικατασταθεῖσα ὑπὸ τῆς δι' ἀνοργάνων ἁλμάτων ἐν γένει μεθόδου μεταχειρίζονται δὲ ἅλατα σιδήρου, δέξινου χρωμίου καὶ χρωμικῶν δέξινων, δια τὰς ἐπιδοθητικὰς δὲ ἐργασίας μαγειρικῶν ἁλτων, στυπτηρίαν, χλωριδοχρῶν, λευκὸν καλύδου καὶ σαπῶνα.

Ἡ διὰ λιπῶν βυρσοδεψικὴ μέθοδος συνίσταται εἰς τὴν διαπότισιν τοῦ δερματος μετὰ ἰχθυέλαιον, καθιστᾷ δὲ τὰ δέρματα μαλακώτατα (ὡς τῆς ὡς τῶν ὑδατοματιῶν ἐξ ἑρίου), οὐχὶ μὲν ἀδιαβροχὰ, μὴ βλαπτόμενα ὅμως ὑπὸ τοῦ ὕδατος καὶ δυνάμενα νὰ πληθύνωσι.

Ἡ βυρσοδεψικὴ ἦτο ἀρχαῖοςθεν γνωστὴ εἰς τὸ ἀνθρώπινον γένος· καὶ οὐ μάλλον ἀπολιτεῖται λατὶ χρησιμοποιοῦσι σήμερον δέρματα διὰ πολλαπλὰς χρήσεις· ἐχρησιμοποιοῦν αὐτὰ οἱ Ἀγγύπτιοι εἰς παντοφύλλους, ἡμεῖς ἐκ τούτων δ' ἐδιδάχθημεν οἱ Ἰουδαῖοι· οἵτινες μετέδωκαν τὴν τέχνην τῆς τε διὰ βυρσοδεψικῶν δέξινων καὶ τῆς διὰ στυπτηρίας κατεργασίας εἰς τοὺς Ῥωμαίους. Ἐν τῇ μετακλίσει δὲ τημαντικῆς προώδευσιν ἡ τέχνη αὕτη ἐν τῇ Ἀνατολῇ ἐπεκράτει ἢ διὰ κηκιδίων μέθοδος, ἐν τῇ Δύσει ἢ διὰ βρύου φλοιῶν· οἱ Σαρακηνοὶ μεταχειρίζοντο ἰδίως τὴν διὰ στυπτηρίας ἐν τούτοις μέχρις τέλους τοῦ 18 αἰῶνος ὑπερέχον ἢ Ἀνατολῇ. Ἡ κατὰ τὰς τελευταίας δεκαετηρίδας καταπληκτικὴ πρόοδος τοῦ κλάδου τούτου ἐν τῇ Δύσει δεξιλεῖται ἰδίως εἰς τὴν εἰσπαγωγὴν τῶν μηχανῶν ἐν τῇ κατεργασίᾳ τοῦ δερματος, ἐπὶ δὲ εἰς τὴν θεωρητικὴν σπουδὴν τῶν κατ' αὐτὴν (πρόβλ. Δ ε ρ μ α τ α). Βιβλιογραφ. Lietzmann, die Herstellung der Leder in ihren chemischen und physikalischen Vorgängen — Heinzerling, Grundzüge der Lederherstellung κλπ. κλπ. [Ο. Α. Ρ.]

Βυρσοδεψικός φλοιός. Πάντων τῶν δένδρων οἱ φλοιοὶ περιέχουσι βεψίνην ἢ ταανίνην, ἐν τούτοις τινὲς τούτων περιέχουσιν τοσαύτην ποσότητα ὥστε δύνανται ἐπικερδῶς νὰ χρησιμοποιηθῶσιν ἀντὶ ἄλλων βεψικῶν οὐ

σιών πρὸς κατεργασίαν τῶν δερμάτων. Οὕτω πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον γίνεται χρῆσις σήμερον τῶν φλοιῶν τῶν διαφόρων δρυῶν, αὐστραλιανῶν τινῶν αὐκακίων (*Acacia cyanophylla*, *A. leiophylla*, *A. decurrans* κ.λ.), τῶν πευκῶν (*Pinus laricio*, *P. halepensis*, *P. pinaster* κ.λ.), τῆς κλήθρας (*Betula alba*), τῆς ελάτης, τῆς μελίας (*Fraxinus Ornus*) κτλ. Ἐντούτοις οἱ συνηθέστερον χρησιμοποιούμενοι φλοιοὶ πρὸς δέψιν τῶν δερμάτων εἶναι οἱ τῶν δρυῶν, τῶν αὐστραλιανῶν αὐκακίων καὶ τῶν πευκῶν. Ἡ ἐν δέψιν περιεκτικότης τῶν παντοίων δειψικῶν οὐσίῶν καὶ ἰδίως τῶν βυρσοδεψικῶν φλοιῶν ποικίλλει ἀναλόγως τοῦ κλίματος, τῆς θέσεως καὶ τοῦ ἐδάφους ἐνθα τὸ φέρον αὐτὰς αὐτὸν εὐσταί, ὥς καὶ τοῦ χρόνου τῆς συλλογῆς αὐτῶν· ἐπὶ τῆς ἐν δέψιν δὲ πλουσιότητος τῶν φλοιῶν ἐπιδόχῃ πρωτιστῶς ἡ ἡλικία τῶν δένδρων ἐξ ὧν οὗτοι λαμβάνονται, ὥς καὶ ἡ ἐπιμέλεια μετ' ἧς ἀποξήραινονται. Ὁ τῶν νεωτέρων δένδρων φλοιὸς εἶνε πολλῶ πλουσιώτερος ἐν δέψιν ἢ ὁ τῶν γενηρακίων, δι' ἃ ἐν Γαλλίᾳ, ἐνθ' ὁ φλοιὸς τῶν νέων δρυῶν πωλεῖται πρὸς 13—18 φράγκα κατὰ 100 χιλιογράμματα, ὁ τῶν παλαιῶν πληρώνεται μόνον πρὸς 6—9 φρ. Τὴν διαφορὰν ταύτην τῆς τιμῆς παρατηροῦμεν καὶ ἐν τῇ προσελεύσει ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ φλοιοῦ ὁ δρυοφλοιὸς λόγου χάριν τῶν Ἀρδεννῶν καὶ τῆς Νορμανδίας στοιχεῖ δι' 14—22 φράγκα κατὰ ἑκατὸν χιλιογράμματα, ὁ δὲ τῆς Βουργουνδίας μόνον 12—14. Ἄλλα καὶ ὁ χρόνος τῆς συλλογῆς ὥς καὶ ὁ τρόπος τῆς παρασκευῆς τῶν βυρσοδεψικῶν φλοιῶν συντελοῦσιν οὐκ ὀλίγον εἰς τὴν ἐλάττωσιν ἢ τὴν αὐξησιν τῆς τιμῆς αὐτῶν. Οἱ βυρσοδεψικοὶ φλοιοὶ ἀποσπώμενοι τῶν δένδρων ἀπὸ τῶν μέσων Ἀπριλίου μέχρι τέλους Μαΐου περιέχουσι πολὺ περισσότερον δέψιν· κατὰ τὴν ἐπερχὴν δὲ ταύτην ἀποσπῶνται ὥς γνωστὸν τοῦ εὗλου πολὺ εὐχερέστερον. Πλουσιώτεροι πρὸς τούτους ἐν δέψιν εἶναι οἱ φλοιοὶ διὰν ἀποξηραίνοντες προσυλάσσονται ἀπὸ τῆς βροχῆς, τῆς ἔρσου, τῆς ὑγρασίας ἐν γένει, καὶ ἰδίως ἀπὸ τῶν πολὺ θερμῶν ἡλιακῶν ακτίνων. Ὁ ἐπαρκὴς πίναξ ἐμφαίνει τὴν κατὰ προσέγγισιν περιεκτικότητά ἐν δέψιν τῶν συνηθέστερον χρησιμοποιουμένων δειψικῶν οὐσίῶν.

Ἐπὶ τοῖς ἑκατὸν	
Σινικαὶ κηκίδες	70—77
Ἀσιατικαὶ »	55—60
Εὐρωπαϊκαὶ »	25—30
Κάλυκες βαλάνων (βαλανίδι)	40—45
Φλοιὸς αὐστραλιανῶν αὐκακίων ...	30—40
Φύλλα ῥόδου (ῥοῦδι)	12—18
Φλοιὸς δρυῶν 20—30 ἐτῶν. ...	8—12
» 30—100 »	6—8
Κλάδος ἱτέας	8—12
Φλοιὸς πεύκης 30—60 »	8—10
» 60—90 »	6—7
» ἐλάτης	4—8

Οἱ φλοιοὶ ὥς καὶ πᾶσι αἱ ἄλλαι βυρσοδεψικαὶ οὐσίαι ὅπως χρησιμοποιῶσιν αὐθιγόνται, τὰ δὲ προϊόντα τοῦ κλεψματος καλοῦνται ἄλκυρα. Ταῦτα ἄλκυρα ὥς καὶ ἐκχυλίσματα τούτων εὐρίσκονται εἰς τὸ ἐμπόριον προερχόμενα ἰδίως ἐκ τῶν φλοιῶν τῶν αὐκακίων τῆς Αὐστραλίας, ἐνθα παρασκευάζονται ὑπὸ εἰδικῶν ἐργαστασίων καὶ ὅθεν ἐξαγονται κατὰ μέγαρα ποσά. Ἐκ τῶν βυρσοδεψικῶν φλοιῶν ὑπὸ πολλὰς ἐποψείας ἀνώτερος εἶνε ὁ τῶν δρυῶν. Τὸ φλοιὸν τούτου γίνεται μεγίστη χρῆσις ἐν Γαλλίᾳ, Ἀγγλίᾳ, Γερμανίᾳ καὶ Ἰταλίᾳ. Περ' ἧμιν γίνεται ἐνίοτε χρῆσις τοῦ φλοιοῦ τῶν ῥιζῶν τοῦ πρινοῦ (*Quercus coccifera*) ὅστις καλεῖται πρίνοφλουδα. Κατὰ δεύτερον λόγον ἔρχεται ὁ φλοιὸς τῶν αὐστραλιανῶν αὐκακίων καὶ ἰδίως τῆς *Acacia decurrens*, οὗτος γίνεται ἀπὸ τινος μεγάλῃς χρῆσις ἐν Γαλλίᾳ, ἐνθα πληρώνεται (εἰς τὴν παραλίαν) πρὸς 20—27 1/2 φράγκα κατὰ 100 χιλιογράμματα. Ὑποδέεστερος τῶν ἀνωτέρω δύο βυρσοδεψικῶν φλοιῶν θεωρεῖται ὁ τῶν πευκῶν, ἐν τούτοις τούτου γίνεται γενικὴ σχεδὸν χρῆσις καθ' ἅπασαν τὴν Ἀνατολήν, τὰ βυρσοδεψία δὲ τῆς Σύρου καταναλίσκουσι σχεδὸν ἀποκλειστικῶς πευκοφλοιον, εἰσαγόντα ἐκ μὲν τῆς Τουρκίας (Μικρᾶς Ἀσίας, Κρήτης κτλ.) περὶ τὰς 200,000 στατήρων κατ' ἔτος, ἐκ δὲ τῆς Ἑλλάδος μόνον περὶ τὰς 20,000. Ὁ φλοιὸς οὗτος πληρώνεται ἐν Σύρῳ 4—5 δραχμὰς κατὰ στατήρα (44 ὀκάδας), προτιμαται δὲ ὁ τῆς Τουρκίας ἐκ τοῦ *Pinus laricio* var. *toricus* διότι ὁ ἐλληνικὸς (ἐκ τοῦ *P. halepensis*) εἶνε λεπτότερος καὶ πιωχότερος. Ἐν Ἑλλάδι καλοῦσι τὸν πευκοφλοιὸν πίτυκι ἢ πίτικα (ἐκ τοῦ πίτυς=πέυκη). [Π.Γ.]

Βυρσοδεψιώδη (B o t.), *Coriaria-ceae*. Μικρὰ οἰκογένεια δικτυληδόνων πολυεταλῶν φυτῶν, ἔχουσα πρότυπον τὸ γένος *Bυρσοδεψικα* (*Coriaria* L.) μετὰ ἑπτὰ εἰδῶν, πάντων θάμνων, τῶν ἐξ τῆς Ἀμερικῆς, ἐνὸς δὲ τῆς μεσητρ. Εὐρώπης, ὧν τὰ φύλλα ἐν χρήτει ὡς βυρσοδεψικά. [Θ.Χ.]

Βυρτεμβέργη (Württemberg). Τὸ βασιλεῖον τῆς Βυρτεμβέργης καίται ἐν τῇ ΝΔ Γερμανίᾳ. Ὀρίζεται ΒΑ, Α καὶ ΝΔ ὑπὸ τῆς Βαυαρίας, ΒΔ δὲ, Δ καὶ ΝΔ ὑπὸ τῆς Βαδης, πρὸς Ν δὲ τὸ μὲν ὑπὸ τῆς Βαδης, τὸ δὲ ὑπὸ τῆς πρωσικῆς ἡγεμονίας τῶν Χοεντσόλλερν καὶ τῆς λίμνης τῆς Κωνσταντίας. ἤτις χωρίζει αὐτὸ ἀπὸ τῆς Ἑλβετίας. Ἐχει ἐμβαδὸν 19,503.69 τγμ. καὶ 2 035 443 κατ. (1891). Ἐκ τῶν κατοικῶν 1,378,216 εἶναι διαμαρτυρόμενοι 598,224 καθολικοὶ, οἱ δὲ λοιποὶ ἄλλων ἐκκλησιῶν. Ἀνήκει εἰς τὸ Δ τρίμημα τοῦ νοτιογερμανικοῦ ὁροπεδίου, οὗ τὰ ὑψηλότερα μέρη ἀποτελοῦσιν ὁ Μῆλας δρυμὸς, ὁ Σουηδικὸς Ἰούρας καὶ ὁ Ζυγὸς τῶν Ἀλγαυικῶν Ἀλπεων. Ἐν συνόλῳ, τὸ Ν αὐτῆς μέ-

ρος είναι: υψηλότερον τοῦ Β. Ἐκεῖ εἶναι τὸ ὄροςπέδιον τῆς Ἀνω Σουηβίας, μεταξὺ τῆς Κωνσταντίας καὶ τοῦ Δουνάβεως, ἔχον ὕψος 600 μ., ἐν τῶν υψηλότερων μερῶν τῆς Γερμανίας, μετὰ διαφόρων ἀλύσεων καὶ συμπλεγμάτων ὄρεων, ἐν οἷς τὸ Μέλαν Γράτ (1114 μ.) κτλ. Ἐκ τοῦ Μέλανος Δρυμοῦ ἀνῆκει εἰς τὴν Η. μόνον μέρος τοῦ βορείου ἡμισείας. ἡ 1166 μ. ἔχουσα ὕψος Χέρνισγρινδ. Ὁ Σουηβικὸς Γούρας (ἡ Σουηβικαὶ Ἀλπεις, βλ. Ἀλπεις), ἐκτείνεται ἡΔ ἀπὸ τῶν συνόρων τῆς Βαδης πρὸς τὰ βαυρικά. Μεταξὺ δὲ τοῦ Μέλανος Δρυμοῦ καὶ τῶν Ἀλπεων ἐκτείνεται ἐν τῇ γῇ τοῦ Νέκκαρ τὸ ἄνθηρον τῆς Κάτω Σουηβίας, θελκτικὴν ἔχον ποικιλίαν εὐφρόνων λίθων, κοιλιάων καὶ πεδιάδων. Ἐν γένει ἐν Β. ἐπικρατεῖ τὸ ὑψηλόν, περιλαμβάνον 41 0/0 τῆς ὅλης ἐκτάσεως, ἐνῷ ἡ ὄρεινὴ γῆ καὶ τὰ ἔρη περιλαμβάνουν 29 0/0 καὶ ἡ πεδινὴ 21 0/0. Εἰς τὴν τελευταίαν ταύτην ἀνήκουσιν ἰδίως ἡ κοιλάς τοῦ Νέκκαρ καὶ ἡ μεταξὺ τοῦ Κάτω Κόχερ, τοῦ Ἰαξτ καὶ τοῦ Ταυδερ γῆρας. Οἱ ἀδελφοντες αὐτὴν ποταμοὶ ἀνήκουσι τὸ μὲν εἰς τὸ ὕδατοπέδιον τοῦ Ῥήνου, τὸ δὲ εἰς τὸ τοῦ Δουνάβεως, οἱ κυριώτεροι δ' αὐτῶν εἶναι ὁ Νέκκαρ, ὁ Ἔνις, ὁ Μούρ, ὁ Κόχερ, ὁ Ἰαξτ. Ἡ Δούναβις μόνον 105 χμ. τῆς γῆρας ταύτης ἄρχει, ἀπὸ τοῦ Τούττιγγεν ἄχρι τῆς Οὐλμης, ἐνθα εἶναι πλωτὸς καὶ δέγεται ἀριστερόθεν τὸν Βλάου καὶ δεξιόθεν τὸν Ἰλλερ. Ἐκ τῆς Κωνσταντίας λιμνῆς ἀνήκουσιν εἰς τὴν Β. 69 χμ. Ἡ δὲ Φέδερ λιμνὴ ἐκρέει διὰ τοῦ Κάντσχ εἰς τὸν Δούναβιν. Μεταλλικὰς πηγὰς ἔχει ἡ γῆρας αὕτη περὶ τὰς 70, ὧν αἱ μὲν ἀλλοκαλκαί, αἱ δὲ ἀκατοῦραι καὶ ἄλλαι θειοῦχοι. Τὸ κλίμα αὐτῆς εἶναι γλυκύτατον μὲν ἐν ταῖς κοιλάσι, ψυχρότατον δὲ ἐπὶ τῶν ὄρειων καὶ ἐπὶ τοῦ ὑψηλοῦ τῶν σουηβικῶν Ἀλπεων. Ὑπὸ γεωργικὴν ἐποψὴν τὸ ἔδαφος τῆς Β. διαίρεται ὡς ἑποῖται 4 0/0 ἀνεπίδεκτα καλλιεργείας, 45.2 0/0 ἄγροι καὶ κῆποι, 1.2 0/0 ἄμπελοι, 19.4 0/0 λειμῶνες καὶ βοσκαί, 30.2 0/0 δάση. Ἐκ τῶν προϊόντων τὰ κυριώτερα εἶναι σιτηρά, γαῖωμλα, καπνὸς, τεύτλα κτλ. Συμμετακτὴν θέσιν κατέχει προσέτι καὶ ἡ ἀμπελοποιία, δι' ἧς παράγονται ἐτησίως περίπου 440.000 ἐκατόκλιτρα οἶνου. Πλὴν τῆς γεωργίας καὶ ἡ ἐξέλιξις ἐπιμελεμένης βιοτεχνίας ἀποτελεῖ σπουδαῖον πόρον τῆς γῆρας. Ἀκμάζει δὲ προσέτι ἡ ἵπποτροφία καὶ καθόλου ἡ κτηνοτροφία καὶ σημαντικὸς ἀριθμὸς βοῶν ἐξάγεται. Ἰδίως εἰς Γαλλίαν καὶ Ἑλβετίαν. Ἐκ τῶν ἐργατικῶν, μόνον τὸ ἄλγος καὶ ὁ σιδηρὸς ἔχουσι τινα σπουδαίοντα. Πλὴν ταῦτα ὑπάρχουσι μάρμαρα, τιτανόλιθοι, γύψος κτλ.

Ἡ βιομηχανία καὶ τὸ ἐμπόριον εἶναι εἰς μέγιστον βαθμὴν ἀναπτυγμένα, πάντες δὲ οἱ κλάδοι τῆς βιοτεχνίας διδάσκονται εἰς εἰδικὰ σχολὰς. Τὰ εἶδη τῆς ἐξαγωγῆς συνίστανται εἰς κτήνη, ἑρία, σιτηρά, καρυόφυλα, ἄλας, καρ-

πούς, λυκίσκον, ἐριούχα, λινὰ ὑφάσματα, κατεργασμένα δέρματα καὶ εἶδη δερματοποιίας, χαρτὴν, ὠρολόγια τοῦ Μέλανος Δρυμοῦ, δρέπανα, λευκοσιδηροεργήματα, εἶδη χρυσοποιίας καὶ χημικὰ προϊόντα. Ἐμπορικαὶ ἀγοραὶ κυριώταται εἶναι τὸ Χαϊλδρόν, ἡ Στουτγάρτη, ἥτις εἶναι μετὰ τὸ Βερολῖνον καὶ τὴν Λειψίαν τὸ μεγαλύτερον ἐν Γερμανίᾳ κέντρον ἐκδοτικῆς καὶ βιβλιοεμπορικῆς ἐργασίας, ἡ Οὐλμ καὶ τὸ Φρειδριχσχαφεν. Τὸ μήκος τῶν δημοσίων σιδηροδρομικῶν γραμμῶν ἦτο τῷ 1885 1,511 χμ., τὸ δὲ τῶν τηλεγραφικῶν 2780.7 χμ. Διὰ τὴν ταχυδρομικὴν ὑπηρεσίαν ὑπῆρχον τῷ 1884 559 γραφεῖα. Ἡ Β. διατηρεῖ μέγαν ἀριθμὸν ἐκπαιδευτικῶν ἰδρυμάτων, ἡ δὲ δημοτικὴ παιδεία ἀπὸ τοῦ 7 ἄχρι τοῦ 14ου ἔτους εἶναι ὑποχρεωτικὴ, ὡς καὶ ἀπὸ τοῦ 14ου μέχρι τοῦ 18ου ἡ εἰς τὰ κυριακὰ σχολεῖα φρενέσις. Ἐκ δὲ τῶν ἀνωτέρων ἐκπαιδευτηρίων, τὰ κυριώτερα εἶναι τὸ πανεπιστήμιον τῆς Τυβίγγης, θεολογικαὶ σχολαί, τὸ πολυτεχνεῖον τῆς Στουτγάρτης καὶ πολλαὶ εἰδικαὶ τεχνικαὶ σχολαί, γυμνασια, παρθεναγεῖα, πρακτικὰ λυκεία, σχολαὶ τῶν καλῶν τεχνῶν κτλ. Ἐπικρατούσα ἐκκλησία εἶναι ἡ εὐαγγελικὴ, ὑπάρχουσι δὲ πολλὰ ὀρθόδοξα καὶ ἐκκλησιαστικὰ σωματεῖα, ἐν οἷς καὶ εἰσαίρεσις τῶν ἁγίων Γερμάν, ἐδρεύουσα ἐν Στουτγάρτῃ.

Ἡ Κυβέρνησις τῆς Β. εἶναι συνταγματικὴ διαδοχικὴ βασιλεία. Ὁ νῦν βασιλεὺς Γουλιέλμος, γεννηθεὶς τὴν 13/25 Φεβρουαρίου 1848, ἀνῆλθε τὸν θρόνον τὴν 6 Ὀκτωβρίου (ν) 1891. Τὸ Σύνταγμα αὐτῆς χρονολογεῖται ἀπὸ τῆς 13/25 Σεπτεμβρίου 1819, τροπολογηθὲν κατὰ τὰ ἔτη 1868 καὶ 1874. Κατ' αὐτὸ, ἡ νομοθετικὴ ἐξουσία ἀποτελεῖται ἐκ τῆς Γερουσίας ἢ Βουλῆς τῶν εὐπατριδῶν καὶ τῆς Βουλῆς τῶν ἀντιπροσώπων. Τῆς πρώτης ταύτης ἡς τὸν πρίεδρον διορίζει ὁ βασιλεὺς, εἶναι μέλη οἱ πριγκίπες τοῦ βασιλικοῦ οἴκου, οἱ πρωτότοκοι τῶν δουκεῶν οἰκονογενεῶν καὶ τῶν τῶν κομητῶν καὶ οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν βιρτανῶν ἐπίσης καὶ τὰ ὑπὸ τοῦ βασιλέως διοριζόμενα εἴτε κληρονομικῶς εἴτε ἰσοδυνάμει μόνον μέλη, τὰ ἑποῖα δὲν δύνανται νὰ ὑπερβῶσι τὸ τρίτον τοῦ ὅλου ἀριθμοῦ. Ἡ Βουλὴ τῶν ἀντιπροσώπων ἀποτελεῖται ἐξ 72 μελῶν ἐκλεγμένων κατὰ ἐξέτασιν. Ἡ δ' ἐκτελεστικὴ ἐξουσία ἐνισκρεῖται ὑπὸ ἐξ ἵπουργῶν, δικαστηρία ὑπάρχουσι ἐν Β. τὰ ἐξῆς: τὰ ἀνωτάτων δικαστηρίων τῆς Στουτγάρτης, 8 ἐφετάαι, 8 πρωτοδικεῖα, 64 εἰρηνοδικεῖα. Δικαστικῶς ἡ Β. διαίρεται εἰς 4 νομοὺς, τοῦ Νέκκαρ, τοῦ Μέλανος Δρυμοῦ, τοῦ Δουνάβεως καὶ τοῦ Ἰαξτ, ὑποδιαιρουμένους εἰς 63 ἐπαρχίας. Κατὰ τὴν προϋπολογισμὸν τοῦ 1891—1892 τὰ τε ἐσοδα καὶ ἐξοδα ἰσοῦνται πρὸς 65,252,280 μάρκα. Τὸ δημοσίον χρέος τὴν 1 Ἀπριλίου 1891 ἦτο 427,966,756 μ., ἐξ ὧν τὰ 385,177,374 χρέος τῶν σιδηροδρόμων. — Ὁ στρατὸς ἀποτελεῖ τ

18ον σῶμα τοῦ Γερμανικοῦ στρατοῦ. [Π.Π.]

Γεωγραφία. Ἡ Β. κατοικεῖται ὅτι οἱ Ῥωμαῖοι ἐγνωρίσαν αὐτήν, ὑπὸ Σουηβικῶν φύλων, πάλιν κατὰ τὸ 84 μ. Χ. ὑπεχώρησαν πρὸς τὴν ἐτελεύτησιν βιομηχανίαν λεγεωνῶν. Κατὰ δὲ τὰ μέσα τοῦ Ι' αἰῶνος οἱ Ἀλομάνοι ἐξέλασαν τοὺς Ῥωμαίους πέραν τοῦ Ῥήνου κατέκτησαν τὴν χώραν, καὶ αὐτοὶ δὲ νικηθέντες βραδύτερον ὑπὸ τοῦ Χλοδοβίκου ὑπετάχθησαν εἰς τοὺς Φραγκοὺς, ὅτε ἡ Β. κατὰ μέρος μὲν συνεχινούνη μετὰ τῆς ἐπὶ τοῦ Ῥήνου Φραγκωνίας, μέρος δ' ἠνώθη μετὰ σουηδικῷ δουκάτῳ, διατηρηθέντος μέχρι τοῦ τέλους τοῦ ΙΠ' αἰῶνος. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἡ κομητεία Β. ἤρξατο ἐκτεινόμενη καθόσον οἱ κόμιστες ἐπωραιοῦμενοι τὴν καταπίπτειν τῆς Χρυσταυρικῆς δυναστείας ἠῶνται σπουδαίως τὰς κτήσεις τῶν. Ἐπὶ Ῥεοάρδου τοῦ Δ' (1279—1325), τοῦ πολυματῆτος κατὰ τριῶν αὐτοκρατορῶν τῆς Γερμανίας, ἐγένετο πρωτεύουσα τῆς κομητείας ἡ Στουτγάρδη. Τὴν αὐτὴν δὲ ἔδον ἐπορεύθησαν καὶ οἱ διαδοχοὶ αὐτοῦ, ἐξ ὧν Ῥεοάρδος ὁ Β' (1344—1392) ἐνίκησε τῷ 1388 τοὺς στρατοὺς τῶν ἐλευθέρων πᾶσιον τῶν διαρκονεικουσῶν τὴν ἐξουσίαν τῶν πριγκιπῶν. ὁ δὲ Ῥεοάρδος Δ' (1417—1419) διὰ γάμου προσεκτήσατο τὴν κομητείαν Μόμπελχαρδ, καὶ τέλος ὁ Ῥεοάρδος Ε' ὁ Πωγωνάτος (1457—1496), ὅστις ἐρημίσθη καθ' ὅλην τὴν Γερμανίαν διὰ τὴν συντηρῆναι τοῦ διοικησιν, ἀνυψώθη εἰς τὸ ἀξίωμα τοῦ δουκὸς ὑπὲρ τοῦ ἀποκράτορος Μαξιμιλιανοῦ τοῦ Α'. Τῷ 1503 ἐκλήρονευσεν τὸ δουκάτον Β. ὁ Οὐρλίκας, ὁ πατριάρχης ἐν τῇ Ἱταλίᾳ διὰ τὰς πολλὰς περιστάσεις αὐτοῦ. ὁ αὐτοῦ ἡ ἀνωτασία καὶ αἱ οἰκογενειακαὶ δυσχερεῖαι ἐπροξένησαν ἐπανεληλυμένως ἐπικρασίαν ἐν Β., ἥτις ἐπὶ τέλος περισπλάκεται εἰς πόλεμον πρὸς τὴν Σουηβικὴν ἐμοσπονδίαν ἐπιβλήθη ὑπὸ ταύτης εἰς τὴν Αὐτοκρατίαν τοῦ δουκὸς ἐξορισθέντος. Καὶ ἀνεκτίχθη μὲν αὐτὴν πάλιν ὁ Οὐρλίκας, ἀλλὰ μέχρι τοῦ θανάτου τοῦ (1550) ἡ γῆρα διετέλει ὑπὸ διχρκεῖς περιστάσεως. Ὁ υἱὸς τοῦ Χριστοφόρου (1550—1588) καὶ ὁ τούτου υἱὸς Λουδοβίκος (1588—1593) συνετέλεσαν τὰ μέγιστα εἰς τὴν εἰρημικὴν ἀνάπτυξιν τῆς Β. Παλλὰ δεινὰ ὑπέστη ἡ γῆρα κατὰ τὴν 30ετῇ πόλεμον, ὡς καὶ κατὰ τὰ ἔτη 1688—1692 ὑπὸ τῶν εἰσβαλόντων Γάλλων. Ἡ διοίκησις τοῦ διαδοχικοῦ Καρόλου Εὐγενίου (1714—1793), ἐπέφερε κατ' ἄρχας ἐπίσης πλείους ἐμφυλίου ταραχῆς, εἰς αὐτὴν καὶ ξένῃ κράτη παρενέβησαν ἐπὶ τέλος πρὸς ὑπεράσπισιν τῆς γῆρας κατὰ τὰ τελευταῖα ἡμέρας 25 ἔτη ὃ μὲν δούξ ἐσωφρονίσθη, ἐπροστατεύθησαν δ' ὑπ' αὐτοῦ τὰ γράμματα καὶ αἱ τέχναι, ἐδόθη δὲ καὶ ἡ Ἀκαδημία τοῦ Καρόλου ἐν Στουτγάρδῃ, ἐν ἣ ἐσπούδασαν ἄλλοι τε μεγάλοι ἄνδρες καὶ ὁ Σχίλλερ. Κατὰ τοὺς μετὰ τὴν γαλλικὴν ἐπαναστάσειν εὐρωπαϊκοὺς πολέμους ἡ Β. συμμα-

χῆσατο ἀλληλοδιαδέχως πρὸς τὴν Γαλλίαν καὶ τὴν Αὐστρίαν καὶ ὑπ' ἀμφοτέρων δεινὰ παθεῖσα ἔλαβε τέλος ἰσχυρὴν συνθήκην μετὰ τῆς Γαλλίας (1802), δι' ἣς παρεγώρησε μὲν τὸ Μόμπελχαρδ, εἰς ἀντάλλαγμα ὅμως ἔλαβε πολλῶν σπουδαιότερας κτήσεις 2200 τετρ. καὶ ὁ δούξ Φρειδερίκος ἔλαβε τὸ ἀξίωμα ἐκλέκτορος. Διὰ δὲ τῆς συνθήκης τοῦ Πρεσβουργοῦ (1805) ἡ Β. ἀνεκρούθη εἰς βασιλείον, ὑπὸ βασιλέα τὸν αὐτὸν Φρειδερίκον Δ', ὅστις διατηρῶν τὴν πρὸς τὸν Ναπολέοντα συμμαχίαν του, μεθ' οὗ καὶ συνεπολέμησε πάντοτε, ἐπέτυχεν ἕκτοτε καὶ νέαν αὔξησιν τοῦ βασιλείου του. Μετὰ τὴν μάχην ὁμοῦ τῆς Λιψίας (1813) ἀποσπασθεῖς τοῦ Ναπολέοντος κατώρθωται ν' ἀναχωρησθῇ τὸ βασιλείον τῆς Β. ὑπὸ τῶν κατὰ τῆς Γαλλίας συμαχῶν, διατηρῶν ἄπῃ τὰς κτήσεις τῶν. Κατὰ τὰ δύο τελευταῖα ἔτη τοῦ βίου του ὁ Φρ. διεφώνησε πρὸς τοὺς ὑψηλοὺς του, ζητοῦντας συνταγματικὰς ἐλευθερίας. Ἀποθανόντος δὲ αὐτοῦ (1816) αἱ ἐν τῇ γῆρα ταραχαὶ ἐξηκολούθησαν μέχρι τοῦ 1819, ὅτε κατέληξαν εἰς συνεννόησιν ἐπανεγκοῦσαν μετ' ὁρμήσιν τοῦ συνταγματῆτος. Ὁ νέος βασιλεὺς Γουλιέλμος (1816—1864) προσεπάθησε παντὶ τρόπῳ νὰ ἀναπτύξῃ τὰς δυνάμεις τῆς γῆρας, ὑπ' αὐτὴν δὲ ἡ Β. ἀποτελοῦσα μέρος τῆς Γερμανικῆς Ὁμοσπονδίας, εὐρίσκειτο πάντοτε εἰς διάστασιν πρὸς τὴν Πρωσίαν. Καὶ ὑπὸ τὴν διαδοχὴν τοῦ δὲ Κάρολου (1864—1891) κατὰ τὸν αὐτοκρατορικὸν πόλεμον τοῦ 1866 ἐτάχθη ἡ Β. πρὸς τὸ μέρος τῆς Αὐστρίας. Ἀλλὰ τὰ τραυματικὰ τῆς Β. ἔτη ἤθην παρὰ τῷ Tauberbischofsheim καὶ ὁ βασιλεὺς ἠναγκάσθη νὰ ζητήσῃ ἀνακωχὴν, ἡ δὲ συνθήκη τῆς Παύλας ὑπεγράμισε τὴν Β. νὰ π' ἠρώσῃ πολυμυκῇ ἀποζημίωσιν 8 ἐκατομ. σκληρίων. Κατὰ τὴν ἐκκαίνετα εἶτα μεταξὺ Γαλλίας καὶ Γερμανίας πόλεμον κλεισθεῖσης ἰδιαιτέρας συνθήκης μετὰ τῆς Πρωσίας τὰ βυρτσβουργικὰ στρατεύματα ἐνωθέντα τῇ 3ῃ στοατικῇ τῶν Γερμανῶν συνετέλεσαν μεγάλως εἰς τὰς νίκας τῶν Βεσθ καὶ Σεδάν.

Βυρτσβούργον (Würzburg) 1) Ἀο-

ρχαῖα ἐπισκοπή, μόνον τῷ αὐτοκράτορι τῆς Γερμανίας ὑποτελής, ἰδρυθῆσα τῷ 711. Ῥίγεν εὐερίαν 4.900 περίπου τετρ. καὶ 282.000 κατ. Ἡ συνθήκη τῆς Λουμβίλλης ἐξελέγευσεν αὐτήν, ἡ δὲ τοῦ Πρεσβουργοῦ (τῷ 1805) τὴν παρεγώρησαν εἰς τὴν ἑκπτώτων Μ. Δοῖκα τῆς Τσάκνης Φροδινάνδου τὴν Γ'. λαβάνον τὸν τίτλον τοῦ Ἐκλέκτορος καὶ βραδύτερον (1806) τὸν τοῦ Μεγ. Δουκὸς τοῦ Β. Ἀλλὰ διὰ τῆς ἐν Βιέννῃ συνθήκης, ἀποδοθείσης εἰς τοῦτον τῆς Τσάκνης, τὸ Β. παρασηρτήθη εἰς τὴν Βυρξοίαν, ἀποτελοῦν νῦν μέρος τῆς Κάτω Φραγκονίας.

2) Πρωτ. τοῦ ποιῶν ἐμιονύμου πριγκιπάτου καὶ νῦν τῆς Κάτω Φραγκονίας, ἐκατέρωθεν τοῦ Μάινου, δι' ζευγνύουσιν ἐκεῖ δύο λί-

θιναι γέφυραι, ἡ μὲν ἀρχαία, ἔχουσα μῆκος 200 μ. καὶ 8 ἀψίδας, ἡ δὲ κατασκευασθεῖσα τῇ 1887 Κέντρον διασταυρώσεως διαφόρων σιδηρ. καὶ ἑτρα ἐπισκόπου. Ἔχει 60 841 κατ. (1890). πολλὰ ὠραία θημώσια κτίρια ἐν οἷς διακρίνονται τὰ ἀνάκτορα, ἔχοντα, πλὴν τοῦ ὠραίου ναοῦ, 300 αἰθουσάς καὶ θαλάμους, ἀρχαίον πανεπιστήμιον, ἀνεγερθὲν τῇ 1403, δύο κλασσικὰ γυμνάσια, πρακτικὸν γυμνάσιον, πρακτικὴν σχολὴν κτλ. βιομηχανίαν ἐν διαρκεί προόδῳ καὶ σημαντικωτάτον ἐμπόριον, ἰδίως εἰνων καὶ καρπῶν. Κατὰ τὴν δυτικὴν πλευράν αὐτῆς καὶ ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὁδοῦ τοῦ Μοινίου κεῖται τὸ φρούριον Μαρτεμβέργ, πρῶτον ἔδρα τοῦ ἐπισκόπου (1250 1720) νῦν δὲ στρατῶν [II, II]

Βύρων (George Noel Gordon, Lord Byron πρέφερς Μπαίρον). ὁ ἔξοχος φιλέλληνας καὶ μετὰ τὸν Σαίξπηρ καὶ τὸν Μίλτονα ὁ μεγαλύτερος ποιητὴς τῆς Ἀγγλίας. Ἐγεννήθη τῇ 10/22 Ἰαν. 1788 ἐν Λονδίῳ υἱὸς τοῦ λογαίου Ἰωάν. Β. καὶ τῆς δευτέρας συζύγου του Αἰκατερίνης Γέρδων. Αὐτὴ ἐγκαταλείφθη ὑπὸ τοῦ εἰς χρεὼν σπαταλοῦ συζύγου μετέθῃ τῇ 1790 μετὰ τοῦ υἱοῦ της εἰς τὴν πατρίδα της Ἀδερῖθ τῆς Σκωτίας, ὅπου ὁ μέλλων μέγας ποιητὴς μὴ τυχὼν μὲν τακτικῆς καὶ συστηματικῆς ἐκπαίδευσεως ἀλλὰ τῶν ἀνεξήληπτους ἐντυπώσεις ἐκ τῆς αἰτίας ὠραιότητος τῶν τοποθεσιῶν τῆς Σκωτίας, διέμεινε μέχρι τοῦ 1798, ὅτε ἀποθανόντος τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ πάππου του ἐκλήρονόμησε τὸν τίτλον τοῦ λόρδου καὶ τὴν περιουσίαν τῆς οἰκογενείας καὶ κατέλαβε τὴν ἑσθρὰν αὐτῆς, τὴν ἐπαυλὴν Newstead-Abbey. Μαθητὴς ἐστὶν τοῦ γυμνασίου (τῇ 1803) ἡράτθη ἐμμανῶς τῆς Μαρίας Chaworth, κόρης κατὰ δύο ἔτη μεγαλύτερας αὐτοῦ, ἣτις μικρὸν προσέχουσα εἰς τὸν ἔρωτα τοῦ νεανίου ὑπάρθε ὡς μετ' οὐ πολὺ. Ὅτε δὲ, τῇ 1805, ὁ Β. εἰσῆλθεν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Κανταβρυγίας (ὅπου μινρὰν ἔδειξε περὶ τὰς σπουδὰς ἐπιμελείαν), βασιανίζμενος ὑπὸ τῆς ἀνομῆς τῆς Μαρίας ἐξοκείλεται εἰς παντοειδῆς καταχρήσεις. Τῇ 1808 ἐδημοσίευσε τὰς πρῶτας ποιήσεις του «Ὡραὶ σχολῆς» ὡς ἐπικρίσις (ἐν τῇ «Ἐπιθεωρήσει τοῦ Ἐδμεδούργου») ποικίλας δοκιμασίαν σατυρικὴν ἀπάντησιν «Ἀγγλοὶ Βάρδοι καὶ Σκῆτοι δημοσιογράφοι» ἐν ἣ ἦσαν ἐκλάμψεις ἡ ποιητικὴ δύναμις τοῦ Β.

Τῇ 1809 ἐνθάδε γενόμενος εἰσῆλθεν εἰς τὴν βουλὴν τῶν λόρδων, ἀλλ' ἐν τῷ κοινοβουλευτικῷ βίῳ οὐδεμίαν τέρψιν εὗρεται. Βαρυνθεὶς δὲ τὸν ἐν Λονδίῳ βίον καὶ τέλειος ἦδη μισάνθρωπος γενόμενος ἐγκατέλιπε τὴν Ἀγγλίαν καὶ ἐπεσκέσθη τὴν Πορτογαλίαν, Ἰσπανίαν, Μελίτην, τὴν Ἡπειρον. (ὅπου ἐγνώρισε τὸν Ἀλῆ-Πασᾶν), τὴν Ἑλλάδα, τὴν Κωνσταντινούπολιν, τὴν Σμύρνην καὶ ἄλλας πόλεις, πανταχοῦ διαγών ἐν μέσῃ σκάνδαλων καὶ περιπε-

τειῶν. ὅτε μὲν ἐν εὐπορίᾳ, ὅτε δὲ κακουχοῦμενος καὶ ὑπὸ τῶν χρεῶν του βασιανίζμενος.

Ἐκ τῶν κατορθωμάτων τῆς περιόδου του ταυτῆς εἶναι καὶ ἡ διακόσις τοῦ Ἑλλησπόντου ἣν ἐξετέλεσε κορυμνίαν ἀπὸ Σηττοῦ εἰς Ἀβυδὸν. Ἐπανερχόμενος ἐκ τῶν περιουσιῶν του εἰς τὴν πατρίδα του κατ' Ἰούλιον τοῦ 1811 ἔφερεν ἐκ τῶν περιουσιῶν του τὰ δύο πρῶτα ἔργα τῆς «Ἀποδημίας τοῦ Τσαίλδ-Ἀρόλδ», ἡ δημοσίευσίς τούτων, γενομένη κατὰ Φεβρ. τοῦ 1812, ἀπετέλεσε διὰ τὸν ποιητὴν ἀνυπερβλήτον θριαμβόν. Τὸ ὄνομα τοῦ Β. ἦτο νῦν εἰς παντὶν τὰ στόματα μετὰ θαυμασμοῦ προφερόμενον. Ὑπῆρξε δὲ πρὸς καιρὸν ὁ Β. ὁ ἥρωας τῆς ἡμέρας. Ἐν τῇ ἀριστοκρατικῇς προτερας κατακρίσεις διεδέξαντο ἐνθουσιῶδεις τιμαὶ καὶ θαυμάσια. Ἀρ' ἐνὸς μὲν διὰ τὸν ποιητικὸν του θριαμβόν, οὐχ ἦττον ὁμοῦ καὶ διότι ὁ Β. ταυτοχρόνως δύο ἡμέρας πρὸ τῆς δημοσίευσίς τοῦ ποιήματός του, ἐθριαμβεύσε καὶ ἐντὸς τοῦ Κοινοβουλίου. Τὰ δύο τοῦ Ἀρόλδου ἔργα διεδέχθησαν τὰ ἑμμετρα διηγήματα «ὁ Γκαϊούρ», «Ἡ μνηστὴ τῆς Ἀβυδου», «Ὁ πειρατής», «Ἀράς», «Ἡ παρτίνα», «Πολιορκία τῆς Κορίνθου» κ. ἄ., μεγάλως ἐπίσης ἐκτιμηθέντα, μὴ διαμείναντα ἐν τούτοις καὶ ἀπρόσβλητα ὑπὸ τῆς ἐμπαθοῦς κριτικῆς. Τὸν θριαμβόν ὁμοῦ τοῦ ποιητοῦ ἡμαυρώσαν «λίγον κατ' ὀλίγον διὰ ἄλλοις ἐρωτικαὶ καὶ οἰκογενειακαὶ περιπέτειαι ὡς τὸ κορύμνωμα ὑπῆρξε τὸ διαζυγίον του ἀπὸ τῆς συζύγου του Ἀννῆς Μίλμπαγκ, κληρονόμου τῆς βαρωνίας Βέντβερθ. Ἀντὶ τῶν προτέρων θαυσιῶν μισρῶν ἦδη τυχάνων ἐν τῇ κοινωνίᾳ, ἀπεγοητευθὴ καὶ ἐγκατέλιπε πάλιν κατ' Ἀπρίλιον τοῦ 1816 τὴν Ἀγγλίαν, ἣν δὲν ἐπανέειδε πλέον.

Περὶ ἡγεθῆς τὰς παραρονήσεις χώρας, τὴν Ἑλβετίαν καὶ τὴν Ἰταλίαν, ὡς τὰς ἐντυπώσεις κατέθηκεν εἰς τὰ τελευταῖα ἔργα τῆς «Ἀποδημίας τοῦ Τσαίλδ Ἀρόλδ», ἔφησε τὸν πλείστον χρόνον παρὰ τὴν λίμνην τῆς Γενεύης, ἐν Ῥώμῃ καὶ εἰς ἄλλας πόλεις τῆς Ἰταλίας. Ὁ βίος του ἦτο πάλιν μεστὸς σκανδάλων καὶ ἀκολασίῶν. Ἐν Ῥεντιᾷ λατρεῖται τὴν περικαλλὴ Μαρρίανναν, δευτέρον τὴν Μαργαρίταν Κόγγην μετὰ ταύτην ὁ ἔρωας τῆς κομίσσης Θηρεσίας Γουίτσλὴν γεννᾷ νέα σκάνδαλα περὶ τὸ ὄνομα τοῦ Β. Ἐν τῇ μετὰ τὴν ἡμετέραν του νέα παρήγαγε αἰετούργηματα. Ἐν τῇ ἐποχῇ ταύτῃ παρήχθησαν «ὁ δεσμώτης τοῦ Σιλλῶν» (1814), «ὁ Μαζετπας» (1818), «ἡ Νῆσος» (1823), ἐράμιλλα τοῖς προτέροις ἑμμετρα διηγήματα, καὶ τὰ δραματικὰ ποιήματα «ὁ Μαμφρέδος» (1817), «ὁ Σαρβανάλαος», ἐν ἀριερίῳ τῷ Γαίτε ἐκφράσαντι πολλάκις τὸν πρὸς τὸν Β. θαυμασμὸν του, «οἱ δύο Φέσκαροι», «ὁ Κόιν», «Ὁ Γρανὴς καὶ ἡ Πίτ», ἅτινα πάντα σπερδόνται μὲν ἐν πολλοῖς τῶν αἰτιγείων τῶν διὰ τὴν ἐπ. σκηρῆς παράστασιν ἀπαιτουμένων, βεβαιωνοῦσιν ὁμοῦ θύναμιν ἐκφράσεως καὶ ὕψος

φαντασίας οἷα δέδονται· μόνον εἰς τοὺς μεγίστους τῶν ποιητῶν. Τὸ ὀριμώτερον δὲ ἔργον τοῦ Β., τῆς ἐποχῆς ταύτης ἐπίσης, μέιναν ὅμως ἀτελές, εἶνε τὸ ἔπος «Δὸν Ζουάν», οὗ τὸ ἀντικείμενον εἶναι αἱ περιπέτειαι τοῦ ἥρωος ἐν Ἰσπανίᾳ, Ἑλλάδι, Τουρκίᾳ, Ῥωσίᾳ καὶ Ἀγγλίᾳ. Ἐν αὐτῷ ὅλα τὰ πάθη τοῦ ἀνθρώπου διαμαχονται περὶ τῆς κυριαρχίας· εἰρωνεία καὶ σαρκαυμὸς, ἀσέλγεια καὶ ἀπανθρωπία, περιφρόνησις Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων χορεύουσιν ἐν αὐτῇ βακχικῷ χορῷ· ὅταν δὲ ἐπὶ τινὰς στιγμὰς παύῃ ὁ καταχθόνιος χορὸς, ἀναφαίνεται ἐν τῷ βῆθει τῆς σκηνῆς, ἐνσεσκαυμένη ἐν τῇ προσώπῳ τῆς ὥραιας Ἰωνίδος Ἀϊδέ, ἡ ἀθάνατος Ἀγάπη.

Κίς τὸν τοιοῦτον βίον τοῦ Β. τέρμα ἔθηνεν ὁ ὑπὲρ τοῦ ἱεροῦ τῶν Ἑλλήνων ὑπὲρ ἐλευθερίας ἀγῶνας ἀκρατὸς ἐνθουσιασμός, ὃν ἀπ' ἀρχῆς ᾗδῃ αὐτοῦ ᾗθλανετο, μετὰ μεγάλου ἐνδιαφέροντος παρακολουθήσας ᾗδῃ τὰς φάσεις τῶν δύο προτίων αὐτοῦ ἐτῶν. Ὁ Β. ἐνθουσιῶν ὑπὲρ τοῦ ἀγῶνος ἀπεράσισε νὰ ἔλθῃ εἰς Ἑλλάδα, ποθῶν νὰ συντελεσθῇ καθ' οἰονδήποτε ᾗθλανετο τρόπον εἰς τὴν ἐπιτυχίαν αὐτοῦ. Τὴν 1 Ἰουλίου 1823 ἐξέπλευσεν ἐκ Γενεύης καὶ ἀπεβίβασθῃ τὸ πρῶτον εἰς Κεφαλληνίαν. Τὰ ἐν Ἑλλάδι δὲν ἦσαν τότε ἀνθηρὰ· ἡ Κυβέρνησις ἦτο ἀνίσχυρος, διχόνοια· ἐπικράτουν μεταξὺ τῶν ἀρχηγῶν, οἱ ὀλίκοι δὲ πόροι ἦσαν μηδαμῖνοι πρὸς τὸ μέγα ἔγχεϊσμα. Ὁ Β. πέμψας πρῶτον πρὸς τὴν ἑλλ. Κυβέρνησιν τοὺς συνοδεύοντας αὐτὸν μετ' ἐπιστολῶν ἐνουθέτει τοὺς διχονοοῦντας, ἐνῆργει δὲ ταυτοχρόνως πρὸς ὑποστήριξιν τῶν Ἑλλήνων ἐκ μέρους τῶν εὐελλήνικων ἐταιρειῶν, αἵτινες εἶχον σχηματισθῇ ἅπαντα χεῖρ τῆς Ῥωσῆς. Ἀναχωρήσας δὲ τὴν 15 Δεκεμβρίου ἐκ Κεφαλληνίας ἐν μικρῷ πλοιαρίῳ ἐσθῆσε, διευγύνων εὐτυχῶς τὴν καταδίωξιν ὁμιωμανικῆς σφαγῆς, εἰς Μεσολόγγιον τὴν 24 Δεκεμβρίου, ὅπου ἐδέχθη αὐτὸν ὁ λαὸς μετὰ ἐνθουσιασμοῦ. Συνεχίζων ἐνταῦθα μετ' αὐταπαρνήσεως τὰς πρὸς εὐδόξαις τῶν Ἑλληνικῶν πραγμάτων ἐνεργείας του, ἐσχημάτισεν ἰδίαις δαπάναις σῶμα μαχητῶν καὶ ἡτοιμάζετο νὰ τοὺς ἐξηγήσῃ ὁ ἴδιος κατὰ τῶν ἐχθρῶν.

Ἄλλ' ἡ Ἑλλὰς δὲν ἐπέπρωτο ἐπὶ μακρὸν εἶναι νὰ ἀπολαύσῃ τῆς ἐνθουσιώδους συμπράξεως τοῦ πολιτικοῦ ἡρώου της. Ἡ ὕβρις τοῦ Β. ἀπὸ πολλοῦ ᾗδῃ ὑπεσκαμμένη δὲν ἂν τόσῃν εἰς τοὺς νέους τοὺς συμπατικούς καὶ ἡθικούς μόχθους. Κατὰ Φεβρ. 1824 ὑπέστη σφοδρὰν προσβολὴν ἐπιληψίας μετὰ σπασμῶν καὶ πόνων δριμυτάτων, ἔκτοτε δὲ κατεβλήθη σωματικῶς. Τὴν 28 Μαρτίου καταληθείς ὑπὸ βραχέας βροχῆς ἐπανῆλθεν οἷαδε σφοδρῶς πυρετῶν τὴν ἐπαύριον ἐν τοῖς ἐξῆσιν ἐρίππος, διὰ τελευταίαν φορὰν τὴν δὲ ἐσπέρας τῆς 7/19 Ἀπριλίου ἡ μεγάλη ἐκείνη ὑπαρξὶς ἀπεσβέννυτο. Τὰς τελευταίας ἡμέρας του περιέγραψε λεπτομερῶς ὁ θαλαμηπόλος αὐτοῦ

Φλέτσερος (ἴδε τὴν μετάφρασιν τοῦ Γκιαούρ).

Ἀπερίγραπτος ὑπῆρξεν ἡ θλίψις ἀπάσης τῆς Ἑλλάδος ἐπὶ τοῦ ἀκούσματος τοῦ πρώτου θανάτου τοῦ ἀνδρός, ὅστις πρὸ δόλιγῶν ἐτι ἡμερῶν εἶχεν ἐπισήμως πολιτογραφηθῇ ὑπὸ τῆς πόλεως Μεσολογγίου. Ἡ προσωρινὴ Διοίκησις ἐξέδωκε τὸ ἐξῆς διάταγμα: α) Αὐριον μὲλις ἀναταίλῃ ὁ ἥλιος νὰ πέσουν ἀπὸ τὸ μέγαλον κανονιστάσιον τοῦ τειχους αὐτῆς τῆς πόλεως 37 κανονιαῖς (μία τὸ κάθε τὸ λεπτόν), κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν χρόνων τῆς ζωῆς τοῦ ἀποθανόντος. β) Ὅλα τὰ κοινὰ ὑπουργεῖα, διὰ τρεῖς ἡμέρας κατὰ συνέχειαν, νὰ κλεισθοῦν, ἐμπεριχομένων καὶ τῶν κρητῆριων. γ) Νὰ κλεισθοῦν ὅλα τὰ ἐργαστήρια, ἐκτὸς ἐκείνων, ὅπου πωλοῦνται τροφὰ καὶ ἱατρικὰ καὶ νὰ λαίβουν τὰ μουσικὰ παιγνίδια, οἱ συνθησιμένοι εἰς αὐτὰς τὰς ἡμέρας χοροὶ (ἦτο Πάσχα), νὰ παῦσουν τὰ φαγοπότια εἰς τὰ κρασοπωλεῖα καὶ κάθε ἄλλο εἶδος κοινού ξεφαντώματος. δ) Νὰ γένῃ 21 ἡμέρας γενικὴ πενηθρορία. ε) Νὰ γενοῦν ἐπικήδειοι δέσεις εἰς ὅλας τὰς ἐκκλησίας. Ἡ δὲ κηδεῖα, καθ' ἣν ὁ Σπυρίδων Τρικοῦπης ἐξεργήσας τὸν ἐπιτάφιον λόγον, ἐξυμνῶν τὸν ποιητὴν τε καὶ τὸν εὐεργετήν τῆς Ἑλλάδος, ἐξεδήλωσε πιστῶς τὸ ἄπειρον πένθος τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Ἡ καρδιά τοῦ Β. ἐφυλάχθη ἐν τῇ μητροπόλει τοῦ Μεσολογγίου ἐντὸς ἀργυρᾶς πυξίδος, ἀπολεσθεῖσης κατόπιν κατὰ τὴν ἀπόπειραν τῆς φρουρᾶς πρὸς διάσπασιν τῶν στοίχων τῶν πολιορκητῶν (10 Ἀπριλίου 1826), ὁ δὲ νεκρὸς αὐτοῦ μετηνέχθη εἰς Ἀγγλίαν καὶ ἐτάφη ἐν τῇ ἐνοριακῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Hucknall πλησίον τοῦ Newstead-Abbey.

Ἡ φύσις εἶχε προικίσῃ τὸν Β. δι' ὥραιας καὶ εὐγενεῖς φυσιογνωμίας, ἡδίκητεν ὅμως αὐτὸν δι' ἐλαττωματικῆς διαπλάσεως τοῦ ἐτέρου τῶν ποδῶν, ἥτις ὅμως δὲν ἐμπόδιζεν αὐτὸν νὰ διαπρέπῃ εἰς ἀσκήσεις σωματικὰς. Κατὰ τὴν χαρακτῆρα, αἱ ποικίλαι τοῦ βίου του περιπέτειαι, ἐπροξένησαν εἰς αὐτὸν τὴν ἀκαιοδοξίαν, ἥτις καλύπτει, ὡς ἡ ἐρισύβη τὰ ἄνθη, ἅπαντα τὰ ποιήματα του. Ὁ Ἀγαλινωτὸς δὲ εἰς τὰ πάθη του, οὗ ἡ αἰτία ἐπιρριπτεῖα μάλλον εἰς τὴν ἐλαττωματικὴν ἀνατροφὴν, ἂν μὴ εἰς τὴν ἀπὸ πατρὸς κληρονομίαν, ἐπλέγετο ὑπὸ ἀπειρορίστου ἐνθουσιασμοῦ ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας, ἣν ἐξύμνησεν ὡς ποιητῆς καὶ ὑπὲρ τῆς ἐποίας μεγάλῃν εὖος τὸν θάνατον.

Ἐκ τῶν εἰς τὴν ἑλληνικὴν μεταφράσεων ἀναφερόμεν τὰς ἐξῆς: Σαρδανάπαλος (ὑπὸ Χ. Α. Παρμενίδου), Ζουλείκα καὶ ἡ Κατάρρα τῆς Ἀθηνᾶς (ὑπὸ Ν. Μανδρικάρδη, Ἀθ. 1837), ὁ Γκιαούρ (Ἐρμουπόλει 1872), ὁ αὐτὸς (ὑπὸ Αἰκ. Δορίου, Ἀθ. 1857, 2α ἐκδ. 1878, μετὰ βιογραφίας τοῦ Β.), Μαυροβέος (ὑπὸ Γ. Γκωῆν, Πάτρ. 1864), ἡ Ἀρὰ τῆς Ἀθηνᾶς (ὑπὸ Ο. Ι. Ἰασονίδου, Ἀθῆν. 1888) καὶ τέλος τὴν τῶν πλείστων ἐμμέτρων διηγημάτων μεταφρ.

αἰς τὴν πεζὴν λόγον ὑπὸ τὸν τίτλον Βύσωνος Ποιήματα (ὑπὸ Γ. Πολίτου, 'Αθ. 1876—1878 εἰς 2 τόμ. μετὰ βιογραφίας).—Περὶ τοῦ βίου πρὸς ἐκτός τῶν μνημονευθεισῶν Jeaffreson The real Lord Byron (3 τόμ., Λονδ. 1883). Eberly (2 τόμ. Λονδ. 1862). Gottschall (ἐν Νέωι Plutarch. Lpz. 1876). Engel (2α ἐκδ., Βερολ. 1876) κτλ. ὡς καὶ Βιλλεμζίνου Βισγρ. τοῦ Δορβου Β., μετ. Σ. Ε. Ζορμπά ('Αθ. 1856). Κ. Πάπ (ἐν παρ. «Βύριον» Α', 1884). [Μ. Γ. Α.]

Βυσκεροῦδ (Büskerud). Ἰστορικὸς τῆς Νορβηγίας, ἐν τῷ νομῷ τῆς Χριστιανίας, ἔχουσα ἐμβαδὸν 14545 τετρ. καὶ 101702 κατ. (1876). Χώρα λίαν ὀρεινὴ ἀρδεύεται ὑπὸ τοῦ Δράμμεν καὶ τῶν παραποταμίων του, ἔχει πλουσίαν μεταλλεῖαν καὶ πωτ. τὸ Δράμμεν. [Π. Π.]

Βυσαινιὰ (Β ο τ. ι.). Κοινὴ ὀνομασία εἰς τοὺς Κ ε ρ α σ έ α ς (βλ. λ.). οἱ καρποὶ τὰ γνωστὰ βύ σ σ ι ν α. [Θ. Χ.]

Βύσχνι-Βολοτσόκ (Wyschnij-Wolotschok). Πρωτ. νομὸς ἐν τῷ ῥωστικῷ κυβερνήτῳ Τούερν, παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Νυά καὶ τὸν σιδηρ. Μόσχας-Πετρούπολεως κανονικῶς ἐκτισμένη, ἔχουσα 11489 κατ. (1885), καὶ τινα βιομηχανίαν. Τὸ σύμπλεγμα τῶν διωρῶν τοῦ Β. ἐνοῖ 106 μικροὺς καὶ μεγάλους ποταμούς, 78 λίμνας καὶ διαφόρους ἄλλας διωρῶν. συντελοῦν εἰς τὴν συγκοινωνίαν τῆς Κουσίας μετὰ τῆς Βαλτικῆς. [Π. Π.]

Βυσοκά, ἀκμάζουσα κώμη τοῦ δήμου Καλαβρυτινῶν ἐπὶ τοῦ Καλαβρυτινοῦ πεδίου καὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Ἑορτινίου, ἔχουσα θημ. σχολεῖον καὶ 854 κατ. (1889) γεωργίαι καὶ ποιμένας. Παρὰ τῇ ἐγγύς μεταγωγῇ τοῦ Μ. Σπηλαιου Σάλμικιν εἶνε μικρὰ ἔχνη ἀρχαίας κατοικίας, ὡς καὶ τῆς Κυναθῆς λείψανα (βλ. λξξ.). [Γ. Πδ.]

Βυσοόλιθος. βλ. Ἀμίαντος.

Βυσὼν (Buchen). Ἰωάννης Ἀλεξάνδρος Κάρολος, Γάλλος ἱστοριοδίτης, ἐγενήθη τῇ 10 Μαΐου 1791 ἐν Meneton-Salon ἀπέθανε τῇ 17 Αὐγ. 1846. Χρηματίστας ἐπὶ τινα χρόνον ἐπόπτης τῶν ἀρχείων καὶ βιβλιοθηκῶν τῆς Γαλλίας, ἔργασεν ἀσχολούμενος περὶ τῆς πηγᾶς τῆς ἱστορίας τῆς ἐν Ἑλλάδι προγκρατίας, τὰς δὲ μελέτας αὐτοῦ συνεπλήρωσε διὰ περιόδους εἰς τὴν Ἑλλάδα, γενομένης τῇ 1840—1841 καὶ τῶν μεταγενεστέρων αὐτοῦ ἐν ἀρχείοις καὶ βιβλιοθήκαις τῆς Δύσεως ἐρευνῶν. Πλήν τιμὴν εἰς τὴν γαλλικὴν ἱστορίαν ἀναφερμένων ἔργων ἐδημοσίευσε πρῶτος τὸν πρόλογον καὶ γαλλικὴν μετάφρασιν τοῦ χρονικοῦ τοῦ Μωρέως ἐν τῷ Α' τόμῳ τῆς Collection des chroniques nationales francaises. Παρίσι. 1825. Τῷ δὲ 1826 ἐξέδωκε τὴν τῶος χειρόγραφον ἱστορίαν τοῦ βυζαντινοῦ κράτους ὑπὸ Δουκαγίου

Histoire de l'empire de C/ple, Τόμ. 2). Τῷ δὲ 1841 ἐδημοσίευσε καὶ ἐκδόληρον τὸ χρονικὸν τοῦ Μωρέως ἐκ παρισιακοῦ ἀπογράφου μετὰ πολλῶν σημειώσεων καὶ γαλλικῆς μεταφράσεως μετὰ και τιμῶν ἄλλων χρονικῶν (Chroniques étrangères relatives aux expéditions françaises pendant le XIII siècle), τὸ δὲ αὐτὸ χρονικὸν ἐξέδωκε καὶ πάλιν ὀρθότερον καὶ πληρύτερον τῷ 1845 ἐκ τοῦ ἐν Κοπενάγῃ ἀπογράφου, πρὸς δὲ καὶ τὸ ἐν τῷ μεταξὺ εὐρεθὲν παλαιὸν γαλλικὸν κείμενον τοῦ αὐτοῦ χρονικοῦ (Recherches historiques sur la principauté de Morée et ses hautes baronies. Τόμ. Α'—Β'). Ἀλλὰ θ' αὐτοῦ ἔργον ἐν οἷς ἀπεθηλαυρίσθη πλῆθος πλουσίας ὕλης ἀνακερραμένης εἰς τὴν ἐν Ἑλλάδι προγκρατίαν εἶνε Recherches et matériaux pour servir à une histoire de la domination française aux 13e 14e et 15e siècle dans les provinces démembrées de l'empire grec Παρίσι. 1840.—Atlas de la principauté française de Morée.—Nouvelles recherches historiques sur la principauté française de Morée. Παρίσι. 1845. 2 τόμ.—La Grèce continentale et la Morée Παρίσι. 1843.—Histoire des conquêtes et de l'établissement des Français dans les états de l'ancienne Grèce sous les Ville Hardoin. Παρίσι. 1816.—13. Ρ ω μ α ν ο ῦ Γορτινίου Ζωρόζην σελ. 71 76.—John Schmitt Die Chronik von Morea München. 1839.—Ἐπ' ἐσχάτων ὁ αὐτὸς Schmitt ἐν ἐπιμέτρῳ τῆς προγκρατίας αὐτοῦ Zur Ueberlieferung der Chronik von Morea (ἐν τῷ περιοδικῷ Romanische Forschungen τόμ. Ε' σελ. 519 534) ἀπεδείξεν, ὅτι ὁ Β. γνῶσκον τοῦ ἐν Κοπενάγῃ χειρογράφου τοῦ χρονικοῦ τοῦ Μωρέως ἔλαβε παρὰ τοῦ Γάλλου λογιῶν Landois μαθητοῦ τοῦ Hase, ὅστις καὶ εἶχε παρασκευάσει νέαν ἐκδοσιν τοῦ κειμένου διὰ τὴν βυζαντινὰ τῆς Βένης. ἔπεισε δὲ νάντιγράψῃ τὸν κώδικα δι' Ἑλλήνους τινοὺς καὶ ἐδημοσίευσε τὸ κείμενον ἐν τάχει, ὑποκλείπων τὴν προτεραιότητα καὶ τοὺς μύθους τοῦ Landois, χωρὶς νὰ μνημεύσῃ αὐτοῦ. [13. καὶ λ. Κ ο υ γ κ έ σ τ α ς β ε β λ έ ο ν. [Α.]

Βυζκουνίτης (ἐκ Καναδά) εἶνε μίγμα ἀνορθίου, κερσιπιδῆς, χαλκίτου καὶ φυτικῆς μαγνήτιδος. [Κ. Μ.]

Βυτέα (Β ο τ. ι.) Butea, γένος τῆς οἰκογ. τῶν Κολοβοανθῶν (ὀνομαζομένη κατὰ τὸν σχῶτον βοτανικὴν Bute), περιλαμβάνον τρία εἶδη θένδρων εὐπροσαπτάτων τῆς Ἰνδίας, ὧν τὸ γνωστότερον Β. ή ε ὕ φ υ λ λ ο ς (Β. frondosa Roxb.), ἐκ τοῦ σλοιοῦ τῆς ὁποίας ἀκρυρροεῖ εἶδος κόμματος, τὸ Β ε γ γ α λ ι κ ὸ ν Κ ι ν ὸ τοῦ ἐμπορίου. Ἐπὶ δὲ τῶν φύλλων διατεταται εἶδος κόκκου ῥητινοφόρου, ὅστις ἐπὶ

σης συλλεγεται ὡς εὐχρηστον (Gummilack). Τέλος αἱ ἴνες τῆς βίδας εἰσι κλωστικαί. [Θ.Χ.]

Βύτζοβ (Bützow) Πόλις τοῦ Μ. δουκάτου Μεκλεμβουργίου παρὰ τὴν συμβολὴν τοῦ Βάρνερ εἰς τὸν Νέβελ καὶ τὸν σιδηρ. τοῦ Φρειδεरिकου-Φραγκισκου ἐν τῷ πριγκιπατῷ Σχέριν. Ἔχει μικρὰν βιομηχανίαν καὶ 5333 κατοίκους. (1885). [Π.Π.]

Βυτίνα, Πρωτ. τοῦ δήμου Νυμφατίας, τῆς ἐπαρχίας Γερμανίας, κείμενη κατὰ τὸ Δ. χεῖλος μιαιῶς κοίτης εἰς τὰ κράσπεδα τοῦ Θαυμασταίου ὄρους εἰς ἀπιστασιν 1 ὥρ. πρὸς Β. τῶν ἑρειπίων τοῦ αρχαίου Μεθούριου. Δ. αἰρεῖται εἰς τρεῖς συζυγίας. ἄνθ. μεστὴ καὶ κατὰ κχ. ἔχει κατὰ 1.100. τοὺς πλείστους κτηνοτρόφους, ἐμπόρους καὶ ὁλοτόμους. Ἔχει ἑλλην. σχολαίον πλήρη (ἱδρυθὲν το πρῶτον ἐν αρχῇ τοῦ αἰῶνος τούτου) βιβλιοθήκην, δημοτ. σχολαίον κρηνοῦν καὶ ἑλλην. αἰρηνοδοκίον, ταχυδρ. καὶ τηλεγρ. γραφεῖον — Ἐπὶ τοῦ κοκρεῖας ἀνῆλθεν εἰς τὴν βελ. δὲ σουλτάναν, κατὰ δὲ τὴν ἐπαναστάσιν ἐπ' αἰεὶ διήλθε δι' αὐτῆς καὶ καθ' ὁλοκληρίαν τὴν κατέστρεψεν ὁ στρατός τοῦ Ἰμ. ἀμ. — Ἡ Β. εἶναι πατρίς τοῦ Π. Τριανταφυλλίδου, τοῦ καταλειπόντος τῷ ἔθνει τὸ πρῶτον προαγωγὴν τῆς γεωργίας κληροδοτήμα. τούτου ἐνεκα ἐν τῇ τελευταίᾳ συνεδρ. τῆς Κολλ. εἰσηγήσθη νόμος περὶ ἱδρύσεως γεωργικῶν σχολῶν αὐτῇ. [Π.]

Βυτινάκιον, 1) Χωρ. τοῦ δήμου Αστρινων παρὰ τὸν σιδηρὸν τοῦ σιδηροδρόμου Πύργου-Κατακλῆλου καὶ Πύργου Ἀμαλιδος ἔχον κατ. 411 (1889), καλλιεργητὰς σταριδῶν καὶ ἀμπέλων, ἀπὸ κοῦς δὲ τῆς Βυτινῆς. — 2) Ἐτερον χωρίον τοῦ αὐτοῦ δήμου παρὰ τὸ χωρίον Μάλακται. ἔχον κατ. 211 (1889), ὡσαύτως ἀποίκους τῆς Βυτινῆς, καλλιεργητὰς ἀμπέλων καὶ σταριδῶν. [Π.Π.]

Βυτίνη (ή) κοινὸν. βυτινῆ. Ὑδροδόχ. προχείρις τοῦ πλείου, τίσις θετημένη εἰς μέρος προτίτην τοῖς ναύτοις, εἰς ἣς λιμάνουσι οὗτοι τὸ διὰ τὴν ἡμερησίαν χρῆσιν τῶν ἀπαιτουμένων ὕδωρ. [Π.Κ.]

Βυτίον (βυτιόν, μετρ.) μονὰς χρῆσιμος ἐν ἡμέρᾳ ἐν τῇ μεσότητι μεγάλων ποσῶν οἴνου ἡ ποσὶς πρὸς τὸν ἀρχέλας ἐκ 4 ὀκάδων ἤτοι πρὸς 585 ἀκάδας. [Δ.Κ.]

Βυτνερεϊώδη (κοτ.) Bättneriaceae, εἰκογέ. Δικοτυληδόνων πολυκατὰ τὴν φύσιν παραπλήσιος τοῖς Μαλακώδεσιν, ἀπὸ τῶν ὅποιων διαφέρει τὰ Β. ὡς ἔχοντα ἀνθήρας διχόμους. Εἴη περὶ τὰ 520 φερόμενα ἐν τροπικαῖς γῶραις, τὰ πλείστα θενδρὰ ἢ θάμνοι. Τὰ σπυδαίοντα γέννη εἰσὶ ἢ Θ. ε. ὁ δ. ρ. ω. μ. α. (ζένδρον τ. κ. Κακίου), ἢ Ἀδ. ρ. ω. μ. α. ἢ Ἀστραπ. ἰα, ἢ Στερκουλία κτλ. [Θ.Χ.]

Βύτοβ -Butow. Πόλις τῆς Πρωσίας, πρωτεύουσα τοῦ ὅμιου, νομῶ τῆς Πομμερανίας,

ἐν τῷ διαμερίσμ. Κεσλίν, 105 χμ. Δ. τῆς πόλεως ταύτης, παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ ὁμιου. ποταμοῦ. Ἦχει 4910 κατ. (1880). Ἡ ὁμιον. διοκ. περιφέρεια ἔχει ἐμβαδὸν 608.7 τχμ. καὶ 24146 κατ. (1885). [Π.Π.]

Βυτοχέγδα (Wytschégda). Ποταμὸς ἐν τῷ βωτισκῷ κυβερνείῳ τῆς Βολόγδας. Πηγάζει ἀπὸ τῶν Τιμάνων λόφων καὶ μετὰ ῥυθ. 1000 χμ. ὧν τα 800 πλωτὰ, ἐκβάλλει κατωθὶ τοῦ Σολδουτχεγδσκ εἰς τὸν Δουίναν. Ἦχει τοῦ εἰς αὐτὸν γινόμενων ποταμ., οἱ κυριώτεροι εἶναι ὁ Νομ, ὁ Κολυκας καὶ ἄλλοι. [Π.Π.]

Βύττεμδαχ (Δανιήλ Wyttēbach), διάσημος Ὁλλανδὸς φιλόσοφος, γένν. τῷ 1716 ἐν Βερνῇ τῆς Ὁλλαντίας ὅπου διατέλει ὁ πατήρ του ἱερέως. Σπουδασας ἐν Μαρδουργῷ. Γοττιγγῇ καὶ Λουδβούνῳ, διορίσθη καθηγητὴς τῷ 1771 ἐν Ἀμστελδαμῷ καὶ τῷ 1799 ἐν Λουδβούνῳ. Ἀποσυρθεὶς δὲ τῆς διδασκαλίας τῷ 1816, ἀπέθανε τῷ 1820 ἐν Ὁλλανδίᾳ. Ἦτο πολυμαθέστατος ἀνὴρ καὶ ἐμβριθὴς κριτικὸς, φημισθεὶς ἥδη διὰ τῆς ἐν Γοττιγγῇ τῷ 1769 ἐκδοθείσης Epistola critica. Ὑποχολήθη ἐπισταμεινὸς εἰς τὸν Πλουταρχόν, οὗ ἐξέδωκε τὰ Ἠθικά μετὰ ἐκτεταμένων παρατηρήσεων. Τα δὲ Praecepta philosophiae logicae (1782) Bibliotheca critica (3 τμ. 1777—1804) καὶ Philomathia sive miscellanea doctrina (3 τμ. 1809—17) συνετέλειαν τὰ μέγιστα εἰς τὴν πρόδον τῆς φιλοσοφικῆς καὶ εἰς τὴν ἐπιστημῆς ἐν Ὁλλανδίᾳ. Ἐγραψε δὲ ποῖς τούτοις: Index graecitatis, μετὰ τὴν ὀκνητόν του ἐκδοθέντα εἰς 2 τμ., Vita Ruhkenii (Λουγδ. 1800), κ. κ. π. [Μ.Ε.]

Βυψών (Georges Louis Leclerc, κόμης de Buffon). Γαλλοῦς Γάλλος φυσιοφίης καὶ συγγραφεύς, γένν. ἐν Montbard τῆς Βουργουνδίας τῇ 7 Σεπτ. (ν) 1707, ἀπεθ. ἐν Παρίσι τῇ 8^ῃ 16 Ἀπρ. 1788. Νεώτατος περιήλθε τὴν Γαλλίαν καὶ Ἰταλίαν μετὰ τοῦ βουκλῆ Κιζέτου εἰς δὲ μετέβη εἰς Ἀγγλίαν ὅπου ἐξέπληνται τὰς μεταφράσεις τῶν Statique des végétaux τοῦ Hales, καὶ Traité des fluxions τοῦ Νευτωνος, αἵτινες μετὰ πολλῶν μαθηματικῶν ποταματικῶν ἡνοιξάν αὐτῷ τῷ 1733 τὰς πολὰς τῆς γαλλικῆς Ἀκαδημίας τῶν Ἐπιστῶν. Τῷ 1739 διορίσθη, κατὰ συστάσιν τοῦ ἀποθανόντος προκατόχου τοῦ Δουκ. ἐπιμελητὴς τοῦ βασιλικοῦ κήπου, ἔκτοτα δ' ἐκωλύθη ἐκφυγεῖν εἰς τὴν φυσικὴν ἱστορίαν καὶ μετὰ δεκαετίας μελέτας ἐδημοσίευσεν τῷ 1749 τοὺς τρεῖς πρώτους τόμους κελλοστικῆς συγγραφῆς, τῆς «Φυσικῆς ἱστορίας τῶν ζώων», ἥς ὁ τελευταῖος τόμος ἐξεδόθη τῷ 1783 εἰς τοὺς 24 τοὺς τόμους παρέχεται ἡ περιγραφή τῶν θηλαστικῶν (ἐν ἧς εἶχε συνεργάτην τὸν Daubenton, οὗτος πολλὰ ἐπιφωφελήθη ὁ Β. τὰς ἀνατομικὰς ἐργασίας), τῶν πτηνῶν καὶ τῶν πλείστων ἰχθυῶν· ἀλλὰ καὶ

περί τῆς ἱστορίας τῆς γῆς καὶ τοῦ ἀνθρώπου μακρὰ περιγραφὰ καὶ θεωρίαι ἐκτίθενται ἐν αὐτοῖς. Ἀπὸ δὲ τοῦ 1789 μέχρι 1794 εἰς ὅσον πεντε ἑλλοὺς νόμοι περιλαμβάνονται τὰ ἐργα κτλ. ἔπειθ δὲ ἀκόμη ἐγράψεν ὡς συμπληρωματικούς, ὧν ἡ τελευταία εἰς ὁδὴν μετὰ τὸν θάνατον τοῦ συγγραφέως, περιλαμβάνων καὶ ἰδιαιτέρως ἔργον τοῦ Β. ὑπὸ τὸν τίτλον «Αἱ ἐπιστῆς τῆς φύσεως», μετ' ἑξῆς ὅσον γλαφυρότατος γενομένος. Ὡς τῆς ὁλῆς ταύτης συγγραφῆς τοῦ Β. ἡ Φυσ. Ἱστ. τῶν ζώων ἐθαυμάσθη ἰδίᾳ καὶ ὅλην τὴν Εὐρώπην αὐτὴν διὰ τῆς ἐπιστημονικῆς αὐτῆς μέρας. Ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν χάριν τῶν περιγραφῶν καὶ τῶν ἀνθρώπων καθόλου ὅσοι θύπησιν μέχρι σήμερον θεωρεῖται ὡς ποσὺ πονηρὰ ἀλλὰ καὶ πολλὰ κατὰ τοῦ Β. ἐξηγέθησαν μουραί, ἰδία ὅσον ἀπορρῶ εἰς τὴν μέθοδον καὶ τὴν ταξινομήσιν ὡς καὶ διαφόρους γενεὰς θεωρίας οὐδὲ διατρεφῶν πλεον τῆμερον τὸ μέγα ἔργον τοῦ Β. τὴν τότε ἀξίαν του ὑπὸ ἑποψίαν ἐπιστημονικὴν Ἀ' παρὰ ἐρμηνοίαν τῶν συσκευῶν φανερῶν ὑποθέσεις του ἤδη ἐν τῷ Κονδιδριῶν εὗρον σφοδρὴν πολέμιον, ὡς π. γ. ἡ ἐν ταῖς «Ἰστορίαις τῆς φύσεως» ἐκτεταμένη θεωρία περὶ τῆς φύσεως. Ἐν δὲ τῶν ἐκτιθημένων παρατηρήσεων ἐπὶ τῶν ἔθων τῶν ζώων δόξα καὶ μόνον ἐποιήσαν αὐτὸς ὁ Β. Ἰνστικτοδότητος ὅπως δόξα διὰ τὸν Β. εἶναι ὅτι διὰ τῶν ὀφθαλμῶν του καὶ ἐλευθερίαν θεωροῦν ἔθηκε τὰς βῆσεις τῆς χειραφετήσεως τῆς ἐπιστήμης ὑπὸ τῶν δεσμευόντων νόμων αὐτῶν περιορισμῶν, ὡς ποτε τοῦτο δὲ ἐπέβλεπεν ἐπ' ὅλην τὴν Εὐρώπην πρὸς τὴν ἀντίπραξιν τοῦ Haller τοῦ Bonnet καὶ Γερμανῶν τιμῶν σοφῶν αἱ δὲ θεωρίαι του καί ποτε ἐπιτυχόμεναι ἐν πολλοῖς ὡσεύσαν οὐχ ἥττον τὴν ἐπιστήμην δοῦσαι ἄφορμὴν εἰς ἐπιστημονικὰς ἐρευνας καὶ παρατηρήσεις — Π' αἰσθητὰ ἔκδοσις τῶν ἔργων τοῦ Βυψωνίου εἶναι ἡ ἐν Παρισίοις γενόμενη εἰς 36 τόμους, (1849—88) — Ζῶν ἐστὶ ὁ Μ. ἀπλόως μεγάλῃς δόξῃ, ὠνεύσθη δὲ λίαν ὑπὸ Λουδοβίκου τοῦ 18^{ου}, ὑπὸ δὲ τοῦ 17^{ου} ἐνυμνήθη διὰ πρῶτον αὐτοῦ στηθεῖς πρὸς τὴν εἰσόδον τοῦ μνηστείου τῆς εὐτυχῆς ἱστορίας μετὰ τῆς ἐπινοήσεως «Majestati naturae par ingenuum». [Α Ν Α.]

Βυψωνεία (Βοτ.) Buffonia L., γένος τῆς οἰκῆς τῶν Ἀλπινοειδῶν, ἀεικαυθὲν ὑπὸ τοῦ Λινναίου εἰς τὴν δίστασιν οὐπιδόξαν Ἰάλλων Buffon. Μικρὰ παράσι· τρία εἶδη ἑλληνικά. [Θ. Υ.]

Βύχνηρ (Φρ. Κόσ. Χριστιανὸς Λευδοβίκος Büchner) Γερμανὸς ἱατρός, γνωστὸς γενόμενος ἐκ τῶν ὀλιστικῶν δοξαστῶν του καὶ τῶν πρὸς ταύτας συμφωνῶν φυσικοεπιστημονικῶν του συγγραμμάτων Γεν. τὴν 17/29 Μαρ 1824 ἐν Δαρμστάτ ἐπορεύετο τὴν ἱατρικὴν ἐν Βιέννῃ καὶ ἄλλαις πόλεσι ἐξήσκησε δὲ ταύτην ἐν τῇ πατρίδι του μέχρι τοῦ 1851, ὅτε ἐγένετο

ὀφθαλμολόγος καὶ βοηθὸς κλινικῆς ἐν Τυβίγγῃ· ἐνταῦθα ἐξέδωκε τὸ περιλάλητον ἔργον του «Δυναμὶς καὶ ὕλη» δι' οὗ ἐπείραθη νὰ ὑποστηρίξῃ κοσμογονίαν θεωρίαν ἰδρυομένην ἐπὶ τῶν νεωτέρων κατακτήσεων τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν. Το ἔργον τοῦτο ἐπανεξιλημμένως ἐκδόθεν (καὶ εἰς πλείους γλώσσας μεταφράσθη καὶ εἰς τὴν ἑλληνικὴν δὲ ὑπὸ Α. Φαρμακίπουλου (1882) κατέστησε τὸν Β. γνωστὸν καὶ ἐπροκάλεσε σφοδρὰς συζητήσεις καὶ τὴν ἀπόψιν του ἐκ Τυβίγγης· ἐπανήλθε δὲ πάλιν εἰς τὴν πατρίδα του ὅπου ζῇ ἔατοτε. Ὁ Β. ἐγράψε καὶ πλείστα ἄλλα ἔργα ἀναφερόμενα ἢ μὲν εἰς καθόλου ἱατρικά ζητήματα, τὰ δὲ εἰς τὰς δοξαστάς του ὀλισμῶν. [Εγ.]

Βωζοναί (Beauharnais) α') Κλαύδιος κομης Β., πολιτικὸς ἀνὴρ Γάλλος, μέλος τῆς εθνικῆς συνέλευσεως τοῦ 1790, γεωρυσιαστὴς ἐπὶ τῆς αὐτοκρατορίας, τῇ δὲ 1814 κατὰ τὴν πρώτην παλινέσθησιν τοῦ Βουρβόνου μέλος τῆς βουλῆς τῶν ἐμπροστίων. Ὀργανώθη τῇ 1756, ἐτελεύτησε δὲ τῇ 1819.

β') Ἀλεξάνδρος ὑποκόμης Β., ἑξαδελφὸς τοῦ προηγουμένου, μέλος αὐτὸς τῆς εθνικῆς συνέλευσεως τοῦ 1789. Ὡς στρατιωτικὸς, ἀγωνιστὴς καὶ ἐν τῷ ὑπὲρ ἐλευθερίας τῶν Βορειοαμερικανῶν Ἀγγλογαλλικῷ πολέμῳ ἐν Ἀμερικῇ, ὑπηρετήσε καὶ ἐν τῇ Γαλλικῇ στρατῷ, γενόμενος τῇ 1791 ἀρχιστράτηγος τοῦ πρὸς τὸν Ῥήνον γαλλικοῦ στρατοῦ, ἀλλὰ τῇ 1793 παρῆνθη τῆς θέσεως ταύτης· τῇ δὲ ἐπομένῳ ἔτει ἐρριμύθη ἐπὶ τοῦ ἰουδαίου τοῦ ὑπὸ τῆς τρομοκρατικῆς κυβερνήσεως. Ὁ Β. κατέλιπε συζῶν χάριν ἣν ἐνυμφεύθη ὁ Ναπολεὼν (τὴν ὕστερον αὐτοκρατορεῖσαν Ἰωσηρίναν, βλ. λ.) καὶ ὡς τὸν Εὐγένιον, τὸν γενόμενον ἀντικατεῖχε τῆς Ἰταλίας ἐπὶ τῆς τοῦ Ναπολεόντος αὐτοκρατορίας εἰς δὲ μετὰ τὸ 1814) πρίγκιπα Λεχτενμπεργκ. [Π.Κ.]

Βωχώφ ἢ Παλαιὸν Β (Stary-Bychow). Πόλις τῆς εὐρωπαϊκῆς Ρωσίας, ἐν τῇ κυβερνήσει τοῦ Μολχίεβ, ἀπέχουσα τῆς πόλεως ταύτης πρὸς Ν 62 γμ. Καίται ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Μουρθάνου καὶ προστατεύεται ὑπὸ ἀρχαίων ἰχυρωμάτων ἀνεγερθέντων ὑπὸ τοῦ πολωνοῦ στρατηγοῦ Ἰωάννου Καρόλου Χοδκιέβιτς, Πρωτ. τοῦ ὁμωνύμου. Ἔχει κατ' ὁ 266 [Π.Π.]

Βωδαί Πρωτεύουσα τοῦ γαλλικοῦ νομοῦ Ἰσαρ, πρὸς τὴν συμβολὴν τοῦ Ὁρπίν καὶ Ἀδελίων, μία δὲ τῶν βιομηχανικωτάτων πόλεων τῆς Γαλλίας, ἔχουσα καὶ ἀκμαιοτάτων ἐμπορίων, ἰδίως σιτηρῶν, καὶ βιομηχ. προϊόντων. Ἀρχαίως καὶ καλῶς ἐκτισμένη οὔτα, ἔχει μεγαλοπορεπῆ ἄλλ' ἀτελεῖ γοθητικὴν Μητρόπολιν θημελιωθεῖσαν τῇ 1225, τὸν ναὸν Basse Osnre, ἐν τῶν ἀρχαιοτάτων οἰκοδομημάτων τῆς Γαλλίας διακατῆρι δ' ἐγκαθιδρυμένα ἐν τῇ ἀρχαίᾳ (1500) ἐπισκοπικῇ με-

γάρω. Πλὴν τῆς βιομηχανίας ταπήτων Γοβλὲν (τῆς κυβερνήσεως) ἔχει μεγάλα ἐργοστάσια ταπήτων, ὑφανμάτων, βυρσοδεψίας κλ. Κἀτ. 15 318 (1886). — Πρωτεύοντα τὸ πάλαι τῆς χώρας τῶν ἰσχυρῶν Βελδοχίων, ἀπετέλει κατὰ τὴν 9' αἰῶνα κρημνιστὴν, τῷ 1340 ἐδοξάσθη διὰ τὴν κρατεράν ἄμυναν κατὰ τῶν Ἀγγλων, τῷ δὲ 1472 ἐσώθη ἀπὸ τῆς πολιτορκίας Κροκόου τοῦ Τολμηροῦ διὰ τῆς ἡρωίδος Ἰωάννης Hachette, τῆς ὁποίας ἱερὸν ἐν αὐτῇ τῷ 1851 χαλκοῦν μνημεῖον. [H.E.]

Βωδοῦσα. Χωριον τῆς ἐπαρχίας Ἰωαννίνων, ἔχον 250 κατ. Ἑλλήνας βλαχοφώνους τῷ 1888. [H.]

Βωδός. Ὁ μὴ δυναμένος νὰ ἐμιλῇ, νὰ ἀρθρώσῃ τὰς λέξεις ταύτην τῷ κωφῷ ἁλῶς. Διαφέρει τοῦ κρασικοῦ ἰδῶ λ. Ἀφασία, ὅστις ἐπίσης δὲν δύναται νὰ ἀρθρώσῃ τὰς λέξεις, καθόσον παρὰ τῷ Β. τὸ φαινόμενον ἐρείσεται εἰς τὴν ἐκ γενετῆς ἢ κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς ζωῆς κακὴν διαπλάσιν ἢ βλάβην τῆς ακουστικῆς συσκευῆς ἰδίως τοῦ ἐσωτερικοῦ ὠτός. ἔνθα ἀπολήγει τὸ ακουστικὸν νεῦρον. Συνεπεία ἀναπόφευκτος τῆς βλάβης ταύτης εἶνε ἡ κώφωσις. οὕτω δὲ τὸ άτομον, μὴ δυνάμενον νὰ ἀκούῃ τὰς προφερομένας ὑπ' ἄλλων λέξεις, δὲν δύναται νὰ νὰ τὰς ἐπαναλαμβάνῃ διὰ τῆς ἀπομιμήσεως, ὡς τοῦναντίον φυσιολογικῶς συμβαίνει κατὰ τὴν ἐκμαθῆσιν τῆς λαλιᾶς ὑπὸ παιδείᾳ ἀρκίως τὸν ὀργανισμὸν ἔχοντος καὶ μὴ πάσχοντος. Ἡ ἀπώλεια τῆς ἰσότητος τοῦ ἐμιλεῖν δὲν ἐρείσεται εἰς βλάβην τῆς φωνητικῆς συσκευῆς (γλῶσσα, λάρυγξ, νευρικά αὐτῶν κέντρα) ὡς τινες παρὰ τὸ κοινὸ νομίζουσιν, ἀλλ' εἰς τὴν τῆς ἀκοῆς. Ἡ βλάβη αὕτη ὑπάρχουσα ἐκ γενετῆς σημαίνει συνήθως ἐκφυλισμὸν τοῦ ἀτόμου, οἷο καὶ ἀπαντᾷ συχνάκις εἰς τοὺς βλάκας (idiots). Ἀλλ' οἱ πλείοτεροι, κατὰ τὰς προσοχίας δὲ στατιστικὰς οἱ τῷ τοῖς 9/10 γίνονται βωδοὶ ἔνεκα ἐπιπλοῦ τῶν βλάβων τῆς ακουστικῆς συσκευῆς κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς παιδείας ἡλικίας, ἀπὸ τοῦ 2ου μέχρι τοῦ 8ου, κατὰ τινες δὲ καὶ μέχρι τοῦ 12ου ἔτους, κατόπιν π.χ. βαρεῖν νέων (τύφου, μηνιγγιτιδὸς κτλ.) ἢ ὠτίτιδος, ἐπίσης δὲ συνεπείᾳ ἀπλοῦ κατάρρου τοῦ φάρυγγος μετ' ἀποφροξέως τῆς μετ' αὐτοῦ καὶ τοῦ μέσου ὠτός συγκοινωνούσης Εὐσταχίου σάλπιγγος, ἐπὶ τῇ βαθυρῆδιν ἐπέρχεται κώφωσις. Εἰς τὰς περιπτώσεις ταύτας κοιτᾷ τὸ παιδίον ἔχει ἥδη μῦθε καλῶς νὰ ἐμιλῇ, ἐν τούτοις βαθυρῆδιν καὶ κατ' ὀλίγον ἔνεκα τῆς κωφώσεως ἀπὸλλυσι τὴν λαλίαν καὶ γίνεται βωδὸν, διότι ἀφ' ἐνὸς μὲν ληθμονεῖ ὅσας λέξεις ἔμαθε καὶ μὴ ἀκούον πλέον αὐτὰς ἐπαναλαμβάνομενος, ἀφ' ἑτέρου δὲ δὲν μαθαίνει νέας καὶ τέλος ἔνεκα τῆς κωφώσεως τοῦ μὴ ακουῖν τῆς ἰδίας αὐτοῦ φωνῆς δὲν δύναται νὰ βοηθήσῃ τοὺς διαφόρους τόνους αὐτῆς πρὸς τὴν ἔννοιαν τῶν λέξεων,

ὡς ἐκ τούτου δὲ χάνει τὴν συνήθειαν καὶ ἰκανότητα τοῦ ἐκβαλλεῖν ἐνάρθρους φωνάς, ἐνῷ ταυτοχρόνως ἡ μνήμη τῶν λέξεων ἐξασθενεῖ καὶ ἐξασθενεῖται βαθυρῆδιν μὴ ἀναζωογονουμένη πλέον ὑπὸ τοῦ τόνου καὶ τῆς ἀκοῆς αὐτῶν.

Ἡ διανοητικὴ κατάστασις καὶ ὁ ἥθικὸς χαρακτήρ τῶν Β. ἔχουσι τι τὸ ἰδιάζον, ὡσαύτως δὲ καὶ ἡ φυσιογνωμία αὐτῶν. Τὸ βλέμμα εἶνε δξύ, ἐστατικόν καὶ κεικίνητον, διότι ὁ Β. ἐσταρμένος τῆς συγκοινωνίας μετὰ τῶν λοιπῶν ἀνθρώπων διὰ τοῦ λόγου καὶ τῆς ἀκοῆς προσέχει ἀενάως καὶ ἐτάζει διὰ νὰ ἐννοήσῃ ἢ μάλιν νὰ μαντεύσῃ περὶ τῶν λεγομένων καὶ συμβαινόντων περὶ αὐτοῦ διὰ τὴν αὐτὸν δὲ λόγον ἢ φυσιογνωμίαν τοῦ ἐκφράζει τὴν δυσπιστίαν καὶ πικρίαν δὲ τινα διὰ τὸ ἐλαττωμῆα τοῦ καὶ ὁ χαρακτήρ δὲ ἔνεκα τῆς ἰδιαζούσης θέσεώς του μετὰ τῶν ἀνθρώπων γίνεται δυσπιστος, εὐερέθιστος καὶ ἰδιότροπος. Τὸ πνεῦμα εἶνε δξύ καὶ ἐπινοητικόν, ζωηρόν καὶ εὐκίνητον, διότι ὁ Β. εἶνε ἀναγκασμένος νὰ ἐννοῇ καὶ νὰ εὐρίσκῃ μόνος τὰς σχέσεις καὶ τὸν λόγον τῶν πραγμάτων, ἐκφυλισμῶν οὕτω πλείοντερον τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ἢ τὸ ἀρκίως ἔχον παιδίον, ὅπερ ἐτοιμὸς παρ' ἄλλων προσδέχεται τὰς γνώσεις.

Θεραπεία πρὸς ἐπανάρθωσιν τῆς γενομένης βλάβης βέβαιως δὲν ὑπάρχει, διό καὶ ὁ βωδὸς ἔχει ἀνάγκην εἰδικῆς ὁλοῦς μερίμνης πρὸς ἀνατροφήν καὶ καλλιέργειαν τοῦ πνευματοῦ του διὰ μεθόδων, οἷοι αἱ ἐν γρήτῃ ἐν ταῖς εἰδικαῖς σχολαῖς τῶν κωφολάλων, καὶ τῶν ἐποίων κυρίως σκοπὸς εἶνε ἡ ἀντικατάστασις τοῦ ἀπολεσθέντος διὰ παντὸς λόγου δι' ἄλλων μέσων πνευματικῆς συγκοινωνίας ἥτοι τῶν μαθητικῶν κινήσεων καὶ τῆς γραφῆς ἢ ἄλλων τρόπων, μετὰ τῶν ἐμπαθῶν αὐτοῖς ὡς καὶ τῶν ἄλλων ἀτόμων τῆς κοινωνίας. [Σ.Α.]

Βωδὸν (Banveau). Νῆσος τῶν ἀνατολ. Ἰνδιῶν, ἀνήκουσα εἰς τὴν Ὀλλανδίαν. Κεῖται ἐν τῇ θαλάσῃ τῆς Σουμάδας, μετὰ τοῦ Ἰάδας καὶ τοῦ Βορνέου, ἔχει δὲ ἐμβαδὸν 165 τ.χμ. καὶ 5—10.000 κατ., ὧν ὀλίγοιςτοί Εὐρωπαῖοι καὶ Σῖναι [H.H.]

Βώδ (χώρ. τοῦ Βώδ. γαλλ. Pays de Vaud, γερμ. Waadt). Τὸ 19ον καντόνιον τῆς Ἑλβετίας, ἐριζόμενον Δ. ὑπὸ τῆς Γαλλίας, Β. ὑπὸ τοῦ Νεσσελάνδ, τῆς ἡμέρας τοῦ Νεσσελάνδ καὶ τοῦ Φρειδεβούργου, Α. ὑπὸ τοῦ Φρειδεβούργου, τῆς Βέρνικης καὶ τῆς Βαλαϊσίας, καὶ Ν. ὑπὸ τῆς ἡμέρας τῆς Γενεύης. ἔχει ἐμβαδὸν 3,223 τ.χμ., κατ. δὲ 247 655 (1888) πάντας σχεδὸν διαμαρτυρομένους καὶ πρωτ. τὴν Λωζάννην. Διατέμενται κατὰ τὸ ΝΑ μέρος ὑπὸ τῶν Βερναίων καὶ Σαονίων Ἀλπεῖων ὧν ἡ ὕψηλοτέρα ἐνταῦθα κορυφὴ εἶναι τὸ Διαβλερέ (3251 μ.), κατὰ δὲ τὸ Δ. ὑπὸ τῶν παραλλήλων τοῦ Ἰούρα ὁροσειρῶν ἀρδαύεται δὲ ὑπὸ πολλῶν μικρῶν ποταμῶν, τοῦ Σάαν, τοῦ Ὀρέν, τοῦ Με-

γάλου ποταμού (Grande Eau), τοῦ Βαβού καὶ ἄλλων, ὧν οἱ πλείστοι ἐκβάλλουσιν εἰς τὴν Ῥήνον (διὰ τοῦ Ἀαρ) καὶ τὴν Ῥοδανόν. Ἐχει δὲ καὶ λίμνας, πλὴν τῶν τῆς Γενεύης καὶ τοῦ Νερσατέλ τῆς τοῦ Μοράτ, τοῦ Ζούζ κ.λ. Κλίμα ἔχει παραλλάττον κατὰ τὸ ὕψος καὶ τὰς θέσεις. Ἐδαφος δ' εὐφορὸν καὶ γεωργίαν ἀνεπτυγμένην ἰδίως ἐν τῷ μεταξὺ τῶν λιμνῶν Γενεύης καὶ Νερσατέλ ὑψηπιδίῳ, κρηπιδουργίαν δὲ ἀμαζύουσιν ἐν τῇ κοιλάδι τοῦ Ῥοδανοῦ καὶ παρα τὴν λίμνην τῆς Γενεύης. Μεγάλοι δὲ φροντίδες καταβάλλονται καὶ διὰ τὴν κτηνοτροφίαν. Βύρισκονται ἰδίως αἰλαί, μαρμαρα καὶ γαυθράκες, ἐκ δὲ τῶν μεταλλικῶν τῆς χώρας ὕδατων διακρίνονται τὰ θειούχα. Ἡ βιομηχανία (ὠρολογιοποιία, ἐριουργία, βυρσοδεψία, κλωστική κτλ.) εἶναι λίαν ἀνεπτυγμένη ὡς καὶ τὸ ἐμπόριον (ρίνοι, τυροί, ξυλαιοί, κτηνὰ, ὠρολόγια, αἰθυράκια, σιγάρα κτλ.). ὅπου δυσκολύνουσι δημόσια καὶ ἰδιωτικά τραπέζια καὶ ἄριστα κατηρτισμένον σύμπλεγμα ὁδῶν καὶ σιδηροδρομικῶν γραμμῶν. Εἰς δὲ τῶν σπουδαίων τῆς χώρας πόρων εἶναι ὁ ἐκ τῶν ἐπισκεπτομένων αὐτῇ πολυπληθὺς κατ' ἔτος περιηγητῶν. Τὸ πολίτευμα εἶναι δημοκρατικόν (Σύνταγμα τῆς 1 Μαρτίου 1885). Τὸ Μέγα Συμβούλιον (ἐν μέλῳ ἐπὶ 300 ψηφοφρονούντων), ἐκλέγεται ὑπὸ τοῦ λαοῦ καὶ ἀνατρέπει τὴν νομοθετικὴν ἐξουσίαν. Εἰς δὲ τὸ Συμβούλιον τοῦ Κράτους (ὕπουργοίον), ἐκλεγόμενον ὑπὸ τοῦ Μεγάλου Συμβουλίου, εἶναι ἀνατεθειμένη ἡ ἐκτελεστικὴ ἐξουσία. Διοικητικῶς τὸ καντόνιον διαιρεῖται εἰς 19 διαμερίσματα. Οἱ κάτοικοι ἀνήκουσι εἰς τὴν διαρτυρομένην μεταφρουμισμένην ἐκκλησίαν, παρα τὴν ὅποιαν ὑπάρχει καὶ ἡ λεγομένη Ἐλευθερά Ἐκκλησία. Παρὰ τὰ υποχρεωτικὰ δημοτικά καὶ τὰ πολυπληρῆ τῆς μεσῆς ἐκπαιδεύσεως σχολεῖα ὑπάρχουσι καὶ ἀνώτερα ἐκπαιδευτικὰ ἱδρύματα ἐν Λωζάνῃ, πανεπιστήμιον, ἀνωτάτη βιομηχ. σχολὴ καὶ διδασκαλεῖον. Τὰ ἔσοδα καὶ ἔξοδα εἶναι κατὰ μέσον ὅρον 5,000,000, τὸ δὲ δημ. χρέος 13,669,360 φρ. (1884).

Ἱστορία. Ἡ χώρα αὕτη ὑπετάγη εἰς τοὺς Ῥωμαίους τῷ 58 π. Χ. Κατὰ τὴν 9ον καὶ 4ον αἰῶνα μ. Χ. ἐδράθη πολλάκις ὑπὸ τῶν Ἀλαμάνων. Μετὰ τὴν πτώσιν τῆς Ῥωμαϊκῆς αὐτοκρατορίας περιήλθεν εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν Φράγκων, τῶν Βουργουνδίων καὶ τῶν αὐτοκρατόρων τῆς Γερμανίας. Κατὰ τὸν 13ον αἰῶνα κατέλαβον αὐτὴν οἱ δούκες τῆς Σαβοΐδας. Τῷ δὲ 1536 ἐκυριεύθη ὑπὸ τῶν Βερναίων, ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῶν ὁποίων ἔμεινεν ἄχρι τοῦ 1798, ὅτε ἀνέκτησε τὴν ἀνεξαρτησίαν της. Τῷ 1803 εἰσῆλθεν εἰς τὴν ἑλβετικὴν δημοπολίαν. Ἡ διατακτικὴ τῶν Ἀρχῶν διαγωγή ἐπὶ τοῦ ζητήματος τῆς ἐξώσεως τῶν Ἰσουλῶν προκάλεσε τῷ 1815 ἀναίμακτον ἐπανάστασιν, ἀνατρέψαν τὴν κυβέρνησιν καὶ ἐπιβάλλουσαν τὴν ἀναθεώρησιν τοῦ πολιτεύμα-

τος. Ἐπεραι δὲ ἐπὶ τὸ δημοκρατικώτερον ἀναθεωρήσεις ἐγένοντο τῷ 1861, τῷ 1872 καὶ τῷ 1885. [Π. Π.]

Βωδεβίλλ (vaudeville). Τὸ ὄνομα τοῦτο ἐδόθη κατ' ἀρχὰς ἐν Γαλλίᾳ εἰς θημῶδη σατυρικὰ ἄσματα, οἷα κατὰ τὴν 14' αἰῶνα ἐποίει ὁ Ollivier Basselin ἐν τῇ κοιλάδι τοῦ Βιρῆ (Val de Vire, ἐξ οὗ τὸ ὄνομα) τῆς Νορμανδίας· ἐφαλλόντο δὲ ταῦτα κατὰ τὴν ἀρχὴν καὶ τὸ τέλος τῶν περιστάσεων καὶ εἶχον ὡς ὑπόθεσιν τὰ πολιτικά τῆς ἡμέρας συμβάντα. Κατόπιν δὲ ἀποκλεισθεῖσης τῆς πολιτικῆς ἐκ τοῦ θεάτρου, ἀπώλεσε τὸ Β. τὸν ἀρχικὸν χαρακτήρα του καὶ σημαίνει νῦν εἰδὸς τι μικρῶν κωμωδιῶν ἐν αἷς ἄσματα καὶ κοινὸι διάλογοι διαδεχόμενοι ἄλληλα. [Μ. Γ.]

Βωδελαίρ (Πιέρους Καρόλος Baudelaire), Γάλλος ποιητὴς καὶ κριτικὸς, γενν. τῷ 1821 ἐν Παρίσι· καὶ ἀποθ. αὐτοῦ τὴν 19/31 Αὐγ. 1867. Τὸ ὄνομά του ἐγένετο γνωστὸν κατὰ πρῶτον διὰ τοῦ Salon τοῦ 1845 κ. ἔ., ἐν τῷ ὅποιῳ ἐξέσπερ κριταὶς περὶ συγγραμμάτων καλλιτεχνῶν, αἵτινες κατ' ἀρχὰς μὲν δοιμῶς ἐπεκρίθησαν, ὕστερον δὲ ὡς ἀνεγνωρίσθησαν ὡς δικαιοτάται. Γνωρίσας τὰ ἔργα τοῦ Ἀμερικανοῦ Πόε (βλ. λ.) καὶ αἰσθανθεὶς τοῦτον συγγενέστατον ἐαυτῷ πνευματικῶς, ἐξεδόνησεν ἐπιτυχέστατην μεταφράσιν αὐτῶν (3 τ., Παρ. 1856—8). Μέγαν δὲ παταγὸν ἐξήγειραν τὰ ποιήματά του *Fleurs de mal* (1859), τὰ ὅποια προκάλεσαν δίκην. ἀναγκάσαν τὸν ποιητὴν ἐν τῇ δευτέρᾳ ἐκδόσει (1861) νὰ παραλίπη τινα ὡς ἀνήθικα καὶ ἀλθρηῆς μὲν δεικνύουσι ταῦτα ἐν πολλοῖς ἀνέρον φαντασίαν, κλλ' ὑπὸ φιλολογικὴν ἐποψὴν ἐνέχουσι πολὺ τὸ πρωτότυπον καὶ εἶναι ἐπιχειρηματικὰ μετὰ μεγίστης ἐπιμελείας. Τῷ 1859 ἐδημοσίευσεν θαυμασίαν μελέτην περὶ τοῦ Gautier, ἀριστοῦργημα εἰς τὸ εἶδος τῆς, εἶτα δὲ *Les paradis artificiels* (1861), μελέτην ψυχολογικὴν περὶ τῶν ἐνεργειῶν τοῦ χαοῦ καὶ τοῦ ὁπιοῦ· τέλος ἀπολογίαν τοῦ Wagner καὶ τοῦ μελοδράματος αὐτοῦ *Tanhäuser*. Μετὰ τὸν θάνατόν του ἐξεδόθησαν *Souvenirs, correspondances etc* (1869), *Oeuvres complètes* (4 τ., 1869) καὶ τελευταίως *Oeuvres posthumes et corresp inédite* (ὑπὸ Crépét, 1887). [Μ. Γ.]

Βωδισσερίτης (Bandisserit). Εἶνε λευκὸν τι καὶ σιφρόν δρυκτὸν ἐκ τοῦ Βαλδισσερου τοῦ Πεθεμοντίου. ὅπου φαίνεται ὅτι εἶνε μίγμα ὕδρομαγνησίτου μετὰ ὀξυπυριτίου. [Κ. Μ.]

Βωδογκούρ (Guillaume de Vaudoucourt). Γάλλος στρατηγός, διαπρέψας οὐχ ἥττον καὶ διὰ τῶν ἱστορικῶν ἔργων του περὶ τῶν πολέμων τοῦ Ναπολεόντος καὶ ἄλλων ὁμοίων συγγραμμάτων. Ἐγεννήθη τῷ 1772 ἐν Βιέννῃ, τῷ δὲ 1791 εἰσῆλθεν εἰς τὸν γαλλικὸν στρατόν. Μετασχὼν τῶν πολέμων τοῦ Ναπο-

λέοντος βασις ανέβηκεν αὐτῷ τῷ 1797 τὴν διοίκησιν τοῦ πυροβολικοῦ τῆς νεοσύστατου Γαλλικῆς δημοκρατίας, ἀπὸ τῆς 1807 ὑπὸ τοῦ Ναπολεόντος πρὸς τὴν Ἀλγερσίαν, ἵνα ἀναδιοργανίσῃ τὸν στρατὸν τούτου. τῷ δὲ 1809 ὡς ἀντιστρατηγὸς ὑπηρετήσεν ἐν τῇ κατὰ τοῦ ἐπαναστάντος Τυρκοῦ πολέμῳ. Ἐν τῇ εἰς Ῥωσίαν ἐκστρατεία ἡχηλωτίσθη, ἐπιστρέψας δὲ τῷ 1814 εἰς Γαλλίαν, εἰσῆλθεν εἰς τὴν ἡγεσίαν τῶν Βουρβόνων. Μετὰ τὴν δευτέραν πλινθόρυσιν καταδικασθεὶς ἐρήλιν εἰς Ἰνδιαν, κατέφυγεν εἰς Μόναχον καὶ μετέβη τῷ 1821 εἰς Πεδερμόντιον, εἰς τὴν Ἰσπανίαν καὶ τέλος εἰς Ἀγγλίαν. Τῷ δὲ 1825 ἐπετραπὴ αὐτῷ ἡ ἐπὶ ἀνάδοξος εἰς Γαλλίαν. Ἔργα τοῦ εἶναι Ἰστ. τῶν ἐκστρατειῶν τοῦ Ἀννίβου ἐν Ἰταλίᾳ (3 τόμ. Μιλάνῳ 1812), μακρὰ σειρά δημοσιευμάτων περὶ τῶν πολέμων τοῦ Ναπολεόντος, πολιτικά καὶ στρατιωτικά κριτήρια νεύματα περὶ τῶν Ἰονίων νήσων καὶ Ἑπείρου (αγγλιστ. Λονδίνῳ 1816) κ. ἄ. π. Ἀπέθανε τῷ 1845 ἐν Παρίσι πλ. των Παρισίων [Ἔγ.]

Βωδώνη. Διαλεκτικὸς τύπος τοῦ ὀνόματος τῆς Δωδώνης. (Βλ. Δωδώνη, Βονιτζά).

Βωζών (Α. Beaujon). Ὁλλανδὸς οἰκονομολόγος. Γεννηθεὶς τῷ 1853 ἀνηγόρευθη διδάκτωρ τὰ νομικά ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τοῦ Λοσδόνου καὶ διετέλεσεν ὑπάλληλος τοῦ ὑπουργείου τῶν οἰκονομικῶν μέχρι τοῦ ἔτους 1884, ὅτε ἀναδείχθη ἐκτακτὸς καθηγητὴς τῆς στατιστικῆς καὶ μετὰ ἐν ἔτος τακτικὸς καὶ τῆς πολιτικῆς οἰκονομίας ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τοῦ Ἀμστελδάμου. Μεχρὶ τοῦδε δημοσίευσε ὁ Β. τὰ ἑξῆς ἔργα: The history of Dutch sea fisheries their progress decline and revival, Λονδίνον 1884 (πραγματικὴν ἔρευναν εἰς τὴν διεθνὴ ἀλιευτικὴν ἐκθεσὶν τοῦ Λονδίνου τῷ 1883), Handel en Handelspolitiek, Ἄαμστερ 1888 καὶ — λειστάς ὅσας διατριβὰς ἐν διαφόροις περιοδικῶν. Ἰδίᾳ ἐν τῷ Ὁλλανδικῷ μνημῶν «de Economist» Ἀπριλίου 1884 πρόκειται ὁ Β. καὶ τοῦ στατιστικοῦ ἰνστιτούτου. ἀπὸ δὲ τοῦ 1885 δημοσιεύει τὰ περιοδικὰ Jaarcijfers (Annuaire statistique des Pays Bas) καὶ Bijdragen van het Statistisch Instituut [Ἔγ.]

Βωκαίρη (Beaucaire Ugerum, Belium Quadrum). Πόλις τῆς Γαλλίας, πρωτ. ἑμῶν. δῆμος ἐν τῷ νομῷ τοῦ Γαρδ, ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὀχθῆς τοῦ Ῥοδανοῦ, ἀπέναντι τῆς Ταρρακόνης, μεθ' ἧς συνδέεται δι' ὠρασιάτης γέφυρας. Ἔχει κατ. 8194 (1886). Ἐμπορίων σιτηρῶν, ἀλευρῶν καὶ εἰνῶν καὶ θορυαστῆς ἐτησια ἐμπορικῇ πανήγυρις. Εἰς Β. ὑπαρχοῦσιν ἐρίπια ἀρχαίου πύργου, καὶ περ' αὐτὸ ὑπάρχει 12 γμ. ὑπὸ τὸν Ῥοδανόν. Ἡ ἐμώνυμος αὐτῆς διώρυξ ἐγένετο τῷ 1778. Ὁ δῆμος ἔχει κατ. 9824. [Π.Π.]

Βώκαρος 1) ὁ νῦν Διορίζος. Ποταμὸς

τῆς Κυπρου. πηγάζει ἐκ τῆς ΝΔ πλευρᾶς τοῦ Οὐμπερ, ἐκβάλλει δὲ εἰς πολλὴν στεγνὴν παρὰ τὸν ὄρμον τῆς Πάφου, πηγὴν τῆς Παλιπάρου πρὸς τὴν Σαλαχίου Κυπριακᾶ 19.

2) Β. καὶ ἐπὶ Στραδωνος Βωκαλία ἐκαλεῖτο ποταμὸς ἐν Σαλαμίνι, πιθανῶς ὁ ἐν τῷ ΝΔ τμήματι τῆς νήσου χειμάρρος. [Π.]

Βωκελνίτης (Vanquelnit). Ὁρυκτὸν ἔχον χρομ. μελανοποικίον καὶ εἰδ. βάρ. = 5. 5, 8, εἶνε δ' ἐνωσις δξυχωρίου μετὰ μολυβδου καὶ χαλκοῦ. ἐν ἧ 61.48 ὀξείδιου μολυβδου, 10.95 δξυοξείδιου χαλκοῦ καὶ 27.57 δξυχωρίου. [Κ.Μ.]

Βωκλούζη (Vaucluse). 1) Νομός τῆς Γαλλίας πρὸς Α τοῦ Ῥοδανοῦ μεταξὺ τοῦ νομοῦ τοῦ Ἀρδὴν πρὸς Β. τοῦ τῶν Στοιμῶν τοῦ Ῥοδανοῦ πρὸς Ν καὶ τοῦ τῶν Κιτῶ Ἀλπεῶν πρὸς Α. ἔχων ἐμβαδὸν 3540 τ.μ., κατοίκους δὲ 241,787 (1886) καὶ περιέχον τέσσαρας ἐπαρχίας (Ἀδινῶνας, Ὀρανζή, Ἀπτ καὶ Καρπαντράς), 22 καντόνια καὶ 150 δήμους. Πρωτ. ἔχει τὴν Ἀδινῶνα. Διαιρέσεται ὑπὸ τοῦ ὄρους Ἰαντοῦζ καὶ ἄλλων ὄρεων καὶ ἀρδεύεται ὑπὸ πολλῶν ποταμῶν, ἔχει δὲ οὐκ ὀλίγα τελεμὰ ἐν τῷ Δ. μέρει. Αἱ θεαλαὶ ἐκεῖ εἶναι συγχυτάται, ἀλλ' αἱ βροχαὶ σπάνιαι. ἔχει μεταλλικὰ ὕδατα, λειμῶνας καὶ ὀλίγα δατη παράγει δὲ σιτηρὰ καὶ ἀξιολόγους καρπούς. ἐμβλῆδανον, κρόκον. ἑλαια, μέλι κτλ καὶ ἔχει ἀκμαστάτην βιομηχανίαν. μεταξυσκολλητοστράν, μεταξουργεία, ἐργαστήρια φαγεντιανῶν, σιδηρουργεία κτλ.

— 2) (Vallis clausa). Χωρίον τοῦ ἑμῶν νομοῦ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Ἀδινῶνας κείμενον ἐν Ῥωμαντικῇ θέσει, ἀρδεύομένη διὰ τοῦ εἰς ἀπὸστατον ἰ. γε. πηγάζοντος Σόργη. Ἡ πηγὴ αὕτη κακομένη πηγὴ τῆς Βωκλούςης καί ἐστι ἐν τῷ βαθύ σπηλαίῳ καὶ ἀπὸ θανατίσθη διὰ τὸν σιχὸν τοῦ Πιτροχωρίου εἰς ὃν ἀνήγειρον κατὰ τὴν εἰσοδὸν τοῦ χωρίου στήλην τὴν 20 Ἰουλίου 1809. Ἡ θέσις ἐμφαίνεται ὁρίῳ τοῦ ποταμοῦ δεικνύται ἐπὶ ἀλλὰ ταῦτα οὐδ' ἔγνος σώζεται [Π.Π.]

Βώκος. Βλ. Μιαούλης.

Βώλακος δῆμος, ἐν τῇ νῦν ἐπαρχίᾳ Ὁλυμπίας τοῦ νομοῦ Μεσσηνίας, μεταξὺ Ἀλφειοῦ, Λαπιθοῦ ὄρους (καίταρα) καὶ τοῦ Κυπαρισθέντος κελπου, πεδινὸς καὶ εὐρὸς εἰς κορινθ. στεγνὰ, ἀμπελούς, σιτηρὰ κτλ. Ἐντὺς αὐτοῦ εἰσεντο αἱ ἀρχαῖαι πόλιναι Ἐπιτάλιον καὶ Βώλαξ, ἐξ ἧς τὸ ὄνομα αὐτοῦ. αἱ δημοικαὶ Χαλκίς, Κρουνοὶ καὶ Θρύον περιέχει δ' ἐν αὐτῇ καὶ τὴν μεγάλην καὶ λίαν ἰχθυοεισσαν λιμνοθάλασσαν τῆς Ἀγρυνίτιδος καὶ ἀποτελεῖται ἐκ τῆς πρωτεύουσος Ἀγρυνίτιδος καὶ τῶν χωρίων Ἀνερωχῶρι, Ἀλποχωρί, Βωλιντζῆ καὶ Λαζίκου. Κατ. 1882 τῷ 1889. [Γ.Π.]

Βεώλαξ. Πολύχρηνη τῆς ἡλεκτικής Τριφυλίας αναφερομένη ἐν τῷ συμμαχικῷ πολέμῳ (220—217 π.Χ.), κειμένη δ' ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς

έχθηκε τοῦ Ἀλφειοῦ, καί πιθανῶς παρὰ τήν νῦν κοιν. Βώλαξαν, κληθεῖσαν ἐξ ἐκείνης. [Γ.ΠΒ.]

Βώλαξ Χωρίον τῆς διαίτησεως Ἀρταίας τῆς Μακεδονίας, οἰκουμένην ὑπὸ 700 περίπου Βουλγαρῶν χριστιανῶν. [Β.]

Βωλάτζα. Κώμη τοῦ δήμου Βώλακος τῆς ἐπαρχίας Ὀλυμπίας ἐγγὺς παρὰ τήν ἀριστεράν ἔχθον τοῦ Ἀλφειοῦ, πιθανῶς παρὰ τήν θύαν τοῦ ἀρχαίου Βώλακος, ἔχουσα θηρ. σὺν λαῖον καί κατ. 871 (τῷ 1889) γεωργούς καί καλλιέργητας σταχυῶν καί κηπευμάτων. [Γ.ΠΒ.]

Βώλεν (Peter van Bollen), γενν. τῷ 1796 καί ἀποθ. τῷ 1840. Διετέλεσε καθολικὴς ἐν Καινὴν-Γερμανίᾳ πανεπιστημίου ἐν ᾗ ἐδίδασκεν τὴν Ἀραβικὴν, τὴν Περσικὴν καί τὴν Σανσκριτικὴν γλῶσσαν, καί ἐρμηνευτικὴν τῆς παλαιᾶς Διαθήκης πολλὰ γραφάς, ἐν οἷς καί αὐτοεργασίαν δημοσιεύθεισαν τῷ 1841. [Κεφ.]

Βώλεα (ή). Χωρίον παρχίον τῆς ἐπαρχ. Μακεδονίας τοῦ βιλαετίου Ἰωαννίνων, ἔχον 550 κατ. Ἀλβανικοὺς μουσουλμανικοὺς τῷ 1888. Τὸ χωρίον τοῦτο προσέβαλον πρῶτον οἱ ὑπὸ τὴν Κυριακούλην Μαυρομηχάλην Ἕλληνας κατὰ τὴν εἰς Σούλι ἐκστρατείαν (1822). Ἄλλα ἀπεχώρησαν, τοῦ φέροντος αὐτοὺς ὕδραϊκού στολισίου ἀναγκασθέντες ὑπὸ ἀγγλικῆς πολεμικῆς πλοῦς ν' ἀπάρη ἐκεῖθεν. ὡς ἀνηκουσῆς τῆς θαλάσσης τῶν Συβοτῶν εἰς τὴν Ἑπτανήσων. [Π.]

Βωλιέ (Beaulieu). Πόλις τῆς Γαλλίας, ἐν τῷ νομίῳ του Κορρέζ, 30 χμ. Ν τῆς Βριβ. παρὰ τὰς ὄχθας τῆς Δορδόνης, ἔχει ἐμπορίον σιμῶν 1974 κατ. (1886). Ἡ τῷ 850 ἐδουλεύετο ἐν τῇ περίρ. μονὴ τῶν Μενεδικτινῶν κατελύθη τῷ 1789. Ὁ δήμος ἔχει κατ. 2451. [Π.Π.]

Βωλιέ. Βλ. Λερεά Βωλιέ.

Βωλίτης (Βοτ.) Boletus Dill. Γένος μυκητῶν (βλ. γένος τῆν ταξίν των ὑμενομυκήτων ὑπαρχόντων καί τήν οἰκον. των Πολυπορέων (Polyporei). Χαρακτηρίζεται ὡς ἐκ τοῦ πιλοιδόους αὐτοῦ καρπικοῦ σφαλώδους σφαιματός, τὸ ἐποῖον φέρει κατωθὲν εἰς τὸ κέντρον τὴν μισοειδῆ στυλον. Τὰ κατωθὲν τοῦ πλείου ὁμένου συνίσταται ἐκ σολήνων παρατελειμένων πλησίον ἀλλήλων καί ἀνοισμένων πρὸς τὰ κάτω, εὐκόλως δὲ ἀπ' ἀλλήλων καί ἀπὸ τοῦ πλείου ἀποχωριζομένων (γνώρισμα δι' οὗ διακρίνονται σαφῶς ἀπὸ τῶν Πολυπόρων, ἰδ. λ.). Τὸ γένος τοῦτο ἐνέχει ἐυμεγεθεῖς, σαρκώδεις, εὐσπῆγτους μύκητας, φουμένους μόνηραις ἐπὶ τῆς ὑγρᾶς γῆς τῶν δασῶν καί ἀλλοχοῦ. Πολλοὶ τούτων εἶνε δηλητηριώδεις, ἄλλοι ἐδώσιμοι. Τὰ πολλὰ εἶδη τοῦ γένους τούτου εἶνε δυτέριστα καί κηπευτά. Ἦν τούτων τινὰ φρονται καί ἐν Ἀστικῇ Ταξίῳ. [Π.]

Βωλίτης (Baulit & Krablit) ἐξ Ἰσπανίας εἶνε μύκηκ σπέρου τινὸς μετὰ χαλαρίου (80, 0/0). [Κ.Μ.]

Βώλος Φαρμακικὸν. Βλ. Καταπότια.

Βωλοκόπος α καὶ βωλοκόπος τῆς κυλινδρῆς καλούμενης ἐργαλείου γεωμετρικῆς χρησιμῆς α') πρὸς συντρίψιν των μετὰ τὴν ἔχραν ἀροτριασιν ἐναπολειπόμενων βώλων, β) πρὸς ἐσοπέδωσιν τοῦ α' τοῦ γ') πρὸς συμπίεσιν τοῦ γ' ὡς πρὸς τὴν ἀναπύεσιν τῆς ὑγρῆς αὐτοῦ ἵνα ἐπιδοθῇ ἡ βλάστησις τοῦ σπέρου δ) πρὸς καλύψιν τῶν λεπτῶν σπέρων ε') πρὸς συμπίεσιν παρὰ τὰς ρίζας τῶν φυτῶν (τῶν δηλητηρικῶν καί κτηνοτροφικῶν τινῶν φυτῶν ἰσως) τοῦ γ' ὡς πρὸς τὴν ψυχρὰ κλημάτα ἀπαλυνόμενου ὑπὸ τῆς ἐπὶ πολὺ καλυπτούσης τοῦ ἐξαρῶς χινοῦ, καί ε') πρὸς γωνιάσιν των καυλῶν των νεαρῶν δημητριακῶν καί τινῶν πόλεων κτηνοτροφικῶν φυτῶν ἵνα ἐπιδοθῇ ἡ ἀναπύεσις πλείστων ριζῶν (τὸ ἀδελφωμά). Τινὲς τῶν ἐργασιῶν τούτων τελοῦνται παρ' ἡμῶν δια τῆς ἐγγύριου σάκκης ἢ διτ' πλῆγας καί μακρὰς σάνδας (μαδερῖου), ἐρ' ἡς ἴστανται ὁ ζευγίτης καί ἡ σάκς τοῦ ζεύγους. Τὴν σάνδα ταυτην τινὲς τῶν ἡμετέρων γεωργῶν καλοῦσιν βωλοκόπον. Ἐν τούτοις ὁ κυρίως βωλοκόπος εἶνε ὁ γεωργὸς παρὰ τοῖς ἡμετέροις γεωργοῖς ἂν καί γεωμετρίκους καί ἀπλοῦστους ὦν καί συγκαταμένους ἐκ κυλινδρικοῦ σώματος καί τοῦ σκελετοῦ αὐτοῦ, δυναμένου νὰ κατασκευασθῇ κατὰ τὴν πλείστον ὑπ' αὐτοῦ τοῦ γεωργοῦ. Τὸ σῶμα, ὡς πρὸς τὸν νὰ ἔχη σχῆμα κωνικοῦ κυλίνδρου, κατασκευάζεται ἐκ λίθου ἢ κορμῶν σκληροῦ ξύλου (βρύτης ἢ ποίνου), καί ἔχει μῆκος μ. 1 1/2 περίπου καί διάμετρον μ. 1/2. Γίεν τὸ κέντρον δὲ ἐκτέρου των ἄκρων του εὐπῆγνυται ἕξων σιδηροῦς διαμέτρον μ. 0.25 καί ἐξέχων μ. 0.25. Ὁ σκελετὸς εἶνε ἕξωνος ἢ σιδηροῦς καί ἔχει σχῆμα ῥηθγωνίου παραλληλογραμμοῦ μῆκος μ. 1.90 καί πλάτους μ. 0.90. Γίεν τὸ κέντρον τῆς ὡς τῶν κατὰ μῆκος πλευρῶν τοῦ σκελετοῦ ἐξαστάται ῥυμῆς (τιμῆς). τὰ δὲ κέντρα τῶν κατὰ πλάτος πλευρῶν εὐρύνονται ἑκάς, αἵτινες δέγνυνται τὰ ἄκρα τοῦ ἕξωνος τοῦ κυλινδρικοῦ σώματος. Διατρίβων συστημάτων τελειοτάτους βωλοκόπους ἐκαστὸς ἢ μὴ κατασκευάζουσι σύμφωνα πάντα τὰ μηχανουργεῖα γεωμετρικῶν ἐργαλείων. Τῶν τελειοτέρων τούτων βωλοκόπων τὸ σῶμα συγκαταται συνήθως ἐκ δύο, τριῶν τεσσάρων ἢ καί πλείστων κυλινδρικών τμημάτων στρεφόμενων ἐπὶ σιδηροῦ ἕξωνος. Ἐνίοτε ἡ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια τῶν κυλινδρικών τούτων τμημάτων φέρει ἐξοχὰς ἢ ὀδόντας εὐχερέστερον συντρίβονται οἱ βῶλοι, ἀλλὰ τὸ ἐργαλεῖον μόνον πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον δύναται νὰ χρησιμεύσῃ. (Π. Γ.)

Βώλος. Παράλιος ἐμπορικὴ πόλις τῆς Θεσσαλίας, πρωτεύουσα τῆς ὁμωνυμοῦ ἐπαρχίας καί τοῦ δήμου Παγασιῶν, κείμενη ἐν τῷ ὠθ. ΒΒλ. μυχ. τοῦ Παγασητικοῦ κόλπου (ὅστις ἀπὸ τῆς πόλεως ταύτης κοινῶς καλεῖται κόλ-

πος του Β.), ἐν στενῇ κοιλάδι μεταξὺ τῶν κρασπέδων τοῦ Πηλίου ὄρους καὶ τῆς θαλάσσης. Ἀποτελεῖται ἐκ δύο τμημάτων, χωρίζομένων ἀλλήλων διὰ τῆς εὐρείας κοιτῆς χειμάρου (ὅστις πιθανῶς εἶναι ἡ ἐν τοῖς περὶ Ἰάσονος μύθοις ἀναφερόμενος Ἀναυρος, νῦν Μεγάλο ῥέμμα καλούμενος), πηγάζοντος ἐκ τῶν ἀκρωρείων τοῦ Πηλίου καὶ ῥέοντος μεταξὺ Περταρίας καὶ Μακρινίτης. Τὸ πρὸς τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ χειμάρου τούτου τμήμα αποτελοῦσι τὸ Κάστρο, ἡ συνοικία τῶν Τούρκων περιβαλλομένη διὰ τειχεύς ἀσθενούς, κατεδαφισθέντος πρὸ διατίας. τὰ Παλιὰ (μαγαζεῖα), αἱ ἐκτὸς τοῦ φρουρίου ἀποῦνται καὶ τὰ καταστήματα τῶν ἐκεῖ ἐμπορευομένων, ἐπὶ τοῦρ κοκρτίας δ' ἐν τῇ Ἀνω Βόλῳ καὶ τοῖς ἄλλοις χωρίοις τοῦ Πηλίου διαμενόντων Ἑλλήνων. Τὸ δὲ πρὸς τὴν ἀριστερὰν ὄχθην τοῦ χειμάρου τμήμα ἀποτελεῖ ἡ νέα πόλις, ἥς ὁ συνοικισμὸς ἤρχισε πρὸ τριακονταπενταετίας περὶπου, προσκοπιὼν συνεχῶς εἰς ἐμπέδια παρεμβλλόμενα ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως, μεγίστην δ' ἔλαβεν ἀνάπτυξιν ἀπὸ τῆς προσαρτήσεως τῆς Θεσσαλίας καὶ ἐντεύθεν. Ἡ νέα πόλις, εὐκτιστος καὶ καλῶς ἐρρυθμοτομημένη οὖσα, ἀτείνεται κατὰ μῆκος τῆς παραλίας, κυρίαν ὁδὸν ἔχουσα τὴν παράλληλον τῆς παραλίας (Ἱγία τοῦ Φεραίου). Ὁ δὲ Ἀνω Βόλος (κοινῶς Γῶλος), ἐξ οὗ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον κατῆρχοντο εἰς τὰ Παλιὰ οἱ ἐμπορευόμενοι ἐπὶ Τουρκοκρατίας, ἀποτελεῖ νῦν μετὰ τῶν πολυωνυμῶν συνοικίων αὐτοῦ ἴδιον ἄθρονον, τὸν τῆς Ἰωλκοῦ (βλ. λ. Ἀνακασία, Ἰωλκοῦ ἄθρονος). Ὁ Β. μετὰ τῶν πέριξ χωρίων, τῶν εἰς τὸν δῆμον Παγασῶν ὑπαγομένων (Δερνί, Κάκαρος, Μαλισάκια, Παλιούρι) οἰκεῖται ὑπὸ 11029 κατ. (τῷ 1889), ἐν οἷς καὶ τινες Ὀθωμανοί, Τούρκοι καὶ Ἀστούργοι κατὰ τὴν ἀπογραφὴν τοῦ 1881 εἶχε μόνον 5908 κατ., ὥστε ἐντὸς ὀκταετίας σχεδὸν ἐδιπλασιάσθη ὁ πληθυσμὸς αὐτοῦ, καὶ τοῦτο διότι ἐγκατεστάθησαν ἐν αὐτῷ πολλοὶ ἐκ τῶν χωρίων τοῦ Πηλίου καὶ ἐκ τῆς λοιπῆς Θεσσαλίας καὶ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος. Ἡ αὐξησις αὕτη τοῦ πληθυσμοῦ δὲν εἶναι πρόσκαιρος καὶ τυχαία, εὐλόγως δ' εἰκάζεται ὅτι καὶ ἐν τῷ μέλλοντι θὰ ἐξακολουθῇ κανονικῇ, διότι ἡ πόλις εἶναι τὸ ἐμπόριον τῆς ὅλης Θεσσαλίας, ἔχουσα κεντρικὸν λιμένα, οὗ τὰ πλεονεκτήματα θὰ ἐπαυξηθῶσι μετὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν μελετωμένων λιμενικῶν ἔργων. Ἐν ἀρχῇ τοῦ αἰῶνος τούτου ἐξήγγοντο ἐξ αὐτοῦ μόνον σιτηρὰ (διὰ τῶν ὑδραϊκῶν πλοίων κερκίζόμενα εἰς Ἰσπανίαν) καὶ δερματὰ τινά κοινουλιῶν· ἀλλὰ κατὰ μικρὸν τὸ ἐμπόριον τοῦ Β. ἀνεπτύχθη μεγάλως.

Διὰ τὴν ἐμπορικὴν αὐτοῦ σπουδαιότητα καὶ τὴν γεωγραφικὴν θέσιν ὁ Β. εἶναι ἡ κεφαλὴ τῶν σιδηροδρόμων Θεσσαλίας, ἔχει δὲ καὶ ναυτικὴν ὁσημέροι προκρίπτουσαν (162 ἱστιοφόρα, τόνν. 2052). Μετὰ τῶν ἄλλων λιμένων

τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς ἀλλοδαπῆς συγκοινωνεῖ διὰ τακτικῶν καὶ συνεχίων ἀτμοπλοικῶν γραμμῶν. Συγκοινωνεῖ δὲ καὶ μετὰ τῶν χωρίων τοῦ Παγασητικοῦ κόλπου ὁ ἱστιοφόρων καὶ μικρῶν ἀτμοπλοίων.

Ὁ Β. εἶναι ἔδρα τοῦ Μητροπολίτου Δημητριάδος, φερόντος τὸν τίτλον «Δημητριάδος, Ἀγίας καὶ Ζαγοράς, ὑπερτίμου καὶ ἐξάρχου Πελασγῶν». Ἐκεῖ ἐπαρχεῖον γυμνάσιον, ἑλλ. σχολεῖον 8 θημ. σχολεῖα, ὧν 2 θηλέων, ἴδιον τεκν. εκπαιδευτήριον, πρωτοδικεῖον ὑπαγόμενον εἰς τὸ ἐφετεῖον Ἀκρῆς καὶ εἰς αὐτὴν δικαιοδοσίαν ὑπαγόνται αἱ ἐπαρχαὶ Βόλου, Ἀλμυροῦ καὶ Σκοπελοῦ· εἰρηροδικεῖον· ταχυδρομεῖον καὶ τηλεγραφεῖον· αἰκονομικὴν ἐφορίαν, ταμεῖον, τελωνεῖον, εἰς ὃ ὑπαγόνται 7 ὑποτελωνεῖα καὶ 5 τελωνιακοὶ σταθμοὶ· κεντρικὸν πτηρίον· λιμεναρχεῖον καὶ υγειονομεῖον· ἀλυκὴν παρὰ τὸ ἀπεναντι αὐτοῦ ἀκρωτήριον, παρὰ γούσαν 500000 ὀκ. ἄλματος. Εἶναι ἔδρα τῆς Πανομοιχοῦ τραπεζῆς Ἡπειροθεσσαλίας. Ἐν αὐτῇ δὲ σταθμεῖται σχεδὸν διαρκῶς ἐν σύνταγμα πεζικοῦ. Πρᾶξεναι τέλος ξένων δυνάμεων ὑπαρχουσιν ἐν Β. τῆς Ἀγγλίας, τῆς Αὐστρίας καὶ Οὐγγαρίας, τοῦ Βελγίου, τῆς Γαλλίας, τῆς Γερμανίας, τῆς Ἰταλίας, τῆς Ρωσσίας καὶ τῆς Τουρκίας· ἡ Γαλλία εἶχεν ἰδρύσθαι ἐν Β. προξενεῖον κατὰ τὰ τέλη τῆς παρελθούσης ἐκατονταετηρίδος.

Κατὰ τινὰς ὁ Β. εἶ ἀδὲ τὸ ὄνομα ἀπὸ τοῦ καταλαδόντος τὴν ΝΑ Θεσσαλίαν, ὑπερμεσοῦντος τοῦ Ζ' αἰῶνος, σλαβικοῦ ἔθνους τῶν Βιελεζιγῶν· ἀλλὰ τοῦτο δὲν φαίνεται πιθανόν, διότι κατ' ἐκείνον τὸν χρόνον ἤκμαζεν ἡ παρακειμένη τῇ Β. Δημητριάς (βλ. λ.), κειμένη ἐπὶ τοῦ σλαβικῶν ὄνομα φερόντος λόφου Γορίτσα (=βουνάκι), ἀπέχοντος 1/4 ὥρ. τῆς σημερινῆς πόλεως· δύσκολον δ' εἶναι νὰ φαντασθῶμεν δύο πόλεις ἐγγύτατα ἀλλήλων κειμένας. Ἀλλῶς δὲ καὶ αἱ ΝΔ τοῦ Β. καὶ ἐγγὺς αὐτοῦ ὁμοίως κείμεναι Παγασαὶ καὶ μετὰ τὸν συνοικισμὸν τῆς Δημητριάδος καὶ πολλῶν ὑπερὶον ἤκμαζον ἐπίσης, ὡς μαρτυροῦσι τὰ ἐν αὐτοῖς εὑρισκόμενα λειψάνα τῶν μεταγενεστέρων χριστιανικῶν καὶ τῶν βυζαντινῶν χρόνων. Κατέλαβε δ' ἱσως τὴν θέσιν τῆς Δημητριάδος κα' ὅπου ἔπαυσε μετμεσοῦμενον τὸ ὄνομα αὐτῆς ἐν τῇ ἱστορίᾳ, ἤτοι μετὰ τὸν II' αἰῶνα. Τὸ πρῶτον εὐδοχεῖται τὸ ὄνομα Β. ὑπὸ τὸν τύπον Γῶλος παρὰ τῷ Καντακουζηνῷ (Β' 28 σ. 473). Ἰστοροῦντι ὅτι ἐν ἔτει 1338 ὁ ὑπάρχος Μονομάχος, ἐπιτροπεύων τότε τῆς Θεσσαλονίκης, εἰσέβαλεν εἰς Θεσσαλίαν καὶ εἶλε πλὴν ἄλλων πολισμάτων καὶ τὸν Γῶλον. Ἐν τοῖς μετέπειτα χρόνοις συνεμερίσθη ὁ Β. τὴν τύχην τῆς ἄλλης Θεσσαλίας· Ἐπὶ τουρκοκρατίᾳ ἦτο πρωτεύουσα τῶν 24 χωρίων τοῦ Πηλίου (ὧν τα ἡμισυ ἀνήκον εἰς τὴν Βαλιδὴ σουλτάναν, βακούφια λεγόμενα, ἐν ᾧ τὰ λοιπὰ ἐκαλοῦντο

χάσια). Καί ἐν ἀρχῇ μὲν ὑπήχθητο ὁ Β. ἐξ ὑποτακτικῶν τῶν νῦν ὡς βλεπνογόνου, ὧν τὰ τὴν διοίκησιν Τρικάλων, εἰτα δ' εἰς τὴν τῆς Λαρίσης. Τῷ δὲ 1840 καταργηθεῖσης τῆς ἰδιοαὐτῆρας διοικήσεως τῶν εἰς τὴν Βαλιδέ ἀνηκόντων χωρίων ὑπήχθησαν πάντα εἰς τὸν ἐν Ἡ. ἐδρεύοντα καίμακλιν. Τῇ 7 Ἀπρ. 1827 ὁ ὑπὸ τὴν Ἀστυγὰ ἐλληνικὴς στόλος ἠνάγκασε τοὺς πολεμίους νὰ καταλίπωσι τὸ φρούριον Β., ὅπερ ὁμῶς ἕνεκα ἀνεπαρκούς θυνάμεως δὲν κατέλαβον οἱ Ἕλληνες. Ὑπὸ τοῦ ἐλληνικοῦ στρατοῦ κατελήφθη ὁ Β., συμφώνως πρὸς τὴν συνθήκην, τῇ 5 Νοεμβρ. 1881. [Π.]

Βώλος ὄρυκτὸν χειροπληθές καὶ εὐξέστον. Σιλ.=1.2, εἰδ. βάρ.=2.2.5 καὶ χρομα ἡπατόχρου, καστανόχρου ἢ κιτρίνου· ἔχει ἀσθενῆ λαμπρὴν παχέαν, εἶνε διαφώτιστον κατὰ τὰ ἔκτρα ἢ ἐντελῶς ἀδιαφανές καὶ δεικνύει ἀσθενῆ παχέαν ὑφήν ἐπὶ τῆς γλιώσεως ἐπιτιθέμενος ὅτε μὲν προσκολληταὶ ἰσχυρῶς, ὅτε δὲ ἀσθενῶς, ὅτε δὲ οὐδὲλως, ῥιπτόμενος δὲ εἰς ὕδωρ κροτεῖ. Συνίσταται ἐκ 41—42 μερῶν ὀξυπυριτίου, 20—25 ἀργίλου, 24—25 ὕδατος καὶ ποσότητός τινος σιδηρικοῦ ὀξειδίου. Διὰ τῆς φλογός τοῦ αὐλοῦ πυρούμενος σκληρύνεται καὶ ὅτε μὲν τήκεται, ὅτε δὲ μένει ἄτηκτος· ὑπὸ τῶν ἔξω μάλλον ἢ ἥτιον ἀπορρευστοῦται. Χρησιμεύει ὡς καστανόχρου χρομῆ, τὸ πάλοι δὲ ἐχρησίμευε καὶ εἰς τὴν ἱατρικὴν. Ἡ τῶν ἀρχαίων Λιμνία σφραγίς (διὰ τὴν ἐπιβαλλομένην αὐτῇ σφραγίδα τῆς Ἀρτέμιδος ἱερὰ) ἦτο ὄρυκτόν κατὰ τι τοῦτου διαφέρειν καὶ ἐμπεριέχον 6 % ὕδωρ καὶ 86 % ὀξυπυριτίου. [Κ.Μ.]

Βώλος ἀρμενία (Ἰσπανία κ. λ.). Βλ. Ἀργίλος λευκὴ καὶ ἐρυθρά.

Βώλου ἐπαρχία. Ἐπαρχία περιλαμβανούσα τὴν ἀρχαίαν Θεσσαλικὴν Μαγνησίαν, πλὴν τὴν εἰς τὴν ἐπαρχίαν Ἀγιάς ἀνήκοντος ΒΑ τμήματος αὐτῆς καὶ ἐκ τῆς ἀρχαίας Πελαγονιώτιδος τὰς Παγασὰς καὶ τοὺς πέραν αὐτῆς μέχρι τοῦ Πηλίου τόπους, ἥτοι τὰς ἐπὶ τοιαυτοκρατίας ὑποδιοικήσεις Βώλου καὶ Βελεστίου. Ἀποτελεῖται ἐκ τῶν ἐπομένων δήμων: Παγασῶν, Ἰωλκοῦ, Ὀρμινίου, Μακρινιότης, Βοΐνης, Φερῶν, Ζαγοράς, Κισσοῦ, Μυρσίου, Μηλεῶν, Διανταίου, Σπαλάθρων, Ἀφειῶν, Νηλείας καὶ Σητιάδος. Ἔχει κατοίκ. 11555 (τῷ 1889, τῷ δὲ 1881 εἶχε 56500), πρωτεύουσάν δὲ τὸν Βῶλον. Ἐκ τῆς ἐπαρχίας Β. πρὸ τῆς εἰσαγωγῆς τοῦ συστήματος τῆς κατὰ νομοὺς ἐκλογῆς (1886) ἐξελέγοντο 8 βουλευταί, ἀπὸ δὲ τῆς ἐπανιδρύσεως τοῦ ἐπαρχιακοῦ συστήματος (1891) θα ἐκλέγονται 5. [Π.]

Βωμάνετοι ἄδένες (Ἀνατ.). Ἀδένες τοῦ αἰσθητηρίου τῆς σφρηγέως, κατασκηνοῦντες πολυάριθμοι ἐν τῷ σφρηγικῷ βλεπνογόνῳ ὅμειν, ἀσκιαιοειδῆς, ἀπλοὶ ἢ σύνθετοι,

ἀδενόκυττα, ὅτε μὲν ὑποστρόγγυλα το σχῆμα, ὅτε δὲ ἀνωμάλως πολυγωνα, φέρουσιν ἐν αὐτοῖς πολυαριθμὰ ὠχρὰ κοκκία. [Π.Π.]

Βωμαρὲ (Beaumaris). Πόλις τῆς Ἀγγλίας, ἐπὶ τῆς νήσου Ἀγγλεσέ, πρωτεύουσα ὁμων κομητείας τοῦ πριγκιπάτου τῆς Οὐαλλίας. Ἔχει μικρὸν λιμένα καὶ 2241 κατοίκους (1881). [Π.Π.]

Βωμαρσαί (Pierre Augustin Caron de Beaumarchais). Περιφημος Γάλλος ποιητὴς καὶ συγγραφεὺς γενν. τῇ 18/24 Ἰαν. 1732 ἐν Παρίσις. Κατ' ἀρχὰς ἐπιδοθεὶς εἰς τὴν μουσικὴν διὰ τὴν ὅποιαν εἶχε μεγάλην εὐφυίαν ἐγενετο καὶ διδάσκαλος τῶν θυγατέρων Λουδοβίκου τοῦ ΙΒ' διὰ τὴν ἔρπαν. Νομφεῖς δὲ δις πλουσίας συζύγους κατέγεινεν εἰτα εἰς ἐμπορικὰς ἐπιχειρήσεις· ἀλλὰ εἰς τὰς ὥρας τῆς σχολῆς του συνέγραψε καὶ δράματα: Eugénie (1767) καὶ Les deux amies (1770). Μία διὰν ἐγένετο ἀφορμὴ νὰ δεῖξη τὴν εὐφυίαν του καὶ νὰ γείνη ἐπὶ τινι καιρῷ ὁ πρωτοφιλέστερος δραματικὸς ποιητὴς. Ὁ κληρονόμος θῆλα δὴ τοῦ εἰς τὰς ἐμπορικὰς ἐπιχειρήσεις συντρόφου του ἐζήτησε παρ' αὐτοῦ ὑπέλοιπον, ὅπερ κατεδικάσθη ὁ Β. νὰ πληρώσῃ· ἐπειδὴ δὲ ἐφαίνετο ἀποδεδειγμένον ὅτι ἐν τῇ δίκῃ ὁ Β. εἶχε ζητήσει νὰ διαφθείρῃ διὰ χρημάτων τὸν παρὰ τῷ δικαστηρίῳ εἰσγητήν τῆς δίκης, κατηγορήθη ἐπὶ συκοφαντίᾳ καὶ ἀποπειρὰ δωροδοκίας καὶ ἐστερήθη ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου τῶν πολιτικῶν του δικαιωμάτων. Τότε ἐδημοσίευεν ἀπολογούμενος ἔργον ὑπὸ τὸν τίτλον «Mémoires» (1774), ἐν ᾧ μετὰ μεγίστης δυνάμεως λόγου καὶ ἐμβριθεστάτης διαλεκτικῆς ἐξέθηκεν ἀψηφῆσαι τὰς τότε καταχρήσεις ἐν τῇ ἀπονομῇ τῆς δικαιοσύνης. Ἐνθαρρυνθεὶς δὲ ἐκ τῆς μεγάλης ἐπιτυχίας τοῦ ἔργου, διὰ τοῦ ὅποιου κατώρθωσε νὰ προσελκύσῃ ὑπὲρ ἑαυτοῦ τὴν κοινὴν γνώμην καὶ ν' ἀναιρεθῇ ἢ προτέρᾳ ἀπόφασις, προσῆλθον εἰς δημοσίευσιν τῆς κωμωδίας «Le barbier de Séville» (1775), ἥτις ἐστερέωσε τὴν φήμην του ὡς ἐξόχου ποιητοῦ αὐξήθειαν εἰτα διὰ τῆς κωμωδίας «Le Mariage de Figaro» (1784). Νέα δίκη προῦ καλῆσε καὶ νέα Mémoires, ἀλλ' οὐχ' καὶ νέαν αὐξήσιν τῆς ἀγάπης τοῦ κοινού, τὸ ὅποιον τὰ ἄλλα ἔργα τῆς Μούσης του ἐδέχθη σχετικῶς ψυχρῶς (Tarare, μελόδραμα, καὶ La mère coupable, δράμα). Διάφοροι ἐπιχειρήσεις ἐν αἷς καὶ ἡ πολυτελεστάτης ἐκδόσεως τῶν ἔργων τοῦ Βολταίρου ἀπερρόφησαν τὸ πλεῖστον μέρος τῆς περιουσίας του. Καὶ ἡ τελευταία του δ' ἐπίσης ἀπολεγητική συγγραφή «Six épopées» (1793) μικρὰν ἔσχεν ἐπιτυχίαν, ἐνῷ αἱ δύο κωμωδίαί του «ὁ Κουρεὺς τῆς Σεβίλλης» καὶ «ὁ Γάμος τοῦ Φιγαρώ», διέμειναν κλασικαί. Ἀπέθανε τῇ 8/10 Μαΐου 1799. Πρεβλ.

Lomenie, B. et son temps (2 τόμ. Παρ. 1856). (Μ.Γ.)

Βωμέ (Αντώνιος Βαυμέ). Χημικός καὶ φαρμακοποιός. Γεννηθεὶς τὸ 1742 θεωρήθη καθηγητὴς τὸ 1752 ἐν τῇ φαρμ. σχολῇ τῶν Παρισίων ἀπέθανε τὸ 1804 ἐν τῇ πόλει ταύτῃ. Ἐπενόησε τὸ σήμερον ἐστὶ ἐν γενικῇ χρήσει ἀραιόμετρον Β. (κοινῶς γράδο). Ἐδελτίωσε πολλὰς μεθόδους παρασκευῆς χημικῶν καὶ φάρμακ.σκευασμάτων· ἔγραψε δὲ αξιολογώτατα συγγράμματα π.χ. Dictionnaire des arts et métiers, Παρ. 1773. Eléments de Pharmacie, Παρ. 1762. Manuel de Chimie, Παρ. 1763. κλπ. κλπ. [Ο.Α.Ρ.]

Βωμέας. Ἄσμος τῆς ἐπαρχίας Δωριδος, κληθεὶς οὕτως ἀπὸ ἀνυπάρχοντος πόλεως ἢ χώρας Βωμέας, ἐν ᾗ ἔπρεπε νὰ ὀνομαζέσθαι Βωμίων ἄσμος, ἀπὸ τοῦ ἀρχαίου Αἰτωλικοῦ ἔθνους ὅπερ ἐν αὐτῷ ᾠκεῖ (βλ. λ.). Ἀποτελεῖται ἐκ τῆς πρωτεύουσας Ἀρτοτίνης καὶ τῶν χωρίων Κριάττι, Κωσταρτσά, Νούτσουμφορ καὶ Σουρούτσι, κειμένων πάντων πρὸς ταῖς Δ. ὑπηρεσίαις τοῦ ὄρους Βαρδούσια. Ἐχει 4 δημοτ. σχολεῖα, εἰρηνοδικεῖον κατὰ τὸ ὄρος καὶ 2703 κατ. γεωργούς καὶ ποιμένες. [Π.]

Βωμειῆς. Αἰτωλικὸν ἔθνος, μέρος τοῦ ἔθνους τῶν Ὀριονίων ἢ Ὀριέων, οἰκοῦν παρὰ τὰς πηγὰς τοῦ Βύθνου καὶ πρὸς ταῖς Δ. ὑπηρεσίαις τοῦ ὄρους Βαρδούσια, ἐν τῇ περιοχῇ τοῦ σημερινοῦ δήμου Βωμέας. Ἐλαβε δὲ τὸ ὄνομα ἀπὸ τίνος ἐν τῇ χωρᾷ τῶν βουνῶν, ὅστις διὰ τὸ σχῆμά του ὥσως ἐκαλεῖτο Βωμοί. [Π.]

Βωμολόχος. Λέξις παραγομένη ἀπὸ τοῦ βωμός καὶ τοῦ λοχῶν, ἐπομένως σημαίνουσα τὸν ἐνεδρεύοντα, ἐκείνον ὅπου κάμνει καρτέρι εἰς τὸν βωμόν. Ὅθεν Β. κυρίως ἐλέγετο ὁ καθίζων παρὰ τὸν βωμόν καὶ μετὰ κολακείας παρακαλῶν νὰ τῷ δώσῃ τεμάχιον τοῦ θυσιασθέντος ζώου. Μεταφορικῶς δ' ἐλέγοντο Βωμολόχοι οἱ εὐτελεῖς παράσιτοι, οἱ πᾶσαν ὕβριν ὑπομένοντες καὶ παντοῖα γελοῖα πράττοντες καὶ λέγοντες, ὅπως θωρεῖαν δειπνήσῃσι· διὸ καὶ βωμολόχα ἔφη ἡ βωμολοχεύματα ἢ βωμολοχίαι ἐλέγοντο τὰ χυδαῖα καὶ ἀνάρμοστα σκώμματα. [Π.]

Βωμόν (Beaumont). 1) Ὄνομα δύο μικρῶν χωρίων τῆς τιμωριωτικῆς Γαλλίας. Ἡ πρώτη αὐτῶν ἔκειτο ἐν τῷ πλκτικῷ Δελφινάτῳ καὶ εἶχε κυριώτερας πόλεις τὸν ἅγιον Λαυρέντιον, τὸν ἅγιον Μιχαήλ, τὴν Καὶ καὶ ἄλλας· νῦν δ' ἀποτελεῖ μέρος τῆς ἐπαρχίας Γρενόβλης τοῦ νομοῦ Ἰζέρ. Ἡ δευτέρα ἔκειτο ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ἐπαρχίᾳ τῆς Νορμανδίας καὶ εἶχε πόλεις τὴν Νεβίλλ, τὴν Σορτβίλλ καὶ ἄλλας. Νῦν δὲ περιλαμβάνεται ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Βελόγνης τοῦ νομοῦ τῆς Μάγχης. [Π.Π.]

—2) (Bellus Mons ἢ Belmontium). Ὄνομα κοινὸν εἰς 30 περίπου γαλλικὰς πόλεις καὶ πύργους, οἱ κυριώτεροι τῶν ὁποίων εἶναι: Β.

δὲ Δομάγν, πόλις τοῦ νομοῦ Τάρν καὶ Γαρούνα, 39 χμ. ΝΔ τοῦ Μωντοβὲν ἐν τινι εὐφορωτάτῃ πεδιάδι· ἔχουσα βιομηχανικὰ κατασκευάσματα καὶ 3263 κατ. Ὁ ὁμών. δήμος ἔχει 4194 κατ.—Β. Λε-Ροζέ. Πόλις τοῦ νομοῦ Ἐρ, ἔχουσα 1290 κατ.—Β. σὺρ Ὁάξ, πόλις τοῦ νομοῦ Σαιν-ε-Ὁάξ ἔχουσα 2930 κ.—Β. σὺρ Σάρθ, ἐν τῷ νομῷ Σάρθ, ἔχουσα κατ. 1535. (Π.Π.)

Βωμοντίτης (Beaumontite). Εἶναι ἡ κτὲν ὁμοίον πρὸς τὸν στίλβητην, εὐρισκόμενον εἰς μικροὺς βραχίονακτους κρυστάλλους, σκλ.=4,5. 5, εἰδ. βάρ.=2,24· κτρι-νόλευκος μέχρι μελιτοχρόου. Συνίσταται ἐξ ὀξυπυριτίου (64,2), ἀργίλου (14,1), σιδηρικοῦ ὀξειδίου (1,3), αἰθέριου (4,8), μαγνησίας (1,7), νάτρου (0,5). ὕδατος (13,4). Ἀπαντᾷ σπανίως ἐν Ἀμερικῇ (Βελντιμόρη). [Κ.Μ.]

Βωμός. Κυρίως πᾶσα ἐξοχὴ τῆς γῆς, ἰδιαίτερος δὲ τὸ μέγα μέρος, ἐφ' οὗ ἔθυσον οἱ ἀρχαῖοι τοῖς θεοῖς. Ἀρχικῶς αἱ Β. ἦσαν φυσικῶς ἀπλωσστατοὶ λιθοὶ ἢ σωροὶ λιθῶν ἢ σωροὶ χώματος, ἐνίοτε φύλλων· ἀλλὰ σὺν τῷ χρόνῳ ἔλαβον μορφήν καλλιτεχνικωτέραν, ἥτις ὅμως δὲν ἦτο πάντοτε ἡ αὐτή. Οἱ μικροὶ βωμοὶ ἀπετελοῦντο συνήθως ἐκ λίθου τετραπλεύρου ἢ καὶ (κατὰ τοὺς ὑπέρους ἰδίως χρόνους) περιφερῶς. οὗ τὸ μὲν κάτω ἄκρον εἶναι ἐξεργασμένον εἰς βᾶσιν, τὸ δ' ἄνω, ἄλλοτε μὲν εἰς σχῆμα ἰωνικοῦ ἐπικράνου, ἄλλοτε δὲ ἀπλούστερον ὅν, περιβάλλεται ὑπὸ κυματίου μόνον· πολλάκις φέρουσι κοσμήματα ἀνάγλυπτα καὶ αἱ πλευраὶ, ἥτις σύμβολα γενικά, οἷα τὸ βουκράνιον, αἱ ταινίαι καὶ τὰ ἐγκάρπια, ἢ σύμβολα ἰδία τοῦ θεοῦ εἰς ὃν ἦν αφιερωμένος ὁ βωμός ἢ καὶ παραστάσεις ἐπὶ σχέσιν ἔχουσας πρὸς τὸν θεὸν καὶ τὴν λατρείαν τοῦ. Πλὴν τούτων ὅμως ὑπῆρχον ἄλλοι Β. ἀποτελοῦντες ἀληθῆ μνημεῖα διὰ τὸ μέγεθος ἢ διὰ τὴν τέχνην τῶν ἢ καὶ δι' ἀμφοτέρων· οὕτως δ' ἐν Ὀλυμπίᾳ μέγας Β. τοῦ Διὸς εἶχε κάτω κρηπίδα, ἥτις ἐκαλεῖτο καὶ προθεσίς, ἔχουσαν περιμετρον 125 ποδῶν· ἐπ' αὐτῆς ἔσφαζον τὰ θυμᾶτα, ὧν τὰ κρέατα ἐκαίον ἐπὶ τοῦ κυρίως Β. ἐγειρομένου ἐπὶ τῆς κρηπίδος καὶ ἔχοντος ὕψος 22 ποδῶν εἰς τὴν πρόθεσιν ἀνέβαινον διὰ βαθμίδων λιθίνων, ἅλλαι δὲ, ὡσαύτως λιθιναί, βαθμίδες ἦγον εἰς τὴν κορυφήν. Ὁ Β. οὗτος ἦτο ἐκ τέφρας, ὅπως καὶ ἄλλοι, ὅ ἐν Ὀλυμπίᾳ καὶ ὁ τοῦ Σποδίου Ἀπόλλωνος ἐν Θήβαις· ὁ δὲ Β. τοῦ αὐτοῦ θεοῦ Ἀπόλλωνος ἐν Δῆλῳ ἦν ἐκ κεράτων. Βωμός μετὰ βαθμίδων, καὶ διὰ τοῦ Ὑψιῶντος Διὸς, εἶναι καὶ ὁ ἐν Ἀθήναις ἐπὶ τῆς Πνυκὸς ἐκ τοῦ βράχου λελαζεμένος ὅστις συνήθως καλεῖται βῆμα τῆς Πνυκός· Ἐκ τῶν μετὰ περιτοῆς δὲ τέχνης καὶ πολυτελείας κατασκευασμένων μεγάλων Β. ἀνατίετο τὸν τῆς Περγᾶμου, ὃν ἔκτισεν Εὐμένης ὁ δευτέρως (197—159 π. Χ.)· οὗτος

άπετελείτο υπό κρηπιδώμακος τετραγώνου έχοντος μήκος έκαστης πλευράς 31 μέτρα και ύψος 5,20 μ., επί δε μιάς των πλευρών κλίμακα· περί τὸ κρηπιδώμα τούτο περιεθεε ζωφόρος μαρμαρινη, ἐφ' ἧς παριστάτο ἡ μαχη τῶν θεῶν κατὰ τῶν γιγάντων· αἱ πλάκες τῆς ζωφόρου, ὧν 94 ἀνακαλυφθεῖσαι μετηνέχθησαν εἰς Βερολίνον, ἔχουσιν ὕψος 2,30 μ., τὸ δὲ βλόν μήκος αὐτῆς ἦν 135 μ. Ἐπὶ τοῦ κρηπιδώματος τούτου ἡγείρετο πιθανώτατα ἐν τῷ μεσῷ μὲν ὁ κυρίως Β., περίξ δὲ παρὰ τὸ χεῖλος τοῦ κρηπιδώματος στοά ρυθμοῦ ἰωνικοῦ ανοιγομένη πρὸς τὰ ἔξω, ἐν ᾧ οἱ πρὸς τὸν Β. βλέποντες τοῖχοι ἦσαν, ὡς φαίνεται, κεκοσμημένοι δι' ἄλλων ἀναγλύφων παριστάντων τους περί τοῦ Τηλέφου μύθους. [X.T.]

Βωμός της έστίας. Βλ. Ἀτμολέσθης.

Βωμύκας. Ποιητικὸν ἐπίθετον (καὶ οὐχὶ ἴδιον ὄνομα) τοῦ Εὐρώτα «παρὰ τὸ βόδς μυκητὸν παραπλήσιον ἔχειν». [Π.]

Βώνη. Χωρίον τῆς ὑποδιοικήσεως Κυθραίας τῆς ἐπαρχ. Λευκωσίας τῆς Κύπρου, ἔχον 370 κατ. Ἐν αὐτῷ ἐρείπια ἀρχαίου ναοῦ. [Π.]

Βώνη (Beaune). Πόλις τῆς Γαλλίας, πρωτεύουσα τῆς ὁμωνύμου ἐπαρχίας ἐν τῷ νομῷ τοῦ Κώτ-δ'—Ὀρ, παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ ποταμοῦ Βουζόας. Ἐχει λαμπρὸν νοσοκομεῖον, δημοσίαν βιβλιοθήκην, θέατρον, διάφορα βιομηχανικὰ καταστήματα καὶ 11 409 κατ. (1886) Παράγει δὲ καλλιστόν οἶνον. Ὁ δῆμος ἔχει κατ. 12 146. [Π.Π.]

Βώνη-λα-Ρολάνδ. (Beaune-la-Rolande) Πολίχνιον τῆς Γαλλίας, ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Πιθιτιέρ τοῦ νομοῦ Λοαρέτ. Ἐχει κατ. 2 000 περίπου. Παρ' αὐτὴν συνήφθη σφοδρὰ μαχη μεταξὺ Γάλλων καὶ Πρώσων τὴν 16/28 Νοεμ. 1870. [Π.Π.]

Βωξίτης (Beauxite). Ὅρυκτὸν ὅμοιον πρὸς βόλιν· τινὲς παραλλαγαὶ ἐμπεριέχουσιν ἄργιλον (52,0), ὤξειδιον σιδήρου (27,6) καὶ ὕδωρ (20,4)· ἄλλα δὲ εἶνε μίγμα κοκκίων σιδηρικοῦ ὤξειδίου καὶ πηλοῦ. Ἐν Αἰγινῇ ἀπαντᾷ ὅμοιον τι ὄρυκτον ἐμπεριέχον καὶ 24 % ὤξυ-πυριτίου. Ἐκ τῶν καλῶν τούτου παραλλαγῶν

κατασκευάζονται πυρίμαχοι χοάναι καὶ πλίνθοι (Beaux ἐν Γαλλίᾳ). (K.M.)

Βώξχαλ (Vauxhall) ὀνομάζετο ἄλλοτε χωρίον συμπεριληφθὲν εἰς τὴν πόλιν τοῦ Λονδίνου. Ἐν αὐτῷ ἰδρύθη κατὰ τὸν 18ον αἰῶνα μέγας κῆπος προωρισμένος διὰ διασκεδάσεις τοῦ λαοῦ, θεατρικὰς παραστάσεις, πυροτεχνήματα κτλ. Ἐξ αὐτοῦ δὲ ἔλαβον τὸ ὄνομα τούτο καὶ ἄλλα τοιαῦτα ἰδρύματα ἐν Παρισίοις καὶ ἄλλαχού.

Βωσέ (Jean Pierre Etienne Vau-cher). Ὀνομαστός βοτανικὸς Ἑλβετός, γενν. ἐν Γενεύῃ τῷ 1763 καὶ ἀποθ. αὐτόθι τῷ 1841. Ἐχρημάτισε καθηγητὴς καὶ ἦτο μάλιστα διδάσκαλος τοῦ διασήμεου de Candolle, δστις τῷ ἀφιέρωσε τὸ γένος Βωχερεία (Vaucheria), πρέτυπον τῶν Βωχερείωδων (Vaucheriales), οἰκογενείας Ἀλγῶν ὠοσποριδιῶν. Ὁ Β. συνέγραψε περὶ Ἀλγῶν καὶ ἰδίως σπουδαίαν μονογραφίαν τῶν Νηματωδῶν (Histoire des Conferves d'eau douce, ἐν Γενεύῃ, 1803, μετὰ 17 πινάκ.) κτλ. [Θ.Χ.]

Βώση (Beauce). Ἀρχαία χώρα τῆς Γαλλίας, περιλαμβανομένη νῦν κατὰ τὸ πλεῖστον μέρος ἐν τῷ νομῷ Ἐρ-ἔ-Λοάρ. Πεδινὴ καὶ εὐφορὸς, παράγει ἄφθονον σίτον. Ἡ κυριώτερα τῶν ἐν αὐτῇ πόλεων εἶναι ἡ Σάρτρη. [Π.Π.]

Βώτσος. Κοινὸν ὄνομα τοῦ ἰχθύος Κωδιοῦ τοῦ μέλανος (βλ. Κωιδίος).

Βωφόρ (Beaufort). Ὄνομα διαφόρων μικρῶν πόλεων, χωρίων καὶ πύργων τῆς Γαλλίας. Ἡ κυριώτερα πόλις τοῦ ὀνόματος τούτου εἶνε ἡ Β.-en Vallée, ἐν τῷ νομῷ Μαίν-ἔ-Λοάρ, 16 χμ. Α τοῦ Ἀνζέρ. Ἐχει ἐργοστάσια κρηδένων καὶ 2 351 κατ. (1886). Ὁ ὁμών. δῆμος ἔχει 4627 κατ. [Π.Π.]

Βωφόρ (Beaufort Ἀνατολικόν). Πόλις τῆς ἀγγλικῆς ἀποικίας τοῦ ἄκρωτ. τῆς Καλῆς Ἑλπίδος, ἔχουσα 1146 κατ. Τὸ ὁμών. διαμέρισμα ἔχει ἐμβαδὸν 1898 τχμ. καὶ 14 748 κατοίκους. [Π.Π.]

Βωχερεία. Βλ. Φύκη.

Βωχίνειος βολβός. Βλ. Τυφλική.

Πανεπιστήμιον Κωνσταντινουπόλεως Γ' ες ἑλληνικὸν κώδικος.

Γ (γάμμα), τὸ τρίτον γράμμα τοῦ ἑλλ. ἀλφαβήτου. Ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ Σανσκρ. j καὶ g καὶ τὸ λατίν. g. Ἐνίοτε ἐν τῇ ἑλλην. ἐναλλάσσεται πρὸς τὸ θ καὶ τὸ δ· ἡ αἰτία τοῦ φαινομένου τούτου εἶνε ὅτι αἱ λέξεις αὗται ἐν τῇ Ἰαπετικῇ γλώσσῃ εἶχον τὸν κατελιπμένον φθόγγον gw, ἐξ οὗ προήλθον οἱ φθόγγοι οὗτοι κατὰ λόγον τοῦ ἐπομένου φωνήεντος (ὁβολός-δδελός). Παραδείγματα τῆς τοιαύτης ἐναλλαγῆς εἶναι γυνή=βιοῦτ. βανά, βλεφαρον=γλέφαρον (πρὸς Πινδάρῳ), βλέπω=γλέπω (διαλεκτ.). γέφυρα=λακων. διφούρα (Ἡσυχ.) κτλ. Ἀντικαθιστᾷ δὲ τὸ ἑρρινον γ πρὸ τῶν γ, κ, χ καὶ ξ. Ὡς ἀριθμητικὴν (γ') δηλοῖ τὰ τρία καὶ τὸ τρίτον, μετὰ κεραίας δὲ πρὸς τὰριστέρα κάτωθεν (γ)=3000.—Ἐν τῇ Γρηγοριανῇ μουσικῇ (τοῦ μεσαίωνος) τὸ Γ εἰτίθετο ἐν ἀρχῇ τοῦ μουσικοῦ κειμένου, ἔκρινεν τῆς κλειδός, δηλοῦν τὸν βάρυν φθόγγον la (la basso) καὶ ἐλέγετο gamma graecum, ἐξ οὗ προήλθεν ἡ λέξις gamma, σημαίνουσα τὴν μουσικὴν κλίμακα (βλ. λ.).

Γά. Ὁ τρίτος φθόγγος τῆς κλίμακος τῆς παρ' ἡμῖν ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς.

Γάαρδεν (Gaarden). Χωρίον τῆς πρωσσικῆς ἐπαρχίας Σλέσβιγ-Όλσταϊν, ἀπέχον 3 χμ. τοῦ Κιέλου, ἔχον δὲ 9 242 κατ. (1885) καὶ σπουδαία ναυπηγεῖα. [II. II.]

Γαδᾶ ἢ Γάβα ἢ Γαβαθά. Πόλις τῆς φυλῆς Βενιαμὴν τῆς Παλαιστίνης, γνωστὴ ἐκ τῆς ἱστορίας τῶν βασιλέων Σαουλ καὶ Δαβὶδ. Σήμερον εἶνε κατηρειπωμένον χωρίον, κεῖται δὲ 7—8 χμ. ΒΒΑ τῆς Ἱερουσαλὴμ.

Γάδαλα (τά). Ἀρχαία πόλις τῆς Συρίας, ἥτις ἐκείτο παρὰ τὴν θάλασσαν, Ν τῆς Λαοδικείας.

Γαδαλά. Χωρίον Εὐβοίας ὑπαγόμενον εἰς τὸν δῆμον Δυστῶν, κείμενον δὲ πρὸς τὸ ΒΑ τοῦ Ἀλιβερίου, ἀφ' οὗ ἀπέχει ὥρ 2. Κἂ τοικοι 317.

Γαδαλοῦ. Πρωτεύουσα τοῦ δήμου Μακροναίικς τῆς ἐπαρχίας Μεσολογγίου, κειμένη πρὸς τὰ Β κρῆσιπεδα τοῦ ὄρους Ζυγοῦ (Ἀρκύνθου), πρὸς τὴν λίμνην τοῦ Βραχωρίου ἢ Ἀγρινίου (Τριχωνίδα). Ἔχει ταχυδρομεῖον καὶ τηλεγραφεῖον, ἑλληνικὸν σχολεῖον καὶ κατ. 623. Πιθανῶς κατέχει τὴν θέσιν τοῦ Τριχωνίου, ἀρχ. πόλεως τῶν Αἰτωλῶν. Συνδέεται δι' ἀμαξιτοῦ ὁδοῦ πρὸς τὸ Μεσολόγγιον (40 χιλ.) καὶ πρὸς τὸ Ἀγρίνιον (27 χμ.).

Γαδάρα. Εἶδος πλοίου. βλ. Μυοδρόμων.

Γάδελεντς (von der Gabelenz). 1) Hans Conon. Ἐσχολος Γερμανὸς γλωσσολόγος γενν. τῷ 1807 ἐν Ἀλτεμβούργῳ, ἀποθ. τῷ 1874 ἐν Δερνίτση πλησίον τοῦ Τρίπιτς. Σπουδάζας ἐν Λιψία καὶ Γοττίγγῃ τὰ νομικὰ καὶ τὴν γλωσσολογίαν, ἐπέβη νεώτατος εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς πατρίδος του καὶ διακριθεὶς εἰς ἐπισήμους τινὰς θέσεις ἀπεσύρθη τῷ 1870 ἵνα ἐπιδοθῇ ἐλοσχερῶς εἰς τὴν καλλιέργειαν τῶν κτημάτων του καὶ τὰς γλωσσολογικάς του μελέτας. Ἦδη τῷ 1833 ἐξέδωκε γραμματικὴν τῆς Μινδζουϊκῆς, ταύτην δὲ ἐπηκολούθησαν πολλὰ ἄλλα ἔργα καὶ διατριβαὶ περὶ πλείστων ἀσιατικῶν καὶ ἀμερικανικῶν γλωσσῶν. Ἦτο δὲ ὁ πρῶτος ἐν Γερμανίᾳ ὅστις ἐπιστημονικῶς ἐπραγματεύθη τὰς φινικίας γλώσσας.

2) Hans Georg Conon, υἱὸς τοῦ 1), γενν. τῷ 1860 ἐν Προδίτση πλησίον τοῦ Ἀλτεμβούργου. Σπουδάζας, ὡς ὁ πατήρ του, τὰ νομικὰ καὶ τὴν γλωσσολογίαν ἐν Ίένῃ καὶ Λιψία, ἐγκατέλιπε μετ' ὀλίγον τὰ νομικὰ καὶ ἐπεδόθη ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν γλωσσολογίαν. Τῷ 1870 ἔγινε καθηγητὴς τῶν γλωσσῶν τῆς ἀνατολικῆς Ἀσίας ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τῆς Λιψίας. Τὸ σπουδαιότερον ἔργον του εἶνε ἡ τῷ 1881 ἐν Λιψία ἐκδοθεῖσα γραμματικὴ τῆς Σινικῆς.

Γαδελσθέριγερ (Φραγκ. Σαβέριος). ὁ ἐφευρέτης τοῦ φερωνύμου συστήματος τῆς στενογραφίας. Γεννηθεὶς τῷ 1789 ἐν Μονάχῳ ἐκ πτωχῆς οἰκογενείας καὶ στερούμενος τῶν μέ-

ων νὰ φοιτήσῃ εἰς τὸ πανεπιστήμιον, κατέγεινε πρωτίστως εἰς τὴν καλλιγραφίαν καὶ τὴν λιθογραφίαν καὶ διέπρεψε τοσόν ἔν αὐταῖς ὥστε προσελήφθη τῇ 1809 ὡς γραμματεὺς εἰς τὰ γραφεῖα τῆς Κυβερνήσεως καὶ ὄλεγον κατ' ὀλίγον ἐφθασεν εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ μυστικοῦ γραμματεῖος παρὰ τῇ ὑπουργείῳ τῶν Ἑσωτερικῶν. Διότι οὕτως δὲ τὴν μεγάλην χορηγίαν πρὸ πάντων εἰς τὰς συζητήσεις τῆς Βουλῆς, κατέγεινε μετὰ μεγάλου ζήλου εἰς τὴν ἐρεῦρσιν τοιούτου καὶ ἤδη κατὰ τὴν Ἀ' περίοδον τῆς Βασιλικῆς Βουλῆς ἐπέτυχε τὸ σύστημά του λαμπρῶς, τελειοποιήσας ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ἰδίου κατόπιν σπουδαίως. Πλεονεκτήματα βλ. ἐν λ. Στενογραφία. Ἀπὸ τὴν 4 Ἰαν. (ν) 1849. [Μ.Γ.]

Γάδες ἢ Κάδες. Πόλις τῆς Ν Τυνιδος, παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ ἐκονόμενου ποταμοῦ εἰς τὴν Μικρὰν Σύρτιν, ἐν εὐφύρῳ ὁάσει. Ἐχει μικρὴν λιμένα. ἐμπόριον καὶ 10 000 περίπου κατ. Ἐν τοῖς περί τοῖς φαίνονται τὰ εἰσέπια τῆς ἀρχαίας Τακάης. [Π.Π.]

Γαδερὼλ (Σολομών δὲν Ἰούδα). Ἐβραῖος ποιητὴς καὶ φιλόσοφος. γενν. περί τὸ 1020 ἐν Κερύσει ἢ Μαλάγα καὶ ἀποθ. περί τὸ 1070 ἐν Σαραγόσῃ. Τὰ σπουδαιότατα τῶν ἔργων του εἶνε «Τὸ βασιλικὸν σέμμα», ἐν ᾧ ἀπαταμίωσε τὴν ἐπιστήμην τῆς ἐποχῆς του καὶ τὰς θεμελιώδεις ἀρχὰς τοῦ Ἰουδαϊσμοῦ, καὶ τὰ «Ἀπορρήγματα». Ἀνεκαλύφθη δὲ ἐπ' ἐσχάτων ὅτι ὁ Γ. εἶνε αὐτὸς ὁ ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἀδελφῶν ἢ Ἀδελφῶν ὑπὸ τῶν σχολαστικῶν πλειστακίς ἀναφερόμενος φιλόσοφος. [Β.Ε.]

Γάδλεντς (Gablentz). Χωρίον τῆς Σαξωνίας, ἐν τῇ διαμερισματικῇ τοῦ Τζούλκαου, καί-μενον πρὸς Α τοῦ Χέμνιτς καὶ ἔχον βιμνη γανίαν καὶ 9119 κατ. (1885). [Π.Π.]

Γάδλντς (Gablontz). Πρωτεύουσα τῆς ἐκονόμενου ἐπαρχίας τῆς Βοημίας, κειμένη παρὰ τὴν Νέισσα καὶ ἔχουσα 9032 (1881) κατοικοὺς Γερμανούς, καταγινόμενους ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰς τὴν ὀλοποιάν καὶ ὕφαντικὴν. Ἡ ἐπαρχία Γ. ἔχει ἐμβα. 216,4 τχμ. καὶ 53 027 κατ. [Εγ.]

Γαδούν. Χώρα καὶ γαλλικὴ ἀποικία ἐπὶ τῆς Δ παραλίας τῆς Ἀφρικῆς, ἐκτεταμένη ἀπὸ πλάτος 1° 40' Β μέχρι 2° Ν, ἤτοι ἀπὸ τοῦ λιμένος Κορίσκου μέχρι τοῦ κρηνηρίου Ἰλγ. Αἰκατερίνης, ἔχει ὠρετμένους συνόρων πρὸς Α. Ἐν αὐτῇ εἶναι αἱ ἐκβολαὶ τῶν ποταμῶν Μούνδα, Γαδούν καὶ Ὀγοβάι αἱ τοῦ Γ. εἶνε ὁ κάλλιστος τῆς Δ Ἀφρικῆς ὁρμος. Ὁ διοικητὴς κατοικεῖ ἐν Libreville παρὰ τὴν ἁριστερὰν ὁθρὴν τῶν ἐκβολῶν. Κέντρον τοῦ ἐμπορίου (ἐλεφαντίνου, καουτσούκ καὶ βασιλικῆς ἑλίας) εἶνε ὁ ποταμὸς Ὀγοβάι. Καλλιεργῶνται δὲ ἐπιτυχῶς καφές, βανίλλη, σιγκαροκαλλὰς καὶ βανίλας. Τὴν χώραν κατοικοῦσι αἱ ἑξῆς φυλαὶ: Ὀδόνγο, Μπαγγουέ (ἀπόγονοι τῶν Κάρφρων), Φάβ καὶ Βακέλλαι. Τὸ πρῶ-

τον γαλλικὸν πρακτορεῖον ἰδρύθη τῇ 1842, τῇ δὲ 1844 οἱ Γάλλοι κατέλαβον πρῶτον τὰς ἐκβολὰς τοῦ Γ. καὶ Μούνδα καὶ τῇ 1862 τὸ ὀλοποιον μέρος. [Β.Ε.]

Γαδρᾶδες. Χωρίον τοῦ δημ. Ἀμριπα-γιδῶν τῆς Κερκύρας, ἔχον 84 κατ.

Γαδρεῖς. Ὀρος ὀψήλων (ὕψ. 1210 μέτρ.) τῆς ἐπαρχίας Κορινθίας μετὰ τῶν λεκανοπεδίων Στυμφαλίας καὶ Ἀγ. Γεωργίου (Φλιούντος). Ἐκ τούτου πηγάζει καὶ ὁ ῥυαξ Καμπάση, ἐκβάλλων εἰς Στυμφαλίαν. Ὁ Γ. θεωρεῖται ὑπὸ τῶν περιοίκων ὅτι περιέχει καλὰς βοτάνας. Ἐπὶ τούτου κινεῖται καὶ ὁ δὸς χωρία τοῦ δήμου Στυμφαλίας ὁ Ἀσπρόκαμπος καὶ τὸ Ψάρι. [Α. Μηλ.]

Γαδρεὴλ (ἐβρ. = δύναμις Θεοῦ), εἶνε κατὰ τὴν ἐβρ. μυθολογίαν εἰς τῶν 7 ἀρχαγγέλων, ὁ προαγγείλας τῷ Ζαχαρίᾳ τὴν γέννησιν τοῦ Ἰωάννου καὶ εἰς τὴν Παρθένον τὴν τοῦ Σωτῆρος. Κατὰ τοὺς Ῥαββίνους εἶνε ὁ ἄγγελος τοῦ θανάτου διὰ τοὺς Ἰσραηλίτας, εἰς ὃν παραδίδεται πᾶσα Ἰσραηλιτικὴ ψυχὴ, κατὰ δὲ τὸ Ταλμούδ ὁ ἄρχων τοῦ πυρός. Οἱ Μωαμεθανοὶ θεωροῦσιν αὐτὸν ὡς ἓνα τῶν ἰδιαίτερώς παρὰ τοῦ Θεοῦ ἐνδοσυνεμένων ἀγγέλων, ὅστις ὑπηρέ-ρευσεν εἰς τὸν Μωάμεθ τὸ Κοράνιον [Εγ.]

Γαδρεήλιος. Πολιτάρχης ἐν Κων/πόλει αὐτίνος ποιήματι συμπεριελήφθη εἰς τὴν Ἑλλ. Ἀθολογίαν. Περί τοῦ βίου αὐτοῦ δὲν γνωρίζομεν λεπτομέρειας· ὅτι δὲ ἦτο ἔξοχος ἀνὴρ, ἀποδείκνυται ἐκ ποιήματος τοῦ Λεοντίου περι-λαμβανόμενου ἐπίσης εἰς τὴν Ἀθολογίαν, ὡς καὶ ἐκ τοῦ ὅτι ὁ Λαυρέντιος Λυδὸς ἀφιέρωσεν αὐτῷ διάφορα ἔργα του. [Π.Ε.]

Γάδροδον ἢ Γάδροδα. Πόλις τῆς Βουλγαρίας, πρωτ. ἐπαρχίας ἐν τῇ νομίᾳ τοῦ Σελβίου, 37 γμ. ΝΔ τοῦ βίου αὐτοῦ, παρὰ τὴν εἰσοδὸν τῆς διόδου τῆς Σίπκας καὶ ἐπὶ τῆς ἐχθῆς τοῦ Ἰάντρα. Ἐχει βauxilovργεῖα καὶ ἄλλα βauxilovχανικὰ καταστήματα καὶ 7845 κατ. (1881). [Π.Π.]

Γάγα. Ἀρχαία πόλις τῆς Λυκίας ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ κειμένη πρὸς τὸ ἀνατολικὸν τῆς πεδιάδος τῶν Λιμύρων ἐπὶ τῶν ὑπορείων τοῦ ὄρους Ἀκ-Δάγ. Τὸ ὄνομα παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ῥέρεται καὶ Γαγαία, Γάγα, καὶ Γάγας. Περί τὴν πόλιν ταύτην ἐξωρούσετο ὁ γαγάτης λίθος. [Α. Μηλ.]

Γαγαρίν. Ὄνομα Ῥώσων πριγκίπων, γνωστῶν ἐκ τῆς ἱστορίας τοῦ Ῥώσικοῦ κράτους. Ὁ Μ α τ σ ε η Πέτροβιτς Γ. ἦτο τοποτηρητὴς τῆς Σιδηρίας ὑπὸ Πέτρον Α' καὶ ἐθα-κτώθη τῇ 1721 ὑπὸ τούτου, ἀποπειραθεὶς, ὡς ἔλεγον, νὰ ἀποσπᾷ τὴν Σιδηρίαν ἀπὸ τῆς Ῥωσσίας καὶ νὰ καταστή αὐτόνομος βα-σίλεὺς αὐτῆς. Ὁ Ἀ λ ε ξ α ν δ ρ ο ς Ἰδάνο-βιτς Γ. ἦτο ἔξοχος στρατηγὸς καὶ ἔδρεψε δά-φνας κατὰ τὸν Κριμαϊκὸν πόλεμον τοῦ 1853-6,

εθολοφονήθη δὲ τῷ 1857 ὡς διοικητὴς τοῦ διαμερίσματος Κουταίς (τοῦ Πέραν-Καυκάσου). Ὁ Παύλος Παυλίδης Γ. ἀπέκτησε φήμην ὡς ἔμπειρος εἰς τὸν αὐτοκράτορος Νικολάου, ὅστις ἀνεδίκαθεν αὐτὸν εἰς τὴν θέσιν τοῦ προέδρου τοῦ ὑπουργικοῦ συμβουλίου. Ἀπέθ. τῷ 1872 ἐν Πετρούπολει. Τέλος δ' Ἰωάννης Γ., γεννηθεὶς τῷ 1815 ἐν Πετρούπολει, ἐφημέθη ὡς παπασθεὶς τῷ 1842 τὸ καθολικὸν δόγμα καὶ κατατάχθηκε εἰς τὸ τάγμα τῶν Ἱησουϊτῶν. Ἐδμοσίευσεν δὲ τινὰς διατριβάς ἐν αἷς ὑπερασπίζει τὸ καθολικὸν δόγμα. [Εἰγ.]

Γαγάτης (μέλαν ἡλεκτρον) εἶναι γεάνθηραξ χειροπληθὴς καὶ λίαν ῥητινομεγής, ἔχων ὀσπρεσιδῆ καὶ λαμπροὺς ἐπιράνεια καὶ χροῖα πισσομέλαν ἢ μέλανος ὀλοσιρικοῦ. Ἀπαντᾷ εἰς σμικρὰ τεμάχια ἐντὸς γεάνθηρακοσίων στρωμάτων π.χ. τῆς Στυρίας. Βυρτεμβέργης. Βάθης. Ἀννοβέρου καὶ χρησιμεύει πρὸς κατασκευὴν κομδίων, καπνοτυρίγγων, κτλ. [Κ.Μ.]

Γαγγάμη (Γαγγάβα κοινῶς), ὄργανον ἀλειτουργικὸν χρησιμεύον διὰ τὴν ἀλίστιαν τῶν σπόνγων, ὀσπρεσιδίων καὶ ἐχίνων, κατασκευαζόμενον δὲ ὡς ἑξῆς. Πέριξ κύκλου σιδηροῦ προσράπτεται δίκτυον κωνικόν, ἐκ δὲ τοῦ κύκλου ἄρχονται ἀκτινωεῖδους σχοινία ἐν τῇ συνανώσει τῶν ὁποίων προσδέεται κάλιος δι' οὗ σύρεται τὸ ἐργαλεῖον. Τὸ ὄργανον ἐλέγεται ὑπὸ τῶν ἀρχαίων καὶ Γάγγαμον (Ἀσχυλὸς Ἀγαμέμνων 361) ὡς καὶ οὖν ἐν Κεραιούνι τοῦ Πόντου. Περὶ τούτων ἴδε I. Πρωτίδικον ἐν «Ἀθηναίῳ», τ. Ζ', τεύχει Ε', σελ. 265. [Ν.Α.]

Γάγγης. Ὁ σημαντικώτατος ποταμὸς τῶν Ἰνδιῶν, σχηματιζόμενος ἐκ τῆς συμβολῆς δύο παραποτάμιων, τοῦ Νάγιορθε Γ. καὶ τοῦ Ἀλάνανδα, οἵτινες πηγάζουσιν ἐκ τῆς Ν. πλευρᾶς τῶν Ἰμαλαίων ἐν τῇ κράτει Γαρθάλ. Διατέμνων τὰς ὑπορείας τῶν Ἰμαλαίων εἰσέρχεται πρὸς τὴν ἱερῇ χωρίῳ Ἀρδουκρ ὡς τὴν μεγάλην βορειοινδικὴν πεδιάδα, διαρρέει ταυτην κατ' ἄρχας πρὸς Ν. εἰτα δὲ κατὰ ΝΑ διευθυνόμενος καὶ σχηματίζει μετὰ ῥοὴν 2597 χμ. μετὰ τοῦ Βραχμαπούτρα. οὗ αἱ ἐκβολαὶ ἐνοῦνται μετὰ τῶν τοῦ Γ., τὸ μέγιστον ἐπὶ γῆς δέλτα (44000 τγμ.). ἔξ οὗ ἐκβάλλει εἰς τὸν κόλπον τῆς Βεγγάλης εἰς δίκτυον μεγάλους βραχίονας. Ἐκ τῶν παρὰ τὸν Γ. πόλεων αἱ κυριώτεραι εἶναι Κάουνπουρ. Ἀλλαχάαδ, Βενάρες καὶ Καλκούττα, ἧτις κεῖται παρὰ τὸν δυτικώτερον βραχίονα τῶν ἐκβολῶν. Ἡ μεταξὺ τῶν ἐκβολῶν χώρα εἰς ἄκρον ἐλῶδης οὕτα θεωρεῖται ὡς ἡ κοίτις τῆς χολέρας. Τὰ ὕδατα τοῦ Γ. ὀφίστανται ὡς τὰ τοῦ Νεῖλου περιοδικῶν ἐξόγκωσιν. ἤττον ὁμοῦ κανονικῇ, ἀρχομένην κατὰ Μάιον καὶ ὀθάνουσιν εἰς τὸ μέγιστον αὐτῆς κατὰ Σεπτέμβριον (15—16 μ. ἐν Βενάρες καὶ Ἀλλαχάαδ). Ἐκ τῶν παραποτάμιων οἱ μεγαλύτεροι εἶναι ἀριστερῶς μὲν ὁ Γούμης καὶ ὁ Γάγρας, δεξιῶς δὲ ὁ Δζάμνας, ὁ μέγιστος

ἀπάντων, καὶ ὁ Σόνας. Ἄν καὶ μικρότερος τοῦ Ἰνδοῦ καὶ τοῦ Βραχμαπούτρα κατὰ τὸ μέγεθος τοῦ ῥοῦ, ὑπερτερεῖ δὲ Γ. αὐτῶν πολὺ κατὰ τὴν ἐνορίαν· ὁ δὲ ὄγκος τῶν ὕδατων τοῦ εἶνε τόσῳ μέγας, ὥστε τὰ εἰς τὴν θάλασσαν ἐκχυνόμενα ἀνέρχονται εἰς 7700 κυβ. μέτρ. κατὰ δευτερόλεπτον. Ὁ Γ. εἶναι πλωτὸς μέχρι τοῦ Ἀρδουκρ διὰ μικρὰ πλοῖα, μέχρι δὲ τοῦ Γαρμακτισάρ (630 χμ. ἔκθεσιν τοῦ Ἀλλαχάαδ) δι' ἀτμόπλοια. Ἡ σημασία τοῦ Γ. διὰ τὴν συγκοινωνίαν καὶ τὸ ἐμπόριον εἶναι μεγίστη, αὐξάνεται δὲ διὰ τῶν πολλῶν διωρυγίων, ἃς κατασκεύασαν οἱ Ἀγγλοὶ καὶ μεταξὺ τῶν ὁποίων ἡ λεγομένη διωρυξ τοῦ Γάγγου εἶναι ἡ κυριώτερα. [Μ.Γ.]

Ὁ Γ. εἶναι ἐν τῇ Ἰνδικῇ μυθολογίᾳ ὁ ἱερώτατος τῶν ποταμῶν τῆς Ἰνδικῆς, ἐνομαζέται δὲ ἐν τῇ σανσκριτικῇ γλώσσῃ गङ्गा, θηλυκοῦ γένους, καὶ παριστάνεται ὡς νύμφη περικαλλεστέρα, θυγατὴρ τοῦ ὄρους Χιμαδαντ, περὶ ἧς πολλὰ ἐν τοῖς Ἰνδικαῖς ποιήμασι μυθολογοῦνται. Κατὰ Ἰνδικὴν δὲ δοξασίαν οἱ ἀποθνήσκοντες ἐν τοῖς ὕδασι τοῦ ποταμοῦ τούτου καθαίρονται ἀπὸ πάσης ἁμαρτίας, δι' ἃ οἱ Ἰνδοί, μεταφέροντες τοὺς ψυχρραγοῦντας, συγγενεῖς παρὰ τὰς ὄχλας αὐτοῦ, ρίπτουσιν εἰς αὐτὴν τὰ σώματα τῶν ἀποθανόντων. Καὶ οἱ μὴ θυνάμενοι ὁμοῦς νὰ μεταδῶσι παρὰ τὸν Ἰνδὸν ποταμὸν κατὰ τὰς τελευταίας στιγμὰς τῆς ζωῆς πίνουσιν ὕδωρ ἀπ' αὐτοῦ, ὅπερ ἐν φιάλῃ ἐπιμελοῦνται νὰ ἔχωσι παρ' ἑαυτοῖς· μεγίστη δ' ἐμπορία φιαλῶν τοῦ ὕδατος τούτου ἐνεργεῖται ἀνὰ πᾶσαν τὴν Ἰνδικήν. [Κερ.]

Γαγγήτις λίθος, ἡ ὑπὸ τοῦ Στράβωνος ἀναφερομένη, ὑποτίθεται, ὅτι εἶναι ὁ τῶν νεωτέρων γαγάτης (ἴδε λ.). ἐπίσης τὸ αὐτὸ ὄρυκτον δηλοῖ καὶ ἡ ἐγγαγγίς πέτρα. [Κ.Μ.]

Γαγγήτης. Παραποτάμιον τοῦ ἐν Μακεδονίᾳ ποταμοῦ Ἀγγίτου (Ἀγγίστα). [Ε.]

Γάγγλια καλοῦνται ἐν τῇ ἀνατομικῇ ὁγκώματά τινα παρεμβαλλόμενα τούτῳ μὲν ἐν τῇ πορείᾳ τῶν νεύρων (νεύρια Γ.), τούτῳ δὲ ἐν τῇ τῶν λεμφοφόρων ἀγγείων (λεμφικὰ Γ., τὰ οὐχὶ ὁρθῶς καλούμενα λεμφικοὶ ἀδένες). Καὶ τὰ μὲν πρῶτα ἀποτελοῦνται τούτῳ μὲν ἐκ νευρικών ἰνῶν, τούτῳ δὲ ἐκ γαγγλιῶν καὶ νεύρων καὶ διατεθειμένων κατ' ἀθροίσματα· παρὰ τῶν δ' ἐν αὐτοῖς αἰμοφόρα τε καὶ λεμφοφόρα ἀγγεῖα· εἶναι δὲ κατ' ἐξοχὴν πολυάριθμα ἐν τοῖς νεύροις τοῦ συμπαθητικοῦ συστήματος, καλούμενου διὰ τοῦτο καὶ γαγγλιακοῦ· τὰ δ' ἐν τοῖς νεύροις τοῦ ἐγκεφαλονωτιαίου συστήματος ὑπάρχουσιν ἐν ὀρισμέναις χώραις ἤτοι ὅπου ὑπάρχει σύνδεσις τῶν νεύρων τούτων πρὸς τὰ τοῦ συμπαθητικοῦ συστήματος. Φυσιολογικῶς δὲ τὰ Γ., ταῦτα ἡμᾶλλον πᾶν μεμινόμενον γαγγλιακὸν κύτταρον θεωρεῖται ὡς μικρὸν νευρικὸν κέντρον ἔχον πρὸς τὰς ἐξ αὐτοῦ ἐκπορευομένας ἰνὰς ὥστερ ὁ ἐγκέφαλος

καὶ ὁ νωτιαῖος μυελὸς πρὸς τοὺς ἐξ αὐτῶν ἐκπορευομένους μεγάλους νευρικοὺς κλώνας. Ἡ δὲ λεμφικὰ Γ. παρεμβάλλονται ἐν ὁρισμέναις ἐπίσης χώραις ἐν τῇ πορείᾳ τὴν λεμφορροίαν γίγνεται, ἀπαντῶσι δὲ πῇ μὲν μονήρῃ, πῇ δὲ πολλὰ ἑμοῦ, συμφυρῶμενα ἐνιαχοῦ εἰς ἐν μόνον διαπορευόμενον δι' αὐτῶν τὸ ρεῖθρον τοῦ λεμφου προσλαμβάνει κατὰ βραχὺ λεμφικὰ κυττάρα. [Λ.Π.]

Γαγγότρι (Gangotri). Ἰερὸν τῶν Ἰνδῶν, ἐν τῷ κράτει Γαρθὰλ τῶν ἀγγλικῶν Ἰνδῶν, ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Χαγίραθι. Γάγγου, 10—15 χμ. ἀπὸ τῶν πηγῶν αὐτοῦ καὶ 3141 μ. ὑπὲρ τὴν θάλασσαν. [Π.Π.]

Γάγγρα. Πόλις ἐν τῷ ἐσωτερικῷ τῆς Παφλαγονίας, κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Στραβῶνος «πολις μακρὴν ἄμα καὶ πλούσιον», ἔδρα δὲ τοῦ Ἀριστοταροῦ, τοῦ τελευταίου ἄρχοντος τῆς Παφλαγονίας. Ἀπὸ τοῦ Δ' π. Χ. αἰῶνος ἦτο πρῶτὴ τῆς Παφλαγονίας. Νῦν Χαγκρέχ. [Π.Ε.]

Γάγγραινα λέγεται ἐν τῇ ἱατρικῇ ἡ παῦσις πάσης ὀργανικῆς ζωῆς εἰς μέρος τι τοῦ σώματος, δι' ἣν τοῦτο περιπίπτει εἰς νέκρωσιν. Ἡ Γ. ἄρα εἶναι τοπικὸς θάνατος. Κατὰ τὸ γαγγραινώμενον τοῦ σώματος μέρος ἂν ὑπαρχῇ πλεονασμὸς ὑγρῶν, λέγεται ὑγρὰ ἡ Γ., ἂν δὲ τὸ μέρος μὲν ξηρὸν ἢ Γ. λέγεται ξηρὰ, οἷα εἶναι συνήθως ἡ παρὰ γέρας· γιγνομένη, ἐξ οὗ ἐκλήθη καὶ γερωντία Γ.—Τὴν Γ. πρέπει νὰ διακρίνωμεν τοῦ σφοδρῆς (ἰδε λ.). Ἡ ἐξωτερικὴ Γ. διακρίνωται ὀυκλῶς, κυρίως ἐκ τῆς ἰδιαζούσης ὁσμῆς τῶν εἰς αὐτὴν περιπιπτόντων μερῶν. Ἡ Γ. ἐπέρχεται συχνάκις μετ' ὀξείαν φλεγμονήν, ὅτε οἱ ἱστοὶ συμπίπτουσι, γίνονται ὀφθαλμοὶ ἢ ὑπομειλίχες, ἡ θερμότης ἐλαττωθεὶς ἐπακολουθεῖ καταπτώσις τῶν δυνάμεων, γενικὴ ψύξις καὶ θάνατος.—Ὅταν ὑπάρχῃ τάσις πρὸς ἱστίαν γίγνεται περὶ τὰ γαγγραινώδη μέρη ερυθρὰ αἰκίως, καθ' ἣν ἀποχωρίζονται τὰ νεκρωθέντα ἀπὸ τῶν ζώντων. Ἡ ζώνη αὕτη καλεῖται αἰσθητὸς αἶμα ἢ καὶ περιχάραξις. Τὰ νεκρωθέντα μέρη ἀποπίπτουσι καὶ διὰ σφοδρῆς γίγνεται ἡ ἴασις.—Γ. γίγνεται εἰς μακροχρόνια ἀπὸ τοῦ κέντρου μέρη τοῦ σώματος, ὡς τοὺς ὀφθαλμούς, τὸ ἀκρορρῖνιον, τὸ ὦτα, διὰ ὁρᾶσιν μεγάλου ψύχους, τῆς κυκλοφορίας παυομένης. Γίγνεται ἐπὶ διὰ ὁρᾶσιν μεγάλῃς θερμότητος, ὅτε οἱ ἱστοὶ καίονται, ὡς διὰ ζέοντων ὑγρῶν, ἐμπύρων σωματίων, ἀνθρώπων, οἰδήρου κλ., ἢ ἀναφλεγόμενων ὑλῶν, πυριτιδος, πετρελαίου, ἢ χημικῶν μέσων, πεπυκνωμένων ὀξέων, ἀλκαλικῶν κλ. Πρὸς δὲ ἐξ ἀνωμαλῶν τῆς κυκλοφορίας, ὡς φλεβώδεις στάσεις. Ἐπεὶ δὲν προσάγονται εἰς τοὺς ἱστοὺς τὰ πρὸς θρόμβον στοιχεῖα. Γίγνεται ἐπὶ Γ. ἐκ γενικῶν καταστάσεων, ὡς σακχαρώδους διαβήτου, ἥτοι ἀνωμαλίας τῆς θρέψεως. Κατὰ ταῦτα ἡ πρόγνσις καὶ θεραπεία τῆς Γ. εἶναι

ποικίλαι, ὡς λεπτομερῶς διδάσκει ἡ παθολογία. [Σ.Μ.]

Γάγγραινα νοσοκομικὴ λέγεται ἐν τῇ ἱατρικῇ ἡ αλλοίωσις τῶν τραυματικῶν ἐπιφανειῶν καθ' ἣν αὐταὶ καλύπτονται ὑπὸ λεπτοῦ, πολιοῦ, μεμβρανώδους ἐξιδρώματος, ὅς' ὃ τὰ σαρκεῖα εἶναι ἐκχυμωτικά, μεμαλακωμένα καὶ διαρρέοντα, ὅπερ εἶδος εἶναι ὡσπερ θρομβοερίτις κ.λ.π.—Ἡ παθογὴς εἶναι ἄλλοτε ἐντονωτέρα, ἔχουσα μείζον πάχος, τὰ περίεξ εἶναι: πελιδνὰ, οἰδηματώδη, καλύπτονται ὑπὸ φλυκταινῶν, τὸ δέρμα ἀποκολλᾶται νεκρῶμενον, ἔλκοι γαγγραινώδεις ἐπεκτείνονται περίεξ, καὶ ἡ καταστροφὴ βαίνει, κατ' ἐπιφάνειαν καὶ βάθος ἐκτείνουμένη.—Προσβάλλει δ' αὕτη ἄτομα ἐξησθενημένα, ἐν ἀθλιότητι βιοῦντα, καὶ ἐμφανίζεται ἐν νοσοκομείοις κακῶς διατηρουμένοις, ἢ ἐν χρόνις δυσχερείσιν, ὡς ἐν πολέμοις, καθ' οὓς ἡ περιποίησις τῶν τραυματικῶν εἶναι ἀτελής, καὶ τὰ μέσα σπανίζουσι. Παθολόγοι τινὲς νομίζουσιν ὅτι καὶ παρασιτικός τις μικροργανισμὸς (μικροβίον) συμβάλλεται εἰς τὴν γένεσιν τοῦ κακοῦ. Πολλοὶ δὲ τῶν παθόντων ἀπόλλυνται.—Ἡ θεραπεία εἶναι τόνωσις, τροφή καλὴ, περιποιήσις πολλή καὶ ἄκρα καθαριότης, τοπικῶς δὲ ἡ καλλίστη ἄσπρος θεραπεία ἢ ἀντισηπτικὴ (ἰδε λ.). [Σ.Μ.]

Γάγερ-οὐλ-μουνα. Ἐξοχος Μαυριτανίῃ, ἥς τὸ ὄνομα ἀναφέρεται ἐν τῇ πρώτῃ τάξει τῶν κλεισάντων τῇ ἐν Ἀνδαλουσίᾳ φιλολογίᾳ προσώπων. [Πικρὸς περὶ τὰ 893. [Ι.Π.Μ.]]

Γάξιρι ἢ Γάγγρι. Ὁροσειρὰ τοῦ Θιβέτ ἐκτεταμένη παρὰ τὴν ἡμέραν τοῦ Ἰνδοῦ πρὸς ΝΑ. καὶ χωρίζουσα τὸν ἄνω βουνὸν τοῦ Ἰνδοῦ ἀπὸ τοῦ ἑσπερίου παραποτάμου τοῦ Γάρτοκ καὶ ἀνατολικώτερον εἶτι τὰς πηγὰς τοῦ Ἰνδοῦ ἀπὸ τῶν τοῦ Σάτλετζ. Ἐνταῦθα κείνται αἱ ἱεραὶ λίμναι, ἡ Μανασαράθα καὶ ἡ Ρακους-τάλ. Αὐτοῦ πηγάζει ὁ Βοαχμαπούτρου εἰς ὕψος 1630 μ. Ἡ ὑψηλότερα κορυφὴ τοῦ Γ. εἶναι ὁ Γαγγότρι (6770 μ.), ὅστις ὑπὸ τῶν ἀρχαίων Ἰνδῶν ἐθεωρεῖτο ὡς τὸ ὑψηλότερον ὄρος τῆς γῆς καὶ κατοικία τῶν θεῶν. [Εἰγ.]

Γάδ. 1) Ὀνομα μίξις τῶν 12 φυλῶν τοῦ Ἰσραὴλ, οὕτω κληθεῖσας ἀπὸ τοῦ Γ., υἱοῦ τοῦ Ἰακώβ ἐκ τῆς δούλης Σίλπας. Ἡ χώρα δὲ τῆς φυλῆς Γ. ἐν τῇ Παλαιστίνῃ ἐξετείνεται πρὸς Β τῆς χώρας τοῦ Ῥουβὴν μέχρι τοῦ ποταμοῦ Ἰαβὼκ, ἐριζομένη Δ ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ Ἰορδάνου καὶ πρὸς Α διήκουσα μέχρι τοῦ Ῥαδβὼ Ἀμμὼν (Φιλαδέλφειας). — 2) Προσῆτης τῆς Π. Διαθήκης, ὑποστηρίξας τὸν Δαβὶδ πρὸ τῆς ἀναρρήσεώς του εἰς τὸν θρόνον καὶ κατόπιν σύμβουλος αὐτοῦ γενόμενος. [Εἰγ.]

Γαδάρες. Πρωτεύουσα τῆς δυτικωτάτης ἐπαρχίας τοῦ τουρκικοῦ νομοῦ Τριπόλεως, 495 χμ. ΝΑ τῆς πόλεως Τριπόλεως κειμένη παρὰ τὴν ΝΑ ἄκρην τῆς Σαχάρας καὶ

τὰ Β σύνορα τῆς χώρας τῶν Τουαρέγ, ἐν μέσῳ ὁρίσεως, ὅπου διασταυροῦνται σπουδαίονταί, ἐμπορικαὶ ὁδοί. Ἔχει περίπου 10000 κατ. ἐξ ὧν πολλοὶ καταγίνονται εἰς τὸ ἐμπόριον μεταξὺ τῆς παραλίας, τῆς Τύνιδος, τῆς Εὐρώπης καὶ τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς Σαχάρας. Κλίμα ὑγρινόν. [Β.Ε.]

Γάδαρα (ἔδρ = περιτειγμένη, ὠχυρωμένη). Πόλις τῆς Παλαιστίνης, ΝΑ τῆς λίμνης Γενισαρέτ, ἐν τῇ φυλῇ Μανασσῇ, περιλαμβανομένη δὲ ἐν τῇ λεγ. Δεκαπόλει. Ἀναφέρεται πολλάκις ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῶν χρόνων τῶν Μακκαδαίων καὶ ἐπὶ Ῥωμαϊστικῆς ὁ Αὐγουστος ἐδώκεν αὐτὴν εἰς Ἡρώδην τὸν Μέγαν, μετὰ δὲ τὸν θάνατον αὐτοῦ προσήρτησεν εἰς τὴν Συρίαν. Κατὰ δὲ τοὺς πρώτους 6 μ. Χ. αἰῶνας ἡ πόλις ἐρημίζετο διὰ τὰς παρ' αὐτὴν θέρμας καὶ τὰ θειοῦχα λουτρά. Σήμερον καλεῖται Ὀμμ Κείς, διατηρεῖ δὲ πολλὰ εἰσπίτια καὶ λείψανα ναυῶ καὶ τριῶν ἀμφιθέατρων. [Ἐγ.]

Γαδάρου διήγησις. Βλ. Ἀλώπηξ.

Γαδγιατσχ (Gadjatsch). Πρωτ. νομοῦ ἐν τῷ ῥωσικῷ κυβερνεῖον τῆς Πολτάβας, 120 χμ. ΒΒΔ τῆς πόλεως ταύτης, παρὰ τὰς ὄχθας τῶν ποταμῶν Ψιὸλ καὶ Γροῦνι. Ἔχει 8425 κατ. (1882). [Π.Π.]

Γάδδω, ὄνομα ἐξόχων τινῶν Σαγάρων τῆς Φλωρεντίας. 1) Γάδδω Γ. (1259-1382), ἐνηγολήθη πρὸ πάντων εἰς μωσαικὰ καὶ μάλιστα κατὰ τὸν καθαρώτατον βυζαντινὸν τύπον. — 2) Ταδδῶ Γ. (1300-1366), υἱὸς τοῦ 1), μαθητὴς τοῦ Γιάττω, τὰ κυριώτατον ἔργον αὐτοῦ εἶνε σειρά παραστάσεων ἐν τοῦ βίου τῆς Παναγίας (ἐν Φλωρεντίᾳ), αἵτινες διαπρέπουσι διὰ τῆς τρυφερότητος καὶ χάριτος αὐτῶν. Ἦτο δὲ καὶ ἀρχιτέκτων τῆς μητροπόλεως τῆς Φλωρεντίας. 3) Ἀγνόλο Γ. (1333-1390) υἱὸς καὶ μαθητὴς τοῦ 2), μμηθεὶς τὴν τεχνοτροπίαν ἐκείνου. [Ἐγ.]

Γάδε (Niels Wilhelm). Διαπρεπὴς Δανὸς μελοποιὸς, γέν. ἐν Κοπεγχάγῃ τῷ 1817 καὶ ἀποθ. τῷ 1891. Λίαν ἐκτετηγμένος μετὰ τὴν δημοσίευσιν εἰσαγωγῆς: «Ἀπληγμάτα τοῦ Ὀσσιαν» καὶ συμφωνιῶν τινῶν μετέθ. τῷ 1843 εἰς Λυβία, ὅπου ἀπὸ τοῦ 1844 μέχρι τοῦ 1848 διηύθυνε μετὰ τοῦ Μενδελσώνος καὶ ἀποθανόντος τούτου, μόνος τὰς συναυλίας τοῦ Gewandhaus. Τῷ δὲ 1850 ἀνέλαβε τὴν διεύθυνσιν τῶν συναυλιῶν τῆς ἐν Κοπεγχάγῃ φιλαρμονικῆς εταιρίας καὶ τῷ 1865 τὴν τοῦ ἐκεῖ Ὁδείου. Ὁ Γ. ἀνήκει εἰς τὴν λεγομένην ῥωμαντικὴν σχολὴν, διακρίνεται δὲ διὰ τῆς λεπτότητος περὶ τὴν ἔκφρασιν. Ἐγραψὲ συμφωνίας, εἰσαγωγὰς κτλ. δι' ὁρχήστραν, ὠδικὰ ἔργα, σονάτας διὰ κλειδοκύμβαλον καὶ βιολίον, πολλὰ τεμάχια διὰ κλειδοκύμβαλον κτλ. [Μ.Γ.]

Γάδεβουσχ (Gadelbusch). Ἀρχαία πόλιν τῆς Μακκαδούργου-Σαβερίν, παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Νάδεγαστ καὶ 24 χμ. ΔΒΔ τοῦ Σαβερίν. Πρωτ. ὁμων. περιφέρειας. Ἔχει 2551 κατ. (1880). [Π.Π.]

Γάδαιρα (Cadix. Τὸ Gades τῶν Ῥωμαίων). Πόλις καὶ λιμὴν τῆς Ἰσπανίας, πρωτ. τῆς ἁμῶν. ἐπικρατίας ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἀνδαλουσίᾳ, ἀπέχουσα 724 χμ. τῆς Μαδρίτης. Καίτοι ἐν τῷ μέσῳ τῆς θαλάσσης, κατὰ τὴν ΒΔ ἄκρην τῆς Νήσου τοῦ Λεοντος, θαυμασιῶς ὠχυρωμένη ὑπὸ τε τῆς φύσεως καὶ τῆς τέχνης ἔχει τεσσάρων φρουρίων ἄτινα προστατεύουσι τὸν λιμένα τῆς καὶ εἶναι ὁ πρῶτος ἐμπορικὸς καὶ πολεμικὸς λιμὴν τῆς Ἰσπανίας. Ἡ πόλις εἶναι σχεδὸν τετράγωνος καὶ καλῶς ὠκοδομημένη. Ἔχει ἀρχαιοτάτην ἐπισκοπὴν, ὠραῖον μητροπολιτικὸν ναὸν μετὰ ὑπογείου παρεκκλησίου κτισμένου εἰς τὴν ἀγίαν Βουέβαν, ἀστεροσκοπεῖον, ἀκαδημίαν ὠραίων τεχνῶν, σχολὰς ἱατρικῆς, ναυτικῆς καὶ ἰστογραφίας βοτανικὸν κήπον, νοσοκομεῖα, δημοσίαν βιβλιοθήκην, ὠραῖον θέατρον, ἀμφιθέατρον ταυρομαχιῶν θυνάμενον νὰ περιλάβῃ, 12000 θεατῶν, ἐρείπια ἀρχαίου ναοῦ τοῦ Ἡρακλέους, ἐμπόριον ἀναπτυχθέν μεγαλῶς μετὰ τὴν ἀνακήρυσιν αὐτῆς εἰς ἐλεύθερον λιμένα καὶ 59659 κατ. (1884). Κατὰ τὴν παράδοσιν ἐκτίσθη ὑπὸ Φοινίκων ἢ τοῦλάχιστον κατεκτήθη ἐνωρίς ὑπ' αὐτῶν. Ἦτο γνωστὴ τῷ Ἡροδότῳ, ἐθεωρεῖτο δὲ ὡς τὸ ἐσχάτον ὄριον τῆς γῆς πρὸς ἐκεῖνο τὸ μέρος, θέναι καὶ ἡ παροιμία «τὰ γὰρ Γαδερῶν οὐ περατὰ», ἐπὶ πραγμάτων ἀδυνατών. Ὁ Γαδερῖτης Βαλδὸς (Ἰδρυς νῆαν πόλιν (πιθανῶς ἐπὶ τῆς ἀπέναντι παραλίας), ἥτις μετὰ τῆς παλαιᾶς ἔφερε τὸ ἀμφοτέρωθεν κοινὸν ὄνομα Διδύμη. Μετὰ τὸν Α' λιδικὸν πόλεμον ἐκυριεύθη ὑπὸ τῶν Καρχηδονίων, εἶτα δὲ ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων τῷ 206 π. Χ. Κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Στραβῶνος ὑπερέβαλεν αὐτὴν κατὰ τὸν πληθυσμὸν ἡ Ῥώμη μόνη. Ἀκολουθοῦσα δὲ εἰς τὰς τύχας τῆς Ἀνδαλουσίας, ἐξηλώθη ὑπὸ τῶν Ἀράβων καὶ ἀνεκτίσθη ὑπὸ τῶν Ἰσπανῶν τῷ 1262. Οἱ Ἀγγλοὶ ἐληλάτησαν αὐτὴν τῷ 1566 καὶ ἐδρομολόγησαν τῷ 1800. Οἱ Γάλλοι τὴν ἐπολιόρκησαν ἐπὶ δύο ἐτη (1810-1811). Τῷ 1823 ἀπεσύρθησαν εἰς αὐτὴν αἱ Βουλαὶ ἔχουσαι μεθ' αὐτῶν καὶ τὸν βασιλέα, ἀλλ' ἡ πόλις ἠναγκάσθη νὰ παραδοθῇ εἰς τοὺς Γάλλους μετὰ τὴν ἄλυσιν τοῦ Τροκαδέρου. Παρ' αὐτὴν ἐγένετο ἡ καταστροφικὴ ναυμαχία τοῦ Τραπαλγάρ. Ἡ ἐπαρχία ἔχει πολυάριθμα μεταλλεῖα ἀνεκμετάλλευστα ἐτι, 431581 κατ. (1884) καὶ ἐμβαδὸν 7323.5 τχμ. [Π.Π.]

Γαδοειδεῖς ἰχθύες (Ζ. φ. ο. λ.). Ὁμοιογένεια μαλακοπερυγίων ἰχθύων ἐχόντων σῶμα κατὰ τὸ μέλλον ἢ ἥττον ἐπίμηκες, κεκαλυμμένον ὑπὸ λεῖων λεπτῶν συνήθως εὐπτῶτων, πτερύγια τρία νωτιαία καὶ δύο πυγαία, ὀδόντας ἐπὶ τε τῶν σαγόνων καὶ ἐν τῇ ὑπερώχῃ,

βράγχια δὲ ἀποτελούμενα ὑπὸ πέντε ἀκτίνων. Ἡ ἐκασιογένεια αὕτη περιλαμβάνει δύο γένη, διακρινόμενα ἐκ τοῦ μήκους τοῦ ὑπὸ τὴν κάτω διαγώνια μύστακος· εἰς τὸ ἐν ἐκ τῶν γενῶν κηλίδαι ὁ Γάδος (N.A.)

Γαδολινίτης. Ὀρυκτ. κρυσταλλούμενον κατὰ τὸ βασίρι. ὄρθον συστ. καὶ ἄλλοτε κατὰ τὸ προκλίνας. Σκληρ. = 6.5., 7, εἰδ.βάρ. = 1...1.8. Χρῶμα μέλαν. Εἶνε ἐνωσις 25,56 δξυπυριτίου, 48,44 ὑπτρείας, 15,32 δξειδουλίου τοῦ αἰθέρου, 10,68 δξειδίου βηρυλλίου. Ὑπὸ τῆς ελαφροῦς τοῦ αὐτοῦ πυρούμενος ἐξογκοῦται, ἀλλὰ δὲν τήκεται. Ὑπὸ ὑδροχλωρίου ἀναλύεται ἐντελῶς, ἀποχωρίζομενον δξυπυριτίου. [K.M.]

Γαδολίνος (J. Gadolin). Χημικὸς σὺλλανδὸς ἐξ τοῦ ἐπωνομασθῆ τὸ ὄρυκτόν Γαδολινίτης. [O.A.P.]

Γάδος καὶ Ὀνίσκος (Gadus morhua) (Ζωολ.). Ὑγθὺς ἔχων τρία βραχίδια περυγία καὶ δύο πυγαῖα, ὑπὸ τὴν κάτω δὲ διαγώνια μύστακα χαρακτηριστικὴν τοῦ γένους. Καλεῖται καὶ Βακαλιὰς ἀπὸ τοῦ ὀνόματος μίας τῶν νήσων τῆς νεᾶς Γῆς ἐν ἣ γίνεται ἡ σπουδαιότερα ἀκτεία αὐτοῦ. Καθ' ἑκάστον ἔτος, κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ τοκετοῦ, στόλοι ἐλκοκλήροι πλοίων ἐνασχοῦνται εἰς τὴν ἀλίαν τοῦ Γ. ἐν τῇ Νεα Γῇ ἡ Ἀποζηρανθεὶς φέρεται εἰς τὸ ἐμπόριον ὑπὸ τὸν ὄνομα Stockfish, παρ' ἡμῖν Βακαλιάρος. Ἐκ τοῦ ἥπατος αὐτοῦ παρασκευάζεται τὸ γνωστὸν ἔλαιον τοῦ ὀνίσκου (oleum jecoris aselli). Ὑπὲρ μακρὸν χρόνον ἐθεωροῦντο ὡς νέον εἶδος ἢ νεοὰ ἡλικία αὐτοῦ ὑπὸ τὸ ὄνομα Γ. Καλλιάριος. G. Callaris. [N.A.]

Γαέτα. Λιμὴν καὶ ὠχυρωμένη πόλις τῆς ἰταλικῆς ἐπαρχίας Καζέρτας (Terra di Larino), κειμένη 110 χμ. ΝΑ τῆς Ρώμης καὶ 70 χμ. ΒΔ τῆς Νεαπόλεως, ἐπὶ βραχυδύους ἀκρωτηρίου συνδεδεμένου μετὰ τῆς στερεᾶς διὰ στενῆς γλῶττης γῆς, παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Γαριλιάνου (Γλιανίδος) εἰς τὴν τυρρηνικὴν θάλασσαν, ἥτις ἐνταῦθα σχηματίζει τὸν ὠκεανότατον κόλπον τῆς Γαέτας. Εἶνε ἔδρα ἐπισκόπου καὶ πρωτεύουσα τοῦ ἑμῶν διαμερισματος. ἔχουσα 16901 κατ. (1881). Τὰ περὶχωρα αὐτῆς ἦσαν καὶ κατὰ τὴν ἀρχαιότητα περὶχωμα ἐνεκα τῆς ἐκτάκτου καλλοῦντος, ἡ δὲ πρὶν παρὰ κίνησε τοὺς πλουσίους Ῥωμαίους νὰ κτίσωσιν ἐν τῇ πόλει, ἥτις ἱδρῦθη κατὰ τὴν παράδοσιν ὑπὸ τοῦ Αἰνείου, ἀνιμυρόβλως δὲ εἶνε ἀρχαιοτάτη, καὶ περὶ αὐτῆς πλείστας ἐπαύσεις, θέατρα, ναοὺς κτλ. Ἡ πόλις ὑπέστη πολλὰς πολιτικὰς κατὰ τοὺς διαφόρους ἐν Ἰταλία πολέμους, ἐχρηστίμευσε δὲ τῇ Πάπᾳ Πιῶ Ο' ὡς κατασφύγιον ἀπὸ τῆς 18/25 Νοεμβρ. 1818—4 Σεπτ. (4.) 1849· ἐν αὐτῇ δὲ συνεκένταται ὁ βασιλεὺς Φραγκίσκος Β' τῆς Νεαπόλεως τὰ τελευταῖα λείψανα τῆς δυνάμεώς του, πολιτικῶν δὲ πανταχόθεν ἡναγχάσθη νὰ παρα-

δώσῃ τὴν πόλιν εἰς τὸν πεδερμοντικὸν στρατόν. [B.D.]

Γάζα (ή). Πόλις τῆς ΝΑ Συρίας, ἡ τελευταία ἐπὶ τῆς ἀπὸ Παλαιστίνης εἰς Αἴγυπτον ὁδοῦ, 7 χμ. ἀπὸ τῆς θαλάσσης, κειμένη ἐπὶ λόφῳ ἐν μέσῳ ἑλαιῶνων καὶ καρποφόρων ὀνιδρῶν. ἔχει 16000 κατ., μωαμεθανοὺς καὶ ὀλίγους χριστιανοὺς, 7 τεμένη κτισθέντα ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον ἐκ λειψάνων ἀρχαίων οἰκοδομημάτων, ὅσον τὸ μεγαλύτερον μετὰ λαμπρῶν κίωνων χριστιανικοῦ ναοῦ, προτεσταντικὴν σχολὴν κλ. Τὸ ἐμπόριον εἶνε ἀνικαίον, ὡς ἐκ τῆς θέσεως τῆς Γ. μετὰ τὴν Συρίαν, Παλαιστίνην, Ἀραβίαν καὶ Αἴγυπτον. Ἦδη κατὰ τὴν ἐγκαταστάσιν τῶν Ἰσραηλιτῶν εἰς Χαναάν ἦτο σπουδαία ὠχυρωμένη πόλις. Ἐνταῦθα ὁ Καμβύσης συνήθροισε τὰ πολυκρήματα στρατευματα τοῦ ὧν ἐκυριεύετο τὴν Αἴγυπτον ἡ Γ. ὡς πόλις τῶν Φιλισθαίων συχνάκις ἀναφέρεται ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ Σαμψῶν. Περὶ τὸ 606 π. Χ. ἐκυριεύθη ὑπὸ τοῦ Αἰγυπτίου βασιλέως Νεχῶ, βραδύτερον δὲ ὑπὸ τοῦ Κύρου, καὶ τῷ 333 μετὰ διμηνον πολιερχικὴν ὑπὸ Ἀλεξάνδρου τοῦ Μεγάλου, τῷ 315 ὑπὸ τοῦ Ἀντιγόνου, οὐκ εἶναι ὡς ἔτις ἀρμήτρως ὑπὸ τῆς ἐνταῦθα αἰσχροῦν ἦσαν μαχομένων κατὰ Ἱστολεμίου τοῦ Λάχου. Καταστραφείσα δὲ τῷ 96 ὑπὸ τῶν Σακκαλαίων, ἀνεκτίσθη ὑπὸ τοῦ Ἰωρμπαίου πθωνῆος οὐκ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ θέσει. Κωνσταντῖνος ὁ Μέγας κατέστησεν αὐτὴν ἔδραν ἐπισκόπου τῷ δὲ 634 ἐκυριεύσαν αὐτὴν οἱ Ἀράβες, καὶ κατὰ τὰς σταυροφορίας ἐδρῶν πλείστῃς, ὡς καὶ τῷ 1771 ὑπὸ τοῦ ἐπικρατοῦστος Ἀλη-βη καὶ τῷ 1799 ὑπὸ τοῦ Γάλλου στρατηγοῦ Κλεβέρ. [F.G.]

Γάζα ὀνομάζεται ὄρυγμα λεπτότατον καὶ διαφανὲς ἐκ μεταξῆς, βαμβακὸς καὶ λίνου, κληθέν οὕτως ἐκ τῆς ἀνωτάτου πόλεως Γ., ὅπου τὸ πρῶτον κατασκευάσθη.

Γαζαλλὲ (Ἄδου Χαμίτ Μωχαμμέτ ἔλ Γαζαλλί). Περιηγητὸς μωαμεθανὸς θεολόγος καὶ φιλόσοφος, καταγόμενος ἀπὸ Χορσάν τῆς Περσίας, κυκλάσας δὲ κατὰ τὸ δεύτερον ἡμῖς τοῦ 19 αἰῶνος. Ὁ Γ. περιηγήθη πολλὰς χώρας μωαμεθανικῆς τῆς δυτικῆς Ἀσίας (Ἀραβίαν, Συρίαν, Μεσοποταμίαν), ἐπισκεφθῆ δὲ καὶ τὴν Αἴγυπτον. Συνέγραψεν ἀραβιστὶ πολλὰ ἔργα λόγου θεολογικῆς καὶ πρακτικῆς φιλοσοφίας ἔργα, ἐν οἷς τὸ περιηγητάτον εἶναι «Ἡ ἀναγέννησις τῶν ἐπιστημῶν» (Ἰχχιά ἔλ οὐλούμ). [H.K.]

Γαζέλα (ἀραβ. ghasel=ἑρωτικὸν ποίημα), εἶδος τῆς κυρκῆς ποιήσεως συνηθέστατον ἰδίᾳ παρὰ τοῖς Πέρσιν καὶ Τούρκιν. Ἀποτελεῖται δὲ ἐκ διπλῶν στrophῶν, ὧν οἱ δεύτεροι στίχοι πάντες ἐμμετροκαταληκτοὶ. [F.G.]

Γαζή (=υικηφόρος). Τιμητικὴ προσωνομία ἀποδιδόμενη παρὰ τοῖς μωαμεθανικοῖς λαοῖς εἰς τοὺς ὑπὲρ πίστεως μαχομένους καὶ

νικτώντας ἀρχηγούς. Ἐν γένει δὲ πᾶς μωαμεθανὸς ἐν τῇ πολέμῳ πιπτὼν μὲν ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης θεωρεῖται καὶ καλεῖται: *σε-χίτ* (λάρτυς), ἐπιζῶν δὲ τῆς μάχης γὰρ *ζήρ*. Ἐν ἑαυτοῦ ἡ προσωπικὰ Γ. διδεται εἰς τοὺς Σουλτάνους τοὺς πολεμοῦντας κατὰ τῶν ἀπίστων, προτάσει τοῦ Σείχουλ-Ισλάμ, εἰς δὲ τοὺς στρατηγούς ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Σουλτάνου. Εἰναι δὲ τὸ ὄνομα Ἀραβικὸν ἐκ τοῦ γὰρ *α* σημαίνοντος πόλεμος καὶ ἰδίως πόλεμος ἱερός. [Π.Κ.]

Γαζής Ἀνθίμος, ἔγενν. ἐν Μηλιαῖς τῆς Θεσσαλίας τῷ 1758 ἐκ πατρὸς Παναγιώτου Γκαζαῖου καὶ μητρὸς Μαρίας, βαπτισθεὶς δ' ὠνομασθῆναι Ἀναστασιος μετωνομασθῆναι δ' Ἀνθίμος, ὅτε ἀργότερον ἡσάσθη τὴν μοναχικὴν βίαν μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῶν ἐγκυκλίων μαθημάτων ἐν τῇ σχολῇ τῆς πατρὸς κωμοπόλεως, ἐπὶ ἰατρῆς δὲ μετέτρεψε τὸ πατρικὸν ἐπώνυμον, ζῶνς αὐτῷ εὐνοώτερον τύπον. Ὑπερετήρας δ' ἐπὶ τινα χρόνον ὡς διδασκαλὸς ἐν Βιζύτῳ καὶ ἔπειτα ὡς ἱεροδιάκονος ἐν τοῖς πατριαρχείοις τῆς Κωνσταντινουπόλεως, μετέβη, ἐν τῇ μεταξὺ ἀρχιμανδριτικῇ γενόμενος τῷ 1789 εἰς Βιέννην, ὅπου καὶ ἐφημέριος τοῦ παρεκκλησίου τινος Ἑλλήνων ὑπὸ τὴν Πύλιν ἐργαζομένων ἀργότερον ἐπὶ πολλὰ ἔτη. Ματαιωθεὶς δὲ διὰ τὴν ἀντιδρασιν τῆς Πύλης τῆς ὑπ' αὐτοῦ μελετωμένης ἰδρύσεως Ἀκαδημίας τῶν ἐπιστημῶν ἐν Μηλιαῖς, ἰδρύσας τῷ 1811 τὸν «Λόγιον Ἑρμῆν» (ἰδ. λ.), τὸ γνωστὸν περιοδικὸν σύγγραμμα. Τὸ προπαρχαυκαυκατικὸν δὲ τούτο πρὸς τὴν ἐθνεγερσίαν ἔργον συνεισέφερεν, ὅτε, καταβὰς εἰς τὴν πατρίδα, ἐμνήθη τῷ 1817 τὰ τῆς Φιλικῆς ἑταίρειας καὶ ὡς εἰς τῶν κυριωτάτων αὐτῆς ἑταίρων ἐν τοῖς πρώτοις συνήρῃσας τῷ 1821 εἰς τὴν ἐπανδύσασιν τῆς Θεσσαλίας μέχρι καὶ τῆς Μακεδονίας. Καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἀνεδειχθῆναι πρὸς τῆς Βουλῆς Θεσσαλομακεδονίας γραμματεὴ ἔχων τὸν Φίλιππον Ἰωάννου ἔπειτα δὲ καταβὰς εἰς τὴν Πελοπόννησον, ἔγεινε μέλος τοῦ Ἀρείου Πάγου καὶ ἄλλως δ' ἐίργασθη κατὰ τὸν ἱερὸν ἀγῶνα. Ἀσχολούμενος δ' ἐπὶ Καποδιστριαίᾳ περὶ τὴν ἰδρύσιν σχολείου ἐν Τήνῳ, ἀπέθανεν ἐν Σύρῳ τῇ 28 Νοεμ. 1828 καὶ ἐτάφη ἐν τῇ μητροπολιτικῇ ναύῳ τῆς πόλεως. Πῶς τοῦ Λογίου Ἑρμῆ, διηγήθηται, ἐδημοσιεύθησαν δαπαναὶ καὶ ἐπιμελεῖς αὐτοῦ διάφορα συγγράμματα λογίων Ἑλλήνων. Ἰδίᾳ δ' αὐτοῦ ἔργα εἶνε ἡ Γραμματικὴ τῶν οἰκιστικῶν ἐπιστημῶν τοῦ Ἀγίου Βιναρίου Μαρτίνου (Βιέννη 1799, τόμ. 2), Πίναξ γεωγραφικὴς τῆς Ἑλλάδος (Βιέννη 1800), Πίναξ γεωγραφικὴς τῆς Εὐρώπης (Βιέννη 1801), Συνταγματικὴν χρονολογικὴν ἐν τέλει τοῦ 18 τόμου τῆς ὑπὸ Φίλιππου μετέφρασεως τῆς Ἀστρονομίας τοῦ Ἀνδρέου Πιπίνου (1803), Ἑλληνικὴ βιβλιοθήκη (Βενετία, 1807, τόμ. 5). Ἡ δὲ κυριωτάτη

τῶν δημοσιεύσεων αὐτοῦ εἶνε τὸ τρίτομον *Λεξικὸν τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης* (Βενετία, 1809—16), ὅπερ μετετυπώθη ἐν νέᾳ ἐπεξεργασίᾳ ὑπὸ Κ. Γκαρπολά καὶ Χ. Ματακίτου (Βιέννη, 1835—37). Ἰδ. Σάββα Νεοελλ. Φιλολογία σελ. 693 κ.έ.—Γαζὶς Παράλλ. Βίαι τόμ. Α' σ. 347—378. [Λ.]

Γαζής Θεόδωρος, ἔγεννηθη ἐν Θεσσαλονικῇ, μετὰ δὲ τὴν ὑπὸ τῶν Τούρκων ἀλωσιν τῆς πατρίδος μετέβη περὶ τὸ 1435 εἰς τὴν Ἱταλίαν, ἔκει δ' ἐδιδάχθη ἐντός τριετίας ἅριστα τὴν λατινικὴν παρὰ Βικτωρίνῳ τῷ ἐκ Φέλτρου καὶ εἰτα ἐδίδαξε τὴν ἑλληνικὴν ἐν Φερράρᾳ, ὅπου καὶ πρύτανης τῆς σχολῆς ἀνηγορεύθη ὑπὸ τοῦ δουκὸς Λιονέλου τοῦ Ἀεστίνου (d' Este). Περὶ δὲ τὸ 1451 εὐρίσκομεν αὐτὸν ἐπὶ τοῦ πάπα Νικολάου Ε' ἐν Ρώμῃ, ὅπου ἡζύωθη τῆς φιλίας καὶ προστασίας τοῦ Βησσαρίωνος. Θανὼντος δὲ τοῦ παπα δεινόν τῷ 1455, ὁ Γ. μετέβη εἰς Νεάπολιν, εἰς τὴν αὐτὴν τοῦ βασιλείου Ἀλφόνσου τοῦ Μεγαλοπρεποῦς, παρ' οὗ ἔτυχε μεγάλων τιμῶν καὶ ἐτήσιας χορηγίας. Μετὰ δὲ τὸν θάνατον τοῦ ἡγεμόνος (1458), τὸ μὲν πρῶτον ἀπεσύρθη εἰς Γ. ἐπὶ τινα ἔτη εἰς τινα μονὴν τῆς Καλαβρίας ἔπειτα δ' ἐπανήλθεν εἰς τὴν Ρώμην, ὅπου τὸν παπικὸν θρόνον κατεῖχεν ἤδη ὁ πάπας Παῦλος Β'. Ἐπανευρίων δ' ἐκεῖ τὸν Βησσαρίωνα ἀνεμίχθη εἰς τὴν μεγάλην πύλιν τῶν Πλατωνικῶν καὶ Ἀριστοτελικῶν. Τέλος δὲ, μὴ εὐρίσκων ἐν Ρώμῃ ἐπαρκῆ τῶν μέγθων αὐτοῦ ἀμοιβῶν, ἀπεχώρησε μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Βησσαρίωνος (1472) εἰς Καλαβρίαν καὶ ἀπέθανεν ἐν τῇ μονῇ τοῦ Ἀγίου Ἰωάννου τοῦ ἐν Πρω τῷ 1475. Συνέγραψεν ἑλληνικὴν γραμματικὴν, ἐκδοθεῖσαν τὸ πρῶτον ἐν Βενετία ὑπὸ Ἀλδου τῷ 1495. ἔπειτα δὲ καὶ πάλιν ἐκτυπωθεῖσαν πολλάκις. Ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Ἀλδου συμπεριλαμβάνετο καὶ συνταγματικὸν τοῦ Γαζῆ περὶ μηνῶν, καὶ πάλιν ἔπειτα ὑπ' ἄλλων ἐκδοθῆναι. Ἐγράψεν πρὸς τοὺς Ἑγκώμιον κινὸς ἐκδοθῆναι ὑπὸ Μαί (Nova patrum bibliotheca. Τόμ. Γ', μέρ. 6' σελ. 202 κ.έ.), Ἀντιρρητικὸν (ἀνέκδοτον). Περὶ ἀκουσίτου καὶ ἐκούσιου (ἀνέκδ.), Ὅτι ἡ φύσις βουλεύεται (ἀνέκδ.), Περὶ ἀρχαιολογίας τῶν Τούρκων (ἐκδ. Ἀλλατίου ἐν Συμμίκοις. Τόμ. Β' σ. 381 κ.έ.) καὶ ἐπιστολὰς, ὧν ὀλίγαι μόνον διασώθησαν. Μετέφρασε δ' εἰς τὴν ἑλληνικὴν ἐκ τῆς λατινικῆς τοῦ Κικέρωνος τὸ Σκιπτικὸν βνερον, οὗ ἡ μετάφρασις τοῦ ἄλλων προσγράφεται εἰς τὸν Μάξιμον Πλανούδην, καὶ τοῦ αὐτοῦ τὸ Περὶ γήρως καὶ δύο ἔργα τοῦ Σαβονάρδου. Καὶ ὡς βιβλιογράφος δὲ διεκρίθη, γράψας ἰδίως ὀνομαστὸν κώδικα τῆς Ἰλιάδος καὶ τῆς Βατραχομουμαχίας, δωρηθέντα εἰς τὸν φίλον αὐτοῦ Φραγκίσκον Φιλέφον. Ὁ περιώνομος οὗτος κώδιξ, ἀποκειμένος νῦν ἐν τῇ Διορρεντικῇ βιβλιοθήκῃ τῆς Φλωρεντίας, ἐδη-

μοσιεύθη ελόκληρος ὑπὸ Νικολάου Θησίου ἐν Φλωρεντίᾳ τῷ 1811 εἰς 4 τόμους ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «Ὁμήρου Ἰλιάς μετὰ πάλαιας παραφράσεις ἐξ ἱδιουργίου τοῦ Θεοδώρου Γαζίου κτλ. Ἄλλ' ἢ κυριωτάτη δράσις τοῦ Γ. ἀναγίνεται εἰς μεταφράσεις Ἑλληνῶν συγγραφέων εἰς τὴν λατινικὴν καὶ δὴ μεταφράσις τοῦ Ἀριστοτέλους τὰ Προβλήματα καὶ τὰς περὶ ζώων ιστορίας τὸν Θεόφραστον, Ἀλιανὸν τὸν Τακτικόν, τοῦ Ἱπποκράτους τοῦς Ἀφορισμούς, πέντε ὁμίλιας τοῦ Χρυσοστόμου, τὰ Προβλήματα Ἀλεξάνδρου τοῦ Ἀφροδισιέως κτλ. Μετὰ δὲ τοῦ ἐπισκόπου Ἀλεξίου Ἰωαννοῦ Ἀνδρέου Πούσης συνεξέδωκε τὴν πρώτην ἐκδοσιν τῶν Ἀττικῶν νυκτῶν τοῦ Αὔλου Γελλίου Ὁ Γ. ἐκχυμάζεται ὑπὸ τῶν συγγραμμάτων διὰ τὴν ἐλληνομαθεῖαν αὐτοῦ καὶ τὴν αἰσθητὴν γνῶσιν τῆς λατινικῆς. 18. Λέοντα Ἀλῆλῆτιον De Theodoris σελ. 193—Fabricius Bibl. Graeca ἐκδ. Harles Τόμ. Γ' σ. 388 κ.έ.—Σάββα Νεφέλ. Φιλολογία σ. 37—40.—Voigt Die Wiederbelebung des gr. Alterthums. Βερολ. 1881. Τόμ. Β' σ. 115 κ.έ.—Le grand Bibliographie hellénique. Παρίσι 1885. Τόμ. Δ' σ. XXXI—XLIX—L. Stein der Humanist Th. Gaza als Philosoph (Archiv für Gesch. der Philosophie 1889 τόμ. Β' σελ. 126 κ.έ.). [Α.]

Γαζία (Βοτ.) ἡ Γαντζία, κοινὴ ὀνομασία τῆς Ἀκακίας τῆς Φαρμακιστῆς (βλ. ἡ Ἀκακία). [Θ.Χ.]

Γαζιπούρι 1) Διαμερίσμα τοῦ Ἰνδικοῦ νομοῦ Βενάρες, ἔχον ἐμβαδὸν 5615 τ.μ. καὶ 1845570 κατ., κείμενον δὲ ὑπὲρ πλ. Β 25° 17'—26° καὶ μῆκ. Α Γρῆν 83° 8'—84° 40'. Διατέμενεται ὑπὸ τοῦ Γάγγου, Γάγγρα καὶ ἄλλων ποταμῶν καὶ ἔχει ἐν γένει κλίμα ὑγιές, μόνον δὲ κατὰ τὰ φθινοπωρὸν ὑπάρχουσι πυρετοί. Παραγεῖ ὄρυζαν, ἀραβότιον, Ἰνδικόν, κρόκον, βαμβάκιν, σιγκαρεκάλαμον ἄριστον, δημητριακά, ἐλαίαν κτλ.

2) Πρωτὸ τοῦ ὅλου διαμερίσματος, κειμένη ἐπὶ τῆς αἰσθητῆς ὁχθῆς τοῦ Γάγγου καὶ ἔχουσα 38853 κατ. [Β.Ε.]

Γαζολένη (Χημ.) μέρος τῆς κλασματικῆς ἀποστάξεως τοῦ φυσικοῦ πετρελαίου ἐκ τῶν ἑλαφρῶν καὶ πτητικῶν καλεῖται ἐτι καναδελιον καὶ πετροελαϊκὸς αἰθήρ Β'. βλ. πετρελαίον. [Ο.Α.Ρ.]

Γαζόμετρον (Χημ. Τεχν.). βλ. Ἀεριοψλάνκιον.

Γάζωρος ἡ Γάσωρος. Πόλις τῆς πόλεως Ἀδωνίδος ἐν Μακεδονίᾳ, κειμένη μετὰ τὸ Μυρκίνον καὶ Ἀμφιπόλειος, ἔχουσα ἱερὴν τῆς Γαζωρίας Ἀρ-ἑμίδος (Στεφ. Βυζαντ. ἐν βλ. καὶ οὐσα σταθμὸς τῆς Ἰγνατίας ἑσθῆς. [Β.])

Γαί (Gay). 1) Claude G. Φυσιοδίης

Γάλλος γεννηθεὶς τῷ 1800 ἐν Draguignan. Ἐγένετο μέλος τοῦ γαλλικοῦ Ἰνστιτούτου καὶ ἐσπούδασε κατὰ τὴν δωδεκαετῇ διαμονὴν του ἐν Χιλῇ τὰ τῆς χώρας ἐκείνης καὶ ἰδίως τὰ φυτὰ, δημοσιεύσας μετὰ ταῦτα Historia fisica e politica de Chile, μέρος βοτανικὸν Flora Chilena ἐν Παρίσις, 1845-1853. μετὰ 135 κεχωρισματικῶν πινάκων.—2) Jacques G. Ὀνομαστὸς βοτανικὸς γάλλος γενν. ἐν Νύον τῷ 1786. Γραμματεὺς δὲ τῆς γαλλικῆς Γερουσίας ἀπέθανεν ἐν Παρίσις τῷ 1864. Ὁξυδερκὴς παρατηρητῆς, συνέγραψε διαφόρους ἀξιολόγους μονογραφίας (Monographie des Lasiopetalées, des Buttneriacees, τοῦ γένους Erysimum κτλ.) [Θ.Χ.]

Γαί-γῆ (Gay-Erde) (Χημ.) καλεῖται ἐν τῇ βιομηχανίᾳ τοῦ Νιτρικοῦ δξέος γῆ ἐμπεποτισμένη δι' ὀργανικῶν εὐσίων εἰον εὐσίων, κόπρου κλπ., ἐξ ἧς παράγεται διὰ βαθμιαίας ἀποσυνθέσεως Νιτρον (Γαί Νιτρον) σμρότερα ἐκλήθηται οὕτω κατὰ τὸν Γαί-Λυσάκ. [Ο.Α.Ρ.]

Γαί-Λυσάκ (Λουδ. Γωσὴ Γay-Lussac) Περίωνμος Γάλλος χημικὸς καὶ φυσικὸς, γενν. τὴν 6 Δεκεμβρίου (ν) 1778 ἐν St-Leonard le Noblat, ἀποθανὼν τῇ 9 Μαΐου 1850 ἐν Παρίσις. ὅπου ἐδίδασκεν ἀπὸ τοῦ 1808 τὴν Φυσικὴν ἐν τῇ Σορβόννῃ καὶ ἀπὸ τοῦ 1809 τὴν Χημείαν ἐν τῇ Πολυτεχνικῇ Σχολῇ, μέχρις οὗ ἐγένετο (1832) καθηγητὴς τῆς γενικῆς Χημείας ἐν τῷ Jardin des Plantes. Δι' ἐργασίαι τοῦ Γ. Λ. ἐπὶ διαφόρων τῆς ἐπιστήμης κλάδων εἶναι πᾶμπολλοί, πολλὰ δὲ σπουδαϊότατα πορίσματα τῆς Φυσικῆς ὀφείλονται εἰς αὐτὸν (νομος τῆς ἐνώσεως τῶν αερίων, διαστολὴ τῶν αερίων διὰ τῆς θερμότητος, προσδιορισμὸς τῆς πυκνότητος τῶν αἰθρῶν, μετρίστη τάσις τῶν αἰθρῶν ὕδατος ὑπὲρ τὸ 0 ὑγρομετρικῇ, ἐκατοντάδαμον οἰσπονευματόμετρον, πειράματα διὰ τῆς βολταϊκῆς στήλης) οὐκ ἦσαν δὲ διέπρεψεν ὡς χημικὸς διὰ τὰ τῶν ανακαλύψεων του (βόριον, κοάνιον) καὶ τῆς μελέτης τῶν ἰδιοτήτων διαφόρων σωμάτων (ἰώδιον, θειώδες δξυ, ὑδροχλωρικὸν δξυ, διοξειδιον τοῦ ἄζωτου) καὶ ἄλλων ἐργασιῶν.—Ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ ανακαλύψαντος αὐτὸν φέρεται ὁ νόμος τοῦ Γ. Λ. περὶ τῆς διαστολῆς καὶ συστολῆς τῶν αερίων, καθ' ἃν αὐτὴ εἶναι ἀνάλογος πρὸς τὴν αὐξησιν ἢ ἐλάττωσιν τῆς θερμοκρασίας (βλ. καὶ Διαστολή). Τῷ 1804 ἐξέτελεσε δύο ἀεροπορίας ὑψοθεῖς εἰς ὅσας ὑπὲρ τὰς 7000 μ., ὅσον οὐδεὶς πρὸ αὐτοῦ ἐβόλεται, ἐρ' οὗ ἔλαμνε διαφόρους ἐπιστημονικὰς παρατηρήσεις.

Μέρος τῶν ἐπιστημονικῶν ἐρευνῶν του ἐδημοσίευσεν ἐν ταῖς Recherches physico-chimiques κτλ. 12 τόμοι Παρίσις 1811), ἄλλας δὲ ἐν τοῖς Annales de Chimie καὶ Annales de chimie et de physique, &

τινα ἐξέδιδε 1816—1850 μετὰ τοῦ 'Αραβῶ. Ἰδιαιτέρως δ' ἐξεδόθησαν πλείους αὐτοῦ μονογραφαί. ἐν αἷς καὶ ἡ περὶ τῆς ἀναλύσεως τοῦ αἰματοσφαιρικοῦ κέντρος ἐν συνερπασμῷ μετὰ τοῦ 'Αλεξάν. Οὐμβόλδου. εἶτι δὲ Cours de physique Παρίσι 1827 καὶ Leçons de chimie (εἰσμελες α. Marmet. 2 τ., Παρίσι 1828).

Γαλ-Λουσάκ ὄξυ Χημ.) καλεῖται ὄξυ παραγόμενον παρεμπιπτόντως ἐν τῇ βιομηχανικῇ παρασκευῇ τοῦ θειικοῦ ὀξέος, ἐπεὶ δὲ διακλύσει νιτροσουλφονικοῦ ὀξέος ἐν θειικῷ ὄξει. [C.A.P.]

Γαλ-νέτρον. βλ. Γαλ-γῆ.

Γαῖα (Μυθολ.). βλ. Γῆ.

Γάϊα. Χωρίον τοῦ δήμου Κομιστριῶν τῆς Εὐβοίας ἔχον 167 κατ. [Μ.Σ.]

Γάϊα (Villa nova de Gaya). Πόλις τοῦ διαμερίσματος Ὀπέρτου τῆς πορτογαλικῆς ἐπαρχίας Ἐντρε Μίνιο-ἑ-Δούρο, κειμένη ἐπὶ τοῦ Δούρου, ὃν ζευγνύει ὥρτια κορυφατὴ γέφυρα, ἀπέναντι τοῦ Ὀπέρτου, καὶ ἔχουσα 8 712 κατ. (1878) βιομηχάνους (πλήλινά ἀγγεῖα, ὄαλος, σάπων, υφάσματα).

Γαῖανός. σοφὸς Ἀραβ. μαθητὴς Ἀφίνου τοῦ Γαδάρως. Κατὰ τὸν Σουλδαν ἔζη ἐπὶ τῶν Αὐτοκρατορῶν Μαξιμου καὶ Γορδιανού. (κατὰ τὸ 238 μ. Χ.) ἐν Βηρυτῶν, συνέγραψε δὲ Περὶ συντάξεως βιβλίου ε'. Τέχνην βητορικὴν καὶ Μελέτας. [Σο.]

Γαῖανῶν δήμος. Δῆμος τῆς ἐπαρχίας Παξῶν, περιλαμβανὼν τὴν πρωτεύουσάν Γαίον καὶ τὰ ἐξῆς χωρία. Ἀντικαῖοι, Ἀρβαντικαίικα, Βελλαντιάνια, Βλαχοπλάτικα, Γεννησιάνικα, Γρανικάτικα, Σενεμπισιάνικα, Κατσιμάτικα, Κοκκινιάνικα, Κουβάτικα, Κλονάτικα, Κρασάτικα, Λεκάτικα, Λυχάτικα, Μακρατικά, Μπορκατικά, Μπορκατικά, Μπορκατικά καὶ Φαρριώτικα. Ἔχει 1938 κατοίκους (1899). [Μ.Σ.]

Γάϊδελ (Εὐμανουὴλ von Geibel). Εἰς τῶν προσφιλεστάτων συγγραμμάτων ποιητῶν τῆς Γερμανίας, γενν. τῇ 6/18 Οκτωβρ. 1815 ἐν Λυβέκῃ. Σπουδάζας ἐν Βόννῃ θεολογίαν καὶ φιλοσοφίαν καὶ εἰτα περιορισθεὶς εἰς ταύτην μετέβη τῇ 1836 εἰς Βερολίνον· τῇ δὲ 1838 ἐδέχθη θέσιν οἰκοδόμου καὶ παρὰ τῷ ἐν Ἀθήναις Πρωστῷ πρεσβευτῇ Κατακλζῇ. Ὡς τοιοῦτος δὲ περιηγήθη μετὰ τοῦ Ε. Κουρτίου μέγα μέρος τοῦ ἑλλ. Ἀρχιπελάγους καὶ ἐπέστρεψε τῷ 1840 εἰς Λυβέκην. Μετὰ τοῦ Κουρτίου ἐξέδωκε τὸς «Κλασσικὰς μελέτας» (μεταφράσεις ἑλλήνων ποιητῶν, Βόννη 1810), τὰ αὐτὰ δὲ ἔτος δημοσίευσεν καὶ τὴν πρώτην συλλογὴν «Ποιημάτων», ἥτις ἐστέρθη ὑπὸ ταύτης ἐπιτυχίας ὥστε μέχρι τοῦδε ἐτυπώθη εἰς πλείονας τῶν 100 ἐκδόσεις. Μάλιστα ὁ βασιλεὺς Φρειδερίκος Γουλιέλμος Δ' θαυμάζων τὴν ἐν ταῖς ποιήματι

τούτοις λεπτότητα καὶ τὸ βάθος τοῦ αἰσθήματος καὶ τὸ γλυκὺ τῆς γλώσσης, προσδιώρισεν τῷ 1843 τῷ ποιητῇ ἐτήσιον μισθὸν 300 ταλῆρων. Ζήσας δὲ θαλασσίως ἐν διαφόροις πόλεσι, καταγόμενος εἰς τὴν πόλιν καὶ τὴν μελέτην τῆς γαλλικῆς καὶ ἰσπανικῆς φιλολογίας, διορίσθη τῷ 1852 καθηγητὴς τῆς αἰσθητικῆς ἐν Μονάχῳ. Τῷ δὲ 1868 παρητήθη τὴν θέσιν ταύτην καὶ ἐπέστρεψεν εἰς τὴν πατρίδα του, ὅπου ἀπέθανε τῇ 6 Ἀπρ. (ν) 1884. Ἐκ τῶν ἔργων του διακρίνονται ἐκτὸς τῶν ἄνω «Ποιημάτων» τὰ «Ἀσματα τοῦ Ἰουνίου» (Στουτγ. 1818, 23η ἐκδ. 1877), «Νέα ποιήματα» (1856, 14η ἐκδ. 1875) κ. ἄ. π. Ἐπιτυγασταὶ δὲ εἶναι καὶ αἱ μεταφράσεις γαλλικῶν καὶ ἰσπανικῶν (πρὸ πάντων δημοτικῶν) ἁσμάτων, τὰ ἔπη, δράματα (Μουσεχιλδῆ, 1857, Σορονισδῆ 1868, βραχέστερα) ἅτινα πάντα ἐξετυπώθησαν πλείστακις. Τὰ «Ἀπαντα» αὐτοῦ ἐξεδόθησαν 1888 κ.ε. εἰς 8 τόμους. [Μ.Γ.]

Γαῖδλε (Gelle). Ἡ τρίτη ἐμπορικὴ πόλις τῆς Σουηδίας, καὶ πρωτ. τοῦ νομοῦ Γαῖ-δ-λ-ε-δ-ο-ρ-γ, ἐκατέρωθεν τῶν εἰς τὴν Βορρηνὴν κόλπον ἐκβολῶν τοῦ ἑμῶν ποταμοῦ. Πόλις καλῶς ἐκτισμένη μετὰ κήπων καὶ δεινροφυτειῶν, ἔχουσα σταθμὸν σιδηροδρομικὸν κτλ. βιομηχανίαν, καλὸν λιμένα καὶ 20 753 κατ. (1885). Ἡ νομὸς Γαῖδλεδ-ο-ρ-γ ἔχει ἔκτασιν 19 815,7 τ.χμ. καὶ 191 228 κατ. (1885). [Π.Π.]

Γαῖδαρονῆσι. 1) Νῆτος περιμέτρου 4 μιλίων ἔργους, βραχύνει καὶ ἄνυδρος προσκειμένη τῇ μεσογείνῳ θάλασσῃ πρὸς Δ τοῦ ἀκρωτηρίου Σουνίου. ἔξ αὐτῆς ἀπέχει 3 μίλια, τῆς δὲ ἀπέναντι ἔχει ὑπὲρ τὸ ἥμισυ μίλιον. Ἡ ὑψηλότερα κορυφὴ τῆς νήσου ἔχει ὕψος 249 μέτρ. Τὸ ἀρχαιότατον ὄνομα τῆς νήσου εἶνε ἄγνωστον, ἀλλ' ἐπὶ τῶν Μακεδονικῶν χρόνων ἀπεδόθη αὐτῇ τὸ ὄνομα Π-α-τ-ρ-ό-κ-λ-ο-υ-ν-ή-σ-ο-ς, καὶ Π-α-τ-ρ-ό-κ-λ-ο-υ-χ-ά-ρ-α-ξ, ἐπειδὴ αὐτότε ὁ Πάτροκλος ναύαρχος Πτολεμαίου τοῦ Φιλαδέλφου ἐρχόμενος πρὸς βοήθειαν τῶν Ἀθηναίων κατὰ τοῦ Ἀντιγόνου τοῦ Γονατῆ (265 π. Χ.) κατεσκεύασεν γάραια καὶ ὀχύρωμα, οὗτοις ἔχνη σάζονται. Ὁ Πausanias (1.1.1 καὶ 1.35.1) καλεῖ ταύτην νῆσον τοῦ Πάτροκλου. Ὁ Στράβων δὲ (398) Πάτροκλου γάραια. Ὁ Στέφανος ὁ Βυζάντιος ἀναφέρει καὶ ἐθνικόν, ὅπερ σχηματίζει Πάτροκλονῆσιος. Ὑπὸ τῶν νησιογράφων τῆς 17' ἐκανονατηριδὸς ὀνομάζεται Guadalonι, ὅπερ εἶνε ἴσως παραφθορὰ τοῦ σημερινοῦ ὀνόματος. Περὶ τῆς νήσου ταύτης ἐλληγιστὴ καὶ ἰταλιστὴ ἐγραψεν ἰδίαν πραγματείαν ὁ Ἀνδρ. Μουσταξόδης ἐν τῇ Ἰονίῳ Ἀνθολογίᾳ τεύχ. 3 σ. 593. [Α.Μηλ.]

Γαῖδαρονῆσι 2) Ὑψηλὸν νησιδίων Δ τοῦ λιμένος τῆς Συρου, χωριζόμενον διὰ στενοῦ πορθμοῦ ἀπὸ ἐτέρου μικροτέρου. Οἱ ἀρχαῖοι ὠνόμαζον τὰ δύο νησιδία Δίδυμα.

3) Νῆτος τῆς Κρήτης γθαμαλῇ, κειμένη

7 1/2 μίλια Δ. τῆς κομοπόλεως Ἱερραπέτρου, παρα τοῖς ἀρχαίοις καλουμένη Χρύσεια. [B.B.]

Γαϊδουράγκαθα (B o t.) καὶ Γ ο μ α ρ ᾶ γ κ α θ α. Κοινὰ ὀνομασία τῶν μεγαλοκαφάων Κιναρωθῶν, ἰδίως τοῦ Σιλύβου τοῦ Μαριανθοῦ καὶ τῶν διαφόρων εἰδῶν Ὀνοπόρου [Θ.Χ.]

Γαϊδουράκι. Χωρίον τοῦ δήμου Πατρέων, ἔχον 284 κατ.

Γαϊδουριάρι. Χωρίον τοῦ δήμου Πατρέων τῆς ἐπαρχίας Πατρῶν, 2 ὥρας ΝΑΝ τῶν Πατρῶν ἐν ἀποπτώ δυσμικῇ κατωφεαίᾳ ὕψους βουνοῦ, μεταξύ Πατρῶν καὶ Χαλανδρίτσας. ἔχει δημοτ. σχολεῖον ἀρρένων καὶ 284 κατ. (1889) καλλιεργητὰς ἀμπέλων, σταφίδων καὶ σιτηρῶν. [Γ.Πδ.]

Γαϊδουροχώριον. Χωρίον τοῦ δήμου Κῦας τῆς Μεσσηνίας, ἔχον 204 κατ. [Μ.Σ.]

Γαῖλ (Jean Baptiste Gail). Γάλλος ἐλληνοφίλος, γενν. 1755 ἐν Παρίσι καὶ ἀποθ. 1829 αὐτοῦ, καθηγητὴς τῆς ἑλλ. φιλολογίας ἐν τῷ Βασ. Κολλεγίῳ τῆς Γαλλίας, μέλος τοῦ Ἰνστιτούτου καὶ βιβλιοφύλαξ ἐν τῇ Βασ. Βιβλιοθήκῃ. Μετέφρασε καὶ ἐξέδωκε πλείστους ἑλλ. συγγραφεῖς. Ὀμηρον (7 τόμ. 1801), Θεόκριτον, Ἀνακρέοντα, Ἡρόδοτον (2 τ. μετ' ἄλκωντος, 1823) κτλ., ἐδημοσίωσε δὲ καὶ πολυτίμους ἐξηγητικὰς σημειώσεις (Le philologue, ou recherches historiques, géographiques, militaires etc. 22 τόμ. μετ' ἄλκ. 1814—28). πρὸς δὲ «Γεωγραφίαν τοῦ Ἡροδότου (2 τ. μετ' ἄλκ., 1823), δι' ἣν ἐξημίσθη μεγάλως. Ὁ υἱὸς τοῦ Jean François G. (1795—1845), ἐπίσης φιλόλογος, ἐγένετο γνωστὸς ἐκ τῆς ἐκδόσεώς του τῶν «Ἑλασσόνων γεωγράφων» (3 τ. 1826—31). [Ἐγ.]

Γαῖλ (Gail). Δεξιὸν παραποτάμιον τοῦ Ἀραβοῦ, πηγάζον ἀπὸ τῶν Καρνίων Ἀλπεων, καὶ μετὰ ῥοὴν 130 χμ. ἐκβάλλων κάτωθι τοῦ Βίλλαχ. [Π.Π.]

Γαῖλενκίρχεν (Feilenkirchen). Πρωτεύουσα ὁμων. νομοῦ ἐν τῇ πρωσικῇ διαμερίσει Ἀκνίσχαρτσου, παρὰ τὰς ὁχθὰς τοῦ Βέρμ καὶ τὴν σιδηρ., ἔχουσα γεωργίαν, χυτήρια καὶ 3820 κατ. (1880). Ὁ νομὸς Γ. ἔχει ἐμβαδὸν 197 τχμ. καὶ 26 001 κατοίκους (1885). [Π.Π.]

Γαῖλλᾶκ (Gaillac, Galliacum). Πρωτ. ἐπαρχίας ἐν τῷ γαλλικῷ νομῷ τοῦ Τάρν, παρὰ τὴν δεξιὴν ὁχθὴν τοῦ πλωτοῦ Τάρν καὶ τὴν σιδηρ., 21 χμ. ΔΝΔ τοῦ Ἀλβί. ἔχει βυρσοδεψεία, κλωστήρια κτλ. ἐμπόριον σιτηρῶν, λαχανικῶν, καὶ ἰδίως σίνων, καὶ 6151 κατ. (1880).—Ἡ δὲμος Γ. ἔχει 8334 κατ. Φημί ζονται οἱ λευκοὶ καὶ ἐρυθροὶ οἶνοι του. [Π.Π.]

Γαῖλλαρδεῖα (B o t.) γένος τῆς οἰκογενείας τῶν Συνθέτων Κορυμβοφόρων ὧν τὰ εἶδη (G. aristata Pursh., G. picta Hort.,

G., grandiflora κτλ.) ἐκ τῆς Β. Ἀμερικῆς καὶ τοῦ Μεξικοῦ εἰσιν ἀγαπητὰ ὡς κόσμος ἐν τοῖς κήποις χάριν τῶν ὠραίων ποικίλων ἀνθέων αὐτῶν. Εἶσι φυτό πολυετῆ. [Θ.Χ.]

Γαίλυσσακεία (B o t.), Gaylussacia, γένος θαμνωθῶν φυτῶν τῆς Ἀμερικῆς ἐκ τῆς οἰκογενείας τῶν Ἑρικοιδῶν, ὧν αἱ ῥάγες ἐδωδιμοὶ (ἀγγλ. Tangleberry αἱ τῆς Γ. τῆς φυλλοκόμου, G. frondosa Torr. κλ.) [Θ.Χ.]

Γαίλυσσακίτης ὄρυκτον τοῦ βασιρρόμου προκλ. συστήματος. ἔχον τοὺς κρυστάλλους αὐτοῦ στήλοειδεις κατὰ τὴν πυραμίδα (P). Σχίζεται κατὰ τὸ πρίσμα ἀτελῶς, ἔχει σκλ. = 2,5· καὶ εἰδ. βάρ. 1,9... 1,95. Εἶνε ἄχρους καὶ διειδής. Συνίσταται δὲ ὀξυανθρακικοῦ κάλσιος καὶ ὀξυανθρ. ἀσβεστοῦ μετὰ 30,42 % ὕδατος. Ὑπὸ τοῦ ὕδατος μέρος αὐτοῦ ἀπορρυστούται, ἐν κυρυνίῳ πυρρῶμενος ἐκλύει ὕδωρ, καθίσταται ἀδιαφανὴς καὶ ἀντιθρᾷ ἀλκαλικῶς. Ὑπὸ τῆς φλογὸς τοῦ αὐτοῦ τήκεται ταχέως εἰς μαργαρίτην τεθολωμένην καὶ χρωματίζει τὴν φλόγα διὰ χρώματος ἐρυθροκίτρινου. Ἀπαντᾷ πολλάχοῦ ὥς ἐν Νεξ Γρενάδα καὶ εὐρίσκεται συχνότατα εἰς ψευδοκρυστάλλους ἀσβεστίτου. [Κ.Μ.]

Γαίλαδούργον (Galesburg). Πόλις τῆς κομητείας Νόξ (Knox) τῆς ἀμερικανικῆς Πολιτείας Ἰλλινόις, ἔχουσα 11 437 κατοίκους (1880). Βιομηχανία ἀκμαία, πανεπιστήμιον Λουιζάρδου, Κολλέγιον Νόξ [B.E.]

Γαῖνᾶς, Γότθος ἀρχηγὸς τῶν ὑπὸ τοῦ Στελιχωνος (Ἰδ. λ.) εἰς τὸν αὐτοκράτορα τοῦ Βυζαντίου Ἀρκάδιον ἀποσταλέντων στρατιωτῶν, δεξις διενήργησε τὸν φόνον Ῥουφίνου τοῦ πανισχυροῦ ὑπουργοῦ τοῦ αὐτοκράτορος ἐν τινι στρατιωτικῇ ἐπιθεωρήσει ἐν τῷ λεγόμενῳ Κάμπῳ τοῦ Ῥεδόμου (27 Νοεμβρ. 395). Ἰσχυρὸς δ' ἐν τῇ κατόπιν χρόνῳ, κατώρθωσε μετὰ τινα ἔτη νὰ ἐκβάλῃ τῷ 399 ἐκ τοῦ μέσου τὸν διάδοχον τοῦ Ῥουφίνου Εὐτρόπιον καὶ ἐπὶ τούτου κατέστη ἐπίσεβος ὥστ' ἐδῆρ' μὲν μετὰ τοῦ Γότθου Τριδигίλδου τὴν Μικράν Ἀσίαν, ἐπέδωκε δὲ ταπεινωτικοὺς ὅρους εἰς τὸν Ἀρκάδιον. ἀναγκασθέντα νὰ διατηρήσῃ τὴν ἀποστάτην ὡς ἀρχιστρατήγον κατὰ τὴν Ἀνατολήν. Μετὰ δὲ ταῦτα, διατρίβων ἐν Κων/πόλει καὶ στηριζόμενος εἰς τὴν δύναμιν τῶν περὶ αὐτὸν Γότθων, εἰς οὓς ἐπειράτο νὰ παράσχῃ ὑπέργον ἐν τῇ βασιλευσύνῃ θέσιν, παντοῖα ἐμμηχανάτο καὶ ἐφέρετο, καίπερ ὑπατος ἀνακηρυχθεὶς, δίκην ἀνάρτου καὶ συνωμότης μᾶλλον, ἔως ἡ ἀποτυχία διαφόρων κακομηχανῶν αὐτοῦ σχεδίων ἠνάγκασεν αὐτὸν τῷ 400 νὰ ἐγκαταλίπῃ τὴν πρωτεύουσάν. Τραπεῖς δ' ἐπὶ τὴν Θράκην, ἐδῆρ' τὰς πόλεις, καὶ ἐπὶ τούτου κατέστη ἐπίσεβος, ὥστε δ' αὐτοκράτωρ ἐξαπέστειλε κατ' αὐτοῦ ἕτερον Γότθον, τὸν Φραυίταν, δεξις περιέστησεν αὐτὸν εἰς κίνδυνον, παρὰσκευάζοντα διάβασιν εἰς τὸ πρότερον στά-

διον τῶν δηλώσεων καὶ τῆς ἀνταρσίας του, τὴν Μικρὰν Ἀσίαν. Πειραθεὶς δὲ ὁ Γ., ὅπως σωθῇ ἀπὸ τῆς διωξείας τοῦ Φραγκοῦ, νὰ εἰσελθῇ πέραν τοῦ Δουναβίου εἰς τὰς ὑπὸ τῶν (ἰσχυρῶν) κατεχόμενας χώρας, ἐξηρέθισε τὸν βασιλεῖα αὐτῶν Οὐλθην, ὅστις ἀντεπεξελθὼν ἐνίκησε τέλος τὸν Γ. καὶ τοὺς περὶ αὐτὸν μετὰ κρατερὰν μάχην, ἐν ᾗ ἔπεσε καὶ αὐτὸς ὁ Γ., οὗ ἡ κεφαλὴ ἐστάλη ὑπὸ τοῦ νικητοῦ εἰς τὸν Ἀρκαδίον (401). [Α.]

Γαίνεσβίλλη (Gainesville). Χωρίον τῆς Βεργινίας τῶν Ἡνωμ. Πολιτειῶν ἐν τῇ κομητείᾳ τοῦ πρίγκιπος Γουλλιέλμου, διασημὸν ἱστορικῶς διὰ τὴν παρ' αὐτὸ ἀκμαστῆσαν μάχην τῆς 28—30 Αὐγ. 1862 (v). [Π.Π.]

Γαίνεσμπορο (Gainsborough). Πόλις τῆς ἀγγλικῆς κομητείας Λιγκολν 24 χμ ΒΔ τῆς πόλεως ταύτης, ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὀχθῆς τοῦ Τρέντ καὶ παρὰ τὴν διασταυρώσιν 4 σιδηροδρ. ἔχει λιμένα, βιομηχανίαν, ἀκμαῖον ἐμπορίον καὶ 10 964 κατ. (1881). [Π.Π.]

Γάϊον. Χωρίον τῆς νήσου Παξῶν καὶ πρωτεύουσα τοῦ δήμου Γαϊωνῶν. Κεῖται κατὰ τὴν ΝΑ παραλίαν τῆς νήσου, ἔχον λιμένα καλόν, Γάην καλοῦμενον, ὅς ἀναφέρεται ὑπὸ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου. Ἐνταῦθα δεῖκνυται καὶ ὁ τόπος, ἐν ᾧ κατήκοντο ὁ Ἀπόστολος κατὰ τὴν ἐν τῇ νήσῳ διαμονὴν του. Οἱ κατοικοὶ τοῦ Γ. μετὰ τῶν περὶ ἑπαύλεων ἀνερχοῦνται εἰς 350. Παρκαγεῖ ἑλκίον ἄριστον.

Γάϊος (Gaius) περιώνυμος νομοδιδασκαλὸς ἐν τῷ Ῥωμ. δικαίῳ, οὗ ἡ τῶν ἔργων καὶ τῆς δράσεως ἐπισημότης διατελεῖ ἐν ἄκρᾳ ἀντιθέσει πρὸς τὴν παντελῆ ἑλλειψίν ἀσφαλῶν περὶ αὐτοῦ εἰδήσεων, ὡς πρὸς τε τὴν καταγωγὴν, τοὺς χρόνους καθ' οὓς ἔζησε καὶ αὐτὴν ἐπὶ τὴν εἰδικότητα ἐν τῇ περὶ τὸ δίκαιον δράσει αὐτοῦ. Καὶ ὡς πρὸς μὲν τὴν καταγωγὴν σπουδαίως ὑπεστηρίχθη (Mommson Jahrb. d. gem. deutsch. R. III 1—15), ἀλλὰ καὶ σπουδαίως ἐπολεμήθη ἡ γνώμη, ὅτι ὑπῆρξεν ἐπαρχιώτης καὶ δὴ ἐκ Τροίας ὡς πρὸς δὲ τοὺς χρόνους, καθ' οὓς ἔζησε, τὸ πιθανώτερον εἶναι, ὅτι ἦσαν οἱ ἀπὸ Ἀδριανοῦ μέχρι Μάρκου Αὐρηλίου, ἐπίσης δὲ πιθανόν, ὅτι ὑπῆρξε σύγχρονος τοῦ Πομπωνίου, ἐπιδιδώσκας ὁμῶς αὐτῷ, παρ' οὗ καὶ μόνου ἔκ τε τῶν συγχρόνων καὶ τῶν μεταγενεστέρων μνημονεύεται· ἀλλ' ἅπαξ μόνον (ἐν I. 39 D. de stip. serv. 45.3), ὅπερ καὶ τοῦτο παράδοξόν πως καὶ δὴ ἀπέναντι τῆς πικνῆς περὶ Πομπωνίου μνείας ὑπὸ τῶν νομικῶν τῶν χρόνων τοῦ Σεβρίου. Τέλος ὡς πρὸς τὴν εἰδικότητα τῆς δράσεως αὐτοῦ, ἐπειδὴ ἐξ ἐνδὸς ἡ ἐπισημότης αὐτοῦ ἐναργῶς καταδεικνύται ἐκ τε τῆς χρήσεως τῶν Εἰσηγήσεων (Institutiones) αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ Ἰουστινιανοῦ, ὡς βάσεως τῶν ἰδίων αὐτοῦ Εἰσηγήσεων, ἐκ τε τῶν πολλῶν (535) χωρίων τῶν ἔργων αὐτοῦ,

τῶν ληφθέντων ἐν τῷ Πανδέκτη καὶ ἐκ τῆς καταλογῆς αὐτοῦ ἐν τοῖς πάντε νομικοῖς τοῦ ἐπὶ Βαλεντινιανοῦ Γ' ἐκδοθέντος Νόμου τοῦ καλουμένου ὑπὸ τῶν νεωτέρων ἀναφορῶν (Cottirgesetz, περὶ οὗ Δημαρτ. Ἱστορ. τοῦ Ῥωμ. δικ. § 176), ἐξ ἑτέρου δὲ δὲν ἀπῆλause τοῦ jus respondendi (ἰδ. λ.), εὐλόγως εἰκάζεται, ὅτι ὑπῆρξε μᾶλλον διδάσκαλος τοῦ δικαίου, προσφορικῶς τε καὶ γραπτῶς, ἢ πρακτικὸς νομικὸς. Ἐκτός δὲ τῶν εἰσηγήσεων αὐτοῦ, περὶ ὧν ἐν καιρῷ, ἄλλα ἔργα τοῦ Γ. μαρτυροῦνται τὸ libri VII rerum quotidianarum sive aureorum, ὅπερ ἐπίσης ἐχρησιμοποιεῖται πρὸς σύνταξιν τῶν εἰσηγήσεων τοῦ Ἰουστινιανοῦ, τὸ ad leges XII tabularum, τὸ ad edictum praetoris urbani libri X καὶ τὸ ad legem Juliam et Papianam libri XV, ὧν οὐδὲν διεσώθη ἐλέκλιχρον, καὶ ἄλλαι μονογραφίαι. [Δ.]

Τὸ ἔργον τοῦ Γ. ἐθεωρεῖτο ὡς ἀπολεσθὲν μέχρι τῶν ἀρχῶν τοῦ III' αἰῶνος, ὅτε ὁ Νήδυρ ἀνεκάλυψεν ἐν Βερόνῃ χειρόγραφον, ὅπερ ὁ Γάλλος Σαβιγνὺ πρῶτος ὑπόπτευσε, ὅτι ἦτο τὸ τῶν Εἰσηγήσεων τοῦ Γ., τὴν δὲ γνώμην ταύτην ἀπέδειξαν ἀληθῆ αἱ ἐρευναι τῶν Γερμανῶν I. Bekker, Göschen καὶ Bethmann-Hollweg ἐπιμέλεια τῶν ὅποιων ἐγένετο τῷ 1829 ἡ πρώτη ἐκδοσις τοῦ ἔργου, ἡ διεδοχῆσθαι εἰτα ἄλλαι ἐν πολλοῖς βεβελτιωμέναι.

Γαίρτνερ (Gärtner). 1) Joseph G., ἱατρὸς καὶ ἐνομαστὸς βοτανικὸς γερμανὸς γενν. τῷ 1732 ἐν Στουτγάρτῃ· ἐχρημάτισεν ἀπὸ τοῦ 1761 καθηγητὴς τῆς Ἀνατομίας ἐν Τυδνγῇ, ὅπου καὶ ἀπεθάνε τῷ 1791. Ἐσπούδασε καὶ ἐξήρασε ἐπιστημονικῶς κατ' ἐξοχὴν τοὺς καρπούς καὶ τὰ σπέρματα τῶν φυτῶν, καὶ τὸ περὶ αὐτῶν σύγγραμμα του (De fructibus et seminibus plantarum, ἐν Στουτγάρτῃ 1788—1791, 2 τομ. μετὰ 180 πινάκ.) θεωρεῖται ὡς θεμέλιον καὶ κλασικόν. — 2) Karl Friedrich G. οὗτος τοῦ 1) καὶ ὡσαύτως διάσημος βοτανικὸς γενν. τῷ 1772 ἐν Στουτγάρτῃ, ὅπου ἀπεθάνε τῷ 1850. Συνεπλήρωσε τε περὶ Καρπολογίας μέγα σύγγραμμα τοῦ πατρὸς αὐτοῦ (Supplementum carpologiae, ἐν Λιψία 1805—1807, μετὰ 75 πινάκων). Συνέγραψε δὲ καὶ περὶ γονιμοποιήσεως καὶ περὶ νοθογενείας τῶν φυτῶν. [Θ.Χ.]

Γαϊσβεργ (Gaisberg). 1) Ὅρος τῆς Β' Ἀλσατίας, παρὰ τὸ Βαϊτσεμβούργον (βλ. λ.). — 2) Ὅρος παρὰ τὸ Βαλτσόμβουργον, ἔχον ὕψος 1286 μ. εἰς οὗ τὴν κορυφὴν φέρει σιδηρ. ἐγκαταστάσις τῷ 1887. [Π.Π.]

Γαϊσσίν (Gajssin). Πρωτ. νομοῦ ἐν τῷ ὁμοτακτῷ κυβερνήτῳ τῆς Ποδολίας, ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὀχθῆς τοῦ Σόβ, ἔχουσα γεωργίαν, μικρὰν τινα βιομηχανίαν καὶ 9 765 κατ. (1884). [Π.Π.]

Γαϊτάνε. Κωμόπολις Ζακύνθου τοῦ δήμου

Υψώσιδος κειμένη πρὸς Ν τοῦ Βανίτου $\frac{1}{2}$ ὥρ. καὶ μετὰ τοῦτο καὶ τῆς Ζακύνθου ἐν πεδινῇ τοπῇ ἐπὶ τῆς ἑδρῆς τῆς συνενουσης τὰς δύο ταύτας πόλεις. Κατ. 863.

Γάιτουλοι. Μέγα ἔθνος λιθυόν. ὅπερ κατεῖχε κατὰ τὸν Στραβῶνα τὴν Ν τῆς Μαυρουσίας, Νουμιδίας καὶ Κυρηναϊκῆς μέχρι τῶν Σύρτων χώρων καὶ ἐπορίζετο τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἐκ τῆς θήρας καὶ τῆς ληστείας. [Β.Β.]

Γ'αῦτσά. Συνοικισμός ὃν σχηματίζουν τὰ χωρία Μπίλιοβα, Μπρήντα, Νερήντα καὶ Χώρα, ἐν τῷ δήμῳ Ἀβίας τῆς ἐπαρχίας Οἰτύλου. ἔχει κατ. 587. [Μ.Σ.]

Γ'αλ' Ἰωσήφ. Οὐγγρος ποιητής, γενν. 1811 ἐν Μεγάλῃ Καρόλῃ καὶ ἀποθ. 1866. Ἐγραψε μυθιστορήματα πλήρη ζωῆς καὶ κωμωδίας. Τῇ 1837 ἐξελέχθη μέλος τῆς οὔγγρ. Ἀκαδημίας.

Γάλα (Φυσιολ.) εἶναι τὸ ἔκκριμα τῶν γαλακτοφόρων ἀδένων ἢ μαστῶν τῆς γυναικὸς καὶ τῶν λοιπῶν θηλέων θηλαστικῶν ζώων σπανίως δὲ καὶ τῶν ἀρρένων. Τὸ γάλα ἐκκρίνεται περιοδικῶς κατὰ καὶ μετὰ τὴν ἐγκυμοσύνην καὶ χρησιμοποιεῖται καὶ ὡς πρώτη τροφή τῶν νεογνῶν. Τὸ Γ. εἶναι γαλακτωμα, συνιστάμενον, ὅπως καὶ τὸ αἷμα, ἐξ ὑγροῦ ἀχρόου ἐντὸς τοῦ ὁποίου εἶναι ἐναιωρημένα ἅπειρα μικροσκοπικὰ ἄχρσα σωματίδια, ἐξ οὗ καὶ τὸ λευκὸν αὐτοῦ χρῶμα. Τὸ ὑγρὸν τοῦ γαλακτος, ὁ δρόσος, περιέχει ἐν αὐτῷ διαλελυμένα διὰ φρεσάλατα, δύο λευκωματώδη σωματίδια, ἓνα ὕδατάνθρακα, τὸ γαλακτοσάκχαρον, τὰ δὲ ἐν αὐτῷ σωματίδια αποτελοῦνται ἐκ συνθέτου λίπους, σχηματίζοντος τὰ γαλακτοσφαίρια καὶ τὰ πρωτογαλακτικὰ σωματίδια (Collostrum Körperchen). Τὸ τε ὑγρὸν καὶ τὸ ἐναιωρημένα σωματίδια σχηματίζονται ἐν καιρῷ τῆς ἐγκυμοσύνης τῶν ζώων ἐντὸς τοῦ ἐγγύματος ἢ τῶν ἐπιθηλιακῶν κυττάρων τῶν νεογεννῶν ῥαχῶν τῶν βοτρυειδῶν ἀδένων τῶν μαστῶν (Ἰδ. λ.) καὶ ἐκκρίνονται ἐντὸς τῶν βιθρῶν αὐτῶν. Κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας μετὰ τὴν τοκετὴν ἀπολύονται ἀπὸ τοῦ ἐπιθηλίου μετὰ τοῦ ὑγροῦ καὶ τῶν σωματίων καὶ δλεόκληρον γυναικὺς κυτταρὰ, πλήρη μικρῶν λιπιδῶν κοκκίων, ἔχοντα καὶ ἀμοιβοειδεῖς κινήσεις, ταῦτα δὲ εἶναι τὰ πρωτογαλασωματίδια ἢ σωματίδια τοῦ πύους ἢ πύατος, ἅτινα βραδύτερον θραύονται εἰς διαφόρου μεγέθους κοκκία. Ἡ ἐκκρίσις ὅμως τῶν σωματίων τούτων γίνεται ἀδιακόπως μικροτέρη, μέχρις οὗ ἐκλείψῃ ἐντελῶς, ὅτε καθ' ὅλον τὸ διάστημα τοῦ θηλασμοῦ ἐκκρίνεται ὁρατὸς μένον μετὰ γαλακτοσφαίριον, ἥτοι γάλα. Ἀλλὰ καὶ τοῦτο ἐκλείπει μετὰ πάροδον ὠρισμένου χρόνου, διαφόρου ἐν ἐκάστῳ τῶν ζώων, φθινουτῶν τῶν ῥαχῶν τῶν ἀδένων, οὗτω δὲ ἡ ἐκκρίσις μετὰ τὸ τέλος τοῦ θηλασμοῦ παύεται, ὅπως ἐπαναληφθῇ ἐκ νέου μετὰ νέαν ἐγκυμοσύνην καὶ νέαν γέννησιν ἀδενωδῶν ῥαχῶν.

Τὸ γάλα εἶναι ὑγρὸν λευκόν. ἔχον ἀντίδρασιν ὅτε μὲν ἀλκαλικήν ὅτε δὲ ὀξείνην, ὅτε δὲ οὐδετέραν κατὰ τὸ ζῆρον ἐξ οὗ λαμβάνεται καὶ κατὰ τὸν χρόνον καθ' ὃν ἐθελάσθη. Τὸ εἰδικόν αὐτοῦ βάρος εἶναι μικρὸν τι ἀνώτερον τοῦ ὕδατος (1,015—1,018). Τὸ γάλα περιέχει ἐκτός πολλῶν ἀνοργάνων ἀλάτων, ἰδίως δὲ φωσφορικῶν, γαλακτοσάκχαρον, βουτύρον καὶ καζεΐνην (τυρίνην. Ἰδ. λ.) μετ' ὀλίγου ποσοῦ καθαρῶ λευκωμάτος, καὶ ἐπομένως ἐντὸς αὐτοῦ εὐρίσκονται: ἔλαι αἱ χρήσιμοι πρὸς τροφήν οὗσαι, λευκωμα, λίπη, ὕδατάνθρακες καὶ ἄλατα, τούτου δὲ ἐνεκα τὸ γάλα θεωρεῖται καὶ ὡς οὐσιωδέστατη τροφή. Τὸ γαλακτοσάκχαρον (Ἰδ. λ.) ἀποσυντίθεμενον προκαλεῖ τὴν ἐξείνισιν τοῦ γαλακτος. Περὶ τοῦ βουτύρου τοῦ γυναικείου Γ. δὲν γνωρίζομεν σχεδὸν τιποτέ, καθότι δὲν εἶναι δυνατόν νὰ συλλεχθῇ εἰς ἱκανὸν ποσὸν πρὸς χημικὴν ἀνάλυσιν. Τὸ βουτύρον (Ἰδ. λ.) τῆς ἀγελαδὸς εἶναι γνωστὸν ὅτι εἶναι μίγμα γλυκερινωδῶν λιπῶν καὶ ὅτι περιέχει τὰ ἐξῆς ὀξέα, ἢ τοῦλάχιστον ὅτι τὰ ὀξέα ταῦτα ἀποχωρίζονται αὐτοῦ διὰ σκηνωπονητικῶν διεργασιῶν: βουτυρικόν, καπρονικόν, καπρολικόν, καπρινικόν, βουτυνικόν, ελαικόν. Ἡ καζεΐνη (λευκωμακτώδης οὐσία) δὲν πηγνύται βρασμομένου τοῦ Γ., ἀλλὰ καταβυθίζεται δια τῶν ὀξέων (καὶ δι' ἀραιῶν ἐπὶ φυτικῶν ὀξέων), διὰ τοῦ τριβαστικοῦ φωσφορικοῦ ὀξέος καὶ διὰ τῆς ψευτιάς.

Τὸ Γ. τῶν σπουδαιότερων θηλαστικῶν τὸ ἴσῃον χρησιμοποιεῖται ὁ ἄνθρωπος, ἔχει τὴν ἐξῆς σύνθεσιν.

	Γάλα ἀνθρώπου	Προβάτου ἀνθρώπου	Γάλα προβάτου αἰγῆς	Γάλα αἰγῆς	Γάλα κροκοῦ
Ἰσχύς	85,3	71,69	82,3	86,2	90,7
Λίπος	3,3	5,37	9,5	4,5	1,2
Καζεΐνη	3,5	4,88	4,7	9,8	1,8
Λευκωμακτῶδες ἢ Λευκωμακτῶδες	0,6	18,55	1,9	1,6	0,7
Γαλακτοσφαίριον	0,2	—	—	—	—
Γαλακτοσάκχαρον	4,8	2,18	4,4	4,2	6,7
Ἄλατα	0,6	1,78	0,8	0,4	0,4

Τὸ γυναικίον Γ. ἐπίσης περιέχει: κατὰ μέσον ἔρον εἰς 1000 μέρη 58,73 λευκωμακτώδεις οὐσίας, 27,17 βουτύρου, 41,66 γαλακτοσάκχαρου, 4,74 ἀλάτων καὶ 854,40 ὕδατος: ἀλλ' ὁ λόγος οὗτος τῶν οὐσιῶν πρὸς ἀλλήλας ποικίλει μικρὸν κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ θηλασμοῦ, τὴν τροφήν καὶ τὴν ἡλικίαν τῆς θηλαζούσης.

Περὶ τῆς θρεπτικῆς ἀξίας τοῦ γαλακτος καὶ τῆς χρήσεως αὐτοῦ ὡς τροφῆς ὑπὸ τῶν νεογνῶν καὶ τῶν ἐνηλίκων (Ἰδ. λ. τροφία. [Μ.])

Τὸ γάλα ὑπόκειται εἰς ποικίλας νοθεύσεις, ὧν συνηθεστάτη εἶναι ἡ δι' ὕδατος καθοστῶσα αὐτὸ ἀραιότερον, δι' ὃ καὶ ἐξελέγχεται δι' εἰδικῶν ἀραιωμάτων (γαλακτομέτρων): ἐν τοῦτοις οἱ πωλῆται διαφεύγουσι τὸν τοιοῦτον ἐλεγχον προστιθέντες σὺν τῷ ὕδατι ἄμυλον,

μυελόν και άλλας ούσιαις προς διατήρησιν τῆς φυσικῆς πυκνότητος. Ὁργανα πρὸς ἐξέλεγχον τῶν νοθεύσεων εἰσὶ καὶ τὸ γαλακτοσκοπίον, τὸ γαλακτοδουτυρόμετρον κτλ.

— Ἀνεξαρτήτως τῶν παντοίων νοθεύσεων, ἃς δύναται νὰ ὑποστῇ τὸ Γ. τῶν ζώων, ἡ Κτηνιατρικὴ σημειοὶ ἰδιαίτερος ἰδικᾶς τινας αὐτοῦ νοσηρὰς ἀλλοιώσεις ὀφειλομένας εἴτε εἰς ἀνωμαλίας αὐτῆς τῆς γαλακτοπαραγωγῆς εἴτε εἰς ἐξωτερικῶν ἐπιδράσεων προσερχομένας. Μεταξὺ τῶν νοσηρίων τούτων ἀλλοιώσεων ὡς κυριωδέστερας διακρίνομεν:

α') Τὸ δέξυ γάλα. Ἡ ἀλλοίωσις αὕτη συνίσταται εἰς τὴν παρὰ φύσιν δέξιν ἀντιδρασίαν τοῦ Γ., ὀφειλομένην εἰς τὴν ἐν αὐτῷ ὑπαρξίν υπερβολικῆς ποσότητος γ α λ α κ τ ι κ ο ὕ δ ξ ε ο ς· κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην ταχέως ἅμα ὡς τοῦτο ἔλθῃ, εἰς ἐπαρήγμετὰ τοῦ αἵματος αἰρικοῦ αἵματος ἐπέρχεται· ἀνωμαλὸς πῆξις συνιστάμενη εἰς τὸν ἐντελῆ ἀποχωρισμὸν τῶν στερεῶν τοῦ Γ. συστατικῶν μερῶν ἀπὸ τοῦ ὕδατος. Ἡ πῆξις αὕτη ἐνίοτε γίγνεται, εἰ καὶ ἀτελής, καὶ ἐν αὐτοῖς εἰς τῆς γαλακτοπαραγωγῆς ἀδείας. Τὸ δέξυ γάλα παρατηρεῖται κατὰ τὰς φλεγμονώδεις τῶν μαστῶν παθήσεις, ἐν γένει κατὰ τὰς πυρετωδεις τοῦ ὀργανισμοῦ καταστάσεις, μετὰ βρώσιν διεφθαρμένης τροφῆς κατὰ τὴν νυμφομανίαν τοῦ ζώου, μετ' ἀποψύξεις, κατὰ τὴν κυφορίαν κτλ. Ἐξωτερικὰ δ' αἰτία ἐπιδρῶντα εἰς τὴν γένεσιν τοῦ Ὀξ. θεωροῦνται ἡ λιαν ὑψηλὴ θερμοκρασία καὶ ἡ ἀκαθαρσία τῶν γαλακτοδόχων ἀγγείων.

β') Τὸ κρυπτό γάλα. Ἡ ἀλλοίωσις αὕτη συνίσταται εἰς τὴν παραλλαγὴν τοῦ φυσικοῦ τοῦ Γ. χρώματος εἰς καθαρὸς κοκκινῶν· ἡ χρωστικὴ αὕτη ἀνωμαλία κατὰ τὰς νεωτέρας ἐρεῦνας ἀποδίδεται αποκλειστικῶς εἰς τὴν ἐν τῷ γάλακτι ἀνάπτυξιν εἰδικῶν μικροβίων, βακτ. ἡ λ λ ο υ τ ο ὕ σ υ γ κ ρ υ π τ ο υ. Τὸ μικροβίον τοῦτο ἀνευρέθη καὶ ἐν τοῖς τοιχώμασι τῶν βουστάσιων καὶ τῶν γαλακτομενῶν ὡς καὶ ἐν τοῖς γαλακτοδόχοις ἀγγείοις.

γ') Τὸ αἵματό γάλα ἢ ἐρυθρό γάλα. Ἡ ἀλλοίωσις αὕτη συνίσταται εἰς τὴν ἐν τῷ Γ. ὑπαρξίν ἰσχυρῶν ἢ κυλιδῶν αἵματος ὀφειλομένην εἰς τυχαίαν ἐσωτερικὴν τῶν γαλακτοφόρων ἀδένων αἱμορραγίαν, ὡς τοῦτο παρετηρήθη κατὰ τὸν ἀνθρακὰ καὶ τὸν τυφόν τῶν βοῶν.

δ') Τὸ ὑδρό γάλα. Ἡ ἀνωμαλία αὕτη κυρίως ὀφείλεται εἰς τὴν ἐκ τοῦ γάλακτος ἀπορίαν τῶν κυριωδεστέρων αὐτοῦ συστατικῶν μερῶν, τῆς τ υ ρ ῖ ν η ς καὶ τοῦ λ ῖ π ο υ ς καὶ εἰς τὴν υπερβολὴν τούναντίον τοῦ ὕδατος. Ἡ κατάσταση αὕτη ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς βρώσεως διεφθαρμένης καὶ ἀκαταλήλου δια γαλακτοπαραγωγὰ ζῶα τροφῆς, ἐκ νοσημάτων τοῦ στομάχου, ἐκ καχεκτικῶν καὶ ὑδραιμικῶν νόσων κτλ. Τὸ Ὑδρόγαλα πολλὰκις δυνατόν νὰ προσερχῇ καὶ ἐκ καθαρᾶς φυσιολογικῆς αἰτίας, ἐκ

τῆς ἰδιαζούσης θηλονότητος γενεᾶς τοῦ γαλακτοπαραγωγοῦ ζώου.

ε') Τὸ βλακτό γάλα. Ἡ ἀλλοίωσις αὕτη συνίσταται εἰς τὴν βλενωδὴν συστάσιν τοῦ Γ., ὅπερ ἀπὸλλυται τὴν φυσιολογικὴν αὐτοῦ βρευστὴν κατάστασιν ἰσχυρᾶς καὶ ἱσχυρᾶς ἀποβαίνον. Ἡ νοσηρὰ αὕτη κατάσταση ὀφείλεται εἰς μικροβίον, παρατηρεῖται δὲ κατὰ τὸ θέρος ἐν ἀκαθάρτοις βουστάσιαις καὶ γαλακτοκομείαις.

Παρὰ τὰς ἀνωτέρω ἀλλοιώσεις ἐν τῷ Γ. πολλὰκις ἐπέρχονται παραλλαγαὶ καὶ ὡς πρὸς τὴν γεῦσιν καὶ ὡς πρὸς τὴν ὄσμην καὶ ὡς πρὸς τὸ χρῶμα· αἱ παραλλαγαὶ αὗται ἐξαρτῶνται σχεδὸν πάντοτε ἐκ τοῦ εἶδους τῆς τροφῆς, ἐκ τῆς συστατικότητος τῶν βοσκῶν, ἐκ τῶν τυχόν ἀναλαμβάνομένων φαρμακευτικῶν οὐσιῶν κτλ. Τέλος μεταξὺ τῶν τοιούτων νοσηρίων τοῦ Γ. καταστάσεων συγκαταλέγονται καὶ αἱ ὀφειλόμεναι εἰς λοιμώδεις καὶ κολλητικὰς τῶν ζώων παθήσεις, ὧν τὰ σπέρματα δύναται νὰ μεταδοθῶσιν εἰς τὰ ὑγιᾶ ἄτομα διὰ τῆς βρώσεως τοῦ οὗτω παθολογικῶς ἡλωμένου γάλακτος· ὡς τοιαῦται δὲ διακρίνονται ἡ φ υ μ α τ ῖ ω σ ι ς, ἡ λ ο ι μ ι κ ῆ π ε ρ ι π ν ε υ μ ο ν ῖ α, ὁ ἄ σ θ ῶ δ ῆ ς π υ ρ ε τ ὅ ς, ὁ τ υ φ ὁ ς τῶν βοῶν, ὁ ἄ ν θ ρ α ξ, ἡ σ κ ι ζ ο π υ α ι μ ῖ α, ἡ ἑ δ ο λ ο γ ῖ α κτλ. Κατ' ἀρχὴν Γ. ἐκ τοιούτων ζώων προσερχόμενον ἀπορρίπτεται τῆς καταναλώσεως ἢ τοῦλάχιστον δέον νὰ ἀπαγορεύηται ἡ ἀνάληψις αὐτοῦ πρὸ τῆς τελείας ἱερέσεως. [Γ.Ν.Π.]

Γάλα θείου (Χημ.) (λατ. Lac sulfuris) καλεῖται θεῖον ἀποχωριζόμενον δι' ὀξέων εἰς ἥπατος θείου κλπ. εἰς λεπτοτάτην κατάστασιν καὶ παρέχον εἰς τὸ βρευστὸν λευκοκίτρινον χρῶμα, ὡς περὶ γάλακτος. [Ο.Α.Ρ.]

Γάλα ὀρυκτόν. Εὐρίσκεται ἐν σπηλαιοῖς καὶ ὀρήμασι τῆς γῆς πολλοῦ τοῦ Εὐρώπης καὶ ἐν Ἑλλάδι κατὰ μάζας σπογγώδεις, σφαιροειδεῖς, ἐπιπολῆς μὲν στερεάς, ἐσωτέρω δὲ χαλαράς. Ἦναι δὲ γέννημα ὀψιγενέος παραγῆν διὰ τῆς ἀποτυπώσεως τοῦ ἀσβεστοῦ ἢ κατὰ κρυστάλλωσιν ἐξ ὕδατος.

Γάλα συμπυκνωμένον (γαλλ. lait condensé, γερμ. condensirte Milch). Πρὸς διατήρησιν τοῦ γάλακτος ἐπὶ πολὺ ἀναμιγνύουσιν αὐτὸ μετὰ κοινῶν σακχάρου καὶ τὸ ἐξατμίζουσιν ἐν τῷ κενῷ, μέχρις οὗ μείνη τὸ $\frac{1}{3}$ τοῦ ὄγκου του· οὕτω καθίσταται πυκνωρευστότατον, τίθειαι εἰς δοχεῖα ἐκ λευκοσιδήρου ἀεροστεγῆς κλειόμενα καὶ φέρεται εἰς τὸ ἐμπόριον. Πρὸ τῆς χρήσεως ἀραιοῦται διὰ τετραπλοῦ περίπου ὕδατος καὶ χρησιμοποιεῖται ὡς τὸ πρόσφατον γάλα. [Ο.Α.Ρ.]

Γάλα φυτικόν ἢ γ α λ α κ τ ῶ δ ῆ ς χ υ μ ὅ ς (Βοτ.) ἔστι τὸ περιεχόμενον τῶν γαλακτοφόρων ἀγγείων (ἰδ. λ.) ὀρισμένων φυτῶν, τὸ ὅποιον ἐξέρχεται πρὸς τὸ ἔξω μετὰ τὴν νύξιν ἢ τρώσιν αὐτῶν. Τὸ φυτικόν Γ. ἔχει

συνήθως χρώμα λευκόν, σπανιότερον δὲ κιτρινωπὸν (Χελιδόνιον) ἢ ἐρυθρόξανθον (Βοκκόνιον). Συνίσταται δὲ ἐξ ὕγρου, ἐν ᾧ αἰωροῦνται πολυαριθμοὶ κόκκοι· ἢ σταγόνες, ἐξ ὧν προέρχεται καὶ τὸ λευκὸν αὐτοῦ χρώμα. Ὑπόδες τοῦ ὕγρου εἶνε διατεταμένα τὰ αἷατα, τὰ καὶ ἐντός τοῦ φυτικού χυμοῦ ὑπάρχοντα, πρὸς δὲ τοῖς καὶ μικραὶ ποσότητες σακχάρου, αμύλου, κόμμεις, λευκώματος κτλ., εἰς τινα δὲ φυτὰ καὶ διάφορα ἀλκαλοειδῆ καὶ φυτικά ὀξέα ἢ καὶ αἰθέρια ἔλκται. Εἰς τινα φυτικά Γ. οἱ μικροὶ κόκκοι ἢ τὰ σωματίδια συνίστανται ἐξ αμύλου καὶ λαμβανούσι παραδοξότατα σχήματα. Μέχρι σήμερον δὲν εἶνε τιθετικῶς γνωστὸν περὶ τῆς χρησιμότητος εἰς τὰ φυτὰ τοῦ φυτικού γάλακτος. Τελευταίον ἀνευρέθησαν εἰς τὰ Γ. πολλῶν φυτῶν φαρμακικαὶ οὐσίαι ὅμοιαι πρὸς τὰς πεπτούσας τοῦ ζωικοῦ σώματος, διὰ τῶν ὁποίων πέπτονται μεγάλα ποσὰ λευκωματωδῶν οὐσιῶν καὶ τὰς ὁποίας ἔνεκα τοῦτου κατέταξαν μεταξὺ τῶν ἐν ζῷ μω ν (13. λ.). Οὗτοι ἐδείχθη ὅτι ἐλάχιστον πρὸς γάλακτος σολῆς ἢ τοῦ δένδρου τῶν τροπικῶν χωρῶν *Cordia Paraya* δύναται νὰ πύξη ἱκανὴν ποσότητα ἰνικῆς.

Σπουδαιότατα προϊόντα ἐξαγόμενα ἐκ τοῦ γαλακτώδους χυμοῦ τῶν διαφόρων φυτῶν εἶνε τὸ ὀπιον, ἡτοί τὸ ἀπεξηραμμένον γάλα Μηκωνος τῆς ὕπνου, καὶ τὸ καουτσούκ ἢ ἔλαστικόν κόμμι, τὸ ἐξαγόμενον ἐκ τοῦ Γ. διαφόρων θαμνωδῶν Εὐφορβιδῶν (Χεῖρα) ὡς καὶ διαφόρων ἰνδικῶν εἰδῶν Συκῆς, Ἀποκυνωδῶν φυτῶν (Λανθόλφια) καί τινων Ἀσκληπιιδῶν. Γάλακτά τινα φυτικά πίνονται ἀντὶ ζωικοῦ γάλακτος, εἶον τὸ γάλα Ἀσκληπιιδῶς τῆς γαλακτοφόρου ἐν Κεϋλάνῃ, ἄλλα δὲ χρησιμεύουσιν ὡς καθαρτικά, εἶον τὸ γάλα τῶν ἡμετέρων Εὐφορβιδῶν (φλώμων). οὗτος πρότερον ὁ λαὸς ἀποξηραίνων σταγόνας ἐπὶ πινακίων μετεχειρίζετο ὡς ἀπαγωγικὰ καταπότια. — Τὸ γάλα τῆς Συκῆς ὑπὸ Σ. Μηλιάρη. Περιοδικὸν τῶν μαθητῶν Τόμ. Δ' σελ. 53. [Μ.]

Γαλάγγα (γερμ. Galant), ῥίζωμα φαρμακευτικὸν τῆς Ἀλπινας καὶ τῆς Καίμφερικας, βλ. Ἀλπινία ἢ φαρμακευτική. [Θ.Χ.]

Χρησιμεύει ὡς διεγερτικὸν καὶ στομαχικόν.

Γαλάζιον (Galacz ἢ Galatz). Πόλις τῆς Ῥωμανίας, ἢ πάλαι Ἀξισούπολις, κειμένη ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὀχθῆς τοῦ Δουνάβειος καὶ παρὰ τὴν λίμνην Καραμζι. ἢ Βράτσα, μεταξὺ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Σερέτ καὶ τοῦ Προῦθου, ἀπέχουσα τοῦτου 15 χμ. καὶ 18 χμ. τῆς Βρατίας. ἔνομήν δὲ διὰ σιδηρ. διακλαδίσεως ἐχούσης μήκος 19 χμ. μετὰ τοῦ σιδηρ. Βουκουρεστίου Ῥωμάνου καὶ δι' ἑτέρας μετὰ τοῦ ΝΔ Ῥωστικοῦ σιδηρ. εἶναι ἐκτισμένη ἀμφιθεατρικῶς καὶ ἔχει 80,000 περίπου κατ., μίγμα πολλῶν ἐθνικότητων, ἐν αἷς μίαν τῶν

κυριωτέρων θέσεων κατέχει ἡ ἑλληνική. Διαιρεῖται εἰς Παλαιὰ καὶ Νέα Πόλιν, ὧν ἡ μὲν πρώτη εἶναι ἀκανονιστικῶς ἐκτισμένη μετὰ μονωρῶν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον οἰκίων, ἡ δὲ νέα, κειμένη ἐπὶ τοῦ ὕψους, ἔχει ῥυθμὸν εὐρωπαϊκώτερον. ἔχει 23 ναοὺς, ἐν οἷς ἐκ τῶν ὡραιότερων εἶναι ὁ ἑλληνικὸς, ὁ τῶν καθολικῶν καὶ ἡ μητρόπολις τοῦ Ἀγίου Νικολάου. Εἶναι πρωτεύουσα τοῦ νομοῦ Κόδουρλου, ἔδρα τῶν νομαρχιακῶν ἀρχῶν, τῆς εὐρωπαϊκῆς ἐπιτροπείας τοῦ Δουνάβειος, τῆς ἐπιτροπείας τοῦ Προῦθου, πολλῶν προξένων κτλ. ἔχει πλημμελειοδικεῖον, πρωτοδικεῖον, τελωνεῖον, 13 προκαταρκτικὰ σχολεῖα, 6 τῆς μέσης ἐκπαιδεύσεως, 1 ἐμπορικὴν καὶ 1 βιομηχανικὴν σχολήν, 1 διδασκαλεῖον, καὶ πολλά ἰδιωτικά ἐκπαιδευτήρια, 1 στρατιωτικὸν καὶ 2 πολιτικὰ νοσοκομεία, 2 στρατώνες, ναύσταθμον καὶ ὡρεῖν ἐπὶ τοῦ Δουνάβειος ἐξέδραν. Ἐλευθερὸς λιμὴν ἄλλοτε, ἦτο ἡ πρώτη τῶν εὐρωπαϊκῶν ἀγορῶν τῆς Ῥωμανίας· ἀλλὰ τῆς ἐλευθερίας τοῦ λίμενος καταργηθείσης τῇ 1883 καὶ τῶν σιδηροδρόμων δημιουργησάντων ἄλλα μέσα συγκοινωνίας, ἐξέπεσε μικρὸν καὶ ἡ πόλις αὕτη τῆς πρῶτης ἐμπορικῆς σπουδαιότητος. Ἐκ τῶν εἰδῶν τῆς ἐξαγωγῆς τὰ κυριώτερα εἶναι δημητριακὰ καρποὶ, ἕρια, κηρὸς, μέλι, ζυλεῖα, ἄλας κτλ. Ἡ πόλις αὕτη ἔχει προσέτι 6 τυπογραφεία, 3 λιθογραφεία, 1 μέγα ἀτμοπριονιστήριον κτλ. — Οἱ Ῥῶσοι μετὰ λαμπρὰν κατὰ τῶν Τούρκων νίκην ἐκυρίευσαν αὐτὴν τῇ 1789, ἀλλὰ τὴν ἀπέδωκαν βραδύτερον. Παρ' αὐτὴν τῇ 1/13 Μαΐου τοῦ 1821 ἐγένετο συμπλοκὴ τῶν Ἑλλήνων ἐπαναστατῶν μετὰ τῶν Τούρκων, οἵτινες τὴν ἐπιοῦσαν εἰσελθόντες εἰς τὴν πόλιν ἐλεηλάτησαν καὶ ἐπυρπόλησαν αὐτήν. Οἱ Ῥῶσοι κατέλαβον αὐτὴν αὖθις καὶ κατὰ τοὺς τελευταίους πρὸς τὴν Τουρκίαν πολέμους. [Π.Π.]

Γαλακτίας ὁδὸς (Γαλαξίας). Οὕτω καλεῖται οἱ κατὰ τὸν τοκετὸν ὑπάρχοντες ἢ καὶ ὀλίγον μετὰ τοῦτον ἐκφυόμενοι πρῶτοι τοῦ ἵππου ὀδόντες, οἱ καὶ βόλοι καλούμενοι· ὁ Γ. ὁδὸς εἶναι βραχὺς καὶ πεπλατυσμένος, ἀδύνατος καὶ ἀβαθής, πρὸς δὲ λευκώτατος τὸ χρώμα. Εἰς τὸν ἵππον οἱ κατὰ πρῶτον ἐκφυόμενοι Γ. ὀδόντες εἰσὶν οἱ δύο μεσαῖοι τῆς κάτω σιαγόνος τομεῖς, ἀναφανίσμενοι συνήθως μετὰ 5—6 ἡμέρας ἀπὸ τῆς γεννήσεως, τελευταῖοι δὲ οἱ τέσσαρες γωνιαῖοι, ἀνά δύο εἰς ἐκάστην σιαγὸν ἀναφυόμενοι περὶ τὸν 9ον μῆνα. Ἡ ἀλλαγὴ τῶν πρώτων ὀδόντων εἰς τοὺς πύλους, ἡ ἀπόπτωσις διηλονότι τῶν γαλακτικῶν καὶ ἡ ἀντικατάστασις αὐτῶν διὰ τῶν μονιμῶν, ἀρχεται περὶ τὸ 2 καὶ 1½ ἔτος τῆς ἡλικίας, ἀποπερατοῦται δὲ περὶ τὸ 4ον καὶ ἡμισυ. (Ἰδε "Ἀβολος καὶ Ἀγνώμων ἵππος). [Γ.Ν.Π.]

Γαλακτικόν ὄξύ (Χημ.) (γαλλ.

acide lactique, γερμ. Milchsäure) έπιτε, =ξυπροπιονικόν δξύ $C_3H_5O_3$, σπερ εύρισκαται έτοιμον εις πολλά ρευστά π. χ. έν τή αιμάτι, τώ στομαχικώ ύγρῳ, τή μυϊκῇ ύγρῳ κλπ. παραγεται κατά τήν ζύμωσιν (ξείνισμα) τοῦ γάλακτος, τοῦ κόμματος, τοῦ αμύλου κλπ. Συνήθως παρασκευάζεται εἰς αγγελαδινού γαλακτος αφιεμένου νά ζυμωθῇ (ξείνoγαλόν) τῇ προσθήκῃ γαλακτοσταχάρου. Ένε βευστήν ἄχρους καί ἄσπρον, σιροπιοειδούς συστάσεως, ἔχον ειδ. βάρ. 1,215, ένε λίαν δένον διλυτόν εις ύδωρ, οινόπνευμα καί αἶθερα. ζυμομενον μετά σηπομενίων ὀργανικῶν οὐσιῶν τέλεται εις άνθρακοδιϋξειδιον ύδωρ καί βουτυρικόν δξύ. Έκ τῶν αλάτων αὐτοῦ (γαλακτικὰ ἁλᾶτα) ὁ γαλακτικός σιδήρος παραχόμενος διά ξέσεως δξύγαλακτος μετά ρινοματιῶν σιδήρου χρησιμευει εις τήν ἱατρικήν εὗτος κρυστάλλουται εις ἄχρους κρυστάλλους, ένεχοντας κρυσταλ. ύδωρ $C_3H_5O_3 \cdot 2Fe + 3H_2O$. Καί τό Γ. Ο. χρησιμευει εις τήν ἱατρικήν καί εις διαφόρους βιομηχανίας π. χ. τήν βαφικήν, βυρσοδεψικήν κλπ. [O.A.P.]

Γαλακτισμός. Ἡ διά γάλακτος διατροφή τοῦ νεογνοῦ. Γίγνεται δέ ὁ Γ. ἡ ἀπό τῆς μητρός ἢ ὑπό ἄλλης γυναικός ἢ ἀπο αἰγός ἢ τέλος τεχνητός διά γάλακτος ἀπό φίλης παρεχομένου εις τό παιδίον διά καταλήλῃου θηλάστρου (biberon) ὁ τελευταίος εὗτος τρόπος τοῦ Γ. είναι ἡ ἥτιον τελεσφόρος. [K.A.]

Γαλακτέτης. Έχει περίπου τήν αὐτήν τοῦ νατρολίθου (ιδ. λ.) γημικήν σύνθεσιν μετά σμικρᾶς ποσότητος ($\frac{1}{6}$) αἰθέρου, ἥτις καί τό λευκόν τοῦ δρυκοῦ ἐπιφέρει. [K.M.]

Γαλακτογόνοι ἰδιόενες. Βλ. Μάττος.

Γαλακτοδένδρον τό ἀμερικανικόν (B o t.). Galactodendron Americanum Don. Palo de vaca τῶν Ἰθαγενῶν, εἶνε δένδρον τῆς οἰκογενείας τῶν βρέων τῆς Ν. Ἀμερικῆς. Έκ τοῦ κορμοῦ καί τῶν κλάδων αὐτῶν ἐκρέει διά τῆς τομῆς γάλα γλυκύ καί εὐώδες παρεμφερές τῷ βουβῳ. Ένε κοινῇ τροφῇ τῶν Ἰθαγεν. τῶν Κορδιλλερῶν βρέων. [Θ.Χ.]

Γαλακτοπαραγωγοὶ οὐσίαι (Κτηνοτροφία καί κτηνιατρ.). Οὕτως ὀνομαζονται αἱ διαφοροὶ οὐσαι αἱ προσφερόμεναι εις τά ζῷα κατά τήν ἀγαλακτικὰ αὐτῶν ὡς τοιοῦται ἐνδείκνυνται αἱ διαφοροὶ σκευασταὶ τοῦ ἀντιμονίου, τό θείον, τό γλυκάνισον, τό κοινάριον, τό μοσχολάρουν, τό μύραθον, τό γκρύσταλ καί ἄλλαι αρωματικά οὐσαι, πρὸς δέ πᾶσα εὐχυμος γλωρᾷ σορδῇ, ὡς καί αἱ ὑπόχλαιο καί βλενωδεις σκευαται τῶν τροφῶν καί τέλος τὰ ὑπολείμματα τῶν ζυθοποιῶν. [Γ.Ν.Π.]

Γαλακτοποιητικά ἢ γαλακταγωγά. Οἰοίαι καί μέσα προξενούντα ἐκκρίσιν γαλακτος ἢ αὐξήσιν αὐτῆς. Ὡς ἄριστα Γ. θεωροῦνται ὁ καθαρός ἄηρ, τροφῇ ὑγιεινῇ καί

ἰδίᾳ ἐξ αμυλούχων οὐσιῶν, ἐτι δέ εἰδικὰ κατὰπλάκτα καί φάρμακα χρήσεως εσωτερικῆς. Ὁ θηλασμός είναι ἐξαιρετόν μηχανικόν μέσον πρὸς διατήρησιν ἢ αὐξήσιν τῆς ἐκκρίσεως γάλακτος. Ἐδοκιμασθησαν δ' ἐπιτυχῶς καί ἡλεκτρικὰ ρεύματα τιθεμένων τῶν δύο πόλων ἐκατέρωθεν τοῦ μαστοῦ.

Γαλακτοόρροια. 1) Ὑπερβάλλουσα ἐκκρίσις γάλακτος ἐπισυμβαίνουσα παρα γυναικί θηλαζομένη ἢ κρυσσεως μετὰ τὴν ἀπογαλακτικὴν τοῦ θηλαζόντος βρέφους ἐπιφερόμενα δέ καί ἀναιμικᾶς ἢ νευρικᾶς διαταραχῆς τῆς ὑγείας. Ὁ διπλοῦς εὗτος χαρακτήρ τῆς περὶ τήν ἐκκρίσιν ἀνωμαλίας καί τῆς ἀλλοιωσεως τοῦ ὀργανισμοῦ ἀποτελεῖ τήν νόσον Γ', ἥτις πολεμεῖται διά τοῦ λευκοῦ χαρικοῦ, καθαρσιῶν κλπ. — 2) Ἐκκρίσις γαλακτος παρα γυναικί, μὴ διατελουτῇ ὑπὸ τας συνήθεις τῆς ἐκκρίσεως ταύτης συνθήκας, ἐνιστα δέ, ἀλλὰ λίαν σπανίως καί παρ' ἀνδρί.

Γαλακτοσάχαρον (Χ η μ.), (λγτ. Saccharum lactis, γερμ. Milchzucker) $C^{12}H^{22}O^{11}$, εἰρίζεται: ἐν τῷ γαλακτι, παρασκευάζεται δέ συνήθως εἰς αγγελαδινού γαλακτος ἐξατμιζόμενον, μετὰ τήν ἀφίεσιν τοῦ λίπους, τυρίνης κλπ. Ἀποτελεῖται: εἰς ἄχρῶν τηλερῶν κρυστάλλων καί ἔχει γέυσιν γλυκυτάτην, διά ζυμοσιεργειῶν πασχει οἶνοπνευματικήν, βουτυρικήν καί γαλακτικήν ζύμωσιν, καί ὅπ' ὕξινον ἀραιῶν μεταβάλλεται εις εἶδος σταφυλοσακχάρου σπερ εἰδικῶς καλεῖται Λ α κ τ ὁ ζ η $C^{12}H^{22}O^{11}$, τοῦτο δέ ένε τό ὑπὸ σιτάμενον τῆς ζυμώσεως. Χρησιμευει εις τήν φαρμακευτικήν. [O.A.P.]

Γαλακτοφόρα άγγεϊα (B o t.) εἶνε λεπτοὶ σωληνῆς διατρεχόντες διά τῶν διαφόρων ἰσθμῶν τοῦ ρυτίκου σπλαγος καί ἐγκλειστοντες ἐντός αὐτῶν ὕδρῳ λευκῷ, ἔνεκα τῆς ὁμοιότητος αὐτοῦ πρὸς τό ζωϊκόν κληθέν γάλα. Οἱ σωληνῆς εὗτοι διαπορεύονται ποικιλοτρόπως διὰ τοῦ πλοῦ τοῦ βλαστικῶν ἁξόνων, τῆς ῥίζης, τῶν νεύρων τῶν φύλλων κτλ. καί ἔχουσι τοιγῶντα μάλθακά, διαγκώσιμα, οὐδέποτε δέ ζυλώδη ἢ ρελλώδη. Ἐπειδὴ δέ τὰ Γ. άγγεϊα συνδέονται μετ' ἀλλήλων καί διακλαδίζονται πολλαχῶς, τιτρωσκάμενα ἢ νυσσόμενα ἐξάχουσιν ἄθρονον ποσότητα γάλακτος σχετικῶς πρὸς τό μικρόν αὐτῶν εὗρος, διότι πιεζει αὐτὰ καί ἡ περίξ τάσις τῶν ἰσθμῶν. Τὰ Γ. άγγεϊα διαστελλόνται εις ἄναρθρα Γ. άγγεϊα καί εις ἔναρθρα, ἀρθρωτὰ ἢ διarthρωμένα. Τὰ πρῶτα εἶνε κυτταραάπλακ, ἀσφαιδῇ, συνκυξανόμενα μετὰ τοῦ φυτοῦ ἀπὸ τοῦ ἐμβρύου καί ἀπρετέλλοντα προβλας τοῦ ἐνός τούτου καί μόνου κυτταρου εις τὰ διαφόρους γῶνας τοῦ κορμοῦ καί τῆς ῥίζης, τὰ δευτέρα δέ σχηματίζονται, ὅπως καί τὰ άγγεϊα τῶν ἰναγγειωδῶν δεσμών, διαλυομένων τῶν τοίχων πολλῶν κυττάρων καί σχη-

ματιζομένων ούτω σωλήνων αγγειοειδών, διατρεχόντων δικτύου δικήν τους φυτικούς ιστούς. 1. άγγεϊα εύρισκονται εϊς πολλάς τάξεις του φυτικού βασιλείου, κυρίως δέ εϊς των των Εύσπεριωνών, των Συνανθήρων (Κτηχωριδαί), την εϊκογένειαν των Κνιδίων, των Άσκληπιαδών, των Μηκωνών, των Λαβειλιδών κτλ. Τα Γ. άγγεϊα περιέχουσιν ούσιας χρήσιμους πιθανώς εϊς διάμεψιν της ύλης (λευκώματα, υδατάνθρακας, λίπη, φυρματά) και άχρήστους. εϊον ρητίνας, κόμμεα, καουτσουκ, άλλαλοιδη κτλ. Βλ. και Γάλα φυτικών. [Μ.]

Γαλακτώδης ύαλος (Χ η μ.) ύαλος λευκή ως γάλα παρασκευαζομένη τη προσανμίξει 10—20 % τέφρας άστέρων εϊς κοινήν άγρουν ύαλου. [Ο.Α.Ρ.]

Γαλακτώμα (Χ η μ.) (Emulsio) καλεϊται παν γαλακτώδες όψεις ρευστόν ένεχον έντός έξώδους διαλύσεως έν λεπτοτατη κατάστασι παραμεινόμενον λίπος τι ή ρητινώδη ούσιαν. Φυσικά Γ. εϊσι π. χ. τούκοιν γάλα και τά γαλακτώδη ρευστά πολλών φυτών. Τό συνηθέστατον τεχνητόν Γ' ένε τό δι' έλαιου παρασκευάζεται δέ διά έπιχυσεως 2 μ. έ. έλαιού επί 1 μ. έ. κόμμεως άραδικού κόμμεος και βαθμιαίας προσθήκης 21 μ. έ. ύδατος υπό συνεχή τριβήν του όλου έντός έγδίου. Καί έν διαφόρων έλαιούχων σπόρων, π. χ. αμυγδαλών κλπ., κατασκευάζονται Γ. χρήσιμα εϊς την Ιατρικήν κλπ. [Ο.Α.Ρ.]

Γαλακτωματήν. Βλ. Γρουλίνη.

Γαλανάδος Χωρίον Ναξου του δήμου Νέλου καίμενον εϊς άπόστ. 15' από της πρωτ. Τριπόδων. Κατ. 202.

Γαλανός Δημήτριος. Έγεννήθη τώ 1760 έν Αθήναις, ένθα διέμεινε μέχρι του 1774 και έρριπτεν εϊς τό έλληνικόν σχολείον διδασκείας τά έλληνικά γράμματα υπό του σχολάρχου Ι. Μενιζέλου. Υπερβάς δέ έν βραχεί πάντας τους συμμαθητάς αυτού και κάτοχος ών της έλληνικής γραμματικής, δεκατετρατής ήδη μετέβη εϊς Μεσολόγγιον ίνα άκροασθί της διδασκαλίας του περιήμου Π. Παλαμά. Έκ Μεσολογγίου δέ άπήλθεν εϊς την νήσον Πάτμον, έν ή επί εζ' έτη διετέλεσε διδασκόμενος την έλληνικήν φιλολογίαν υπό του μετά πολλής επιτυχίας διδάσκοντος αυτήν Δανιήλ, και έκείθεν εϊς Κων/πολιν προσκληθείς υπό του θείου αυτού Γρηγορίου μητροπολίτου Καισαρείας, πρωτοθρόνου της Ιεράς έν Κων/πόλει Συνόδου. Διακαώς δέ έπιποθών νά αύξήσθί τας γνώσεις αυτού διά της μελέτης ξένων φιλολογιών και ήθών και έθίμων, άπέριψε τας προσπάσεις του θείου αυτού, αρνήθείς νά περιβληθί τό σημαντικώτατον τότε αξίωμα της Ιερουσύνης και μετά χροός έβέβη νά μεταβή εϊς Κολχ. ύαν της Ίνδικης οικοδόμασκαλος παρά τώ έλληνι έπόρω Κωνστ. Πανταζή. Περί τά τέλη δέ του έτους 1786 άπεχαιρέτησε

την πατρώαν γην, ήν έμελλε νά μή έπανίδη πλέον. Διαρκούσης της έν τη οίκία του Πανταζή διαμονής ό Γαλανός ένεκυσε μετ' αυτού ζήλου εϊς την μελέτην της Σανσκριτικής, της κλασικής γλώσσας των Ίνδων, και άλλων ανατολικών γλωσσών και της αγγλικής. Αφ' ού δέ διά της εργασίας έκτέσαστο άρκούσαν εϊς τας ανάγκας του βίου χρηματικήν ούσίαν, άπεχώρητεν εϊς Βεναρές, την επί της άριστερής όχθης του Γαγγου καίμενην κατ' έξοχήν σοφήν και έσράν πόλιν των Ίνδων, Κατήν ήτοι ήλιολαμπή υπό τούτων ένεμαζομένην, και εκεί ένδυσείς τη περιβολήν των βραχμάνων επί τεσσαρακοντα έλα έτη μέχρι τέλους του βίου αυτού πέραν την σπουδήν περί την φιλοσοφίαν έποίησαστο έμείλων πρός τους ασπώτατους βραχμάνους των Ίνδων οτινας μεγαλώς έτίμων τον Έλληνα λόγιον. Καίπερ όμως μακράν της πατρίδος διαμένων ούδέποτε έπείσθετο ό Γαλανός των οικειών και της πατρίδος, ήν μετά πολλής άγάπης έπέθυμει νά έπανίδη. Αλλ' ένεκα της ανωμάλου καταστάσεως των πραγμάτων έν Έλλάδι άνέβαλλε την έκπλήρωσιν του διακρίστατου τίθου αυτού, μέχρις ού έπήλθεν αυτός έ θάνατος κατά τό έτος 1838 τή 3η Μαΐου άγοντι τό 72 έτος της ηλικίας. Ο Γ. έταφη έν τώ Αγγλικώ νεκροταφείω έν ίδιω μνημείω, έφ' ού έπεγράφη αγγλιστί τό όνομα αυτού, ή ηλικία και ή χρονολογία του θανάτου. Κατέλιπε δέ τό ήμισυ της περιουσίας αυτού, 36 χιλ. δρ., εϊς τό έθνικόν Πανεπιστήμιον, έτι δέ και πάντα τά βιβλία αυτού και χειρόγραφα, εζ' ών έπιμελεία του πρώτου έφόρου της έθνικής βιβλιοθήκης Γ. Τυπάλδου έξεδόθησαν έν Αθήναις αϊ έξης μεταφράσεις του Γ. έν της Σανσκριτικής εϊς την έλληνικήν γλώσσαν. Ίνδικών μεταφράσεων πρόδρομος (1845), Βαλαδάρατα (1847), Γίτα ή θεσπέσιον μέλος (1848), Ραγγού-βίνσα (1850), Ιτιχασασμουσάία (1851), Χιτοπαδέσσα και Ψιττακού μυθολογία: νυκτεριναί (1851) και Δουργά (1853), τά δέ λοιπά χειρόγραφα άπόκεινται άνείλδοτα έτι έν τη έθνική βιβλιοθήκη. Τούτων δέ ιδιαιτέρας μνείας κρινεται αξία ή μεταφράσις του Βαγαδάθαπουρανα και συνωνυμικών λεξικών της Σανσκριτικής γλώσσας, περί ού λίαν εύρήμως έγραψεν ό σοφός έν Βερολίνω Ίνδολόγος Πέμπερ, όστις και έμελέτησε τό λεξικόν τουτο άποθησαυρίσας νάιν ύλην εϊς πλουτισμόν της κατ' έπιτομήν γενομένης έκδόσεως του δαπάναις της έν Πετρούπολει Ακαδημίας έκδοθέντος μεγάλου λεξικού της σανσκριτικής υπό Βέτλιγκ και Γότ. [Καρ.]

Γαλαξείδιον. Πόλις παλαιός της έπαρχίας Παρνασσίδος, αποτελούσα μόνη όμόνομον δήμον. Κατ. 4 594. Καίται έν τη δυτική πλευρά του κόλπου των Σαλωναίων (Κορινθίου) επί χερσονησώδους άκρας, έκτετέρωθεν της όποιας σχηματίζονται δύο λιμένες, ών μεγα-

λείτερος καὶ ἀσφαλέστερος ὁ πρὸς Α τῆς πόλεως, ἔχων καὶ κρηπίδιον. Ἐπὶ νηίδος, τῆς Ἀφιδίας καλουμένης καὶ καιμένης πρὸς Α ἀκρωτηρίου καιμένου πρὸ τῆς πόλεως, ὑπάρχει φανός. Οἱ Γαλαξιδιώται ἀσκοῦσι κυρίως τὴν ναυτιλίαν ἔχοντες περὶ τὰ 400 πλοῖα, ἀμιλλώμενοι κατὰ τὴν θαλασσίαν ἐμπειρίαν καὶ ἐμπορίαν πρὸς τοὺς κατοικοὺς τῶν ναυτικωτέρων πόλεων τῆς Ἑλλάδος. Ἡ πόλις ἔχει παρθενωγῶν, ἑλληνικὸν σχολεῖον καὶ ναυτικὴν σχολήν, ταχυδρομικὸν καὶ τηλεγραφικὸν γραφεῖον κτλ.

Τὸ Γ. θεωρεῖται ὅτι κατέχει τὴν θέσιν τῆς ἀρχαίας Δοκρικῆς πόλεως Οἰάνθης, καὶ Οἰανθείας καλουμένης. Τὸ ὄνομα δὲ τὸ σημερινὸν τῆς πόλεως φέρεται ἐν τῇ ἱστορίᾳ ἀπὸ τῆς 9ης μ.Χ. ἑκατοντ. Ἱστορία τοῦ Γ. ἔγραψεν ὁ Κωνσταντῖνος Σάλας «Χρονικὸν ἀνέκδοτον Γαλαξιδίου», 1865. [Α. Μηλ.]

Γαλαξίαι ὀδόντες. Βλ. Ὀδόντες.

Γαλαξίας (Γαλαξίας) ὀνομάζεται ἡ λευκὴ ζώνη ἢ ἐξαπλουμένη ἐπὶ τῆς οὐρανίας σφαίρας κατὰ μῆκος περὶπου μεγίστου κύκλου. Ἀκριβέστερον ἐξεταζομένων τῶν πραγμάτων ὁ Γ. διαιρεῖ τὴν οὐρανίαν σφαῖραν εἰς δύο ἄνισα μέρη ἔχοντα πρὸς ἑλληνα λόγον 8 : 9. Οἱ γεωμετρικοὶ πλοῖοι τοῦ Γ. εὐρίσκονται ὁ μὲν παρὰ τὴν Κόμην τῆς Βερενικῆς, ὁ δὲ μεταξὺ τῶν ἀστερισμῶν τοῦ Φοίνικος καὶ τοῦ Κήτους. Ἡ γωνία αὐτὴ ἦν τεμνεῖ ὁ Γ. τὸν ἡμεμερινὸν εἶναι περίπου 63° καὶ συναντᾷ τοῦτον τὸ μὲν ἐν τῷ Ἀετῷ, τὸ δὲ μεταξὺ Προκυνος καὶ Σειρίου. Τὰ πλάτος τοῦ Γ. εἶναι ἄνισον κατὰ τὰ διάφορα αὐτοῦ μέρη καθὼς καὶ ἡ λαμπρότης. Ἦν μεγίστην αὐτοῦ λαμπρότητα ἔχει ὁ Γ. πλησίον τοῦ Σκορπιου, τὴν δ' ἐλαχίστην πλησίον τοῦ Περσεως. Ὁ Γ. παρουσιάζει ἐνιαχοῦ κλώνους, πρὸς τοῦτοις δὲ καὶ διχασμὸν ἀρχίζοντα ἐν τῷ Κενταύρῳ καὶ λήγοντα εἰς τὸν Κύκνον. Ἐν τῷ Γ. ὑπάρχουσι καὶ σκοτεινὰ τινὰ μέρη, ἀξιολογώτερα τῶν ὀπίων εἶναι οἱ ἐπονυμασθέντες ὑπὸ τῶν ναυτικῶν σάκκων ἀνθρώπων, ἀράτοι παρ' ἡμῖν, πλησίον τοῦ Νοτίου Σταυροῦ, ἐνθα ὁ Γ. εἶναι στενός καὶ λαμπρός. Ἐν τοῖς Σάκκοις παρατηροῦνται δλίγιστοι ἀσθενεῖς τηλεσκοπικὸι ἀστέρες, καὶ εἶναι τὰ μᾶλλον ἐστερημένα ἀστέρων μέρη τοῦ οὐρανοῦ. — Μυθολογικῶς ὁ Γ. εἶναι τὸ γάλα τῆς Ἥρας, τὸ χυθὲν, ὅτε ὁ Ἑρμῆς ἠθέλησε δι' ἀπάτης νὰ θηλάσῃ αὐτὴ τὸν Ἑρακλῆα. ὅπου ὅμως ἐνοήσασα ἀπέσυρε τὸν μαστὴν αὐτῆς. Οἱ Πυθαγόρειοι ἐδόξαζον ὅτι ὁ Γ. εἶναι ἡ ἀρχαία τροχία τοῦ ἡλίου, ὁ Ἀριστοτέλης ὅμως θεωρεῖ αὐτὸν μετέωρον. Ὁ Δημόκριτος ἐθεώρησε τὸν Γ. συμφορὴν πολλῶν ἀστέων, ὅπως πράγματι εἶναι, ἀποσυντιθέμενος εἰς τοιαύτους διὰ τοῦ τηλεσκοπίου, ἐνῷ ἐν αὐτῷ δλίγοι νεφελοειδεῖς παρατηροῦνται. Περὶ τὸν Γ. εἶναι συσσωρευμένοι

οἱ πολὺ πλείστοι τῶν τηλεσκοπικῶν ἀστέων, ἐνῷ περὶ τοὺς πόλους αὐτοὺς εἶναι οὗτοι σπανιότεροι. Ἦν τῆς διατάξεως ταύτης εἰκάζεται ὅτι οἱ ἀστέρες εἶναι ἀτεταγμένοι περὶ ἐν ἐπιπεδόν καὶ σχηματίζονται ἐν τῷ συνόλῳ αὐτῶν εἶδος κμικύρτου φακοῦ, τοῦ ὁποῦ το πᾶχος εἶναι μικρὴν σχετικῶς πρὸς τὴν διάμετρον αὐτοῦ. Εἰς τὸ σύστημα τῶν ἀστέων τοῦ Γ. ἀνήκει καὶ ὁ ἥλιος, ὅστις δὲν εὐρίσκεται εἰς τὸ μέσον τοῦ φακοῦ, οὐχὶ ὅμως καὶ μακρὰν αὐτοῦ. Ἡ θέσις τοῦ ἡλίου ἐν τῷ Γ. εὐρίσκεται ἐκ τῆς διαιρέσεως ὑπὸ τούτου τῆς οὐρανίας σφαίρας καὶ ἐκ τῆς σχετικῆς λαμπρότητος τῶν διαφόρων αὐτοῦ μερῶν. Εἰκάζεται λοιπὸν ὅτι ὁ ἥλιος εὐρίσκεται ἐγγύτερον πρὸς τὸ περὶ τὸν Σκορπιον μέρος τοῦ Γ. καὶ κατὰ τι πρὸς Ν τοῦ μέσου επιπέδου τοῦ Γ. Οἱ Σάκκοι ἀνθρακῶν ἐξηγῶνται ὡς προελθόντες ἐκ τῆς ἐξ αὐτῶν τοπικῆς αὐτοῦ ἀραιώσεως τῶν ἀστέων, συσσωρευθέντων μηχανικῶς διὰ τῆς ἐλπίσεως εἰς τὰ περίεξ αὐτῶν μέρη. Ὁ διχασμὸς ἐξηγείται ἐκ τῆς διατάξεως ἴσως τῶν ἀστέων τοῦ Γ. εἰς θακτυλίους καὶ τῆς σχετικῆς πρὸς αὐτοὺς θέσεως τοῦ ἡλίου. Ὁ Μακρότερος ἐξετάσας τὴν κίνησιν πολλῶν ἀστέων, ἐνόμισεν ὅτι εὐρε τὸ κέντρον τοῦ βάρους τοῦ Γ. ἐν ταῖς Πίλειον, αἵτινες ὅμως δὲν πρέπει νὰ θεωρῶνται ὡς ἐπέχουσαι θέσιν κεντρικοῦ ἡλίου ἐν τῷ συστήματι τοῦ Γ. Ἐνεκα τῆς ὑπερῶς μαζῆς αὐτῶν, ὅπως τούτου συμβαίνει ἐν τῷ πλανητικῷ συστήματι, ἐν ᾧ εἶναι κύριον σῶμα ὁ ἥλιος ἐνεκα τοῦ μεγάλου ποσοῦ τῆς μαζῆς αὐτοῦ, ἀλλ' ὅτι κατὰ σύμπτωσιν εὐρίσκονται περὶ τὸ κέντρον τοῦ βάρους τοῦ συστήματος τοῦ Γ. Τὰ συμπεράσματα τοῦ Μακρότερου θεωροῦνται ἀδέδια καὶ ὅπως πρόωρος ἀπόπειρα τῆς ἐξετάσεως ὅπως πρόωρος ἀπόπειρα τῆς ἐξετάσεως τοῦ συστήματος τῶν ἀστέων τοῦ Γ., ἐὰν ὑπάρχῃ τοιοῦτο, διότι τινὲς τῶν ἀστρονόμων δέχονται μόνον μερικὰ συστήματα ἀστέων, ἐνῷ ἄλλοι δέχονται ὅτι πάντες οἱ ἀστέρες ἀνήκουσιν εἰς τὸ σύστημα τοῦ Γ., θεωροῦσι δὲ τοὺς νεφελοειδεῖς τοὺς διαλυομένους διὰ τοῦ τηλεσκοπίου εἰς πλῆθος πολὺ μικρῶν ἀστέων ὡς ἄλλους Γ., εὐρισκόμενους εἰς παρμεγίστην ἀπὸ τοῦ ἡμετέρου Γ. ἀπόστασιν, ἀνάλογον πρὸς τὸ μέγεθος τοιούτων σχηματισμῶν. Πάσαν περὶ τῶν τοιούτων δοξασίαν καὶ ἐν γένει πᾶν συμπέρασμα περὶ τοῦ Γ., δεῖν νὰ δεχώμεθα μετὰ μεγάλης ἐπιφυλάξεως, διότι αἱ σχετικαὶ ἐρευναι εἶναι εἰσέτι ἀνεπαρκεῖς καὶ περιλαμβανόμεναι ἐν χρόνῳ βραχυτάτῳ ἐπὶ διὰ ζητήματα τοιαύτης φύσεως. [Δ.Κ.]

Γαλαξίας (Γαλαξίας) (κοινῶς ἀμπαξίος). Ἐκφρασις πρὸς ἰδιαιτέρον χαρακτηρισμὸν τοῦ ἵππου. Χαρακτηρίζεται δ' οὕτω ὁ ἵππος, οὗτινος ἀμφότερα τὰ χεῖλη μέχρι τῆς σχετικῆς αὐτῶν εἰς λευκά, ὡς εἰ ταῦτα ἐνεδοπίσθησαν ἐντὸς γάλακτος. Ὁμοία λευκὰ στί-

γματοσάντων εἰς τοὺς Γ. ἴππους καὶ περὶ τῶν ὀφθαλμῶν· συγγέτατα τέλος οἱ τοιοῦτοι ἴπποι ἔχουσι καὶ τοὺς βολβοὺς τῶν ὀφθαλμῶν ὑπολειπόμενος κεχρωματισμένους. [I.N.II.]

Γαλαξίας λίθος = γ α λ α κ τ ῖ τ η ς, ὅστις κατὰ τὸν Διοσκουρίδην βεβρεγμένος καὶ τριβόμενος ἐπὶ ὑδραμάτων παρέχει χυλὸν γαλακτώδη ἴσως εἶναι τὸ κοινὸς λεγόμενον σ α π ω ν ὀ χ ω μ α (ἴδ. Μόσχθος). [K.M.]

Γαλαξίδα (Βοτ.) ἢ Γ α λ α τ σ ῖ δ α, καὶ Γ α λ α τ ὀ χ ο ρ τ ο καὶ Γ α λ α τ σ ὀ χ ο ρ τ ο καὶ Γ α λ ὀ χ ο ρ τ ο εἰσὶ κοινὰ ὀνομαστικὰ διαφόρων φυτῶν τῆς ἑλληνικῆς χλωρίδος τῶν περιεχόντων γαλακτώδη χυμὸν. ἰδίως δὲ τῶν πολλῶν τοῦ γένους Εὐφορβίου (βλ. λ.) εἰδῶν καὶ τινῶν γαλακτοχόμων Κιχωριδῶν (τοῦ Πικριδίου κ. α.) καὶ Κωδωνιδῶν. [Θ.Χ.]

Γαλάνα. Χωρίον τοῦ δήμου Μαρμαρίου τῆς Εὐβοίας. ἔχον 15 κατ. [Μ.Σ.]

Γαλανάδες. Χωρίον τοῦ δήμου Βιδίου τῆς Νάξου. ἔχον 221 κατ. [Μ.Σ.]

Γαλανή Χωρίον τοῦ δήμου Σερφίου ἔχον 107 κατ. [Μ.Σ.]

Γάλανθος (Βοτ.) *Galanthus* L. γένος τῆς εὐλογημένης τῶν Ἀμαρυλλιδῶν. Τὸ Γ. τὸ χιονόφιλον (*G. nivalis* L. γερμ. Schneeglöckchen) φυόμενον ἐν τῇ μέσῃ καὶ βρεινῇ Εὐρώπῃ εἶναι ἀγαπητὴν χειμερινὴν ἄνθοσ. Ἐν τῷ Ταυγέτῳ φύεται τὸ σπάνιον εἶδος τὸ ὑπὸ τοῦ Ὀρφανίδου ἀνιερθεῖν τῇ ἡμετέρᾳ βασιλείᾳ (*G. Olgae* Orph.). [Θ.Χ.]

Γαλίπαγος νῆσος ἢ Χ ε λ ω ν ὀ ν η ς σ α ι. Ἀρχιπελάγος ἀνήκειν εἰς τὴν Ἰσημερινὴν Δημοκρατίαν καὶ καίμενον ἐκατέρωθεν τοῦ Ἰσημερινοῦ εἰς μῆκος 87°—91° Δ τοῦ Γρηνιτι. Ἀποτελεῖται ἐξ 11 μεγάλων καὶ πολλῶν μικρῶν νήσων, ὧν κυριώτερα ἡ Ἀλδεμάρλη (4275 τγμ.), ἔχουσιν ἐν συνόλῳ ἐμβαδὸν 7648 τγμ. Εἶναι ἡφαιστειώδεις καὶ ἔχουσιν ὕψος 970—1509 μ. Ἐν αὐταῖς εὐρίσκεται πληθὺς μεγάλων γελωνῶν. ἐξ οὗ καὶ τὸ ὄνομα τῶν. Αἱ νῆσοι αὗται ἀνεκαλύφθησαν τὸν 17^{ον} αἰῶνα ὑπὸ τῶν Ἰσπανῶν. [Π.Π.]

Γαλίρον 1) Μεγάλον. Χωρίον Ζακύνθου τοῦ δήμου Ἀρτεμισίων ἀπέχον ὥρ. 1 $\frac{1}{2}$ ἀπὸ Ζακύνθου. Κατ. 364. 2) Μικρόν. Χωρίον τοῦ δήμου Ἀρτεμισίων ἀπέχον $\frac{1}{2}$ ὥρ. ἀπὸ Μεγάλου Γ. Κατ. 446.

Γάλαρος. Χωρίον τοῦ δήμου Τριταίας τῆς ἐπαρχίας Πατρῶν. ἔχον 88 κατ. [Μ.Σ.]

Γαλασχίλς (Galashiels). Πέλις τῆς Ν. Σκωτίας. ἥς μέρος ἀνήκει εἰς τὴν κομητείαν Ῥέξβουργ καὶ μέρος εἰς τὴν κομητείαν Σέλκιρκ. Ἀρχαία πόλις. ἔχουσα ἀκμαίαν ἐριουργίαν. Βυρσοδεψεῖα καὶ 12434 κατοίκους (1881). [Π.Π.]

Γαλατῶ-ἀκρωτήριον ἢ Γ α λ α τ ᾶ - Β ο υ ρ γ ο ῦ. Ἀκρωτήριον τῆς Βουλγαρίας, 6 χμ. ΝΝΑ τῆς Βαρνης. κλεινὸν πρὸς Ν τὸν ἑκὼν. ὄρμον. ἔχει φάρν καὶ ὄχυράματα, ἀφωπλισμένα νῦν. [Π.Π.]

Γαλάται. Ἔθνος Κελτικὸν οἰκοῦν τὴν ἀπ' αὐτοῦ Γαλατίαν κληθεῖσαν χώραν τὴν περιλαμβανομένην μεταξὺ τῶν Πυρρηναίων, τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὠκεανοῦ, τοῦ Βρετανικοῦ πορθμοῦ, τοῦ Ῥήνου καὶ τῶν Ἀλπεων. Κατὰ τὸν Καίσαρα, καλοῦντα Γαλατίαν (*Gallia*) σύμπασαν τὴν χώραν ταύτην, Γ α λ ᾶ τ α ι ἰδίως καλοῦνται οἱ μεταξὺ τοῦ Γαροῦμνα καὶ Σηκουάνα καὶ Ματρῶνα (Μάρνου) οἰκοῦντες, ἐνθ' οἱ μεταξὺ τοῦ Γαροῦμνα καὶ τῶν Πυρρηναίων καλοῦνται Ἀκυτανοί, οἱ δὲ μεταξὺ τοῦ Σηκουάνα καὶ Ῥήνου Βέλγαι (βλ. λ.). Ἦσαν δ' οἱ Γ. λαὸς Κελτικὸς ἀνήκοντες μετὰ τῶν ἐν Ἑλλάδι, Βρετανίᾳ καὶ ἐν ταῖς γερμανικαῖς χώραις Κελτικῶν λαῶν εἰς τὴν μεγάλην οἰκογένειαν τῶν Ἀρίων λαῶν, αποτελοῦντες τὸν Κελτικὸν κλάδον αὐτῆς. Ὅντας δ' οἱ Γ. λαὸς πολυπλόγητος, ὥς πάντες οἱ Κελτικοὶ λαοί, μετενόστευσαν (περὶ τὰ τέλη τοῦ Ε' μ. Χ. αἰῶνος, ὥς εἰκάζεται) εἰς τὴν βόρειον Ἰταλίαν τὴν κληθεῖσαν διὰ τοῦτο Γαλατίαν ἐντὸς Ἀλπεων (βλ. Γαλατία), προυχώρησαν δὲ συγχρόνως ἢ μικρὸν βραδύτερον μέχρι τῶν ὄχθων τοῦ κάτω Δουναβίου, ὁπότεν πρὸς αὐτῶν προσήλθον πρὸς τὸν Ἀλεξάνδρον κατὰ τὴν ἐπὶ τοὺς Ἰλλυριοὺς στρατείαν αὐτοῦ. Ἐπὶ τῶν διαδόχων τοῦ Ἀλεξάνδρου κατὰ τὸ 280—78 στίφη εἰσέβαλλον ἐκ τῶν περὶ τὸν Δούναϊν χωρῶν εἰς τὴν Μακεδονίαν καὶ ἐκεῖθεν προυχώρησαν μέχρι Δελφῶν, ὁπότεν ἀπεκρούσθησαν ὑπὸ τῶν πρὸς ἡμῶν τοῦ ἱεροῦ προσελθόντων Φινικαίων, Λοκρῶν καὶ Αἰτωλῶν, καὶ ὑποχώρησαντες τάχιστα εἰς τὴν Θερραλίαν καὶ ἐντεύθεν εἰς τὴν Θράκην. Ἰδρυσαν ἐνταῦθα περὶ τὸν Αἰμόν Γαλατικὸν κράτος. Ἐκ τῆς Θράκης μέρος τῶν Γαλατῶν διέβη τὸν Ῥιλλήσποντον, ἐπέδραμεν εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν καὶ ἐγκατέστη εἰς τὴν ἀπ' αὐτοῦ Γαλατίαν κληθεῖσαν χώραν. Οὕτω ἡ Γαλατικὴ φυλὴ ἐξέταθη ἀπὸ τῶν Πυρρηναίων καὶ τοῦ Ἀτλαντικοῦ μέχρι τῶν ἐνδοτέρων τῆς Μικρᾶς Ἀσίας.

α') Οἱ Γ. οἱ ἐκεῖθεν τῶν Ἀλπεων οἰκοῦντες διηροῦντο εἰς πολλοὺς καὶ ποικιλιωμένους λαοὺς, ὧν ἐπισημώτατοι ἦσαν οἱ Ἑλβετοί, Αἰθῖνοι, Σηκουανοί, Ἀκυτανοὶ καὶ Βέλγαι, καίτοι οἱ δύο οὗτοι λαοὶ ὑπὸ τοῦ Καίσαρος διεκρίνοντο ἀπὸ τοῦ κυρίου ἔθνους τῶν Γ. τῶν οἰκούντων τὰς μεταξὺ τῶν ποταμῶν Γαροῦμνα, Σηκουάνα καὶ Ματρῶνα χώρας. Ἀπετέλουν δ' οἱ λαοὶ οὗτοι ἰδιαιτέρᾳ κράτη καὶ πολιτείας, αἱ ὁποῖαι πᾶσαι κατὰ τὰ τέλη τοῦ Β' καὶ περὶ τὰ μέσα τοῦ Δ' π. Χ. αἰῶνος ὑπετάχθησαν εἰς τοὺς Ῥωμαίους. Ἡ πρώτη κατακτηθεῖσα ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων χώρα περὶ τὰ τέλη τοῦ Β' π. Χ.

αἰῶνος ἦτο ἡ πρὸς βορρᾶν τῆς ἑλληνικῆς πόλως Μασσαλίας. (τῆς ἀποικίας ταύτης τῶν ἀπὸ Ἰωνίας Φωκαέων τῆς ἰδρυθείσης περὶ τὰ 600 π.Χ.) μεταξύ τοῦ Ῥοδανοῦ καὶ τῶν Ἀλπεῶν ἐκτεινομένη χώρα ἡ κληθεῖσα τότε Provincia ἦτο ἐπερχία Ῥωμαϊκή καὶ νῦν ἐστὶ καλουμένη Province. Βραδύτερον (58—50 π.Χ.) ὁ Ἰούλιος Καῖσαρ ὁρμώμενος ἀπὸ τῆς Προθηγκίας ὑπέταξε βαθυμῆδον ἀπασαν τὴν χώραν καταδολῶν ἐπὶ τέλους τὸν περίφημον ἀρχηγὸν τῶν Γ. Βεργινγετορίγα. Ἐκτότε οἱ Γ. παρέλαβον τὴν γλῶσσαν καὶ τὰ ἔθνη τῶν Ῥωμαίων καὶ κατὰ μικρὸν ἐξελατίνισθησαν παντελῶς ἀνταλλάξαντες καὶ τὴν παλαιὰν Γαλατικὴν θρησκείαν τῶν Δρυῶν ἀντὶ τῆς ἐλληνορωμαϊκῆς εἰδωλοκρατίας ἐωτοῦ κατὰ τοὺς πρώτους μ. Χ. αἰῶνας προσήλθον εἰς τὸν χριστιανισμόν. Ἀπὸ τοῦ Ε' μ. Χ. αἰῶνος ἡ Γαλατία μικρὸν κατὰ μικρὸν κατελήφθη ὑπὸ τοῦ γερμ. ἔθνους τῶν Φραγκῶν, ἐκ τῆς ἀναμίξεως τῶν ὁποίων μετὰ τῶν ἐλλατίνισμένων Γ. παρήχθη τὸ σημερινὸν ἔθνος τῶν Γαλλῶν (Français) [βλ. Γαλλία].

δ') Οἱ ἐν Ἰταλίᾳ ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ Ε' π. Χ. αἰῶνος ἐκατέρωθεν τῶν ὄχθων τοῦ Πάδου ἐγκατασταθέντες Γ., ὁρμώμενοι ἐντεύθεν πολλὰς ἐποιούντο ἐπιδρομὰς εἰς τὰς λοιπὰς χώρας τῆς Ἰταλίας, ἐπερχόμενοι καὶ κατὰ τῆς Ῥώμης αὐτῆς, ἥν καὶ κατέλαβον τῷ 389. Βραδύτερον οἱ Ῥωμαῖοι καθυπέταξαν τοὺς Γ. τούτους καὶ συνέστησαν τὴν ἐπαρχίαν τὴν κληθεῖσαν Γαλατίαν ἐντὸς τῶν Ἀλπεῶν.

ε') Οἱ ἐν Θράκῃ Γ. ἰδρύσαν κράτος περὶ τὸν Αἴμαν κληθὲν τὸ κράτος τῆς Τύλης, ἡ Τύλης (ἐκ τῆς πόλεως Τύλεως), ὅπερ διὰ κατακτήσεων ἠϊεῖσθαι κατὰ πᾶσαν διεύθυνσιν, καὶ αὐτὴ δὲ ἡ ἱσχυρὰ πόλις τοῦ Βυζαντίου κατέστη ὑποτελής εἰς αὐτό. Ἀλλ' οἱ Γ. τῆς Τύλης ταχέως ἐκδηλυνθέντες κατὰ μικρὸν κατεβλήθησαν ὑπὸ τῶν πρότερον ὑποταχθέντων αὐτοῖς ἀγρίων Θρακικῶν λαῶν, καὶ τὸ κράτος αὐτῶν κατελύθη καὶ τὸ ὄνομα αὐτῶν ἐξηρανίσθη ἐκ τῆς Θράκης.

δ') Οἱ διὰ τοῦ Ἑλλησπόντου εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν μεταδόντες Γ. εἰσέβαλον εἰς τὴν ἐνδότεραν τῆς χώρας ὑπὸ 17 ἡγεμόνας καὶ ἐπωφεληθέντες τὴν τότε κατάστασιν τῆς χειρσονήσου ἐγένοντο σχεδὸν κύριοι αὐτῆς ἐμπνέοντες πανταχοῦ φόβον καὶ τρόμον. Ἀλλ' ἡττηθέντες ὕστερον ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῆς Περγάμου Ἀντίοχου Α' ἠνυχκάσθησαν νὰ παύσωσιν τὰς ληστρικὰς ἐπιδρομὰς αὐτῶν τέλος δὲ ἐφ' ἑκατέρωθεν τῶν ὄχθων τοῦ Ἄλως ἐσχημάτισαν κράτος περιλαμβάνον μέρη τῆς Φρυγίας, Παφλαγονίας καὶ Καππαδοκίας, διαιρούμενοι ἐνταῦθα εἰς τρεῖς φυλὰς Τεκτόσαγας, Τολιστοβογίους καὶ Τρόκιμους, ὧν ἑκάστη πάλιν ἀπετέλει τέσσαρας τετραρχίας. Ἐκάστη τῶν δώδεκα τούτων τετραρχιῶν εἶχεν ἴδιον ἡγεμόνα (τετράρχην) καὶ ἴδιον δικαστὴν καὶ στρατηγὸν (στρατοφύλακα) καὶ δύο ὑποστρατήγους (ὑπο-

στρατοφύλακας). Ἀπασαι δὲ ὁμοῦ αἱ τετραρχίαι εἶχον κοινὴν βουλήν συγκειμένην ἐκ τετρακοσίων ἀνδρῶν συνερχομένων εἰς τὸ Δρυνέμετον καὶ διασκεπτομένων περὶ τῶν κοινῶν ὑποθέσεων τῆς Γαλατικῆς συμπολιτείας, ἔχουσαν δὲ καὶ δικαστικὴν ἐξουσίαν ἐπὶ τῶν φονικῶν. Ἀλλ' ἡ ὁμοσπονδία αὕτη κατὰ μικρὸν ὑπέκυθεν εἰς διλογίαν δύο ἢ τριῶν ἡγεμόνων, κατὰ δὲ τὸν Α' π. Χ. αἰῶνα εἰς ἓνα μόνον. Τοιοῦτοι μονάρχαι Γ' (τετράρχαι καὶ οὗτοι καλούμενοι) εἶναι γνωστοὶ ὁ Δηϊόταρος (βλ. λ.) καὶ ὁ Ἀμόντας συγχρονοὶ τοῦ Ἰουλίου Καίσαρος καὶ τοῦ Μ. Ἀντωνίου. Ἐπὶ τοῦ Αὐγούστου (23 π.Χ.) ἡ Γαλατία ἐγένετο Ῥωμαϊκὴ ἐπαρχία. Οἱ ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ Γ. κατὰ μικρὸν ἐξελληνίσθησαν παραλαβόντες τὰ ἔθνη καὶ τὴν θρησκείαν τῶν Ἑλλήνων καὶ καλούμενοι Γαλλόγραικοι, ἀλλὰ διετήρησαν τὴν γλῶσσαν αὐτῶν μέχρι τοῦ Ε' μ. Χ. αἰῶνος. Κατὰ τοὺς πρώτους μ. Χ. αἰῶνας ὑπῆρχον πολλοὶ Ἰουδαῖοι ἐν Γαλατίᾳ καὶ πρὸς τοούτους ἀπευθύνεται ἡ πρὸς Γαλατὰς ἐπιστολὴ τοῦ ἀποστόλου Παύλου. Πόλεις ὀνομαζομένης ἐν Γαλατίᾳ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ἦσαν ἡ Φρυγικὴ πόλις Παστινοῦς ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Τολιστοβογίων, Ἀγκυρα ἡ πρωτεύουσα τῶν Τεκτοσάγων, καὶ Ταύιον ἡ πρωτεύουσα τοῦ Τρόκιμων.

Ἡ γλῶσσα τῶν ἀρχαίων Γαλατῶν, ἡ λαλουμένη μέχρι σήμερα ἐν τῇ Βρετανίᾳ (Bretagne) τῆς Γαλλίας ἦτο Κελτικὴ, συγγενὴς πρὸς τὰς ἐν Ἀγγλίᾳ, Σκωτίᾳ, Ἰρλανδίᾳ καὶ Βελγίῳ λαλομένης ἐπὶ διαφόρους Κελτικὰς γλώσσας. [Π.Κ.]

Γαλατάκι. Χωρίον Κορινθίας τοῦ δήμου Σολυγείας απέχον 3 ὥρ. Β τοῦ Σερικοῦ καὶ κείμενον ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Ῥαίτου ποταμοῦ εἰς ἀπόστασιν 40' ἀπὸ τῆς παραλίας Ἀλμυρᾶς (Κεγχρηιάτου κόλπου). Παρὰ τούτῳ εὐρηται τὰ εἰσέλπια τῆς Σολυγείας. Κἀτ. 109.

Γαλατᾶς. Τὸ ἐπὶ τῆς δεξιᾶς τῇ εἰσπλῇ οντι ὄχθης τοῦ Κερατίου κόλπου κατὰ τὴν εἰσδὸν αὐτοῦ μέρος τῆς σημερινῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἐκτεινόμενον παρὰ τὴν θάλασσαν ἀπὸ Ἀζᾶπ-καποῦ μέχρι Τοπ γανέ καὶ πρὸς Β. μέχρι Σταυροδρομίου. Σήμερον ἀποτελεῖ τὸ κέντρον τοῦ ἐμπορίου καὶ τῶν συναλλαγῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως. κατοικοῦμενος κατὰ τινας ὑπολογισμοὺς ὑπὸ 28 000 κατ. Μέγα μέρος αὐτοῦ κατέχουσιν τὰ ἐμπορικὰ καταστήματα καὶ τὰ πεφημισμένα ἐμπορικὰ γάνια, ἐνταῦθα δ' εὐρηται καὶ τὰ καταστήματα τῶν τραπεζῶν, τὸ χρηματιστήριον, τὸ ἔτερον τῶν τελωνείων, τὸ ὑγειονομεῖον, τὸ λιμεναρχεῖον, τὸ τε κεντρικὸν τουρκικὸν καὶ τὰ εὐρωπαϊκὰ ταχυδρομεῖα (αὐστριακόν, γαλλικόν, γερμανικόν, ῥωσικόν) τὸ δὲ πρότερον ὑπάρχον ἑλληνικὸν κατηργήθη ἀπὸ τοῦ 1836, τὰ πρακτορεῖα τῶν ἀντιπολεμικῶν ἐταιριῶν, ἡ κεντρικὴ ἀγορὰ τῶν ἱχθύων (Βαλσού-

παῖς κτλ. Τῆς πυχλίας τὸ ἥμισυ σχεδὸν ἀπὸ τοῦ Ἀξάπ-καπού κατέχουσι ναυπηγεῖα κκατιων καὶ μικρῶν ἐμπορικῶν πλοίων (Καλαράτ-γερή), τὸ δὲ λοιπὸν ἀποθῆκαι ἐμπρικοι, χάνια καὶ πλείστα καφενεῖα. Ἡ ἑλληνικὴ κοινότης Γ. οὕτω ἡ ἀνωτέρα κατὰ τὴν πληθυσμὸν δια-τηρεῖ ἀξιώλογον ἀστικὴν σχολήν. Ὑπάρχουσι δ' ὑπάρχουσιν ἑλλή καὶ μὲν τέσσαρες, μία δὲ ἄρμενικὴ, τρία θηωρ. τειμένη καὶ δύο συναγω-γαί. Μνημεῖον δὲ τοῦ πρχαίου Γ. ὑψύται μόνος δ 70 μ. ὕψος ἔχων πύργος τοῦ Χριστοῦ, σημεῖον γνωστὸς ὡς κοῦλᾶς τοῦ Γ., κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὸν τῆς Πόλης, ἰδουμένον ἐπὶ τοῦ λέρου τοῦ Σουλτάν Βεγιαζήτ ἐν τῇ κωϊως Σταμπουλ· ἀμφότεροι οἱ πύργοι, ὧν ὁ ὀρίων περιβάλλει ἐλδύληρον τὴν Κωνσταντι-νούπολιν, χρησιμεύουσιν ὡς σκοπιοί, ἀρ' ὧν καθοράται ἡμέσιως πᾶσα τυχὸν ἐπαιδῆποτε τῆς πόλεως ἐκρηγνυμένη πυρκαϊά.

Μετὰ τοῦ Πέρην συνδέεται ὁ Γ. διὰ πλει-στων ἀκουσῶν ἑδῶν, ὧν γνωστὸτάτη εἶναι τὸ Γιουξέκ-καλδισίμ, ἔνθεν κακείθεν πλήρης ἐπί-σης ἐμπορικῶν καταστημάτων, ἀπὸ τινος δὲ καὶ δι' ἱπποσιδηροδρόμου καὶ ἀπὸ τοῦ 1874 δι' ὑπογείου σιδηροδρόμου (Tunnel) ἀνήκοντες εἰς ἀγγλικὴν ἐταιρίαν· μετὰ δὲ τῆς ὑπεραντι-κωϊως Πέλεως τοῦ Ρουζαντίου, συνδέεται διὰ γεφύρας, ἥτις ἀνοικυμένη ἀφίει διαδοῦν εἰς τὰ πλοία πρὸς τὴν Κεράτιον κόλπον. (Πρόλ καὶ Κωνσταντινούπολις)

Τὸ πάλαι ὁ Γ. ἐκαλεῖτο Σινά κτλ. ἀπὸ τῶν συκοφόρων δένδρων· καθ' Ἡσ. χιόν. Ὑπὸ τοῦ Μ. Κωνσταντίνου ἐτεργίσθη καὶ αὐτὸ πα-ράλιον, ἐπὶ Θεοδοτίου δὲ ἦν καλῶς συνωκ-σμένον προάστειον, ὅπερ ὁ αὐτοκράτωρ Ἰου-στινιανὸς ἀνετίετο, λέγει τὸ Ἀλεξινδρινόν Χρονικόν, καὶ ἔδωκεν αὐτῷ δικαίωμα το-λῆως, καλέσας Ἰουστινινούπολιν, κατόπιν δ' ἐπεκλήθη Γαλατάς. Ὑπὸς ἀπὸ Γαλάτου τι-νὸς ἡ ἀπὸ τῶν πωλομένων αὐτοῦ γαλακτων, κατὰ τὴν παράδοσιν· ὁ δὲ Γάλλιος ἐρμηνεύει τὸ ὄνομα ἀπὸ τῆς ἐντέθην διαβάσεως καὶ δικ-αιονῆς τῶν Γαλατῶν (βλ. λ.). Ὑνεκα δὲ τῆς θέσεως αὐτοῦ ὁ Γ. ἀνέκαθεν ἦτο κέντρον ἐμ-πορικὸν καὶ κατοικεῖτο ὑπὲρ ἐμπόρων καὶ ἰδία τῶν ξένων, τοῦτον δὲ πολυπληθέστερον ἦσαν οἱ Γενουήνσιοι, οἵτινες ἐπωφελοῦμενοι τὰς δυ-σχερείας τῶν Ρουζαντίων, ἐσωτερικὰς τε καὶ ἐξωτερικὰς, ὠχυρώθησαν μονίμως ἐν τῇ τόπῳ, διοικούμενοι ὑπὸ Γενουήνσιου Ποταστάτου, Βαζύτερον ἐγκατεστάθησαν αὐτόθι καὶ Πι-σαιοι, ἔχοντες ἰδιαιτεροὺς ἄρχοντας, Κόνσουλόν, ἐκ Πίσης ἀτελλόμενον, καὶ Ἐνετοί, ἄρχοντα ἔχοντες τὴν ἐντυὴν Βαταυλον, τὰ δὲ στοιχεῖα τοῦτα καὶ μετὰ τῶν ἐμάχοντο, πύργους καὶ τείχη ἐγειράντες καὶ διὰ τὸ βυζαντικὸν κράτος ἐπικινδυνότεροι ὑπῆρξαν ἐχθροὶ καὶ πολεμιοί, ποικιλοτρόπως αὐτὰ βλάψαντες καὶ συντελέ-σαντες εἰς τὴν κατάλυσιν αὐτοῦ. Ἀλώσεως δὲ τῆς Κωνσταντινουπόλεως τῇ 1453 παρεδόθη-

σαν καὶ οἱ ἐν Γ. Γενουήνσιοι εἰς τοὺς Τούρ-κους, οἵτινες καὶ ἐκρήμνησαν τὰ τείχη αὐ-τοῦ. [Ἄν.]

Γαλατάς. 1) Χωρίον Κορινθίας τοῦ δήμ. Τριζήνης, καίμενον ἐπὶ τῆς παραλίας τῆς Πε-λοποννήσου τῆς ἀπέναντι τοῦ Πόρου, οὔτινος συνικία θεωρεῖται καὶ μεθ' οὗ εἰς ἀδιάλειπτον διὰ λαμβῶν συγκαίνωνιαν εὐρίσκεται. Ἡ μακρο-τέρα ἀπέστασις τοῦ Γ. ἀπὸ τοῦ Πόρου εἶνε 400 μετρῶν. Κάτ. 560. Πρὸ τῆς διοχετεύσεως ὕδα-τος ἐν Πόρῳ, οἱ Ποριῶται ὕδρευοντο ἐκ τοῦ χωρίου τούτου.—2) Χωρίον τοῦ δήμου Νεμείας ἀπέχον τοῦ Ἀγίου Γεωργίου ΒΔ ὥρ. 3 καὶ καίμενον ἐπὶ ὁμήματος νεύοντος πρὸς τὸ Φιλιά-σιον, πείδιον καὶ πλησίον τοῦ χωρίου Βασιικά ἢ Μπατοικά. Κάτ. 146.—3) Χωρίον τοῦ δήμου Τροπαίων ἀπέχον ΝΔ τῆς Βερβίτσας ὥρ. 1,25'. Κάτ. 60.—4) Χωρ. τοῦ δήμ. Μεσολογγίου, ἀρ' οὗ ἀπέχει ΝΔ ὥρ. 2 1/2. Κεῖται κατὰ τὴν ἀρι-στερὰν ὄχθην τοῦ Εὐρῆνου ποταμοῦ καὶ ὑπὲρ τὸ ὄρος Παράσοβα, ἔχον περὶ ἑλῆ. Κάτ. 836 συμ-περιλαμβανόμενον καὶ τῶν κατοίκων τῶν χω-ρίων Περὶθωρί καὶ Σαχλωμα.

Γαλάτεια (Galathea) (Ζωολ.). Μα-λικοδερμικὸν μακροσθῆρον, ἔχον κέλυφος ὡσεὶ δὲ σκληρότατον καὶ παχύτατον, κοιλίαν λίαν ἀνε-πτυγμένην πλατεῖαν ὅσοι καὶ ὁ κεφαλοθώραξ, εὐραῖον δὲ περὶ ὅριον ἐπίσης λίαν ἀνεπτυγμένον. Βρί ἐν τῇ Μεσογείῳ καὶ ἐν ταῖς θαλάσσαις τῶν ἡμετέρων κητῶν [Ν.Δ.]

Γαλάτεια. 1) Θυγατὴρ τοῦ Νηρέως καὶ τῆς Δωρῆος, μία τῶν Νηρηίδων, λαβύσα τὸ ὄνομα ἀπὸ τῶν γαλακτογρόων ἀφῶν τῆς θα-λασσης (κατὰ τὴν Θεσσαλονίκης Εὐστάθιον), ἡ ἀπὸ τῆς γαληνίου καὶ ἀκυμάντου ὡσπερ γαλα θαλάσσης ἡ ἀπὸ τῆς γαλακτώδους γροῖς αὐτῆς. Τὸ ὄνομα αὐτῆς κατέστη γνωστότατον ἐνεκα ἐπιχωρίου τινὸς σικελικοῦ μύθου, τὸν ὅποιον πολλοὶ τῶν Ἀλεξινδρινῶν καὶ τῶν μετ' αὐτοὺς ποιητῶν ἐπραγματεύθησαν, ἐν οἷς καὶ ὁ Θεόκριτος (ἐν Πέδωλ. ΙΔ') καὶ ὁ Ὀδιδιος (Μεταμ. ΙΓ', 750 κτλ.) καὶ τοῦ ὁποῖου ἐπεισ-ὀδια πολλοὶ ἀργαῖοι τεγνῖται ἀπεικόνισαν. Κατὰ τὸν μύθον τοῦτον τὴν ὡραίαν Νηρηίδα ἡγάγησε σφοδρῶς ὁ τραγὸς καὶ δυσμορεβέτατος Κύκλωψ Πολύφημος· καὶ ἄλλοι μὲν μυθολο-γοῦσιν ὅτι ἀπέκρουεν ἡ Γ. τὸν ἐρίωτα αὐτοῦ, ἄλλοι δ' ὅτι τὸν συνεμερίσθη γεννήσασα μά-λιστα ἐξ αὐτοῦ τὸν Γάλαν ἢ Γαλάτην, τὸν μυθικὸν τῶν Γαλατῶν γενάρχην, καὶ ἄλλοι βτε ἦρα ἡ Γ. τοῦ Ἀκιδος (βλ. Ἀκίς) ἐν ζή-λοτυπῶν συνέτριψεν ὁ Πολύφημος σπενδονήσας κατ' αὐτοῦ ἐγκνῶδῃ πέτρῳ. Βλ. Holland, de Polyphemo et Galatea ἐν Leipziger Studien τ. 7, σ. 141 κτλ. — 2) Γαλάτεια ἐ-κάλεταν σύγχρονοί τινες ποιηταὶ τὸ ὑπὸ τῆς Ἀφροδίτης ἐμβρυωθέν ἄγαλμα τῆς παρθένου, ὅπερ ἐποίησεν ὁ βασιλεὺς τῆς Κύπρου Πυ-

γαλίων. Παρ' Ὀβιδίω (Μετ. X, 248 κέ.) δὲν ἀναφέρεται ὄνομα. [Π.]

Γαλατία. Οὕτως ἐκαλεῖτο ἅπανα ἡ μεταξὺ τῶν Πυρηνίων, τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὠκεανοῦ, τοῦ Βρετανικοῦ πορθμοῦ, τοῦ Ῥήνου καὶ τῶν Ἀλπεων περιλαμβανομένη χώρα. Τὸ ὄνομα ἐξετάθη καὶ πέραν τῶν Ἀλπεων ἐν τῇ Ἀνω Ἰταλίᾳ. Διηγεῖτο δὲ διὰ τῶν Ἀλπεων εἰς τὴν ἐκείθεν τῶν Ἀλπεων, τὴν ἐκτὸς τῆς Ἰταλίας (Transalpinga), καὶ τὴν ἐντεῦθεν τῶν Ἀλπεων, τὴν Ἰταλικὴν (Cisalpinga).

Ἡ πέραν τῶν Ἀλπεων Γ. ἀροῦ ἐγένετο ἅπανα Ῥωμαϊκὴ χώρα διηγεῖτο ἐπὶ τοῦ Αὐγούστου εἰς τέσσαρας ἐπαρχίας, α') τὴν Γαλατίαν τὴν Ναρβωνίτιδα τὴν καὶ πρότερον Ἐπαρχίαν καλουμένην (Provincia, ἐξ οὗ μέχρι νῦν Provence), β') τὴν Γ. τὴν Ἀκουανικήν (ἀπὸ τῶν Πυρηνίων μέχρι Λεϊγῆρος), γ') τὴν Λουγδουνικήν (ἐκ τῆς πρωτευούσης πόλεως Λουγδουνοῦ εὐτὼ καλουμένην καὶ ἐκτεινομένην μεταξὺ τοῦ Λεϊγῆρος καὶ Σηκουάνα καὶ δ') τὴν Γ. τὴν Βελγικήν μεταξὺ τοῦ Σηκουάνα καὶ Ῥήνου. Ἡ ἐντεῦθεν τῶν Ἀλπεων Γ. διηγεῖτο εἰς τὴν ἐκείθεν τοῦ Πάδου (Transpadana). Περὶ τῆς Γ. τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ἴδ' Γαλάται. [Π.Κ.]

Γαλατικὸς πόλεμος. Οὕτως ὀνομάζεται κυρίως ὁ πόλεμος, ὃν ἐπολέμησεν ὁ Καῖσαρ πρὸς τοὺς Γαλάτας πρὸς κατάκτησιν τῆς χώρας αὐτῶν ἀπὸ τοῦ ἔτους 58 π. Χ., ὁπότε τῇ προτάσει τοῦ δημάρχου Οὐατινίου ἐπετρέπη εἰς αὐτὸν ἡ διοίκησις τῆς ἐπὶ τὰδε Γαλατίας, μέχρι τοῦ 51 ἤτοι ἐπὶ οὐκ ἔτη. Τοῦ πολέμου τούτου ἀποτέλεσμα ὑπῆρξεν ἡ ὀριστικὴ εἰς τοὺς Ῥωμαίους ὑποταγὴ τῆς Γαλατίας, ἥτις ἐπὶ τῶν αὐτοκρατόρων ἐντελῶς σχεδὸν ἐξερωματίσθη. Τοῦ Γ. πολέμου τὴν ἱστορίαν ἐφρόντισε νὰ μὴς περισώσῃ αὐτὸς ὁ Καῖσαρ γράψας τὰ γνωστότατα Ἀπομνημονεύματα ἢ Ὑπομνήματα περὶ τοῦ Γ. πολέμου (Commentarii de bello Gallico). [Σ.]

Γαλατίνη (Galatina). Πόλις τῆς ἰταλικῆς ἐπαρχίας Λέτσε ἢ Τέρρα δι' Ὀτράντο, 20 χμ. πρὸς Ν τῆς Λέτσε, ἐπὶ τινος ὑψιπέδου, ἔχουσα ἐμπόριον ἐλαίου, οἴνων καὶ βάμβακος καὶ 11 163 κατ. (1881). [Π.Π.]

Γαλᾶτισσα. Κωμόπολις τοῦ διαμερίσματος Καλαμαριᾶς (πάλαι Ἀνθεμοῦντος) τῆς Χαλκιδικῆς, οἰκουμένη ὑπὸ 2000 περίπου Ἑλλησίων χριστιανῶν, ἀσχολουμένων εἰς τὴν γεωργίαν, βορβυκοτροφίαν καὶ ἀνθρακοποιάν. Παρὰ τὴν κωμόπολιν ταύτην ἔκειτο ἡ ἀρχαία πόλις Ἀνθεμοῦς (ἴδ. λ.). Τὸ ὄνομα ἔλκει ἢ Γ. κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἐκ τῶν ἐνταῦθα συνοικισθέντων ἐπὶ Φιλίππου τοῦ Γ' Γαλατῶν. [Ε.]

Γαλζόχορτον (Βοτ.) βλ. λ. Γαλαξία δ' α.

Γαλατσιῶνα. Χωρίον τοῦ δήμου Ἰστιαίων τῆς Εὐβοίας, ἔχον 128 κατ. [Μ.Σ.]

Γαλάτων. Ἑλλήν ζωγράφος ἐν Αἴγυπτῳ, ζήσας πιθανῶς κατὰ τοὺς χρόνους Πτολεμαίου τοῦ Φιλοπάτορος. Τοῦτου μνημονεύεται ὑπὸ τοῦ Διαιτῶνος γεωιογράφου, ἀπεικονίζουσα τὸν Ὀμηρον ἐμῶντα καὶ τοὺς ἄλλους ποιητὰς τὰ ἐμνησμένα ἀρυσμένους. [Π.]

Γάλδαι (Galway). Ἡ νοτιωτάτη κομητεία τῆς ἱρλανδικῆς ἐπαρχίας Κόννιου, ἔχουσα ἐμβαδὸν 6339 τχμ. καὶ 241 662 κατ. (1881). Συνορεύει πρὸς Δ μετὰ τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὠκεανοῦ, ἀποτελοῦντος ἐκεῖ πληθὺς μεγάλων, βαθέων καὶ ἀσφαλῶν ὁρμῶν καὶ λιμένων πρὸς Ν μετὰ τῆς κομητείας Ἰαρκόννιου καὶ πρὸς Α μετὰ τοῦ πλωτοῦ Σάννου καὶ τῶν παραποταμίων τοῦ Ἡ 32 χμ. μήκος καὶ 16.5 χμ. πλάτος ἔχουσα λίμνη Κόρριβ, ἐκρέουσα διὰ τοῦ ὁρμῶν, ποταμοῦ εἰς τὸν ὅρμον Γ., ἔχοντα μήκος 35 χμ. καὶ πλάτος 20 χμ. διαιρεῖ τὴν κομητείαν εἰς δύο τμήματα. Πρὸς Δ αὐτῆς κεῖται τὸ σχεδὸν ἀκατοίκητον ὁροπέδιον Κοννεμάρα ἢ τοῖ Χώρα τῶν ὁρμῶν. Ἐχει 25 πλωτὰς λίμνας καὶ πληθὺς μικρῶν ποταμίων, πρὸς Α δὲ καλὰς βοσκὰς καὶ εὐφόρους ἀγρούς, παράγει κυρίως βρώμην καὶ γεώμηλα. Ἐχει κτηνοτροφίαν καὶ μεταλλεῖα μόλυβδου. Ἡ ἀλιεῖα εἶνε ἄφθονος, ἰδίως ἡ τῶν μαρινιδῶν. Ἡ πρωτ. Γάδαι κεῖται πρὸς Β τοῦ ὁρμῶν. ὁρμου καὶ παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Κόρριβ. Ἐχει σταθμὸν σιδηροδρ., λιμένα ἐνδουμένον διὰ διώρυχος μετὰ τοῦ Κόρριβ, δεξαμενὰς, ἔδραν καθολικοῦ ἐπισκόπου, ζυθοποιεῖα, βυρσοδεψεῖα, χυτήρια, ἐμπόριον ἰχθύων, μαρμαρῶν κτλ. καὶ 18 906 κατοίκους (1881). Ἦτο ἄλλοτε τὸ ὀχυρότερον φρούριον τῆς ἱρλανδίας, νῦν δὲ νυκτικὸς σταθμός. [Π.Π.]

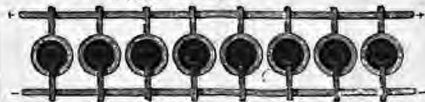
Γαλδάνης (Luigi Galvani) περικλητῆς Ἰταλὸς φυσιολόγος, γενν. ἐν Βονωνίᾳ 9 Σεπτ. (ν) 1737, ἀποθ. αὐτῇ 4 Δεκεμβρίου 1798. Σπουδάζας κατ' ἀρχὰς θεολογίαν, ἐπεδόθη εἰς τὰς εἰς τὴν ἱατρικὴν καὶ εἰδικῶς εἰς τὴν σπουδὴν τῆς ἀνατομίας καὶ φυσιολογίας καὶ τῇ 1776 ἐγένετο καθηγητὴς τῆς πρακτικῆς ἀνατομίας ἐν τῷ πανεπιστημίῳ Βονωνίας, ἀπὸ δὲ τοῦ 1782 καὶ τῆς κλινικῆς. Τὸν Γ. ἀπηθανάτισεν ἡ φέρουσα τὸ ὄνομα τοῦ γονιμωτάτης ἀνακάλυψις (βλ. γαλβανισμός), γενομένη ἐκ τύχης τῆς 6 Νοεμβρ. (ν) 1789, ἐν τῇ σπουδῇ τῆς ὁποίας ὁμοῦς ἀποπλανηθεὶς ὡς πρὸς τὴν ἐρμηνείαν τῶν φαινομένων δὲν κατώρθωσε νὰ διδῇ τὰς μεγάλας αὐτῆς συνεπειάς. Ἀλλ' ὁμοῦς καὶ ἄλλας ἐποίησε μελέτας πλὴν τῶν ἐπὶ ἡλεκτρικῶν φαινομένων καὶ μετ' ἐπιτυχίας ἤσυχλῃ εἰς τὴν σπουδὴν τῶν ἀκουστικῶν καὶ τῶν οὐροποιητικῶν ὁργάνων τῶν πτηνῶν. Ἀπάντων τῶν ἔργων τοῦ ἐκδοσις ἐγένετο τῷ 1811 ἐν Βονωνίᾳ, ὅπου καὶ ὁ ἀνδριάς αὐτοῦ ἔρχεται ἀπὸ τοῦ 1879. [Β.Α.]

6. Στοιχείον Βοδνσεν.

5. Στοιχείον Δανιήλ.

9. Συνδυασμός ηλεκτρικών στοιχείων.

8. Συνδυασμός ηλεκτρικών στοιχείων.

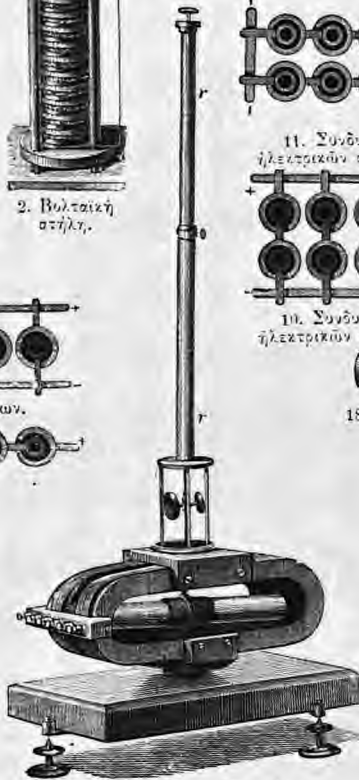
3. Στοιχεία Βόλτα.

17. Πυξίς των έραπτομένων.

2. Βολταϊκή στήλη.

20. Γαλβανόμετρον μετά κατόπτρου.

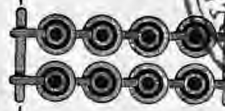
16. Έπαφή υγρού και μετάλλου.

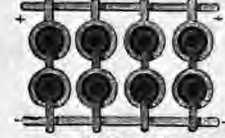
7. Στήλη του Βοδνσεν.

1. Βολταϊκή στήλη εν πύκτηριδος.

11. Συνδυασμός ηλεκτρικών στοιχείων.

10. Συνδυασμός ηλεκτρικών στοιχείων.

4. Στοιχείον Βολταϊκόν.

18. Μαγνήτης μετά κατόπτρου.

15. Πείραμα Βόλτα δια του πυκνωτηρίου.

14. Πείραμα Γαλβανι.

12. Ανάπτυξις θερμότητος δι' ηλεκτρικού ρεύματος.

13. Γαλβανική πύρωσις.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Γαλβανική στήλη. Βλ. Γαλβανισμός.

Γαλβανικὸν ἐπίχρῳσμα (X η μ.).

Ἐπίχρῳσμα ἐκ κόνεως ψευδαργύρου μετὰ βερνίκιου διὰ λινελαίου, χρίσμενον ἐπὶ σιδηρῶν ἀντικειμένων. [Ο.Α.Ρ.]

Γαλβανικὸν ῥεύμα. Βλ. Γαλβανισμός.

Γαλβανισμένος ἄργυρος. καλεῖται ὁ διὰ βαφῆς αλαμπῆς καταστάς καὶ διὰ τεχνητοῦ χρώματος μελανωθεὶς ἄργυρος.

Γαλβανισμένος σίδηρος εἶνε ἔλασμα σιδηροῦν ἐπικεκαλυμμένον ὑπὸ λεπτοῦ στρώματος ψευδαργύρου, ὅπερ κατασκευάζεται ἐμβαπτίζοντο σιδηροῦν ἑλάσματα εἰς τετηκότα ψευδαργυρον. Χρησιμεύει πρὸς ἐπιστέγγασιν ἀχυρῶνων σιδηροδρομικῶν αποβαθρῶν, οἰκίσκων κτλ. [Κ.Μ.]

Γαλβανισμός. δυναμικὸς ἡλεκτρισμός, ἡ ἡλεκτρισμὸς ἐξ ἐπαφῆς καλεῖται ὁ κλάδος τῆς φυσικῆς, ὁστις προήλθεν ἐκ τινος πειράματος, ὅπερ ἐξετέλεσε πρῶτος ὁ ἐν Βονωνίᾳ φυσιολόγος Γαλβάνης (βλ. ἀνωτ.). Οὗτος τμήσας βετραχὸν κἀνωθεν τῶν προσθίων μελῶν καὶ ἐκδρας τοῦ μηροῦ αὐτοῦ ἔλαβε μεταλλινὸν τόξον (βλ. σχ. 13 τοῦ προσηρημένου πίνακος), οὗτινος τὸ μὲν ἐν ἡμῖσι συνέκειτο ἐκ ψευδαργύρου Ζ τὸ δὲ ἕτερον ἡμῖσι ἐκ χαλκοῦ Γ, καὶ εἰσῆγαγε τὸ ἐκ ψευδαργύρου ἄκρον μετὰ τῶν φοικῶν νεύρων καὶ τῆς σπονδυλικῆς στήλης· τότε παρατήρησεν ὅτι οἱ μύες τῶν μηρῶν ἐσπαιρον καθ' ἑκάστην ἐπαφὴν αὐτῶν μετὰ τοῦ ἐκ χαλκοῦ ἄκρου τοῦ μεταλλικοῦ τόξου. Ὁ Γαλβάνης ἀπέδωκε τοὺς σπασμούς εἰς ἡλεκτρισμὸν ὑπάρχοντα ἐν τῇ ζῳῇ καὶ παρκαίμενον διὰ τῆς ἀμοιβαίας ἐνεργείας τῶν μυῶν καὶ τῶν νεύρων. Ἄλλ' ὁ Βόλτας παρεδέχτο ὅτι ὁ ἡλεκτρισμὸς παράγεται κατὰ τὴν ἐπαφὴν τῶν δύο ἑτερογενῶν μεταλλῶν χαλκοῦ καὶ ψευδαργύρου. Πρὸς ἀπόδειξιν τούτου μεταχειρίσθη τὸ ὑπ' αὐτοῦ ἐπινοηθέν ἡλεκτρικὸν πυκνωτήριον (σχ. 15) συγκείμενον ἐξ ὑαλίνης φιάλης διὰ τοῦ πώματος τῆς ὁποίας διέρχεται μεταλλινὸν στέλεχος, φέρον εἰς τὸ κατώτερον μὲν ἄκρον δύο φύλλα χρυσοῦ, εἰς τὸ ἀνώτερον δὲ δίσκον χαλκοῦν, ὁστις ἐπ' τῆς ἄνω αὐτοῦ ἐπιφανείας εἶνε κεκαλυμμένος διὰ λακείου κόμματος ἥτοι δι' αὐσίας ἀπομονωτικῆς. Ἐπὶ τούτου ἐπιτίθεται δεύτερος χαλκοῦς δίσκος φέρον ἐπ' τῆς κάτω αὐτοῦ ἐπιφανείας ἐπίχρῳσμα ἐκ λακείου κόμματος, ἄνωθεν δὲ λαθεὶν ὑαλίνην. Ἐγγιζόντων τὸν κατώτερον χαλκοῦν δίσκον δι' ἐλάχιστος ἐκ ψευδαργύρου, τὸν δὲ ἀνώτερον διὰ τῆς χειρὸς καὶ εἴτα ἀπομακρύνων κατὰ πρῶτον μὲν τὸ ἐκ ψευδαργύρου ἔλασμα καὶ μετὰ ταῦτα αὐτὸν διὰ τῆς ὑαλίνης λαβῆς τὸν ἀνώτερον δίσκον, κατὰ δεῖξεν ὅτι ὁ κατώτερος δίσκος ἔτρεν ἡλεκτρικὴν, ἥτις ἐπιφέρει τὴν διάστασιν τῶν δύο ἐκ χρυσοῦ φύλλων, διὰ τοῦ αὐτοῦ ἡλεκτρικοῦ πυκνωτήριου κατέδειξεν ὁ Βόλτας, ὅτι ἡλεκτρι-

σμός παράγεται καὶ ἐκ τῆς ἐπαφῆς μετάλλου καὶ ὕγρου. Πρὸς τοῦτο ἐπὶ τοῦ χαλκοῦ δίσκου α τοῦ ἡλεκτρικοῦ πυκνωτήριου (σχ. 16) ἐπέθεσαν ὑαλινὸν δίσκον β καὶ ἐπ' αὐτοῦ τεμάχιον νασίου χάστου γ ποτισθέντος δι' ὕδατος ἐμπιερχόντος θετικῶν δξυ. εἴτα ἔλαβε σύρμα ἐκ ψευδαργύρου δδ καὶ ἔθεσαν εἰς συγκοινωνίαν τὸν διάδροχον χάρτην ε μετὰ τοῦ χαλκοῦ δίσκου α, μετὰ τινὰ δὲ χρόνον ἀπέσυρε κατὰ πρῶτον μὲν τὸ σύρμα δδ εἴτα δὲ ἀφῆρεσε τὸν ὑαλινὸν δίσκον β. Παραυτὰ ἐπῆλθεν ἡ διάστασις τῶν φύλλων τοῦ χρυσοῦ, ἥτις κατέδειξε τὴν ἀνάπτυξιν ἡλεκτρισμοῦ ἐκ τῆς ἐπαφῆς τοῦ ψευδαργύρου καὶ τοῦ δξυμιγροῦς ὕδατος.

Ὁ Βόλτας ἐρευνῶν τὴν διεγερσιν ἡλεκτρικῆς ἢ διὰ τῆς ἐπαφῆς ἑτερογενῶν μετάλλων ἢ διὰ τῆς ἐπαφῆς μετάλλων καὶ ὕγρων ἐπενήρσε σκευὴν, ἥτις εἶνε συνεγὴς πηγὴ τῶν δύο ἡλεκτρικῶν ρευστῶν, ἥτοι τῆς θετικῆς καὶ τῆς ἀρνητικῆς ἡλεκτρικῆς. Αὕτη συγκρίνεται ἐκ δίσκου ἐκ χαλκοῦ Κ (σχ. 8), ἐφ' οὗ τίθεται τεμάχιον μάλλινου ὑφάσματος Τ διαδραχὲν δι' ὕδατος δξυμιγροῦς καὶ ἐπ' αὐτοῦ δίσκος ἐκ ψευδαργύρου Ζ, εἴτα πάλιν χαλκὸς Κ, μάλλινον ὑφάσμα Τ', δίσκος ἐκ ψευδαργύρου Ζ καὶ οὕτω καθεξῆς κατὰ τὴν αὐτὴν πάντοτε τάξιν. Οὕτω δὲ ἀπέτελεσε στήλην (σχ. 2), τὴν καλουμένην βολταϊκὴν στήλην, ἥς τὸ μὲν ἐν ἄκρον τὸ ἀπολήγον εἰς χαλκὸν φέρει τὴν θετικὴν ἡλεκτρικὴν, τὸ δὲ ἄλλο ἄκρον τὸ ἀπολήγον εἰς ψευδαργυρον τὴν ἀρνητικὴν ἡλεκτρικὴν. Βίς τὴν στήλην ταύτην τὸ δξυμιγρὸς ὕδωρ τὸ διαδρέχον τὰ μάλλινὰ ὑφάσματα ἐκθλιβίεται ἕνεκα τοῦ βάρους τῶν μεταλλικῶν δίσκων, ἕνεκα δὲ τούτου μετ' οὐ πολὺ παρεδέχθησαν τὴν ἐν ποτηρίοις βολταϊκὴν στήλην (σχ. 1), ἥτις συγκρίνεται ἐκ σειρᾶς ποτηρίων ἄντινα περιέχουσιν μίγμα ἀποτελούμενον ἐκ 10 μερῶν κατ' ὄγκον ὕδατος καὶ ἑνὸς θετικοῦ δξέος. Ἐν τοῖς ποτηρίοις ἐμβαπτίζονται δύο ἑλασματα, τὸ μὲν ἐκ χαλκοῦ Κ, τὸ δὲ ἐκ ψευδαργύρου Ζ, ἀλλ' ἕκαστον ἑλάσμα ἐκ ψευδαργύρου συνάπτεται διὰ μεταλλικοῦ σύρματος πρὸς τὸ χαλκοῦν ἑλάσμα τοῦ ἀμέσως παρκαίμενον ποτηρίου. Τὴν στήλην ταύτην μετερρύθμισεν ὁ Βολτατῶν, ὥς τοῦτο δεῖνυνται διὰ τοῦ σχήματος 4. Ἡ ἐκ χαλκοῦ πλάξ ΚΚ εἶνε κεκαμπυλωμένη ὥστε περιβάλλει ἐκτερώσθην τὴν ἐκ ψευδαργύρου πλάξ Ζ καὶ ἡ μὲν πλάξ ἐκ ψευδαργύρου Ζ διὰ τῆς γλωττίδος β ἐνοῦται μετὰ τῆς χαλκῆς πλάξος τοῦ προηγουμένου στοιχείου, ἡ δὲ ἐκ χαλκοῦ πλάξ ΚΚ ἐνοῦται δι' ὁμοίας μεταλλίνης γλωττίδος α μετὰ τοῦ ψευδαργύρου τοῦ ἐπομένου στοιχείου· αἱ πλάκες συγκροτοῦνται διὰ τεμαχίων πολλοῦ h h' ἕκαστον στοιχεῖον ἐμβαπτίζεται ἐντὸς ὑαλίνου δοχείου ἐμπιερχόντος μίγματος συγκείμενον ἐξ 20 μερῶν ὕδατος, δύο θετικοῦ δξέος καὶ ἑνὸς νιτρικοῦ δξέος.

Αἱ διαφοραὶ αὗται στήλαι αἱ ἀποτελούμεναι ἐκ δύο ἑτερογενῶν μετάλλων ἐμβαπτισμέ-

νων ἐντὸς ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ ὕγρου ἐξαθε-
νοῦσι ταχέως ἐνεκα τῆς καλουμένης πολώσεως
ἥτοι τῆς ἐκλύσεως ὑδρογόνου, ὅπερ ἐναποθε-
μενεν ἐπὶ τῶν χαλκῶν ἑλασμάτων τείνει νὰ
παράγῃ βρεῖμα ἀντίθετον τῷ κυρίῳ βρεῖματι.
τὸ ὅποιον οὕτως ἐξουδετερῶνται ὁλικῶς ἢ μερι-
κῶς. Τὸ κυλιόμενον τοῦτο ὑποβύθισμα διὰ
στοιχείων ἐν αἷς ὑπάρχουσι δύο διαφόρα ὕγρα
κεχωρισμένα δια πορώδους διαφράγματος. Τοι-
οῦτα εἶνε μεταξὺ τῶν ἄλλων τὰ ἠλεκτρικὰ
στοιχεῖα τοῦ Λανιήλ (σχ. 5) καὶ τοῦ Βούιν-
σεν (σχ. 6), ἅτινα παράγουσιν ἠλεκτρικὸν
βρεῖμα ἰσοεντατικόν. Τὸ στοιχεῖον Λανιήλ (σχ. 5)
συγκρίνεται ἐξ ὑαλίνου δοχείου V, ἐν τῷ ὅποιῳ
τίθεται κυλινδρὸς Z ἐκ ψευδαργύρου ἀνοικτός
κατ' ἀμφοτέρωτα τὰ ἄκρα καὶ ὕδωρ μετὰ θειικοῦ
ὀξέος ἢ καὶ ἀπλῶς ὕδωρ καθαρὸν. Ἐντὸς τοῦ
κυλινδρῶν Z τίθεται πηλίνον δοχεῖον πορώδες
καὶ ἐντὸς αὐτοῦ κυλινδρὸς C ἢ πλοῦξ ἐκ χαλ-
κοῦ, πληροῦται δὲ κεκορισμένης διαλύσεως θει-
κοῦ χαλκοῦ. Τὸ δὲ στοιχεῖον Βούινσεν (σχ. 6)
οὐγκείται ὡσαύτως ἐκ τοῦ ὑαλίνου ἢ πηλίνου
δοχείου V ἐν ᾧ τίθεται ὁ ψευδάργυρος Z καὶ
μιγμᾶ 10 μερίων ὕδατος καὶ ἑνὸς θειικοῦ ὀξέος.
ἀλλ' ἐντὸς τοῦ πορώδους δοχείου D τίθεται
κυλινδρὸς ἐξ ἀνθρακὸς συμπαγοῦς C καὶ ἄκρη-
τον νιτρίκον ὀξύ. Ὁ μὲν ἀνθραξ εἶνε ὁ θε-
τικὸς πόλος τοῦ στοιχείου, ὁ δὲ ψευδάργυρος
ὁ ἀρνητικὸς. Ἐὰν ἤτῃ συνάψωμεν πόλιν αὐτῶν, ἔχο-
μεν τὴν καλουμένην ἠλεκτρικὴν στήλην τοῦ
Βούινσεν (σχ. 7).

Τὰ ἠλεκτρικὰ στοιχεῖα δυνάμεθα νὰ συνενώ-
σωμεν κατὰ πολλοὺς τρόπους πρὸς ἄλληλα.
Ὅταν συναπτῶμεν τὰ στοιχεῖα διὰ τῶν ἑτε-
ρωνόμενων πόλων ὥστε νὰ ἀποτελέσωσι τειραν
(σχ. 8) τότε αὐξάνομεν ἀναλόγως τῶν στοι-
χείων τὴν τάσιν τῆς ἠλεκτρικῆς εἰς τοὺς δύο
πόλους, ἥτοι τὴν δυναμὴν τῆς ἠλεκτρικῆς δι'
ἣς τείνει αὕτη νὰ ἐκρύψῃ ἐκ τῶν δύο πόλων.
ἀλλὰ τότε ἡ ἐσωτερικὴ ἀντίστασις τῆς στή-
λης εἶνε διπλασιασμένη τῆς ἀντιστάσεως ἑνὸς
μόνου στοιχείου. ἂν τοῦναντίον ἐνώσωμεν τὰ
δικτῶ ταῦτα στοιχεῖα διὰ τῶν ἑμῶν πόλων τῶν
(σχ. 9), τότε ἡ παραγεγμένη στήλη ἔχει τάσιν
εἰς τοὺς δύο πόλους ἴσην τῇ τάσει ἑνὸς μό-
νου στοιχείου ἔχοντος διπλασιασμένην ἐπιφανείαν
καὶ ἐπερμένως ἐσωτερικὴν ἀντίστασιν ἴσην πρὸς
τὸ $\frac{1}{4}$ τῆς ἐσωτερικῆς ἀντιστάσεως ἑνὸς μόνου
στοιχείου. Ἐὰν συνάψωμεν ἀνὰ τέσσαρα τὰ
στοιχεῖα διὰ τῶν ἑτερονόμενων αὐτῶν πόλων
(σχ. 11) καὶ τὰς δύο αὐτῶν παρὰχθεῖσας ἐκ 4
στοιχείων στήλας ἐνώσωμεν διὰ τῶν ἑμῶν πόλων
πόλων τῶν, ἔχομεν τότε στήλην, ἥς ἡ μὲν τά-
σις εἰς τοὺς πόλους εἶνε τετραπλασιασμένη τῆς τά-
σεως ἑνὸς μόνου στοιχείου, ἡ δὲ ἐσωτερικὴ ἀν-
τίστασις ἴση τῇ ἡμίσει τῆς ἀντιστάσεως ἑνὸς
στοιχείου. Ἐὰν τείας συνάψωμεν ἀνὰ δύο τὰ
8 στοιχεῖα (σχ. 10) διὰ τῶν ἑτερονόμενων αὐ-
τῶν πόλων, τὰς δὲ οὕτω προκνήσας 4 μερι-

κὰς στήλας ἐνώσωμεν διὰ τῶν ὁμωνόμενων αὐ-
τῶν πόλων, ἔχομεν στήλην, ἥς ἡ μὲν τάσις εἰς
τοὺς πόλους εἶνε ἀπλῶς διπλασιασμένη τῆς τάσεως
ἑνὸς μόνου στοιχείου, ἀλλ' ἡ ἐσωτερικὴ ἀντί-
στασις τῆς διη: στήλης εἶνε ἴση πρὸς τὸ $\frac{1}{4}$
τῆς ἀντιστάσεως τοῦ ἑνὸς στοιχείου. Ὡστε
διὰ τοῦ ποικίλου συνδυασμοῦ τῶν στοιχείων
πάν ὅ,τι καρδιζόμεν εἰς ταὶν τὸ χάνομεν εἰς
ἐσωτερικὴν ἀντίστασιν καὶ τάνάπαλιν. Ἐν γέ-
νει δὲ ὅταν ἔχωμεν ὁρισμένον αριθμὸν στοι-
χείων συνδυαζόμεν ταῦτα οὕτω πῶς πρὸς ἄλ-
ληλα, ὥστε ἡ ἐσωτερικὴ ἀντίστασις νὰ εἶνε ἴση
τῇ ἐξωτερικῇ, ὅτε παράγεται ἐπὶ τοῦ ἐξωτε-
ρικοῦ μέρους τοῦ κυκλώματος τὸ μέγιστον
ἀποτελεσμα.

Ἡ ἔντασις τοῦ ἠλεκτρικοῦ βρεῖματος ἥτοι
τὸ ποῦν τοῦ ἠλεκτρικοῦ ρεύματος τὸ ὅποιον ἔχ-
ουσι ἐκ τῶν πόλων τῆς ἠλεκτρικῆς στήλης
ὅταν οὗτοι ἐνωθῶσι διὰ μεταλλικοῦ ἀγωγοῦ,
μετρεῖται συνήθως δι' ὀργάνων ἅτινα καλοῦν-
ται γαλβανόμετρα. Τὸ εὐπεθέστερον τῶν γαλ-
βανόμετρων, διὰ τοῦ ὁποῦ συνδυασθὲν νὰ κα-
ταμετρησώμεν καὶ τὰ ασθενέστερα ἠλεκτρικὰ
βρεῖματα, περισταται διὰ τοῦ σχ. 20. Τὸ ὄργα-
νον τοῦτο εἶρε: μαγνητικὴν ράβδον (σχ. 18)
μετὰ κατόπτρου m ἀκλονήτως προσηρμησμέ-
νου ἀνωθεν τοῦ μαγνήτου. Τὸ δὲλον κρεμαται
δι' ἀκλινῆτος νήματος ἐκ τοῦ ἀνωτέρου ἄκρου
τοῦ αὐλῆτος γ' (σχ. 20). Ὁ μαγνήτης αἰώ-
ρεται ἐντὸς κυλίνδρου πλαισίου περὶ ὁ περιελίσ-
σεται χαλκῶν σύρμα μεμονωμένων ἥτοι περι-
βεβλημένων διὰ μεταξῆς. Ἄν διὰ τοῦ σύρματος
διέλθῃ ἠλεκτρικὸν βρεῖμα, ὁ μαγνήτης ἀπο-
κλίνει ἀπὸ τοῦ μαγνητικοῦ μεσημβρινοῦ, μετ'
αὐτοῦ δὲ στρέφεται καὶ τὸ κατόπτρον m. Πρὸς
ἐξακριβώσιν δὲ καὶ τῶν ἐλαχίστων ἀποκλίσεων
τοῦ μαγνήτου τοποθετεῖται κατὰ τὴν προέκτα-
σιν τοῦ μαγνήτου ο (σχ. 19) διόπτρα a, ἥς ὁ
ὀπτικὸς ἀξὼν διελθὼντα πρὸς τὸ κατόπτρον
m διὰ τῆς διόπτρας δὲ ταύτης ὀρθῶμεν ἐν τῇ κα-
τόπτρῳ τὸ εἶδωλον τῆς κλίμακος ss, ἥτις εἶνε
ὑποδιηρημένη εἰς χιλιοστόμετρα. Ὅταν ὁ μα-
γνήτης ἤσκηθῃ ἐν τῷ μαγνητικῷ μεσημβρινῷ
τοποθετοῦμεν οὕτω τὴν διόπτραν ὥστε νὰ
δοῦμεν ἐν τῷ κατόπτρῳ τὴν μὲν τῆς κλίμα-
κος ss συμπίπτουσαν μετὰ τοῦ ἐν τῇ διόπτρῳ
κατακρούου νήματος. Ἐὰν οὖτως ἡ ράβδος
καὶ τὸ κατόπτρον m στραφῶσι κατ' ἐλαχίστην
τινα γωνίαν αὐδ, δοῦμεν ἐν τῇ κατόπτρῳ
τὸ εἶδωλον τῆς διαίρεσεως c τῆς κλίμακος
κατὰ τοὺς νόμους δὲ τῆς ἀνακλάσεως τοῦ
φωτὸς ἡ γωνία coa εἶνε διπλασιασμένη τῆς ζητου-
μένης doa. Ἡ γωνία αὕτη coa ἐκρίσκειται
ταὶ διὰ τῆς σχέσεως $ca = am$. ἐφ' coa, ἔθιν
 $\text{ἐφ } coa = \frac{am}{am}$

Τὲ αὐτὸ ὄργανον χρησιμεύει ἐν τοῖς μα-
γνητοσκοπίοις πρὸς καταμέτρησιν τῶν μετα-
βολῶν τῆς γωνίας τῆς ἀποκλίσεως μαγνητι-

κῆς ράβδου, δευτε καλεῖται μαγνητόμετρον ἢ καλλίον μαγνητοσκόπον.

Πρὸς ἀκριβὴ καταμέτρησιν τῆς ἐντάσεως ἡλεκτρικῶν τινος ρεύματος χρησιμεύει καὶ ἡ πυξὶς τῶν ἐραπτομένων (σχ. 17), ἣτις σύγκαιται ἐκ κυκλικοῦ πλαισίου κατακορυφῶν ὁ, εφ' οὗ περιάγεται χαλκὸν σύρμα, οὗτινος τὰ ἄκρα ἀπολήγουσιν εἰς τοὺς κροδεκτάς β καὶ δ, δι' ὧν εἰσάγεται εἰς τὸ ὄργανον τὸ πρὸς μέτρησιν ἡλεκτρικῶν ρεύμα. Κατὰ τὸ κέντρον τοῦ κυκλικοῦ πλαισίου ὁ αἰωρεῖται ἐν ὀριζοντιῳ ἐπιπέδῳ μικρὰ μαγνητικὴ βελὼν, ἣτις ἥρμοσα εὐρίσκεται ἐν τῷ κατακορυφῷ ἐπιπέδῳ τοῦ κυκλικοῦ πλαισίου, διότι τοῦτο ἐκ τῶν προτέρων ἐταυτίσθη μετὰ τοῦ ἐπιπέδου τοῦ μαγνητικοῦ μασηλίνου. Ὁ ὀριζόντιος κύκλος, εφ' οὗ αἰωρεῖται ἡ μαγνητικὴ βελὼν, εἶνε υποδιηρημένος εἰς μέρη καὶ χρησιμεύει πρὸς μέτρησιν τῆς γωνίας, καὶ ἢν ἀποκλίνει ἡ μαγνητικὴ βελὼν ἀπὸ τοῦ μαγνητικοῦ μασηλίνου, ὅταν διὰ τοῦ κυκλικοῦ ἀγωγῷ ὁ διαβιβασθῇ τὸ ἡλεκτρικὸν ρεῦμα, οὗτινος τὴν ἐντάσιν προτιθέμεθα νὰ καταμετρήσωμεν. Δι' ὑπολογισμοῦ ἀποδεικνύεται, ὅτι ἡ ἐντάσις τοῦ ρεύματος εἶνε ἀνάλογος τῆς τριγωνομετρικῆς ἐραπτομένης τῆς γωνίας τῆς ἐκτὸ πῆς καὶ διὰ τοῦτο τὸ ὄργανον τοῦτο ἐκλήθη πυξὶς τῶν ἐραπτομένων.

Ὅταν τὸ ἡλεκτρικὸν ρεῦμα διαδίδχεται διὰ μεταλλικῶν ἀγωγῶν, δοκιμάζει ἀντίστασιν ἣτις εἶνε ἐπὶ τοσοῦτον μεγαλήτερον ὅσον ὁ ἀγωγὸς εἶνε ἐπιμηκέστερος καὶ λεπτότερος· ἀλλὰ τὰ διάφορα μέταλλα παρέχουσι διάφορον ἀντίστασιν εἰς τὴν διόδον τοῦ ἡλεκτρικοῦ ρεύματος· οὕτως ἐκ τῶν συνήθων μεταλλῶν τῆς μεγίστην μὲν ἀντίστασιν παρέχει ὁ λευκοχρύσος καὶ ὁ σιδήρεος· τῆν ἐλάχιστην δὲ ὁ χρυσοῦς καὶ ὁ χαλκός, διὰ τοῦτο τὰ μὲν πρῶτα καλοῦνται δυσῆλεκτραγωγά μέταλλα, τὰ δὲ δευτέρω εὐῆλεκτραγωγά. Ἐνεκα τῆς ἀντιτάσεως ταύτης μέρος τοῦ ἡλεκτρικοῦ ρεύματος μετατρέπεται εἰς θερμότητα καὶ εἰς φῶς καὶ εἰς τοῦτο συνίσταται ἡ καλούμενη γαλβανικὴ πύρσις (σχ. 13). Συνάπτοντες σύρματα λεπτότατα τὰ μὲν ss εἰς χρυσοῦς τὰ δὲ pp ἐκ λευκοχρύσου καὶ ἐνδυνάτες τὰ ἄκρα τῆς ἀλυσῆς ταύτης μετὰ τῶν δύο πόλων ἡλεκτρικῆς στήλης τοῦ Βοδνείν (σχ. 7), παρατηροῦμεν, ὅτι τὰ μὲν ἐκ λευκοχρύσου μέρη τῆς ἀλυσῆς λευκοπυρρύνονται, τὰ δὲ εἰς χρυσοῦς μινυτοσκοπικῶς ἐλάχιστον θερμίζονται. (Ὅπως δὲ καταμετρήσωμεν τὸ ποσὸν τῆς θερμότητος τὸ ἀναπτυσσόμενον ἐπὶ λεπτοτάτου δυσῆλεκτραγωγῷ συρματός διαρραγμένου ὑπὸ τοῦ ἡλεκτρικοῦ ρεύματος πληροῦσιν πλατυσκομένον σιδήρην (σχ. 12) δι' ὠρίσματος βάρους χρυσοῦς δυσῆλεκτραγωγῷ, ὅποιον εἶνε ὁ ἀπὸλυτο εὐνόπνευμα, οὗτινος γνωρίζομεν τὴν εἰδικὴν θερμότητα· εἴτα ἐξαρτῶμεν ἐκ τοῦ πώματος τῆς στήλης διὰ δύο παχέων συρμάτων λεπτότατον

σύρμα λευκοχρύσου ἑλικοειδῶς περιστραμμένον καὶ δι' ὅπῃς ἐπὶ τοῦ πώματος εἰσάγομεν ἐν τῇ στήλῃ τὸ δοχείον θερμομέτρου. Διαδιδάχοντες ἡλεκτρικὸν ρεῦμα διὰ τοῦ συρματος τοῦ λευκοχρύσου ἐπὶ ὠρίσμενον χρόνον καὶ σημειοῦντες τὴν ὑπὸ τοῦ θερμομέτρου δεικνυμένην ἀνύψωσιν τῆς θερμοκρασίας, ἀνευρίσκομεν τὸ ποσὸν τῆς ἀναπτυσθείσης θερμότητος. [T.]

Γαλβανοδαφικὴ ἢ γαλβανοχρωμικὴ καλεῖται ἡ τέχνη τοῦ σχηματίζειν ἐπὶ μεταλλικῶν ἐπιφανείων δι' ἡλεκτρικοῦ ρεύματος ἐπιστρώματα λεπτὰ καὶ ποικίλως χρωμασμένα. Πρὸς τοῦτο ἐπὶ μεταλλικῆς πλακῆς εἶον ἐκ λευκοσιδήρου, συγκοινωνούσης μετὰ τοῦ θετικοῦ πόλου ἡ ἐκτρίτης στήλης συγκειμένης ἐκ 15 ἢ 20 στοιχείων ἐπιχυνόμεν μεταλλικῶν τι ἄλλης, συνήθως κρατὶν διαλυτὴν ὀξικὸν μολύβδου, καὶ εἴτα πλησιάζομεν ἄνωθεν μεταλλικὴν ἀκίδα συγκοινωνούσαν μετὰ τοῦ ἀρνητικοῦ πόλου τῆς αὐτῆς στήλης· τὸ μεταλλικὸν ἄλλας ἀποσυντίθεται, οὕτω δὲ σχηματίζονται, ἐάν ἡ ἀκὴ μὲν κινητὸς, ὁμοκέντροι δακτύλιοι ποικίλως χρωμασμένοι, οἱ καλούμενοι δακτύλιοι τοῦ Nobili ὡς ὑπ' αὐτοῦ τὸ πρῶτον παραχθέντες. Ἐάν ἀντὶ μίαις ἀκίδας πλησιάζωμεν πολλὰς ταυτοχρόνως οἱ δακτύλιοι παραμορφοῦνται, οὕτω δὲ ἡ πλάξ ποικίλως χρωματίζεται. Τὰ χρώματα ὁσαύτως μεταβάλλονται, ἐάν ἡ μὲν πρὸς γαλβανοδαφὴν πλάξ εἶνε μακρομένη, διὰ δύο δὲ ἀκίδων διχοτεύσωμεν τὸ ἡλεκτρικὸν ρεῦμα. [T.]

Γαλβανογλυφία καλεῖται ἡ πρὸς παραγωγὴν μεταλλογραφημάτων μέθοδος, ὁμοίων πρὸς τυπογραφίᾳ καὶ χρησιμῶν εἰς τὴν τυπογραφίαν. (1) Τρῶπος δὲ καὶ ὅν ταῦτα παρασκευάζονται εἶνε μὲν ἀπλοῦστατος, ἀπαιτεῖ δὲ μὲν καὶ ἐμπειρίαν. Ἐπὶ πλακῆς ἐκ ψευδαργύρου, ἐπικαλυμμένης διὰ λεπτοῦ στρώματος ἐκ στιλβωτικοῦ ἐλαίου (βερνικίου, γανώματος) χαράσσεται ἡ εἰκὼν διὰ βελόνης, ἀκολούθως ἀκαίρεται τὸ στρώμα τοῦ στιλβωτικοῦ ἐλαίου, ἡ δὲ διὰ χαρξίως παραχθεῖσα εἰκὼν ἐπανειλημμένως ἐπικαλύπτεται διὰ χρώματος ταχέως ὑφαινομένου· ἡ οὕτω παρασκευασθεῖσα πλάξ γαλβανοπλαστικῶς μεταβάλλεται εἰς ζιγκογοσχημα κατάλληλον διὰ τὴν τυπογραφίαν (23 Ζιγκογοσφία). [K.M.]

Γαλβανογραφία (1842) καλεῖται ἡ μέθοδος δι' ἣς ἐπὶ πλακῆς μεταλλικῆς ζωγραφίζεται ἡ εἰκὼν διὰ παχέος καὶ ἐξέχοντος, ὡς περ ἐν ταῖς ἀναγλύσεσι, χρώματος, ἡ εἰκὼν δὲ αὕτη ἐγκοιλὸς ἀντιγράφεται διὰ τῆς γαλβανοπλαστικῆς ἐπὶ ἑτέρας πλακῆς χρησιμεύουσας πρὸς τύπωσιν. (1) μ' ὁδὸς ὅμοια αὕτη καίτοι ἀπλὴ δὲν εὔρεσεν πρακτικὴν ἐν τῇ τέχνῃ ἐφαρμογὴν. Σημαντικώτερος ὁμοίως εἶνε ἡ φωτογραφία γαλβανόγραφικῶς νὰ ληφθῇ σὶν εἰκόνας διάφοροι ὑπὸ μικρότερας δικοτίσεις ἐπ

χαλκῶν πλακῶν, εἰς ἃς ἀκολουθῶς διὰ διαφόρων ἀντιδραστικῶν νὰ δίδωται σχῆμα ἀνάγλυφον, κατολληλὸν διὰ τὴν τυπογραφίαν. [K.M.]

Γαλβανοκαυστική. Τὸ ὄνομα τοῦτο ἐδόθη ὑπὸ τοῦ Middeldorff εἰς σύστημα χειρουργικῶν γιγνομένων διὰ τῆς ἡλεκτρικῆς θερμότητος. Γίγνεται δὲ χρῆσις αὐτῆς ἢ ὅπου ἀνάγκη καυσεῖς ἀπλῆς πρὸς ἐπίσχεσιν μικρῶν αἱμορραγιῶν. ὥς ἀπὸ δδόντων, ἢ πρὸς καυτηρίασιν συριγγωδῶν πόρων ἢ πρὸς ἀποτεμὴν διαφόρων ὀγκῶν καὶ πλείστων ἄλλων παθῶν. Τὰ μεγάλα πλεονεκτήματα τῆς μεθόδου ταύτης εἶναι ἡ κατὰ τὴν χρῆσιν ἐλλειψίς τῆς αἱμορραγίας, ἡ ταχύτης καὶ δύναμις τῆς ἐνεργείας, περιοριζομένη εἰς ὅσον ἔκτασιν μόνον ὑπάρχει ἀνάγκη ἀποτομῇ βαθύων μερῶν εἰς ἃ τὸ μαχαίριον θάνασι πολλὰκις δυσκόλως. Ἡ διαίρεσις τῶν ἰσθμῶν γίγνεται συγχρότως διὰ σύρματος ἐκ λευκοχρύσου, περιβαλλόντος τὸ τμηθῆναι μέρος ὡσπερ βόθρυς (ἴδ. λ.). Τὸ σῆμα εἰσάγεται ψυχρὸν. Διακρατοῦμενον διὰ καταλήλπου μονωτηρίου λαβῆς, καὶ πυρακτοῦται, ὅταν συγκοινωνήσῃ μετὰ τῆς ἀπαραιτήτου γαλβανικῆς στήλης (ἴδ. λ.). Τὸ σῆμα ἐν τῇ χρῆσει πυρακτοῦται μέχρι λευκῆς πυρακτώσεως (ἴδ. λ.). Μεταχειρίζεσθαι ἐπὶ πρὸς καθῆσιν καὶ βραδύς καὶ μεταλλινούς πυρακτούμενους ὁμοίως ὡς τὸ σῆμα. [Σ.Μ.]

Γαλβανόμετρον. Ἡλ. Γαλβανισμός.

Γάλβανον (Galbanum). κομμιερικτίνη σχηματιζομένη ἐκ τοῦ ἀποσκληρωθέντος γαλακτώδους γυμῶ τοῦ περικοῦ φυτοῦ *Ferula erubescens*. [O.A.P.]

Γάλβανον (Βοτ.) Galbanum, Χάλβανη κατὰ τὸν Διοσκορίδην, εἶνε ὅπως φαρμακευτικῆς τῆς Νάρθηκος τῆς γαλβανορροίας (*Ferula galbaniflua*), βλ. λ. Χάλβα νη. [Θ.Χ.]

Γαλβανοπλαστική καλεῖται ἡ μέθοδος, δι' ἧς μέταλλα, εὐρισκόμενα ἀπορρευστωμένα ἐν ὕδατι ὑπὸ μορφήν ἀλάτων, θύναται τῇ ἐνεργείᾳ γαλβανίου (ἡλεκτρικοῦ) ρεύματος νὰ κατακρημνισθῶσι κεκαθαρωμένα καὶ ἐν συμπαγείᾳ καταστάσει. Διὰ τῆς κατακρημνίσεως δὲ ταύτης εἶνε δυνατόν, ὅτε μὲν μέταλλα κοσμημάτων, ἀναγλύφα κτλ. ν' ἀναπαραχθῶσι καὶ πολλαπλασιασθῶσι διὰ τοῦ ἀπορρευστωμένου μεταλλοῦ. Ἐπὶ δὲ μεταλλικὰ ἀντικείμενα νὰ ἐπικαλυφθῶσι διὰ λεπτοῦ στρώματος ἑτέρου τινὸς μεταλλοῦ π.χ. χαλκοῦ ἀγαλμάτια νὰ ἐπιχρυσωθῶσι διὰ στρώματος λεπτοῦ ἐκ χρυσοῦ. Ἡ δευτέρα αὕτη μέθοδος περιλαμβάνει τὴν ἐπιχρύσωσιν, ἐπαργύρωσιν, ἐπιχαλκώσιν, ἐπινικώσιν κτλ. Κλάδος δὲ τῆς Γ' εἶνε καὶ ἡ γαλβανόχρωσις ἢ γαλβανισμός, ἡ δὲ διὰ γαλβανικοῦ ρεύματος χρωματισμός τῶν μεταλλῶν. Ἀνεκαλύφθη δὲ ἡ Γ' ὑπὸ τοῦ ἐν Πετροπόλει

φυσικοῦ Ἰακώβου (Jakobi) τῷ 1838, συγχρόνως δὲ καὶ ὑπὸ τοῦ Σπένσερ ἐν Ἀγγλίᾳ, ὅτε παρετηρήθη, ὅτι ἐπὶ τοῦ ἀρνητικοῦ πόλου ἡλεκτρικῆς συστοίχιας ἐκ ζευγῶν τοῦ Δανιήλ ἐσχηματίζετο κατακρημνισμα ἐκ μεταλλικοῦ χαλκοῦ, ὅπερ ἀποσπώμενον ἔφερε τὸν τύπον τῆς ἐπιφανείας τοῦ πόλου. Μετ' ὀλίγα ἔτη ἡ παρατήρησις αὕτη ἐφηρμόσθη εἰς τὰς τέχνας. Ἰδίως ἐν Ἀγγλίᾳ, ἐν ἣ περι τὸ 1840 (ἐν Ἑλκινγκτῶν τῆς Βιρμινγάμης) ἰδρύθη τὸ καὶ νῦν ὑπάρχον πρὸς γαλβανισμὸν ἐπαργύρωσιν ἐργοστάσιον. Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης καὶ ἀλλαχοῦ ἰδρύθησαν ὁμοίαι ἐργοστάσια ἐν Παρισίοις δὲ κατασκευάζονται τὰ γνωστὰ γαλβανοπλαστικά προϊόντα Χριστοφ. λ.

Ἡ ἀρχὴ δὲ τῆς Γ' στηρίζεται ἐπὶ τινος τῆς ἡλεκτρολύσεως (ἴδ. λέξ.) νόμου, κατὰ τὸν ἵπποιν ἐκ τινος ἀπορρευστώσεως ἐνοξυγόνου ἀλάτος μεταλλικοῦ (π.χ. χαλκοῦ ἀνθρακῆος ἢ τοῦ βιτριολίου τοῦ χαλκοῦ) ἐπὶ μὲν τῆς καθεόδου (τοῦ θετικοῦ πόλου τῆς στήλης) κατακρημνίζεται τὸ μέταλλον ἰὸ χαλκός, ὁ ἀργυρός, τὸ νικέλιον, ὁ χρυσός κτλ.). ἐπὶ δὲ τῆς ἀνόδου (τοῦ θετικοῦ πόλου) τὸ ὄξύ καὶ τὸ ἐξυγόνον. Οὕτω π.χ. ὅταν τὸ γαλβανικὸν ρεῦμα ᾔνῃ κεκλεισμένον, ἐξ ἀπορρευστώσεως χαλκοῦνθης ἀποχωρίζεται ἐπὶ τῆς καθόδου χημικῆς καθαρῆς χαλκῆς συμπαγῆς. Ἀν λοιπὸν τὴν καθόδον συνδέσωμεν μετὰ τινος νομίσματος, μεταλλοῦ, ἢ μεταλλικῆς πλακῆς κεκαθαρωμένης, ἐπικαθίεται ἐπὶ ταύτης χαλκῆς συμπαγῆς, ὅστις ἀποσπώμενος μετὰ τινος χρόνου, ἀποδύει παχυνθῇ, ἐμφανίζεται ὡς ἀκριδέστατον ἀποτύπωμα τοῦ νομίσματος κτλ., ἐπὶ τοῦ ὁποῦ πᾶσα εἰκὼν, γραμμὴ ἢ λέξις ἀρνητικῶς ἀνταρτίζεται. Ὅπως δ' εὐκόλως ἀποσπᾶται ἐκ τοῦ πρωτότυπου, ἐπαλείφεται τοῦτο διὰ λεπτοτάτου στρώματος ἐλαίου ἢ ἐπικαλύπτεται διὰ λεπτοτάτης κόνεως ὀρεοχαλκοῦ. Ἢδη ἂν τὸ παρὰ τὸν τοῦτο ἐκ χαλκοῦ ἀποτύπωμα συνδέσωμεν μετὰ τοῦ ἀρνητικοῦ πόλου τῆς στήλης καὶ ἐμβαπτίσωμεν εἰς τὴν ἀπορρευστωσιν τῆς χαλκῆνθης, καθ' ὅμοιον τρόπον παρασκευασμένης, κατακρημνίζεται πάλιν ἐπὶ τοῦτο, ὡς ἐπὶ τύπου, συμπαγῆς χαλκῆς, ὅστις ἀποσπώμενος φέρει ἐπὶ τῆς ἀποσπασθείσης ἐπιφανείας τοῦ ἀκριδῆς ἀντίγραφον τῆς εἰκόνης καὶ τῶν γραμμάτων τοῦ νομίσματος ἢ τοῦ μεταλλοῦ. Διευκολύνεται δὲ ἡ παραγωγὴ τοιούτων ἐκμαγείων, ἂν τὸ πρωτότυπον (π.χ. τὸ νόμισμα, τὸ μέταλλον ἢ ξυλογράφημα) ἀποτυπώσωμεν ἐπὶ πλακῆς συνισταμένης ἐκ μίγματος κηροῦ καὶ στεαρίνης ἢ γουταπερκας κτλ. καὶ τὸ ἐπὶ ταύτης παραχθὲν ἀποτύπωμα διὰ χρωστικῆς ἐπαλείψεως διὰ λεπτοτάτης κόνεως ἐπὶ ἡλεκτροαγωγῶν ἐκ γραφίτου ἢ μεταλλοῦ τινος καὶ τὴν πλάκα συνδεμένην μετὰ τοῦ ἀρνητικοῦ τῆς στήλης πόλου ἐμβαπτίσωμεν εἰς τὴν ἀπορρευστωσιν τῆς χαλκῆνθης.

Ὅτι παράγεται ἐν τοῦ ἀποτυπώματος ἀκριβές ἐκ χαλκοῦ ἐκμαγεῖον, καθ' ὅλα ἀναπαριστῶν τὸ ξυλογραφημα ἢ τὸ νόμισμα.

Αἱ γαλβανοπλαστικαὶ συσκευαὶ ἔχουσι ποικίλην κατασκευὴν, ἐξ ὧν αἱ ἀπλούστεραι εἶνε τροποποιηθέντα ἡλεκτρικὰ ζεύγη Δανιήλ, ἐν οἷς τὸ πρὸς ἀποτύπωσιν ἀντικείμενον συνδέεται μετὰ τοῦ κρηνητικοῦ πόλου. Εἰς τὰς συνθετωτέρας γαλβανοπλαστικὰς συσκευὰς ἐμβαπτίζονται ἀμφοτέρωι οἱ πολλοὶ σταθεροῦ τινος ἡλεκτρικοῦ ζεύγους ἢ συστοιχίας ἐν τῇ ἀπομονωθείσῃ τῇ χαλκανθῇ ἀπορρευτώσιν. Καὶ μετὰ μὲν τοῦ κρηνητικοῦ πόλου διὰ μεταλλικῆς ῥάβδου συνδεονται εὐηλεκτραγωγῶς τὰ πρὸς ἀναπαγωγὴν καὶ ἐν τῇ ἀπορρευτώσιν ἐμβαπτιζόμενα ἀποτυπώματα, μετὰ τοῦ θετικοῦ δὲ δι' ἑτέρας ῥάβδου πλαστὴ ἐκ χαλκοῦ ἐπίσης ἐν τῇ ὑγρῇ ἐμβαπτιζομένη σκοπὸς δὲ τούτου εἶναι, ὅπως ποσὸν τι χαλκοῦ ἀπορρευτούμενον ἐκ ταύτης ἀντικαθίστῃ τὸν ἐπὶ τοῦ ἀποτυπώματος ἐκ τῆς ἀπορρευτώσεως κατακρημνιζόμενον χαλκὸν καὶ τηρῇ οὕτω διαρκῶς κεκορμενην τὴν ἀπορρευτώσιν τῆς χαλκανθῆς. Καθ' ὅμοιον τρόπον δυναμέθα διαφόρα ἀντικείμενα ἐμβαπτιζόμενα ἐντὸς καταλλήλου ἀπορρευτώσεως νὰ ἐπιχρυσώσωμεν, ἐπαχρυσώσωμεν κτλ. Τὰ μεγάλα δὲ τῆς Γ. πλεονεκτήματα εἶναι τὰ ἑξῆς: α') ὅτι ἡ ἐργασία γίνεται ἄνευ πυρός, τὰ δὲ μέταλλα εὐρίσκονται ἀπορρευτώμενα β') ὅτι τὰ κατακρημνιζόμενα μέταλλα παρέχουσιν ἀκριβὴ ἐκμαγεῖα διαφόρων ἀντικειμένων, δυναμένα νὰ λάβωσι πάχος ὅσον θέλωμεν γ') ὅτι ἡ ἐργασία δύναται νὰ διακοπῇ κατ' ἀρέσκειαν καὶ πάλιν νὰ συνεχισθῇ καὶ δ') ὅτι διάφορα μέταλλα δύνανται νὰ συνδεθῶσι μετ' ἀλλήλων.

Ὡς ἡλεκτρικαὶ πηγαὶ χρησιμεύουσι συνήθως ζεύγη Βουσσενίου ἢ Δανιήλ, προστέτι αἱ θερμοληλεκτρικαὶ στήλαι τοῦ Κλαυδίου, Κώη κτλ. Εἰς μεγάλα δὲ ἐργαστασία γίνεται χρῆσις δυναμοληλεκτρικῶν μηχανῶν (Σίμενς, Γράμμε κτλ.). Διὰ τῆς Γ. παράγονται ἀγάλματα μνημείων (ὡς τὰ τοῦ Γουτεμβέργου ἐν Φραγκοφούρτῃ), ἐκμαγεῖα νομιματίων καὶ μεταλλίων, ἀγαλμάτια, λυχνοστάται, κομβία, περιβλήματα ὀρολογίων καὶ ἀντίγραφα χαλκῶν ὀργάνων καὶ ξυλῶν καὶ ξυλῶν ὀργάνων (Clichés) καὶ τῆς στερεοτυπίας. Προστέτι ἡ Γ. χρησιμεύει ὅπως διὰ λεπτῶν στρωμάτων γενναίων μετάλλων ἐπικαλύπτωμεν ἀντικείμενα ἐκ μετάλλων ἀγενῶν κατεσκευασμένα. Ἐνταῦθα ἀνήκει 1) ἡ ἐπιχρυσώσις καὶ ἡ ἐπαργύρωσις κολληρίων, λυχνοστατίων κτλ. κατεσκευασμένων ἐκ χαλκοῦ, νεαργύρου, δριεχάλκου 2) ἡ στόμιωσις κεχραγμένων πλακῶν χαλκίνων, ὅπως προφυλαχθῶσιν αὗται τῆς ὑπὸ τῆς πίεσεως ἐπερχομένης φθορᾶς 3) ἡ ἐπιχαλκώσις καὶ ἐπαργύρωσις σιδήρου καὶ ψευδαργύρου καὶ 4) ἡ ἐπικάλυψις ὀργάνων καὶ συ-

σκευῶν ἐπιτραπέζιων κτλ. ἐκ σφυρηλάτου καὶ χυτοῦ σιδήρου, ὅρει χαλκοῦ καὶ μοσχοχαλκοῦ (παφλα). Κ. Ν.]

Γαλβανοπύρωσις ἢ γαλβανική πυρῶσις Βλ. Γαλβανισμός.

Γαλβανόσκυτον. Εἶδος εὐπαθεστάτου γαλβανομέτρου (βλ. πίνακα γαλβανισμοῦ σχ. 20) 3) οὐ ἀποδείκνυται πρὸς τοὺς ἄλλους, ὅτι βεῖμα ἡλεκτροκίνη διητρεῖ διηγεῖ τὸς μύς καὶ τὰ νεύρα τῶν μυρῶν κατ' ἐξοχὴν τοῦ βλατράχου. [Τ.]

Γαλβανοτεχνία. Ἡ τέχνη ἢ βασίζομένη ἐπὶ τῆς χρησιμοποίησεως τοῦ γαλβανικοῦ βεύματος, ἰδίως πρὸς ἡλεκτρολυτικὴν ἀποσυνθεσιν χημικῶν ἐνώσεων. βλ. Γαλβανοπλαστική. [Ο.Α.Ρ.]

Γάλλεας Σέρβιος Σουλπικίος, αὐτοκράτωρ τῆς Ρώμης, ἐγεννήθη 5 μ. Χ., τῇ 33 ἐγένετο υἱατός, ἔπειτα δὲ διήκνησε διαφόρους ἐπαρχίας τοῦ ρωμαϊκοῦ κράτους, διακρίθεις διὰ τῆς στρατιωτικῆς αὐτοῦ ἐκπαίδευστος καὶ τῆς αὐστηρότητος τῶν ἡθῶν. Ἐπὶ Νέρωνος, ὅτε πολλὰ ἐξερράγησαν ἀποστασίαι, ἀνεκρήβη ὑπὸ τῶν ἐν Γαλατίᾳ λεγεώνων αὐτοκράτωρ, ἀνεγνωρίσθη δὲ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Νέρωνος τῇ 68 ἐν Ρώμῃ τοιοῦτος ὑπὸ τῆς συγκλήτου καὶ τῶν πραιτωριανῶν ἐν ἡλικίᾳ ἐτῶν ἐβδομήκοντα καὶ τριῶν. Ἀλλ' ὁ γηραιὸς Γ. ἀναβὰς ἐπὶ τὸν θρόνον, δὲν ἐδικαίωσε τὰς εἰς αὐτὸν στήριζόμενας ἐλπίδας, ἐδείχθη δὲ ὑπὲρ τὸ μέτρον αὐστηρὸς καὶ φιλάργυρος, εἰς μὲν τοὺς στρατιώτας μὴ παρασχὼν τὰ παρ' αὐτῶν κραιτούμενα συνήθη μέγιστα δῶρα, προστατεύων δὲ ἀναξίους εὐνοουμένους ἀντὶ τῶν εἰς αὐτὸν παρασχόντων ὑπηρεσίας. Θέλων δὲ νὰ καταπαύσῃ τὴν ἐξεγερθεῖσαν ἐν Γερμανίᾳ ἀποστασίαν τῶν λεγεώνων, προσέλαβεν ὡς συνάρχοντα τὸν ἄλλως ἐξαιρετὸν Πίσωνα Δικινιανόν. Ἀλλ' ὁ ὑπὲρ ἀναβάσεως τοῦ Γ. εἰς τὸν θρόνον συνεργήσας Ὀθων, θεωρήσας ἐαυτὸν ἡδίκημένον, προεκάλεσε στάσιν τῶν πραιτωριανῶν ἐν Ρώμῃ, καθ' ἣν ἐφονεύθη ὁ Γ. τῇ 15 Ἰανουαρίου 69, ἔρξας ἐν 31 ἐννέα μόνον μηνῶν. [Α.]

Γάλλεστον (Galveston). Πρωτ. ὄμων. κομητείας καὶ ἡ σημαντικωτάτη τῶν παραλίων καὶ ἐμπορικῶν πόλεων τῆς Β. ἀμερικανικῆς πολιτείας Τέξας. Κεῖται κατὰ τὴν ΒΑ. πλευρὰν τῆς νήσου Γ., ἐχούσης μῆκ. 49 χμ. καὶ πλάτος 5—7, 5 χμ. καὶ κατὰ τὴν Α. εἰσόδον τοῦ ὅρμου Γ., ἐχόντος μῆκ. 56 χμ., πλάτος 18—30 χμ. καὶ μέγιστον βάθος 6—7 μ. καὶ εἰς 80, πλὴν πολλῶν ἄλλων μικρῶν ποταμῶν, ἐκβάλλει καὶ ὁ τῆς Ἀγίας Τράδος (950 χμ.). Ἡ πόλις εἶναι κανονικῶς ἐκτιμῆν καὶ ἔχει κάλλιστον λιμένα, πανεπιστήμιον, ἀκαδηματικὸν ἑμπόριον κτλ. καὶ 22,818 κατ. (1870). Ἡ νῆσος Γ. ὑπῆρξε τὸ ὁμηγήτριον τῶν τελευταίων πειρατῶν τῶν Δ. Ἰνδιάνων. [Π.Π.]

Γαλέα (Galeasse ή Galjassi). Οδώς εκαλούντο τὰ μέγιστα τῶν πολεμικῶν πλοίων τῆς δημοκρατίας τῆς Ἰνέτίας κατὰ τὴν μερὶ στήν αὐτῆς ἀκρὴν. Ἦσαν δὲ ταῦτα μακρὰ μέχρι 50 μετῶν, πληρωμα ἔχοντα 800—1200 ἀνδρῶν, καὶ ἔφερον κατὰ τὴν πρῶραν καὶ τὴν πρυμνὴν δύο σειρὰς τηλεβόλων τὴν μὲν ὑπὲρ τὴν δεξ.

Γαλεάγρα. Παγίς τὴν ὁποίαν μεταχειρίζοντο οἱ ἀρχαῖοι πρὸς συλλήψιν τῶν ἰκτιδίων κατεσκευάζετο συνήθως ἄνωστον διὰ ποῖον λόγον ἐκ ξύλου πελεάς. Γ. ἐπίσης ἐκαλεῖτο καὶ κλωστής ἐν ᾧ ἐνεκλεῖον ἀνθρώπους πρὸς βασανόν. [Π.]

Γαλένα. Πρῶτ· τῆς κομητείας Τε Δάβιας, κατὰ τὴν ΒΔ γωνίαν τῆς Β ἀμερικανικῆς πολιτείας Ἰλλινῶς, ἐκατέρωθεν τοῦ πλῶ τοῦ Γαλένα, καὶ 10 χμ. ἀπὸ τῶν εἰς τὸν Μισσισσιππὶ ἔκδοιόν αὐτοῦ. Κεῖται παρὰ τὸν κεντρικὸν σιδηρ. τοῦ Ἰλλινῶς καὶ εἶναι ὁ τελευταῖος Ν σταθμὸς τοῦ σιδηρ. τοῦ Βισκοσίν. Ἐχ. δὲ 6451 νατ. (1880). Ἐκτίθη τῇ 1877. Ἐν τοῖς περίεξ πλοῦσι μεταλλεῖα θείου καὶ μόλυβδου. [Π.Π.]

Γαλεομυομαχία, ποίημα τοῦ Θ ε ο δ ὠ ρ ο υ Προδρόμου Κύρου (βλ. λ.).

Γαλεοπίθηκος (Galeopithecus dermoptera) (Ζ φ ο λ.). Ἀνήκει εἰς τὴν ταξίν τῶν προπιθήκων θηλαστικῶν. Παρὰ τὴν ζωὴν τοῦτω μεμβράνην πτεροειδῆς λιαν τριγωντὴ καὶ δυναμένη νὰ χρησιμεύῃ ὡς αλεξιπτωτὸν εἶναι τὰ μέλη μέγρι τῶν ἐνύχτων καὶ περιλαμβάνει ἐπίσης τὴν οὐράν. Τὰ μέλη, τὰ τε πρόσθια καὶ τὰ ὀπίσθια, ἔχουσι πέντε δακτύλους μὲ ἰσχυροὺς ὀνυχας, ὧν οἱ δύο ἐσωτερικοὶ δὲν ἀντικεινται πρὸς τοὺς λοιποὺς. Ταῦτα ταῦτα εἶναι συγγενῆ τῶν Μακρῶν, διάγουσι δὲ βίον νυκτερινὴν καὶ τρέφονται ἐν καρπῶν καὶ ἐντόμων. Ἐν τῇ ἡμέρᾳ κοιμῶνται εἰς τὰς κρύπτας τῶν ὡς αἱ νυκτερίδες. Ἡ θήλεια τιτικεὶ κατὰ γενικὸν κανόνα δύο νεογνά ἅτινα ἐπὶ μικρὸν χρόνον φέρει μετ' αὐτῆς ἐπὶ τῆς κοιλίας τῆς Μαστοῦς ἔχει δύο τεταγμένους ἐκατέρωθεν τοῦ στήθους. Βίος εἰς τὰς νήτους τῆς Σινδὸς. (N.A.)

Γαλεός (Galeus). (Ζ φ ο λ.). Γαλῆς κοινῶς, ἰχθύς σελαγῶδης τῆς τάξεως τῶν πλογοιστόμων, εὐ τὰ ῥαχιαία πτερύγια εἰσιν ὀπλισμένα ἕκαστον διὰ κέντρου τὸ πρῶτον ἐξ αὐτῶν κεῖται μεταξὺ τῶν στήθιαίων καὶ ἐπιγαστρίων πτερυγίων. Φυσσητῶς ἔχει μικροὺς, ὀδόντας αἰχμηροὺς, εὐρίσκειται δὲ ἐν ταῖς ἡμέτεραις θαλάσσις. [N.A.]

Γαλέραι ἐκαλούντο τὰ πολεμικὰ πλοῖα δι' ὧν ἐτελοῦντο κατὰ τὴν μεσαιωνικὴν πάλαι σχεδὸν αἱ ναυμαχίαι. Ἦσαν δὲ πάντα κατὰ πάντα σχεδὸν ὅμοια πρὸς ἀλλήλας, μόνος τῆς ναυαρχίδος ὑπερβούτης κατὰ τὸ μέγεθος καὶ τὴν πολυτελεῖ διακόσμησιν. Τὸ δὲ μήκος αὐτῶν

ἦτο συνήθως 50 μ. καὶ τὸ πλάτος ὁ μ., ὡς ἐκ τῆς ἀνακρίσεως δὲ ταύτης ἔπλεον μὲν αἱ Γ. ταχιστα ἐν ἡμέραις βαλεστη, ἐν καιρῷ ὅμως τρικύβητοι ἤνουντο νὰ περυσινεὶν κινδύνους. Ἦχον δ' αἱ Γ. 25 βόλια, κωπηλατῶν 14 μὲν ἐκ τοῦ ἑνός, 12 δ' ἐκ τοῦ ἑτέρου μέρους, μεταξὺ τῶν ὁποίων ὑπῆρχε διόδος ἀπὸ τῆς πρῶρας εἰς τὴν πρυμνὴν. Ἐκάστη δὲ κώπη ἀπασχόλει πέντε ἀνδρας ταυτοχρόνως, καὶ ἐπειδὴ τὸ κωπηλατεῖν ἦτο ἔργον ἐπαχθεσάτων πρὸς ὁδυστέλην ἐπείθετο ἐλευθερὸς πολίτης πεπαισμητο ποῦτο ἐν τοῖς χριστιανικοῖς κρατεσι εἰς καταδικαίους ἢ Τούρκους αἰχμαλωτοὺς, ἐν Τούρκιᾳ δὲ εἰς δούλους χριστιανούς. Διὰ ταῦτα δὲ ἦσαν οἱ κωπηλαταὶ προσδεδεμένοι ἐπὶ τῶν ἐξωλιῶν δι' αλυστῶν καὶ πανταχοῦ ἦσαν ἀντικειμενὸν τῆς ἐσχάτης ἀπανθρωπίας. Τὸ πλῆρωμα ἑκάστης Γ. ἦσαν ἄνδρας 450, ὧν 220 καταδικαί, οἱ δὲ λοιποὶ ἐλευθεροί. Περὶ τὰ ἱστοῖα ἤρχοντο 30 ναῦται, 170 δ' ἐξετάλουσιν τὰς φυλακάς, ἐχειρίζοντο τὰ τηλεβόλα καὶ ἐπολέμουν ἐκ τοῦ συστάδην, ὅσας συνελαμβάνον πλοῖα δι' ἀρπάγης ἢ ἐξήρχοντο εἰς τὴν ἕρπην. Κατὰ τὴν πρῶραν τοῦ πλοίου, ὀπίσθεν ἐγκραστίου διαρρηκτικῶς ἔκειντο πέντε τηλεβόλα, ἐν μέγᾳ καὶ τέσσαρα μικρότερα. Ἡ τελευταία διὰ Γ. γενομένη μεγάλη ναυμαχία ὑπῆρξεν ἡ ἐν Τραπεζέ μεταξὺ Ρώσων καὶ Τούρκων τῇ 1740

Γαλέριος. Ρωμαῖος αὐτοκράτωρ (305-311 μ. Χ.), γεννηθεὶς ἐν Σαοδικῇ τῆς Δακίας. Ποιήν τὸ κατ' ἀρχάς, εἴτα δ' ἀπλοὺς στρατιῶ τῆς προήχθη ταχέως ἐν τῷ στρατῷ, χάρις εἰς τὴν ἀνδρείαν του ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ἀναρχίαν τῶν χρόνων ἐκείνων. Ὁ Διοκλητιανὸς διὰ μεγάλων ἀξιωματικῶν τιμῆσας τὸν Γ. ἐθώκεν αὐτῷ σύζυγον τὴν θυγατέρα Οὐαλερίαν καὶ ἐξεπερψε διοικητὴν τῆς γεωσονήσου τοῦ Αἴμου καὶ τῆς Ἰλλυρίας. Ὑπῆρξε δὲ ὁ Γ. ἱκανώτατος στρατηλάτης, θριαμβεύτας ἰδίᾳ κατὰ τῶν Περσῶν τῇ 297 καὶ εἰς αἰσχροὺς τὸν βασιλέα αὐτῶν Ναρσῆν ὑποχρώσας εἰρήνην, καὶ ἐκδότος τῶν συμφορῶντων τοῦ λαοῦ ἦν ὅμως σκληρὸς καὶ ἀπανθρώπως καὶ σταντικὸς εἰδωλοκράτης ἀγριώτατα καταδιώξας τοὺς χριστιανούς, ἐν εἰς διώκει χώραις, καὶ αὐτὸς ἰσως διευσερνήσας τὸν μέγαν ἐπὶ Διοκλητιανοῦ διωγμὸν τῶν χριστιανῶν (303). Τοῦ Διοκλητιανοῦ καταθεμένου τὴν ἀρχὴν (305) ἐγένετο ὁ Γ. αὐτοκράτωρ τοῦ ανατολικοῦ ἡμισείου τοῦ κράτους, τῷ δὲ 308 μετὰ τὸν θάνατον Κωνσταντίνου τοῦ Κλέμεντος μονοκράτωρ τοῦ ὅλου κράτους. Ἀλλὰ τοῖς αὐτῷ ἔτει ἠναγκάσθη νὰ ἀναχωρήσῃ Κωνσταντῖνον τὸν Μέγαν ὡς αὐτοκατάρτα τῆς Δυσσεως, ἀνυποβάντα εἰς τὴν κορὴν διὰ τοῦ στρατοῦ, τῇ δὲ 307 νὰ ὑπομείνῃ τοῦ ἐν Ἰταλίᾳ σαρματάρου τοῦ Μαξεντίου ἀποτομικατικῶς ἐπολέμησαν αὐτοὺς ἐν ᾧ τῇ 308 ὁ Μαξιμιανὸς ἀνιχωρεύετο Αὐγουστος ἐν Συρίᾳ. Ὁ

Γ. ἀπέθανεν κατὰ Μάϊον τοῦ 311 ἐν τῇ γενε-
θλίῳ αὐτοῦ πόλει. [B.A.]

Γ' αλεῶνα (Galeone). Οὕτως ἐκαλοῦντο
ἄλλοτε παρ' Ἰσπανοῖς καὶ Πορτογαλοῖς με-
γάλα πολεμικὰ σκάφη μετὰ 4 ἰστίων καὶ 3
μέχρι 4 ἐπαλλήλων ὀρόρων. Ἐχρησιμοποιεῖον δὲ
ταῦτα κυρίως πρὸς μεταφορὰν τῶν ἐξ ἡμε-
ρῆς θησαυρῶν, δι' ὃ καὶ ἔφερον πλῆθος στρα-
τιωτῶν καὶ πηλεβοῶν πρὸς ὑπεράσπισιν κατὰ
τῶν πειρατῶν. Σὺν τῇ χρόνῳ θύμῃ ἡ λέξις
Γ' κατήντησε νὰ σημαίνῃ πᾶν πλοῖον πλέον
εἰς Ἀμερικὴν, δι' ὃ καὶ Γαλεονεσταὶ ἐκαλοῦντο
οἱ μετὰ τῆς Ἀμερικῆς ἐμπορευόμενοι.

Γαλεῶτα (Galeote) ἐκαλοῦντο ἄλλοτε
ἐν τῇ Δύτει ἰδιώσι καὶ μικρότεροι γαλέρες μετὰ
16—20 κωπῶν, ἐλυνόμενοι ὑπὸ ἰσχυρῶν
ἀνδρῶν. Ἀλλὰ καὶ μεγάλατερά πλοῖα ἔφερον
τὸ ὄνομα τοῦτο βραδυτέρων, ἀτινα λίαν ταχυ-
πλοῖα οὐκ ἐχρησιμοποιεῖον ἐν τῇ πολεμικῇ.
ἑστέως ἔχοντα ἐκ τῶν στρατιωτῶν φερόντας
καὶ πυροβόλον.

Γαλῆ. Νῦν ὑπὸ τ' ὄνομα τοῦτο ἐννοοῦσιν
οἱ λογιώτεροι τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων αἰλου-
ρον τὴν κατοικίαν, ὅστις ἦσαν ἄγνωστος τοῖς
ἀρχαίοις, ἐξημερωθὴ δὲ παρὰ τῶν Αἰγυπτίων
καλούμενος παρὰ τούτων (Galla, ἐξ οὗ καὶ
τὸ κοινὸν ἡμέτερον γάλα (βλ. λ.). Οἱ ἀρ-
χαῖοι, ὡς πολλὰ μάς παύουσι, Γ. ἐκάλουν τὸ
νῦν κοινῶς καλούμενον νυφίτσα μικρὸν
τολμηρὸν ἀσχερόφρον ζῷον, τρεφόμενον κυρίως
ἐξ ἀσπαλακινῶν καὶ μυῶν, οὗτινος ἡ τριχωτὴς
εἶναι ἐρυθρὰ μελανίζουσα, λευκὴ ὑπὸ τὴν
κοιλίαν, ἐν καιρῷ δὲ χειμῶνος λευκαίνεται
ἅπατα. [N.A.]

Γαλῆγχα (Hort.) (Galega L., γένος φυ-
τῶν, βλ. Γλαγκουτα. [Θ.X.]

Γαλῆνεις φλέβες (Γ' α' α' τ' ο' μ.) 1)
Φλέβες μικραὶ ἀργόμεναι ἀπὸ τῆς ὀπίσθιας ἐπι-
φανείας καὶ τοῦ δεξιῦ χειρὸς τῆς καρδίας
καὶ γινόμεναι ἀπ' αὐτῆς εἰς τὸν δεξιὸν κόλπον.
— 2) Δύο φλεβικὰ στελεῆχη, ἀπαρτιζόμενα
ἐκ τῆς κατὰ τὴν κορυφὴν χοροειδοῦς ἰστίου
(τῆς γ' κοιλίας τοῦ ἐγκεφαλίου) συμβολῆς
τῶν ἐν τῇ βῆθι ἐγκεφαλικῶν φλεβῶν, φερό-
μενα ἐγγὺς ἀλλήλων ἐκ τῶν πρὸς τὰ
ὀπίσω ἐκκτέρωνθεν τῆς μέσης γραμμῆς, ἀνά
μέσον τῶν δύο πετάλων τοῦ χοροειδοῦς ἰστίου.
οὗ κατὰ τὴν βῆσιν ἐνοῦνται ἄνω εἰς ἓν στέ-
λεχος βραχὺ, ὅπερ παρ' ἄλλων τοῦτο μόνον
καλεῖται Γαλῆνεις φλέψ, ἐκβάλλον εἰς τὸν
εἰθὺν κόλπον. [I.ΠΘ.]

Γαλῆνεις πόρος (Γ' α' α' τ.). Βλ.
Ἀρτηριακὸς πόρος.

Γαληνίτης (Ο' ρ' ο' κ.) (Galénite.
Bleiglanz). Κρυσταλλοῦται κατὰ τὸ κυβικόν
σύστημα, συνθεστέρον ὑπὸ σχῆμα κύβου, σπα-
νιώτερον δὲ ὀκταέδρου, ῥομβοέδρου καὶ δελτο-
εἰδοῦς εἰκοσιτετραέδρου, προσέτι δὲ ὑπὸ σχή-

ματα διάφορα συνθετοσχημάτων κρυστάλλων.
Διχτομερῆς δ' αὐτοῦ κρυστάλλος καὶ πρωτο-
τυπὸς εἶναι ὁ κύβος, ὅπερ εἶναι οὐσιώδες αὐτοῦ
φυσικὸν γνῶρισμα. Νῦν, ἀεὶ πρὸς εἰς δι-
χτομους κρυστάλλους, ἐν οἷς ἐπιπέδον διχτομῆς
εἶναι ὁρατὸν διτταδριχῆ. Καὶ οὐ μόνον διχτο-
σταλλωμένος ἀπαντᾷ ὁ Γ., ἀλλὰ καὶ χειρο-
πληθὴς εἰς μαζὰς κρυστάλλους, ὧν τα κρυσ-
τάλλια ἄδρομερῇ ἢ λεπτομερῇ. Σκληρότητα
ἔχει=2.5, εἰς. βάρ.=1.3 .. 1.6, χρομα μο-
λυβδόειον ὑπερυψίζον, ἐνίοτε σιτικόν, γραμ-
μὴν ἐπὶ πλάκῃ ἐκ πορφυρᾶς γῆς παρέχει
μολυβδόειον, εἶναι εὐθραστός καὶ ἔχει λαμπρὴν
μεταλλικὴν ἰσχυράν, ἐνίοτε ποικίλην, προσχο-
μένην ὑπὸ συμπερικύττος σφαιερικοῦ. — Ὁ Γ.,
οὗτινος τὸ μῦρον συνίσταται ἐξ ἐνὸς ατόμου
μολύβδου καὶ ἐνὸς θείου, εἶναι τὸ κυριώτερον
ὄρυκτόν, ἐξ οὗ ἀποκαθίσταται μολύβδος πολ-
λαχοῦ δὲ καὶ ἄργυρος διότι ἐμπεριέχει τοι-
στον πάντοτε ὅτε μὲν 0.01 % ὅτε δὲ 0.03,
ὅτε δὲ 0.05, σπανίως δὲ καὶ 1.00 %. τινὲς δὲ
τῆς Ἀμερικῆς Γ. ἐμπεριέχουσι ἄργυρον καὶ
μέχρις 8.0 % Χημικῶς καθαρὸς Γ. εἰς 100
μέρη ἐμπεριέχει 80.6 μολύβδον καὶ 19.4 θεῖον.
Ὀνομάζει δὲ ὁ Ξενόφων τὸν Γ. τῆς Λαρισα-
τικῆς α' ρ' ο' ρ' ι' τ' δ' α' (βλ. λ.). ὅτε δηλοῖται
ἐξ αὐτοῦ ἀποκαθιστάμενος ἀργύρου Κοκκίον
Γ. πυρούμενον ἐν σιλικῇ ἀνοκτῶ κατ' ἡμέ-
τερα τα ἄνω, μεταβάλλεται εἰς δξυθειον-
κόν μολύβδου δξυθειον. ἐπικλη-
όμενον ὡς λευκὸν ἐπάνθημα ἐν τῷ ἐσωτερικῷ
τοῦ πωλῆρος καὶ εἰς δξυθειώδες ἀπεσφόμενον
πυρούμενον τὸ κοκκίον ἐπὶ ἄνθρακος κροτῇ
καὶ ἀποξηρᾷ καὶ ἐπὶ τέλους τήκεται καὶ ἐκ-
λυεῖ ἐπάνθημα λευκὸν μετὰ τὴν ψύξιν καὶ
μεταλλικὸν μολύβδον, ὅστις διακρίνεται ὡς
σε μς (βλ. λ.) παρέχει βασιλικόν (βλ. λ.)
μεταλλικὸν ἀργύρου. — Τὰ ἐρυκτολὰ ρ' ο' κ' α'
δ' ἔξ α' ἐπιδρῶσιν ἐπὶ τῆς κόνεως τοῦ Γ. ὅταν
ταῦτα ᾔγνε ἄκρατα (συμπεπυκνωμένα). Καὶ τὸ
μὲν ὁ ἄρ' ο' γ' λ' ὡ' ρ' ο' ν ἀναλύει αὐτὸν συν-
εργούτης καὶ θερμότητος, ὅτε γίνονται ὀξεί-
θειον, καταθελόν γινόμενον ὑπὸ τῆς κηδούς
αὐτοῦ δρμῆς καὶ ἐγγυλῆριος μολύβδου, ἀπορ-
ρευτούμενος ἐν πολλῇ ὕδατι θερμῇ. Τὸ δὲ
δξυαζωτὸν ἐξάλλεται ἐπίσης τὸν Γ. καὶ
ἂν μὲν τοῦτο συγκερασμένον, ὁ μολύβδος τοῦ
Γ. μεταβάλλεται εἰς δξυαζωτικὸν μολύβδου
δξείδιον, ἀπορρευστούμενον ἐν τῇ ὕδατι, τὸ δὲ
θεῖον ἀποχωρίζεται καὶ ἐπιπλέει ἐν αὐτῇ ἂν
δὲ τὸ δξυαζωτὸν ᾔγνε ἄκρατον ἢ μάλλον ἀτμι-
ζον, ὁ Γ. μεταβάλλεται εἰς δξυθειικὸν δξείδιον
μολύβδου, ὅπερ κατακρημνίζεται ἐν τῷ αγγεῖῳ
ὡς κόνη λευκὴ. — Ἀπαντᾷ δὲ ἐν τῷ εὐλαίῳ
τῆς γῆς ὁ Γ. ἐν φλεψὶ μετὰ καὶ ἄλλων με-
ταλλῶν, ἥτοι χαλκοπυρίτου, σιδηροπυρίτου,
πυρροῦ, ὀρυκτῶν διαφόρων ἀργύρου, γνῶ-
μονίου, ἀρσενικοῦ καὶ σιδήρου, πρὶν δὲ καὶ
μετὰ συνδρόμων ἐρυκτῶν χαλαζοῦ,
αἰθεσίτου ἀργυροδάμαντος, βαρυτίτου καὶ λ.

Ἀπαντᾷ προσέτι καὶ ἐντὸς στρωμάτων καὶ ὑπενωρευματιῶν καὶ συμποτισματιῶν διαφόρων. Ἐξορυσσεται δὲ ὁ Γ. πολλὰ τοῦ τῆς γῆς π.χ. ἐν Φρεϊβεργῇ, Πρίδραμῃ, Κλαουσβάλλῃ, Βλειςβεργῇ, Λαυρεϊῳ κτλ. καὶ χρησιμεύει πρὸς ἀποκαθάρσιν μολυσθοῦ καὶ ἀργύρου καὶ πρὸς γυνωσιν πηλινῶν ἀγγείων καὶ κατασκευὴν παιγνίων. (Κ.Μ.)

Γαληνός Κ λ α ὺ δ ι ο ς. Ἐγεννήθη τῷ 131 μ. Χ. ἐν Περγάμῳ, πόλει περιφῆμῳ τῆς ἀρχαιότητος καὶ λίαν γνωστῇ διὰ τοὺς φιλοκαλοὺς ἡγεμόνας αὐτῆς. Περὶ τῶν κατὰ τὸν βίον αὐτοῦ γενομένων τὰ ἴδια τοῦ Γ. συγγραμματα παρέχουσιν ἀξίας λόγου δηλώσεις. Ἡ πρώτη αὐτοῦ ἀπ' ἀρχῆς ἐπιμελὲς ἀνατροφή καὶ ἐπιστημονικὴ παιδείσις ἐγένετο ὑπὸ τοῦ πατρὸς τοῦ Γ., ἀρχιτεκτονοῦ Νικάνωρος. Κατὰ τὸ 16' ἔτος τῆς ἡλικίας διήκουσεν ἐν τῇ ἰδίᾳ πατρίδι φιλοσόφων διαφόρων σχολῶν, ἐπεμελεῖτο ὁμῶς συγχρόνως τῆς σπουδῆς τῶν ἀρχαιοτέρων φιλοσόφων, καὶ πρὸ παντὸς τοῦ Ἀριστοτέλους. Μετὰ δύο ἔτη ἐπὶ προαγαγεῖν ἀνέβη τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἡσυχία τῆς ἱατρικῆς. Καὶ εἰς αὐτὴν δὲ ἐδιδάχθη πρῶτον ὑπὸ σοφῶν τῆς ἰδίας πατρίδος, ἰδίᾳ εἰς τὴν ἀνατομὴν καὶ τὴν ἱατρικὴν ὕλην, ἐξηκολούθησεν ὁμῶς εἰς τὰς σπουδὰς ἐν Σμύρνῃ, ὅπου ἡσχολήθη μετ' ἰδιαζόντος ζήλου εἰς τὴν ἀνατομὴν, ὥπως εἶτα σπουδαστὴ τελειότερον ἐν Κορίνθῳ καὶ Ἀλεξανδρίᾳ. Κατὰ τὸ 28ον τῆς ἡλικίας ἔτος ἐπακηλῆθεν εἰς Πέργαμον, καὶ ἐγένετο ἱατρός τῆς σχολῆς τῶν μονομάχων. (Ὡς οὕτως ἔτυχεν ἐν τῷ αὐτῷ εὐκαιρίας πρὸς ἄσκησιν τῆς ἱατρικῆς, ἰδίᾳ τῆς χειρουργίας. Μετὰ ἑξ ἔτη ἀπεδήμησεν εἰς Ῥώμην, ὅπου ἐκτέτατο πολλὴν φήμην καὶ ὡς διδασκάλων καὶ ὡς ἐπιτυχάνων πρακτικῶς ἱατρός. Ἐρίδες πρὸς τοὺς ἑκαὶ ἱατροὺς ἡγαγον αὐτὸν ὡς ἀποσπέρθη πρῶτον τῆς πράξεως, ὁφθαλμοῦ ὁμῶς καὶ νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν πόλιν, καὶ μετὰ περιοδεῖν πρὸς ἐπιστημονικὰς αὐθιγὰς ἐρεῖνας ἐπανῆλθεν εἰς Πέργαμον. Μετὰ μικρὸν ἐκλήθη εἰς Ῥώμην μετὰ πολλῶν τιμῶν ὑπὲρ τοῦ αυτοκράτορος Μάρκου Αὐρηλίου, καὶ ἔμεινεν ὡς ἱατρός τοῦ υἱοῦ τοῦ αυτοκράτορος καὶ βραδύτερον αὐτοκράτορος Κομμοδόου, ἀφ' οὗ ἀπεσπέρθη τῆς κατὰ τὸ στρατόπεδον τοῦ Μάρκου Αὐρηλίου λειτουργίας. Ἐξῆσεν ἐτι καὶ κατὰ τὸν χρόνον τοῦ διαδόχου τοῦ Κομμοδόου, καὶ ἀπέδωκε περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς Γ' ἐκκονταετηρίδας. Ἀκριβέστερον τι περὶ τοῦ μέρους ὅπου ἔθανε δὲν εἶναι γνωστόν. Ὁ Γ. διὰ τὸν σῶφρον καὶ κανονικὸν βίον δὲν ἔπαθε σπουδαίας νόσους. Ἦν δὲ κάλλιστος τὸν χαρακτῆρα, γενναῖος, φιλόφρων, ὥστε ἡ εἰκὼν αὐτοῦ μικρὸν ἀμυροῦται ἐκ τῆς ματαιότητος ἣν εἶχεν. — Ὁ Γ. ἦν ἐκ τῶν μεγίστων τῆς ἀρχαιότητος ἱατρῶν, φιλολογικῶς δὲ συγχρόνως ὁ γονιμώτατος τῶν συγγραφέων, μετὰ μεγίστης ἀκριβείας καὶ χάριτος λόγου περισσῆς περιγράφων τὸ ἑκάστοτε ὑπὸ ἐρευνᾶν ζήτημα.

Ἡ περὶ τὸ συγγράφειν δραστηριότης τοῦ Γ. ἦν μεγίστη. Κατὰ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ μαρτυρίαν τα συγγραμματα αὐτοῦ ὑπερβάνουσιν τὰ 100, καὶ τοὶ δὲ πολλοὶ αὐτῶν, ἰδίᾳ τῶν φιλοσοφικῶν, ἀπολεσθέντων κατὰ τινα ἐν Ῥώμῃ ἐμπρησμένῳ ναοῦ, τὰ ὑπολειφθέντα φιλολογικὰ αὐτοῦ ἔργα εἶναι πάντοτε πολλὰ. Τα κυριώτατα ἱατρικὰ ἔργα τοῦ Γ. εἶναι τὰ ἑξῆς: «Περὶ αἰρέσεων τοῖς εἰσαγομένους» — «Περὶ ἀρίστης διδασκαλίας» — «Τεχνὴ ἱατρικὴ» — «Ὅτι ἀριστοὶ ἱατροὶ καὶ φιλοσοφοὶ» (ἡθικὴ πρὸς ἐσθγίαν συγγραφῇ) — «Περὶ ἀνατομικῶν ἐγγειρησέων βιβλία» — «Περὶ νεύρων ἀνατομῆς» — «Περὶ μυῶν ἀνατομῆς» (ἔργα κυρίως ἀνατομικά) — «Περὶ χρεῖας τῶν ἐν ἀνθρώπῳ σώματι μορίων λόγῳ» — «Περὶ μυῶν κινήσεως βιβλία» — «Περὶ δυναμῶν φυσικῶν βιβλία» (φυσιολογικά κυρίως ἔργα) — «Περὶ τῶν πεπονθότων τῶν βιβλίων» — «Περὶ διαφορᾶς νοσημάτων» — «Περὶ συμπτωμάτων διαφορᾶς» (ἔργα παθολογικά) — «Περὶ συνθέσεως φαρμάκων τῶν κατὰ τοπούς» — «Περὶ συνθέσεως φαρμάκων τῶν κατὰ γένη» — «Περὶ κρασιῶν καὶ δυναμῶν τῶν ἀπλῶν φαρμάκων» (σπουδαῖα φαρμακολογικά συγγραμματα) — «Θεραπευτικὴ μεθόδου» — «Περὶ φλεβοτομίας θεραπευτικῶν βιβλίων» (συγγραμματα θεραπευτικῆς) — «Υγιεινῶν λόγῳ» (συγγραμματα ὑγιεινῆς). — Τοῦ Γ. ἡ ἀξία διὰ τὴν ἱατρικὴν ἐγένετο μεγίστη, εὐδαιμόνως ἄλλου ἱατροῦ σχόντος τοσαύτην αὐθεντίαν καὶ ἐπὶ τοσοῦτον μακρὸν χρόνον εἰς τὴν διαπλάσιν τῆς ἱατρικῆς ὅσον αὐτός. Ἡ μεγάλη αὐτοῦ ἐπικράτης ἤρξατο μικρὸν μετὰ τὴν θανάτῳ του, καὶ ἤρξατο νὰ κλονίζηται κυρίως, ὅταν διὰ τῆς ἀκμῆς τῆς ἀνατομῆς ἐκ τῶν εἰς ἀνθρώπινὰ πτώματα ἐρευνῶν εὐρέθησαν πλῆναι εἰς τὰς ἐκθέσεις τοῦ Γ. εἰς κύρια μέρη, καὶ ἐκ τῶν μεγάλων ἀνεκαλύψεων τοῦ Harvey δεινοῦ ἐρευνήτοῦ εἰς τὴν πειραματικὴν φυσιολογίαν. Εἶχεν ὁμῶς ὁ Γ. τὰς πλήρεις ἀξίας γνώσεως, ὅς ἐκτέτατο κυρίως σχεδὸν δι' ἀνατομῶν ζώων, ἰδίᾳ τῶν θρωπῶν πρὸς ἀνθρώπους πιθόκων καὶ ὅς ἐσχέτιζε πρὸς τὴν κατασκευὴν καὶ τὰς λειτουργίας τοῦ ἀνθρώπινου ὀργανισμοῦ, καὶ εἴηκεν ὡς βῆσιν εὐρέων τελικῶν πορισμάτων. Τὸ κράτος τοῦ Γ. ἐν τῇ ἱατρικῇ ἐπὶ ἐκατονταετηρίδας προήρχετο τὸ μὲν ἐκ τῆς ἀποδιδεμένης μεγάλῃς τιμῆς εἰς τὸ συνολὸν τῶν γνώσεων αὐτοῦ καὶ τῆς σπουδαιότητος τοῦ τρόπου τῆς ἐρεῖνης, ἀρχὴν λαμβανούσης ἀπὸ τῆς ἐπιστημονικῆς αὐτοῦ γνώσεως, τὸ δὲ ἀπὸ τοῦ τύπου τῆς διδασκαλίας αὐτοῦ, διότι τὸ ὑπ' αὐτοῦ παρατηρούμενον καὶ ὑπὸ τῆς ἰδίας ἐρεῖνης καὶ περατηρήσεως κτηθὲν ὕλην διεξήρχετο μετ' ὀξυνοῦ καὶ διεξότητος, διεπλάσσε φιλοσοφικῆς καὶ ἀνέπτυσε συμπληρῶν δι' ὑποθέσεων, θεωρίων καὶ φαντασίας εἰς ὅσον ἐντελὲς βεβαιότητος, μὴ ἐνοχλούμενος ὑπὸ τῆς ἐν κληρονομίᾳ ἀκριβολογίας. Ἐκ τούτου δ' ἐγένετο ὥστε ἡ ἀπαισιος μακρηγορία τοῦ εἶδους τῆς

συγγραφῆς αὐτοῦ νὰ ποιῇσῃ δύσκολον διὰ τοὺς ἐπακολουθήσαντας τὴν κριτικὴν διακρίσιν τοῦ πραγματικοῦ ἀπὸ τοῦ θεωρητικοῦ. Ὁ Γ. ἀρχόμενος τοῦ πρακτικοῦ αὐτοῦ σταδίου, καὶ ἰδίως εἰς Ῥώμην ἀφικόμενος, εὗρε πολλὰς ἱατρικὰς σχολὰς, διότι τῷ καιρῷ ἐκεῖνῳ οἱ τὴν ἱατρικὴν διδασκόντες καὶ οἱ συγγραφεῖς ἐφρόντιζον πολλῶ ἥττον διὰ τὴν πρακτικὴν ευρυσίαν, τὴν θετικὴν γνῶσιν καὶ τὸ ἐπίστασθαι ἢ διὰ τὴν δογματικὴν διακρίσιν καὶ τὴν κατὰ συστήματα θεωρίαν. Ἐκ τῶν διαφόρων σχολῶν ἀναφέρονται τὴν ἐπισυνθετικὴν, τὴν τῶν Ἐρασιστρατειῶν καὶ κυρίως τὴν τῶν Μεθοδικῶν. Ὁ Γ. ἀνέλαβε τὸν κατὰ πασῶν τούτων ἀγῶνα, φέρων ὡς νικηφόρα ὅπλα μεγίστην φιλοπονίαν, εὐστοχον παρατηρητικὴν, ὑπέροχον διαλεκτικὴν, θαυμαστὴν πολυμασίαν. Ἐπεκράτησε δ' ὡς εἶπεν ὁ Γ. πασῶν τῶν ἱατρικῶν γνῶσεων τοῦ καιροῦ ἐκεῖνου καὶ τὴν διδασκαλίαν μεγάλῃ διδασκαλίᾳ τοῦτως ἐντελῶς ἐν ἑαυτῷ περιέλαβεν, ὥστε δὲν εἶναι πάντοτε εὐκόλῳ ν' ἀνενύρῃμεν τί ἡ ἐπιστήμη ἀπ' αὐτοῦ ἐκτῆσται, καὶ τί ἐδόθη αὐτῷ ὡς πνευματικὸν κληροδότημα ἀπὸ τῶν διδασκάλων αὐτοῦ, ἐν οἷς μνημονεύει μετὰ μεγάλῃς τιμῆς τοῦ ἀνατόμου Μαρίνου. Ὁ Γ. ἐδείξεν ἥδη μετὰ δυνάμειος εἰς τοὺς ἱατροὺς τὴν ὁδὸν τὴν ἡκολούθησεν ὁ Ἱπποκράτης καὶ τὴν μόνον διὰ τὴν ἱατρικὴν ἐλπίδας παρέχουσαν, ἥτοι τὴν τῆς φύσεως παρατήρησιν. Μετ' ἐνθουσιασμοῦ δ' ἠτηχολήθη εἰς τὰ τοῦ παλαιοῦ Κῶου διδασκάλου, διὰ τὰ ἔργα τοῦ οὗοιου συνέγραψεν ὑπομνήματα. Ἀνεγνώρισεν ὁμοίως τὴν μεγάλην ἀξίαν τοῦ πειραματισμοῦ διὰ τὴν ἐξέτασιν φυσιολογικῶν προβλημάτων καὶ διὰ τὴν κατανόησιν παθολογικῶν φαινομένων. Κατὰ ταῦτα ὁ Γ. ἦν εἰς τῶν μάλλον ἀξίων λόγου ἀνατομῶν ζώντων ζῶων ποιήσας καὶ τὰ πειράματα αὐτοῦ καταδεικνύουσι καὶ τὴν βῆνυσιν αὐτοῦ διὰ τὰ διάφορα ζητήματα καὶ τὴν τεχνικὴν δεξιότητα. Ῥέσχος ἀνατομικῆς καὶ φυσιολόγας διεπύθησεν ἰδίᾳ ἐν εὐρεὶ κῶκλῳ τὴν περὶ τοῦ νευρικοῦ συστήματος διδασκαλίαν. Εἰς τοῦτο δὲ ὡς καὶ εἰς ἄλλα ἀντικείμενα ἠτηχολήθη ἀνεκδότως, σκοπῶν νὰ χρησιμοποιῇ τὰ ἐκ τῶν ἀνατομικῶν καὶ φυσιολογικῶν ἐρευνῶν εὐρισκόμενα διὰ τὸν κατὰ φύσιν ὁργανισμόν καὶ διὰ τὴν παθολογίαν, καὶ ὡς ἐπιχειρήματα διὰ τὴν παθολογικὴν ἀνατομὴν, ὅπερ διὰ ταύτην ἦτο πολλοὺ ἥξιον. διότι δὲν ἦτο δυνατόν τότε ἡ ἕκτατος εὐρεσις τῶν φυσικῶν ἐργασιῶν δι' ἀνατομικὴν ἀνθρωπίνων πτωμάτων. Τοῦ βεβύματος δὲ τῶν χρόνων ἐκεῖνων οὐκ ἦν δυνατόν ν' ἀπολεισθῇ εἰς Γ. καὶ ἔργον ὅπ' ὅψει κυρίως τὸν μέγαν Στρυγίρτην ἐπεχείρησε νὰ συνάψῃ τὰς φυσικὰς ἐπιστήμας καὶ τὴν φιλοσοφίαν, καὶ δὴ ἐξεδήλωσε τὴν φιλοσοφίαν αὐτοῦ ὡς ἐννοεῖ τῆς Ἀριστοτελικῆς καὶ Πλατωνικῆς διδασκαλίας καὶ ἐκπαίδουσαν πάντοτε τὴν τεολογικὴν αὐτῆς στά-

σιν. Διὰ τὰ κυρίως δ' ἱατρικὰ αὐτοῦ ἔργα, ἡ ἀγαπητὴ ἀσχολία αὐτοῦ, ὡς ἐρρήθη, ἦν ἡ ἀνατομὴ. Τὴν ὁτεολογίαν δὲν προήγαγεν ἀληθῶς, τὴν μυολογίαν ὁμοίως ἐπλούτισε διὰ περιγραφῶν ὁλοκλήρου μυῶν ἀθροίσματος τῶν διαφορωτάτων τοῦ σώματος χωρῶν τὴν καρδίαν ὁμοίως δὲν νομίζει μὴν. Ἐλάσσονας καρπούς ἀπὸνεγεν ἡ βραστηριότης αὐτοῦ διὰ τὴν σπλαχνολογίαν καὶ τὴν ἀγγειολογίαν τὰς φλέβας λέγει ἀρχόμενος ἀπὸ τοῦ ἥπατος, τὰς δ' ἀρτηρίας ἀπὸ τῆς καρδίας. Τὸν ἐγκέφαλον καὶ τὰ περιφερικὰ νεῦρα ἰδίᾳ περιγράφει ἀκριβῶς, διακρίνων (7) ἐγκεφαλικὰ καὶ νωτιαία νεῦρα κατὰ τὸ χίασμα τοῦ ὀπτικῶν νεύρου παραδέχεται μόνον ὅτι παράκινεταί, οὐχ ὁμοίως χιασμὸν τῶν ἰνῶν. Τὴν περὶ στοιχείων καὶ κρᾶσεων διδασκαλίαν τοῦ περιφύκτου αὐτοῦ προκατόχου διεσκεύασεν αὐτὸς ἐτι μάλλον τὸ πνεῦμα εἶναι τὸ εἰς ἐνέργειαν ἐμβάλλον τὰς ἐν τῷ ὁργανισμῷ ἐνεργούς δυνάμεις. Εἰδικῶς δὲ διακρίνει πνεῦμα ψυχικόν, ζωτικόν καὶ φυσικόν, πρὸς προσγίγνοντα ἐτι τάξεις ὑποδεστέρων δυνάμεων. διὰ τὴν κυκλοφορίαν τοῦ αἵματος δὲν εἶχε σαφὴ τινὰ ἰδέαν ἢ περὶ τῶν αναπνευστικῶν ἐργασιῶν διδασκαλία αὐτοῦ εἶναι μικρὸν ἐναργὴς Εἰς τὴν παθολογίαν ὡς ἦν ἐπόμενον μεγάλῃν ἔχει σημασίαν ἡ περὶ κρᾶσεων διδασκαλία, καὶ εἰς τὴν παθολογίαν αὐτοῦ ἐκφαίνονται αἱ πλάναι μονομερεστάτης ὁροπαθολογίας ἐπὶ δοκούσης φυσιολογικῆς βάσεως. Κατὰ τὴν νόσον διακρίνεται ἡ διαθροσὶς ἀπὸ τοῦ πάθους. Μετ' ἰδιαζούσης λεπτότητος ἐκτιθεταί ἡ περὶ σφυγμοῦ διδασκαλία. Εἰς τὴν πρόγνωσιν ἀπεδίδωσιν ὁ Γ. μεγάλην ἀξίαν, ἐξ οὗ εὐδοκίμησεν ἰδίᾳ ὡς πρακτικὸς ἱατρός. Ἦν τῇ θεραπείᾳ σταθμίζονται ἀκριβῶς αἱ ἐνδείξεις καὶ ἀντενδείξεις ἐμμένων δ' ἐν τοῖς τοῦ Ἱπποκράτους, παραδέχεται ὅτι κυρίως πρέπει νὰ ἐπιμελῶμεθα τῆς συστολῆς ἱαμικτῆς ἐργασίας. Ἡ θεραπεία αὐτοῦ καθόλου δὲν εἶναι βιαία· εἰς τὴν φλεβοτομίαν ἀπέδιδε μεγάλην πῶς δύναμιν, ὡς καὶ μεγάλην ἀξίαν εἰς τὴν διαιτητικὴν θεραπείαν. Ὁ Γ. ἐπεχείρησε νὰ παρατρέψῃ τὴν φαρμακολογίαν ἀπὸ τῆς ἀπλῆς ἐμπειρίας, παρεξέκλινεν ὁμοίως ἐνταῦθα ἀποτομώματα ἀπὸ τῶν ἱπποκρατικῶν ἀρχῶν καὶ ἐφθασεν εἰς ὅλως παραδόξους παρὰσκευάς. Ὁ Γ. ἠτηχολήθη ὁμοίως προθύμως εἰς τὴν χειρουργίαν, οὐχ ἀπλῶς τραύματα θεραπεύων, ἀλλὰ καὶ πρῶτων τὴν περὶ ἔξαρθρημάτων καὶ καταγμάτων διδασκαλίαν, ἠτηχολήθη λεπτομερέστερον εἰς τὴν θεωρίαν καὶ τὴν πράξιν τῆς ἐπισχέσεως τοῦ αἵματος, τῆς θεραπείας τῶν ἀνευρυσμάτων, τῶν φλεγμονῶν, τῆς λιθοθρυψίας, τῆς κυστεοτομίας, τῶν ἀκρωτηριασμῶν τῆς ἀκρωτίδος κακοήθων νεοπλασμάτων. Ἡ δὲ ὑδέρχεια καὶ ἡ ἐπιτηδεῖα αὐτοῦ χεῖρ, τὰ κτηθέντα κατὰ τὰς τῶν ζῶων ἐρεῦνας καὶ τὰς ἀνατομὰς αὐτῶν, ἔφερον αὐ-

τὸν εἰς θέσιν νὰ μεταχειρίζεται τὸ χειρουργικὸν μαχαίριον ἐν δευτέρῳ χρόνῳ καὶ μετὰ τῆς καθηγετινῆς ἀσφαλείας. Φαίνεται ὅμως οἱ κατελίπε προημιώτατα τὴν πρακτικὴν ταύτην ἐργασίαν. Τὴν ὀφθαλμιατρικὴν καὶ μαιευτικὴν ἤσκησεν ἐλάχιστα, καὶ ἴδια τὴν τελευταίαν. Εἰς τὴν ὑγιεινὴν ἐκ τούναντιον ἔδωκε τὴν δικαίαν θέσιν, καὶ κυρίως ἀνύψωσε τὴν ἀξίαν αὐτῆς, παραδεχόμενος τὴν ὑγιεινὴν ἀξίαν τῶν ἐλευθερίων τεχνῶν, τῆς ἀσκήσεως καὶ μετρίας διαίτης. Πάντως δ' ὁ Γ. συνήγαγε πολλὴν οἰκοδομητικὴν ὕλην, θεωρουμένη ὡς πολυτίμιον ἐπιστημονικὴν κτῆσιν, ἃν καὶ ἡ ὑπ' αὐτοῦ σκευασθεῖσα οἰκοδομὴ ἐγκατελείφθη, καὶ ἀπετέλεσεν ἐρείπια θαυμαστά, τὸ μέγεθος, τὴν φιλεργίαν καὶ τὴν πνευματικὴν δεινότητά τοῦ ποιήσαντος δεικνύοντα. [Σ.Μ.]

Γαληνότατος. μετάρρατις τοῦ λατιν. *Serenissimus*, τίτλος ὃν ἔφερον ἤδη οἱ αὐτοκράτορες Ὀυῳῆρος καὶ Ἀρκαδίου, εἶτα δὲ οἱ Φραγκοὶ καὶ Ἰόσθιοι βασιλεῖς. Εἶνε δὲ σήμερον γενικὸς τίτλος τῶν ἀρχηγῶν τῶν πριγκιπικῶν οἰκῶν τῶν ἀναγνωρισθέντων ἰσχυρῶν κατὰ τὴν γενεαλογίαν πρὸς τοὺς ἡγεμονικῶς οἰκοῦς.

Γαληψός. 1) Πόλις τῆς πάλαι ἐν Μακεδονίᾳ Ἡθωνίδος, καίμενη πρὸς Ἀνατολὰς τῆς Ἀμφιπόλεως, οὐ μακρὰν τοῦ ἀκρωτηρίου Ὀρφάνου. Ἦτο δ' ἀποικία τῶν Θάσιων, λαβούσα τὸ ὄνομα ἀπὸ Γαληψοῦ, υἱοῦ τοῦ Θάσου καὶ τῆς Τηλέφης (Στράβ. Βυζάντιον ἐν λ. Ἡ σύγχροσάυτως), καὶ γνωστὴ γενομένη ἴδια κατὰ τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον, ὅτε ἀποστάσα τῷ 423 τῶν Ἀθηναίων παρεδόθη τῷ Βρασίδᾳ, μετὰ ὅσῳ δ' ἔτη ἀνέκτησεν αὐτὴν ὁ Κλέων (Θουκυδ. Β', 5'). Ἡ Γ. καταστραφεῖσα ὑπὸ Φιλίππου (Στράβ. Ζ' 331. 33), ἀνωκοδομήθη καὶ ἐχρησίμευσεν ὡς καταρύγιον τοῦ Περσέως μετὰ τὴν ἐν Πύδνῃ ἡττάν του (Λιβ. XLIV. 45. Δ' ὁ δ. Α' κ'). — 2) Πόλις τῆς Σιθωνίας τῆς Χαλκιδικῆς (Ἡ ρ ο θ ο τ. Ζ' ρ κ'). ἀποικίας οὖσα κατὰ πᾶσαν πιθανότητα τῶν Χαλκιδέων καὶ καίμενη οὐ μακρὰν τῆς Τορώνης. [Ε.]

Γαλικία (Galicia). Τὸ βορειοδυτικώτατον μέρος τῆς, παρὰ τοῖς ἀρχαίοις τῶν Καλλιπιδῶν χώρας (Callaecia) καὶ τῶν εἰς αὐτοὺς ἀνήκοντων Ἀρτάβρων· νῦν δ' τὸ βορειοδυτικώτατον μέρος τῆς Ἰσπανίας, ἔχον τὴν τίτλον βασιλείου, ἐμβαδὸν 29378.7 τ.χμ. καὶ 1919846 κατ. (1886), καὶ περιλαμβάνον τὰς ἐπαρχίας Κορόννας, Λούγου, Ὀρέντης καὶ Πόντεφέδρας. Ὁρίζεται πρὸς Α' ὑπὸ τῶν Ἀστούριων καὶ τῆς Λεόν· πρὸς Ν ὑπὸ τῆς Πορτογαλλίας· πρὸς Δ καὶ Β ὑπὸ τῆς θαλάσσης καὶ ἀρδεύεται ὑπὸ τοῦ Μίνου, χωρίζοντος τὸ ἄνδρον τῆς Γαλικίας ἀπὸ τῆς Πορτογαλλίας Διατείνεται ὑπὸ πολλῶν ἁλυστῶν ὕψους 975—1625 μ. ἀποτελειούτων λαβύρινθον ὁρέων, ἱερῶν, κοιλάδων καὶ χαράδρων. Εἶναι ἡ πο-

λυανθρωποτέρα χώρα τῆς Ἰσπανίας καὶ λίαν ἐπιμελῶς καλλιεργημένη. Ἡ παρὰ τὰς ακτὰς καὶ ἐν τοῖς ποταμοῖς αὐτῆς ἀλίεια εἶναι ἀθρόονοτάτη. ἔχει πλοῦσια μεταλλικὰ στρώματα, ἰδίως σιδήρου καὶ μολυβδίου, ἐπιστῆς καὶ μεταλλικὰ ὕδατα, πολλοὺς δὲ καὶ καλοὺς λιμένες, ἀκμαῖον ἐμπορίον καὶ βιομηχανίαν· 10 α' τάξεως πόλεις, 115 β' τάξεως, καὶ 36.438 πολέμους, κώμας καὶ χωρία. Οἱ κάτ., μιγματεῶν. Ῥωμαίων, Σουηθῶν, Γότθων καὶ Καστιλιανῶν, συγγενευσοὶ μάλλον πρὸς τοὺς Πορτογάλλους ἢ τοὺς Ἰσπανοὺς καὶ λαλοῦσι δικλεκτον, ἥτις φαίνεται ὡς παρερθαμένη τις πορτογαλλικὴ, μὴ ἐννοουμένη ὑπὸ τῶν Ἰσπανῶν. Εἶναι βιολαλέοι καὶ οἱ ἀλλήλοισι τῶν στρατιωτῶν τῆς Ἰσπανίας. Πρωτ. τῆς Γ. καὶ ἔδρα τοῦ ἀρχιεπισκόπου εἶναι ἡ Σάντ Ἰάγο δὲ Κομποστελλα, ὃ δὲ κυριώτερος τῶν πολεμικῶν αὐτῇ λιμένων εἶναι τὸ Φερόλ. [Π.Π.]

Γαλικία (Galizien). Χώρα ἀνήκουσα εἰς τὴν Αὐστριακὴν Μοναρχίαν, περιλαμβανούσα τὰ πρῶην βασιλεία Γ. καὶ Λοδομερίας, τὰ δουκάτα Αὐστρουις καὶ Ζάτωρ καὶ τὸ Μέγα δουκάτον τῆς Κρακοβίας, μεταξὺ Πολωνίας, Ῥωσσίας, Βουκωβίνης, Οὐγγαρίας καὶ Σιλεσίας. Ἐμβαδὸν 78542 τ.χμ. καὶ κάτ. 6 607 816 (1891), ἐξ ὧν οἱ ἡμισεῖς Πολωνοί, κατοικοῦντες τὸ Ν μέρος, περίπου 43 % Ῥουθῆνοι (ἐν τῷ Δ μέρει) καὶ περ. 6 % Γερμανοί, διεσπαρμένοι ἀνα τὰς πόλεις, ὀλίγοι δὲ Ἀρμένιοι. Κατὰ τὴν θρησκείαν διαιροῦνται εἰς καθολικοὺς (ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον Πολωνοὺς), ἑλληνοκαθολικοὺς (Ῥουθῆνους), Λουθηρανούς (Γερμανοὺς), Ἑβραίους, Ὀρθόδοξους (περ. 2700) κτλ. Ἡ Γ. εἶνε ὁροπέδιον εἰς τὴν Β ὑπώρειαν τῶν Καρπαθίων ἄγρια ἐκτείνονται κατὰ τὰ Ν σύνορα αὐτῆς προπεμπόντα ὁροσειρὰς μόνον ἐπὶ 22—30 χμ. εἰς τὴν χώραν. Διατείνεται δὲ ὑπὸ πολλῶν ποταμῶν ἀνηκόντων εἰς τὰς ἐνορίας τοῦ Δουναβέως καὶ τοῦ Δνειτέρου. Εἰς τὴν Βιστούλαν, ὅστις γίνεται πλωτὸς πλ. τῆς Κρακοβίας ἐκβάλλουσιν οἱ Βιάλας, Σέλας, Σκάβας, Δούναγες (πλωτός), Βουλόκας, Σάν (πλωτός) καὶ Βούγ. Ὁ Δνειτέρος πηγάζον ἀπὸ διακλαδώσεως τῶν Καρπαθίων παραλαμβάνει πλεῖστα μικρὰ παραποτάμια. Ὁ Προῦθας μετὰ βρυχὸν ῥοὴν εἰσέρχεται εἰς τὴν Ῥωσσίαν. Τὸ κλίμα εἶνε ψυχρὸν (μέση θερμοκρασία ἐν Λεμβόργκ 5,6° P.), τὸ ἔδαφος εὐτόρον. Προϊόντα· ἔλαια (τὸ ἐν τέταρτον τοῦ ἐδάφους καλύπτουσι δάση), σιτηρά, γαῖωμηλα, λίνον καὶ κάνναβις ἄφθονα, καπνός, καλοὶ ἵπποι, βόες (ἰδιαίτ. εἶδος), πρόβατα κτλ, ποδὸς δὲ μέταλλα γεάνθηρακες καὶ ἄλλας. Ἡ βιομηχανία εἶνε ὀλίγον ἀνεπτυγμένη, οἱ δὲ κυριώτεροι κλάδοι αὐτῆς εἶναι ἡ οἶνοπνευματοποιία καὶ ἡ κατασκευὴ λινῶν καὶ μαλλίνων ὑφασμάτων. Τούναντιον δὲ τὸ ἐμπόριον εἶνε ἀκμαϊώτατον, πρὸ πάντων δὲ τὸ τῆς

μετακομίσαις μεταξύ Αυστρίας καὶ Ῥωσσίας καὶ Ῥουμανίας. Ἡ συγκοινωνία ἐνεργεῖται διὰ πολλῶν ὁδῶν καὶ σιδηροδρόμων. Ἡ Γ. διαιρεῖται εἰς 74 διαμερίσματα καὶ 2 αὐτὸν δήμους (Λεμβέργης καὶ Κρακοβίας)· εἰς τὴν αὐστριακὴν δὲ Δίκαιαν πέμπει 63 βουλευτάς. Πανεπιστήμια ὑπάρχουσι ἐν Λεμβέργῃ καὶ Κρακοβίᾳ, πολυτεχνεῖον ἐν Λεμβέργῃ, 3 ιεροσπουδαστήρια, 17 γυμνάσια καὶ λύκεια, 5 πρακτικὰ λύκεια, 6 διδασκαλεῖα κ. ἄ. π.

Ἱστορία. Ἐπὶ τῆς μεταναστεύσεως τῶν γερμανικῶν λαῶν, οἱ Ἀσύριοι καὶ οἱ Γεπίδοι ἐγκατέλιπον τὴν νῦν Γ., ἣν κατέλαβον Πολωνοὶ καὶ Ῥώσοι, ὧν ἐκείνοι μὲν πρὸς Δ., οὗτοι δὲ πρὸς Α. τοῦ ποταμοῦ Σύν κατώκησαν. Τὸ ῥωσικὸν μέρος ἡνώθη ὀριστικῶς μετὰ τῆς Πολωνίας τῇ 1349 ἐπὶ τοῦ Μεγάλου Καζιμίρου, ἐκαλεῖτο δὲ τότε ἐρυθρὰ Ῥωσία. Τὸ δὲ πολωνικὸν ἀνήκειν εἰς τὰ ἀρχαῖα παλατινάτα τῆς Κρακοβίας καὶ τοῦ Σανδομίρ. Ἡ ἐρυθρὰ Ῥωσία ἀναφέρεται πρὸ πρῶτον ἐν τοῖς χρονικοῖς τοῦ 1' αἰῶνος ὑπὸ τὸ ὄνομα Ῥεθρία Χροβτία ἢ Κζεβριένσκη (Ἐρυθρὰ Χώρα). Ἡ ἐπαρχία αὕτη ὑπῆρξεν ἐπὶ δύο ὅλους αἰῶνας ἀφορμὴ πολέμων μετὰ τῶν βασιλείων τῆς Πολωνίας καὶ τῶν Ῥώσων ἡγεμόνων τοῦ Κιέβου, τοῦ Βλοδομίρου καὶ τοῦ Χαλίτς. Τῇ 1214 ἀνεγνώρισεν ὡς ἡγεμόνα αὐτῆς τὸν δευτερότοκον υἱὸν τοῦ βασιλεως τῆς Οὐγγαρίας Κολομάνου. τοῦτο δὲ ἀπετέλεσε βραδύτερον τὰ ἐπὶ τῆς χώρας αὐτῆς δικαιώματα τῆς Αὐστρίας, εἰς ἣν καὶ πράγματι παρεχωρήθη κατὰ τὴν πρώτην διανομὴν τῆς Πολωνίας τῇ 1772, ὅτε ἔλαβε καὶ τὴν τίτλον «βασιλεῖον τῆς Γ. καὶ Λοδομερίας». Τῇ 1795 ὅτε παρεχωρήθησαν εἰς τὴν Αὐστρίαν καὶ αἱ λοιπαὶ χώραι τῶν Παλατινάτων τῆς Κρακοβίας καὶ τοῦ Σανδομίρου, τὸ Λουβλίνον καὶ μέρη τῆς Ποδλακίας, αἱ μὲν πρῶται κτήσεις ἐκλήθησαν Ἀνατολικὴ Γ. αἱ δὲ τελευταῖαι Δυτικὴ Γ. Ἡ τελευταία ὁμοῦς αὕτη παρεχωρήθη τῇ 1815 εἰς τὴν Ῥωσίαν. Τῇ 1846 προσετέθη εἰς τὴν βασιλείαν τῆς Γ. ἡ τε πόλις καὶ ἡ χώρα τῆς Κρακοβίας. [Π. Π.]

Γαλιλαία, ἔθρ. Γελίλ Ναγκαλμ, περιοχὴ, διαμέρισμα ἐθνικῶν (Ἦσ. η' 23. Μαθ θ' 15), ἐκαλεῖτο ἔνθα τοῦ μικτοῦ χαρακτήρος τῶν κατοίκων αὐτῆς ἡ πατρώδης καὶ λοφώδης χώρα ἡ καίμενη ΒΔ τῆς Παλαιστίνης μετὰ τὸ Γεννησαρεὶ καὶ Φοινίκης. Διηγεῖτο εἰς Ἄνω καὶ Κάτω περιεῖχε δὲ τέσσαρας φυλάς, τὰς Ἰσάχαρ, Ἀσέρ, Ζαβουλὼν καὶ Νεφθαλείμ. Οἱ μεσημβρινοὶ Ἰουδαῖοι κατεφρόνουν τοὺς Γαλιλαίους (Ἰωάν. ζ' 52), ὧν τὰ ἔθιμα καὶ ἡ διάλεκτος ἦσαν διεφθαρμένα καὶ εἰσινες διεκρίνοντο ἐκ τῆς προσφῶς αὐτῶν (Μαθ. κς' 27). Ἐν τούτοις οὐ μόνον ὁ Ἰησοῦς προήλθεν ἐκ τοῦ ἐθνικοῦ τούτου λαοῦ καὶ ἡ Γ. ἐγένετο τὸ κύριον κέντρον τοῦ χριστιανισμοῦ, ἀλλὰ καὶ ἡ ἱστορία τοῦ Ἰουδαϊκοῦ πολέμου

μαρτυρεῖ, πόσον γενναῖοι καὶ ἀνδρεῖοι ὑπῆρξαν οἱ κάτοικοι τῆς ἐσθρῶς καὶ πυκνῶς κατοικημένης ταύτης χώρας. [Ι. Μ.]

Γαλιλαϊός ἐκ Γαλιλαίων (Galileo Galilei), γενν. τῇ 18 Φεβρουαρίου 1564 ἐν Πισῃ ἀποθ. τῇ 8 Ἰαν. 1642 ἐν Ἀριστρίῳ παρὰ τὴν Φλωρεντίαν, ὑπῆρξεν εἰς τῶν μεγίστων νέων καὶ θεωρεῖται ὡς πατὴρ τῆς νεωτέρας φυσικῆς. (Σημειώτεον ὅτι ἡ ἡμερομηνία τῆς γεννήσεως αὐτοῦ, ὡς προγενεστέρως τῆς μεταρρυθμίσεως τοῦ ἡμερολογίου ὑπὸ παπᾶ Γρηγορίου τοῦ 10' τῇ 1582 ἀναφέρεται εἰς τὸ ἰουλιανὸν ἡμερολόγιον, ἡ δὲ τοῦ θανάτου αὐτοῦ εἰς τὸ γρηγοριανόν). Ὁ πατὴρ τοῦ Γ. Βικέντιος γνώστης τῆς μαθηματικῆς θεωρίας τῆς μουσικῆς τῶν ἀρχαίων, ἦτο ἐκ τῶν κυριωτέρων μελῶν τοῦ καλαιοθητικοῦ κυκλῶ, τοῦ συνερχομένου ἐν Φλωρεντίᾳ ἐν τῇ οἰκῇ τοῦ κόμητος Μάρκη, ἐκ τοῦ ὁποῦ ἔλαβε τὴν ἀρχὴν αὐτοῦ τὸ μουσικὸν δρᾶμα. Τὰς πρώτας αὐτοῦ σπουδὰς ἔκαμαν ὁ Γ. ἐν Φλωρεντίᾳ, εἰτα δὲ τῇ 1581 μετέβη εἰς τὸ πανεπιστήμιον τῆς Πίσσης πρὸς σπουδὴν τῆς ἱατρικῆς καὶ τῆς ἀριστοτελικῆς φιλοσοφίας. Ταχέως ὁμοῦς πεισθεὶς περὶ τῆς ἀνεπαρκείας τῆς ἀριστοτελικῆς φυσικῆς, ἐσπούδασε μαθηματικά, θεωρῶν ταῦτα ὡς τὴν βάσιν τῆς ἀληθοῦς φυσιογνωσίας. Ἐν Πισῃ ἐτι ἐκ τῆς παρατηρήσεως τῶν αἰωρήσεων πολυελαίου ἐν τῇ μητροπόλει ἀνεκάλυψε ὁ Γ. τὸν ἰσοχρονισμὸν τῶν αἰωρήσεων τοῦ ἐκκρεμοῦς. Ἐπανελθὼν εἰς Φλωρεντίαν ἀριερώθη ὁ Γ. εἰς τὴν μελέτην τοῦ Ἀρχιμήδους καὶ δυναμέθα νὰ θεωρήσωμεν ὅτι αὐτὸς ἀνέλαβε τὴν περαιτέρω ἀναπτύξιν τῆς μηχανικῆς μετὰ τὸν μέγαν γεωμέτην τῆς ἀρχαιότητος, οὗλον εἰς τοῦτο πρέδρμον τὸν συμπαιτριώτην αὐτοῦ μέγαν ζωγράφον καὶ μηχανικόν, τὸν Φλωρεντίνον Λεονάρδον Βίνκιον (Leonardo da Vinci). Πρὸ τοῦ Γ. ὑπῆρχον πολλαὶ ὀρθαὶ γνώσεις περὶ τῆς στατικῆς, ἥτοι τῶν συνθηκῶν τῆς ἰσορροπίας δυναμέων ἐπιβρωσῶν ἐπὶ τῶν γῆινων σωμάτων, ὁ Γ. ὁμοῦς εἶναι ὁ θεμελιωτὴς τῆς δυναμικῆς, τοῦ κλάδου τῆς μηχανικῆς τοῦ ἐξετάζοντος τὰ ἀποτελέσματα τῶν δυνάμεων ἐπὶ τῶν σωμάτων, συνέδεσε δὲ καὶ τοὺς δύο αὐτοὺς κλάδους.

Αἱ πρῶται βασεῖς τῆς δυναμικῆς εἶναι ἐκτεθειμέναι ἐν τῇ κυρίῳ ἔργῳ τοῦ Γ. Discorsi etc. intorno a due nuove scienze, τὸ ὁποῖον ἐξέδωθη τῇ 1638, ὅτε ὁ πολυτλας γέρον ἦτο ἤδη ἀπὸ ἔτους τυφλός, ἐκτιθεταὶ δ' ἐν τῇ ἔργῳ αὐτῇ καὶ ἡ ἀκουστική.

Ὁ Γ. ἐξήγαγε τὰ κεντροβαρικά, τὰ τοῦ εἰδικοῦ βάρους τῶν σωμάτων, τοὺς νόμους τῆς πτώσεως τῶν βαρέων σωμάτων, ἀνεκάλυψε τὸν θεμελιώδη νόμον τῆς ἀδρανείας. Ὅστις διήκει δι' ὅλης τῆς μηχανικῆς, τὸν τρόπον τῆς συνθέσεως τῶν κινήσεων, τὴν ἀρχὴν τῶν δυνατῶν ταχυτήτων, τὴν γενικωτέραν ἀρχὴν

τῆς στατικῆς, ἐπὶ τῆς ὁποίας ὁ Λαγκράγγιος ἐβάπτισεν ὅλην τὴν αναλυτικὴν μηχανικὴν αὐτοῦ, συμπεριλαμβανόμενος πρὸς τοῦτο καὶ τὴν ἀρχὴν τοῦ Δαλαμπερτου. Ὅπου ἦτο ἀνάγκη ὁ Γ. ἐφευρίσκει τὰ πρὸς τὰς ἐρεῖνας αὐτοῦ κατάλληλα πειράματα. Αἱ ἀνακαλύψεις τοῦ Γ. προητοίμασαν τὴν ἀνακάλυψιν τοῦ νομοῦ τῆς παγκοσμίου βαρύτητος ὑπὸ τοῦ Νευτωνος, ὅστις ἐξέτεινε τὴν μηχανικὴν ἀπὸ τῶν γῆινων εἰς τὰ οὐράνια σώματα. Μαθὼν ὅτι ἐν Ὀλλανδίᾳ ἐφευρέθη τὸ τηλεσκόπιον, ἐρεῖρε καὶ ὁ Γ. τὸ φερόμενον αὐτῷ τηλεσκόπιον τῷ 1609. Κατευθύνει αὐτὸ πρὸς τὸν οὐρανὸν, ἀνεκάλυψε τὰ ὅρη τῆς σελήνης, τοὺς δορυφόρους τοῦ Διδός, τὰς κηλίδας τοῦ ἡλίου, τὸ σύνθετον τοῦ Κρόνου, τὰς φάσεις τῆς Ἀφροδίτης καὶ ἀνέλυσε τὸν Γαλιλαϊαν εἰς πολλοὺς μικροὺς ἀστέρας. Διὰ τὴν προτεραιότητα τῆς ἀνακαλύψεως τῶν δορυφόρων τοῦ Διδός περιήλθεν εἰς ἐριδία πρὸς τὸν Γερμανὸν ἀστρονόμον Μάριον, ὅστις εἶχεν ἀνακαλύψει αὐτοὺς ἕνα μῆνα (Δεκέμβριον 1609) πρὸ τοῦ Γ., διὰ δὲ τὰς κηλίδας τοῦ ἡλίου πρὸς τὸν Ἰησουΐτην Σάινερ. Αἱ σχετικαὶ ἐριδίες ἦσαν σφοδραί, τὸ δὲ λεκτικὸν ἐν τοῖς γρασσομένοις ἦκιστα νοικοκυλευτικόν, ὅπως θὰ ἐλέγετο νῦν, ἔκτανσις ἄλλης ἐποχῆς καὶ τοῦ σοφοῦ, ἀλλ' ἐλκρινόυς χαρακτῆρος τοῦ Γ. Τῷ 1588 εἶχεν ἀνομασθῇ ὁ Γ. καθηγητῆς ἐν Πισῃ, τῷ δὲ 1592 ἐδόχθη κατὰ προσηκούν τῆς ἐνετικῆς δημοκρατίας τὴν ἔδραν τῶν μαθηματικῶν ἐν Παταύῳ. Ἐνθα συνέτρεχαν πρὸς ἀκρόασιν αὐτοῦ νεοὶ πανταχόθεν τῆς Εὐρώπης. Τῷ 1610 ὠνομάσθη μαθηματικὸς τοῦ μεγάλου δουκὸς τῆς Τοσκάνης καὶ ἐπανήλθεν εἰς Φλωρεντίαν, ὅπως ἐλευθερὸς πάσης διδασκαλίας ἀφιερῶθῃ εἰς μόνον τὰς ἐρεῖνας αὐτοῦ. Ἰσως ἐὰν ἔμειναν ἐν Παταύῳ ἡ ἐνετικὴ κυβέρνησις, ζηλότυπος τῆς ἀνιευκτηρίας τοῦ κράτους αὐτῆς, δὲν θὰ ἐπέτρεπεν εἰς τὴν ἑρᾶν ἐξέτασιν τῆς Ῥώμης· νὰ προσπαθῇ ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου αὐτῆς τὸν Γ., ὅπερ ἐπέτρεψεν ὁ ἀσθενὴς μέγας δούξ τῆς Τοσκάνης. Ὁ Γ. ἦτο ὁπαδὸς τοῦ Κοπερνικαίου συστήματος, τὸ ὅποιον κατ' ἀρχὰς μετὰ τὴν δημοσίευσιν αὐτοῦ (1543) δὲν εἶχεν ἐξεργασθῇ ὅτι θύελλαν ἐκ μέρους τῶν μὴ δεχομένων αὐτό. Εἰς τοῦτο ἴσως συνέτελεσε κατόπιν ἡ ἐν τῇ καθολικῇ ἐκκλησίᾳ ἐπελθοῦσα ἀντίδρασις διὰ τῆς συνέδου τοῦ Τριδέντου. Ὁ Γ., ὅστις, εἰρησθῶ, ἦτο ἐνθερμὸς καθολικός, ἐξήνεγκε τὴν γνώμην ὅτι ἡ Γραφὴ ἀπευθύνεται πρὸς τὸν τρόπον τοῦ σκέπτεσθαι τοῦ πλήθους. Τὸ τοιοῦτο ἐξήνεγκε τοὺς πολυαριθμοὺς ἐχθροὺς καὶ ἀντιπάλους τοῦ Γ., ὅστις ἦτο εἰς πολλοὺς μισητὰς καὶ ὡς προσβάλων τὴν ἀριστοτελικὴν φυσικὴν, κατώρθωσεν δ' αὐτοὶ ὅπως ἐκδόθῃ ἀπέριτοις τοῦ ἐν Ῥώμῃ ἀναγκαστικοῦ βιβλίου συλλόγου κατὰ τοῦ βιβλίου τοῦ Κοπερνικου, καὶ ἡ κίνησις τῆς γῆς ἐκηρύχθη παράλογος φιλοσοφικῶς καὶ τούλχιστον πε-

πλανημένη θεολογικῶς. Τῷ 1623 ἀνῆλθεν εἰς τὸν παπικὸν θρόνον ὡς Οὐρβανὸς Η' ὁ φίλος τοῦ Γ. καρδινάλιος Βαρδερίνης. Ἐνθαρρυνθεὶς ἐκ τούτου ἐξήτησεν ὁ Γ. τὴν ἀνακλήσιν τῆς ἀποφάσεως κατὰ τοῦ βιβλίου τοῦ Κοπερνικου, τὸ ὅποιον δὲν κατώρθωσε. Λαβὼν μετὰ πολλοὺς κόπους τὴν ἄδειαν τῆς ἐκτυπώσεως ἐξέδωκεν ὁ Γ. τῷ 1632 τὸ ἔργον αὐτοῦ *Dialogo ai due massimi sistemi del mondo*. Ἐν αὐτῷ διαλεγεται ὁ ὑπερασπιστὴς τοῦ πολεμικοῦ συστήματος Σιμπλικίος μετὰ δύο ὁπαδῶν τοῦ κοπερνικαίου συστήματος καὶ νικᾷ μὲν κατὰ τὸ φαίνεται ὁ Σιμπλικίος, ὁ ἀναγνώστης ὅμως ἐννοεῖ ἐκ τῶν λεγόμενων πινόντων δύο συστήματων εἶναι ἀληθεῖς. Οἱ ἐχθροὶ τοῦ Γ. ἐπεισαν τὸν πάπαν ὅτι ἐν τῇ πρώτῳ τοῦ Σιμπλικίου ὑπονοεῖται αὐτὸς οὗτος ὁ πάπας, μετὰ τοῦ ὁποίου διατρίβοντας ὡς νομικοῦ ἐν Φλωρεντίᾳ ἐσυστήθησαν ὁ Γ. περὶ τῶν κοσμικῶν συστημάτων καὶ ἴσως ἔθεσαν εἰς τὸ στόμα τοῦ Σιμπλικίου ῥήσεις τινὰς ἐξ ἐκείνων τῶν διαλέξεων. Προσεκλήθη λοιπὸν ὁ Γ. νὰ ἐμφανισθῇ ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου τῆς ἱερᾶς ἐξετάσεως ἐν Ῥώμῃ. Βάσις τῆς κατ' αὐτοῦ κατηγορίας ὑπῆρξε πρωτόκολλον τι τοῦ 1616 ὑπογραφέν ὑπὸ τοῦ Γ., ἐν τῷ ὁποίῳ ἠπειλείτο οὗτος διὰ τῆς δικαστικῆς καταδίκης τῆς ἱερᾶς ἐξετάσεως, ἐὰν ἐγγραφῇ ἡ ἐλεγεῖν τι περὶ τοῦ κοπερνικαίου συστήματος. Τὸ πρωτόκολλον αὐτὸ θεωρεῖται ὑπὸ τοῦ Γεδλιέρου, τοῦ ἐν ἐκτάσει γράψαντος περὶ τῆς δίκης τοῦ Γ., ὡς ὑποδοχικόν. Ὅπως δὲ ποτε ὁ Γ. καταδικάσθη νὰ ἐξομώσῃ (Ἰούνιον τοῦ 1633) ἐπ' ἐκκλησίας τὸ κοπερνικαῖον σύστημα καὶ εἰς ἀπερίεστον φυλάκισιν. Μῶθός εἶναι ὅτι ὁ Γ. ἐγειρόμενος ἀπὸ τῶν γονατῶν ἀνεφώνησεν *opus si muove* (καὶ ὅμως κινεῖται)· τὸ καταδικάσαν αὐτὸ δικαστήριον ἦτο πολὺ φοδερὸν, ὥστε βεβαίως δὲν θὰ ἠνείχτο τοιοῦτον ἐμπαιγμὸν τῆς ἀποράσεως αὐτοῦ, ἀφοῦ μάλιστα ὡς εἰκάζεται ἐπέδειξε πρὸς τὸν Ρ. καὶ ὡς ἀνακριτικὰ μέσα τα βασιανιστήρια. Ὁ Γ. ἐθεωρεῖτο ὥστε δέσμιος τῆς ἱερᾶς ἐξετάσεως μέχρι τοῦ θανάτου αὐτοῦ, χωρὶς ὅμως νὰ εὐρίσκειται καὶ ἐν φυλακῇ· ἀφοῦ ἐπὶ τινὰ χρόνον ἔμεινεν ἐν τῇ ἐπαύλει τῶν Μεδίκων ἐν Ῥώμῃ καὶ τῷ ἀρχιεπισκοπικῷ παλατίῳ ἐν Σιένη, τῷ ἐπετράπη τὸν Δεκέμβριον (1633) νὰ μεταβῇ εἰς ἐπαυλιν αὐτοῦ εἰς τὸ Ἀρκέτριον, ὅπου εἶχε καὶ τὴν περιποιησιν τῶν δύο αὐτοῦ θυγατέρων, αἵτινες ἦσαν μοναχαί. Καὶ ἀφοῦ ἐτυρλώθη (1637), ὁ ἀκώκτος Γ. εἰργάζετο, ἐλίγον δὲ πρὸ τοῦ θανάτου αὐτοῦ ἐφεῖρε σύνδεσμον τοῦ ἐκκρεμοῦ μετὰ τοῦ μηχανισμοῦ τοῦ ὡρολογίου. Ὀλίγον μετὰ τὸν Οὐρβανὸν Η' (1641) ἀπέθανεν καὶ ὁ Γ. Τὰ ἔργα αὐτοῦ μετὰ ἐκδόσεις διακρίων ἐξ αὐτῶν, ἐξεδόθησαν πάντα εἰς 16 τόμους ἐν Φλωρεντίᾳ 1842—1856. [Δ.Κ.]

Γαλενθιάς ἢ **Γαλανθίς**, Θυγάτηρ τοῦ Προίτου, φίλη ἢ θεραπαινὶς τῆς Ἀλκμήνης. Αὕτη ἐξαπατήσασα τὰς Μοῖρας καὶ τὴν Εἰλειθυϊαν, παρακωλύουσας διὰ μαγγανειῶν τὸν τοκετὸν τοῦ Ἑρακλέους, πηλόυεν αὐτὴν ἀλλ' αἱ θεαὶ ἀγανακτήσασαι διὰ τὴν ἀπάτην μετεμώρωσαν αὐτὴν εἰς γαλῆν. Ἐμυθολογεῖτο δ' ὅτι ὁ Ἑρακλῆς ἤγειρεν ἱερὰν αὐτῆς καὶ οἱ Θηβαῖοι πρὸ τῆς Ἑρακλέους ἐορτὴς ἔθουν πρῶτῃ τῇ Γ. [Π.]

Γάλιον (Βοτ.) *Galium* L. Γένος τῆς οἰκογενείας τῶν Ἐρυθροδινωδῶν· φυτὰ ποώδη εἶδη πολυάριθμα ἀνά τὴν Β. εὐκρατοῦν ζώνην. Τὸ γνωστότερον εἶναι τὸ Γ. τὸ γνήσιον (*G. verum* L.) ἢ τὸ κατ' ἐξοχὴν Γ. τοῦ Δισκοριδίου, ὅστις λέγει περὶ αὐτοῦ «ὠνόμαται δὲ ἀπὸ τὸ γάλα πηγνύειν ἀντὶ πυτίας αὐτόν». Διὰ τὴν ἰδιότητα αὐτὴν λέγεται καὶ τῶν γερμ. Labkrant καὶ γαλλ. Caille lait. Ἐχει δ' ἄνθη μικρὰ μῆλινα εἰς ἀνθῶλων συνηθισμένα. Ἐτερον εἶδος Γαλίου εἶναι ἡ Ἀπαρίνη τῶν ἀρχαίων (*G. Aparine* L.) κοινῶς Κολληταῖδα, ἀμρότερα δὲ κοινότατα. [Θ.Χ.]

Ὡς ἐλαχρόν στυπτικόν, ἀντισπασμωδικόν, ἀνθελπητικόν καὶ διασπορητικόν Γ. τὸ γνήσιον χρησιμοποιεῖται ἐν τῇ φαρμακευτικῇ, ἀλλ' ἐλάχιστον μόνον. Διάφορα δ' εἶδη τοῦ γένους χρησιμοποιοῦνται καὶ ὡς ἀντιπληκτικά.

Γαλιόψις (Βοτ.) *Galiopsis* L. γένος τῆς οἰκογενείας τῶν Χειλανθῶν. Τὸ ὁμώνυμον φαρμακευτικόν φυτὸν τοῦ Δισκοριδίου εἶναι τὸ Χοιραδόχορτον τὸ ξενικόν (*Scrophularia peregrina* L.) συχνὰ φερόμενον ἐν Ἑλλάδι· καὶ κοινῶς Ἠρωμόχορτον ἢ Βρωμοστάκι· καλούμενον. [Θ.Χ.]

Γαλιπεΐα ἢ φαρμακευτικὴ (Βοτ.) *Galipea officinalis* Hanc. Δένδρον τῆς οἰκογενείας τῶν Διοσμωδῶν αὐτοφύει ἐν τῇ Ν. Ἀμερικῇ καὶ παρέχον τὸν γνήσιον Ἀγχοσταύρα (βλ. λ.) φλοιόν. [Θ.Χ.]

Γαλιεά. Χωρ. τοῦ δήμ. Σύρου ἔχον 52 κατ.

Γάλιτσχ (*Galitsch*). Πρωτ. νομ. τοῦ βουλοῦ κυβερνήτου Κοστρέμας, ἐπὶ τῆς ΝΑ ἐκβολῆς τῆς ὁμων. λίμνης, ἐν τινι αὐλῶνι ἔχει βυρσοδεψεῖα, χειρουργεῖα, ἀνμικτὸν ἐμπόσιον, πλουσίαν ἀλιείαν, ἐτησίαν ἐμπορικὴν πανήγυριν καὶ 5789 κατ. (1884). [Π.Π.]

Γάλλ (Ἑρρίκος Λουδ. Λαμβέρτος) διόχημας χημικῆς καὶ τεχνολόγος (1791—1863), εἰσευρετὴς τῆς γαλλίσεως τῶν οἶνων (βλ. Οἶνος). [Ο.Α.Ρ.]

Γάλλ (Φραγκ. Ἰωσ.). Φρενολόγος, γενν. τῷ 1758 ἐν Τίφμπερουν πλ. τοῦ Πφόρτσλεμ καὶ σπουδάζας τὴν ἱατρικὴν ἐν Στρασβούργῳ καὶ Βιέννῃ. Ἐνταῦθα ἐγκατασταθεὶς ὡς πρακτικὸς ἰατρός, ἐπεβόη εἰς τὴν κρανιολογίαν καὶ φρενολογίαν, ἥς τὰ πορίσματα διεκήρυττεν εἰς δημοσίας ὁμιλίας, διερχόμενος πλείστας

πόλεις καὶ τέλος διαμένων ἐν Παρίσις. Τὸ κύριον ἔργον τοῦ Ἀντομίας τοῦ νευρικοῦ συστήματος ἐν γένει καὶ ἰδίᾳ τοῦ ἐγκεφάλου (4 τ. 1810—20, 2α ἐκδ. 1822—5 μετ' ἄλλ. 100 πινάκων) ἐποίησε μεγίστην ἐντύπωσιν. Ἄν καὶ αἱ θεωρίαι τοῦ κατὰ μέγα μέρος ἀπεδείχθησαν κατόπιν ὡς ἐσφαλμέναι, πάλιν οὖν ὀλίγον συνετέλεσεν ὁ Γ. εἰς τὴν ἐπιστημονικὴν ἐξέτασιν τοῦ ἐγκεφάλου. Ἀπέθ. ἐν Παρίσις τῷ 1828. [Μ.Γ.]

Γαλλαράτη (*Gallarate*). Κώμη τῆς Ἰταλικῆς ἐπαρχίας Μεδιολάνων, 41 χιλ. ΒΔ τῆς πόλεως ταύτης καὶ παρὰ τὸν ποταμὸν ὑποδιοικητοῦ, ἔχει σχολὴν τεχνῶν, λυκείον, βιβλιοθήκην καὶ 8442 κατ. (1881). [Π.Π.]

Γάλλε (Ἰω. Γεδδερ.). Γερμανὸς ἀστρονόμος γενν. τῷ 1812, σπουδάζας ἐν Βερολίνῳ καὶ ἀπὸ τοῦ 1835 ὡς βοηθὸς τοῦ Έβλε (βλ. λ.) ἐν τῷ ἀστεροσκοπεῖῳ τοῦ Βερολίνου ποιήσας σπουδαιότατας ἀστρονομικὰς ἀνακαλύψεις. Ἡ περιφημοτάτη αὐτῶν ἦτο ἡ τοῦ τοῦ πλανήτου Ποσειδῶνος, ἡ γεννημένη ἐπὶ τῶν μαθηματικῶν ὑπολογισμῶν τοῦ Γάλλου Λευερριέρου (11/23 Σεπτ. 1846). Τῷ 1851 διωρίθη ὁ Γ. καθηγητὴς τῆς ἀστρονομίας καὶ διευθυντὴς τοῦ τοῦ ἀστεροσκοπεῖου ἐν Πρεσλαύτῃ. Αἱ ἀστρονομ. καὶ μετεωρολ. μελέται τοῦ εἶναι διασκοπισμέναι εἰς τὰ τοιαῦτα γερμανικὰ περιοδικὰ [Μ.Γ.]

Γαλλέγος (*Gallego*). Ποταμὸς τῶν Ἰσπανικῶν ἐπαρχιῶν Χουέσκας καὶ Σαραγόσσης πηγάζων ἀπὸ τοῦ ἀγένης τοῦ Σαλέντου καὶ ἐκβάλλων μετὰ ῥοὴν 175 χιλ. εἰς τὸν Έβρον. [Π.Π.]

Γαλεΐζειν ἢ **Γαλεΐζειν** (*Gallieren*), καλεῖται ἡ προστιμωμένη ὑπερματὸν δι' ἐμπειρίαν εἰς ἀσφάλματα κηλιδίων κλπ. ἐνέχοντα βυρσοδεφικὸν ἔξω· ἡ ἐργασία αὕτη τυγχάνει ἐφαρμογῆς ἐν τῇ βαρμικῇ, δι' ἀνιληνῆς καὶ εὐθερέου (ἐρυθρὸν Ἀδριανουπόλεως). [Ο.Α.Ρ.]

Γαλλήσιον (Μπαρπαντῶν-Σαρ). Ὄρος ἀπόρηκτον μετὰ ζυῖ Ἑρσίου καὶ Κολοφώνος ὑπερκαίμενον τοῦ ἡμέαν. τῆς Κολοφώνος Νοτίου. [Π.]

Γαλλία. Χώρα τῆς Δ. Εὐρώπης, καίμενη ὑπὸ πλάτ. 42° 20'—51° 5' 27" Β καὶ μῆκος 4° 47' 47" Δ—8° 14' 7" Α Γρήνιτι. Ὀρίζουσιν αὐτὴν ΒΔ ὁ Καλαίσιος πελάγος καὶ ἡ θάλασσα τῆς Μάγχης, Δ ὁ Ἀτλαντικὸς ὠκεανὸς καὶ ὁ κόλπος τῆς Γασκωνίας, ΝΑ τὰ Πυρηναῖα, Ν ἡ Μεσόγειος. ΝΑ αἱ Ἀλπεις καὶ Ἀ γραμμὴ ἥτις ἀγομένη ἀπὸ τῶν Ἀλπεων πρὸς Α τοῦ Λευκοῦ Ὄρους καὶ ἀκολουθεῖσα τὸ ἕρος Ἰούρα καὶ τὸν ποταμὸν Δούβ χωρίζει αὐτὴν ἀπὸ τῆς Ἑλβετίας, Α δ' εἶτι καὶ ΒΑ γραμμὴ τὸ μὲν φυσικὴ τὸ δὲ κατὰ συνθήκην, ἥτις ἀρχομένη Α τοῦ Δέλλα καὶ τοῦ Βελγίου διήκει ἔξω τῶν Βαργίων, ὧν ἀκολουθεῖσα τὰς διερὰδας λήγει εἰς Καττενώμ καὶ χωρίζει αὐτὴν ἀπὸ τῆς Γερμανίας, ἐνῷ ἑτέρα γραμμὴ,

επίσης κατά συνθήκην, από ΝΑ πρὸς ΒΑ, καθήκουσα εἰς τὴν Β θάλασσαν, χωρίζει αὐτὴν ἀπὸ τοῦ Βελγίου.

Εμβαδόν. Πληθυσμός. Παράλια. Τὸ μέγιστον μήκος τῆς χώρας ταύτης ἀπὸ Β πρὸς Ν ἔστι ἀπὸ τῆς Δουγκέρκης ἄχρι τοῦ Πρὸ-δέ-Μόλλο, εἶναι 973 χμ., τὸ δὲ μέγιστον αὐτῆς πλάτος, ἀπὸ Δ πρὸς Α ἔστι ἀπὸ τῆς Ἀκρας Κόρσεν ἄχρι τῶν Βοσγίων, πρὸς Α τῆς Λουβίνης παρὰ τὸ Σαίν-Διέ, εἶναι 888 χμ. καὶ ἄχρι τῶν ἐκβολῶν τοῦ Λωτὲρ 950 χμ. Τὸ ἐμβαδὸν αὐτῆς εἶναι 528876.12 τχμ. ἔστι τὸ 19ον σχεδὸν τοῦ τῆς Εὐρώπης· ὁ δὲ πληθυσμὸς αὐτῆς, κατὰ τὴν ἀπογραφὴν τοῦ 1891, ἀνέρχεται εἰς 38 343 192 ψυχὰς, ἥτοι εἰς τὸ 8ον περίπου τοῦ πληθυσμοῦ συμπάσης τῆς Εὐρώπης. Ὑπὸ τὴν ἐποψὶν τῆς ἐκτάσεως κατέχει τὴν πέμπτην θέσιν μεταξὺ τῶν Εὐρωπαϊκῶν Κρατῶν ὑπὸ δὲ τὴν ἐποψὶν τοῦ πληθυσμοῦ τὴν τετάρτην. Τὰ σύνορα αὐτῆς ἐκτείνονται ἐπὶ 5,290 χμ. μὴ συμπεριλαμβανομένων τῶν ἐχόντων ἥσσονα τῶν 5 χμ. ἔκτασιν καμπυλῶν τε καὶ γωνιῶν. Ἐξ αὐτῶν 3120 εἶναι παράλια καὶ 2170 μεσόγεια. Ἐκ τῶν παραλίων 1120 χμ. ἀνήκουσιν εἰς τὴν Β θάλασσαν, τὸν Καλαίσιον πορθμὸν καὶ τὴν Μάγχην, 1385 εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν καὶ 615 χμ. εἰς τὴν Μεσόγειον. Τὰ κύρια σημεῖα τῶν ἁκτῶν τῆς εἶναι ἡ χερσόνησος τῆς Μάγχης κατὰ τὴν Β παραλίαν, ἡ ἐξοχὴ τῆς Βρετάνης ΒΔ, ἡ συμμετρικὴ καμπύλη τοῦ Γαλιωνικοῦ Κόλπου καὶ ἡ διπλῆ καμπύλη τῆς παρὰ τὴν Μεσόγειον ἁκτῆς κοίλη μὲν πρὸς Δ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ῥοδανοῦ, συμπίπτουσα τῷ Κόλπῳ τοῦ Λέοντος (ἐτραλμένως καλούμενῳ τῆς Λυώνος), κυρτὴ δὲ πρὸς Α τῆς Μασσαλίας, ἄχρι τῶν Ἰταλικῶν συνόρων. Ὑπὸ γενικὴν ἐποψὶν ἐξετάζμεναι αἱ ἁκταὶ τῆς Γ. εἶναι: ἀπὸ τῆς Δουγκέρκης ἄχρι τῶν ἐκβολῶν τῆς Σώμης γθιμαλαὶ καὶ θαμνώδεις, ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν τῆς Σώμης ἄχρι τῶν τοῦ Σηκουάνα ὕψηλα καὶ ἀπότομα· ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Σηκουάνα ἄχρι τῶν τοῦ Αἰγῆρος ἀνώμαλοι, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὕψηλα, ἔχουσαι δὲ πολλοὺς κόλπους ἀκροτήρια καὶ σκοπέλους· ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Αἰγῆρος ἄχρι τῶν τῆς Γιβρῶνδης γθιμαλαὶ καὶ τελευτωδεις· ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν τῆς Γιβρῶνδης ἄχρι τῶν τοῦ Ἀδουρ γθιμαλαὶ, θινώδεις καὶ σχεδὸν ἄνορμοι· ἀπὸ δὲ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ἀδουρ ἄχρι τῶν Ἰσπανικῶν συνόρων ὕψηλα, σχηματίζουσαι προεκτασιν τῶν Πυρηναίων. Αἱ παρὰ τὴν Μεσόγειον ἁκταὶ ἀπὸ τῶν κρατῶν τῶν Α Πυρηναίων ἄχρι τῶν στομιῶν τοῦ Ῥοδανοῦ εἶναι γθιμαλαὶ καὶ διατέμνονται ὑπὸ τεναγῶν· ἀπὸ δὲ τῶν στομιῶν τοῦ Ῥοδανοῦ ἄχρι τέλους εἶναι ἐν γενεὶ ὕψηλα, ποικιλόμορφοι καὶ ρωμαντικαί, πλήρεις δὲ ἀκροτηρίων καὶ κολπίτων.

Σχηματισμός. Ἐν τῷ κέντρῳ τῆς Γ. ὑψοῦται γρανιτικὸν δροπέδιον ἀξιοσημείωτου

συμμετρίας, σχηματίζον τρίγωνον, οὗ ἡ Α πλευρὰ ἐρίζεται ὑπὸ τοῦ βαθυπεδίου, ἐν ᾧ ῥέουσιν ὁ Ἀραρ καὶ ὁ Ῥοδανός· ἡ ΝΔ εἶναι ἀκριβῶς παράλληλος πρὸς τὸν ῥοῦν τοῦ Γαρούνα· καὶ τέλος ἡ ΒΔ ἔχει τὴν αὐτὴν διεύθυνσιν, ἦν καὶ τὸ μεταξὺ τῆς Αὐρηλίας καὶ τοῦ παραποταμίου τῆς Βιέννης μέρος τοῦ Αἰγῆρος. Εἰς τὸ δροπέδιον τοῦτο ἀνέκουσιν, ὡς δύο αὐτοῦ παραρτήματα, πρὸς Ν τὰ ὄροντιωτὰ ὄρη τῆς Ῥουέργης καὶ πρὸς Β τὰ ὕψωματα τοῦ Μορβάν, ἐπίσης κρυσταλλοπαγῆ. Πλήν τούτων, ὄρη γρανίτου, πορφυρίτου καὶ λάδας ὑψοῦνται ἐπὶ τῆς ἀποτελούσης τὸ δροπέδιον μεγάλης βάσεως, παρέχοντα εἰς τὸ σύνολον κλίσιν γενικὴν πρὸς Δ καὶ ΒΔ. Περί τοὺς πρωτόγονα ταῦτα πετρώματα ὡς περὶ σκελετὸν, ἐσχηματίσθησαν νεώτεραι γαῖαι, ὡς οἱ ἱστοὶ περὶ τὰ ὅσα τοῦ ζῶου. Αἱ Ἀλπεις καὶ τὰ Πυρηναία πρὸς τὸ μέρος τῆς Ἰταλίας καὶ τῆς Ἰσπανίας, τὰ ἀρχαῖα πετρώματα τοῦ Ποκτοῦ καὶ τῆς Βρετάνης καὶ τοῦ Κοταντέν κατὰ τὴν παραλίαν ἐσχιστὴν τῆς Γαλλίας, καὶ ἐν αὐτῇ ἐστὶ τῇ μᾶζῃ τοῦ ἡπειρωτικοῦ στελέχους τὰ Βόσγια καὶ αἱ Ἀρδενναί, εἶναι οὕτως ἐκτείνονται τὰ ἐξωτερικὰ μέρη τοῦ σκελετοῦ. Ἐν δὲ τοῖς μεσολαβοῦσι κοιλώμασιν ὁ Ὠκεανὸς ἀνῆγειρε τὰς ἁκτὰς του, ἀποτελουμένης ἐξ ἀπειραριθμῶν λειψάνων τιτάνου καὶ χαλίκων, οἱ δὲ ποταμοὶ ἐναπέθηκαν τὴν ἀποτελέσαντα τὰ τῆς προσχώσεως στρώματα ἱλόν.

Ὁρεογραφία. Τὸ μέσον ὕψος τῆς Γ. ὑπελογισθὴν 393 μ. 84, ἐνῶ τὸ τῆς Εὐρώπης ἐν συνόλῳ εἶναι 396 μ. 80, ὅπερ ἀποδεικνύει ὅτι ἡ Γ. εἶναι μία τῶν θρενωτέρων εὐρωπαϊκῶν χωρῶν. Τὰ ὄρη αὐτῆς κατέχουσιν ἔκτασιν 240,000—250,000 τχμ. ὧν αἱ 140,000—150,000 τχμ. ἀνήκουσιν εἰς τὰ ἰδίως καλούμενα γαλλικὰ ὄρη, ἥτοι εἰς τὰ ἀκλειστικῶς εἰς τὴν Γ. ἀνήκουσα, καὶ μεταξὺ τῶν ὁποίων πρωτεύουσι τὰ τοῦ Κεντρικοῦ πεδίου.

Τὸ Κ. Ὁροπέδιον καλύπτει ἔκτασιν 80,000 τχμ. περίπου, εἶναι δὲ τὸ βῆθρον πολλῶν ὄρων, ὧν ὑπερέχει τὸ Ποσυδὲ-Σανσυ, ὁζωνίχμος πυραμὶς, ἀνῆκουσα εἰς τὰ ὑπὸ τὸ ὄνομα Μονδῶρ γνωστὰ ἡραιστειογενῆ ὄρη. Πρὸς Β τούτων ὑψοῦνται τὰ Μονδιώμ. Τὰ ὄρη ταῦτα, ὧν ὕψηλότετον εἶναι τὸ Ποσυδὲ-Δώμ, ἀνέκουσιν εἰς τὸ λεκανοπέδιον τοῦ Ἀλλιέρ. Πρὸς Ν αὐτῶν ὑψοῦται τὸ Καντάλ. Ἡ ἄλυσις τῆς Μαργαρίτας, μακρὰ μέλαινα γραμμὴ διατέμνει τοὺς τορεῖς νομούς, Λοζέρ, Ἀνω Αἰγῆρος καὶ Καντάλ. Τὰ ὄρη Ὠρδὰκ, ὑψοῦνται ἐκείθεν τῶν ποταμῶν Τρουαγέρ καὶ Κολάγν. Τὸ δροπέδιον τῆς Ῥουέργης περιλαμβάνει τὰς λεγομένας Ἀργίλλους τοῦ Ῥοδέ. Αἱ Κεδένναί (Κέμμενον) μεταβάλλουσιν ὄνομα κατὰ τόπους, χωρίζουσι δὲ δύο κλίματα, δύο βλαστάρεις, δύο διαφόρους οὕτως εἰπεῖν φύσεις. Πρὸς Β καὶ Δ αὐτῶν εἶναι ἡ βροχὴ, ἡ χιὼν, οἱ βῦακες, ἡ πόα. Πρὸς

Ν δὲ ἑλαμπρὸς ἥλιος, ὁ καύσων, ἡ ξηρασία, ὁ κονιάρτος, πηγὰὶ σπάνιαι, ἀλλὰ μεγάλαι καὶ διαυγεῖς, ἐρίων ζωνῆρες. Παρὰ τὰς πηγὰς τοῦ Ἐρώλ ὑψοῦνται τὰ ὄρη Βιγὰν. Ἡ Λοξέρη εἶναι ἐκτεταμένη βραχὺς 300 περίπου γμ., ἥς ἡ ὑψηλότερα κορυφή εἶναι 1702 μ. Πρὸς Β ταύτης ὑψοῦται τὸ Γολιέτ, γρανιτικὴ, ἀλυσίς, ἐξ ἧς πηγάζει ὁ Λωτ. Τὸ λεκανοπέδιον τοῦ Λίγηρος χωρίζουσιν ἀπὸ τοῦ λεκανοπεδίου τοῦ Ἀλπίου τὰ Φορέζια. Ὁ ροὴ μεταξὺ δὲ τοῦ πρώτου καὶ τοῦ λεκανοπεδίου τοῦ Ροδανοῦ ὑψοῦνται τὰ ὄρη Βιδαράι, ἀφ' ἑνὸς τῶν ὁποίων, τοῦ Ζερδιέρ-δέ-Ζόνκ, φαλακρὰς πυραμίδας ἔχουσας ὕψος 1562 μ. πηγάζει ὁ Λίγηρ. Τὸ Μεξένκ χωρίζει τοῦ Ἀνω Λίγηρα ἀπὸ τοῦ Ἀρδεσία. ΝΔ τοῦ Μεξένκ ἐκτείνεται ἡ Ταναργαία. Ἀλυσίς, μετ' αὐτὸν δὲ ἐνοῦνται τὰ ἐκ γρανίτου καὶ γνεύσου ὄρη Βουτιέρ, καταλήγοντα εἰς τὸ Πιλάτ. Ταῦτα εἶναι τὰ κυριώτερα τῶν ἰδίας γαλλικῶν ὄρων. Ἐκ δὲ τῶν λεγομένων μεθοριακῶν ἐξέχουσιν τὰ Βόσγια μεταξὺ Γ. καὶ Γερμανίας, ὁ Ἰόρας μεταξὺ Γ. καὶ Ἑλβετίας, αἱ Μεγάλαι Ἀλπεῖς, εἰς τὰ σύνορα τῆς Ἑλβετίας καὶ τῆς Ἰταλίας, αἱ Μικραὶ Ἀλπεῖς, διήκουσαι ἀπὸ τῶν Μεγάλων Α. ἄχρι τοῦ Ροδανοῦ, καὶ τὰ Πυρηναία ἀποτελοῦντα τὰ πρὸς τὴν Ἰσπανίαν σύνορα.

Τὸ ρογγράφι α. Τὴν Γ. περιέχουσιν τρεῖς μεγάλαί θάλασσαι: ἡ Βόρειος, ὁ Ἀτλαντικὸς καὶ ἡ Μεσόγειος. διαρρέουσιν δ' αὐτὴν πληθεὺς ποταμῶν, οἵτινες δύνανται νὰ διαιρεθῶσιν εἰς δύο μεγάλα ὕδατος συστήματα: τὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ καὶ τὸ τῆς Μεσογείου. Τὸ διασπῆγμα τῶν δύο τούτων ὕδατος συστημάτων σχηματίζεται ἐκ τῆς μακρᾶς δρινῆς ἀλύσει τῆς ἀρχομένης ἀπὸ τῶν πηγῶν τοῦ Ἀριέξ ἐπὶ τῶν Πυρηναίων, κατευθυνομένης δὲ ΒΑ ἄχρι τῶν πηγῶν τοῦ Ἀστρος καὶ τῶν παραποταμίων του, καὶ ἐκεῖθεν κατερχομένης Ν ἄχρι τῆς λίμνης τῆς Γενεύης καὶ τῶν πηγῶν τοῦ Ροδανοῦ. Ἡ δρινὴ αἴτη γραμμὴ ἀποτελεῖται ἐκ τῶν ἀλύσεων: τῶν Δ καὶ Κεντρικῶν Πυρηναίων, τοῦ Κορδιέρ, τῶν Κεβανῶν, τῆς Κρουσῆς Ἀκτῆς (Κὼτ δ' Ὀσ), τοῦ ὄρους τοῦ Λαγγρῶν, τοῦ ἔρκους Δρεπάνου, τῶν Μεσημβρινῶν Βοσγίων, τοῦ Ἰόρα, τοῦ Νορμανδ καὶ τῶν Βερναίων Ἀλπεων. Τὸ ὕδατος σύστημα τοῦ Ἀτλαντικοῦ περιλαμβάνει τὸ πλεῖστον τῆς Γαλλίας, οἱ δὲ ποταμοὶ του ἔχουσι γενικῶς Δ. ΒΔ καὶ Β διεύθυνσιν. Ὑποδιαίρεται δὲ εἰς τρεῖς κλίσεις: τὴν Δ ἢ τοῦ Κέλπου τῆς Γασκωνίας, τὴν ΒΔ ἢ τὴν τῆς Μάγχης καὶ τὴν τῆς Β Θαλάσσης. Ἡ δυτικὴ κλίσις ἀποτελεῖ μόνη σφεδρὴν τοῦ ἡμισ τοῆς Γαλλίας καὶ δύνανται νὰ διαιρεθῇ εἰς δύο μεγάλα ὕδατοπέδια, τὸ τῆς Γιρόνδης καὶ τοῦ Λίγηρος. Τὸ ὕδατοπέδιον τῆς Γιρόνδης κατέχον τὸ ΝΔ τμήμα τῆς Γ. ὑποδιαίρεται εἰς

τέσσαρα ἰδιαίτερα ὕδατοπέδια ἦτοι: τὸ τοῦ Ἀδούρ, τοῦ Γαρούνα, τῆς Σαράντης καὶ τῆς Σέδρης τοῦ Νιέρ. Οἱ κύριοι τῶν ποταμῶν τοῦ τμήματος τούτου εἶναι: ὁ Ἀδούρ, δεχόμενος διάφορα παραποτάμια: ὁ Γαρούνας, ὅστις ἀπὸ ἐνωθῆ μετὰ τῆς Δορδώνης ἀποτελεῖ τὴν Γιρόνδην, καὶ τοῦ ὁποῦ τὰ κύρια τῶν παραποταμίων εἶναι, ἡ Σάδην, ὁ Γιέρ, ὁ Ἀριέξ, ὁ Τάρν καὶ ὁ Λωτ. Ἡ Σαράντης καὶ ἡ Σέδρη τοῦ Νιέρ, ἧς παραποτάμιον εἶναι ὁ Βανδέας.

Τὸ ὕδατοπέδιον τοῦ Λίγηρος, ὅπερ κατέχει ἅπαν τὸ Δ τμήμα τῆς Κεντρικῆς Γ. περιλαμβάνει τέσσαρα ἰδιαίτερα ὕδατοπέδια: τοῦ Λίγηρος τοῦ Βιλαίν, τοῦ Βλαβαί καὶ τῆς Ὡλνῆς, ὁ Λίγηρ, ὅστις εἶναι ὁ μῆκιστος τῶν ποταμῶν τῆς Γ., δέχεται τὸν Ἀλλιέρ, τὸν Λοαρέ, τὸν Σέρ, τὸν Ἰνδρ, τὴν Βιέννην, τὴν Σέδρην τῆς Νάντης καὶ ἄλλους πολλούς. Ἡ ΒΔ κλίσις ἐκτείνεται ἀπὸ τοῦ Καλαί ἄχρι τῆς ἱερῆς, ἀποτελοῦσα ἐν μόνον μέγα ὕδατοπέδιον, τὸ τοῦ Σηκουάνα, ὅπερ δύνανται νὰ ὑποδιαιρεθῇ εἰς ἐπτὰ μικρὰ ὕδατοπέδια, τὰ τῆς Ράνσης, τῆς Σελοῦνης, τοῦ Βίρ, τῆς Ὀρνῆς, τοῦ Σηκουάνα, τῆς Σώμης καὶ τοῦ Ὡθίου. Τοῦ τμήματος τούτου μῆκιστος ποταμὸς εἶναι ὁ Σηκουάνας δεχόμενος πολλὰ παραποτάμια, ὧν κύρια εἶναι ἡ Γένην, ὁ Λοάν, ὁ Ἐρ, ὁ Ὡδ, ἡ Μάρνη κτλ.

Ἡ τῆς Β Θαλάσσης κλίσις, ἧς ἐλάχιστον μέρος ἀνήκει εἰς τὴν Γ. διαιρεῖται εἰς τρία κυρίως ὕδατοπέδια: τοῦ Σαλῆος, τῆς Μώσης καὶ τοῦ Ρήνου. εἰς τὸ παραποτάμιον Μεξέλλας πηγάζει ἀπὸ τοῦ νοτιοῦ τῶν Βοσγιῶν.

Ἡ πρὸς τὴν Μεσόγειον κλίσις, ἧς οἱ ποταμοὶ εἶναι ἐν γένει ὀρητικώτεροι, περιέχει τὸ κύριον ὕδατοπέδιον τοῦ Ροδανοῦ, ὅπερ δύνανται νὰ ὑποδιαιρεθῇ εἰς ἐκτὼ μικρὰ ὕδατοπέδια: τὰ τοῦ Βάρο, τοῦ Ἀρζενσίου, τοῦ Ροδανοῦ, τῆς Βιδέρλης, τοῦ Ἐρώλ, τοῦ Ὡρ, τοῦ Ὡδ καὶ τοῦ Τέτ. Ὁ μῆκιστος τῶν ἐν τῷ ὕδατοπέδιῳ τούτῳ ποταμῶν εἶναι ὁ Ροδανὸς δεχόμενος πολλὰ παραποτάμια, ὧν κύρια εἶναι ὁ Ἰξέρ, ἡ Δοῦρράνση, ἡ Ἀίνη, ὁ Ἀραρ, ὁ Δούβ κτλ. Ἀξίος λόγου ἐπίσης εἶναι καὶ ὁ Ὡδ. Ἐν γένει ἡ Γ. ἔχει 200 πλωτοὺς ποταμούς, ἔχοντας ἐν συνόλῳ μῆκος 9400 γμ. Ἀλλ' εἶναι πτωχότατη εἰς λίμνας, ἔχουσα ὀλίγιστας μόνον καὶ ἀναξίτης λόγου, καίμενας ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐν ταῖς δριναῖς καὶ λάσσι τοῦ Ἰούρα καὶ τῶν Βοσγιῶν. Τὸ σύμπλεγμα τῶν διωρυχῶν, ἐνοῦν ποῦ μὲν πλωτοὺς ποταμούς πρὸς ἀλλήλους, ποῦ δὲ ἡσυχαστικά κέντρα καὶ πολυανθρώπους πόλεις συντελεῖ μεγάλως εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς συγκοινωνίας καὶ τοῦ ἐμπορίου.

Ἡ ἀρχαιοτάτη τῶν ἐν Γ. διωρύχων εἶναι ἡ τοῦ Βριάρ, ἔχουσα μήκος 59 χμ. καὶ ἐνοῦσα τὸν Λίγηρα μετὰ τοῦ Λοάν, παραποταμίου τοῦ Σηκουάνα. Ἡ κατασκευὴ αὐτῆς ἤρξατο τῷ 1605 καὶ ἐτελείωσε τῷ 1642. Αἱ αξιολογώτεραι τῶν ὑπαρχουσῶν νῦν εἶναι: ἡ τοῦ Βερρὺ (322,5 χμ.), ἡ τῆς Βουργουνδίας (242 χμ.), ἡ τοῦ Γαρόύνα (210,6 χμ.), ἡ τῆς Μάρνης καὶ τοῦ Ρήνου (216,6 χμ.), ἡ Μεσημβρινή (277,2 χμ.), ἡ τῆς Νάντης καὶ Βρεστῆς (360 χμ.). Τὸ σὺν πλεγμα τῶν διωρύχων ἔχει ἐν συνόλῳ μήκος 4900 περίπου χμ. συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν διοχετευθέντων ποταμίσκων.

Χερσόνησοι. Αἱ μέγιστα τῶν χερσονήσων τῆς Γ. εἶναι ἡ τῆς Μάγχης ἡ Νορμανδική, ἐκτεινομένη πρὸς τὴν Ἀγγλίαν, καὶ ἡ Ἀρμορική ἡ τῆς Βρετάνης. ἡ ΒΔ. τῆς Γ. πλευρά, περιβεχόμενη ὑπὸ τοῦ κόλπου Σαιν Μαλό, τῆς Μάγχης, καὶ τοῦ Ἀτλαντ. Ὠκεανῶ.

Ἀκρωτήρια. Τὰ αξιολογώτερα τῶν ἀκρωτηρίων τῆς Γ. εἶναι: ἐν τῇ Μάγχῃ τὸ Ἀντίφερ καὶ τὸ τῆς Εὐρῆς, τὸ Βαρφλέρ πρὸς Ἀ καὶ τὸ τῆς Χάγης ΒΔ. τῆς χερσονήσου τῆς Μάγχης κτλ.

Νῆσοι. Αἱ μᾶλλον ὀνομασταὶ νῆσοι τῆς Γ. εἶναι: ἐν τῷ Ἀτλαντικῷ, ἡ Πελέε, πρὸς Β. τῆς χερσονήσου τῆς Μάγχης· αἱ Ἐπτὰ Νῆσοι καὶ ἡ τοῦ Βάς, ἐν τῇ Μάγχῃ· καὶ ἐν τῇ Μεσογείῳ, αἱ Ὑέραν, ἀνατολικώτερον δὲ τούτων αἱ Λερίναι· καὶ τέλος ἡ μεγάλη νῆσος τῆς Κορσικῆς, ἀποτελούσα μόνη νῆσον.

Κλίμα. Τὸ κλίμα τῆς Γ. διαφέρει μεγάλως κατὰ τὰ πλάτη καὶ τὴν θέσιν τῶν διαφόρων τόπων. Ἡ θάλασσα, τὰ ὕψη καὶ οἱ μεγάλοι ποταμοί, τροποποιεῖ ποικιλοτρόπως τὴν θερμοκρασίαν. Τὸ δομιώτατον ὕψος καὶ οἱ ὑπερβολικοὶ καύσωνες εἶναι σπάνιοι. Συνήθως διακρίνεται τὴν χώραν ταύτην εἰς 5 κλιματικὰς ζώνας ἧτοι: 1) τὴν ΒΑ. ἢ τῶν Βοσγίων, περιλαμβανούσαν μέρος τοῦ λεκανοπεδίου τῆς Μώσης καὶ τοῦ Μοζέλα, λίαν ψυχρὰν τὸν χειμῶνα καὶ ἔχουσαν μέσθην ἐτησίαν θερμοκρασίαν 9°, 8 Κ.— 2) τὴν ΒΔ. περιλαμβανούσαν τὸ λεκανοπεδίον τοῦ Σηκουάνα καὶ τὴν χερσονήσον τῆς Βρετάνης, οὐχὶ λίαν ψυχρὰν, ἔχουσιν δὲ μέσθην ἐτησίαν θερμοκρασίαν 10°, 9— 3) τὴν ΝΔ. περιλαμβανούσαν τὰ λεκανοπεδία τοῦ Λίγηρος, τῆς Γιρόνδης καὶ τοῦ Ἀδούρ, ψυχροτάτην τὸν χειμῶνα, ἀλλὰ θερμωτέτην τὸ θέρος, καὶ ἔχουσιν μέσθην ἐτησίαν θερμοκρασίαν 12°, 7.— 4) τὴν ΝΑ. περιλαμβανούσαν τὰ λεκανοπεδία τοῦ Ροδανῶ καὶ τοῦ Ἀραρὸς καὶ ἔχουσιν μέσθην ἐτησίαν θερμοκρασίαν 11°.— καὶ 5) τὴν Ν. περιλαμβανούσαν πάσας τὰς παρὰ τὴν Μεσόγειον χώρας καὶ ἔχουσιν μέσθην ἐτησίαν θερμοκρασίαν 14°. Ἡ ἐν τῇ τελευταίᾳ ταύτῃ ζώνῃ βλάστησις ὁμοιάζει σχε-

δὸν πρὸς τὴν τῶν τροπικῶν χωρῶν. Ἡ ποσότης τῆς πιπτούσης βροχῆς ποικίλλει κατὰ τὰς ζώνας. Ἐν τῇ τελευταίᾳ ζώνῃ τὸ θέρος εἶναι ἡρότατον καὶ τὸ φθινόπωρον βροχερόν. Ἡ ἐν γένει μέση ἐτησια θερμοκρασία τῆς Γ. εἶναι 11°, ἡ τοῦ χειμῶνος 5° καὶ ἡ τοῦ θερὸς 20°. Ἄλλοι διακρίνουν τὴν χώραν ταύτην εἰς 7 ζώνας: τὴν τῶν Βοσγίων, τὴν τῶν Παρισίων, τὴν Βρετανικήν, τὴν Γιρονδίνιον ἢ Γασκωνικήν, τὴν Λιμουζίνιον, τὴν τῆς Λυῶνος καὶ τὴν τῆς Προβηγκίας.

Γεωργία, προϊόντα καὶ κτηνοτροφία. Ἐν Γ. ὁ ἀριθμὸς τῶν γεωργῶν βαίνει ἐτημέρῳ ἐλαττούμενος, καὶ ὅμως ἡ παραγωγή αὐξάνει. Οἱ ἀγρόται, ἀναπτυσσόμενοι ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον, τελειοποιοῦσι τὰ ἐργαλεῖα τῶν καὶ δι' ἐπιστημονικωτέρας καλλιέργειας ἐξαναγκάζουσι τὴν γῆν ἵνα παραγῇ περισσότερα κοπιᾶζοντες ὀλιγώτερον· ὡς ἐκ τούτου καὶ ἡ μέση τιμὴ τοῦ τετραγωνικοῦ ἐκατομέτρου ἐτετραπλασιάσθη σχεδὸν ἀπὸ τοῦ 1789, ἐτετραπλασιάσθη ἀπὸ 1815 καὶ ἐδιπλασιάσθη ἀπὸ τοῦ 1835. Ἐκ τῶν 52,904,973 χμ. αὐτὰ κατέχει ἡ ἡπειρωτικὴ Γ. 8,357,066 εἶναι ὅσα· 15,015,328 χρησιμοποιούνται εἰς σπορὰν σιτηρῶν, 1,981,424, εἰς σπορὰν ὁσπρίων, γεωμήλων κτλ. 3,095,064 εἶναι λιβάδια· τὰ δὲ λοιπὰ χρησιμοποιῶνται διαφοροτρόπως, 4,425,703 ὄντων μόνον χέρσων. Ἐκ τῶν βιομηχανικῶν λεγομένων φυτῶν τὰ μᾶλλον διαδεδομένα εἶναι τὰ τεύτλα, αἱ ραβανίδες, αἱ ἐλάται (147,626 τεμ.) καὶ ἄλλα ἐλαϊόσπορα κτλ. Τὰ ὄρη εἶναι πλήρη δασῶν, ἰδίως τὰ Βοσγία, αἱ Ἀρδένναι καὶ ὁ Ἰόρκς, πλὴν τῶν Πυρηναίων καὶ τῶν Γ. Ἀλπεων, αἵτινες εἶναι ἐν γένει φαλακραί. Ἰδίως κατὰ τὰς κορυφάς. Ὀνομαστά εἶναι τὰ μεμονωμένα δασὴ τῆς Κομπιέγνης, τοῦ Σαντιλλῶ, τοῦ ἁγίου Γερμανοῦ, τοῦ Σενάρ, τοῦ Φοντενελῶ κτλ. Ἡ Ἀ καὶ ἡ κεντρικὴ Γ. εἶναι αἱ μᾶλλον δασώδεις. Ἐκ τῶν δένδρων, αἱ δρυὲς καλύπτουσι τὰ 30% τῆς τῶν δασῶν ἐκτάσεως. Ἡ φηγὸς εἶναι μᾶλλον διαδεδομένη πρὸς Β καὶ Δ τῶν Βοσγίων. Τὰ πεδία καὶ οἱ λόφοι τοῦ Κέντρου, τὸ Ἰούρα καὶ τὸ Κεντρικὸν Ὀροπέδιον θύναται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς ἡ πατρὶς τοῦ δένδρου τούτου. Ἡ ἐλάτη καλύπτει τὰ 7% τῶν δασικῶν ἐκτάσεων. Πλὴν τούτων, πεῦκα, κασταναί, πετελαί καὶ ἄλλα πετελοειδῆ, ὄαι, ἱτέαι, σφένδαμνοι, μελίαι, κερασεῖαι, ἀπιδέαι, μηλέαι κτλ. φύονται πολλαχοῦ ἐν Ἀρβόρῃ. Ἐν γένει τὰ προϊόντα τοῦ φυτικοῦ βασιλείου εἶναι πολλὰ καὶ ποικίλα καὶ ὑπὸ τὴν ἐποψίν ταύτην ἡ Γ. δύναται νὰ διακριθῇ εἰς 5 μεγάλας ζώνας. Ἡ πρώτη τούτων, ἡ καὶ μικροτέρα τῶν ἄλλων, εἶναι ἡ τῆς Π ο ρ τ ο κ α λ λ έ α ς, διότι ἐν αὐτῇ καλλιεργεῖται τὸ δένδρον τοῦτο, ἰδίως ἐν Τουλῶνι καὶ Βιλφράνς. Ἡ δευτέρα εἶναι ἡ τῆς Ἐ λ α ί α ς, ἐκτεινομένη ἀπὸ τῆς Ὀλεττης ἐπὶ τῶν Πυρη-

ναίων ἄχρι τῆς Δίγνης καὶ τοῦ Βαργεμών, ακολουθοῦσα γραμμὴν διερχομένην πέρα τὴν Καρλασσώνα τὴν Λαδὴν, τοῖς Ἀλπί καὶ τὴν Δουῶν. Τινὲς τῆς ζώνης ταύτης, ἐν τῇ Καμαργῇ, καλλιεργεῖται καὶ ἡ ὄρυζα. Ἡ τρίτη ζώνη εἶναι ἡ τοῦ Ἀραθασίου, ἐκτείνουμένη πρὸς Β ἄχρι τῶν πηγῶν τῆς Γερρόνδης, κατὰ τὴν Β ἐσχάτην τῶν Βοσγίων. Ἡ τέταρτη εἶναι ἡ τῆς Ἀμπέλου, ἐκτείνουμένη τῆς Γουερράνδης καὶ τοῦ σημείου, καθ' ὃ ἡ Μώσα ψαύει τὰ ΒΑ ὄρια, ἤτοι ἄχρι τοῦ 49 30' Β πλάτους. Ἡ πέμπτη ζώνη ἐκτείνεται πρὸς Β τῆς προηγούμενης καὶ εἶναι ἡ τῶν βοσκίων, τῆς ἀπιδέας καὶ τῆς μηλέας. Τα σιτηρὰ αποτελοῦσιν ἓνα τῶν πλουσιωτέρων παραγωγῶν τοῦ γεωργικοῦ πλούτου· αἱ σιτοπαράγωγοι ἐπαρχίαι θύναται νὰ καταταχθῶσιν εἰς 6 κατηγορίας, λαμβανόμενης ὑπ' ὄψιν τῆς κατὰ 100,000 τεμαχίων παραγωγῆς: 1) Νομοὶ παράγοντες πλέον τῶν 500,000 ἑκατολίων. Τοιοῦτοι εἶναι οἱ Λωτ-ἔ-Γαρέν, Μαγιέννης, Νόρ, Πά-δὲ-Καλαὶ καὶ Σαίν-ἔ-Μαρν. 2) Νομοὶ παράγοντες πλέον τῶν 400,000 ἑκλ: Αἰνής, Ἐρ, Ἐρ-ἔ-Λοαρ, Μαίν-ἔ-Λοαρ, Ὁαζ, Σηκουάνα, Σαίν-ἔ-Ὁαζ, Σώμης, Ταρν-ἔ-Γαρόν καὶ Βανδέας. 3) Νομοὶ παράγοντες πλέον τῶν 300,000 ἑκλ: Αἰνής, Ἀρζεννών, Ὄβ, Καλβados, Κατω Σαράντης, Κωτ-δ-Ὀρ, Ἀνω Γαρόνα, Γέρ, Ἰλλ-ἔ-Βιλαίν, Ἰζέρ, Κάτω Λιγύρος, Μανς, Μέρθ-ἔ-Μοζέλ, Μώτης, Ροδανού, Σών-ἔ-Λοαρ, Κάτω Σηκουάνα, δυο Σεβρών, Τάρν, Βακλουζής καὶ Βιέννης. 4) Νομοὶ παράγοντες πλέον τῶν 200,000 ἑκλ: Ἀλλιέρ, Στομμων τοῦ Ροδανού, Σαράντης, Σέρ, Βορείων Ἀκτῶν, Δορζώνης, Δριώμης, Ἰνδρ-ἔ-Λοαρ, Ἰούρα, Λοαρ, ἔ-Σέρ, Λοαρ, Μόντης, ἄνω Μάρνης. (Ὀρν, Ἀνω Ρήνου (Βεζφόρ), Ἀνω Ἀραρς, Σαρθης καὶ Ὑννης. 5) Νομοὶ παράγοντες πλέον τῶν 100,000 ἑκλ: Κάτω Ἀλπεων, Ὄβ, Δουβ, Φινιστέρ, Γαρόν, Γερρόνδης, Ἰνδρ, Λιγύρος, Λωτ, Νιέβρ, Που-δὲ-Δού, Κάτω Πυρηναίων, Ἀνω Σαβαυδίας, Βαρ, Ἀνω Βιέννης καὶ Βοσγίων. 6) Οἱ λοιποὶ 16 Νομοὶ παράγουσιν ἑλασσαν τῶν 100,000 ἑκλ. Παρὰ τὴν καλλιεργίαν τῶν σιτηρῶν βίνει ἡ τῆς ἀμπέλου, ἀπασχολοῦσα τοὺς κατοικοὺς 59 νομῶν. Τὴν μεγίστην παραγωγὴν ἔχουσιν οἱ νομοὶ Ὄβ, Σαράντης, Κάτω Σαράντης, Γαρόν, Ἐρ, Γερρόνδης, Ἐρώλ, Ἰνδρ-ἔ-Λοαρ, Κάτω Λιγύρος, Ἀ Πυρηναίων, Σών-ἔ-Λοαρ, Βιέννης καὶ Ὑννης. Τὸ μετὰ τὰ σιτηρὰ, ὑπὸ τὴν ἐποψίν τῆς ἐκτάσεως τῆς καλλιεργίας, σπουδαιότερον ἀγροτικὸν προϊόν εἶναι αἱ βοσκαί. Ἡ βοσκία τοῦ σπανοῦ αὐξάνει κατ' ἑτέρας νέων χερσῶν γαιῶν μεταβαλλομένων εἰς λιβάδια. Ὡς ἐκ τούτου, συγκρινόμενος πρὸς τὴν ἐν τῇ λοιπῇ Εὐρώπῃ, εἰς κτήνη πλοῦτος τοῦ γάλλου ἀγροτοῦ ὑπερβαίνει κατὰ πολὺ τὸν μέσον ὅσον. Ἐν ταῖς Β καὶ ΒΔ ἐπαρχίαι, ἀπὸ τῆς Μώσης ἄχρι τῆς

στομαλίνης τοῦ Λιγύρος, τρέφεται ὁ ἵππος. Ἡ ὄναι καὶ οἱ ἡμίονοι εἶναι πολυαριθμότεροι ἐπὶ τῶν Μ ὄρων. Ἡ Ποατι-ὺ δὲ προσερχοῦνται οἱ ἐνομαστότεροι ὄνοι. Οἱ βίες εἶναι πολυαριθμότεροι ἐν παλαιαῖς ταῖς χορτοφόροις ἐπαρχίαις, ἐν ταῖς ὑγρῶν παραλίαις τῆς Μαργῆς καὶ τοῦ Ὀκεανού, ἀπὸ τῶν συνόρων τοῦ Βελγίου ἄχρι τοῦ Σαιντόνζ, ἐπὶ τῶν Πυρηναίων, τῶν Λιμουζίνων ὄρων, τοῦ Ἰούρα, τῶν Βοσγίων καὶ τοῦ Μορβαν. Τὰ πρόβατα βόσκουσιν ἰδίως ἐπὶ τῶν Ἀ Πυρηναίων καὶ τοῦ Κεντρικοῦ Ὀροπέδου, ἐν τοῖς πεδίοις τοῦ Βερρῦ, τῆς Αὐρηλίας, τῆς Καμπανίας, τῆς Ἀ Πικαρδίας καὶ τοῖς παρὰ τὴν θάλασσαν λιβάδιοις. Αἱ αἰγες ἐνδικαίνονται ἰδίως ἐν τῷ λεκανοπέδιῳ τοῦ Ροδανού· οἱ χοῖροι, ἐν Βρετανῇ, Νορμανδίᾳ, Λορραίνῃ, Περ-γάρδ, Λιμουζὲν καὶ Βουργουνδίᾳ. Γῶν κατοικιδίων πτηνῶν ὁ ἀριθμὸς αὐξάνει ἡμέρᾳ, ἡ δὲ μελισσοτροφία ἀποτελεῖ ἰδίως ἐν Βρετανῇ, σπουδαῖον παραγόντα ἐθνικοῦ πλούτου.

Ὁρυκτὰ. Ἡ Γ δὲν εἶναι πλούσια εἰς ἐρυκτὰ. Κοιτάσματα χρυτοῦ, λευκοσιδήρου, ἀργύρου καὶ ὑδραργύρου, δὲν υπάρχουν ἢ εἶναι τότεν ἀσήμεντα, ὥστε εἶναι ὅλως ἀνάξια λόγου. Τὰ ὄρυγεῖα τοῦ ψευδαργύρου, τοῦ νικελίου, τοῦ κασσιτέρου, τοῦ μόλυβδου, τοῦ μαγγανητικοῦ καὶ τοῦ χαλκοῦ, ἐκ τῶν ὁποίων ἐξήχοντο σπουδαῖα ποσὰ ἐπὶ Ῥωμαίων, ἔχουσι νῦν ἀσήμεντον παραγωγὴν, ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν ἐν ταῖς γειτονικαῖς χώραις· ἡ δὲ μεταξὺ τῆς καταναλώσεως καὶ τῆς παραγωγῆς ἀναλογία τῶν μεταλλῶν τούτων εἶναι 10 : 1. Τὰ ὄρυγεῖα τοῦ σιδήρου εἶναι σπουδαιότερα ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ καίνται μακρὰν τὴν γαιανθρακικῶν κοιτασμάτων ἢ ἐκμετάλλευσιν αὐτῶν ἐπιβαρύνεται διὰ μεγάλων δαπανῶν. Ἡ ἐκμετάλλευσιν τοῦ σιδηροπυρίτου ἔλαβεν ἐσχάτως μεγάλην ἐπίδοσιν. Τὰ ἀνθρακωρυγεῖα εἶναι, ἐπίσης καὶ τὰ ὄρυγεῖα τοῦ σιδήρου, ἀνεπαρκῆ διὰ τὰς ἀνάγκας τῆς γαλλικῆς βιομηχανίας. Τὰ ἀνθρακωρυγεῖα λεκανοπέδια ἡσυχάζονται λίαν τὴν ἐν Ἀγγλίᾳ. Ἡ Γ, ἔχει ἄφθονα καὶ πάσης οὐσίας ἱαματικά ὕδατα, θερμὰ καὶ ψυχρά· ἐπὶ τῶν Πυρηναίων καὶ τῶν Ἀλπεων, ἐν Ὠζέρν καὶ ἐπὶ τῶν Βοσγίων. Πολλὰ ὅμως τούτων δὲν χρησιμοποιοῦνται.

Βιομηχανία. Ἡ Γ εἶναι μία τῶν βιομηχανικωτέρων χωρῶν τῆς Εὐρώπης. Ἡ βιομηχανικὴ αὐτῆς παραγωγὴ ἡξήσῃ καταπληκτικῶς κατὰ τὸν παρόντα αἰῶνα. Αἱ πόλεις τῆς Ἀγγλίας, τοῦ Βελγίου, τοῦ Καμπραί, τοῦ Ρουαί, τοῦ Τουρκῶν, τοῦ Δουαί, τοῦ Ἀρσῆ καὶ τῆς Ἀμιένης, εἶναι ἐν μέγα ἐργαστασίῳ, οὗ ἐξέρχονται βραδυστέρα καὶ μεταξωτὰ ὑφάσματα, βελούδα, κασμίρια κτλ. Τὰ τρία μεγάλα βιομηχανικὰ κέντρα εἶναι οἱ Παριεῖσι, ἐνθα κατασκευάζεται πᾶν εἶδος ταχυοργήματος, ἡ Λυών, ἥς τὰ μεταξουργεῖα κατέχουσι τὴν πρώτην θέσιν, καὶ ἡ Δίλλη, ἥς

τὰ ὑφάσματα εἶναι περιζήτητα. Ὀνομαστὰ ἐπίσης εἶναι καὶ τὰ ἐργουργεῖα τοῦ κρεζώ, τὰ χυτήρια καὶ ἐπλοισία τοῦ Ἁγίου Στεφάνου, τὰ ριουργεῖα τοῦ Σινὸν καὶ Εὐλαπέρ, τὰ χαρτοποιεῖα τῆς Ἀγγουαίτης καὶ τοῦ Ἀνωναί, τὰ πορσελλανουργεῖα τῆς Σαόρης καὶ τῆς Λιμώζης, τὰ καλοποιοεῖα τοῦ Σαιν-Γουδαιν καὶ τοῦ Σινὸν, τὰ ὄπλα ποιεῖα τοῦ Βακκαρχ, τὰ ταπητουργεῖα τοῦ Βωδαί καὶ τοῦ Ὠδουσιάν, τὰ ἐργαστασία τῶν κασμιρῶν τῶν Ῥημιών, τὰ ὄργανουργεῖα τοῦ Σαν-Κεντὼν κτλ. Πλὴν τούτων, ἡ ὠρολογιοποιεῖα ἡ χρυσοχτεῖα, ἡ τυπογραφικὴ, ἡ οἰνοποιεῖα, ἡ τυροκομία καὶ ἄλλοι πολλοὶ κλάδοι, κατέχουσι μίαν τῶν πρώτων ἐν τῇ καθόλου βιομηχανίᾳ θέσεων — Πλουσιωτάτος ἐπίσης κλάδος τῆς γαλλικῆς βιομηχανίας εἶναι καὶ ἡ ἀλιεῖα καὶ ἡ ὁστρεοτροφία. Ἡ πρώτη τούτων, πλὴν τῆς ἐμπορικῆς αὐτῆς σπουδαιότητος, ἐνέχει καὶ ἐτέραν, ὡς ἀποτελοῦσα ἁξιόλογον διὰ τοὺς γὰλλους ναυτας σχολεῖον. Ἡ ἐν τοῖς ποταμοῖς ἀλιεῖα εἶναι ἀσήμεντος, ἀλλ' ἡ θαλασσίαι διατρέφει πολλὰς χιλιάδας οἰκογενειῶν. Οἱ σπουδαιότεροι αὐτῆς κλάδοι εἶναι: ἡ τῶν ὀνέτιων, ἡ τῶν φαλαινῶν, ἡ τῶν εὐστητήρων, ἡ τῆς φώκης κτλ. ἡ τῶν ἀρεγγῶν καὶ ἡ τῶν μικρῶν παρὰ τὰς ἀκτὰς ἰχθυῶν — Ἡ ὁστρεοτροφία ἀκμαζει ἐν Νορμανδίᾳ, Βρετάνῃ, Μανδρα, Ὀλεσιῶν Γιστάνῃ καὶ ἄλλοις. Τὰ κύρια κέντρα τῆς παραγωγῆς καὶ τῆς ἐξοδεύσεως εἶναι ἡ Ἀρκασσιῶν, ἡ Ὠραί καὶ αἱ Βάνναι, ἐνθα ἐν Μαρσένναις καλλιεργοῦνται τὰ καλλίστα τῶν ὁστρέων.

Ἐμποριον. Ἡ Γ. ἐνεκα τῆς εὐτοχοῦς αὐτῆς γεωγραφικῆς θέσεως καὶ τοῦ κλίματος, εἶναι τευτοχρόνως γεωργικὴ καὶ ἐμπορικὴ. Συγκοινωνοῦσα μετὰ τριῶν θαλασσῶν, ἔχει ἐνώπιόν της ἀπειροὺς ἐμπορικὰς ὁδοὺς καὶ δύναται: νὰ μεταφέρει εὐκόλως καὶ ἀνεγχεδινῶς τὰ εὐστικά καὶ βιομηχανικὰ αὐτῆς προϊόντα εἰς ἀπουεμακρυσμένας χώρας. Ἡ ἐμπορικὴ αὐτῆς ἐποχὴ ἄρχεται κυρίως ἀπὸ τῆς βασιλείας Φραγκίσκου τοῦ Α' κατὰ τὸ πρῶτον ἡμίσιον τοῦ 17^{ου} αἰῶνος. Ἡ ἀνακάλυψις τοῦ νέου κόσμου ἠνέωξεν αὐτῇ νέον ἐμπορικὸν σταθίον. Ἐκτοτε τὸ ἐμπόριόν της ἀνεπτύχθη καταπληκτικῶς. Τῷ 1890, ἡ εἰσαγωγὴ ἀνῆλθεν εἰς 4,123 3 ἑκατομ. καὶ ἡ ἐξαγωγὴ εἰς 3,720.1 ἑκατ. φρ. πλὴν τῆς διαμετακομιτῆς.

Ἐμπορικὴ Ναυτιλία. Τὰ δύο τρίτα τοῦ ἑξωτερικοῦ ἐμπορίου τῆς Γ. ἐνεργοῦνται διὰ θαλάσσης, καὶ ὁμοῦ ὑπὸ τὴν ἐποψὴν τῆς ἐμπορικῆς ναυτικῆς ἡ Γ. κατέχει τὴν 6 θέσιν μετὰ τὴν Ἀγγλίαν, τὰς Ἡνωμ. Πολιτείας, τὴν Νορβηγίαν, τὴν Ἰταλίαν καὶ τὴν Γερμανίαν. Τῷ 1890, ἤριθμοι: 14,12^α ἱστοφόρα, χωρητικότητος 410,051 τόνων, καὶ 1066 ἀτμόπλοια χωρητικότητος 492,694 τόνων, ἔχοντα ἐν συνόλῳ πληρώματα 83,098 ἀνθρώπων.

Πολίτευμα. Ἡ Γ. ἀπὸ τῆς 23/1 Σεπτεμβρίου 1870 κυβερνᾶται δημοκρατικῶς. Τὸ

δὲ δημοκρατικὸν πολίτευμα ἐδραιώθη διὰ τοῦ Συνταγματικῆς τῆς 12/24 Φεβρουαρίου 1875 καὶ τῶν προσθετῶν νομῶν τῆς 21/2 Αὐγούστου καὶ 14/30 Σεπτεμβρίου 1875, 27/9 Δεκεμ. 1881 καὶ 9/10 Ἰουνίου 1885. Ἡ νομοθετικὴ ἐξουσία ἐντασσέται ὑπὸ τῆς Γερουσίας καὶ τῆς Βουλῆς, ἡ δὲ ἐκτελεστικὴ εἶναι ἀνατεθειμένη εἰς τὸν πρόεδρον τῆς Δημοκρατίας. Οἱ βουλευταὶ, ἀριθμοῦμενοι εἰς 584, ἐκλέγονται δι' ἡμέσου καὶ καθολικῆς ψηφοφορίας, κατὰ ἐπαρχίας εἰς ἀνὰ 70,000 κατοικίων. Οἱ Γερουσιασταί, 300 ἐν συνόλῳ, καὶ ἔχοντες ἡλικίαν οὐχὶ ἥσσονα τῶν 40 ἐτῶν, ἐκλέγονται ὑπὸ εἰδικῶν ἐκλογικῶν συλλόγων τῶν τε νομῶν καὶ τῶν ποικιῶν ἐπὶ 9 ἔτη, ἀλλὰ τὸ τρίτον αὐτῶν ἀνανεοῦται κατὰ τριετίαν. Οἱ ὑπὸ τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως ἐκλεγέντες εἶναι ἱσόδιοι: οἱ δὲ ἀποθάνοντες ἐκ τούτων ἀναπληροῦνται δι' ἐκλογῆς ὑπὸ τῆς Γερουσίας. Ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν, τῷ 1891, ἀνῆρχετο εἰς 44. Ἡ προεδρος τῆς Δημοκρατίας ἐκλέγεται ἀνὰ ἑπταετίαν δι' ἀπολύτου πλειονοψηφίας ὑπὸ τῆς Βουλῆς καὶ τῆς Γερουσίας συνενυμμένων καὶ ἀποτελοῦσιν Ἐθνικὴν Συνέδριον. Εἶναι δὲ ἀνεύθυνος, πλὴν τῆς περιπτώσεως τοῦ ἐγκλήματος καθοσιώσεως, καὶ κυβερνᾷ διὰ τῶν ὑπ' αὐτοῦ ἐκλεγομένων ὑπουργῶν. Παρὰ τὰς μεγάλας ταύτας ἐξουσίας, ἐξέρουσι καὶ τὸ Συμβούλιον τοῦ Κράτους προεδρευόμενον δικαιοκράτη ὑπὸ τοῦ ὑπουργοῦ τῆς δικαιοσύνης. Ἡ δικαιοδοσία τοῦ σώματος τούτου εἶναι λίαν πολὺ πλοῦς.

Διοικησις. Ἐν Γ. ὁ δήμος ἀποτελεῖ τὴν διοικητικὴν μονάδα. Πολλοὶ δήμοι συνενοῦμενοι ἀποτελοῦσι τὸ καντόνιον, καὶ πολλὰ καντόνια τὴν ἐπαρχίαν. 4 δὲ ἢ 5 ἐπαρχίαι κατὰ μέτρον ὅρον ἀποτελοῦσι τὸν νομὸν. Ὁ δήμος διοικεῖται ὑπὸ δημοτικῆς Συμβουλίου οὗ προέδρατι δημαρχος, ἐκ τῶν μελῶν αὐτοῦ ἐκλεγόμενος. Τὸ καντόνιον εἶναι μᾶλλον διοικητικὴ ἢ διοικητικὴ περιφέρεια. Ἡ ἐπαρχία διοικεῖται ὑπὸ ἐπαρχοῦ, διοριζομένου ὑπὸ τοῦ ὑπουργοῦ, παρ' οὗ ἐξέρουσι ἐπαρχιακὸν συμβούλιον, ὃ δὲ νομῶς ὑπὸ νομάρχου ἀντιπροσωπεύοντος τὴν κατ' ἐπὶ τὴν ἐξουσίαν. Τὰ μέλη τοῦ Νομαρχιακοῦ Συμβουλίου ἐκλέγονται ἐπὶ ἑξαετίαν διὰ καθολικῆς ψηφοφορίας, ἀνανεοῦμενον ἕως τοῦ ἡμίσεος αὐτῶν ἀνὰ τριετίαν. Ἡ Γ. περιλαμβάνει νῦν 86 νομοὺς, 860 ἐπαρχίας, 2863 καντόνια καὶ 35,065 δήμους.

Δικαιοσύνη. Τὸ ἐν Γ. δικαστικὸν σύστημα θύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἐκ τῶν ἐντελεστέρων τῆς Ἑὐρώπης. Ἐκαστον καντόνιον ἔχει τὸ εἰρηνοδικεῖόν του. Ἐν ταῖς ἐπαρχίαις ὑπάρχουσι πρωτοδικεῖα, ἐφετεῖα καὶ ἐμποροδικεῖα. Ἡ ποινικὴ δικαιοσύνη ἀπονέμεται ὑπὸ τῶν πλημμελειοδικεῶν καὶ τῶν κακούργοδικεῶν, ἐν δὲ Ἀνώτατον Ἀκυσιτικὸν Δικαστήριον ἐξέρουσι ἐν Παρίσι. Τὸς μεταξὺ ἐργαστασι-αρχῶν καὶ ἐργατῶν διαφορὰς δικάζουσι τὰ λεγόμενα Συμβούλια τῶν ἐμπειρῶν (Prud' homi-

mes), αποτελούμενα ἐξ ἐργοστασιαρχῶν καὶ ἐργατῶν, ἐκλεγόμενων ὑπὸ συνελευσεως ἐπὶ τοῦτο συγκαλούμενης ὑπὸ τοῦ νομαρχοῦ. Τὸ Γενικὸν Λογιστήριον ἐξελέγχει τοὺς λογαριασμοὺς τῶν διαχειριζομένων δημοσίων χρημάτων.

Ἐκκλησιαστικά. Ἐπικρατοῦσα ἐκκλησία ἐν Γ. εἶναι ἡ ῥωμανοκαθολικὴ, περιλαμβάνουσα 18 ἀρχιεπισκοπὰς, ὧν μία ἐν Ἀλγερίᾳ, καὶ 72 ἐπισκοπὰς, ὧν 2 ἐν Ἀλγερίᾳ. Αἱ ἐπισκοπαὶ ὑποδιαιροῦνται εἰς ἐνορίας. — Τῆς τῶν μετροπολιτικῶν προτότανται ἱερεῖς (ποιμένες), διοριζόμενοι ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου ἐκ καταλόγου ὑποβαλλομένου ὑπ' αὐτῶν τῶν τῆς ἐκκλησίας μελῶν τῆς δὲ λευθερανικῆς σύνοδος, ἡ ὁρνεύουσα ἐν Παρίσι. Καὶ ἡ ἐβραϊκὴ διευθύνεται ἐπίσης ὑπὸ κεντρικῆς συνόδου, ἡδρευούσης ἐν Παρίσι. Ἐν Ἀλγερίᾳ εἶναι ἀνεγνωρισμένος καὶ ἡ μουαμεθανισμός.

Δημοσιὰ ἐκπαιδεύσεως. Τὸ ὑπουργεῖον τῆς παιδείας δαπανᾷ κατ' ἔτος ὑπὲρ τὰ 178 ἐκατ. φρ. διὰ τὴν ἐκπαίδευσιν. Ἐκαστος δῆμος ἀριθμῶν 500 κατ. ὑποχρεῖται νὰ διατηρῇ ἐν δημοτικὸν σχολεῖον ἀρρένων καὶ ἐν θηλέων. Ἐκαστος νομὸς ὑποχρεῖται νὰ ἔχῃ 2 διδασκαλεῖα, ἐν δὲ ἑκάτερον τῶν φύλων. Ἡ μέση ἐκπαίδευσις ἀριθμεῖ ἐν ἑκάστῳ νομῷ 1 γυμνάσιον καὶ 1 ἢ περισσότερα λύκεια. Ἀνώτατον συμβούλιον ἐκπαίδευσεως ἑδρεύει παρὰ τῇ ὑπουργῷ τῆς Παιδείας, ἔχον ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ 19 ἐπιστάς. Ἡ Γ. διαιρεῖται εἰς 16 ἀκαδημαϊκὰς περιφέρειας, ἑκάστη τῶν 3 πλοίων προΐσταται εἰς πύτανας. Ἐν Παρίσι εἶναι πέντε σχολαὶ ἡ θεολογικὴ, ἡ φιλοσοφικὴ, ἡ τῶν ἐπιστημῶν, ἡ νομικὴ καὶ ἡ ἱστορικὴ ἐν ἀνώτατον διδασκαλεῖον, ἡ πρακτικὴ σχολὴ τῶν ὑψηλῶν ἐπιστημῶν, τὸ γαλλικὸν λύκειον, τὸ μουσεῖον τῆς φυσικῆς ἱστορίας, ἡ σχολὴ τῶν ἀνατολικῶν γλωσσῶν, ἡ πολυτεχνικὴ, ἡ τῶν πολιτικῶν ἐπιστημῶν, ἡ ἀρχιτεκτονικὴ κτλ. Τὸ γαλλικὸν πανακαδημαϊκὸν περιέχει 5 Ἀκαδημαῖας τὴν γαλλικὴν, τὴν τῶν ἐπιγραφῶν, τὴν φιλολογικὴν, τὴν τῶν ἐπιστημῶν, τὴν τῆς καλλιτεχνίας καὶ τὴν τῶν ἡθικῶν καὶ πολιτικῶν ἐπιστημῶν. Ἡ ἱστορικὴ ἀκαδημία εἶναι ἐκτὸς τοῦ πανακαδημαϊκοῦ — Μέγας ἀριθμὸς σχολῶν ὑπάρχει καθ' ἅπαντα τὴν Γ., μεγάλα δὲ βιβλιοθηκὰ καὶ μουσεῖα εἶναι προσιτὰ εἰς πάντας.

Οἰκονομικά. Τὰ οἰκονομικὰ τῆς Γ. παριστῶν εὐχάριστον εἶκόνα. Κατὰ τὸν προϋπολογισμὸν τοῦ 1891 (νόμος τῆς 11/26 Δεκεμβρίου 1890), τὰ εἰσὸδα ἀνῆλθον εἰς 3,165,297,627 φρ., τὰ δὲ εἰσὸδα εἰς 3,161,881,549 φρ., τὰ δὲ κερφάλαια τοῦ Δημοσίου χρέους εἰς 31,615,821,000 φρ.

Στρατός καὶ στόλος. Κατὰ τὸν περὶ στρατολογίας νόμον τῆς 15/27 Ιουλίου 1872, τροπολογηθέντα τῇ 1889 καὶ 1890, ἑκάστος Γάλλος συμπληρώσας τὸ 20ν ἔτος ὑποχρεῖται νὰ ὑπηρατῇ 3 ἔτη ἐν τῷ ἐνεργῷ

στρατῷ. 7 ἔτη ἐν τῇ ἐφεδρείᾳ τοῦ ἐνεργ. στρατοῦ, 6 ἔτη ἐν τοῖς ἐμπέδοις τάγμασι καὶ 9 ἔτη ἐν τῇ ἐφεδρείᾳ τῶν ἐμπέδων ταγμάτων. Οἱ κνίκαναι πρὸς στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν ὑποκρίνται εἰς στρατιωτικὸν φόρον. Τὸ γαλλικὸν ἔδαφος διαιρεῖται εἰς 18 στρατιωτικὰς περιφέρειας, ἑκάστη δὲ τούτων εἰς 8 ὑποδιαιρέσεις. Ὁ στρατὸς ἐν καιρῷ εἰρήνης ἀνέρχεται εἰς 508,646 ἄνδρας καὶ 129,576 ἵππους καὶ ἡμίονους, μὴ συμπεριλαμβανομένων τῆς χωροφυλακῆς, τῶν τελωνοφυλάκων καὶ τῶν θασοφυλάκων ἐν πολέμῳ δὲ εἰς 3 ἑκατομμύρια ἀνδρῶν καὶ ἐπέκεινα.

Ὁ στόλος τῷ 1891, ἀπετελεῖτο ἐκ 387 πλοίων, μὴ συμπεριλαμβανομένων 2 ὑπερρυχίων τορπίλλοβόλων, 3 πλοίων—σχολείων, 52 ακταυερῶν, 16 ἀτμηλάτων κανονοφόρων, τῶν ἱστοφόρων καὶ τινῶν ἄλλων. Πρὸς τοὺς τοὺς ἐναυπηγοῦντο 10 θωρηκτὰ, 6,600—12,000 τόνων, 5 μικρότερα πλοῖα, 5 καταδρομικά, 2 θωρηκτὰ κανονοφόροι, 2 καταδρομικά τορπίλλοφορα καὶ τινὰ ἄλλα. Ἡ τοῦ ναυτικοῦ δύναμις ἤριθμεῖ ἐν συνόλῳ 1927 ἀξιωματικούς καὶ 37,983 ναῦτας πρὸς δὲ μηχανικούς, ἱατροὺς, φαρμακοποιούς, ὑδρογράφους κτλ. ἐν συνόλῳ 1516 ἀνωτέρους μετὰ 3282 κατωτέρων ὑπαλλήλων, Ὁ ναυτικὸς στρατὸς ἀπετελεῖτο ἐκ 1272 ἀξιωματικῶν καὶ 41,806 ἀνδρῶν.

Συγκοινωνία. Τῆς Γ. προηγῆθη μικρὸν ἢ Ἀγγλία εἰς τὴν κατασκευὴν τῶν σιδηροδρόμων. Λουδοβίκος ὁ ΙΗ' ἐξέδοτο τὴν 11/26 Φεβρ. 1821, τὸ διάταγμα δι' οὗ παρεχωρεῖτο ἡ κατασκευὴ τῆς πρώτης σιδηρ. γραμμῆς ἀπὸ Ἀγίου Στεφάνου ἄχρι τοῦ Ἀνδρεϊέ, μήκους 22 χμ. Ὁ σιδηροδρ. οὗτος ἤρξατο λειτουργῶν τὴν 19/1 Ὀκτωβρίου 1828. Μετὰ 2 ἔτη ἐνεκκινήθη ἡ ἀπὸ Ριβὲ δὲ-Γιέρ εἰς Γιζέρ γραμμὴ. Τῷ 1842, ἡ Γ. ἤρθη μὲν μόλις 599 χμ. σιδηρ. γραμμῶν. Ἐκτοτε δὲ ἐπεδιωγθὴ δραστηρίως ἡ κατασκευὴ πλήρους ἐθνικοῦ σιδηροδρομικοῦ συμπλέγματος. Τὴν 19/11 Δεκεμ. 1891 ὑπῆρχον ὑπὸ ἐκμετάλλευσιν 33,547 χμ. κυρίων γραμμῶν καὶ 3,150 χμ. γραμμῶν τοπικοῦ ἐνδιαφέροντος. Τῷ 1890, ἡ Γ. ἤρθη μὲν 6,419 τηλεγραφικὰ γραμμὰ τοῦ Κράτους καὶ 3,179 σιδηροδρομικῶν καὶ ἰδιωτικῶν. Τὸ μήκος τῶν τηλεγραφ. γραμμῶν ἦτο 96,632 χμ. καὶ τῶν συρμάτων 305,461 χμ. Τῷ 1889, ἡ Γ. τὸ μετὰ τῆς Ἀλγερίας εἶχε 7406 ταχυδρομικὰ γραφεῖα.

Κτήσεις. Αὗται διῶνκνται νὰ διαιρεθῶσιν εἰς δύο κατηγορίας, εἰς ἀμέσους κτήσεις καὶ εἰς προτετατομένους γίνους. Εἶναι δὲ 1) ἐν Ἀφρικῇ ἡ Ἀλγερία, ἡ Τύνις (προστ.), ἡ Σενεγάλη, ἡ χώρα τῶν Ν ποταμῶν, τὸ Γ. Κόγγον, τὸ Ὄβαν, τὸ Ταδγουρά (προστ.), τὸ Κουβέ (προστ.), ἡ χώρα τῶν Ταογὰς (προστ.) κτλ., — 2) ἐν Ἀσίᾳ αἱ Ἰνδικαὶ ἀποικίαι καὶ ἡ Γ. Ἰνδοκίνα. — 3) Ἐν Ἀμερικῇ αἱ νῆσοι Σαιν Πιέρ καὶ Μικελόν, ἡ Γουαδαλούπα καὶ τὰ

ἐξαρτήματα αὐτῆς, ἡ Μαρτινίκη, ἡ Γ. Γουιάνα κτλ. — 4) Ἐν τῷ Ν Ὁκεανῷ ἡ Νέα Κεληδονία καὶ ἄλλαι μικραὶ νῆσοι, ὧν τινες προστατεύονται, τὰ ἐν Ὁκεανῷ ἰσχυράτα, ἡτοί ἡ Ταϊτή, αἱ ὑπὸ νῆσοι Νήσοι κτλ., ἡ νῆσος Κλιπερὸν. — 5) Ἐν τῷ Ἰνδικῷ Ὁκεανῷ ἡ Νήσος τῆς Ἑνωσεως, ἡ Μαυρίτιος, αἱ Κομόροι (πρὸς.), ἡ Μαγαδάσκρ (πρὸς.) κτλ. Ἀπαταὶ αἱ κτήσεις αὗται ἀριθμοῦν 82 $\frac{1}{2}$ περίπου ἑκατομ. κατοίκων. [Π.Π.]

(Γ) σ τ ο ρ ί α. Τὸ γαλλικὸν ἔθνος τὸ σημερινόν (Nation française) παρήχθη ἐκ τοῦ ἔθνους τῶν αρχαίων Γαλλῶν, ἀπ' οὗ οὗτοι κατὰ τοὺς πρώτους μ. Χ. αἰῶνας ἀνέλθωσ ἐξελαινωσθησαν (πλὴν τῶν ἐν τισι βορείοδυτικαῖς χώραις ἰδίως ἐν τῇ Ἀρμορική, διατηρηθέντων αρχαίων Κελτικῶν λαῶν, μεθ' ὧν ἠνώθησαν κατὰ τὸν Ε' μ.Χ. αἰῶνα αἱ ἐκ Βρετανίας ἐνταυθα μετοικήσαντες καὶ εἰς τὴν χώραν τὸ ὄνομα, Bretagne, δόντες Βρεταννοί) ἀπὸ δὲ τοῦ Ι' μ. Χ. αἰῶνος ἀνέμιχθησαν μετὰ διαφόρων γερμανικῶν φυλῶν, αἱτινας ἐπέδραμον εἰς τὴν Γαλλίαν, καὶ ἐν αἷς ἐπικρατεσάτη ὑπῆρξεν ἡ τῶν Φράγκων. Ἐκ τοῦ ἔθνους δὲ τοῦ τῶν Γερμανῶν Φράγκων ἐδόθη καὶ τὸ ὄνομα τῇ χώρᾳ καὶ τῷ νεοπεπρω ἔθνει τῶν Γαλλῶν (Français). Ἡ συγχώνευσις αὕτη τῶν διαφόρων φυλῶν καὶ ἡ διὰ ταύτης παραγωγή τοῦ νέου ἔθνους τῶν Γαλλῶν, ἡ συντελεσθεῖσα πρὸ πάντων διὰ τοῦ χριστιανισμοῦ καὶ τῆς χριστιανικῆς ἐκκλησίας, ἐγένετο δι' αἰῶνα ἐκκλησίαν. Μάλιστα δὲ περὶ τὸν Θ' μ.Χ. αἰῶνα τὸ πρῶτον παριστάτο τὸ γαλλικὸν ἔθνος ὡς ἔθνος ἔχον τὴν ἀντικεῖν αὐτοῦ ἰδιοφυίαν καὶ ἀποτελοῦν ἐκκλησίαν λαὸν ἡνωμένον ἐθνικῶς καὶ γλωσσικῶς. Ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ αὐτῇ σχηματιζομένη ἐθνικιστὴρ διατήρησαν τὴν ἰδιαιτέραν φυλετικὴν αὐτῶν ὑπαρξίν εἰ Κέλται τῆς Ἀρμορικής. Περὶ δὲ τὰς ἀρχὰς τοῦ Ι' μ.Χ. αἰῶνος ἐγκατεστάθησαν ἐν τισι χώραις τῆς βορείου Γαλλίας καὶ εἰ Σκανδιναυικῆς καταγωγῆς Νορμανδοί, συγχωνευθέντες καὶ οὗτοι βραδύτερον μετὰ τοῦ λοιποῦ γαλλικοῦ ἔθνους. Ἡ ἀληθὴς ἐνότης τοῦ γαλλικοῦ ἔθνους μετὰ τῆς ἐνότητος τῆς γλώττης (ἐνοεῖται, πλὴν τῆς ἐν τισι χώραις μέχρι σήμερον λαλομένης Κελτικῆς) ἀποτελέσθη κατὰ τὸν 11—12 μ. Χ. αἰῶνα. Καὶ οὕτω μὲν παρήχθη τὸ γαλλικὸν ἔθνος. Τὸ δὲ γαλλικὸν κράτος ἢ μάλλον τὸ γαλλικὸν βασίλειον (Royaume français) παρήχθη περὶ τὰ μέτα τοῦ Θ' μ.Χ. αἰῶνος ἐκ τῆς διαλύσεως τοῦ μεγάλου Φραγκικοῦ κράτους Καρόλου τοῦ Μεγάλου. Τὸ Φραγκικὸν κράτος ἰδρύθη τὸ πρῶτον περὶ τὰ τέλη τοῦ Ε' μ.Χ. αἰῶνος ὑπὸ τοῦ Φράγκου βασιλέως Χλωδοβίκου ἐν ταῖς ἀνατολικαῖς ἐπαρχίαις τῆς σημερινῆς Γαλλίας, ἐκείθεν δὲ ἐπὶ τοῦ Χλωδοβίκου αὐτοῦ καὶ ἐπὶ τῶν διαδόγων αὐτοῦ, οἵτινες πάντες ἀνήκον εἰς τὴν δυναστείαν τῶν Μερovingiῶν τὴν ἄρχαν ἐπὶ τῶν Φράγκων ἀπὸ τοῦ Ε' μ. Χ.

μέχρι τῶν μέτων τοῦ Η' μ. Χ. αἰῶνος, τὸ κράτος τῶν Φράγκων ἐξετάθη βαθμῶδ' εἰς ἀνατολὰς καὶ πρὸς δυσμὰς καὶ περιελαβὲ περὶ τὰ μέσα τοῦ Η' αἰῶνος πᾶσαν τὴν σημερινὴν Γαλλίαν καὶ τὴν Γερμανίαν (βλ. Φράγκοι καὶ Φραγκικὸν κράτος). Ὅποτε δὲ τῷ 752 τὴν δυναστείαν τῶν Μερovingiῶν διεδέξατο ἡ δυναστεία τῶν Καρολινγιανῶν ἢ Καρολιγγίων (ἡ αὕτη καλουμένη ἀπὸ τοῦ δευτέρου ἡγεμόνος τῆς δυναστείας ταύτης, Καρόλου τοῦ Μεγάλου), τὸ Φραγκικὸν κράτος προσαρτήσαν ἐαυτοῦ καὶ τὴν Ἰταλίαν μέχρι τῆς Ρώμης ὤψισθ' εἰς νέον χριστιανικὸν δυτικὸν βωμικικὸν κράτος. Οἱ ἀπογονοὶ τοῦ Καρόλου τοῦ Μεγάλου μετὰ πολλοὺς ἐμφυλίους διαπληκτισμοὺς, καίπερ διατηρήσαντες κατὰ τύπον καὶ ὄνομα τὴν ἐνότητα τοῦ κράτους καὶ τὸ αὐτοκρατορικὸν ἀξίωμα, τὰς κτήσεις αὐτὰς τοῦ κράτους διένειμαν πρὸς ἀλλήλους καὶ αἱ διακριθεῖσαι χώραι ἀπέτελεσαν ἰδία κράτη. Ἐν τῶν αὐτῶν παραχθέντων κρατῶν ἦτο τὸ γαλλικὸν περιλαμβανόν τὰς ἐκείθεν τοῦ Ροδανῶ καὶ τοῦ Μάρκου μέχρι τῶν Πυρηνείων καὶ τοῦ Ὁκεανῶ ἐκτείνουμένης χώρας. Καὶ ἀπὸ τοῦ ἔτους τούτου, τοῦ 813, καὶ ἀπὸ τῆς τότε διὰ τῆς συμβάσεως τοῦ Περδουῦν γεννομένης διανομῆς τοῦ Φραγκικοῦ κράτους ἄρχεται κυρίως ἡ ἱστορία τῆς Γαλλίας.

Α') Ἡ Γ. ὑπὸ τοὺς βασιλεῖς τοῦ οἴκου τοῦ Καρόλου (813—987). Ὁ ἡγεμὼν εἰς ἐν διὰ τῆς συμβάσεως τοῦ Περδουῦν ἐδόθη ἡ Γ. ἐντὸς τῶν μενημονευμένων περιορισμένων ὁρίων ἦτο Κάρολος ὁ Φ' ἢ Λαμβέρτος ἑγγονος τοῦ Καρόλου τοῦ Μεγάλου καὶ υἱὸς τοῦ αὐτοκράτορος Λουδοβίκου τοῦ Εὐσεβεῦς. Ἐπὶ τοῦ ἡγεμόνος τούτου (813—877) τὸ γαλλικὸν βασίλειον τὸ περιλαμβάνον τὰ δύο τρίτα περίπου τοῦ σημερινῶ γαλλικοῦ κράτους ἦτο καὶ ἐσωτερικῶς ἀσθενές, τῆς πριγκιπτικῆς ἀρχῆς τοῦ βασιλέως περιοριζομένης ἐπὶ τῶν κμίσων βασιλικῶν κτήσεων, ἐνῶ ἡ λοιπὴ χώρα ἦτο διηρημένη εἰς μεγάλα φέουδα ἢτο ὑποτελὴ κράτη κατ' ὄνομα μόνον ἀναγνωρίζοντα τὴν ὑπερτατὴν ἀρχὴν τοῦ βασιλέως. Ἡ κατάσταση δ' αὕτη διήρκει καὶ ἐπὶ τῶν διαδόγων τοῦ Καρόλου, ἐς ὅλην τῆς δυναστείας τῶν Καρολιγγίων καὶ ἐπὶ τῶν πρώτων βασιλέων τῆς ἐπομένης ταύτης δυναστείας τῶν Καπετιδῶν. Διὰ τοῦτο δὲ καὶ ἡ βασιλεία τῶν ἡγεμόνων τούτων οὐδεμίαν ἔχει ἀξίαν λόγου ἱστορικῆς σπουδαιότητος ὡς πρὸς τοὺς βασιλεῖς αὐτούς. Τὸν Καρόλον τὸν Φαλακρὸν ἀποθανόντα τῷ 877 διεβίβηθ' εἰς υἱὸς αὐτοῦ Λουδοβίκος ὁ Τραυλός. Τούτον δὲ μετὰ δύο ἔτη ἀποθανόντα διεβίβηθ' εἰς Λουδοβίκος Γ' βασιλεύσας μέχρι 892, μεθ' ὃν ἐβασίλευσεν ἐπὶ δύο ἔτη ὁ Καρολῶμανος (892—1). Μετὰ τὸν Καρολῶμανον οἱ ὑποτελεῖς τοῦ γαλλικοῦ βασιλείου ἐκάλεισαν ἐπὶ τὸν θρόνον τῆς Γαλλίας τὸν ἐκ Γερμανίας ἐκ τοῦ οἴκου τοῦ Καρόλου βασιλεύοντα Καρόλον τὸν Παχύν, οὕτω δὲ ἐπὶ βραχὺ διὰ

τοῦ ἡγεμόνος τούτου τὰ ἰδιαίτερα κράτη τῆς Γαλλίας καὶ Γερμανίας ἀπειλῆσαν πάλιν ἐν φραγκικῷ κράτει. Ἀλλὰ τὸν Καρόλον τοῦτον ἐκ τοῦ γαλλικοῦ θρόνου καθέλιπε τὸ 887 ὁ κληρὸς Ὁδωνὸν τῶν Παρισιῶν καὶ ἐδασίλευσεν αὐτὸς μέχρι τοῦ 898, ὁπότε διεδίδετο αὐτὸν ἐν Γαλλίᾳ ὁ ἐκ τοῦ οἴκου τοῦ Μεγάλου Καρόλου Κάρολος ὁ Εὐθύης (898—923). Τὸν Κάρολον τοῦτον ἐξέβαλε τοῦ θρόνου ὁ τοῦ μνημονευθέντος Ὁδωνος ἀδελφὸς Ῥοβέρτος. Ἀρρὺ δὲ αὐτὸς καὶ μετ' αὐτὸν ὁ τῆς Βουργουνδίας βασιλεὺς Ῥουδολφὸς ἐδασίλευσαν μέχρι τοῦ 986, κατέλαβε τὸν θρόνον ὁ τοῦ Καρόλου τοῦ Εὐθύους υἱὸς Λουδοβίκος Δ' ὁ ὑπερβαλῆσσιος, τοῦτον δ' ἀποθάνοντα τῷ 984 διεδίδετο ὁ υἱὸς αὐτοῦ Λεοθάριος (984—86). Ὁ τοῦ Λεοθαρίου υἱὸς ὁ Λουδοβίκος Ε' ὁ βασιλεύσας ἐν μόνον ἔτος εἶναι ὁ ἔσχατος τῶν Καρολινγιῶν ἐν Γαλλίᾳ, διότι ὁ τῷ 987 καθελὼν αὐτὸν Οὐγὼν ὁ Καπέτος, ἐγγονὸς τοῦ μνημονευθέντος Ὁδωνος τῶν Παρισιῶν, ἐγένετο ἰσχυρὴ νέας δυναστείας βασιλικῆς ἐν Γαλλίᾳ, τῆς τῶν Καπετιδῶν (Capetians, Capetinges). Καθ' ἐν χρόνον ἐπὶ ἐδασίλευον ἐν Γαλλίᾳ οἱ Καρολινγιοί, ἐξέλιπεν ἡ δυναστεία αὐτῶν ἐν Γερμανίᾳ καὶ Ἰταλίᾳ. Ἀρρὺ δὲ τὸ αὐτοκρατορικὸν αξίωμα ἡνῶν μετὰ τῆς γερμανικῆς βασιλείας ἐπὶ τοῦ Ὁθωνος Α' βασιλέως τῆς Γερμανίας (936—973) ἡ Γαλλία ἀπετέλεσεν ἑῷς ἰδίον κράτος καὶ δυναστείᾳ καὶ πολιτικῶς καὶ χωρισμένον ἀπὸ τῶν κρατῶν τῆς Γερμανίας καὶ Ἰταλίας. Ἀλλὰ τὸ γαλλικὸν τοῦτο κράτος πολὺ ποῖν ὃ περιέβητο ὑπὸ τὴν δυναστείαν τῶν Καπετιδῶν ὑπέκυψεν εἰς μεγάλας ἐπιβουλάς τῶν Νορμανδίων, οἵτινες τῷ 911 ἐπὶ τοῦ Καρόλου τοῦ Εὐθύους κατέλαβον ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν αὐτῶν τὴν Ὁρμανδίαν ὑπ' αὐτὴν κληθεῖσαν ἐν τῇ βορείᾳ Γαλλίᾳ χώραν, εἰς ἣν προσηρτήθη ὕστερον καὶ ἡ Βρεττανίη, καί οὕτω ἀπετέλεσθη κράτος Νορμανδικὸν ἐν Γαλλίᾳ, ὅπερ κατὰ τύπον ἀνεγνώριζε τὴν κυριαρχίαν τοῦ βασιλέως τῆς Γαλλίας.

Β') Οἱ Καπετιδοί. Ἡ δυναστεία τῶν Καπετιδῶν ἤρξεν ἐν Γαλλίᾳ ἀπὸ τοῦ 987 μέχρι τοῦ 1848 ἐκτὸς μικροῦ τινος διχαιρέματος ἀπὸ 1792 μέχρι 1814) μετὰ πολλῶν διατρέσεων καὶ υποδιατρέσεων. Ἡ πρώτη εὐθεῖα Καπετικὴ γραμμὴ ἡ ἀρχομένη ἀπὸ τοῦ Οὐγὼ τοῦ Καπέτου ἐδασίλευσε μέχρι τοῦ 1328, ὁπότε ἐκλιπούσης τῆς γραμμῆς ταύτης, τῆς ἀρρενικῆς πάντοτε (ἵνα μὴ δυναμένης νὰ βασιλεύῃ ἐπὶ τοῦ γαλλικοῦ θρόνου γυναὶκὸς κατὰ τὸν ἰσχύοντα ἐν ταῦθα ὡς πρὸς τὸν θρόνον τῆς διαδοχῆς Σάκλιον νόμον) περιήλθε τὸ στέμμα εἰς τὴν ἐκ τῆς πλαγίας Καπετικῆς γραμμῆς Βαλεσιανὴν οἶκον (Valois) τὸν ἀρξάμενον νὰ βασιλεύῃ, ὡς εἴπομεν, τῷ 1328 μετὰ τοῦ βασιλέως Φιλίππου Γ' τοῦ Βαλεσιανοῦ. Ὁ Βαλεσιανὸς οἶκος ἐδασίλευσε μέχρι τοῦ 1589, ὁπότε ἐκλι-

πέντος καὶ τούτου ἐξ ἄρρενος γραμμῆς, ἡ ἀρχὴ περιήλθεν εἰς τὸν Βουρβωνικὸν κλάδον τοῦ Καπετικοῦ οἴκου τὸν ἀρξάμενον νὰ βασιλεύῃ μετὰ τοῦ Ἑρρίκου Δ'. Ὁ οἶκος αὐτὸς ἐδασίλευσε μέχρι τοῦ 1792, ὁπότε διὰ τῆς καθαιρέσεως, εἶτα δὲ (τῷ 1793) διὰ τοῦ φόνου τοῦ βασιλέως Λουδοβικοῦ ΙΓ' κατηργήθη ἐν Γαλλίᾳ ἡ βασιλεία μέχρι τοῦ 1814, ὁπότε ἀνιδρυθεῖσα πάλιν ὑπὸ τὴν αὐτὴν οἶκον καὶ ὑπὸ τὴν αὐτὴν γραμμὴν ἐδασίλευσε (πλὴν τοῦ μικροῦ χρονικοῦ διχαιρέματος τῆς αὐτοκρατορίας τῶν ἐκ αὐτῶν ἡμερῶν κατὰ τὸ 1815 μέχρι τοῦ 1830. Κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο καταλυθέντος τοῦ Βουρβωνικοῦ οἴκου διὰ τῆς καθαιρέσεως τοῦ βασιλέως Καρόλου Ι' ἡ βασιλεία περιήλθεν εἰς τὴν πλαγίαν Βουρβωνικὴν γραμμὴν, τὴν Αὐρηλιανὴν ἢ Ὀρλεανικὴν, ἐξ ἧς ἐδασίλευσαν εἰς καὶ μόνος βασιλεὺς ὁ Λουδοβίκος Φίλιππος Α', μετὰ τῆς καθαιρέσεως τοῦ ἑποικοῦ τῷ 1848 κατελύθη ὁριστικῶς ἡ βασιλεία καὶ μένει μέχρι σήμερον καταλειμμένη.

Γ') Τὸ διαστήμα τῶ χρονικῆς τῆς γαλλικῆς ἱστορίας ἀπὸ τοῦ 1792 μέχρι τοῦ 1814 καταλαμβάνει ἡ δημοκρατία (1792—1804) μετὰ τῶν διατρέσεων αὐτῆς περιέβητο (τορμακρατίας 1793—95, Δευθυντηρίου 1795—1799, ὑπατείας 1800—1804) καὶ ἡ αὐτοκρατορία τοῦ Ναπολέοντος (1804—1814). Ὡς αὐτῶς δὲ τὸ ἀπὸ 1818 μέχρι 1892 χρονικὸν διάστημα τῆς Γαλλικῆς ἱστορίας περιλαμβάνει ἡ δευτέρα Γαλλικὴ δημοκρατία (1848—52), ἡ δευτέρα γαλλ. αὐτοκρατορία (1852—70) καὶ ἡ τρίτη γαλλ. δημοκρατία (1872—92).

1. Ἡ πρώτη εὐθεῖα Καπετικὴ γραμμὴ (987—1328). Τῶν πρώτων Καπετιδῶν βασιλέων τὸ κράτος ἦτο μικρὸν καὶ ἀσθενές, περιοριζόμενον πρᾶγματι εἰς τὰς εὐλογητικὰς αὐτοῦ κτήσεις εἰς τοὺς Παρισίους δηλονότι καὶ τὴν περὶ αὐτοὺς χώραν τὴν καλουμένην φραγκίαν ἢ νῆσον τῆς Φραγκίας (Ile de France), ἐξ ἧς λέγεται ὅτι ἐδόθη τὸ ὄνομα εἰς τὸ ἔθνος καὶ εἰς τὸ κράτος (Français France), τὸ δὲ λοιπὸν τοῦ γαλλικοῦ κράτους κινήκεν εἰς ἰσχυροὺς ὑποτελεῖς δυνάστεας. Ὁ ὀλιγοπρότερος τῶν βασιλέων τούτων εἶναι ὁ Λουδοβίκος Γ' (1108—37) ὁ βασιλεὺς ὁ πρῶτος περιορίσας τὴν δυνάμειν τῶν ὑποτελῶν, Λουδοβίκος Ζ' ὁ μετασχὼν τῆς δευτέρας σταυροφορίας (1147—49). Ἐπὶ τοῦ βασιλέως τούτου διὰ τοῦ γάμου τῆς ἀποπεμφθείσης ὑπ' αὐτοῦ συζύγου Ἐλεονώρας τῆς Ἀκουτανίας μετὰ τοῦ δουκὸς Ἀνδριγαῦδος καὶ Μαίνης Ἑρρίκου τοῦ Πλανταγενέτου, τοῦ γενομένου ὕστερον (1154) βασιλέως τῆς Ἀγγλίας, τὸ τρίτον τῆς Γαλλίας ἐγένετο φέρουον τοῦ ἀγγλικοῦ στέμματος, ἀρρὺ δὲ τοῦ Γουλιέλμου τοῦ Κατακτητοῦ ἡ Νορμανδία εἶχε καταστῆ φέρουον τοῦ βασιλικοῦ οἴκου τῆς Ἀγγλίας. Ὁ τὸν Λουδοβικὸν Ζ' διαδεχόμενος Φίλιππος Β' (1180—1223) ὁ ἐπικληθεὶς Αὐγουστος μετέφερε τῆς τρίτης σταυροφορίας (1190—92), ἐν Γαλλ-

λία δὲ ἡῤῥησε τὰς κτήσεις τοῦ στέμματος, περιώρισε τὴν δύναμιν τῶν ὑποτελών, καὶ ἀφῆ-
ρασε τὴν Νορμανδίαν ἀπὸ τοῦ ἀσθενοῦς βασι-
λέως τῆς Ἀγγλίας Ἰωάννου τοῦ Ἀκτῆμο-
μοσ. Μεταξὺ τῶν διαδόχων τοῦ Φιλίππου
Β' δυναστούτου εἶναι Λουδοβίκος δ' Θ' ὁ
ἐπικαλούμενος ἄγιος (1226—1270), ποιη-
σαμένος δύο σταυροφορίας (εἰς τὴν Αἴγυπτον
καὶ εἰς τὴν Τύνιδα) καὶ αὐξήσας τὰς κτήσεις
τοῦ στέμματος διὰ τῆς καταλήψεως τῆς Προ-
βηγκίας καὶ ἄλλων χωρῶν τῆς νοτίου Γαλ-
λίας καὶ εἰσαγαγὼν πολλὰς μεταρρυθμίσεις
διοικητικὰς, δικαστικὰς καὶ φορολογικὰς. Ἐπὶ
δὲ διὰ τοῦ περιορισμοῦ τῆς δυναμείας τῶν ὑπο-
τελῶν βελτιώσας τὴν κατάστασιν τῶν χωρῶν
καὶ τῶν γεωργῶν. Ὁ τρίτοκος αὐτοῦ υἱὸς
'Ροβέρτος δι' ἐπιγραφὰς κατέστη κύριος τοῦ
πριγκιπάτου Βουργουνδίας (βλ. λ.). Ἐντεῦθεν
δὲ νέος παρήλθοι κλάδος τοῦ καπετικοῦ οἴκου ὁ
Βουργουνικός, ἄρχας ὕστερον ἐν Γαλλίᾳ. Ἐκ τῶν
μετὰ τὸν Λουδοβίκον τὸν ἅγιον βασιλευσάντων
ἀξιωμακροῦντες εἶναι ὁ Φιλίππος Δ' (1285—
1314) ὁ Ὁρραϊος, γνωστὸς ἰδίως διὰ τὴν
πρὸς τὸν Πάπαν Βονιφάτιον Η' καὶ πρὸς τὸν πα-
πικὸν θρόνον νικηφόρον διένεξιν καὶ τὴν ἐπακα-
λουθῆσαν ἐπὶ τοῦ Πάπα Κλήμεντος Γ' Πα-
βλωνιακὴν αἰχμαλωσίαν τῶν Παπῶν (βλ. λ.)
ἐν Γαλλίᾳ. Ἐπὶ τοῦ βασιλέως τούτου κατὰ
τὸ 1302 ἡ λεγομένη τρίτη τάξις (Tiers É-
tat) ἤτοι ἡ τάξις τῶν πόλεων ἔλαβε θέσιν παρὰ
τὴν τῶν εὐγενῶν καὶ τοῦ κλήρου ἐν ταῖς με-
γάλαις ἐθνικαῖς συνάξεσι τοῦ Κράτους (États
généraux). Ἐπὶ τῶν ἄμεσων διαδόχων τοῦ Φι-
λίππου Δ' μετὰ τοῦ Καρόλου Δ' (1322—1328)
ἐξέλιπεν ἡ εὐθεῖα Καπετικὴ γραμμὴ καὶ ὁ
τὸν Κάρολον διαδεξάμενος Φιλίππος Γ' ὁ Βα-
λεσιανὸς ἦτο ἀρχηγὸς τοῦ πλαιγίου Καπετικοῦ
κλάδου τοῦ Βαλεσιανοῦ.

2. Ὁ Βαλεσιανὸς οἶκος. Ἐπὶ τῶν πρώτων
ἡγεμονῶν τοῦ Βαλεσιανοῦ οἴκου ἡ ἱστορία τῆς
Γαλλίας περιστρέφεται κυρίως περὶ τοὺς πο-
λέμους τοὺς μεταξὺ Ἀγγλίας καὶ Γαλλίας
τοὺς διαρκέσαντας ὑπὲρ τὰ ἑκατὸν ἔτη. Αἱ τινὲς
τῶν πολέμων τούτων ἦτο οὗτοι: ὁ τοῦ Φιλίππου
Γ' σύγχρονος βασιλεὺς τῆς Ἀγγλίας Ἐδου-
άρδος Γ', καταγόμενος κατὰ θήλειαν γραμμὴν
ἐκ τοῦ πρώτου Καπετικοῦ οἴκου καὶ κατὰ τὰ
ἐν Ἀγγλίᾳ ἰσχύοντα περὶ διαδοχῆς νόμιμα
ἐγένεον ἀξιώσεις ἐπὶ τῶν γαλλικῶν θρόνων, τὸν
διὰ τῶν Σαλίων νόμων περιελθόντα εἰς τὸν οἴ-
κον τὸν Βαλεσιανόν. Ὁ Ἐδουάρδος Γ' ἐνίκησε
τὸν Φιλίππον Γ' ἐν τῇ περιφημῇ μάχῃ τοῦ
Κρεσύ (1346) καὶ τὸν διάδοχον τοῦ Φιλίππου
Γ' Ἰωάν. Α' ἐν τῇ μάχῃ τοῦ Μιντερτουί (1356)
καὶ προσήρτησε πᾶσαν τὴν Ἀκυτανίαν καὶ ἄλ-
λας τινὰς γῆρας τῆς Γαλλίας εἰς τὸ κράτος
αὐτοῦ. Βραδύτερον ὁ βασιλεὺς τῆς Γαλλίας
Κάρολος V' (1364—80) ἀνεκτίσθη τὸ πλεῖ-
στον τῶν ἀπολεσθέντων καὶ ἀποκατέστησε τὸ
κύρος τοῦ βασιλέως ἐν Γαλλίᾳ. Ἀλλ' ἐπὶ τοῦ

διαδόχου αὐτοῦ Καρόλου Γ' (1380—1422),
ἐφ' οὗ ὁ Βυζαντινὸς αὐτοκράτωρ Μανουὴλ μετέ-
βη εἰς Παρίσιους ἵνα αἰτηθῇ βοήθειαν κατὰ
τῶν Τούρκων, ἐνεκα τῆς καταλάβουσης τὸν
βασιλεῖα παραφροσύνης τὰ πράγματα ἐν Γαλλίᾳ
περιήλθοι εἰς μεγίστην συγχύσιν καὶ ἀταξίαν
καὶ ἐμφύλιοι σπαραγμοὶ καὶ πόλεμοι μεταξὺ
τῶν δουκῶν τῆς Αὐρηλίας καὶ Βουργουνδίας
(ἀμφοτέρων συγγενῶν τοῦ βασιλικοῦ οἴκου)
ἐταράττον τὸ κράτος. Καὶ τὴν κατάστασιν ταυ-
τὴν ἐπωρκελήθει ὁ τῆς Ἀγγλίας βασιλεὺς
'Ερρίκος V' ἀνεκτίσθη τὸν κατὰ τῆς Γαλλίας
πολεμὸν καὶ ἐνίκησεν ἐν τῇ αἰματηρᾷ μάχῃ
τοῦ Ἀζεγκούρ (1415), εἰτα δὲ συμμαχήσας
μετὰ τοῦ δουκὸς τῆς Βουργουνδίας ἀνεγνωρί-
σθη τῇ 1421 ὑπὸ τοῦ βασιλέως Καρόλου Γ'
διάδοχος αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ Γαλλικοῦ θρόνου. Ὁ-
πότε δὲ τὸ ἐπόμενον ἔτος ἀπέθανον ἡμεῖστεροι,
βασιλεὺς τῆς Γαλλίας ἀνῆρρεῦθαι ὁ τοῦ 'Ερ-
ρίκου Ε' υἱὸς 'Ερρίκος Γ', οὕτω δὲ ἡ Γαλλία
καὶ ἡ Ἀγγλία ἀπετέλεσαν ἐπὶ μίαν στιγμὴν
ἐν Κράτει ἡ τοῦλάχιστον ἡνωθῆσαν ὑπὸ ἑνὶ
ἡγεμόνῃ ἡ ὑπὸ μίαν δυναστείαν. Ἀλλὰ τότε
ὁ τοῦ Καρόλου Γ' υἱὸς Κάρολος Ζ' ἀπαγοί-
ρησας περὶν τοῦ Λειγῆρος, τὸ μὲν πρῶ-
τον ζῶντος ἐπὶ τοῦ Καρόλου Γ' ὡς τοποτη-
ρητῆς, μετὰ δὲ τὸν θάνατον τούτου ὡς βασι-
λεὺς ἤρξατο τοῦ μικροχρονίου ἐκείνου κατὰ
τῶν Ἀγγλῶν πολέμου, τοῦ κλεισθέντος ἰδία
διὰ τῆς ἡρωϊκῆς Ἰωάννης Ἀρκίας (βλ. λ.),
ὅστις συντέλεσε τὰ μέγιστα εἰς τὴν ἀνάπτυ-
ξιν καὶ κραταιώσιν τοῦ ἐθνικοῦ αἵσθηματος ἐν
Γαλλίᾳ καὶ εἰς τὴν ἐμπέδωσιν τῆς ἐθνικῆς ἐνό-
τητος. Ὁ πόλεμος διήρκατο μέχρι τοῦ 1453,
ὅποτε οἱ Ἀγγλοὶ ἐξ τῆς ἐν Καστιλιῶν ἡ-
ττῆς ἐξελήθησαν ἀπᾶντες σχεδὸν τῆς Γαλλίας
διατηρήσαντες μόνον τὸ Βαλκαί. Ὁ τὸν Κάρο-
λον Ζ' διαδεξάμενος Λουδοβίκος ΙΑ' (1461—
83) κατώρθωσε διὰ βόλου καὶ πανουργίας καὶ
διὰ πολέμων νὰ καταβάλῃ τὴν δύναμιν τῆς ἀ-
ριστοκρατίας καὶ διὰ προσαρτήσεων πολλῶν
φρουρακικῶν κτήσεων εἰς τὰς κτήσεις τοῦ
στέμματος νὰ αὐξήσῃ καὶ νὰ κραταιώσῃ τὴν
γῆν καὶ τὴν δύναμιν τῆς βασιλείας. ἐμμέσως
δὲ καὶ τὴν ἐνότητά τοῦ ἔθνους. Ἡ δύναμις αὕτη
ἦτο ἥδη τοσούτον μεγάλη, ὥστε ὁ τὸν Λουδο-
βίκον διαδεξάμενος Κάρολος Η' (1483—98),
ὁ προσαρτήσας εἰς τὰς κτήσεις τοῦ στέμματος
καὶ τὴν Πρετάννην, ἐπεχείρησε στρατείας ἐπὶ
τὴν Ἰταλίαν σκοπῶν νὰ μεταβῇ ἐντεῦθεν καὶ
εἰς τὴν Ἀνατολήν, ἵνα καταλύσῃ τὸ τουρκικὸν
κράτος καὶ ἐλευθερώσῃ καὶ αὐτὴν τὴν Ἱερου-
σαλὴμ. Ἀλλ' ἡ στρατεία αὕτη ἀπέτυχε ἐνεκα
τοῦ κατὰ τῆς Γαλλίας συναρπασμοῦ τῶν λοι-
πῶν εὐρωπαϊκῶν στρατῶν. Ὁ τὸν Κάρολον
Η' διαδεξάμενος Λουδοβίκος ΙΒ' (1494—1515)
ἀνεκτίσθη τὰς ἐπὶ τὴν Ἰταλίαν στρατείας ἕνεκα
ἀποτελέσματος, ὁ τούτου δὲ διάδοχος Φραγκί-
σκος Α' (1515—47) κατέστη περίφημος διὰ
τοὺς πολλοὺς αὐτοῦ ἐναντίον τοῦ μεγάλου Ἀ-

ψεύδουργικῶν Κράτους καὶ κατὰ τοῦ αὐτοκράτορος Καρόλου Ι΄ πολέμους καὶ τὸν πρὸς τὸν Τούρκον Σουλτάνον Σουλεϊμάν Β' συμμάχων. Τὴν αὐτὴν πολιτικὴν ἡγεμονίαν καὶ ἐπὶ οὗτος αὐτοῦ Ἑρρίκος Β' (1517—59) πολέμησας ἐπὶ μακρὸν καὶ κατὰ τοῦ υἱοῦ καὶ διαδόχου τοῦ Καρόλου Φιλίππου Β' τῆς Ἰσπανίας. Διὰ τῶν κατὰ τοῦ Καρόλου πολέμων προσήρτηται εἰς τὸ γαλλικὸν κράτος τὸ Μπεζ, τὸ Τούλ καὶ τὸ Βερδόουνον. Ἐπὶ τῶν υἱῶν καὶ διαδόχων τοῦ Ἑρρίκου Β', Φραγκίσκου Β' (1559—80, Καρόλου Θ' (1560—74), Ἑρρίκου Γ' (1574—89) ἡ Γαλλία ἐπαράχθη ἐπὶ μακρὸν δι' ἐμφυλίων πολέμων θρησκευτικῶν, διεξαγομένων μεταξὺ τῶν Καθολικῶν καὶ τῶν Προτεσταντῶν τῶν καλουμένων ἐν Γαλλίᾳ Οὐγενότων, καὶ ἰδίᾳ διὰ τῶν σφαγῶν τῆς νυκτὸς τοῦ γίγνου Βαρθολομαίου (βλ. λ.). Τῷ 1589 φανεοθέντος τοῦ βασιλεως Ἑρρίκου Γ' καὶ μετ' αὐτοῦ ἀποσβεσθέντος τοῦ βασιλικοῦ οἴκου ὁ Γαλλικὸς θρόνος περιήλθε κατὰ τὸν ἰσχύοντα περὶ διαδοχῆς Σαλικὸν νόμον εἰς τὸν Βουρβωνίδην Ἑρρίκον τὸν βασιλεῖα Ναβάρρας, ἔκτοτε δὲ οἱ βασιλεῖς τῆς Γαλλίας ἐτίθλοφοροῦντο καὶ βασιλεῖς τῆς Ναβάρρας. Ὁ Ἑρρίκος Δ' ἀνῆλθεν εἰς τὸν Γαλλικὸν θρόνον ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ἐπὶ διαρκούντος θρησκευτικοῦ πολέμου, ἕνεκα τοῦ ὅποιου οἱ Παρίσιοι καὶ ἄλλοι μεγαλοπόλεις τοῦ Κράτους δὲν ἀνεγνώρισαν αὐτὸν ἐν ἀρχῇ. Ἀλλ' εἴτα προσελθὼν ἐπισήμως εἰς τὴν Καθολικὴν Ἐκκλησίαν ἀνεγνώρισθη ὑπὸ πάντων ὡς νόμιμος βασιλεὺς καὶ ἀπ' αὐτοῦ ἀρχεῖται ἡ δυναστεία ἡ Καπετικὴ τῶν Βουρβωνίων, ἡ ἐνδοξοτάτη πασῶν τῶν Καπετικῶν δυναστειῶν. Τὸν Ἑρρίκον Δ' διαδέχτο ἐπὶ οὗτος αὐτοῦ Λουδοβίκος ΙΓ' (1609—1642), ἐπὶ τοῦ ὅποιου τὰ τῆς Γαλλίας διήρθουν ἐπὶ περιώνυμος καρδινάλιος Ρετελιέ, Τὸν Λουδοβικὸν δὲ ΙΓ' διαδέχτο ἀνῆλθ' ἐπὶ ὑπὸ τὴν κηδεμονίαν τῆς μητρὸς καὶ ὑπὸ τὴν πρῶτοπουργίαν τοῦ περιφήμου καρδινάλιος Μαζαρινου ὁ Λουδοβίκος ΙΔ' (1642—1715), ἐπὶ τοῦ ὅποιου ἡ γαλλικὴ βασιλεία καὶ ὁ οἶκος τῶν Βουρβωνίων ἔφθασεν εἰς τὸν ὑψίστον κολοσσὸν τῆς δόξης αὐτῶν. Ἀλλὰ κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τοῦ βασιλείου τούτου ἤρξατο ἐν τῇ διαπολλίων καὶ μεγάλων οἰκονομικῶς καὶ στρατιωτικῶς ἐξαντληθείσῃ Γαλλίᾳ ἡ παρακμὴ τῆς ἀπολύτου μοναρχίας. Ἰκτὶ τῷ διαδόχῳ τοῦ Λουδοβίκου ΙΔ' Λουδοβίκου τοῦ ΙΕ' (1715—74) διετηρήθη ἐτι ἡ δύναμις τῆς μοναρχίας, καίτοι στρατιωτικῶς παρηκμασία. Ἀλλ' ἐπὶ τοῦ ἀμέσως μετὰ τοῦτον βασιλεύσαντος Λουδοβίκου ΙΣ' (1774—92) ἤρξατο ἡ κατὰ τῆς βασιλείας ἕνεκα τῆς οἰκονομικῆς ἀβιλιότητος τοῦ κράτους ἐπιβρωσθεῖσα ἀντιπολιτευσίς ἐπενεγκούσα τὴν ἐπανάστασιν καὶ τὴν ἀνατροπὴν τοῦ θρόνου τῶν Βουρβωνίων καὶ τὴν ἐπὶ τινὰ χρόνον κατάλυσιν τῆς βασιλικῆς ἐξουσίας.

Ἡ ἐπανάστασις ἤρξατο διὰ τῆς κατὰ τὸ

ἔτος 1789 συγκλήσεως τῆς μεγάλης Συνόδου τῶν διαφόρων τάξεων (États (Général). Ἡ ταυτοῦ συνοδος, ἥτις κατὰ τὰ ἀρχαιότατα ἐν Γαλλίᾳ ἐπικρατοῦντα νόμιμα συνεκαλεῖτο ὑπὸ τῶν βασιλέων κατὰ καιροῦς, ἵνα σκεφθῇ περὶ τῶν γενικῶν ὑποθέσεων τοῦ Κράτους καὶ ἰδίως περὶ τῆς ἐπιβολῆς τῶν φόρων, δὲν εἶχε συγκληθῇ ἀπὸ τοῦ 1614. Νῦν δὲ συγκληθεῖσα κατ' ἐπιθυμίαν γενικὴν τοῦ ἔθνους, ἵνα διαρρυθμισθῇ τὰ κακῶς ἔχοντα οἰκονομικὰ τοῦ Κράτους, δὲν περιορίσθη ἀπλῶς εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο, ἀλλὰ διατελούσα ὑπὸ τὸ κράτος τῶν πολιτικῶν καὶ φιλοσοφικῶν ἰδεῶν τοῦ αἵματος, ὑπερέβη τα ὅρια τῆς συνήθους δικαιοδοσίας αὐτῆς μεταβλήθη εἰς ἐθνικὴν Συνόδον συντακτικὴν καὶ περιβαλλούσα ἐκείτῃ οὕτω διὰ τοῦ κυρίου τῆς ὑπεράτης ἐθνικῆς κυριαρχίας συνέταξε καὶ διωργάνωσε τὸ γαλλικὸν κράτος ἐπὶ νέων δόξαι βασιλείας τῆς κυριαρχίας τοῦ λαοῦ καὶ καθιέρωσε τὴν συνταγματικὴν μοναρχίαν. Ἰκτὶ τὸ ἔργον τοῦτο συνετέλεσαν μεγαλῶς οἱ διαπρεπεῖς ἄνδρες τῆς συνόδου ὁ Μιραβώ καὶ ὁ Ἀδᾶμ Σιεγίς. Ἀλλὰ πρὶν ἢ ἡ συνοδος συμπληρώσῃ τὸ ἔργον αὐτῆς, ἐξεδήλωθησαν καὶ ἐν τῇ συνόδῳ, ἀλλὰ κυρίως ἐκτὸς αὐτῆς ἐν τῇ λαῶ τῶν Παρισίων καὶ ἐν Γαλλίᾳ ἐν γενεῇ βίβρυσπαστικώτεραι ἰδέαι, αἵτινες ἐπικρατήσαν εἰς τὴν μετὰ τὴν λήξιν τῆς συντακτικῆς συνόδου ἀμέσως συνέλθουσιν νομοθετικὴν σύνοδον (1791) ἐπὶ ἡγεμονίᾳ ἐπὶ τέλος δι' αὐτῆς μετὰ ἐν ἑτὸς τῶν πᾶσιν τῆς βασιλείας καὶ τὴν σύγκλησιν νέας μεγάλης ἐθνικῆς συνόδου (Convent), τῆς ἀνακηρύξεως τῆς δημοκρατίας (1792).

Ἡ δημοκρατία ἡ ἀνακηρυχθεῖσα ὑπὸ τῆς Συνόδου κατὰ 92 δὲν διωργανώθη ἀμέσως ἵνα σχηματισθῇ εὐρύθμην πολιτείαν· ἀλλ' ἀν' αὐτῆς καθιερώθη ἐπὶ ἔτη ἐκφυλμός τις κατὰστασις, καὶ ἦν ὑπὸ τὸ ὄνομα τῆς δημοκρατίας ἤρχεν αὐτὴ ἡ Συνοδος ὑποκύπτουσα καὶ αὐτὴ ὑπὸ τὸ ἡθικὸν κράτος τοῦ παρισιανοῦ λαοῦ καὶ ἰδίως τῶν πολιτικῶν συλλογηθησάντων (Clubs) καὶ τῆς τοῦ δήμου τῶν Παρισίων. Ἡ τῆς Συνόδου δὲ νορχὴ περιορίσθη εἰς τὴν διωδεκαμελὴ ἐπιτροπὴν τῆς δημοκρατίας, ἐν ἣ ἄλλιν πασαν τὴν ἐξουσίαν συνεκέντρων ἐν αὐτῇ ἡ τριανδρία τῶν Ροβεσπιέρ, Κουτῶν καὶ Σαινζιμούτι. Οὕτω δὲ καθιερώθη ἡ λεγομένη τρομοκρατία ἡ διεξαγομένη κυρίως διὰ τοῦ περιθώρου ἐπαναστατικοῦ δικαστηρίου (tribunal révolutionnaire). Κατὰ Ἰανουάριον τοῦ 1793 ὑπὸ τῆς Συνόδου καταδικάσθη εἰς θάνατον καὶ ἐθανατώθη ὁ βασιλεὺς Λουδοβίκος ΙΣ', κατεδιώχθησαν δ' ἀπηνῶς καὶ ἀλληλοδιαδόχως πᾶσαι αἱ μερίδες τῆς συνόδου αἱ ἀντιτασσόμεναι κατὰ τῆς τριανδρίας, διεξήχθησαν δ' αἰματηρότατοι πόλεμοι ἐσωτερικοὶ ἐναντίον τῶν ἐξεγειρομένων κατὰ τῆς ἀρχῆς τῆς Συνόδου, ἐνῷ συγχρόνως ἡ δημοκρατία ἐμάχετο ἤδη κατὰ τῶν ἐξωτερικῶν ἐχθρῶν (τῆς Αὐστρίας

καί Πρωσίας) τῶν συνασπισθέντων ὑπὲρ τῆς μοναρχικῆς ἀρχῆς ἐναντίον τῆς ἐν Γαλλίᾳ ἐπαναστάσεως. Ἀλλὰ πάντων τούτων τῶν ἐσωτερικῶν καὶ τῶν ἐξωτερικῶν ἐχθρῶν κατεσχυτέν ἐπὶ τέλους ἡ τρι-μυαχία, ἀλλὰ μετὰ τὴν νικηρὴν ἐπὶ ἤλθε καὶ ἡ κατακυρία αὐτῆς ταύτης διὰ τῆς πτώσεως τῆς τριανδρίας κατὰ τὴν ἀξιωματικὴν ἡμέραν τῆς 15/27 Ἰουλίου ἡ κατὰ τὸν ὑπὸ τῆς γαλλικῆς δημοκρατίας καθιερωθὲν νέον δημοκρατικὸν ἡμερολόγιον 9 Θερμιδώρου (Thermidor). Μετὰ τὴν πτώσιν τῆς τριανδρίας ἅπαντα ἡ ἐξουσία περιήλθεν εἰς τὴν ἐθνικὴν συνέδρον, ἥτις νῦν ἔδωκε νέαν διοργανωμένην εὐρύθυμον πολιτείαν τῇ Γαλλίᾳ τὴν γνωστὴν ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ διευθυντηρίου (Directoire).

Ἐν τῇ πολιτείᾳ ταύτῃ ἡ ἐκτελεστικὴ ἐξουσία ἦτοί ἡ κυβερνητικὴ ἀνετίθετο εἰς πέντε ἄνδρας καλούμενους διευθυντὰς διευθύνοντας τοὺς διαφόρους κλάδους τῆς κυβερνήσεως. Ἡ δὲ νομοθετικὴ ἀνετίθετο εἰς δύο βουλὰς, τὴν τῶν ἀρχαίων καὶ τὴν τῶν πεντακσίων. Μετὰ τὴν καθιέρωσιν τῆς πολιτείας ταύτης ἡ Σύνοδος ἐψηφίσαι τὴν λήξιν τῶν ἐργασιῶν αὐτῆς, ἀφοῦ ἡ Γαλλία εἰρήνευσεν ἐσωτερικῶς, ἐν μέρει δὲ καὶ ἐξωτερικῶς.

Τὸ Δ' εὐθυμὴν τῆς ἐν διήρκεσεν ἐπὶ 4 μόνον ἔτη (1795—1799), ἐπὶ τούτου δὲ ἐπαυλῆθησαν μετὰ νέας δυνάμειος καὶ ῥομῆς οἱ μεταξὺ τῆς δημοκρατουμένης Γαλλίας καὶ τῆς μοναρχικῆς Εὐρώπης πόλεμοι, παρέσχον δ' οἱ πόλεμοι οὗτοι εὐρὴν στάδιον εἰς στρατιωτικὰ μεγαλουργήματα εἰς τοὺς ἐκ τῆς ἐπαναστάσεως ἀνελθόντας στρατηγούς τῆς δημοκρατίας καὶ μάλιστα εἰς τὸν μεγαλοῦ καὶ μεγαλουργὸν νεαρὸν στρατηλάτην, τὸν Ναπολέοντα Βοναπάρτην. Τὰ στρατιωτικὰ μεγαλουργήματα τοῦ ἀνδρὸς τούτου ἐν Ἰταλίᾳ καὶ ἐν Αἰγύπτῳ κατέστησαν αὐτὸν ἐν μικρῇ τὴν πρῶτον ἄνδρα τῆς Γαλλικῆς δημοκρατίας, ἡ τοιαύτη δὲ δυνάμεις ἑνὸς μόνου ἀνδρὸς ἐπήνεγκε τὴν ὑπ' αὐτοῦ κατάλησιν τοῦ διευθυντηρίου καὶ τὴν νέαν ἐπὶ τὸ μοναρχικώτερον διοργανωσιν τῆς πολιτείας ὑπὸ τὸ ὄνομα τῆς Ὑπατείας.

Ὑπατεία καὶ αὐτοκρατορία. Ἡ τῷ 1800 ἰδρυθεῖσα ὑπὸ τὸν Ναπολέοντα Ὑπατεία συνεκέντρωσε βαθυμῶδεν ἅπασαν τὴν ἐξουσίαν τὴν τε πολιτικὴν καὶ τὴν στρατιωτικὴν ἐν ταῖς χερσὶ τοῦ Ναπολέοντος, ὅστις διὰ νέων νικηφόρων πολέμων κατὰ τῆς Εὐρώπης, καὶ διὰ τῆς ἰσχυρῆς καὶ ἐσωτερικῆς κυβερνήσεως, κατέστη νῦν ἀληθὲς μονοκράτωρ ἐν Γαλλίᾳ καὶ ἡ μονοκρατορία αὐτὴ προσέλαβε καὶ ἐξωτερικὸν τύπον νομιμότητος διὰ τῆς καθιερώσεως τῆς αὐτοκρατορίας τῆς καθιερωθείσης διὰ καθολικῆς ψηφοφορίας τοῦ γαλλικοῦ ἔθνους. Ἡ αὐτοκρατορία (1804—1814) ἐκλείπει τὴν ἱστορίαν τῆς Γαλλίας διὰ νέων μεγάλων πολεμικῶν κατορθωμάτων τοῦ Ναπολέοντος, καὶ

κατὰ μικρὸν ἅπαντα ἡ μοναρχικὴ Εὐρώπη πλὴν τῆς Ἀγγλίας οὐ μόνον ἀνεγνώρισε τὴν νομιμότητα τῆς ἀρχῆς τοῦ Ναπολέοντος, ἀλλὰ καὶ τὸ πλείστον ὑπέκυψεν ὑπὸ τὴν ἡμίανον ἡ ἡμισυν πολιτικὴν δύναμιν καὶ ἐπὶ ῥομῇ αὐτοῦ. Ἀλλ' ἡ διηγετική ἐχθρα τῆς Ἀγγλίας, ἡ αὐτοῦ ἀναμείξις τοῦ Ναπολέοντος εἰς τὰ τῆς Ἰσπανίας, ἡ αὐτοῦ ῥωσικὴ στρατιὰ τοῦ 1812 καὶ ἡ ἐπακολούθησας ταύτῃ εὐρωπαϊκὴ κατὰ τῆς Ναπολεοντικῆς αὐτοκρατορίας σύστασις τῶν ἐτῶν 1813—14 ἐπήνεγκον τὴν πτώσιν τοῦ αὐτοκράτορος εἰς ὃν διὰ τῆς Παρισίνης συνθήκης τοῦ 1814 ἐδόθη ὡς κράτος ἡ μικρὰ Ἑλβετία. Ἀλλ' ἡ ἐκείθεν τὸ ἐπόμενον ἔτος γενομένη ἀποδρασίς καὶ ἡ νέα τῆς Εὐρώπης κατ' αὐτοῦ σύστασις ἐπήνεγκον διὰ τῆς ἡττῆς τοῦ Βατερλώ τὴν δευτέραν πτώσιν τοῦ Ναπολέοντος καὶ τὴν εἰς τὴν ἄγαν Ἑλένην ἐξορίαν αὐτοῦ. Ἡ πτώσις τοῦ Ναπολέοντος ἐπανάγαγε εἰς τὸν γαλλικὸν θρόνον τὸν βασιλέα Λουδοβίκον ΙΗ' ἀδελφὸν τοῦ φονευθέντος Λουδοβίκου καὶ θεῖον τοῦ υἱοῦ τούτου Λουδοβίκου ΙΖ' τοῦ ἐν ταῖς φυλακαῖς τῶν Παρισίων ἐπὶ τῆς δημοκρατίας ἀποθανόντος. Ὁ Λουδοβίκος, ἐκτὸς τοῦ μικροῦ διαλειμματος τῆς ἐκατοντημέρου ἀρχῆς τοῦ Ναπολέοντος μετὰ τὴν ἀπὸ Ἑλβίας φυγὴν, ἐβάσιλευσεν ἀπὸ 1814 μέχρι 1824 καὶ ἀποθανὼν κατέλιπε τὸν θρόνον εἰς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Καρόλον Ι' ὅστις ἀνεδράπη τῷ 1830 διὰ τῆς Ἰουλιανῆς ἐπαναστάσεως, ἀνελθόντος εἰς τὸν θρόνον τοῦ Λουδοβίκου Φιλίππου Α' ἐκ τῆς Αὐρηλιανῆς γραμμῆς τοῦ Βουρβονικοῦ οἴκου. Ἀλλὰ καὶ ὁ Λουδοβίκος ἀνεδράπη μετὰ βασιλείαν διττὴν καὶ δέκα ἐτῶν διὰ τῆς Φεβρουαρικῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 1848, δι' ἧς ἀνεκρηγύθη πάλιν ἡ δημοκρατία. Τότε δὲ πάλιν διοργανωθείσης ὑπὸ τῆς ἐθνικῆς συνόδου τῆς νέας δημοκρατίας πρόεδρος αὐτῆς διὰ καθολικῆς ψηφοφορίας ἐξελέγη ὁ τοῦ Ναπολέοντος ἀνεψιὸς Λουδοβίκος Ναπολέων. Ἀλλ' οὗτος μετ' ὀλίγον διὰ τοῦ πολιτικοῦ τολμήματος τῆς 20/2 Δεκεμβρίου 1851 μετερύθμισεν αὐτὴς τὰ τῆς πολιτείας καὶ διὰ καθολικῆς ψηφοφορίας (plebiscite) ἀνεκρηγύθη αὐτοκράτωρ ὑπὸ τὸ ὄνομα Ναπολέον Ι' (διότι καὶ ὁ τοῦ Ναπολέοντος Α' υἱὸς ἀνηγγρευσθεὶς τῷ 1815 ἐπὶ μίαν στιγμὴν ἐν τῇ Γερουσίᾳ ὠνομάσθη Ναπολέων Β'). Οὕτω δ' ἤρξατο ἡ δευτέρα γαλλικὴ αὐτοκρατορία ἡ διαρκέσασα 18 ἔτη (1852—70) καὶ ἐδοξάσθη μὲν αὕτη διὰ τῶν κατὰ τῆς Ῥωσίας (1854—56) καὶ κατὰ τῆς Αὐστρίας (1859—60) πολέμων, ἀλλὰ τὸ αὐτοῦ τέλος τῆς στρατείας τοῦ Μεξικῶ καὶ αἱ ἐπιβουλαὶ ἐν Γερμανίᾳ μετὰ τὸν Αὐστροπρωσικὸν πόλεμον τοῦ 1866 ἐπιβλαβεῖς θεωρούμεναι πρὸς τὴν Γαλλίαν μεταβολαὶ παρεσκεύασαν τὴν πτώσιν αὐτῆς: ὁ δὲ ὑπὸ τοῦ Ναπολέοντος ἀρρόνως ἐπιχειρηθεὶς Γαλλογερμανικὸς πόλεμος (βλ. λ.) τῷ 1870 ἐπήνεγκεν τὸ αὐτὸ ἔτος μετὰ τὴν ἐπονείδιστον ἦταν τοῦ Σεβάν τὴν

πιώσιν τῆς δευτέρας αὐτοκρατορίας. Ἡ ἐπαναστάσις ἡ ἐκρηγείσα τότε ἐν Παρισίοις ἀνεκέρυψε πάλιν τὴν δημοκρατίαν. Ἀλλ' ἡ τὸ ἐπόμενον ἔτος μετὰ τὴν εἰς τοὺς Γερμανοὺς παράδοσιν τῶν Παρισίων πρὸς συνομολόγησιν τῆς εἰρήνης συνελθούσα συντακτικὴ συνέδρος, ἐκ μοναρχικῶν τὸ πλείστον συγκατεμένη, δὲν διωργάνωσεν τὴν νέαν δημοκρατίαν ἀμέσως, μόνον δὲ ἀφ' οὗ ἀπέτυχον αἱ ἐπανειληγμέναι κἀποπειραι αὐτῆς πρὸς ἀποκαταστάσιν τῆς βασιλείας τῶν Βουρβωνίων ὑπὸ τὴν ἐσχάτον τότε ζῶντα Βουρβωνιδῆν τοῦ γαλλικοῦ Βουρβωνικοῦ οἴκου Ἑρρίκου Σαμζώρ, προσέβη τῷ 1874 εἰς διοργανώσιν τῆς νέας δημοκρατικῆς πολιτείας, ἥτις εἶναι καὶ τὸ ἐκτοτε καθιερωθὲν πολιτικὸν καθεστῶς. Πρὸς θῆσιν τῆς νέας γαλλικῆς δημοκρατίας ὑπῆρξαν 2 περιφημοὶ Θιέρσοι (1871—73), πρὶν εἰς διοργανώσιν ἡ δημοκρατία καὶ καθιερωθῇ ἐν πατρὶ νομιμασθῇ ὑπὸ τῆς Ἑθνικῆς συνέδρου, εἴτα δὲ ὁ Μακμακὼν (1873—79), ὁ Γρεβὺ (1879—87), καὶ ὁ νῦν προεδρεύων Κερνὺ.

(Ἱστορία τοῦ πολιτεύματος). Τὸ γαλλικὸν κράτος ἐν τῇ γενέσει αὐτοῦ ἦτο μοναρχικόν. Ἀλλ' ἡ μοναρχία αὕτη ἐπὶ τῆς δουλειᾶς τῶν Καρολιδῶν καὶ ἐπὶ τῶν πρώτων Καπετιδῶν ὑφίστατο ἀπλῶς κατὰ τύπον καὶ ὄνομα, ὃ δὲ λεγόμενος βασιλεὺς ἦτο ὁ πρῶτος ἐκ τῶν μεγάλων εὐπατριδῶν τοῦ κράτους. Ἀπὸ τοῦ IB' αἰῶνος, ἀπὸ τοῦ βασιλέως Λουδοβίκου Γ', ἀρχαμένη νὰ ἐνισχύηται ἡ βασιλεία κατέστη κατὰ τὸν Γ' αἰῶνα μετὰ τὴν εἰς τὸν θρόνον ἄνοδον τοῦ βουρβωνικοῦ οἴκου ἰσχυροτάτη καὶ ἀπολυταρχική. Ἀλλὰ καὶ ἡ ἀπολυταρχία αὕτη περιωρίζετο ἐν μέρει ὑπὸ τῆς φεουδαλικῆς ἀριστοκρατίας ἥτις, καίπερ μὴ ἀποτελούσα πλέον σύμπλεγμα κρατῶν ὑποτελιῶν, ὑφίστατο ἐτι οὐχ ἥττον ὡς τάξις ἰδια τῶν εὐπατριδῶν, ἀποτελούσα μετὰ τοῦ κλήρου τὰς δύο ἀριστοκρατικὰς τάξεις, ἀπέναντι τῶν δούλων ὁ κυρία τῶν γαλλικῶν λαῶν ἀποτελῶν πληθυσμὸς ἐκαλεῖτο τριετής τάξις (tiers état). Καὶ ἡ συνέδρος ἡ ἀποτελούμενη ἀπὸ τῶν τριῶν τούτων τάξεων (états généraux) καὶ συνερχομένη δυνάμεις συνεκαλεῖτο ὑπὸ τοῦ βασιλέως, ἀπετέλει τὴν μόνην ἀντιπροσωπεῖαν τοῦ λαοῦ καὶ εἰδὸς τὴν νομοθετικῆς βουλῆς μετὰ περιωρισμένης δικαιοδοσίας. Ἀπὸ τοῦ 1614 μέχρι τοῦ 1789 ἡ συνέδρος αὕτη εὐδέποτε συνεκλήθη. Κατὰ τὸ χρονικὸν δὲ τοῦτο διάστημα ἡ ἀπόλυτος μοναρχία ἐν Γαλλίᾳ ἐξέλασεν εἰς τὴν κολοφῶνα τῆς δυνάμεως αὐτῆς καὶ ἀκμῆς, τοῦ κράτους ἐκπροσωπούμενου δυνάμει καὶ πράγματι ἐν τῷ βασιλεῖ, ὡς ἔλεγεν ὁ Λουδοβίκος ΙΔ' (L'état c'est moi). Ἀπὸ τοῦ 1789 ἀρχαμένης τῆς ἐπαναστάσεως πρῶτον μὲν ἡ βασιλεία διωργανώθη ἐπὶ τῆς ἀρχῆς τῆς ἀναγνωρίσεως τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων καὶ ἐπὶ τῆς κυριαρχίας τοῦ λαοῦ καὶ ἐγέννησε μοναρχίαν συνταγματικὴν μεθ' ἐνιαίας βουλῆς νομοθετικῆς. Ἀλλ' ἡ μοναρχία αὕτη

κατελύθη τῷ 1792 καὶ ἀντ' αὐτῆς ἰδρύθη δημοκρατία. Τὸ ἐπόμενον ἔτος 1793 ἐψηφίσθη μὲν ὑπὸ τῆς ἐθνικῆς συνέδρου εἰδὸς τι δημοκρατικῆς πολιτείας, ἀλλ' ὁ δημοκρατικὸς οὗτος ὀργανισμὸς οὐδέποτε ἐφηρμόσθη, ἐπικρατήσαντος ἀντὶ τούτου τοῦ συστήματος τῆς τρομοκρατίας. Καταλυθέντος δὲ τούτου τῷ 1794 καθιερώθη ὑπὸ τῆς ἐθνικῆς συνέδρου ἡ δημοκρατία τοῦ διευθυντηρίου, περὶ ἧς ἐγένετο ἀνωτέρω λόγος. Ταύτην τῷ 1800 διεδέξατο ἡ δημοκρατία τῶν τριῶν ὑπάτων, ἥτις πάλιν τῷ 1802 μετεβλήθη εἰς ὑπατεῖαν ἑνὸς μόνου ἰσοδίου ὑπάτου. Τὸ πολιτεῖμα τῆς ὑπατείας διεδέξατο τῷ 1804 ἡ κληρονομικὴ αὐτοκρατορία τοῦ Ναπολέοντος στηριζομένη ἐπὶ καθολικῆς ψηφορίας καὶ ὡς νομοθετικὴ ἀρχὴ ἐχοῦσα τὴν ἐπὶ τῆς ὑπατείας ἰδρυθεῖσαν Γερουσίαν ὡς ἄνω βουλὴν καὶ τὴν νομοθετικὴν βουλὴν (Corps législatif) ὡς κάτω βουλὴν. Κατὰ τὰ ἔτη 1811—15 καταργηθείσης τῆς αὐτοκρατορίας ἀποκατεστάθη ἡ βουρβωνικὴ βασιλεία καθιερωσασα διὰ τοῦ περιφημοῦ Χάρτου τοῦ Λουδοβίκου ΙΙΙ' εἰδὸς τι συνταγματικῆς μοναρχίας μετὰ δύο βουλῶν. Ἀλλὰ καὶ τὸ σύνταγμα τοῦτο μετερρυθμίσθη ἐπὶ τὸ φιλελευθέρωτον τῷ 1830 διὰ τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ Γουλιέλμου καὶ τῆς βασιλείας τοῦ φιλοῦ βασιλέως. Ἡ Φεβρουαριανὴ ἐπαναστάσις τοῦ 1848 νέαν καθιέρωσε πολιτεῖαν δημοκρατικὴν μετὰ προέδρου δημοκρατίας, κατὰ τετραετίαν δι' αἵματος καθολικῆς ψηφοφορίας ὑπὸ τοῦ λαοῦ ἐκλεγομένου, μετὰ μίᾳ μόνῃ νομοθετικῆς βουλῆς. Μετὰ τὸ πολιτικὸν τὸλμημα τῆς 2 Δεκεμβρίου ἡ μὲν διάρκεια τῆς προεδρικῆς ἀρχῆς ὤρισθη δεκαετής, ἡ δὲ νομοθετικὴ ἐξουσία ἀνετέθη εἰς δύο βουλὰς, εἰς τὴν Γερουσίαν καὶ εἰς τὴν νομοθετικὴν βουλὴν. Ἀλλ' ἡ μεταρρυθμίσαις αὕτη ἦτο ἀπλή μετὰβασις ἀπὸ τῆς δημοκρατίας εἰς τὴν δευτέραν αὐτοκρατορίαν, ἥτις ἰδρύθη διὰ καθολικῆς ψηφοφορίας καὶ καθιέρωσε ἀρχὴν αὐτοκρατορικὴν κληρονομικὴν ὑπεύθυνον ἀπέναντι τοῦ ἔθνους μετὰ τῶν δύο μνημονευθεῖσιν νομοθετικῶν βουλῶν. Τῷ 1870 ἡ αὐτοκρατορία μετερρυθμίσθη ἐπὶ τὸ φιλελευθέρωτον καὶ αἱ γενόμεναι μεταρρυθμίσεις ἐνεκρίθησαν διὰ τῆς καθολικῆς ψηφοφορίας καὶ καθιερώθη οὕτω αὐτοκρατορία σιλελευθέρα καὶ κοινοβουλευτική, ἀφ' οὗ ἡ μὲν Γερουσία διετήρησε τὰ δικαιώματα αὐτῆς, εὐρύνθησαν δὲ τὰ δικαιώματα τῆς νομοθετικῆς βουλῆς. Ἀλλ' ἡ φιλελευθέρα αὕτη αὐτοκρατορία μετὰ τοῦ κοινῶς λεγομένου αὐτῆς ὑπουργείου ἀνετράπησαν τῇ αὐτῇ ἔτει διὰ τῆς ἐπαναστάσεως τῆς 4 Σεπτεμ. Ἡ τὸ ἐπόμενον ἔτος συνελθούσα ἐθνικὴ συνέδρος τῶν Γερμανικῶν ἀφ' οὗ μέχρι τοῦ 1875 διετήρησε τὴν ἀπὸ τῆς ἐπαναστάσεως κληρονομήσαν δημοκρατίαν ὡς προσωρινὴν καθεστῶς τῆς πολιτείας. Διοργανώσασα αὐτὴν διὰ προσωρινῶν ἰσχυόντων θεσμῶν, ἀφ' οὗ ἀπέτυχον ὀριστικῶ-

αί προσπάθειαι αὐτῆς (ιδίως τῷ 1873) πρὸς παλινδρόμωσιν τῆς νομίμου βασιλείας ὑπὸ τὸν ἔσχατον Βουρβωνιδὴν τοῦ γαλλικοῦ Β. οἴκου Σαμῶρ, διωργάνωσεν ἱστορικῶς τῷ 1875 τὸ νέον δημοκρατικὸν πολίτευμα τῆς Γαλλίας τὸ ἐπικρατοῦν σήμερον. Κατὰ τὸ πολίτευμα τοῦτο τὴν ἐκτελεστικὴν ἐξουσίαν ἀσκεῖ πρόεδρος δημοκρατίας ἐκλεγόμενος κατὰ ἐπταετίαν καὶ ἔχων τὸ δικαίωμα τῆς ἐκ νέου ἐκλογῆς. Ἡ νομοθετικὴ ἐξουσία ἀσκεῖται ὑπὸ δύο βουλῶν, τῆς βουλῆς τῶν ἀντιπροσώπων (Chambre des députés), ἐκλεγόμενης κατὰ τριετίαν, καὶ τῆς Γερουσίας. Ἡ σύνοδος (Congrès) ἢ τοι ἡ κοινὴ συνέδριος τῆς βουλῆς καὶ τῆς γερουσίας ἐκλέγει τὸν πρόεδρον, ὅστις κυβερνᾷ μεθ' ὑπουργείου ὑπευθύνου ἀπέναντι τοῦ κοινοβουλίου καὶ κοινοβουλευτικῶς ἀσκούντος τὴν ἐξουσίαν. Αἱ ἐκλογαὶ τῶν νομοθετικῶν βουλῶν διεξάγονται διὰ καθολικῆς ψηφοφορίας. [Π.Κ.]

Γαλλισμός. Ῥωμαῖος αὐτοκράτωρ, υἱὸς τοῦ αὐτοκράτορος Οὐαλεριανοῦ, γεννηθεὶς τῷ 219 μ. Χ., τῷ δὲ 254 προσληφθεὶς συνάρχων ὑπὸ τοῦ πατρὸς καὶ μονάρχης ἀπὸ τοῦ 260—268. Ἡ πραγματικὴ ἐξουσία του περιωρίζετο εἰς μόνην τὴν Ἰταλίαν καὶ τινὰς κεντρικὰς ἐπαρχίας. Ἦτο ἡπιος ἄρχων καὶ φίλος τῶν ἔργων τῆς εἰρήνης. Ἀλλ' αἱ πανταχοῦ ἐκραγεῖσαι ἐπαναστάσεις ἠνάγκασαν αὐτὸν νὰ ἀντεπεξέλθῃ κατὰ τῶν ἐν τῇ Δύσει παραξιών, ἐνῶ ἐν τῇ Ἀνατολῇ ὁ ὑπ' αὐτοῦ Αὐγουστος διορισθεὶς Ὀθῆναβος ἐπολέμει κατὰ τῶν Περσῶν. Πολιορκῶν δὲ τὸν ἐπαναστάντα κατ' αὐτοῦ στρατηγὸν Αὐρέολον ἐν Μεδιολάνῳ ἔπασσε θῆμα συνωμοσίας τῶν ἀξιωματικῶν τοῦ κατὰ Μάρτιον τοῦ 268. [Μ.Γ.]

Γαλλικανὴ ἐκκλησία ὀνομάζεται ἡ καθολικὴ ἐκκλησία ἐν Γαλλίᾳ, ἥτις μέχρι ἐσχάτων διετήρησέ τινα ἐθνικὴν ἀνεξαρτησίαν ἀπέναντι τοῦ Πάπα τῆς Ῥώμης. Αἱ ἐλευθερίαι αὐταί, καίπερ οὐδέποτε δεχταὶ γενόμεναι ὑπὸ τοῦ Πάπα ὡς ἔγκυροι, διετυπώθησαν κατὰ τὰς μεταξὺ Λουδοβίκου ΙΔ' καὶ τοῦ Πάπα Ἰννοκентίου ΙΑ' διενάσεις τῷ 1682. Κατ' αὐτάς ὁ Πάπας εἰς κοσμικὰς ὑποθέσεις δὲν ἔχει δικαίωμα ἐπὶ τῶν ἡγεμόνων οὔτε δύναται νὰ ἀπολύσῃ τοὺς λαοὺς τῆς πρὸς αὐτοὺς ὑπακοῆς, ὑπόκειται δὲ εἰς οἰκουμένην σύνθετον κ.τ.τ. Εἰς τὰς περὶ τῶν ζητημάτων τούτων ἀμφιβολίας ἔθηκε τέρμα ἡ Βατικανὴ σύνοδος, καθ' ἣν οἱ τῆς Γαλλίας ἐπίσκοποι κατ' ἀρχὰς μὲν ὑπερήσπισαν τὰς ἐλευθερίας τῆς Γ. ἐκκλησίας, ἀλλὰ μετὰ τὴν δημοσίευσιν τῶν ἀποφάσεων ὑπετάχθησαν εἰς τὸν Πάπαν, παραιτῶντες τὰ διαφιλονικούμενα ἀνένανθεν δικαίωματα. [Εὔ.]

Γαλλικὴ γλῶσσα. Ἡ Γ. γλῶσσα εἶνε ὡς καὶ αἱ ἄλλαι Ῥωμαϊκαὶ λεγόμεναι γλῶσσαι, θυγάτηρ τῆς λατινικῆς καὶ δὴ τῆς λαλουμένης δημώδους (lingua romana rustica), ἥτις εἴη παρὰ τῇ ἐντέχνῳ ἀναπτύ-

χθεὶσιν καὶ ἐξευγενισθεὶσιν γραφομένη (sermo urbanis), διὰ τῶν στρατευμάτων δὲ καὶ ἀποικίων τῶν Ῥωμαίων μετηνέχθη καὶ εἰς Γαλατίαν μετὰ τὴν ὑπὸ τοῦ Καίσαρος ὑποταγὴν τῆς χώρας ταύτης. Εἰς τὴν γενέσεσιν τῆς τοιαύτης γλώσσης συνετέλεσε σπουδαίως καὶ ἡ διάδοσις τοῦ χριστιανισμοῦ καὶ εἴτα καὶ αἱ ἐπιδρομαὶ τῶν γερμανικῶν λαῶν. Κοινὸν μέσον τῆς συνεννοήσεως τῶν διαφόρων ἐν Γαλλίᾳ φύλων γενομένη, ὑπέστη μεγάλην τὴν ἐπηρεῖαν τῶν ιδιωμάτων τῶν κατὰ τόπους διαφόρων ἐθνότητων, οὐχὶ τόσο κατὰ τὴν ἐσωτερικὴν μορφήν ὅσον κατὰ τὸν πλοῦτον τῶν λέξεων. Κατὰ τὸ τέλος τοῦ Ζ' αἰῶνος τὸ Ῥωμαϊκὸν τοῦτο ἰδίωμα εἶχεν ἀπορροφήσει ἅπαντα τὰ ἐν τῇ νῦν Γαλλίᾳ προὔπαρχοντα ἀπὸ δὲ τῆς ἀρχῆς τοῦ Θ' αἰῶνος καταφαίνεται ἡ γλῶσσα διηρημένη εἰς δύο κυρίως κλάδους, τὸν βόρειον ἢ τοι τὸ λεγόμενον roman wallon καὶ τὸν νότιον ἢ τοι τὸ roman provençal (κατὰ τὴν προφορὰν τοῦ καταφατικού μορίου ὠνεμαζόντων καὶ langue d' oil καὶ langue d' oc). Τὸ ἐν τῷ βορείῳ κλάδῳ ὑπάρχον φραγκικόν (γερμανικόν) στοιχεῖον ἔλλειπει ἐν τῷ νότιῳ, ὅστις ὠμιλεῖτο κατ' ἐξοχὴν ἐν τῇ Προβηγκίᾳ, ἐξ ἧς ἔλαβε καὶ τὸ ὄνομα. Ἡ προδηγικανὴ αὕτη γλῶσσα ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ 14ου αἰῶνος ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἐξεβλήθη ἐκ τῆς φιλολογίας ὑπὸ τῆς διαλέκτου τοῦ βορρᾶ, ἥτις ἀπὸ Φραγκίτικου τοῦ Α' ἐγένετο ἡ ἐθνικὴ γλῶσσα τῶν Γάλλων καὶ νῦν ὠμιλεῖτο ὑφ' ἅπαντων τῶν μεμορφωμένων μεταξὺ δὲ τῶν τῆς βορείου διαλέκτου κλάδων ἐπεκράτει πάλιν ὁ τῆς Isle de France (français). Ἀπὸ δὲ τῆς αὐτῆς ἐποχῆς, συνεπεία τῆς μελέτης καὶ ἀπομιμήσεως τῶν ἀρχαίων φιλολογίας, ἤρχισεν ἡ γραφομένη γλῶσσα νὰ ἀναπτύσσεται μεγάλως· πλῆθος νέων ἰδεῶν καὶ λέξεων εἰσῆχθησαν, ἡ ἐκφρασις διεμορφώθη ἐντέχνως, καὶ οὕτως ἐδημιουργήθη βαθμηδὸν ὁ κατ' ἐξοχὴν χαριεὶς χαρακτήρ ὃν ἅπαντες θαυμάζομεν ἐν τῇ γαλλικῇ. Τῷ 1635 ἰδρύθη ἡ γαλλικὴ Ἀκαδημία, ἥτις κύριον σκοπὸν εἶχε τὴν ἀνάπτυξιν τῆς γλώσσης καὶ φιλολογίας. Εἴτα δὲ ὁ χρυσοῦς αἰὼν τῆς γαλλ. φιλολογίας ὑπὸ Λουδοβίκου τὸν ΙΔ' ἔδωκεν εἰς τὴν γραφομένην (καὶ λαλουμένην δὲ γενικῶς ὑπὸ τῶν μεμορφωμένων) γλῶσσαν ὠρισμένην μορφήν, ἥτις μόνον κατ' ἐλάχιστον μετεβλήθη ἐν τοῖς μετὰ χρόνις. Ἡ δὲ κατὰ τὸν μεσαιῶνα ἦτο ἡ μάλλον διαδεδομένη γλῶσσα τῆς ἐπικοινωνίας διαφόρων ἐθνῶν, ἡ τῆς αὐλῆς ἐν Ἀγγλίᾳ (ἐπὶ δύο βίους αἰῶνας), ἡ τοῦ ἐμπορίου ἐν τῇ Ἀνατολῇ κτλ. καὶ τέλος καὶ ἡ τῶν πολλῶν ἐν Γερμανίᾳ αὐλῶν. Ἄν δὲ διὰ τῶν κατακτήσεων τῶν Ἰσπανῶν καὶ Ἀγγλῶν εἰς μέχρη τοῦδε ἄγνωστα τῆς γῆς μέρη κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν ὁμιλούντων αὐτὴν ὡς μητρικὴν γλῶσσαν ἀτόμων ὑστερεῖ τῆς ἀγγλικῆς καὶ Ἰσπανικῆς, οὐχ ἥττον ἐμένει τοῦλάχιστον ἐν

Εὐρώπῃ ἢ κατ' ἐξοχὴν διεθνὴς γλῶσσα καὶ ἡ τῆς διπλωματίας. Εἰς τοῦτο δὲ συνετέλεσεν ἑκτὸς τῶν πολιτικῶν περιστάσεων καὶ τῆς ἀνθρώπου ἀναπτύξεως τῆς γαλλικῆς φιλολογίας καὶ ὁ ἐσωτερικὸς χαρακτὴρ τῆς γλώσσας. Οὗτος εἶνε οὐσιαστικῶς ἀναλυτικὸς ὡς καὶ εἰς τὰς λοιπὰς ῥωμανικὰς καὶ τὰς πλείστας νεωτέρας γλώσσας. Τοῦ τοιοῦτου χαρακτῆρος τὰ σπέρματα παρατηροῦμεν ἤδη ἐν τῇ λατινικῇ, ἀλλὰ πολὺ πλείστον ἐν τῇ *Lingua rustica*. Ἀποσπρέττει δὲ ἡ Γ. γλῶσσα τὰς κλίσεις, ἀντικαθιστῶσα ταύτας ἐν μὲν τῇ οὐσιαστικῇ διὰ καταλλήλων προθέσεων καὶ ἐν τῇ ῥήματι διὰ τῶν ἀντωνυμιῶν. Ἦχει μόνον δύο γένη, τοῦ οὐδετέρου τῆς λατινικῆς ἐνωθέντος μετὰ τοῦ ἀρσενικοῦ αἱ δὲ φωναὶ καὶ οἱ χρόνοι κτλ. τοῦ ῥήματος σχηματίζονται ὡς ἐπὶ πλείστον δια βεηθητικῶν ῥημάτων. Καὶ ἀπώλεσε μὲν τὴν συντριβαν τῆς λατινικῆς ἀλλ' ἀπέκτησε μείζονα σαφήνειαν καὶ ἀκριβείαν, ἥτις βοηθεῖται μεγαλῶς διὰ τῆς ἀπλῆς καὶ ὠρισμένης συντάξεως. Καὶ ἡ ἀρετὴ αὕτη φθάνει εἰς τοιοῦτον βαθμὸν ὥστε δικαίως φιλόλογός τις συνεταῦτιζε τὸ ὄρος τῆς Γ. γλώσσας μετὰ τῆς σαφηνείας, λέγων «ὅτι δὲν εἶνε σαφὲς δὲν εἶνε καὶ γαλλικόν». Εἰς τὰς ἐπαρχίας καὶ τὰς ἀποικίας ἐμιλοῦνται μὲν πλείστοι διαλεκτοὶ (*patois*). ἀλλ' αὗται ἐκμηδυνίζονται ὀλίγον κατ' ὀλίγον ὑπὸ τὴν ἐοχημέραι αὐξανομένην διαδοσὶν τῆς καθαρᾶς γλώσσας καὶ εἰς τὰ κατώτερα στρώματα τῆς κοινωνίας.

Ἱστορικὴν γραμματικὴν τῆς Γ. γλώσσας ἐξέδωκεν ὁ Brachet (α' ἐκδ. 1867), ὅστις συνετάξε καὶ τὸ ἄριστον ἱστολογικὸν λεξικὸν (α' ἐκδ. 1868). Τὰ σπουδαιότερα λεξικά εἶναι τὸ τῆς Ἀκαδημίας (7η ἐκδ. 1878, εἰς 8 τόμ.) καὶ τὸ τοῦ Λιττρέ (1863—9, εἰς 5 τόμους). Περί τῆς ἱστορίας τῆς Γ. γλώσσας πρὸς Littré. *Hist. de la langue franc.* (8η ἐκδ. 1882 εἰς 2 τ.). [Μ.Γ.]

Γαλλικὴ καλλιτεχνία.—Α'. Ἀρχιτεκτονική. Τῆς ἀρχαιότητος, εἰς τὴν ῥωμαϊκὴν ἐποχὴν ἀνηκούσης, περιόδου τῆς ἀρχιτεκτονικῆς ἐν Γαλλίᾳ σπουδαιότατον κατελείφθη ἡμῖν μνημεῖον ἢ ἐν Nîmes *Maison carrée*, ναὸς κορινθιακοῦ ρυθμοῦ, ἐνῶν περὶ τῆς κατὰ τοὺς πρώτους τοῦ χριστιανισμοῦ αἰῶνας ἐκκλησιαστικῆς ἀρχιτεκτονικῆς γνωρίζομεν μὲν ὅτι ἐξ Ἰταλίας εἶχεν εἰσαχθῆ καὶ ἐν Γαλλίᾳ τὸ σχῆμα τῆς βασιλικῆς μνημεῖα ὅμως τοιαῦτα δὲν διετηρήθησαν μέχρις ἡμῶν. Μόλις μετὰ τὸ 1000 μ.Χ. ἀνεπτύχθη ἐκ τῆς βασιλικῆς ὁ ῥωμανικὸς ρυθμὸς (βλ. λ.), ἐφαρμοσθεὶς ἑκτοτε μεγαλοπρεπῆς καὶ ἀρμονικώτατος εἰς ναοὺς κατὰ τὸν ΙΑ' καὶ ΙΒ' αἰῶνα (ἢ ἐν *Poitiers* Παναγία κτλ.). Ἐν τούτοις ἀπὸ τῶν μέσων ἤδη τοῦ ΙΒ' αἰῶνος ἐπῆλθε μετατροπὴ σκοποῦσα μείζον ὕψος καὶ εὐρυχωρίαν ἐν τοῖς ναοῖς, ἐξ ἧς προήλθεν ὁ γοτθικὸς ρυθμὸς

(βλ. λ.), ἀντιπροσωπεύμενος μεγαλοπρεπέστατα ἐν ταῖς μητροπόλεσι Παρισίων, Σαρτρῆς, Ἰηρμὸν καὶ Ἀρδιννού. Ἀλλ' ἡ τάσις πρὸς ὅσον τὸ δυνατόν μείζον ὕψος, ὅπως πρὸς τὴν ἑκτασὶν δυσανάλογον, καὶ ἐπιδεικτικὴν διακόσμησιν ἐπήνεγκε μεσοῦντος τοῦ ΙΒ' αἰῶνος τὴν παρακμὴν τοῦ γοτθικοῦ ρυθμοῦ, οὗτινος ἡ τελευταία παραλλαγή ἐκλήθη *style flamboyant* ἐκ τοῦ διακόσμου τῶν παραθύρων, ἀπειρασμένου ἐκ παντοειδῶν σχημάτων ἐν εἰδῇ φλογὸς διατεχόντων. Ὡφελιμώτατα δ' ἐπέδρασαν ἡ κατόπιν ἐπελθούσα μίμησις τῶν ἀρχαίων ὑποδείγματων, ἐπενεγκούσα τὴν ἐμφανισμὸν τοῦ γαλλικοῦ ρυθμοῦ τῆς Ἀναγεννῆσεως (βλ. λ.), ὅστις εἰς τὴν ἄκραν ἀκμὴν ἔφθασεν ἐπὶ Ἰερρίκου τοῦ Β'. Τὸ ἐκ τῆς ἐποχῆς ταύτης ναῖδρον τῆς βασιλικῆς ἐπαύλειος ἐν Ἀιφὲ ἐπαρκῶς δεικνύει, ὅτι ἐκ τῆς ταύτης χρόνου ἀπομιμήσεως τῶν ἐλληνικῶν, ῥωμαϊκῶν καὶ γοτθικῶν τύπων ἄριστα δύναται νὰ παραχθῇ συμμετρὸς τις καὶ ἁμογενὴς ἀρχιτεκτονικὸς ρυθμὸς. Ἀλλὰ τὸ μέγα καὶ κινδυνώδες τοῦ ἐγγειρέματος ἐπήνεγκε μετ' οὐ πολὺ νέαν ἐκπτώσιν τοῦ ρυθμοῦ χεῖρωνα τῆς προτέρας. Ὅτε δὲ τῷ 1590 συνετελέσθη ἐν Ρώμῃ ἡ ναὸς τοῦ Ἀγίου Πέτρου, ὅστις ἐξηγεῖται πάντων τῶν καλλιτεχνῶν τῆς γῆς τὸν εἰς ἀπομίμησιν ἔληεν, ἡ γαλλικὴ ἀρχιτεκτονικὴ σπουδαίαν ἐπίστροφον ὑπέστη τὴν ἐκ τοῦ γεγονότος ἐπιδρασιν, ἐμφανισμένην κατ' ἐξοχὴν ἐν τῷ ναῷ *St. Louis St. Paul* ἐν Παρισίοις, ἐπενεγκούσαν δὲ τὸν ἐπικληθέντα Ἰησοῦ τικὸν ρυθμὸν, ὃν χαρακτηρίζουσι μεγαλοπρέπεια καὶ ἐκθαμβοῦσα ἐπίδειξις, ἀλλὰ ταυτοχρόνως καὶ πλῆθος ἀλλοκότων ἐλικοειδῶν γραμμῶν, ὀγκωμάτων κτλ. ἐν τῇ διακοσμήσει. Εἰς τὰ χαρακτηριστικὰ ταῦτα οἱ ἀρχιτέκτονες *R. Decotte* καὶ *L. Levan* ἐν τοῖς ναοῖς ἁγ. Ρώχου καὶ ἁγ. Σουλπίκιου ἐν Παρισίοις καὶ ἐπὶ ἐπιτυχέστερον ὁ *Soufflot* ἐν τῷ ναῷ ἁγ. Γενεβιέθης ἀντέταξαν ὑποδείγματα εὐγενεστέρου ρυθμοῦ. Κατὰ τοὺς χρόνους τῆς ἐπαναστάσεως καὶ τῆς πρώτης αὐτοκρατορίας περὶ οἰκοδομῆς ναῶν οὐδεμία ἐγένετο σκέψις, μετὰ δὲ τὴν κατ' Ἰούλιον ἐπανάστασιν ἄλλοτεῖς ἰδιαίτερας παραδόσεις καὶ ἐμπειρίας ἐγένοντο ἀπλὰ ὑποδείγματων προτέρων ρυθμῶν ἀπομιμήσεις. τοῦ κορινθιακοῦ λ. γ. ἐν τῷ περικαλλεστάτῳ ναῷ τῆς ἁγ. Μαγδαληνῆς ἐν Παρισίοις, ῥωμαϊκῶν δὲ βασιλικῶν ἐν τῇ Παναγίᾳ τῆς Λορέττης καὶ τῷ ναῷ τοῦ *St. Vincent de Paul*. Ἐκ τῶν κατὰ τὴν δευτέραν αὐτοκρατορίαν οἰκοδομηθέντων ναῶν οἱ πλείστοι ἐγγίχουσι μᾶλλον πρὸς τὸν ῥωμανικὸν ρυθμὸν.

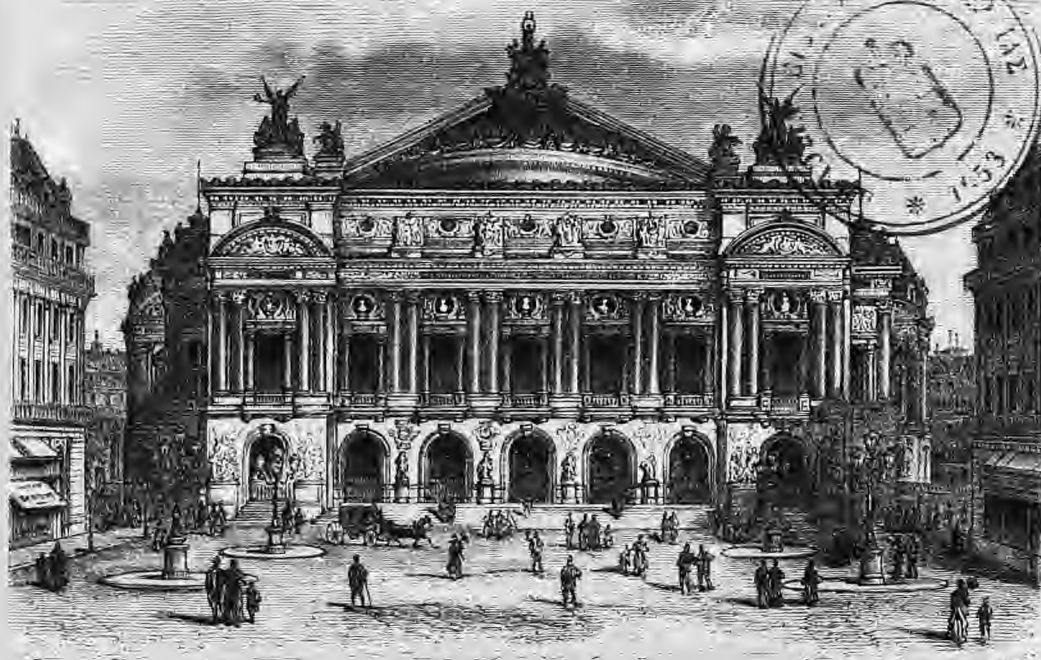
Ἡ μὴ ἐκκλησιαστικὴ ἀρχιτεκτονικὴ τῶν ῥωμαϊκῶν χρόνων διεσώθη ἡμῖν εἰς μεγαλοπρεπῆ λείψανα, οἷα ἡ «Πύλη τῆς Γαλλίας» ἐν *Nîmes*, ἡ θριαμβευτικὴ Ἀφίς ἐν *Orange* κτλ. Μόλις ἀπὸ Κρόδου τοῦ Μεγάλου ἐκτίσθησαν πύργοι, λαδόντες κατὰ τὸν Ι' καὶ ΙΑ'

αἰῶνα ὠρισμένην μορφήν, ἥτοι ἀποτελούμενοι ἐξ ὠχυρωμένου περιφρούρου τείχους περιβάλλοντος τὴν κατοικίαν τοῦ τιμαριούχου καὶ τῶν ἐμπόρων αὐτῶν, ἐν ᾧ τὰ ἀγροτικά οἰκήματα ἔμμενον ἔξω. Κατὰ τὸν ΙΒ' καὶ ΙΓ' αἰῶνα προσετέθη ἔξωθεν καὶ δευτέρον τείχος, ἐνδον τοῦ ἑποίου ἔκειντο πυργῶς συνήθως τετραγώνος ὡς κύριον οἰκοδομημα (donjon) καὶ καταφύγιον ἐστὶ ὁχυρώτερον (belfroi). Ὁ πολεμικὸς οὗτος χαρακτήρ ἀπέλλεται ὀλίγον κατ' ὀλίγον κατὰ τὸν ΙΔ' καὶ ΙΕ' αἰῶνα, ἀντὶ τῶν ὑψωμάτων προτιμῶνται πρὸς οἰκοδομησὶν αἱ εὐροὶ κοιλάδες, ἡ δὲ ἀρχιτεκτονικὴ διακόσμησις εἶναι ἀνάλογος πρὸς τὴν τῶν συγχρόνων ναῶν ἐκ τῶν κατοικίων τῶν εὐγενῶν τῆς περιόδου ταύτης, καὶ ἔσθθεν πλουσίως διακοσμημένων, ἥριστα ὑποδείγματα εἰς τὴν Bourgtheroude ἐν Ρουάν, ἡ τῶν Cluny ἐν Παρισίοις κλ. Κατὰ τὸν ΙΓ' αἰῶνα ἡ ἀναπτυχθεῖσα Ἀναγέννησις ἐπέδρασεν ἐπωφελῶς καὶ ἐπὶ τῶν οἰκημάτων ἐν τῷ ἐσωτερικῷ τοῦλάχιστον αὐτῶν, ἂν μὴ πάντοτε ἐν τῇ ἐξωτερικῇ μορφῇ, παρασχούσα φῶς καὶ ἀερισμὸν μείζονα, ὡς ἐμραίνεται ἐν τοῖς πύργοις Vigny, Chambord καὶ Pierrefonds, ὠκοδομημένοις ἀκόμη κατὰ τὸν τιμαριωτικὸν ῥυθμόν. Πολλὰ ὅμως κτίρια εἶναι καὶ κατὰ τὴν ἐξωτερικὴν μορφήν ὅλως διαφορά τῶν μέχρι τοῦδε καὶ δεικνύουσιν ἀπορρηγνὴν πάσης πολεμικῆς ἀποχωρήσεως, ὡς τὰ πολυτελέστατα Azay-le-Rideau καὶ Chevenot ἐν Τουραίνῃ κλ. Ἀλλ' ἤδη ἐπὶ Ἐρρίκου τοῦ Δ' ὁ ῥυθμὸς οὗτος ἀπώλεσε μέρος τῆς κομψότητος αὐτοῦ, προσλαβὼν βαρὺν τινα χαρακτήρα εἰς τοὺς πύργους ἐρήμαζον ἐξωτερικῶς τὰς διαφόρους ῥυθμούς, ὅσας εἶχον ὁροφάς. Βραδύτερον εἰσῆλθον ἐξ ἰταλικῶν ὑποδειγμάτων ἡ ὑμόρρυθμος διακόσμησις ὁλοκληρου τοῦ οἰκοδομήματος ὁ «μεγαλοπρεπής» δὲ οὗτος ῥυθμὸς, καίπερ βαρὺς, εὐδοκίμησε κατ' ἐξοχὴν καὶ ἐπεκράτησε μέχρι τέλους τοῦ ΙΗ' αἰῶνος ἐν τοῖς θρημαίοις καὶ ἰδίαις τοῖς ἰδιωτικαῖς οἰκοδομήμασι (ἀνάκτορον τῶν Βερσαλλιῶν, τὸ νομισματοκοπεῖον ἐν Παρισίοις κτλ.). Ἐν τῷ ἐσωτερικῷ τῶν οἰκοδομημάτων ἐπῆλθε τὸν αὐτὸν ὑπερβολικὴν τὴν λεπτότην τῶν λεπτομερειῶν, χαρακτηρίζουσα τὸν κληθέντα ῥυθμόν Ροκκοκό. Ἐν ᾧ δὲ ὑπὸ τὴν πρῶτην αὐτοκρατορίαν ἡ ἰδιωτικὴ ἀρχιτεκτονικὴ περιωρίζετο εἰς ἀπομίμησιν προγενεστέρων ὑποδειγμάτων, κατὰ τὴν δευτέραν ἔλαβε νέαν ἔξαρσιν, οὐχὶ τυφλῶς ἀπομιμουμένη τὰ προγενέστερα, ἀλλὰ καὶ μὴ παραμελοῦσα ὅλως αὐτὰ, μᾶλλον δὲ χαρακτηριζομένη δι' ἐλευθερίας ἀνεξαρτησίας τοῦ δημιουργικοῦ πνεύματος καὶ διὰ μεγάλῃς γενικότητος τῶν καλλιτεχνικῶν ἰδεῶν.

Β'. Γλυπτικὴ. Μέχρι τῆς ΙΓ' ἑκατονταετηρίδος ἡ γλυπτικὴ βαδίζει παραπλεύρως τῇ ἀρχιτεκτονικῇ. Ἡ ῥωμανικὴ περίοδος δεικνύει πολλαχῶς τὴν ἐπίδρασιν τῶν Βυζαντινῶν. Ἡ

ἀκμὴ δὲ τῆς μεσαιωνικῆς Γ. καίται ἐν τῇ ΙΓ' αἰῶνι, ἀρ' οὐ διὰ τοῦ γοτθικοῦ ῥυθμοῦ ἀνεπτύχθη ἡ λεπτότης ἐν τῇ ἐπεξεργασίᾳ τοῦ προσώπου, ἡ εὐγενὴς διασκευὴ τῶν πτυχῶν κτλ. Τὰ ἐπὶ τῶν πυλῶν τῶν μητροπολιτικῶν ναῶν Ῥημῶν καὶ Σάρτρης ἔργα γλυπτικῆς δεικνύουσι τὴν ἄκραν ἀκμὴν τῆς περιόδου ταύτης. Κατὰ δὲ τοὺς ἐπομένους δύο αἰῶνας ἡ τεχνικὴ ἐκτέλεσις ἀνυψοῦται μὲν εἰς μέγιστον βαθμόν, ἀλλ' ἀπέλλεται ἡ εὐγένεια τῶν προγενεστέρων ἔργων. Ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἡ γλυπτικὴ χειραφετεῖται ἀπὸ τῆς ἀρχιτεκτονικῆς, ἰδιαίαι σχολαὶ ἐσχηματίσθησαν, ἡ τοῦ Λεϊγερ, ἐξ ἧς ἐξῆλθον οἱ καλλιτέχναι M. Colombe, J. Juste ἐκ Τουρ κλ., καὶ ἡ τῶν Παρισίων, ἧς οἱ κυριώτατοι ἀντιπρόσωποι ὑπῆρξαν οἱ Bontems, J. Goujon, G. Pilon, B. Prieur (μεγαλοπρεπὲς ἔργα ἐν τῷ Λουβρῷ καὶ τῷ ναῷ ἁγίου Διονυσίου) κλ. Ἀρχομένου τοῦ ΙΖ' αἰῶνος ἡ γλυπτικὴ ἤρρεσκετο ἐν τῷ κολοσσισμῷ (Καρυάτιδες ἐν τῷ Λουβρῷ ὑπὸ I. Sarazin), τοῦ ὅπερ παρατηροῦμεν καὶ ἐν αὐτῇ τῇ ἀμέσως ἐπομένῃ νῆα περιόδῳ τῆς ἀκμῆς ὑπὸ Λουδοβίκου τὸν ΙΔ'. Κατὰ ταύτην ἐκτελοῦνται τὰ ἔργα μετὰ μεγίστης τεχνικῆς δεξιότητος (F. Girardon, P. Pujet, N. καὶ G. Coustou κλ.). Οἱ μεταγενέστεροι τεχνίται ἡμάρτανον κυρίως ὑπερβολικῶς ἐπιμένοντες εἰς τὴν τελειαν ἐκτέλεσιν ἐπαισιωδῶν λεπτομερειῶν, ἐξεῖχον ἐν τούτοις ἐν τῇ πιστῇ ἀποδόσει ἀτομικῶν χαρακτηριστικῶν τοῦ προσώπου (E. Bouchardon, I. B. Pigalle, I. A. Houdon κλ.). Παρὰ τοῖς γλύπταις τῆς πρώτης αὐτοκρατορίας ἀνευρίσκουμεν κατ' ἀρχὰς ἐρρυθμον μὲν, ἀλλὰ ψυχρὰν ἀπομίμησιν τῶν ἀρχαίων ὑποδειγμάτων, ἀλλ' ἡ προσπάθεια, νὰ λαμβάνηται κατὰ μέγα μέρος ὡς κανὼν ἐν τῇ παραστάσει τοῦ καλοῦ ἡ φυσικὴ ἀλήθεια, κτὰται σήμεραι μείζονα ἐπιδοσιν (I. Pradier καὶ P. I. D. d'Angers). Καὶ κατὰ τὰς ἐπομένους δὲ δεκαετίαις τὰ ἄριστα ἔργα ἐκτελέσθησαν ὑπὸ τεχνιτῶν μορφοθέντων διὰ τῆς μελέτης τῶν ἀριστουργημάτων τῆς ἀρχαίας γλυπτικῆς (Rude, Duret, Jouffroy κτλ.). Ἐν τῇ κατασκευῇ ἀγαλμάτων προσωρισμένων νὰ κοσμήσωσι θημῶς οἰκοδομήματα ἐξετελέσθησαν ἀληθῆς ἀριστουργήματα, ἐπειδὴ δὲ τὸ κράτος ὑπεστήριξεν ἰδιαζόντως τὴν γλυπτικὴν, ἐσχηματίσθη σχολὴ γλυπτῶν πρὸς ἣν οὐδεμία τῶν συγχρόνων δύναται νὰ συγκριθῇ κατὰ τὴν ἐρρυθμον σύλληψιν καὶ τὴν ποικιλίαν τῶν ἰδιοφυῶν (Chapu, Carrier-Belleuse, Guillaume, Schoenewerk, Morau, Noël, Dubois κ. ἄ. π.).

Γ'. Ζωγραφικὴ. Σμικρὰ καὶ ἀσκήματα εἶναι τὰ διασωθέντα ἡμῖν λείψανα τῶν πρώτων αἰώνων, καίτοι ἀνέκαθεν πολλοὶ ναοὶ ἦσαν ἐνδοθεν κεκοσμημένοι διὰ πλουσίων τοιχογραφιῶν. Μόνον ἡ εἰκονογράφισις βιβλίων ἐξηκολύθη ἄνευ διακοπῆς μετὰ προόδου ἐντελείας, κορυφωθείσα διὰ τοῦ I. Fouquet ἐκ

1. Τὸ ἐν Παρίσις μνηθεῖον.

2. Τὸ ἐν Παρίσις ἀγορὴν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Τους κατά τὸν 15ον αἰῶνα. Καὶ ἀπ' αὐτοῦ τοῦ 16ου αἰῶνος ἐλάχιστα μνημεῖα τῆς ζωγραφικῆς διατηρήθησαν. Κατὰ τὸν 17ον σπουδαίως ἐπιδόρασαν ἐπὶ τῆς γαλλικῆς ζωγραφικῆς ἡ Ἰταλία, μεγάλοι δὲ ζωγράφοι τῆς ἐποχῆς ταύτης ὑπῆρξαν οἱ Φορεμινέ, Πλανσάρ, Πουσέν, Λωραίν, Lesueur κ.ἄλ. Μέγας ἀριθμὸς καλλιτεχνῶν συνήχθησαν περὶ τὸν ζωγράφον τῆς αὐλῆς καὶ ἀνώτατον ἐπόπτην τῆς διακοσμῆσεως τῶν βασιλικῶν οἰκοδομημάτων Ch. Lebrun, οὗτος ὁμῶς ἐν τῇ τεχνικῇ ἐτελέεσε μᾶλλον ἐφημιζέτο ὁ P. Mignard. Τὰ λαμπρά τῆς ἐποχῆς ταύτης ὑποδείγματα ἔργων καὶ κατὰ τοὺς ἐπομένους αἰῶνας μιμητάς. Ἰδιαίτοντως ὁμῶς ἀνεπτύχθη ἡ ἀπεικονιστικὴ ἱστορικῶν θεμάτων (Ζουβενέ, Κολομπέλ κ.ἄ.) καὶ ἡ προσωπογραφία (Λεφέвр, Ριγώ κ.ἄ.), βραδύτερον δὲ ἡ παράστασις ποικίλων τοῦ βίου σκηνῶν, ἣν ἐξήσκηναν μετὰ λαμπρῆς ἐπιτυχίας ὁ Βατιώ κ.ἄλ. Ὁ Σαρδὲν ἐξετέλεσεν ὑπερχοῦ τέχνης σκηνὰς τοῦ οἰκιστοῦ βίου τῶν κατωτέρων τάξεων, ἄλλοι εὐδοκίμησαν εἰς θρησκευτικὰς σκηνὰς (Desportes κ.ἄλ.), τὴν ζωγραφικὴν τοποθεσιῶν καὶ τὴν θαλασσογραφίαν (Αλντούρα, Ι, Βερνέ). Ἀπὸ τοῦ τέλους δὲ τοῦ 18ου αἰῶνος τρία ἐν τῇ Ζ. βεῦματα διακρίνονται: 1) ἡ κλασικὴ Σχολή (1780—1860) ζητοῦσα ἰδια ἀντικείμενα ἐν τῇ κλασικῇ ἀρχαϊότητι, ἣν αὐτοπροσωπεύουσιν οἱ Δαβίδ, Γιρό, Guérin, Γεράρδος, Ingres, Φλανδρὲν κ.ἄλ., καὶ πρὸς ἣν ἐγγίξει καὶ ὁ P. Prud'hon. 2) ἡ ρωμαντικὴ Σχολή (1828—1858), ἣν ἐκπροσωποῦσιν οἱ Βονιφάτων, Ary Scheffer, Δελακρόα καὶ Π. Δελαρός. Αὕτη τὴν ὕλην ἀρέσκει ἐκ τοῦ Μέσου αἰῶνος καὶ τῶν νεωτέρων χρόνων, χαρακτηρίζεται δὲ διὰ τῆς ἐπιμελείας περὶ τὴν ἱστορικὴν ἀκρίβειαν καὶ αὐτῶν ἐπὶ τῶν ἐλαχίστων λεπτομερειῶν. Πρὸς ταύτην ἀποκλίνειται καὶ οἱ ρωμαντοί Ροβέρτος, Decamps. Διὰ τῆς ἐν ταῖς πολέμικαῖς σκηναῖς διακρινόμενοι Ὁράτιος Βιρνέ, Βελλανζέ, Σαρλέ καὶ Ρασσέ, ὡς καὶ οἱ τοπειογράφοι Cabat, Ρουσσώ, Marilhat, Huet, Dupré, ὁ ἐν τῇ ἀπεικονιστικῇ ζωῶν ἐξέχων Βρασκαά, ὁ ἀνθογράφος St. Jean καὶ ἄλλοι. 3) ἡ φυσιογραφικὴ ἢ πραγματικὴ Σχολή, ἥτις τελευταία ἀναπτυχθεῖσα, ἀπεικονίζει κυρίως τὴν σύγχρονον ἐποχὴν, μὴ ἐξιδανικεύουσα τὴν φύσιν, ἀλλὰ περιστάσα αὐτὴν κατὰ τὴν πραγματικὴν αὐτῆς ἔκφρασιν. Ὁ ἀριθμὸς τῶν φημισθέντων ζωγράφων τῆς σχολῆς ταύτης εἶναι μέγιστος, ὡς παραδείγματα δὲ μόνον δύνανται νὰ μνημονευθῶσι οἱ Καβανέλ, Κωδρύ, Βουργκερώ, Έννερ, ὁ ἐξοχος Μεσσονιέ, οἱ Δελοάρ, Βουλανζέ, Λερού, Ἄλμα Ταδέμα, ἀποκλίναντες μᾶλλον πρὸς τὴν ἱστορίαν, ἐνῷ οἱ I. Βρετόν καὶ Γ. Βριόν ἐκαλλιέργησαν τὴν παράστασιν τῶν ἀγροτικῶν ἔθιμων, οἱ δὲ Nouville καὶ Detaille τὴν ἀπεικονιστικὴν σκηνῶν στρατιωτικῶν. Ἐκ τῆς Ἀνατολῆς ἐπορεύθη-

σαν ὕλην οἱ Φρομαντέν, Βίδα κ.ἄ., καθέλου δὲ πᾶν εἶδος ἐκαλλιουργήθη καὶ ἀνέδειξεν ἐξόχους καλλιτέχνας. Οἱ καλλιτέχναι τῆς νεωτέρας ταύτης σχολῆς εἰσέδυσαν ὅσον οὐδεὶς οὐδέποτε εἰς τὴν σπουδὴν καὶ κατανόησιν τῶν ἡθῶν καὶ χαρακτήρων μετὰ πρωτοφανοῦς ἀκριβείας ἐν τῇ ἀπομιμῇ τῆς φύσεως. [E.A.M.]

Γαλλικὴ μουσικὴ. Εἰς τὴν μουσικὴν ὡς καὶ εἰς τοὺς ἄλλους κλάδους τῆς καλλιτεχνίας καταφαίνεται ἡ ἐπίδρασις τῶν χαρακтерιστικῶν τῶν διαφορῶν ἐθνότητων ἐξ ὧν ἐσχηματίσθη τὸ νῦν γαλλικὸν ἔθνος. Ἀπὸ τοῦ κελτικοῦ στοιχείου ἐκληρονόμησε τὸ πάθος, ἀπὸ τοῦ νερμανδικοῦ τὸ σοβαρὸν καὶ ἀπὸ τοῦ προβηγκιανοῦ τὴν χάριν. Τὴν πρώτην ἀνάπτυξιν ἔλαβεν ἡ μουσικὴ ἐν Γαλλίᾳ ἐκ τῶν ἰδιαιτέρων σχολειῶν τὰ ἑποῖα ἔδρυσεν Κάρολος ὁ Μέγας, ὅτι δὲ δὲν ἦτο ἀσήμαντος ἀποδεικνύουσιν αἱ χαρίεσαι μελωδίαι τῶν ᾠσμάτων τῶν Troubadours καὶ Menestrels. Κατὰ τὸ τέλος τοῦ 13ου αἰῶνος ἤκμαζεν ὁ ὁ Ἀδὰμ de la Hale, ὅστις συνέθεσε πολύφωνα ἔργα καὶ μελοδραμὰτα πλήρη θεατικῶν μελωδιῶν. Δι' ᾠσμάτων ἐποικίλλοντο καὶ τὰ Μυστήρια κ.ἄλ. καὶ οὕτω διεπλάσθη τὸ κυρίως γαλλικὸν τραγῶδι (chanson). Αἱ παραστάσεις ἰταλικῶν μελοδραματικῶν θίεσσον ἐν Παρισίοις (1647) ἐγένοντο ἀσσορμὴ νὰ ἱδρυθῇ 1669 καὶ ἐνταῦθα τὸ Μελοδράμα (Opéra), ὅπερ ἐχρησίμευε καὶ ὡς Ἀκαδημία τῆς Μουσικῆς. Τὴν διεύθυνσιν αὐτῆς ἀνέλαβον οἱ Cambert καὶ Perrin, ἀπὸ δὲ τοῦ 1672 προήγαγεν αὐτὴν μεγάλως ὁ περίφημος Sully (1653—88), ὅστις συνδεδεῖς μετὰ τοῦ ποιητοῦ Quinault ἐδρμούργησε πλείστα μελοδραμὰτα καὶ μπαλέτα (δραματικοὺς χορούς), καταστάνα τυπικὰ διὰ τὴν γαλλ. σκηνήν. Ἐκ τῶν διαδόχων τοῦ ὁ σημαντικώτερος εἶνε ὁ Καμπρά (1680—1744), καλλιστής δὲ καὶ ὁ Μοντεκλαίρ (1666—1737). Καὶ ἡ ὁργανικὴ μουσικὴ ἐκαλλιεργεῖτο ὑπὸ διαπρεπῶν καλλιτεχνῶν, ὡς ὁ Κουπεραίν, πρὸ πάντων δὲ ὁ Ἰω. Φίλ. Ραμώ, ὅστις εἶνε ὁ ἐξοχώτερος τοῦ 18ου αἰῶνος Γάλλος μουσικός. Περὶ τοῦ 1750 ἐξεργάγη δριμύτατος πόλεμος προκαλούμενος ὑπὸ τῶν παραστάσεων ἰταλικῶν θιάσων, ὁ ὅποιος συνετέλεσε πολὺ εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ κωμικοῦ μελοδράματος, ἐνῷ τὰ ἀριστουργήματα τοῦ Γλούκ, ἀποκαταστάσαντος ἀπὸ τοῦ 1773 ἐν Παρισίοις, συνεχισαντὰ ἐτελειοποίησαν τὸ τραγικὸν μελοδράμα. Μεταξὺ τῶν μελοποιῶν τῆς ἐποχῆς διακρίνεται ὁ Γρετρυ (1741—1813). Κατὰ τὴν ἐπανάστασιν ἐπῆλθε στάσις τις, ἥτις ἔλαβε τέλος διὰ τῶν ἔργων τῶν Méhul, Lesueur κ.ἄ., εἰς οὓς προσθετοί καὶ οἱ Ἴταλοι Cherubini καὶ Spontini. Ἐν αὐτοῖς συνδυάζεται ἐπιτυχῶς τὸ ἰταλικὸν πνεῦμα μετὰ τοῦ γαλλικοῦ. Οἱ Δαλαμπράχ, Μοντάν-Βετόν καὶ ὁ χαριέστατος Βοιέλδιέ ἐπροίκισαν κατό-

πιν τὴν Opéra-comique δι' ἔργων ἐπιτυχιστάτων. Ὁ "Ροβέρτ ἐποίησε τὸ λυρικὸν μελόδραμα Ζάμπτα, ὁ "Αλεξὺ τὴν "Ιουδαίαν, ὁ "Ωσέρ τὴν Κωφὸν Λαλόν, ὁ "Αδὰμ τὸν Ταχυδρόμον, ἔργα ἅπερ ἔμειναν καὶ μέχρι τοῦδε προσφιλέστατα ἀπανταχοῦ τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου. Μεγίστην ἐπιρροὴν ἐπὶ τὴν διαπλάσιν τοῦ μελοδράματος ἔσχον τὰ ἔργα τοῦ "Ροσσίνι καὶ τοῦ Μούσετς καὶ μάλιστα παρατηρεῖται αὕτη καὶ εἰς τὰ ἔργα τῶν μεταγενεστέρων. Εἰς μέγας ἀνακαινιστὴς, ὁ Βερολιέζ, θελήσας διὰ τῶν συνθέσεων του νὰ ἀναμορφώσῃ τὸ σοδορὸν μελόδραμα, δὲν ἔτυχε ἀκόμῃ ἐν Γαλλίᾳ τῆς δευτέρας ἐκτιμήσεως οὐχ ἥτον βίως συντέλεσε πολὺ εἰς τὴν ἐντεχὸν διαπλάσιν τῆς ὀρχήστρας. Μεταξὺ τῶν νεωτέρων Γάλλων μουσικῶν διαπρέπουσιν ὁ Γουνώ, ὁ Θωμάς, ὁ Μασσέ, καὶ τελευταίως οἱ Μασσενέ, Saint-Saëns, Βιζέ, Delibes καὶ ἄλλοι. [Μ Γ.]

Γαλλικὴ φιλολογία. Κοιτῆς τῆς Γ. φιλολογίας ὑπῆρξεν ἡ Ν Γαλλία, κυρίως δὲ ἡ Προβηγκία, ἥτις ἐξευγενισθεῖσα πρὸ τῆς λοιπῆς Γαλλίας (ἢ μάλλον Γαλατίας), εἰς ὃ συνετέλεσεν οὐκ ὀλίγον ἢ ἐν αὐτῇ καίμενη ἀποικία τῶν Φωκαέων Μασσαλία. παρέσχε τῇ ποιήσει πρόσφορον ἔδαφος. Οὕτως ἀνεπτύχθη ἐνταῦθα ἡ λεγομένη προβηγκιανὴ ποίησις (βλ. λ.) ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ ΙΑ' αἰῶνος μέχρι τοῦ τέλους τοῦ ΙΓ'. Ὀλίγον μετὰ τὴν Νότιον εἰσηλθὼν εἰς τὴν ἑδὴν τῆς φιλολογικῆς παραγωγῆς καὶ ἡ Βόρειος Γαλλία, ὅπου αἱ βασιβεῖαι, κατ' ἀναλογίαν πρὸς τοὺς ἐν τῇ Προβηγκίᾳ Troubadours, ὠνομάζοντο Trouvères (εὐρέται) ἢ, ἂν ᾔσαν ἐν τῇ ὑπερρείᾳ μεγάλων ἡγεμόνων. Menestrels. Εἰς τὴν ποίησιν δὲ ταύτην παρέχον ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τὴν ὕλην τὰ ἀνδραγαθήματα διζοδρίων ἡρώων οὕτω δὲ διακρίνονται ἐν ταῖς τότε στιχοποισίαις κυρίως 3 κύκλοι μύθων 1) Ὁ φραγκικός, περιγράφων τὰς πράξεις Καρόλου τοῦ Μεγάλου καὶ τῶν ἱπποτῶν αὐτοῦ. Τὸ ἥριστον τοῦ κύκλου τούτου προῖον εἶνε τὸ ἔπος τοῦ "Ρολάνδου ὑπὸ Τυρόλδου (περὶ τὸ 1150), περιγράφον τὸ τραγικὸν τέλος τοῦ ἥρωος ἐν τῇ κατὰ τῶν "Αράβων μάχῃ τοῦ Roncevaux. 2) Ὁ νορμανδικός, ἐν ᾧ ἔξεχει ὁ "Ριχάρδος Wace ζήσας περὶ τὸ 1180 3) Ὁ βρετονικός, περιλαμβάνων τοὺς μύθους περὶ τοῦ βασιλέως "Αρτου καὶ τοῦ ἱεροῦ Γράλ, κυπέλλου ἀδαμαντίνου ἐν ᾧ, κατὰ τὴν παράδοσιν, Ἰωσήφ ὁ ἀπὸ "Αριμαθείας συνέλεξε τὸ ἐκ τῆς πλευρᾶς τοῦ Χριστοῦ ἐκρεῦσαν αἷμα καὶ ὅπερ ἐφυλάττετο ὑπὸ τῶν ἱπποτῶν τοῦ Γράλ ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ "Αρτου. Τὸ περιφημότερον τοῦ κύκλου τούτου προῖον εἶναι τὸ ἔπος Perceval, ὅπερ ἤρχισε μὲν ὁ Chrestien de Troyes, ἄλλοι δὲ συνεπλήρωσαν. Πλὴν δὲ τῶν κύκλων τούτων οἱ ἐπικοὶ ποιηταὶ ἔλαμβανον ὑποθέσεις καὶ ἐκ

τῆς "Αγίας Γραφῆς. ἐκ τοῦ βίου τῶν ἁγίων, ἐκ τῆς ἀρχαίας ἱστορίας κτλ.

Μεγίστην δὲ σημασίαν ἔχουσι τὰ Fabliaux καὶ Contes. τὰ ὅποια, ὡς ἡ κατ' ἐξοχὴν διασκεδαστικὴ φιλολογία τῆς μεσαιωνικῆς Γαλλίας, ὑπὸ τὴν μορφήν, ἐμμέτρων εὐτραπέλων διηγημάτων περιέχουσι σοφὰς ὑποθήκας, κατέστησαν δὲ εἰς τὴν μεταγενεστέραν διηγηματικὴν ποίησιν (βλ. λ. Βοκκάκιος) ἀνεξάντλητος πηγὴ ἐμπνεύσεως. Σατυρικὴν ἀπόχρωσιν ἔχει ἡ ἱστορία τῆς ἀλεπούς, ἣν, διαδεδομένην ἤδη ὡς παράδοσιν, ἐπεξεργάσθη πρῶτος ὁ Πέτρος de Saint-Cloud. Τέλος ἀναφέρομεν τὸ ἀλληγορικὸν μυθιστόρημα τοῦ ὁδου ὅπερ ἤρχισεν ὁ Guillaume de Loris (ἀποθ. περὶ τὸ 1260), ἐξηκολούθησε δὲ ὁ Jean de Meung (περὶ τὸ 1279), ἐξ 22000 στιχῶν, καὶ τὸ ὅποιον ἐπὶ αἰῶνας ἦτο τὸ ἀγαπητόν τῶν Γάλλων βιβλίον.

Προέκυψε δὲ τῆς πολιτικῆς ἐνώσεως τῶν διαφόρων μερῶν τῆς Γαλλίας συνεχωνεύθησαν ὀλίγον κατ' ὀλίγον καὶ ἡ ποίησις τῆς Βορείου καὶ τῆς Νοτίου Γαλλίας, τοῦ Βορρά ἐν τούτοις ὑπερτεροῦντος κατὰ πολὺ κατὰ τὴν διαπλάσιν τῆς ἐθνικῆς γλώττης. Τὴν μεταβολὴν δὲ ταύτην ἀντιπροσωπεύουσιν ὁ Thibaut, βασιλεὺς τῆς Ναβάρρας (1201—53), ποιήσας ἐλαφρὰ ἑρωτικὰ ᾠσματα καὶ θρησκευτικοὺς ὕμνους, ἡ Marie de France (κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 13ου αἰῶνος), ἥς ἡ συλλογὴ μύθων Les Diets d'Ysopet εἶνε πλείστου λόγου ἕξιον φιλολογικὸν προῖον. Κάρολος ὁ Δουξ τῆς "Ορλεάνης (1301—1464), ὁ Φραγκίσκος Βιλλῶν (γενν. 1431) κ. ἄ. "Εκ τῆς ἐποχῆς ταύτης μνημονευτέος καὶ ὁ Olivier Basselin, δημοτικώτατος ποιητὴς, ὅστις κατὰ τὰ μέγα τοῦ 14ου αἰῶνος ἔζη ἐν Val de Vire τῆς Νορμανδίας, καὶ ὁ βασιλεὺς "Ερρίκος Δ', οὗ τὸ χαρίεν ὄμμα Charmante Gabrielle ἤ ἄθανατον ἐν τῷ στόματι τοῦ γαλλ. λαοῦ. Καὶ τὸ δρᾶμα δὲ ἐκκαλλιεργήθη, καὶ δὴ ὑπὸ τὴν ἀρχικὴν μορφήν τῶν Μυστηρίων (βλ. λ.) καὶ τὴν τῶν Moralités (βραυατ. παροστάσεων ἔχουσιν διδαχτικὸν σκοπὸν) καὶ τοῦ μὲν πρώτου εἴδους τὸ ἐξοχώτερον ἔργον ὑπῆρξε τὸ Grand mystère τοῦ ἐπισκόπου Jean Michel (εἰς 174 πράξεις) τῶν δὲ Moralités ὁ Patheelin, σάτυρα κατὰ τῶν δολιοτήτων τῶν δικηγόρων. Παρὰ τὴν ποίησιν δὲ ἀνεπτύχθη καὶ ἡ ἱστοριογραφία, ἥς τὰς ἀρχὰς ἀποτελοῦσιν τὰ χρονικά τοῦ Βιλλαρδουφίνου (βλ. λ., 1160—1218), καὶ ἡ ἱστορία Λουδοβίκου τοῦ Θ' ὑπὸ Joinville (1223—1319), διαπρέπουσι δ' ἐν αὐτῇ ὁ Froissard (1337—1410), ὅστις ἔγραψεν ἐκτεταμένην ἱστορίαν τῆς ἐποχῆς τοῦ καὶ συγχρόνως ποιήματα πλήρη ἀληθοῦς πάθους καὶ καλαιοθηρίας, ἡ Christine de Pisan ("Απομνημονεύματα Καρόλου τοῦ Ε') καὶ ὁ μέγας Φίλιππος de Comines. οὗτινος ἡ ἱστορία Λουδοβίκου τοῦ ΙΑ' καὶ Καρόλου τοῦ Η' δει-

κνύει ἔξοχον κρίσιν μετ' εὐχερείας πρὸς ζωγράφον καὶ πλαστικὴν παράστασιν τῶν γεγονότων.

Ἡ ἐποχὴ Φραγκίσκου τοῦ Α' φέρει μὲν τὴν σφραγίδα τῆς ἀναγεννήσεως, τῆς ἀνακαινίσεως δηλαδὴ τῆς μελέτης τῆς κλασικῆς ἀρχαιότητος, ἀλλὰ συγχρόνως ἡ γαλλικὴ ποίησις ἐν αὐτῇ φαίνεται ἤδη δούλη τῆς αὐτῆς. Προεξέχουσι δὲ κατ' αὐτὴν τὸ Ἑκπαήμερον τῆς Μαργαρίτας τῆς Βαλεσιανῆς (ἀδελφῆς τοῦ Φραγκίσκου 1492—1549) ἡτοι ἑμμετρα διηγήματα εὐτράπελα κατὰ τὸ ὑπόδειγμα τῆς Δεκαήμερου τοῦ Βοκκακίου, καὶ τὰ ποιήματα τοῦ Κλήμεντος Μαρῶ (1495—1544), ὧν ἡ εὐθυμία καὶ ὁ χαρίεις τοῦ λόγου χαρακτήρ (style Marotique) πολλοὺς ἔσχον θαυμαστάς. Ἐν μέσῳ δὲ τῆς ἠθικῆς τότε καταπτώσεως καὶ τῆς χαίρπουδς κολακείας ἐπεφάνη ὁ μέγας σατυρικός Ραβελαιὸς (βλ. λ.), ὅστις μετὰ μεγίστης εὐφυΐας καὶ παρηγίας ἐμαστίγει εἰς τὰ ἔργα του τὰ γελοῖα τῆς ἐποχῆς ἐλαττώματα. Ἐν γένει δὲ νῦν ἐπικρατοῦσι τὰ εἰς πεζὸν λόγον ἔργα, ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῆς θρησκευτικῆς μεταρρυθμίσεως καὶ τῶν ἐξ αὐτῆς προεξηθέντων πολέμων δημιουργηθέντα· ἐν τῇ τοιαύτῃ δὲ πολιτικῇ φιλολογίᾳ ἔσχον ἔγχεσι θέσιν ὁ Καλδίνος (ὁ Λούθηρος τῆς Γαλλίας), ὁ ἐχθρὸς τῶν σχολαστικῶν φιλοσόφων La Ramée (1515—72), ὁ Montaigne (1533—92), ὁ Charron (1541—1603) καὶ οἱ ὑπὲρ τῶν προνομίων τῆς ἀριστοκρατίας κατὰ τῆς μοναρχίας πολεμήσαντες Languet, Et. de la Boétie (1581—61) καὶ J. Bodin· τέλος δὲ μνημονευτέα τὰ ἀπομνημονεύματα τοῦ Βραντῶμ, τοῦ de Montluc (1501—77) κ. ἄ. π., ὡς καὶ ἡ Γενικὴ ἱστορία τοῦ Ἀγρίππα d'Aubigné (1550—1630). Κατὰ δὲ τὰ μέσα τῆς 16ου αἰῶνος ἡ ποίησις ἀντιπροσωπεύεται ὑπὸ κύκλου 7 ποιητῶν ἡγούμενου τοῦ Πιέρρου Ροναρό (1525—1585), οἵτινες ὠνομάζοντο μὲν αὐταρέσκως αἱ γαλλικαὶ Πλειάδες, ἀλλὰ τυφλῶς μιμούμενοι τοὺς ἀρχαίους καὶ τὴν γλῶσσαν ἐπιβαρύνοντες διὰ στοιρωδούς ὕμους οὐδὲν παρήγαγον καλόν. Τούτων ὁ Jodelle (1532—73) ἐπιχειρήσας νὰ ἱδρῇ ἐθνικὴν γαλλικὴν δρᾶμα ἐπέβαλε πρῶτος αὐτὴν ὡς κανὼνα τὰς 3 ἐνότητες τοῦ Ἀριστοτέλους. Πολὺ ἀνώτερος εἶνε ἕτερος κύκλος, εὗ ἤγειτο ὁ Φραγκίσκος Μαλέρβ (1555—1628), ἃν καὶ ἡ ἀξία του ἔγκειται κυρίως εἰς τὴν ἐξωτερικὴν διάπλασιν τῆς ποιητικῆς γλώσσης δι' αὐτοῦ δὲ ὁ Διέξανδρινός στίχος (βλ. λ.) ἐγένετο κανὼν τῆς γαλλικῆς ποιήσεως. Ὅπως δὲ οὗτος τῇ λυρικῇ οὕτως ὁ Mathurin Regnier (1573—1613) ἔδωκε τῇ σατυρικῇ ποιήσει καθιερωθεῖσαν ἑκτοτε μορφήν, ἃς εὗ τῇ 1593 ἐκδοθεῖσα Satyre Ménippée, ἔργον κοινὸν ἀριθμοῦ τινὸς Γάλλων πατριωτῶν, ἀπέδειξε τὴν μεγάλην ἐπὶ τὸ πνεῦμα τοῦ λαοῦ ἐντύπωσιν τῆς σατυρικῆς ποιήσεως. Ἀντίθεσιν εἰς τὴν τοιαύτην ῥοπήν ποιεῖ τὸ ποιητικὸν μυθιστόρημα Ἀστραῖα τοῦ Honoré d'Urfé (1587—1624), ρήγμα ἀρχαίου

εἰδύλλιου καὶ μεσαιωνικοῦ ῥωμαντισμοῦ, οὗτινος ὁ ἥρωας Céladon διέμεινε πρότυπον πόθων ἐρωτικῶν.

Κατὰ τὸν 17' αἰῶνα ἡ ἀπόλυτος μοναρχία ἤκμαζε καταβαλοῦσα ἥδη τοὺς ἀντιπάλους τῆς, κέντρον δὲ τῆς ποιήσεως ἐγένετο ἡ ἐν Ηερσαλλίαις αὐλὴ. Ἐν ᾧ δὲ ἡ φιλολογία τοιοῦτοτρόπως ἀπώλεσε τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς, προσέλαβεν ἀπ' ἑτέρου κομψότητα, λεπτότητα καὶ ἀκριβείαν ἑκφράσεως, εἰς ὃ συνετέλεσε τὰ μέγιστα ἡ τῷ 1635 ἱδρυθεῖσα Ἀκαδημία. Ἐπὶ δὲ τὴν ἐπίδρασιν τῶν περιστάσεων τούτων καὶ τῆς μελέτης τῶν μεγάλων πρωτοτύπων τῆς ἀρχαιότητος ἀνεπτύχθη νῦν ἡ λεγομένη κλασικὴ ἐποχὴ τῆς 1'. Φιλολογίας, ἧς οἱ κορυφαῖοι ἐν τῷ δράματι εἶνε ὁ Πιέρρος Κορνήλιος (1606—84), ὁ προκίσιος τὴν γλῶσσαν δι' αὐστηροῦς μεγαλοπρεπείας, ὁ Ἰωάννης Ραλίνος (1639—99), διαπρέψας διὰ τὴν χάριν καὶ ἀρμονίαν τῶν στίχων του, καὶ ὁ ἀθάνατος Μολιέρρος (1622—73), περὶ ὧν λεπτομερείας βλ. εἰς τὰ οἰκία ἄρθρα. Ἐκ δὲ τῶν πολλῶν αὐτῶν μιμητῶν διεκρίθησαν ὁ ἀδελφὸς τοῦ Πιέρρου Θωμάς Κορνήλιος (1625—1709), οἱ Κινῶλ (1635—88), Duché (—1704), Ant. de la Fosse (—1708), Βαρὼν (1652—1729) Legrand (1673—1728), Dufresny (1648—1724), Δαγκουρ (1661—1726), καὶ ὁ ἔξοχότερος πάντων Regnard (1647—1709), γράψας κομψοδίας (Le joueur, Le légataire καὶ Le distrait) πλήρεις ζωτικῆς καὶ εὐφυΐας. Ἡ αἰσθητικὴ καὶ κριτικὴ ἀντιπροσωπεύονται ὑπὸ τοῦ Βοίλεαυ (1676—1711) ὅστις ἐπεχείρησε διὰ τῆς Art poétique νὰ γίνῃ ὁ Ὁράτιος τῆς Γαλλίας. Κατὰ μίμωσιν δ' αὐτοῦ ἔγραψαν Ἐπιστολάς οἱ J. B. Rousseau, ὅστις ἦτο καὶ λυρικός ποιητής, Chaulieu (1639—1700) κ. ἄ. Σατύρας καὶ ἐπιγράμματα κ. τ. τ. ἐποίησεν ὁ P. Scarron (1610—60), γράψας καὶ τὸ διασκεδαστικώτατον μυθιστόρημα Roman comique. Ἡ μυθιστοριογραφία ἐκαλλιέργηθη ὑπὸ τοῦ Gautier de Coslès de la Calprenède, τῆς Madeleine de Scudery (1607—1701) καὶ ἐπιτυχέστατα ὑπὸ τῆς κομίσσης De la Fayette (1633—99), ἧς ἐκτὸς τῶν ἄριστα γεγραμμένων μυθιστοριῶν Zaïde καὶ La princesse de Clèves ἐδημοσίευσεν καὶ περιεργότατα Ἀπομνημονεύματα τῆς γαλλικῆς αὐλῆς, ἃ διεδύχθησαν ἄλλα τοιαῦτα, σκανδαλιστικὰ καὶ πολὺ, ὡς π. χ. τὰ τοῦ Bussy-Rabutin (1618—93) κτλ. Μεγίστην δὲ φήμην ἐκ τῶν εἰς πεζὸν λόγον γραφάντων ἀπέκτησαν ὁ Φενελὼν (1651—1715) διὰ τοῦ «Τηλεμάχου», ὁ Le Sage (1688—1747) διὰ τοῦ Gil Blas καὶ τοῦ Diable boiteux, ὁ Perrault, εὗ τὰ παραμύθια ἐδημιούργησαν δόκιμην φιλολογίαν τοῦ εἰδούς τοῦτου, ὁ Ant. d'Hamilton (—1720), ὅστις ἐν τοῖς Ἀπομνημονεύμασι τοῦ κόμητος Γραμμὼν περιγράφει μετὰ μεγάλης χάριτος τὸν βίον τῆς

αὐλῆς Καρδίου τοῦ Β' τῆς Ἀγγλίας, καὶ τέ-
λος ἡ μαρκησία Sévigné (1626—96), ἥς αἱ
ἐπιστολαὶ ἔμειναν διὰ παντός πρότυπα ὅσους
ἐπιστολογραφικοῦ, ὁ La Bruyère (1645—
96), ὁ εὐφύστατος συγγραφεὺς τῶν «Χαρα-
κτήρων», καὶ ὁ μέγας Παस्कάλ (1623—62),
οὗτινος τὰ Provinciales εἶνε ἀριστοῦργημα
κλασικοῦ ὅσους. Τὴν ἐκκλησιαστικὴν ῥητορικὴν
ἤγαγον εἰς τὴν ἀκμὴν αὐτῆς ὁ Βουρδαίου
(1632—1704), ὁ ἀριστοτέχνης τῆς ῥητορικῆς
Βοσσουέτος (1627—1704) καὶ ὁ Massillon
(1663—1742), ἐν ᾧ ἡ ἱστοριογραφία προή-
χθη σπουδαίως ἀπὸ τῶν Rollin (1661—1740)
Mabillon κ. ἄ. Ἀπορνημονεῦματα ἄξια λὺ-
γου ἐδημοσίευσαν ὁ Καρδινάλιος de Retz
(1613—79) καὶ Fr. de la Rochefou-
cault (1612—80), οὗτινος μνημονεῦται καὶ
τὰ Maximes. Ἡδὲ κατὰ τὰ μέσα τοῦ αἰῶ-
νος τούτου ἀνεφάνη ποιητὴς μὴ παραδεχθεὶς
τοὺς ὑπὸ τῶν λεγομένων κλασικῶν ποιητῶν
καθιερωθέντας κανόνας, ἀλλ' οὗ ἤττω ἀπο-
βάς τῷ ὄντι κλασικός. Εἶνε δ' οὗτος ὁ Jean
Lafontaine (1621—1695), ὅστις καὶ εἰς τὰ
Contes καὶ τοὺς Μύθους του δεικνύει μεγί-
στην ἀφέλειαν καὶ χάριτα. Ὡς κληρονόμος
αὐτοῦ κατὰ τὸ πνεῦμα θεωρητέος ὁ Gresset
(1709—1777) ὅστις διὰ τὸ κομικὸν ἔπος Vert-
Vert (ἱστορία ἐνὸς παπαγάλου) ἀπέκρησε φή-
μην δικαιοτάτην. Ἡττονος σημασίας εἶναι ὁ J.
F. Marmontel (1723—1799), ἐνῶ ὁ J. P.
Florian (1755—1794) μετὰ μεγάλῃς ἐπιτυχίας
ἐμμελήθη τοῖς Μύθοις τοῦ Lafontaine, διεκρίθη
δὲ καὶ ὡς μυθιστοριογράφος κτλ. Ἡ καθαρῶς
λυρικὴ ποιητὴς κατὰ τὴν λεγομένην κλασικὴν
ἐποχὴν δὲν εὐδοκίμησε· μεγάλως δὲ τίτλος
τοῦ Γάλλου Ἀνακρέοντος, ὃν ἀποδίδουσι Γάλλοι
κριτικοὶ εἰς τὸν J. B. de Grécourt (1684—
1743) εἶνε ἀδικαιολόγητος ὑπερβολή.

Κατὰ δὲ τὸν 18ῶν αἰῶνα ἀνανήρξε μὲν ἡ Γαλλία
ἀπὸ τῆς μέθης, εἰς ἣν περιέπεσαν ἀπὸ Λουδοβίκου
τοῦ 14', ὑφίσταται δὲ σπουδαίαν ἀναμέρφωσιν
ἡ φιλολογία, ἐν ᾧ ταῦτοχρόνως προήγοντο αἱ
ἐπιστῆμαι καὶ ἐπεκράτει βαθμῆδεν ἐπὶ μᾶλλον
καὶ μᾶλλον ἡ σκεπτικὴ φιλοσοφία. Ἐκ τῶν
πρωταγωνιστῶν τῆς ἀνακαινίσσεως αὐτῆς ὑπῆρ-
ξεν ὁ Montesquieu (1689—1755), ὅστις διὰ
τῶν Lettres persanes καὶ τῶν ἄλλων ἔρ-
γων του ἐπέκρινε τὴν μὲν τότε κατὰστασιν, διε-
τύπωσε δὲ καὶ γνώμας ἀφορώσας εἰς τὴν βελ-
τίωσιν τῶν κακῶς ἐχόντων. Τὴν φιλολογίαν
ἀντιπροσωπεύει ἤδη σχεδὸν ἀποκλειστικῶς ἡ
συγγραμμὴ φιλοσοφία, ἥς οἱ κορυφαῖοι Διδασκ.,
d' Alembert, Βολταίρος, Ρουσσώ, Ῥελέ-
τιος, Λαμετρί, d' Argens κλ. ἐφήρμοσαν ἐν
τῇ περιήμῳ Ἑγκυκλοπαιδείᾳ τῶν τὰς νεο-
τέρας ἰδέας ἐπὶ συμπάσης τῆς πνευματικῆς
τοῦ ἀνθρώπου δράσεως. Σπουδαίαν πηγὴν διὰ
τὴν ἱστορίαν τῶν χρόνων ἐκείνων ἀποτελεῖ ἡ
Φιλολογικὴ Ἀνταπόκρισις (εἰς 16 τ.) τοῦ
Γρίμμ (1723—1807), τὰ δὲ ἱστορικὰ ἔργα τοῦ

Βολταίρου, τοῦ Ραινάλ (1713—96), τοῦ Κον-
δορσέ (1743—94) καὶ (ἰδίᾳ τοῦ Mably (1709
—85) δεικνύουσι προσπάθειαν πρὸς ἐφαρμο-
γὴν τῆς ἡδὲ χρῆσμενης μεταρρυθμίσεως καὶ ἐν
τῇ ἱστοριογραφίᾳ. Μεγάλῃς ἐπίσης σημασίας
εἶναι τὰ ἱστορικὰ ἔργα τῶν δὲ Βρός (1709—77)
καὶ Βαρθελεμύ (1716—95), οὗτινος ὁ Ἀνα-
χαρισὶς δικαίως ἀπολαύει φήμης κ. ἄ. Ἐκ τῶν
Mémoires ἐξέχουσι τὰ τοῦ Duclos (1704—
72) ὁ δὲ Μαρμοντέλ (1723—99) καὶ ὁ Λα-
χάρπ (1729—1803) ἔγραψαν Γραμματολο-
γίας, ἐν ᾧ ταυτοχρόνως ὁ Βυρβών (1707—88)
ἔγραψε τὴν φυσικὴν ἱστορίαν του. Ὁ Prevost
d' Exiles (1697—1763) καταλείπων τὴν παρὰ
φύσιν ὁδὸν τῶν πρὸ αὐτοῦ μυθιστοριογράφων
εἰσήγαγεν ἐν Γαλλίᾳ τὸ ἀγγλικὸν χαρακτηρο-
γραφικὸν μυθιστόρημα. Ἐν ᾧ δὲ διὰ τοῦ μυθι-
στορηματός «Ιουλίαν» τὸ ὄνομα τοῦ Ρουσσώ
δικαίως διεσημειώθη, ὁ B. de St. Pierre ἐξε-
δίκε τὰ χαρίεστατα εἰδωλλίακα του διηγήματα
«Παῦλος καὶ Βιργίνια» καὶ ἡ «Ἰνδικὴ Καλύδνη»,
ὁ δὲ Μαρμοντέλ καὶ ὁ Φλωριὰν ἐκαλλιέργουν
τὸ ἱστορικὸν μυθιστόρημα. Πάντας ὅμως ὑπερ-
βάλλει ὁ Βολταίρος διὰ τῶν μυθιστορημάτων
καὶ δραμάτων αὐτοῦ, ὅστις θεωρητέος ὁ μέ-
γιστος μετὰ τὸν Ῥακινὸν τραγικός τῆς Γαλ-
λίας. Μετ' ἐπιτυχίας ἐκαλλιέργησαν τὸ δράμα
καὶ οἱ N. de la Chaussée, Διδασκ. M. I.
Σενιέ (1764—1811) καὶ Βωμπαρσά, ὁ ὑπατος
τῶν κωμωδιοποιῶν τῆς ἐποχῆς, ἐν οἷς μνημο-
νευτέοι ἰδίᾳ ὁ Πιρὼν (1689—1773) καὶ ὁ d'
Eglantine (1755—94). Ὁ δὲ Βολταίρος καὶ
εἰς τὸ ἱστορικὸν ἔπος ἀνεδείχθη μέγας ποιη-
τὴς τὴν Henriade. Μέγα λυρικὸν τάλαντον
ἀπαντῶμεν εἰς τὸν Lebrun (1729—1807),
παρ' ὃν καταλεκτέος ὁ εἰδωλλιοποιὸς Delille
(1788—1813), ὁ Ἀνδρέας Σενιέ (1762—
1794), ὡς καὶ ὁ ποιητὴς τῆς Μασσαλιώτιδος
Ρουζέ de l' Isle καὶ ὁ H. Millevoye
(1782—1816). Ὡς λυρικός ἐφημίσθη ἐπίσης
κατὰ τὴν πρώτην Αὐτοκρατορίαν ὁ E. Παρνύ
(1753—1814), ὡς τραγικός δὲ ὁ A. B. Ἀρνὼ
(1766—1834), οὗτινος ὁ φίλος Ζοῦ, γνωστὸς
ἐπίσης ὡς τραγικός, ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον Ἑρη-
μίτης τῆς ἔδου Ἀντίκου ἔγραψεν ἀξιολόγους
ἠθογραφίας τῆς ἐποχῆς του. Εἰς τῶν τελευ-
ταίων μιμητῶν τῆς λεγομένης κλασικῆς ποιή-
σεως ἦν ὁ Λαμερσιέ (1772—1840), γράψας
ἄλλα τε καὶ τὴν ἐπιτυχὴ τραγωδιοκωμωδίαν
Dame Censure. Κατὰ δὲ τὴν Αὐτοκρατορίαν
ἐξοχωτέραν ἐν τῇ φιλολογίᾳ θέσιν κατέχει ἡ
κυρία Στάελ, ἥτις διὰ τῶν μυθιστορημάτων
αὐτῆς ἐγένετο ἡ πρόδρομος τοῦ κοινωνικοῦ μυ-
θιστορήματος τῆς Γ. Σάνδης, διὰ δὲ τῶν αἰ-
σθητικῶν αὐτῆς ἔργων μεγάλως ἐπέδρασαν ἐπὶ
τὴν ἀνάπτυξιν τῆς νεωτέρας Γ. φιλολογίας,
καταλεκτέα δὲ μετὰ τῶν θεμελιωτῶν τῆς
οὕτω δὲ ῥωμαντικῆς καλουμένης Σχολῆς.

Τὸ πρῶτον φιλολογικὸν προῖόν τοῦ νέου τού-
του ἐν τῇ φιλολογίᾳ ρεύματος ὑπῆρξε τοῦ Σα-

τουβριάνδου το Πνεῦμα τοῦ Χριστιανισμοῦ (1802), ᾧ ἐπηκολούθησαν μετ' αὐτὸν πολλὰ ἄλλα τοῦ αὐτοῦ ἀριστουργήματα. 'Επὶ τὰ ἔγγραφα αὐτοῦ ἐβήσαν ὁ X. de Maistre (1764—1852) καὶ ὁ Λαμαρτίνος (1790—1869), ἐν ᾧ ὁ Π. Λ. Κουριέ (1772—1825) κατεπολέμησε μετ' ἀπαραιμίλλου θυμώματος τὴν φαύλην Κυβέρνησιν καὶ τὸν σχολαστικισμὸν τῶν λογίων, ὁ δὲ Ναδιέ (1780—1844) διὰ τῶν μυθιστορημάτων αὐτοῦ συνετέλεσεν εἰς τὴν ἐξαφάνισιν τῶν παλαιῶν προλήψεων τῶν κλασικῶν. 'Ο κατ' ἐξοχὴν δημοτικὸς ποιητὴς τῆς ἐποχῆς ταύτης ὑπῆρξεν ὁ Βερανζέ (1780—1857), ἐν τοῖς ἔργοις τοῦ ὁποῦ ἀντηχοῦσι πάσαι αἱ θλίψεις καὶ αἱ ἀγαλλιάσεις τοῦ γαλλικοῦ λαοῦ. 'Αλλ' ὁ κορυφαῖος τῆς νέας ταύτης Σχολῆς ἐγένετο ὁ Βίκτωρ Οὐγκώ, ὅστις ἐν πᾶσι τοῖς κλάδοις τῆς φιλολογίας παρήγαγεν ἔξοχα ἀριστουργήματα. Μεγάλῃς ἀξίας δραματικὸς ποιητὴς ὑπῆρξεν ὁ Cas. Delavigne, ἐφημερίστῃς οὐχ ἦ-τον διὰ τὸν πολιτικοσατυρικὸν αὐτοῦ λυρισμὸν (Messeniennes). 'Εκ τῶν πολεμικῶν ποιητῶν μνημονεύοιτο ἰδίᾳ ὁ Βαρθελεμὸς καὶ ὁ Μερύ, ὡς καὶ ὁ μέγας σατυρικὸς Αὐγ. Βαρζιέ (1805—1882), πρὸς τοὺς ἰαμβοὺς κτλ. τοῦ ὁποῦ οὐδὲν ἔργον ἴσως τῆς νεωτέρας φιλολογίας δύναται κατὰ τὴν δύναμιν νὰ παραδληθῇ. 'Ὡς ἐλεγειακὸς διεκρίθη ὁ Brieux (1818—59), τὸ δὲ κωμικὸν μυθιστόρημα 'Ο θεὸς τοῦ Βενιαμὴν τοῦ Τιλλιέ (1801—44) εἶναι ἐκ τῶν ἀρίστων προτόμων τῆς Γ. φιλολογίας. 'Ἦν τῷ μυθιστορηματι ὡς καὶ ἐν τῷ ἐπικολυρικῷ ποιῆσαι ἐξέχουσιν ἐπίσης κατέσχε θέσιν ὁ A. de Vigny (1799—1863), τερπνὸς δὲ διὰ τὴν φαντασίαν τοῦ ἀνεδείχθη ὁ 'Εδγάρδος Κινέ, ὅστις βραδύτερον καὶ εἰς τὴν ἱστοριογραφίαν ἡσχολήθη ἐπιτυχῶς. 'Ο μέγιστος ὁμνὸς ποιητικῆς νοῦς τῆς ῥωμαντικῆς Σχολῆς παρὰ τὸν Οὐγκώ ὑπῆρξεν ὁ 'Αλφρέδος de Musset (1810—57), οὗτος ἐν ταῦτοις ἡ ποιητὴς ἐν πολλοῖς μεταπίπτει εἰς ἀληθῆ ποιήσιν τῆς ἀπελπισίας. 'Ὡς κριτικὸς διεκρίθησαν, πλὴν τοῦ κορυφαίου Sainte-Benve, οἱ Βιλλερμαίν, Girardin, 'Αμπέρ, Μαριμιέ, Charles κ. ἄ.

Παρὰ τὴν νέαν δὲ ταύτην ῥωμαντικὴν σχολὴν ἀνεδείχθησαν καὶ ἄλλοι ἀπ' αὐτῆς ἀνεξάρτητοι ποιηταί. Ἐξ ὧν ὁ μὲν Πενσάρ (1814—1867) ἐδοξάσθη ὡς τραγικὸς κατ' ἀρχάς, βραδύτερον δὲ ὡς χαριέστατος κωμωδιοποιός, ὁ δὲ E. Λεγουβέ (γενν. 1807) καὶ ὁ Αἰμίλ. 'Οζιέ ἔγραψαν ἐπιτυχεστάτας διὰ τὴν σκηνὴν κωμωδίας καὶ ὁ Εὐγ. Σκριβ (1791—1861), ἐδοξάσθη διὰ τοὺς πνευματώδεις διαλόγους τῶν ἀναριθμητῶν καὶ παντοειδῶν δραματικῶν ἔργων του, ἐνῶ ὁ 'Αλ. Δουμάς ἀνεδείχθη ἀνεξάντλητος μυθιστοριογράφος, γράψας οὐχ ἦ-τον καὶ πλῆθος δραμάτων. 'Ὡς διηγηματογράφος πάντας τοὺς συγχρόνους του ὑπερέβη ὁ Π. Μεριμέ, οὗτος μεγάλως ἐκτιμῶνται

καὶ τὰ δράματα. 'Εν δὲ τῷ μυθιστορηματι πλείστοι ἄνθρωποι ἀνεφάνησαν ἔξοχοι, ἐξ ὧν διαπρέπουσιν ὁ 'Αλ. Δουμάς, υἱὸς τοῦ ἀνωτέρου, διακρίθεις ὡς καὶ ὁ πατὴρ του καὶ ἐν τῷ δράματι, οἱ Εὐγ. Σόης (1804—1857), Φ. Σουλιέ (1800—47), Souvestre καὶ P. Ταίπφερ. 'Ολίγον κατ' ὀλίγον ἀνεπτύχθη καὶ τὸ αὐτῷ δὴ πραγματικὸν κληθὲν μυθιστόρημα, ὅπερ ἱδρυσεν μὲν ὁ H. Beyle (Stendhal, 1776—1834) διὰ τῆς Chartreuse de Parme καὶ τοῦ Rouge et noir, περιήγαγε δὲ εἰς ἀκμὴν ἐπισκιάσας ἐκείνον ὁ δέξυς παρατηρητὴς Βαλζάκ (1799—1850). 'Αληθὲς φιλολογικὸν γεγονός ἐπῆρξεν ἡ ἐκδόσις τοῦ μυθιστορηματος «Ἰνδιάν» (1832) τῆς Γ. Σάνδης (καθ' αὐτὴν δὲ κυρίας Dudevant-Dupin, 1804—76), ἐν ᾧ μετὰ σπανίας εὐρύτας περιέβαλλοντα τα κοινωνικὰ προβλήματα τῆς ἐποχῆς μορφὴν καλλιτεχνικὴν. Κρατερόν δὲ παρατάτην ἐν τῷ κατὰ τῆς κακίας καὶ διασθορᾶς τῆς ἐποχῆς ἀγωνίᾳ εὗρεν ἡ Σάνδη ἐν τῷ Π. Λερὸν καὶ τῷ Λαμενναί (1782—1854), οὗτος τὸ ἔργον Paroles d'un croyant ὑπῆρξεν ἀληθὲς εὐαγγέλιον τῆς δικαιοσύνης καὶ ἀδελφικῆς ἀγάπης. 'Αλλ' οὐχ ἦ-τον ἐξέχουσι καὶ τὰ μυθιστορήματα τῶν I. Σανδώ, Murger (1812—61), A. Karr (γενν. 1808), I. Νερβίλ (1808—55), ὅστις ἐξεπλήθυνεν ἐπιτυχῶς καὶ μεταφράσεις ἀριστουργημάτων τῶν ξένων φιλολογῶν, ἡ Delphine Gay (1776—1852), ἐπιτυχέστατα ἀσχοληθεῖσα εἰς πάντα τὰ εἶδη τῆς ποιήσεως, οἱ Erckmann-Chatrian κτλ.

'Ὅπως ἰδιαίτερον κλάδον τῆς φιλολογίας ἀποτελεῖ ἡ τῶν ἔργων ποιητῆς, ἥτις ἐστὶν ἡ ἀποτυπωσις τοῦ κοινωνικοῦ ζητήματος ἐν τῇ ποιήσει. 'Ο ἐπισημώτατος αὐτῆς ἀντιπρόσωπος εἶναι ὁ P. Dupont, ὁ ἀοιδὸς τοῦ «'Λεσματος τῶν ἐργατῶν» εἰς τὸν κλάδον δὲ τοῦτον ἀνήκει καὶ ὁ προσφιλέτης ποιητὴς μύθων Π. Λασαμβωδί. 'Εκ τούναντιον ὁ Leconte de Lisle ἐκπροσωπεῖ τὴν ἀρχιζῶσαν λυρικὴν ποιήσιν εἰς τὴν σχολὴν δὲ αὐτοῦ ἀνήκουσι, καίπερ περὶ ἄλλην ὕλην ἀσχοληθέντες, ὁ Βωδελαιρ, 'Ρολλινὰ καὶ ὁ 'Ρισπέν. 'Εκ τῶν δραματικῶν τῆς δευτέρας αυτοκρατορίας ὑπερέχουσιν ὁ Κορνιέ, ὁ Λαμβίς, χαριέστατος κωμωδιοποιός, ὁ 'Αλεβυ, οὗτος ἔξισον λόγου καὶ τὸ μυθιστοριογραφικὸν τάλαντον, Pailleron καὶ O. Feuillet, οὗτος τὰ μικρὰ δράματα ἀδίκως ἴσως ἐξετιμήθησαν ἦ-τον ἡ τὰ περίφημα μυθιστορήματα, καὶ τέλος ὁ πλείστους ἔχων τοὺς ἐκλεκτάς, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ πολλῶν ἐπικριθείς B. Σαρδού. Παρὰ τὸ δράμα δὲ ἤκμασε καὶ τὸ μυθιστόρημα καλλιτεργηθὲν ὑπὸ διαπρεπῶν συγγραφέων, ὧν οἱ μὲν Φλωμπέρ, οἱ ἀδελφοὶ Goncourt, Δωδὲ καὶ Ζολὰ ἀντιπροσωπεύουσι τὸ ρυθιστογραφικὸν εἶδος, ὁ δὲ 'Ὀνέ κτλ. μᾶλλον κλίνουσι πρὸς τὸν ἰδεϊσμόν. Τὴν τελευταίαν ταύτην ἀπόχρωσιν φέρουσι καὶ αἱ ποιήσεις τῶν Λαπράδ, Θεριέ, Λουίζας 'Ακερ-

μαν, Sully Prudhomme και Φραγκ. Κοππέ, του αριστοτεχνίου των συμπτριών διηγηματιών.

Όπως δ' έκτακτον αναπτύξιν έλαβεν από των άρχών του αιώνος και η ιστοριογραφία, έν η φιλοσοφική μόν απόχρωσιν έχουσι τὰ έργα των Σισμούνδη (1773—1842), Γκιζώ (1787—1874), Μισελέ (1798—1871), Μινγέ (1796—1884), Θιέρσου (1797—1877) και Λ. Βλάγκ (1847—62), ως περιγραφικοί δέ διέπρεψαν οι Βινιών (1771—1841), Σέγκυρ (1780—1878), Δαρυ (1767—1829), Πικουβίλ, Αύγουστινος Θιερρύ και ο αδελφός του Αμιαδαίος, Φωριέλ, Παράντ (1788—1866), Τονβίλ (1805—52) κ.λ.λ. Σπουδαιότατα δέ διά την ιστορίαν της επαναστάσεως και της αυτοκρατορίας είνε τα Απομνημονεύματα του Μαρμάν και των κομητών Μιοτ και Βεγκνोट, διά δέ την των επομένων δεκαετηρίδων τα του Περών κ.λ.λ. Έν τῇ γραμματολογία ανεδείχθησαν κατ'έξοχόν οι Βιλλεμαίν (1790—1870) και Αμπέρ (1800—1864). Έξοχον πνεύμα υπήρξε και ο Ταίν, ούτινος τὰ πνευματώδη, πονήματα επί θεμάτων της πολιτικής τε και των γραμμάτων Ιστορίας αμιλλώνται πρός τὰ φιλοσοφικά συγγράμματα. Τέλος έν των πολυπληθών ρητόρων των νεωτέρων χρόνων υπερέχουσαν κατέχουσι θεσιν ο πολυς Μιραμπώ (1719—91), Βερρυσέ, Δυρίν, Θιέρρος, Βαρρότ κ.λ.λ. [Μ.Γ.]

Γαλλική φιλοσοφία. Από των άρχών ηδη του 12ου μέχρι των μέσων του 14ου αιώνος οι Παρισιοί ήταν τὸ κέντρον μεγάλης πνευματικής και φιλοσοφικής κινήσεως και σφοδρῶν μεταξὺ του σχολαστικισμοῦ και του μυστικισμοῦ, των θρησκευτικῶν πεποιθήσεων και της πνευματικής ανεξαρτησίας πολέμων, ὡν οι ήρωες Ρουσέλι, Γουλιέλμος Σαμπω, Αβελάρδος, Ούγος και Ρίχ. Σαιν Νικτωρ, Θωμάς Ακουίνος κ.λ.λ. Γάλλοι ήταν η έδιδάχθησαν και έδίδαξαν έν Παρισίοις. Βραδύτερον τὰς φιλοσοφικάς έρεύντας ανεργίτισαν άφ'ένος μόν αι πρός ανανεώσιν της μελέτης της κλασικής αρχαιότητος προσπάθειαι των Λεφύβρε και Βονιλλά, άφ'έτερου δέ η διά του Κολδίνου θρησκευτική μεταρρύθμισις. Τότε ο Pierre de la Ramée ανέπτυξε την νέαν Λογικήν του, εις αντίκρουσιν του αριστοτελισμοῦ των σχολαστικῶν, ήτις και έκτός της Γαλλίας μεγάλην έσχεν επίδρασιν, ο δέ Ιωάννης Bodin ανεδείχθη υπέρμαχος της ανεξθρησκείας και ιδρυτής άρχών του φυσικοῦ δικαίου ανεξαρτήτων της εκκλησιαστικής διδασκαλίας. έν ᾧ ο Montaigne έθεμελίωσε σκεπτικισμόν, όστις διεσώθη ιδιαίτερον του γαλλικοῦ πνεύματος χαρακτηριστικόν. Έν τούτου προήλθεν ο ύπατος των Γάλλων φιλοσόφων Καρτέσιος (Descartes), όστις όμως ήθέλησε να θεμελιώσῃ την φιλοσοφίαν επί της θετικότητος των μαθηματικῶν γνώσεων άρχόμενος από του περιγίμνου συλ-

λογισμοῦ του «Νοῦ, ἄρα ὑπάρχει» και προχωρών διά σειράς συλλογισμῶν ως έν τῇ μαθηματικῇ. Η μεθοδος αὕτη έγινετο άφορμή μεγάλης επιστημονικής κινήσεως έν Γαλλία και τὰς Κάτω Χώραις και συζητήσεων φιλοσοφικῶν, έν αἷς ως άπαδοί μόν του Καρτεσίου διεκρίθησαν οι Louis de la Forge, Ant. Arnauld κ.λ.λ. έν ᾧ ο Μαλεβράγγιος έρμώμενος από της καρτεσιανῆς φιλοσοφίας κατήντησεν εις συστημα λίαν έγγίζον τῇ μυστικισμῷ. Των αντιπάλων δέ του Καρτεσίου ο μέγιστος υπήρξεν ο Gassendi, όστις ανανεώσας επί νεωτέρων βάσεων τὸν άρχαῖον ατομισμόν έθηκε τὰς βάσεις του φυσικολογικοῦ και ὕλιστικοῦ ρεύματος του 18ου αἰώνος. Ταῦτοχροῶς δέ έν τῇ γαλλικῇ Αὐτῇ ανετύχθη εἰδός τι φιλοσοφίας των αἰθουσῶν, έλαφρὰς ὅλως και εύφυσλόγου, ήτις τὰς θεωρίας της ήρύετο έν των Ήθικῶν σκέψεων του Λαρσσενού. Κατά τὸν 18ον αἰώνα επί την γαλλικὴν φιλοσοφίαν μεγάλως επέδρασεν η άγγλική, ής αι άρχαί διαδοθεῖσαι έν Γαλλία έγινόντο ὅλα κατά την καταχρήσεων πολιτείας τε και εκκλησίας. Την Νευτώνειον φιλοσοφίαν μετεδίδασεν εις Γαλλίαν ο Ηολταίρος, τὰς δέ ὕλιστικὰς άρχὰς του Hobbes ο Λαμετρέ, έν ᾧ ο Κονδύλλιακ παραλαβὼν την έμπειρικὴν ψυχολογίαν του Λόκκε μετέτρεψεν αὐτὴν εις την φιλοσοφίαν των Αἰσθητικῶν (Sensualistes), ήτις απέβη ταχέως τὸ γενικὸν δόγμα των Γάλλων φιλοσόφων (Batteux, Bonnet, Robinet). Η δέ ήθική φιλοσοφία κατήντησε διά του Έλβετίου εις τὸν έγωισμόν, όστις εκηρύχθη ως βάσις του ήθικοῦ βίου, η δέ άρετή θεωροήθη ως εἶδός τι έγωισμοῦ, καθίστον αὐτὴ μετὰ του αγαθοῦ του ατόμου συναποφέρει και τὸ της κοινωνίας. Έπὸ ταιαύτας άρχὰς ανετύχθη ο κύκλος των έγκυκλοπαιδιστῶν και συνετάχθη η περίφημος αὐτῶν Έγκυκλοπαιδεία ὑπὸ την διεύθυνσιν των κυριωτέρων ἐξ αὐτῶν, Diderot και d'Alembert, ὀλίγον δέ βραδύτερον ο κύκλος των ειδικοῶς κληθέντων «φιλοσόφων», ἐξ οἷ προήλθε τὸ Σύστημα της Φύσεως, έν ᾧ δόγμα πρός δόγμα αντιτίθεται ο ὕλισμός πρός την διδασκαλίαν της εκκλησίας. Ο δέ Montesquieu μετέδωκεν εις τοὺς Γάλλους τὰς πολιτικάς θεωρίας του Λόκκε. Αἱ φιλοσοφικαί αὐταί άρχαί απέβαινον σὺν τῷ χρόνῳ ρίζοσπαστικώτεραι. Διά των Μορελλύ και Μαβλύ ανεπτύχθησαν αληθεῖς κοινωνιστικά άρχαί, ο δέ Ρουσσώ άπορρίπτων τὸν παρανοχηθέντα πολιτισμὸν εκήρυξε την επιστροφήν πρός την φύσιν. Την ρίζοσπαστικὴν ταύτην φιλοσοφικὴν κίνησιν επήλθε τέλος επίστασις η γαλλικὴ επανάστασις. Την στενήν αὐτῆς πρός τὰ κοινωνικά προβλήματα συνάφειαν ἐτι μάλλον εξεδήλωσεν η Γ. Φ. κατά τὸν 19ον αἰώνα. Αἱ θεωρίαι των Αἰσθητικῶν επικρατοῦσι κατ'άρχὰς, διά δέ του Cahanis η θεωρία των μηχανικῶν κινήσεων, ἐπ'ὧν τὸ

Système de la Nature ἐδίδασκε καὶ τὰς πνευματικὰς λειτουργίας, αντικατεστάθη διὰ τῆς τῶν χημικῶν καὶ φυσικῶν φαινομένων. Ἐξ ἀντιθέσεως ἀνεφάνησαν καὶ θρησκευτικαὶ τάσεις, ἐν αἷς πρωτηγωνίστησαν οἱ Σατωβριάν, J. de Maistre καὶ de Bonald, βραδύτερον δὲ οἱ Bautain καὶ Maret. Ἄλλ' ὁ πόλεμος μεταξὺ τῶν κληρικερῶν καὶ τῶν ἐλευθεροφρόνων ἐπατάθη ἐξῆς, ἐκφαινόμενος ἰδίᾳ ἐν τῇ ζητήματι τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως. Τὴν σχολὴν τῶν Αἰσθητικῶν, ἐκλιποῦσαν κατὰ μικρὸν, διεδέχθη ἡ τῶν Νοητικῶν (Spiritualistes), ἥτις τὴν ἀρχὴν λαβοῦσα ἐκ τῆς σκωτικῆς φιλοσοφίας ἔσχεν ἀντιπροσώπους τὸν Maine de Biran, τὸν Jouffroy καὶ τὸν Royer Colard, σκοπὸν δὲ τὴν ἐξ ἰδίας παρατηρήσεως μέρωσιν πολιτικῶν καὶ θρησκευτικῶν θεωριῶν, ἀνεξαρτήτων τῶν διδασμάτων τῆς ἐκκλησίας. Ὁ Βικτωρ Κουζὲν δειγθεὶς ἐκλεκτικῶς μεταξὺ πάντων τῶν φιλοσοφικῶν συστημάτων ἐβίωκεν οὕτω νέαν εἰς τὴν νοητικὴν φιλοσοφίαν ἑαίν, τὴν δὲ τὴν ἡκολούθησαν οἱ J. Simon, Remusat, Damiron, Saisset, Ravaisson, Hauréau, P. Janet, Levéque, Bouillier, Lemoine, Caro, ποικιλοτρόπως ἀσχοληθέντες εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς φιλοσοφίας καὶ τὴν μελέτην καὶ μεταδόσιν ἐν Γαλλίᾳ τῶν γερμανικῶν φιλοσοφικῶν συστημάτων. Τῆς ἐκλεκτικῆς ταύτης σχολῆς ἔργον εἶναι καὶ «Λεξικὸν τῶν φιλοσοφικῶν ἐπιστημῶν». Παρὰ ταύτην δὲ μεγάλῃν ἑλᾶσον ἐπίδοσιν αἱ κοινωνιστικαὶ θεωρίαι ἀπὸ τῶν ἀρχῶν ἥδη τοῦ αἰῶνος, οἷον ὁ Fourier ἐξέδωκε τὴν θεωρίαν τοῦ περὶ τοῦ διοργανισμοῦ τῆς ἐργασίας, ὁ δὲ Σαιν Σιμόν συνήγορος ὑπὲρ τῆς μορρώσεως τοῦ λαοῦ. Ὁ Proudhon ἐξέθηκε νέας σκέψεις περὶ τῆς διαγωγῆς τῆς ἰδιοκτησίας. Ἐκ τῶν ὁπαδῶν δὲ τοῦ St. Simon ὁ Αὐγουστος Comte ἵδρυσε τὸ σύστημα τῆς θετικῆς φιλοσοφίας, θεμελιῶν τὴν κοινωνιολογίαν ἐπὶ τῆς ψυχολογίας καὶ ταύτην ἐπὶ τῆς πειραματικῆς μελέτης τῆς φύσεως. Τὸ σύστημα μικρὸν ἐκτιμῆθ' ἐν Γαλλίᾳ κατ' ἀρχὰς εὐδοκίμησε μᾶλλον ἐν Ἀγγλίᾳ, ὅθεν μεταδιδάσθ' ἐκάλιν εἰς Γαλλίαν πολλοὺς ἔσχεν ὁπαδοὺς, ὧν ἐξοχώτατος ὑπῆρξεν ὁ Littré, διακρίνονται δὲ καὶ ὁ Ribot, ὁ ἐκδότης τῆς «Φιλοσοφικῆς Ἐπιθεωρήσεως» καὶ ὁ H. Taine, ὅστις ἐν τούτοις μετέγει καὶ ἐκλεκτισμὸν. Πρὸλ. Damiron. Ess. sur l'histoire de la philosophie en France au 19me siècle (2 τ. 1846). Ravaisson, La philosophie en France au 19me siècle (1868). Poitou. Les philosophes français contemporains et leurs systèmes religieux (1864). [Ε. Α.]

Γαλλικὸν δίκαιον. Ἡ ἀρχαιοτάτη ἱστορία τοῦ Γ. δικαίου τυμπύπτει καθόλου μετὰ τῆς τοῦ γερμανικοῦ, μετὰ μόνης τῆς διαφορᾶς, οἷον ἐν Γαλλίᾳ ἐπεκράτει μείζων συγχώνευσις

μετὰ στοιχείων ῥωμαϊκῶν. Ἐπειδὴ δὲ τὰ εἰς Γαλλίαν μεταναστεύσαντα γερμ. φύλα διετήρουν τὰ νόμιμα αὐτῶν, ὡς ἐπίσης καὶ οἱ ἀρχαῖοι κάτοικοι, οὐχὶ ἐνιαῖον τι ἐπεκράτει καθ' ὅλην τὴν χώραν δίκαιον τὸ κατ' ἀρχάς, ἀλλ' ἕκαστον φύλον διῆγε κατὰ τὰ ἴδια αὐτοῦ ἔθιμα, ἰσχύοντος, ἰδίᾳ ἐν τῇ Ν. Γαλλίᾳ, καὶ τοῦ ῥωμαϊκοῦ δικαίου. Τὴν τοιαύτην διαφορὰν τῶν νομίμων κατὰ χώρας ἀνευρίσκομεν οὐχὶ μόνον ὑπὲρ τὴν κυριαρχίαν τῶν Φράγκων, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῆς ἱεροληγγεῖου δυναστείας, ὅτε δι' ὠρισμένα τινὰ μόνον ἀντικείμενα βλέπομεν ἐκδιδόμενα γενικά δι' ὅλον τὸ κράτος διατάγματα, διακρινόμενα διὰ τοῦ δυνάματος Καπιτοουλάρια. Δὲ τῶν τοιούτων βασιλικῶν νομοθετημάτων συνεδιδάχοντο πλήρον κατ' ὅλην τὴν διάφορα τῶν διαφορῶν φύλων νόμιμα, εἰς ὁ σπουδαίως συνήργησαν καὶ αἱ ἐκκλησιαστικαὶ διατάξεις, οὗσαι αἱ αὐταὶ διὰ πάντας τοὺς κατοίκους, καὶ ἡ ἐπικράτης τοῦ ὅμι. δικαίου εἰς τὰς διαφορὰς συναλλαγᾶς. Οὕτω προΐεντος τοῦ χρόνου καὶ συμπαγείσης τῆς γαλλικῆς ἐθνότητος, ἰσχυρὰ βασιλεῖα θὰ ᾔδυνάτο νὰ ἐπιβάλλῃ καὶ ἐνότητά ἐν τῷ δικαίῳ. Ἀλλ' ἐπῆλθεν ἡ τιμαριωτικὴ ἐποχὴ (ἐκ τοῦ 10ου μέχρι τοῦ 14ου αἰῶνος), καθ' ἣν οἱ μὲν βασιλεῖς εὕρισκοντο ἀντιμέτωποι πλῆθους ἰσχυρῶν τιμαριούχων, ἀναλόγως δὲ τῶν περιστάσεων ἐκάστης ἰδιοκτησίας ἐπ' ἔπειρον παρήλλαξαν τὰ κρατούμενα ἐπὶ ὡς νομοθεσία νόμιμα καθόλου ὅμως ἐπεκράτου ἐν μὲν τῇ Β. Γαλλίᾳ τὰ γερμανικὰ στοιχεῖα τοῦ δικαίου, τὰ ῥωμαϊκὰ δὲ ἐν τῇ Ν., ὅπου κατὰ μικρὸν τὸ ῥωμ. δίκαιον (droit écrit) ἐθεωρήθη ὡς νόμος, ἐνῶ ἐν τῇ Β. ἔχοντο τὰ κατὰ τόπον ἔθιμα (coutumes). Ἐντέθεν ἡ διάκρισις μεταξὺ Pays du droit écrit καὶ Pays du droit coutumier. Ἀρμότεροι αἱ νομοθεταὶ ὑπέστησαν διαφορὰς μεταβολὰς διὰ διατάγμάτων τῶν βασιλέων καὶ τῶν κατὰ τόπους τιμαριούχων. Μόλις ἀπὸ τοῦ 12ου αἰῶνος ἀναφάνονται βασιλικά διατάγματα ὑποχρεωτικά δι' ὅλον τὸ κράτος καὶ ἀπὸ τοῦ 13ου βασιλικά νομοθετήματα πρὸς μέρωσιν τοῦ ὅλου τοῦ κράτους διοργανισμοῦ. Ταυτοχρόνως νομομαθεῖς ἄνδρες ἐξέπνευσαν δοκίμια ἐπιστημονικά ὡς σχέδια ἐνιαίας νομοθετικῆς διοργανώσεως τοῦ βασιλείου· τοιαῦτα δὲ ἀπαντῶμεν ἐπὶ κατὰ τὸν 14ον καὶ 15ον αἰῶνα τεινόντα εἰς συγχώνευσιν τοῦ ἀρχαίου κατὰ τὰ γερμανικὰ ἔθιμα δικαίου μετὰ τοῦ ῥωμαϊκοῦ. Κατὰ τοὺς αἰῶνας τοὺτους ἐπαγνώθη ἡ βασιλικὴ ἐξουσία καὶ ἀπροσκόπτως ἐφηρμόθησαν βασιλικά διατάγματα, ἀρσένωντα εἰς τὸν γενικὸν τοῦ κράτους διοργανισμόν, ἐπὶ δὲ καὶ εἰς ἀντικείμενα τοῦ ἰδιωτικοῦ δικαίου. Ἀπὸ τοῦ τέλους δὲ τοῦ 15ου αἰῶνος ἡ Βασιλεῖα, ἰσχυρὰ ἥδη καὶ ἐδραία διέπει μέχρι τῆς ἐπανστάσεως σύμπασαν τὴν τοῦ δικαίου ἀνάπτυσιν. Ἡ ἀνάγκη ἐνιαίας διὰ τὸ κράτος νομοθεσίας ἥδη ἀπὸ Λουδοβίκου τοῦ 14' καταρχα-

νῆς γενομένη, μόλις μετὰ τὴν ἐπανάστασιν ἐπληρώθη πρᾶγματι. Ἀληθῶς πᾶσαι αἱ νομοθετικαὶ ἐργασίαι ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ ΙΙ' αἰῶνος πρὸς τοῦτον ἔτεινον τὸν τελικὸν σκοπὸν. ἄλλ' ἐπῆρπε πρότερον νὰ ἀρθῇ σπουδαῖον κώλυμα, ἥτοι ἡ συγχροὺς τῶν ἐπικρατούντων ἐν τῇ Β καὶ τῇ Ν Γαλλίᾳ δικαίων, τοῦ βωμικοῦ καὶ τοῦ ἀπὸ τῶν εἰθιμῶν πρὸς τοῦτο ἤδη ἀπὸ τοῦ 1453 ἐπιχειρήθη ἐπισήμως συλλογὴ καὶ σύνταξις συμπάντων τῶν ἐπικρατούντων εἰθιμῶν, τοιαύτη δὲ εἶναι τὸ ὑπὸ Bourdoit de Richebourses τοῦ 1734 ἐκδοθέν (Παρ. 4 τ.) Coutumier général. Ἀρ' ἐτέρου ἐνηργήθη καὶ συλλογὴ τῶν κατὰ καιροὺς ἐκδεδομένων διαταγμάτων. Ἐπὶ Λουδοβίκου τοῦ ΙΔ' ἐγένοντο γενναῖα βήματα πρὸς καθολικὴν νομοθεσίαν δι' Ordonnances ἐπὶ διαφόρων τῆς διοικήσεως κλάδων, τὰς προσποθείας δὲ ταύτας ἐξηκολούθησεν ἄλλ' ἤττον ἐπιτυχῶς. Λουδ. ὁ ΙΕ', Ἀλλ' ἐν τούτοις αἱ διατάξεις αὗται οὐδ' ὅμως ἐβεβαίωσαν τὴν ὑποδεστέραν ἀπέναντι τῶν εὐγενῶν θέσιν τοῦ λαοῦ, οὐδὲ καθήργουν τὰ καταθλιπτικὰ δικαίωμα καὶ προνόμια τῶν εὐγενῶν καὶ τοῦ κλήρου. Διὰ τοῦτο καὶ αὗται καὶ αἱ κατόπιν γενομένης ὑπὲρ τῶν κατωτέρων τάξεων μερικά ἐνέργειαι δὲν κατώρθωσαν νὰ προσλάβωσι τὴν μεγάλην τοῦ 1779 ἐπανάστασιν ἥτις κατέρριψε πάντα τὰ τέως κρατούντα νόμιμα. Ἐκ τῶν πρώτων μετὰ τὴν ἐπανάστασιν ἔργων ὑπῆρχεν ἡ περὶ τῆς νομοθεσίας μερίμνα, αἱ συνεδρίασι δὲ τῆς πρώτης Ἑθνικῆς Συνελευσεως ἔληξαν διὰ συζητήσεων περὶ τῆς ποινικῆς Δικονομίας. Κατὰ τὴν πρώτην δεκαετηρίδα τοῦ ΙΘ' αἰῶνος τὰ πέντε βιβλία τοῦ Ναπολεόντειου κώδικος (βλ. λ.) ἀπετελεσαν ἐνῆσαν διὰ τὸ κράτος νομοθεσίαν καὶ κατέστησαν τὸ δικαίον ἴσον τοῖς πᾶσι καὶ ὁμοίως προσιτόν. Ἡ νομοθεσία ἐκείνη διατηρήθη ἐκτετα μετὰ μεταβολῶν οὐσιωδῶν μόνων ἐν τῷ ποιν κώδικι καὶ τῇ ποινικῇ δικονομίᾳ (28 Ἀπρ. 1832) καὶ ἐν τῇ περὶ χρεωκοπίας (8 Ἰουν. 1838).

Γαλλικόν ὄξύ (X η μ.) (γερμ. Gallussäure, γαλλ. acide Gallique, $C_7 H_6 O_5 + H_2 O$). Εὐρίσκεται ἐν τοῖς κηκιδίοις, τῇ σινικῇ τέλῳ, εἰς τὸν μέλανα οἶνον πολλᾶκις, καὶ εἰς τὰ πλείστα σιγρίζοντα αὐτὰ παράγεται τῇ ἐπιδράσει θερμοῦ ἢ ὑδροχλωρικοῦ ὀξέος ἢ καὶ ἀραιᾶς διαλύσεως καυστικοῦ κάλως ἐπὶ τῆς ταννίνης. ἔτι δὲ διὰ ζυμώσεως ἐκχυλίσματος κηκιδίων τῇ ἐκθίσει τούτου εἰς θερμὸν γῆρον ἐν τῷ ἁέρι. Οὕτως ἀποτίθεται μετὰ τινα γράνον Γ. ὄξύ κρυσταλλικόν ἔνε χροοὶ καὶ ἄομοι βελανοειδεῖς κρυσταλλοὶ διαλυόμενοι εἰς ὕδωρ καὶ οἶόνπνευμα. Θερμαινόμενον εἰς 201° καὶ ἄνω τέμνεται εἰς ἀνθρακικόν καὶ πυρογαλλικόν ὄξύ· τὰ ἅλατα αὐτοῦ εἰσιν ἀσταθῆ διὰ τὴν ιδιότητά αὐτοῦ νὰ καθίζανη ἐκ διαλύσεως ἀργύρου καὶ χρυσοῦ τὰ μέταλλα ταῦτα, χρησιμοποιεῖται ἐν τῇ φωτο-

γραφίᾳ. Μετὰ τριχλωροσιδήρου παρέχει βαθυκυανὸν χρῶμα· ἐν ἀλκαλικῇ διαλύσει ἀπορροφᾷ ἐκ τοῦ ἀέρος ὀξυγόνον καὶ μελανοῦται. [O.A.P.]

Γάλλικόν Ποταμός, ἐκβάλλον βορειοδυτικῶς τῆς Θεσσαλονίκης εἰς τὸν Θερμαϊκὸν κόλπον, γνωστός παρὰ τοῖς πάσαι ὑπὸ τῷ ὀνόματι Έχέδωρος (Ἰδ. λ.). [Ε.]

Γάλλιον, Μεταλλικὸν στοιχεῖον ἀνακαλυφθέν ἐν ἔτει 1875 ὑπὸ τοῦ Lecoq de Boisbaudran. Σμῆ. Ga. ἄτομ. βάρ. 70, εἰδ. βάρ. 6. τηξινόμος βαθμὶς 30°. Εὐρίσκεται εἰς μικρὰ ποσά ἐντός τοῦ ἔρυκτοῦ θειοφειδαργύρου (σφαλερίτου), κρυσταλλοῦται εἰς κυανοειδικοὺς κρυστάλλους, ἐνὲ διαλυτὸν εἰς τὰ πλείστα ὀξέα καὶ ἀλκάλια, ἐνοῦται ἀπ' εὐθείας μετὰ τῶν ἀλατογόνων καὶ ὀξειδισαὶ ἐπιπολαίως ἐν τῷ αέρι. Σχηματίζει ὡς τὸ Ἀργίλιον μετὰ τοῦ Ἀμμωνίου στυπτηρίαν. [O.A.P.]

Γάλλο (Κάβο), βλ. Ἀκρίτας.

Γαλλογερμανικοὶ πόλεμοι. Πλείστοι πόλεμοι γαλλογερμανικοὶ πληροῦσι κατὰ μέγα μέρος τὴν ἱστορίαν τῆς Εὐρώπης ἀπὸ τοῦ ἡ Γαλλία καὶ ἡ Γερμανία ὑφίστανται ὡς δύο διακεκοιμένα εὐρωπαϊκὰ κράτη. Ἀλλ' οἱ ἀξιομνημονευτότεροι ἔρχονται ἀπὸ τοῦ ΙΓ' αἰῶνος, ἀπὸ τῆς βασιλείας τοῦ Φραγκίσκου Α' τῆς Γαλλίας καὶ τοῦ αὐτοκράτορος Καρόλου Ε' τοῦ Ἀψβουργικοῦ. Οἱ πόλεμοι οὗτοι ἐξηκολούθησαν κατὰ μικρὰ διαλείματα μέχρι τοῦ ΙΘ' αἰῶνος διεξαγόμενοι συνήθως μεταξὺ τῆς γαλλικῆς βασιλείας καὶ τοῦ Ἀψβουργικοῦ ἢ Αὐστριακοῦ κράτους ἰδίως ἐπὶ τοῦ Λουδοβίκου ΙΔ'. Ἀλλ' ἀπὸ τοῦ παρελθόντος αἰῶνος, ὅποτε ἤρξατο νὰ ἐπιδίδῃ καὶ τὸ βασιλεῖον τῆς Πρωσίας, οἱ γαλλογερμανικοὶ πόλεμοι κατέστησαν ἐν μέρει καὶ γαλλοπρωσσιακοί. Ἰδίως δὲ κατὰ τὸν ἐπταετὴ καλούμενον πόλεμον (1756—63) ἡ Γαλλία συμμαχοῦσα μετὰ τῆς Ὀστρίας ἐπολέμησε κατὰ τῆς Πρωσίας. Ἐπὶ τῆς γαλλικῆς ἐπανάστασεως οἱ γαλλογερμανικοὶ πόλεμοι ἐπανεληφθήσαν σφοδρότεροι ἐναντίον καὶ τῶν δύο γερμανικῶν δυνάμεων, ὁ δὲ Ναπολέων Α' ἐπολέμησε ὅτε μὲν κατὰ τῆς μιάς, ὅτε δὲ κατὰ τῆς ἐτέρας αὐτῶν. Ὁ κατὰ τὸ 1859 μεταξὺ τοῦ Ναπολεόντος Γ' καὶ τῆς Αὐστρίας χάριν τῆς ἐλευθερίας τῆς Ἰταλίας γενόμενος πόλεμος θεωρήθη ἀπλῶς τοπικὸς καὶ γαλλοαυστριακός. Τούναντιον δὲ γαλλογερμανικὸς πόλεμος κατ' ἐξοχὴν ἐκλήθη ὁ μέγας πόλεμος τοῦ 1870 71 ὁ διεξαχθεὶς μεταξὺ τῆς Γαλλίας τοῦ Ναπολεόντος Γ' καὶ συμπήξης τῆς λοιπῆς Γερμανίας συναρτισμένης ἐξαιρέσει τῆς ἀπὸ τοῦ 1866 ἐκδηληθείσης τῆς γερμανικῆς ἐμοσπουδίας Αὐστρίας. Πρώτην ταύτην φορὰν ἤρξατο ἡ Γερμανία πλὴν τῆς Αὐστρίας συνετάχθη κατὰ τῆς Γαλλίας, ἐνῶ ἐν τοῖς μέχρι τούδε γαλλοαυστριακοῖς ἢ γαλλοπρωσσιακοῖς πολέμοις τὰ λοιπὰ γερμανικὰ κράτη συνετά-

σεντο, τινὰ μὲν μετὰ τῶν μεγάλων γερμανικῶν κρατῶν, τινὰ δὲ μετὰ τῆς Γαλλίας. Εἰ-
ναὶ δὲ γνωστὸν ὅτι ὁ μέγας γαλλογερμανικὸς
πόλεμος τοῦ 1870—71 ἀπέληξεν εἰς τὴν πτώ-
σιν τῆς δευτέρας γαλλικῆς αὐτοκρατορίας, εἰς
τὴν δημιουργίαν γερμανικῆς αὐτοκρατορίας
πρωσικῆς (βλ. λ.) καὶ τὴν εἰς τὸ γερμανικόν
τοῦτο κράτος προσάρτησιν τῆς Ἀλσατίας καὶ
Λοθαριγγίας. [Π.Κ.]

Γαλλογαραικία. Τὸ ὄνομα τοῦτο ἔφερε
τὸ παλαιὰ ἢ ἄλλως Γαλατία συνηθέστερον λε-
γομένη χώρα τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, πρὸς δια-
κρίσιν τῆς ἐν τῇ Δ. Εὐρώπῃ Γαλατίας. [Π.]

Γαλλόνειον (Μετρ.) μονὰς χωρητικώ-
τητος ἀγγλικὴ διὰ βευστὰ καὶ ξηροὺς καρπούς.
1 αὐτοκρατορικὸν Γ.=3,5134 γαλλικ. λίτρα
ἢτοι 1=1420 δράμια. Τὸ εἶν ἐν Ἀμερικῇ
ἐν χρήσει ἀρχαῖον Γ.=1,7852 γαλλ. λίτρα· ἢ-
τοι 1 Γ.=1183 δράμια. Τὸ Γ. διακρίνεται εἰς
τέσσαρα τέταρτα (Quart) καὶ 8 πιντάς. [Δ.Κ.]

Γάλλος. Ποταμὸς τῆς Βιθυνίας ἐκ τῶν
ΝΑ τῶν Μόδρων (Μοδουρλεῦ) τὰς ἀρχὰς ἔ-
χων καὶ συμβάλλων εἰς τὸν Σαγγάριον παρὰ
τὴν νῦν Κεῦδε (Κύδα). Τινές, ἐπειδὴ ἀναρέ-
ρονται καὶ ἄλλοι ποταμοὶ Γάλλοι καλοῦμενοι,
συγχέουσι τὸν βιθυνικὸν τοῦτον Γάλλον, τὸν
ὑπὸ τοῦ Στράβωνος ἀναφερόμενον (Στρ. βιβλ.
Π', 7), καὶ πρὸς ἄλλους μὲν μάλιστα δὲ
πρὸς τὸν μικρὸν ποταμὸν τῶν Λευκῶν Με-
λανα (Ἀινέ-σουριού (:)=καθρεπτοπόταμος),
ὅπερ ὁμοῦς λίαν ἀπίθανον θεωρεῖται ἡμῖν, διότι
ἄλλος ποταμὸς ἐκ Μόδρων πηγάζων καὶ εἰς
τὸν Σαγγάριον πλησιέστερον τῆς Νικομηδείας,
ὡς μνημονεύει ὁ Στράβων, ἐκβάλλων, πλὴν
τοῦ παρὰ τὴν νῦν Κῦβαν ὑπάρχοντος, δὲν ὑφί-
σταται. Ὁ Γάλλος οὗτος καλεῖται νῦν καὶ
Ταράκλι-σουριού (ποταμὸς τῆς Ταρκακλείας),
ἐπειδὴ διέρχεται καὶ τῆς ἐξάκρον πρὸς Δ τῆς
Κεῦδης ἀπεχούσης κωμοπέλειος Ταρκακλείας.
Πλησίον τῆς Κεῦδης πλὴν πολλῶν ἄλλων πο-
ταμῶν ἐν τῇ Γάλλῳ συμβάλλει καὶ εἰς ἐκ
τῆς ὀρεινῆς πόλεως Ὁρτάκιοι τὰς πηγὰς ἔ-
χων ξηροπόταμος. [Γ.Παχτ.]

Γάλλουαι (Galloway). Χερσόνησος τῆς
ΝΔ Σκωτίας, ἀπέναντι τῆς Β. Ἰρλανδικῆς πα-
ραλίας, χωριζομένη ἀπὸ τῆς διὰ τοῦ 300
μ. βάθος ἔχοντος Β. Πορθμοῦ. [Π.Π.]

Γαλλοῦτζον (Galluzzo). Κώμη τῆς
Ἰταλικῆς ἐπαρχίας Φλωρεντίας, ἐπὶ τοῦ εἰς
τὸν Ἄρνον ἐκβάλλοντος Ἐμα, 4 χμ. ΝΝΔ τῆς
Φλωρεντίας. Ἔχει (ὁ δῆμος) 14 792 κατοί-
κους (1881). [Π.Π.]

Γαλόχορτον (Βοτ.). Βλ. Γαλαξίδα.

Γάλτ (Galt). Πόλις τῆς καναδικῆς ὁμο-
σπονδίας, ἐν τῇ κομτείᾳ Βαρτελώ τῆς ἐπαρ-
χίας Ὀνταρίου, ἐπὶ τοῦ Γράνδ-Ρίβερ (Μέγ.
ποτ.). Ἔχει χυτήρια, μηχανουργεῖα καὶ 5 187
κατ. (1881). [Π.Π.]

Γαλτσάδες. Χωρίον Εὐδοίας τοῦ δήμου
Τελεθριῶν ἀπέχον ἀπὸ Καμυριῶν ΝΑ ὥρ. 1.
Κάτοικοι 275.

Γαμαλιήλ. Φαρισαῖος διακεκριμένος, νό-
μοδοιδασκάλος ἑξῆς, μέλος τοῦ συνεδρίου,
πιθάνως δὲ καὶ πρόεδρος αὐτοῦ, καὶ ἀρχηγὸς
σπουδαίας ἐν Ἱεροσολύμοις ῥαδονικῆς σχο-
λῆς, ἐν ᾗ ἐξεπαιδεύθη ὁ ἀποστόλος Παῦλος
(Πρ. κδ' 3). Κατὰ τοὺς Ταλμουδιστὰς ἦτο
ἐγγονὸς τοῦ Χιλήλ, υἱὸς τοῦ Ῥαββίνου Συμεὼν,
ἰσχυρίζονται δὲ ὅτι μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ
παρήλθεν ἡ δόξα τοῦ ὀνόματος. Ὁ Γ. παριστάται
ἐν ταῖς πράξεσι τῶν Ἀποστόλων ἀνὴρ συνε-
τὸς καὶ ἀνεξιθρησκός, διότι ἐπεισε τοὺς Ἰου-
δαίους νὰ μὴ διώξωσι τοὺς Ἀποστόλους. Ἡ
μεταγενέστερα παράδοσις χαρακτηρίζει τὸν Γ.
ἐν τῇ κρυπτῇ ὁπαδῶν τοῦ χριστιανισμοῦ, δε-
χθὲντα ἐν τέλει τὸ βάπτισμα ἐκ τῶν χειρῶν
τοῦ Πέτρου καὶ Ἰωάννου (Φωτίου Βιβλ. κωδ.
17). [Ι.Μ.]

Γαμάνδερ (Βοτ.), γερμ. Gamander,
ἐκ τοῦ ἐλληνικοῦ Χαμαίδρις (βλ. λ. Τεὺ-
κρ.: σ ν). [Θ.Χ.]

Γάμας (Vasco da Gama). Περσένης
Πορτογάλος θαλασσοπόρος γενν. περί τὸ 1469
ἐν Σιναίς, μικρᾷ παραθαλάσσιῳ πόλει τῆς πορ-
τογαλικῆς ἐπαρχίας Ἀλεμτέχου. Ἀναλαβὼν
τὴν διοικητὴν τεσσάρων πλοίων, ἅτινα ὁ βασι-
λεὺς Ἐμμανουήλ τῆς Πορτογαλίας ἐξεπέμψε
πρὸς ἀνακάλυψιν τῆς εἰς τὰς Ἰνδίας ὁδοῦ, ἀ-
πέπλευσε τὴν 4 Ἰουλίου (ν) 1497 ἐκ Λισσα-
βώνας, πρὸς τὴν Ν. ἄκρον τῆς Ἀφρικῆς
καὶ ἐφθασε τὴν 1 Μαρτίου (ν) 1498 εἰς τὴν Μο-
ζαμβίκην. Κινδυνεύσας ἐνταῦθα ἐκ τῶν ἰθαγε-
νῶν ἀνεχώρησε πάλιν καὶ τέλος τὴν 20 Μαΐου
ἐφθασεν εἰς τὴν ἐπὶ τῆς Μαλαδαρικῆς ακτῆς
τῶν Ἰνδιῶν Καλικούταν, κατορθώσας δὲ νὰ
ἐπιβληθῇ ἐπὶ τὸν Ῥαδζά (ἡγεμόνα) τῆς χώ-
ρας καὶ εὐχαριστημένος ἐκ τῶν γενομένων
ἀνακαλύψεων ἐπέστρεψεν εἰς Λισσαβὼνα κατὰ
τὸν Σεπτ. τοῦ 1499. Σπουδ. ὁ βασιλεὺς ἀπέ-
νευκεν αὐτῷ μεγίστας τιμὰς. Τῷ δὲ 1502 τε-
θείς πάλιν ὁ Γ. ἐπὶ κεφαλῇ πορτογαλικῶν
στόλου ἐξ 20 πλοίων, ἐκπλεύσας ἐπὶ σκοπῷ
νὰ ἐξασφαλίσῃ εἰς τοὺς Πορτογάλους τὸ ἐμ-
πόριον τῶν Ἰνδιῶν δι' ἱδρύσεως ἀποικιῶν, ἱδρύσε
μὲν πρῶτον τὰς ὕψιστα μὲν εἰ ἐν τῇ Ἀφρικῇ
πορτογ. ἀποικίας Μαζζαμπίκης καὶ Σοφάλας,
κατανυκαρχήσας δ' ἐταπεινώσας τὸν Ῥαδζά τῆς
Καλικούτης καὶ ἄλλους ἡγεμόνας μεθ' ὧν συν-
ῆψε ἐπωφελεστάτας συνθήκας. Ἦδη δὲ λήγον-
τος τοῦ Δεκ. 1503 ἐπέστρεψεν εἰς Πορτογα-
λίαν φέρων μεγάλα λάφυρα. Ἐφθούσας δ'
ἐπὶ μακρὸν διαπίσθη τῷ 1524 ἀντιβασιλεὺς
τῶν ἐν Ἰνδίας πορτογ. κτήσεων, μικρὸν δέ,
ἀλλ' ἐπιτυχῶς αὐτόθι ἐργασθεὶς ἀπέθανε τὴν
12/24 Δεκ. τοῦ αὐτοῦ ἔτους, τὸ δὲ λείψανον
αὐτοῦ μετακομισθὲν ἐτάφη ἐν Λισσαβὼνι πα-
νηγυρικῶς. [Ε.Δ.Μ.]

Γαμβέττας (Léon Gambetta). Έξοχος Γάλλος πολιτικός άνήρ γεννηθείς 18/30 Οκτ. 1838 έν Cahors. Σπουδασας τὰ νομικά έγκατεστάθη έν Παρισίοις, ήδη δέ κατά τὰς έν έτει 1863 έκλογάς του νομοθετικού Σώματος διεκρίθη διά τὰς δημοκρατικές του αρχάς, ώς δικηγόρος δέ και πολιτικός ρήτωρ έφημέισθη άφ' ότου (1868) υπερέστησε μετά δεινότητος λόγου τούς υποστηρίζοντας την ίδρυσιν άνδριάντος είς τόν πρό των όσφραγματών πειόντα άντιπρόσωπον του λαού Βωδέν, ότε και σφοδρότατα έξεφρασθη κατά της δευτέρας Αυτοκρατορίας. Τώ 1869 έξελέγη μέλος του Νομοθετικού Σώματος. Τώ 1870 κατέκρινε μέν την άποφασιν πολέμου κατά της Πρωσίας, έψήφισεν όμως υπέρ των αναγκαιων πιστώσεων. Μετά δέ την παράδοσιν του Ναπολεόντος έκ των πρώτων ό Γ. ανέκλήρωσε την τρίτην δημοκρατίαν, έγένετο δ' έν τή προσωρινή κυβερνήσει της έθνικής άμύνης υπουργός των έσωτερικών και κατόπιν πρόεδρος της έν Tours κυβερνητικής έπιτροπής. Ός τοιούτος ανέπτυξεν έκτακτον πολιτικήν δυνάμιν και πατριωτισμόν, κατώρθωσε δέ να συνενώση τὰς έθνικάς δυνάμεις και καταρτίσῃ αὐτός έλοκλήρους στρατούς πρός έμυναν κατά των Γερμανών, ήτις όμως οὐδέν μετέβαλε τὰς τύχας του πολέμου ό έχθρός έπροχώρει όλονεν, ό δέ Γ. ήναγκάσθη μετά της Έπιτροπής να καταφύγῃ είς Βορδώ. Άλλά και όταν ή τε Κυβέρνησις και ό λαός έλος έπόθουν πλέον την ειρήνην, ό Γ. έστερέξε μέν είς ταύτην κατ' ανάγκην, διά προκηρύξεώς του έμως της 19/31 Ιαν. 1871 υπέδειξεν ώς μένον έν τή μέλλοντι σκοπόν της έθνικής πολιτικής τόν μέχρις έσχάτων πόλεμον κατά του νικητού. Τήν συνελθοῦσαν τότε Έθνουσυνέλευσιν εξήγησε να καταστήσῃ έλος δημοκρατικήν αποκλειών αὐτῆς πάντα τούς βασιλοόρονας, άποτυχών δέ παρητήθη της ύπουργίας. Έκλεγείς δέ πάλιν εισήλθεν είς την Έθνικ. Συν. και ανέλαβε την αρχηγίαν της άριστερας σφοδρότατα δέ προσέβαλε τούς μοναρχικούς και ένήργησε δραστηρίως ίνα καταπεισῃ τόν λαόν πρός ανακήρυξιν της Δημοκρατίας. Κατά τὰς νέας εκλογάς της 8/20 Φεβρουαρίου 1876 ό Γ. έθριαμβεύσεν εκλεγείς έν Παρισίοις. Μασσαλία, Βορδώ και Άίλλη, και εισήλθεν είς την Βουλήν μετά 300 δημοκρατικών, αναγκασθείς ήδη υπό των πραγμάτων να ή μετριοπαθέστερος. Άναγνωρισθείς ως αρχηγός των δημοκρατικών έπολέμησε σφοδρότατα τούς μοναρχικούς και τόν κλήρον έντός της Γαλλίας, έπιθυμών έν τούτοις να διατελῇ ή Γαλλία προστάτις των έξω καθολικών. Μετά τὰς εκλογάς της 2/14 Οκτωβρίου 1877 ό Γ. ως αρχηγός της πλειονοψηφίας εξήσκησεν άπεριόριστον έπιτροήν επί τὰ πράγματα της πολιτείας, και τώ 1879 έξελέγη διά καταπληκτικής πλειονοψη-

φίας πρόεδρος της βουλῆς μετά την Βερολί- νειον συνθήκην ό Γ. έπεμενε να υποστηριχθώ- σιν έντόνως αι αξιώσεις της Έλλάδος, όπερ όμως απέδοκίμασε το ύπουργείον Freycinet. Πεισόντος του ύπουργείου τούτου αι ιδέαι του Γ., έλπίζοντες διά πολέμου μεταξύ Έλλάδος και Τουρκίας να δοθῇ άφορμή είς πόλεμον ευρωπαϊκόν και ευκαιρία είς την Γαλλίαν εκδικήσεως κατά της Γερμανίας και αναλήψεως των επαρχιών Άλσατίας και Λωραίνης, επε- κράτησαν ταχέως είς πολλούς κυκλους, άλλ' είς οὐδέν κατέληξαν άποτελεσμα. Τώ 1881 επέμεινε μαγάλως πρός εισαγωγήν έν Γαλλία της κατά καταλόγου εκλογῆς των αντιπροσ- ώπων (βλ. Έκλογαι) και κατεπίσθη μέν ή Βουλή άλλ' ή Γερουσία άπερρίψε τόν νεωτερι- σμόν. Τώ αὐτῷ δ' έτει θριαμβεύσας έν ταις εκλογαίς ανέλαβε την πρωθυπουργίαν, άποτυ- χών όμως πάλιν είς το ζήτημα της κατά κα- ταλόγου εκλογῆς, παρητήθη μετά πρωθυπου- ργίαν δεκα έβδομαδων, καθ' ήν ή φιλοπόλεμος πολιτική του οὐδέν καλόν έπροξένησεν είς το κράτος. Φιλοταραχον πολιτική, έδειξε και κατά τὸ αἰγυπτιακόν ζήτημα τώ 1882, άλλ' άνευ έπιδοκιμασίας των Βουλών. Τώ αὐτῷ δ' έτει, τῇ 14/26 Νοεμβρίου ό Γ. τραυματίσθεις έν Ville d'Avray υπό αρχαίας τινός έρωμέ- νης του κατά τόν βραχίονα απέθανεν έκ των συνεπειών του τραύματος την 19/31 Δεκεμβρ. Η κηδεία του έγινετο πομπωδεστάτη έν Πα- ρισίοις, έταρῃ δέ ό νεκρός έν Νικαία. Ούτως άπώλεσεν ή Γαλλία ένα των ένθερμοτάτων δη- μοκρατικών, έξοχον δέ και δεινότατον ρήτορα, όν όμως ό πατριωτισμός απέπλανε πολλάκις είς παρακκίρους έκδηλώσεις. [Β.Α.]

Γαμβέτας, άλλοτε Γάμ β ρ α ς, και υπό των Ιθαγενών Βα-Διμμα. Ο μετά τόν Σενε- γάλ μέγιστος ποταμός της Σινεγαμβίας έν τῇ Δ. Αφρική. Έχει τας πηγὰς αὐτοῦ έν τῇ χώρα Φούτα-Διάλλο, παρά τας πηγὰς του Ρίο- Γράνδε. Το άνω αὐτοῦ ρεῖθρον δέν εξηρευνήθη έτι. Είς άπόστασιν 350 χμ. από των εκβολών του σχηματίζει τούς καταρράκτας του Βάρα- Κουνδα, και μετά ρούν 1850 χμ. εκβάλλει είς τόν Άτλαντικόν, αποτελών στομαλίνην, έχουσαν πλάτος 22 χμ. Είναι πλουτές άκρι σχεδόν των καταρρακτών. Το άγγλικόν κυβερ- νείον του Γαμβία έχει έμβαδόν 179 τχμ. και 14,150 κατ. (1881). Όν 50 Εύρωπαίοι. Απο- τελεῖται έκ της νήσου Άγίας Μαρίας, έφ' ης και ή πρωτ. Βαθουρστ, της άκρας Κόμπο, των πό- λεων Βάρρα και Άλδρέεδα, της νήσου των Έ- λεφάντων, της νήσου Μακάρτυ και της πόλεως Κενιέδι. [Π.Π.]

Γαμβίρ (Βοτ.) Gambir, ή Gummi (Gambir ή Gambir-Catechu, εκχύλισμα των φύλλων και νέων βλαστών της Ναυκλίας του Γ. (Nuclea Gambir Hunt.) άναρρη- χωμένου θάμνου της Ινδίας έκ της οίκουγεν.

των Ἐρυθροδανωδῶν, ὅπερ φαρμακευτικὸν τε καὶ χρήσιμον ἐν τῇ βιομηχανίᾳ ὡς βυρσοδεψικὸν καὶ βαφικόν. [Θ.Χ.]

Γαμβολός (Gambolo). Πόλις τῆς Ἰταλικῆς ἐπαρχίας Παδίας, 10 χμ. Δ τῆς Μορτάρας, ἐπὶ τοῦ Ἐρδοπίου, παραποταμίου τοῦ Πάδου, ἔχουσα σταθμ. σιδηρ. καὶ (ὁ δῆμος) 7268 κατ. (1881). [Π.Π.]

Γάμβρη (Β ο τ.), Φρύγανόν τι κατὰ τὸν Θεόφραστον· ἄγνωστον εἰς τί εἶδος φυτοῦ ἀναφέρεται [Θ.Χ.]

Γαμβριά. Χωρίον τοῦ δήμου Κορώνης τῆς Πυλίας, ἔχον 95 κατ. [Μ.Σ.]

Γαμβρίνος. Ἰωάννης δ' Α', δούξ τῆς Φλάνδρας (1251—94), παρακληθεὶς ὑπὸ τῆς ἐν Βρυξέλλαις συντεχνίας τῶν ζυθοποιῶν ἐγένετο πρόεδρος αὐτῆς, διδὴ ἡ εἰκὼν του, παριστώσα αὐτὸν κρατοῦντα ποτήριον ἀφρίζοντος ζύθου, ἀνηρτήθη ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ καταστήματος τῆς συντεχνίας. Ὀλίγον κατ' ὀλίγον εἰς τὸ στόμα τοῦ λαοῦ μετεβλήθη τὸ Jan primus (Ἰωάννης Α') εἰς Γαμβρίνος, καὶ ἐσηματίσθη ὁ μῦθος καθ' ὃν ὁ Γαμβρίνος ἦτο βασιλεὺς καὶ ἐφεύρε τὴν ζυθοποιάν.

Γαμηλία (Ἀ ρ χ α ι ο λ.). Ἡ ὑπὸ τοῦ νεονύμφου τελουμένη θυσία κατὰ τὴν εἰσαγωγὴν τῆς γυναικὸς τοῦ εἰς τοὺς φράτερας καὶ τὸ ἐπακολουθεῖν συμπόσιον «γαμηλίαν εἰσφέρειν κατὰ τοὺς φρατέρων νόμους». Ἡ Γ. ἐν Ἀθῆναις ἀντεστοίχει πρὸς θρησκευτικὴν τελετὴν γάμου, ἐν ᾗ ἡ ἐγγύησις ἐπέιχε τόπον τοῦ νῦν πολιτικοῦ καλουμένου γάμου. Ἦτο δ' ἀναγκαστικὰ πρὸς ἀναγνώρισιν τῆς νομιμότητος τοῦ γάμου ὑπὸ τῆς οἰκογενείας τοῦ γαμβροῦ. [Π.]

Γαμηλίοι. Οἱ προστάται τοῦ γάμου θεοί, εἰς τοὺς ὁποίους πρὸ τοῦ γάμου ἔθουν τὰ προτελεία. Οὗτοι κατὰ τὸν Πλούταρχον ἦσαν πέντε· ὁ Ζεὺς Τέλειος καὶ ἡ Ἥρα Τελεία, ἡ Ἀφροδίτη καὶ ἡ Παιὼν καὶ ἐπὶ πάντιν ἡ Ἄρτεμις «ἦν ταῖς λοχεαῖς καὶ ταῖς ὡδίσιν αἱ γυναῖκες ἐπικαλοῦνται». Δὲν ἐτιμῶντο ὅμως ἀπανταχοῦ τῆς Ἑλλάδος οἱ αὐτοὶ θεοὶ ὡς γαμηλίοι, ἀλλὰ καθολικωτέρα μὲν ἦτο ἡ λατρεία ὡς τοιούτων τοῦ θεοῦ ζεύγους, τοῦ Διὸς γαμηλίου ἡ τελείου καὶ τῆς Ἥρας γαμηλίας ἡ τελείας ἡ ζυγίας ἡ γαμοστόλου· ἐν Ἀθῆναις δ' ἐτιμῶντο ἡ Ἀθηνᾶ Πολιάς καὶ οἱ Τριτοπάτορες, ἀλλὰ καὶ δ' αἱ Νύμφαι, αἱ Μοῖραι, ὁ Οὐρανὸς καὶ ἡ Γῆ. [Π.]

Γαμηλιών. Ὁ ἑβδομος μὴν τοῦ αἰττικοῦ καὶ τοῦ δηλίου ἡμερολογίου, ἀντιστοιχῶν περὶπου πρὸς τὸν Ἰανουάριον. Ἐλαβε τὸ ὄνομα ἀπὸ τῶν συναπομένων κατ' αὐτὸν γάμων, διότι ὁ χειμὼν ἦτο κατὰ τοὺς ἀρχαίους ἡ καταληλोटάτη περὶ γάμων ὥρα· ὅθεν καὶ λερὸς τῆς Ἥρας ἐνομιζέτο ὁ μὴν. [Π.]

Γαμμερτίγγεν (Gammertingen). Πόλις τοῦ Χοχεντζόλλερν, ἐν τῇ πρῶστικῇ

Σιμμερτίγγεν, ἔχουσα 1128 κατ. (1880). Ὁ νομὸς Γ. ἔχει ἑκτασίν 329 τχμ. καὶ 13 474 κατ. (1885). [Π.Π.]

Γαμοπέταλα (Β ο τ.), Gamopetalae, ἄθροισμα δικοτυληδόνων φυτῶν κατὰ τὸ σύστημα τοῦ Endlicher· προτιμητέος δὲ ὁ ὅρος Μ ο ν ο π έ τ α λ α ἢ Σ υ μ π έ τ α λ α (βλ. λ.). [Θ.Χ.]

Γαμόροι ἐκαλοῦντο δωρικῶς ἐν ταῖς ἀρχαῖαις Συρακούσαις οἱ ἀλλοχοῦ Γεωμόροι καλούμενοι ὀλιγαρχικοὶ (βλ. Γεωμόροι). [Π.]

Γάμος. Χωρίον τοῦ δήμου Μεθώνης τῆς Πυλίας, ἔχον 189 κατ. [Μ.Σ.]

Γάμος. Κοινῶς ὀρίζεται ὡς σύνθετος ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς ἐπὶ πλήρει καὶ διὰ παντὸς κοινωνίᾳ φυσικοῦ καὶ ἠθικοῦ βίου, ὡς ὀρθῶς δὲ παρετηρήθη καὶ παρὰ Ῥωμαίους προσόμοιος εἶδιτο ἐρισμὸς τοῦ γάμου (divini et humani juris communicatio), περιλαμβάνων οὐ μόνον τὴν ὕλικὴν ἀλλὰ καὶ τὴν ἠθικὴν σύνδεσμον τοῦ γάμου (L. 1, 23. 1, § 1 Inst. 1, 9), ὃν κατόπιν ὁ χριστιανισμὸς συνέσφιξε καὶ ἐτελειοποίησε. Διὰ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ δὲ καὶ ἀστικοῦ δικαίου ἐκανονίσθησαν αἱ ἐξ αὐτοῦ ὑποχρεώσεις καὶ τὰ δικαιώματα τῶν συζύγων· ὁ κοινὸς ὅμως ἀνωτέρω σημειωθεὶς ἐρισμὸς ἐθεωρήθη ὑπὸ τοῦ Friedberg ὡς μὴ περιλαμβάνων τὰ νομικὰ στοιχεῖα τοῦ θεσμοῦ, ὅθεν ὀρίζει τὸν γάμον ὀρθότερον ὡς δεσμὸν ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς νομικῶς ἀνεγνωρισμένον καὶ μετὰ νομικῶν συνεπειῶν ὠρισμένων συναπτόμενον. Καταρτίζεται τῇ συναινέσει τῶν συνερχομένων καὶ κατὰ τὴν ὀρθόδοξον ἐκκλησίαν τῇ εὐλογίᾳ αὐτῆς. (Περὶ τῆς συστάσεως καὶ τῶν ὄρων τοῦ γάμου πρὸς Δ. Κρατσοὺ Οἰκογ. Δίκαιον 1891 § 1—80). [Δ.Μ.]

Ἡ ὀρθόδοξος καὶ ἡ καθολικὴ ἐκκλησία ἀναγνωρίζουσι τὸν Γ. ὡς μυστήριον. Μετὰ τὸν Γ. ὁ ἀνὴρ θεωρεῖται ὡς ἀρχηγὸς καὶ προστάτης τοῦ οἴκου, ἡ δὲ γυνὴ ὑπανδρευθεῖσα λαμβάνει τὸ ὄνομα καὶ τὴν ὑψηλότητα τοῦ συζύγου αὐτῆς.—Χρόνος πρὸς γάμου κοινωνίαν διάφορος εἶναι παραδεδομένος παρὰ τοῖς διαφόροις λαοῖς ἀναλόγως τῶν τοπικῶν περιστάσεων καὶ τῶν ἠθῶν. Εἰς τὰς ἀγρίας φυλάς ἡ γυνὴ θεωρεῖται ὡραία γάμου καὶ πρὸ τοῦ 12ου αἰ-τός, παρὰ τισὶ δὲ λαοῖς οἱ μέλλοντες συζυγοὶ μνηστεύονται καὶ προσρίζονται ἀλλήλους ὑπὸ τῶν γονέων τῶν ἐκ παίδων. Ἐν Γαλλίᾳ ὁ Ναπολέων ὤρισεν τὸ 15 συμπληρωμένον διὰ τὰ κοράσια καὶ τὸ 18ον διὰ τοὺς ἀνδρας. Ἐν Ἀγγλίᾳ νόμιμος θεωρεῖται ὁ Γ. κῆρυς 12ετίας καὶ νεανίου 14ετός. Ἐν Γερμανίᾳ δὲ ἀπαιτεῖται ἡλικία 20 ἐτῶν διὰ τὸν ἄνδρα καὶ 16 διὰ τὴν γυναῖκα.—Ὡς παρίσταται σήμερον ὁ Γ. εἶναι ἀποτελεσμα τοῦ πολιτισμοῦ, ἐν ᾗ εἰς ἀρχαιοτάτους χρόνους παρὰ πολλοῖς λαοῖς ἐβασίλευεν ἐλευθερία τῶν δυο γένων ὁμιλία ἀνευ προσδιορισμοῦ τῆς διαρκείας

αὐτῆς καὶ ἀνεξαρτήτως τῶν δεσμῶν συγγενείας ἢ ἄλλων. Τοιαύτην κατάστασιν μαρτυροῦσιν Ἑλληνες συγγραφεῖς παρὰ φυλαῖς σκυθικαῖς καὶ αἰθιοπικαῖς. Ἄλλη τοῦ Γ. φάσις ἀποτελοῦσα ἥδη πρόσθεν τινα εἶναι ἢ ὑπὸ θεσμῶν διεπομένη πολυγαμία (συνήθως πολλοὶ γυναικῶν, σπανιώτερον δὲ πολλὰν ὀρίαν, ὡς ἐν ταῖς ἀκταῖς τῆς Μαλαβάρ, ἐν Θιδέτ καὶ ἀλλαχοῦ), τελειοτάτη δὲ ἡ μονογαμία. Παρὰ τισὶ λαοῖς πλείονες ἀδελφοὶ ἔχουσι τὴν αὐτὴν γυναῖκα. ἄρχηγὸς τοῦ οἴκου ὄντος τοῦ μείζονος ἀλλαχοῦ θησκόντος τοῦ ἀνδρὸς κληρονόμει τὴν γυναῖκα τοῦ ὁ ἀδελφός του. Ὁ Βουδδισμὸς ἀπαγορεύει τὴν πολυγαμίαν, ἐπιτρέπει ὁμῶς εἰς τοὺς ἄνδρας νὰ ἔχωσι παλαιανίδας, ὁ δὲ μωαμεθανισμὸς ἐπιτρέπει τὴν πολυγυναικίαν.

Παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἑλλήσιν οἱ νομοθεταὶ ἐθεώρησαν τὸν Γ. ὡς ὑπόθεσιν ἐνδιαφερόυσαν τὴν κοινωνίαν καθόλου, χρέος δ' ἑκάστου πολίτου ἐνομιζέτο νὰ παρέχῃ τῇ πολιτείᾳ ὑγιεῖς ἐκγόνους ἐν Σπάρτῃ ἰδίᾳ εἰς τὰς μὴ τικτούσας ἐκ τοῦ ἰδίου ἀνδρὸς ἐμβάλλετο τὰ συνοικησύνων ἐτέρῳ, κυρίῳ τοῦ Γ. σκοποῦ θεωρουμένου τῆς παιδουποιίας· ὑπῆρχον δὲ καὶ γραφαὶ ἀγαμίου, κακογαμίου καὶ ὀψιγαμίου διὰ τοὺς εὐδαίμους ἢ ἀναρμοδίως ἑαυτοῖς ἢ βραδείως νυμφευομένους. Ἐν Ἀθήναις ἐπὶ βαρεῖα ποινὴ ἀπηγορεύετο τὸ νὰ λάβῃ τις ξένην γυναῖκα καὶ ταναπαλιν συγγένειαν ὁμῶς ἢ ἀγγιστεία δὲν ἦσαν νόμιμα τοῦ Γ. κωλύματα, ἀπηγορεύετο δὲ μόνον ὁ γάμος μεταξὺ κατιόντων συγγενῶν. Ἐάν δὲ ἀποθνήσκων τις ἄνευ ἀρρένων τέκνων δὲν κατέλειπε διαθήκην, ἢ κληρονόμος θυγάτηρ (ἐπίκληρος) ὑπεχρεοῦτο κατὰ τὸν νόμον νὰ λάβῃ ἄνδρα τὸν ἐγγύτατον τῶν συγγενῶν, μὴ ὁμῶς ἀνιόντα· ἐάν δὲ ὑπῆρχον πολλοὶ συγκληρονόμοι, ἐλάμβανον ἄνδρας τοὺς πληραιοτέρους συγγενεῖς. Τὰ περὶ γάμου τῶν χρηρῶν διετίθεντο διὰ διαθήκων ὑπὸ τῶν πρώτων ἀνδρῶν, θεωρουμένων ὡς νομίμων κυρίων αὐτῶν. Ἡ αὐτὴ συνήθεια νῆς συνάψεως Γ. μεταξὺ συγγενῶν καὶ ἰδίᾳ ἐν περιπτώσει ἐπικλήρου ὑπῆρχε καὶ ἐν Σπάρτῃ. Ἡ δευγαμία δὲν ἦτο συμφωνος πρὸς τὰ ἑλληνικὰ ἔθιμα, ἢ καθιέρωσις δὲ τῆς μονογαμίας ἀνάγεται ἰσως εἰς τοὺς χρόνους τοῦ Κέρκροτος. Ἡ ἐκλογὴ γυναικὸς σπανιώτατα ἦν ἀποτέλεσμα προτέρων σχέσεων. Ὁ πατὴρ ἐφρόντιζε περὶ τοῦ γάμου τῶν τέκνων του, ἰδίᾳ τῶν θυγατέρων, χωρὶς καὶ νὰ πληροσφορῇ τὴν συγκαταθεσιν αὐτῶν. Ὡς ἐκ τούτου μέχρις οὗ καλλίον γνωρισθῶσιν οἱ νεόνυμφοι ἐπεκράτει ἑλλειψὶς οἰκειότητος καὶ ἐμπιστοσύνης πρὸς ἀλλήλους. Ὑπῆρχον ὁμῶς καὶ γυναῖκες μεσάζουσαι ἐν διαπραγματεύσεσι Γ., προμνηστριαὶ ἢ προμνηστρίδες καλούμεναι, ὧν ὁμῶς τὸ ἔργον ὀλίγον ἐθεωρεῖτο ἐντιμόν. Ἡλικία κατάλληλος πρὸς Γ. ἐθεωρεῖτο διὰ μὲν τὴν γυναῖκα τὸ 18ον τοσ, διὰ δὲ τὸν ἄνδρα τὸ 35ον. Καὶ κατὰ

μὲν τοὺς δημοικοὺς χρόνους ὁ γαμβρὸς ἡγόραζε τὴν νύμφην, κατόπιν δ' ἐπεκράτησεν ἡ συνήθεια τῆς προικὸς ἢ φερνῆς τῆς γυναικὸς. Καταλληλοτέρα πρὸς Γ. ἐποχὴ ἐθεωρεῖτο ὁ χειμὼν καὶ δὴ ὁ μὴν Γαμηλιῶν (βλ. λ.). Ἐπρωτιμῶντο δὲ καὶ ἡμέραι τινὲς ἄλλαι· ἀλλαχοῦ, οἷον αἱ περὶ τὴν πανσέληνον ἢ τοῦναντίον αἱ περὶ τὴν νέαν σελήνην, ἢ τετάρτη τοῦ μηνὸς (ἄγνωστον ἂν ἀρχομένου ἢ λήγοντος) κτλ.

Δι' ἡμερίσιν δὲ τελεῖται ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλλάδι συνοψίζονται ὡς ἑξῆς. Πρώτη τελετὴ ἦν ἡ ἐγγύσις (ἀρραβών), ἀναπόρευτος ἵνα ἔχη τελείον κύρος τὸ γαμικὸν συμβόλαιον. Τὴν προτεραίαν δὲ τοῦ Γ. ἡ ὀλίγας ἡμέρας πρότερον ἐτελεῦντο τὰ προτελεία Γ., προσφοραὶ θυσιῶν τοῖς γαμηλίσις θεοῖς (βλ. λ.). Τὴν ἡμέραν τοῦ Γ. ὁ παὶς γαμβρὸς καὶ ἡ νύμφη ἐλεύοντο δι' ὕδατος ἐξ εἰδικῆς πηγῆς (ἐν Ἀθήναις τῆς Καλλιόρης) κομιζομένου ὑπὸ παιδὸς ἀμφιθαλοῦς (λοῦτροφοροῦ). Ἦτα ἡ νύμφη ὠδηγεῖτο εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ γαμβροῦ ἐρ' ἀμάξης καὶ ὠδημένον ἑκατέρωθεν αὐτῆς τοῦ νυμφίου καὶ τινος τῶν ἐγγυτάτων συγγενῶν (παράνυμφος), συνοδευσάντων δὲ τῶν συγγενῶν καὶ φίλων μεθ' αὐτῶν εἰς τὰς χεῖρας καὶ αὐλοὺς καὶ ἄσματα. Ἐν κοινότητι ἐσυνεθίζετο νὰ καίηται ὁ ἄξων τῆς ἀμάξης ταύτης ἅμα ἀρικομένης εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ γαμβροῦ πρὸς ἐνδειξὴν ὅτι ἡ νύμφη ἀνεπιστρέπτει ἐγκατέλειπε τὸν πατρῶον οἶκον. Εἰσερχομένην δὲ τῶν συζύγων κατεχόντο ἐπ' αὐτοὺς διάφορα τραγήματα, σημεῖα εὐπορίας. Ἐκεῖ ἐτελεῖτο τὸ γαμικὸν συμπόσιον (γαμικὴ θοῆν), ἀποτελοῦν τὴν κυρίαν τοῦ γάμου τελετὴν διότι τὸ συμπόσιον τοῦτο ἐθεωρεῖτο ὡς ἀπόδειξις τῆς τελείσεως τοῦ γάμου, τῶν συνδικτυμῶν ὄντων μαρτύριον. Εἰσερχόμενοι κατόπιν οἱ σύζυγοι εἰς τὸν νυμφικὸν θάλαμον ἐγείνοντο πρώτον κυδώνιον, εἰς σημεῖον γλυκειᾶς καὶ τερπνῆς ἐμύλιας. Ἐξωθεν δὲ χορὸς παρθένων ᾗδε τὸν ἐπιθαλάμιον.

Τὰ θύρα τῇ νύμφῃ ἐδίδοντο συνήθως τὴν ἐπαύριον τοῦ γάμου. Ἐπίσης μετὰ τὸν Γ. ἐτελεῖτο καὶ ἡ γαμηλία θυσία (βλ. λ.). Αἱ τελεταὶ αὗται ποικίλαι ἀπαντῶνται εἰς τὰς διαφόρους ἑλληνικὰς πόλεις. Συνήθεια ἰδιόζουσα τοῖς Σπαρτιάταις ἦν ἡ ἀρπαγὴ τῆς νύμφης. Ὡς πρὸς τὸν σύζυγικὸν βίον καθόλου ἐν Ἀθήναις ἐθεωρεῖτο ἡ γυνὴ πολλῶν ὑποδεεστέρᾳ τοῦ ἀνδρὸς. γειῶν δὲ αὐτοῦ καὶ ἀρχομένη. δι' ὃ καὶ εἰς περισριστοὺς ὑπεβάλλετο. Συνεδεῖναι μὲν τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς, οὐχὶ ὁμῶς παρόντων καὶ ξένων. Διῆγε δὲ τὴν ἡμέραν ἐν τῷ γυναικωνίτῃ ἀγρολουμενῇ περὶ τὰ οἰκιακά ἔργα. Ἐάν συνεγύρει ὁ σύζυγος, ἐξήρχετο εἰς τὰς θυσίας ἢ πρὸς ἄγοράς ἀκολουθουμένη πάντοτε ὑπὸ θεραπαινίδος. Ὑπῆρχον δὲ καὶ ἄρχοντες, γυναικονόμοι, ἐπιτηροῦντες τὴν διαγωγὴν τῶν ἀττικῶν γυναικῶν. Ἐάν ὁμῶς ἡ γυνὴ ἀπεδεικνύετο σώφρων καὶ ἀγαθὴ ἀπήλασε παρὰ τοῦ ἀνδρὸς πολλῆς τιμῆς καὶ αἰδοῦς. Πλείονας

ἐλευθερίας ἀπῆλθον αἱ γυναῖκες τῶν ἐμνηρικῶν χρόνων καὶ μείζονος ὑπολήψεως καὶ τιμῆς. Παρὰ Δωριεῖαι δὲ διετηρήθη καὶ κατόπιν ἡ ἐπὶ Ὀμήρῳ θέσις τῶν γυναικῶν, διό καὶ ἐν Σπάρτῃ καὶ ἐλευθερίας μεγάλας εἶχον καὶ τιμὰς, καλούμεναι ὅς περ σπάρτα. Διὰ τοῦτο καλίστα αἱ Σπαρτιάτιδες κατηγοροῦντο ἐν ταῖς Ἰωνικαῖς πόλεσι ἐπὶ ἀνέσει καὶ οἱ Σπαρτιάται ὡς ἀρχόμενοι ὑπὸ τῶν γαμετῶν. Σχετικῶς ὁμοῦς αἱ παρθέναι ἀπῆλθον μείζονος ἐλευθερίας ἢ αἱ ἄλλα. Ἐπρωστατεύοντο δὲ αἱ γυναῖκες καὶ ἐν Ἀθῆναις καὶ ἀπανταχοῦ ὑπὸ τῶν νέμων ὁ κακοπαίων τῶν γυναικῶν ὑπέκειντο εἰς δίκην κακῶσεως.

Παρὰ Ῥωμαίους ὁ γάμος συνήπτετο δι' ἀμοibaίας συναίνεσεως τῶν συναπτόντων αὐτῶν καὶ τῶν γυνεῶν ἢ κηδεμόνων αὐτῶν. Τυποὶ δὲν ἀπῆλθοντο ἀριστὴ δὲ ἀπέδειξε τοῦ Γ. ἢ ἢ συνείκησις. Παρὰ τοῖς πατρικίοις ἦν συνήθης ἡ Confarreatio, γάμος μετὰ θρησκευτικῆς πινος τελετῆς καὶ ἐμολογίας ἐνώπιον μαρτύρων. Ἡ δὲ Ῥωμαιοὶ εἰσιδεύοντο δὲν περιωριζέτο ὡς παρ' Ἑλλήνων εἰς χωριστὰ διαμῆτια, ἀλλ' ὡς matrefamilias συνεμερίζετο πασῶν τῶν τιμῶν τῶν ἀπενεμερίων εἰς τὸν συζύγον αὐτῆς. Ὡραία γὰρ οὐκ ἐθεωρεῖτο κατὰ νόμον ἡ κέρη ἐν ἡλικίᾳ 10 ἐτῶν, ὃ δὲ γαμβρὸς 12, σπανίως ὁμοῦ ἐγένοντο νυμφαὶ καὶ γαμβροὶ τῆλικούτοις παῖδες.

Ὁ χριστιανισμὸς, ὅπου εἰσῆλθον, ἐνεμύνησε τὴν μονογαμίαν ἀνύψως δὲ τὴν θέσιν τῆς γυναικὸς κηρύξας τὴν ἰσότητά τῶν δυο φύλων, ἐδίδασκε τὸν ὑψηλὸν τοῦ Γ. σκοπὸν καὶ κατήρτισε τὴν ἀληθῆ οἰκογενεῖαν Ὁ Γ. ἐκφυλῆθη μυστήριον, ὅπερ δὲν ἐπιβάλλεται, οὕτε δεσμεύεται ἡ ἐλευθερία τοῦ ἀτόμου ἐν τῇ ἐκλογῇ συζύγου ὑπέκειται ὁμοῦ ὁ Γ. κατὰ τοὺς ἐκκλησιαστικὰς κανόνας εἰς περιορισμοὺς τινας, ἀποτελοῦντας τὰ κωλύματα τοῦ Γ. Τοιαῦτα κατὰ τὴν Ἀνατ. Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν κωλύματα εἶναι ἀπόλυτα μὲν ὃ ἦδη ὑπάρχων Γ., τὸ ἱερατικὸν σχῆμα, χηρεία ἐκ τρίτου γάμου, ἄσχος ἡλικία κτλ., σχετικὰ δὲ ἦτοι κωλύματα Γ. μεθ' ὀρισμένων προσώπων εἶναι ἡ στενὴ συγγένεια, ἀγγιχτεία, διαφορά θρησκευματος, βία ἀπαγωγῇ κτλ. Περὶ τοῦ πολυπόκου τούτου θέματος ἴδε Χριστοδούλου Τὰ κωλύματα τοῦ Γ., Κων/πολις, 1889. — Ὁ καλούμενος Μοργανατικὸς Γ. ἢ Γ. ἐξ ἀριστεράς χειρὸς συνάπτεται κυρίως μεταξὺ πρῶνικου προσώπου ἐξ ἐνὸς καὶ μὴ ἰσοτίμου ἐξ ἐτέρου. Ὁ Γ. οὕτως παρέχει τῇ συζύγῳ καὶ τοῖς τέκνοις μόνον ὀρισμένον τι μέρος τῆς περιουσίας τοῦ συζύγου (morganatica), ἀποκλεισμένων τῶν τέκνων τῆς διαδοχῆς εἰς τοὺς τίτλους κτλ. τοῦ πατρὸς. Ἡ εἰκοσιπενταετηρίς τοῦ Γ. ζῶντων ἐστὶ ἀμεινότερον τῶν συζύγων ἀνομάζεται ἀργυροὶ γάμοι, χρυσοὶ δὲ ἡ πεντηκονταετηρίς καὶ ἁδμαίντινσι ἢ ἑβδομηκιστὴ πέμπτη (ἐνίοτε καὶ ἢ

ἐξηκοστὴ) ἐπέτειος τῆς στέψεως αὐτῶν. [Ε. Α.]

Γαμοσέπαλα. Βλ. Ἀνθρ.

Γάμπροδο. Ὁρος ὑψηλὸν 1755 μ. πρὸς τὰ Β. τῆς επαρχ. Βαλκου. Πρὸ τῆς ἐνώσεως τῶν νέων ἐπαρχιῶν Ἑπείρου καὶ Θεσσαλίας πρὸς τὴν Ἑλλάδα ἀπετέλει ἡ κορυφὴ αὐτοῦ ἐν τῶν σημείων τῆς ὁροσειτικῆς γραμμῆς μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Τουρκίας. Τινὲς θεωροῦσιν ὅτι τὸ ὄρος τοῦτο εἶνε μετὰ τῶν συνεχομένων αὐτῷ τὰ Κράνεια ὄρη τῆς Ἀμβρακίας περὶ ὧν μνείαν ποιεῖται ὁ Πλίνιος. [Α. Μηλ.]

Γάναινα. Χωριον τοῦ δήμου Τροπαίων τῆς Ἰορτυνίας, ἔχον 37 κατ. [Μ. Σ.]

Γανδάβα (Gandawa). Ἡ χειμερινὴ διαμονὴ τῶν ἡγεμόνων τοῦ Βελουχιστάν καὶ ἐχυρωμένη πρωτ. τῆς εὐφορωτάτης ἐπαρχίας Κατογα Γανδάβα (κατ. 100,000), 110 χμ. ΝΑ τοῦ Κελάτ, παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Βάδρα, ὅπου ἀπὸ τοῦ 1876 ὑπάρχει ἀγγλικὴ φρουρά. [Π. Π.]

Γάνδακ (Gandak). Ὄνομα πολλῶν ποταμῶν ἐν ταῖς Ἀγγλικαῖς Ἰνδίαις, ὧν ὁ σημαντικώτερος εἶναι ὁ Γάνδακ-Σαλάγκας ἢ Να-ραγιαν, ὅστις ἔχει τὰς πηγὰς αὐτοῦ ἐν τῷ Β. Νεπάλ καὶ ἐκβάλλει μετὰ ῥοῦν 650 χμ. ἀπέναντι τῆς Πατνας εἰς τὸν Γάγγην. [Π. Π.]

Γανδαμάκ (Gandamak). Πόλις τοῦ Ἀφγανιστάν, 95 χμ. ΑΝΑ τοῦ Καβούλ. Διὰ τῆς ἐν αὐτῇ μεταξὺ Ἀφγανῶν καὶ Ἀγγλῶν συνομιλοῦνθαισης συνθήκης τῷ 1879 παρεδόθησαν τοῖς τοῖς αἱ δυνάμεις τοῦ Χάϊδερ. [Π. Π.]

Γανδάρβαι (Gandharva), εἶδος ἡμιθέων τοῦ Ἰνδικοῦ Ὀλύμπου. Ἐν μὲν τοῖς ἱεδαῖς εἰσὶ εὐλακεῖς τοῦ soma (τοῦ νέκταρος), ἐν δὲ τοῖς ἐπικοῖς ποιήμασι μουσικαὶ ἐν τῷ παραδεισμῷ τοῦ Ἰνδρα βιατρίβοντες καὶ διὰ τῶν μουσικῶν αὐτῶν ὁργάνων συνεδεύοντες τὴν ἀρχαίαν τῶν Ἀφάρων. Ἐχρυσὶ δὲ οἱ Γ. κοινῇ μετὰ τῶν Κενταυρῶν τὴν γένεσιν καὶ τὰς ἰδιότητας, πιθανῶς δὲ καὶ τὴν ἐτυμολογίαν τοῦ ὀνόματος. [Κεφ.]

Γανδερσχάϊμ (Gandersheim). Πρωτ. ἔμουν. νομοῦ (κατ. 44147) τῆς Βρουνοβίχης, ἔχουσα 2507 κατ. (1880). [Π. Π.]

Γάνδη (Gand. γερμ. Gent). Πρωτεύουσα τῆς ἐν Βελγίῳ Α. Φλάνδρας, ἄλλοτε δὲ πάσης τῆς κομμενίας Φλάνδρας. Κεῖται ἐπὶ τῆς συμβολῆς τοῦ Λύς, τοῦ Δίβε καὶ τοῦ Μαῖρε εἰς τὴν Σκάλδιν καὶ παρὰ τὴν ἀπὸ Βρυξελλῶν εἰς Ὀστένδην σιδηροδρόμ. Χωρίζεται διὰ διωρύχων, ὧν πολλὰι πλωταὶ, εἰς 40 περίπου νήσους ἐνσωμένας διὰ πλήθους γεφυρῶν ἔχει περίμετρον 10 καὶ ἐπικεῖνα γμ. περικλείουσιν πλῆθος κήπων, πλυντηρίων καὶ ἀγρῶν. Κατ. 143 242 (1885). Ἐκ τῶν πολυαριθμῶν αὐτῆς ναύων καλλίστη εἶναι ἡ Μητρόπολις, ἐν ἣ καὶ οἱ τάφει τῶν ἐπισκόπων τῆς Γάνδης, ἐκ δὲ τῶν ἄλλων δημοσίων κτιρίων διακρίνονται τὸ γοτθικὸν Σημερρεῖον μετὰ ἑλληνικοῦ περι-

στυλίου, τὸ πανεπιστήμιον, τὸ θέατρον, τὸ νέον δικαστήριον, τὸ ἐπισκοπεῖον κτλ. Ἡ πόλις αὕτη, πλὴν τοῦ πανεπιστημίου, μεθ' οὗ συν-
ηνώθη καὶ τὸ πολυτεχνεῖον, ἔχει βασιλικὴν γυμνασίον (Ἀθηνεῖον), ἱεροσπουδαστήριον, ἀκαδημίαν ζωγραφικῆς μετὰ πινακοθήκη, ὠδεῖον, πολλὰς ἐπιστημονικὰς καὶ ἄλλας ἐται-
ρείας, βιβλιοθήκην μετὰ 100.000 τόμων, βο-
τανικὸν κήπον, νοσοκομεία, μοναστήρια κτλ.
Ἡ βιομηχανία αὐτῆς καὶ μετὰ τὸν χωρισμὸν ἀπὸ
τῆς Ὀλλανδίας ἐξέπεσε πολὺ. ἀκμάζει δὲ οὐχ
ἥττον πάντοτε. Ἰδιαίτερος δὲ φημίζεται ἡ Γ.
διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἀνθοκομίας. [Π.Π.]

— Ἡ Γ. μνημονεύεται ἤδη κατὰ τὸν Ζ'
αἰῶνα. ἀνεπτυχθὲ δὲ ὑπὸ τοὺς κόμητας τῆς
Φλάνδρας ταχέως καὶ κατὰ τρόπον ὥστε ἤρ-
ναι νὰ παραταξῇ στρατὸν 50.000 ἀνδρῶν ἀρ-
χιμένου τοῦ ΙΕ' αἰῶνος. Ἡ ἰσχύς αὕτη κατέ-
στηρε τὴν πόλιν καὶ ἀνένδοτον εἰς τὰς ξένας
ἀπαιτήσεις, ὡς ἐξ οὗ καὶ πολλὰκις περιπλάκη
εἰς ἀγῶνας πρὸς τοὺς ἡγεμόνας αὐτῆς, ὡς
π.χ. πρὸς Φίλιππον τὸν Τολμηρὸν κλ. καὶ
τέλος πρὸς Κάρολον τὸν Ε'. δεχθεὶς τὴν ἐκ-
ραγεῖσαν ἐπανάστασιν καταστείλας ἐστέρησε τὴν
πόλιν τὰ τέως προϊόντα αὐτῆς. Σπουδαῖον μέ-
ρος λαβοῦσα εἰς τὸν ὑπὲρ ἀντιζαχαριτίας ἀγῶνα
τῶν Κάτω Χωρῶν κατὰ τῆς Ἰσπανίας καὶ
πολλὰ θεινὰ ὑποστάς κατὰ τοῦτον ὡς καὶ
ἄλλους κατόπιν πολέμους ἀπώλεσε τὴν προ-
τέραν δυνάμιν τῆς.

Γανδία (Gandia). Πόλις τῆς Ἰσπανικῆς
ἐπαρχίας Βαλεντίας, 3 χμ. ἀπὸ τῆς θαλάσ-
σης, ἐπὶ τοῦ Σέρπιος. Ἀρχαία πόλις ἔχουσα
καλὰ τεῖχον μετὰ 5 πύλιν, ἀρχαῖον μέγαρον
τῶν δευκῶν τῆς Γανδίας, γοθικὸν ναὸν μετὰ
ἀξίον λέγου εἰκόνα καὶ 7604 κατοίκους
(1877). [Π.Π.]

Γανδό ἢ Γουανδού. Βασιλεῖον τῶν
Φελλατάχ, ἐν τῷ Δ. Σουδάν, ἐκατέρωθεν τοῦ
Νίγηρος, εἰς πλ. 7⁰—14⁰ Β. Ἐκτείνεται πρὸς
Ν. ἄχρι τῶν ἐκβολῶν τοῦ Νιγέρ εἰς τὸν Νι-
γηρα, καὶ συνορεύει πρὸς Δ. μετὰ τοῦ Σοκοτό.
ἔχει ἐμβαδὸν 203.309 χμ. καὶ 5 1/2 ἑκατομ.
κατοίκ. Ἡ πρωτεύουσα Γανδό, ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ
Κούβι, κεῖται ἐν μέσῳ ὁροσειῶν λειμῶνων,
περιβαλλομένων ὑπὸ λόφισκων. [Π.Π.]

Γανέσας (Ganecai). Θεὸς τῶν Ἰνδῶν τι-
μώμενος ἰδίως ὑπὸ τῶν λογίων, αἵτινες ποι-
οῦνται ἀρχὴν πάσης συγγραφῆς δι' ἐπικλησίους
πρὸς αὐτὸν ὡς θεὸν τῆς ἀγαθῆς τύχης· ἀλλὰ
καὶ οἱ ἔμποροι γράσκουσιν τὸ ὄνομα ἢ τὴν εἰ-
κόνα τοῦ θεοῦ τούτου ἐπὶ τῶν θυρῶν τῶν κα-
ταστημάτων αὐτῶν, προσδοκῶντες παρ' αὐτοῦ
ἐπιτυχίαν εἰς τὰς ἐργασίας, καὶ πάντες ἐν γέ-
νει ἐπικαλοῦνται τὴν βοήθειαν αὐτοῦ κατὰ
πάσαν ἐπιχειρήσιν. [Κερ.]

Γανιμέ. Ποιήτρια, ἐκ τῆς ἀραβικῆς φυλῆς
τῶν Χορεΐτ, ἔσχε δύο υἱούς, ἔξογον καταλα-
βόντας θέσιν· διότι ὁ μὲν αὐτῶν διεκρίθη ὡς

ποιητῆς, ὁ δὲ δευτέρος καλούμενος Ἀμπῆς
προσελήφθη παρὰ τοῦ προφήτου Μωάμεθ ὡς
ἱπποκόμος. Ἐγεννήθη τῷ 563 [Ι.Π.Μ.]

Γανότης (αὐτομόλιθος). Ὁρυκτὸν τοῦ κυ-
βικοῦ συστήματος κρυσταλλούμενον εἰς δατάε-
δρα. Σχηματίζεται κατὰ τὸ δατάεδρον. Σκλ.=8,
εἰδ. βάρ.=4.32... 4.35. Χρῶμα βαθυπράσινον
ἢ κυανόχρουν. Συνίσταται ἐκ 44.22 ὀξειδίου
ψευδαργύρου καὶ 55.78 ἀργίλου, εἶνε λοιπὸν
ψευδαργυρικός σπινέλλιος. Ὑπὸ τῶν φλογῶν
τοῦ αὐτοῦ δὲν τήκεται, μετὰ σόδας πυρούμε-
νος ἐπαναγωγικῶς ἐπὶ ἄνθρακος παρέχει ἐπικ-
θῆμα ψευδαργύρου. Ὑπὸ τῶν ὀξείων καὶ ἀλκα-
λίων δὲν προσβάλλεται. [Κ.Μ.]

Γαννάτη (Giannat). Πόλις τοῦ γαλλι-
κοῦ νομοῦ Ἀλλιέ, πρωτ. ἐπαρχίας, 58 χμ.
ΝΝΔ τοῦ Μουλέν, παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ εἰς τὸν
Ἀλλιέ ἐκβάλλοντος Ἀνδελῶ καὶ τὸν σιδηρ.
ἔχει γεωγραφικὴν σχολὴν καὶ 5034 κατοίκους
(1886). [Π.Π.]

Γανοειδεῖς (Ganoidei). Ἡ τάξις τῶν
γανοειδῶν ἰχθύων ἰδρύθη ὑπὸ τοῦ Agassiz. Ἡ
τάξις αὕτη νῦν ὀλίγους ἔχει ζῶντας ἰχθύς, ἐνῶ
ταύτης πολυάριθμοι ἐβίου καὶ ποικίλων μορφῶν
κατὰ τὰς ἀρχαιοτέρας γεωλογικὰς ἐποχάς. Εἰς
τούς ἰχθύς τούτους τὸ σῶμα σπανίως εἶναι γυ-
μνόν, συνήθως καλύπτεται εἴτε ὑπὸ μεγάλων
ὀστέων θυρεῶν τασσομένων κατὰ μῆκος, εἴτε
ὑπὸ πλακῶν στίλβουσιν (γανωμένων) ἄλλη-
λοπιεζομένων. Τὰ λέπη ταῦτα εἶναι κατε-
σκευασμένα ἐξ ὀστεώδους ἰστοῦ καὶ ἐπικαλύ-
πτονται ὑπὸ λεῖου στρώματος ὑαλῶδους οὐ-
σίας. Ὁ σκελετὸς τινῶν μὲν γανοειδῶν εἶναι
ὀστεώδης, ἑτέρων δὲ χονδρώδης· ὁ σπουδαί-
τερος τῶν νῦν βιούντων γανοειδῶν εἶναι ὁ δ-
ξύρρυγχος ἢ ἀκτιπύς εἰς οὗ παράγεται τὸ
μέλαν χαδιαρίον περὶ αὐτοῦ ἔδε λέξιν. [Ν.Δ.]

Γάνος, ἢ. Πολίχνη τῆς Θράκης κειμένη
εἰς τὰ δυτικὰ παράλια τῆς θαλάσσης τοῦ Μαρ-
μαρά (Προποντιδὸς), οἰκουμένη ὑπὸ Ἑλλήνων
ναυτικῶν καὶ ἀμπελοουργῶν. Ἀπέχει τῆς Ραι-
δεστού 15 μίλια καὶ τῆς Καλλιπόλεως 35.
Τὸ ὄνομα τῆς πολίχνης εἶνε ἀρχαῖον διατηρη-
θὲν μέχρι σήμερον ἀναλλοίωτον· φέρεται δὲ
παρ' ἀρχαίοις καὶ θηλυκῶς ἢ Γάνος καὶ οὐδε-
τέρως τὸ Γάνος. Ἡ ἀρχαία πόλις ἔκειτο ὀλί-
γον πρὸς δυσμὰς τῆς περούσης ἐπὶ ἀποτόμου
ἕκρας. Ἡ Γ. ἔχει σχολεῖον Ἑλληνικὸν καὶ
ἀλληλοδιδασκτικόν. Πρὸς τὰ μεσημερινὰ ταύ-
της εἰς ἀπόστασιν δύο καὶ ἡμίσεος περίπου μί-
λιων κεῖται ἡ πολίχνη Χώρα. Διὰ τοῦ περι-
ληπτικοῦ δὲ ὀνόματος Γανόχωρα (τὰ)
καλοῦνται σείρα πολίχνων τῶν πλείστων παρα-
λίων ἀπερουσῶν ἀπ' ἀλλήλων περὶ τὴν ὥραν,
τοιαῦται δὲ εἶναι τὸ Νεοχώρι, Γάνος, Χώρα,
Μυριόφυτον, Ἡρακλήτσα, Περίστασις (ἡ Τει-
ρίστασις τῶν ἀρχαίων, ὑπὸ τῶν Τούρκων Σάρ-
κιοὶ καλουμένη). [Α.Μηλ.]

Γάντζι (Gangi). Πόλις τῆς Σικελίας, ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Πανορμου, ἐπὶ τῆς κλίτους ἀποτόμου ὁρους, εἰς οὗ τὴν κορυφὴν καίται ὁ ψηλὸς πυργός. Ἐχει 12 021 κατ. (1881). Εἰς ἀπόστασιν 3 περίπου χμ. παρὰ τὴν μονὴν τοῦ ἁγίου Βεν. δίκτευ ἕκαστο ἡ ἀρχαία πόλις Ἐγγυον. [Π.Π.]

Γαντζία (Β. ο. π.). Βλ. Γάζια.

Γανυμήδης. Ὑἱὸς τοῦ Τρωῆος καὶ τῆς Καλλιρρόης, ἡ τοῦ Λαομέδοντος ἡ τοῦ Ἴλου ἡ τοῦ Ἀσφαράχου. Τοῦτον κατὰ τὸν ἐν Ἰλιάδι μῦθον καλλίστον γενόμενον τῶν θνητῶν ἀνθρώπων, ἀνῆρπασαν οἱ θεοί, ἵνα εἰσέλθῃ τῷ Διὶ, ἔδωκε δ' εἰς ἀντάλλαγμα τῷ πατρὶ αὐτοῦ ὁ Ζεὺς ἀρίστους ἵππους, ἡ κατὰ τὴν Μικρὰν Ἰλιάδα χρυσὴν ἄμπελον, ἔργον τοῦ Ἡφαίστου. Κατὰ δὲ τοὺς μεταγενεστέρους μύθους ὁ Ζεὺς ἐρασθεὶς τοῦ καλλοῦς τοῦ ἦρπασεν αὐτὸν δια τοῦ ἀετοῦ τοῦ ἡ εἰς αἰτὸν μεταμορφωθείς· κατηστέρισε δὲ τὸν τε αἰτὸν συνεργήσαντα ἐπὶ τῇ τοῦ Γ. ἀρπαγῇ καὶ αὐτὸν τὸν Γ. Ἐν Ὀλύμπῳ δὲ Γ. ἦτο εἰσχορὸς τῶν θεῶν καὶ μάχιστα τοῦ Διὸς, τοῦ ὅποιον ἦτο παιδικὰ, κατὰ τὴν μεθ' Ὀμήρον (ἀπὸ τῶν χρόνων τοῦ Θεόφριδου καὶ ἐφεξῆς) διαπλασιν τοῦ μύθου. Ἐν τοῖς μνημείοις τῆς τέχνης εἶναι συνηθεστάτη ἡ παράστασις τῆς ἀρπαγῆς τοῦ Γ. Τὸ καλλίστον τούτων ἦτο τὸ χαλκοῦν σὺμπλαγμα τοῦ Λεωγάρου, οὗ ἀπεικασμα μαρμαρίνον σφάζεται ἐν τῷ Βατικανῷ. [Π.]

Γανωμάλιθος. Μαζα χειροπληθής, ἔχουσα σκληρότητα 4 καὶ εἰδ. βάρ. = 4,98, ἄχρους ὑπόλευκος καὶ στεατοειδῶς λαμπροῦς. Εἶνε δὲ διαφανικὸν ὀρυκτὸν καὶ συνίσταται ἐκ 84,55 δξυπυριτίου, 34,89 ὀξειδίου τοῦ μολύβδου, 20,01 ὀξειδίου τοῦ μαγγανίου, 4,89 ἀσβέστου, 3,68 μαγνησίας· ὑπὸ δξυαζώτου ἀπορρευστοῦται ἀποχωρίζομένου δξυπυριτίου. [Κ.Μ.]

Γανωματίτης εἶναι ὀρυκτὸν τι, ἐν μεταλλείοις τοῦ Χάρτζου, Ἰωακείμθαλης καὶ ἄλλων τόπων ἀπαντῶν, ὅπερ ἔχει χροῖμα κίτρινον πρᾶσινον, ἐρυθρὸν ἢ καστανοεῖδες καὶ ἀποτελεῖ ἐπὶ αὐτοφουὺς ἀρσενικοῦ, πυραργυροῦ, γαλνιτίου κτλ. λεπτά ἐπικαλύμματα, συνιστάμενα ἐξ δξυαρσενικοῦ, δξυαντιμονίου, δξυιδίου τοῦ σιδήρου καὶ ὕδατος. Εἶνε δὲ ὀρυκτὸν ἐπιγενές. [Κ.Μ.]

Γάνωσις. Ἐν τῇ γλυπτικῇ παρ' ἀρχαίους ἐκαλεῖτο ἡ ἐπίχρσις τῶν μελῶν τοῦ σώματος μαρμαρίνων ἀγαλμάτων δι' ἀλοιφῆς ἐκ κηροῦ καὶ ἐλαίου κατασκευαζομένης. Ἡ τοιαύτη ἐπίχρσις, διάφορος τοῦ χρωματισμοῦ τῶν ἀγαλμάτων, σκοπὸν εἶχε νὰ μετριάσῃ τὸ λαμπρὸν φυσικὸν χροῖμα τοῦ μαρμαρίου καὶ νὰ παράσχῃ εἰς τοῦτο ὅσιν μαλακὴν προσμοιάζουσιν τῇ ἀνθρωπίνῃ ἐπιδερμίδι· ἐνίοτε δ' ἐσκόπει καὶ τὴν κρείσσονα τῶν χρωμάτων τοῦ ἀγάλματος διατήρησιν. Νεώτεροι τεχνῖται, ὡς ὁ Κανόδας,

ἀπεπειράθησαν, ἀλλ' ἀνεπιτυχῶς, νὰ καλλύωσι διὰ Γ. ταγάλματα αὐτῶν. [Π.]

Σήμερον δὲ κοινῶς καλοῦμεν οὕτω τὴν ἐπιχρᾶσιν ὁποῦν ἐκ χαλκοῦ, σιδήρου κτλ. δι' ἧς ταῦτα προφυλάττονται ἀπὸ τῆς ἐπιβρασῆς ὀξέων κτλ. Ἡ γάνωσις τῶν χαλκῶν μαρμαρίων σκοπὸν σκοπὴν κυρίως ἔχει τὴν προφύλαξιν τῶν ἐδεσμάτων ἀπὸ τῶν δηλητηριωδῶν ἐνώσεων τοῦ χαλκοῦ μετὰ διαφόρων οὐσιῶν.

Γαουριζάγκαρ. Βλ. Ἰμαλάια.

Γάους (Καρλός Φρειδερίκος Gauss). Εἰς τῶν κυρταίων ἐν ταῖς θετικαῖς ἐπιστήμαις. Ἦγενν. τῷ 1777 ἐν Βρουνοβίχῃ καὶ ἀπέθ. τῷ 1855 ἐν Γότιγγῃ καθηγητὴς τοῦ πανεπιστημίου καὶ διευθυντὴς τοῦ αὐτοῦ ἀστεροσκοπείου ἀπὸ τοῦ 1807. Ἐν τῇ διδασκαρικῇ διατριβῇ αὐτοῦ ἐν Χαλμσταϊν τῷ 1799 παρεσχεν ὁ Γ. πρῶτος αὐστηράν ἀποδείξειν ὅτι πᾶσα ἀλγεβρικὴ ἐξίσωσις ἔχει τοῦλάχιστον μίαν ρίζαν. Τῷ 1801 ἐξέδωκε τὸ θεμελιώδες αὐτοῦ συγγραμμα τῆς θεωρίας τῶν ἀριθμῶν. Ὁ Γ. εἰργάσθη περὶ πλεῖστα προβλήματα τῆς ἀλγέβρας καὶ τῆς μαθηματικῆς ἀναλύσεως, ἐν δὲ τῇ γεωμετρικῇ πλὴν ἄλλων παρέσχε θεμελιώδεις ἐργασίας διὰ τὴν χαρτογραφίαν καὶ τὴν γενικὴν θεωρίαν τῶν κυρτῶν ἐπιφανειῶν. Ὁ Γ. δὲν περιωρίσθη εἰς μόνην τὴν καθορὰν μαθησιν. Ἐν τῇ ἀστρονομίᾳ, ἔδωκε τῷ 1807 τὴν γενικὴν λύσιν τῆς εὐρέσεως τῶν τροχιῶν τῶν πλανητῶν καὶ κομητῶν κατὰ κοινὴν τροχὴν, ἔδωκε δὲ καὶ τὴν σκοπιομωτέραν λύσιν καὶ πολλῶν ἄλλων προβλημάτων. Ἐργασία τοῦ Γ. θεμελιώδους ἀξίας διὰ πᾶσας τὰς ἐπὶ παρατηρήσεων στηριζομένας ἐρεῖνας ἐν ταῖς θετικαῖς ἐπιστήμαις εἶναι καὶ ἡ μέθοδος τῶν ἐλάχιστων τετραγώνων, δι' ἧς εὐρίσκονται ἐκ τῶν παρατηρήσεων αἱ πιθανώτεραι τιμαὶ τῶν ζητούμενων ποσοτήτων. Καὶ ἐν τῇ γεωδαισίᾳ ἔλυσε πολλὰ προβλήματα ὁ Γ., ἐξέδρε δὲ καὶ τὸ ἡλκιστόριον, διὰ τοῦ ὁποῦ εἶναι δυνατόν ἀκριβεῶς σκοπεύειν πρὸς μακροκρινήματα σημεία. Θεμελιώδεις εἶναι αἱ ἐργασίαι τοῦ Γ. ἐν τῇ μαθηματικῇ φυσικῇ καθ' ὅλους αὐτῆς τοὺς κλάδους. Ὁ Γ. μετὰ τοῦ φίλου καὶ συνεργάτου αὐτοῦ, τοῦ φυσικοῦ Οὐβέρου, κατεσκεύασαν πρῶτοι τηλεγραφικὸν ἡλεκτρομαγνήτην. Πᾶσας τὰς ἐργασίας τοῦ Γ. διακρίνει βᾶθος καὶ ευκρίνεια τῶν ἐνοσιῶν καὶ αὐστηρότης τῶν μαθηματικῶν ἀποδείξεων. [Σ.Κ.]

Γαουτάμας (Gautama) οἰκογενειακὸν ὄνομα τοῦ Βούδδα (βλ. λ.).

Γάουτσι (Gauchos) καλοῦνται ἐν τοῖς Κράτεσι τοῦ Λα-Πλάτα οἱ ἐν τοῖς Παμπὰς οἰκοῦντες καὶ εἰς τὴν κτηνοτροφίαν ἀγροῦ μένοι χωρικοί. Καίτοι θεωροῦσιν ἑαυτοὺς ὡς λευκοὺς, ἀνέχουσι κατὰ τὸ πλεῖστον εἰς τὴν κλάσιν τῶν Μιγάδων. Ζῶσιν ἐν καλύβαις, φέρουσι δὲ χονδρὰ ἐνδύματα καὶ ἐπ' αὐτῶν τε-

τράγωνον τεμάχιον μαλλίγου βιβωτοῦ ὑφάσματος, καλούμενον Πόγχο. Τὰ ὅπλα τῶν εἶναι τὸ λίκτον καὶ αἱ βολαὶ (βόλια), 2—3 σφαίραι εἰς τὰ ἄκρα ἱσταμένων λώρων συνδεόμενον κατὰ τὸ ἔτερον ἄκρον. Ἰππεῖς θαυμαστοί. Μετ' ὅλον τὸ ἄγριον αὐτῶν καὶ τὸ κτηνῶδες ἔχουσι μεγίστην κλίσιν πρὸς τὴν ποιήσιν καὶ τὴν μουσικὴν. Πάντες δὲ σχεδὸν οἱ πρόεδροι τῆς Ἀργεντινῆς Δημοκρατίας ὑπῆρξαν τέκνα τῶν Παμπάς. [Π.Π.]

Γὰπ (Gap). Πρωτεύουσα τοῦ γαλλικοῦ νομοῦ τῶν Ἀνω Ἀλπεων, καὶ τῆς παλαιᾶ κομητείας Γαπωνσὰ ἐν τῇ Δελφινάτῳ, 74 χμ. ΝΝΑ τῆς Γρενδλῆς, ἐν τινὶ κοιλάδι, παρὰ τὸν σιτηρ. τῶν Παρισίων-Λυῶνος. Ἐδρὰ ἐπισκοπῆς, ἔχουσα πρωτοδικεῖον, διδασκαλεῖον, ἱερaticὴν σχολήν, λύκειον, δημοσίαν βιβλιοθήκην, γαυρικήν ἐταιρείαν καὶ (1886) 7285 κατοικοῦς (ὁ δῆμος 11.621) ἐν αὐτῇ καίται τὸ Μουσικεῖον τοῦ στρατάρχου Λεοτιγγιέρ, ἐκ μέλανος μαρμάρου καὶ ἀλκυάστρου. Κατέχει δὲ τὸ Γ. τὴν θέσιν τῆς βωμικής πόλεως Vapincum. [Π.Π.]

Γαρανσένη (Χημ.). Ἡ ἐκ τῆς ῥίζης τοῦ ἐρυθροδάνου (ρίζαριου) ἐκχυλίζομένη χρωστική οὐσία. [Ο.Α.Ρ.]

Γαράντσα. Κώμη τοῦ δήμου Ἀγδανίας καίμενη παρὰ τὸ Διαβολίσιον εἰς ἀπέστασιν 1/2 ὥρ. ΒΔ. ἔχει κατοικοῦς 1488.

Γαρβάλ (Garhwal). Μικρὸν Ἰνδικ. κράτος, ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Ἀγγλίας, κατὰ τὴν Ν κλίτην τῶν ὀρεινῶν, μεταξὺ τοῦ Καναδῶν, τοῦ ἁγγλ. διαμερ. Γαρβάλ (ἐμβ. 14244 τχμ., κατ. 345 829), τοῦ διαμερίσματος Δερὰ, τοῦ Σιέρμουρ καὶ τοῦ Βασαχίρ, καὶ καίμενον εἰς Πλάτος 30° 2'—31° 20' Β καὶ Μῆκος 77° 55'—79° 20' Α Γρήνιτς. ἔχει ἐμβαδὸν 10,826 τχμ. καὶ 200 523 κατ. (1881). Εἶναι χώρα ὄρεινή, ἥς ἡ ὑψηλότερα κορυφή, τὸ Κιδανθ, ἔχει ὕψος 8988 μ. Ἐκ τῶν πολυαριθμῶν αὐτῆς ποταμῶν οἱ κυριώτεροι εἰναι ὁ Τόν, ὁ Δζάμανας κλπ. Ὁργανώθη πολιτικῶς τῷ 1814. Ὁ Παῤῥας τοῦ Γ. δὲν διατηρεῖ στρατὸν, δὲν πληρώνει δὲ φόρον εἰς τοὺς Ἀγγλοὺς καὶ ἔχει ἐσοδα 8000 περίπου λίρ. στ. κατ' ἔτος. [Π.Π.]

Γαράξιμαντες. Ἀρχαῖος νομαδικὸς λαὸς ζῶν εἰς τὰς δάσεις τῆς Σαχάρας. Α τῶν Γαιτούλων, ἐν τῇ λεγομένῃ Φαζανίτ (Φεζζάν), ἀποτελῶν μετὰ τούτων τοὺς προγόνους τῶν σημερινῶν Τουαρίγων. Τὴν πρωτεύουσάν αὐτῶν Γαράμην (σημ. Δζέρμα) ἐκυρίευσεν καὶ ἐληλύθησαν δὲ Ῥωμαιοὶ Κορνήλιος Βάλλος τῷ 19 π. Χ. Ὁδηγούμενοι ὑπὸ τῶν ἡγεμόνων τῶν Γ. Ῥωμαιοὶ ἔμποροι ἐν τοῖς κατόπιν χρόνοις ἐφθασαν μέχρι τῶν Ν τῆς Σαχάρας καίμενων χωρῶν. [Β.Μ.]

Γαράτης (νῦν ποτ. τῶν Δολιανῶν). Πο-

ταμίσκος τῆς Ἀρκαδίας πηγάζων ἐκ τῶν ὑπορείων τοῦ Ἀγίου Ἡλίου (Μάρμαρο) πλησίον τῶν Δολιανῶν ἐκ τεσσάρων βεΐων. Διευθύνόμενος κατ' ἀρχὰς πρὸς Β εἶτα δὲ ΒΔ εἰσβάλλει εἰς τὸν λεγόμενον Σαρνατόταμον. [Μ.Σ.]

Γαρβολέων (Garwolin). Πρωτ. νομ. ἐν τῇ κυβερνήτῳ Σιεβλετς τῆς Πολωνίας ἔχουσα ἀκμαῖον ἐμπόριον σιτηρῶν, πολλοὺς κήπους καὶ 14 617 κατ. (1882). [Π.Π.]

Γαργαλιᾶνοι. Προδευτικωτάτη πόλις, πρωτεύουσα τοῦ δήμου Πλαταμῶδους τῆς νῦν ἐπαρχίας Τριφυλίας, καίμενη ἐπὶ κοιλάδος ἐν ἀπόπῳ βουνοπείθῳ τῆς σειρᾶς τῶν Κοντοβουνίων, αὐτὰ ἐκτείνονται ἀπὸ Β πρὸς Ν μέχρι Γ. καὶ παραλλήλως πρὸς Δ τῆς μεγάλης σειρᾶς τοῦ ὄρους Αἰγάλεω, μίαν ὥραν πρὸς Α τῆς θαλάσσης καὶ τῆς νήσου Πρώτης, συνδεομένη δι' ἀμαξιτῶν μετὰ τῶν Φιλιατρῶν, τῆς Αἰγυοῦσιτος, καὶ τοῦ ἐαυτῆς ἐπίνειου Μαραθουπόλεως, καὶ ἔχουσα ταχυδρομεῖον καὶ τηλεγραφικὸν γραφεῖον, στρατ. σταθμὸν, ἀποθήκην τῶν μονοπωλίων, πλήρως ἑλλ. σχολεῖον καὶ δημοτικὰ ἀμφότερων τῶν φύλων ἐν καλῇς δημοτικαῖς κτιρίοις, εἰρηνοδικεῖον, ὠραίαν δεξαμενὴν, δι' ἧς ὑδρεύεται ἀπὸ τοῦ Αἰγάλεω, λαμπρὰς οἰκοδομὰς, ἀλλὰ στενὰς καὶ ἀκαθάρτους ὁδοὺς, καλὴν πλατεῖαν, καλὸν νεκροταφεῖον, κομμοὺς ναοὺς (Ἀγ. Σπυρίδωνος, Παναγίας, Ἀγίου Ἰωάννου), καὶ 5528 κατ. (1880), ἀσχολουμένους εἰς τὸ ἐμπόριον καὶ τὴν καλλιέργειαν σταφίδων, ἀμπέλων, ἐλαιῶν, οἰλοξένους καὶ ἐργατικoὺς ἀπὸ τῶν πέριξ λόφων, καὶ δὴ τοῦ Ἀγίου Ἡλίου μαγευτικὴ ἢ θεα τῶν περὶ καταρῦτων πεδιάδων, τῆς νήσου Πρώτης καὶ τῆς πρὸς Δ ἀπεράντου θαλάσσης. [Γ.Πδ.]

Γάργγων ἢ Σάντ-Ἀγγέλο. Ὅρος κατὰ τὴν Α παραλίαν τῆς Κεντρικῆς Ἰταλίας, ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Φόδζας, χωριζόμενον ἀπὸ τῶν Ἀπεννίνων διὰ τῆς κοιλάδος τοῦ Κανδηλάρου καὶ ἀποτελοῦν ἀκρωτ. τῆς Ἀδριατικῆς. Ἡ κορυφή αὐτοῦ Μόντε Κάλβο ἔχει ὕψος 1570 μ. [Π.Π.]

Γάργαρα 1) Κορυφή τῆς ἐν Τροίᾳ Ἰδῆς, κληθεῖσα καὶ Γάργαρον καὶ Γάργαρος, νῦν δὲ Κάζ-δαχ. 2) Πόλις κάτωθεν τῆς κορυφῆς ταύτης, ἐπὶ ΒΔ ἀκρωτηρίῳ τοῦ κόλπου τοῦ Ἀδριαμυτιῦ. Κατωκίτο κατ' ἀρχὰς ὑπὸ Λελέγων, εἶτα δὲ ὑπὸ Αἰολιῶν καὶ ἀποίκων τῆς Μιλήτου ἐλθόντων ἐξ Ἀσσοῦ, ἀφ' ἧς ἀπέιχεν 140 στάδια. [Β.Π.]

Γαργαρίσματα. Φάρμακα ρευστά, λαμβανόμενα ἐν τῷ στόματι, ἀναταρασσόμενα ἐν αὐτῷ κατὰ πάσας τὰς διευθύνσεις μέχρι τοῦ ἄκρου τοῦ φάρυγγος διὰ συσταλῶν τῶν μυῶν τῶν παρεῶν καὶ δι' ἐκπνοῆς ἀέρος ἐκ τοῦ λάρυγγος καὶ εἶτα ἀποπνεύμενα. Χρησιμεύουσι πρὸς νοσήματα τοῦ κοίλου τοῦ στόματος, τοῦ κύτους τῆς ρινὸς καὶ τοῦ ἰσθμοῦ τοῦ φάρυγγος, ἐνέργειαν δ' ἔχουσι μαλακτικὴν, στυ-

πτικήν, διεγερτικήν κλ., δι' ἃ καὶ ποικίλα εἰσὶ τὰ Γ., εἰδικῶς κατονομαζόμενα κατὰ τὴν ἐνέργειαν αὐτῶν, οἷον Γ. ἀντισηπτικόν, ἀντισηπτικόν, ἀντιστομακτικόν κλ.

Γαργαφία. Κρήνη εἰς τοὺς Β προπόδας τοῦ Κιθαιρώνος, 1 ὥρ. Α τῶν Πλαταιῶν, παρ' ἣν ἐστρατοπέδευσαν οἱ Ἑλληνας πρὸ τῆς ἐν Πλαταιαῖς μάχης. [Μ.Σ.]

Γάρδ ἢ Γ' α ρ δ ο ν. Εἷς τῶν δεξιῶν παραποτάμων τοῦ Ῥοδανοῦ, ἐξ οὗ ἐκλήθη καὶ εἰς τῶν νομῶν τῆς Ν Γαλλίας. Πηγάζει ἐκ τοῦ εἰς τὸ ὄρος τῶν Κεδενῶν ἀνήκοντος ὕψους τοῦ Γεδωδάν. Διέρχεται δὲ ὑπὸ τὴν διασημὸν γέφυραν τοῦ Γάρδ καὶ μετὰ ῥοῦν 140 γμ. ἐμβαλλεῖ μεταξὺ τοῦ Ἀραμὲν καὶ τοῦ Βουκαῖρ.

Ὁ νομὸς τοῦ Γ. ἀποτελεῖ τὴν διοίκησιν τοῦ ἐπισκόπου τῆς Νίμης, ἔχει ἐμβαδὸν 5435,56 γμ., 417,099 κατ. (1886), ὧν τὸ τέταρτον περίπου διαμαρτυρομένοι, καὶ πρωτ. τὴν Νίμην. Περιλαμβάνει δὲ 4 ἐπαρχίας τῆς Νίμης, τοῦ Ἀλαί, Ῥζὲ καὶ Λε-Βιγάν, ἀρξάται ὑπὸ πολλῶν ποταμῶν, καὶ ἔχει κλίμα γλυκύτατον. Παράγει οἶνον, μέταξαν, καρπούς, ἐλαίαις, κάστανα, μέλι, κηρὸν, ἐλαίον, βαμβάκα κτλ. αἰθρον, γεάνθηρας, μάρμαρα, γύψον κτλ., ἔχει δὲ οὐκ ὀλίγας μεταλλικὰς πηγὰς. Ἡ βιομηχανία ἐλαδὸν ἐκεί μείριστον ἀναπτύσσιν. Ἡ ἀλιεῖα εἶναι ἀφθονωτάτη. Τὸ ἐμπόριον διευκολύνουσι πολλοὶ διώρυχες, σιδηροδρομοί, ὁ Ῥοδανὸς καὶ ἡ μεγάλη ἐμπορικὴ πανήγυρις τοῦ Βουκαῖρ. Ἡ χώρα αὕτη ἀνήκειν εἰς τὴν Ναρβωννίτιδα, σῶζονται δ' εἰς τὴν Νίμην ἄξια λόγου λειψάνα βυβαϊκῶν ἔργων, ὧν τὸ σημαντικώτερον εἶναι ἡ 269 μ. μήκων καὶ 49 περίπου μ. ὕψος ἔχουσα Γέφυρα τοῦ Γάρδ, 22 περίπου γμ. ΒΑ τῆς Νίμης, ἥτις κατασκευάσθη κατὰ τινας ἐπὶ Λυγούστου, κατὰ διαταγὴν τοῦ γαμβροῦ αὐτοῦ Ἀγρίππα, καὶ ἀπὸ τελείται ἐκ 3 σειρῶν ἀψίδων, χρησιμοῦντο σῦνμα καὶ ὡς ὑδραγωγεῖον, εἶναι δὲ ἐν τῶν σπουδαιωτέρων ἔργων, ἃ κατέλειπεν ἡ βυβαϊκὴ ἀρχαιοσύνη. [Π.Π.]

Γάρδα (Λίμνη τῆς Γ — Ἡ Βήνακος, Lacus Benacus τῶν ἀρχαίων). Ἡ μεγαλύτερη τῶν ἀλπεῶν λίμνῶν τῆς Ἰταλίας. Κεῖται 61 μ. ὑπὲρ τὴν θάλασσαν, κατὰ τὴν Ν πλευρὰν τῶν Ἀλπεων, ἔχει μήκος 55 γμ., πλάτ. 3-17 γμ., ἐμβαδὸν 363 γμ. καὶ βάθος ἔχει 215 μ. Ἡ ἕως αὐτῆς ἐσχάτη ψαύει τὸ Τυρόλον. Ἡ δεξιὰ αὐτῆς ὄχθη ἀνήκει εἰς τὴν ἐπαρχίαν Βρεσκίας, ἡ δὲ ἀριστερὰ εἰς τὴν Βερόνης. Εἰς ῥεεῖ εἰς αὐτὴν ὁ Σάρκας καὶ ἐκρεεῖ ἀπ' αὐτῆς ὁ Μίγκιος. Ἐχει πλῆθος ἰχθύων, θαλάσσιων καὶ ὄχθας, ἰδίως πρὸς τὴν Βρεσκίαν καὶ πολλὰς νήτους. Κατὰ τὴν γερσόνησον τοῦ Σερμιόνε κεῖται τὸ λεγόμενον Σπήλιον τοῦ Καταύλλου. Κατὰ τὸ Β. ἄκρον κεῖται ἐν ζωγραφικωτάτῃ θέσει ἡ πόλις Ῥίβα, ἐπὶ δὲ τῆς Α ὄχθης ἡ κώμη Γάρδα, ἐξ ἧς ἐκλήθη ἡ λίμνη, καὶ ἐπὶ

τοῦ ΝΑ ἄκρου τὸ φρούριον τῆς Πεσκιέρας. Παρὰ τὴν Ν αὐτῆς ὄχθην διέρχεται ὁ σιδηροδρομὸς τῶν Μαδριολάνων. [Π.Π.]

Γαρδελάδες. Χωρίον Κερκύρας τοῦ δήμου Ἀγχιωτικῶν ἀπέχον ἀπὸ τοῦ Σκριπεροῦ 20'. Κάτ. 443.

Γάρδελεγεν. Πρωτ. ὄρων. νομὸς ἐν τῷ διαμερ. τοῦ Μαγδεβούργου τῆς πρωσσικῆς Σαξονίας, παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Μίλδε καὶ τὸν σιδηρ. τοῦ Βερολίνου, 45 γμ. ΒΒΔ τοῦ Μαγδεβούργου. Ἐχει γυτῆρια, ὑφαντουργία, ζυθοποιεῖα κτλ. καὶ 6896 κατ. (1880). Ὁ νομὸς Γ. ἔχει ἐμβαδὸν 1309 γμ. καὶ 51 025 κατ. πάντας σχεδὸν διαμαρτυρομένους. [Π.Π.]

Γαρδενά. Χωρίον τοῦ δήμου Αἰγιάλων τῆς Αἰγιάλειας, ἔχον 169 κατ. (1889) καλλιεργῆτας ἀμπελῶν καὶ σταβίων. [Π.Π.]

Γαρδενεία ἢ ἄνοθηρά (Β ο τ.). Gardenia florida L., θαμνὸς ἀειφύλλος τῆς Ἰνδίας ἀναγόμενος εἰς τὴν οἰκονομίαν τῶν Ῥουθροδανωδῶν, ὅστις χάσει τῶν ὀρεῶν παλλεῦκων καὶ εὐωδιστάτων ἀνθέων αὐτοῦ συχνῶς θεραπεύεται ἐν ταῖς θερμασίαις. [Θ.Χ.]

Γαρδενίτσα. Χωρίον τοῦ δήμου Μέσσης τῆς ἐπαρχίας Οὐτύλου, διαρρέμενον εἰς Ἄνω (65 κατ.) καὶ Κάτω (94 κατ.). [Μ.Σ.]

Γαρδικάκι. Χωρ. τοῦ δήμ. Ἡρακλειωτικῶν τῆς ἐπαρχ. Λαμίας, ἔχον 311 κατ. [Μ.Σ.]

Γαρδίκι (Παλαί). Πλ. Πελλινναῖον.

Γαρδικίον. 1) Πρωτεύουσα τοῦ δήμου Κρεμαστῆς Λαρίσσης τῆς ἐπαρχίας Λαμίας ἀπέχουσα τῆς πόλεως ταύτης 5 ὥρ. Α. Ἐνταῦθα εὑρίσκονται τὰ εἰρεπία τῆς πόλεως Κρεμαστῆς Λαρίσσης ἥτις ἐκυριεύθη τῷ 302 π. Χ. ὑπὸ Δημητρίου τοῦ Πολιορκητοῦ. Ἐχει ταχυδρομ. καὶ τηλεγραφ. γραφεῖον, ἡμιτ. ἐλληρικὴν σχολεῖον καὶ 1280 κατ. — 2) Πρωτ. τοῦ δήμου Ὀμηλίων τῆς ἐπαρχίας Λαμίας, ἔχουσα ἡμιτελ. ἑλλ. σχολεῖον καὶ 1821 κατ. — 3) Χωρίον τοῦ δήμου Ἀμφείας τῶν Καλαμών, ἔχον 592 κατ. — 4) Χωρίον τοῦ δήμου Φαλασιᾶς τῆς Μεγαλοπόλεως, ἔχον 388 κατ. Μικρὸν πρὸς ΒΑ ὕψεται τὸ ὄρος Τσιμπεροῦ (1252 μ.). — 5) Πρωτ. τοῦ δήμου Ἀθαμάνων τῶν Τρικαλῶν, 24 ὥρ. Α τῶν Τρικαλῶν, μεταξὺ τῶν ὁρέων Πίνδου καὶ Τζουμέρκων, εὐμακρὸν τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Ἀσπροποτάμου, Κατ. 158. [Μ.Σ.]

Γαροδίτζα. Χωρίον τοῦ δήμου Φιγαλίας ἀπέχον τῆς πρωτεύουσας Ζούρτσας ΝΑ ὥρ. 2 1/2. Κάτ. 340. Μεταξὺ τούτου καὶ τοῦ χωρίου Πανλίτσα κεῖνται παρὰ τὴν Νέβαν τὰ εἰρεπία τῆς Φιγαλίας.

Γαρέσσιον (Garessio). Πόλις τῆς Ἰταλικῆς ἐπαρχίας Κουνέου, 48 γμ. ΝΑ τοῦ Μονδεδι καὶ ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Τανάρου,

έχουσα 7100 κατ. (1881). Έν τοῖς περίεξ
λατομεία μαρμάρου. [Π.Π.]

Γαρζενέκος. Χωρίον τοῦ δήμου Νυμφα-
σίας τῆς Γερμανίας, ἔχον 97 κατ. [Μ.Σ.]

Γαρηγκός. 1) Πόλις παραλία, καιμένη
παρὰ τὴν πάλαι Θέρμην τῆς Μακεδονίας καὶ
οὐσα μία τῶν 24 πόλεων, ἐξ ὧν συνώκηθη ἡ
Θεσσαλονίκη. — 2) Πόλις τῆς Ὁδομαντικῆς
ἢ Ὁδομαντίδος καιμένη παρὰ τὸ ἔρος Ὀρ-
βηλον. [Ε.]

Γαριβάλδης (Γωσής). Περικλητὴς Ἰτα-
λὸς πατριώτης καὶ στρατηγὸς γεννηθεὶς ἐν
Νικαίᾳ τῇ 4 Ἰουν. (ν) 1807. Καταταχθεὶς
κατ' ἀρχὰς εἰς τὸ ναυτικὸν τῆς Σαρδηνίας
ἐκ τῶν πρώτων ἐνεκολληθῆ μετ' ἐνθουσι-
ασμοῦ τὰς περὶ πολιτικῆς ἐνότητος τῆς
Ἰταλίας ἰδέας τοῦ Μαρτίνη (1831), αναμι-
χθεὶς δὲ εἰς τὴν ἀτυχῆ συνωμοσίαν τοῦ 1833
ἠναγκάσθη νὰ καταλίπῃ τὴν πατρίδα του καὶ
ἀπῆλθε διαβιχτικῶς εἰς Μασσαλίαν. Τὸν δὲ
καὶ Ν Ἀμερικὴν. Τῷ 1848 μαθὼν τὰς ἐν Ἰ-
ταλίᾳ ταραχὰς ἀπῆλθεν μετὰ τινῶν ὁπαδῶν
εἰς τὴν πατρίδα του, ὅπου λίαν ἀργὰ προσήλ-
θεὶς ὡς ὀρχηγὸς τοῦ ἀτακτοῦ στρατοῦ τῆς
Λομβαρδίας δὲν ἠδυνήθη, καίπερ γενναίως
ἀγωνισθεὶς, νὰ ὑπηρετήσῃ τελεσφόρως τοὺς
σκοποὺς τῶν κατὰ τῆς ξενικρατίας ἐπαναστάν-
των πατριωτῶν. Εἰσελθὼν δὲ τῷ 1849 εἰς τὴν
ὕπνρσιν τῆς ἀνακηρυχθείσης βρωματικῆς δε-
μοκρατίας διεκοιθῆ ἀγωνιζόμενος κατὰ τὴν
κατὰ τῆς Ῥώμης ἐπελθόντων γαλλικῶν καὶ
Νεαπολιτικῶν στρατευμάτων. Ὅτε δὲ ἡ θέσις
τῆς Ῥώμης ἐγένετο ἀπέλπις ἐκίνησεν ὁ Γ.,
μετὰ 3000 ἀνδρῶν πρὸς Β καὶ θριαμβευτικῶς
ἠγωνισθῆ κατὰ τὴν περικυκλούντων αὐτὸν Ἀυ-
στριακῶν. Ἐπὶ τέλους ἀναγκασθεὶς νὰ διαλύσῃ
τὰ λείψανα τοῦ σώματος αὐτοῦ ἔσθασε μόνος
μέχρι Κιαυάρι, ὅπου συλληφθεὶς ὑπὸ τῆς σαρ-
δηνικῆς κυβερνήσεως ἐξωρίσθη εἰς τὴν νῆσον
Μαγδαληνῆς, ἐκεῖ δ' ἔζησε μέχρι τοῦ 1851 ὡς
πολιτικῶς τρόπον τινὰ αἰχμάλωτος. Τότε ἀ-
πελθὼν εἰς Ἀμερικὴν ἀνέμειχθῇ εἰς ἐπιχειρή-
σεις τινὰς καὶ ἐκέρθησεν ἱκανὰ χρήματα, δι'
ὧν ἐπανελθὼν (1854) ἠγέρκατε μέρος τῆς νῆ-
σου Καπρέρας, ὅπου ἔζησε ἡσυχάζων μέχρις
ὅτου τὸ 1859 ἐκάλεσε πάλιν αὐτὸν εἰς τὰ
θπλα. Ὡς στρατηγὸς τῆς Σαρδηνίας ἀνέλαβε
τὴν διοίκησιν τῶν Κυνηγῶν τῶν Ἀλπεων, αἱ
δὲ νῆλαι αὐτοῦ κατὰ τῶν Ἀυστριακῶν ἐν Βαρέξῃ
καὶ Σὸν Φέομο ἔθνηκαν εἰς κινήσιν ἐλάνηρον
τὴν Λομβαρδίαν. Μετὰ τὴν ἐν Βιλλαρράγκῃ
δύμῃ εἰρήνην ὁ Γ., μὴ δυνάμενος νὰ ἐπιτεθῇ
ἀμέσως κατὰ τῶν παπικῶν, ἐπανῆλθεν εἰς
Καπρέραν. Τὴν δὲ 11 Μαΐου 1860 ἀπεβίβάσθη
ὕπὲρ τὴν προστασίαν πλοίων ἀγγλικῶν παρὰ
τὴν Μαρσάλλαν. ἀνέλαβε τὴν Δικτατορίαν καὶ
νικηφόρος εἰσῆλθε τὴν 27 εἰς Παλέρμον, καὶ
τὴν 8 Ἰουν. ἐγένετο ἀπόλυτος κύριος τῆς πρω-
τεύουσας ταύτης καὶ μετ' ὀλίγον δλοκλήρου

τῆς Σικελίας νικήσας καὶ συνθηκολογήσας
μετὰ τῶν βασιλικῶν. Λήγοντος δὲ τοῦ Ἀυγού-
στου ἀποβιβάσθεις εἰς Ἰταλίαν ἐπροχώρει ἀκρα-
τητος πρὸς τὰ κάτω νικῶν καὶ συνθηκολογῶν.
Ἡ δὲ τὴν 7 Σεπτ. ὁ δικτάτωρ εἰσῆρχετο εἰς
Νεαπολιν, ἐγκαταλειφθεὶσαν ὑπὸ Φραγκίσκου
τοῦ Β'. Ὅτε δὲ ὁ Βικτωρ Ἑμμανουὴλ ἀνη-
γρεῖτο ἐν Νεαπόλει βασιλεὺς τῆς Ἰταλίας
κατέθηκεν ὁ Γ. τὴν δικτατορίαν καὶ ἐπανῆλ-
θεν εἰς Καπρέραν. Εἰς τὰς συζητήσεις τοῦ
ἰταλικοῦ κοινοβουλίου σπανίως ἀνεμειγνύετο ὁ
Γ. ἀνερῶν δὲ ᾤοντο τῷ 1862, ὅτε ἐπεχείρησεν,
ἀλλ' ἔπειτα ἀποτελέσματος, νὰ ἐξεγείρῃ τὸν
ἰταλικὸν λαὸν εἰς κατάληψιν τῆς Ῥώμης, ὡς
πρωτεύουσας αὐτοῦ. Ἡ κυβέρνησις τοῦ Τουρί-
νου ἐξέπεμψε κατ' αὐτοῦ ἰσχυρὰς δυνάμεις, κατὰ
δὲ τὴν ἐν Ἀσπρμόντε σύγκρουσιν πληρωθεὶς
συνελήφθη ὁ Γ. Κρατηθεὶς ἐπὶ τινα καιρὸν ἐν
φρουρίᾳ ἔφυγε χάριτος τὴν 5 Ὀκτ. καὶ ἐπέ-
στρεψεν εἰς Καπρέραν. Μικρὸν πρὸ τῆς ἐκρή-
ξεως τοῦ πολέμου τοῦ 1866 ὁ Γ. διαρίσθη
ὕπὸ τοῦ Βικτωρος Ἑμμανουὴλ ἀρχιστράτηγος
20 ταγμάτων ἐθελοντῶν, κατὰ τὴν ἐκστρα-
τείαν δὲμος δὲν ἔλαβεν εὐκαιρίαν νὰ διακριθῇ.
Τῷ 1867 ἐπιχειρήσας κατὰ τῆς Ῥώμης ἐνί-
κητε μὲν τὸν παπικὸν στρατὸν, ἐπιτεθεὶς δὲμος
ἐν Μεντάνᾳ κατὰ τοῦ γαλλικοῦ στρατοῦ τῆς
κατοχῆς ἠττήθη θεινῶς καὶ δὲ καὶ ἡτταλω-
τίσθη. Κρατηθεὶς δὲ μικρὸν ἀεὶς ἐλευθερος
ἐν Καπρέρᾳ, ἐπιτηροῦμενος δὲμος ἀσπληρῶς.
Τῷ 1870 μετὰ τὴν ἀνακήρυξιν τῆς γαλλικῆς
δημοκρατίας ὁ Γ. ἐξεστράτευσεν μετὰ σώμα-
τος ἐθελοντῶν εἰς βοήθειαν τῶν Γαλλῶν κατὰ
τῶν Γερμανῶν, ἔπειτα σπουδαίων ἀποτελεσμά-
των. Τὸ 1871 ἐπέμνη ἐκ Νικαίας ἀντιπρό-
σωπος εἰς τὴν ἐν Βορδῷ Ἑθνικῇ Συνέλευσιν,
εἰς ὁλίγας δὲμος συνεδριάξεις παραστὰς ἐπέστρε-
ψεν εἰς Καπρέραν, ὅπου ἡσύχαζε μέχρι τοῦ
1874, ὅτε ἐξελέχθη βουλευτὴς ἐν Ῥώμῃ. Ἡ
βουλὴ ὥρισεν αὐτῷ ἐπιχορήγησιν 100,000 φράγ-
κων, ἣν ἐδέχθη μετὰ πολλὴν ἐκνέντισιν. Τῷ
1876 ἀπεσύρθη εἰς Καπρέραν, ἐπανῆλθε δὲ εἰς
Ῥώμην τῷ 1879. Ἀλλ' αἱ κατὰ τῶν Ἀυστρι-
ακῶν προκηρύξεις τοῦ ὑπὲρ ἀπελευθερώσεως
τοῦ ὑπὸ τὴν αὐστρ. κυριαρχίαν διατελούντος
εἰσέτι ἰταλ. στοιχείου παρέσχον πρᾶγματα τῇ
Ἰταλίᾳ, θέντα αὐτὴν εἰς δυσχερῆ θέσιν ἀπέ-
ναντι τῆς Αὐστρίας. Καὶ αἱ ἐν τοῖς ἐσωτερικοῖς
τοῦ κράτους ἐνέργειαι τοῦ δὲν ἀπεβίχθησαν
σκόπμου. Ἀποσυρθεὶς δὲ πάλιν τῷ 1880 εἰς
Καπρέραν ἀπέθανε τὴν 2 Ἰουν. (ν) 1882 καὶ
ἐκηδεύθη ἐν Ῥώμῃ τὴν 10 μεγαλοπρεπέστατα,
τῆς Ἰταλίας ὁλης θορούσης τὴν ἀπώλειαν τοῦ
μεγάλου αὐτοῦ πατριώτου. Τὸν Γ. ἐγκαταθή-
ριζεν σταθερὰ καὶ ἀκλόνητος θέλητης, τόλμη
καὶ πόθος μεγάλων κατορθωμάτων, διορατι-
κότης καὶ παρηγία πνεύματος, ψυχὴ δὲ ἐνθου-
σιῶσα ὑπὲρ τοῦ δικαίου καὶ τῆς ἐλευθερίας καὶ
εὐημερίας τῶν λαῶν καὶ μερικώτερον ὑπὲρ τῆς
πολιτικῆς ἀναγεννήσεως τῆς πατρίδος του. Ἦν

ταῖς ἐνεργείαις του ὑπὲρ ταύτης ὁ Γ. ἄριστα δύναται νὰ παραβληθῇ πρὸς τοὺς ἡμετέρους πολεμάρχας τοῦ Ἀγῶνος. Ὑπῆρξεν ἥρως λαοφιλῆς, ἐκ τῆς ἰδίας του τόλμης καὶ ἐκ τῆς λατρείας τοῦ λαοῦ ἐπιχειρῶν τολμῆματα, ἀδυνατά εἰς κυβερνήσιν συστηματικὴν, ὑπὸ ποικίλων περιοριζομένην ὑποχρεώσεων. [Ε.Α.]

Γαριλλιάνος (Garigliano) ἐπὶ Ῥωμαίων Λεῖρις καὶ ἀρχαιότερον Κλάνης. Ποταμὸς τῆς Ἰταλικῆς ἐπαρχίας Κοζέρετας, πηγῶν ἀπὸ τῶν Ἀβρούτων καὶ καλούμενος Λεῖρις ἄχρι τῆς εἰς αὐτὸν συμβολῆς τοῦ Μέλπιος. Σχηματίζει τοὺς καταρράκτας τῆς Σέρας (150 καὶ 25 μ.). Δέχεται τὰ ὕδατα τοῦ Φιδρένου, τοῦ Σούκου, τὰ ἐκ τοῦ Μόντε Κάσ-σινου ὕδατα κτλ. καὶ μετὰ ροὴν 148 χμ. ἐκβάλλει εἰς τὸν Κόλπον τῆς Γαέτας. Παρὰ τὰς ἐκβολὰς αὐτοῦ κεῖνται τὰ ἔλη τοῦ Γ., τὰ ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων Paludes Minturnenses καλούμενα. [Π.Π.]

Γαρίς. Κοινὸς ἀντὶ Καρίς (βλ. λ.).

Γαρίτσα. Κώμη Κερκύρας ὑπαγομένη εἰς τὴν δῆμον Κερκυραίων ἀπέχουσα δὲ τῆς πρωτεύουσας 10'. Κāt. 2183.

Γαρκινεία ἢ Μορέλλη (Βοτ.). Garcinia Morella Desv. μέγα δένδρον τῆς οἰκουμένης τῶν Κλουσιωδῶν, ρυζόμενον ἀνὰ τὰς ἀνατολικὰς Ἰνδίας καὶ τὴν Κεϋλάνην καὶ παραχρὸν εἶδος κομμιορητίνης. τὸ Gummī Guttī, χρῆσιμον ἐν τῇ ἰατρικῇ καὶ τῇ ζωγραφικῇ ἕνεκα τοῦ ὁραίου κιτρίνου χρώματος αὐτοῦ. Ὑπερὸν εἶδος, ἢ Γ. ἢ Μαγγαστάνη (G. Mangostana L.) φέρει καρπὸς εὐχρηστέου καὶ εὐωδιστάτους μεγάλους νεραντζίου. τὰς ἐν ταῖς Ἰνδίαις λίαν τιμητὰς Μαγγαστάνας. [Θ.Χ.]

Γαρνάδες. Χωρίον τοῦ δήμου Ἀμμοπαγῆτων τῆς Κερκύρας, ἔχον 69 κατ. [Μ.Σ.]

Γαρνάχας (Χημ. τεχν.) ἢ Γαρνὰτζας καλοῦνται οἱ ἐρυθροὶ γλυκεῖς εἶναι τῆς Καταλωνίας καὶ Ἀραγωνίας. [Ο.Α.Ρ.]

Γαρνιτούρα. Βλ. Στολὶς.

Γαρούνα 1) Ἀνω. Χωρίον Κερκύρας τοῦ δήμου Μελετιείων ἀπέχον ἀπὸ τῆς πρωτ. Πουνιατῶος 1/2 ὥρ. Κāt. 339. — 2) Κάτω. Χωρίον Κερκύρας τοῦ αὐτοῦ δήμου ἀπέχον τῆς ἑδρας 1/2 ὥρ. Κāt. 541.

Γαρούνας (Garumna, Garonne). Ὁ κυριώτερος τῶν ποταμῶν τῆς ΝΔ Γαλλίας, μήκους 554 χμ. 45 ὥν πλωτὸς κατὰ τὰ 400. Πηγάζων ἐν Ἰσπανίᾳ ἐν τῇ κοιλάδι τῶν Πυρηναίων Ἀρὰν εἰς ὕψος 1872 μ. εἰσέρχεται μετὰ ροὴν 45 χμ. εἰς Γαλλίαν, 7.4 χμ. ἔνωθεν τοῦ St-Béat, ἀποβαίνειν πλωτὸς, παρὰ δὲ τὸ Montrejeau (400 μ.) στρέφεται ΒΑ., παρὰ δὲ τὴν Τολώσαν ἔχει πλάτος 150 μ. Διὰ τῆς Ν δὲ ἡ Λαγκεδοκίου διώρυγες συγκοινωνεῖ μετὰ τῆς Μεσογείου. Ἐκεῖθεν στρέφεται ΒΔ μέχρι Βορδῶπου σχηματίζει, λεκάνην ἡμισελήνοειδῇ πλά-

τους 1000 μ. καὶ μήκους σχεδὸν 8 χμ., δύναμένην νὰ περιλάβῃ 1000 πλοῖα. Μετὰ 24 χμ. συνεννοῦται μετὰ τῆς Δορδόνης, σχηματίζων δὲ μεγάλην στομαλὶμνην πλάτους 4—13 χμ. ῥέει ὑπὸ τὸ ὄνομα Γιρόνδῃ ἐπὶ 48 χμ. μέχρι τοῦ Ἀτλαντικοῦ, προφυλαττόμενος ἐκατέρωθεν διὰ σειρὰς ὀχυρωμάτων. Πρὸ τοῦ στομίου τοῦ ἵσταται ὁ φάρος Κορδουάν. Ὁ Γ. δέχεται 32 παραποτάμους, ὧν οἱ 8 πλωτοί. Πρὸς εὐκολίαν δὲ τοῦ πλοῦ κατασκευάσθη διώρυξ (Canal lateral à la G.), ἥτις ἐνούμενη παρὰ τὴν Τολώσαν μετὰ τῆς νοτίου διώρυγος καταλήγει εἰς τὴν Γ. παρὰ τὸ Castets, μήκος ἔχουσα 193 χμ. Διαρρέει δὲ ὁ Γ. 4 νομούς, τοὺς τοῦ Ἀνω Γ., Τάρν καὶ Γ., Λὸ καὶ Γ., καὶ Γιρόνδης.

Ὁ νομὸς Ἀνω Γ. ἀποτελούμενος κυρίως ἐκ τῆς ἀρχαίας Γασκωνίας καὶ ἐν μέρει ἐκ τῆς ἐπαρχίας Λαγκεδὸν ἔχει πρωτεύουσαν τὴν Τολώσαν, διακίρεται δὲ εἰς 4 διαμερίσματα (Toulouse, Villefranche, Muret, καὶ St-Gaudens), 39 καντόνια καὶ 587 κοινότητες, ἐμβαδὸν δ' ἔχει 6290 τχμ. καὶ κατοίκους (1882) 478009. Τὸ Ν μέρος τῆς χώρας ἐρημίζεται διὰ τὰς μεγαλοπρεπεῖς φυσικὰς καλλονίας του. Ἐκ τῶν διαφόρων μεταλλείων ἐκμεταλλεύονται τὰ τοῦ σιδήρου, ἐξάγοντα δὲ καὶ μάργα, ὁ δὲ Γ. παρασέρει καὶ χρυσόν. Ἐκ τῶν ἱαματῶν πηγῶν ἐρημίζονται αἱ τῶν Bagnères-de-Luchon. Τὰ δάση (900 τχμ.) παρέχουσι ξυλείαν πρὸς ναυπηγίαν. Ἐκ τῶν ζώων ἀφονοῦσιν ἰδίως τὰ πτηνὰ. Τὸ ἔδαφος (3730 τχμ. ἀγροί) παράγει σιτηρά, σταχυλὰς κτλ., μεγάλην δὲ παράγεται ποσότης μέλιτος καὶ κηρύ. Τὸ κλίμα εἶναι καλοῦ γλυκοῦ καὶ ὕγριον. Ὑπὸ ἐπὶ τὴν βιομηχανικὴν ὁ νομὸς ὑπολείπεται ἄλλων τῆς Γαλλίας καίτοι μεγάλως προήχθη ἀπὸ τίνος. Τὸ ἐμπόριον ὅμως εἶναι σημαντικόν (ἀλευρα, εἶναι, πτηνὰ κλ.). [Π.Π.]

Γαρούνιον. Χωρίον τοῦ δήμου Τεγέας τῆς ἐπαρχ. Μαντινείας, ἔχον 30 κατ. [Μ.Σ.]

Γάρρον (Garro, ἀγγλ. Garo-Hills). Ἀγρία, ὄρεινὴ καὶ οὐχὶ καλῶς ἐξηρευνημένη εἰς χώρα, τῶν ἀγγλικῶν Ἰνδιῶν, μετὰ τὴν Τοποτηρητείαν τῶν Κάτω Ἐπαρχιῶν καὶ τοῦ Ἀρχιπρακτορείου Ἀσσάμ. Ἐχει ἐμβαδὸν 8776 τχμ. καὶ 80000 περίπου κατοίκων, ὧν τινες ἀποτελοῦσιν εἶδος τι δημοσπονδιακοῦ κράτους, πολιτικῶς ἀνεξαρτήτου ἀπὸ τῆς Ἀγγλίας. [Π.Π.]

Γάρστον (Garston). Ἐπίκεινται τῆς ἀγγλικῆς κομητείας Λαγκάστερ, 8 χμ. ΝΑ τῆς Λίβερπουλ, ἥς ἀποτελεῖ προάστειον, ἐπὶ τῆς στομαλὶμνης τοῦ Μέρτεϋ. Ἐχει δεξαμενὰς, μεταλλουργίαν κτλ. καὶ 10131 κατοίκους (1881). [Π.Π.]

Γάρτς (Garz an der Oder). Πόλις τῆς πρωσικῆς Περμείρανίας, ἐν τῷ νομῷ Ῥάνδσβ του διαμερίσματος Στεττίνου, ἐπὶ τῆς διακλαδύσεως τοῦ Μεγάλου Ῥέγλιτς καὶ τοῦ Ὁδερ.

ἔχει ἄξιον λόγου γεωργίαν, κτηνοτροφίαν, ἀλείαν κτλ. καὶ 5 182 κατ. (1880). [Π.Π.]

Γαρυφαλλέλαιον (λατ. *Oleum caryophylli aromatici*), αἰθέριον ἔλαιον ἐξαγόμενον ἐκ τῶν ἀνθέων τοῦ *Caryophyllus aromaticus* τῇ ἀποστάξει μεθ' ὕδατος. Ἦνε ἄχρουν μέχρι κιτρίνου, πυκνότερον ὅπως δὴ ποτε, δριμύως εὐοσμὸν καὶ καυστικὸν τὴν γεῦσιν. Ἐχει εἰδ. βάρ. 1.05. Ἐνέχει εὐγενόλιον (γαρυφαλλικὸν δξύ), ἀντιδρᾷ δξίνως καὶ διαλύεται εἰς οἰνόπνευμα καὶ αἰθέρα. Χρησιμεύει εἰς τὴν μυρεψικὴν, τὴν παρασκευὴν ἀρωματικῶν ποτῶν καὶ εἰς τὴν φαρμακευτικὴν. Ἰδίως πρὸς παρασκευὴν δδοντοκόνων, ὡς καταπαῦον τὸν δδοντόπονον. [Ο.Α.Ρ.]

Γαρυφαλλικὸν ὀξύ (εὐγενόλιον, εὐγενικόν δξύ) $C_{10}H_{12}O_2$. Εὐρίσκεται ἐν διαφόροις αἰθερίοις ἔλαιοις (γαρυφαλλέλαιον, κινναμωμέλαιον, βαρνελαίον κλπ.). Εἶνε ἄχρουν ἐλαϊώδες, ρευστόν, ζέον εἰς 247°, ἔχον ἀντιδρασίαν ἐξινὸν καὶ ἀποτελοῦν μετὰ βάσεων ὁματὰ κρυσταλλικά. Ἐξάγεται ἐκ τοῦ γαρυφαλλέλαιου καὶ ἔχει τὴν ὁσμὴν αὐτοῦ. [Ο.Α.Ρ.]

Γαρυφαλλον (Βοτ.) ἢ *Γαρύφαλλον*, κοινὰ ὀνομασίαι τοῦ Διάνθους τοῦ Καρυοφύλλου (βλ. λ.). [Θ.Χ.]

Γασανιγέ, ποιήτρια τῆς Ἀνδαλουσίας. ἦς εὐχέλαια μόνον σώζονται ἔργα. Τὸ ὄνομα αὐτῆς Γ. μνημονεύεται ἐν τῇ Ἀραβικῇ φιλολογίᾳ μετ' ἐπαίνων. Ἦκμαζε περὶ τὰ 900 μ. Χ. [Π.Π.]

Γασκωνία (Οὐασκωνία, Gasconne). Χώρα τῆς Γαλλίας, κληθεῖσα οὕτω ἐκ τῶν Οὐασκωνίων ἢ Βάσκων, οἵτινες περὶ τὰ μέσα τοῦ 7' αἰῶνος, διωχθέντες ἐκ τῆς ἐπὶ τῆς Ν κλιτύος τῶν Πυρηναιῶν χώρας τῶν ὑπὸ τῶν Βισιγόθων, κατόκησαν ἐν τῇ πρώτῃ ῥωμαικῇ ἐπαρχίᾳ Novempopulania, μετὰ τοῦ Ἀτλαντικοῦ, τοῦ Γαρόνα καὶ τῶν Δ Πυρηναιῶν. Ἐκ τῆς χώρας δ' αὐτῆς, ἐχούσης ἐμβαδὸν 26.520 τ.μ., ἐσχηματίσθησαν οἱ νῦν νομοὶ τῶν Ἀνω-Πυρηναιῶν, τοῦ Γέρος καὶ τῶν Λανθῶν, καὶ μικρόν τι μέρος τῶν νομῶν Κάτω Πυρηναιῶν, Ἀνω Γαρόνα, Λότ καὶ Γαρόνα, καὶ Ἄρν καὶ Γαρόνα. Ἐπὶ Πιπίνου καὶ Μεγάλου Καρόλου ἀπετέλει 6 κομητείας. Μετὰ τὸν Μέγαν Κάρολον ἔσχε δοῦκας ἀνεξαρτήτους. Τῷ 1152, περιήλθεν εἰς τὴν ἔξουσιν τῆς Ἀγγλίας, Κάρολος δὲ δ' Ζ' κατέκτησεν αὐτὴν ὀριστικῶς, τῷ 1453. Οἱ Γάσκωνες εἶναι ἀγγέλιες, δεξιόι καὶ γέννημοι εἰς ἐπινοήματα· ἀλλὰ καὶ καυχῆσι λόγοι. [Π.Π.]

Γασμουλλος ἢ Βασμουλλος ἑκαλεῖτο ἰδίως ἐν Πελοποννήσῳ ἐπὶ Φραγκοκρατίας πᾶς ὁ ἐκ μητρὸς Ἑλληνίδος καὶ πατρὸς Γάλλου, ἢ τανάπαλιν γεγενῆς. Ἰδ. Παχυμ. (ἐκδ. Βόννης) I, 809, 14 ὁ Γασμουλλος (οὗς ἐν δ' Ῥωμαῖοις διγενεῖς εἶποι) ἐκ Ῥωμαίων γυναικῶν

ἐγεννηθέντες τοῖς Ἱταλοῖς· καὶ 188.8 «τῷ δὲ ὄγε Γασμουλλικῷ, οὗς δὴ συμμίκτους ἢ τῶν Ἱταλῶν εἶπαι γλώσσῃ (ἦσαν γὰρ ἐκ τοῦ Ῥωμαίων καὶ Ἀκτινῶν γεγεννημένοι)». Τελευτώντος τοῦ II' αἰῶνος εὐρίσκωμεν Γασμουλλοὺς μετὰ τῶν ὑπὸ τῆς βυζαντινῆς κυβερνήσεως χάριν ἀντιδρασίως πρὸς τοὺς Πενετοὺς καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς ταπεινόμενους θαλασσοπόρους προστατευομένων Γενουησίων, Λομβαρδῶν καὶ Πισατῶν πειρατῶν. [Λ.]

Γάσπη ἢ Γασπησία (Gaspé ἢ Gasprésie). Τὸ ΒΑ διαμέρισμα τοῦ Καναδά, ἔχον πρωτ. τὴν Περσέ. Χαρακτηριστὸς ὁρισμένη πρὸς Β ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ τοῦ Ἁγίου Λαυρεντίου, πρὸς Δ ὑπὸ τοῦ κόλπου τοῦ Ἁγ. Λαυρεντίου καὶ πρὸς Ν ὑπὸ τοῦ Ὄρκου Σαλερ. Ἐκτείνεται ΒΑ διὰ τοῦ ὁμονύμου ἀκρωτηρίου, πρὸς Β τοῦ Γασπιου Ὄρκου. Ἐχει μετὰ τῆς ἐν τῷ κόλπῳ τοῦ Ἁγ. Λαυρεντίου νήσου Μαγδαληνῆς ἐμβαδὸν 11,856 τ.μ. καὶ διαιρεῖται εἰς δύο κομητείας, τὴν τῆς Γάσπης μετὰ 25,001 κατ. (1881) καὶ τὴν τῆς Βοναβεντούρας μετὰ 18,908 κατ. Ἀλιεῖα, γεωργία καὶ ἐμπόριον ἰχθύων, ξυλείας καὶ ἰχθυοελαιου. [Π.Π.]

Γαστάιν (Gastein). Κοιλὰς ἐν τῷ αὐστριακῷ δουκάτῳ τοῦ Σάλτσβούργου, ἔχουσα μῆκος 40 γμ. καὶ πλάτος 2 γμ., καίμενη παραπλευρῶς τῆς Πιντγκαύτας ἥτοι κοιλιάδος τοῦ Ἀνω Σάλτσχ καὶ εἰσδύουσα πρὸς Ν μετὰ τῶν ὁρέων Μάλνιτερ (2414 μ.) καὶ Ἀγκόβελ (3253 μ.). Τὰ ὑπὲρ αὐτὴν ὄρη καλύπτονται ὑπὸ χλόης καὶ δασῶν καὶ δι' αὐτῆς ῥεεῖ ὁ Ἀγριος Γασταίνος Ἀχρ. Περιέχει 21 μικροὺς συνοικισμοὺς ἔχοντας 3 972 κατ. (1880) καὶ πρωτ. τὴν κώμην Γ. (Hofgastein), ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Ἀχρ. μετὰ 727 κατ. (ὁ δῆμος, 2064 κατ. τῷ 1880). Τὰ λουτρά τοῦ Γ. (Wildbad Gastein), ἐκ τῶν διακρημοτέρων τῆς Εὐρώπης, καὶ ὧν αἱ πηγαὶ ἐγνώθησαν κατὰ τὸν 2' αἰῶνα, εἶναι χωρίον καίμενον ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Ἀχρ. καὶ εἰς ὕψος ἀπὸ τῆς θαλάσσης 991 μ., ἔχον δὲ 422 κατ. (ὁ δῆμος 1126 κατ.). Τὰ ὕδατα ἔχουσι θερμότητά 31-71°, 5 Κ., εἶναι δὲ θεϊκονατριούχα καὶ παραγγέλλονται πρὸς χρονικὰς ἀσθενείας τῶν νεύρων καὶ τῶν οὐροποιητικῶν ὀργάνων, ρευματισμούς καὶ χρονικὰ δερματικὰ νοσήματα. Ἡ ἐποχὴ αὐτῶν εἶναι ἀπὸ τῶν μέσων Μαΐου ἄχρι τέλους Σεπτεμβρίου (ν). Τὰ λουτρά ταῦτα εἶναι καὶ πολιτικῶς γνωστὰ διὰ τὴν ἐκεῖ συνολογηθεῖσαν τὴν 2/14 Αὐγούστου 1865 προκαταρκτικὴν μετὰ τῆς Αὐστρίας καὶ Πρωσίας περὶ τοῦ Σλεσβίγκ καὶ Χολστάιν συνθήκην καὶ τὰς συνευτελεῖς τῶν αὐτοκρατόρων τῶν δύο τούτων χωρῶν. Οὐ μακρὰν καὶ πρὸς Ν τῆς κώμης Γ. καίται ἡ θελατικὴ ἐπαυλὶς τῶν πριγκίπων τοῦ Χοχεντσόλλερν-Σίγκμαρίνγκεν. [Π.Π.]

Γασταλδίτης. Ὄρυκτέν συγγενὲς τῷ γλαυκοφάνει (ἰδ. λῆξ.) συνιστάμενον ἐκ

58,55 δξυπυριτίου, 21,40 ἀργίλου, 9,04 σιδηρικοῦ δξείδουλλίου 8,92 μαγνήσιος, 2,03 ἀσβεστοῦ καὶ 4,77 νάτρου. [K.M.]

Γαστέα ἢ Γαστέα (Νηλείας). Ὁρμος καὶ συνοικία παρὰ τὴν πρωτεύουσαν τοῦ δήμου τούτου Ἁγίον Γεώργιον, κατάφυτος ὑπὸ ἀμπελῶν καὶ ἐλαιῶν. Ἐπὶ βράχου ἀποτόμου ὑπερκειμένου τῆς παραλίας πεδινῶς κείται μονὴ τοῦ Σωτήρος, Γαστέα ἐπιλεγομένη.

Γαστήρ (Ανατόμ.). Ὁρα Κοιλία καὶ Στόμαχος. [L110.]

Γαστούνη, πόλιν ἐν τῷ δήμῳ Ἡλιδος τῆς ἐπαρχίας Ἡλιδος, πρὶν πρωτεύουσα αὐτοῦ καὶ τοῦ εἰρηνοδικείου Ἡλιδος. 1 ὥραν πρὸς Ν τοῦ ποταμοῦ Πηνειοῦ καὶ 5 περίπου ὥρας ΒΔ τοῦ Πύργου ἐν ἀνοικτῇ πεδίῳ ἐπὶ τῆς ἀμαξίτου ἀπὸ Πατρῶν εἰς Πύργον καὶ παρὰ τὸν ἐμιόνυμον λαμπρὸν σταθμὸν τοῦ σιδηροδρόμου Πατρῶν-Πύργου, με' ὁδὸς ἀκανονιστοῦς, πηλώδεις καὶ κονιορτώδεις, με' ὀλίγας καλὰς οἰκοδομὰς με' ἀκούοντως καλὸν πολιτισμὸν καὶ με' κλίμα ἐξυγιανμένον ἦδη ὡς ἐκ τῶν περὶ ζυγείων, συγγαζομένη δὲ τα μᾶλα ἐν τῇ ἐμπορικῇ ἐτησίᾳ πανηγυρεῖ τῆς 21 Μαΐου καὶ ἔχουσα ταχυδρ. καὶ τηλεγραφικ. γραφεῖον, πλῆρες ἑλλήν. σχολείου, δημοτικὰ ἀμφότερων τῶν φύλων καὶ 1837 κατ. (1889) ἀσχολουμένους εἰς καλλιέργειαν σταφυλῶν καὶ ἀμπέλων καὶ μικρὸν ἐμπόριον. Ἡ Γ ἐν πρώτοις μνημονεύεται ὡς ἱπποτικὸν φέουδον ἐπὶ τῆς ἐν Ἠελοποννήσιῳ φραγκοκρατίας, ἐπιγραφὴ δὲ τις ἐν τῷ μητροπολιτικῷ καὶ ἀνεκδοκᾶν αὐτὴν εἰς τὸν 10 αἰῶνα μ. Χ. Ἀλλ' ἤμας κυρίως ἐπὶ τῆς τουρκοκρατίας, ὅτε προστατευομένη ὑπὸ τῶν Ottomans, κλάδου σουλτανικῆς οἰκογενείας, εἰς οὗς εἶχε δωρηθῇ, ἀνάπτυξε μέγα ἐμπόριον ἐσωτερικὸν καὶ ἐξωτερικὸν διὰ τοῦ λιμένος τῆς Γλαρετζης, συκοινωμίας, βιομηχανίαν τινὰ καὶ πλοῦτον, οὗτος δὲ συγχρόνως καὶ πρωτεύουσα τοῦ ἐμιόνυμου καζᾶ (ἐπαρχίας) περιλαμβάνοντος τὴν νῦν Ἡλείαν μετὰ τῆς Ἀγουλινίτης καὶ ἀπὸ τοῦ 1800 ἔχοντος ὑποδεέστερα διχμερισμὰτα τὸν Πύργον καὶ τὸ Λάλα. Ἀλλ' ἀπ' ἧς οἱ Λαλαῖοι Τουργαλδανοὶ συνάψαντες ἐπιγαμίαν πρὸς τοὺς Ottomans ἀφῆρσαν τὰ ἐκείνων καὶ κατεμάστιζον τὴν Γ. ἤρξατο αὕτη νὰ περικυβητῇ καὶ ἐρημωτῇ, ἐκ δὲ τῶν 1500 οἰκογενειῶν τῆς ἀκμῆς, ὧν αἱ 300 τουρκικαί, ἀπέμειναν μόνον 500, καὶ πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως μὲν ἤρξατο χορηγοῦσα τὰ πρωτεία εἰς τὸν ἑκτοτε αὐξάνοντα Πύργον (ἰδ. λ.) ὑποκαταστήσαντα δευτέρῃ μετὰ τὴν ἐλευθερίαν τὴν πολιτικὴν θέσιν αὐτῆς, ἐσχάτως δ' ὑπεχώρησε καὶ εἰς τὴν γοργῶς ἀναπτυσσομένην ἑμμερον ἀντίξηλον Ἀμυλιάδα (ἰδ. λέξ. Δερβιτσιελιπῆ), εἰς ἣν βαρυσταγούσα παρέσχε καὶ τὴν ἑδραν τοῦ δήμου. Ἐκ Γ. ἦτο καὶ ἡ τῶν Σισινῶν οἰκογένεια ἡ τοσαύ-

τας τῇ πατρίδι παροχοῦσα ὑπηρεσίας ἐν τῷ ἁγίῳ. [Γ.Πδ.]

Γαστούριον, Κώμη Ἡερκῶρας τοῦ δήμου Μεσσηνιωτῶν κειμένη ἐπὶ τῆς Α παραλίας τῆς νήσου καὶ ΝΔ τῶν Καστελλωνίων, ἀπ' ὧν ἀπέχει 40'. Κατ. 1081. Παρ' αὐτὴν φιλοδόμηται ἀνάκτορον ἐξυγικὸν τῆς αὐτοκρατορίας Ἐλιστάβετ τῆς Αὐστρίας.

Γαστραλγία, καλεῖται οὕτω νεύρωσις τοῦ στομάχου, ἐκδηλουμένη δι' ἄλγους ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον σφοδρατοῦ, τὸ ὅπλιον ἐπανερχεται κατὰ περιόδους ἀριστοῦς, πλῆκτικα δὲ καὶ ἄνευ προφανοῦς αἰτίας. Ἡ παθολογία ἀπαιτῇ συνθέτερον παρὰ τοῖς ἀναμικτοῖς, ταῖς χλωρωτικαῖς καὶ ὑστερικαῖς γυναῖξιν, τοῖς αρθρικοῖς τοῖς νευροπαθεῖσιν ἢ εἰς χρονίαν διὰ μολύβδου, ὑδραργύρου καὶ ποτε δὲ καὶ πνευματικῶν ποτῶν δηλητηρησας. Ἰσχυρίζεται μετὰ ἡ ἄνευ προηγουμένου ἐμέτου ἢ ναυτίας, καὶ χαρακτηρίζεται ἐκ τοῦ πλέον ἡ ἥττον δριμύτος ἄλγους τὸ ἑπὶ ὁδὸν ἐδράζει κατὰ τὴν στομαχικὴν χώραν καὶ διὰ κλάδου ἐνίοτε πρὸς τὴν δερμὶν ἢ τὴν κοιλίαν καὶ πολλῶς συγγέεται πρὸς τὸν ἥπατικὸν κωλικόν, ἀλλὰ μετρίζεται ἢ καὶ ἐντελῶς καταπίπτει διὰ τῆς πίεσεως, τοῦδ' ὅπερ καὶ διακρίνει τὸ ἄλγος τοῦτο ἀπὸ τῶν τοῦ καρκίνου, τοῦ ἑλλοῦς καὶ τῆς δυσπεψίας. Ἡ θεραπεία πρέπει νὰ ἀναχθῇ εἰς τὴν γενικὴν τοῦ ἐργασίμου κατάστασιν, ἢ ἀνάγκη νὰ διορθωσῶμεν. Ὁπωσδήποτε ὁμῶς ἡ προσφυλακτικὴ θεραπεία προλαμβάνει τοὺς συχνούς παρ' αὐτοῦς, ἢ δὲ συμπτωματοῦς, συνισταμένη εἰς τὴν παροχὴν τῶν ἀντισπασμωδικῶν καὶ τῶν ὀπιοῶν, ἰδίως δὲ τῶν ὑποδορῶν κατὰ τὸ προκάρδιον ἐνέσειον μορφίνης, κατευνάζει τὸ δεινότερον τῶν φαινομένων, τὸ ἄλγος. [B.]

Γαστραφότης ἡ τακτρία (Ἀρχαιολ.) Πολεμικὸν μηχανημὰ τῶν ἀρχαίων, χρησιμεύον πρὸς ἐξαικόντισιν μεγάλων βελῶν (μήκος 1,74 μ.). Ἀποτελεῖτο ἐκ τόξου ἐσφυλωμένου (μήκος 2,67 μ.), ὅπερ στηριζόμενον ἐπὶ βελόνης δοκοῦ (καταγωγίδος), ἐκινετο στρομενῶς πρὸς τὰ ὀπίσω τῆς ἐπικειμένης τῆς δοκοῦ βιώστρας, ἐπ' ἧς προσηλωτο ἡ τοῦ τόξου χορδὴ δι' αὐλάκος δ' ἐπὶ τῆς ἁνῆς ἐπικρανίος τῆς βιώστρας γεγλυμμένης (ἐπιτοξίτιδος) ἀφίετο τὸ βέλος. [Π.]

Γαστρεκτομία εἶναι χειρουργία, καθ' ἣν ἀποτέμνεται μέρος τοῦ στομάχου πάσῃ βλάβῃ βαρεῖαν. Κατὰ τὴν ἀποτομήν δὲ ἀφαιρεῖται μέρος τοῦ στομάχου μετὰ τοῦ ἡλεκτισμένου λιστοῦ. Ἡ χειρουργία εἶναι βαρεῖα, καὶ περιγράφεται ἐν χειρουργικαῖς συγγράμμασι. [Σ.Μ.]

Γαστρικὸν ὕγρὸν (Ανατόμ.). Ὑγρὸν διαφανές, ἄχρουν, ἐλαφρῶς λευκὸν (1/10 τοῦ ὅλου βάρους τοῦ σώματος ἐν 24 ὥραις) ἀπὸ τῶν πεπτινογόνων ἀδένων τοῦ στομάχου, ἀντιδρῶν βξέως, οὐ ἡ ἐνέργεια εἶναι

τὸ διαλύειν τὰ λευκοματώχα σιτία καὶ μεταβάλλειν αὐτὰ εἰς πεπτάς ἤτοι οὐσίας εὐδιαλύτους καὶ ἄρα εὐαπορυσίμους καὶ εὐαφομιώτους, ἐνέχον δ' ἐν 100 μέρεσιν 96 ὕδατος καὶ 4 στερεῶν οὐσιῶν, αἵτινες εἶναι 1ον ἄλατα, 2ον οὐσία ὀργανική, ἢ πηψίνη ($\frac{3}{100}$), καὶ 3ον ἐν δξῷ, τὸ ὑδροχλωρικόν. [I.ΠΘ.]

Γαστρικός πυρετός Ἀπὸ παλαιῶν εἰ ἱατροὶ διεφώνουν περὶ τῆς φύσεως τοῦ γαστρικοῦ πυρετοῦ. Καὶ σήμερον δὲ αἱ περὶ τοῦτου γνώμαι εἶναι διτταί. Καὶ τινὲς μὲν ἀποκαλοῦσι Γ. πυρετὸν νόσον ἐπερχομένην κυρίως μετὰ πολυφαγίαν ἢ κακοφαγίαν, εἴτε κατ' ἀκολουθίαν δυσπεψίας, ἰδίως ἐν ὥρᾳ μετεωρισμῶν τινων φαινομένων καὶ ἀπρὸσφαιρικῶν μεταβολῶν, εἴτε μετὰ καταπόνησιν τοῦ σώματος καὶ τοῦ πνεύματος καὶ ἠθικὰς ταραχάς· θεωροῦσι δ' αὐτὴν ὡς νόσον ἰδίας φύσεως ἀγνώστου ἐτι· ἢ, παρ' ἡμῖν, ἐλώδους· ἄλλοι δὲ μὲν εὐρίσκουσιν ἐν τούτῳ πάντα τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ κοιλιακοῦ τύφου τοῦ ἐκτελεσπυσιμένου καὶ ἐπιβεδραχυμένου, διὸ καὶ θεωροῦσιν ὡς μορφήν βραχυχρόνιον τοῦτου καὶ συνταυτίζουσι πρὸς τὸν συνεχῆ πυρετὸν, τὸν ἐκτρωματικὸν τύφον, τὸ τυφοειδὲς πυρετικόν. (Ἰδε Κοιλιακὸς τύφος). Ἡ νόσος χαρακτηρίζεται ἐκ πυρετοῦ παρουσιάζοντος ἀνίσιν στάδιον βραχὺ, βραχὺ στάδιον σκηπῆς καὶ στάδιον παρασκηπῆς διὰ κατὰ τισὺν κυμάνσεων ἐξικινούμενον μέχρι τοῦ φυσιολογικοῦ καὶ ἐκ γαστρικῶν συμπτωμάτων, στόματος πικροῦ ἀηδοῦς, γλωττῆς κεχοισμένης, ἀηθίας πρὸς τὰς τροφάς, δυσπεψίας· πρὸς δὲ ταῦτα ἐκ γενικῆς κοπώσεως καὶ γαλαρώσεως καὶ ἐκ μικρῶν φαινομένων ἀπὸ πάντων τῶν πυρετικῶν. Ἡ νόσος εἶναι καλοήγητος, ἐξ οὗ καὶ ἡ φύσις αὐτῆς ἐλατὺς μέχρι τοῦδε οὐχὶ ἀκριδῶς ὠρισμένη. Τὴν δὲ θεραπείαν τοῦ Γ. π. οἱ ἱατροὶ τὸ συνηθέστερον ἐπιδιώκουσι δι' ὧν μέσων καὶ τὴν τοῦ κοιλιακοῦ τύφου. [B.]

Γαστρίτις. Καλεῖται οὕτως ἡ φλεγμονὴ ἢ ἡ ἐντονος καὶ ἐπίμονος ὑπεραιμία τοῦ στομάχου. Πολλὰ εἶδη γαστρίτιδος διακρίνουσιν οἱ ἱατροὶ καὶ οὐχὶ σπανίως περὶ πλεῖστα εἰς τὸ κεράλαιον τοῦτο ἀναγόμενα διαφωνοῦσιν. Ἐνταῦθα ἡμεῖς θὰ διακρίνωμεν α') τὴν ἐντονον καὶ ἐπίμονον ὑπεραιμίαν, τὴν ἄλλως γαστρικὸν κατάρρου ἢ γαστρικισμόν, ombarras gastrique κατὰ τοὺς Γάλλους ἱατροὺς. Αὕτη ἐπέρχεται συνηθέστερον μετὰ πολυφαγίαν ἢ βρώσιν δυσπέπτων τροφῶν. ἔστι δ' ὅτε καὶ ψευδὴς συντελοῦσης, καὶ χαρακτηρίζεται ἐκ φρικίων, γενικῆς κακουχίας, ζάλης καὶ κακαλαχίας δυσφορίας, καὶ ποτε τάσεως πρὸς λειποθυμίας, γλώσσης κεχοισμένης, στόματος ἀποζώντος, στομάχου διατεταμένου συγνάκις ἀποφέροντος δυσώδεις ἐρυγὰς, ἐμέτων καὶ διαρροίας μετὰ πυρετοῦ μετρίου καὶ διψῆς μεγάλης καὶ ἀηθίας πρὸς τὰ σιτία. Ἡ Γ. αὕτη θεραπεύεται δι' ἀπλῶν μέσων, ἐλαφροῦ ἐμετικο-

καθαρτικοῦ, καὶ παρ' ἡμῖν γενναίας δόσεως κινίνης· β') τὴν δξῶν γαστρίτιδα, ἣτις ἐπέρχεται μετὰ βρώσιν ἐρθηρμένων τροφῶν (ἰχθύος, κρέατος σσηπότος κτλ.), ἢ τὴν εἰσόδον δηλητηρίων ἐν τῷ στομάχῳ, καὶ ἰδίως τῶν δξέων, ὅτε ὁ πυρετὸς μέγας ἀναφαίνεται καὶ τὸ ἄλγος κατὰ τὸ προκαρδίον, μετὰ φοβερῆς δυσφορίας, τάσεως πρὸς λειποθυμίαν, ἐμέτων ἀκατασχέτων καὶ διαρροίας χολεροειδοῦς, διψῆς ἀδόξαστου καὶ ἐξκντήσεως ἐκτάκτου, πολυλακίας δὲ καὶ αἱματεμεσεων, ὅτε τὸ νόσημα παρίσταται δεινόν· ἀναλόγως δὲ τοῦ προκαλέσαντος αἰτίου ἐπέρχονται καὶ μικρότερα συμπτώματα διακριτικά, ἐξ ὧν καὶ ἡ θεραπεία ἄλλοτε ἄλλη καὶ σύμφωνος πρὸς τὸ αἷτιον τοῦτο· γ') τὴν δξῶν γαστρίτιδα, ἣτις εἰς μὲν τοὺς ἐνηλίκους παρουσιάζεται ὡς γαστρικὸς κατάρρους ἐντονώτερος καὶ μακρότερον διαρκῶν, ἢ ὡς ἐλαφρότερα μορφή τῆς ἄνω περιγραφείσης γαστρίτιδος, παρὰ δὲ τοῖς παισὶ χαρακτηρίζεται ἐξ ἐμέτων ἀκατασχέτων καὶ κενώσεων συχνῶν καὶ πρᾶγνων, αἵτινα ἐπιμένοντα ἂν ἐγκαιρῶς δὲν δοθῇ ἡ δεῦστα θεραπεία, θύναται νὰ φθάσῃ μέχρι τῆς ἀθρεψίας· δ') τὴν χρονίαν γαστρίτιδα ἣτις ἐπέρχεται ὡς συνέπεια συχνῶν δξέων γαστρικισμῶν ἢ παρακλοῦσθαι πολλὰ χρόνια νοσήματα. Αὕτη χαρακτηρίζεται ἐκ τῆς ἀπωλείας τῆς δόξεως, τοῦ βόρους κατὰ τὸν στόμαχον ἢ καὶ ἐλαφροῦ ἄλγους ἰδίως κατὰ τὴν ὥραν τῆς πέψεως, ἀνορεξίας, διατάσεως τοῦ στομάχου, ἐρυγῶν συγνάκις δύνων, ἀποπνοίας δυσώδους, γλώσσης κεχοισμένης, κατῆτος καὶ ποτε ἐμέτων βλενωδῶν καὶ δυσκοιλιογῆτος. Ἡ πάθησις αὕτη εἶναι κακὴ καὶ ὁ πάσχων οὐχὶ μετὰ μακρόν διαστρέφεται τὸν χαρακτηρῆ, καθίσταται μελαγχολικὸς καὶ δυσκόλος. Ἡ θεραπεία ἐπιδιώκεται πρῶτον μὲν διὰ τῆς καταπολεμήσεως τῆς αἰτίας, καὶ μετὰ τοῦτο διὰ τῆς διαίτης, ἣτις κυρίως συνίσταται εἰς γαλακτοποσίαν, διὰ τῶν ἱαματικῶν ὑδάτων, διὰ τῶν πικρῶν καὶ τέλος διὰ τῶν τονικῶν ἐν γένει. [B.]

Γαστρίτις ποταμῶς, ὀρχαλός Πλατανιστῶν, οὕτως ὀνομαζόμενος ἐκ τῶν πολλῶν περὶ αὐτὸν πλατανῶν. Πηγάζει ἐν τῇ ὄρει Τετράγι καὶ ἐκβάλλει μετὰ ροῦν ὀλίγων ὥρων εἰς τὸν Ἀλφειόν. [M.Σ.]

Γαστροεντερίτις μυκητώδης (Κτηνιατρ.) ἢ καὶ τυφοειδὴς Γ. καλούμενη. Ὁξυτάτη φλεγμονώδης πάθησις τοῦ γαστροεντερικοῦ σωλήνος τῶν κατοικιδίων ζώων, ἐπιλομένη εἰς τὴν ἐν αὐτῷ ἀνάπτυξιν φυτικών παρασίτων ἐκ διεφθορμένων καὶ σσηπυῶν τροφῶν ἢ ὕδατος ἀναπτυσσομένων. Ἡ νόσος αὕτη προσβάλλει κατ' ἀρχὴν τοὺς κύνες καὶ τοὺς χοίρους, σπανιώτερον δὲ τὰ ποσάγα ζῷα χαρακτηρίζεται δὲ διὰ τῆς αἰφνιδίως ἀναπτύξεως σφοδρῆς διάρροιας, ἀρθῶν ἐμέτων, ὑπερθερμίας (40—42°), διὰ τῆς ἀμέσου ἐξ-

αντλήσεως τοῦ πάσχοντος, διὰ νευρικῶν σπασμῶν κτλ. Μετὰ τῆς γαστροεντερικῆς ταύτης παθώσεως, πλὴν μετὰ σημείων ἐκφραστικωτέρων σχετίζεται καὶ ἑτέρα παρασιτικὴ πάθος ὁ φειλομένη εἰς τὴν ἐξωθεν εἰσαγωγὴν δηλητηριωδῶν μυκήτων ἐκ παθογενικῶς ἡλλοιωμένων φυτικῶν προερχομένων. Ἡ Γ. αὕτη προσβάλλει εἰδικῶς τὰ ποσάγα ζῶα τὰ διατρεφόμενα διὰ δημητριακῶν κυρίως καρπῶν. Ὡς τοιαύτη τῶν σπερμάτων εἰδική παρασιτικὴ πάθος ἀναφέρεται, ἡ καὶ ἐπικινδυνωδεστάτη, ἡ τῆς ἐρυσίθης (ἡ κρᾶμας τῶν ἀρχαίων). [Γ.Ν.Π.]

Γαστροεπιπλοϊκά ἄρτηρίαι (Ἄνατομ.). Δύο ἄρτηρίαι, δεξιὰ καὶ ἀριστερά, ἐκφυόμεναι ἢ μὲν πρώτη ἐκ τῆς ἡπατικής, ἢ δὲ δευτέρα ἐκ τῆς σπληνικῆς ἄρτηρίας, ἀμφότεραι δὲ διανέμονται εἰς τὸ μείζον ἐπιπλοῦν. [Π.Πθ.]

Γαστροηπατικός, Γαστροκολικός, Γαστροσπληνικός σύνδεσμος. Πτυχῆ τοῦ περιτοναίου, τηροῦσαι τὸν στόμαχον ἐν τῇ οἰκίᾳ θέρει. [Π.Πθ.]

Γαστροκνημία (Ἄνατομ.). Τὸ ἐπὶ τῆς ὀπισθίας ἐπιφανείας τῆς κνήμης σχηκῶδες μέρος, τὸ ἀποτελούμενον ὑπὸ τῶν λίαν μυωδῶν γαστέρων τοῦ γαστροκνημίου καὶ τοῦ ὑποκνημίου μυός. [Π.Πθ.]

Γαστροκνημιαῖος μύς (Ἄνατομ.). Μύς τῆς ὀπισθίας ἐπιφανείας τῆς κνήμης, ἀποτελὼν μετὰ μὲν τοῦ ὑποκνημίου τὴν γαστροκνημίδα ν. μετὰ τούτου δὲ καὶ μετὰ τοῦ πελματικού τὸν Ἀχιλλεύειον τένοντα. [Π.Πθ.]

Γαστρομαλακία Κατὰ τὰς νεκροτομὰς πολλάκις ὁ στόμαχος εὐρηταί μεμαλακωμένος καὶ κατεστραμμένος. Πολλοὶ τῶν ἀρχαιότερων ἱατρῶν τὸ πτωματικὸν τοῦτο φαινόμενον εἶχον ἐκλαβεῖν ὡς παθὴν ἰδίαν καὶ εὗρει ταύτην καὶ συμπτώματα ποικίλα. Ἡ προσεκτικὴ ἑμῆς μελέτη ἀπέδειξε τὰς γνώμας τούτων ἀνωποστήτους. [Β.]

Γαστρομύκητες (Βοτ.). Τελευταία τάξις τῶν Βασιδίουμικῶν (ἰδ. λ. Μύκητες) χαρακτηριζομένη ἐκ τοῦ καρπικοῦ σώματος τὸ ὅπλον μέχρις ὠρεκτικῆς τῶν σπορίων ἢ καὶ διακριτῶς μέχρι σήψεως μὲναι καὶ πένον καὶ περιβάλλεται ὑπὸ περιδλήματος (περιθίου). Τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ καρπικοῦ σώματος (ἡ γλήψῃ) συνίσταται ἐκ πολυαριθμῶν ἱστιδῶν πλακῶν συναπτομένων πρὸς ἀλλήλας καὶ καταλείπουσιν πλῆθος ποικιλοσχημῶν κοιλοτήτων (θαλάμων) ὑπενδεδυμένων διὰ τοῦ ὕμνου ἢ πεπληρωμένων δι' αὐτοῦ. Τὰ σπέρμα σχηματίζονται διὰ περισφίξεως καὶ εἶνε περισσύτερα συνήθως τῶν 4 εἰς ἑκάστην βασιδίον. Δὲν γίνονται γόνιμα. Οἱ μύκητες οὗτοι εἶνε εὐρυγέθεις, εὐονταί ἐπὶ τῆς γῆς ἢ ὑπ' αὐτὴν καὶ ἔχουσι συνή-

θως σχῆμα στρογγύλον, γαστρωτόν, κονδυλώδες. Εἶνε διαδομένοι ἀνὰ πᾶσαν τὴν γῆν, τινὲς εἶνε ἐδώδιμοι. ὀλίγοι δὲ εἶνε δηλητηριώδεις. Διαιροῦνται δὲ εἰς τὰς οἰογενείας τῶν Φαλλιδίων, τῶν Ὑμενογαστρίδων, τῶν Σκληροδέρμιδων, τῶν Τυλοστομιδίων, τῶν Λυκοπεριδίων καὶ τῶν Νιδουλαριδίων (ἰδ. λ.). [Μ.]

Γαστρονομία. Ἐν εὐρυτέρᾳ ἐννοίᾳ ἡ λέξις σημαίνει, κατὰ τὸν Brillat-Savarin, τὴν ἐπιστημονικὴν γνῶσιν πατῶν τῶν χρησιμοποιομένων πρὸς διαθρῆψιν τοῦ ἀνθρώπου οὐσιῶν. Συνήθως ὁμοῦς καλεῖται οὕτως, ἐν στενωτέρᾳ ἐννοίᾳ, τὸ σύνολον τῶν γνώσεων τῶν ἀναφερομένων εἰς τὴν ἐκλογὴν τῶν ἐδώδιμων, τὴν μαγειρικὴν αὐτῶν παρασκευὴν, τὸν συνδυασμὸν αὐτῶν μετ' ἀλλήλων ἐν τῇ τραπέζῃ κλ. καὶ καθέλου εἰς τὴν ὅσον ἔναστι μείζονα ἐν τῇ ἐσθίῃ ἀπόλαυσιν καὶ ἡδονῇ. Ὑπὸ τὴν ἐννοίαν ταύτην τὸ θέμα ἐπραγματεύθη ὁ Ἀθηναιὸς ἐν τοῖς Δειπνοποιστικαῖς αὐτοῦ (βλ. Ἀθηναιος, 8). Ἐκ δὲ τῆς νεωτέρης σχετικῆς φιλοσοφίας κλασικὸν βιβλίον εἶναι τὸ τοῦ Brillat-Savarin «Physiologie du gout» (Παρίς 1825). Ἐκ τῶν κανόνων τῆς Γ. πολλοὶ ποικίλουσι ἐπ' ἄπειρον, συμφώνως πρὸς τὰς ἰδιαίτερας ἐκάστην γαστρονομικὰς ἀρετὰς. Μαγάλοι δὲ ἄνδρες δὲν ἀπηξίωσαν νὰ θεραπύωσι ταύτας μετὰ πάθους καὶ εἰς τὸ μαγειρεῖν κατεργόμενοι, ἵνα τὰ ἐδώδιμα ὡς αὐτοὶ ἐπιθυμοῦν παρασκευάσωσι. Οὕτως ὁ Ῥοσσίνης παρασκευάζει ὑπὲρ τὰ μακαρόνια, ὁ δὲ Ἀλ. Δουμάς (ἑστὶ καὶ ἔγραψε «Μέγα Λεξικὸν τῆς μαγειρικῆς») τὰς πλευράς ἀμνοῦ.

Γαστρορραφία λέγεται ἐν τῇ χειρουργίᾳ ἡ ῥαφή τῶν μετὰ τὴν γαστροεκτομίαν γινομένων τραυματικῶν χειλέων, ὡς περιγαστρὶς ἢ χειρουργία ἐστὶ δὲ ἡ ῥαφή ἢ μετὰ τυχαίως τρώεσιν τοῦ στομάχου γενομένη. [Σ.Μ.]

Γαστροτομία εἶναι χειρουργία καθ' ἣν διανοίγμεν τὸν στόμαχον (λεγόμενον καὶ γαστέρα κατ' ἐπὶ μέρους σημασίαν) ἢ πρὸς ἐξαγωγὴν βλαπτικῶν ξένων σωμάτων, ἅτινα παράφρονες καταπίνουσι πολλάκις, ἢ πρὸς εἰσαγωγὴν τροφῆς, μὴ θνητῆς οὐσίας τῆς καταπόσεως διὰ τοῦ κατὰ φύσιν πόρου, τοῦ οἰστομάχου, ἕνεκα νοσηρᾶς αὐτοῦ ἀλλοιώσεως. Περιγράφεται δὲ λεπτομερῶς ἐν χειρουργικοῖς συγγράμμασι. [Σ.Μ.]

Γάτα, γάτος, γάτος (Ζωολ.). Γένος τῶν ἀρκαδικῶν μακροφάρων, ὑπ' ἄλλων καλούμενον καὶ Ἀΐλουρος, κακῶς δὲ γαλῆ (ἰδ. λ.). Τὸ γένος τοῦτο διαγόμενον εἰς τὴν οἰκίαν, τῶν Ἰατιδίων ἢ Ἀΐλουριδίων, χαρακτηρίζεται ἐκ τοῦ μικροῦ μεγέθους, τῆς στρογγύλης κεφαλῆς καὶ τοῦ βραχέος ῥύγχους. Πίσθ Γ. ἐκτὸς τοῦ κατωκινιδίου (Felis domestica) εἶνε παρ' ἡμῶν δὲ εἰς ἀγρίους, ὁ ὅποιος δὲν ὁμοιάζει κατὰ τὸ σῶμα καὶ δὲ

χρῶμα πρὸς τὸν κοινὸν ἄγριον εὐρωπαϊκὸν (F. catus). ἂν καὶ δὲν ὑστερεῖ τοῦτο κατὰ τὴν ἀγριότητα καὶ τὸ εὐλόγητον. Ἄλλα εἶδη ἐπίσημα Γ. εἶνε Γ. ἔχρηστος (F. maniculata), ὃν ἀνακάλυψεν ὁ Rüppel ἐν Νουβία καὶ ὅστις θεωρεῖται ὡς ἀρχαῖος Γ. ἂν καὶ κατὰ τὴν ὁμοιότητα τοῦ Pal-las εἶνε ἴδιον εἶδος Γ. τῶν ταταρικῶν καὶ μογγολικῶν στεππῶν. Ποικιλίαι δὲ κατοικεῖται Γ. εἶνε δύο, ἡ βραχυτρίχης καὶ ἡ μακροτρίχης. Εἰς τὴν πρώτην ὑπάγονται ἑκτὸς τοῦ κοινοῦ Γ. καὶ ὁ τρίχρους ἡ ἰσπανικὸς Γ. καὶ ὁ Γ. τῆς Κυπρου. Εἰς δὲ τὴν δευτέραν ὁ Γ. τῆς Ἀγκυρας (F. angorensis) ὁ διακρινόμενος διὰ τὸ μέγεθος αὐτοῦ, τὰς μαλθακὰς μικρὰς τρίχας καὶ τὴν λεοντοειδῆ ὄψιν, ὁ κινεζικὸς ὁ ἔχων πρὸς τοὺς καὶ ἀρμαμένα ὄτα καὶ ὁ ἄκρως Γ. τῆς νήσου Μάν τοῦ εἰρηλικῶ Ὀκεανῶ.

Οἱ ἀρχαῖοι δὲν ἐγνώριζον τὸν Γ. παρὰ μόνον ἐν τῶν διηγήσεων τῶν ἐξ Αἰγύπτου ἐρχομένων περιηγητῶν. Καὶ ὁ αἰλικυρὸς δὲ τὸν ὅποιον ἀναφέρει ὁ Ἀριστοτέλης δὲν ἦτο εἰς αὐτὸν ζῶον γνωστὸν ἐξ αὐτοψίας. Ἀλλὰ καὶ τὰ ὑπὸ τινῶν νεωτέρων ὡς Γατοὶ ἐπὶ τινῶν μυθιστοριῶν καὶ ἀγγέλων εἰκονιζόμενα ζῶα οὐδὲν ἔχοντι ὁμοιότητα πρὸς αὐτοῦ. Πρῶτος ὅστις ἀναφέρει σαφῶς τὸν Γ. εἶνε ὁ συγγραφεὺς Πολάδιος ὁ γράψας κατὰ τὴν παρακλήν τοῦ Ῥωμαϊκοῦ κράτους καὶ μετ' αὐτὸν Εὐάγριος ὁ Συγκλητικὸς (600 μ. Χ.). Ἐξ ἄλλων πηγῶν γνωρίζομεν ὅτι καὶ κατὰ τὸν ἔβδομον αἰὶ αἰῶνα ἦτο ὁ Γ. ἐν Εὐρώπῃ σπάνιος Αἰθιοπικαὶ ἰδιότητες τοῦ ζῴου τοῦτου εἶνε εἰς πάντας γνωσταί. Πρὸς. «Ἡ Γάτα ὑπὸ Σπ. Μηλιαράκη, 1888». [Μ.]

Γατιναί (Gatinais) Ἀρχαία χώρα τῆς Γαλλίας. διηρημένη εἰς Γαλλικὸν Γ., ἔχον πρῶτ. τὸ Νεμῶρ. καὶ εἰς Ὀρλεανικὸν Γ., ἔχον πρῶτ. τὴν Μονταρσί. Ἐἶχεν ἐμβαδὸν περίπου 5620 τ.χμ. [Π.Π.]

Γατοδέρματα. ἢλ. Αἰλούρων δέρματα.

Γάτσιν (Gatschina). Ἄλλοτε ἑξοχικὸν κτήμα καὶ νῦν πόλις τοῦ ῥωσ. κυβερνεῖου τῆς Πετρούπολεως, 45 χμ. ΝΝΔ πύτης. παρὰ τὸν σιδηρ. καὶ ἐκατέρωθεν τῆς ὑπὸ τοῦ Ἰοῦρα σχηματιζομένης Λευκῆς Λίμνης. ἔχει 10 063 (1881). δένδρστοιχίας, ἄλλας καὶ ἀνάκτορα. ἅτινα εἶναι ἡ προσφιλέστερα διαμονὴ τοῦ νῦν αὐτοκράτορος τῆς Ῥωσίας. [Π.Π.]

Γαυάμνηλα. Χωρ. τῆς Ἀσσυρίας πλησίον τῶν Ἀρβήλων, ὅπου συνεκροτήθη τὴν 1 Ὀκτωβρίου 331 π. Χ. ἡ μετὰ Ἀλεξάνδρου καὶ Δαρείου τοῦ Κοδρμανοῦ μεγάλη μάχη (18. λ. Ἀρβήλα). [Α.]

Γαυδέντιος. Ἑλλην συγγραφεὺς ζῆσας πιθανῶς πρὸ τοῦ Πτολεμαίου. Συνέγραψε «Εἰς

αγωγήν ἀρμονικὴν», ἀναφερομένην καὶ ἐπινοημένην ὑπὸ τοῦ Κασσιδιῶρου καὶ ἐκδομένην ὑπὸ τοῦ Μειδωρίου (ἐν Antiq. musicae script. τ. Α' Ἀμστελδ. 1452).

Γαυδοπούλα. ἢλ. Γαῦδος ἐν τέλει.

Γαῦδος. Νησίς πελαγία τοῦ Λιβυκοῦ πελάγους. ἡ μεσημβρινωτέρα πασῶν τῶν ἐλληνικῶν νήσων. Καίται πρὸς Μ. τοῦ δυτικοῦ τμήματος τῆς Κρήτης, ἀπέναντι τῶν Σφακιῶν, ἐκ τῆς παραλίας τῶν ὁποίων ἀπέχει 20 μίλια. Εἶνε μικρὰ καὶ ὄρεινῃ, ἔχουσα περίμετρον 11 μιλίων καὶ ἀγχορὸδῶλια οὐχὶ ἀσφαλῆ πρὸς τὴν βορειοδυτικὴν πλευρὰν παρὰ τὸ δυτικὸν αὐτῆς ἀκρωτήριον Πισαρέ, καὶ πρὸς τὴν μεσημβρινοανατολικὴν παρὰ τὸ ἀκρωτ. Τσόνου. ἔχει χωρὶς 8. Ντραβιανὰ, Ξενάκη, Γαλανὰ, Καστρί, Βασιανὰ. Ἀμπέλος Φραγκοκάδιαν καὶ Μετόχι. οἰκουμένα ὑπὸ 400 κατοικῶν. Ἡ νῆσος παράγει μόνον κριθὴν ἀρίστης ποιότητος, τρέφει δὲ καὶ ὀλίγα ζῶα. Τὰ πετρώδη μέρη αὐτῆς καλύπτονται ὑπὸ κέδρων. ἔχει εἰς τινὰ μέρη καὶ πηγὰς ὕδατων, κλλ' ἐν τοῖς χωρίοις ὑδρεύονται οἱ κάτοικοι ἐκ θετικῶν Μικρῶν ὑπὸ τὴν κορυφὴν τοῦ ὕψιστου βουνοῦ τῆς νήσου. εἰς ὕψος 360 μέτρ. ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης καίται φάρος περιστροφικὸς. ἔρατος ἐξ ἀποστάσεως 25 μιλίων, ἰδρυθεὶς τῷ 1880 χάριν τῆς μεταξὺ Εὐρώπης καὶ Αἰγύπτου συγκοινωνίας διὰ τοῦ Λιβυκοῦ πελάγους. τῶν πλοίων διερχομένων μεταξὺ Γαῦδος καὶ Κρήτης.

Τὸ ὄνομα τῆς Γαῦδος εἶνε αὐτὸ τοῦτο τὸ ὄνομα μνημονευόμενον ὑπὸ τοῦ Πλινίου (Gauldos (4.20.6), ὑπὸ τοῦ Πομπωνίου Μέλα (Gauldos (2.114). Ὁ Πτολεμαῖος (3.17.11) ὀνομάζει τὴν νῆσον Κλαῦδον. ἐν ἡ πόλεις, αἱ Πράξεις τῶν Ἀποστόλων (27.16) Κλαῦδην. ὁ Ἱερουζὴς Συνέδικμος (151.2) Κλαῦδον. αἱ Κατάλογοι τῶν μητροπόλεων καὶ ἐπισκοπῶν 8,240 καὶ 9,149 (διότι ἡ νῆσος κατὰ τὸς πρώτας ἐκατονταετηρίδας τοῦ χριστιανισμοῦ εἶχε ὄνομα ἐπισκόπου) Καῦδον καὶ Κλαῦδον.

Ἐν τῇ νήσῳ ὑπάρχουσιν εἰςίτια ἀρχαῖας πόλεως καὶ ἀρχαιότητες εὐρίσκονται. Ἐν τοῖς ναυτικοῖς πῖναξί τοῦ μέσου αἰῶνος γράφεται (Gozzo. Μεταξὺ τοῦ ἐνόματος τῆς νήσου ταύτης καὶ τῆς Γαύλου, ἑτέρας νήσου κεκμένης πρὸς τὴν τῆς Μελητίας ἐγένετο σύγχυσις ὀνομάτων. Ταύτης μνημονεύει ὁ Στράβων (44.277,299) ὑπὸ τὸ ὄνομα Γαῦδος, ὁ Διοδ. Σικελιώτης (5.12) Γαῦλος, ὁ Πλίνιος (3.14.6), ὁ Mela Gaulos καὶ ὁ Στεφ. ὁ Βυζάντιος. Ἐπειδὴ δὲ καὶ αὕτη ἐπιματό μετ' ὀνόματι ἐπισκόπου κατὰ τὴν 9ην ἐκατονταετηρίδα. Λεωνὸς ὁ Σοφὸς (1.592) καὶ ὁ Νεῖλος (312) μνημονεύοντες ταύτης ὡς ἐπισκοπῆς ὀνομάζουσι Γαῦδον. Ἐκ τούτου δὲ πιθανῶς ἀναφέρεται αἱ νῆσοι ὑπὸ τῶν ναυτικῶν τοῦ μέσου αἰῶνος καλοῦνται Gozzo. (Ὁρα περὶ Γαύλου κατωτέρω ἐν λ.).

Βορειοανατολικῶς τῆς Γαύδου κείται ἡ Γαυδοπόυλα, εἰς ἀπόστασιν 4 μιλίαι, ἐρημονήσιον περιμέτρου 4 περίπου μιλ., κορυφούμενον εἰς ὕψος 131 μέτρων, εἰς ἣν ἀποβιβάζουσινες κατ' εἰκασίαν τὸ ὄνομα Ὀριούστα. παραλαμβάνοντες ἐκ τοῦ Πλινίου. Κατὰ τὸν μέσον αἰῶνα ἐκαλεῖτο Antigozzo. [Α.Μηλ.]

Γάυζερ (Geyser). Βλ. Δέλλος.

Γαύλος ἡ Γαύδος. Νῆσος τῆς Μεσογ. ἀνήκουσα εἰς τὴν Μ. Βρεταν., βλ. τῆς Μελίτης καὶ χωρίζουσα ἀπὸ ταύτης διὰ στενοῦ πορθμοῦ ἔχοντος πλάτος 6 χμ. Ἐχει ἐμβαδὸν 94,2 τγμ. καὶ (μετὰ τοῦ μεταξὺ αὐτῆς καὶ τῆς Μελίτης κειμένου νησιδίου Κορίνου) περ. 18 χιλ. κατὰ καλλιστοὺς ναυτας. Παραγαί σίτον, βαμβάκον καὶ κτήνη. Πρωτεύουσα εἶνε ἡ κοινὸς πόλις Ῥάδα-τεν. Ἐπὶ τῆς Ν. ἀκτῆς κείται τὸ φρούριον Chambray, ἔδρα τοῦ τοποτηρητοῦ. Αἱ Β καὶ Α κηφαὶ εἶνε καλῶς ὠχυρωμέναι. Παρέχει δὲ ἰδιαίτερον ἐνδιαφέρον εἰς τοὺς ἀρχαιολόγους διὰ τὰ ἐν αὐτῇ ἐρείπια μνημείων φοινικικῶν καὶ κελωπίων τειχῶς καὶ πύργου. Ὅστις ἴσως εἶνε τὸ λειψάνον ἱεροῦ τῆς Ἀστάρτης, καρχηδονικῶν καὶ ρωμαϊκῶν. Ὀνομ. νυν. Γαύζο. [Ἐγ.]

Γαυμάτας, περσικὸν ὄνομα τοῦ ἀπατεῶνος Πέρσου μάγου, ὅστις διὰ τὴν ἐμοσύνητα αὐτοῦ πρὸς τὸν φονεῦθέντα ἀδελφὸν τοῦ βασιλέως τῶν Περσῶν Καμβύσου τὸν ὑπὸ μὲν τῶν Περσῶν καλουμένον Παρδίαμαν, ὑπὸ δὲ τῶν Ἑλλήνων Σμερδίν (ἰδ. λ.), ὑποδύει τὸ πρόσωπον αὐτοῦ κατὰ τὴν μακρὰν τοῦ Καμβόσου ἀπουσίαν εἰς τὴν Αἴγυπτον. ἤσπασε τὸν περσικὸν θρόνον. Ἐκβαλεῖται δ' ἐπὶ τῇ μῆνι, εἰς ἀποκαλυφθεὶς ἐφρονέθη ὑπὸ τοῦ Δαρείου τῷ 521 π.Χ. Ἡ ἡμέρα τοῦ θανάτου αὐτοῦ ἐωρτάζετο ἐπὶ μακρὸν παρὰ τοῖς Πέρταις (μαγορδονία), κατὰ παρανόησιν δὲ προήλθεν ἡ διήγησις τοῦ Ἡρόδοτου (III, 69), καθ' ἣν ἡ ἐσθή αὐτῇ ἐτελείτο ἐπὶ τοῖς φόνει δῶν πολλῶν μάγων, καθ' ὧν ἐξηγέρθη ὁ περσικὸς λαός. Τὸ ὄνομα τοῦ Γ. ἐγνωσθῇ ἐκ περσικῶν ἐπιγραφῶν, ἐκ δὲ τῶν ἀρχαίων συγγραμμάτων φέρεται μόνον παρὰ τῷ Ἰουστινῷ (I, 9, 7) ὑπὸ τὸν τύπον Cometes. [Α.]

Γαύρειον, Κάτω. Πολίχνη παράλιος τοῦ ὁμωνύμου δήμου τῆς Ἀνδρου καὶ πρωτεύουσα αὐτοῦ. Κείται παρὰ τὸν ὁμώνυμον λιμένα ἐν δεξιᾷ τῷ εἰσερχομένῳ. Ἐχει περί τας 80 οἰκίας καὶ κατοίκους 380. Ἡ πολίχνη αὕτη ἐκτίσθη κατὰ τὸ 1821 κατελθόντων κατοίκων τοῦ Ἀνω Γαυρείου παρὰ τὸν λιμένα καὶ οἰκοδομησάντων ἐνταῦθα οἰκίας. Ἡ πολίχνη εἶνε ἀναπεπταμένη πρὸς Β. Ἐχει δημ. σχολεῖα ἀρρένων καὶ θηλέων. Πρὸς Β τοῦ Κάτω Γαυρείου κείται τὸ Ἀνω Γαύρειον, τὸ παλαιότερον ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦτο χωρίον, ἔχον κατοίκους 480. Ὁ λιμὴν Γαυρείου εἶνε μακρὸς καὶ στενὸς οὐχὶ δὲ λίαν ἀσφαλής. Τὸ Γαύρειον ἀναφέρεται πρῶτον ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῇ

407 π.Χ. ἐπὶ τῆς ἐκστρατείας τοῦ Ἀλκιβίου κατὰ τῆς Ἀνδρου, ἀποβιβάσαντος τὴν ὑπ' αὐτὸν στρατιάν εἰς τὸ Γαύρειον. Μνημονεύεται δὲ καὶ ἐπὶ Ῥωμαίων, ὑπὸ τοῦ Λιδίου (31, 14) καθ' οὗντος τοῦτο Γαυρολέοντα. Ἐτε τὸ πρῶτον οὗτοι κατέλαβον τὴν νῆσον Ἀνδρον τῷ 199 π.Χ. [Α.Μηλ.]

Γαυρείου δῆμος τῆς Ἀνδρου (βλ. λ. τ. Α' σ. 880).

Γαυρεῖα, Χωρίον τοῦ δήμου Φαλακίας τῆς Μεγαλοπόλεως, ἔχον 85 κατ. [Μ.Σ.]

Γαυρένη, Χωρίον τοῦ δήμου Πελαεσίων τῆς ἐπαρχίας Λαμίας, ἔχον 55 κατ. [Μ.Σ.]

Γαύροβον, Χωρίον Θεσσαλίας τοῦ δήμου Ὁξυνείας ἀπέχ. ἀπὸ Μερτίσης ὥρ. 1,45. Παράγει ἀραβόσιτον καὶ κριθήν. Πρὸς Β τοῦτο εἰς ἀπόστασιν 1/2 ὥρας ῥέει ὁ ποταμὸς Μίκωνη. Κατοίκαι 250.

Γαυρολήμνη, Χωρίον τοῦ δήμου Ναυπάκτου κειμένου πρὸς Δ αὐτῆς εἰς ἀπόστασιν 4 ὥρων καὶ ἐπὶ τῆς Α ὑπαίρειας τοῦ ὄρους Βαράσσα, οὗ πρὸς Δ ὑψοῦται τὸ ὄρος Κλόκαρον (Τατιάνας). Κατ. 195.

Γαῦρος (Gaurus, Nōn Monte Barbaro). Οὕτως ἐκαλεῖτο ὑπὸ τῶν ἀρχαίων ἄλλοις ὀρεῶν ἐν Καρπανίᾳ, μεταξὺ τῆς Κύμης καὶ τῆς Νεαπόλεως, ἐνθα ὁ Ῥωμαῖος ὑπάτος Βαλέριος Κόρβος ἐνίκησε κατὰ κράτος τοὺς Σαυνίτας τῷ 343 π.Χ. [H.H.]

Γαῦρος (Βετ.), κοινὴ ὀνομασία Καρπίνου τοῦ Πουκινίου (Carpinus Duinensis scop.) ἡ τῆς ζυγίας τῶν ἀρχαίων. [Θ.Χ.]

Γάψα, Πόλις τῆς μεσημβρινῆς Ἰωνίδος, ἡ βορειοτάτη τῆς βάσεως Ἡελαδ ἐλ.-Δεξιᾷ (γῶρας τῶν φοινικῶν), ἐπὶ τῶν ὄρων τοῦ Ταρφαδὶ ἔχουσα 4000 κατ., ὧν 800 Ἰουδαῖοι. Εἶναι δὲ ἡ ἀρχαία Κάψα «τὴ γαζοφυλάκιον τοῦ Ἰουγούρθα» φαίνονται δ' ἐτεῖ τὰ ἐρείπια [H.H.]

Γεάνθραξ ἡ λιγνίτης (Braunkohle). Εἶνε ἄνθραξ ἄρκετος, ἐν ᾧ εἶνε εὐδιακριτός ὁ φυτικὸς αὐτοῦ ἱστός. Ἀπαντᾷ χειροπληθῆς, ἔχων ἱστὸν σιφρόν ἢ ξυλῶδη, θρυάσκει εἰς ἐπίφανεις στρωσεῖδας, ξυλοειδεῖς ἢ ἀνωμαλοὺς καὶ ἔχει χροῖμα καστανεῖδες ξυλῶδες, κλίνον πρὸς τὸ πισομελάν. Εἶνε ἀλαμπής ἢ μαρμαίρει ἀπλῶς, ἐνίοτε δὲ καὶ λάμπει στατοειδῶς. Εὐθρυπτός. Σκληρότης = 1,0... 2,5 καὶ εἰδ. βάρ. = 1,2... 1,4. — Οἱ Γ. συνίστανται, ὡς καὶ οἱ λιθάνθρακες, ἐξ ἀνθρακικοῦ στοιχείου ἡνωμένου μετὰ ὕδατος, ὕδρονόμου καὶ θλιγίστου αἰῶτος καὶ σποδοῦ, ἐν ᾗ καὶ διάφορα μεταλλικά θείματα. Κατὰ τινι ἀναλύσειν τοῦ κ. Percy γεάνθραξ εἶς Ἀλφαιόυ ἐμπεριέχει εἰς 100 μέρη 21,20 ἄνθρακ. στοιχ., 5,00 ὕδρον., 24,78 ὕδρ., (καὶ ἄζωτον) καὶ 9,02 σποδόν. Ἡ ἀπώλυτος θερμαντικὴ δύναμις τῶν γεανθράκων εἶνε ἀ-

σθενεστέρα τῆς τῶν λιθανθράκων· καλαὶ τούτων παραλλαγὰί· ξηραὶ καίόμεναι ἀναπτυσσοῦσι 3900—5460 θερμαντικὰς μονάδας (βλ. λ.) καὶ ἡ πυρομετρικὴ αὐτῶν θυνάμεις εἶνε διαφορᾶς γεανθράκες ξηρανθέντες ἐν τῷ ἀέρι ἀναπτυσσοῦσι κατὰ τὴν καθορὰ αὐτῶν 1900⁰ μέχρι 2000⁰ K. γεανθράκες δὲ ξηρανθέντες εἰς τὸ πῦρ ἀναπτυσσοῦσι 2080⁰ μέχρι 2180⁰ K. Οἱ Γ. καίουσιν εὐκόλως, ἀναδίδοντες δυσάρεστον ὀσμὴν. Κενεὶς αὐτῶν θερμαινόμενη μετὰ καυστικοῦ καλῶς, παρέχει εἰς τοῦτο χεῶμα βαθύ καστανοεῖδες διὰ τῆς αντιδράσεως ταύτης διαγιγνώσκονται οἱ Γ. τῶν λιθανθράκων καὶ τοῦ ἀνθρακίτου. — Τῶν Γ. διακρίνουμεν τὰς ἑξῆς παραλλαγὰς· 1) τὴν κοινὴν, 2) τὴν γεφρὴν, 3) τὴν πισσεῖδην, 4) τὴν λιγνιτὴν, 5) τὴν φυλλοειδῆ καὶ 6) τὴν ἰλιώδη.

Οἱ Γ. ἀπαντῶσι συγγένητα ἐντὸς πετρωμάτων τῆς τριτογενεὺς γεωλογ. περιόδου, σπανιώτερον δὲ ἐντὸς πετρωμάτων ἀρχαιότερων γεωλογικῶν περιόδων. Ἐνίοτε στρωματὰ Γ. κείμενα πλησίον πυριγενῶν πετρωμάτων ἔχουσι παθεῖ αλλοιωσὶν μεταδληθέντες εἰς ἀνθρακίτην (βλ. λ.) ἢ λιθάνθρακα. Εἶνε δὲ οἱ Γ. αὐτὰ ἑξανθρακωθέντα τῆς τριτογενεὺς περιόδου, ὡς π. χ. τῆς Κόμης Ὀρώπου, Πατρῶν κτλ. — Χρησιμεύουσι πρὸς θερμάνειν καὶ τήξιν μετάλλων, προσέτι πρὸς λιπανοῖν τῶν ἀγρῶν καὶ παραγωγὴν βεξιβεικού σιδήρου καὶ στυπτηρίας· τὴν γεφρὴν Γ. μεταχειρίζονται ὡς καστανίχρουν χεῶμα, τὸν δὲ σιτηρόν, ὁμοιάζοντα πολὺ πρὸς τὴν γαγάτην (βλ. λ.) πρὸς κατασκευὴν κομβίων, κομβολογιῶν κτλ. [K.M.]

Γέδδαϊλερ (Gebweiler). Πρωτ. ἔμωv. νομόv τῆς Ἀνω Ἀλσατίας 26 χμ. τοῦ Κολμάρ, ἐν τοῖς Βοσγίοις. Ἐχει σταθμὴν σιδήρ., βιομηχ., ἐμπόριον καὶ 12,388 κατ. (1885), ὁ δὲ νομός Γ. 65,010. [Π.Π.]

Γεδωδάν (Gevandan). Χώρα τῆς ΝΑ Γαλλίας, ἀποτελούσα νῦν τὸ μέγιστον μέρος τοῦ νομοῦ Λεζέρ καὶ μικρόν τι μέρος τοῦ νομοῦ Ἀνω-Δίγης. Κατοικεῖτο τὸ πάλαι ὑπὸ τῶν Γαβλῶν καὶ κατεκτήθη ὑπὸ τοῦ Καίσαρος. Ἠνώθη μετὰ τῆς Γαλλίας κατὰ τὴν 19^α αἰῶνα καὶ ἀνήκεν εἰς τὸ κυβερνεῖον τῆς Λαγκεδόκης. [Π.Π.]

Γεδεὼν ἡ Ἱεροβάηλ, ἐκ τῆς φυλῆς τοῦ Μανασσῆ, ὁ Εἴς κριτὴς τοῦ Ἰσραὴλ (1240—1209 π. X.), διακρίθεις διὰ τὴν ἀνδρείαν, τὴν συνέσιν καὶ τὴν εὐσεβίαν αὐτοῦ. Ἠλευθέρωσε τὸν Ἰσραὴλ ἀπὸ τοῦ ζυγοῦ τῶν Μαδιανιτῶν, οὓς ἐνίκησε μετὰ 300 μόνον ἐκλεκτῶν ἀνδρῶν. Τὴν δὲ προτενεχθεῖσαν αὐτῷ βασιλείαν ἡγήθη νὰ δεχθῇ (Κριτ. η' 22). [I.M.]

Γεδρωσία. Χώρα τοῦ ἀρχαίου περσικοῦ κράτους, εἰς ἣν ἀντιστοιχεῖ τὸ σημερινὸν Βελουγιστάν. Τὰ παράλια τῆς χώρας ταύτης ἦσαν ὑπέρθεσμα καὶ ἄνυδρα, διὸ μεγάλως

ὑπέφεραν ἡ στρατιὰ τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου κατὰ τὴν δι' αὐτῶν διαδασιν ἐν τῇ ἀπὸ τῆς Ἰνδικῆς εἰς τὴν Βαβυλῶνα ἐπιστροφῇ (325 π. X.). Μόνον δὲ τὰ ἐνδότερα τῆς χώρας ἦσαν εὐδρα καὶ εὐδένδρα (οἱ κάτοικοι τῆς Γ., οὓς Ἀθιοπαῖς ἐκάλεον οἱ Ἕλληνες, ἦσαν ὑπομέλανες τὴν χροίαν, δὲν ἀνῆκον δὲ εἰς τὴν Ἀριαν φυλὴν. [Λ.]

Γέελογγ (Geelong) Ἑπίνειον καὶ πρωτ. τῆς κομητείας Γραντ, ἐν τῇ ἀγγλικῇ ἀποικίᾳ τῆς αὐστραλιακῆς ἠκτορίας, 67 χμ ΔΝΑ τῆς πρωτ. Μέλβουρν, μεθ' ἧς συνδέεται διὰ σιδήρ., ἔχουσα 21,157 κατ. (1881). [Π.Π.]

Γέεννα (Μαθ. ε' 30), καὶ ἄλλως τοῦ Ἑννώμ. καίμενη παρὰ τὰ Ἱερουσόλυμα. Ἐν αὐτῇ οἱ Ἰσραηλίται περιπεσόντες εἰς τὴν εἰδωλολατρειαν, ἐθυσίαζον τὰ τέκνα αὐτῶν εἰς τὸν Μολόχ. Ἐν τῇ Π. Διαθήκῃ σημαίνει μεταφορικῶς τὴν μελλούσαν τιμωρίαν τῶν ἀσεβῶν. [I.M.]

Γεεστερμόνδε Πόλις τοῦ πρωσικοῦ Ἀννόδερ, ἐν τῷ νομῷ Λεγε τοῦ διαμερισματος Στάδε, χωρίζουμένη ἀπὸ τοῦ Βρεμεργαδεν διὰ τοῦ ποταμοῦ Γέεστε. ἔχουσα ἐκεῖ πλάτος 1325 μ. ἔχει 4,066 κατ., ὁ δὲ νομός 33,650 (1881). [Π.Π.]

Γεεστενδορφ. Πόλις τοῦ πρωτ. Ἀννόδερ ἐν τῷ νομῷ Λεγε τοῦ διαμ. Στάδε, πρὸς Ν τῶν ἐκβολῶν τοῦ Γέεστε. ἔχει· χυτήρια καὶ 9404 κατ. (1885). [Π.Π.]

Γεζέδα. Θρησκευτικὴ αἵρεσις ἐγγλεστημένη ἐπὶ τοῦ ὅρους Σινδάρ ἐν Μεσοποταμίᾳ. Ἡ θρησκεία τῶν εἶναι μίγμα δογματικῶν διδασκῶν θρησκείων, πιστεύουσι δὲ πάντες εἰς τὴν μαγείαν. Ἰδρυτὴς τῆς αἵρέσεως θεωρεῖται ὁ σέγγης Γεζέδ. Ὑπολογίζονται εἰς 200—300 χιλιάδας. [Εγ.]

Γεθσημανῆ, ἢ τοῖς ἑλαιοτριβεῖον ἢ κήπος. Καίται εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους τῶν Ἑβλαίων, πέραν τοῦ χειμάρρου τῶν Κεδρών, διάσημος ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῶν παθῶν τοῦ Ἰησοῦ. Δεικνύται καὶ νῦν ἐπὶ τῆς δυτικῆς κλιτύος τοῦ ὄρους τῶν Ἑβλαίων μετὰ δένδρων ἀρχαιοτάτων. Ὁ κήπος Γεθσημανῆ, ἐπὶ μικρὸν παραμεινὼν, περιετοιχίσθη τῷ 1848 καὶ νῦν κατέχεται ὑπὸ τῶν Λατίνων. Παρ' αὐτὸν ὑπάρχει σπήλαιον, ἐνθα, ὡς λέγεται, προσηυχῆθη ὁ Ἰησοῦς, πρὶν ἢ παραδοθῇ ὑπὸ τοῦ Ἰούδα εἰς τὰς χεῖρας τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ, [I.M.]

Γεϊερίτης ἐκλήθη ὁ ἄρσενιοπυρίτης (βλ. λ.) τῆς Γεϊερ, ἔχων εἰδ. βάρ.=6,55 καὶ μέζονα ἄρσενικοῦ ποσότητα. [K.M.]

Γεϊσον. πιν ἐξέχον μέρος τῶν τοίχων ἐν γένει, ἰδίως ὁμιῶς ἢ προεξοχή τῆς στεγῆς ὑπὲρ τοὺς καθεύτους τοίχους· μετὰ τοῦ κυματίου ἢ ἀκρογαισίου ἀποτελεῖ τὸ γεϊσον τὴν στεγάνην, τὸ ἀνώτατον θελονότι τοῦ κτιρίου μέρος, ἧτις ἐπιστρεφεί αὐτὸ καὶ προεξέχει ἱκανῶς τῶν ἀμέσως ὑποκαίμενων μερῶν, τῆς ζωφ-

ρου καὶ τοῦ ἐπιστυλίου. Ἐν τῷ θωρικῷ ῥυθμῷ ἢ πρὸς τὰ κάτω βλέποντα ἐπιφάνεια τοῦ γείσου φέρει ἀναγλυπτους, οἰονεὶ προσηλωμένους, πίνακας, ἀνωθι ἐκάστου τριγλύρου καὶ ἐκάστης μετόπης ἓνα, δὲν εἶναι δὲ οἱ πίνακες οὗτοι ὀριζόντιοι, ἀλλὰ προκλινεῖς καὶ κοσμοῦνται ὑπὸ θαλασσιῶν σταγόνων εἰς τρεῖς στήλους διατεταγμένων· ἐν δὲ τῷ ἰωνικῷ ὑπὸ τὸ γείσον εὐρηγνται ἄλλοτε μὲν μόνον κυματίον καὶ ἀστράγαλοι, ἄλλοτε δὲ—καὶ τοῦτο εἶναι συνηθέστερον—καὶ πυκνοὶ γεισιποδες ὁδονταεῖς δαίς τετράπλευροι. Τοῦ κορινθιακοῦ ῥυθμοῦ τὸ γείσον ὁμοιάζει τῷ τοῦ ἰωνικοῦ, εἶναι ὅμως πλουσιώτερον, χαρακτηριστικὸν δ' αὐτοῦ εἶναι οἱ κορυφαὶ ἐλικοειδεῖς γεισιποδες. [X.T.]

Γέλα. Πόλις τῆς Σικελίας παρὰ τὸν ὁμώνυμον ποταμὸν κατὰ τὰ Ν παράλια τῆς νήσου. Ὀικισθὲν τῷ 684 π. Χ. ὑπὸ Κρητῶν καὶ Ῥοδίων ἐκ Λινδουδιδ καὶ ἡ ἀκροπόλις ἐκαλεῖτο Λινδίοι. Κεῖμένη ἐν γῶρᾳ εὐφοριωτάτῃ καὶ καλλικαρποτάτῃ, ἐπιτηδεύει οὐ μόνον πρὸς γεωργίαν, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἵπποτροφίαν, καὶ διὰ τοῦτο τρέφουσα ἵππους ἐξαιρέτου ἡμέτης, ἤκμασε ταχέως καὶ ἀπέθι μετὰ τὴν Συρακούσας καὶ τὴν Ἀκράγαντα ἡ δλιωτάτη τῶν σικελιωτικῶν πόλεων. Ἐπὶ τῆς τυραννίδος τοῦ Κλεάνδρου (504—498), Ἱπποκράτους (498—491) καὶ Γέλωνος (491—485) ἐπεξετάθη μεγάλως διὰ προσκτήσεων ἐπὶ τῆς νήσου. Ὁ δὲ Γέλων ἰσχύσας ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε νὰ γείναι τυραννὸς τῶν Συρακουσῶν, ἤρωσεν ὑπὸ τὸ σκήπτρον του τὰς δύο πόλεις καὶ μετήγαγε πολλοὺς τῶν Γελῶν εἰς τὰς Συρακούσας, τοῦθ' ὅπερ ἔγινεν αἰτία τῆς παρακμῆς τῆς Γ. Ἀργότερα δ' ἡ πόλις ἔγινεν πάλιν ανεξάρτητος ἀπὸ τοῦ 466 μέχρι τοῦ 405 π.Χ., ὅτε κατεστράφη ὑπὸ τῶν Καρχηδονίων. Καὶ ἀνεκτίθη μὲν ἔπειτα πάλιν, ὑπερμεσούντος τοῦ Δ' π. Χ. αἰῶνος ὑπὸ τοῦ Τιμολέοντος, συνοικισάντος ἐποίκους ἐκ τῆς νήσου Κέω, ἀλλὰ βραχεῖα ὑπῆρξεν ἡ δευτέρα αὕτη περίοδος τῆς πόλεως, καταστρεφείσης καὶ πάλιν τῷ 280 π.Χ. ὑπὸ τοῦ Ἀκράγαντινου τυράννου Φιντίου καὶ ἐκλιπούσης ἔκτοτε. [Λ.]

Γελάνθη. Χωρίον Θεσσαλίας τοῦ δήμου Ἱωάννης ἀπέχον ὥρ. 1. 15' ἀπὸ Φαναρίου. Κάτοικοι 243.

Γέλδερν. Πρωτ. ὁμων. νομοῦ τῆς παραρρηγίου Πρωσίας, ἐν τῷ διαμερ. τοῦ Δύσσελ-δορφ, ἐπὶ τοῦ Νείρ, παραποταμίου τοῦ Μῶσα καὶ 44.5 ΒΔ τοῦ Δύσσελδορφ. ἔχει 5691 κατ., ὁ δὲ νομὸς Γ. 53,614 κατ. (1885). [Π.Π.]

Γελδρία (Geldern ἢ Gelderland). Ἀρχαῖον δουκάτον, ἐκ διαφόρων ἀποτελούμενον χωρῶν, ἐκαστέρωθεν τοῦ Κέω Ρήνου. — Ἡ νῦν δλλανδικὴ ἐπαρχία Γελδρία, τὸ κυριώτερον τμήμα τοῦ δουκάτου ἐκείνου. ἔχει ἐμβαδὸν 5080.97 τχμ., 507.529 κατ. (1887) καὶ πρωτ. τὸ Ἀ ρ ν γ α ῖ μ. Περίλαμβάνει δὲ 4 διαμερίσματα, 22 καντόνια καὶ 116 δή-

μους. Τὰ κυριώτερα αὐτῆς προϊόντα εἶναι δημητριακά, καπνὰ, λίνον, κερύσια, ἄπια καὶ μῆλα. ἔχει ἀκμαίαν βιομηχανίαν καὶ ἐμπορίον. [Π.Π.]

Γέλεναου. Χωρίον τοῦ Σαξονικοῦ Τζού-κχου, ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Ἀνναβεργ. 17 χμ. ΒΒΔ τῆς πύλεως ταύτης. ἔχον 5572 κατοίκους (1885). [Π.Π.]

Γελενίτης. ὄρυκτον τοῦ βασιτετραγώνου συστήματος, ἔχον τοὺς κρυστάλλους του παχεῖς τραπεζοειδεῖς ἢ στυλοειδεῖς. Σκλ. = 5, 5.5, 6, εἰδ. βάρ = 2,98. 3.1. χρομακ. πράσινον ἢ καστανοειδές, λάμπει στατοειδῆ καὶ ἀδιαφανῆ ἢ ἀδιαφώτιστος κατὰ τὰ ἄκρα. Συνίσταται ἐξ 29.78 δξυपुरιτου, 22.02 κργλίου, 3.22 σιδηρικοῦ δξειδίου 1.82 σιδηρ. δξειδουλίου, 37.90 ἀσθέτου, 3.88 μαγνητίας καὶ 1.28 ὕδατος. — Ὑπὸ τῆς φλογὸς τοῦ αἵλου τήκεται ὅταν εὐρίσκηται εἰς λεπτότατα θρυμμάτια, ἐντὸς μαργαρίτου βόρακος καὶ δξυωσφορικοῦ νάτρου διαλύεται δυσκόλως, ὑπὸ τοῦ ὕδροχλωρίου, ἰδίως μετὰ προηγουμένην πύρωσιν, ἀπορρευστοῦται, ἀποχωρίζουμένης πηκτῆς ἐξ δξυपुरιτου. Εὐρίσκεται ἐν Φασσαθάλῃ. [Κ.Μ.]

Γελέοντες (ἀπὸ τοῦ γελεῖν ἦτοι λαμπεῖν, ἀνθεῖν). Μία τῶν τεσσάρων ἰωνικῶν φυλῶν ἐν Ἀττικῇ, δικτηρήτησιν πιθανῶς τὸ ὄνομα τοῦτο μέχρι τῆς ἐπὶ Κλεισθέλους μεταπολιτείας. Ἦρως ἐπώνυμος αὐτῆς ἦτο Γελέων ὁ πρεσβύτατος τῶν υἱῶν τοῦ Ἰωνος. [Π.]

Γελήνη. Συνοικισμὸς τοῦ δήμου Τρικκάλων τῆς Θεσσαλίας, ἀποτελούμενος ἐκ τῶν χωριῶν Λαγκαδέϊκα, Σπαρτινέϊκα καὶ Τουρτουρεϊκα, καὶ ἔχον 857 κατ. [Μ.Σ.]

Γελήνη. Χωρίον τῆς Κορινθίας τοῦ δήμου Τρικκάλων, ἀρ' ὧν ἀπέχει Β ὥρ. 1 1/2. Διατείνεται εἰς τὰς συνοικίας Λαγκαδέϊκα, Σπαρτινέϊκα καὶ Τουρτουρεϊκα, καὶ ἔχει 857 κατ. Καίτοι πρὸς Β τῆς Καρυῆς κατὰ τὰς Α ὕψους τοῦ Μαύρου ὄρους (Χελιδόρα), ἔχοντος ὕψος 1750 μέτρων. Ἐντεῦθεν πηγάζει τὸ Σκουπέϊκον ποταμὸν, ἐκβάλλον εἰς τὴν Κορινθιακὴν κόλπον παρὰ τὸ ἀκρωτήριον Λυγόν.

Γέλα. Κώμη Λέσδου ὑπαγομένη εἰς τὸ διαμέρισμα τοῦ Μολύβου καὶ οἰκουμένη ὑπὸ 200 οἰκογ. χριστιαν. καὶ 50 οἰκογεν. ὁθωμανῶν.

Γελέμερος. Ὁ τελευταῖος βασιλεὺς τοῦ ἐν Ἀφρικῇ βανδαλικῷ βασιλείῳ, ὃν νικήσας μετ' ἐρρωμένην ἀντίστασιν ὁ στρατηγὸς τοῦ Ἰουστινιανοῦ Βελισάριος τῷ 533 κατέλυσε μὲν τὸ βανδαλ. κράτος, αὐτὸν δὲ ἤγαγεν εἰς Κωνσταντινούπολιν κοσμήζοντα τὸν ἐν τῷ Ἱπποδρόμῳ θρίαμβον τοῦ νικηφόρου στρατηγοῦ Ὁ Ἰουστινιανὸς παρεχώρησε τῷ Γ. διαμονὴν καὶ γαίαν ἐν Γαλατίᾳ.

Γέλλερτ Χ. Φ. Γερμανὸς ποιητής, γενν. τῇ 1715 ἐν Ἀίνιχεν καὶ ἀποθ. τῇ 1769 ἐν Λειψία. Σπουδάζας θεολογίαν ἐν Λειψία, ἐπε-

δόθη κατόπιν εἰς τὴν διδασκαλίαν τῆς φιλοσοφίας διορισθεὶς τῷ 1751 ἑκτακτος καθηγητῆς ἐν τῷ αὐτῷ πανεπιστημίῳ, ὅπου ἐδίδαξε τὴν ποιητικὴν — τὴν καὶ ῥητορικὴν, εἰτα δὲ ἀποκλειστικῶς τὴν ῥητικὴν. Αἱ ποιήσεις τοῦ ἀποτελοῦνται ἐκ ῥητορικῶν ἀντιθέσεων, μύθων, ἐμμέτρων διηγημάτων καὶ ἄλλων ἐργῶν, εὐτυχῶς δὲ μεγίστης ὑποδοχῆς καὶ σήμερον εἰ θεωροῦνται ὡς ὑποδείγματα ἀρελείας καὶ ποιητικῆς ἀληθείας. [Μ.Γ.]

Γελλιβάρα. Ἡ μεγίστη ἑνορία τῆς Σουηδίας, ἐν τῷ τμήματι Λούλα-Λάππμαρη, ἔχουσα ἑμβαδὸν 16.970 τ.χμ. καὶ 2.999 κατ. Ἰνωστὴ διὰ τὰ ἀρθρῶντα μετὰ ἄλλων ὄρη τῆς. [Π.Π.]

Γέλλιος (Ἀδλος Γέλλιος, A. Gellius). Ῥωμαῖος γραμματικὸς καὶ συγγραφεὺς γεννηθεὶς πιθανώτατα ἐν Ῥώμῃ περὶ τὸ ἔτος 130 μ. Χ. Ἔσχε διδασκαλίας περιφανεῖς ἄνδρας τῆς ἐποχῆς του, τὸν Φρόντωνα καὶ τὸν Φαδρινόν, διέτριψε δ' ἐπειτα σπουδάζων καὶ ἐν Ἀθήναις. ἔλα ἑμαθήτευσεν παρὰ τῷ Ἡρώδῃ τῷ Ἀττικῷ. ἔχουσαν τοῦ Γελλίου σύγγραμμα ἐπιγραφόμενον Ἀ τ τ ι κ α ἰ Ν ο υ κ τ ε ς (Noctes Atticae), ὅπερ εἶχεν ἀρχίστη ἐν Ἀθήναις νὰ συγγράτῃ. (ἐκ τούτου καὶ ἡ ἐπιγραφή του), καὶ διηρημένον εἰς εἰκοσι βιβλία (τοῦ ὁγδοῦ ἐσώθησαν μόνον αἱ ἀρχαὶ τῶν κεφαλαίων). Ἐν τῷ συγγράμματι τούτῳ ὁ Γέλλιος ἀπεθήκευσεν ἐπιμελῶς μὲν ἀλλ' ἀτάκτως ὅμως καὶ ἀμεθόδως καὶ διὰ λήξεως πολλαχῶς ἀρχαίου σ. τι αὐτὸς εἶχε μάθη εἴτε ἐξ ἀναγκασμάτων εἴτε καὶ ἐκ παραδόσεως περὶ τῆς γλώσσης καὶ γραμματείας, περὶ τῆς φιλοσοφίας καὶ τῆς ἐπιστήμης, περὶ τῆς ἱστορίας καὶ τῆς ἀρχαιολογίας τῶν παλαιῶν. Εἶναι λοιπὸν ὑπὲρ πολλὰς ἐπιφύεις, μὲ ὅλας τοῦ τὰς ἀτελείας, πολυτίμον τὸ βιβλίον καὶ ἄλλως καὶ μάλιστα διότι ἐξ αὐτοῦ γινώσκουμεν πολλὰς εἰδησεις ἀγνώστους ἄλλοθεν περὶ τῆς ἱστορίας τῶν λατινικῶν γραμμάτων. [Ε.δ. ὑπὸ Hertz. [Σ.]

Γέλλοστον. Εἰς τῶν κυριωτέρων ἐκ δεξιῶν παραποτάμων τοῦ Μισσοῦρη, πηγάζων ἐν Οὐάϊομιγκ τῆς Β' Ἀμερικῆς καὶ μήκος ἔχων 1600 χμ., ἐξ ὧν κατὰ τὰ 1200 εἶναι πλωτός. Ἡ Ἀίμνη τοῦ Γ., δι' ἧς διέρχεται ὁ ποταμὸς, καίτα 2374 μ. ὑπὲρ τὴν θάλασσαν· τὸ ὕψος αὐτῆς ἔχει δυσάρεστον γέμισιν· παρὰ τὰς ὄχθας δ' αὐτῆς πλεῖστοι ἀνοδύζουσι μεταλλικὰ πηγαί. Ὁ δὲ Ἐθνικὸς Παράδεισος τοῦ Γ. κείμενος ἐν Οὐάϊομιγκ, εἶναι θαιμασία τοποθεσία ἀποτελούμενη ἐκ περιέρχου σχήματος πετρωμάτων, λίμνῶν καὶ ἄλλων μοναδικῶν φυσικῶν καλλόνων. Καίτα 2000 μ. ὑπὲρ τὴν θάλασσαν, ἑμβαδὸν δ' ἔχει 9730 τ.χμ. Ἐν αὐτῷ ὑπάρχουσι περὶ τοὺς 50 θέλλοι (βλ. λ.) ἐκτινάσσοντες θερμὸν ὕδωρ διαφόρων χρωμάτων εἰς ὕψος 15—60 μ. περιέχον θείον, ἀσέστιον, μαγνησίαν κλ. Ἐπὶ

τῶν πετρωμάτων καὶ τῶν ὑδάτων ἀποτελοῦνται περιεργότατα συμπλέγματα, φαινόμενα μακροθὺν ὡς μαγικά τινα κατασκευάσματα. Τὴν παράδεισον διελαύνει ὁ ποταμὸς Γ., 25 χμ. μετὰ τὴν λίμνην Γ., καταπίπτειν διὰ 60—90 ὀψήλων βράχων εἰς βάθος 520 μ. Πλὴν τῶν ἄλλων φυσικῶν θαυμασιῶν παρατηρήθησαν ἐν τῷ παραδείσῳ καὶ περίεργα ἡφαιστειακά φαινόμενα. [Ε.γ.]

Γελλῶ ἢ Γελῶ. Φάντασμα ἐπιφοιτῶν ἐπὶ τὰ παῖδια, κατὰ τὰς δοξασίας τῶν ἀρχαίων Λεσβίων, οἵτινες εἰς ταύτῃ ἀπέδιδον τοὺς θανάτους τῶν παιδίων. Ἰντεῦθεν καὶ ἡ παροιμία «Γελλῶς παιδοφίλωτέρα» λεγομένη «ἐπὶ τῶν φιλοτέκνων μὲν, τρυφῇ δὲ διασθειρόντων αὐτά» [Ζηνοβ. Γ. 3]. Ἐν τῇ ἀρχαιοτάτῃ ταύτῃ παροιμίᾳ ὑποκρύπτεται πιθανῶς μῦθος τις, καθ' ὃν ἡ Γ. διαφθεῖραται τὸ ἴδιον τέκνον, δὲρ ὑπερπεριλεί, ἐξεδίκεῖτο ἀρπάζουσα τὰ φρονέοντα τὰ τῶν ἄλλων. Καίτοι δ' οὐδεμία μνεία τῆς Γ. γίνεται παρὰ τοῖς παλαιοῖς (πλὴν ἀποσπασματικῶς τινος τῆς Σαπφούς, τοῦ ἀνωτέρω χωρίου τοῦ Ζηνοβίου καὶ τῆς ἐξηγήσεως τοῦ ὀνόματος παρ' Ἡσυχίου καὶ Σουίδα), ὅμως ἀσφαλῶς δυνάμεθα νὰ εἰκάσωμεν ὅτι αἱ περὶ ταύτης δοξαῖαι δὲν ἐπαχωρίζων ἐν μνήμῃ τῇ Λεσβῷ, ἀλλ' ἦσαν κοιναὶ πᾶσι τοῖς Ἑλλήσιν. καθότι: συχνάκις μὲν μνημονεύεται ἡ Γελλῶ ἢ Γελλοῦ ἢ Γελῶ ὑπὸ μεσαιωνικῶν συγγραφέων, φέρεται δ' ἄχρι τοῦ νῦν ἀνὰ τὸ στόμα τοῦ λαοῦ, μάλιστα ἐν ταῖς Κυκλάδαις. Ταυτίσεται δ' ἡ Γ. καὶ κατὰ πληθυντικὸν οἱ Γελλοῦδες πρὸς τὰς Στρίγγλας, ἐν Μυκόνῳ δὲ πρὸς τὰς Νεραΐδας (βλ. Allatii, de quorundam Graec. opinionationibus s. 126. 129.—B. Schmidt, das Volksl. d. Neugriechen s. 139—140.—Σάβζ, Μεσαιωνικὴ βιβλιοθ. τ. Ε' σ. 572—578). [Π.]

Γέλνιουζεν (Gelnhausen). Ἀρχαιοτάτη πόλις καὶ νῦν πρωτεύουσα ὁμωνύμου νομοῦ, ἐν τῷ διαμερίσματι Κάσσελ τῆς πρωτοδικῆς. Ἐσθῆς-Νάσσαου, ἐπὶ τοῦ Κίντςιν καὶ παρὰ τὴν σιδηρ. Φραγκοφούρτης, ἔχουσα γεωργίαν, ἀμπελοργίαν, βιομηχανίαν καὶ 3744 κατ. (1880). Ὁ νομὸς Γ. ἔχει 41057 κατ. (1885). [Π.Π.]

Γελοιογραφία. Ἡ ἐπὶ τὸ γελοιωδέστερον παράστασις προσώπου ἢ ἀντικειμένου ἢ συμβάντος πρὸς σατυρίαν. Κατὰ τὴν ἑλλ. καὶ ῥωμ. ἀρχαίότητα ἡτο ἡδὴ ἡ Γ. ἐν χρήσει εἰς πολιτικὰ ἢ ῥητορικὰ πράγματα. Κατὰ τοὺς πρώτους τοῦ χριστιανισμοῦ αἰῶνας συνηθέστατον ἀντικείμενον τῆς Γ. ἦν ὁ Διάβολος, ὡς φαίνεται ἐξ εἰκόνων διαφόρων χειρογράφων. Εἰς ἀνάπτυξιν τῆς Γ. ἐν τοῖς κατόπιν χρόνοις ἀραμνὴν καὶ πρότυπον ἔδωκαν τὰ σατυρικά ἔπη τῆς ἐποχῆς, ἐν οἷς ὡς δρῶντα πρόσωπα παρίστανται διάφορα ζῆα· τὰ συχνότατα θέματα αὐτῆς ὑπῆρξαν ὁ ἔνος ἐν σοβαρῇ περιβολῇ καὶ ἡ ἀλόπηξ, κηρύττουσα τὴν ῥητικὴν ἀπὸ τοῦ

ἄμδιονος, ἔτι δὲ ὁ θάνατος, ὑπὸ μορφήν ἀνθρωπίνου σκελετοῦ, ἄγων εἰς χορὸν ἀνθρώπου πάσης τάξεως, ἀπὸ τῶν βασιλείων καὶ τῶν πτωχῶν μέχρι τῶν ἐπαίδων καὶ τῶν γελωτοποιῶν. Ἀρχεμένων τῶν νεωτέρων χρόνων ἡ Γ'. ἐξηπλώθη καὶ εἰς ἄλλα θέματα, πολιτικά καὶ κοινωνικά, ἀπέδωκε δὲ ὅπλον τοῦ λαοῦ κατὰ τῶν εὐγενῶν, τῶν εὐγενῶν κατὰ τοῦ λαοῦ καὶ ἀμφοτέρων κατὰ τῆς βασιλείας. Ἡ πολιτικὴ αὕτη Γ', ἀπέδωκε ἀπὸ τοῦ 16ου αἰῶνος ἀπαραίτητος μετὰ πᾶν σπουδαῖον γεγονός, ἐξηκολύθη δὲ μετ' ἰδιαιτέρας ἐπιτυχίας ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ Γαλλίᾳ. Βραδυτέρον ἀνεπτύχθη καὶ ἕτερον εἶδος Γ', ἡ κωμικὴ παραστάσις σκηνῶν ἐμφαντικῶν ἥθων καὶ χαρακτήρων, ἡ διακωμώησις τῶν νέων ἐν τῇ περιβολῇ συρμῶν κλ. Κατὰ τὸν 17ον αἰῶνα ἐφημέρευεν ἐν τῇ Γ' ὁ Καλλὸς, κατὰ δὲ τὸν 18ον ἐν Ἀγγλίᾳ ὁ Χόχαρτ, ὁ Χοδοδιέτοκχος ἐν Γερμανίᾳ καὶ ἐν Ὁλλανδίᾳ ὁ Troost. Κατὰ δὲ τοὺς νεωτέρους χρόνους διέπρεψαν ἐν τῇ Γ' κατ' ἐξοχὴν μὲν ὁ Γάλλος Γαβαρνί, ἔτι δὲ οἱ Leech καὶ du Maurier, καὶ ἄλλοι πολλοί. [B.A.]

Γελσεμίνη (Φαρμακολ.) *Gelsemium*. Ἀλκαλοειδὲς ἐκ τοῦ ῥιζώματος τοῦ *gelsemium sempervirens* ἐξαγόμενον καὶ φερόμενον νῦν ἐν τῇ ἐμπορίᾳ ὡς Γ. ὕδροχλωρική. Θεωρεῖται ὡς ἀντινευραλγικὸν φάρμακον, καίτοι ἡ τῆς Γ. ἐνέργεια δὲν ἐσπούδασθη ἔτι καλῶς ὑπὸ φυσιολογικῇ ἐποψίᾳ. Δίδεται εἰς $\frac{1}{16}$ στ. Ἀποφευκτέον τὴν χρῆσιν αὐτῆς. [B.H.]

Γελσεμίνον τὸ λαμπρὸν (Bot.) *Gelsemium nitidum* Michx. Θαμνίσκος περιελασκαυλὸς τῆς Β. Ἀμερικῆς ἐκ τῆς οἰκογεν. τῶν Λογανιωδῶν περιέχων ἰδιαν βάσιν. τὴν Γελσεμίνην, ἣτις χρησιμοποιοῦται ὡς φάρμακον. [Θ.Χ.]

Γελσεμίου ῥίζα (Φαρμακολ.) *Radix Gelsemii* (sempervirentis). Περιέχει κύριον στοιχεῖον τὴν γελσεμίνην. Ἡ τοῦ Γ. ῥίζα φέρεται νῦν ἐν τῇ θεραπευτικῇ ὡς ἀντινευραλγικόν, ἀλλὰ τὴν ἱαματικὴν ταύτην δύναμιν δὲν ἐβεβαίωσαν τὰ πειράματα τοῦ H. Nothnagel καὶ M. I. Rossbach. Δίδεται εἰς ἐγκύλισμα μέχρι 15 στ. δι' ἡμέρας, εἰς κόκκιν (1—12 στ.), εἰς βάμμα (10—80 σταγόνας), ὅπερ εὐχρηστότερον. Ἡ ἐνέργεια τῶν σκευασμάτων τούτων εἶναι ἄλλοτε ἄλλῃ. [B.P.]

Γέλσενκίρχεν. Πόλις τῆς πρωσικῆς Βεσφαλίας, ἐν τῷ ὁμώνυμῳ νομῷ τοῦ διαμερίσματος Ἀρνσπεργ, 6 χμ. ΒΔ τοῦ Βόχουμ. ἔχει σταθμὸν σιδηροδρομικόν, γυτῆρια, μεταξουργεῖα κτλ. καὶ 20 289 κατ. (1885). ὁ δὲ νομὸς Γ. 95 621 [Π Π.]

Γέλων, υἱὸς τοῦ Δεινομένου. Ἰππάρχος ὢν τοῦ τυράννου τῆς Γέλας (ἔβ. λ.) Ἰπποκράτους, κατέλαβε τὸν θρόνον μετὰ τὸν θάνατον

αὐτοῦ (491 π. Χ.). Μετ' αὐτὸν πολὺ δὲ περιελάθουσης εἰς αὐτὸν καὶ τῆς ἐν Συρακούσαις ἀρχῆς, μετέθηκε τὴν ἔδραν εἰς ταύτην τὴν πόλιν (485 π. Χ.). Διτηθείσης ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων τῆς ἐντεῦθεν Ἑλλάδος τῆς συμπράξεως αὐτοῦ κατὰ τῶν Περσῶν, δὲν συμμετέσχε τῶν ἀγῶνων ὅτε ἀξίων τὴν ἡγεμονίαν. Κατὰ τὸν αὐτὸν δὲ χρόνον καθ' ὃν οἱ Ἑλληνες ἡγωνίζοντο κατὰ τοῦ Ξέρξου, ἐνίκησε τῷ 480 π. Χ. παρὰ τὴν ἡμέραν μετὰ καὶ τοῦ τυράννου τῶν Ἀκραγαντινῶν Θήρωνος κατὰ γῆν καὶ θάλασσαν τοὺς Καρχηδονίους πειρωμένους νὰ καθυποτάξωσι τὴν Σικελίαν. Ἡ δὲ διάσωσις αὐτῆς τῆς Σικελίας ἀπὸ τῆς καρχηδονικῆς ἐπιδρομῆς κατέστησεν αὐτὸν εὐτῷ δημοτικῶν παρὰ τοῖς Συρακουσίοις, ὥστε εὐτοὶ ἀνηγόρευσαν αὐτὸν βασιλέα. Θανὼν δὲ τῷ 478 π. Χ. ἡξιώθη τιμῶν ἡρώος. Διάδοχος δ' αὐτοῦ ἐγένετο ὁ Ἰέρων. [A.]

Γέλως. Ἰσχυρὰ καὶ παρατεταμένη, μῆλλον δὲ ἡ ἥττον θερμώδης ἐκπνοή, ἀποτελουμένη ἐκ διαδοχικῶν ὥσεων καὶ συνδυεμένη ὑπὸ ἰδίας συστολῆς τῶν μυῶν τοῦ προσώπου, καθ' ἣν ἐπιμυκύνονται τὰ χεῖλη, τῶν ἄκρων αὐτῶν ἀνυψούμενων. Ὁ φυσικὸς Γ. εἶναι φαινόμενον ἀνακλαστικόν, ἀκουσικὸς τοῦ ἀτόμου παραγόμενον δι' ἐρεθισμοῦ μεταδιδομένου εἰς τὸν ἐγκέφαλον διὰ τῶν αἰσθητικῶν νεύρων· δυνατόν ὅμως ὁ ἐρεθισμὸς εὖτε νὰ ᾖ καὶ ψυχικὸς, ἐκ περιστάσεως τινοῦ προερχόμενος.

Γελωτοποιός. Ἦδη ἐν τῇ ἀρχαιότητι ὑπῆρχον ἄνθρωποι ἔργον ἔχοντες, διὰ παντοίων ἀστεισμῶν νὰ κινῶσι τὴν εὐθυμίαν τῶν ἀρχόντων καὶ πλευσίων· τοιοῦτους εἶχεν Ἀλέξανδρος ὁ Μέγας, ὁ Διονύσιος τῶν Συρακουσίων καὶ οἱ Ῥωμαῖοι αὐτοκράτορες. Ἀλλ' ἰδίᾳ κατὰ τὴν μεσαιωνὰν ἡ τέξις αὕτη τῶν αὐλικῶν ἐυστηματοποιήθη καὶ κατεστή ἀπαραίτητος εἰς τοὺς ἡγεμόνας· ἔφερον δὲ τότε οἱ Γ. γυνικῶς ἐπὶ ἐξυρισμένης τῆς κεφαλῆς πῖλον μετὰ ὧτων ὄνου καὶ καλαίου εἶον τὸ τοῦ πετεινοῦ, κωδωνίσκου ἐπὶ τοῦ πύλου καὶ τῆς ἄλλης περιβολῆς, ὑπερμέγεθες περιλαίμιον καὶ ἀνὰ χεῖρας ὡς σκηπτρον κερύνην ποικιλλόντες σχήματος. Περιφημοὶ τοιοῦτοι Γ. ἦσαν ἐν τῇ αὐτῇ Φραγκίσκου τοῦ Α' τῆς Γαλλίας Τριβουλέτος καὶ ὁ παρὰ τῷ ἐκλέκτορι Φρειδερίκῳ τῷ Σαρῶ Κλάους. Μέχρι δὲ τῶν μέσων τοῦ 11^{ου} αἰῶνος ὑπῆρχον ἔτι ἐν διαφόροις εὐρωπαϊκαῖς ἀβλαῖς Γ., ἐν Ῥωσσίᾳ δὲ Πέτρος ὁ Μέγας εἶχε μέγα τοιοῦτων πλήθος, διακρούμενον μάλιστα εἰς τάξεις. [Έγ.]

Γέμινος ὁ Ῥάδιος· ἔγραψε, πιθανῶς τῷ 77 π. Χ., «ἱσαγωγὴν εἰς τὰ φαινόμενα» ἥτοι τὴν ἀστρονομίαν, συζεμένην, ἔτι δὲ καὶ ἄλλα τινὰ ἔργα μαθηματικὰ ἀπολεσθέντα· ἀπόσπασμα τι αὐτοῦ σώζεται παρὰ Σιμπλικίου.

Γεμιστός. Βλ. Πλήθων.

Γεμλίκ ἡ Γκιό. Πόλις τῆς ἀσιατικῆς

Τουρκίας ἐν τῷ νεμῷ Προύσης, ἐπὶ τοῦ Ἰντζ'ρ-
λμάν, ἔχοντα κήπους, ἀμπελώνας, ἐμπορίον
μεταξὺς Παρδακός, ἑλαιῶν κτλ., 3000 κατ.
(ἢ κατ' ἑκατὸς 7000) καὶ καλὰ σχολεῖα. Εἰ-
ναὶ ἡ ἀρχαία Κίεσ, ἀποικία τῶν Μιλήσιων,
σημαντικώτατον ἐπίνειον καὶ ἐμπορικὸς σταθ-
μός, καταστραφείσα ὑπὸ Φιλίππου τοῦ Β' καὶ
ἀνοικοδομηθεῖσα ὑπὸ Προυσίου τοῦ βασιλέως
τῆς Βιθυνίας, οὗ ἑλαβε καὶ τὸ ὄνομα (Πρου-
σίας). Συζητεῖται ἀρχαῖον βαλανεῖον. [Π.Π.]

Γέμμι. Διόδοτος τῶν Βερνακίων Ἀλπεων,
μεταξὺ τῶν ὄρεσυστάδων τοῦ Βάλμχορν πρὸς
Α καὶ τοῦ Πηλδοτρούβελ πρὸς Δ. Μέγιστον ὕ-
ψος 2320 μ. [Π.Π.]

Γεμῶνα. Πόλις τῆς ἰταλικῆς ἐπαρχίας
Οὔδιναι ἐν τῷ διαμερ. τῆς Ἑναιτίας, οὗ μα-
κρὰν τοῦ Τελλμαμέντου. Ἐχει σταθμὸν σιδηρ.,
ὥρῳτον βυζαντινὸν ναὸν, μεταξουργεῖα κτλ.
λατομεῖα ἐρυθροῦ μαρμάρου καὶ (ὁ δῆμος)
7663 κατ. (1881). [Π.Π.]

Γενεά εἶναι τὸ σύνολον τῶν κατὰ τοὺς αὐ-
τοὺς χρόνους ζώντων ἀνθρώπων, οὓς διαδέχον-
ται ἐπειτα ἄλλοι ἐξ αὐτῶν γεγενῆσθαι καὶ οὕτω
καθεξῆς. Οἱ ἀρχαῖοι ὑπελόγιζον τοὺς χρόνους
κατὰ Γ'. διακρίβας ὑπολογιζομένας. Οὕτως ὁ
μὲν Ἡρόδοτος περιλαμβάνειν εἰς ἑκατὸν ἔτη
τρεις Γ'. ἄλλοι δὲ ὑπελόγιζον τὴν Γ'. ἐξ εἰκο-
σιονκτὸν ἢ καὶ ὀλιγωτέρων ἔτων. Μέσος δὲ ὅρος
τῆς Γ' εἶναι ἑτη τριῶντα. [Α.]

Γενεαλογία εἶναι ἡ μάθησις περὶ τῆς
καταγωγῆς, διαδοχῆς καὶ πρὸς ἄλληλα συγ-
γενείας τῶν γενῶν, ἰδίως τῶν ἐν τῇ ἱστορίᾳ
ἐπιφανῶν, διότι ὡς τοιαύτη ἡ Γ' εἶναι τῶν ἀξίων
λόγου ἐπικουρικῶν ἐπιστημῶν τῆς ἱστορίας.
Καὶ ἐν μὲν παλαιότεροις χρόνοις πρὸς ἀκρι-
στέραν ἐπιθεῖσιν τῆς τῶν γενῶν καταγωγῆς
καὶ συγγενείας ἐγένετο χρῆσις τῶν λεγομένων
γενεαλογικῶν ἢ ἐνδρων, σήμερον
δὲ μάλλον γενεαλογικῶν πινάκων.
ἐν οἷς ἐπάλληλοι, παράλληλοι καὶ ὑπάλληλοι
τάσσονται οἱ εἰς τι γένος ἀνήκοντες. Ἡ Γ'.
ἀνεπαύθη ἰδίως ἀπὸ τοῦ ΙΖ' αἰῶνος ἐν Γαλ-
λίᾳ τὸ πρῶτον, ἔκτοτε δὲ μέγα εἶναι τὸ πλῆθος
τῶν γενεαλογικῶν δημοσιεύσεων, δημοῖς καὶ
πολλὰ πλῆθυσιν. [Α.]

Γενέθλια. (Ἀρχαιολ.). Οἱ ἀρχαῖοι
Ἑλληνες κατὰ τὴν δεκάτην συνήθειαν ἡμέραν
τῆς γενέσεως τοῦ παιδὸς συνεκάλουν τοὺς συγ-
γενεῖς καὶ φίλους καὶ εὐνοῶντο. Τοῦτο δ' ἐκά-
λουν «γενέθλια θεῖν» καὶ «γενέθλια ἐστίν». Οἱ
δὲ προσκεκλημένοι ἐκόμιζον τῷ νεογνῷ δώ-
ρα μικρῆς ἀξίας, μάλιστα περίπτα (γενέθλια
δόσεις). Κατὰ δὲ τοὺς μακεδονικοὺς χρόνους
καὶ πρὸ πάντων κατὰ τοὺς ῥωμαίους, ἐπε-
κράτησεν ἡ συνήθεια νὰ ἐσπράττειται κατ' ἔτος
ἡ ἐπέτειος τῆς γεννήσεως· ἐκαλεῖτο δὲ καὶ ἡ
ἐορτὴ αὕτη γενέθλια. [Π.]

Γενεθλιαλογία. Ἡ ψευδαισθήμη ἡ

ἐξετάζουσα τὴν σημασίαν τῶν ζωδίων καὶ ὀρι-
ζουσα τὴν τύχην καὶ τὸν χαρακτήρα τοῦ ἐν
ἐκάστῳ ζωδίῳ γεννηθέντος. Συνεκδοχικῶς δὲ
καλεῖται Γ. καὶ ἡ ὅλη ἀστρολογία. [Π.]

Γενέθλιοι θεοὶ ἢ δαιμονες. Οἱ διοικούν-
τες τὸν βίον ἀπὸ τῆς γενέσεως, οἱ τῆς οἰκο-
γενείας προσταταὶ καὶ φύλακες. Προσέτι οἱ
ἐσθροὶ τῆς γεννήσεως θεοὶ. [Π.]

Γένεσον καλεῖται τὸ εἰς τὸ ἄρρεν ἀνθρώ-
πινον γένος ἰδιάζον τριγώνημα κατὰ τὸν πῶ-
γωνα, τὸς παρειὰς καὶ τὸ πρόσθιον μέρος τοῦ
λαιμοῦ. Ἡ ἐκφύσις τοῦ Γ', ἀρχεται συνήθως ἐν
τῇ ἡδὴ πρώτῳ ἐκφυμένῳ τῶν τριγῶν τοῦ
μυστακός ὑπὲρ τὸ ἄνω χεῖλος, ἡ δὲ πλήρης
ἀνάπτυξις αὐτοῦ ἀποτελεῖ οὐσιώδη ἐνδειξὴν
τῆς ὀριμότητος τοῦ φέροντος ὡς ἀνδρός· διότι
τὸ Γ' ἐλλείπει εἰς τοὺς εὐνούχους, παρὰ δὲ
τοῖς βραδύτερον ἀπολέσασιν τοὺς ὄρχεις μικρὰν
λαμβάνει ἀνάπτυξιν. Ἀλλ' οὕτε ἡ ὑπαρξίς Γ'.
εἶναι ἀλανθαστον τεκμήριον ἱκανότητος, οὕτε
ἡ ἔλλειψις τοῦ ἐναντίου, διότι καὶ ἄνευ τῶν
λόγων τούτων συμβαίνει νὰ μὴ φύηται Γ'. παρὰ
ταῖς τῶν ἀνδρῶν. Παρὰ ταῖς γυναῖξιν ἐκφύεται
ἐνιστάς ὑποτυπιδες Γ'. συνήθως μετὰ τὴν γόνιμον
ἡλικίαν. Τὸ χρώμα τοῦ Γ'. συμφωνεῖ συνήθως
μετὰ τοῦ τῆς κόμης, ἐν τούτοις καὶ διαφοροὶ
ἀπαντῶσι παραλλαγαί. Τὸ δὲ μέκος, ἡ πυκνό-
της κτλ. ποικίλλουσι μεγάλως κατὰ τὸ κλίμα,
τὰς φυλάς κλ. Ἀνεκὰθεν δὲ τὸ Γ' ἐθεωρήθη
ὡς κόσμημα τοῦ ἀνδρός καὶ ὑπῆρξε πάντοτε
ἀντικείμενον σεβασμοῦ πάντα κατὰ τοῦ Γ'. προσ-
βολὴ ἐθεωρήθη ὡς ὕβρις, ὡς κατατυχὴν δ'
ἐπεβάλλετο ἡ ἀποκοπή αὐτοῦ. Ἡ συνήθεια τοῦ
ξυρίζεσθαι εἶναι ἐν Ἀνατολῇ παναρχαία. Ἐν
Αἴγυπτῳ συνειθίζετο τὸ στενὸν σφηνοειδὲς Γ'.
ὑπὸ τῶν πῶγων. ἐνῷ ἐν Ἀσσυρίᾳ, κατὰ
τοὺς χρόνους ἡδὴ τοῦ Σαρδαναπάλου, πλατεῖα
πλήρης γενεῖαι. Ἐν Ἑλλάδι ἐπεκράτησε τὸ
ξυρίζεσθαι τὸ πρῶτον ἐπὶ Ἀλεξάνδρῳ τοῦ Με-
γάλου, ἐν Ῥώμῃ δὲ περὶ τὸ 300 π. Χ. Βρα-
δύτερον ὁμοῦς ἐπὶ Ἀδριανοῦ μέχρι Κωνσταν-
τίνου τοῦ Μεγάλου ἐπεκράτησε τὸ πλῆρες Γ'.
Ἐν Ῥωσσίᾳ Πέτρος ὁ Μέγας ἀρχόμενος τοῦ
ἐκπολιτισμοῦ τοῦ ἔθνους του διέταξε τὴν ἀπο-
τομὴν τοῦ Γ', πρὸς ἐπιτυχίαν δὲ καὶ εἰς τὴν
βίαν προσέφυγε καὶ εἰς φόρον διὰ τὸ Γ'. Κατὰ
τοὺς νεωτέρους χρόνους ἐν τῇ Δύτει ποικίλοι
ἐπεκράτησαν νεωτερισμοὶ κατὰ καιροὺς ἐν τῇ
σχῆματι τοῦ Γ'. [Ἐγ.]

Γενέσια (Ἀρχαιολ.). Ἐναγίσματα
προσεσφόμενα εἰς τοὺς νεκροὺς ἐν Ἀθήναις
συνήθως κατὰ τὴν γενέθλιον αὐτῶν ἡμέραν.
Οὕτω δ' ἐπίσης ἐκαλεῖτο καὶ δημοτελὲς τις
ἐορτὴ ἀγομένη ἐν Ἀθήναις τῇ πέμπτῃ Βοη-
δρομιῶνος εἰς μνήμην τῶν νεκρῶν. [Π.]

Γενέσεως Θεοτόκου μοναί, ὑπάρχου-
σιν ἐν τῷ δήμῳ Λαμιέων, μετὰ 6 μ., ἐν τῷ δήμῳ
Φαρῶν (Πατρῶν) ἔχουσα 12 μ., ἐν τῷ δήμῳ
Λαμπεῖας τῆς Ἠλίδος, μετὰ 15 μ., ἐν τῷ

δῆμῳ Μυρτουτιῶν τῆς Ἡλίδος, ἔχουσα 20 μ., ὡς καὶ ἐν Ἀνδρῶν, Σίφῳ κτλ. [Μ.Σ.]

Γενέσις Ἰωσήφ, Βυζαντινὸς χρονογράφος, π.θωνὸς υἱὸς Κωνσταντίνου Γ. τοῦ χρηματιστῆνος λογοθέτου ἐπὶ Μιχαήλ Γ' τοῦ Μεθυστοῦ. Ἐκράσε δ' ἐπὶ Κωνσταντίνου τοῦ Περφυρογεννήτου καὶ κατ' ἐντολὴν αὐτοῦ συνέγραψε μεταξὺ τοῦ 945 καὶ 959 τέσσαρα βιβλία Βασιλειῶν, χρονικῆς συγγραφῆς περιλαμβανούσης τὴν ἱστορίαν τοῦ βυζαντινοῦ κράτους ἀπὸ τοῦ 813 μέχρι τοῦ 886. Ὁ Γ. εἶχεν ἐν τῇ συντάξει τοῦ χρονικοῦ τοῦτο ὡς πηγὰς καὶ συγγραφεὺς τινὰς προγενεστέρας, ἀλλ' ἰδίως ἔγραψεν «ἐκ τε τῶν τότε βιβλικῶν καὶ ὁμωγενῶς εἰδωτῶν ἐκ τε φήμης θῆ» «θεν δραμύσης ἡκοντισμένων». Διὰ ταῦτα ἡ συγγραφή αὐτοῦ, ἥτις ἐκρηγνέμεν ὡς πηγὴ εἰς τοὺς μετὰ Θεοφάνη ἱστορικοὺς, εἰς Συμεὼν τὸν Λογοθέτην καὶ τὸν Ἰωάννην Σκυλιτζην εἶνε ἀξία πολλοῦ λόγου, εἰ καὶ δὲν εἶνε παντοτε φιλολόγος, ἰδίως δὲ ἀδικεῖ τοὺς εἰκονομάχους βασιλεῖς. Ἡ γλῶσσα αὐτοῦ εἶνε κακὸς τεχνος, ἀνώμαλος καὶ ἐνίοτε δυσνόητος. Αἱ βασιλεῖαι τοῦ Γ. ἐξεδέθησαν τὸ πρῶτον τῷ 1733 ἐν τῷ 23 τέρμῳ τῆς ἐν Βενετίᾳ Βυζαντιδος, εἰτὰ δὲ τῷ 1834 ἐν τῇ Βυζαντιδὶ τῆς Βόννης ὑπὸ Lachmann καὶ τῷ 1863 ἐν τῷ 109 τέρμῳ τῆς Ἑλλ. Πατρολογίας τοῦ Migne. Ἰδε καὶ F. Hirsch Byzantinische Studien. Λειψία 1876 σ. 116—174.—H. Wäschke ἐν τῷ περιοδικῷ Philologus 1878 τέρμ. 37, σ. 255 κ.έ. [Α.]

Γένεσις Ἰδε Πεντάτευχος.

Γένεσις (φυσικὴ λ.) εἶνε ἔννοια γενικῆ, σημαίνουσα τὸ εἶδος τῆς παραγωγῆς τῶν οργανικῶν ὄντων ἀπ' ἀλλήλων. Καὶ ὁ Ἀριστοτέλης δὲ καὶ ὁ Θεόφραστος ὅπως καὶ πολλοὶ ἄλλοι τῶν αρχαίων μεταχειρίζονται τὴν λέξιν ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἔννοιαις ἀν καὶ εἰς τινὰς περιπτώσεις ὑποσημαίνουν δι' αὐτῆς τὴν ἀνάπτυξιν τῶν οργανώσεων ἢ καὶ αὐτὴν τὴν γέννησιν.

Μέχρι σήμερον εἶνε γνωστὸν μόνον ἓν εἶδος Γ. τῶν ἐνοργάνων ὄντων, ζῶων τε καὶ φυτῶν, ἡ ἀπὸ γονέων Γ. (τοκογονία τοῦ Haecel) ἡ διὰ πολλὰ πλασιασμοῦ ἡ παραγωγῆς, διότι αὐτόματος Γ. (ἰδ. κατωθ.) οὐδαμῶς κατεδείχθη ἀσφαλῶς κατὰ τὴν παρούσαν γεωλογικὴν περίοδον. Εἶνε δὲ ἡ ἀπὸ γονέων αὕτη Γ. παράτασις τῆς ὁρέψεως πέραν τοῦ ὅγκου τῶν ἀτόμων καὶ ἀποτελεῖ μετὰ τῆς ὁρέψεως (ἰδ. λ.) τὰς δύο σπουδαιότατας λειτουργίας τῶν ἐνοργάνων ὄντων. Διότι διὰ μὲν τῆς ὁρέψεως διατηροῦνται εἰς τὴν ζωὴν αὐτὴ καθ' ἑαυτὸν ἄτομα, διὰ δὲ τῆς Γ. αὐτὴ δὲ εἰς τὸ εἶναι, καθόσον δι' αὐτῆς τὸ ἄτομον ὅμα γενόμενον ὥριμον παράγει ἕτερον ὅμοιον πρὸς αὐτό, ἐκχωροῦν ἡ ἀπολύον μέρος τοῦ ἰδίου σώματος. Ἐπειδὴ δὲ ἕκαστον ἄτομον φυτικὸν ἢ

ζωικὸν ἔχει ὁρισμένον χρόνον υπάρξεως διὰ τῆς ἀπὸ γονέων Γ. διατηρεῖται τὸ εἶδος, ἐκτὸς ἂν καταστρεπτικαὶ ἐπιδροαὶ ἐξαφανίσωσι τοὺς γονεῖς, ὅπως συνέβη εἰς πολλὰ τῶν ὄντων καὶ κατὰ τὴν παρούσαν ἐπὶ γεωλογικὴν περίοδον.

Γενέσεως ἀπὸ γονέων ἔχμεν τρία εἴδη α') τὴν διὰ μερισμοῦ Γ. Κατὰ ταύτην ἡ μάζα τοῦ πρωτοπλασματος οἰσδὴποτε μερῆς ἐνοργάνου ἀτελοῦς ὄντος, ἡ συστατικὴ τελείωσι, διαίρεται διὰ περισφιγέσεως εἰς δύο τμήματα αἵτινα κατ' ἀρχὰς μὲν συθύνονται διὰ μικρὰς πρωτοπλασματικῆς γίφρας, μετ' ὀλίγον δ' ἀποχωρίζονται ἀλλήλων καὶ ζῶσι ζωὴν οὐθ' ὑπαρκτον ὡς δύο ὄντα ὅμοια πρὸς τὸ πρῶτον ἀξανάμενα περαιτέρω καὶ ἀναπαράγοντα διὰ διαδοχικῶν περισφιγέσεων ἕτερα ὅμοια. Τὰ δεύτερα ταῦτα ὄντα εἰθίσται νὰ ὀνομαζοῦνται θυγατρικά ἢ θυγατέρες, τὰ δὲ πρῶτα μητρικά, ἀν καὶ ἡ ἔννοια τῆς μητρὸς προϋποθετεῖ τὴν τοῦ θήλεος καὶ ἄρρενος, μὴ ὑπερχίνων κατὰ τὴν περιπτῶσιν ταύτην. Τὸ εἶδος τοῦτο τῆς Γ. ἀπαντῶμεν εἰς τὰ ἀτελέστερα τῶν φυτῶν καὶ τῶν ζῴων καὶ εἰς τὰς στοιχιδέας οργανώσεις τὰς ἀποτελοῦσας τὰ τελειότερα ὄντα, ἥτοι τὰ κύτταρα (ἰδ. λ.). Εἶνε δὲ τὸ εἶδος τοῦτο τῆς Γ. τὸ ἀπλούτερον πάντων καὶ προκαλεῖται διὰ τῆς αὐτομάτου διχοτομήσεως τοῦ πυρήνος, ὁ ὅποιος δὲν ἐλλεῖπει ἀρ' οὐδαμῶς τῶν μέχρι τοῦδε ἐρευνηθεῖσων οργανώσεων. Οὕτω πλαπλασιασίζονται οἱ μυεομύκητες, αἱ ἀμειβάδες, τὰ βακτήρια, τὰ κύτταρα καὶ πλῆθος ἄλλο ἀτελεστάτων ζῴων καὶ φυτῶν. Ἀλλὰ πλῆθος ὄντων ἐνῶ πλαπλασιασίζονται διὰ τοῦ τρόπου τούτου ἀλλήλοιστάχως παρενθετοῦσιν ἐν τῇ μεταξὺ καὶ ἑτέρῳ εἶδος γενέσεως (ἰδ. κατωτέρ.), εἰς τὸ διὰ τοῦτο εὐκὴ κ.λ. Ἦν ὁ μερισμὸς τῆς οργανώσεως δὲν τελειωθῇ ἡ μείνη ἀτελής, τὰ διάφορα ἄτομα μένουσι κεκολλημένα πρὸς ἄλληλα καὶ σχηματίζουσιν ἀποικίας ἢ κοινόβια ἢ κοινόβητας, εἰς τὰ κοινόβια.

Δεύτερον εἶδος Γ. εἶνε ἡ διὰ πύκνωσιν καὶ ἡ ἀπὸ τοῦ ἐνοργάνου ὄντος βλαστάνει μέρος μικρὸν κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον, τὸ ὅποιον διχοτομῶμεν ἐνίοτε μέχρι μεγέθους ἴσου πρὸς τὸ μητρικὸν σῶμα περισφιγγεται καὶ ἀποκόπτεται ἀποτελοῦν ἴδιον ὄν, ὅμοιον πρὸς τὸ μητρικόν, εἰς οἱ σπυχαρομύκητες, ἡ ταῖνια κ.τ.λ. Ἦν τὸ ἀποβλαστάνον μέρος μείνη προκεκολλημένον ἐπὶ τοῦ μητρικοῦ σώματος, σχηματίζεται καὶ πάλιν κοινόβιος ἢ ἀποικία. Εἰς τὸ εἶδος τοῦτο τῆς Γ. ἀναγεται καὶ ὁ πλαπλασιασμός τῶν φυτῶν διὰ βλαστῶν, κλάδων, καταβολάδων, παρασπᾶδων, γονοσπλημιδίων, βελῶν κ.τ.λ.—Τὰ δύο ταῦτα εἴδη Γ. ἐνομαζόμενα ὁ γένεσις, διότι συνίστανται εἰς τὴν ἀνευ γονέων παραγωγὴν νέων ὄντων.

Τρίτον εἶδος Γ. εἶνε ἡ γυγενήσις ἢ διγυγενήσις Γ. (γενετέσις ὁ πλαπλασιασμός), ἥτις συνίσταται εἰς τὴν παρα-

γαγῆν νέων ὄντων διὰ τῆς συνενώσεως ἢ τῆς ἐπιδράσεως δύο διαφόρου εἶδους γεννητικῶν κυττάρων. Ἐκ τούτων τὸ μὲν ἐν παριστᾷ τὸ βλαστογόνον κύτταρον, τὸ ὁποῖον θὰ παράσχη τὴν πλαστικὴν οὐσίαν πρὸς σχηματισμὸν τοῦ νέου ὄντος, ἦτοι τὸ ὠοκύτταρον ἢ τὸ σπέρμα, γενικῶς τὸ θῆλυ ὄργανον, τὸ δὲ τὸ μορφολογικὸν στοιχεῖον, τὸ ὁποῖον θὰ ἐπιδράσῃ ἐπὶ τοῦ ψωκυττάρου ὅπως προκληθῇ ἡ ἀνάπτυξις αὐτοῦ εἰς νέον ὄν, ἦτοι τὸ ἄρρεν ὄργανον, τὸ ὁποῖον εἶναι διάφορα ὀνόματα, σπέρμα, σπερματοζωῶδιον, ζωσπέρμιον, ἀσχοί γύρωωζ. Ἀμρότερα δὲ ταῦτα τὸ τε ὦν καὶ τὸ σπέρμα εἴτε εὐρίσκονται ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ατόμου εἴτε ἐπὶ διαφόρων καὶ μετὰ τῶν παραρτημάτων αὐτῶν ὀνομαζονται γεννητικὰ ὄργανα. Καίτοι δὲ ἀμρότερα ὅτε μὲν πλησίον ἀλλήλων ἢ ἡνωμένα ὥς εἰς τὰ ἐριακροδίτα τῶν ζώων καὶ εἰς τὰ πλείστα τῶν φυτῶν (φυτὰ ἀρρενοθήλα), ἢ κεχωρισμένα ὥς εἰς τὰ πλείστα τῶν ζώων καὶ εἰς τὰ δικοικα φυτά. Ἐνῶ δὲ ἡ ποικιλία τῶν μορφῶν τῶν γεννητικῶν ὀργάνων εἶναι μεγίστη εἰς τὰ διάφορα ἑνὸρργανα ὄντα, ὁ τύπος ὅμως αὐτῶν ὁ γενικὸς εἶναι εἰς καὶ ὁ αὐτός, συνιστάμενος ἀπλῶς εἰς ἓν καὶ μόνον κύτταρον διεγερόμενον εἰς πλάστιν ἐμβρύου (ἴδ. λ.) μόνον μετὰ τὴν συγχώνευσιν αὐτοῦ μετὰ κυττάρου ἄρρενος (γονιμοποίησης), ἐνῶ ἕκαστον τῶν κυττάρων τούτων ἀδυνατεῖ αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ νὰ παραγάγῃ νέαν ὀργάνωσιν. Κατ' ἐξαιρέσιν μόνον ἀπαντᾷται καὶ εἰς τὸ ζωϊκὸν καὶ εἰς τὸ φυτικὸν βασιλεῖον καὶ εἶδος ἐγγενεὺς Γ. μόνον ἀπὸ τοῦ θήλεος ὀργάνου, χωρὶς τοῦ ἄρρεν νὰ λάβῃ ποσὴς μέρος, οἷον ἡ παρθενόγένεσις (ἴδε λ.) τῶν μέλισσων καὶ ἡ ἀπογονία τῶν φυτῶν, καθ' ἣν τὸ ψωκυτταρον παράγει ἐμβρυον ἄνευ μεσολαβήσεως ἄρρενος.

Πολλὰ τῶν φυτῶν καὶ τῶν ζώων δὲν ἔχουσιν ἓν καὶ μόνον εἶδος Γ. Ὁλόκληροι τάξεις αὐτῶν χαρακτηρίζονται διὰ τῆς κατ' ἐναλλαγῆς γενεῆς γενεῆς, διὰ τῆς ὁποίας ἡ μία γενεὰ παράγεται ἀπὸ ψοῦ, τὸ ὁποῖον ἀναπτύσσεται εἰς ἐμβρυον, ἀπὸ τοῦ ὁποίου ἀποσπώμενα τμήματα δι' ἀποβλαστήσεως παράγουσι νέα αὐτοτελῆ ὄντα, ὅπως π. γ. εἰς τὸ ζῶον Αὐρηλία ἢ ὠτήσση (εἶδος Μεδούσης). Τὸ φαινόμενον τοῦτο εἶναι συνηθέστατον εἰς τὰ φυτά, τῶν ὁποίων καὶ κλάδοι καὶ φύλλα καὶ ὀφθαλμοὶ φυτεύμενοι καταλλήλως παράγουσι γενεὰν ἐγγενῆ ἰδίως ὅμως ἀπαντᾷται εἰς τὴν κλάσιν τῶν βρυωδῶν καὶ τῶν περικαρπῶν (ἴδ. λ.). Ἐνθα ἡ ἐγγενὴς γενεὰ ἀκολουθεῖ κατὰ κανόνα τὴν ἀγενῆ καὶ τὸναντίον. (ἴδ. καὶ λ. Γονιμοποίησης), [Μ.]

Γένεσις αὐτόματος (Generatio aequivoca ἢ spontanea). (Φυσιολ.). Ἀπὸ τῆς ἀρχαιότητος ἐπίστευσεν ὁ ἄνθρωπος ὅτι εἶναι δυνατόν καὶ σήμερον νὰ παραχθῶσιν αὐ-

τομάτως ὄντα ἀτελῆ ὀργανικά ἐκ τῆς ἀνοργάνου φύσεως. Αὐτὸς ὁ Ἀριστοτέλης ἐνόμιζεν ὅτι οὐ μόνον ζῆα ἀπλουστάτης κατασκευῆς ἀλλὰ καὶ πολυσυνθετὰ θύναται αὐτομάτως νὰ παραχθῶσι «τῶν ζώων τὰ μὲν ἀπὸ ζώων γίνεται κατὰ συγγένειαν τῆς μορφῆς, τὰ δ' αὐτόματα καὶ οὐκ ἀπὸ συγγενῶν, καὶ τούτων τὰ μὲν ἐκ γῆς σηπομένης καὶ φυτῶν, ὥσπερ πολλὰ συμβαίνει, τῶν ἐκ τῶν ὀρέων, τὰ δὲ ἐκ τοῖς ζώοις αὐτοῖς, ἐκ τῶν ἐκ τῶν τοῖς μορίοις περιττωμάτων». Ἡ ἰδέα αὕτη τοῦ Ἀριστοτέλους ἐπεκράτησεν ἐπὶ μακρὴν χρόνον, μέχρις οὗ ἡ Ἀκαδημία τοῦ Πειράματος (dei Cimenti) ἐκλόνησεν αὐτήν, καθόσον τότε κατεδείχθη τὸ πρῶτον πειραματικῶς ὅτι οἱ σκώληκες (καμπι) τοῦ τυροῦ καὶ τοῦ κρέατος δὲν γέννυνται αὐτομάτως ἐκ τῶν οὐσιῶν τούτων, ἀλλ' ἀναπτύσσονται ἐκ μυῶν ἐναποθετουσῶν πρότερον τὰ ὡς τῶν ἐπὶ τῶν οὐσιῶν τούτων. Αἱ παρατηρήσεις αὗται ἐπεξετάθησαν βραδύτερον, καὶ κυρίως ὑπὸ τοῦ Schwammerdan, ὅστις ἐνησχολήθη μετὰ τῶν ἐντόμων. Μετὰ τὴν ἀνακάλυψιν ὅμως τοῦ μικροσκοπίου ἡ θεωρία τῆς αὐτομάτου Γ. ἀνέκυψεν ἐκ δευτέρου, διότι διὰ τοῦ ὀργάνου τούτου ἀνευρίσκοντο ζωάρια μικρὰ ἐντὸς ὑγρῶν, ἐντὸς τῶν ὁποίων πρότερον οὐδὲν ὑπῆρχεν, ἰδίως δὲ ἐντὸς ἐγγυμάτων διαφόρων οὐσιῶν, ἐς ὧν οὐδεὶς ἔλαπε τι. Κατὰ τὰς ἀρχὰς δὲ τοῦ παρόντος αἰῶνος ὁ Ehrenberg, ἐνασχοληθεὶς μικροσκοπικῶς μετὰ τῶν ἐγγυματικῶν ζωῶν, κατεπολέμησεν ἐπιτυχῶς τὴν θεωρίαν ἡ τοῦλάχιστον κατέστησεν αὐτὴν ἀμυρισθητή. Μετ' αὐτὸν ὁ Milne Edwards θεωρήσας ἐγγυματὸν χόρτου (ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἀνευρίσκονται συνηθῶς πολυάριθμα ἐγγυματικά ζωάρια) ἐντὸς ἀγγείου ὑαλίνου εἰς 100° καὶ συντήξας κατόπιν τὸ στόμιον τούτου κατέδειξεν ὅτι ἐντὸς αὐτοῦ δὲν ἀνεπτύχθησαν ποσὴς ζῶντα ὄντα. Ἐπειδὴ δὲ οἱ ὑπερμαχοὶ τῆς θεωρίας ἀνέταρσαν, ὅτι τὰ ὄντα ταῦτα δὲν ἀναπτύσσονται ἐντὸς τοῦ κεκλεισμένου σιυλῆρος, διότι ἔλαμπουσιν ἀπ' αὐτῶν αἱ συνθήκαι πρὸς τὴν, τὸ ζῆυγον κ.τ.λ., ὁ Schwann, ὁ Schultze καὶ τελευταῖος ὁ Helmholtz μετεχειρίσθησαν διαφόρους συσκευὰς διὰ τῶν ὁποίων εἰσήρχετο μὲν εἰς τὸ ἐγγυματὸν ἢ εἰς τὰς ὀργανικὰς οὐσίας ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος, ἀλλ' ἅπαντα τὰ ἐντὸς αὐτοῦ σπέρματα ἦσαν κατεστραμμένα πρότερον (διὰ καύσεως, διὰ τῆς διόδου τοῦ αἵρος δι' ὀδῶν κ.τ.λ.). Οὕτω οὐδέπως ἀνεπτύχθησαν νέα ὄντα. Ἐπειδὴ δὲ κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον (περὶ τὸ 1837) ἰδρῶθι καὶ ἡ θεωρία τῆς οἰνοπνευματώδους ζυμώσεως (ἴδ. λ.), καθ' ἣν τὰ σκαχρόνχα ὑγρὰ μόνον διὰ τῆς ἐπιδράσεως μικροσκοπικῶν ὀργανώσεων (ζυμωτικῶν μυκήτων) ἀποσυντίθενται εἰς οἶνον πνευμα καὶ ἄλλας οὐσίας, βραδύτερον δὲ ἐσπουδάσθησαν λεπτομερέστερον καὶ οἱ παρασιτικοὶ σκώληκες ἐντὸς τῶν ζώων, οἵτινες ἐπίσης κατεδείχθησαν ἀναπτυσ-

σόμενοι ἀπὸ ὧν, ἡ αὐτὸ ματὸς Γ. κατέπε-
σεν. - Ἀλλὰ ἐνῷ σήμερον τὸ γεγονός τοῦτο εἶνε
παρ' ὅλων τῶν ἐπιστημένων παραδεκτόν, οὐ πρό
πολλοῦ ἡγέρθησαν ἀμφιβολίαι περὶ τῆς Αὐτ. Γ.
θαλασσιου τινος ὄντος δομασθέντος Βαθυδίου τοῦ
Αἰκελ. Ἐν ἔτει δὲ 1857 μεταξὺ Ἰρλανδίας
καὶ Βορείας Ἀμερικῆς ἀνεκαλύφθη εἰς βάθος
12000 ποδῶν ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσ-
σης βλενωδῆς καὶ ἰζώδης οὐσία καλύπτουσα
τὴν πυθμένα αὐτῆς καὶ προσκολλημένη ἐκά-
στοτε ἐπὶ τῶν βολίδων ἐρευνητικοῦ ἀγγλικοῦ
πλοίου. Ἡ μᾶζα αὕτη ἐξετασθεῖσα ὑπὸ τοῦ
ζωολόγου Huxley ἐθεωρήθη ὡς ζῷον ὁμοιον
πρὸς τὰς μονάδας καὶ ἐνομήθη ὅτι εὐρίσκεται
καθ' ὅλα τὰ πυθμένα τῶν ὠκεανῶν ἐξη-
πλωμένη καὶ ὅτι παρήχθη ἢ καὶ παράγεται ἀ-
διακόπως αὐτομάτως ὅπως ἡ πρώτη ὄργανική
οὐσία ἐξ ἧς ἐγεννήθησαν τὰ πρῶτα ὄργανικά
ὄντα. Ἐπειδὴ ὁμοίως ἡ μᾶζα αὕτη δὲν ἀνευρέθη
βραδύτερον εἰς τὸν Νότιον Ὤκεανόν, ἡμριθ-
τήθη καὶ ἡ ζωώδης αὐτῆς σύστασις καὶ ὁ Βα-
θύδιος ἐθεωρήθη ὡς ἔθροισμα ἢ ὡς καθίζημα
μορίων γυψιδῶν· ἀλλὰ κατὰ τὸ ἔτος 1875
κατὰ τὴν τελευταίαν ἀμερικανικὴν ἐρευναν εἰς
τὸν Βόρειον Πέλον ἀνευρέθη ὁ Βαθύδιος καὶ
πάλιν, ἡ δὲ βλενωδῆς αὐτοῦ μᾶζα ἐρευνηθεῖσα
ἐκ νέου καὶ διὰ τῶν νέων χρωστικῶν με-
θεδῶν τῆς μικροσκοπικῆς κατέστησε πιθανὴν
μὲν τὴν ζωώδην οὐσίαν οὕχ' ὅμως καὶ τὴν αὐ-
τέματον αὐτῆς γένεσιν.

Ἐνῷ αἱ θεωρίαι ἡμῶν περὶ τῆς Αὐτ. Γ.
περιορίζονται σήμερον εἰς πιθανότητας μόνον
ἐπὶ τοῦ ἀτελεστάτου τούτου ὄντος, δὲν δυνά-
μεθα νὰ ἔχωμεν ἀμφιβολίας περὶ τῆς Αὐτ. Γ.
κατὰ τὰς πρώτας τοῦ σχηματισμοῦ τοῦ γλοιοῦ
τῆς γῆς περιόδους καθ' ἃς βεβαίως ὑπῆρχον ὅτε-
ραι συνθήκαι ἐπὶ τῆς γῆς ἡμῶν. εἰον μεγάλα
ποσότητες ἀνθρακικοῦ ὀξέος τῆς τότε ἀτιμο-
σφαίρας, διάφορος πυκνότης, θερμοκρασία κτλ.
καὶ ἐπομένως εἶνε ἀναμφισβήτητον ὅτι τότε
ἐπλάσθη γκριμῶς ὄργανική οὐσία, ἐνῷ τοῦτο
σήμερον εἶνε ἀδύνατον. [Μ.]

Γενετήσιος ὄρυξ ἀναφέρεται ἡ ἐνδο-
μυχος ὄρυξ πρὸς ἀναπαράγωγὴν τοῦ εἶδους
διὰ συνδυασμοῦ τῶν δύο γενῶν. Παρὰ τοῖς ζῴ-
οις περιορίζεται αὕτη εἰς ὀρισμένας ἐποχάς,
οὕχ' ὅτε καὶ παρὰ τῷ ἀνθρώπῳ. [Εγ.]

Γενετική μέθοδος ἀναφέρεται ἡ ἐπι-
στημονική μέθοδος, ἥτις παριστᾷ τὸ ἐξετάζεμε-
νον ἀντικείμενον ὡς γινόμενον καὶ ὀλίγον κατ'
ὀλίγον ἀναπτυσσόμενον. ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν
περιγραφικὴν μέθοδον ἥτις περιγράφει τὸ ἀντι-
κείμενον ὡς ἔχει τελείως κατηρτισμένον. Ἐν
τῇ φιλοσοφίᾳ οὕτω καλεῖται ἡ ἐξετάζουσα τὰς
ἐξελίξεις τῶν αἰσθημάτων, νοημάτων καὶ βου-
λημάτων μέθοδος. [Εγ.]

Γένεα (Geneva). Κώμη τῆς κομητείας
Ονταρίου ἐν τῇ Β. Ἀμερ. πολιτεῖᾳ τῆς Νέας

Ἰόρκης, ἐν ὠραιότατῃ θέσει, ἔχουσα 5 878
κατ. (1880). [Π.Π.]

Γενεύη (Genève, γερμ. Genf). 1) Μι-
κρὸν καντωνίον τῆς Ἑλβετίας, ἀποτελοῦν τὴν
ΝΔ ταύτης ἐσχατιάν καὶ καίμενον μεταξὺ τοῦ
καντωνίου Βῶξ καὶ τῶν γαλλικῶν νομῶν Αἰν
καὶ Ἀνω Σαβαυδίας. ἔχει ἐμβαδὸν 279 τχμ.
καὶ 106 738 κατ. (1888), ὧν οἱ ἡμίσεις κα-
θολικοί, οἱ δὲ λοιποὶ κατὰ τὸ πλεῖστον δια-
μαρτυρόμενοι, λαλοῦντες κατὰ τὰ 85 % τὴν
γαλλικὴν. Χώρα λορῶδης, διαρρεσμένη ὑπὸ
τοῦ Ῥοδανοῦ καὶ τοῦ παραποτάμου τοῦ Ἀρ-
δε, ἀλλ' οὕχ' καὶ λίαν εὐφορος. Ἡ βιομηχα-
νία αὐτῆς συνίσταται εἰς ὠρολογιοποιάν καὶ
κοσμηματοποιάν, τὸ δὲ ἐμπόριον εἶναι λίαν
ἀνεπτυγμένον. Τὸ σύνταγμα τῆς Γ. ἐπικυρω-
θὲν ὑπὸ τοῦ λαοῦ τῷ 1847, ἀνεθεωρήθη ἐν μέ-
ρει κατὰ τὰ ἔτη 1873, 1874 καὶ 1880. Τὸ
Μέγα Συμβούλιον ἀποτελεῖ τὴν νομοθετικὴν
ἐξουσίαν, τὸ δὲ ἐπαγγελματικὸν συμβούλιον τοῦ κρά-
τους τὴν ἐκτελεστικὴν. ἐκλεγόμενα ἐπὶ διε-
τιαν. Τὰ ἐσοδα τῷ 1882 ἦσαν 5,007,700 φρ.
τὰ δὲ ἐξοδα 5,264,500 φρ. καὶ τὸ δημόσιον
χρεὸς (1883) 20,000,000 φρ.

Ἰπὸ τοὺς Ῥωμαίους ἀπετέλει ἡ χώρα μέρος
τῆς ἐπαρχίας Maxima Sequanorum, εἰτα δὲ
ἐνωθεῖσα μετὰ τοῦ Φραγκικοῦ κράτους ὑπετάγη
τῷ 1033 εἰς τὸ γερμανικόν. Γενομένη τῷ 1535
ἀνεξάρτητος Δημοκρατία, κατεκτήθη τῷ 1798
ὑπὸ τῶν Γάλλων, ἀλλ' οἱ σύμμαχοι ἤνωσαν
τῷ 1815 αὐτὴν μετὰ τῆς Ἑλβετικῆς Ὁμο-
σπονδίας. [Π.Π.]

— 2) Πρωτεύουσα τοῦ ἐμονόμου Καντωνίου,
κειμένη κατὰ τὴν ΝΔ ἐσχατιάν τῆς ἐμονόμου
λίμνης, ἐπὶ τῆς ἐκ ταύτης ἐκροῆς τοῦ Ῥοδα-
νοῦ, καὶ ἔχουσα 71 807 κατ. Χωρίζεται ὑπὸ
τοῦ Ῥοδανοῦ εἰς 3 ἄνωρα μέρη, τὴν Παλαιάν
πόλιν, τὴν μεταξὺ τῶν δύο ὀρθῶν Νῆσον καὶ
τὴν συνοικίαν τοῦ Ἀγίου Γερβάσιου, ἐνθα αἱ
πολυπληθέστεραι τῶν ἀλλοδαπῶν παροικίαι.
Ῥε γέφυραι ζευγνύουσι τὰς δύο τοῦ ποταμοῦ
ὄχλους. Περὶ δὲ τὴν πόλιν, ὅπου ἦσαν τὰ τῷ
1851 κατεδαφισθέντα ἐχυρώματα, ἐκτείνονται
ὠραιόταται νέαι συνοικίαι. ἔχει πολλὰς ὠ-
ραίας εἰκοθεμὰς, ἐξ ὧν διακρίνονται ἡ μητρό-
πολις, τὸ μουσεῖον Ῥαθ, περίεργον πολυτίμου
εἰκόνας τῆς Γενεῦικῆς σχολῆς, τὸ μουσεῖον
τῆς Φυσικῆς Ἱστορίας, ἡ δημοσία βιβλιοθήκη,
ἔχουσα 81 000 τόμων καὶ 1500 χειρόγραφα,
ἐν εἰς πολλὰ αὐτόγραφα τοῦ ἱδρυτοῦ αὐτῆς
Καλβίνου, εἰς ἐν δέρεται καὶ ἡ ἱδρυσις τεῦ ἐν Γ.
Πανεπιστημίου, τὸ νοσοκομεῖον, τὸ νέον θέατρον
κτλ. Ὁ βοτανικὸς κήπος, ἔργον τοῦ Δὲ Καν-
βίλλ (1816), χρησιμεύει ὡς δημόσιος περί-
πατος. Ἡ πόλις αὕτη θεωρεῖται ὡς ἡ πνευμα-
τικὴ πρωτεύουσα τῆς Ἑλβετίας, ἡ βιομηχα-
νία αὐτῆς καὶ τὸ ἐμπόριον ἀκμάζουσι. Τὰ ὠρο-
λογοποιεῖα αὐτῆς καὶ τὰ χρυσοποιεῖα εἶναι ἐκ
τῶν ἀρίστων σημαντικιώτατον δὲ καὶ τὸ δια-

μετακομιστικὴν αὐτῆς ἐμπόριον. Πατρίς τοῦ Κασιδιῶν, τοῦ I. I. Ρουσσώ, εἰς ὃν ἀνήγειρε καὶ ἀνδριάντα, τοῦ Δε-Κανδέλλ, τοῦ Σισμούνδη, τοῦ Νέκκερ καὶ πολλῶν ἄλλων διακεκριμένων ἀνδρῶν. [Π.Π.]

Γενεύης λίμνη (γαλλ. Lac Lemane) Ἡ μεταξὺ Ἑλβετίας (καντονίων Βαλαϊσίας, Βαῶδ καὶ Γενεύης) καὶ Γαλλίας (νομοῦ Ἀνω Σαβαυδίας) λίμνη, κειμένη 375 μ. ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης, ἐμβαδὸν δ' ἔχουσα 578 τ.μ. καὶ περίμετρον 175 χμ. Τὸ μήκος αὐτῆς εἶναι 78 χμ., τὸ πλάτος μεταξὺ Ὀυτὺ καὶ Ἐβιάν 334 μ. Ἐχει σχῆμα ἡμισελήνου, κεκυρτωμένον πρὸς Ν, ἐκτείνεται δὲ ἐξ Α πρὸς Δ. Αἱ περὶ αὐτῆς τοποθεσίαι διακρίνονται διὰ τῆς φυσικῆς αὐτῶν καλλονίας, εἰς ἃς συντελοῦσι τὰ περὶ ὅρη, κατ' ἐξοχὴν δ' ὠραίαν θέσιν ἀποτελοῦσι κατὰ τὸ ἀνώτατον ἔκρον οἱ ὄπισθεν τῆς τελευτικῆς πεδιάδος τοῦ Ῥοδανὸς ἀνυψούμενοι πελώριοι βράχοι τοῦ Dent du Midi (3185) μ. Ὁ Ῥοδανὸς χυόμενος εἰς τὴν λίμνην παρὰ τὸ Βουδερέ ἐκρέει πάλιν παρὰ τὴν Γενεύην· πλὴν δὲ τούτου χύνονται εἰς αὐτὴν πλήθος πεταμιῶν καὶ ρυάκων. Τὸ χρώμα τῶν ὕδατων εἶναι ὠραϊότατον βαθύ κυανῶν, συμβαίνει δ' ἐν τῇ λίμνῃ παλirroia, προσχρόμενη πικρῶς ἐκ τῆς ἀνίστου ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας αὐτῆς ἀτμοσφαιρικῆς πίεσεως, καὶ βεῦματτα, προσχρόμενα ἴσως ἐξ ὑπορείων πηγῶν. Ἐκ δὲ τῶν προχέων μερῶν, πλὴν τῆς Γενεύης, ἀξιοσημειώμεντα εἶναι ἡ πολίχνη Βιλλανέ, ὁ πύργος τοῦ Σιλλιών, τὸ Μοντρέ, Κλαράν Βέδεύ κτλ. [Ε.Α.]

Γενεύης σύμβολοις. Οὕτω καλεῖται ἡ ἐν Γενεύῃ τὴν 10/22 Αὐγούστ. 1864, συνομολογηθεῖσα μεταξὺ τῶν συνεληθέντων ἀντιπροσώπων τῶν εὐρωπαϊκῶν κρατῶν σύμβολος, εἰς ἣν ἐκτοτε προσεχώρησαν πᾶσαι αἱ πεπολιτισμέναι χώραι (πλὴν τῆς Ἀμερικῆς). Κατὰ ταύτην ἐν περιπτώσει πολέμου τὸ προσωπικὸν τῶν νοσοκομείων καὶ τῆς μεταφορᾶς καὶ περιθάλψεως τῶν τραυματιῶν ὥς καὶ οἱ ἱερεῖς, ἐξασφαλίζονται ἀπὸ πάσης προσβολῆς ὥς εἰ διατέλουν ἐν οὐδετερότητι, ἐφ' ὅσον ἐκτελοῦσι τὰ εἰδικὰ αὐτῶν καθήκοντα· οὐδέτεροι δὲ θέσεις θεωροῦνται καὶ αἱ ὀρισμέναι πρὸς περιθάλψιν τῶν τραυματιῶν (νοσοκομεῖα κτλ.) Σημεῖον δὲ τῆς ἐξαιρετικῆς ταύτης θέσεως τῶν φέρουσιν τὰ μὲν οἰκοδομηματτα, σταθμοὶ κτλ. σημεῖον λευκὴν μετ' ἐρυθροῦ σταυροῦ, οἱ δὲ χυδρεῖς δμοῖαν ταυινίαν περὶ τὸν βραχίονα. [Ε.Υ.]

Γενευικὴ (Genevois). Χώρα τῆς Σαβαυδίας, κειμένη πρὸς Ν τῆς Γενεύης. Περιλαμβάνει τὸ ὕδατοπέδιον τοῦ Φιέρ (πραποτάμου τοῦ Ῥοδανῶ) καὶ τῆς Λίμνης Ἀννεσί. Παράγει σιτηρά, οἶνους, καπνα κτλ., διατέμνεται ὑπὸ τοῦ σιδηροδρόμου τοῦ Ἀννεσὺ καὶ ἔχει πρῶτον τὸ Ἀννεσὺ. [Π.Π.]

Γένθος ἡ Γέντιος, βασιλεὺς τῶν Ἰλλυριῶν. Συμμάχητας μετὰ Περσέως τοῦ βασιλέως τῶν Μακεδόνων ἐπὶ τριακασίους ταλάντοις, εἰσέβλεν εἰς τὴν ὑπὸ τοὺς Ῥωμαίους Ἰλλυρία, ἀλλ' ἠττήθη ὑπὸ τοῦ πρῶτου Λευκίου Ἀνικίου πρὸ τῆς ἐν Πύδνῃ ἡττης τοῦ Περσέως ὑπὸ τοῦ Διμίτριου Παυλοῦ (168 π. Χ.). Τὸ δὲ κράτος αὐτοῦ, ὅπερ εἶχε πρωτεύουσιν τὴν Σκιδραῖν, ἀρτίθ μὲν θῆθεν ἐλευθέρου, ἀλλὰ διεσπάσθη καὶ κατέστη ὑπόφορον εἰς τοὺς Ῥωμαίους. [Α.]

Γενικὴ πτώσις (Γ ρ α μ μ.). Δ') Σχηματισμός. Ἡ τῆς ἐνικῆς γενικῆς κατάληξις δολῶν τῶν θεμάτων, πλὴν τῶν εἰς σ καὶ α ληγόντων, εἶναι ὡς· φύλακ-ος, φλεβ-ος, κέρυκ-ος γέροντ-ος, ποδ-ος, ἡγμέν-ος, βελτίον-ος, ἀλ-ος, θηρ-ος, ῥήτορ-ος· αἱ γενικαὶ πατρ-ος, μητρ-ος ἐγένοντο ἐκ θεματος ἀθανεὺς, ὡς καὶ αἱ συ-ος, νέκυ-ος, ἰχθυ-ος (ἐν ᾧ αἱ δ-νομ. συ-ος, νέκυς, ἰχθυς), κανονικῶς δὲ αἱ γεν. γλυκέ-ος, ἄστε-ος (δν. γλυκύς, ἄστῆς). Αἱ δὲ γενικαὶ γένους, γήρας, κλ. προήλθον ἐκ συναϊρέσεως, ἀρ' οὐ πρῶτον ἀπεδόληθ' ἐκ τοῦ θεματος σ οἷον γένε(σ)ος, γήρα(σ)ος ἡ τὸ F ἐν τῇ γεν. ναF-ος (νῆς, νῆος, νῆως) χωρὶς νά γένῃ συναϊρεσις, ἀλλὰ μόνον μεταθέσις τῆς ποσότητος. Δι' ὁμοίας μεταθέσεως τῆς ποσότητος ἐγένοντο καὶ αἱ παρ' Ἀττικοῖς γενικαὶ πόλεως, βασιλέως, ἱερέως ἐκ τῶν ἐμμερικῶν τύπων πόληος, βασιλῆος, ἱερῆος καὶ κατ' ἀναλογίαν καὶ αἱ γεν. πύχως, ἄστεως. Ἡ ἀρχικὴ κατάληξις τῶν εἰς ο θεμάτων τῆς γενικῆς ἦτο σιο· ἔπειτα ἐγένετο δι' ἀποδόλης τοῦ σ, ιο καὶ μετὰ τοῦ θεματικοῦ ο, οιο, οἷον· ἱππο-οιο, ἱπποιο, ἐξ ἧς πάλιν δι' ἀποδόλης τοῦ ι οο καὶ διὰ συναϊρέσεως οο, ἱπποο, ἱππου. Τὴν αὐτὴν ἀναλογίαν ἠκολούθησαν καὶ τὰ ἔχοντα θέμα εἰς α ἄρσενικα, οἷον· Ἀτρείδα-ο (Ἴων. Ἀτρείδω). Τὸ αο προήλθεν ἐκ τοῦ αιο, αιο, αο καὶ συνηρημένως οο, Ἀτρείδω. Τὰ δὲ θηλυκὰ τὰ ἔχοντα θέμα εἰς α ὡς γινώρισκα τῆς γενικῆς ἔχουσι σ, οἷον οἰκία-ς, νίκη-ς, τιμῆ-ς, δόξη-ς κλ.—Τῆς πληθυντικῆς γενικῆς κατάληξις εἶναι-ων πάντων τῶν θεμάτων. Ἡ τοῦ θυικοῦ ἀριθμοῦ κατάληξις τῆς γενικῆς συμπίπτει μὲ τὴν τῆς δοτικῆς.—Β') Σύνταξις.—Ἡ γενικὴ ἔχει ἐν τῇ προτάτῃ διπλὴν λειτουργίαν, τὴν τῆς ἰδίως γενικῆς καὶ τὴν τῆς ἀραιρετικῆς, καὶ διὰ τοῦτο καλεῖται μικτὴ πτώσις. Καὶ τὰ μὲν δνόματα διορίζει ἐγγύτερον, τῶν δὲ ῥημάτων συμπληροῖ τὴν ἐν αὐτοῖς ὑπάρχουσαν ὀνοματικὴν ἔννοιαν.—α') Γενικὴ μετὰ οὐσιαστικῶν. Μετὰ οὐσιαστικῶν συνηκτομένη ἡ γενικὴ εἶναι· ὑποκειμενικὴ, ἀντικειμενικὴ, τοῦ αἰτίου ἢ τῆς καταγωγῆς, τῆς ποιότητος, τῆς ὕλης, τῆς αἰτίας, τῆς τιμῆς καὶ δικαιρετικῆς—ὁ φόδος τῶν πολέμιων—ἐπιθυμία τῶν ἡδονῶν οἱ νόμοι τοῦ Σέλωνος—Λυσίας ὁ Κερῆλου (υἱός)—δδ' εἰς τριῶν ἡμερῶν—στῆλῃ λλοῦ—γράφῃ φόνου—οἰκία εἰκόσι μύτων—

Θῆβαι τῆς Βοιωτίας. — β') Μετὰ ἐπιθέτων. — Τὰ ἐπιθετά, μεθ' ὧν κεῖται ἡ γενική εἶναι: ἴδιος, οἰκέτης τινος, ἔμπειρος, ἀπείρος, ἐπιστήμων τινός· μνήμων, ἀμνήμων, ἐπιλήσιμος τινός· ἐπιμαλής, ἀμελής, ἀφειδής τινος· μέτοχος, ἄμοιρος, ἀγευστός τινος· ἐγκρατής, ἀκρατής, κύριός τινος· μεστός, πλήρης, ἐμπλείως τινος· κενός, γυμνός, ἔρημός τινος. — Ἐνταῦθα ἀνῆλκυσε καὶ τὰ συγκριτικά καὶ ὑπερθετικά καὶ τὰ ἔχοντα συγκριτικὴν ἔννοιαν· λόγου μεζίων· δεινότερος αὐτοῦ· δεύτερος, διπλάσιος· κλ. — γ') Μετὰ ῥημάτων. Μετὰ ῥημάτων συναπτομένη ἡ γενική ἔχει σημασίαν, ὁποῖαν καὶ μετὰ τῶν οὐσιαστικῶν: 1) τοῦ αἰτίου, κτητικῆ, τοῦ ἰδιόζοντος, τῆς ποιότητος, τῆς ὁλῆς, μεριστικῆ· πατὴρ δέγεται Κύρος γενέσθαι Καμβύσου· αἰ νομίζονθ' οἱ πένητες τῶν θεῶν· δις ἐξυμνοῦνται ταῦτόν οὐκ ἀνδρὲς σοφοῦ Πλάτων, οἷς ἀπέθνηκεν, ἣν ἐτῶν ὡς ὀγδοήκοντα· τὸ τεῖχος λιθοῦ πεποιήται· Σόλων τῶν ἐπὶ σοφῶν ἐκλήθη· 2) Ἰδία ἡ μεριστικὴ γενική κεῖται μετὰ ῥημάτων, ὅταν τοῦ ῥήματος ἡ ἐνέργεια εἰς μέρος μόνον τοῦ ἀντικειμένου ἐπεκτείνεται, εἰς: τέμνειν τῆς γῆς τῶν κηρίων ὅσοι ἔραγον, πάντες ἄρρονες ἐγίνοντο· (Ξεν. Ἀν. 4, 7, 20) πόνοιον μυρίων γεύεσθαι· θείας μετέχειν μοίρας. — 3) τοῦ ἀντικειμένου κεῖται μετὰ τῶν ῥημάτων ἀμελείν, ἀπογινώσκειν ἀρείδειν, ἐνθυμείσθαι, ἐπιλανθάνεσθαι, ἐπιμελείσθαι, κηδεσθαι, μεμνηῆσθαι, μνημονεύειν, ἀλιγωρεῖν, σείδεσθαι, φροντίζειν τινός· — 4) τῆς αἰτίας· ἀγαθόν, εὐδαίμωνίζειν, θαυμάζειν τινός· ἱηλοῦν, φθονεῖν τινός. Ἐνταῦθα ἀνῆλκυσε καὶ τὰ αἰσθητικῶς σημαντικά· ἀκούειν τῆς σάλπιγγος· θορύβου αἰσθάνεσθαι· ἐπίσης καὶ· γρασεῖσθαι, βικάζειν, διώκειν, κρίνειν τινός· 5) τῆς τιμῆς· τιμᾶν τι πολλοῦ· πωλεῖν, ἀνείσθαι χρημάτων τι. — 6) τοῦ χωρισμοῦ (ἀφαιρητικῆ)· χωρίζειν, ἐλευθεροῦν, ἀπαλλάττειν ἀπαστορεῖν τινός. — 7) τῆς συγκρίσεως, κρατεῖν, περιγίγνεσθαι, περιγίναί, πλεονεκτεῖν, μειονεκτεῖν, ὑστερεῖν, ἡττάσθαι τινός κλ. — 8) Μετὰ ἐπιρρημάτων, ὡς διακριτικῆ· οὐδαμοῦ γῆς· πόρρω τῶν νυκτῶν· ὅψε τῆς ἡμέρας. — 9) Γενική χρονική· ἐπὶ τῆς ἐρωτήσεως πότε· νυκτός καὶ ἡμέρας· θέρους, χειμῶνος· τοῦ ἐνικαυτοῦ· τοῦ μηνός· ποίου μηνός καὶ ἐν τίνι ἡμέρᾳ ἐχειροτονήθη Δημοσθένης (Δίλογ. 3, 24.) [I. II.]

Γενί-κιοῦ ἡ Νεοχώριον. 1) Χωρίον τῆς Μακεδονίας κειμένων Ἰωρᾶν μεσογειότερον τῶν ἐκβολῶν τοῦ Στρυμόνος. Κατ. 200 χριστιανοί· τὸ Νεοχώριον κατέχει μέρος τῆς ἀρχαίας Ἀμφιπόλεως. Ἡς τὰ ἑρείπια φαίνονται.

2) Χωρίον Θράκης ἐξ 180 οἰκτῶν ἀμογενῶν παρὰ τὸ Βαβῶν· Ἰσκιόν.

Γενίσαρι. Κώμη τῆς Τρωάδος κειμένη ἐπὶ ὄρους ὕψους προσλήσας κατὰ τὴν εἴσοδον τοῦ Ἑλλησπόντου καὶ ἀπέχουσα 1/4 τῆς ὥρας Ν τοῦ ἀκρωτηρίου Κούμ· καλὴ καὶ τῶν ἐκβο-

λῶν τοῦ Σκαμάνδρου. Κατοικεῖται ὑπὸ 1000 Ἑλλήνων γεωργῶν. Κεῖται ἐπὶ τοῦ ἀρχ. Σιγείου καὶ περὶ τοὺς τομῶς Ἀρχιλλέως, Πατρόβλου καὶ Ἀντιλέχου.

Γενίσεχιρ (Νεάπολις). Νεα πολίχνη τῆς Μιθωνίας εὐρισκομένη πλησίον τῆς Προύσης, τῶν Λευκίων καὶ τοῦ Δουβλαίου (Ἑκτίσεχιρ=Παλαιὰ πόλις). Ἡ πολίχνη αὕτη κατασκευασμένη τὴν σήμερον ὑπὸ Ὀθωμανῶν, ὑπῆρξε μέχρι τῆς ἀλώσεως τῆς Προύσης (1328 μ. Χ.) ἔδρα τοῦ Τούρκου κατακτητοῦ Ὀτμάν, ὅστις ὠκοδόμησεν ἐν αὐτῇ καὶ ἱσχυρὸν φρούριον. ἔχει σημαντικὴν ἐμπόριον ζευκατων, μαλλίων, σιτηρῶν κ. κ., ὑπάγεται δὲ διοικητικῶς εἰς τὴν νεμὴν Προύσης. [Γ Παχτ.]

Γενισιλέρ. Χωρίον τοῦ δήμου Ἀλμαρού εἰς Θεσσαλίαν ἔχον 26 κατ. [Μ.Σ.]

Γενίστη (Β ο τ.), Genista L., γερμ. Ginster, γαλλ. Genêt. Γένος τῆς οἰκογ. τῶν Κολεστανθῶν περιλαμβανόν πολυάριθμα εἶδη θαμνοειδῶν καὶ τὰ πολλὰ ἀκαθάρτων φυτῶν εὐσμένων ἀνὰ τὴν Βευκρατον ζώνην. Τὰ κύνθη καὶ φύλλα Γ. τῆς βερνίκης (G. tinctoria L.) καὶ Γ. τῆς γερμανικῆς (G. germanica L.) παρέχουσι γόφυκα κατασκευάζοντα εὐχρηστον. Τὸ ἐν Ἑλλάδι κοινότερον εἶδος εἶναι Γ. ἡ ἀκαθάρτος (G. ascanthoclada DL) κοινῶς δὲ ἀχνήνιστος καὶ ἐχρύνετο καὶ ἄκανα, ὃ ἐχρύνετο τῶν ἀρχαίων τανῶν χρῆσιμον ὡς φουρνόξυλον. [Θ.Χ.]

Γενιτῶ. Χωρίον τῆς ἐπαρχίας Ὀρεῶς τῆς Τραπεζούντος· κατ. περίπου 400 μιστοεὐμῶναι λαλοῦντες τὴν ἑλληνικὴν [Π.]

Γένιτζε, Γένιτζε Παρῶρ καὶ Γενιτσαῖ. Πόλις τῆς Μακεδονίας τῆς διοικήσεως Θεσσαλονίκης, κειμένη μετὰ τὸ ποταμὸν Παρῶρ (Ἀξιῶ) καὶ τοῦ Καρασίου (Λουδίου), πρὸς Β τῆς λίμνης Γιαννιτσῶν, τῆς Λουδίας τῶν ἀρχαίων, ἣν διέρχεται ὁ εἰς Ἀξιὸν ἐκβάλλων Λουδίας. ἔχει κατασκευῶς 9000 ὡν οἱ πλείστοι Ὀθωμανοί, ἀρχαιομαθεὺς περὶ τὴν καλλιέργειαν τῶν δημητριακῶν καρπῶν, τοῦ βόμβικος καὶ τοῦ καπνοῦ. Ἐνταῦθα τελεῖται ἐτήσιως ἐμπορικὴ πανήγυρις τῇ 30 Ὀκτωβρίου διαρκέουσα 20—25 ἡμέρας. Οἱ Ἑλλήνες κάτοικοι ἔχουσι δημοτικὴν σχολαίαν, ἑλληνικὴν καὶ παρθενωγοῦσαν. Ἡ πόλις ἀπέχει· ἡς Θεσσαλονίκης 8 ὥρας· ἐνταῦθεν δὲ ἡ ὁδὸς φέρει εἰς Βιτιώλια διὰ Βεδενλίνην.

Πρὸς Ν τοῦ Γ. εἰς ἀπόστασιν 1 ὥρας καὶ ἡμισείας κείνται παρὰ τὴν λίμνην τῆς Γιαννιτσῶν εἰς τὸ τευρκικὸν χωρίον Ἀλλᾶχ· Κισλατὶ τὰ ἑρείπια τῆς ἀρχαίας Πέλλης· πατρίδος τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου. [Α Μγλ.]

Γένιτζε καὶ Γένιτζε-Καρσασού. Πολίχνη πρὸς τὰ δυτικὰ ὅρια τῆς Θράκης τῆς διοικήσεως Γκιουμουρτζίνας, κειμένη μετὰ τὸ ποταμὸν Καρασού (Νέστσι) καὶ τῆς μεγάλ-

λης λιμνοθαλάσσης Μπουρσός (Βιστονίδος) ἐπὶ τῆς ἑδοῦ ἀπὸ Καβάλας εἰς Κωνσταντινούπολιν. Εἶνε ἐκτισμένη ἐν πεδιάδι, ἣν πολλὰκις κατακλύζουσι τὰ ὕδατα τοῦ ποταμοῦ Σιμετζε. Ἔχει οἰκίας 600, ὧν 100 ἑλληνικαί. Κυριώτατον προϊόν καλλιεργούμενον ὑπὸ τῶν κατοίκων εἶνε ὁ καπνός, θεωρούμενος ὁ ἄριστος τῶν ἐν τῇ εὐρωπαϊκῇ Τουρκίᾳ παραγομένων, καλούμενος καπνὸς Γενιτζε. Ἡ πόλις ἀπέχει τῆς πρωτεύουσος τῆς διοικήσεως Γλιουμουρτζίνης 8 ὥρας καὶ τῆς Καβάλας 10. ἔχει καὶ ἐπίγειον ἐν τῇ κοίτις καὶ Καρὰ Ἀγάτῃ ἐξ οὗ ἀπέχει 12 χιλίω. Πρὸς Ν ἀκριβῶς τοῦ Γ. εἰς ἀπόστασιν 17 χιλιομέτρων, παρὰ τὸ ἀκρωτήριον Βουλούτταρ, κείνεται τὰ ἐρείπια τῆς ἀρχαίας πόλεως τῶν Ἀδδέρων. [Μ.]

Γενιτζεά. Χωρίον τοῦ δήμου Ἀλμυροῦ τῆς Θεσσαλίας ἔχον 30 κατ. [Μ.Σ.]

Γενίτσαροι. Περιώνυμα τάγματα τοῦ τουρκικοῦ στρατοῦ, ἀποτελούμενα ἐκ χριστιανῶν ἐκ παιδίων ἐξισλαμιζομένων, πλείστων δ' ἀπολαύοντα προνομίων. Τὰ τάγματα ταῦτα ἰδρύθησαν μὲν τῷ 1329 ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου Ὀρχάν, τελειωσὶ δὲ καθιερώθησαν καὶ διοργανώθησαν ὑπὸ Μουράτ τοῦ Α' περὶ τὸ 1360. ὅστις ἐκάλεσε τοὺς ἄνδρας αὐτῶν Γενι-τσαρὶ ἢ τοὺς νέτους πολεμιστάς. Κατὰ τοὺς κανονισμοὺς Μουράτ τοῦ Α' τὰ τάγματα τῶν Γ. ἀπετάλουντο ἐκ τῶν χριστιανῶν αἰχμαλώτων, λαμβανομένου πρὸς τοῦτο τοῦ πέμπτου τοῦ ἀριθμοῦ αὐτῶν βραχύτερον ὅμως ὁ ἀριθμὸς τῶν Γ. ἠυξήθη διότι καὶ τὸ δεκάτον τῶν ἐν τῇ εὐρωπ. Τουρκίᾳ χριστιανοπαίδων προωριζόντο πρὸς τοῦτο οἱ Γ. οὗτοι ἐκ παιδικῆς ἡλικίας ἀρπαττόμενοι ὑπεβάλλοντο εἰς ἀνατροπὴν εἰδικὴν ἵνα εἰσέλθωσιν εἰς τὰ τάγματα τῶν Γ. Τὰ προνόμια, ὧν ἀπῆλθον οἱ Γ. συνετέλεσαν ὥστε καὶ οἱ Τούρκοι προθυμῶς νὰ εἰσέρχωνται εἰς τὰ τάγματα αὐτῶν, οὕτω δὲ ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἠλαττώθη ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐκ χριστιανῶν ἐξισλαμισθέντων Γ. καὶ περὶ τὰ τέλη τοῦ 12' αἰῶνος ἔπαυσε καὶ ἡ ἀρπαγὴ τοῦ δεκάτου τῶν χριστιανοπαίδων. Ὁ ἀριθμὸς τῶν τακτικῶς διοργανωμένων Γ., οἵτινες διέμενον εἰς στρατώνας ἐν Κωνσταντινούπολει καὶ ἄλλαις πόλεσι, ἦτο ὑπὸ τὸν Σουλτάνον Σουλεϊμάν 40.000, κατὰ δὲ τὴν ἀκμὴν αὐτῶν 100.000, ἐν δὲ τοῖς ὑστέροις χρόνοις ὑπεβιβάσθη εἰς 25.000. Πλὴν τούτων ὅμως ὑπῆρχον καὶ τὰ προπαιδευτικά τῶν Γ. τάγματα, ἀποτελούμενα ἐκ Μουσουλμάνων τε καὶ Χριστιανῶν προσερχομένων εἰς αὐτὰ ἐκουσίως καὶ δὴ καὶ ἐπὶ πληρωμῇ, οἵτινες δὲν ἐλάμβανον μὲν μισθόν, εἶχον ὅμως ἄλλα τινὰ προνόμια, οἷον ἦσαν ἀνύδρατοι κλ. Οἱ ἡτακτοὶ οὗτοι, καλούμενοι Γ. ι α μ ἄ κ, ἀνήρχοντο εἰς 400 περίπου χιλιάδας, ἔχον δὲ διασπαρμένοι πανταχῶς τοῦ κράτους. Οἱ καὶ αὐτοὶ Γ. διηρῶντο εἰς ὁ ρ τ ἄ δ ε ς (τάγματα), ἕκαστος τῶν ὁποίων εἶχεν ἰδιαίτερον ὁ δ β ν (στρα-

τών) καὶ ὧν ὁ ἀριθμὸς ἦτο 80 κατ' ἀρχάς, εἴτα δ' ἠυξήθη μέχρις 196. Τινὲς τῶν ὁρτάδων τούτων εἶχον ἐξοχον θέσιν ἐν τῷ στρατῷ καὶ μεγάλα προνόμια. Τοῦ τάγματος ὁ ἀρχηγὸς (Ἄγας) εἶχεν ἀπερίριστον ἐπὶ τῶν ἀνδρῶν τοῦ ἐξουσίου. Ἐν τῇ ἀκμῇ αὐτῶν οἱ Γ. ἀπετέλουν τὸ ἄριστον πεζικὸν τῆς Εὐρώπης. Πολλοὶ ὅμως ὁρτάδες ἀπασχολοῦντο εἰς ὀχυρωματικά ἔργα ἢ εἰς τὸν στόλον. Ἀπῆλθον δὲ πολλῶν τιμῶν καὶ ἐμισθοδοτοῦντο ἀδρόως, λαμβάνοντες κατὰ διαφόρους περιστάσεις παρὰ τῶν Σουλτάνων πλουσιώτατα δῶρα· ἐξ αὐτῶν δ' ἐλαμβάνοντο καὶ οἱ σωματοφυλάκες τοῦ Σουλτάνου. Οὕτως ὀργανωμένοι οἱ Γ. ἀπετέλουν σπουδαῖον παράγοντα τῆς τουρκικῆς στρατιωτικῆς δυνάμεως, διατελοῦντες κατ' ἀρχάς ὑπὸ αὐστηρὰν πειθαρχίαν καὶ ὑποταγμένοι εἰς τοὺς Σουλτάνους. Ὀλίγον κατ' ὀλίγον ὅμως ἤρην κεφαλὴν γενόμενοι ἀνυπότακτοι καὶ φοβεροὶ καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς Σουλτάνους· ἡ ἱστορία τῶν εἶναι πλήρης στάσεων, βίαιοπραγιῶν, συνωμοσιῶν, δολοφονιῶν. Ἀγάδων, Βεζυρῶν καὶ Σουλτάνων κατὰ τὰς τελευταίας δεκαετηρίδας τῆς ὑπάρξεως αὐτῶν οἱ Γ. ἀπέβησαν παντοδύναμοι, ἐπιβάλλοντες τὴν θέλησιν τῶν εἰς τοὺς Σουλτάνους, παρ' ὧν πολλὰκις ἀπήτησαν τὰς κεφαλὰς ἐπισήμων καὶ εὐνοουμένων ἀνδρῶν. Πολλοὶ Σουλτάνοι δοκιμάσαντες νὰ ἐπενεργήσωσι τοὺς Γ. εἰς τὴν ἀρχαίαν πειθαρχίαν ἀπέτυχον πάντοτε. Τέλος ὁ Σουλτάνος Μαχμούτ ὁ Β' κατώρρωσε νὰ τοὺς καταστρέψῃ. Κατὰ Ἰούνιον τοῦ 1826 οἱ Γ. ἀποδοκιμάζοντες τὰς μεταρρυθμιστικὰς διαθέσεις τοῦ Σουλτάνου ἐκήρυξαν ἐπανάστασιν ἐν τῇ πρωτεύουσῃ, κατ' αὐτῶν ὅμως ἀνταγχοῦντο αἱ Τ ο π τ σ ῆ δ ε ς (πυροβοληταί). Βοσταντζήδες (βλ. λ.) κλ., ὧν ἐξήρθη ὁ ὑπὲρ τῆς δυναστείας φανατισμὸς διὰ τῆς ἐπίδειξως τῆς ἱερᾶς τοῦ προφήτου σημαίας, καὶ κατετρόπωσαν μὲν τοὺς Γ. ἐμπρόβλησαν δὲ τοὺς στρατιῶνας τῶν συγκαταστρέψαντες καὶ πολλοὺς ἐντὸς αὐτῶν. Τὴν 5 Ἰουν. τὰ τάγματα τῶν Γ. ἐκνήρυξαν κατηγγεμένα. Αἱ δὲ κατόπιν γινόμεναι ἀποπειραὶ ἀνταρστάσεως αὐτῶν κατεστάλησαν διὰ τρομερῶν σφαγῶν· μόνον τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1826 ἐξενεύθησαν 15 χιλιάδες καὶ ἐξωρίσθησαν 20 χιλ.

Γενίτσαροχώρι. 1) Χωρίον Θεσσαλίας τοῦ δήμου Σκοτούσης, ἀπέχον 1 ὥραν ἀπὸ Δουδελᾶν. Κατ. 69. 2) Κωμ. Μ. Ἀσίας πρὸς Ν τῶν Κυθωνίων καὶ κατὰ τὴν μυχὸν τοῦ κλίπου τῆς Ἀγίας Παρασκευῆς, κατοικοῦμένη ὑπὸ 3 χιλιάδων Ἑλλήνων. Ἀπέχει ἀπὸ Κυθωνίων 1/2 ὥρ.

Γέννα. Κωμόπολις Θράκης ἐκ 500 οἰκιῶν δημογυνῶν πρὸς ΝΑ τῶν Σαράντα Ἑκκλησιῶν, ἀρ' ὧν ἀπέχει 4 1/2 ὥρας. Πρὸς τὸ ΒΑ τῆς Γέννας ὑπάρχουσι δύο χωρία προσφύγων θωμανῶν Μοναστήριοι καὶ Χατζή Φακλή.

Γεννάδιος (Πατριάρχης). βλ. Σχολάριος.

Γεννάδιος Γεώργιος. Λόγιος "Ελλην, γενν. τῷ 1786 ἐν Σηλυβρία τῆς Θράκης, υἱὸς τοῦ ἐκεῖ ἐφημερίου Ἀναστασίου Γ. Ἀποβι-
νόντος τοῦ πατρὸς ἡ μήτηρ ἐπέστρεψεν τῷ 1789 εἰς τὴν πατρίδα τῆς Δόλιαν, χωρίον τοῦ Ζαγορίου, ὅπου ἐτυχεν ὁ παῖς τῆς πρώτης ἐκ-
παιδεύσεως τελειοποιηθεὶς εἰτα εἰς Ἰωάννιναν, καὶ ἐν Βουκουρεστίῳ δὲ παρὰ τῷ περιφώνῳ Λάμπρῳ. Διαμείνας δὲ ἐπὶ ἐν ἔτος ὡς οἰκο-
διδασκαλὸς ἐν Λεψία (1809) ὅπου ἤρχισε καὶ νὰ σπουδάζῃ τὴν ἱατρικὴν, ἐγκατέστη ἐν Βου-
κουρεστίῳ ὡς διδασκαλὸς καὶ μάλιστα ἀπὸ τοῦ 1815 ἐν τῷ ὑπὸ τὸν Ναύπλιον Δούκαν σχολ-
λαρχεῖῳ. Τὴν ἐκεῖ διδασκαλίαν του διέκοψε πρόσκαιρος ἦν ἔλαβεν ὁ ἥδη λίαν ἐκτιμώμε-
νός αὐτὸς ἐκ τῆς ἐν Ὁδησσῷ "Ελλην. Σχολῆς κρατηθείσης αὐτὸν ὡς διδασκάλον ἀπὸ τοῦ τοῦ 1817 ἐπὶ 3 ἔτη. Μετακλιθεὶς δὲ εἰς Βου-
κουρεστίον ὑπὸ τοῦ ἡγεμόνος Ἀλεξ. Σούτσου ἐδίδασκεν ἐνταῦθα, ἀπερωθείς μετὰ μεγίστου ζήλου καὶ πατριωτισμοῦ εἰς τὴν διάπλασιν τῶν νέων. Ὁμὰ τῇ ἐκκρήξει τῆς ἐπαναστάσεως ἐπέμ-
φη ὑπὸ τοῦ Ἀλ. Γ΄ ὑψηλάντου εἰς Τριφυλίαν πρὸς συλλογὴν ἐροδίων καὶ συνδρομῶν· ἀλλ' ἐπῆλθε τὸ ατυχὲς τέλος τῆς πρώτης ἐξεγέρσεως, μετ' οὗ ὁ Γ. προσέφυγεν εἰς Ῥωσίαν καὶ ἐκείθεν εἰς Γερμανίαν. Κατελθὼν δὲ εἰτα εἰς Ἑλλάδα, εἶδεν ὅτι πολεμιστῶν μάλλον ὑπῆρχεν ἀνάγκη ἢ διδασκάλων, καὶ οὕτως ἐτάχθη εἰς τὸ σῶμα τοῦ Φιλικίου μετὰ τῶν καὶ τοῦ τῆς Καρύστου κινήματος. Καθ' ὅλην δὲ τὴν διάρκεια τοῦ ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ἀγώνος δὲν ἔπαυσεν ἐξ-
πιδῶν διὰ τῆς μεγίστης αὐτοῦ εὐγλωττίας καὶ διὰ τοῦ ἰσίου παραδειγματός τὸν πατριωτισμὸν τῶν Ἑλλήνων καὶ μάλιστα εἰς χριστιανιστὰς περιστάσεις οὐκ ὀλίγων συντελῶν εἰς τὴν σω-
ρίαν τῆς πατρίδος. Ὅτε δὲ ἦλθεν ὁ Κυβερ-
νήτης εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἀνέθηκε τῷ Γ., ὅστις εἶχεν ἀποσυρθῇ τελευταίως εἰς Αἴγιον ἐπι-
δοθεὶς εἰς τὴν μόρφωσιν τῆς νεολαίας, τὸν ὄ-
ργανισμὸν τοῦ Ὀρφανοτροφείου καὶ εἰτα τὸν τοῦ Κεντρικοῦ Σχολείου καὶ τὴν διεύθυνσιν τούτου, ἣν διετήρησε καὶ ἀρῶν μετετέθη τοῦτο εἰς Ἀθήνας μετονομασθὲν γυμνάσιον. Τὴν ἐν τῷ νεοσυστάτῳ πανεπιστημίῳ προσενηχθεὶς αὐτῷ θέσιν καθηγητοῦ ἐδέχθη ὁ μετρίεργος Γ. μόλις μετὰ πολλὰς παρκαλήσεις. Ὅν δὲ ἀφελοκερδέστατος δὲν ἠθέλησε νὰ δεχθῇ τὴν πρόσκλησιν τῶν ἐν Κων/πόλει Ἑλλήνων ἐπὶ μεγάλῃ ἀμοιβῇ· τούτων δὲ προθυμότεα ἀνέ-
λαβε τὴν ἐν τῷ Ῥ. Ζαρείῳ Σχολῇ διδασκαλίαν. Ἀπέθανε τῷ 1854 προσβληθεὶς ὑπὸ τῆς χολέρας.
Ὁ Γ. ἦτο ἀληθὲς διδασκαλός, πατὴρ καὶ φίλος τῶν μαθητῶν του, οὐδέποτε ἀμελῶν εὐ-
καιρίαν τοῦ νὰ φανῇ χρήσιμος σύμβουλος αὐ-
τῶν. Ῥεχόμενος ῥήτωρ, πεποικισμένος διὰ με-
γίστης θανάσεως λόγου, συνεκίνει καὶ κατ-
ενθουσίαζε πρὸ πάντων διὰ τοῦ εὐλογοῦντος παθους τῆς καρδίας του. Τὰ ἔργα του δὲ εἶ-
ναι πολυάριθμα, ἀλλὰ μεγίστης ἀξίας. Πρω-

τότυπα: Γραμματικὴ Ἑλληνικὴ (Ἀθ. 1831). Ἡ πασίγνωστος μικροτέρα Γραμματικὴ (Ἀθ. 1837, πλειστάκις ἀνατυπωθεῖσα). Σύντομος ἱε-
ρὰς ἱστορίας. Μεταφράσεις: Περί τῶν χρόνων τοῦ ἀνθρώπου ὑπὸ Φ. Σοαδίου (Μοσχ. 1819 Ἀθ. 1853 κ. ἑ.). Πρώτη τροφή τοῦ ὕμνου ἀνθρώπ. νόος ὑπὸ Θεομ. Ἑλλήν. γραμματο-
λογία (Ἀθ. 1849). Σύντομος γεν. ἱστορίας (Ἀθ. 1850). Ἑλληνικά, ὑπὸ Κιανήρου (Ἀθ. 1850) κ. ἑ. Πρὸς Γούζα Παρ. βίαι, Ῥαγκαβῇ ἐν Πανδώρα Ε'. [Μ.Γ.]

Γεννησάρη λήμνη, καὶ Γαλιλαίας θά-
λασσα ἢ θάλασσα τῆς Τιβεριάδος, εἰς ἣν ἐκβάλ-
λει Β. ὁ Ἰορδάνης. Ἡ ὄχθη αὐτῆς ὑπῆρξε τὸ κυριώτατον κέντρον τῆς ἐνεργείας τοῦ Ἰη-
σοῦ. Ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν ὀχθῶν αὐτῆς ἔκειντο πολυπληθεῖς πόλεις καὶ ἐκατοστῆς μικρῶν πλοίων ἔπλεον ἐν αὐτῇ. Δύο τετράρχαι εἶχον ἱεράσει παρ' αὐτὴν τὰς πρωτεύουσας αὐτῶν, διὰ τῆς δυτικῆς δὲ ὄχθης αὐτῆς διήρχετο ἡ μεγάλη ἐμπορικὴ ὁδὸς ἡ ἄγουσα ἀπὸ τῆς Πτο-
λεμαίδος εἰς τὴν Δαμασκόν. Ἡ θέσις, ἐνθα ἡ ὁδὸς αὕτη ἤπτετο τῆς θαλάσσης, ἐκαλεῖτο ὁ μ. α. ἡ Γ. καὶ κατὰ τὸν Ἰωάννην (Ἰουδ. Πιστ. Γ' 10,8) ἦτο θρυματτῆς φύσιν τε καὶ κάλλος. [Ι.Μ.]

Γέννησις. Βλ. Τοκετός.

Γεννητάς (Ἀρχαιολ.). Οἱ τεταγμέ-
νοι εἰς ἐν τῶν ἀποτελούντων ἐκάστην φα-
τρίαν ἐν Ἀθήναις τριάκοντα γενῶν, κοινὰ δ' ἔχοντες οἰκογενειακὰ ἱερά. [Π.]

Γεννητικά ὄργανα. Οὕτω καλοῦνται τὰ ὄργανα τῆς τοῦ γένους διαδοχῆς. Τὰ Γ. ὄ-
ργανα ἢ ὑπάρχουσιν ἐν διαφόροις ζώοις. ἐν ἄλ-
λοις μὲν τὰ ἄρρενα ἐν ἄλλοις δὲ τὰ θήλεα, καθάπερ ἐπὶ τῶν ἀνωτάτων κλάσεων, ἢ ἀπαν-
τῶσι τὰ τε ἄρρενα καὶ τὰ θήλεα Γ. ὄργανα συναμφότερα ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ζώου, ὅπερ τότε κα-
λεῖται ἐρμαφρόδιτον, ἢ τέλους ἐλλείπουσι τέ-
λεον καὶ τότε ὁ πολλαπλασιασμός τοῦ εἴδους εἶναι ἐμπερὴς πρὸς τὸν κριπτογάμινον ρυθμὸν.

Ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου τὰ Γ. ὄργανα διακρί-
νονται εἰς τὰ τοῦ ἄρρενος καὶ εἰς τὰ τοῦ θή-
λεος φύλου. Καὶ τὰ μὲν τοῦ ἄρρενος ἀπαρτί-
ζονται: α') ἐκ τῶν ὄργων, ἐκκρινόντων τὴν γεννητικὴν οὐσίαν τοῦ ἄρρενος ἥτοι τὸ σπέρμα· β') ἐκ τῆς ἐπιδιδομένης αὐτῷ σπερματι-
κῶν πόρων. δι' ὧν ἐκφορεῖται αὐτὸ γ') ἐκ τῆς σπερματοδόχου κύστεως, ὑποδεχομένης τὸ σπέρμα· δ') ἐκ τοῦ ἐκσπερματικοῦ πόρου, τοῦ προστάτου ἀδένος καὶ τῆς οὐρήθρας· καὶ ε') ἐκ τοῦ πρὸς συνουσίαν ὄργανου, ἥτοι τοῦ πέους. Τὰ δὲ τοῦ θήλεος φύλου ἀποτελοῦνται: α') ἐκ τῶν ὠοθητῶν, ἐκκρινουσῶν τὴν γεννητικὴν οὐσίαν τῆς γυναικὸς ἥτοι τὸ ὠάριον· β') ἐκ τῶν ὠογγωγῶν, δι' ὧν τὰ ὠάρια φέρονται εἰς τὴν κοιλότητα τῆς μήτρας· γ') ἐκ τῆς μήτρας ὑποδεχομένης τὰ ὠάρια, ἅτινα γονιμοποιήντα πρότερον διὰπλάσσονται εἰς ἔμβρυα καὶ παρ-

μένουσιν ἐν αὐτῇ μέχρι τοῦ πέρατος τῆς κυήσεως· καὶ δ' ἐκ τοῦ πρὸς συνουσίαν ὄργανου, ἥτοι τοῦ κόλπου (ἢ κοιλῆς) καὶ τοῦ αἰδοίου. — Περὶ τῶν Γ. ὄργάνων τῶν φυτῶν βλ. "Ανθός [Α.Χ.]

Γεννησιολογία. Χωρίον τοῦ δήμου Γαϊτων τῆς ἐπαρχ. Παξῶν ἔχον 32 κατ. [Μ.Σ.]

Γένος. Εἰς πάντα τὰ τῶν ἀνωτέρων τάξεων ζῶα καὶ εἰς πλείστα φυτὰ διακρίνονται τὰ δύο αὐτῶν γένη, τὸ ἄρρεν καὶ τὸ θῆλυ, διὰ τοῦ συνδυασμοῦ τῶν ἰσίων ἀναπαράγονται νέα ὄντα, ὅμοια τοῖς γεννήτοσι. Ἡ διαφορὰ τῶν δύο Γ. ἔγκειται κυρίως ἐν τοῖς ὄργανοις. δι' οὗ ὁ συνδυασμὸς οὗτος τελεῖται καὶ ἐν οἷς παράγονται τὰ ἀπαραίτητα πρὸς καταβολὴν τοῦ κυήματος στοιχεῖα (βλ. Γεννητικά ὄργανα). ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸ μέγεθος καὶ ἔξω τὸν τοῦ σώματος καταρτισμὸν καὶ τὴν τῶν δυνάμεων ἀνάπτυξιν ὑπάρχουσι διαφοραὶ ἄλλαι ἐν ἄλλοις ζώοις. Οὕτω τοῦ ἀνθρώπου, ὡς καὶ τῶν πλείστων θηλαστικῶν, τὸ μὲν ἄρρεν χαρακτηρίζεται δι' ἐγκυδοτερόν ἐσθλόν, ἰσχυροτέρου μυϊκοῦ συστήματος, εὐρυτέρου στήθεος, μειζύων πνευμόνων, μειζύων ἐγκεφάλου, τὸ δὲ θῆλυ διὰ τῆς καθέλου λεπτομετερέας τοῦ σώματος καὶ πάντων τῶν ὀργάνων καὶ μελῶν διαπλαστικῶς. Παρὰ τοῖς πλείστοις τῶν πτηνῶν τὸ ἄρρεν εἶναι ἰσχυρότερον, μεγαλύτερον καὶ φέρει πλουσιώτερον καὶ ποικιλοχρωμότερον πτέρωμα· τὸ ἀντίστροφον δὲ συμβαίνει παρὰ τοῖς ἀρπακτικαῖς πτηνοῖς· τῶν δὲ ἔρπειθων καὶ τῶν ἰχθύων ἀνεξαίρετως σχεδὸν τὰ ἄρρενα εἶναι μικρότερα, παρὰ τὰς δὲ μαλακιοστράχους μικρότατα ὄντα προσήρτηται τοῖς θήλεσιν ὡς παρσίτα. — Παρὰ τῷ ἀνθρώπῳ ἴδια ἐν τῶν κυριωτέρων χαρακτηριστικῶν τοῦ ἄρρενος εἶναι τὸ γένειον, ἔλλειπον παρὰ τῷ θήλει. Ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸν χαρακτῆρα καὶ τὰ ψυχικὰ παθήματα διακρίνουν διαφορὰς· οὕτως ὁ ἄνθρωπος μᾶλλον τῆς γυναικὸς πρὸς τὴν θυμὸν, τὴν παρὰφροσύναν, τὴν μανίαν, αὕτη δὲ μᾶλλον ἐκείνου πρὸς τὴν πανουργίαν, τὴν ζηλοτυπίαν τὴν μελαγχολίαν· ἐστὶ δὲ κατὰ τὴν ἐπιφοίτησιν διαφόρων ἀσθενειῶν, πλὴν τῶν τῶν εἰδικῶν ἑκάτερου Γ. ὀργάνων, ἢ τὴν τροπὴν αὐτῶν· οὕτως ἡ γυνὴ εἶναι ἐπιρροεσιτέρα πρὸς γονίαν παθῆσιν, ὁ δὲ ἄνθρωπος μᾶλλον εἰς βεβήτας. Τὰς τελευταίας ταύτας διαφορὰς παρατηροῦμεν ἐμφανεστέρως παρὰ ταῖς μᾶλλον πεπολιτισμέναις φυλαῖς, ἐν αἷς αἱ ἐνασχολήσεις καὶ ὁ καθέλου βίος τῆς γυναικὸς διαφέρει οὐσιωδῶς τοῦ τοῦ ἀνδρός. [Γ.Γ.]

— (Γ.ρ.α.μ.). Ἡ ἀρχαία καὶ νεωτέρα ἐλληνικὴ γλῶσσα ἔχει τρία γένη ἀρσενικόν, θηλυκὸν καὶ οὐδέτερον. Καὶ τὰ μὲν ἐπίθετα, αἱ μεταβολαὶ τῶν τριῶν σὺνδυνων, αἱ ἀντωνυμίαι, ἐν αἷς συναριθμεῖται καὶ τὸ ἄρρεν, πλὴν τῆς προσωπικῆς δηλοῦσι τὸ γένος διὰ τῶν καταλήξεων αὐτῶν. Μόνα τὰ δικατάληκτα καὶ

μονοκατάληκτα ἐπίθετα δηλοῦσι τὸ γένος αὐτῶν διὰ τοῦ ἄρθρου, οἷον· «ὁ καὶ ἡ ἐντιμος, τὸ ἐντιμον»· «ὁ καὶ ἡ εὐδαιμων, τὸ εὐδαιμον». Τὰ μονοκατάληκτα εἶναι ὀλίγιστα, οἷον φυγὰς, πένης, μάκαρ· σπανιώτατα δὲ εἰς οὐδέτερον γένος. Τῶν δὲ οὐσιαστικῶν τὸ γένος ἐκ μόνης τῆς καταλήξεως εἶναι δυσδιάκριτον. Μόνον τὰ ἐξῆς διακρίνονται ἀσφαλῶς ἐκ τῆς καταλήξεως. Τῆς πρώτης κλίσεως τὰ μὲν λήγοντα εἰς α καὶ ἡ εἶναι θηλυκά, γλῶσσα, ἀκμή· τὰ δὲ εἰς ας καὶ ἡς ἀρσενικά, νεανίας, πολίτης. Τὰ ἐμπηρικά ἰππία, ἰππηλάτα, νεφεληγερέτα κτλ. εἶναι ὡς τὰ τῆς λατινικῆς *poeta, nauta, scriba* ἀρσενικά. — Ἐκ δὲ τῆς δευτέρας κλίσεως μόνα τὰ λήγοντα εἰς ο ν πρωτότυπα καὶ παραγωγὰ, ὑποκοριστικά, εἶναι ἀσφαλῶς οὐδέτερα, οἷον δῶρον, θηρίον. Καὶ ἐκ τῆς τρίτης κλίσεως οὐδέτερα εἶναι τὰ λήγοντα εἰς υ, ἄστυ, δῶρυ, γόνυ, ὄαπυ καὶ ὀλίγιστα εἰς ι, οἷον κόμμι κτλ. τὰ εἰς ος καὶ ας λήγοντα ἐκ θεματος εἰς ες καὶ ας τελευτώντος εἶναι ἐπίσης οὐδέτερα, οἷον· γένος (γένεσις), ἔρος κλ., γέρας, γῆρας, κρέας κτλ. Τῶν δὲ λοιπῶν οὐσιαστικῶν τὸ γένος διορίζεται διὰ τῶν ἐξῆς συντόμων κανόνων· 1) Ἀρσενικά εἶναι· πάντα τὰ δυνάμει τῶν ἀνδρῶν, ποταμῶν, ἀνέμων καὶ μηχανῶν· 2) Θηλυκά· τὰ τῶν γυναικῶν, δένδρων, νήσων, πλέων καὶ χωρῶν· 3) οὐδέτερα τὰ προσημειωθέντα καὶ τὰ ὑποκοριστικά, ἂν καὶ πολλὰς ἐξαιρέσεις· δι' αὐτῶν πρόσωπα ἀρσενικά καὶ θηλυκά, οἷον παίδιον. Σημειωτέον ὅτι οὐσιαστικά τινα διὰ τὸ ἀρσενικὸν καὶ θηλυκὸν ἔχουσιν ἴδιον τύπον, βασιλεὺς, βασίλισσα· δεσπότης, δεσποινίς· λέων, λέαινα κτλ. ἄτινα ὑπὸ τῶν γραμματικῶν καλοῦνται μὲν τὴν λατινικὴν ὀνομασίαν *mobilia*. Εἰς ταῦτα δύνανται νὰ ὑπαχθῶσι τὰ δι' ἑτέρας λέξεως διακρίνοντα ἑκάτερον τὸ γένος, οἷον· μόσχος, θαμάλις κτλ. Τὰ δὲ διακρίνοντα τὸ γένος μόνον διὰ τοῦ ἄρθρου, ὁ καὶ ἡ θείς, ὁ καὶ ἡ ἵππος, λέγονται· κοινὰ καλοῦνται δὲ ἐπίκοινα ὅσα ἔν μόνον γραμματικῶν γένος ἔχουσιν, οἷον· ὁ νόος ἢ ἄρκτος, ἡ χελιδὼν· πρὸς ταῦτα χάριν ἀκριβείας προστιθενται τὰ δυνάμει ἄρρεν καὶ θήλειον. — Ἡ δὲ νεωτέρα ἐλληνικὴ καθόλου μὲν διετήρησε τὰ γένη τῶν ἀρχαίων ὀνομάτων· ὅμως καὶ πολλὴν μετέβαλε τὸ γένος, οἷον· ὁ χόρτος· τὸ χόρτον· ὁ βουνός· τὸ βουνόν· ἡ πλάτανος· ὁ πλάτανος· ἡ βάτος· ὁ βάτος· ἄλλων τρέψας τὴν κατάληξιν μετέβαλε καὶ τὸ γένος, ἡ πεῦκη, ἡ ἐλάτη· ὁ πεῦκος, ὁ ἐλάτος, καὶ οὐδέτερος ἐν τῷ πληθ. κατὰ τινα μεταπλασμὸν, τὰ πεῦκα, τὰ ἐλάτα. Τοιοῦτα μεταπλασὰ εἶναι καὶ τὰ· ὁ κίνδυνος, τὸ κίνδυνον· ὁ λαίμας, τὰ λαίμα· ὁ λόγος, τὰ λόγια κτλ. ἔχει δὲ ἡ νεωτέρα γλῶσσα καὶ τινα διγενῆ, οἷον· ὁ ἀνηθός καὶ τὸ ἀνηθόν· ὁ κόσκιος καὶ τὸ κόσκινον· ὁ μυκλός καὶ τὸ μυκλόν.

δ βούτυρος καὶ τὸ βούτυρον. Ἰσως ἤθελε τις υποθέσει ὅτι οἱ τοιοῦτοι σχηματισμοὶ εἶναι νεώτατοι· ἀλλ' ἐκτὸς τῶν ἀναλόγων τῆς ἀρχαίας γλώττης, ἔχοντες μαρτυρίαν ἐκ τοῦ δευτέρου μετὰ Χριστὸν αἰῶνος βεβαιούσαν τὴν ὑπαρξίν αὐτῶν ἐν τῇ γλώττῃ· ὁ ἱατρὸς Παλινός ἐν τῷ «περὶ τῆς τῶν ἀπλῶν φαρμακῶν κρασιῶς καὶ δυνάμεως» τομ. 12, σελ. 272, ἀναφέρει τὸ τελευταῖον παραδείγμα λέγων· «Βούτυρος ἢ βούτυρον, ὅπως ἂν ἐθέλῃς ἀρρηνικῶς τε καὶ οὐδετέρως ἐνομάζειν αὐτόν». [Ι. Π.]

— Ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἀττικῇ ὑποδιαίρεσις τῶν πολιτῶν (ἢ κατωτάτη) περιλαμβάνουσα 30 οἰκογενεῖας, ὧν τὰ μέλη ὀνομαζόντο γεννήται. Τρίακοντα δὲ Γ. ἀπετέλουν τὴν φρατρίαν. Τὰ μέλη τοῦ αὐτοῦ Γ. ἐκαλοῦντο καὶ δ μ ο γ α λ α κ τ ο ι, καὶ ἀπετέλουν ἑταιρίαν δ ρ γ ε ὶ ω ν ω ν ὡς ὑπηρετούντων τὸ αὐτὸ οἰκογενειακὸν ἱερόν. — Ἐν δὲ τῷ ῥωμα. πολιτεύματι ἦτο τὸ Γ. (gens) ὑποδιαίρεσις τῆς Curia, ὡς αὕτη ἦτον ὑποδιαίρεσις τῶν ἀρχαίων τριῶν φυλῶν Ramnes, Titienses καὶ Luceres ἢ Curia περιέλαβαν 10 Γ., ἐκάστη δὲ φυλὴ 10 Curias. ὥστε τὰ Γ. ἦσαν ἐν ὅλῳ 300, περιλαμβάνοντα πάντας τοὺς Πατρικίους. Βραδύτερον δι' ἐπιγραφῶν εἰσῆχθησαν εἰς τὰ Γ. καὶ Πληβεῖοι. Τὰ Γ. διεκρίνοντο διὰ τῶν ἐνοματίων αὐτῶν οἶον Gens Julia, Cornelia κτλ. Τὸ μέλη τοῦ αὐτοῦ Γ. ἦσαν ὑπέροχα εἰς κοινὰς τινας ἱεράς τελετάς (Sacer gentilitia).

— Ἐν τῇ φυσ. ἱστορίᾳ καλεῖται οὕτω μία τῶν ἐν τῇ τριζινομήσει τῶν ὄντων ἐκάστου βασιλείου ὑποδιαίρεσιν αὐτοῦ. Τὸ Γ. εἶναι ὑποδιαίρεσις τῆς ο ἰ κ ο γ ε ν ε ἰ α ς, ὑποδιαίρεται δὲ εἰς εἴδη (βλ. τὰς λέξεις).

— (Genus, πράγματα ὠρισμένα κατὰ Γ.), καλεῖται νομ. πᾶν πρᾶγμα χαρακτηριζόμενον οὐχὶ ἀτομικῶς, ἀλλὰ διὰ γνωρισμάτων, αὐτὰ ἔχει κοινὰ πρὸς ἄλλα πράγματα· ἢ δι' ἰδιότητος αὕτη συμπίπτει πρὸς τὴν τοῦ ἀ ν τ ι κ α τ α σ τ α τ ο ῦ (ἰδ. λ.), τὴν δι' ἀντίθεσιν αὐτῆς ἀποτελεῖ τὸ εἶ δ ο ς (species). Οὐχ ἦντον καὶ τὸ φύσει ἀναντικατάστατον θύναται τῇ ἰδιωτικῇ βουλήσει νὰ καταστῇ γ ε ν ο ς. Ἡ πρακτικὴ σημασία τῆς ἐννοίας τοῦ Γ. ἔγκειται κυρίως ἐν τοῖς ἰδικιτέροις κανόσιν, οἵτινες ἐφαρμόζονται, ὅταν εἶναι ἀντικείμενον ἐ ν ο χ ῆ ς (ἐ ν ο χ ῆ κατὰ Γ. ὡ ρ ι σ μ ῆ ν) καὶ ἐν τῇ νομικῇ ταύτισι αὐτοῦ πρὸς τὸ ἀ ν τ ι κ α τ α σ τ α τ ο ῦ. [Δ.]

Γένουα (Genova, γαλλ. Gènes). Ἡ θυρὰ πρωτεύουσα τῆς πρώτης ἐμπορικοῦ δημοκρατίας, βραδύτερον δουκάτου καὶ νῦν ἐπαρχίας καὶ στρατιωτικῆς περιφέρειας Γενούης καὶ ἔδρα ἐπισκόπου, ἐν τῷ βασιλείῳ τῆς Ἰταλίας. Ἐκτείνεται ἀμφιθεατρικῶς ἐπὶ τῆς ἀποτόμου κλιτύος τῶν Λιγυστικῶν Ἀπεννίνων καὶ ἐν τῷ μυχῷ τοῦ κόλπου τῆς Γ. Πρὸς τὸ μέρος τῆς

ξηρᾶς, ἡ πόλις ἔχει διπλὰ ὀχυρώματα· τὸ ἐσωτερικὸν τεῖχος, ἔχον μῆκος 15 χμ., καὶ τὰ ἐξωτερικὰ εὐρεῖα προχώματα, ἔχοντα μῆκος 45 χμ. καὶ ἐκτεταμένα ἐπὶ τῶν τοῦ ὄρους ἀνωφερῶν καὶ κατωφερῶν εἰς ὕψος 160—300 μ. καθιστῶσι μετὰ τῶν ὀχυρωμάτων τοῦ λιμένος τὴν Γ. ἐν τῶν ἰσχυροτέρων φρουρίων τῆς Ἰταλίας. Ὁ εὐρὺς καὶ ὀχυρώτατος λιμὴν, εἰς τῶν σημαντικωτάτων τῆς Μεσογείου, προστατεύεται ὑπὸ τῆς πόλεως, ἐν σχῆματι ἡμικυκλίου ἔχοντος μῆκος 4 χμ., καὶ ὑπὸ δύο μεγάλων κρηπιδῶν. Ἡ Γ. ἐκλήθη La Superba καὶ ἔχει πράγματι, ἰδίως ἐκ μέρους τῆς θαλάσσης, μεγαλοπρεπεστάτην τὴν ἀπόψιν. ἔχει πολλά καὶ ὠρεῖα ἐκ λευκοῦ μαρμάρου μέγαρον, πέντε ὠρειστάτας ὁδοὺς, ὠρειστάτους περιπάτους, πλουσιωτάτους ναοὺς, εὐρύτατα ναυπηγεία, πανεπιστήμιον (μετὰ βιβλιοθήκης 80,000 τόμων), βοτανικὸν κήπον, φυσιογραφικὸν μουσεῖον, δημοσίαν βιβλιοθήκην, ἔχουσιν 26,000 τόμων καὶ περὶ τὰ 1500 χειρόγραφα, δημόσια ἀρχεῖα, ἀκαδημίας καὶ σχολὴν τῶν ὠρειῶν τεχνῶν, διάφορα ἐκπαιδευτικὰ καὶ φιλανθρωπικὰ ἰδρύματα, ἐν αἷς καὶ πτωχοκομεῖον, τὸ ὠραιότατον τῆς ὑψηλῆς, θυνάμενον νὰ περιλάβῃ 2200 ἀσθενεῖς καὶ πτωχοὺς, ἰδρυθὲν κατὰ τὸν 17ον αἰῶνα (ἢ κατ' ἄλλους τῷ 1564), καὶ ὀρφανοτροφεῖον, ἐνθα περὶ τὰ 600 ὀρφανὰ κοράτια κατασκευάζουσιν τεχνητὰ ἄνθη κτλ. καὶ ἀκκινοτάτην βιομηχανίαν, ἥς τὰ κυριώτερα εἶδη εἶναι μεταξωτὰ, ταινίαι, τεχνητὰ ἄνθη, ἔργα χρυσοποιᾶς, πῖλοι, χαρτίς, ἔργα εἰς ἐλεφαντίνῳ ὀστέῳ, μαρμάρου, ἀλαβάστρου κτλ. καθὼς καὶ τὰ περισήμα μακαρόνια τῆς Γ. Σημαντικώτατον ἐπίσης εἶναι καὶ τὸ ἐμπόριον τῆς πόλεως ταύτης, ἥς τὰ ἀπαιπλοῖα καὶ τὰ πλοῖα διασπίζουσιν ὑπερήφανα τὸν Ἀτλαντικόν, ἀναμνηστικόν τὴν πρώην ναυτικὴν αὐτῆς ἰσχύϊν, ὁ δὲ σιδηρόδρομος ἐνοὶ αὐτὴν μετὰ τῶν σημαντικωτέρων πόλεων τῆς Ἀνω Ἰταλίας κτλ. Ὁ πληθυσμὸς τῷ 1881 ἦτο 138,081 (ἐξ αὐτοῦ τοῦ δήμου 179,518) ψυχῶν, πλὴν τοῦ προαστείου San Pietro d'Arena, ἔχοντος 22,028 κατ. Ἡ Δημοκρατία τῆς Γ. τῷ 1788, εἶχεν ἐμβαδὸν 5,000 τγμ. καὶ 400,000 περσίου κατ. Ἡ νῦν ἐπαρχία τῆς Γ., συμπεριλαμβανομένης καὶ τῆς νήσου Καπρῆας, ἔχει ἐμβαδὸν 4,114, 45 τγμ., 760,122 κατ. (1881), 5 διαμερίσματα, 47 περιφερείας (Mandamenti) καὶ 196 δήμους.

Ἱστορία. Ἡ πόλις αὕτη κατὰ τὰς ἀρχαιολογικὰς ἱστορικὰς πηγὰς ἰδρυθῆ κατὰ τὸν 8^{ον} αἰῶνα π.Χ. ὑπὸ τῶν Λιγυῶν. Κατακτηθεῖσα ὑπὸ τῶν Ρωμαίων, ἀπετέλεσε μέρος τῆς ἐντεθῆναι τῶν Ἀλπεῶν Γαλιτίας καὶ κατεστράφη ὑπὸ τῶν Καρολινῶν τῷ 205 π.Χ. Ἀνέστρουθεῖσα περιήλθεν εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν Εὐσούλων, τῶν Οὐτρογόθων, τῶν Βυζαντινῶν Ῥῶμαίων καὶ τῶν Λογγοβάρδων. Μετὰ τὴν διάλυσιν τοῦ κράτους τοῦ Μεγάλου Καρόλου ἀπετέλεσαν ἐλευθέρην δημοκρατίαν. Καταστραφείσα

τος Σαίν, ἔχουσα (1876) 10378 κατ. καὶ διαιρουμένη εἰς Μέγα καὶ Μικρὸν, ὅπερ ἐκτείνεται μέχρι τῶν τειχῶν τῶν Παρισίων.

Γέντιος. *Ιδ. Γένθιος.

Γεντοῖδα. Χωρίον Μακεδονίας πεδινὸν μετὰ 800 κατοίκων, κείμενον $\frac{1}{4}$ τῆς ὥρας ΝΔ τῆς Κολακίας καὶ $1\frac{1}{2}$ Β τῆς παραλίας. Πρὸ ὀλίγων ἐτῶν ὁ ποταμὸς Ἀξιὸς ἔρρεε Δ τοῦ χωρίου Ἰντοῖδα, $\frac{3}{4}$ δὲ τῆς ὥρας πρὸς Ν αὐτοῦ ἦν οὗτο μετὰ τοῦ ποταμοῦ Λουδίου.

Γένυς Βλ. Γυνός.

Γεοφφρουά Σαιντ-Ήλαιρ (Étienne Geoffroy Saint-Hilaire). Ἐξάρχος Γάλλος φυσιολόγος, γενν. ἐν Ἐτάμπ τῷ 1772 καὶ ἀποθ. ἐν Παρίσι τῷ 1844. Διερισθὲς καθηγητὴς τῆς ζωολογίας ἐν τῷ Jardin des plantes μέλις 21 ἐτῶν γαγνήως, ἐπλούτισε τὴν ἐπιστῆμην διὰ σπουδαιωτάτων ἐρευνῶν ἐν τῇ ζωολογίᾳ, τῇ συγκριτικῇ ἀνατομικῇ καὶ τῇ φιλοσοφίᾳ τῆς φύσεως. Κατ' αὐτὸν δὲ τῇ ὀργανώσει τῶν ζῶων ὑπόκειται ὡς βάσις ἐν μόνον σφῆδον, τροποποιούμενον μόνον ἐν ὀλίγοις πρὸς διάπλασιν τῶν γενῶν, θεωρία ἣτις κατατεθεῖσα ἐν τῷ ἔργῳ «Sur le principe de l'unité de composition organique» (1828) ἐδημιούργησεν ἐπιστημονικὴν ἐρίδα μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τῶν ἀλλοφρονούντων (Κουβέρου κ. ἄ.). Ἀπειρά δὲ εἶναι τὰ ἄλλα διάφορα δημοσιεύματα αὐτοῦ. — Καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ Ἰσιδωρὸς (γενν. τῷ 1805, ἀποθ. δὲ τῷ 1861), καθηγητῆς τῆς ζωολογίας καὶ εἰτα γενικὸς ἐπόπτης τῶν σχολείων, ἐρμήνευε διὰ τὰ πολυάριθμα ζωολογικὰ ἔργα του.

Γεοφφρουά (Βοτ.), Geoffroya, γένος φυτῶν συνώνυμον τῇ Ἀνθίρᾳ (βλ. τὴν λ. ταύτην καὶ Ἀγγελίνας ξύλον). [Θ.Χ.]

Γεπίδα. *Ιδ. Γήπαιδες.

Γέρχ. Πρωτεύοντα τοῦ πριγκιπάτου Ῥούς τῆς δευτεροτάτου γραμμῆς, κειμένη ἐν τινὶ τῶν μυλῶν τῆς κοιλάδος τοῦ Λευκοῦ Ἐλστερ 30 χμ. ΝΔ τοῦ Ἀλτενδουργ καὶ ἔχουσα 34152 κατ. (1885). Ἡ ἀπὸ τοῦ 1876 μεγάλως ἀναπτυχθεῖσα βιομηχανία τῆς τῶν ἐριούχων ἀπασχολεῖ πλέον τῶν 10,000 ἐργατῶν· ἔχει δὲ καὶ ἄλλην ποικίλην βιομηχανίαν. [Π.Π.]

Γεραιστός. Ὄρος τῆς Εὐβοίας ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Καρυστίας, ἀποκλαδισίς τῆς Ὀχης διευθυνομένη ἀπὸ Β πρὸς Ν καὶ σχηματίζουσα τὸ ὁμώνυμον ἀκρωτήριον (νῦν Μανδύλι καλούμενον), τὸ Ν ἄκρον τῆς Εὐβοίας. Εἰς τοὺς Α πρόποδας τοῦ Γ., πιθανῶς ὅπου νῦν Παλαιόκαστρι, ἔκειτο τὸ πάλαι παρὰ τὴν θάλασσαν ἢ πολίχνην Γ., γνωστὴ ἐκ τοῦ ἐν αὐτῇ ἱεροῦ τοῦ Προσιδωνος. [Μ.Σ.]

Γερακροῦς. Χωρίον τοῦ δήμου Ἰστιαιῶν τοῦ Ξηροχωρίου, ἔχον 251 κατ. [Μ.Σ.]

Γερακίρι. 1) Κώμη Ζακύνθου τοῦ δήμ.

Ἀρχαδίων καὶ ἔδρα αὐτοῦ ἀπέχ. ἀπὸ Ζακύνθου Β ὥρ. 2 15'. Διαιρεῖται εἰς τρεῖς συνοικίας ἀπερχούσας ἀλλήλων 10'—15' εἰς Ἄνω (982 κατ.), Μέσον (853 κατ.) καὶ Κάτω (366 κατ.). 2) Χωρίον Κιθρήρων τοῦ δήμου Ποταμίων ἀπέχον ἀπὸ Ποταμοῦ ὥρ. 1 15'. Κατ. 112. 3) Χωρίον Θεσσαλίας τοῦ δήμου Τυμφαίων ἀπέχον 1 ὥρ. ἀπὸ Κονισκοῦ. Κατ. 245. 4) Χωρίον Θεσσαλίας τοῦ δήμου Δωτικίου ἀπέχον 1 $\frac{1}{2}$ ὥρ. ἀπὸ Ἀγυῖας. Κατ. 149.

Γεράκης (Κωνσταντῖνος), ὁ ὑπὸ τῶν Εὐρωπαίων ἀναγκραζόμενος ἐνίστα κατὰ μετὰφρασιν ἐπικρατήσας Costanzo Falcone. Ἐγεννήθη περὶ τὰ μέτα τοῦ 12' αἰῶνος ἐν Ἀργοστολίῳ τῆς Κεραλληνίας. Ὑπάλληλος κατ' ἀρχὴς τῆς ἀγγλικῆς ἐταιρίας τῶν Ἰνδιῶν, ἐστάλη εἰς Κίνα καὶ Ἰαπωνίαν, ὅπου διαμεινὼς ἔτη τινὰ ἐσπούδασεν ἀκριβῶς τὴν γλῶτταν καὶ τὸ πνεῦμα τῶν λαῶν ἐκείνων. Ἐπιχειρήσας κατόπιν πλοῦν ἐμπειρικὴν ἐναυαγήσεν ἀπολέσας δὴν τὴν περιουσίαν του παρὰ τὸ Μαλακάρ· ἐνταῦθα ἐγνωρίσθη μετὰ τοῦ ἐν Περσίᾳ πρεσβευτοῦ τοῦ βασιλέως τοῦ Σιάμ, ἐπιστρέφοντος τότε ἐκ Περσίας, ὅστις μεγάλως ἐκτιμήσας τὴν Γ. παρέλαβε μεθ' ἑαυτοῦ καὶ θερμῶς συνέστησεν εἰς τὴν πρωθυπουργὴν τοῦ Σιάμ, οὗτος δ' ἔδωκε τῷ Γ. σπουδαίαν ὑπηρεσίαν ἐν τῇ κλάδῳ τῶν οἰκονομικῶν τοῦ κράτους καὶ τῷ τῶν ἐξωτερικῶν. Εὐδοκίμησας δ' ἐξόχως εἰς τὴν διαχειρίσιν πασῶν τῶν υποθέσεων ἀπέλαυε καὶ παρὰ τοῦ βασιλέως πολλῆς τιμῆς, ὅστις θανόντος τοῦ πρωθυπουργοῦ του ἔδωκε τὴν γενικὴν τοῦ κράτους διοίκησιν τῷ Γ., τοῦ τίτλου ἐν τούτοις τοῦ πρωθυπουργοῦ θορόντος διὰ τὸ ἀσκανδάλιστον καὶ ἐπὶ φιλῶ ἐνόματι εἰς αὐτόνθονα μεγίστα. Πανταδύναμος ἥδη ὢν ἐν Σιάμ οὐ μόνον ἐπροστάτευε παντοιοτρόπως τοὺς ἀρικνουμένους αὐτῷ Εὐρωπαίους, ἀλλ' ἠθέλησε νὰ μεταχειρισθῇ τὴν ἐπιρροήν του εἰς ῥιζικὸν ἐξευγενισμόν τοῦ ἔθνους ἐκείνου καὶ δὴ διενεθῇ νὰ εἰσάγῃ ἐκεῖ τὸν χριστιανισμόν. Κατηγγήσας λοιπὸν κατὰ μικρὸν τὸν βασιλέα ἔπεισεν αὐτὸν νὰ πέμψῃ πρεσβεῖαν εἰς Λουδοβικὸν τὸν 18' τῆς Γαλλίας ζητῶν τὴν συμμαχίαν τούτου καὶ σύμπραξιν ἐν τῇ διαδόσει τοῦ χριστιανισμοῦ ἐν Σιάμ. Περιχρῆς ὁ Λουδοβικὸς ἐξέπεμψε (1885) ἱεραποστόλους καὶ μετ' αὐτῶν ἐπιστήμονας πρὸς μελέτην τῆς χώρας. Ὁ δὲ βασιλεὺς τοῦ Σιάμ ἔδωκεν εἰς τούτους ἀπόλυτον ἄδειαν νὰ κηρύξωσιν ἐν τῷ κράτει του τὸν χριστιανισμόν, νὰ ἰδρύσωσι σχολεῖα κτλ. Δυνάμει δὲ συνθήκης ὁ μὲν βασιλεὺς τοῦ Σιάμ ἔδωκε πλήρη ἐλευθερίαν εἰς τὸ γαλλικὸν ἐμπόριον ἐντὸς τοῦ κράτους του, ὁ δὲ Λουδοβικὸς ἀνέλαβε τὴν ὑπεράσπισιν ἐκείνου κατὰ παντός ἐκ τῶν νεωτερισμῶν προκύπτοντος κινδύνου τοῦ ἔθνους του ἢ τοῦ κράτους καὶ ἐπέμψε (1887) σῶμα στρατοῦ ἔδρεῦον ἐν Βαγκὼν καὶ μέλλον νὰ διατελῇ

ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ βασιλείου τοῦ Σιάρ. Ἡ προνομιούχος θέσις τῶν Γάλλων ἐν Σιάρ ἤρθε τὸς Ὀλλανδοὺς καὶ Πορτογάλλους, ὑποκινήσει τῶν ὁποίων σφοδραὶ ἐξερράγησαν ταραχαὶ καὶ κινήσεις ἤπειλῃσαν τὴν δυναστείαν, εὗς μετὰ σπανίας δεξιότητος καὶ γενναιότητος ἀπέκρουσεν ὁ Γ. Ἰδρύθησαν τότε καὶ ὅλον τὸ κράτος πλείστα ἱεροσπουδαστήρια, οἱ ἱεραπόστολοι διεσπάρησαν πανταχοῦ καὶ ὠκοδόμηθησαν χριστιανικοὶ ναοί. Ἀλλ' ἐνῶ ἡ ἐπιχειρήσις ἤρχισεν ἤδη νὰ φέρῃ τοὺς καρπούς της, ἐκ τῶν Μανδαρινῶν Πιτρακας ἐπωφελοῦμενος τὴν γενικὴν ἀγανάκτησιν διὰ τὴν ξενοκρατεῖν αὐχερῶς ἐξυφάνε τρομερὰν συνωμοσίαν κατὰ τοῦ καθεστώτος. Ὁ Γ. ἐκάλεσεν εἰς τὴν πρωτεύουσάν τὴν γαλλικὴν στρατὸν, ἀλλ' ὁ ἀρχηγὸς αὐτοῦ Δὲ Φάρζ πληροροηθεὶς καὶ ὁδὸν οἱ ἐξερράγη ἡ στάσις ἐξεβήθη καὶ ἐπέστρεψεν εἰς Βαγκόκ. Ὁ δὲ Πιτρακας καταλαβὼν τὰ ἀνάκτορα καὶ αἰχμαλωτίσας τὸν ἀσθενοῦντα βασιλέα ἐφυλάκισε τὴν Γ., ὅστις καὶ μετὰ βίας ἐθανατώθη ἐν τῇ φυλακῇ, ἄγνωστον τινος τυχὼν θανάτου (1688). φονεύσας δ' ὁ ἀποστάτης τὸν τε βασιλέα καὶ τοὺς δύο αὐτοῦ ἀδελφούς ἐγένετο βασιλεὺς καὶ ἐντός ὀλίγου χρόνου κατέστρεψεν ὁλόκληρον τὸ ἐκπολιτιστικὸν ἔργον τοῦ μεγαλεπιδόλου Κεφαλλήνου. Ὁ Γ. ἀσπῆκε συζυγὸν Σιαιμῖαν ἐκχριστιανισθεῖσαν, ἥτις πολλὰ βασανισθεῖσα διέφυγε τέλος εἰς Γόαν ὅπου ἀπέθανε νεωτάτη, καὶ οὐδὲν βρέφος, ὅπερ παρεδόθη εἰς τοὺς αὐτόχθονας ἱερεῖς, ἵνα ἀνατραφῇ εἰδωλολατρικῶς, κατ' ἄλλας δ' εἰδήσεις ἐθανατώθη ἀμέσως. Πρόλ. Μαζαράκη, Βιογρ. ἐνδόξων ἀνδρῶν τῆς Κεφαλληνίας, Βενετία 1843. [Μ.Α.]

Γεράκι. 1) Χωρίον τοῦ δήμου Ἡλίδος ἐν Ἡλείᾳ, 2 ὥρας πρὸς Δ τῆς Ἀμαλιάδος, ἔχον 307 κατ. (1889) γεωργικοὺς σιτηρῶν, ἀμπέλων καὶ σταφυλῶν. [Γ.Πδ.]

— 2) Ἐδρα τοῦ δήμου Γερωνοῶν τῆς Σπάρτης κειμένη 7 ὥρ. ΝΑ ταύτης ἐπὶ τῆς θέσεως τῶν ἀρχαίων Γερωνοῶν. πόλεως τῶν Ἑλευθερολακίωνων. ἔχει κατοίκους μετὰ τῶν χωρίων Βελωτὰ καὶ Τουλίων 1309.

Γερακιτζάνικα. Χωρίον Κυθήρων ἐν τῷ δήμῳ Ποταμίων, ἔχον 95 κατ. [Μ.Σ.]

Γεραλῆ. Χωρίον τοῦ δήμου Δυλίδος τῆς ἐπαρχίας Θηβῶν, εὐ μακρὰν τοῦ στενοῦ τοῦ Εὐρίπου ἔχον 147 κατ. [Μ.Σ.]

Γεραμόνας. Ὅρος τῆς Ἀνδρου (βλ. λ.).

Γεράνεια ἢ Γέρανι ἢ Ὅρος ὕψους 1370 μέτρα, κείμενον ἐν μέσῳ τῆς Ἰσθμιακῆς χώρας, τῆς ἐνούσης τὴν Πελοπόννησον πρὸς τὴν Στερεάν, καὶ διαχωρίζον τὴν Μεγαγαρίδα ἀπὸ τῆς Κορινθίας. Σήμερον καλεῖται Μακροπλάγι. Τὰ Β αὐτοῦ κράσπεδα βρέχει ἡ Ἀλκιονίς θάλασσα (Λιθαδόστρα) τοῦ Κορινθιοῦ κόλπου, τὰ δὲ Ν ἢ τοῦ Σαρωνικοῦ κόλ-

που. Τοῦ ὅρους τούτου μνησὶν οἱ πλείστοι τῶν ἀρχαίων συγγραφέων. Ὁ Στράβων ἐκ παραδόχῃς ὀνομάζει ταύτην Ὀνεια ὅρη, ἐνῶ ταῦτα κεῖνται πρὸ τοῦ Ἰσθμοῦ τῆς Κορινθίου, σήμερον καλούμενα βουνὰ τῆς Σουλκερίδας. Διὰ τῆς Γερανείας καὶ τῶν ἐπὶ τοῦ Ἰσθμοῦ διακλαδώσεων αὐτῆς διέρχονται αἱ ὁδοὶ αἱ συνδέουσαι τὴν Στερεάν Ἑλλάδα μετὰ τῆς Πελοποννήσου. Μνημονεύονται δὲ ὑπὸ τῶν ἀρχαίων τρεῖς τοιαῦται, ὧν καὶ νῦν γίνεται χρῆσις. Τούτων ἡ μία εἶνε μεσογείος διὰ τοῦ σημερινοῦ Μεγάλου Δερβενίου διερχομένη, αἱ λοιπαὶ δὲ παραλίου, ὧν ἡ πρὸς Β διέρχεται διὰ τῆς ἐπὶ τῆς Γερανείας ἀρχαίας πόλεως Οἰνῆς, καταλήγουσα εἰς Λευτράκιον, ἡ πρὸς Ν δὲ ἡ Σκιρωνίς ὁδὸς, διὰ τῶν Σκιρωνίων Πιτρῶν, τῆς σημερινῆς Κακῆς Σκάλας, ἣν διέρχεται ἡ σιδηροδρομικὴ γραμμὴ Ἀθηνῶν-Κορινθοῦ. (Γεωγραφ. πολιτικὴ νέα καὶ ἀρχαία τοῦ νομοῦ Ἀργολίδος καὶ Κορινθίας ὑπὸ Ἀντ. Μηλιαράκη σ. 139). [Α.Μηλ.]

Γέρανος (Grus) (Ζωολ.). Πτηνὸν πέρυθρον σχιζόπουν, ἔχον ῥάμφος μακρὸν, εὐρωστον, εὐθὺ, πεπλισμένον· ἄνω σιαγόνα γυλακωμένην κατὰ τὰ πλάγια καὶ τὴν βασιν· πόδας μακροὺς καὶ ἰσχυροὺς πτέρωτους ἄνωθεν καὶ αὐτοῦ τοῦ γόνατος· πτέρυγας μετρίας. Τὰ πτεγνὰ ταῦτα διακρίνονται ἐκ τῆς τακτικῆς ἣν τηροῦσι κατὰ τὰς ἀποδημίας αὐτῶν. Ἀπαντες οἱ γέρανοι οἱ διεσπαρμένοι ἐν τινὶ χώρῳ, ἀροῦ ἐκ τῶν προτέρων εἰδοποιηθῆσαι καὶ κοινῇ συνανοηθῆσαι ν' ἀποδημήσωσι, δι' ἰδίας τινος φωνῆς καλοῦσιν ἀλλήλους, συνανοῦνται ἐν τινὶ κεντρικῷ μέρει καὶ μετὰ τι σύνθημα ἅπαντες ἱπτάμενοι τάσσονται εἰς δύο γραμμάς εὐθυνομένας πρὸς τι γωνιώδες σημεῖον ὅπερ κατέχει ὁ ἀρχηγὸς ὁ διευθύνων τὴν πτησιν. Ὁ ἀρχηγὸς αὐτοῦς ὑπομένει βάρος δυσχερέστερον παρ' ὅτι δύναται τις νὰ ὑποθέσῃ· νὰ διανοίγῃ τὸν δρόμον· νὰ ἐπαγρυπνῇ ἐπὶ τῆς κοινῆς ἀσφαλείας· νὰ προειδοποιῇ ἢ μάλλον ν' ἀποφύγῃ τὴν αἰφνίδιον προσβολὴν τῶν αετῶν· νὰ διατάσῃ, ἐπικειμένης θυέλλης, ὅπως οἱ ἱστάμενοι ταχθῶσι κυκλικῶς καὶ οὕτως ἀποφύγῃ τὴν ἐκ τῶν ἀνεμωστροβίλων ἐπελευστομένην διασποράν τῆς ἀγέλης· νὰ μὴ ἀπομακρύνῃται λίαν τῶν ἄκτων καὶ ν' ἀνακαλύπτῃ καὶ δεκνύῃ σταθμὸν παρέχοντα τ' ἀναγκαῖα ἐπιτήδεια δι' ἅπαντας. Αἱ ὑπηρεσίαι τοῦ ἀρχηγοῦ διαρκοῦσιν ἐπ' ὀλίγον· ἡ διάρκεια ἐξαρτᾶται ἐκ τῶν δυνάμεων αὐτοῦ· διότι μόλις αἰσθάνθῃ αὐτὸν κενηρότητα ἀμέσως ἐγκαταλείπει τὴν θέσιν τῇ ἐπομένῳ καὶ αὐτὸς λαμβάνει θέσιν εἰς τὸ τέρας τῆς γραμμῆς. Αἱ ἀποδημίαι γίνονται ἐν καιρῷ νυκτός· αἱ δ' ἐξέρχονται αἱ ἀκουόμεναι κατὰ τὴν διεξοδὴν τῶν πτηνῶν τούτων προσέρχονται ἐκ τῶν ἐδηγιῶν ἅς φωνῶν βιδεῖ ὁ ἀρχηγὸς περὶ τῆς πορείας καὶ τῶν εἰς ταῦτας ἀπαντήσεων ἀπάσης τῆς

αγέλης δηλούσης αὐτῷ ὅτι ἅπαντες εὐρίσκον-
ται εἰς τὰς θέσεις αὐτῶν. Τρέφονται ἐκ γλώσσης,
κόκκων, ἐντόμων, σκυλῶν, βελγίων, σαρ-
φίων κλ. Πηγύνουσι τὴν νοστινίαν αὐτῶν ἐν τοῖς
θαμνοῖς καὶ τικτοῦσι πάντοτε δύο ὄα. [N.A.]

Γέρανος (Ἀρχαολ.) 1) Εἶδος ὀρχή-
σεως, ἣν, ὡς λέγει ὁ Πλουταρχος, κατὰ πλῆ-
θος ὠρχοῦντο, ἕκαστος ὑπ' ἑκάστῳ κατὰ στοῖχον,
τὰ ἄκρα ἐκατέρωθεν τῶν ἡγεμόνων ἐχόντων.
— 2) Μηχανισμὸς ἐν τῷ αρχαίῳ θεάτρῳ, ἐκ
ματεώρου καταφερόμενον πρὸς ἀρπαγὴν σώ-
ματος· διὰ τούτου ἐν τῇ Ψυχαστασίᾳ τοῦ Αἰ-
σχύλου ἡ Ἥως ἤρπαξε τὸν νεκρὸν τοῦ Μέ-
μνονος. [Π.]

Γεράρδος (Φριζ. Γουλ. Gerhard). Διακεκριμένος Γερμανὸς ἀρχαιολόγος γενν. τῷ
18/29 1795 ἐν Πόλεν ἐσπούδαζεν ἐν Βρεσλαύᾳ
καὶ Βερολίνῳ, ἐγκατεστάθη δ' ἐν Βρεσλαύᾳ. Τῷ
1819 καὶ τῷ 1822 ἐπαχειρίσθη ἐπιστημονικῇ
περιοδεῖαν εἰς Ἰταλίαν, ἔλαβε δ' ἐν Ῥώμῃ μέ-
ρος εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ Βούρσεν διευθυνομένην
«Περὶ γραφῆν τῆς πόλεως Ῥώμης». Προσταξίς
δὲ τοῦ κατόπιν βασιλέως Φρειδ. Γουλιέλμου Δ'
ἵδρυσεν ἐν Ῥώμῃ τὸ «γερμαν. Ἰνστιτούτον τῆς
ἀρχαιολογικῆς ἀνταποκρισεως». Ἐπανελθὼν
εἰς Γερμανίαν διωρίσθη ἀρχαιολόγος τοῦ Βα-
σιλ. Μουσείου ἐν Βερολίνῳ, εἶτα δὲ μέλος τῆς
Ἀκαδημίας καὶ καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστη-
μίου. Ἀπέθ. τῷ 1867 ἐν Βερολίνῳ. Ἐκ τῶν
πολλῶν ἔργων του ἀναφέρονται τὰ Antike
Bildwerke (Στουτγάρδῃ 1827—44), Aus-
erlesene griech. Vasenbilder (4 τ., Βε-
ρολ. 1839—58), Etruskische Spiegel (4
τ., Βερολ. 1839 κέ.). Πλείστα δὲ ἔγραψε καὶ
ἐν περιοδικαῖς. [B.E.]

Γεράρδος (Παῦλος Gerhard). Παρί-
σμος Γερμανὸς ἐκκλησιαστικὸς ποιητής, παρὰ
τὸν Λούθηρον ὁ μέγιστος τῆς ἀποχρώσεως
ταύτης. Ὁγεννήθη τῷ 1607 καὶ ἀπέθανε 1676
ἐν Λούδεν ὡς ἀρχιεπίσκοπος. Τὰ ποιήματά αὐ-
τοῦ, ὧν ὑπάρχουσι πλείους ἐκδόσεις, καὶ νῦν
εἰσι σχηματίζουσι παρὰ τοῖς τοῦ Λουθήρου τὸν
πυρῆνα τῶν ψαλτηρίων τῶν διαμαρτυρομένων,
διακρίνονται δὲ διὰ τὸ ἐνθερμον τῆς εἰς τὸν
Θεὸν πίστεως καὶ τὸ ἀληθὲς τῆς ἐκφράσεως.

Γεράτσε (Gerace). Πόλις τῆς Ἰταλι-
κῆς ἐπαρχίας Ῥηγίου Καλαβρίας, 7 χμ. μα-
κρὰν τῆς Ἰονικῆς θαλάσσης. Ἦχει σταθμὸν σι-
δηρ. καὶ 9511 Κατ. (1881). Παράγει δὲ
καλίστους οἶνους. Παρ' αὐτὴν ἐρείπεια τῆς τῶν
Ἐπιεφευρίων Λοκρῶν πόλεως. [Π.Π.]

Γερβίνος. (Γεώργ. Γοδοφρίδος Gervin-
us), ἑξοχὸς Γερμανὸς ἱστορικός, γενν. 8/20
Μαΐου 1805 ἐν Δαρμστατῇ Σπουδάζας ἐν Αἰδελ-
βέργῃ ἐγένετο γνωστὸς διὰ τῶν Historische
Schriften (Α' τόμ. Φραγκφ. 1833) καὶ τῷ
1835 διωρίσθη ἑκτακτὸς καθηγητῆς ἐν Αἰδελ-
βέργῃ. Τὸ πρῶτον τῶν κλασικῶν ἔργων του
(1836—42), λαβὼν κατὰ τὴν 4ην αὐτοῦ ἑκ-

δοσιν (5 τ. Λιψ., 1853) τὸν τίτλον «Ἱστορία
τῆς γερμ. ποιήσεως», ἐρημίσθη μεγάλως διότι ἐν
αὐτῷ πρῶτην φορὰν ἐσπούδαζετο ἡ γερμ. φι-
λοσοφία ἐν στενῇ σχέσει πρὸς τὴν ἀναπτύξιν
καὶ τὸν πολιτικὸν βίον τοῦ ἔθνους. Κληθεὶς ὡς
καθηγητῆς τῆς ἱστορίας εἰς Γοττίγγην ἀνέ-
λαβε τὴν διδασκαλίαν τῷ 1836. Τῷ αὐτῷ δ'
εἶται ἐξέδωκε τὸ ἔργον του «Ueber d. allg.-
λογγραφίαν τοῦ Γκαίτε», ὑπὲρδωκε ἱστο-
ρικῆς αἰσθητικῆς κριτικῆς. Τῷ 1837 ἐξέδωκε
τὰ (Grundzüge der Historik), βιβλίον ἐν
ᾧ περιγράφεται κατ' ἑκτακτὸν τὸ ἔργον τοῦ ἱστο-
ρικοῦ. Τὴν δὲ 2/14 Δεκεμβρ. τοῦ αὐτοῦ ἔτους
ἐπαυθῆ τῆς θέσεώς του ὡς προτυπογράφος τὴν
διαμαρτύρησιν τῶν 7 τῆς Γοττίγγης καθηγη-
τῶν καὶ μάλιστα διενεργήσας τὴν δημοσίευσιν
αὐτῆς καὶ διατάχῃ νὰ καταλίπῃ τὴν χώραν
ἐντὸς τριῶν ἡμερῶν. Ἐκτοτε ἐξήλθεν ἐν Δαρμ-
στατῇ καὶ κατόπιν ἐν Αἰδελβέργῃ, ὅπου ἐγένε-
το τῷ 1844 καθηγητῆς καὶ ἀνέλαβε τὰς
πρυθόρας του. Ἐνθερμος δ' ὢν πατριώτης
καὶ θέλων νὰ συντελέσῃ εἰς ἀνάπτυξιν τῆς
πολιτικῆς συνειδήσεως τοῦ γερμ. λαοῦ, ἐξέδωκε
διαφόρους πολιτικὰς κλ. διατριβάς καὶ πολιτικὰ
ἔργα 1845—47. Τῷ δὲ 1847 ἵδρυσεν ἐν Αἰδελ-
βέργῃ τὴν «Γερμανικὴν ἡμερησίαν», ἀποβάν
ἐγκριτον ὄργανον τῶν ἐπιδικούντων τὴν πολι-
τικὴν ἐνότητά τῆς Γερμανίας. Ἐκλεγείας μέλος
τῆς ἑθνικῆς συνέλευσεως ἀπεσύρθη ἀπ' αὐ-
τῆς κατ' Αὐγούστου 1848. Μετ' ὀλίγον δε-
τεχθὼν ὀλοτελῶς καταλίπων τὴν πολιτικὴν ἐ-
πεδόθη εἰς νέας σπουδὰς καὶ ἐξέδωκε τῷ
1849—50 εἰς 4 τόμους σπουδαϊστῶν ἔργων
περὶ Σακισαίρου. Βραδύτερον ἐξέδωκεν «Εἰσα-
γωγὴν εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ 19' αἰῶνος» (Λιψ.
1854) καὶ μετὰ ἐν ἔτος ἤρξατο ἡ ἐκδοσις τῆς
«Ἱστορίας τοῦ 19' αἰῶνος» ἀπὸ τῆς Βιενναίας
συνόδου (8 τ., Λιψ. 1856—64). Ἐν τῷ Δ'
τόμ. τοῦ ἔργου τούτου περιέχεται καὶ ἡ ἱστορία
τῆς ἐλληνικῆς ἐπαναστάσεως ἡ ἀρίστη τῶν
μέχρι τοῦδε δημοσιευθεισῶν. Τελευταῖον ἐκ
τῶν μεζόνων ἔργων του ὑπῆρξε τὸ περὶ Αἰν-
δελ καὶ Σακισαίρου (Λιψ. 1868). Ὁ Γ., ἀπέθ.
τὴν 6/18 Μαρτ. 1871, καταλείπων καὶ ἄλλα
ἔργα ἐκδοθέντα κατόπιν. [B.A.]

Γερμάνια. Χωρίον τοῦ δήμου Μονεμβά-
σις τῆς ἐπαρχίας Ἐπιδαύρου Λιμηρῆς, ἔχον
207 κατ. [M.Σ.]

Γερμανία (γερμ. Deutschland, γαλλ.
Allemagne, ἀγγλ. Germany). Ἐκτεταμένη
χώρα τῆς κεντρικῆς Εὐρώπης, ἥς τὰ ἐθνολο-
γικὰ ὅρια καὶ κατ' αὐτὴν τὴν ἀρχαιότητα δὲν
ἦσαν καλῶς ὁρισμένα, τοῦ μὲν Στράβωνος, τοῦ
Περικλίου Μέλαι καὶ ἄλλων ἀναφερόντων ὡς
τοιαῦτα πρὸς Δ μὲν τὸν Ῥήνον, πρὸς Ν δὲ τὰς
Ἀλπεις, πρὸς Α τὴν Σαρματίαν καὶ πρὸς Β
τὸν Ὠκεανόν· τοῦ δὲ Τακίτου πρὸς Δ τὸν Ῥή-
νον, πρὸς Α τὸν Βιστούλαν, πρὸς Ν τὸν Δού-
ναϊον καὶ πρὸς Β τὴν Βαλτικὴν. Ἡ νῦν Γ,

συνταυτιζομένη πρὸς τὴν γερμανικὴν αὐτοκρατορίαν, ἐκτείνεται ἀπὸ τοῦ 47° 16' ἄχρι τοῦ 57° 46' Β πλάτους καὶ ἀπὸ τοῦ 5° 54' ἄχρι τοῦ 22° 57' Δ μήκους Γρήνιτς, ἔχουσα ὅρια: πρὸς Β τὴν Βορ. Θάλασσαν, τὴν Δανίαν καὶ τὴν Βαλτικὴν· πρὸς Δ τὴν Ῥωσσίαν, τὴν Ῥωσικὴν Πολωνίαν καὶ τὴν Αὐστριακὴν Γαλικίαν· πρὸς Δ τὴν Γαλλίαν, τὸ Λουξεμβούργον, τὸ Βέλγιον καὶ τὴν Ὀλλανδίαν· καὶ πρὸς Ν τὴν Αὐστρίαν καὶ τὸν Ῥήνον· περιλαμβάνει δὲ τὰ ἐπόμενα κράτη: α') 4 βασιλεία, Πρωσσίαν, Βαυαρίαν, Σαξονίαν καὶ Βυρτεμβέργην· β') 6 μεγάλα δουκάτα· Βαδεν, Ἑσσην, Μεκλεμβούργον-Σχεβρίν, Μεκλεμβούργον-Στρέλιτς, Ὀλδεμβούργον καὶ Σάξ-Χαιμάργη· γ') 5 δουκάτα· Βρουνδίκην, Σάξ-Κόδουργ-Γόθα καὶ Ἀγχαλτ· δ') 7 ἡγεμονίας, Σχεάρτσπουργ-Σονδεραχάουζν, Σχεάρτσπουργ-Ρούδολστατ, Βαλδέκκην, Ῥέϋς (πρωτοτόκου κλάδου), Ῥέϋς (δευτεροτόκου κλάδου), Σχάουμπουργ-Λίππε καὶ Λίππε· ε') 3 ἐλευθέραις πόλεις· Λυδέκκην, Βρέμην, καὶ Ἀμβούργον· ς') καὶ 1 τοπαρχίαν, τὴν Ἀλσατίαν-Λωρραίνην. Ἐχει δὲ ἐν συνόλῳ ἐμβαδὸν 540,594 τ.χμ. καὶ 49,421,803 κατ. (1890).

Ὁροσγραφία. Ἡ Γ. διαίρεται εἰς 3 ζώνας· τὴν Ν ἢ ὀρεινὴν, τὴν μέσσην ἢ τὴν πλὴν ὀρεσσειῶν, καὶ τὴν Β ἢ χθαμαλήν. Τὰ δὲ ὄρη αὐτῆς ἀνήκουσιν εἰς τὰ τρία συστήματα· τὸ Ἀλπικόν, τὸ Ῥκνινιο-καρπαθικόν καὶ τὸ Γαλλοσραγικόν. Καὶ εἰς μὲν τὸ α' κατατάσσονται πάντα τὰ πρὸς Ν τοῦ Δουνάβειος, ἥτοι· τὰ τοῦ Βαδεν, τῆς Βυρτεμβέργης καὶ τῆς Βαυαρίας· εἰς δὲ τὸ β' τὰ παρὰ τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ Ῥήνου· καὶ εἰς τὸ γ', αἱ παρὰ τὴν ἀριστεράν ὄχθην τοῦ ποταμοῦ τοῦτου ὀρεσσειαί. Αἱ τελευταῖαι ἀντηρίδες τῶν Ἀλπεων περιλαμβάνουσι τὴν λίμνην τῆς Κωνσταντίας καὶ τὸ λεκανοπέδιον τοῦ Ἀνω Δουνάβειος, μετὰ τῶν ὄρεων τοῦ Μέλανος Ὀρυμοῦ. Κλάδος δὲ τοῦ Ῥκνινίου συστήματος, κατευθυνόμενος ἀπὸ ΝΑ πρὸς ΒΔ σχηματίζει τοὺς κρικοὺς τοῦ Βαυαρικοῦ Ὀρυμοῦ, τοῦ Φιχτελ, τῆς Φραγκωνίας, τῆς Θυριγγίας καὶ τοῦ Τευτοβουργικοῦ Ὀρυμοῦ, ἐνῶ Β κλάδος τοῦ αὐτοῦ συστήματος σχηματίζει τὰ ὄρη τοῦ Γλάτς, τῆς Κάτω Σιλεσίας, τῶν Γιγάντων, τοῦ Ἰξερ καὶ τοῦ Χάρτς. Ἐν μέσῳ δὲ τῶν δύο τούτων κλάδων, ἐρθύνονται τὰ Ἑρτς, τὰ ὄρη τοῦ Ἀλβις, τὸ Ἀνδερν τῆς Θυριγγίας, διαφοροὶ λοφοσειραὶ ἐν τῷ Ἀννέβερ καὶ τὸ ἀνθρακωχόν συμπαγὲς τοῦ Ἰξερμούν. Παραπλευρώς τῶν κλάδων τοῦ Ῥκνινίου συστήματος ἐκτείνονται τὰ ὄρη τοῦ Ῥήνου, συνδέμενα πρὸς τὰ ὀρεπεδία τῆς Ἀνω Βαυαρίας διὰ τοῦ Σουγρικοῦ Ἰόρα καὶ τοῦ Μέλανος Ὀρυμοῦ. Καὶ ἐπὶ μὲν τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Ῥήνου ὑψούνται διαδοχικῶς, μετὰ τὸν Μέλανον Ὀρυμόν, ὁ Ὀρυμός τοῦ Ὄδερ καὶ τὸ Σπέσσαρτ, τὰ Ῥοίνια

ὄρη καὶ τὸ τῶν Πτηνῶν, τὸ Ὅρος τοῦ Μεθούσου (Knüllgebirge), ὁ Ὀρυμός τοῦ Σόλλιγγερ, τὸ Τάουνοϋς, ὁ Δυτικὸς Ὀρυμός καὶ τὰ ἐκ σχιστολίθου ὄρη τῆς Σαουερλάνδης καὶ τοῦ Ῥούρ—ἐπὶ δὲ τῆς ἀριστερᾶς, τὰ Βόσγια, ὧν προέκτασις εἶναι πρὸς Β τὸ Χάρδ ἐν τῷ Παλατινάτῳ, τὸ Ὄρος τῆς Βροντῆς κτλ. πρὸς τὸ Βέλγιον. Τὰ ὄρη ταῦτα καὶ τὰ ὀρεπεδία κατέχουσι τὸ νότιον ἡμῶν τῆς γερμανικῆς χώρας, ἐνῶ τὸ Β ἡμισυ αὐτῆς ἀποτελεῖ χθαμαλὴν καὶ ἀτέρμονα πεδιάδα, διαρρομένη ὑπὸ μεγάλων ποταμῶν, ἐν ᾗ διαφαίνονται τῆδε κἀκεῖσε συμπλέγματα τινα λόφων, καὶ τῆς ὁποίας τὰ κατὰ τὰς ἀμυώδεις παραλίας ἐκτεταμένα τενάγη διατείνονται ἀεθλῆς θαλάσσης.

Θάλασσα. ἄκται· νῆσοι. Τὴν Γ. περιτρέχουσιν· ἡ Β Θάλασσα, ἥς αἱ ἄκται ἐκτείνονται ἐπὶ 560 χμ. καὶ ἡ Βαλτικὴ, ἔχουσα ἄκτας 1360 χμ. Αἱ πρῶται αὐτῶν εἶναι χθαμαλαὶ καὶ ἐκτεθειμέναι εἰς θαλασσίους κατακλυσμούς. Σειρὰ νήσων, περιστρέφουσα τὴν παραλίαν τοῦ Ἀννέβερ, προστατεύει αὐτὴν κατὰ τῆς θαλάσσης, ἥτις ὅμως τῷ 1511 ἐσχημάτισε τὸν εὐρύν ὄρμον τοῦ Ἰάδς. Αἱ ἄκται ἐκτείνονται ὑπὸ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ἀμασίς, τοῦ Ἰάδς, τοῦ Βισούργιδος καὶ τοῦ Ἀλβις. Αἱ παρὰ τὰς Δ ἄκτας τοῦ Σλέσβ.γ. Ὀλοταίν νῆσοι ἀπειλοῦνται ὑπὸ βαθυταίης ἐξεκταίνουσι· αἱ Δ αὐτοῦ ἄκται εἶναι ἐπικλινεῖς καὶ διατείνονται ὑπὸ κόλπων βαθύτατα εἰς τὴν ξηρὰν εἰσδύοντων, οἷοι εἶναι οἱ τοῦ Ἀπενραδε, τοῦ Φλένσπουργ καὶ τοῦ Κιέλου. Ὁ ὄρμος τῆς Λυδέκκης καίτοι μετὰ τὴν Ὀλοταίν καὶ Μεκλεμβούργον, ὅθεν αἱ ἄκται τῆς Βαλτικῆς ἐκτείνονται πρὸς Δ ἄχρι τῶν Ῥωσικῶν συνόρων· τὰς ἄκτας δὲ ταύτας καθιστᾷ ἀξίση-μενώτους σειρὰ ὀρη τεναγῶν, κειμένων παρὰ τὰς ἐκβολὰς τῶν ποταμῶν καὶ χωριζομένων ἀπὸ τῆς θαλάσσης διὰ ταινίων ἀμμιώδους γῆς καλουμένων *Nehrung*. Αἱ ἄκται τῆς Βαλτικῆς, πλὴν τῶν τοῦ Μεκλεμβούργου, εἶναι χθαμαλαὶ καὶ ἕνα μόνον κόλπον ἔχουσιν ἄξιον λόγου, τὸν τοῦ Δάντς. Κατὰ μῆκος τῆς πομμερανικῆς παραλίας καὶ χωριζόμεναι ἀπ' αὐτῆς διὰ μικρῶν πορθμῶν, κείνται αἱ τρεῖς μεγάλα γερμανικαὶ νῆσοι· ἡ μὲν Ῥύγεν μικρόν τι πρὸς Β, αἱ δὲ Οὔσεδέρμ καὶ Βολλίν παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ὄδερ. Ἀλλὰ τινες ἀσήμντοι ἀνήκουσιν εἰς τὸ Ὀλδεμβούργον καὶ τὸ Ἀννέβερ. Μεγίστην δὲ στρατηγικὴν καὶ ἐμπορικὴν σπουδαιότητα ἔχει ἡ Ἐλγολάνδη, ἀνήκουσα νῦν εἰς τὴν Πρωσσίαν καὶ δεσπόζουσα τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ἀλβις, τοῦ Βισούργιδος καὶ τοῦ Ἀϊδερ.

Υδρογραφία. Μέγας ἀριθμὸς ποταμῶν, ὧν οὐκ ἐλίγοι πλωτοί, διαρρέουσι τὴν Γ. ἐκβάλλοντες οἱ μὲν εἰς τὴν Β ἢ Γερμανικὴν θάλασσαν, οἱ δὲ εἰς τὴν Βαλτικὴν. καὶ εἰς ὁ Δουνάβης, εἰς τὸν Εὐξείνιον· καὶ δὴ εἰς τὴν Βορ. Θάλασσαν ἐκβάλλουσι 1) ὁ Ῥήνος, οὗ κύρια

παραποτάμια ἐν τῇ Γ. εἶναι: ὁ Νέκκαρ, ὁ Μοῖνος, ὁ Λουπίας, ὁ Μοσέλλας κτλ. 2) ὁ Ἀμσαίας, ἔχων κύριον παραποτάμιον τὸν Χαΐν. 3) ὁ Βισουργίς, ἔχων κύριον παραποτάμιον τὸν Ἀλλερ. 4) ὁ Ἀλβίς, εἰς ὃν ἐκρέουσιν ὁ Μολδαύκας, ὁ Ἐγερ, ἡ Μούλδα, ὁ Χάφελ μετὰ τοῦ Σπρέα κτλ. Εἰς δὲ τὴν Βαλτικὴν χύνονται: 1) ὁ Ὁδερ (Ὀδίαδος), οὗ κύρια παραποτάμια εἶναι ὁ Βέττερ, ὁ Ναισσε καὶ ὁ Βάρθας. 2) ὁ Βιστούλας καὶ 3) ὁ Νείμαν. Ὁ μέγιστος τῶν κυρίως γερμανικῶν ποταμῶν εἶναι ὁ Βισουργίς, οὗ τὸ ὕδατοπέδιον περιλαμβάνεται ὅλον ἐντός τῶν ὁρίων τῆς νῦν γερμαν. αυτοκρατορίας. Αἱ λίμναι τῆς Γ., αἵτινες δὲν εἶναι μεγάλαι, ἀνήκουσιν εἰς τὴν χώραν τῶν Ἀλπεων, εἰς τὰ λεκανοπέδια τοῦ Ῥήνου καὶ τοῦ Δουνάβιως καὶ εἰς τὸ παρὰ τὴν Βαλτικὴν βαθυπέδιον. Ἐκ τῶν πρώτων, μεγίστη εἶναι ἡ τῆς Κωνσταντίας, ἥς ὅμως μέρος μόνον ἀνήκει εἰς τὴν Γ. Ἐπὶ τῶν βαυαρικῶν Ἀλπεων καὶ τοῦ βαυαρικοῦ ὄροπέδιου κείνται ἡ Χίεμ, ἡ Βάρμ καὶ ἡ Ἀμμερ, ἐν τῷ ΒΑ πεδίῳ, καὶ ἀριστετέρῃθεν τοῦ Ὁδερ, ἡ Ὀυκερ, ἡ Κάρνιτς κτλ., δεξιόθεν δ' αὐτοῦ ἡ Μαιδον, ἡ Ἰντζιγ, ἡ Λύβε, ἡ τοῦ Δαντζιγ καὶ ἄλλαι. Ὁ Χάφελ καὶ ὁ Σπρέας σχηματίζουν πολλὰς λίμνας, ὧν μεγίστη ἡ τοῦ Ρουππιν. Διωρυχάς ἡ Γ. δὲν ἔχει πολλὰς, αἱ μᾶλλον δ' ἄξιαι λόγου τῶν ὑπαρχουσῶν εἶναι ἡ τῆς Βρομβέργης, ἐνοῦσα τὸν Βιστούλαν μετὰ τοῦ Νέτσε καὶ διὰ τούτου μετὰ τοῦ Βάρθας καὶ τοῦ Ὁδερ, ἡ τοῦ Φρειδεरिकου Γουλιέλμου, ἐνοῦσα διὰ τοῦ Σπρέα καὶ τοῦ Χάφελ τὸν Ὁδερ μετὰ τοῦ Ἀλβίου, ἡ τοῦ Σέκενιτζ, δι' ἧς συγκοινωνεῖ ὁ Ἀλβίς μετὰ τῆς Βαλτικῆς, καὶ ἡ τοῦ Σλέσβιγ-Ὀλσταϊν, δι' ἧς διὰ τοῦ Αἰδερ συγκοινωνεῖ ὁ ὁρμος τοῦ Κιέλου μετὰ τῆς Βαλτικῆς θαλάσσης.

Γεωλογία. Ὑπὸ γεωλογικὴν ἑποψιν ἡ Γ. παρουσιάζει τὴν αὐτὴν καὶ ὑπὸ γεωγραφικὴν ἀνωμαλίαν. Αἱ τιτανώδεις Ἀλπεῖς τῆς Ἀνω Βαυαρίας εἶναι ἡ Α. προέκτασις τῶν τιτανωδῶν Ἀλπεων τοῦ Φίφραλβεργ καὶ τοῦ Ἀππεντζελ. Ἡ μεγάλη ζώνη τῶν γαιῶν τῆς τριτογενεὸς περιόδου, ἡ σχηματισθεῖσα ἐν τῇ ἀρχαίᾳ μεσοκαινικῇ θαλάσσῃ, τῇ ἀποτελεσάσῃ τὸ ἑλβετικὸν πεδίον, προεκτείνεται καὶ ἐν τῇ Ν Βαυαρία. Οἱ Ἰοράσιοι σχηματισμοί, λίαν περιωρισμένοι ἐν τῷ μέρει ἐνθα ῥεῖ ὁ Ῥήνος, λαμβάνουσι μεγίστην ἑκτασιν ἐν τῇ Σουηδικῇ Ἰόρπ, ἐκτείνονται καθ' ἅπασαν τὴν Ν. Γ. Τὰ ἀρχαία πετρώματα εἶναι τὰ αὐτὰ ἐκαστέρωθεν τοῦ Ῥήνου, ἐπίσης καὶ οἱ γρανίται καὶ οἱ ψαμμόλιθοι, οἱ ἀπαντῶντες ἐν τε τῇ Μέλανι Δρυμῇ καὶ τοῖς Βουργίσι. Πρὸς Β τοῦ πεδίου τῆς Μαγαντίας, αἱ τῆς δεδονίου περιόδου γαῖαι καὶ οἱ σχιτέλιθοι, οἱ ἀρχόμενοι ἀπὸ τῶν Ἀρδεννῶν καὶ τῆς χώρας τῶν Βαλλωνῶν, ἀποτελοῦσιν ἐπίσης τὸ Νάσσαυ καὶ τὴν Βεστφαλίαν, ἐριζόμενοι πρὸς Β ὑπὸ τῆς λιθανθρα-

κούχου ζώνης. Ὡς ἐκ τοῦ γεωλογικοῦ αὐτοῦ σχηματισμοῦ, τὸ γερμανικὸν ἔδαφος διαιρεῖται εἰς δύο ἴσα σχεδὸν μέρη· τὸ βρεινὸν πρὸς Ν συνδεόμενον πρὸς τὴν Γαλλίαν, τὸ Βέλγιον καὶ τὴν Ἑλβετίαν, καὶ τὸ πεδινὸν πρὸς Β ἐν τῷ Β γερμανικῷ πεδίῳ αἱ ἀρχαῖαι γαῖαι διαφαίνονται μόνον ἐν μεσῷ τῶν κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον νεωτέρων προσχώσεων, ὡς μικραὶ νησίδες, ἰδίως τῆς τριτογενεὸς περιόδου. Πολλὰ ἡφαιστειῶν συστάδες ὑπάρχουσιν ἐν τῇ χώρᾳ τοῦ Ἀίφελ καὶ πρὸς Β τοῦ Μοίνου, μεγίστη δὲ ποικιλία πετρωμάτων ἀπαντᾷ ἐν τοῖς πέριξ τῶν ἐκεῖ ὁρίων, ἐπίσης καὶ ἐν τῇ ἀνωμαλῇ χώρᾳ, ἐνθα ἔχουσι τὰς πηγὰς αὐτῶν τὰ παραποτάμια τοῦ Βισουργίδος καὶ τοῦ Μοίνου. Οὕτως, ὁ πλοῦτος τοῦ γεωλογικοῦ σχηματισμοῦ ἐν τοῖς ἐγκριτοῖς τοῦ ἔδαφους ἀνταποκρίνεται εἰς τὰς φυσικὰς διαφοράς τῆς ἐπιφανείας.

Κλίμα. Τὸ κλίμα τῆς Γ. οὕτε λίαν ξηρὸν, οὕτε λίαν ὑγρὸν, διαφέρει ἥσσον ἀπὸ Ν πρὸς Β ἢ ἀπὸ Δ πρὸς Α. Αἱ ζῶναι τῆς ἀνίσου θερμοκρασίας προσεγγίζουσι λίαν πρὸς ἀλλήλας κατὰ τὴν μεσημβρινήν κλίτην τῶν Ἀλπεων, ἀπομακρύνονται δ' ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον κατὰ τὸ μακρὸν πρᾶνός τῆς μεταξὺ τοῦ Ῥήνου καὶ Ὁδερ χώρας. Ἡ μέση ἐτήσια θερμοκρασία τῆς Γ. εἶναι: 8°—9° Κ. Ἐν Ἀλσατία, τὰ θέρη εἶναι θερμότερα ἢ πρὸς τὰς ἀκτὰς τῆς Β Θαλάσσης, οἱ δὲ χειμῶνες μικρὸν τι ψυχρότεροι. Ὅσον προχωρεῖ τις πρὸς Δ ἡ θερμοκρασία ἐλαττοῦται. Ἐν Κιέλμ ἡ μέση ἐτήσια θερμοκρασία εἶναι 8°, ἐν τῇ Α Πρωσσίᾳ 8°, ἐν Βερολίνῳ 8°,9—ἐν Δρέσδῃ 9°,2—ἐν δὲ τοῖς ὕψι πεδίοις τοῦ Ὄρους τῶν Γκράντων 4°—5°. Οἱ λιμένες τῆς Βαλτικῆς πῆγνυνται τὸν χειμῶνα, ἐπίσης καὶ τὸ πλεῖστον τῶν διωρυχῶν. Ὁ Ἰανουάριος εἶναι καθ' ἅπασαν τὴν αὐτοκρατορίαν ὁ ψυχρότερος τῶν μηνῶν, οὗ ἡ μέση θερμοκρασία κατέρχεται ὑπὸ τὸ 0°, ἐξαίρουμένης τῆς κοιλάδος τοῦ Ῥήνου. Ἡ μεγίστη μέση θερμοκρασία εἶναι κατὰ τὸν Ἰούλιον ἢ τὸν Αὐγούστου. Τὸ ποσὸν τῆς πιπτούσης βροχῆς καὶ χιόνος ἐλαττοῦται κατὰ τὰς ἀκτὰς τῆς Β Θαλάσσης, αὐξάνον ἐν τῇ μεσογειῇ χώρᾳ, ἀναλογικῶς τοῦ ὕψους. Ἡ ὕγρασις προσέρχεται κυρίως ἐκ τῶν ΝΔ καὶ Δ ἀνέμων.

Προϊόντα. Ἡ βλαστησις ἐν Γ. εἶναι σχεδὸν πανταχοῦ ἡ αὐτή. Κατὰ τοὺς στατιστικούς πίνακας τοῦ 1883, τὰ 48.7 % τοῦ ὅλου ἔδαφους (26,311,908 τεμ.) ἦσαν ἀγροί, κῆποι καὶ ἄμπελοι· τὰ 10.9 % (5,903,501 τεμ.) λειμῶνες, 9.4 % (5,041,083 τεμ.) γαῖαι χέρτοι· 25.7 % (13,900,612 τεμ.) δάση, 5.3 % (2,859,898 τεμ.) ἐκαλλυόμενα ὑπὸ οἰκοδομῶν, ἔδων καὶ ὕδατων. Ἡ μεγίστη ἀναλογία τῶν κροσσιμῶν γαιῶν εἶναι ἐν Σαξονίᾳ. Ἡ Βαυαρία ἔχει τοὺς πλείστους τῶν λειμῶνων, ἡ δὲ Ἀλσατία τὰς πλείστας τῶν ἄμπελων. Οἱ Γερμανοὶ ἐργάζονται ἐπιμέλῃ ἐργασίας ὑπερενίσχυσαν τὰς φυσικὰς δυσχερείας, νῦν δὲ τὰ 9/10

τῆς Γ. εἶναι παραγωγικαὶ γαῖαι. Ἡ καλλιερ-
γία τῆς σιτάλευς εὐδοκίμαται λίαν, ἰδίως ἐν
Πρωσσίᾳ καὶ ἐν Σαξονίᾳ. Ὁ σίτος, τὰ γεώ-
μηλα, τὰ πίτα, οἱ θερμοὶ κτλ. καλλιεργοῦνται
κατὰ διαφόρους ἀναλογίας. Ἐπειδὴ δὲ καὶ μεθ'
ἐλθὼν τὴν ἔκτασιν τῶν λιμνῶν αἱ φυσικαὶ
βοσκαὶ δὲν ἐξαρκοῦσι πρὸς διατροφὴν τῶν κτη-
νῶν, ἡ ἑλλειψὶς αὐτῇ ἀναπληροῦται διὰ τῆς
σπορᾶς βοσκησίμων τευτλῶν, τριφυλλίου καὶ
ἀραβοσίδων. Ὀλίγαι δὲ γαῖαι χρησιμοποιοῦν-
ται πρὸς καλλιέργειαν λίνου, καννάβεως καὶ
λυκίσκου. Ἡ Ἀλσατία πρωτεύει ἐν τῇ καλ-
λιεργίᾳ τῆς ἀμπέλου, ἥτις μετενεχθεῖσα ὑπὸ
τῶν Ῥωμαίων ἐρυτεύθη τὸ πρῶτον παρὰ τὰς
ὄχθας τοῦ Μοζέλλα καὶ τοῦ Ῥήνου, κατὰ δὲ
τὸν μεσαιῶνα ἡ καλλιέργια αὐτῆς ἐπέξετάθη
καθ' ἅπασαν τὴν Γ. φθάσασα ἐν τοῖς ΝΔ δια-
μερίσμασιν παρὰ τὰ ἐλβετικά καὶ τὰ γαλλικά
σύνορα εἰς μεγίστην ἀνάπτυξιν. Τὸ φυτὸν τοῦτο
ἐπιβίβει μεγάλας ἐν τῇ κοιλίᾳ τοῦ Ῥήνου.
Δι' κλιτύς τῶν Βοσγίων καὶ τοῦ Μέλανος
Δρυμοῦ, ἄχρι ὕψους 400 μ., ἐπίσης καὶ τὰ λε-
κανοπέδια τοῦ Μοίνου καὶ τοῦ Νέκκαρ καλύ-
πτονται ὑπ' αὐτοῦ. Ἡ μέση ἐτήσια παραγωγὴ
τοῦ οἴνου ὑπολογίζεται δι' ἅπασαν τὴν Γ. εἰς
3,850,000 ἐκλ. ὧν πλέον τοῦ 1/3 παράγει ἡ
Ἀλσατία. Ἡ καλλιέργια τοῦ σακχαρώδους
τευτλοῦ ἐκτείνεται νῦν ἐπὶ 337,385 τεμ., εἰς
αὐτὴν δὲ ἀνερρώθησαν αἱ εὐρύτεραι τῶν γαιῶν,
παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Βιστουλα, ἐν τῷ κοιλο-
πέδιῳ τοῦ Ὄδερ καὶ ἀλλαχοῦ. Ἡ καλλιέργια
τοῦ καπνοῦ ἐπικρατεῖ ἰδίως ἐν Βαδεν, Πρωσ-
σίᾳ, Βαυαρίᾳ καὶ Ἀλσατίᾳ. Ἐκ τῶν καρπο-
φόρων δένδρων εὐδοκίμοις πρὸς Β μὲν ἡ μη-
λέα, ἡ ἀπιδέα, ἡ κερασέα καὶ ἡ δαμασκηλέα
πρὸς Ν δὲ ἡ βερυκοκκέα, ἡ ροδακινέα κτλ. —
Τὸ πλεῖστον τῶν γερμανικῶν ὀρέων καλύπτε-
ται ὑπὸ ὄξωδων. Παρὰ τὰς ἀκτὰς τῆς Βαλτικῆς
φύονται ἡ βρύς, ἡ φηγὴς καὶ τὰ ῥητινώδη δέν-
δρα ἐπὶ δὲ τῶν ὄρεσιν, ἡ πίτυς, ἡ λαρίξ
καὶ ἡ ἐλάτη. Ἡ καστανέα εὐδοκίμαται ἐν τοῖς
τῶν κοιλάδων. Τὸ πᾶσι ἡ Γ. ἐκαλύπτετο
ἅπανα σχεδὸν ὑπ' ἑνὸς καὶ μόνου δάσους κα-
λουμένου ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων «Ἐρκυνίου Δρυ-
μοῦ». Νῦν αἱ εὐρροὶ περιοχαὶ δὲν εἶναι δα-
σώδεις. Μεγάλα δάση ὑπάρχουσιν ἐν τῷ Ν
Βρανδεμβούργῳ καὶ τῇ Σιλεσίᾳ. ἐπὶ τῆς δεξιᾶς
ὄχθης τοῦ Ὄδερ, ἐπὶ τοῦ Χάρτς καὶ τῶν ὀρέων
τῆς Θυριγγίας, ἐπὶ τῶν ὕψηλῶν μερῶν τοῦ
Ἑρτς καὶ τῶν Βοσγίων, ἐν τῇ Μέλανι Δρυμῷ,
ἐπὶ τῶν Βυαρικῶν Ἀλπεων κτλ.

Κ τ ῆ ν ὁ σ τ ρ ο φ ί α. Ἡ κτηνοτροφία εἶναι
εἰς τὸν πλεονισσιωτέρον πόρον τῆς Γ. Τὰ μεγάλα
κτηνὴ καὶ οἱ ἄριστοι τῶν ἵππων τρέφονται ἐν
τῇ πεδινῇ γῶρᾳ, πλὴν τῆς Πομερανίας. Ὠ-
ραῖοι καὶ εὐρωστοὶ ἵπποι εἶναι οἱ τοῦ Μεκλεμ-
βούργου, τοῦ Ὀλσταίν καὶ τοῦ Ἀννόδερ. τῶν
δὲ βοδῶν πρωτεύουσιν οἱ παρὰ τὰ τέλματα τῆς
Βαλτικῆς τρεφόμενοι. Ἡ προβατοτροφία ἀκ-
μαίει ἐν Ἀννόδερ, ἐν Σαξονίᾳ καὶ ἐν Σιλεσίᾳ.

ἡ δὲ χοιροτροφία ἐν Βεσφαλίᾳ, τῇ Πρωσσίᾳ
Σαξονίᾳ καὶ Βαυαρίᾳ. Οἱ ὄνοι χρησιμοποιοῦνται
ἰδίως ἐπὶ τῶν ὄρεσιν, αἱ δὲ ἡμίονοι ἐπὶ τῶν
Ἀλπεων. Μελίσσαι καὶ χήνες ἀφθονοῦσιν ἐν τῇ
Β Γ. Κατὰ τοὺς στατιστικoὺς πίνακας τοῦ 1883,
ἡριθμοῦντο ἐν Γ. 3,522,515 ἵπποι· 15,786,765
βόες· 19,189,715 πρόβατα· 9,206,195 χοῖροι
καὶ 2,639,994 αἰγες. Ἡ μελισσοτροφία ἀκμά-
ζει ἰδίως ἐν Ἀννόδερ ἐνθα ἀριθμοῦνται πλείους
τῶν 217,000 κυψελῶν.

Ὁ ρ υ κ τ α. Ἡ Γ. κατέχει μέγαν δρυκτὴν
πλοῦτον, ἐν ᾧ οἱ λιθάνθρακες καὶ ὁ σιδηρὸς
κατέχουσι τὴν πρώτην θέσιν. Τὰ μεταλλεῖα τοῦ
χρυσοῦ καὶ τοῦ ἀργύρου δὲν εἶναι μεγάλης σπου-
δαιότητος· ἀλλὰ τὰ τοῦ ψευδαργύρου, τοῦ μο-
λυβδου, τοῦ χαλκοῦ καὶ τοῦ κασσιτέρου δὲν
εἶναι λόγου ἀνάξια. Ἀπὸ τοῦ 1870 ἄχρι τοῦ
1883, ἡ ἐτήσια ἐξαγωγή τοῦ χρυσοῦ ἠνέστηεν,
ἀνελθούσα ἀπὸ 82 εἰς 467 χμ. ἡ τοῦ ἀργύ-
ρου, οὗ τὰ πλεονιστώτερα μεταλλεῖα κείνται ἐπὶ
τοῦ Ἑρτς καὶ τοῦ Χάρτς, περὶ τὸ Φράϊδεργ,
τὸ Γόσλαρ καὶ τὸ Κλάουσσταλ. ἠνέστηεν ἐπι-
σης ἀνελθούσα ἀπὸ 98,100 εἰς 235,000
χμ. Χαλκὸς εὐρίσκεται ἰδίως περὶ τὸ Μάν-
σφελδ καὶ ἐν τῷ διαμερίσματι τῶν Ἀρνσπεργ.
Ὁ μόλυβδος, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀργυροῦχος,
εἶναι ἀρνησώτερος τοῦ χαλκοῦ, τὰ δὲ πλεου-
σιώτερα αὐτοῦ στρώματα κείνται ἐν Βλαϊμ-
βεργ, ἐν τῷ διαμερίσματι τοῦ Ἀκουσίγρανου,
ἐν Ὀππελν τῆς Σιλεσίας, ἐν Βισβάδεν καὶ Κο-
λωνία, παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Ῥήνου κτλ. Πλεου-
σιώτερα ὅμως τῶν τοῦ χαλκοῦ εἶναι τὰ δρυ-
χεῖα τοῦ ψευδαργύρου, ἐνῶ τὰ τοῦ κασσιτέρου,
τοῦ νικελίου, τοῦ βολφραμίου, τοῦ κοβαλτίου,
τοῦ βισμούθιου, ὑδαργύρου καὶ τοῦ μαγγανη-
οῦ ἔχουσιν ἥσσονα τὴν παραγωγὴν. Πρὸς τὴν
ἐκμετάλλευσιν τοῦ σιδηροῦ ἀμιλλᾶται κατὰ τὸν
πλοῦτον ἡ τῶν λιθάνθρακων, ὧν ἡ Γ. ἔχει 7
μεγάλα στρώματα, 2 ἐν Σαξονίᾳ καὶ 5 ἐν Πρωσ-
σίᾳ· τὸ πλεονιστώτερον καὶ μέγιστον τῶν ἐν Εὐ-
ρώπῃ εἶναι τὸ ἐν τῇ Ἰννα Σιλεσίᾳ εἰσδύον καὶ εἰς
αὐτὴν ἐπὶ τὴν Αὐστρίαν καὶ τὴν Ῥωσικὴν
Πολωνίαν καὶ ἔχον ἐν Γ. ἐμβαδὸν 550-600 τχμ.
Τούτου ἡ ἐκμετάλλευσις ἤρχισε τῷ 1784. Τὸ
δεύτερον, οὗ ἡ ἐκμετάλλευσις ἤρχισε τῷ 1787,
κεῖται ἐν τῇ Κάτω Σιλεσίᾳ. Τὸ τρίτον περὶ τὸ
Δόρτμουνδ, ἐκτείνεται ἐπὶ 82 χμ., ἡ δὲ ἐκμετάλ-
λευσις τοῦ ἤρχισεν ἀπὸ τοῦ 1740, καὶ ἐν τῷ
μέσῳ αὐτοῦ ἀνεπτύχθησαν κατόπιν μεταλλευρ-
γικὰ κέντρα ὀνομαστά καθ' ἅπαντα τὸν κό-
σμον. Τὸ 4ον κεῖται παρὰ τὸ Ἀκουσίγρανον·
τὸ 5ον παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Σάρρε· τὸ 6ον
παρὰ τὴν Δρέσδην καὶ τὸ 7ον παρὰ τὸ Τζουλικου
καὶ τὸ Χέμνιτς. Πλὴν τῶν 7 τούτων στρωμά-
των, ὑπάρχουσι καὶ ἄλλα πολλὰ ἥσσονος σπου-
δαιότητος, ἰδίως ἐν μέσῳ τῶν τῆς τριτογενούς
περιόδου γαιῶν τῶν βυαρικῶν Ἀλπεων. Στρώ-
ματα λιγνίτου ἀπαντῶσιν ἐν Σαξονίᾳ καὶ τοῖς
παρὰ ταύτην διαμερίσμασι τοῦ Ἀγγαλτ, τῆς
Βρουνσβίχης κτλ., ἐκτεταμένοι δὲ ποσινθρακῶν

ἐν τοῖς πεδίοις τοῦ Β καὶ ἀλλαχοῦ· ἀσφαλτος δέ, γραφίτης, ἄλας, πετρέλαιον, λιθογραφικαὶ πλάκες, μυλόπετραι, μάρμαρα κτλ. πολλαχοῦ· ἤλεκτρον παρὰ τὰς ἀκτὰς τῆς Βαλτικῆς καὶ μεταλλικὰ ὕδατα ἐν Βαδεν, Νάσσαου, Βαλ-δεκίη, Ἀκουισγράνω καὶ ἀλλαχοῦ.

Βιομηχανία καὶ ἐμπορεύματα. Ἡ Γ. εἶναι μία τῶν βιομηχανικωτάτων καὶ ἐμπορικωτάτων χωρῶν τῆς Εὐρώπης. Τὰ 45% περίπου τοῦ πληθυσμοῦ τῆς ζῶσιν ἀπὸ τῆς βιομηχανίας καὶ τοῦ ἐμπορίου. Ἐν τῇ μεγάλῃ βιομηχανίᾳ πρωτεύουσιν ἡ ὑφαντική, ἡ μεταλλουργία καὶ ἡ μηχανουργία. Εἰς μόνον τὴν σιδηρουργίαν καὶ τὴν χαλυβουργίαν ἀσχολοῦνται πλέον τῶν 457,000 ἐργατῶν· εἰς δὲ τὴν μηχανουργίαν 258,000 περίπου. Τὰ χυτήρια καὶ ἐν γένει τὰ σιδηρουργεῖα εἶναι νῦν συγκεντρωμένα παρὰ τὰ ἀνθρακωρυχεῖα, ἐνῶ ἄλλοτε ἦσαν ἐγκατεστημένα ἐπ' ὧλων τῶν σιμιλιων, ὅπου τὰ μέταλλα ἦσαν ἄφθονα. Χάρis εἰς τὸν πλοῦτον τῶν γερμανικῶν ἀνθρακωρυχείων ὁ κλάδος αὗτος τῆς βιομηχανίας ἵδρυσεν πρώτης τάξεως ἐργοστάσια ἐν τῇ ἄνω Σιλεσίᾳ καὶ τῇ Σαξονίᾳ, ἐπίσης καὶ παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Ῥήνου. Τὰ χυτήρια τοῦ Βερολίνου, τοῦ Μονάχου καὶ τῆς Νυρεμβέργης ἀπολαύουσι δικαίως ἐξουσίας, ἐνῶ τὰ μηχανοποιεῖα τοῦ Ρέμτχαϊδ ἀμιλλῶνται πρὸς τὰ πρῶτα τῆς Ἀγγλίας, καὶ τὰ ἐργοστάσια τηλεβόλων τοῦ Κρούπ εἶναι ἐκ τῶν πρώτων τοῦ εἴδους τῶν· τὰ δὲ μηχανουργεῖα τῆς Γ. κατέχουσι μίαν τῶν πρώτων θέσεων ἐν τῇ καθόλου μηχανουργίᾳ. Ἡ πρώτη αἰρομηχανὴ κατεσκευάσθη ἐν Φρεϊδριχσχύττε τῆς ἄνω Σιλεσίας, τὴν 24/4 Ἀπριλίου 1788, πρὸ τριάκοντα ὅτι ἐτῶν τὸ πλείστον τῶν ἐν Γ. αἰρομηχανῶν εἰσ-ήγοντο ἐκ Βελγίου, Ἀγγλίας καὶ Ἀμερικῆς. Ἐκτοσε ὅμως τὸ εἶδος αὐτοῦ τῆς βιομηχανίας ἔλαβε καταπληκτικὴν ἀνάπτυξιν. Ἡ βιομηχανία τῶν γημικῶν εἰδῶν ἀκμαζει καὶ ἐνεκα τῆς τελειότητος τῶν μεθόδων. Παράλληλως ταύτης βαίνει καὶ ἡ ὑαλοουργία. Ἐν τῇ ὑφαντικῇ βιομηχανίᾳ πρωτεύει ἡ βαμβακουργία, καὶ διὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν εἰς αὐτὴν ἀσχολουμένων ἐργατῶν καὶ διὰ τὴν τελειοποίησιν τῶν ἐργαλείων. Πλείους τῶν 180,000 ἐργατῶν ἀσχολοῦνται εἰς τοὺς διαφόρους κλάδους τῆς ἐριουργίας, ἧς τὰ κέντρα εἶναι ἐν Σαξονίᾳ, Παράρρη-νίῳ Πρωσίᾳ, Βεστροφλίᾳ, Σιλεσίᾳ, Ν. Βρανδεμβούργῳ καὶ Ἀλσατίᾳ. Ἡ βιομηχανία τῶν εὐθηνῶν καὶ μικτῶν μεταξωτῶν ὑφασμάτων εἶναι ἐπίσης ἀνεπτυγμένη, ὁνομαστὰ ὅτι εἶναι τὰ παρυφουργεῖα καὶ τὰ βαρεῖα τοῦ Ἐλβερ-φελδ, Βάρμεν κτλ. ἐπίσης καὶ τὰ ἐργοστάσια τῶν ἐτοιμῶν ἐνδυμάτων τοῦ Βερολίνου. Ἡ χαρτοποιία ἀπασχολεῖ νῦν πλέον τῶν 90,000 ἐργατῶν. Ἡ ναυπηγία ἀκμαζει ἐν Ἀμβούργῳ, Βρέμῃ καὶ Στετίνῳ, τὰ δὲ ἐπιστημονικὰ ἐργαλεῖα τοῦ Μονάχου ἀπολαύουσι πρὸ πολλοῦ παγκοσμίου φήμης. Ἡ Βαυαρία ἐξέχει ἐπίσης καὶ ἐν τῇ ζυθοποιᾷ. Κατὰ τὴν τελευταίαν δε-

καετίαν, ἡ μέση ἐτήσια παραγωγή τοῦ ζύθου ἐν Γ. ἔφθασεν εἰς 38,613,000 ἐκλ. καὶ ἐκ τούτων 12,153,000 παρήγαγε μόνον ἡ Βαυαρία. Ἡ οἰνοπνευματοποιία εἶναι ἐπίσης ἀνεπτυγμένη· ἡ δὲ παραγωγή τῆς σακχαρώσεως ἀπὸ 200,000 τόννων ἀκαλλιέρστου σακχαρώσεως, τῷ 1872, ἔφθασεν εἰς 910,000 τόν. τῷ 1884. Ἐν γένει, ἐκάστη μερικὴ ἐκθεσις ἀποδείκνυσι τρανότερα τὴν σταθερὰν πρόοδον τῆς γερμανικῆς βιομηχανίας καθ' ὅπαντας τοὺς κλάδους. Εἰς τῶν ἐν Γ. πλεονιστικῶν βιοποριστικῶν κλαδῶν εἶναι καὶ ἡ ἀλιεῖα, ἰδίως ἡ τοῦ ὀνίσκου, τοῦ ὀξυρυγχου, τῶν ἀρεγγῶν, τῶν ἐγγυλεων κτλ. παρὰ δὲ τὰς ἀκτὰς τῆς Βαλτικῆς, καὶ ἡ τῶν αἰτακίων, τρωκίων, κυπρίνων κτλ. ἐν τοῖς ποταμοῖς καὶ ταῖς λίμναις, εἰς ἧς διατρέφονται 300,000 περίπου ἀνθρώπων. Παράλληλως πρὸς τὴν βιομηχανίαν ἀναπτύσσεται καὶ τὸ ἐμπόριον ἐν Γ. Κατὰ τὴν ἀπὸ τοῦ 1871 ἄχρι 1880 χρονικὴν περίοδον ἡ μὲν μέση ἐτήσια εἰσαγωγή ἦτο 3,622 ἐκατομ. μάρκων, ἡ δὲ μέση ἐτήσια ἐξαγωγή 2,713 ἐκατ. Ἀλλὰ τῷ 1890, ἡ ἀξία τῶν διὰ τῶν τελωνιακῶν συνόρων εἰσχωθέντων εἰδῶν ἀνῆλθεν εἰς 4,272,910,000 μάρκ., καὶ ἡ τῶν ἐξαχθέντων εἰς 3,409,584,000 μ. Τὸ γερμανικὸν ἐμπόριον καὶ πρὸ τῆς ἰδρύσεως ἐτι τῆς αὐτοκρατορίας, ὑπεστηρικθὴ μεγάλως διὰ τῆς «Τελωνιακῆς Ἐνώσεως» (Zollverein), ἧς τὴν πρωτοδουλίαν ἔσχεν ἡ Πρωσία, τῷ 1833· αὕτη περιλαμβάνει νῦν, πλην τῆς αὐτοκρατορίας (ἐξαιρεσεῖ τοῦ ἐλευθέρου λιμένος τοῦ Ἀμβούργου, μέρους τῆς κοινοτήτος τοῦ Κούβερκεν, τῆς χώρας τῶν ἐλευθέρων λιμένων τοῦ Βρεμερχάφεν καὶ Γεσσεμούνδε, τῆς νήσου Ἐλβόλανδης καὶ τινος κοινοτήτος τοῦ μεγάλου δουκάτου Βαδενί, καὶ τὸ μέγα δουκάτον τοῦ Λουξεμβούργου καὶ τὰς αὐστριακὰς κοινοτήτας τοῦ Γιουγκολτς καὶ τοῦ Μίττελδεργ.

Θρησκεία. Κατὰ τὴν ὁριστικὴν ἀπογραφὴν τῆς 1 Δεκεμβρίου 1885 (ν), ἦσαν ἐν Γ. 29,369,847 διαμνηστεύμενοι, 16,782,979 κα-θολικοί, 128,428 ἀνήκοντες εἰς ἄλλας χρι-στιανικὰς ἐκκλησίας, 563,000 Ἰβραῖμοι καὶ 11,278 ἀγνώστου θρησκείας. Ἡ καθολικὴ ἐκ-κλησία ἀριθμεῖ 5 ἀρχιεπισκόπους, 20 ἐπισκο-πάς, 20,000 ἱερεῖς καὶ 800 μονάχ. Τὰς ἐκ-κλησίας τῶν διαμνηστευμένων, ἀριθμούντων ἐν συνόλῳ 16,000 ἱερεῖς (ποιμένας), διοικοῦ-σιν αἱ κατὰ κράτη συνοδοί.

Μεταναστεύσεις. Ἡ μέση ἐτήσια αὐ-ξήσις τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Γ. κατὰ τὰ τελευ-ταῖα 5 ἔτη, λαμβανομένης ὑπ' ὄψιν τῆς μεταξὺ γεννήσεων καὶ θανάτων διαφορᾶς, ἦτο 589,000 περίπου. Τῆς σταθερᾶς καὶ δυσαναλόγου πρὸς τοὺς πέρους τῆς χώρας αὐξήσεως τοῦ πληθυσμοῦ ἀποτελεσμα εἶναι ἡ μετανάστευσις. Κατὰ τὴν τελευταίαν δεκαετίαν (1881—1890) μετενό-στευσαν ἐν συνόλῳ 1,334,207, ὧν 1,288,048 ἀπῆλθον εἰς τὰς Ὑνωμένας Πολιτείας τῆς

Ἀμερική. Ὁ μέγιστος ἀριθμὸς τῶν μεταναστών ἀπερχομένων ἐκ τῶν πρωσσικῶν ἐπαρχιῶν τῆς Πρωσσίας, τῆς Ἀ Πρωσσίας καὶ τῆς Πομερανίας.

Ἐκπαίδευσις. Ἡ δημοτικὴ ἐκπαίδευσις εἶναι ὑποχρεωτικὴ καθ' ἅπασαν τὴν Γ. Ὁ ἀριθμὸς τῶν δημοτ. σχολείων ἀνέρχεται εἰς 60.000, ἔδ. δὲ τῶν διδασκάλων ἀμφοτέρων τῶν φύλων εἰς 75.000. Τὰ προκαταρκτικὰ σχολεῖα, τὰ πρακτικὰ καὶ τὰ γυμνασια, συμπληροῦσι τὸν ὅλον τῆς μέσης ἐκπαιδεύσεως κύκλον. Ἐν τοῖς πρακτικῇς σχολαῖς, ἀνερχομένοις εἰς 260, φοιτῶσι περὶ τὰς 85.000 μαθητῶν. Ἐν δὲ τοῖς 340 γυμνασίοις, ὧν 57 εἶναι τῶν καθολικῶν καὶ 98 τῶν διαμαρτυρομένων, περὶ τὰς 108.000. Πλὴν τούτων ὑπάρχουσι καὶ 159 διδασκαλεῖα, ὧν 47 καθολικαί. Ἡ ἀνωτέρα ἐκπαίδευσις ἀριθμεῖ 20 πανεπιστήμια ἔχοντα πέντε μὲν σχολὰς, θεολογικὴν, νομικὴν, ἱατρικὴν καὶ φιλοσοφικ., 1 ἀκαδημ. (ἐν Μύνστερ) καὶ 9 πολυτεχνεῖα. Ἀλλὰ καὶ πολλὰ σχολαί, δασυνεμικαί, στρατιωτικαί, ναυτικαί, γεωργικαί, μουσικαί, κτηνιατρικαί, φαρμακευτικαί, βιομηχανικαί, τυφλῶν καὶ κωφαλῶν κτλ., καθιστῶσι τὴν Γ. ἐστὶν φωτῶν καὶ πολιτισμοῦ. Ἐν τοῖς ἐπιστημονικοῖς σωματεῖσις, τὴν πρώτην θέσιν κατέχουσιν αἱ Ἀκαδημίαι τῶν ἐπιστημῶν τοῦ Βερολίνου καὶ τοῦ Μοναχου. Ἐν γένει δὲ διὰ τῆς ἐκπαιδεύσεως ἐπιδικάζεται δραστηρίως καὶ ὁ ἐκγερμανισμὸς τῶν μὴ γερμανῶν ὑπηκόων τῆς αὐτοκρατορίας, ἀνερχομένων εἰς 3.720.000 περίπου.

Συγκοινωνία. Ναυτιλία. Παρὰ τὰς ἀμαξίτας ὁδοὺς καὶ τὰς λεωφόρους, ὧν τὸ μήκος ὑπερβαίνει τὰς 105.000 χμ., ὑπάρχει ἐν Γ. καὶ ἀνεπτυγμένον σιδηρόδρ. σύμπλεγμα. οὗ αἱ ὑπὸ ἐκμετάλλευσιν γραμμαί, τῆν 1 Μαΐου 1891 (v), εἶχον μῆκος ἐν συνόλῳ 43.008 χμ. Ἡ δὲ ὕδατος συγκοινωνία ἀνεργεῖται δι' ὁδῶν ἐχουσῶν μῆκος 12.000 χμ. περίπου. Ἡ ποταμοπλοία, τῷ 1888, ἤρθη εἰς 12.372 ποταμόπλοια, ὧν 628 ἀτμόηρη, χωρητικότητος ἐν συνόλῳ 1.660.371 τόννων. Τὰ δὲ διασχίζοντα τὰς θαλάσσας πλοῖα, τὴν 1 Ἰανουαρίου 1890 (v) ἦσαν 3594, χωρητικότητος 1.320.721 τόννων, ὧν 815 ἀτμόπλοια χωρητικότητος 617.911 τόννων. Τὰ καθ' ἅπασαν τὴν Γ. ταχυδρομικὰ γραφεῖα, τῷ 1890, ἀνῆρχοντο εἰς 24.970, ὧν αἱ 22.667 ἀνῆκον εἰς τὴν αὐτοκρατορίαν, τὰ δὲ λοιπὰ εἰς τὴν Βαυαρίαν καὶ τὴν Βυρτεμβέργην, ἐνῷ τὸ μῆκος τῶν τηλεγραφικῶν γραμμῶν ἦτο 103.808.91 χμ. καὶ τὸ τῶν συρμάτων 351.850.70.

Ὁικονομικά. Αἱ στρατιωτικαὶ δαπάναι τῆς αὐτοκρατορίας ἀναλογεῖται πρὸς ῥόρον 9—10 φρ. κατὰ κεφαλὴν, ἀπορροφῶσι τὸ πλεῖστον τοῦ προϋπολογισμοῦ τῆς, ἐκ τοῦ ὅποιου, πλὴν τοῦ στρατοῦ, συντηροῦνται τὰ δύο βουλευτικὰ σώματα, ἡ αὐτοκρατορικὴ γκαρμμενία, τὸ ἐν Λιψία ἐδρεύον ἀνώτατον δικαστή-

ριον καὶ τὸ κεντρικὸν γραφεῖον τῶν σιδηροδρομῶν. Κατὰ τὸν προϋπολογισμὸν τοῦ 1891—1892, τὰ ἔξοδα τῆς αὐτοκρατορίας ἀνῆρχοντο ἐν συνόλῳ εἰς 1.107.392.076 μάρκα, ἰσολογίζοντα πρὸς τὰ ἔσοδα· τὸ δὲ θεμέμιόν σιτον χρῆος εἰς 1.293.944.700 μάρκα.

Στρατός καὶ στόλος. Ἡ νέα αὐτοκρατορία, μετὰ τῆς ἐνότητος τῆς διοικήσεως, εἰσέγαγε καὶ τὴν ὑποχρεωτικὴν ὑπηρεσίαν, διὰ πάντας ἀνεξαιρέτως τοὺς Γερμανούς, ἐν κοινῇ στρατῷ, οὗ ἀνώτατος ἀρχὼν εἶναι ὁ αὐτοκράτωρ. Ἡ κατὰ τὸ πρωσσικὸν σύστημα διοργανώσεως τοῦ στρατοῦ ἐπεβλήθη εἰς τὰ Ν γερμανικὰ κράτη, τῷ 1867, ὡς ὅρος, διὰ τὴν παραδοχὴν αὐτῶν εἰς τὴν ἀμυντικὴν καὶ ἐπιθετικὴν συμμαχίαν τῆς τῶν Β κρατῶν ὁμοσπονδίας. Κατὰ τὸν διοργανισμὸν τοῦτον, ἑκαστος πολίτης Γερμανὸς ὑποχρεοῦται νὰ ὑπηρετῇ αὐτοπροσώπως ἐν τῷ στρατῷ. Πρὸς συντήρησιν δὲ τῶν κλοσσικῶν στρατιωτικῶν δυναμῶν τῆς Γ. ὤρισθησαν αἱ πρόσοδοι τῶν τελωνεῶν καὶ οἱ ἐπὶ τῆς καταναλώσεως ῥόροι, εἰσίνες τῷ 1889—1890 ἀπέδωκαν 748, 622 000 μάρκα. Κατὰ τοὺς νόμους τῆς 15/27 Ἰανουαρίου καὶ 3/15 Ἰουλίου 1890, ὁ γερμαν. στρατὸς συγκρίνεται εἰς 20 σωματίων, ὧν 2 ἀνήκουσιν εἰς τὴν Βαυαρίαν, 1 εἰς τὴν Σαξονίαν, 1 εἰς τὴν Βυρτεμβέργην, τὰ δὲ ἄλλα 15, ἐπίσης καὶ τὸ σῆμα τῆς προεδρίας, ἀπὸ κοινοῦ εἰς τὴν Πρωσσίαν καὶ τὰ λοιπὰ ὁμοσπονδία κράτη. Ἡ δύναμις αὕτη ἀνέρχεται ἐν καιρῷ μὲν εἰρήνης, εἰς 486.988 ἄνδρας ἐν συνόλῳ, μετὰ 93.908 ἵππων· ἐν καιρῷ δὲ πολέμου, εἰς 2.416.300 τακτικῷ στρατοῦ καὶ 1.800.000 ἐθνοφυλακῶν. Ὁ στόλος, τῷ 1891, ἀποτελεῖτο εἰς 27 θωρηκτῶν, 24 καταδρομικῶν, 4 φρεγατῶν, 10 κορβητῶν κτλ., ἐν συνόλῳ 76 ἀτμοκινήτων πλοίων, ὧν τὰ 75 εἶχον δύναμιν 194.390 ἵππων καὶ 67.511 τηλεβόλα, πληρώματα δὲ ἐν συνόλῳ 18.051 ἄνδρας. Πλὴν τῶν ἀνωτέρω ἐναυπηγούντο 2 ἐπιθωρηκτὰ καὶ 1 καταδρομικόν. Τὸ δὲ σύνολον τῆς κατὰ θάλασσαν στρατιωτικῆς δυνάμεως ἀνῆρχετο εἰς 17.968 ἄνδρας.

Προστατευόμενα· γῶραι. Ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Γ. ἔχει ὑπὸ τὴν προστασίαν αὐτοῦ τὰς ἐπομένους χώρας: ἐν Ἀφρικῇ· τὸ Τέγγον καὶ τὸ Καμερόν, ἀγνώστου ἐμβαδοῦ καὶ πληθυσμοῦ· ἄλλας δὲ χώρας, ἐχούσας ἐμβαδὸν 1.790.320 τγμ. καὶ 3.100.000 κατ. Ἐν δὲ τῷ Εἰρηνικῷ Ὀκεανῷ· τὴν γῶραν τοῦ αὐτοκράτορος Γουλιέλμου, τὸ πολύνησον τοῦ Βισμαρκ, τὰς Β νήσους τοῦ Σολομωνῶντος καὶ τὰς νήσους Μαρσάλλ καὶ Ναβίδο, ἐχούσας ἐν συνόλῳ ἐμβαδὸν 251.420 τγμ. καὶ 400.000 κατοίκων. [Π.Π.]

Ἐθνολογία καὶ ἱστορία. Τὸ ὄνομα Γερμανοὶ ὑπὸ τὴν εὐρυτάτην αὐτοῦ ἐθνολογικὴν ἔννοιαν ἐκτείνεται ἐπὶ μέγαν τιὰ κλαδὸν τῆς μεγάλης Ἰνδογερμανικῆς οἰκογε-

νείας, τὸν κλάδον τὸν γερμανικόν, περιλαμβάνοντα τοὺς σήμερον ἰδιαιτέρως γερμανικοὺς καλουμένους λαούς, εἶσι δὲ τοῦ ἑαυτοῦ τοῦ Σκανδιναυικοῦ (βλ. λ.) καὶ τῆν μετὰ τὴν Ἀγγλοσαξονικὴν φυλὴν τὴν οἰκούντων τὴν Βρετανίαν καὶ ἐντεῦθεν καταλαμβάνουσιν μεγίστον μέρος τῆς βορείου Ἀμερικῆς. Ἡ ἀρχικὴ κατοικία τῶν Γερμανῶν κατὰ τοὺς ἱστορικοὺς χρόνους, ἐν οἷς ὁ λαὸς τούτος κατέστη γνωστός, εἶναι ἡ ἀπὸ τοῦ Οὐιστοῦλα μέχρι τοῦ Ρήνου καὶ ἀπὸ τῆς βορείου θαλάσσης μέχρι τοῦ Δουνάβου καὶ τῶν Ἀλπεων ἐκτετατομένη χώρα. Ἀλλὰ καὶ πέραν τῆς βορείου θαλάσσης ἐν ταῖς νοτιαῖς χώραις τῆς Σκανδιναυικῆς χερσονήσου πρὸ ἀμνημονιῶτων χρόνων ἐγκαταστάθησαν γερμανικοὶ λαοὶ Σκανδιναυικοί, ἐλθόντες εἰς ἐπαφὴν πρὸς τοὺς βορειότερον αὐτῶν ἐν τῇ αὐτῇ χερσονήσῳ οἰκούντας Φιννικοὺς λαούς. Πότε οἱ γερμανικοὶ οὗτοι λαοὶ ἐγκαταστάθησαν ἐν ταῖς χώραις ταύταις καὶ πῶθεν ἐλθόντες κατέλαβον ταύτας καὶ τίς ἦν ἡ ἀρχικὴ κατοικία, καὶ πῶς καὶ πότε διεκρίθησαν ἀπὸ τῶν ἄλλων Ἰνδογερμανικῶν λαῶν, ταῦτα πάντα εἶναι ζητήματα γενικώτερα, ἀναγκαζόμενα εἰς τὸ μέγα ζήτημα περὶ τῆς καταγωγῆς, τῆς ἀρχικῆς κατοικίας καὶ τῶν ποικίλων διακρίσεων τῶν Ἰνδογερμανικῶν λαῶν (βλ. λ.). Τίς ἔστιν αἱ ἱστορικαὶ ἡμῶν γνώσεις ἀνατρέχουσιν, οἱ Γερμανοὶ ἐμφανίζονται ἐν τῇ ἱστορίᾳ περὶ τὰ τέλη τοῦ IV π.Χ. αἰῶνος, καθ' ὃν χρόνον ἐπιδόρασαν τὰς ἐμπορεύς τῇ Ἰταλίᾳ χώρας, εἰτα δὲ εἰσεδύλου καὶ εἰς τὴν Ἰταλίαν αὐτὴν οἱ περίφημοι Κικέρου καὶ Τούτονας (βλ. λ.). Οὗτοι οἱ λαοὶ πρῶτον ἐν τῇ ἱστορίᾳ μνημονεύονται ὡς γερμανικοὶ λαοὶ. Καὶ τὸ ὄνομα τῶν Γερμανῶν (ἡ καταγωγὴ τοῦ ὀνόματος δὲν εἶναι ἀκριβῶς γνωστὴ ἢ ἐπικρατοῦσα γνώμη εἶναι ὅτι εἶναι Κελτικόν) ἔκτοτε διδεται ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων εἰς πάντας τοὺς παλαιώνοντας, ἀλλ' ἀνεύθυνος ἐντὸς τῶν μνημενευθέντων ἑρῶν οἰκούντας λαούς. Ἀλλὰ τὸ ὄνομα τοῦτο δὲν εἶναι το πρὸς τοῖς Γερμανοῖς αὐτοῖς ἐν χρήτῃ ἔθνικόν ὄνομα. Οὗτοι καλοῦσιν ἑαυτοὺς Deutsche, καὶ τὸ ὄνομα τοῦτο ἔχει ἴσως σέσιν πρὸς το diuta=λαός, diutisc (theodiscus παρὰ Οὐλφίλζ, ἰταλ. tedesco, πρβλ. καὶ Τευτῶν). Ὁ Καῖσαρ ὅποτε ἐστράτευσε εἰς Γαλατίαν ἐξεδίωξε τοὺς ἐν τῇ σημερινῇ Ἀδριατικῇ ἐγκατασταθέντες ἐκ τῶν πέραν τοῦ Ρήνου χωρῶν Γερμανοὺς καὶ δις διαβάς τὸν Ρήνον πρῶτος αὐτὸς ἐκ τῶν Ῥωμαίων εἰσήλθεν εἰς τὴν Γερμανίαν (55 καὶ 53 π.Χ.). Ἀλλ' ἡ ἀπόπειρα τῆς ὑπὸ Ῥωμαίων κατακτῆσεως τῆς Γερμανίας ἐγένετο ἐπὶ τοῦ Ἀλγούστου, ὅποτε ὁ πρόγονος αὐτοῦ Δροῦτος κατὰ τὰ ἔτη 12 μ.Χ. ὁρμήσας ἀπὸ Γαλατίας ὑπήγαγε μέρος τῆς χώρας ὑπὸ τὸ κράτος τῶν Ῥωμαίων. Ἀλλ' ἡ ἀπόπειρα αὕτη ἀπέληξεν εἰς τὴν σθερὰν καταστροφὴν τοῦ Τευτοβουργικοῦ δόσεως (9 μ.Χ.), ἐνθα αἱ ὑπὸ τὸν Οὐάρρον Ῥωμαϊκὰ λε-

γεῶνες κατεστράφησαν ὑπὸ τῶν Γερμανῶν τῶν ἐπαναστάντων ὑπὸ τὸν περίφημον Ἀρμίνιον (βλ. λ.). Ἐκτότε οἱ Ῥωμαῖοι κατέλειπον ἀνεύχλητον τὴν Γερμανίαν. Ἀλλ' οἱ γερμανικοὶ λαοὶ ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ V μ.Χ. αἰῶνος ἤρξαντο νὰ μετακινῶνται ἀπὸ βορρᾶ πρὸς νότον καὶ νὰ ἱδρῶσι κράτος βορβαρακὴν καὶ νὰ εἰσβάλλωσιν εἰς τὸ Ῥωμαϊκὸν κράτος. Τὸ πρῶτον παρὰ τὰ σύνορα τοῦ Ῥωμαϊκοῦ κράτους ἱδρυθὲν γερμανικὸν κράτος ἦτο τὸ τῶν Μαρκόμανων παρὰ τὸν Ἄνω Δουνάβιον (βλ. Μαρκόμαννοι). Περὶ τὰ τέλη τοῦ V μ.Χ. αἰῶνος ἱδρυθὲν τὸ μέγα κράτος τῶν Γότθων πρὸ ἐκτετατομένη ἀπὸ τῆς Βαλτικῆς, ἴσως δὲ καὶ ἀπὸ τῆς νῦν Σουηδίας μέχρι τοῦ Ὑδρξίνου καὶ διηρημένον εἰς τὸ ἀνατολικὸν καὶ τὸ δυτικὸν Γότθικόν κράτος (βλ. λ.). Οἱ Γότθοι τῶν Γότθικῶν τούτων κρατῶν ἐπέδραμον πολλὰς κατὰ τὸν VI μ.Χ. αἰῶνα τὴν Μικρὰν Ἀσίαν καὶ τὴν ἑλληνικὴν χερσόνησον καὶ τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου καὶ ἐπὶ νῆγκον μεγάλας καταστροφὰς καὶ ἐρημώσεις, ἀλλ' ἔλαβον ἐν ταῦτῳ καὶ τὰ σπέρματα τοῦ χριστιανισμοῦ ἐκ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Κατὰ τὸν VII αἰῶνα δὲ ἐν τῇ Γερμανίᾳ αὐτῇ συνέστησαν πολλοὶ ἐμοσπονδιακοὶ γερμανικῶν λαῶν, πολλῶν εἰς τὴν αὐτὴν ἢ εἰς διχόρους ἐμοσπονδίας ἀντικρίτων γερμανικῶν λαῶν συνενωμένων εἰς μίαν κοινὴν ἐν ταῖς ἐπιδρομαῖς ταυτοῦ ν. Οὗτοι δὲ ἐκ τῆς συνενώσεως τῶν τούτων παρῆλθον τὰ ἐμοσπονδία ἔθνη τῶν Φράγκων, Ἀλλεμανῶν, Σαξόνων. Ῥησιθεται δὲ οἱ ἐκ τοιαύτης τινὲς ἐνώσεως διαφόρων φυλῶν προῆλθε καὶ τὸ ἔθνος τῶν Γότθων, καὶ εἰς πρότερον τὸ τῶν Μαρκόμανων. Αἱ τῶν γερμανικῶν τούτων λαῶν εἰς τὸ Ῥωμαϊκὸν κράτος ἐπιδρομαὶ ἤσαν μέχρι τοῦ VI αἰῶνος συχναί, ἀλλὰ καὶ παροδικαί. Ἀλλ' ἐπέστην περὶ τὰ τέλη τοῦ αἰῶνος τούτου οἱ ἐξ Ἀσίας ἐπιδραμόντες Οὐννοι κατέλαβον τὰς ἀνατολικώτερον τῆς Γερμανίας ὑπὸ τῶν Γότθων καὶ Σλαβῶν οἰκουμένης χώρας τῆς σημερινῆς Ρωσίας, ἐπῆλθε μεγάλη μετακίνησις λαῶν, καθ' ἣν οἱ γερμανικοὶ λαοὶ ἐξωθούμενοι ὑπὸ τῶν Οὐννων καὶ τῶν Σλαβῶν ἐπέπεσαν ἐπὶ ἀλλήλους καὶ ἠναγκάσθησαν νὰ ἐγκατασταθῶσι διακρίως ἐντὸς τῶν ἑρῶν τοῦ Ῥωμαϊκοῦ κράτους ἐκτείναντες τὰς εἰσελάς διὰ τοῦ Ρήνου καὶ τῶν Πορηνίων μέχρι τῆς Ἰσπανίας καὶ ἐντεῦθεν μέχρι τῆς Ἀφρικῆς, ἐξ ἄλλου δὲ μέχρι τῆς Βρετανίας. Οἱ γερμανικοὶ δ' αὗτοι λαοὶ ἐπὶ τῶν ἱερίων τοῦ ὑπ' αὐτῶν καταλυθέντος δυτικοῦ Ῥωμαϊκοῦ κράτους ἱδρυσαν διάφορα βορβαρακὰ κράτη, ἐν οἷς ἐκχυρῆσαν ἀπὸ τῆς περὶ τὰ τέλη τοῦ VI μ.Χ. αἰῶνος ἱδρυθὲν κράτος τῶν Φράγκων (βλ. λ., πρβλ. Γαλλία), ἐν ᾧ κατὰ τὸν II μ.Χ. καλίστη δὲ κατὰ τὸν III μ.Χ. αἰῶνα περιελήθησαν πάντα τὰ γερμανικὰ ἔθνη καὶ πάσαι αἱ ὑπὸ γερμανικῶν λαῶν οἰκούμεναι χώραι (ἐκτὸς τῶν Σκανδιναυικῶν λαῶν καὶ τῶν κατὰ τὸ 449 εἰς τὴν Βρετανίαν με-

ταβάντων και έντεϋθεν κράτος ίδιον ίδρυσάντων Ἀγγλοσαξόνων, έτι δέ των πρὸς νότον των Πυρηναιών εἰς τοὺς Ἀρτέας ὑποταχθέντων Οὐσιγιότθων. Διὰ τοῦ Φραγκικοῦ δὲ τοῦτου κράτους, τοῦ ὑφωθέντος ἐπὶ τοῦ βασιλείως των Φραγκων Καρόλου τοῦ Μεγάλου (βλ. λ.) εἰς τὸ ἀξίωμα καὶ τὴν περιωπὴν τοῦ γένου δυτικοῦ Ῥωμαιοῦ κράτους (800 μ.Χ.), οἱ γερμανικοὶ λαοί, οἱ ἐτι μὴ δεξιόμενοι τὸν χριστιανισμόν, προσῆλθον εἰς τὴν θρησκείαν ταύτην, ἥτις ἀπὸ τοῦ Γ' μ. Χ. αἰῶνος τὸ πρῶτον ἠρξάτο νὰ διαδίδηται μεταξὺ των λαῶν τούτων, ἀλλ' ἐπεκράτησεν ἐν Γερμανίᾳ ἀπὸ τῆς εἰς τὸν χριστιανισμόν προτελευταίως των Φράγκων, (περὶ τὰ τέλη τοῦ Ε' μ. Χ. αἰῶνος). Ἰδίως δὲ κατὰ τὸν 8 μ. Χ. αἰῶνα διὰ τοῦ περιεχόμενου ἱεραποστολικοῦ Βονιφατίου (βλ. λ.) καὶ διὰ τοῦ θρησκευτοῦ κατὰ των Σαξόνων πολέμου Καρόλου τοῦ Μεγάλου. Ὁ ἡγεμὼν αὗτος των Φραγκων καθὼς καὶ οἱ Φράγκοι ἦτο Γερμανός, ἀλλὰ τὸ κράτος τὸ Φραγκικὸν εἶχε πολιτισμὸν μάλλον λατινικὸν καὶ συνέκειτο ἐκ δυο μεγάλων ἐθνικῶν στοιχείων, τοῦ τῶν ἐκλατινισμένων Γαλατῶν καὶ τοῦ τῶν κυρίως ἀνατολικῶς τοῦ Ῥήνου οἰκούντων Γερμανῶν. Διὰ τοῦτο ἐκ τῆς διαλύσεως τοῦ μεγάλου κράτους τοῦ Καρόλου ἐπὶ των διαδόχων τοῦ ἡγεμόνος τούτου διὰ τῆς συμβάσεως τοῦ Ἡεροδούου (843) παρήχθη έντεϋθεν τοῦ Ῥήνου κράτος ἀκριβομένως Γερμανικόν, ὅπου μέχρι μὲν τοῦ 911 διετέλει ὑπὸ βασιλεῖς τοῦ οἴκου τοῦ Καρόλου, ἐκτοτε δὲ ἐκλιπόντος ἐν Γερμανίᾳ τοῦ οἴκου τούτου εἶχε βασιλεῖς ἰδίου. Καθ'ὃν χρόνον τῷ 911 ἡ Γερμανία ἀπ᾿ ἀλλογαγεῖται παντὸς δεσμοῦ πρὸς τὸν οἶκον τοῦ Καρόλου καὶ πρὸς τὰ λοιπὰ Φραγκικὰ κράτη ἀπετέλεσεν ἴδιον γερμαν. κράτος. τὸ κράτος τοῦτο ἦτο ἐσωτερικῶς, ὡς καὶ τὸ Γαλ. ἐπὶ τὸν Καρλομάγνον καὶ των πρώτων Καπετιδῶν, χαλαρῶς συγκροτημένον, ἀποτελοῦν ἄηροισμα πολλῶν ἰδιαιτέρων ὑποτελῶν κρατῶν, ὅτινα ἐν Γερμαν. καθίσταντο ἰσχυρότερα καὶ διαρκέστερα ὡς ἀνταποκρινόμενα τὸ πλεῖστον εἰς τὰς φυλετικὰς διακρίσεις τοῦ ἔθνους.

Πρὸς τοῦτοισι ἡ γερμανικὴ βασιλεία διετήρησε τὸν ἀρχαῖον γερμανικὸν χαρακτῆρα τῆς ἐκλογῆς καὶ οἱ βασιλεῖς ἐξελέγοντο ὑπὸ των ἰσχυροτάτων ὑποτελῶν φεουδαρχῶν, ὧν ὁ ἀριθμὸς περιορίσθη συν τῷ χρόνῳ εἰς ἐπτά ἡγεμόνας ὑποτελεῖς καλουμένους ἐκ κ. λ. ἐκ τοῦ ρ. α. (βλ. λ.). Πλὴν τούτων ἐν Γερμανίᾳ ὑπῆρχον καὶ φέουδα ἐκκλησιαστικὰ καὶ φεουδάρχει κληρικαί. Καὶ ὅμως μεθ' ἑλα ταῦτα ἡ γερμανικὴ βασιλεία ἐπὶ μακρὸν χρόνον ἦτο πολὺ ἰσχυροτέρα ἢ ἡ γαλλικὴ, τοῦτο δὲ πρὸ πάντων ἔνεκα των προσωπικῶν ἀρετῶν των πλειστον βασιλέων. Ὁ πρῶτος ἀπὸ τοῦ 911 βασιλεὺς ἐκλεχθεὶς Κορράδος ὁ ἐκ Φραγκονίας ἐβασίλευσε μόνος αὐτὸς ἐκ τοῦ οἴκου αὐτοῦ. Μετὰ τὸν θάνατον τούτου ἐξελέγη βασιλεὺς ὁ ἰσχυρὸς δούξ τῆς Σαξονίας Ἐρρίκος ὁ

ἐπικαλούμενος Ὀρνιθοθήρξ, τοῦ ὁποῖου ἡ δυναστεία ἐβασίλευσεν ἐπὶ 108 ἔτη (918—1024), τοῦ τύπου τῆς ἐκλογῆς διατηρουμένου πάντοτε ἐν τῇ ἀναρχῇ των διαδόχων. Ὁ υἱὸς καὶ διάδοχος τοῦ Ἐρρίκου Ἀ' Ὁθων Ἀ' ὁ καὶ Μεγας ἐπικληθεὶς συνήνωσε μετὰ τοῦ ἀξιωματοῦ τοῦ Γερμανοῦ βασιλείως τὸ ἀξίωμα τοῦ Ῥωμαιοῦ αυτοκράτορος (962), γενόμενος σὺν-αμα βασιλ. ὡς τῆς Λογγοβαρδίας. Ἐκτοτε δὲ ἀνεξαρχήτως τῆς γενεᾶς καὶ δυναστείας πάντες οἱ ἐκλεγόμενοι βασιλεῖς τῆς Γερμανίας ἦσαν καὶ βασιλεῖς τῆς Λογγοβαρδίας καὶ αυτοκράτορες τοῦ δυτικοῦ ρωμαιοῦ κράτους, ὅπου ἐκάλειτο νῦν «Ἀγιον Ῥωμαιοκὸν κράτος τοῦ γερμανικοῦ ἔθνους» (βλ. λ.). Ἀπὸ τοῦ 1024, ὅπότε ἐξέλιπεν ὁ Σαξονικὸς οἶκος, ἡ γερμανικὴ βασιλεία περιῆλθεν εἰς τὸν οἶκον των Σαλιῶν (ἐκ τῆς χώρας των Σαλιῶν Φράγκων, ἐπὸθεν κατήγετο ὁ πρῶτος τοῦ οἴκου βασιλεὺς Κορράδος Β', οὗτω κληθέντα) ἔρχοντα ἐπὶ ἑνα αἰῶνα (1024—1125). Ἐκ τοῦ οἴκου τούτου ἦσαν οἱ περιηχοὶ αυτοκράτορες Ἐρρίκος Γ' ὁ ἰσχυρὸς (1039—54) καὶ ὁ τούτου υἱὸς Ἐρρίκος Δ', γνωστὸς ἰδίᾳ διὰ των πρὸς τὸν Πάπαν Γρηγόριον Ζ' μεγάλην διένεξιν. Ἐκλιπόντος τῷ 1125 τοῦ Σαλιῶ οἴκου, μετὰ τὴν βασιλείαν τοῦ Λοθαρίου Β' τοῦ Σαξονικοῦ περιῆλθεν ἡ ἀρχὴ εἰς τὸ περιήχον ἐκ Σουηβίας καταγόμενον οἶκον των Ὀγγενσταύερν (1138), οἵτινες διετήρησαν αὐτὴν μέχρι 1254. Ὁ οἶκος αὗτος ἔδωκε μεγάλους βασιλεῖς καὶ αυτοκράτορας τῇ Γερμανίᾳ. Ὁ πρῶτος ἐκ τοῦ οἴκου βασιλεύσας Κορράδος Γ' (1138—1152) ἐπεχείρησε μετὰ τοῦ βασιλείως τῆς Γαλλίας Λουδοβίκου Ζ' τὴν δευτέραν σταυροφορίαν. Ὁ τούτου δὲ ἀνεψιὸς καὶ διάδοχος Φρειδερίκος Α' ὁ ἐπικαλούμενος Βαρδάρξας ἦτο εἰς των γενναιοτάτων βασιλέων τῆς Γερμανίας. Ἐπὶ τούτου αἱ λαμβανόμεναι πόλεις τῆς ἀνατολ. Ἰταλίας ἤρξαντο νὰ δημοκρατῶνται καὶ διὰ τῆς πρὸς τὸν Ῥωμαιοὺν αυτοκράτορα ἀνταγῶνῆς αὐτῶν ἠνάγκασαν τὸν Φρειδερίκον πολλὰς νὰ ποιήσῃται στρατείας εἰς τὴν Ἰταλίαν. Περιῆλθε δ' ὁ Φρειδερίκος εἰς ἔριν καὶ πρὸς τὸν Πάπαν. Τὸν βίον του ἐκλείσεν ὁ Φρ. διὰ τῆς σταυροφορίας, ἣν ἤσχιζε λαμπρῶς, ἀλλ' ἀπέβηκε καθ' ὅδον πρὶν ἢ φθάσῃ εἰς τοὺς ἀγίους τόπους. Περίφημος εἶναι διὰ τὰς πολλὰς ἀρετὰς καὶ διατάξας πολλὰς κακίας ὁ ἑγγονος τοῦ Φρ. Φρειδερίκος Β' (1220—50). Ἀπὸ τοῦ 1254, ὅπότε μετὰ τοῦ υἱοῦ Καρόλου Β' Κορράδου Δ', τοῦ ἐπικαλούμενου Κορραδίνου, ἐξέλιπεν ὁ οἶκος των Ὀγγενσταύερν, ἐπηκολούθησεν ἐν Γερμανίᾳ μακρὰ περίοδος ἀναρχίας, καθ' ἣν διάφοροι ἐξελέγησαν βασιλεῖς, χωρὶς μὲν αὐτῶν νὰ καταλάβῃ ὀριστικῶς τὴν ἀρχήν. Ἡ περίοδος αὕτη ἐκλείσθη τῷ 1273 διὰ τῆς ἐκλογῆς τοῦ Ῥοδόλφου τοῦ Ἀψβουργικοῦ. Ἀπὸ τοῦ Ῥοδόλφου δὲ τούτου ἄρχεται νέα περίοδος ἐν τῇ ἱστο-

ρία της Γερμανίας, διότι ὁ ἐξ Ὑλδελίας καταγεμένος μικρὸς οὗτος καὶ πένης ἡγεμὼν ἐκλεχθεὶς βασιλεὺς διὰ τῆς χρηστότητος αὐτοῦ κατέστη ἰσχυρὸς ἰδρυὸς δι' ἐν τῷ θουκάτω Αὐστρίας (βλ. λ.) ὕψιον οἰκογενειακὸν κράτος κληθὲν Ἀψβουργικὸν καὶ Αὐστριακόν, διερ' ὑπῆρξε πυρὴν τοῦ μεγάλου αὐστριακοῦ κράτους (βλ. λ.). Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ρουδόλφου Α' (1291) ἐκ τοῦ οἴκου τοῦ Ἀψβουργοῦ ἐδοξίλευσε μόνον ὁ υἱὲς αὐτοῦ Ἀλβρέχτος Δ'. Ἀλλὰ μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ ὁ Ἀψβουργικὸς οἶκος περιορίσθη μόνον εἰς τὸ οἰκογενειακὸν αὐτοῦ κράτος ἐν ταῖς αὐστριακαῖς κτήσεις· ἡ δὲ βασιλεία τῆς Γερμανίας καὶ τὸ αὐτοκρατορικὸν ἀξίωμα περιήλθεν ἀπὸ τοῦ 1311 μέχρι τοῦ 1437 εἰς διαφόρους οἴκους, ὧν ὁ ἀξιωματικωτέρως εἶναι ὁ Λουξεμβουργικὸς. ἄρχας μετὰ μικροῦ διαλείμματος (1400-10) ἀπὸ 1346 μέχρι 1437. Ἐκ τῶν αὐτοκρατῶν τοῦ οἴκου τούτου ἀξιωματικωτέρως εἶναι ὁ Σιγισμούνδος (1410-37) ὁ γνωστὸς ἐκ τῆς ἱστορίας τῶν ἐναντίον τῶν Οὐγγρων τουρκικῶν πολέμων. Ὁ Σιγισμούνδος τὴν μικρὰν μαρκιωνίαν τοῦ Βρανδεμβουργοῦ ἐξωρῆσατο (1445) εἰς τὸν Φρειδερίκον Ὁσεντξέλλερν (κόμητα Νυρεμβέργης). Οὗτοι δὲ διὰ τῆς ἐν Βρανδεμβουργίᾳ ἀρχῆς τοῦ οἴκου Ὁσεντξέλλερν ἐτέθησαν τὰ θεμέλια νέου σπουδαίου γερμανικοῦ κράτους, τοῦ Ἐκλεκτοράτου τοῦ Βρανδεμβουργοῦ, τοῦ μεταστάντος ὕστερον εἰς βασιλείαν Πρωσίας. Τὸν Σιγισμούνδον διαδέχεται τῷ 1438 ὁ ἐκ τοῦ Ἀψβουργικοῦ οἴκου Ἀλβρέχτος Β'. Ἐκτοτε δὲ ὁ Ἀψβουργικὸς οἶκος πλὴν μικροῦ διαλείμματος (1740-45) διετήρησε τὸ ἀξίωμα τοῦ βασιλείως τῆς Γερμανίας καὶ Ῥωμαίου αὐτοκράτορος μέχρι τοῦ 1806, ὅποτε ὁ αὐτοκράτωρ Φραγκίσκος Β' παραιτησάμενος τὸ αὐτοκρατορικὸν ἀξίωμα ὠνεύσθη αὐτοκράτωρ τῆς Αὐστρίας. Ἐκ τῶν Ἀψβουργικῶν αὐτοκρατῶν τῶν ἐν τῷ μνημονευθέντι χρονικῷ διαστήματι ἀρχάντων ἀνομοστατος εἶναι Κάρολος ὁ Ε' (1519-56). Ἐπὶ τούτου τὸ ἐπὶ τοῦ προκατόχου αὐτοῦ Μαξιμιλιανοῦ (1493-1519) ἀρξάμενον μεταρρυθμιστικὸν κίνημα τοῦ Λουθήρου μεγάλην ἐπέσειετο πρόβον καὶ προεκάλεσε θρησκευτικὸς πόλεμος. Μετὰ τὸν Κάρολον ἄξιος λόγου εἶναι Φερδινάνδος Α' (1550-64), Φερδινάνδος Β' (1618-37, ἐπὶ τούτου δὲ ἦρξατο ὁ τριανταετής πόλεμος), Στεφάνος Φραγκίσκος Α' (1715-65), ὅστις εἶναι ἀρχηγὸς τοῦ Ἀψβουργοθηαριγγικῶν κλάδου τοῦ Ἀψβουργικοῦ οἴκου (βλ. Ἀψβουργοί), Γεώργιος Β' (1765-90), ὁ μεταρρυθμιστὴς αὐτοκράτωρ, καὶ ὁ μνημονευθεὶς Φραγκίσκος Β', ὁ ἐσχάτος τῶν Ῥωμαίων αὐτοκρατῶν τοῦ Ἀψβουργικοῦ οἴκου καὶ πρῶτος τῶν αὐτοκρατῶν τῆς Αὐστρίας· διὰ τοῦτο καὶ ὡς αὐτοκράτωρ τῆς Αὐστρίας εἶναι Φραγκίσκος Α'.

Ἡ πράξις τοῦ αὐτοκράτορος Φραγκίσκου Β' ἀποτιθεμένου τὸ στέμμα τὸ αὐτοκρατορικὸν

τοῦ ἁγίου Ῥωμαϊκοῦ κράτους καὶ χριόμενου ὡς αὐτοκράτορος τῆς Αὐστρίας ἦτο ἀποτέλεσμα τῆς ἐλαιοχεροῦς καὶ πραγματικῆς διαλύσεως τοῦ γερμανικοῦ κράτους διὰ τῶν μεγάλων πολέμων τοῦ Ναπολέοντος καὶ τῶν πολλῶν μεταβολῶν τῶν ἐπανεγχεισθῶν ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὴν Γερμανίαν. Διὰ τοῦ Ναπολέοντος οὐ μόνον ἅπαντα ἡ βυτικὴ ἐχθρὰ τοῦ Ῥήνου εἶχε καταστῆ Γαλλικὴ, ἀλλὰ καὶ πλείστα Γερμανικὰ κράτη ἐντέθεν τοῦ Ῥήνου εἶχον περιέλθῃ κατὰ τρόπον ἑμμεσον ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τοῦ Γάλλου αὐτοκράτορος· ὁ δὲ τῆς κατὰ τὸ 1806 ἰδρύσεως τῆς Ῥηνικῆς Ὁμοσπονδίας, ἥς μετέσχεν κατὰ μικρὸν πᾶσα ἡ Γερμανία πλὴν τῶν δύο μεγάλων κρατῶν καὶ ἥς οἱ ἡγεμόνες ἀνεγνώριζον ὡς προτάτην, τὸν Ναπολέοντα καὶ ἦσαν ὑποχρεωμένοι εἰς διηνεκὴν συμμαχίαν μετ' αὐτοῦ. Ἡ ἰδρύσις τῆς Ῥηνικῆς Ὁμοσπονδίας ἦτο ἕμμεσον ἀποτέλεσμα τῆς ἥττης τοῦ Αὐστέρ-λαιοῦ (1805), μετ' ὧν καὶ ἐκ τῆς κατὰ τὰ 1806-7 γενόμενης κατὰ τῆς Πρωσίας πύ-λεως τοῦ Ναπολέοντος καὶ ἡ καταστροφὴ τῆς Πέννης καὶ Φρειδερίχας ἐπὶ ηγεμονίας αὐτοῦ καὶ τῆς Πρωσίας, περιορισθείσης εἰς τὸ ἥμισυ τῶν προτέρων αὐτῆς κήτειον, καὶ τὴν ἰδρυτὴν νέων κρατῶν ἐν Γερμανίᾳ ὑπαγομένων εἰς τὴν Ῥηνικὴν Ὁμοσπονδίαν, εἰς ἣν προτεχώρησε νῦν καὶ ἡ Σαξωνία, ὑβωθεῖσα εἰς βασιλείαν ὑπὸ τοῦ Ναπολέοντος, ὡς καὶ ἡ Βαυρία καὶ ἡ Βυρτεμβέργη πρότερον.

Οἱ χρόνοι οἱ ἐπακολουθήσαντες τῇ ταπεινώσει ταύτῃ τῆς Πρωσίας εἰσι καὶ χρόνοι τοῦ ἐσχάτου ἐξουτελισμοῦ καὶ τῆς ταπεινώσεως τῆς Γερμανίας καὶ τοῦ γερμανικοῦ ἔθνους. Ἀλλ' ἀκριβῶς ἐν μέσῳ τῆς ταύτης ἐσχάτης πολιτικῆς καταπτώσεως ἐξηγέρθη κατὰ μικρὸν τὸ πνεῦμα τὸ ἐθνικὸν τῆς Γερμανίας καὶ μεγάλη ἀνεπτύχθη ἀντίδρασις κατὰ τὸ ἐπανεῖδιστον πολιτικῷ καθεστῶτος τοῦ ἐπιβεβλημένου τῇ Γερμανίᾳ ὑπὸ ξένου δεσπότητος καὶ ρυμναι πανταχόθεν ἠκούσθησαν καλοῦσαι τὴν Γερμανίαν εἰς τὴν ἐλευθερίαν. Ἀλλὰ ἡ κίνησις αὕτη βραδύως μόνον ἤδυνάτο νὰ ἐπανεγέρσῃ εἰς τὴν πορείαν τῶν πραγμάτων. Ὁ κατὰ τὸ 1809 νέος μεταξὺ τῆς Αὐστρίας καὶ τοῦ Ναπολέοντος πόλεμος νῆαν ἐπήνεγκεν ἥτταν τοῦ Αὐστριακοῦ κράτους καὶ ἐράνην ἐκ νέου στερεώσας τὸ κράτος τοῦ Ναπολέοντος ἐν Γερμανίᾳ, τῷ δὲ 1812, ὅποτε ὁ Ναπολεὼν ἐστράτευε κατὰ τῆς Ῥωσίας, μετέσχε τῆς στρατείας ὡς συμμάχος τοῦ Ναπολέοντος συμπᾶσα ἡ Γερμανία, ἡ Ῥηνικὴ δὴλονότι Ὁμοσπονδία καὶ ἡ Αὐστρία καὶ ἡ Πρωσία. Ἀλλ' ἡ ἀτυχὴς ἐκβάσις τοῦ κατὰ τῆς Ῥωσίας πολέμου τοῦ Ναπολέοντος ἐγένετο ἀρχὴ τῶν ὑπὲρ ἐλευθερίας ἀγώνων τῶν Γερμανῶν. Πρῶτη καὶ τῆς γαλλικῆς συμμαχίας ἀπέστη τῷ 1813 ἡ Πρωσία καὶ συμμαχίσασα μετὰ τῆς Ῥωσίας ἐκάλεσε τὸν γερμανικὸν λαὸν εἰς τὸν ὑπὲρ ἐλευθερίας ἀγῶνα καὶ γενναίως ὑποστηρίξομένη ὑπὸ τοῦ ἐξεγερ-

θέντος νῦν ἐν τῷ Πρωσσικῷ κράτει ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας τῆς πατρίδος ἐνθουσιασμοῦ ἐπολέμητε κατὰ τοῦ Ναπολέοντος μετὰ τῆς Ῥωσσίας. Μετ' ὀλίγον δὲ προσελθούσης εἰς τὴν συμμαχίαν τῆς Αὐστρίας ἐγένετο ἡ μεγάλη μάχη τῆς Λειψίης κατὰ Ὀκτώβρ. 1813. ἡ ἐπενεγκοῦσα τὴν μεγάλην τοῦ Ναπολέοντος ἦταν Ἀποτέλεσμα ἡμεσον τῆς ἡττῆς ταύτης τοῦ Ναπολέοντος ἦτο ἡ ἐκκένωσις ἀπάσης τῆς ἐντεῦθεν τοῦ Ῥήνου Γερμανίας ὑπὸ τοῦ γαλλικοῦ στρατοῦ, ἡ ἀποστασία πάντων τῶν Γερμανῶν ἡγεμόνων ἀπὸ τῆς γαλλικῆς συμμαχίας καὶ ἡ διαίσεις τῆς Ῥηνικῆς Ὁμοσπονδίας. Τὸ ἐπόμενον ἔτος (1814—15) οἱ σύμμαχοι δις εἰσελάσαντες εἰς τὴν Γαλλίαν ἐπέβαλον τὴν εἰρήνην τῇ χώρᾳ ταύτῃ καὶ ἀνέτρεψαν τὴν ἀρχὴν τοῦ Ναπολέοντος. Διὰ δὲ τῶν δύο συνθηκῶν τῶν Παρισίων (1814 καὶ 1815) καὶ ἰδίως τῆς ἐν τῇ Βιεννᾷ συνόδῳ συνομολογηθείσης μεγάλῃς εὐρωπαϊκῆς συνθήκης τὰ τῆς Γερμανίας ἔσθλα μισθώσαν νῦν ἐπὶ νέων ἔθλων βάσεων. Ἡ ἀρχαία γερμανικὴ αὐτοκρατορία δὲν ἠνωρθώθη, ἀντὶ δὲ γερμανικοῦ κράτους συνεστή νῦν Γερμανία. Ὁμοσπονδία, ἥς μετέιχον πάντα τὰ Γερμανικὰ κράτη καὶ αἱ τέσσαρες ἐλευθεραὶ μείνανσαι γερμανικαὶ πόλεις (Λυδενχ, Βρέμη, Φραγκφούρτη, Ἀμβούργον, ἐκ τῶν πολλῶν αὐτοκρατορικῶν καὶ αὐτονομικῶν πρῶτον ἐλευθέρων πόλεων). Κέντρον τῆς Ὁμοσπονδίας ἦτο τὸ ἑμοσπονδιακὸν συμβούλιον (Bundesrath) τὸ συνερχόμενον ἐν Φραγκφούρτῃ, οὗ μετέιχον δι' ἀντιπροσώπων πάντα τὰ μεγάλα καὶ μικρὰ Γερμανικὰ κράτη, ἔχοντα ψήφους πλείονας ἢ ἑλασσονας ἀναλόγως τοῦ πληθυσμοῦ ἑκάστου κράτους. Ἡ Αὐστρία εἶχε πάντοτε τὴν προεδρίαν, αὕτη δὲ καὶ ἡ Πρωσία ἦσαν τὰ μέγιστα καὶ ἰσχυρότατα κράτη τῆς Ὁμοσπονδίας, ἀλλὰ καὶ πάντα τὰ ἄλλα κράτη ἦσαν ἐλευθεραὶ καὶ ανεξάρτητα, ὑπακούοντα μόνον εἰς τὰς ἀποφάσεις τοῦ Ὁμοσπονδικοῦ συμβουλίου. Πλὴν τούτου ἡ Αὐστρία καὶ ἡ Πρωσία ἀπέτελουν μέλη τῆς ὁμοσπονδίας μόνον διὰ τὰς γερμανικὰς αὐτῶν ἐπαρχίας. Ὁ τοιοῦτος ἑμοσπονδιακὸς ὀργανισμὸς δὲν ἠνυχορίστηρε τὴν φιλελευθέραν μερίδα τοῦ γερμανικοῦ ἔθνους, τὴν ἐπιθυμοῦσαν ἰσχυροτέραν ἐσωτερικὴν ἐνότητά τῆς Γερμανίας καὶ τὴν ἐπὶ ἐνωτικωτέρων βάσεων ὀργάνωσιν τῆς Ὁμοσπονδίας καὶ εἰσαγωγὴν φιλελευθερωτέρων συνταγμάτων εἰς τὰ ἰδιαιτέρα γερμανικὰ κράτη. Διὰ τοῦτο ἡ ἐν Γαλλίᾳ τῷ 1848—9 ἐπεληθούσα ἐπανόστασις ἐξήγειρεν ἰσχυρῶς τὰ πνεύματα ἐν Γερμανίᾳ καὶ μεγάλη ἐθνικὴ σύνοδος τῶν Γερμανῶν ἐκλεγθεῖσα ἐξ ὅλης τῆς Γερμανίας καὶ συνελθούσα ἐν Φραγκφούρτῃ ἐπειράθη νὰ διοργανώσῃ τὴν Γερμανίαν πολιτικῶς δι' ἰδρύσεως αὐτοκρατορίας Γερμανικῆς ὑπὸ τῶν βασιλέα τῆς Πρωσίας, εἰς δὲν προσηνέχθη τὸ αὐτοκρατορικὸν στέμμα. Ἀλλ' αἱ ταυταὶ ἐνέργειαι ἀπέτυχον παντελῶς. Τὸ ἐρ-

γον τῆς συνόδου καταπολεμήθη ὑπὸ τῶν μεγάλων γερμανικῶν κυβερνήσεων καὶ τὸ πρῶτον καθεστὼς ἔμεινεν ἐν ἰσχύϊ. Καθ' ὅσον τοῦτο τὸ χρονικὸν διαστήμα (1815—49) ἡ Γερμανία ἐτήρει ἐξωτερικὴν εἰρήνην. Μόνον κατὰ τὰ ἔτη 1848—9 ἐνεκα ζητήματος τῶν παραλίων δουκῶν Ὀλστανίας (Holstein) καὶ Σλεσβίκου ἐπὶ ἤλθον ἐξήσπραξαι μεταξύ Πρωσίας καὶ Δανίας, αἰτίνας διεκόπησαν ταχέως. Ἀλλὰ τῷ 1864, ὅποτε τὰ τοῦ Πρωσσικοῦ κράτους διηρύθουν ὁ περίφημος Βισμαρκ (βλ. λ.), ἐξερράγη αὐτοῖς ὁ Δανικὸς πόλεμος. Ἀφορμὴ τοῦ κατὰ τῆς Δανίας πολέμου ἦτο πάλιν τὸ ἀτελεύτητον ζήτημα τῶν παραλίων δουκῶν Ὀλστανίας καὶ Σλεσβίκου. Ἀλλὰ νῦν ὁ Βισμαρκ κινώσθωσα νὰ ἐνώσῃ εἰς συμμαχίαν ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ συμφέροντος τῆς Γερμανίας Αὐστρίαν ἐμοῦ καὶ Πρωσίαν. Ἡ Δανία μετὰ γενναίαν ἔμψυκον ὑπέκυψε εἰς τὰς ἀξιώσεις τῶν συμμάχων καὶ τὰ δύο δουκὰτα ἀπεσπασθέντα ὑπ' αὐτῆς κατελήθησαν προσωρινῶς ὑπὸ τῶν δύο μεγάλων γερμανικῶν κρατῶν (ἡ μὲν Ὀλστανία ὑπὸ τῆς Αὐστρίας, τὸ δὲ Σλεσβικ ὑπὸ τῆς Πρωσίας). Ἀλλ' ἡ κοινὴ κατοχὴ δὲν ἐδράζονε νὰ ἐπενέγκῃ διένεξιν μεταξύ τῶν δύο συμμάχων, τῆς Πρωσίας ἀξιώσεως νὰ ἔχῃ μόνη ἡμετέτερα τὰ δουκὰτα. Ἡ Αὐστρία ἀνέβησε τὴν λύσιν τοῦ ζητήματος εἰς τὸ ἑμοσπονδιακὸν συμβούλιον τῆς Φραγκφούρτης, ὅπου ἐν πλειονοψηφίᾳ ἀπεφάνθη ὑπὲρ τῆς Αὐστρίας καὶ κατὰ τῆς Πρωσίας. Ἀλλὰ τότε κατὰ πρῶτον ὁ Βισμαρκ ἐκήρυξεν ὅτι τὸ ἑμοσπονδιακὸν ταῦτο συμβούλιον δὲν ἀντεπροσώπευε σπουδαίως καὶ γνησίως τὴν Γερμανίαν καὶ ὅτι ἡ γερμανικὴ ἑμοσπονδία ἔδει νὰ διοργανωθῇ ἐπὶ νέων βάσεων ἐθνικωτέρων, νὰ συσταθῇ δὲ γερμανικὸν κοινὸν συμβούλιον (Reichstag) ὡς ἀντιπροσωπεία τοῦ ἔθλου γερμανικοῦ λαοῦ ἀπέναντι τῶν ἑμοσπόνδων κυβερνήσεων, ἐκλεγμένη ὑπὸ τοῦ γερμανικοῦ λαοῦ διὰ καθολικῆς ψηφοφορίας. Ὁ σκοπὸς τοῦ Βισμαρκ προτείνοντος ταῦτα ἦτο νὰ κερδήσῃ ὑπὲρ ἑαυτοῦ τὴν φιλελευθέραν δημοσίαν γνώμην ἐν Γερμανίᾳ καὶ νὰ ματαιώσῃ τὴν διὰ τοῦ ἑμοσπονδικοῦ συμβουλίου λύσιν τοῦ ζητήματος. Ἀλλ' ἡ εἰρηνικὴ λύσις τοῦ ζητήματος κατέστη ἀδύνατος, καὶ τὸ θέρος τοῦ 1866 πόλεμος ἐκράνησε μεταξύ Αὐστρίας καὶ Πρωσίας διήρσε καὶ τὴν λοιπὴν Γερμανίαν, συνταχθέντων τῶν πλείστων γερμανικῶν κρατῶν μετὰ τῆς Αὐστρίας, ὀλίγων δὲ μικρῶν μετὰ τῆς Πρωσίας. Ἀλλ' ἡ Πρωσία κατενίκησε τὴν Αὐστρίαν ἐν τῇ μάχῃ τῆς Σαδόβας, μετ' αὐτὴν δὲ καὶ τὰ λοιπὰ κατ' αὐτῆς πολεμήσαντα γερμανικὰ κράτη, καὶ διὰ τῆς μετ' ὀλίγον συνομολογηθείσης πρὸς τὴν Αὐστρίαν εἰρήνης τῆς Πράγας οὐ μόνον τὰ παράλια δουκὰτα προσήρτησεν ἐριστικῶς εἰς τὸ Πρωσσικὸν κράτος, ἀλλὰ καὶ τὴν Αὐστρίαν ἐξήλασε τῆς Γερμανικῆς Ὁμοσπονδίας. Τότε δὲ προσηρτήθησαν εἰς τὴν Πρωσίαν καὶ τὰ βα-

σάλειον τοῦ Ἀννερόου, τὸ Ἐκλεκτοράτον τῆς Έσσης, τὸ δουκάτον Νασσάου καὶ ἡ ἐλευθέρη πόλις τῆς Φραγκφούρτης, διὰ δὲ τῶν πρὸς τὰ λοιπὰ κράτη τῆς βορείου Γερμανίας ἰδιαιτέρων συνθηκῶν ἰδρυθὴ νέα ἑμοσπονδία γερμανικὴ, ἡ καλουμένη ἑμοσπονδία τῆς βορείου Γερμανίας, ὑπὸ τὴν στρατιωτικὴν ἡγεμονίαν τῆς Πρωσίας, εἰς ἣν ἐδόθη καὶ ἡ διεύθυνσις τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς τῆς ἑμοσπονδίας. συνέστη δὲ καὶ ἑμοσπονδιακὸν συμβούλιον ἰδιαιτερον ἐξ ἀντιπροσώπων τῶν ἑμοσπονδίων κρατῶν ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ πρωθυπουργοῦ καὶ ὑπουργοῦ τῶν ἐξωτερικῶν τῆς Πρωσίας (κίμηςτος Βισμαρκ), ὅστις τὸ ἐπόμενον ἔτος ἐγένετο ἀρχιγραμματεὺς τῆς βορείου Γερμανικῆς ἑμοσπονδίας, συνέστη δὲ καὶ ἀνπροσωπεῖα ἐθνικὴ τῆς βορείου Γερμανίας διὰ καθολικῆς ἐκλογικῆς ψηφοφορίας (Reichstag). Τὰ νότια κράτη Βαυαρία, Βυρτεμβέργη καὶ Βάδη ἔμειναν μὲν ἐκτὸς τῆς ἑμοσπονδίας, ἀλλὰ συνεδούρουν πρὸς αὐτὴν διὰ συμμαχίας ἀμυντικῆς καὶ ἐπιθετικῆς πρὸς τὴν Πρωσίαν, ἥτις χάριν τῆς συμμαχίας ταύτης ἐπὶ ἔροισ ἐπισκευαστάτοις εἶχε συνολογῆσαι τῷ 1866 τὴν πρὸς τὰ κράτη ταῦτα εἰρήνην.

Αἱ ἐπελθεῖσαι αὐτῇ ἐν Γερμανίᾳ τῷ 1867 μεταβολαὶ διέθεσαν δυσμενῶς τὴν κοινὴν γνώμην ἐν Γαλλίᾳ καὶ ἔδωκαν ἀσφαλὴ τῷ αὐτοκράτῳ Ναπολέοντι Γ' ἐχθρικὴν νὰ λάβῃ θέσιν ἀπέναντι τῆς Πρωσίας. Ἀλλ' ἡ εἰρήνη ἀνεβλήθη μέχρι τοῦ χρόνου, καθ' ὃν ἡ Γαλλία ἡ μᾶλλον ἡ κυβέρνησις τοῦ Ναπολέοντος ἤθελε θεωρήσῃ ἑαυτὴν καλῶς παρεσκευασμένην. Διὰ τοῦτο δὲ καὶ τὸ ζήτημα τοῦ Λουξεμβούργου τὸ ἐγερθὲν κατὰ τὸ ἔαρ τοῦ 1867 καὶ ἐπὶ στιγμὴν ἀπειλῆσαν Γαλλοπρωσικὸν πόλεμον ἐλύθη εἰρηνικῶς. Ἀλλὰ μετὰ τρία ἔτη, τὸ θέρος τοῦ 1870, ὁ Ναπολεὼν θεωρῶν ἑαυτὸν ἀρκούντως παρεσκευασμένον πρὸς τὸν ἀγῶνα ἐκῆρξε τὸν πόλεμον ἐπὶ μνηστικαῖς προφάσεσι. Ἡ δὲ πρῶτος αὐτῇ ἐξῆλθεν εἰς ὕπατον βαθμὴν τὴν γερμανικὴν φιλοπατρίαν, καὶ πᾶσα νῦν ἡ Γερμανία, ἥ τε θλονότι βέβαιος ἑμοσπονδία καὶ τὰ μετ' αὐτῆς διὰ συμμαχίας συνδεδεμένα νότια κράτη, μετ' ἐνθουσιασμοῦ ἐπαγείρουν τὸν κρατερὸν κατὰ τῆς Γαλλίας πόλεμον. Τὰ γερμανικὰ στρατεύματα ταχέως ὑπερέβησαν τὰ γαλλικὰ μεθόρια καὶ ἤνεγκον τὸν πόλεμον ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τῆς Γαλλίας, ἡ δὲ πορεῖα αὐτῶν ἐν Γαλλίᾳ ὑπῆρξε σειρά νικῶν μεγάλων, καίτοι αἰματηρῶν.

Ἢ ἐν Σεβῶν ἦτα τοῦ γαλλικοῦ στρατοῦ ἐπήνεγκε τὴν εἰς τὸν Γερμανὲν ἀρχιστράτηγον, τὸν βασιλεῖα τῆς Πρωσίας, Γουλιέλμον Α' παράδοσιν καὶ αἰχμαλωσίαν τοῦ Ναπολέοντος, τοῦ ἐπείου ὁ θρόνος ἀνατράπη δι' ἐπαναστάσεως ἐν Παρισίοις καὶ δι' ἀνακηρύξεως τῆς δημοκρατίας. Τὰ γερμανικὰ δὲ στρατεύματα μετ' ὀλίγων ἐπολιόνησαν τοὺς Παρισίους. Οὐδέμις εὐρὺ παῖκῃ δύναμει ἐτόλμησε νὰ παρέμβῃ ὑπὲρ τῆς

Γαλλίας. Ἡ Ἀδελφία, ἥτις εἶχε ἀναλάβει τοιαύτην ὑποχρέωσιν πρὸ τοῦ πολέμου, ἠναγκάσθη ν' ἀθετήσῃ τὴν ὑποχρέωσιν ταύτην, τὸ μὲν πιστοθεῖσα ὑπὸ τῶν γερμανικῶν νικῶν, τὸ δὲ καὶ συγκρατηθεῖσα ὑπὸ τῆς Ρωσίας τῆς μυστικῶς συνδεδεμένης μετὰ τῆς Πρωσίας. Ἡ πολιρκία τῶν Παρισίων διήρκεσε πολλοὺς μῆνας (ἀπὸ τοῦ Σεπτεμβρίου 1870 μέχρι Φεβρουαρίου 1871). Ἀλλὰ διαρκούσης τῆς πολιρκίας ταύτης συνέβησαν σπουδαίστατα γεγονότα ἀσφύντα τὴν ἐσωτερικὴν διοργανωσιν τῆς Γερμανίας. Ἡ ἐπὶ τοῦ πεδίου τῶν μαχῶν καὶ διὰ τοῦ χυθέντος αἵματος ἥλικως τελεσθεῖσα ἐνότης τοῦ γερμανικοῦ ἔθνους ἐπεσφραγίσθη καὶ διὰ πολιτικῆς πράξεως καθ' ἣν καὶ τὰ νότια κράτη διὰ συνθηκῶν προσεχώρησαν εἰς τὴν βορείου ἑμοσπονδίαν, ἥτις κατέστη οὕτω ἑμοσπονδία Γερμανικὴ, ὀνομασθεῖσα νῦν γερμανικὸν κράτος, ἀπὸ ὃ προέδρος καὶ ἀρχιστράτηγος τῆς ἑμοσπονδίας, ὁ βασιλεὺς τῆς Πρωσίας, συνανέεισι πάντων τῶν γερμανικῶν ἡγεμονίων καὶ τῶν ἐλευθέρων πόλεων ἀντιπροβῆθαι Γερμανὸς αὐτοκράτωρ λαθὼν κληρονομικὰ εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ τὸ ἀξίωμα καὶ τὴν προσωπειάν. Ἡ ἀνάρρησις ἐγένετο τῇ 18/18 Ἰαν. ἐν τοῖς ἀνακτόροις τῶν Βερσαλλίων. Ἡ μετ' ὀλίγων δὲ ἐπελθεῖσα παρὰδοσις τῶν Παρισίων, ἡ προκαταρκτικὴ συνθήκη τῶν Βερσαλλίων, ἣν ἠκολούθησαν ἡ ἐριστικὴ συνθήκη τῆς Φραγκφούρτης (κατὰ τὸ ἔαρ τοῦ 1871) ἐπανήγαγε τὴν εἰρήνην μετὰ τοῦ νέου γερμανικοῦ κράτους καὶ τῆς γαλλικῆς δημοκρατίας, ἀπέδωκαν δὲ εἰς τὸ νότιον κράτος καὶ τὰς πρὸ αἰώνων ἀπὸ τῆς Γερμανίας ἀραιωθείσας γῆρας τῆς Ἀλσατίας καὶ Λοθαριγγίας, ἀποτελεσσοσας νῦν ἰδιαιτέρως γῆρας τοῦ γερμανικοῦ κράτους (Reichsländer) ἐξρωμένους ἀπ' εὐθείας ἀπὸ τοῦ αὐτοκράτορος καὶ ἀπὸ τοῦ ἑμοσπονδιακοῦ συμβουλίου. Τὴν διὰ τοῦ πολέμου κτηθεῖσαν νῦν νέαν ἐν τῇ ἰδιότητι θέσιν αὐτῆς ἡ Γερμανία ἐστερέωσε διὰ νέων συμμαχικῶν δεσμῶν πρὸς τὴν τῶς πολεμίαν Ἀυστρίαν καὶ τὴν Ρωσίαν, καὶ πρωτοβουλία τῆς γερμανικῆς κυβερνήσεως συνήρθη ἡ τριπλὴ καλουμένη συμμαχία (Γερμανίας, Ἀυστρίας, Ρωσίας) ἡ διαρκέσασα μέχρι τοῦ 1878. Τότε δὲ, ἐξελθούσης τῆς Ρωσίας ἀπὸ τῆς συμμαχίας, αὐτὴ ἐγένετο διπλῇ, μετὰ τινος δὲ εἴη προσχωρήσας τῆς Ἰταλίας αὐτῆς τριπλῇ. Ἀπὸ τῆς συνθήκης τῆς Φραγκφούρτης ἡ Γερμανία διετέλεσε πάντοτε ἐν εἰρήνῃ, ἀλλὰ παρασκευαζομένη διρκίως εἰς νέον πόλεμον κατὰ τῆς ἐκδικητικῆς διψώσης καὶ πάντοτε πρὸς ταύτην παρασκευαζομένης Γαλλίας. Ὁ ἰδρυτὴς τοῦ νέου γερμανικοῦ κράτους Γουλιέλμος Α' ἐθαύκευεν ἐν εἰρήνῃ μέχρι τοῦ 1884, ὃ δὲ τοῦτον ἐν τῇ κλίνῃ τοῦ θανάτου διαδεξιμένος υἱὸς Φρειδερίκος Γ' βασιλεὺς τῆς Πρωσίας καὶ Γερμανὸς αὐτοκράτωρ ἀπέβηκε μετὰ τέσσαρος μῆνας, καταλιπὼν τὴν ἀρχὴν εἰς τὸν υἱὸν αὐ-

τοῦ Γουλιέλμου Β' τὸν νῦν βασιλεύοντα, σπουδαία πρᾶξις ἐσωτερικῇ τοῦ ὅποιου ὑπῆρξεν ἡ κατὰ Μάρτιον τοῦ 1890 ἀπομάκρυνσις τοῦ Βιμαρκι ἀπὸ τῆς διευθύνσεως τῶν γερμανικῶν πραγμάτων. (Βλ. τὰ καθέκαστα τῆς γερμανικῆς ἱστορίας ἐν τοῖς περὶ τῶν γερμανικῶν χωρῶν καὶ κρατῶν ἰδιαιτέροις ἔργοις καὶ τὰ ἔρθρα: Γουλιέλμος Δ', Φρειδερίκος Γ' καὶ Βιμαρκι. ὡς καὶ περὶ τοῦ πολιτευματος τοῦ ἰδιαίτερον ἔρθρον Γερμαν. Πολίτευμα.) [Π.Κ.]

Γερμανικαὶ γλώσσαι ὑπὸ καθόλου ἐθνολογικὴν ἐποψίν ἀποτελοῦσιν ἰδίαν τινα κλάδον τῆς μεγάλης Ἰνδογερμανικῆς τῶν γλωσσῶν οἰκογενείας, συγγενῇ ἰδίᾳ πρὸς τὸν Σλαυικὸν καὶ τὸν Λεττικὸν (τὸν περιλαμβάνοντα τὴν Λιττανικὴν, τὴν ἀρχαίαν Πρωσικὴν καὶ τὴν ἰδίᾳ Λεττικὴν) κλάδον τῆς αὐτῆς οἰκογενείας. Πῶς καὶ πότε ὁ γερμανικὸς αὐτοῦ κλάδος ἐχωρίσθη ἀπὸ τῆς λοιπῆς γλωσσικῆς οἰκογενείας καὶ διακρίθη ὡς ἰδιαιτέρα γλωσσικὴ οἰκογένεια, τοῦτο εἶναι τοσοῦτον δυσχερὲς νὰ διευκρινηθῇ, ὅσον καὶ τὸ ζήτημα τοῦ περὶ τοῦ χρόνου καὶ τοῦ τρόπου τοῦ χωρισμοῦ τῶν γερμανικῶν λαῶν ἀπὸ τῆς ἀρχικῆς οἰκογενείας τῶν Ἰνδογερμανικῶν λαῶν.

Ὁ μέγας γερμανικὸς κλάδος τῶν Ἰνδογερμανικῶν γλωσσῶν ὑποδιαιρεῖται εἰς δύο μεγάλα τμήματα τὸ ἀνατολικὸν καὶ τὸ δυτικόν. Τὸ μὲν ἀνατολικὸν περιλαμβάνει τὴν ἀρχαίαν Ρωθικὴν καὶ τὰς βορείας γερμανικὰς γλώσσας. Αἱ δὲ βόρειαι αὗται γλώσσαι ὑποδιαιροῦνται πάλιν εἰς τὰς ἀνατολικὰς βορείας (τὴν Σουηδικὴν καὶ τὴν Δανικὴν) καὶ τὰς δυτικὰς βορείας (τὴν Νορβηγικὴν καὶ τὴν Ἰσλανδικὴν). Τὸ δυτικὸν τμήμα τῶν γερμανικῶν γλωσσῶν τὸ περιλαμβάνον τὰς δυτικὰς τοῦ Ὄδερα ἀρχαίῳ λαλοῦμένας γερμανικὰς γλώσσας (ὧν πολλαί, ὡς ἡ τῶν Φράγκων, τῶν Βουργουνδίων καὶ ἄλλων γερμανικῶν λαῶν, δὲν ὑπάρχουσι πλέον) ὑποδιαιρεῖται εἰς τὴν ἄνω γερμανικὴν γλῶσσαν (Oberdeutsch ἢ Hochdeutsch) τὴν ἔχουσαν τρεῖς περιόδους (ἀρχαίαν, μέσην καὶ νεωτέραν) καὶ τὴν κάτω γερμανικὴν γλῶσσαν (Niederdeutsch), ἥτις ἔχει ἐπίσης τρεῖς περιόδους. Ἐκ τῆς πρώτης παρήχθη τὸ πλείστον ἡ σήμερον λαλούμενη κοινὴ γερμανικὴ γλῶσσα, ἐκ δὲ τῆς κατω. ἥτις περιελαμβάνον ἰδίως τὰς Σαξονικὰς γλώσσας ἥτις τὰς ὑπὸ τὴν ἀρχαίαν Σαξόνων λαλούμενας γλώσσας (αἱτινες δὲν πρέπει νὰ συγχέωνται πρὸς τὰς σήμερον ἐν ταῖς Σαξονικαῖς καλούμεναις χώραις ἄνω γερμανικὰς διαλέκτους), παρήχθησαν ἡ Ὀλλανδικὴ καὶ ἡ Φλαμανδικὴ ἢ εἰς τινα βαθμοὺς τῆς βορείου Γερμανίας λαλούμενη Plattdeutsche καὶ ἡ ἀρχαία Ἀγγλοσαξονικὴ γλῶσσα, ἐξ ἧς βραδύτερον διὰ τῆς ἀναμίξεως μετὰ τῆς γαλλικῆς παρήχθη ἡ νῦν ἀγγλικὴ γλῶσσα (ἴδ. Ἀγγλοσαξονικὴ γλῶσσα). [Π.Κ.]

Γερμανικὴ γλώσσα. Ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦτο ἐννοεῖται ἐν στενωτέρᾳ σημασίᾳ ἐκεῖνη, ἥτις ἐμμελεῖται ἐν τῇ σημερινῇ γερμαν. αυτοκρατορίᾳ, ἐν τοῖς γερμανικοῖς μέρεσι τῆς Αὐστρίας καὶ τῷ Β μέρει τῆς Ἑλβετίας (περὶ τῶν ἐν εὐρυτέρᾳ σημασίᾳ γερμανικῶν γλωσσῶν βλ. τὸ προηγ. ἔρθρον). Ἡ γερμανικὴ αὕτη γλῶσσα διηρεῖτο καὶ διακρίεται ἀκόμη κυρίως εἰς δύο κλάδους, τὴν ἄνω καὶ τὴν κάτω γερμαν. διάλεκτον, ὅλην, τὴν τῆς νοτίου καὶ μέσης Γερμανίας καὶ τὴν τῆς βορείου. Ἐνῷ δὲ εἰς τὰ κατώτερα στρώματα τοῦ λαοῦ διατηρεῖται ἀκόμη ἡ διακρίσις αὕτη, ἐν τῇ φιλολογίᾳ καὶ τῇ συναλλαγῇ τῶν μεμορφωμένων ὑπερισχυέν ὁ ἄνω γερμ. κλάδος καὶ περὶ τούτου ἐμμελοῦμεν ἐνταῦθα. Ἡ ἱστορία αὐτοῦ διακρίεται εἰς τρεῖς περιόδους τὴν ἀρχαίαν (800—1100 μ.Χ.), τὴν μέσην (1100—1350) καὶ τὴν νέαν (1350 κέ.). Κατὰ τὴν πρώτην ἦσαν μεγίστης ἀξίας διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς Γ. γλώσσας αἱ ἐνέργειαι Καρόλου τοῦ Μεγάλου, προσπαθούντος νὰ προστατεύῃ παντὶ τρόπῳ τὴν ἐθνικὴν γλῶσσαν κατὰ τῆς ὑπὸ τῆς δυτικῆς ἐκκλησίας τὰ μέγιστα διαδεδομένης λατινικῆς. Εἰς μέγαν δε βαθμὴν ἀναπτύξεως ἐρθασεν ἡ γλῶσσα κατὰ τὴν δευτέραν ἐποχὴν, τὴν μεσογερμανικὴν, ὅτε τὰ μεγάλα ἔπη τῶν Νιβελογγεν καὶ τῆς Γουδρουν καταγράφησαν καὶ οἱ Βύλφραμ καὶ Βάλτερ κλ. περιήγαγον τὴν γερμαν. ποιήσιν εἰς τὴν πρώτην ἀκμὴν τῆς. Ἡ μεσογερμαν. γλῶσσα διακρίνεται ἀπὸ τῆς ἀρχαιογερμ. πρὸ πάντων διὰ τῆς τροπῆς τῶν ρωνηέντων, συνισταμένης εἰς τὸ ὅτι π.χ. τὰ a, o, u, μίαν συλλαβὴν, τῇ ἐπιδράσει ἐνὸς i εἰς τὴν ἐπομένην συλλαβὴν, τρέπονται εἰς ä, ö, ü, ὡς καὶ διὰ τῆς ἐξαπτενέσεως τῶν φωνηέντων τῆς ληγούσης εἰς e. Κατὰ τὸ τέλος τῆς δευτέρας ταύτης ἐποχῆς παρατηρεῖται νέα πάλιν κίνησις: τὸ μακρὸν i διατελλεται εἰς ei, τὸ μακρὸν u εἰς au, καὶ τὸ iu (μακρὸν i) εἰς ou. Αὕτη ἡ τροπὴ ὡς καὶ ἡ ἐπέκτασις τῆς ῥιζικῆς συλλαβῆς διὰ τῆς διαστολῆς τοῦ ῥιζικοῦ φωνήεντος ἡ διπλασιασμὸς τοῦ ληκτικοῦ συμφωνίου χαρακτηρίζουσι τὸν σχηματισμὸν τῆς νεογερμανικῆς γλώσσας. Κατὰ τὴν ἰδίαν ἐποχὴν ἔλαβε προέχουσαν θέσιν ἡ ἐν τῇ μέσῃ Γερμανίᾳ λαλούμενη γλῶσσα τῆς ἄνω Σαξονίας, καὶ ταύτην, ἥτις ὀνομάζεται καὶ ἡ γερμανικὴ τοῦ Μάισσεν, ἔλαβεν καὶ ὁ Λούθηρος ὡς βάσιν τῆς μεταφραστικῆς τοῦ τῆς Ἀγίας Γραφῆς, ἀπορρύνων συγχρόνως τὰ σχολαστικὰ ὄφρα εἰς ὃ εἶχεν ὑποπέσῃ ἡ γλῶσσα διὰ τῆς μακροχρονίου γοήσεώς της ἐν τοῖς δημοσίοις γραφείοις, καὶ ἐμπνέων αὐτῇ ἐλευθερωτέραν ζωὴν καὶ μεγαλῆτερον πνεῦμα. Τὴν δὲ τῆς διαλέκτου ταύτης νικῶν κατέστησεν ὀριστικὴν ἡ ἐκδοσις τῆς γερμανικῆς γραμματικῆς τοῦ Κλάιου (1579): ἔκτοτε ἡ γλῶσσα τοῦ Λουθήρου ἔγινε βάσις καὶ κανὼν τῆς γραφομένης. Περαιτέρω

ανάπτυξιν ἔδωκαν αὐτῇ οἱ γραμματικοὶ Σχότ-
τελ, Βόεδικερ, Γάτσογεδ καὶ Ἀβελουγγ.
ἄλλα πρὸ πάντων οἱ μεγάλοι ποιηταὶ ἀπὸ τῶν
μεισῶν τοῦ 18ου αἰῶνος, οἱ ἐπενεργούντες τὴν
δευτέραν ἀκμὴν τῆς γερμ. φιλολογίας. Τὴν
ιστορίαν καὶ τὴν ἐσωτερικὴν μορφήν τῆς Γ.
γλώσσης διεφώτισαν ὁ Βενεκε καὶ εἴτα οἱ ἐξο-
χοὶ Ἀδελφοὶ Ἰάκωβος καὶ Γουλιέλμος Γρίμμ.
οἵτινες ἤρξαντο καὶ τὸ μῆτιν ἀποπερατωθῆν
μέγιστον γερμ. λεξικόν (Λειψία 1852 κ. ἔ.)
τοῦτο καὶ ὁ γερμαν. γραμματικὴ ὑπὸ τοῦ Ἰα-
κόβου Γρίμμ (1η ἐκδ. 4 τόμ. 1810—37) εἶναι
τὰ σπουδαιότερα μνημεῖα τῆς περὶ τὴν Γ. γλῶσ-
σαν ἐργασίας. Μετ' αὐτοὺς δὲ πλείστοι ἡ-
σχολήθησαν εἰς τὴν μελέτην ταύτην. Ἐξ ὧν
ἀναφέρομεν τοὺς Τζάρνκε, Λέξερ, Βάκερναγελ,
Σανδερς (Λεξικὸν 3 τόμ. Λειψία 1860—5),
Βάιγανδ (Λεξ. 8 τόμ. 3η ἐκδ. Γέτισεν 1877 8),
"Αὔστ, "Αὔνε, Σχλάιγερ κ.λ. [M.P.]

Γερμανικὴ καλλιτεχνία. Τὰς ἀρ-
χάς τῆς Γ' καλλιτεχνίας καὶ τὴν μόνην σχεδὸν ἐπὶ
μακροῦ αἰῶνος ἐκράσαν ἐκείνη ἀνευρίσκομεν
ἐν τῇ οἰκοδομῇ τῶν ναῶν. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν
ἐπεκράτησε καὶ ἐν Γερμανίᾳ τὸ ρωμαϊκὸν σῆμα
τῆς βασιλικῆς· ἐνῷ δὲ τὰ μεγάλα ἀρχιτεκτο-
νικὰ ἔργα Καρόλου τοῦ Μεγάλου (ἐν Ἀκουσί-
γράφῃ κ.λ.) ἐξετελοῦντο ἐτι κατὰ τὰ ἀρχαῖα
χριστιανικά, ἰταλικά τε καὶ βυζαντινά, πρό-
τυπα, ἤρξατο κατὰ τὸν 10ον αἰῶνα ἡ ἀνάπτυ-
ξις τοῦ ρωμανικοῦ βυθμοῦ (βλ. λ.), ὅστις εἰς
τὴν ἀκμὴν τοῦ ἔθους κατὰ τὸν 12ον αἰῶνα,
διαπρεπέστατα δὲ μνημεῖα κατέλιπεν ἡμῖν τὰς
ἐν Τρεβήροις, Μαγεντία καὶ Speier μητροπό-
λεις κ.λ. Κατὰ τοὺς χρόνους δὲ τούτους ἤρ-
ξατο εὐδοκίμοῦσα καὶ ἡ γλυπτικὴ, χρησιμεύ-
ουσα κατ' ἀρχὰς εἰς συμπλήρωσιν τῆς ἀρχι-
τεκτονικῆς, καὶ κατὰ τὰ τέλη τῆς περιόδου
ἀναπτύσσεται εἰς ἀνεξάρτητον τέχνην. Ἡ καλ-
λιτεχνικώτατα μνημεῖα κατέχουσιν ἡμῶνας καὶ
ἀγίας τραπέζας ἐν Βεζεμβούργῳ καὶ ἀλλαχοῦ.
Ταυτοχρόνως δὲ καὶ ἡ ζωγραφικὴ ἀναπτύσσε-
ται, ἐφαρμὸς μὲν κατ' ἀρχὰς μὲν εἰς εἰκono-
γραφίαν βιβλίων, εἴτα δὲ καὶ εἰς τοιχογραφίας
ἐν τῇ Δ καὶ Ν Γερμανίᾳ. Ὀλίγον κατ' ὀλίγον
τὸν ρωμανικὸν βυθμὸν διεξέχτο ὁ γοτθικὸς
(βλ. λ.), ὅστις κοιτιδα ἔχων τὴν Γαλλίαν ἀ-
νεπτύχθη αὐτοτελῶς ἐν Γερμανίᾳ καὶ προήχθη
εἰς μεγάλην ἀκμὴν. Ἡ δὲ κολοσσὸν κεῖται ἐν τῇ
14ῃ ἑκατονταετηρίδι, μαρτυρούμενος ὑπὸ τῆς ἐν
Κολωνίᾳ μητροπόλεως. Ὡς ὕλικόν δ' ἐχρησι-
μοποιούντο ἐν μὲν τῇ γηραιᾷ Ν Γερμανίᾳ
πλίνθοι, ἐν δὲ τῇ Ν κοινοὶ λίθοι· ἐκ τῶν λιθί-
νων δὲ μνημείων ἐξοχωτάτα εἶναι καὶ αἱ ἐν
Στρασβούργῳ καὶ Βιέννῃ Μητροπόλεις, οἱ ναοὶ
τῶν ἁγίων Λαυρεντίου καὶ Σεβάστου ἐν Νυ-
ρεμβέργῃ, κ.λ. Κατὰ τὴν περίεον ταύτην ἡ
γλυπτικὴ ὡς ἀνεξάρτητος τέχνη ὀλίγον εὐδο-
κίμα κατ' ἀρχὰς, ἐκ τῶν ὑστέρων ὁμοῦ χρόνων
τῆς γοτθικῆς περιόδου ἀνευρίσκομεν πολυάριθμα

μεγαλοπρεπῆ ἐπιτάφια μνημεῖα ἐντὸς τῶν ναῶν
ἐν Μαγεντία καὶ ἀλλαχοῦ. Κατὰ τὸ δεύτερον
ἡμισυ τοῦ 14ου αἰῶνος ἐφαρμύζονται εἰς τὰς
ἀγίας τραπέζας ἀνγλῶσα ἐπὶ ὕψους, ἴδια ἐν
τῇ Ν Γερμανίᾳ. Ληγουμένη δὲ τῆς 15ης ἑκατον-
ταετηρίδος ἡ γλυπτικὴ ἀφικνεῖται εἰς μεγάλην
ἀκμὴν, ἢ ἀντιπροσωπεύουσι τὰ ἔργα τῶν καλ-
λιτεχνῶν τῆς Νυρεμβέργης Κράστ, Στός, Π.
Φίσεγερ. Ἀλλ' ἴδια καταπληκτικὴν ἐπίδοσιν ἔλα-
βεν ἡ ζωγραφικὴ, κατ' ἀρχὰς μὲν ἐφαρμοζο-
μένη πλὴν τῆς εἰκονογραφίσεως βιβλίων καὶ
εἰς τὴν τῶν ὁσχωμάτων, εἴτα δὲ προαχθεῖσα
καὶ εἰς τὴν πινακογραφίαν. Ἡ πρώτη γνωστὴ
σχολὴ ζωγραφικῆς εἶναι ἡ τῆς Πράγας, κατὰ
τὸν 14ον αἰῶνα, περιφημότερα δὲ ἡ τῆς Κολω-
νίας, περὶ τὸ 1400, ἥς οἱ ἐξοχωτέροι καλλι-
τέχνηαι ὑπῆρξαν ὁ Γουλιέλμος καὶ ὁ Στέφ.
Λόγνερ. Κατὰ δὲ τὸ δεύτερον ἡμισυ τοῦ 15ου
αἰῶνος νέα εἰς τῆς ζωγραφικῆς ἀναπτύσσε-
ται παρὰ τὸν Κάτω Ῥήνον (Καλχαρ) τῇ ἐπιδρά-
σει τῆς Φλαμανδικῆς Σχολῆς (βλ. λ.),
ἐν ᾧ ἐν τῇ Ν Γερμανίᾳ ἀναπτύσσονται αὐτο-
τελῶς καὶ προάγονται εἰς μέγιστον ἀκμὴν ἡ
Σχολὴ τῆς Αὐγούστης, ἥς ἱδρυτὴς ὑπῆρξε Ὀλ-
δαιν ὁ πρεσβύτερος καὶ ἄλλαι σχολαί, ὡς καὶ
ἡ Φραγκικὴ, ἱδρυθεῖσα μὲν διὰ τοῦ Βόλγε-
μου, εἰς τὸν κολοσσὸν δὲ τῆς ἀκμῆς αὐτῆς
περικυθεῖσα διὰ τοῦ περιφήμου Ἀλβρέχτου
Dürer ὁ Δυρερ καὶ Ὀλδαιν ὁ νεώτερος εἰσιν
οἱ μέγιστοι τῶν Γερμανῶν ζωγράφων.

Τὸν βυθμὸν τῆς Ἀναγεννήσεως
(βλ. λ.) ἡ Γερμανία παρέλαβεν ἐξ Ἰταλίας,
πολλαχῶς δ' εὐδοκίμησεν ἐν αὐτῷ καλλιτέ-
χνηαι Γερμανοί, ἴδια ἐν τῇ μὴ ἐκκλησιαστικῇ
ἀρχιτεκτονικῇ, ἥς ἕξια λόγου μνημεῖα πρό-
κεινται τὸ ἐν Ἀϊδελβέργῃ ἀνακτορον (1556—
9), τὸ δημαρχεῖον τῆς Νυρεμβέργης (1618—18)
καὶ τὸ ἐν Βερολίνῳ βασιλικὸν ἀνακτορον. Ἐρ-
γον τοῦ Α. Σχλύτερ, τοῦ ἐξοχωτέρου ἀρχιτέκτο-
νος καὶ γλύπτου τῆς ἐποχῆς τοῦ, παρ' ἐν μόν-
ος ἐν Βιέννῃ ἀρχιτέκτων Φίσεγερ σὺν Ἐρλαχ
βυναται νὰ ταχθῇ. Τὸν δὲ ἐπακολουθήσαντα
βυθμὸν (Ροκοκὸς) (βλ. λ.) ἀντιπροσωπεύει
ἐπιτυχῶς τὸ ἐν Δρέσδῃ Zwinger καὶ τὸ ἐν
Βιέννῃ Βελδεβερε. Ἡ ζωγραφικὴ ἀπὸ τοῦ τέ-
λους τοῦ 16ου αἰῶνος ἐπέσεν εἰς παρακμὴν, ἐξ
ἧς ἀνήγειραν αὐτὴν κατὰ τὸν 18ον αἰῶνα τὰ
ἔργα τῶν Ρ. Μέγς, Δόννερ κ.λ. Ὁ Βίγκελ-
μαν καὶ ὁ Λέσσινγκ ὑπέδειξαν τοὺς ἀρχαίους
ὡς ὑποδείγματα τῶν ὁραίων τεχνῶν, ἐν τοῖς
πρώτοις δὲ προμάχοις τῆς σχολῆς ταύτης
ἐν τῇ ζωγραφικῇ καταλέγεται ὁ Κάρστενς,
ἐνῷ ὁ Δανὸς Τόρβαλδσεν ἐγένετο ἀναμορφω-
τῆς τῆς πλαστικῆς, ἥς τὸ πρὸς τῆς ἀρμοζού-
σης παραστάσεως τῶν πρωτύων πρόβλημα
ἔλυσε ὁ Σχάδδ. Ἐν τῷ μεταξὺ δὲ ὁ διὰ τὸν
Μεταίωνα ἐνθουσιασμός (Ῥομαντικὴ Σχολή)
εὗρε τοὺς ἀξιολογωτέρους θιασώτας αὐτοῦ ἐν
τοῖς Ὀδερμπεκ, Φάιτ καὶ Κορνηλίω, οἱς προσ-
θετέον καὶ τὸν Σχνόρ. Ἐν τῇ ἀρχ. τεκτονικῇ ἡ

ἐπιστροφή πρὸς βαθύτεραν καὶ ὁρθότεραν ἀντίληψιν τῆς ἀρχαιότητος συνδέεται μετὰ τοῦ Σχίσματος. Ταυτοχρόνως ὅμως καὶ ἡ ἐκτίμησις τοῦ γοτθικοῦ ρυθμοῦ, ὡς τῆς ἀναρχεστάτης ἀποτυπώσεως τοῦ ρωμαντικοῦ μεσαιωνοῦ, ἔσχα τῶν ἐνθέρματόντων αὐτῆς ὁπαδούς.

Ἀρχομένου τοῦ 10^{ου} αἰῶνος μεγάλην ἐπίδοσιν ἔλαβον πάντες τῆς καλλιτεχνίας οἱ κλαδοὶ ἐν Μονάχῳ, ἰσχυρὸν πρῶτα τὴν ἔχοντες τὸν φιλόκαλον βασιλεῖα Λουδοβίκον τὸν Α'. Ἐνταῦθα ἐξεπύκνωσαν τὰ ἀριστουργήματα αὐτῶν οἱ Σχῆρ, Κορνήλιος, Ρότμαν κ.λ., ὡς ζωγράφοι, ὡς ἀρχιτέκτονες οἱ Κλέντερ, Γαίρτεν κ.λ., ὡς γλύπταις ὁ Σβάνταλερ. Παρὰ τὴν σχολὴν δὲ ταύτην τοῦ Μοναχοῦ ἀνεπτύχθη ἀπὸ τοῦ 1826 καὶ ἡ τῆς Δυσσελδὸρφης ὑπὸ τὸν Σχάδοβ εἰς κέντρον καλλιτεχνικῆς εὐδοκίμησης. Οἱ ζωγράφοι ταύτης ἐλάμβανον θέματα κυρίως ἐκ τῆς ποίσεως Λέτσιγγ, Βένδεμαν, Γλιδεбранτ, Hübner) ἐν δὲ τῇ προσωπογραφίᾳ διέπρευνεν ὁ Σβὼν Βραδύτερον δὲ ἐστράφη ἡ ζωγραφικὴ καὶ πρὸς ἱστορικὰ θέματα (ὁ Ἰβνὸ Λέτσιγγ, Ρέτελ, Κόμπχαουζεν), ἐπιτυχέστατα δ' ἐκάλισσε γήθη ἡ ῥωπογραφία (Ἀξενκλέρ, Τίδεμαντ) ὡς καὶ ἡ τοπίογραφία (Α. καὶ Ο. Ἀχενδὰχ). Ἐν Δυσσελδὸρφῃ προσεκλήθησαν ἑξῆς οἱ τινες καλλιτέχναι εἰς ἀρέτην, ὅπου διακρίθησαν ὁ ἀρχιτέκτων Γ. Σίμπερ καὶ οἱ μεγάλοι γλύπται Ρίτσαλ καὶ Δίνελ. Ἐν Βερολίνῳ ἐσηματίσθη ἐξαιρετὸς σχολὴ γλυπτικῆς ὑπὸ τὸν Ράουχ, ὅστις ἐμύρρωτε πλείους τῶν 200 μαθητῶν. Ἀρ' οὗτο δ' ἐκλήθη ὁ Κορνήλιος εἰς Βερολίνον προσήλθῃ μετὰ τὸν ἀνταῖον καὶ ἡ ζωγραφικὴ (Κάιζερ κ.λ.), ἐνὸς ἐν Βιέννῃ οἱ Ράι, Στίνδ κ.λ., ἐρημίσθησαν ὡς ὁπαδοὶ εὐγενοῦς ἰδεολογίας, εἰς ὃν ἔδωκεν ὁ Μάκχαρ εἰς τὰ ἄλλα χρωματισμὸν κατὰ τὸν τρόπον τῆς Βενετικῆς σχολῆς τοῦ 16^{ου} αἰῶνος. Μνημονεύουσιν οἱ τὸν ἐν Μονάχῳ μέγαν ζωγράφον σκηρὸν ἱστορικῶν Πλάιτν καὶ τὸν Κ. Βλάας τὸν γραψάντα τὰς ἐν τῷ ἱπποστασίῳ τῆς Βιέννης τοιογραφίας. Ἐν τῇ ἀρχιτεκτονικῇ οἱ νεώτατοι χρόνοι ἀνέδειξαν ποικίλας ροπὰς. Ἐν τῇ εἰκοδομῇ καὶ ἐν ἐπικρατοῦσι τὰ ρωμανικὰ καὶ γοτθικὰ στοιχεῖα. Ἐκ τῶν ὁπαδῶν τοῦ γοτθικοῦ ρυθμοῦ διακρίθη ἐν Βιέννῃ ὁ Σμιτ, ἄλλοι δὲ καλλιτέχναι μετεχειρίσθησαν διαφόρους ρυθμούς, οἷον ἐν Βιέννῃ ὁ Φέρτελ τὸν γοτθικὸν μὲν ἐν τῇ Votivkirche, τὸν τῆς Ἀναγεννήσεως δὲ ἐν τῇ Μελόδραματι. Εἰς θρησκιακὸν ὅμως εἰκοδομικὰ συνελθεται πρὸς πάντων ὁ τῆς Ἀναγεννήσεως ρυθμός. Μεταξὺ τῶν ἐξοχωτέρων καλλιτεχνῶν καταλέγονται πρῶτον οἱ Σίμπερ, Ἀνσεν, Ἀξενκλέρ, Ἰτσιγγ κ.λ. — Πρὸς τὰς ἱστορίας τῆς καλλιτεχνίας τῶν Schnaase, Lübke, Förster, Kugler, Springer, Riegel, Rohrer κ.λ. [Ἐγ.]

Γερμανικὴ μουσικὴ. Ἀνέκαθεν ἐ-

καλλιεργεῖτο ἐν Γερμανίᾳ τὸ δημῶδες ἄσμα ὡς καὶ τὸ ὑπὸ τῆς μεταρρυθμίσεως τοῦ Λουθέρου εἰς κυριώτατον στοιχεῖον τῆς μετὰ ταῦτα νέας περιόδου ὕψωθιν ἐκκλησιαστικὴν ἄσμα. Τῆς δὲ λεγομένης μουσικῆς ἀρμονίας ἦτοι τοῦ πολυφωνικοῦ ἁγματος ἐγένετο διαμορφωτὴς ὁ μέγιστος τῶν Ὁλλανδίων μουσικῶν Ὁρλάνδος Λάιτς, ὅστις ἀπὸ τοῦ 1557 ἐγκαταστάς ἐν Μονάχῳ εὖρε πρῶτον ἐδαφὸς δράσεως παρὰ τοῖς Γερμανοῖς, ἐκ φύσεως κλίνουσι πρὸς βοήθειαν μουσικῇ. Κέντρον τῆς μουσικῆς ἐγένετο ἡ ἐκκλησία καὶ κύριον μουσικὸν ὄργανον τὸ ἐν τῇ αὐτῇ κατ' ἐξοχὴν λεγόμενον Ὀργάνον, τοῦ ὁποίου οἱ περιφημότεροι καλλιεργῆται ἦσαν οἱ Ἰω. Ἐλκαρντ κατὰ τὸ τέλος τοῦ 17^{ου}, Ἦρο. Σχῆρ κατὰ τὰ μέσα τοῦ 18^{ου} αἰῶνος, Βουξτεγούδε (1637—1707) καὶ τέλος ὁ μέγας Ι. Σ. Βάχ, ὅστις ἀπαντᾷ τοὺς προδρόμους τοῦ ὑπερέθῃ καὶ ὡς ἐκτέλεστῆς καὶ ὡς συνθέτης. Σχεδὸν συγχρόνως α' τῷ προφίλῳ ἐν δ' αὖθις τὴν μουσικὴν κατ' ἄλλον τρόπον, δώτης εἰς ἰταλικὰς μορφὰς αὐτὴν γερμανικῇ. Τὸ μελόδραμα καὶ τὴν πολυφωνίαν μουσικῇ τῆς ἐργασίας ἐπρόκειτο νὰ φέρῃ εἰς τὸν ὕπατον βαθμὴν τῆς ἀκμῆς ἡ Νότιος Γερμανία (Βιέννη). Τὸ μελόδραμα περλήρθη μετὰ τὸ 1700 ἐκ τῆς Ἰταλίας ἐκάλισσε γήθη μὲν ἐν τῇ Βαυαρίᾳ Γερμανίᾳ ὑπὸ τοῦ Ρ. Κάιζερ (ἐν Ἀμβούργῳ) καὶ τῶν ἐν Βερολίνῳ Γάιζν καὶ Δ. Ἀσσ, ἀλλὰ καὶ τοῦτο καὶ ἡ ἐργασία ἔμειναν ὑπόδουλα τοῖς Ἰταλοῖς, μέχρις οὗτο ὁ Ἰωσ. Ἀδν ἐν Αὐστρίᾳ διὰ τῶν ἰδιοφυεστάτων αὐτοῦ σονατῶν, τετραωνδίων, συμφωνιῶν καὶ ὁμωνδιῶν ἐπὶνεύει ἐν τῇ ἑαυτοῦ μεταμέρῳ εἰς τὴν ἐργασίαν καὶ τὴν μουσικὴν αὐτῆς, δὲς ταύτη κατ' ἐξοχὴν γερμανικὴν τύπον, συγχρόνως δὲ ὁ Γλόκ μετερρυθμίσε τὸ μελόδραμα ἀμφοτέρως δὲ μετεδίδωκεν ὑψηλοτέραν ἑξάρτην ἡ μεγαλοσύνη τοῦ Μόζχαρτου. Τελειοποιήτης τῆς ἐργασίας μουσικῆς ἐγένετο ὁ Βέτχαρντ, ὁ μέγιστος τῶν τῆς ὑψηλῆς συνθέτων. Καὶ τὸ ἄσμα εὖρεν ἐν τῷ Φ. Σχούβερτ θεοπνευστὸν αἰδῶν, αὐτὸς οἱ θεολογικώταται μελωδίαι, εἶναι ἀθάνατοι. Ἡ τεραστία αὕτη πρόδος εἶνε ἔργον ἐνὸς καὶ μόνου αἰῶνος. Ἡκίστα ἡ μουσικὴ δὲν συγκινεῖται πλέον εἰς ὁρισμένον μέρος, ἀλλ' εὐρίσκει παντοῦ τοὺς καλλιεργητὰς τῆς, συνεντὶ δὲ πολυεὶδῃ θεύματα, τὸ ρωμαντικὸν τοῦ Σχῆρμαν, ὅστις πλητίζεται πρὸς τὸν Σχούβερτ, τὸ ἐκλεκτικὸν τοῦ Μενδελσόνος, ὁ ὁποῖος στηρίζεται μάλλον ἐπὶ τοῦ Βάχ, κ.λ. Καὶ οὗτοι δὲ οἱ συνθέται οὐχ ἦσαν τῶν προτέρων θαυμάζονται διὰ τὸ ἰδιοφυῆς καὶ ὑψηλὰς αὐτῶν πνεῦμα. Μεγίστην σημασίαν εἰς τὸ μελόδραμα ἔχει ὁ Βέιμπερ ὅστις ἔδωκε νέαν εἰς αὐτὸ ἀπόχρῳσιν, πρὸ πάντων διὰ τοῦ «Ἰκελσέρν Κυνηγοῦ», θεωρητὴς δὲ ὡς πρὸς ὅμοιο τοῦ Βάγνερ, τοῦ ἐνώσκειν εἰς ἓν συμπᾶς καὶ ἀχώριστον τὸ καίμενον μετὰ τῆς μουσικῆς τοῦ μελόδραματος

καὶ τὰ ἐπὶ τῆς σκηνῆς ψαλλόμενα μετὰ τῶν ὑπὸ τῆς ὀρχήστρας ἐκτελούμενων. Γερμανὲς ἦτο κατὰ τὴν ἐκπαίδευσιν καὶ ὁ Σχοπὲν καὶ δὲν θύναται τις νὰ μὴ ἀναγνωρίσῃ ἐν τοῖς ἐργοῖς αὐτοῦ τὴν γερμανικὴν ἐμπειρίαν. Τὴν τέχνην τοῦ κλειδοκρυπτοῦ ἤγαγεν εἰς τὸ ἄκρον ζωτον ὁ Φ. Λιστ, εὐ αἱ συνθέσεις κατὰ μέγα μέρος εἶναι καλοσταίαι, στερούμεναι ἐν τοῦτοις ἐν πολλοῖς τοῦ κλασικοῦ μέτρου. Μεταξὺ δὲ τῶν νεωτέρων συνθετῶν προσέχουσιν οἱ Τάσσε, Βράμς, Λαχνερ, Τάουμπερτ, Γκόλδμαρκ, Τίλλερ, Βρόυκ κ.λ., τῶν ἑποίων ἡ μουσικὴ ἔχει μᾶλλον σοβαρὸν χαρακτῆρα, ἐνῷ αἱ συνθέσεις τῶν Φλότω, Στράους, Συμπέ, Φόλκμαν, Βρόλλ, Μοσχόδονη κ.λ. κλίνουσι μᾶλλον πρὸς τὸ ἐλαφρὸν καὶ εὐθύμην. [B. E.]

Γερμανικὴ μυθολογία. Αὕτη εἶνε συγγενεστάτη πρὸς τὴν ἰνδο-σκανδιναβικὴν λαοὶ. Ὁ μεγαλύτερος τῶν ἀρχαίων εἰδωλοκρατῶν Γερμανῶν θεὸς ἦτο ὁ Βῶταν. Wotan ἢ Wodan, σκανδιναβιστὶ (Ὁδίν), ἐν οἷς Ῥωμαῖοι ἐξελέμβανον ὡς τὴν ἐαυτῶν Ῥομῆν, ὁ πατὴρ τῶν θεῶν, θεὸς τοῦ οὐρανοῦ, τοῦ αἵματος καὶ τοῦ ἡλίου, ἐπὶ δὲ θεὸς τῆς φρονήσεως καὶ ἐλευρέτης καὶ θεὸς τῆς ποιητικῆς τέχνης, θεὸς τοῦ πολέμου καὶ κύριος τῶν Βαλκυριῶν (βλ. λ.). Τὴν Βῶταν ἐραντάζοντο εἰς μεγέθος ὑπεράνθρωπον δευαλμέν ἔχοντα ἓνα μόνον (τὴν ἡλίον), ἐπιβαίνοντα δὲ δεκάπτερος ἔκρου. Παρὰ τὴν Βῶταν δὲ μέγιστος θεὸς εἶναι ὁ Δοναρ (Donar, Thunar, Thor). Θεὸς τῶν καταιγίδων κραταί σφύραν, ἦν ἐκασπενδύει κατὰ τῶν γιγάντων, ὅταν γίνονται βρονταί, ὡς κύριος τῶν ἀτμοσφαιρικῶν μεταβολῶν εἶναι καὶ θεὸς τῆς γεωργίας καὶ τῆς κτηνοτροφίας, ὡς θεὸς δὲ τοῦ πυρὸς εἶναι καὶ προστάτης τῆς οἰκιακῆς ἑστίας καὶ τῆς οἰκογενείας. Ὁ τρίτος μέγας θεὸς εἶναι ὁ τοῦ πολέμου εἰδικὸς θεός, ὁ πᾶσιν λαοῖν ἄλλως καλούμενος. Ziu (πρὸ Ζεὺς), Tiu, Eru, Tyr. Ἐκ δὲ τοῦ Βῶταν ἀποχωριζομένη κατὰ μικρὸν ἡ ἰδιότης τοῦ ἡλίου ἀπεδόθη εἰς ἰδιαιτέρον θεόν, τὸν Baldr (φωτεινόν) ἢ Phol. Ἐκ τῶν θεαινῶν δὲ διεκρίνετο μία ἄνωτατη, ποικίλα φέρουσα ἐνόματα, ἥς τὴν λατρίαν ἀναφέρει ὁ Τάκιτος παρὰ τοῖς λαοῖς τῆς Βαλτικῆς ὑπὸ τὸ ὄνομα Νέρθους· αὕτη προῦναι μητρικῶς περὶ τῆς οἰκίας, ἐχάριζε τὰ τέκνα, ἐπροστάτευε τὸν γάμον, ἡγγρύνει ὁμῶς καὶ ἐπὶ τῶν ἀγρῶν ὑπὸ τῶν Βαυαρῶν ἐκαλετο Πέρχθα, ὑπὸ δὲ τῶν Φράγκων Holda καὶ ὑπὸ ἄλλων εὐλῶν Fria, ἐκ τῶν ἰδιοτήτων αὐτῆς (hold, frei). Ἐθεωρεῖτο δὲ ὡς σύζυγος τοῦ Βῶταν. Πλὴν ταύτης ἐπιμῶντο ὡς θεαὶ τοῦ ἡλίου αἱ Sunna καὶ Ostara, ὡς θεαὶ τοῦ θανάτου ἡ Hel κ.λ. Ἐκ τῶν κατωτέρων θεοτήτων οἱ μὲν γίγαντες εἶναι ἀρχαιότατοι προσωποποιήσεις δυνάμεων τῆς φύσεως ἐν τῷ ἀέρι, τῷ ὕδατι, τῇ γῇ, οἱ δὲ Elben πνεύματα τοῦ αἵματος, τῶν πη-

γῶν καὶ ποταμῶν, τῶν δασῶν καὶ τῆς οἰκίας, καὶ οἱ νάνοι τὰ τῶν ὀρέων καὶ τῶν ἐγκατῶν τῆς γῆς. Πρὸ Grimm, Deutsche Mythologie (4η ἐκδ. Βερολίνῳ 1875—78), Smirck, τό 2. (4η ἐκδ. Βέρνη 1874).

Γερμανικὴ φιλολογία. Ἡ ἀρχαιοτάτη περίοδος τῆς Γ. φιλολογίας ἐκτείνεται μέχρι τοῦ 18' αἰῶνος, διαιρεῖται δὲ διὰ τοῦ 11' αἰῶνος εἰς δύο ἐποχάς. Τούτων ἐκ μὲν τῆς πρώτης τὰ κυριώτερα ποιούμενα μνημεῖα εἶναι ἀποσπασματα τῆς γερμανικῆς μεταφράσεως τῆς Ἀγίας Γραφῆς καὶ τοῦ ἔπους τοῦ Ἰλδεδράν-δου· κατὰ δὲ τὴν δευτέραν ἐν τῇ ποιήσει, ὀρησκευτικῇ αὐτῇ κατ' ἐξοχὴν, ἐπεκράτει μὲν κατὰ τὸ πλεῖστον ἡ λατινικὴ γλῶσσα, ἀλλὰ καὶ γερμανικὰ λαμπρὰ ταύτης μνημεῖα σώζονται, ὡς Heliand (Σωτὴρ) καὶ τὸ βιβλίον τῶν Εὐαγγελίων, ποιήματα ἐπικά ὑπέθεσαν ἔχοντα τὸν βίον τοῦ Ἰησοῦ, διαπλασμένῃ ἐν μὲν τῇ πρώτῃ ἐπὶ τὸ θρηματικώτερον, ἐντεχνιώτερον δὲ, ἀλλ' οὐχὶ καὶ μετ' ἴσης ποιητικῆς δυνάμεως, ἐν τῇ τελευταίῃ. Ἡδὲ κατὰ τὴν 18' αἰῶνα ἀναπτύσσεται μὲν ἡ ποίησις, τὴν ἀκμὴν δὲ αὐτῆς ἀντιπροσωπεύουσι τὰ ἔξοχα δημῶδη ἐπη τῶν Νιδελοῦγγεν καὶ τῆς Γουδρόν, ἡ ἐπὶ τῇ ποιήσει τῶν ἡγεμονικῶν αὐλῶν, ἐν ἣ διαπρέψαν οἱ Ἀρτμάννος von Aue (γράφας 1198—1210), Βόλφραμ von Eschenbach καὶ Γοδεφρείδος τοῦ Στρατσόουργου, οἱς προσθετοὶ καὶ ὡς πρόδρομοι τῆς ἐποχῆς τὸν Ἑρρίκον τοῦ Βελδενε καὶ ὡς ἐπὶγονοὶ τὸν Κορράδον τοῦ Βυρτσόουργου, καὶ τέλος ἡ λυρική ποίησις τοῦ Βάλτερ von der Vogelweide. Ἡ λυρική αὕτη ποίησις, στρεφόμενη κυρίως περὶ τὴν ἐξομνήσιν τῆς κληλικῆς καὶ τῶν εὐγενῶν τῆς γυναικὸς αἰσθημάτων (δι' ὃ καὶ ἀνομασθῇ Minnegesang = ποίησις τῆς ἀγάπης), εὖρα καὶ ἐν τοῖς κατόπιν χρόνοις, ὅτε προστάται τῆς ποιήσεως ἦσαν οὐχὶ αἱ ἡγεμονικαὶ αὐλαί, ἀλλ' αἱ πόλεις καὶ αἱ ἐν αὐταῖς συντεχνίαι, πολλοὺς θαύτους, ἐν οἷς ἐξέχουσιν ὁ Φράουενλόβ καὶ ἐπὶ μᾶλλον ὁ Ἰωάννης Σάξ. Τὴν διδακτικὴν ποίησιν ἐθεράπευσαν ὁ Φράϊδαγκ κ.λ. Ἀκμαῖς δὲ καὶ τὸ δημοτικὸν ἔπος καὶ ὁ περὶ λόγος ἀναπτύσσεται (δημῶδη διηγήματα, τὰ λεγόμενα Volksbücher). Ἡ ἐκδοσις τῆς γερμανικῆς μεταφράσεως τῆς Ἀγ. Γραφῆς ὑπὸ Λουθήρου ἐγκαινίζει τὴν νεωτέραν περίοδον τῆς Γ. φιλολογίας. Ἐν αὐτῇ κατ' ἀρχὰς ὑπερτερεῖ ἡ σατυροδιδακτικὴ ποίησις (Ἱ. Φίτχαρτ, Σάξ. Βράντ, Οὐττεν, Μοῦρνερ κ.λ.) καὶ ἡ λυρική, καλλιεργουμένη ὑπὸ τῶν ἐν ταῖς πόλεσι συντεχνιῶν (Meistergesang), εἰς τὴν ἀκμὴν τῆς δὲ φθάσασα διὰ τοῦ Σάξ. ἀναπτύσσεται δὲ εὐλογον κατ' ὀλίγον καὶ τὸ δράμα, λαβὼν τὰς πρώτας ἀρχάς του ἐκ τῶν μυστηρίων (βλ. λ.). Ὁ τριακονταετής πόλεμος ἐπελθὼν ἐβλάψεν σπουδαίως τὴν φιλολογικὴν κίνησιν, ἥτις διατρεῖ-

ται ἐν τούτοις διὰ τῶν θρησκευτικῶν ἀσμάτων, ἐγκαινισθέντων πρῶτον ὑπὸ τοῦ Λουθήρου καὶ καλλιεργουμένων νῦν ἐπιτυχέστατα ὑπὸ τῶν Π. Γέραρδ, Σπέ καὶ Ἀ. Σίλεσιου καὶ καλὸν δὲ μυθιστόρημα τῆς ἐποχῆς ὑπάρχει, ὁ *Simplicissimus* τοῦ Γριμμέλσχαουζεν, πιστὸν ἀπεικονισμὸς τῆς ἐποχῆς. Σημαντικὴ ἦτο καὶ ἡ ὑπὸ τοῦ Ὁπίς ἰδρυθεῖσα πρώτη Σιλεσιανὴ σχολή, προσπαθεύσα νὰ ἐξευγενίσῃ τὴν γλῶσσαν καὶ νὰ ἀνεύρῃ κανόνας διὰ τὴν ποιητικὴν ἐκφράσιν εὗρεν ὁμως ἀντιπαλοὺς τοὺς ὑπὸ τὸν Γόττιγκεδ θαυμαστάς τῆς γαλλικῆς ποιήσεως, οἵτινες ἐκώλυον τὴν ἀναπτύξιν ἐθνικῆς φιλολογίας. Ἡ δὲ λεγομένη δευτέρα Σιλεσιανὴ σχολὴ ἔσχε μὲν μεγαλητέραν ἐπίδρασιν, ἀλλ' οὐχὶ καὶ ὕψι, ἀπὸ ἀποπνίγουσα τὴν ποίησιν εἰς ἀνυπόφορον στέμνον. Ἀλλ' ἡδὴ ἐκρατυνέτο ἡ ἀντίδρασις, ἥτις τοὺς πρῶτους προμάχους αὐτῆς εὗρεν ἐν τοῖς Βέτμερ καὶ Βρεϊτιγγερ, προβάλλουσι τὸ παράδειγμα τῶν μεγάλων Ἀγγλῶν ποιητῶν. Ὁ Λέσσινγκ ἐξηγέρθη μετὰ μεγίστης θυνάμειος κατὰ τῆς ἀπειροκαλίας, δριμύτατος κριτικὸς καὶ δημιουργητὴς ἐθνικῆς γερμανικῆς ποιήσεως, πρὸ πάντων δὲ δοκιμοῦ περὶ λόγιου, ὑποστηρικθεὶς διὰ τοῦ Κλόποστοκ, δόντος εἰς τὴν γλῶσσαν τὴν μεγαλοπρέπειαν, καὶ τοῦ Βεϊλανδ, ὅστις ἐπροίκισεν αὐτὴν διὰ τῆς χάριτος. Ὁ Ἐρδερ ἀνεξωογόνησε τὴν δημοτικὴν ποίησιν καὶ ἔδωκε πρῶτος ὑπόδειγμα φιλοσοφικῆς ἱστοριογραφίας. Ἐν Γοττίγγῃ ἐσηματίσθη νέος σύνδεσμος ποιητῶν, οἵτινες καλλιεργοῦντες πρὸ πάντων τὴν λυρικὴν ποίησιν (Hölty, Κλαύδιος, ὁ εἰδυλλιογράφος Φόξ, οἱ ἀδελφοὶ Στόλμπεργ καὶ ὁ ἀριστοτέχνης τοῦ βαλλιστικοῦ ἄσματος Βύργερ) ἐκόσμησαν τὴν Γ. φιλολογίαν διὰ χαρισμάτων ἔργων. Οὕτως ἡ ἐπὶ μακρὸν ἐν δευτέρῳ κρατηθεῖσα ποίησις ποθεῖ πλέον τὴν ἐλευθερίαν· μεγάλη ἐξεγερσις τῶν πνευμάτων παρατηρεῖται κατὰ τῶν δεσμευσθῶν τὸ ἐθνικὸν πνεῦμα ἀλύσεων, ἐκρήγνεται δὲ ἀληθὴς ἐπανάστασις, ὡς δηλοῦσι τὰ ἔργα τῶν Κλίγγερ, Λέντζ καὶ Μύλλερ, ἐπὶ δὲ καὶ τὰ πρῶτα ἔργα τοῦ Γκαίτε (Βέρλερ καὶ Γκαίτε) καὶ τοῦ Σχίλλερ (Ληοταὶ καὶ Λουίζα Μύλλερ). Εἰς ἅπαντας τοὺς κλάδους τῆς φιλολογίας ἐπέρχεται ζωηρὰ μεταρρυθμισις. Τὴν λυρικὴν ποίησιν καλλιεργοῦσι νῦν οἱ Τίτγκε, Hölderlin, Seume, τὸ δράμα ὁ Ίφλανδ, τὴν κωμωδίαν ὁ Κοτσεβούσι, τὸ μυθιστόρημα οἱ Εἰνς, Πισταλότλς, ἐκθέσας τὰς παιδαγωγικὰς του ἰδέας ὑπὸ μορφῇ μυθιστορημάτων, ὁ Zschokke, ὁ Jean Paul (τὸ κωμικὸν μυθιστόρημα) κ.λ., τὴν ἱστοριογραφίαν δὲ οἱ Ίω. φὸν Μύλλερ, Ἐρεν, Φόρστερ, τῆς ἐπιστημονικῆς ἱστορίας τῆς καλλιτεχνίας καὶ ἀρχαιολογίας ἐγκαινισθεῖσας ἤδη ὑπὸ τοῦ Βίγκελμαν. Εἰς τὴν ἀκμὴν τῆς ὁμῶς ἐβόασεν ἡ Γ. φιλολογία διὰ τῶν ἔργων τῶν Γκαίτε καὶ Σχίλλερ, περιλαμβανόντων ἅπαντα τὰ εἶδη τῆς ποιήσεως. Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 19' αἰῶνος

ἰδρύθη ἡ λεγομένη ῥωμαντικὴ σχολή, ἥς οἱ ἐξεχόντες ἀντιπρόσωποι εἶναι οἱ ἀδελφοὶ Σχλέγκελ, οἱ Τίχ. Νοβέλλης, Ξίχενδορφ, Φεουκέ, Βρεντάνο, Ἀρνιμ καὶ πρὸ πάντων ὁ δραματικὸς ποιητὴς Κλάιστ, συγγραφεὺς καὶ ὡραϊστάτα διηγήματα. Μετὰ ταύτης τῆς σχολῆς συνδέονται καὶ ὁ Οὐλανδ, ὁ κορυφαῖος τῆς σουηδικῆς σχολῆς, ἐξοχος κυρίως λυρικὸς ποιητὴς, ὁ περὶ τὴν ἐξωτερικὴν μορφήν καλλιτέχνης Ῥύκκερτ, ὁ Πλάτεν, ἐπὶ δὲ οἱ πατριωτικοὶ ποιηταὶ Ἀρνδ, ὁ προσφιλεὶς Κέσνερ καὶ ὁ Σχέγκινδορφ. Ἄλλοι προεξέχοντες ποιηταὶ εἶναι οἱ Σχαμσσώ, Γούλ, Μύλλερ, εἰς ὃν ἡ ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγὼν τῶν Ἑλλήνων παρέσχε μεγίστην ποιητικὴν ἐμπνευσιν. ὁ Κέρνερ καὶ ὁ Σχάπ. Ὁ μεγαλύτερος ὁμῶς τῆς ἐποχῆς ταύτης δραματικὸς ποιητὴς εἶνε ὁ Γρίλπαρτσερ· παρ' αὐτὸν δὲ διεκρίθησαν καὶ ὁ μεγαλεπήβολος Γράβς καὶ ὁ ἱμμεριαν, ὅστις ἔγραψε καὶ τὸ περιφημον μυθιστόρημα Μύττχαουζεν. Εἰς τὴν διηγηματογραφίαν προεξέχει ὁ Ἀουφ. ἡ δὲ ἱστοριογραφία εὗρεν εὐδοκίμους θιασώτας ἐν τοἷς Βέκκερ, Νεϊδουρ, Ρασουερ, Σχλόδοσερ, Ρόττεκ, Βαρνάγεν φὸν Ένσε κ.λ. Τέλος κατὰ τὰ μέσα τοῦ αἰῶνος τούτου λαμβάνει ἡ Γ. φιλολογία νέαν ἔξαρσιν, ἐγκαινισθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Ἀίνε, Ἡ ἐπανάστασις τοῦ 1848 ἀναδεικνύει σειρὰν πολιτικῶν ποιητῶν, τοὺς Ἑρβεγ, Γρύν, Νέκ, Φράιλιγγερ κ.λ. διαπρεφέντας ἐν τούτοις καὶ εἰς τὴν καθαρῶς λυρικὴν ποίησιν, τὴν ἐκαλλιέργησαν ἐπιτυχῶς οἱ Γαίβελ, Βέδενστετ, Ὁφμαν φὸν Φαλλερσλεβεν, ἡ ἐξοχος ποιητριά Λ. Δρόστε-Τίλσχερ, τελευταίως δὲ ὁ χαριστάτος Βασουμάχ κ.λ. Ἰδιαιτέρας μνείας ἄξιοι εἶναι οἱ νυρίως ἐπικοὶ ποιηταὶ Κίγκελ, Ρέδβιτς, Ροκέτ, Ἀμρλίγγερ καὶ Βόλφ, καὶ οἱ δραματικοὶ Ἑββελ, Γούτσωκ, Λάουβε, Ἀλμ, Μόξεν, Φρέιταγ, ὅστις πρὸς τὴν ἐπιτυχεστάτην κωμωδίαν «οἱ δημοσιογράφοι» συνέγραψε καὶ τὸ ἀριστον μυθιστόρημα «Δούναϊ καὶ λαβεῖν», Βίλδραντ, Λίνδνερ κ.λ. Ὁ μέγιστος ποιητὴς τῆς νεωτάτης δ' ἐποχῆς εἶνε Σχέφφελ, οὗτινος τὸ ἐπικὸν ποιῆμα ὁ Σαλπικητὴς τοῦ Σαίκιαγγερ ἔγινε κατ' ἐξοχὴν ἀγαπητὸν βιβλίον τῶν Γερμανῶν. Μέγας εἶνε ἐπίσης ὁ ἀριθμὸς τῶν μυθιστοριογράφων, ἐν οἷς ἐκτός τῶν ἡδὴ μνημονευθέντων Σχέφφελ, Γούτσωκ καὶ Φρέιταγ ἐξοχον κατέχουσι θέσιν οἱ Ἀουερβαχ, Ἀύξ, Κέλλερ, ὁ πλήρης ἀρελούς αἰσθηματος Ρεύτερ, γράψας τὰ ἔργα του εἰς τὴν διαλεκτὸν τοῦ Μεκλεμβούργου, οἱ Ἀλκαινδερ Γέροτταικερ κ.λ. Ἐπ' ἐσχάτων δὲ ἐσηματίσθη νέα σχολὴ φυσιολογικὴ, ἥτις ἐν τούτοις δὲν ἀνέδειξεν ἀκόμη ὑπέροχον ποιητὴν. Κατ' ἐξοχὴν εὐδοκίμησεν ἡ ἱστοριογραφία, ἥς ἅπαντας τοὺς κλάδους ἐκαλλιέργησαν μεγάλοι συγγραφεῖς καὶ ἐν τῇ πολιτικῇ ἱστορίᾳ διακρίνονται οἱ Δρϋξεν, Γερβίνος, Σύβελ, Δούγκερ, Μόμσεν, Γίξεβερχτ, ὁ μέγας

Ράγκε κ.κ., ἐν δὲ τῇ ἱστορίᾳ τοῦ πολιτισμοῦ οἱ Κόλβ, "Εννε-ἄμ-Ρύν, "Ονεγγερ, Έλλβαλδ κ.κ., ἐνῶ εἰς τὴν γραμματολογίαν ἡσυχάζησαν ἐπιτυχῶς οἱ Γερβίνος, Ίουλ. Σχμυτ, Κούρτε, Έττινερ, Σχέρρ, Βίλμαρ, Κέδερσταϊν κ.κ. Πρὸ τῆς ἱστορίας τῆς γερμ. φιλοσ. ὑπὸ Γόδεκε (2α ἐκδ. 1880), Κέδερσταϊν (6η ἐκδ. 1884), Βίλμαρ (2α ἐκδ. 1887), Κούρτε (1η ἐκδ. εἰς 4 τόμ. 1878 κ.ε.) κλ. [Μ.Γ.]

Γερμανικὴ φιλοσοφία. Ἀρ' ὅτου τὸ γερμανικὸν ἔθνος εἰσῆλθεν εἰς τὸν ἐκκλησιαστικὸν πολιτισμὸν τοῦ μεσαιῶνος, ἤρχισεν ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἐν ταῖς γερμαν. μοναῖς ἡ καλλιέργεια τῆς σχολαστικῆς ἐκείνης φιλοσοφίας, ἥτις μετὰ μεγάλῃς λογικῆς ἀκριβείας ἐπεζητεῖ νὰ συμβιβάζῃ τὰς ἰδέας τῶν ἀρχαίων πρὸς τὸ θρησκευτικὸν δόγμα. Εἰς τὴν πρόσδον τῆς φιλοσοφίας ταύτης μεγάλως συντέλεσε διὰ τῶν ἐμβριθῶν αὐτοῦ μελετῶν καὶ τῆς σπουδῆς τῶν Ἀράων ἰδίᾳ σχολαστῶν τοῦ Ἀριστοτέλους ὁ Ἀλδέρτος ἐκ Bollstädt, ὅστις ἤρουνε τὸν τέως στενὸν κύκλον τῆς ἐνασχολήσεως τῶν σχολαστικῶν φιλοσόφων, παρασκευάσας εὐτῷ τὴν ἰδὴν ὑψηλοτέρων ἐρευνῶν εἰς τὸν μαθητὴν αὐτοῦ Θωμᾶν Ἀκουῖον. Ταυτοχρόνως εἰς πλείστα στρώματα τοῦ γερμανικοῦ λαοῦ ἐξήπλωτο ὁ μυστικισμὸς (βλ. λ.). ὅστις ἐπέδωκε διὰ τῆς πίστεως τὴν λύσιν τῶν μεγάλων τοῦ κόσμου προβλημάτων. Ἡ θρησκευτικὴ μεταρρύθμισις κατέστησεν ἐπισημνὴν τὴν ἀνάγκην ἐπιστημονικῆς φιλοσοφίας· αὕτη ὅμως περιορίζετο ἐν ἀρχῇ εἰς υἱοθέτησιν τῆς ἀριστοτελικῆς φιλοσοφίας μετ' ἀναλόγων τροποποιήσεων· ἐν τούτοις ὁ μυστικισμὸς προήγαγε εἰς τὴν ἀκμὴν τοῦ διὰ τοῦ Ἰακώβου Böhme, ὅστις καθήρτισεν ὁλόκληρον φιλοσοφικὸν σύστημα λίαν ἀναλογικὸν πρὸς τὸν νοσπλατινισμόν. Οἱ ἐπειλοῦντες θρησκευτικοὶ πόλεμοι παρεκώλυσαν τῆς φιλοσοφίας τὴν ἀνάπτυξιν ἐν Γερμανίᾳ. Τὸ πρῶτον δὲ τῆς νέας περιόδου φιλοσοφικὸν πνεῦμα ὑπῆρξεν ὁ Λειβνίτιος, οὗτος τὸν διεσκορπισμένον πλοῦτον τῶν ἰδεῶν συνέλεξε καὶ ἐσυστηματοποίησεν ὁ μαθητὴς αὐτοῦ Βόλφ. Ὁμοίως δὲ καὶ ὁ Θωμάσιος εἰργάσθη πρὸς μὲν τῶν τοῦ λαοῦ διὰ τῶν ἐκπολιτιστικῶν στοιχείων τῆς φιλοσοφίας. Ἐκ τῶν μαθητῶν τοῦ Βόλφ τινὲς μὲν ἐπεξεργάσθησαν τὸ σύστημα καὶ συνεπλήρωσαν αὐτὸ διὰ τῆς ἰδρύσεως τῆς Αἰσθητικῆς, ὡς ὁ Βάουμγαρτεν, ἄλλοι δὲ συνεδύσαν αὐτὸ μετὰ στοιχείων τῆς ἀγγλικῆς καὶ γαλλικῆς φιλοσοφίας καὶ ἰδίᾳ ἐν τῇ ἐμπειρικῇ ψυχολογίᾳ· ἄλλοι δὲ τέλος ἐξήγησαν νέας καὶ τέμωσιν ἐδοῦς διὰ σκέψεως πρωτοτύπου καὶ ἀνεξαρτήτου (Μένδελσον, Ἰακώβ, Λέσιγκ. Έρδερ κ.κ.). Τὴν τελειοποίησιν τοῦ γερμανικοῦ φιλοσοφικοῦ πνεύματος ἀντιπροσωπεύει ὁ μέγας Κάντ, ὅστις ἐπεβίβη νὰ καταστήσῃ τὴν φιλοσοφίαν ἐπιστήμην ἐπ'

ἀσφαλοῦς θεμελιωμένην καὶ ἀνεξάρτητον τῶν ἄλλων· νὰ ἰδρύσῃ ἡθικὴν ἐλευθερίαν ἐκ τοῦ λογικοῦ μόνον ἐκπηγάζουσιν· νὰ συνδυάσῃ πανταχοῦ τὴν φιλοσοφίαν πρὸς τὸν πρακτικὸν βίον, καθιστῶν τὴν φιλοσοφικὴν ἡθικὴν ἰσχυρὴν τοῦ ἀνθρώπου ἐν πάσῃ αὐτοῦ ἐνεργείᾳ. Οἱ διάδοχοι αὐτοῦ ἐζήτησαν νὰ ἀναγάγωσι τὰ πορίσματα τῆς Κανταίου φιλοσοφίας εἰς ἐνιαίαν ἀρχὴν (Ἰακώβ Φρής καὶ ἡ Σχολὴ αὐτοῦ, ἐξ ἧς μνημονεύσας ὁ Ἀπέλτ), θεμελιεύοντας αὐτὴν ἐπὶ συστηματικῆς ἀνθρωπολογικῆς βάσεως, ἐνῶ ἄλλοι ἐζήτησαν νὰ ἀνεύρωσι τὴν κοινὴν ἀρχὴν τοῦ εἶναι καὶ τοῦ νοεῖν. Ὁ Φίχτε ἀρχόμενος ἀπὸ τῆς Κανταίου φιλοσοφίας ἐγένετο ἰδρυτὴς τοῦ ἡθικοῦ ἰδαισμοῦ. Ὁ δὲ Σχέλλινγκ, μαθητὴς κατ' ἀρχὰς τοῦ Φίχτε, ἐπειράθη κατόπιν νὰ συμπληρώσῃ τὴν διδασκαλίαν ἐκείνου διὰ συστηματικῆς τινος φιλοσοφίας τῆς φύσεως, ὅπερ δυνατόν νὰ θεωρηθῇ πρόδρομος τῆς Δαρβινεῖου θεωρίας· εἰς τοῦτο δὲ ὑπεστηρίχθη ὑπὸ πολλῶν μαθητῶν αὐτοῦ, τῶν Στάρκεν, Όκεν, Σχούβερτ κ.κ. Ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν δὲ τῆς ῥομαντικῆς κινήσεως ἐδωκεν ὁ Σχέλλινγκ νέαν φάσιν εἰς τὴν φιλοσοφίαν τοῦ κατάρτισας τὸ ὑπὸ τὸ ὄνομα Νεώτερον αὐτῆς τοῦ Σχέλλινγκ γνωστὸν φιλοσοφικὸν σύστημα τῆς τούτῃ τῆς. Πρὸς τοῦτο δὲ ἐγγίζει καὶ ὁ I. Βάγνερ, ἐνῶ ὁ Κράουζε, ἀνατρέφων εἰς Καρτεσιανὰς ἀρχὰς, ἐδωκεν εἰς αὐτὸ τροπὴν θειστικὴν. Ἐκ ῥομαντικῶν ἀρχῶν ἐρμηνεύσας καὶ ὁ Σχλαϊερμάχερ καθήρτισεν ἰδίαν διαλεκτικὴν. Ἀλλὰ τὴν τοιαύτην ἀναπτύξιν ἐπέσπευον ὁ ἐν τῇ νεότητι φίλος τοῦ Σχέλλινγκ, ὁ πολυμαθὴς καὶ δξυνους Έγγελ, ὅστις τὸν αἰσθητικὸν ἰδαισμόν μεταμόρφωσεν εἰς λογικόν, ζητήσας ν' ἀναπτύξῃ τὴν τέχνην καὶ τὸ πνεῦμα ἐκ τῆς ἀρχῆς τῆς ἀπolutου ἰδέας. Ἐκ τοῦ συστήματος αὐτοῦ ἐπήγασαν σπουδαιότατα πορίσματα διὰ τὰς ἐπιστήμας ἐκάστας, ὅτινα ἐπεξεργάσθησαν κατόπιν οἱ πολυάριθμοι αὐτοῦ μαθηταὶ εἰς ἰδιαιτέρα συστήματα, οἷον διὰ τὴν θεολογίαν οἱ Δάουβ καὶ Μιχράινκε, Βάουρ, Βατκε, Στράους, διὰ τὴν πολιτικὴν οἱ Γάνς καὶ Τρούγε, διὰ τὴν αἰσθητικὴν οἱ Χόττ καὶ Φισχερ, διὰ τὴν ψυχολογίαν οἱ Ρόξενκραντς καὶ Έρδμαν, διὰ τὴν ἡθικὴν ὁ Μισελέ, διὰ τὴν ἱστορίαν τῆς φιλοσοφίας οἱ Φούερβάρχ, Τσέλλερ, Κούνο Φίσερ.

Ἡ φιλοσοφία τοῦ Σχέλλινγκ εὗρεν ἐν τούτοις καὶ ἀντιπάλους, ἐξ ὧν ἐπιστημότεροι ὑπῆρξαν ὁ Ἰακώβ καὶ κυρίως ὁ Έρβερτ, ἐπιχειρήσας ἐπιστημονικὸν καθορισμὸν τῶν ἐννοιῶν· ἀλλ' ἡ διδασκαλία αὐτοῦ ἦτο ὑπεράγαν αὐστηρῶς μεθοδικὴ καὶ ἐπιστημονικὴ οὕτως ὥστε δὲν ἐγένετο δυνατόν νὰ ἐξαπλωθῇ ὑπὸ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἐν εὐρυτέρῳ κύκλῳ τῆς καθολικῆς ἐπιστημονικῆς μορφώσεως· οὐχ ἦντον ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἐφήρμοσαν τὰς ἀρχὰς τοῦ ὁ Δρόβις εἰς τὴν Λογικὴν, ὁ Στρώμπελ εἰς τὴν μεταφυσικὴν, ὁ Φόλκμαν εἰς τὴν ψυχολογίαν, ὁ Τσιμμερμὰν εἰς τὴν αἰσθητικὴν, οἱ δὲ Λάζαρος

καὶ Σταίνταλ εἰς τὴν γλωσσολογίαν κτλ. Ἀλλὰ ἡ σχολή τοῦ Ἐγγέλου μᾶλλον ἢ διὰ τῶν πολέμων αὐτῆς κατέπεσε διὰ τῆς διασπάσεως αὐτῆς, ἐπελθούσης κατὰ τὴν τρίτην δεκαετηρίδα τοῦ ΙΘ' αἰῶνος ἐξ ἀρρομῆς θεολογικῶν συζητήσεων. Οὕτω δ' ἐπῆλθε στασιμότης τις ἐν τῇ θράσει τοῦ γερμ. διασκεπτικῶν πνεύματος, μικρὸν διακρίσασα, μέχρις οὗ, κατὰ τὴν Ε' τοῦ αἰῶνος δεκαετηρίδα, προήλθον εἰς μέσον αἱ νέαι ὀλιστικαὶ θεωρίαι. Κατὰ τὸ παραδειγμα τοῦ Φόλτερχ οἱ Φόλτ, Βυχνερ καὶ Μόλεσχτο ἐπείραθον ν' ἀνιδρύσωνται τὰς γαλλικὰς ὀλιστικὰς θεωρίας τοῦ ΙΗ' αἰῶνος. Ἡ ψυχολογία ἀντετάχθη γενναίως εἰς τὰς θεωρίας ταύτας, ἐκ τοῦ ἀγῶνος δὲ τούτου ἐδόθη ἀρρομή εἰς ἐρευνᾶν τῶν φυσιολογικῶν αἰτίων τοῦ ψυχικοῦ βίου, ἐν ᾗ διαπρέψαν οἱ Βάιτε, Ἰεσσεν, Δόμριχ, Φεχνερ κτλ. Ἀλλ' ὁ ἐξοχώτερος τῆς ἐποχῆς ταύτης φιλόσοφος ὑπῆρξεν ὁ Ἑρμάννος Λότσε, ὅστις ἐκ τῶν φυσιολογικῶν δεδομένων ἱδρύσας συστημα θεολογικὸν ἰδεῖσμά, ἐν ᾧ συνεδυκθῆσαν πρωτοτύπως καὶ πρακτικῶς αἱ θεωρητικαὶ ἀρχαὶ τῆς Γ. φιλοσοφίας. Μείζονα ὁμῶς ἐπίδωκεν ἔλαβε κατὰ τὴν Γ' καὶ Ζ' δεκαετηρίδα τοῦ αἰῶνος ἕτερον φιλοσοφικὸν σύστημα, τὸ τοῦ Σχάπενχάουερ, ὅστις τὴν βούλησιν ἀνεκέρησεν ὡς ἀνωτάτην ἀρχὴν τοῦ παντός. Ἡ φιλοσοφία αὕτη διεδόθη ταχίστα καὶ ἐξῆλθεν ἐκ νεοῦ τὸ φιλοσοφ. γερμανικὸν πνεῦμα. Ὑπὸ ἄκρας δ' ἐπιτυχίας ἐστέφη μετ' ὀλίγον τὸ ἔργον τοῦ Ἑδουάρδου φὸν Ἀρτμαν, περικθέντος νὰ συνδυάσῃ τὰ διδάγματα τοῦ Σχάπενχάουερ μετὰ τῶν τοῦ Σχέλλινγκ καὶ τῆς φιλοσοφίας τοῦ Ἐγγέλου. Κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἐπὶ τὴν φιλοσοφίαν ἐπιδρώσι μεγάλως αἱ νέαι τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν κατακτήσεις. Πρὸς Zeller, ἱστορία τῆς Γ. φιλοσοφίας (2α ἐκδ., Μοναχῶ 1875). [B.A.]

Γερμανικὸν Δίκαιον. Α'. Ὑπὸ τὴν ὅρον τοῦτον ἔννοούμεν 1) ἢ τὸ σύνολον τῶν ἐν τοῖς διαφόροις ἔθνεσι γερμανικῆς καταγωγῆς κρατούντων θεσμῶν (ἥτοι περιλαμβανόμενων καὶ τῶν Σκανδιναυῶν, Ἀγγλοσαξῶνων, Νορμανδῶν καὶ Λογγοβάρδων), καθ' ὅσον οἱ θεσμοὶ οὗτοι εἶνε κοινοὶ ἐνεκα τῆς κοινῆς φυλετικῆς προελεύσεως· 2) ἢ ἰδίᾳ τὸ ἐν Γερμανίᾳ κρατοῦν Δ., ὅτε μὲν α' στενώτερον λαμβανόμενον, ὡς τὸ ἐν τῇ χώρᾳ παραχθέν καὶ πρὸς τὰ ἔθνη ἐπελκόμενον Δ. ἀντιτιθέμενον, ὅτε δὲ β' εὐρύτερον—αὕτη δ' εἶνε ἡ συνήθης ἔννοια—ὡς ἐλέκκληρον τὸ ἐν Γερμανίᾳ ἰσχύον καὶ ἰσχύον Δ., εἴτε ἐν τῷ τόπῳ ἐγεννήθη, εἴτε ἐξωθεν εἰσῆλθη.

Τὸ Γ. δίκαιον εἶνε ἰδιαίτερον τῶν καθ' ἕκαστα Κρατῶν (Partikularrecht) τῶν ἀποτελούντων τὴν γερμανικὴν Αὐτοκρατορίαν ἢ καὶ τμήματος μόνον Κράτους, ἐκ τῆς ἰδιαίτερας διὰ τὸν στενὸν τοῦτον κύκλον πηγῆς προαχθέν, ἀδιάφορον δὲ ἂν ἡ ἰσχὺς αὐτοῦ ἐπεξε-

τάθη καὶ ἐπὶ ἕτερα τῆς Γερμανίας μέρη ἢ καὶ ἅπασαν τὴν Γερμανίαν, (ὅτε εἶνε *allgemeines Recht*)—ἡ κοινὸν δ' ἐλέκκληρον τὴν Γερμανίαν ἐξ ἐνταῖας γεννηθέν πηγῆς Δ. *igemeines R.*) καὶ μετὰ τοιαύτης ὑποχρεωτικῆς δυναμείας ἀρχῆθεν πεποικισμένον, εἴτε ὁ νόμος εἴτε τὰ ἔθνη εἶνε ἡ κοινὴ αὐτοῦ πηγὴ.

Β' Ἡ ἱστορία τοῦ Γ. δικαίου ἀρχαίται περὶ τὰ μέτα τῆς πρώτης π. Χ. ἑκατονταετηρίδος, ἀφ' οὗ χρόνου δ' ἀρχαῖος πολιτισμὸς διὰ τῶν ρωμαϊκῶν κατακτήσεων ἤρξατο ἐπιδρῶν καὶ ἐπὶ τὰς ἐντὸς τῶν γερμανικῶν ὁρίων φυλάς.

1. Καίπερ διηρημένοι εἰς πλείστα μικρότατα ἔθνη, ὧν ἕκαστον ὑπὸ ἴδιον ἀρχοντα ἴδιαν ἔχει διοίκησιν, οἱ Γερμανοὶ καὶ ἐν τοῖς ἀρχαιοτάτοις χρόνοις ἐμφοροῦνται ὑπὸ τῆς ἰδέας ὅτι μίαν μόνην ἀποτελοῦσι φυλὴν. Καίπερ βαρβαροὶ καὶ νομαδικὸν βίον κατὰ τὸν Καισάρη διαγόντες, ἔχουσιν ἰδέας τινὰς δικαίου ἀγράφου καὶ κατ' ἔθνη πατροπαράδοτως κρατούντος. Ἐκαστον ἔθνος ἔχει ἴδιον αὐτοῦ δίκαιον, βίαι· ρεῖται δὲ εἰς ἄλλα μικρότερα τμήματα, ἅτινα κέκτηνται καὶ στρατιωτικὸν καὶ πολιτικὸν ὄργανισμὸν (*civitates*). Βαθυμῆδον ἐγκαθίστανται τὰ διαφρα ἔθνη, ἥδη δὲ ὁ Τακίτος παρέχει ἡμῖν εἰκόνα συντεταγμένου λαοῦ, ὑπὸ ὠρισμένων θεσμῶν Δ. διαπομένου. Τὸ πολιτευμα φέινεται ἀριστοκρατικόν. Ὑπάρχουσι μερικαὶ συνελεύσεις (*Thing*) τῶν προύχοντων καὶ γενικῶν τῶν ἐλευθέρων, ἐν οἷς συσκέπτονται καὶ ἀποφασίζουσι περὶ τῶν κοινῶν πραγμάτων, ἰδίᾳ περὶ πολέμου καὶ εἰρήνης, δικάζουσι σπουδαίας ὑποθέσεις ἐκλέγουσι δὲ τοὺς δικαστάς, οὓς περιβάλλουσι διὰ τῆς μέγρι τῆς ἐπομένης συνελεύσεως ἐξουσίας (*Bann*). Ὁ λαὸς διακρίεται εἰς τρεῖς τάξεις, εἰς εὐγενεῖς (*Adalings*) εὐρύτερα πολιτικὰ εἶναι αὐτοδικαίως ἀρχήγοι· καὶ ἰδιωτικά (ἐπὶ μείζονα γαιῶν καὶ λείας μοῖραν) δικαιοῦματα κέκτημένους, ἐλευθέρους, ἴσα ἀλλήλοις ἔχοντας δικαιώματα, καὶ εἰς δούλους, πολλῶν μείζονας τῆς τῶν ρωμαϊκῶν δούλων ἀπολαύοντας προσωπικότητος, καθὼς ἴδιαν κέκτημένους περιουσίαν καὶ φόρου μόνον ὑποτελεῖς τοῖς κυρίοις αὐτῶν ὄντας.

Πᾶς ἐλεύθερος Γερμανὸς δεῖται νὰ ὑπηρετῇ ὡς στρατιώτης, νὰ λαμβάνῃ μέρος εἰς τὰς συνελεύσεις καὶ νὰ εἰσφέρει, ὅσον προαίρεται, διὰ τὰς κοινὰς δαπάνας (*Bede*). Οἱ εὐγενεῖς περιστοιχίζονται ὑπὸ ἀκολούθων, αὐλικῶν ἐν εἰρήνῃ τελούντων χρέει, ἐν πολέμῳ δὲ τοὺς ἑαυτῶν ἀρχηγούς φρουροῦντων. Ἀντὶ τούτου ἐκείνοι συντηροῦσι τοὺς ἀκολούθους αὐτῶν, συνδεόμενοι μετ' αὐτῶν δι' ἀμοιβαίας πίστεις καὶ πρὸς ἀντίληψιν ὑποχρεώσεως.

Ἡ βίαια εἶνε ἀτελεστάτη, ἔχει δὲ βάσιν τὴν αὐτοδικίαν καὶ τὴν ἐκδικήσιν, καὶ συνίσταται ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ εἰς τύπους καὶ σύμβολα (*Malobergus*, δικαστικὴ γλῶσσα). Οἱ δικασταὶ ἀποφασίζουσι κατ' ἔθνη περὶ τῶν

ἐγγλημάτων, ἀφίεντας τὴν ἐκτίλειν τοῖς ἰδιώταις. Τὰ ἀδικήματα διαιροῦνται εἰς βάρεα ἢ δημόσια, τιμωρούμενα δι' ἀποβολῆς ἐκτὸς τῆς προστασίας τοῦ νόμου (Friedlosigkeit) καὶ εἰς ἰδιωτικά, γεννῶντα δικαίωμα ἐπὶ ἐκδίκεσιν (Fehde) τῷ προσβληθέντι ἢ τῇ εἰκαγενεῖα αὐτοῦ. Ἐντεῦθεν ἀναπτύσσεται τὸ σύστημα τῆς κατὰ συνθήκην μεταξὺ προσβαλλόντος καὶ παθόντος λόγῳ ποινῆς ἀποζημιώσεως (Compositio, ἀρχὴ τῆς Busse). κατὰ τὸ μέγεθος τοῦ ἐγγλήματος ὀριζομένης, καὶ μεταξὺ τῆς προσβληθείσης εἰκαγενείας ἀφ' ἑνὸς καὶ τοῦ κράτους ἀφ' ἑτέρου (fredus) διανεμομένης.

Πρὸς τὴν κοινὴν ἐξ ἀγρῶν περιουσίαν (Allmende), κατὰ περιτροπὴν ὑπὸ τῶν ἰδιωτῶν καλλιεργουμένων καὶ κατ' ἔτος ἐκ νέου αὐτοῖς διὰ κλήρου διανεμομένων, ὑπάρχουσι καὶ καθαρῶς ἰδιωτικά ἀκίνητα κτήματα. Τὸ ἔθνος εἶνε συντεταγμένον εἰς οἰκιστικὰς, ὧν ὁ ἀρχηγὸς ἔχει ἀπόλυτον ἐπὶ τῶν μελῶν ἐξουσίαν (Mundium). Ἡ πατρικὴ αὕτη ἐξουσία, οὐχὶ ἐγωιστικὴ ὑπὲρ τοῦ πατρὸς, ὡς παρὰ Ῥωμαίους, ἀλλὰ χάριν τῆς ἀδυναμίας τῶν εἰς αὐτὴν ὑποκειμένων, παύει τοῦ μὲν ἡρᾶτος ἀνδρωθέντος, τῆς δὲ θυγατρὸς ἐκδοθείσης. Ἡ χειραφεσία γίνεται συμπρακτούσης τῆς συνελήψεως, ὁ δὲ γάμος δι' ἀρπαγῆς καὶ ἐξαγορᾶς τῆς νόμφης.

2. Ἡ ἀρχαϊκὴ αὕτη περίοδος διαρκεῖ μέχρι τῆς μεγάλης τῶν βαρβάρων ἐπιδρομῆς· συνεπεία τῆς κατακτῆσεως ἀναμειγνύται μετὰ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ ὁ Γερμ. πολιτισμὸς, νομικαὶ θεμελί συνδυάζονται, κωδικοποιούνται· δὲ πολλαχῶς ἄγραφα Γερμ. ἔθιμα. Οἱ σπουδαιότεροι τῶν ἀπὸ τοῦ Ε' μέχρι τοῦ Θ' αἰῶνος γεννημένων νόμων (Leges Barbarorum) εἶνε οἱ ἐξῆς: Lex Salica, L. Ripuaria, L. Burgundionum, L. Alamannorum, L. Bajuvariorum, L. Frisionum, L. Saxonum, L. Thuringorum. Τῶν νόμων τούτων ἡ ἰσχὺς δὲν εἶνε τοπικὴ, ἀλλ' ἀκολουθεῖ τὸ πρόσωπον (statutum personale). Σπουδαῖα ἐπίσης νομοθετήματα τῆς ἐποχῆς ταύτης εἶνε τὰ λεγόμενα Capitularia τῶν Φράγκων βασιλέων, τὰ τοῦ δημοσίου δικαίου καὶ τὰς μετὰ τῆς Ἑκκλησίας σχέσεις ἐνθυμίζοντα.

3. Τὸ Φραγκικὸν κράτος διαιρεῖται εἰς κομητείας (Grafschaften), αὗται δ' ὑποδιαιροῦνται εἰς κώμας (Hundertchaften). Κατὰ μικρὸν σχηματίζονται κέντρα ἐμπορίου καὶ οἰκτικῆς βιομηχανίας, ἀναπτύσσονται πλείες ἰδίαν διοίκησιν καὶ ἀνεξαρτησίαν διεκδικοῦσαι, ἀπειράριθμα δὲ ἰδιαίτερα δίκαια γεννῶνται. Πρὸ πάντων μετὰ τὴν ἀποσύνθεσιν τοῦ Φραγκικοῦ βασιλείου βλέπομεν παρὰ τὸ κοινὸν δικαίον (Landrecht) θεσμίως ἰδιαίτερος γὰρ ἄλλα καὶ αὐτὰς (Stadtfrechte, Hofrechte, αἱ δ' ἐκ τοῦ συγχρωτισμοῦ ποτὶ ἡδὴ περικυχωρηκότα πολιτισμὸν παραχθεῖσαι διαφοροποιησὶς, ἀναγκάτως χρῆζουσιν διαρρυθμί-

σεως, γεννῶσιν ἔθιμα καὶ νέους θεσμούς τοῦ ἀγράφου δικαίου ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, εἴτε ἐν ἰδιωτικαῖς συλλογαῖς (Weistümer) συνεληγμένους, εἴτινες διέπουν κατὰ παραδοσιν τὸν λαόν. Ἐκ τῆς ταυτότητος ὅμοις τῆς καταγωγῆς, αἱ διαφοραὶ μεταξὺ τῶν διαφορῶν τούτων δικαίων δὲν εἶνε ῥιζικαί. Ἐντεῦθεν δ' ἐξηγεῖται πῶς δίκαια ἡστέων μεγαλυτέρων εἶδον τὸ τῆς Κελωνίας, τοῦ Ἀμβουργου κ.ἄ.) ἀποκτῶσιν ὑποχρεωτικὴν δύναμιν καὶ πέραν τῶν ἑρίων αὐτῶν, πῶς δὲ κωδικοποιήσῃς, ὡς ἡ τοῦ Σαξονικοῦ δικαίου (Sachsenspiegel, ὑπὸ τινος Eike von Repgow κατὰ τα μεσὰ τοῦ ΙΓ' αἰῶνος συνταχθεῖς), ἢ τοῦ δικαίου τῶν Σουαβῶν (Schwabenspiegel) καὶ ἄλλα, ὑπὸ ἰδιωτῶν ἀνεπισημῶς ἐπιχειρηθεῖσαι, κρατοῦσιν ὡς νόμοι ἐν εὐρυτάτῳ κύκλῳ.

4. Ἐν τῇ περιόδῳ ταύτῃ μεσαιωνικοῦ σκότους ἤθελεν εἶναι παρατολμὸν νὰ ζητησῇ τις θεσμούς δικαίου διαμερορρωμένους καὶ πρὸς ἀλλήλους συνεπεί, αἱ δὲ προσπάθειαι τῆς λεγομένης σχολῆς τῶν Γερμανιστῶν ν' ἀντικατορθώσωσιν ἐπὶ τῶν σωζομένων πηγῶν μεσαιωνικοῦ δικαίου σύστημα καὶ πέρριον ἔχον ἀξιώσεις νὰ παραβληθῇ πρὸς τὸ Ῥωμαϊκὸν δὲν ἤδυναντο ἢ ν' ἀποτυχῶσιν. Ἀφ' ἑτέρου ἤθελεν εἶναι ἄδικον νὰ καταφρονήσῃ τις τῶν θεσμῶν τούτων, εἴτινες ὑπῆρξαν ἡ ιστορικὴ βάση πολλῶν τῶν σήμερον κρατούντων, πολλαχῶς συμπληρώσαντες καὶ ἀνελωσομένης τῆς Ῥωμαϊκῆς δικαίου. Οὕτω κατακρίτεροι μὲν εἶνε θεσμοὶ οἱοὶ ὅτι τῆς αὐτοδικίας (Fehde), ὁ τῶν θεοκρισιῶν (Gottesurteil), καθ' ἃν ἡ περὶ δικαίου ἢ ἀδίκου ἀπόφασις δικαστηρίου ἐξηκτάτο ἐκ τῆς τυχερᾶς ἐκδόσεως μαρτυρίων μετὰ βαρβάρων ἐθιμῶν συνδυαζομένων, ἐξῆρδον δὲ πρόθεν ἑντύπωσιν τὰ μυστικὰ ἰδιωτῶν ποινικά δικαστήρια (Vehmgerichte), ἀλλ' ἀφ' ἑτέρου δὲν δύναται νὰ παραγνωρισθῇ ὁ ἐν τῇ Γ' δεκάτῃ ἀπονεμόμενος μετὶ τῇ ἀνθρωπίνῃ προσωπικότητι σεβασμὸς καὶ ἡ βελτίωσις τῶν βασιμῶν τοῦ οἰκιστικῆς ἀξίας δικαίου. Ἡ γυνή, ἴση τῷ συζύγῳ καὶ βεληδύς αὐτοῦ, κατέχει θέσιν πολλῶν εὐπρεπέστεραν, ἀντὶ δὲ τοῦ προικίου συστήματος βλέπομεν ἀνασχυρμένους ἀρχὰς κοινωνικῆς συνείδησης ἐπὶ κραιπνότητι τῶν συζύγων ἐμπιστοσύνης ἐρεῖδομένης. Ἀλλὰ καὶ ἄλλους νεωτερισμούς παρατηροῦμεν. Ὁ θεσμὸς τῆς μεταδόσεως τῆς κληρονομίας ὡς ἐμάδος εἰς τοὺς κληρονόμους καὶ τῆς δι' ὅλα τὰ χρεῖα τοῦ κληρονομούμενου ἐνστάτης τοῦ κληρονομοῦτος εἶνε ἄγνωστος τῷ Γ. δικαίῳ. Τὸ κληρονομικὸν δίκαιον φροντίζει ὅπως μὴ κατατέμνεται μεριζομέναι πρὸ πάντων αἱ ἀκίνητοι περιουσίαι, διανέμει δὲ τὴν κληρονομίαν κατὰ τὸν εἰκονομικὸν ἐκαστοῦ πράγματος προσρισμὸν. Τὸ Γ. δίκαιον διέγνω τὴν διαίρεσιν τῆς κινητῆς (fahrendes Gut) ἀπὸ τῆς ἀκινήτου περιουσίας, ἔθηκε δὲ τὰς βάσεις τοῦ ἐν τῷ νεωτέρῳ χρόνῳ διαμορφωθέντος δικαίου

τῶν ὑποθηκῶν (Grundschuld und Hypothekenrecht). Ἡ ἀπαλλοτριώσις ἀκινήτου ὑποβάλλεται εἰς αὐστηρὸς τυπούς, προλαμβάνοντας τοὺς ἐκ τῆς ἀρραβείας καὶ εὐκολίας τῆς μεταβιβάσεως κινδύνους (Grundbücher). ἡ δὲ μεταβίβασις κινήτων πραγμάτων διευκολύνεται, περιοριζομένου τοῦ τῆς ἐκτικῆς ῥώμ. θεσμικοῦ καὶ προστατευομένων τῶν καλῆς πίστεως τρίτων κατόχων (Hand wahre Hand).

Τὸ ἐμπράγματτον δίκαιον καὶ ἀλλοχοῦ ἀπλοποιεῖται πρακτικώτερον διαρρυθμιζόμενον, ὡς ἐν τοῖς τοῦ ἀνεχυροῦ (Satzung, Pfand), τῆς κατοχῆς (Gewere), τῆς παραδόσεως ἀκινήτων (Auflassung). Πρὸς τὴν rei vindicatio ἀντιστοιχεῖ ἡ Anfängklage.

5. Ἀλλ' αἱ μεμονωμέναι αὗται προσοδοὶ δὲν ἐπῆρκαν ὅπως οἰκοδομηθῇ ἐλόκληρον δίκαιον σύστημα. Ἡ ἐν Ἰταλίᾳ ἀναγέννησις ταχέως ἐξετάθη ἐπὶ τὴν Γερμανίαν. Ὁ συγχρωτισμὸς μετὰ τῆς Ἰταλικῆς ὅπου οἱ ῥωμαϊκοὶ θεσμοὶ εἶχον ὀλιγωτέρον ὑποχωρήσῃ εἰς τὸ δίκαιον τῶν βαρβάρων, τὸν ἀντίστοιχόν δὲ λαὸν νέαν ζωὴν ἐν τοῖς ἰδρυθεῖσι πανεπιστημίοις (πρὸ πάντων ἐν Βονωνίᾳ ἀπὸ τοῦ 1100, (Bologna-torres), ἔσχεν ὡς ἀποτέλεσμα τὴν ὑπὸ τῶν Γερμανῶν νομικῶν ἐν Γερμανίᾳ εἰσαγωγὴν τοῦ κατὰ τύπον καὶ κατ' οὐσίαν ἐντελειωτέρου Ῥωμαϊκοῦ δικαίου (Reception des rōmi. Rechts). Τὸ ῥώμ. δίκαιον εἰσῆλθῃ ὡς εἶχε συστηματοποιηθῇ ὑπὸ τοῦ Ἰουστινιανοῦ καὶ ἐπεξεργασθῇ ἐν Ἰταλίᾳ (Quidquid non agnoscit glossa non agnoscit Curia), ὡς ἐνιαῖον ὅλον (in complexu). Θὼν ἔχει, ὅπου ἰσχύει, fundatam intentionem (ἥτοι δ' ἐπιναλλόμενος θεσμὸν τινα αὐτοῦ δὲν ἔχει ἀνάγκη ν' ἀποδείξῃ τὴν ἰσχύιν του). Ἀντιστοιχοῦσιν ἐπὶ τοῦ θεματος τούτου σφοδρῶς οἱ Γερμανισταί, παραδεχόμενοι ὅτι μόνον οἱ συνῆκοντες τῷ Γ. δικαίῳ θεσμοὶ ὑπῆρξαν ἀντικειμενικῶς τῆς Reception. Μετὰ τοῦ ῥώμ. δικαίου συμπαραλήθησαν τὰ Κανονικῶν δίκαιον (Corpus Juris Canonici) καὶ τὰ τοῦτῳ συνημμένα Liber Feudorum τῶν Λογγοβάρδων καὶ αἱ διατάξεις τινῶν Γερμανῶν αὐτοκρατόρων (Authenticae).

Ἡ ἐνότης τῆς Αὐτοκρατορίας καὶ ἡ κατὰ τὴν ἐξέδον τοῦ μεσαιωνοῦ ἰδρυσις τῶν δύο ἀνωτάτων κοινῶν δικαστηρίων (Reichskammergericht καὶ Reichshofgericht) συνέτειναν σημαντικῶς πρὸς ἰσχυροποιήσιν τοῦ κοινοῦ τούτου δικαίου, συμπληρουμένου πολυλειτουργικῶς ὑπὸ τοῦ καθαρῶς Γ. δικαίου καὶ νεωτέρων τῆς αὐτοκρατορίας νόμων (Reichsabschiede, Reichspolizeiordnung κ.λ.).

Ἐν τῶν σπουδαιωτάτων νομοθετημάτων τῆς ἐποχῆς ταύτης εἶνε ἡ Constitutio Caroli Criminalis (Carolina) κατ' ἐντολὴν Καρόλου τοῦ Ε' τῷ 1532 ὑπὸ τοῦ Johann von Schwarzenberg συγγραφείσα, ἥτις νέας καὶ ὁρμῆς ἐν τῷ ποινικῷ δικαίῳ εἰσάγαγε διατάξεις.

6. Τὰς ἐκ τοῦ πλήθους τῶν πηγῶν δυσχερείας ἀνερεύσεως τοῦ κρατοῦντος δικαίου ταχέως συνηρθάνθησαν ἐν Γερμανίᾳ, ἡ δὲ 8' ἀπὸ τοῦ 14' καὶ 12' αἰῶνος προσπάθειαι διαφόρων κρατῶν καὶ πόλεων αἱ κυβερνήσεις νὰ κωδικοποιήσωσι τὸ ἰσχύον δίκαιον. Οὕτω λοιπὸν ἔχομεν τὰς λεγομένας Reformationes διαφόρων πόλεων (ὡς τὰς τῆς Μαγδεβούργης), τὸν νόμον τῆς Πυρτεμβέργης τοῦ 1555, τὰς Σαξονικὰς διατάξεις τοῦ Ἡκλέκτορος Αὐγούστου, τέλος τοὺς Codices Maximiliani Bavariici τοῦ 1751. Ἡ βαθμυθὲν διαμορφουμένη Γερμαν. ἐπιστήμη ἀρ' ἐνός (Carpzov κατὰ τὸν 12' αἰῶνα, Hermann Conring, Thomasius, Beyer κ.λ.), ἐπιστάσα τὴν προσοχὴν ἐπὶ τὴν ἀνάγκην συστηματοποιήσεως τοῦ δικαίου, ἀρ' ἑτέρου ἢ κατὰ τοῦ ῥώμ. δικαίου ἀντιθέσεις τῶν θεσμῶν τοῦ φυσικοῦ Δ. κατορθοῦσι κατὰ μικρὸν ἐν πολλαῖς χώραις ἀντικαταστασιν τοῦ ῥωμαϊκοῦ δικαίου. Πρῶτος ἄξιος προσοχῆς κώδιξ εἶνε ὁ τῆς Πρωσσίας (Preussisches allgemeines Landrecht 1794) ῥυθμιστικὸς ὅλος τοὺς κλάδους τοῦ δικαίου καὶ παραλαβὴν παρὰ τὸ ῥώμ. δίκαιον πλείστους τῶν αὐτοχθόνων θεσμῶν. Ταχέως ἠκολούθησεν ἡ Δὺ τ τ ρ ι α (1811, αὐστριακὸς κώδιξ) τὸ παράδειγμα τούτου· αἱ Παρὰ ρ ρ ῥ ῥ ν ι ο ι Χ ὠ ρ α ἰ παρέλαβον τὸν Code Napoléon ἐνῶκα τῆς προστασίας ὑπὸ τῶν Γαλλῶν κατακτήσεως, τῇ δὲ 1808—65 ἐδημοσιεύθη ἐν Σ α ξ ο ν ι α ὁ τελειότερος τῶν νεωτέρων ἀστικῶν γερμανικῶν κωδικῶν, ἀντάξις τῶν προόδων τῆς ἐπιστήμης. Παρὰ τὰς κωδικοποιήσεις ἀστικῶν δικαίων ἔχομεν πλείονας ἄλλους ἰδιαιτέρους νόμους περιέχοντας συστήματα πολιτικῶν, δικονομικῶν καὶ ποινικῶν δικαίου, ὧν ἀναφέρομεν τὸν περίσχημον Βαυρικὸν ποινικὸν κώδ. τοῦ Feuerbach (1813). Αἱ πρῶται βάσεις κοινῶς νεωτέρου Γ. δικαίου ἐτέθησαν διὰ τοῦ νόμου περὶ συναλλαγμ. δικῆς (Wechselordnung 1848), τοῦ Γ. ἐμπροστικοῦ νόμου (Allgemeines Deutsches Handelsgesetzbuch 1861) καὶ τοῦ δεσπολογοικ. νόμου (Vereinszollgesetz).

7. Μετὰ τὴν ἰδρυσιν τῆς νέας Γ. Αὐτοκρατορίας δραστηρίως εἰργάσθησαν αἱ νομοθετικαὶ Ἀρχαὶ ὅπως ἰσχυροποιήσωσι τὴν πολιτικὴν ἐνότητα δι' ὡς πλείστον κοινῶν νομοθετημάτων. Τούτων ἀναφέρομεν τὸν περὶ ἰθαγενείας νόμον τοῦ 1870, τοὺς περὶ πνευματικῆς ιδιοκτησίας (1870 καὶ 76), τὸν περὶ ἐπιτηδεύματων, τὸν περὶ τύπου (1874), τὸν περὶ προσωπικῆς καταστάσεως καὶ περὶ γάμων (1875), τὸν περὶ ὑπαλλήλων (1873), πρὸ πάντων δὲ τὸν π ο ι ν ι κ ὸ ν νόμον (1871 μετὰ προσθηκῶν τοῦ 1876), τὸν σ τ ρ α τ ι ω τ ι κ ὸ ν π ο ι ν νόμον (1872) καὶ τοὺς δ ι κ α σ τ ι κ ο ῦ ς νόμους (Reichsjustizgesetze), περιλαμβάνοντας ποινικὴν καὶ πολιτικὴν Δικονομίαν, Ὁργανισμὸν δικαστηρίων καὶ πτωχευτικὸν νόμον. Ἀξία πολλοῦ λόγου εἶνε καὶ

τὰ νεώτατα φιλάνθρωπα ἀσφαλιστικὰ νομοθετήματα (Kranken—, Alters—, Invalidenversicherungsgesetze).

Διὰ τοῦ ἐν Λειψία ανώτατου πολιτικοῦ καὶ ποινικοῦ αυτοκρατορικοῦ δικαστηρίου (Reichsgericht), ὅπερ διεδέχθη τὸ κοινὸν ανώτατον ἐμπορικὸν δικαστήριον (Reichsoberhandelsgericht) ἐπιζητεῖται καὶ ἡ ἐν τῇ ἐφαρμογῇ τοῦ δικαίου ἐνότης.

Αἱ πολιτικαὶ βάσεις τῆς ἀποκαταστάσεως τῆς γερμανικῆς ἐνότητος εἰσι τεθειμέναι ἐν τῷ ἀπὸ πολιτικῆς ἐπόψεως μάλλον ἢ ἀπὸ νομικῆς ἐπιτοχῇ θεμελιωδῇ νόμῳ (Reichsverfassung). Περί τούτου ἴδ. ἄρθρον Γερμανικὸν πολίτευμα.

8. Ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τοῦ ἰδιωτικοῦ δικαίου ὀλίγιστοι τῆς αυτοκρατορίας νόμοι ὑπαρχουσιν. Ἐνεκα τῶν νεωτέρων κωδικοποιήσεων περιωρίσθη τὸ κράτος τοῦ κοιντοῦ δικαίου ἐπὶ τὸ 1/3 τῆς Γερμανίας. μεγάλαι δὲ προκύνουσι συγγέρειαι ἔνεκα τῆς ποικιλίας τῶν δικαίων. Καίτοι οἱ ἀρμόδιοι εὐθὺς ἀπ' ἀρχῆς ἀντελήφθησαν τῆς ἀνάγκης τῆς καὶ ἐν τούτῳ ἀφομοιώσεως τῶν Κρατῶν πρὸς ἄλληλα. ὀλίγον δὲ μετὰ τὴν ἀναγέννησιν τῆς Αυτοκρατορίας ἐκλήθη ἐπιτροπὴ ἐξ 11 μελῶν πρὸς συντάξιν νομοσχεδίου ἀστικοῦ κώδικος, ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ πολλοῦ Pape, ἔνεκα τῶν μεγάλων δυσκολιῶν ἐνιαίας κωδικοποιήσεως μόλις τῷ 1888 συνετελέσθη καὶ ἐδημοσιεύθη τὸ νομοσχέδιον μετὰ βαρυσμάντων αἰτιολογικῶν ἐκθέσεων. Τὸ νομοσχέδιον τοῦτο, ἐξαίρεσι ὀλίγων θεμάτων (ὡς τῶν περὶ νομικῶν προσώπων λεπτομερειῶν) ἀφιεμένων τοῖς τῶν Κρατῶν δικαίοις, περιέχει ἐλέκκληρον ἀστικὸν δίκαιον ἐπὶ τῆς ἀσφαλοῦς ῥωμαϊκῆς βάσεως ἐρειδόμενον καὶ τοὺς αὐτόχθονας θεσμούς, ὅπου εἰσὶν ἄλλοι λόγοι, παραλαμβάνον, διαίρεται δὲ εἰς 5 μέρη (Allgemeiner Teil, Obligationenrecht, Sachenrecht, Familienr., Erbr.) καὶ συνεοὶ πρακτικὸν πνεῦμα μετὰ ἐπιστημονικῆς συνεπέας. Ἐν πολλοῖς ἐνθυμίζει τὸ σύγγραμμα τοῦ Windscheid.

Πολυάριθμοι κριτικαὶ ἐκδόσεις: συνελέγησαν ὑπὸ τοῦ ὑπουργοῦ τῆς Δικαιοσύνης καὶ παρεδίδθησαν μετὰ τοῦ νομοσχεδίου δευτέρα ἐπιτροπὴ ἐξ ἐπιστημόνων, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἐκ καθαρῶς πρακτικῶν νομικῶν, συγκειμένη, ἥτις ἐπεξεργάζεται νῦν τὸ τῆς α' ἐπιτροπῆς σχέδιον. Αἱ διορθώσεις ἃς ἐπιφέρει εἶνε ὀλίγισται, ἀπορῶσιν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ εἰς τὴν διατύπωσιν εὐληπτότερον καθιστώσαι τὸ ἐνιαχοῦ ἄγαν θεωρητικὸν τοῦ α' σχεδίου λεκτικόν. Τὴν ὑπὸ τῶν Γερμανιστῶν προσαφθεῖσαν τούτῳ μομφήν, ὅτι δὲν ἔλαβεν ἀρκούντως τὸ καθαρῶς Γ. δίκαιον ὑπ' ὅφει, δὲν φαίνεται συμμεριζομένη ἡ δ' ἐπιτροπὴ.

Γ'. Ἡ Γ. νομικὴ ἐπιστήμη ἔρχεται ἀνθούσα ἀπὸ τοῦ 17^{ου} αἰῶνος. Κατὰ μικρὸν ὑψοῦται ἀπὸ τῶν καθαρῶς πρακτικῶν με-

λετῶν εἰς συγγένειαν καὶ εὐρυτέραν ἐξέτασιν τῶν θεσμῶν. Ἡ πρὸς τὸ φυσικὸν δίκαιον τάσις τοῦ παρελθόντος αἰῶνος προκαλέσασα βαθύτεραν σπουδὴν συστηματικὴν καὶ φιλοσοφικὴν διαμόρφωσιν τῶν ζητημάτων κατὰ πολὺ προήγαγε τὴν ἐπιστήμην. Ἀντιδράσεις κατὰ τῶν πολλὰς παρακεκινδυνευμένων πορισμάτων τῆς σχολῆς ταύτης ἐπῆλθεν ἐκ τῆς λεγομένης ἱστορικῆς σχολῆς, ἥς ἰδρυτὴς ὑπῆρξεν ὁ Hugo (—1844), ἀρχηγὸς δὲ ὁ Savigny (—1861). Μεταξὺ τῶν κυριωτάτων καταλέγονται: ὁ Puchta (—1846), ὁ Vangerow (—1870), καὶ ὁ Wächter (—1880). Ἀντιθετὸς αὐτῶν ἐν τῷ θεματι τῆς κωδικοποιήσεως ἐπεφάνη ἡ λεγομένη φιλοσοφικὴ σχολή, ἥς ἀναφερόμεν τὸν Thibaut (—1840).

Ἡ ἐπιστήμη τοῦ ἰδιωτικοῦ δικαίου τῶν τελευταίων δεκαετηρίδων διαίρεται εἰς δύο σχολάς: τὴν τῶν Γερμανιστῶν, ὧν σπουδαιότατοι οἱ Eichhorn (—1854), Stobbe (—1887), Beseler (—1884), Heusler, Brunner, Gierke, Sohm, καὶ τὴν τῶν Ρωμαιστῶν, ἥς ἀναφέρονται τοὺς περιωνύμους Windscheid, Jhering, Dernburg, Bekker, Brinz (—1889).

Τῶν ἄλλων κλάδων τοῦ δικαίου οἱ τὰ πρῶτα ἐν τῷ ἡμετέρῳ αἰῶνι φέροντες εἶνε οἱ Ρομάνοι: Feuerbach (—1833), Berner, Binding, Liszt, οἱ δημοσιολογοὶ Mohl (—1875), Heffter (—1880), Bluntschli (—1881), Holtzendorff (—1890), Gneist, Laband, οἱ δικονομοὶ λόγοι Bayer (1876), Plank καὶ Wach, οἱ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ δικαίου Friedberg, Richter καὶ Hinschius, οἱ τοῦ ἐμπορικοῦ δικαίου Thöl (—1884) Wagner καὶ Goldschmidt καὶ ὁ ἐν ταῖς συγκριτικαῖς μελέταις διαπρέπων Kohler. [Γ.Σ.Σ.]

Γερμανικὸν πολίτευμα. Τὸ γερμανικὸν πολίτευμα εἶναι καὶ σήμερον ἐτι τελειότερα τις ἀνάπτυξις τοῦ ἀρχαιστάτου παρὰ τοῖς γερμανικοῖς λαοῖς ἀναπτυχθέντος εἶδους τῆς πολιτείας. Οἱ ἀρχαιότατοι γερμανικοὶ λαοί, πρὶν ἐτι καταλύσασιν τὸ ῥωμαϊκὸν κράτος, καὶ ἰδρυσασιν αὐτὸ τοῦ τὰ γερμανικὰ αὐτῶν κράτη, ἐν ταῖς ἰδίαις αὐτῶν μόνον χώραις οἰκοῦντες καὶ ἐν βαρβάρῳ ἐτι καταστάσει διατελοῦντες εἶχον πολιτείας, ἐν αἷς ἅπανα ἡ ἐξουσία ὑπῆρχεν ἐν ταῖς ἐκκλησιαστικαῖς ἡτοι συνθετοῖς τοῦ λαοῦ (Malbergen), ἐν αἷς ἐξελέγοντο οἱ τε ἀρχηγοὶ τῶν κατὰ καιροὺς ἐπιχειρουμένων ἐπιδρομικῶν στρατειῶν οἱ καλούμενοι Herzoge (δούκες) ἢ Könige (βασιλεῖς) καὶ οἱ δικασταὶ οἱ δικάζοντες τὰς μεταξὺ τῶν πολιτῶν δίκας οἱ καλούμενοι γέροντες (Grafen). Ἐξελέγοντο δὲ οἱ τοιοῦτοι ἄρχοντες ἐκ τῆς παρὰ τοῖς Γερμανοῖς ἀνάκαθεν ὑφισταμένης εὐγενείας (Adel), ἣν ἐδημιούργησαν τὰ ἐν πολέμοις μεγάλα κατορθώ-

έμοσπονδίας. Ἐν τῷ αὐτῷ δὲ ἰδιότητι ὁ βασιλεὺς τῆς Πρωσίας συνεκάλεσε τὸ Reichstag καὶ ἐπεκύρωσε τοὺς ὑπὸ τοῦτου ψηφισμένους νόμους ἀπὸ πρῶτον ἐλάμβανε τὴν συναίνεσιν καὶ τοῦ έμοσπονδιακοῦ συμβουλίου ὡς κυβερνήσεως τῆς ὅλης έμοσπονδίας. Τὸ έμοσπονδιακὸν δὲ συμβούλιον ἐν ᾧ έκαστον κράτος τῆς έμοσπονδίας εἶχε ψήφου ἀναλόγως τοῦ μεγέθους καὶ τῆς δυνάμεως αὐτοῦ, προηδρεύετο συνήθως ὑπὸ τοῦ πρωθυπουργοῦ τῆς Πρωσίας, ἐν τῇ ἰδιότητι αὐτοῦ ὡς ἀρχιγραμματέως τῆς έμοσπονδίας, ἐὰν τὰ ἀξιώματα ταῦτα ἦσαν συνηγμένα ἐν αὐτῷ.

Τῷ 1871 τὸ πολιτικὸν ὑπέρτερον μεταρρυθμίσεις τινάς, ἀπὸ εἰς τὴν έμοσπονδίαν εἰσῆλθον τὰ νότια κράτη, ὃ δὲ τῆς έμοσπονδίας πρόεδρος καὶ ἀρχιστρατήγος αὐτῆς βασιλεὺς τῆς Πρωσίας ἔλαβε τὴν προσωνομίαν τοῦ Γερμανοῦ αὐτοκράτορος καὶ αὐτοκράτορος τῆς μεγάλειότητος (έκταθείσης καὶ εἰς τὸν διαδοχὸν αὐτοῦ, ἀλλὰ μόνον εἰς τὸν θάδεχον, τῆς προσωνομίας τῆς αὐτοκρατορικῆς ὑψηλότητος). Ἡ έμοσπονδία δὲ ἡ γερμανικὴ ἔκτετε ἐκλήθη Γερμανικὸν Κράτος (Deutsches Reich).

Τοῦ κράτους τούτου ὁ συντακτικὸς ὄργανισμὸς ἔχει νῦν ὡς ἑξῆς: Τὸ γερμανικὸν κράτος συνίσταται ἐκ πολλῶν καὶ διαφόρων γερμανικῶν κρατῶν, ὧν έκαστον ἔχει ἰδίους ἡγεμόνας (πλὴν τῶν δημοκρατικώτερον διοργανωμένων πολιτειῶν τῶν τριῶν ἐλευθερίων πόλεων Βρέμης, Λυδέκκης καὶ Ἀμβούργου) καὶ ἴδια κοινοβούλια ἢ διήτας (Landtagen) συγκείμενας ἐκ τῆς ἄνω βουλῆς (Herrenhaus) καὶ τῆς βουλῆς τῶν ἀντιπροσώπων (Abgeordnetenhaus). Οὕτως ἔχει τὸ πρᾶγμα καὶ ἐν τῇ Πρωσίᾳ αὐτῇ. Ὑπεράνω τῶν τοπικῶν τούτων κοινοβουλίων συνέρεχεται ἐν Βερολίνῳ ὡς πρωτεύουσά τοῦ κράτους ἡ Γερμανικὴ βουλὴ καθ' ἣν χρόνον δὲν πρέπει νὰ συνεδριάζουσιν αἱ πρωσικαὶ βουλαί, διερχόμενα μετὰ τοῦ έμοσπονδιακοῦ συμβουλίου (ἐδρεύοντος ἐν Βερολίνῳ), τοῦ ἀρχιγραμματέως (Reichskanzler) τῆς ἀρχιγραμματείας τοῦ κράτους (Reichskanzleramt), καὶ τοῦ αὐτοκράτορος τὰς κοινὰς ὑποθέσεις τοῦ κράτους. Ἀπέναντι τοῦ Reichstag εἶναι ὑπεύθυνον τὸ έμοσπονδιακὸν συμβούλιον καὶ ὁ ἀρχιγραμματεὺς τοῦ κράτους, ὅστις δὲν εἶναι ἀνάγκη πάντοτε νὰ ἦναι καὶ πρωθυπουργὸς τῆς Πρωσίας (ὁ Βίσμαρκ εἶχεν ἀμφότερα τὰ ἀξιώματα, ἀλλ' ἐπὶ βραχὺν χρόνον (1873) ἔμεινε μόνον ἀρχιγραμματεὺς, τὴν πρωθυπουργίαν τῆς Πρωσίας λαβόντος τοῦ στρατάρχου Ρόν. Ὁ διὰδοχος τοῦ Βίσμαρκ Καπίρθε εἶχε μὲν καὶ αὐτὸς ἀμφότερα τὰ ἀξιώματα, ἀλλὰ περιωρισθὲν νῦν μόνον εἰς τὸ τοῦ ἀρχιγραμματέως). Ὁ ἀρχιγραμματεὺς προσδρεύει τοῦ έμοσπονδιακοῦ συμβουλίου καὶ διὰ τούτου μετέχει τῶν ἐσωτερικῶν ὑποθέσεων τοῦ Κράτους διευθύνει αὐ-

τὰς ὑπεύθυνος ὧν ἀπέναντι τοῦ αὐτοκράτορος καὶ ἐν τινὶ μέτρῳ ἀπέναντι τοῦ Reichstag. Καὶ τὰ τῆς διοικήσεως δὲ τῆς Ἀλατίας καὶ Λοθαριγγίας, αἱτινες ἀποτελοῦσι χώρας τοῦ Κράτους (Reichsländer) ἢ τοὶ χώρες ἀνηκούσας εἰς τὴν ὅλην Γερμανίαν, οὐχὶ δὲ εἰς οἰονδήποτε γερμανικὸν κράτος, ἀνήκουσιν εἰς τὴν ἀρχιγραμματείαν καὶ εἰς τὸν έμοσπονδιακὸν συμβούλιον. Τὸ Reichstag διαλύει καὶ συγκαλεῖ ὁ αὐτοκράτωρ ἐν δυνάμει πάντοτε τῶν «έμοσπόνδων ἡ γερμανικῶν». Καὶ οἱ ὑπὸ τοῦ Reichstag δὲ ψηφισμένοι νόμοι ἐπικυροῦνται καὶ δημοσιεύονται ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος, συναίνεσει (nach erfolgter Zustimmung) τοῦ έμοσπονδιακοῦ συμβουλίου καὶ ἐν δυνάμει τῶν έμοσπόνδων ἡγεμόνων. Ὁ στρατός, ὁ στόλος, ἡ διευθύνσις τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς, οἱ τηλεγραφοί, τὰ ταχυδρομεία ὑπάγονται ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ κράτους. Πάντες οἱ ὑπουργοὶ πάντων τῶν ἱδιαιτέρων κρατῶν εἰσὶν ὑπουργοὶ τοῦ γερμανικοῦ κράτους, διότι εἶναι αὐτοδικαίως μέλη τοῦ έμοσπονδιακοῦ συμβουλίου. Τὰ μέλη τοῦ Reichstag δύνανται νὰ ὦσι καὶ μέλη τῶν βουλῶν τῶν ἱδιαιτέρων κρατῶν. Ἀλλὰ αἱ βουλαὶ αὗται δὲν συνέρονται συγχρόνως τῷ Reichstag. Τὰ μέλη τούτου δὲν λαμβάνουσιν ἀποζημίωσιν. [Π.Κ.]

Γερμανικός. Ῥωμαῖος στρατηγός, υἱὸς τοῦ Νέρωνος Κλεοῦ Δρούσου, ἀδελφοῦ τοῦ Τιβερίου, καὶ τῆς θυγατρὸς τοῦ Μάρκου Ἀντωνίου Ἀντωνίας. Ἐγένν. τῷ 20 π. Χ. ἢ κατ' ἄλλους τῷ 15 π. Χ., καὶ ὠνομάζετο οὕτως ἀπὸ τοῦ ἐπωνύμου. Σπερ εἶχε δεθῇ ὑπὸ τῆς συγχλήτου ὡς οἰκογενειακὸς τίτλος εἰς τὸν πατέρα ἐπὶ τῇ ἐν Γερμανίᾳ ἀνδραγαθίᾳ αὐτοῦ. Διεκρίθη ἤδη νεαρὸς ὢν, διὲ κατὰ τὴν θῆλυσιν τοῦ Αὐγούστου υἱοθέτησεν αὐτὸν τῷ 4 μ. Χ. ὃ ὑπ' αὐτοῦ διὰδοχὸς τοῦ ἀνδραγαθίης θεῖος τοῦ Γ. Τιβερίου. Τῷ 7 ἠκολούθησε τὸν Τιβερίον εἰς τὴν Παννονίαν καὶ Δαλματίαν, ὅπου καὶ ἡγωνίσθη γενναίως. Τῷ 12 ἔγεινεν ὑπάτος, ἀπέβη δὲ ἀγαπητὸς διὰ τῆς δημοτικότητος αὐτοῦ καὶ τοῦ ἐλευθερίου τρόπου. Θανόντος δὲ τοῦ Αὐγούστου τῷ 14 οἱ ἐν Γερμανίᾳ λεγεῶνες ἐπὶνέστησαν ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ ἐκήρυξαν αὐτὸν αὐτοκράτορα, μετὰ πολλοῦ δὲ κόπου ἐδυνήθη νὰ καταταίγῃ τὴν ἀποστασίαν. Ἐκτοτε ἀνέλαβε μακρὺς ἀγῶνας πρὸς τοὺς Γερμανοὺς, ὧν ἐναλλάσσουσα ὑπῆρξεν ἡ τύχη μέχρι τοῦ έτους 16. Κυριώτατος δὲ τῶν Γερμανῶν αὐτοῦ πολεμίων ὑπῆρξεν ὁ Ἀρμίνιος (Ἰδ. λ.), ὅστις ἐνίκησε μὲν τὸν Γ. ἐν τῷ τευτεδουργικῷ δρυμῶνι τῷ 9, ἐν κήθῃ δ' ὑπ' αὐτοῦ δις τῷ 18. Ἀνακληθεὶς δ' ἐκ Γερμανίας ὁ Γ. ὑπὸ τοῦ ζηλοτύπως βλέποντος τὰς ἐπιτυχίας αὐτοῦ θεῖου τοῦ Τιβερίου, κατήγαγεν ἐν Ῥώμῃ τῷ 17 μεγαλοπρεπῆ θρίμβον. μεθ' ὃ ἀπεστάλη εἰς τὴν Ἀνατολὴν πρὸς ρύθμισιν τῶν αὐτέθι

πραγμάτων, Κατὰ τὴν μέχρις Ἀρμενίας, Καππαδοκίας καὶ Αἰγύπτου περιοδεῖαν αὐτοῦ ταύτην ἐπισκέφθη τῷ 18 καὶ τὴν Ἑλλάδα, ὅπου ἐξήγγειρε τὴν γενικὴν συμπάθειαν καὶ ἀγάπην. Ἄλλ' ἐπιστρέφων ἐξ Αἰγύπτου εἰς τὴν Συρίαν, εὗρε πάσας τὰς διατάξεις αὐτοῦ ἀνατετραμμένας ὑπὸ τοῦ ἐπαρχοῦ τῆς Συρίας Καλπουρνίου Πείσωνος, πρὸς ὃν περιέστη εἰς θεινὴν ἔριν. Διό, ὅτε ὁ Γ. ἀπέθανεν αἰφνης μετ' οὐ πολὺ ἐν Ἀντισοχείᾳ τῇ 9 Ὀκτωβρίου 19, ἐπιστεύθη, ὅτι εἶχε δηλητηριασθῇ ὑπὸ τῆς συζύγου τοῦ Πείσωνος. Ἡ δὲ χήρα τοῦ Γ. Ἀγριππίνα (ἴδ. λ.) μετήγαγεν εἰς τὴν Ῥώμην τὴν τέφραν αὐτοῦ ἐν μέσῳ γενικῆς θλίψεως καὶ πανθῆμων ἐνδείξεων τιμῆς πρὸς τὸν θανόντα γενναῖον στρατηγόν. Ὁ Γ. οὐ μόνον πρὸς καὶ ἐλευθερίως, γενναῖος καὶ μεγαλόφρων ἦτο, ἀλλὰ καὶ παιδείας μετείχε μεγάλης. Συνέταξε λόγους, ἐγράψεν ἑλληνιστὶ κωμωδίας καὶ μετέφρασεν εἰς τὴν Λατινικὴν τὰ Φαινόμενα καὶ διουσημεῖα τοῦ Ἀράτου. Ἰδ. ἐκδοτὶν τῶν σωζομένων ἀποσπασμάτων ὑπὸ Breyssig Βερολ. 1867. — Μονογραφίας περὶ Γ. ἐδημοσίευσαν ὁ Pöterek (1843), Wietersheim (1850), Zingerle (1867) καὶ ὁ Mommsen (ἐν τῷ Hermes, 1878). [Α.]

Γερμανιστάι δορυμάζονται οἱ περὶ τὰς γερμανικὰς γλώσσας ἢ ἀρχαιοτάτας ἢ τὸ γερμανικὸν δίκαιον ἀσχολούμενοι ἐπιστήμονες.

Γερμανοί. βλ. Γερμανία (Ἔθνολογία).

Γερμανοὶ ἱππῶται. Οὐτιῶ καλεῖται χριστιανικὸν ἱπποτικὸν τάγμα, ἰδρυθὲν ἐν Ἀκκατῇ Συρίας κατὰ τὰς σταυροφορίας, τοῦ ὁποῦ ἀρχικὸς σκοπὸς ἦτο ἡ περιθάλψις τῶν πασχόντων προσκυνητῶν καὶ ἡ διὰ τῶν ὅπλων ὑπεράσπις τῶν Ἀγίων Τόπων. Μεγάλῃ ἀκμῇ καὶ δυνάμει ἀπέκρησε τὸ τάγμα τὸ πρῶτον ἐπὶ τοῦ τεταρτοῦ ἀρχηγοῦ αὐτοῦ, τοῦ Ἑρμάνου von Salza, ὅστις καὶ τὰ κτήματα τοῦ τάγματος ἤρξατο τὸσον ὥστε ἐξστεινόντο ταῦτα καθ' ἑλπὴν τὴν Γερμανίαν μέχρι καὶ τῆς Οὐγγαρίας, Ἰταλίας καὶ Σικελίας. Ἐπὶ τούτου τὸ τάγμα ἠγωνίσθη κατὰ τῶν ἐθνικῶν Πρώσων πόλεμον, ὅστις τῷ 1283 ἔληξε διὰ τῆς ἡττῆς καὶ ἐπιστροφῆς τούτων εἰς τὸν χριστιανισμὸν. Τῷ δὲ 1284 ἤρξατο ὁ μετὰ τῶν Λιθουανῶν πόλεμος, διαρκήσας πλεον τοῦ αἵωνος. Λήγοντος τοῦ 14 αἵωνος τὸ τάγμα ἐφθασεν εἰς τὸν κολοφῶνα τῆς ἀκμῆς αὐτοῦ, ἐκτοτε ὁμῶς ἤρξατο καὶ ἡ παρακμὴ αὐτοῦ ἢν ἐπατάχουν ἡ ἐν Τάννεν-βεργ (1410) ἐν τῷ πολέμῳ κατὰ τῶν Πολωνῶν ἥττα, καθ' ἣν ἀπωλέσθησαν 40 000 ἀνδρῶν τοῦ τάγματος, καὶ ἐσωτερικαὶ διχόνοιαι. Τῷ δὲ 1805 τὸν τίτλον, τὰ δικαιώματα καὶ τὰ εἰσοδήματα τοῦ ἀρχηγοῦ τοῦ τάγματος ἔλαβεν ὁ Αὐτοκράτωρ τῆς Αὐστρίας διὰ τῆς ἐν Πρεσβούργῳ εἰρήνης. Ὁ Ναπολεὼν διέλυσε τὸ τάγμα, ἀποδώσας τὰ κτήματα αὐτοῦ εἰς τοὺς ἡγεμόνας ἐν ταῖς χώραις τῶν ὁποίων ἐκείντο

(1809). Ἀλλὰ τῷ 1840 ἀνιδρύθη ὑπὸ τοῦ Αὐτοκράτορος τῆς Αὐστρίας, τὸν τίτλον δ' ἀρχηγοῦ αὐτοῦ φέρουσιν Αὐστριακοὶ Μεγάλοι Δούκες. [Β.Ε.]

Γερμανός. μητροπολίτης Παλαιῶν Πατρῶν (1804—1826) καὶ ὁ πρῶτος μοχλὸς τῆς ἐν Πελοποννήσῳ τῷ 1821 κηρύξεως τῆς ἐπαναστάσεως. Γεννηθεὶς ἐν Δημητσάνῃ πιθανῶς τῷ 1771 ἐκ πατρὸς Ἰω. Κοτσιᾶ καὶ μητρὸς Κανέλλας ἐσπούδαζεν ἐν τῇ καλῇ τότε σχολῇ τῆς πατρίδος αὐτοῦ παρὰ τῷ σχολάρχῃ Γ. Χατζηαγαπίου, καλούμενος τότε Γεώργιος. Ὑπηρετήσεν εἰτα ὡς διακονος παρὰ τῷ Ἀργολίδος Τακῶδῳ καὶ τῷ Σμύρνης Γρηγορίῳ, τῷ εἰτα πατριάρχῃ Κων/πόλεως, ἐν ἡκολούθησε καὶ ἐν τῇ εἰς Ἀθῶν ἐξορίᾳ. Εἰτα ἐν Κων/λει πάλιν ὡς διδασκαλὸς ἐν οἰκογενεαῖς καὶ ὡς γραμματεὺς τοῦ Κυζίκου Ἰωακείμ διακριθεὶς ἐχειροτονήθη τέλος τῇ 25 Μαρτίου 1806 μητροπολίτης Π. Πατρῶν. Ἐν Πάτραις λοιπὸν ἐκτοτε διαμένων πλὴν τῶν ἐτῶν 1815—1818, ὅτε ἀπῆν ὡς συνοδικὸς ἐν Κων/λει, διὰ τὸ γαλήνιον καὶ συνετὸν τοῦ χαρακτῆρος ἐφείλκυσε πλήρη τὴν συμπάθειαν τῶν ἐν Πελοποννήσῳ Τούρκων καὶ Εὐρωπαίων καὶ ἀμέριττον τὸν σεβασμὸν τῶν Ἑλλήνων, οὓς ὡς πατὴρ ἐπροστάτευεν ἀπὸ τῶν πιέσεων τῆς ξενοκρατίας. Τῷ δὲ 1819 μνηθεὶς τὰ τῶν Φιλικῶν ὑπὸ τοῦ Α. Πελοπίδα, οὐ μόνον κατήχησεν εἰς τὰ αὐτῶν πλείστους εἰτα ἄλλους, ὡς Κερνίκης τὸν Προκόπιον, Νεζερίτην κλ., ἀλλὰ κατέστη καὶ κυριώτατος στυλός, ὁ νοὺς καὶ ἡ ψυχὴ ταύτης τῆς ἐταιρείας ἐν Πελοποννήσῳ, ἐπιβλέπων πάσας αὐτῆς τὰς ἐνεργείας. Ἐπειδὴ ὁμῶς οἱ Τούρκοι ὑπόπτευσαν τὰ τῶν χριστιανῶν κινήματα καὶ διενεούντο σφαγὰς, οἱ δὲ πρόκριτοι τῆς χώρας Ἑλληνας ἐκαλοῦντο εἰς Τρίπολιν ὑπὸ τοῦ ἐκεῖ πασσᾶ ἐπ' ἀλέθρῳ, διηύθυνεν ὁ Γ. τὴν ἐν Διγίῳ (26 Ἰανουαρίου 1821) συνέλευσιν πλείστων τῆς γερουσίας προχόντων, ἐν ἣ ἀπεφασίσθη νὰ ἐτοιμαζῶνται κρούα καὶ νὰ μὴ μεταβῶσιν εἰς Τρίπολιν· εἰτα δ' ἄρσῳ ἐν πρώτοις ὑπεκρίθη τὸν ἀσθενῆ ἐν Πάτραις, βιασθεὶς τέλος ἐξέκίνησε διὰ Τρίπολιν τῇ 27 Φεβρουαρίου καὶ πάλιν ὑποκρινόμενος ποδολίγιν παρῆμειν ἐν Καλαβρύτοις, μέχρις οὗ δι' εὐσευῶς τεχνάσματος ἀποσυρόντες πάντες οἱ πρόκριτοι Πατρῶν, Αἰγίου καὶ Καλαβρύτων τὴν εἰς Τρίπολιν πορείαν συνήλθον τῇ 10 Μαρτίου ἐν τῇ μονῇ τῆς Ἀγίας Λαύρας καὶ μετὰ βαθυτάτην σκέψιν ἀπεφασίσαν ν' ἀνάψωσι τὸ ἐπαναστατικὸν πῦρ, ἐπειγόμενοι ὑπὸ τῶν περιστάσεων πρὸς τῆς 25 Μαρτίου, ἥτις ἦν ὁρισμένη πρὸς τοῦτο, καὶ εὐλογηθέντες ἐν τῷ ναῖ τῆς μονῆς ὑπὸ τοῦ Γ. καὶ προσευχηθέντες μετ' αὐτοῦ καταναυτικῶς ὑπὲρ τῆς εὐδωσέως τοῦ ἱεροῦ ἔργου διεχωρίσθησαν πρὸς στρατολογίαν· μεθ' ὁ δὲ Γ. μετὰ τῶν Α. Ζαήμη καὶ Κερνίκης Προκοπίου ἀπῆλθον εἰς

Νεζερά: εἶτα δ' ὁ Γ. ἀθροίσας 500 μετὰ καὶ ἄλλων ἀρχηγῶν εἰσῆλθεν εἰς Πάτρας τῇ 22 Μαρτίου καὶ ἐμπήξας σταυρὸν ἐν τῇ πλατείᾳ τοῦ ἀγ. Γεωργίου, ἐν ἡπαζόντο πάντες εὐλογούμενοι ὑπ' αὐτοῦ, ἤρχιτε τὴν πολιορκίαν τῶν ἐν τῷ φρούριῳ κλεισθέντων Τούρκων καὶ τῇ 3 Ἀπριλίου ἀπεσφύρη μετὰ τῶν λοιπῶν εἰς Νεζερά, ἀφοῦ διὰ διαγγεληματος πρὸς τοὺς ἐν Πάτραις ἀντιπροσώπους τῶν Μεγάλ. Δυναμειῶν ἐδήλωσε τὴν τοῦ ἀγώνος ἐκέρχτην. Κατόπιν φαίνεται ὁ Γ. μέλος τῶν διαφόρων διοικήσεων καὶ συνελεύσεων, παρεμβάλλει καὶ διαλλάσσει τοὺς ἀντιπάλους κατὰ τὰς ἐμφυλίους διενέξεις τοῦ 1823 καὶ 1824, ὅτε καὶ συλληθῆς ἐν Νεζεραῖς ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν τοῦ Γκούρα ἀπήχθη κἀκουρούμενος μέχρι Γατσούνης ὡς ἀντιερρονῶν τῇ Κουντουριώτῃ, ἀπελύθη δὲ τῇ μεσιτείᾳ τοῦ Κ. Λιδωρικῆ μεταβαίνει πρὸς τὴν πᾶσαν εἰς Ῥώμην ὡς πρόεδρος τῆς πρὸς τὰς εὐρ. δυνάμεις ἐκτετηγυ προεδρίας ἐκ μέρους τῆς Ἑλλάδος καὶ ἐν γένει εὐδαμῶς ἐπαύσατο παντοίως ὑπὲρ τοῦ ἀγώνος ἐνεργῶν, ἀλλ' αὐτοῦ δὲν ἐπέζησε νᾶ ἰδῇ συντελεσθεῖσαν τὴν ἐλευθερίαν τῆς πατρίδος, ἀποβάνων ἐκ τούτου ἐν Ναυπλῷ τῇ 10 Μαΐου 1829 ὅ, κατ' ἄλλους τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1827. Τὸς πρὸς τὴν πατρίδα δ' ὑπηρεσίας τοῦ Γ. ἀντοξίως καὶ Εὐρωπαϊοῖς ἀνεγνώρισαν (Φινλὰι, Γερδων, Πουκεδίλλ) κατατάσσοντες αὐτὸν δικαίως εἰς τοὺς ἐξοχωτέρους ἄνδρας τοῦ ἀγώνος καὶ τῷ ὄντι, εὐσεβῆ, πολιτικῇ συνέσει, φιλοπατίᾳ, εὐσεβείᾳ, καρτερίᾳ καὶ πάντα ἀρετῇ ἦσαν ἡνωμένοι ἐν αὐτῷ. (Γερμανοῦ Π. Πατρῶν ἀπομνημονεύματα ὑπὸ Καλλ. Καστορέχ, Ἀθήναι 1837. Γούδα Παρ. βίβιν Γερμανός — Γ. Παπανδρέου περὶ Ἀγίας Λαύρας ἐν Δελτίῳ ἱστορ. ἐταιρείας τ. Γ' τεύχος 11, σ. 428-445.) [Γ.Π2.]

Γερμασόγεια. Χωρίον τῆς Κύπρου ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Λεμεσοῦ, οἰκουμένον ὑπὸ 350 κατ., κειμένον δὲ ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὁχθῆς τοῦ ποταμοῦ Γερμασογεία, ὅστις γυνεται εἰς τὸν κόλπον τῆς Λεμεσοῦ. [Μ.Σ.]

Γερμενάτα. Χωρίον τοῦ δήμου Δελιχίου τῆς Κεφαλληνίας, ἔχον 178 κατ. [Μ.Σ.]

Γέρμερσχαϊμ (Germersheim) Πόλις καὶ φρούριον τῆς Βαυαρίας, ἐν τῷ Παραρρημῷ Παλατινῶν, πρωτ. ἐπαρχίας. ἔχουσης ἐμβαδὸν 472 τ.χμ. καὶ 54,884 κατ. (1880). Κεῖται 14 χμ. ΝΝΔ τοῦ Σπάϊερ, παρὰ τὸν σιδηρόδρομον καὶ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Κουσίχ εἰς τὸν Ῥήνον. Ἐχει 6132 κατ. (1885). [Π.Π.]

Γερμῆ. Χωρίον τοῦ δήμου Φερῶν τοῦ Βώλου, ἔχον 40 κατ. [Μ.Σ.]

Γερμοτσάνι. Χωρίον τοῦ δήμου Λαμπίας τῆς Ἠλείας (Κακὸ Χωριό) ἐν κρυφολίοις ἐξαρχῇ τοῦ παγετώδους Ἐρυμάνθου με ψυχρότατον κλίμα καὶ 140 κατ. (1889). [Γ.Π2.]

Γερόνα (Gerona, τὸ πάλαι Gerunda),

Φρούριον, ἔδρα ἐπισκόπου καὶ πρωτεύουσα τῆς ἐμῶν. Ἰσπανικῆς ἐπαρχίας ἐν τῇ Καταλωνίᾳ. Κεῖται εὐ μακρὰν τῶν ὄχθων τοῦ Τέρ, ἐκατέρωθεν τοῦ εἰς αὐτὸν ἐκβάλλοντος Ὀνάρ. Διαίρεται δ' αὐτοῦ εἰς δύο τμήματα: τὴν Νέαν Πόλιν καὶ τὴν Παλαιάν. Ἐχει δημοσίαν βιβλιοθήκην, θεάτρων κτλ., θερμὰ μεταλλικὰ ὕδατα, χαρτοποιεῖα, ὑφαντήρια κτλ. καὶ 11,009 κατ. (1884). Ἡ ἐπαρχία Γ. ἔχει ἐμβαδὸν 5883.8 τ.χμ. καὶ 309,008 κατοίκους (1884). [Π.Π.]

Γερώνθραι. Πόλις ἀρχαία τῆς Λακωνικῆς, κειμένη περὶ τὸ σημερινόν χωρίον Γερακί πρωτεύουσα τοῦ ἐμῶνμου δήμου Γερωνθρίων. Ἀρχικῶς οἰκουμένη ὑπὸ Ἀχαιῶν κατελήθη ὑπὸ τῶν Δωριέων ἐπὶ τοῦ βασιλείου τῆς Σπάρτης Τηλέχλου (Παυσ. 3, 2.6). Ἐπὶ τῶν δημοτικῶν χρόνων ἀπετέλει μέρος τῶν Ἐλευθερολακωνίων (Παυσ. 3, 22. 6). Ἀπαντᾷ καὶ ὁ τύπος τοῦ ἐμῶνμου Γερωνθραι (Στέφαν. ὁ Βυζ.) καὶ Γερωνθραι (Περικλ. Συνέκ. 647.9). Τὸ ἐθνικὸν Γερωνθρατῆς. (Α.Μηλ.)

Γερωνθρῶν δήμος τῆς ἐπαρχίας Λακεδαιμόνης περιλαμβάνει τὴν πρωτεύουσάν Γεράκι μετὰ τῶν συνοικίων Τούλια καὶ Βελιώτῃ καὶ τὰ χωρὰ Ἀλεποχώριον, Προνταμὲν καὶ Καρατσάν. Ἐχει δὲ 2422 κατ. [Μ.Σ.]

Γέροντα. Χωρίον τοῦ δήμου Ἀλιαντίων τῆς Ἰωδωδίας, ἔχον 65 κατ. [Μ.Σ.]

Γέροντας Χωρίον κειμένον κατὰ τὰ παράλια τῆς Κασίας ἐντὸς μικροῦ κολπίσκου σχηματισμοῦ τοῦ Α' τοῦ ακρωτηρίου Ποσειδέου (νῦν Κάβο Γέροντας). Ἀπέναντι τῆς ἄκρας τοῦ Γέροντα κεῖται ἡ νῆσος Φαρμακούσα καὶ βορειότερον ἡ νῆσος Ἀγαθόνητος (Γαβουρονήσι). Οἱ κάτοικοι τοῦ χωρίου τούτου εἶνε γεωργοί, μετακινήσαντες ἐνταῦθα ἐκ Σαλαμίνος καὶ ἐκλιθεῖντες ἐπὶ ἀλθανιστί. Εἰς τὸν κόλπον τοῦ Γέροντα (Ἰσοικὸν) ἐγένετο ἡ κατ' Αὐγουστον τοῦ 1824 ναυμαχία τῶν Ἑλλήνων πρὸς τοὺς Ὀθωμανούς (Πρὸς Τὰ Σπενσιώτικα ὑπὸ Ἀναγρ. Χ' Ἀναγρῶν 1861).

Γέροντες Βλ. Γερουσίαι.

Γερόντειον. Ὄνομα ἀρχαῖον τοῦ ὄρους τοῦ διαχωρίζοντος τὴν Στυμφαλίαν λίμνην ἀπὸ τῆς τοῦ Φενεοῦ. [Παυσαν. 8. 16 καὶ 22. 1]. [Α.Μηλ.]

Γερωντότοξον. Οὕτω καλεῖται πύκνωσις τῆς κερατοειδοῦς ὑμέρας τοῦ ὀφθαλμοῦ, ἰφρανήζομένη ἀπὸ τοῦ 40—50 ἐταύς τῆς ἡλικίας ἐν ἀρχῇ μὲν ἐν εἰδεί τοῦτο κατὰ τὸ ἀνωτέρω ἡλικίον τῆς περιεφρείας, εἶτα δὲ κόχλου τελείου ὑπώγρου. Εἶνε δὲ ἀπότοκον τὸ Γ. τῆς λιπώδους ἐξαλλαγῆς τῶν πετάλων τοῦ κερατοειδοῦς καὶ συμπίπτει ὡς τὰ πολλὰ μεθ' ἐμῶν ἐξαλλοιώσεως τοῦ ἀρτηριακοῦ συστήματος καὶ τῶν ἰνῶν τῆς καρδίας. [Α.Χ.]

Γεροπέτρου. Χωρίον τοῦ δήμου Πη-

ναιών ἐν Ὑλσίᾳ μὲ 51 κατ. (1889) γεωργούς καὶ ποιμένας. [Γ. Πδ.]

Γερουσία. Κώμη τῆς Κύπρου κατὰ τὰ ΝΔ αὐτῆς, καίμην εἰς ἀπόστασιν 1 ὥρ. Αὐτὴ τῆς Νέας Πάρου, πιθανῶς ἡ τοῦ Στράβωνος Ἰεροκηπία ἢ Ἰεροκηπία. Ἐν αὐτῇ σώζονται πολλὰ εἰρηπία τοῦ μεσαιωνοῦ, βυζαντινὸς ναοῦ, ἱδρυμένος ἐπὶ θεμελίων ἀρχ. ἐλλήνων. Κατ. 500. (Βλ. Σκαλληρίου, Κυπριακὰ Δ' σ. 108). [Μ.Σ.]

Γερουσία. Τύπος ἰδιαιτέρως τοῦ ῥωμαϊκοῦ ῥήματος ἐκ τῶν λεγόμενων ἀπαρεμεινῶν εἶναι δὲ οἱ τύποι οὗτοι: ἡ κυρίως ἀπαρεμεινῶν, ἡ μεταχθ. τὸ σπουδόν ἢ σπιδόν (Ἰδ. Λ.) καὶ τὸ Γ. ἢ ὁτικόν. Ὀνομαζόμεν δὲ αὐτὸ ἐλλήνισι καὶ θετικόν, διότι οὕτως ἐκάλουν οἱ παλαιοὶ Ἑλληνες γραμματικοὶ τὰ εἰς -τὸ οὐ ῥηματικά, πρὸς ἃ ἔχει σχέσιν τὸ λατινικὸν Γ. Ἐχει δὲ καὶ τὸ σπουδόν καὶ τὸ Γ. διττὸν πάλιν τύπον. Τοῦ Γ. οἱ δύο τύποι εἶναι -ndum ἢ -endum καὶ -ndus, a um ἢ -endus, a um. Καὶ εἰς μὲν τὸν πρῶτον τῶν δύο τούτων τύπων ἦτοι τὸν ἁκλήτον, ἔδωσαν οἱ γραμματικοὶ τὸ ὄνομα Γ., gerundium (πρῶτον θετικόν), εἰς δὲ τὸν δευτέρου ἦτοι τὸν κλητόν, τὸ ὄνομα γερουσία ἢ σπιδόν, gerundivum (δευτέρου θετικόν), ὅπου ὀνομαζοῦσι καὶ παθητικὴν μεταχθ. τοῦ μέλλοντος. Περὶ Γ. Ἰδ. Λατίν. Γραμμ. Σμιττέλου κεφ. ΙΗ' καὶ τὴν πραγματείαν τοῦ Schoemann Περὶ τοῦ Γ., μεταφρ. ὑπὸ Σ.Κ. Σκαλληροπούλου ἐν τῇ Ἐρ. τῶν Φιλολογῶν 1880. [Σ.]

Γερουσία. Ἐπὶ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων τῶν Ἀνακτων ἐν Ἑλλάδι, ἐκάθητο πρὸ αὐτοῖς μετὰ συμβουλευτικῆς δικαιοδοσίας ἢ βουλῇ τῶν μεγαθύμων γερόντων, οὗ μόνον ἐκ τῶν γερωνοτέρων, ἀλλ' ἐν γένει ἐκ τῶν ἀρχηγῶν τῶν κωμῶν. Μετὰ ταῦτα ἔμεινεν ἐν Σπάρτῃ καὶ πλείστασι δωρικαῖς πόλεσι· αἰώτερον πολιτικὸν σῶμα ἢ Γ. ἔχουσιν καθήκοντα βουλευτικὰ καὶ δικαστικά. Ἐν Σπάρτῃ ἢ Γ. οὕτω τὸ ἀριστοκρατικὸν τοῦ πολιτεύματος στοιχεῖον συνέκειτο ἐκ 30 γερόντων, περιλαμβανομένων καὶ τῶν δύο βασιλέων. Ἦσαν δὲ οἱ γέροντες ἰσόβιοι καὶ ἀνέυθουνοι. Ἦν ἐκλεγῆναι τὸ μέλος τῆς Γ. ἀπὸ τῆς ἡλικίας ὑπὲρ τὰ ἑξήκοντα ἔτη καὶ ἄλλα προκείμενα καθαρῶς ἀριστοκρατικά. Ἐκ δὲ τῶν ὑποψηφίων ἐξέλεγεν τὸν διάδοχον τοῦ ἀποθανόντος γέροντος ὁ λαὸς ἐκκλησιαζόμενος. Ἡ Γ. παρεσκεύαζε προδουλεύματα, ἅτινα ὑπεβάλλοντο εἰς τὴν ἐκκλησίαν· ἔνευ τῆς ψήρου τῆς ἐπίσης ἄκυροι ἦσαν τῆς Γ. αἱ ἀποράσεις· ὡς δικαστήριον δὲ ἐπὶ τῶν ἀνωτάτων κατηγορησίων τῶν δικῶν ἠδύναντο γὰρ ἐπὶ τῇ θάνατον ἢ ἀτιμίαν. Ἡ Γ. ἀπέλαυνε μεγάλων τιμῶν, αἵτινες βραδύτερον περιωρίσθησαν. Ὡς ἡγεμονία ἢ δυναμὶς τῶν ἐφόρων. Ὀμοίαν ἦν ἡ ἔξουσία τῆς Γ. ἐν Κρήτῃ, ὅπου ἐκάλειτο βουλὴ, συγκειμένη ἐκ 30 ἢ 20 μελῶν.

— Γ. ἐκλείπεται ἐνίοτε καὶ ἡ τῶν Ῥωμαίων Σύγκλητος (βλ. λ.). Ἐν δὲ τοῖς συνταγματικοῖς κρατεσι, π.χ. ἐν Γαλλίᾳ, ἐν Γερμανίᾳ, ἐν Αὐστρίᾳ τὸ ὄνομα Γ. ἀποδίδεται εἰς τὴν ἄλλως λεγόμενῃ Ἀνω Βουλῇ (Herrenhaus, Senat), ὧν τὰ μέλη Γερουσιασταί.

Γέρον. Πάν πλέγμα ἐκ ῥάβδων λεπτῶν· ἐκ τούτων ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον φαίνεται· ὅτι ἦσαν κατεσκευασμένα τὰ ἐν τῇ ἀγορᾷ τῶν Ἀθηνῶν παραπήγματα, ἐν οἷς ἐπώλουν διαφορῶν τὰ μετεχειρίζοντο δὲ καὶ εἰς προχώματα καὶ ἄλλας πολλὰς χρήσεις. Ἰδιαιτέρως καλοῦνται ὑπὸ τῶν ἀρχαίων Γ. αἱ πλεκταὶ ἐκ ῥάβδων ἀσπίδας, αἵτινες ἦσαν ἐλαφρόταται. [Χ.Τ.]

Γεροχελώνη. πολιτορητικὴ μηχανὴ ἐστεγασμένη δια γέρων. (Βλ. Κελώνη).

Γέρος. Παρὰ τὸν τοῦ Γερουσία, ἐν τῇ ΝΔ Γαλλίᾳ, πηγάζων ἀπὸ τοῦ ἐπὶ τῶν ὑπωρεῖων τῶν Πυρηναίων ὁροπέδιου Λαννεμαζάν καὶ μετὰ ῥόδον 170 χμ. ἐκβάλλων ἔνθα τῆς Ἀλγίων. Ὁ ἐκ τοῦ ποταμοῦ τούτου κληθεὶς ὁ ὀρεὸς τοῦ Γ. ἀποτελεῖται ἐκ τῶν Γαλιωνικῶν χωρῶν Ἀρμενικῶν, Ἀσταρχ. Κονδομοῦ κλπ. καὶ ἀποτελεῖ τὴν ἐκκλησιαστικὴν διοίκησιν τοῦ ἐπισκόπου τοῦ Ὠς (Auch), πρωτεύουστος τοῦ νομοῦ. Ἐχει ἐμβαδ. 6,280.31 χμ. καὶ 274.391 κατ. (1886). Διαιρεῖται δὲ εἰς 5 ἐπαρχίας καὶ περιλαμβάνει 29 καντόνια· καὶ 465 δήμους. [Π.Π.]

Γεροδωρφίτης (Arsennickelglanz). Ὅρυκτον κρυσταλλούμενον κατὰ τὸ κυβικόν σύστημα εἰς κύβους καὶ ὀκτάεδρα, συνήθως ὁμοῦς ἁπαντῶν χειροπληθεῖς εἰς κοκκίωδῃ ἀθροίσματα. Σκλ.=5,5, εἰδ. βάρ.=5,95... 6,70. Χρῶμα ἀργυρόλευκον πρὸς τὸ χαλυβδόφαιον κλίνον· κατ' ἐπιπόλῃν φαίνεται ῥαιομέλαν. — Ἡ χημικὴ τοῦ συστήματος δὲν εἶναι ἐντελῶς ἐξηκριβωμένη κατὰ τινας ἀναλύσεις συνίσταται ἐκ 35,1 νικελίου, 45,5 ἄρσενικοῦ καὶ 19,4 θείου, ἐν οἷς θλίγιστος σιδήρου καὶ κοβάλτιου. Ἐν τῷ σιδηρῷ ἀναικτῷ πυρρουμενός ὁ Γ. ἐκλύει δξυαρσενικώδες καὶ δξυθειώδες, ὑπὸ τῆς ὀλογῆς τοῦ αὐτοῦ τήκεται εἰς σφαιρίον, ἐκλυομένων ἁπλῶν ἄρσενικοῦ· τὸ σφαιρίον τοῦτο παρέχει τὰς ἀντιδράσεις τοῦ νικελίου, σιδήρου καὶ κοβάλτιου. Ὑπὸ δξυαζώτου ἐν μέρει ἀπορρυστοῦται ἀποχωρίζομένου θείου καὶ δξυαρσενικώδους εἰς ὑγρὸν πράσινον. Ἀπαντᾷ ἐν Σουηδίᾳ καὶ Ἀλγερῇ καὶ χρησιμεύει πρὸς ἀποκένθρυν μεταλλικοῦ νικελίου. [Κ.Μ.]

Γέροταικερ Φρειδερίκος Gerstäcker), Γερμανὸς συγγραφεὺς μυθιστορημάτων καὶ περιηγήσεων, γενν. τῷ 1816 ἐν Ἀμβούργῳ. Κατ' ἀρχὰς εἰσελθὼν εἰς ἐμπορικὴν κατάρτησιν εἰτα δὲ πρὸς τὴν γεωργίαν, ἀπῆλθε τῷ 1837 εἰς τὴν Β. Ἀμερικὴν. Περιηγήσεις δὲ ταύτην καὶ βιώτας βίον πλήρη περιπετειῶν, ἐπέστρεψε τῷ 1843 εἰς Γερμανίαν καὶ ἐδημοσίευσεν τὰ πρῶτα ἔργα του, ἅτινα περιγράφουσιν ἡ τὰς

περιηγήσεις του ή τών έν τή Β 'Αμερική βίον, και έτυχον εύνοιας τής υπόδοξης («Οί διοργανισται έν 'Αρκανσά», «Οί πειραταί του Μισσισιππ» κ. ζ.), διακρίνονται δέ διά τή ζωήν τής παραστάσεως. Τή 1849 απήλθε παλιν εις μεγάλην περιήγησιν, καθ' ήν διέβη τήν Νότιον 'Αμερικήν, τήν Αύστραλιαν και 'Ιάβαν. Τρίτην δέ περιήγησιν επεχειρήσε πρὸς επίσκεψιν τών έν τή Ν 'Αμερικῇ γερμανικῶν αποικιῶν, τετάρτην εις Αίγυπτον και 'Αθρηναίαν, τελευταίαν δέ (1867—8) εις τήν Β και κεντρικὴν 'Αμερικήν. Τά έργα του, ἅτινα εἶναι ὡς επί πλείστον ὁ καρπὸς τῶν έν ταῖς περιοδείαις έντυπώσεων, ὀλίγα δέ και ἀνεξάρτητα τούτων και προϊόντα ἐλευθέρας φαντασίας, ἐξεδόθησαν εις 43 τόμους (Ιένη 1872-8). [Μ Γ]

Γέρων του όρους. Βλ. 'Αστασσίνοι.

Γέσνερ (Konrad von Gesner). Πολύταλαν γενν. τῷ 1516 έν Ζυρίχη και ἀποθανὼν τῷ 1565. 'Εκαλλιεργήσε πλείστας επιστήμας, και ήτο διαδοχικῶς καθηγητὴς τῆς ἑλληνικῆς έν Δωζάνῃ, τῆς φιλοσοφίας έν Ζυρίχῃ και πρακτικὸς Ιατρός. Μεταξὺ τῶν έργων του έχουσι μαγιστὴν ἀξίαν ὁ Κατάλογος τῶν έργων τῶν 'Ελλήνων, 'Ρωμαίων και 'Ιουδαίων (4 τ. 1545—5), ἡ Φυσικὴ Ιστορία τῶν ζῴων (4 τ. 1550—87) πρὸ πάντων δέ αἱ έν τῇ βοτανικῇ ἐργασίαι του (Opera botanica), ἐκδοθεῖσαι 1753—59 έν Νυρεμβέργῃ, έν αἷς ἐταξινόμησε τὰ βασιλείων τῶν φυτῶν κατά τὸν χαρακτῆρα τοῦ σπέρματος και τοῦ ἄνθους.

Γεσνεριώδη (Bot.), (Gesneriaceae, οἰκογένεια Δικοτυλιδίωνων συμπεταλῶν φυτῶν παραπληρὶα τῇ τῶν Γεφυραδιῶδων (Scrofulariaceae), ἥς διαφέρει κατά τήν ὠσθήκην, δίχορον μὲν μετὰ πλευρικῷ πλακοῦντος εις τήν τελευταίαν ταύτην, μονόχωρον δέ μετὰ ἀξονικοῦ πλακοῦντος εις τήν τῶν Γεσνεριῶδων. Εἶσιν ὡς τὰ πολλὰ ποώδη και πολυετῆ φυτὰ τῶν θερμῶν χωρῶν, περίπου 700 εἶδη, τὰ δ' ἄνθη πολλῶν ἐκπρεπόντως ὠραία, διδ' θεραπεύονται συχνὰ ὡς κόσμος. Ἰδίως τὰ πολυάριθμα εἶδη τὰ ὑπαγόμενα εις τὰ γένη Γεσνερία (Gesneria Mart.), Γλοξινία, 'Αχιμῆνης (Achimenes P. Br.), Ναιγελία, Τιδαία κτλ. Πλείστα αὐτῶν εἶσι φυματορρίζα ὅπου εὐκόλυναι τήν κήπευσιν αὐτῶν. [Θ.Χ.]

Γεσρέ, ποιήτρια, εἰδωλολάτριάς τὸ πρῶτον, προσήλθεν ἀκολούθως εις τὸν 'Ισλαμισμόν και συνέθεσε διάφορα ποιήματα. έν οἷς ζητεῖ νὰ καταδείξη τὸ ὑπέροχον τῆς θρησκείας τοῦ Μωάμεθ, συγκρινόμενης πρὸς τήν εἰδωλολατρείαν. Εἶναι δ' ὀνομαστὴ και διὰ τὴν φιλανθρωπίαν της. 'Ηκμαζε περί τὰ 640 μ.Χ. [Ι.Π.Μ.]

Γέσσνερ (Σολομών). Ποιητὴς και χαλκογράφος, γενν. τῷ 1730 έν Ζυρίχῃ, ὅπου και ἀπέθανε τῷ 1788. Εἶνε δέ εις τῶν ἐξοχωτέρων βουκολικῶν Γερμανῶν ποιητῶν, ὅστις μνηθεῖς τήν εὐγενὴ ἀπλότητα τῶν ἀρχαίων,

ἔσχεν οὐκ ὀλίγην ἐπίδρασιν εις τήν ἀνάπτυξιν τῆς γερμανικῆς φιλολογίας. Διακρίνει αὐτὸν μελωδικὴ γλ. ἡσα και λεπτότης εις τήν περιγραφὴν τῶν βουκολικῶν σκηνῶν. Διέπρεψε δέ οὐχ ἥττον διὰ τὰς χαλκογραφίας του, ὡς ἐπὶ πλείστον τοπειογραφίας. Τὰ ποιητικὰ αὐτοῦ έργα ἐξεδόθησαν κατά πρῶτον τῷ 1777—8, πληρέστερον δέ έν Ζυρίχῃ τῷ 1841 εις 2 τ. [Μ.Γ.]

Γέτ (Χ ή μ.) (γαγίτ, μέλαν ἤλεκτρον) παραλλαγή τοῦ φαίνθρακος χρησιμοποιομένη εις κατασκευὴν κοσμημάτων κλπ. Τὸ τεγγητὸν Γ. συνίσταται ἐξ ἐβονίτου (σκληροποιηθέντος καουτσούκ) ἐκτός τούτου φέρονται έν τῷ ἐμπορίῳ ὡς Γ. ἀντικείμενα ἐκ μελαίνης ὕαλου, τεγγητῷ ξύλου (bois durci) και σκληρῆς λιθανθρακοπίσης. [Ο.Δ.Ρ.]

Γέτας. Φύλον συγγενὲς πρὸς τοὺς Θράκας. Ὦκουν ἐπὶ 'Ηροδότῳ μεταξὺ τοῦ Δουναβείου και τοῦ Αἴμου και καταπολεμήθησαν ὑπὸ τοῦ Δαρείου κατά τήν εις τήν Σκυθίαν ἐκστρατείαν αὐτοῦ. Ἀργότερον εἶχον ἐγκαθιδρυθῆ μεταξὺ τοῦ Δουναβείου και τοῦ Τύρα. ἐπῆλθε δέ κατ' αὐτῶν Ἀλεξάνδρος ὁ Μέγας, ὅστις και ἐνίκησεν αὐτοὺς τῷ 334 π.Χ. και ἔπειτα ὁ Λυσίμαχος. Ἀνακρίνονται δέ πάλιν έν ταῖς ἀρχαῖαις αὐτῶν ἐθρῖς ἀπὸ τοῦ Β' μ.Χ. αἰῶνος, ἀναφερόμενοι μετὰ τῶν λατῶν τῆς Μοισίας. Ἐκλείπουσι δέ ἀπὸ τῶν χρόνων τοῦ Βεσπασιανοῦ και διατηροῦνται μόνον έν τῇ μνήμῃ τῶν λογίων και ποιητῶν, οἵτινες συγχέουσιν αὐτοὺς πρὸς τοὺς Δάκκας ἢ τοὺς Γότθους. [Α.]

Γεϋσερίτης ἡ δρεῖν ὁ ν ἄ λ ε υ ρ ο ν (Kieselguhr, Bergmehl), στρώματα λευκόχρωα και πρὸς ἄλευρον ὅμοια ἐκ λεπτῶν κοκκίων δξυπυριτικῶν, αποτελουμένων κυρίως ἐξ δξυπυριτικῶν κελυφῶν διατεμῆτων (Diatomeen), φυτῶν ἀτελεστάτου δριγανισμοῦ. [Κ.Μ.]

Γεύσις εἶναι ἡ αἰσθησις καθ' ἣν ἀντιλαμβάνομεθα τῆς εἰδικῆς έντυπώσεως τῆς παραγομένης ἐκ τῆς θράσεως τῶν γευστικῶν ὁσίων ἐπὶ τοῦ αἰσθητηρίου τῆς Γ. ὀργάνου. Τὸ κύριον τῆς Γ. ὄργανον εἶναι ὁ βλεννογόνος ὅμῃν τῆς γλώσσης. δευτερεύουσαν δ' ἐπιτελεῖ λειτουργίαν ἡ σαρκώδης ὑπερώα έν τῇ Γ., παρέχουσα τῇ γλώσσῃ ἔρεισμα πρὸς κατάθλιψιν τῶν γευστικῶν οὐσιῶν, ὧν οὕτως ἡ ἐπαφὴ μετὰ τῶν θηλῶν εις ἃς ἀπολήγουσιν αἱ γευστικαὶ νευρικαὶ ἵνες τῆς γλώσσης γίνεται τελειότερα. Νεῦρα δέ τῆς Γ. εἶναι τὸ γλωσσοσφυγγικὸν και τὸ γλωσσικόν. Ὅπως δέ τὰ γευστὰ σώματα ἀποδῶσιν αἰσθητὰ τῇ Γ., ἀνάγκη νὰ διαλυθῶσιν ὑπὸ τοῦ σιέλου και εἰς ῥύπον οὗτω δὴ διαδροχῆς εις τὰς μνημονευθεῖσας θηλάς. Ἔνεκα τούτου ἡ ἔκρσις τῆς γλώσσης ἐπάγεται ἀγευστίαν, έν τοιαύτῃ δέ περιπτώσει αἰσθανόμεθα μόνον αἰσθημάτι ἀρῆς ἐκ τῆς παρουσίας τοῦ σώματος ἐπὶ τῆς γλώσσης. ἥτις έν τούτοις προκαλεῖ ταχέως τήν τοῦ σιέλου

ἐκκρίσιν καὶ ἐπομένως τὴν διάλυσιν τῆς οὐσίας. Τὰς γευστικὰς αἰσθήσεις (γεύσεις) εἶναι δύσκολον πολλάκις νὰ διακρίνωμεν ἀλλοτριῶν τινῶν αἰσθήσεων· οὕτως ἐνίοτε συγχέονται αἱ γευστικαὶ ἐντυπώσεις μετ' αἰσθήσεων ὁσφρητικῶν (Γ. ἀρωματικά). ὡς ἐκ τῆς σχέσεως τῆς Γ. πρὸς τὴν ὁσφρῆσιν, ἥς ἐνεκα ἐν περιπτώσει κορυφῆς ἡ ἀνοσμίας καὶ πολλὰ τῶν γευστικῶν αἰσθήσεων δὲν εἶναι ἀντιληπταί. Ἐκ δὲ τῶν κομφιδῶν καὶ ἀμυλωδῶν οὐσιῶν παράγεται ἀπλῆ αἰσθησις ἀγῆς, οὐχὶ δὲ γεύσεως. Αἱ θριμναί Γ. εἶναι αἰσθήσεις γενικά, ἡ δὲ ἀλμυρὰ ἐξήρηται ἐκ τῆς χημικῆς συστάσεως τῶν προξενούντων αὐτὴν σωμάτων. Αἱ ἀληθεῖς δὲ γευστικαὶ αἰσθήσεις περιερίζονται εἰς τὰς γλυκείας γεύσεις καὶ τὰς πικράς. Ἐξαρτᾶται δ' ἡ ἔντασις τῶν γευστικῶν ἐντυπώσεων ἐκ τῆς πυκνότητος τῆς διαλύσεως τῶν διαφόρων οὐσιῶν ὡς καὶ ἐκ τῆς διαρκείας τῆς δράσεως αὐτῶν. Ἡ ἀμέσως προηγούμενη γεύσις οὐσιῶν τινῶν ἀλλοιοῖ πολλὰκις ἐπὶ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον εὐάρεστον τὴν γεῦσιν ἄλλων οὐσιῶν· οὕτως ὁ οἶνος μετὰ τρυβὶν εἶναι εὐγευστότερος, μετὰ γλυκύσμα δὲ ἥττον εὐάρεστος. — Τὴν αἰσθητὴν τῆς Γ. ἐξακθενίζουσι πολλάκις ἰσχυραὶ γευστικαὶ ἐντυπώσεις καταπονοῦσαι τὰς νευρικές ἱσας· ἐμπόδιον δὲ εἰς αὐτὴν γίνεταί ἡ υπερβολικὴ ὕψηλὴ ἢ ταπεινὴ θερμοκρασία τῶν εἰσαγομένων εἰς τὸ στόμα οὐσιῶν, ἐπὶ δὲ καταρροϊκαὶ ἀλλοιώσεις τοῦ βλεννογόνου τῆς γλώσσης. Παθήσεις περὶ τὴν πύλιν διατρέφουσι πολλάκις τὴν Γ., τῆς γλώσσης καλυπτομένης ὑπὸ ἐπιχρίσματος, ὡς καὶ παθήσεις νευρικαί. [Α. Χ.]

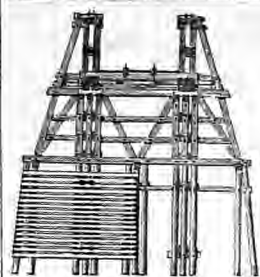
Γευστόν τὸ κομφὸν (Β ο τ.) *Geum urbanum* L. (γερμ. Nelkenwurz, γαλλ. herbe de St. Benoît), φυτὸν ποῦδες πολυετές τῆς οἰκογενείας τῶν Ροδοδῶν. κοινὸν ἐν τῇ μέσῃ Εὐρώπῃ, σπανιότερον δ' ἐν Ἑλλάδι, ἐν ἔρεισις τόποις ρυόμενον. Ἡ ρίζα (*radix caryophyllacea*) ἔχουσα ἰσχυρὸν δαμῆν καὶ γεῦσιν καρυσφυλλῶν ἥτο ἄλλοτε ἐν χρήσει ὡς εὐστόμαχος, ἐπὶ δὲ ὡς ἀρωματικὴ προσθήκη πνευματωδῶν ποτῶν. Ἐυστήθη δὲ καὶ ὡς φάρμακον τῆς χολέρας. [Θ. Χ.]

Γέφυρα. Αἱ Γ. σκοπὸν ἔχουσι νὰ ἀποκαταστήσωσι τὴν συγκοινωνίαν μεταξὺ δύο ἀφροστώτων καὶ διὰ χάρατος χωριζομένων σημείων τοικοτορῶν ὥστε νὰ μὴν κάτωθιν αὐτῶν χώρος κενός. Ὁ ὑπολειπόμενος οὗτος κενός χώρος χρησιμεύει εἴτε πρὸς διόδον ῥεόντων ὕδατων (ποταμῶν, ῥυακίων, ἑδῶν ἢ σιδηροδρόμων) εἴτε ἀριεταί κενός πρὸς οἰκονομίαν ὕλικου, οὕτως ἢ κατανάλωσις πρὸς κατασκευὴν π. χ. πλήρους προσχώματος θὰ ἦτο λίαν θάπανηρά. Κατὰ τὸν ἰδιαιτέρον τῆς Γ. προορισμὸν διακρίνομεν Γ. διὰ πεζούς, δι' ἐπέκτασιν καὶ συγκοινωνίαν ἑδῶν, πρὸς διόδον σιδηροδρόμων κλ.. κατὰ τὸ χρησιμοποιούμενον δ' εἰς τὴν κατασκευὴν ὕλικόν, Γ. ξυλίνας, λι-

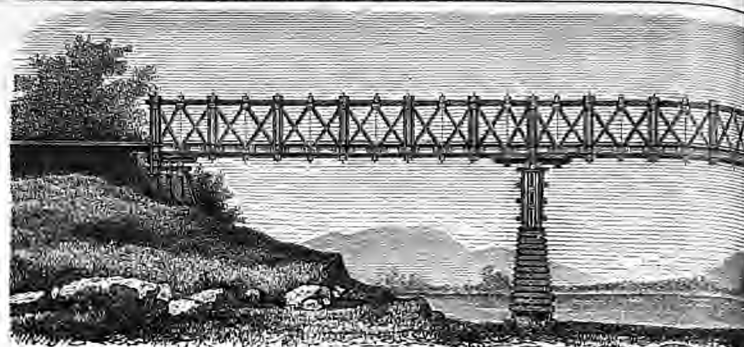
θίνας καὶ μεταλλικάς. Ξύλινα Γ. κατασκευάζονται νῦν ἐν γένει μένον διὰ προσωρινὴν χρῆσιν πρὸς σκοποὺς ὑπηρεσίας κτλ. διότι εἶναι μὲν γενικῶς ἡ κατασκευὴ αὐτῶν οἰκονομικωτέρα, ἀπαιτοῦσιν ὅμως αὐταὶ μεγάλην συντήρησιν καὶ ἔχουσι μικρὰν διάρκειαν. Συγκρίνεται δὲ ἐκ ζευγμάτων εὐθέων στηριζομένων ἐπὶ βάθρων λιθίνων ἢ ξυλίνων, ἢ ἐκ ζευγμάτων κυκλικῶν στηριζομένων ἐπὶ βάθρων λιθίνων. Παράδειγμα μεγάλης ξυλίνης Γ. κατὰ τὸ σύστημα τοῦ Howe βλ. ἐν τῷ συνημμένῳ πίνακι Γέφυραι, Α, ἀρ. 1 καὶ 2, Γ. δὲ πρὸς ὑπηρεσίαν ἐν ἀρ. 3. Ἰδιαιτέρον δὲ εἶδος τῶν ξυλίνων Γ. εἶναι αἱ λωμβόξεντοι Γ., τῶν ἐποίων, καίπερ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον προσωρισμένων διὰ προσωρινὴν χρῆσιν (βλ. κατωτ.), τελευταίως γίνεταί χρῆσις καὶ ὡς σιδηροδρομικῶν Γ. Γνωστὸν δὲ ὅτι ὁ Δαρειὸς ἐπὶ τοιαύτης Γ. διέβη τὸν Βόσπορον. Ἐκ δὲ τῶν ἄλλων δύο εἰδῶν, ἡτοι τῶν λιθίνων καὶ τῶν μεταλλικῶν Γ., προτιμᾶται ἐν γένει λιθινὴ Γ. ὅπου αἱ θεμελιώσεις τῶν βάθρων δὲν παρέχουσι μεγάλας δυσκολίας, ὑπάρχει δὲ διαθέσιμον ὕψος ἐπαρκές. Ἀποτελοῦνται δὲ αἱ λιθιναί Γ. ἀναλόγως τοῦ μήκους αὐτῶν ἢ ἐκ μίας καὶ μόνης ἀψίδος ἀπὸ τῆς μίας ἐκθῆς εἰς τὴν ἄλλην ἢ ἐκ πλείωνων ἀψίδων, ἀρειζομένων ἐπὶ μεσοβάθρων καὶ ἀκροβάθρων. Αἱ ἀψίδες αὐταὶ ἢ θέλοι ἔχουσι σχῆμα ἡμικυκλίου ἢ τόξου κύκλου ἢ ἐλλειψείως. Ἐχει δὲ τὸ σχῆμα αὐτῶν σχέσιν πρὸς τὴν διανομήν τοῦ βάρους ὅπου πρόκειται νὰ ὑφίστανται. Εἰς μεγάλα ὕψη αἱ λιθιναὶ γέφυραι κατασκευάζονται καὶ κατ' ὄροφον, ἡ κατασκευὴ δὲ τῶν ἀψίδων γίνεταί ὡς καὶ ἐν τοῖς οἰκοδομήμασιν ἡ κατασκευὴ τῶν θόλων (βλ. πίνακα Α, ἀρ. 9 καὶ 11). Παράδειγμα μεγίστης λιθίνης γέφυρας καὶ δὴ μετ' ὀρόφων εἶναι ἡ ὑπὲρ τὸ Göltsehthal ἐδαγωγὸς Γ., βλ. πιν. Α, ἀρ. 10. Τὴν κατασκευὴν θολῶν τῶν λιθίνων Γ. ἐργάζονται οἱ ἀραχοὶ Ἕλληνας ἀπὸ τῶν χρόνων τοῦ Περικλέους, τοιαῦται ὅμως δὲν διεσώθησαν μέχρις ἡμῶν· ἐκ δὲ τῶν ῥωμαϊκῶν χρόνων σώζονται πολλά. Κατὰ τὴν μετακίωσαν πλείστα καὶ λαμπρὰ ἐκτίσθησαν Γ. ὡς π. χ. ἡ ὠραιστάτη Γ. τῆς Ἀγίας Τριάδος ἐν Φλωρεντίᾳ. Ἐλαδὲ δὲ ἡ γεφυροποιία μεγάλην ἀνάπτυξιν ἀπὸ τῆς συστάσεως τοῦ μηχανικοῦ σώματος ἐν Γαλλίᾳ (1720). Κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους δὲν οἰκοδομοῦνται πλέον τόσον μεγαλοπρεπεῖς λιθιναὶ Γ., ἐνεκα τῆς τελειοποιήσεως τῶν ἐκ σιδήρου κατασκευῶν.

Αἱ μεταλλιναὶ Γ. κατασκευάζονται νῦν σχεδὸν ἀποκλειστικῶς ἐκ σφυρηλάτου σιδήρου, διαίρουνται δὲ εἰς εὐθείας, ἀψιδωτάς καὶ κρεμαστάς καὶ τὰ εἶδη ταῦτα ὑποδιαιροῦνται εἰς πλείστα συστήματα. Τῶν εὐθειῶν Γ. παραδείγματα ἔστωσαν ἡ εἰς τὸ σύστημα τῶν σωληνωτῶν ἀναγομένη Γ. παρὰ τὸ Conway (βλ. πιν. Α, ἀρ. 4 καὶ 5), ὡς καὶ ἡ ἐν πιν. Α, ἀρ. 6

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

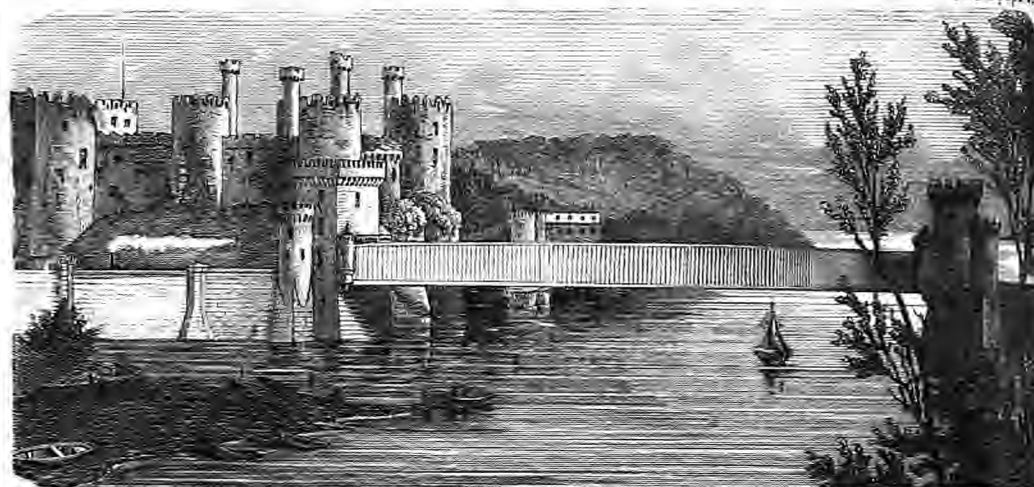
1. Εγκαταστάσι τῆς γέφυρας συστ. Howe.

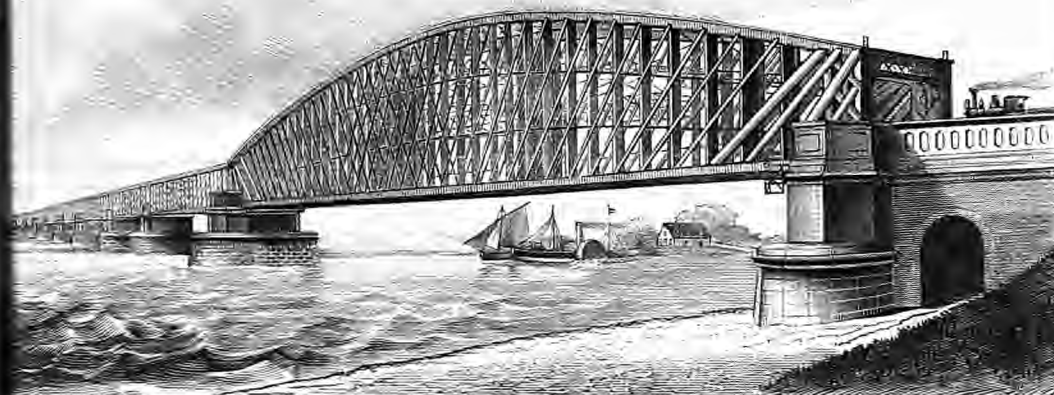
2. Γέφυρα συστ. Howe.

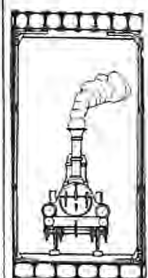
3. Γέφυρα υπερρεσίας.

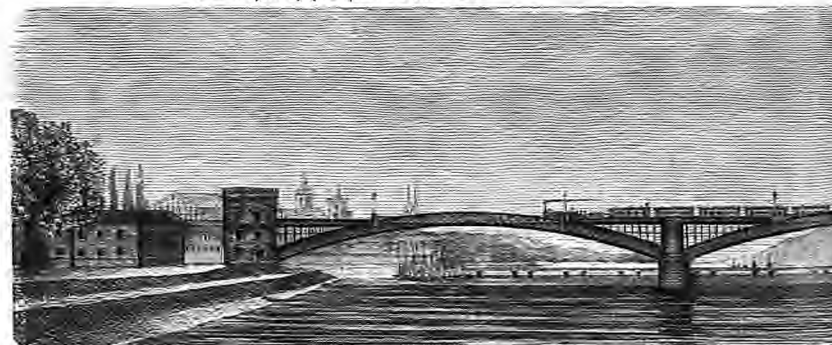
4. Σωληνωτή γέφυρα ἐν Conway.

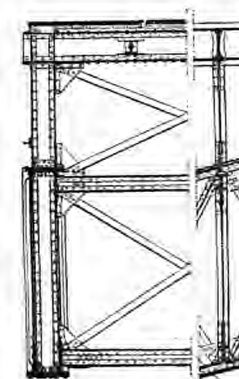
6. Γέφυρα ἐν Kullenburg.

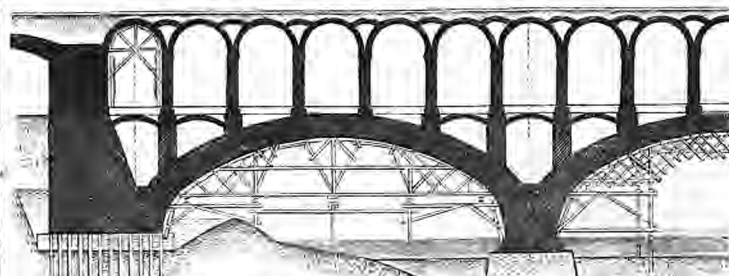
5. Εγκαταστάσι τῆς σωληνωτῆς γέφυρας ἐν Conway.

7. Γέφυρα ἐπὶ τοῦ Ῥήνου ἐν Koblenz.

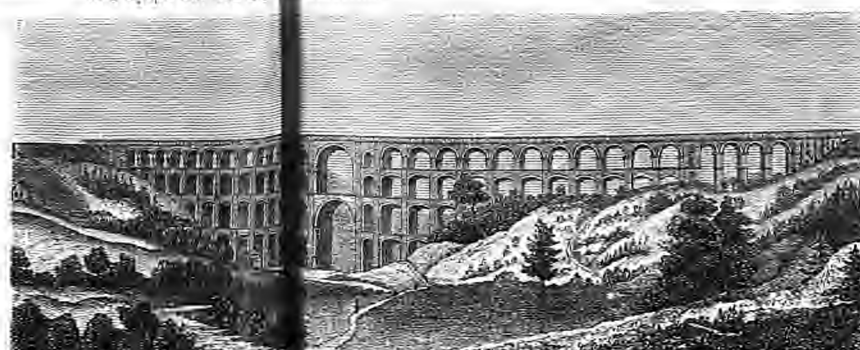

8. Λεπτομέρεια τῆς ἐπὶ τοῦ Ῥήνου γέφυρας.

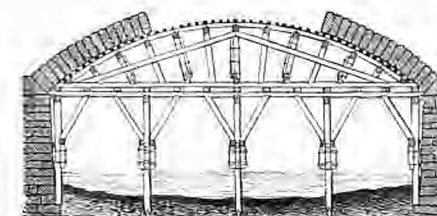

9. Κατὰ μῆκος τομή μιᾶς ἐπὶ τοῦ Σηκουάνης γέφυρας.

Ἐγκυκλοπαιδικὸν Λεξικόν.

10. Ὁδογωγὸς γέφυρα ἐν Gültischthal.

11. Τύπος θόλου λιθίνης γέφυρας.

Ἄρθρ. Γέφυρα.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

καί αὐτὸν πίν. Β, ἀρ. 1, 2 καὶ 7. Ἀψιδωτὴν Γ. δεικνύει δὲ ἓν πίν. Α ἀρ. 7. Αἱ τε εὐθείαι καὶ αἱ ἀψιδωταὶ Γ. στηρίζονται ἐπὶ στερεωτάτων βάλκων, ὧν ὁ ἀριθμὸς εἶναι ἀνάλογος τοῦ μήκους αὐτῶν. Εἰς τὴν Ἀμερικὴν δὲ προῶρι στο γὰ ἐπινοήσῃ Γ., ἐν αἷς ὁ ἀριθμὸς τῶν μεσοβαθρῶν δύναται ἐπ' ἀόριστον νὰ περιορισθῇ· αὐταὶ εἶναι αἱ κρεμασταὶ Γ., ὧν τὸ κατάστρομα κρέμαται ἀπὸ στερεωτάτων μεταλλικῶν πλεγμάτων ἢ ἀλύσεων ἐξαρτημένων ἐκ τῶν ἄκρων στηριγμάτων, ἐκτισμένων συνήθως ἐν εἰδὲι πυργῶν ἰκανοῦ ὕψους. Τοιοῦτοτρόπως κατορθοῦται ὥστε τὸ ἄνοιγμα κρεμαστῆς Γ., ὅπερ εἰς τὰς συνήθεις σιδηρᾶς Γ. δὲν υπερβαίνει τὰ 200 μ., νὰ φθάσῃ εἰς ἀπιστεύτους διαστάσεις. Οὕτω τὸ ἄνοιγμα τῆς μεταξὺ Νέας Ὑόρκης καὶ Βροῦκλιν Γ. ἔχει ὕψος 36,6 μ. ὑπὲρ τὸν ποταμὸν καὶ μήκος 518,2 μ. Ἄλλο παράδειγμα κρεμαστῆς Γ. εἶναι ἡ ἐν πίν. Β, ἀρ. 4.

Ἡ θεωρία τῶν Γ. ἀνεπτυχθῆ τελευταίως εἰς σπουδαιότατον καὶ δυσκολώτατον κλάδον τῆς μηχανικῆς, διὰ ταύτης δὲ ἐρίζονται ἡ ἐντάσεις τῶν ἐξωτερικῶν δυνάμεων, ἣν δύναται νὰ ὑποστῇ ἡ Γ. (βάρος, πίεσις ἐκ τοῦ ἀνέμου κλ.) καὶ ἡ διανομὴ τῶν ἐκ τῆς δράσεως τῶν δυνάμεων τούτων αποτελεσμάτων ἐπὶ τῶν διαφόρων τοῦ ὅλου μερῶν. Τὴν λύσιν τῶν ζητούμενων τούτων ἐπιτυχάνομεν ἢ δι' ὑπολογισμῶν ἢ διὰ γραφικῶν παραστάσεων.

— Ἰδιαιτέρον κεφάλαιον τῆς γεφυροποιίας εἶναι ἡ κατασκευὴ γ ε φ υ ρ ῶ ν ἐ κ σ τ ρ α τ ε ῖ α ς ἥτοι τῶν κατασκευαζομένων (ὑπὸ τοῦ σώματος τοῦ Μηχανικοῦ) ἐν ἀνάγκῃ διὰ τὴν πορείαν στατεύματος, αἵτινες, διὰ τὴν πρόσκαιρον αὐτῶν διατήρησιν καὶ τὴν ἀνάγκην ταχείας αὐτῶν κατασκευῆς, πολλὰκις μάλιστα ἐκ τῶν παρτυχόντων καὶ προχείρων ὕλικῶν, ἀλλὰ καὶ μεγάλης ἀντοχῆς, κατασκευάζονται κατὰ ἰδιαιτέρους κανόνας. Αἱ Γ. αἵτινες πρόκειται νὰ χρησιμεύσωσι πρὸς διάβασιν πεζικοῦ βυθίζοντος κατὰ παραγωγὴν εἰς διπλοῦς στοίχους ἢ ἱππικοῦ κατὰ θυάδας ἢ πεδινοῦ πυροβολικοῦ θέον ν' ἀντέγωσιν εἰς βάρος 750 χγρ. κατὰ τμ. καταστροφώματος, τοῦ βάρους τοῦ καταστροφώματος ὑπολογιζομένου κατὰ μέσον ὅρον εἰς 150 χγρ. κατὰ τμ. (τὸ μέγιστον βάρος ὅπερ φέρει Γ. ἐφ' ἧς συνσωρεύθη πυκνὸν πλήθος ὑπολογίζεται εἰς 390 χγρ. κατὰ τμ.) Αἱ δὲ Γ. δι' ὧν θὰ διέλθῃ πολιορκητικὸν πυροβολικὸν τῶν 155 χιλιοστομέτρων θέον ν' ἀντέχωσιν εἰς βάρος ὁμοειδῶς διανενημένον 600 χγρ. κατὰ τμ., ἐπὶ δὲ εἰς βάρος 2000 χγρ., ὅπερ ὑποτίθεται ἐφηρμοσμένον εἰς τὸ μέσον τοῦ ζεύγματος (ἥτοι τοῦ μεταξὺ δύο διαδοχικῶν ὑποστηρικτῶν διαστήματος). Ὡς πρὸς τὸ εἶδος τῆς κατασκευαστέας Γ., τὸς ἐξαρτᾶται ἐκ τῶν τοπικῶν περιστάσεων καὶ τῶν διατιθεμένων πρὸς κατασκευὴν μέσων. Οὕτως αἱ βαστακοστήρικτοι Γ., ἥτοι αἱ δι' ἐγκαρσίων δοκῶν ὑποδοσασζομένων ἐκατέρωθεν διὰ πασσά-

λων ἢ κρηπιδωμάτων ὑποστηρίζομεναι κατασκευάζονται εἰς ποταμούς βαθύς τουλάχιστον 3 μ., ἐπὶ καίτης στερεᾶς καὶ ὁμαλῆς καὶ τῶν ὁρίων τὸ βεῦμα δὲν υπερβαίνει τὸ 1,50 μ. κατὰ δευτερόλεπτον. Εἰς ποταμούς δὲ ὧν τὸ βεῦμα εἶναι ἀσθενὲς καὶ τὸ βάθος κατώτερον τῶν 1,50 μ. ὑποστηρίζεται τὸ κατάστρομα διὰ τετραπρόχων ἀπηνῶν (τῶν φορταγωγῶν τῆς σκευῆς λ.χ.) ἢ διὰ κορινῶν πεπληρωμένων χώματος καὶ χαλίκων καὶ συνεζευγμένων ἀνὰ 2 ἢ 3 διὰ πασσάλων διαμπερῶν ὥστε ν' ἀποτελεῖται στερεὸν ὑποστήριγμα (Γ. ὑπότροχοι ἢ κορινόζευκτοι). Διὰ ποταμούς ἔχοντας χαμηλὰς τὰς ὄχθας καὶ ὧν ἡ ταχύτης εἶναι κατωτέρα τῶν 2 μ. κατὰ δευτερόλεπτον γίνεται χρῆσις καὶ σ χ ε δ ι ο ζ ε ὑ κ τ ῶ ν Γ. Ἐὰν δὲ αἱ ὄχθαι εἶναι ἀπότομοι κατασκευάζονται κρεμασταὶ Γ. κτλ.

Γέφυρα ἡ Ουαρόλειος γέφυρα (*Α ν α τ.). Ὀγκωμα εὐμέγεθες, κυβοειδές, ἐγκάρσιον, ἐν τῇ βάσει τοῦ ἐγκεφάλου κατασκευοῦν ἐπὶ τοῦ πρόσθιου ἢ ἀνωτέρου ἡμισφαρίου τοῦ ἀποκλίματος τοῦ ἰνιακοῦ δοτοῦ, συναπτόμενον στενῶς ὅπισθεν μὲν πρὸς τὸν προμήκη μυελόν, μεθ' οὗ συγχέεται, ἔμπροσθεν δὲ πρὸς τὰ σκέλη τοῦ ἐγκεφάλου, μεθ' οὗ ἐπίσης συγχέεται, καὶ ἄνωθεν πρὸς τὴν παρεγκεφαλίδαν. Καὶ ἐπὶ μὲν τῆς κατωτέρας ἐπιφανείας παρατηροῦμεν ἐπιμήκη ἀόραθῃ α ὕ λ α κ α, δι' ἧς διήκει ἡ βασικὴ ἀρτηρία, ἐκατέρωθεν δὲ ταύτης ἐ π α ρ μ α ὡσαύτως ἐπιμήκης, ἀποτελούμενον ὑπὸ τῆς πυραμίδος, ἐπὶ δὲ πρὸς τὰ ἔξω τὴν ἔξοδον τῶν ριζῶν τοῦ τριδύμου νευροῦ. Ἡ ἀνωτέρα ἢ ῥαχιαία ἐπιφάνεια, ἀποτελεῖ τὸ πρόσθιον τρίγωνον τοῦ ῥομβοειδοῦς ἐδάφους τῆς τετάρτης κοιτίας, τριγώνου σχῆμα ἔχουσα, ἐφ' ἧς παρατηροῦμεν 1ον αὐλάκα, ἥτις εἶναι προέκτασις τοῦ γραφικοῦ καλκάμου, ἐκατέρωθεν δὲ ταύτης 2ον τὸν στρογγύλον πυρήνα, 3ον τὸ πρόσθιον βάθριον ἢ τὸν ὑπομέλανα τόπον καὶ 4ον τὸ ὑπόμελαν ἢ σιδηρόχρουν χωρίον. Ὡς πρὸς τὴν ὕψην τὰ μὲν κατώτερα στρώματα, τῆς γεφύρας ἀπαρτίζονται ἐκ τῶν ἐπιμήκων ἰνῶν, αἵτινες ἐκπορεύονται ἐκ τῶν πυραμίδων τοῦ προμήκους μυελοῦ, καὶ ἐξ ἰνῶν ἐγκαρσίων, αἵτινες, δύο στιβάζας συνιστῶσαι, χιάζονται μὲν ἐν τῷ μέσῳ ἐπιπέδῳ, καὶ οὕτω συντελεῖται ῥ α φ ῆ, διαπλέκονται δὲ μετὰ τῶν ἐπιμήκων ἰνῶν καὶ διήκουσιν εἰς τὰ ἐκατέρωθεν τῶν πλαγίων τῆς Γ. μερῶν μετὰ σκέλη τῆς παρεγκεφαλίδος· τὰ δὲ ἀνωτέρα ἀπαρτίζονται ἐξ ἰνῶν, αἵτινες εἶναι συνέχεια τῶν ἰνῶν τῆς δικτυοειδοῦς οὐσίας τοῦ προμήκους μυελοῦ, καὶ ἐκ στιβάδος φαίης οὐσίας, ἐν ἣ παρατηροῦνται ἀθροίσματα γαγγλιακῶν κυττάρων, ἀποτελοῦντα φαίους πυρήνας.

Ἡ διάπλσις τῆς γεφύρας σχέτιν ἔχει πρὸς τὴν διάπλσιν τῶν ἡμισφαρίων τῆς παρεγκεφαλίδος. Διὸ ἡ γέφυρα λαμβάνει τὴν μείζονα

ἀνάπτυξιν ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου, παρ' ᾧ τὰ ἡμισφαίρια τῆς παρεγκεφαλίδος εἶναι σπουδαίως ἀνεπτυγμένα, τυγχάνει δὲ ἀτελεστάτη ἐπὶ τῶν τρωκτικῶν καὶ ἑλλείπει τέλει ἐπὶ τῶν πιτηνῶν, τῶν ἑρπετῶν καὶ τῶν ἰχθύων, ὧν ἡ παρεγκεφαλὶς στερεῖται ἡμισφαίριων.

Ἡ Οὐαρόλειος Γ. διὰ μὲν τῶν ἐπιμήκων ἰνῶν χρησιμεύει ὡς ἀγωγὸς τῶν ἀπὸ τοῦ ἐγκεφαλοῦ ἐκπορευομένων ἐκουσίων διεγέρσεων ἐπὶ τοὺς μῦς τοῦ σώματος ἢ τῶν εἰς αὐτὸν ἀπὸ τῆς περιφερείας διὰ τοῦ νωτιαίου μυελοῦ διακοιμωμένων αἰσθητικῶν διεγέρσεων, διὰ δὲ τῶν ἐγκαρσίων ἰνῶν συμβάλλεται μετὰ τῆς παρεγκεφαλίδος εἰς τὰς βυθιμικὰς κινήσεις τοῦ σώματος, διὰ δὲ τῆς φαικῆς οὐσίας ἀποτελεῖ κέντρον ἀντανάκλαστικῶν ἐκδηλώσεων, αὐτομάτως τελοῦμένων, παραγομένων δὲ ὑπὸ ἰσχυρῶν περιφερικῶν ἐρεθισμῶν (κρότου, νυγμοῦ) διαφευγόντων τὴν ἐπίδρασιν τοῦ ἐγκεφαλοῦ. Ἐάν ζῶον τινὸς ἀφαιρέσωμεν ἅπαντα τὰ ὑπεράνω τῆς γεφυρᾶς μέρη τοῦ ἐγκεφαλοῦ, καὶ ποιήσωμεν παρ' αὐτῷ κρότον, τὸ ζῶον ἐμβάλλεται εἰς τινάχμους οἵτινες ἀναπαράγονται ἐρ' ὅσον οἱ κρότοι ἐπαναλαμβάνονται· ἐάν δέ, οὕτως ἔχοντος τοῦ ζώου, συλλάβωμεν διὰ λαβίδος τὸ σκέλος αὐτοῦ, ἐκράζει· τὸν πόνον δι' οἰμωγῶν καὶ χαρακτηριστικῶν κινήσεων· τινάχμοι δὲ καὶ οἰμωγαὶ παύουσιν, καταστρεφόμενης τῆς Γ. [I. 110.]

Γεφυραῖοι. Γένος ἄττικόν, ἐξ οὗ κατήγοντο καὶ οἱ τυραννόντες Ἀρμάδιοι καὶ Ἀριστογείτων. Οἱ Γ. ἦλθον εἰς Ἀθῆνας ἐξ Ἑρετρίας, κατὰ δὲ τὸν Ἡρόδοτον (Ε', 57) ἦσαν Φοίνικες ἐκ τῶν σὺν Καδμῷ ἐποικισάντων τὴν Βοιωτίαν, ὥσπερ δ' ἐν Τανάγρα (Γεφύρα πρότερον καλουμένη) καὶ ἐκδιωχθέντες ὑπὸ τῶν Βοιωτῶν ἦλθον εἰς Ἀθῆνας. Ἐκ τούτων δ' ὠνομάσθη πιθανῶς καὶ δημῶς τις ἄττικος (οἱ Γ ε φ υ ρ ε ῖ ε) παρὰ τὴν Ἱερὰν ὁδόν, κατὰ τὴν γεφυρὰν τοῦ Κηρίσου, ὅπου οἱ καλούμενοι Γ ε φ υ ρ ε ῖ σ τ α ῖ ἐκώπτον τοὺς μύστας διερχομένης ἐκεῖθεν τῆς πομπῆς τῶν Ἑλευσινίων τὴν ἔκτην τῆς ἑορτῆς ἡμέραν· ἔλεγοντο δὲ τὰ σκώμματα γ ε φ υ ρ ε ῖ σ μ ο ῖ. Πολλοὶ ὑπολαμβάνοντες σημιτικὴν τὴν ὄνομα τῶν Γ. καθὼς καὶ τῆς Τανάγρας ἐτυμολογοῦσιν αὐτὰ ὡς πηχυνὸς ἐξ ἑδραϊκῶν λέξεων (Βλ. Preller, Deme-ter u. Perseph. σ. 392 κέ.—A. Mommsen, Heortologie σ. 29 κέ.—Töpffer, Attische Genealogie, Berlin 1889). [II.]

Γεφυρισμοί. Βλ. Γεφυραῖοι.

Γεωγνώσις καὶ γεωλογία. Κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους ἀμφοτέραι αἱ λέξεις αὗται εἶνε συνώνυμοι, μάλιστα δὲ ἡ γεωγν. θεωρεῖται ὡς τμήμα τῆς γεωλογίας. Καὶ γεωγν. μὲν συνήθως καλεῖται ἡ ἐπιστήμη ἡ ἐρευνῶσα τὴν κατασκευὴν τοῦ στερεοῦ τῆς γῆς ὁλοῦ, δηλ. τῆς λιθοσφαίρας. Γ ε ω λ ο γ ί α δὲ καλεῖται κυρίως ἡ θεωρία τῆς γενέσεως καὶ διαμορφώσεως τοῦ ἡμετέρου πλανήτου (γεωγονία).

Ὑπὸ τὴν γενικωτέραν σημασίαν ἡ γεωλογία θεωρεῖται τὴν γῆν ὡς κοσμικὸν ἄτομον, ἐρευνᾷ τὰς ἰδιότητας, τὰς ἐνεργείας καὶ τὴν ἱστορίαν τῆς διαμορφώσεως τοῦ πλανήτου ἡμῶν. Κατὰ ταῦτα ἡ γεωλογία ἀσχολεῖται οὐ μόνον περὶ τὴν ἀπουδίαν καὶ ἐρευνᾷ τῆς γῆς, ὡς τανῦν ἔχει αὐτὴ (φυσικὴ γεωγραφία) καὶ τῶν καθ' ἑκαστὰ αὐτῆς μερῶν, ἀλλ' ἐρευνᾷ καὶ τὴν ἱστορίαν αὐτῆς καὶ τοῦ ἐπ' αὐτῆς ζῶντος ἐνοργάνου κόσμου (φυτῶν καὶ ζώων), καθορίζει τὴν ἐνέργειαν τῶν φυσικῶν ἐκείνων δυνάμεων αἵτινες ἐπὶ τοῦ πλανήτου ἐπέδρασαν ἐν τῇ παρῶδῳ μακρῶν αἰώνων, ἐξακολουθοῦσι δὲ καὶ νῦν ἐπ' αὐτοῦ ἐπιδρῶσαι, ἐρευνᾷ δὲ καὶ τὰ ἐξῆς λίαν ἐνδιαφέροντα τὴν ἀνθρωπότητα θέματα· 1) ὅποιοι ὑπῆρξεν ἐπὶ τοῦ προσώπου τῆς γῆς ὁ πρὸ τοῦ ἀνθρώπου ζήσας, ἐκλείψας δὲ πρὸ πολ-λοῦ φυσικὸς καὶ ζωϊκὸς κόσμος· 2) ὅποια ἦτο ἡ ἐν προγενεστέροις τοῦ ἀνθρώπου ἐποχαῖς διανομή τῆς γῆς καὶ θαλάσσης· 3) τίνα κλιματολογικὰ καὶ ἡφαιστειολογικὰ φαινόμενα ἔλαβον χώραν πρὸ τῆς ἱστορίας τοῦ ἀνθρώπου· καὶ τέλος 4) τίνας αἱ βαθμιαῖαι ἀλλοιώσεις καὶ μεταβολαί, ἃς ὑπέστη ὁ ἡμέτερος πλανήτης κατὰ τὴν διαμόρφωσιν.

Ὅθεν κατὰ τὰ ἀνωτέρω ῥηθέντα ἡ γεωλογία ὑπὸ τὴν εὐρύτεραν αὐτῆς σημασίαν δύναται νὰ ὑποδιαιρεθῇ εἰς τὰ ἐξῆς τέσσαρα μεγάλα τμήματα. 1) Τὸ τῆς φ υ σ ι ο γ ρ α φ ι κ ῆς ἢ φ υ σ ι κ ῆς γ ε ω λ ο γ ί ας. Ἐν τῇ τμήματι τούτῳ ἐρευνᾶται τὸ σχῆμα καὶ μέγεθος τῆς γῆς, ἡ κατάστασις τῶν ἀπροσίτων ἡμῶν ἐγκάτων καὶ ἡ μέση αὐτῆς πυκνότης, ἡ ἔψις καὶ διάθεσις τῆς γῆντος ἐπιφανείας, ἡ ἐν τῷ ἡλιακῷ συστήματι θέσις τοῦ πλανήτου ἡμῶν καὶ ὁ τρόπος τῆς γενέσεως καὶ τῆς ἀρχικῆς αὐτοῦ καταστάσεως. 2) Τὸ τῆς δ υ ν α μ ι κ ῆς γ ε ω λ ο γ ί ας. Ἐν τούτῳ ἐρευνῶνται αἱ φυσικαὶ ἐκεῖναι δυνάμεις, αἵτινες ἐπέδρασαν ἐπὶ τῆς γῆς, ἐπιδρῶσι δὲ καὶ νῦν βράδεις, ἐξάλλουσαι τὸ πρόσωπον τῆς γῆντος ἐπιφανείας. Θέμα λοιπὸν τοῦ τμήματος τούτου εἶνε ἡ ἐρευνα τῶν ἡφαιστειῶν ὁρέων καὶ θερμῶν πηγῶν, τῶν χρονίων μετακινήσεων τῶν ἀκτῶν τῶν ἡπείρων (ἐξίρσεων καὶ συνιζήσεων), τῆς γενέσεως τῶν ἡπείρων καὶ ὁρέων, καὶ τῶν σεισμῶν (ὁμοῦ ἢ φ α ι σ τ ε ι ὁ τ ῆς τῆς γῆς)· προσέτι ἐρευνᾷ τὸ τμήμα τοῦτο τὴν γεωλογικὴν ἐνέργειαν τῶν ὑδάτων ἐν γένει, τῆς ἡμεροσφαίρας καὶ τῶν ἐνοργάνων ὄντων. 3) Τὸ τῆς χ θ ο ν ο γ ρ α φ ι κ ῆς γ ε ω λ ο γ ί ας. Τὸ τμήμα τοῦτο ἀσχολεῖται περὶ τὴν ἐρευνᾶν τοῦ ὕλικου (τῶν πετρωμάτων), ἐξ οὗ συνίσταται ἡ λιθοσφαῖρα (π ε τ ρ ο γ ρ α φ ί α), τοῦ τρόπου τῆς γενέσεως τούτου (π ε τ ρ ο γ ο ν ί α) καὶ πῶς τὰ πετρώματα ταῦτα εἶνε τεταγμένα πρὸς κατασκευὴν τῆς λιθοσφαίρας (γ ε ω τ ε κ τ ο ν ι κ ῆ). Περιλαμβάνει δὲ τὸ τμήμα τοῦτο καὶ τὴν ἐξέτασιν τῶν ἀπολιθωμάτων ἡτοι τὴν π α λ α ι ο ν τ ο -

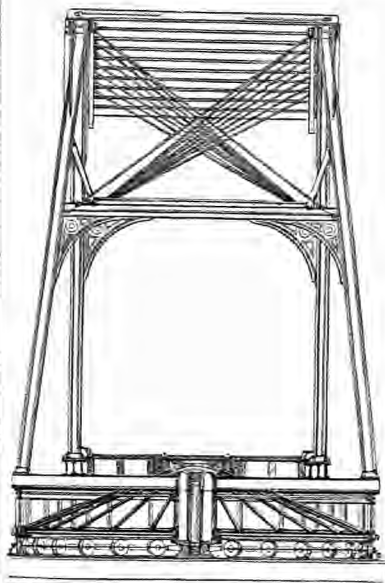
Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

1. Γέφυρα ἐπὶ τοῦ Μισσουρή παρὰ τὸ Atchinson.

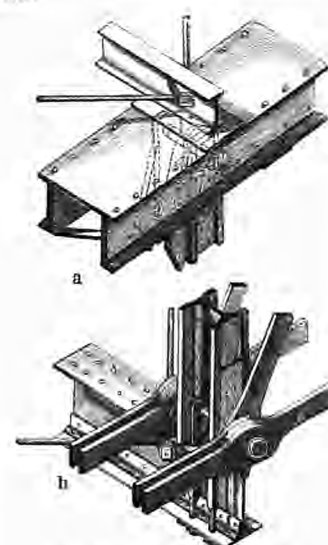
2. Γέφυρα ἐπὶ τοῦ Οὐδαίνου παρὰ τὸ Poughkeepsie.

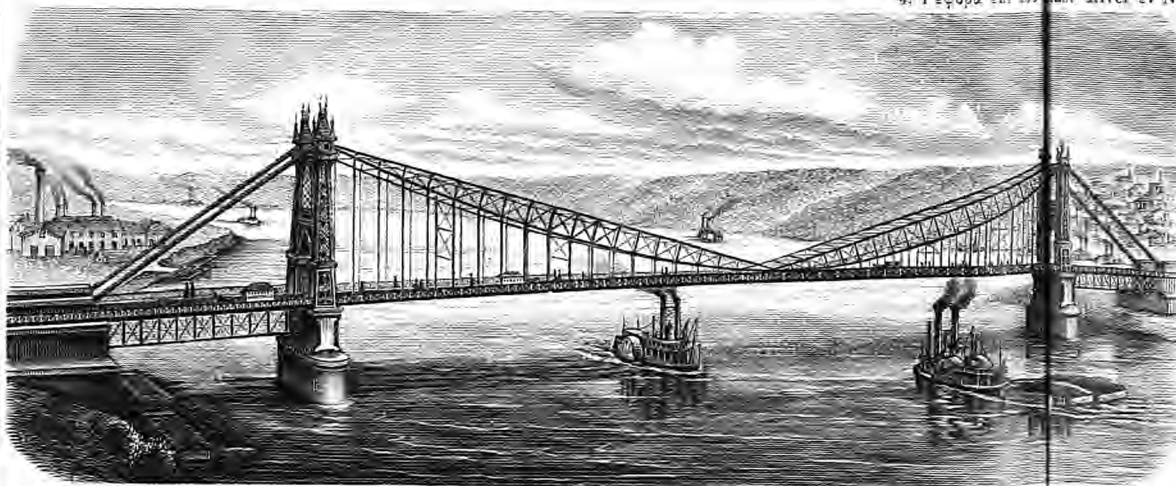
3. Διάγραμμα τῆς γεφύρας 1.

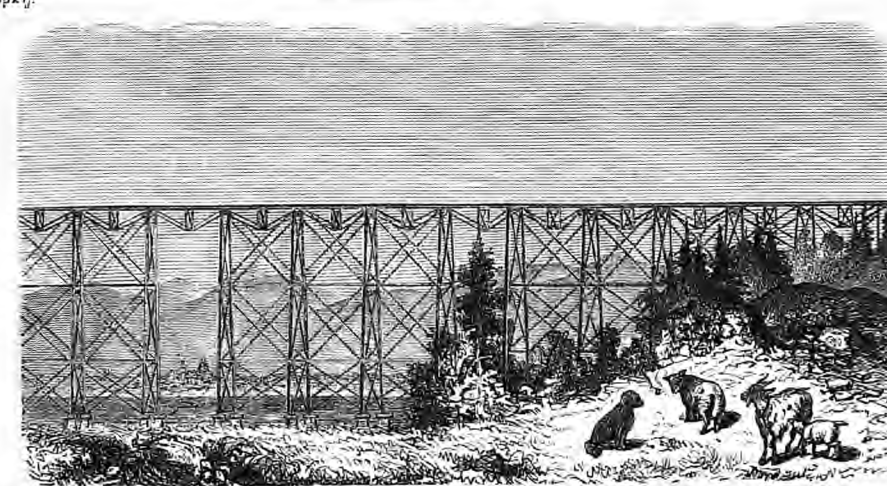
4. Γέφυρα ἐπὶ τοῦ East-River ἐν Νιὰ Ὑόρκη.

5. Λεπτομέρεια ἀμερικανικῆς δικτυωτῆς γεφύρας.

6. Γέφυρα ἐπὶ τοῦ Μονογγαήλα ἐν Pittsburgh.

7. Γέφυρα ἐπὶ τοῦ Cumberland (τῆς Βορείου Ἀμερικῆς).

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τῆς γῆς ἡπείρους, μεγεθυνθείσας προΐοντο· τοῦ χρόνου. — Μετὰ παρέλευσιν δὲ χρόνου μακροῦ ἐνεφανίσθησαν καὶ τὰ ἐν ὁρίζοντι ὄντα, κατ' ἀρχὰς ὅμως ὑπὸ μορφήν ὄντων ἀτελεστάτων καὶ ἀνομοίων πρὸς τὰ τῆς παρούσης ἐποχῆς, ἅτινα ἐν τῇ παρελεύσει μακρῶν αἰώνων κατέστησαν τελειότερα καὶ προσομοιότερα πρὸς τὰ νῦν ζῶντα, ἄχρις οὗ ἡ ἐνέργειος δημιουργία ἔλαβε τὴν προῦσαν αὐτῆς ὄψιν. Ὡς ἐνεφανίσθησαν δὲ τὰ ἐνὲργα ὄντα, εἶνε πρόσλημα, ὅπερ εἰσέτι δὲν ἐξηγήθη ἀρκούντως. Λίαν δὲ πιθανὴ εἶνε ἡ γνώμη, ὅτι τὰ ἐνὲργα κατὰγονται ἐκ τῶν ἀνοργάνων, τὴν διαμέρφωσιν τῶν ὅποιων ἐν τῇ παρέδω μακρῶν αἰώνων ἐξηγεῖ ἀπλοῦστατα ἡ λεγόμενη φυσικὴ θεωρία τῆς ἐξελίξεως τοῦ Δαρβίνου. [Κ.Μ.]

Γεωγραφία. Οὕτω καλεῖται καθόλου ἡ περὶ τὴν σπουδὴν τῆς γῆς ἀσχολουμένη ἐπιστήμη. Ἐπειδὴ δὲ ἡ γῆ δύναται ὑπὸ τρεῖς ἐπέψεις νὰ ἐξετασθῇ, διακρίνεται καὶ ἡ Γ. τριχῶς ἥτοι εἰς Γ. μαθηματικὴν, φυσικὴν καὶ πολιτικὴν. Καὶ ἐν μὲν τῇ μαθηματικῇ Γ. ἐξετάζεται ἡ γῆ ὡς σύρριον σῶμα αποτελοῦν μέρος τοῦ Σὺμπαντος καὶ μερικώτερον ὡς μέρος τοῦ ἡμετέρου πλανητικοῦ συστήματος· αὕτη διδάσκει ἡμῖν τὴν μορφήν καὶ τὸ μέγεθος τῆς γῆς, τὰς διαφορὰς αὐτῆς κινήσεις καὶ τοὺς νόμους καθ' οὓς αὐταὶ τελοῦνται, ἐρμηνεύει δὲ καὶ τὰ ἐξ αὐτῶν πηγάζοντα φαινόμενα, ἥτοι τὴν ἐναλλαγὴν ἡμέρας καὶ νυκτός καὶ τὴν τῶν ὥρων τοῦ ἔτους, τὰς ἐκλείψεις ἡλίου καὶ σελήνης κλ. Ἡ δὲ φυσικὴ Γ. ἐξετάζει τὴν γῆν ὡς ὅλον τι αἰθυπόστατον, ἔχον αὐτοτελὴ ὄργανισμόν, σπουδαζούσα λεπτομερέστερον τὴν ἐπιφανείαν τοῦ ἐξωτερικοῦ φλοιοῦ τῆς γῆς, τὴν φυσικὴν αὐτῆς διάπλασιν τὰς ἐπ' αὐτῆς ἐνεργούσας φυσικὰς δυνάμεις, τὰ ἐκ τούτων προκύπτοντα φυσικὰ φαινόμενα καὶ τοὺς νόμους καθ' οὓς ταῦτα τελοῦνται, ὡς καὶ τὴν ἐπίδρασιν αὐτῶν ἐπὶ τῆς ὑπάρξεως, τῆς ζωῆς καὶ τῆς ἐξαπλώσεως τοῦ ἀνθρώπου, τῶν ζῴων καὶ τῶν φυτῶν. Ἡ δὲ σπουδὴ τοῦ ἐσωτερικοῦ καταρτισμοῦ τοῦ στερεοῦ τῆς γῆς φλοιοῦ καὶ τῆς βαθμιαίας αὐτοῦ διαμορφώσεως ἀποτελεῖ ἀντικείμενον ἰδιαιτέρας ἐπιστήμης, τῆς Γεωλογίας (βλ. λ.). Οὕτω τῆς φυσικῆς Γ. μερικώτεροι κλάδοι εἶναι ἡ Ἠπειρογραφία, ἡ Ὀρεογραφία, ἡ Ὑδρογραφία καὶ Ὠκεανογραφία, ἡ Ἀτμοσφαιρογραφία, Μετεωρολογία καὶ Κλιματογραφία, ἡ Γεωγραφία τῆς διανομῆς τῶν φυσικῶν προϊόντων ἐπὶ τῆς γῆς καὶ τέλος ἡ Ἀνθρωπογραφία. ἐξετάζουσα τὴν γῆν ὡς διαμονὴν τοῦ φυσικοῦ ἀνθρώπου ἥτοι τὴν διαμονὴν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς κατὰ φυλὰς ἐν σχέσει πρὸς τοὺς ἰδιαιτέρους φυσικοὺς ὄρους τοῦ βίου ἐκασταχοῦ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς. — Ἡ δὲ πολιτικὴ Γ. ἐξετάζει τὴν κατὰ κράτη διαίρεσιν τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς καὶ τὰ ἀποτελοῦντα ταῦτα ἔθνη τῶν ἀνθρώπων, ὧν ἐρευνᾷ τὴν κατὰ χώρας

καὶ πόλεις διαμονήν, τὸν πληθυσμόν, τὸν βαρὺν τοῦ πολιτισμοῦ, τὴν θρησκείαν, τὰ ἔθνη καὶ ἔθιμα κτλ. Εἰς τὴν πολιτικὴν Γ. ἀναγέται καὶ ἡ ἱστορικὴ Γ., σπουδαζούσα τὰς διὰ τῆς ἐμφανίσεως, δράσεως καὶ παρελεύσεως λαῶν ἡ ἐθνῶν ἐπὶ τῆς γῆς ἐπελθούσας μεταβολὰς ἐν τῇ διαίρει· αὐτῆς κατὰ κράτη καὶ τῇ κατὰ τόπους οἰκίσει αὐτῆς.

Ἡ ἱστορία τῆς Γ. συνδέεται φυσικῶς τῷ λόγῳ πρὸς τὴν ἱστορίαν τῶν γεωγρ. ἀνακαλύψεων. Ἐν τοῖς ἀρχαιότατοις χρόνοις αἱ γεωγρ. γνώσεις παντὸς λαοῦ περιωρίζοντο εἰς τὴν γῶρην ἣν κατέκει. Ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἡ ἐπικοινωνία τῶν λαῶν πρὸς ἀλλήλους ἐπηρέησε καὶ τὰς γ. αὐτῶν γνώσεις, περιοριζομένας πάντοτε εἰς τὴν πολιτικὴν καὶ τὴν φυσικὴν Γ. Τὰς πρώτας γ. εἰδήσεις ἀπαιτῶμεν παρ' Ἑβραίοις ἥδη ἐν τῷ Πεντατεύχῳ. Οἱ Αἰγύπτιοι ἔσχον ἐπίσης πιθανῶς βιβλία γεωγραφικὰ Ἑρμού τοῦ Τρισμαγίστου. [Ἐγ.]

(Ἐλὴνες καὶ Λατίνοι γεωγράφοι). Τὰς πρώτας παρ' Ἑλλήσι γεωγραφικὰς εἰδήσεις εὐρίσκομεν ἐν τοῖς ποιήμασιν Ὀμήρου, Ἡσίοδου, τῶν Κυκλικῶν, Πινδάρου καὶ Διόσχου (525—456 π. Χ.). Οἱ τελευταῖοι γινώσκουσιν ἤδη Ἀσίαν, Λιβύην καὶ Εὐρώπην μεταξὺ Φάσιδος, Νεῖλου, Ἡρακλείων στηλῶν καὶ τοῦ Κιμμερίου Βοσπόρου· τὸν Ὠκεανὸν γινώσκουσιν ὡς θάλασσαν. Ἡ ἱδρυσις τῶν πολυακρίθμων ἑλληνικῶν ἀποικιῶν μεγάλως συνέτελεσεν εἰς τὴν αὐξησιν τῶν γεωγραφικῶν γνώσεων. Οἱ Ἴωνες φιλόσοφοι, Θαλῆς, Ἀναξίμανδρος, Ἀναξίμανης, καὶ Ἰδία ὁ Πυθαγόρας (περὶ τὸ 548), ὁ Ἀναξάγρας, ὁ Ἡρακλείτης καὶ ὁ Δημόκριτος ἠσχολήθησαν εἰς τὴν ἐξήγησιν τοῦ σχήματος καὶ τῆς φύσεως τῆς γῆς. Ὅμως πρῶτος ὁ Πυθαγόρας ἀπεφάνητο ὅτι ἡ γῆ εἶναι σφαιροειδής. Ἐκ τῶν λογογράφων ὁ Ἐκταῖος (540—486) καὶ ὁ Ἑλλάνικος (496—411) ἔγραψαν γῆς περίδον. Ἀπσαι αἱ γῶραι τῆς μεσογείου ἀπὸ τῶν Ἡρακλείων στηλῶν μέχρι τοῦ Εὐξείνου πόντου καὶ τοῦ Καυκάσου μετὰ τοῦ Περσικοῦ κράτους εἶναι γνωστὰ εἰς αὐτούς. Φαίνεται ὅτι ἐπὶ Νεκῶ (610) βασιλείας τῆς Αἰγύπτου οἱ Καρχηδόνιοι ἀπὸ τῆς Ἀραβικῆς θαλάσσης ἀναχωρήσαντες ἐπέπλευσαν τὴν Ἀφρικὴν, ἐπανελθόντες εἰς Αἴγυπτον διὰ τῶν Ἡρακλείων στηλῶν (Προδ. 4 42). Ἀλλὰ καὶ ὁ Ἀνώνυμος βασιλεὺς τῶν Καρχηδονίων (500) ἐπεχειρήσει περὶπλουν τῆς Ἀφρικῆς ἀπὸ τῶν Ἡρακλείων στηλῶν. Ὁ Σκύλαξ ὁ Καρυανδεὺς κατὰ διαταγὴν Δαρείου τοῦ Ὑστάτου κατὰ τὸ 509 ἐρευνήσας τὴν Ἀσίαν ἀνεκάλυψε τὸν Ἰνδὸν ποταμὸν καὶ ἀπασαν τὴν παραλίαν ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν αὐτοῦ μέχρι τοῦ Ἀραβικοῦ κόλπου ἐν ᾧ χρόνῳ ἄλλος Καρχηδόνιος, ὁ Ἰμίλκων, ἀνεκάλυπτεν ἔσω τοῦ Ἀτλαντικοῦ τὰς Βρετανικὰς νήσους. Οὐκ ὀλίγον δὲ συνετέλεσαν εἰς τὴν αὐξησιν καὶ ἀκρίβειαν τῶν γεωγραφικῶν γνώσεων καὶ οἱ

"Ελληνες ιστορικοί Ἡρόδοτος (484—408), Θουκυδίδης (471—400), Ξενοφών (445—355), καὶ Κτησίαιος ὁ Ἰατρός (400), περιγράφαντες ἐξ αὐτοψίας τὰς χώρας, ὧν τὴν ἱστορίαν ἀφηγοῦνται ἢ τὰ διαφθὰρα συμβάντα, ἅτινα ἐν αὐταῖς ἐγένοντο. Ἰππίσιος καὶ οἱ μετὰ ταῦτα ἱστορικοὶ Ἑρως καὶ Θεοπεμπος ἐν ταῖς ἱστορίαις αὐτῶν συνέτειναν εἰς τὴν αὐξησιν τῶν γεωγραφικῶν γνώσεων. Ἰδίως ὁμοῦς ἡ γεωγραφία ἔλαβε μεγίστην ἐπίδοσιν διὰ τῶν στρατιῶν Ἀλεξάνδρου τοῦ μεγάλου καὶ τῶν διαδόχων καὶ μάλιστα διὰ τῶν ἐν τῇ Ἰνδικῇ πολεμίων τῶν Σελευκιδῶν καὶ τῆς γνώσεως τῶν παραλίων τῆς Ἀραβίας καὶ Ἀφρικῆς ὑπὸ τῶν Λαγιδῶν (Πτολεμαίων). Ἡ κατασκευὴ τῶν γεωγραφικῶν πινάκων ἐτελειοποιήθη διὰ τῆς καταμετρήσεως τοῦ μήκους τῶν ὁδῶν καὶ τῆς ακριβεστερας παρατηρήσεως τοῦ γεωγραφικοῦ πλάτους. Ἐκ τῶν συστρατευσαμένων μετὰ Ἀλεξάνδρου τοῦ μεγάλου διασημότερος διὰ τὴν γεωγραφίαν εἶναι Νέαρχος ὁ Ἀνδροτίμου ὁ Κρής, ὅστις γενόμενος ναύαρχος τῷ 325 κατήλθε μετὰ τοῦ στόλου ἐκ τοῦ Ἰνδοῦ ποταμοῦ εἰς τὴν θάλασσαν καὶ ἐντέθεν μέχρι τοῦ Εὐφράτου τοῦ ἐκβάλλοντος εἰς τὸν Περσικὸν κόλπον. Ὁ Νέαρχος περιέγραψεν ἐν ἰδίῳ ἔργῳ τὰ τοῦ πλοῦ αὐτοῦ, ὅπερ ὕστερον ἐπισημασθήσαν ὁ Ὀνησίκριτος, Ἐρατοσθένης, Στράβων καὶ Ἀρριανός. Ἀνδροσθένης ὁ Θάσιος ἡ Ἀμφιπολίτης σύγχρονος καὶ σύμπλως τοῦ Νεάρχου ἔγραψε παραπλήνως τῆς Ἰνδικῆς. Πρῶτος ὅστις ἐπεχείρησε νὰ συγγράψῃ ἐπιστημονικὸν γεωγραφικὸν ἔργον εἶναι Ἐρατοσθένης ὁ Κυρηναῖος (275—194 π. Χ.), ἀνὴρ πολυμαθέστατος πάντων τῶν συγχρόνων αὐτοῦ. Τὸ γεωγραφικὸν ἔργον αὐτοῦ ἐπεγράφετο Γεωγραφικὰ ἢ Γεωγραφοῦμενα καὶ διαιρέτο εἰς τρία βιβλία. Τὸ πρῶτον βιβλίον περιεῖχε κριτικὴν τῶν πηγῶν καὶ φυσικὴν γεωγραφίαν, τὸ δεύτερον μαθηματικὴν γεωγραφίαν καὶ τὸ τρίτον χωρογραφίαν. Τὸ ἔργον εἶναι γνωστὸν εἰς ἡμᾶς μόνον ἐκ τῆς μνείας, ἣν ποιοῦσι περὶ αὐτοῦ μεταγενέστεροι καὶ ἰδίᾳ ὁ Στράβων, ὅστις πολλὰς ῥήσεις αὐτοῦ παρὰθεῖται ἐν τῇ γεωγραφίᾳ. Ἀντιπαλὸς τοῦ Ἐρατοσθένους εἶναι ὁ ἀστρονόμος Ἰππαρχος (150), ὅστις πολλὰ ἀμαρτήματα αὐτοῦ διώρθωσεν. Ὁ Ἰππαρχος ἔθηκεν εἰς τὴν γεωγραφίαν στερεωτέρας βάσεις συνάψας αὐτὴν μετὰ τῆς ἀστρονομίας. Σύγχρονος τοῦ Ἰππαρχοῦ εἶναι ὁ Ποσειδώνιος ὁ ἐξ Ἀπκμείας τῆς Συρίας, συνήθως ὁμοῦς Ῥόδιος καλούμενος ὡς ἐκ τῆς μακρῆς αὐτοῦ ἐν Ῥόδῳ διατριβῆς. Ἐπεχείρησε πολλὰς περιηγήσεις εἰς Ἰταλίαν, Ἰσπανίαν καὶ ἄλλας χώρας. Τὸ συγγραμμὰ αὐτοῦ, ὅπερ ἐπεγράφετο Ἰστορίαι, συνέκειτο ἐκ 52 βιβλίων, ἦτο ἱστοριογεωγραφικὸν καὶ συνέχεια τῆς ἱστορίας τοῦ Πολυβίου. Γνωστὸν ἐστὶ ὁ Ποσειδώνιος ἦτο φίλος τοῦ Ῥωμαίου Πομπηίου· ἀπέθανε τῷ 51 π. Χ. ἐν ἡλικίᾳ 84 ἐτῶν. Τὸ συστηματι-

κώτερον καὶ πληρέστερον γεωγραφικὸν ἔργον ἔγραψεν ὁ Στράβων, γεννηθεὶς τῷ 66 π. Χ. ἐν Ἀμυσίᾳ τοῦ Πόντου καὶ ἀποθανὼν τῷ 24 μ. Χ. Καταγόμενος ἐκ πλουσίας ἐλληνικῆς οἰκογενείας συγγενευσθεὶς μὲ τοὺς βασιλεῖς τοῦ Πόντου καὶ παιδευθεὶς ὅσον ὅλγοι τῶν συγχρόνων αὐτοῦ ἐπεχείρησε περιδεῖαν εἰς τὰς πλείστας χώρας τοῦ ἀρχαίου κόσμου χάριν τοῦ ἔργου, ὅπερ ἐμελλε νὰ συγγράψῃ. Πάντας τοὺς πρὸ αὐτοῦ Γεωγραφικά συγγράψαντας καὶ ἰδίως τὸν Ἐρατοσθένην ὁ Στράβων ἐπωφελέθη μετὰ πολλῆς κρίσεως. Ἐν τῇ αναγραφῇ ἐξεπλήρης παρὰτρέχει τὰ μικρὰ καὶ ἀσημαντα, ἵνα καταλήψῃ χώρον εἰς τὰ μεγάλα καὶ οὐσιώδη. Ἐκ τῶν 17 βιβλίων τὰ δύο πρῶτα περιέχουσι εἰδὸς τι εἰσαγωγῆς εἰς τὴν γεωγραφίαν, τὰ ἀμαρτήματα τοῦ Ἐρατοσθένους καὶ μαθηματικὴν γεωγραφίαν ἀπὸ τοῦ 3-10 πραγματεύεται τὰ τῆς Εὐρώπης, ἀπὸ δὲ τοῦ 11-16 τὰ τῆς Ἀσίας καὶ ἐν τῷ 17 τὰ τῆς Ἀφρικῆς. Δυστυχῶς πολλὰ καὶ τῶν βιβλίων ὑπάρχουσι χάσματα. Ἐκ τῶν Ῥωμαίων ἄλλοι ἀναγραφῆς ἐνταῦθα εἶναι ὁ Pomponius Mela (γεν. τῷ 40 ἔτει μ. Χ.) γράψας εἰς τρία βιβλία de situ orbis καὶ ὁ παλαιότερος Plinius (23-79 μ. Χ.) συνθέσας γεωγραφικὰ ὡς μέρος τῆς φυσικῆς αὐτοῦ ἱστορίας (Historia naturalis). Τὴν ὑπὸ Ἐρατοσθένους καὶ Στράβωνος εἰς ἐπιστήμην ἀναδιόρθωσαν γεωγραφίαν ἐπιχειρήσας ὁ ἔξοχος μαθηματικὸς καὶ ἀστρονόμος Κλαύδιος Πτολεμαῖος (κατὰ τὰ 161-180 μ. Χ.) σύγχρονος τοῦ Μάρκου Αὐρηλίου, ἐξ Ἀλεξανδρείας, ἐν τῷ ἐξ ὀκτὼ βιβλίων συγγραμμάτι, ὅπερ Γεωγραφικὴ ἢ ὁ φησὶς ἐπιγράφεται. Τὸ ἔργον τοῦ Πτολεμαίου βραχύνεται ἐπὶ τῆς μαθηματικῆς, ὁ ἐστὶ τοῦ ὑπολογισμοῦ τοῦ μεγέθους τῆς γῆνης σφαίρας, τοῦ ὁρισμοῦ τῆς θέσεως τῶν κυριωτέρων μερῶν διὰ τοῦ γεωγραφικοῦ μήκους καὶ πλάτους. Ἐπίσης τὸ φυσικὸν τῆς γεωγραφίας μέρος ἐκτίθεται παρ' αὐτῷ μετὰ λεπτομερείας. Τὸ βιβλίον τοῦ Πτολεμαίου παρέμεινε μέχρι τῆς 17' ἑκατονταετηρίδος ὡς διδασκτικὸν τῆς Γεωγραφίας συγγραμμὰ. Ἀλλ' ἐτι καὶ νῦν μετὰ τοῦ Στράβωνος ἀποτελεῖ τὴν μόνην πηγὴν τῆς ἀρχαίας γεωγραφίας. Ἀξίος μετὰ τὸν Πτολεμαῖον ὡς γεωγράφος νὰ ταχθῇ εἶναι ὁ ἱστορικὸς Φλάβιος Ἀρριανός ἐκ Νικομηδείας τῆς Βιθυνίας, κατὰ τὰ τέλος τῆς πρώτης καὶ τὴν ἀρχὴν τῆς δευτέρας μ. Χ. ἑκατονταετηρίδος. Τὰ συγγραμμάτα διὰ τὰ ὅποια μετὰ τῶν γεωγράφων τάσσεται εἶναι ἡ Ἰνδικὴ καὶ ὁ Περίπλους τοῦ Εὐξείνου Πόντου. Ἡ Ἰνδικὴ εἶναι ἀληθῶς βιβλίον ἐπιστημονικόν· ἐν αὐτῇ δὲ ἀκολουθεῖ τὸν Μεγασθένην, ὅστις ἐξ αὐτοψίας ἐγνώρισε τὴν χώραν· διαιρεῖται εἰς δύο μέρη καὶ ἐν μὲν τῷ πρώτῳ, κεφ. 1-17, πραγματεύεται τὰ τῶν ἡρῶν καὶ ἐθίμων, τὰ τῆς διαιρέσεως τοῦ λαοῦ εἰς βίους, τὰ τῆς πολιτείας καὶ τοῦ πολιτισμοῦ τῶν Ἰνδῶν. Ἐπειτα περιγράφει τὰ ὄρια,

τοὺς ποταμούς, τὰς πόλεις, τὴν ποιότητα τοῦ ἔδαφους, τὸ κλίμα καὶ ἀναίρει ὅσους μύθους ὁ Κτησίας περὶ Ἰνδικῆς ἱστῆρσεν· ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ, κεφ. 18—42, περιγράφει ἀκριβῶς τὸν παράπλου τοῦ Νεάρχου· τὸ συγγραμμᾶτιον εἶναι γεγραμμένον ἐν τῇ ἰωνικῇ διαλέκτῳ. Ὁ δὲ Περίπλους τοῦ Εὐξείνου ᾗρχεται ἀπὸ Τραπεζοῦντος καὶ καταλήγει εἰς τὸν Κιμμέριον Ῥόσπορον (τὴν Ἀζερβ. κήν). Εἶναι δὲ ἀπαριθμησὶς λιμένων καὶ πόλεων καὶ τῆς ἀποστασεως αὐτῶν εἰς στάδια. Τὴν Ἑλλάδα ἰδίως ἐνδιαφέρει τὸ ἔργον τοῦ Πασανίου (περὶ τὸ 174 μ. Χ.) διὰ τὸν πλοῦτον τῶν μυθολογικῶν καὶ ἀρχαιολογικῶν εἰδήσεων· εἶναι διηρημένον εἰς 10 βιβλία, ὧν ἕκαστον ἐπιγράφεται ἐκ τοῦ ὀνόματος τῆς χώρας ἣν περιηγείται, οἷον «Ἀττικά, Κορινθιακά» κτλ. Τέλος μνήμης ὅξιον εἶναι καὶ τὸ ἔργον Στεφάνου τοῦ Βυζαντίου (κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς 7 ἑκατονταετηριδος), ὅπερ ἐπιγράφεται Ἑθνικά, καὶ περιέχει· ἐν ἀλφαριθμητικῇ τάξει ὀνόματα χωρῶν, ἐθνῶν καὶ ὁρίων καὶ τὰ ἐξ αὐτῶν σχηματιζόμενα. Ἡ χρίστη ἔκδοσις τῶν γεωγραφικῶν, πλην τοῦ Στραβόνος, Πασανίου, Πτολεμαίου καὶ Στεφάνου τοῦ Βυζαντίου εἶναι ἡ ὑπὸ Μυλλέρου γενομένη ἐν Παρίσι. (1855—61) εἰς δύο τ. καὶ ἐπιγραφομένη Geographi Graeci minores. [I. Π.]

Κατὰ τοὺς πρώτους μετὰ ταῦτα αἰῶνας δὲν ἐγένετο σημαντικὴ τις πρόοδος ἐν τῇ Γ. Μόλις δὲ κατὰ τὴν Η' αἰῶνα οἱ Ἀραβες ἤρχισαν νὰ θεραπεύωσι τὴν γεωγρ. ἐπιστήμην, ἐν ᾗ κατὰ τὸ παράδειγμα τοῦ Πτολεμαίου διετήρησαν ἐν στενῇ συναφείᾳ τὴν μαθηματικὴν Γ. μετὰ τῆς ἐμπειρικῆς· πλουτίζαντες ταύτην διὰ πλείστον εἰδήσεων περὶ τῆς Β. Α. καὶ Δ. Ἀφρικῆς. Ὁ Ἰβν-Χάρυκαλ κατὰ τὴν Ι' αἰῶνα κατέλιπε περιγραφὴν τῶν μακροβαντικῶν χωρῶν, ἐπιτυχῶς δ' εἰργάσθησαν καὶ οἱ Ἑβραῖοι, Ἀμπουλέδης κτλ. Μεγάλᾳ ἀποτελεσματὰ διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς Γ. ἔσχον αἱ Σταυροφορίαι· καὶ αἱ περιηγήσεις ἀνδρῶν οἷος ὁ Μάρκος Πόλλος ἐν τῇ Κεντρικῇ καὶ τῇ Α. Ἀσίᾳ. Ἄλλ' ὅλως νέαν ὄψιν καὶ πρόοδον ἔδωκαν τῇ Γ. αἱ ἀνακαλύψεις τῆς Ἀμερικῆς καὶ αἱ ἔλλαι ἀνακαλύψεις τῶν Βενετῶν, Γενουησίων, Φλωρεντίνων καὶ Πορτογάλων, εἰς δὲ τὴν μαθηματικὴν Γ. αἱ ἐργασίαι καὶ ἀνακαλύψεις τοῦ Κοπερνίκου. Ἀνομοσύνη τῆς ΙΕ' ἑκατονταετηριδος ὑπῆρχεν ἐν Μιλάνῳ ἰδιαίτερα ἔβρα διὰ τὴν διδασκαλίαν τῆς Γ. Κατὰ τὰς ἀρχὰς δὲ τῆς 16ης ὁ Πέτρος Ἀπινός συνέταξε τὸν πρῶτον χάρτην ἐπ' οὗ ὑπῆρχε καὶ ἡ Ἀμερικῇ, ἐξεδόθησαν δὲ καὶ ἔργα περὶ τῶν ταξιδιῶν τοῦ Ἀμερικού Βασπουκίου. Ὁ Ὀλλανδὸς Γεωγράφος Μερκάτωρ ἀνέγραψε πρῶτος τὴν κατὰ μοῖρας διαίρεσιν καὶ ἐπὶ τῶν χαρτῶν. Κατὰ τὴν 17' αἰῶνα σοβαρῶς καὶ ἀποτελεσματικῶς ἐνησχλῆθησαν εἰς τὴν Γ. αἱ Ἀκαδημίαι Παρισίων καὶ Λονδίνου, ὡς καὶ οἱ σοφοὶ Σνέλ, Μοντόν, Πικάρ καὶ Κασσίνης, ὅστις εὐφύως ἐκαινο-

τόμησε περὶ τὴν μέθοδον. Ἐκτοτε αἱ Γ. γνώσεις ἐπλευτίσθησαν καταπληκτικῶς κατὰ τὴν ΙΗ' καὶ ΙΘ' αἰῶνα· δαπάναις τῶν κυβερνήσεων ἐξετελέσθησαν περιηγήσεις καὶ συντάχθησαν περιγραφαὶ αὐτῶν καὶ οἱ μαιονάριοι δὲ συντέλεσαν εἰς τὸν πλουτισμὸν τῆς Γ. διὰ τῶν ἐκθέσεων καὶ περιηγήσεων αὐτῶν. Μέχρις ἐσχάτων δὲ δὲν ἔλειψαν ἄνδρες ἀφιερούμενοι εἰς τὴν ἐξερεύνησιν τῶν ἀγνώστων ἐπὶ ἐνδοτέρων τῆς Ἀφρικῆς καὶ ἄλλων ἀγρίων χωρῶν, ὧν αἱ μάλλον περημιτισμένοι τῶν συγχρόνων εἰσὶν ὁ Λιδιγγέττων, Στανλεῦ κλ.

Ἐν τῇ μαθηματικῇ Γ. ἐπῆλθον ἐπίσης μεγάλαι πρόοδοι μετὰ τὰς νεωτέρας ἐργασίας τῶν Γάλλων σοφῶν Maupertuis, La Condamine, Delambre, καὶ τῶν Γερμανῶν Tob. Mayer καὶ Euler. Οἱ Γ. χάρται ἔλαβον ἐπιστημονικὴν μορφήν διὰ τοῦ Κασσίνης ἐτελειοποιήθησαν δὲ ὑπὸ τῶν Μαύερ, Ὁμαν, τελευταίως δὲ τῶν Στίλερ, Βέργγαους, Κίπερτ κλ. Τὴν δὲ φυσικὴν Γ. ἐθεμελίωσε μὲν τῷ 1745 ὁ Γάλλος γεωγράφος Φιλ. Buache (1700—1773), προήγαγον δὲ αἱ ἐργασίαι γεωλόγων, ὀρυκτολόγων καὶ φυσιολόγων οἷοι οἱ Βέρνερ, Λεοπ. φὸν Βούχ, Σωσσὺρ, Deluc, Βυφφών, Φὸν Τσίμμερμαν, Βλεϋμενδὰχ καὶ κατ' ἐξοχὴν τοῦ Ἀλεξ. Οὐμβόλδου.

Ἡ Γ. ἐπὶ τὴν Η' αἰῶνα εὗρεν κατ' ἀρχὰς ἐκρημογὴν μάλλον εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ ἀρχαίου κόσμου, βασιζομένη ἐπὶ τῶν ἔργων τῶν ἀρχαίων. Διαπρεπὴ θέσιν ἔχουσιν ἐν τῇ κλάδῳ τούτῳ ἐκ τῶν νεωτέρων ὁ Φόρβιγκερ καὶ ὁ Κίπερτ. Διὰ δὲ τὴν ἱστορικὴν Γ. τοῦ μεσαιῶνος ἦτο μεγάλῃς ἀξίας ἡ ἐργασία τοῦ Δελβελ, ἥτις ἐτελειοποιήθη διὰ τῶν χαρτογραφικῶν ἔργων τοῦ Στρούνερ καὶ Μέγχε. Ἡ φυσικὴ γεωγραφία ἀνυψώθη εἰς ἰδιαίτην ἐπιστήμην ὑπὸ τοῦ Κ. Ρίττερ, ὅστις πρῶτος ἐζητήσατο τὴν γῆν ἐν ταῖς σχέσεσιν αὐτῆς πρὸς τὴν φύσιν καὶ τὴν ἱστορίαν, τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ἀνθρώπου, ὅς ἐστιν ἡ κατοικία κτλ. Τὴν δὲ δὲν δὲ ταύτην ἐκτοτε ἠκολούθησαν ἄνδρες ὡς οἱ Γασπάρ, Κάνναδιν, Οὐκерт, Μαλτεδρέν, Δανιήλ κ. κ. καὶ τέλος ὁ Ρενλύ (Nouv. géographie universelle, Παρίσι. 1875 κ. ε.).

Ὑπὲρ πάντα δὲ ὠφελοῦσι τὴν διάδοσιν τῶν γεωγραφικῶν γνώσεων αἱ Γεωγραφικαὶ Ἐταιρίαι, ὧν ἡ πρώτη ἰδρύθη τῷ 1821 ἐν Παρίσι, ἡ δὲ σημαντικωτάτη εἶναι ἡ Royal Geographical Society ἐν Λονδίνῳ συστηθεῖσα τῷ 1830 καὶ κεκτημένη κεφάλαιον 50.000 λίρ. στερ. Ἡ ἐν Βερολίνῳ ἰδρύθη τῷ 1828, ἡ δὲ ἐν Βιέννῃ τῷ 1856. Τοιαῦται δὲ ἑταιρίαι ὑπάρχουσι νῦν σχεδὸν εἰς ἅπαντα τὰ κράτη, πλείονα δὲ ἐκδίδουσι καὶ περιοδικὰ καὶ ἐκπέμπουσιν ἐπιστημονὰς πρὸς ἐρεύνησιν τῶν ἀκόμη ἀγνώστων μερῶν τῆς γῆς. Μεταξὺ τῶν γεωγρ. περιοδικῶν κατέχει ἑξοχὸν θέσιν τὸ ὑπὸ τοῦ Πέτερμαν ἰδρυθὲν Mittheilungen aus J. Perthes' Geogr. Anstalt (1855 κ. ε.). [Ἑγ.]

Γεωγραφικοί πίνακες ἢ χάρται. Βλ. Χαρτογραφία.

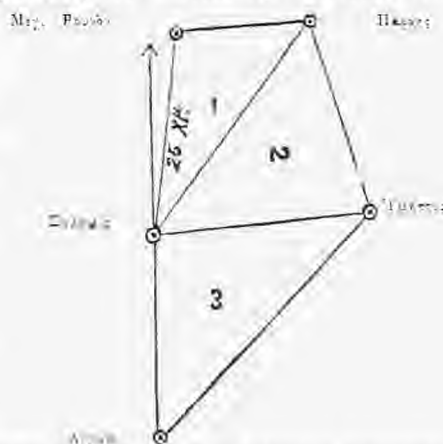
Γεωγράφοι "Ελληνες. Βλ. Γεωγραφία (ιστορία).

Γεωγράφων "Ορμος. Μέγας "Ορμος κατὰ τὴν Δ ακτὴν τῆς Δ Αὐστραλίας, ὑπὸ πλάτος 33° 30' Ν καὶ μῆκος 115°—115° 30' Δ τοῦ Γρήνιτς, πρὸς Δ τοῦ ἀκρωτ. τοῦ Φυσιοδίου (Naturaliste) [Π.Π.]

Γεωδαισία (Μαθ.) ἀνομάζεται ὁ κλάδος τῆς πρακτικῆς γεωμετρίας, διὰ τοῦ ὁποίου εὐρίσκεται ἡ ἐπὶ τῆς γῆς θέσις τῶν διαφόρων αὐτῆς σημείων καὶ μετροῦνται μεγάλα ἐπ' αὐτῆς ἑκτάσεις. Ἐνῷ ἡ κατωτέρα Γ. μετρεῖ ἑκτάσεις μικράς, θεωρουμένας ἐπιπέδους, ἡ ἀνωτέρα Γ. λαμβάνει ὑπ' ὄψιν τὸ σχῆμα τῆς γῆς, μάλιστα δ' ἐν τῶν προβλημάτων τῆς Γ. εἰς τὰ ἀνωτέρα αὐτῆς μερῇ, εἶναι ἡ ἐξέυρεσις τοῦ μεγέθους καὶ σχήματος τῆς γῆς. Ἡ τοπογραφία ὅπως καὶ ἡ κατωτέρα Γ. θεωρεῖ ἐπιπέδους τὰς ἑκτάσεις, ἐφ' ὧν ἐκτελοῦνται τοπογραφικαὶ ἐργασίαι, αὗται ὅμως θέν ἔχουσι τοσοῦτο τὴν σκοπὴν τῆς ἀκριβοῦς εὐρέσεως τῆς θέσεως τῶν διαφόρων σημείων, ὅσον τὰς λεπτομερείας τῆς περιγραφῆς τοῦ ἔδαφους.

Πρὸς τοὺς διαφόρους σκοποὺς τῆς Γ. (εὐρέσεως τῶν σχήματος καὶ μεγέθους τῆς γῆς, θέσις τῶν ἐπὶ ταύτης διαφόρων σημείων, συσχέτισμός τῶν θέσεων αὐτῶν, μέτρησις μεγάλων ἑκτάσεων, παραστάσις αὐτῶν ἐπὶ ἐπιπέδου ἢ τοῦ χαρτογραφία, καταρτισμὸς κτηματολογίου, ὑψιμετρία καὶ ἄλλα), ἡ μετρομένη χώρα καλυπτεται διὰ γεωδαιτικῶν ἢ τριγωνομετρικῶν δικτύου, συγκεκλιμένον ἐκ συνεχόμενων τριγώνων, τῶν ὁποίων αἱ κορυφαὶ ἀνομάζονται γεωδαιτικά ἢ τριγωνομετρικὰ σημεία. Τὸ δικτυον ὡς καὶ τὰ τρίγωνα καὶ τὰ σημεία αὐτοῦ διακρίνονται εἰς α', β', γ' καὶ δ' τάξεως, ἀναλόγως τοῦ μεγέθους τῶν πλευρῶν αὐτῶν (α' τάξεως ἐλπίγων δεκάδων χιλιομέτρων, ἐν ἀνάγκῃ μειζόνων, ἰδίως ἐὰν παρεμπιπτή Ὠκεανῶν, ὅπως εἰς τὸ δικτυον τὸ συνδέον τὴν Ἰσπανίαν μετὰ τῆς Ἀλγερίας, τὰ β' τάξεως χιλιοδίων τινῶν μέτρων, τὰ γ' ἐλιγώτερον καὶ τὰ δ' ἑκατοντάδων τινῶν μέτρων). Ἀνάλογος πρὸς τὴν τάξιν εἶναι καὶ ὁ βαθμὸς τῆς ἀκριβεῖας τοῦ προσδιορισμοῦ τῆς σχετικῆς θέσεως τῶν γεωδαιτικῶν σημείων, ὅσον ἀνωτέρα ἡ τάξις τοσοῦτο πολυαριθμότεραι καὶ λεπτότεραι αἱ παρατηρήσεις. Ἡ θέσις τῶν διαφόρων σημείων σημειοῦται καὶ ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς καὶ υπογεωῖς διὰ χαραξέως ἐπὶ μετάλλου ἐσθρυνόμενον κτιστὸς ἐντὸς τῆς γῆς. Ἐνδὲς τοῦλάχιστον σημείου τοῦ δικτύου εὐρίσκεται ἡ γεωγραφικὴ θέσις δι' ἀστρονομικῶν παρατηρήσεων, ὅπως καὶ ἡ προσανατολισμὸς μίαν πλευρὰν διὰ τῶν δεδομένων αὐτῶν καὶ τῆς ἐκ τῶν γεωδαιτικῶν ἐργασιῶν γνωστῆς σχετικῆς θέσεως τῶν γεωδαιτικῶν σημείων πρὸς ἄλλα, εὐρίσκεται ἡ γεωγραφικὴ θέσις πάντων τῶν σημείων ὡς καὶ ὁ προσανατολισμὸς πάντων τῶν πλευρῶν. Πρὸς μείζονα ἐξακριβῶσιν τοῦ σχήματος τῆς γῆς εὐρίσκεται δι' ἀστρονομικῶν παρατηρήσεων ἡ γεωγραφικὴ θέσις πλείονων σημείων καὶ διὰ τῆς συγκρίσεως αὐτῶν πρὸς τὰς ἐκ τῶν γεωδαιτικῶν μετρήσεων ὑπολογιζόμενας εὐρίσκονται τὰ ἀποτελέσματα τῶν τοπικῶν ἀνωμαλιῶν τῆς κατασκευῆς τοῦ ἔδαφους ἐπὶ τῆς διεσθύνσεως τῆς βαρύτητος, ἧτις εἶναι πανταχοῦ καθέτος ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς· τοιαύτη δὲ θεωρεῖται ὅτι εἶναι ἡ ἀποτελούμενη ὑπὸ τῶν ἐν ἰσορροπία εὐρισκόμενων ὁδῶν. Πρὸς μείζονα ἐξακριβῶσιν εὐρίσκεται εἰς πολλὰ σημεία καὶ ἡ ἔντασις τῆς βαρύτητος ἐν τοῦ μήκους τοῦ ἐκκενρούς, γίνεταί δὲ τοιαύτη μέτρησις καὶ εἰς βάθος μεταλλευτικὰ ῥέετα, ὅπου ὑπάρχουσι τοιαῦτα, ὅπως τοῦτο ἐγένετο π.χ. ἐν Σαξονίᾳ. Οὕτως εἰς τὰς καθαρῶς γεωδαιτικὰς προσετέθησαν καὶ αἱ τοιοῦτου εἶδους ἐργασίαι, αἱ ἔχουσαι φυσικὸν μάλλον χαρακτήρα. Ἐν συνόλῳ λοιπὸν διακρίνονται ἐν ταῖς μεγάλας γεωδαιτικαῖς ἐργασίαις δύο, αἱ καθαρῶς γεωδαιτικαὶ καὶ αἱ ἀστρονομικαί, εἰς ἃς θύναται νὰ προσληθῶσι καὶ αἱ φυσικαὶ περὶ τῆς κατὰ τόπους ἐντάσεως τῆς βαρύτητος. Ἐν ταῖς γεωδαιτικαῖς ἐργασίαις εὐρίσκεται ἐν τῷ δικτύῳ δι' απ' εὐθείας μετρήσεως μίαν πλευρὰν βάσις καλουμένη μήκους ὀλίγων χιλιάδων μέτρων. Ἡ ἐκλογὴ αὐτῆς γίνεται οὕτως ὥστε αὐτὴ νὰ κῆται ἐπὶ ἑδαφους ῥαλοῦ· ἐν τῇ τριγωνισμῷ ἐν Ἑλλάδι τῆς αὐστριακῆς ἀποστολῆς ἡ βάσις 5 περίπου χμ. ἐμετρήθη ἐν τῷ Ὀριασίῳ πεδίῳ. Ἡ μέτρησις τῆς βάσεως γίνεται μετὰ μεγάλης προσοχῆς (τὰ λαθὴν ἐν τῇ μετρήσει αὐτῆς ἔχουσι μεγάλην ἐπιρροὴν ἐπὶ τὴν ἀκρίβειαν ὅλης τῆς ἐργασίας) διὰ τῶν γεωδαιτικῶν πύργων. Οὗτοι εἶναι μετάλλινοι, ὑπάρχουσι δὲ διαφόρα αὐτῶν συστήματα· τὸ μεταξὺ δύο διαδοχικῶς τοποθετούμενων πύργων μικρὸν διαστήμα μετρεῖται διὰ μικρομετρικῆς συσκευῆς. Ἐν τῇ μετρήσει λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν ἡ θερμοκρασία τῶν πύργων πρὸς ἀναγωγὴν τοῦ μήκους αὐτῶν εἰς τὴν θερμοκρασίαν 0°, διότι τὸ μήκος αὐτῶν συμμεταβάλλεται μετὰ τῆς θερμοκρασίας. Λαμβάνεται προσεὶ ὑπ' ὄψιν καὶ ἡ διαφορά τῆς θέσεως ἐκάστου πύργου ἀπὸ τῆς ὀριζοντίας καὶ οὕτως εὐρίσκεται τὸ μήκος τῆς βάσεως ἀπὸ τοῦ ἐνὸς μέχρι τοῦ ἄλλου ἄκρου, ὡς ἂν ἔκειτο πᾶσα εἰς τὸ ὕψος τοῦ ἐνὸς τῶν ἄκρων, τὸ ὅποιον ὕψος εὐρίσκεται ἀπὸ τῆς ἐγγυτέρας ὀχλάσεως δι' ὑψιμετρίας (βλ. λ.). Ἡ μετρηθεῖσα βᾶσις καὶ κατὰ συνέπειαν ἡ ὅλη ἐργασία ἀνάγεται δι' ὑπολογισμοῦ εἰς τὴν ἐπιφανείαν τῆς θαλάσσης καὶ τοῦτο συνέστησεν ὡς λυσιτελέστερον τὸ τελευταῖον ἐν Φλωρεντίᾳ (1891) συγκροτηθὲν γεωδαιτικὸν συνέδριον· τινὲς ὅμως θεωροῦσι καλὸν τὸ ὕψος ὀριζομένου τινὸς σημείου ἐπὶ τῆς ξηρᾶς νὰ χρησιμεύῃ ὡς τὸ

σχετικὸν 0 τῆς ὅλης ἐργασίας. Ἐνεκα τῆς μικρότητος τῆς μετρηθείσης βάσεως ἀναπτύσσεται αὐτὴ δι' ἰδίου πρὸς τοῦτο τριγωνισμοῦ εἰς ἑτέραν μείζονα οὕτως ἐνὼ ἡ ἐπὶ καὶ τοῦ θριγμοῦ πεδίου μετρηθεῖσα βάσις εἶναι περίπου 5 χιλιομέτρων, ἡ πλευρὰ τοῦ δικτύου ἡ χρησιμεύουσα ὡς βάσις αὐτοῦ εἶναι ἡ συνδύουσα τὸ ἐπὶ τῆς Σαλαμίνος σημεῖον α' τάξεως μετὰ τοῦ σημεῖου ἐπὶ τοῦ Μεγάλου Βουνοῦ μήκους περίπου 25 χιλιομέτρων, ἡτις εὐρέθῃ ἐξ ἐκείνης δι' ἰδίου τριγωνισμοῦ. Πρὸς ἐλεγχον τῆς ἀκριθείας τῆς ὅλης ἐργασίας μετρεῖται καὶ δευτέρα βάσις ἡ συγκρίσις τοῦ μεγέθους αὐτῆς τοῦ εὐρισκομένου δι' ἁμέσου μετρήσεως πρὸς τὸ ἐκ τοῦ δικτύου ὑπολογιζόμενον μέγεθος παρεχὶ τὸν ζητούμενον ἐλεγχον. Εἰσέτι δὲν εἶναι ἀπορριπτόμενον ποῦ ἐν Ἑλλάδι θὰ μετρηθῇ ἡ δευτέρα βάσις. Ἐάν ἡ μετρούμενη χώρα ᾖναι μεγάλη, ἀνανεύθῃ ἡ βάσις. Ὅπως εἶπομεν, τὰ τρίγωνα τοῦ δικτύου συνεχονται, ἕκαστον λοιπὸν αὐτῶν ἔχει μεθ' ἑκάστου τῶν παρακειμένων μίαν κοινὴν πλευρὰν, ὅπως τοῖτο φαίνεται ἐκ τοῦ σχήματος, τὸ ὁποῖον περιέχει τὰ τρία πρῶτα τρίγωνα τοῦ νέου τριγωνομετρικοῦ δικτύου τῆς Ἑλλάδος. Ἐπειδὴ

πᾶσαι αἱ γωνίαι τῶν διαφόρων τριγώνων τοῦ δικτύου εἶναι γνωσταὶ δι' ἁμέσων γωνιομετρήσεων, εἶναι δὲ γνωστὴ καὶ μία πλευρὰ (ἐν Ἑλλάδι ἡ Σαλαμὶς-Μεγά Βουνόν) τοῦ πρώτου τριγώνου, εὐρίσκονται διὰ τοῦ λογισμοῦ αἱ ἄλλαι δύο πλευραὶ αὐτοῦ, διὰ τῆς μίαν ἐξ αὐτῶν, οὗτης πλευρᾶς τοῦ παρακειμένου τριγώνου 2, ὑπολογίζονται καὶ αἱ δύο ἄλλαι πλευραὶ τούτου, ὁμοίως διὰ τῆς κοινῆς πλευρᾶς τοῦ 2 καὶ 3 αἱ πλευραὶ τούτου καὶ οὕτω καθεξῆς καὶ οὕτως εὐρίσκονται αἱ πλευραὶ πάντων τῶν τριγώνων. Τὸ ἐμβαδὸν τῶν διαφόρων τμημάτων καὶ τῆς ὅλης χώρας εὐρίσκεται ὑπολογιζόμενων τῶν ἐμβαδῶν τῶν τριγώνων, δι' ὧν αὕτη ἐκκλύρθῃ. Ἐάν ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ τριγωνομετρικοῦ δικτύου γίνῃ τοπογραφικὴ ἐργασία πρὸς μέτρησιν καὶ περιγραφὴν καὶ τῶν μικροτέρων ἐκτάσεων μέχρι τῶν καθέκαστα

κτημάτων, καταρτίζεται τὸ κτηματολόγιον τῆς χώρας. Σημειωτέον δ' ὅτι πρὸς ἐλάττωσιν τῆς ἐπιρροῆς τῶν ἀναπορεύκτων μικρῶν λαθῶν τῶν μετρήσεων καὶ εὐρεσιν τοῦ βαθμοῦ τῆς ἀκριθείας τῶν μερικῶν ἐργασιῶν γίνονται σκοπεύσεις πλείονες τῶν ἀπολύτως ἀναγκαζιῶν οὕτω π. χ. μετροῦνται πᾶσαι αἱ γωνίαι, διότι ἐάν τὰ τρίγωνα ᾖθελον ὑποτεθῇ εὐθύγραμμα (ὅπερ εἰς τὰ μείζονα τρίγωνα δὲν ὑποτίθεται) ἐκ τῆς διαφοράς τοῦ ἀθροίσματος τῶν ἁμέσων μετρήσεων ἀπὸ 180° ἐξάγεται ὁ βαθμὸς τῆς ἀκριθείας τῶν γωνιομετρήσεων. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ προσδιορισμοῦ τοῦ μεγέθους καὶ σχήματος τῆς γῆς χρησιμοποιοῦνται τοὺλάχιστον δύο τριγωνισμοὶ α' τάξεως. Ἐξ ἑκάστου αὐτῶν ὑπολογίζεται ἡ τὸ μέγεθος τόξου μεσημβρινοῦ τοῦ ὁποῖου εἶναι γνωστὴ ἡ διαφορὰ τῶν γεωγραφικῶν πλάσεων τῶν ἄκρων, ἡ τὸ μέγεθος τόξου παραλλήλου, τοῦ ὁποῖου εἶναι γνωστὴ ἡ διαφορὰ τοῦ γεωγραφικοῦ μήκους τῶν ἄκρων. Ὅπως εὐρωμεν τὸ μήκος τόξου μεσημβρινοῦ, ὑπολογίζομεν τὰς προβολὰς πλευρῶν τοῦ δικτύου παρακειμένων περὶ τὸν μεσημβρινὸν ἐνὸς σημεῖου, ὅπως π. χ. τῶν πλευρῶν Αἰγίνης-Σαλαμίνος, Σαλαμίνος-Μεγά Βουνόν ἐπὶ τὸν μεσημβρινὸν τοῦ σημεῖου τῆς Σαλαμίνος ἀθροίζοντες τὰς προβολὰς ταύτας ἔχομεν τὸ τόξον μεσημβρινοῦ, τὸ περιλαμβάνομενον μεταξύ τῶν παραλλήλων Αἰγίνης καὶ Μεγάλου Βουνοῦ. Αἱ προβολαὶ ὑπολογίζονται ἐκ τοῦ γνωστοῦ προσανατολισμοῦ μίαν πλευρᾶς (Σαλαμὶς-Μεγά Βουνόν) καὶ τῆς γνωστῆς πρὸς ταύτην θέσεως τῶν ἄλλων πλευρῶν τοῦ δικτύου. Ὁ ἀριθμὸς τῶν μοιρῶν τοῦ τόξου αὐτοῦ εὐρίσκεται, ἐάν προσδιορισθῇ τὸ γεωγραφικὸν πλάτος τῶν ἄκρων σημείων (Αἰγίνης καὶ Μεγάλου Βουνοῦ) δι' ἀστρονομικὸν παρατηρήσεων ἢ προβολὴ ἑκάστου τῶν σημείων ἔχει τὸ αὐτὸ γεωγραφικὸν πλάτος μετὰ τοῦ προβαλλομένου σημείου. Ἐκ τῶν δύο μετρηθέντων τόξων (εἴτε εἶναι αὐτὰ ὅπως συνήθως τόξα μεσημβρινῶν, εἴτε παραλλήλων) τὸ μὲν πρέπει νὰ κῆται ὅσον οἶόν τε πλησιέστερον εἰς τὸν ἰσημερινόν, τὸ δὲ πρὸς ἓνα τῶν πόλων.

Διὰ τοῦ συνδυασμοῦ αὐτῶν εὐρίσκονται αἱ δύο ποσότητες δι' ὧν ἐρίζεται τὸ μέγεθος καὶ σχῆμα τῆς γῆς θεωρουμένης σφαιροειδοῦς, πεπιεσμένης περὶ τοὺς πόλους καὶ ἐξογκωμένης περὶ τὸν ἰσημερινόν, εἶναι δ' αὗται ἡ ἀκτίς τοῦ ἰσημερινοῦ καὶ ἡ συμπίεσις (βλ. Γ' ἡ). Πρὸς ἀκριβέστερον βίμως προσδιορισμὸν αὐτῶν συνδυάζονται πλείονα τῶν δύο τόξων. Μόνῃ ἡ συμπίεσις εὐρίσκεται καὶ διὰ τῆς εὐρέσεως τοῦ μήκους τοῦ ἐκκενροῦς, τοῦ αἰωρουμένου εἰς ἓν δεύτερον λεπτόν χρόνον, εἰς διάφορα γεωγραφικὰ πλάτη, εὐρίσκεται δὲ καὶ ἐκ καθαρῶς ἀστρονομικῶν φαινομένων. Τὴν παράστασιν τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς ἐπὶ χάρτου ἐξετάζει ἡ χωριογραφία (βλ. λ.). [Δ.Κ.]

Γεωδαιτικά γραμμικά (Μαθ.) επί τινος ἐπιφανείας, δυναμίζονται αἱ βραχυτάται ἐπὶ ταύτης γραμμαί, αἱ συνδεύουσαι δύο αὐτῆς σημεία. Τοῦ επιπέδου αἱ Γ. γραμμαὶ εἶναι εὐθεῖαι, τῆς δὲ σφαίρας τῶν μαγιστῶν κύκλων, συνήθως ὁμῶς αἱ Γ. γραμμαὶ εἶναι στρεβλαὶ καμπυλαί. [Δ.Κ.]

Γεώδη ἡ συγκρίματα. Μᾶζαι ὀρυκτῶν, σφαιροειδῆς, βοτρυοειδῆς, ἀπιοειδῆς κτλ. σχῆμα ἔχουσαι, αἵτινες εὐρίσκονται ἐντὸς ἀλλοῦ πετρώματος καὶ δια συγκεντρώσεως ὀρυκτοῦ τινος ὕλης ἐσχηματίσθησαν περὶ τι κέντρον. π.χ. γεώδες ἐξ ἐξυπυρίτου, λειμωνίτου, σιδηροπυρίτου. [Κ.Μ.]

Γεωθερμαντικὴ κλίμαξ ἡ ἀναλογία καλεῖται ὑπὸ τῶν γεωλόγων τὸ ποσὸν τῶν μέτρων ἢ ποδῶν, τὸ ὅποιον πρέπει νὰ κατέλθωμεν ὑπὸ τὸ ὄριον τῶν θερμοκρασιῶν ἀλλοιώσεως, ὥπως ἡ γηγενὴς θερμότης αὐξήσῃ κατὰ 1° Κ. Εὐρέθη δὲ εἶναι 30—35 μ. Ὅριζεται δὲ ἡ κλίμαξ αὕτη Β. ἀνωῶς ἀρχὴ ἀριθμητικῆς σειρᾶς ληφθῇ ἡ μέση θερμοκρασία Θ' τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς ἐνθα ὑπάρχει τὸ στόμιον ἀρτεσιανοῦ τινος φρέατος, ὡς τέλος δὲ τῆς σειρᾶς ταύτης ἡ ἐν τῷ πυθμένι τοῦ φρέατος παρατηρηθεῖσα γηγενὴς θερμοκρασία Θ'. Ἐπὶ τῇ ὑποθέσει δὲ ὅτι εἰς μικρὰ βάθος αὐξάνει ἡ γηγενὴς θερμότης κατ' ἀριθμητικὴν ἀναλογίαν, διαίρουσι τὸ βάθος τοῦ φρέατος β, διὰ τῆς διαφορᾶς Θ—Θ' καὶ ἔχουσι $B = \frac{\beta}{\Theta - \Theta'}$ τὴν Γ. κλίμακα. Τὴν κατ' ἀριθμητικὴν ἀναλογίαν αὐξήσιν τῆς Γ. κλίμακας πολλοὶ γεωλόγοι δὲν παραδέχονται. Ἄλλ' ὅτι ὅσοι μείζον εἶναι τὸ βάθος τοσούτω αὐξάνει καὶ τὸ Β. [Κ.Μ.]

Γεωκεντρικὴ (Ἀστρον.) δυναμίζεται πᾶσα γραμμὴ τῆς ὁποίας ἀρχὴ τῆς μετρήσεως εἶναι τὸ κέντρον τῆς γῆς καὶ πᾶσα γωνία ἔχουσα κορυφὴν τὸ σημεῖον αὐτό, ἐπίσης δὲ καὶ πᾶσα συντεταγμένη (μῆκος, πλάτος, ὀρθὴ ἀνάκλισις, ἐπιδατικὴ ἀκτίς κτλ.) ἔχουσα ἀρχὴν τὸ κέντρον τῆς γῆς. Κατ' ἀναλογίαν ὑπάρχουσιν ἡλιοκεντρικαί, σεληνοκεντρικαί κτλ. συντεταγμέναι, αἱ ἔχουσαι ἀντιστοίχως ἀρχὴν τὸ κέντρον τοῦ ἡλίου, τῆς σελήνης, τοῦ Διὸς κτλ. [Δ.Κ.]

Γεωκρουνίτης. Ὁρυκτὸν τοῦ βασισσώδους ὀρθοῦ συστ. σπανίως εἰς κρυστάλλους ἀπαντῶν, συνήθως δὲ χειροπληθὲς καὶ σιφρόν. Σκλ.=2,3, εἰδ. βάρ.=6,43... 6,51, χροῖμα μολυβδόφαιον, καὶ μέλαν κατ' ἐπιπόλην. — Συνίσταται ἐξ 85,0 μολύβδου, 1,6 χαλκοῦ, 1,6 ἐντιμονίου, 16,9 θείου. Ὑπὸ τῆς φλογὸς τοῦ αὐλοῦ τήκεται εὐκόλως καὶ παρέχει τὰς ἀντιδράσεις τοῦ ἀντιμονίου μολύβδου, θείου καὶ ἀρσενικοῦ Ἀπαντᾷ ἐν Μουρβίχ καὶ Γαλικί. [Κ.Μ.]

Γεωλογία. Βλ. Γεωγνώσις.

Γεωλογικοὶ αἰῶνες, περίοδοι

καὶ διαπλάσεις. Ἀφ' ἧς στιγμῆς ἐσχηματίσθη ὁ πρῶτος τῆς γῆς ὥκεανός ἕως σημερον, τὸ ὅσων διὰ τῆς χημικῆς αὐτοῦ καὶ μηχανικῆς ἐνεργείας παραλαμβάνον ὕλικόν ἐκ προϋπαρχόντων πετρωμάτων τῆς λιθοσφαίρας, ἐπέστρωσε τοῦτο ἀλλαχοῦ καὶ ἐσχημάτισε τὰ ὕδατογενῆ πετρώματα, ἅτινα καὶ νῦν πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν ἡμῶν σχηματίζονται πολλαχού. Ἄν δ' ὁ σχηματισμὸς τῶν ὕδατογενῶν τούτων πετρωμάτων ἐξηκολούθει ἀπὸ τοῦ σχηματισμοῦ τοῦ πρώτου ὥκεανου ἕως σημερον, ἄνευ τινος διακοπῆς καὶ διαταραξέως. Ὡς εὐρίσκοντο τὰτα πανταχοῦ γῆς ἐπικείμενα ἀλλήλῃς παραλλήλως, ἐξ ὧν τὰ βαθύτερα κείμενα ἢ ἦν καὶ ἀρχαιότερα. Ὅπισθις καὶ τὰ λειψάνα τῶν ἐν τοῖς πετρώμασι τούτοις ἀπαντῶντων ρυτῶν καὶ ζῶων θα παρίσχωι συνεχῇ σειρὰν διαμορφώσεως ἀπὸ ὀργανισμῶν ἀτελεστέρων καὶ ἀνομοιοτέρων πρὸς τελειοτέρους καὶ ὁμοιοτέρους πρὸς τοὺς τῆς παρούσης ἐποχῆς.

Τοιοῦτος ὁμῶς τῶν πετρωμάτων συνεχὴς σχηματισμὸς οὐδαμοῦ γῆς παρατηρεῖται, διότι πολλαχοῦ ἐπὶ τῆς γῆς ἐπιφανείας ἐγένοντο ἐγκατακρημνίσεις τμημάτων τῆς λιθοσφαίρας καὶ διαβρώσεις ὑπὸ τῶν ὕδατων, ἅτινα αἷτια ἐπέφερον παύσιν σχηματίζουσιν πετρωμάτων καὶ διαλείψεις συνεχείας. Ὅριζεται δὲ ἡ σχετικὴ ἡλικία γεωωμάτων λίαν ἀπεχρῶντων ἀπ' ἀλλήλων διὰ τῶν ἐν αὐτοῖς ἀπαντῶντων χρονογραφικῶν ἀπολιθωμάτων.

Ἐπειδὴ δὲ ὅσοι νεότερες σχετικῆς ἡλικίας εἶναι τὰ ὕδατογενῆ πετρώματα, τοσούτω μείζον καὶ ὁ ἀριθμὸς καὶ ἡ ποικιλία τῶν ἐν αὐτοῖς ἀπαντῶντων ζῴων καὶ φυτῶν εἰδῶν, καὶ ἐπειδὴ ποσότης οἱ χαρακτηρῆες τῶν εἰδῶν τούτων εὐρίσκονται ἐντὸς τῶν διαφόρων ἡλικίας πετρωμάτων εἰς ἄπαυστον τελειοποιησιν, χωροῦσαν βαθμυδὴν ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων πρὸς τὰ νεότερα καὶ τεινύσαν να προσεγγίσῃ πρὸς τὸν τύπον τοῦ νῦν ζῶντος ἐνοργάνου κόσμου, διὰ τοῦτο οἱ γεωλόγοι ἐπὶ τῇ βάσει τῶν μορφῶν τῶν ἀπολιθωμάτων διέκριναν τὴν ἱστορίαν τῆς διαμορφώσεως τοῦ ἡμετέρου πλανῆτου καὶ τῆς ἐξελίξεως τοῦ ἐπ' αὐτοῦ ζῶντος ἐνοργάνου κόσμου εἰς τεσσαρὰς γεωλογικὰς αἰῶνας ὧν ἕκαστον υποδιήρξαν εἰς περιόδους καὶ διαπλάσεις (ἐποχὰς ἢ συστήματα). ὡς ἐμφαίνεται ἐν τῷ ἑξῆς πίνακι.

Α'. Ἀρχαιολιθικός ἢ ἀζωικός αἰὼν.

Διαπλάσεις

1) Δωροκρινὴ περίοδος	Ὁμιολιθικός πρῶτος μετασχηματισμός
2) Νουρβίου	Ὁμιολιθικός δεύτερος μετασχηματισμός
Β'. Παλαιολιθικός ἢ παλαιοζωικός αἰὼν	
1) Μεσοκρινὴ περίοδος	Βαλκονικός μετασχηματισμός
2) Δωροκρινὴ	Καλκονικός μετασχηματισμός
3) Νουρβίου	Ὁμιολιθικός τρίτος μετασχηματισμός

Γ' Μεσολιθικός ή μεσοζωϊκός αιών.

Διαπλάσεις

1) Τριώβη — περίοδος	Σταυροί, θωρήτες, κογγυλίστα, δονατοειδή, Κορυμφοί, Δισκίοι
2) Τετρώβη — "	Δισκίοι, Δισκίοι, Δισκίοι
3) Πεντώβη — "	Δισκίοι, Δισκίοι, Δισκίοι

Δ'. Καινολιθικός ή καινοζωϊκός αιών.

1) Τριώβη — περίοδος	Πεντώβη, Τετρώβη, Τριώβη
2) Τετρώβη — "	Πεντώβη, Τετρώβη, Τριώβη
3) Πεντώβη — "	Πεντώβη, Τετρώβη, Τριώβη

Γνωρίζουμε τῶν διαφόρων γεωλογικῶν περιόδων εἶναι ἡ πρώτη ἐμφανίσις ζωικοῦ τινος ἢ φυτικοῦ τύπου, ἔχοντος τελειότερον ὄργανισμὸν, συγχρόνως ἢ ἐπικράτησις ἄλλων ἐμφανισθεῖσων ἤδη ἐν τῇ προηγουμένη περιόδῳ γεωτῶν καὶ ὁμοιογενεῶν, αἰτίνες κατὰ τὴν ἰδιόζουσαν αὐταῖς περίοδον ἐξικινούνται εἰς τὸν ἀνώτατον βαθμὸν διαμορφώσεως, καὶ τέλος ἡ ἐξάφανίσις ἐνοργάνων μορφῶν, αἰτίνες διὰ προγενεστέρων περιόδων ἦσαν χαρακτηριστικαί. Οὕτω π.χ. κατὰ τὴν κρητιδικὴν καὶ ἰουράσιον περίοδον ἐνεργήθησαν, ἀνεπτύχθησαν καὶ ἐξηρανίσθησαν οἱ βελεμνίται καὶ οἱ ἀμμωνίται, κατὰ τὴν τεταρτογενῆ δὲ ἐνεφανίσθη καὶ ἐξηκολούθει ἀναπτυσσόμενος ὁ ἄνθρωπος. Τὰ προϊόντα δὲ τῆς πετρογονικῆς ἐνεργείας κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν περιόδων τούτων, ἥτοι τὰς δμάδας τῶν πετρωμάτων, αἰτίνες ἐσχηματίσθησαν κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν χρονικῶν τούτων διαστημάτων καὶ ἐγκλείουσι τὰ διάφορα ἀπολιθώματα, καλοῦσι διαπλάσεις, συστήματα ἢ ἐποχές. Ὅθεν λέγοντες διάπλασιν ἐννοούμεν ἑκάδα τινὰ στρωμάτων, ἅτινα ὡς συνεχῆς τι ὅλον ἐμφανίζονται, διότι ὁ παλαιοντολογικὸς αὐτῶν χαρακτήρ (βλ. τὰ ἐν αὐτοῖς ἀπαντῶντα ἀπολιθώματα) καθ' ἅπαν τὸ πᾶχος τῆς ἐμάδος μένει οὐσιωδῶς ὁ αὐτός. Αἱ διαπλάσεις (Formation) λοιπὸν εἶναι αἱ ὁροφαί, ἐξ ὧν συνίστανται τὰ ἐξώτερα τῆς λιθοστράτας καὶ ὧν τὰ ἄνω καὶ κάτω ὅρια σχηματίζονται διὰ τῆς ἐμφανίσεως νέων ὀργανικῶν μορφῶν καὶ τῆς ἐξαφανίσεως ἐτέρων ὑπαρχουσῶν ἤδη. [K.M.]

Γεωλογικοὶ χάρται παριστῶσι διὰ χρωμάτων ἐπὶ γεωγραφικῶν πινάκων τὰς γεωλογικὰς διαπλάσεις καὶ υποδιαίρεσεις τούτων καὶ τὰ διάφορα πετρώματα, ἐξ ὧν συνίσταται τὸ χέροισμα χώρας τινός. Κατὰ τὴν σύνταξιν δὲ γεωλογικοῦ τινος χάρτου λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν μόνον τὸ ἐν τῇ ἀρχικῇ αὐτοῦ θέσει εὐρισκόμενον πέτρωμα, οὐχὶ δὲ καὶ τὰ ἐπὶ τούτων κείμενα ἐπιγενέστερα ὕλικά, ἅτινα θεωροῦνται ὡς μὴ ὑπάρχοντα. Εἶναι δὲ τὰ ὕλικά ταῦτα τὰ ἐξῆς. 1) Πρωτικὴ γῆ, ἥτις εἰς τι-

νας χώρας ὡς λεπτὸν ἐπικάλυμμα καλύπτει τὸ ἐπικείμενον ἀρχικὸν πέτρωμα. 2) Ὁ δι' ἀποσπάρσεως αὐτοῦ τοῦ ὑποκειμένου πετρώματος παραχθεὶς χυλὸς, ἐπίσης λεπτὸν ἀποτελὼν ἐπικάλυμμα. 3) Νεώταται προχώσεις, ἐπιστρωθεῖσαι τῇ ἐνεργείᾳ τῶν ὑδάτων. Ἄπαντα δὲ τὰ πεπολιτισμένα εἶδη πρὸ πολλοῦ ἔχουσι συντάξει τοὺς γεωλογικοὺς αὐτῶν χάρτας. Καὶ ἡ ἡμετέρα πατρίς ἔχει Γ. χάρτην, ὅστις συντάχθη δαπάναις ξένων κρατῶν. Καὶ ὁ μὲν τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος, Εὐβοίας καὶ Θεσσαλίας ἐγένετο ὑπὸ τῶν βιενναίων γεωλόγων Neumayr, Teller καὶ Bittner, ὁ τῆς Πελοποννήσου ὑπὸ Α. Philippson καὶ ὁ τῆς Κεφαλληνίας, Ἰθάκης, Ζακύνθου κτλ. ὑπὸ τοῦ Partsch. Εἰς τὴν ἡμετέραν γλῶσσαν, μετάφρασις τοῦλάχιστον τούτων, δὲν ὑπάρχει. [K.M.]

Γεωμέτραι. Agrimensoros καὶ geometici παρὰ Ῥωμαίοις ἐκαλοῦντο Γ. χρησιμεύοντες καθ' ὅλου μὲν εἰς τὸ νὰ καταμετρώσι καὶ διαιρῶσι τὰ κτήματα, μάλιστα δὲ καὶ κατ' ἐξοχὴν τὴν γῆν τὴν παραχωρουμένην ὑπὸ τῆς πολιτείας εἰς τοὺς ἀποίκους. Ἐχρησίμευον δὲ καὶ ὡς διαιτηταί (arbitri) ἐν ταῖς διαφοραῖς, αἰτίνες μεταξὺ γαιοκτημόνων ἀναφέροντο περὶ ὁρίων, ὅσαι δὲν εἶχον νομικόν, ἀλλὰ τεχνικὸν χαρακτήρα. Ἐπὶ τῶν αὐτοκρατόρων ἐυστηματοποιήθη κἀλλισιν ἡ δικαιοδοσία των. Ἐχομεν δὲ καὶ Ῥωμαίους συγγραφεῖς εἰδικῶς γράψαντας πραγματείας ἀναφερόμενας εἰς τὰ πρακτικὰ ταῦτα γεωμετρικά. Ὁ πρῶτος δὲ ἐκ τῶν εἰδικῶν γεωμετρικῶν συγγραφέων εἶναι ὁ Φροντίων (40—106 μ. Χ) [Σ]

Γεωμετρία (Μαθημ.) ὀνομάζεται ὁ κλάδος τῆς μαθητικῆς ὁ ἐξετάζων τὸ σχῆμα καὶ τὴν ἔκτασιν. Ἐν Αἰγύπτῳ, ὅπως τοῦτο ἀποδεικνύεται ἐκ παπύρων, πιθανῶς δὲ καὶ ἐν Ἀσσυρίᾳ, ἡ Γ. ἐκαλλιεργεῖτο μόνον ὡς ἐμπειρικὴ γνῶσις πρὸς μέτρησιν ἐκτάσεων. Οἱ Ἑλληνες παραλαβόντες πιθανώτατα παρὰ τῶν λαῶν αὐτῶν τὰ πρῶτα σπέρματα τῶν γεωμετρικῶν γνώσεων, ἀνεπτύξαν τὴν Γ. ἐπιστημονικῶς καὶ ἤρουναν τὸν σκοπὸν αὐτῆς, ὅπως νῦν οὗτος ἐννοεῖται. Ἡδὲ εἰς τὸν Πυθαγόραν ἀποδίδεται ἡ ἐκαστόμη καὶ ἄλλα γεωμετρικὰ θεωρήματα. Κατὰ δὲ τοὺς χρόνους τοῦ Πλάτωνος, ὅστις ἐθεώρει τὴν Γ. ἀναπόσπαστον στοιχεῖον ἀπὸ τῆς φιλοσοφίας, ἦσαν γνωστὰ διάφοροι καμπύλοι. Ἐξ ὧν σπουδαιότεραι εἶναι αἱ κίονου τομαί, ἥτοι ἡ ἑλλειψις, ἡ ὑπερβολὴ καὶ ἡ παραβολή, ἐξηγεῖτο δὲ δι' αὐτῶν ἡ λύσις διαφορῶν προβλημάτων, ὡς τοῦ διπλασιασμοῦ τοῦ κύβου, τῶν δύο μέσων ἀναλόγων, τῆς τοιχοτομίας τῶν γωνιῶν. Ὁ Ἀρχύτας πρὸς λύσιν τοῦ προβλήματος τὴν δύο μέσων ἀναλόγων ἔκκευε χρῆσιν στρεβλῆς καμπύλης (καμπύλης διπλῆς καμπυλότητος). Ὁ μαθητὴς τοῦ Πλάτωνος Εὐδοξος ἐξήγησε νὰ ἐξηγήτῃ τὴν κίνησιν τῶν πλανητῶν (τὴν φαι-

νομένην δι' ἡμᾶς ἐπὶ τοῦ οὐρανοῦ ἕνεκα τῆς συγχρόνου κινήσεως αὐτῶν καὶ τῆς γῆς περὶ τὸν ἥλιον) κατὰ τὴν ἀρχαίαν δοξαίαν τῆς ἐν τῷ κέντρῳ ἥρεως θέσεως τῆς γῆς, διὰ τῆς ἱπποκράτους, τῆς ὁποίας ὁ χαρακτήρ ἐν εἶναι ἐξηκριβωμένος. Ἐποχὴν ἀποτελοῦσιν ἐν τῇ Γ'. τὰ στοιχεῖα τοῦ Εὐκλείδου (ἐλίγοντο τὰ τὰ 300 π.Χ.), ὅστις ὑπῆρξεν ὁ σύνδεσμος τῶν περὶ τὸν Πλάτωνα μαθηματικῶν μετὰ τῶν Ἀλεξανδρινῶν. Ἡ μέθοδος ἐν τοῖς στοιχείοις εἶναι τοσοῦτον αὐστηρὰ ἐπιστημονικῆς, ὥστε αὕτη χρησιμεύει καὶ νῦν ἐν τῇ διδασκαλίᾳ αὐτῶν. Πλὴν τῶν στοιχείων ἐγράψεν ὁ Εὐκλείδης καὶ περὶ τῶν κώνου τομῶν, τῶν ὁποίων γύρουν τὴν θεωρίαν, καὶ ἄλλα, πάντα ταῦτα ὅμως δὲν σώζονται, ἢ μόνον δι' ἐνδείξεων ἄλλων μεταγενεστέρων μαθηματικῶν τῆς ἀρχαιότητος. Ἀλλὴν ὥσιν ἔδωκεν εἰς τὴν Γ'. ὁ Συρακούσιος Ἀρχιμήδης (287—212 π.Χ.), ὅστις ἐξήγησε τὴν μέτρησιν τῆς ἐκτάσεως διαφόρων γεωμετρικῶν σχημάτων. Ὁ Ἀρχιμήδης εἰσήγαγε τὰ πρῶτα σπέρματα τῶν ἀπειροσῶν εἰς τὴν Γ., θεωρῶν τὴν ζητούμενην ἐκτασιν ὡς τὸ ὅριον ποσοτήτων, τῶν ὁποίων ἡ ἀπ' αὐτῆς διαφορὰ ἐλαττοῦται, ὅπως π.χ. καμπύλη τις δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς τὸ ὅριον ἐγγεγραμμένων καὶ περιγεγραμμένων πολυγώνων, τῶν ὁποίων ὁ ἀριθμὸς τῶν πλευρῶν πολλαπλασιάζεται.

Πρῶτος ὁ Ἀρχιμήδης ἔδωκε τὴν κατὰ προσέγγισιν τιμὴν τοῦ λόγου τῆς περιφέρειας πρὸς τὴν διάμετρον, εὐρίων αὐτὸν = 22 : 7. Ἐπειρος μέγας γεωμέτρης τῆς ἀρχαιότητος, ἔλκοντι μεταγενέστερος, ἐν μέρει δὲ καὶ συγχρόνος αὐτοῦ ὑπῆρξεν Ἀπολλώνιος ὁ Περγαιὸς, ὅστις ἐγράψεν 8 βιβλία περὶ τῶν κώνου τομῶν (4 σώζονται ἑλληνιστῇ, 3 ἐν ἀρχαίᾳ μεταφράσει, ἐν δὲ, τὰ δὲν, ἐξ ἐνδείξεων ἀνακτισεύσασιν ὁ Χαλλέβος). ἐν οἷς συνηρμολόγησε καὶ ἐγενίκευσε τὰ περὶ τῶν καμπύλων αὐτῶν πρότερον γνωστὰ προσθήκας δὲ καὶ τῆς ἰδίας περὶ αὐτῶν ἀνακαλύψεις. Ὁ Γαλλὸς γεωμέτρης Σάλης (Chasles), ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς Γ. θεωρεῖ τὰς ἐργασίας τοῦ Ἀρχιμήδους καὶ τοῦ Ἀπολλωνίου ὡς ἀποτελοῦσας τὴν λαμπροτάτην ἐποχὴν τῆς ἀρχαίας Γ. καὶ λέγει ὅτι ἐκ τῶν δύο μεγάλων κλάδων τῆς Γ. ὁ μὲν ἀσχολούμενος περὶ τὸν τετραγωνισμόν (τὴν εὐρεσιν τοῦ ἐμβαδοῦ) τῶν κυρτῶν σχημάτων, δοὺς ἀφορμὴν εἰς τὴν ἀνακάλυψιν τοῦ ὑπολογισμοῦ τῶν ἀπειροσῶν, δύναται νὰ ὀνομασθῇ Γ. ἐκτάσεως, ἢ τοῦ Ἀρχιμήδους, ὁ δὲ ἀσχολούμενος περὶ τὰς κωνικάς τομὰς, χρησιμεύουσας ὡς ἀφετηρία τῆς θεωρίας τῶν σχημάτων καὶ τῆς θέσεως αὐτῶν, δύναται νὰ ὀνομασθῇ Γ. τοῦ σχήματος καὶ τῆς θέσεως, ἢ Γ. τοῦ Ἀπολλωνίου. Οἱ δύο δ' αὐτοὶ κλάδοι, ὅπως ἐπιπροσέεται ὁ Σάλης, εἶναι οἱ παῶν τῶν μαθηματικῶν ἐπιστημῶν, διότι αὗται κατὰ τὸν Καρτέσιον διαιροῦνται

εἰς τὰς ἐξεταζούσας τὴν τάξιν καὶ τὰς ἐξεταζούσας τὴν μέτρησιν. Ἄλλοι μαθηματικοί, ἰδίως χάριν τῆς ἀστρονομίας, ἐσχολήθησαν περὶ τὴν τριγωνομετρίαν καὶ τὴν σφαίραν, εἰ δὲ καὶ περὶ τὴν παρόστασιν τῆς σφαίρας ἐπὶ ἐπιπέδῳ, ἥτοι τὴν χαρτογραφίαν, ἐν οἷς καὶ οἱ μέγιστοι ἀστρονόμοι τῆς ἀρχαιότητος Ἰππαρχος (150 π.Χ.) καὶ Πτολεμαῖος (150 μ.Χ.). Οἱ κατόπιν μαθηματικοὶ περιορίσθησαν κυρίως εἰς τὸ νὰ σχεδιάσωσι τὰς ἐργασίας τῶν προγενεστέρων, κατὰ δὲ τὸν Ε' μ.Χ. αἰῶνα ἐπῆλθε πλήρης στείρωσις τῶν μαθηματικῶν ἐπιστημῶν. Οἱ Ἀράβες ἀναλαβόντες ἀπὸ τοῦ Θ' αἰῶνος τὴν καλλιέργειαν τῶν μαθηματικῶν ἐπιστημῶν, ἀνεπτύξαν τὴν τριγωνομετρίαν, εἰσαγαγόντες εἰς αὐτὴν ἀντὶ τῶν χορδῶν τῶν γωνιῶν τὰς τριγωνομετρικὰς τούτων γραμμάς. Μετὰ τὴν ἀναγέννησιν τῶν γραμμάτων ἐν τῇ Δύσει καὶ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς Ἀλγέβρας (βλ.), ἐφηρμόθη αὕτη κατὰ πρῶτον πρὸς εὐρεσιν ὁρισμένων γεωμετρικῶν μεγεθῶν. Νέαν καὶ εὐρυτάτην δὲν ἠνεώξεν εἰς τὴν Γ. ὁ Καρτέσιος, ὅρισας τὴν θέσιν τῶν σημείων διὰ τῶν συντεταγμένων (βλ.) τῶν ὀνομαζομένων ὑπὸ τινων καρτεσιανῶν, διότι κατόπιν εἰσήχθησαν καὶ ἄλλα εἶδη συντεταγμένων προσορῶν πρὸς τοὺς ἑκαστοτε σκοποὺς καὶ πρὸς εὐρυτέρας ἐρεῦνας. Οὕτως ἐγεννήθη ἡ ἀναλυτικὴ Γ., δι' ἣς ἡ λύσις τῶν προβλημάτων τῆς Γ. κατορθοῦται διὰ τοῦ λογισμοῦ, ἀντιθέτως πρὸς τὴν ἀρχαίαν Γ., ἥτις ἐξήτει αὐτὴν ἐκ τῶν σχημάτων. Ἡ κατόπιν ἐφαρμογὴ τοῦ ὑπὸ τοῦ Λαϊβνιτίου καὶ τοῦ Νεύτωνος ἐφευρεθέντος λογισμοῦ τῶν ἀπειροσῶν εἰς τὴν Γ., ἔδωκε νέα καὶ προσφορώτατα μέσα πρὸς εὐρυτάτην ἀνάπτυξιν αὐτῆς καὶ ἐξέτασιν τῶν γραμμῶν, ἐπιφανειῶν καὶ ὄγκων. Κατὰ τὸν 12' καὶ 13' αἰῶνα ἐπεκράτησεν ἡ ἀναλυτικὴ Γ., ἥτις ἐπέβηται καὶ εἰς τὴν ἐξέτασιν τῶν στρεβλῶν καμπύλων καὶ τῶν κυρτῶν ἐπιφανειῶν, οὕτω δὲ διηρέθη ἡ ἀναλυτικὴ Γ. εἰς ἀναλ. Γ. δύο καὶ εἰς ἀναλ. Γ. τριῶν διαστάσεων. Κατὰ τὸν 16' αἰῶνα ἤρχισε νὰ καλλιεργῇται καὶ πάλιν ἡ Γ. τῆς θέσεως, εἰς ἣν εἰσήχθησαν νέα μέθοδοι. Ἡ ἀνάπτυξις καὶ ἐφαρμογὴ εἰς τὴν Γ. τῶν ἐριζουσῶν καὶ ἄλλων ἐκφράσεων, ὡς τῶν ἀμετατρέπτων (invariants) κτλ., παρήγαγε νέον κλάδον, τὴν κηλουμένην νεωτέραν Γ. Ἡ Γ. τοῦ γόφου ὅπως ἀντιλαμβάνομεθα αὐτὸν, ὡς ἔχοντα τρεῖς διαστάσεις, καὶ ἐπὶ τῇ βάσει τῶν θεμελιωδῶν ἰδιοτήτων, ὡς ἀνευρισκομεν εἰς αὐτὸν, ἀποτελεῖ τὴν καλουμένην εὐκλείδειον Γ., ἐπὶ τῇ ὑποθέσει ὅμως πλειόνων διαστάσεων ἐσχηματίσθη Γ. γενικωτέρα, ἥς ἐκεῖνη εἶναι εἰδικὴ περίπτωση. Τὴν ἀνάπτυξιν τῆς Γ. ἐβλήθησαν λίαν αἱ ἀνάγκαι τῆς θεωρίας τῶν μερῶν τῶν μηχανῶν, ἐξ ἧς πολὺ ἀνεπτύχθη ἡ καλουμένη κινήματις, διὰ δὲ τῆς ἐφαρμογῆς θεωρημάτων τῆς μηχανικῆς περήχθη ἰδίος τρόπος ἐξε-

τάσεως πολλῶν γεωμετρικῶν προβλημάτων. Καί ἡ γεωδαισία δὲ καὶ ἡ χαρτογραφία ἐδωκαν ἀρραβὰν εἰς τὴν ἐξέτασιν πολλῶν γεωμετρικῶν θεωριῶν, ὡς τῆς τῶν γεωδαισιῶν γραμμῶν καὶ τῆς ἐπιπέδου τῶν καρπύων ἐπιφανείων. Κατὰ τὸν 10^ο αἰῶνα ἀνεπτύχθη καὶ ἡ διὰ τὰς πρακτικὰς ἐφαρμογὰς χρησιμωτάτη περιγραφικὴ Γ., ἥτις ἐξετάζει τὰς προβολὰς τῶν γεωμετρικῶν σχημάτων ἐπὶ δύο καθέτων ἐπ' ἄλληλα ἐπιπέδων. Τὴν καθαρῶς πρακτικὴν Γ. ἐθεώρησε τελειοφόρος ἡ τελειοποίησις τῆς τοιχομετρίας, ἡ ἐρεῦρασις τῶν λογαριθμῶν, δι' ὧν συντομεύονται οἱ λογισμοί. ἡ ἐρεῦρασις τοῦ τριγωνισμού (βλ. Γεωδαισία) καὶ ἡ τελειοποίησις τῶν τεχνικῶν μέτρων τῆς μετρήσεως. [Δ.Κ.]

Γεωμετρικός τόπος (Μαθημ.) θεωρεῖται πᾶν σύστημα σημείων, ἅτινα πάντα ἔχουσι κοινὴν τινὰ ιδιότητα καὶ τὰ ὅποια ἐν τῇ συνόλῳ αὐτῶν σχηματίζουσι γραμμὴν ἢ ἐπιφάνειαν, εἶναι ὅμως ἐνίοτε καὶ μεμονωμένα, ἢ καὶ ἰστανικά σημεία. Οὕτως ἡ περιφέρεια τοῦ κύκλου εἶναι ὁ Γ. τόπος τῶν σημείων ἐπιπέδου τινός, τὰ ὅποια πάντα εἰς ἴσου ἀπέχουσιν ἐνὸς σημείου ἐν τῷ ἐπιπέδῳ, τοῦ κέντρου τοῦ κύκλου, ἐπίσης ἡ σφαῖρα ὁ Γ. τόπος τῶν σημείων τοῦ χώρου, τὰ ὅποια πάντα ἀπέχουσιν ἰσάκως ἐνὸς σημείου, τοῦ κέντρου τῆς σφαίρας. Ἡ γεωμετρικὴ ἰδιότης Γ. τόπου τινός, διατυπωμένη ἀναλυτικῶς, παρέχει τὴν ἐξίσωσιν αὐτοῦ (βλ. Ἀλγεβρα). [Δ.Κ.]

Γεώμηλον. Τὸ Γ. κοινῶς γνωστὸν ὑπὸ τὸ ὄνομα πατάτα (*Solanum tuberosum* L. βλ. Λ. Σελάνον), εἶναι φυτὸν ἀπαγόμενον εἰς τὴν ἡλικίαν τῶν σταχυοειδῶν καὶ καταγόμενον ἐξ ἡμερικῆς ἐνθα καλλιεργεῖται πρὸ κληνισμῶν τῶν χρόνων καὶ θῶν εἰσῆχθη εἰς τὴν Εὐρώπην περί τὰ μέσα τοῦ 16^{ου} αἰῶνος. Ἐκτοτε ἡ καλλιέργεια αὐτοῦ ἐπεξετάθη καταπληκτικῶς ἐν Εὐρώπῃ, ἥτις παράγει νῦν 75.000 χιλιάγραμματα Γ. Παρ' ἡμῶν ἡ καλλιέργεια τοῦ Γ. ἐγενικεύθη ἐπὶ Καποδιστριαῦ δοτικῶς πολλαπλῶς ἡμερὶς ἡμερὶς περὶ φυτεύσεως μεγάλων ἑκτάσεων ἐν Ἀΐνῳ καὶ Πόρῳ ἀνεπτύχθη ὅμως πρὸ πάντων ὑπὸ τῆς ψήφισις τοῦ περὶ συλλογῆρας νόμου (1880), καθ' ἣν καὶ ἡ ἐξῴθεν εἰσαγωγὴ εἰς τὴν Ἑλλάδα Γ. ἀπαγορεύθη.

Τὸ φυτὸν τοῦτο καλλιεργεῖται διὰ τὰ ὑπόγεια σώματα αὐτοῦ, ἅτινα περικλείουσι μεγάλην ποσότητα ἀμύλου (περίπου 20 %) καὶ αποτελοῦσι θρεπτικωτάτην καὶ εὐκόλως καὶ ποικίλως παρασκευαζομένην τροφήν, δυναμένην ἄριστα καὶ συμφορώτατα ν' ἀντικαταστήσῃ τὸν ἄρτον. Τὸ Γ., ὅπερ λίαν ἐπιτυχῶς ἐκλήθη ὑπὸ τῶν Γάλλων *εἰσοίμορς ἔρτορς* τῶν πτωχῶν, χρησιμεύει πρὸς τοὺς πρὸς κατασκευὴν οἰνοπνεύματος καὶ ἀμύλου, ὡς καὶ πρὸς διατροφὴν τῶν κτηνῶν. Ἐνεκα τῆς μεγάλης σημασίας τοῦ φυτοῦ τούτου παρήχθησαν πάμπαν ποικιλίαι αὐτοῦ (περὶ τὰς 700 ἀναφέ-

ρει ὁ A. Vilmorin ὡς τὰς κυριώτερας), αἵτινες δύνανται νὰ διακριθῶσιν εἰς τρεῖς μεγάλας τάξεις, ἥτοι εἰς τὰς φαιύσας φύματα α', κατὰ τὴν μάλλον καὶ ἥττον κοινικῶς σφαιρικὰ δ' ἐπιμηκεῖ πεπλατυσμένα ἢ στρογγυλὰ καὶ γ' ὡσεὶ δῆ. Παρ' ἡμῶν ὡς ποικιλίαι διακρίνονται τὰ διαφόρων διαμερισμάτων ἢ πόλεων τῆς χώρας ἐνθα ταῦτα καλλιεργοῦνται ἐν ἐκτάται. Οὕτως ἔχομεν βολιώτικα, κερκυραϊκὰ, πατησιώτικα, ἀνθρῶτικα κ.τ.λ. Τὰ πλείστα δὲ τούτων δύνανται νὰ ὑπαρθῶσιν εἰς τὴν α' τάξιν, τῶν σφαιρικῶν. Ἀπὸ τίνος εἰς τὰ περίε τῆς Κερκύρας, τῶν Πατρῶν καὶ τῶν Ἀθηνῶν καλλιεργοῦνται δύο ποικιλίαι Γ. τῆς β' τάξεως, τῶν ἐπιμήκων, ὧν ἡ μία (σώματα βοτρυοειδῆ) εἶνε βεβαίως παρεφθαρμένη ἢ περιώνυμος ἡμερικανικῇ ποικιλίᾳ *early-rose* τὰ Γ. καλλιεργοῦνται ἐπιτυχῶς εἰς πᾶν σχεδὸν κλίμα, εἰς τὰς μεσημβρινὰς διώας χώρας καὶ τὰ φυτεῖ ἔξω ἐδάφην μόνον τῇ βοήθειᾳ ἀρδεύσεων. Τὰ ἐλαφρὰ, ἀμυλώδη, ἄριστα καὶ πλούσια ἐν καλῇ ἐδάφῃ εἶνε τὰ προτιμώτερα διὰ τὸ Γ. Ἐν τούτοις εἰς τὰς μεσημβρινὰς χώρας προτιμῶνται αἱ συμπαγεῖς γαῖαι, ὡς ὁρσερώτεροι: δέον δὲ αὐταὶ νὰ κατεργάζωνται καλῶς καὶ νὰ λιπαίνωνται διὰ σταυλίνης κόπρου. Εἰς τὰς χώρας τούτας τὰ Γ. φυτεύονται κατὰ Φεβρουάριον, Μάρτιον ἢ Ἀπρίλιον, ὅπου δὲ ὁ χειμὼν βραδυνὴ νὰ ἐπέλθῃ δυνατόν νὰ φυτευθῶσι καὶ κατὰ Μάιον ἢ καὶ Ἰούνιον, ὅτε ὅμως μόνον τῇ βοήθειᾳ ἀρδεύσεων ἐπιτυχάνουσιν, ἰδὲς χώρας, ἐνθα δὲν συμβαίνει οὐκ ἀπογοῇ, τὰ Γ. δύνανται νὰ φυτευθῶσι καὶ κατὰ Σεπτέμ. ἢ Ὀκτωβρ. Ὁ σπόρος ἥτοι τὰ πρὸς φυτεῦσιν Γ., ἐκλέγεται μετὰ τὴν ὑγιεινὴν, μετρίως μεγέθους πλὴν φαιούτων τοὺς κυριώτερας χαρακτῆρας τῆς ποικιλίας φυμάτιον, ἅτινα φυτεύονται κατὰ προτίμησιν ἀκέραια. Ἀριστος σπόρος εἶνε ὁ λαμβανόμενος ἐκ τῶν ὑγιεινῶν φυτῶν, ἅτινα κατὰ τὴν ἀνθηρὴν σημειοῦνται διὰ ταινίας ἢ πασσαλίσκου, Ἐκαστον φύμα τιθεῖται εἰς λίκνον βάθους 15—20 ἐκ. μ., ἐστρωμένον ἐκ τῶν προτέρων μὲ καλῶς χωνευμένην σταυλείαν κόπρον. Οἱ λίκνοι ἀπέχουσιν ἀπ' ἀλλήλων καθ' ὅλας τὰς διευθύνσεις 25—50 ἐκστμ., ἀναλόγως τῆς γονιμότητος τοῦ ἐδάφους. Ἐν τῇ μεγάλῃ καλλιεργείᾳ τὰ Γ. φυτεύονται διὰ τοῦ ἀρότρου ὡς οἱ κύκμοι 15—20 ἡμέρας μετὰ τὴν βλάστησιν ἄρχονται τὰ σκαλίσματα, τὰ παραχωμα καὶ αἱ ἀρδεύσεις, ἅτινα διαρκοῦσι μέχρι τῆς ἀνθήσεως καὶ ἐπαναλαμβάνονται ἀναλόγως τῆς φύσεως τοῦ ἐδάφους καὶ τῆς ὑγρασίας τῆς ἀτμοσφαιρας. Ἡ ὥριμανσις τῶν φυμάτων ἄρχεται ἀπὸ τῆς ἀνθήσεως, ὅτε δύνανται νὰ ἐξελθῶσι τοιαῦτα νωπὰ πρὸς ἄμεσον κατανάλωσιν. Τὰ πρὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης ἐξαγόμενα μικρὰ σώματα, τὰ πωλούμενα ἐνίοτε εἰς τὴν ἀγοράν, εἶνε πολὺ λάκως ἐπιβλαβῆ εἰς τὴν υγείαν. Τὰ φύματα εἶνε ἐντελῶς ὥριμα

και διατηρήσιμα όταν τὰ φύλλα και τὰ ἄκρα τῶν βλαστῶν τοῦ φυτοῦ ξηρανθῶσι. Τὰ Γ. διατηροῦνται ἐπὶ πολὺν χρόνον ἐν κρίστῃ καταστασει φερόμενα εὐθὺς μετὰ τὴν ἐξαγωγήν εἰς τὸπον σκιερὸν και τιθέμενα ἐντὸς φυλίων λιπωτῶν κατ' ἐναλλάξ στρώματα μετὰ λειοτριμμένης σφάσεως ἢ εἰσαχόμενα ἐντὸς χλιαροῦ κλίβανου. ἔνθα διαμένουσιν ἐπὶ $\frac{1}{2}$ ὥρ' ἐν τῇ δευτέρᾳ ταύτῃ περιπτώσει ἀποβάλλουσι τὴν βλαστηκὴν αὐτῶν δύναμιν. Παραγονται μεγάλα φύματα ἐκ τῶν ἐξ ἑκάστου φυμάτος μετὰ τὴν φύτευσιν αναδιδομένων βλαστημάτων ἀραιρεθῶσι τὰ ἀδυνατώτερα και διατηρηθῶσι δύο μόνον, τὰ ζωηρότερα. — Τὰ Γ. προσβάλλονται παρ' ἡμῖν ὑπὸ πανταίῳ ἀέθρῳ, ὧν οἱ ἐπικινδυνότεροι εἶνε α') ἡ προσκόρυψ (κρομμυδογράφος) και β) σκόληκες τῶν κηλοληνθῶν (σκουληκι) ταῦτα προσβάλλουσιν ἰδίως τὰ εἰς κήπους καλλιεργούμενα Γ. ὧν ἀποκόπτουσι τοὺς νεαροὺς βλαστοὺς, καταπονεομένουσι δὲ ἐπιτυχῶς διὰ τῆς ἀναμίξεως ἐν τῇ προστιθεμένῃ κόπρῳ (ἐν ἧ' ὥς ἐπὶ τὸ πλείστον ἐμφυλάουσιν οἱ ἔχθροι οὗτοι) 1—2 % περσίου και ε') τὸ περὶνὸσπορον (*peronospora infestans*), κρυπτόγαμον φυτὸν, ὅπερ προξενεῖ εἰς τὰς γεωμυροφυτείας και ἰδίως τὰς τῶν βορειότερων χωρῶν μεγάλας ζημίας. Τὸ παρὰ τὸν τοῦτο ἐν πρώτῳ προσβάλλει τὰ φύλλα, ἐρ' ὧν παρουσάζονται ἀκανόνιστοι, κατ' ἀρχὰς ὑπόλευκοι και ἀσκούθιοι μελάναι κηλίδες, κατόπιν ἡ προσβολὴ ἐμφανίζεται εἰς τοὺς βλαστοὺς και τοὺς καυλοὺς, ἐρ' ὧν ἀναπτύσσονται ἱσχροὶ κηλίδες, αἵτινες ἀξινόμεναι θραύουσιν και ἀποσυνθέτουσιν αὐτοὺς. Ἐν τέλει ἡ προσβολὴ ἐμφανίζεται και ἐπὶ τῶν φυμάτων, τὰ ἐπεὶ παρουσάζουσι ἐξωτερικὰς κηλίδας, ὧν ἡ ἐπιθεμὶς εἶνε βαθύτερου τοῦ συνήθους χρώματος και μακραιμένη. Ἡ προσβολὴ τῶν φυμάτων ἐληγον κατ' ἐλάχιστον προχωρεῖ πρὸς τὰ ἔσω ἀλλοιοῦσα τὴν σάρκα, ἥτις ἐπὶ τέλους ἀποσυντίθεται ἢ ἀπὸξηραίνεται ἀναλόγως τῆς καταστάσεως τῆς ἀτμοσφαιρᾶς. Τὰ προσβεβλημένα φυμάτα δὲν διατηροῦνται ἐπὶ πολὺ και εἶνε ἀκατάλληλα διὰ σπέρων, μαγειρευόμενα δὲ ἔχουσι γεῖσιν δυσάρεστον. Ἡ ἀσθένεια αὕτη προλαμβάνεται α') διὰ τῆς ἐλάχιστης ὑγρῶν συστάσεως ἐμβάπτονται εἰς διαλύσιν ἐξ ἐνδὸς μέρους θετικοῦ γαλλικοῦ (γαλακτοπλάτης) και 100 μερῶν ὕδατος, και β') ἐάν βλαστήσωμεν ἐπανειλημμένως τὰ φυτὰ διὰ τῆς ἀνωτέρᾳ διαλύσεως τοῦ θετικοῦ γαλλικοῦ, εὐθὺς ὡς παρυσιασθῶσιν ἐπὶ τῶν φύλλων αὐτῶν αἱ χαρακτηριστικαὶ ὑπόλευκοι κηλίδες τῆς ἀσθενείας. [Γ.]

Γεωμύροι (Ἄρχαιολ.). Οἱ γῆν ἔχοντες ἐλιγαρχικοί, οἱ τὴν δύναμιν τῶν ἀρσένων ἐκ τῆς κτηματικῆς παρουσίας τῶν. Ἡ τῶν γεωμύρων ἐλιγαρχία συνέστη ἐν Σάμῳ μετὰ τὴν φθῶν τοῦ τελευταίου βασιλείως τῶν Σαμίων Δη-

μοτέλους, κατελύθη δὲ τῇ συνδρομῇ τῶν Μεγαρέων περὶ τὸ 565 π. Χ. Ἀλλὰ και ἐπὶ τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου οἱ ἐν Σάμῳ ἐλιγαρχικοὶ ἐκάλουντο Γ., ὁ δὲ ὄμιλος μετὰ τῶν Ἀθηναίων ἀπέκτεινε, και ἐξώρισε τοὺς πλείστους αὐτῶν. Ἐν Συρακούσαις δ' ἡ τῶν Γαμύρων ἀρχὴ συνέστη κατὰ τὸ τέλος τοῦ Ζ' αἰῶνος, κατελύθη δὲ κατὰ τὸν 7' αἰῶνα π. Χ. ὑπὸ τοῦ δήμου και τῶν δουλοπαροίκων, τῶν Κυλλυριῶν ἢ Καλλικυρίων καλουμένων. Ἐν Ἀθήναις κατὰ τοὺς παλαιστάτους χρόνους οἱ Γ. ἢ γεωργοὶ ἀπατέλουσι τὴν μέτρη ταξιν ἑκάστης τῶν τριγῆ διαίρουμένων φυλῶν, ἥτοι εἰς εὐπατρίδας, γεωμύρους ἢ γεωργούς και δημιουργούς [Π.]

Γεωγύμος (Ἀρχαιολ.). Οὕτως ἐκάλουντο δεικὰ ἔχοντες κληρωτοὶ ἐν ταῖς ἀρχαίαις Ἀθήναις, ἔργον ἔχοντες τὴν διανομὴν τῆς κληρουχικῆς γῆς εἰς τοὺς κληρούμενους. [Π.]

Γεωπλαστικὴ καλεῖται ἡ διδασκαλία τῶν ἐξάρσεων και συνιζησεων τῆς γῆνης ἐπιφανείας και τῆς διαμορφώσεως ταύτης ἐν τῇ παρελεύσει μακρῶν γεωλογικῶν αἰώνων. [Κ.Μ.]

Γεωπονία εἶναι ἡ θεωρία τῆς γεωργίας (ιδ. λεξ.). Ἐπομένως γεωπόνος καλεῖται ὁ σπουδάζας ἐπιστημονικῶς τὴν γεωργίαν. Τῶν λέξεων γεωπονία και γεωργία οἱ ἀρχαῖοι ἐποιούσαντο χρῆσιν ἀδιακρίτως. Μόνον ἀπὸ τῆς Δ' ἑκατονταετηρίδος, ὅτε ἐγένετο ἡ συλλογὴ τῶν «Γεωπονικῶν» (ιδ. κατωτ.), ἐπεκράτησεν ἡ λέξις γεωπονία διὰ τὸ θεωρητικὸν μέρος τῆς γεωργίας. Ἡ σημασίς αὕτη τῆς λέξεως γεωπονία καθορίσθη ὁριστικῶς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῶν «Γεωπονικῶν» τοῦ Ὁρφανίδου (1872). [Γ.]

Γεωπονικοὶ (Γραμμικοί) συγγραφεῖς λέγονται ὅσοι τῶν ἀρχαίων ἐγράψαν περὶ γεωργίας και ἀγροτικῆς οἰκονομίας. Ὁ Ῥωμαῖος Οὐάρρων ἐν τῇ προομιῇ τοῦ συγγράμματος αὐτοῦ *de re rustica* λέγει ὅτι παντῆγοντα Ἑλλήνες ἐγράψαν περὶ γεωργίας οὕς και κατ' ὄνομα ἀναγράφει· οὗτοι πάντες ἐπώλοντο πλὴν Πισίδου, ὅστις ἐν τοῖς «Ἐργοῖς και Ἡμερίαις» παραγγέλλει τινὰ περὶ γεωργίας, τοῦ Ξενοφώντος ἐν τῷ «Οἰκονομικῇ», τοῦ Ἀριστοτέλους και Περσέτου ἀπορῶν περὶ γεωργίας λόγον ποιευμένων. Ἐξ ὧν τούτων και ἄλλων ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος Κωνσταντίνου τοῦ Ζ' κατὰ τὸ ἔτος 950 μ. Χ. ὁ Κασσιανὸς Βασίλειος συναγαγὼν συνέγραψε τὸ ἔτι και νῦν σωζόμενον και ἐπιγραφόμενον ἔργον «Γεωπονικά» εἰς 20 βιβλία. Τούτου πλήρη ἐκδοσὶν ἔχουμεν μετὰ διεξοδικῶν ὑπομνημάτων τὴν τοῦ J. N. Niels ἐν Λειψία 1781 εἰς τὸμ. 4. Οἱ Ῥωμαῖοι ὡς πρὸς τοῦτο ὑπῆρξαν εὐτυχέστεροι, διότι ἐσωθήσαν τὰ περὶ γεωργίας συγγράμματα τοῦ Μάρκου Περσίου Κάτωνος (*de re rustica*), τοῦ Μάρκου Τερεντίου Οὐάρρωνος, τοῦ Βιργιλίου

τὰ Γεωργικά (ποίημα), τοῦ Ἰουλίου Ὑγίνου, Κορνηλίου Κέλσου, τοῦ Ἰουνίου Μεδεράτου Κολομέλα (εἰς 20 βιβλία), τοῦ Παλλαδίου καὶ ἄλλων. Συλλογὴν τούτων ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν *scriptores rei rusticae latini* ἐξεῖδεν ὁ I. M. Gesner τῷ 1735 καὶ 1773 εἰς δύο τόμους καὶ ὁ Schneider τῷ 1794—1797. [I. Π.]

Γεωπονική χημεία. Βλ. Χημεία.

Γεωργακίτα. Χωρ. τοῦ δήμου Πυλαρίων τῆς Κεφαλληνίας, ἔχον 46 κατ. [Μ. Σ.]

Γεωργάκης Ὀλύμπιος. Βλ. Ὀλύμπιος.

Γεωργαντέικα. Χωρίον τοῦ δήμου Τρικαλῶν τῆς Θεσσαλίας, ἔχον μετὰ τῶν χωρίων Κατσουλέικα, Σκορδεῖικα καὶ Φραγκεῖικα 151 κατ. [Μ. Σ.]

Γεωργία (καλούμεν ὑπὸ τῶν Ῥώσων Γεουσία, ὑπὸ τῶν ἀρχαίων Ἰβηρία, ὑπὸ τῶν Ῥωμανῶν Κάρτος καὶ ὑπὸ τῶν Τούρκων καὶ Περσῶν Κουρδιστάν). Ἰσπερκαυκάσιος χώρα τῆς Ἀσιατικῆς Ῥωσίας, κειμένη μετὰ τοῦ Καυκάσου καὶ τῶν Ἀρμενικῶν ὄρεων καὶ ἀποτελοῦσα τὸ κύριον μέρος τῶν κυβερνησίων τῆς Τιφλίδος καὶ τοῦ Κουταΐς. Τὸ ὄνομα Γ. ἐδόθη αὐτῇ τὸ πρῶτον κατὰ τὸν μεσαῖωνα. Ἔχει ἐμβαδὸν 61,146 τετρ. καὶ 1,231,491 κατ. ἀσχολουμένους εἰς τὴν ἀμπελοποιίαν, τὴν κτηνοτροφίαν, τὴν γεωργίαν, τὴν μελισσοτροφίαν καὶ τὴν βομβυκοτροφίαν. Ὁ κυριώτερος κλάδος τῆς ἐκεῖ ἀσπιδαντοῦ βιομηχανίας εἶναι ἡ ταπητουργία. Ἡ χώρα εἶναι ἐκ τῶν εὐφορμιτάτων καὶ ὠραιστάτων τῆς Ἀσίας. Τὸ κλίμα εἶναι ἐν γενεῇ γλυκὺ καὶ ὑγρὸν. Τὰ ὄρη βρῖθουσι μετὰλλων καὶ τὰς κλιτύας αὐτῶν καλύπτουσι δάση δρυῶν, φηγῶν, καρυῶν κτλ., ἐν οἷς διακτινῶνται πλεῖστα εἰδὴ ζώων. Οἱ σημαντικώτεροι τῶν ποταμῶν τῆς εἶναι ὁ Φάσις (βλ. λ.) καὶ ὁ Κῦρος (βλ. λ.) Μεταλλικὰ ὕδατα ἡ χώρα αὕτη ἔχει ἄθρονα. Τὰ κυριώτερα τῶν προϊόντων τῆς εἶναι ὁ οἶνος, σιτηρά, βόμβαξ, καπνὰ κτλ., ἐξάγεται δὲ καὶ ξυλεία, ἀκατέργαστος μέταξ καὶ κτήνη. Ἐπικρατοῦσα θρησκεία εἶναι ἡ ὀρθόδοξος χριστιανική, πρωτεύουσα δὲ ἡ Τιφλίς. — Ἡ ἱστορία τῆς χώρας ταύτης ἀρχεῖται ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ Γ' αἰῶνος π. Χ. κατὰ τὴν πεῖσιν τοῦ μακεδονικοῦ πρ. τοῦ, ὅτε ὁ Φαρνάβζος ἐγένετο πρῶτος βασιλεὺς τῆς ἀνεξαρτήτου Ἰβηρίας. Χασρόης Νουσιρβάν, ὁ βασιλεὺς τῶν Περσῶν, κατακτῆσας τὴν Γ., ἀνεβίβασεν ἐπὶ τοῦ θρόνου αὐτῆς Πέρσην ἡγεμόνα. Κατὰ τὸν Β' αἰῶνα ὁ χριστιανισμὸς ἤρχισε νὰ βάλῃ βαθεῖαν ῥίζαν ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ, ἥτις βραδύτερον ἐλεηλατήθη ὑπὸ τῶν Τούρκων (1070), τῶν Μογγόλων (1222) καὶ τοῦ Ταμερλάνου (1387—1407), διενεμήθη ὑπὸ τοῦ βασιλεῖος αὐτῆς Ἀλεξάνδρου τοῦ Α' εἰς τοὺς τρεῖς υἱοὺς τοῦ (1424), καὶ ἐπὶ τέλους προσ-

κρήθη εἰς τὴν Ῥωσίαν (1801), τῶν περιγίπων τῆς βασιλικῆς οἰκογενείας λαβόντων συντάξεις καὶ στρατιωτικοὺς βαθμοὺς. [Π. Π.]

Οἱ κατοικοὶ Γεωργίανοι ἰσχυματίζουσι τὸν πυρῆνα τοῦ λεγομένου Ἰβηρικοῦ κλάδου τῶν ἐθνῶν καὶ γλωσσῶν, φημιζονται δὲ ἐπὶ καλῶν. Οἱ δὲ γλωσσολόγοι ἀμφιβαλλοῦσιν ἀκόμη ἂν πρέπει νὰ καταταγῇ ὁ κλάδος οὗτος εἰς τὴν οἰκογέν. τῶν Τουρανικῶν ἢ τὴν τῶν Ἰνδοευρωπαϊκῶν γλωσσῶν. Ἡ φιλολογία τῶν Γεωργιανῶν ἄρχεται μετὰ τῆς διαδόσεως τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ συνίσταται κατὰ μέγα μέρος εἰς μεταφράσεις τῆς ἁγίας Γραφῆς, τῶν ἔργων τῶν πατέρων τῆς Ἐκκλησίας, τοῦ Πλάτωνος καὶ Ἀριστοτέλους, εἰς Χρονικά, πρὸ πάντων ἐκκλησιαστικά κτλ. Ἀλλὰ καὶ ἡ ποιησις ἐκαλλιεργήθη ἀνεκάλθεν (ἐπικὰ τραγῳδία ἀρχαῖοτατα) καὶ ἐβθασεν εἰς ἀρκούτως ὑψηλὸν βαθμὸν κατὰ τὸν 12' αἰῶνα. [Μ. Γ.]

Γεωργία. Μα τῶν ἀρχαίων 13 πολιτειῶν τῆς Β' Ἀμερικανικῆς Συμπολιτείας, οὕτω καλουμένη ἐκ Γεωργίου τοῦ Β' βασιλέως τῆς Ἀγγλίας. Κεῖται εἰς πλάτος 30° 21'—35° Β καὶ μήκος 80° 48'—85° 40' Δ Γρήνιτς καὶ μετὰ τῆς Β Καρολίνας, τῆς Γεννεσικής, τῆς Ἀλαβάμας, Φλωρίδος, τοῦ Ἀτλαντικοῦ καὶ τῆς Ν Καρολίνας. ἔχει δὲ ἐμβαδὸν 154,030 τετρ. καὶ (τῷ 1890) 1,837,353 κατ., ὧν 900 χιλ. περίπου μαῦροι. Ἡ κατὰ τὸ πλεῖστον πεδινὴ (μόνον τὸ ΒΔ μέρος λοφώδες) καὶ εὐφορὸς χώρα ἔχει κλίμα γλυκὺ, νοσηρὸν δὲ εἰς τὸ τελματώδες ΝΑ μέρος. Τὰ κυριώτερα τῶν προϊόντων εἶναι βόμβαξ (τὸ κύριον ἀντικείμενον τῆς βιομηχανίας), δρυῖς, ἀραβόσιτος, καπνὰ, λίνον, καρποὶ καὶ σιγαροκαλάμων. Τὰ δάση τῆς παράγουσιν ἄξιόλογον ναυπηγικὴν ξυλείαν. — Ἡ νομοθετικὴ ἐξουσία ἀποτελεῖται ἐκ τῆς Γερουσίας ἐχούσης 44 μέλη ἐκλεγμένα ἀνὰ τετραετίαν, καὶ τῆς Βουλῆς, ἐχούσης 175 μέλη ἐκλεγόμενα ἀνὰ διετίαν. Ὁ διοικητὴς ἐκλέγεται ἐπίσης ὑπὸ τοῦ λαοῦ ἀνὰ διετίαν εἰς τὸ Συνέδριον τῶν Ἡν. Πολιτειῶν ἢ Γ. ἀντιπροσωπεύεται ὑπὸ δύο γερουστικῶν καὶ 9 βουλευτῶν. Τὸ δημόσιον γρῆος, τῷ 1887, ἦτο 8,734,000 δολλ. Πρωτ. τοῦ κράτους εἶναι ἡ Ἀτλάντα (βλ. λ.).

Τὰ πρῶτα ἀγγλικά ἰσθμόματα ἐν Γ. ἀνάγονται εἰς τὸ 1733. Ἀλλ' ἡ ἀποικία ὡς ἐκ τῶν αἰματηρῶν πρὸς τοὺς Ἰσπανοὺς πολέμων, τῶν ἐσωτερικῶν διχονοιῶν καὶ τῶν παντοειδῶν στερήσεων ἐξασθενήσασα μεγάλως, διήλθεν ἄχρι τοῦ 1752 ἐθλίαν ὑπαρξίν. Τῷ 1755 συνήλθεν ἐν Συνέλ., καὶ τῷ 1763 προσκρήθη εἰς τὴν Γ. ἡ πρὸς Ν ἄχρι τοῦ ποταμοῦ Σαίν-Μάρν χώρα. Ὑπάρχουσιν τῆς ἐπαναστάσεως, ἡ Γ. συντάχθη μετὰ τῶν Β ἀποικίων, καὶ τὴν 2 Ἰανουαρίου 1788 (ν) ἀπεβέβητο τὸ σύνταγμα τῆς Συμπολιτείας. Κατὰ τὸν ἐμφύλιον πόλεμον τῶν Ἡν. Πολιτειῶν ὑπέστη ἡ Γ. πολλὰ θεινά, ἐκυρι-

1. 2. Πύζα.

3. Τετράκεανος περόνη.

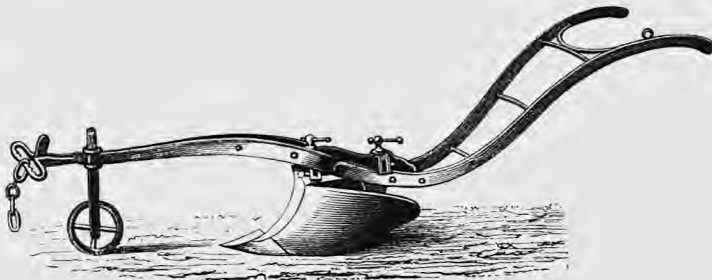
4. Τρίκεανος περόνη.

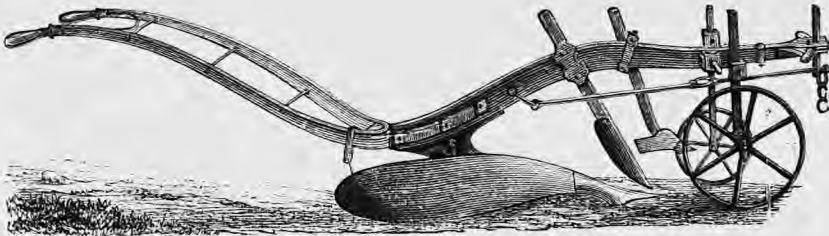
5. 6. Δρεπάνια.

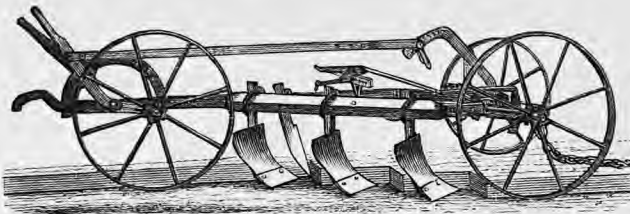
7. Δρέπανον (κόπα).

8. Ἄροτρον αὐλάκων.

9. Ὀλοσιδεῖρον ἄροτρον ἀγγλικόν.

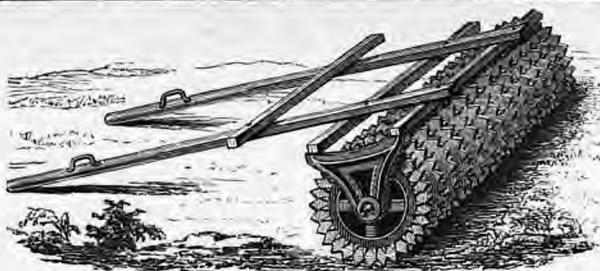

10. Τρίονον ἄροτρον.

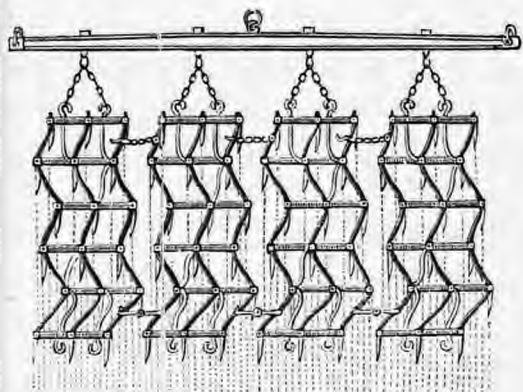

11. Ἀχυρόκατενον.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

12. Βαλοκόπος ὀδοντωτός.

13. Σβόρινη.

14. Σπορεύς.

15. Χορτοθεριστική μηχανή.

16. Σκάριφος.

17. Τραχοφόρον ἄροστρον (πλοῦχος).

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

εὐθὴ δὲ καὶ ἡ πρωτεύουσα Ἀτλάντα, καὶ ἡ γῶρα ἔμεινε ἐπὶ πάντα ἔτη ὑπὸ στρατιωτικὴν δικτατορίαν. Ἐπὶ τέλους περὶδεγθεῖσα τῇ 1868 τὴν χειραφεσίαν τῶν μαζῶν, ἐγένετο αὐτὴ δεκτὴ ἐν τῇ Συμπολίτειᾳ τὴν 3/15 Ἰουλίου 1870. [Π.Π.]

Γεωργία. Σήμερον πάντες παραδέχονται τὴν γεωργίαν ὡς τεχνολογικὴν ἐπιστήμην καὶ οὐχὶ πλεον ὡς ἀπλὴν τέχνην. Ἐν τῇ μᾶλλον περιορισμένῃ ἐννοίᾳ αὐτῆς ἡ λέξις γεωργία σημαίνει τὴν πρὸς ὕλικὴν ἀποδόχυσιν καλλιέργειαν τῶν ἀγροτικῶν κτημάτων περιλαμβάνει δὲ ἡ καλλιέργεια ἀπάσας τὰς ἐργασίας τὰς τελουμένας πρὸς σπορὴν ἢ φύτευσιν παντοίων φυτῶν καὶ δένδρων προσοδοφόρων καὶ πρὸς θεραπείαν αὐτῶν καὶ συγκομιδὴν τῶν καρπῶν τῶν. Ἐν τούτοις ἡ περιορισμένη αὕτη ἐννοία τῆς λέξεως Γ. οὐδέποτε ἐγένετο δεκτὴ, διότι ἐν αὐτῇ δὲν περιλαμβάνονται δύο σπουδαῖοι τὸν κλάδον τῆς Γ., ἡ ζωοτεχνία καὶ ἡ δασοκομία. Καὶ πράγματι ποῖον ἀγροτικὸν κτήμα κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἦττον ἐκτεταμένον δύναται νὰ ᾖνε προσοδοφόρον ἄνευ ζώων; Πόσων δὲ κτημάτων τὸ εἰσόδημα δὲν ἀπαρτίζεται κατὰ μέγα μέρος ἐκ τῆς χρησιμοποίησεως τῶν βασικῶν αὐτῶν προϊόντων; — Δύο κατηγοριῶν εἶνε τὰ προϊόντα τῆς Γ., φυτικὰ καὶ ζωικά, παράγονται δὲ ταῦτα ἢ φυτικῶς. ἄνευ δηλαδὴ τῆς ἀμέσου μεσολαβήσεως τοῦ ἀνθρώπου (πρόϊοντα αὐτοφυῶν δασῶν καὶ φυτικῶν λειμῶνων, ἰχθύες, πικροκκόκκιοι, θήραμον κ.τ.λ.), ἢ τῇ μεσολαβήσει τοῦ γεωργοῦ, ἐν ᾗ περιπτῶται λαμβάνεται πρωτίστως ὑπ' ὅψιν ἡ τελειότης τοῦ προϊόντος καὶ ἡ ὠφέλεια, τὸ κέρδος. Ὡστε ἐπὶ τῇ βίψει τῶν ἀνωτέρω ἐκτιθεμένων δυνάμεθ' νὰ εἰπωμεν ὅτι Γ. εἶνε ἡ ἐπιστήμη τῆς ἐπικερδοῦς παραγωγῆς φυτικῶν καὶ ζωικῶν προϊόντων. Ἀλλὰ διὰ τοῦ ὅρισμ'οῦ τούτου ἀποκλείεται ἡ καλλωπιστικὴ κηπουρικὴ, ἡ κατάρτισις κήπων τέρψεως καὶ παρεδείων, ἥτις ἂν καὶ ἀναμφισβήτητος κλάδος τῆς γεωργίας οὐχ ἦττον δὲν ἔχει σκοπὸν τὸ κέρδος, ἀλλὰ τὴν τέρψιν. Προστούτοις διὰ τοῦ ὅρισμ'οῦ τούτου ἀποκλείονται καὶ τὰ πειράματα, ἅτινα καὶ ὑπ' αὐτῶν τῶν μᾶλλον ἀπαιδεύτων γεωργῶν τελοῦνται, ἂν καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον δὲν φέρουσιν ἄμεσον κέρδος. Ἐπομένως τροποποιούντες τὸν ἀνωτέρω ὅρισμ'ον διὰ τῆς ἀραιώσεως τῆς ἐννοίας τοῦ κέρδους καταλήγομεν εἰς τὸν ἑξῆς: Γ. εἶνε ἡ ἐπιστήμη τῆς παραγωγῆς φυτικῶν καὶ ζωικῶν προϊόντων ἔχει δὲ οὗτος ἀκριβῶς τὴν ἐννοίαν τοῦ ὅρισμ'οῦ ὃν δίδει ὁ διάκτομος γεωπόνος Lefour (L'agriculture est la science de la production organique). [Γ.]

Γεωργικὰ. Περιφρασμὸν διδακτικὸν ποίημα τοῦ Βιργιλίου (Ἰ. Βιργιλίος).

Γεωργικὰ σκεύη καὶ ἐργαλεῖα. Ὑπὸ τὸ ὄνομα τούτου περιλαμβάνομεν πάντα

τὰ σκεύη καὶ μηχανήματα διὰ τῆς χρήσεως τῶν ὁποίων διευκολύνονται ἢ ἐκτελοῦνται τελειότερον αἱ τεχνικαὶ ἐργασίαι τῶν διαφόρων κλάδων τῆς γεωργίας. Τούτων τὰ κυριώτερα βλ. ἐν τῷ συνημμένῳ πίνακι.

Γεωργικὰ σχολεῖα. Εἰδικὰ σχολεῖα σκοπὸν ἔχουσαι τὴν μόρφωσιν πρακτικῶν γεωργῶν διὰ διδασκαλίας τῶν τελειότερων μεθόδων τῆς καλλιέργειας τῆς γῆς καὶ τῆς ἀνατροφῆς τῶν φυτῶν καὶ τῶν ζώων, ἐπὶ δὲ διδασκαλίας τῶν στοιχειωδῶν ἐπιστημονικῶν περὶ γεωργίας γνώσεων καὶ ἀσκήσεως εἰς τοὺς κλάδους τούτους καὶ τὴν πρακτικὴν γεωρογραφίαν καὶ τὴν λογιστικὴν. Τοιαῦτα σχολεῖα ὑπάρχουσιν εἰς πάντα τὰ παπολιτισμένα κράτη.

Ἐν Ἑλλάδι δὲ τὸ πρῶτον Γ. σχολεῖον ἰδρύθη τῇ 1829 ὑπὸ τοῦ Καπεδιστρίου ἐν Τίρυνθι, ἐλειτουργήσας δὲ τούτῳ μᾶλλον ἢ ἦττον ἀτάκτως μέχρι τοῦ 1879, οἱ τὰ κτήματα αὐτοῦ παρεδόθησαν εἰς ἐνοικιαστὴν, διαχειριζόμενον τοὺς πόρους αὐτῶν. Διὰ δὲ τοῦ νόμου αἰμῆς (28 Μαΐου 1887) ἐνεκρίθη ἡ ἰδρυτικὴ ἐν τῷ κράτει τριῶν Γ. σχολείων συντηρουμένων ἐκ τῶν τόκων τοῦ κληροδοτήματος Π. Τριανταφυλλίδου τοῦ ἐκ Βυτίνης. Εἰς ταῦτα γίνονται δεκτοὶ νέοι ἡλικίας 14—18 ἐτῶν καὶ ἔχοντες ἀπολυτήριον ἑλλην. σχολείου, καταβάλλοντες ἐτησίως δρ. 360. Ἡ διδασκαλία εἶναι τριτῆς, θεωρητικῆς καὶ πρακτικῆς. Πάντες δὲ οἱ μαθηταὶ διαιτῶνται ἐντὸς τοῦ σχολείου τρόφιμοι. — Τὸ ἐν Ἀθήναις τοιοῦτον «Τριανταφυλλίδειον Γ. σχολεῖον» ἰδρύθη διὰ Β. Δ. τῆς 19 Μαρτίου 1888 ἐν τοῖς ἐθνικοῖς κτήματι 'Ρούφ, παρεδόθησαν δὲ εἰς αὐτὸ τὰ κτήματα 'Ρούφ καὶ Χασσεῖ, τὸ θημῶσιον δένδροκομείον καὶ ὁ λαχανόκηπος. Τὸ δεύτερον Γ. σχολεῖον ἰδρύθη ἐν τῷ παρὰ τὸν Ἀλιμυρὸν Θεσσαλίας κτήματι 'Αἰδινίου, ὅπου ἐβωρῆθη εἰς τὸ ἔθνος ὑπὸ τῶν κληρονόμων Κασσαδῆ πρὸς τοῦτον τὸν σκοπὸν. τὸ δὲ τρίτον κατὰ τὸν ἀνωτέρω νόμον Γ. σχολεῖον δὲν ἰδρύθη ἐτι.

Πλὴν δὲ τῶν Γ. σχολείων συνεστήθη (1891) καὶ «γεωργικὸς σταθμὸς» ἐν Βυτίνῃ, θαπανάς ἐπίσης τοῦ τριανταφυλλίδειου κληροδοτήματος, περιλαμβάνων γεωργικόν, δασονομικὸν καὶ λεπτοβουλουργικὸν τμήμα, παρέχοντα διδασκαλίαν τῆς χρήσεως τῶν γεωργικῶν ἐργαλείων καὶ τῆς ἐντελεστεράς καλλιέργειας τῶν δημοτικῶν καρπῶν, τῆς ἀμπέλου καὶ τῶν κηπουρικῶν δένδρων καὶ φυτῶν. τῆς καλλιέργειας τῶν δασῶν καὶ τῆς ἰλοτομίας, καὶ τῆς κατασκευῆς σκευῶν καὶ ἐργαλείων καὶ παιδικῶν ἀθυρμάτων ἐκ ξύλου.

Γεωργικὴ χημεία (γερμ. Agrikulturchemie γαλλ. chimie agricole) καλεῖται ἡ ἐφαρμογὴ τῆς χημείας ἐν τῇ γεωπονίᾳ ἢ εἰδικώτερον ἡ διδασκαλία περὶ τῶν γεωμικῶν (φυτικῶν καὶ δρυκτολογικῶν) ἰδιοτήτων

τοῦ ἐδάφους καὶ τῶν λιπασμάτων, περὶ τῆς ζωῆς τῶν φυτῶν (φυτοχημεία) ἢ ζωῶν (ζωοχημεία). Τὰς ἐπιστημονικὰς βάσεις αὐτῆς ἐθεσεν ὁ Λείδιγ ὑποστηρίζας ἰδίως τὴν σπουδαιότητα τοῦ καλῆς καὶ φωσφορικοῦ ὀξέος πρὸς διατροφήν τῶν φυτῶν, μετ' αὐτὸν δὲ ὁ Βουσεγκὼλτ καὶ ἄλλοι διὰ τῶν ἐρευνῶν τῶν ὁποίων ἀπεδείχθη τὸ μέρος ὅπερ λαμβάνει τὸ "Δζωτον εἰς τὴν ὑπερξίν τῶν φυτῶν ἢ μακρὰ παλὴ μεταξύ τῆς ἀνοργάνου καὶ αζωτικῆς θεωρίας συντέλεις τὰ μάλιστα εἰς τὴν διαλεύκανσιν τοῦ ζητήματος καὶ εἰς τὴν σημερινὴν λελογισμένην συστηματικὴν καὶ εὐρεῖαν χρῆσιν τῶν λιπασμάτων καὶ ἰδία τῶν χημικῶν λιπασμάτων ἐν τῇ γεωργίᾳ· τὰ τα παρὰσκυαζόνται ἀναλόγως τῶν ἀναγκῶν τοῦ ἐδάφους καὶ παρέχουσιν αὐτῷ τὸ ἑκαστοτε ἑλλείπον καὶ πρόσφορον εἰς τὸ εἶδος τῆς καλλιεργείας.

Καὶ ἡ ζωοχημεία, ἡ ἐπιστημονικὴ κτηνοτροφία, ὁρμίζει τὴν ἀρχὴν τῆς εἰς τὸν Λείδιγ, προήχθη ὅμως ἰδίως διὰ τῶν ἐρευνῶν τοῦ Πιτενκόφερ ἐξετάσαντος χημικῶς καὶ τῇ βοήθειᾳ τοῦ ζυγοῦ πάντα τὰ εἰσαγόμενα (καὶ τὰ εἰσπνεόμενα), τὰ ἐξαγόμενα καὶ τὰ κρατούμενα ἐν τῷ ὄργανισμῷ τοῦ ζώου πρὸς συντήρησιν καὶ αὐξησιν αὐτοῦ. Οὕτω δὲ γνωρίζουσι σήμερον ἀκριβῶς ποῖον τὸ κατάλληλον ποῖον καὶ ποσὸν πρὸς τροφήν ἑκάστου τῶν χρησίμων ζώων. Ἐν Εὐρώπῃ καὶ Ἀμερικῇ ὑπάρχουσι πολλοὶ σχολαὶ καὶ σταθμοὶ διὰ τὴν διδασκαλίαν καὶ ἐρευνᾶν τῶν τε γενικῶν καὶ τοπικῶν ἐκσταχοῦ ζητημάτων καὶ θεμάτων τῆς γεωργικῆς χημείας. Ἐν Βερολίνῳ ὑπάρχει καὶ γεωργικὸν πανεπιστήμιον (Landwirtschaftliche Hochschule). Οὕτω κατωρθώθη νὰ ὑπερνεκθῶσι βαθμὴδὸν αἱ προλήψεις τῶν ἐμπειρικῶν γεωπόνων καὶ νὰ ἐπικρατήσῃ σήμερον ἡ ἐπιστήμη καὶ ἡ συστηματικὴ ἔργασια ἐν τῇ γεωργίᾳ.

Βιβλιογραφία. Liebig, Die Chemie in ihrer Anwendung auf Agrikultur und Physiologie.—Τοῦ αὐτοῦ, Theorie und Praxis in der Landwirtschaft.—Bous-singault, Économie rurale.—Hoffmann, Theoretisch praktische Agrikulturchemie.—Kühn, Jahresberichte über die Fortschritte der Agrikulturchemie (Βερολίνῳ, 1858 καὶ ἐξῆς). [Ο.Α.Ρ.]

Γεωργιλλᾶς Ἐμμανουὴλ, στιχουργὸς ἐκ Ῥόδου ἀρχίστας τὸ δεύτερον ἡμῶν τοῦ ΙΕ' αἰῶνος. Σώζονται δ' ἐν ἐνὶ μόνῳ χειρογράφῳ (Cod. Paris. 2909) τρία αὐτοῦ στιχουργήματα 1) «Ἀλωσις Κων/πόλεως», ἐκ στίχων 1041, γραφῆσα βραχὺ μετὰ τὴν ὑπὸ τῶν Τούρκων ἄλωσιν 2) «Ἱστορικὴ ἐξηγήσις περὶ Βελισαρίου» ἐκ στίχων 840 3) «Τὸ θανάτικόν τῆς Ῥόδου», ἐκ στίχων 1041, γραφὲν τῷ 1498 καὶ περιγράφον τὸν ἐν Ῥόδῳ κατεχομένῃ ἀκόμῃ ὑπὸ τῶν Ἰωαννιτῶν ἱπποτῶν, συμβάντα

τὸ ἔτος ἐκεῖνο λοιμὸν. Τὰ στιχουργήματα τοῦ Γ. εἶνε γεγραμμένα ἅπαντα εἰς τὴν δημώδη γλῶσσαν καὶ ἐντεταμένα εἰς στίχους πολιτικούς, ἐν εἰς ἄρχεται ἢ ἡ ἀναφανέντων τὸ ἐμμετέλευτον. Ἡ ποιητικὴ ἀξία τῶν ἔργων τοῦ εἶνε μικροτάτη, μέγας δ' ὁ πατριωτισμὸς αὐτοῦ· ὑπὲρ θε ὁρκαυτικῶν ἐποῶν ἐκλίνε πρὸς τὴν παπικὴν αὐλήν, ἀναγκάζοντας ὑπὸ τῶν περιστάσεων ἐν αἷς εὐρισκτο ἢ πατρις. Πρῶτος περὶ τοῦ Γ. καὶ τῶν ἐπὶ ἀνεκδοτῶν ποιημάτων αὐτοῦ ἔγραψεν ὁ Κ. ο ρ α ῆ ς ἐν Ἀτάκταις, Β' σ. 3' κ.ε. Πρῶτον δὲ τῶν στιχουργημάτων τοῦ ἐξεδόθη τὸ περὶ Βελισαρίου τῷ 1813 ἐν Ὁξωφῳ ὑπὸ τοῦ Allen Giles ἐν ἐκδόσει ὀλίγων μόνον ἀντιτύπων ἀποθάντων σπανισμάτων, ἔπειτα δὲ ὑπὸ τοῦ Ellis-sen Analecten der mittel-und neugr. Litteratur. Λεψία 1857. Τεμ. Γ' Γ ο υ λ. Wagner Medieval Greek texts Λονδ. 1870 σ. 110-140 καὶ Carmina Graeca medii aevi. Λεψία 1874 σ. 322-317 καὶ Legrand Bibl. Grecque vulgaire τὸμ. Α' Παρις. 1880 σ. 169-202. Ἡ δὲ Ἀλωσις Κ/πόλεως ἐξεδόθη ὑπὲρ Ellis-sen ἐνθ' ἄν., Wagner Medieval Greek texts. σ. 141-170 καὶ Legrand ἐνθ' ἄν. σ. 169-202. Τὸ δὲ θανάτικόν τῆς Ῥόδου ὑπὲρ Wagner Medieval Greek texts σ. 171-190 καὶ ἐν τοῖς Carmina Graeca σ. 32-52, καὶ Legrand ἐνθ' ἄν. σ. 203-225. Ἀρισται τῶν ἐκδόσεων αἱ τοῦ Legrand [Λ]

Γεωργίνη (Β. ο. τ.). Georgina Willd. 3λ. Δαλεια.

Γεωργιόνης (Giorgione da Castel-franco, κυρίως δὲ Γεώργιος Βαρβαρέλλης). Ζωγράφος τῆς ἐνετικῆς σχολῆς ἐκ τῶν περιφημοτέρων, γενν. πιθανῶς ἐν Καστελφράνκῳ παρὰ τὸ Τρεβίζιον (Trevisa) περὶ τὸ 1477. Μαθητεύσας ὑπὲρ τὸν Βελλίνην ἐμμελῆθη αὐτὸν εἰς τὰς πρώτας εἰκόνας τοῦ καλῆς ἑμῶν ὁψόθη εἰς αὐτοεὶκὴ ἀνεξαρτησίαν κατὰ τὴν ἀντιλήψιν καὶ τὴν χρωματισμὸν καὶ ὑπερξίν ὁ κυρίως ἱδρυτὴς τῆς ἐνετικῆς χρωματιστικῆς, διακρινόμενης διὰ τὰ ζωρὰ καὶ ἰσχυρὰ χρώματα. Ἐν Ἑνετίᾳ ἐκόσμησε πλείστα οἰκοδομήματα διὰ λαμπρῶν τοιχογραφιῶν. Ἀπέθανε δὲ τῷ 1511, πλείστως καταλιπὼν εἰκόνας, ἐκ τῶν ἀρίστων τῆς ἰταλικῆς σχολῆς. Ὡς ἐλπίσκει ἀφίσταται ἐν Φλωρεντίᾳ, Βιέννῃ, Ἑνετίᾳ καὶ ἀλλὰχού. Καίτοι νέος ἀπέθανεν ὁ Γ. καὶ ὀλίγον χρόνον εἰργάσθη, τὸ ὄνομα τοῦ εἶναι ἐκ τῶν ἐνδοξωτέρων ἐν τῇ ἰταλικῇ καλλιτεχνίᾳ. Ἐπὶ τῶν ἐν τῇ ζωγραφικῇ μεταρρυθμίσεων καὶ νεωτερισμῶν αὐτοῦ ἔδραζετο ἡ τέχνη τοῦ Τιτιανῶ καὶ δολοκλήρου τῆς ἐνετικῆς σχολῆς.

Γεώργιος Α΄ (Χριστιανὸς Γουλιέλμος-Φερδινάνδος-Ἀδόλφος) βασιλεὺς τῶν Ἑλλήνων Ἐμμελῆθη τὴν 25 Δεκεμβρίου (ν) 1845, εἶνε δευτερότοκος υἱὸς τοῦ Χριστιανῶ Θ', βα-

σιλέως τῆς Δανίας, ἦτο δὲ δόκιμος ἐν τῇ θα-
νακτικῇ ναυτικῇ ὅτε ἡ β' ἐν Ἀθήναις ἐθνικῇ συ-
νέλευσις ἀνεκήρυξεν αὐτὸν τὴν 18 Μαρτίου
1863 βασιλέα τῶν Ἑλλήνων. Ὁ πατὴρ τοῦ
βασιλέως Γεωργίου, ἐκ τοῦ οἴκου Σλέσβιχ
Χόλσταϊν-Σόνδερμποργ-Γλυκσμπουργ, καὶ ἡ μή-
τηρ αὐτοῦ, ἐκ γένους Πριγγίπισσα τῆς Ἑσθίας
Κασελ, ἀνέκουσιν εἰς τοὺς ἀρχαιοτάτους καὶ
ἐπιφανεστάτους τῆς Εὐρώπης ἡγεμονικοὺς
οἴκους. Ἐκτακτὸς ἀληθῶς ὑπῆρξεν ἡ τύχη
τοῦ συμπαθοῦς τούτου βασιλικοῦ ζεύγους, τοῦ
ὁποῦ ἡ θυγάτηρ Ἀλεξάνδρα εἶνε ἡ μέλλουσα
βασιλισσα τῆς Ἀγγλίας, ὁ υἱὸς Γεώργιος εἶνε
βασιλεὺς τῶν Ἑλλήνων καὶ ἡ θυγάτηρ
Δάγμαρ αὐτοκράτειρα τῆς Ρωσίας. Ἡ ἐν-
λογὴ τοῦ βασιλέως Γεωργίου ὑπῆρξε πνευ-
ματική. Οἱ πληρεξουσιοὶ τοῦ ἔθνους ἐξητω-
κραύαζον κατὰ τὴν συνεδρίαν ἐκείνην, ἐλθ-
κλήρον τὸ ἀκροατήριον ἀνευρήματι ὑπὲρ τοῦ
νέου βασιλέως καὶ ὑπὲρ τῶν προστατίδων Δυνά-
μεων. Ἡ εἰδησις αὕτη ἐπροξένηεν εὐλοκίαν
χαρὰν εἰς ὅλον τὸ ἔθνος, διότι πάντες διέβλε-
πον ἐν τῇ μεσοβασιλείᾳ τὸ αἱματὶν τῆς ἀναρ-
χίας χάσμα. Οὐδέποτε ἐμφαντικώτερον ἢ κατὰ
τὴν ἐποχὴν ἐκείνην διετρανωθήσαν τὰ φιλοβα-
σιλικά αἰσθήματα τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους, τὸ
ὁποῖον δὲν δύναται νὰ ἐννοήσῃ τὴν ὑπάρχον-
τον ὡς Κράτους ἄλλως ἢ ὑπὸ τὸ σκῆπτρον
βασιλείας, προκυπτούσης ἐκ τῶν βασιλικῶν
γενῶν τῆς Εὐρώπης. Τῇ δὲ 24 Μαρτίου διὰ
μουσικῆς ψηφοφορίας ἐξελέγη τριμελής ἐπι-
τροπὴ, αποτελεσθεῖσα ἐκ τοῦ ναυάρχου Κανάρη,
τοῦ Θρονοδοῦλου Ζαΐμη καὶ τοῦ Δημητρίου
Γρίβα, ἡτις συνοδευομένη καὶ ὑπὸ ἐπιτελείου
ἀπῆλθε παράταξις εἰς Κοπεγχάγην, ὅπως προσ-
φέρῃ τὸ ἑλληνικὸν στέμμα πρὸς τὸν ἐκλεκτὸν
τῶν Ἑλλήνων βασιλέα. Ἡ τελετὴ τῆς παραδο-
χῆς τοῦ ἑλληνικοῦ στεμματος ἐτελέσθη ἐν τοῖς
ἀνακτόροις τοῦ Χριστιανοδούρου τὴν 6 Ἰου-
νίου (ν) μετὰ πολλῆς λαμπρότητος. Ὁ βασι-
λεὺς τότε ἐν Δανίᾳ ὁ βασιλεὺς Φρειδερίκος Ζ',
τὸν ὁποῖον διεξέβλη ὁ πατὴρ τοῦ βασιλέως
μας Χριστιανὸς Θ', ὅστις ἀνῆλθεν εἰς τὸν θρό-
νον τῆς Δανίας τὴν 15 νοεμβρίου (ν) 1863.
Κατὰ τὴν τελετὴν ἀπαντῶν ὁ βασιλεὺς Γεώρ-
γιος θανιστὶ εἰς τὴν ἑλληνιστὶ προσελθὼν
τοῦ ναυάρχου Κανάρη, εἶπε τὴν πολυθρύλ-
λητον ἐκείνην ῥῆσιν, ἡτις ἔκτοτε ἀνεγάρη
ἐπὶ τοῦ βασιλικοῦ στέμματος τῆς Ἑλλάδος
«ἐσχὺς μου ἐστὶν ἡ ἀγάπη τοῦ λαοῦ μου». Τὴν
προτεραιάν τῆς τελετῆς ταύτης, τὴν 5 Ἰου-
νίου, ὑπεγράφη ἐν Λονδίνῳ παρὰ τῶν τριῶν
προστατίδων Δυνάμεων τὸ σχετικὸν πρὸς τὴν
ἐκλογὴν τοῦ βασιλέως τῶν Ἑλλήνων πρω-
τόκολλον. Ὁ νέος βασιλεὺς κηρύσσεται ἐν ἡ-
λικίᾳ τὴν 27 Ἰουνίου ὑπὸ τῆς ἐθνικῆς συνε-
λεύσεως καὶ εἰσέρχεται εἰς τὰς Ἀθήνας τὴν
18 Ὀκτωβρίου 1863 ἐν ζητωκραυγαῖς καὶ
λόγοις καὶ τηλεβόλιτοις καὶ διαχύσει ἐθνικῇ
Ὁ βασιλεὺς θεωρεῖτο τότε, ὅπως ἐφωρήθη

πάντοτε καὶ ὅπως θεωρεῖται καὶ σήμερον, ὡς
ἄγιορα σωτηρίας. Ἡ ἐντόπισις ἄλλως τὴν
ὁποῖαν ἔκαμεν ὁ βασιλεὺς ἦτο λίαν εὐνοϊκὴ
ὑπὲρ αὐτοῦ. Δεκαοκταετῆς ὢν τότε, εὐειδής,
εὐσταλής, ἀξιοπρεπὴς τὴν παράστασιν καὶ
τὴν συμπεριφορὰν, ἐκίει τὴν συμπάθειαν τῶν
ὑπηκόων του καὶ τῶν ξένων. Ἀλλως τε ἐγένε-
το εὐθὺς καταφανές, ὅτι ἦτο προικισμένος
δι' εὐρύας οὐ τῆς τυχεύσεως, διὰ πραγματικῆς
δεξιότητος περὶ τὸν χειρισμὸν τῶν προσώπων
καὶ τῶν πραγμάτων, διὰ πνεύματος πρακτι-
κοῦ καὶ διὰ ψυχραιμίας ἐν τῷ μέσῳ περιστά-
σεων κρίσεων, τὴν ὁποῖαν ἠδύνατο νὰ τῷ
ζηλεύσωσιν ἄνδρες γηράσαντες ἐν τῷ πολιτικῷ
σταδίῳ. Τὰς ιδιότητας ταύτας ἀπὸ φύσεως ἔ-
χων ὁ βασιλεὺς Γεώργιος, ἀνέπτυξεν αὐτὰς
κατὰ τὸ δάσθημα μακρὰς ἡσυχίας βασιλείας οὐχὶ
ἀμείρου ποικίλων περιπετειῶν.

Ὁ βασιλεὺς συνιδοῦτο κατὰ τὴν εἰς τὴν
Ἑλλάδα καθόδον αὐτοῦ, δι' ἐνὸς συμβούλου, τοῦ
κόμητος Σπόναν, πρώην ὑπουργοῦ ἐν Δανίᾳ,
ἀνδρὸς διακεκριμένου καὶ χαρμητροσέπτικου.
Ἀλλ' ἐλάχιστα ἔκαστος τὸ πρῶτον τὴν νεαρὴν
βασιλέα ἐν τῷ μέσῳ τῶν δυσχερειῶν γώρας
ἰδιορρυθμοῦ καὶ τῶν περιστάσεων τὰς ὁποίας
ἐγεννήσαν ἢ κατὰ τοῦ βασιλέως Ὁδωνος ἐπα-
νστασις καὶ ἡ μετοδολογία. Ὁ νέος καὶ
ἄπειρος βασιλεὺς ἀναδείχθη ἀσυγκρίτως λόγῳ
δεξιότητος τοῦ συμβούλου τούτου, ὅστις διὰ τῶν
τρόπων του καὶ τῶν αὐτῶν πάντοτε πα-
ρεμβάσεων του δυσχερετήρας πάντα τὰ κόμ-
ματα καὶ τὰ δημόσια ῥόνημα, ἡναγκάσθη
συνεπεῖν μεγάλην ἐν Ἀθήναις κατ' αὐτοῦ
διαδηλώσεως ν' ἀναχωρήσῃ μετὰ διετὴ μό-
λις διαμονὴν ἐν Ἑλλάδι. Ἡ κυριώτατη ἐρ-
γασία τῆς ἐθνικῆς συνελεύσεως μετὰ τὴν ἔρι-
ξιν τοῦ βασιλέως ἦτον ἡ συζητήσις καὶ ἐπι-
ψήφισις τοῦ συντάγματος, τὸ ὁποῖον συντά-
χεται ἐν σχεδίῳ ἡ ἐπὶ τούτῳ ἐκλεχθεῖσα ἐπι-
τροπὴ καθυπέβαλε διὰ τοῦ γεραιτοῦ πολιτευτοῦ
καὶ ἀγωνιστοῦ Ῥήγα Παλαμίδου ἐν τῇ συνε-
δριάσει τῆς 23 Δεκεμβρίου 1863. Τὸ σχεδίον
ἔφερε τὰς ὑπογραφὰς ἀνδρῶν διακρινόμενων
εἴτε ἐπὶ νομομαθείᾳ καὶ γνώσει τῶν πολι-
τευμάτων εἴτε ἐπὶ πρακτικῇ πολιτικῇ τοῦ τό-
που, τῶν Δ. Μαυροκορδαίου, Κ. Δρόσου, Μ.
Σχινᾶ, Στριπόλου, Καλλιγᾶ, Ῥήγα Παλαμί-
δου, Διομήδους Κυριακοῦ καὶ ἄλλων, δεκαε-
πτὰ ἐν ὅλῳ. Ἐν ταύτοις τὸ σύνταγμα βραδέως
συζητούμενον δὲν εἶχεν εἰσέτι ψηφισθῇ ἐν ἔτος
σχεδὸν μετὰ τὴν ἀκοῆν τοῦ βασιλέως. Ὅτε τὴν
7 Ὀκτωβρίου 1864 ὁ πρωθυπουργὸς Κανάρης
ἐνεχείρισεν εἰς τὸν πᾶνδρον τῆς ἐθνοσυνελεύ-
σεως Ι. Μετσπνέξην ἐν βασιλικῷ διαγγέλματι,
δι' οὗ ὠρίζετο δεκαήμερος προθεσμία πρὸς ἐπι-
ψήφισιν τοῦ ἐν σχεδίῳ ὑπολοίπου μέρους τοῦ
συντάγματος, συγκειμένου ἐξ 110 άρθρων, ἐξ
ὧν μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης εἶχον ψηφισθῇ
μόνον τὰ 72. Ἡ ἐθνοσυνέλευσις κατεπιοχημένη
παρεδέχθη δι' ἀναστάσεως ἐν τῇ συνεδριάσει

τῆς 17 Ὀκτωβρίου τὸ σύνολον τοῦ συντάγματος, εἰς τὸ ὁποῖον ἐν τελευτῇ ὠρκίσθη ὁ βασιλεὺς τὴν 16 Νοεμβρίου 1864. Εἰς τὴν σύνταξιν τοῦ συντάγματος ἔλαβον μέρος καὶ οἱ ἐξ Ἑβτανήσου πληρεξούσιοι. Ἡ μετὰ τῆς Ἑλλάδος ἐνωσις τῆς Ἑβτανήσου ὑπῆρξεν εἰς τὸν ὅρον τῆς ἀποδοχῆς τοῦ ἐλληνικοῦ στέμματος ὑπὸ τοῦ τότε βασιλοπάιδος Γεωργίου, συνετελέσθη δὲ διὰ τοῦ ψηφίσματος τῆς 23 Σεπτεμβρίου 1863 τῆς 13ης Ἰουνίου βουλῆς. Ὁμολογουμένων τὸ ἐλληνικὸν σύνταγμα τοῦ 1864 φέρει τύπον ἀρκούντως δημοκρατικὸν διὰ τῆς καταργήσεως τῆς γερουσίας καὶ τοῦ συμβουλίου τῆς ἐπικρατείας καὶ διὰ τῆς καθιδρύσεως μίᾳς μόντης βουλῆς, ἥτις ἴσταται οὕτως εἰπεῖν ἄνευ μεσάζοντος ἀντιμέτωπος πρὸς τὴν βασιλείαν.

Συνεπικῶς ἀρρογούμενοι τὰ τοῦ βίου τοῦ βασιλέως Γ', δὲν θέλομεν ἐπιχειρήσει τὴν ἀρῆγην τῶν κομματικῶν ἀνταγωνισμῶν καὶ τῶν κοινωδουλευτικῶν συζητήσεων ἀπὸ τῆς 28 Μαΐου 1865, ἡμέρας καθ' ἣν ὁ βασιλεὺς αὐτοπροσώπως ἐκήρυξε τὴν ἐνᾶρξιν τῆς α' συνεδου τῆς α' βουλευτικῆς περιόδου, μέχρι σήμερον. Ἐπὶ πολλὰ ἔτη βλέπομεν ἀνταγωνιζόμενα τρία κόμματα φέροντα τὰ ὀνόματα τῶν ἀρχηγῶν αὐτῶν, τοῦ Βούλγαρη, τοῦ Κουμουνδούρου καὶ τοῦ Δεληγεώργη. Ἀπὸ τοῦ Ἰανουαρίου 1869 ἀνέρχεται ἐπὶ τῆς σκηνῆς ὡς πρωθυπουργὸς ὁ Ζαΐμης, δὺς δὲ ἔτη μετὰ ταῦτα ὑποφύσκει τὸ ἐπικληθὲν τότε πεμπτον κόμμα τοῦ κ. Τρικούπη. Ὁ θάνατος, ὅστις πρῶτα ἐθέρise τοὺς πρῶτους ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Γεωργίου κομματάρχας, ἀρῆκεν ἐπὶ τέλους δύο μόνον, τὸν κ. Τρικούπην καὶ τὸν μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Κουμουνδούρου ἀναδειχθέντα ἀρχηγὸν ἰσχυρὰς ἀντιπολιτεύσεως κ. Θεόδωρον Δηλιγιάννην. Γνωστὸν ἐστὶ ὅλος ὁ σφοδρὸς οὗτος ἀνταγωνισμὸς δὲν ἀρροῖ οὔτε εἰς πολιτικὰ οὔτε εἰς δυναστικά οὔτε εἰς θρησκευτικά οὔτε εἰς κοινωνικά ζητήματα, ἀλλ' ἀπλῶς εἰς προσωπικὰς ἀντιποιήσεις. Ἀλλ' ὅμως ἐξ αὐτῆς τῆς φύσεως τῶν πραγμάτων ἐπεπλάκησαν ἐπὶ τῶν κομματικῶν τούτων ἀγώνων περιστάσεις διόροφοι κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον σπουδαῖαι, καὶ τοιαῦται ὑπῆρξαν κατὰ τὸ διακρίσμα τῆς βασιλείας ταύτης ἡ τριετής ἐπανάστασις τῆς Κρήτης (1866—1869), τὰ λαυριωτικά (1871), ἡ ἑρσοτοσυρκικὸς πόλεμος (1877), ἡ ἐπανάστασις τῆς Θεσσαλίας (1878), ἡ εἰς τὸ ἐλληνικὸν βασιλεῖον προσάρτησις τῆς Θεσσαλίας καὶ τῆς Ἀρτης (1881), ἡ ἐπιστράτευσις τοῦ 1885 καὶ ὁ ὑπὸ τῶν στόλων τῶν Δυνάμεων ἀποκλεισμός τῆς Ἑλλάδος κατ' Ἀπρίλιον τοῦ 1886. Εἰς ὅλας ταύτας τὰς περιστάσεις ἀνεφάνη ὁ πρακτικὸς νοῦς τοῦ βασιλέως Γ', καὶ ἡ συνεχὴς ἀναπτύξις αὐτοῦ ἐμπειρία καὶ δεξιότης αὐτοῦ. Εἰς τὰ ἐξωτερικά ζητήματα ἰδίως ἀπεδείχθη ὡσεὶ ἀνίκητος εἰς τὰ ἐλληνικά συμφέροντα διὰ τῆς ἀκριβοῦς γνώσεως τῶν πραγμάτων τῆς

Εὐρώπης καὶ διὰ τῶν σχέσεων αὐτοῦ οὐ μόνον μετὰ ἡγεμόνων ἀλλὰ καὶ μετὰ ξένων ὑπουργῶν καὶ πολιτευομένων ἰσχυόντων.

Ἀλλ' ἐνῷ ἀνείλιστοντο τὰ πολιτικά ταῦτα συμβάντα, ἐπετελοῦντο ἐν τῷ βίῳ τοῦ βασιλέως ἡμῶν γεγονότα ἄλλα ὑπὸ τῆς θείας προνοίας διευθυνόμενα καὶ ἐκτὸς ὅλης τοῦ κύκλου τῆς παρεμβάσεως τῶν ἡμετέρων πολιτευτῶν κείμενα, γεγονότα σημασίας ὡςίτης διὰ τὸ μέλλον τοῦ ἔθνους καὶ τοῦ ἔθνους τῶν Ἑλλήνων. Τὰ γεγονότα ταῦτα ὑπῆρξαν τὸ συνοικεῖον τοῦ βασιλέως Γεωργίου καὶ ἡ θεμελίωσις τῆς οἰκογενείας του, τῆς κολλήσεως καὶ χρηστοτάτης βασιλικῆς οἰκογενείας τῆς Εὐρώπης. Τὴν 15 Ὀκτωβρίου 1867 ὁ βασιλεὺς Γ' ἐνυμφεύθη ἐν Πετρούπολει τὴν μεγάλην δούκισσαν τῆς Ῥωσίας Ὀλγαν, θυγατέρα τοῦ μεγάλου δούκος Κωνσταντίνου, υἱοῦ τοῦ Ἀυτοκράτορος τῆς Ῥωσίας Νικολάου, αὐτοῦ ἐκείνου ὅστις νικηφόρος ἐπέβηκεν εἰς τὴν Πύλιν ἐν τῇ συνθήκῃ τῆς Ἀδριανουπόλεως τῆς 14 Σεπτεμβρίου 1829 τὴν ἀναγνώρισιν τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς Ἑλλάδος. Ἡ ἐρθεύσα ἡγεμονίς τῆς Ῥωσίας Ὀλγα, γενομένη βασιλίσσα τῶν Ἑλλήνων καὶ μήτηρ ἐρθεύσας ἐλληνικῆς βασιλικῆς οἰκογενείας, συνεπλήρωσεν οὕτω τοὺς προαιωνίους πόθους τοῦ ἐλληνικοῦ ἔθνους. Ἐκ τοῦ εὐτυχῆς τούτου βασιλικῆς συνοικεῖου ἐγεννήθησαν τὴν 21 Ἰουλίου 1868 ἐν Ἀθήναις ὁ διάδοχος εἰς τὸ κοινὸν αἰσθημα ἔδωκε τὸ ὄνομα τοῦ Κωνσταντίνου, ἡ δὲ ἐλληνικὴ βουλὴ τὸν τίτλον τοῦ δούκος τῆς Σπάρτης ὁ πρίγκιψ Γεώργιος ἐν Κερκύρᾳ τὴν 12 Ἰουνίου 1869 ἡ πρίγκιπισσα Ἀλεξάνδρα ἐν Κερκύρᾳ τὴν 18 Ἀγούστου 1870 ὁ πρίγκιψ Νικόλαος ἐν Ἀθήναις τὴν 9 Ἰανουαρίου 1872 ἡ πρίγκιπισσα Μαρία-Μαγδαλὴν ἐν Ἀθήναις τὴν 20 Φεβρουαρίου 1876 ἡ πρίγκιπισσα Ὀλγα τὴν 26 Μαρτίου 1880 (ἀπεθίωσε μετ' ὀλίγους μῆνας) ὁ πρίγκιψ Ἀνδρέας ἐν Ἀθήναις τὴν 20 Ἰανουαρίου 1882 ὁ πρίγκιψ Χριστοφὸρος ἐν Πετρούπολει τὴν 29 Ἰουλίου 1888.

Ἡ ἐν Παρισίῳ τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1869 συνελθούσα συνδιάσκεψις τῶν ἀντιπροσώπων τῶν μεγάλων Δυνάμεων περὶ τῆς μεταξὺ Ῥουσίας καὶ Τουρκίας ἐριδος, ἔθεσε τέρμα εἰς τὴν κρητικὴν ἐπανάστασιν, ἡ δὲ κατὰ τὴν Ἰουνίον τοῦ αὐτοῦ ἔτους γενομένη ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἐν τῇ βουλῇ συζητήσις ἀπέδειξεν, ὅτι τὸ Κράτος ἦτο ἐντεταρτημένον πάσης πολέμου παρασκευῆς.

Μνημονεύομεν ἀπλῶς τοῦ περὶ τῶν σκωριῶν τοῦ Λαυρίου ἐπεισοδίου, μόνον διότι ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης χρονολογεῖται παρ' ἡμῖν τὰς τις πρακτικωτέρας πρὸς ἀνάπτυξιν τῶν ὠκεῶν σπουδόντων, ἥτις δὲν ἀνὰ καταληγὴ ὡς ἐν τῶν χαρακτηριστικῶν τῆς βασιλείας τοῦ Γ'.

Τὴν Μάρτιον 1875 ἡ ἐπιμονὴ τοῦ πρωθυπουργοῦ Βούλγαρη εἰς τὴν προσηνῆ παραδίαισιν τοῦ κανονισμοῦ τῆς βουλῆς ἔφερε τὰ πρᾶ-

γμματα εἰς ἐξυτάτον σημείον, δεσ τὴν 27 Ἀπριλίου ἀπεσπρήθη πᾶς κίνδυνος διὰ τῆς ἀποπομπῆς τοῦ ὑπουργείου Κουλιγκρη καὶ τῆς προσκλήσεω. τοῦ κ. Τρικούπη τὸ πρῶτον τότε ὡς πρωθυπουργοῦ.

Χάρως εἰς τὴν διπλωματικὴν δεξιότητά καὶ εἰς τὰς σχέσεις τοῦ βασιλείου, ἄριστα ὑπηρετουμένου ὑπὸ τοῦ Κουμουδούρου, προτιμήσαντος τὸ συμφέρον τῆς πατρίδος ἀπὸ τῆς κερδοσκοπικῆς δημοκρατίας, ἡ Ἑλλάς προσχωροῦσα εἰς τὰς ἀπορραεῖς τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει συνδιασκέψεως τῆς 21 Μαΐου 1881 ἀπέκτηται ἀναιμάκτως τὴν Θεσσαλίαν καὶ τὴν Ἄρταν.

Κρίσιμος περίοδος τῆς βασιλείας τοῦ Γεωργίου ὑπῆρξε καὶ ἡ τῆς ἐπιστρατεύσεως τοῦ 1885—1886. Ἐν τηλεγράφικῃ περὶ ἐκδιώξεως τοῦ διοικητοῦ τῆς ἀνατολικῆς Ρωμυλίας ὡς κεραυνὸς ἐνέσκηψεν ἐν Ἀθήναις τὴν 8 Σεπτεμβρίου 1885. Ἡ βουλὴ ἐκαλείτο εἰς ἐκτάκτον σύνοδον τὴν 11 Σεπτεμβρίου 1885 καὶ παρεχώρει εἰς τὴν κυβερνήτην, προεδρευομένην ὑπὸ τοῦ κ. Θεόδωρου Δηληγιάννη, ὅλα τὰ ἐκτάκτα μέτρα καὶ τὰς ἐκτάκτους πιστώσεις. Τῇ 14 Δεκεμβρίου ἔληγον αἱ ἐργασίαι τῆς ἐκτάκτου ἐκείνης συνόδου καὶ ἡ βουλὴ ἄφινε τὴν κυβερνήτην μὲ στρατὸν 90.000 ἀνδρῶν, ὧν ὁ πλείστος ἦτο παρατεταγμένος ἐπὶ τῶν συνόρων. Συγχρόνως δὲ συνεκροτήθη ἐξ ἐλαφρῶν πλοίων ναυτικὴ μοῖρα, ἥτις σπουδαίως ἀνησυχῆσε τὴν Τουρκίαν. Ὁμολόγουμένως οὐδέποτε ἀπὸ τῆς ἐγκαθιδρύσεως αὐτοῦ τὸ ἑλληνικὸν Κράτος ἀντιμετώπισε τὸ ἐξωτερικὸν ζήτημα μετὰ τοσαύτης θυνάμειως κανονικῶς συνετεταγμένης. Τὸ ἐπείσοδον ἀπέληξεν εἰς τὴν ἀποκλεισμὸν τῶν παραλίων τῆς Ἑλλάδος κατὰ Ἀπρίλιον 1886 ὑπὸ τῶν στόλων Ἀγγλίας, Αὐστρίας, Γερμανίας καὶ Ἰταλίας. Ὁρεῖσμεν νῦν εἰπωμεν, ὅτι καὶ κατὰ τὴν δυννηρὰν ταύτην περίστασιν ὁ ἡμέτερος βασιλεὺς, καίπερ προκασιγνώμενος ἴσως τὴν ἐπελθούσαν ἐξέλιξιν, διότι κάλιον τῶν ὑπουργῶν του ἐγνώριζε τὰ εὐρωπαϊκὰ πράγματα, οὐχ ἦτοον εἰλικρινῶς συνέδραμε τὴν κυβερνήσιν εἰς τὰς πατριωτικὰς ἐνεργείας τῆς, συνετέλεσε δὲ εἰς τὸ νὰ μετρίκησιν τὰ ἀποτελέσματα τῆς καθ' ἡμῶν ἐπιθετικῆς στάσεως τῶν Δυνάμεων. Ἡ ἐπάνοδος τοῦ κ. Τρικούπη εἰς τὰ πράγματα καὶ ἡ ἐπὶ ἐξ συνόδους ἐργασία τῆς 14 βουλευτικῆς περιόδου, ὑπῆρξαν κατὰ τὰ τελευταῖα ταῦτα ἐτη σύντομος μὲν ἀλλὰ γόνιμος ἐποχὴ προοδευτικῆς δράσεως. Ἡ 14 Ὀκτωβρίου 1890 ἐπανεφέρε τὸν κ. Δηληγιάννην εἰς τὸ πρωθυπουργικὸν ἐθώλιον, ἀπὸ τοῦ ὁποῖου κατεβίβασεν αὐτὸν ἡ ὑπουργικὴ μεταβολὴ τῆς 18 Φεβρουαρίου 1892, ἥτις ἀνέδειξε πρωθυπουργὸν τὸν κ. Κωνσταντόπουλον.

Τὰς ἐν τῶν ἀποτυχῶν τοῦ 1885 καὶ 1886 λυπηρὰς ἐντυπώσεις, περηγόρηται γεγονότα εὐτυχῇ τῆς βασιλικῆς ἡμῶν οἰκογενείας προσι-

ωνιζόμενα διὰ τὸ ἔθνος μέλλον ἀσφαλές. Οὕτω τὸν Δεκέμ. τοῦ 1886 ἀνεκρύνθη ἡ ἐνηλικιότης τοῦ διαδόχου ἐν μέσῳ ἐθνικῶν πανηγύρεων. Τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1888 ἐπανηγυρίσθη ἡ εἰκοσιπενταετηρίς τῆς βασιλείας τοῦ Γεωργίου Α΄. Τὴν 17 Ἰουν. 1889 ἐτελέσθησαν ἐν Πετροῦπολει οἱ γάμοι τῆς πριγκιπίσσης Ἀλεξάνδρας ὑπανδρευθείσης τὸν μέγαν δούκα τῆς Ρωσσίας Παῦλον Ἀλεξάνδροβιτς. Τὴν 15 Ὀκτωβρίου 1889 ἐτελέσθησαν ἐν Ἀθήναις μετ' ἐκτάκτου λαμπρότητος οἱ γάμοι τοῦ διαδόχου νυμφευθέντος τὴν πριγκιπίσσαν τῆς Πρωσίας Σοφίαν, ἀδελφὴν τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Γερμανίας, παρόντων τοῦ αὐτοκράτορος καὶ τῆς αυτοκρατορίρας τῆς Γερμανίας, τῆς αυτοκρατορίρας μητρὸς τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Γερμανίας, τοῦ βασιλέως καὶ τῆς βασιλισσῆς τῆς Δανίας, ὅλων τῶν πανταρχῶν συρρευσάντων ἀντιπροσώπων τοῦ ἑλληνικοῦ γένους, καὶ πολλῶν ἡγεμόνων καὶ ἐπιφανῶν ξένων. Τὴν 7 Ἰουλίου 1890 ἐγεννήθη ὁ πρίγκιψ Γεώργιος πρωτότοκος υἱὸς τοῦ διαδόχου. Τὴν 2 Μαΐου 1891 ἡ πριγκιπίσσα Σοφία ἡπάσθη τὸ δογμα τῆς Ὁρθόδοξου ἑλληνικῆς ἐκκλησίας, ἀρρομιοῦθαις ἐντελῶς πρὸς τὴν νέαν αὐτῆς πατρίδα.

Ἐν δυννηρῶν γεγονόσιν ἐπισκιάζει τὴν σειρὰν ταύτην τῶν εὐτυχῶν γεγονότων, ὁ ἐπισυμβὰς τὴν 14 Σεπτεμβρίου 1891 θάνατος ἐν Ἰλινσκιε παρὰ τὴν Μόσχαν τῆς μεγάλης δουκίσσης τῆς Ρωσσίας καὶ πριγκιπίσσης τῆς Ἑλλάδος Ἀλεξάνδρας. Κατὰ τὴν θλιβερωτάτην ταύτην περίπτωσιν διετρανώθησαν ὑπὲρ ποτε οἱ ὑπὸστάμενοι μεταξὺ τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους καὶ τῆς δυναστείας αὐτοῦ δεσμοί, διότι τὸ βαρύντατον πένθος τῆς βασιλικῆς ἡμῶν οἰκογενείας ὑπῆρξε δεινὸν οἰκογενειακὸν πένθος ὅλων τῶν Ἑλλήνων.

Πλὴν τοῦ διαδόχου, ἥδη διοικητοῦ ἀρχηγίου τοῦ στρατοῦ, δύο εἰσι υἱοὶ τοῦ βασιλέως ὑπηρετοῦσιν ὑπὸ τὰς ἑλληνικὰς σημαίας, ὁ πρίγκιψ Γεώργιος ἀξιωματικὸς τοῦ ναυτικοῦ, ὅστις ἔκαμε τὸν ἥγρον τοῦ κόσμου καὶ ἔστωσαν ἐν Ἰαπωνίᾳ διὰ τῆς ἀνδρείας του τὴν ζωὴν τοῦ ἐξαδέλφου του διαδόχου τῆς Ρωσσίας, καὶ ὁ πρίγκιψ Νικόλαος, ἀξιωματικὸς τοῦ πυροβολικοῦ.

Ὁ βασιλεὺς Γεώργιος εἶνε σήμερον εἰς τὴν ἀκμὴν τῆς ἡλικίας, τῆς νοημοσύνης, τῆς πείρας, τῆς καλλιέργειας τοῦ πνεύματος. Ὑπῆρξε δ' ἐν τῇ συνόλῳ ὁ εὐτυχέστατος τῶν ἡγεμόνων. Ἐπὶ τῆς εἰκοσιπενταεστοῦς βασιλείας αὐτοῦ τὸ ἔθνος ἐπραγματοποίησεν εἰς ὅλας τὰς διευθύνσεις μεγίστας προόδους, κυρίως ὀλιγὰς, εἶδε θεμελιωμένην ἐθνικὴν δυναστείαν, ἡ δὲ σημαντικὴ αὐξήσει τῶν ὅρων τοῦ βασιλείου ὑπῆρξε πρὸ πάντων ἔργων τοῦ βασιλέως. Σύντροφον εὗρεν ὁ βασιλεὺς ἄξιαν αὐτοῦ τὴν ὥραϊαν καὶ φιλανθρωποτάτην βασιλίссαν Ὀλγαν, περὶ ἧς ἐκτενὲς γενήσεται ἐνταῦθα λόγος ἐν τῇ οἰκίῳ τόπῳ. Ἐπὶ τῆς βασιλείας ταύτης

αί 'Αθῆναι: κατέστησαν μία τῶν καλλίστων πόλεων τῆς Εὐρώπης.

Τὸ ἔθνος στηρίζε: ἐπὶ τοῦ βασιλείου του λαμπρὰς ἀκόμῃ διὰ τὸ μέλλον ἐλπίζας. [Γ.Κ.Τ.]

Γεώργιος Τέσσαρες βασιλεῖς τῆς 'Αγγλίας φέρουσιν τὸ ὄνομα τοῦτο α') Γ. Α' (Λουδοβίκος) ἀρχηγὸς τῆς 'Αννοδερανικῆς ἐν 'Αγγλίᾳ δυναστείας. Ἐγεννήθη τῷ 1660 ἐν 'Αννοδέρῳ, ἦτο δ' υἱὸς τοῦ 'Ερνέστου Αὐγούστου Λυνδούργου, τοῦ ὑστερον γενομένου Ἐκλεκτορος τοῦ 'Αννοδέρου (Κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον τὸ 'Αννοδέρον ἦτο ἄπλεον ἐκλεκτοράτον μὴ ὑψωθὲν ἐτι εἰς βασιλεῖον), καὶ τῆς πριγκιπισσῆς Σοφίας, ἐγγόνου τοῦ 'Ιακώβου Δ' τῆς 'Αγγλίας. Ἐνεκα τῆς τοιαύτης πρὸς τὸν βασιλικὸν οἶκον συγγενείας ἐγένετο τῷ 1714 βασιλεὺς τῆς 'Αγγλίας, ἀπὸ τοῦ 1698 διατέλει Ἐκλέκτωρ τοῦ 'Αννοδέρου. Γενόμενος βασιλεὺς ἐν 'Αγγλίᾳ καὶ ἰδρυτὴς νέας δυναστείας κατέβαλεν ἰσχυρῶς τὰς ἐνῆαχους ἐκρχείας ὑπὲρ τοῦ μνηστήρος 'Ιακώβου Στούαρτ στασεις, ἱδρύσε μόνιμον στρατόν, κῆρυξε τὴν θαλασσίαν δύναμιν τοῦ ἀγγλικοῦ κράτους, προσδιώρισε τὴν διάρκειαν ἐκάστης βουλευτικῆς περιόδου εἰς ἑπτὰ ἔτη, ἀνεμίχθη δ' ἰσχυρῶς καὶ εἰς τὰ Εὐρωπαϊκὰ πράγματα ἀντιταχθεὶς κατὰ τῆς πολιτικῆς τοῦ 'Αλδερόνου.

β') Γ. Β' (Αὐγούστος) υἱὸς καὶ διάδοχος τοῦ προηγουμένου. Ἐγενν. τῷ 1683, ἀνῆλθεν εἰς τὸν θρόνον τῆς 'Αγγλίας τῷ 1727 διατηρῶν, ὡς καὶ ὁ πατὴρ του, καὶ τὸ ἀξίωμα τοῦ ἐκλεκτορος τοῦ 'Αννοδέρου, ἀνεμίχθη εἰς τὸν περὶ διαδόχου τοῦ Αὐστριακοῦ θρόνου πόλεμον (1740—48) ὡς σύμμαχος τῆς Μαρίας Θηρεσίας (βλ. λ.), μετέσχε δὲ καὶ τοῦ Ἑπταετοῦς πολέμου (1756—63), ἀλλ' ἐν τούτῳ ἦτο σύμμαχος Φρειδερίκου τοῦ μεγάλου τῆς Πρωσίας ἐναντίον τῆς Αὐστρίας καὶ τῶν συμμάχων αὐτῆς. Ἐτελεύτησε τῷ 1760 τρία ἔτη πρὸ τοῦ τέλους τοῦ Ἑπταετοῦς πολέμου. Ὁ Γ. Β' εἶναι ὁ ἰδρυτὴς τοῦ ἐν Γοττίνγγη πανεπιστημίου.

γ') Γ. Γ' (Γουλιέλμος Φρειδερίκος), ἐγγονος τοῦ προηγουμένου καὶ διάδοχος αὐτοῦ, υἱὸς τοῦ προῦτως τελευτήσαντος τὸν βίον πριγκίπος τῆς Οὐαλλίας Φρειδερίκου Λευδοβίκου. Διαδέχμενος τὸν πατέρα αὐτοῦ τῷ 1760 ἐβασίλευσε μέχρι τοῦ 1820. Καὶ ἡ μακροχρόνιος αὐτοῦ βασιλεία ἐπληρώθη σπουδασιωτάτων γεγονότων: τῆς ἐπανστασίας καὶ ἐλευθερώσεως τῶν ἐν Ἀμερικῇ 'Αγγλικῶν ἀποικιῶν, τῆς προσκτήσεως τοῦ Καναδά, τοῦ κατὰ τῆς Γαλλίας καὶ κατὰ τοῦ Ναπολέοντος μακροχρονίου πολέμου, τῆς διαρκούς ἀναμίξεως τῆς 'Αγγλίας εἰς τὰ τῆς ἡπειρωτικῆς Εὐρώπης καὶ τῆς συμμαχίας αὐτῆς μετὰ τῶν ἡπειρωτικῶν δυνάμεων ἐναντίον τῆς Γαλλίας, τέλος δὲ καὶ τῆς Βιενναίας συνόδου καὶ συνθήκης (1815). Ἀπὸ τοῦ 1899 καταστάς ἕνεκα ψυχικοῦ νοσήματος ἀνίκανος περὶ τὸ ἄρχειν ἀπεμακρύνθη τῆς κυβερνήσεως,

ἀναλαβόντος ταύτην τοῦ πριγκίπος διαδόχου ὡς ἀντιβασιλέως. Ἐτελεύτησε τῷ 1820.

δ') Γ. Δ' (Αὐγούστος Φρειδερίκος), υἱὸς καὶ διάδοχος τοῦ προηγουμένου. Ἐγενν. τῷ 1762, τῷ 1811 ἐγένετο ἀντιβασιλεὺς, τῷ 1820 τελευτήσαντος τοῦ πατρὸς ἀνῆλθεν εἰς τὸν θρόνον, τὸ ἐπόμενον ἔτος ἐστεφθε ἀπὸ ἐκινήσεως σκανδαλωδεστάτην δίκην περὶ διαζυγίου πρὸς τὴν βασιλίσσαν Καρολίναν. Ἐτελεύτησε τῷ 1830.

Γεώργιος (Φρειδερίκος Ἀλεξάνδρος Κάρολος Ἐρνέστος Αὐγούστος) βασιλεὺς τοῦ 'Αννοδέρου, ἐγγονος τοῦ Γεωργίου Γ' τῆς 'Αγγλίας υἱὸς καὶ διάδοχος τοῦ Ἐρνέστου Αὐγούστου βασιλέως τοῦ 'Αννοδέρου (Ὁ Ἐρνέστος Αὐγούστος ἦτο ὁ πέμπτος υἱὸς τοῦ Γεωργίου Γ', βασιλεὺς δὲ τοῦ 'Αννοδέρου ἐγένετο τῷ 1837, ὁπότε ἀναθρόνους εἰς τὸν θρόνον τῆς 'Αγγλίας τῆς βασιλείσεως Βικτωρίας ἐπαυσε καὶ τῆς 'Αγγλίας). Ἐγεννήθη τῷ 1819 ἐν Βερολίνῳ, τῷ 1851 διεδέξατο τὸν πατέρα αὐτοῦ εἰς τὸν θρόνον. Ἀνάκαθεν δὲ ἐχθρικῶς διακείμενος πρὸς τὴν Πρωσίαν, κατὰ τὰ γεγονότα τῷ 1866 εἰσέλαβη μετὰ τῆς Αὐστρίας καὶ ἐπολέμησε κατὰ τῆς Πρωσίας. Ἀλλ' ἡττηθεὶς ἀπώλεσε τὸν θρόνον, τοῦ 'Αννοδέρου προσκρηθέντος εἰς τὸ Πρωσσικὸν βασιλεῖον. Κατὰ τῆς προσαρτήσεως ταύτης διεμαρτυρήθη ὁ βασιλεὺς Γ., ἀλλ' ἄνευ ἀποτελέσματος. Τὸ ἐπόμενον ἔτος (17/29 Σεπτεμβρίου 1867) συνωμολόγησε σύμφακιν μετὰ τῆς Πρωσσικῆς κυβερνήσεως, δι' ἧς ἀπέζημιούτο δι' ὀρισμένου χρηματικοῦ ποσοῦ ἀπέναντι τῆς ὑπὸ τῆς Πρωσίας καταγεθείσης περιουσίας αὐτοῦ· ἀλλὰ τὸ ἐπόμενον ἔτος ἡ Πρωσία προφασισθεῖσα ἐνεργείας τινὰς γενομένας ὑπ' αὐτοῦ ἐν 'Αννοδέρῳ ὑπὲρ τῆς ἐπανάδου τοῦ ἀρχαίου καθεστώτος ἠθέτησε τὴν σύμφακιν, ἥτις ἐξετελέσθη μολὶς πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν ἀποδοθείσης εἰς τὸν υἱὸν τοῦ ἐκπτώτου βασιλέως δούκα Κουμδερλάνδης τῆς πατρικῆς οὐσίας. Ὁ Γεώργιος μετὰ τὴν ἔξορίαν ἔζησεν ἐν Βιέννῃ, εἶτα δὲ ἐν Γαλλίᾳ, ἐνθα ἀπέθανε τῷ 1878 ἐν Παρίσις. [Π.Κ.]

Γεώργιος (ἅγιος). Ὁ ἅγιος οὗτος (τοῦ ὁποίου τὸ ὄνομα βαρβαρόφωνον πιθανῶς ἐν μεταπλάσῃ εἰς ἑλληνικὸν κατὰ παρετυμολογίαν) ὡς ἀφηγοῦνται τὰ περὶ αὐτοῦ συναξάρια, κατήγετο ἐκ Καππαδοκίας, ἐξ ἐπιφανοῦς γένους, ἐμαρτύρησε δὲ περὶ τὰ τέλη τοῦ Γ' αἰῶνος π.Χ. (296 ἢ 303) ἐπὶ Διοκλητιανοῦ, διότι ἔχων ἀξίωμα κόμητος ἐν τῷ Ῥωμαϊκῷ στρατῷ, ἠρνήθη νὰ ἐκτελέσῃ τὴν περὶ διωγμοῦ τῶν χριστιανῶν βασιλικὴν προσταγὴν, ὁμολογήσας ὅτι καὶ αὐτὸς ἦτο χριστιανός. Ἡ τε ἀνατολικὴ καὶ ἡ δυτικὴ ἐκκλησία τελοῦσι τὴν μνήμην αὐτοῦ τὴν 28 Ἀπριλίου· ἐπικαλεῖται δὲ ὑπὸ μὲν τῶν ὀρθοδόξων διὰ τὸ μαρτύριον καὶ τὸ ἀξίωμα μεγαλομάρτυς καὶ τροπαιοφόρος, ὑπὸ δὲ τῶν δυτικῶν ἱερέων. Ἀπεικονίζεται,

συνθῶς ὡς ἱππεὺς ἀπικειμένων διὰ τοῦ θόρυ-
τος θρακύνοντα, κγωνιώντα ὑπὸ τοὺς ποδας τοῦ
ἵππου του· ἡ δὲ παράστασις αὕτη, περὶ αὐ-
θιγία ὑπὸ τῆς χριστιανικῆς ἀγιογράφου ἐν
τοῦ ἐν τῇ κορυφαίᾳ τέχνῃ οὗχ' ἁπανίῳ τύπου
τοῦ φάνου τῆς Νικαίρας ὑπὸ τοῦ Βασιλεφερόν-
του, ἀναφέρεται εἰς μὲν τινὰ περὶ τοῦ ἁγίου
καθ' ὃν ἐφωτισμένον εὐτοὺς θρακύνοντα, λυτρίσας
βασιλοπούλῃν ἐκτεθειμένην αὐτῇ εἰς βορρῇν
ἰδύρεται δ' ὁ μῦθος εὐτοὺς ἐν μόνῃ τῇ Legenda
aithica των καθολικῶν, ἁγνωστὸς εἰς τὰ συνα-
ξάρια τῶν ὁρθοδόξων, παγκοινὸς ὅμως καὶ τῆς
ὁρθοδόξου, ὡς καταδεικνύουσι πλὴν ἄλλων
καὶ παμπληθῆ δημοτικὰ ἄσματα τοῦ καθ' ἡμέ-
ρας λαοῦ. Πρόδρον δ' εἶναι βεβ' ὁ μῦθος εἶναι
κληροδότημα τῆς ἑλληνικῆς θρησκείας, ἀπο-
δοθέντων εἰς τὸν χριστιανικὸν ἅγιον τῶν μυ-
θολογουμένων περὶ τοῦ φάνου θρακύντων καὶ
κητῶν ὑπὸ θεῶν καὶ ἡρώων, μάλιστα δὲ τὸν
περὶ τῆς σωτηρίας τῆς Ἀνδρομέδας ὑπὸ τοῦ
Περσέως μύθου τοῦτο δ' ἀποδεικνύει καὶ παλαιὰ
τις παραδόσεις, καθ' ἣν τὸν θράκυντα ἀπέκτει-
νεν ὁ ἅγιος Γ', παρὰ τὴν Βηρυτόν, δηλαδὴ οὐ
μακρὰν τοῦ τόπου, ἐν ᾧ ὑπετίθετο ὅτι ἐτέλε-
σθη καὶ ὁ τοῦ Περσέως ἄθλος, κατὰ τινὰς τοῦ
ἀρχαίου μύθου παραλλαγὰς. — Ὁ ἅγιος Γ', τι-
μᾶται διὰ δημοτικῶν ἑορτῶν παρ' Ἑλλήσι,
πλεῖστοι ἐκκλησιαστικὴ εἶναι ἀπερωμέναι αὐτῷ καὶ
πολλοὶ τόποι καὶ χωρία καὶ κῆμαι ἐν Ἑλλάδι·
ἐλαβον ἐξ αὐτοῦ τὸ ὄνομα (βλ. κατωτ.) οἱ ποιμέ-
νες μετὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ ἁγίου ἐδραγοῦσι τὰ
ποιμνία των εἰς τὰς ὄρεινὰς βοσκὰς, οἱ δὲ μι-
σθοφόροι Ἑλλήνες στρατιῶται τοῦτον ἐνδύμνον
προστάτην, καὶ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ φέρει ἐν τῷ
μέσῳ ἢ σιμαίᾳ τῶν ταγματῶν τοῦ ἑλληνικοῦ
στρατοῦ.

Ἐν τῇ δυνεὶ ἡ λατρεία τοῦ ἁγίου Γ., εἰση-
γμένη ἤδη εὖτα ἀπὸ τοῦ 7' αἰῶνος, πολλὴν
ἔσχεν ἐπίδοσιν κατὰ τὰς Σταυροφορίας. Βοη-
θήσαντος δὲ κατὰ τὴν παράδοσιν τοῦ ἁγίου τῷ
βασιλεῖ Ῥιχάρδῳ τῷ Λεοντοκαρδίῳ, ἔδοξε τῇ
τοπικῇ ἐν Ὁξφόρδῃ συνέδῳ νὰ πανηγυρίζεται
καθ' ἅπασαν τὴν Ἀγγλίαν ἡ μνήμη αὐτοῦ τῇ
23 Ἀπριλίου καὶ θεωρεῖται ἕκτοτε προστάτης
τῆς Ἀγγλίας· ὁμοίως ἀνεκλήρουσαν αὐτὸν προ-
στάτην ἅγιον ἡ Γένουα καὶ τὸ μέγα δουκάτον
τῆς Μόσχας, εἰτα δ' εἰσεκα τοῦτου καὶ ἡ ῥωσ-
σικὴ αὐτοκρατορία. Ἦτο προσέτι ὁ ἅγιος κατὰ
τοὺς μέσους χρόνους ἐν τῇ βορείῳ καὶ τῇ κεν-
τρικῇ Εὐρώπῃ ἐπώνυμος ἐκκλησιαστικῶν τινῶν
καὶ ἱπποτικῶν ταγματῶν, νῦν δὲ τῶν ἐπομένων
τεσσάρων ἱπποτικῶν ταγματῶν: τοῦ βασιρικοῦ
(ἰδρυθέντος τῇ 1728 Μαρτ. 1729 καὶ ἀναδιορ-
γανωθέντος τῇ 22/1 Ἰουλ. 1871), οὗ τὸ παρὰ-
σημον ἀπονέμεται μόνον εἰς εὐπατρίδας τοῦ ἀν-
νοδερικοῦ (ἰδρυθέντος τῇ 11/23 Ἀπριλ. 1839,
μίαν δὲ τάξιν μόνον ἔχοντος), οὗ τὸ παρὰση-
μον ἀπενέμετο πλὴν τῶν μελῶν τῆς βασιλι-
κῆς οἰκογενείας εἰς λίαν περιωρισμένον ἀρι-
θμὸν ἡμεδαπῶν (16 ἐν ὅλῳ) τοῦ ῥωσικοῦ

(ἰδρυθέντος τῇ 28 Νοεμβρίου 1780, ἔχοντος
δὲ 4 τάξεις καὶ μίαν διὰ τοὺς ὑπαξιωματι-
κούς καὶ στρατιώτας), οὗ τὸ παρὰσημον ἀπο-
νέμεται δι' ἀρετὴν ἐν πολέμῳ καὶ τοῦ σικε-
λικοῦ (ἰδρυθέντος τῇ 12/24 Φεβρουαρίου 1808,
ἀναδιοργανωθέντος τῇ 20/1 Ἰαν. 1819, ἔχον-
τος δ' ἐξ 4 τάξεων), οὗ τὸ παρὰσημον ἀπενέμετο
ὁμοίως δι' ἀνδρείαν καὶ ἀρετὴν ἐν πολέμῳ (181.
Ν. Γ. Πολίτου, Περσέως καὶ ἁγίου Γεωργίου, ἐν
«Ἀττικῇ Ἡμερολογίῳ» 1873). [Π]

Γεώργιος ὁ Αἰτωλὸς 1) Ἀγίος
τοῦ 17' αἰῶνος, γενν. περὶ τὸ 1525. Διέτριψεν
ἐπὶ τινὰ χρόνον ἐν Κ/λει πρὸς τῷ πατριάρ-
χειῳ καὶ ἦτο φίλος τοῦ Θεοδοσίου Ζυγομαλά
καὶ Μανουὴλ τοῦ Τζεζεπά. Κατὰ τῶν τριῶν δὲ
τοῦτων ἔγραψε: Κωμωδοδιήλογον ἐπικληθέντα
Φιλολήθη ὁ ἐκ Κερκύρας Ἀλέξανδρος ὁ Φόρ-
τιος. Ὁ Ἀνδρέας Δαρμάριος ἔλεγεν αὐτὸν Κο-
ρίνθιον, παρὰ δὲ τοῦ Κρουσίου περισταίνεται
ἄριστος ποιητὴς κατὰ γὰρ ἐλθὼν
τῶν νοταρίων πάντων ἐν Κων-
σταντινουπόλει, ὡς γ' ἐν τῶν ἡ
καὶ πλεόντων. Οὐδεὶς οὐτως ὠ-
ραίως γράφει ὡς περ αὐτός. Ἐ-
χει γυναικα καὶ ἐκ γυναικὸς
ταύτης παῖδας (Codex Tybingensis
Mb 37, σ. 108. 12. καὶ Legrand Notice
biographique sur Jean et Theodose
Zygomalas. Παρίσι, 1889 σ. 72 73). Ἐν
τῷ ὑπ' ἀρ. 152 κώδ. τῆς ἐν Ἀγίῳ Ὁρει μνη-
μῆς τῶν Ἱερώων σφίζονται αὐτοῦ 1) Ποίημα
εἰς Μιχαὴλ Καντακουζηνὸν τὸν Σεϊτάνογλου,
γράφεν τῷ 1569. 2) Ποίημα εἰς τὸν αὐτόν. 3)
Ἐγκώμιον τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἀνδρονίκου. Τὰ δύο
αὐτὰ στιχομυθία ἐγράφησαν πρὸ τοῦ 1576,
ἴσως δὲ τῷ 1569. 4) 143 αἰσώπειοι μῦθοι,
γεγραμμένοι ἐν δημῳδῇ διαλέκτῳ, ὧν τρεῖς
ἐδημοσίευσεν ὁ Σπυρ. Π. Λάμπρος ἐν τῇ προ-
γραμματεῖᾳ «Νέος Ἑλλήν Αἰτωπος» (Ἡμερολό-
γιον Κ. Σκόκου 1888 σ. 325-329). Ὁ Γ.
ἔγραψε τῷ 1573 τὸν ὑπ' ἀρ. 130 κώδ. τῆς ἐν
Ἀγίῳ Ὁρει μνημῆς τοῦ Παντοκράτορος, περιέ-
χοντα ἔργα Συμεῶν Θεσσαλονίκης τοῦ γέου.
Ἀπὸ δὲ τὸν Σεπτέμ. 1580, ὡς μαρτυρεῖ ὁ
Κρουσίος (13. Legrand ἐνθ' ἀν. σ. 73 σσμ. 3.).

2) Ὁμῶνυμος τῷ ἀνωτέρῳ λόγιος, διασταλ-
τέος ἀπ' αὐτοῦ. Εἰς τοῦτον πάντως προσγρα-
πτέαι δύο ἐπιστολαὶ πρὸς τὸν Ἱππύλυτον Μη-
θύμνης δημοσιευθεῖσαι ὑπὸ Ἀθ. Παπαδοπού-
λου Κεραιμῶς (Συμβολαὶ εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς
νεοελ. φιλολογίας. Κ/λει 1886 σ. 61-62) καὶ
εἰς τοῦτον ἐγράφη ἡ ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ αὐτόθι δη-
μοσιευθεῖσα ἐπιστολὴ Δαμασκηνοῦ τοῦ Στου-
δίτου ὄντος ὑποδιακόνου, ἥτοι περὶ τὸ 1527.
Ἀφ' οὗ ἐκ τῶν ἁνω ὑπ' ἀρ. 1 ἀναφερομένων
μαρτυριῶν τοῦ Κρουσίου καὶ Δαρμαρίου συν-
δυαζομένων ἀποδεικνύεται, ὅτι ὁ ὑπ' ἀρ. 1 Γ.
Αἰτωλὸς ἐγεννήθη περὶ τὸ 1525, δὲν πρέπει
πλέον νὰ συγγέωμεν τοὺς δύο ὁμωνύμους, ὅς

ἔγεινεν ἐν τῇ ἀνωτέρῳ μνημονευμένῃ πραγματείᾳ τοῦ Σπ. Λάμπρου, δημοσιευθεῖσα πρὶν ἢ ἐκδοθῇ ἢ τὰς νέας ταύτας μαρτυρίας παρέχουσα συγγραφή τοῦ Legrand περί Ζυγομαλαδων. Ὁ ὑπ' ἀρ. 2 Γ. Αἰτωλὸς φαίνεται διατριψάς ἐπὶ τινι χρόνῳ ἐν Βενετ' α, ὡς δεικνύει ἢ πρὸς αὐτὸν ἐπιστολὴ τοῦ Διμασκηνοῦ. [Α.]

Γεώργιος Ἀμαρτωλὸς ἢ Μοναχὸς. Καλόγηρος ἀκμάσας ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος τοῦ Βυζαντίου Μιχαὴλ Γ' τοῦ Μεθυσου (842 867) καὶ γράψας χρονικὸν ἐν συντομίᾳ ἐκ διαφόρων χρονολογῶν τε καὶ ἐξ ἡγετῶν συλλεγέν καὶ συντεθέν, ὅπερ ἄρχεται μὲν ἀπὸ κτίσεως κόσμου, φθάνει δὲ μέχρι καὶ τῆς βασιλείας τοῦ προκατόχου Μιχαὴλ τοῦ Γ', Θεοφίλου, ἥτοι μέχρι τοῦ ἔτους 842. Κυριωτάτη τοῦ χρονικοῦ τοῦτου, ὅπερ διαπνέεται ὑπὸ μεγάλῳ πρὸς τοὺς εἰκονοκλάστας μίσους, πηγὴ διὰ τοὺς βυζαντινοὺς χρόνους εἶνε ἡ συγγραφή τοῦ Θεοφάνους· μόνον δ' ἡ ἱστορία τῶν ἐτῶν 813 842 στηρίζεται εἰς ἰδίαν ἀρεῦνας τοῦ συγγραφέως, καὶ διὰ τοῦτο εἶνε τὸ αξιολογώτατον μέρος τοῦ χρονικοῦ τοῦ ὡς πρωτότυπος πηγὴ. Τοῦ χρονικοῦ τοῦ Γ. ἐγγράφησαν συνεχεῖς, συμπληρωθεῖσαι εἰς τὰ περιέχοντα αὐτὸ χειρόγραφα καὶ ἐξικνουμέναι μέχρι τοῦ ἔτους 918 (ἢ τοῦ Λογοθέτου, περατώσαντος τὸ ἔργον του κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς βασιλείας Νικηφόρου τοῦ Φωκῆ 963-969) ἢ παραπεμπόμεναι ἐν τισι τῶν κωδίκων μέχρι τοῦ 1071, τοῦ 1081, ἐν ἐνὶ δὲ τῶν χειρογράφων καὶ μέχρι τοῦ 1143. Πλήρης, ἀλλὰ κριτικῶς ἄνεπαρκής ἐκδοσις τοῦ χρονικοῦ τοῦ Γ. εἶνε ἡ τοῦ Ἐδουάρδου Μυράλτ Georgii monachi, dicti Hamartoli, chronicon ab orbe condito ad annum p. Chr. 842 et a diversis scriptoribus usque ad a. 1143 continuatum. Πετροῦπ. 1859. [Α.]

Γεώργιος ὁ Κύπριος, ὁ ὡς Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Γρηγόριος Β' μετονομασθεὶς. Ἐγενν, ἐν Κύπρῳ περὶ τὰ 1236—7 ἐξεπαιδεύθη δὲ κατ' ἀρχὰς ἐν τῷ λατινικῷ σχολείῳ τῆς Δευκασίας καὶ εἶτα ἐν Κωνσταντινουπόλει παρὰ τῷ Γεωργίῳ Ἀεροπολίτῃ. Διαδραμὼν δὲ ἐνταῦθα τὰ διαφωρα στάδια τῆς ἱεροσύνης ἐξελέγη τῷ 1283 Πατριάρχης. Ἀλλὰ περιέπεσεν εἰς περισπασμούς ὡς ἐκ τῶν ἐν τῷ Πατριαρχείῳ κομμάτων καὶ παρητήθη τῷ 1289, ἀποσυρθεὶς δὲ εἰς τὴν μονὴν τῆς Ἀριστομένης ἐτελεύτησε τῷ 1290. Ὁ ἄνσ. Βανδούριος ἐν τῷ Imperium orientale (Βενετ. 1729), σ. 662-668, ἐξέδωκε διάφορα συγγράμματα αὐτοῦ. Ἦτο δὲ ὁ Γ. καὶ θεολόγος ἄριστος καὶ κάτοχος μεγάλης ἑλλην. παιδείας.

Γεώργιος ὁ Τραπεζούντιος κατήγετο μὲν ἐκ Τραπεζούντος, ἐγεννήθη δ' ἐν Κρήτῃ τῷ 1395 καὶ μετέβη περὶ τὸ 1430 εἰς

Ἰταλίαν, ὅπου ἐδίδασκε τὴν ἑλληνικὴν ἐν διαφόροις πόλεσιν. Ἰδίως δ' ἐν Ῥώμῃ ἀπὸ τῶν χρόνων τοῦ πάπα Νικολάου Ε'. Τὴν λατινικὴν ἐδιδάχθη καὶ ὁ Γ. ὡς ὁ Θεόδωρος Γαζής (ἰδ. λ.) ἐν τῇ κατὰ τὴν Μάντευαν σχολῇ ἱκτωρίνου τοῦ ἐκ Φιλήτρης, ἐξέμαθε δ' αὐτὴν ἐν τῇ τριετίᾳ οὕτω καλῶς, ὥστε καὶ τῆς λατινικῆς φιλολογίας καὶ ρητορικῆς διδάσκαλος ἔγενε. Καὶ ἔμεινε μὲν μακρὸν χρόνον ἐν Ῥώμῃ, ἀλλ' ἡ ἀλαζονεία καὶ τὸ φιλερι αὐτοῦ, ἐπιδειχθέν μαλιστα κατὰ τὸν ἐμπλοῇ μεταξὺ Ἰλατωνικῶν καὶ Ἀριστοτελικῶν ἀγῶνα, εὖ συμμετέσχε, τασσόμενος εἰς τοὺς Ἀριστοτελικούς, ἐπέσυραν πολλοὺς κατ' αὐτοῦ ἐχθροὺς καὶ ἐστέρησαν τῆς προστασίας ἄλλων τε καὶ τοῦ Βησσαρίωνος, ὥστε ἄπορος ἀπέβηκεν ὁ Γ. ἐν γήρατι βαθεῖ τῇ 12 Αὐγούστου 1434 ἐν Ῥώμῃ. Ἦτο δ' ἔγγαμος. Περὶ τὰ τέλη τοῦ βίου ἐφαντάσθη νὰ ζητήσῃ τὴν προστασίαν τοῦ σουλτάνου Μωάμεθ τοῦ Κατακτητοῦ, εἰς ὃν καὶ ἀπηύθυνεν ἐπιστολὰς μεστὰς ταπεινῆς κολακείας. Ἠσχολήθη δ' ἰδίως περὶ μεταφράσεις Ἑλλήνων συγγραμμάτων εἰς τὴν λατινικὴν, αἵτινες κατηγοροῦντο διὰ τὸ ἀμελὲς καὶ αὐθαίρετον τῆς ἐπεξεργασίας. Καὶ δὴ μετέφρατε τὴν Ἰουδαγγελικὴν προπαρσκευὴν τοῦ Εὐσεβίου, τοῦ Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας τὸ Περὶ τριαδῶς καὶ τὸ εἰς τὸ κατὰ Ἰωάννην εὐαγγέλιον ὑπόμνημα, τὰς Ὀμιλίαις τοῦ Χρυσόστομου, τοῦ Ἀριστοτέλους τὰς Περὶ ζῶων ἱστορίας καὶ τὴν Ῥητορικὴν, τοὺς Πλάτωνος Νόμους, τὸν Κλαύδιον Πτολεμαῖον κτλ. Πλήρη κατάλογον τῶν ἔργων αὐτοῦ παρέχει ὁ Zeno Dissertazione Vossiana Venetia 1753. ἰδ. Fabricius Bibl. Graeca ἐκδ. Harles Τόμ. 1Β' σ. 70 κ.ε. — Σίθλ. Νεοελλ. Φιλολογία σ. 41-45 — Voigt Die Wiederbelebung des chassischen Alterthums. Βερολ. 1881. Τόμ. β' σ. 138-144. [Α.]

Γεώργιος Σχοιροδουσκός (Γραμματεὺς λ.), διάκονος καὶ χαρτοφύλαξ, μέγας δὲ γραμματικὸς καὶ οἰκουμενικὸς διδάσκαλος ἐπικαλούμενος ἔξη ἐν Κωνσταντινουπόλει περὶ τὰ μῆσα τῆς Γ' μ. Χ. ἑκατονταετηρίδος. Ἐγραψε πολλὰ γραμματικὰ βιβλία, οἷον, προλεγόμενα καὶ σχόλια εἰς τοὺς εἰσαγωγικοὺς κινύνας περὶ κτίσεως ὀνομάτων Θεοδοσίου τοῦ Μελετινέως, περὶ προσώπων, ὀρθογραφίας, ἐξηγήσιν εἰς τὸ τοῦ Ἡφαιστίνους ἐγχειρίδιον κτλ. Ταῦτα πάντα στηρίζονται ἐπὶ τῶν παλαιότερων γραμματικῶν Ἀπολλωνίου καὶ Ἡρωδιανοῦ καὶ τῶν νεωτέρων Ἐρρου, Ἰωάννου Φιλοπόπου καὶ Σεργίου. Ἰδίως τὸ πρῶτον αὐτοῦ σύγγραμμα ἔσχε μεγάλην ἐπιρροὴν ἐν ταῖς σχολαῖς τῆς Κωνσταντινουπόλεως· ἐξεδόθη ἐν τῇ συλλογῇ τῶν παλαιῶν γραμματικῶν Grammatici Graeci, Lipsiae, 1889 ὑπὸ Alfred Hilgard. [Ι.Π.]

Γεώργιος (Ἄγιος) ὀνομάζονται πλεῖστα χωρία τῆς Ἑλλάδος.

1) Πρωτεύουσα τοῦ δήμου Νεμέας τῆς ἐπαρχίας Κορινθίας. Χωριὸν μέγα 450 οἰκίω.
ἔχει κατοικοὺς 1971. Ἦνε ἐκτισμένον ἐπὶ τῶν κατωφερειῶν τοῦ ὑπὸ τῶν ἀρχαίων καλουμένου ὄρους Τρικρανεῦ, ἐφ' οὗ ἔκειτο ἡ ἀρχαία Φλιοῦς. Τὸ χωριὸν ὑπέρκειται τῆς πεδιάδος Φλιοῦντος, ἣν διαρρέει ὁ Ἀσωπὸς ποταμός. Ἡ μόνη περὶ τὸ χωριὸν φυτεία εἶνε ἐκτεταμένοι ἀμπέλωνες, ἐξ ὧν παράγεται ὁ γνωστὸς διὰ τὴν ποιότητα αὐτοῦ Ἀίγειο γινώκος μέλας οἶνος, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ῥητινίτης. [Α.Μηλ.]

2) Χωριὸν τῆς νήσου Κεφαλληνίας καίμα-
νον ἐν τῇ περιοχῇ τῆς Διάδοῦς ἐφ' ὠφελῆς ῥάχεως βουνοῦ (315 μέτρ.), συνεχόμενον πρὸς ἀνατολὴν φρουρίον. Τὸ χωριὸν ἦτο ἐπὶ τῶν ἐν-
τικῶν χρόνων μέχρι τοῦ 1757 πρωτεύουσα τῆς νήσου. Ἐν τούτῳ ὑπῆρχε καὶ μονὴ Φραγκι-
σκάνων, ἐν τῇ ἑποίᾳ, πρὸ τῆς συστάσεως τῆς Ἰονίου Ἀκαδημίας, εἶχε συστηθῆ ἀξία λό-
γου σχολή. (Γεωγρ. νομοῦ Κεφαλληνίας ὑπὸ Ἀν. Μηλιαράκη). [Α.Μηλ.]

3) Τοῦ δήμου Λατρίων τῆς Ἠλείας 3/4 ὥ-
ρας πρὸς Β. τοῦ Πυργίου καὶ συνδεόμενον μετ' αὐτοῦ δι' ἀμαξιτῆς ὁδοῦ· κεῖται ἐπὶ λόφου καὶ ἔχει δημοτ. σχολεῖον ἀρρέων καὶ 495 κατ. (1889) γεωργούς τοὺς πλείστους ἀμπέλων καὶ σταφίδων. [Γ.Π3.]

4) Τοῦ δήμου Πατρέων ἔχον 859 κατ. (1889) καλλιεργήτους ἀμπέλων καὶ σταφίδων.

5) Τοῦ δήμου Ὠλένης τῆς Ἠλείας μετ' 70 (1889) κατ. γεωργούς καὶ ποιμένας. [Γ.Π3.]

6) Τῆς Βύδοις ὑπαγόμενον εἰς τὸν δῆμον Αὔλωνος τῆς Κερυραίας. Ἀπέχει 1 ὥραν ΝΔ τοῦ Αὔλωνος. Κατ. 336.

7) Τῆς Βύδοις τοῦ δήμου Ἰστιαιῶν καί-
μανον 15' Ν τοῦ Ξηροχωρίου καὶ παρὰ τὸν ποταμίσκον Ξεριᾶν, ὅστις Κάλλας καλούμε-
νος ὑπὸ τῶν ἀρχαίων ἔρρεεν ὑπὸ τὸ Τελέ-
θριον ὄρος καὶ ἐξέβαλλεν εἰς τὴν παρὰ τὴν Ἰστιαίαν ἢ Ὠρεὸν θάλασσαν. Κατ. 288.

8) Τῆς ἐπαρχίας Λιβαδειᾶς καὶ πρωτεύουσα τοῦ δήμ. Πέτρας. Κατ. 589. Πρὸς Α. τούτου ἐπὶ λόφου δικοῦρου τοποθετοῦσι τὴν Κορώνειαν. Μεταξὺ τούτου καὶ τῆς Κορώνειας δια-
ρρέουσι δύο ποταμίσκοι ἐκβαλλόντες εἰς τὴν Κωπαίδαν, ἐξ ὧν ὁ παρὰ τὴν Κορώνειαν εἶνε ὁ Κονάριος, ὁ δὲ παρὰ τὸν Ἅγιον Γεώργιον ὁ Φάλαρος.

9) Τῆς ἐν Θεσσαλίᾳ Μαγνητίας καὶ ἑδρα τοῦ δήμου Νηλείας, ἀπέχουσα 5 ὥρ. Α. τοῦ Βόλου καὶ 1/2 Δ. ἀπὸ Πανακτίας. Εἰς τὰ περίε-
κεῖται ἐκτεταμέναι ἐλαιῶν καὶ ἡμπελοι πα-
ράγεται τὸν καλ. ἴτερον οἶνον τοῦ Πηλίου. Ὑπέρκειται τοῦ χωρίου μίαν τὴν ὑψηλότεραν κορυφὴν τοῦ Πηλίου καλουμένη Σχιτσε-
ραῦλι, ἣτις κωνοειδῶς ὑψομένη περιβάλλε-

ται πανταχόθεν ὑπὸ κρημνῶν· κάτωθι πρὸς τὸν Παγασητικὸν ἐκτείνεται ἡ μεγάλη καὶ εὐφο-
ρωτάτη παραλία πεδιάς τῶν Λεχωνίων. Κα-
τοικοὶ 1757.

10) Τοῦ δήμου Ναυπάκτου, ἀφ' ἧς ἀπέ-
χει 2 ὥρ. Δ., καίμανον ἄνωθι τοῦ Ἀντιρρίου. Κατοικοὶ 463.

11) Τοῦ δήμου Φερῶν τῆς ἐπαρχίας Βόλου, καίμανον 1/2 ὥρ. Α. τοῦ Βελεστίου καὶ ἔχον 445 κατοικοὺς.

12) Τοῦ δήμου Νευροπόλεως τῆς ἐπαρχίας Καρδίτσας, ἀπέχον ἀπὸ τῆς ἑδρας Μεσσηνίδας ὥρ. 3. Κατ. 698.

13) Τοῦ δήμου Ἀμυρίστης, ἔχον 210 κατ.

—14) Τοῦ δήμου Μεσολογγίου, ἔχον 168 κατ.

—15) Τοῦ δήμου Ἀγχιων τῆς Εὐρυτανίας ἔχον 64 κατ.

—16) Τοῦ δήμου Σελινούντος τῆς Ἀρκαδίας, ἔχον 37 κατ.

—17) Τοῦ δήμου Οἰ-
τύλου, ἔχον 27 κατ.

—18) Τοῦ δήμου Μέσσης τῆς Οἰτύλου, ἔχον 108 κατ.

—19) (Ἀγ. Γεώρ-
γιος τῆς Ρόδου). Τοῦ δήμου Ἀκρολοφίων τῆς ἐπαρχ. Ὀρέου (τῆς Κερκύρας), ἔχον 62 κατοικοὺς. [Σ.Μ.]

Γεώργιος "Αγ Ὀρμος πρὸς τὸ ΒΑ τῆς Χερσονήσου τῶν Μεθάνων, χορηγούμενος ὡς ἐπίκειον τῆς Κουνουπίτσας, χειμαρυνθεῖς πρω-
τεύουσας τοῦ δήμου Μεθάνων. [Α.Μηλ.]

Γεώργιος "Αγιος Νήσος. Ὀρμ. Βίλ-
δινα.

Γεώργιος "Αγιος Χωριὸν τῆς Θρά-
κης (τουρκ. Ἐρένλί). Κεῖται πρὸς Ν καὶ ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἐν ἣ καὶ ἡ Βιζύη κλειστρεῖας· ἔχει περὶ τοὺς 500 κατ. ἅπαντες χριστιανούς.

Γεώργιος "Αγιος Συκοῦσης. Χωριὸν ἐκ τῶν Μαλιχοχώρων τῆς Χίου. Κα-
τοικοὶ 1400.

Γεωργίου Ἀγίου μοναί. 1) Τοῦ δήμου Διόφρων, ἔχουσα 16 μον.—2) Τοῦ δή-
μου Ἐλάττου τῆς Ζακύνθου, 13 μοναί.—3) Τοῦ δήμου Θεσφωρίας τῆς Ἄρτης, 12 μοναί καὶ κλ. [Μ.Σ.]

Γεωργίου Ἀγίου πορθμός. Ὁ μεταξὺ Ἀγγλίας καὶ Ἰρλανδίας πορθμός, δι-
οὺ συγκοινωνεῖ ἡ Ἰρλανδικὴ θάλασσα μετὰ τοῦ Ἀτλαντικοῦ. [Π.Π.]

Γεωργίου λίμνη (Georgesea), ἡ Ὀρικάνη. Διάστημα διὰ τὰς φυσικὰς αὐτῆς καλλὸνας λίμνη, ἐν τῷ Δ. τμήματι τῆς Ἀμε-
ρικανικῆς Πολιτείας τῆς Νέας Ὑόρκης, ἔχουσα μῆκος 57 χμ. καὶ πλάτος 1—6 χμ. Ἐνοθεῖται πρὸς Β. μετὰ τῆς λίμνης τοῦ Τσάμπλιν. [Π.Π.]

Γεωργίου πορθμός. Πορθμός, χω-
ρίζων τὴν νήσον Βάλεουδερ ἀπὸ τῆς Δ. πλευρᾶς τῆς Βρεταννικῆς Κοκκυβίας. ἔχει μῆκος 240 χμ. καὶ πλάτ. 25—50 χμ. [Π.Π.]

Γεωργίου Ἀγίου τάγματα. Βλ. Γεωργίος Ἅγιος.

Γεωργιούπολις (Georgetown). 1) Πρωτ. τοῦ Ἀγγλικοῦ κυβερνητικοῦ Στραίτ-Σέτ-τλεμεντς ἐν ταῖς Κεντρ. Ἰνδίας, ἐπὶ τῆς νη-σίδος τοῦ Ποῦλο—Πενάγγ καὶ κατὰ τὴν ΒΑ. αὐτῆς πλευρὰν. ἔχει εὐρὺν καὶ βαθὺν λιμένα, ὠραίαις οἰκίαις, εὐρείαις καὶ καθαράς ὁδοὺς, φρού-ριον ἐπὶ τινος λόφου καὶ 27,500 κατ. ἐν οἷς πολλοὶ Μαλαῖοι καὶ Σιναι.

— 2) Πόλις τῆς Β. ἀμερικανικῆς Συμπόλι-τείας, ἐν τῷ διαμερίσματι τῆς Κολομβίας, ἐπὶ τὰς ἀριστερὰς ὀφθῆς τοῦ Ποτομακ. ἄνωθι τῆς Βάσιγτων. ἔχει σιδηρόδρ., ἐμπορικὸν λιμένα, 12578 κατ. καὶ ἐμπορίον οὐχὶ ἀσήμενον. Τὸ ὑπὸ τῶν Ἰησοῦτων, τῇ 1789, ἱδρυθὲν Ἀό-κεϊον τῆς Γ. ἔχει βεβληθῆναι μετὰ 33,000 τῶμων.

— (ἡ Δαμεράρα). Πόλις τῆς ἀγγλικῆς Γου-αϊάνας ἐν τῇ Ν. Ἀμερικῇ ἀπέχουσα 2 χμ. τῶν ὑπὸ τοῦ φρουρίου Γουλιέλμου προστατευομένων ἐνδολῶν τοῦ Δαμεράρα καὶ ἔχουσα 47175 κατ. (1881). [Π.Π.]

Γεωργιτσιάνικα καλύδια. Χωρίον τοῦ δήμου Πελλάνης τῆς Σπάρτης, ἔχον 525 κατ. Ἐπὶ λόφου πλησίον αὐτοῦ εὐρίσκονται ἐρείπια ἀρχαίων καὶ μεσαιωνικῶν κτιρίων. ἐν δὲ τῇ κοιλίᾳ τάφοι ἀρχαῖοι. [Μ.Σ.]

Γεωργίσιον. Ἔδρα τοῦ δήμου Πελλά-νης τῆς Σπάρτης, 5 ὥρ. Β τῆς Σπάρτης, ἐπὶ ἐπὶ τῶν ἀνατολικῶν ὀψηλῶν ὑπορείων τοῦ Ταυγέτου. Μετὰ τῶν χωρίων Γλυκέϊκα, Κα-ρμελεῖκα καὶ Ραδοκρεῖκα ἔχει 1960 κατ.

Γεωργοὶ (Ἀρχαῖοι λ.) ἡ Ἀγροικοὶ ἢ Γεωμόροι. Ἡ μέση τάξις τῶν πολιτῶν ἐν Ἀθῆναις πρὸ τοῦ Σόλωνος, αποτελουμένη ἐκ χωρικῶν κτηματιῶν. Μετὰ τούτους ἐτάσσοντο οἱ δημιουργοί. [Π.]

Γεωργσβάλδε (Georgswalde). Πο-λίχνη τῆς Βοημίας ἐπὶ τῶν σαξονικῶν συνόρων παρὰ τὰς πηγὰς τοῦ Σπρέα, ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ τοῦ Σχλεσικενάου, αποτελουμένη ἐκ τοῦ Πα-λαιοῦ Γ., τοῦ Νέου Γ., τοῦ Φίλιψδωρ καὶ τοῦ Βίξενάου ἐχόντων ἐν συνόλῳ 8281 κατ. (1880). Σταθμὸς σιδηροδρομικός. Ἀξία λόγου ἵνα ὑφάσματα. [Π.Π.]

Γεωργωνάδες. Χωρίον τῆς Θεσσαλίας τοῦ δήμου Φαρκαδῶνος, ἀπέχον 1 1/2 ὥραν ἀπὸ Μεγάλο Τσιότι. Κάτ. 223.

Γεωσκοπία (Φυσ.) ὀνομάζονται αἱ πα-ρατηρήσεις τῶν φυσικῶν φαινομένων κάτωθεν τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς, ὡς π.χ. τῆς θλίψεως, θερμοκρασίας, τοῦ μαγνητισμοῦ κτλ. Ἡ Γ. ἔχει σπουδαιότητα διὰ τὴν γεωλογίαν καὶ με-τεωρολογίαν. [Δ.Κ.]

Γεωτεκτονικὴ ἢ ἀρχιτεκτονικὴ ἡ

γεωλογία καλεῖται τὸ μέρος τῆς γεωλο-γίας, ὅπερ ἐρευνᾷ τὴν μορφήν καὶ τὸν τρό-πον, καθ' ὃν τὰ διάφορα πετρώματα εἶνε συν-δεδεμένα μετ' ἄλληλων εἰς ἓν ὅλον πρὸς κατασκευὴν σφαίρας κοίλης ἐκ λίθων (λιθο-σφαίρας) διαφόρων, ἥτις ὡςπερ φλοῖος στε-ρεὸς ἐγκλείει πανταχόθεν τὸν διαπυρον τῆς γῆς πυρῆνα (πυρόσφαιραν). Συνίσταται δὲ ἡ λι-θοσφαίρα ἐκ διαφόρων τῶν χαρακτηρὰ πετρο-λογικῶν μελῶν, ὧν ἕκαστον χαρακτηρίζεται ὡς ὅλον τι ὑπὸ τοῦ ὀλικοῦ (τοῦ πετρώματος), τῆς μορφῆς καὶ τοῦ τρόπου τῆς ἐπιστροφῆς τῶν ἐξ ὧν συνίσταται πετρώματων. Ἐπειδὴ δὲ αἱ χαρακτηρῆες αὗτοι ἐξαρτῶνται ἐκ τοῦ τρόπου τῆς γενέσεως τῶν διαφόρων πετρωμά-των, διὰ τοῦτο καταλέγουσι τὰ διάφορα πετρο-λογικὰ μέλη εἰς δύο κατηγορίας, ἥτοι εἰς στρωματοεῖδη καὶ ἄστρωτα, ἐν οἷς ἀπαντῶσιν αἱ μετὰ λλι καὶ κοίται, με-γίστην σημασίαν ἔχουσι διὰ τὴν καθόλου βιο-μηχανίαν. Καὶ τὰ μὲν στρωματοεῖδη, ἔχοντα μορφήν στρωμάτων, ἐσχηματίσθησαν τῇ γημικῇ ἢ μηχανικῇ τῶν ὑδάτων ἐνεργείᾳ (ὀ-δωτογενῇ) καὶ ἀπαντῶσιν ἐπὶ τῆς λιθο-σφαίρας ὅτε μὲν ὀριζοντίως ἐστρωμένα, ὅτε δὲ ἠνωρῶνμένα, ἐστρωμένα, κεκαμμένα ἢ με-τακλινημένα τῆς ἀρχικῆς αὐτῶν θέσεως τὰ δὲ ἄστρωτα, ἅτινα λέγονται καὶ ἔκχυτα, πυριγενῇ, πλουτωνίᾳ ἢ ἡφαιστειᾳ, ἀπαντῶσιν ἐν μορφῇ φλεβῶν, ἀπενσωρευμάτων, κοιτασμά-των, ἐπικαλυμμάτων, ἢ συσσωρευμένα εἰς ὄρη κωνοειδῆ, μακτοειδῆ ἢ κωδωνοειδῆ. [Κ.Μ.]

Γεωφυσικὴ (Γεωλ.) καλεῖται ἡ ἐπι-στήμη ἢ ἐρευνῶσα τὰ διάφορα φυσικὰ φαινό-μενα, ἅτινα ἐπὶ τῆς γῆς λαμβάνουσι χώραν, ἴδιχ δὲ ἐν τῇ πυρῇ (πυρόσφαιρᾳ) ταύτης· ἐπο-μένως κύριον τῆς γεωφυσικῆς θέμα εἶνε ἡ γη-γενὴς θερμότης, ὁ γηγενὴς μαγνητισμὸς καὶ τὰ φωτεινὰ φαινόμενα. Ἡ γεωφυσικὴ εἶνε τμήμα τῆς φυσικῆς γεωγραφίας καὶ ἐπομένως καὶ τῆς φυσιογραφικῆς γεωλογίας. ἡ κρίσις, συνδεῖν ἀποτέρας ταύτας τὰς φυσιογνωστι-κάς ἐπιστήμας. [Κ.Μ.]

Γ΄ (Γεωγρ.) Ὁ πλανήτης ἐπὶ τοῦ ὁποῦο κατοικοῦμεν εἶναι ὁ τρίτος κατὰ τάξιν ἀπο-στάσεως ἀπὸ τοῦ ἡλίου.—Τὸ σχῆμα τῆς Γ. ἐνδμίζειν ἢ βαθεῖα ἀρχαίτης ἐπίπεδον, ἀπὸ τοῦ Γ' ὅμως π. Χ. αἰῶνος ἐκ τοῦ πάντοτε κυκλικοῦ σχήματος τῆς σκιάς τῆς Γ. κατὰ τὰς ἐκλείψεις τῆς σελήνης καὶ ἐκ τῆς μετα-βολῆς τῆς θέσεως τῆς οὐρανίας σφαίρας καθό-σον βαίνουσαν πρὸς Β ἢ πρὸς Ν, ἀνεκάλυψαν οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες φιλόσοφοι, ὅτι ἡ Γ. εἶναι σφαιρικὴ καὶ δὴ πολὺ μικρά, ὥστε σημειον. ἐν συγκρίσει πρὸς τὰς ἀποστάσεις τῶν ἀπλανῶν ἀστέρων, διότι ἡ σχετικὴ αὐτῶν θέσις δὲν με-ταβάλλεται ποτὶς καὶ ἂν ἐκτοπισθῇ ὁ παρα-τηρητὴς ἐπὶ τῆς Γ. (Κυκλικὴν σκιάν ῥίπτει ἐν

πάση αὐτῆς θέσει μόνῃ ἢ σφαῖρα· ἢ ἀλλαγὴ τῆς θέσεως τῆς σφαίρας συνίσταται εἰς τούτο, ὅτι ἀναλόγως πρὸς τὴν ἐκτόπισιν τοῦ παρατηρητοῦ ἀπὸ Ν πρὸς Β ἢ ἀπὸ Β πρὸς Ν αὐξάνει ἢ ἐλαττοῦται τὸ ὑπὲρ τὸν ὁρίζοντα ὕψος τοῦ ὁρατοῦ πόλου τοῦ οὐρανοῦ, τὸ ὅποιον συμβαίνει ἐὰν ἡ Γ. ᾖ σφαιρική). Ἰσχυραὶ ἀποδείξεις περὶ τοῦ σχήματος τῆς Γ. εἶναι ὅτι καταπάσαν διευθύνειν ἐξφανίζονται· πρῶτα τὰ κάτω μέρη τῶν ἀπομακρυνομένων ἀντικειμένων καὶ εἶτα τὰ ἄνω, προσέτι δὲ καὶ ἡ εμπειρική ἀπόδειξις τῶν περιπέλων τῆς Γ., καθ' οὓς πορεύμενος τις ἀδελειπτῶς κατὰ τὴν αὐτὴν διευθύνειν, π. χ. ἐκ Δ πρὸς Α, ἐπ' ἀνέρχεται εἰς τὸν τόπον ἀπὸ τοῦ ὅποιου ἀνιχώρησεν. Ο Νευτών λαβὼν ὑπ' ὅψιν τὴν φυγόκεντρον δύναμιν τὴν γεννωμένην ἐκ τῆς περιστροφικῆς κινήσεως τῆς γῆς καὶ ἐπὶ τῇ βαρεῖ τῆς κεντρικῆς ἐλπίσεως τῶν συστατικῶν μορίων τῆς γῆς, ἐσυμπέρανεν ὅτι ἡ Γ. εἶναι σφαιροειδής. πεπεισμένη περὶ τούτῳ πόλως καὶ ἐξωγνώμενη περὶ τὸν ἰσημερινόν· αὐτὴ τὸ σφαιροειδὲς σχῆμα τῆς Γ. δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς γεννωμένον ἐκ τῆς περιστροφῆς ἡμισφαίρας ἐλλειψείας περὶ τὸν μικρὸν αὐτῆς ἄξονα. Καὶ ἐκ τῆς μετρήσεως δὲ τῶν ἐπὶ τῆς Γ. ἐδαφαιωθῇ τὸ σφαιροειδὲς τοῦ σχήματος αὐτῆς (βλ. Γεωδαιτική). Ἐνεκα δὲ τῶν ἀνωμαλιῶν τῆς διανομῆς τῆς μαζῆς τῆς Γ. ὑπάρχει μικρά τις διαφορά τοῦ σχήματος αὐτῆς ἀπὸ τοῦ σφαιροειδοῦς, αὕτη ὅμως εἶναι ἀσημαντος καὶ ἐν τοῖς πρακτικαῖς ζητήμασι δὲν λαμβάνεται ὑπ' ὅψιν. — Ὀνομαζεται ἄξων τῆς Γ. ἡ διὰ τοῦ κέντρου αὐτῆς διερχομένη εὐθεῖα, περὶ τὴν ὅποιαν ἡ Γ. στρέφεται ἐν μίᾳ (αστρικῇ) ἡμέρᾳ. π ὅ λ ο ι τῆς Γ. δ' ὀνομαζονται τὰ σημεῖα εἰς τὰ ὅποια ὁ ἄξων διαπερᾷ τὴν ἐπιφανείαν αὐτῆς καὶ εἶναι ὁ μὲν βόρειος, ὁ δὲ νότιος. Ὀνομαζονται μ ε σ η μ β ρ ι ν ο ι αἱ τομαὶ τῆς Γ. δι' ἐπιπέδων διερχομένων διὰ τοῦ ἄξονος αὐτῆς, ἰ σ η μ ε ρ ι ν ὁ ς ἡ τομὴ τῆς Γ. δι' ἐπιπέδου καθέτου ἐπὶ τὸν ἄξονα αὐτῆς διερχομένου διὰ τοῦ κέντρου καὶ π α ρ ἄ λ λ η λ ο ι αἱ τομαὶ τῆς Γ. δι' ἐπιπέδων παραλλήλων πρὸς τὸ ἐπίπεδον τοῦ ἰσημερινοῦ. Ὁ ἰσημερινὸς καὶ οἱ παραλλήλοι εἶναι κύκλοι, εἴτε σφαιρική θεωρηθῇ ἡ Γ. εἴτε σφαιροειδής, μέζων δὲ τῶν παραλλήλων πάντων εἶναι ὁ ἰσημερινός. Οἱ μεσημβρινοί, ἐὰν μὲν ἡ Γ. θεωρηθῇ σφαιρική, εἶναι μέγιστοι αὐτῆς κύκλοι, ἐὰν δὲ θεωρηθῇ σφαιροειδής εἶναι ἐλλείψεις ἴσαι πρὸς τὴν γενέτειραν ἐλλείψιν. Ἡ βραχυτάτη ὁδὸς μεταξὺ δύο σημείων τῆς ἐπιφανείας τῆς Γ. εἶναι ἡ γεωδαιτική αὐτῶν γραμμὴ (βλ. λ.), ἥτις ἐὰν ἡ Γ. ὑποθεθῇ σφαιρική εἶναι τῶν μεγίστου αὐτῆς κύκλου. ἐὰν δὲ σφαιροειδής, εἶναι στρεβλὴ καμπύλη ἥτις ὅμως, ἔνεκα τῆς μικρᾶς διαφορᾶς τοῦ σχήματος τῆς Γ. ἀπὸ τοῦ σφαιρικοῦ, ὀλίγον

διαφέρει τοῦ τόξου κύκλου. Διὰ τῶν μεσημβρινῶν διαιρεῖται ἡ Γ. εἰς δύο ἡμισφαίρια, ἀνατολικὴν καὶ δυτικὴν σχετικῶς πρὸς ἕκαστον αὐτῶν. Διὰ τοῦ ἰσημερινοῦ δὲ διαιρεῖται ἡ Γ. εἰς δύο ἡμισφαίρια, βόρειον καὶ νότιον. Ὡς μεσημβρινὸς τοποῦ τινος κυκλικὸς θεωρηθῇ εἴτε ἐλλειπτικὸς, λογιζέται τὸ ἥμισυ τῆς ὁῆς τομῆς τῆς γῆς διὰ τοῦ μεσημβρινοῦ ἐπιπέδου, τοῦ διερχομένου διὰ τοῦ τοποῦ καὶ τῶν δύο πόλων τῆς Γ., τὸ ἕτερον δὲ ἥμισυ τῆς τομῆς λογιζέται ὡς ὁ μεσημβρινὸς ὁ ἀντιθετός πρὸς τὸν τοῦ τοποῦ. Ἐν ἔχοντι ὑπ' ὅψιν — Ἡ ἐπὶ τῆς Γ. θέσις τοποῦ τινος ὀρίζεται διὰ τοῦ γεωγραφικοῦ πλάτους καὶ τοῦ γεωγραφικοῦ μήκους αὐτοῦ. Τὸ γεωγρ. πλάτος μετρεῖται ἀπὸ τοῦ ἰσημερινοῦ καὶ εἶναι βόρειον ἢ νότιον (δυτικὸν ἢ ἀρνητικόν) καθέσθον ὁ τόπος κείται εἰς τὸ βόρειον ἢ τὸ νότιον ἡμισφαίριον τῆς Γ. Τὸ γεωγραφικὸν μήκος εἶναι ἀνατολικόν ἢ δυτικόν, καθέσθον ὁ τόπος κείται εἰς τὸ ἀνατολικόν ἢ δυτικόν ἡμισφαίριον σχετικῶς πρὸς τὸν πρῶτον μεσημβρινόν· τὸ δὲ μέγιστον γεωγραφικὸν μήκος εἶναι 180° . Ὡς τριττον μεσημβρινόν λαμβάνοντο οἱ ἀρχαῖοι κατὰ τοὺς ἀλεξανδρινούς χρόνους τὴν διερχομένην εἰς τῶν Ἑρακλείων στῆλων ἢ τῶν νήσων τῶν Μακαρῶν, ὡς τῶν δυτικωτάτων γνωστῶν τόπων· νῦν δὲ οἱ μὲν Γάλλοι λαμβάνουσι τὸν μεσημβρινόν τῶν Παρισίων, σχεδὸν δὲ πάντα τὰ ἄλλα ἔθνη τὸν ἀγγλικόν, τὴν διερχομένην διὰ τοῦ ἀστεροσκοπείου τοῦ Γρηνβίχου (Γρη-νιτς, Greenwich), καί μόνον ὀλίγον Δ τοῦ Λονδίνου, γίνεται δ' ἐτι ἐνίοτε χρῆσις τοῦ μεσημβρινοῦ τῆς νήσου Φέερου, ὅστις κείται 20° πρὸς Δ τοῦ τῶν Παρισίων. Ἐπιδιώκεται ὁμοίως ἡ παραδοχὴ παγκοσμίῳ πρῶτου μεσημβρινοῦ καὶ ὡς τοιοῦτος προτείνεται παρὰ τῶν πλείστων ἐθνῶν ὁ τοῦ Γρηνβίχου. Τὸ μέγεθος τῆς Γ. ἐὰν αὕτη θεωρηθῇ σφαιρική, ὀρίζεται ἐκ τοῦ μήκους μίας μοίρας τόξου μεγίστου κύκλου, οἷον μεσημβρινοῦ. Ἐὰν ἡ Γ. ὑποθεθῇ σφαιροειδής τὸ μέγεθος καὶ σχῆμα ὀρίζεται ἐκ τοῦ μεγέθους τοῦ μεγάλου ἡμιάξονος α τῆς γεννετείρας ἐλλείψεως καὶ ἐκ τῆς

συμπιέσεως, ἥτις εἶναι ἡ ποσότης
$$\frac{a-b}{a} = \frac{1}{a-b}$$
 τοῦ ἑ σημαίνοντος τὸν μικρὸν ἡμιάξονα τῆς γεννετείρας ἐλλείψεως. (Ἡ α εἶναι ἡ ἀκτίς τοῦ ἰσημερινοῦ, ἡ δὲ β ἡ ἀπόστασις τοῦ κέντρου τῆς Γ. ἀπ' ἑκατέρου τῶν πόλων). Πρὸς εὔρεσιν λοιπὸν τοῦ μεγέθους τῆς Γ., ἐὰν αὕτη ὑποθεθῇ σφαιρική, ἀρκεῖ νὰ μετρηθῇ τὸ μήκος τ ἐνὸς τόξου μεσημβρινοῦ, τοῦ ὅποιου ἔ ἀριθμὸς τῶν μοιρῶν μ εἶναι γνωστός. Ὁ ἀριθμὸς δ' ὁδός τῶν μοιρῶν εὐρίσκεται, ἐὰν προσδιορισθῇ τὸ γεωγρ. πλάτος ἑκατέρου τῶν ἄκρων τοῦ τόξου τοῦ μεσημβρινοῦ καὶ εἶτα ἀφαιρεθῇ τὸ ἔν πλάτος ἀπὸ τοῦ ἐτέρου. Διὰ τῶν δεδομένων

αὐτῶν εὐρίσκεται ἡ περιφέρεια Π τοῦ μεσημβρινοῦ, ἄρα καὶ τῆς Γ , ἐκ τῆς ἀναλογίας $\Pi : 360^\circ = \tau : \mu$. Ἐὰν δὲ ἡ Γ , θεωρηθῇ σφαιροειδὴς ἀπειρεσίαι ἡ μέτρησις δύο τοῦλάχιστον τόξων (βλ. Γεωδαισία). Καὶ ἐὰν μὲν ἡ Γ , θεωρηθῇ σφαιρική, τὰ τόξα τῶν μεσημβρινῶν, τὰ ἀντιστοιχοῦντα εἰς αὐτῶν 1° γεωγρ. πλάτος εἶναι ἴσα καθ' ἑλὴν τὴν ἑκτασιν τῶν μεσημβρινῶν, διότι οὗτοι εἶναι κύκλοι· ἐὰν ὅμως ληφθῇ ὑπ' ὅψιν ἡ συμπίεσις τῆς Γ , ἐπειδὴ ἡ κυρτότης τῶν ἐλλειπτικῶν μεσημβρινῶν ἑλκτοῦται· ἀπὸ τοῦ ἰσημερινοῦ πρὸς τοὺς πόλους, τὸ μῆκος τῶν μοιρῶν τῶν μεσημβρινῶν (ἦτοι τὸ μῆκος τόξου αὐτῶν ἀντιστοιχοῦντος εἰς μεταβολὴν 1° γεωγρ. πλάτους), αὐξάνει ἀπὸ τοῦ ἰσημερινοῦ πρὸς τοὺς πόλους. Ὁ ἀρχαῖος προσδιορισμὸς τοῦ μεγέθους τῆς Γ , ἐγένετο περὶ τὰ 240 π. Χ. ὑπὸ τοῦ Ἑρατοσθένους. ὅστις εὗρε τὸ μέγεθος 1° τόξου μεσημβρινοῦ κύκλου = 700 στάδια, ἐπομένως κατὰ τὸ $\frac{1}{6}$ περίπου μείζον τοῦ ἀληθοῦς. Ὁ Ποσειδώνιος εὗρε τὸ μέγεθος $1^\circ = 500$ στάδια, κατὰ τὸ $\frac{1}{6}$ μικρότερον τοῦ ἀληθοῦς. Καὶ οἱ Ἀραβες τῷ 827 μ. Χ. προσδιώρισαν τὸ μέγεθος 1° καὶ εὗρον αὐτὸ = $56\frac{2}{3}$ ἀραβικά μίλια· ἐπειδὴ ὅμως ἀγνοεῖται τὸ μέγεθος τοῦ ἀραβικοῦ μιλίου, δὲν εἶναι γνωστὴ ἡ ἀκρίβεια τοῦ προσδιορισμοῦ αὐτοῦ. Μετὰ τὴν ἀναγέννησιν τῶν γραμμάτων ἐγένοντο διάφοροι ἀποπειραὶ πρὸς ἀκριβέστερον προσδιορισμὸν τοῦ μεγέθους τῆς Γ , τοῦτο δὲ κατωρθώθη τὸ πρῶτον ὑπὸ τοῦ Πικάρβου, ὅστις περὶ τὰ 1670 ἐφήρμοσε τὴν ὑπὸ τοῦ Σνελλίου (1615) ἐφευρεθείσαν μέθοδον τοῦ τριγωνισμοῦ (βλ. Γεωδαισία), δι' ἧς μόνως εἶναι δυνατὴ ἡ ἀκριβὴς μέτρησις μεγάλης ἐκτάσεως. Εὗρε λοιπὸν ὁ Πικάρβος τὸ μέγεθος $1^\circ = 57060$ γαλλικὰς ὀργυίας. Ἡ πρώτη μέτρησις τῆς Γ , θεωρουμένης σφαιροειδοῦς ἐγένετο ὀλίγον πρὸ τοῦ μέσου τοῦ Π αἰῶνος διὰ τοῦ συνδυασμοῦ τόξου μεσημβρινοῦ μετρηθέντος ἐν Λαπωνίᾳ περὶ τὸν βόρειον πολικὸν κύκλον καὶ ἑτέρου μετρηθέντος ἐν Περουβίᾳ περὶ τὸν ἰσημερινόν, οὗ καὶ ἐξεδαιώθη τὸ σφαιροειδὲς σχῆμα τῆς Γ . Ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ τοῦ περουβιανοῦ τόξου καὶ τόξου μετρηθέντος ἐν Γαλλίᾳ κατὰ τὴν ἐπανάστασιν εὐρέθη ἡ μὲν περίμετρος τοῦ ἐλλειπτικοῦ μεσημβρινοῦ = 20 522 060 ὀργυίας, ἡ δὲ συμπίεσις = $\frac{1}{331}$. Ὁ προσδιορισμὸς οὗτος εἶναι σημαντικὸς, διότι τῷ 1800 τὸ $\frac{1}{10\,000\,000}$ τῆς ἀποστάσεως τοῦ ἰσημερινοῦ ἀπὸ τῶν πόλων, ἦτοι τοῦ τεταρτημορίου τῶν ἐλλειπτικῶν μεσημβρινῶν, ἐλήθη ὡς βᾶσις τοῦ νέου μετρικοῦ συστήματος, εἶναι δὲ τὸ μέτρον. Ἡ σχέσις τῆς ὀργυίας πρὸς τὸ μέτρον εἶναι ἡ ἑξῆς· τὸ μέτρον εἶναι = 0,513 074 τῆς ὀργυίας, ἡ δὲ ὀργυία εἶναι = 1,949 036 τοῦ μέτρου. Κατόπιν ἐγένοντο καὶ ἄλλοι προσδιορισμοὶ τοῦ μεγέθους καὶ σχήματος τῆς Γ , διὰ τοῦ συνδυασμοῦ πλειόνων

τόξων (βλ. Γεωδαισία). Ἐνταῦθα παρέχονται τὰ πορίσματα τοῦ Βασσέλου, καθ' ἃ εἶναι

$$a = 6\,377\,397 \text{ μέτρα}$$

$$b = 6\,356\,079$$

$$\text{συμπίεσις } \frac{1}{m} = \frac{1}{299}$$

$$\text{ἐκκεντρότης } e = 0,0816967$$

ἐμβαδὸν = 509 950 714 τετραγωνικά χμ. ὄγκος = 1 082 811 322 500 κυβικά χμ. Ἡ περιφέρεια τοῦ ἰσημερινοῦ εἶναι ἴση πρὸς 40 070 368 μέτρα, ἡ δὲ ἀπόστασις τοῦ ἰσημερινοῦ ἀπὸ τῶν πόλων = 10 000 856 μέτρα. Ἡ ἀκτίς σφαίρας ἐγρύσης ὄγκου ἴσου πρὸς τὴν σφαιροειδῆ Γ , εἶναι = 6 370 283 μέτρα· ἐὰν ὅμως λάβωμεν ὡς ἀκτῖνα τὸ ἀριθμητικὸν μέσον τῆς ἀκτίνος τοῦ ἰσημερινοῦ a καὶ τῆς ἀκτίνος τῶν πόλων b ἡ ἀκτίς τῆς τοιαύτης σφαίρας εἶναι = 6 356 738 μέτρα. Ἐὰν σημανθῇ διὰ φ τὸ γεωγρ. πλάτος τοῦ τόπου, ἐν ᾧ γίνεται ἡ μέτρησις, τὸ μέγεθος 1 μοίρας τόξου μεσημβρινοῦ

$$\text{εἶναι } = \frac{\pi \cdot a (1 - e^2)}{180 \sqrt{1 - e^2 \sin^2 \varphi}} \quad 1^\circ \text{ δὲ τόξου}$$

$$\text{παρὰλλήλου εἶναι } = \frac{\pi \cdot a \sin \varphi}{108 \sqrt{1 - e^2 \sin^2 \varphi}} \quad \text{Διὰ}$$

τῶν τύπων αὐτῶν εὐρίσκουμεν ὅτι 1° τόξου μεσημβρινοῦ εἰς τὸν ἰσημερινόν ($\varphi = 0$) εἶναι = 110^κ 5638, εἰς τὸ πλάτος τῶν Ἀθηνῶν ($\varphi = 38^\circ$) εἶναι = 110^κ 4910, εἰς τοὺς πόλους ($\varphi = 90^\circ$) εἶναι = 111^κ 6798· διὰ τὰ τόξα τῶν παρὰλλήλων εὐρίσκουμεν ὅτι 1° εἶναι εἰς τὸν ἰσημερινόν = 111^κ 3066, εἰς τὸ πλάτος τῶν Ἀθηνῶν = 87^κ 8219 εἰς τοὺς πόλους = 0. — Ἡ μ ἂ ζ α τῆς Γ εὐρίσκεται διὰ διαφορῶν μεθόδων. Διὰ μίαν ἐξ αὐτῶν συγκρίνεται τὸ γεωγραφικὸν πλάτος τὸ εὐρισκόμενον δι' ἀμέσων αστρονομικῶν παρατηρήσεων πρὸς τὸ πλάτος τὸ εὐρισκόμενον διὰ γεωδαιτικῶν ἐργασιῶν (βλ. Γεωδαισία) ἐκατέρωθεν ὁρους, τοῦ ὁποῦ εἶναι γνωστὴ ἡ μάζα· ἐντεῦθεν εὐρίσκεται ἡ ἀπόκλισις τῆς διευσθύνσεως τῆς βαρύτητος ἡ προξενουμένη ὑπὸ τῆς μάζης τοῦ ὁρους καὶ πρὸς ταύτην συγκρίνεται τὸ ἀποτελεσμα τῆς ἑλξεως τῆς ὅλης μάζης τῆς γῆς, ἐξ ἧς προέρχεται ἡ διευσθύνσις τῆς βαρύτητος ἐλευθέρα τῆς ἀποκλίσεως ἐκ τοῦ ὁρους, διότι ἐπὶ τῶν αστρονομικῶν παρατηρήσεων ἔχει ἐπικρῶν ἡ ἀπόκλισις, ἐνῶ ἐπὶ τῶν γεωδαιτικῶν δὲν ἔχει. Ἀλλῇ μέθοδος στηρίζεται εἰς τὴν σύγκρισιν τοῦ ἀποτελέσματος γνωστῆς μάζης ἐπὶ τῆς κινήσεως ἐκκενροῦς πρὸς τὴν κίνησιν αὐτοῦ τὴν προξενουμένην ὑπὸ μόνης τῆς ἑλξεως τῆς ὅλης μάζης τῆς Γ , οὗτω δ' εὐρίσκεται αὕτη. Ἡ μάζα λοιπὸν τῆς Γ , εἶναι = 6 762 254 570 550 δισεκατομμύρια τόνων βᾶτος καθαροῦ θερμοκρασίας 4° Κελσίου, ἡ δὲ μ ε η π υ κ ν δ τ η ς

τῆς Γ. ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν τοῦ ὕδατος εἰ-
ναι=5.58. Ἡ Γ. εἶναι τὸ πυκνότερον σῶμα
τοῦ πλανητικοῦ συστήματος· τοῦ ἡλίου εἶναι
σχεδὸν τετράκις πυκνότερα (βλ. πλανητικὸν
σύστημα).—Ἡ Γ. ἔχει δύο σημαντικὰς κινή-
σεις, τὴν ἡμερησίαν περὶ τὸν ἥλιον αὐτῆς ἐκ
Δ πρὸς Δ καὶ τὴν ἐτησίαν περὶ τὸν ἥλιον ἐπί-
σης ἐκ Δ πρὸς Δ. Ἡ ἡμερησία κίνησις ἀπο-
δεικνύεται ἐκ τῆς ἐλαττώσεως τῆς βαρύτητος
ἀπὸ τῶν πόλων πρὸς τὸν ἰσημερινόν, ἐνῶ
τῆς αὐξήσεως τῆς φυγοκέντρος δυνάμεως ἀπὸ
τῶν πόλων πρὸς τὸν ἰσημερινόν, διὰ τοῦ πει-
ράματος τοῦ Φουκώλου (βλ. λ.) καὶ ἄλλων
λόγων. Ἡ ἐτησία κίνησις εἶναι συνέπεια τῆς
ἐπὶ τῆς Γ. ἑλξέως τοῦ ἡλίου, ἔχοντος μάζαν
327,000 πλείονα τῆς Γ., πάσαι δ' αἱ κινήσεις
ἐν τῷ πλανητικῷ συστήματι ὡς καὶ πλείστα
ἄλλα φαινόμενα ἐξηγῶνται ἀπροσέκλιπτος καὶ
ἐντελὸς διὰ μόνου τοῦ νόμου τῆς ἑλξέως τῶν
σωμάτων. αὐτῆς ἀναλόγου πρὸς τὴν μάζαν καὶ
ἀντιστρόφως ἀναλόγου πρὸς τὸ τετράγωνον τῆς
ἀποστάσεως τῶν ἑλκισμένων σωμάτων. Ἡ Γ.
κινεῖται προσεὶ μὲθ' ὅλου τοῦ πλανητικοῦ
συστήματος ἐν τῷ καθόλου χώρῳ (βλ. ἥλιος),
ἔχει δὲ καὶ 8 ἄλλας μικρὰς κινήσεις ὡς τὴν
κίνησιν τοῦ ἥλιου αὐτῆς, τὴν μεταπτώσιν,
τὴν κίνησιν περὶ τὸ κοινὸν κέντρον βάρους αὐ-
τῆς καὶ τῆς Σελήνης καὶ ἄλλας. δι' ὧν μετα-
βάλλεται ἡ περὶ τὸν ἥλιον τροχία αὐτῆς (βλ.
Διαταράξεις).—Ἡ ἀπόστασις τῆς Γ.
ἀπὸ τοῦ ἡλίου εἶναι $184 \frac{3}{4}$ ἐκ. γμ., ἐπειδὴ ὁ
μῶς ἡ ἐκκεντρότης τῆς τροχίης αὐτῆς εἶναι
0.0167, ὅταν μὲν εἶναι περιήλιος (κατὰ τὰς
ἀρχὰς Ἰανουαρίου) ἀπέχει 146 ἐκ., ὅταν δ'
εἶναι ἀπὸ ἡλίου 151 ἐκ. γμ. διαφέρει μεταξὺ
τῶν ἀποστάσεων αὐτὸν δὲν εἶναι πολὺ μεγά-
λαι· καὶ δὲν ἔχουσιν αὐτὰ ἐπαισθητὴν ἐπιρροὴν
ἐπὶ τῆς ὑπὸ τοῦ ἡλίου ἐκπεμπομένης θερμότη-
τος, τροποποιοῦσιν ὅμως τὴν διαρκείαν τῶν
ὥρων τοῦ ἔτους (βλ. λ.).—Ἡ ἐν τῇ Γ. αὐξάνει
τῆς βαρύτητος ἐπὶ τῆς Γ. αὐξάνει
ἀπὸ τοῦ ἰσημερινοῦ πρὸς τοὺς πόλους, ὡς ἀνω-
τέρω ἐρρήθη. Ἐὰν σημανθῇ διὰ g ἡ ἔντασις
τῆς βαρύτητος εἰς τὸν ἰσημερινόν (εἶναι δ' αὕτη
=9 κ. 7807) ἡ ἔντασις τῆς βαρύτητος g' εἰς
τὸ γεωγρ. πλάτος φ (ἀδιόφορον εἰναι εἶναι βό-
ρειον ἢ νότιον), εὐρίσκεται διὰ τοῦ τύπου.

$$g' = 9 κ. 7807 + 0 κ. 0513 \eta \mu^2 \varphi$$

Διὰ τὰς Ἀθήνας $g' = 9 κ. 8001$. Τὸ μέσον
διὰ τοῦ ὁποῦ προδιορίζεται μετ' ἀκριβεῆς ἡ
ἐντασις τῆς βαρύτητος εἰς τινα τόπον εἶναι τὸ
μῆκος τοῦ ἐκκεντροῦ, τοῦ κάμνοντος μιαν αἰώ-
ρητιν εἰς ἓν δευτέρον λεπτόν χρόνον (βλ. ἐκ-
κρεμές).—Ἡ Γ. περιβάλλεται ὑπὸ ἀτμοσφαι-
ρας τῆς ἐποίας ἡ μάζα εἶναι τὸ $\frac{1}{130000}$
τῆς μάζης τῆς ὅλης Γ. Διὰ τῶν δύο τροπικῶν
καὶ τῶν δύο πολικῶν κύκλων (βλ. τροπικοὶ
καὶ πολικοὶ κύκλοι) διαιρεῖται ἡ Γ. εἰς πέντε

ζώνας (βλ. λ.) ἐξ ὧν ἡ διακεκαυμένη κατέχει
τὰ 40 % περίπου τῆς ἐπιφανείας τῆς Γ., αἱ
δύο εὐκρατοὶ ὁμοῦ τὰ 52 % καὶ αἱ δύο κατε-
ψυγμέναι ὁμοῦ τὰ 8 %.—Τῆς ἐπιφανείας τῆς
Γ. τὰ 26 περίπου ἑκατοστὰ καλύπτει ἡ ἑρ-
ρά, τὰ 8 74 ἑκατοστὰ τὸ ὕδωρ (ἀκριδέ-
στερον 26,3 % καὶ 78,7 %), ἐπομένως ἡ
μὲν ἑρρά ἔχει ἐμβαδὸν 136 ἐκ. τετρ. χιλιο-
μέτρων, τὰ δὲ ὕδατα 374 ἐκ. Ἐκ τῶν πέντε
ἡπειρῶν τῆς Γ. ἡ Εὐρώπη κατέχει περί-
που 10 ἐκ. τετρ. γμ., ἡ Ἀσία $44 \frac{1}{2}$ ἐκ., ἡ
Ἀφρική σχεδὸν 30 ἐκ., ἡ Ἀμερική $38 \frac{1}{2}$ ἐκ.,
ἡ Αὐστράλια μετὰ τῆς Πολωνίας 9 σχεδὸν
ἐκ. καὶ αἱ περὶ τοὺς δύο πόλους χῶραι $4 \frac{1}{2}$
ἐκ. Ἡ ἐκτύλιξις τῶν παραλίων εἶναι τῆς Εὐ-
ρώπης $31 \frac{1}{2}$ χιλ. γμ. (32,4 γμ. εἰς 10000
τγμ.), τῆς Ἀσίας 57 χιλ. γμ. (12,8 γμ. εἰς
10000 τγμ.), τῆς Ἀφρικής 26 χιλ. γμ. (16,8
γμ. εἰς 10000 τγμ.), τῆς Ἀμερικής 64 χιλ.
γμ. (16,8 γμ. εἰς 10000 τγμ.), τῆς Αὐστρα-
λίας καὶ Πολωνίας $7 \frac{1}{2}$ χιλ. γμ. (8,4 γμ.
εἰς 10000 τγμ.). Τῆς ἐπιφανείας τῶν ὕδατων
ὁ Εἰρηνικὸς Ὠκεανὸς καλύπτει 48,1 %, ὁ
Ἀτλαντικὸς 23,9, ὁ Ἰνδικὸς 20, ὁ Βέριος
Παγωμένος 2,9 καὶ ὁ Νότιος Παγωμένος 5,1
%. Ὁ πλῆθος σμ. τῆς Γ. ὑπολογίζεται
εἰς 1435 περίπου ἐκ., ἐξ ὧν 328 κατοικοῦσι
τὴν Εὐρώπην (34 ἐπὶ 1 τγμ.), 796 τὴν Ἀ-
σίαν (18 ἐπὶ 1 τγμ.), 206 τὴν Ἀφρικήν (7
ἐπὶ 1 τγμ.), 110 τὴν Ἀμερικήν (2,9 ἐπὶ 1
τγμ.), $4 \frac{1}{2}$ τὴν Αὐστράλιαν καὶ Πολωνίαν
(0,5 ἐπὶ 1 τγμ.) καὶ 85 χιλ. τὰς Πολικὰς
χώρας. Ἐκ τῶν κατοικῶν τῆς Γ., 525 ἐκ.
ἀνήκουσιν εἰς τὴν καυκασίαν φυλὴν, 322 εἰς
τὴν μογγολικὴν, 252 εἰς τὴν αἰθιοπικὴν, 100
εἰς τὴν μαλακικὴν, 18 εἰς τὴν ἀμερικανικὴν, 2
εἰς τὴν αὐστραλικὴν, 20 ἐκ. δὲ περίπου εἶναι
διάφοροι μιγάδες. Κατὰ τὴν θρησκείαν 427 ἐκ.
εἶναι χριστιανοί, 7 ἐκ. Ἰουδαῖοι, 170 μουα-
μεθανοί, 780 βραχμανισταὶ καὶ βουδισταὶ καὶ 100
περίπου ἐκ. ὅπαδοι διαφόρων ἡττον ἀναπτυσμέ-
νων ἐθνικῶν θρησκευμάτων. Ἡ ὕψιστη κορυφὴ
ἐπὶ τῆς Γ. εἶναι ἡ τοῦ Ἐβερέστου εἰς τὰ Ἥμα-
λά, ἔχουσα ὕψος ὑπὲρ τὴν ἐπιφανείαν τῆς
θαλάσσης 8840 μέτρων, τὸ δὲ μέγιστον γνω-
στὸν βάθος 9100 περίπου μέτρων εὐρίσκεται
εἰς τὸν Εἰρηνικὸν Ὠκεανὸν μετὰ τῆς Ἰα-
πωνίας καὶ τῶν Ἰνδομένων Πολιτειῶν τῆς
Ἀμερικής. Ἡ Γ. ἀποτελεῖ μέγαν μαγνήτην
(βλ. Μαγνητισμός). Τὰ τῆς κατασκευῆς τῆς
Γ. ἐξετάξις ἡ Γεωλογία (βλ. λ.). [Δ.Κ.]

Γῆ (Μυθολ.) ἡ Γαῖα. Προσωποποιία τῆς
γῆς, κατὰ τοὺς παρ' Ἡσιόδῳ κοσμογονικοὺς
μύθους παραχθεῖσα μετὰ τὸ Χάος συν τοῖς
Ταρταροῖς καὶ τῷ Ἔρῳτι. Ὡς κοσμογονικὴ
δύναμις ἐνεργοῦσα μυθολογεῖται ὅτι ἡ εὐρύ-
στερος καὶ πελωρία Γ. ἐγέννησε πρῶτον μὲν
τὸν Οὐρανὸν καὶ τὰ Ὅρη καὶ τὸν Πόντον,
ἄνευ ἀνδρός, εἶτα δ' ἐκ τοῦ Οὐρανοῦ τοὺς ἑξ

Τιτάνας καὶ τὰς ἑξ Τιτανίδας, τοὺς τρεῖς Κύκλωπας καὶ τοὺς τρεῖς Ἑκατόγχειρας· ἐκ δὲ τῶν σταγόνων τοῦ αἵματος τοῦ ἀκρωτηριασθέντος Οὐρανοῦ τὰς Τριῖδας, τοὺς Γίγαντας καὶ τὰς Μελίαις Νύμφας καὶ τέλος ἐκ τοῦ Πόντου ἐγέννησε πέντε ἐναλίους δαίμονας, τὸν αἰθευδῆ καὶ Δικαίον Νηρέα, τὸν Θαύμαντα, τὴν Κητώ καὶ τὴν Εὐρύδιαν. — Ἀγανακτοῦτα ἐπὶ τῇ ἀπωλείᾳ τῶν ἑξ Οὐρανοῦ παίδων τῆς, οὗς ὁ πατὴρ ἐκρυπτεν εἰς τοὺς κευθλίνας αὐτῆς ἢ κατὰ μεταγενεστέρους μύθους ἔρριπτεν εἰς τὸν Τάρταρον (ἐκ φόβου πιθανῶς μὴ ἀφαιρέσωσιν αὐτὸν τὴν ἀρχήν), ἡ Γ. ἐπεισε τοὺς Τιτάνας νὰ ἐπιτελέωσι τῷ Οὐρανῷ ὑπῆκουσαν δ' αὐτοὶ πάντες πλὴν τοῦ Ὠκεανοῦ, καὶ ὁ νεώτατος τῶν Τιτάνων Κρόνος λαβὼν παρὰ τῆς μητρὸς ἀδαμαντίνην ἄρπην (ἥτοι σιδηροὺν δρεπάνιον) ἤκρωτηριασε τὸν πατέρα καὶ ἔλαβε τὴν ἀρχήν. Καταπίνοντας δὲ τοῦτο τὰ ἴδια τέκνα, ἵνα μὴ τις βασιλεύσῃ, ἡ Γ. ἐδούλησε τῇ Ῥέᾳ καὶ ἐδέχθη καὶ ἀνέθρεψεν ἐν Κρήτῃ τὸν Δία. Ὁ καὶ συνέτρεξε νὰ νικήσῃ τὸν πατέρα του. "Ἦτε δ' ἐξήλθε τὸν Τιτάναν ἀπὸ τοῦ Οὐρανοῦ ὁ Ζεὺς, ἡ Γ. ἐγέννησεν ἐκ τοῦ Ταρτάρου τὸν Τυφώνα, θεινόμενον καὶ ἀκαταμάχητον τέρας, ὅπως γένῃ οὗτος τιμωρὸς τοῦ θλήθρου τῶν Τιτάνων, ἡ τῶν ἐν τῇ Γίγαντομαχίᾳ ἡττηθέντων Γίγαντων, κατ' ἄλλους μύθους. Μετὰ δὲ τὴν νικητὴν τῶν θεῶν ἡ Γ. συνεδούλευσεν αὐτοῖς νὰ δώσωσι τὴν βασιλείαν τῷ Δίῳ.

Οὕτως ἐν τοῖς ἀντιστατικαῖς κατὰ τὸ φαινόμενον μύθοις τοῖς ἡ Γ. παριστάται ὡς εὐροποιοῦς ἄμα καὶ εὐεργετικῆς θεότης, διότι καὶ τὸ στοιχεῖον, τοῦ ὁποίου εἶναι προσωποποιία, ἔχει τὴν διττὴν ταύτην ιδιότητα, αὐξὼν μὲν τὰ εἰς τοὺς κόλπους τοῦ σπέρματος, θείον δὲ τὰ ἐν αὐτῷ ἐγκοιμημένα νεκρὰ σώματα. Ὅθεν κατὰ ταῦτα ἡ Γ. εἶναι μήτηρ πάντων, παμμήτειρα καὶ ἐλδοδότειρα, καὶ ἄμα θεότης τοῦ θανάτου, εἰς ἣν ἐσπενδον χάρις καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἔθυσαν κατὰ τὴν πένθυμον ἐορτήν, τὰ Γενέσια. Ἐννομεῖτο δὲ καὶ μαντικὴ θεὰ, διότι εἰς τὰς ἐκ στομίων τῆς Γ. ἀναπειρομένας ἀναθυμιάσεις ἀπεδίδετο μαντικὴ δύναμις, πλὴν δ' ἄλλων καὶ τὸ ἐν δελφοῖς μαντεῖον μυθολογεῖται· ὅτι ἐν παλαιότεροις χρόνοις ἦτο γλῶνιον, ἀριερωμένον τῇ Γῇ. Παλαιότερη ἐπίσης φαίνεται ὅτι ἦτο καὶ ἡ λατρεία τῆς Γῆς, ὡς συνάγεται ἐκ τῆς ἐπικλήσεως αὐτῆς ἐν ὅμοις. Κατὰ δὲ τοὺς ἱστορικοὺς χρόνους ἐτιμᾶτο ἱδίᾳ ἐν Ἀθήναις καὶ δι' ὑπὸ τὰς ἐπικλήσεις Ὀλυμπία, Καρποφόρος καὶ Κουτοτρόφος (αὐξοῦσα καὶ τρέφουσα τὰ παῖδια). Ἐν τοῖς μνημείοις τῆς τέχνης ἀπεικονίζεται ἡ Γῆ (μάλιστα ἐν παραστάσει τῆς Γίγαντομαχίας καὶ τῆς γεννήσεως ἢ τῆς παραδόσεως εἰς τὴν Ἀθηνᾶν τοῦ Ἐριχθονίου) συναφῆς τῷ προσωποποιούμενῳ ὑπὸ ταύτης στοιχείῳ, ἥτοι ἀποκρυπτόμενον ἐν τῇ γῇ τοῦ κάτω μέρους τοῦ σώμα-

τος· τῶν ἀπεικονίσεων τούτων ἐπισημοτάτῃ εἶναι· ἡ ἐν ἀναγλύφῳ τοῦ ἐν Περγᾷ μωμοῦ. Σπανιώτεροι δ' εἶναι αἱ παραστάσεις αὐτῆς κατακειμένης ἢ καθημένης καὶ κρατούσης τὸ κέρας τῆς Ἀμαλθείας καὶ δύο παῖδια, ὑποδηλούμενης οὕτω τῆς λατρείας αὐτῆς ὡς πλουτοδοτειρας καὶ κουτοτρόφου. — Καὶ παρα Ῥωμαίοις ἐτιμᾶτο ἡ Γῆ (Tellus mater, Terra mater), συνήθως μετὰ τῆς Δήμητρος. Ἰδίαν δὲ καὶ ἀνῆγειρεν αὐτῇ ἐν Ῥώμῃ τῷ 268 π. Χ. ὁ ὕπατος Π. Σεμπρόνιος, νικήσας τοὺς Πικεντίνους. [Π.]

Γῆ Ἀρμενία. Βλ. Ἀργίλος.

Γῆ Ἰαπωνική ἡ γῆ κατ' ἑοῦ (Φαρμακὸλ) terra japonica s. terra catechu Διαφρα εἶδη ἐκφυλισμάτων ξηρῶν προερχομένων ἐκ διαφορῶν κατὰ τὴν Ἰνδικὴν δένδρων. Φαρμακὸν ἄχρηστον σχεδὸν σήμερον ἐκκρουσθὲν ἐκ τῆς θεραπευτικῆς ὑπὸ τῆς δεψίνης. [Β Π.]

Γῆ λημνία. Βλ. Ἀργίλος.

Γῆ τοῦ πυρός καὶ ὑπὸ τινῶν Μαγελάνιον Πόλυνησον. Ἀποτελείται ἐξ 11 μεγάλων καὶ πλείωνων τῶν 30 μικρῶν νήσων, κειμένων εἰς πλάτος 52°—56° Ν καὶ μήκος 63° 40'—75° 40' Δ ἀπὸ Γρῆνις παρὰ τὴν Ν ἄκρην τῆς Ἀμερικῆς ἀφ' ἧς χωρίζονται διὰ τοῦ Μαγελανίου πορθμοῦ, καὶ ἔχουσιν ἐν συνόλῳ ἐμβαδὸν 73,181 περίπου τχμ. Αἱ μεγαλύτεραι αὐτῶν εἶναι· ἡ καλουμένη «Νότ. χώρα τοῦ βασιλέως Καρόλου» ἔχουσα ἐμβαδ. 48,114 τχμ. καὶ ὅρη πάντοτε χιονοσκεπῆ, ἡ Ἀδρέν (2100 μ.) καὶ ἡ Σαρμίντο (2070 μ.). Αἱ μικραὶ νῆσοι ἔχουσιν ὅρη 750—900 μ. Ἡ χώρα εἶναι ἐν γένει ὄρεινή καὶ ἔχει πολλὰ ὑψίστηα, ἐξ οὗ καὶ τὸ εἰς αὐτὴν δούνην ὄνομα. Τὸ κλίμα αὐτῆς εἶναι ὑγρὸν καὶ ψυχρότατον, καὶ ἡ μέση τοῦ ἔτους θερμοκρασία εἶναι 5° P. Αἱ κοιλᾶδες καλύπτονται ὑπὸ θατῶν καὶ βοσκομάτων. Ἐκ τῶν ζυτῶν, ἐλίγχα ἔχει κοινὰ μετὰ τῆς Παταγωνίας καὶ τῶν Ὑψηλῶν Ἀνδεων, πολλὰ δὲ μετὰ τῆς Μεγάλης Βρετανίας. Ἡ θάλασσα εἶναι πλήρης φαλαινῶν, φωκῶν, θαλασσιῶν λεόντων, στρακοδέσμων καὶ θαλασσιῶν πεγνῶν. Οἱ Ἰθαγενεῖς Πεσχεράι, ἥτοι Φίλοι, μὲντοι ἀνέρχονται εἰς διασχίλους· εἶναι μικρὸς ὄμοι καὶ παχεῖς, ἔχοντες δεθάλμους προέχοντας, ὅνα πεπισμένην, μακρὰν, μέλαιναν κόμην καὶ χροῖμα χαλκῶ. Περιφέρονται γυμνοὶ τὸ πλεῖστον καὶ στίβουσι τὸ σῶμα. Εἶναι δὲ σχεδὸν ἀπεκτηνωμένοι, ἀσχολούμενοι μόνον εἰς τὴν ἀλιείαν. Πρῶτος ἐπισκέφθη τὰς νήσους ταύτας ὁ Μαγελάνος τῷ 1520. Οἱ Ἀγγελοι ἔδρυσαν ἐπὶ τῆς μεγίστης αὐτῶν ἀποικίαν, τὴν Χομπάρν, ἐκ 400 στρατιωτῶν, χάριν τῶν φαλαινῶν. Ἀπὸ τοῦ 1881, διενεμήθησαν τὰς

νήσους τάχως ἡ Χιλὴ καὶ ἡ Ἀργεντινὴ δημοκρατίαι. [Π.Π.]

Γηγενής θερμοδότης. Ἐκτός τῆς ὑπὸ τοῦ ἡλίου εἰς τὴν γῆν ἐκπεμπομένης θερμότητος, ἥτις εἰσχωρεῖ εἰς τὸν φλοιὸν τῆς γῆς μέχρι βάθους 30 μέτρων τὸ πολὺ, κέκτηται ἡ γῆ καὶ ἐξ ἑαυτῆς θερμότητα, ἥς τὴν ὑπαρξὶν κατέδειξαν πλείσταί ἄνθρωποι παρατηρήσεις. Διότι εὐρέθη, ὅτι βαθύτερον τοῦ ὅριος τούτου τῶν θερμαντικῶν ἀλλοιώσεων ἐπικρατεῖ μὲν ἐπίσης σταθερὰ θερμοκρασία, ἥτις ὅμως εἶναι μειζῶν καθ' ὅσον ἀυξάνει τὸ βάθος τῶν πετρωμάτων, ἀφάνισα ἀνὰ 30—35 μέτρα κατὰ ἕνα βαθμὸν Κελσίου. Ἀποδείξεις δὲ περὶ τῆς ὑπαρξέως γηγενούς θερμότητος, ὅπως ἀνεξαρτήτου τῆς ἡλιακῆς θερμότητος, παρέχουσι 1) αἱ θερμὰ ἢ πηγὰ ἢ θερμὰ ὕδατα, ὅν ἡ θερμοκρασία εἶναι πολλὰκις μεγάλη 2) τὰ ἀρτεσιανὰ φρέατα, δι' ὧν οὐ μόνον καταδεικνύεται ἡ ὑπὸ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς ὑπαρξὶς γηγενούς θερμότητος, ἀλλὰ ὁρίζεται καὶ ἡ γεωθερμικὴ κλίμαξ (βλ. λ.) αὐτῶν π.χ. ἐν τῇ παρὰ τὴν Σπερμεδέρην, 42 χιλιόμετρα ἀπέχουσαν τοῦ Βερολίνου, ὑπάρχοντι σημαντὸν ὕψωματι ὠρύχθη φρέαρ ἀρτεσιανόν, βάθους 1272 μέτρων, ὅπερ εἰς βάθος 267 μέτρων εἶχε θερμοκρασίαν 90 K., εἰς 477, 8 μ. 300,9 K., εἰς 669 μ. 350,9 K., εἰς 1080 μ. 410,5 K. καὶ εἰς 1268,8 μ. 480,1 K. 3) τὰ μεταλλεῖα ἐπειδὴ τινὰ τούτων ἔχουσι φρέατα καθινοόμενα μέχρι βάθους 1000 καὶ πλέον μέτρων δυνατὰ ὁ γεωλόγος νὰ κατεξέλθῃ εἰς ταῦτα καὶ ἀμέσως νὰ σπουδάσῃ τὴν αὐξάνειν τῆς γεωθερμικτικῆς κλίμακας. 4) Αἱ σιδηροδρομικαὶ σὺριγγαι αὐτοῦ π.χ. ἐν τῇ σιδηροδρομικῇ σὺριγγῇ τοῦ Ἀγίου Γεωργίου παρετηρήθη θερμοκρασία 310, 43 K. Καὶ 5) ἡ φαισταιὰ ἢ πυρίπνοσα ὄρη, δι' ὧν ἀναρῶνται ἐκ τῶν ἐγκάτων τῆς γῆς μύθροι διάπυροι, σποδοὶ ἀερεὶ διάπυροι καὶ ἐγκύνονται δὲ πέτραι τεττηχυταὶ καὶ διάπυροι.— Ἐκ πάντων τούτων ἐξάγεται τὸ πόρισμα, ὅτι μόνον τὰ ἐξώτερα τῆς γῆς εἶνε στερεά, ἀποτελοῦντα τὸν στερεὸν φλοιὸν ἢ τὴν λιθόσφαιραν (ἴδ. λέξ.), ἔχουσαν τοῦλάχιστον πᾶχος 40—50 γεωγρ. μιλίων τὸ ἐπίλοιπον δὲ, ὅπερ εἶνε καὶ τὸ πλείστον, εἶνε διάπυρον καὶ τεττηχὺς, ἔχον θερμοκρασίαν 3600° K. τοῦλάχιστον (ἴδ. πυρρὸ σφαῖρα). [K.M.]

Γηγενεὺς. Πάντα τὰ ἐν τῷ κόσμῳ ὄντα, καὶ οἱ ἄνθρωποι καὶ τὰ ζῷα καὶ τὰ φυτά, κοινῇ εἶχον καταγωγὴν, κατὰ τὰς δοξασίας τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων, ἐκ τῆς πρῆμης Γῆς ἢ Γῆ, ὡς λέγει ὁ Πίνδαρος, ἄνθρωπον ἀνέβλεπε «πρῶτα ἐνεγκαμένα καλὴν γένεα». Ἰδίως ὅμως γηγενεὺς ἐκαλοῦντο, πλὴν τῶν Γιγάντων, καὶ οἱ γενάρχαι τῶν λαῶν, ὅσοι ἐναυχῶντο ὅτι

ἦσαν αὐτόχθονες, ὡς ὁ Πελασγὸς ὁ τῶν Ἀρκάδων γενάρχης, ὁ τῶν Κῶων Μέρως, ὁ τῶν Λημνίων Κάβρος, ὁ τῶν Ἐλευσινίων Δίαυλος, ὁ Κέκροψ, ὁ Ἐριχθεύς. Βλ. καὶ λ. Αὐτόχθονες. [Π.]

Γῆδες. Χωρίον τοῦ θήμου Ληλαντίων τῆς Ἰωδίκης, ἔχον 125 κατ. [Μ.Σ.]

Γῆθονον (Β. ρ. τ.) κατὰ Θεόφραστον, φυτὸν κρεμμυῶδες, ὡς φαίνεται ἀπροσδιόριστον εἶδος Σικρέδου (Allium). [Θ. X.]

Γῆπαιδες ἐκαλοῦντο παρὰ Βυζαντινοὺς οἱ ὑπὸ τῶν λαῶν τῆς Δύσεως ὀνομαζόμενοι Γεπταί. ἔθνος φυλατικῶς συγγενὲς πρὸς τοὺς Γάθους. Ὁρῶν ἀρχήθεν παρὰ τὰ Καρπάθια πλησίον τῶν Οὐτιγέθων, καὶ ἀναρῶνται τὸ πρῶτον ἐν τῇ ἱστορίᾳ περὶ τὰ τέλη τοῦ τρίτου μ. Χ. αἰῶνος. Συμμετέσχον δὲ τῶν ἐπιβραχίων τοῦ Ἀττίλα ὡς ὑπήκοοι αὐτοῦ, μετὰ δὲ τὸν θάνατον τοῦ ἐλευθερωθέντος κατέλαβον τὴν Δακίαν. Καὶ μέρος μὲν αὐτῶν ἠκολούθησε τῇ 489 εἰς τὴν Ἰταλίαν τὸν Γότθον Θεοδώριχον, οἱ δὲ λοιποὶ μέινοντες ἐντεῦθεν τοῦ Δουναβίου, παρηνώχλου τοὺς Βυζαντινοὺς, οἵτινες ἀντέταξαν εἰς αὐτοὺς τοὺς Λογγυβάρους. Τούτων δ' ὁ βασιλεὺς Ἀλδοίνος καθυπέταξε τοὺς Γ. τῇ 567, τελευταῖον ἡγεμόνα ἔχοντας τὸν Κουμμουλδον. Ἐκτοτε δ' ἐξέλιπον ἐκ τοῦ θεάτρου τῆς ἱστορίας. [Λ.]

Γῆρας. Δὲν εἶνε δυνατόν νὰ προσδιορισθῇ ἀκριβῶς πότε ἀρχεται τοῦτο· διότι πλείστα αἷτια δύνανται νὰ ἐπιπεύσωσιν ἢ ἐπιβραδύνωσιν αὐτό. Συνήθως ὅμως ἄρχεται ἀπὸ τοῦ 60οῦ τῆς ἡλικίας ἔτους. Αἱ τῆς διαδοχῆς τοῦ γένους λειτουργίαι ἐξαφανίζονται ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν φύλων, ἐπὶ μὲν τοῦ ἀνδρὸς ἐλαττωμένης ὁσμῆραι τῆς ἐκκρίσεως τοῦ σπέρματος, ἐπὶ δὲ τῆς γυναικὸς πικρομένης τῆς ἐμμήνου καθαρέσεως καὶ σὺν αὐτῇ τῆς ψυχροκίνας. Οἱ ἱστοὶ καθόλου ἀποβαίνουνσι μαλθακώτεροι. Τὸ πρῶτον ὑποτιθεῖται, αἱ τρίγες ἀραιώνονται καὶ λευκαίνονται, οἱ δὲ ὀδόντες κλονίζονται καὶ τέλος σποπύπτουσι. Ἐν ἀνάστημα καὶ τὸ βάρος τοῦ σώματος ἐλαττοῦνται ἀπὸ τοῦ 80οῦ ὁμοῦς μέχρι τοῦ 90οῦ ἔτους ἐπὶ μὲν τοῦ ἀνδρὸς μένουσι στασιμα, ἐπὶ δὲ τῆς γυναικὸς ἐξακολουθοῦσιν ἐλαττούμενα. Ἡ πέψις ἀποβαίνει κοπιωδέστερα καὶ πονηρά. Ἡ κυκλοφορία καθίσταται νοηρότερα, ἢ δὲ ἀφομοίωσις ἀτελεστέρα ὡς ἐκ τῆς ἀποσιτανώσεως τῶν τοιχωμάτων τῶν σμικρῶν ἀγγείων. Τὰ αἰσθητήρια ὄργανα ἀμβλύνονται. Ὁ ὀφθαλμὸς ἀπὸ τοῦ 40οῦ ἤδη ἔτους ἄρχεται ἀποβάλλων κατὰ μικρὸν τὴν προσαρμοστικότητα αὐτοῦ, σὺναμα δὲ ὁ κρυσταλλεῖδης πρσλαμβάνει χροίαν κερατοειδῆ, ἐπὶ δὲ τοῦ κερατοειδοῦς ἐμφανίζεται τὸ γεροντότερον (βλ. λ.). Ἡ ἀκοὴ ὡς αὐτῶς ἀμβλύνεται. Αἱ κινήσεις ἐπιτελοῦνται μετὰ τινος βραδύτητος· οἱ δὲ μύες καθι-

στάμενοι ἤττον ἐρεθιστοὶ συστέλλονται δυσκολώτερον. Οἱ ἠνώθεες ἱστοὶ τείνουν εἰς δατέωσιν, τὰ δὲ δατὰ καθίστανται εὐθραυτοτέρα. Ἡ χωρητικότης τοῦ θώρακος ἐλαττοῦται ἐπικνηστικῶς, ὡς δὲ πνευμονικῶς ἱστοὶ ἀποβάλλει μέρος τῆς ἐλαστικότητος αὐτοῦ καὶ κατ' ἀκολευθίαν ἢ μὲν ἀναπνοὴ ἀποβαίνει ἀθροιστότερα, ἢ δὲ θρέψις ἐλιγνότερα· τούτου δ' ἕνεκα προσγίνεται καταπτώσις τῆς θερμοκρασίας. Τέλος δὲ, περιτελλομένων τῶν ἐνιαυτῶν, ἡ παρακμὴ χωρεῖ ὀλόνεν ἐπὶ τὰ πρόσω, ὡς δὲ θάνατος ἐπισκῆπτων ἀπαλλάσσει τοῦ ἀνιάρου βίου τὸ γερνόντιον. [Α.Χ.]

Γηροκομείον. Βλ. Πτωγοκομείον.

Γηροκομείον. Μονὴ τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου πρὸς Α καὶ 1/2, ὡρὰν μακρὰν τῶν Πατρῶν ἐπὶ λόφου, ἐνθα ἄλλοτε ἦν ὠχυρωμένον χωρίον (πιθανῶς ἡ Μεσάτις), μετὰ πλοῦσις εἰσδεχόμενα καὶ 8 μοναχοὺς (1889), ἀπὸ τίνος δὲ γυναικὴ μετόχιον τῆς μονῆς τοῦ Ὁμπλοῦ (ἰδ. λ.). Ἐπὶ τῶν βυζαντινῶν χρόνων κτισθεῖσα τῷ 1676 ἦτο πολυτελής μετὰ βυζαντινικοῦ εὐρυμοῦ καὶ 12 μοναχοῦς, τῇ δὲ 1770 ἐλεγκτήθη καὶ ἐκάθη ὑπὸ τῶν Τούρκων καλῶντων. Ἀπὸ πολλοῦ δὲ χρόνου μέχρι τῆς ἐπαναστάσεως ἦτο πατριωτικὸν σταυροπηγίον ἀνεξάρτητον ἀπὸ τοῦ μητροπολίτου Π. Πατρῶν. [Γ.Π.δ.]

Γηρυόνης ἢ Γηρυῶν ἢ Γηρυονεύς. Υἱὸς τοῦ Χρυσάρου καὶ τῆς Ὀκεανίδος Καλλιπρίης, τρικέφαλος καὶ κατ' ἄλλους τρισώματος, «τρίων ἔχων ἀνδρῶν συμφυεὲς σῶμα», κατ' ἄλλους δὲ καὶ πτερωτός. Τούτου τὰς φοινικῆς βοῆς, κατ' ἐπιταγὴν τοῦ Εὐρυπύλου τὸν δέκατον ἄθλον τελῶν, ἀρπάσας ἐκέμισεν εἰς Τίρυνθα ὁ Ἡρακλῆς, ἀπ' οὗ πρῶτον ἐγένευσεν τὸν τε βουκόλον αὐτοῦ Εὐρυπύλον καὶ τὸν δικέφαλον ἢ τρικέφαλον φύλακα κύνα Ὀρθον ἢ Ὀρθρον καὶ αὐτὸν τὸν Γ. Ὁκαὶ δ' ὁ Γ. ἐν τῇ νήσῳ Ἐρυθραίᾳ (ἢ κατ' ἄλλους ἀπέναντι ταύτης ἐν τῇ στερεῇ), κειμένη ἔξω τῶν Ἡρακλειῶν στεγλῶν ἐπὶ τῇ Ὀκεανῇ, ἢ κατὰ τοὺς ἡπειρωτικούς μύθους ἐν Ἀμδρακίᾳ. Παραστάσεις τοῦ μύθου τῆς ἀρπαγῆς τῶν βοῶν καὶ τοῦ θύου τοῦ Γ. ὑπὸ τοῦ Ἡρακλέους εἶναι συνηθέσταται ἐν γραφαῖς ἀγγείων, σπανιώτεροι δ' ἐν μνημείοις τῆς πλαστικῆς. Ἐκ τῶν ἀρχαίων ποιητῶν ὁ μὲν Σηησίφορος ἐποίησε τὴν «Γηρυονηίδα», Ἐφίππος δ' ὁ κωμικός κωμῆδιαν ἐπιγραφισμένην «Γηρυονῆν» μνημονεύεται δὲ καὶ ὡς ὑπὸθεσις ὁμηροῦ μίμου ὁ Γ. καὶ ἡ ἐξ Ἐρυθραίας ἔλασις τῶν βοῶν. [Π.]

Γήτειον (Βοτ.) κατὰ Θεόφραστον. εἶναι τὸ Σκόροδον τὸ κοιλόφυλλον (*Allium fistulosum* L.) ὅπερ καλλιέργετα συχνὰ (κοινῶς σερνικά κρομμύδια καὶ κοκκάκια τὰ νέα φυτάρια). [Θ.Χ.]

Γιαῖαδέβας (jayadeva). Ποιητὴς τῆς

Ἰνδικῆς ἀκμάσας περὶ τὰ τέλη τοῦ 14^{ου} αἰῶνος μ. Χ. καὶ γράψας πρὸς τοὺς ἄλλους καὶ δραματικὴν εἰδύλλιον ἐπιγεγραμμένον Γιταγὸ-εἰνδα (gitagovinda), ἐν ᾧ μετὰ πολλῆς ἡδυπαθείας περιγράφονται εἰς ἑρωτικῶν τοῦ Θεοῦ Κρίσνα πρὸς τὰς ποιμενίδας. [Κεφ.]

Γιάινας (jaina). Ὁ ἀνέκων εἰς θρησκευτικὴν αἵρεσιν τῆς Ἰνδικῆς, εὐσαν μίγμα βουδαισμοῦ καὶ βραχμανισμοῦ. λαμβάνουσιν δὲ τὸ ὄνομα ἐκ τῶν Γίνα (jina), οἵτινες εἰσιν ἀγιοὶ τιμώμενοι ὡς θεοί. [Κεφ.]

Γιακαρόμπ. Χωρίον Θεσσαλίας τοῦ δήμου Θαυμακῶν ἀπέχον 1 1/2 ὥρ ἀπὸ Δομοκοῦ. Κατ. 811.

Γιακομέτης (Paolo Giacometti). Ἰταλὸς δραματικὸς ποιητὴς, γενν. τῷ 1816 ἐν Nobi. Σπουδάζων ἐν Γενεύῃ τὰ νομικὰ ἐξέδωκε δράμα Rosilde, οὗτινος ἡ ἐπιτυχία παρεκίνησε αὐτὸν νὰ ἀρραβωθῇ ἐντελῶς εἰς τὴν ποίησιν. Ἐγράψα δὲ πλέον τῶν 80 δραμάτων καὶ κωμωδιῶν, ὧν τὰ πλείστα ἔτυχον ἐνθουσιώδους ὑποδοχῆς (*Il poeta e la ballerina*, *Isabella del Fiesco*, *Ginditta* κ. ἄ. π.). Ἀπέθανε τῷ 1882 ἐν Γῶμῃ. [Μ.Γ.]

Γιάλοβα (Γιαλάκ· Ἀπάτ, ἐπιναιωδὴς τόπος). Κώμη μικρὰ τῆς Βιθυνίας κειμένη ἀριστερὰ τῷ εἰσπλέοντι εἰς τὸν μυχρὸν τοῦ Ἀστακηνοῦ κόλπου καὶ κατέναντι τῆς κώμης Χέρκε (= Χάραξ), γνωστὴ ἰδίᾳ διὰ τὰς ἱματικές αὐτῆς θέρυμας. Ἔχει κατοίκους τὸ πλεῖστον Ὀθωμανοὺς, ἐλιγίστους δὲ Ὀρθοδόξους καὶ Ἀρμενίους, ἀσχολουμένους περὶ τὴν ναυτιλίαν, ἀμπελοουργίαν καὶ γεωργίαν, καθέτι ἡ περιοχὴ αὐτῆς ἐκτὸς τῆς παραγωγῆς ἐξωδιμῶν καρπῶν. εἶναι εὐφρορ καὶ πρὸς καλλιέργειαν δημοτικῶν. Ἐνεκα τῶν θερμῶν θαμίζεται κατὰ τὸ ἔαρ παρὰ πολλῶν. Διοικητικῶς ὑπάγεται εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ διοικητοῦ τῆς Νικομηδείας, ἐκκλησιαστικῶς δὲ ὡσαύτως τῷ Μητροπολίτῃ ταύτης. — Ἐπάρχουσα ἐπὶ τῆς αὐτοκρατορίας τῶν Βυζαντινῶν ὑπετάγη τῷ Ὁρχῶν περὶ τὰ 1331. Μνημεῖα τῆς ἀρχαίας κώμης ἐστὶ καὶ νῦν εἰς τὰ ἐν τοῖς περίεξ καὶ ὅλην τὴν παραλίαν αὐτῆς τῇδε κἀκεῖσε ὑπάρχοντα ἐρείπια ναοῦ, λουτροῦ κτλ., ἱστορεῖται δὲ ὅτι ἐνταῦθα ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς καὶ ἡ βασιλίσσα Θεοδώρα ἐκτίσαν ναὸν καὶ λουτρώνα καὶ ὅτι παρὰ τὰ θερμὰ ὕδατα τοῦ λουτροῦ τούτου προσηχόμενοι ἐμαρτύρησαν αἱ τρεῖς ἄγιοι Μηνεῶδωρα, Νυμφεῶδωρα καὶ Μητροδῶρα (Μ.Η.Β.)

Γαλοῦ (Κώμη τοῦ), Κώμη τῆς ἐπαρχίας Ἀμμοχώστου τῆς Κύπρου. κειμένη οὐ μακρὰν τῆς θαλάσσης ἐπὶ τῇ ΝΑ ἀκτῇ τῆς χερσονήσου Ἀρπακίας καὶ ἔχουσα 500 κατ. [Μ.Σ.]

Γαλοῦσα (Αἰγιαλοῦσα). Κώμη τῆς Κύπρου ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Ἀμμοχώστου, ἔχουσα 1300

κατοίκους καταγινομένους εἰς τὴν γεωργίαν καὶ καταργουμένους πρὸ πάντων μεταξάν. Πρὸς Β' τῆς ἐκεῖτο πίθηκῆς ἡ Ἀχαιῶν ακτή. (Πρὸς Σακελλαρίου Κυπριακῆ. Τόμος Α' σ. 156). [Μ.Σ.]

Γιάλτρα ἢ **Υγιόλουτρα**. Χωρίον τοῦ δήμου Αἰδηψίων τῆς Εὐβοίας καίμενον 3 ὥρ. ΝΔ τῆς Αἰδηψοῦ ἐπὶ τῆς χερσονήσου τῆς βορειοδυτικῆς ἄκρας καὶ ἀριστερὰ τῇ εἰσπλύνοντι εἰς τὸν λιμένα τῆς Αἰδηψοῦ. Κἂτ. 672.

Γιαννάδες. Ἔδρα τοῦ δήμου Παρελίων ἀπέχ. 3 1/2 ὥρ. Δ τῆς Κερκύρας. Κἂτ. 1080.

Γιαννέικα. Χωρίον τοῦ δήμου Φαλαισίας τῆς Ἀρκαδίας καίμενον 2 ὥρ. ΝΑ τοῦ Λαονταρίου. Κἂτ. 275.

Γιαννηκώστας. Ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦτο εἶναι γνωστὸς ὁ ἐξ Ἡπείρου ἀγωνιστῆς τοῦ ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγωνος Ἰωάννης Κώστας. Γενν. τῷ 1798 ἐν Κραφίῳ, χωρίῳ τῆς Ἡπείρου. ἀνεχώρησε διὰ τὴν τυραννίαν τοῦ Ἀλῆ παρὰ εἰς Κέρκυραν, ὅπου κατετάχθη παῖς ἐπὶ εἰς τὸ Σουλτανικὸν στρατιωτικὸν σῶμα, πρῶτον ὑπὸ τοὺς Γάλλους καὶ εἰτα ὑπὸ τοὺς Ἀγγίλους. Παρατιθῆς τοῦ σώματος τούτου μετέβη εἰς Νεάπολιν, ὅπου κατετάχθη εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ βασιλέως τῶν δύο Σικελιῶν Φερδινάνδου μετὰ τῶν Μῆλιων, τοῦ Λέκα καὶ ἄλλων Ἑλλήνων. Κατηγορηθεὶς ἐπὶ συνωμοσίᾳ ἀπελύθη τῆς ὑπηρεσίας τοῦ βασιλέως τούτου καὶ ἐπανῆλθεν εἰς Κέρκυραν, ὅπου ἔμεινε μέχρι τῆς ἐκρήξεως τῆς ἐπανάστασεως, εἰς ἣν ἔλαβε μέρος ὡς σημαντικὸς τοῦ Νότη Μπατζίρη. Ἐπολέμησεν εἰς πλείους μάχας τῆς Στερεῆς καὶ τῆς Πελοποννήσου δικριθεὶς ἰδίως κατὰ τὸ 1826 καὶ 1827 ὑπὸ τὸν Καραϊσκάκη. Μετὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῶν πραγμάτων ἐβαθμολογήθη ἀνώτερος ἀξιωματικὸς τῆς φλαγγῆς. ἀπέθανε δὲ ἐν Ἀθήναις τῇ 25 Νοεμβρ. 1877 ὑποστράτηγος. [Α.Κ.Χ.]

Γιαννησιῶν. Χωρίον τοῦ δήμου Κορθίου τῆς Ἀνδρου, ἔχον 166 κατ. [Μ.Σ.]

Γιάννιδες. Χωρίον τοῦ δήμου Κοτυλαίων τῆς Εὐβοίας ἀπέχον 45' ΝΔ τῶν Καλημεριῶν. Κἂτ. 126.

Γιάννιτζα. Κώμη τοῦ δήμου Καλαμῶν ἀπ' ὧν ἀπέχει ὥρ. 2 1/2 πρὸς Α. Κἂτ. 930. Εἰς τὸν αὐτὸν δῆμον ὑπάγονται καὶ τὰ Γιαννιτζάνικα καίμενα 15' ΝΑ τῶν Καλαμῶν καὶ περιέχοντα 780 κατ.

Γιαννέτσι. Χωρίον τῆς Εὐβοίας τοῦ δήμου Μακρυαρίου ἀπέχον ἀπὸ Καταράνι ὥρ. 3 ΒΑ. Κἂτ. 215.

Γιαννιτσό. Κώμη τοῦ δήμου Μακροκώμης ἀπέχοντα ἀπὸ Βαρυπόπης ὥρ. 1.45' Β, κειμένη δὲ κατὰ τὰς Ν ὑπώρεικας τῆς Ὁ-

θρουσ καὶ πλησίον τοῦ χωρίου Πλατυτόμου. Κἂτ. 919.

Γιαννοπούλου. Χωρίον τοῦ δήμου Ἰδαμένης ἀπέχον 5 ὥρ. ΝΑ ἀπὸ Δουνίστας. Κἂτ. 230.

Γιάννουγλη. Χωρίον τοῦ δήμου Τυρνάβου, ἀπ' οὗ ἀπέχει 2 1/2 ὥρας, καίμενον ἐπὶ μικροῦ ὕψους παρὰ τὴν ἀριστερὰν ὄχθην τοῦ Πηνειοῦ καὶ ἀριστερόθεν τῆς ἐκ Λαρίσσης ἀμαξιτοῦ. Κἂτ. 104.

Γιάννουζας Νικόλαος. Βλ. Κατράμαδος.

Γιαντζελή. Χωρίον τοῦ δήμου Ἀλμυροῦ ἀπ' οὗ ἀπέχει ὥρ. 1 καὶ 45'. Κεῖται ἐν τῷ Κροκίῳ πεδίῳ (τοῦ Ἀλμυροῦ) οὐ μακρὰν τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Κοναρίου (Χολορρεῦματος). Ἐπὶ λόφου παρ' αὐτὸ ἀνευρίσκονται ἀσήμεντά τινα λεῖψαντα τῆς ἀρχαίας Ἰωνίου, παρ' αὐτὴν δὲ ἐν θέσει καλουμένη Μάρμαρα τὸ κρηπίδωμα τοῦ διατηματοῦ κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ἱεροῦ τῆς Ἰωνικῆς Ἀθηνᾶς. Κατ. 37.

Γιζούρτη (ζῆζυγαλα) Γάλα πατηγμένον κατ' ἰδιόζοντα τρόπον, ἐλαφρῶς ὑπόξυνον. Πρὸς ἀποφυγὴν συγχύσεως παρατηρῶν ὅτι ἡ ἐξέλληνις τῆς λέξεως γιζούρτη διὰ τῆς λέξεως δ-ζῆζυγαλα καίτοι ἀπαντᾷ εἰς τινα μέρος καὶ ἐν τῇ γλῶσσῃ τοῦ λαοῦ δὲν εἶναι πολὺ ἐπιτυχῆς καθόσον συγχέεται πρὸς τὴν λέξιν ζυνογαλα ὑπὸ τὴν ὅποιαν γενικῶς ἐννοοῦσι τὸ ὄξυνον φρευστὸν ὑπὸλοιμα τῆς βουτυροποιίας (Buttermilch, lait de beurre). Ἡ γιζούρτη γίνεται ὡς ἐξῆς θερμαίνεται τὸ γάλα (κατὰ προτίμησιν πρόδεον) μέχρι βρασμοῦ, εἰτα ψύχεται μέχρι 45 βαθμῶν ἑκατονταδύμου θερμομέτρου, ἐν τῇ γλίσκῃ ταύτῃ θερμοκρασίᾳ προστίθεται εἰς αὐτὸ μαγιά καὶ ἀφίεται εἰς μέρος θερμὸν ἵνα μὴ ψύχεται ἀποτόμως ἕως ὅτου πῆξη.

Ἡ γιζουροποιία ἔχει ὡς βάσιν τὴν ἐντὸς τοῦ γαλακτος καλλιέργειαν ἐνὸς μικροβίου ὅπερ παράγει γαλακτικὸν ζῆζυ, συνίσταται δηλ. εἰς τὴν ἐξολόθρευσιν τῶν ξένων μικροβίων διὰ τῆς βράσεως καὶ εἰς τὴν καθαρὰν καλλιέργειαν τοιοῦτων διὰ τῆς προσθήκης «μαγιάς» ἥτοι φεράματος. Περιεργον εἶναι οἱ τὰ ἔθνη τῆς Ἀνατολῆς ἐγνώριζον ἀσυνεθῶς ἐν τῇ γιζουροποιίᾳ τῶν τὴν καθαρὰν καλλιέργειαν καὶ τὴν χρησιμοποίησιν τοῦ μικροβίου τούτου πολὺ πρὶν ἀνακαλυφθῇ τούτο ὑπὸ τῶν μικροβιολόγων. [Γ Δ.]

Γιζοκλή. Χωρίον Θεσσαλίας τοῦ δήμου Θυρακίων ἀπέχον ὥρ. 1 1/2 ἀπὸ Δομοκοῦ. Κἂτ. 208.

Γιαρέτα ἢ Σιμητός, ποταμὸς τῆς Σικελίας πηγᾶζων ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Μεσσήνης καὶ ἐκβάλλων μετὰ ροῦν 148 χμ. εἰς τὸ Ἴόνιον πέλαγος, 15 χμ. Ν τῆς Κατάνης. [Ἑγ.]

Γιάρμενα. Χωρίον τοῦ δήμου Λαμπείας ἐν Ἠλείᾳ, ἐν τῷ μέσῳ τοῦ καταφύτου ὁροπέδου τῆς Φολέης (Κάπελης) καὶ παρὰ τὰς πηγὰς τοῦ ἡλιακοῦ Λαδωνος, ἔχον δημοτ. σχολεῖον καὶ 388 κατ. (1889) γεωργούς καὶ ποιμένας. [Γ.Πδ.]

Γιάρρη (Giarrre). Πόλις τῆς Σικελίας, ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Κατάνης, 1 χμ. ἀπὸ τοῦ Ἰονίου πελάγους. Ἦνεν σταθμός τοῦ σιδηροδρ. καὶ ἔχει (ὁ δήμος) 20 751 (1881) κατ.

Γιασμὴ (Βο τ.). Βλ. Ἰάσμη.

Γιάτ (Jats). Λαὸς τῆς Ἰνδικῆς ὅστις καταβάς εἰς τὸ Ἰνδοστάν μετὰ τὴν μεγάλην ἐπιδρομὴν τῶν Ἀρίων ἐπὶ τοσούτον ἐπέμεινεν πρὸς τοὺς Ἰθαγενεῖς ὥστε ἐν μέρει ἀπώλεσε καὶ τὴν οὐτικὴν αὐτοῦ ὠραιότητα. Ἐν γένει ὅμως ὁ λαὸς οὗτος ἐμολογεῖται εὐειδέως, φιλόπικρος, ἰσχυρὸς καὶ ανδρείος, ἐπιμελεῖται δὲ κυρίως τῆς γεωργίας· ἀποτελεῖ τὸ κυριώτατον μέρος τοῦ πληθυσμοῦ ἐν ταῖς περὶ τὸν Ἰνδὸν ποταμὸν γήραις καὶ ἰδίως ἐν τῇ Πενταποταμίᾳ, καὶ ἐπὶ πολλοὺς αἰῶνας ἐκράτει τὸν χωρὶν τοῦτων, ἀλλὰ μετὰ τὴν μωαμεθανικὴν κατακτησιν κατὰ τὸ πλεῖστον μέρος ἡττάσθη τὸν ἰσλαμισμόν. Καὶ οἱ ὑπολειφθέντες ὅμως πιστοὶ εἰς τὰ ἀρχαῖα δόγματα περιρρονοῦνται ὑπὸ τῶν ἐρθεδύων Ἰνδῶν διότι δὲν ὑπάρχει παρ' αὐτοῖς ἡ εἰς τάξεις διαίρεσις τῆς κοινωνίας. [Κεφ.]

Γιαταγάνε. Μακρόν, καμπύλον τὸ σχῆμα καὶ εἰς τὸ ἄκρον ὕψηλινος ὄρους, ἐν χορτῇ μέχρ' ἐσχάτων παρα Τούρκους, ἀπὸ τῶν ὁποίων διεδόθη ἡ χρῆσις του καὶ εἰς τοὺς περὶ αὐτοὺς λαούς.

Γιάτακα (Játaca· τανσρκ. γεννητήριος). Τίτλος ἐνὸς τῶν ἱερῶν βιβλίων τῶν βουδιστικῶν πραγματευομένων περὶ 550 προγενεστέρων γεννήσεων τοῦ Βούδδα. Ἐν τῇ συλλογῇ ταύτῃ τῶν παραδόσεων ἀπαντῶσι καὶ τινα μυθεύματα φερόμενα ἐν τοῖς Αἰσωπικοῖς μύθοις. [Κεφ.]

Γιατράκοι. Ἀρχαιοτάτη καὶ πολυαριθμοτάτη λακωνικὴ οἰκογένεια, μιὰ ἐκ τῶν ἐπὶ τὰ μεγάλων τοιούτων, αἵτινες ἐμερίζοντο ἀνέκαθεν τὴν Μάνην, ἀποτελοῦσαι τὴν ἰδιόρρυθμον τοῦ τόπου ἀριστοκρατίαν. Διεκρίνοντο διὰ τὸν πολεμικὸν χαρακτῆρα καὶ τὰς σπαρτιατικὰς ἐξέεις, ὡς καὶ διὰ τὰς αὐτομαθεῖς ἱστορικὰς γνώσεις, αἵτινες μετεδίδοντο παρ' αὐτοῖς ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν καὶ δι' ὧν εὐηργέτουσαν τὸν περίεχ' λαόν, θεραπεύοντες καὶ τὰ σοβαρώτατα τῶν νοσημάτων καὶ θεωρούμενοι παρ' αὐτοῦ σχεδὸν ὡς ὀχυματοῦργοι. Ἦσαν δὲ οἱ Γ. ἀπὸ πηλλαχμένοι πάσης φρολογίας καὶ ἐλευθεροί πάντοτε καὶ διετίθειον συνήθως ἐπὶ τοῦ τοῦ γέτου καὶ κατὰ τὰ Βαρδουνιστῶρια. Πολλὰ δὲ πράγματα παρείχον συχνὰ τοῖς Τούρκοις, καὶ ἰδίᾳ ὁ ἐν Ἀρνα Ἰωάννης Γ., ἀνὴρ

νοήμων, γινόμενος ἀδιακόπως ἀφορμὴ ἐρίδων μεταξὺ τῶν ἰσχυρῶν Βαρδουνιστῶν Ἀλκαίων καὶ ἐξωθῶν αὐτοὺς εἰς τὴν ἀμοibaίον ἐξολοθρευμὸν τῶν. Τούτου δὲ καὶ τῆς Κανέλλας Καλοσιδῆ υἱοὶ ὑπῆρξαν οἱ κατὰ τὸν Ἀγῶνα διακριθέντες πέντε Γ., Γεώργιος, Μιχαήλ, Παναγιωτάκης, Νικόλαος καὶ Ἠλίας, σπουδαιότατος ὑπηρεσίας παρασχόντες καὶ διὰ τῆς στρατιωτικῆς καὶ διὰ τῆς χειρουργικῆς ἐμπειρίας των, ἀρ' ἐνὸς μὲν ὀδηγοῦντες τοὺς ὑπ' αὐτοῦς ἄνδρας εἰς τὰς μάχας, ἀρ' ἑτέρου δὲ οἱ ἴδιοι μετ' αὐτὰς ἐπιβιβόντες καὶ θεραπεύοντες τὰς πληγὰς των, ἐξ οὗ καὶ ἐχαρακτηρίζοντο ὡς οἱ Μαχάνας καὶ οἱ Ποδολεῖριοι τῆς ἐπαναστάσεως. Πάντες οὗτοι ἦσαν ἤδη ἄνδρες ὄριμοι κατ' αὐτὴν, μετέσχον δὲ ἡγούμενοι πολυαριθμῶν ἰδίων σωμάτων, ἐκ Λακεδαιμονίων κυρίως, ἔκων σχεδὸν τῶν ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους μαχῶν ἐν Πελοποννήσῳ, ὡς καὶ τινῶν ἐν τῇ Στερεῇ. Καὶ ὁ μὲν πρῶτος, ὁ ἐπιτεφόμενος «στρατηγός» πρὸς διακρίσιν ἀπὸ τοῦ τρίτου τοῦ λεγομένου «ἀρχηγού», χρηματίσας πρὸ τοῦ ἀγῶνος καὶ κλέφτης μετ' ἄλλων τε καὶ μετὰ τοῦ Κολοκοτρώνη, διεπρίψε μάλιστα ἐν ταῖς περὶ τὸ Διρράχι καὶ τὴν Δραμ. πάλαν μάχαις κατὰ τοῦ Ἰβραήμ, ὅπου καὶ ἐπληρώθη, ἀπέθανε δὲ ῥέρον τὸν βαθμὸν ὑποστρατήγου ἐν Ἀργεῖ, πιθανῶς τῷ 1841, κατ' ἄλλους μὲν ἀπλῶς νοσήσας, κατ' ἄλλους δὲ ποτισθεὶς θηλητῆριον βραδὺ ὑπὸ ἐχθρῶν του ὁ δεύτερος ἀπέθανε μετὰ τὸν ἀγῶνα ὡς συνταγματάρχης ἐν Ἀρνα· ὁ τέταρτος, συνταγματάρχης καὶ αὐτὸς ὢν, ἐδόλορονήθη νόκτα τινὰ τῶν Ἀπόκρειων τοῦ 1846 ἡ 47 ὑπὸ πολιτικῶν ἀντιπάλων του κοιμώμενος ἐν τῷ οἴκῳ του ἐν Σπάρτῃ διὰ τοῦ Ἀραβὸς ὑπηρετοῦ του, εὐρεθέντος μετ' ὀλίγον καὶ αὐτοῦ νεκροῦ μυστηριωδῶς ἐν ταῖς φυλακαῖς Ναυπλίου ὅπου καθεύχθη· ὁ δὲ πέμπτος, διακριθεὶς ἰδίως ἐν Βαλτατῳ, ἀπέθανεν ὑποστρατηγὸς ἐν Σπάρτῃ τῷ 1875. Ἐπιφανέστατος ὅμως πάντων ἀνεδείχθη ὁ τρίτος, ὁ Παναγιωτάκης, ἀνακηρυχθεὶς Ἀρχηγὸς τῆς τοῦ οἰκογενείας καὶ τῆς Λακεδαιμονίας. Οὗτος ἐγεννήθη κατὰ τὸ 1780 ἐν Ἀρνα τοῦ δήλου Φελλίας. Ἀνδρωθεὶς δὲ ἤλθε καὶ αὐτὸς πρὸ τοῦ ἀγῶνος ἐπανειλημμένως εἰς συγκρούσεις πρὸς τοὺς Τούρκους, ὥριμένως δὲ ὑποστηρίξας τοὺς ὑπὸ τῆς Πύλης καταδιωκομένους μηχανάτας Μουρτζίνους καὶ Χρηστάς καὶ τὸν Βαρδουνιστὴν Μουσάγαν. Τῷ 1810 ἐνωμευθὴ τὴν Ἰωάνναν Ροζάκη, ἀπῆλθε δὲ μετ' ἐλπίδα εἰς Ζάκυνθον προσκληθεὶς νὰ καταταγῇ ὡς ὀπλαρχηγὸς καὶ ἱατροχειρουργὸς εἰς τὰ ὑπὸ τῶν Ἀγγλῶν καταρτιζόμενα τότε ἐξ ἐθελοντῶν ἑλλ. στρατιωτικὰ σώματα, ἐκ Νακύνθου δὲ εἰς Σικελίαν παρὰ τῷ στρατηγῷ Τσούρτς. Ἦκειθεν δὲ εἰς Λάλα τῆς Ἠλείας καὶ ἐκεῖθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν, ὅπου καὶ ἐμυθήθη τὰ τῆς Φιλικῆς Ἡταρίας ὑπὸ τοῦ πατριάρχου Γρηγορίου τῷ 1818. Καταβάς δὲ πάλιν εἰς

Πελοπόννησον, ἀφ' οὗ ἐθεράπευσε προσκληθεὶς παρ' αὐτοῦ τὸν ἐν Τριπόλει δυνάστην Γοπαλ-
παστὴν, τὸν περίφημον μεταταῦτα στόλαρχον,
οὗ δ' οὐδὲν εἶχε συντριβῇ, διηυθύνθη εἰς Μά-
νην, ὅπου μεγάλως συνετέλεσε νὰ πειθοῦν οἱ
μυηταὶ ἀρχηγοὶ καὶ συμμετέξουσιν τοῦ ἀγώνος,
μεθ' οὗ μεταβὰς εἰς Ἁγίον Νικόλαον τῆς Με-
λιτινῆς πρώτος ἐσήμανε τὸν κώδωνα τῆς ἐπα-
ναστάσεως ἐν Βαρδουνοχωρίοις, ἀποδιώξας δὲ
τοὺς ὑπὸ πανικοῦ καταληθέντας Τούρκους ἐκ
Λακεδαιμονος ἀνέβη μετὰ πολυκρίθμου στρα-
τοῦ πρὸς τὴν Τριπολίτιν, συγκρουθεὶς μετ'
αὐτῶν παρὰ τὸ Φραγαδούριον. Ἐνθ' οὗ οἱ λοι-
ποὶ ἀνελθόντες πρὸς τὴν Τριπολιν σωματάρ-
χοι διασκορπίζοντο ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν, ὁ Ἀρχι-
γὴς τῆς Λακεδαιμονος ἐπήγνευ τὸ πρῶτον
ἀνδράρην πρὸς πολιορκίαν αὐτῆς στρατοπέδον,
ἀνακηρυχθεὶς δημοσιωμόνως γενικὴς ἀρχηγὸς
τῶν ἐν Βερβένιοις συγκαταλεγμένων σωματείων,
τῇ προτάσει τοῦ ἐπισκόπου Βρεσθένης (5 Μαΐου
21). Τῇ 12 Μαΐου συνακροῖτο ἡ μάχη τοῦ
Βαλτατισίου, κερδυνθεὶσα διὰ τῆς ἐπαλευσεως
τῶν ἐν Βερβένιοις, τῇ 21 ἡ δὲ ἡ τῶν Βερβένιων
καὶ Δολιανῶν πρὸς τοὺς ἐκ Τριπόλεως ὑπὸ τὸν
Ρουμπῆν κατὰ τὸν στρατοπέδον τοῦ Γ', ἐκ-
πεμθεὶντας καὶ νικηφόρως ἀντικρουθέντας
τετρακισχιλίους ὀθωμανούς. Ἐκτοτε ὁ Γ' ἡ-
γεῖτο διαρκῶς τοῦ διεξίτι κέρτος τῶν πολιορ-
κητῶν, κωμίσας δὲ καὶ 9 βυμβρόλους ἐκ Μο-
νεμβατίας καὶ ἀνεγείρας ἐξήθεν αὐτῆς ὀχυρώ-
ματα σωζόμενα μέχρι τοῦδε ὑπὸ τὸ ὄνομα «τά-
βικας τοῦ Γιατρακίου» ἡνωμένη τα μεγίστα τοὺς
ἐγγλεῖστους, πληθύνσας τῇ 24 Ἀυγούστου μέ-
χρι τῶν θυρῶν τῆς, τῇ δὲ 28 Σεπτεμβρίου
εἰσέλθσας μετὰ τῶν λοιπῶν εἰς αὐτήν. Παρα-
λαβὼν δὲ ὑπὸ τὴν ἐνταλμὴν τοῦ τὸν πλουσιώ-
τατον καὶ ἐσχυρότατον τῶν Πελοποννησίων
Τούρκων Κιαμλίκαρη, τὸν Ἀρχαυτογλῶν
τὸν Καπελετζῆν καὶ 70 ἄλλας εὐκαταστάς
μετέβη εἰς Ναύπλιον, ἐκεῖθεν δὲ ἀρτίς μέρας
τοῦ στρατεύματός του, εἰς Κόρινθον, ὅπου πα-
ρέστη εἰς τὴν πύσιν τοῦ Ἀνδροκρινθοῦ. Συ-
στάσης δ' ἐκεῖ τῆς α' ἑλλ. κυβερνήσεως διε-
ταχθῇ νὰ ἐκστρατεύῃ μετὰ τοῦ Μαυροκορδά-
του εἰς Ἡπειρον τῇ 17 Μαΐου 1822 καὶ πα-
ρευρέθη εἰς τὰς ἀτυχεῖς μάχας τοῦ Πέτα καὶ
τοῦ Κομπότι, ἐν αἷς μάλιστα καὶ μετὰ βίας μετ'
ἐλπίων ἄλλων κατώρθωσε νὰ ἐπιτύχῃ τὴν
διώσιν τινῶν ἐκ τῶν καταστραφέντων περὶ
τὸν Μαυροκορδᾶτον εἰσέλλῃνων. Ἐπανελθὼν
δὲ ἐκεῖθεν εὗρε τὸν Δράμλῃν εἰσέλθοντα εἰς
Ἀργολίδα, κατέλαβε τοὺς Μύλους καὶ συνε-
κρούθη ἐπανειλημμένως μετ' αὐτοῦ, σπουδαί-
οι δὲ καὶ νικηφόρως ἐν Σολίῳ τῆς Κοριν-
θίας. Τῷ 1823 μετέβη εἰς Ἄστρος, ὅπου
ἔλαβε λίαν ἐνεργὸν μέρος εἰς τὴν σύστασιν
Ἑθνικῆς Συνελεύσεως, ἀνήκων δὲ εἰς τὸ κῆ-
μα τῶν πολιτικῶν ἐξελέχθη τῇ 30 Μαρτίου
πρῶταρχος ὑπ' αὐτῆς. Μετ' ὀλίγον δὲ διορισθῇ

γεν. ἀρχηγὸς τοῦ συσταθέντος πρὸς πολιορκίαν
τῶν Πατρῶν στρατοπέδου, ὅπερ ὁμῶς διελύθη
συνεπείᾳ τῶν ῥαδιουργιῶν τοῦ αἰετοπε ἀντι-
ζήλου αὐτῷ Κολοκοτρώνη. Διὸ καὶ ἀπέβη εἰς
τῶν κυριωτάτων ὑποστηρικτῶν τῆς ἐν Κρανιδίῳ
συστάσεως κυβερνήσεως καὶ ἐπῆλθεν ὑποστηρί-
ζων αὐτὴν μετὰ στρατοῦ κατὰ τῶν ἐν Ναυπλίῳ
καὶ Τριπόλει ἀντιπρονοούτων περὶ τὸν Κολοκο-
τρώνην, οἵτινες καὶ παρεδόθησαν ὑποταχέντες.
Τῷ 1824 διορίσθη ἀρχηγὸς τοῦ ἐν Μεσσηνίᾳ
στρατοπέδου καὶ ἐπολιόρκησε τὰ φρούρια Με-
θώνης καὶ Κορώνης, συγκρουθεὶς δὲ τῷ 1825
ἐπανειλημμένως μετὰ τοῦ ἐν τῷ μεταξὺ ἐπεί-
λθοντος Ἰβραὶμ εἰσῆλθε τέλος μετὰ τοῦ Γ. Π.
Μαυρομηχάλη εἰς τὸ ὑπ' ἑλλ. κατεχόμενον φρού-
ριον Νεοκάστρου. Πεισντος δὲ τούτου διὰ συν-
θήκης ἐκράτηθη παροχρόνως ὑπὸ τοῦ Ἰβραὶμ,
ἐπαθε πανύλην ἐξ ἧς ἐθεράπευθη μόνος, καὶ
ἀντηλάλην κατὰ τὰ τέλη Σεπτεμβρίου πρὸς
τοὺς ὑπὸ τῶν ἑλλ. κρατηθέντας κατὰ τὴν πύ-
σιν τοῦ Ναυπλίου πεισάδες. Ἐν τῇ μεταξὺ ὁ
Ἰβραὶμ εἰσέδραυν εἰς τὴν Λακεδαιμόνα, ὅπου
ἐπολιόρκησε ματαίως καὶ τὸν ἐν Κουρτσούνα
παρὰ τὰς ὕψους τοῦ Ταυγέτου πύργον τοῦ
Γ., ἀντικρουθεὶς ὑπὸ τῆς ἐν αὐτῷ ἐγκλείστου
συζύγου του, ἡγευμένης πολυπληθοῦς σώματος
αὐθρῶν. Ἐλευθερωθεὶς δὲ καὶ ὁ Γ. ἔδραμν
ἐκ νέου κατὰ τοῦ Ἰβραὶμ, διωγνύων τὴν
ῥυμνὴν τῆς Λακεδαιμονος, συνεπλάκη καὶ
πάλιν πρὸς αὐτὸν ἐν Ἀρκαδίᾳ, Μεσσηνίᾳ καὶ
Λακεδαιμονίᾳ, καὶ ὑπῆρξεν εἰς τῶν κυριωτέρων
παραγόντων τῆς νίκης τοῦ Πολυκράδου. 21'
ἧς ἀπεκρούθη ἡ εἰς Μάνην εἰσβολή (Αὐγ. 26).
Ἐκρησάσας δὲ μετὰ τὸ τέλος τοῦ ἀγώνος,
ἀρτίθεντος τοῦ βασιλέως ἀπεσταλῇ τῷ 1833-
34 μετὰ τῶν ἄλλων πρὸς καταστολὴν τῆς ἀν-
τιρσίας τοῦ Κριτῆαλη διορίσθη ἀντιπρόεδρος
τοῦ πρὸς τιμωρίαν τῶν ἀνταρτῶν ἐκτάκτου
στρατοδικείου, ἐγένετο ὑποστρατηγὸς καὶ μετὰ
τὸ Σύνταγμα τοῦ 43 γερουσιαστῆς, ἀπέθανε
δ' ἐν Ἀθήναις τῇ 25 Ὀκτωβρίου 1851. Ἡ
ἡρωικὴ συζύγος αὐτοῦ ἀπέθανεν ἐπίσης ἐν Ἀθ.
τῇ 25 Ἰανουαρίου 1857, ὁ δὲ υἱὸς αὐτοῦ Γε-
ώργιος, μετασχὼν καὶ αὐτὸς παῖς ἐστὶ τῆς ἀ-
μύνης τοῦ Πύργου τῆς Κουρτσούνας καὶ ἄλλων
μαχῶν κατὰ τοῦ Ἰβραὶμ, χρηματίας δὲ ἐπα-
νελημμένως δῆμαρχος καὶ βουλευτῆς Λακε-
δαιμονος καὶ διορισθεὶς ἰσθμίου μέλους τῆς Ἐπι-
τροπῆς τοῦ Ἀγῶνος ἐνυμευέθη τὴν κόρην τοῦ
Πατρόμπεη Ἐλένην καὶ ἀπέθανεν ἐν Ἀθ. τῷ
1873. (ἑλλ. Γενόου Insurrection et ré-
génération de la Grèce Τρικοῦπη Ἱστορίαν
τῆς ἑλλ. Ἐπαναστάσεως. Ἀπομνημονεύματα
Κολοκοτρώνη. E. Yeméniz Le Magne et
les Magniotes ἐν Roynne des Deux Mon-
des, Mars 1865. Ἐπίγραμμα ἐγγράφα σωζό-
μενα παρὰ τῇ εὐκαταστάσει Γ', κλπ.) (M.M.)

Γιαυένο (Giaveno). Κωμόπολις τῆς
(ἰταλικῆς ἐπαρχίας Τουρίνου παρὰ τὴν Σαγγό-

νην, παραποτ. τοῦ Πάδου, ἔχουσα (ὡς δῆμος) 10 117 κατ. (1881) μεταξουργίαν κλ.

Γιαχαλάρ. Χωρίον τοῦ δήμου Ἀρμενίου τῆς Λαρίσσης, ἔχον 209 κατ. [Μ.Σ.]

Γιδβοίτης. Ἰδ. Ὑδροργιλίτης.

Γιδβων. Βλ. Γκιδβων.

Γιδε (Givet). Πόλις τοῦ γαλλ. νομοῦ Ἀρδενῶν, κειμένη ἐπὶ τῶν ὄρων τοῦ Μεύ-
σιος, 37 χμ. ἀνωθεν τοῦ Ναμύρ· εἶναι ἐν τῶν
ισχυροτάτων φρουρίων τῆς Γαλλίας, περ δύ-
ναται νὰ δεχθῇ φρουρὰν 25 000 ἀνδρῶν, ἀλλὰ
προστατεύεται δια τῆς φυσικῆς θέσεώς του
τοιουτοτρόπως ὥστε ἀρκεῖσιν ἐν ἀνάγκῃ 4000
πρὸς ὑπεράσπισιν. Ἔχει δὲ ἡ πόλις (1886)
7370 κατ.

Γιδελλίνα (Gibellina). Πόλις τῆς Σι-
κελίας ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Τραπάνι, παρὰ τὸν ἀπὸ
Παλέρμου εἰς Τραπάνι σιδηρόδρομον. Ἔχει
(1881) 6 348 κατ., παράγει δὲ θεῖον, ἐλαιας,
ἀμύγδαλα καὶ οὖκα.

Γιδελλίνοι. Βλ. Γκιδελλίνοι.

Γιδιχενστάιν (Giebichenstein). Κώ-
μη τῆς πρῶσινης Σαξονίας ἐν τῇ διαμερί-
σματι Μερσεβούργου, κειμένη παρὰ τὴν Ἀλλὴν
ἐπὶ τοῦ Σάαλε καὶ ἔχουσα (1885) 10 718
κατ. Ἀξιοπερίεργα εἶναι τὰ εἰσέπια μεγαλο-
πρεποῦς ἀνακτορικοῦ πύργου, διαμονῆς ἄλλοτε
τῶν ἀρχιεπισκόπων τοῦ Μαγδεβούργου.

Γιδόρ (Givors). Πόλις τοῦ γαλλ. νομοῦ
Ροδανού, κειμένη 21 χμ. Ν τῆς Λιόνης, ἐπὶ
τῶν ἐκβολῶν τοῦ Γιερού εἰς τὸν Ροδανόν.
Εἶναι σταθμὸς 2 σιδηροδρόμων, ἔχει δὲ ἀκμαίαν
βιομηχανίαν, ὡς καὶ σπουδαῖον ἐμπόριον λι-
θανόρων. Κατ. (1886) 10 110.

Γιδραλτάρ. Ἀκρωτήριον τῆς Ἰσπανίας
πρὸς Ν μετὰ ἰσχυροτάτου, ἀπὸ τοῦ 1701 εἰς
τοὺς Ἀγγλοὺς ἀνήκοντος φρουρίου καὶ πόλις
τῆς Ἰσπανικῆς ἐπαρχίας Γαδερίν ἐν Ἀνδα-
λουσίᾳ. Κεῖται ΒΑ τοῦ νοτιωτάτου σημείου
τῆς Εὐρώπης, τοῦ καλουμένου Ταρίφα, μετὰ
τοῦ ἀπέναντι δὲ ἀφρικανικοῦ ἀκρωτηρίου Κεῦ-
τας σχηματίζει τὸ πρὸς τὴν Μεσόγειον στόμιον
τοῦ π ο ρ θ μ ο ὕ τ ο ὕ Γ. Τὸ κυρίως ἀκρωτή-
ριον εἶναι βράχος ἐνούμενος μετὰ τῆς ξηρᾶς
διὰ χαμηλῆς γλώσσης γῆς· ἐκτείνεται δὲ πρὸς
Ν εἰς μήκος 4620 μ., πλάτος ἔχον 1245 μ.,
καὶ ὕψος 425 μ., ἐλαττούμενον ὀλίγον κατ'
ὀλίγον πρὸς Ν. Πρὸς τὸ νοτιώτατον ἄκρον, τὸ
καλούμενον καὶ Ἀκρον τῆς Εὐρώπης, ἵδρυται
καὶ φάρος. Πρὸς Δ δὲ κεῖται ἐπ' αὐτοῦ ἡ πό-
λις Γ. — Ἐκ φύσεως καὶ τέχνης τὸ Γ. εἶναι
φρούριον ἀπέρθητον, ἡ κλεις ἀληθῶς τῆς Με-
σογείου θαλάσσης. Τὰ τεράστια ὀχυρώματα
περιβάλλουσιν τὸν βράχον πανταχόθεν, πλην
πρὸς Δ, ὅπου ἀποτεριμώματος ὄν εἶναι ἐκ σύ-
σσεως ἀπρόσδλητος. Φέρει συνήθως 800 τηλε-
βόλα δυνάμενα εὐκόλως ν' αὐξηθῶσιν εἰς 2000,

Μέρος τῶν ὀχυρωματικῶν ἔργων ἐξετελέσθη
ἐντὸς τοῦ βραχίου, ἐν ᾧ καὶ εὐρὺς ἐντετηρηται
χωρὸς διὰ τὴν φρουρὰν, αποτελουμένην συνή-
θως ἐκ 5101 ἀνδρῶν. — Ὁ βράχος καλυπτεται
ὕπὸ ἐδάφους φυτικῶν ἐφ' οὗ εὐδοκίμῶσι πάντα
τὰ τῆς Ν Εὐρώπης φυτὰ, βέες δὲ πρόβατα καὶ
αἰγες ἀφ' οὐκ εὐρίσκουσι βοσκήν. Τὸ δὲ κλίμα
τοῦ Γ. εἶναι τὸ θερμότατον ἐν Εὐρώπῃ.

— Ἡ πόλις Γ. κεῖται ἐπὶ τῆς Δ κλιτύος
τοῦ βραχίου ἀμφιθεατρικῶς καὶ ἀκανονίστως
ἐκτισμένη, μὲ ὁδοὺς στενάς καὶ σκοτεινάς.
Ἔχει καλλιτέτην δημοσίαν βιβλιοθήκην καὶ κα-
λὰ σχολεῖα, νοσοκομεῖον καὶ φρενοκομεῖον. Οἱ
κάτοικοι, ἄνευ τῆς φρουρᾶς, ἀνέρχονται εἰς
18,381. Ἡ χερσόνησος τοῦ Γ., ἥτοι ἡ ὅλη
ἀγγλικὴ κτῆσις, ἔχει ἐμβαδὸν 5 τχμ. καὶ
διοικεῖται ὑπὸ ἰδιαιτέρου διοικητοῦ. Ἀπὸ τοῦ
1704 τὸ Γ. εἶναι ἐλεύθερος λιμὴν, διανεργεῖ
δὲ μέγα ἐμπόριον.

— Ὁ δὲ περὶ τοῦ Γ. ἐνὸν τὸν Ἀτλαντι-
κὸν ὠκεανὸν μετὰ τῆς Μεσογείου θαλάσσης
καὶ χωρίζων τὴν Εὐρώπην ἀπὸ τῆς Ἀφρικῆς,
ἔχει κατὰ μὲν τὸ πρὸς τὸν ὠκεανὸν στόμιον
αὐτοῦ, μετὰ τοῦ εὐρωπαϊκοῦ ἀκρωτηρίου
Τρασαλγάρ καὶ τοῦ ἀφρικανικοῦ ἀκρωτηρίου
Ἰσπαρτέλ, πλάτος 13 χμ., κατὰ δὲ τὸ πρὸς
τὴν Μεσόγειον 20.35 χμ., ἐλάχιστον δὲ πλάτ.
12.95 χμ., καὶ μέσον βάθος 275 μ. Ὀρμη-
τικὸν βεῦμα εἰσδύον ἀπὸ τοῦ ὠκεανοῦ καθιστᾷ
τὸν πλοῦν πολλαχῶς ἐπικίνδυνον. Ἐν τῇ εὐ-
ρωπαϊκῇ ὁχθῇ τοῦ περθμοῦ εἰσδύει βιθέως δ
κ α λ π ο ρ τ ο ὕ Γ., ἐκ τῆς ἐπ' αὐτοῦ πόλεως
καὶ κόλπος τῆς Ἀλγεκίρας (βλ. λ.) λεγόμε-
νος, εἰς τῶν ἀσφαλεστάτων λιμένων τοῦ κό-
σμου, σχῆμα ἔχων ἡμικυκλίου διαμέτρου 7 χμ.,
ἐκτεταμένης ἀπὸ Γ. μέχρι τοῦ ἀκρωτηρίου
Καρνέρο παρὰ τὴν πόλιν Ἀλγεκίρας.

(Ἰ σ τ ο ρ ί α). Κατὰ τὴν ἀρχαιότητα τὸ Γ.
ἐκαλεῖτο Κάλπη (ἀκρωτήριον καὶ πόλις) μετὰ
τῆς ἀπέναντι δὲ Κεῦτας ἀπέτελει τὰς Ἡ ρ α -
κ λ ε ῖ ο υ ς Σ τ ῆ λ α ς. Ὅτε δὲ τῷ 711 μ.
Χ. οἱ Ἀράβες εἰσέβαλον εἰς τὴν Ἰσπανίαν,
Ταρχὴ ὁ στρατηγὸς τοῦ Χαλιφῆ Βαλὶδ ἐκτι-
σεν αὐτόθι φρούριον καὶ ὠνόμασε τὸν βράχον
Γέβλ ἂλ Ταρχὴ (ἕρος τοῦ Ταρχῆ), ἥς ἐπωνυ-
μίας παραφθορὰ εἶναι τὸ ὄνομα Γ. Οἱ Ἰσπα-
νοὶ ἀνεκτήσαντο ὀριστικῶς τὸ Γ. τῷ 1462.
Κατὰ δὲ τὸν περὶ διαδοχῆς τοῦ Ἰσπανικοῦ ὁρ-
νου πόλεμον κατέλαβον αὐτὸ οἱ Ἀγγλοὶ, τῷ
1704, ἀνεγνωρίσθη δὲ εἰς αὐτοὺς διὰ τῆς ἐν
Ὀυτρέχτῃ συνθήκης (1714). Αἱ πρὸς ἀνάκτη-
σιν τοῦ φρουρίου προσπάθειαι τῶν Ἰσπανῶν
ἀπέτυχον πάντοτε. [Ἐγ.]

Γίγα. Χωρίον τῆς ἐπαρχίας Ὀρεῶς τῆς
Τραπεζοῦντος. Κατ. περίπου 550 ὡν τὸ 1/3
χριστιανοὶ λαλοῦντες τὴν ἐλληνικὴν. [Π.]

Γίγα (γαλλ. gigue, ἰταλ. giga). Βαλ-
λισμός, διατηρηθεὶς μεχρι τῶν μεσῶν τοῦ 18ου
αἰῶνος (πρὸ πάντων ἐν τῷ μελοδράματι), καὶ

πάν μουσικὸν τεμάχιον συνθεσθεμένον κατὰ τὸν χαρακτήρα ἐκείνου. Ἐχουσι δὲ τὰ τοιαῦτα εὐθυμον καὶ ζωηρὸν ῥυθμὸν καὶ εὐρίσκονται πολυλακίς παρὰ τοῖς πρὸ τῶν κλασικῶν μουσικοῖς ἀποτελούντα μέρη μεγαλειτέρων πως συνθέσεων. [Μ.Γ.]

Γίγαντες (Μυθολ.). Υἱοὶ τῆς Γῆς, ὡς καὶ τὸ ὄνομα τῶν δεικνύει, ἐν συνώνυμον τῷ γιγανθῆς, πιθανῶς δὲ καὶ ἐκ τῆς αὐτῆς ρίζης παραγόμενον, ὡς παρεδεχοντο τινες τῶν ἀρχαίων (ἐν ᾧ ἄλλοι παρήγον τὸ ὄνομα ἀπὸ τῆς μετοχῆς γεγάως, τῶν νεωτέρων δὲ τινες ἀπὸ τοῦ γίγ= ισχύς, καὶ ἄλλοι ἀπὸ τοῦ γαίω ἢ τοῦ γάνυμαι). Οἱ ἀρχαῖοι ἐφαντάζοντο τοὺς Γ. ὡς θνητοὺς ἀνδρας ἀγρίους, ἰσχυροὺς καὶ ἀνοσίους καὶ ὑδριστας, διεκρίνον δὲ τούτους ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων κυρίως διὰ τὴν ἀγρίαν φύσιν αὐτῶν. Τὴν σημερινὴν σημασίαν προσέλαβε τὸ ὄνομα ἀπὸ τῶν ἀλεξάνδρινων χρόνων, δηλοῦν τοὺς πελωρίους τὸ σῶμα καὶ ῥωμαλειότατους· διότι ἐν παλαιότεροις χρόνοις ἦτο ἄγνωστος ἡ σημασία αὐτῇ οὐδαμῶς τῶν Ὀμηρικῶν ἐπὶ λέγονται Γ. οἱ μέγιστοι· τὸ σῶμα (ὡς οἱ Ἀλκιονίδαι, οἱ Λαπίθαι, ὁ Ἐρεβυθλίω, ὁ Τιτύς, ὁ Ὀρίων, οἱ Λαιστρυγόνες κλπ.)· ὁ δ' Αἰσχύλος παραβάλλει τὸν Καπανέα πρὸς γίγαντα οὐχὶ διὰ τὸ μέγεθος τοῦ σώματος, ὡς τινες ὑπέθεσαν, ἀλλὰ διὰ τὴν ἀλκίαν αὐτοῦ, διὰ τὸν κόμπον αὐτοῦ. Ἐν ταῖς παλαιόταταις παραστάσεσιν ἀπεικονίζοντο οἱ Γ., ὡς ἐφαντάζετο αὐτοὺς ὁ Ἡσιόδος, «τεύχεσι λαμπόμενοι· δολερῇ ἔργῃα χερσὶν ἔχοντες», ἥτοι ὡς ἥρωες ὀπλίται. Ἀλλ' ἀπὸ τῶν χρόνων τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου πιθανῶς παρίστανται συνήθως ὀριόποδες, ἐν δὲ τοῖς ἀναγλυφοῖς τοῦ ἐν Περγᾶμυ βωμοῦ βλέπομεν καὶ πτερωτοὺς καὶ λεοντοκεφάλους Γ.— Κατὰ τὴν Ὀδύσειαν τὰ ἔργα ὅλα τῶν Γ. ἦσαν ἐγγύς· τῶν Κυκλώπων, ἐβασίλευε δ' αὐτῶν ὁ Εὐρυμέδων· «ἀλλ' ὁ μὲν ὤλεσε πάντ' ἀτάσθαλον, ὤλετο δ' αὐτὸς»· ἐκ δὲ τῆς νεωτάτης θυγατρὸς τούτου Περιβοίας ἐγέννησεν ὁ Ποσειδῶν τὸν βασιλεῖα τῶν Φαίάκων Ναυσίθοον, τὸν πατέρα τοῦ Ῥηζήνορος καὶ τοῦ Ἀλκινόου. Κατὰ δὲ τὴν Ἡσιόδειον Θεογονίαν τοὺς Γ. ἐγέννησεν ἡ Γῆ ἐκ τῶν σταγόνων τοῦ αἵματος τοῦ ἀκρωτηριασθέντος Οὐρανοῦ. Πιθανῶς δὲ τοὺς Γ. ἐννοεῖ ὁ Ἡσιόδος καὶ ἐν Ἐργείοις καὶ Ἠμέραις, περιγράφων τὸ ἐκ μελίων καταγόμενον τρίτον γένος, τὸ χαλκοῦν, ὅπερ, καίπερ ἰσχυρότατον, ἐξηφάνισθη, ὃν ὑδριστικόν. Πλὴν τῶν ὀλίγων τούτων μῶν πάντες οἱ λοιποὶ περὶ Γ. ἑλληνικοὶ μῦθοι ἀναφέρονται εἰς τὴν μάχην αὐτῶν καὶ τῶν θεῶν (βλ. Γιγαντομαχία).

Καὶ τοιοῦτοι μὲν οἱ Γ. κατὰ τὴν ἑλληνικὴν μυθολογίαν. Γιγαντας δὲ ἦτοι ὄντα μέγιστα τὸ σῶμα, κακοποιὰ δ' ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον καὶ ἐχθρὰ τοῖς ἀνθρώποις εὐρίσκομεν ἐν τοῖς μύθοις πάντων σχεδὸν τῶν λαῶν. Καὶ αὐτοὶ οἱ

Ἕλληνες ἐπλάσαν πολυπληθεῖς μύθους περὶ γιγαντείων ἐθνῶν (διαφέρων τῶν Γιγάντων), οἱ οἱ Κυκλωπες, οἱ Λαιστρυγόνες κτλ., ἢ περὶ πελωρίων κακοποιῶν ὄντων, ἅτινα συνήθως κατανικῶσι θεοὶ ἢ ἥρωες. Ὁ δὲ καθ' ἑμᾶς λαὸς μυθολογεῖ ὅτι πελωριοὶ τὸ σῶμα καὶ ἀλκιμώτατοι ἦσαν οἱ πρόγονοι τοῦ Ἕλληνος, γιγαντεῖους δὲ φαντάζεται καὶ τοὺς Δράκοντας, τὸν Διγενῆ καὶ τοὺς ἥρωας καθόλου τοῦ ἀκριτικοῦ κύκλου. Κατὰ τὴν Παλαιὰν Διαθήκην πρὸ τοῦ κατακλυσμοῦ ἦσαν ἐπὶ τῆς γῆς οἱ γίγαντες οἱ ἀπ' αἰῶνος, οἱ ἀνθρώποι οἱ ὀνομαστοί, γεννηθέντες ὑπὲρ θνητῶν γυναικῶν ἐκ τῶν ἀγγέλων τοῦ θεοῦ. Μνημονεύεται δ' ἐν τῇ Γενέσει καὶ ὁ Νεδράβ «γίγας κυνηγὸς ἐναντίον Κυρίου», ὁ Νιμροῦδ ἢ Ἰζδουβάρ (ὃν εἶναι ἀκριβὲς ἢ ἀνάγνωσις τοῦ ὀνόματος) τῶν παλαιότατων βαδύλων ἐπὶ τῶν. Κατὰ τοὺς Ἰνδικούς μύθους, οἱ θεοὶ πολεμοῦσι τοὺς γίγαντας καὶ κατανικῶσιν αὐτοὺς διὰ τοῦ κεραυνοῦ. Κατὰ δὲ τοὺς μύθους τῶν γερμανικῶν ἐθνῶν, οἱ θεοὶ ἐπλάσαν τὸν κόσμον ἐκ τῶν μελίων τοῦ γίγαντος Ὑμίρ, ἐξ οὗ ἐγεννήθησαν οἱ Γ., διαφραθέντες ἐν τῷ κατακλυσμῷ, πλὴν ἑνός, οὗ οἱ ἀπόγονοι καλοῦνται Ἰῶται (ἀγγράγοι) ἢ Τοῦρσοι (διψαλέοι). Ἀξίος δὲ μνηστῆς εἶναι καὶ ὁ ἐν παραδόσεσι τοῦ γαλλικοῦ λαοῦ ἀναφερόμενος γίγας Γαργαντούας, ὁ ἥρωας τοῦ ὁμωνύμου σατυρικοῦ μυθιστορήματος τοῦ Ραβελάι. (Πρόλ. Μ. Mayer. Die Giganten u. Titanen. Berlin, 1887.—Weinhold. Die Riesen des german. Mythos. Wien, 1858.—P. Schillot. Gargantua dans les traditions populaires. Paris, 1883). [Π.]

Γίγαντες καλοῦνται ἀνθρώποι ὧν τὸ ἀνάστημα ὑπερβαίνει τὸ συνήθες μέτρον. Ἡ τοιαύτη αὐξήσις εἶναι συνέχεια τῆς κανονικῆς τοῦ σώματος ἀναπτύξεως, ἐπισυμβαίνει ἄρα μεταξὺ τοῦ 1ου καὶ 2ου ἔτους, οὐχὶ ὅμως πάντως εἰς πάντα τοῦ σώματος τὰ μέλη· οὕτως οἱ γίγαντες ἔχουσι συνήθως σχετικῶς μικρὸν κρανίον καὶ ἐγκέφαλον ὑπερμεγέθεις σιαγόνας, μικρὸν μέτωπον καὶ ὀφθαλμικούς κόγχους, λίαν ἐξωγκωμένα χεῖλη καὶ ῥόθωνας, πλατυτάτους ὠμους, στήθος καὶ ἰσχίον, μυϊκὸν δὲ σύστημα σχετικῶς ἀδύνατον· ἡ ἀναλογία δὲ μεταξὺ τοῦ ἄνω καὶ κάτω σώματος εἶναι κανονική. Ὁ μέγιστος τῶν μέχρι τοῦδε γνωστῶν Γ. εἶχεν ὕψος μέτρων 2.5. [Ἐγ.]

Γιγαντοκίθος. Κρυσταλλοῦται κατὰ τὸ βρεττ. ὁρθὸν σύστημα. Σκλ.=3,5 εἰδ. βάρ.=2,8... 2,9· πρασινοεραιοῖς, προσόχρους ἢ μελανοπράσινοις· λάμψιν ἔχει ἀσθενῆ παχείαν καὶ εἶναι ἀδιαφανῆς. — Ὁ Γ. συνίσταται ἐκ 46,27 δξυπυριτίου, 25,1 ἀργίλου, 15,6 σιδηρικοῦ ὀξειδίου, 3,8 μαγνησίας, 0,89 δξειδουλίου μαγνηίου, 2,7 καλίου, 1,2 νάτρου, 6,0 ὕδατος. — Ἐν κορινθίῳ πυρούμενος ἐκλύει ὕδωρ, ὑπὸ τῆς φλογὸς τοῦ αὐλοῦ τήκεται ἐκδόλως καὶ

ἐξογκούμενος ὀλίγον εἰς πρασινόχρουν σκιαν. Μετὰ βράχκος καὶ ξυμφωσφορικῷ νάτρου παρέχει τὰς ἀντιδράσεις τοῦ σιδήρου. [K.M.]

Γιγαντομαχία. Ἡ μάχη τῶν θεῶν καὶ τῶν Γιγάντων εἶναι κατὰ τὴν πιθανώτεραν γνώμην μυθολογικὴ παράστασις τῶν καταγινδῶν, ἡθικῶν δ' ἔννοιαν ἔχει τὴν ἀποκαταστασιν τῆς ἁρμονίας καὶ τῆς τάξεως ἐν τῷ κόσμῳ διὰ τῆς καταπολεμήσεως τῶν ἀτακτικῶν καὶ ἀκόσμων στοιχείων. Ἡ Γ. ἦτο συνήθως θεματικὸν διηγήσεων, ὡς φαίνεται ἐκ χωρίων τινῶν τοῦ Ξενοφάνους καὶ τῆς ἑλληνικῆς Καταχόμου μαχίας· μεταγενέστεροι τινες συγγραφεῖς βεβαίως ἐπὶ πρῶτος ὁ Ἡσίοδος ἐποίησε Γ. Ἀλλὰ τοῦτο μὲν εἶναι σφόδρα ἀμφιβολον· πρώτη δ' ἀσφαλῶς γνωστὴ ἡμῖν Γ. εἶναι ἡ τοῦ Ἑγγύμονος παρωδία, ποιηθεῖσα περὶ τὰ τέλη τοῦ Ε' αἰῶνος π.Χ., τῶν ποιητῶν δὲ πρῶτος ἀναφέρει τὴν Γ. ὁ Πίνδαρος. Φαίνεται δ' ὅτι καὶ ἡ παρὰ τῷ μυθογράφῳ Ἀπολλοδώρῳ ἔκθεσις τῆς Γ. ἐλήφθη ἐξ ἔπους τινῶς τῆς ἀλεξανδρινῆς περιόδου· Γ. ἐποίησε καὶ ὁ Ῥωμαῖος Κλαυδιανός, καὶ ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦτου φέρεται καὶ μακρὸν ἀπόσπασμα ἑλληνιστί. Ἀλλὰ τὴν ἀτέλειαν τῶν περιωρισμῶν ἡμῖν εἰδήσεων περὶ Γ. παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ποιηταῖς καὶ πεζογράφοις ἀναπληροῦσι τὰρχαία μνημεῖα, πρὸ πάντων αἱ γραφαὶ ἀρχαίων ἀγγείων καὶ ἡ ἀνάγλυφος Γ. παράστασις ἐν τῷ μεγάλῳ βωμῷ τοῦ Διὸς Σωτήρος ἐν Περγαμῷ, ἧς σχεδὸν πᾶσαι αἱ σωζόμεναι πλάκες μετακομισθῆσαν εἰς Βερολίνον.

Αἷτια τῆς Γ. μυθολογεῖται ἡ ἀγανάκτησις τῆς Γ' ἡς διὰ τὴν κατανικησιν τῶν Τιτάνων κατ' ἄλλους δὲ μύθους ἡ Γ' ἡ παρεκέλευσε τὸν πόλεμον τῶν Γιγάντων κατὰ τῶν θεῶν, ὀργισθεῖσα, διότι κατεφρονήθη ὑπὸ τούτων, μὴ κατοικησάντων ἐν αὐτῇ, ἢ διότι ἡ Ἀθηνᾶ ἀπέκτεινε τὴν Αἰγίδα. Συνέψαν δὲ τὴν μάχην Θεοὶ καὶ Γιγάντες ἐν Φλεγγῶν ἢ ἐν Παλλήνῃ, ἐν τόποις τῆς Χαλκιδικῆς, οἵτινες μετενεχθέντων τῶν μύθων εἰς Ἰταλίαν ἐτίθεντο ὁ στερρον ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ, καὶ δὴ ἐν Καμπανίᾳ Ἀλλοὶ δ' ἐπιχωριοὶ μῦθοι ἐρίζουσι τόπον τῆς Γ. τὸ χωρίον Βαθος ἐν Ἀρκადίᾳ, τὰ περὶ τὴν Κύζικον ἢ π. Ἐξ ἐπιχωρίων δὲ μύθων προήλθον βεβαίως καὶ τὰ περὶ καλυψείας τῶν Γιγάντων διὰ νήσων καὶ ἑρέων. Γιγάντες κεῖνται κατὰ τὰυτα ὑπὸ τὴν Σικελίαν καὶ τὴν Αἴττην, ὑπὸ τὸν Βετούβιον, ὑπὸ μίαν τῶν Λιπαρείων νήσων, ὑπὸ τὸν Νίσυρον, τὴν Μύκον καὶ τὸ ὄρος Μίμαντα.

Κατὰ τοὺς μύθους καὶ τὰρχαία μνημεῖα ἐπολέμησαν πρὸς τοὺς Γιγάντας πάντες οἱ θεοὶ καὶ πᾶσαι αἱ θεαὶ· διεκρίθησαν δ' ἐν τῷ ἀγῶνι, οὗ καὶ αὐτὰ τὰ ἱερά τῶν θεῶν ζῶα μετέσχον. ὁ Ζεὺς (γιγαντολέτωρ ἢ γιγαντολέτης διὰ τοῦτο ἐπικαλούμενος), ἡ Ἀθηνᾶ (γιγαντολέτειρα, γιγαντολέτις, γιγαντοφέντις), τῶν δὲ

ἡμιθέων ὁ Ἡρακλῆς καὶ ὁ Διόνυσος. διότι λόγιον ἦτο τοῖς θεοῖς δὲ δὲν θᾶ ἡττήντο οἱ Γιγάντες ἀν' ἡ συνάμαχον τοῖς θεοῖς εὖς τῶν ἡμιθέων. — Τῶν δὲ πελεμαχραντῶν Γιγάντων μῆκος ἦτο 3 αὐτῶν, διαμασσοτάτοι· τούτοις μυθελογεῖνται ὁ τῶν γιγάντων βασιλεὺς Περφουριαν, φονεὺς ὑπὸ τοῦ Διὸς καὶ τοῦ Ἡρακλεους, ὁ Ἀλκυονεύς, ἑμῶς ὑπὸ τοῦ Ἡρακλεους φονεὺς, ὁ Ἐγκέλαδος ὑπὸ τῆς Ἀθηνᾶς, ὁ Πολυδάτης, ὃ ἐπέριψε τὴν Νίσυρον ὁ Ποσειδῶν, ὁ Ἐριάλτης ἀντιπαλὸς τοῦ Ἀπόλλωνος, ὁ Μῆμος τοῦ Διὸς καὶ ὁ Εὐρύτος τοῦ Διονύσου. Κατὰ τινες μύθους, ἐδοξέσαν τοῖς Γιγασὶ καὶ οἱ Ἰσάνες, οἱ Ἐκατοχχεῖρες καὶ οἱ Σπαστοὶ. Ἄλλα δ' εἶχον οἱ Γιγάντες ὄραχους καὶ δένδρα, κατὰ τὰς παλαιότατας ὁμῶς εἰκόνας παραστάσεως τὰ συνήθη τῶν ἑρέων ἐπιλιτίων. Ἀππταερῶς περὶ τῶν εἰς τὴν Γ. ἀναφερόμενων μύθων καὶ μνημεῖων τοῖς τέχνῃς πραγματεύεται ὁ M. Mayer (Die Giganten u. Titanen. Berlin 1887). [H.]

Γιγαντοχλόη (B o r.). Gigantochloa Kurz., γένος Ἀγρωστωδῶν δένδρεσιν. οὐ τα εἶδη αὐτοῦ ἐν τῇ Ἰνδία, τῇ Ταῦα καὶ ταῖς νήσοις τοῦ Ἰνδικοῦ Ὠκεανοῦ καὶ συχνὰ θειραπεύμενα ποτὶ οἰκτικὰς χρήσεις ὡς αἱ προσόμοιαι Βηρόδοσι (βλ. λ. γ.). Οἱ καλάμιν τινῶν ἐξ αὐτῶν (G. aspera Kurz, G. maxima K. κτλ.) ἔχουσι μέχρι 50 μ. ὕψος. [Θ.Χ.]

Γιγγίδερες (B o r.) βλ. Ζιγγίδερες.

Γιγγίδιον (B o r.) κατὰ Δοσθερίδην εἶδος Δούλου (Daneus Gingidium L.) ζυόμενον ἐν Συρίᾳ. [Θ.Χ.]

Γέγγλυμος (Γ α ν κ τ ο μ.). Εἶδος θηρωσέως, καθ' ὃ ἐπιτρέπονται κινήσεις μόνον καρμῆως καὶ ἐκτασεως, εἰς ἡ κατ' ἀγκῶνα ἄρθρωσις. [I.ΠΘ.]

Γιδέλ (Κάρολος Ἀντώνιος Gidel) Γάλλος φιλόλογος, γέν. 5 Μαρτίου (ν) 1827 ἐν Gannat τοῦ νομοῦ Ἀλλιέ. Διδάξας κατ' ἀρχὰς εἰς διαφθὰ λυκεῖα μετέβη τῷ 1860 εἰς Παρίσις, ὅπου ἐγένετο διευθυντὴς τοῦ λυκείου Ἑρρίκου Δ' καὶ κατόπιν Λουδοβίκου τοῦ Μεγάλου. Ἐδημοσίευσε «Μελέτας περὶ τῆς νεωτέρας ἑλληνικῆς οἰκολογίας» (2 τ., 1866-78), ἐπὶ δὲ «Ἱστορίαν τῆς γαλλικῆς φιλολογίας» (1874) κτλ. [B.E.]

Γίδες. Χωρίον τοῦ δήμου Γαυρίου τῆς Ἀνδρου ἀπέχον 2 ὄρας ἀπὸ Ἀνω Γαυρίου. Κατ. 182.

Γιέν (Gien). Πόλις τοῦ γαλλικοῦ νομοῦ Λοαρέ καὶ πρωτεύουσα διαμερισματος, κειμένη ἐπὶ τοῦ Αἰγῶος 154 γμ. ἀπὸ τῶν Παρισίων καὶ ἔχουσα (1886) 8700 κατ. [Γ' γ.]

Γιεσεκκίτης. Ὁρυκτὸν τοῦ βασιλεγγῶνου συστήματος, ἔχον τὴν χημικὴν σύστασιν τοῦ Λι ε β ε ν ε ρ ί τ ο υ (ἰδ. λέξ.). Ὑπὸ τῆς

φλογός του αὐτοῦ τέχνηται κατὰ τὰ ὅρια, ὑπὸ τὸν ὀξέων προσβάλλεται ἀσθενῶς. [Κ.Μ.]

Γιζέ (Gizeh). Πρωτεύουσα τῆς ὁμωνύμου αἰγυπτιακῆς ἐπαρχίας, κειμένη ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὀχθῆς τοῦ Νείλου ἀπέναντι τοῦ ἀρχαίου Καίρου καὶ ἔχουσα 10500 κατ. Ἐν αὐτῇ εὐρίσκειται μεγαλοπρεπὲς ἀνάκτορον μεθ' ὧραιου κήπου καὶ τὸ μέγα μουσεῖον τῶν αἰγυπτιακῶν ἀρχαιοτήτων. Εἰς ἀπόστασιν 8 χμ. κεῖνται αἱ λεγόμεναι πυρμίδες τοῦ Γ. Ἡ ἐπαρχία Γ. ἔχει ἑκτάσιν 956 τχ. καὶ 283833 κατ. [Μ.Σ.]

Γίζεδρεχτ (Γουλιέλμος von Giesebrecht). Διακεκριμένος Γερμανὸς ιστοριογράφος, γενν. τῷ 1814 ἐν Βερολίνῳ, ὅπου καὶ ἐσπούδασε καὶ ἐπὶ 20 ἔτη ἐδίδασκεν ἐν τῇ γυμνασίῳ τοῦ Ἰωακίμσταλ. Ἡ ἱστορία τοῦ αὐτοκράτορος Ὁθωνος Β', ἥτις ἐδημοσιεύθη τῷ 1840 καὶ ἄλλα ἱστορικὰ ἔργα μετὰ τῆς ἐξέως εἴλκυσαν ἐπὶ τὸν Γ. τὴν προσοχὴν τοῦ ἐπιστημονικοῦ κόσμου. Ἡ δὲ κυβερνήτης παρέσχεον αὐτῷ τὰ μέσα πρὸς ἐπιστημονικὴν ἐν Ἰταλίᾳ περιήγησιν, ἐξ ἧς πολλὰ ἐπορίσθη ὁ Γ. διὰ τὴν «ἱστορίαν τῆς Γερμανίας κατὰ τὴν αὐτοκρατορίαν» (5 τ. Βρυξέλλαι 1855—80), τὸ κυριώτερον τῶν ἔργων του, ὅπερ ἐρημίσθη διὰ τὴν λεπτομερῆ τῶν πηγῶν ἐρευναν, τὸ ζωηρὸν τῶν περιγραφῶν καὶ τὴν ἀκριβείαν τῆς ἐξαικονιστικῆς τῶν χαρακτήρων, ἐδραβεύθη δὲ ὑπὸ τῆς Βερολινέου Ἀκαδημίας. Τῷ 1857 διωρίσθη καθηγητὴς τῆς ἱστορίας ἐν Καίσιξδέργῃ, τῷ δὲ 1862 ἐκλήθη εἰς τὸ πανεπιστήμιον τοῦ Μονάχου. Τῷ 1874 ἀνέλαβε τὴν διευθύνσιν τῆς μεγάλης Συλλογῆς τῆς ἱστορίας τῶν Εὐρωπαϊκῶν Κρατῶν, ἣν ἤρχισαν οἱ Heeren καὶ Ukert. Πλὴν τῶν ἀνωτέρω ἔγραψεν ὁ Γ. καὶ πλείστα ἄλλα ἔργα καὶ διατριβάς. [Μ.Γ.]

Γιλ Βισέντε (Gil Vicente) Ποιητὴς γενν. πιθανῶς ἐν Λισαβώνῳ περὶ τὸ 1470, πατὴρ τοῦ πορτογαλικοῦ δράματος καὶ θεατρικοῦ τῆς νεωτέρας κωμωδίας. Ἐγράψε κατὰ τὴν βασιλείαν Ἑρμανουήλ τοῦ Α' οὐτῷ αὐτοῦ (βλ. λ.) ἐν ἰσπανικῇ γλώσσῃ, ὡς καὶ πολλὰς κωμωδίας (τινάς πορτογαλιστί), αἱτινες εἶναι μὲν ἀκόμη ἀτελεῖς κατὰ τὴν ἐξωτερικὴν μορφήν, ἀλλὰ ἐνέχουσι πολλὴν ζωὴν καὶ εὐθυμίαν, ὡς καὶ ἰδιοφυῆς ἐν τῇ ἀντιλήψει. Ἀπέθανε κατὰ τὸ 1536 ἐν Εὐδρά. [Μ.Γ.]

Γιλ-ὸ-Ζάρατε (Don Antonio Gil y Zarate). Ἰσπανὸς ποιητὴς καὶ συγγραφεύς, γεννηθεὶς τῷ 1786 ἐν Ἑσκουριάλ καὶ ἀποθ. τῇ 15/27 Ἰαν. 1861 ἐν Μαδρίτῃ, ὅπου κατέσχε κατὰ καιροὺς διαφόρους θέσεις ὡς δημοσίας ὑπάλληλος. Τὴν φήμην του ὡς ποιητοῦ ἀπέκτησε πρῶτον διὰ κωμωδιῶν, εἴτα δὲ ἔγεινε δημοτικώτατος διὰ δραμάτων, μεταξὺ τῶν ἁπλοῦς «Γουίμάν δὲ καλὸς» κατέστη τὸ γνωστότατον. Οὐχ ἥττον δὲ διέπρεψε διὰ τῆς τῷ 1846 ἐκδοθείσης καὶ πλειστάκις ἀνατυπωθείσης «ἱστορίας τῆς φιλολογίας» καὶ δι' ἄλλων

ἔργων ἀφωρόντων τὴν ἰσπανικὴν ποίησιν καὶ ἐκπαίδευσιν. [Μ.Γ.]

Γιλάν. Ἡ εὐφοριώτατη τῶν ἐπαρχιῶν τῆς Περσίας κειμένη μεταξὺ τῆς Ν ὀχθῆς τῆς Κασπίας θαλάσσης, τῶν ὁρέων Ἐλβούρ πρὸς Ν, τοῦ ποταμοῦ Τσαπέρτα πρὸς Δ καὶ τοῦ ποταμοῦ Σεφίδ Τερμς-Σουρχάν πρὸς Α. Ἐχει ἐμβαδὸν 11012,6 τχμ. καὶ περὶ τὰς 150000 κατ. Πρὸς τὴν ἀκτὴν ἐκτείνεται ὁρος μετὰ πυκνοτάτου δάσους. Ἐκ τῶν ποταμῶν σημαντικώτερος εἶναι ὁ Σεφίδ-βούδ (Λευκὸς ποταμός) πηγάζων ἀπὸ τῶν κορυφικῶν ὀρέων, πλωτὸς δὲ εἰς μικρὰ πλοία ἐπὶ 150 χμ. Τὸ κλίμα εἶναι λίαν ὑγρὸν. Ἡ Γ. διαιρεῖται εἰς 3 διαμερίσματα, πρωτεύουσάν δ' ἔχει τὸ Ρέστ. Οἱ κάτοικοι εἶναι φύλης ἱρανικῆς καὶ κατὰ τὴν θρησκείαν Σχίται Μωαμεθανοί. [Β.Α.]

Γίλας (Gila). Παραπόταμος τοῦ Ῥίου Κολοράδου ἐν τῷ ΝΔ τῶν Ἡνωμένων τῆς Β' Ἀμερ. Πολιτειῶν. Πηγάζει ἐν τῶν ὀρέων Μίμ-δρες, διέρχεται, πρὸς Δ διευθυνόμενος, μέσος τοῦ Νέου Μεξικού καὶ τῆς Ἀριζόνας καὶ μετὰ βουὴν 955 χμ. ἐκβάλλει ἀριστερῶς ἐν τὸν Κολοράδον. Παρὰ τὰς ὄχθας αὐτοῦ εὕρισκονται πολλὰ λείψανα ἀρχαίου πολιτισμοῦ. [Ἐγ.]

Γιλδέρτου νῆσοι. Πολύνησον ἐν τῷ Εἰρηνικῷ Ὀκεανῷ ἐκτεινόμενον ἀπὸ ΒΔ πρὸς ΝΑ εἰς μήκος 850 χμ. ὑπὸ πλάτος 30 22' Β—29 40' Ν. Ἐχει ἐμβαδὸν 430 τχμ. καὶ 35200 κατ. Ἀποτελεῖται ἐκ 18 χαμηλῶν κοραλλιο-νήσων, σχηματίζουσιν 4 συστάδας, ἥτοι τὰς νήσους Σκαρότσου, πρὸς Β, τὰς νήσους Σαμψών, ἐν τῇ μέσῃ, τὰς νήσους τοῦ Βισκόπου, πρὸς Ν, καὶ τὰς καλουμένας Κίγκσμιλλ ἐτι μάλλον πρὸς Ν. Οἱ κάτοικοι διατίθενται γυμνοί, ἐστιγμένοι τὸ σῶμα ποικιλοσχέμῳ, ἐπικρατὶ δὲ πρ' αὐτοὺς ἡ πολυγαμία. Ὑπαρχουσιν ὅμως μεταξὺ αὐτῶν πλείστοι χριστιανοὶ δικαίως ὁμολογούμενοι. [Β.Α.]

Γιλγίτ. Παραπόταμος τοῦ Ἰνδοῦ ἐκ δεξιῶν, μήκους 450 χμ. διαρρέων τὴν ἐν Κασιμίρ χωρὰν Γ., περιλαμβάνομένην μεταξὺ Σιρικούλ πρὸς Β, Βαλτιστάν πρὸς Α. Τσίλας πρὸς Ν καὶ Τσιτράλ πρὸς Δ εἰς ἐμβαδὸν 6500 τχμ. καὶ ἔχουσαν κατ. 26000, σχίτας τὸ θρήσκευμα. Ἡ ὁμώνυμος ταύτης πρωτεύουσα κεῖται δεξιᾷ ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Γ., παρ' αὐτὴν δὲ κεῖται τὸ ὀχυρώτατον φρούριον Γ. [Ἐγ.]

Γιλδεμαϊστερ (Johann Gildemeister). Γερμανὸς ἀσκηολόγος γενν. τῷ 1812 ἀποθ. τῷ 1890 ἐσπούδασε θεολογίαν καὶ ἀνατολικὰς γλώσσας καὶ διέτριψεν ἐπὶ ἓν ἔτος ἐν Παρίσι τοῖς μελετῶν ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τῶν χειρογράφων. Ἐδίδασκε δὲ ἐν Μαρβούργῳ καὶ Βόννῃ ἐκδούς δύο ποιήματα τοῦ Καλιόττα, τὸ Bibliothecae sanscritae specimen καὶ ἄλλα. [Κεφ.]

Γελιάκαι. Ἔθνος ἀσιατικὸν ἐκ περ. 5000 ψυχῶν, κατοικοῦν παρὰ τὸν κάτω Ἄμυρ καὶ ἐν τῷ Β. μέρει τῆς νήσου Σαχάλιν. Φαίνεται δὲ εἶναι τῆς αὐτῆς φυλῆς καὶ οἱ Ἄινὸς (βλ. λ.) οἵτινες κατοικοῦν τὸ πάλαι πλησίον αὐτῶν, ἀλλ' εἴτα μετενάστευσαν κυρίως εἰς τὰς Ἰαπωνικὰς νήσους. Οἱ Γ. εἶναι κυνηγοὶ καὶ ἀλιεῖς. (βλ. πίν. Ἀσιατικὰ ἔθνη, ἀρ. 19). [Ἑγ.]

Γεμδερνάτειος σύνδεσμος (Γεμδερνάτειος). Ἰνδὼδες διάτρηγμα τρίγωνον ὑπὸ τὸ ἐσώτατον ἄκρον τοῦ μηριαίου τόξου, σχηματίζον διὰ τοῦ ἔξω κοίλου χειλὸς τὴν ἔσω γωνίαν τοῦ μηριαίου δακτυλίου. [Ι. ΠΘ.]

Γεμινιάνο (Vincenzo da San-Gimignano). Μαθητὴς τοῦ Ραφῆλ ἐκ τῶν ἐξοχωτέρων, ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τούτου ἐργασθεὶς εἰς τὰς στοὰς τοῦ Βατικανοῦ. Πλὴν ἄλλων διακοσμητικῶν ἐργασιῶν, τοιχογραφιῶν κλ. ἔγραψε καὶ πίνακας, ὧν θλίψιστοι ὑπάρχουσιν, ἐν οἷς καὶ Ἀγία Οἰκογένεια ἐν τῇ πινακοθήκῃ Δρέσδης. — Ὡς ζωγράφος διεκρίθησαν καὶ οἱ Ὑάκινθος Γ. (1611—1681), ἐργασθεὶς π.χ. ἐν τῷ Λατεράνῳ τῆς Ῥώμης καὶ ἐν τῷ μεγάρῳ Νικολίνῃ ἐν Φλωρεντίᾳ, καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ καὶ μαθητὴς Λουδοβίκος Γ. (1644—1697), οὗ ἐργασίαι σώζονται ἐν τοῖς ναοῖς τῆς Μητροπόλεως καὶ Ἀγίου Ἰωάννου τῆς Πιστορίας.

Γιοβινάτσο (Giovinazzo). Πόλις τῆς ἰταλικῆς ἐπαρχίας Βάρι, 18 χλ. ΒΔ τοῦ Βάρι, ἐπὶ τῆς Ἀδριατικῆς θαλάσσης, ἔχουσα ἐργοστάσια κατεργασίας βάρβακος καὶ καννάβεως. Κατ. 9 797 (1881). [Β.Α.]

Γιοϊά δὲλ Κόλλε (Gioia del Colle). Πόλις τῆς ἰταλικῆς ἐπαρχίας Βάρι, κειμένη ἐπὶ λόφου μεταξὺ τοῦ ὄρους τοῦ Τζιαντό καὶ τῆς Ἀδριατικῆς. Εἶνε σταθμὸς σιδηροδρόμου καὶ ἔχει (1881) 17 016 κατ. ἀσχολουμένους εἰς σπουδαῖον ἐμπόριον σιτηρῶν, οἶνου καὶ ἐλαίου. [Μ.Σ.]

Γιοκαρέττα. Χωρίον τοῦ δήμου Τεγγέας τῆς Ἀρκαδίας, ἔχον 89 κατ. [Μ.Σ.]

Γιοκόνδο (Giovanni Fra Giocondo). Ἀρχιτέκτων καὶ ἀρχαιοδίης ἐκ τῶν ἐξοχωτέρων τοῦ 15ου αἰῶνος, γενν. ἐν Βερώνῃ. Ἦτο βαθύς γνώστης τῶν ἀρχαίων γλωσσῶν καὶ τῆς κλασικῆς ἀρχαιότητος. ἐν Ῥώμῃ δὲ 1484—89 ἐξεπύνησε συλλογὴν ἀρχαίων ἐπιγραφῶν. Ὡς ἀρχιτέκτων κατεσκεύασεν ἐν Παρίσι τοὺς τὴν γέφυραν Notre-Dame καὶ ἄλλα ἔργα, ἐν οἷς ἀνέμιξε τὸν τέλειον ἰταλικὸν ρυθμὸν τῆς Ἀναγεννήσεως μετὰ στοιχείων γερμανογαλλικῶν, ἐν Βερώνῃ τὸ δημαρχεῖον, ἔργον μεγάλης ἀξίας, ἀλλὰ δὲ ἔργα ἐν Βενετίᾳ καὶ ἀλλαγῶν καὶ τέλους συνευρίσθη εἰς τὸν ναὸν τοῦ Ἀγίου Πέτρου ἐν Ῥώμῃ, ὅπου ἀπέθανε τῷ 1515 ὁδοιποροῦντος. [Ἑγ.]

Γιόλου. Κώμη τῆς ἐπαρχίας Πάφου τῆς Κύπρου, ἔχουσα 310 κατ. [Μ.Σ.]

Γιόρουδα (Yoruba) ἐκκαλεῖτο μέχρι τῶν μεσῶν τῆς τρίτης τοῦ 19ου αἰῶνος διακετρίδος σπουδαῖον ἐν Ἀφρικῇ βασιλεῖον, πρωτ. ἔχον τὸ ὄνομα, ἐκτεινόμενον μεταξὺ Δαχλωμῆς καὶ Βενίν, Α μὲν καὶ ΒΔ μέχρι τοῦ Νιγηρίου, Ν δὲ μέχρι σχεδὸν τῶν ἐλθῶν τοῦ ὄρους Βενίν. Ἐκτοτε ἡ Γ. διεσπάσθη εἰς πλείονας μικρὰς ἡγεμονίας. Τὸν πυρῆνα τοῦ πληθυσμοῦ αποτελοῦσιν οἱ Ν ἔ γ ρ ο ι τ ῆς Γ. ὑπολογιζόμενοι εἰς 8 ἑκατομύρια, κατοικοῦντες δὲ κατὰ προτίμησιν ἐντὸς τῶν ὁρίων. Ἐκ τῶν κατοίκων πολλοὶ εἶναι χριστιανοί, ἄλλοι δὲ μωυσεῖοι. Ἐν Γ. διενεργεῖται σπουδαῖον ἐμπόριον ἐλαίου φοινίκων. Τὸ ὄνομα ἔχει σημερινὸν 70 000 κατ. [Β.Α.]

Γιόττο (Giotto, περίφημος ἰταλὸς ζωγράφος γενν. 1276 ἐν τῇ φλωρεντ. κώμῃ Βασπινιανῷ ἐκ πατρὸς χωρικοῦ. Παῖς ὢν ἐποίμαζεν πρόβατα, ἡμέραν δὲ τινα παρυτῶν ὁ τότε ἐπιφανέστατος Φλωρεντίνος ζωγράφος Τομασάουζ καὶ παρατηρήσας τὴν παιδα σχεδιάζοντα ἐν τῶν προβάτων τοῦ δι' ὁμοίας λίθου ἐπὶ πλάκῃς σχιστολίθου παρέλαβεν αὐτὸν παρὰ τοῦ πατρὸς τοῦ καὶ ὠδήγησεν εἰς Φλωρεντίαν, ὅπου ἐπαδόθη εἰς τὴν διδασκαλίαν αὐτοῦ. Ἐν βραχεί χρόνῳ ὁ Γ. ἀνεδειχθῇ πρώτης τάξεως ζωγράφος ὑπερέχων κατὰ τὴν τέχνην τὸν τε διδασκαλὸν τοῦ καὶ πάντας τοὺς συγχρόνους τοῦ καὶ ἐγένετο ἀναμαρτυρητῆς τῆς ἰταλ. ζωγραφικῆς. Εἰσαγαγὼν εἰς τὰ ἔργα τοῦ τὴν φυσικὴν ἀληθειαν ἐνεκινῶν τὴν ἐποχὴν τῆς σπουδῆς τοῦ πραγματικοῦ βίου ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν πρῶτον (δεῖσμεν τῆς ἐκκλησιαστικῆς τέχνης, μὴ ἔχον δὲ προγενέστερα πρότυπα ἐδημιούργησε νέους κανόνας καὶ τρόπον περὶ ἀστέσεως. Τὸ ἄριστον τῶν ἔργων τοῦ εἶναι αἱ ὑπὲρ τὸν τόμβον τοῦ Ἀγ. Φραγκίσκου ἐν Assisi τοιχογραφίαι, ἐκ τῶν καλλίστων δ' εἶναι ἡ περίφημος ἐν Ῥώμῃ Navicella (ὁ Ἀπόστολος Πέτρος βαδίζων ἐπὶ τῆς θαλάσσης), Μυστικός Δείπνος ἐν Φλωρεντίᾳ κἄλ. Ἀπέθ. τὴν 8 Ἰανουαρίου (ν) 1336 ἐν Φλωρεντίᾳ καὶ ἐτάφη ἐν τῇ Μητροπόλει.

Γιουδάνου ἡ Ἀϊδάν. Χωρίον Θεσσαλίας τοῦ δήμου Χαλκιδῆος πρὸ Ἀσπροποτάμου, ἀπέχ. 2 1/2 ὥρ. ἀπὸ Κρανειῶς. Κατ. 185.

Γιούγς (David Edwin Hughes), Ἑγεν. τῷ 1831 ἐν Λονδίνῳ, μεταβάς δ' εἰς Ἀμερικὴν παῖς ἐστὶ (1838), διωρίσθη καθηγητὴς τῆς Ρωσικῆς ἐν τῇ ἀνωτάτῃ σχολῇ τῆς Βιρτζίνια τῷ 1851. Ὁ Γ. εἶναι ὁ Ἀμερικανὸς ἐφευρέτης τοῦ ἐκκενόμενου τηλεγραφικοῦ συστήματος ὑποτυποῦντος τὰ γράμματα τοῦ ἀλφάβητου καὶ ὄντος ἐκ τῶν περιπλοκωτέρων μηχανικῶν συστημάτων.

Τὸ ἐργαλεῖον ἀποτελεῖται, ὡς πάντα τὰ τηλεγραφικὰ ἐργαλεῖα, ἐκ τοῦ χειριστήριου καὶ τοῦ δεικτοῦ, ἀλλὰ τὰ μέρη ταῦτα, καὶ τοὶ λειτουργοῦσιν ἰδίᾳ, εἰσὶν ἡνωμένα. Καὶ τὸ μὲν χειριστήριον σύγκειται ἐκ σειρᾶς πλῆκτρων,

εμοίων τοῖς τοῦ κλειδοκουμβάλου, ὁ δὲ δείκτης περιλαμβάνει ὠρολογικὸν μηχανισμόν, μηχανισμόν ἀποτυπώσεως καὶ ἤλεκτρομαγνήτην ἀπαραίτητος δι' ὅρος τῆς λειτουργικῆς τῶν ἐργαλείων εἶναι ὁ συγχρονισμός, κατορθούμενος διὰ πηλίκων κινήσεων μεταλλικοῦ στελεχούς. Καταδιδαζόμενου ἑνὸς τῶν πηλίκων, βιβλίου, φθάνον εἰς τὸν ἀνταποκρινόμενον σταθμὸν, διέρχεται τὸν ἤλεκτρομαγνήτην. οὗτος ἀποσπᾶται ὁ ἐπλισμός· περπόμεναι δὲ κινήσεις ἀπολήγουσιν εἰς τὴν ἀνύψωσιν κυλίνδρου καὶ ἀποτυπῶνται ἐπὶ ταινίας τὸ γράμμα, τὸ κεκαρμμένον ἐπὶ τοῦ καταδιδασθέντος πηλίκου. Ἡ ταχύτης τοῦ ἐργαλείου εἶναι σχεδὸν διπλασία τῆς τῶν Μόρσε. Ἡ ἐφεύρεσις τοῦ Γ. χρονολογεῖται μὲν ἀπὸ τοῦ 1855, ἀλλὰ καίτοι ἀμέσως συνέστη ἐταιρεία πρὸς διακρίσιν αὐτῆς, μετὰ παραλευσιν πολλῶν ἐτῶν ἤρχισαν εἰσπράττειν τὸ σύστημα τοῦτο εἰς τὴν τηλεγραφικὴν ὑπηρεσίαν εὐρωπαϊκῶν κρατῶν. [Δ.Α.]

Γιοῦρκας, βουνὸν τῆς Κρήτης πρὸς νότον τοῦ Ἰρρακίου καὶ πλησίον τῶν ἐρείπων τῆς Κνωσσοῦ, ἐπὶ τοῦ ὁποίου, κατὰ τὴν παράδοσιν, ὑπῆρχεν ὁ τάφος τοῦ Διὸς. Ἐν ἐδεικνυσεν οἱ Κρήτες κατὰ τὴν ἀρχαιότητα. Ὁ τάφος οὗτος ἀναφέρεται μέχρι τῆς Γ' ἐκατονταετηρίδος μ. Χ., ὑποτιθεταὶ δὲ ὅτι καταστράφη τὸ 300, ὅτε φοβερὰ σεισμὰς ῥέπειπε πολλὰς τῶν κρητικῶν πόλεων. Ἄλλ' ἢ παράδοσις διατηρήθη μέχρι τοῦ μεσαίωνα, δι' ὅπου οἱ Ἰταλογεωγράφοι ὀνομαζοῦσι τὸν Γ. monte Joye. Ἐπὶ τοῦ Γ. ὑπάρχει καὶ σπήλαιον, τὸ ὁποῖον ἱσθῶς ἦτο ἱερὸν τῷ Διί, μολοντί οὐδὲν ἀνεκαλύφθη μαρτυροῦν περὶ τῆς ὑποθέσεως ταύτης. [Ι.Δ.Κ.]

Γιουλιὰ (Β. ο. π.) ἡ Γ. ο. ὕ. λ. α., κοινὴ ὀνομασία τοῦ εὐώδους ἐν Κεφαλληνίᾳ. [Θ.Χ.]

Γιούργεδον (βουλγ. Giurgin). Πρωτ. τῆς ἐπαρχίας Βλάχα ἐν Ρωμανίᾳ, ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὁχθῆς τοῦ Δουνάβου καὶ 80 χμ. ΝΝΔ τοῦ Βουκουρεστίου κειμένη. Ἀλλοτε ἰσχυρὸν φρούριον, ἔχει σήμερον εἰδός τι θυρωματός ἐπὶ τῆς νήσου τοῦ Δουνάβου Σλ. ο. β. ο. ζ. (α. ς, μεθ' ἧς συνδέεται διὰ γεφύρας. Γιναὶ σπουδαία διὰ τὴν ναυτικὴν θέσιν καὶ οὕτως εἰπεῖν ἐπίγειον τοῦ Βουκουρεστίου, μεθ' οὗ συνδέεται διὰ σιδηροδρόμου. πόλις δ' ἐμπορικωτάτη, ἣς ἡ ἐμπορικὴ σημασία αὐξάνει ἐσθμερά. Ὁ πληθυσμὸς αὐτῆς ἦτο ἄλλοτε μέγας, ἀλλὰ τῷ 1856 μόνον 8000 ψυχῶν· ἔκτοτε ὅμως ἠδὲ τῇ καταπληκτικῶς καὶ τῷ 1883 ὑπελογίζετο εἰς 22000, ἐν οἷς καὶ πολλοὶ Ἕλληνας. Διὰ γεφύρας ἐπὶ τοῦ Δουνάβου συνδέεται πρὸς τὴν ἀπέναντι βουλγαρικὴν Ῥουχσούκιον, δ' ἧς διέρχεται ὁ σιδηροδρόμος Κων/πόλεως-Βουκουρεστίου-Βιέννης-Παρισίων. — Ἡ πόλις ἐκτίσθη τῷ 1418 ὑπὸ Μωάμεθ τοῦ Α', τῷ δὲ 1591 ἐκυριεύθη ὑπὸ τοῦ ἡγεμόνος τῆς Βλαχίας Μιχαήλ· τῷ 1770 ἐνυρπολήθη ὑπὸ τῶν

ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ Γ'

Ῥώσων καὶ τῷ 1771 παρεδόθη διὰ συνθήκης εἰς τοὺς. Ἐκτοτε δὲ πολλὰς ὑπέστη πολιορκίας καὶ προσβολὰς ἀνέκοντα διαδοχικῶς εἰς τοὺς Τούρκους καὶ Ῥώσσους. Τῷ δὲ 1853 κατέλαβον αὐτὴν οἱ Ῥώσσοι, οὓς τῷ 1854 ἐνίκησε παρὰ τὸ Γ. ὁ Ὁμὲρ πασσάς. Κατὰ τὸν ρωσσοτουρκικὸν πόλεμον τοῦ 1877/78 τὸ Γ. ὑπῆρξε σπουδαῖον κέντρον προσδοτήσεως τοῦ Ρωστικοῦ στρατοῦ. [Β.Α.]

Γιουρῶκοι. Φυλὴ τουρκικὴ νομαδική, διασπαρμένη εἰς τὰ βίλκετια Αἰδινίου, Χουδαβεντικίου, Ἀγκυρας, Σιδεῆ, Ἰωνίου καὶ Ἀδωνίου, ὅπως διακρίνου τοῦ τῶν Τούρκων, συγγενῆς δὲ τῶν Τουρκομένων, ὧν ἀποτελεῖ διακλαδιστὴν. Ὁμιλοῦσιν ἰδίαν τουρκικὴν διάλεκτον, πρεσβεύουσι δὲ τὸν Ἰσλαμισμόν, ἀλλὰ δὲν ἀκολουθοῦσι τὰς αὐστηρὰς διατάξεις αὐτοῦ. Τὴν ἰδέαν τῆς θεότητος ἐκφράζουσιν οὐχὶ διὰ τῆς λέξεως Ἀλλάχ, ὡς οἱ λοιποὶ Ὀθωμανοί, ἀλλὰ διὰ τῆς λέξεως Τζάλαπ. Εἶνε λαὸς φιλοξένος, αἱ γυναῖκες τῶν δὲν καλύπτουσι τὸ προσωπὸν διὰ τοῦ γαστρίου (πέπλου). Εἰς τὴν θήραν τῶν πτηνῶν μεταχειρίζονται ἐπὶ καὶ τοὺς ἱέρακας, οὓς ἀσχοῦσι πρὸς τοῦτο. (Μ. Ττακίρογλου, Περί Γιουρῶκων ἐθνολογικὴ Μελέτη. Σμύρνη, 1891). [Α.Μηλ.]

Γιούστης (Ἰωσ. Giusti). Ὁ σημαντικώτατος σατυρικός καὶ πολιτικός ποιητὴς τῆς νέας Ἰταλίας. Ἐγενν. τῷ 1809 ἐν Μοντεμαγιῶ πλησίον τῆς Πιστόγιας, ἐσπούδαζε δὲ ἐν Πίζῃ τὴν Νομικὴν. Ἠδὲ ἀπὸ τοῦ 1835 ἤρχισαν τὰ ποιήματά του νὰ κυκλοφορῶσι χειρόγραφα καὶ νὰ ἀναγινώσκωνται ἀπλήστως. Ἐν αὐτοῖς μετὰ μεγίστης παρορησίας ἐγχεύαζε τὰ γελοῖα καὶ καταστρεπτικὰ θεινὰ τῆς ἐποχῆς, στηλιτεύων τοὺς τιτλοθῆρας, τοὺς ἀνευ ἀρχῶν καὶ παποθητάς πολιτευομένους, τοὺς μαμητάς ξένων ἡθῶν κτλ. (Ὅτε δὲ τῷ 1844 ἐδημοσιεύθη ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ κακῆ καὶ νεοθευμένη ἐκδόσεως τῶν ποιημάτων του, προέβη εἰς ἐκτυπωσιν γνησίας ἐκδόσεως (1845). Ἡ ἀπιστευτὴς μεγάλῃ ἐντύπωσιν ἦν ἐποίησαν καὶ αἱ πρῶται καὶ αἱ κατόπιν δημοσιευθεῖσαι ποιήσεις τοῦ Γ. ἀρρίπτεται οὐχὶ μόνον εἰς τὰ ἀντικείμενα αὐτῶν ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν δυνάμιν μεθ' ἧς μεταχειρίσθη πρὸς ποιητικὰς σκοποὺς τὴν τσακινικὴν διάλεκτον. Ὁ Γ. ἀπέθανε τῇ 19/31 Μαρτίου 1850 ἐν Φλωρεντίᾳ. Ἡ πληρεστάτη ἐκδ. τῶν ποιημάτων του εἶνε ἡ ἐν Φλωρεντίᾳ τῷ 1863 γενομένη. [Μ.Γ.]

Γέργε. 1) Μία τῶν ἐπαρχιῶν τῆς Ἀνω Αἰγύπτου περιλαμβάνουσα τὰ διαμερίσματα Γέργε, Ταχτά, Ταμά καὶ Βαροδι. Ἐχει ἐμβαδὸν 15703 τχμ. καὶ 417369 κκτ. (1877), πρωτ. δὲ τὸ Σουχάγ καὶ ἔχουσα ἄριστα καλλιεργημένον. — 2) Πόλις ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὁχθῆς τοῦ Νεῖλου, 33 χμ. ΝΑ τοῦ Σουχάγ, ἔχουσα περίπου 10000 κκτ. Πρὸς Ν τοῦ Γ.,

εἰς ἀπόστασιν 17 χμ., καί νται: τὰ ἐρείπια τῆς ἀρχαίας 'Αβυδοῦ. [Β.Α.]

Γιραρδίνος (Αἰμίλιος de Girardin), διαπρεπὴς Γάλλος δημοσιογράφος διακρίνεται καὶ ἐπὶ φιλελληνισμοῦ. Ἐγενν. τῷ 1808 ἐν Παρισίοις, ἐνταῦθα δὲ καὶ ἀπέθανε τῇ 15/27 Ἀπρ. 1881. Ἰδρύσας πλείστας εφημερίδας κα-
περιοδικὰ, ἐν οἷς τὴν Presse (1838), ἥτις ἡ ἐκδόσις ἐπήνεγκεν ἀναστατώσιν εἰς τὴν γαλλ. δημοσιογραφίαν, τὴν Liberté (1856), τὴν Vo-
leur (1828), τὴν Mode (1829) κτλ. Πολ-
λακίς ἐγένετο βουλευτὴς καὶ τῷ 1870 γερου-
σιαστής. Πλείστα τῶν ἐν ταῖς εφημερίσιν ἀρ-
θρων τοῦ συνέλεξεν ἐν ταῖς «Questions de
mon temps, 1836—1856» (12 τ. Παρίσι
1858). [Εγ.]

Γιρόνδη (Gironde) ἐνομαζέται ἡ 75
χμ. μήκος ἔχουσα στομαλιμνὴ τοῦ Γαρόννα
(βλ. λ.), σχηματισμένη ὑπὸ τῆς ἐνώσεως τοῦ
Γαρόννα καὶ τῆς Δρόννης. Ἐξ αὐτῆς ἐλαβε τὸ
ὄνομα ὁ νομὸς Γ., ὁ μέγιστος τῆς Γαλλίας,
ὀρίζμενος Δ. ὑπὸ τῆς θαλάσσης. Τούτου τὰ παρα-
τὴν θάλασσαν μέρη εἶνε χθαμὰ καὶ ἀμμώδη,
τὰ δὲ ἀνατολικά εὐφορώτατα, πρὸ πάντων
εἰς οἶνον. Παράγει δὲ ὁ νομὸς ἄφθονα σι-
τηρά, ὀπώρας ξυλείαν (τὰ δασὴ καλυπτουσι
3600 τχμ.). Ἡ γεωργία καὶ κτηνοτροφία εἶ-
ναι λίαν ἐν αὐτῷ ἀνεπτυγμένα. ἀκμαζει δὲ τὸ
ἐμπόριον, ὡς καὶ ἡ βιομηχανία· ἔχει δὲ ὁ νο-
μὸς τὰ μέγιστα ἐν Γαλλίᾳ ναυπηγεῖα δι' ἐμ-
πορικά πλοῖα. Κέντρον τοῦ ἐμπορίου καὶ τῆς
βιομηχανίας εἶνε ἡ πρωτεύουσα Βορδὼ (βλ. λ.).
Ὁ νομὸς Γ. ἔχει ἑκτασίαν 9740,32 τχμ. καὶ
(1881) 748703 κατ. [Μ.Σ.]

Γιρονδῖνος. Οὕτως ἐκαλεῖτο κατὰ τὴν
Γαλλ. Ἐπαναστάσιν ἡ μερίς τῶν μετρίων Δη-
μοκρατικῶν, ἀπὸ τοῦ νομοῦ Γιρόνδης. οὗ οἱ
ἀντιπρόσωποι ὑπῆρξαν οἱ κορυφαῖοι καὶ ἀρχη-
γοὶ τῆς μερίδος. Κατ' ἀρχὰς οἱ Γ. ἐπολεμοῦν
κατὰ τῆς βασιλικῆς μερίδος, κατ' ὁρισμὸν δὲ
καὶ νὰ διορισθῶσι 3 ἐξ αὐτῶν ὑπουργοὶ Roland,
Dumourier καὶ Clavière, κατ' Ἀπρ. 1792. Μὴ
ἀρκασθέντες δὲ εἰς τοῦτο ᾔθελον νὰ ἐπακ-
τείνωσι τὴν ἐπὶ τὰ πράγματα ἐπιρροὴν αὐτῶν,
ἐνήργησαν κατὰ τοῦ κλήρου καὶ τῆς θῆθεν αὐ-
στριακῆς ἐπιδράσεως (διότι ἡ βασίλισσα ἦτο ἐκ
τοῦ Ἀψβουργικοῦ οἴκου) καὶ προκάλεσαν
ἡδὴ τῇ 9 Ἰουν. ἐπανάστασιν τοῦ ὄχλου, ἥ ἐ-
πηκολούθησεν ἡ μετὰ τῶν Ἰακωβίνων προε-
τοιμασθεῖσα τῇς 10 Ἀύγ. (ν), ἡ ἐπανεγκοῦσα τὴν
καταργήσιν τῆς βασιλείας. Ἐκτοτε δὲ, παν-
τοδυνάμων γενομένων τῶν Ἰακωβίνων, οἵτινες
ὑπεστηρίζοντο μακρῶς ὑπὸ τοῦ ὄχλου, ἐμειώθη
ἡ δύναμις τῶν Γ., δὲν ἠδυνήθησαν δὲ πλέον
νὰ κρατήσωσιν ἐντὸς ἑριῶν τινῶν τὸς ἀκατα-
σχέτους ἐκείνων παρεκτροπὰς. Οὕτως ἠνα-
γκασθῆσαν νὰ ψηφίσωσιν ὑπὲρ τῆς θανατώσεως
τοῦ βασιλέως, καὶ οὕτως ἐκλήθησε πρὸς τὸν
λαὸν ᾔθελον νὰ σώσῃ τὸν βασιλέα, κατε-

ψηφισθῆσαν ὑπὸ τῶν ἐναντίων. Διάφορα συμ-
βάντα, ἡ κατατρόπωσις τοῦ βορείου στρατοῦ
κτλ., ἐχρησιμοποιήθησαν ἐπιτυχῶς ὑπὸ τῶν
Ἰακωβίνων κατὰ τῶν Γ. καὶ τὴν 8 Ἀπρι-
λίου (ν) 1793 ἐνεφανίσθη ἐπιτροπὴ τῆς κοινῆς
τῶν Παρισίων πρὸ τῆς συνέλευσεως, ἵνα
ζητήσῃ τὴν ἀπελασιν 22 μελῶν. Καὶ ἀπετο-
κῆθ' ἡ μὲν διὰ μιαν στιγμὴν ὁ κίνδυνος ἀλλ',
ὅτε οἱ Γ. κατορθώσαν νὰ ἐκλεχθῇ ἐπιτροπὴ
πρὸς συντήρησιν τῆς ἐν τῇ πρωτεύουσῃ ταξείως,
ἐξερραχὴ φανατικώτατος πόλεμος κατ' αὐτῶν
ὑπὸ τῶν Μαρά καὶ Ραβερτιέρ. οὗτος τὸ ἀπο-
τέλεσμα ἦτο δι' ἐπεβάλεν ἡ Συνέλευσις εἰς 30
μέλη τῶν Γ. περιοριστὴν κατ' οἶκον. 73
βουλευτὰ διεμαρτυρήθησαν, πλείστοι δὲ κα-
τώθησαν νὰ διαφύγωσιν εἰς τὰς ἐπὶ τοῦ
Γ. αὐτῶν ἡμέρας ἐν διαφόροις νομοῖς ὁ
λαὸς, ἐσχματισθὲν δὲ στρατός, ἵνα σώσῃ τὴν
πρωτεύουσάν ἐκ τῶν χερῶν τοῦ ὄχλου. Ἀλλ'
ὁ στρατὸς τῶν Ἰακωβίνων ἐκυριεύει τὴν 9
Ἰουλίου τὸ κέντρον τῶν ἐνεργειῶν τῶν Γ. τὴν
πόλιν Κλεν, μετ' ὅ ἤρτισεν ἡ αἰματηρὰ ἐκδι-
κῆσις τῶν Ἰακωβίνων. Ἀναβαλόντες ἐν τοῦ-
τοις ὄλιγον τὴν ἐκτέλεσιν ταύτης, ἵνα ἐπιρρί-
ψωσιν εἰς τοὺς Γ. ὅλην τὴν αἰτίαν τῶν συμ-
βάντων, ἔπλασαν κατὰ τὴν Ὀκτώβριον κατη-
γορίαν, ἥτις κατέληξε μὲν ὅλην τὴν ἱστορί-
αν, ὑπερασπίσιν τῶν Γ. εἰς τὴν θανάτωσιν
τῶν πλείστων (19/10 Ὀκτωβρ., 1793 κ. ε.).
Πρὸς. Guadet. Les Girondins (2 τ. 1861).
Vatel. Recherches sur les Girondins
(2 τ. 1873). [Εγ.]

Γίρος (Nicol. de Giers). Πρώτος πολι-
τικὸς ἀνὴρ, γενν. τῷ 1820, καταγόμενος δὲ
ἐξ ἐπιφανοῦς ἐν Φιλανδρίᾳ σουηδικῆς οἰκογε-
νείας. Εἰσελθὼν νεώτατος εἰς τὸ διπλωματι-
κὸν σταθμόν, διέπρεψε ταχέως εἰς τὰς διαφό-
ρους θέσεις του, κατὰ τὴν εἰς Ὀγγαρίαν ἐκ-
στρατείαν τοῦ 1848—9, ἐν Κωνσταντινουπόλει,
ἐν Αἰγύπτῳ (ὡς γεν. πρόξενος), ἐν Ρουμανίᾳ,
καὶ ὡς ἐπιτετραμμένος ἐν Τεχεράν. Ἐργη καὶ
στοιχόλημα. Τῷ 1875 ἐκλήθη εἰς Πετροῦπολιν
πρὸς ἀντιδοργάνωσιν τῆς ρωσικῆς προξενικῆς
ὕπηρεσιος· βραδύτερον διεξήγαγεν ἐπιτυχῶς τὰς
μετὰ τοῦ Ἀργεντινῶν καὶ τῆς Κίνας διαπρα-
γματεύσεις (1878 καὶ 1881). Μετὰ τὴν αναρ-
ρήσιν Ἀλεξάνδρου τοῦ Γ' ἀπῆλθεν τῇ διαταγῇ
τούτου σπουδαίον ἐγκύκλιον πρὸς τοὺς παρ' ταῖς
δικασίαις αὐτῆς ἀντιπροσώπους τῆς Ρωσσίας.
ἐν τῇ ὁποίᾳ ἐχαρακτήρισε τὴν πολιτικὴν τοῦ
αὐτοκράτορος ὡς εἰρηνικωτάτην, ἡκολούθησε δὲ
τὴν αὐτοκράτορα κατὰ τὴν συνέλευσιν τῶν
αὐτοκρατόρων Ἀλεξάνδρου καὶ Γουλιέλμου Α'
(τῆς Γερμανίας) ἐν Danzig (Σεπτ. 1881) καὶ
συνδιελέχθη μετὰ τοῦ Βισμαρκ καὶ τοῦ Καλ-
νέκου περὶ τῆς πολιτικῆς καταστάσεως. Ὁ θά-
νατος τοῦ πρίγκιπος Γορτσάκωφ ἀνδείξεν αὐ-
τὸν ὑπουργὸν τῶν Ἐξωτερικῶν, ὁ δὲ διορισθεὶς
αὗτος ἐμαρτύρησε τὰς φιλειρηνικὰς θέας τοῦ

αυτοκράτορος· φιλειρηνικῶς ἐνῆργησεν ὁ Γ. καὶ κατὰ τὰς κατεπιν συνεντεύξεις τοῦ μετὰ τοῦ Βισμαρκ καὶ κατὰ τὰς ἐπανειλημμένους εἰς Βιεννὴν μεταβάσεις τοῦ Χαρακτηριστικῶν δια τὰς φιλογερμανικὰς τοῦ Γ. διαθέσεις ἦτο ἄρθρον δημοσιευθὲν κατὰ Μάρτιον τοῦ 1887 ἐν τῇ ῥωσικῇ ἐφημερίδι τῆς Κυβερνήσεως, δι' οὗ ἀπῆλθες ἀπὸ τοῦ ῥωσικοῦ τυποῦ νὰ παύσῃ προσβάλλων τὴν Γερμανίαν. [B.E.]

Γερμανδίνης. Κρυσταλλοῦται κατὰ τὸ βασιτετραγώνον συστήμα εἰς πυραμιδας καὶ πρισματὰ· οἱ κρυσταλλοὶ εἶνε μικροὶ, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἡμιτετραγώνιοι. Σκλ. 5—6 καὶ εἰδ. βαρ. 2,205. Εἶνε φαλλευκὸς ἢ ερυθρόφαιος, στίλβει καὶ εἶνε ἡμιδιαφανὴς ἢ διαφάνιστος μόνον κατὰ τὰ ἄκρα. — Ὁ Γ. εἶνε ἔνωσις 35,88 δξυ-ποριτίου, 27,33 ἀργίλου, 13,12 ασβεστοῦ, 2,15 καλίου, 21,10 ὕδατος. — Δια τῆς φλογὸς τοῦ αἰλοῦ πυρουμενος ἐξογκοῦται, καθίσταται ἀδιαφανὴς καὶ τήκεται ἀκτινοβολῶν εἰς λευκὴν σμαλτον. Ὑπὸ ὕδροχλωρίου ἀπορρευστοῦται ὑπολειπόμενου δξυποριτίου. [K.M.]

Γίτσεν (Giessen). Πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας Ἀνω Ἑσσης τοῦ γερμαν. Μεγ. Δουκάτου Ἑσσης Δαρμσταδης, κειμένη ἐν εὐφ. ριῷ πεδιάδι ἐπὶ τοῦ Δαν. Εἶνε κέντρον διασταυρώσεως διαφόρων σιδηροδρόμων καὶ ἔχει (1885) 14001 κατ. Τὸ ἐν Γ. πανεπιστήμιον ἱδρύθη τῷ 1807, συνδέονται δὲ μετ' αὐτοῦ πλείοστα ἱδρύματα πρὸς ἐπιστημονικοὺς σκοποὺς. Ἐκ τῶν δημοσίων οἰκοδομημάτων προεξέρχεται τὸ ἀρχαῖον ἀνακτορον καὶ τὸ δημαρχεῖον. Πέριξ τῆς πόλεως κατεσκευάσθησαν ὠραιότατοι κήποι κλ.

Γιτιάδας. Ἑλλήν καλλιτέχνης ἐν Σπάρτῃς ζήσας περὶ τὰ μετὰ τοῦ 4' αἰῶνος π. Χ. Οὗτος κατεσκεύασε τὴν ἐν Σπάρτῃ ναὸν τῆς Χαλκιοῦκου Ἀθηνᾶς καὶ τὸ ἐν αὐτῇ ἄγαλμα τῆς Θεοῦ. Ἐποίησε δὲ ὁ Γ. καὶ ἄλλα Δωρία, ἄλλα τε καὶ ὕμνον εἰς τὴν θείαν. Πρὸβλ. Πausanias III. 17, 3. [B.E.K.]

Γιτσίν (Gitschin τσεχ. Jicin). Πρωτ. τοῦ ἐμῶνιμου διαμερισματος τῆς Βοημίας, κειμένη ἐπὶ τοῦ Αὐστριακοῦ Βοραιοδου. σιδηροδρόμου καὶ ἔχουσα (1881) 8071 κατ. κατὰ τὸ πλεῖστον Τσεχοὺς. Ἦτο ἄλλοτε πρωτεύουσα τοῦ Δουκάτου Φρειδλανδ. ὁ δὲ Βαλλενσταῖν, ὡς τοῦ Φρειδλανδ, ἐβιμελίωσα τὴν ὠραίαν τῆς πόλεως μητρόπολιν, καὶ ἔκτισε μεγαλοπρεπὲς ἀνάκτορον. [M.S.]

Γιτζὼν (Gijón). Πόλις τῆς ἰσπανικῆς ἐπαρχίας Ἀστούριας, κειμένη ἐπὶ χερσονήσου καὶ ἔχουσα (1877) 30591 κατ. Πολλοὶ ἐπισκέπτονται τὴν πόλιν κατὰ τὸ θερος διὰ τὰ θαλάσσια λουτρά. Ἐξάγει δὲ λιθάνθρακας, σίδηρον, ἔλαιον κτλ. [M.S.]

Γκάιντα βλ. Ἀσκαυίος.

Γκαίτε (Johann Wolfgang von Goethe). Ὁ μέγιστος καὶ ἐνδοξότατος τῶν Γερ-

μανῶν ποιητῶν καὶ εἰς τῶν μεγίστων τῆς ὑφηλίου. Ἐγενν. τῇ 17/28 Αὐγ. 1749 ἐν Φραγκοφούρτῃ τῇ ἐπὶ Μοίνου, υἱὸς τοῦ αὐτοκρατορικοῦ συμβούλου Γω. Γασπ. Γ. καὶ τῆς συζύγου τοῦ Δίκατ. Ἐλισάβετ Τεξίωρ. Πῶς κατὰ τὴν πρώτην ἡλικίαν ἐδείξε τὴν μεγαλοφυῶν, ἥς αἰώνια μνημεῖα ἐπρόκειτο κατόπιν νὰ καταστήσιν τὰ ἔργα τοῦ. Ἀναμειβόμενος δὲ οἱ ὁ λίαν πνευματικὸς βίος ἐν τῇ πατρικῇ οἰκίᾳ καὶ ἡ ἐκεῖ συναναστροφή τοῦ μετὰ μεγάλων ἀνδρῶν τῆς ἐποχῆς ἐπιδόρασαν σπουδαίως ἐπὶ τὴν ταχείαν καὶ παντοίαν μόρφωσιν τοῦ νέου ποιητοῦ. Τῷ 1765 μετέβη πρὸς σπουδὴν τῆς Νομικῆς εἰς Λειψίαν. Δὲν περιωρίσθη ὅμως εἰς ταύτην, ἀλλὰ μᾶλλον κατεγείνεν εἰς τὴν Διόθνητικὴν καὶ τὰς ὠραίας τέχνας, καὶ ἐνταῦθα συνέγραψε καὶ τὰ πρῶτα δραματικὰ δοκιμιά τοῦ. Ἀσθενεῖα τις ἐγένετο ἀσχημὴ νὰ ἐπιστρέψῃ τῷ 1768 εἰς τὴν πατρικὴν τοῦ οἴκου, συγχρόνως δὲ ἐβούθεα εἰς μελέτην ἔργων τοῦ μυστικισμοῦ, τῆς αλχημείας καὶ γήμεας. Καὶ ἐν Στρασβούργῳ, ὅπου εἶτα ἀπῆλθε πρὸς ἀποπεράτωσιν τῶν νομικῶν σπουδῶν τοῦ, ἐπρότιμα μᾶλλον τὴν γήμεαν καὶ ανατοριανὴν ἢ δὲ ἐνταῦθα μετὰ τοῦ Τ. ρέρρ σχεσιας ἐπήνεγκεν τελείαν μεταβολὴν εἰς τὰς αἰσθητικὰς πεποιθήσεις τοῦ, ἐξαλείψασα τὰς ἐν Λειψίᾳ κτηθείσας ἰδέας περὶ τῆς γαλιλικῆς ποιήσεως καὶ στρέψασα αὐτὸν πρὸς τοὺς μεγάλους Ἀγγλοὺς ποιητὰς καὶ τὸ θεμιτὸς ἄσμα. Περαιτώντας τὰς σπουδὰς τοῦ τῷ 1771 ἐργάσθη ὀλίγους μῆνας παρὰ τῷ ἐν Βερολίῳ ἀνωτάτῳ δικαστηρίῳ καὶ εἶτα διέμεινεν ἐν Φραγκοφούρτῃ. Κατὰ τὰ ἔτη ταῦτα ἐξέδοθησαν ἀνωμύμης καὶ τὰ πρῶτα ἔργα τοῦ (ἡ πρώτη συλλογὴ ποιημάτων 1770). Μεγιστὴν δὲ ἐντύπωσιν προῆξενε τὸ ἔργον Goetz von Berlichingen (1773), πλήρως ἀφέλους ἀπλοητος ἀλλὰ καὶ πνευματικῆς ἐξίψεως καὶ ἀγάπης πρὸς τὴν ἐλευθερίαν, καὶ τὸ διήγημα Werther (1774), ψυχολογικὴ μελέτη, πλήρως αἰσθηματικότητος καὶ παθους. Καὶ τῷ ἔντι εἰς τὰ ἔργα ταῦτα ὡς καὶ πρὸ παντῶν εἰς τὰ λυρικά ποιήματα τῆς περιόδου ταύτης καὶ κατὰ μέρος καὶ εἰς τὰ δράματα Κλαβίω, Στέλλα κτλ. δηλοῦται ἤδη τὸ ἔξοχον πνεῦμα τοῦ Γ., ὅστις ἤρπυνε πλεόν παντὸς ἄλλου ποιητοῦ τὰ ἐνδύμνα τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς, εἰς δὲ τὰς ποιήσεις πάντοτε μένει πρὸ πάντων γνήσιος ἄνθρωπος, οὐδέποτε δαπανώμενος εἰς κενὰς φράσεις, ἀλλ' ἀείποτε ἐκτιμῶν τὴν ἀλήθειαν ὡς τὸ ἰδεώδες τοῦ ποιητοῦ.

Τῷ 1775 προσκλήθη εἰς Βαϊμάρ ὑπὸ τοῦ νέου δουκὸς τοῦ Σάξον Βαϊμάρ Καρόλου Αὐγούστου, ὅστις διελθὼν ἀπὸ τῆς Φραγκοφούρτης προηγουμένης εἶχε γινώσκοντα προσωπικῶς τὸν Γ. Προσληθεὶς δὲ εἰς τὴν δημοσίαν ἀπηρσίαν ὠνεμάθη τῷ 1779 μυστικὸς σύμβολος.

Κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς ἐν τῇ αὐτῇ τοῦ Βαϊμάρ διαμονῆς αὐτοῦ ὁ Γ. δὲν ἐξεπὸνῃσε

μεγάλα ποιητικά έργα, κατέχουμεν ἐν ταῦτοις ἐκ τῆς ἐποχῆς ταύτης τινὰ ἐκ τῶν ἐξοχωτέρων λυρικών προϊόντων αὐτοῦ. Τὰ δραματικά ἔργα του, κυρίως μελοδράματα, τῆς ἐποχῆς ταύτης εἶναι ἐλαφρότερου χαρακτήρος· ἀλλ' ὅς' ἐτέρου ἐσχεδιασθῆσαν τοῦλάχιστον κατ' αὐτὴν ἔργα μεγαλειότερα. Λήγοντος τοῦ 1786 ἐταξείδευσεν εἰς Ἰταλίαν, τὰ ἐντυπώσεις δὲ τοῦ ταξείδιου του κατέθηκεν ἐν τῷ ἔργῳ του «*Italienische Reise*». Ἐνταῦθα συνεπλήρωσε τὸ δράμα του *Egmont*, ἐν ᾧ ὡς ἀριστα ἐκδηλοῦται ἡ πρὸς τὸ καθαρώς ἀνθρωπίνον ῥοπή αὐτοῦ, ὡς καὶ τὰ δράματα «*Τάσσον*» καὶ «*Ιφιγένειαν ἐν Ταύροις*» (1786). Ὁπότε εἶναι ἐν τῶν ἀριστουργημάτων αὐτοῦ, ἔργον αὐτόχρονον κλασικῆς τελειότητος. Τῇ 1788 ἐπέστρεψεν εἰς Βαϊμάρ, ἀπῆγγις δὲ τοῦ ταξείδιου τούτου εἶναι τὰ μεγαλοπρεπῆ «*Römische Elegien*» καὶ τὰ εὐτράπελα «*Ἐπιγράμματα ἐκ Βενετίας*». Ἡ ἐκρηγνῆσα κατόπιν Γαλλικὴ Ἐπανάστασις ἐπῆνεγκε διακοπὴν τινὰ τῆς ποιητικῆς δράσεως τοῦ Γ. Ὡςτις ἐστράφη πάλιν πρὸς τὰς ἀγαπητάς αὐτῷ φυσιολογικὰς σπουδὰς, ὧν καρποὶ ὑπῆρξαν τὰ ἔργα «*Μεταμορφώσεις τῶν φυτῶν*» 1789. «*Συμβολαὶ εἰς τὴν Ὀπτικήν*» 1791—2. Τῷ 1792 ἠκολούθησε τὸν Δούκα κατὰ τὴν εἰσβολὴν τῶν Πρώσων εἰς Γαλλίαν. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἔγραψε τὸ διηγηματικὸν ἔργον του «*Unterhaltungen deutscher Ausgewandelter*» καὶ ἐπεξεργάσθη τὸ ἐν ἑξαμέτρῳ σατυρικὸν ἔπος *Reineke Fuchs*, ἐν ᾧ ὡς δοῶντα πρόσωπα παρίστανται διάφορα ζῶα. Τὰ δράματα «*Der Bürgergeneral*» καὶ «*Die Aufgeregten*», εἰς συγγραφὴν τῶν ὁποίων ἐδωκαν ἀφορμὴν τὰ συμβάντα τῆς ἐποχῆς, τοῦτο ἔχουσι τὸ τρωτὸν, ὅτι ἐν αὐτοῖς φωρᾶται ὁ Γ. μὴ ἐννοῶν τὰς ἐπενεγκούσας τὴν γαλλικὴν ἐπανάστασιν μεγάλας ἰδέας. Τῇ 1794 συνῆψε φιλίαν μετὰ τοῦ Σχίλλερ ὃν προσέληκυσεν εἰς Βαϊμάρ, τότε δὲ ἡ ποιητικὴ αὐτοῦ δράσις ἔθρασεν εἰς τὸ ὑπατον τῆς ἀναπτύξεως αὐτῆς. Κατὰ τὰ ἔτη 1794—8 ἐδημοσιεύθη ὁ *Wilhelm Meister*, μυθιστόρημα ἐν ᾧ ἀκριβέστατα ἀποτυπώνονται αἱ ἀνθρωπιστικαὶ ἰδέαι τοῦ 18ου αἰῶνος, ὡς καὶ τὸ εἰδυλλιακὸν ἔπος «*Ἐρμάννος καὶ Δωροθέα*», ὅπερ ὁ *Platen* δικαίως ἀποκαλεῖ «τὸ κύχημα τῆς Γερμανίας καὶ τὸν μαργαρίτην τῆς Τέχνης». Ταυτοχρόνως δὲ ἡμιλλήατο ὁ Γ. πρὸς τὸν Σχίλλερ ἐν κοινῇ ἐπιγραμματοποιίᾳ, ἧς τὰ προϊόντα ἐδημοσιεύθησαν τῷ 1797 ὑπὸ τὸν τίτλον «*Xonien*», ἔτι δὲ καὶ ἐν τῇ συνθέσει ὡραίων μικρῶν ἐπικῶν ποιημάτων (*Balladen*, βλεπε λ. βαλλισμός).

Ὅτι ὑψηλότερον καὶ βαθύτερον, ὅτι λεπτότερον καὶ παθητικώτερον δύναται νὰ συγκινήσῃ τὴν ἀνθρωπίνην καρδίαν, εὐρηται ἐν τῷ περιώνυμῳ «*Φάουστ*» διὰ τῆς ὑψηλοτέρας ποιήσεως περιβεβλημένον. Τὸ ἔργον τοῦτο δὲν ἐγράφη

διὰ μίαν, ἀλλ' εἰργάζετο μᾶλλον εἰς αὐτὸ ὁ Γ. καθ' ἕκαστον τὸν βίον. Καὶ τὸ μὲν πρῶτον μέρος, ὁ *Kuriose* Φάουστ ἐδημοσιεύθη πλήρως τῷ 1808, τὸ δὲ δευτέρον συνεπληρώθη μόλις τῷ 1831. Ὁ Φάουστ ἀντιπροσωπεύει δλοκλήρως τὴν ἀνθρωπότητα, εἰς τὴν ἐργασίαν καὶ τοὺς πόνους αὐτῆς, εἰς τὰς ἀρετάς καὶ τὰς κακίας αὐτῆς, κατ' ἐξοχὴν ὅμως ἐκπροσωπεῖ τὰ ἰδιαίτερα χαρακτηριστικά τοῦ γερμ. ἔθνους. Ὀλίγον μετὰ τὸ πρῶτον μέρος τοῦ Φάουστ ἐδημοσιεύθησαν αἱ «*Wahlverwandtschaften*», ἀπαράμιλλον ὑπόδειγμα τῆς νεωτέρας μυθιστοριογραφίας, ἐν ᾧ ἀπαξ εἴη ἐθαυμάσθη ἡ πλαστικὴ τοῦ ποιητοῦ τέχνη ἐν ὅλῃ αὐτῆς τῇ τελειότητι. Κατόπιν ἐνησχολήθη πάλιν εἰς σπουδὰς φυσιολογικὰς (Συμβολαὶ εἰς τὴν χρωματολογίαν, 1810), τῷ δὲ 1811 ἐξέδωκε τὴν κωμωιδίαν τῆς γερμανικῆς ἀπομνημονευματογραφίας, τὸ ἔργον του «*Ἐκ τοῦ βίου μου, ποιήσις καὶ ἀλήθεια*». Ἐκτοτε ὁ ποιητὴς περιορίσθη ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ἐν αὐτῷ. Τῷ 1819 ἐδημοσιεύθη ἡ συλλογὴ ἀνατολικῶν ᾠδῶν «*West-östlicher Diwan*». Τὰ κατόπιν ὅμως ἔργα σαφῶς δεικνύουσιν τὴν ἐξασθενήσιν τῆς πρῶτης πλαστικῆς καὶ κλισίᾳ πρὸς ἀλληγορικὰς ἀριστολογίας, ὡς διακρίνομεν ἤδη ἐν τῷ δευτέρῳ μέρει τοῦ Φάουστ καὶ ἐν τοῖς «*Wilhelm Meister's Wanderjahre*» (τρόπον τινὰ συνεχείας τοῦ προτέρου *Wilhelm Meister*). Τόνον ἐνδύμωχον καὶ διατηροῦντα τὴν θερμὴν τῶν νεανικῶν του χρόνων ἐξέπεμψεν ἀκόμη ὁ ποιητὴς ἐν τῇ «*Elegie aus Marienbad*» καὶ ἐν τῷ διηγηματικῷ «*Τὸ παιδίον καὶ ὁ λέων*». — Ἐν ἡλικίᾳ δὲ 83 ἐτῶν ἀπεθάνεν ὁ μέγας ποιητὴς τῇ 10/22 Μαρτίου 1832. Αἱ τελευταῖαι λέξεις αὐτῆς διεφυγον τὰ χεῖλη του ἦσαν: «Περισσότερον φῶς!»

Ἐξαιρετικὴ καὶ ἀξιοθαύμαστος ὑπῆρξεν ὅντως ἡ τελειότης τοῦ πνεύματος τοῦ θαυμάσιου τούτου ἀνδρός ὅστις εἰς ἐποιομένηποτε εἶδος ἐνησχολήθη παρήγαγεν ἀριστουργήματα ὡς ποιητῆς εἰς πάντας τῆς ποιήσεως τοὺς κλάδους ἀνυψώθη καὶ διεπρέψεν εἴπερ τις καὶ ἄλλος· ἀλλ' οὐχ ἦν τὸν ἐθαυμάσθη καὶ ἐδοξάσθη ὡς φυσιολογῆς, ἀποτελεσματικῶς ἐργασθεὶς καὶ ἐν πολλοῖς προαγαθῶν τὴν ἐπιστήμην· τὸ εὐφυές δὲ καὶ ἡ εὐθυκρισία αὐτοῦ ἐν ταῖς πλαστικαῖς τέχναις καὶ τῇ μουσικῇ ἀνέκαθεν ἐκίνησαν τὸν θαυμασμὸν τῶν ἐπαίδωντων. Ἦν ἐπὶ λόγῳ ὁ Γ. ὑπῆρξεν εἰς τῶν σπανίων οὐνητῶν εἰς οὓς δίδεται νὰ ἀπολαύσῃ τοῦ βίου καθ' ὅλην αὐτοῦ τὴν ἐντέλειαν. Ἡ φύσις εἶχε προικίσαι αὐτὸν κατὰ πάντα διὰ πάντων τῶν δώρων αὐτῆς. Γέρον ἀνεμνήσθηκεν εἰς τοὺς δόρωντας τὸν Ὀλύμπιον Δία, νέος δὲ παρεβλήθη πρὸς τὸν Ἀπόλλωνα. Ἰδέα δὲ ἡ ἐπιβρασις ἦν ἡττησεν ἐπὶ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς γερμανικῆς γλώττης καὶ φιλολογίας εἶναι ἀνεκτίμητος.

Περὶ τοῦ βίου καὶ τῶν ἔργων αὐτοῦ πλεί-

στας παρέχει πληροφορίας ή έκταταμένη αὐτοῦ μετὰ πολλῶν φίλων κλ. ἀλλήλογραφία. Πρβλ. Eckermann, Gespräche mit G. (6η ἐκδ. Λψ. 1884). Hirzel u. Bernays, Der junge G. (2α ἐκδ. Λψ. 1887). Lewes, The story of G.'s life (3η ἐκδ. Λψ. 1882, γερμ. μεταφρ. 14η ἐκδ. Στουτγ. 1883). Dünztzer, G.'s Leben (Λψ. 1880) κλ. [M.F.A.]

Γκαραγκούνιδες. Βλ. Καρκαούνιδες

Γκεδγκελή Κώμη τῆς Μακεδονίας ἀπέχ. 7 ὥρ. ἀπὸ Γουμύσσας καὶ καίμενη ἐπὶ ἐπαλῆς έκτασεως μίαν ὥραν δυτικῶς τῆς δεξιᾶς ὁχθῆς τοῦ Ἀξιού. Οἰκεῖται ὑπὸ 290 χριστ. οἰκογενειῶν, ὧν 35 μόνον βουλγαροφρονοῦσι, καὶ 12 οἰκογ. ἑθνομανῶν. Μεταξὺ Γκεδγκελή καὶ τοῦ Ἀξιού ποταμοῦ εἰς ἀπόστασιν 1½ τῆς ὥρας κεῖται ὁ ἐμῶνυμος σταθμὸς τοῦ σιδηροδρ.

Γκέδζε ἡ Γκεϊκβούζε. Κωμόπολις μικρὰ καίμενη ἐπὶ τῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς Χαϊδάρ Παταρ-Νικομηδείας καὶ κατοικοῦμένη ἑλῶς σχεδὸν ὑπὸ Ὀθωμανῶν, ἐνασχολουμένων εἰς τὴν γεωργίαν καὶ ὁρυκτολογίαν. Πολιτικῶς ὑπάγεται εἰς τὸ σαντακίον τῆς Νικομηδείας, εἰδικαίται δὲ ὅτι εὐρίσκεται ἐν τῇ θέσει τῆς ἀρχαίας Δακιδύλης, οὗσης ἐπὶ τῶν βυζαντινῶν φρουρίου Ἰσχυροῦ καὶ ἀλούσης ὑπὸ Ὀργάν, υἱοῦ τοῦ Ὁσμάν. ("Ἀρμεν." Ἰστορ. "Ὁθ. κρ. τόμ. Δ' καὶ Β'). Ἐγγὺς τῆς Γκέδζε κεῖται καὶ ἡ ἀρχαία Λέυσσα (νῦν Ἀρμετσού ἡ Τσουκ. Τάριτζα), ὅπου πρὸς Δ αὐτῆς εὐρίθαι ὁ τάφος τοῦ Ἀννίδα. [Γ. Παγτ.]

Γκέγκιιδες. Οὕτω καλοῦνται οἱ Ἀλβανοὶ τῆς Ἄνω Ἀλβανίας, ἧς καὶ Γκεγκαρικ λέγεται, κατ' ἀντίθεσιν τῶν Τόσκων τῶν εἰκοθύντων τὴν μεσημέρ. Ἀλβανίαν. Οἱ Γκέγκιιδες ὑπεδαιοῦνται εἰς 16 πατριὰς διασέρας, ὧν σημαντικώτερα ἡ τῶν Μερδιτῶν. Διαφέρουσι δὲ τῶν Τόσκων κατὰ τὰ ἡθωσιῶν βίωσι καὶ τὴν χαρακτῆρα. (C. J. Müller: Albanien, Rumelien etc. ἀναθεωρεῖ τὴν πληθυσμὸν αὐτῶν εἰς 380.000. Μέγα μέρος τούτων εἶνε Καθολικοὶ τὸ ἐπιλοιπον δὲ Μωαμεθανοί. [A. Μηλ.]

Γκέλπεσι. Ὅρος τῆς ἐπαρχίας Ἑρμιονίδος πρὸς τὰ βορειοδυτικὰ τῆς πεδιάδος τῶν Διδύμων. Ἔχει ὕψος 780 μέτρων.

Γκεραρδέσκα (Gherardesca). Οἰκογένεια μέγα διαδραματίσασα πρόσωπον ἐν τῇ τοσκανικῇ ἱστορίᾳ. Οἱ κόμητες Γ. ἔλαβον κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 13ου αἰῶνος μέρος εἰς τὰς ἐν Πίσῃ μεταξὺ τῶν ἀριστοκρατῶν καὶ τοῦ λαοῦ διαμάχας, συνταχθέντες τούτοι, ὡς καὶ εἰς τὰς μεταξὺ Γκιδελίνων καὶ Οὐέλων ὑπὲρ τῶν πρώτων. Περὶ τὸ 1270 ὁ ἀρχηγὸς τῶν Γ., Οὐγολίνος, ἀνεστάτωσε τὴν Πίζαν ἐπιβουλῶν δικτατορίαν ἐν αὐτῇ, ἣν καὶ ἐπέτυχε βραχυτέρον, τῷ 1285, δι' ἀβημῶν μέσων καὶ ἤσκησε τυραννικώτατα· τέλος δὲ ἡ πόλις ἐξα-

νέστη κατ' αὐτοῦ, αἰχμαλωτισθέντες δὲ ὅτε Οὐγολίνος καὶ οὗς τῶν υἱῶν του ἐνεκλείσθησαν εἰς τὸν πύργον Γουαλανδή (ἐκτοτε «Πύργον τῆς πείνης») οὗ αἱ κλειδὲς ἐρρίφθησαν εἰς τὸν Ἄρνον, ἀπεθάνον δ' ἐγκλείστοι ἐκ τῆς πείνης. Οἱ ἄλλοι δ' υἱοὶ τοῦ Οὐγολίνου καὶ οἱ ἔγγονοι αὐτοῦ διεκρίθησαν κατόπιν καὶ ἐδοξάσθησαν, τινὲς ἐν Πίσῃ, ἄλλοι δ' ἀλλαχοῦ, διὰ πολεμικὰ κατορθώματα. Ἀπόγονοι τῶν Γ. κατοικοῦσι νῦν ἐν Φλωρεντίᾳ. [Eγ.]

Γκερέ (Guéret). Πρωτεύουσα τοῦ γαλλ. νομοῦ Creuse, ἀπέχ. 405 γμ. Ν τῶν Παρισίων καὶ 5 γμ. ἀριστερῶθεν τοῦ Creuse. Ἔχει δὲ κατ. (ὁ 3ῆμος) 5859 (1876). [Eγ.]

Γκερεκλή Χωριον Θεσσαλίας τοῦ δήμου Ἀλμυροῦ, ἀρ' οὗ ἀπέχει 2 ὥρ. Κατ. 113.

Γκέρικε (Otto von Guericke). Εἰς τῶν ἐπιστηματέρων φυσικῶν τοῦ 17ου αἰῶνος, γενν. ἐν Μαγδεβούργῳ τῇ 10/20 Νοεμβρίου 1698. Τῷ 1681—36 ὁπῆρξε ἀρχιμηχανικὸς ἐν Ἱερρούρτι, τῷ δὲ 1646 δῆμαρχος Μαγδεβούργου. Ἀπεθ. 1/11 Μαΐου 1686. — Ὁ Γ. ἐπενόησε τῷ 1650 τὴν πνευματικὴν ἀντλίαν (βλ. λ.), ἧς τὰ πρῶτα δημόσια πειράματα ἐποίησε τῷ 1654 διὰ μηχανῆς φυλαττομένης ἐπὶ ἐν τῇ βασιλικῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ Βερολίνου. Πλὴν ταύτης ἐπενόησε (1681) τὸν πνευματικὸν ζυγὸν (βλ. λ.)· διὰ τῶν πειραμάτων του δ' ὁπῆρξεν εἰς τῶν προδρόμων τῆς ἐφευρέσεως τῆς ἡλεκτρικῆς μηχανῆς. Ἐπηρεύθη ὡσαύτως καὶ εἰς τὴν ἀστρονομίαν καὶ ἐμάντευσεν ὅτι αἱ κομήται ἐχρυσιν ὠρισμένην ἐποχὴν ἐπανόδου. [B.E.]

Γκερλῆ Χωριον Θεσσαλίας καὶ ἔδρα τοῦ δήμου Ἀρμενίου ἀπέχ. 6 ὥρ. ΝΑ τῆς Λαρίσης. Ἔχει ταχυδρ. γραφεῖον καὶ 525 κατ. Κεῖται ἐν τῷ πεδίῳ τῷ μεταξὺ τοῦ ἔρους Καρα-Δαγ (Κυνὸς Κεραλαί) ἐκ Δ καὶ τῆς Βοι-θριδος Δ. Παρ' αὐτὸ διέρχεται ἐκ Δ ὁ σιδηροδρόμος, οὗ τινος στάσις γίνεται. Οἱ κάτοικοι εἶνε γεωργοί. Προϊόντα σίτος καὶ κριθή.

Γκέρμπεσι. 1) Χωριον τοῦ δήμου Μιδέας τῆς Ἀργολίδος καίμενον εἰς τὰς κατωτάτας πρὸς τὴν Ἀργολικὴν πεδιάδα ὑπὸ πωρείας τῆς δυτικῆς ἄκρας τοῦ ἔρους Προφῆτου Ἡλίου (Ἀραχναίου). Κατ. 240. Πλησίον τούτου καὶ τοῦ παρκαμμένου χωρίου Δένδρα φαίνονται τὰ εἰρεπία τῆς ἀρχαίας Μιδέας. Ἀπέχει 1 ὥρ. ΒΑ τοῦ Μέρμπακα. — 2) Χωριον τοῦ δήμου Λαπαθῶν τῶν Καλαβρύτων ἀπέχ. ἀπὸ Μάνεσι ὥρ. 2 1/2 ΒΔ. Κατ. 153.—3) Χωριον Θεσσαλίας τοῦ δήμου Καλλισωνίου ἀπέχ. 2 ὥρ. ἀπὸ Καλλιφώνι. Κατ. 373.

Γκέρνσεϋ (Guern[esey]. Μία τῶν Νορμανδικῶν νήσων (βλ. λ.) καίμενη ΒΔ τῆς Ἰερσείης καὶ ἔχουσα ἐμβαδὸν 64,77 τ.χμ. καὶ 85 257 κατ. Πρωτ. αὐτῆς Σαίν-Πιέρ ἡ Πέτερ-Πορτ-τάουν.

Γκέρτοδος. Χωρίον τοῦ δήμου Ἀμβρακίας τῆς ἐπαρχίας Τριχωνίας ἔχον 218 κατοίκους [Μ.Σ.]

Γκιόλπιδες. Χωρίον τοῦ δήμου Καρυστίων τῆς Εὐβοίας, ἔχον 71 κατ. [Μ.Σ.]

Γκιούρ. Τουρκικὸς τύπος τῆς ἐν τῷ Κορανίῳ λέξεως Κιαφίρ ἥτοι ἀρνησιθεας. Ἡ λέξις σημαίνει περιφρονητικῶς πάντας τοὺς ἀπίστους ἥτοι μὴ Μουσουλμάνους. Ἰδιαιτέρως δυνῶς περιωρισθῇ ὡς ἐπώνυμια τῶν χριστιανῶν ὑπηκόων τοῦ θθωμ. κράτους, ἥτις οὐ μόνον εἰς σόμα τοῦ λαοῦ ἐφέρετο, ἀλλὰ καὶ εἰς ἐπισήματα ἐγγράφων τῆς Πύλης εὐρισκᾶται ἀποδιδόμενη ὡς κύριον ἐθνικὴν ὄνομα εἰς τοὺς ὑπηκόους ἐπαρχιῶν τινῶν. Ἰδιῶς δὲ ἀρμενικῶν κοινοτήτων. Διὰ τοῦ Χαττι-Χουμαγιάν τοῦ 1856 ἡ ἐπωνυμία Γ. διὰ τοὺς χριστιανούς, ὡς καὶ ἡ Τσι-φούτ διὰ τοὺς Ἰβηραίους, ἐκηρύχθη ὀφιστικὴ καὶ ἡ χορτὴς αὐτῆς ἀπηγορεύθη αὐστηρῶς.

Γκιούρ-δάγ (ἄρος τῶν Γκιούρ). Τὸ ὄνομα τοῦτο ἔφερον πλείους ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς Ἀνατολῆς θέσεις, εἰς τὰς ὁποίας ἔχων, μετὰ τὴν ὑπὸ τῶν Τούρκων κατακτητην, Χριστιανοὶ ἀπολαύοντες αὐτονομίας τινός.

Γκίδδων Ἰδουάθρος, ἐπισκηνὴς Ἀγγλος, ἱστορικὸς, ἐγέννηθη ἐν Πόντεϊ (Putney) 16 Ἀπριλίου 1737, ἀπθ. ἐν Λονδίῳ 5 Ἰανουαρίου 1794. Ἀνῆκεν εἰς οἰκογένειαν εὐπατριδῶν, διαμαρτυρούμενος δὲ τὴν ἀπετραπήν τοῦ θρησκευματος τοῦτου διὰ τῆς ἀναγκαστικῆς καθολικῆς βιβλίον, μετ' οὐ πολὺ δὲ καὶ θλίως ἀπεξενώθη πρὸς πᾶν χριστιανικὴν αἰσθημα. Μετ' ἀξιολόγους σπουδᾶς, ἀρίστα γνωρίζων τὴν γαλλικὴν ἐδουλομένην τῷ 1750 γαλλιστὶ τὸ πρῶτον τοῦ συγγράμματος *Essai sur l'étude de la littérature*. Διατοίχων τῷ 1764 ἐν Ῥώμῃ καὶ εὐρεθείς ἐν βιβλιοθήκῃ ἐν μέσῳ τῶν ἐρειπίων τοῦ Καπιτωλίου, συνέλαβε τὴν ἰδέαν τῆς συγγραφῆς τοῦ ἐπιφανεστάτου τῶν συγγραμμάτων του, τοῦ *Περὶ τῆς παρακμῆς καὶ πτώσεως τῆς βωμολαχῆς αὐτοκρατορίας*. Τῷ 1773 ἐπέβλεπεν εἰς τὴν βουλὴν τῶν λόρδων, τῷ δὲ 1779 λαβὼν τὴν ἐπικερδῆ θέσιν λόρδου τοῦ γοαφείου τοῦ ἐμπορίου, ἀπεχώρησε τῷ 1783 εἰς τὴν Ῥώμην, ὅπου καὶ ἐπεράτωσε τὴν ἱστορίαν αὐτοῦ ἐν θεολογικῇ ἐκδόσει παρὰ τὴν λίμνην τῆς Γενεύης τῇ 16 Ἰουνίου 1787. Τῆς ἱστορίας ταύτης (*History of the decline and fall of Roman empire*) ὁ πρῶτος τόμος ἐξεδόθη ἐν Λονδίῳ τῷ 1776, συμπληρωθεὶς δ' ἐξεδόθη πολλῶν, μετεφράσθη δὲ καὶ εἰς τὰς πλείους τῶν εὐρωπαϊκῶν γλωσσῶν. Ἀρίστη τῶν ἐκδόσεων ἡ ὑπὸ Smith ἐκδόσιμος ἐν Λονδίῳ 1854—55. Αἱ λοιπαὶ μικραὶ συγγραφαὶ τοῦ Γ. ἐν οἷς καὶ τὰ Ἀπομνημονεύματα αὐτοῦ, ἐξεδόθησαν ὑπὸ τοῦ φίλου τοῦ λόρδου Scheffield ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν *Miscellaneous works* (2 τόμ. εἰς 4ον 1796.—5 τόμ. εἰς 8ον 1815). [Λ.]

Γκιδελλῖνοι ὠσεμάζοντο ἀπὸ τοῦ 17^{ου} αἰῶνος οἱ ἐπαδοὶ τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Γερμανίας κατὰ τοὺς ἐμφυλίους πολέμους τῆς Ἰταλίας, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς Οὐέλφους, ἐπαδούς τοῦ Παπᾶ. Ὡς σύμβολον οἱ Γ. εἶχον λευκὸν ῥόδον ἢ ἐρυθρὸν λείριον [Ἐγ.]

Γκιδέρτης (Lorenzo Ghiberti). Εἰς τῶν μεγίστων γλυπτῶν τοῦ 15^{ου} αἰῶνος, γενν. ἐν Φλωρεντίᾳ 1378, ἀπθ. 1455. Ὁ πρῶτος διδασκαλὸς τοῦ ἦτο ὁ μητριὸς τοῦ Βαρτολούκιος Μεγίστην φήμην ἀπέκτησε διὰ τῶν χαλκοκτυργημάτων τῶν διακοσμουμένων τὰς πόλεις τοῦ ἐν Φλωρεντίᾳ βαπτιστηρίου, περὶ τῶν ἐπειτῶν ὁ Μιχαήλ Ἀγγελος ἔλεγεν ὅτι εἶναι ἄξια νὰ διακοσμηθῶσι τὰς πόλεις τοῦ Παραδείσου. Ἀλλὰ ἔργα τοῦ ὑπαρχοῦσιν ἀγάλματα Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου, Ματθαίου καὶ Στεφάνου ἐν Φλωρεντίᾳ, ἀνάγλυφα τῆς ἐν Σιένη μητροπόλεως κτλ. Ἐργαζαί δὲ καὶ βιβλίον περὶ γλυπτικῆς. [Β.Ε.]

Γκιζώ (Φραγκ. Πέτρος Γουλιέλμος Guizot). Διαπρεπὴς Γάλλος πολιτικὸς ἀνὴρ, ἱστορικὸς καὶ δημοσιογράφος, γενν. 4 Ὀκτωβρίου (ν) 1787 ἐν Nîmes. Ἀποθανόντος τοῦ πατρὸς τοῦ τῷ 1794 ἐπὶ τοῦ ἐκρωϊσμοῦ, κατέφυγεν ἡ μήτηρ τοῦ εἰς Γενεύην, ὅπου ὁ Γ. ἐσπούδασεν. Εἰς Παρίσιους ἐπανῆλθε τῷ 1805 πρὸς σπουδᾶς, τῷ δὲ 1812 ἐγένετο καθηγητὴς τῆς νεώτερας ἱστορίας ἐν τῇ Σορβόννῃ. Βραδύτερον ὑπῆρξε γεν. γραμματεὺς τοῦ ὑπουργείου τῶν Ἐσωτερικῶν καὶ ἐπὶ τῶν Βουρβόνων πολλὰς κατελάβε σπουδαίας θέσεις. Ἀπομακρυνθεὶς τῆς πολιτ. αἵς ἐνησχλύνθη εἰς τὰς συγγραφὰς τοῦ καὶ ἐξέδωκε τὴν «*Histoire du Gouvernement représentatif*» (2 τ., 1821-2), τὴν *Coll. de Mémoires relat. à l'histoire d'Angleterre* (26 τ., 1824 κ. ἑ.) μεταφρασθεῖσαν ἐκ τοῦ ἀγγλικοῦ μετὰ παρατηρήσεων τοῦ Γ., ὁμοίαν *Collection* κτλ. διὰ τὴν ἱστορίαν τῆς Γαλλίας (31 τ., 1823 κ. ἑ.). τὴν «*Histoire de la Révolution d'Angleterre*» (2 τ., 1827-28). Τῷ 1828 ἐπανελάβε τὴν τε ἐν τῇ Κυβερνήτει καὶ τῇ Σορβόννῃ θέσιν τοῦ ἀποτελῶντος μετὰ τῶν Cousin καὶ Villemain τὴν περιφημὴν τῆς ἐποχῆς καθηγητικὴν ἐν Παρίσι, τριανδρίαν. Ἐξέδωκε δὲ κατόπιν «*Cours d'histoire moderne*» 6 τ., Παρ. 1828—30. «*Histoire de la civilisation en Europe*» (Παρίσι. 1845) «*Histoire générale de la civilisation en France*» (Παρ. 1845). Ταυτοχρόνως ἐξέλεγε καὶ βουλευτὴς, ἀνῆκε δὲ εἰς τὸ κέντρον τῆς ἀριστερᾶς. Τῷ 1832 ἐγένετο ὑπουργὸς τῆς παιδείας, εὐδοκίμως δὲ δράσας, τῷ δὲ 1840 πρεσβευτὴς ἐν Λονδίῳ, ἀλλ' ὡς τοιοῦτος ἡτήθη ὀλοσχερῶς ἐν τῷ ἀνατολικῷ ζητήματι. Γενόμενος τῷ 1840 ὑπουργὸς τῶν ἐξωτερικῶν, ὑπῆρξεν ἀπὸ τοῦ 1841 πρῶτο

της Περίουτος του υπουργείου του τῆ 23 Φεβρουαρίου 1848 ὁ Γ. ἐμισθῆ καὶ κατ' ἐνόμιμον ἐκτότε ὡς πολιτικός. Τῷ 1851 ἐγένετο πρὸς ἑαυτὴν τῆς Ἀκαδημίας τῶν ἠθικῶν καὶ πολιτικῶν ἐπιστημῶν. ἦς ἦτο μέλος ἀπὸ τοῦ 1882. ἐν ᾧ ἀπὸ τοῦ 1833 ἦτο μέλος τῆς Ἀκαδημίας τῶν Ἐπιγραφῶν καὶ τῶν Γραμμάτων καὶ ἀπὸ τοῦ 1830 τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας. Ἀπεθάνε δὲ τὴν 12 Σεπτ. (v) 1871 ἐν τῷ κτήματι αὐτοῦ Val-Richer ἐν Νορμανδίᾳ. — Πλὴν τῶν ἀνωτέρω ὁ Γ. ἐγραφε καὶ ἄλλα ἔργα, εἰς τὰ «Mémoires p. servir à l'histoire de mon temps» (4 τ. 1863), Hist. de France rac. à mes pet. enf. (5 τ. 1872 5) κτλ. [B.E.]

Γκιζωτέιζ ή έλαιοφόρος (R o t.) Guizotia oleifera DC. φυτὸν ἐπάτειον τῆς εἰκοσ. τῶν Συνθέτων τῶν Κορυμβοφόρων. καλλιεργούμενον ἐν Ἀδυσσείᾳ καὶ εἰς ἄλλα μέρη τῆς Ἀφρικῆς διὰ τὸ ἐκ τῶν σπερμάτων αὐτοῦ εὐχρηστον εἶλαιον. [Θ.Ν.]

Γκίτζα οἶκος. Ἑλληνικὴ φανταστικὴ εἰς κοινότητα ἐξ Ἀλβανῶν ἑλκυστὰ τὸ γένος ἦτις πολλοὺς ἡγεμόνας καὶ πολιτικούς ἀνδράς ἐχρημάτισεν εἰς τὴν Μολδαυίαν καὶ Βλαχίαν. Ἐκ πρώτων ἀναφερόμενον ἐν τῇ ἱστορίᾳ μέλος τῆς οἰκογενείας ταύτης εἶναι ὁ Γεωργίος Γκίτζα εἰς ὅστις καταγόμενος ἐκ τῶν Ἀλβανῶν Κισπουλῆδων ἐγένετο τῷ 1658 διὰ τοῦ τότε βεζύρου Μαχμέτ Κισπουλῆ ἡγεμῶν τῆς Μολδαυίας. τῷ δὲ 1661 τῆς Βλαχίας ἀλλ' ἐξελέγη τῷ 1662 τῆς ἀρχῆς ὑπὸ τοῦ ἰδίου αὐτοῦ υἱοῦ Γρηγόριου Γ., ὅστις καὶ διετέλετο τὸν πατέρα, ἐκυβέρνησε δὲ τὴν Βλαχίαν μέχρι τοῦ 1665 καὶ πάλιν τῷ 1672—3. τῷ δὲ 1665 μεταβὰς εἰς Βιέννην ὠνεύσθη ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Λεοπόλδου Α' πριγκιπὸς τοῦ γερμανικοῦ κράτους. Ἐβέλτιωσεν ἐν πολλοῖς τὰ πάτρια τῆς ἡγεμονικῆς ἐστὲν ὅμως σκληρὸς πρὸς τὴν οἰκογένειαν τῶν Καντακουζηνῶν ἣν κατ' ἐνόμιμον ἀφ' οὗ ἐδοκίμασεν τὴν εὐεργεσίαν τοῦ Κωνστ. Καντακουζηνῶν. Ὁ μόνος υἱὸς αὐτοῦ υἱὸς Μαθῆος ἐγένετο πατὴρ Γρηγόριου τοῦ Β' ὅστις ὑπῆρξεν ἡγεμῶν τῆς Μολδαυίας 1733—4 καὶ 1734—46 καὶ τῆς Βλαχίας 1734—36 καὶ 1748—52. Οἱ δὲ δύο τούτου υἱοὶ ἡγεμόνευαν ὁ μὲν Ματθαῖος ἐν Μολδαυίᾳ (1753—8). ὁ δὲ Κάρλος δ' ἐν Βλαχίᾳ (1758—61 καὶ 1765—66). Τοῦ τελευταίου διάδοχος ὑπῆρξεν ὁ υἱὸς αὐτοῦ Ἀλέξανδρος ε' (1766—68). Ὑἱὸς Ἀλεξάνδρου τοῦ ἀδελφοῦ Γεωργίου τοῦ Β' ὑπῆρξε Γρηγόριος δ' ἰ', ἡγεμῶν πρῶτον τῆς Βλαχίας (1768—69) καὶ εἰς τῆς Μολδαυίας (1774—77). ἐοικασίθη διὰ τὰ μάλλον ἢ ἥττον παρὰ νόμιμον παρὰ τῶν ὑπαζώων του κτηθέντα ἡμ.θη-α πλ.ύη του. ἔτε δὲ ἡ Τουρκία παρεγώρησεν εἰς τὴν ἀύστειαν τὴν Βουκοβιναν. ὁ Γο. διακυβερνηθεὶς ἐφείλκυσε τὴν δυσμένειαν τῆς κυριάρχου Πυ-

λῆς καὶ ἐθανατώθη τῷ 1777. Γ ρ η γ ὀ ρ ι ο ς ὁ Δ' ὑπῆρξεν ἡγεμῶν τῆς Βλαχίας (1822-28), πολλὰ τὴν χώραν εὐεργετήσας καὶ ἰδίᾳ ὑπὲρ τῆς γεωργικῆς μεριμνήσας ἀπέθανε τῷ 1834, καταλείπων πάντα υἱόν, ὦν ὁ Κωνσταντῖνος, γενν. τῷ 1801, καὶ ὁ Δημήτριος γεννηθεὶς 1816, συχνὰ ἀναφέρονται ἐν τῇ συγχρόνῳ ἱστορίᾳ τῆς Βλαχίας· ὁ τελευταῖος ὑπῆρξε πρόεδρος τῆς Βουλῆς τῷ 1871—76 καὶ τῆς Γερουσίας τῷ 1883.

Ἀδελφεὶς Γρηγορίου τοῦ Δ' ἦτο ὁ ἡγεμῶν Ἀλέξανδρος (Γ') Γ. γενν. τῷ 1 Μαΐου 1795, κυβερνήσας δὲ τὴν Βλαχίαν 1834—42. Πι ἐθιμικῇ αὐτοῦ πολιτικῇ, μεριμνῶντος πρὸς ἀνάδειξιν τῆς ὁμοφυλικῆς ἐθνότητος, ἀντεδίδινεν εἰς τὰ συμφέροντα τῆς Ρωσσίας. ἦς τῇ ἀπαιτήσῃ ἐπέβη ὁ Γ. ὑπὸ τῆς Πύλης, καίπερ δυσφοροῦσθαι τῷ 1842, καὶ ἀπῆλθεν εἰς Βιέννην· ἐπανῆλθεν ὅμως τῷ 1856 καὶ διώκεται τὴν χώραν ὡς κλημνιάκης μέχρι τοῦ 1859. Ἀπὸ τῷ 1862 ἔχει ἀρεσκῶν τεκνῶν. Τρίτος ἀδελφός, ὁ πριγκιπὸς Μιχαὴλ Γ., γεννηθὲν τῷ 1792. ἐγένετο πατὴρ τριῶν υἱῶν (Μαθῆου, Γεωργίου καὶ Βλαδιμήρου) καὶ τριῶν θυγατέρων, ὧν ἡ Ἐλένη, συζυγθεῖσα τῷ 1849 τὸν πριγκιπᾶ Κολλωφ-Ματσλσκη, ἀπέκτεινε εὐρωπαϊκὴν φήμην ὡς συγγραφεὺς ὑπὸ τῷ ψευδώνυμον Δώρα δ' Ἰστρία (βλ. λ.). Τέταρτος δ' ἀδελφός, ὁ πριγκιπὸς Κωνσταντῖνος Γ. γενν. τῷ 1798. ἐγένετο πατὴρ τοῦ πριγκιπῶς Μιχαὴλ Γ.—Τῶν τεσσάρων τούτων ἀδελφῶν ἀνεψίος ὑπῆρξεν ὁ πριγκιπὸς Τζῶν (Ίωαννης) Γ. γενν. τῷ 1817. Ἀντιπολιτευόμενος τὸν ἡγεμονεύοντα πριγκιπᾶ Γεωργίου Βιδέσκον (ὅστις διετέλετο τῷ 1842 τὸν Ἀλέξανδρον Γ.) ἐξωοισθῆ ἐκ Βλαχίας μετὰ τὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1848. Τῷ 1856 ἐγένετο ἡγεμῶν τοῦ Σάμου. ἔτε δὲ τὴν ἀρχὴν κατέλαβεν ἐν Βουκουρεστίῳ ὁ Κουζας, ἐπανῆλθεν αὐτόσε ὁ Τζῶν Γ. καὶ κατέλαβε διαφόρους κατὰ καιροὺς ὑψηλὰς θέσεις, ἐγένετο δὲ καὶ πρωθυπουργός.—Ὁ πριγκιπὸς Ἀλέξανδρος Γρηγόριος Γ. γενν. τῷ 1807, υἱὸς τοῦ μεγάλου Λογεθέτου Ἀλεξάνδρου Γ., ἐγένετο τῷ 1849 ἡγεμῶν τῆς Μολδαυίας, κατέβηκε δὲ μετὰ τὴν κατοχὴν τῆς γῶρας ὑπὸ τῶν Ρώσων (1853) τὴν ἀρχὴν. ἦν ἀνέλαβε πάλιν τῷ 1854. Μετὰ τὴν ἐν Παρισίοις εἰρήνην τῆς 30 Μαρτίου 1856 προκατηθείς ἀπῆλθεν εἰς Γαλλίαν ὅπου ἤτοκτινήσας τῷ 1857.—Περὶ τοῦ οἴκου Γ. βρβλ. Διάσκε δ' Ἰστρία, αὐτὸ Ἀλβανὸν ἐν Ρουμανίᾳ. Ἱστορία τῶν πριγκιπῶν Γ. κατὰ τοὺς αἰῶνας ΙΖ' ΙΙΙ' καὶ ΙΘ' (Ἰταλ., Φλωρεντία 1873).

Γκίλφορντ. Πρωτ. τῆς ἀγγλικῆς κομητείας Σουρέϋ, κειμένη 48 χμ. ΝΔ τοῦ Λονδίνου ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὁχθῆς τοῦ εἰς τὸν Τάμεσιν ἐκβάλλοντος Ουέϋ. Σταθμὸς σιδηρ. (Λονδίνου-Πορτσμουθς), εἶναι καὶ σπουδαία ἀγορὰ σιτηρῶν, ἀνθράκων καὶ ξυλείας, ἔχει δὲ κατὰ

10 858 (1881). Ὑπῆρξε διαμονή τῶν βασιλέων κατὰ τὸν Μεσσιόνα. (Εἴγ.)

Γκίλφορντ (κώμης Guilford). Μέγας φιλέλλην Ἀγγλος, γεννηθεὶς ὡς τριτότοκος υἱὸς τοῦ διασχήμου λόρδου North ἐν Λονδίῳ τῇ 7 Φεβρουαρίου 1766. Ἀπεβιώσαντων ἀλλοθροιάδωχος τῶν προεδυτέρων αὐτοῦ ἀδελφῶν, ἔνευ ἀρρένων κληρονόμων, ἔλαβε τὴν τίτλον τοῦ κόμητος Γκίλφορντ, γενόμενος καὶ εἰς τῶν ἐμπορίων τῆς πατρίδος αὐτοῦ. Λίαν ἐνωρὶς ἐπεδόθη εἰς τὴν μελέτην τῶν Ἑλληνικῶν συγγραμμάτων, ἐξ ὧν ἐνεπνεύσθη εἰς περὶ τῆς καὶ ἄλλος φρονήματα φιλελληνικά, καὶ ἐγένετο ἐγκρατέστατος τῆς κλασσικῆς φιλολογίας τὰς δι' ἐπιστημονικὰς αὐτοῦ σπουδὰς διήγνυσεν ἐν τῇ πανεπιστημίῳ τῆς Ὁξφόρδης, ἐνθα καὶ ἀνηγορεύθη διδάκτωρ τῆς νομικῆς. Μετὰ τὴν ἀποπερατωσιν τῶν σπουδῶν τοῦ ἀπεράσιος χάριν ἀναψυχῆς νὰ περιηγηθῇ καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ἐπισκέσθῃ τὴν Ἰταλίαν καὶ τὴν Ἰταλίαν, εἰτα δὲ μετέβη εἰς Κέρκυραν, εἰς Λευκάδα καὶ τέλος εἰς Ἰθάκην, ὅπου κατεβουνασθεὶς ἐκ τοῦ κρήντου ἑλληνισμοῦ τῆς νήσου διέμεινε περίπου ἓν ἔτος. Μετὰ τὴν πατρίδα τοῦ Ὁξωσέως ἐπισκερθεὶς τὰς Ἀθήνας, τὴν Τριφυλίαν, τὰς Μοσχίνας, τὸ Ἄγιον Ὄρος, τὴν Σμύρνην, Κωνσταντινούπολιν, Κύπρον καὶ Ἀλεξάνδρειαν διὰ δὲ τῆς μακρᾶς ταύτης περιηγήσεως ὁ ἐνθουσιασμός του πρὸς πᾶν ἑ.τι ἑλληνικὸν ἐξήρθη εἰς τοιοῦτον βαθμὸν ὥστε ἐπιστρέψας βραδύτερον εἰς Κέρκυραν ἤρπασθη τὸ ἐρθεύον δῶγμα Μαρ' Ὀλίγον ἐπανῆλθεν εἰς τὴν πατρίδα του, ἐπεβόθη δὲ εἰς τὴν δημοσίαν βίαν. Ἀποσταλθεὶς κατὰ τὸ 1793 ἐκ Κερκυκῆς, ἦτις διετέλει τότε ὑπὸ τῇ ἀγγλικῇ προστασίᾳ, εἰς Ῥώμην πρὸς τακτοποιήσιν ἐκκλησιαστικῶν τινῶν ὑποθέσεων, λίαν ἐξαιρέτηται καὶ ὑπὸ τοῦ Πάπα Πίου 7' διὰ τὴν πολυμαθειάν του καὶ τὸ προσήνεός τοῦ χαρακτῆρος. Τῆς Κερκυκῆς ἐπανελθούσης εἰς τὴν ἐξουσίαν τῆς Γαλλίας κατ' Ὀκτώβριον τοῦ 1795, ὁ Γ. διατίσθη διοικητῆς τῆς νήσου Κεῦλάνης, καὶ διέμεινε ἐν τῇ θέσει ταύτῃ ἐπὶ 12 ἔτη. Εἰτα δὲ παραιτηθεὶς τὴν δημοσίαν ὑπηρεσίαν ἀπεράσισε ν' ἀσχοληθῇ δι' ἑλίων τῶν θυσιμῶν του πρὸς αὐτογενεσίαν τῆς Ἑλλάδος· εἰς τὰς τοιαύτας του δὲ διαθέσεις συνετέλεον ἡ ἐν νέῳ διαμονή του ἐν Ἰταλίᾳ, ὅπου ἐθαύμαζε τὰ ἀπειροπληθῆ ἀριστουργήματα τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς τέχνης, καὶ ἡ συναναστροφή μετὰ τῶν Ἰω. Καποδιστρίου καὶ Σπ. Τρικούπη, πρὸς οὓς συνεδέετο δι' ἄρκου φιλίας. Γνωρίσας ἐκ τούτου συνέγγιστος τὸν τότε ἐν Τεργέστῃ διδάσκοντα Κωνσταντίνον τὸν Ἀσώπιον καὶ διαγινούσας περικασιμύσας τὸν ἄνδρα ἀρετᾶς, ἀπέστειλεν αὐτὸν πρὸς τελειοποιήσιν εἰς διάφορα τῆς Γερμανίας πανεπιστήμια. Ἀλλ' ἐκτὸς τούτου ἐξεπαιδεύθησαν ἐν τῇ Βασιλείᾳ δαπάναις τοῦ Γ. καὶ πολλοὶ ἄλλοι προσενεγκόντες εἰς τὴν Ἑλ-

λάδα ὑφίστας ὑπηρεσίας ὡς διδάσκαλοι κλ., οἱ Θ. Φαρμακίδης, Θ. Μανούσος, Ἄθ. Πολίτης, Νικ. Μανιακῆς, Ἰω. Τουρλιανῆς, Ἰω. Καραντινῆς κ.λ.π. Μεγάλως δὲ προσπάθειας κατέβαλε καὶ πρὸς διαμόρφωσιν καλῶν ἱερῶν, διότι δὲν διελάνθανε τὸν ἐξυδαρκῆ ἄνδρα ἡ μεγάλη σημασία ἣν ἔχει καλὸς κληρὸς διὰ τὴν ἠθικὴν μόρφωσιν τοῦ λαοῦ.

Ἀλλ' ὅτι ἐξαιρεῖ ἰδίως τὸν Γ. εἶναι οἱ λόγοι οὓς κατέβαλε πρὸς ἱερὸν τῆς ἐν Κερκυρᾷ Ἰονίου Ἀκαδημίας Ἀναγορευθεὶς τῷ 1820 προτάσει τοῦ βασιλέως Γεωργίου ἄρχων αὐτῆς, κατῴρθωσε νὰ θέσῃ ἐκποδῶν ἅπαντα τὰ προσκόμματα, καὶ τέλος τῇ 7 Μαΐου 1823 τὸ Ἰόνιον Κοινοβούλιον ἐξέδοτο ψήφισμα περὶ συστάσεως τῆς Ἀκαδημίας. Μὴ ὑπαρχόντος δὲ ἐν Κερκυρᾷ καταλλήλου ἄλλου οἰκήματος, ὁ Γ. θέλων νὰ γίνῃ ἐναρξὶς τοῦ ἔργου, διότι ἐροεῖτο τὴν ἀναβολήν, διέταξε νὰ ἀρχίσωσι τὰ μαθήματα ἐν ταῖς αἰθούσαις τῆς οἰκίας του (Ὀκτώβρ. 1821) ἡ δὲ ἐπίσημος τελετὴ τῆς ἐγκαθιδρύσεως τῆς Ἰονίου Ἀκαδημίας ἐτελέσθη τῇ 17 Μαΐου 1824, ὅτε παρεχωρήθη καὶ τὸ πρὸς τοῦτο ὀριζόμενον παλάτιον. τὸ ἐν τῷ παλαιῷ φρουρίῳ. Ἰδὼν ἡ μὴν τοῦ Γ. φροντίς ἦτο πῶς νὰ δυνηθῇ νὰ καταστήσῃ τὴν Ἀκαδημίαν ὅσον εἶεν τὰ τελειότεραν διὰ τῆς προσλήψεως ἐξόχων καθηγητῶν συνέτροχε δὲ καὶ πάντας τοὺς πένθητας νέους παρέχων αὐτοῖς σημαντικὴν γραμματικὴν ὑποστήθιν, καὶ προθύμως ἐκ τῶν ἰδίων του συνεπλήρωνε τοὺς μισθοὺς τῶν καθηγητῶν. Τῇ πρωτοβουλίᾳ δὲ αὐτοῦ συνεστήθη καὶ δημοσίᾳ βιβλιοθήκη, περιλαμβάνουσα πολλὰς χιλιάδας τούμων. ὦν τοὺς πλείστους προσήνεγκεν αὐτός, ὡς ἐπίσης καὶ τρεῖς χιλιάδας χειρογράφων. Ἡ ἐπίδοσις τῶν εἰς τὴν Ἰόνιον Ἀκαδημίαν φοιτῶντων ἦτο θαυμασίᾳ δι' ὃ ἡγάλλετο υπερμέτρως ὁ ἐθνενεργέτης. Τὴν δὲ 15 Ἰουνίου 1827 ἀνεχώρησε διὰ τὴν Ῥωσσίαν, σχεδιάζων πολλὰς βελτιώσεις νὰ ἐπενέγκῃ ὑπὲρ τοῦ ἔργου του. Ἀτυχῶς όμως ὁ Γ. δὲν ἐμελλε νὰ ἐπανίβῃ πλέον τὴν Κέρκυραν, διότι μετ' οὐ πολὺ, ἦτοι τὴν 2 Ὀκτωβρίου 1827 ἀπεβίωσεν ἐν Λονδίῳ. Ἡ ὀλιθεὶς αὕτη ἀγγελία ἐξῴθισε σύμπαντα τὸν Ἑλληνισμὸν εἰς βαρύτερον πένθος. Ἐδλόγως δὲ δύναται τις νὰ εἴπῃ ὅτι ὁ Γ. ἐπαῖξεν ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος ὅτι οὐδεὶς ἄλλος οὐ μόνον ἐκ τῶν ἁλλογενῶν, ἀλλὰ καὶ ἐξ αὐτῶν τῶν ἡμεδαπῶν, διότι οὐ μόνον ἀπάσας τὰς ἡμέρας τοῦ βίου του ἀφιέρωσεν ὑπὲρ αὐτῆς, ἀλλὰ καὶ τὴν περιουσίαν του. Περβ. Π. Ροστού, Βιογρ. καὶ ἱστορ. ὑπομνήματα περὶ τοῦ κόμητος Γ. καὶ τῆς Ἰον. Ἀκαδ. (Ἀθ. 1846). Σ. Μπαλάνου, Ὁ κόμης Γ. ἐν «Παρνασσῷ» τέρμ. II' τεύχ. α' (Ἀθ. 1890). [Κατὰ Σ.Μπ.]

Γκιμαράες (Guimaraes). Πόλις τῆς πορτογ. ἐπαρχ. Ἐντὸς Δοῦρο ἔ Μίνιο, 55 ἡμ. ΒΑ τοῦ Πόρτο, μία τῶν βιομηχανικωτέρων

πόλεων τῆς Πορτογαλλίας, ἔχουσα κατοίκους [1878] 7719. [Εγ.]

Γκινέα (ἀγγλ. Guinea). Νόμισμα ἀγγλικὸν κοπὲν τὸ πρῶτον τὸ 1662 ἐκ χρυσοῦ λαυραγωγηθέντος ἐκ Γουινέας, θένει καὶ τὸ ὄνομα ἔλαβε. Τῷ 1816 ἐκτίθησαν αἱ τελευταῖαι Γ. ἐκτοτε δὲ κατηργήθησαν. Ἡ Γ. εἶχε βάρος 7.0⁸⁵ γρ. καὶ ἀξίαν 21 σιλληνίων ἢ 28.25 γρ. ὑπῆρχον δὲ καὶ νομίσματα 5, 2 ὡς καὶ $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{3}$ καὶ $\frac{1}{4}$ Γ. [Εγ.]

Γκινέτου (Guinets) πράσινον (Χημ. τεχν.). Ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦτο φέρεται εἰς τὴν ἐμπορίαν τὸ χρωμιοδερβεϊδιον $\text{Cr}_2\text{O}_3 \cdot 3\text{H}_2\text{O}$. χορηγεῖται ὡς πράσινον χροῖμα εἰς τὴν βαρικήν καὶ τυπωτικὴν τὴν ὑφαρμάκτων καὶ τοιχοχρότων καλεῖται καὶ σ.μ.α.ρ.α.γ.δ.σ.π.ρ.ά.σ.ι.ν.ο.ν ἢ π.ρ.ά.σ.ι.ν.ο.ν Π.α.ν.ν.ε.τ.ι.έ.α.λ.π. [Ο.Α.Ρ.]

Γκιόζα. Χωρίον τοῦ δήμου Φινεοῦ τῆς Κορινθίας ἀπέχ. 115' Ν ἀπὸ Γκοῦρα. Κἀτ. 350. Κεῖται πρὸς Ν τῆς λιμνῆς Φινεοῦ ἐρ' ὕψους 700 ποσσέως καὶ παρὰ φάραγγα. ἐξ ἧς πηγάζει ὕδωρ κατερχόμενον καὶ χυνόμενον εἰς τὴν λιμνὴν ταύτην. Ὑπὸ τὸ χωρίον τοῦτο καὶ παρὰ τὰς ὄχθας τῆς Φινεοῦ ὑπῆρχον ἡ ἀρχαία πόλις Καρυά.

Γκιόινουα. πόλιν μικρὰ εὐρισκομένη πρὸς τὰ Α τῆς Βιθυνίας καὶ πλησίον τῶν Μόδρων. τῆς δὲ Κεῦβες ἀνατολικῶς ἀπέχουσα 12 περίπου ὥρας (δι' ἵππου) κατοικεῖται τὸ πλείστον ὑπὸ Ὀθωμανῶν καὶ ἀλλοτρίων χάριν ἐργασίας διαμενόντων Ἑλλήνων καὶ Ἀρμενίων. παράγει δὲ οἷτον ἄρθρον καὶ ἐλλεκτίν. ὅπιον, δημητριακούς καρπούς καὶ μετὰ ξύνη. Κατὰ πᾶσαν δευτέραν ἐν συρροῇ πλήθους τελεῖται ἐμπορικὴ πανηγυρίς, καθ' ἣν σπουδαῖον διενεργεῖται ἐμπόριον πολιτικῶς ὑπάγεται τῷ διοικητῇ τῆς Κασταμονῆς. Περὶ τοῦ Γκιόινουα οἰκίζονται πολλοὶ Ἑλληνικῆς καὶ βωμικής ἐποχῆς ἐπιγραφαὶ ὡς καὶ διάφοροι ἄλλαι σημαντικαὶ ἀρχαιοτάτης. [Γ.Παχτ.]

Γκιολδασέ. Θέσις τῆς Ν Λυκίας εὐ μακρὰν τῆς ακτῆς, μετὰ τῶν ἀρχαίων πόλεων Φελλοῦ, Ἀστιφέλλου καὶ Μύρας. ἄνωθεν τῆς ὁποίας κείνται τὰ εἰσέπειρα τῆς ἀρχαίας πόλεως τῶν Τρουέων, ἐν τῇ ἀκροπόλει τῆς ἐπὶ τῆς ἀνεκαλύφθη μεγαλοπρεπὲς Ἡρώων φέρον ἐφθαρμένους ἀναγλύφους παραστάσεις ἐκ τῆς Κενταυρομαχίας, τοῦ πολέμου τῶν Ἑπτὰ ἐπὶ Τροίαν, τῆς πολιούρκιας τῆς Τρωάδος, τῆς μνηστήροφονίας, τῶν ἄλλων τοῦ Ἡρώους κτλ. Τὸ ἔργον ἀνάγεται πιθανῶς εἰς τὴν ἀττικὴν τέχνην τοῦ Ε' π.Χ. αἰῶνος. Τὰ ἀνάγλυφα ταῦτα μετακινήθησαν τῷ 1882 εἰς Βιέννην.

Γκιόλ-παζάρ. Κωμόπολις τῆς Βιθυνίας, κληθεῖσα οὕτως ὡς εὐρισκομένη πλησίον ἀνωμόμου τιλῆς λιμνῆς πρὸς Α τῶν Λευκῶν καὶ Ταρακλίκας. κατοικουμένη δὲ τὸ πλείστον ὑπὸ Ὀθωμανῶν καὶ ἀλλοτρίων χάριν ἐμπορίου ἀπο-

δημοῦντων Ἑλλήνων καὶ Ἀρμενίων. Ἡ κωμόπολις αὕτη ἄρθρον παράγουσα σταφίδα καὶ σιτον ὑπάγεται εἰς τὴν διοικητὴν Ἑργογρουλ τοῦ νομοῦ Χουδαβενδικιάρ (Προύσης) ἀπὸ δὲ τῆς ἐξουσίας, κατὰ πᾶσαν Τρίτην, συγκροτεῖται ἐν αὐτῇ ἀγορὰ (παζάρ), ἐν ἣ ἐκ τῶν περὶ τὴν χωρίον συνέρχεται πλῆθος πολὺ καὶ διενεργεῖται οὕτω σημαντικὸν ἐμπόριον. [Γ.Παχτ.]

Γκιότζαλη. Χωρίον τοῦ δήμου Ζάρακος τῆς ἐπαρχίας Ἑπιδαύρου Λιμηρῆς. ἀπέχ. 1 ὥρ. ΒΔ τῆς Κρεμαστῆς. Κἀτ. 598.

Γκιούπ ἢ Κιούπ (τουρκ. = Πιθάρ) μικρὸν χωρίον ὄρειον τῆς Βιθυνίας κληθὲν οὕτω ἐκ τοῦ ἐν αὐτῷ τυχαίως πως εὐρεθέντος ἐντὸς δάσους ἀρχαίου (?) πηλοῦ εὐρίσκεται πλησίον τῆς ἀρμενοφάνου πολίχνης Ὀρτάκιοι, ἀπέχουσα αὐτῆς ΒΔ δύο περίπου ὥρας. Τὸ χωρίον τοῦτο ἐντὸς μαγευτικωτάτου δάσους εὐρισκόμενον καὶ ἔχον κατοίκους ἀρμενοφάνους ἑλληνορθόδοξους, εἶναι ἀποικία ἀπὸ εἰκοσι περὶπου ἐτών τῆς ἐξθ. τῆς πολίχνης Ὀρτάκιοι. Ἡ μὲν τῶν κατοίκων ἐνασχολήσεις εἶναι ἡ γεωργία καὶ ἡ βομβυκοτροφία. Πλησίον αὐτοῦ κεῖται καὶ τὸ ἐπίσης ἀρμενοφάνων ἑλλήν. χωρίον Σασιεῦ (προφ. elachlou), ὅπου καὶ τοῦτο εἶναι ἀποικία τοῦ Ὀρτάκιοι. [Γ.Παχτ.]

Γκιουμουρτζένα. Πόλις τῆς Θράκης ἐκτισμένη ἐπὶ πεδιάδος πρὸς Μ τοῦ μεσημβρινοανατολικοῦ ἄκρου τῆς Ροδόπης, πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας Μαριωνείας. Ἀπέχει τῆς θαλάσσης βορειοανατολικῶς τῆς λιμνῆς Μπουρούς, τῆς ἀρχαίας Βιστονίδος, 4 ὥρας, ἔχουσα εἰς τὸν πρὸς τὴν λιμνὴν ταύτην συνεχόμενον κόλπον Καρὰ Ἀγατὶ δύο ἐπίνεια τὸ Πέρτο-Λάγο, καὶ Μουμπαγιά. Ἡ πόλις διαιρέσεται ὑπὸ ὕδατων, ἔχει δὲ περὶ αὐτὴν βασιλῆς φτεῖαν, κήπους, ἀμπέλωνας καὶ μωρεῶνας. Οἰκεῖται ὑπὸ Χριστιανῶν, Τούρκων, Ἀρμενίων καὶ Τσιδαίων, ἐκαστῆς τῶν φυλῶν τούτων ἐχούσης ἰδίαν συνοικίαν ἢ τῶν χριστιανῶν Ἑλλήνων λέγεται ὑπὸ τῶν Τούρκων Βαρίως διαριζουμένη εἰς δύο συνοικίας τὴν τῆς Μητροπόλεως καὶ τὴν τοῦ Ἀγ. Γεωργίου, ἔχουσας σχολεῖον ἀλληλοδιδασκικόν, ἑλληνικὸν καὶ παρθεναγωγεῖον, εἰς ἃ φοιτῶσι 830 μαθηταὶ καὶ μαθήτριά. Οἱ χριστιανοὶ τυμπεσοῦνται εἰς 2,700, ὑπερτερεῖ δὲ ὁ Ὀθωμανικὸς πληθυσμὸς. Ἡ Γκιουμουρτζένα εἶνε ἕδρα τοῦ μητροπολίτου Μαριωνείας. Ἡ πόλις ἔχει ἀγορὰν μεγάλην καὶ ἐκτεταμένην, ἐμπόριον δημητριακῶν καρπῶν, καπνῶν, βαμβάκος, μαλλίου, μετὰ ξύνης καὶ ζώων. Ἐκ τῆς πόλεως ταύτης ἐξαγονται τὰ πρῶτης ποιότητος στραγάλια, ἅτινα κατὰ μεγάλας ποσότητας μεταφέρονται εἰς ὁλὴν τὴν Εὐρωπαϊκὴν Τουρκίαν, Βουλγαρίαν, Βοσνίαν καὶ Σερβίαν. Τὴν ἡμέραν τῶν Βαλῶν ἐνταῦθα γίνεται ἐμπορικὴ πανήγυρις διαρκούσα τρεῖς ἡμέρας συνεχῶς, ἐν ἣ πωλοῦνται μεγάλα ζῆα, ἵπποι, ἡμίονοι καὶ ἐνοί.

Ἐν μέσω τῆς πόλεως ὑφίσταται φρούριον τῶν Γενδεζίων καλούμενον, ἐν τῷ ὅποιον κατοικοῦσιν οἱ Ἰουδαῖοι 100 περίπου οἰκογενεῖς αποτελοῦντες. Αἱ τουρκικαὶ οἰκίαι εἰνε περίπου 1500, αἱ τῶν Ἀρμενίων 150 καὶ τῶν Ἀθ. γ. γένων 50. Ἐπὶ τῶν βυζαντινῶν χρόνων ἡ πόλις ἐκαλεῖτο Κομουτζήνα (τά). ὡς γράφει ὁ Καντακουζηνός 4.42. [Ἀ. Μηλ.]

Γκιούσι. Χωρίον τοῦ δήμου Νορμασίας ἀπέχ. 45' Β ἀπὸ Ἀνω Βυτίνας. Κατ. 379 συμπεριλαμβανόμενων καὶ τῶν τῆς Γρανίτης.

Γκιουρυσκόα (Gyuryscoa). Ἐπαρχία τῆς Ἰσπαν. ἐπὶ τοῦ τῆς Ἰσπανίας κ. π. π. συνορεύουσα ΝΑ πρὸς τὴν Ναυάρραν, ΝΔ πρὸς τὴν Ἀλαβαν καὶ Δ πρὸς τὴν Βισκαῖαν. Ἦχει ἔκτασιν 1885 τ.μ. καὶ 172426 κατ. (1883). Πρωτ. αὐτῆς εἶναι ὁ Ἅγιος Σεβαστιανός. Ἡ χώρα ἔχει πολλὰ ὄρη μετὰ πλεονεσιῶν βοτάν. ἀρδύεται καλῶς καὶ ἔχει κλίμα γλυκὺ καὶ υγιεινόν· ἔχει δὲ πολλὰ μεταλλεῖα καὶ μεγάλην βιομηχανίαν, ἣν ὡς κινητήριος δύναμις ὑπηρετοῦσι τὰ ὕδατα, καὶ μέγα ἐμπόριον ἔξαγωγῆς σιδήρου, χαλκοῦ, θερματικῶν, ἰχθυῶν κλ. Ἡ Γ. ἵναι πλεονεῖα καὶ εἰς ἱαματικά ὕδατα. [Β.Α.]

Γκιρλανδότζα (Domenico Ghirlandajo). Εἰς τῶν μεγίστων καλλιτεχνῶν τῆς ἐποχῆς τοῦ γέννηθεὶς τῷ 1449 ἐν Φλωρεντίᾳ, ἀπεθανὼν τῷ 1494. Τὰ ἔργα τοῦ Γ. ἐλέγχουσι τὴν ἐπ' αὐτὸν ἐπιθεσίαν τῆς τότε ἐν Ἰταλίᾳ διακηρυχθείσης πραγματικῆς σχολῆς, παρουσιάζοντα ἀληθῆ τῆς φύσεως καὶ τοῦ βίου ἀντικλήψιν. Ἐκ τῶν ἀριστῶν δ' εἶναι αἱ τοιχογραφίαι τοῦ ναοῦ καὶ τοῦ ἐκτετατοῦ τῆς μονῆς Ognissanti ἐν Φλωρεντίᾳ, ἐν μέρει διατηρουμένη. Κατέλειπε δὲ καὶ πλείους τινεὺς ἀριστ. τέχνης, παρουσιάζοντας τικηὰς ἐκ τῆς Γραφῆς, ὧν πολλοὶ εὐρύνονται ἐν Φλωρεντίᾳ καὶ ἀλλεχοῦ.

Γκοριτσά. χωρίον παρὰ τὴν Β. ὁδὸν τοῦ Ἀλφειοῦ ἐν τῷ δήμῳ Ἰλιουπίων τῆς Ἠλείας καὶ παρὰ τὸν χειμάρρον Ἀρπινάτην, ἔχον 108 κατ. (1889) γεωργούς καὶ ποιμένες. [Γ.Πδ.]

Γκοριτσία (Bor.) ἢ Γκορτσιά. κοινὴ ὀνομασία τῆς ἀγρίας Ἀπίου τῆς αμυγδαλοειδοῦς (*Pirus amygdaliformis* Vill.) κοινῆς ἐν Ἑλλάδι, χρησίμου δὲ πρὸς ἄγαν τρισμὸν διὰ ἡμέριων εἰδῶν. [Θ.Χ.]

Γκορτζά. Κώμη τοῦ δήμου Θερματικῆς τῆς Λακωνίας ἀπέχ. ἀπὸ Χρύταρα ὥρ. 3 1/2 ΝΑ. Κατ. 1204.

Γκορτζόβαλι ἢ Γκριτσόβαλι. γῶς Θεσσαλίας τοῦ δήμ. Τυρνάβου. ἀπ' αὐτοῦ ἀπέχει ΒΑ ὥρ. 3, καίμενον ἐπὶ τῶν μεθωρίων κατὰ τὸ σκοτικὸν ἄκρον ὁρεινῆς κοιλίας καὶ ἔχον 30 πτωχὰς οἰκίας καὶ ἐκκλησίαν ἀγχείαν· ἰδρυμένη ἐκ τῆς 1 1/2 ὥραν ἀπεχούσης πηγῆς διὰ τ.

Οἱ κάτοικοι εἶνε γεωργοὶ καὶ κτηνοτρόφοι. Κατέστη ὀνομαστὴν διὰ τὰς αὐτοῦ τριήμερους συμπλάτας τοῦ ἑλληνικοῦ μετὰ τοῦ τουρκικοῦ στρατοῦ κατὰ τὸ πρῶτον δεκάμημερον τοῦ μαΐου τοῦ 1886.

Γκορτζόγλι. Χωρίον τοῦ δήμου Ἄριος τῆς Μεσσηνίας, ἀπέχ. 15 ἀπὸ Ἀσλάναγα· κάτοικοι 162.

Γκουμαζέος Χωρ. τοῦ δήμ. Εὐπαλίου τῆς ἐπαρχίας Δωριδος, ἔχον 216 κατ. [Μ.Σ.]

Γκουμαζέικα. Χωρίον τοῦ δήμου Ἀκράτης τῆς Κορινθίας ἔχον 87 κατ. [Μ.Σ.]

Γκούρια. Ἔδρα τοῦ δήμου Φανεοῦ τῆς ἐπαρχ. Κορινθίας, ἔχουσα 829 κατ. Τὸ χωρίον καλεῖται ἐπὶ πρεσβυτοῦ ὑψηλοῦ τῆς Ζήρειας (Κυλλήνης), νεῦον πρὸς αὐλῶνα, ἐν διαρρῆσι ὁ ποταμὸς Φονιατικός (Ὀλβίος), ἐκβάλλων εἰς τὴν λίμνην τοῦ Φανεοῦ. Ἦνε καταφυγὸν καὶ καταστροφόν. Τὸ ὄνομα τοῦ χωρίου εἶνε ἀλβανικὴν σημάδιον τόπον πετωδῆ· ἀλλ' ἐν τῷ δήμῳ οὐδαμῶς ἐμφαίνεται ἡ ἀλβανικὴ [Δ.Μηλ.]

Γκούρα. (Ἰωάννης τοῦ) ἰδὲ Μαρτύρης Ἰωάννης [Δ.Κ.Χ.]

Γκουσγουνάρι (Μέγα). Ἔδρα τοῦ δήμου Εὐδαίριου τῆς ἐπαρχίας Φαρσάλων ἔχον 193 κατ. Οὐ μακρὰν τούτου κεῖται τὸ χωρίον Νικαῖν Γ. ἔχον 150 κατ. [Μ.Σ.]

Γκρέκκ. 1) Χωρίον τοῦ δήμου Αἰγίμων ἐν Αἰγιαλείᾳ μὲ 154 κατ. (1889) γεωργούς ἀμπελῶν ἰδούς καὶ στερνῶν. [Γ.Πδ.]

2) Χωρίον τοῦ δήμου Σιλλυρῶντος ἐν Ὀλυμπία ἀπέχ. 2 ὥρ. ΝΑ τῶν Κριλέων. Κάτοικοι 180.

Γκρυόστει. Χωρίον τοῦ δήμου Πουρράδας τῆς ἐπαρχίας Πυλίας ἀπέχ. 45' ΝΑ ἀπὸ Χατζῆ. Κατ. 320.

Γκριτζόβαλι γλ. Γκριτσόβαλι.

Γλαβρίων Manius Acilius (Glabrio). Ῥωμαῖος ἀνὴρ ἐπιφανής, ὑπετάσσας τῷ 191 π. Χ. συνόπισιν ἔχων τὸν Πύπλιον Κορνήλιον Σκηπίωνα Νασικᾶν. Κατὰ τὸ αὐτὸ δ' ἔτος ἐπέμβαθ' εἰς τὴν Ἑλλάδα πρὸς καταπολέμησιν τοῦ βασιλέως τῆς Συρίας Ἀντίοχου τοῦ Γ', ὃν καὶ ἐξεδίωξεν ἐντεύθεν νικήσας αὐτὸν ἐν Θερμοπύλαις, τῇ βοήθειᾳ τοῦ βασιλέως τῆς Μακεδονίας Φιλίππου τοῦ Ε'. Ὁ Ἀντίοχος ἐφυγεν εἰς Ἰερσον καταδιωκόμενος ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων λεγεώνων καὶ ὑπεστή ἄλλην πάλιν ἦταν ὑπὸ τῶν δύο Σκιπίωνων, τοῦ Ἀσιατικοῦ καὶ τοῦ Ἀφρικανοῦ, ἐν Μαγνησίᾳ τῇ πρὸς τῷ Σιτύλῳ. Μετὰ δὲ τοῦτο κατανικῶς ὁ Γ. καὶ τοὺς Αἰτωλοὺς, οἵτινες εἶχον καλέσῃ κατὰ τῶν Ῥωμαίων τὸν Ἀντίοχον εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ δ' ἀσθενέστερος τῆς νίκης ταύτης λαμβάνει ἐν Ἰβηρίᾳ τὴν ταύτην τοῦ θριάμβου. [Σ.]

Γλαγάουσα ἢ γαρμασκεινική (Bor.). *Galaga officinalis* L. Ἦντα πολυτήης τῆς

οικογενείας τῶν Κολοβανθῶν κοινοτάτη ἀνά τῇ μεσημβρινῇ Εὐρώπῃ, ἀρίστη δὲ πρὸς νομὴν καὶ ἔλλοτε ἐν χρήτει ὡς διουρητικῇ καὶ ἰδρωτοποιῇ. [Θ. Ν.]

Γ'λαγερίτης. Ὁρυκτὸν χιονόλευκον, γερπὸν καὶ λιαν μιλτικόν, συνιστάμενον ἐκ 37 θειοπυριτίου, 41 ἀργίλου καὶ 21 ὕδατος. Ἀπαντᾷ καὶ στέρρος Γ. [Κ.Μ.]

Γ'λαγαλινὴ ἐκμαίχεται ἡ ἑτέρα τῶν δύο ἀλκαδίων δι' ὃν ἐκφρασεῖ ἡ παλαιὰ ἐκκλησιαστικὴ φιλοσοφία τῶν αρχαίων Βουλγαρῶν καὶ Κροατῶν. Ἡ ἑτέρα εἶνε ἡ Κυρίλλικῇ. Πιθανολογεῖται δὲ ὅτι εἶνε ἀπότοκος τῆς ἑλληνικῆς ἀλκαδίου. Παρὰ τοῖς Βουλγαροῖς εἶχον οἱ χαρακτῆρες αὐτῆς στρεγγυλωτέραν πῶς μορφήν ἢ παρὰ τοῖς Κροαταῖς. Ἐνῷ δὲ παρὰ τοῖς ἑσιν πολὺν καιρὸν ἐν χρήτει παρ' ἐκείνοις ἐξελίκεν ἀπὸ τοῦ III' αἰῶνος. [Μ.Γ.]

Γλάδδωχ (Gladbach) 1) Bergisch-Gladbach, Βιομηχανικὴ πόλις τῆς Παραρρηνίου ἐπαρχίας τῆς Πρωσίας, ἐν τῷ νοτίῳ Κολωνίας, ἔχουσα (1885) 8557 κατ. 2) München-Gladbach, Πόλις τοῦ ἑμῶν διαιμερισματος ἐν τῷ νοτίῳ Δουσελδερφ τῆς Παραρρηνίου ἐπαρχίας, διασταυρωτικὴ διαφόρων σιδηρ. γραμμῶν καὶ ἐν τῶν κέντρων τῆς ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ ἐκείνῃ βιομηχανίας. Παράγει πρὸ πάντων ὑφάσματα παντοίων εἰδῶν. Ἦχει (1885) 44230, τὸ δὲ διαμερισμ. 184891 κατοίκους. [Μ.Σ.]

Γλαδιόλος (Βοτ.) *Gladiolus* L. Βλ. Σιρίον.

Γλάδστων (William Ewart Gladstone) Ἦξεως Ἀγγλος πολιτικὸς ἀνὴρ καὶ φιλέλλη, γεν. τῇ 17 Δεκεμβρίου 1809 οὗτος πλουτίον μεγάλωτόπου ἐν Λίβερπουλ. Ἀποπερατώσας τὰς σπουδὰς του ἐν Ὁξφόρδῃ τῷ 1833, εἰσῆλθεν εἰς τὴν ἀγγλ. κοινοβουλίαν, ὅπου ἐγένετο μέλος τῶν συντηρητικῶν ὑπὸ τὸν Πηλ, λίαν ἐκτιμηθεὶς ὑπὸ τούτου καὶ εἰς διαφόρους ὑψηλὰς θέσεις προσληφθεὶς. Τῷ δὲ 1847 ἐνυχε τῆς τιμῆς τὴν ἐκλεγθῆ ἀντιπροσώπου τοῦ πανεπιστημίου τῆς Ὁξφόρδης ἐν τῇ κοινοβουλίᾳ. Ἀποδημήσας τῷ 1850 εἰς Ἰταλίαν ἐδημοσίευσεν ὑπόμνημα περὶ τῶν πολιτικῶν ἐν Νεαπόλει βίαιοπραγιῶν, ὅπερ διανεμηθὲν ὑπὸ τοῦ τότε Γ'πουργοῦ τῶν ἐξωτερικῶν Πάλμερστον εἰς τὰς αὐλὰς τῆς Εὐρώπης ἐποίησε μεγίστην ἐντύπωσιν. Μετέφρασε δὲ καὶ τὴν βωμικήν ἱστορίαν τοῦ Φίλριν (3 τόμ. Λονδ. 1851—2). Αἱ οικονομολογικαὶ γνώσεις καὶ ἡ ἐκτακτὸς δύναμις τοῦ λόγου του ἀνέδειξαν αὐτὸν τῷ 1852—53 ὑπουργὸν τῶν οικονομικῶν ὑπὸ τὸν Aberdeen. Παραιτηθέντος δὲ τούτου ἡγεμόνηθη ὁ Γ. εἰς ἐπιστημονικὰς ἐργασίας (Μελέται περὶ Ὀμήρου καὶ τῆς Ὀμηρικῆς ἀρχαιότητος, 3 τόμ. Ὁξφόρδ. 1858) τῷ δὲ 1869 ἐστάλη ὡς ἐπιτροπὸς εἰς τὰς Ἰνδίας

νήτους, ἵνα ἐξομαλύνῃ διαφόρους διενέξεις. Ἀλλ' ὁ ἄριστος φιλέλλη ἀνὴρ ἐπέσθη ταχέως ὅτι ἡ μὲν σωτηρία ἦτο ὁ χωρισμὸς τῶν νήσων ἀπὸ τῆς Ἀγγλίας καὶ ἡ ἐνωσις αὐτῶν μετὰ τῆς Ἑλλάδος, καὶ συνέστητε ταύτην θερμοτάτα τῇ ἀγγλικῇ κυβερνήσει. Διορισθεὶς δὲ πάλιν ὑπὸ τὸν πρωθυπουργὸν Πάλμερστον ὑπουργὸς τῶν οικονομικῶν διεπράξε μεγάλως διὰ τῶν ἐθνικῶν οικονομολογικῶν του διαρρυθμίσεων, συγχρόνως δὲ ἐγκατέλειπεν ὅλην κατ' ὅλην τὰς πρώτῃ ἔτην συντηρητικὰς πεποιθήσεις του, γενόμενος εἰς πρὸς καὶ ἄλλος φιλελεύθερος. Μετὰ τὴν θάνατον τοῦ Πάλμερστον (Ὀκτ. 1865) ὁ Γ. ἐγένετο ὑπὸ τὸν νέον πρωθυπουργὸν Ρούσελ ὁ κυρίως μετὰ τῆς κυβερνητικῆς μηχανῆς. Οἱ λόγοι, δι' ὃν ὕπεστηρίξε τὴν ὑπὸ τοῦ ὑπουργικοῦ συμβουλίου σχεδιασθεῖσαν μεταρρυθμίσει τῆς ἀντιπροσωπείας τοῦ λαοῦ, εἶναι ἀντιστοιχημάτων ἡθικῆς καὶ πολιτικῆς δεξιότητος. Καὶ δὲν ἐπαυέθη μὲν ὁ τρεπὸς καὶ τὸ ὑπουργεῖον καλίστα ἠνεργήθη καὶ παραίτηθῃ, ἀλλὰ ταχέως ἐπέσθη τὸ νέον ὑπουργεῖον Δέσφ. Δισραέλη, ὅτι ἡ μεταρρυθμίσις ἐκείνη ἦτο ἀναγκασιότατη. Εἰς τὰς περιόχους προτετέθη καὶ τὴν ζήτημα περὶ τῆς ἐλευθερώσεως τῆς Ἰρλανδίας ἀπὸ τῶν πιέσεων τῆς ἀγγλικανικῆς ἐκκλησίας, οὗ ἀποτέλεσμα ὑπῆρξεν ἡ παραίτησις τοῦ Δισραέλη, ὅστις συνέστησεν ὁ ἴδιος τῇ βασιλεῖσσι τὴν Γ. ὡς διευκόλυνον τοῦ. Οὗτος τὴν 4 Δεκεμ. (ν) 1888 ἐσχημάτῃ σὺν ὡς ἀρχηγῇ τῶν φιλελευθέρων ὑπουργεῖον καὶ ἤρξατο ἡμέτερος νὰ ἐκτελῇ τὰ μεγάλα μεταρρυθμτικὰ σχέδια τοῦ ἀρροῦντα ἅπαντας σχεδὸν τοὺς κλάδους τῆς διοικήσεως, πρὸ πάντων δὲ τὴν εὐνομίαν τῆς Ἰρλανδίας καὶ τὴν ἐκπαίδευσιν τοῦ λαοῦ ἐν δὲ τῇ ἐξωτερικῇ πολιτικῇ ἐβίβε φιλελληνικὰς διαθέσεις. Κατὰ δὲ τὰς ὥρας τῆς σχολῆς του δὲν παρημέλησε τῆς οἰκολογίας του ἐργασίας (Juvenius mundi, Λονδ. 1869, ἔργον περὶ τῆς ἑλλ. ἀρχαιότητος). Κατὰ τὴν σύνθεσιν ὅμως τοῦ 1871 εἰσῆγαγε νομοσχέδιον περὶ ἀναδιοργανώσεως τοῦ στρατοῦ, ὅπερ εἴρε πολλὴν ἀντίστασιν καίτοι δὲ ἐνέκητε καὶ ἐν τῇ περιόχῃ ταύτῃ, ἐκινώθη πολὺ ὁ κίνημα τῶν ἀπαθῶν του. Παροχρησάμενος ποτὶς ἄλλα κράτη (Γαλλίαν καὶ Ἡνωμέναν Πολίτι τῆς Ἀμερικῆς) ὡς καὶ ἡ παλαιὰ πέτρα σκανδάλου, αἱ ἀπαιτήσεις τῆς Ἰρλανδίας, ἐπὶνεγκον τῷ 1874 τὴν πῶσιν τοῦ Γ., ὅστις ἐστράφη ὡν πάλιν πρὸς τὰς πατριωτικὰς μελέτας του. Ὦν κρηστὴς ὑπῆρξεν τὸ ἔργον «Homeric synchronism» (1876) καὶ διάφορα σπουδαιὰ μελετήματα περὶ τῶν ἀξιώσεων τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας. Ἐν τῷ ἀνατολικῷ ζητήματι ἦτο σφόδρα πολέμιος τοῦ Δισραέλη, ὅστις ὑπεστήριξε τὴν ἀκροατικότητα τῆς Τσερκίας· προσπαθῆσε δὲ νὰ ἐπιδορᾷ ἐπὶ τὴν κοινὴν ἐν Ἀγγλίᾳ γνώμην διὰ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ βιβλίου: Bulgarian horrors and the question of the East, καὶ κατὰ

τὸ Βερολίνοιον Συνέδριον ἐνέργησεν ὅσον οἶόν τε ὑπὲρ ἐλευθερώσεως τῶν ἐν τῇ χερσονήσῳ τοῦ Αἰμου κρατιῶν. Νέαν ἀσφοδὴν καταπολεμήσεως τῆς πολιτικῆς τοῦ Δισράλῃ ἔδωκεν αὐτῷ ὁ κατὰ τοῦ Ἀφγανιστάν πόλεμος (1878) ἐκ δὲ τῶν νέων κατ', Ἀπρίλιον τοῦ 1880 γενομένων ἐκλογῶν, πρὸ τῶν ὅποιων περιήλθεν μέρος τῆς Σκωτίας καὶ ἐξεφώνησε σπουδαιότερους λόγους, ἐκδοθέντας τῷ 1880 ἐν Ἑδιμβούργῳ ἐν ἀγκύρῃ: τόμῳ, ἐξήλθεν ὁ Γ. νικητὴς μετὰ μεγάλης πλειοψηφίας καὶ ἐγένετο πάλιν πρωθυπουργός, προσλαβὼν καὶ τὸ χαρτοφυλάκιον τῶν Οἰκονομικῶν. Τὰ κυριώτερα ἔργα κατὰ τὰ ἐτῆ τῆς διοικήσεως αὐτοῦ ὑπῆρξαν ἡ κατὰ τιτακτοποίησιν τῶν ἐν Ἰρλανδίᾳ πραγμάτων (1881 καὶ 1882) καὶ ῥιζικαὶ μεταβολαὶ εἰς τὴν ἐξωτερικὴν πολιτικὴν τῆς Ἀγγλίας, ἐπενεγκοῦσάν τήν μετὰ τῶν Βόρρς ἐν τῇ Ν. Ἀφρικῇ εἰρήνην καὶ τὴν κατοχὴν τῆς Αἰγύπτου (1882). Μεγάλων τιμῶν ἡξιώθη τῷ 1883 κατὰ τὴν ἐν Κοπεγχάγῃ διαμονήν του, ἐπισκεθεύων αὐτὸν ἐν τῷ πλοίῳ τοῦ τῶν βασιλείων τῆς Δανίας καὶ Ἑλλάδος καὶ τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Ῥωσίας. Ἀλλ' ἡ ἀποτυχία τῶν Ἀγγλῶν ἐν Αἰγύπτῳ κατὰ τὸ 1884, ἡ ὑπὲρ τῶν Μαχδιστῶν ἐκπολιόρρησις τοῦ Χαρισέμ καὶ ὁ θάνατος τοῦ Γέρδωνος, ἐκλόνησαν τὴν θέσιν τοῦ ἀνδρός, ὅστις κατὰ Μάιον 1885 ἡραγκάσθη νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν πρωθυπουργίαν εἰς τὸν Σαίλσβουρυ. Καὶ ἀνῆλθε μὲν καὶ πάλιν κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἐπομένου ἔτους εἰς τὴν ἀρχήν, ἀλλὰ μετ' ὀλίγους μῆνας νομοσχέδια αὐτοῦ ἀσπρόντα τὴν εἰς ἐσωτερικὰ ζητήματα ἀνεξαρτησίαν τῆς Ἰρλανδίας ἐπέφερον πάλιν τὴν πτώσιν τοῦ Γ. Ἡ βασιλισσα προσήνεγκεν αὐτῷ εὐγνωμονόουσα διὰ τὸς πολυετέας ὑπηρετίας τὸν τίτλον τοῦ κόμητος ἐν ὅρμῳ ὁ Γ. δὲν ἐδέχθη.

Ὁ Γ. ἀπεδείχθη ἐξοχος ῥήτωρ, διακρινόμενος διὰ τὴν μεγίστην δύναμιν τῆς ἐκφράσεως καὶ τὴν διανοητικὴν ἐξυδερκείαν. Τὰ ἐλάσσονα ἔργα του ἐδημοσίευσεν τῷ 1879 ἐν 7 τόμοις ὑπὸ τὸν τίτλον «Cleanings of past years, 1843—78», μεγίστην δὲ ἀξίαν ἔχει καὶ ὁ πρόλογος ἐν προέταξιν τῆς ἀγγλικῆς ἐκδόσεως τοῦ ἔργου τοῦ Ἑρρ. Σχλεϊμάν «Μυκήναι», καὶ ἐν ᾧ ἐκλάμπει εἴπερ πού ὁ φιλελληνισμὸς τοῦ ἀνδρός. [Μ.Γ.]

Γλάιβετς (Gleiwitz). Πρωτεύουσα τοῦ διαμερίσματος Τέστ-Γλάιβετς (κατ. 95654) τοῦ νομοῦ Ὀππελν ἐν τῇ πρωσσικῇ Σιλιεσίᾳ, καί μὲν 66 χμ. ΝΔ τοῦ Ὀππελν ἐπὶ τοῦ Κλόδνιτς καὶ παρὰ τὴν διασταύρωσιν δια. σιδηροδρόμων. Ἐχει (1885) 17860 κατ., γυμνάσιον, πρακτικὸν λυκεῖον μετὰ τεχνικῆς σχολῆς, σπουδαία σιδηροχυτήρια καὶ ἄλλα βιομηχανικὰ ἱδρύματα. [Μ.Σ.]

Γλάιμ (Γω. Γουλ. Γλεϊμ. Gleim). Γερμανὸς ποιητής, γενν. τῷ 1719 ἐν Ἑρμσλεδὸν καὶ ἀποθ. τῷ 1808 ἐν Ἀλδερστάδῃ, γνωστὸς

δὲ γενόμενος πρὸ πάντων ἐκ τῶν «Πολεμικῶν ἀσμάτων πρῶσου στρατιώτου (1758). Ἐκτὸς τούτων ἐδημοσίευσεν καὶ πολλὰς ἄλλας ποιήσεις λυρικὰς καὶ διδακτικὰς. [Μ.Γ.]

Γλίμποργκ. Κομητεία ἐν Ν. Οὐαλλίᾳ τῆς Μεγ. Βρετανίας, ἔχουσα ἐμβα. 2215 τχμ. καὶ (1881) 511672 κατ. Εἶνε ὄρεινὴ χώρα διαρρεσμένη ὑπὸ πολλῶν ποταμῶν (Τάρ. Νῆθ κ.λ.), πλουσία εἰς λιθάνθρακας καὶ σιδηρον, καὶ ἔχει ἀκμαίαν βιομηχανίαν. [Μ.Σ.]

Γλαντς (Silurus glanis), Γουλιανὸς κοινῶς. Ἰχθὺς ἔχων σῶμα ἐπίμηκες κυκλωτέρως πρὸς τὰ ἐμπροσθεν, πεπιεσμένον κατὰ τὴν ἔσραν, ῥάχιν ὀλίγον κυρτήν. Ὡς τὸ σῶμα αὐτοῦ καὶ ἡ κεφαλὴ, πλατεῖα εὖτα καὶ πεπιεσμένη κυρίως ἐμπροσθεν, καλυπτεται ὑπὸ δερμάτος λεικοῦ, καὶ βλεπνύδους· ἔχει ῥύγχος πεπλατυσμένον, βραχὺ, τοξοειδές, στόμα οὐχὶ προσταλτικόν, κυκλωτέρες, βαθύως ἐσχισμένον· κάτω σιαγὼνα προεξέχουσαν τῆς ἀνωτέρας· ἀμφότεραι δὲ ὡς καὶ ἡ ὑπερώα φέρουσι πλατεῖαν σειρὰν ἐδόντων γλῶσσαν δ' ἔχει κυκλωτέρη. Ἐχει ἐξ μύστικας, δύο ἐν τῇ ἀνω σιαγόνι καὶ τέσσαρας ὑπὸ τὴν κάτω· οἱ ἀνώτεροι μύστικες εἶναι τὰ μέγιστα ἀνεπτυγμένοι καὶ λίαν εὐκίνητοι. Οἱ δοθαλμοὶ σχετικῶς τῷ μεγέθει τοῦ σώματος εἶναι μικροί. Αἱ τῶν ῥωθίωνων ὀπαὶ ἀπέχουσι ἀλλήλων· ἡ πρώτη πλησιάζει ἡλλήλων τῷ ῥύγχει· ἡ ἐπομένη· ἡ πλαγία γοαμμὴ πλησιάζει τῇ ὀάχει· καὶ εἶναι σχεδὸν εὐθυγραμμοί. Τὸ ῥαχιαῖον εἶναι βραχὺ καὶ ταπεινόν· ἄρχεται πρὸ τῶν ἐπιγαστρίων. Τὸ πυγαῖον εἶναι μακρότατον, γεννᾶται ὑπὸ τὸ κατώτερον τρίτον τῶν ἐπιγαστρίων καὶ ἐνοῦται τῷ οὐρανίῳ. Τὸ οὐραῖον εἶναι μακρόν, τεμνόμενον καθέτως ἡ κυκλωτέρω· τὰ στηθιαῖα εἶναι κυκλικὰ· τὰ ἐπιγαστρία βραχεῖα, στενὰ, κείμενα ἐκατέρωθεν τῆς πυγῆς.

Τὰ πτερύγια εἶναι κατὰ τὸ μέλλον ἡ ἥττον ὑπομέλανα, τὸ πυγαῖον ἐνίοτε φαῖον περιβαλλόμενον ὑπὸ μελαίνῃ γοαμμῇ. Τὰ στηθιαῖα ὡς καὶ τὰ ἐπιγαστρία εἶναι ὑπόλευκα, ἐν γένει δὲ τὸ σῶμα εἶναι ὑπόμελαν πρασινίζον. Ὁ ἰχθὺς οὗτος εἶναι ἀρκετὰ σπάνιος. Οἱ ἐν τῇ Πηνειῷ παρὰ τὴν Ἀρίσσαν ἀλιευόμενοι εἰσι μεγάλου ἀναστήματος, ἡ δὲ σὰρξ αὐτῶν εὐχυμος· ὁ Ἀριστοτέλης ἀναφέρει τὸ ὄνομα τοῦ ἰχθύος τούτου (ἴδε Ἰχθὺς τῶν γλυκύνων ὕδατων τῆς Θεσσαλίας ὑπὸ Ν. Ἀριστολίδου). [Ν.Α.]

Γλαντζεά. Χωρίον τοῦ δήμου Κλείτορος 1 ὥρα ἀπέχ. τοῦ Βαλτεσινίκου. Κατ. 332.

Γλαουδερ (Joh. Rud Glauber) Ἀλχημιστὴς ἀκμάσας τὸν 17ον αἰῶνα, ἐξ οὗ ἐκλήθη τὸ γνωστὸν

Γλαουδέρου ἄλας (Χημ.) (Glaubersalz), ὅπερ εἶναι εὐδέτερον θεικὸν Νάττειον, Na₂ SO₄, ἐν τῶν συνηθέστατων καὶ δραστικωτάτων καθαρτικῶν. Εὐρίσκειται εἰς

πλάκ μεταλλικά υδατ., αλικάς και ἐν τῷ θλακτικῷ υδατι. [O.A.P.]

Γλάουχαου. Πόλις τῆς σαξωνικῆς ἐπαρχίας Τζουκικού, 11 χμ. Ν τούτου παρὰ τὴν αὐτοδρόμον. ἔχουσα (1885) 21715 κατ., εἰσινες διατρεφόμενοι σπουδαιοτάτην βιομηχανίαν πρὸ πάντων μαλλινῶν υφασμάτων. Ἀξιόμνηται εἶναι τὸ ἐν αὐτῇ ἀνακτορον. οὐ μέρη τινὰ ἀναγονται εἰς τὸν 12ον αἰῶνα. [M.S.]

Γλαράκης Γεώργιος, εἰς τῶν ἐπὶ Καποδιστρίου καὶ Ὀθωνος διαπρεφάντων τῆς πολιτικῆς ἀνδρῶν. Ἐγεννήθη ἐν Χίῳ τῷ 1789, ἐσπούδασε δὲ τὴν ἱατρικὴν ἐν Γοττιγγῇ καὶ καὶ Βιέννῃ, ἀπολαύσας συγχρόνως καὶ εἰς τὰ φυσικομαθηματικά. Ἐπανελθὼν εἰς Χίον (1820) ἦτοκε τὴν ἱατρικὴν, πολλὰχὼς ἐργαζόμενος καὶ ὑπὲρ τῆς προόδου τῆς ἑλλην. κοινότητος· ἀλλὰ δ' ἐκτραγέμενος τοῦ ἀγῶνος ἐκ τῶν πρώτων ἐκθυμῶς ἠγωνισθὲν ἐν τῇ νήσῳ ὑπὲρ τῆς ἐλευθέρου, ἐλθὼν δὲ εἰς Κέρυνθον ἵνα συνεννοηθῇ πρὸς τὴν αὐτῇ ἐδρευούσαν Κυβέρνησιν, ἔμεινε ἐκτοτε διαρκῶς ἐν Ἑλλάδι, ἐπελευθύνσης πρὶν ἁλῆς ἡ ἀποστολὴ τοῦ τῆς καταστροφῆς τῆς νήσου. Ἀπὸ τοῦ 1829 διατέλεσε συνεχῶς ἐν τοῖς πράγμασι μέχρι τῆς ἐλευσεως τοῦ Κυβερνήτου, γενόμενος μέλος τῶν Συνελεύσεων, γραμματεὺς τῆς Ἐπικρατείας ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν καὶ Ναυτικῶν, μέλος καὶ γραμματεὺς τῆς ἐπὶ τῆς εἰρηνοποιήσεως Ἑλλάδος καὶ Τουρκίας ἐπιτροπῆς. Μετὰ τοῦ Στερᾶνου Κανέλλου ἐκλήθη ὑπὲρ τῆς ἐν Ἀστροὶ συνελεύσεως νὰ ἐπιθεωρήσῃ τὸ ὑπόβληθὲν αὐτῇ σχέδιον τοῦ πολιτικοῦ Συντάγματος, βραδύτερον δὲ διαπραγματεύσθαι καὶ ὑπεγράψαι τὴν πρὸς τὰς προστατίδας Δυνάμεις συνθήκην τὴν 6 Ἰουλίου 1827, τὴν πρώτην τῆς Ἑλλάδος διπλωματικὴν πράξιν. Ἐπὶ Καποδιστρίου διατέλεσε διοικητὴς ἐν Πάτρῳ καὶ ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν καὶ Ναυτικῶν καὶ ἐπὶ Ὀθωνος δὲ πολλάκις ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν, τῆς Παιδείας καὶ τῶν Ἐξωτερικῶν, πληρεξούσιος τῆς συνελεύσεως τῆς τοῖτης Σεπτεμβρίου καὶ γενοσυστατῆς ἀπὸ τοῦ 1847. Τῷ 1839 διαβλήθεις ὑπὲρ τῶν πολιτικῶν ἀντιπάλων του ὡς μέλος τῆς θρυληθείσης τότε Ἐταιρίας τῆς φιλορθοδοξίας, σκοπὸν ὅθεν ἔχουσης νὰ ἐξηναγίχῃ τὸν βασιλέα ν' ἀποδεδωχθῇ τὸ θρόνονος δόγμα, ἧς θύμῳ καὶ ἡ ὑπαρξίς αὐτῇ ἦτο πλάσμα, ἀπεμακρύνθη τῆς ἀρχῆς καὶ ἀπέσχε τῶν πραγμάτων μέχρι τοῦ 1843, ὅτε ἐξελέγη μέλος τῆς συνελεύσεως. Κατὰ τὰ τελευταῖα ἐξ ἑτῆ τοῦ βίου του διατέλεσε πρόεδρος τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας. Ἀπέθανε τῇ 22 Ὀκτ. 1885. [Γ.Α.Α.]

Γλαρέντζα. Ἰδ. Κλαρέντζα.

Γλάρος. Τὸ 7ον καντώνιον τῆς Ἑλβετίας, καίμενον μεταξὺ Σαϊγγάλλεν, Γραουβούνδεν, Οὐρι καὶ Σβίτς, καὶ ἔχον ἐμβαδὸν 691 χμ. καὶ (1888) 83794 κατ., τοὺς πλείστους

διαμαρτυρομένους μεταρρυθμιστικούς καὶ ὁμιλοῦντας τὴν γερμανικὴν. Σχηματίζεται δὲ κυρίως ὑπὸ κοιλάδος περιτοχιζομένης ὑπὸ τῶν ὄρων Ὀρτοκ (2715 μ.), Γλαίρνις (2920 μ.), Βίγγις (2284 μ.), Τόβι (3623 μ.), Χάουστοκ (3152 μ.), Σάουρενστοκ (3054 μ.) κτ. Ὑπὸς τῆς γεωργίας καὶ κτηνοτροφίας (ἧτις εἶναι σημαντικὴ) καταγίνονται οἱ κατοικοὶ πρὸ πάντων εἰς τὴν βιμδαυρικήν καὶ τὸ ἐμπορίον, εἶναι δὲ ἐν γένει πτωχοί, διδ μεταναστεύουσιν κατ' ἔτος οὐκ ὀλίγοι καὶ ἐγκαθίστανται εἰς τὰς ἐμπορικὰς πόλεις τῶν πέραν τοῦ Ὠκεανοῦ χωρίων. Ἡ κυριωτέρα σιδηροδρ. γραμμὴ τοῦ καντωνίου εἶναι ἡ Λίντταλ-Γλάρου-Ζυριχῆς Π ρ ω τ ε ὡ σ α εἶναι Γ λ ἄ ρ ος (5030 κατ.).—Τὸ πολίτευμα εἶναι δημοκρατικόν, ἡ νομοθετικὴ ἐξουσία ἐκτελεστικὴ ὑπ' ἀπάντων τῶν ψηφοφόρων, οἵτινες συνέρχονται κατ' ἔτος (Μάιον) ἐν τῇ πρωτεύουσῃ· ἡ δὲ ἐκτελεστικὴ συνίσταται ἐξ ἐπιτροπῆς 9 μελῶν καὶ συμβουλίου (ἐν μέλος ἐπὶ 1000 κατοίκων), μεταξὺ τῶν ὁποίων ὑφίσταται προδουλετικὸν σῶμα σχηματιζόμενον ἐκ τῆς ἐπιτροπῆς, τοῦ συμβουλίου καὶ τῶν ἀντιπροσώπων τῶν κοινοτήτων (δύο ἐπὶ ἐνὸς μέλους τοῦ συμβουλίου). Τὰ ἐσοδα τῇ 1881 ἦσαν 753,016 φρ., τὰ δὲ ἐξόδα 789,638 φρ. Ἀνώτερα σχολεῖα δὲν ὑπάρχουσιν, ἐνῷ ἡ δημοτικὴ ἐκπαίδευσις εἶναι καλῶς διοργανωμένη.

Ἀποτελέσασα τὸ πάλαι μέρος τῆς Ραιτικής ἡ χώρα κατωκίσθη ἐνωρὶς ὑπὸ τῶν Ἀλ-λαμάνων οἵτινες περὶ τὸ 530 ἐξέβησαν τὸν χριστιανισμόν. Τῷ 1288 περιήλθεν εἰς τὴν κατοχὴν τῶν Ἀψβούργων, τῷ δὲ 1388 ἐγένετο ἀνεξάρτητος καὶ τῷ 1450 ἡνῶθη ὀριστικῶς μετὰ τῆς Ἑλβετικῆς Ὁμοσπονδίας. [M.S.]

Γλασερίτης. Τὸ κατὰ τὸ βρατ., ὁρθὸν σύστημα κρυσταλλούμενον ὁρυκτὴν τοῦτο εἶναι ὁ ξ υ θ ε ῖ ω μ α τοῦ καλίου μετὰ 54,02 καλίου καὶ 45,98 ὀξυγείου, ἐν οἷς καὶ ὀλίγιστον ὀξυθειωμ νατρίου. Τὴν εὐλόγα τοῦ αὐτοῦ χρωματίζει ἰώδη, πυρρῶμενος δὲ ἐπὶ θιβακῶς μεταβάλλεται εἰς ἐνθιον κάλιον· ἐν ὕδατι ἀπορρυστούται. ἐκ τῆς ἀπορρυστώσεως δὲ τρυγικὸν δξὺ καὶ ἐγγώριον βέριον πρέρχουσι κατακρημνίσματα. [K.M.]

Γλασιαλένη (Glacialin) (Χημ. τεχν.) μίγμα βορικοῦ δξέος, βόρακος, γλυκερίνης σακχάρου καὶ ὕδατος χρησιμεύον εἰς συντήρησιν τοῦ κρέατος, τῶν ὠδῶν κλπ. [O.A.P.]

Γλασκώδη (Glasgow). Ἡ μεγίστη καὶ σπουδαιοτάτη ἐμπορικὴ πόλις τῆς Σκωτίας, ἐν τῇ κομητείᾳ Λάναρκ, καίμενη 71 χμ. Ἀ τοῦ Ἑδμβούργου, μέθ' οὗ συνδέεται διὰ 2 σιδηροδρόμων καὶ διώρυγας. ἐν εὐφύρῳ κοιλάδι ἐπὶ τοῦ Κλάιτδ, 32,5 χμ. ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν τούτου πρὸ πάντων τὰ νεώτερα μέρη τῆς πόλεως εἶναι πλήρῃ λαμπρῶν οἰκοδομημάτων, ἐξ ὧν ἀξιομνημόνευτα τὸ χρηματιστήριον, τὸ

αστεροσκοπεῖον, διάφορα θέατρα καὶ τὸ ὠραιότατον πανεπιστήμιον μεταξύ δὲ τῶν ἀρχαίων ἢ λαμπρὰ μητροπολὶς, κτισθεῖσα 1100-1400. Ἐν τῇ πλατείᾳ Γεωργίου εἰσθηθῆσαν πλείστα ἀγάλματα μεγάλων ἀνδρῶν, πρὸς δὲ δόξασκός πρὸς τιμὴν τοῦ Βελλεγκιτωνίς καὶ Γουλιέλμου τοῦ Γ'. Ἡ ὑπὸ τοῦ Μακλελλαν ἰδρυθεῖσα πινακοθήκη κεντηταὶ ἔργα πολυτίμητα τῶν μεγάλων ζωγράφων Ἰταλῶν, Ὁλλανδῶν κτλ. Ἡ θάσις τῆς Γ. εἶνε καταλλήλοιστά τε διὰ τὸ ἔμποριον, μετὰ τοῦ Ἀτλαντικοῦ συνδέεται διὰ τοῦ Κλαῖδ, μετὰ τῆς βορείου θαλάσσης διὰ τῆς διώρυγος τοῦ Κλαῖδ, καὶ διὰ σιτησφορέμων μετὰ τῶν κυριωτέρων τῆς Σκωτίας πτελίων. Ἀλλὰ καὶ ἡ βιομηχανία ἀκμαζει τὰ μέγιστα καὶ ὑπερτερεῖ τῶν ἄλλων βρετανικῶν πόλεων διὰ τῆς ποικιλίας. Ὁ σπουδαιότερος κλάδος εἶνε ἡ ναυπηγία· καλλιεργουμένη ἐν ποταμοῖς ἐπιτυχῶς σχεδὸν ἅπαντες οἱ ἄλλοι κλάδοι. Ἡ πληθυσμὸς ἀνῆλθε τῇ 1841 εἰς 447,995 μετὰ δὲ τῶν προαπεινῶν εἰς 674,095. Ὡς πρὸς τὸ Πανεπιστήμιον, ὅπερ ἰδρῦν τῇ 1450 καὶ μετ' αὐτοῦ συνδέεται βιβλιοθήκη 110,000 τερμῶν, ὑπαρχοῦσι πλείστα ἄλλα σχολεῖα, ὡσεὶς βρετανικὸς κήπος, ἐπιστημονικὰ ἱδρύματα, μουσεῖα, σὺλλογαὶ κτλ. [M Σ.]

Γλάτζα. Χωριον τοῦ δήμου Φιγαλίας τῆς Μεσσηνιας, ἔχον 170 κατ. [M Σ.]

Γλιτζοπούλα. Χωριον τοῦ δήμου Φιγαλίας, ἔχον 50 κατ. [M Σ.]

Γλάτς (Glatz). 1) Κομητεία τοῦ νομοῦ Βρεσλαύης ἐν τῇ πρωσσικῇ ἐπαρχίᾳ Σιλεσίας, περιλαμβάνουσα τὰ διαμερίσματα Γλάτς, Ἀβελσχερτ καὶ Νουρδα, καὶ ἔχουσα ἐμβαδὸν 1636 τγμ. καὶ (1885) 176,458 κατ., σχεδὸν ὅλους καθολικοὺς καὶ Γερμανοὺς· οἱ ἐν αὐτῇ Τσέχοι (κατὰ τὸ Δ μέρος) ἀνέρχονται εἰς περίπου 4000. Οἱ κατοικοὶ καταγίνονται κυρίως εἰς γεωργίαν καὶ κτηνοτροφίαν, ἀσχολοῦνται δὲ καὶ εἰς ἀρκυντίως ἀκμαιοῦσαν βιομηχανίαν (ὕδατα κτλ.). Εἰς αὐτόνομον κομητείαν ἀνυψώθη ἡ χώρα ὑπὸ τοῦ βασιλέως Πρίντσεβιτς τῆς Βοημίας, ἀποτελεῖ δὲ μέρος τῆς Βοημίας μέχρι τοῦ 1742, ὅτε παρεχωρήθη εἰς τὴν Πρωσίαν. — 2) Πρωτεύουσα τῆς ἄνω κομητείας, ὡς καὶ τοῦ ἐνωμένου διαμερισματος (528 τγμ. καὶ 64,442 κατ.), κειμένη 70 χλμ. ΝΝΔ τῆς Βρεσλαύης ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὀχθῆς τοῦ Νάισς. Ἀλλοτε φρούριον ἰσχυρόν, ἔχει ἀπὸ τοῦ 1878 ὡς μόνον ὀχυρωμα εἶδος τι ἀκροπόλεως, ἐνὸν δὲ περίεξ τῆς πόλεως τεῖχη κατασφισθῆσαν καὶ μετεβλήθησαν εἰς ὠραίους περιπάτους. Κἀτ. 13,588. [M Σ.]

Γλαύκη. θυγάτηρ τοῦ βασιλέως τῆς Κορίνθου Κρέοντος, ἦν ἐνομιμύθη ὁ Ἰάπων, ἐγκαταλείπων τὴν Μηδίαν· ἀλλ' αὕτη διὰ φαρμάκων ἐφόνευσεν τὴν ἀντιζήλῳ. Ὁ Εὐρύπιδης, ὅστις τὸν μῦθον τοῦτον ἔλαβεν ὡς ὑπόθεσιν τῆς Μηδείας, δὲν ἀναφέρει τὸ ὄνομα τῆς βασιλίδος

παίδος, ἦν οἱ μυθογράφοι καλοῦσι Γ., μόνος δ' ὁ γραμματικὸς Κλειτομένης Κορίνθιαν. [H.]

Γλαυκίης. 1) Αἰγινήτης γλυπτικῆς, ἀκμαζῆς κατὰ τὴν πρώτην πεντηκονταετίαν τοῦ Ε' αἰῶνος π. Χ. Ἔργα αὐτῆς ἀναγράφει ὁ Πλουτάρχος ἐκ τῶν ἐν Ὀλυμπίᾳ ἀναθημάτων τὸ ἄρμα καὶ τὴν εἰκόνα τοῦ Γέλωνος, καὶ ἀνδριάντας τῶν ἀθλητῶν Φίλωνος καὶ Θιαγενεὺς καὶ Γλαύκου τοῦ Καρυστίου, ὧν ὁ τελευταῖος παρίεργον σχῆμα σπαιμαχοῦντος, «ὅτι ὁ Γλαῦκος ἦν ἐπιτηδεύων τῶν κατ' αὐτὸν χειρωνακτῶν περικύβητος». — 2) Ἱατρός τῆς αἰρέσεως τῶν Ἑμπειριῶν διδάσκαλος Ἱπποκρίτου τοῦ Ταραντινοῦ, ἐκ τῶν πρώτων καὶ παλαιωτάτων ἐρμηνευτῶν τῶν Ἱπποκράτειων βιβλίων. [H.]

Γλαύκινος (Coelestin). Ὀσκητὸν κρυσταλλοῦμενον κατὰ τὸ βασιρρομβόν ὄρθιν γένος ἰσομέρως τῇ βαρυτινῇ καὶ αγγλειτῇ (βλ. λ.ξ.). Οἱ κρυσταλλοὶ τοῦ εἶναι σκληροὶ κατὰ τὴν διεύθυνσιν τοῦ βραχυδισκοειδούς, ἄλλοι δὲ τραπεζοειδείς. Ὁ Γ. εὐρίσκεται προστετὶ εἰς κρυσταλλικά ἀθροίσματα βῆδισοπαγῇ καὶ φλοισοπαγῇ, εἰς πλάκας, συντριμματα καὶ νεφροειδῆ σχήματα. Σχιζεῖται κατὰ τὸ βραχυδισκοειδές. Σκλ = 3.35· εἰδ. βάρ. = 3.9. 4. Ἀχρως, ἐνίοτε διεσπαστός, συνήθως κυανούς ἢ υποκίτρινος. Λαμβὼν εἶχει ὑδατοειδῆ κινουμένην πρὸς τὴν στεντορ δῆ. — Ὁ Γ. εἶνε δξυθεϊωμὰ στροντιοῦ, ἐκπεριέχων ἐν καθάρᾳ καταστάσει 43.48 δξυθεϊον καὶ 56.52 στροντιανήν. Προστέτι ἐκπεριέχει μικρὰς ποσότητας ἀπὸ τοῦ καὶ βαρείας. Ὁ Γ. πυρούμενος διὰ τῆς συνοξυγονωτικῆς φλ. τοῦ οὐλοῦ τήκεται εἰς γαλακτογερὸν τσάιριον, χρωματίζων τὴν ἐξωτερικὴν φλόγα ἐρυθρὰν. Ἐπὶ ἀνθρακὸς πυρούμενος ἐπαναγωγικῶς μεταβάλλεται εἰς ἐνθεϊον στρόντιον. Συμπυρούμενος μετὰ σόδας ἐπὶ ἀνθρακὸς ἐκπύεται ἐπὶ τοῦτον καὶ κατείδνεται εἰς τὰ βαθύτερα τοῦτον στρώματα ὅπως καὶ ὁ βαρυτίτης. Ὁ Γ. ὑπὸ τῶν δξέων δὲν ἀπορρευστοῦται, συνθερμαινόμενος ὅμως μετὰ δξυανθρακικοῦ ἀλκαλίου, μεταβάλλεται εἰς δξυανθρακικὴν στροντιανήν, εὐκόλως ὑπὸ τῶν δξέων ἀπορρευστομένην. Ἀπὸ τῆς πολλαχῶς γῆς καὶ χρησιμεύει πρὸς παραγωγὴν ἐγχλωρίου στροντιοῦ καὶ δξυοξωτικῆς στροντιανῆς, ὧν χρῆσις γίνεται εἰς τὴν κατασκευὴν πυροτεχνημάτων. [K M.]

Γλαύκιον (B o r.). Glaucium Tourn., γένος τῆς εἰκογενείας τῶν Μηκωνωδῶν. Τὰ κοινότερα εἶδη τῆς μεσημβρινῆς Εὐρώπης καὶ Ἑλλάδος εἰσὶ Γ. τὸ ξανθὸν (G. luteum Scop., μῆκων ἢ κερκίτης τοῦ Διοσκουρίδου) πυρούμενον ἐν περὶθαλασσίαις καὶ φαρμακευτικὸν κατὰ τὴν Διοσκουρίδην καὶ Γ. τὸ γνήσιον (G. corniculatum Curt.), εὐπίως ὁ κροκίῳν χυλὸς ὁ ἐκ τῶν φυλλῶν ἐν Συρίᾳ ἐκχυλόμενος εἶνε τὸ Γ. τοῦ Διοσκουρίδου, ὅπερ ψυκτικὸν καὶ πρὸς τὰ ὀφθαλμικά

θρωπέων σαρκῶν. Ὁ Γλ. οὗτος ταυτίζεται συνήθως μετὰ τοῦ προηγουμένου, ὦν καὶ αὐτὸς πιθανῶς προσωποποιεῖ τῆς θαλάσσης. Τὸν θάνατον δ' αὐτοῦ εἰχονίσως υποθέσιν τὰ δράματ' Ἀθλὰ ἢ φορβὰς τοῦ Θεσπίδος καὶ Γλαυκοῦ Ποινεύς τοῦ Αἰσχύλου. — 3) Υἱὸς τοῦ Ἱππολόγου, ἑγγονος τοῦ Βελλεροφόντου, ἡγεμὼν μετὰ τοῦ Σαρπηδόρος τῶν Λυκίων, τῶν προσελθόντων ἐπικουρῶν τῷ Πριάμῳ εἰς τὸν Τρωϊκὸν πόλεμον. Ἐν γνωστοτάτῳ ἐπεισοδίῳ τῆς Ἰλιάδος (Ζ. 119—236) περιγράφεται ἡ μονομαχία αὐτοῦ καὶ τοῦ Διομήδους, ὅστις ἀναγνωρίζας ὅτι ὁ Γλ. ἦτο ξένος αὐτοῦ πατρώος κατέπαυσε τὴν μάχην καὶ ἀντήλλαξαν τὰ ὄπλα, καίτοι τὰ μὲν τοῦ Γλ. ἦσαν χρυσὰ τὰ δὲ τοῦ Διομήδους χαλκὰ. Ἐκεῖνα μὲν ἀξίας ἔλαττον, ταῦτα δ' ἔνευα βῶν. Κατὰ τὸν Κοῖντον τὸν Σμυρναῖον ἀπέκτεινε τὸν Γλ. μαχόμενον περὶ τὸν νεκρὸν τοῦ Πατρόκλου Αἴας ὁ Τελαμώνιος· προσταγῇ δὲ τοῦ Ἀπόλλωνος ἀρπάσαντος ἐκ τῆς πυρᾶς τὸ σῶμα αὐτοῦ οἱ ἄνθρωποι ἐκόμισαν εἰς τὴν Λυκίαν. Ἐτιμᾶτο δ' ἐν Λυκίᾳ ὁ Γλ. ὡς ἥρως, καὶ οἱ τῆς Λυκίας βασιλεῖς ἐμυθολόγουν ὅτι εἶκον τὸ γένος ἐξ αὐτοῦ. — 4) Υἱὸς τοῦ Μίνως καὶ τῆς Πασίφης ἢ τῆς Κρήτης, ὅστις πεσὼν εἰς μέλιτος πίδακα ἀφανὴς ἐγένετο. Πολλὴν δὲ ζήτησιν ποιουμένου τοῦ Μίνως εὐρέθη ὁ παῖς ὑπὸ τοῦ μιντωῆς Πολυίδου, ὅστις καὶ ἀνέστησεν αὐτὸν διὰ βοτάνου, ὅπερ εἶδεν ὅτι ἀπέδωκε τὴν ζωὴν εἰς νεκρὸν ὅριον ἐπιτεθὲν εἰς αὐτὸν ὕψ' ἑτέρου δ' φεως. [Π.]

Γλαυκος. 1) Παλαιότατος Χῖος γλύπτης ζήσας κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ Ζ' αἰῶνος π. Χ. ἀνεμαστὴς δὲ γενόμενος διότι ἐξέσυρε τὴν κέληλσιν τοῦ σιδήρου. Ἐντεῦθεν δὲ καὶ ἡ παροιμία «Γλαυκοῦ τέγγη» ἐπὶ τῶν εὐμυγῶν καὶ ἄκαθαρτων κατεργαζομένων. Τούτου ἔργον ἦτο ὑποκρατηρίδιον (ἦτο κρατήρως ὑπόθημα) σιδηροῦν κολλητὸν, ἀνάθημα τοῦ βασιλέως τῶν Λυδίων Ἀλυάττου (κατὰ τὰ τέλη τοῦ Ζ' αἰῶνος π. Χ.), ὅπερ κατὰ τὸν Ἡρόδοτον ἦτο «θένης ἄξιον διὰ πάντων τῶν ἐν Δελφοῖσι ἀναθημάτων». — 2) Ἀργεῖος ἀνδριαντοποιός. Ζήσας κατὰ τὴν πρώτῃν πεντηκονταετηρίδα τοῦ Ε' αἰῶνος π. Χ. Κατὰ τὸν Πausanias ἐποίησεν ἀγάλματά τινα θεῶν, ἄτινα ἀνέθηκεν ἐν Ὀλυμπίᾳ ὁ τῶν παιδῶν τοῦ Ῥηγίνου τυράννου Ἀναξίλα ἐπίτροπος Μίκυθος. [Π.]

Γλαυκος (νῦν Λεῦκα). ὁ κυριώτερος ποταμὸς τῆς πατροικίης πεδιάδος ἐν Ἀχαΐᾳ, πηγάζων ἀπὸ τῶν περὶ τὰ νῦν χωρία Βαλατοῦναν καὶ Βαρδικώστα νοτίων ὑψωσιῶν τοῦ Παναχαϊκοῦ καὶ κατερχόμενος ὁρμητικῶς εἰς τὴν πρὸς Ν τῶν Πατρῶν πεδιάδα, ἣν ἐκ τῆς ἐλλειψίως τεχνητῶν προτειγισμάτων μεταβάλλων ῥοῦν ἀγρίως καταστρέφει ἐπὶ διάστημα 2 περίπου ὥρων μῆκους καὶ 1 πλάτους καὶ κατέστησεν ὡς τὰ πολλὰ ἄγονον ἅτε ὑπερπλη-

ρώτας δι' ἄμμου καὶ χαλίκων· ἐκβάλλει τέλος $\frac{1}{2}$ ὥραν πρὸς Ν τῶν Πατρῶν εἰς τὸν πατροικὸν κόλπον διὰ διαφόρων στομιῶν, ἐνθα τὴν τε ἀμαξίτην καὶ τὴν σιδηροδρομικὴν γραμμὴν Πατρῶν-Ἀχαΐας συγγάνεις καταστρέφει. Διὰ τῶν ὕδατων δ' αὐτοῦ ἀρδεύεται ἡ ὡς ἄνω πεδιάς ἐν καιρῷ θέρους. Ἐξαναγκάζομενος δ' εἰς τεχνητὴν κοίτην θὰ καθίστατο λίαν ὠφέλιμος καὶ ὁλως ἀξήμιος. [Γ.Πδ.]

Γλαυκοφανής (Ὁρυκτολ.). Κρυσταλλοῦται κατὰ τὸ βασίον, προκλινέει σύστημα ἰσομόρφως τῇ κερσοσίλῃ (ἰδ. λ.εξ.). Σχηματίζεται πρισματικῶς. Σκληρότης = 6...6,5· εἶδ. βερ. = 3,1, χρῶμα κυανοῦν, γραμμὴν παρέχει κυανόφαιον, λαμψὺν ἔχει ὑποσειδῆ πρὸς τὴν μαργαριτοειδῆ κλινούσαν. Εἶνε διαφώτιστος ἢ ἀδιαφανής. — Ὁ Γ. εἶνε παράμειξιν διαφόρων δόρυπυριτωμάτων καὶ ἐμπεριέχει εἰς 100 μέρη 57,81 δόρυπυριτιον, 12,03 ἄργιλον, 2,17 ὀξείδιον σιδήρου, 5,78 ὀξείδιλλιον σιδ., 13,07 μαγνησίαν, 2,20 ἑσθεστον καὶ 7,93 νάτρον. — Ὑπὸ τῆς φλογὸς τοῦ αὐλοῦ τήκεται εὐκόλως εἰς φαιόλευκον ἢ πρασίνην ὑελον μὴ μαγνητικὴν ὑπὸ τῶν ὀξέων ἀναλύεται ἀτελῶς. — Ἀπαντᾷ ἐν τῷ μαργαριτακῷ σχιστολίθῳ τῆς νήσου Σύρου (θεῖαις Βαπόρια), μικροσκοπικῶς δὲ παρατηρήθη καὶ εἰς ἄλλους τῆς Ἑλλάδος μαργαρυ. σχιστολίθους. [Κ.Μ.]

Γλαυκοφανικὸς σχιστολίθος ὀφθαλμικῶς δύναμιθι ἴσως νὰ καλέσωμεν τὸν τῆς νήσου Σύρου (θεῖαις Βαπόρια) ἀμφιδόλιπον σχιστολίθον ἐν μικροσκοπικῶς ἐξήταστα. Τὸ πέτωμα τοῦτο συνίσταται ἐκ γλαυκοφανίτου (ἰδ. ζῆν), ὅστις διὰ τοῦ διχροσκοπίου παρέχει βαθύ κυανοῦν, κίτρινοπράσινον καὶ ἰσθμὸς χρῶμα. ἐκ βοδοχρῶν διαταπειρικῶν κρυσταλλῶν ἀνθρακίτου, πλήρων ῥηγματίων, ἐκ διπλοπλαστικῶν μικρολίθων, ἐκ χαλαζακῶν κοκκίων ἐκ κερσοσίλῃς ἰσχυρῶς διχροτικῆς, ἐξ ἀμφακίτου καὶ ἐκ λεπίων βαθυπράσινου τινὸς οὐσίας (ὥσως γλωρίτου) [Κ.Μ.]

Γλαυκωμα. Νόσος τοῦ ὀφθαλμοῦ κληθεῖσα οὕτως ὡς ἐκ τῆς ὑπερπρασίνου χροιάς, ἣν προσλαμβάνει πολλάκις ἡ κόρη, χαρακτηριζομένη δὲ κυρίως ὑπὸ τῆς αὐξήσεως τῆς πίεσεως ἐντὸς τοῦ βολβοῦ καὶ τῆς ἐντεῦθεν προσγινόμενης βλάβης τοῖς βυθίοις χρωστικῶς τοῦ ὀφθαλμοῦ καὶ ἰδία κοιλάνσεως τῆς θηλῆς τοῦ ὀπτικῶν νεύρου. Ἐμφανίζεται ἡ νόσος πρὸ πάντων ἀπὸ τοῦ 40οῦ ἔτους καὶ ἐξῆς, οὐχὶ δὲ πάντοτε δημοιόμορφως· τοῦτο δ' ἔνεκα διακρίνομεν τὸ δξύ τὸ χρόνιον, τὸ ἀπλοῦν, τὸ αἰμορραγικὸν καὶ τὸ δευτερογενὲς Γ. — Καὶ τὸ μὲν δξύ Γ. χαρακτηρίζεται ὑπὸ ἄλγους δρυτάτου, θαρρυρότης καὶ ἐνέσεως τῶν ἀγγείων τοῦ ἐπιπεφυκότος κτλ. Ὁ ὀφθαλμὸς παρίσταται ἁμαρῶς τὴν ὄψιν, ἡ δὲ κόρη διαστελλεται σφῶδρα καὶ εἶνε γλαυκὴ τὴν χροίαν. Ὁ κερατοειδὴς ἀπόλλυσι τὴν αἰ-

σθητικότητά αὐτοῦ ὃ δὲ βολβὸς ἀποβαίνει σκληροτάτος. Ἡ νόσος συνοδευσμένη πολλάκις ὑπὸ πυρετοῦ, ἀνορεξίας καὶ ἐμέτων προβαίνει ταχέως εἰς τὴν καταστροφὴν ἀπολήγουσα εἰς τελείαν τύφλωσιν, ἂν μὴ ἐπεμύσῃ ἐγκαίρως. Τὸ δὲ χρὸνιον Γ. εἰσβάλλει πάντοτε σχεδὸν ὑπουλως διὰ προδρόμων φαινομένων καὶ προχωρεῖ βαθμηδὲν καὶ κατ' ὀλίγον. Ἀξία σημειώσεως ἐνταῦθα εἶνε ἡ ἀτροφία καὶ κοίλανσις τῆς ὀπτικῆς θηλῆς ὡς ἐκ τῆς διηνεκοῦς πίεσεως. Ἡ ἀπώλεια τῆς ὁράσεως συντελεῖται κατὰ βραχύ. Ἐπὶ δὲ τοῦ ἀπλοῦ Γ. αἱ ἐκ τῆς πίεσεως προσγινόμεναι βλάβαι περιορίζονται ἐν τῷ ὀπίθῳ πόλῳ τοῦ ὀφθαλμοῦ καὶ τῇ ὀπτικῇ θηλῇ, ὥτε τοῦ μὲν κατὰ τοῦ ὀφθαλμοῦ τὸν διαφάνειαν αὐτοῦ, τοῦ δὲ προσθίου θαλάμου τὰς κατὰ φύσιν διαστάσεις. Τὸ δ' αἰμορραγικὸν Γ. εἶνε ἡ βαρυτάτη μορφή. Εἰσβάλλει δι' ἄλλους δξυτάτου καὶ εἶνε ἀπότοκον τῆς ῥήξεως τῶν κεγγροειδῶν ἀνευρυσματίων τῶν ἀρτηριδίων τοῦ ἀμφιβληστροειδοῦς. Τέλος δὲ τὸ δευτερογενὲς Γ. εἶνε ἐπακολουθημα προηγουμένης νοσηρᾶς καταστάσεως τοῦ ὀφθαλμοῦ. — Ἡ πρόγνωσις τοῦ Γ. βαρυτάτη οὕσα ἄλλοτε, ἥδη ἐμετριάσθη διὰ τῆς ἱριδεκτομίας. Ἐπὶ τοῦ χρονίου δ' ὁμοῦ καὶ τοῦ αἰμορραγικοῦ Γ. προτιμῶσι τὴν σκληροτομίαν. Σημειωτέον δὲ τέλος ὅτι καὶ αἱ ἐνσταλάξεις τῆς ἐξερίνης συμβαλλόμεναι εἰς τὴν ἐλάττωσιν τῆς πίεσεως ὡφελοῦσι πολλάκις κατὰ τοῦ Γ. [A. X.]

Γλαυκών. Γένος τοῦ Ἀρίστωνος, ἀδελφῆς τοῦ Πλάτωνος. Τοῦτον ἐπιχειρήσαντα ἐξηδὸν ἔτι νὰ πολιτευθῇ ἀπέτρεψεν ὁ Σωκράτης, ὡς ἀφηγῆται ὁ Ξενοφὼν ἐν Ἀπομνημονεύμασιν. Ἐρέραντο δ' αὐτοῦ ἐννέα διάλογοι, καὶ ἄλλοι 32 νοθευμένοι ὑπὸ τῶν ἀρχαίων. [Π]

Γλαυκῶπις. Βλ. Ἀθηνᾶ. (Τομ. Δ' σ. 180 α').

Γλαυξ, Κουκουδάκια κοινῶς (Strix). Πτηνὸν ἀρπακτικὸν νυκτινόμον, ἔχον ὀφθαλμοὺς μεγάλους κατευθυνόμενους πρὸς τὰ ἐμπροσθεν καὶ περιβεβλημένους ἐνίοτε κύκλῳ δι' ἄδρων πτερῶν ῥάμφος ἰσχυρὸν κυρτὸν ἀπ' αὐτῆς τῆς βάσεως κήρυμα καλυπτόμενον ὑπὸ μεταξοειδῶν πτερῶν πτέρωσιν ἐν γένει μαλακὴν καθιστώσαν τὴν πτήσιν ἐλαφρὰν καὶ ἀθρόον πῶδας πτερωτοὺς μέγας τῶν ἁκρίων τῶν δακτύλων, ὡπλισμένους δι' ὀνύχων ἰσχυρῶν βρασίην καὶ ἀκοὴν λίαν ἀνεπτυγμένην. Αἱ Γ. θηρεύουσι κατὰ τὸ λυκίως καὶ κατὰ τὴν νύκτα τρέφονται ἐκ μικρῶν πτηνῶν καὶ θηλαστικῶν καὶ ἔχουσι φωνὴν ἰσχυράν κλαυθμοειδῆσαν. Ἐν καιρῷ τῆς ἡμέρας μένουσι κεκρυμμένοι ἐν ταῖς ὁπαῖς τῶν τοίχων καὶ τῶν δένδρων, ἐν αἷς καὶ πηγνύουσι τὴν ἄξιστον νωττιάν των, ἐνίοτε μάλιστα καὶ τίκτουσι χωρὶς νὰ προετοιμάσωσι νωττιάν. [N. A.]

Γλαυξ ἡ παραθαλασσία (B. o. t.) *Glaux maritima* L. Εἶνε φυτὸν ἁλόφιλον

ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ Γ'

τῆς μέσης καὶ Β. Εὐρώπης ἐκ τῆς οἰκογ. τῶν Πασγαλιωδῶν (Primulaceae) χρησίμον πρὸς ἐξαγωγήν σάδας. Ἡ δὲ Γ. τοῦ Διοσκοριδοῦ, ἡ κατ' αὐτὸν γάλα ἡγουσα, εἶνε φυτὸν παραθαλάσσιον σταυρανθές, ὥσως ἡ κοινὴ Μαθιολαία ἡ τριδελῆς (*Matthiola tricuspidata* L.) [Θ. X.]

Γλαυροῦς (P. h. t. o. r.) χαρακτηρ. λόγου εἶναι ὁ ἱλαρὸς καὶ χαρίεις καὶ ἀντίκειται εἰς τὸν κακόηλον. Χαρίεν δύναται νὰ ᾔῃ καὶ αὐτὸ τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος, τὸ πρᾶγμα ἢ ἡ ὑπόθεσις. Ὅμως χαριέστερον γίνεται δια τοῦ κάλλους τῆς Ἑρμηνείας. Ἐπιτυγχάνεται δὲ τοῦτο διὰ τῆς χρήσεως ἀταξισμῶν μὴ δεκτικῶν, συντομίας τινὲς καὶ τάχους, καὶ τῆς τάξεως ὀνομάτων ἢ φράσεων ἐν τῷ τέλει τῶν προτάσεων ξένον τι καὶ ἄχθεις δηλούντων διὰ τῆς χρήσεως τῶν σχηματῶν τῆς ἀναδιπλώσεως, ἀναφορᾶς καὶ τῶν ὁμοίων διὰ καταλλήλου χρήσεως παροιμιῶν, μύθων, παραβολῶν, ὑπερβολῶν καὶ τῆς σκοπίμου ἐκλογῆς καλῶν ὀνομάτων καλὰ δὲ ὀνόματα εἶναι τὰ καλούμενα λεῖα, ἅτινα ἐκ πλείονων ρωνηέντων συνίστανται (κατὰ δὲ τὸν Θεόφραστον ἐν *Rhet. Gr.* τομ. 3, σελ. 300, Sp. «κάλλος δυνάμει ἐστὶ το πρὸς τὴν ἀκοὴν ἢ πρὸς τὴν ὄψιν ἥδὴ ἢ τὸ τῇ διανοίᾳ ἐντιμον»). Ἐν δὲ τῇ συνθέσει ποιά τις μετρικὴ ἀπὸ τῆς ὁμοιοφάνειας εἶναι ἕτοπος. Ὡς παράδειγμα γλαυροῦ ὄρους θεωρεῖ ὁ Δημήτριος ἐν τῷ περὶ Ἑρμηνείας τὴν ποιητικὴν Σαπφῶ ἐκ δὲ τῶν πεζῶν πρώτον τὸν Ξενοφῶντα, ἔπειτα τοὺς Περιπατητικούς, τὸν Πλάτωνα, τὸν Ἡρόδοτον καὶ εἰς τινα μέρη τὸν Δημοσθένην. Ὁ Ἰσοκράτης πανταχοῦ ἐπιτηδεύεται τὸ Γ., τοῦλάχιστον ὡς πρὸς τὴν ῥυθμικὴν κατασκευὴν τῶν περιόδων καὶ τὴν χρῆσιν τῶν σχηματίων. [I. Π.]

Γλέδιτς (Joh. Gottlieb Gleditsch). Βοτανικὸς καὶ δασολόγος Γερμανός, γενν. τῷ 1714 ἐν Λιψία καὶ ἀποθ. τῷ 1786 ἐν Βερολίνῳ. Ἐποὺ ἀπὸ τοῦ 1766 προσκληθεὶς ὑπὸ Φρειδερίκου τοῦ Μεγάλου ἐδίδασκε τὴν βοτανικὴν καὶ κατόπιν δασολογίαν. ἤς ἐθεσε τὰς πρώτας ἐπιστημονικὰς βάσεις. [Ε. Γ.]

Γλεδιτσεῖα (B. o. t.) *Gleditschia* L., γένος τῆς οἰκογ. τῶν Καϊταλπινωδῶν ἀφιερωθὲν τῷ Γλέδιτς (βλ. ἄν.) ὑπὸ τοῦ οἴλου τοῦ Λινναίου. Μεγάλα δένδρα, ὡς τὰ πολλὰ ἀκανθώδη, τῆς Β. Ἀμερικῆς καὶ τῆς Ἀσίας, ὧν διάφορα εἶδη καλλιεργοῦνται ἐν παραδείσοις. Τὸ ξύλον αὐτῶν σκληρὸν καὶ εὐχρηστον. Τὰ γνωστότερα εἶδη εἰσὶ *G. triacanthos* L., *G. horrida* W., *G. Sinensis* Lam., *G. Caspica* Desf. [Θ. X.]

Γλεῖνος (B. o. t.) κατὰ τὸν Θεόφραστον εἶδος Σφενδάμου (Σ. ἢ παδινῆ) ἥτοι τὸ *Acer Creticum* L. Τὸ γένος *Glinus* τοῦ Λινναίου ὑπάγεται εἰς τὴν οἰκογ. τῶν Αὐτικωδῶν (Portulacaceae) οὗ τὸ μόνον εἶδος, Γ.

δ λοτοειδής (G. lotoides L.) φέεται καὶ ἐν Θεσσαλίᾳ. [Θ.Χ.]

Γλευκόμετρον (ἢ γλευκοζυγίς) γερμ. Mostwage, γαλλ. pèse moult. Εἰδικὸν αἰραιόμετρον (σακχαρόμετρον), ὅτερ ἐμβαπτίζοντες ἐντὸς τοῦ γλευκοῦ εὐρισκουσιν ἐκ τοῦ σημείου τῆς βαθμολογίας, μέχρι τοῦ ὁποίου βυθίζεται ἐν τῷ ὑγρῷ, τὸ ποσὸν τοῦ ἐν τῷ γλευκοῦ ἐνεχομένου σακχαροῦ (βλ. Πρυστοπούλου Οἰνολογικά. [Ο.Α.Ρ.])

Γλευκος (κοινῶς μοστος). Ὁ δὲ ἐκθλίβεται ἐκ τῶν σταφυλῶν ληρθεὶς χυμὸς πρὶν ζυμωθῆναι. Ζυμοῦμενον μεταβάλλεται εἰς οἶνον. Γ. καθορῶς καταχρηστικῶς καὶ ἄλλων ἐπωρῶν (οἶον μήλων, ἀγλαδῶν κλπ.) τὸν ἐκθλιμμένον χυμὸν. Τὸ δὲ ἐξατμίσας συμπυκνωθὲν Γ. καλεῖται πετιμέλι. [Ο.Α.Ρ.]

Γλήνη (γληνοειδὴς κοιλότης, κοτύλη, ἄντατομι). Κοιλότης μάλλον ἢ ἥττον βαθεία ἐπὶ τοῦ ἑτέρου τῶν διαθροσμένων ὁσίων ὑποδυναμένη τὴν κεφαλὴν τοῦ ἑτέρου. [I.ΠΘ.]

Γληνεὶδος δακτύλιος (ἄντατομι). Δακτύλιος ἐξ ἰνῶδους χυμῶν, περιβάλλοντων κίχλιν τὸ χεῖλος τῆς γλήνης, ἥς αὐτῶναι τὸ βάθος. [I.ΠΘ.]

Γλήνος. Χωρίον Θεσσαλίας τοῦ δήμου Τρικκαίων ἀπέχον 1 1/2 ὥρ. ἀπὸ Τρικκαίων καὶ καίμενον ἐν τῇ μεταξὺ Πηνειοῦ καὶ Αἰθαιῶν πεδιάδι. Κατ. 240.

Γλήχωμα (Βοτ.). Glechoma L., γένος τῆς οἰκ. τῶν Χειλανθῶν. Το κοινότερον εἶδος ἦτοί Γ. τὸ κισσοειδὲς (G. hederacea L.) εἶνε πᾶσα αρωματικὴ τῆς Βοτ. κλάσης, ἥλιστα φαρμακευτικὴ (Herba Hederæ terrestris), ἐν Ἑλλάδι δὲ σπανίως ἐν ὄρεσιν εὐρησθη. [Θ.Χ.]

Γλήχων (Βοτ.). τοῦ Δισκοκάρου εἶνε κοινώτατον εἶδος Μέντης (Mentha Pulegium L. κοινῶς βλήχωνι ἢ γλήχωνι ἢ φλασκύνι), ἥλιστα φαρμακευτικόν. [Θ.Χ.]

Γλιᾶτα. 1) Χωρίον Μεσσηνίας τοῦ δήμου Ἀνδανίας, 2 ὥρ. ἀπὸ Διαβολιτίου. Κάτοικοι 372.

—2) Χωρίον Μεσσηνίας τοῦ δήμου Ἄριος ἀπέχον 20' ἀπὸ Ἀσλανάχα. Κατ. 310.

Γλίγκα (Mich. Jwanowitsch Glinka). Περιφρῆμος μουσικὸς Ρώσος, γενν. τῷ 1804 ἐν Νοβοσίμσκ τοῦ κυβερνείου Σμόλενσκ καὶ ἀποθ. τῷ 1857 ἐν Βερολίνῳ, ὅπου εἶχε μεταδῆ παρὰ τῷ ἐξῆχῳ μουσικοδιδασκάλῳ Δέν. Εἶνε ὁ πατὴρ τῆς νεωτέρης ρωσικῆς ἐθνικῆς μουσικῆς, δημιουργήσας τὰ καταστάνα πρῶτα αὐτῆς μελοδράματα: Ἡ ζωὴ διὰ τὴν Τσάρον (1836), Ῥοῦσλαν καὶ Λουζμίλλα (1842), καὶ ἄλλας μικροτέρας συνθέσεις. [Μ.Γ.]

Γλισσᾶς (-άντος) Ἀρχαία πόλις τῆς Βοιωτίας κατὰ τὰς ὑπώρειας τοῦ ὄρους Ὑπά-

του, ἐφ' οὗ κατὰ τὸν Πausanίαν εὐρίσκειτο ναὸς καὶ ἄγαλμα τοῦ Διὸς Ὑπάτου. Παρὶ τὴν πόλιν ἦν ἱεὺς ἕκαστο ἐν τῇ θέσει τοῦ σημερινοῦ χωρίου Σαρτζι. ὅπου σφύρονται καὶ ἐρείπια αὐτῆς, συνήθη ἢ μετὰ τῶν ὁρθίων μάχη τῶν Ἑπιγόνων, καθ' ἣν ἐρενεύθη ὁ τοῦ Ἀδράστου υἱὸς Αἰγιάλεος. Πρὸ. Πausanίαν IX, 19, 2.

Γλοδερσὺν (Gloversville). Πόλις τῆς Ἀμερ. Πολιτείας Νέας Ὑόρκης, ἔχουσα 7138 κατοίκους. [Μ.Σ.]

Γλοδουλαρία (Βοτ.) Globularia L., ποστυπὸν γένος τῆς μικρᾶς οἰκογενείας τῶν Σφαιροειδῶν (Globulariaceae), βλ. λ. Ἄλυτον. [Θ.Χ.]

Γλοδουλίνη (Globuline) καλοῦνται λευκωματικαὶ οὐσίαι ὑδατοῦ ἐν ὕδατι, διαλυταὶ δὲ ἐν διαλυματι ἁλτος, π.χ. ἡ Βιτελλίνη τοῦ κρόκου τῶν ὠν, ἡ μυωσίνη ἡ μυωζίνη, ἡ ἐνὸπλαστικὴ οὐσία κλπ. — Ἐτι καλεῖται εἰδικῶς γλοδουλίνη ἡ κρυσταλλίνη τὸ κύριον συστατικόν τῶν κίστερσιων κλπ. Πρὸλ. κίμα. [Ο.Α.Ρ.]

Γλόγαν. 1) Glogau ἢ Gross-Glogau. Πόλις καὶ προῦριον τοῦ νομοῦ Λέγινης ἐν τῇ πρωσικῇ Σιλεσίᾳ, καίμενη ἐπὶ τῆς κριστερᾶς ὁρμῆς τοῦ Ὄδερ καὶ παρὰ τοὺς σιδηροδρόμους Βρεσλαύτης-Στετινῆς καὶ Λίπσης-Ἄνσдорφ. ἔχει 2 γυμνάσι., παρθενεῖον, στρατιωτικὴν σχολήν, βιομηχανικὰ καταστήματα καὶ (1842) 20027 κατ. (τὸ διαμέρισμα Γ. 75790) — Ἀλλοτε ἦτο πρωτεύουσα τοῦ δουκατοῦ Γ. περιλαμβανόντος τὸ Β μέρος τῆς Κάτω Σιλεσίας, το Σαγάν καὶ τὸ Κρόσσειν, ὅπερ ἐβούλεν τῷ 1252 ἀπὸ τοῦ 1476 ἀνήκειν εἰς τὴν Κορμάν καὶ τῷ 1500 καταργήθη. 2) Ober-glogau (Ἄνω Γ.). Πόλις τοῦ πρωσικοῦ νομοῦ Ὀππὲλν τῆς Σιλεσίας, ἔχουσα διδασκαλεῖον καὶ 5108 κατ. [Μ.Σ.]

Γλόγοδα. Χωρίον τοῦ δήμου Κλειτόρος τῆς Γορτυνίας, ἀπέχον ὥρ. 2 1/2 Ν τοῦ Βαλτετινίου. Κατοικοὶ 303.

Γλοιὸς ἡ φυτικὸν λευκωμα καλεῖται ἢ κατὰ τὴν μετὰ πολλοῦ ὕδατος ζύμωσιν καὶ πύρεσιν τοῦ αλευροῦ ὑπολειπομένη γλοιώδης φαισικτρινὴ οὐσία ἵνε κοιλώδης ἀξωτοῦχος, λευκωματοειδὴς καὶ καθίσταται διὰ ξηράνσεως κεκοιτιδής, ἀποτελεῖ δὲ τὸ κατ'ἐξοχὴν θρεπτικὸν συστατικόν τοῦ αἵτου· διαλύεται ὑπὸ τῶν διαλυμάτων τῶν καυστικῶν ἀλκαλίων, μετ' οἰνοπνεύματος δὲ ζεόμενος διαλύεται ἐν μέρει μεταβληθὲς εἰς φυτοκόλλαν ἢ γλοιίνην ἢ γλουτίνη, ἢ γλιαδίην, μένει δὲ ἀδιάλυτος ἡ φυτοερίνη ἢ φυτοκίνη. Ὁ Γ. χρησιμεύεται εἰς παρασκευὴν εἰδικῶν εἰδῶν θρεπτικωτάτων ἄρτων, σαρμιάσεως καὶ ἄλλων λίαν θρεπτικῶν οὐσίων. [Ο.Α.Ρ.]

Γλοιώμα. Νεόπλασμα κολλώδες τὴν οὐσταν, αποτελούμενον δ' ἐκ δικτυωτοῦ ἱστοῦ,

ού ἐν ταῖς βρογαῖς ἐμπερικλείονται πολυάριθμοι πυρηνεὶς ὑποστράγγυλοι ἢ ψεῖδεις. Ἄναπτύσσεται δὲ τὸ Γ. ἐν τῷ ἐγκεφαλῷ, τῷ νωτιαίῳ μυελῷ, τῷ ἀμφιδηστροειδεῖ καὶ τῷ ἀπτικῷ καὶ ακοιστικῷ νεύρῳ. Καίπερ καλὸν ἔχει τὸ Γ. συνεπάγεται πολλάκις διὰ τῆς προσγινόμενης πίεσεως ἐπὶ τῶν νευρικών κέντρων σπουδαίως διαταραχὰς λειτουργικὰς τε καὶ ὀργανικὰς. [Α.Χ.]

Γλοκκερίτης ἐκλήθη παραλλαγή τις τοῦ πεισοφανοῦς ὑπὸ διποδαίους συνήθως χρυσάλλους ἀπαντῶν ὀρυκτῶν, ὅπερ εἶνε ἐνωσίς 15, 19 δξυδαίου, 64, 34 σιδηρικοῦ δξυδαίου καὶ 20, 7 ὕδατος. — Ἀπερυστόταται ἐν ἀκράτῳ δξυθεῖνι πυρῶμενος λαμβάνει χρῶμα ἐρυθρὸν καὶ ἔλλκει δξυθειώδες. [Κ.Μ.]

Γλόκνερ (Glockner ή Grossglockner). Ὅρος ἀνῆκον εἰς τὰς Νορικός Ἀλπεις (βλ. λ. ἐν τόμ. Δ' σ. 657) καὶ εἰς τὴν ὄρειαν τῶν Ὑψηλῶν Ταουερν, κείμενον δὲ ἐπὶ τῶν συνήρων τῶν Τυρόλου καὶ τῆς Κορινθίας. Ἐχει σχῆμα πυρμιδος καὶ ὕψος 3797 μ. [Μ.Σ.]

Γλόμμεν. Ὁ μέγιστος ποταμὸς τῆς Νορβηγίας ἔχων ῥοὴν 567 χμ. καὶ ἐνορίαν 40480 χμ. Πηγάζει ἐν τῷ νομῷ Δρόνγκαμ ἐκ μικρᾶς λίμνης, διαρρεῖ διαφόρους ἄλλας λίμνας, καὶ διευθυνόμενος ὡς ἐπὶ πλεῖστον πρὸς Ν ἐκβάλλει παρὰ τὸ Φρέδερίκσταδ εἰς τὸν Σκάγερ-Ἰάκ τῆς Βαλτικῆς. [Μ.Σ.]

Γλοξινεία (Β ο τ.), *Gloxinia L'Her.*, γένος τῆς οἰκογενείας τῶν Γεσνερίων (βλ. λ.). Φυτὰ κονδυλόριζα τῆς Ν Ἀμερικῆς, συχὰ θεραπευόμενα ἐν τοῖς κήποις γάρν τῶν ὡραιωτάτων μακροσφύων ἀνθῶν. [Θ.Χ.]

Γλόσσοπ. Πόλις τῆς ἀγγλ. κομητείας Δερβυ παρὰ τὸν σιδηρόδρομον Μαγγεστρίας-Στρετλ, ἔχουσα (1881) 19574 κατ. καταγεγραμμένους κυρίως εἰς βαμβακουργίαν. [Μ.Σ.]

Γλόστερ (Gloucester). 1) Κομητεία τῆς Δ Ἀγγλίας ἐν τῇ εὐτέρῳ κοιλάδι τοῦ Σέβερν, ἔχουσα ἐμβ. 3257,5 χμ., καὶ (1881) 572480 κατ. Ἡ χώρα εἶνε πλουσία εἰς δάση, λιθάνθρακας, σίδηρον κτλ. Ἡ γεωργία καὶ κτηνοτροφία ἀκμάζουσι λίαν (κυρίως τοῦ Γ.). Ἡ δὲ βιομηχανία συνίσταται εἰς ὑφαντουργίαν, μεταλλουργίαν κτλ. 2) Πρωτεύουσα τῆς ἄνω κομητείας καὶ ἔδρα ἐπισκόπου, κειμένη 149 χμ. ΔΠΔ τοῦ Λονδίνου, ἐπὶ τοῦ Σέβερν καὶ παρὰ τὸν σιδηρόδρομον. Ἐχει ἀξιολόγη κτίρια (μητρόπολιν ἐκτισμένην 1089—1518 μετὰ λαμπρῶν ὑελογραφῶν, μεγάλας φυλικάς, ὧν αἱ ἐξέχοντες ἀνθλονοεῖς 40000 λ. στ. θέατρον κτλ.). 0130552 κατ. εἶναι βιομηχανοὶ καταγεγνημένοι κυρίως εἰς βελονοποιαν καὶ μαχαίροποιαν [Μ.Σ.]

Γλόδκ (Christoph Willibald Gluck). Εἰς τῶν ἐξοχωτάτων Γερμανῶν μουσικῶν, γενν. τῷ 1714 ἐν Βάιδεμβαγγ τοῦ Ἀνω Παλατινάτου.

Τὰ πρῶτα μελοδραμάτια τοῦ ἔγραψεν ἐν Μιλάνῳ, ὅπου εἶχε μεταβῆ πρὸς τελειοποίησιν τῆς μουσικῆς τοῦ παιδεύσεως προσκλήθεις εἰς αὐτὸν εἰς Λονδίνον, δὲν ἠδύοικησε πολὺ καὶ ἀναχωρήσας πάλιν μετέβη δια διαφόρων πόλεων εἰς Βιέννην, ὅπου ἐγκατεστάθη (1748). Τὰ πρῶτα ἔργα ἅπερ συνέθεκεν ἐνταῦθα φέρουσιν ἀκόμη τὸν λυρικὸν χαρακτῆρα τῶν ἰταλικῶν μελοδραμάτων τῆς ἐποχῆς. Νέαν δὲ περίοδον σημαίνουσι τὰ κατόπιν παρασταθέντα Ὁρφεὺς καὶ Εὐρυδίκη (1762), Ἀλκίνατις (1769) καὶ Πάρις καὶ Ἑλένη (1772), ἐν αἷς πρῶτος ὁ Γ. ματερρῶμισε τὸ μελοδράμα ἐπὶ τὸ δραματικώτερον. Τῷ 1773 μετέβη εἰς Παρίσιον, ὅπου ἡ «Ἰριγένεια ἐν Αὐλίδι» παρεστάθη μετὰ μεγίστης ἐπιτυχίας, ἀν καὶ αἱ ἐν αὐτῇ νεωτεριστικαὶ ἰδέαι κατεκρίθησαν σφόδρα ὑπὸ τῶν ὀπαδῶν τῶν Ἰταλῶν καὶ τῶν παραδόσεων τῶν Λυλλῶ καὶ Ραμῶ. Ὁ Ὁρφεὺς ἐπεξεργασμένος ἔτυχεν ἐπίσης ἐνθουσιωδστάτης ὑποδοχῆς. Ἐπιστρέψαντος δὲ τοῦ Γ. εἰς Βιέννην (1776), ἐξερράγη ἐν Παρίσιον σφοδρῶς διαμάχη μετὰ τοῦ Γ. καὶ τῶν Γλουκιστῶν ἅρ' ἑνὸς καὶ τῶν Ἰταλιστῶν ἅρ' ἑτέρου. Ἡ παραστάσις τῆς Ἀρμίδας (1777) δὲν ἴσχυσεν ἀκόμη νὰ ἀνδείξῃ νικητὰς τοῖς πρώτοις, ἀν καὶ τὸ ἔργον εἶνε ἐν τῶν ὡραιωτάτων μελοδραμάτων ὅσα ἔγραψεν ὁ ποτα. Ἀλλ' ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἡ γνώμη ἐκλίνε πρὸς τὸν ἀναμορφωτὴν, καὶ ὅτε κατὰ Μάιον 1779 τὸ κοινὸν τῶν Παρισίων ἤκουσε πάλιν τὴν Ἰριγένειαν, κατανθουσιώθη τόσον, ὥστε ἐκτοτε δὲν ὑπῆρξε πλέον ἀμφιβολία περὶ τῆς ὑπεροχῆς τοῦ Γ. Τὰ μεταγενέστερα ἔργα τοῦ εἶναι ἐλάττωτος ἀξίας συνθέσεως δὲ ἐκτὸς τῶν πολλῶν μελοδραμάτων τοῦ καὶ τινα μικρότερα ἔργα Ἀπέθανε τῷ 1787 ἐν Βιέννῃ. [Μ.Γ.]

Γλούνιστα. Χωρίον τοῦ δήμου Δρυμίας τῆς Λωκρίδος ἀπέχ. ὡρ. 1 1/2, ΝΔ τοῦ Δαδίου. Κατ. 510.

Γλουτιαία ἀρτηρία (Ἀνατομ.). Ὁ παχύτερος τῶν κλωνῶν τῆς ἐσω λαγονίου ἀρτηρίας, ὅς ἐξέρχεται τῆς ἐλάσσονος πυέλου διὰ τοῦ μείζονος ἱσχιακοῦ τρήματος διανέμεται μετὰ τῶν γλουτιαίων μυῶν. [Ι.ΠΘ.]

Γλουτιαῖοι μῆες (Ἀνατομ.). Τρεῖς τὸν ἀριθμὸν, ἐ μείζων, ἐ μέσος καὶ ἐ μικρὸς, ὧν ἡ ἐνέργεια εἶναι τὸ ἐκτείνειν τὸν μηρὸν καὶ στρέφειν αὐτὸν ἐπὶ τὰ ἑκτός. [Ι.ΠΘ.]

Γλουτοί, κοῦωνα ἢ πυγαῖαι (Ἀνατομ.). Χώρα κειμένη ὑπὸ τὴν ὀσφύν καὶ ἐκτέρωθεν τῆς ἱερᾶς χώρας. [Ι.ΠΘ.]

— (Γ. π. ο. λ. ο. γ.). Τὸ μετὰ τὴν ὀσφύν μέρος τοῦ κορμοῦ τοῦ ἡππου τὸ ἀποτελοῦν τὰ νῶτα ἢ τὰ πυγαῖα αὐτοῦ. Κανονικῶς διαπεπρασμένοι Γ. δέον νὰ ὦσιν εὐπαγεῖς καὶ πλατεῖς πρὸς δὲ κανονικῶς στρογγύλοι. Παρέκκλισις τῆς τοιαύτης διαπλάσεως θεωροῦνται οἱ λίαν πρὸς τε τὰ πλάγια καὶ πρὸς τὰ

δπίσω έπικλινείς Γ. Οί έπιμήκεις ώς και οί κατά τι έπικλινείς Γ. θεωρούνται ώς προσόν παντός δρομέως ίππου, ούτω δέ εΐσι διαπεπλασμένοι οί άγγλικοί ίπποι. Τό προσόν τουτο φαίνεται γνωστόν άφ' Ομήρου, φρονούμεν, όστις τους δρομείς και ά ε θ λ ο φ ό ρ ο υ ς ίππους, π η γ ο ύ ς καλεΐ. [Γ.Ν.Π.]

Γλουχώδ (Gluchow). Πόλις του βωτσικού κυβερνείου Τσερνίγώδ, κειμένη επί του Ταμανά και έχουσα (1885) 16440 κ., οΐτινες διατηρούσιν άκμαϊόν έμπορίον σιτηρών. [Μ Σ.]

Γλυκάνισον. Βλ. Άνίσου σπέρματα.

Γλυκεΐα γή. Βλ. Βήρύλλος.

Γλυκερεία (Βοτ.), Glyceria R. Br. γένος της οΐκογεν. των Άγρωστεωδών. Εύαριθμα είδη φίλυδρα της Β ευκράτου ζώνης, τό γνωστότερον δέ Γ. ή πλέουσα (G. fluitans L.) κοινή και έν Ελλάδι. Έν Πρωσία και Πολωνία συλλέγουσι τά σπέρματά αυτής, έξ ών κατασκευάζουσιν είδος χονδρού άλεύρου ή τράγου γλυκυτάτου (Mannagrütze). [Ο.Χ.]

Γλυκερίδια καλούνται οί αΐθέρεις της γλυκερίνης, τοιοῦτοι δέ ίνε τά φυσικά λίπη και έλαια οΐον τό στεάρ όπερ άπαρτίζεται ιδίως έκ στεατίνης ή στεατικού γλυκερυλίου, τό έλαϊόλαδον, όπερ κυρίως έξ έλαΐνης. ήτοι έλαϊκού γλυκερυλίου, συνίσταται. [Ο.Α.Ρ.]

Γλυκερίνη (Χημ.). $C_3H_5(OH)_3$ ή προπενυλόπνευμα άνεκαλύφθη υπό του Scheele έξ ού και γλυκιά του Scheele καλεΐται: ίνε δέ χχρουν σιροπιοειδές βρευστόν, γλυκίσαν έχον την γεῦσιν έξ ής και έλαβε τό όνομά του. Ίνε συστατικών των έλαίων και λιπών (γλυκερίδιων) άποχωρίζεται δέ άπ' αυτών κατά την σαπωνοποιάν, έν τοΐς άποχωνομένοις υγροΐς των σαπωνοποιών (μετά την άποχώρισιν του σάπωνος) εύρισκομένη λαμβάνεται όμως ιδίως ως δευτερεύον προΐόν κατά την παρασκευήν των στεατικών κηρίων δι' υπερθέρμου ύδρατμού, ότε άποχωρίζεται άφ' ένός στεατικών δξύ και άφ' έτέρου ύδαρής γλυκερίνης, καθιζομένη δι' έξατμίσεως έν τῷ κενῷ, άποστάξεως κλ. Παράγεται είς μικρά ποσά κατά την ζύμωσιν του γλεύκου και εύρίσκεται ως έκ τούτου έν τῷ οΐνω, ή δέ καλούμένη σεΐλις συνίσταται είς προσθήκην γλυκερίνης έν τῷ οΐνω. Χρησιμεῖει είς την ποτοποιίαν, την κοσμητικήν, την παρασκευήν ειδϊκών σαπωνων και είς πλείστας άλλας τέχνας και είς την φαρμακευτικήν. Ιδίως όμως είς την παρασκευήν της νιτρογλυκερίνης έξ ής παρασκευάζονται αι δυναμιτιδες. Υπό χημικήν έψωψιν ή γλυκερίνη υπάγεται είς την τάξιν των πνευμάτων και ίνε τριατομικόν πνεῦμα. Η καθαρά γλυκερίνη έχει είδ. βάρ. 1,26. ζέει είς 290°, πήγνυται είς —40°, σχηματίζει όμως πολλάκις είς

άνωτέραν ταύτης (π.χ. 80°) θερμοκρασίαν κρυσταλλλους τηκόμενος είς 22°. Η Γ. ούτε μεταβάλλεται ούτε ξηραίνεται: έν τῷ αέρι, τούγκντιόν υγρασκοπική ούτα άπορροφά ύδωρ άπ' αυτού και δια τούτο ή του έμπορίου ενέχει πάντοτε ύδωρ μεθ' οῦ μίγνυται καθ' έλας τάς αναλογίας, ένῷ έν αΐθερι και βενζίνη δέν διαλύεται. Άποσυντιθεμένη είς ύψηλήν θερμοκρασίαν παράγει ακρολεΐνην (ακρελίνην), δυσώδη ούσιαν, προκαλούσαν θάκρυα, ήτις παράγεται δια της διαπύρου θρυαλλίδος και κατά την άτελή σβέσιν των έλαιολύχνων έκ της έν τῷ έλαίῳ γλυκερίνης — Μετά φωσφορικού δξέος εύρίσκεται ή Γ. ως γλυκερινωφοφορικών δξύ έν τῷ κρέκῳ των ὠν, τῷ μυελῷ και τῷ ήπατι. [Ο.Α.Ρ.]

— (Φαρμακολ.) Η Γ. τοθεΐσα επί του δερματος μαλακύνει αυτό, εύχερως άπορροφώμένη, διό παραγγέλλεται: προς τραχυτήτας και σκληρότητας του δερματος, επί δέ των βλεννομεμβρανών και ήλκιομένων έπιφανείων είς πυκνήν διαλυτίν γενοῦ καῦσιν, κνισμὸν και έστιν ότε έλαφρὰν φλεγμονήν. Άπορρορτάται έν των έντέρων. Ίσῳ ληθθεΐσα είς μεγάλης δόσεις προκαλεΐ κρθόνους κενώσεις, επί δέ του βλενουόμενος του βροῦ έντέρου έρκαρμσθεΐσα τοπικῶς παράγει τό αυτό άπετελεσμα και έκ μικρῶν δόσεων (1 γραμ.). Είς την μέγλην αυτήν υγροσκοπικότητα άποδίδεται ή ιδιότης του άνατέλλειν τάς ζυμώσεις και την σήψιν. Κατά τάς μέχρι τούδε δοκιμασίας ή Γ. ένδείκνυται κατὰ τριχινιάσεως κατὰ κοχλιάρια της τραπέζης: μέχρι 200 γραμμ. και πλέον δι' ήμέρας μετά προηγούμενην κάθαρσιν (Penzoldt). Έν τῇ φαρμακοτεχνίῃ ή Γ. εΐναι χρησιμώτατον διαλυτήριον διαφόρων φαρμακευτικών ουσίων άς τευτοχρόνως τηρεΐ άνηλ-λουώτους. Ταύτας τάς έν Γ. διαλύσεις των φαρμάκων άποκαλοῦσι γ λ υ κ ε ρ ι ῶ δ η. Β-σ ω τ ε ρ ι κ ῶ ς δίδεται από 10—60 γραμμ. Τοπικῶς παραγγέλλεται είς κλύσμα ή είς ύποθεματα έξ 1—2 γραμ. κατὰ των άλλων δυσκοιλιότητων. Β ξ ω τ ε ρ ι κ ῶ ς ως άμιγής γλυκερίνης, ή ως άλοιφή αυτής (unguentum glycerinae). ή ως βάσις διαφόρων άλοιφών, όπως τά λίπη και τά έλαια. [Β.Π.]

Γλυκέριος. Αυτοκράτωρ της Ρώμης, άναρρηθείς επί τιν θρόνον του έκπνεόντος θυτικού ρωμαϊκού κράτους από άπλου στρατιώτου δια της προστασίας του Βουργουνδίου ήγεμόνος Γουνδεβάρδου τη 5 Μαρτίου 473. Άλλά βραχεία ύπήρξεν ή βασιλεία του Γ. Ότε ό Γουνδεβάρδος μετά τόν θάνατον του πατρός του Γουνδεύχου ήναγκάσθη νάπέλθῃ έξ Ιταλίας, έπέλθών ό Γούλιος Νέπως (ιδ. λ.) εξεθρόνισε τόν Γ., όστις έλαβεν άντί του θρόνου την έπισκοπήν των έν Δαλματία Σαλώνων. [Α.]

Γλυκίνη ή σινική (Βοτ.), Glycine Sinensis Sims. ή Οδισαρσία (Wistaria

Chinensis DC.) φυτὸν κληματοειδὲς τῆς οὐ-
καγενείας τῶν Κολοδοανθῶν, συχνὰ θεραπευό-
μενον μετὰ τοῦ ἐτέρου παρεμφερὲς εἶδους ἤτοι
Γ. τῆς θαμνωδούς (G. ἢ W. frutes-
cens L.) χάριν τῶν ὠραίων ἰσχυρίων καὶ εὐδ-
σμῶν ἀνθῶν τῶν ἐν κατακρημαστοῖς βέτρυσι
συνηθροισμένων. Περί δὲ Γ. τῆς ὑπογείου
(G. subterranea L. F.) βλ. λ. Βαντζεῖα
ἢ ὑπόγειος. [Θ.Χ.]

Γλύκιον. βλ. Βηρύλλιον.

Γλυκογόνον (X η μ.) (Glycogen) $C_6H_{10}O_5$ ἢ ἄμυλον εἶδος, εὐρίσκεται ἐν
τῇ ἥπατι τῶν θηλαστικῶν, ἐν τῷ κρέμει τῶν
ὥων καὶ εἰς παθολογικὰς ἐκφύσεις. Ἴνε λευκὴ
ἄχρως ἄμορρος κόκκις, ὑπὸ πολλὰς ἐπιφύσεις
ἔμοιχε τῆς σμύλης ἐξ οὗ καὶ ἡπατοσάμυλον ἐ-
κλήθη διὰ σιέλου. παγκρέατος, αἵματος, ἀ-
ρτηνῶν ἔξωθεν κλπ. μεταβάλλεται εὐκόλως εἰς
σταφυλοσάκχαρον· τὴν μεταβολὴν δὲ ταύτην
παύει καὶ ἐν τῇ ἥπατι, οὗ ἡ κυρία λειτουργί-
α ἐν τῷ ζῶντι ὀργανισμῷ ἵνε σακχαρο-πα-
ραγωγικὴ ἀφθονιώτατα εὐρίσκεται ἐν τούτῳ
συνεπείρᾳ χρόνιων παθήσεων, συρτίσιμῶν, σή-
ψεως ὀστέων, φθίσεως κλπ.) [Ο.Α.Ρ.]

Γλυκοκύλλιον ἢ γλυκύκυλλα ἢ γλυ-
κίνη ἢ κολοδοσάκχαρον καλεῖται τὸ ὁμιδο-
ξικέν $\text{C}_6\text{H}_4(\text{NH}_2)\text{COOH}$, παραγόμε-
νον κατὰ τὴν ζέσιν ζωϊκῆς κύλλας (ψεροκύλ-
λας) μετὰ θεϊκοῦ ὀξέος, καθὼς καὶ κατὰ τὴν
ἀποσπένδιν τοῦ ἱπποουρικοῦ ὀξέος καὶ τοῦ
γλυκοχολικοῦ ὀξέος τοῦ εὐρισκόμενου ἐν τῇ
χορῇ κλπ. Ἀποτελεῖται ἐξ ἀχρῶν μεγάλων
κρυστάλλων γλυκύτας γεύσεως τηκνέμενων εἰς
170°.—Ἴνε καθενὲς C_6H_4 . [Ο.Α.Ρ.]

Γλυκοπατάτα (Β ο τ.). βλ. λ. Χα-
τάτα ἢ ἔδαδιμο.

Γλυκύριζα (Β ο τ.) κοινὴ ἐνομοκσία
τῆς Γλυκυρρίζης (βλ. λ.). [Θ.Χ.]

Γλυκύριζον Χωρίον τοῦ δήμου Ἰ. Ἀρ-
της ἀπέχον 1 ὥραν ἀπ' αὐτῆς. Κατ. 439.

Γλυκοσιδεῖα (Glycoside) Διαφορώταται
οὕτως ἀπαντῶσαι ἰδίως ἐντὶ φυτικῇ βασιλείᾳ
ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ ζωϊκῇ καὶ ἔχουσαι τὴν ἰδιο-
τητα νὰ μεταβάλλωνται τῇ ἐπιθρασσεὶ ἀραιῶν
ἔξωθεν, ἀλκαλίων καὶ εἰδικῶν ζυμερτῶν εἰς
σταφυλοσάκχαρον καὶ ἄλλα σώματα ἰδία· οὕτω
ἡ σμυγδαλίνη τῶν πικρῶν σμυγδάλων μετα-
βάλλεται ὑπὸ τῶν συνυπαρχόντων ἀμύρων
ζυμερτῶν (ἐμυλσίνης) εἰς σταφυλοσάκχαρον
πικραμυγδαλέλαιον καὶ ὕδροκυάνιον. [Ο.Α.Ρ.]

Γλυκοχολικὸν ὀξύ βλ. Χολή.

Γλύκσβουργ (Glücksburg) Κομ-
πολις τοῦ Σλέσβι-Ὀλσταίν, ἐν τῷ διαμερί-
σματι Φλένσβουργ πλησίον τοῦ κόλπου Φλέν-
σβουργ, ἐν ζωγραφιστικῇ θέσει. ἔχει 954
κατοίκους καὶ θαλάσσιον λευτρά. Τὸ πλη-
σιον αὐτῆς κείμενον μεγαλύτερον ἀνάκτορον
Γ. ἐκτίσθη τῷ 1592 καὶ ἐχρησίμευεν ὡς δια-

μονὴ τοῦ πριγκηπικοῦ οἴκου Σλέσβι-Ὀλσταίν-
Σύνδερβουργ-Γλύκσβουργ, ἐξ οὗ καὶ ὁ βασι-
λεὺς τῶν Ἑλλήνων Γεώργιος Α'. [Ἐγ.]

Γλύκστατ (Glückstadt). Πόλις τοῦ
πρωτοῦ νομοῦ Σλέσβιν, κειμένη ἐπὶ τῆς δε-
ξιᾶς ὁχθῆς τοῦ Ἀλδεως, 46,5 χμ. κάτωθεν
τῆς Ἀλτόνης καὶ παρὰ τὸν σιδηρόδρομον. ἔ-
χει (1881) 5483 κατ. καταγινόμενους εἰς
τὴν ναυτιλίαν, τὸ ἐμπόριον κτλ. [Μ.Σ.]

Γλυκυπέκρου κυκλία. (Φ α ρ μ α-
κ α λ.). Ἐνέχουσι κύριον στοιχεῖον τὴν σο-
λ ανίνην, οὐσίαν δηλητηριωδέστατην, εἰς
τὴν ὀφείλουσι τὴν ἐνέργειαν αὐτῶν. Παρέ-
χονται συνήθως εἰς ἀφέψημα ὡς διαφορη-
τικὸν καὶ διουρητικόν, ἀλλ' ἐσχάτως ἐξεκρού-
σθησαν τέλειον σχεδὸν ἐκ τῆς θεραπευτικῆς,
καίτοι τὸ φάρμακον δραστήκιον. [Β.Π.]

Γλυκύριζα (Β ο τ.) (Glycyrrhiza
L., γένος καλυετῶν ὑπερβολιδῶν φυτῶν τῆς
οἰκογεν. τῶν Κολοδοανθῶν, κινῶν ἀνὰ τὴν
μεσημεριανὴν Εὐρώπην καὶ τὴν Ἀνατολήν. Τρία
τὰ εἶδη, ὧν αἱ μὲν Γ. ἢ ἄτριχος (G. gla-
bra L.) καὶ Γ. ἢ ἀδενόφορος (G.
glandulifera W.) εὑρίσκονται ἀφθόνως εἰς τὴν
Β καὶ Δ παραλίαν τῆς Πελοποννήσου, ἡ δὲ
Γ. ἢ ἐχινώδης (G. echinata L.) συχνὰ
ἐν τῇ Στερεῇ Ἑλλάδι. Αὕτη δ' εἶνε ἡ Γ. τοῦ
Διοσκορίδου κατὰ τὴν περιγραφὴν τοῦ καρποῦ
(«καρπὸς δὲ πλατύνου σφαιρίων μέγεθος, τρα-
χύτερον») [Θ.Χ.]

Ἡ ρίζα ἐνέχει γλυκυρρίζινην, σάκχαρον,
ἄμυλον καὶ ἄλλα στοιχεῖα. Ἐλαφρῶς ἀντι-
δητικὸν καὶ διουρητικὸν φάρμακον, εἶναι χρή-
σιμον σπανίως μὲν καθ' ἑαυτὴν, συνηθέστερον
δὲ εἰς βελτίωσιν τῆς γεύσεως ἄλλων φαρμά-
κων. Ἐν τῇ φαρμακοτεχνίᾳ χρησιμοποιεῖται
ἡ τῆς Γ. κόκκις ὡς συνθετήριον καταπιέτων.
Παραγγέλλεται εἰς ἐγγύμα ἢ ἀφέψημα ἢ κό-
κιν· ὁ δὲ ἀπεξηραμμένος τῆς γλυκυρρίζης ὁπός
(Succus Liquiritiae exsiccatus), ὁ καὶ
παρ' ἡμῶν ἐν Ἀχαΐᾳ κατασκευαζόμενος, εἶναι
φάρμακον οἰκτικόν, ἀγαπητὸν τῷ λαῷ ὡς μα-
λακτικὸν πρὸς βήχας καὶ καταρροὰς ἐν γένει
τῶν ἀναπνευστικῶν ὁδῶν. [Β.Π.]

Γλυκυρρίζινη. Εἶδος σακχάρου $C_{12}H_{22}O_{11}$
Ο₉ εὐρισκόμενον εἰς τὰς ρίζας τῆς γλυκυρ-
ρίζης ἐξ ὧν παρασκευάζεται δι' ἐκχυλίσεως ἢ
«γαμπελι» ἀπαρτιζομένη ἰδίως ἐκ Γ. [Ο.Α.Ρ.]

Γλυκὺς Νικόλαος. Ἐξ ἐπισήμου τῶν
Ἰωαννίνων οἰκογενείας καταγόμενος, ἱδρυ-
σε τῷ 1671 ἐν τῶν πρώτων τῆς Βενετίας
Ἑλληνικῶν τυπογραφεῶν ὅπερ διετήρησαν
οἱ ἀπόγονοί του μέχρι τοῦ 1832, καὶ ἐν ᾧ ἐτυ-
πώθησαν πλεῖστα ἐκκλησιαστικὰ καὶ ἐπιστη-
μονικὰ βιβλία. Ὁ Γ. ἦτο ἀνὴρ λόγιος, αὐτὸς
ὁ ἴδιος διορθῶν τὰς ἐν τοῖς καταστήμασι
τυπούμενα βιβλία. [Α.Κ.Χ.]

Γλυκύτης (β η τ ο ρ.). Ἡ Γ. εἶναι μία

τῶν ἰδεῶν. Γίνεται δὲ ὁ λόγος γλυκός, πρῶτον διὰ τὴν παρεμβάλλωνται ἱστορίαι, μυθικαὶ διηγήσεις περὶ θεῶν καὶ ἡρώων, προσωποποιήσεις καὶ εἰκόνες ἀλληγορικαί, φυσικαὶ περιγραφαὶ καὶ τὰ παρόμοια· δεύτερον διὰ τὴν ἡλέξιν εἶναι ἀρμυζούσα πρὸς τὰ ἐλάχιστε λεγόμενα, ὅ ἐστιν ἡδέια, τραχεῖα, ἀφελής, κυριολεκτικὴ, τροπικὴ καὶ μάλιστα ποιητικὴ μετὰ παραπλοχῆς ποιητικῶν ῥήσεων εἴτε ἰδίων εἴτε ἀλλοτρίων· διὰ τὴν ἀφήγησιν ἔχει γοργὴ καὶ ζωηρά. [Π.]

Γλύκων. Ἀθηναῖος ἀνδριαντοποιός, ἀκμάσας πιθανῶς κατὰ τὸν Α' αἰῶνα μ.Χ., ποιήσας δὲ τὸν ἐν τῷ μουσεῖῳ τῆς Νεαπόλεως κολοσσικὸν ἀναπαυόμενον Ἡρακλῆα, τὸν Φαρνέσειον ἐπικαλούμενον. Ἐν τῷ ἔργῳ τούτῳ καταφαίνεται ἡ προσπάθεια τοῦ τεχνίτου, ὅπως δημιουργήσῃ ἰδεῶδη τύπον ὑπερφυσικῆς βώμης, ἀλλὰ δὲν ἐπέτυχε τοῦ σκοποῦ, ἡ δὲ παράστασις θεμελιωδῶν νόμων τῆς τέχνης, δηλαδὴ ἡ ἀπομακρυνσις ἀπὸ τοῦ φυσικοῦ διὰ τῆς ὑπερβολῆς ἐν παντί, ἐλέγχουσιν ὅτι τὸ ἔργον αὐτοῦ εἶναι γέννημα τῶν χρόνων τῆς παρακμῆς τῆς τέχνης. Οὐδὲν ἄλλο γνήσιον ἔργον τοῦ Γ. σώζεσθαι, διότι αἱ ἐν ἔλλοις μνημείοις τῆς τέχνης ἐπιγραφαί, αἱ μαρτυροῦσαι ὅτι ταῦτα ἐποίησεν ὁ αὐτὸς τεχνίτης, θεωροῦνται ὡς νόθοι. [Π.]

Γλυκῶνιον μέτρον. Μέτρον τῆς ἀρχαίας ποιήσεως ἐκ τῶν μι κ τ ῶ ν, ἀποτελούμενον ἐκ τριῶν τραχείων καὶ ἑνὸς δακτύλου (τετραποδία) κατέχοντος τὴν πρώτην ἢ τὴν δευτέραν ἢ τὴν τρίτην θέσιν μετὰ τῶν τεσσάρων τούτων ποδῶν. Οὕτω διακρίνομεν πρῶτον, δεύτερον καὶ τρίτον Γ. Μ., ἅτινα ἀπαντῶνται καὶ κ α τ α λ η κ τ ι κ α, ἐλλειπούσης τῆς τελευταίας βραχέιας συλλαβῆς. Συνήθεσται δὲ τούτων τὸ δεύτερον.

Γλυνάδες. Χωρίον Νάξου τοῦ δήμου Πύβλου ἀπέχ. τῶν Τριπέδων 1/4 τῆς ὥρας. Κάτοικοι 363.

Γλυπίας δῆμος, τῆς Κυνουρίας, περιλαμβάνει τὰ χωρία Παλαιοχώριον (ἔδραν), Ἀγ. Βασίλειον καὶ Πλατανάκιον, καὶ ἔχει 2058 κατοικοῦς. [Μ.Σ.]

Γλυπτική. Εἶναι ἡ τέχνη τοῦ γλύφειν μορφὰς ζῶων, ἀνθρώπων καὶ ἄλλων ἀντικειμένων ἐκ ξύλου, ὁστοῦ, λίθου, μετάλλων καὶ ἄλλων ὑλῶν· ὑποδιαιρεῖται εἰς διαφόρους κλάδους ὀνομαζομένους ἐκ τῶν ὑλῶν ἢ τῶν ἀντικειμένων, τὰ ὅποια καταργάζεται, ἡ ἀνάδοξαι εἶναι ἡ ξυλογλυφία, ἡ σφραγιδογλυφία, ἡ τορευτικὴ, ἡ ἐρμογλυφία κ. ἄ. Τέχνη ἀδελφὴ τῆς γλυπτικῆς εἶναι ἡ Πλαστική, ἥτις τὰ αὐτὰ ἀντικείμενα ποιεῖ ἐξ ὑλῆς εὐπλάστου, ἰδίως κηροῦ καὶ πηλοῦ· ἕνεκα δὲ τῆς ταυτότητος τοῦ σκοποῦ τῶν καὶ ἐπειδὴ συνήθως τὴν ποιήσει τοῦ αὐτοῦ καλλιτεχνικοῦ ἔργου

ἡ πλαστικὴ καὶ ἡ γλυπτικὴ συναργάζονται, μεταχειρίζομεθα ἐν τῇ συνήθειᾳ τὰς δύο λέξεις ὡς συνωνύμους· καὶ τοῦτο θὰ πράξιμεν καὶ ἡμεῖς. Παρατηροῦμεν πρὸς τοῦτοις, ὅτι ἐνταῦθα ὑπ' ὅψ.ν ἔχομεν πρὸ πάντων τὴν μ ε γ α λ σ τ ε χ ν ῖ α ν. περὶ δὲ τινῶν εἰδικωτέρων θεμάτων βλ. σ φ ρ α γ ι δ ο γ λ υ φ ῖ α ν, κτλ.

Ἐκ τῶν ἐθνῶν τῆς ἀρχαιότητος πρῶτον παρὰ τοῖς Αἰγυπτίοις ἀνεπτύχθη ἡ γλυπτικὴ εἰς ἀληθὴ τέχνην, σῶζονται δ' ἔργα γλυπτικὰ τῶν πρώτων ἐπὶ δυναστεῶν, τὰ ὅποια βεβαιῶσιν ἡδὲ βαθμὴν τελειότητος τοιοῦτον, ὥστε πρέπει νὰ παραδεχθῶμεν, ὅτι πολλοὺς αἰῶνας πρότερον εἶχεν ἀρχισεῖ ἡ ἄσκησις τῆς τέχνης. Ἐξηκολούθησαν δ' οἱ Αἰγύπτιοι μέχρι τέλους τῆς ἱστορίας τῶν παράγοντες πολλὰ καὶ πολλὰς κολοσσιαίας ἔργα. Δι' ἐγλυφά τε καὶ ἀνάγλυπτα, δι' ὧν ἐκόσμουσαν τοὺς ναοὺς καὶ τοὺς τάφους τῶν. Ἡ συνήθως ὕλη, ἣν μεταχειρίζοντο, εἶναι ὁ λίθος καὶ δὴ ἐπὶ μὲν τιτανόλιθος, ἐπὶ δὲ γρανίτης, εὐ ἡ καταργασία εἶναι δυσκολωτάτη· οἱ Αἰγύπτιοι ὁμῶς ἐξεῖχον ἀκριβῶς ἐν τῇ τεχνικῇ καταργασίᾳ, ἡ δὲ ἐπιτηδεύσις τῶν, ἐπιμέλεια καὶ ἐπιμονὴ ἐν ταύτῃ εἶναι θαυμασμοῦ ἄξια. Ἐλλείπει ὁμῶς ἐν τοῖς ἔργοις αὐτῶν, καὶ μάλιστα τοῖς ὑστερωτέροις, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἡ ἐλευθερία τῆς συλλήψεως τῶν θεμάτων καὶ τῆς ἐκτελέσεως αὐτῶν, ἀλλ' ἐπικρατεῖ συνήθως μονοτονία τις καὶ συμμετρία ὑπερβολικὴ ἐν ταῖς στάσεσι καὶ ταῖς κινήσεσι τῶν μορφῶν. Πλεῖστον ἐπιτυγχάνουσιν οἱ Αἰγύπτιοι ἐν τῇ παραστάσει τοῦ πραγματικοῦ βίου καὶ τῇ εἰκονογραφίᾳ, ὅπερ μαρτυρεῖ περὶ τῆς ἱκανότητος αὐτῶν τοῦ ν' ἀντιλαμβάνωνται τὰ κύρια χαρακτηριστικὰ ἀτόμων ἢ λαῶν ὅλων.

Ὡσαύτως ἐνωρίτατα ἀνεπτύχθη ἡ Γ. ἐν τῇ Μεσοποταμίᾳ, πρῶτον ἐν Χαλδαίᾳ, ἐκεῖθεν δὲ μετενεχθεῖσα καὶ ἐν τῇ Ἀσσυρίᾳ. Ἐκ τῶν χαλδαϊκῶν ἔργων δὲν σῶζονται πολλὰ, πλεῖστα ὁμῶς ἐξ Ἀσσυρίας, πρὸ πάντων ἀνάγλυφα, δι' ὧν οἱ βασιλεῖς ἐκόσμουσαν τὰ ἐκτεταμένα ἀνάκτορά των. Ἐκ τοῦ προσορισμοῦ δ' αὐτῶν τούτου ἡκολούθει καὶ ἡ ἐκλογὴ τῶν θεμάτων, ἅτινα ἀναφέρονται σχεδὸν πάντοτε εἰς πράξεις τῶν βασιλέων, μάχας, πολιτείας πόλεων, προσαγωγὰς αἰχμαλώτων, ἀνασκευαίσεις ἐχθρῶν, θήρας, θυσίας καὶ τὰ τοιαῦτα· καὶ ἐπαναλαμβάνονται ταῦτα ἐν μονοτονίᾳ, ἣν προσπαθοῦσιν οἱ τεχνῖται νὰ ποικίλωσι δι' ἀπειρῶν ἐξωτερικῶν λεπτομερειῶν διότι χαρακτηριστικὸν τῶν Ἀσσυρίων εἶναι ἡ προσήλωσις εἰς τὴν ἐξωτερικὴν ἐμφάνισιν τῆς μορφῆς, κατὰ τοῦτο δὲ διαφέρουσι πολὺ τῶν Αἰγυπτίων, οἵτινες εἰς τὰ κύρια, ἥτοι τὴν σκελετὸν τῆς μορφῆς, προσέχοντες καὶ τοῦτον κατ' ἀναλογίαν ὠραιομένως διαπλάττοντες παρημέλουν τὰς πολλὰς λεπτομερείας· ἀπεναντίας ἐπὶ τῶν ἀσσυριακῶν μνημείων μεγίστη προσοχὴ καταβάλλεται εἰς τὴν παράστασιν τῆς κόμης, τῶν

ποικιλμάτων τῆς ἐοθῆτος, τῶν λεπτομερειῶν τοῦ σώματος, ὅπου τούτο παρίσταται γυμνόν· καὶ ἐπειδὴ οἱ λεπτομερεῖαι αὗται πολλάκις δὲν εἶναι τόσοι καταραναῖς, ἐν τῇ πραγματικότητι, οἱ τεχνῖται βιάζονται καὶ τὴν φύσιν ποιοῦντας π. χ. τοὺς μῦς τῶν χειρῶν καὶ κνημῶν ὑπερβολικῶς ἐντεταμένους καὶ προέχοντας ὡσεὶ σχοινία. Ἐν γένει φαίνεται μὲν ἡ ασσυριακὴ γλυπτικὴ ἀνωτέρα ἐν τισὶ τῆς αἰγυπτιακῆς, ἀλλ' ὑπολείπεται ἐκείνης πάντως κατὰ τὴν ἐπιστήμην καὶ τὴν χάριν.

Ἡ γλυπτικὴ τῆς Μεσοποταμίας ἐπέδρασε πολὺ ἐπὶ τὴν τέχνην πάντων τῶν περὶ λαῶν μέχρι τῶν αὐτῶν τοῦ Αἰγαίου καὶ πέραν. Οἱ Περσῆς, οἵτινες διὰ τῶν Μήδων διεδεχθησαν τὴν ἀρχὴν τῶν Ἀσσυρίων, παρέλαβον καὶ τὴν τέχνην αὐτῶν· παρατηρεῖται ὅμως παρ' αὐτοῖς ἡδὴ καὶ ἡ ἐπιρροὴ τῆς ἑλληνικῆς. Τῶν Χεταίων ἡ γλυπτικὴ, εἰ καὶ ἰδιόρρυθμος ἐν πολλοῖς, ἐξαρκάται ὅμως κατὰ μέγα μέρος ἀπὸ τῆς ασσυριακῆς, ὡσαύτως δὲ καὶ ἡ τῶν Λαυίων λαῶν τῆς Μ. Ἀσίας. Τῆς Φοινίκης ἡ τέχνη ἐν γένει δὲν εἶναι πρωτότυπος, ἀλλὰ συγκρίνεται ἐκ στοιχείων ασσυριακῶν καὶ αἰγυπτιακῶν, τὰ ὅποια οὕτε συνεχωνεύθησαν καὶ εἰς ἑμογενὴ ρυθμὸν· ἄλλως οὐδὲ σιῶνται πολλά μνημεῖα φοινικικὰ νργαιότερα τῆς διαδοσεως τοῦ ἑλληνισμοῦ κατὰ τὰς χώρας ταύτας. Πλεῖστοι ὅμως καὶ ἱκανῶς ἀρχαῖα ἔργα τέχνης ἐπιγραφῶν ἀνακαλύφθησαν ἐν Κύπρῳ· ἀλλὰ καὶ ἐν αὐτοῖς ἡ ασσυριακὴ ἐπιρροὴ φαίνεται ἐκ παραλήλου μετὰ τῆς αἰγυπτιακῆς. ἕνεκα τῆς ὕλης δέ, ἐξ ἧς ἐποιήθησαν καὶ ἥτις εἶναι τιτανόλιθος μαλακός, προσέλαβον καὶ ταῦτα μαλθακότητά τινα καὶ ἀσάρεϊαν γραμμὴν ἰδιαίτησαν αὐτοῖς.

Ἐξ ἁλλῶν λαῶν τῆς Ἀνατολῆς μνημονεύομεν μόνον τοὺς Ἰνδοὺς, ὧν τὰ πλαστικὰ ἔργα δεικνύουσιν οὐχὶ σπανίως τελειότητα καὶ χάριν σχεδὸν ἑλληνικὴν· ὅπως ὅμως ἐν τῇ θρησκείᾳ, οὕτω καὶ ἐν τῇ τέχνῃ τῶν Ἰνδῶν ἐπιχρτεῖ πολὺ τὸ φαντασιώδες καὶ ἐκ τούτου προέρχεται ἀριστία τῶν μορφῶν καὶ τῶν τυπῶν, ἡ δὲ χάρις μεταπίπτει πολλάκις εἰς τὸ θηλυδριώδες.

Ἐν Ἑλλάδι, εἴθε ἡ γλυπτικὴ πρόωριστο νὰ παραγάγῃ τὰ ἄριστα μέχρι σήμερον ἐν τῇ κίτῳ ποιηθέντα ἔργα, εἰσίσκονμεν ἥδη ἐν τῇ μνηματῇ ἐποχῇ ὅχι μόνον εἰδωλὰ μικρὰ ἐκ γλῆνῳ, μολύβδῳ, ἐλέφαντος, πηλοῦ, ἀλλὰ καὶ ἀνάγλυφα λιθίνα εὐμεγέθη, ἥτοι στήλαις ἐπιγυμνῆς καὶ τὸ ἄνωθι τῆς πύλης τῶν Μουσίων ἀνάγλυφον, ἐπ' οὗ περισταται διὰ λέοντες ὅπως δ' ὅλης ὁ πολιτισμὸς τῆς ἐποχῆς ταύτης. Οὕτω καὶ ἡ τέχνη δοῖσται ἐπιδραστὴν τῆς τοῦ Ἀσίας καὶ τῆς Ἀφρικῆς· χαρὰ τῆς οὐσιᾶς ὅμως τοῦ ἑλληνικοῦ πνεύματος εἶναι, ὅτι ἥδη ἐν τοῖς παναρχαίοις ἐκείνοις χρόνοις δὲν ἀπεριμειντο βουλιανῶς τὰ ξένα ἔργα, ἀλλὰ μετέπλάττην, δι. ἐξ αὐτῶν παρελάμβανον συμ-

φώνως πρὸς τὸ ἐκικοῦ αἰσθημα καὶ τὰς ἐκικοῦ ἰδέας. οὕτω δὲ κατώρθωται ὥστε σχεδὸν ἅμα τῇ πρώτῃ ἐμφανίσει τοῦ ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς τέχνης νὰ παρουσιάσῃ ρυθμὸν ὁμοειδῆ καὶ οὐσιωδῶς πρωτότυπον. Μεταῦ τῆς μνηματῆς καὶ τῆς ἱερικῆς ἐποχῆς μεσολαβοῦσιν αἰῶνες τινες, καθ' οὓς ἡ τέχνη ἐν Ἑλλάδι ἐμεινεν, ὡς φαίνεται, στάσιμος, ἐν πολλοῖς δ' ὅσοις ἐγώρησεν ὀπίσω· αἷτια δὲ τούτου πιθανώτατα ἦσαν ἡ ἀπόδοσις τῶν Ἑρακλειδῶν εἰς τὴν Πελοπόννησον καὶ αἱ ἐκ ταύτης ἐπιελθούσαι ταραχαὶ καὶ μεταστάσεις ἄλλων λαῶν. Οὐδ' ἦσαν ἐντελῶς δὲν ἐξέλιπεν ἡ γλυπτικὴ καὶ κατὰ τοὺς χρόνους τούτους, τὰ δὲ ἱερικά ἐπὶ ἀναεῖρουσι καὶ ἄλλα ἔργα τέχνης καὶ ἀγάλματα τινα θεῶν, ἐκ τῶν τελευταίων δὲ ἐσώζοντο εἴνα καὶ κατέπιν. πρὸ πάντων ξύλινα (ξόανα), ἀτινα ἐθεωροῦντο ὡς ἔργα τοῦ μυθικοῦ Δαιδάλεου. Ἀπὸ τοῦ τελους δὲ τῆς ἱερικῆς ἐποχῆς μέχρι τῶν περσικῶν πολέμων, κατὰ τὴν συνήθως δεξαδὴ ἀρχαίαν καλυμμένην περίοδον, διεδόθη ἡ γλυπτικὴ τόσον πολὺ, ὥστε εὐρίσκωμεν τεχνίτας πανταχόθεν τῆς Ἑλλάδος· ἐκ Συκουῶνος κατήγετο ὁ Βουτάδης, ὅστις λέγεται ὅτι ἀνέπτυξε τὴν πλαστικὴν τοῦ πηλοῦ, ὁ Χίος Γλαῦκος εὗρε τὴν κόλλησιν τοῦ σιδήρου, οἱ Σαμίοι Ῥαῖος καὶ Θεόδωρος ἀνεκάλυψαν τὴν χώνευσιν τοῦ χαλκοῦ· πάλιν ἐκ Χίου ἦτο ἡ λεγομένη οἰκογένεια τοῦ Μέλανος, ἧς μέλη ἦσαν ὁ Μικκιάδης ὁ υἱὸς τοῦ Ἀργεῖου καὶ οἱ ἐγγονοὶ τοῦ Βουτάδος καὶ Ἀθηναῖς ἐκ Κρήτης ὁ Δίπποιος καὶ Σκύλλης, οἵτινες πρὸ πάντων ἐν Πελοποννήτῳ εἰργάζοντο, ἐκ Ἀκονίας ὁ Ἡρόδοτος, ὁ Θεοκλῆς, ὁ Ἀρκελίδης, ὁ Δέντας καὶ ὁ Γετιάδης· ἐκ τῆς νήσου Κῆς πειθῶνως κατήγετο ὁ Τεκταῖος καὶ ὁ Ἀργεῖος, ἐκ Μαγνητίας ὁ Βαθυκλῆς, ἐκ Ῥηγίου τῆς Ἰταλίας ὁ Κλέαρχος καὶ ὁ Πυθαγόρας, ἐξ Ἀθήνης ὁ Σμύλεις, ὁ Κάλλων καὶ ὁ Ὀνάτας, ἐκ Συκουῶνος ὁ Κοναχίης, ὁ Ἀριστοκλῆς καὶ ὁ Ἀγελάδης, ὁ διδάσκαλος τοῦ Μυρωνος, τοῦ Φειδίου καὶ τοῦ Πολυκλείτου. Τέλος ἐν Ἀθήναις ἀναφέρονται ὁ Ἐνδορος, ὁ Ἀντήμος, ὁ Ἠγίας, ὁ Κρίτιος καὶ ὁ Νησιώτης, ὁ Ἀριστοκλῆς καὶ ὁ Κάλλαμος· δὲν ἦσαν ὅμως πάντες Ἀθηναῖοι. Οἱ τεχνῖται οὗτοι δὲν ἦσαν βεβαίως οἱ μόνον κατὰ τὴν περίοδον ταύτην ἀκμάσαντες· διότι πολλοὶ ἄλλων καὶ σπουδαίων ἴσως ἡ μνήμη διὰ παντὸς ἀποβλήσθη· ἀλλὰ καὶ τῶν μνημονευθέντων δυστυχῶς ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ μόνον τὰ δοῦματα γινώσκωμεν διότι ὅπως ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς ἑλληνικῆς τέχνης συνήθως συμβαίνει, οὕτω καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ περίῳδῳ ἔχομεν ὀνόματα τεχνιτῶν ἕνεκ τῶν ἔργων τῶν καὶ ἔργα ἕνεκ τῶν ὀνομάτων τῶν τεχνιτῶν. Ἄλλων πάλιν ἔργων μόνον περιγραφὰί σῶζονται. Τὸ ἰσχύει π. χ. περὶ τῆς προσωπίου Λάρνακος τοῦ Κυψέλου, ἥτις ἦν ἀνατολίαν ἐν Ὀλυμπίᾳ καὶ ἦν περιγράφει ὁ Πλάτων· ἦτο δ' αὕτη

ἐκ ξύλου κέδρου κατεσκευασμένη καὶ κεκοσμημένη διὰ πολλῶν μυθολογικῶν παραστάσεων· αἱ μορφαὶ ἦσαν γεγλυμμέναι ἐκ τοῦ ξύλου ἢ ἐξ ἐλεφαντος, χωριστὰ εἰργασμένα· καὶ ἐγκεκολλημένα. Ὡσαύτως μόνον ἐκ τοῦ Παυσανίου γινώσκουμεν περὶ τοῦ ἔργου τοῦ ἐκ Μαγνησίας Βαθυκλέους, ὅστις κατεσκεύασεν ἐν τῇ Ἀμυκλαίῳ τὸν θρόνον τοῦ Ἀπόλλωνος ἔχοντα μέγεθος οὐχὶ μικρόν· ἐκόσμησε δ' αὐτὸν διὰ πληθους παραστάσεων, πιθανῶς ἐκτύπων ἐπὶ χαλκοῦ. Ὁμοία ἦτο καὶ ἡ τέχνη τοῦ Γκιτιάδα, ὅστις διεκόσμησε τὸν ἐν Σπάρτῃ ναὸν τῆς Χαλκιοῖκου Ἀθηνᾶς διὰ χαλκῶν ἐλασμάτων φερόντων ἐκτύπους μυθολογικὰς παραστάσεις. Ἀλλὰ ταῦτα πάντα ἐξηφανίσεν ὁ χρόνος· διεσώθησαν δὲ μέχρι σήμερον τῶν ἐξῆς τεχνικῶν ἔργα· τοῦ Ἀρχέμου ἀγάλμα ἀρχαϊκώτατον τῆς Νίκης ἀνακαλυφθὲν ἐν Δῆλῳ· τοῦ Κανάχου ἄλλο, ἐν ἀντιγράφῳ ὁμοίως, παριστῶν τὴν Ἀπόλλωνα· τοῦ Ἀντήνορος ἔργον πρωτότυπον παριστῶν γυναῖκα, ἀνακαλυφθὲν δὲ ἐν ταῖς τελευταίαις ἀνασκαφαῖς τῆς Ἀκροπόλεως. Ὁ Ἀντήνωρ ἐποίησε καὶ τοὺς ἀνδριάντας τοῦ Ἀρμυδίου καὶ τοῦ Ἀριστογέιτονος, οὓς ὁ Σέρξης ἀπήγαγε καὶ οἵτινες ἐπεστράφησαν κατόπιν εἰς τοὺς Ἀθηναίους ὑπὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου ἡ τινος τῶν διαδόχων του· μετὰ τὴν ἀπαγωγὴν τῶν αἰ Ἀθηναῖοι κατεσκεύασαν ἄλλους διὰ τοῦ Κριτίου καὶ Νησιώτου, σώζονται δὲ σήμερον ἀντίγραφα τῶν ἀρχαιοτέρων τοῦ Ἀντήνορος. Τέλος ὁ Ἀριστοκλῆς ἐποίησε τὴν στήλην τοῦ Ἀριστίνορος. Ἀνωνόμα δ' ἔργα τῆς περιόδου ταύτης σώζονται πλεῖστα ὡς σπουδαιότερα εἶναι τὰ ἐξῆς· αἱ μετέπειτα θεωρικῶν τιμῶν ναῶν τοῦ ἐν Σικελίᾳ Σελινούντας, ἔργα τινὰ ἐν Σπάρτῃ, ἕκκα ἀγάλματα ἐν Μιλήτῳ, ἀνάγλυφα θεωρικοῦ ναοῦ τῆς Ἀσσοῦ, ἐν ἀνάγλυφον ἐκ Σαμοθράκης, ἐν Λυκίᾳ ἀνάγλυφον τοῦ καλούμενου μνημείου τῶν Ἀρπυιῶν, τὰ αἰτώματα τοῦ ἐν Ὀλυμπίᾳ θεαυραοῦ τῶν Μεγαρέων, τὰ περιώνυμα αἰτώματα τοῦ ἐν Αἰγίνῃ ναοῦ τῆς Ἀθηνᾶς, διάφορα ἔργα ἐν Βοιωτίᾳ, ἄλλα ἐν Δῆλῳ, ἀγάλματα νεῶν ἐνὸς τύπου, ὧν γνωστότερον εἶναι· τὸ τοῦ λεγομένου Ἀπόλλωνος τῆς Γενέας, καὶ τέλος πολλὰ καὶ ἔσοχα ἀγάλματα καὶ ἀνάγλυφα ἐν τῇ Ἀττικῇ ἀνακαλυφθέντα καὶ ἰδίως ἐν τῇ ἀκροπόλει τῶν Ἀθηνῶν.

Ὡς βλέπομεν ἐκ τῆς ἀριθμώσεως ταύτης πῶν τεχνικῶν καὶ τῶν ἀνωνόμων ἔργων, ἡ Γ. ἦν διαβεβρωμένη πανταχοῦ τοῦ ἑλληνικοῦ κόσμου, ἀπὸ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας μέχρι τῆς Σικελίας καὶ ἀπὸ τῆς Κρήτης μέχρι τῆς Θράκης· φυσικῶς δὲ δὲν εἰργάζοντο πανταχοῦ κατὰ τὸν αὐτὸν ἀκριβὲς τρόπον, ἀλλ' ὑπῆρχον διάφορα ἐργαστήρια ἢ σχολαί, ὅπως λέγομεν. Ἀλλ' οὔτε ἐκ τῶν περιωθέντων ναυαγίων τῆς Γ. οὔτε ἐκ τῶν πληροσφορῶν τῶν ἀρχαίων εἰς μεθεπὶ τοῦ παρόντος εἰς θέσιν νὰ ὀρίσωμεν μετὰ

βεβαιότητος τὰ χαρακτηριστικὰ ἐκάστου τῶν ἐργαστηρίων καὶ νὰ ἐξακριβώσωμεν τὴν ἀμοιβαίαν αὐτῶν ἐπίδρασιν. Κάλλιον παντὸς ἄλλου, μάλιστα μετὰ τὰς τελευταίας ἀνασκαφὰς ἐπὶ τῆς ἀκροπόλεως, γινώσκουμεν τὰ κατὰ τὸ Ἀττικόν ἐργαστήριον, ἀλλὰ καὶ περὶ τούτου πλεῖστοι εἶναι αἱ διαφωνίαι περὶ τοῦ πόσον ἐπηρεάσθη ὑπὸ τῆς τέχνης ἄλλων μερῶν, ἰδίως τῶν νήσων καὶ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Περιορίζομεθα λοιπὸν γενικῶς περὶ ὧν νὰ παρατηρήσωμεν, ὅτι κατὰ τὴν ἀρχαίαν περίοδον ἡ ἑλλ. τέχνη ἀπὸ σχεδὸν παιδικῶν δοκιμῶν ἀρχομένη καὶ διηγετικῶς κατὰ τὴν δυσχερεῖαν τῆς ὕλης παλαίευσσα κατώρθωσε πρὸς τὸ τέλος τῆς περιόδου νὰ ὑπερνικήσῃ αὐτὰς καὶ νὰ παραστήσῃ τὸ ἀνθρώπινον σῶμα μετὰ πολλῆς τελειότητος. Καὶ ἐν ταῖς ἀρχαιοτέροις ὁμοίως καὶ ἦσαν τελειοὶ ἔργοις βλέπομεν ἐπιμέλειαν, ἐργασίαν εὐσυνείδητον, προσπάθειαν πρὸς ἄμεσον ἀντίληψιν τῆς φύσεως· τὰ προσόντα δὲ ταῦτα προσέδουσιν αὐτοῖς πολλὰς τσαύτην χάριν, ὥστε ὁ θεατὴς παρορᾷ τὰ ἐλαττώματά των καὶ τὴν ἑλλειψίν ἐκστράσας, ἣν ἑλλειψίν ζητοῦσιν οἱ τεχνῖται· ν' ἀναπληρώσωσι συνήθως διχοτέλλοντες τὰ γέλην τῶν πλασμάτων των εἰς μερίδια ἀδέξιον, τὸ γνωστὸν ἀρχαῖόν μερίδιον. Οὐχὶ ὀλίγον δὲ συντελοῦσιν εἰς τὴν καλὴν ἐντύπωσιν τῶν ἔργων τῆς ἐποχῆς ταύτης καὶ τὰ χρώματα, ὧν χρῆσιν ἐποιοῦν εἰς τε τὰ φορέματα καὶ μέρη τοῦ σώματος (τὰ γέλην, τὴν κόμην, τοὺς ὀφθαλμούς), ἢ καὶ εἰς ὅλον τὸ σῶμα. Παραδείγματα πολυχρωμίας ἐπὶ ἀγάλματων ἔχουμεν πολλὰ ἐν τῇ ἀκροπόλει Ἀθηνῶν.

Εἰς τὸ μεταίχμιον τῆς ἀρχαίας καὶ τῆς ἁμέως ἀκολουθοῦσης περιόδου ἴστανται τρεῖς τεχνῖται, ὁ ἐκ Πηγίου τῆς Ἰταλίας Πυθαγόρας, ὁ πιθανῶς Ἀθηναῖος Κάλαιμος καὶ ὁ ἐνδοξότερος τῶν τριῶν, τῶν ἐνδοξοτάτων ἐν γένει τῆς ἀρχαιότητος γλυπτῶν, Μύρων ὁ ἐξ Ἐλευθερίου τῆς Βοιωτίας. Τοὺς δύο πρώτους ἐμνημονεύσαμεν ἤδη, τὰ θέματα δὲ τὰ ὅποια μάλιστα ὁ Πυθαγόρας καὶ ὁ Μύρων ἐξελέγον, ἀποδεικνύουσιν, ὅτι ἡ τέχνη ὅσον ἀπορᾷ τὸ καθαρὸς τεχνικὸν μέρος δὲν ἠθάνετο πλέον δεσμὰ εἰς τὰς χεῖρας· διότι ὁ Πυθαγόρας ἐπλάσε τὸν γωλαίνοντα Φιλοκτήτην, ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ ὁποῦ ἐξεδηλοῦτο ὁ ἐκ τῆς φοβερᾶς πληγῆς πόνος, ὁ δὲ Μύρων ἐποίησε πλὴν πολλῶν ἄλλων τὸν δισκοδόλον, οὗ τὸ σῶμα φαίνεται ὡς μέλλον ν' ἀνατιναχθῇ ὀρθιον ἁμέσως μετὰ τὴν βολὴν τοῦ δισκου. Ὁ Μύρων ἐν γένει ἐθαυμάζεται διὰ τὴν τελείως ἀληθῆ παράστασιν τοῦ σώματος τῶν τε ἀνθρώπων καὶ ζώων ἐν στάσει καὶ κινήσει· στιγματαῖς· ἔλειπεν ὁμοίως καὶ ἀπὸ τῶν ἔργων αὐτοῦ, ὅπως ἐν γένει ἀπὸ τῶν ἔργων πάντων τῶν συγχρόνων του καὶ ἀρχαιοτέρων τεχνικῶν, ἡ πνευματικὴ ζωὴ, ὁ ἐπὶ τοῦ προσώπου ἐκδηλούμενος χαρακτήρ τῆς ψυχῆς.

Ταύτην τὴν πνευματικὴν ζωὴν ἐνεφύσησεν

1. Πάρεα καὶ Σίτα.

2. Βουδδός.

3. Παράστασις ἐκ τῶν ἐν Βῆλᾳ κατὰν λαοφάνη τῶμων.

4. Ἀνάγνωσις παράστασις τοῦ Ῥαμῆ ἐν μέσῳ τοῦ ἁγίου καὶ τοῦ ὄρου ἐν Λούξωρ.

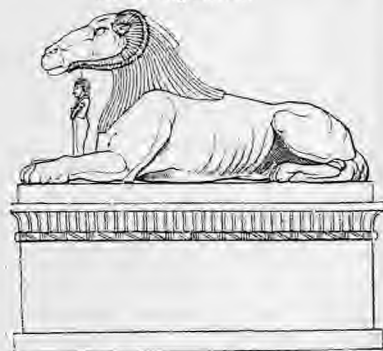
5. Τὸ Μερνόνειον.

6. Ἀνάγνωσις εἰκὼν τῆς Ἰσιδος ἐκ Δαρμναούρ.

7. Ἀγγεῖον μετὰ πόματος ἔχοντος Σφίγγα.

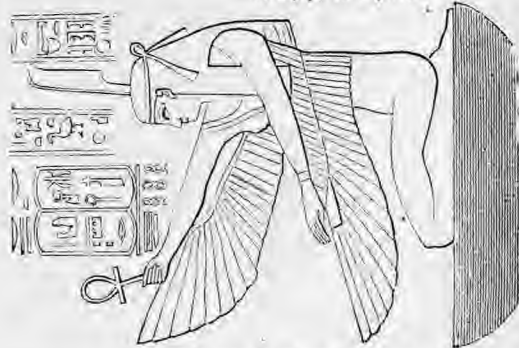
8. Σφίγξ ἐκ Ἀθηνῶν.

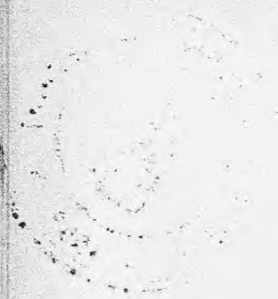
9. Αἰονοσειδῶν Σφίγξ κεραμικὴ ἐκ Δανδουράς.

10. Χαλκὴ εἰκὼν.

11. Ἀνάγνωσις ἐκ τάφου βασιλέως.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ασσύριοι καὶ Πέρσαι. 1. 2. Ἡ Ἀνάγκη παρὰ τὰς ἐκ τῆς Περσέως.

3. Ἀνάγκη.

4. Εἰκὼν τοῦ Κύρου παρὰ τὰς Περσέως.

5. Ἀνάγκη παρὰ τὰς ἐκ τῶν Βασιλικῶν ἀνακτόρων.

6. Ἀνάγκη παρὰ τὰς ἐκ τῶν Βασιλικῶν ἀνακτόρων.

7. 8. Ἀνάγκη.

8. Προτυπία εἰκὼν ἐκ Νινυῶ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ἑλληνιστὶς. 1. Ὁ
Τεφεάτης Ἀπόλλων.

3. Στήλη τοῦ
Ἀριστῶντος.

8. Εἰρήνη ἔχουσα τὸν Πλούτον
(Κηφισοδότου).

7. Ἀντίμαχος ἐκ τῆς Σωφρόνης τοῦ
Περικλέους ἐν Ἀθήναις.

9. Δισκοβόλος τοῦ Μόρμιου.

10. Ἀντίμαχος παράστασις ἐκ τοῦ ἐν Ἀντιγόρῃ Μουσῶνιου.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ελληνες. 2. Έκ τοῦ μνημείου τῶν Ἀρπυιῶν ἐν Σάμῳ.

9. Ἀφροδίτη τῆς Μήλου.

12. Ἀφροδίτη ἐν Μονάχῳ.

6. Ἐκ τοῦ ἀσκήματος τοῦ Παρθενῶνος ἐν Ἀθήναις.

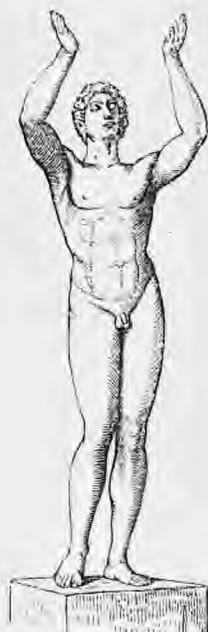

13. Νίκη (Πραξιτέλους ἢ Σκόπα).

Ἰγνακιοπαιδικὸν Λεξικόν.

11. Ἑρμῆς (Πραξιτέλους).

14. Παις δέξιμος.

Ἄρθρον Γλυπτικῆς.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ελληνες 15. Αφροδίτη των Μεδίκων (Κλεομένης).

16. Ἡ Ἀρτεμις τῶν Βραυραίων.

17. Ὁ Ἀσκληπιεύς (κατὰ τὸν Λυσίππου).

18. Ὁ Βοργέσιος Ἄρης.

19. Ἀριάδνη.

20. Σοφοκλῆς.

21. Λαοκῶν (Ἀγλαῖου, Ἀθηναῖου καὶ Παυσανίου).

Εὐκλείστου καὶ Ἀσπιδίου.

22. Κάλιστι ἐν τῇ Λυδοβασίλει ἐπαύλει.

Ἄρθρον Γλυπτικῆς.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

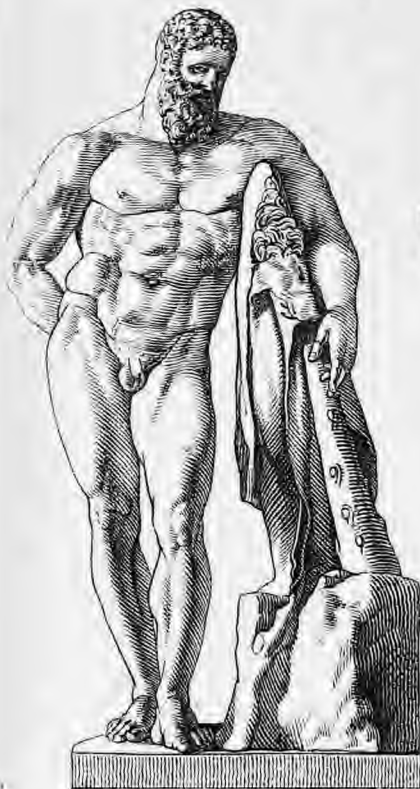
Ελλάγες. 23. Ο Φαρνάσιος ταύρος (Απόλλωνίου και Τευράκου).

24. Ο Απόλλων του Βελβεδέρ.

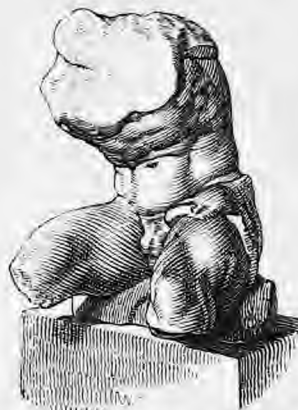
26. Αλέξανδρος ὁμῆρας.

27. Ἡρακλῆς (Γλάκωνος).

25. Η Λουμπούσσιε "Ηρα".

28. Κορνής Προκλέους ἐν Βελβεδέρ.

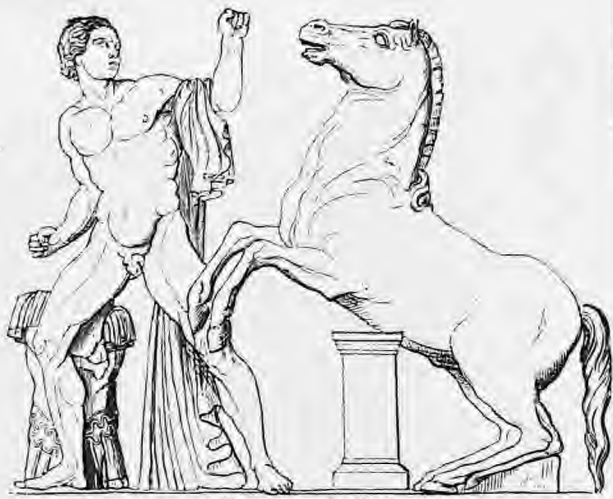
29. Έρως και Ψυχή.

Άρθρον Γλυπτικόν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

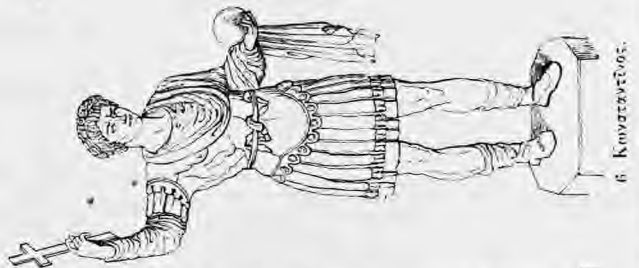
Ῥωμαῖοι 1. Ἑρμῆς.

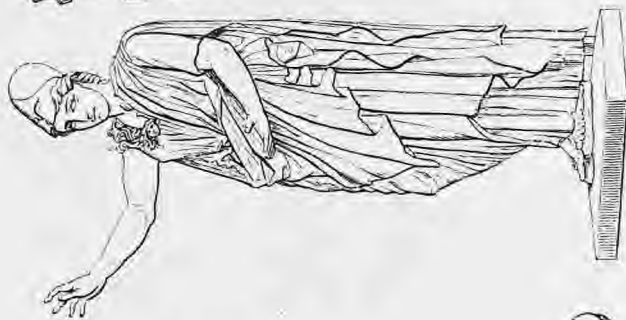
2. Ἱπποδάμαστις (ἐν Κυριναλίῳ).

3. Αὐγούστου.

6. Κωνσταντῖνος.

5. Παύλος.

4. Πρῶτος ἔχων ἤθη.

7. Σκόπας κοιμώμενος.

8. Λύσιππος.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Εκ. Προστάτης του π.π. Προσέχοντος μόνον ἐν Παρτίκῳ ἀνακτορῶν.

12. Ανάγλυφος παράστασις ἐκ τῆς θριαμβικῆς πύλης τοῦ Τίτου.

10. Ἀρσιππίνα.

11. Νεῖλος καὶ Πήγαις.

9. Αἰγύπτου, Τιβέριος καὶ Γερμανικός (σφραγίς).

Εγκοκλοπαιδικόν Λεξικόν.

Ἄρθρον Γλυπτική.

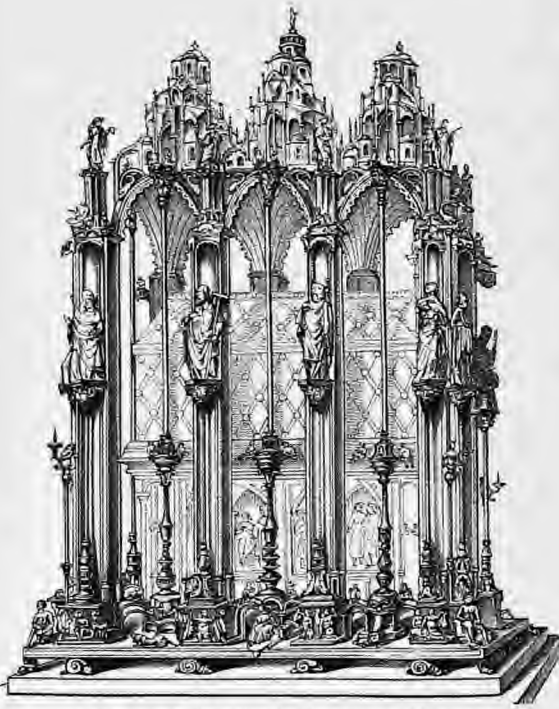
Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

1. Αιώνιος οίκος της πόλης του εν Φροντιστή Βασιλείου (Λαβέρη).

2. Μουσική (Μετοχή Αγγέλου).

3. Τάφος του Σερβίλλου εν Νυρεμπεργκ (Ψίχαρ).

4. Αιώνιος οίκος της πόλης του εν Πλατ. Αγγέλου (Νικ. Πλάτων).

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΓΑΥΠΤΙΚΗ. I.
ΓΑΥΠΤΙΚΗ ΤΩΝ ΝΕΩΤΕΡΩΝ ΧΡΟΝΩΝ. Α'

1. Άρτεμις τοῦ Δούρου (Ίω. Γουζών).

2. Φοειδερίκος ὁ Μέγας (Σχέσοβ).

3. Ἀλοτήκη (Β. Τσελλίνη).

4. Ἀριάδνη (Δάννεκερ).

5. Ἐκ τοῦ πάφου τοῦ Ἀλφίερη (Κανόβα).

Ἐγκυκλοπαιδικόν Λεξικόν.

Ἄρθρ. Γλοπτική.

1. Άδωνις
(Thorwaldsen).

2. Μνημείον Φρειδερίκου του Μεγάλου (Rauch).

4. Πότσης (Pradier).

3. Βασίλισσα Λουίζα (Rauch).

5. Λέσσινγκ (Rietschel).

6. Ἀθηνᾶ καὶ στρατιώτης (Schievelbein).

7. Ῥαζοήλ (Hähnel).

9. Ἀρμίνιος (von Bandel).

10. Βέτχοβεν (Zambusch).

8. Γκαίτε (Schaper).

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

εἰς τὴν ὕλην ὁ τὴν δευτέραν περίοδον τῆς ἑλλ. Γ. ἐκπροσωπῶν καλλιτέχνης, τὴν περίοδον τῆς ὑψίστης ἀκμῆς, ὁ δαιμόνιος Φειδίας. Τὴν τελειότητα τῆς σωματικῆς διαπλάσεως τῶν ἔργων αὐτοῦ μαρτυρεῖ τὸ ἐπιθετικὸν α λ λ ή, ὅπερ ἔφερον ἐν τῶν ὑπ' αὐτοῦ ποιηθέντων ἀγαλμάτων τῆς 'Αθηνᾶς· τὸ κάλλος ὅμως δὲν ἦτο τὸ μόνον οὐδὲ καὶ τὸ κύριον προσὸν τῶν ἔργων τοῦ Φειδίου· διὰ τῆς κατασκευῆς τοῦ ἐν 'Ολυμπίᾳ χρυσελεφάντινον ἀγάλματος τοῦ Διὸς ἀνεδείχθη ἀληθὴς Θεοποιός· δι' αὐτοῦ ἔλυσε τὸ ὑψίστον τῶν προβλημάτων πάσης τέχνης, νὰ περαστήσῃ δηλαδὴ ἐν τῇ ὕλῃ τὴν ἰδέαν τοῦ ὑπαιτου τῶν θεῶν καὶ νὰ παραστήσῃ αὐτὴν οὕτως ὥστε οἱ ἄριστοι τοῦ ἔθνους νὰ θεωρῶσι τὴν εἰκόνα τοῦ Διὸς ὡς ἀποκάλυψιν, ὡς τὴν μένην πρέπουσαν αὐτῷ· ὁ θεὸς ἐκλήθητο ἐπὶ θρόνου κρατῶν διὰ τῆς μιάς χειρὸς τὸ σκήπτρον, ἐπὶ τῆς ἐτέρας φέρων τὴν Νίκην· τὸ σῶμα ἦν ἥρεμον, τὸ δὲ πρόσωπον μειλίχιον· οὔτε ἡ σάσις οὔτε κίνησις τις ἐξεδήλου τὸ κράτος αὐτοῦ· καὶ ὅμως τοσοῦτον μεγαλεῖον ἐνυπῆρχεν ἐν ὅλῃ τῇ μορφῇ, ὥστε ὁ θεοτῆς ἠεβόητο, ὅτι μόνον νὰ νεύσῃ ἔχει ἀνάγκη· ὁ θεὸς οὗτος, ὅπως ἐλλείψῃ τὸν μέγαν 'Ολυμπον, Χρυσελεφάντινον ἦτο καὶ τὸ ἄλλο ἀριστούργημα τοῦ Φειδίου, ἡ ἐν τῷ Παρθενῶνι ἰδρυμένη 'Αθηνᾶ, ἥς ἀντίτυπον εἶναι ἡ παρὰ τὸ Βαρθόκειον εὐρεθεῖσα, ἀλλὰ λίαν ἀνεπαρκές· πολὺ καλλίτερον δὲ θυνάμεθα νὰ κρίνωμεν περὶ τῆς τέχνης τοῦ μεγάλου γλύπτου ἐκ τῶν λειψάνων τοῦ γλυπτικοῦ κόσμου τοῦ Παρθενῶνος, ἰδίως τῆς ζωφόρου καὶ τῶν ἀετωμάτων, τὰ ὅποια ἀναμειβόλως ἐξετελέσθησαν κατὰ σχέδια τῆς χειρὸς τοῦ καὶ ἐν τῷ ἔργαστηρίῳ του.

Ἐκ τῶν συνεργατῶν καὶ μαθητῶν τοῦ Φειδίου γνωστότεροι ἐγένοντο ὁ Πάριος 'Αγοράκριτος καὶ ὁ 'Αλκαμένης περὶ τοῦ δευτέρου βραβῆρα 'Αλ. καὶ 'Ολυμπία. Ὁ πρῶτος ἐποίησε πολλὰ ἔργα, περὶ τινων τῶν ὁποίων ἀμφέβαλλον οἱ ἄρχαιοι, ἂν ἦσαν αὐτοῦ ἢ τοῦ Φειδίου, ἐσχάτως δ' ἀνεκαλύφθησαν ἐν 'Ρομονῶντι ἀξιόλογα λείψανα τῶν ἀναγλύφων, ἅτινα ἐκδύσασιν τὸ βάθρον τοῦ ὑπ' αὐτοῦ ποιηθέντος ἀγάλματος τῆς Νεμέσεως. Τρίτος μαθητὴς ἀναφέρεται ὁ ὡσαύτως Πάριος Κωλῶτης, ἔπειτα ὁ Μεγαρεὺς Θεόκοσμος καὶ ὁ Θρασυμήδης. Ὁ τελευταῖος κατεσκεύασε τὸ χρυσελεφάντινον ἄγαλμα τοῦ 'Ασκληπιοῦ ἐν 'Ἐπιδαύρῳ, ἐν γένει δ' ἡ σχολὴ τοῦ Φειδίου τῶν παραδείγματι τοῦ διδασκάλου ἀκολουθοῦσα κυρίως περὶ τὴν ποιήσιν ἀγαλμάτων τῶν θεῶν ἡσυχάζειτο. Οὐχὶ ὡς μαθηταὶ τοῦ Φειδίου, ἀλλ' ὡς σύγχρονοι αὐτοῦ καὶ τῶν μαθητῶν του ἀναφέρονται ἄλλοι τινὲς γλύπται ἐν 'Αθήναις, ὧν νομακτότεροι ἦσαν οἱ ἑξῆς· ὁ Λύκιος υἱὸς τοῦ Μύρωνος, ὁ Κρητίλας ὁ Στρογγυλίω, ὁ Καλλιμάχος καὶ ὁ Δημήτριος. Κατὰ τοὺς αὐτοὺς χρόνους, ἦτοι κατὰ τὸ τελευταῖον τέταρτον τοῦ πέμπτου π. Χ. αἰῶνος, εἰργάζετο ἐν Πελοπον-

νήσῳ ὁ Σικυώνιος Πολύκλειτος, περιώνυμος σχεδὸν ὅσον καὶ ὁ Φειδίας, οὐ καὶ συμμαθητὴς παρὰ τῷ 'Αγελάδῃ ὑπῆρξεν, ἀλλὰ διάφορα ἰδανικὰ ἐπιδιδῶν· διότι ἐν ᾧ ὁ Φειδίας ἐξήτει νὰ συλλάβῃ καὶ παραστήσῃ τὰς ἰδέας τῶν ὑψίστων θεῶν, τοῦ Διὸς καὶ τῆς 'Αθηνᾶς, ὁ Πολύκλειτος ὡς τέλος τῆς τέχνης τοῦ ἐθεώρει τὴν παράστασιν τῆς ἀνθρωπίνης μορφῆς καὶ διὰ τῆς ἀνδρικής ἐν τῇ ἰδεώδῃ αὐτῆς τελειότητι. Ὅτι ὅμως δὲν ἦτο ἀποκλειστικῶς ἀνδριαντοποιός, ἀποδεικνύει τὸ ἄγαλμα τῆς 'Ηρας, τὸ ὅποιον κατεσκεύασε διὰ τὸν παρὰ τὸς Μυκήνας ναὸν αὐτῆς καὶ τὸ ὅποιον μνημονεύεται ὑπὸ τῶν ἀρχαίων ὡς ἀντάξιον τοῦ ὑπὲρ τοῦ Φειδίου ποιηθέντος Διός. Ὁ Πολύκλειτος ὑπῆρξεν ἀρχηγὸς σχολῆς, εἰς ἣν ἀνήκον πλείστοι τῶν κατὰ τὸν τέταρτον αἰῶνα ἀκμασάντων γλυπτῶν τῆς Πελοποννήσου, ἐπισχημότεροι δ' ἐγένοντο ὁ Ναυκύδης, ὁ νεώτερος Πολύκλειτος, ὁ Δαίδαλος καὶ ἄλλοι. Ἐκ τεχνιτῶν κατὰ τὴν λοιπὴν Ἑλλάδα ἐργαζομένων ἀναφέρομεν τὸν ἐκ Μένδης τῆς Θράκης Παϊώνιον, ὅστις ἐν 'Ολυμπίᾳ ἐργαζόμενος ἐποίησεν ἄγαλμα Νίκης, μετὰ δὲ τοῦ 'Αλκαμένηος, ὡς λέγεται, τὰ ἀετώματα τοῦ ναοῦ τοῦ Διός.

Τὴν ἀκόλουθον αἰῶνα, τὸν τέταρτον π. Χ., τρεῖς πρὸ πάντων τεχνῖται ἀπαύτωσαν τὴν σφαγίδαν τοῦ ἰδίου πνεύματος καὶ τῆς ἰδίας ἀτομικότητος ἐπὶ τῆς γλυπτικῆς· ὁ Σκόπας, ὁ Πραξιτέλης καὶ ὁ Λύσιππος. Ὁ πρῶτος οἰκεῖται ἐν ἡγάτῃ νὰ παριστῇ πρὸ πάντων διαθέσεις καὶ πάθη τῆς ψυχῆς. Ὁ Πραξιτέλης ἦτο πιθανῶς υἱὸς τοῦ Κηριστοδότη, ὅστις ἐποίησε τὴν Εἰρήνην κρατοῦσαν ἐν ἀγκάλαις τὸν παῖδα Πλοῦτον, ἔργον ὥραϊον, οὗ ἀντίτυπον σώζεται ἐν τῷ μουσεῖῳ τοῦ Μονάχου. Ὁ υἱὸς δὲ τοῦτο δύναται νὰ κληθῇ, ὅπως ὁ Σκόπας, καλλιτέχνης τῶν ψυχικῶν διαθέσεων, ἀλλὰ μάλλον τῶν ἡρέμων, καθ' ἃς τὸ πρόσωπον ἐπισκιάζει γλυκὺς βεμβασμός. Τὴν ἑξοχὴν δ' αὐτοῦ ἱκανότητά εἰς τὸ πλάττειν σώματα ὥραϊα ἐξείρουσιν οἱ ἄρχαιοι. Θυμίζομεν δὲ καὶ ἡμεῖς ἐν τῷ 'Ερμῇ αὐτοῦ ἐν 'Ολυμπίᾳ καὶ ἐν τοῖς ἀντιγράφοις τῆς Κνιδίας 'Αφροδίτης τὴν συγγενεὴν του δ' ἐν τῇ τέχνῃ μετὰ τοῦ Σκόπα μαρτυρεῖ τὸ ἐν ἀντιγράφοις σωζόμενον σύνπλεγμα τῆς Νιδῆς, περὶ τοῦ ὁποῦ ἀμφέβαλλον οἱ ἄρχαιοι, ἂν ἦτο τοῦ Σκόπα ἢ τοῦ Πραξιτέλους, ἡ διαφορά δ' ὀρίσταται καὶ σήμερον. Ὁ τρίτος τῶν μεγάλων γλυπτῶν τοῦ τετάρτου αἰῶνος, ὁ Σικυώνιος Λύσιππος, ἦτον ἰδεώδης τῶν δύο ἄλλων ὧν καὶ τὸν Πολύκλειτον ὑπέδειγμα ἔχων, ἐποίησε κατὰ προτίμησιν, ὅπως ἐκεῖνος, νεαροὺς, ἀθλητάς, ἡλλαξ· δὲ συμφώνως πρὸς τὸ ὅλον πνεῦμα τῆς ἐποχῆς, τὸ ὅποιον ἐπεζήτει μεῖζονα χάριν καὶ κομψότητα, τὰς ὑπὸ τοῦ Πολύκλειτου ἐρισθείσας ἀναλογίας τῆς ἀνθρωπίνης μορφῆς, ποιήσας αὐτὴν νὰ φαίνεται ραδινωτέρα καὶ εὐλυγιστοτέρα, καὶ ἐπέτύγγανεν τοῦτο ποῖον τὰς κεφαλὰς σχε-

τικῶς μικράς. Συγχρόνως ἐξεῖχεν ὁ Λούιςπος εἰς τὴν εἰκονιστικὴν πλαστικὴν καὶ ὁ Ἀλεξάνδρος μόνον ὑπ' αὐτοῦ ἤθελε ν' απεικονίζηται — Μοθηταί τοῦ Λούιςπου εἶναι ὁ ἀδελφὸς τοῦ Λουιστρατος καὶ οἱ υἱοὶ τοῦ Λούιςπος καὶ Εὐθυκράτης. ἔπειτα ὁ Εὐθυκράτης καὶ ὁ Χάρτας. Τοῦ Πρωξιδέλου μοθηταὶ οἱ υἱοὶ τοῦ Κηρισόδοτος ὁ νεώτερος καὶ Τιμαρχος. Μετὰ τοῦ Σκόπα δὲ συνεργάστησαν εἰς τὸ Λιουσιώλειον ὁ Κρούσις, ὁ Τιμόθεος καὶ ὁ Δεωχάρης. Τέλος ανεξάρτητοι τῶν τριῶν μεγάλων γλυπτῶν ἀνετέρονται ὁ Σιλαντίνος καὶ ὁ Εὐδοκίμος.

Διὰ τοῦ Ἀλεξάνδρου ἡ Ἑλλάς, δύναται τις νὰ εἴπῃ μεταφορικῶς εἰς τὴν Ἀσίαν, ἐπὶ τῶν διαδόχων δ' αὐτοῦ ἐκεῖ πρὸ πάντων ἠκολούθη ἡ τέχνη, νέας ἐξέως κατα οὐσικὴν ἐξῆλθον τέχνουσαι, ἡ ἐποχὴ τῶν διαδόχων ὑπὲρ-ἔξεν ἡ ποιικιλία τῆς καὶ παρακινδυνεύουσα τοῦ ἑλλ. βίου, πλήρης μεγαλείου καὶ παύσης, πλήρης δραστήας καὶ ἡδυσπλασίας, ἀλλὰ καὶ πρακτικώτερα ἐν πολλοῖς. Τοιαυτὴ ἐγένετο καὶ ἡ τέχνη, μετὰ τὴν ἐπιδεικτικὴν, παθητικὴν, ποιητικὴν θεατρικὴν συγχρόνως ὁμοῦ καὶ μὲλλον πραγματικὴν. Ἐν τῶν σπουδαιότερων ἔργων τῆς ἀρχαίας γλυπτικῆς ἐν τῇ Σαμοθράκῃ ἀνακαλύφθητε Νίκη, σπουδαῖον διὰ τὴν τοιαυτὴν ἐπίνοιαν καὶ τὴν ὑμνηστικὴν ἐντέλειαν, ἐπιτέθη κατὰ τὸ 800 π. Χ. ἡ ἐλπίς βροχύτερον. Τῆς αὐτῆς τῶν διαδόχων περιόδου εἶναι καὶ ἡ θαλάσσιος ἐπιτομή, ἡ ἑρμῆς τῆς Μήλου καὶ ἡ Ἀπόλλων τοῦ Belvedere, ὅστις τοσοῦτον ἄλλοτε ἐθαυμάζετο. Ὡς ἔβρα δὲ σχολῆς μεγάλης καὶ πρωτοτύπου διέπειθεν ἐκ τῶν πέσεων πρὸ πάντων ἡ Περσέτης, ἐν ἡ περὶ ἤσαν πλείστα ἔργα ἔργα, ἅπαντα χαλκουργοῖσι τέλμας μεγάλη, πάθος δραματικόν, ἐνίοτε σχεδὸν ἄγριον, εὐχόρεια ἐκτελέσεως, πιστὴ παράστασις τυπικῶν ζωνῶν λαῶν καὶ τῶν τοιαύτα. Εἰς τὴν σχολὴν ταύτην ἠνέκουσιν οἱ πρὸ πολλοῦ γνωστοὶ Γαλάται, ὁ σπονησκῶν καὶ ὁ ἄλλος, ὁ φρονέων τὴν φυσικὴν τοῦ πρὸ ἐλπίου δὲ μέλις ἐτὼν ἀνεκαλύθησαν ἐν αὐτῇ τῇ Περσέτῃ καὶ μετὰ γένησαν εἰς τὸ Περσέτινον τὰ πολλὰ ἀνάγκυρα, ἅπαντα παριστῶντα τὴν μάχην τῶν θεῶν κατὰ τῶν Γιγάντων ἐκδομένου ὁμοῦ μέγαν. Τὸ πνεῦμα τῶν Περσέτων ἐπιδεικνύεται καὶ ἐπὶ τοῦ Λαοκόντος, ἔργου τῶν ἐκ Ρόδου τέχνην Ἀγηράνδρου, Ἀθηνοδώρου καὶ Πολυδώρου καὶ ἐπὶ τοῦ Πρωξιδέλου λεγόμενου Ταύρου, ἐν ἐποικῶν οἱ ἐκ Τραλλέων Ἀπολλώνιος καὶ Ταυρίκος. Περὶ τοῦ Λαοκόντος ὑπάρχει γνώμη, ὅτι ἐπιτέθη ἐν Τρώϊ, βέβαιον δὲ εἶναι, ὅτι μετὰ τὴν ὑπὸ τῆς Ρώμης κατακτήσει τῆς Ἑλλάδος καὶ Ἀσίας πλείστα γλύπται μετέωρον εἰς τὴν Ἱταλίαν. Ὅχι ἐλπίς ὁμοῦ ἔμαθον καὶ ἐν τῇ ποταμῇ τῶν. Πρὸς τῆς κατακτείνου δὲ περιόδου εἶναι ἡ τελευταία τῆς ἑλλ. ἡ περὶ τῆς ἡμέρας πολλοὶ Ἀθηναῖοι ἐξέως τεχνικῶν ἀποτελοῦντες τὴν λεγόμενὴν νέαν ἀττικὴν

σχολὴν καὶ ὡς ὑπόδειγμα λαμβάνοντες ἀρχαῖότερα ἔργα, ἅπαντα μᾶλλον ἢ ἥττον πιστῶς ἀπεικονίζοντο. Τοιοῦτοι ἦσαν ὁ Ἀπολλώνιος ὁ Κλεομένης, ὁ Γλυκίων ὁ Ἀντιστοχός, ὁ Σωσίβιος, ὁ Σαλπικίων καὶ ἄλλοι. Ἐν Ἀθῆναις δὲ κατὰ τὴν περιόδον ταύτην εἰργάζοντο ὁ Εὐχέριος καὶ ὁ Εὐδοκίμος. Ἐκ Μικρᾶς Ἀσίας δὲ κατήγοντο ἄλλοι γλύπται, ὧν γνωστότεροι εἶναι ὁ ἐξ Ἑρέσου Ἀγασίας, ὁ ἐκ Παϊώνης Ἀρχέλαος, ὁ Ἀριστέας καὶ ὁ Παπίας. Ἐν τῇ Κρίτῃ δ' Ἱταλῶν ἐγεννήθη ὁ Πασιτέλης, ὁ ἰδρυτὴς σχολῆς ἐκλεκτικῆς ἀρχαῖου ἑλλ. καὶ αὐτοῦ καὶ ὁπαδοὶ ἦσαν ὁ Στέφανος, ὁ Μενέλαος καὶ ὁ Ἀρκεσίλαος.

Ἐν ἡ δὲ πολλοὶ τούτων εἰργάζοντο ἐν Ρώμῃ, συγχρόνως εἶχεν ἀναπτυχθῆ ἐκεῖ καὶ τέχνη ἰταλική, καθαρὴς ῥωμαϊκῆς, ἥς χαρακτηριστικὰ εἶναι ἡ μεγάλη ἐπιτηδεύουσα ἐν τῇ εἰκονογραφίᾳ καὶ τῇ παραστάσει τύπων τῶν βαρβάρων λαῶν, μετ' οὗτοι οἱ Ῥωμαῖοι εὐρίσκοντο ἐν ἐπαρῇ. Ἐν τούτῳ εἶχον προηγηθῆ ἡ ἡ οἱ Περσέται, οὐδέποτε ὁμοῦ προσηλύνοντο ἐκείνοι ἐν τῇ πραγματικότητι τοῦ ἔργου, ὡς τὰ παραστήσαντι καὶ ἱστορικῶς γεγονότα, μάλα διαβάσεις ποταμῶν, πομπὰς κ.τ.τ. μετὰ πεζῆς ἀκριβοῦς χρονολογίας καὶ μετὰ πάντων τῶν λεπτομερειῶν, ὅπως βλέπομεν ἐπὶ μνημείων καθαρῶς ῥωμαϊκῶν, ὑπάρχοντων ἀφιδῶν καὶ τῶν παραπλησίον. Τὴν πρὸς τὴν πραγματικὴν δὲ ὁπτιὴν ἐν τῇ τέχνῃ ἐκλήροντο ἡ Ῥωμαῖοι παρὰ τὴν Τυρρηνίαν, λαοὺ κατ' ἐξοχὴν, ὡς φαίνεται, προσηλύνοντο εἰς τὸ γήινον, ἰκανοῦται δ' ἐν τῇ κατεργασίᾳ τοῦ χαλκοῦ καὶ τῇ ἐξ αὐτοῦ κατασκευῇ μικροτεχνημάτων. Μεγάλα ἀγάλματα ἐπλάττοντο οἱ Τυρρηνοὶ πρὸ πάντων ἐκ πηλοῦ, ὅσα δ' ἐξ αὐτῶν σκίζονται δεικνύουσι προσπάθειαν πρὸς πιστὴν ἀπομίμησιν τῶν τοῦ βίου.

Τελευταῖον ἀνελάμφεν ἡ ἑλλ. τέχνη ἐπὶ τινὰ χρόνον ἐπὶ τοῦ αυτοκράτορος Ἀδριανοῦ, κατόπιν δὲ βαθμιαίως ἐμαρπνῆθη ἐντέλως, ὅπως καὶ ἡ ῥωμαϊκὴ, σὺν τῷ ἀρχαίῳ βίῳ.

Ὁ χριστιανισμός, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν ἀρχαίαν ὁρμητικὴν, δὲν ἠνένησε τὴν γλυπτικὴν, ἡ ἀνατολικὴ μάλιστα ἐκκλησία μέλις ἠνένησε αὐτὴν ὡς κοσμηματικὴν ἐν τῇ ἀρχιτεκτονικῇ ἕνεκα τούτου ἐπὶ τῶν Βυζαντινῶν ἡ τέχνη αὐτὴ σχεδὸν ἐξέλιπεν. Ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ δυτικῇ Εὐρώπῃ ἡ θέσις τῆς δὲν ἦτο πολὺ καλλιτέρα μέχρι τοῦ ἐνδεκάτου καὶ δωδεκάτου αἰῶνος, ὅτε ἄρχονται κατασκευαζόμενα ἐν Γερμανίᾳ καὶ Ἱταλίᾳ ἔργα λόγου γλυπτικῶν ἔργων. Μετὰ δ' ἐπιδόσιν ἔλαβε πάλιν ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ 15ου αἰῶνος ἐν Ἱταλίᾳ, ὅταν, ὅπως ἡ φιλοσοφία, καὶ τὰ γλυπτὰ λείβαν τῆς νεογενέσεως ἤρχισαν νὰ μελετῶνται μετὰ ζήλου. Ἐκ τῶν συνεργαζόντων δὲ εἰς τὴν νέαν αὐτῶν ὁδὸν ἔδειξεν ἰδίως μνηστὴς εἶναι ὁ Λαυρέντιος Ghiberti, ὁ Δουκάς Della Robbia καὶ ὁ Donatello. Ἡ δὲ ὁδοὸς ἦτο ἐξέως

ισχυρά, ὥστε ἤδη τὸν 16ον αἰῶνα ἡ γλυπτικὴ ἐν Ἰταλίᾳ διὰ τοῦ Μιχαήλ. Ἀγγέλου Βινο-
narotti ἐβίβασεν εἰς τὸ ὕψιστον σημεῖον τῆς
αἰκμῆς. Ἔκτοτε μέχρι τέλους σχεδὸν τοῦ 16ου
αἰῶνος ἡ Ἰταλία κατεχούσα τὰ πρωτεῖα ἐν τῇ
γλυπτικῇ ἦσκει ἐπιρροὴν καὶ ἐπὶ τῆς λοιπῆς
Εὐρώπης. Δυστυχῶς θύμω μετὰ τὸν Μιχαήλ.
Ἀγγέλον περιέπεσε ταχέως εἰς ἀζητημένους
τρόπους καὶ ἀνῆλθ' κομψότητα.

Περὶ τὸ τέλος τοῦ παρελθόντος αἰῶνος καὶ
τὰς ἀρχὰς τοῦ παρόντος σὺν τῇ ἐπιδόσει, ἣν
αἱ ἀρχαιολογικαὶ μελέται ἐλάβον, ἀνεκώθη
ἡ γλυπτικὴ ἐκ δευτέρου ἐν τοῖς νόμοις τῆς
ἐλλ. τεχνῆς, ἡ νέα δ' αὐτῇ ῥοπή ἡ τὴν ἐλλ.
ἀρχαιότητα ὡς ὑπόδειγμα λαμβάνουσα, παρὴ
γαρ τὸν Ἰταλὸν Κανόβαν, τὸν γερμανὸν Dan-
necker καὶ τὸν ἔσχατον Δανὸν Thorwaldsen.
Ἐξ ἄλλων γλυπτῶν τοῦ αἰῶνος τούτου ἀνα-
σείρομεν τοὺς γερμανοὺς Schwanthaler,
Schadow, Rauch, τὸν γάλλον David, εἰς
καὶ ἐν Ἑλλάδι ἔχοντες ἐν ἔργῳ (τὴν Ἑλλάδα
ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ Μάρκου Μπότορα) καὶ ὅστις
ἐγένετο ἀρχηγὸς σχολῆς ἐν Γαλλίᾳ καὶ Μετα-
γύω, ἐν Ἀγγλίᾳ δὲ τὸν (Gibson). Ἐπὶ τῶν
χρόνων ἡμῶν ἡ γλυπτικὴ ἀναίεται ἐν Εὐρώπῃ
μετὰ ζήλου (ἀν καὶ ὀχι μετ') οὗου ἡ ζωγραφικὴ,
συντελεῖ δ' εἰς τοῦτο πολὺ ἡ πανταχού
τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου ἀναπτυχθεῖσα τά-
σις πρὸς ἱερῶν θεμάτων μνησίων εἰς ἄνδρας
μύλλον ἢ ἥτον ἐπιφανεῖς. (Βιβλιογραφία. Πλὴν
τῶν ἐν τῇ λεξ. τούτῳ βιβλιοτέρων περὶ ἐκά-
στου τῶν τεχνιτῶν ἄρθρων, πρὸλ. περὶ τῆς ορ-
χαίας γλυπτικῆς Brumm, Gr. Künstlerge-
schichte. — Overbeck Geschichte der gr.
Plastik — Perrot et Chipiez hist. de l'
art dans l'antiquité — Lübke, Gesch.
der Plastik.) [X.T.]

Γλυπτόδους. Οὕτως ἐκάλεσαν νέους
ζῶων ὀρυκτῶν ὧν τὸ σῆμα περιέβαλλε θάλασσαν
ἐμοιαζοντα κατὰ τινα πρὸς τὰ νῦν ζῶοντα ζῶ-
νω τὰ. Οἱ Γ. εἶχον τὴν μέγεθος ταπεινὴν καὶ
καὶ ἐντοκερῶν, εἶχον στρεγγύλην κεφαλὴν
ἐμοίαν πρὸς τὴν τῶν σημερινῶν βραδυπόδων.
Αἱ σιαγόνες ἔφερον ἀρτίους τραπέζιτας, ἐ-
τινες διὰ βαθεῖων χαραγῶν ἐξ ἀμφοτέρων
τῶν πλευρῶν ἐμρανίζονται διακωρυσιμένοι
εἰς ῥομβοειδῆ πρίσματα. Ἐπὶ τοῦ κρανίου
εὐρίσκειτο ὡς ἐπικάλυμμα πλάξ, ἴμοια πρὸς
τὴν ἐπίλοιπον τοῦ σώματος θόρακα, συνιστα-
μένη ἐκ διαφόρων τεμαχίων. [K.M.]

Γλώσσα (Ἄνατομ.). Σῶμα μυηδὲς
κινητὸν, καίμενον ἐν τῇ κοιλίᾳ τοῦ στόματος,
ἐν τῷ κύριον ὄργανον τῆς γένεως, συμβαλλό-
μενον ἅμα στοματικῶς εἰς τὰ τὴν μίσησιν καὶ
τὴν κατάπεισιν καὶ τὴν λαλίαν. Ἦν ὁ βλεν-
νογόνος αὐτῆς ὅμην διήρηται εἰς τὴν μὲν ἡ γλω-
σσικήν καὶ τὴν καλύπτουσαν τὴν ἐπίσθιον τριτημέραν
τῆς βραχίονος ἐπιφανείας καὶ τὴν κατὰ ἐπίσ-
θιον τῆς γλώσσης, καὶ εἰς τὴν γλωσσικήν.

κόν, καλύπτοντα τὰ δύο πρόσθια τριτημέρια
αὐτῆς φέροντα δὲ πολυάριθμα ἐπικράματα, τὰς
γλωσσικές θηλάκας, ἐνεχούσας ἀγγεῖα
καὶ νεῦρα, διακρινόμεναι δὲ α') εἰς περι-
καρακωμένας, αἰτίνες, 10—15 τὸν
ἀριθμὸν, καίονται ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας μοίρας τῆς
βραχίονος, διατεθειμέναι κατὰ δύο στοίχους, ἐ-
ννοημένους πρὸς τὰ ἐπίσθια καὶ ἐνδον καὶ ἀπο-
τελευτῶντας τὸ γλωσσικὸν Λ θ') εἰς
τριχοειδεῖς καὶ κωνοειδεῖς, αἰτίνες,
πολυάριθμάται αὗται, προσδίδουσι τῇ γλώσσῃ
γυναικὴ καὶ τραχεῖαν ὄψιν καὶ ὑπαντῶσι καθ'
ἅπασαν τὴν βραχίον αὐτῆς, μάλιστα δὲ κατὰ τὸ
μέσον, καὶ γ') εἰς μικροειδεῖς ἢ κορυνώδεις
(12—20), ἀπαντῶσας ἐπίσης καθ' ἅπασαν
τὴν βραχίον τῆς γλώσσης, μετὰ τῶν τριχο-
ειδῶν, μάλιστα δὲ κατὰ τὴν κορυφήν. Ὀπι-
θὴν δὲ τοῦ γλωσσικοῦ Λ ὑπάρχουσι πολυάρι-
θμα βλεννογόνα καὶ νεύρα καὶ βλεν-
νογόνα θυλάκια. — ὅν οἱ μῆδαι τῆς
γλώσσης, ὑπὸ τὴν βλεννογόνον ὄμην καίμεναι,
ἀποτελούνται ἐκ γερμωσίων μοίρων ὧν, κί-
νῳντες παντοίας καὶ πανταχόθεν αὐτήν. — ὅν
ἡ σκελετικὴ τῆς γλώσσης ἀποτελεῖται ὑπὸ τοῦ
ὀστέου οὗτου καὶ τοῦ ἐκ συνδεσμῶν ἰστού
μῆδου διατεταγμένους. — Νεύρα δὲ
τῆς γλώσσης εἰσι κινητικὰ καὶ μὲν κυρίως
τὸ ὑπογλωσσικόν, αἰσθητικὰ δὲ
τὸ γλωσσόαρυγγαῖον, διὰ τὸ ἐπι-
σθὴν τριτημέριον καὶ τὰς περὶ γερμωσμένας
θηλάκας, καὶ τὸ γλωσσικὸν διὰ τὰ δύο
πρόσθια τριτημέρια, ὅντα ἀμφοτέρω ἀπὸ τῶν ἐν
αὐτοῖς καὶ γλωσσικά. [I.P.]

— (Γλώσσα οἰκ.). 1) Γλώσσα καλεῖται ἡ
διὰ τῶν ὀστέων ἐκτασις ἐνδομῶν ἢ διανοη-
μάτων. Πᾶσα ἄλλη τοιαύτη παραστασις διὰ
σχημάτων ἢ σημεῖων κυριολεκτικῶς δὲν δύ-
ναται νὰ ἐννοηθῇ γλώσσα. Γλώσσαν μόνον
ἔχει ὁ ἄνθρωπος, ἡ δὲ τῶν ἄλλων ζῴων
φωνὰ καὶ περ ποικιλιώταται δὲν εἶναι ἐκ-
φράσεις διανοημάτων, ἀλλὰ παθῶν, καὶ
ἀντιλογεῖται πρὸς τὰς ἡμετέρας ἐπιρροήσεις
τῶν γράμ. γλώσσης καὶ τῶν ὀστέων. Μόνον
ἡμετέρας καὶ τὰς τῶν ζῴων φωνὰς δύ-
νασθαι νὰ καλέσμεν γλώσσας. Ὅμως ἐν τῇ
γενικῇ ταύτῃ ἐννοίᾳ ἡ γλώσσα ἰσχυρῶς με-
τέσθην τῇ γλωσσικῇ δύναμιν ὁ δὲ ἴδιος τρό-
πος, δι' οὗ ἔθνος τι ἐκφράζει τὴν γλωσσικὴν
αὐτοῦ δύναμιν ἢ ἐκάνετη, καλεῖται γλώσσα
ἰδίᾳ ἢ ὀθνικὴ καὶ κατέχει τὸ σύνολον τῶν λέ-
ξεων καὶ τῶν τύπων αὐτοῦ, δι' ὧν ἐκφραζοῖται
τὰ διανοήματα αὐτοῦ. Ἡ γλωσσολογία ἔχει
εἰσεῖσαι δὲ ἡ γλώσσα ἀναπτύσσεται καὶ μετα-
βάλλεται κατὰ νόμους σταθεροὺς καὶ οὐχὶ
κατὰ τὸ βούλην ἀνθρώπων τινῶν. Ἡ γλώσσα
ἡμετέρα ἔχει ἐκπεφωτῆται πρὸς λογισμὸν
καὶ διὰ τοῦτο ὑπὸ τινῶν γλωσσολόγων ὑπε-
λεθῆναι καὶ ὡς αὐτοῦ ἄλλος ἐργασμας. Συγχρό-
νως ἡ γλωσσολογία ἔχει ἀνακαλύψει τὴν συγ-
γένειαν διαφόρων γλωσσῶν δὲ εἰς ἑαυτῇ

ἔτι ἀριθμός τις γλωσσῶν ἀνάγεται εἰς μίαν τῇ ὄντι ὑπάρξαν καὶ βιώσαν ἀρχικῇ γλώσσῃ καὶ ὅτι οἱ λαοὶ, εἰτινὲς ποτε ὁμιλοῦν αὐτήν, ἀπατελοῦν ἐν ἔθνος ἐνίσταν. Ἐξ οὗ ὑστερον διὰ μεταναστεύσεων καὶ ἀποχωρισμοῦ καὶ ἐξαπλώσεως ἐπὶ χώρου εὐρυτάτου ἄλλοι ἴδιοι λαοὶ καὶ γλώσσαι προέβησαν. Πάσαι αἱ γλώσσαι, ἔσαι ἀναγονταὶ εἰς μίαν ἀρχέγονον ἀποτελοῦσιν ἐν γλωσσικῷ στέλεχος. Τὸ στέλεχος διακρίνεται εἰς ὀλίγους μείζονας κλάδους καὶ οἱ μείζονες κλάδοι πάλιν ὑποδιακρίνονται εἰς μικροτέρους. Ἔστιν εἰς ἀριθμὸν γλωσσῶν ἔχουσιν πρὸς ἀλλήλας στενωτέραν ἢ ἀπωτέραν συγγένειαν· περὶ τῶν καθ' ἑκάστα τούτων ἴδε τὸ ἄρθρον Γλωσσολογία. Αἱ στενωτέραν πρὸς ἀλλήλας συγγένειαν ἔχουσαι γλώσσαι καλοῦνται κτελοῦσαι αἱ δὲ ἐκ μίαν προσδοτήρας προέλθουσαι. Οὐγουάρες, οἷοι εἶναι πάντες οἱ νεώτεροι ῥωμανοὶ· οἱ πρὸς τὴν Λατινικὴν. Ἐν τῇ μεταβολῇ ἡ γλῶσσα ἐπιφέρει ἐπὶ τοῦ βίου τῶν ἐθνῶν, αἰσθηθ. ὥστε ἔθνος τι νὰ ἀπεβάλῃ τὴν ἰδίαν γλῶσσαν καὶ νὰ προσλάβῃ ἄλλου, συνήθως τοῦ κατακτηθέντος αὐτοῦ. Ἡ διὰ τῆς ἐπιμειξίας ἡ δανεισθῆναι λέξεις τύπου, φράσεις, συντάξεις ἄλλου ἔθνους μᾶλλον προκωρυφώσας εἰς τὰς τέχνας καὶ τὴν πολιτισμὸν. Ἡ γλῶσσα τούτου ἀποβαίνει τότε μικτὴ γλῶσσα, αἰτίνες μόνον ἐν γραπτοῖς μνημείοις ἐσώθησαν, καλοῦνται νεοκράει καὶ ἀν' ἐπὶ ὑπὸ λογίων ἢ ἐπιστημῶν γράφονται ὡς ἡ Λατινικὴ· ζῶσαι δὲ λέγονται αἱ μέγροι σημεῖον ὑπάρχοντα καὶ ἐμφανόμενα. Γενικὴ γλῶσσα ἑνὸς ἔθνους εἶναι ἐκείνη ἐκ τῶν διαλεκτικῶν, τῆς ὅποιος ἡ εὐρὴ πρώτη ἀνάπτυξις τέχνας καὶ εἰληλογικῶν ἢ πολιτικῶν ἢ θεοσκευτικῶς ἐπεκρατήσας τῶν ἄλλων γλῶσσῶν καὶ ἐπέβαλεν αὐταῖς τὴν ἰδίαν ἐκλεκτικὴν· οὕτως ἀπεβαλοῦσα τὴν τοπικὴν χαρακτηριστικὴν ἀπέβη διὰ τοῦ χρόνου ἐθνικὴ. — Καταχρηστικῶς λέγεται γλῶσσα ὁ ἰδιαιτερός καὶ τύπον ἰσχυρῶν λαῶν φραστικὸς τρόπος εἰς τὰ διακρινόμενα εἶδη τοῦ λόγου, ὡς ὅταν λέγωμεν ποιητικὴν, φιλοσοφικὴν κτλ. Γλῶσσαν — 2) Γ λ ὦ σ σ α (Γραμμ.) προτέτι καλεῖται λέξις τις ἀπροκατωμένη καὶ ὡς ἐκ τούτου γοεῖαν ἐρμητικῶς ἔχουσα· τούτου ἕνεκα ἐν τῶν ἔργων τῶν παλαιῶν γραμματικῶν ἡ ἐρμητικὴν ἦτο γλῶσσῶν τε καὶ ἱστορικῶν πράξεως ἀπέδοσαν. Γραμ. Δ. Θρακὸς ἐν Bekk. Anecd. τολ. 629, 5. Πολλοὶ τῶν παλαιῶν ἐποίησαν συναγωγὰς τοιούτων γλωσσῶν. ὡς ἐκείτην λέξεις ὁ μ η ρ ι κ α ε, τ ρ α γ ι κ α ε, κ ω μ ι κ α ε κτλ. Καὶ τὸ νῦν σωζόμενον λεξικὸν τοῦ Ἡσυχίου ἐκ τοιούτων ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον γλωσσῶν σύγκειται. [Ι.Π.]

— Γλῶσσαν ἐκάλουν τὴν ἐρμητικὴν προκειμένης τινὲς λέξεων καὶ ἴδια τὰς ἐν τοῖς χειρογράφοις κατὰ τὰ περιθώρια ἢ μεταξὺ τῶν γραμμῶν παρεγγραμμένους μικρὰς ἐρμητικὰς λέξεων τινῶν (γλωσσάματα). Ἐκ τῶν χειρο-

γράφων τούτων ἀντιγράφοντες ἄλλοι παρελάμβανον καὶ τὰς ἐρμητικὰς ταύτας ἐντὸς τοῦ κειμένου ἢ παρενέβαλλον αὐτὰς ἀντὶ τῶν ἐρμητικῶν λέξεων, πολλὰ ἐπιφέροντας σύγχυσιν καὶ σάφειαν ἐν τοῖς κειμένοις. Διὸ ἐκ τῶν σπουδαιωτέρων ἔργων τῆς κριτικῆς ἀρχαίου τινὲς κειμένου εἶναι ἐξοβελιστὶ τῶν τοιούτων Γ. καὶ ἡ ἀποκατάστασις τοῦ γνησίου κειμένου — (ὁ τοῖς ἐκκαλεῖται δὲ καὶ πᾶν σχολίον ἐπὶ τῶν διαφόρων χωρίων τοῦ Corpus juris civilis γραζόμενον, εἴτε μεταξὺ τῶν σιγῶν (glossa interlinearis), εἴτε ἐν τῷ περιθώριῳ (gl marginalis). Ἡ συνήθεια αὕτη ἀναπτύχθη ἀπὸ τοῦ 12 μ. Χ. αἰῶνος, καὶ ἡ δὲ ἡρξάτο ἀναγεννημένη ἡ σπουδὴ τοῦ ῥωμαϊκοῦ, οἱ δὲ καταργηθέντες αὐτὴν ἐκλήθησαν γλωσσολογῶντες. Ἡ τάξις τῶν γλωσσολογῶν ἔσχε πολλὰς ἐπαυλῆς ὡς πρῶτος ὑπῆρξεν ὁ Imerius (ἀπὸ πρὸ τοῦ 1140). Ἡ πρακτικὴ σημεῖον σημασία τῇ Γ. ἐγκρίνεται ἐν τῇ οἱ ἐν Γερμανίᾳ τὸ ῥωμαϊκὸν δικαίον ἴσχυει μόνον ἐφ' ὅσον ἔχει γλωσσολογικὴν δύναμιν, ἵνα πολλὰ μέρη τοῦ Corpus juris civilis καὶ ἐκ τῶν ἐλληνιστῶν γεγραμμένα ἔμειναν γλωσσολογῶντα. Συλλογὴν τῶν Γ. κατήρτισεν ὁ γλωσσολογῶν Ἀλκυόνατος, κατὰ τὸν 16' αἰῶνα μ. Χ., καλούμενην glossa magistralis s. ordinaria [Δ.]

— (Μουσ.) Γ. καλεῖται ἑλαστικὸν τεμάχιον μετάλλου ἢ μαρμάρου προσηρμοσμένον ἐν τῇ σιμῇ ἐμπνευστικῶν τινῶν μουσικῶν ὄργανων, ὅπου δουλεύονεν διὰ τοῦ ἐκ τοῦ στομίου ἐμφυσώμενου πνεύματος ἄερος παρὰ τὴν ἡχοῦν, συθεωσμένης μετ' αὐτοῦ κανονικῶς καὶ τῇ ἐν τῷ ὅλῳ τοῦ ὄργανου σιμῇ ἀερίνης στήλης. Ἡ παραγόμενος ἡχοῦς εἶναι διάφορος ἀερίνης τῆς ὅλης καὶ τῶν διαστάσεων τῆς γλωσσῆς (ὡς ἦσαν δὲ καὶ τοῦ μήκους τῆς ἀερίνης στήλης). Τοιαῦτα ὄργανα εἶναι διάφοροι αὐτοὶ, τὸ ἀρμονικόν, οἱ αὐτοὶ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ὁργάνου (orgue) κλ.

— (Γλῶσσ.) 3). Ἠήτα.

Γλωσσάνθραξ. Μία τε τῶν πολλαπλῶν μορφῶν ὡς ἄς ἐμφανίζεται εἰς τὰ ζῷα ὁ ἄνθρωπος, προσβάλλουσα σπανίτα τὰ ἐν τῇ στομάτι· ἀπὸ τὰ μέρη, κατ' ἐξοχὴν δὲ τὴν γλῶσσαν. Ἡ μορφή αὕτη παρουσιάζεται σχεδὸν ἀπεκλειστικῶς εἰς τὸν χείριν, συνίσταται δὲ εἰς τὴν ἐπὶ τοῦ βλεννογόνου τοῦ στόματος καὶ τοῦ φάρυγγος ἀνάπτυξιν φλοκταίνων καὶ εἰς τὴν υπερβολικὴν ἐξοδῆσιν καὶ ἐξέλκωσιν τῆς γλώσσῃς. (Πρὸ. Ἄνθραξ). [Γ.Ν.Π.]

Γλωσσάριον (Γ ρ α μ μ α τ ο λ.). Τινὲς τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων ἐκάλουν γλωσσάριον συναγωγὰς λέξεων τῆς νεωτέρας ἐλληνικῆς γλώσσῃς. Κατὰ τὴν διευτερεῖαν σημασίαν τοῦ ὀνόματος γλῶσσα, ἔξ οὗ τὰ γλωσσάρια ἐπλάσθη, ὡς τεχνικὸς ὅρος, δὲν εἶναι ὀρθός· διότι

λεξίς τις καλεῖται γλώσσα όταν δὲν εἴη πλέον εὔτε ἐν τῷ γραπτῷ λόγῳ εὔτε ἐν τῷ προφορικῷ· οὐδὲ εἶναι δυνατόν νὰ δικαιολογηθῇ ὁ μεταχειρισθῆς αὐτὴν, ὅτι συνήκαται λεξίς διῆκως τοπικῆς, αἰτίαντες εἶναι ἄγνωστοι εἰς τοὺς πολλούς, διότι καὶ αὐταὶ ζῶσιν ἐν τῷ τόπῳ, ὅπου εἶναι εὐχρηστοί. [I. II.]

Γλώσσης δῆμος. τῆς νήσου Σκοπίλου περιλαμβάνει τὰ χωρία Πλατάνα (Ἑρρα) καὶ Κλήμα, καὶ ἔχει 1308 κατ. [Μ. Σ.]

Γλωσσῶτες. Νόσος ἐπερχομένη ὡς τὰ πολλὰ ἐν συμμετοχῇ πρὸς ἄλλο τι νόσημα τοῦ σώματος, ἢ μετα εἰσδυσιν φλεγμονώδους ἐρεθίσματος εἰς τὴν γλῶτταν, κεντημα μελισσῆς κτλ. Κατὰ τὴν Γ. ἡ γλῶσσα εἰσάγεται ὡς μετρώς ἢ καὶ ἑκαῶται. Πρὸς θεραπεύειν ἀμύσσεται ἡ γλῶσσα καὶ δίδεται πάχος. [II. I.]

Γλωσσόγρφοι. Βλ. Γλωσσα.

Γλωσσονήλη. ἐν τῇ ἱατρικῇ λέγεται ἡ ἀπὸ τοῦ στόματος μάλλον ἢ ἥττον μεγάλη τῆς γλώσσης προεκκλῆ, ἢ κακωσις ἐπερχομένη εἰς τὴν μεγεθύνσιν τοῦ ἰστού τοῦ ὄργανου. "Ιδ. μακρογλώσσον. [Σ. Μ.]

Γλωσσολογία (Γ λ ω σ τ ο λ ο γ ί α) ἡ ἡ περὶ τὴν γλῶσσαν ἐπιστήμη (Linguistik, Glottik, Sprachwissenschaft) ἔργον ἔχει τὴν ἐρευναν τῆς ἀνθρωπίνης γλώττης καθόλου καὶ διὰ τοῦτο πραγματεύεται τὸ ζήτημα περὶ τῆς ἀρχῆς καὶ γενέσεως τῆς γλώττης, περὶ τῆς σχέσεως τοῦ λέγειν πρὸς τὸ διανοεῖσθαι, περὶ τῆς σχέσεως ἑκάστης γλώττης πρὸς τὴν γενικὴν τῆς γλώττης ἐννοίαν, προσέτι τὴν ἀρχικὴν τῶν γλωσσῶν ἀλληλογραφίαν, τὴν ἱστορικὴν αὐτῶν μεταβολὴν πρὸς ἀνακαλύψιν τῶν ἐπικρατούντων ἐν αὐταῖς νόμων (συγκριτικὴ καὶ ἱστορικὴ γραμματικὴ). Ὑπερθε εἰ νόμοι τῆς τῶν γλωσσῶν ἀναπτύξεως ἔχουσι μεγάλην πρὸς τοὺς φυσικοὺς νόμους ὁμοιότητα, διότι ὁ λαλῶν οὐδὲμιαν ἔχει συνείδησιν τῶν γλωσσικῶν μεταβολῶν οὐδὲ δύναται κατὰ γνώμην νὰ ὀρίσῃ αὐτάς, καὶ ἐπειδὴ ἡ μέθοδος τῆς Γ. εἶναι ἡ αὐτὴ τῇ τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν, τούτου ἕνεκα τινες τῶν γλωσσολόγων (Schleicher, Max Müller) κατέταξαν εἰς τὰς φυσικὰς ἐπιστήμας. "Ι γνῶμη ὅμως αὕτη δικαίως ἀπερρίθθη ὑπὸ τῶν πλείστων γλωσσολόγων. ἐπειδὴ ἡ γλῶσσα εἶναι προϊόν τῆς ἰδίως πνευματικῆς τοῦ ἀνθρώπου ἐνεργείας καὶ ὡς πάντα τὰ ἀνθρώπινα ἀνήκει καὶ αὕτη εἰς τὰς ἱστορικὰς ἐπιστήμας. "Εκ τούτου ἔπεται ὅτι ἡ ὑπὸ τῶν νεογραμματικῶν ἐσχάτως λεγθεῖσα γνῶμη, ὅτι οἱ τῶν γλωσσικῶν φθόγγων νόμοι εἶναι ἄνευ ἐξαιρέσεως ἐνεργοὶ φυσικοὶ νόμοι, πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς πλάνη. "Ι ἐν ταύτῃ συμπαράλλησι πάσης ἐρένης καὶ γνώσεως περὶ τῆς ἀνθρωπίνης γλώττης καὶ εἰς ἐπιστήμην ἀναδείξει εἶναι ἔργον τοῦ 19' αἰῶνος καὶ δὲν πρέπει νὰ συγχέται μὲ τὴν φιλολογίαν· διότι ἡ μὲν φιλο-

λογία θεωρεῖ τὴν γλῶσσαν ὡς μέσον πρὸς τὸν σκοπὸν σκοπὸς δ' αὐτῆς εἶναι ἡ πλήρης γνώσις καὶ ἀνοικοδόμησις τοῦ ὅλου βίου παρωχημένης περιόδου τινος πολιτισμοῦ. "Η δὲ Γ. ἔχει τὴν γλῶσσαν ἀντικείμενον σκέψεως καὶ ὅλα τὰ ὑπάρχοντα καθ' ἑκάστα φαινόμενα αὐτῆς, ὡς εἰς τὰς διαφόρους τῶν λαῶν γλώσσας παρουσιάζονται. "Η δὲ γραμματεολογία καὶ ἱστορία αὐτῶν μόνον ὡς βοηθητικὰ τῆς σπουδῆς μέσα λαμβάνονται ὑπ' αὐτῆς. "Η περὶ τὴν γλῶσσαν ἀσχολία εἶναι πολὺ παλαιὰ. Καὶ παρὰ μὲν τοῖς ἀρχαίοις Ἑλλήσιν ἀρχεται μὲ τὴν φιλοσοφίαν τοῦ Σωκράτους καὶ Πλάτωνος, παρὰ δὲ τοῖς Ἰνδοῖς ἐπὶ προαικτερον. "Όμως μέχρι τῶν ἡμερῶν ἡμῶν ἦτο μονομερὴς· διότι ἡσχολοῦντο περὶ τὴν ἐξέτασιν μίας τινος μόνον γλώττης καὶ ἡ ἐξέτασις αὕτη ἦτο καθαρῶς γραμματικὴ ἢ ἐξήρουν νὰ λύσωσι φιλοσοφικῶς τὸ περὶ ἀρχῆς τῆς γλώττης ζήτημα καὶ νὰ ἀνεύρωσι τὴν ἔκτασιν τοῦ λέγειν πρὸς τὸ διανοεῖσθαι. "Η περίοδος τῆς νεωτέρας γλωσσολογίας συνίσταται εἰς τοῦτο, ὅτι δὲν περιορίζεται εἰς μίαν μόνον ἢ εἰς κυκλὸν συγγενῶν τινῶν γλωσσῶν, ἀλλὰ λαμβάνει εἰς ἐξέτασιν τὸ σύνολον τῶν γλωσσῶν καὶ ἐκ τῆς ἐρένης ταύτης ἐπιχειρεῖ νὰ εὕρῃ τὰ αἷτια πάντων τῶν γλωσσικῶν φαινομένων. Κατὰ τὸ τέλος τοῦ 19' αἰῶνος ἐφάνη μείζον ἐνδιαφέρον εἰς τὴν γλωσσικὴν ἐρευναν· ἤρξαντο νὰ καμνωσι συλλογὰς λεξέων καὶ μεταφράσεις ἐκ διαφόρων γλωσσῶν τοῦ πᾶτος ἡμῶν. Ἐνταῦθα ἀνέει μεταξὺ ἄλλων καὶ τὸ ἐπὶ Διαικτερινῆς τῆς δευτέρας γενόμενον γενικὸν λεξικὸν (Linguarum totius orbis vocabularia comparativa, ἐν Πετρούπολει 1787—91 εἰς 4 τόμ.) καὶ ὁ Μι-9 ρι δ ἄτης τοῦ Adelung (εἰς 4 τόμ. ἐν Βερολ. 1806—21). Αἱ συλλογαὶ αὗται οὐδεμίαν ἐπιστημονικὴν ἀξίαν ἔχουσιν, ἀλλὰ μόνον ὡς ὕλη εἶναι χρησιμοί. Ἀφ' ἐτέρου ὅμως καὶ εἰς τὸ περὶ ἀρχῆς τῆς γλώττης ζήτημα ἡσχο-λοῦντο, ὅπερ μέχρι τοῦ Herder ἐριστικῶς συνεζήτου, ἀν' ἡ γλῶσσα εἶναι ἀνθρωπίνης ἢ θείας ἀρχῆς, ἀν' δηλαδή εἶναι εὖρημα τῶν ἀνθρώπων ἢ θεῶν δῶρον τοῖς ἀνθρώποις δοθέν.

Τὸ σύγγραμμα τοῦ Herder περὶ τῆς ἀρχῆς τῆς γλώττης (ἐν Βερολίῳ 1789), τὸ σημαντικώτατον ἐξ ὅλων τῶν γραφέντων κατὰ τὸν 19' αἰῶνα, ἀπεμάχυνε τὴν ἀπλοϊκὴν ἐκείνην περὶ τοῦ πράγματος ἀντίληψιν, καὶ ἐδίδαξεν ὅτι ἡ τοῦ λέγειν ἐκάντης εἶναι τι ἀναγκαῖον στοιχεῖον τοῦ συνόλου τῶν δυνάμεων τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἀνήκει αὐτῷ ὡς τις χαρακτῆρ τοῦ γένους του. Ἀπορρίπτων ὁ Herder τὴν δοξασίαν ὅτι ἡ γλῶσσα εἶναι ἐξεύρημα τῶν ἀνθρώπων, παραδέχεται ὅμως ὅτι ἡ γλῶσσα εἶναι τὸ ποιεῖν, τὸ ἐπακλόουθον δημιουργημα, τῆς συγκεντρώσεως τῶν ἀνθρωπίνων δυνάμεων (ὅπερ καλεῖ σύνεσις, Besonnenheit). Τούτου ἕνεκα καὶ κατ' αὐτὸν ἐστὶ ἡ γλῶσσα εἶναι τι ἐκ τοῦ παρὰυτῆς πρόχειρον ἔπειτα δὲ νε-

κρὸν ὄργανον πρὸς δῆλωσιν καὶ ἀναγνώρισιν τῶν ὄντων. (Herrl. tōn palaiotēron doxaiōn peri tēs archēs tēs glōssēs prōh. Ethnograph. Der Ursprung der Sprache, Herrl. 1868. 8 έκδ. 1877). Κατὰ τὸ τέλος τοῦ III' καὶ τὴν ἀρχὴν τοῦ IV' αἰῶνος ἀνεκαλύθη ἡ συγγένεια μεγάλου γλωσσικοῦ κύκλου ὅστις Ἀριανὸς ἢ Ἰνδογερμανικὸς καλεῖται. Καὶ πρῶτον Γάλλοι τινὲς καὶ Ἀγγλοὶ παρετήρησαν συμφωνίαν λέξεων τινῶν καὶ τύπων τῶν εὐρωπαϊκῶν γλωσσῶν μὲ λέξεις καὶ τύπους τῆς Σανσκριτικῆς. Ἐπειτα ὁ Bopp ἐν τῷ συγγράμματι αὐτοῦ «Das Konjugationssystem in der Sanskritsprache, verglichen mit jenem der griech. lat. pers. und german. Sprachen (Herrl. 1816) καὶ ἔπειτα διεξοδικώτερον ἐν τῇ συγκριτικῇ γραμματικῇ (Vergleichende Grammatik), ἀπέδειξεν ἐπιστημονικῶς καὶ ἠμύνησε τὴν συγγένειαν τούτων τῶν γλωσσῶν. Τὸ κέρδος, ὅπερ προσέγενετο δὲ αὐτῷ Bopp, εἶναι ὅτι πρῶτον νῦν κατενόηθησαν ἀκριβῶς οἱ νόμοι, καθ' οὓς ὠρισμένοι τῆς γλωσσικῆς τύπος κατασκευάσθη καὶ ἀνεπτύχθη καὶ ἐξηχέσθη ἡ σφαλὴ κριτήρια τῶν σχέσεων τῆς συγγένειας τῶν γλωσσῶν. Αἱ τοῦ Bopp ἐρευνᾶς συνέστατοι ἀπὸ τῆς φιλοσοφικῆς θεωρίας τοῦ Herder καὶ τῶν πρὸ αὐτοῦ θεωρούντων ὡς τῆς συνέχειας τῶν ἐργασιῶν τοῦ Adelung καὶ τῶν ἄλλων τῶν προτέρων. Ἀρσότερα τὰ μερῆ τῆς περὶ γλώσσης θεωρίας συνήνωσεν ὁ W. von Humboldt ὁ ἀληθὴς ἰδρυτὴς τῆς I' κατὰ τὴν σημερινὴν ἔννοιαν ἐν τῷ ἔργῳ αὐτοῦ «Ueber die Verschiedenheit des menschlichen Sprachbaues» (Herrl. 1836). Ἡ δόξη ἐκ νῦν εἰς 2 τομ. μετὰ μικρὰς εἰσαγωγῆς ὑπὸ Pott ἐν Herrl. 1874. Κατὰ τὴν Humboldt, ἡ γλώσσα δὲν εἶναι πλέον νεκρὸν τι ὄργανον, ὅπερ πρὸς δῆλωσιν τῶν ὄντων χρησιμοποιεῖται τοῦ ἀνθρώπου πνεύματος ἀλλ' ἡ πρώτη καὶ σπουδαιότερη γνώμη αὐτοῦ εἶναι: «Ἡ γλώσσα εἶναι τὸ πλαστον τὰ νοήματα ὄργανον» ὅ ἐστίν, ἄνευ γλώσσης οὐδὲν νόημα ὑπάρχει, καὶ ἡ ἀνθρώπινη διάνοια ἐξεγείρεται τὸ πρῶτον διὰ τῆς γλώσσης. Ἐντεῖθεν συνάγεται, προσέτι, ὅτι ἡ γλώσσα ὡδὲν ἄλλο εἶναι ἢ ἡ συνεχὴς ἐπαναλαμβάνουμένη ἐνέργεια τοῦ πνεύματος, ὅπως διὰ τῶν φθόγγων ἐκφράσθαι τὰ νοήματα. Ὁ ἴδιος τρόπος, καθ' ὃν ἡ γλωσσικὴ ἀτὴ ἐνέργεια ἐν ἐκαστῷ ἐκτῇ οὐται, πρέσχεται ἐν τῇ πνευματικῇ ἰδιοφυίᾳ ἐκαστοῦ λαοῦ. Ἐκαστος λαὸς ἐκφράζει ἐν τῇ γλώσσῃ αὐτοῦ κατ' ἴδιον τρόπον τὰ πράγματα τοῦ ἐξωτερικοῦ κόσμου, ὡς ἀντικαθίστανται αὐτῶν. Ἡ γλώσσα, ὡς λέγει ὁ Humboldt, εἶναι μία περὶ κόσμου θεωρία.

Διὰ τούτων λέγεται συγχρόνως ὅτι ἡ γλώσις τῆς κατασκευῆς τῆς γλώσσης καθιστᾷ ἡμᾶς ἱκανοὺς νὰ ἐμβλέψωμεν εἰς τὸ ἐνδότερον τῆς φύσεως ἑνὸς λαοῦ καὶ ὅλης τῆς ἀνθρωπότητος,

καὶ ἐν τούτῳ καίται ἡ μεγάλη σημασία τῆς γλωσσολογίας χάριν τῆς ἱστορίας τῆς ἀναπτύξεως τοῦ ἀνθρώπου καθόλου. Ἐπὶ τῆς κατασκευῆς τῆς γλώσσης ἐθεμελίωσεν ὁ Humboldt τὴν ταξινόμησιν αὐτῶν, εἰς ἣν πρῶτος εἴθηκε ἐπιστημονικὴν βᾶσιν. Ἡ μετὰ τὸν Humboldt I' κατατάσσει τὰς γλώσσας εἰς συστηματικὰ κατ' οὐσίαν ἐκ τοῦ τύπου τῆς λέξεως. Ἐν ἐκαστῇ λέξει διακρίνονται δύο συστατικά, ὁ φθόγγος, ὅστις εἶναι καὶ ἡ ὁλη, ἐξ ἧς ἡ λέξις κατασκευάζεται, καὶ ἡ σημασία τοῦτο τοῦ φθογγου. Ἡ σημασία διαίρεται: πάλιν εἰς δύο, εἰς σημασίαν ὑπὸ μερικωτέραν ἔννοιαν καὶ εἰς ἀναφοράν. Οὕτω π.χ. ἐν τοῖς τύποις τοῦ ἑλλην. ῥήματος εἶναι ἡ σ-σ-ι, ἡ σ-τ-ι τὸ μέν ἡ σ-δεῖ-κναι τὴν σημασίαν τοῦ εἶναι ἐν γένει, τὰ δὲ -σι, καὶ -τ- τὴν ἀναφοράν εἰς τὸ δεύτερον καὶ τρίτον πρόσωπον. Τὸ συμπλῆγμα τῶν φθόγγων, ὅπερ δηλοῖ τὴν σημασίαν ὑπὸ μερικωτέραν ἔννοιαν, καλεῖται ῥίζα, οἱ δὲ λοιποὶ φθόγγοι λέγονται φθόγγοι τῆς ἀναφορᾶς. Τὸν ἰδιαιτέρον τρόπον, καθ' ὃν ἀναφορά καὶ σημασία ἐκφράζονται, ἡ τὴν σχέσιν τῶν φθόγγων τῆς ἀναφορᾶς καὶ σημασίας διδίδει ὁ τύπος τῆς λέξεως. Οὕτω τρία συστατικά ἐκαστῆς λέξεως ἐκταξίζονται, φθόγγος, σημασία (ὑπὸ τὴν εὐρυτέραν ταύτην ἔννοιαν καλεῖται καὶ λειτούργεια), τύπος. Ὁ τύπος εἶναι τὸ οὐσιώδες διακριτικὸν γνωρίσμα εἰς τὴν τῶν γλωσσῶν ταξινόμησιν, καὶ ἡ γλωσσικὴ μορφολογία κατὰ ταῦτα τρεῖς τάξεις γλωσσῶν εἰρίζει.

I. Ἐν τῇ πρώτῃ τάξει τῶν γλωσσῶν ἡ ἀναφορά δὲν ἐκφράζεται διὰ φθόγγων. ἔχουσι δὲ μόνον φθόγγους σημασίας ἢ ῥίζας καὶ καλοῦνται μεμονωμέναι ἢ μονοσύλλαβοι γλώσσαι, τοιαῦται εἶναι ἡ Σινική, ἡ Θιβετική, ἡ Σιγκαϊκή, ἡ Βουρμανική. Ἐν αὐταῖς ἡ ἀναφορά μένει πάντοτε ἀρίστος, καὶ ἀφίνεται εἰς τὸν ἀκούοντα νὰ τὴν συμπληρώσῃ ὠρισμένα φθόγγικὰ στοιχεῖα πρὸς τοῦτο δὲν ὑπάρχουσι.

II. Συναπτική ἢ συγκολλητική καὶ τὰ ῥίζας. Αἱ ἀνήκουσι ἐν τῇ ταξει ταύτῃ γλώσσαι ἔχουσι φθόγγους πρὸς ἐκφράσιν τῆς ἀναφορᾶς καὶ συνάπτουσιν αὐτοὺς μετὰ τῶν ῥιζῶν δι' οἰουδήποτε τρόπου ἢ δηλαδὴ δι' ἐπιθέσεως, ἢ προσθέσεως ἢ δι' ἐνθέσεως εἰς τὴν ῥίζαν, αἱ δὲ ῥίζαι μένουσιν ἀμετάβλητοι. Ἐν ταύτῃ ἀνήκει μετὰ πλῆθος γλωσσῶν, ὧν αἱ πλεῖστοι εἶναι γνωσταί. Καὶ τοιαῦται εἶναι αἱ Πολυνησιακαί, Δραβιδικά, Τουρανικά ἢ Φιννικοταταρικά, ἐν αἷς ἡ Οὐγγρική ἢ Μαγυαρική καὶ ἡ Τουρκική, μετὰ πλῆθος τῶν Ἀφρικανικῶν γλωσσῶν, αἱ γλώσσαι τῶν Ἰνδῶν τῆς Ἀμερικῆς καὶ ἐν Εὐρώπῃ ἡ Παρκική.

III. Κλιτική γλώσσα. Ἐν ταῖς γλώσσαις ταύταις μεταβάλλεται κανονικῶς ἡ ῥίζα αὐτὴ πρὸς ἐκφράσιν τῆς ἀναφορᾶς ἐκτός δὲ τοῦτο φθόγγος τῆς ἀναφορᾶς συνάπτονται καὶ μετὰ τῆς ῥίζης. Ἐν τῇ ταξει ταύτῃ ἀνήκουσι δύο γλωσσικὰ στελέχη, τὸ Ἰνδογερμανικόν, καὶ

τὸ Σημιτικόν. Ἡ οὐσιώδης διαφορὰ ἀμφότερων τῶν στελεχῶν συνίσταται ἐν τούτῳ ὅτι τοῦ μὲν Ἰνδογερμανικοῦ αἱ ῥίζαι εἶναι σταθερῶς μόνο συλλαβοί, τοῦ δὲ Σημιτικοῦ δὲν εἶναι πάντες τοιαῦται, καὶ ὅτι ὅπου φθόγγοι ἀναφορᾶς συνάπτονται μετὰ τῆς ῥίζης, τούτο ἐν μὲν τῷ Ἰνδογερμανικῷ ἀδιαλείπτως γίνεται δι' ἐπιθέσεως, ἐν δὲ τῷ Σημιτικῷ καὶ διὰ προθέσεως (περὶ ταξινόμησης τῶν γλωσσῶν πρὸς Steinitz «Charakteristik der hauptsächlichsten Typen des Sprachbaues» Βερολ. 1860. Schleicher «Die Sprachen Europas in systematischer Uebersicht». Bonn 1850. F. Müller «Grundriss der Sprachwissenschaft, τὸμ. Α'. Wien 1876). Ὅμως κατὰ τὰς νεώτερας γλωσσολογικὰς ἐρεῦνας, αἰτίνες δὲν ἔλαβον ἐπὶ τέλος, ὑπολείπονται κατὰ τῆς ὁριότητος ταύτης τῆς καθαρῶς μορφολογικῆς ταξινόμησης ἱκαναὶ ἀμβολοίαι καὶ ἴδιος ὑπάρχει ἀπορία δι' μεταξὺ τῶν συγκολλητικῶν καὶ κλιτικῶν γλωσσῶν ὑφίσταται ἀρχικὴ διαφορὰ τῆς κατασκευῆς. ἂν θηλαδὴ ἡ ἐσωτερικὴ τῆς ῥίζης μεταβολὴ εἰς ἀρχὴν ἐδοθῇ, τὴν ἐκφράσιν τῆς ἀναφορᾶς καὶ δὲν βασιζέται πολλῷ μᾶλλον ἐπὶ μηχανικῆς τῶν φθόγγων κινήσεως. Ὡς πρὸς τὴν πρὸς ἀλλήλας διαφορὰν ἡ πρώτη τάξις ἵσταται εἰς τὴν κατωτάτην βαθμίδα διότι ἐκ τῶν δυο ἀναγκαιῶν εἰς πάντα ἀνθρώπινον λόγον συστατικῶν μόνον τὸ ἐν (τὴν σημασίαν) ἐκφράζει διὰ φθόγγου. Ἡ δευτέρα ἐκφράζει μὲν τὴν ἀναφοράν, ἀλλ' οἱ φθόγγοι τῆς τε ἀναφορᾶς καὶ σημασίας παρακείνται χαλαρῶς καὶ ὡς αὐτοπαρκοί ἀπ' ἀλλήλων, ἐν ᾧ ἐν τῇ διανοίᾳ τὰ δυο ταῦτα συστατικὰ συμπίπτουσι. Τέλος ἡ τρίτη τάξις ἵσταται εἰς τὴν ἀνωτάτην βαθμίδα, διότι τὸ ἐν τῇ διανοίᾳ ἀχώριστον ἀποδίδει ἐν φθόγγῳ τύπῳ ἑνικῶν διὰ μεταβολῆς τοῦ φθόγγου τῆς ῥίζης αὐτῆς. Αἱ τρεῖς τάξεις σχηματίζουσιν ἐν ἀναπτύξεως σύστημα, καθ' ἣν ἐννοιοὶν πάντα ἀνωτέρα τάξεις διήλθι πρότερον τὴν κατωτέραν ὡς υποβαθμίδα. Ὑπῆρξε λοιπὸν χρόνος, καθ' ὃν τὸ Ἰνδογερμανικὸν στέλεχος ἦτο γλῶσσα μεμονωμένη, ἥτις ἐπεὶ ἀνῆλθεν εἰς τὴν βαθμίδα τῆς συγκολλητικῆς τάξεως καὶ τέλος εἰς τὴν τῆς κλιτικῆς. Ἡ ἐννοία τοῦ ἴεσθαι ἐν πάσαις ταῖς Ἰνδογερμανικαῖς γλώσσαις ἐκφέρεται διὰ τῆς ῥίζης *i*, ἡ δὲ τοῦ ἐγὼ διὰ τῆς *ma*. Λοιπὸν, «*Ἐγὼ πορεύομαι*», ἡ ἐπὶ τῆς πρώτης βαθμίδος ἱσταμένη γλῶσσα θὰ τὸ ἐξέφερον *i ma* (εἰμι ἐγὼ), καὶ ἀμφότεραι αἱ ῥίζαι εἶναι κεχωρισμέναι καὶ ἔχουσιν ἴδιον τόνον· αἱ δὲ ἐπὶ τῆς δευτέρας ἱστάμεναι θὰ συνήνωνον ἀμφότερα τὰ στοιχεῖα ὑπὸ ἑνὰ τόνον, οἷον *i mi* ἢ ἴσως *i mi i*. Αἱ δὲ ἐπὶ τῆς τρίτης τῆς κλιτικῆς βαθμίδος ἱστάμεναι νῦν Ἰνδογερμανικαὶ ἔχουσιν ἀληθῶς τὸν τύπον *i mi i* (ἐλλήν. εἰμι). ἐν ᾧ διὰ μὲν τοῦ *mi i* ἐκφράζεται ἡ εἰς τὸ πρῶτον ποσῶπον ἀναφορὰ, διὰ δὲ τῆς μεταβολῆς τῆς ῥίζης δη-

λοῦται ἡ διαρκεία τῆς ἐνεργείας (ὃ ἐν τῇ γραμματικῇ ἐνεστὼς χρόνος). Ἰδῶται αἱ γλῶσσαι, αἰτίνες ἀνήκουσιν εἰς τὴν αὐτὴν τάξιν, εἶναι μορφολογικῶς συγγενεῖς πρὸς ἀλλήλας. Ἡ ταύτην ὁμῶς δὲν ἐπείτῃ ὅτι καὶ παλαιὰ καταγονταὶ ἀπὸ μιᾶς ἀρχηγόνου γλώσσης. Δυο γλῶσσαι δύνανται νὰ ἔχωσι τὸν αὐτὸν τύπον χωρὶς οὐδ' μιᾶς ῥίζης αὐτῶν νὰ ὁμοιωθῇ. Διὰ τοῦτο ἀπὸ τῆς μορφολογικῆς ἢ τυπικῆς συγγενείας αὐτῶν διακρίνεται τὴν οὐλικήν, ἥτις ὑπάρχει, ὅταν πλείονες γλῶσσαι τὴν αὐτὴν γραμματικὴν ἀναφορὰν ἐξ ἀρχῆς εἰς τὸν αὐτὸν φθόγγον ὀλοῦσιν, ἂν καὶ ὑστερον εἶναι δυνατόν νὰ ὑπεστησαν πολλοὺς μετασχηματισμούς. Ἰδῶται αἱ κατὰ ταύτην τὴν ἐννοίαν συγγενεῖς γλῶσσαι ἀποτελοῦσιν ἐν γλῶσσικῶν στελεχῶν. Ἡ κατὰ τὰ γλωσσικὰ στελεχῆ γεννημένη ταξινόμησης τῶν γλωσσῶν ἀποτελεῖ νῦν τὴν δευτέραν τῆς ταξινόμησης μεθόδον (τὴν γενεαλογικὴν). Κατὰ ταύτην αἱ ἀνθρωπίναι γλῶσσαι διακρίνονται εἰς ἀριστον μέχρι τοῦδε ἡριθμὸν στελεχῶν, αἵτινα κατὰ τὴν γενετὴν αὐτῶν εἶναι ἐντελῶς ἀπ' ἀλλήλων ἀνεξάρτητα.

Ἐκ τῶν μέχρι τοῦδε καλῶς ἐρευνηθέντων καὶ διαταχθέντων γλωσσικῶν στελεχῶν τὰ ἐπιστημολογικὰ εἶναι: τὸ Ἰνδογερμανικόν, τὸ Χμιτισμηματικόν (ἀμφότερα εἰς τὴν τρίτην τάξιν ἀνήκοντα) τὸ Φιννικοκαταρικόν, τὸ Δραβιδικόν, τὸ Μαλαϊκοπολυνησιακόν, τὸ Παντοῦικόν (ἅπαντα εἰς τὴν δευτέραν τάξιν ἀνήκοντα). Αἱ διαφοραὶ καὶ ἐνίοτε πολυπληθεῖς γλῶσσαι ἐνὸς στελεχους ἀνάγονται εἰς μίαν ἀδιαίρετον ποτὶ ὑπάρχουσαν ἀρχικὴν γλῶσσαν. Ἡ τελειωτικὴ τῆς δημιουργίας ταύτης τῆς ἀρχικῆς γλώσσης διαίρει τὸν βίον τῶν γλωσσῶν ἐνὸς ἀρχικοῦ στελεχους εἰς δυο μεγάλας περιόδους, πρῶτον εἰς τὸν χρόνον τῆς πλάσεως καὶ μορφώσεως μέχρι τῆς τελειουργίας τῆς ἐν τῇ γλώσσῃ ἐνυπαρχούσης ἀρχῆς, δευτέρον εἰς τὴν περίοδον τῆς ἀναρξείας τῆς φθίσεως τῶν φθόγγων. Ὅμως τὴν γλωσσικὴν ταύτην κατάπτωσιν δὲν πρέπει τις νὰ ἐκλάβῃ ὅτι εἶναι κατάπτωσις καὶ αὐτῶν τῶν ἐθνῶν ἡ τοῦ πνευματικοῦ βίου αὐτῶν. Τούτωντιον κατὰ τὴν περιόδον ταύτην ὥρῃται βίος τῶν λαῶν ἐνεργότερος ἐν ᾧ πρῶτον ὅλος ὁ τῆς διανοίας λογισμὸς ἦτο ἐστραμμένος ἐπὶ τὴν διαμόρφωσιν τῆς γλώσσης, ὥρῃται νῦν μετὰ τὴν τελειώσιν αὐτῆς ἡ ἱστορικὴ δραστηριότης τῶν ἐθνῶν. Ἐν γένει ὅσον ἡ πορεία τῆς ἀναπτύξεως τῆς γλώσσης κατὰ τὴν δευτέραν περίοδον εἶναι μικρότερα, τοσοῦτον πλείονες φθόγγους καὶ τύπους τῆς ἀρχικῆς συστάσεως αὐτῆς ἀποβάλλει. Οἱ φθόγγοι ὑπόκεινται εἰς τοὺς ποικίλους νόμους τῆς ἀλλαγῆς περὶ τῆς φθόγγου (φθόγγου νόμοι) διὰ τῆς ἐπεναρξείας τῶν ἐποίων τυποῖν τινῶν καθίσταται δυσγνωρίστοι καὶ διὰ τοῦτο ἐξαφανίζονται. Ἡ γλῶσσα ἀρκεῖται ὑστερον εἰς μικρὸν τινα ἀριθμὸν τύπων τῆς κλίσεως τοῦ ὀνόματος καὶ ῥήματος ἢ ἀναπληρῶναι τοὺς ἐξαφανισθέντας διὰ

περιφραστικῶν καὶ συνθετικῶν τύπων. Μέχρι τοῦ νῦν ἐνὸς μόνου γλωσσικοῦ στελέχους, τοῦ Ἰνδογερμανικοῦ, ἐπετεύχθη νὰ ἐρευνηθῶσι καὶ ἀσφαλῶς καὶ διεξοδικῶς νὰ ἐρμηνευθῶσι οἱ νόμοι τῆς ἀναπτύξεως αὐτοῦ καὶ ἰδίᾳ τῆς δευτέρως περιόδου τοῦ γλωσσικοῦ βίου. Ἡ συγκριτικὴ γραμματικὴ ἢ περιλαμβάνουσα ἐν ὅλοκληρον γλωσσικὸν στέλεχος δύναται νῦν μετὰ τινος ἀσφαλείας νὰ ἀποσπῇ περὶ τῆς ἀρχικῆς γλώσσης τοῦ στελέχους τούτου καὶ νὰ ὅριση τὴν σχέσιν ἐκάστης γλώσσης πρὸς τὴν ἀρχικὴν καὶ πρὸς ἀλλήλας. Ἡ ἐρμηνεία τῆς διακλαδώσεως τοῦ Ἰνδογερμανικοῦ στελέχους δύναται συγχρόνως νὰ χρησιμεύσῃ ὡς παραδείγμα πρὸς διαμερισμὸν ἄλλων γλωσσικῶν στελεχῶν, τῶν ὁποίων δὲν διερωτήθησαν ἐπὶ ἀσφαλῶς αἱ σχέσεις τῆς συγγενείας, ἂν καὶ ἐν γενεῇ πιστευταί: ὅτι καθ' ὅμοιον τρόπον ἔχουσιν. Αἱ διαφοροὶ τοῦ Ἰνδογερμανικοῦ στελέχους γλῶσσαι, ὡς νῦν παρουσιάζονται, δὲν ἔχουσι πρὸς ἀλλήλας τὸν αὐτὸν τῆς συγγενείας βαθμὸν. Συνήθως κατατάσσονται εἰς συστήματα ἢ συμπλέγματα· αἱ δὲ γλῶσσαι αἱ ἀποτελοῦσαι ἐν καὶ τὸ αὐτὸ συμπλῆγμα εἶναι πρὸς ἀλλήλας ἐγγύτεραι· παρὰ πρὸς τὰς γλώσσας τὰς ἀπαρτιζούσας ἄλλο συμπλῆγμα. Ἐντεῦθεν ἔπεται ὅτι ἐκάστη γλῶσσα δὲν ἀπεχωρίσθη εὐθὺς ἀπὸ τῆς ἀρχικῆς, ἀλλὰ μᾶλλον ἡ ἀρχικὴ διηρέθη πρῶτον εἰς μεζίνους ὁμάδας ἢ συμπλέγματα καὶ ταῦτα πάλιν ὑπερὸν ὑποδιηρέθησαν εἰς μικροτέρας μοίρας ἢ πολλὰς ἰδιαίτερας γλώσσας.

Τὸ Ἰνδογερμανικὸν στέλεχος διαιρεῖται εἰς δύο μεγάλα μέρη, τὸ Ἀσιατικὸν ἢ Ἀριανὸν καὶ τὸ Εὐρωπαϊκόν. Τούτων πάλιν τὸ μὲν Ἀριανὸν διαιρεῖται εἰς τὸ Ἰνδικόν καὶ εἰς τὸ Ἰρανικόν ἢ Περσικόν. Καὶ τοῦ μὲν Ἰνδικοῦ ἀρχαιοτάτη γλῶσσα εἶναι ἡ τῶν Βαδικῶν ὕμνων καὶ ἡ ὑπερὸν γραπτῇ Ἰνδικῇ γλῶσσᾳ, ἡ Σανσκριτικῇ.

Ἐκ τούτων παρήχθησαν ὑπερὸν αἱ Νεοινδικαὶ διάλεκτοι, ἡ Πρακритική, ἡ Πχλική, ἡ Βεγγαλική, κτλ. Τοῦ δὲ Ἰρανικοῦ ἢ Περσικοῦ ἀρχαιοτάτη εἶναι ἡ τῆς Δέστας, τῆς βίβλου τοῦ Ζωροάστου καὶ ἡ τῶν Περσικῶν σφηρειδῶν ἐπιγραφῶν. Ἐκ τούτων παρήχθησαν αἱ Νεοπερσικαὶ γλῶσσαι, ἡ τῆς νῦν Περσίας, τοῦ Ἀφγανιστάν Κουρδιστάν κτλ. Τὸ δὲ Εὐρωπαϊκὸν μέρος διαιρεῖται εἰς τὰς ἑξῆς ὁμάδας: 1) εἰς τὴν Θρακοίλλυρικὴν, εἰς ἣν ἀνήκει ἡ ἰδίως Θρακική, ἡ Ἀρμενική καὶ ἡ νῦν Ἀλβανική· 2) εἰς τὴν Ἑλληνικήν, τὴν παλαιὰν καὶ νεωτέραν· 3) εἰς τὴν Ἰταλικήν, ἣτις ἐκ τριῶν γλωσσῶν συνέκειται, τῆς Ὀσκικῆς, Ὀμβρικής καὶ τῆς Λατινικῆς, ἐξ ἧς πάλιν κατὰγονται ὅλαι αἱ Ῥωμανικαὶ γλῶσσαι, δηλ. ἡ Ἰταλική, Γαλλικὴ, Ἰσπανικὴ, Πορτογαλικὴ, καὶ ἡ Βλαχικὴ ἢ Ῥωμουνική, καὶ εἰς τὴν Κελτικὴν, ἣς διάλε-

κτοὶ σφύζονται ἐν Ἀγγλίᾳ, Σκωτίᾳ καὶ Ἰρλανδίᾳ. Ἐκ τῆς γλώσσης τῶν παλαιῶν Κελτῶν περιεσώθησαν μόνον ἀποσπάσματα ἐπιγραφικῶν τινῶν μνημείων· 4) εἰς τὴν Τευτονικήν, ἣτις περιλαμβάνει τὴν Γοτθικήν, ἐν ἣ ἐγένετο κατὰ τὸν τέταρτον αἰῶνα μ. Χ. ἡ τῶν Γερμῶν μεταφράσις ὑπὸ Οὐλφιλᾶ, τὴν ἰδίως Γερμανικὴν μετὰ πολλῶν διαλεκτῶν καὶ τὴν Σκανδιναυικήν μετὰ τῶν ἐξ αὐτῆς γενομένων Σουηδικῆς, Ἰσλανδικῆς καὶ ἄλλων· 5) εἰς τὴν Λατινολαυικήν, ἐξ ἧς πᾶσαι αἱ νῦν γλῶσσαι καὶ διάλεκτοι τῶν Σλαβῶν, Ῥώσων, Πολωνῶν, Σέρβων, Βουλγαρῶν, Σλοβενῶν, κτλ.

Τὰ μέχρι τοῦδε ἐπιτευχθέντα ἀποτελέσματα τῆς γλωσσολογίας εἶναι τόσον σημαντικὰ, ὥστε αἱ πρότερον περὶ τῆς πρὸς ἀλλήλους σχέσεως τῶν λαῶν δεξασαί, περὶ τῆς παναρχίας ἱστορίας καὶ καταστάσεως τοῦ πολιτισμοῦ αὐτῶν παντελῶς σχεδὸν μεταβλήθησαν. Ἡ γλωσσικὴ ἐρευνα ἐβεβαίωσεν ὅτι ὁ βίος τοῦ ἀνθρωπίνου γένους ἐπὶ τῆς γῆς εἶναι πολὺ ἀρχαιότερος παρὰ ὡς πρότερον παρεδέχοντο, ἐπεὶδὴ πρὸς σχηματισμὸν τῶν γλωσσῶν εἶναι χρεια πολλῶν χιλιετηρίδων. Ἀπὸ τῆς μετὰ τὴν ἡμᾶς εἰς χρόνον, ὅστις καίτοι πρὸ πάσης ἱστορικῆς παραδόσεως καὶ ὅμως ἐν τῇ γλώσσῃ ἐναπόκειται μνημείον πλήρες καὶ ἀσφαλές περὶ τῆς ἀρχικῆς ἀντιλήψεως καὶ τῶν πρώτων γνώσεων ἐνὸς λαοῦ. Μόνον ἐκ τῆς γλώσσης εἶναι δυνατὸν νὰ περιοθῶμεν ἐννοίαν τινα περὶ τῆς καταστάσεως τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῆς ἀναπτύξεως ἐνὸς λαοῦ ἐν τῇ παναρχίᾳ αὐτοῦ ἐποχῇ. Ἐκ τῶν ὑπαρχουσῶν δηλώσεων π. χ. τῶν Ἰνδογερμανικῶν γλωσσῶν μανθάνομεν ἀσφαλῶς ὅτι οἱ Ἰνδογερμανοὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ αὐτῶν πατρίδι πρὸ τοῦ χωρισμοῦ ἦσαν κατὰ μένους καὶ οὐχὶ νομαδικῆς, ὅτι εἶχον ἀναπτύξει σχετικὴν γεωργίαν καὶ κτηνοτροφίαν. Ἐπίσης δύναμεθα νὰ χαρακτηρίσωμεν γενικῶς τὰ τῆς θεησκείας καὶ λατρείας καὶ τοὺς περὶ θεῶν μύθους αὐτῶν· προσέτι νὰ εἰδικώσωμεν κατὰ τὴν περίοδον ταύτην τὰς ἀρχὰς τῆς ποιήσεως καὶ τοῦ τυποῦ αὐτῆς. Ἀριστον βιβλίον χάριν τῶν πολλῶν γεγραμμένων περὶ γλωσσολογίας εἶναι τὸ τοῦ Whitney γερμανιστὴ ὑπὸ Jolly ἐν Μονάχῳ 1874. Σύνοψις αὐτοῦ ἐπιγραφομένη «Βίος καὶ ἀνάπτυξις τῆς γλώσσης» γερμανιστὴ ὑπὸ Leskien ἐν Λειψίᾳ 1876. Καθ' ὅπως ἐπιστημονικὸν εἶναι τὸ τοῦ Friedr. Müller «Grundriss der S.» εἰς τρεῖς τομ. καὶ 6 τεύχη, ἐν Βιέννῃ 1875—86. Περιοδικὸν περὶ γενικῆς γλωσσολογίας εἶναι τὸ τοῦ Techmer ἐν Λειψίᾳ 1884 καὶ ἑξῆς [I Π.]

Γλωσσολογία λέγεται ἐν τῇ ἱατρικῇ ἡ χειρουργικὴ πρᾶξις καθ' ἣν γίνονται τομαὶ κατὰ τὸν ἰστέον τῆς γλώσσης τὴν μὲν πρὸς διανοήσιν ἀποστημάτων, τὴν δὲ πρὸς ἀφαίρεσιν μικρῶν ἐπιπολῆς καίμενων ὀγκιδίων. Καλὸν δὲ

νά διακρίνωμεν ταύτης τήν γ λ ω σ σ α κ τ ο μ ή ν, καθ' ἣν ἐκτέμνωμεν μέραν τῆς γλώσσης μείζονα ἢ ἐλάσσονα πρὸς ἀραιεσιν νεοπλασματικῶν ἢ μείζονων ὀγκῶν, καρβινωμάτων κ.τ. ὅμλ. ἢ καὶ ὑπερτροφίας ὡς κατὰ τὸ μακρογλωσσον (ἴδ. λ.). [Σ.Μ.]

Γλωττάλιθος. Τὸ εἰς κύβους καὶ ὀκτάεδρα κρυσταλλοῦμενον ὄρυκτόν τοῦτο ἔχει σκλ. = 4.4, εἰδ. βάρ = 2.18 εἶνε ἄχρουν, λευκόν, λάμπει κεκοιτισθὺς καὶ εἶνε διαφανές. — Συνίσταται ἐκ 17.01 ὀξυπυριτίου, 16.31 ἀργίου, 0.50 σιδηρικοῦ ἔξειδίου, 23.93 αἰθέριου 21.25 ὕδατος. Ἐν κέρυνῳ πυρρουμενος ἐκλύει ὕδωρ καὶ τήκεται, ὑπο τῆς φλογός δὲ τοῦ αὐλοῦ ἐξορροῦται εἰς λευκὴν σμάλτον. [Κ.Μ.]

Γλωττίδος οὖδημα λέγεται ἐν τῇ ἱατρικῇ τὸ πάθος τὸ γινόμενον κατὰ τὰς βλεννομεννοειδῆς μακρὰς πτυχὰς τῶν δύο αὐταινωσιπυλωτικῶν συνδέσμων (ἴδ. λαρυγγί). Τῶν πτυχῶν τούτων ὑπὸ φλεγμονῆς ἀλλοιωμένων γίνονται ὀγκώδεις ἐπιμήκεις ἄνω τῆς σχισμῆς τοῦ λαρυγγος, στενοῦσαι τὴν εἰσόδον αὐτοῦ, γλωττίδα ἐξ οὗ καὶ τὸ ὄνομα τοῦ κακοῦ, ἐμποδίζουσαι τὴν αναπνοήν, φέρουσαι πνιγμονὴν καὶ τὴν θάνατον ἐν μεγάλῃ τοῦ κακοῦ ἐκτάσει. Ἰαταὶ δὲ τὸ κακὸν διὰ χειρουργίας ὡς γίνεται ἐκτενής λόγος ἐν χειρουργικαῖς συγγραμμασι. [Σ.Μ.]

Γλωττίς (Ἀνατομ.). Σχισμὴ τρίγωνος, ἐν τῇ λαρυγγί, ἀπορίζουμένη ὑπὸ τῶν κατωτέρων ἢ γνησίων φωνητικῶν συνδέσμων· καὶ αὕτη μὲν εἶναι ἡ γ ν η σ ι α γ λ ω τ τ ι ε ἢ ἀπλῶς γ λ ω τ τ ι ε. Νόθος δὲ γ λ ω τ τ ι ε καλεῖται ἡ ὑπο τῶν ἀνωτέρων ἢ νόθων φωνητικῶν συνδέσμων ἀπορίζουμένη τρίγωνος σχισμὴ. Καὶ τὸ μὲν ὀπισθιον μέρος τῆς Γ. λέγεται ἀ ν α π ν ε υ σ τ ι α κ ὶ ο ν, τὸ δὲ πρόσθιον φ ω ν η τ ι κ ὶ ο ν. [Π.Π.]

Γμέλιν (Gmelin), οἰκογένεια γερμανῶν φυσιοδιδόνων, ἰδίως βοτανικῶν. Διεπρεψάν δὲ 1) Ἰωάννης Γεώργιος Γ. γενν. ἐν Τυδίνγγῃ τῷ 1709, ἀπὸ τοῦ 1781 καθηγητὴς ἐν Παιτρουπόλει καὶ ἀπὸ τοῦ 1749 ἐν Τυδίνγγῃ, ὅπου ἀπεθ. τῷ 1755. Διαταγὴ τῆς αὐτοκρατορίας Ἀννας δημοῦναι τὴν ἀνὰ τὴν Σιδηρίαν μέχρι Καμτατσκῆς ἐπιστημονικὴν διερευνήσιν ἥς τὰ ἀποτελέσματα περιέχονται ἐν τῷ κυρίῳ ἔργῳ αὐτοῦ *Flora Sibirica*. 4 τόμ. μετὰ 216 πιν. (1717—49). 2) Φίλιππος Φρειδερ. Γ., ἀδελφός τοῦ προηγουμένου (1721—1768), καθηγητὴς ἐν Τυδίνγγῃ (ἔργον *Otia botanica*). 3) Ἰωάν. Φρειδερίκος Γ., υἱὸς τοῦ προηγουμένου (1748—1804), καθηγητὴς πρῶτον μὲν ἐν Τυδίνγγῃ, μετὰ ταῦτα δ' ἐν Γωττίνγγῃ (ἔργα: ἑξατομ. 18η τοῦ *Systema naturae* καὶ ἐκδ. 15η τοῦ *Systema vegetabilium* τοῦ Λινναίου *Onomatologia botanica* κτλ.). 4) Samuel Gottlieb Γ., ἀνεψίος τῶν δύο πρώτων (1743—1774), καθηγητὴς τῆς βοτανικῆς ἐν Παιτρου-

πόλει, συνθεύσας τὸν διάσημον *Pallas* εἰς ἐπιστημονικὴν περιοδείαν ἀνὰ τὴν ἀνατολικὴν Ῥωσίαν, (ἔργα: *Historia Fucorum*, 1704, μετὰ 35 πιν., *Reise durch Russland*, 1774, μετὰ 143 πιν.). 5) Κάρλος Χριστιανός Γ. (1762—1837) ἱατρός καὶ βοτανικός ἐν Καρλσρούχ (ἔργα: *Flora Badensis, Alsatica et confinium regionum*, 4 τ. 1805—26). [Θ.Δ.]

— 6) Λεοπολδός, διάσημος χημικός, γενν. τῷ 1788 καὶ ἀποθ. 1853, ἐχρημάτισε καθηγητὴς ἐν Ἀυστρίᾳ καὶ ἔξεδωκε τὰ περιφημῶν ἐργασιδίων τῆς χημείας διερ τανὺν ἐπεξεργάζεται ὁ Κράουτ. Τὸ ἐρυθρὸν σιδηροκυανικαλὸν ἐκλήθη ἐξ αὐτοῦ *Γ μ ε λ ι ν ι κ ὶ ο ν ἄ λ α ς*. [Θ.Δ.Ρ.]

Γμελινίτης. Ὁρυκτόν τοῦ βασίθεαγῶντος συστήμ. κατὰ βορβοειδικοῦ κρυσταλλοῦς. Σκλ. = 4.5. Εἰδ. βάρ = 2.1. Κιτρινωλευκός, ἐρυθρολευκός καὶ σαρκοῦρος, λάμπει ἔχει μαλακοῦ, εἶνε διαφανιστός. — Συνίσταται ἐκ 46.5...48.5 ὀξυπυριτίου καὶ 20% ὕδατος· προσέτι ἐμπεριεχει νατρίον, αἰθέριον καὶ ἀργύριον. — Ἐπὶ ἄνθρακος ἀντιβρά ὡς ὁ χ α θ α σ ι κ τ η ς (ἴδ. λῆξ.). Ὑπὸ ὑδροχλωρίου ἀναλύεται ἀπ'χωρίζουμένης πηκτῆς ἐξ ὀξυπυριτίου. [Κ.Μ.]

Γμούνδεν. Πρωτεύουσα τοῦ ἐμονόμου διαμερισματος ἐν τῇ Ἀνω Αὐστρίᾳ, κειμένη εἰς ὕψος 430 μ. παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Γραουν καὶ τῆς Ράικραν τῆς λίμνης τοῦ Τραουν ἡ τῶν Γ. ἔχει 1681 κατ. (1880), εἶναι δὲ ἰδίᾳ γνωστὴ διὰ τὰ λευτὰ καὶ τὰ λαματικά αὐτῆς ὕδατα ὡς καὶ διὰ τὴν θεολογικὴν αὐτῆς τοποθεσίαν.

Γμούνδ (Gmünd, Schwäbisch G.), πόλις τῆς Βυρτεμβέργης, πρωτεύουσα διαμερισματος, κειμένη 51 χμ. ΝΑ τῆς Στουτγάρτης ἐν τῇ εὐφρατῇ κοιλάδι τοῦ Ῥέμς ἔχει 15321 κατ., ὅβιν δὲ ἀρχαίαις γερμανικῆς πόλεως μεσσιτῶν πυργῶν καὶ ναῶν αὐτῆς. Ἰν πολλοὶ ἀρχαῖοι. Ἐν Γ. ὑπάρχει πρᾶκτικόν γυμνάσιον, πρᾶκτικὴ σχολὴ τεχνῶν, τυποκτυμείον, φρενολογείον, νοσοκομείον κλ. Ἐν τῇ βιομηχανίᾳ ἐξέχει ἡ κατασκευὴ κορυφατεχνικῶν ἐκ χρυσοῦ, ἀργύρου καὶ ἄλλων μεταλλῶν.

Γνάθος (Ἀνατομ.). 1) Ὅσα τὰ τῆς ἄνω γνάθοσιν ὅσα διφυῆ, ἔχοντα σχηματικανόνιστον τρίγωνον πυραμιδοῦς, κειμένα ἐν τῷ μέσῳ τοῦ προσώπου, οὗ ἀποτελοῦσι τὸ πλεῖστον μέρος, ἀπαρτιζόμενα δ' ἐξ ὀστέων πετάλιον λίαν κρυσταλλῶν ἀλλήλων, περικλειόντων αὐτὰ εὐμέγεθες κοίλωμα, τὸ *Γ ν α θ ι α τ ι κ ὶ ο ν*. Ὑγμ. βρεῖον ἄντρον, περιέχοντα ἐν τοῖς βρεττοῖς αὐτῶν τοὺς ἰδόντας τῇ ἄνω γνάθῳ ὄντα δὲ τὰ παθητικὰ τῆς μάσησεως ὄργανα. 2) Ὅσα τὰ τῆς κατωγνάθοσιν ἰστέον μονομερῆς, κειμένων ἐν τῷ μέσῳ τοῦ προσώπου, ἀπαρτιζόν αὐτὸ μόνον τῇ κάτω γνάθῳ, ὅν τὸ στερεώτατον πάντων τῶν

δοτών του κρανίου, έχον σχήμα ιππέους πατάλου, οὗ τὸ μὲν μέσον μέρος καλεῖται σῶμα. τὰ δὲ δύο πλάγια ἄκρα κ λ α β ο ι, ἀπολήγοντες πρὸς τ' ἄνω εἰς δύο ἀπορροαίς, τὴν κορυφώσιν (δὴ, ἐμπροσθεν, καὶ τὴν δι' αὐτὴν συντάσσεται πρὸς τὴν γλῆνν του κραταφικοῦ δοτοῦ κ δ ν δ υ λ ο ν, ὀπίσθεν, περιέχον δ' ἐν τοῖς φακτοῖς αὐτοῦ τοὺς δόντας τῆς κάτω γνάθου, [I.ΠΘ.]

Γναΐστ (Rudolf Gneist). Εἰς τῶν ἐπιφανεστάτων συγχρόνων νομικῶν καὶ πολιτικῶν, γενν. 1/13 Αὐγούστου 1816 ἐν Βερολίνῳ, ὅπου καὶ ἐσπούδασε. Ἀρχὴ τοῦ ἀρχαῖος εἰς τὸν δικαστικὸν κλάδον ἐγενετο ἥδη τῷ 1844 ἑκτακτος καθηγητὴς ἐν τῷ πανεπιστημίῳ Βερολίνου, κατὰ τὴν αὐτὴν δ' ἐποχὴν ἐξέδωκε καὶ τὰ πρῶτα ἔργα του, ἀνεμύχθη δὲ καὶ εἰς τὰ δημοτικά του Βερολίνου καὶ τὴν πολιτικὴν. Ἐν τῇ πρωτῇ Βουλῇ εἰς ἣν εἰσῆλθε τὸ πρῶτον τῷ 1858 διεκρίθη μεγάλως ὡς τε εἰς τῶν ἀρχηγῶν τοῦ ἀριστεροῦ Κέντρου καὶ ὡς ῥήτωρ. Ἰδίᾳ δὲ ἀνεδείχθη ἐν ταῖς μεταρρυθμίσεσι τῆς ἐσωτερικῆς διοικήσεως τῆς Πρωσίας. Ἰδιαίτερος καὶ ἐπὶ τούτῳ ἐπέξεργασθεὶς τὰς νεωτέρας ἐκδόσεις τοῦ «Ἀγγλικῆς διοικητικοῦ Δικαίου» του (2 τ. Βερολ. 1867, 3η ἐκδ. 1883) καὶ τῆς «Ἀγγλικῆς Αὐτοκυβερνησίας» (Βερολ. 1871) τὰς δὲ γενομένας μεταρρυθμίσεις περιέλαβεν ἐν τῷ ἔργῳ του «Die preussische Kreisordnung». Εἰργασθὲν ἐπίσης πολὺ ὑπὲρ τῶν ἐργατικῶν τάξεων. — Πλὴν τῶν ἀνωτέρω ἔργων ἔγραψεν ὁ Γ. Syn-tagma Institutionum (Λειψ. 1858, 2η ἐκδ. 1880), Ἱστορίαν τοῦ ἀγγλικῆς Συνταγματος (Βερολ. 1882) καὶ πλείστα ἄλλα.

Γναφάλιον (Βοτ.) Gnaphalium L., γένος τῆς οἰκογενείας τῶν Συνθετῶν Κορυμβοφόρων περιλαμβάνον χνοώδεις πόας τῆς Βεῦκράτου ζώνης. Ἀξιωμακόμενα εἶδη εἰσὶ Γ. τὸ Λεοκρότιον (G. Leontopodium L.), φυτόν τῶν ὄρηων Ἀλπεων, οὗ τὸ ἄνθος ξηρὸν ὁ ἀγαπητὸς κόσμος τῶν βρεσιόικων (τὸ ὄνομαστὸν Edelweiss) Γ. τὸ μαργαρωδές (G. margaritaceum L.) τῆς Β' Ἀμερικῆς συχνὰ θεραπευόμενον. Οὐ σπάνιον ἐν Ἑλλάδι εἶναι Γ. τὸ ὡχρολευκόν (G. luteo-album L.). Τὸ δὲ Γ. τοῦ Διοσκορίδου ἀμφιβολόν. [Θ.Χ.]

Γνέζεν (πολων. Gniezno). Πόλις ἐν τῇ νομῇ Βρομβέργης τῆς πρωσσικῆς ἐπαρχίας Πόζεν, κειμένη 46 χμ. ΑΒΑ τῆς πόλεως Πόζεν, ἔχουσα δὲ 13826 κατ. Ἡ Γ. θεωρεῖται ὡς ἡ ἀρχαιότατη τῆς Πολωνίας πόλις, ὑπῆρξε δὲ κατὰ τὸν Μεσαίωνα ἐπὶ τινα καιρὸν διαμονὴ τῶν βασιλέων. Ἔχει δὲ ἀρχαίαν μητρόπολιν, ζυθοποιεῖα κλ. Ἡ Γ. εἶναι σπουδαία ἀγορὰ κτηνῶν καὶ ἰδίᾳ ἵππων. — Ἡ π. ε. φ. ε. ε. α Γ. ἔχει ἑκτασὶν 1150,5 τχμ καὶ (1880) 65709 κατοίκους. [Β.Α.]

Γνέτον (Βοτ.) Gnetum L., πρότυπον

γένος τῆς οἰκογενείας τῶν Γνετωδῶν. Εἶδη ἀνά τὰς Ἰνδίας καὶ τὰς νήσους τῆς Μαλακίας: τὰ γνωστότερα Γ. τὸ γνέμων (G. Gnetum L.) οὗ οἱ καρποί, τὰ φύλλα καὶ τὰ ἄνθη ἐσώδιμα, αὐτὰ δ' ἔιναι κλωστικά: ὡς καὶ τὸ ἐπομένου εἶδους ἦτοι Γ. τοῦ σχοινώδους (G. funiculare Bl.), [Θ.Χ.]

Γνετώδη (Βοτ.) Gnetaceae, οἰκογεν. τοῦ τύπου τῶν Γυμνοσπερμίων. Φυτὰ ξυλώδη ἢ ξυρῆτις ἔχοντα ἄνθη δίκλινα μετὰ περιγυνίου καὶ σπερματικῶς βλαστοῦς περισκελυμένους ὑπ' ἐνὸς ἢ δυο κελυφῶν. Εἶδη 40 τῶν θερμῶν καὶ εὐκράτων ζωνῶν ἀνήκοντα εἰς τὰ γένη Γνέτον, Ἡρέδρα καὶ Βελδοτρεῖα (βλ. τὰς λ.). [Θ.Χ.]

Γνεύσις (Gneiss). Πέτρωμα κρυσταλλοπαγές, συσσωμάτωμα χαλαζίου καὶ δυο εἰδῶν μαρμαρυγίου. Διακρίνεται δὲ ὡς πρὸς τὸν ἰστὸν πολλὰς τοῦ Γ. παραλλαγὰς, οἷον Γ. τὸν σχιστοφυῆ, ἐν ᾧ τὰ πετάλα τοῦ μαρμαρυγίου ἀποτελοῦσι συνεχῆ ἑλάσματα, Γ. τὸν μισχοπαγῆ, ἐν ᾧ τὰ συστατικά κεῖνται μισχοειδῶς τεταγμένα, Γ. τὸν κοινὸν ἢ ἀκανόνιστον κτλ. Τυχὰς δὲ ὀρυκτολογικὰ συστατικά ἐκθίσκοντα πολλὰκις τὰ εὐσυνῶδη παράγουσι νέας παραλλαγὰς. Ὁ Γ. περιέχει 60—80% ἔξυπυριτίου, ἔχει δὲ σπλ.=4.5 καὶ εἰδ. βάρ. 2.6 ὡς 2.7. Εἶναι πέτρωμα στρωτογενές, ἐν Ἑλλάδι δ' ἀπαντᾷ ἐν Παρῷ καὶ Ναῶν. Ὁ δὲ τῆς Πλάκας (Αχαιοῦ) γρανιτὴς φαίνεται μάλλον γρανιτικὸς Γ., διότι μέρη αὐτοῦ παθόντα ἀποσάθρωσιν (παρὰ τὸ Χανίων) σχίζονται εὐκόλως εἰς παγίους πλάκας. — Ὁ Γ. χρησιμεύει εἰς τὴν οἰκοδομικὴν καὶ ἐξορκοῖται.

Γνώθις στυτόν. Γνωμικὸν τοῦ ἀρχαίου σοφοῦ Χειλῶνος (βλ. λ.) ἐπιγεγραμμένον μετ' ἄλλου τοῦ αὐτοῦ γνωμικοῦ, τοῦ «Μηδὲν ἄγαν», ἐπὶ τοῦ ἐν Δελφοῖς ναοῦ τοῦ Ἀπόλλωνος. Ὅτι ἄλλων ἀποδίδεται τῷ Θαλῇ.

Γνώμη. Κατὰ τοὺς ἀρχαίους τεχνολογίους, Γ. εἶναι λόγος ἐν ἀποφασισί: κεφαλαιώδης (περὶ τῶν καθήκον καὶ οὐχὶ περὶ τῶν κατ' ἑκαστον) ἐπὶ τι προτρέπων ἢ ἀποτρέπων, ἢνευ συλλογισμοῦ ἢ αἰτιολογίας: διότι ἡ προθέκη τούτων μεταβάλλει τὸν λόγον εἰς ἐνθύμημα, οὗ μέρος εἶναι ἡ γνώμη. Τῶν Ἑλλήνων ποιητῶν τὰ ἔργα περιέχουσι πολλὰς γνώμας. Διαφαιστέραν δὲ χοῦσιν αὐτὴν ποιοῦνται οἱ ποιηταὶ διδακτικῶν ἔπων καὶ τινες τῶν ἐλαιοποιῶν. Οἱ παλαιότεροι ἐκδύται σκοποῦντες οὐχὶ εἰς τὸ εἶδος τῆς ποιήσεως, ἀλλ' εἰς τὸ πικρὸν τῶν γνωμῶν πλῆθος, συναξιδίζον ποιητὰς διαφόρους οὐδὲν ἄλλο πλὴν τούτου κοινὸν ἔχοντας πρὸς ἀλλήλους. Γνωμικοὺς ποιητὰς καλοῦνται αὐτοὺς, καὶ τὴν ποιήσιν αὐτῶν Γνωμικὴν (οἷον τὸν Ἡσίοδον, τὸν Θεόγνιον, τὸν Σέλλωνα, τὸν Φωκυλίδην, πολλοὺς τῶν κωμικῶν καὶ μάλιστα τὸν Μένανδρον καὶ τὸν Φιλύμονα κλπ.). Ἀλλὰ καὶ τὰ ποιήματα

πολλῶν ἀσιανῶν ποιητῶν, Ἰνδῶν, ἀράβων, περσῶν, βριθοῦσι γνωμῶν, κατ' ἐξοχὴν δὲ γνωμολογικὰ ἐκ τῶν βιβλίων τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης εἶναι αἱ Παροιμίαι καὶ ἡ Σοφία Σολομῶντος καὶ ἡ Σοφία Σιράχ. — Ἀξιολογώτατην συλλογὴν Γνωμολογιῶν Ἑλληνικῶν ποιητῶν καὶ περὶ γράφων, ἰδίως τῶν μ. Χ. χρόνων, ἐξέδωκεν ὁ Orelli (Opuscula Graecorum sententiosiora) ἐν Ζυρίχῃ 1819—21 εἰς 2 τομ.). Ἡ πληρεστάτη δὲ συλλογὴ ῥωμαϊκῶν γνωμῶν εἶναι ἡ κατὰ τὸν Γ' ἢ Δ' αἰῶνα μ. Χ. συμπληρωθεῖσα καὶ ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Διονυσίου Κατωνος φερομένη, ἐπιγραφομένη δὲ «Disticha». Ὑπὸ τὸ ὄνομα δὲ τοῦ Χρυσοῦ ἐξεδόθη πολλὰκις ἐν Βενετίᾳ συναγωγή «Γνωμῶν μοναστικῶν ἐκ διαφόρων ποιητῶν κατὰ κεφάλαια συντεταγμένων», ἥτις ἐπὶ τουρκοκρατίας πολλὴν εἴχε διαδόσιν παρ' ἡμῖν. Χρησιμοποιεῖται ὡς διδασκτικὸν βιβλίον· περιελήφθη δὲ καὶ αὕτη ἐν ταῖς ἐκδόσεσι τῶν Γνωμικῶν ποιητῶν. Τῆς δ' Ἰνδικῆς γνωμολογίας κἀλλίστα παραδείγματα ἔχουμεν ἐν τῇ ἑλληνικῇ γλώσσῃ τὰς ὑπὸ τοῦ Δ. Γαλανοῦ μεταφρασθεῖσας συλλογὰς, αἵτινες ἐξεδέθησαν ἐν τῇ Προδρόμῳ Ἰνδικῶν μεταφράσεων (Ἰ. Ἀθῆν. 1845). [Π.]

Γνωμικὴ ποίησις. Βλ. Γνώμη. Διδακτικὴ ποίησις.

Γνωμικαὶ ποιηταί. Βλ. Γνώμη.

Γνωμικόν. Βλ. Γνώμη.

Γνώμων (Ἄστρο.) ὀνομάζεται ὁ δείκτης ὁ δείκνων τὴν ὥραν ἐν τοῖς ἡλιακοῖς ἢ κλιθερικοῖς ὥρολογίοις. Οἱ ἀρχαῖοι ἐχρησιμοποιοῦν τὸν Γ. καὶ ὡς ἀστονομικὸν ὄργανον, ὅπως π. χ. τοῦτο εἰκάζεται διὰ τὴν ὑπὸ τοῦ Μένωνος εὐρεσιν τῆς ἐποχῆς τῆς θερινῆς τροπῆς, καθ' ἣν ἡ μεσημβρινὴ σκιά τοῦ Γ. ἔχει τὸ ἐλάχιστον αὐτῆς μέγεθος ἐν τινι τόπῳ. Γνωμόνικ ἢ ὀνομάζεται ἡ τέχνη τῆς κατασκευῆς τῶν ἡλιακῶν ὥρολογίων, ἀπαιτεῖ δ' αὕτη ἐν τῷ θεωρητικῷ αὐτῆς μέρει μαθηματικὰς γνώσεις. [Δ.Κ.]

— (Τεχνολ.). Βλ. Ἀλφάδιον.

— (Λαογραφ.). Ὄνομα ναυσοφυῶν θαμνῶν φυλαττέντων θησαυροῦς, ἐνδιατωμένων δ' ὑπὸ τὴν γῆν, κατὰ τὰς δημώδεις παραδόσεις τῶν βορείων μάλιστα λαῶν. Τὸ ὄνομα ἐλήφθη ἐκ τῆς ἑλληνικῆς ὑπὸ τῶν ἑλλήνων (gnome), ἐκ τούτων δὲ παρέλαβον καὶ οἱ Γερμανοὶ (Gnom.-en). ὧν ἄλλως ἢ γλῶττα ἔχει μέγα πλῆθος λέξεων πρὸς δηλώσιν τῶν δαιμονίων τούτων, αἵτινα καὶ χθόνια δαιμόνια (Erdgeister) καλοῦνται περιληπτικῶς. Ἐν τῇ ἑλληνικῇ ὁμῶς οὐδέποτε ἔχον ἢ λέξις τὴν σημασίαν ταύτην. [Π.]

Γνώμων ὁδός (Ἰππολόγ.). Ὁδὸς ἀποκαλεῖται ὁ Ξενοφῶν τοὺς ἐξ τομαῖς ὁδόντας τῆς κάτω σιαγόνης τοῦ ἵππου, ὡς χρησιμοῦντας

κυρίως εἰς τὴν διάγνωσιν τῆς ἡλικίας αὐτοῦ, διὰ καὶ ἁ γ ν ὡ μ ω ν ἢ λ ι π ο γ ν ὡ μ ω ν ἵππος καλεῖται· ἐκεῖνος εἰς ὃν δυσκόλως ἢ οὐδὲν διαγιγνώσκεται ἡ ἡλικία ἐκ τῶν δέντων.

Γνώσις (Φιλοσοφ.) καλεῖται ὡς ἐνεργεῖα μὲν ἡ ἀπόκτησις παραστάσεων ἀνταποκρινομένων εἰς τοῦτο, τὸ ὁποῖον ὑπάρχει καὶ συμβαίνει πραγματι, ὡς ἀποτέλεσμα δὲ αὐταὶ αὐταὶ αἱ παραστάσεις. Ἐρχον τῆς Μεταφυσικῆς εἶναι νὰ ἐρευνητῇ περὶ τούτου, ἂν αὕτη ἡ ἀνταπόκρισις συνίσταται ἐν πληρεῖ ταύτῃ τῆς παραστάσεως καὶ τοῦ ἀντικειμένου αὐτῆς (ἐν τῇ ταύτῃ τῇ τοῦ γινώσκειν καὶ εἶναι), ἢ ἐν ὁμοιότητι αὐτῶν, ἢ ἐν ψιλῇ συμφωνίᾳ ἀμφοτέρων ἀνευ ὁμοιότητος, ἐν γένει ἂν τὰ πραγματὰ θυνανταὶ νὰ γνωσθῶσιν ὡς ἡμῶν, ἂν δ' ὅπως, ὁ χρόνος, αἱ κατηγορίαι (βλ. λ.) ἔχουσι σημασίαν μόνον δι' ἡμᾶς ἢ καὶ διὰ τὰ πραγματὰ, ἂν εἰς τὰ γενικὰ καὶ ἀναγκαστὰ εἶδη τῆς νοήσεως, εἰς ἃ προσαρμόζονται πραγματι τὰ φαινοόμενα, κινῆται καὶ ἐπέκεινα τούτων πραγματικὴ σημασία κτλ. Τὴν ἐρευναν ταύτην περὶ τῆς οὐσίας, τῶν νόμων καὶ τῶν ὁρίων τῆς ἀνθρωπίνης γνώσεως ἐθεώρησαν ἡ φιλοσοφία ἐν τοῖς νεωτέροις χρόνοις ἀπὸ τοῦ Γωκκίου καὶ Καντίου ὡς τὴν γενικὴν προϋπόθεσιν καὶ πρῆσις γωγὴν πάσων τῶν ἄλλων φιλοσοφικῶν ἐρευνῶν καλεῖσάσα αὐτὴν Γνωστικολογίαν ἢ θεωρίαν τῆς γνώσεως. Ἐπειδὴ δὲ κατὰ τὴν κραταὴν ψυχολογίαν εἰς τὸν ἀνθρώπου ὡς δυναμικὸν γινώσκειν ἀπεδίδετο γνωστικὴ δύναμις, αἱ ἀπόπειραι τοιαύτης θεωρίας τῆς γνώσεως ἐνερανίσθησαν ὡς ἱστορικῇ τῆς γνώσεως ἢ δυνάμεως. Τοιαύτη κριτικὴ ὁμῶς δὲν δύναται νὰ διεξαχθῇ πρὸ τῆς φιλοσοφίας ὡς εἰσαγωγὴ εἰς αὐτήν, ἀλλ' ἐν τῷ τέλει τῆς Μεταφυσικῆς. Πάσα κριτικὴ ἀξιοῦσα ὅτι εἶναι γνῶσις εἶναι μόνον ἀναβολὴ τοῦ περὶ γνώσεως ζητήματος, προϋποθέτει καὶ ποιεῖται χρῆσιν πλήθους ἐννοιῶν, περὶ ὧν εἶναι ὅλως ἄγνωστον ἂν δὲν περιέχουσιν ἐν ἐκταῖς δυσκολίας καὶ ὧν ἢ λίαν ὀφεί παρατηρηθεῖσα περικυβηθῇς ἐπαναφέρει ἀμέσως εἰς τὴν ἀρχὴν πᾶσαν ἐπ' αὐτῶν θεμελιωθεῖσαν ἐρευναν. Ἐν ἀρχῇ τῆς φιλοσοφίας δὲν πρόκειται περὶ κριτικῆς τῆς δὴθεν γνωστικῆς δυνάμεως, ἀλλὰ περὶ κριτικῆς τῶν δεδομένων ἐννοιῶν. [Χ.Πδ.]

Γνώσις καὶ γνωστικοί. Ἐκαλοῦντο γνωστικοὶ φιλοσοφικῇ τις αἵρεσις τῶν πρώτων μ. Χ. αἰώνων, ὅτε, συνδυάζοντες τὰς ἰδέας αὐτῶν πρὸς τὴν Χριστιανικὴν πίστιν ἀπέδωκαν ὁρηκευτικὴν χριστιανικὴν αἵρεσιν. Ὡνομοκλήθησαν δ' οὕτως ἀπ' ἧς ἐπίστευον ὅτι κατεῖχον γνῶσεις, ἐσωτερικῆς δηλαδὴ τῆς ὁρηκευτικῆς ἀληθείας ἐννοίας καὶ μαθησίσεως, εἰς τοὺς ἐκλεκτοὺς μόνον καὶ τὰ ἐξωχώτερα πνεύματα δεδομένης, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν ὁρηκευτικὴν πίστιν τοῦ λαοῦ. Τὸ σύστημα

των Γ. ὑπῆρξε κράμα ἰδεῶν ἐκ τῶν ἀνατολικῶν θρησκειῶν, τῆς ἰουδαϊκῆς μυστικῆς θεολογίας, τῆς πλατωνικῆς φιλοσοφίας καὶ τέλος τοῦ χριστιανισμοῦ, καθὼς ἐν αὐτῶν στοιχείων τούτων ἐπέκρινε, προήχθησαν καὶ διακρίθησαν γνωστικὰ συστήματα· σχεδόν κοινὴ εἰς πάντα ταῦτα τὰ φιλοσοφήματα ἰδέα ἦτο, ὅτι ὁ ὑψιστος θεὸς δὲν εἶναι ὁ ἄμεστος δημιουργὸς τοῦ κόσμου τούτου, ὅστις ὡς λίαν ἀτελής δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ἔργον τοῦ ὑψίστου θεοῦ δι' ὃ διακρίτεον ἀπὸ τούτου τὸν δημιουργόν. Καὶ ἀπὸ μὲν τοῦ θεοῦ δοθέν πρέπει νὰ θεωρηθῇ μόνον τὸ θεῖον ἐν τῷ ἀνθρώπῳ (κατὰ Πλάτωνα)· ἀντιτίθεται δὲ εἰς τὸν θεὸν αἰώνια τις ἄμορφος ὕλη, ἥτις εἶναι ἡ πηγὴ τοῦ κακοῦ. Ἀπὸ τοῦ θεοῦ ἀπέρρευσαν κατωτέρω θεῖα ὄντα (αἰῶνες), ἀρχαὶ, πλὴν περιορισμένα καὶ τῷ θεῷ ὑποκειμένα, ὧν ἐν ὑπῆρξιν ὁ δημιουργός, ὁ ὑπὸ τῆς Π. Διαθήκης ἐσφαλμένως ὡς ὁ θεὸς νομισθεῖς. (Ὁ δὲ πραγματικῶς ὑψίστος θεὸς ἀπεκαλύφθη εἰς τοὺς ἀνθρώπους διὰ τοῦ Χριστοῦ, ὅστις ἦτο αἰῶν τις ἀνώτατος, κίεα τὸ φαινόμενον μόνον γενόμενος ἄνθρωπος, ὅστις ἔρα ἐδύκει μόνον ἔχων σώμα ὡς ἐρόνουν οἱ πλείστοι Γ. ἰόντες ἄρα δόκηται.) Πλὴν τῶν πεποιθήσεων τούτων οἱ Γ. δὲν κατώρθωσαν νὰ διατυπώσωσιν ὠριμένην θρησκευτικὴν διδασκαλίαν, κομὰ νόμοις εἰς ἀοριστίας. Εἰς τὴν φανερὰν παραδοσιν τῆς Ἐκκλησίας ἀντέτασαν μυστικὴν τινα ἀπὸ τοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν ἀποστόλων εἰς ἐκλεκτούς τινας ἐμπιστευθεῖσαν παραδοσιν. Ἐκλήβησαν κατ' ἀρέσκειαν τὴν Ἀγίαν Γραφήν, ἀπέριτον δὲ κληρὰ βέβαια τῆς Καινῆς Διαθήκης καὶ ἐπλάσαν νέα νόθα. Οἱ πρόδρομοι τῶν Γ. ἦσαν ὁ ἐκ Σαμαρείας Σίμων Μαγὸς ὁ ψευδοματίας, οἱ Νικοκλήτι, ὁ Μενάνδρος, ὁ Κηρίνθος. Οἱ ἐπίσημοί τε δὲ αὐτῶν ὑπῆρξαν ὁ ἐκ Συρίας Βασίλειδης, ὁ ἐν Ἀντιοχείᾳ Σατουρνίνος Γ. ὁ Μαρκίων ὁ Ἐρμογένης καὶ ὁ Οὐαλεντίνος. κατὰ δευτέρον δὲ λόγον οἱ Μάρκος (Μαρκεριανός), Βαρδής, ὁ Σύρος ἐν Ἑβραϊστῇ Τροϊανός, Κορποκράτης καὶ ἐπὶ δὲ οἱ Ὀρτίσι, οἱ Σηθιανοί, οἱ Καίνιτι καὶ ἄλλοι.

Γόα Πορτογαλικὴ κτῆσις ἐν τῇ προεδρείᾳ Βομβάης τῶν βρεταννικῶν Ἰνδιῶν, καί μιν ὑπὸ πλ. 14° 54'—15° 45' Β καὶ μῆκ. 71° 45'—74° 26' Α Γρήνιτις, ἔχουσα 3' ἑκτασιν 3270 τχμ. καὶ (1881) 419993 κατ. ὧν τὰ 2/3 Ἰνδοὶ κλ. καθολικῆς θρησκείας· ὀλίγοι δ' Εὐρωπαῖοι Παράγει δοξαῖν, πέπερι, ἄφθονον ἄλας κλ. Ἡ Γ. εἰς τὴν ἀνήκουσιν αἱ νῆσοι καὶ αἱ ἐπαρχίαι Σαλσέτα καὶ Βάρδεξ, ἀποτελεῖ μετὰ τῆς Διὸν καὶ τῆς Δαμάο (ὅμοῦ 85 τχμ. καὶ 61 474 κατ.) τὸ νῦν πορτογαλικὸν Κυβερνεῖον τῶν Ἰνδιῶν. Λαΐψνον τῶν ἄλλοτε μεγάλων κτήσεων, οὗτος αἱ πρόσοδοι εἶναι (1883) μόνον 8,695,564 φρ., ἐν ᾧ τὰ ἔξοδα ἀνέρχονται εἰς 4,130,022

φρ.—Ἡ νῦν πρωτεύουσα Παγγάμ. Παγγάμ (Πόρτο Πάγκι) ἢ Βιλλανόδα δὲ-Γ. κεῖται ἐπὶ τῶν ἐκβολῶν τοῦ ποταμοῦ Μανδάδα, ἔχει δὲ ὠραῖον λιμῆνα, μικρὸν ὅμως ἐμπορίον καὶ 9—10 χιλιάδας κατ. Ἡ δὲ Παλαιὰ Γ., κυριευθεῖσα ὑπὸ τοῦ Ἀλδουκερκὸς τῷ 1510 καὶ γενομένη κατοικη εἰς τὸ Πόρτογάλιν Ἀντι-επιτέλειαν τῶν Ἰνδιῶν, ἤμασεν ἄλλοτε κατὰ δύναμιν τε καὶ πλοῦτον ἀρχαιότερον ὅμως ἐγκατελείφθη καὶ ἐξέπεσε καὶ σήμερον ἔχει μόλις 30 οἰκίας. [B.A.]

Γοαλπάρα Περιφέρεια τῶν βρεταννικῶν Ἰνδιῶν καί μιν ὑπὸ πλ. 25° 40'—26° 31' Β καὶ μῆκ. 80° 42'—91° 8' Α ἀπὸ Γρήνιτις καὶ ἔχουσα ἑκτασιν 11 481 τχμ. καὶ (1872) 444761 κατ. Παράγει βάμβακα, καπνὸν, σιγαροκαπνὸν κλ. Ἡ ἐρμὴν πρωτ. ἐπὶ τῆς ἀριστερῆς ὁχθῆς τοῦ Βραχμαπούτρα ἔχει κατοικίας ἐλαιοτέρους τῶν 5000. [B.A.]

Γοδδαλᾶς Δημήτριος. Λόγιος ἀνὴρ γεννηθεὶς ἐν Τραπεζῇ τῇ ἐπὶ τοῦ Ὀλύμπου. Σπουδάζας ἐν Γερμανικαῖς πανεπιστημίοις ἀνηγορεύθη κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ παρόντος αἰῶνος ὁ δακτωρ τῆς φιλοσοφίας καὶ καθηγητὴς τῶν ἐλευθερίων τεχνῶν. Διευθυντὴς χρηματιστῆς τοῦ ἐν Ἰατίῳ δημοσίου ἑλλην. σχολείου κατὰ τὸ 1820, παρέδωκεν ἐν αὐτῷ μαθηματικὰ Συνέγραψε πλείστα συγγράμματα ἐπιστημονικά, ἔργον δ' αὐτοῦ εἶναι ἡ πολλὰκις ἀνατυπωθεῖσα μετρωτικὴ τῶν Τυχῶν τοῦ Τηλεμάχου ὡς καὶ ἡ Ἱστορία τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου κατὰ τὰς περσικὰς πηγὰς, γαλλιστὶ συγγραφεῖσα καὶ κρινομένη τῷ 1823 εἰς τὴν αὐτοκράτορα τῆς Ρωσίας Ἀλεξάνδρου Α'. [A.K.K.]

Γοδελίνεα (Gobelins) ὀνομαζονται ὄργανα πρὸς διακόσμησιν τῶν τοίχων (ἐντὶ τοῦ συνεπιθεμένου χρωματιστοῦ χαρτοῦ). Ἐκλήθησαν δὲ οὕτω ἐκ τῆς ἐν Παρίσις οἰκογενείας τῶν Γοδελίνων, οἵτινες κατὰ τὸν 17' αἰῶνα ἔφερον εἰς τὴν ὕψιστην ἀμύνην τὴν τέχνην ταύτην, συνιστάμενη εἰς τὴν δι' ὀράσεως ἀπεικμησιν ζωγραφημάτων. [Εγ.]

Γόδη Μεγάλη στέπη καὶ ἔρημος ἐν τῇ Α Ἀσίᾳ ὑπὸ πλάτος 30—40° Β καὶ μῆκος 36—118 Α ἀπὸ Γρήνιτις. Τὸ ὄνομα εἶναι μονγολικόν, οἱ δὲ Σῖναι καλοῦσιν αὐτὴν Σάμο. Καταλαμβάνει ἑκτασιν μείζονα τῶν 2 ἑκατ. τχμ., διαιρεῖται δὲ εἰς τρεῖς ζώνας. ὧν ἡ μὲν Β καὶ ἡ Ν θύους ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης 1500—1800 μ. αποτελοῦνται ἐκ στεππῶν καὶ ἁλύσεων ὀρέων καὶ ὕψωμάτων, ἔχουσι δὲ λεημόνας καὶ φυτεῖαν ταύτας δὲ μόνες καλοῦσιν οἱ Μογγόλοι Γ. Ἡ δὲ μέση ζώνη, καί μιν βαθέστερον εἰς ὕψος μὲν 800-900 μ., πλάτος δ' ἔχουσα 370—710 χρμ., εἶναι καθ' ἑλκλήραν ἀμυῶδες καὶ βραχυὸδες ἔρημος, ἡ ἰδίως καλουμένη Σάμο, πυθαῖν πιθανὸς ἄλλοτε μεσογείου θαλάσσης, ὡς εἰκάζεται ἐκ τῆς φύσεως τοῦ ἐδάφους καὶ τῆς συ-

στάσεως τῆς ἄμμου. — Σπάνια εἶναι ἐν τῇ ἐρήμῳ ταύτῃ καὶ τὰ ζῶα, ὧν τὰ κυριώτερα εἶναι ἄγρια πρὸβατα καὶ ἀντιλόπαι. Τὴν ἐρημον ἐξηρουνθάν, ἀλλὰ λίαν ἀτελῶς, διάφορα κατὰ καιρὸς παραδάνια καὶ ἐξηρουνθάν (ἐπ' ἐσχατῶν Προεδραλίκῃ Πιεβιζῶν κ.λ.). [Β.Δ.]

Γόγγολι (Β.Ο.Τ.). Βλ. Ἀγρόστεμμα.

Γογγύλη (Β.Ο.Τ.). Ἡ Γ.ο.γ.υ.λ.ί.ς κατὰ τὴν Θεόφραστον, εἶναι ἡ ἀρχαία ὀνομασία τοῦ τοῦ τῆς οἰκογενείας τῶν Σταυρανοθῶν, τοῦ ὑπὸ τῶν νεωτέρων Brassica Rapa L. Βράσκη ἢ ῥαπυς, καλούμενου, οὗτος αἰσαρκώδεις ἐδώδιμοι ῥίζαι κοινῶς ῥέβατες ἢ ῥάπατες. Ἄν εἰς τὴν ταύτην ἀναφέρεται ἡ ἄγρια τοῦ Διοσκορίδου μένει ἀκριβὲς. [Γ.Χ.]

Γογκούρ (Edmond καὶ Jules de Goncourt). Γάλλοι συγγραφεῖς ἀδελφοί, ὧν ὁ μὲν Ἰ.δ.μόνδος ἐγεννήθη τῷ 1822 ἐν Nancy, ὁ δὲ Ἰούλιος τῷ 1830 ἐν Παρισίῳ. Τὰ ἐκ κοινῆς συνεργασίας προσελθόντα ἔργα αὐτῶν ἐστρεφοντο τὸ κατ' ἀρχάς περὶ τοῦ ὁραίου τεχνῆος καὶ τῆς ἱστορίας τοῦ πολιτισμοῦ. Ἰδιαιτέρως δὲ γνωστά ἐγένοντο τὰ Portraits intimes du 18ème siècle (2 τ. 1856—1858), Histoire de Marie Antoinette (1858), Les Maitresses de Louis XV (2 τ. 1860, εἰς τὰ διηρέθη εἰς 3 μέρη: La Du Barry, La Pompadour, La duchesse de Chateauroux, La femme au 18ème siècle κ.λ.). Ὑστερον δὲ ἐκάλειεργήσαν τὸ φυσιογραφικὸν μυθιστόρημα καὶ ἐρημιόθησαν κυρίως διὰ τῶν Soeur Philomène (1861), Renée Maupérin (1864), Germinie Lacerteux (1865) κ.λ. Ἀποὺ δὲ ὁ Ἰούλιος ἀπέθανε τῇ 8 Ἰουν 1870, ἐξημερίσθησαν ὁ Ἰ.δ.μόνδος ἐκτὸς ἑλλήνων ἔργων 3 μυθιστορήματα λίαν ἐκτιμηθέντα: La fille Elisa (1878), Les frères Zemganno (1879) καὶ La Faustin (1881), ὡς καὶ ἡμερολόγιον τῶν Γ. (3 τ., 1887). Διακρίνονται δὲ τὰ ἔργα τῶν ἀδελφ. Γ. διὰ τὴν ζωηρότην παρίστασιν καὶ ἐκφρασίν. [Μ.Γ.]

Γόγκι Ἰαννίνου (Νικηλῶς) Πατριάρχης Ῥωσσοῦ, συγγραφεὺς καὶ ποιητὴς γεννηθεὶς τῷ 1809 ἐν τῷ κυβερνήτῳ Πολυδακ. Ἐπὶ τινα καιρὸν διητέλεσεν ὑπάλληλος τῆς κυβερνήσεως καὶ καθηγητὴς τῆς ἱστορίας, ἔπειτα δὲ ἔζησεν ἐν τῇ ἐξωτερικῇ (ἑνὸς ἐν Γαλλίᾳ). Τέλος ἐπιστρέψας εἰς τὴν πατρίδα τὸν ἀπέθανε τῷ 1852 ἐν Μίσα. Ἐδημιόσθη πολλά διηγήματα καὶ σκηνογραφήματα, ἑξικονίζοντα τὴν βίαν τοῦ Ῥωστικοῦ λαοῦ, διακρινόμενα δὲ διὰ τὴν ποιητικὴν τὴν ἀντιπαρὰ τὴν καὶ τὴν ἐξέχον διαπλάσιν τῶν χαρακτικῶν. Τὸ ἀριστούργημα μαζὺ σ' τῶν εἶναι ὁ Τόρος Νεόβδα. Τὸ μυθιστόρημα Νεκρά Ψυχαὶ διέτε πιστὴν εἰκόνα τοῦ ἀπολιτίστου βίου τῶν ἐπαρχίων. τὸ δὲ λαμπρὸν δράμα ὁ Ἐπιβεβηρτής παρίστα ἐπιτυχεύοντα τὴν διασφορὰν τῶν ὑπαλλήλων τοῦ Κράτους. [Μ.Γ.]

Γόγγρα ἢ Γάγγρα. Παραπέταμος τοῦ Γάγγου ἀριστέρως πηγαζὼν εἰς ὕψος 8000 μ. ἐπὶ τῶν συνόρων τοῦ Ν.Δ. Θιβέτ καὶ τῆς περιεχῆς Καμαίων τῶν βρετ. Ἰνδιῶν καὶ χυνόμενος μετὰ ῥοδῶν 970 χμ. εἰς τὸν Γάγγην. [Μ.Δ.]

Γοδαθέρι (ἀγγλ. Godavary). Ὁ μέγιστος τῶν ποταμῶν τῆς ἐντεύθεν τοῦ Γάγγου Ἰνδιῆς, πηγαζὼν ἀπὸ τῶν ἐξερρημάτων τοῦ Δ. Κατ' ἐν τῇ προεδρείᾳ Βερδάης εἰς ὕψος 1000 μ. καὶ ἐκβαλλὼν εἰς τὸν κόλπον τῆς Βεγγαλίας. Ἐχει μῆκος 1315 χμ., ἐνερσίαν δὲ 28000 τχμ. Ἐν καιρῷ τῶν βρετῶν πλημμυρῶν καθίστα τὴν περίε χώραν εὐφρατωτάτην. Ἐκ τῶν παραποταμῶν τοῦ σπουδαιότεροι εἶναι ῥεζιζοῦν μὲν ὁ Μαντζέρας, ἐξ ἀριστέρων δὲ ὁ Δουδνας, ὁ μέγας Πραγγίτας, ὁ Ἰντραδάβη καὶ ὁ Σίβρι. [Ἑρ.]

Γοδενά. Χωρίον τοῦ δήμου Σπάρτης ἀρ' ἧς ἀπεχαι 1 ὥρ. πρὸς Ν. Κατ 68.

Γοδενειώδη (Β.Ο.Τ.). βλ. Γοδενειώδη.

Γοδεφρείδος τοῦ Στρασβούργου. Εἰς τῶν ἐξοχωτάτων κατὰ τὴν μεσαιῶνα ποιητῶν τῆς Γερμανίας. Τὸ κυριώτερον ἔργον αὐτοῦ εἶναι ὁ «Τρίσταν», ἔπος ἔχον 20000 στιχῶν, μὴ ἀποπερατωθὲν δὲ. Ὁ Γ. ἐξῆσε περὶ τὸ 1200, εἶχε δὲ μεγίστην φαντασίαν, εὐρύτην καὶ ἀξιοθαύμαστον γνώσιν τῆς ἀνθρωπίνης καρδίας. Τέλειος ἐν τῷ χειρισμῷ τῆς γλώσσης, ἀνεγνωρίσθη ἤδη ὑπὸ τῶν συγχρόνων ὡς πρῶτον πλαστικὴν παραστάσει. [Μ.Γ.]

Γόδινγκ (Göding). Πέλις τῆς Αὐστρίας ἐν τῇ Ν. Μοραβίᾳ ἐπὶ τοῦ Μάρχ. Ἐχει (1881) 6512 κατ. τοὺς πλείστους γεωργούς, σλουοφώνους δὲ. [Β.Α.]

Γοδοῦ (Mannuel de Godoy, δούξ Ἀλκουιδας). Ἰσπανὸς πολιτικὸς ἀνὴρ, δοτὶς γενν. ἐν Παδαχῇ τῷ 1767 ἐκ πτωχῆς οἰκογενείας εὐγενῶν, διὰ τῆς πρὸς αὐτὸν εὐνοίας τοῦ βασιλέως Καρόλου Δ' τῆς Ἰσπανίας ταχέως ἐγίγνετο (1793) πρωτοπουργός. Ἐπιτυχῶν δὲ ἐν τῇ μεταξὺ Ἰσπανίας καὶ Γαλλίας εἰρήνῃ τοῦ 1795 συμφωνητικῶν ὅρων, ὠνομασθὲν πρίγκιψ τῆς εἰρήνης Ἀλλ' ἡ μετὰ τῆς Γαλλίας συμμαχία ἔφερε τὴν Ἰσπανίαν εἰς δύο κατὰ τῆς Ἀγγλίας πολέμους οἵτινες ἐληξάν εἰς τὴν ἐξουθέντην τῆς χώρας. Ἀπεχθὲς δὲ γενόμενος τῷ λαῷ ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς ἐπανάστασιν, καθ' ἣν φυλακισθεὶς ἀπὸ τῆς ἐλευθέρωσιν τῇ ἐπεμύσθη τοῦ Ναπολέοντος δοτὶς εἶτα δι' αὐτοῦ παρεκίνησε τὸν βασιλέα Κάρολον νὰ παραιτηθῇ τὸν θρόνον. Ἀπῆλθε τότε εἰς Γαλλίαν, τῷ ἦν καὶ τέλος εἰς Παρίσιον, ἐξῆσε δὲ ἐκ μέρους ὑποσηκτικῶς Λουδοβίκου Φιλίππου, μέχρις οὗ τῷ 1817 τῷ ἀπεδέθησαν πάλιν τὰ ἐν Ἰσπανίᾳ κτήματα. Ἀπέθανε τῷ 1851 ἐν Παρίσι, ὅπου καὶ τὰ ἀμνημονιεύματά του ἐξεδόθησαν τῷ 1886 εἰς 4 τόμους. [Μ.Γ.]

Γοδρόν (Domenique Alexandre Go-

dron), βοτανικός γάλλος δυνασταός (1807—1880). Μετὰ τοῦ Grenier συγγραφεὺς τῆς Flore de France, καὶ μόνος πολλῶν πονημάτων (Flore de Lorraine, Florula Juvenalis, κτλ.). [Θ.Χ.]

Γόθα. Βλ. Γότα.

Γοιθίτης ἢ πυρροσιδηρίτης.

Ὁρυκτὸν τοῦ βαιρ. ὄρθου συστήματος ἱσμορφον τῇ μαγγανίτῃ. Οἱ κρύσταλλοι αὐτοῦ συνήθεις· ἀπαντᾷ καὶ χειροπληθὺς καὶ εἰς ψευδοκρυστάλλους κατὰ σιδηροπυρίτην, ἀθεωρητὴν καὶ βαρυτίτην. — Συζητεῖται ἐντελῶς κατὰ τὴν βραχυδιαγώνιον Σλλ. = 5... 5,5. Κλδ. βάρ. = 3,8... 4,2. Ἐχει λαμπρὴν ἀδαμαντοειδῆ καὶ μεταξοειδῆ, ἐπιδερὶ δὲ μόνον ἐπὶ τῆς ἀστατικής βελόνης. — Ὁ Γ. εἶνε ὑδρομιγρὸς δρεϊδίου σιδήρου, ἀντιδρᾷ ὡς δ α ἱ μ α τ ῖ τ η ς μετὰ τὴν πύρωσιν, ὅτε ἐκλύει πολὺ ὕδωρ. — Χρησιμεύει πρὸς ἀποκάθαρσιν μεταλλικοῦ σιδήρου. [Κ.Μ.]

Γολγοθῆς ἦτοι Κρανίου τόπος, τὸ μέρος ὅπου ἐσταυρώθη ὁ Ἰησοῦς. Εἶναι ὕψωμα ἐξω τῶν τειχῶν τῆς πόλεως· Ἰερουσαλὴμ ΒΔ, ὅπου οἱ Ἰουδαῖοι ἐξετέλουν τὰς θανατικὰς ποινάς. Ἐπὶ Ἀδριανῷ ἡ θέσις αὕτη περιεκλείσθη ἐν τῇ τῆς πόλεως ἐστῆθησαν δ' ἐπ' αὐτῆς ἀγάλματα Διὸς, Ἀφροδίτης καὶ Ἀδωνίδος. Ἀλλ' ἡ Ἀγία Ἐλένη κρημνίσασα ταῦτα ἔκτισε (348) τὸν ναὸν τοῦ Ἁγίου Τάφου.

Γολγοῖ. Μία τῶν ἀρχαιοτάτων πόλεων τῆς Κυπρου. Κατὰ Στέφανον τὸν Βυζαντινὸν ἐλέγετο καὶ Γόλγριον. Εἶχεν ἱερὸν Ἀφροδίτης. Τὰ εἰρηπία τῆς πόλεως κείνται ἐπὶ λόφου πρὸς Β τῆς Λάρνακος καὶ μεταξὺ ταύτης καὶ τῆς Λευκωσίας παρὰ τὸ χωρίον Ἀθηνέος, (Κυπριακὰ Ἀθ. Σακελλαρίου τ. Α' σ. 192). [Α.Μ.]

Γόλδβεργ (= ἔρος χρυσοῦ). Πόλις τοῦ νομοῦ Λίβνιτς τῆς πρωσικῆς Σιλεσίας, ἐπὶ τοῦ Κάτεβαχ, 20 χμ. ΝΔ τοῦ Λίβνιτς. Ἔχει (1885) 6734 κατ. (τὸ διαμέρισμα Γόλδβεργ—Ἀθναου 49854). Σπουδαία ἐργαστασία ὀρυκμάτων, χειροκτιῶν κτλ., ἐμπόριον σιτηρῶν καὶ ὀπωρῶν. Ἐκλήθη ἀπὸ τῶν πλησίον χρυσορυχείων, ἀργυρῶντων ἦδη ἀπ' αἰώνων. [Μ.Σ.]

Γολδόνης (Κάρολος Goldoni). Ἰταλὸς κωμωδιοποιός. γενν. τῷ 1707 ἐν Ἑνετίᾳ. Ἐσπούδασε τὰ Νομικὰ ἐν Ἑνετίᾳ καὶ Παδοῇ, διαγαγὼν δὲ πλανόδιον βίον εἰς διαφόρους πόλεις τῆς Ἰταλίας μετέβη τέλος τῷ 1761 εἰς Παρισίους, ὅπου ἐγένετο καθηγητὴς τῶν θυγατέρων Λουδοβίκου τοῦ ΙΕ'. Ἀπέθανε θ' ἐκεῖ τῷ 1793. Ὁ Γ. ἔγραψε πλείστας κωμωδίας (150, κατ' ἄλλους 200), ἐξ ὧν διαπρέπουσι πρὸ πάντων αἱ εἰς τὴν ἐνετικὴν διάλεκτον γεγραμμέναι. Ἐν γένει δεικνύει ποιητικὴν ἀφέλειαν καὶ ἀλγῆθειαν, εἶνε πλούσιος εἰς κωμικὰς περιπλοκάς καὶ εὐρυεῖς ἰδέας, διὰ ἐξετιμῆθη μεγάλως οὐχ μόνον ἐν τῇ πατρίδι του, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ ἐξωτερικῇ. Ἡ πληρεστάτη τῶν

ἐκδόσεων τῶν ἔργων του εἶνε ἡ ἐν Ἑνετίᾳ 1788—95 γενομένη. Πρὸλ. Molmenti, Carlo G. (Μιλανῶ 1875). [Μ.Γ.]

Γόλδσμιθ (Oliver Goldsmith). Περίφημος Ἀγγλὸς ποιητὴς γενν. τῷ 1728 ἐν Πάλλας τῆς Ἰρλανδικῆς κομητείας Λογκρόρ-δης, ἀποθ. θ' ἐν Λονδίνῳ τῷ 1774. Σπουδάσας κατὰ πρῶτον θεολογίαν (1745—49) ἐν Δουβλίνῳ ἐνησχολήθη εἰτα ἐν Ἑδιμβούργῳ περὶ τὴν ἱατρικὴν (1752)· ταξιδεύσας δὲ κατόπιν εἰς διαφόρους χώρας ἐγένετο πιθανῶς διδάκτωρ τῆς ἱατρικῆς ἐν Παδοῇ καὶ ἐπέστρεψεν εἰς Ἀγγλίαν τῷ 1756. Ἀπὸ τοῦ 1759 ἐξεδόθησαν ἀλληλοδιαδέχως τὰ διάφορα ἔργα του πλείστην πορίσαντα αὐτῷ φήμην, ἀλλ' ὀλίγα κέρδη. Τὸ ἥριστον τούτων εἶναι «Ὁ ἐφημέριος τοῦ Οὐαϊκσγλδ» μυθιστόρημα, ἀποθάν κοινότατον εἰς πάντων τῶν πεπολιτισμένων ἐθνῶν τὰς φιλολογίας. Τὰ ἄλλα ἔργα του εἶναι δράματα, κωμωδία καὶ ἱστορικὰ ἔργα, ἐν εἰς καὶ «Ἱστορία τῆς Ἑλλάδος» (2 τ. Λονδ. 1774) μεταφρασθεῖσα εἰς τὴν ἑλληνικὴν ὑπὸ Α. Ρ. Ραγκνῶδ (1840) καὶ «Ρωμαϊκὴ Ἱστορία», ἐξελληνισθεῖσα ὑπὸ Α. Ἀναστασιάδου.

Γόλδστουκερ (Theodor), ἔσχος Ἰνδο-λῶγος γεννηθεὶς τῷ 1821 ἐν Καϊνιξέεργγ. Ἐσπούδασεν ἐν Βόννῃ παρὰ τῷ Λάσσεν καὶ ἐν Παρισίοις παρὰ τῷ Βυρνούς καὶ κατὰ τὸ 1850 μετέβη εἰς Λονδίνον καὶ ἀνέλαβε τὴν ἐν τῇ Πανεπιστημίῳ διδασκαλίαν τῆς σανσκριτικῆς γλώσσης· λίαν δὲ φιλοπόνως ἐργασθεὶς καὶ πλείστα συγγράφας ἀπέθανεν ἐν Λονδίνῳ τῷ 1872. [Κερ.]

Γολέμη. 1) Χωρίον τοῦ δήμου Ἀποδοτίας τῆς Ναυπακτίας, ἔχον 29 κατ.—2) Χωρίον τοῦ δήμ. Τριταΐας τῶν Πατρῶν, μετὰ 67 κατ. [Μ.Σ.]

Γολέμιον. Χωρίον τοῦ δήμου Ἀρρήνης τῆς Ὀλυμπίας, ἔχον 136 κατ. [Μ.Σ.]

Γολέττα. Βλ. Ἡμιολία.

Γολιάθ. Φιλισταῖος γίγας, ὅστις παρακολούθησας τοὺς δημοφύλους αὐτοῦ εἰσβαλόντας εἰς Ἰουδαίαν προεκάλεσεν πάντα Ἰσραηλίτην εἰς μονομαχίαν. Μηδενὶς δὲ τολμῶντας νὰ ἐπιχειρήσῃ κατὰ τοῦ γίγαντος, ὅστις καὶ βαρυτάτην ἔφερε πανοπλίαν, ἐξῆλθε κατ' αὐτοῦ ὁ νεαρὸς Δαβὶδ, τὴν συνήθη ποιμενικὴν φέρων περιβολὴν καὶ ὡς μόνον ὄπλον σφενδόνην μετὰ πέντε λιθαρίων, δι' ἧς ἐπιτυχῶν τοῦ Γ. κατὰ τὸ μέτωπον κατέρριψε τὸν γίγαντα ἀναισθητὸν καὶ πλησιάσας εἰτα ἀπεκεφάλισε. Μετὰ τὸ γεγονός οἱ Φιλισταῖοι ἐτράπησαν εἰς φυγὴν.

Γόλιανα. Χωρίον τοῦ δήμου Καρπνησιῶν τῆς Εὐρυτανίας, ἔχον 125 κατ. [Μ.Σ.]

Γόλις (Gohlis). Κώμη τῆς Σαξονικῆς ἐπαρχίας Λειψίας, 1 χμ. ΒΒΔ ἀπὸ τῆς Λειψίας μεθ' ἧς συνδέεται δι' ἱπποσιδηροδρόμου. Ἐχει πολλὰ βιομηχανικὰ καταστήματα καὶ (1885)

12 996 κατ. Ἐν αὐτῇ διέμεινε τῷ 1785 ὁ ποιητὴς Σχίλλερ. [Μ.Σ.]

Γόλιτσα. Χωρίον Θεσσαλίας τοῦ δήμου Ἰθώμης ἀπέχ. ἀπὸ Φανορίου ὥρ. 1.15'. Κάτοικοι 280.

Γολκόνδη. Ἄλλοτε ἰδιαίτερον βασίλειον, νῦν δὲ περιφέρεια τοῦ εἰς τὰς βρετανικὰς Ἰνδίας ὑποτελοῦς κράτους τοῦ Νιζάμ τῆς Αἰθεραδαδης. Οὕτω καλεῖται καὶ τὸ ὄριον Π χιμ Δ τῆς πρωτεύουσας Αἰθεραδαδης ὁχυρώτατον χρησιμεύον ὡς πολιτικὴ σύληξ καὶ θησαυροφυλακίον τοῦ Νιζάμ. Π Γ. ἐρημιζέτο ἄλλοτε ὡς ἐξάγιστα ἀδάμαντας, σίτινες ἀληθῶς μόνον κατεργάζοντο ἐν Γ.

Γόλλνιτς (Göllnitz). Πόλις τῆς Οὐγγαρίας ἐν τῇ κομητῶν τοῦ Τζιψ, ἐπὶ τοῦ ὁμωνύμου ποταμοῦ, ἔχουσα μεταλλεῖα ἄλλοτε πολὺ πλούσια. Κάτ. 5205. [Μ.Σ.]

Γόλλνωβ (Gollnow). Πόλις τοῦ πρωσσικοῦ νομοῦ Στεττίνου τῆς Πομερανίας, ἐπὶ τοῦ Ἰνα, ἔχουσα (1885) 8 426 κατ. [Μ.Σ.]

Γομαράγκαθα (Βοτ.). κοινὴ ὄνομασις τῶν μεγάλων Κιναριδῶν, ἧς συνώνυμος «Τὰ Γοιδουραγκαθα» (βλ. λ.). [Θ.Χ.]

Γόμβο (Βοτ.) Gombo, κοινὴ ὄνομασις ἐν Ἀμερικῇ καὶ ἀλλὰ τοῦ κορποῦ τοῦ Ἰνδίου ἢ Ἀδελφίσκου τοῦ ἐξωθίμου. βλ. τῶν προ' ἡμῖν μπαμιῶν. [Θ.Χ.]

Γόμελ. Πρωτεύουσα διαμερίσματος ἐν τῷ βουλγαρικῷ κυβερνητικῷ Μοιλέφ. ἐπὶ τοῦ Σόφ. καὶ παρὰ τὸν σιδηρόδρομον. ἔχει ἀκμαῖον ἐμπόριον (ξυλείας, λίνου κλ.) καὶ (1884) 22 000 κατοίκους. [Μ.Σ.]

Γομέρα. Μία τῶν Καναρίων νήσων, κειμένη 27 χιμ. ΝΔ τῆς Τενερίας καὶ ἔχουσα σχῆμα ἑλλειψείως. Ἐμβαδὸν 374 χιμ., κατ. 11 989. Πρωτεύουσα Σάν-Σεβαστιάνος (2 400 κατ.). [Μ.Σ.]

Γόμμορα. Ἀρχαιοτάτη πόλις τῆς Παλαιστίνης, πρὸς Ν. ἐν τῇ κοιλάδι τῶν Δαυίδ. ἦτις μετὰ τῶν Σοδωμῶν κατεστράφη ὑπὸ πυρὸς ἐξ οὐρανοῦ, κατὰ τὴν ἑβρ. διήγησιν, διὰ τὴν τῶν κατοίκων κακίαν. Τὴν θέσιν τῶν Γ. καλύπτει νῦν ἡ Νεκρά θάλασσα, κατακλυσσασα τὰ μέρη ἐκεῖνα εἰς ἀρχαιοτάτην ἐποχὴν συνεπίσχευ μεγάλου τινὸς γεωλογικοῦ γεγονότος.

Γόμορ (Gömrö). Κομητῶν τῆς Οὐγγαρίας ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ τοῦ Γαίς. ἔχον ἔμβαδον 1418 χιμ. καὶ (1880) 185 268, ἐξ ὧν 48,2 % Οὐγγροί, 43,8 % Σλοβῶν καὶ 3,4 % Γερμανοί. Παράγει ὀπώρας, ξυλείαν, σιδηρὸν, ἔχει δὲ ἀκμαῖαν κτηνοτροφίαν καὶ βιομηχανίαν χαρτοῦ, λινῶν ὑφασμάτων, ὕλου κτλ. Πρωτεύουσα εἶνε Ρίμα-Σόμπατ (4844 κατ.). [Μ.Σ.]

Γομοστό, χωρίον τοῦ δήμου Λυμης τῆς ἐπαρχίας Πατρῶν μὲ 162 κατ. (1889) γεωργοὺς ἀμπελῶν καὶ σταφίδων ἱζία. [Γ.Πδ.]

Γόμπερτς (Θεοδ. Gompertz). Διαπρεπὴς φιλόλογος, γενν. τῷ 1832 ἐν Βρόννη, ἀπὸ τοῦ 1869 ἐκτακτὸς καὶ ἀπὸ τοῦ 1878 τακτικὸς καθηγητὴς τῆς κλασικῆς φιλολογίας ἐν Βιέννῃ, καὶ μέλος τῆς ἐκεῖ Ἀκαδ. τῶν ἐπιστημῶν. Κατ' ἀρχὰς μὲν κατέγεινεν ἰδιαίτερος εἰς τοὺς Ἑλλήνας φιλοσόφους, ἐξετιμῆθη δὲ πρὸ πάντων διὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῶν ἐν Ἑρακλείῳ εὐρεθέντων χειρογράφων τῆς Ἐπικούρειου φιλοσοφίας. Μεταξὺ τῶν ἔργων τοῦ γνωστότατα ἐγένοντο Δημοσθένους ὁ πολιτικὸς (Βιέννη 1864). Πρακτικῶταί μελέται (2 τ. Λίψα 1865—6). Συμβολαὶ εἰς τὴν κριτικὴν κλ. Ἑλλήνων συγγρ. (3 τ. Βιέννη 1875—6), Ἡ ἀποσπασματικὴ τῶν Ἑλλήνων τραγικῶν καὶ ἡ νέα κριτικὴ μέθοδος τοῦ Κρόττου (Βιέννη 1878). Μελέται περὶ Ἡροδότου (2 τ. Βιέννη 1883) κ. ἄ. [Γ.Υ.]

Γόμφοι ὀδόντες ἢ μυλόδοντες ἢ μυλῖται ἢ τραπέζιται (Ἄ ν α τ ο μ.). Οἱ ὀπίσθιοι τῶν κυνοδόντων παρακείμενοι ὀδόντες, πέντε ἐφ' ἑκατέρου πλάγιου μέρους ἑκατέρου γνάθου (ἐν ὧν 20), ὧν ὁ τελευταῖος ἑκατέρωθεν ἐν ἑκατέρῳ γνάθῳ καλεῖται σωφρονιστήρ ἢ ὀδούς τῆς φρονήσεως. Εἶναι δὲ οἱ Γ. ὀδόντες προσωρισμένοι διὰ τὴν προστριβὴν καὶ λίανσιν τῶν τροφῶν. [Ι.Πθ.]

— (Γ π π ο λ ο γ ι α). Οἱ ὀδόντες οὗτοι εἰς τὸν ἵππον εἰσὶ βαρὺτάτα ἐρριζωμένοι ἐν τοῖς φατνίοις τῶν σιαγόνων, ἡ δ' ἐπιρρανεὶα τῶν παρ' αὐτοῖς μεγάλως ἀνωμαλίας αἰτίας συμβάλλονται εἰς τὴν εἰδικὴν αὐτῶν λειτουργίαν τὴν τῆς μασώσεως. Ὁ ἀριθμὸς τῶν Γ. εἰς τὰ κατωκτιδία ζῶα παραλλάσσει ἀναλόγως τῆς οἰκογενείας αὐτῶν: τὰ μύνηυα καὶ τὰ μηρυκακτικὰ φέρουσι 24 τοιοῦτους, ἀνὰ 12 εἰς ἑκάστην παρειάν (6 ἐπὶ τῆς ἄνω καὶ 6 ἐπὶ τῆς κάτω σιαγόνος)· ὁ κύων 26, ἦτοι 12 ἐν τῇ ἄνω καὶ 14 ἐν τῇ κάτω σιαγόνῃ· ἡ γαλῆ 14, 8 ἄνωθεν καὶ 6 κάτωθεν· ὁ χοῖρος τέλος 12—14 ἰσαριθμῶς εἰς τὰς δύο σιαγόνας διατεθειμένους. Καὶ οἱ Γ. ὀδόντες διακρίνονται εἰς γ α λ α κ τ ῖ α ς καὶ εἰς μ ο ν ῖ μ ο υ ς· καὶ κατὰ μὲν τὴν πρῶτην ἡλικίαν τοῦ ζῴου ἐκφύεται ὁ ἥμισυς μόνον ἀριθμὸς αὐτῶν, οἱ δὲ λοιποὶ κατὰ τὴν τελείαν ἀνάπτυξιν. [Γ.Ν.Π.]

Γόμφοι. Ἀρχαία πόλις τῆς Θεσσαλίας πρὸς τὰ δυτικὰ αὐτῆς θρία κειμένη ἐν τῇ Ἰστιαιώτιδι. Ταύτης εἰλίγα ἐρείπια σώζονται σήμερον παρὰ τὸ χωρίον Μουζάκη τοῦ δήμου Γ. (5820 κατ.). τῆς ἐπ. Κορδίζης ἐπὶ προσόοντο τοῦ ἔρους Ἰ-άμου. Ἡ πόλις αὕτη κυρίως μνημονεύεται ἐν τῇ Ῥωμαϊκῇ ἱστορίᾳ, διότι ἐκεῖτο παρ' αὐτὴν τὴν διόδον ἀπὸ τῆς Θεσσαλίας εἰς Ἡπείρον, σήμερον καλουμένην Ἰβόρταις, δι' ἧς ῥέει καὶ ὁ Πορταϊτικὸς ποταμὸς ἐκβάλλων εἰς τὸν Πηνειόν. Τὴν πόλιν κατέστρεψεν ὁ Κάσαρ κατὰ τοὺς μεταξὺ τούτου καὶ τοῦ Πομπηίου ἀγῶνας τῷ 48 π.Χ. (Πλουτ. Κάσ. 41.)

φαινεται: δὲ ὅτι ἡ πόλις ἔκτοτε θέν ἐξέλιπε
ἐπὶ τῷ 540 μ.Χ. ὁ Ίουστινιανὸς ἀνέκτισε τὰ
τείχη αὐτῆς. "Αὐτῆς δὲ μνημονεύει καὶ ὁ Ίε-
ρὸς κλῆς. [Α Μηλ.]

Γομφόκαρπος ὁ θαμνώδης (Bot.)
Gomphocarpus fruticosus L., φυτὸν τῆς
Ἀραβίας ἐκ τῆς οἰκογεν. τῶν Ἀμυγδαλω-
δων. νῦν δὲ κοινὸν ἀνά τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου,
ὅπου εἰσῆλθ' καὶ ἐκαλλιεργήθη ἐπὶ Ἑνε-
ποκρατίας χάριν τῶν ἐν φυτῷδε ὀυλίσκων τρι-
χόφων σπερμάτων αὐτοῦ, καθότι ἐγένοντο
ὀλλοτα ἀποτυχεῖσαι ἀποπειραὶ ὑφ' ἐντομολογικῆς
χορηγιοποιήσεως τῶν πρὸς μετὰξαι παρεμφο-
ρῶν τριχῶν τούτων. [Θ.Χ.]

Γομφόλιθος (Nagellus, ἑλοπαγές).
Ἀνάμικτον κροκαλοπαγές πέτρωμα, συνιστά-
μενον ἐκ στρογγύλων κροκαλῶν ἀσβεστολίθου,
βουρανίου περιόδου, καὶ ψαμμίτου, μετὰ ραι-
νίθου, πυριτιτικοῦ σχιστολίθου, χαλκίτιου, γρα-
νίτου, γνεύσου, ὄρετου, σελανίτου κτλ., συγ-
κεκλωμένον μετ' ἀλλήλων διὰ λευκοῦ, ὑπο-
κίτρινου ἢ ὑπερὺθρου ἀσβεστολίθου μαργώδους.
Ἡ Γ. ὅστις εἶνε παραλλαγή τοῦ κροκαλοπα-
γῆτος, εἶνε οὐσιώδεις μέλος τῆς τριτογενεὺς
περιόδου, ἀπαντᾷ δὲ καὶ ἐν Ἑλλάδι, π.χ. περὶ
τῆς Ἀθήνας. Ἐκλήθη δὲ οὕτως διότι φαίνεται,
ὡς νὰ συνιστᾷ τὸ πέτρωμα ἐκ ὀφίων, ὧν
αἱ στρογγύλαι κροκαλαὶ ἐξέχουσιν ὀλίγον τοῦ
σπέρματος. [Κ.Μ.]

Γομφρένα ἡ σφαιροειδής (Bot.).
Gomphrena globosa L., φυτὸν ἐπέτειον
τῆς οἰκογ. τῶν Ἀμαρανθιδῶν, κατ' ἐξέχον ἐξ
Ἰνδίας, ἀγαπητὸς κόσμος τῶν κήπων χάριν
τῶν ἐν εἴδει κεραλίων σφαιρικῶν ἐρυθρῶν ἢ
λευκῶν ἀνθέων, ἅτινα διατηροῦσι τὸ χρομα-
τὶν καὶ ἔσθ' ἰσχυρὰ. Γνωστὸν τοῖς ἡμετέροις κηπουροῖς
ὅτι τὴν κοινὴν ὀνομασίαν Σαμπερδῖδο. [Θ.Χ.]

Γόνδας (Gond), λαὸς Ἰθαγενὴς τῆς Ἰν-
δικῆς ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ τῆς Ὀρίσσης καὶ ἀνήκων
εἰς τὴν Ἀρίαν δημοσίαν. Διασπασθὲν ἐν μέρει
τῶν ἀρχαίων Ἰθακείων, ἦν ἐπὶ πρόσθεν πρὸ τῆς
ἐπιβουῆς τῶν Ἀρίων οἱ κατοικοῦντες τὴν
Ἰνδικήν, λατρεύον τὰ κακοποιὰ πνεύματα τοὺς
Πουτᾶς (βλ. λ.). πρὸς αὐ καὶ ἀνθρωπίλους θυσίας
προσέφερε, μέχρις οὗ οἱ Ἀγγλοὶ κατήρθωσαν
τὸ κατωγῆγιστον τὸ ἀπ' ἀνθρώπων ἔθνος. [Κεφ.]

Γόνδαρ. Ἀλλοτε πρωτεύουσα τῆς Ἀθη-
σινίας, νῦν δὲ τῆς Ἀμυγδαλῆς, τοῦ κεντρικοῦ
ἐσθινοῦ μέρους αὐτῆς, ἔδρα δὲ τοῦ πατριάρχου
(Ἀθούνα). Καίτοι ἐν γραμμικῇ θέσει, 1904
μ. ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης. Ἀξίον
λέγειν εἶναι τὸ ὑπὸ τῶν Πορτογάλων ἐκτισμέ-
νον ἀντικείμενον τῶν Ἀθησυνῶν αυτοκρατορίων,
νῦν ἡρειπωμένον. Ἐν Γ. εὐρίσκονται ἀκόμη
πολλὰ ἱσρατικά τῶν Ἀθησυνῶν σχολαί. Οἱ
κατοικοί, ὧν ὁ ἀριθμὸς ἐξέπεσεν ἀπὸ 10000
οἰκογενεῶν εἰς 4000 ψυχάς, εἶναι κυρίως ἑμ-
ποροί. [Μ.Σ.]

Γονδόκορον. Κώμη ἐπὶ τοῦ λευκοῦ
Νεῖλου ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Βάρι (αἰγρητική φυλή).
Ἀρχαίον εἶνε ἔμπορεῖον διὰ τὸν ἐλεφαντό-
δοντα ἦτο δὲ καὶ κέντρον τῆς δουλεμπορίας
μέχρι τοῦ 1871, ὅποτε ὁ Βαίκερ τῇ ἐντολῇ
τοῦ Χεδίβου Ἰσμαὴλ ἐκστρατεύσας κατέσχε τὴν
χώραν, ὠνόμασε τὸ Γ. Ἰσμαίλειαν, κατήργησε
τὴν δουλεμπορίαν καὶ ἔβρυσεν ἐνταῦθα στρα-
τιωτικὴν τροφάν, ἣν ὁ Γερῶν τῷ 1875 με-
τέθεσεν εἰς Λαδὼ ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὁχθῆς
τοῦ Νεῖλου. Ἀπὸ τοῦ 1853 μέχρι τοῦ 1860
ὑπῆρξεν τὸ Γ. καὶ ἔδρα ἐκποστολῶν αὐστρια-
κῶν. [Μ.Σ.]

Γόνδολα. Οὕτω καλοῦνται ἰταλιστὶ αἱ
ἐν Βενετίᾳ ἐπὶ τῶν διωρύχων πλέουσαι λέμ-
βον εἶναι ἀδαθεῖς, μήκους 9 μ. περίπου καὶ
πλάτους 1 μ., φέρουσι δ' ἐν τῷ μέσῳ περιωρι-
σμένον γῶρον, διοματὶν διὰ τοὺς ἐπιβαίνον-
τας, δυνάμενον καὶ νὰ ἀρπυζῇ. Χρωματίζον-
ται πάντοτε μέλαινα.

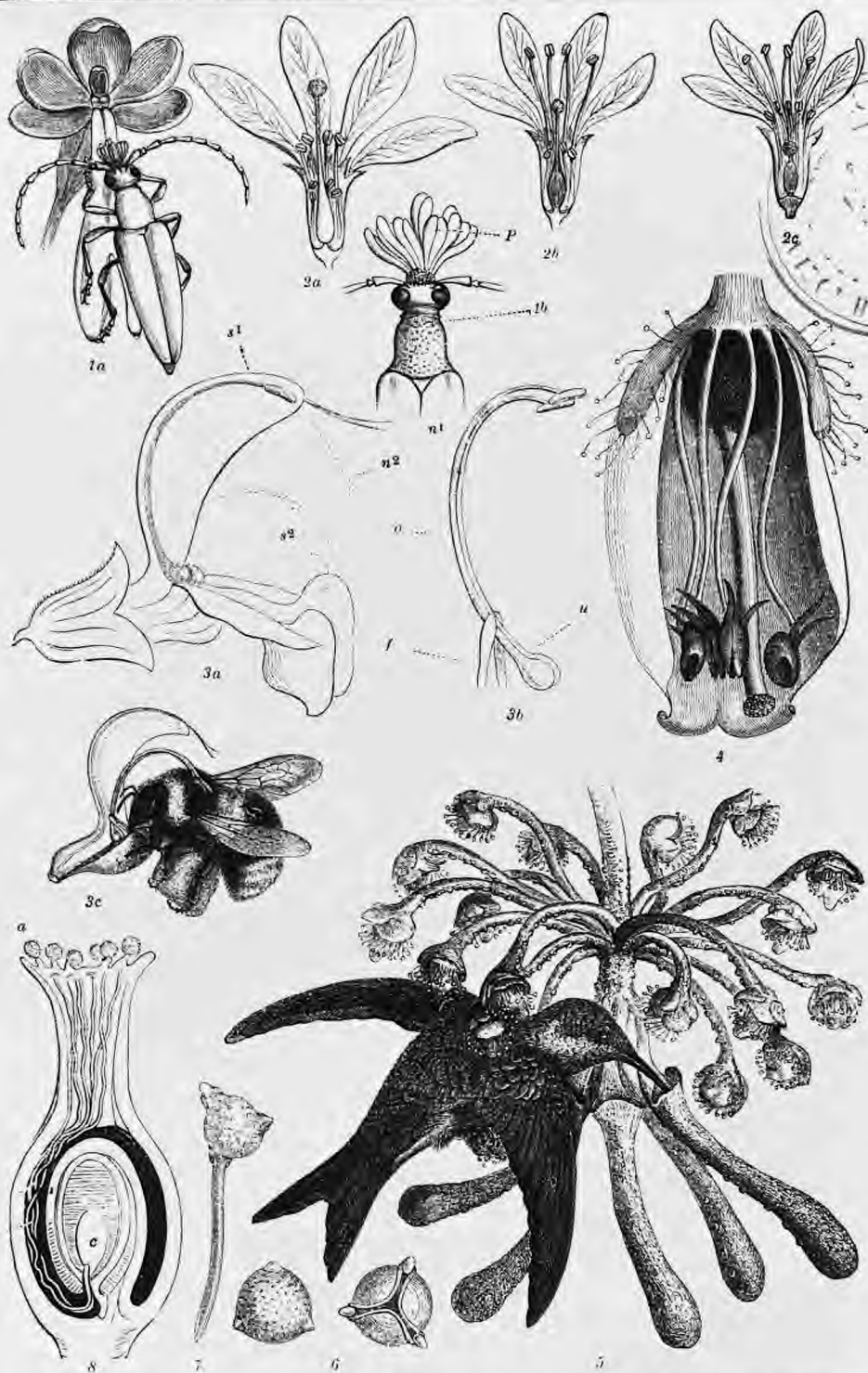
Γονέξ. Χωρίον τοῦ δήμου Κολοκυνθίου
τῆς ἐπαρχίας Γυθείου, ἔχον 72 κατ. [Μ.Σ.]

Γονιμοποιήσεις (Φυσικ.) εἶνε ἡ
σπουδαιότατη διεργασία κατὰ τὴν διὰ γενῶν
γενεσιν (ἴδ. λ.), διὰ τῆς ὁποίας εἰς ἓν κύττα-
ρον (θῆλυ) προσφέρεται οὐσία ἀπὸ ἄλλου κυτ-
τάρου (ἄρρενος) ἐλαχίστη τὸ πᾶν, ἐλλείπουσα
ἀπὸ τοῦ πρώτου, δι' ἧς τοῦτο διεγείρεται εἰς
ἀνάπτυξιν ἐμβρύου (σπέρματος, ζυγοσπορίου,
γονιμοποιηθέντος ὄρου) Ἐπειδὴ εἰς τὰς ἀτε-
λειστάτας διὰ γενῶν γενέσεις βλέπομεν τὰ κύτ-
ταρα ἐξωτερικῶς ὅπως ὁμοία πρὸς ἄλληλα,
συμπερινομένην ὅτι ἡ διαφορὰ αὐτῶν εἶνε παν-
τὼς ἐνδύμωχος καὶ μὴ ἀντίληπτή εἰσέτι διὰ
τῶν τελειωτέρων μικροχημικῶν ἀντιδράσεων,
διότι ἄλλως ἢ Γ. θά ἦτο ἀπλή σύζευξις τοῦ γο-
νιμοποιηθησομένου κυττάρου δι' ὁμοίας οὐσίας.

Ἀπλοῦστατα εἶδη Γ. ἀπαντῶνται εἰς τὰ
ἀτελέστατα ὄντα, ζωὰ τε καὶ φυτὰ, καὶ δι' ὧς
συζεύξεις ἢ συζυγία (Conjugation),
καθ' ἣν τμήμα μόνον τοῦ σώματος τοῦ ἐνός
ὄντος συζεύγνυται μετὰ τοῦ ἄλλου πρὸς χω-
ρισμὸν βραδυτέρον εἰς δύο θυγατέρας, καὶ ὡς
συνουσία (Copulation), καθ' ἣν δύο ἢ
καὶ πλείονα ὄντα, ὧν τὸ ἓν ἐνίοτε εἶνε μικρό-
τερον τὸ μέγεθος, συγχωνεύονται εἰς ἓν πολ-
λαπλασιαζόμενον περὶ τὴν διαφοροτρόπως (διὰ
λεισμόν κτλ.). Τῶν συγχωνευομένων τούτων
ὄντων ἡ ὁμοιότης εἶνε ἐνίοτε τόσον μεγάλη
ὥστε ἀδυνατοῦμεν νὰ δώσωμεν ποῖον εἶναι τὸ
ἄρρεν καὶ ποῖον τὸ θῆλυ. Οὕτω γονιμοποιού-
νται ἐγγυματικά τινα ζωῶν (π.χ. τὸ Para-
mecium) καὶ πλῆθος φυτῶν ἀτελῶν ἐνεκα
τούτου ἀποτελοῦντων καὶ ἰδίαν τάξιν τὴν τῶν
Συζυγῶν (Conjugatae) ἴδ. λ.

Τὸ ἄρρεν καὶ θῆλυ κατὰ ὑψέρον λόγον
διακρίνονται ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ὄντος, τὸ ὁποῖον
ἔκαστ' αὐτὸ ὄργανον, τὰ γυνήτικα ἢ
παρὰ γυνήτικα, ἐντὸς τῶν ὁποίων ἐγκλείον-

ΓΟΝΙΜΟΠΟΙΗΣΙΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΝΙΑΣΙΣ.

1 α. Άνθος Λιστέρου (Όσφρας) της ψευδαέρας, εις ὃ εἰσέρχεται χελειόπτερον ἔντομον. 1 β. Κεφαλή τοῦ ἔντομου φέρουσα ἐπ' αὐτῆς προσκεκολλημένους μικροὺς βόλους γυρεομάγματος (P). 2 α β γ. Διάφοροι μορφαὶ ἀνθέων Λύθρου τοῦ Ἰταλικοῦ. 3 α. Άνθος Ἐλελισσάκου τῆς αγροτικῆς. 3 β. Τὸ ἀνδράκειον τοῦ ἀνθου τοῦτου. 3 γ. Άνθος εἰς ὃ εἰσέρχεται βομβουλός. 4. Διατομή ἀνθου Ἐρίκης τῆς τεθρελίκου. 5. Άνθοθεσία Μαργαρίτας τῆς νηπενθεαειδούς, ἐπὶ τῇ ὁποίᾳ προσπίπτει καλύβριον. 6. Κόκκοι γύρεως. 7. Κόκκος γύρεως, ἀφ' οὗ ἐξεκλάσθηεν ὁ γυρεώδης ἀσκός. 8. Ἰδεατὴ κατατομή διὰ τοῦ ὑπέρου μετὰ τῆς οὐδὴκῆς ἀνθου ἀγγειοσπέρμου φυτοῦ ἐν καιρῷ τῆς γονιμοποιήσεως. α. Κόκκοι γύρεως. β. γυρεώδης ἀσκός. γ. ἐμρυνακὴς ἀσκός.

ται τὰ ἄρρενα ἢ θήλεα κότερα. Τὰ ὄντα ταῦτα δοκιμαζονται ἀρρενωθῆναι ἢ ἐρμαφροδισίᾳ. ἢ δὲ ἢ γίνονται ἐπὶ τοῦ ἴδιου ατόμου. Καὶ ἐπὶ μὲν τῶν ζῴων εὐρισκόμεν τὸν ἐρμαφροδισμὸν εἰς πάντας μὲν τοὺς τύπους αὐτῶν, κυρίως ὅμως εἰς τὰ τελευταῖα τούτων καὶ ἐκ τούτων σε παλιν εἰς τὰ κινούμενα βραδυτάτα (Κοκκίαι) ἢ εἰς τὸ ζῶντα βλῶς μονήρη βίον (Τριημιτάδι) ἢ εἰς τὰ ἐχόμενα κινήτως ἐπὶ τοῦ αἵματος οἶον τὰ Κοκκίαι, κτλ. Πάντα δὲ ταῦτα διὰ τῆς Γ. εἰς αὐτὴν παραρρύνει ἀπενόητος, ἐνθὺ εἰς τὰ φύτα τὰ ἀρρενωθῆκα ἄνθη ἔχουσι διευθετήσεις δι' ὧν καθίσταται ἀδύνατος ἡ αὐτογονιμοποιήσις· ἀντὶ αὐτῆς ἐπέβη, εἰ ἀπενόητος εἶνε ἀπέναντι καὶ πεπηρωμένοι, ἀδυνατούτες νὰ παρατείνωσι τὸ εἶδος ἐπὶ μακρόν.

Ἀναπτύσσονται τὸν γονιμητικὸν κυττάρων καὶ ὄργανων τῶν ἀρρενωθῆκων καὶ ἐρμαφροδισμῶν μονομερῶς, ἐνθὺ συγχρόνως πηροῦται ἡ ἀναπτύσσεται κτελὼς τὸ ἕτερον ἐξ αὐτῶν προέρχεται ἀπ' ἑαυτῆς ἢ Γ. διὰ καθωρισμένων γονίων, ὅτινα εἰς πολλὰς περιπτώσεις καὶ εἰς τὰ τελευταῖα τῶν ζῴων ἐνίστοι (σπονδυλοῦται) φέρουσι λίαν καταδύναται τὰ πεπηρωμένα ἐλλειμματικὰ ὄργανα. Οὕτως καθαρὰ ὀριζόμενων τῶν γονίων ἐπὶ διαφόρων ατόμων, ἢτοι χωρίζομένων τῶν γονίων καθαρῶς ἀπ' ἀλλήλων, ἐπέρχονται ἐπ' αὐτῶν διαφοραὶ τὸ μὲν τοπικαὶ, μόνον ἐπὶ τῆς χώρας τῶν γονιμητικῶν ὀργάνων ἑκατέρου τῶν γονίων περιοριζόμεναι· τὸ δὲ γενικαί, ἐξτεταταμέναι καὶ ἐπὶ τοῦ λοιποῦ σώματος ἢτοι ἐπὶ ὀργάνων μὴ ἔχοντων ἡμῶν οὐσίαν πρὸς τὰ γονιμικά.

Ἐπειδὴ δὲ πολλὰ τῶν αὐτῶν καὶ τῶν ζῴων πολλαπλασιάζονται ἐξ ἑαυτῶν διὰ γονίων καὶ ἀνὰ γονίων (ἴδ. λ. Γένεσις), παρακύπτει κατ' αὐτῆς ἡ ἐρώτησις τίς ὁ σκοπὸς τοῦ χωρισμοῦ τῶν ἐντῶν εἰς ἄρρεν καὶ θῆλη, καὶ ἐπενέμισις τίς ὁ σκοπὸς τῆς Γ. Ἐπειδὴ μεταξὺ τῶν ὄντων τῶν ἔχοντων διαφορά εἶδη γένεσις ἢ γένεσις ἢ μετὰ τὴν Γ. εἶνε ἡ ἐρμαφροδισία καὶ μάλλον ἀνεπτυγμένη, σκοπὸς τῆς Γ. φαίνεται ἡ κατὰ τὴν συστάσιν καὶ τὴν μορφήν ἀναπτύξις τελειότερον ἀνεπτυγμένου ὄντος. Ἡ γονιότης αὐτῆς τοῦ Sachs ἀποκτὰ μελέτη σπουδατικὴ καὶ ἀνεκφύγισ, κατὰ Dehmann, εἰ δὲ διὰ τῆς διασταυρώσεως τῶν αὐτῶν μετ' ἀλλήλων ἀναρπύονται ἢ μεταδίδονται κληρονομικαὶ ἰδιότητες εἰς τὰ ὄντα λίαν χρησίμη εἰς αὐτὰ.

Ἡ ἐνδύμωχος διεργασία τῆς Γ. διὰ τὰ φυτὰ μόλις ἐσπουδαθῇ κατὰ τὰς τελευταίας δεκαετηρίδας, κυρίως δὲ ὑπὸ τοῦ Hofmeister (1849) καὶ τοῦ Strasburger (1877), νεωστὶ δὲ καὶ ὑπὸ τοῦ Léon Guignard, ἔκτοτε δὲ ἀναζητηθεῖσα καὶ ὑπὸ τῶν ζωολόγων εἰς διαφόρους τύπους τοῦ ζωικοῦ βασιλείου εἰρήθη ἡ αὐτή. Ὅταν ὁ ἀκόμος τῆς γύρεως μετὰ τὴν ἐπιγονίαν τῶν ἀνθῶν καθήσῃ ἐπὶ τοῦ στίγματος τοῦ ὑπέρου (ἴδ. λ. Ἀνθος), βλαστάνει προδο-

λὴν εἰσδύουσαν διὰ τῶν κυττάρων τοῦ στύλου καὶ χωροῦσαν μέχρι τῆς σπερματικῆς βλάστης (ἴδ. λ.). Ἡ προβολὴ αὕτη ἥτις περιέχει δύο κυτταρικούς πυρήνας χωρεῖ διὰ τῆς μικροπύλης τῆς βλάστης εἰς τὸν ἐμβρυακὸν σπῆν (ἴδ. λ.). Ἐνταῦθα δὲ εἰς τῶν πυρήνων τούτων ἐνοῦται μετὰ τοῦ πυρήνος τοῦ ὠκυττάρου τοῦ σπῆος τούτου (ὁ ἄρρεν πυρὴν ἐνοῦται μετὰ τοῦ θήλεος). Ἐκτοτε ἄρχεται διὰ διχασμοῦ τοῦ ἐνὸς τούτου πυρήνος νὰ κυτταρογονία καὶ σχηματισμὸς ἐμβρύου. Κατὰ νέας ὁμῶς ἐρεῖνας εἰς τὴν συνένωσιν ταύτην φαίνεται συμμετέχον καὶ μέρος τοῦ πρωτοπλάσματος. Καὶ εἰς τὰ ζῶα ἢ ἄρρεν οὐσία, σπερματοζωῖον, συνίσταται ἐκ πυρήνων κεκοσφῶν, οἵτινες εἴτε διαπερῶσι τὴν μεμβράνην τῶν θηλέων κυττάρων, τῶν ὠκυττάρων, εἴτε εἰσέρχονται διὰ λεπτοτάτων ὀπῶν, καὶ ἐνταῦθα ἐνομαζομένων μικροπύλων. Ἀνευ τῆς συνενώσεως ταύτης τὰ ζῶα δὲν ἀναπτύσσονται εἰς ἐμβρυα, ἀλλὰ καταστρέφονται. Ἐκτὸς σπανιστάτης περιπτώσεως, τῆς κατὰ παρθενογένεσιν (ἴδ. λ.) γένεσις. Εἰς ζῶα ἐν οἷς ἡ Γ. τελεῖται ἐντὸς τῆς μητρικῆς ὀργανώσεως ὑπάρχουσι διάφορα ποικύληκα ὄργανα συνουσίας δι' ὧν διενεργεῖται ἡ Γ. Εἰς ὅσα ὅμως αὕτη τελεῖται μετὰ τὴν ἐξόδον τῶν ὧν ἀπὸ τοῦ σώματος ἐλλείπουσιν ὁμῶς τὰ συνουσιαστικὰ ὄργανα, ὅπως π.χ. εἰς τὴν κόρχας, αἵτινες ζῶντι ἐντὸς τοῦ ὕδατος, ἐνθα ἡ Γ. εἶνε ὁμῶς τυχαία, καθόσον τὰ ἄρρενα ζῶα ἐκτρέφονται εἰς τὸ ὕδωρ τὸ σπέρμα αὐτῶν τὸ ὅποιον διὰ τοῦ βεῦματος φθάνει εἰς τὰ ζῶα τοῦ θήλεος. Ἐνεκα τούτου εἰς ὅσα ζῶα ἡ Γ. γίνεται ἐξωθεν τοῦ σώματος θυλάκιον νὰ διενεργήσωμεν αὐτὴν καὶ ταχυνητῶς, ὅπως π.χ. γίνεται σήμερον ἡ τῶν ἰχθύων.

Ἡ μεταφορά τῶν ἀρρένων κυττάρων, τῆς γύρεως, εἰς τὰ θήλεα τῶν φυτῶν γίνεται κατὰ πολλοὺς τρόπους· διὰ τοῦ ἀνέμου (ὕδατος εἰς ἐνυδρόβια φυτὰ, φύκη κτλ.), διὰ τῶν ζῴων, κυρίως τῶν ἐντόμων, καὶ διὰ τοῦ ἀνθρώπου τεχνικῶς δι' ἀπλῆς διανομῆς ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων εἰς τὸν ὕπερον ἄνθρωπον τινός. Ἄλλ' ἐπειδὴ ἡ γονιμοποίησις διὰ τῆς γύρεως τοῦ αὐτοῦ ἄνθους δὲν ἀναπτύσσει βλαστήματα σπέρματα, ὡς εἶδομεν καὶ ἀνωτέρω, τὰ ἄνθη τῶν αὐτῶν ἔχουσι διευθετήσεις διὰ τῶν ἐποίων καθίσταται ἀδύνατος ἡ διὰ τῆς βλάς γύρεως Γ., ἐκτὸς ἐλιγνίστων αὐτῶν ἐνομαζομένων κλῆσις (σπογγίον) (ἴδ. λ.).

Ἄνθη φυτῶν τὰ ὅποια γονιμοποιεῖν διὰ τοῦ ἀνέμου ἔχουσι κόκκους γύρεως (ἴδ. λ.) μικροτάτους καὶ ελαφροτάτους, οὗτοι δὲ παρασύρονται ὑπὸ τοῦ ἀνέμου εἰς μακρὰς ἐνίοτε ἀποστάσεις, ἐκτὸς ἂν εἶνε συγκεκολλημένοι εἰς μᾶζαν (γυροσμάγμα, ἴδε κατωτέρω). Ἐκτὸς τούτου τὰ ἄνθη ταῦτα ἔχουσι ἀνθήρας μικροὺς κινούμενους ἐπὶ εὐκινήτων μίσγων, τὰ δὲ στίγματα τῶν ὑπέρων αὐτῶν μεγάλα καὶ ἐσχισμένα

περοσιδῶς ὅπως συλλαμβάνωσι τὴν διὰ τοῦ ἀνέμου διερχομένην γῆριν. Τοιαῦτα ἄνθη εἶνε τὰ τῶν σιτηρῶν. Ἐνταῖθα ὑπάρχοντα καὶ τὰ ἐυλοφῶρα φυτὰ εἰὼν ἡ καρυὰ, ἡ πετλέα, ἡ καλτίς, ἡ δρύς, ἡ φηγός ἡ λεπιτοκαρυὰ, ὁ γαῦρος κτλ., ἅπαντα φέρουσι τὰ ἄρρενα αὐτῶν ἄνθη ἐπὶ μακρῶν ἐκινητοτάτων ἰσουλῶν καὶ τῶν ἰσπῶν τὰ θήλεα ἄνθη ἔχουσι γραχιδοειδῆ στίγματα. Καὶ εἰς πολλὰ δὲ ἄλλα φυτὰ ἡ Γ. γίνεται διὰ τοῦ ἀνέμου εἰὼν εἰς τὴν Βερβερίδα καὶ τὸ γένος τῆς Παριεταρίας, ἅπαντα ἔχουσιν ἐντός τῶν ἀνθῶν πολυπλόκους διευθετήσας δι' ὧν εἰσέρχονται τῆς γύρεως ἐκσπενδονίζονταί σχετικῶς μακρὰν. Καὶ τὰ κωνοφόρα ἐπικονιοῦνται διὰ τοῦ ανέμου εἰς ταῦτα μάλιστα εἰ κόκκοι τῆς γύρεως φέρουσι δύο πλήρεις ἀέρος κυττοειδείς ἀποφυάδας, αἵτινες χρησιμοποιοῦνται εἰς αὐτοὺς ὅπως αἰωρῶνται εὐχερέστερον.

Φυτὰ τῶν ἰσπῶν ἡ γῆρις μ. ταφέρεται διὰ τοῦ ανέμου ἔχουσιν ἄνθη μικρὰ, ἄχρσα, συνήθως στεροῦνται περιανθίου ἢ ἔχουσιν αὐτὸ ἀτελῶς ανεπτυγμένον. Τούναντίον δὲ τὰ ἄνθη τῶν διὰ ζῴων, κυρίως ἐντόμων, γονιμοποιουμένων φυτῶν εἶνε μεγάλη καὶ εὐχρσα, ἐκπέμπουσιν ὁσμὰς ἰσχυράς καὶ εἶνε ὅρατα ἀπὸ μακρῶν διὰ πολυχρήμων δὲ πειραμάτων κατεδείχθη ὅτι τὰ πολυχρήματα ἔντομα δολοφάγοντα ὑπὸ τοῦ χρώματος καὶ τῆς ὁσμῆς ἱκανοῦνται πρὸς τὰ ἄνθη ὅπως μυζήσωσιν ἀπὸ διαφόρων ἐντός αὐτῶν εὐρισκόμενων θογαλῶν καὶ ἄλλων τῶν μελιτώδη χυμῶν, νεκτάρ (βλ. Πλὴν τῶν ἐντόμων δὲ καὶ ἄλλα μικρὰ ζῷα εἰσέρχονται ἐντός τῶν ανθῶν, εἰὼν μικρὰ πετὰ κολίβρια, κοχλίας κ.λ. Εἰς τὸ βραζιλιανόν φυτὸν π. χ. Μαργαρία ἡ νηπινοειδὴς (βλ. Πλὴν Γονιμοπ. καὶ ἐπικονισμοί βλ. βλ. 5), τὰ ἄνθη εἶνε ἀκτινοειδῶς διωτεταγμένα, ἔχοντα μακροὺς πρὸς τὰ κάτω κεκαμμένους στυλοὺς, ὃ δὲ ἄξιν τῆς κρεμαμένης ἀνθοθεσίας ἐπιμηκύνεσθαι πρὸς τὰ κάτω φέρει φιαλοειδῆ νεκτάρια περιέχοντα ὑγρὸν ζαχαρώδες. Τὰ κολίβρια ἀναζητοῦντα τὸ ὑγρὸν τοῦτο ἐπαλείφουσιν ἀκυσίως τὰ νῦτα αὐτῶν διὰ γύρεως, οὕτω δὲ ἱπτάμενα ἀπὸ ἄνθους εἰς ἄνθος μεταφέρουσιν τὴν γῆριν ἐπὶ τῶν στίγματιν ἄλλων ανθῶν.

Ἄνθη ἐπικονιοῦμενα διὰ τῶν ἐντόμων ἔχουσι ποικιλίαν διευθετήσεων δι' ὧν προκαλεῖται ἡ ἐπίσκεψις τῶν ἐντόμων καὶ διευκολύνεται ἡ ἐπίπαισις αὐτῶν διὰ κόκκων ἢ μαζῶν γύρεως. Οὕτως εἰς τὴν οἰκογένειαν τῶν Ὀρχιδιδῶν, τὴν διακρινομένην διὰ τὰ λαμπρὰ χρώματα τῶν ανθῶν, καθίσταται ἀδύνατος ἡ αὐτεκονίασις, ἐνεκα τῆς ἰσχυροῦς κατασκευῆς τούτων. Ἐν γύρεμαγμα, ἥτοι εἰ εἰς ἄθρονον μάζαν συγκεκολλημένοι κόκκοι τῆς γύρεως φέρουσιν εἰς τὸ κάτω αὐτῶν ἄκρον μικρὰ τακτικὰ πλήρη, κολληθεὶς οὐσίαν καὶ ἀποχωρίζονται εὐκολώτατα ἀπὸ τῶν ἄν-

θῶν. Ἐντομον δὲ ἐρχόμενον πρὸς ἐπίσκεψιν ἄνθους τοιοῦτου κυτὰ πρῶτον διὰ τῆς κεφαλῆς τὸ σακκίον, παραλαμβάνει τὰ ἐπ' αὐτῶν προσκεκολλημένα γυρεμάγματα καὶ προσερχόμενον εἰς δεῦτερον ἄνθος προστρίβει αὐτὰ ἐπὶ τοῦ στίγματος αὐτῶν. Οὕτω π. χ. συμβαίνει εἰς τὸν ἐπὶ τοῦ πίνακος εἰκονιζόμενον ὀρχιδιδῶν Λίστεραν (βλ. βλ. 1). Ἐντομα δὲ διενεργούντα τὴν ἐπικονίασιν εἰς τὴν περιστασιν ταύτην εἶνε οἱ σφήκες καὶ οἱ βρυβυλίοι. Ὁμοίως ἰδιόζωντα μηχανισμὸν ἔχουσι τὰ ἄνθη τῆς Ἑλίου (βλ. βλ. 1). τῶν ἰσπῶν οἱ στήμενες ἔχουσι λίαν ἐπιμήκη συνοχέα περιστρεφόμενα ἀπὸ τῆς ἐκφύσεως αὐτοῦ. Εἰς τὴν Ἑλίου (βλ. βλ. 1) τὴν ἄγροτικὴν (Salvia pratensis) τὸ ἥμισυ τοῦ ἄνθους, τὸ ἐντελὲς μὴ παραγωγὴν γύρεως, καίται πρὸ τῆς εἰσόδου τοῦ σωλήνος τοῦ ἄνθους, ἐνῶ τὸ ἕτερον γυρεογόνον ἥμισυ, τὸ εὐρισκόμενον εἰς τὸ μακρύτερον σκέλος τοῦ συνοχέως, ἐξέρχεται πρὸ τοῦ ἄνω χείλους. Ἐάν νῦν εἰς βρυβυλίος ἢ ἄλλο ἔντομον ζητήσῃ νὰ ἐκμυζήσῃ τὸ εἰς τὸ βάθος τοῦ σωλήνος τοῦ ἄνθους ὑπάρχον νεκτάρ, προσκόπεται ἐπὶ τὴν δὴς κάτω ἥμισυν τῶν ανθῶν, οἷτινες κείνται πρὸ τῆς εἰσόδου, καὶ οὕτω προκαλεῖ στροφήν τῶν συνοχέων περὶ τὸ ἄκρον τῆς ἐκφύσεως αὐτῶν, ἐνεκα τῆς ὁποίας τὰ ἄνω ἥμισυ ἐξάπτονται τῶν νῶτων τοῦ ἐντόμου καὶ κρίνουσιν ἐπ' αὐτῶν τὴν γῆριν. Ἐπὶ τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος πίνακος αἱ εἰκόνες βλ. βλ. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000.

ἐγκυνομένης γύρεως. Ἐπειδὴ δὲ τὸ ἔντομον θίγει πάντοτε καὶ τὸ στίγμα, διενεργεῖ οὕτω τὴν ἐπικονίασιν ἄλλων ἀνθέων (ἴδ. εἰκόνα 4 τοῦ πίνακος).

Ὅπως ἰδιάζουσα εἶναι καὶ ἡ κατασκευὴ Λύθρου τοῦ ἱεροφίλου (Lythrum salicaria). Τὰ γεννητικὰ αὐτοῦ ὄργανα ἔχουσι διαφορὰν μῆκος εἰς ἑκατὸν ἄνθος, εἴτε ἀγλ. τὸ ἥμισυ τῶν σημάτων εἶναι διπλασίως μακρὸν τοῦ ἑτέρου ἡμισείας, ὃ δὲ ὑπερὸς λίαν βραχύς, ἢ τὸ ἥμισυ αὐτῶν εἶναι μακρότερον διπλασίως τοῦ ὑπέρων. τὸ δὲ ἕτερον ἥμισυ λίαν βραχύ, ἢ τέλειος ὁ ὑπερὸς εἶναι διπλασίως μακρὸς τοῦ ἡμισείας τῶν σημάτων, ἐνῷ τὸ ἕτερον ἥμισυ εἶναι λίαν βραχύ. Ἴδε πίνακα εἰκ. 2α, β, γ. Ἰκαστὸν εἶδος τῶν ἀνθέων τούτων εὐρίσκεται εἰς κεχωρισμένα ἔτομα Λύθρου, οὕτως ὥστε ἄνθη τοῦ αὐτοῦ φυτοῦ ἔχουσι τὸ αὐτὸ μῆκος τῶν γεννητικῶν ὀργάνων. Ἀξιοσημείωτον εἶναι προσεῖν ὅτι αἱ διαστάσεις τῶν κόκκων τῆς γύρεως εἶναι ἀνάλογαι πρὸς τὸ μῆκος τῶν σημάτων, καὶ ὅτι τότε μένον γίνεται Γ. ὅταν τὰ γεννητικὰ μέρη εἶναι ἰσομήκη (ἴτοι μεταξὺ ἀνθέων μακροστημάτων καὶ μακροῦπέρων).

Εἰς τὰ ἄνθη τοῦ Λύθρου εἰσέρχονται κυρίως μεγάλαι μέλισσαι καὶ μυῖαι. ὦν τὸ μῆκος μετὰ τοῦ ῥύγχους προτεταμένου εἶναι 15 μ.χ.μ. Τὰ ἔντομα ταῦτα εἰσέρχονται χάριν τοῦ μέλιτος ἐντὸς τῶν ἀνθέων ἐγγίζουσι διὰ τοῦ ῥύγχους ἢ τῆς κεφαλῆς τοῖς βραχυτέροις στήμονας διὰ γύρεως τοῦ σώματος τῶν 4—5 χ.μ. πρὸς τὰ ὀπίσω κειμένων τοῦς μέσου μήκους, καὶ διὰ χώρου ἐπὶ μακρότερον πρὸς τὰ ὀπίσω τοῦς μακροτέρους, οὕτω δὲ ἀπομάσσουσι συγχρότως γύρεον ἀπὸ τοῦς στήμονας ὅλων τῶν εἰδῶν. Οὕτω δὲ μεταβαίνοντα εἰς διάφορα ἄνθη φέρουσι τοὺς καταλλήλους κόκκους τῆς γύρεως καὶ εἰς τὰ τρία εἶδη τῶν ὑπέρων καὶ διενεργοῦσι τὴν Γ. αὐτῶν. — Λίαν ἐνδιαφέρον εἶδος Γ. διὰ τῶν ἐντόμων εἶναι ἡ κατὰ τὴν πρῶτον ἀνάπτυξιν τῶν σημάτων ἢ ὑπέρων γινόμενη. περὶ ἧς ἴδε λ. Διχογαμία (πρωτανδρική ἢ πρωτεγυναικεία).

Περὶ τῆς Γ. τῶν διατόμων, τῶν Μυκήτων, τῶν Φυκῶν, τῶν Ἡρώων καὶ τῶν Ἀγγειοκρυπτογυμῶν ἴδε τις λ. [Μ.]

Γόννος καὶ Γόννος καὶ Γόννος.

Ἀρχαία πόλις περραινική τῆς Θεσσαλίας, ἣτις ἔκειτο εἰς τὴν εἰσόδον αὐτῆς τῶν Τεμπῶν. Ἦτο πόλις θυρὰ διαφυλάττουσα τὴν διὰ τῶν στενῶν διάβασιν ἐκ Θεσσαλίας εἰς Μακεδονίαν. Μνημονεύεται ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῶν ῥωμαϊκῶν πολέμων. Τὰ εἰρεπία τῆς σώζοντα νῦν καὶ τὰ τελεχῇ ἐπὶ λόφον παρὰ τὸ χωρίον Μπαλαμούτι. Ἦξε αὐτῆς ὠνομασθῆναι δὲ ὁ δῆμος Γόννων τῆς ἐπαρχίας Τυρνάβου (ἔθρα Δερελῆ, κατ. 1920). [Α.Μηλ.]

Γονόεσσα, ἑμπρικὴ, πόλις τῆς Ἀχαΐας ἐπὶ ὁψώματος, ὑπαγομένη καθ' Ὀμήρον ὑπὸ

τὸ κράτος τοῦ Ἀγαμέμνονος. Πιθανῶς τοποθετεῖται ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ 782 μ. ὕψους βουνοῦ τοῦ νῦν καλουμένου «Παναγία τῆς Κορυφῆς» ἀπὸ ἡραιπωμένου ἐκεῖ ναοῦ τῆς Παναγίας τοῦ Μ. Σπηλαίου καὶ παρὰ τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ ποταμοῦ Κριοῦ πρὸς Ν τοῦ χωρίου Καμάρας τῆς νῦν ἐπαρχίας Κορινθίας, ὅπου ἔχνη παλαιὰς πολέχνης εὐρέθησαν. [Γ.Πδ.]

Γόνυ. Καλεῖται οὕτω τὸ κατὰ τὴν ὀρθρῶσιν τοῦ κάτω ἄκρου τοῦ μηριαίου ὁστοῦ μετὰ τοῦ ὅλου ἄκρου τῆς κνήμης, συμπληρουμένην ἔμπροσθεν ὑπὸ τῆς ἐπιγονατίδος, μέρος τοῦ σώματος. Ἦναι δὲ ἡ κατὰ Γ. διαρθρῶσις ἡ πάλυθνησις ἀπασῶν τῶν λοιπῶν τοῦ σώματος, ἀπαρτιζομένη ἐνθεν μὲν ὑπὸ τῶν ἀρθρικῶν ἐπιφανειῶν τῶν κονδύλων τοῦ μηριαίου ὁστοῦ καὶ τῶν γλῆνῶν τῆς κνήμης, ὑπὸ τῶν ἐξ ἐνῶδους χόνδρων ἀποτελουμένων διαρθρῶν μ.μ.ν.ι.σ.κ.ν. ἢ μ.μ.ν.ο.ε.ι.δ.ω.ν χόνδρων, κειμένων μεταξὺ αὐτῶν καὶ ὑπὸ τῆς ὀπίσθιας ἐπιφανείας τῆς ἐπιγονατίδος, ἐνθεν δὲ ὑπὸ τοῦ θυλακοειδοῦς συνδέσμου μετὰ τῶν ἐπικουρικῶν ἰσῶν πλαγίου, ἐξω-γλάνιου, τοῦ προσθίου ἢ ἐπιγονατιδικοῦ καὶ τοῦ ὀπισθίου) καὶ τῶν ἐν τῇ ἀρθρικῇ κοιλότητι κειμένων χιαστῶν συνδέσμων. [Γ.Πδ.]

— Ἴππου γόνυ λέγοντες ἐννοοῦμεν τὴν εἰς τοὺς προσθίους πόδας υπάρχουσαν τοῦ καρποῦ ὀρθρῶσιν, ἐν ἣ διενεργεῖται ἡ τοῦ ἄκρου κάμψις κατὰ τὴν μετατόπισιν τοῦ σώματος· κακῶς δὲ ὡς Γ. κοινῶς ἐκλαμβάνεται καὶ ἡ εἰς τοὺς ὀπισθίους πόδας ὀρθρῶσις τοῦ τάρτου. Τὸ Γ. δέον νὰ ᾖ καὶ πρὸ παντὸς ἰσχυρὸν, ἐξωγυμῶμενον, εὐρὺ κατὰ τε τὸ πλάτος καὶ τὸ ὕψος καὶ εἰς εὐθείαν κάθετον ὡς πρὸς τὸ ὑπερκείμενον ἄντιβράχιον προσεπιτιούτοις δέον νὰ ᾖ καὶ χαμηλόν, πλησιέστερον δηλονοτεῖ πρὸς τὸ ἔδαφος, τοῦτο ὅπερ θεωρεῖται ὡς σπουδαῖον προσόν τῶν ἀκυπόδων ἵππων. Διὰ τοὺς ζευκτηρίους ἵππους τοῦναντίον ἐπιζητεῖται ἀπομάκρυνσις τοῦ γόνατος ἀπὸ τοῦ ἔδαφους διὰ τῆς βραχυτέρας τοῦ ἀντιβραχίου καὶ τοῦ ἐπιμήκειος τοῦ μετακαρπίου. — Παρεκκλίσεις τῆς κατὰ τὸ πλάγιον καθεῖτου γραμμῆς ἐπὶ τοῦ γόνατος παρατηρεῖ τις εἰς τοὺς βραχυτέροντας, τοὺς γονυκαμπεῖς καὶ τοὺς μακροτέροντας ἵππους (βλ. λ.). [Γ.Ν.Π.]

Γονυκαμπής ἵππος. Γονυκαμπία καλεῖται ἐπικτήτων ἐξ ὑπερβολικῆς καταποντικῆς προερχόμενον ἐλάττωμα τῆς εὐσταθείας τῶν προσθίων ἄκρων τοῦ ἵππου, καθ' ὃ τὸ γόνυ δὲν εὐρίσκεται εἰς τὴν αὐτὴν καὶ τὰ ὑπερκείμενα κάθετον, ἀλλὰ προβάλλει οὐτως, ὥστε ἐλθόντην τὸ μετὰ τοῦτο τμήμα τοῦ ποδὸς φαίνεται τοξευειδῶς πρὸς τὰ πρόσω κεκυρμένον Γονυκαμπία ἀναφαίνεται καὶ μετὰ χρονίαν ρευματικὴν κατάστασιν τῶν μυῶν τῶν ὀμοπλάτων καὶ τῶν τοῦ ἀντιβραχίου. Ὁ γονυκαμπὴς ἵππος δὲν πρέπει νὰ συγ-

χέηται: πρὸς τὸν ἐκ φύσεως βραχυτέρον τὰ ἵππον (βλ. λ.). [Γ.Ν.Π.]

Γουσταφής καλεῖται ὁ ἵππος ὅστις ἐπὶ τῆς προσθίας ἐπιφανεία τοῦ γένους (τοῦ καρπού) φέρει μικρότερα ἢ μεγαλύτερα ἄκριχα σημεῖα ἢ ἰχθυ ἐπουλώσεων, προδίδοντα παρὰ θούσαν γονυπέτην τοῦ ἵππου, ἥτις εἴτε τυχαίως, εἴτε ἐξ ἀκτινώματος ἢ παθῆτος τοῦ ἀκροῦ προήλθε. [Γ.Ν.Π.]

Γούδα (Gouda). Πόλις τῆς ἑλλανδικῆς ἐπαρχίας Ν. Ὑλλανδίας, 20 χμ. ΒΑ τῆς Ρότερδάμης ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Γούδη. ἔχει περιφραγμένον ναὸν θεμελιωθέντα τῷ 1485, ἀνὰ κοδομηθέντα δὲ τῷ 1552, μεγίστον, πολυτελέστατον, εὐ τὰ ὑλόμενα ἐσχεδιάσαν οἱ μέγιστοι καλλιτέχναι: θεμαρχεῖον κτισθὲν τῷ 1419 καὶ ἄλλα πρᾶξα κτίρια. Κάτ. 18480 ἀσκούντες μετὰ ἐμπόριον οὐτὴν.

Γόππερτ (Heinrich Robert Göppert). Διάσημος Γερμανὸς βοτανικὸς καὶ παλαιοντολόγος, γεννηθεὶς τῷ 1800 ἐν Σπρίτταου καὶ ἀποθάνων τῷ 1881 ἐν Βερολίῳ. ὅπου ἀπὸ τοῦ 1831 διετέλεσε καθηγητὴς τῆς βοτανικῆς ἐν τῇ πανεπιστημίῳ καὶ ἀπὸ τοῦ 1852 διευθυντὴς τοῦ ὑπ' αὐτοῦ κατὰ νέας ὁλως ἀρχῆς ιδρυθέντος βοτανικοῦ κήπου. Διεπρέψε κυρίως διὰ τῶν ἔργων του περὶ φυσιογίας καὶ ἀνατομίας τῶν φυτῶν καὶ βοταν. παλαιοντολογίας (Index palaeontologicus, 2 τ. Στουτγ. 1848—50, κ.ἑ.π.). [Θ.Χ.]

Γόππινγκεν (Göppingen). Πρωτ. τοῦ ὅμων. διαμερισματος τοῦ Δουνοβικῦ νομοῦ τῆς Βυρτεμβέργης, καίμενη παρὰ τὴν σιδηροδρομὴν. Βιομηχανικὴ πόλις (καπνιστικουργία καὶ μηχανουργία). ἔχει 12102 κατ. (1885), διαμετρουμένους τοὺς πλείτους. [Μ.Σ.]

Γορακπούρ. Πρωτ. τῆς ἐρῶν. περιφέρειας τῆς διαίτησης Βενγκρῶ τῶν βρεττ. Ἰνδιῶν, ἐπὶ τοῦ πλωτοῦ Ῥάπτι, κατακτηθεῖσα ὑπὸ τῶν Ἀγγλῶν τῷ 1802. ἔχει (1881) 57932 κατ. [Μ.Σ.]

Γοράνοι. Ἦ ἐκ τοῦ δήμου Φελλίας τῆς Ἀκαταίμενος ἀρχῆς ἐκ τῆς Σπάρτης καὶ καίμενη παρὰ βλάκας χονδρῶν εἰς τὸν Εὐρώταν. Κε. 85.

Γοραντοῖ ἢ Ὑαλγοραντοῖ. Κόμη τῆς Ἠπείρου, καίμενη 4 ὥρ. Ν. ἀπὸ Ἀγρινίου στρου. Κατοικεῖται ὑπὸ 120 οἰκισθέντων ἑλληνικῶν, αἵτινες διατηροῦσι δημοτικὴν καὶ ἡμιτελεῖς ἑλληνικὴν σχολαίαν. Παρ' αὐτῶν εὐδοκεῖται τὸ σπῆλαιον τῆς Γ. καλούμενον ὑπὸ τῶν ἐγγχωρίων σπῆλαιον τῆς Νύκτας ἢ τῶν Ἀνεραϊδίων. Ἐν τῷ βλάκῃ αὐτοῦ ὑπάρχει ἐκτεταμένη λίμνη, ἐξ ἧς ἐξέρχεται ὕδωρ πηγῶν οἱ κατοικοὶ τῆς κόμης βράδυνται ἐν καιρῷ ἡέρος. (Πρὸ Ἰσχυρῶν ἐν Ἰμ. Στάκω 1887) [Μ.Σ.]

Γοργιανάδας. Πόλις τοῦ δήμου Κορνησιῶν τῆς Εὐρυτανίας, ἔχον 167 κατ. [Μ.Σ.]

Γόργααννη. Χωρίον τοῦ δήμου Σπαρχαίδος τῆς Φθιώτιδος, ἔχον 64 κατ. [Μ.Σ.]

Γοργίας ὁ Λεωντίνος, περίφημος σοφιστὴς καὶ ῥήτωρ σύγχρονος τοῦ Σωκράτους· ἐγεννήθη ἐν Λεοντίνῳ τῆς Σικελίας, ἀπέθανε δ' ἐν Ἀκρίσῳ περὶ τὸ 380 π. Χ. ὑπερκατοντότης. Παιδεύθηκεν ἐν ταῖς ῥητορικαῖς σχολαῖς Κέρκερας καὶ Τάσις καὶ τοῦ Ἰμπεδοκλέους ἀκροατὴς ἦλθεν εἰς Ἀθήνας τῷ 427 ὡς πρεσβυτέρῃ τῆς πατρίδος τοῦ αὐτοῦ βοηθεῖν κατὰ τῶν Συρακουσίων Λιαν δὲ θαυμαστῶς ἐνστάλα πνεύμα βραδύτερον καὶ διαμένειν ἐπὶ πολὺ διδασκῶν ἰδίᾳ τε καὶ δημοσίᾳ τὴν ῥητορικὴν καὶ τὴν φιλοσοφίαν. Κατόπιν περιήλθε παλλὰς πόλεις τῆς Ἑλλάδος, κατὰ τὸ σύστημα τῶν τότε σοφιστῶν. Διαμένει δ' ἐπὶ πολὺ ἐν Θεσσαλίᾳ θαυμάζομενος πανταχοῦ διὰ τὴν ῥητορικὴν του δεινότητα καὶ ὑπ' αὐτῶν τῶν σοφιστῶν ῥητόρων οὕτως ὥστε ἡ τέχνη τοῦ καλῶς λέγειν ἐκαλεῖτο τότε «γοργιασμός». Πρώτος ἐπικύρησε χρῆσιν τῶν ἀντιθέσεων, παρῳάσεων, συνηχασμῶν καὶ ὅλων δ' ἐπενόησε ῥητορικὰ σχήματα καὶ τεχνήματα καὶ πρώτος κατεστήσε συνηθεῖς τοὺς αὐτοσχέδιους λόγους. Σωφίζονται αὐτοῦ δύο λόγοι. Ἡλένης ἐγκώμιον καὶ Παλαιμίδους ἀπολογία. ὧν ἀμφιβολοῦς ἡ γνησιότης. Ὡς φιλόσοφος δὲν διεπρέψε μολητὴς τοῦ Ἰμπεδοκλέους καὶ τῶν Ἡλεατῶν, σπουδάζας δ' οὐχ ἤστον τὴν ἰωνικὴν φιλοσοφίαν καὶ τὸ σύστημα τῶν ἀτόμων εἰς οὐδέμιν ἀνέλα· γοργίαν, ἀλλ' ἀντέτασσε πᾶσας πρὸς ἀλλήλους· ἐδίδασκε δὲ οἱ οὐδὲν ὑπάρχον πραγματ. ἀν. οἱ δὲν ὑπάρχει ἀλήθης γνώσις, οὐδὲ δύναται ἡ γνώσις να μεταδοθῇ, καθ' οἷα αἱ λέξεις δὲν ἐφαρμόζονται εἰς ἀλήθῃ ἀντικείμενα. τὸ ἔργον του «Περὶ τοῦ μὴ ὄντος ἢ περὶ Φύσεως» δὲν σώζεται. [Β.Α.Α.]

Γοργονιάς (Β.ο.τ.). κοινὴ ὄνομασις διαφόρων αὐτῶν τῆς ἑλλην. Χλωρίδος, φαρμακευτικῶν δὲ κατὰ τὴν λατίν. ἰδίᾳ τοῦ Ἑλελιστάκου τοῦ Ὁσμίνου (Salvia Horminum L.). Ἡλελιστάκου τοῦ ἱεροβοτανικοῦ (S. verbenacea L.) καὶ τῆς κοινῆς ἱεροβοτανίης (Verbena officinalis L.). [Θ.Χ.]

Γοργόνειον. βλ. Γοργώ.

Γοργόνας. βλ. Γοργώ.

Γοργόνια (Gorgoninae). (Ζωολ.). Πολλοὶ φλοιώδεις Κορινθία μενιμῶν πολυπόδων ἀποτελουμένων ὑπὸ ἄξονος κλαδωτοῦ κερατώδους ἢ τιτανώδους, περιβαλλομένου ὑπὸ φλοιοῦ τιτανώδους μαλακοῦ ἢ εὐθρίπτου. Βισοῖν ἐν ταῖς ἡμετέροις θάλασσαις καὶ συνηθέστατα ἀλιεύονται, θωπεύονται δ' ἐφαρμόζονται ὡς καὶ ἄλλα. [Ν.Α.]

Γοργόπη. Χωρίον Μομφερνίου καίμενον ἐπὶ ὁμαλῆς ἐκτάσεως καὶ ὁπῆχον 1 1/2 ὥρ. ἀπὸ Γουμιτσας. Κάτ. 600, χριστιαν.

Γοργοῤ. Χωρίον τῆς ἐπαρχίης Ὀρεως τῆς Τραπεζούντος οἰκίαι 100, κατ. 700, μουσουλμάνοι λαλοῦντες τὴν ἑλληνικὴν. [II]

Γόργος. Υἱὸς τοῦ Ἀριστομένηους εἰς ἃν ὁκτώ καὶ δεκάτῃ ὄντα ἔδωκεν ὁ πατὴρ γυναικα τὴν κυτρίσσαν αὐτὸν ἀπὸ τῆς αἰγυλῶσιος παρθένου. Ἀνὴρ δὲ γενόμενος μετέσχε τῶν ἀγώνων τοῦ πατρὸς κατὰ τῶν πόλεων τῶν τῆν Εἰρην Λακκεδαίμονων, καὶ χρόνῳ τινι μετὰ τὴν ἀλῶσιν καὶ τοῦ τελευταίου τούτου προποργίου τῶν Μεσσηνίων, ἡγούμενος μετὰ τοῦ Μαντικλοῦ μίσης τῶν περιλειφθέντων συμπολιτῶν τοῦ ἐπλευσαν εἰς Σικελίαν προσηλῆταις ὑπὸ τοῦ τυράννου τοῦ Ῥηγίου Ἀναξίλα καὶ ὠκίε τὴν Ζάγκλην (564 π. Χ.), τὴν ἐπειτα Μεσσηνίην μετανομασθεῖσαν. Ταῦτα κατὰ τὴν παρὰ Πλούταρχον [Δ', 19—23] παραδόντι, ἥτις ὁμῶς εἶνε ἀνακριδής, διότι ὁ μετανομασθὲς Μεσσηνίην τὴν Ζάγκλην Μεσσηνίος τυράννος τοῦ Ῥηγίου Ἀναξίλας ἀπέθανε τῷ 474 π. Χ. [II]

Γοργῶ ἢ Γοργόνη ἢ Γοργών καὶ πληθ. Γοργόνες. Τέρας οὐ τὴν κεφαλὴν (Γοργεῖη κεφαλὴ) κατὰ μὲν τὴν Ἰλιάδα ἔφερον ὡς φάθησαν ἢ αἰγίς τοῦ Διὸς, κατὰ δὲ τὴν Ὀδυσσεὶν κατεῖχε ἐν τῷ Ἀδῇ ἢ Περσεφόη. Κατὰ τοὺς ἀπτικοὺς μύθους, τὸ θειόν τούτο τέρας, τὴν Γοργόνα, ἔτεκεν ἡ Γῆ, συμμάχον δ' αὐτῆν τῶν Γίγαντων ἔκτεινεν ἐν τῇ γιγαντομαχίᾳ ἡ Ἀθῆνα, καὶ τὴν θορὰν αὐτῆς εἶχεν ἡ θεὰ Θόρακα, «ἐγείνης περὶ ὀδὸν ὀπισθεμένη»· σταγόνες δὲ τοῦ αἵματος τῆς Γοργόνης ἔδωκεν ἡ θεὰ τῷ Ῥιχθονίῳ, ἔχοντας ἰσχύϊν διττὴν, θανάσιμον καὶ ἰαματικὴν. [I] δ' Ἰσίοδος καὶ ἄλλοι μετ' αὐτὴν ποιεῖται καὶ μῦθοι γράφει μυθολογοῦσιν· οἱ τρεῖς ἦσαν αἱ Γοργόνες, ἡ Σθενὴ ἢ Σθενίη ἢ Σθενουσα, ἡ Εὐρυπύλη καὶ ἡ Γοργῶ ἢ Μεδουσα, θυγατέρες τῆς Κητώδης καὶ τοῦ Φέρουτος (ἔξ οὗ καὶ Φορκίδας ἐπωνομαζόντο), οἰκούντι ἐν ταῖς ἐσχατικαῖς τῆς γῆς πρὸς δυσμὰς, πέραν τοῦ Ὠκεανοῦ. Τούτων αἱ μὲν δύο ἦσαν ἀθανάτοι καὶ ἀγῆρω, μὴν δὲ θνητὴ ἦτο ἡ Μεδουσα πᾶσι δ' ἦσαν εἰδεχταῖς τὴν μορφήν καὶ τερατώδεις, ἔχουσι κυκλωτορεῖς θορᾶλμοὺς, βίνα πλατυτὴ τὴν, ὄφεις ἐν τῇ κόμῃ, δδόντας δὲ μεγάλους ὡς κάπριον, καὶ χεῖρας γαλῆας καὶ πτέρυγας χρυσεῖς, δι' ὧν ἐπέπτοντο ἢ φοβερά δ' αὐτῶν δ' ὤφεις ἀπελθούσας τοὺς βλέποντας. Κατὰ τινὰ μῦθον μόνῃ ἡ Μεδουσα ἦτο θορᾶκα, καὶ συνηνάσθη ταύτῃ ὁ Ποσειδῶν ἐν μαλακῇ καμνῷ ἐπὶ ἑαρινῶν ἀνθέων. Κατὰ τοὺς ἀργαίους μύθους, μάλλον διαδεδομένους τῶν ἀπτικών, ὁ Βασίλειος τῆς Σερίφου Πολυδέκτης ἐπέταξε τῷ Περσεῖ νὰ κομίσῃ τὴν κεφαλὴν τῆς Μεδούσης. [I] δ' ἦρως εἰσηγόμενος τῆς Ἀθῆνας καὶ τοῦ Ῥιμῶ ἐπορεύθη πρῶτον πρὸς τὰς ἀδελφὰς τῶν Γ., τὰς Φορκίδας Γοαίας, τὰς ὁποίας ἐξηπάτησε νὰ τὴν καθοδηγήτωσι πρὸς τὰς Νυμφὰς· παρὰ τούτων δ' ἔλαθε πτερωτὰ πέδιλα καὶ πήραν

θαυμαστὴν καὶ κυλῆν καθιστώσαν ἀόρατον τὸν φορέοντα· λαθὼν δὲ κατὰ πᾶρα τοῦ Ῥιμῶ ἀδαμακτίνην ἄρπην ἤλθε περριμένος εἰς τὸν Ὠκεανόν καὶ κατέλαθε κατὰ κορυμμένης. Ἐστραμμένη δ' ἔλκων τὴν κεφαλὴν καὶ εἰς ἀσπίδα γαλῆην βλεπῶν τὴν εἰκόνα τῆς Μεδούσης, ἵνα μὴ ἀπολιθῶθῃ, τῆς Ἀθῆνας κατευθύνουσης τὴν χεῖρα τοῦ ἐκκαρτέμηνεν αὐτὴν· ἀποτμηθείσης δὲ τῆς κεφαλῆς, ἐξέθερεν ἐκ τῆς Γ. ἐγλυσε ὕψος ἐκ τοῦ Ἰσοσιδῶνος ὁ πτερωτὸς ἵππος Πήγασος καὶ Χρυσάεος ὁ πατήρ τοῦ Γηρυονοῦ. Ὁ δὲ Περσεὺς θύει ἐν τῇ πύρῃ τὴν κεφαλὴν τῆς Μεδούσης εἰς πύρῃ, αἱ δὲ Γοργόνες ἀναστᾶται ἐκ τοῦ ὕπνου ἔδωκεν αὐτὸν ἄλλα ματαίως· διότι ἤδυνάσσαν νὰ τὸν ἴδωσιν ἐνεκα τῆς κυνῆς. Ἀπέδωκε δ' ὁ Περσεὺς τὴν κεφαλὴν τῆς Γ. τῇ Ἀθῆνᾳ ἥτις ἔθηκεν αὐτὴν ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἀσπίδος τῆς. — Ἐν τοῖς ἀρχαίοις μνημείοις τῆς τεχνῆς δὲν εἶναι σπάνια ἢ παράστασις τῶν Γοργόνων δικαιουσῶν τὸν Περσεῖ· ἄλλα συνηθεστάτη πρὸ πάντων εἶναι ἢ παράστασις τῆς κεφαλῆς τῆς Μεδούσης (Γοργόνειον) ἀπὸ τῶν παλαιωτάτων μέχρι τῶν ἐσχάτων χρόνων. Ὁ σκοπὸς τῆς παραστάσεως ταύτης εἶναι κυρίως προσυλακτικός, διότι τὰ Γοργόνεια ἐχρησίμευσαν ὡς ἀποτροπαικ., ὡς φυλακτήρια, ἀλλ' οὐχὶ σπανίως ἐπέχουσι καὶ θεοῖν ἀπλῶν κοσμημάτων.

Τοὺς μύθους περὶ τῶν Γ. πολλαχῶς ἐπειραθῆσαν ἐρμηνεύσασιν οἱ νεώτεροι· μυθολόγοι κατ' ἄλλους μὲν τὸ Γοργόνειον εἶναι εἰκόνα τῆς σελήνης κατ' ἄλλους οἱ μῦθοι ἐκείνοι ἀναφέρονται εἰς τὸ φαινόμενον τῆς κοτραπῆς καὶ τῆς βροντῆς, μ-θεδικιώτατα δὲ καὶ διὰ πειστικῶν ἐπιχειρημάτων ὑπεστήριξε τὴν γνώμην ταύτην ὁ Roscher κατ' ἄλλους πάλιν αἱ Γ. εἶναι ἐνάλκιοι θεότητες καὶ οἱ περὶ αὐτῶν μῦθοι εἶναι παραστάσεις τρικυμίας τὴν δ' εἰκασίαν ταύτην ἐνισχύουσι πως οἱ παρὰ τῷ καθ' ἡμᾶς ἑλληνικῷ λαῷ φερόμενοι μῦθοι περὶ Γ. Κατὰ τούτους αἱ Γ. ἢ ἡ Γοργῶνα (διότι ἐν τισι παραδόσεσι μία μόνον Γ. ἀναφέρεται) εἰσὶ διφυεῖς θαλάσσιοι δαίμονες, ἔχουσι τὰ κάτω τῆς θούρας ἰχθύος, Δικαιτῶνται δ' ἐν τῇ θαλάσῃ καὶ μάλιστα ἐν τῇ Εὐξείνῳ πόντῳ, εὐμενεῖς μὲν εὐσαι πρὸς τὰ πλοῖα, ὧν οἱ ἐπιβάται ἀποκρίνονται καταρατικῶς εἰς τὴν ἐρώτησιν τῶν ἀν' αὐτῶν ὁ βασιλεὺς Ἀλέξανδρος θυμωμένωταται δὲ πρὸς τοὺς βεβαιοῦντας ὅτι ἀπέθανε. Κατὰ τινὰ δὲ βυζαντινὸν μῦθον ἡ Γ. ἦς ἡ ὄφεις θανατώνει, εἶναι θηρίον ἔχον μορφήν πύρνης, εἰσεῖσαι δ' ἔλας τὰς γλώσσας καὶ τὰς σπινὰς τῶν θηρίων, ὅταν στορνᾷται καλεῖ ἀλλήλας διαδύως πάντα τὰ θηρία διὰ τῆς φωνῆς τοῦ ἐκαστον ἵνα συνευκαθῶσιν αὐτῇ, καὶ ταῦτα ἀκουσθέντων ἀνελκεῖ τελευταίον διὰ φωνῆς κυβερνήτης τὸν ἀνθρώπον. Οἱ δ' ἀνθρώποι μακρόθεν φωνοῦσιν αὐτῇ ὅτι θά προσέλθωσιν ἂν ἐρύξασα βῆθρον κρύψῃ ἐντὸς αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν τῆς, ὅπως μὴ τοὺς βλάψῃ ἢ ὄφεις αὐτῆς· ὅτα δὲ ποιῇσῃ τοῦτο

ἀποτέμνουσι τὴν κεφαλὴν τῆς, ἐνθότῳσιν ἐντὸς ἀγγείου καὶ θανατοῦσι δεικνύοντες αὐτὴν τὰ θηρία, ὅσα ἤθελον συναντήσῃ. (Βλ. Ν. Γ. Πολίτου, Ὁ περὶ τῶν Γ. μῦθος παρὰ τῷ ἑλληνικῷ λαῷ Ἀθ. 1878. — W. H. Roscher, Die Gorgonen und Verwandtes. Leipzig, 1879. — Six, de Gorgone, Amsterdam. 1885). [Π.]

Γοργώ. Λαοβία ποιήτρια, περὶ ἧς γινώσκωμεν τοῦτο μόνον ὅτι ἦτο ἀντιτεχνὸς τῇ Σαπφῷ, ἐπιτιμῶσα αὐτῇ καὶ ἐλεγχούσα καὶ εἰρωνευομένη ἐν ταῖς ᾠδαῖς. [Π.]

Γόρδιον ἢ Γορδίσιον ἢ Γορδίσιον. Παλαιότατη πόλις τῆς Μεγάλης Φρυγίας ἐπὶ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Σκαπίου εἰς τὸν Σαγγάριον Ἰδρυθεῖσα ὑπὸ τοῦ Γορδίου. Κατὰ τὴν παράδοσιν οἱ Φρύγες ἐρωτήσαντες πρὸς αὐτὴν ἐσωτερικῶν διενεξέων τὸ μαντεῖον ἔλαβον ἀπάντησιν νὰ ἐκλέξωσι βασιλεῖα τὸν πρῶτον ἐλευσόμενον ἐκ ἁμαξῆς πρὸς αὐτοὺς περυσμένους πρὸς τὸν ναὸν τοῦ Διός. Οὗτος δὲ ἦτο ὁ γεωργὸς Γόρδιος, ὅστις βασιλεύς γενόμενος ἔδωκε τῇ πόλει τὸ ὄνομα. Τὴν δὲ ἁμαξὴν ἀνιέρωντο τῷ Διῷ ταύτης δὲ τὸν ζυγὸν συνέδεε μετὰ τοῦ ῥυμοῦ δεσμὸς ἐκ εἰλοῦ καρνεῶς, οὗτο περιπεπλεγμένος ὥστε οὔτε ἀρχὴ οὔτε τέλος αὐτοῦ ἐφαίνετο· ἀρχαῖος δὲ γεωργὸς ἔλεγεν ὅτι ὁ λύσας τοῦτον τὸν Γόρδιον διέσπλυν ἤθελεν ἄρξει τῆς Ἀσίας. Ἀλεξάνδρος ὁ Μέγας μετὰ τὴν ἐν Γρανικῷ νίκῃ ἐπισκεφθεὶς τὸ Γ., ἀπὸ ματαίως προσπαθῆσαι νὰ λύσῃ διὰ τῶν χειρῶν τὸν δεσμὸν, ἔκοψεν αὐτὸν διὰ τοῦ ξίφους, ἔξ οὗ καὶ ἡ μέλλουσα ἐν Ἀσίᾳ κυριαρχία του προσημανθῇ.

Γόρδιος (ἢ Γορδίας). Ὄνομα 3 βασιλέων τῆς Φρυγίας. Καὶ ὁ μὲν πρῶτος εἶνε ὁ Ἰδρυτὴς τοῦ Γορδίου (βλ. ἄνω) καὶ πατὴρ τοῦ Μίδου. Ὁ δὲ δεύτερος ἀπέθ. 788 π. Χ., ὃ ἐπικολούθησε δευτέρως Μίδας, μετὰ δὲ τοῦ ἀπογόνου τούτου τρίτου Γ. καὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἀδράστου ἔληξεν ἡ ἀρχαία αὕτη δυναστεία τῷ 7 π. Χ. αἰῶνι. [Εγ.]

Γόρδιος (Gordius) (Ζωολ.). Νημα τοιεῖδεις σκυλῆκας παρασιτοῦ τῶν ἐντέμων καὶ τῶν ἐχθρῶν. [Ν.Α.]

Γόρδων (Κάρολος Γεώργιος). Ἀγγλος στρατηγός, γενν. τῷ 1838. Εἰσελθὼν τῷ 1852 εἰς τὸ σῶμα τοῦ μηχανικοῦ ὑπηρετήσας ἐν τῇ Κριματικῇ πολέμῳ καὶ ἐπληρώθη ἐν τῇ τακτορικῇ τῆς Σεβαστουπόλεως εἰς τὰ ἦτο μέλος τῆς ἐπὶ τῆς διακανονιστικῆς τῶν ὁρίων αὐτοκρατορικῶν συνόρων ἐπιτροπῆς. Λαβὼν δὲ καὶ μέρος εἰς τὸν κατὰ τῆς Κίνας πόλεμον (1860), περιήλθε μετὰ τὴν εἰρήνην μέγα μέρος αὐτῆς. Ἐπαναστάτων δὲ τῶν Τάι-πινγκ καὶ πολλῶν κύντων τῷ Σάγγ-Χάι, ὁ Γ. ἐπὶ κεφαλῇ σώματος Σινῶν οὐ μόνον κατώρθωσε νὰ σώσῃ τὰς ἀπειληθείσας παραλίους πόλεις, ἀλλὰ

καὶ διορισθεὶς ἀρχηγὸς τοῦ στρατοῦ κατέπνιξεν ἐντελῶς τὴν ἐπανάστασιν. Καταταχθεὶς πάλιν εἰς τὸν ἀγγλ. στρατὸν καὶ διατελεσας 1871—78 γενικὸς πρόξενος εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Δουνάβειος, ἀνέλαβε κατὰ τὴν ἐντολὴν τοῦ Χεδίβου Ἰσμαῆλ τῆς Αἰγύπτου νὰ ἀποπερατώσῃ τὴν ὑπὸ τοῦ Βαίκερ ἐπιχειρηθεῖσαν καθυστάθιν τῶν Ν τῆς Αἰγύπτου χωρῶν μετὰ τῶν μεγάλων τῆς Κεντρικῆς Ἀφρικῆς λιμνῶν. Τὴν ἐντολὴν δὲ ταύτην ἐξεπλήρωσε 1874—7 καὶ ὠνομάσθη ὑπὸ τοῦ Χεδίβου τοποτηρητὴς τοῦ Σουδάν. πολὺ δὲ εἰργάσθη ἐ Γ. διὰ τὸν ἐξευγενισμόν τῶν μερῶν ἐκείνων. Τὸ 1879 παρτήθη καὶ ἐπὶ ὀλίγα ἔτη ἔμεινεν ἐν Ἰνδίας καὶ τῇ ἀποικίᾳ τοῦ Ἀφρικανικοῦ, προδεδωθεὶς εἰς ὑποστράτηγον Πάιν. Ὁμῶς κατὰ Φεβρουάριον 1884 ἐστάλη ὑπὸ τῆς ἀγγλικῆς καὶ τῆς αἰγυπτιακῆς κυβερνήσεως εἰς τὸ Σουδάν (Χαρτούμ). ἵνα λαβῇ τὰ καταλλήλα μέτρα πρὸς ὑπερασπισιν τῶν ὑπὸ τοῦ Μαχόη ἐπαπειληθεισῶν αἰγυπτιακῶν ἐπαρχιῶν. Ἀλλὰ δὲν ἤδυνήθη νὰ ἀποκορύψῃ τὰς προσπάθιας τῶν ἐπανάστατων καὶ ἔπεσε κατὰ τὴν ἀλωσιν τοῦ Χαρτούμ (14 Ἰαν. 1885) θύμα τοῦ καθήκοντος καὶ μαρτυρῆς τῶν ἐκπολιτιστικῶν ἰδεῶν του. [Μ Γ.]

Γόρι Πρωτεύουσα διαμερισματος ἐν τῷ ῥωσικῷ Κυβερνείῳ Τσελιβός, ἐπὶ τινὲς ἐκβολῶν τοῦ Λιαχῶ καὶ Μιστῶρδα εἰς τὸν Κούρ καὶ παρὰ τὸ σιδηρόδρομ. τοῦ Καυκάσου. Ἑχει (1882) 5214 κατ. κα. παράγει εἶνον καὶ δ-πώρας. [Μ Σ.]

Γορικία καὶ Γραδισκ. Κομητεία τῆς Αὐτοκρατορικῆς μοναρχίας, ἀποτελούσα μετὰ τῆς Ἰστρίας καὶ Τερρῆστης τὴν λεγομένην Παραλιανὴν Χώραν. Εἶνε ὄρεινη καὶ ἔχει ἐμβαδὸν 2927 τετλ. καὶ (1890) 220308 κατ., ὧν τὰ 2 τρίτα Σλάβοι, οἱ δὲ λοιποὶ Ἱταλοὶ καὶ ὀλίγοι Γερμανοὶ· ἀσχολοῦνται δὲ οἱ κάτοικοι κυρίως εἰς γεωργίαν, ἀμπελοουργίαν καὶ βομ-βυκοτροπίαν. Ἑχει ἰδιωτικὴν διηταν συνερχομένην κατ' ἔτος εἰς τὴν πρωτεύουσάν Γορικίαν. Ἐν τῇ ἱστορίᾳ μνημονεύεται ἀπὸ τοῦ 1001, ἀνῆκε δὲ ἐπὶ αἰῶνας εἰς τὴν οἰκονομίαν τῶν κομητῶν τοῦ Δούβνικου, ἧς ἐκλιπούσης τῷ 1500 περιήλθεν εἰς τὸν Ἀψβουργικὸν οἶκον.

Ἡ πρωτεύουσα Γορικία κεῖται ἐπὶ τοῦ Ἰσένζου καὶ παρὰ τὸν σιδηρόδρομον, ἐν εὐσφρῶ πεδιάδι, ἔχει δὲ (1890) 21958 κατ. Εἶνε ἔδρα ἀρχιεπισκοπῆς, νομαρχοῦ κτλ., ἔχει ὠραίους ναοὺς, διάφρανα ἀνάκτορα, ἱερατικὴν σχολήν, γυμνάσιον, ποικιλικὸν λυκείον καὶ αἰμαῖαν βιομηχανίαν (βελανδρας, μετωξῆς, δερμάτων) κτλ. Ἀπὸ δὲ τοῦ 1836 ὁ παλαιότερος κλάδος τῶν Βουρβόνων ἐξέλαβε τὴν Γ. ὡς διαμονὴν του. Ἐνταῦθα ἀπέθανε Κάρολος Γ' καὶ ἔταφη ἐ κρήνῃ Σαμῶρ. [Εγ.]

Γορίλλας (Trogodytes Gorrilla). Πιθηκὸς τοῦ παλαιοῦ κόσμου, καταρρινὸς ἀνθρωπόμορφος, ἀποτελὼν εἶδος εὐκρινῶς διακρι-

νόμενον τῶν λοιπῶν. Οὗτος εἶναι ὁ ἰσχυρόταρος τῶν πιθήκων, ἀποκτᾷ ἀνάστημα 1,60 μ. πολλάκις δὲ καὶ μεγαλύτερον ὄρθιος. Ἐπειδὴ δὲ αἱ κνήμαι του εἶναι βραχύτεραι τῶν τοῦ ἀνθρώπου, ἐλάβεν ὁ πλατύς καὶ ἰσχυρὸς αὐτοῦ κορμὸς ἀνάπτυξιν μεγίστην, ὑπερέχουσαν κατὰ τὰς διαστάσεις τοῦ ἀνθρώπου. Αὐξήσεως τῆς ἡλικίας τὸ ζῶον ὑφίσταται μεταλλικῶς ἐκπληκτικῶς. Μόνον εἰς νεαρὸς Γορίλλας ἐκοιμήθη ἐν ἑυρύπῃ καὶ ἔζησε χρόνον τινα ἐν τῷ ζωολογικῷ κήπῳ τοῦ Βερολίνου. Τὸ νεαρόν τοῦτο τέκνον τῶν γορίλλων εἶχε κεφαλὴν στρογγυλὴν μετα ματώπευ κυρτόν, τόξα τῶν ὀφρύων ἐξεχόντα, ῥίνα πεπιεσμένην, στόμα μέγα πλατείως ἐκτεταμένον, ὥτα μικρὰ ὀμοιότατα κατὰ πάντα πρὸς τὰ τοῦ ἀνθρώπου, στήθος ἰσχυρόν καὶ κυρτόν, μέλη πλήρη μυῶν, μεγάλην προεξέχουσαν κοιλίαν, δερμα παχὺ σχηματίζον πτυχὰς ἀπανταχοῦ καὶ ἐπ' αὐτοῦ τὸν μετώπου, ὅπου προσέδιδεν αὐτῷ ὀμοιότητά τινα πρὸς γέροντα αἰθίοπα θερμάζοντα· ἐνῷ οἱ τῶν γορίλλων χαρακτηρισμοὶ εἶναι ἐκ διαμέτρου ἀντίθετοι. Οὗτοι ἔχουσι τὰς σιαγόνας καὶ τὰς ἐξοχὰς τοῦ κρανίου εἰς ἄκρον ἀνεπτυγμένας· πρὸς αὐτοὺς ἡ δελιαία ἢ κατὰ μήκος ἐξοχή τῶν ἀνοψοῦται, ὥστε προσθίδει τῇ κεφαλῇ μορφήν σπηλῆς· τὰ τόξα τῶν ὀφρύων καθίστανται τῶν παχέα καὶ προεξέχοντα, ὥστε οἱ ὀφθαλμοὶ φαίνονται κείμενοι ἐν τῇ βάρει διασπρην. Ἐχουσι στομα εὐρύ, κυνέδοντας δὲ μεγίστους ὑπερέχοντας τῶν λοιπῶν δόδοντων σιαγὰς σχηματίζουσας προεξέχον ῥύγχος, αὐτὴν ἰσχυρότατον, πραγματικὸν αὐγένα ταύραν· στήθος εὐρὺ καὶ κυρτόν, κοιλίαν μεγάλην ἥσαν ὁμοίως προεξέχουσαν τῆς τοῦ νεαροῦ, μέλη ἰσχυρότατα πλήρη μυῶν, πόδας καὶ χεῖρας ὀμοιότατας τὴν κατασκευὴν πρὸς τὰς τῶν ἀνθρώπων. Ἡ χεὶρ πλατεία οὕτα ἔχει δακτύλους ἰσομήκεις τῶν μετακρίων, ὁ δείκτης ὁμοῦ καὶ ὁ μέσος δακτύλος συνανθύνονται κατὰ τὴν θέσιν διὰ δερματός, ὁ δὲ ἀντιχειρ εἶναι μικρότερος. Ἐν γένει ἡ χεὶρ ἔχει τι τὸ ἄβρόν ὁμοιάζοντα πρὸς χεῖρα σιδηρουργοῦ· ὁ πούς εἶναι εὐρύς, πεπλατυσμένος, ὡς ὁ τοῦ αἰθίοπος καὶ οὐχὶ κυρτός ὡς ὁ τοῦ λευκοῦ ἀνθρώπου· οἱ δακτύλοι εἶναι· βραχεῖς, πλατεῖς, ὀλίγον τι μικρότεροι τῶν τοῦ ἀνθρώπου, ὁ μέσος δακτύλος τοῦ ποδὸς εἶναι μακρότερος καὶ ἀντίκειται τοῖς λοιποῖς. Αἱ χεῖρες καὶ οἱ πόδες πλὴν μικρῶν τινῶν διαφορῶν κατὰ τοὺς μεγάλους δακτύλους, ὁμοιάζουσι τοῖς ἀνθρωπίνους. Ἡ τοῦ πλάγι καὶ τὸ πέλμα εἶναι μελανοπλά, τὸ δὲ λοιπὸν τοῦ σώματος καλύπτεται ὑπὸ ἄβρας τριγώνως σχηματίζουσας βραχεῖαν χεῖτην ἐπὶ τοῦ αὐγένος καὶ παραγναθίδας κατὰ μήκος τῶν παρεῖναι αἱ τρίχες μέλαιναι κατὰ τὴν νεότητά καθίστανται ὑπομέλαιναι ἐν τῇ ἀκμῇ τῆς ἡλικίας καὶ ψφαῖαι ἐν τῇ γήρᾳ. Ὁ Γ. βίει κατὰ οἰκονομείας ἀποτελουμένους ἐκ τοῦ ζευγῶς καὶ ἐνδὸς τέκνου ἰδίᾳ ἐπὶ τῶν ὄχθων τοῦ Γαδούν· προ-

τιλὲ ὁμοῦ τὰ παρθένα καὶ πυκνὰ δάση. Συνήθως βαδίζει διὰ τῶν τεσσάρων ἔκρων, ἀναρριχάται εὐκόλως ἄλλα βραδέως ἐπὶ τῶν δένδρων, ἐπ' ὧν κατασκευάζει κατοικίαν, καὶ τρέφεται ἐκ καρπῶν, τρυφερῶν φύλλων, ῥιζῶν καὶ κατὰ προτίμησιν ἐκ πόας τινὸς θαμνωδούς, ἐξ ἧς ὀφθαλμοὶ καὶ οἱ θηρευταὶ πρὸς ἀνεύρεσιν αὐτοῦ. Ἡ συνήθης αὐτοῦ φωνὴ εἶναι κλαυθμυρὰ, ἐν ἐργῇ ὁμοῦ ὠρεται ὡς τίγρις. Ἰσχυρὸς ὑπὸ τῆς φύσεως πλασθεὶς εἶναι ζῶον πανίσχυρον καὶ ἐχθρὸς ἀπαντῶν τῶν ἐν τοῖς δάσεσι τῶν τροπικῶν ζώων, ὧν οὐδενὸς ὑστερεῖ. Ἡ περιγραφή ὁμοῦ τοῦ Γ. ἔχει ἐπὶ τοσούτον ἀναμειχθῆ μετὰ μυθικῶν διηγήσεων ὥστε δυσκόλως ἀνευρίσκεται ἡ ἀλήθεια. Ἀληθῶς εἰπεῖν ὁ Γ. ἤμιστα ἐνδιαφέρεται περὶ τοῦ ἀνθρώπου, ἐκτὸς ἔστιν ἐξαιρετικῶς προσέληθῇ ὑπ' αὐτοῦ. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἡ θήλεια φεύγει φέρουσα τὸ τέκνον αὐτῆς· ὁ δ' ἄρρεν ὠρμώμενος ἐξ ἐργῆς βαδίζει τετραποδῶντι μέχρι τοῦ ἀντιπάλου, πλησιάζας ὁμοῦ αὐτὸν κυροῦνται καὶ ἐκζητεῖ ὡς ἡ ἄρκτος νὰ συλλάβῃ αὐτὸν διὰ τῶν βραχιόνων καὶ καταξέσχισι διὰ τῶν δόδοντων.

Τὸ ὄνομα Γ. εἶναι ἀρχαιότατον, ἀναφέρεται δὲ κατὰ πρῶτον ὑπὸ τοῦ Καρχηδονίου Ἀννίμου, ἐπιχειρήσαντος περιπλεῖν τὴν δυτικὴν ακτὴν τῆς Ἀφρικῆς κατὰ τὸ 500 π.Χ. Κατὰ τὸ ταξείδιον τοῦτο ὡς ἀναφέρει ἐν τῇ διασωθέντι ἀποσπασματι, συνήντησαν τριγώντους ἀνθρώπους, οὗς οἱ διερμηνεῖς εἶπον ὅτι ἐκάλουν Γορίλλας· τοιοῦτους μάλιστα θήλεις ἐφόνευσαν τρεῖς καὶ ἀπεκδεῖραντας ἐκόμισαν τὰ δερμάτα εἰς Καρχηδόνα ἀναθέσαντες ταῦτα εἰς τινα ναόν. Ποῖον ὁμοῦ εἶδος πιθήκου οὕτως ἐκάλειτο τότε, δὲν ἐξηκριβῆθη ἐτι, διότι οἱ νῦν Ἰθαγενεῖς δὲν διέτηρξαν τοιοῦτον ὄνομα τοῦ ἀνθρωπομόρφου πιθήκου· πιθανώτερον φαίνεται ὅτι οἱ συναγερθέντες πιθήκοι ἐπὶ τῶν ἁκτῶν τῆς Γουινέας, μέχρι τῆς ὁποίας βαδαίως θὰ ἐφθάναν οἱ Καρχηδόνιοι, δὲν ἦσαν οἱ νῦν καλούμενοι Γ., ἀλλ' οἱ μέλαινες τριγώνοι οἱ νῦν καλούμενοι Χιμπανζήδες. Κατὰ τὸ 1847 ὁ ἄγγλος ἱεραπόστολος Σαδὰξ διέκρινε τὸ εἶδος Γορίλλα. [N.A.]

Γόριτζα, Μεσαιωνικὸν ὄνομα σπάνιον τῆς Ἀρκαδίας (βλ. λ.).

Γόρκα (Gorkha), μικρὰ πόλις ἐν Νεπάλῃ τῆς Ἰνδικῆς, ἐξ ἧς ἔσχε τὴν ἐπωνυμίαν ἡ ἐν Νεπάλῃ ἄρχουσα δυναστεία. Οἱ κάτοικοι αὐτῆς εἶναι ὀρειανοὶ καὶ πολλοὶ ἐξ αὐτῶν πιστῶς ὑπηρετοῦσιν ἐν τῇ Ἀγγλοϊνδικῇ στρατῷ, παρμεύοντες πιστοὶ καὶ κατὰ τὴν ἐπαναστάσιν τοῦ 1857 ἀπέβη δὲ ἡ γλῶσσα αὐτῶν αὐλική, ἐπίσημος καὶ κοινῶς διαδεδομένη ἐν ὅλῳ κλήρῳ τῇ Νεπάλῃ. [Κεφ.]

Γόρκι ἡ Γόρσι. Πρωτεύουσα διμεροσλαχτος ἐν τῷ ὠστικῷ Κυβερνείῳ Μοιλέβ, ἔχουσα (1881) 5035 κατ.

Γόρκουμ. Όχυρά δλλανδική πόλις τῆς ἐπαρχίας Ν. Ὀλλανδίας, ἔχουσα 9981 κατ. διατηροῦντας σημαντικὸν ἐμπορίον σιτηρῶν καὶ κτηνῶν. [Μ.Σ.]

Γόρλιτς (Görlitz). Πόλις τοῦ νομοῦ Λίγνιτς ἐν τῇ πρωσσικῇ Σιλεσίᾳ, ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὁχθῆς τοῦ Ναισσε καὶ τῆς διασταυρώσεως 5 σιδηροδρ. γραμμῶν. ἔχει (1885) 55 702 κατ. τοὺς πλείστους διαμαρτυρομένους. Ἐκ τῶν πολλῶν ὠραίων κτιρίων διακρίνονται ὁ ναὸς τῆς Παναγίας (ἐκτίσθη 1450—90), τὸ δημαρχεῖον, τὸ θέατρον κτλ. ἔχει δὲ ἡ πόλις πλείστα σχολεῖα καὶ ἐπιστημονικὰς ἐταιρίας. Ὑφαντουργία λίαν ἀνεπτυγμένη καὶ ἀξιόλογον ἐμπορίον. [Μ.Σ.]

Γοροδότσες. Κοινὸς πόλις ἐν τῇ ῥωσικῇ κυβερνήσει Κιέβ, ἐπὶ τοῦ Ὀλτσάγκα. ἔχουσα 7000 κατ. καὶ σπουδαίαν βιομηχανίαν (σακχαροῦ κτλ.). [Μ.Σ.]

Γοροδόκ. Πρωτ. διαμερίματός ἐν τῇ ῥωσ. κυβερνήσει Βιτέψκ, ἔχουσα βιομηχανίαν δερμάτων κλ. καὶ 5618 κατ. (1885) [Μ.Σ.]

Γοροντάλο. Ὑποδιοίκησις τῆς ὀλλανδ. τοποτηρητείας Μενάδο ἐν τῇ νήσῳ Κελέδες. ἔχει ἐμβαδὸν 27,860 τχμ. καὶ περίπου 100 χιλ. κατ. Ἡ ὁμών. πρωτ. ἔχει 8000 κατ. [Μ.Σ.]

Γοροδὺν φὸν Βεζανέ. Διακεκριμένος χημικός καὶ φυσιολόγος (1817—1878). Καθηγητὴς ἐν Ἑρλαγγῇ, ἐκδόσας πολυτίμον φυσιολογικὴν χημειαν κλπ. [Ο.Α.Ρ.]

Γορρέσιος (abate Gaspare Gorresio). Διαπρεπὴς ἐκ Πεδεμοντιῦ ἰνδολόγος γεννηθεὶς τῷ 1808 καὶ ἀποθ. τῷ 1891. Ἐκπούδασε κλασικὴν φιλοσοφίαν ἐν Τορινῷ καὶ Πεδεμοντῇ καὶ κατὰ τὸ 1834 ἐγένετο καθηγητὴς τοῦ ἐν Τορινῷ πανεπιστημίου Μετὰ τινὰ δὲ ἐτη ἀποσταλαίς εἰς Παρίσιους ἐδίδαχθη τὴν συγκριτικὴν παρὰ τοῦ ἐπιφανοῦς ἀσιανολόγου Βυρνούφ καὶ ἐξέδωκε μετ' ἀρίστης ἰταλικῆς μεταφράσεως τὸ ἕτερον τῶν μεγάλων ἐπικῶν ποιημάτων τῶν Ἰνδῶν Ῥαμαϊάνα. Τῷ 1852 διωρίσθη καθηγητὴς τῆς γανσκαιτικῆς ἐν Τορινῷ, κατὰ δὲ τὸ 1859 ἐπὶ τῆς βιβλιοθήκης καὶ ἰσθδίου γραμματεὺς τῆς Ἀκαδημίας τῶν Ῥεπιστημῶν. [Κεφ.]

Γόρτον. Πόλις τῆς ἀγγλικῆς κομητείας Λαγκαστρίας, 6 χμ. ΑΝΑ τῆς Μαγκαστρίας, ἔχουσα ἀκμαίαν βιομηχανίαν καὶ (1881) 33091 κατ. [Μ.Σ.]

Γορτοακῶφ (Ἀλέξ. Μεχ. πριγκιπὸς Γ.). Ῥώσος πολιτικὸς ἀνὴρ γεννηθεὶς τῷ 1792. Διαδραμὴν τὸ διπλωματικὸν σταθίον ἐχηματίσεν ἐν τῇ διήτῃ τῆς Φρειγκοφουρτῆς (1850) ἀντιπρόσωπος τῆς Ῥωσσίας, τέλος δὲ ὡς πρεσβευτὴς ἐν Βιέννῃ (1854—6) ἐνέηργησε τόσον ἐπιτυχῶς, ὥστε ὁ Ἀλέξανδρος Β' ἐνεπιστεύθη αὐτῷ μετὰ τὴν ἀτυχὴ ἐκδασιν τοῦ κριμαϊκοῦ πολέμου τὸ ὑπουργεῖον τῶν Ἐξωτερικῶν.

Ἐν τῇ ὀψηλῇ ταύτῃ θέσει ἐπέδειξε μεγίστην ἱκανότητα, καταστῆναι τὸ ὄνομα τῆς Ῥωσσίας σεβαστὸν καὶ ἐπιβάλλον εἰς πᾶσας δὲ τὰς περιπτώσεις ἐδούλῃ δυσμενέστατα διακείμενης πρὸς τὴν Αὐστρίαν. Κατὰ τὴν ἐν Πόλωνι ἐπαναστάσει, εἰς τὰς παραστάσεις τῶν κυβερνήσεων Αὐστρίας, Ἀγγλίας καὶ Ἑλλείας διὰ τὰ μέσα δι' ὧν ἐποδινώξεν ἡ Ῥωστικὴ Κυβέρνησις τὴν καταστολὴν αὐτῆς, ἀπήντησεν ἀγερῶς ὁ Γ. εἰπὼν εἰς τὰς ἑκάς κυβερνήσεις νὰ φροντισῶσι διὰ τὰ ἐν ταῖς ἰδίαις χώραις κακῶς ἔχοντα. ἔκτοτε δὲ ἐγένετο στενὸς φίλος τῆς Γερμανίας καὶ τῆς πολιτικῆς τοῦ Πρισμαρκ, ὅστις καὶ ἕτερον ἐπισημῶς τὰ εἰς τὴν οὐδετερότητα τοῦ Κόξενου ἀφορῶντα αὐτομάρκα διὰ τὴν Ῥωστικὴν ἀρχὴν τῆς Παρισίνης συνθήκης. Τῷ 1867 ὠνομασθὲν ὁ Γ. Ἀρχιεπίσκοπος Προβόντος δὲ τοῦ χρόνου ἐκ πολιτικῶν σκοποῦν σχετικῶς πρὸς τὸ Ἀνατολικὸν ζήτημα ὁ Γ. ἐλημέρηνσε τὸ πρὸς τὴν Αὐστρίαν μίσος του, καὶ ἐπύλθεν ἡ συμπύκνσις τῶν τριῶν αὐτοκρατόρων (Ῥωσίας, Αὐστρίας καὶ Γερμανίας), ἥτις διελύθη, ὅτε ὁ Γ. θέλησας ν' ἀνομιχθῇ εἰς τὰ μετοξύ Γερμανίας καὶ Γαλλίας (1875) δυσχερῆσαι τὴν Πρισμαρκ. Κατὰ τὴν τελευταίαν Ῥωσσογερμανικὴν πόλεμον καὶ τὰ ἐπακολουθήσαντα γεγονότα ἀνεπτύχεν ὁ Γ. μεγίστην διπλωματικὴν ἐξέλιξη, ἑλθεῖν δὲ μέρος εἰς τὸ βερολινεῖον Συνέστηον. Ἀλλ' ἡ συνθήκη δὲν ἱκανοποίησε τὰς ἐξήσεις τῆς Ῥωσσίας, ὁ δὲ Γ. δυσχερῆσθησας κατὰ τῆς Γερμανίας ἐσχέδισε γαλλορωσικὴν συνεννόησιν καὶ ἔδωκεν οὕτως ἀφορμὴν εἰς τὴν σχηματισμὸν τῆς συμμαχίας Γερμανίας καὶ Αὐστρίας, εἰς ἣν κατόπιν προσεχώρησε καὶ ἡ Ἰταλία. Κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τοῦ βίου του ὁ Γ. διεμενε πολὺ ἐν τῇ ἐξωτερικῇ πρὸς περιθάλψιν τῆς ἐξήσθησθαι ὕψους του, τελευταίως δὲ ἐν Βαδεν Βαδεν ὅπου ἀπέθανε κατὰ Φεβρουάριον τοῦ 1883. [Τ.Γ.]

Γόρτουν ἡ Γόρτους ἡ Γέρτωνα, ἡ τέλος Κόρτους (Ἦρτου), ὀνομασθεῖσα διαδοχικῶς καὶ Ῥάλλωσις, Λαρίσσα καὶ Κορηνία. Ἀρχαία πόλις τῆς Κρήτης, κατὰ τοὺς μυθικοὺς χρόνους μετὰ τὴν Ἰνύστον ἡ σπουδαιότερη τῆς νήσου, ὕστερον δὲ ὑπερεσρήσασα καὶ αὐτῆς ἐστὶ. Ἀφοῦ εἶχεν ἤδη περιέλθει εἰς τὴν κυριαρχίαν τῆς μέγα μεσῶς τῆς Κρήτης, ἡ Γ. καὶ ἡ Κνωσσὸς συμπαράστουσι τὰ ἀλλήλας ἀπαντὰς ὑπὸ τοὺς αἰῶνας, στασιάζουσι τε διέστησαν τὰ κατὰ τὴν νήσον προσθήκη δι' ἣν ἡ Κνωσσὸς μεγίστη ὀποτέροις προσγενέστω (Στράβ. 474, 11). Βασίτε δὲ ὅπου ὦν τὰ ἑνὸς Ἀγίων Δέκα καὶ Μητρόπολις ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Κνωσσοῦ. ἔχει σώζονται πλείστα ἑρεμια, διὰ δὲ τῶν πρὸ τινῶν ἐτῶν γενομένων ἀντακτῶν τοῦ Halbherr ἀνεκαλύφθησαν πλείστα μνημεῖα μεγίστης ἀξίας, ἐν αἷς ἐπιγράφετ' ἥτις ἀντεγράφη καὶ

ἔξεδθη πρῶτον ὑπὸ τοῦ Γερμανοῦ Φαβρικού· εἶπε δὲ αὐτὴ τὸ πρῶτον ἀδιαφιλονείκητον μνημεῖον τοῦ πεζοῦ λόγου τῶν Ἑλλήνων καὶ τὸ πρῶτον γνήσιον κείμενον ἑλληνικῶν νόμων, ὅτε περιέχουσα πλείστα διατάξεις τοῦ ἰδιωτικοῦ δικαίου τῆς περιφέρειου νομοθεσίας τῆς Γόρτυνος, τῆς ἀρίστης μεταξὺ τῶν κρητικῶν. Κατὰ τὴν κατὰ τῆς νήσου ἐκστρατείαν τοῦ Μετέλλου φαίνεται ὅτι δὲν ἐπανάστη ἡ Γ. καὶ διὰ τοῦτο δὲν κατεστράφη ὡς αἱ πλείστα ἄλλαι· τῆς νήσου πόλεις, τούναντίον δὲ ἐγένετο μητρόπολις τῆς Κρήτης καὶ ἔρθανεν εἰς ἀρκετὴν ἀκμὴν, ἣν διητήρησε καὶ ἐπὶ Βυζαντινῶν. Ὁ ἀρχιεπισκοπὸς τῆς ἡτο ὁ πρῶτος μεταξὺ τῶν τῆς νήσου, ἐξ οὗ ἡ Γ. ἔλαβε καὶ τὸ ὄνομα Ἑκκλησιαστικῆς Μητρόπολις, διατηρηθὲν εἰς τὸ παρ' αὐτὴν χωρίον Μητρόπολις. Ἐπὶ Ἑνετῶν ἔδρα τοῦ μητροπολίτου ἐγένετο τὸ Ἡράκλειον. [N.Στ.]

Γορτυνία. Ἐπαρχία τοῦ νομοῦ Ἀρχαδίας, ἔχουσα μῆκος 22 ὥρων (ἀπὸ τοῦ παρὰ τῷ Ἐρωμανθῷ ποταμῷ χωρίου Παρалоγῶν μέχρι τοῦ χωρίου Βάγκου), πλάτος δὲ 10 ὥρων (ἀπὸ τοῦ ὄρους Πατερίτης μέχρι τῆς κώμης Ἀγιάνη ἐν Ἡραΐᾳ), καὶ κείμενη μεταξὺ τῶν ἐπαρχιῶν Ὀλυμπίας, Αἰγιαλείας καὶ Καλαβρύτων, Μαντινείας καὶ Μεγαλοπόλεως. Περιλαμβάνει 11 δήμους, ὧν ὁ πληθυσμὸς ἀνέρχεται εἰς 46 373. Πρωτεύουσα εἶνε ἡ Δημητσάνα. Τὸ ὄνομα Γ. ἔλαβεν ἀπὸ τῆς πόλεως Γόρτυνος, ἥτις ἔκειτο ἐπὶ τοῦ Γορτυνίου ποταμοῦ, πλησίον τοῦ σημερινοῦ χωρίου Ἀτσιχῶλου, ὅπου σώζονται ἑρείπια. Πλείότερα βλ. ἐν λ. Ἀρχαδία, ὡς καὶ Βογιατζῆζ ἐν περιοδικῇ Βύρωνι τ. Α' (1874).

Γόρτυνος δῆμος, τῆς ἐπαρχίας Γορτυνίας, περιλαμβάνει τὴν πόλιν Καρύταιναν (ἔδρα) καὶ τὰ ἐξῆς χωρία Ἀτσιχῶλος, Βάγκου, Βλαχόρραφτη, Ἐγκλένοβα, Ζουνάτιον, Ἰμέρατι, Καλυδάκια, Καρχάτουλα, Καρβουνάρη, Κατσίμπαλη, Κοκορίτσα, Κουρουνηῦ, Κυπαρίσσια, Μαυριά, Παλαιόκαστρον, Σαρακινίον καὶ Φλώριον. Ἐν αὐτῇ διατηροῦνται ἐν ἑλληνικὸν σχολεῖον (Καρυταίνης) καὶ 10 δημοτικά. Κατ. 4757. [M.Σ.]

Γότλαρ. Πόλις ἐν τῷ νομῷ Ἰλδσεχάιμ, τῆς πρῶταις ἐπαρχίας Ἀννοβέρου, ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Γότσε, ἀρχαίως ἐκτισμένη καὶ ἔχουσα (1885) 11 763 κατ. Ἀλλοτε ἐλευθερά πόλις, ἐν ἣ οἱ αὐτοκράτορες τοῦ σαξονικοῦ καὶ φραγκικοῦ οἴκου διέμεναν πολλάκις καὶ συνεκρότησαν μεγαλοπρεπεῖς συνελεύσεις τῶν Γερμανῶν πριγκίπων, ἐστολίζετο ὑπὸ πλείστον ὠραίων κτιρίων, ἐξ ὧν σώζονται ἀκόμη τὸ αὐτοκρ. ἀνακτορον, λαμπροὶ ναοὶ κτλ.

Γοσλαρέτης (Zinkvitriol). Αὐτοφωέ βιτριόλιον ψευδαργύρου. Κρυσταλλοῦται κατὰ τὸ βασιρ. ὁρθὸν σύστημα, ἔχει σκλ.=2... 2,5 καὶ εἰδ. βάρ.=2... 2,1.

ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ Γ'

Εἶνε ἄχρους ἢ φαίδλευκος καὶ ἔχει γεῦσιν στυπικὴν. — Συνίσταται ἐξ 28,22 ὕδατος τοῦ ψευδαργύρου, 27,88, ὕδατος καὶ 43,90 ὕδατος. Ὑπὸ ὕδατος ἀπορρευστοῦται. [K.M.]

Γόσπορτ. Ὁχυρὰ πόλις καὶ λιμὴν τῆς Ἀγγλίας, Δ ἀντικρὺ τῆς Πορτομούθης, 106 χμ. ΝΔ τοῦ Λονδίνου, ἔχουσα 7420 κατ. Χυτήρια ἀγκυρῶν, ἀποθήκαι τροφίμων καὶ προμηθειῶν διὰ τὸν στόλον.

Γοσσελί (Gosselies). Πόλις τῆς βελγικῆς ἐπαρχίας Ἐνεγαυίας, παρὰ τὸν σιδηρόδρομον, ἔχουσα 8000 κατ. [M.Σ.]

Γοσσύπιον (Βοτ.), Gossypium L., γένος τῆς οἰκογεν. τῶν Μαλαχωδῶν, ἐκ τῶν διαφόρων εἰδῶν τοῦ ὅποιου ὁ Βάμβας (βλ. λ.). Ὁ Θεόφραστος μνημονεύει ἤδη Γ. τὸ δένδρῳδες (G. arboreum L.) ὡς ὁ ἐν ὅρῳ ἐρὶ ο φ ὁ ρ ο ν ἐν Ἰνδίας καὶ Ἀραβίᾳ, ἐξ οὗ τὰς σινδόνας ὑφαίνουσι. [Θ.Χ.]

Γοστυνέν. Πόλις τοῦ ῥωστικοῦ κυβερνεῖου Βαρσοβίας, ΝΔ τοῦ Πλότσκ· ἔχει μετὰ τὰς ἐργοστάσια σιδηροδρομίας, μεταλλουργίας, βυρσοδεψίας καὶ (1882) 8667 κατ.

Γότα. Πρωτεύουσα τοῦ ἐμμενίου δουκάτου ἐν Γερμανίᾳ, πλησίον τοῦ Λείνου, ἐπὶ τοῦ σιδηροδρόμου Βερολίνου-Κάσσελ-Φραγκοφούρτης. Ἀποτελεῖται ἐκ τῆς κυρίως πόλεως, ἀρχαιοτέρως καὶ ἥττον ὠραίας κατασκευῆς, καὶ τεισάρων προαστείων. ἔχει ἀνάκτορον τῶν δουκῶν Σαξο-Κοβούργου-Γ., τὸ Φρεῖδενσταϊν, ἀρχαῖον πελώριον κτίριον, ἐν ᾧ ὑπάρχουσι βιβλιοθήκη καὶ πλουσιώτατα συλλογαὶ, μουσεῖον (τὸ νέον) ἀρχαιολογικὸν καὶ φυσιογραφικὸν μετὰ πινακοθήκης, γυμνάσιον, ἀνώτερον παρθεναγωγεῖον, διδασκαλεῖον, ψιδεῖον καὶ πολλὰ ἄλλα ἐκπαιδευτικὰ κλ. καταστήματα, Γεωγραφικὸν ἴνστιτούτον ἐκ τῶν ἀρίστων τοῦ εἰδους του, τράπεζαν πυρασφαλιστικὴν καὶ ἄλλας πολλὰς, πλείστας ἐπιστημονικὰς ἐταιρίας κλ. Βιομηχανία ἀκμάζει ἰδια ἡ πορσελλάνης, σιμυχάου, μηχανικῶν ἐργαλείων, βάμβανος κτλ. Ἐνταῦθα διαμένει κατὰ καιροὺς ὁ δούξ Σαξο-Κοβούργου Γ., ἄλλοτε δ' ἐν Κοβούργῳ. ἔχει δὲ ἡ πόλις (1890) 29 134 κατ.—Ἡ Γ. ἐθιμολογῆται κατὰ τοὺς χρόνους Καρόλου τοῦ Μεγάλου.

Τὸ δουκάτον Γ. ἀποτελεῖ τὸ Β καὶ μείζον μέρος τοῦ δουκάτου Σαξο-Κοβούργου-Γότας καὶ ἔχει ἐμβαδὸν 1394 τχμ. καὶ κατοικοὺς 147 226. [B.A.]

Γότας διωρύξ ἡ σημαντικωτάτη τῶν διωρύγων τῆς Σουηδίας, δι' ἧς κοινωνοῦσιν ἡ Βαλτικὴ καὶ ἡ Βόρειος Θάλασσα, ἀνοιγθεῖσα τῷ 1810—32. Διὰ τῆς λίμνης Βέττερ διαιρεῖται εἰς δύο τμήματα, ὧν τὸ μὲν Α, πρὸς τὴν Βαλτικὴν, ἔχει μῆκος 90,9 χμ., τὸ δὲ Δ 66 χμ. [B.A.]

Γότας ήμερολόγιον. Ἡμερολόγιον

ἐκδιδόμενον ἐν Γόττ κατ' ἔτος ἀπὸ τοῦ 1768 καὶ περιεχόν τας γενεαλογίας τῶν ἡγεμόνων τῆς Εὐρώπης καὶ τῶν οἰκῶν αὐτῶν, τας τῶν εὐγενῶν μέχρι τοῦ βαθμοῦ βαρὼν, πίνακα τῶν κυβερνητῶν, ὑπουργῶν καὶ ἄλλων ἀνωτάτων λειτουργῶν τῶν κυριωτέρων κρατῶν τοῦ κόσμου καὶ διαφόρους στατιστικὰς περὶ αὐτῶν πληροφορίας. Μοναδικὸν εἰς τὸ εἶδος του.

Γόττεβοργ (Göteborg). Παλαιὰ πόλις, ἔδρα ἐπισκόπου καὶ πρωτεύουσα τῆς συνθετῆς ἐπαρχίας Γόττεβοργ Βίχους (βλ. Βίχους-Δαϊν), κείμενη ἐν ῥωμαντικῇ θέσει, συνδεομένη δὲ δια σιδηροδρ. μετὰ τῆς Στοκχόλμης καὶ διὰ τῆς διωρυχῆς Γόττς μετὰ τῆς Βαλτικῆς. Διασταυροῦται ὑπὸ πλείστων διωρυχῶν, εἶναι δὲ ὠριότατα ἐκτισμένη. Οἱ 104 657 κατ. (1890) αὐτῆς διατηροῦσι μέγα ἐμπορίον καὶ ἀκμαστάτην ναυτιλίαν, πρὸς δὲ βιομηχανικὰν διαφορῶν εἰδῶν. [Μ.Σ.]

Γοτθάρδος Ἅγιος. Ὁρεινὴ συστάς ἀνήκουσα εἰς τας Λεπτοντικές Ἀλπεις καὶ ἐκτείνουμένη ἀπὸ τοῦ ΔΝΔ πρὸς τὸ ΑΒΑ μέρος, ἐν ὁλῇ κατὰ μέγαν τραπέζιον, ἔχοντος μήκος 32—48 χμ., πλάτος 10—12 χμ. καὶ ἐμβαδὸν 440 περίπου χμ. Ὑψοῦται παρὰ τα συνορὰ τῶν ἐλβετικῶν καντονίων τῆς Καλιταίας, τοῦ Οὐρύ, τοῦ Γραουβούνδεν καὶ τοῦ Τικίνου. Ὁ ὅγκος ἀποτελεῖ ὄρεπιδιον, ἔχον ὕψος 2000—2600 μ. Ἡ δίοδος τοῦ Ἀγ. Γ. (2112 μ.) διαιρεῖ τὴν συστάδα εἰς δύο μέρη. Καὶ μὲν ἐν τῷ Δ μέρει ὕψοῦται τὸ ὄρος Στρογγύλον (Ronde, 3197 μ.), τὸ Λουκέντρον (2959 μ.) καὶ ἡ Φιδία (2442 μ.), καὶ βραχύτερον δὲ τὸ Μούτχον (3108 μ.). Τὸ δὲ Α μέρος εἶναι ἀπότομον καὶ βραχύνει· αὐτοῦ κυριώτεροι αὐτοῦ κορυφαί εἰναι τὸ Μόντε Πράζα (2738 μ.), τὸ Κέντρικόν Ὅρος (3003 μ.), καὶ τὸ Βαδόν (Badus 2931 μ.). Ὑπὸ εὐρυτέραν ἔννοιαν, καταλογίζεται ἐπίσης εἰς τὴν συστάδα τοῦ Ἀγίου Γ. καὶ ἡ ἀπὸ τῆς δίοδου τοῦ Ρούρεν ἄχρι τῆς τοῦ Σιμπλὸν διήκουσα ἄλυσις τοῦ Βλινδενχον (3982 μ.), τοῦ Ὁφενχον (3242 μ.) καὶ τοῦ Μόντε Λέινε (3563 μ.), ἧτις ἀποτελεῖ τὴν μεταξὺ Ροδανὸς καὶ Τογγία διαιρετικὴν γραμμὴν, ἐπίσης καὶ ἡ ΝΑ τῆς κοιλίας Πιόρας ὄρεογραμμὴ τοῦ Λουκομαχγνὸς (2778 μ.) καὶ τοῦ Μολαρε (2588 μ.), ἧτις διερχομένη διὰ τῶν κοιλιάδων τοῦ Βλένγρου καὶ τοῦ Λιδίνου ἐκτείνεται ἄχρι τῆς συμβόλης τοῦ πρώτου καὶ τοῦ Τικίνου.

Τὰ ἀπὸ τοῦ Ἀγίου Γ. ρέοντα ὕδατα ἐκβάλλουσιν εἰς τρεῖς θαλάσσας· εἰς τὴν ἰστέριον διὰ τοῦ Ρήνου ὁ Ρόυς (Ρώσσας) καὶ ὁ ἔμπροσθεν Ρήνος ἢ Προρρήνος (Vorderrhein), εἰς οὗς συρρέουσι τὰ ὕδατα τῆς τε Β καὶ Α κοιλίας· εἰς τὴν Ἀδριατικὴν ὁ Τικίνος, ἐνδύμενος μετὰ τῶν ὑδάτων τῆς νοτίου κατακλύσεως τοῦ Πάδου· καὶ εἰς τὸν κόλπον τοῦ Λέοντος διὰ τοῦ Ροδανὸς οἱ ῥυάκες τῆς δυτικῆς

κοιλίας. Ὁ Ἅγιος Γ. ἀποτελεῖται ἐκ φλεβίτου, πηγματίτου, γρανίτου, σχιστολίθου κτλ.

Ἡ δίοδος τοῦ Ἀγίου Γ., ἐξ ἧς ὠνομάσθη καὶ τὸ ὄρος, καὶ ἧτις συνδέει τὰς κοιλιάδας τοῦ Ρόυς καὶ τοῦ Τικίνου, εἶναι τὸ σπουδαιότατον μέσον συγκοινωνίας μεταξὺ Ἑλβετίας καὶ Ἰταλίας. Ἰδιαιτέραν δὲ σημασίαν προσέλαβε διὰ τοῦ σιδηροδρόμου τοῦ Ἀγ. Γ., ὅστις κατεσκευάσθη 1872—82. Τὸ κυριώτερον ἐν αὐτῇ ἔργον εἶναι ἡ μακρὰ σύριγξ Ἀυρόβλου-Γόττγενεν, ἧτις ἔχει μῆκος 14984 μ. καὶ ἧς αἱ δάπαναι ἀνῆλθον εἰς 50 ἑκατομμύρια φραγκῶν. [Π.Π.]

Γοτθικὴ γλῶσσα ἦτο ἡ ὑπὸ τῶν Γότθων λαλομένη γλῶσσα, ἧτις ἐσχημάτιζε μετὰ τῶν σκανδιναυικῶν τὸν ἀνατολικὸν κλάδον τῶν γερμανικῶν γλωσσῶν. Ἐξ αὐτῆς ἐβόθη ὁ λεγόμενος ἀργυροῦς κώδις τῆς μεταφράσεως τῆς ἁγίας Γραφῆς ὑπὸ τοῦ ἐπισκόπου Οὐλφίλα καὶ τινα μικρότερα ἀποσπάσματα. Εἶναι δὲ ταῦτα τὰ ἀρχαιότερα μνημεῖα τῶν γερμανικῶν γλωσσῶν. [Μ.Γ.]

Γοτθικὴ γραφὴ. Αὕτη ἐσχημάτισθη ὑπὸ τοῦ Οὐλφίλα κατὰ τὴν ἀρχαίαν ῥωστικὴν τὴν προσθήκην ὀλίγων τινῶν στοιχείων ληφθέντων ἐκ τῆς ἀρχαιοτάτης γραφῆς τῶν γερμαν. ἐθνῶν, τῶν λεγόμενων ῥουνῶν. Ὀνομαζέται δὲ οὕτω καὶ ἡ νῦν παρὰ τοῖς Γερμανοῖς γραφὴ πρὸς διακρίσιν ἀπὸ τῆς λατινικῆς, ἐξ ἧς ἀνεπτύχθη κατὰ τὸν μεσαιῶνα. [Μ.Γ.]

Γοτθικός ρυθμός. Οὕτω καλεῖται ὁ κατὰ τὸν 12ον καὶ 13ον αἰῶνα ἀναπτυχθεὶς ἐν τῇ Δ Εὐρώπῃ ρυθμὸς ἐν τῇ οἰκοδομῇ ἰδιῶν τῶν ναῶν, χαρακτηριζόμενος καθόλου ἐκ τοῦ ἀναλόγου τοῦ πλατύος μεγάλου ὕψους τῶν οἰκοδομῶν, τῆς ἀξυτήτης αὐτῶν πρὸς τὰ ἔθνη καὶ ἐκ τῆς ποικιλίας καὶ λεπτεπιλέπτου αὐτῶν διακοσμήσεως. Κοιτίς τοῦ Γ. ρυθμοῦ ὑπῆρξεν ἡ Γαλλία, ἐν ἣ μετεβλήθη εἰς τοῦτον δι' ἰδιορρυθμῶν μετασχηματισμῶν ὁ πρότερον ἐπικρατῶν ῥωμανικὸς ρυθμὸς (βλ. λ.). ἐνεφανίσθη δὲ ὁ νέος ρυθμὸς τὸ πρῶτον ἐν τῇ οἰκοδομῇ τοῦ ἐν St.-Denis ναοῦ (1140), εἶτα δὲ ὁλονέν τελειοποιούμενος ἐν τῇ μητροπόλει Νoyon, τοῖς ναοῖς τῆς Παναγίας ἐν Châlons (1157—83) καὶ St.-Remis ἐν Ρημοῖς κτλ. καὶ τέλος ἐν τῇ Παναγίᾳ τῶν Παρισίων (1163—77). Μετενεχθεὶς εἰς Γερμανίαν ἐφηρμόσθη τὸ πρῶτον ἐν τῷ ναῷ τῆς Παναγίας ἐν Τρεβηροῖς (1227—44) καὶ τῷ ναῷ ἁγίας Ἐλισάβετ ἐν Μαρβούργῳ (1235—83), ἀνεπτύχθη ὁμοῦς ἐνταῦθα ἐντελέστερον εἰς καθαρῶς γερμανικὸν ρυθμὸν καὶ εἰς τὴν τελειότητα αὐτοῦ ἐφύλαξεν ἐν τῇ Μητροπόλει Κολωνίας, θεμελιωθεὶς τὸ 1248 καὶ ἐγκαινισθεὶς τῷ 1322. Καὶ ἐν Ἀγγλίᾳ δὲ, Ἰταλίᾳ, Ἰσπανίᾳ καὶ ἀλλοῦς εἰσήχθη καὶ ἐφηρμόσθη ὁ Γ. ρυθμὸς, ἀλλ' ἐν ἑκάστη χώρᾳ μετὰ νέων τροποποιήσεων, ἡμᾶς δὲ μέχρι τοῦ τέλους τοῦ

Η ἐν Κολωνίᾳ μητρόπολις.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

1^{ου} αιώνας, ἐφαρμοσθεῖς ἐν τέλει εἰς παντός τῶν δημόσια οἰκοδομήματα, μονάς, φρούρια, κτλ., ἡγετορὰ, δημαρχεῖα, μνημεῖα κλ. Πρβλ. καὶ ἄλλα Γαλλικὴ καὶ Γερμανικὴ καλλιτεχνία.

Ἐκ τῶν κυρίων χαρακτηριστικῶν ναυτ. Γ. ρυθμοῦ ὑπὲρ τὴν τελειοτάτην αὐτοῦ διαμόρφωσιν εἶναι ὅτι τὸ βάρος τοῦ ὅλου οἰκοδομήματος μετὰ καὶ τοῦ τῶν κατ' ὄψεϊν γωνίαν διασταυρουμένων καὶ ἀποτελούντων τὴν στέγην τῶν συγκεντρουταί εἰς σύστημα στύλων, οἱ δὲ τοῖχοι μόνον εἰς περιορισμὸν τοῦ χώρου χρησιμεύουσιν. Τὰ πολυδαίδαλα ἐσωτερικὰ τε καὶ ἐξωτερικὰ ποικίλματα, ἀποτελόντα ἴδιον γένος αὐτοτελὲς καὶ πλουσιώτατον, χαρακτηρίζουσιν ἐπίσης τὸν ρυθμὸν τοῦτον, ἐν ᾧ κατεσκευάσθησαν τὰ τεχνικῶς μεγαλοπρεπέστατα τῶν μέχρι τοῦδε οἰκοδομημάτων, συντελούντα εἰς συμπλήρωσιν τῆς ἐκ τῆς κυρίας οἰκοδομῆς ἐντυπώσεως. Τὸ εἶδος τοῦ ρυθμοῦ καθίσταται ἑμμενέστερον ἐκ τοῦ σχετικοῦ πίνακος (Ἀρχιτεκτονικὴ, Η'), πρὸς ὃν πρβλ. τὸν προηγούμενον πίνακα (Ζ') τοῦ ῥωμαϊκοῦ ρυθμοῦ. [B.E.]

Γότθοι (Gothen, Guttones). Ἔθνος Γερμανικόν, ἐκ τῶν ἀρχαιοτάτων, οἰκοῦν ἐν ἀρχαιότεροις χρόνοις τὰ νότια τῆς σημερινῆς Σουηδίας καὶ τὰς νοτιανατολικὰς ἀκτὰς τῆς Βαλτικῆς θαλάσσης. Ὁ χρόνος τῆς ἐγκαταστάσεως τοῦ ἔθνους τούτου ἐν ταῖς χώραις ταύταις εἶναι ἄγνωστος. Ὅτι οἱ Γότθοι εἶναι οἱ αὐτοὶ πρὸς τὸν μεταξὺ τοῦ Αἰμου καὶ τοῦ Ἰστρου οἰκούντα ἐν τῇ ἀρχαιότητι Θρακικὴν λαὸν τῶν Γετῶν εἶναι γνώμη παραδοθεῖσα ὑπὸ τοῦ Ἰορνάνδου (Getae et Gothi dicuntur), ἐλεγχθεῖσα δὲ πλημμελὴς ὑπὸ τῶν νεωτέρων ἐρευνῶν. Οἱ Γότθοι ἀπὸ τὰ τέλη τοῦ Β' μ.Χ. αἰῶνος χωρήσαντες βαλμυζέν πρὸς νότον κατέλαβον ἀπασας τὰς μεταξὺ τοῦ Ἰστρου καὶ τοῦ Τανάϊδος (Δόν) ποταμοῦ χώρας τῆς σημερινῆς Ῥωσσίας καὶ ἔδρυσαν ἐνταῦθα δύο κράτη, τὸ τῶν Οὐνσιγόθων ἥτοι τῶν δυτικῶν Γόθων καὶ τὸ τῶν Οὐστρογόθων ἥτοι τὸ τῶν ανατολικῶν Γόθων. Ἐκ τῶν χωρῶν δὲ τούτων ὁρμώμενοι οἱ Γότθοι (καὶ Σκυῖται ὑπὸ τῶν πατέρων τῆς Ἐκκλησίας καλούμενοι ὡς οἰκούντες ἐν Σκυθίᾳ) πολλὰς ἐποιούντο ἐπιδρομὰς κατὰ ξηρὰν καὶ κατὰ θάλασσαν εἰς τὴν Ἰλλυρικὴν Χερσονήσον καὶ τὴν Μικρὰν Ἀσίαν καὶ τὰς ἑλληνικὰς νήσους. Διὰ τῶν ἐπιδρομῶν δὲ τούτων ἐρρίφθησαν ἐν τοῖς λαοῖς τούτοις τὰ σπέρματα τοῦ χριστιανισμοῦ (ἀπὸ τοῦ τρίτου αἰῶνος). Περὶ τὰ τέλη τοῦ Δ' μ.Χ. αἰῶνος ἀμφότερα τὰ Γοθικὰ κράτη κατελύθησαν ὑπὸ τῶν ἐπιδραμόντων Οὐννων καὶ τότε οἱ μὲν Οὐνσιγόθοι ἐξ ἀνάγκης εἰσελάσαντες εἰς τὸ Βυζαντινὸν κράτος μετὰ πολλὰς πλάνας ἐν τῇ Ἰλλυρικῇ καὶ τῇ Ἰταλικῇ Χερσονήσῳ ἐγκατεστάθησαν (περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ Γ' μ.Χ. αἰῶνος) ὁριστικῶς ἐν ταῖς ἐνθεν καὶ ἐνθεν τῶν Πυρηναίων Γαλατικῇ καὶ Ἰσπαν. χώραις, εἰτα δὲ περιορισθέντες μόνον εἰς

τὴν Ἰσπανίαν ἔδρυσαν ἐνταῦθα τὸ περίφημον Οὐνσιγόθικον κράτος, τὸ διαρκέσαν μέχρι τῶν ἀρχῶν τοῦ 8 μ.Χ. αἰῶνος, ὅποτε κατελύθη ὑπὸ τῶν ἐκ τῆς Ἀφρικῆς εἰσδελόντων Ἀράβων· οἱ δὲ Οὐστρογόθοι, ἀπὸ ἐπὶ τινὰ χρόνον κατεστάθησαν ἐν ταῖς περὶ τὴν ἄνω Δούναβιν χώραις, περὶ τὰ τέλη τοῦ Β' μ.Χ. αἰῶνος εἰσέβαλον εἰς τὴν Ἰταλίαν, ἐνθα ἔδρυσαν κράτος Οὐστρογόθικόν καταλυθὲν περὶ τὰ μέσα τοῦ Γ' μ.Χ. αἰῶνος ὑπὸ τοῦ αυτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ. Τὸ ὄνομα τῶν Οὐστρογόθων μετὰ τὴν κατάλυσιν τοῦ ἐν Ἰταλίᾳ κράτους ἐξηφανίσθη ἀπὸ τῆς ἱστορίας, ὁ δὲ Οὐστρογόθικὸς λαὸς συνεχωνεύθη μετ' ἄλλων ἐν Ἰταλίᾳ καὶ ἐκτὸς τῆς Ἰταλίας λαῶν. Ἐπίσης δὲ καὶ τὸ ὄνομα τῶν Οὐνσιγόθων ἐξέλιπεν ἐκ τῆς ἱστορίας μετὰ τὴν κατάλυσιν τοῦ ἐν Ἰσπανίᾳ κράτους αὐτῶν, ἀπὸ καὶ πρότερον ὁ Οὐνσιγόθικὸς λαὸς συνεχωνεύθη μετὰ τῶν πρῶν οἰκούντων τὴν χώραν ἐκλατινισμένων Ἰσπανῶν. (Ἰβ. καὶ Ἀλάρικος καὶ Θεοδώριχος).

Τῆς Γοθικῆς γλώσσης, ἥτις εἶναι ἐκ τῶν ἀρχαίων γερμανικῶν γλωσσῶν (βλ. λ.), μνημεῖα ἐπὶ τῇ ὑπὸ τοῦ ἐκ προγόνων Ἑλλήνων Μικρασιατῶν (Καππαδόκων) καταγομένου Οὐλφίλα γενομένη μετάρρᾳσι τῆς Ἀγίας Γραφῆς κατ' ἀλφαριθμητικὸν χαρακτήρα ἐπινοηθέντας ὑπὸ τοῦ Οὐλφίλα κατὰ τοὺς ἀρχαίους ῥωσσικοὺς χαρακτῆρας. [Π.Κ.]

Γοτλάνδη. Ἡ μεγαλύτερα νῆσος τῆς κυρίως Βαλτικῆς θαλάσσης, 90 χμ. ἀπὸ τῆς σουηδικῆς ἀκτῆς. Μετὰ τῶν περιβαλλουσῶν αὐτὴν μικρῶν νησιῶν ἀποτελεῖ τὴν ἐπαρχίαν Βίσβου ἢ Γοτλάνδην ἔχουσαν ἑκτασίαν 3115,6 τεχμ. (ὡν τὰ 45,5 καλύπτει τὸ ὕδωρ) καὶ κατ. 1882 (53293). Ἡ Γ. εἶναι ἐπιπέδος ὕψος ἔχουσα 30—50 ἢ 60 μ. Ἐχει ἐμπόριον ζωφρὸν καὶ ναυτιλίαν παράγει δὲ σιτηρὰ, γεωμῆλα κλ. Πρωτεύουσα αὐτῆς εἶναι ἡ ἐν τῇ Δ. ἀκτὴ πόλις Βίσβου, ἐκ δὲ τῶν λιμένων αὐτῆς ὁ νεωστὶ ὁχυρωθεὶς Σλίτεχαμν εἶναι ὁ ἄριστος τῆς Βαλτικῆς. Ἡ Γ. ἔχει σιδηρόδρομον 57 χμ. (Βίσβου—Χέμπε). Ἀνήκει εἰς τὴν Σουηδίαν.

Γότσης (Κάρολος Κόμη· Götzi). Ἰταλὸς κωμωδιοποιός, γενν. τῷ 1720 ἐν Ἐνετίᾳ καὶ ἀποθ. τῷ 1806. Ἦτο ὁ κυριώτατος ἀνταγωνιστὴς τοῦ Γολδόνη (βλ. λ.), ἔλαβε δὲ τὰς ὑποθέσεις τῶν πολυπληθῶν κωμωδιῶν του πρὸ πάντων ἐκ μύθων καὶ παραμυθίων. Τινὲς ἐξ αὐτῶν ἔτυχον καλλίστης ὑποδοχῆς καὶ ἐν τῷ ἐξωτερικῷ. Ἡ πληρυστέρα ἐκδ. τῶν ἔργων τοῦ Γ. εἶνε ἡ τῆς Ἐνετίας εἰς 14 τόμους (1801—21). [Μ.Γ.]

Γοττέγγη (Göttingen). Πόλις ἐν τῷ νομῷ Ἰλδεσχαίμ τῆς πρωσ. ἐπαρχ. Ἀννοβέρου ἐπὶ τοῦ Λείνου, 97 χμ. ΝΑ τοῦ Ἀννοβέρου. Ἐχει ἐρετεινόν, πανεπιστήμιον, δύο γυμνάσια, νοσοκομεῖον, φρενοκομεῖον καὶ ἄλλα

δημόσια καταστήματα, κατ. δὲ (1885) 21551 τούς πλείστους εὐαγγελικούς, ἀσχοῦντας βιομηχανίαν ὑφασμάτων, θερμάτων, ἐπιστημ. ἐργαλείων κλ. Παιδημισμένον εἶναι τὸ Πανεπιστήμιον Γ., ἐν τῶν ἀρίστων τῆς Γερμανίας, εἰς ὁποσδήποτε πλουσιωτάτη βιβλιοθήκη (500000 τόμων καὶ 5000 χειρογράφων), ἀστεροσκοπεῖον, πλουσιωτάται συλλογαὶ καὶ μουσεῖον, βοτανικὸς κήπος κλ. Ἡ περιφέρεια Γ. ἔχει (1880) ἐπὶ 835 τχμ. 74 168 κατ.

Γόττλιγκ (Karl Wilhelm Göttling). Φιλολόγος καὶ ἀρχαιολόγος γενν. 1793 ἐν Ίένα, διατελέσας δὲ ἀπὸ τοῦ 1832 τακτικὸς καθηγητὴς τῆς Φιλολογίας ἐν Ίένα. Ἐταξείδευσε πολὺ, δις δ' ἐπισκέφθη τὴν Ἑλλάδα, τῷ 1840 καὶ τῷ 1852. Ἀπέθ. τῷ 1869. Ἐκ τῶν ἔργων τοῦ σπουδαιότερα εἶναι ἡ ἐκδοσις τῶν Πολιτικῶν (1824) καὶ τῶν Οἰκονομικῶν (1830) τοῦ Ἀριστοτέλους καὶ διήρορει ἄλλα ἐκδόσεις συγγράφων καὶ ἐπιστημονικὰ πρᾶγματα. [Ἑγ.]

Γόττσχεδ (Joh. Christ Gottsched). Γερμανὸς συγγραφεὺς καὶ κριτικὸς, ὅστις ἔσχε μεγίστην ἐπιρροὴν ἐπὶ τῆς γερμαν. φιλολογίας. Ἐγενν. τῷ 1700 καὶ ἀπέθ. τῷ 1766 ἐν Λειψία ὡς καθηγητὴς τῆς φιλοσοφίας. Κατεπολέμησε καὶ κατέκρινεν αὐστηρότατα τὸ στομφώδες ὅρος τῶν Γερμανῶν ποιητῶν, ὑπέδειξε δὲ τοὺς Γάλλους ὡς ὑπόδειγμα διανοητοῦ λόγου καὶ συνέστησε ψυχρότερον πῶς ὅρος. Ἐὰν δὲ εἰς τοῦτο ὑπερέβη τὰ ὅρια, ἀναμείλικτοι ὅμως εἶναι αἱ τελευταῖοι προσπάθειαι, ἃς κατέβαλε πρὸς καθαρισμόν τῆς γερμανικῆς γλώσσης. Τὰ ποιητικὰ ἔργα του εἶναι ἀνευ αξίας. [Μ.Γ.]

Γόγια (Francisco Goya). Ἰσπανὸς ζωγράφος καὶ χαλκογράφος γεννηθεὶς τῷ 1746 ἐν Φουεντεντόδος τῆς Ἀραγωνίας, ἀποθανὼν δὲ ἐν Βορζῷ τῷ 1828. Σπουδάζας ἐν Ρώμῃ ἐγκατεστάθη ἐν Μαδρίτῃ καὶ εἰλκυσε τὴν εὐνοίαν Καρόλου τοῦ Δ', ἐφ' οὗ ἐγένετο 1799 πρῶτος ζωγράφος τῆς αὐτῆς. Ἐγραψε ἐκκλησιαστικὰς εἰκόνας, πίνακας διαφόρους, προσωπογραφίας, διεκρίθη ὅμως πρὸ πάντων ὡς χαλκογράφος. Τὸ κυριώτερον ἔργον του εἶναι περὶ 80 ἀλληγορικῶν σατυρικῶν παραστάσεων (Caprichos, 1793—96), μετὰ τοῦτο δὲ «Ταυρομαχία» εἰς 30 φύλλα κλ. [Ἑγ.]

Γουαγιόνα. Βλ. Γουάνα.

Γουάγχοι. Οὕτως ἐκαλοῦντο οἱ ἀρχικοὶ κάτοικοι τῶν Καναριῶν νήσων, οὓς εὗρον αὐτοὶ καταλαβόντες τὰς νήσους οἱ Ἰσπανοὶ κατὰ τὸν 15ον αἰῶνα. Περιγράφονται μεγάλοι τὸ σῶμα, γενναῖοι καὶ εἰρηνικοί. Τοὺς νεκροὺς ἐποίησαν μευμίας. Μετὰ τὴν κατάκτησιν συναγωνίσθησαν μετὰ τῶν Ἰσπανῶν καὶ τὸ γένος τῶν ἐξηλείφθη, μόνου τοῦ σωματικοῦ τύπου διατηρουμένου. [Ἑγ.]

Γουαδαλαχάρα (Guadalajara). 1)

Πρωτεύουσα τῆς ὁμων. Ἰσπανικῆς ἐπαρχίας (12611 τχμ., 201518 κατ.), κειμένη ἐπὶ ἑνῶρος καὶ παρὰ τὸν σιδηρόδρομ., 56 χμ. τῆς Μαδρίτης, ἔχουσα 8503 κατ. (1884).— 2) Πρωτεύουσα τῆς μεξικανικῆς πολιτείας Χαλίσκου, 460 χμ. ἀπὸ τοῦ Μεξικοῦ, ἔχουσα (1880) 78600 κατ. Ἰδρύθη τῷ 1842, ἔχει δὲ μεγαλοπρεπὴ μητρόπολιν καὶ ἄλλους ὁραίους ναοὺς, πανεπιστήμιον καὶ διάφορα ἄλλα σχολεῖα. Ἐκ τῆς βιομηχανίας εὐδοκίμει κυρίως ἡ χρυσοχοία, ξυλουργία κτλ. [Μ.Σ.]

Γουαδालκάζαρ. Πόλις τῆς μεξικανικῆς πολιτείας Σάν-Λούκ-Πότοσι, ἔχουσα 9000 κατ. καὶ σπουδαία ὑδαργυρορυχία. [Μ.Σ.]

Γουαδालκαζαρίτης καλεῖται ὀρυκτὸν καταλεγόμενον εἰς τὸ κιννάβαρι (βλ. λ.). Ἀπαντᾷ κρυπτοκρυσταλλοσφῆς, εἶνε δὺςξεστος, ἔχει σκληρότητα=2, εἰδ. βάρ.=7,15, χρώμα καὶ γραμμὴν μέλαιναν, εἶνε ἀδιαφανὴς καὶ συνίσταται ἐξ ἐνθείου ὑδαργύρου καὶ ἐνθείου ψευδαργύρου, μετὰ 80,58 ὑδαργύρου, 4,37 ψευδαργύρου καὶ 15,05 θείου. [Κ.Μ.]

Γουαδालκβίρ (Guadalquivir), ὁ Βαίτις τῶν ἀρχαίων. Ποταμὸς τῆς Ἰσπανίας, πηγάζων ἐπὶ τῆς Σιέρρας δὲλ Πόζο καὶ εἰσβάλλων μετὰ κυρίως πρὸς ΝΔ ῥοὴν 602 χμ. εἰς τὸν κόλπον τῶν Γαδεῖρων (Κάδιξ). Χύνονται εἰς αὐτὸν πολλοὶ παραπόταμοι, ἐξ ὧν οἱ Γουαδιδάνας-Μενάρ, Γουαδालμάρ καὶ Χενίλ εἰσιν οἱ σπουδαιότεροι, παρ' αὐτὸν δὲ κεῖνται πλείστοι πόλεις (Κορδοῦ, Σεβίλλα κλ.). Εἶνε πλωτὸς μέχρι τῆς Σεβίλλης. [Μ.Σ.]

Γουαδαρράμα (Σιέρρα δὲ). Ὀροσειρὰ τῆς Ἰσπανίας μεταξὺ τῶν ἐπαρχ. Μαδρίτης καὶ Σεγοβίας. Ἐχει μέγιστον ὕψος 2405 μ. (Πενιαλάρα). [Μ.Σ.]

Γουαδελουπῆ (Guadeloupe). Ἡ μεγίστη τῶν Μικρῶν Ἀντιλλῶν νήσων, 136 χμ. ΒΠΔ τῆς Μαρτινίκης, διηρημένη διὰ πλωτοῦ πορθμοῦ εἰς 2 μέρη, ὧν τὸ δυτικόν, ἡ κυρίως Γ., ἔχει ἐμβαδὸν 746,3 τχμ., τὸ δὲ ἀνατολικόν (Γρανδε-Τέρρε) 656,3. Ἡ Γ. εἶνε γαλλικὴ ἀποικία καὶ σχηματίζει μετὰ τινῶν μικροτέρων νήσων ἰδίαν τοποτηρητείαν. Ἐχει (1889) 142.294 κατ., ὅλη δὲ ἡ τοποτηρητεία 165899. Τὸ κυριώτερον προϊόν εἶνε σάκχαρον, πρὸς δὲ καφές, βάμβαξ, καπνὸς κτλ. Πρωτεύουσα Βάσ-τέρ (βλ. λ.). Ἡ Γ. κατεκτήθη ὑπὸ τῶν Γάλλων τῷ 1635, περιήλθε δὲ κατ' ἐπανάληψιν εἰς τὴν κατοχὴν τῶν Ἀγγλῶν καὶ 1813-4 τῶν Σουηδῶν καὶ τέλος τῷ 1816 πάλιν εἰς τὴν τῶν Γάλλων. [Μ.Σ.]

Γουαδιδάνας. ὁ ἄναξ τῶν ἀρχαίων. Ποταμὸς τῆς Ἰσπαν., ὅστις πηγάζων ἐν τῇ ἐπαρχ. Θιουδάδ Ρεάλ (Μάγχα) διαρρέει τὸ ΝΔ μέρος τῆς Ἰσπανίας πρὸς Δ διευθυνόμενος, παρὰ τὸ Βαδαχὸς, σχηματίζει πρὸς Ν ῥέων τὰ μεταξὺ Ἰσπανίας καὶ Πορτογαλίας σύνορα, εἰσέρχεται

εξ αυτήν, πάλιν δὲ στρέφεται ὀλίγον ἀνατολικώτερον καὶ διὰ δευτέραν φοράν χωρίζων τὰς 2 χώρας, ἐκβάλλει Δ τῆς Αὐαμέντης εἰς τὴν κόλπον τῶν Γαδεῖρων. Ἐχει βουν 500 γμ., σπερτεῖται δὲ σπουδαίον παραποτάμιον. [M.Σ.]

Γουαδίχ (Guadix). Πόλις τῆς ἰσπανικῆς ἐπαρχίας Γρανάδας, 61 γμ. ΑΒΑ τῆς Γρανάδας, ἔχουσα (1877) 11 781 κατ. κατασκευάζοντας περίφημα ἐγχειρίδια. Τὸ περίεξ ἔδαφος παράγει πεφημισμένον οἶνον. Ἑπτὰ γμ. πρὸς Δ ἀναβλύζουσιν αἱ μεταλλικαὶ πηγαὶ Γραένα. [Β.Α.]

Γουαδούας. Πόλις τῆς πολιτείας Κονδινάμρκας τῆς Κολομβίας ἐν τῇ Ν Ἀμερικῇ, ἔχουσα 9 000 κατ., ἀνθρακωρυχεῖα κλ., παράγουσα δὲ καφὲν καὶ σακχαροκάλαμον. Παρ' αὐτὴν αἱ πηγαὶ τοῦ ποταμοῦ Γ., δεξις κατὰ τὰς ἐκβολὰς αὐτοῦ καλεῖται Ρίο Νέγρο. [Ἐγ.]

Γουάζ (Goyaz). Ἐπαρχία τῆς Βραζιλίας, Ν τῆς Γρὸ-Παρά μέχρι Μίνας Γεράας καὶ Μάττο Γρόσσο. Ἐχει ἐμβαδὸν 747311 γμ., κατ. δὲ (1888) μόνον 211721 ὑπαρχουσὼν ἐν τῇ χώρᾳ πολλῶν ἐκτεταμένων ἐρημῶν. Ἐκτείνεται ἐκατέρωθεν τοῦ ποταμοῦ Τοκαντίνου, περιβάλλεται δὲ ἐξ Α καὶ Β ὑπὸ ἀλύσεων ὕψηλῶν ὄρεων, ὧν τινὰ διασχίζουσι τὴν Γ., τὰς ῥάχεις ἔχοντα καταρύτους καὶ πλείστας παρέχοντα εἰς τὰ κτήνη βοσκάς. Ἡ καλλιεργία τῆς γῆς εἶναι ἥκιστα ἀνεπτυγμένη, καίτοι ἐν γένει τὸ ἔδαφος εἶναι εὐφορον, ἀκμάζει δὲ σχετικῶς ἡ κτηνοτροφία. Ὁ πολιτισμὸς ἐν γένει τῆς χώρας εἶναι ἐτι εἰς τὰ σπάργανα. Ἡ Γ. ἔχει μεταλλεῖα χρυσοῦ, ἐξάγονται δὲ καὶ ἀδάμαντες. — Ἡ πρωτεύουσα Γ'οῦάζ ἔχει καλὰς ὁδοὺς καὶ πλατείας καὶ οἰκίας καὶ 8000 κατ., 15 δὲ γμ. ΔΝΔ ταύτης κεῖται τὸ Κ'λάρο σπουδαία πηγὴ χρυσοῦ καὶ ἀδαμάντων. [Β.Ε.]

Γουαλτέρι ἡ Σαράγκας, ἡρασίσειον μέγα, ὕψους 6893 μ., ἐν ταῖς Κορδιλιέραις τοῦ Περού. [Β.Ε.]

Γουάλλδο Ταδίνο. Πόλις τῆς ἰταλικῆς ἐπαρχίας Περούγιας, ἐπὶ τοῦ σιδήρ. Ἀγκῶνος Ρώμης, ἔχουσα κατ. 8 487. [Β.Ε.]

Γουάλιορ, (Gwalior, Kwarar) Κράτος Μαχαρρατῶν ἐν τῇ βρετανικῇ προεδρεῖᾳ Βεγγάλης, ὑποτελὲς τῇ Μεγ. Βρετανίᾳ. Ἐχει ἐμβαδὸν 62150 γμ. καὶ 2 500 000 κατ. ὧν 160 000 μωαμεθανοί. Τὰ ἔσοδα ἀνέρχονται εἰς 600 000 λ. στ., ἐξ ὧν λαμβάνει 180080 ἡ ἀγγλ. κυβέρνησις διατηροῦσα ἀντὶ τοῦ ποσοῦ τούτου 8400 στρατιώτας. Προϊόντα οἶνος, ὅπιον καὶ βάμβαξ. — Ἡ πρωτεύουσα Γ., κειμένη ὑπὸ πλάτος 26° 13' Β καὶ μῆκος 78° 15' Α Γρήνιτς, ἔχει 50 000 κατ., προστατεύεται δ' ὑπὸ ἰσχυροτάτου φρουρίου. [Μ.Σ.]

Γουάν (Antoine Gouan). Διάσημος βοταν. Γάλλος, γενν. τῇ 1733 ἐν Montpellier,

ὅπου ἐκρημάτισε καθηγητὴς, καὶ ἀπεθανὼν τῇ 1821. Συνέγραψε «Flora Monspelliaca», 1765. κ.α.π. [Θ.Χ.]

Γουαναχάνι καλεῖται ὑπὸ τῶν Ἰθαγενῶν ἡ νῆσος ἥς πρώτης ἐκ τῶν τοῦ Νέου κόσμου χωρῶν τὸ ἔδαφος ἐπάτησεν ὁ Κολόμβος τῷ 1492, καλέσας αὐτὴν νῆσον τοῦ Σωτήρος (San Salvador). [Ἐγ.]

Γουαναχουάτο. Μία τῶν κεντρικῶν πολιτειῶν τοῦ Μεξικοῦ ἔχουσα ἐπὶ ἐκτάσει 28462 γμ., 1007116 κατ. (1890), ὧν τὸ ἥμισυ εὐρωπ. καταγωγῆς, οἱ δὲ λοιποὶ Ἰνδοὶ καὶ μιγάδες. Κατὰ τὸ ΒΑ μέρος διασχίζουσιν αὐτὴν αἱ ἀλύσεις τῆς Σιέρρας Γόρδας καὶ τῆς Σιέρρας δὲ Γ., ἔχουσης μείζον ὕψος, μέχρι 3075 μέτρων. Ὁ κυριώτερος τῶν ποταμῶν εἶναι ὁ ἐκ τῶν Ρίο δὲ Λεσμα καὶ Ρίο Λάγχα αποτελούμενος Ρίο Γρανάδο δὲ Σαντιάγο, ἐκβάλλων εἰς τὴν λίμνην Χαλαπά. Τὸ κλίμα κλίει μάλλον πρὸς τὸ τῶν ἐν ταῖς εὐκράτοις ζώναις χωρῶν, καλλιεργούμενης τῆς ἀμπέλου καὶ τῆς ἐλαίας. Ἡ χώρα ἔχει ἔρηνα καὶ πλούσια ἀργυρωρυχεῖα. Ἰδίως περὶ τὴν πρωτεύουσάν, ὅπου τὰ περιφημότερα τοῦ κόσμου. Ἐξάγεται δὲ καὶ χρυσός, χαλκός καὶ μόλυβδος. Βιομηχανία ἀκμάζει ἰδίως ἡ φαρμάκων καὶ δερμάτων. — Ἡ πρωτεύουσα Γ. ἡ Σάντα-Φε δὲ Γ. ἔχει γυμνάσιον, νομισματοκοπεῖον, θέατρον καὶ 52 112 κατ. [Β.Ε.]

Γουανίνη (Χ η μ.) C, N, N, O, ἄχρους ἄμορφος οὐσία ἀδιάλυτος ἐν ὕδατι εὐρισκόμενη εἰς τὸ γουάνο, εἰς τὸ πάγκρεας καὶ τὸ ἥπαρ τῶν θηλαστικῶν καὶ εἰς τὰς κύστες τῶν ἰθύνων. [Ο.Α.Ρ.]

Γουανίτης δρυκτὸν εὐρισκόμενον ἐντὸς γουάνων καὶ ἔχον χημικὴν σύστασιν τὴν τοῦ στρουβίτου (ἰδ. λ.). [Κ.Μ.]

Γουάνον (Χ η μ. τεχ.ν.) Guano ἡ Huano) λίπασμα ἀζωτοῦχον πολυτίμον, προῖον ἀποσυνθέσεως ἐκκριμάτων θαλασσιῶν πτηνῶν ἔνε κίτρινοφαῖα γαιώδης μάζα εὐρισκόμενη εἰς τὴν μεσημβρινὴν ἀνύστον Ἀμερικὴν, εἰς τὸ Περού, μέχρι δὲ τοῦ 1810 καὶ εἰς τὰς νήσους Χίνλα τὰς ἐπικληθείσας Γουανονήσους. Τεχνητὸν γουάνον παρασκευάζεται διὰ μίξεως διαφόρων οὐσιῶν γουάνου καὶ ἄλλων ἐξ ἀπορριμάτων ἰθύνων κατεργασμένων (ἀνοιγμένων) γουάνον ἔνε τὸ λειοτριφθὲν καὶ διὰ πυκνοῦ θειικοῦ ὀξέος κατασταθὲν εὐπροσιτώτερον διὰ τὴν καλλιεργήσιμον γῆν. [Ο.Α.Ρ.]

Γουαράνα (Φ α ρ μ α κ ο λ.) Guarana Paullinia sorbilis Mart. Ἰθαγενὲς φυτὸν τῆς Ν Ἀμερικῆς ἐνέχον κύριον στοιχείον τὴν κοφεΐνην 5—6 %. Ἡ ἐν ἰατρικῇ χρῆσις Γ. φέρεται εἰς τὸ ἐμπόριον εἰς κόβιν ὑπὸ τὸ ὄνομα Παυλλινεία ἡ Γουαράνα καὶ σκευάζεται διὰ ξηράσεως καὶ κανικοποίησης

των του φυτού σπυρμάτων. Παρέχεται κατά της ημικρανίας και άλλων νευραλγιών από 10 30 στ. Όλιγόχροστον. [Β.Π.]

Γουαράνοι. Φυλή της Ν. Αμερικής αποτελούσα μετά των Τούπων ένα λαόν εικοσύντα εν Βρασιλίας και τοίς περίξ. πολεμικώτατον δέ, ζήριον, καννιβαλικόν. Αι γυναίκες ασκούσι την γεωργίαν, οι δέ άνδρες πλην του πολέμου την ναυτιλίαν, όντες και άριστοι κολυμβηταί. Λαλούσι γλώσσαν ευφρωνον, διαδεδομένην πολλαχού της Βρασιλίας. [Εγ.]

Γουαρδαφούη. μέγα Α άκρωτήριον της Αφρικής, Ν της εισόδου του κόλπου του Αδεν, τó αρχαίον άκρωτ. Αρώματα. [Β.Α.]

Γουαρινής (Giovanni Battista Guarini), Ιταλός ποιητής άπόγονος του έλληνοιστου Γουαρινου Γ. (βλ. Βαρίνος, 2), γενν. τώ 1537 εν Φερράρα, όπου και ίπποτής εγένετο υπό του δούκως Αλφόνσου Β' και πρεσβευτής εστάλη εις Βενετίαν. Πολωνίαν και άλλαχού. Απέθανε τώ 1605. Τό άριστον των ποιημάτων του είναι: «Il pastor fidu», ποιμνικόν δράμα, άμυλλώμενον προς τον Αμόνταν του Τάσσου. Τά άπαντά του εξέδόθησαν τό πρώτον εις 4 τ. εν Βερώνη, τή 1737-8. [Εγ.]

Γουαρινότης. Απανταξ εν μορφή μικρών τετραγωνικών τραπεζίων, έχόντων θειόχρουν χρώμα και χημικήν σύστασιν όμοίαν προς την του τιτανίου (βλ. λ.). [Κ.Μ.]

Γουαταάλλα. Άλλοτε πρωτεύουσα του όμων, δουκάτου, νυν δέ περιφέρειας της επαρχίας Reggio nell' Emilia της Ιταλίας. 38 χμ. ΒΑ της Πάρμας. Περιβάλλεται υπό τειχών, κατοίκους έχει (ό δήμος) 10 869 (1881), παράγει δέ όρυζαν. Έδρα επισκόπου, έχει ιεροσπουδαστήριον, μουσικήν σχολήν, δημοσίαν βιβλιοθήκην κτλ. [Β.Α.]

Γουατερμάλα. Η πλουσιωτέρα των εν τη κεντρική Αμερική πάντα δημοκρατιών, κειμένη μεταξύ Μεξικού, Χονδούρας και του Ειρηνικού Ωκεανού, έχουσα έμβαδόν 125100 τχμ. και κατ. 1 452 003 (1891). Κατά τό πλείστον μέρος αποτελείται εξ έροπεδίου ύψους 1300 μ., κατά δέ τό ΝΔ μέρος έχει σειράν ήφαιστειών, των μόν έσβεσμένων, τών δέ εν ενεργεία. Όν τή ύψηλότερον είναι τό Αγουα (βλ. λ.). Η χώρα αρδεύεται καλώς, δέν έχει όμως μεγάλους πλωτούς ποταμούς· σπουδαιότεροι τούτων είναι ό παρά τά μεθρία βίων και εις τον κόλπον Καμπέσης έκδάλλων Ούσουμακίντας (590 χμ.) και ό Μοταγούας ή Ρίο Γράνδε (252 χμ.) γυνόμενος εις τον κόλπον Χονδούρας. Λίμναι σπουδαιαί είναι ή Λαγούνα Δούλτας, ή Λαγούνα Λακανδόν κτλ. αποτελούσαι 40 νήσους, έφ' όν πολλά και περίεργα μνημεία αρχαίων οικισμών. Τό κλίμα είναι εν γένει υγιεινόν, ένιαχού όμως, ίδια κατά τάς προς τον Ειρηνικόν άκτάς, επικρατούσι πυρετοί. Με-
μοκρασία 180 Κ., αι δέ άκραι 310 και 40. Η Γ. είναι πλουσία εις προϊόντα, έξλα βαφικά και άλλα πολύτιμα, πάντα τά των ευκρατων ζωνών προϊόντα, καπνόν, κακάον, βανίλλην, βάρδοκα κτλ. Μεταλλεία δέν έχει λόγου άξια. Θασυάσια είναι τά πολυπληθή και σπάνια φυτά. Τό έμπόριον άνήλθε κατά τό 1890 εις 7,640,000 δολλάρια εισαγωγών και 14,402,000 έξαγωγών, εν ή την πρώτην θέσιν κατέχει ό καφές (12,714,981 δολλ.). Οι κυριώτεροι των λιμένων είναι Σάν-Χοζέ, Σαμπέριχο, Όκος και Λίβιγκστων, Σιδηρόδρομοι κατά τό 1890 μόνον 190 χμ., τηλεγραφικά γραμμά: 3502 χμ. Η δημοσία εκπαιδευσις λίαν έτι παρημελημένη.—Η Γ. αποτελούσα μέρος της τώ 1824 συσταθείσης Όμοσπονδίας της κεντρικής Αμερικής, απέτέλεσε διαλυθείσης εκείνης τώ 1839 ιδιαιτέραν δημοκρατίαν. Η βουλή αποτελείται εξ 69 μελών εκλεγομένων δια καθολικής ψηφοφορίας, τό δέ ύπουργείον εκ 13. Ο πρόεδρος εκλέγεται κατά έξαστιαν άμέσως υπό του έθνους, ή δέ βουλή κατά τετραετία.

Η πρωτεύουσα Π., κειμένη 138 χμ. από του Ειρηνικού, είναι κανονικώς έκτισμένη και έχει πλείστα ώραία κτίρια (Μητρόπολις, εκ των άριστων της Αμερικής νων, τό μέγαρον του αρχιεπισκόπου, νομισματοκοπείον) και πλείστα εκ της εποχής της ισπανικής κυριαρχίας. Κατ. 70 000 (1891), όν οι πλείστοι Ινδοί και μιγάδες, δλίγιστοι δέ λευκοί. Έχει πανεπιστήμιον (του Σάν-Κάρλος) ίδρυθέν τώ 1η76 και σχολία τά άριστα της Κεντρικής Αμερικής. [Β.Ε.]

Γουαΰα Παράλια επαρχία της δημοκρατίας του Ισημερινού εν τη Ν. Αμερική, περί τον κόλπον Γουαϊακίλ, έχουσα έμβαδόν 29795 τχμ. και (1878) 94 442 κατ., κλίμα θερμότατον, προϊόντα δέ κακάον, τό άριστον, καπνόν κτλ. Τής βιομηχανίας τό κύριον αντικείμενον είναι οι ψάθινοι πύλοι, οι καλούμενοι Παναμά. Πρωτεύουσα ή Γουαϊακίλ (βλ. λ.). [Β.Ε.]

Γουαΰάδο (Βοτ.), Guayabo. Ούτως ονομάζονται εν τη τροπική Αμερική οι εδώδιμοι καρποί του Ψιδίου του άπισφόρου (Psidium piriforme L.) (βλ. λ.). [Θ.Χ.]

Γουαϊακίλ ή Σαντιάγο δέ Γ. Η δευτέρα πόλις και ό πρώτος λιμήν της εν τη Ν. Αμερική Δημοκρατίας του Ισημερινού, εν τη επαρχία Γουαΰας, περίπου 160 χμ. από του κόλπου Γ. και επί της άριστερας όχθης του ποταμού Γ. Έχει σπουδαίον ναυπηγείον, 2 κολλέγια κτλ. Αι πλείστα οικίαι είναι εκ βαμβού. Η προκυμία, καλούμένη Μαλεκόν, έχει μήκος 3 χμ. Κατ. περί τας 20000, Ινδοί και άλλοι Ιθαγενείς, και πολλοί δ' Ευρωπαίοι, ασκούντες μέγα έμπόριον εκ του λιμένος έξάγονται προϊόντα όλης της Δημοκρα-

τίας και πολλά του Περού, ιδίως κακάον. [Έγ.]

Γουάχαμ (Gua[ha]m). Η μεγαλύτερη και νοτιωτάτη των Μαριανών νήσων, εν τῇ Ειρηνικῇ Ὠκεανῷ. Ἐμβαδὸν ἔχει 514 τχμ. και 8 800 κατοίκους.

Γουάνα. Πόλις ἐν τῇ βρασιλιανῇ ἐπαρχίᾳ Περναμβούκου, ἐπὶ τοῦ Ῥίου Γουάνα, ὅστις ἐκβάλλει 30 χμ. Ἀ αὐτῆς εἰς τὴν Ἀτλαντικὴν. Ἔχει 10000 κατ. διακροῦντας μέγα ἐμπόριον σακχάρου και βρασίλ. ξύλου. [Μ.Σ.]

Γουόαις. Χωρίον τοῦ δήμου Ἐλευσ. τῆς ἐπαρχ. Ἰπιδάουρου Λιμηρᾶς. Κατ. 158. [Μ.Σ.]

Γουόβδιον (Gubbio, τὸ παλαιὸν Ἰγούβιον, Eugubium). Πόλις τῆς ἰταλικῆς ἐπαρχίας Περουζίας, καίμενη ὑπὸ τὸ Κάλδον ὄρος ἐπὶ τοῦ Καμινιάνου ποταμοῦ. ἔχουσα (1881) 5540 κατ. (ἡ βῆμος 23616). Ἔχει ὠραία κτίρια μεσαιωνικά, πινακοθήκας κτλ., ὡς και πολλὰ ἀρχαῖα εἰρεῖται (ἀμφιθεατρον, ναὸν Διὸς κτλ.). Ἐνταῦθα εὐρέθησαν οἱ λεγόμενοι Ἰγρυνικοί πίνακες, σπουδαῖα μνημεῖα τῆς Ὀμβρικής γλώττης. [Μ.Σ.]

Γουόβεν (Guben). Πόλις τοῦ νομοῦ Φραγκοφούρτης τῆς πρῶσιτικῆς ἐπαρχίας Ἡρανδεμπουργου, 48 χμ. ΝΝΑ τῆς Φραγκοφούρτης, ἐπὶ τῆς ἐνώσεως τῶν ποταμῶν Λούβη και Νάισσε και τῆς διασταυρώσεως διαφόρων σιδηροδρόμων. Ἔχει γυμνάσιον κλασικόν και πρακτικόν, παρθεναγωγεῖα κτλ. και (1885) 27091 κατ. βιομηχαν. (ὀφάσματα κλ.). [Μ.Σ.]

Γουόβες. Χωρίον τοῦ δήμου Τελεθριῶν τῆς Εὐβοίας, ἔχον 220 κατ. [Μ.Σ.]

Γουόβζ. Χωρίον τοῦ δήμου Ποταμογειτῶνων τῆς Κερκυρας, ἔχον 222 κατ. [Μ.Σ.]

Γουόδουρας (ἡ ἢ ΝΑ ἄκρα τῆς νήσου Κρήτης. [Α.Κ.Χ.]

Γουόδρουν (Gudrun ἢ Kudrun). Γερμανικὴν δημῶδες ἔπος ἐκ τοῦ τέλους τοῦ Π' αἰῶνος, πλήρες χαρίτος, βασισθὲν δὲ ἐπὶ παραδόσεων τῶν βορειογερμανικῶν λαῶν. Διαιρεῖται εἰς 3 μέρη, ὧν τὰ δύο πρῶτα διηγούνται τὰς περιπετείας τῶν προγόνων τῆς ἡρώιδος τοῦ τρίτου και κυρίου μέρους τῆς Γ., ἣν ἀρπαγίσαν και ἐν ἐξευτελιστικῇ αἰγμάλωσίᾳ κρατηθεῖσαν. ἐλευθεροῦσι τέλος ὁ ἀδελφός και ὁ μνηστήρ αὐτῆς. [Μ.Γ.]

Γουέλφ (Guelph). Πόλις τοῦ Καναδά ἐν τῇ Βρετ. Β' Ἀμερικῇ, ἐπαρχία Ὀνταρίου, ἔχουσα (1881) 9890 κατ. [Μ.Σ.]

Γουέλφοι. Βλ. Οὐέλφοι.

Γουερύλλας ὠνομάσθησαν ἐν Ἰσπανίᾳ σώματα σχηματιζόμενα ἐξ ὀπιτημένων χωρικών και ποιμένων, ἅτινα πολεμοῦσι κατ' ἑἴαν κατὰ τῶν εἰσβαλλόντων εἰς τὴν χώραν ἐχθρῶν. Ἐν Γαλλίᾳ ἐκλήθησαν κατὰ τὸν πόλεμον τοῦ 1870-1 Frances tireurs [Β.Ε.]

Γουερράτος (Francesco Dom.

Guerrazzi). Ἰταλὸς πολιτικὸς ἀνὴρ και συγγραφεὺς, γεννηθεὶς ἐν Λιβόρνῳ τῇ 1804 και ἀποθανὼν τῇ 1873. Ἐσπούδασε τὰ νομικά ἐν Πίσῃ, περιπλανήσας δὲ εἰς τὰ ὑπὲρ τῆς ἐνώσεως τῆς Ἰταλίας ἐπαναστατικὰ κινήματα ἐξορίσθη κατ' ἐπαναλήψιν εἰς Ἑλδαν και Κορσικὴν. Ἐγένετο γνωστὸς διὰ τὴν Ἀπολογία, ἣν ἐδημοσίευσεν τῇ 1851, και πρὸ πάντων διὰ τῶν ἱστορικῶν μυθιστορημάτων του, πλειστάκις ἐκδοδεμένων. ἐν οἷς ἡ Μάχη τοῦ Βενεδέντου, ἡ Πολιορκία τῆς Φλωρεντίας, Ἰσabella Ὀρσίνη κλ. [Μ.Γ.]

Γουερρέρο. Πολιτεία τοῦ Μεξικῶ εἰς τὰς ἀκτὰς τοῦ Εἰρηνικοῦ Ὠκεανῶ, ἔχουσα ἐμβαδὸν 86477 τχμ. και 1 250 000 (1890) κατ. Ἦνε δυνάμει χώρα εὐφρῶς και πλούτου, τῇ εἰς ἄγανρον χρυσόν, χαλκόν κτλ. Πρωτεύουσα Χιλπανσιγγο (3800 κατ.). [Μ.Σ.]

Γουερρίνης (Olinde Guerrini). Ἰταλὸς ποιητὴς γράψας ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον Lorenzo Stacchetti. Ἐγεννήθη τῇ 1845 ἐν Φόρλι και ἐσπούδασε τὰ νομικά ἐν Φουρίνῳ και Βολωνίᾳ. Διὰ τῶν ποιημάτων του, δημοσιευθέντων τῇ 1877 ὑπὸ τὸν τίτλον Postuma, ἐγένετο ἀρχηγὸς τῆς λεγόμενης Θετικῆς σχολῆς ἐν τῇ συγχρόνῳ ἰταλικῇ φιλοσοφίᾳ. Διοτρέφουσι δὲ τὰ ποιήματα ταῦτα διὰ τὴν λεπτοτάτην ἐπεξεργασίαν. Ἄλλα ποιήματα του ἐξεδόθησαν «Πολεμικά» (1878) και «Νέα πολεμικά» (1879), πρὸς δὲ δράματα, συλλογαὶ δημοτικῶν ἀγμάτων και ἔργα περὶ ἰταλικῆς φιλοσοφίας. [Μ.Γ.]

Γουζεγγιέ. Ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦτο ἀναφέρονται διάφοροι γυναῖκες ἐν ταῖς ἀραβικοῖς βιβλίοις· ἡ διακρηματοῦται πρῶτον εἶναι συγγενὴς τῆς τοῦ προσφύτου Μωάμεθ, ἥτις βραδυτέρων και συνεξέωθη αὐτὴν. [Ι.Π.Μ.]

Γουζεράτη (Guzerate ἢ Gudscharat). Ἀλλοτε κραταῖον βασίλειον τῶν Ἰνδιῶν, νῦν δὲ ὑποδιαίρεσις τῆς βρετανν. προεδρίας Βομβάης, περιλαμβάνουσα τὴν χερσόνησον Γ., ἥτις καλεῖται μεταξὺ τῶν κόλπων τοῦ Καμβαὶ και τοῦ Κάτῳ και ἐκτείνεται εἰς τὴν ἀραβικὴν θάλασσαν. Ἐν αὐτῇ καλεῖται τὸ ὄρος Παλιτάννα (500 μ.). μετὰ πολλῶν ἐπ' αὐτοῦ ναῶν και μοναστηρίων τῶν Δεξίνα, και ἡ ἀρχαία πόλις Δζουναγάρ, ὅπου εὐρίσκονται ἐπίσης ἄπειρα μοναστήρια τῶν Δεξίνα, Βραχμάνων και Μωαμεθανῶν. Τὸ βασίλειον Γ. εἶχε 107580 τχμ., περιλαμβάνον ἐκτὸς τῆς χερσονήσου και ἐκτεταμένον μέρος τῆς στερεᾶς. Τὸ κλίμα εἶνε νοσηρὸν. Προϊόντα σοῖνικες ὀρυζα και σίτος, σάκχαρον και βάμβαξ. Π ὑποδιαίρεσις Γ. ἔχει ἐμβαδὸν 30740 τχμ. και 4 941 333 κατ. [Π.Σ.]

Γουζόν (Jean Goujon). Γάλλος γλύπτης περίφημος, ζήσας κατὰ τὰ μέσα τοῦ 16' αἰῶνος, περὶ τοῦ βίου τοῦ ὁποίου δὲν ὑπάρχουσιν εἰδήσεις. Τὴν καλλιτεχνικὴν του μέρ-

φωσιν ἔλαβεν ἐν Ἰταλίᾳ καὶ τὰ ἔργα του ἀποκλίνουσι πρὸς τὸν φλωρεντιανὸν ρυθμὸν, εἰς ὃν ὅμως ὁ Γ. προσέθηκεν ἰδίαν ἐθνικὴν ἔμπνευσιν. Τὰ ἔργα του δεικνύουσι λεπτότητα ἐν τῇ συνθέσει καὶ ἐπιτηδεύματα ἔξωγον ἐν τῇ ἐκτελέσει. Τούτων τὸ ἄριστον εἶναι ἡ ἐν τῷ Λούβρῳ παρὰ στασις τῶν τεσσάρων Καρυατίδων, ἀνεχουσὶν ἐξώστην τινά, μετὰ τοῦτο δὲ ἔπαλμα τῆς Ἀρτέμιδος ἀναπαυομένης, νῦν εὐρισκόμενον ἐν τῷ Λούβρῳ καὶ ἄλλ. [Ἐγ.]

Γουΐζαι (Guise), Περώνυμος δουκὶς οἰκογένεια ἐν Γαλλίᾳ, κλάδος τοῦ Λοθαριγγικοῦ οἴκου. Κ λ α ὐ δ ι ο ς ὁ υἱὸς τοῦ δουκὸς Λοθαριγγίας (γενν. 1496) ἐπολιτογραφήθη ἐν Γαλλίᾳ, ἐνυμφεύθη Ἀντωνιέτταν τὴν ἐκ τῶν Βουρβόνων καὶ ἐγένετο κύριος μεγάλων τιμαριῶν. Ἡ θυγάτηρ τοῦτου Μαρία ἐγένετο μήτηρ τῆς Μαρίας Στουάρτης. Δικδοχος δὲ αὐτοῦ ἦν ὁ υἱὸς Φ ρ α γ κ ι σ κ ο ς, ὁ ἐπικαλούμενος le Balafre ὅτι ὠτείνην ἔχων (1519—63), ὅστις ὑπῆρξεν εἰς τῶν ἀρίστων τῆς Γαλλίας στρατηλατῶν ἐπὶ Φραγκίσκου τοῦ Α', ἀπέθανε δὲ κατὰ τὸν πόλεμον τῶν Οὐγενότων, καθ' ὃν διέπρεψεν ἀρχηγῶν τῶν καθολικῶν. Ἐπὶ Φραγκίσκου τοῦ Β' βσιλεύς τῆς Γαλλίας ἐγένοντο οἱ Γ. παντοδύναμοι. Ε ρ ρ ι κ ο ς ὁ Α' (1550—588), υἱὸς τοῦ Φραγκίσκου, ἐγένετο διάδοχος αὐτοῦ, ὑπῆρξε δὲ τὸ σπουδαιότερον τῆς μερίδος τῶν καθολικῶν προσώπων κατὰ τὸν πόλεμον τῶν Οὐγενότων. Ἠνάγκασε τῷ 1588 τὸν βασιλέα νὰ διορίσῃ αὐτὸν τοποτηρητὴν τοῦ θρόνου καὶ ἀπέθανε βολορονηθεὶς ἐνεργείᾳ τοῦ βασιλέως. Ὁ οἶκος ἀπεστέθη τῷ 1675, ἐκληρονόμηται δ' αὐτὸν οἱ Κονδέ.

Γουΐζη (Guise), Πόλις ἐν τῷ γαλλ. νομῷ Αἰν, περιφερίᾳ Βερβέν, ἔχουσα 6 250 κατ., ὃν μέγα μέρος ἀσχολεῖται εἰς τὴν κατασκευὴν θερμαστῶν. Ἡ Γ. ἤβη κατὰ τὸν 11ον αἰῶνα οὕτω ἐχυρὰ θέσις, ὡς τῷ 1527 εἰς δουκάτον καὶ ἐφημέισθη κατὰ τὸν 16ον αἰῶνα διὰ τὴν δουκικὴν αὐτῆς οἰκογένειαν τῶν Γουΐζων.

Γουινέα. Παραλία χώρα τῆς Δ' Ἀφρικῆς ἐκτετατομένη εἰς πλ. 10° Β—16° Ν, ἥς τὰ ὅρια οὕτω ἀπηρεθίσθησαν. Δικαιρεῖται δὲ εἰς Β ἢ Ἀνω Γ. καὶ Ν ἢ Κάτω Γ., κοινὸν ὄριον θεωρουμένην τοῦ Τσημερινοῦ. Καὶ ἡ μὲν Ἀνω Γ., ἐμβαδὸν ἔχουσα μείζονα τῶν 3500 τχμ. ἔχει τὸν μέγαν κό λ π ο ν τ ῆ ς Γ., ἐν ᾗ πλὴν ἄλλων κεῖνται αἱ Ν ἡ σ ο ι τ ῆ ς Γ., τέσσαρες τὸν ἀριθμὸν, ὃν ἡ μὲν Φερνάνδο Πά καὶ ἡ Ἀνωδὼν ἀνήκουσιν εἰς τοὺς Ἰσπανοὺς, ἡ δὲ Νῆσος τοῦ Πρίγκηπος καὶ Ὁ ἅγιος Θωμᾶς εἰς τοὺς Πορτογάλους. Κατὰ τὰ παράλια κατοικήσεις ἐπιχωριάζουσι πυρετοί, πιθανῶς οἱ αὐτοὶ πρὸς τοὺς κίτρινους πυρετοὺς. Εἰς τὰ ὑψηλότερα ὅμως καὶ μεσογειότερα μέρη τὸ κλίμα εἶναι γλυκύτερον καὶ ὑγιεινότερον. Ἐκεῖ καὶ ὁ πληθυσμὸς εἶναι πυκνότερος, αποτελού-

μενος καθ' ὅλην τὴν χώραν ἐξ εἰδωλολατρικῶν νεγρητικῶν φύλων, ἀποτελούντων διάφορα βασίλεια, ἐν οἷς τὰ τῆς Δαχομέης (βλ. λ.), τῶν Ἀσχάντη, τοῦ Βενίν καὶ ἄλλ. Εἰς δλίγα μέρη εἰσεχώρησαν καὶ ἐγκατεστάθησαν οἱ Εὐρωπαῖοι, ὃν τὰ κυριώτερα ἡ Σιέρρα Λεὼν καὶ ἡ ἀγγλικὴ ἀποικία, ἡ δημοκρατία Λι β ε ρ ι κ, αἱ Ἀ κ τ α ἱ τοῦ Ἐ λ ε φ α ν τ ὸ ς ο ν τ ο ς, αἱ Ἀ κ τ α ἱ τοῦ Χ ρ υ σ οῦ, αἱ Ἀ κ τ α ἱ τῶν Δ ο ῦ λ ω ν, αἱ Ἀ κ τ α ἱ τοῦ Β ε ν ἰ ν, ἐν αἷς τὸ πολυταχίδες καὶ ἐλῶδες Δέλτα τοῦ Νίγηρος, αἱ Ἀ κ τ α ἱ Κ α λ α β ᾶ ρ κ τ λ.

Γουινέα (Νέα). Ἡ μεγίστη τῆς γῆς νῆσος, κειμένη Β τῆς Αὐστραλικῆς στερεᾶς, ἀφ' ἧς χωρίζεται διὰ τοῦ στενοῦ τοῦ Τόρρες, μετὰ τοῦ ἰσημερινοῦ καὶ τοῦ 10° Ν, καὶ ἔχουσα ἐμβαδὸν 785362 τχμ. Ἀνεκαλύφθη πιθανῶς ὑπὸ τῶν Πορτογάλων τῷ 1526. Τὰ ἐνδότερα μέρη τῆς νήσου δὲν ἐξερευνηθῆσαν ἀκόμη. Ἀνῆκει δὲ κατὰ τὸ Δ ἡμῖς εἰς τὴν Ὀλλανδίαν (397204 τχμ. μετὰ 238000 κατ. κατὰ τὸ 1887—8)· τὸ δὲ Α μέρος κατὰ τὴν ἡμῖς εἰς τὴν Ἀγγλίαν καὶ τὸ ἕτερον (τὸ ΒΑ, εἰς τὴν Γερμανίαν (ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ 1884). Οἱ κάτ. εἶναι οἱ μὲν Παπούαι οἱ δὲ ἄλλης φυλῆς ὁμοιαζούσης πρὸς τοὺς Πολυνήσιους. [Μ. Σ.]

Γουινικέλλης (Guido Guinicelli). Ἐσχώτατος τῶν ἀρχαιοτάτων Ἰταλῶν ποιητῶν, ὑπὸ τοῦ Δάντου ὁ πατήρ τῆς ἰταλικῆς φιλολογίας καλούμενος. Ἐγεννήθη περὶ τὸ 1240 ἐν Βολωνίᾳ, σπουδᾶς δὲ τὰ νομικά ἐγένετο δικαστῆς ἐν τῇ πατρίδι του. Ἐξορίσθεις τῷ 1274 διὰ λόγους πολιτικούς ἀπέθανε τῷ 1276. Τοῦ Γ. σώζονται μόνον ἀσμάτιά τινα. Ἐδῶκεν εἰς τὸ ποιητικὸν ὕψος πλείονα δύναμιν καὶ σοφρότητα ὑπῆρξε δὲ ἀρχηγὸς τῆς καλουμένης Βολωνιανῆς ποιητικῆς σχολῆς.

Γουῖλ (Google). Πόλις τῆς ἀγγλικῆς κομητείας Ὑἄρκ ἐπὶ τοῦ πλωτοῦ Ἄου, 11 χμ. ἄνωθεν τῶν ἐκβολῶν τούτου εἰς τὴν στομαλὶμνην Οὐμδερ, δι' ἧς συγκοινωνεῖ μετὰ τῆς Βορείου Θαλάσσης. Ἐμπορικὴ πόλις, σπουδαία διὰ τὴν ἐξαγωγὴν. Ἐχει (1881) 10 339 κατοίκους. [Μ. Σ.]

Γουλάρδιον ὕδωρ. Κρᾶμα 45 μ. ὕδατος, 4 οἰνοπνεύματος καὶ 1 ὀξυνοῦ μολύβδου χρήσιμον ἰδίᾳ διὰ δροιστικὰ ἐπιθέματα.

Γουλάς. Συνοικία τοῦ δήμου Μέσσης τῆς Οἰτύλου, μετὰ 17 κατ. [Μ. Σ.]

Γουλιέλμος. Πολλοὶ ἡγεμόνες τῆς Ἀγγλίας, Ὀλλανδίας καὶ τῶν γερμανικῶν χωρῶν φέρουσι τὸ ὄνομα τοῦτο. Τούτων οἱ ὀνομαστότατοι εἶναι:

α') τῆς Ἀ γ γ λ ι α ς 1) Γουλιέλμος Α' ὁ ἐπικαλούμενος Κατακτητῆς, ἡγεμὼν τῶν ἐν Γαλλίᾳ ἀπὸ τοῦ 911 μ. Χ. ἐγκατασταθέντων Νορμανδῶν, γεννηθεὶς τῷ 1027,

ἐξ οὐχὶ νομίμου γάμου τοῦ δουκὸς τῆς Νορμανδίας 'Ροβέρτου Β' (διὰ τοῦτο καὶ Γουλιέλμος ὁ νῦν ὁσὸς ἐνίοτε καλούμενος). Τῷ 1035 διεδέξατο τὸν πατέρα αὐτοῦ ἐν τῷ ἀξιώματι τοῦ δουκὸς τῆς Νορμανδίας, τῷ δὲ 1066 κατασταθεὶς διάδοχος τοῦ ἀγγλικοῦ θρόνου ὑπὸ τοῦ 'Αγγλοσάξονος βασιλέως 'Εδουάρδου τοῦ 'Ομολογητοῦ, ἐστράτευσε μετὰ 60 χιλ. Νορμανδῶν πολεμιστῶν ἐναντίον τοῦ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ μνημόνευθέντος 'Εδουάρδου καταλαβόντος τὸν θρόνον 'Αρίλδου, ὃν καὶ νικήσας ἐν τῇ μάχῃ τοῦ 'Αστιγῆ εἰσέλασε νικητῆς εἰς Λονδίνον καὶ ἐγένετο ἐν 'Αγγλίᾳ ἰδρυτῆς τῆς Νορμανδικῆς δυναστείας καὶ τοῦ Νορμανδικοῦ κράτους, δι' οὗ μεγάλα ἐπῆλθον μεταβολαὶ ἐν τῷ ὅλῳ ὄργανισμῷ τοῦ ἀγγλικοῦ κράτους καὶ ἔθνους. Ἐτελεύτησε τῷ 1087.

2) Γ. Β', υἱὸς τοῦ προηγουμένου, διαδεξάμενος τὸν πατέρα αὐτοῦ τῷ 1087 καὶ βασιλεύσας μέχρι τοῦ 1100.

3) Γ. Γ', ὁ ἀπὸ τοῦ οἴκου τῆς 'Οράγγης. Ἐγεννήθη ἐν 'Ολλανδίᾳ τῷ 1050 ἐκ πατρὸς Γουλιέλμου Β' τῆς 'Οράγγης, ἐπαρχοῦ τῶν Κάτω Χωρῶν, τῷ 1072 ἐγένετο κληρονομικὸς ἐπαρχος, καὶ γενναίως ἡμίνατο ὑπὲρ τῆς πατρὶδος αὐτοῦ ἐναντίον τῆς ἐπιδρομῆς τοῦ Λουδοβίκου ΙΔ'. Ὡν δὲ ἐκ τῆς μητρὸς 'Ερριέττης Μαρίας ἑγγονος τοῦ βασιλέως Καρόλου Δ' τῆς 'Αγγλίας καὶ διὰ τῆς γυναῖκος αὐτοῦ Μαρίας γαμβρὸς τοῦ 'Ιακώβου Β', ἐκλήθη τῷ 1088 εἰς τὴν 'Αγγλίαν ὑπὸ τοῦ κοινοβουλίου εὐρισκομένου εἰς διενέξεις πρὸς τὸν 'Ιακώβον Β', καὶ μετὰ τὴν ταύτου φυγὴν ἐκηρύχθη ὑπὸ τοῦ κοινοβουλίου προσωρινῶς ἀντιβασιλεὺς, εἴτα δὲ (1089) καὶ βασιλεὺς ὁμοῦ μετὰ τῆς συζύγου αὐτοῦ, ὡς τοιοῦτοι δὲ ἀνεγνωρίσθησαν ἀμφότεροι καὶ ὑπὲρ τῆς ἐθνικῆς συνόδου τῶν Σκωτῶν. Ὁ Γ. Γ' ὡς βασιλεὺς τῆς 'Αγγλίας μετέτρεξε τοῦ μεγάλου κατὰ τοῦ Λουδοβίκου ΙΔ' εὐρωπαϊκοῦ συνασπισμοῦ κατὰ τὸν περὶ διαδοχῆς τοῦ ἰσπανικοῦ θρόνου πόλεμον (1701). Ἀλλὰ τὸ δεύτερον ἔτος τοῦ πολέμου τούτου ἐτελεύτησε (1702).

4) Γ. Δ' τρίτοτοκος υἱὸς τοῦ Γεωργίου Γ' βασιλέως τῆς 'Αγγλίας. Ἐγεννήθη τῷ 1705, τῷ δὲ 1830 μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Γεωργίου Δ' ἀνῆλθεν εἰς τὸν ἀγγλικὸν θρόνον. Ἐπὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ ἐγένοντο μεταρρυθμίσεις ὡς πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν μελῶν τοῦ ἀγγλικοῦ κοινοβουλίου, τοῦ ἐκλογικοῦ δικαιώματος ἐπικταθέντος εἰς εὐρύτερον κύκλον πόλεων καὶ πολιτῶν. Ἐτελεύτησε τῷ 1837 καταλιπὼν τὸν θρόνον εἰς τὴν ἀνεψίαν αὐτοῦ Ἀλεξάνδριναν Βικτωρίαν, τὴν νῦν ἀνάσσουσαν τῆς 'Αγγλίας.

5) Γ. τῆς Γερμανίας. 1) Γ. ὁ ἐπικαλούμενος 'Ολλανδικὸς αὐτοκράτωρ τοῦ ἁγίου ῥωμαϊκοῦ κράτους τοῦ Γερμανικοῦ ἔθνους. Ἐγενν. τῷ 1227, τῷ 1234 ἐγένετο κόμης τῆς 'Ολλανδίας (τῆς οὕτω καλουμένης ἰδιαίτερας χώ-

ρας, ἐξ ἧς ἔλαβε τὸ ὄνομα ἡ 'Ολλανδία ὡς βασιλείον τῶν Κάτω Χωρῶν). Τῷ 1247 βασιλεύοντος ἐστὶ τοῦ αὐτοκράτορος Φρειδερίκου Β' τοῦ 'Οενοταυφενίδου ὑπὸ τῆς ἐχθρικής διακειμένης ταύτῃ μερίδος τῶν Γερμανῶν ἡγεμόνων καὶ τοῦ πάπα 'Ιννικεντίου Δ' ἐκηρύχθη βασιλεὺς τῆς Γερμανίας, ἀλλὰ μόνον τῷ 1254 μετὰ τὸν θάνατον τοῦ διαδόχου τοῦ Φρειδερίκου Καρόλου Δ' ἀνεγνωρίσθη ὑφ' ὅλον τῶν Γερμανῶν ἡγεμόνων. Ἐτελεύτησε τῷ 1256.

2) Γ. (Φρειδερίκος Λουδοβίκος) Δ' βασιλεὺς τῆς Πρωσίας καὶ πρῶτος Γερμανὸς αὐτοκράτωρ τῆς νέας γερμανικῆς αὐτοκρατορίας. Ἐγεννήθη τῷ 1797 ἦν δ' υἱὸς τῆς περιφήμου βασιλισσῆς Λουίζης. Τῷ 1814 μετέσχε τῆς κατὰ τῆς Γαλλίας στρατείας καὶ διακρίσεις διὰ τὴν ἀνδρείαν του ἐτιμήθη διὰ τοῦ ῥωσικοῦ στρατιωτικοῦ παρασήμου τοῦ ἁγίου Γεωργίου. Τῷ 1829 ἐνωμρεύθη τὴν προκήψισαν Αὐγούσταν τῆς σαξωνικῆς Βαϊμάρης, τῷ δὲ 1840 ἀποθανόντος τοῦ πατρὸς αὐτοῦ καὶ ἀνελθόντος εἰς τὴν θρόνον τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Φρειδερίκου Γουλιέλμου Δ' ἔλαβε τὴν προσωπικὴν τοῦ «πρίγκιπος τῆς Πρωσίας». Κατὰ τὰς ταρχάς τοῦ 1818 θεωρούμενος ὡς ὑπεκινητὴς τῆς ἀντιδράσεως καὶ μιτουόμενος διὰ τοῦτο ὑπὸ τοῦ λαοῦ ἀπεδήμησεν ἐπὶ μικρὸν εἰς 'Αγγλίαν, κατὰ δὲ τὸ ἐπόμενον ἔτος μετὰ πρῶσικοῦ στρατοῦ κατέβαλε τὰς ἐν τῇ γερμανικῇ χώρᾳ δημοκρατικὰς ἐπαναστάσεις καὶ ἐγένετο ἐπὶ τινι χρόνῳ στρατιωτικῆς διοικητῆς τῶν παραρρηνίων πρῶσικῶν ἐπαρχιῶν. Τῷ 1857, ἀσθενήσαντος τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ ἀνιάτως, ἐγένετο ἀντιβασιλεὺς, τῷ δὲ 1861 μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀδελφοῦ διεδέξατο αὐτὸν εἰς τὸν θρόνον ὡς Γουλιέλμος Α'. Ἀπὸ τοῦ 1862 ἐκάλεσεν εἰς τὴν πρωθυπουργίαν τοὺς κράτους τὸν 'Οθωνά Βισμαρκ (βλ. λ.) καὶ δι' αὐτοῦ ἐκυβέρνησεν ἰσχυρῶς, ἐσωτερικῶς μὲν κατὰ τῶν βουλῶν, ἐξωτερικῶς δὲ ἐναντίον τῆς αὐστριακῆς ἐπιρροῆς ἐν Γερμανίᾳ. Συμμάχησας ἐπὶ μικρὸν ἐν ἔτει 1864 μετὰ τῆς Αὐστρίας κατὰ τῆς Δανίας ἀφῆρσε μετὰ τοῦ συμμάχου αὐτοῦ παρὰ τῆς Δανίας τὸ παράλκιον δουκάτα. Τῷ 1866 ἐπολέμησε κατὰ τῆς Αὐστρίας καὶ τῶν μετ' αὐτῆς συμμάχων γερμανικῶν κρατῶν, καὶ διὰ τῆς λαμπρᾶς νίκης, ἣν ἤρατο, ἐξέβαλε τὴν Αὐστρίαν τῆς γερμανικῆς ὁμοσπονδίας καὶ ἵδρυσε τὴν βόρειον γερμανικὴν ὁμοσπονδίαν. Τῷ 1870 ἐπολέμησε μετὰ τῆς ἑλλης Γερμανίας ἐναντίον τῆς Γαλλίας, ἀφ' ἧς διὰ τῆς νίκης ἀφῆρσε τὴν Ἀλσατίαν καὶ Λοθαριγγίαν, καὶ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἐστὶ τοῦ γαλλικοῦ, διαρκούντος τοῦ πολέμου, συμπληρώσας τὴν ἐνότητά τῆς Γερμανίας ἀνεκηρύχθη Γερμανὸς αὐτοκράτωρ ἐν τῷ ἀνακτόρῳ τῶν Βερσαλλίων (6/18 Ἰανουαρίου 1871). Ἐκτοτε μέχρι τοῦ θανάτου αὐτοῦ ὑπεστήριξε τὴν πολιτικὴν τῆς εἰρήνης. Ἐτελεύτησε τῷ 1888. Ἐκ τοῦ γάμου αὐτοῦ μετὰ τῆς πρίγκηπισσῆς (ὕστερον

βασιλίσσης καὶ αὐτοκρατορίας) Αὐγούστης ἀπέκτησε δύο τέκνα, τὸν διαδόχον Φρειδερίκον καὶ τὴν πριγκίπισσαν Λουίζαν τὰ νῦν μεγάλην δούκισσαν τοῦ Βαδεν.

3) Γ. Β' βασιλεὺς τῆς Πρωσίας καὶ γερμανὸς αὐτοκράτωρ, πρωτότοκος υἱὸς τοῦ βασιλέως καὶ αὐτοκράτορος Φρειδερίκου τοῦ Ι' ἐκ τοῦ γάμου αὐτοῦ μετὰ τῆς πριγκίπισσας Βικτωρίας τῆς Ἀγγλίας (νῦν αὐτοκρατορίας Φρειδερίκου) καὶ ἑγγονος Γουλιέλμου Α'. Ἐγενν. τῷ 1859. Τῷ 1884 διεδέξατο τὸν πατέρα αὐτοῦ εἰς τὸν θρόνον. Τὸ αὐτὸ ἔτος ἐπισκέφθη τὰς ἀλλὰς τῆς Πετροπολεως, Βιέννης καὶ Ῥώμης· τῷ 1889 ἐπισκέψθη τὰς Ἀθήνας παραστὰς εἰς τοὺς ἐν Ἀθήναις τελεσθέντας γάμους τῆς ἀδελφῆς αὐτοῦ Σοφίας μετὰ τοῦ διαδόχου τοῦ ἑλληνικοῦ θρόνου Κωνσταντίνου. Εἶτα δε καὶ τὴν Κωνσταντινούπολιν. Τῷ 1890 ἀπέβαλε τῆς ἀρχῆς τὴν πριγκίπα Βισμαρκ ἀντικαταστήσας αὐτὴν διὰ τοῦ στρατηγικοῦ Κραπίβη. Τῷ 1891 ἀνέγνωσε καὶ ἐστέρωσε τὴν τριπλὴν συμμαχίαν πρὸς τὴν Αὐστρίαν καὶ Ἰταλίαν, ἐπισκεψάμενος δὲ καὶ τὴν Ἀγγλίαν ἐπήνεγκεν προσέγγισιν τινα μεταξὺ τῆς δυνάμεως ταύτης καὶ τῆς τριπλῆς συμμαχίας.

4) Γ. Α' βασιλεὺς τῆς Βυρτεμβέργης, υἱὸς τοῦ πρώτου βασιλέως τῆς Βυρτεμβέργης Φρειδερίκου Α'. Ἐγεννήθη τῷ 1781, μετέσχεν τῆς εἰς Ῥωσίαν στρατίας τοῦ Ναπολέοντος ἰένοντα τῇ μετὰ τούτου συμμαχίας τῆς Βυρτεμβέργης) τῇ δὲ 1814 καὶ τῶν κατὰ τοῦ Ναπολέοντος πολέμων τῶν συμμαχίων, μεθ' ὧν ἠνώθη καὶ ὁ βασιλεὺς τῆς Βυρτεμβέργης. Τῷ 1816 διεδέξατο τὸν ἀποθανόντα πατέρα αὐτοῦ εἰς τὸν βασιλικὸν θρόνον, εἰδικα δὲ εἰς τὸ κρεττο αὐτοῦ φιλελευθερὸν σύνταγμα καὶ ἐκυβέρνησεν ὡς συνετὸς καὶ φιλέλαος βασιλεὺς μέχρι τοῦ θανάτου αὐτοῦ (1864).

γ) Τῆς Ὀλλανδίας τοπάρχης καὶ βασιλεὺς. 1) Γουλιέλμος ὁ Ὁραγγιῆς Α' ὁ ἐπικαλούμενος Σιλοπηνίδης (Taciturnus) υἱὸς τοῦ Γουλιέλμου τῆς Νασσαυίας, ἔγενν. τῷ 1558 ἐν Νασσαύϊ τῷ 1584 καὶ ἔλαβε κληρονομικὴν διακατομήν τῃ πριγκιπάτον Ὁραγγιῆς ἐντέθεν δὲ ἔγένετο ἰδρυτὴς Ὁραγγικοῦ κλάδου τοῦ Νασσαυικοῦ οἴκου. Διορισθεὶς δὲ ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Καρόλου, τοῦ καὶ κληρονομικοῦ δυνάστου τῶν Κάτω Χωρῶν, διοικήτης εἰς τινὰς ἐπαρχίας τῆς χώρας ταύτης ἐξηγέρθη μετὰ πολλῶν Κατωχωριτῶν ἐναντίον τοῦ υἱοῦ τοῦ Καρόλου Φιλίππου Β' καὶ ἔγένετο ἰδρυτὴς τῆς ἀνεξαρτησίας τῶν Κάτω Χωρῶν καὶ πρῶτος τοπάρχης ἡ διοικήτης (Stadhouder). Ἐρρονεύθη τῷ 1581. Ἐκ τῶν λοιπῶν Γουλιέλμων τῆς Ὀλλανδίας οἱ ὀνομαστότεροι εἶναι Γουλιέλμος Γ', περὶ οὗ ἔγένετο λόγος ὡς Γουλιέλμου Γ' τῆς Ἀγγλίας καὶ 2) Γουλιέλμος Α' (ὡς βασιλεὺς τῶν Κάτω Χωρῶν), υἱὸς τοῦ Γουλιέλμου Β' τοῦ καὶ τελευταίου τοπάρχου. Ἐγεννήθη τῷ 1772,

τῷ 1795 καταληφθεῖσων τῶν Κάτω Χωρῶν ὑπὸ τῶν Γαλλῶν ἠναγκάσθη νὰ καταλίπῃ τὴν πατρίδα καὶ νὰ ζῇ ἐν ξέναις χώραις μέχρι τῆς πτώσεως τοῦ Ναπολέοντος. Ὅτε δὲ τῷ 1815 ἡ Βιενναία σύνοδος ἱδρυσεν ἐκ τοῦ Βελγίου καὶ τῶν κυρίως Κάτω Χωρῶν (τῆς Ὀλλανδίας) τὸ βασιλεῖον τῶν Κάτω Χωρῶν ὁ Γουλιέλμος ἔγένετο πρῶτος βασιλεὺς τοῦ νέου βασιλείου, μεθ' οὗ προσωρινῶς ἠνώθη καὶ τὸ μέγα δουκάτον τοῦ Λουξεμβούργου. Τὸ 1830 ἀπώλεσε τὸ δι' ἐπαναστάσεως ἰδιαιτέρον κράτος ἀποτελέσαν Βέλγιον. Τῷ 1840 παρητήθη τῆς ἀρχῆς, ἐτελεύτησε δὲ μετὰ 8 ἐτη.

3) Γουλιέλμος Β' υἱὸς τοῦ προηγουμένου. Ἐγεννήθη τῷ 1792, διεδέξατο τῷ 1810 τὸν πατέρα αὐτοῦ, καὶ ἐβασίλευσε μέχρι τοῦ 1849. Μικρὸν πρὸ τοῦ θανάτου (1848) ἔγένετο μεταρρυθμῖσις τοῦ ἑλλανδικοῦ συντάγματος ἐπὶ τῷ φιλελευθερώτερον. 4) Γουλιέλμος Γ', υἱὸς τοῦ προηγουμένου ἐκ τῆς συζύγου αὐτοῦ μεγάλῃς δουκίσσης Ἀννης Παυλιδνας τῆς Ῥωσίας (ἀδελφῆς τῶν αὐτοκρατόρων Ἀλεξάνδρου Α' καὶ Νικολάου Α'), ἐγεννήθη τῷ 1817, ἀνῆλθεν εἰς τὸν θρόνον τῷ 1819. Ἐτελεύτησε τῷ 1891. Διὰ τοῦ θανάτου αὐτοῦ ἐξεῖλεπεν ἡ ἄρρη γοημὴ τοῦ Ὁραγγικοῦ κλάδου τοῦ οἴκου τῆς Νασσαυίας καὶ διὰ τοῦτο ἡ μοναγενὴς αὐτοῦ θυγάτηρ Γουλιέλμινα ἔγένετο κληρονόμος μόνον τοῦ ἑλλανδικοῦ στέμματος, ἐνῶ τὸ μέγα δουκάτον τοῦ Λουξεμβούργου, ἐνθα ἰσχύει ὁ Σχίστος κληρονομικὸς νόμος, περιήλθεν εἰς τὸν προτεθυγενῆ κλάδον τοῦ Νασσαυικοῦ οἴκου, καὶ μέγας δούξ ἔγένετο ὁ τὸ 1866 ἐκπτώτος δούξ Νασσαυίας.

Γουλιέλμος Β. Βασιλεὺς τῆς Ὀλλανδίας, θυγάτηρ τοῦ προηγουμένου ἐκ τῆς τρίτης αὐτοῦ συζύγου Ἑρμίας τοῦ Βαλδεκ. Ἐγενν. τῷ 1880 καὶ τῷ 1891 διεδέξατο τὸν πατέρα αὐτῆς εἰς τὸν ἑλλανδικὸν θρόνον ὑπὸ τὴν ἀντιδασίλειον τῆς μητρὸς αὐτῆς βασιλίσ. Ἑρμίας. [Π.Κ.]

Γούμδινεν. Πρωτεύουσα τοῦ ἐρμωνύμου νομοῦ ἐν τῇ πρωτοκτικῇ ἐπαρχίᾳ Ἀνατολικῆς Πρωσίας, πρὸς τὰ ρωσσικὰ μεθόρια. Ἦχει γυμνάσιον, βιβλιοθήκην, καὶ 10 453 κατ. (1885) ἀκροῦντας ὑφαντικῆν, βυρσοδεψίαν καὶ ἐμπόριον κυρίως σιτηρῶν. — Ὁ νομός, ὁ ἑσχατος τῆς Πρωσίας πρὸς Α. ἔχει ἐμβαδὸν 15871,17 τγμ. κατοίκους δὲ (1885) 788 359.

Γουμέντσα. 1) Ἄνω. Κώμη τοῦ δήμου Λαπαθῶν τῶν Καλαβρύτων ἐπὶ βουνοῦ μετὰ τῶν πεδιάδων Λαπάτας καὶ Καλαβρύτων, ἔχουσα δημοτικὸν σχολεῖον, ἀτελεῖς ἑλληνικὸν καὶ 618 κατ. (1889) γεωργούς καὶ ποιμένας 2) Κάτω. Κώμη τοῦ αὐτοῦ δήμου χαμηλότερον τῆς Ἀνω ἔχουσα δημοτικὸν σχολεῖον καὶ 646 κατ. (1889) ὡσαύτως γεωργούς καὶ ποιμένας. [Γ.Π.Σ.]

Γουμέντσα. Κώμη τῆς Μακεδονίας καί-μένη ἐντὸς κοιλάδος σχηματιζομένης ὑπὸ τῶν

ἐκ τοῦ ὅρους Παϊάκ κατεργασμένων λόφων, περιοριζόντων τὸν ὀρίζοντα αὐτῆς εἰς ἀπόστασιν 4 ὥρων ἀπὸ τῶν Γενιτσῶν. Κατοικεῖται ὑπὸ 500 χριστιανικῶν οἰκογενειῶν, ὧν αἱ ἡμίσεις αἱ βουλγαροφρονούντες. Παράγει ἄριστον οἶνον τὸν τῆς Γουμέντσας λεγόμενον οὗτινος γίνεται μεγάλη ἐξαγωγή. Παρὰ ταύτην κεῖται ὁ ὁμώνυμος σταθμὸς τοῦ σιδηροδρόμου ἀπέχον ἀπὸ Θεσσαλονίκης 60,1 χμ.

Γούμερον. Χωρίον τοῦ δήμου Ὠλένης καίμενον 2 ὥρ. μακρὰν τοῦ Λαντζῆ. Κἀτ. 507.

Γουμμερσδαχ. Πόλις τοῦ νομοῦ Κολωνίας ἐν τῇ πρωσσικῇ Παρραρηνίᾳ ἐπαρχίᾳ. 42 χμ. ΑΒΔ τῆς Κολωνίας, ἔχουσα ἐργοστάσια χάρτου καὶ μηχανῶν, κατ. δὲ (1885) 7.748. Ἡ περιφέρεια Γ. ἐπὶ ἐκτάσει 325 τχμ. ἔχει κατ. 32.538.

Γουμμι γούττι. Βλ. Γαρινεῖα ἡ Μορέλλη καὶ Κόμμι τὸ στακτόν. [Θ.Χ.]

Γουμούς-χανά (ὁρθότερον Γ κ ι ο υ μ ο ὕ ς - χ α ν ᾶ = ἀργυρεῖον). Πρωτεύουσα σαντζακίου ἐν τῷ νομῷ Τραπεζούντος, οὕτω κληθεῖσα ὑπὸ τῶν ἐν αὐτῇ μεταλλείων ἀργυροῦχοι μολύβδου, λίαν ἄλλοτε πλουσίῳν. καίμενη 75 χμ. ΝΝΔ τῆς πόλεως Τραπεζούντος, εἰς ὕψος 1494 μ. Ἐχει 10.000 κατ., ὧν 6080 χριστιανοί, τὸ πλεῖστον Ἀρμένιοι, ἀσχολούμενοι κυρίως εἰς τὴν γεωργίαν καὶ εἰς ἐμπόριον ὀπωρικῶν καὶ δερματίνων ἐκ τῶν τεχνῶν δ' εὐδοκίμει μᾶλλον ἢ κεραμευτικῇ.

Γούνα (Guna) ἰνδ. = ἰδίτης. Ὡς γραμμτικὸς ὅρος σημαίνει τὴν εἰς τὰ ἀπλά φωνήεντα προσθήκην τοῦ α καὶ τὴν κατὰ τοὺς κανόνας τῆς ἰνδικῆς φωνολογίας συναίρεσιν αὐτῶν εἰς δίφθογγον. [Κετ.]

Γούναρη. Χωρίον τοῦ δήμου Σπάρτης, ἔχον 166 κατ. [Μ.Σ.]

Γουναριάνικα. Χωρίον τοῦ δήμου Πατρῶν ἀπέχ. 3 ὥρ. ἀπὸ Πατρῶν. Κἀτ. 252.

Γούνιτσα. Χωρίον τοῦ δήμου Λαρίσης ἀπέχ. 2 ὥρ. ἀπ' αὐτῆς. Κεῖται παρὰ τὴν δεξιάν ὁχθὴν τοῦ Πηνειοῦ καὶ οἰκεῖται ὑπὸ 571 κατοίκων.

Γουνὼ (Charles Fr. Gounod). Ἐξοχὸς Γάλλος μουσικὸς συνθέτης, γενν. ἐν Παρισίοις τῷ 1818, ὅπου καὶ ἐπαιδεύθη ἐν τῇ μουσικῇ ἐν τῷ Ὁδριῷ, ἔχων διδάσκαλον ἐν ἄλλοις καὶ τὸν Ἀλεξῆ. Τῷ 1839 ἐπιτυχῶν ἐν τῷ Concours de Rome ἐστάλη εἰς Ῥώμην πρὸς τελειοποίησιν ὑπὸ τῆς γαλλ. κυβερνήσεως, ἐνησχολήθη δ' ἐνταῦθα ἰδίᾳ περὶ τὴν ἀρχαίαν ἐκκλησιαστικὴν ἰταλικὴν μουσικὴν. Τῷ 1843 ἐπανῆλθεν εἰς Παρισίους, ἔγραψε δὲ τὸ πρῶτον ἐκκλησιαστικὴς συνθέσεις ἐν αἷς καὶ φημισθεῖσαν «Messe solennelle» (1851). Τὸ πρῶτον του μελόδρμα «Σαφρώ» ἀπέτυχεν ἐντελῶς, ἀλλὰ ὁ τῷ 1859 παρυσταθεὶς «Φάουστ» ἀνέδειξε τὸν Γ. ἕνα τῶν μεγαλειτέρων

μουσουργῶν, διαμένει δὲ πάντοτε ἐν ἐκ τῶν ἀρίστων μελοδράματων. Ἐκτοτε συνέθεσε πολλὰ μελοδράματα, ὧν κυριώτερα τὰ Φιλήμων καὶ Βαῦκίς (1860), Μιρέιλ (1864), Ῥωμαῖος καὶ Ἰουλιέττα (1867), τὸ ἄριστον μετὰ τὸν Φάουστ ἔργον του. Ἀπὸ τοῦ 1870—75 διέμενεν ἐν Λονδίῳ. Τῷ 1882 συνέθεσε τὴν «Redemption», ἥτις ὀλίγον ἀπὸ σκηνῆς ἐπέτυχε. Καὶ αἰσάτια δὲ καὶ ἄλλα ἐλάσσονα ἔργα συνέθεσεν ὁ Γ. μετὰ μεγάλης ἐπιτυχίας. [Β.Α.]

Γούρα. Κώμη τῆς ἐπαρχίας Ἀλμυροῦ, ἀποτελοῦσα τὸν δῆμον Ὀθρυς, 5 ὥρ. μακρὰν τοῦ Ἀλμυροῦ. Κἀτ. 633, ὧν ἡ κυριώτερα ἐνασχολήσις εἶνε ἡ βυρσοδεψικὴ καὶ ἡ κατασκευὴ μαλλίνων καλυμμάτων. Κεῖται δὲ εἰς ὀψιλήν χώραν τῆς Ὀθρυς ἐξ οὗ καὶ τὸ ὄρος τοῦτο ἔτχε τὸ σημερινὸν ὄνομα «Βουνὸν τῆς Γ.»

Γουργιᾶ. Χωρίον τοῦ δήμου Παρχαλιωτίδος τοῦ Μεσολογγίου ἀπέχ. 1 1/2 ὥρ. ἀπὸ Νεοχωρίου. Κἀτ. 699.

Γουργιανᾶ. Χωρίον τοῦ δήμου Ἀγναντῶν τῆς ἐπαρχ. Τζουμέρκων. Κἀτ. 111. [Μ.Σ.]

Γουργιώτιστα. Χωρίον τοῦ δήμου Ἀστακοῦ τῆς ἐπαρχ. Βονιτῆς, ἔχον 406 κατ. [Μ.Σ.]

Γουργογύρι. Χωρίον Θεσσαλίας τοῦ δήμου Πιπλίων. Κἀτ. 265.

Γουργουδίτσα. Χωρίον Εὐβοίας ὑπαγόμενον εἰς τὸν δῆμον Αἰδημίων καὶ ἀπέχον τῆς Αἰδημῶ 5 ὥρ. 2. Κἀτ. 312.

Γουρζούμιστα. Κώμη τοῦ δήμου Φαρῶν τῆς ἐπαρχίας Πατρῶν, ἔχουσα δημοτικὸν σχολεῖον, ἀτελεῖς ἐλληνικὸν καὶ 006 κατ. (1889) γεωργοὺς καὶ ποιμένας. [Γ.Πδ.]

Γουρίτσα. 1) Χωρίον τοῦ δήμου Καλλιῶν τῆς Παρνασσίδος, ἔχον 189 κατ. [Μ.Σ.] — 2) Χωρίον τοῦ δήμου Παιμῆς τῆς Τριχωνίας ἀπέχ. ὥρ. 1 1/2 ἀπὸ Κεφαλοβρύτου. Κἀτοικοὶ 324.

Γουριώτιστα (ἢ Γαλιτσα) Χωρίον τοῦ δήμου Ἀστακοῦ, ἀπ' οὗ ἀπέχει ὥρ. 2.15'. Κἀτ. 406.

Γούρκος (Ἰωσήφ Βλαδίμηροβιτς). Ῥώσος στρατηγός, διαπρέψας ἰδίᾳ κατὰ τὸν τελευταῖον ῥωσσοτουρκικὸν πόλεμον. Ἦγενν. τῇ 3 Νομβρίου 1828, ἐκπαίδευθεὶς δὲ τὰ στρατιωτικὰ ἐν Παιτρουπόλει εἰσῆλθε τὸ 1846 εἰς τὴν ἐνεργὸν ὑπηρεσίαν, ἔλαβε μέρος εἰς τὸν Κριμαϊκὸν πόλεμον (1856) καὶ διεκρίθη κατὰ τὴν καταστολὴν τῆς πολωνικῆς ἐπαναστάσεως (1863) ὡς ταγματάρχης. Κατὰ τὸν ῥωσσοτουρκικὸν πόλεμον τοῦ 1877 ὁ Γ. διαβάς τὸν Δούναβιν ἐρθεκεν εἰς Τύρνοβον, εἰτα δὲ ὑπερβάς μετ' ἀπροσδοκίτου τόλμης τὸν Αἰμόν ἐρθεκε μετρίως Ἀδριανουπόλεως. Τὸ κατόρθωμα ὅμως ἔμεινεν ἄνευ ἀποτελέσματος, διότι μετ' ὀλίγον ἠναγκάσθη ὁ Γ. μετὰ τοῦ στρατοῦ του ν' ἀναξεύσῃ. Κατόπιν διέπρεψεν ἐν τῇ

πολιορκίᾳ τῆς Πλεύνας, κατέλαβε τὴν Σόφιαν καὶ πλείστας ἐκέρδισε μάχας. Τῷ 1879 διορίσθη γενικὸς διοικητὴς Πετρούπολεως, ἀλλ' ἔνεκα τῶν ἐπανειλημμένων κατὰ τῆς ζωῆς τοῦ Τσάρου ἀποπειρῶν ὑποπεσεὶν εἰς δυσμένειαν ἐπαύθη μετ' ὀλίγον καὶ ἐτέθη εἰς ἀποστρατείαν. Ἀλέξανδρος ὁ Γ' τῷ 1883 ἀνακαλέσας αὐτὸν διώρισε στρατιωτικὴν διοικητὴν Βαρσοβίας.

Γούρνιτσα Χωρίον τοῦ δήμου Καρδαμύλης τῆς ἐπ. Οἰτύλου, ἔχ. 102 κατ. [Μ.Σ.]

Γούρου (Guru) Ἰνδιστί, ἐξ ἀρχαιοτέρου τύπου Garu, πρὸς ἐν παραβάλλεται τὸ λατινικὸν gravis ἀντὶ garuis = βαρὺς καὶ σεβαστός· οὕτω δὲ προταχθέντων ἐν Ἰνδικῇ οἱ γέροντες ἐν γένει, ἰδίᾳ δὲ οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ διδάσκαλοι. [Κερ.]

Γουζμαν Βλάγκο, (Guzman Blanco), πολιτεία τῆς δημοκρ. Βενεζουέλας, ἔχουσα ἑκτασίην 88700 τγμ. καὶ κατ. (1881) 494002, ἀποτελεσθεῖσα δὲ τῷ 1881 ἐκ τῆς συγχωνεύσεως τῶν πολιτειῶν Βολίβαρ, Γουζμαν Βλάγκο, Γουάικο καὶ Νέας Ἑσπαρίας. Ἡ πρότερον Γ. Β. εἶχεν ἐμβαδὸν 7174 τγμ. καὶ κατ. 104907. Ἐν ταύτῃ φέεται τὸ μέχρις 60 μ. ὕψους φάινον γαλακτοδένδρον καὶ τὸ δένδρον τοῦ κακάου, παράγεται δὲ καὶ ἐξαιρετός καπνός. Πρωτεύουσα τῆς πολιτείας Βικτωρία (βλ. λ.).

Γουσσόνε, (Giovanni Gussone) ἐπιφανὴς βοτανικὸς Ἰταλὸς γένν. τῷ 1787, ἀποθ. ἐν Νεαπόλει τῷ 1866, χρηματίσας διευθυντὴς τῶν βασιλικῶν κήπων καὶ κτημάτων. Σπουδαίοντα διὰ τὴν γλωρίαν τῆς μεσημέρ. Εὐρώπης τὰ ἔργα αὐτοῦ, ἰδίως *Plantae rariores*, εἰς σχῆμα φύλλου μετὰ 66 πιν. 1826, *Synopsis Florae Siculae*, εἰς 8ον 1845, ἡ γλωρίη τῆς νήσου Ἀϊναρίας (Ischia) μετὰ 20 πιν. 1854. [Θ.Χ.]

Γουσταῖοι, Βασιλεῖς τῆς Σουηδίας. α') Γουσταῦος Α' ὁ Βάϊας ἰδρυτὴς τῆς σουηδικῆς βασιλείας τῶν νεωτέρων χρόνων καὶ ἀρχηγὸς τῆς δυναστείας τῶν Βάϊα. Ἐγεννήθη τῷ 1496, καταγόμενος δὲ πατρόθεν καὶ μητρόθεν ἐξ οἰκογενειῶν συγγενῶν πρὸς τὸν ἀρχαῖον βασιλικὸν οἶκον τῆς Σουηδίας, διενοήθη νὰ ἐλευθερώσῃ τὴν πατρίδα αὐτοῦ ἀπὸ τῆς θανικῆς κυριαρχίας, εἰς ἣν ὑπέκειτο ἀπὸ τῆς περιήμου Καλμαρικῆς ἐνώσεως τοῦ 1397. Δι' ἐκείνην τὴν πλάναν καὶ περιπετείαν πολιτικῆς καταπολέσεως ἐπὶ τέλους νὰ ἐξεγείρῃ τοὺς κατοίκους τῆς Δαλνκαρλίας κατέλαβε τὴν Στοκχόλμην καὶ ἐστέθη ἐνταῦθα βασιλεὺς (1523). Ἐτελεύτησε τῷ 1560.

β') Γ. Β' Γουσταῦος Ἀδόλφος, ἔργονος τοῦ προηγουμένου. Ἐγεννήθη τῷ 1594, ἀνῆλθεν εἰς τὸν θρόνον τῷ 1617, διεξήγαγε πόλεμον κατὰ τῆς Πολωνίας καὶ τῆς Ρωσσίας καὶ ἐνίκησεν ἀμφότερα τὰ κράτη, ἀλλ' ἐδόξασθη

ἰδίως ἐν τῷ μεγάλῳ τριακονταετεί πολέμῳ, τοῦ ὁποίου μετέσχε καὶ τοῦ ὁποίου ἐγένετο ὁ μέγιστος ἥρως διὰ τῶν νικῶν τῆς Λειψίας (τῆς Βρεῖτεμφέλδης, 1631) καὶ τῆς Λυκαίνης (Lützen, 1632) ἐνθα καὶ ἔπεσε.

γ') Γουσταῦος Γ' υἱὸς τοῦ βασιλέως Ἀδόλφου Φρειδερίκου. Ἐγεννήθη τῷ 1746, τῷ 1771 ἀνῆλθεν εἰς τὸν θρόνον μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς καὶ ἐσωτερικῶς μὲν κατέλυσε τὸ παλαιὸν σύνταγμα τὸ παρέχον πολλὰ προνόμια τῇ ἀριστοκρατίᾳ καὶ ἀπένευμε νέον περιορίζον τὰ δικαιώματα ταῦτα· ἐξωτερικῶς δὲ συμμαχήσας μετὰ τῆς Τουρκίας ἐν τῷ δευτέρῳ κατὰ τοῦ κράτους τούτου πολέμῳ τῆς Αἰκατερίνης Β' (1787—1792) ἐπολέμησε (1788—90) κατὰ τῆς Ρωσσίας χωρὶς νὰ πορισθῇ οὐδὲν ὄφελος ἐκ τοῦ πολέμου. Ἐρνεύθη τῷ 1792 διὰ συνωμοσίας εὐγενῶν.

δ') Γ. Δ' υἱὸς τοῦ προηγουμένου. Ἐγεννήθη τῷ 1778, διεδέξατο τὸν πατέρα αὐτοῦ τῷ 1792 ὑπὸ κηδεμονίαν καὶ τῷ 1796 ἐκηρύχθη ἐνῆλιξ ἐν τοῖς κατὰ τοῦ Ναπολέοντος πολέμοις τῆς ἄλλης ἡπείρου συνετάχθη μετὰ τῶν ἐχθρῶν τοῦ Ναπολέοντος, περιήλθεν εἰς πόλεμον πρὸς τὴν Ρωσσίαν ἔνεκα τῆς μετὰ τοῦ Ναπολέοντος συμμαχίας τοῦ αὐτοκράτορος Ἀλεξάνδρου Α' (βλ. λ.) καὶ ἀπώλεσε τὴν Φιλανδρίαν (1808). Τῷ 1809 ἠναγκάσθη ὑπὸ τῶν κατ' αὐτοῦ συνωμοστάντων νὰ παραιτηθῇ τοῦ θρόνου καὶ ἔζησε τὸν λοιπὸν τοῦ βίου μέχρι τοῦ 1837 ἐν Βασιλείᾳ τῆς Ἑλβετίας ὡς «ταγματάρχης Γουσταῦος». [Π.Κ.]

Γούστιανη, Χωρίον τοῦ δήμου Παμπρίας τῆς Τριγωνίας, ἔχον 104 κατ. [Μ.Σ.]

Γούτεμπεργ (Johann ἢ Henne Gutenberg), ὁ ἐφευρέτης τῆς διὰ κινητῶν στοιχείων τυπογραφίας. Ἦτο μέλος τῆς Μογουντιακῆς οἰκογενείας Gensfleisch, φερούσης τὸ ἐπώνυμον Γ. ἀπὸ κτήματός τινος οἰκογενειακοῦ. Περὶ τοῦ βίου τοῦ Γ. πολλὰ μυθώδη εἶναι διαδεδομένα, ἀσφαλῶν δὲ εἰδήσεων παντελῶς σχεδὸν στερούμεθα. Ἀναμφίβολοι ἐν τούτοις φαίνονται αἱ ἐξῆς λεπτομέρειαι. Ἐγεννήθη λήγοντος τοῦ 14 αἰῶνος ἐν Μογουντία (Mainz) ἔχων περισυῖαν τινὰ τὴν κατηνάλωσεν εἰς δοκιμὰς ζητῶν ῥιζικὴν νὰ φέρῃ τροποποίησιν εἰς τὴν τότε διὰ ξυλίνων ἐλαιοελιδῶν πλακῶν ἐκτελουμένην τυπογραφίαν· νυμφευθεὶς τὴν θυγατέρα τοῦ Ἰωάννου Φούστ ὑπεστηρίχθη καὶ ὑπὸ τούτου εἰς τὰ πειράματά του. Τὸ πρῶτον κατὰ τὸ συστηματικὸν τυπογραφεῖον ἱδρύσεν αὐτὸς μετὰ τοῦ Φούστ, ἄλλο δὲ εἶτα μόνος, ὅπερ περὶχώρησε τῷ 1465 εἰς τὸν μνηστήν του Ρεχτέρμυντσε. Ἀπέθανε δὲ τῷ 1468. Περὶ τῶν τὴν ἐφεύρεσιν αὐτοῦ ἀφορώντων καὶ τῶν τυπογραφικῶν του ἐργασιῶν πρὸλ. ἔχρον Τυπογραφία. [Μ.Γ.]

Γούτσκω (Κάρολος Φερδ. Gutzkow).

Διαπρεπής Γερμανὸς συγγραφεὺς, γενν. τῷ 1811 ἐν Βερολίνῳ. Σπουδάζας θεολογίαν καὶ φιλολογίαν ἐπέδωκε εἰτα μετὰ μεγίστου ζήλου εἰς τὴν δημοσιογραφίαν καὶ ἐγένετο, ζῶν διαδοχικῶς εἰς διαφόρους πόλεις τῆς Γερμανίας, συνεργάτης πλείστων περιοδικῶν καὶ ἐφημερίδων. Ὑπῆρξε δὲ εἰς τῶν κορυφαίων τῆς λεγομένης Νέας Γερμανίας, βέβηματος καταπολεμούντος πρὸ πάντων τὰς ἐν τῇ πολιτικῇ πεπαλαιωμένας πεποιθήσεις. Δημοσιεύσας τὸ διήγημα Wally, ἐν τῷ ὅποιῳ ἐξέφρασε τὰς σκεπτικὰς περὶ θρησκείας ἰδέας του, κατεδικάσθη τῇ καταγγελίᾳ τοῦ πρώην στενοῦ φίλου του Μέντσελ εἰς τριμηνὸν φυλάκισιν. Ἀποῦ δ' ἐτη τινὰ ἐμεινεν ἀκόμῃ δημοσιογράφος, ἀπὸ τοῦ 1838 κατέγραψε μᾶλλον εἰς συγγραφὴν δραμάτων, ἐξ ὧν πλείστα ἔτυχον καλλίστης ὑποδοχῆς, διαπρέπουσι δὲ πρὸ πάντων ἡ τραγωδία Οὐριέλ Ἀκόστα (1847) καὶ αἱ κωμῳδία «Zopf und Schwert» (1844) καὶ «Τὸ πόρτυον τοῦ Ταρτούφου» (1847). Ἐτι δὲ μεγαλητέραν ἐντύπωσιν ἐποίησαν τὰ μυθιστορήματα Die Ritter vom Geiste (9 τόμ. Λψ. 1850—2), Der Zauberer von Rom (9 τ. Λψ. 1856) καὶ ἄλλα μικρότερα· ἐν αὐτοῖς διακρίνεται ἡ μεγάλη τοῦ Γ. τέχνη εἰς τὴν περιγραφὴν τῶν χαρακτῆρων καὶ τῶν ἥθων. Τῷ 1870 ἐγκατεστάθη ἐν Βερολίνῳ, ἐδημοσίευσεν δὲ πλείστα ἀκόμῃ ἔργα· ἀπὸ δὲ τοῦ 1875—1877 ἔζησεν ἐν Αἰδελβέργῃ, ὁπότεν μετόκησεν εἰς Σαξενάουζεν πλησίον τῆς ἐπὶ τοῦ Μοίνου Φραγκοφούρτης, ὅπου καὶ ἀπέθανε τῷ 1887. Τὰ ἔργα τοῦ Γ. ἐξεδόθησαν ἐν Γένῃ 1873—80 εἰς 22 τόμους. [Μ.Γ.]

Γουτταπέρχα (Guttapercha). Ῥητίνη παρομοία πρὸς τὴ καουτσούκ, περιεχομένη ἐν εἰδὲι μικροσκοπικῶν κολλῶδων σφαίρων ἐν τῷ γαλακτώδει χυμῷ τῆς Isonandra gutta Hooker, δένδρου εὐρισκομένου ἐν ταῖς νήσοις τῆς ΝΑ Ἀσίας. Ἀπὸ πολλοῦ ἐν χρήσει παρὰ τοῖς ἰθαγενέσιν εἰσῆχθη εἰς τὴν Εὐρώπην μεσοῦντος τοῦ αἰῶνος. Ὁ χυμὸς συλλεχθεὶς ἀφίεται ἡρεμῶς, τότε δὲ τὰ σφαίρια τῆς Γ. συναθροίζονται ἐπ' ἀλλήλα. Ἐνα ὄγκον ἀποτελοῦντα, ξηραίνονταν κατόπιν ὑπὸ τὸν ἥλιον. Ἡ Γ. τοῦ ἐμπορίου ἔχει συνήθως χρώμα ὑπόφατον, ὕψην λιπιδῶδη, ἰδιάζουσαν δὲ τινα δομήν. Ἐν τῇ συνήθει θερμοκρασίᾳ εὐκαμπτὸς ὡς δέρμα, ἀποβαίνει εἰς 48° K. κολλῶδης, εἰς 55—60° λίαν εὐπλαστὸς καὶ πιέζεται τότε εἰς οἰονδήποτε σχῆμα. Ῥεώδης καὶ ἀναλλοίωτος μέχρις 150°, ἀποσυντίθεται εἰς ἀνωτέραν θερμοκρασίαν παρέχουσα ἐλαϊώδες ἀόσταγμα. Ἀδιάλυτος εἰς ὕδωρ, οἶνονπνευμα, αἰθέρα καὶ τὰ λιπαρὰ ἔλαια, οὐδαμῶς ἐπηρεάζεται ὑπὸ τῶν πλείστων ὀξέων, οὐδ' ὑπὸ τοῦ φθορικοῦ, καὶ τῶν ἀλκαλίων, φθείρεται δὲ μόνον ὑπὸ πυκνοῦ θειικοῦ ὀξέος καὶ ὑπὸ τοῦ νιτρικοῦ. Εὐκόλως διαλύεται ἐν θειούχῳ ἄνθρακι καὶ χλω-

ροφορίῳ. ἦτον δ' ἐν βενζίνῃ, τερεβινθαλίῳ καὶ πετρελαίῳ. Ἐκ τῶν χειρίστων τοῦ ἡλεκτρισμοῦ ἀγωγῶν οὖσα, χρησιμοποιεῖται ὡς ἀπομονωτικὸν σῆμα εἰς ἡλεκτρικὰ σύρματα, ὑποβρύχια κλ.—Τὸ κύριον τῆς Γ. συστατικὸν εἶναι ἡ Γοῦττα, $C_{10}H_{16}$, μεθ' ἧς εἶναι ἀναμειγμένα ἄλλα συστατικὰ εἰς μικροτέρας ἀναλογίας.—Ἐνεκα τῶν ἀριθμηθεισῶν ἰδιοτήτων αὐτῆς ἡ Γ. ἀπέδωκε μεγάλῃς χρησιμότητος προϊόν. Ἐξ αὐτῆς καταγρᾶζομένης ἀρμοδίως κατασκευάζονται παμπληθὴ σκεύη καὶ ἐργαλεῖα, σωλήνες, κάδοι, ποικίλα δοχεῖα, πέλματα ὑποδημάτων, ἱμάντες καὶ λωρία διὰ μηχανάς, ἱατρικὰ καὶ χειρουργικὰ ἐργαλεῖα (στηθοσκοπία, καθητήρες, ἐπίδεσμοι καταγμάτων κτλ. κτλ.), λαβαὶ μαχαίριων κλ., ἀδιάβροχα ἐπικαλυμματα, πλαίσια εἰκόνων καὶ ἄπειρα ἄλλα ἀντικείμενα. Ἀναμειχθεῖσα μετὰ θείου παρέχει τὰς αὐτὰς ἰδιότητας, οἷας τὸ καουτσούκ περὶ ὧν ἴδε ἐν λ. κόμμι.

Γουιάνα (Guyana, Guaiana). Χώρα τῆς Ν Ἀμερικῆς ἐριζομένη Ἀπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ, Β καὶ Δ ὑπὸ τοῦ Ὀρινόκου ποτ., ΝΔ ὑπὸ τοῦ Ῥίου Νέγκρου καὶ Ν ὑπὸ τοῦ Ἀμαζονίου. Τὸ μέγιστον μέρος αὐτῆς ἀνήκει εἰς τὴν Κολομβίαν, τὴν Βενεζουέλαν καὶ τὴν Βρασίλιαν (βλ. τὰς λ.), τὸ δὲ ΒΔ μέρος πρὸς τὸν Ἀτλ. ὠκεανὸν εἶναι ἀποικία (τοποτηρηταί) τῆς Μεγ. Βρεταννίας, Ὀλλανδίας καὶ Γαλλίας, ὧν τὰ πρὸς Ν σύνορα δὲν ὠρίσθησαν ἀκόμῃ ἀκριβῶς. Καὶ ἡ μὲν Βρετανν. Γ. καίται μετὰ τῶν ποτ. Ἀμαζούρα καὶ Κορεντύνου. ἔχει ἐμβαδὸν 229600 τχμ. καὶ 284 877 κατ. (1891), τοὺς πλείστους μαυροὺς, πρωτεύουσαν δὲ τὴν Γεωργίουπόλιν (βλ. λ.), καὶ παράγει κυρίως σάκχαρον. Ἡ δὲ ὀλλανδική Γ. (καλουμένη καὶ Σούριναμ) κειμένη μετὰ τῶν ποταμῶν Κορεντύνου καὶ Μαρόνη, ἔχει ἐμβαδὸν 129100 τχμ. καὶ 70951 (1889) κατ. καὶ πρωτεύουσαν τὴν Παραμαρίβο. Παράγει ἐπίσης πολὺ σάκχαρον. Ἡ δὲ γαλλικὴ ἡ τέλος Γ., ἐκ τῆς πρωτεύουσας καὶ Καϊέννης καλουμένη, ἐρίζεται Δ καὶ Α διὰ τῶν ποτ. Μαρόνη καὶ Ὀυαποσύ, ἔχει δὲ ἐμβαδὸν 78900 τχμ. καὶ 29769 κατ. (1889). Ἀπὸ τοῦ 1852—1864 ἐξωρίζοντο εἰς τὴν Γ. οἱ κακούργοι. Εἶνε δὲ γνωστὴ ἡ χώρα διὰ τὸ λίαν νοσηρὸν κλιμὰ τῆς. [Μ.Σ.]

Γόχ. Πόλις τῆς πρωσ. Παραρρηνίου ἐπαρχίας ἐν τῇ νομῷ Δυσσελδερφης, 12 χμ. Ν τοῦ Κλέβε, ἔχουσα (1885) 5635 κατ., πρακτικὴν τεχνικὴν σχολὴν καὶ τινα βιομηχανίαν. [Β.Α.]

Γρά ὄπλον. Βλ. Πυροβόλα ὄπλα.

Γράαφ-Ρέυνετ (Graaf-Reynet). Διαιρέσις τῆς ἐπαρχίας Μιδλανδ τῆς βρετανν. ἀποικίας τοῦ Ἀκρωτηρίου. ἔχει ἐμβ. 9821 τχμ. καὶ 16940 κατ., ὧν σχεδὸν τὸ ἥμισυ

λευκοί. Ἡ ὁμών. πρωτεύουσα ἔχει 4562 κατοίκους. [Μ.Σ.]

Γραβζά. Χωρίον τῆς Παρνασσίδος καὶ πρωτεύουσα τοῦ δήμου Δωριέων, ἀπέχ. 6 ὥρ. Β τῆς Ἀμφισσῆς καὶ κειμένη κατὰ τὰς βορείους ὑψοῦς τοῦ ὄρους Γερολέκα, ἔχοντος ὕψος 1717 μέτρων. ἔχει ταχυδρομ. γραφεῖον καὶ 579 κατ. Ἐνταῦθα δ' Ὀδυσσεὺς Ἀνδροῦτος (8 Μαΐου 1822) καταλαβὼν μετὰ 120 λογάδων ἐθελοντῶν πεπαλαιωμένον πανδοχεῖον, τὸ ἔκτοτε περιφθονοῦν Χάνι τῆς Γραβζᾶς, ἐπὶ τῆς εἰς Ἀμφισσαν ἀγούσης, ἵνα ἐμποδίσῃ τὴν Ὀμέρ Βριώνη νὰ ἐμβάλῃ εἰς Ἀμφισσαν, ἀντίστη δὲ ὅλης τῆς ἡμέρας εἰς τὰς ἐπανειλημμένας τῶν ἐχθρῶν ἐξέδους. ὧν ἕως εὐθυσαν ὑπὲρ τοὺς 300 καὶ διπλάσιοι ἐτραυματίσθησαν, τὴν δὲ νύκτα οἱ Ἕλληνες ἔξοδον ποιήσαντες διήλυσαν διὰ τῶν πολεμίων ἀποβαλόντες μόνον 6 ἄνδρας. Εἰς ἀνάμνησιν τοῦ γεγονότος τοῦτου ἰδρύθη ἐν ἔτει 1888 μνημεῖον καὶ περιεφράχθη τὸ ἱστορικὸν χάνιον. Ἐκ τῆς κατὰ τὴν ἀμοιβήσεως τοῦ ὀνόματος ὑποθέτουσι τινες ὅτι ἐνταῦθα ἦτο ἡ θωρική πόλις Καρρία ἢ Καρραία. [Κ.Α.Δ.]

Γράβωβ (Grabow an der Oder). Πόλις τοῦ νομοῦ Στεττίνου ἐν τῇ πρωσσικῇ Πομερανίᾳ κειμένη ἐπὶ τοῦ Ὄδερ καὶ ἀμείως παρα τὸ Στεττίνον. ἔχει ναυτικὴν σχολήν. ἀκμαῖον ἐμπορίον καὶ βιομηχανίαν, κατ. δὲ (1885) 14541. [Μ.Σ.]

Γραδεόνιτσα. Χωρίον τῆς Μακεδονίας κειμένον ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Ὀρίωνος (Τσιέρνα) καὶ ἀπέχον 10 ὥρας ἀπὸ Βιτωλίων. Κατοικοὶ 900 χριστιανοί.

Γραδίτσα ἢ Γραδίτση Πόλις τοῦ βωστικοῦ κυβερνεῖου Πολιτάξας, κειμένη σὺ μακρὰν τῆς ἀριστερᾶς ὁχθῆς τοῦ Δνειπέρου καὶ ἔχει (1882) 7107 κατ. Κατὰ Μάιον μεγάλη ἐμπορικὴ πανήγυρις (σιτηρὰ, κτήνη, κτλ.) [Μ.Σ.]

Γραζαλέμα Πόλις τῆς ἰσπανικῆς ἐπαρχίας Γαδερίων (ἐν Ἀνδαλουσίᾳ), 90 χμ. ἀπὸ Γαδερίων, εἰς ὕψος 1266 μ. ἔχει (1877) 8048 κατ. [Μ.Σ.]

Γραϊ (Gray) Πόλις τοῦ γαλλ. νομοῦ Ἀνω Ἀραρος, ἐπὶ τοῦ Ἀραρος (Σῶν) καὶ τῆς διασταυρώσεως διαφόρων σιδηροδρόμων, ἔχουσα (1886) 6826 κατ. [Μ.Σ.]

Γραϊ (Ἰωάννα Grey). Δισσεγγόνῃ Ἑρρίκου Ζ' τῆς Ἀγγλίας, γένν. τῷ 1585, καὶ σύζυγος τοῦ λόρδου Guilford Dudley υἱοῦ τοῦ πρωτοπουργοῦ Δουδαί κόμητος Βάρβιν. Οὗτος ἀνεκρύβην αὐτὴν μετὰ τὸν θάνατον Ἐδουάρδου Γ' (1553) βασιλίσσαν. Ἀλλ' ὁ λαὸς καὶ ὁ στόλος ἐκηρύχθησαν ὑπὲρ τῆς Μαρίας, ἀδελφῆς τοῦ Ἐδουάρδου, καὶ ὁ ὑπὸ τοῦ Βάρβιν συναχθεὶς στρατὸς διελύθη. Ἡ Ἰωάννα κατέθεσεν ἐκουσίως τὸ στέμμα καὶ ἐφυλακίσθη μετὰ τοῦ συζύγου καὶ τοῦ πενθεροῦ της, καὶ ὅτε

ἐξεραγγή νέα ἐπανάστασις, εἰς τὴν περιεπλάκηνσαν συγγενεὶς της, ἡ βασιλίσσα Μαρία ἐπεκύρωσε τὴν εἰς θάνατον καταδίκην αὐτῆς. Ἐκαρτομήθη τῇ 12 Φεβρουαρίου (ν) 1554 μετὰ τοῦ συζύγου, ἀφ' οὗ ὁ πενθερὸς της εἶχεν ἤδη ὑποστῇ τὴν αὐτὴν ποινὴν τῇ 22 Αὐγούστου (ν) 1553. [Ἐγ.]

Γραϊ (Asa Gray), ὁ ἐπιφανέστερος βοτανικὸς τῶν ἠνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς, γεννηθεὶς τῷ 1810 ἐν Οὐτικῇ, καθηγητῆς δ' εἰς τὸ Χαρθάρδιον πανεπιστήμιον. Πλεῖστα συνέγραψε καὶ σπουδαϊότατα περὶ τῆς χλωρίδος τῆς πατρίδος τοῦ πονήματα (*Chloris boreali-americana*, 1846 μετὰ 10 πιν., *Genera Florae americanae boreali-orientalis illustrata*, 1848—49 μετὰ 186 πιν., *Botany of the United States expedition*, 1854 μετὰ 100 πιν., *Synoptical Flora of Northern America*, 1878, κτλ. [Θ.Χ.]

Γραῖται. Θυγατέρες εὐειδεῖς τοῦ Φόρκου καὶ τῆς Κητοῦς κατὰ τὴν Ἡσιόδειον Θεογονίαν, ἐκ γενετῆς πολιαί, δύο τὸν ἀριθμόν, Περμηνῶν καὶ Ἐνυῶ καλούμεναι, ἀδελφαὶ τῶν Γοργόνων. Κατὰ τοὺς μετὰ τὸν Ἡσιόδον ποιητὰς ἦσαν τρεῖς (τρίτῃ ἡ Δεινώ). Πρῶτος δ' ὁ Αἰσχύλος μυθολογεῖ περὶ αὐτῶν ὅτι αἱ τρεῖς Φορκίδες ἦσαν πλησίον τῶν ἀδελφῶν Γοργόνων «πρὸς Γοργόνεια πεδία Κισθίνης», ὅτι ἦσαν δὲ κυκνόμορφοι, μονόδοντες, κοινὸν δ-οφθαλμὸν ἔχουσαι, καὶ ὅτι οὔτε τοῦ ἡλίου οὔτε τῆς σελήνης τὸ φῶς ἐφώτισέ ποτε αὐτάς. Περὶ τούτων φέρεται εἰς μόνος μῦθος συναφῆς πρὸς τὸν περὶ τοῦ φόνου τῆς Μεδούσης ὑπὸ τοῦ Περσέως ὁ Περσεύς, συμβουλῇ τοῦ Ἑρμοῦ καὶ τῆς Ἀθηνᾶς, ἐπορεύθη πρὸς ταύτας, καὶ κυριεύσας τοῦ ἐνὸς δοθαλμοῦ καὶ τοῦ ἐνὸς ὀδόντος, ἅτινα κοινὰ ἔχουσαι, καὶ αἱ τρεῖς συνήλασσαν ἐξ ὑπαμοιβῆς, ἐξηνάχασαν αὐτάς νὰ τῷ δείξωσι τὴν ἐπὶ τὰς Νύμφας φέρουσαν ὀπίω παρα τούτων λαβὴν τὰ περτωτὰ πέδιλα καὶ τὴν πῆραν καὶ τὴν κυνὴν. Κατ' ἄλλην δὲ τοῦ μύθου παραλλαγὴν, παρ' Αἰσχύλῳ ἐν ταῖς Φορκίαι, αἱ Γ. ἦσαν προφυλακὲς τῶν Γοργόνων, εἶχον δὲ ἓνα ὀφθαλμὸν καὶ τοῦτον ἐδίδον ἀλλήλαις κατὰ φυλακὴν ἐνεδρεύσας δ' ὁ Περσεύς καθ' ἣν στιγμὴν ἐγίνετο ἡ παράδοσις καὶ λαβὼν ἔρριπεν αὐτὰν εἰς τὴν Τριτωνίδα λίμνην καὶ οὕτως ἐλθὼν ἐπὶ τὰς Γοργόνας καὶ κοιμωμένας καταλαβὼν ταύτας ἐκαρπώθη τὴν Μεδουσαν. — Κατὰ τὴν ἐμφανέστερον τῶν νεωτέρων μυθολόγων γνῶμην αἱ Γ. εἶναι μυθολογικαὶ παραστάσεις οὐδαμῶς διαφέρουσας τῶν Γοργόνων, καὶ κατ' ἄλλους μὲν ἐνάλκισαι δαίμονες, κατ' ἄλλους δὲ προσωποποιεῖαι τῶν νεφελῶν ἢ τοῦ φυσικοῦ φαινομένου τοῦ κεραυνοῦ. Βλ. R. G. ä d e c h e n s, de Graeis. Γοττίνγη 1863. [Π.]

Γρατίδσεενδ (Gravesend). Πόλις τῆς ἀγγλ. κομητείας Κέντ, ἐπὶ τοῦ Ταμέσεως, 32

χμ. κάτωθεν τοῦ Λονδίνου. Ἐχει πολλοὺς δημοσίους κήπους, θεωρεῖται δὲ ὡς ἄκρον τοῦ λιμένος τοῦ Λονδίνου. Ἐν Γ. ὑπάρχει μερική κινήσις ὡς ἐκ τῶν ἐκ τῆς στερεᾶς προσελύσεων. Ἐχει (1881) 23 375 κατ. διατηροῦντας αἰμαῖαν ναυτιλίαν, ἀλιεῖαν καὶ ἐμπορίον τροφίμων διὰ τὴν ὑπερωκεάνιον ναυτιλίαν. [Μ.Σ.]

Γραικός. Τὸ παλαιότατον τῶν Ἑλλήνων ὄνομα, κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Ἀριστοτέλους (Μετεωρολ. Α' 14), λέγοντος ὅτι οἱ καλούμενοι κατὰ μὲν τὴν ἐπὶ Δευκαλίωνος κατακλυσμὸν Γραικοί, νῦν δὲ Ἕλληνες, ὦκουν περὶ τὴν Ἑλλάδα τὴν ἀρχαίαν. ἦτοι ἐν Ἡπειρῷ, περὶ τὴν Δωδώνην καὶ τὴν Ἀχελῷον. Καίτοι δὲ τὸ πρῶτον παρ' Ἀριστοτέλει εὐρεῖται τὸ ὄνομα, ὅμως τὴν παλαιότητα αὐτοῦ καταδεικνύει ἡ τε παρὰ Ῥωμαίοις ἐπικράτησις αὐτοῦ (Graeci, Graecia), καὶ ἡ παρ' Ἡσιόδῳ ἐν Καταλόγοις μνηστὰ ἐπωνύμιον ἥρωος Γραικοῦ, υἱοῦ τοῦ Διὸς καὶ Πανδώρας τῆς Δευκαλίωνος. Τινὲς δ' ἰσχυρίζονται ὅτι καὶ ὁ κατὰ τὴν Ζ' αἰώνα π.Χ. ἀκμασας ποιητὴς Ἀλκμάν ἐγινώσκει τὸ ἐθνικὸν τοῦτο ὄνομα, ὡς ἐμφανίζεται ἐκ τοῦ στίχου αὐτοῦ «Γραικὸς τῶν Ἑλλήνων μητέρες». Ὡς ἄλλοι ἄλλως ἐρμηνεύουσιν. Κατὰ τοὺς ἀλεξανδρινούς δὲ χρόνους κατέστη παρὰ τοὺς ποιηταῖς συνήθης ἡ χρῆσις τοῦ ἐθνικοῦ Γ. ὡς συνωνύμου τοῦ Ἑλληνος. Μετὰ τὴν κατὰσχυσιν τοῦ χριστιανισμοῦ, τοῦ ὀνόματος τῶν Ἑλλήνων μεταβαλόντος σημασίαν καὶ δηλοῦντος τοὺς ἐμμένοντάς εἰς τὴν λατρείαν τῶν ἀρχαίων θεῶν, οἱ τῆς Ἑλλάδος κάτοικοι ὠνομασθήσαν καὶ πάλιν Γραικοί, ἀλλὰ τὸ ὄνομα τοῦτο ἦτο ὀλιγώτερον εὐχρηστον τῶν ἄλλων δύο ἐθνικῶν αὐτῶν (Ῥωμαῖοι καὶ Ἑλλαδικοί). Ὅτε δ' ἀπὸ τοῦ II' αἰῶνος καὶ ἐφεξῆς σγεδὸν ἐληφανθήσῃ ἡ ὀβρισιτικὴ σημασία τοῦ ἑλληνικοῦ ὀνόματος, ἐγίνετο ἀδιακρίτως χρῆσις καὶ τῶν τριῶν ἐθνικῶν, βαρυνθὲν ἐκλιπνόντος τοῦ τετάρτου (Ἑλλαδικοί), ὅπερ παρὰ Βυζαντινοῖς εἰρήλου ἰδίου τοῦς ἀπὸ τοῦ θεματοῦ Ἑλλάδος καὶ ἀπὸ τῆς Πελοποννήσου καταγομένους. Ἐπὶ τουρκοκρατίας, μάλιστα κατὰ τὴν παρελθούσαν καὶ τὰς ἀρχὰς τῆς παρούσης ἑκατονταετηρίδος, τὸ μὲν ὄνομα Ἑλλήν καὶ τὰ παράγωγα αὐτοῦ προστιμῶντο ὑπὸ τῶν ἐπιθυμούντων νὰ ὑπομνηστικῶσι δι' αὐτοῦ τοὺς χρόνους τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν δόξης, κοινώτατα δὲ παρὰ τῷ λαῷ ἦσαν τὰ ἐθνικὰ Ῥωμῆς, καὶ κατὰ δεύτερον λόγον Γραικός. Κατὰσχυσεν δὲ τῶν ἄλλων τὸ ἐθνικὸν Ἑλλήν ἀπὸ τῆς ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως, ὅτε τῷ μὲν 1821 αἱ τοπικαὶ συνελεύσεις ἀπὸ δὲ τοῦ 1822 ἡ πρώτη ἐθνικὴ ἐν Ἐπιδαύρῳ συνέλευσις καὶ αἱ μετ' αὐτὴν καθιέρωσαν ἐπίσημως αὐτό. [Π.]

Γραικοῦ. Χωρ. τοῦ δήμου Φυλασίας τῆς ἐπαρχ. Μεγαλοπόλεως, ἔχον 114 κατ. [Μ.Σ.]

Γραϊσσε (Γ'ω. Γεώρ. Θεόδ. Graesse). Ἐξοχος γερμανὸς βιβλιογράφος καὶ συγγρα-

φός, διαπρέψας πρὸ πάντων εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς φιλολογίας. Ἐγεννήθη τῇ 1814 ἐν Γρίμμῃ τῆς Σαξονίας καὶ ἐσπούδασε τὴν φιλοσοφίαν, ἀπέθανε δὲ τῇ 1885 ἐν Δρέσδῃ, ὅπου ἦτο ἐπὶ πολλὰ ἔτη ἐφορὰς διαφόρων συλλογῶν (1872—82 διευθυντὴς τοῦ λεγομένου Πραξίνου βιβλίου). Ἐφημέρευε μεγάλως διὰ τὴν Γενικὴν γραμματολογίαν (9 μέρη, 1837—1859), κολοσιαιὸν ἔργον ὅπερ ἐξέδωκεν εἴτα καὶ εἰς περιλήψεις. Μεγίστην ἀξίαν ἔχει καὶ τὸ δεύτερον ἔργον τοῦ Trésor de livres rares et précieux (7 τ. Δρέσδη 1858—69). Ἐκ τῶν πολλῶν δὲ ἄλλων ἀναφέρομεν τὴν Ἀρχαίαν νομισματικὴν (Λίψα 1852—5). Ἀπὸ τοῦ 1878 ἐξεδόθη καὶ περιοδικὸν τῆς μουσειολογίας [Ἐγ.]

Γράϊτς (Greiz). Πρωτεύουσα τοῦ πριγκιπάτου Ῥέϋς παλ. γραμμάς, κειμένη ἐπὶ τοῦ Λευκοῦ Ῥέωτος καὶ παρὰ τὸν σιδηρόδρομον. Εἶναι ἔδρα τῶν ἀνωτέρων ἀρχῶν (ἐν ἀρχαίῳ ἀνωτέρῳ ἐκτισμένη ἐπὶ λόφῳ ἐν μέσῳ τῆς πόλεως), ἔχει δὲ (1885) 17 288 κατ., ἀσχολουμένους πρὸ πάντων εἰς ὑφαντουργίαν σπουδασιότην. Ἐκ τῶν κτιρίων μνημνευτέα τὸ ἀνάκτορον τοῦ πριγκίπου, ἡ ἐπαύλις αὐτοῦ, τὸ δημαρχεῖον καὶ ἡ μητρόπολις. Ἐχει δὲ τὸ Γ. πολλὰ σχολεῖα, γυμνάσιον μετὰ πρακτικοῦ λυκείου, ἐμπορικὴν σχολὴν κτλ. [Μ.Σ.]

Γραϊφς (von Graef). 1) Καρόλος Φερδινανδὸς Διαπρεπὴς χειρουργός, γεννηθεὶς τῇ 1877 ἐν Βαρσοβίᾳ, διατελέσας καθηγητὴς ἐν Βερολίνῳ καὶ διευθυντὴς τῆς χειρουργικῆς κλινικῆς. Ἐρεῖρε πλείστα ἐργαλεῖα καὶ νέας μεθόδους τῆς χειρουργικῆς. Ἄλλας δὲ ἐδίδωκεν (π. χ. τὴν ρινοπλαστικὴν). Ἀπέθανε τῇ 1840 ἐν Ἀννσβέρῳ — 2) Ἀλβέρchtος, υἱὸς τοῦ προηγουμένου, γεννηθεὶς τοῦ 1828 ἐν Βερολίνῳ, ὅπου ἐγένετο καθηγητὴς τῆς ὀφθαλμολογίας καὶ ἀπέθανε τῇ 1870. Εἶνε ὁ ἰδρυτὴς τῆς νεωτέρας ὀφθαλμολογίας, δημοσιεύσας πλείστας βίβας ἐργασίας πρὸ πάντων ἐν τῇ ἀπὸ τοῦ 1855 ὑπ' αὐτοῦ ἐκδοθεμένῳ «Ἀρχεῖῳ τῆς ὀφθαλμολογίας». [Ἐγ.]

Γραϊφενδεργ (Greifenberg). Πόλις τοῦ νομοῦ Στετίνου ἐν τῇ πρώτῃ ἐπαρχίᾳ Πομερανίας, ἐπὶ τοῦ Ῥέγχα. Ἐχει (1885) 5 631 κατ. (τὸ διαιρέσιμα Γ. 36 257) καὶ μεγάλην κτηνοτροφίαν. [Μ.Σ.]

Γραϊφενχάγεν (Greifenhagen). Πόλις τοῦ νομοῦ Στετίνου, ἐν τῇ πρώτῃ ἐπαρχίᾳ Πομερανίας, κειμένη 20 χμ. Ν τοῦ Στετίνου, ἐπὶ τοῦ Μεγάλου Ῥέγλιτς καὶ τῆς διασταυρώσεως διαφόρων σιδηροδρόμων. Ἐχει (1885) 6805 κατοίκους (τὸ διαιρέσιμα 52158), ποιήσας βιομηχανίαν καὶ ἐμπορίον κτηνῶν, σιτηρῶν κτλ. [Μ.Σ.]

Γραϊφρατ (Gräfrath). Πόλις τοῦ πρῶτου νομοῦ Δύσσελντορφ ἐν τῇ Παραρρη-

νίω ἐπαρχία, ἔχουσα βιομηχανίαν σιδήρου καὶ ὑφασμάτων, κατ. δὲ (1885) 6296. [Μ.Σ.]

Γραΐφσβάλδ (Greifswald). Πόλις τοῦ νομοῦ Στραλσούνδ ἐν τῇ πρωσ. ἐπαρχίᾳ Πομερανίας, παρὰ τὸν σιδηρόδρομον Ἀγγερμύνδε-Στραλσούνδ καὶ ἐπὶ τοῦ πλωτοῦ Ῥύν, ὅστις ἐκβάλλει 5 χμ. κάτωθεν τοῦ Γ. εἰς τὴν Βαλτικὴν. Ἔχει (1885) 20 345 κατ. (ἡ περιφέρεια Γ. 5*551), πανεπιστήμιον ἰδρυθὲν τῷ 1456, μεθ' οὗ συνδέονται γεωργικὴ σχολή καὶ πολλὰ ἐπιστημονικὰ ἱδρύματα, βιβλιοθήκην 135000 τόμων, πρὸς δὲ γυμνάσιον κλασικὸν καὶ ἑτέρον πρακτικὸν καὶ ἄλλα πολλὰ σχολεῖα. Οἱ κάτοικοι ἀσχολοῦνται εἰς ἐμπόριον καὶ ναυτιλίαν. [Μ.Σ.]

Γράαχοι, Τιβέριος καὶ Γάιος, ἀδελφοὶ σπουδαίων κατέγοντες θέσιν ἐν τῇ Ῥωμαϊκῇ ἱστορίᾳ διὰ τοὺς ὑπὲρ τῶν δικαίων τοῦ λαοῦ ἀγῶνας αὐτῶν, γνωστοὺς συνήθως ὑπὸ τῷ ὀνόματι **Στάσις τῶν Γ.** Πατέρα εἶχον πληθεῖον, τὸν Τιβέριον Σεμπρόνιον Γ., εὐδοκίμησαντα ἐν τε τῇ πολέμῳ καὶ ἐν τῇ πολιτείᾳ καὶ δις ὑπατεύσαντα, μητέρα δὲ τὴν περίφημον εὐγενῆ Κορνελίαν, θυγατέρα Σκιπιωνος Ἀφρικανοῦ τοῦ Πρεσβυτέρου, τὴν θαυμασθεῖσαν διὰ τε τὰς ἄλλας ἀρετὰς καὶ τὰς πρὸς ἀνταρσὴν τῶν υἱῶν αὐτῆς φροντίδας. Καὶ ὁ μὲν πρεσβύτερος Τιβέριος, γεννηθεὶς τῷ 163 π. Χ., ἐπολέμησεν ἦδη τῷ 146 κατὰ τῆς Καρχηδόνας. Γενόμενος δὴμαρχος προέτεινε (133) ν' ἀνανεωθῇ ὁ πρὸ πολλοῦ ὑπὸ τῶν πατρικίων καταπατηθεὶς ἀρχαῖος νόμος τοῦ Στόλωνος καθ' ὃν οὐδεὶς ἠδύνατο νὰ διαχειρίζεται πλέον τῶν 500 πλέθρων δημοσίας γῆς, οἱ δὲ ἀπὸ τῶν πατρικίων οὕτως ἀραιρωθέντες ἀγροὶ νὰ διανεμηθῶσιν εἰς τοὺς πένητας Ὁ νόμος οὗτος παρὰ τὴν σφοδρὰν ἀντίστασιν τῶν πατρικίων ἐψηφίσθη, ὁ δὲ Τιβέριος νέας μετ' ἐλίγον ἐσχεδίασε προτάσεις ὑπὲρ τοῦ λαοῦ, νὰ διανεμηθῇ λ. χ. εἰς τοὺς πτωχοὺς ἢ εἰς τὸν δῆμον τῶν Ῥωμαίων κληροδοτηθεῖσα περιουσία τοῦ βασιλέως τῆς Περγᾶμου Ἀττάλου τοῦ Γ' κ' ἄλλ. Ἐπειδὴ δὲ οὕτως ὁ Τ. Γ. ἤπειλαι νὰ σείσῃ ἐκ θεμελίων τὴν ἀριστοκρατίαν, διέδωκεν αὐτῇ ὅτι ὁ Γ. ἐπέδωκε τὸ βασιλικὸν ἀξίωμα καὶ οὕτως ἀπεχθὴ κατέστησε τὸν ἄνδρα καὶ εἰς τὸν ὄχλον, ἐπέτυχε δὲ κατὰ τὴν ἡμέραν τῶν δῆμαρχικῶν ἐκλογῶν νὰ φανευθῇ ἐν τῇ ἐκλήσει τοῦ δήμου ὁ Τ. Γ. (133) μετὰ 300 ἐπαδῶν αὐτοῦ, προεστημένου τοῦ κινήματος Κορνελίου Σκιπιωνος τοῦ Ναυσικά.

Ὁ δὲ Γάιος Γ. γεννηθεὶς τῷ 153 ἐγένετο τῷ 123 δῆμαρχος καὶ ἀνενέωσε τὸν κληρουκικὸν νόμον τοῦ ἀδελφοῦ του, ἐπέτυχε δὲ καὶ ἄλλων τινῶν τὴν ἐπιψήφισιν, ὧν εἰς ὧριζον ἵνα πᾶς πολίτης δύνηται νὰ λαμβάνῃ ἀπὸ τῶν ἀποθηκῶν τοῦ δημοσίου σίτον ἀντὶ ἐλαχίστης τιμῆς (Lex frumentaria), ἄλλος περιώριζε τὰ δεινὰ τοῦ πολέμου διὰ τὸν λαόν, τρίτος

κατήργει τὴν ἀποκλειστικὴν τῶν γερουσιαστῶν δικαστικὴν ἐξουσίαν κ.ο.κ. Ἡ δημοτικότης τοῦ Γ. ἐξελέγη μείστη καὶ παρὰ τὰ κεκανονισμένα ἐγένετο καὶ τὸ ἐπόμενον ἔτος δῆμαρχος. Ὅτε ὁμοῦς ὁ Γ. ἀπῆλθε πρὸς ἱδρύσιν τῆς κατὰ πρότασιν αὐτοῦ μελλούσης νὰ θεμελιωθῇ ἀποικίας ἐν τῇ κατεστραμμένῃ Καρχηδόνι, οἱ ἐχθροὶ τοῦ διὰ ποικίλων μηχανορραφῶν κατέστειλαν πολὺ τὸν ὑπὲρ αὐτοῦ ἐνθουσιασμὸν καὶ ἐνισχυθῆσαν μεγάλως. Ἐπανελθόντος τοῦ Γ. αἱ δύο μερίδες προῆλθον μέχρι τακτικῆς μάχης, ἣν ἔμωε ὁ Γ. ἀπεδοκίμαζε καὶ ἀπέφευγε. Καὶ τῶν μὲν ὁπαδῶν του πολλοὶ ἐφανεύθησαν, αὐτὸς δὲ διαφυγὼν ἀπὸ τοῦ Ἀδεντίνου λῆφου, ὅπου ἐγένετο ἡ μάχη, εἰς τὴν δεξιὰν ὤχλην τοῦ Τιβέρεως, εὐρέθη τὴν ἐπαύριον νεκρὸς ἐντὸς τοῦ ποταμοῦ καὶ μετ' αὐτοῦ ὁ νεκρὸς πιστοτάτος αὐτῷ δοῦλος, ὅστις φαίνεται ὅτι ἐφρόνευσε τὸν κύριόν του κατὰ διαταγὴν αὐτοῦ, εἰτα δ' ἐαυτὸν (121). Ἐκ τῶν ὁπαδῶν τῶν Γ. ἐφανεύθησαν κατόπιν ὑπὸ τῶν ἐναντιῶν περὶ τὰς 8000. Τὰ κατὰ τοὺς Γ. ἐγένοντο κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους ὑπόθεσις διαφόρων δραματικῶν ἔργων. [Β.Α.]

Γράλιστα, χωρίον Θεσσαλίας τοῦ δήμου Ἰωάννης τῶν Τρικυλῶν ἀπέχ. ἀπὸ Φαναρίου ὥρ. 2 Κάτ. 888.

Γραμβούσα. 1) Ἀκρωτήριον, τὸ πάλαι Κώρυκον ἢ Κίμαρος, ὑπὸ δὲ τῶν Ἰταλῶν γεωγράφων Βούζα καλούμενον, τὸ δυτικώτερον τῆς βορείας παραλίας τῆς Κρήτης, ἀπέναντι τῶν Κυθήρων. Μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ ἀνατολικώτερον κειμένου ἀκρωτηρίου Σπάθα ἀνοίγεται ὁ κόλπος τῆς Κισάμου.

2) Γ. (Ἀγρία, ἢ Παληογράμβουσα), νησίδιον ἐρηκὸν κείμενον παρὰ τὴν βορείαν ἄκρην τοῦ ἀκρωτηρίου τῆς Γραμβούσης.

3) Γ. (Μεγάλῃ Βούζα), ἡ κυρίως νηὶς Γ., βράχος ὕψους 450 ποδῶν μετὰ λιμένος, κειμένη πρὸ τοῦ ἀκρωτηρίου Γ. ΝΔ τῆς ἀνωτέρω. Ἀμφότερα αἱ νηοὶ Γ., μετὰ τρίτης προσκολληθείσης εἰς τὸ ἀκρωτήριον, ἐνεκὸν ἀνυψώσεως τοῦ ἐδάφους καὶ ἀποχερώσεως τοῦ μεταξὺ ἰσμοῦ, καὶ γνωστῆς ὑπὸ τὸ ὄνομα Τηγάνι, ἐκαλοῦντο τὸ πάλαι Κώρυκοι ἢ Κωρύκισαι. Ἐπὶ τῆς Γ. ὑπάρχει ἐνετικὸν φρούριον, τὸ ὅποσον μετὰ τὴν ἄλωσιν τοῦ Χάνδακος ὑπὸ τῶν Τούρκων παρέμεινεν ὑπὸ τὴν κυριότητα τῶν Ἑνετῶν μετὰ τῶν φρουρίων Σούδας καὶ Σωκαλόγκας. Εἰς αὐτὸ καὶ εἰς τὰ ἄλλα δύο κατέφυγον μετὰ τὴν ἄλωσιν πολλοὶ ἀντάρται Κρήτες, Χαῖν ὑπὸ τῶν Τούρκων καλούμενοι· ἐκείθεν δ' ἐξορμῶντες ἐδλαπτον ποικιλοτρόπως τοὺς Τούρκους. Ἀλλὰ τὸ 1692 ἡ Γ. παρεδόθη εἰς τοὺς Τούρκους, κατ' ἄλλους μὲν ὑπὸ τοῦ φρουράρχου τῆς δωροδοκηθέντος, κατ' ἄλλους δὲ προδοθεῖσα ὑπὸ δύο κατωτέρων ἀξιωματικῶν Καλαβρέζων. Ὀνομαστὴ ἰδία ἐγένετο ἡ Γ. κατὰ τὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1821, ὅτε μετ'

ἐπανελημμένους ἀποπειράς οἱ Κρήτες ἐπαναστάται τὴν ἐκυρίευσαν. Ἡ πρώτη ἀπόπειρα ἐγένετο τὸ 1823 δι' ἀποκλεισμοῦ, ἀλλ' ἀπέτυχεν. Ἀλλὰ κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος οἱ ἐπαναστάται ἀπεπειράθησαν καὶ πάλιν νὰ καταλάβωσι τὴν Γ. ἵνα ἔχωσιν ὁρμητήριον ἀσφαλές εἰς τὰς ἐνεργείας των. Καὶ τὴν νύκτα τῆς 11 πρὸς τὴν 12 Δεκεμβρίου κατώρθωσε νὰ διαπεραιωθῇ εἰς Γ. σῶμα ἐκ 500 περίπου ἀνδρῶν, ὧν οἱ 150 ἐπρόφθασαν νὰναδῶσι διὰ κλιμάκων εἰς τὸ φρούριον. Ἀλλ' ἔνεκεν ἀπρονοησίας καὶ κακῆς οἰκονομίας, οἱ Τούρκοι προλαβόντες κατέλαβον τὰ ἐπικαιρά μέρη καὶ ἀντεπεξελθόντες λυσσώδως ἀπέκρουσαν τοὺς ἐφορμήσαντας. Κατὰ τὴν φοβερὰν δ' ἐκείνην συμπλοκὴν ἐφρονεύθησαν πλείστοι ἐκ τῶν ἐπαναστατῶν καὶ τῶν Τούρκων. Ἐκλιπούσης δὲ τῆς τελευταίας ταύτης ἐλπίδος τῶν ἐπαναστατῶν, ἡ ἐπανάστασις κατεβλήθη. Τῷ 1825 οἱ εἰς Πελοπόννησον καὶ Στερεὰν καταφυγόντες Κρήτες διωργάνωσαν ἐκστρατείαν ἐν Ναυπλίῳ πρὸς κατάκτησιν τῆς Γ., ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Δημ. Καλλέργη. Ἀλλὰ διασκορπισθέντων ὑπὸ ἐναντίων ἀνέμων τῶν πλοίων ὧν ἐπέδαινον, ἐφθασαν πρῶτοι 90 μόνον ἄνδρες· ἐκ τούτων δὲ 25, ὑποκριθέντες τοὺς Τούρκους, κατέλαβον ἀναιμῶς τὸ φρούριον τῆς Γ. ὑπὸ ἐλιγίστων φρουρούμενον, τὴν 2 Ἀυγούστου. Συγχορῶν δ' οἱ ἐν τοῖς ἄλλοις πλοίοις ἐκυρίευσαν τὸ φρούριον τῆς Κισσάμου. Ἡ ἄλυσις τῆς Γ. ἀνενέμοσε τὴν ἐπανάστασιν καὶ ἡ ἀπὸ τοῦ 1825 μέχρι τοῦ 1828 ἐποχὴ ἐπεκλήθη ὑπὸ τοῦ λαοῦ «Καίρις τῆς Γ.» Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ἀνεπτύχθη ὁ λεγόμενος κληροπόλεμος· στίφη μικρὰ διέτρεχον τὴν νῆσον, πολλαχῶς βλάπτοντα τοὺς Τούρκους δι' ἐνεδρώων καὶ αἰφνιδίων ἐπιθέσεων· οἱ δ' ἀποτελοῦντες αὐτὰ ἐκαλοῦντο Γραμβουσιανοί, ὡς ἐκ Γ. συνήθως ὀρμώμενοι. Καλησπερίδες καὶ Παταξίαι· βραδύτερον δὲ ἡ ἐπανάστασις ἔλαβε γενικώτερον καὶ συστηματικώτερον χαρακτῆρα. Ἡ Γ. συνικλήθη πυκνῶς, συρρεουσάντων ἐν αὐτῇ καὶ πολλῶν ἐκ διαφόρων μερῶν τῆς ἄλλης Ἐλλάδος. Δυστυχῶς ὅμως ναυτικοὶ τινες ἐκ τούτων παρασύραντες καὶ τινὰς Κρήτας, ἀναγκάζομένους ὑπὸ τῶν στερήσεων ἐπὶ τῆς ἀγῶνις ἐκείνης νησιδὸς ἐπέδωσαν εἰς τὴν πειρατείαν. Ἐνεκὰ τούτου ἠγγέρθη κατακραυγὴ ἐν Εὐρώπῃ καὶ κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1828 στόλος Ἀγγλογαλλικὸς ὑπὸ τοὺς μοιράρχους Σταίνε καὶ Ρόβερτσον ἐκλονοδόλησε καὶ κατέσχε τὰ ἐν τῷ λιμένι τῆς Γ. ἐγκαταλειμμένα πλοῖα, ὅτε καὶ ἐναυάγησεν ἡ ἀγγλικὴ φρεγάτα «Καμόρια». Μετὰ τοῦτο ἐγκατέστησαν εἰς τὸ φρούριον φρουρὰν ἐξ Ἀγγλῶν καὶ Γάλλων ὑπὸ φρουράρχον διορισθέντα ὑπὸ τοῦ κυβερνήτου. Ἐν τούτοις ἡ ἐπανάστασις ἐξηκολούθει καὶ μετὰ τὸν ἀποχωρισμὸν ἐτι τῆς Κρήτης ἐκ τῆς ἐλευθερωθείσης Ἑλλάδος. Οἱ δ' ἐπαναστάται, ἄφ' οὗ μάλιστα παρεκάλεσαν τὸν κυβερνήτην νὰ ἀποδώσῃ αὐτοῖς τὴν Γ. ἀπεπειράθησαν νὰ τὴν

καταλάβωσι διὰ τοῦ δόλου πρὸς ἀποφυγὴν αἰματοχυσίας, ἀλλ' αἱ ἀπόπειραι τῶν ἀπέτυχον. Οὕτω δ' εἶχον τὰ κατὰ τὴν Γ. μέχρι τοῦ Σεπτεμβρίου τοῦ 1830, ὅτε ἡ ἑλλ. κυβέρνησις παρέδωκεν αὐτὴν εἰς τὸν συμμαχικὸν στόλον· μετὰ δύο ὅμως μῆνας οἱ Ἀγγλοὶ καὶ Γάλλοι ἀπῆλθον ἀφήσαντες μόνον Ῥωσικὴν φρουρὰν, ἥτις τὴν 22 Ἰανουαρίου 1831 παρέδωκεν αὐτὴν εἰς τοὺς Τούρκους.

Κατὰ τὴν ἐπανάστασιν ἐπίσης τοῦ 1866 ἐγένετο σκέψις περὶ καταλήψεως τῆς Γ., ἀλλ' ἐγκατελείφθη ὡς ἄσκοπος. Τὸ φρούριον διατηρεῖται ἀκόμη, ἀλλ' ἡμιτρεπωμένον. [Ι.Δ.Κ.]

Γραμματεῖ. Ἐν τῇ Ἀνατολικῇ ἀποδέχονται κατὰ συνθήκην ἐριζοντίους ἢ καθέτους Γ. ἐπὶ τὸν θώρακα ἰδίως καὶ τὴν κοιλίαν ἀγομένας, δι' ὧν ἀφρίζονται ἐπὶ τούτων χώραι πρὸς ἀκριβέστερον ὀρισμὸν τῆς θέσεως τῶν ἐν τῷ κύτει αὐτῶν κειμένων ὀργάνων. [Ι.Πθ.]

Γραμματίριον. Βλ. Γράμμον.

Γράμματα καὶ γραφή. Γραφή ἐστὶν ἡ διὰ γραπτῶν σημείων παράστασις λέξεων καὶ ἐννοιῶν· ἀρχαιοτάτη καὶ εἰς πάντας τοὺς λαοὺς κοινὴ μέθοδος πρὸς γραπτὴν συνεννόησιν τῶν ἀνθρώπων, ἣν ἀνευρίσκομεν εἰς διαφόρους τελειότητος βαθμοὺς καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς ἀγριωτάτους τῶν λαῶν. Εἶναι δὲ τὰ περὶ ὧν ὁ λόγος σημεῖα ἐν τῇ τελειοποιημένῃ μὲν Γ. συνήθως ὠρισμένα γράμματα, τὰ ἀποτελοῦντα τὸν ἀλφάβητον ἐκάστης γλώσσης, ἐξ ὧν αἱ λέξεις συντίθενται, ἀρχήθεν ὅμως ἦσαν πολλάκις, ὡς ἐξ ἀρχαιοτάτων ἐπιγραφῶν τῶν ἀνατολικῶν ἐθνῶν ἐμφαίνεται, ποικίλα σχήματα, παραστάσεις διαφόρων ἀντικειμένων, ἐκάστη τῶν ὁποίων συνήθως μίαν ἐσήμαινε λέξιν μαντευομένην ἐκ τοῦ σχήματος ἢ τῶν ιδιοτήτων ἢ τῆς χρησιμότητος τοῦ παρισταμένου ἀντικειμένου. Οὕτω π. χ. ἐν τῇ ἀρχικῇ Ἰνδικῇ γραφῇ ὁ πόλεμος ἐμφαίνεται διὰ τοῦ σκου καὶ βέλους, αἱ γαῖαι διὰ τετραγώνου, χεῖρ ἐμφαίνει τὸν βίαιον θάνατον, φλόγες πολιορκίαν, καμπύλη πρὸς τὰ ἄνω κυρτὴ τὸν οὐρανὸν κτλ. Ἐκ τῆς εἰκονογραφικῆς ταύτης Γ. ἀνεπτύχθη ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἐν τοῖς λαοῖς τούτοις δι' ἀπλοποιήσεως καὶ τελειοποιήσεως ἡ δι' ὠρισμένων γραμμάτων παράστασις τῶν φθόγγων ἐκάστων καὶ δι' αὐτῶν πάσης λέξεως τῆς γλώσσης. Παρ' ἄλλοις ὅμως λαοῖς, ἡ Γ. ἀνεπτύχθη οὐχὶ ἐξ ἀρχικῶν ἀτελῶν καὶ χονδροειδῶν αὐτοῦ τοῦ λαοῦ ἀποπειρῶν, ἀλλ' ἐφευρεθέντος παρ' αὐτοῖς εἰς ὠρισμένην τινὰ ἐποχὴν τοῦ ἀλφάβητου ἢ εἰσαχθέντος τοιοῦτου ξενῆς γλώσσης ἢ ἡ κατηρτισμένου, ὅστις εἶτα ἐν ἐκάστῳ τῶν παραλαβόντων αὐτὸν λαῶν διαφοροτρόπως ἀναπτυχθεὶς ἐτελειοποιήθη. Ἡ τῶν Σινῶν γραφή ἀρχήθεν οὕσα εἰκονογραφικὴ, σήμερον οὐδὲν παρουσιάζει ἔχνος τοιοῦτου χαρακτῆρος. Παρὰ τῶν Σινῶν δ' ἐδιδάχθησαν τὴν Γ. οἱ Ἰάπωνες. Ἀπλῆν Γ. διὰ 16

γραμμάτων εἶχον οἱ Τάταροι. Οἱ Ἀκκαδαῖοι (βλ. λ.) μεταχειρίζοντο οὐδὲν ἄλλο ἢ σφηνοειδῆς σημεῖον, πολλὰ δὲ τοιαῦτα, ἐλάχιστον παρὰλλασσοντα τὸ σχῆμα, ποικιλοτρόπως πρὸς ἄλληλα διατεταγμένα, ἀπετέλουν τὰς λέξεις· παρ' αὐτῶν δὲ παρέλαβον τὸ εἶδος τοῦτο τῆς Γ. οἱ Ἀσσύριοι, τελειοποιήσαντες κατόπιν τὴν αὐτὴν γραφὴν παρέλαβον βραδύτερον οἱ Μηδοὶ καὶ οἱ Πέρσαι. Ἡ ἀρχαία αἰγυπτιακὴ γραφὴ εἶχεν εἰκόνας (ζώων, φυτῶν, οὐκισμῶν κτλ.) ἐμφαντικὰς λέξεις, ἀποκλήρων ἢ συλλαβῶν ἢ καὶ φθόγγων ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων δὲ χρόνων διεδεχθησαν ἄλληλα ἐν Αἰγύπτῳ τρία εἶδη Γ., ἡ ἱερογλυφικὴ γράφη, ἡ ἑρατῆ καὶ ἡ δημοτικὴ. Ἡ τῶν Φοινίκων Γ. ὑπῆρξεν ἀεὶρεσις ἀρχαιοτάτου τὴν Παλαιστίνην κατοικήσαντος λαοῦ, ἥτις εὐρίσκεται καὶ ἐν Ἀσσυριακαῖς ἐπιγραφαῖς παρὰ τῇ σφηνοειδεῖ· ἡ δὲ παλαιότερα γνώμη, ὅτι ἡ φοινικικὴ Γ. προήλθεν ἐκ τῆς αἰγυπτιακῆς φαίνεται νῦν ἀπίθανος. Παρὰ τῶν Φοινίκων παρέλαβον τὰ γράμματα οἱ Ἕλληνες, μετέδωκαν δ' αὐτὰ εἰς πλείους λαοὺς (βλ. Ἀλφάβητος). Ἡ ἀραβικὴ Γ., διεσθηνόμενη, ὡς καὶ ἡ ἑβραϊκὴ, ἡ φοινικικὴ, ἡ συρικὴ κλ. ἐκ δεξιῶν πρὸς τὰριστερά, καταγίνεται ἐκ Βαβυλωνίας.

Περὶ τῆς βαθμιαίας μεταμορφώσεως τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων βλ. τὴν λ. Ἀλφάβητος· ὡς πρὸς τὴν γραφὴν δὲ προσθετέον ὅτι πρὸς διατήρησιν τῆς ὁρθῆς προφορᾶς καὶ πρὸς κανονικὴν ἀνάγνωσιν εἰσῆχθησαν κατὰ τὸν Β' π.Χ. αἰῶνα οἱ τόνοι, τὰ πνεύματα, ὡς ἔχουσιν σήμερον, καὶ ἡ στίξις (βλ. τὰς λ.). Παρὰ τῶν Φοινίκων δὲ φαίνεται ὅτι παρέλαβον οἱ Ἕλληνες καὶ τὴν χρῆσιν τῶν γραμμάτων ὡς ἀριθμητικῶν σημείων. Εἶχον δὲ τὰ γράμματα ὡς ἀριθμοὶ τὴν ἐξῆς ἀξίαν

A 1	Z 7	Δ 30	Π 80	Φ 500
B 2	H 8	M 40	Γ 100	X 600
Γ 3	Θ 9	N 50	Σ 200	Ψ 700
Δ 4	I 10	Ξ 60	T 300	Ω 800
E 5	K 20	O 70	Υ 400	

Ὁ ἀριθμὸς 6 ἐσημαίνεται διὰ τοῦ βα', λαβόντος βραδύτερον τὸ σχῆμα 7, ὁ 90 διὰ τοῦ κόππα, ὁ δὲ 900 διὰ τοῦ σαμπί (βλ. Ἀλφάβητος). ἐτίθετο δὲ συνήθως ἐπὶ τῶν γραμμάτων, ὅταν ἐσημαίνον ἀριθμούς, κεραία ἄνωθεν, οἷον Α', Β' κτλ. Τὰς χιλιάδας ἐσημαίνον τὰ αὐτὰ γράμματα φέροντα κάτωθεν κεραίαν πρὸς τὰριστερά οἷον Α=1000, Θ=9000. Τὰς δὲ μυριάδας πάλιν τὰ αὐτὰ φέροντα ἄνωθεν δύο στήλας. Οἱ σύνθετοι ἀριθμοὶ ἐγράφοντο διὰ συνδυασμοῦ τῶν ἀπλῶν, τῆς κεραίας τιθεμένης μόνον εἰς τὸ τελευταῖον γράμμα, οἷον αὐαβδ' = 1892. Παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ὁμοῦς Ἀττικοῖς ἀπαντῶσιν ὡς ἀριθμ. σημεῖα τὰ ἀρχικὰ γράμματα τῶν ἀριθμῶν· ἦτοι Π=5, Δ=10, Η=100 (ἑκατόν), Χ=1000, Μ=10000 (μύρια)· τὰ γράμματα Δ, Η, Χ, Μ περιχλειόμενα ἐντός τοῦ 1 ἐσημαίνον πενταπλάσιους ἀριθμούς· ἦτοι 50,

500, 5000, 50000, Οἷοςδήποτε δ' ἀριθμὸς γραφόμενος ἄνωθεν τοῦ Μ ἐσημαίνει τὸν ἀριθμὸν τῶν ἀναγνώστων μυριάδων. Οἱ δὲ ἀριθμοὶ 1, 2, 3 καὶ 4 ἐδιδόσαντο δι' ἰσαριθμῶν κεραίων, οἷον Ι=1, Π=2 κτλ. Ὁμοίως ἐχρηστίμευον γράμματα ὡς ἀριθμοὶ καὶ παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις οὕτως Ι=1, V=5, X=10, L=500, C=100, D ἢ ΙD=500, M ἢ CI D=1000. Τὸ αὐτὸ γράμμα ἐπαναλαμβάνόμενον ἐσημαίνει πρόσθεσιν τῶν ἴσων ἀριθμῶν οἷον XX=20 κτλ. Μικρότερος δὲ ἀριθμὸς ἐπόμενος μὲν προστίθεται εἰς τὸν μείζονα, ἥγουμενος δ' ἀφαιρεῖται ἀπὸ τοῦτο οἷον IX=9, XI=11, XC=90, CX=110 κτλ.

Γράφειν καλοῦμεν ὁμοίως καὶ τὴν τέχνην καθόλου τοῦ γραφεῖν, ἥτις κατὰ τὰς διαφόρους ἱστορικὰς ἐποχὰς ποικίλας διήλθε φάσεις. Τῶν ἀρχαιοτάτων τῆς γραφῆς ἀποπειρῶν μνημεῖα μὲν διατηρήθησαν ἡμῖν, τὰ δὲ ἀρχαιοτάτα γνωστὰ καίμενα δεκνύουσιν ἡδὴ τὴν Γ. ἐν πολλῇ ἀναπτύξει. Κατὰ τοὺς ἀρχαιοτάτους χρόνους ἐγράφον ἐπὶ λίθων (ᾧθεν καὶ ἡ λέξις γράφειν, πεποιημένη ἐκ τοῦ ἡχου τοῦ ἀπ' ἐξομένου λίθου), ἐπὶ πλίνθων, ξύλων, μετὰλλων, θεμάτων (δίφθερων), βραδύτερον ἐπὶ παπύρου, πινάκων κηρῶ κεχρισμένων, κατόπιν ἐπὶ περιγαμνῆς, ἀπὸ τῶν ἀρχῶν δὲ τοῦ 14ου αἰῶνος ἐπὶ χαρτοῦ τὸ πλείστον, ὅντος ἡδὴ εἰς ἀποκλειστικὴν χρῆσιν ἀπὸ δύο αἰῶνων. Ἀναλόγως δὲ τῶν ἐφ' ὧν ἦσαν καὶ τὰ δι' ὧν κατὰ καιροὺς ἐγράφον ὄργανα, ἦτοι σκληρὰ καὶ ὀξεῖα ἐργαλεῖα, ξύλα, κάλαμοι (ᾧθεν), κατὰ δὲ τοὺς τελευταίους αἰῶνας ἀποκλειστικῶς τὰ πτερὰ τῶν πτηνῶν καὶ ἰδίᾳ τὰ παχύτερα τοῦ χηρός, ἐπιμελῶς ὀξυνόμενα (ᾧθεν καὶ τὰ περ' εὐρωπαϊκῶν ὀνόματα penna, plume, Feder) ἀπὸ δὲ τοῦ τέλους τῆς τρίτης τοῦ αἰῶνος δεκαετηρίδος διεδόθησαν ἀπὸ τῆς Ἀγγλίας πανταχοῦ καὶ νῦν ἐν χρῆσει μετὰλλιναι, καὶ συνήθως ἐκ γάλλυος, γραφίδες, οὗ ἡ σκληρότης μετριάσσεται ἐν τῇ κατεργασίᾳ. Τοιαῦτα κατεσκευάσθησαν καὶ κατὰ τὸν 16ον αἰῶνα ἐν Νορμβέργῃ, ἀλλ' ἡ χρῆσις τῶν τότε ἀπεδοκιμασθῆναι ἐντέλλως. Ἡ τουρκικὴ γραφὴ γράφεται δι' ἰδιαίτερου εἶδους λεπτῶν καλάμων, καταλλήλως ὀξυνόμενων, τῶν καλ-ε-μ-ί-ω-ν, ἐξ οὗ καλέμια καλοῦνται κοινῶς ἐν Τουρκίᾳ καὶ τὰ δημόσια γραφεῖα. [B.A.A.]

Γράμματα κανονικά. Βλ. Ἀπολυτικά.

Γραμματεὺς. Παρ' ἀρχαίοις μὲν ὀνόμαζοντο οὕτως οἱ ὑπάλληλοι νομοθετικῶν ἢ δικαστικῶν σωματείων (Γ. κατὰ πρυτανείαν, τῆς βουλῆς κ.λ.), οἱ ἐπιφορτισμένοι τὴν ἐν ταῖς συνεδρίαις ἀνάγνωσιν νόμων, ψηφισμάτων καὶ ἄλλων ἐγγράφων. (Βλ. κατωτέρω).

Σήμερον δ' ἐννοοῦμεν ὑπὸ τὸν ὅρον κυρίως ἀξίωμα διοικητικοῦ ὑπαλλήλου ἐπιτετραμμένου γραφικῆν ὑπηρεσίαν. Καὶ ὁ μὲν τίτλος «Γ. τῆς Ἐπικρατείας» διὰ τοῦ ἀπὸ 3 Ἀπρ. 1833 Α. συσταθεῖς ἀντικατέστη διὰ τοῦ ὅρου ὑπουργ-

γός. Ἀπαντᾷ δὲ νῦν ὁ ἄνθρωπος ἐν τοῖς «Γενικῶς Γ. τοῦ Ὑπουργείου» (ὁ μετὰ τὸν ὑπουργὸν τοῦ Ὑπουργείου προϊστάμενος), «Γ. ὑπουργικῶς Δ', Β' τάξεως» (ὁ ἀμέσως τῶν τμηματορχῶν ἐπόμενος), «Γ. δικαστηρίου» (ὁ ἐπιφορτισμένος τὴν ἀναγραφὴν τῶν σπουδαίων ἐπὶ ἡ ὑπὸ δικαστηρίου τελουμένων γεγονότων), «Γ. τῆς Βουλῆς» (ὁ τὸν ἀριθμὸν), «Γ. τοῦ πανεπιστημίου», «Γ. πρεσβείας», «Γ. προξενίου», «Γ. νομαρχίας» καὶ ἀλλὰ γὰρ. [Γ. Σ. Σ.]

Γραμματεὺς (Ἀρχαίολ.). Ἐν τῇ πολιτείᾳ τῶν ἀρχαίων Ἀθηναίων πᾶσα πολυμελής ἀρχή, ἀποτελουσα συνέδριον, εἶχε καὶ ἴδιον γραμματέα, οὗ τὸ ὄνομα ἀνεγράφετο μετὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ πρυτάνεως ἐκάστου συνεδρίου ἐν ταῖς πράξεσι τούτου. Ὅσον δ' οἱ τοιοῦτοι γραμματεῖς ὑπῆρχον, ἤτοι ὑποδεέστεροι ὑπάλλκτοι, καὶ ἐξελέγοντο ὑφ' ἐκάστου συνεδρίου ἐκ πολιτῶν μὴ ἐχόντων τὰ προσόντα νὰ ἐκλεγθῶσιν ἄρχοντες ἢ πενήτων ἀποστεργόντων νὰ ἄρξωσιν ἄμισθον ἀρχήν. Ἀλλὰ πλὴν τούτων εἶχον οἱ Ἀθηναῖοι καὶ ἄρχοντας τινας, γραμματεῖς καλουμένους, καὶ δὴ τὸν γραμματέα τῶν θεσμοθετῶν, τὸν γραμματέα τὸν κατὰ πρυτανείαν, τὸν ἐπὶ τοῖς νόμοις καὶ τὸν τῆς πόλεως ἢ τῆς βουλῆς καὶ τοῦ δήμου. Καὶ ὁ μὲν τῶν θεσμοθετῶν Γ. ἦτο ἄρχων κληρωτός, δοκιμαζόμενος ἐν τῷ δικαστηρίῳ καὶ οὐχὶ ἐν τῇ βουλῇ τοῖς πεντακοσίοις ὡς οἱ ἐννέα ἄρχοντες, κύριον δ' ἔργον ἔχων τὴν κλήρωσιν τῶν δικαστῶν τῆς ἐαυτοῦ φυλῆς. Τῶν δ' ἄλλων γραμματέων τὰ καθήκοντα, περὶ ὧν ἀκριστά τινα καὶ συγκεχυμένα ἐγινώσκωμεν πρότερον, μανθάνομεν νῦν σαφέως ἐκ τῆς Ἀθηναίων πολιτείας τοῦ Ἀριστοτέλους. Καὶ ὁ μὲν Γ. ὁ κατὰ πρυτανείαν ἦτο κύριος τῶν γραμμάτων ἤτοι τῶν δημοσίων ἐγγράφων καὶ τὰ ψηφίσματα τὰ γινόμενα ἐφύλαττε, καὶ πασῶν τῶν ἀποφάσεων τῆς βουλῆς καὶ τοῦ δήμου ἐτήρει ἀντίγραφα καὶ παρεκάθητο τῇ βουλῇ. Κατὰ τὸν Ε' αἰῶνα ἦτο οὗτος χειροτονητός, χειροτόνουν δ' ἄνδρας ἐπιφανεῖς καὶ ἐνδέξους, καὶ τὸ ὄνομα αὐτῶν ἀνεγράφετο ἐν τοῖς ψηφίσμασι περὶ συμμάχων καὶ ἀπονομῆς προξενίων καὶ πολιτογραφήσεως· κατὰ δὲ τὸν Δ' αἰῶνα π. Χ. ἐγένετο καὶ οὗτος κληρωτός· ὑφίστατο δ' ἡ ἀρχὴ αὕτη καὶ κατὰ τοὺς χρόνους τῶν Ῥωμαίων αὐτοκρατόρων, ὅτε ἐκαλεῖτο ὁ ἄρχων οὐ μόνον Γ. ὁ κατὰ πρυτανείαν, ἀλλὰ καὶ Γ. ὁ περὶ τὸ βῆμα, καὶ ἦτο ἀείσιτος, ἤτοι παράσιτος τῶν πρυτάνεων. Ὁ δὲ Γ. ὁ ἐπὶ τοῖς νόμοις ἦτο κληρωτός, παρεκάθητο δὲ καὶ οὗτος τῇ βουλῇ καὶ ἔργον εἶχε τὴν φύλαξιν τῶν νόμων, τὴν ὑπὸδείξιν καὶ προσωρινὴν παράδοσιν αὐτῶν εἰς τὰς ἀρχάς. Ὁ δὲ ὑπὸ μὲν τοῦ Θουκυδίδου Γ. ὁ τῆς πόλεως καλούμενος, ἐν ἐπιγραφαῖς δὲ «Γ. τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ» ἢ ἀπλῶς τοῦ δήμου καὶ κατὰ τοὺς Ῥωμαίους χρόνους «Γ. τῆς βουλῆς καὶ τοῦ δήμου», ὑπὸ δὲ τοῦ Ἀρι-

στοτέλους «Γ. ὁ ἀναγνώσκόμενος τῷ δήμῳ καὶ τῇ βουλῇ» μένον ἔργον εἶχε τὴν ἀνάγνωσιν ἐγγράφων ἐν ταῖς συνεδρίασι τῆς βουλῆς ἢ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ δήμου. Ἡ ἐκλογὴ αὐτοῦ δὲν ἀφίστατο εἰς τὴν τύχην, ἀλλ' ἐχειροτονεῖτο ὑπὸ τοῦ δήμου, διότι διὰ τὴν θέσιν ταύτην καταλλήλστατοι ἦσαν ἄνδρες ἔχοντες φυσικὰ πλεονεκτήματα, μάλιστα δὲ φωνὴν ἰσχυράν.

Ὅμοιαι ἀρχαὶ ὑπῆρχον ὡς εἰκὸς καὶ ἐν ἄλλαις ἐλληνικαῖς πόλεσιν. Ἐκ τινῶν μαρτυριῶν ἀρχαίων συγγραφέων, μάλιστα δ' ἐξ ἐπιγραφῶν, μανθάνομεν ὅτι Γ. ὁ κατὰ πρυτανείαν ὑπῆρχε καὶ ἐν Ἀλικαρνασσῇ, καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἀνεγράφετο ἐν τοῖς ψηφίσμασι. Ἐν Ἐφέσῳ δὲ καὶ ἐν Λαμψάκῳ ἀναφέρεται Γ. τῆς πόλεως, οὗ δὲν γινώσκωμεν ἀκριβῶς ὅποια ἦσαν τὰ καθήκοντα· ἐν Λομφάκῳ προσέτι καὶ Γ. τῆς βουλῆς, καὶ ὅμοιος ἐν Σαμῷ (περὶ τὰ τέλη τοῦ Δ' αἰῶνος), ὅπου πιθανῶς ἀπετέλει μετὰ τῶν πρυτάνεων μέρος τῆς ἐπιτροπείας, ἥτις ἔργον εἶχε τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἀποφάσεων τῆς βουλῆς καὶ τοῦ δήμου. Ὡς ἀνωτάτη ἀρχὴ τῆς πολιτείας μνημονεύεται ὁ Γ. ἐν τῷ κοινῷ τῶν Ἀχαιῶν, ὃν μετὰ τῶν δύο στρατηγῶν ἐκ περιτροπῆς ἐξέλεγον κατ' ἐναυτὸν αἱ συμπολιτευόμεναι ἀρχαὶ καὶ πόλεις· ἐν δὲ τῷ κοινῷ τῶν Αἰτωλῶν μετὰ τὸν στρατηγὸν καὶ τὸν ἱππαρχον τρίτῃ ἀρχῇ ἦτο ἡ τοῦ δημοσίου γραμματεὺς, ἐπωνύμιον ὄντος ἄρχοντος. (Πρόλ. καὶ Hille, de scribis Atheniensium publicis ἐν Leipziger Studien 1878 I σ. 203 κέ.—A. Kornitzer, de scribis publicis Atheniensium. Wien, Heronals 1883.) [Π.]

Γραμματικὴ καὶ Γραμματικολογία. Οἱ σοφιστὰς πρῶτοι μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων ἤρξαντο καὶ τῆς σπουδῆς καὶ τῆς ἐρεύνης τῆς γλώσσης. Τὰς δὲ πρώτας αὐτῶν περὶ γλώσσης θεωρίας εὗρισκωμεν παρὰ Πλάτωνι καὶ Ἀριστοτέλει καὶ μάλιστα ἐν τῷ πλατωνικῷ διαλόγῳ, ὅστις Κρατύλος ἐπιγράφεται. Ἐν αὐτῷ συζητεῖται ἂν τὰ ὀνόματα κεῖνται φύσει ἢ θέσει, ὅ ἐστιν ἐξετάζεται ἂν μεταξὺ τοῦ ὀνόματος καὶ τοῦ δηλουμένου δι' αὐτοῦ πράγματος ὑπάρχει φυσικὴ τις καὶ ἀναγκαία σχέσις ἢ ἂν εἰς τὰ ὀνόματα ἐδόθη ἡ σημασία αὐθαίρετως διὰ τινος συνθήκης. Ἡ ἑρὶς αὕτη ὑπὸ τὰ ὀνόματα ἀναλογίας καὶ ἀνωμαλίας ἐπὶ πολλοὺς αἰῶνας διερχομένη. Ἐκ δὲ τῆς τῶν ὀνομάτων ἐξετάσεως προήλθεν ἡ ἐτυμολογία. Κατὰ τὸν Πλάτωνα καὶ Ἀριστοτέλην τὸ ἄληθές ἢ τὸ ψευδὲς δὲν ὑπὸκειται ἐν ἐκάστῳ ὀνόματι, ἀλλ' ἐν τῇ συναρτίᾳ αὐτῶν ἐν τῇ προτάσει· τοῦτο δηλοῖ ὅτι ἡ γλωσσικὴ ἐπιστήμη ὑπηρετεῖ τῇ φιλοσοφίᾳ, ὅ ἐστι τῇ λογικῇ καὶ διαλεκτικῇ· καὶ ἐντεῦθεν ἐλήφθησαν ἔλασι οἱ γραμματικοὶ ὅροι. Παρὰ Πλάτωνι, ἐν ᾧ ὁρθῶς ὀρίζεται ἡ πρότασις ὅμως σαφὴ καὶ ἀκριβὴ ὅρια τοῦ ὀνόματος καὶ ῥήματος δὲν ὑπάρχου-

σιν. Ἐπίσης ἀρίστως μετεχειρίσθησαν ἀπο-
τέρους τοὺς ὁροὺς ὅ τε Δημόκριτος καὶ ὁ Πρω-
ταγόρας. Περὶ τοῦ Πρωταγόρου λέγεται ὅτι
καθαρώτερον ὤρισε τὴν ἔννοιαν τῶν τεσσάρων
ἐγκλίσεων εἰς εὐχὴν ἢ ἔν (εὐκτική), ἐρῶ-
τησιν (ὑποτακτική), ἀποκρίσιν (ὀρι-
στική) καὶ ἐντολήν (προστακτική). Ἐπὶ
Ἀριστοτέλους διακρίνεται τὸ ὄνομα, τὸ ῥῆμα
καὶ ὁ σύνδεσμος· ὅμως τὸ ἄρθρον δὲν διακρί-
νεται ἀπὸ τῶν συνδέσμων. Οἱ Στωϊκοὶ διεκρί-
ναν καθαρώτερον πέντε μέρη τοῦ λόγου· ἐχώ-
ρισαν τὸ ἄρθρον ὡς πτωτικὸν ἀπὸ τῶν συνδέ-
σμων, διήρξαν τὸ ὄνομα εἰς δύο, εἰς κύριον,
ὅπερ καὶ ἰδίως ὄνομα ἐκάλεσαν, καὶ εἰς προση-
γορίαν, ἐν ᾗ τὸ τε προσηγορικὸν καὶ τὸ ἐπιθε-
τον ἀνήκει· κατενόησαν ὁρθότερον τὰ τοῦ ῥή-
ματος· οὕτως ἀπετελέσθησαν τὰ μέρη τοῦ
λόγου εἰς πέντε, εἰς ὄνομα, προσηγορίαν, ῥῆμα,
ἄρθρον, σύνδεσμον. Ἡ περὶ τὴν γλῶσσαν ἔρευνα
ἀποχωρισθεῖσα τῆς φιλοσοφίας ἀπὸ τοῦ Γ' πρὸ
Χριστοῦ αἰῶνος ἐγένετο ἡδὴ αὐτοτελής· βρα-
δυτέρον δὲ ὁρισθέντων ἀκριβέστερον καὶ ὁρθό-
τερον πάντων τῶν τοῦ λόγου μερῶν συνετε-
λέσθη ἡ Γ' (ἴδε Die Lehre von den Redetheilen nach den Alten ὑπὸ G. E. Schömann, ἐν Βερολίῳ 1862). Ὅμως ἐπὶ τῶν
Ἀλεξανδρινῶν ἡ τῆς Γ' ἔννοια εἶναι εὐρυτέρα
ἢ καὶ σήμερον ἐννοούμεν αὐτήν, συμπίπτουσα
μὲ τὴν νῦν καλουμένην φιλολογίαν καὶ κριτι-
κὴν, διότι ἡ περὶ τὰ ἀρχαῖα κείμενα ἐργασία
τῶν φιλολόγων ἦτο τοιαύτη. Ἰνα καθαρισθῶσι
τὰ κείμενα τῶν ποιητῶν καὶ συγγραφέων καὶ
ἀποκατασταθῶσιν αἱ γνήσιαι γραφαὶ ἦτο χρεῖα
κριτικῆς βλαστουμένης ἐπὶ χρονολογικῆς καὶ
διαλεκτικῆς γνώσεως τῆς γλώσσης· ἵνα δὲ
πάλιν ὁρθῶς ἐννοηθῶσιν ἦτο χρεῖα ἐρμηνείας
πραγματικῆς καὶ λεκτικῆς, διότι μέγα μέρος
τοῦ γλωσσικοῦ πλοῦτος τότε ἦτο πλέον ἀκα-
τάληπτον. Διονύσιος ὁ Θραξὶς ὁ τέχνην γραμ-
ματικὴν γράψας (περὶ τὰ 100 π.Χ.) καταγρά-
φει ἑξ μέρη αὐτῆς (Bekk. Anecd. σελ. 629)
«Γραμματικὴ ἐστὶν ἐμπειρία τῶν παρὰ ποιη-
ταῖς τε καὶ συγγραφεύσιν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ λε-
γομένων. Μέρη δ' αὐτῆς εἰσιν ἑξ. Πρῶτον ἀνά-
γνωσις ἐντρίβης κατὰ προσῳδίαν, δευτέρον
ἐξηγήσεις κατὰ τοὺς ἐνυπάρχοντας ποιητικούς
τρόπους, τρίτον γλωσσῶν τε καὶ ἱστορίων πρό-
χειρος ἀπόδοσις, τέταρτον ἐτυμολογίας εὑρε-
σις, πέμπτον ἀναλογίας ἐκλογισμός, ἕκτον
κρίσις ποιημάτων, ὅδη κάλλιστόν ἐστι πάντων
τῶν ἐν τῇ τέχνῃ». Μετὰ τὴν τελείαν τῆς Γ',
συστηματοποιήσιν ὑπὸ Ἀπολλωνίου τοῦ Δυσκό-
λου καὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἡρωδianoῦ (κατὰ τὸν
Β' μ.Χ. αἰῶνα) ἀπομαραινέται πλέον τὸ παρα-
γωγικὸν γραμματικὸν πνεῦμα παρ' Ἑλλήσι
καὶ παντελῶς ἀπονεκροῦται μέχρι τοῦ ΙΔ' αἰῶ-
νος μ.Χ. ὅτε πάλιν ἐν Ἰταλίᾳ ἀναγεννᾶται.
Πρῶτον οἱ γραμματικοὶ τῆς Ἀλεξανδρείας διὰ
τῆς ῥωμαϊκῆς γερφύρας, ὅ ἐστι διὰ τὸν ὑπ' αὐ-
τῶν διδασχθέντων λογίων Ῥωμαίων καὶ γραμ-

ματικῶν, ἔπειτα οἱ τοῦ Βυζαντίου πρόσφυγες
μετέδωκαν εἰς τὴν Εὐρώπῃν πλὴν τῆς γνώσεως
τῶν ἀρχαίων Ἑλληνῶν ποιητῶν καὶ συγγρα-
φέων ὁρθὴν περὶ γραμματικῆς ἔννοιαν πρὸς ὁ-
φελος τῶν νεωτέρων εὐρωπαϊκῶν γλωσσῶν. Ἐκ
τῶν Ἀλεξανδρινῶν γραμματικῶν ἐπισημότεροι
εἶναι Ζηνόδοτος (280 π.Χ.), Ἀριστοφάνης ὁ
Βυζάντιος (221—180), Ἀρίσταρχος (150)
Κράτης ὁ Μαλλώτης ἐν Περγᾷ, ἀντίπαλος
Ἀρισταρχοῦ (170), Διονύσιος ὁ Θραξὶς (100),
Δίδυμος ὁ Ἀλεξανδρεὺς (30), Ἀσκληπιάδης,
Τρύφων ἔξ Ἀλεξανδρείας, ἐπὶ Αὐγούστου· Αἰ-
λίος Διονύσιος Ἀλικαρνασσεὺς ἀπὸ τοῦ 31 π.
Χ. ἐν Ῥώμῃ· Ἀπολλωνίος ὁ Δυσκόλος καὶ ὁ
υἱὸς αὐτοῦ Ἡρώδιανός, δράκων ὁ Στρατονι-
κεύς, Ἡρασιτιῶν, Διονύσιος Κάσσιος, Λογ-
γίνος (περὶ τὸ 250 μ.Χ.), Πρόκλος, Ἀρκά-
διος, Δοσίθεος, Γεώργιος Χοιροβοσκὸς κτλ. Τὰ
ἔργα αὐτῶν εἶναι ἐκδοθέντα ὑπὸ Ἀλδου 1495
—1524 εἰς 6 τομ., ἐπίσης ἐν τοῖς ἀνεκδό-
τοις τοῦ Villoison καὶ I. Bekker ὅρα καὶ
τὸ νεώτερον ἐκδοθὲν σύγγραμμα Geschichte
der griechischen Litteratur in der
Alexandrinischerzeit von Fr. Susemihl ἐν
Λειψίᾳ 1891—2, τομ. Α' σελ. 327—346 καὶ
409 καὶ 451. τομ. Β' σελ. 1—27 καὶ 148—
218.—Τῆς δὲ ἀγγελθείσης ἐκδόσεως τῶν πη-
λαίων ἑλλην. γραμματικῶν ἐξεδόθησαν μέχρι
τοῦδε δύο τόμοι ἐν Λειψίᾳ τῷ 1878 καὶ τῷ
1889 ὑπὸ τὸν τίτλον Grammatici graeci
recogniti et apparatu critico instructi
ὑπὸ Richard Schneider καὶ Gustav
Uhlirg καὶ Alfred Hilgard, περιέχοντες τὰ
σωζόμενα Ἀπολλωνίου τοῦ Δυσκόλου καὶ Θεο-
δοσίου Ἀλεξανδρείας κανόνας καὶ σχόλια Γε-
ωργίου τοῦ Χοιροβοσκοῦ κτλ.

Ἀφορμὴν πρὸς γραμματικὰς σπουδὰς ἐν
Ῥώμῃ παρέτεχε πρεσβεία τις τοῦ βασιλέως τοῦ
Περγᾶμου Ἀττάλου, ἧς μέλος ἦτο Κράτης ὁ
Μαλλώτης, ὅστις διαμείνας ἐν Ῥώμῃ ἱκανὸν
χρόνον ἐδίδασκε δημοσίᾳ περὶ τῆς ἑλληνικῆς καὶ
λατινικῆς γλώσσης. Εἰς τοιαύτας σπουδὰς κατ'
ἀρχὰς ἐπεβόησαν πολλοὶ λόγοι οἱ ἄνδρες καὶ
πολιτικοί. Τούτων ὀνομαστότεροι εἶνε ὁ Μ.
Terentius Varro γράψας de lingua la-
tina καὶ G. Julius Caesar, de analogia.
Ἐπὶ Αὐγούστου διεκρίθησαν ὁ Verrius Flac-
cus καὶ ὁ Julius Hyginus. Ἰδίᾳ ἐπὶ τοῦ
φιλομούσου αὐτοκράτορος Ἀδριανοῦ ἡ σπουδὴ
τῆς γραμματικῆς ἤμας μετὰ τὴν καὶ ἐξη-
κολούθησεν ἀκμαζούσα μέχρι τοῦ Γ' μ.Χ. αἰ-
ῶνος· κορυφὴ τῆς ἀκμῆς ταύτης εἶναι ὁ Πρι-
σκιανὸς ἐκ Καισαρείας, διδάσκαλος ἐν Κων-
σταντινουπόλει, ὅστις πλὴν ἄλλων μικροτέ-
τερων γραμματικῶν ἔργων ἔγραψε σύγγραμμα
ἐπιγραφόμενον institutiones grammaticae
εἰς 18 βιβλία· τοῦτων τὰ δύο τελευταῖα πραγ-
ματεύονται καὶ περὶ συντάξεως, de construc-
tione. Οἱ Ῥωμαῖοι γραμματικοὶ ἐξεδόθησαν
τελευταῖον ὑπὸ Keil.

Οἱ ἐπισημότεροι τῶν γραμματικῶν κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους, οἵτινες μᾶλλον ἢ ἥττον ἠκολούθησαν τοὺς παλαιούς γραμματικούς, εἶναι ὁ Buttmann, Ausführl. griech. Sprachlehre, ἐν Βερολίῳ εἰς δύο τόμους 1819—25. Α. Matthiae, Griech. Grammatik εἰς δύο μέρη, ἐν Λειψία 1807—1827. Fr. Thiersch, Griech. Grammatik, ἐν Λειψία 1812. R. Kühner, Ausführl. Grammatik der griech. Sprache, εἰς δύο τομ. ἐν Ἀνοβέρῳ 1831—35, ἐκδ. δευτέρα 1869—1870. K. W. Krüger, Griech. Sprachlehre für Schulen, ἐν Βερολίῳ 1842—46 καὶ 1873—1875.

Κατὰ τοὺς νεωτάτους χρόνους ἐν τῇ ἐρευνῇ τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης ἐπικρατεῖ ἡ ιστορικοσυγκριτικὴ μέθοδος. Πρὸς τοῦτο δὲ πλουσίαν καὶ ἀσφαλῆ ὕλην προσήνεγκεν ἡ τῶν ἐπιγραφῶν μελέτη. Γραμματικὴ κατὰ τὴν μέθοδον ταύτην συντεταγμένη εἶναι ἡ τοῦ Gustav Meyer, ἐκδόσις δευτέρα ἐν Λειψία 1886. Ἐν τῇ συντάξει δὲν ἐγένετο ἀνάλογος πρόοδος ὥς ἐν τῇ ἰδίῳς γραμματικῇ· ὁμοίως πρὸς ἐξήγησιν τῶν συντακτικῶν φαινομένων ἐτέθη βάσις ἀσφαλεστέρα, ὅτι ταῦτα πρέπει ψυχολογικῶς μᾶλλον παρά λογικῶς νὰ ἐξηγῶνται.

2) Γ ρ α μ μ α τ ι κ ῇ καλεῖται προσέτι τὸ σύνολον τῶν στοιχείων τοῦ ἑλληνικοῦ ἀλφαβήτου. Ἐντεῦθεν ἡ τεχνικὴ ἔκφρασις· γραμματα τῆς πρὸ Εὐκλείδου (ἄρχοντος) γραμματικῆς καὶ τῆς μετ' Εὐκλείδην. Ταῦτα δηλοῦσιν· ὁ Εὐκλείδης ἦτο ἐπώνυμος ἄρχων τῶν Ἀθηναίων κατὰ τὴν Ὀλυμπ. 94, 2, ἦτοι τῷ 403 π. Χ. Πρὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης δὲν εἶχον παραλάβει οἱ Ἀθηναῖοι ἐν τῇ Ἀττικῇ ἀλφαβήτῳ τὸ ω καὶ η, ἀπερ εἶχον οἱ Ἴωνες (ἰωνικὰ γράμματα), εἰς τὴν γοργὴν τῶν δημοσίων ἐγγραφῶν. Κατὰ τὴν ἀνωτέρω λοιπὴν τεχνικὴν ἔκφρασιν δηλοῦται ὁ χρόνος ὁ ποδ τῆς προσλήψεως καὶ ὁ μετ' αὐτὴν τῶν δύο γραμμάτων πρὸς Πλούταρχ. ἐν βίῳ Ἀριστ. κεφ. 1, 35. [I. Π.]

Γραμματικῆς. Χωρίον τοῦ ζήμου Μαραθῶνος τῆς Ἀττικῆς, ἀπέχον τοῦ Μαραθῶνος ὤρ. 1.15' Β. Κἀτ. 412.

Γραμματικοῦ Χωρίον τοῦ δήμου Μακρυναίας τοῦ Μεσολογγίου ἀπέχ. 45' ἀπὸ Γαβαλλοῦ. Κἀτ. 489.

Γραμματικούδι. Βλ. Ἀκανθίς.

Γραμμάτιον. Βλ. Συναλλάγμα.

Γραμματιστική (Γ ρ α μ μ α τ ι.), Γραμματιστής. Γραμματικὴ (βλ. λ.) εἶναι καὶ ἡ τέχνη τοῦ διδάσκειν τὸ ἀναγινώσκειν καὶ γράφειν κο' γραμματικῶς ἢ τὴν τέχνην ταύτην ἐπαγγελλόμενος. Ἐπειδὴ ὕστερον ἀμφότερα τὰ ὀνόματα μετέπεσαν εἰς ἄλλην σημασίαν ὑψηλοτέραν, ἡ μὲν γραμματικὴ ἐκλήθη γραμματιστική, ὁ δὲ γραμματικὸς γραμματιστής, ὅ ἐστι γραμματοδιδάσκαλος. πρβλ. Σεξτ. Ἐμπεῖρ. πρὸς Γραμματικούς 44 καὶ ἐξῆς. Σχολ. Διονυσ. Θρακ. ἐν Ἀνεκδ. Bekk. σελ. 667. Ὁ Πόλυδ. ἐν ὄν.

4, 18 ἀναγράφει τὸ ἔργον τοῦ γραμματιστοῦ λέγων· «Καὶ ἐπὶ μὲν τοῦ γραμματιστοῦ ῥητέον διδάσκειν γράμματα, συλλαβὰς συμπλέκειν, γράφειν, ἀναγινώσκειν, προγράφειν, υπογράφειν, προσπαραγράφειν, τῷ γραφεῖω παραγράφειν, τῇ παραγραφίδι, ἀποστοματίζειν» πρβλ. καὶ Πλουτ. Πρωτ. σελ. 326, c. [I. Π.]

Γραμματίτης. Ἰδ. Γραμμώδης.

Γραμματόγραφος. Βλ. Αἰνίγμα.

Γραμματολογία. Καλοῦμεν οὕτω τὴν ιστορικὴν περιγραφὴν τῆς φιλολογικῆς παραγωγῆς λαοῦ τινος ἥτοι τοῦ συνόλου τῶν γραπτῶν μνημείων τῆς διανοητικῆς μορφώσεως καὶ ἀναπτύξεως αὐτοῦ. Περιοριζομένη ἄλλοτε εἰς χρονολογικὴν ἀναγραφὴν τῶν ποιητῶν, συγγραφέων κλ. καὶ τῶν ἔργων αὐτῶν, προσέλαβεν ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ αἰῶνος ἀληθῆ ἐπιστημονικὴν χαρακτῆρα, ἀναπτυχθεῖσα εἰς κριτικὴν ἱστορίαν τοῦ πνευματικοῦ βίου τῶν λαῶν, ἐν ᾗ ἐρευνῶνται τὰ παραγαγόντα ἐκαστὴν α' τοῦ φάσιν πολιτεϊακά, κοινωνικά, θρησκευτικά κλ. αἰτία. Περί τῆς Γ'. ἐκαστοῦ τῶν ἐθνῶν ἴδε τὰ ἰδιαίτερα περὶ αὐτῶν ἄρθρα (Γαλλικὴ φιλολογία, Γερμανικὴ φιλολογία κτλ.). Πλεῖστα δ' ὅσα ἐγράφησαν συγγράμματα καὶ Γ. γενικῆς ἥτοι πάντων τῶν γνωστῶν ἐθνῶν ἀπ' ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι τοῦ νῦν ὡς καὶ ἰδιαίτερα δι' ἐκαστὴν ἐποχὴν, αἰῶνας κλ.

Γραμματοποικίλος γρανίτης (Schriftgranit) καλεῖται παραλλαγή τις τοῦ γρανίτου (ἰδ. λ.), τῆς ὁποίας οἱ κρύσταλλοι τοῦ ἀστρίου ἐπὶ σχισμῶν τῶν ἐθρῶν τῶν φέρουσιν ἐμπεφυκότα κρυστάλλια χαλαζίου, σγυματίζοντα ἐδραϊκὰ γράμματα. [K. M.]

Γραμματόσημον. Μικρὸν ἔνσημον τεμάχιον χαρτοῦ, ὅπερ ἐπικολλᾶται ἐπὶ τῶν διὰ τοῦ ταχυδρομείου ἀποστελλομένων ἀντικειμένων παριστῶν τὸ διὰ τὴν ἀποστολὴν αὐτῶν προπληρωθὲν τέλος. Ἡ ἐπινόησις τοῦ Γ. ὀφείλεται εἰς τὸν ἀναμορφωτὴν τῆς ἀγγλικῆς ταχυδρομικῆς ὑπηρεσίας σὺν Rowland Hill, προτείναντα τὴν μέθοδον ταύτην τῷ 1837· εἶναι ἐν τούτοις ἀληθὲς ὅτι παρομοία τις σκέψις ἐγένετο καὶ ἀρχομένου τοῦ αἰῶνος ἐν Ἀγγλίᾳ, ἐν Παρισίοις δὲ κατὰ τὰ ἔτη 1653 καὶ 1654 ἐχρησιμοποίηθησαν διὰ τὰς ἐντὸς τῆς πόλεως ἀποστολὰς ἐντυποι μικραὶ ἐπιδείξεις τῆς πληρωμῆς τοῦ τέλους ἐπικολλώμεναι ἐπὶ τῶν ἐπιστολῶν, καταργηθεῖσαι κατόπιν. Τὰ πρῶτα Γ. ἐξετυπώθησαν ἐν Ἀγγλίᾳ τῷ 1840, ἐκτοτε δὲ διεδόθη ἡ γρηῃς τὸν εἰς πάντα τὰ κράτη, μέχρι καὶ τῆς ἀπωτάτης Ἀνατολῆς Γ. ἀπαξ χρησιμοποίηθῃ καθίσταται τοῦ λοιποῦ ἀχρηστον δι' ἀνεξιτήλου ἐκτυπομένης ἐπ' αὐτοῦ σφραγίδος τοῦ ταχυδρομείου. Ἐχουσι δὲ τὰ Γ. συνήθως σχῆμα ἐπιμήκους ὀρθογωνίου καὶ εἰκονίζεται ἐπ' αὐτῶν ἡ ἢ μορφή τοῦ βασιλέως τοῦ τόπου ἢ ἀλληγορικὴ τις ἄλλη πα-

ράστασις, είναι δ' ἐπ' αὐτῶν σημειωμένον τὸ κράτος εἰς ὃ ἀνήκουσι καὶ ἡ ἀξία τῶν. Πάντα τὰ κράτη ἐξέδωκαν ἤδη πλείστας διαφόρους ἐκδόσεις Γ., οὕτω δὲ ὑπάρχουσιν ἤδη ἐκδοθέντες πολυπληθέστατοι διάφοροι τύποι Γ., ὧν ἡ εἰς ἓν συλλογὴ ἀποτελεῖ προσφιλὴ πολλοῖς ἐνασχόλησιν (Philatelie). Κατηρτίσθησαν οὕτως αἱ λεγόμεναι συλλογαὶ (Collections) Γ., βιβλία ἀριθμοῦντα τὰ διάφορα εἴδη Γ. ἐκάστου κράτους, ὧν ἕκαστον ὁ συλλέκτης ἐπικολλᾷ ἐπὶ τῆς ὠρισμένης δι' αὐτὸ θέσεως. Ἡ συμπλήρωσις τοιαύτης συλλογῆς εἶναι ἔργον δυσχερέστατον ἀπαιτοῦν κολοσσιαίας δαπάνας, διότι πλείστα τῶν ἀρχαιοτέρων Γ. σπάνια καταντήσαντα εἶναι λίαν δυσπρόκτητα, ἀγοραζόμενα παρὰ τῶν συλλεκτῶν ἀντὶ χιλιάδων πολλῶν φράγκων· τινὰ μάλιστα καὶ δλοσχερῶς ἐξηντηθήσαν. τῶν δλίγων σωζομένων ἐξ αὐτῶν κατεχομένων ἤδη ὑπὸ πλουσιωτάτων συλλεκτῶν. Πρὸς προμήθειαν καὶ ἀνταλλαγὴν Γ. διὰ συλλογὰς ὑπάρχουσιν ἤδη ἰδιαιτέραι ἀγοραὶ (ἐν Παρισίοις, Ἀμβούργῳ), καὶ ἐφημερίδες δ' ἐκδίδονται ἐπιτηδες διὰ τὸ ἀντικειμένον τοῦτο καὶ σύλλογοι τῶν συλλεκτῶν κατηρτίσθησαν εἰς πολλὰς πόλεις. — Ἐν Ῥώλῃ δὲ ἐπεὶ Γ. νόμος ἐψηφίσθη τὴν 21 Μαΐου 1860, ἐργαστήριον δὲ ἀπὸ τῆς 1 Ὀκτ. 1861. Ῥεξεδόθησαν δὲ τότε 7 κλάσεις Γ., (1, 2, 5, 10, 20, 40 καὶ 80 λεπτῶν) πλάτους μὲν 18, μήκους δὲ 22 γλ.σμ. φερόντων ἐν τῷ μέσῳ προτομὴν τοῦ Ἑρμοῦ, διακρινομένων δὲ καὶ κατὰ τὸ χρῶμα· τῇ 1875 προσετέθησαν δύο ἐτι κλάσεις (30 καὶ 60 λ.). τῇ 1881 κατηργήθη τὸ Γ. τῶν 80 λ., τῇ δὲ 1883 προσετέθησαν τρεῖς ἐτι κλάσεις, τῶν 25 καὶ 50 λ. καὶ τῆς 1 δραχ., κατηργήθησαν δὲ αἱ τῶν 30 καὶ 60 λ. Αἱ τελευταῖαι τρεῖς κλάσεις τῶν Γ. διαφέρουσι τῶν πρώτων κατὰ τὸν τύπον, ἀπὸ δὲ τοῦ 1886 καὶ ἐκεῖνα ἐκτυποῦνται ὅμοια τοῖς τελευταίοις. Τὰ ἑλλ. Γ. ἐξατυπώθησαν τὸ πρῶτον ἐν Παρισίοις, εἰτα ἐν Βελγίῳ καὶ ἀπὸ τοῦ 1888 ἐκτυποῦνται ἐν τῷ ἐθνικῷ ὑπηρεσίῳ.

Ἐὰν τὸ ἀνάλογον τέλος οὐδαμῶς ἢ ἀνεπαρκῶς κατεβλήθη ὑπὸ τοῦ ἀποστολέως, ἰδιαίτερον εἶδος Γ. τιθέμενον ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου ἐν τῷ ταχυδρομικῷ περιεχόμενῳ τὸ πᾶν ὑπὸ τοῦ παραλήπτου. Τὰ Γ. ταῦτα ἐκλήθησαν ἐ ν ἄ ρ ι ὴ μ α., ἀπλούστερα δ' ὄντα τὸν τύπον φέρουσι ἐπιγεγραμμένον τὸ εἰσπρακτέον ποσόν. Παρ' ἡμῖν ὑπάρχουσι τοιαῦτα δώδεκα κλάσεις, εἰστέθησαν δὲ τῇ 1875.

Γραμματοφύλαξ. (Ἀ ρ χ α ι ο λ.). Ἀρχὸν καθήκον ἔχον πιθανῶς τὴν φύλαξιν τῶν ἱστορικῶν συμβολαίων καὶ τῶν δικαστικῶν ἀποδείξεων. Ἐν ἐπιγραφῇ τῆς Σμύρνης ἀναφέρεται «Γ. τῆς βουλῆς καὶ τοῦ δήμου», ἐν ἐτέρᾳ δὲ τῆς Τέως «γραμματοφύλακες». Ἐν Σπάρτῃ δὲ Γ. ἐκαλεῖτο εἰς τῶν πέντε νομοφυλάκων. [Π.]

Γραμμένη Ῥάχη. Χωρίον τοῦ δήμου Μακρακώμης τῆς Φθιώτιδος κείμενον 1 1/2 ὠρ. μακρὰν τοῦ Βρυσημπού. Κάτ. 462.

Γραμμενοχώρια. Περιοχὴ δέκα περίπου χωρίων ἐν Ἡπείρῳ κειμένων ἐντὸς κοιλάδος πρὸς δυσμὰς τῶν Ἰωαννίνων, παράγουσα τὸν κάλλιστον ἐν Ἡπείρῳ σίτον. Ἐξ αὐτῶν κατήγοντο οἱ Ζωσιμάδαι, οἱ Καπλάναι, οἱ Γουδαί· καὶ ἄλλοι εὐεργέται καὶ διδάσκαλοι τοῦ Γένους. Τὸ κλίμα τῶν εἶναι τὸ ἀξιολογώτερον ἐν Ἡπείρῳ. Οἱ ἄνδρες εἶνε δραστήριοι καὶ ἱππεῖς ἄριστοι. Αἱ δὲ γυναῖκες ἐργατικώταται καὶ κατ' οἶκον καὶ εἰς τοὺς ἀγροὺς καὶ τὰ ποιμνία ἀσχολούμεναι, ὠραταί, γλυκύφωνοι καὶ πολυτοκοί. Κατὰ τὴν πρώτην εἰσβολὴν τῶν Τούρκων εἰς τὴν Ἡπείρον, ὅτε ὁ στρατάρχης Μουράτ δ' Β' διεπραγματεύετο ἐξῶθεν τῶν Ἰωαννίνων τὴν παράδοσιν τοῦ φρουρίου μετὰ τῶν κατοικούντων ἐντὸς αὐτοῦ χριστιανῶν, οἱ κάτοικοι τῶν Γ. καὶ τῶν περιχώρων πρῶτοι ἐκ τῶν λαῶν τῆς Ἡπείρου ὑποταχθέντες αὐτῷ αὐθρομήτως τῷ παρόντι πολλὰς σπουδαίας ὑπηρεσίας. Ἰσως δὲ ἐκ τούτου ὀνομάσθησαν καὶ Γραμμένα κατ' ἀντιθεσιν τῶν δρεινῶν κοινοτήτων, αἵτινες ἔμειναν αὐτόνομοι καὶ ὀνομάσθησαν Ἀγραφα. [Κ Δ.Κ.]

Γραμμὴ (Μ α θ.) ὀνομάζεται πᾶν ἄκρον τῶν ἐπιφανειῶν, αἵτινες ἐν τῇ τοιοῦτῃ δριμύτι ὁρίζονται ὡς ἄκρα (βόρια) τῶν σωμάτων. Ἀπλούστατῃ πασῶν τῶν γραμμῶν εἶναι ἡ εὐθεῖα, ἥτις εἶναι καὶ βραχυτάτη τῶν ἐχουσῶν μετ' αὐτῆς τὰ αὐτὰ ἄκρα· ἡ συνθετοὶς ἐξ εὐθειῶν Γ. ὀνομάζεται τεθλασμένη, ἡ δὲ μηδέτερον τούτων οὕτα ὀνομάζεται καμπύλη. Αἱ Γ. διακρίνονται εἰς ἐπιπέδους, ὅπως ἡ εὐθεῖα, ὁ κύκλος, ἡ ἑλλειψις κτλ., ἐκάστης τῶν ὁποίων πάντα τὰ σημεῖα κείνται ἐπὶ ἐνὸς ἐπιπέδου, καὶ εἰς στερεάς, ὅποιοις ὁ ἑλλίψ, εἰς τὰς ὁποίας δὲν συμβαίνει τὸ τοιοῦτον ἐκατέρου τῶν εἰδῶν ἡ ποικιλία τῶν γραμμῶν εἶναι ἀπεριόριστος. (Τὶ καλεῖται ἐξίσωσις Γ. καὶ τίνες ὀνομάζονται ἀλγεβρικοὶ ἢ ὑπερβαταί, βλ. Ἀλγεβρα). [Δ.Κ.]

Γραμμὴ λευκὴ (Ἀ ν α τ ο μ.). Ἡ μετὰ τῶν δύο ὀρθῶν κοιλιακῶν μυῶν ἰνὸς βραχὴ, ἡ ἀπὸ τῆς ἑφοειδοῦς ἀποφύσεως τοῦ στήθους μέχρι τῆς ἡδίκης συμφύσεως ἐκτεινόμενη, αποτελουμένη δὲ ἐκ τῆς κατὰ τὴν μέσσην γραμμὴν διασταυρώσεως τῶν τενοντωθῶν ἰνῶν τῶν μυῶν μεγάλου λοξοῦ, μικροῦ λοξοῦ καὶ ἐγκαρσίου. [Π.Θ.]

Γραμμὴ τραχεῖα (Ἀ ν α τ ο μ.). Τὸ λίαν πρὸς τὸν ἐπίσθιον χεῖλος τοῦ μηριαίου ὁστοῦ. [Π.Θ.]

Γραμμικὴ (Grammichele), Πόλις τῆς Σικελίας, ἐν τῇ ἰταλ. ἐπαρχίᾳ Κατάνης, 12 χμ. Α ἀπὸ Καταγυρόνης, ἔχουσα (1881) ὡς δῆμος 11804 κατ. [Μ.Σ.]

Γραμμογράφος. Ἐργαλείον δι' οὗ γράφονται ἐπὶ τοῦ χαρτοῦ αἱ γραμμαῖ, ὡς ἔχουσιν εἰς τὰ τετράδια, τὰ ἐμπορικά βιβλία κτλ. Ὑπὸ τὴν νεωτάτην καὶ τελειοτάτην μορφήν του τὸ μηχανήμα ἀποτελεῖται ἐκ συστήματος τροχίσκων, δυναμένων νὰ διευθετηθῶσιν εἰς ἀποστάσεις οἰαζόμενες, οἵτινες στρεφόμενοι περὶ τὸν αὐτὸν ἄξονα χαράσσουν δι' ἧς κατὰ τὴν στροφήν διαρκῶς παραλαμβάνουσι μελάνης ἢ χρώματος οἰαζόμενες ἑκάστης τὰς γραμμὰς καθ' ὅλον τὸ μήκος τοῦ χαρτοῦ· τὸ ὅλον τοῦ μηχανήματος μένει ἀκίνητον, τοὺς τροχοὺς δὲ στρέφει αὐτὸς ὁ χάραξ ἐκστρέφμενος τούτων καὶ ἐξελισσόμενος καθ' ὅλον τὸ μήκος του ἐπὶ κυλίνδρου.

Γράμμον (μετρ.) εἶναι ἡ ἀρχικὴ μόνος βάρους ἐν τῷ γαλλικῷ μετρικῷ συστημάτι. Τὸ Γ. εἶναι τὸ βάρος κύβου ὕδατος ἐν τῇ μεγίστῃ αὐτοῦ πυκνότητι (θερμ. 40°Κ.). Ἐγκυρὸς πλευρὰν $\frac{1}{100}$ τοῦ μέτρου ἴσουςται δὲ πρὸς 0.312 ἥτοι περίπου τὸ $\frac{1}{3}$ τοῦ δραχμίου. Συνήθως ἀνωτέρα μόνος βάρους εἶναι τὸ γιλιόγραμμα = 312 $\frac{1}{3}$ βράμια. Ἐν τῇ ἐπισμῇ νομισματολογίᾳ τοῦ Δικτάγματος τοῦ 1838 περὶ εἰσαγωγῆς τῶν νέων μέτρων καὶ σταθμῶν ἐν Ἑλλάδι τὸ Γ. ἀντράζεται δραχμῇ [Δ.Κ.]

Γραμμὸν (Grammont, γλαμμανδισί (Geertsbergen). Πόλις τῆς Βελγικῆς ἐπαρχίας Ἀνταλ. Φιλανδρίας, κειμένη ἐπὶ τοῦ δένδερ καὶ παρὰ τὸν σιδηρόδρομον. ἔχει ἀκμύζουσαν βιομηχανίαν τριγάρτων, καπνεργασίας κτλ. καὶ 9139 κατ. [Μ.Σ.]

Γράμμοστα. Κομμόπολις τοῦ Πινδου ἐν Ἠπείρῳ ἀπὸ κορυφῆς καλούμενης τὸ πάλαι Γράμμος ὁρός. Οἱ κάτοικοι αὐτῆς φιλέλληνας εἰς ἄνδρ. ὁμιλοῦσι τὴν Κουτσόβλαχικὴν καὶ ἀγρολοῦνται ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν κτηνοτροφίαν. Κατὰ τὸν παρελθόντα αἰῶνα ὑπέστη ἀνέπαλλήλους καταστροφὰς ὑπὸ Ἀλβανικῶν ἐπιδρομῶν· οἱ δὲ κάτοικοι αὐτῆς ἐσάκις ἤναγκάζοντο ὡς ἐκ τούτου νὰ φεύγῃσι κατήγοντο εἰς τὰς πεδιάδας τῆς γείτονος Μακεδονίας, ὅπου ἐσχημάτιζαν πολλὰ τῶν ὑπαρχόντων ἐκεῖ σήμερον Κουτσόβλαχικῶν χωρίων. [Κ.Δ.Κ.]

Γραμμώδης (γραμμική) τρεμολότης καὶ καλαμίνης· παραλλαγή τοῦ ἀμφιβολίου (ἰδ. λ.). Χρῆμα ἔχει λευκὸν φαῖον, ἀνοικτὸν πρασινόν, ἀπαντᾷ εἰς στηλοειδεῖς κρυστάλλους καὶ ἀθροίσματα μισχοπαγῇ λάμπην ἔχει μαργαριτοειδῇ ἢ μεταξοειδῇ καὶ εἶναι ἡμιδιαφανὴς ἢ διαφάνιστος. Εἰς ζάκ. = 2,93 ἕως 3. Εἶναι δὲ ἐνώσις ὀξυπρωτεϊνικῶν μαγνητίου καὶ σιδήρου καὶ ἀπαντᾷ ἐντὶ κοκκίους ασβεστολίθου καὶ βολεμίτου. Εἰς τοῦτον ἀνήκουσι καὶ τινες νεφρίται (ἰδ. λ.). [Κ.Μ.]

Γράμμουσα Χωρίον τοῦ δήμου Ζάρακος τῆς ἐπαρχίας Ἐπιδαύρου Διμηρᾶς, ἔχον 306 κατ. [Μ.Σ.]

Γραμπιά. Χωρίον τοῦ δήμου Καρυστίων τῆς Εὐβοίας, ἔχον 256 κατ. [Μ.Σ.]

Γρανάδα. 1) Βασιλεῖον ἀνήκον εἰς τὸ Καστιλικὸν στέμμα τῆς Ἰσπαν. ἔχον ἐμβ. 28653 τχμ. καὶ (1884) 1302459 κατ., διαιρούμενον δὲ εἰς τρεῖς ἐπαρχίας, Γρανάδας, Ἀλμερίης καὶ Μαλάγας. Ἰδρυθὲν ὡς αὐτόνομον βασιλεῖον τῶν Ἀράβων, τῷ 1238, ἐγένετο φόρου ὑποτελὲς εἰς τὴν Καστιλιάν τῷ 1246, κατεκτήθη δὲ ὀριστικῶς τῷ 1492 ὑπὸ Φερδινάνδου τοῦ Καθολικοῦ τῆς Καστίλιαις.

2) Ἡ νῦν ἰσπανικὴ ἐπαρχία Γ. ἔχει ἐμβ. 12768 κατ. καὶ (1887) 484638 κατ. Προϊόντα πρὸ πάντων οἶνος, ὀπώραι καὶ μέταξα.

3) Ὁχυρωμένη πρωτ. τῆς ἑμῶν. ἰσπανικῆς ἐπαρχίας, κειμένη ἐν θελητικωτάτῃ θέσει εἰς τὰς ὑπώρειας τῆς Σιέρρας Νεβάδας ἐπὶ τοῦ Χανίλ καὶ τοῦ παποτομίου τοῦ Ἀάρρου καὶ ἔχουσα (1890) 73006 κατοίκους Ἐπὶ τῆς Ἀραβοκρατίας ἤμυζε καὶ πολιτικῶς καὶ πνευματικῶς, ὁ πληθυσμὸς δὲ ἀνῆλθε τότε ἕως εἰς 400000. Ἡ σημερινὴ πόλις ὠκισται ἐπὶ 3 λόφων ὧν εἰς σφίρει τὴν περιήκον Ἀλκάθραν (βλ. λ.). Ἐπὶ τῆς κλιτύος τοῦ δευτέρου κεῖται τὸ ἀρχαιότερον καὶ ῥωμαντικώτατον μέρος τῆς πόλεως. Ἀλβαῖσθ καλούμενον, κἀνωθεν δὲ τούτου ἡ Ἀλκαζάδα, ὅπου ἄλλοτε κατήκον οἱ εὐγενεῖς τῶν Ἀράβων. Ἡ Γ. εἶναι ἀκανονίστως ἐκτισμένη· πλὴν ἄλλων ὠρειῶν κτερίων ἔχει μητροπόλιν θεμελιωθεῖσαν τῇ 1529, περιέχουσαν δὲ τάς τε τινὰς βασιλείων τῆς Καστίλιαις, πρὸς δὲ ὠρειῶς περιπάτους, πανεπιστήμιον (ἰδρυθὲν τῷ 1531) καὶ διάφορα ἄλλα ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα· εἶναι ἔδρα ἀρχιεπισκόπου. [Μ.Σ.]

Γρανάδα. Πρωτεύουσα τῆς ἑμῶν. ἐπαρχίας τῆς δημοκρατίας Νικαραγουῆς ἐν τῇ Κεντρικῇ Ἀμερικῇ, κειμένη ἐπὶ τῆς ΒΔ. ὄχθης τῆς λίμνης τῆς Νικαραγουῆς καὶ ὑπὸ τὸ ἐσθεσμένον ἡράστειον Μομόχου. ἔχει 8000 κατ. τοὺς πλείστους Ἰνδοὺς Ἐμπόριον κακάου, ἰνδικοῦ, δερμάτων καὶ χρυσῶν λεπτουργημάτων. [Μ.Σ.]

Γραναιάτικα. Χωρίον τοῦ δήμου Παιωνίων τῆς ἐπαρχ. Παζῶν, ἔχον 65 κατ. [Μ.Σ.]

Γρανάτης βλ. Λίθοι πολύτμοι.

Γρανατώδη (Βοτ.) (Granataceae βλ. Μυρτώδη καὶ Ποιά.

Γρανβίλ (Granville). Παράλιος πόλις τοῦ γαλλ. νομοῦ τῆς Μάγχης κειμένη 26 χμ. ΒΔ τοῦ Ἀδριᾶν, ἔδρας τοῦ διαμερίσματος, παρὰ τὰς εἰσβολὰς τοῦ Βόσκ καὶ ἐπὶ ἀποτόμου βράχου. Συνδέεται μετὰ τῶν Παρισίων διὰ τοῦ Νοτίου Σιδηροδρόμου. Εἶναι στρατιωτικὴ καὶ σπουδαῖος ἐμπορικὴς λιμὴν, ἔχει δὲ ὕδρογραφ. σχολὴν, θαλάσσια λουτρά προσελκύοντα πολλοὺς ξένους, ἐμπόριον ἀκμαίων καὶ

(1886) 11 620 κατ. Ἡ ἀκτὴ εἶνε πλουσία εἰς ποικίλα ὄστρεα. [Μ.Σ.]

Γράνβιλ (George Leveson-Gower, κῆμης Granville). Ἀγγλος πολιτικός ἀνὴρ, διαπρέψας ἐν τοῖς φιλελευθέροις. Ἐγεννήθη τῇ 11 Μαΐου (ν) 1815, διήλθε δὲ τὴν παιδικὴν ἡλικίαν ἐν Παρίσις καὶ ἐσπούδασεν εἰτα ἐν Ὁξφόρδῃ. Τῷ 1837 ἐξελέγη βουλευτὴς Μάρσελ καὶ τῷ 1839 ἐγένετο ὑπουργὸς τῶν ἐξωτερικῶν ἐν τῷ ὑπουργίῳ Πήλ (1841), τῷ δὲ 1851 ὑπουργὸς (-53). Τῷ 1853 πρόεδρος τοῦ μυστικοῦ Συμβουλίου (-58) καὶ εἰτα πρόεδρος τῆς ἐπὶ τῆς παγκοσμίου ἐκθέσεως τοῦ 1862 ἐπιτροπῆς. Ὑπὸ τὸν Ῥούσελ ὑπῆρξε (1865) ὑπουργὸς τῶν ἀποικιῶν, ἦν θῆσιν διετήρησε καὶ ὑπὸ τὸν Γλάδστων (1868), τῷ δὲ 1870 ἐγένετο ὑπουργὸς τῶν ἐξωτερικῶν ὡς τοιοῦτος δὲ ἰδίᾳ ἐκτίσασα φήμην διὰ τὴν διπλωματικὴν του δεξιότητα καὶ τὴν φιλειρηνικὴν πολιτικὴν του ἐν τῇ περὶ τοῦ Βῦξείνου διαφορά πρὸς τὴν Ῥωσσίαν καὶ ἐν τῇ πρὸς τὴν Ἀμερικὴν περὶ τῆς Ἀλαβᾶμας (συνθήκη ἐν Οὐάσιγκτων 1871), ὡς καὶ ὡς πρὸς τὸν γαλλογερμανικὸν πόλεμον διατηρήσας οὐδετερότητα. Ἡ πρὸς τὴν Ἀμερικὴν ὁμῶς διαγωγή τοῦ Γ. ἐθεωρήθη ἐν Ἀγγλίᾳ ὡς ἀσθενὴς καὶ σχεδὸν ταπεινωτικὴ, τὸ δὲ ὑπουργεῖον ἐπέσε τῷ 1874. Ἐν τῷ κατόπιν ὑπουργίῳ Γλάδστωνος (1880) ἐγένετο πάλιν ὁ Γ. ὑπουργὸς τῶν ἐξωτερικῶν διεξαγαγὼν τὸ αἰγυπτιακὸν ζήτημα καὶ τὸ τοῦ Ἀφγανιστάν, ἐν δὲ τῷ νέῳ τοῦ 1886 ὑπουργὸς τῶν ἀποικιῶν, ἀπεσύρθη δὲ μετὰ τοῦ Γλάδστωνος κατ' Ἰούλιον τοῦ αὐτοῦ ἔτους. Ὁ Γ. διεκρίθη καὶ ὡς ῥῆ τωρ ἐν τῇ κοινοβουλίᾳ.

Γρανγιάνο (Gragnano). Πόλις τῆς ἰταλ. ἐπαρχ. Νεαπόλεως, ἔχουσα (1881) 13902 κατ. Ἀμπελοργία καὶ μακκρονοποιία. [Μ.Σ.]

Γράνδ-Ράπιτς (Grand Rapids). Πρωτεύουσα τῆς κομητείας Κέντ ἐν τῇ πολιτείᾳ Μίσιγγαν τῶν Ἡνωμ. πολιτειῶν τῆς Β Ἀμερικῆς, ἐπὶ τοῦ Γράνδ-Ρίβερ, ὅστις σχηματίζει ἐνταῦθα καταρράκτας, καὶ τῆς διασταυρώσεως διαφόρων σιδηροδρόμων. ἔχει βιομηχανικὰ καταστήματα δι' ἃ χρησιμεύει ἡ τῶν καταρρακτῶν κινητήριος δύναμις, καὶ 41 898 κατ. [Μ.Σ.]

Γράνδ-Ρίβερ (Grand River). Ποταμὸς τῆς πολιτείας Μίσιγγαν τῆς Β Ἀμερικῆς, πλωτὸς ἀπὸ Γράνδ-Ράπιτς καὶ μετὰ ῥοὺν 434 χμ. χυόμενος εἰς τὴν λίμνην Μίσιγγαν. [Μ.Σ.]

Γράνικος. Μικρὸς ποταμὸς τῆς ΒΔ Μικρᾶς Ἀσίας, ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Μυσίᾳ. πηγάζων ἐκ τῶν κλιτύων τῆς Ἰθῆς καὶ ἐκβάλλων εἰς τὴν Προποντίδα, νῦν Κοτζά-Τσαῖ. Περιφημος διὰ τὴν παρ' αὐτὸν πρώτην νίκην τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου κατὰ τῶν Περσῶν κατὰ Μάϊον

τοῦ 334, ὧν ἤγοντο οἱ πατράπαι Ἰωνίας καὶ Λυδίας καὶ τῆς ἐφ' Ἑλληνιστάντη Φρυγίας.

Γρανιτζέικα. Χωρίον τοῦ δήμου Λετρίνων τῆς Ἠλείας, ἔχον 545 κατ. [Μ.Σ.]

Γρανίτης. Τὸ πυριγενὲς τοῦτο (πλουτῶναιον) πέτρωμα, ἀνήκον εἰς τὰ ὀρθοσχιστικὰ χαλαζιομιγῆ, εἶνε ἄδρομερές ἢ λεπτομερές ἁλυσισμα ὀρθοσχίστου, πλαγιοσχίστου καὶ χαλαζίου, ἐν οἷς κείνται παρενεσπαρμένα φυλλάρια καὶ πέταλα μαρμαρυγίου. Τὸ οὐσιωδέστερον τοῦ Γ. ὀρυκτολογικὸν συστατικὸν εἶνε ὑπερύθρον, λευκὸν ἢ σαρκόχρουν δ ρ θ ὁ σ χ ι σ τ ο ν, λάμπον μαργαριτοειδῶς καὶ ὀλίγα ἐγκλειτον μικροσκοπικὰ ἐγκλείσματα ὑγρῶν. Τὸ μετὰ τούτου συνυπάρχον πλαγιοσχίστον, ἔχον χρώμα πράσινον ἢ φαῖον, χαρακτηρίζεται διὰ τῆς παχείας αὐτοῦ λάμψεως καὶ τῆς ἐπὶ σχισμογενῶν ἐδρῶν παρατηρουμένης πολυδυσμίας. Ὁ χαλαζίας ἀπαντᾷ ἐν τῷ πετρώματι ἐν μορφῇ φαιοχρόων, ὑελοειδῶς ἢ στεατοειδῶς λαμπόντων κοκκίων, ἅτινα ὑπὸ τὸ πολωτικὸν μικροσκόπιον ἐμφανίζονται ὑπὸ ποικίλα χρώματα. Ἐγκλείει δὲ πλεῖστα ὕγρα ἐ γ κ λ ε ι σ μ α τ α (ἴδ. λέξ.), ὧν ἄλλα μὲν συνίστανται ἐξ ὕδατος, ἄλλα ἐξ ἀπορρευσιῶσεως μαγειρικοῦ ἁλατος, καὶ ἄλλα ἐξ ὕγρου δξυάνθρακος. Ὁ μαρμαρυγίας (συνήθως βιοτίτης καὶ μουσκοβίτης) ἀποτελεῖ ἐν τῷ πετρώματι λεπτὰ πέταλα ἢ ἐξαπλευρικὰς τραπέζας, χρώματος λευκοῦ, καστανοχρόου ἢ μέλανος, αἵτινες ἐκ σσαθρωμένῳ γρανίτῃ λαμβάνουσι χρώμα φρειχαλκόχρουν. Ὁ ἰσθὸς τοῦ πετρώματος εἶνε δλοκλήρος κρυσταλλικός, οὐδὲν δὲ μέρος ὑελοφύες ἢ μικροχαλκικὸν ἐγκλείει. Ἡ σκληρότης αὐτοῦ εἶνε=5, τὸ εἶδ. βάρος=2.70 ἢ δὲ στερεότης αὐτοῦ 1000—1500 χιλιόγραμ. Χημικῶς συνίσταται κατὰ μέσον ὅρον ἐξ 72 % δξυπυριτίου, 16 ἀργίλου καὶ ἐκ σμικρῶν ποσοτήτων σιδήρου, ασβέστου, μαγνησίας, κάλειος καὶ νάτρου. Τὰ ἐν τῷ πετρώματι τυχαῖα ὀρυκτολογικὰ συστατικὰ εἶνε ἀνθράκιον, κορδιερίτης, πενίνης, τουρμακλίνης, βήρυλλος, τοπάζιον, ἀργυροδάμας, μαγνήτης, κασιτερίτης, σιδηροπυρίτης.

Ὁ Γ. ἀπαντᾷ ὡς συστατικὸν τῆς ἀρχηγόου διαπλάσεως τοῦ γνευσίου (ἴδ. λέξ.), ἐν τῇ ὅποιᾳ διὰ βαθμιαίας ἐμφανίσεως σχιστοφυοῦς ἰσθὸς μεταβάλλεται εἰς γνεύσιον ἢ σ τ ρ ω σ ι γ ε ν ῆ γ ρ α ν ῖ τ η ν καὶ ἀποτελεῖ μετὰ διαφόρων ἄλλων πετρωμάτων ἐπαλλάσσοντα στρώματα. Ἀπαντᾷ προσέτι ἐν μορφῇ ὕ π ε ν σ ω σ ε υ μ α τ ῶ ν καὶ φ λ ε β ὠ ν, ἐξ ὧν καταφαίνεται ἡ πυριγενὴς τοῦ πετρώματος καταγωγή, ὅτι δηλ. τετρωκὴς καὶ διάπυρος ἀνεξήλθεν ἐκ τῶν σπλάγγων τῆς γῆς. Καὶ ὁ μὲν στρωσιγενὴς ἢ ἀρχέγονος γρανίτης ἀνήκει εἰς τὰ ἀρχαιοτάτα τῆς γῆς πετρώματα, ὁ δὲ πυριγενὴς εἰς τὴν σιλοῦριον καὶ δεδόνιον διάπλασιν. Τὰ σχῆμα τῶν γρανιτικῶν ὀρέων

εἶνε μασσοειδές, ὅμοιον πρὸς σφαιρικὸν τμήμα, ἐπὶ τῶν ὁποίων κεῖνται πελώριοι ὄγκοι τοῦ πετρώματος, αἰτίαν ἔχοντες τὴν ἀποσάθρωσιν αὐτοῦ, παρακολουθοῦσαν τὰ ῥήγματα τοῦ πετρώματος, περὶ τὰ ὁποῖα παράγεται ἄμμος καὶ χυός. Τὸ δὲ ἐκ Γ' παραγόμενον ἔδαφος εἶνε κατάλληλον διὰ τὴν βλάστησιν, τὰ τοιαῦτα δὲ ὄρη εἶνε κατάφυτα.—Παραλλαγαὶ τοῦ Γ. εἶνε 1) γρανίτης (Γ. 1), 2) πρωτογενὴς Γ. 3) μουσικοειδὴς Γ. 4) πηγματινὴς, 5) τουρμαλινικὴς Γ. 6) κεροστιλικὴς Γ. καὶ 7) γραμματοποιικὸς (ἴδε τὰς λέξεις). Ἐνταῦθα καταλέγεται καὶ δ ὁ ἀλῶμις (ἴδ. λ.).—Γρανίτης ἐν Ἑλλάδι: ἀπαντᾷ ἐπὶ τῶν νήσων Μυκόνου, Δήλου, Ῥηνεῖας, Τήνου, Πάρου, Ἰου, Ἀνάφης, Σερφίδου καὶ Σίφνου, ἐπὶ τῆς Στερεᾶς δὲ ἐν Λαυρεΐῳ ἐπὶ τῆς θέσεως Πλάκα. Ὁ Γ. οὗτος τοῦ Λαυρεΐου, ὅστις φαίνεται ὅτι εἶνε σχιστορής, ὑπὸ τὸ μικροσκόπιον ἐμφανίζεται συνιστάμενος ἐκ τῶν ἐξῆς ὀρυκτῶν: βιοτίτου, μαγνήτιδος, ὕδρων καὶ ἀερῶν ἐγκλεισμάτων, χαλαζίου, βελονῶν ἀπαιτίτου, ὀρθοσχίστου, πλαγιοσχίστου καὶ τιτανίτου.—Ὁ Γ. χρησιμεύει εἰς τὴν οἰκοδομικὴν καὶ ἐξοποιαν. [Κ.Μ.]

Γρανιτική ἄμμος (Granitgruss), ἄμμος συνιστάμενη ἐκ τῶν αὐτῶν τοῦ γρανίτου συστατικῶν, ἥτοι χαλαζίου, ἀστρίου καὶ μαρμαρυγίου. [Κ.Μ.]

Γρανιτικός πορφυρίτης (Granitporphyr). Τὸ ἄσπρωτον τοῦτο καὶ πυριγενές πετῶμα συνίσταται ἐκ λίαν λεπτομεροῦς τοῦ γρανίτου μάζης, ἐμφανιζομένης ὑπὸ τὸ μικροσκόπιον ἄνευ ὁλοφῶν ὁμοιωμάτων. ἐν ἧ καὶ αὐγίτης καὶ κεροστιλίδος, μεταβεδλημένη ἐν μέρει εἰς χλωρίτην, ὅστις ὡς ἐκ τούτου παρέχει εἰς τὸ πέτρωμα χρῶμα πρασινίζον. Ἐντός τῆς μάζης ταύτης ἐξαιπλοῦνται πορφυριτικῶς κρυσταλλοὶ ὀρθοσχίστου, κοκκία χαλαζίου καὶ λέπια μαρμαρυγίου, ὅταν ἐμπεριέχῃ καὶ κρυστάλλους στήλοις κεροστιλίδος, τότε καλεῖται Γ. Π. συνηθικὸς (Syenit-Granitporphyr). Τυχαῖα παραμίγματα εἶνε ζιρκόνιον καὶ ἐνίοτε ἀνθράκιν. Ὁ χαλαζίας ἐμπεριέχει καὶ ὁλωδῇ ἐγκλείσματα. Ἀπαντᾷ πολλαχούμετὰ γρανίτου, παρέχει ἔδαφος ὅμοιον πρὸς τὸ τοῦ γρανίτου καὶ χρησιμεύει ἐπίσης εἰς τὴν ὁδοποιαν καὶ οἰκοδομικὴν. [Κ.Μ.]

Γρανιτίτης. Παραλλαγή γρανίτου ἀποτελουμένη ἐξ ἐρυθροῦ ὀρθοσχίστου, μικρᾶς ποσότητος ὀλιγοσχίτου, ὀλίγου χαλαζίου καὶ μελανίζοντος μαρμαρυγίου. [Κ.Μ.]

Γρανιτοειδὲς μάρμαρον. Οὕτω καλεῖται τὸ μάρμαρον, ὅταν ἐγκλείῃ κηλίδας ἐκ κοραλλίων, νουμουλιτῶν καὶ κοκκίων δξυπυρίτιου. Χρησιμεύει εἰς τὴν οἰκοδομικὴν διὰ κόσμημα. [Κ.Μ.]

Γρανιτοειδὴς γνεῦσις. Καλεῖται οὕτως ὁ γνεῦσις, ὅστις ὡς πρὸς τὸν ἰσθὺν αὐτοῦ πολλὰς ἔχει ὁμοιότητας πρὸς τὸν γρα-

νίτην, ἰδίᾳ διότι ὁ μαρμαρυγίας δὲν εἶνε παραλλήλως ἐν τῷ πετρώματι τεταγμένος. [Κ.Μ.]

Γρανίτσα (H o t.), κοινὴ ὀνομασία εἰδους δρυὸς (Quercus Esculus L.). [Θ.Χ.]

Γρανίτσα 1) Ἐδρα τοῦ δήμου Ἀπεραντιῶν τῆς Εὐρυτανίας, ἀπέχ. 12 ὥρ. πρὸς Β τοῦ Καρπενητίου. Κάτ. 908.—2) Κώμη Δωριδὸς καὶ ἔδρα τοῦ δήμου Γαίης ἀπέχ. 3 ὥρ. ἀπὸ Λοιδωρικίου. ἔχει ταχυρ. γραφεῖον καὶ 1139 κατ.—3) Χωρίον Γορτυνίας τοῦ δήμου Νυμφαΐας ἀπέχ. $\frac{1}{2}$ ὥρ. ἀπὸ Ἀνω Βυτινῆς. Κάτ. 379 συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν τοῦ χωρίου Γαϊοῦ.—4) Χωρίον Βοιωτίας τοῦ δήμου Λεδαδίας, ἀρ' ἧς ἀπέχει 45'. Κάτ. 435.—5) Χωρίον Αἰτωλίας τοῦ δήμου Ἀποδοτίας ἀπέχ. $3\frac{1}{2}$ ὥρ. ἀπὸ Μεγάλης Λομποτινῆς. Κάτ. 356.

Γράν-Ἰεαναρία. Ἡ κατὰ τὸ μέγεθος δευτέρα τῶν Καναρῶν νήσων, ἔχουσα ἐμβαδὸν 1667 τ.χμ. καὶ 90030 κατ. Τὸ σχῆμα αὐτῆς εἶνε στρογγύλον, καὶ ἡ ὕψος δὲ αὐτῆς ἀποβαίνει τὴν νῆσον ὡς ἐξοδεσμένον ἡράσειον, οὗ ἡ κορυφὴ ἔχει ὕψος 1951 μ. Ἡ Γ. Κ. εἶνε εὐρο-ρος, ἀκμᾶζει δ' ἐν αὐτῇ καὶ ἡ κτηνοτροφία. Πρωτ. Ἀδ. Πάλλας (1766) κατ.), ἐνχυρωμένη πόλις καὶ ἔδρα ἐπισκόπου. [Μ.Σ.]

Γρανουλίτης (Granulit). Ὁ εἰς τὰ κρυσταλλοπυρήν πετρώματα ἀναγόμενος Γ. εἶνε κοκκίωδες μίγμα ἀστρίου καὶ χαλαζίου, ἐν ᾧ παρενσπριμένα κοκκία ἀνθράκιν. Κύριον τοῦ πετρώματος συστατικὸν εἶνε ὁ ἄσπριος, ὅστις ἔχει χρῶμα ὑπέρυθρον, ὑποκρίνον ἢ λευκὸν καὶ ἀνήκει εἰς τὸν περὶ τὴν ἢ μικροκλινῇ, οὐδέποτε δὲ εἰς ὀρθοσχίστον. Διὰ τοῦ μικροσκοπίου παρατηροῦνται ἐν τῷ πετρώματι στήλιδες ὑποκρίτρινα βουτίλιου καὶ τουρμαλίνου καὶ πράσινα κοκκία ἐρκονίτου, προσέτι λεπτὰ πέταλα χαλαζίου, παρενσπριμένα ἀνθράκιν καὶ ὀλίγοι μαρμαρυγαί. Ἀποτελεῖ δὲ ἐν Σαξονίᾳ (ἐν τῇ γρανουλιτικῇ χώρᾳ) ἐπαλλὰσσοντα στρώματα μεταξὺ γνευσίου, ἐν οἷς καὶ διαλλαχτικὸς Γ. Δι' ἀσπίου ὀφθαλμοῦ ἐν τῷ ἀπυριγεννητικῷ Γ. διακρίνονται τὰ ἀνθράκιν, ὁ μαγνητικὸς σίδηροπυρίτης, σπανίως ὁ χαλαζίας καὶ ὁ ἄσπριος, ὑπὸ τὸ μικροσκόπιον δὲ καὶ ἀπυριγεννητός. πλαγιοσχίστοι χαλαζία, ἀνθράκιν, κεροστιλίδες, κτλ. [Κ.Μ.]

Γράν Σάσου δ' Ἰταλίας. Ἡ ὑψίστη κορυφὴ τῆς Ἰταλίας, καίμενη εἰς τὰ σύνορα τῶν ἐπ. Τερράμου καὶ Ἀκουίλης καὶ ἀνήκουσα εἰς τὰ Ἀβρούτσια ὄρη. Ὑψος 2911 μ. [Μ.Σ.]

Γράντ (Ulysses Sidney Grant). Ἀμερικανὸς στρατηγὸς καὶ 18ος πρόεδρος τῶν Ἡνωμ. Πολιτειῶν τῆς Β. Ἀμερικῆς. Γενν. τῷ 1822 ἐν τῇ πολιτείᾳ Ὀχάιο, διεκρίθη μάχῃς κατὰ τὸν ἐμφύλιον πόλεμον 1861—5 πρῶτον ὡς συνταγματάρχης εἰς πλείστας μάχας καὶ, προβιβάσθεις εἰς στρατηγόν, διὰ τῆς

άλωσας τοῦ Βίκσβουργ, δι' ἧς κατεστράφη ἡ δύναμις τῶν Νοτίων πολιτειῶν· εἶτα δὲ ἀναλαβὼν τὴν ἀρχηγίαν τοῦ στρατοῦ, κατώρθωσε νὰ κατατροπώσῃ τὸν στρατὸν τοῦ στρατηγοῦ Λῆ, ὅστις τέλος τὴν 9 Ἀπριλίου (v) 1865 παρὰ τὸ Ἀππομάτξ Κόρτχαους ἐν Βιργινίᾳ παρεδόθη εἰς τὸν Γ. μετὰ τῶν ἐρειπίων τοῦ στρατοῦ του, καὶ οὕτως ἔλαβε τέρμα ὁ πόλεμος. Διατελέσας ἔπειτα ἐπὶ τινα καιρὸν ὑπουργὸς τῶν στρατιωτικῶν, ἐξελέγη πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας διὰ τὴν τετραετίαν 1869—73 καὶ πάλιν διὰ τὸ 1873—1877. Εἰς τὰ ἐξωτερικὰ ζητήματα ἐπέτυχεν, ἀλλ' εἰς τὰ ἐσωτερικὰ κατεκρίθη σφίδρα, πρὸ πάντων ἕνεκα τῆς πρὸς τὰ καταχρήσεις ὑπαλλήλων τινῶν ἐπιεικειᾶς του. Ἀπέθανεν τῷ 1885. [Ἑγ.]

Γράνταμ (Grantham). Πόλις τῆς ἀγγλικῆς κομητείας Λίνκολν, 87 χμ. ΝΝΔ τοῦ Λίνκολν, ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Οὐέστον καὶ παρὰ τὸν σιδηρόδρομον. Ἑχει (1881) 16886 κατ.

Γραουδύνδεν (Graubünden, γαλλ. Grisons, ἰταλ. Grigioni). Τὸ μέγιστον ἀλλ' ὀλιγοπληθὺς καντόνιον τῆς Ἑλβετίας, καίμενον μεταξύ τῶν καντόνιων Τικίνο, Οὐρτί, Γλάρου καὶ Σαϊγγάλλεν καὶ τῆς Ἰταλίας (πρὸς Ν). Εἶνε ὀρεινότερον Β ἔχει τὰς Ἀλπεις τοῦ Γλάρου. Δ τὸν Γατθάρδον καὶ τὴν συστάδα τοῦ Ἀδούλα τὸ Ν καὶ Α μέρος καταλαμβάνουσιν αἱ Ῥαιτικά Ἀλπεις. Αἱ κυριώτεραι κοιλιάδες εἶναι αἱ τοῦ Ἀνω Ῥήνου καὶ τοῦ Ἑγγαδίνου, μετ' ὧν συνδέονται πλείστα ἄλλαι μικρότεραι. Τὸ κλίμα διαφέρει κατὰ θέσεις, εἶνε δὲ γλυκυτέρον ἐν τῇ Ῥηνίᾳ καὶ ἀδὲ τοῦ Χούρ καὶ εἰς τὰς πρὸς Ν διευθυνόμενας κοιλιάδας, λίαν δὲ δοιμὸν ἐν ταῖς ὕψηλοτέραις. Ἑγγαδίνου, Ἀδερ κτλ., ὅπου ὁ χειμὼν διαρκεῖ 8 μῆνας. Ἑχει ἐμβαδὸν 7133 τχμ. καὶ (1888) 94810 κατ., εἰς ὧν πλέον τοῦ ἡμίσεος ἀνήκουσιν εἰς τὴν μετεωρολογικὴν ἐκκλησίαν τῶν διαμνησμένων, αἱ δὲ λοιποὶ εἰς τὴν δυτικὴν. Περίπου 43 χιλ. ὁμιλοῦσιν τὴν γερμανικὴν, 13 χιλ. τὴν ἰταλικὴν καὶ 37 χιλ. τὴν ραιτορωμανικὴν. Ἀσχολοῦνται δὲ οἱ κατ. κυρίως εἰς τὴν κτηνοτροφίαν, γελακτοποιαν καὶ τυροκομίαν. Τὸ Γ. εἶνε πλούσιον εἰς λαματικά ὕδατα, πολλοὶ δὲ ἄσθενεῖς σπέρουσιν εἰς τοὺς ἕνεκα τοῦ γλυκεροῦ κλίματος περηνισμένους τόπους οἷον τὸ Δαυξ κτλ. Πρωτεύουσα εἶνε τὸ Χούρ. Τὸ καντόνιον διαιρεῖται εἰς 14 νομοὺς. Τὸ πολίτευμα εἶνε καθαρῶς δημοκρατικόν· τὴν νομοθετικὴν ἐξουσίαν ἔχουσιν καὶ τὸ Μέγα συμβούλιον (ἐν μέλος ἐπὶ 1200 κατ.), τὴν ἐκτελεστικὴν τὸ Μικρὸν συμβούλιον 3 μελῶν, πάντα δὲ τὰ μέλη ἐκλέγονται ἐπὶ 2 ἔτη. Τῷ 1882 τὰ ἔσοδα ἀνῆλθον εἰς 950000 φρ. τὰ δὲ ἔξοδα εἰς 1450000 καὶ τὸ δημοσίον χρέος εἰς 9200000 φρ. (προξενήθεν ἐκ μεγάλων δημοσίων ἔργων πρὸς ἀνάπτυξιν τῆς συγκοινωνίας).

Ἡ χώρα κατωκεῖτο τὸ πάλαι ὑπὸ τῶν Ῥαιτῶν καὶ ἐκυριεύθη τῷ 10^ῳ μ.Χ. ὑπὸ τῶν Γωμικῶν. Τῷ 490 περιήλθεν εἰς τὴν κυριαρχίαν τῶν Ὀστρογόθων καὶ τῷ 536 εἰς τὸ Φραγκικόν κράτος, κατὰ δὲ τὴν διανομὴν τούτου (843) ἐδόθη Λουδοβίκῳ τῷ Γερμανῷ Ἀείποτι ὅμως πολλοὶ δυνάσται διεμάχοντο περὶ τῆς ἐν τῇ χώρᾳ κυριαρχίας· παρ' αὐτοῖς δὲ ὑφίσταντο καὶ ἐλευθεροὶ κοινότητες, αἵτινες πρὸς ἀμοιβαίαν ὑποστήριζιν ἐσχολάστειαν, συμμάχους αἰτίνας κατόπιν (1471) ἠνώθησαν εἰς μίαν κραταρὰν συμμάχον κυρίως ἀπ. τολοθεσίαν, ἐκ τῶν σημεῖων γινώσκων (Gotteshausbund, Ober-ἢ Grauerbund, καὶ Zehngerichtenbund. Αἱ 2 πρώται προσηρτήθησαν τῷ 1497—8, ἡ δὲ τρίτη τῷ 1567 εἰς τὴν ἐλβετικὴν ἐμοσπονδίαν Ἡ θρησκευτικὴ μεταρρυθμισὶς εἰσῆλθον εἰς Γ. τῷ 1521, προὔξενται δὲ πολλὰς διαμάχας αἰτίνας ἐπὶ νεύκον κατ' ἐπανάληψιν τὴν κατοχὴν τῆς χώρας ὑπὸ τῶν Αὐστριακῶν καὶ τῶν Γαλλῶν, ἐξ ἧς ἀπελευθερώθη διὰ τοῦ Γεωργίου Ἰέναντς Αἱ διαμάχαι αὗται ἐξηκολούθησαν μέχρι τῶν μέσων τοῦ 17^{ου} αἰῶνος. Κατὰ τὸ 1798—1803 ἀνήκεν εἰς τὴν ὑπὸ τῶν Γαλλῶν ἀνακηρυχθεῖσαν ἐλβετικὴν Δημοκρατίαν. Τὸ νῦν ἐπικρατοῦν πολίτευμα εἰσῆλθον τῷ 1854. [Μ.Σ.]

Γράουδεντς (Graudenz). Πόλις τοῦ νομοῦ Μαριενβέρδερ ἐν τῇ πρωσσικῇ ἐπαρχίᾳ δυτικῆς Πρωσίας, καίμενη 35 χμ. ΝΝΔ ἀπὸ τοῦ Μαριενβέρδερ ἐπὶ τῆς διέσεως ὁδοῦ τοῦ Ὄδερ, ἐν ξυγγυεῖ γέφυρᾳ 1092 μ., καὶ παρὰ τὸν σιδηρόδρομον. Ἑχει γυμνάσιον καὶ ἄλλα πολλὰ σχολεῖα, ἐμπορίον σιτηρῶν καὶ ξυλείας καὶ τινα βιομηχανίαν. Ἦ καὶ ἄλλοτε ὠχυρωμένη· τὸ δὲ φρούριον καίμενον 1,5 χμ. μακρὰν τῆς πόλεως ἐπὶ λόφου, χρησιμεύει νῦν ὡς στρατών. Τὸ Γ. ἔχει (1885) 17336 κατ. (ἡ περιφέρεια 62448). [Μ.Σ.]

Γράουν (Graum). Γερμανὸς μουσουργός, γενν. τῷ 1701 ἐν Βαρνδέρῳ τῆς Σαξωνίας, καὶ ἀποθ. τῷ 1759 ἐν Βερολίνῳ, ὅπου διετέλεσεν ἀπὸ 1840 διευθυντὴς τῆς βασιλικῆς ὀρχήστρας. Ἐφημέσιον μεγάλως ὡς αἰετός· ἔγραψε δὲ πλείστα ὀδικὰ ἔργα, μελοδράματα (κατὰ μίμησιν τῶν Ἰταλῶν), καὶ τὴν ἀθάνατον θρηνησίαν «Ο θάνατος τοῦ Ἰησοῦ». [Μ.Γ.]

Γραπάτα. Χωρίον τοῦ δήμου Δολιχίου τῆς Κεφαλληνίας, ἔχον 62 κατ. [Μ.Σ.]

Γραπτόλιθος. Αἱ ὕδρομεδουσαι (βλ. λ.) βιοῦσαι ἐν θαλάσσῃ, ἔχουσι τὸ σῶμα πηκτικῶδες ἢ χονδρῶδες καὶ ὁμοῖον πρὸς κώδιονα πέτατον ἢ δίσκον. Εἰς τὰ ζῶα ταῦτα καταλέγονται καὶ οἱ Γ. αἵτινες εὗρισκονται ἀπολελυθώμενοι ἐντός καμβρικῶν καὶ σουλιρικῶν περρωμάτων, ἴδια δὲ συλλιθίων καὶ ἀργιλικῶν σχιστολίθων. Ὑπάρχουσιν δὲ τὰ ἐκλεΐφικτα ταῦτα ζῶα εἰς ἐνὸς ὁχοῦ, τοῦ φορέως ἀπαντος τοῦ συναισθημοῦ, ἐπὶ τοῦ ὁποίου κείνται κυφῆλαι ἢ θῆκαι, συγκοινωνοῦσαι μετὰ τοῦ

σωλήνος, καὶ ἐπὶ τούτου δίκην δδόντων πρίονος τεταγμένοι. Καὶ ὅτε μὲν οἱ Γ. εἶναι εὐθυγενεῖς ὅτε δὲ σπειροειδείς, ἢ κατὰ διάφορα ἄλλα σχήματα.

Γράς (Grasse). Πρωτεύουσα τοῦ ὁμων. διαμερισματος τοῦ γαλλικοῦ νομοῦ τῶν Παρυθαλασσιδίων Ἀλπεων, κειμένη 40 χμ. ΔΝΔ τῆς Νικαίας ἀμφιθεατρικῶς, κατὰ τὰς ὑπορείας τοῦ Ῥοκαδινίων. Ἔχει (1886) 7624 κατ. ἀσχολούμενους κυρίως εἰς τὴν κατασκευὴν μύρων κτλ. [Μ.Σ.]

Γραστί (Β ο τ.). Οὕτως ὀνομάζεται κοινῶς τὸ χέρτον τῆς κριθῆς πρὸ τῆς ἀναπτύξεως τοῦ στάχυος χρησίμων πρὸς νομὴν τῶν ἵππων· ἐκ τοῦ ἀρχαίου ἢ γράστις, -εως. [Θ.Χ.]

Γραστίζεῖν τὸν ἵππον, διατρέφειν αὐτὸν διὰ γράστως (χλωρῆς τροφῆς). Κατὰ παναρχαιοτάτον ἔθος, ὁ ἵππος κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς ἀνοξείας ἀναλαμβάνει πρὸς τροφήν του οἰανδήποτε χλωρὴν καὶ εὐχυμὸν φορβήν, ἥτις θεωρεῖται ὡς τριφῆ διαιτητική. Τὸ ἔθος τοῦτο κατ' ἐξοχὴν ἀπαντᾷ παρὰ τοῖς ἀνατολικοῖς ἱππικοῖς λαοῖς, οἵτινες κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ μηνὸς Ἀπριλίου ἐγγυοῦσιν εἰς τοὺς ἄγρους τοὺς ἵππους τῶν καὶ ἐγκαταλείπουσιν αὐτοὺς ἐν πλήρῃ ἐλευθερίᾳ, ὅπως νέμονται τὴν γράστιν, ἀφ' οὗ πρὸ τούτου τοὺς ἀφαιμάξουσιν. Ἡ διὰ τῆς χλωρῆς νομῆς διατροφή ἐξασκεῖ ἐπὶ τοῦ ἵππου ὄντως εἰδικὰ φαινόμενα γενικῶς διὰ τῆς μακρῆς πείρας παραδεκτὰ γενόμενα. Ὑπὸ τὴν ἐπήρειαν αὐτῆς αἱ φυσιολογικαὶ τῆς θρέψεως λειτουργίαι ἀναστατοῦνται· ἡ πέψις, ἡ κυκλοφορία, ἡ ἀναπνοή, ἡ διαπνοή, ἡ ἔκκρισις, ἡ ἀπερρόρησις κτλ. λειτουργοῦσι ζωηρότερον. Πρώτη ἐνέργεια τῆς τοιαύτης διατροφῆς εἶναι καθαρτική, ἐκκοπρωτική, διὸ καὶ ἡ ἀνάληψις αὐτῆς δὲν πρέπει νὰ διαρκέσῃ πλέον τῶν 20-25 ἡμερῶν, ὅτε αὐτὴ ἀποδίδει τοῦναντίον λίαν ἐπιβλαβὴς εἰς τοὺς ἵππους, ὡς ἐκ τῆς ἐξαντλήσεως, ἢν εἰς ταύτους συνεπάγῃ. Λίαν ὠφέλιμος ἡ διὰ χλωρῆς νομῆς διατροφή ἀποβαίνει εἰς τὰς ἀποτόκους φορβάδας καὶ εἰς τοὺς πώλους, πρὸς δὲ καὶ εἰς ἵππους πάσχοντας ἐκ χρονίων δερματικῶν νόσων. [Γ.Ν.Π.]

Γρατζαντιότα. Χωρίον τοῦ δήμου Δολιγίου τῆς Κεφαλληνίας, ἔχον 21 κατ. [Μ.Σ.]

Γρατιανός. Αὐτοκράτωρ τοῦ δυτικοῦ Ῥωμαϊκοῦ κράτους, υἱὸς Οὐαλεντιανοῦ τοῦ Α', γεν. τῷ 359 μ. Χ., διαδεχάμενος δὲ τὸν πατέρα τῷ 375· εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἔσχε συνάροντα τὸν ἀδελφόν του Οὐαλεντιανὸν τὸν Β' Εὐσεβῆς ὡν χριστιανὸς κατεδίωξε τοὺς Ἀριανοὺς καὶ ἄλλους αἰρετικούς. Βδόκηθη σπουδαίως τὸν αὐτοκράτορα τῆς Ἀνατολῆς Θεοδοσίον τὸν Μέγαν κατὰ τῶν Γόθων, διέπρεψε δὲ καθόλου ἐπὶ ἀρεταῖς καὶ πολεμικῇ ἀξίᾳ. Μισούμενος ὑπὸ τῶν αἰρετικῶν καὶ τῶν εἰδωλολατρῶν, καὶ μάλιστα ἀφ' οὗτου ἀπέριψε τὸ ἄξιωμα τοῦ

ἐθνικοῦ ἄκρου ποντίφηκος, ὅπερ ἔφερον ἔτι οἱ αὐτοκράτορες καὶ χριστιανοὶ ὄντες, καὶ τέλος καὶ ὑπὸ τῶν Φράγκων, διότι προσέλαβεν ἀντ' αὐτῶν Ἀλανοὺς μισθοφόρους, εἶδεν ἑαυτὸν ἐγκαταλειμμένον ὑπὸ παντῶν, συνταχθέντων τῷ ἀποστάτῃ Μαξιμίῳ, ὅστις καὶ ἀνηγόρευθη αὐτοκράτωρ. Ὁ δὲ Γ. φεύγων ἐφρονεῖτο ἐν Λυών τῷ 383.

Γρατιανός. Ἰταλὸς νομομαθὴς τοῦ ΙΒ' αἰῶνος, εἰς ὃν ἀφίεται ἡ ἀνύψωσις τοῦ κανονικοῦ δικαίου ἀπὸ κλάδου ἀπλοῦ τῆς θεολογικῆς διδασκαλίας εἰς ἰδιαιτέραν μάθησιν. Περὶ τὸ 1145 ἔγραψε βιβλίον σπουδαιότατον, ἐπιγραφόμενον Concordantia discordantium canonum, τὸ κατόπιν ἐπικληθὲν Decretum Gratiani, ἐν ᾧ συστηματικῶς συναλεξε καὶ νόνας ἐκ προτέρων συλλογῶν τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ δικαίου μετὰ συμπληρώσεων ἰδίων (dicta Gratiani). Τὸ ἔργον τοῦτο ἂν καὶ δὲν ἐπεκυρώθη ὑπὸ τῶν παπῶν, ἀπέβη ἐπὶ πολὺ χρησιμώτατον ἐν τῇ πράξει. Σήμερον μόνον ἱστορικὴν ἀξίαν ἔχει· ἐξεδόθη ὑπὸ Φρίδερικ, ἐν τῷ α' τόμῳ τοῦ Corpus juris canonici (Λψ. 1879).

Γρατιόλη ἡ φαρμακευτικὴ (Β ο τ.) Gratiola officinalis L. Μήκων ἡ ἀρρώδης τοῦ Διοσκορίδου, πᾶσα πολυετής τῆς εἰκογεν. τῶν Γρομπαδωδίων, οὗ σπανία ἐν παρυγροῖς τόποις τῆς Εὐρώπης, ἀμπεριέχουσα στοιχεῖον πικρὸν καὶ δριμύ. διὸ ἐνίχου φαρμακευτ. [Θ.Χ.]

Γράτς (Graz). Πρωτεύουσα τῆς Στυρίας (τῆς Αὐστρίας), κειμένη ἐν ὠραιστάτῃ κοιλάδι ἐπὶ τοῦ Μοῦρ καὶ τῇ διασχυρῶτι διαφύρῳ σιδηροδρόμῳ. Ἦνεν εἰς τὸ τοποτηρητοῦ τῆς Στυρίας καὶ ἄλλων ἀνωτέρων ἀρχῶν, ὡς καὶ τοῦ ἀρχιεπισκόπου τοῦ Σεκαῦ, ἔχει πανεπιστήμιον καὶ πολυτεχνεῖον, μεθ' ὧν συνδέονται ἐπιστημονικὰ ἱδρύματα, πολλὰ δὲ ἄλλα σχολεῖα, ὡς καὶ ἐπιστημονικὰ καὶ ἄλλας ἐταιρίας Μεταξὺ τῶν κτιρίων τῆς πόλεως, ἥτις ἐκτείνεται γραφικώτατα περὶ τὸν εἰς λαμπροὺς περιπάτους πλούσιον λόφον Schlossberg (ἀνακτορικὸν ὅρος ἀκρόπολις), διακρίνεται πρὸ πάντων ἡ γοτθικὴ μητροπόλις (1446). Εἰς τὰς πολλὰς καὶ θελκτικὰς πλατείας εὐρίσκονται ἀγάλματα τῶν εὐεργετῶν τῆς Στυρίας. Τὰ περιγύρω εἶναι ἐκ τῶν ὠραιστάτων. [Μ.Σ.]

Γρατσιάνης (Girolamo κόμης Graciani). Ἰταλὸς ποιητὴς γεν. 1604 ἐν Περγόλῃ τοῦ δουκάτου Οὐρβίνου, ὅπου καὶ ἀπέθανε τῷ 1675. Βισήλθεν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῶν δούκων· ὅστε καὶ ἦτο ἐπὶ τινα ἔτη ὑπουργός. Ἐφημιόθη πρὸ πάντων ὡς ἐπικὸς ποιητής: «Κλεοπάτρα», «Ἡ ἄλωσις τῆς Γρανάδας» (τὸ ἀριστοῦργημα αὐτοῦ). Ἐγραψε δὲ καὶ λυρικά ποιήματα, τραγῳδίαν κ.τ. [Μ.Γ.]

Γραυελότ (Gravelotte). Μικρὰ κώμη κειμένη 10 χμ. Δ τοῦ Μέρς (ἐν Λωθαριγγίᾳ)

οὐ μακρὸν τῶν γαλλογερμ. συνόρων, γνωστὴ γεννημένη διὰ τὴν μεγάλην περὶ αὐτὴν καὶ τὴν κώμην Σαίν Πριβὲ μάχην μεταξὺ τοῦ γερμανικοῦ καὶ γαλλικοῦ στρατοῦ τῇ 6/18 Δεγ. 1870, καθ' ἣν ἐγκατέλειπον οἱ Γάλλοι τέλος τὸ πεδίον. Ἀποτέλεσμα τῆς μάχης ἦτο ὅτι ἐνεκλείσθη ἐντελῶς εἰς Μὲτς ἡ ὑπὸ τὸν Βασιλεὺς γαλλ. στρατὸ τοῦ Ῥήνου. [Ἐγ.]

Γραῦνα (Gravina). Πόλις τῆς ἰταλ. ἐπαρχίας Βάρι, κειμένη ἐπὶ τοῦ ὁμων. ποταμοῦ. ἔχει μεγάλην κτηνοτροφίαν καὶ (1881) 16905 κατ. [Μ.Σ.]

Γραφεῖον ἡ γραφεῖς ἡ στῦλος. Ὅργανον ἔχον τὸ ἐν ἄκρον δξὺ καὶ πεπλατυσμένον τὸ ἕτερον. εἰ' οὗ οἱ ἀρχαῖοι ἐγχαρῶσσαν τὰ γράμματα ἐπὶ τῶν πυλῶν ἢ τῶν θέλτων ἥτοι τῶν διὰ κροῦ ἐπικεχυμένων πινακίων. [Π.]

Γραφή. Πλ. Γράμματα καὶ Γραφή.

Γραφή ἐν ταῖς ἀρχαῖαις Ἀθήναις ἐκαλεῖτο πάσα δικὴ δημοσίῳ συμπέροντος ἀπτομένη διότι ἡ καταμύνησις ἔπρεπε νὰ γίνηται ἐγγράφως. Τὴν Γ. ἤδυναντο νὰ παρουσιάσῃ οὐ μόνον οἱ ἀδικηθεῖς, ἀλλ' οἱ αὐθιγγοὶ αὐθιγγοῦ κατ' ἡγήρορος, τέλειος ὅμως πάντοτε πολίτης. Ἀθηναῖος τὰς φονικὰς ἑμῶς Γ. ἐδικαιοῦντο νὰ εἰσαγάγῃσι μόνον οἱ συγγενεῖς τοῦ παθόντος. Τὰ κυριώτερα εἶδη ἦσαν αἱ Γ. ἀγαμίου (ἐν Σπαρτῇ δὲ καὶ ἐὺγαμίου καὶ κακογαμίου), ἀγραμίου, ἀναμυαμίου, ἀλογίας, καθεσίας, ἀστρατείας, αὐτομαχίας, ἀνδραποδισμοῦ, θειλίας, θελοσμοῦ, ἐωρεδοκίας, κλησῆς, μοιχείας, νομίματος διαστροφῆς, παρανύμων, προαγωγίας, προδοσίας, φαρμακείας κτλ. περὶ ὧν ἴδε τὰ ἰδιαίτερα ἄρθρα Δι Γ. ἐξεδικάζοντο ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων ἐκ τῶν ἀρχόντων ἀναλόγως τοῦ αντικειμένου ἐκάστης. διαφορὰ δ' ἦσαν αἱ ποιναὶ αὐτῶν μέχρι θανάτου.

Γραφή ἁγία. Οὕτω καλεῖται ἡ συλλογὴ τῶν ἱερῶν βιβλίων, ἐν οἷς περιέχονται αἱ ἀρχαῖαι πηγαὶ τῆς χριστιανικῆς θρησκείας. Διαιροῦνται δὲ τὰ βιβλία ταῦτα εἰς βιβλία τῆς παλαιᾶς Διαθήκης καὶ εἰς βιβλία τῆς καινῆς Διαθήκης· καὶ ἕκαστα μὲν περιέχουσι τὴν διδασκαλίαν τῆς μωσαϊκῆς θρησκείας καὶ ἀνήκουσιν εἰς τὰ ἱερὰ τοῦ χριστιανισμοῦ βιβλία, καθίσουν ἢ μωσαϊκὴ θρησκεία ἐκρητισμευσεν ὡς προπαρσκευὴ εἰς τὴν χριστιανικὴν θρησκείαν. Ταῦτα δὲ περιέχουσι τὴν διδασκαλίαν τῆς χριστιανικῆς θρησκείας καὶ εἶναι τὰ κατ' ἐξοχὴν ἱερὰ βιβλία τοῦ χριστιανισμοῦ. Ὀνομαζομένη δὲ τὸ πρῶτον τὰ βιβλία τῆς παλαιᾶς Διαθήκης βιβλία Διαθήκης (Ἐξοδ. κδ' 7), διότι Διαθήκη σημαίνει τὴν σφύσιν καὶ κοινωνίαν τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν ἐκλεκτὸν αὐτοῦ λαόν, τὸν Ἰουδαϊκόν· κατ' ἀντίθεσιν δὲ πρὸς τὴν μωσαϊκὴν θρησκείαν ἐκλήθη καὶ ὁ χριστιανισμὸς καινὴ Διαθήκη, τὰ δὲ ἱερὰ αὐτοῦ βιβλία βιβλία Κ. Διαθήκης. Τὰ βιβλία τῆς παλαιᾶς Διαθήκης

διαιροῦνται εἰς ἱστορικά, διδακτικά καὶ προφητικά. Καὶ ἱστορικὰ μὲν εἶναι τὰ 5 βιβλία τοῦ Μωϋσέως ἡ ἡ Πεντάτευχος, ἥτοι ἡ Γένεσις, ἡ Ἐξοδος, τὸ Λευιτικόν, οἱ Ἀριθμοὶ καὶ τὸ Δευτερονόμιον· ὁ Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ, οἱ Κριταί, ἡ Τροῦθ, τὰ 4 βιβλία τῶν Βασιλειῶν, τὰ 2 τῶν Παραλειπομένων, ὁ Ἑσδρας, ὁ Νεεμίας, ἡ Ἑσθήρ, καὶ τὰ 3 τῶν Μακκαβαίων· διδακτικά δὲ ὁ Ἰώβ, οἱ Ψαλμοί, αἱ Παροιμίαι τοῦ Σολομῶντος, ὁ Ἐκκλησιαστής, τὸ Ἄσμα τῶν ἡμμάτων, ἡ Σοφία Σολομῶντος, ἡ Σοφία Σειραχ, ὁ Τωβίτ καὶ ἡ Ἰουδαία· προφητικά δὲ οἱ 4 μεγάλοι καλούμενοι προφῆται, ἥτοι ὁ Ἡσαίας, ὁ Ἰερεμίας, ὁ Ἰεζεκιήλ καὶ ὁ Δανιήλ, καὶ οἱ 12 μικροί, ἥτοι Ὡση, Ἀμώς, Μιχαίας, Ἰωήλ, Ὀβδιού, Ἰωνᾶς, Ναούμ, Ἀδβακούμ, Σοφονίας, Ἀγγαῖος, Ζαχαρίας καὶ Μαλαχίας. Τὰ βιβλία τῆς καινῆς Διαθήκης διαιροῦνται ἐπίσης εἰς ἱστορικά, διδακτικά καὶ προφητικά. Καὶ ἱστορικὰ μὲν εἶναι τὰ 4 Εὐαγγέλια τοῦ Ματθαίου, τοῦ Μάρκου, τοῦ Λουκᾶ καὶ τοῦ Ἰωάννου καὶ αἱ Πράξεις τῶν Ἀποστόλων· διδακτικά δὲ αἱ 14 ἐπιστολαὶ τοῦ Παύλου, ἥτοι ἡ πρὸς Ῥωμαίους, αἱ δύο πρὸς Κορινθίους, ἡ πρὸς Γαλάτας, ἡ πρὸς Ἐφεσίους, ἡ πρὸς Φιλιππησίους, ἡ πρὸς Κολοσσαεῖς, αἱ δύο πρὸς Θεσσαλονικεῖς, αἱ δύο πρὸς Τιμόθεον, ἡ πρὸς Τίτον, ἡ πρὸς Φιλήμονα καὶ ἡ πρὸς Ἑβραίους· αἱ 7 καθολικαὶ λεγόμεναι ἐπιστολαί, ἥτοι ἡ τοῦ Ἰακώβου, αἱ δύο τοῦ Πέτρου, αἱ 3 τοῦ Ἰωάννου καὶ ἡ τοῦ Ἰούδα· προφητικά δὲ ἐν μόνον, ἡ Ἀποκάλυψις τοῦ Ἰωάννου. Ἡ συλλογὴ τῶν βιβλίων τῆς παλαιᾶς Διαθήκης ἐγένετο βαθυμῆδον. Τὰ ἀρχαῖατατον βιβλίον εἶναι ἡ Πεντάτευχος· εἰς ταύτην προστεθῆσαν τὰ ἱστορικὰ βιβλία, ἅτινα συνεχίζουσι τὴν ἱστορίαν τοῦ Ἰσραὴλ ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ Μωϋσέως, τὰ βιβλία τῶν προφητῶν καὶ ἐν τέλει τὰ λοιπὰ τῶν βιβλίων. Τῶν βιβλίων τούτων ἐγέναντο διάφοροι μερικαὶ συλλογαί, ἡ πρώτη δὲ γενικὴ συλλογὴ ἐγένετο ὑπὸ τοῦ Ἰσδρα μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν ἐκ τῆς βαβυλωνείου αἰχμαλωσίας τῇ 458. Ἡ συλλογὴ δ' αὕτη ὠνομαζέθη κανὼν τῆς παλαιᾶς Διαθήκης, διότι εἰ' αὐτοῦ ἐκκανονίζετο ἡ πίστις τῶν Ἰουδαίων· εἰς τὴν συλλογὴν δὲ ταύτην δὲν περιείχοντο τὰ ἀναγνωσκόμενα βιβλία, περὶ ὧν ἴδε τὴν λέξιν ἀπέρουα. Ἡ συλλογὴ τῶν βιβλίων τῆς καινῆς Διαθήκης ἐγένετο ἐπίσης βαθυμῆδον. Ὑπερὶ ταῦτα ἐγράφησαν καὶ ἐν διαφόροις χρόνοις καὶ ὑπὸ διαφόρων συγγραφέων καὶ πρὸς διαφόρους ἀναγνώστας, δὲν ἦσαν ἀπ' ἀρχῆς διαδεδομένα εἰς πάσας τὰς Ἐκκλησίας. Μετὰ ταῦτα ἤρχισαν ν' ἀνταλλάσσωσι πρὸς ἀλλήλους αἱ Ἐκκλησίαι τὰ ἀποστολικά συγγράμματα καὶ οὕτω βαθυμῆδον ἐγέναντο ἅπαντα κοινὸν τῶν Ἐκκλησιῶν κτήμα. Περὶ τὰ μέγα τοῦ θ' αἰῶνος εἶχον ἡ ἡ καταστῆ πανταχῶς γνωστὰ καὶ κανονικῶς ἀπὸ πάντων κύρους ἅπαντα σχεδὸν τὰ βιβλία τῆς καινῆς Διαθήκης πλην τῆς πρὸς

Ἑβραίου ἐπιστολῆς, τῆς Δ' τοῦ Πέτρου, τῆς Δ' τοῦ Ἰωάννου καὶ τῆς Ἀποκαλύψεως. Ἀλλὰ καὶ τῶν τελευταίων τούτων τὸ κύρος ἀνωμολογήθη μετὰ ταῦτα ὑφ' ἀπάσης τῆς Ἐκκλησίας· περὶ τὰ τέλη δὲ τοῦ δ' αἰῶνος ἀνεγνωρίσθη ἐπίσημως ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ὁ κανὼν τῆς καινῆς Διαθήκης ὡς ἔχει νῦν. Τὰ βιβλία τῆς παλαιᾶς Διαθήκης ἐγράφησαν ἑβραϊστὶ· ὡς καὶ τοῦ Δανιήλ, ἔλληνιστι δὲ τὰ πλεῖστα τῶν ἀναγνωσκομένων βιβλίων. Τὰ βιβλία τῆς καινῆς Διαθήκης ἐγράφησαν ἅπαντα ἑλληνιστὶ, πλην τοῦ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγελίου. οὗτινος τὸ ἀρχικὸν ἑβραϊκὸν κείμενον ἀπωλέσθη. Τὸ πρῶτιστον κείμενον τῶν βιβλίων τῆς παλαιᾶς καὶ καινῆς Διαθήκης ἦτο γεγραμμένον κατ' ἀδιάλειπτον συνέχειαν καὶ σειρὰν χωρὶς τινος διαστήματος οὔτε μεταξὺ τῶν περιόδων, οὔτε μεταξὺ τῶν λέξεων. Ἦ εἰς στίχους καὶ κεφάλαια διαίρεσις τῆς παλαιᾶς Διαθήκης ὀρεῖσθαι κατὰ τινὰς μὲν εἰς τὸν καρδινάλιον Οὐγὼνα τὸν ἐκ τοῦ ἀγίου Κερου (+1263), κατ' ἄλλους δὲ εἰς τὸν Στέφανον Λάγγθωνα, ἀρχιεπίσκ. Κανταβριγίας (+1277). Εἰσῆλθον τὸ πρῶτον εἰς τὴν Βουλγᾶταν (1278), βραδύτερον δὲ εἰς τὴν ἑλληνικὴν μετάφρασιν τῶν ἑβδομήκοντα καὶ διὰ τῶν Ἰουδαίων εἰς τὸ ἑβραϊκὸν κείμενον· τὰ δὲ βιβλία τῆς καινῆς Διαθήκης διηρέθησαν μὲν εἰς κεφάλαια καθ' ὃν χρόνον καὶ τὰ τῆς παλαιᾶς Διαθήκης, ἡ δὲ εἰς στίχους διαίρεσις ἐγένετο ὑπὸ τοῦ Ροβέρτου Στεφάνου κατὰ τὸν 17' αἰῶνα. Τὰ βιβλία τῆς καινῆς Διαθήκης ἤρχισαν νὰ διακρίνονται εἰς τμήματα χάριν τῶν δημοσίων γινομένων ἀναγνώσεων κατὰ τὸν 18' αἰῶνα. Τὴν διαίρεσιν δὲ ταύτην ἀντικατέστησαν μετὰ ταῦτα αἱ λεγόμεναι περικοπαι, αἵτινες εἰνε μέχρι τοῦδε ἐν χρήσει ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ. Μέχρι τοῦ 19' αἰῶνος τὸ ἑβραϊκὸν κείμενον διεσώζετο ἐξ ἀντιγράφων. Τὰ εἰς ἡμᾶς σωζόμενα χειρόγραφα δὲν ἀνέρχονται πέραν τοῦ 8' αἰῶνος. Χάρις δὲ εἰς τὴν ἐξαιρετικὴν ἐπιμέλειαν τῶν Ἑβραίων σοφῶν τὸ ἑβραϊκὸν κείμενον διεσώθη καθόλου ἀδιάφθορον πλην ἀσημάντων παραλλαγῶν. Ἡ πρώτη ἐκδοσις τοῦ ἑβραϊκοῦ κειμένου τῆς παλαιᾶς Διαθήκης ἐγένετο ἐν Σογκίνω τῷ 1488. Καὶ τὸ κείμενον τῆς καινῆς Διαθήκης δι' ἀντιγράφων μεταδιδόμενον ὑπέστη σὺν τῇ χρόνῳ παραλλαγᾷ, ἀλλ' ἀσημάντους, μὴ παρατέλαπτουσας δὲ τὴν ἔννοιαν τοῦ κειμένου. Τὰς πρώτας ἐντύπους ἐκδόσεις τοῦ κειμένου τῆς καινῆς Διαθήκης ἐποίησεν τῷ 1516 ὁ καρδινάλιος Ξημένης ὁ ἐκ Κομπλούτου τῆς Ἰσπανίας καὶ ὁ ἐκ Ρότερδαμης Ἑρασμος. Οἱ ἀρχαιότατοι κώδικες εἶναι ὁ Βατικανός, ὁ Σιναϊτικὸς καὶ ὁ Ἀλεξανδρινός, ἀνερχόμενος εἰς τοὺς χρόνους τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου. Ἡ δοκιμωτέρα δὲ τῶν νεωτέρων κριτικῶν ἐκδόσεων εἶνε ἡ τοῦ Τίσχενдорφ, ἐκδοθεῖσα τῷ 1862 ἀπὸ τοῦ Σιναϊτικοῦ κώδικος. Ἡ ἀρχαιότατη

ἑλληνικὴ μετάφρασις τῆς παλαιᾶς Διαθήκης εἶνε ἡ ἀλεξανδρινή, ἡ καλουμένη τῶν ἑβδομήκοντα (σ'), γινομένη περὶ τὰ τέλη τοῦ γ' αἰῶνος π. Χ., χρησιμεύουσα δὲ ὡς ἐπιστημὸς μεταφράσεως τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας. Κατὰ τὸν 15' μ. Χ. αἰῶνα ἐγένοντο καὶ ἄλλαι ἑλληνικαὶ μεταφράσεις τῆς παλαιᾶς Διαθήκης, ἡ τοῦ Ἀκυλα, ἡ τοῦ Συμμάχου καὶ ἡ τοῦ Θεοδοτίωνος καὶ τρεῖς ἕτεραι ὑπ' ἀγνώστου. Κατὰ τὸν αὐτὸν περίπου χρόνον ἐγένετο ἡ συροχαλδαϊκὴ ἡ ἀραμαϊκὴ μετάφρασις (Ταργουμίμ) τῆς παλαιᾶς Διαθήκης περιέχουσα πάντα τὰ ἐν τῷ Ἑβραίῳ κανόνι βιβλία τῆς παλαιᾶς Διαθήκης πλην τῶν τοῦ Δανιήλ. Ἑβρα καὶ Νεεμίου. Ἰταλικᾶς δὲ καὶ καινῆς Διαθήκης μεταφράσεις εἶνε ἡ συριακὴ, ἰδίως ἡ περὶ τὸ 200 γινομένη Πέσχιτο, ἥτοι ἀπλῆ. Ἡ ἀρχαιοτάτη λατινικὴ μετάφρασις εἶνε ἡ κατὰ τὸν 1' αἰῶνα γινομένη, γνωστὴ ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἰταλική, *Itala*, οὕτω κληθεῖσα, διότι ἐγνώσθη ἐν τῇ μορφῇ ἣν εἶχε λαβεῖ ἐν Ἰταλίᾳ. Ἀλλὰ τὸ κείμενον τῆς μετάφρασεως ταύτης τοσοῦτον διεφθάρη, ὥστε ὁ Ἱερώνυμος ἀνέλαβε τὴν διόρθωσιν αὐτοῦ περὶ τὰ τέλη τοῦ Δ' αἰῶνος, παραβαλὼν αὐτὸ πρὸς τὸ πρωτότυπον. Ἡ ἐκδοσις δ' αὕτη τοῦ Ἱερωνύμου γενικὴ σὺν τῷ χρόνῳ καταστάσῃ ἐκλήθη Βουλγάτα, ἥτοι κοινὴ, ἀνεγνωρίσθη δὲ ὡς ἐπίσημος μετάφρασις τῆς δυτικῆς Ἐκκλησίας. Ἀλλὰ καὶ κοπτικαί, αἰθιοπικαί, περσικαί, ἀραβικαί, ἀρμενικαί, γοθδικαί καὶ σλαβικαί μεταφράσεις ἐγένοντο, ὧν τινες ἐμμέσως ἐκ τῆς μετάφρασεως τῶν σ', τῆς Πέσχιτο καὶ τῆς Βουλγάτας. Κατὰ τὸν μεσσην αἰῶνα ἐγενναν ἐν τῇ Δυσεὶ νεώτεραι μετάφρασεις τῆς ἁγίας Γραφῆς. Ἀλλὰ πάσας ὑπερέβαλε κατὰ τὴν ἀκρίβειαν ἡ ὑπὸ τοῦ Λουθήρου κατὰ τὸν 17' αἰῶνα γινομένη γερμανικὴ μετάφρασις. Ἐκτοτε δὲ πλείστα ἐγένοντο μεταφράσεις τῆς ἁγίας Γραφῆς εἰς νεωτέρας γλώσσας· ὑπὲρ τῆς μετάφρασεως τῶν ἁγίων Γραφῶν εἰς ἀπάσας σχεδὸν τὰς γλώσσας εἰργάσθη μετ' ἐπιτυχίας ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ παρόντος αἰῶνος ἡ ἐν Λονδίνῳ μεγάλη βιβλικὴ εἰταιρία, ἡς δαπάναις ἐγένοντο καὶ τρεῖς νεοελληνικαὶ μεταφράσεις ὑπὸ Ἰλαρίωνος, Βάμβα καὶ Βαλέττα. Ἡ ἡμετέρα ὀρθόδοξος Ἐκκλησία ἐδέξατο ἐν ἀρχῇ προθύμως τὰς μεταφράσεις ταύτας, ἀλλ' ἔνεκε τῶν προσηλυτιστικῶν ἐνεργειῶν τῶν ἱεροποστολῶν ἐκηλύθησαν κατ' αὐτῶν ὁ πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Γρηγόριος δ' Γ' (1836) καὶ ἡ Σύνοδος τῆς Ἑλλάδος. Ἡ ῥωσικὴ Ἐκκλησία δέχεται τὰς μεταφράσεις ταύτας. — Τὴν ἀνάγνωσιν τῆς ἁγίας Γραφῆς ἀπαιχοῦσι ἡ Δυτ. Ἐκκλησία. Καὶ ἀναφέρεται μὲν ἡ ἀπαγόρευσις αὐτῆς μόνον εἰς τὰς μεταφράσεις τῆς ἁγίας Γραφῆς ἐν ταῖς διαφοραῖς γλώσσαις, ἀφ' ὧν ἡ λατινικὴ γλῶσσα ἤδη ἀπὸ Γρηγορίου τοῦ Ζ' (1080) ἀνεκηρύχθη ἐπίσημος γλῶσσα τῆς Ἐκκλησίας καὶ ὑπὸ τῆς ἐν Τριδέντῳ Συνόδου ἀνεγνωρίσθη ἡ Βουλγάτα ὡς ἡ μόνη αὐθεντικὴ μετά-

φρακείς τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας. Ἀλλὰ κατ' οὐσίαν ἀπαγορεύεται ἀπολύτως ἡ ἀνάγνωσις τῆς ἁγίας Γραφῆς, ἐν αἰ θρησκευτικαῖς γνώσεσι μεταδιδόνται εἰς τὸν λαὸν ἐκ τοῦ κλήρου καὶ τῆς βωμικῆς ἑδρας. Οὕτως ἀπηγόρευσεν ἡδὴ Γρηγόριος δ' Ζ' τὴν χρῆσιν τῆς σλαβικῆς μεταφράσεως τῆς ἁγίας Γ. ἐν Βοημία. Ἐντοτε δὲ διαφοροὶ πάπαι καὶ Σύνοδοι ἀπηγόρευσαν τὴν κατοχὴν καὶ χρῆσιν μεταφράσεων τῆς τῆς ἁγίας Γραφῆς ἄνευ ἀδείας τοῦ ἐπισκόπου, μέχρις οὗ Γρηγόριος δ' ΙΕ' (1622) ἀπηγόρευσεν ἐν γένει τὴν ἀνάγνωσιν τῆς ἁγίας Γραφῆς ἐν τῇ γλώσσῃ τοῦ λαοῦ καὶ Κλήμης δ' ΙΑ' ἐκύρωσε τοῦτο διὰ τῆς Βουλᾶς Unigenitas (1713). Μεταγενεστέρως διατάξις τῆς αὐτικ. Ἐκκλησίας τῷ 1757 ἐπιτρέπει μόνον μεταφράσεις μετὰ σημειώσεων εὐληγμένων ἐκ τῶν πατέρων τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ ἐπανειλημμένη δὲ καταδικὴ τῶν βιβλικῶν ἐταιριῶν ὑπὸ Λεοντος τοῦ ΙΒ' (1824) καὶ Πίου τοῦ Θ' ἀναφέρεται εἰς τὰς ὑπὸ τῶν βιβλικῶν ἐταιριῶν διαδεσμένας μεταφράσεις τῆς ἁγίας Γραφῆς. Ἀλλ' ὑπάρχουσιν ἐν τῇ καθολικῇ Ἐκκλησίᾳ μεταφράσεις τῆς ἁγίας Γραφῆς, φέρουσαι ὁμῶς ἐπισκοπικὴν ἐγκρίσιν. [I.M.]

Γραφικὴ παράσταση. Κατασκευὴ τις ἐπὶ χαρτοῦ (δὲ ἄ γ ρ α μ μ α), σκοπὸν ἔχουσα νὰ παραστήσῃ γραφικῶς τὰ ἐξαγόμενα στατιστικῶν, παρατηρήσεων κτλ., οὕτως ὥστε δι' ἐνὸς βλέμματος νὰ κατανοῇ τις τὴν πορείαν τοῦ ἐξελλισσομένου γεγονότος ἢ τὴν γενικὴν κατὰστασιν καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν ἀντικαθιστώσιν ἅρα αἱ Γ. Π. τοὺς ἀριθμητικοὺς πίνακας. Ἐστὼ λ. γ. ὅτι πρόκειται νὰ παραστήσωμεν εἰκόνα τῶν γενομένων ἐντὸς ἐνὸς ἔτους γεννήσεων κατὰ μῆνα. ἐπὶ εὐθείας γραμμῆς ἄγοντες 12 καθέτους ἵσους ἀπ' ἀλλήλων ἀπερχούσας μετροῦμεν ἐπ' αὐτῶν ἀπὸ τῆς ἀρχικῆς εὐθείας ἀποστάσεις κατὰ σειρὰν μίαν ἐφ' ἑκάστης, ἀναλόγους πρὸς τοὺς ἀριθμοὺς τῶν γενομένων κατὰ μῆνα γεννήσεων. Ἐνοῶντες κατόπιν δι' εὐθειῶν τὰ ἄκρα τῶν μετρηθεισῶν γραμμῶν ἔχομεν τεθλασμένην γραμμὴν περιεστῶσαν τὴν πορείαν τῶν γενομένων γεννήσεων, ἐξ ἧς δι' ἐνὸς βλέμματος κατανοοῦμεν κατὰ ποῖον μῆνα ὑπῆρξε τὸ μέγιστον, κατὰ ποῖον τὸ ἐλάχιστον τῶν γεννήσεων κτλ. Ἐὰν δὲ παραλλήλως τῆς εὐθείας ταύτης γράψωμεν ἀριθμητικὴν κλίμακα καὶ ἐκ τῶν σημείων τῆς διαιρέσεως αὐτῆς ἀγῶγαιμεν παραλλήλους τῇ ἀρχικῇ εὐθείᾳ ἔχομεν δίκτυον ἐκ δύο συστημάτων παραλλήλων εὐθειῶν, ἐν ᾗ καὶ τὰ ἀπόλυτα μῆκη ἑκάστης τῶν 12 εὐθειῶν μετροῦνται ἐπὶ τῆς παρακειμένης κλίμακας. Τοιαύτην δὲ μετρήν ἔχουσι καθύλου τὰ διαγράμματα ταῦτα, παρέχοντα εἰς τὸν ὀφθαλμὸν ἐναργεῆ καὶ εὐληπτον εἰκόνα τῶν ἐπὶ τινος γεγονότος γενομένων πολλῶν παρατηρήσεων. Ἀπαραλάττωσις παριστῶμεν τὸν πληθυσμὸν χώρας τινὸς εἰς διαφόρους πόλεις ἐν ὀρισμένη ἐποχῇ

διὰ Γ. παραστάσεως, ἐν ᾗ αἱ πρῶται παράλληλοι γραμμαὶ ἀντιστοιχοῦσιν εἰς τὰς διαφόρους πόλεις, ὅπως ἐν τῷ προσηγουμένῳ παραδείγματι εἰς τοὺς μῆνας κτλ.

Ἐὰν πρόκειται νὰ παραστήσωμεν οὐχὶ αὐτοὺς τοὺς ἀριθμοὺς τῶν παρατηρήσεων, ἀλλὰ τὰς μεταξὺ αὐτῶν διαφορὰς, οἷον αὐξησιν καὶ ἐλλείψεσιν πληθυσμοῦ ἀπὸ ὀρισμένης ἐποχῆς, ἐπεκτείνουμεν τὰς παραλλήλους εὐθείας καὶ πέρα τῆς ἀρχικῆς (ἧτις παριστᾷ τὴν ἐποχὴν τῆς ἐναρξέως τῶν παρατηρήσεων) καὶ μετροῦμεν τὰς μὲν αὐξήσεις πρὸς τὸ ἐν μέρος ταύτης, τὰς δ' ἐλαττώσεις πρὸς τὸ ἕτερον, ἔχομεν δ' οὕτως ἐν τέλει τεθλασμένην εὐθεῖαν προχωροῦσαν ἐκατέρωθεν τῆς ἀρχικῆς ἐποχῆς καὶ δεικνύουσαν τὰς σχετικὰς αὐξήσεις ἢ ἐλαττώσεις.

Γραφικὴ. Βλ. Ζωγραφικὴ.

Γραφικὸς κάλαμος (Ἄ ν α τ ο μ.). Ἡ ὀπίσθια τρίγωνος μοῖρα τοῦ ἑδάφους τῆς 4ης κλίμας τοῦ προμήκους μυελοῦ, ἡ πρὸς ἀναγλυφὴν καλὰμου προσομοιάζουσα. [I.110.]

Γραφικὸς σπασμὸς. Νευρωτικὸς ἐκδηλουμένη διὰ συστολῆς ακουσίας καὶ ἐπωδύνου τῶν τὴν ἄκραν χεῖρα κινούντων μυῶν, προερχομένη δὲ ἐκ καταχρήσεως περὶ τὴν κίνησιν τῶν δακτύλων ἄνευ συμφανῶν παθολογικῶν ἀνατομικῶν ἀλλοιώσεων τῶν νεύρων ἢ τῶν νευρ. κέντρων. Συνηθέστατα ὑπόκεινται εἰς τὴν πάθησιν οἱ γραφεῖς, ἀλλὰ καὶ οἱ τηλεγραφεῖται, οἱ κυμβαλισταί, οἱ στοιχειοθέται κτλ., οἱ παραπλησιαστέοντες ἐργασίας, οὐχ ἥττον προσβάλλονται. Οἱ πάσχοντες γράφοντες ἢ χειροτεχνούντες αἰσθάνονται ἐν ἀρχῇ κάματον τῶν δακτύλων ὡς ἐξ οὗ ἀναγκάζονται νὰ διακόπτωσι πολλάκις τὴν ἐργασίαν· εἶτα δὲ ἐπὶ μὲν ἐπιγίνονται ἐπὶ τῶν τοὺς δακτύλους κινούντων μυῶν σπασμοὶ τρομώδεις ὧν ἐνεκα ἡ γραφὴ ἀποβαίνει γωνιώδης καὶ ἀκανόνιστος, ὅτε δὲ παραλύονται οἱ περὶ τῶν δ' λόγος μῖες καὶ ἐντεθεῖν ἡ χεῖρ καθίσταται ἀνικανὸς πρὸς λειτουργίαν. Οἱ πάσχοντες τὴν δεξιάν χεῖρα ἀποπειρῶνται νὰναπληρώσωσιν αὐτὴν διὰ τῆς ἀριστερᾶς· ἀλλὰ καὶ αὕτη τότε προσβάλλεται πολλάκις. — Ἡ πάθησις διαρκεῖ ἐπ' ἄριστον καὶ εἶνε λίαν δυσίατος [A.X.]

Γραφεῖς. Βλ. Γράμματα καὶ Γραφή.

Γραφίτης. Μία τῶν ἀλλοτροπικῶν μορφῶν τοῦ ἀνθρακικοῦ στοιχείου. Κρυσταλλοῦται κατὰ τὸ βασιεξάγωνον σύστημα ῥομβοεδρικοῦς, κατ' ἄλλους δὲ κατὰ τὸ βασίρ. προκλινές. Ἀπαντᾷ συνήθως ἐν μορφῇ ἐξαπλευρικῶν τραπέζων, συνηθέστερον δὲ μὴς χειροπληθῆς μετὰ φυλλοπαγοῦς, ἀκτινωτοῦ ἢ σιφροῦ ἴστος. Σχιζεται κατὰ τὴν βάσιν, εἶνε εὐξέστος, τὰ δὲ λεπτὰ αὐτοῦ πέταλα εὐκαμπτα. Σκληρότητα ἔχει = 0,5 ἕως 1,0, εἰς βάρος = 1,9 ἕως 2,2, ἀφὴν παχεῖαν. χρῶμα σιδηρομέλαν, ἀποχρώννυσι τὴν χεῖρα καὶ ἐπὶ χαρτοῦ χαράσσει

μολυβδογράμους γραμμάς. Ἐχει δὲ λάμπην μεταλλικὴν καὶ εἶνε ἀδιαφανής. — Ὁ Γ. εἶνε καθάρων ἀνθρακικὸν στοιχείον μετὰ διεικτιστοῦ σιδήρου, ὀξυπυριτίου, ἀσβεστοῦ κ.τ.λ. Ἦνε λοιπὸν διμορφία τοῦ ἀδάμαγτος. Ἀπαντᾷ ἐν Νεαῖς Ῥώσῃ, Σιδηρίᾳ, Κεῦλανῃ, καὶ χρησιμεύει πρὸς κατασκευὴν μολυβδοκανδύλων, γωνίων πυρμαχίων καὶ ἐπικλεψίων τῆς ἐσωτερικῆς ἐπιφανείας ἀγγείων σιδηρῶν καὶ πηλίνων κτλ. [Κ.Μ.]

Χρῆσις αὐτοῦ γίνεται καὶ εἰς τὴν λατρικὴν ὡς ἀνθερπτικόν, διδεται δὲ ἐσωτερικῶς εἰς καταπνοίαν, καὶ ἐξωτερικῶς δὲ εἰς ἀλοιφήν.

Γραφίτοσημέντον (Χημ. τ. ε. χ.) (γραφίτοκόλλα), μάζα χρησιμεύουσα εἰς ἀεροστεγασίαν (συγκόλλησιν) ὑαλίνων ποτηρίων, ἀερολεβήτων κλπ. συνιστάμενη ἐξ ἡμερῶν βάρους γραφίτου, 3 ὀσβεσμένης ἀσβεστοῦ, 8 θεικοῦ βάρου καὶ 7 βερνίκιου διὰ λιναλαίου. [Ο.Α.Ρ.]

Γραφογνωσία ὀνομάσθη παρ' ἡμῶν ὑπὸ τοῦ Σπουρ. Λάμπρου ἡ ἄλλως καλουμένη Παλαιογραφία. [Ἰδ. λ. [Δ.]]

Γραφολογία. Ἡ τέχνη τοῦ διαγινώσκειν τὸν χαρακτῆρα τῶν ἀνθρώπων ἐκ τῆς γραφῆς αὐτῶν, ἣν ἐπιστημονικῶς ἐθεμελίωσεν ὁ Εὐγένιος Schwiedland, στηρίξας αὐτὴν ἐπὶ τοῦ νόμου, ὅτι ὡς ἡ τοῦ προσώπου ἑκφράσις αὐτοῦ καὶ ἡ γραφὴ εἶναι: ἐνδείξις ἰδιότητος ἐκαστοῦ ψυχικῆς καταστάσεως. Ἰὼν Παρισίοις ὑφίσταται ἡδὴ ἀπὸ τοῦ 1871 «Ἐταιρία τῆς Γ.» ἐκδίδουσα καὶ φύλλον, τὴν «Γραφολογίαν». [Ἰδ. Schwiedland Die Graphologie (3η ἐκδ. Βερολ. 1884). J. Crépieux Traité de G. (Γενεύη 1884).]

Γραφόμετρον (Μαθ.) ὀνομάζεται ὄργανον χρησιμεύον πρὸς μέτρησιν ἢ καὶ γραφικὴν χαρακτῆρα ὀριζοντίων γωνιῶν, ὅταν ἐνεκα τῆς μικρότητος τῆς μετρούμενης ἐκτάσεως (ὡς π.χ. κτημάτων μετρίας ἐκτάσεως, ὀλίγων χιλ. στρεμμάτων) δὲν εἶναι ἀνάγκη τῆς χρήσεως ἐντελεστέρων ὀργάνων οἷα τὸ θεοδολίον, βλ. λ.). Τὸ Γ. συνίσταται ἀπὸ πλήρη ὀριζοντίου διηρημένου κύκλου, ὀριζοντιούμενον δι' ἀεροσταθμῆς, ἐπὶ τοῦ ὁποίου γίνεται ἡ μέτρησις τῶν ὀριζοντίων γωνιῶν, ἀπὸ τμήμα τῆς καθέτου πρὸς μέτρησιν τῆς γωνίας μικρὸν ὕψους καὶ ἀπὸ τηλεσκοπίου χρησιμεύον διὰ τὴν ἀκόπυσιν. [Δ.Κ.]

Γραφοστατική. Μέρος τῆς ἐφαρμοσμένης Γεωμετρίας, ἀντικείμενον ἔχον τὴν διὰ γεωμετρικῶν μεθόδων καὶ γραφικῶν κατασκευῶν ἐπίλυσιν τῶν εἰς τὴν στατικὴν ἤτοι τὴν ἰσορροπίαν οἰομένητε συστήματος θύναμειον, ἀγομένων ζητημάτων. Ὑποβιβηθεῖσα πρῶτον ἐν Γαλλίᾳ ὑπὸ τοῦ Πονσελέ (1830) ἐτελειοποιήθη διὰ τοῦ Κρεμόνα ἐν Ἰταλίᾳ καὶ τοῦ ἐν Ζυρίχῃ Κούλμαν.

Γράχαμ (Thomas Graham) (Χημ.). Ἀγγλος χημικός γεν. τῷ 1807 ἐν Γλασκώδῃ.

εἰς αὐτὸν δρεῖλονται αἱ ἐρευναι περὶ τῆς διεικτιστοῦ τῶν ἀερίων, τοῦ σχηματισμοῦ τῶν κρυσταλλικῶν ὑδάτων, τῶν κρυσταλλινῶν ἀερίων ἐν τοῖς ἀνθρακωχεύοις κλπ. [Ο.Α.Ρ.]

Γράχαμ νόμος. Ὁ περὶ τῆς ἐκφυτῆσεως τῶν ἀερίων, ἀνάλογος πρὸς τὴν ἐκροὴν τῶν ρευστῶν. Κατὰ τοῦτον αἱ ταχύτητες ἐκφυτῆσεως διαφόρων ἀερίων ἐν ἴσῃ ὑδραυρικῇ πιέσει εἰσὶν ἀντιστρόφως ἀνάλογοι τῶν τετραγωνικῶν ῥιζῶν τῶν εἰδικῶν αὐτῶν βαρῶν: ἐπομένως ἐν ἴσῃ πιέσει τὸ ὕδρῳγόνον π.χ. ἐκφυττάται 4κις ταχύτερον τοῦ ὀξυγόνου ὡς 16κις ἑλαίτερον αὐτοῦ.

Γρεῦ (Nehemiah Grew) βοτανικός ἄγγλος (1628—1711), ὁ θεμελιωτὴς τῆς φυτικῆς ἀνατομίας (The anatomy of vegetables 1672, καὶ The anatomy of plants 1682). [Γ.Χ.]

Γρεβεία (Βοτ.), Grewia Hamelt., γένος φυτῶν τῆς οἰκογενείας τῶν Φιλυρωδῶν. Εἰσὶ θάμνοι τῶν Ἰνδίων ὧν τινες θεραπεύονται ὡς κόσμος (ἰδίως Γ. ἡ δυτικὴ G. occidentalis Ham.). Τῶν πλείστων αἱ βιβλικαὶ ἰνές χρησιμεύουσι διὰ πλεκτικὰ ἔργα, σχοινία κτλ. [Θ.Χ.]

Γρεβενά. Πολίχνη τῆς μεσημβρινῆς Μακεδονίας, κειμένη ἐν τῇ δυτικῇ λεκανοπέδιῳ τοῦ ποταμοῦ Ἀλιακμονας, ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἐλιμωτίδι, καὶ πλησίον τῆς ὀρθοτικῆς γραμμῆς τοῦ Ἑλληνικοῦ βασιλείου. Ἀπέχει τῶν Τρικκαλῶν πρὸς Β 19 ὥρας· κατοικεῖται ὑπὸ 2.000 χριστιανῶν καὶ 500 οἰκογενειῶν Ὀθωμανῶν. Οἱ Ὀθωμανοὶ ἀγνοοῦσι τὴν τουρκικὴν γλῶσσαν, κατὰ τὴν παραδοσιν δ' εἶνε Ἑλλήνες ἀνησιθητικοί. Ἡ γεωγραφικὴ θέσις τῆς πολίχνης θεωρεῖται λίαν στρατηγηματικὴ· διότι δι' αὐτῆς διέρχονται αἱ ὁδοὶ αἱ συνδέουσαι τὴν μεσημβρινὴν Μακεδονίαν πρὸς τὴν Θεσσαλίαν καὶ ἠπειρον. Ἦνε πρωτεύουσα ὁμωνύμου διοικητικοῦ διαμερίσματος, οἰκουμένου ὑπὸ 16.000 κατοικῶν καὶ διαιρουμένου εἰς τέσσαρας περιοχάς: τὸ Βλάχ., τὸ Χάο, τὸ Βέντσι, καὶ τὸ Τούρχι· εἰς τὸ τελευταῖον δὲ τοῦτο κείνται τὰ Γρεβενά. [Α.Μηλ.]

Γρεβενίτι. Χωρίον κατάρτυτον καὶ κατάρτυτον τοῦ Ζαγορίου, κειμενον ἐντὸς κοιλάδος καὶ περιχλειόμενον ἡνωθεν ὑπὸ λόφου θαλάσσης. Παράγει κυρίως εἶνον καλὸν καὶ πολύν. Οἰκία: 226, κάτ. 1500. Συνωκισθὴ ὑπὸ κατοικῶν τοῦ Καλῶνα καὶ τῶν Γρεβενῶν ἐξ ὧν καὶ τὸ ὄνομα.

Γρεβενόν. Χωρίον τοῦ δήμου Τριταίας Πατρῶν ἀπέχον 2 1/2 ὥρας ἀπὸ Προστοβίτης, Κάτοικοι 300.

Γρεβενοσέλι. Χωρίον Θεσσαλίας τοῦ δήμου Κοθωνίων ἀπέχον 4 ὥρ. ἀπὸ Βιταίστας. Κάτοικοι 252.

Γρεβίλ (Robert Kaye Greville). Ὀνο-

μικτὸς βοτανικὸς Ἀγγλὸς (1794—1866). κα-
θηγητὴς ἐν Ἐδιμβούργῳ. Συνέγραψε Flora
Edinensis, 1834, Algae britannicae 1830,
μετὰ 30 πιν., κτλ. [Θ.Χ.]

Γρεβιλλεία (Βοτ.) (Grevillea R. Br.
γενὸς τῆς οἰκ. τῶν Πρωτεωδών. Τὰ εἶδη εἰς
ἐυλωθὴ φυτὰ αὐτοφυῆ ἐν Αὐστραλίᾳ. Γ. ἡ
ῤωμκλέα (G. robusta Müll.) εἶνε δένδρον
ὕψηλόν περὶ τὰ 30—40 μ. ἔχον ὠραῖον φύλ-
λωμα καὶ ἀντέχον εἰς τὴν ξηρασίαν εἶνε πολύ-
τιμον δι' ἀνικμούς χώρας ὡς ἡ μεσημβρινή Γαλ-
λία καὶ Ἀλγερία ὅπου καλλιεργάζεται συχνά.
Γ. ἡ δακτυλιοφόρος (G. annulifera Cunn.)
εἶνε θάμνος μετὰ ὠραιότατων ἀνθέων οὗ τὰ
ἀμυγδαλοειδῆ σπέρματα ἐδώθημα. [Θ.Χ.]

Γρέδο ἢ Γέδεο· ἀφρικανικὴ νιγρητικὴ
φυλὴ κατοικοῦσα τὴν Δ. ακτὴν τῆς Ἀφρικῆς
περὶ τὸ ακρωτήριον Πάλμας. Εἶναι καλοὶ ναύ-
ται καὶ ἐμποροί. [Μ.Σ.]

Γρεβύ (Franc. Paul Jules Grévy).
Πρόεδρος τῆς γαλλικῆς Δημοκρατίας, γενν.
τῷ 1813 ἐν Mont-sous-Vaudrey. Σπουδά-
σας τὰ νομικὰ ἐξελέγη βουλευτὴς ἐν τῷ νομῷ
τοῦ Jora (τῆς πατρίδος του) καὶ διεκρίθη τα-
χύως ὡς ἀρχιεὺς ῥήτωρ. Πολεμήσας δὲ σφό-
δρα τὰ κυριαρχικὰ σχέδια τοῦ Ναπολέοντος καὶ
διαμαρτυρηθεὶς μετ' ἄλλων μετὰ τὸ πραξικό-
πημα τοῦ Δεκεμβρίου ἐξορίσθη καὶ ἀπελευ-
θερώθη μεν μετ' ὀλίγον, ἀλλ' ἀπεσυσθῆ τῆς
πολιτικῆς καὶ ἡσχολήθη μόνον εἰς τὰς δικη-
γορικὰς ἐργασίας του, μέχρις ὅτου τῷ 1868,
αὐτοῦ ἐγένετο πρόεδρος τῶν ἐν Πιρισιεῖς δι-
κηγόρων, ἐξελέγη ἐν τῇ πατρίδι του πάλιν βου-
λευτὴς. Ἀπὸ τοῦ Φεβρουαρίου 1871 ἐγένετο
ἐπανειληγμένως πρόεδρος τῆς Ἐθν. Συνελεύ-
σεως, καὶ ὅτε παρτήθη ὁ Μάκ Μαὼν, ἐξελέγη
πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας διὰ τὰ ἔτη 1879—86
καὶ τὸ δεύτερον διὰ τὰ 1886—93. Ἦτο φιλει-
ργητικὸς καὶ συντηρητικὸς, μὴ διεῖξας ἐν τούτοις
παντοτε τὴν απαιτούμενην σταθερότητα. Λή-
γοντος τοῦ 1887 ἐκραγέντος ἐν Γαλλίᾳ μεγά-
λου σκανδάλου διὰ τὴν ἀπονέμωσιν πολλῶν πα-
ρασήμων ἐπὶ πληρωμῇ, εἰς ἣν ἐνείχετο ὁ γαμ-
βρός τοῦ Γ. Οὐβισὼν, ἠναγκάσθη ὁ Γ. νὰ πα-
ραιτηθῇ τῇ 2 Δεκεμβρ. (ν). Ἦκτοτε ἐρησυχά-
ζων ἀπέθανε τὴν 15/27 Αὐγούστ. 1891. [Μ.Γ.]

Γρέδος (Σιέρα δὲ Γ.) Ὀροσειρὰ τῆς Ἰ-
σπαν. ἐν τῇ Παλ. Καστίλιᾳ καὶ Ἰστρεμαδούρῃ.
Ἀποτελεῖται ἐξ ἀποτόμων βράχων, δὲν ἐξη-
ρευνήθη δὲ ἀκόμῃ καλῶς. Μέγιστον ὕψος 2661
μ. Αἱ Ν. κλιτύες ἔχουσιν ὠραίας τοποθεσίας,
εἰς μίαν δὲ αὐτῶν κεῖται ἡ μονὴ Ἀγ. Ιού-
στου, ὅπου ἀπέθανε Κάρολος ὁ Ε'. [Μ.Σ.]

Γρενάδα (Grenada). Μία τῶν Μικρῶν
Ἀντιλλῶν νήσων ἀνήκουσα εἰς τὴν βρετανν.
διοίκησιν Βαρβαδόες. ἔχει μετὰ τῶν πλησίον
αὐτῆς Γρεναδιῶν νήσων (ἀκατοικητῶν) ἐμβ.
430 τχμ. καὶ (1881) 42403 κατ. ὧν 10 %

λευκοί, εἶνε δὲ δρεινὴ μὲν ἄλλ' εὐφορωτάτη
(σάκχαρον, βάμβακς κτλ.) Πρωτεύουσα Ἀγ.
Γεώργιος (5000 κατ.) [Μ.Σ.]

Γρενάδα. Βλ. Γρανάδα.

Γρενιέ (Charles Grenier) ὀνομαστὴς
Γάλλος βοτανικὸς (1805—1875), συνέγραψε
μετὰ τοῦ Γεδρὲν ἀξιόλογον καὶ τὴν μόνην
εἰσέτι εὐχρηστον χλωρίδα τῆς Γαλλίας (Flora
de France, 3 τ. Paris 1848—56). [Θ.Χ.]

Γρενούδλη (Grenoble). Ὀχυρωμένη
πρωτεύουσα τοῦ γαλλικοῦ νομοῦ Ἰζέρ καὶ τοῦ
πάλαι Δελφινάτου, κειμένη 121 χμ. ἀπὸ Λυὼν
καὶ 638 χμ. ἀπὸ Παρισιῶν, ἐν ὠραιότατῃ κοι-
λάδι ἦν περιβάλλουσι χιονοσκεπὴ ὄρη, παρὰ
τὴν σιδηρόδρομον Παρισιῶν—Λυὼν καὶ ἐπὶ τοῦ
Ἰζέρ, ὃν ζευγνύουσιν τρεῖς γέφυραι συνδέουσαι
τὰ μέρη τῆς πόλεως Ἀγ. Αὐρέντιον καὶ τὸ
μεγαλῆτερον λαμπρῶς ἐκτισμένον La Bonne.
Εἶνε ἔθρα ἐπισκόπου καὶ ἔχει ὠραία κτίρια,
ἐν οἷς ἐξεχουσιν οἱ ναοί, ἀνώτερα δικαστήρια,
ἀκαδημίαν τριῶν σχολῶν, λύκειον, πυροβο-
λικὴν σχολήν, ἱεροσπουδαστήριον, βοτανι-
κὸν κήπον, δημοσίαν βιβλιοθήκην 170000 τό-
μων καὶ 1500 πολυτόμων χειρογράφων, συλ-
λογὴν 11000 νομισμάτων κλ. Οἱ 49 338 κατ.
(1886) διατηροῦσι ἀκριαίαν βιομηχανίαν χει-
ροκτιῶν, μεταξωτῶν ὑφασμάτων, ψιφιδίων
πῶλων, ἡδυνάτων κτλ. Ἡ Γ. εἶνε ἀρχαία πό-
λις τῶν Ἀλλοβρόγων, ἐπεκταθεῖσα δὲ ὑπὸ τοῦ
αὐτοκράτορος Γρατιανοῦ ὀνομασθῇ Γρατια-
νουπολις. Ἐξ οὗ παρεβάρη τὸ σημερινὸν ὀ-
νομα. [Μ.Σ.]

Γρεσσέ (Jean Bapt. Louis de Gres-
set). Γάλλος ποιητής, γεννηθεὶς τῷ 1709 ἐν
Amiens, ὅπου καὶ ἀπέθ. τῷ 1777. Εἰσῆλθεν
εἰς τὸ ταγμα τῶν Ἱησουιτῶν, ἀλλ' ἐγκατέλι-
πεν αὐτὸ ὕστερον ἢ καὶ ἐξεβλήθη. Εἰς ἡλικίαν
24 ἐτῶν ἔγραψε τὸ περίφημον καταστάν ἔπος
Vert-Vert, ἔδυσσεϊαν παπαγάλου καὶ ἄλλα
ποιήματα δημοσιευόμενα ἐνίσχυσαν τὴν περὶ
τοῦ ποιητοῦ εὐμενὴ κρίσιν τοῦ κοινοῦ. Ἄλλο
κριτούργημα εἶνε ἡ Epître à ma soeur
sur ma convalescence. Λουδοβίκος 15' ὃν
προσεφώνησε τῇ ἐντολῇ τῆς ὑπ' αὐτοῦ τοῦ
ἰδίου ἱερουσίας ἀκαδημίας τῆς Ἀμιένης, ἐπὶ
τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς εἰς τὴν θρόνον ἀναρρήσεώς
του, διὰ τοῦ ποιήματος Le parrain magni-
fique, ἔδωκεν αὐτῇ τὴν τίτλον τοῦ εὐγενούς.
Ἐγράψε δὲ καὶ δράματα, μικροτέρως ὅμως
ἀξίως. [Μ.Γ.]

Γρετ-Καναῶνας (Great-Kanawha).
Ποταμὸς τῶν Ἡνωμ. Πολιτειῶν τῆς Β' Ἀμε-
ρικῆς, πηγάζων ἐν Β. Καρολίνῃ καὶ μετὰ ῥοὴν
640 χμ. (πρὸς ΒΔ) ἐκβάλλων εἰς τὸν Ὁ-
χάϊο. [Μ.Σ.]

Γρετρώ (André Ern. Mod. Grétry).
Περίφημος γάλλος μουσουργός, γενν. τῷ 1741
ἐν Λιέγγ. Τελειοποιηθεὶς εἰς τὴν μουσικὴν

τέχνην ἐν Ῥώμῃ, συνέγραψεν ἐνταῦθα συμφωνίας τινὰς λίαν ἐπιδοκιμαθείσας. Ἦν Παρισίοις δέ, ὅπου μετέβη μετὰ βραχείαν ἐν Γενεύῃ διαμονήν, ἔτυχε τὸ ὑπὸ Μαριμοντέλ ποιηθὲν καὶ ὑπὸ τὸ Γ' μελοποιηθὲν μελόδραμα Le Huron εὐνοικωτάτης ὑποδοχῆς. Τούτῃ δὲ ἐπηκολούθησαν ἕτερα 50 αὐδήσαντα ἐτι τὴν σήμεν αὐτοῦ, διακρινόμενα δὲ διὰ τὴν χάριν καὶ τὴν ἀγαστὴν ζωρότητα. Ἀπέθανε τῷ 1813 ἐν τῇ ἐπαύλει του ἐν Montinorency, ἧτις ἄλλοτε ἀνῆκε τῷ Ῥουσό. [Μ.Γ.]

Γρεταίστα. Χωρίον τῆς ἐπαρχίας Τζουμέρκων, τοῦ δήμου Ἀγνάντων, αἰ' οὐ ἀπέχει ὡς 2. Κάτ. 885 γειωργοί.

Γρέϋ (Ἰωάννα). Βλ. Γραί.

Γρηά. Ἀκρωτήριο βορειανατολικὸν τῆς νήσου Ἀνδρου, ἐν μεσῇ τῆς ανατολικῆς αὐτῆς παραλίας κειμενον, εἰς ὃ τερματίζεται τὸ εἰς δύο τμήματα διαχωρίζον τὴν νῆσον ὅρος Πέταλον. Ἐσφαλμένως σημειοῦται εἰς τοὺς εὐρωπαϊκοὺς γεωγρ. πίνακας C. Gerias. Ὅρα ἐν λ. Ἀνδρος. [Δ.Μηλ.]

Γρηγοράκη. Ἀρχαιότατη λακωνικὴ οἰκογένεια ἧς πολλὰ μελῆ ἤρξαν τῆς Μάνης. Λέγεται ὅτι κατήλθον εἰς Μάνην ἐξ Ἀδριανοπόλεως μετὰ τὴν πτώσιν αὐτῆς κρυπτομένου ὑπὸ πλάστῃν ὄνομα. Εἶτα δὲ εὐημεροῦντες κατέλαβον τὴν πρώτην ἐν τῇ Μάνῃ θεσιν ἐπὶ πολὺν χρόνον. Ἐπισημότατοι τῶν Γ. ἐγένοντο οἱ ἐξῆς: Τζανέτος (Τζανέτμπης) Γ. Ὑπῆρξεν ἡγεμὼν τῆς Μάνης ἐπὶ δύο περιόδους ἀπὸ τοῦ 1784—1797. Ἡ ἐποχὴ τῆς γεννησεως του ἀγνοεῖται, ὃ δὲ θάνατός του τιθεῖται κατὰ τὸ ἔτος 1812 ἢ 13 ἐν Μαυροβουνίῳ τοῦ Γυθείου. Ὅτε οἱ ἐν Τριπόλει Ὀθωμανοὶ συλλαβόντες ἀνεσκολόπισαν τὸν ἐξάρχον Γρηγοράκην καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ, σφράγκας τὸ ἑγερτήριο κατὰ τῶν Τούρκων προσέβαλε τὴν δευτέραν τοῦ Πάσχα 1780 τοὺς ἐν τῇ φρουρίῳ Πασαβᾶ Τυρκαλθανούς οὓς μετὰ ἐπτακοσίων οἰκογενειῶν τῶν κατέσφαξε μέχρις ἐνὸς καταδιώξας τοὺς συναθροισθέντας κατόπιν Ὀθωμανοὺς μέχρι Τρινάσου καὶ Βαρδουνίας· τὸ δὲ ὅριον τοῦτο ἔμεινεν ἕκτοτε τὸ ὀριστικὸν μεθόριον τῆς Μάνης. Διαιρεθείσης τῆς οἰκογενείας τῶν Γ. εἰς δύο ἀντίπαλα μέρη, ὁ Τζανέτος παραλαβὼν τοὺς στενωτέρους αὐτοῦ συγγενεῖς, πλουσιώτατος δὲ ὡς ἐκ τῆς καταλήψεως τῶν εὐφώρων πεδιάδων Πασαβᾶ καὶ Μαυροβουνίου, μετώκησεν ἐκ Σκουταρίου συνοικίσας τὸ Μαυροβούνιον, κατόπιν δὲ ἐννοήσας τὴν σημαντικότητα τοῦ λιμένος Γυθείου ἔκτισε κατὰ τὸν ποιητὴν καὶ «πολιτείαν εὐμορφήν εἰς τὸ Μαυροβούνιον». Ὡς ἡγεμὼν τῆς Μάνης συνέτρεξε τὴν τουρκικὴν κυδέρνησιν εἰς τὴν καταστροφὴν τῶν εἰς Καστάνιτζαν Ἀλβανῶν καὶ τῶν μετ' αὐτῶν συμπολεμούντων Κολοκοτρωναίων καὶ τοῦ περιφήμου ἀρματοῦ Παναγιώταρου Βενεζανᾶκη. Ἐπὶ τῆς ἐποχῆς του ἐγένετο ἡ

ἐνδοξος ἐπιχείρησις τοῦ Ἀνδρούτζου, ἀπὸ τοῦ Ταϊνάρου διασχίσαντος τὴν Λακωνίαν καὶ ἐνωθέντος παρὰ τὴν Μελτίνην μετὰ τοῦ Ζαχαριᾶ· ὁ Τζανέτμπης ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ ἐδείξε δξυδερκειαν οὐ τὴν τοχούσαν· συναθροίσας πλεον τῶν 4 χιλ. ἀνδρῶν δὲν ἐπέτρεψε μὲν τοῖς Τούρκοις τὴν εἰς Μάνην εἰσβολὴν εἰς δὲ τὴν Ἀνδρουτίζον καὶ τοὺς περὶ αὐτὸν ἐπέδειξε τὰς δόους δι' ὧν ἀδελφίως διήλθον. Ἐπιθυμῶν νὰ συνεννοηθῇ μετὰ τοῦ Ναπολεόντος ἀπέστειλε εἰς αὐτόν, ἐν Ἰταλίᾳ στρατοπεδεύοντα, τοὺς υἱοὺς του οὓς καὶ κατέταξε εἰς τὸν γαλλικὸν στρατόν, ἕλκον δὲ υἱοὺ τοῦ τὸν Μαγγιῶρον Περρον εἰς τὸν Ῥωσσικόν. Καταδιωχθεὶς εἶτα ὑπὸ τῶν Τούρκων ὡς στασιαστὴς ἀνέστη πρὸς τοὺς πολέμους ἐπ' ἀκρίτων, ἀλλὰ μὴ δυναμένος ν' ἀνδῇ περιεφερέτο κρυπτόμενος καὶ υποθαλπόμενος ὑπὸ τῶν φίλων του, ἀπέθανε δὲ καμπιτωρὸς καταστραφείσης καὶ δημευθείσης ἀπάσης τῆς περιουσίας του.

Ἀντώμπεης Γ. ἑξαδελφός τοῦ ἀνωτέρω, ἦτο ὁπονδὸς αὐτοῦ ἐχθρὸς συντελέσας τὰ μέγιστα εἰς τὴν καταστροφὴν αὐτοῦ· ἦρξε τῆς Μάνης 1803—1810. Ἐπὶ τῆς ἡγεμονίας του ἡ Μάνη ἀπῆλκυσε σχετικῆς τινος ἡσυχίας καθόσον τῇ ἐνώσει τῶν Μαυρομυχαλαίων καὶ ἄλλων ἰσχυρῶν οἰκογενειῶν τῆς Μάνης μετ' αὐτοῦ δὲν ἔμειναν ἐν τῷ τόπῳ ἰσχυρότεροι ὅπως ἀντιδράσωιν· ἀλλὰ ῥαδιουργοὶ παρὰ τῷ Βελῆ-πασᾶ τῆς Τριπόλεως ὑπέβαλε τὴν ἐκ τῆς ἀρχῆς παραίτησιν του ἀντικατασταθεὶς διὰ τοῦ γαμβροῦ του Κ. Ζερβίμπη. Εἶτα γενόμενος μέλος τῆς Φιλικῆς Ἑταιρίας ὑπὸ τοῦ Περραιβοῦ ὑπέγραψε ἐν Κυτριάδ μετὰ τοῦ Πετρώμπη καὶ Παναγιώτῃ Τρυπᾶκῃ ἔγγραφον δι' οὗ ἀπερασιάθη ἡ συμμετοχὴ τῶν Μανιατῶν εἰς τὴν ἑλληνικὴν ἐπανάστασιν. Ἐκτραγείσης δὲ ταύτης τεθείς ἐπὶ κεφαλῇς Μανιατῶν αὐτὸς μὲν ἐβασίσε καὶ κατέλαβε τοὺς ἀπὸ Τρινάσου μέχρι Βαρδουνίας πύργους τῶν Τούρκων ἀναιμῶνται, οὓς μετὰ τοῦ Κραδατᾶ κατεδαφισεν, ἀποστείλας τοὺς Ὀθωμανοὺς ὑπὸ συνοδείαν εἰς Τρίπολιν, τὸν δὲ Δημήτριον Τζιγκουράκον Γ. ἀπέστειλε μετὰ τῶν ἄλλων συγγενῶν του πρὸς πολιορκίαν τῆς Μονεμβασίας. Διαμεινας εἰς Μιστράν ἐσχηνάτισε τὴν ἐφορίαν Σπάρτης μετὰ τοῦ Κραδατᾶ, ἀπέθανε δὲ ἐκεῖ κατὰ 7θρίον 1821 ὑπερογδοηκοντοῦτης.—Ὁ Τσιγκούρ Γ., ἀνεψιὸς τοῦ Ἀντώμπη καὶ ἐξ ἀδελφῆς θεοῦ τοῦ Πετρώμπη, ὑπῆρξε Μπάς Καπετάνος καθ' ἣν ἐποχὴν ὁ Πετρώμπης ἤρχε τῆς Μάνης· ἐφημιζέτο ὡς ὁ γενναϊότερος τῶν ἀνδρῶν τῆς Λακωνίας, ἐδολοφονήθη δὲ κατὰ τὰς παραμονὰς τῆς ἐπανάστασεως, ἧτις μικροῦ δεῖν ἀνεβλήθη ὡς ἐκ τούτου προξενηθεῖσιν μεγάλων ταρχῶν.—Ὁ Τζιγκουράκος Δημήτριος Γ., υἱὸς τοῦ ἀνωτέρω μνημονευομένου, ὑπῆρξεν εἰς τῶν ἀρχηγῶν τῆς πολιορκίας τῆς Μονεμβασίας διακριθεὶς ἐν αὐτῇ, διετέλεσε πληρεξούσιος καὶ βουλευτὴς καὶ ἀπέθανε κατὰ

τὸ ἔτος 1843 εἰς ἡλικίαν 53 ἐτῶν. — Τὸ ἄν-
ν ε τ ἄ κ η ς Γ. ἔργον τοῦ Τζανέτμπεη
Γρηγοράκη ἔκυριώτερος ἀρχηγός τῶν κατὰ
ξηρὰν πολιτοκονούντων τὸ φρούριον τῆς Μονεμ-
βασίας, οὗτος μετὰ τὴν ἄλωσιν ἐγένετο ὁ
πρῶτος φρουράρχος, κατηγορηθεὶς δὲ ἐπὶ συν-
εννοήσαι μετὰ τῶν Τούρκων ἐπαύθη τῆς θέσεως
ταύτης, ἀποδειχθεὶς δὲ ἀμέσως τῆς ἀποσ-
τητός του ἐνόμισεν ἑαυτὸν προσδεδειγμένον, μὴ
ἀναμειχθεὶς ποσὸς εἰς τὰς στρατιωτικὰς ἐπι-
χειρήσεις, μέχρι τῆς εἰσβολῆς τοῦ Ἰμβραήμ-
πασσά ἐν Μανη μετ' οὗ συνεπλάκη ἐξῶθεν τοῦ
Γυθείου ἀναγκασθεὶς εἰς υποχώρησιν μετὰ τὴν
ἀποκατάστασιν τῶν πραγμάτων ἐξελέγετο παν-
τοτε πληρεξούσιος καὶ βουλευτὴς κατὰ δὲ τὸ
1847 ἐγένετο γερουσιαστὴς καὶ ὑποστράτηγος
καὶ ἀπέθανεν ἐν Γυθείῳ κατὰ τὸ 1868 εἰς ἡλι-
κίαν 90 σχεδὸν ἐτῶν. — Θεόδωρος Γ. Οὗτος
διεδέχθη τὸν Κ. Ζερδμπεην τῇ ἐκλογῇ τῶν
προστώτων καὶ ἐπισκόπων τῆς Μάνης, ἡγε-
μονεύσας ἀπὸ τοῦ 1812—15 διεδέχθη δὲ τοῦ-
τον ὁ Πατρόμπεης Μαυρομιχάλης. ([Π.Γ.]

Γρηγόριος (Νικηφόρος). Βυζαντινὸς
ιστοριογράφος γενν. τὸ 1295 ἐν Ἡρακλείᾳ τῇ
ἐπὶ Πόντου. Μεταβὰς εἰς Κων/πολιν περιε-
δελθὴν τὸ μοναχικὸν σχῆμα, ἐνηργολόγηθ' εἰς
μελέτας διαφόρους, σπουδάζας καὶ τὰ μαθημα-
τικά καὶ τὴν ἀστρονομίαν. Εὐνοούμενος ὑπὸ
τοῦ αυτοκράτορος Ἀνδρόνικου Δ' ὤψθη ὑπ'
αὐτοῦ εἰς τὸ ὑπουργικὸν χαρτοφυλάκιον, φυλά-
κος τῶν αυτοκρατ. ἀρχείων, ὅπου ὁμιλῶν δὲν
ἐδεχθῇ βραδύτερον, ὁμιλῶν ἀνῆλθεν εἰς ὑψηλὰ
ὑπουργήματα καὶ ἐφημιόθη ἐπὶ παιδείᾳ. Εἰς τὸν
αὐτοκράτορα Ἀνδρόνικον Β' ὁ Γ. ἀνεπτύξε με-
λέτην του περὶ τῶν κακῶς ἐχόντων ἐν τῷ πρὸς
προσδιορισμὸν τῆς ἡμέρας τοῦ Πάσχα συνῆθαι
ὑπολογισμῶ καὶ πρότασιν περὶ διορθώσεως τοῦ
πασχαλίου, ὡς δὲ αὐτὸς ὁ ἱστορικὸς ἀναγράφει
«προσῆκατο μὲν καὶ ἡγήθη τῇ ἀποδείξει
ὁ βασιλεὺς, ἀλλ' ἵνα μὴ τοῦτο σύγχυσις μάλ-
λον τοῖς ἀμαθέσι φανῇ καὶ μερισμαὶ ἐπαχάνη
τῇ ἐκκλησίᾳ, πειρηγμένον ἄρῃκα τὸ πρᾶγμα
καὶ ὅλως ἀνεπιχειροῦν». Κατὰ τὰς ἐν Κων-
σταντινουπόλει σφοδρὰς διαμάχας περὶ τῆς
ἐνώσεως μετὰ τῆς δυτικῆς ἐκκλησίας ὁ Γ.
ἐφέλκυσάμενος τὴν δυσμένειαν τοῦ αυτοκρά-
τορος Ἰωάννου Κ' τοῦ Καντακουζηνοῦ καὶ τοῦ
πατριάρχου Γαλλιστοῦ ἐναγκάσθη (1351) εἰς
μονήν, ὅπου διέμεινε μέχρι τῆς ἐνθρονίσεως
τοῦ Ἰωάννου (1354). Πάμπολλα εἰσι τὰ ἔργα
τοῦ Γ., ἱστορικὰ, θεολογικά, φιλοσοφικά, α-
στρονομικά, πανηγυρικοὶ λόγοι καὶ ποιήματα.
Ἰδίᾳ ὁμοίως διαπρέπει ὡς ἱστοριογράφος ἡ βυζαν-
τιανὴ ἱστορία του, ἐπιγραφομένη Ῥωμαϊκῇ,
ἐκτείνεται ἀπὸ τοῦ 1204 μέχρι τοῦ 1359, εἰς
38 βιβλία, ἐκδοθέντα ἐν τῷ Corpus scrip-
torum historiae byzantinae τῆς Βόννης τὰ
μὲν πρῶτα 24 τὸ τρίτον ὑπὸ L. Schopen (2
τ. 1829—30), τὰ δὲ λοιπὰ τὸ πρῶτον ὑπὸ I.

Bekker (1855). Ἐκ τῶν ἄλλων ἔργων τοῦ
Γ. πολλὰ μένουσιν εἰσέτι ἀνέκδοτα.

Γρηγόριος. 1) Χωρὶον τοῦ δήμου Ὁρι-
νίας τῆς Ναυπακτίας, ἔχον 198 κατ. [Μ.Σ.]
2) Χωρὶον τοῦ δήμου Αἰγίων ἐν Αἰγιάλειᾳ,
ἔχον 118 κατ. γεωργούς, ἀμπελῶν καὶ στα-
φίδων ἱδίᾳ. [Γ.Πδ.]

Γρηγοριανοί. Βλ. Ἀρμένιοι (τόμ. Β'
σ. 321).

Γρηγοριανός Νομομαθὴς τῶν χρόνων
Διοκλητιανοῦ (284—305 μ.Χ.) πιθανῶς, ἀπαρ-
τίσας δὲ συλλογὴν νόμων τῶν αυτοκρατόρων
ἀπὸ Ἀδριανοῦ μέχρι Διοκλητιανοῦ, τὸν Codex
Gregorianus, συγνὰ ἀναφερόμενον ὑπὸ τῶν
μεταγενεστέρων καὶ πιθανῶς ληφθέντα ὑπ' ὅψιν
ἐν τῇ συντάξει τοῦ Ἰουστινιανοῦ κώδικος.

Γρηγόριος. Τὸ ὄνομα τοῦτο φέρουσι 16
παπᾶ, ὧν ἐπισημότεροι οἱ ἑξῆς. 1) Γρηγόριος
ὁ Δ', ὁ Μέγας καὶ Διάλογος ἐπικαλούμενος,
πάπας Ῥώμης 590—604, υἱὸς γερουσιαστοῦ
καὶ Σουλτίας, τῆς κατόπιν διὰ τὴν εὐσεβῆ βίον
τῆς ἐν ταῖς ἀγίαις καταλεχθείσης. Ἐγένν.
περὶ τὸ 540 καὶ ἐσπούδασε τὰ νομικά καὶ τοὺς
ἐκκλ. πατέρας. Περί τὸ 574 διωρίσθη πραι-
τωρ. Κληρονομήσας μεγάλην περιουσίαν παρὰ
τοῦ πατρὸς τοῦ ἱδρύσεν ἐν Σικελίᾳ ἐξ ὀνίας
Βενεδικτινῶν καὶ ἐδόξουν ἐν Ῥώμῃ. Τῷ 579
ἀπεστάλη εἰς Κων/πολιν ὡς ἀποκριστάρχος, ὅ-
που εἰργασθῇ ἐπιτυχῶς πρὸς συμφιλίωσιν τοῦ
αὐτοκράτορος πρὸς τὸν πάπαν. Ἐπιστρέψας τῷ
585 εἰσῆλθεν εἰς ἐκκλησιαστικά ἀξιώματα,
τῷ δὲ 590 ἐξελέγη πάπας. Μετὰ τοῦ πα-
τριάρχου καὶ τοῦ αυτοκράτορος Κων/πολεως
δὲν διετήρησε φιλικὰς σχέσεις ἕνεκα τῶν
κυριαρχικῶν τοῦ τῆς Ῥώμης θρόνου αξιώσεων.
Ὅτε Ἰωάννης ὁ Δ', ὁ Νηστευτὴς, προσέλαβε
τὸν τίτλον «Οἰκουμενικὸς πατριάρχης», ὁ Γ.
πολλὰ ἠπειλήσεν αὐτόν, ἑαυτὸν δὲ εἰς ἀντίθεσιν
ἐκάλει «δοῦλον τῶν δούλων τοῦ Θεοῦ». Καὶ
ἐν τῇ βίῳ δὲ αἱ κυριαρχικαὶ τοῦ Γ. αξιώσεις
ἐγέννησαν μετὰ τῶν ἐπισκόπων πλείστας ἐριδας.
Ὁ Γ. εἰς ἐνδείξιν τῆς ἀπ' αὐτοῦ ἐξαρτήσεως τῶν
τῆς Δυσεως ἐπισκόπων ἐγενίκευσεν τὴν ὑπὸ τοῦ
Πάπα Συμμαχοῦ περὶ τὸ 500 εἰσαχθεῖσαν
συνήχην τῆς εἰς τοὺς ἐπισκόπους ὑπὸ τοῦ
πάπα ἀποστολῆς τοῦ ἐπισκοπικοῦ μανδύου
(παλλίου, βλ. λ.). Διὰ τῶν ἐνεργειῶν τοῦ Γ.
ἐδαπτιόθη ὁ βασιλεὺς τῆς Ἀγγλοσαξωνίας
Ἰθελέρτος καὶ πολλοὶ τῶν ὑπάρχων του.
Ἐμερίμνησεν ὁ Γ. περὶ τῆς βελτιώσεως τοῦ
κλήρου, ὡς θεολόγος δὲ τάσσεται μετὰ τῶν
τεσσαρῶν διδασκάλων τῆς Δυτικῆς Ἐκκλη-
σίας παρὰ τὸν Ἀμβρόσιον, τὸν Ἰερώνυμον καὶ
τὸν Αὐγουστίνον. Τὸ κύριον ἔργον του εἶναι
«Dialogorum de vita et miraculis
patrum Italicorum et de aeternitate a-
nimarum libri IV». Πρῶτος ὁ Γ. ὑποδεί-
κνυσι τὴν μεταλήψιν ὡς πραγματικὴν ἐπανά-
ληψιν τῆς ἐπὶ τοῦ σταυροῦ θυσίας τοῦ Ἰησοῦ,

ἀνέπτυξε δὲ τὴν περὶ καθαρτηρίου πυρὸς διδασκαλίαν.

2) Γ. ὁ Β' ("Αγιος), Ῥωμαῖος Βενεδικτίνος, πάπας 715—731. Ἀντέστη εἰς τὰς κατὰ τῶν εἰκόνων διατάξεις Λέοντος τοῦ Ἰσαύρου καὶ ἀφώρισε τὸν τότε πατριάρχην Κων/λεως Ἀναστάσιον. Προσήρτησε τὴν γεμ. ἐκκλησίαν εἰς τὴν τῆς Ῥώμης καὶ προστατεύσας τοὺς Φράγκους παρεσκεύασε τὴν ἔνωσιν τοῦ φραγκικοῦ βασιλείου μετὰ τῆς Ἀγίας Ὀἰκίας.

3) Γρηγόριος ὁ Γ' ("Αγιος), Σύρος τὴν καταγωγὴν, πάπας 731—741. Συνεκρότησεν ὑπὲρ τῆς προσκυνήσεως τῶν εἰκόνων Σύνοδον ἐν Ῥώμῃ τῷ 732.

4) Γ. ὁ Ζ', ὁ μέγιστος τῶν παπῶν θεωρούμενος, πρότερον καλούμενος Χιλδεβράνδος, ἀνὴρ ταπεινῆς καταγωγῆς, γενν. περὶ τὸ 1020, Βενεδικτίνος μοναχὸς κατ' ἀρχάς, ἐκτίστητο μεγάλῃ ἐπιρροῇ εἰς τὰ τῆς δυτ. ἐκκλησίας. ἦν διηθύνων πραγμاتي ἀπὸ τοῦ 1058. Πάπας ἐγένετο τῷ 1072. Τὸ ὄνειρον τοῦ Γ. ἦν ἡ εἰς τὴν πνευματικὴν ἐξουσίαν ὑποταγὴ τῆς κοσμικῆς, τοῦτο δ' ἐπέδωξε μετ' ἀνεκδότου δραστηριότητος καὶ φρονήσεως, πρεσβεύων κατ' ἀρχὴν ὅτι ὡς ἡ σελήνη λαμβάνει τὸ φῶς τῆς ἀπὸ τοῦ ἡλίου οὐτως οἱ πολιτικοὶ ἡγεμόνες τὴν ἐξουσίαν δεῖν νὰ λαμβάνωσι παρὰ τοῦ πάπα, τοῦ ὁρατοῦ ἀντιπροσώπου τοῦ Χριστοῦ. Πρὸς ἐπιτυχίαν τῶν σχεδίων αὐτοῦ ἐπεμελήθη ἐν πρώτοις μεταρρυθμίσεων τινῶν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, καθιέρωσε δὲ δι' αὐστηρῶν διαταγῶν (1074) τὴν ἀγαμίαν τῶν τῆς ἐκκλησίας λειτουργῶν, παρακωλύων οὕτω τὸν τυχόντα λαϊκὸν ν' ἀναμιγνύηται εἰς τὰ τῆς Ἐκκλησίας, καὶ ἐπάταξε γενναίως τὴν σιμωνίαν. Ἀπὸ τοῦ 1075 εἰχεν ἐκδώσει νόμον, ὅστις ἔμεινε μέχρι τοῦ 1078 μυστικός, καθ' ὃν τοῦ λοιποῦ τοὺς ἐπισκόπους καὶ ἡγουμένους τῶν μονῶν θὰ διώριζον οὐχὶ οἱ κατὰ τόπους βασιλεῖς, ἀλλ' ὁ πάπας. Τὰς μεταρρυθμίσεις ταύτας Φίλιππος μὲν ὁ Α' τῆς Γαλλίας ἐφάνη ἀποδεχόμενος, Γουλιέλμος δὲ ὁ τῆς Ἀγγλίας βασιλεὺς οὐδαμῶς ἔλαβεν ὑπ' ὄψιν. Κυρίως δὲ πρὸς τὸν αὐτοκράτορα τῆς Γερμανίας Ἑρρίκον τὸν Δ' διεξήχθη ὁ πόλεμος, περὶ οὗ ἰδε ἐν ἄρθρῳ Ἑρρίκος ὁ Δ' τῆς Γερμανίας. Μετὰ προσωρινὸν θρίαμβον ὁ Γ. ἐκθρονισθεὶς ὑπὸ Ἑρρίκου τοῦ Δ' ἐνεκλείσθη εἰς τὸ Ἀγγέλου Φρούριον (1083), ἐλευθερωθεὶς δὲ κατόπιν ὑπὸ τῶν Νορμανδῶν ἀπέθανεν ἐν Σαλέρνῳ τῷ 1085.—Ὁ Γ. ἔγραψε τὴν «Religio quadrata», κανονισμὸν διὰ τὰ μοναχικά ταγματα καὶ πολλὰ διατάγματα.

5) Γ. ὁ Θ', ἐξ ἐπισήμου γένους, πάπας τῷ 1227. Ἀφωσιώθη εἰς τὸν ὑπὲρ τῆς κοσμικῆς ἐξουσίας τοῦ πάπα ἀγῶνα, διεξαγαγὼν αὐτὸν ἐναντίον τοῦ Ὀνενσταουφίδου Φρειδερίκου τοῦ Β', ἐπιμόνωσ ἀλλ' ἄτυχως (βλ. Φρειδερίκος Β'). Μικρὸν μετὰ τὴν ὑπὸ τοῦ Φρ. ἄλωσης τῆς Ῥώμης ἀπέθανεν ὁ Γ. τῷ 1241 σχεδὸν ἑκατοντούτης.

6) Γ. ὁ ΙΓ', ἐκ Βολωνίας, πάπας τῷ 1572. Ἐγωνίσθη ἐπιτυχῶς κατὰ τῶν διαμαρτυρομένων καὶ πρὸς ἀνθρώπων τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας, ἰδρύσας ἱερατικὰς Σχολὰς, προστατεύσας τοὺς Ἰησουίτας κτλ. Ματαιῶς προσεπάθησε νὰ συνενώσῃ ὅλας τὰς τῆς Δύσεως Δυνάμεις κατὰ τῶν Τούρκων. Τὴν νύκτα τοῦ ἁγίου Βαρθολομαίου ἐπανηγύρισε δι' ἑορτῶν καὶ τελετῶν. Διὰ βούλλας τῆς 13 Φεβρ. 1582 εἰσῆγαγεν εἰς τὴν Δύσιν τὸ νεὸν ἡμερολόγιον, ὅπερ φέρει τὸ ὄνομά του (βλ. Ἡμερολόγιον). Ἐφρόντισε περὶ βελτιωμένης ἐκδόσεως τοῦ Corpus juris canonici (1582), ὑπεστήριξε δὲ τὰς ἐπιστήμας καὶ τὰς τέχνας μετ' ἐλευθεριότητος. Ἀπέθ. τῷ 1585.

7) Γ. ὁ ΙΔ', γενν. 1765 ἐν Βελιούργῃ τῆς Ἑνετικῆς δημοκρατίας, πάπας τῷ 1831. Ὡς κυβερνήτης τοῦ παπικοῦ κράτους ἐν ἐποχῇ ταραχῶν καὶ ἐπαγχοστάσεων ἐφάνη κατώτερος τῶν περιστάσεων. Μέναν ζῆλον εἰδείξεν ὑπὲρ τῆς διαδόσεως τοῦ καθολισμοῦ ὅπου ἦτο δυνατόν· κατωρθώσε δὲ νὰ ἐνισχύσῃ μεγάλως αὐτὸν καθ' ὅλην τὴν Δύσιν. Ἀπέθ. τῷ 1846.

Γρηγόριος ὁ Φωτιστής, ἐπώνυμον ἔχον Λουσαρόβιτς, ὁ θεμελιωτὴς τοῦ χριστιανισμοῦ ἐν Ἀρμενίᾳ, γενν. τῷ 257 ἐν Βαγαρσακάδ, υἱὸς, κατὰ τὴν παραδοσιν, τοῦ ἐκ βασιλικοῦ γένους πρίγκηπος Ἀνάκ. Οὗτος φωνεύσας τὸν Περσὴν (Ἀρσακίδην) βασιλέα τῆς Ἀρμενίας Χοσρόην τὸν Α', ἐσάγγη μεθ' ἀπασης τῆς οἰκογενείας του, ἐξ ἧς μόνος ὁ Γ. διετῆς διεσώθη ὑπὸ τῆς χριστιανῆς αὐτοῦ τρεφοῦ εἰς Καισάρειαν, ὅπου ἐβαπτίσθη. Ἀνὴρ ἡδὴ ἐπανελθὼν εἰς Ἀρμενίαν ὠμολόγησε θαρραλέως τὸν χριστιανισμὸν, διὸ καὶ ἐρρίφη ὑπὸ τοῦ βασιλέως, τοῦ υἱοῦ τοῦ Χοσρόου, Τιριδάτου, εἰς σκοτεινὸν ὑπόγειον, ὅπου ἔζησε 13 ὅλα ἔτη τρεφόμενος ὑπὸ ἐλεῆμονος γυναικός. Τῷ 302 τοῦ βασιλέως ὑποπεσόντος εἰς παραφροσύνην ἡ ἀδελφὴ αὐτοῦ ἐκάλεσε εἰς θεραπείαν τὸν Γ., ὅστις θεραπεύσας τὸν Τιριδάτην ἐβάπτισεν αὐτόν, ἀρραβωνήντα ἑκτοτε μετὰ ζήλου εἰς τὴν διάδοσιν τοῦ χριστιανισμοῦ. Ὁ Γ. ἀνηγορεύθη πατριάρχης τῆς Ἀρμενίας καὶ ἐμόχθησεν ὑπὲρ στερεώσεως τῆς ἀρμενικῆς ἐκκλησίας. Τῷ 318 καταστήσας διάδοχον τὸν υἱὸν του Ἀριστακῆς ἀπεσώρθη εἰς μοναχικὸν βίον καὶ ἀπέθ. μετὰ τινα ἔτη. Τὸ ὄνομα τοῦ Γ. φέρει ἐν Ἀρμενίᾳ μοναχικὸν ταγμα ἀπὸ τοῦ ΙΔ' αἰῶνος.

Γρηγόριος ("Αγιος), ὁ Θεοματουργὸς ἐπικαλούμενος, ἐγεννήθη ἐν Νεοκαισαρείᾳ (τῆς Καππαδοκίας) καὶ ὠνεμάσθη Θεόδωρος. Ἀπεθανόντος τοῦ πατρὸς (231), ἐδέχθη τὸν χριστιανισμὸν, διδασθεὶς ἐπὶ οὕτω ἔτη ὑπὸ τοῦ Ὀριγένους ἐν Καισαρείᾳ τῆς Ἀσιατικῆς. Ἐπανελθὼν εἰς τὴν πατρίδα του ἐχειροτονήθη τῷ 244 ἐπίσκοπος αὐτῆς καὶ εἰργάσθη δραστηριώτατα ὑπὲρ διαδόσεως τοῦ χριστιανισμοῦ

ἐν Πάντι, Ἐνεκα τῶν θαυμάτων ἅτινα συνέγονται μετὰ τοῦ ὀνόματός του ἐκλήθη Θαυματουργός. Ἐν τῇ Θεολογίᾳ ἐγένετο ὁπαδὸς τοῦ Ὁριγένους. Τὰ συγγράμματά του, μεταξὺ τῶν ὁποίων μνημονεύεται ἡ Παράφρασις τοῦ Ἐκκλησιαστοῦ τοῦ Σολομώντος, ἐξεδόθησαν τὸ πρῶτον ἐλλ. καὶ λατ. ὑπὸ Γ. Φοσσίου (Μογουντία 1604).

Γρηγόριος ὁ Νύσσης ("Ἅγιος). Ἦτο νεώτερος ἀδελφὸς Βασιλείου τοῦ Μεγάλου καὶ ἐγεννήθη ἐν Καππαδοκίᾳ περὶ τὸ 331. Προσριθεῖς διὰ τὸν ἐκκλησιαστικὸν βίον, ἐπέδωκε μετὰ μεγάλου ζήλου εἰς τὴν μελέτην τῆς φιλολογίας, καὶ μάλιστα ἐπὶ τινὰ χρόνον παρητήθη τῆς ὑπηρεσίας τῆς Ἐκκλησίας, ἵνα εἰς τὴν θύραθεν σοφίαν ἀσχοληθῇ. Εἶτα δὲ ἐπιστρέψας εἰς τὸ πρῶτον σταδίον του ἐχειροτονήθη τῷ 372 ἐπίσκοπος τῆς Νύσσης. Ἦτο δυνατώτατος ῥήτωρ καὶ σθεναρὸς πρόμαχος τῶν ἀποφάσεων τῆς Νικαίας συνόδου. Διαβληθεὶς ὑπὸ τῶν Ἀρειανῶν παρὰ τῷ αὐτοκράτορι Οὐάλεντι, ἀπώλεσε τῷ 375 τὸν ἐπισκοπικὸν θρόνον, ἐπανῆλθε δὲ τῷ 379. Τῇ προτροπῇ αὐτοῦ καταδικάσθησαν τῷ 381 οἱ Ἀρειανοί. Ὁ Γ. ἀπέθανε τῷ 394. Τὰ συγγράμματά αὐτοῦ ἐξεδόθησαν τὸ πρῶτον ἐλληνιστί καὶ λατινιστί (3 τόμοι, Παρίσι. 1615—8). Ἄλλα θὲ (ὑπὸ τοῦ Μελίου) ἐν τῇ Nova coll. script. veter. τῷ 11 (Ῥώμη 1833). πρὸς δὲ ἐν τῇ Πατρολογία τοῦ Migne.

Γρηγόριος ὁ Ναζιανζηνὸς ἡ Θεολόγος ἐπικαλούμενος, μέγας τῆς ἐκκλησίας πατήρ, πολυμαθέστατος θεολόγος καὶ ῥήτωρ γλαφυρώτατος. Ἐγεννήθη περὶ τὸ 330 ἐν Ἀρειανίῳ, κώμῃ τῆς Β. Καππαδοκίας σὺ μακρὰν τῆς Ναζιανζοῦ, ἀπ' ἧς ἐπωνομάσθη. Τὰ πρῶτα γράμματα ἐδίδαχθη ἐν Καισαρείᾳ μετὰ Βασιλείου τοῦ Μεγάλου, μεθ' οὗ καὶ στενωτάτην συνάδουσαν ἔκτοτε φιλίαν. Εἶτα δὲ ἐπαίδευσθη ἐν Καισαρείᾳ τῇ ἐν Παλαιστίνῃ, ἐν Ἀλεξανδρείᾳ καὶ τέλος ἐν Ἀθήναις ὅπου ἡρώατο τῶν σοριστῶν Ἰμερίου καὶ Προκρίτου, σπουδάζων πάλιν ἐνταῦθα μετὰ τοῦ Βασιλείου τὴν ῥητορικὴν καὶ ποιητικὴν, τὴν φιλοσοφίαν καὶ τὰ μαθηματικά. Τριεκοτάετης ἐπιστροφῆς εἰς Ναζιανζὸν ἐβαπτίσθη. μετὰ μικρὸν δ' ἐξ ἑρώτος πρὸς τὸν μοναστικὸν βίον ἀνεχώρησεν εἰς τὴν ἔρημον τοῦ Πόντου πρὸς τὸν φίλον αὐτοῦ Βασιλείον, διέμεινε δ' ἐνταῦθα ἐπὶ πολὺ μετὰ μικρῶν διακοπῶν (δὲς μετὰδὲ εἰς τὴν πατρίδα) ἀσχολούμενος εἰς μελέτας. Ὅτε ἡ Καππαδοκία διηρέθη εἰς δύο ἐπαρχίας ὁ Βασιλεὺς ἀνέδειξεν ἐπίσκοπον Σασιμῶν τὸν Γ., ἀλλ' οὗτος ὑπέκρινεν εἰς τὰς παρακλήσεις τοῦ πατρὸς ἑμείνει πρὸς αὐτὸν μέχρι τοῦ θανάτου του· εἶτα δ' ἀνεχώρησεν εἰς μονὴν ἐν Σελευκείᾳ ὅπου ἔμεινε πάντε ἔτη. Ἡ φήμη τοῦ Γ. ὡς ἀνδρὸς σοφοῦ καὶ δεινοῦ θεολόγου εἶχεν ἤδη διαδοθῇ

εἰς τὸν χριστιανικὸν κόσμον καὶ τῷ 379 προσεκληθῇ εἰς Κωνσταντινούπολιν ταρασσομένην ὑπὸ τῶν Ἀρειανῶν ἐνταῦθα ὁ Γ. ὑπερήσπισε μετὰ σθένους καὶ ῥητορικῆς δυνάμεως τὴν θεϊότητα τοῦ Χριστοῦ, ἀπεστήλωσε δὲ τοὺς αἰρετικούς, καὶ ἐπεκλήθη τότε Θεολόγος. Τῷ δὲ 380 ὁ αὐτοκράτωρ Θεοδοσίος διώρισε τὸν Γ. πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως. Εἰς τὴν Β' οἰκουμένην σύνοδον (381) ὁ Γ. διέπρεψε ὑπὲρ πάντας κατακραυγάζων τοὺς ἀρειανίζοντας. Ἀλλὰ περὶ τὰ μέσα τοῦ αὐτοῦ ἔτους ὁ Γ., οὗ ὁ διορισμὸς σφοδρὸν κλύδωνα εἶχεν ἐπενέγκη συνταράσσοντα τὴν ἐκκλησίαν, παρητήθη τῆς πατριαρχίας καὶ ἀπῆλθε πρῶτον μὲν εἰς Καισαρείαν, εἶτα δ' εἰς Ναζιανζὸν καὶ τέλος εἰς τὴν πατρίδα Ἀρειανὸν, ὅπου καὶ ἀπέθανε τῷ 390. Ὡς πρόμαχος ἐκ τῶν γενναιωτάτων τῆς ὁρθοδοξίας καὶ ὡς σφωτάτος τῆς ἐκκλησίας πατήρ ὁ Γ. κατετάχθη ἐν τοῖς ἁγίοις, ἐορτάζεται δὲ ἡ μνήμη του ὑπὸ μὲν τῆς ἀνατολικῆς ἐκκλησίας τῇ 25 Ἰανουαρίου, ὡς καὶ τῇ 30 τοῦ αὐτοῦ μετὰ τῆς τῶν ἁλλων δύο μεγάλων ἱεραρχῶν, ὑπὸ δὲ τῆς δυτικῆς τῇ 9 Μαΐου. Ὁ Γ., θαυμασθεὶς ἐπὶ σοφίᾳ καὶ ῥητορικῇ δεινότητι, κατέλιπε πολλὰ συγγράμματα, διακριόμενα εἰς Ἀίτιους, Ἐπιστολάς καὶ Ἔπη (Παρθενίας ἔπαινος, Περί τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, Εἰς εὐγενῆ βύστροπον, Εἰς ἑαυτὸν περὶ τῆς ἀνθρωπίνης ἀρετῆς, Κατὰ γυναικῶν καλλωπιζομένων, Εἰς Θεὸν κτλ. κτλ.). Τοῦ λόγου του τὸ ὄρος εἶναι καθόλου ὑψηλόν, συντόνον καὶ μεγαλοπρεπές, σαφές καὶ ακριβολόγον, ἡδὺ καὶ γλαφυρόν, μεστὸν εἰκόνων καὶ παρομοιώσεων.

Γρηγόριος Ε', πατριάρχης Κων/πόλεως. Ἐγεννήθη τῷ 1745 ἐν Δημητσάνῃ, υἱὸς Ἰωάννου Ἀγγελοπούλου καὶ Ἀσημίνας Παναγιωτοπούλου, ἐπαίδευσθαι δὲ τὰ ἐγκύκλια μαθήματα ἐν Δημητσάνῃ, ἀπὸ δὲ τοῦ 1765 ἐμαθήτευσεν ἐπὶ διέτιαν ἐν Ἀθήναις παρὰ τῷ διδασκάλῳ Δημητρίῳ Βέζα. Τῷ 1767 ἀπελθὼν εἰς Σμύρνην διέμεινε αὐτόθι, ἐπὶ τινὰ ἔτη διακοῦν τὰ τῆς Εὐαγγελικῆς Σχολῆς μαθήματα, μεθ' ὧς μετὰδὲ εἰς τὰς Στροφοῦδας νήσους καὶ ἐνδύθει τὸ μοναχικὸν σχῆμα, ὅτε καὶ μετωνομάσθη Γρηγόριος. ἐκ βαπτίσματος καλούμενος Γεώργιος, διήγγαγε χρόνον τινὰ ἐν τινι μονῇ Ἐκείθεν ἀναχωρήσας εἰς Πάτριον ἡρώατο Δανιὴλ τοῦ Κεραιμῆς, ἀσχολούμενος ἐνδελειχῶς εἰς τὰ γράμματα, μεθ' ὧς προσκληθεὶς ὑπὸ τῷ Σμύρνης Προκοπίῳ ἐγένετο ἀρχιεπίσκοπος αὐτοῦ. Τῷ δὲ 1784 ὁ Προκόπιος γενόμενος Πατριάρχης Κων/λεως κατέστησε τὸν Γρηγόριον μητροπολίτην Σμύρνης· διετέλεσε δὲ τοιοῦτος μέχρι τοῦ 1798, τύπος ὑπαρχῶν ποιμένων ἀγαθοῦ, διακρινόμενος διὰ τὸ σεμνὸν τοῦ ἥους, τὸν πρὸς τὴν πίστιν καὶ τὴν εὐπρέπειαν τῆς Ἐκκλησίας ζήλον, τὴν λιτὴν διαίταν καὶ τὴν ἀφιλοκέρδειαν, καὶ τὴν πρὸς τοὺς

κινδύνους χάριν του καθήκοντος περιφρόνησιν. Ὅτε δὲ (τῷ 1778) παραιτηθέντος τοῦ πατριάρχου Γερασίμου τοῦ Γ' ἐκλήθη εἰς τὸν οἰκουμενικὸν θρόνον ὁ Γρηγόριος (Ε').

Κατὰ τὴν πρώτην ταύτην πατριαρχεῖαν του διαρκέσασαν μόλις 18 μῆνας ἀνεκίνησε τὸ εὐπαθρομένον πατριαρχεῖον διὰ συνδρομῆς τῶν τοῦ οἴκου. Θρόνου ἐπαρχῶν, ἱδρυσεν ἐντὸς τῶν πατριαρχεῶν τυπογραφεῖον (διακόσια περὶ τοῦ ἔτη ἀρ' οὗτο τὸ πρῶτον ἐν Κων/λει συσταθὲν ἐν λ. τυπογραφεῖον κατεστράφη), ἐν τῇ διοικήσει δὲ τῆς Ἐκκλησίας ἔθηκε περιορισμὸς ἐν τῇ χειροτονίᾳ ἀρχιερέων καὶ ἱερέων (ἐλλείψει τῶν ὁποίων πλείστοι ἀμαθεῖς καὶ ἀνικανοὶ ἐχειροτονούντο), εἰσέγαγεν αὐστηρὰν τάξιν εἰς τὰ μοναστήρια, ἔρριψε τὰ συνεισφέρουσι καὶ ταῦτα εἰς τὰς ἀνάγκας τοῦ Κοινοῦ, πλείστας δὲ κατὰ καιροῦ ἐξέδωκεν ἐγκυκλίους ἐπὶ διαφόρων ἀντικειμένων τῆς ἐκκλησιαστικῆς διοικήσεως καὶ μεγάλως ἐμερίμνητε περὶ τῆς συστάσεως ἡ ἐντελεστέρας καταρτισμοῦ σχολείων. Ἀλλ' ἐκ τῆς μεγάλης δραστηριότητος καὶ τοῦ ζήλου αὐτοῦ πολλοὺς δυσήρστησε, διαβλήσεις δὲ πρὸς τὴν Πύλιν ἐπαύθη τῆς πατριαρχείας ὡς ἀνθρώπος βίαιος καὶ ἀνικανὸς πρὸς διατήρησιν τῆς ἐν νηλεῶν ὑποταγῆς. ὡς ἔγραφε τὸ κατ' αὐτοῦ βεζυρὶκὸν διάταγμα. Φαίνεται ὅμως ὅτι ὁ Γ. ἐπαύθη κυρίως, διότι ὅτε οἱ Γάλλοι ἐπεχείρησαν κατὰ τῆς Αἰγύπτου διαταγῆς νὰ ἐμπνεύσῃ εἰς τὴν λαὸν ἀπιστίαν εἰς τὰς διασπειρομένας ὑπὸ τῶν Γάλλοι φρονοῦντων ἑλπίδας καὶ ὑποσχέσεις δὲν ἐπραξέ τοῦτο μετ' ὅσης ἡ Πύλη ἀντήρτη αὐστηρότητος. Ἐξωρίσθη δὲ εἰς Ἄθω καὶ διήγαγεν ἐνταῦθα μέχρι Σεπτεμβρίου τοῦ 1806, ὅτε παραιτηθέντος τοῦ πατριάρχου Καλλινίκου τοῦ Ε' ἀνεκλήθη εἰς τὸν θρόνον ὁ Γρηγόριος. Μετὰ τῆς ἐλπίδος καὶ εὐσταχίως εἰρηκόσθη πάλιν πολυτρόπως ὁ ἀνὴρ ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Γένους καὶ κατὰ τὴν δευτέραν πατριαρχεῖαν του ἰτὴν περὶ σχολείων ἐγκύκλιόν του 3λ. ἐν «Λόγιω Ἑρμῇ» τοῦ 1819, σ. 202). ἔλυσε δὲ τὸν ἀπὸ τοῦ 1767 ὀριστάμενον κατὰ τὴν προικὴν (πραχωμάτιω) νόρον ὡς τὸ ἔθος ἐπικρατήσαντος ἤδη καὶ πολλῶν κατ' ἀνάγκην γεμένων ἐνέχων αὐτοῦ. Ἐξέδωκε δὲ καὶ ἦν ἐν Ἀθῶν εἰς ἐκποίησιν «Ἐξήγησιν τῶν εἰς τὴν ἐξοήμερον ἐνδεκα ἐμμελιῶν». Τῷ 1808 ὁ νέος βεζυρὸς Μουσταφᾶς Μπαϊραντάρ ἐκθρονίζει τὸν Γρηγόριον καὶ ἀναθιβάει εἰς τὸν θρόνον τὴν καὶ πρῶτην πατριάρχην Καλλινίκον. Ὁ Γ. μὴνὰς νίκας διατήρησε ἐν Πριγκίπω ἐξωρίσθη πάλιν (1809) εἰς Ἀθῶνα, ὅπου διέμεινεν ἕκτοτε δεκαετίαν. Τὴν δὲ 18 Δεκ. 1818 ἐκλέγεται τὸ τρίτον πατριάρχην, προστάσια τοῦ ἡγεμόνος τῆς Ὀθμανίας Ἀλεξάνδρου Σούτσου, διαδεγόμενος τὸν παραιτηθέντα Κύριλλον. Καὶ κατὰ τὴν τρίτην ταύτην πατριαρχεῖαν του ὁ Γ. ἐξήκολούθησε τὴν γενναίαν ὑπὲρ τοῦ Γένους δράσιν του, ἐξέδωκε νέαν ἐγκύκλιον περὶ τῶν

σχολείων προτρέπων ἰδίᾳ εἰς τὴν τῆς ἑλληνικῆς σπουδῆς (βλ. «Λόγιον Ἑρμῆν» 1819), ἱδρυσεν δὲ ταμεῖον ὑπὲρ τῶν πτωχῶν ἐκ τακτικῶν συνδρομῶν τοῦ πατριαρχείου, τῶν ἡγεμονίων καὶ τῶν ἐχόντων ἰδιωτῶν.

Ἀρχομένου τοῦ Ἀγῶνος, ἅμα ὡς ἀνηγέθη εἰς Κων/λιν ἡ εἰσόδος τοῦ Ὑψηλάντου εἰς Μολδαυίαν (10 Φεβρ. 1821) καὶ διάφοροι διεδίδοντο φῆμαι περὶ τῆς Ἑταιρίας καὶ τοῦ ἐπανάστατικοῦ ἀναδρασμοῦ, ὁ πατριάρχης ἐπανειλημμένως προτεκλήθη παρὰ τῷ βεζυρὶ καὶ ἠρωτήθη περὶ τῶν συμβαινόντων. ἐπεδείξε πάντοτε ἐντελῆ ἀγνοίαν, βεβαιῶν ὅτι μετ' ἀπορίας ἤκουε τὰς κυκλομενάς φήμας καὶ τὰς ἀφικνουμένας εἰδήσεις μηδὲν περὶ τῶν συμβαινόντων γνωρίζων ἐκ προτέρων καθηρύχασεν ὅσον ἡδύνατο τοὺς Τούρκους, καὶ τῇ προτάσει αὐτοῦ συνετάχθη καὶ ὑπεγράφη παρὰ πάντων τῶν ἐγκρίτων τοῦ Γένους ἀναφορά πρὸς τὴν Πύλιν, δι' ἧς πάντες ἡγγυμνὸν ἀλληλεγγύης περὶ τῆς νομοταγείας ἀλλήλων, ὑποσχόμενοι νὰ συμποκῶσιν ἐν ὅσον θυνήσῃ εἰς ἀποκατάστασιν τῆς ἡσυχίας, ταύτην δὲ τὴν ἀναφοράν αὐτὸς μεταβάς ἐπέδωκεν εἰς τὸν Βεζυρὴν (10 Μαρτίου) ἐν τούτοις ὁ Γ. καὶ ἐγνώριζε τὰ περὶ τῆς Ἐπαναστάσεως μελετώμενα καὶ δραστηρίως ἐνήργει, μετὰ πάσης μυστικότητος, ὑπὲρ αὐτῆς. Ἀναγκασθεὶς ὑπὸ τῶν κρατούντων καὶ πρὸς καθηρύχασιν αὐτῶν ἐξέδωκε μετ' ὀλίγον ἀρρεσιμὸν κατὰ τοῦ Ὑψηλάντου καὶ τῶν μετ' αὐτοῦ συναποστάντων, ὅστις, μετὰ τοῦ περὶ ἀμνηστίας τῶν θελόντων νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς τὴν ὑποταγὴν ἐπαναστατῶν διατάγματος τῆς Πύλης, ἀνεγνώσθη τῇ 23 Μαρτίου (Ε' Κυριακῇ τῶν Νηστείων) ἐν τῷ πατριαρχικῷ ναῷ ἐπισήμως παρόντων τῶν ἀρχιερέων, τῶν διερχομένων καὶ τῶν προκρίτων, ἐπὶ παρουσίᾳ καὶ Τούρκων ἐλληνομαθῶν πρὸς ἐξέλεγγιν. Ἡ εἰδήσις περὶ τῆς ἐπαναστάσεως τῆς Πελοποννήσου ἐρθεσεν εἰς Κων/λιν τὴν ἑσπέραν τῆς 31 Μαρτίου. Τὸ πρῶτ' τῆς 2 Ἀπριλίου (Μεγάλης Δευτέρας) ἀπεκρίσθη ὁ μέγας διερχομενὸς Κωνσταντίνος Μουρούζης καὶ ἄλλοι προκρίτοι. Ὁ πατριάρχης εἶχεν ἤδη προμαντεύσῃ τὴν ἀναμένουσαν αὐτὸν τύχην, ἀλλὰ δὲν ἐδειλίασεν. Ἡ 10η Ἀπριλίου ἦν ἡ Κυριακὴ τοῦ Πάσχα. Ὁ γηραιὸς πατριάρχης ἐτέλεσε κατὰ τὸ συνηθεὶς νόμιμον τὴν ἀκολουθίαν τῆς ἀναστάσεως καὶ ἀνῆλθεν εἰς τὰ πατριαρχεῖα. Περὶ τὴν 11ην π. μ. ἀπεσταλμένος τοῦ ὑπουργοῦ τῶν ἐξωτερικῶν εἰσελθὼν διέταξε τὴν πατριάρχην νὰ τὴν ἀκολουθήσῃ, ὡδήγησε δὲ αὐτὸν εἰς τὸ κατὰ τὸ Βουλάντιον οἶκον τοῦ Βοσταντζήμπασι (βλ. Βοσταντζί) ὅπου ἐκρατήθη ἐν τῷ μεταξὺ οἱ ἀρχιερεῖς διατάχθησαν νὰ ἐκλεῖψωσι νέον πατριάρχην καὶ ἐκ τῶν παρόντων ἐξελέγη ἐν μέσῳ θρόνων ὁ Πισιδεὺς Ρύγιος. Ὁ πατριάρχης ὡδηγήθη κατόπιν δι' ἀκατίου εἰς τὴν ἀποβάθραν τοῦ Φαναρίου, ἐκεῖθεν δὲ ἤχθη εἰς τὴν μεσαίαν πύλιν τῆς εἰσόδου τῶν πα-

τριαρχείων, πρὸ τῆς ὁποίας ἀπηγγονίσθη καὶ ἐπὶ τοῦ νεκροῦ ἐτέθη τὸ ἐγγράφον τῆς καταδικῆς αὐτοῦ, λέγον διὰ τὸ «...ὁ ἀπίστος πατριάρχης τῶν Ἑλλήνων...» ὅχι μόνον θέν εἰδοποιήσεν οὐδ' ἐπαίευσεν τοὺς ἀπατηθέντας, ἀλλὰ καθ' ὅλα τὰ φαινόμενα ἦτο ὁ ἴδιος αὐτός, ὡς ἀρχηγός, μυστικός συμμετοχὸς τῆς ἐπαναστάσεως... ἐκρεμάσθη πρὸς σφραγισμὸν τῶν ἁλῶν». Τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἀπηγγονίσθησαν καὶ ἄλλοι ἀρχιερεῖς καὶ μοναχοί.

Ὁ νεκρὸς ἔμεινεν οὕτως ἀνηρτημένος ἐπὶ τριῆμερον φυλακτόμενος ὑπὸ φυλάκων. Τὴν δὲ τρίτην ἡμέραν ἐπανεῆλθον οἱ δῆμιοι καὶ μετ' αὐτῶν 20 ἑβραῖοι, οἵτινες καὶ καταδιώξαντες τὸν νεκρὸν ἔσυραν ἀπὸ τοῦ τῆς ἀγχόνης σχοινίου μέχρι τῆς ἀποβάθρας Φαναρίου. Ἐκεῖ δὲ ἐπιβιβάσαντες εἰς ἀνάκτιον ἔρριψαν ἀναγκέντες εἰς τὸν Κερκτικὸν Κόλπον, ἅρ' οὗ βαρὺν λίθον ἐπὶ τοῦ σχοινίου προσέδεσαν. Ἀφαντόν τὸ σῶμα κατ' ἀρχάς, ἐπέπλευσεν ὕστερον καὶ ὑπὸ τῶν κυμάτων περαυρούμενον προσεκολληθῆν τὴν ἐσπέραν τῆς 16 Ἀπρ. εἰς τὰ πλευρά τοῦ μόνου ἐν τῇ λιμένι ἑλληνικοῦ (ὑπὸ βωσικὴν σημαίαν) πλοίου τοῦ Κεφαλληνος πλοιάρχου Μαρίνου Σιλαῶου. Ἀναγνωρισθεὶς ὁ νεκρὸς ἀνεῖλκυθῆν τὴν νύκτα ἐπὶ τοῦ πλοίου, ὅπερ τὴν ἐπαύριον ἐξέπλευσεν εἰς Ὀδησσόν, ἔφθασε δ' ἐνταῦθα τὴν 12ην Μαΐου καὶ ὁ νεκρὸς ἔμεινεν ἐν τῇ λοιμοκαθαρτηρίῳ 30 ἡμέρας. Διαταγῇ τοῦ αὐτοκράτορος ἡ κηδεὶα τοῦ πατριάρχου ἐτελέσθη μεγαλοπρεπῆς καὶ ἐξοχός. Τὴν 17 Ἰουνίου ἐγένετο ἡ ἐκφορά τοῦ νεκροῦ ἐκ τοῦ λοιμοκαθαρτηρίου εἰς τὸν καθεδρικὸν ναὸν τῆς Μεταμορφώσεως, τὴν δὲ 19ην ἐψάλη ἡ νεκρώσιμος ἀκολουθία, τὸν ἐπικηδεῖον ἐκφωνήσαντος Κωνσταντίνου Οἰκονόμου τοῦ ἐξ Οἰκονόμων. Ἐτάφη δὲ ὁ νεκρὸς ἐν τῇ ἑλληνικῇ ναυ. Ὀδησσού. Ὁ τάφος τοῦ ἀπλοῦστατος κατ' ἀρχάς ἐκοσμήθη μεγαλοπρεπέστατα τῇ 1859 θαπνάκας ἰδία τοῦ Νικολάου Μπερναρδάκη.

Ἡ ἀνακομιδὴ τῶν λειψάνων Γρηγορίου τοῦ Ε' εἰς Ἀθήνας ἀπεφασίσθη ἐν τῇ ἑλλ. Βουλῇ κατὰ Φεβρουάριον τοῦ 1871, ἀτιμώπλιον δὲ ἀποπέμφθη μετὰ τῆς ἐπὶ τούτῳ ἐπιτροπῆς εἰς Ὀδησσὸν κατέπλευσε κομίζον αὐτὰ εἰς Πειραιᾶ τὴν 14ην Ἀπριλίου. Ἡ ἐπίσημος ἀποδοχὴ αὐτῶν ἐτελέσθη τὴν 25 Ἀπρ. (βλ. τὴν τότε ἐκδιδομένην «Μέριμαν», ἅρ. 994 κ.ε.ε.) μετὰ πάσης μεγαλοπρεπείας, ἡ δὲ λάρναξ μετεκομίσθη εἰς τὸ παρακείμενον ναῖδριον τοῦ ἁγίου Ἐλευθερίου βραδυτέρου τὸ λείψανον ἀπετέθη ὀριστικῶς ἐν τῇ Μητροπόλει, ἐν τῇ ἀριστερᾷ τοῦ ναοῦ πτέρυγι παρὰ τὴν εἴσοδον, καὶ κατεσκευάσθη κομψὸν ἐπιτύμβιον μνημεῖον. Ὁ πρὸ τῶν προπυλαίων τοῦ Πανεπιστημίου ἀνδρίας αὐτοῦ ἀπεκαλύφθη τῇ 1872, προσωπνῆαντος τοῦ Βαλαωρίτου δι' ἐνθουσιώδους ποσώματος.

Πλὴν τοῦ ἀνωτέρω μνημονευθέντος ἔργου τοῦ δ' Γ, ἐξέδοκε καὶ μεταφράσιν εἰς τὴν κοι-

νὴν τῶν περὶ ἱερωσύνης λόγων Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου (Ἔνεστι, 1783), ἐπεὶ δὲ «Ἡθικά Βασιλείου» (Κων/λει, 1807). Ἐγραψε δὲ καὶ διδαχὰς ἀνεκδότους ἐτι. [Πρὸς. Συλλογὴ ἐκ τῶν γραφ. καὶ παραβθέντων περὶ τοῦ Πατριάρχου Γρ. Ε'. Ἀθῆν. (1863).—Παπαδοπούλου Τὰ κατὰ τὸν Πατριάρχην Γρ. Ε' (2 τομ. Ἀθ. 1865—6).—Πελαγίου Τὰ κατὰ τὸν Πατρ. Γρ. Ε' (Ἀθ. 1871).—Γούδα Παραλλ. βίαι, Σάθα Νεοελλ. φιλόλ. κτλ.]

Γρηγορόδιος (Φερδινάνδος (GREGOROVIVUS), ἐπιφανὴς λογοτέχνης καὶ ιστοριογράφος τῆς Γερμανίας, ἔγενν. τῷ 1829 ἐν Νεϊδεμβούργῳ τῆς ἀνατολικῆς Πρωσίας. ἐσπούδασε δ' ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τῆς Αἰδελβέργης θεολογίαν καὶ φιλοσοφίαν, ἀλλὰ μετὰ τὰς σπουδὰς αὐτοῦ ἐπεδόθη ἰδίᾳ εἰς ποιητικὰς καὶ μάλιστα ἱστορικὰς μελέτας. Τῷ 1851 μεταβὰς εἰς τὴν Ἰταλίαν κατέστησεν αὐτὴν δευτέραν αὐτοῦ πατρίδα, ἐπὶ πολλὰ ἔτη διαμείνας ἐν τῇ χώρᾳ ἥτις ἀπέθῃ τὸ κυριώτατον ἀντικείμενον τῶν μελετῶν του. ἐξ ὧν ἀπέρρευσαν αἱ μονογραφαὶ αἱ συνεκδοθεῖσαι ἐν πεντατόμῳ συλλογῇ ἐπιγραφομένη «Ἐτη περιοδεῖας ἐν Ἰταλίᾳ» καὶ τὸ ἐπισημώτατον τῶν ἔργων του, ἡ δικτάτομος Ἱστορία τῆς πόλεως Ῥώμης κατὰ τοὺς μέσους αἰῶνας, ἥτις ἐγράφη μὲν ὑπὸ τοῦ πάπα Πίου τοῦ Θ' εἰς τὸν Ἰνδικα τῶν ἀφωρισμένων βιβλίων, ἀλλὰ προσκάλεσε τὴν εἰς αὐτὸν χορήγησιν τοῦ τίτλου ἐπιτίμου πολίτου τῆς Ῥώμης. Ἀλλὰ εἰς τὴν Ἰταλικὴν ἱστορίαν ἀναφερόμεναι συγγραφαὶ του εἶνε ἡ ἱστορικὴ καὶ καλλιτεχνικὴ περιγραφή τῶν μνημείων τῶν παπῶν, τὸ δίτομον βιβλίον περὶ Λουκρητίας Βοργίας, τὸ ποίημα Εὐφορίων, ὑπόθεσιν ἔχον τὸν βίον τῆς ἀρχαίας Πομπηίας καὶ ἄλλα. Ἀπὸ τοῦ 1879, ἐπισκεφθεὶς δις τὴν Ἑλλάδα, ἔγραψεν ἀξιόλογον ἱστορικὴν καὶ τοπογραφικὴν μελέτην περὶ Κερκύρας, μεταφρασθεῖσαν ἑλληνιστὶ ὑπὸ Σπυρ. Παπαγεωργίου, καὶ μονογραφίαν περὶ τῆς ἱστορίας τῶν Ἀθηναίων κατὰ τοὺς μέσους αἰῶνας, περὶ ἧς καὶ ἰδίαν δίτομον ἱστορίαν ἐξέδωκε τῷ 1889 ἐν Στουτγάρτῃ (Geschichte der Stadt Athen im Mittelalter), ἧς ἡ ἀρχὴ μετεφράσθη ἑλληνιστὶ ὑπὸ Ἑμμ. Γαλάνη ἐν Πλάτωνος τόμ. ΙΑ'—ΙΒ'. Ὁ Γρηγορόδιος διακρίνεται διὰ τὸ ἀνιηρόν του ὕψος, τὰς ποιητικὰς εἰκόνας, τὸν ὑπὲρ παντὸς μεγάλου καὶ ὠραίου ἐν τῇ ἱστορίᾳ ἐνθουσιασμόν, ὅτινα μετὰ πολλῆς τέχνης κατορθώνει νὰ συνδυάξῃ πρὸς τὴν ἱστορικὴν ἀξιοπιστίαν καὶ τὴν κριτικὴν ἐρευναν τῶν πηγῶν. Ἀπέθανεν ἐν Μονάχῳ 19 Ἀπριλίου 1891. Ἰδ. καὶ λέξιν Ἀθην. [Α.]

Γρήνδαι (Greenbay), Πρωτεύουσα τῆς κομητείας Βράουν τῆς βορειοαναμ. πολιτείας Οὐσκονσιν, κειμένη ἐπὶ χειρσονήσου μεταξὺ τῶν ποταμῶν Φόξ καὶ Ἦσι, ἔχουσα δὲ λαμπρὸν λιμὲνα ἐπὶ τῆς λίμνης Μίτσιγαν. Μέγα ἐμ-

πόριον ξυλείας και σιτηρών. Κάτοικοι 7 464 (1880). [Μ.Σ.]

Γρήνιτς (Greenwich). 1) Πόλις τῆς ἀγγλικῆς κομητείας Κέντ, ἐπὶ τῆς Ν ὁχθῆς τοῦ Ταμέσως, σταθμὸς σιδηροδρόμου, 7, 5 χμ. ἀπὸ τοῦ Λονδίνου, οὗτινος νῦν λογίζεται πρᾶσσειον. Περιφῆμος διὰ τὸ ἀστεροσκοπεῖον αὐτῆς, τὸν μεσημβρινὸν τοῦ ὁποῦ λαμβάνουσιν οἱ Ἀγγλοὶ καὶ ἄλλα ἔθνη ὡς πρῶτον μεσημβρινόν, ἀφ' οὗ ὑπολογίζουσι τὰ γεωγρ. μήκος τῶν διαφόρων τόπων τῆς γῆς· κείτῃ δ' μεσημβρινὸς οὗτος 17° 39' 51" Δ τοῦ τῆς Φέβρου καὶ 2° 20' 9" Δ τοῦ τῶν Παρισίων, οἵτινες παρ' ἄλλων λαμβάνονται ὡς πρῶτοι μεσημβρινοί. Περιώνυμον ἦτο ἄλλοτε καὶ τὸ δι' ἀπομαχους τοῦ ναυτικοῦ νασοκομεῖον, ὅπου νῦν χρησιμεύει ὡς ναυτικῆς σχολῆς. Κάτ. (1881) 46 228. — 2) Πόλις τῆς κομητείας Φαίρφελδ ἐν τῇ βορρειαμερ. πολιτείᾳ Κοννεκτικέττ, ἐν ἣ πλείσται πλουσίων τῆς Νέας Ὑόρκης ἐπαυλεις. Κάτ. 7 892. [Μ.Σ.]

Γρήνοκ (Greenock). Σπουδαία παράλιος πόλις τῆς Σκωτίας, κειμένη 34 χμ. ἀπὸ τῆς Γλασκώθης ἐπὶ τοῦ κόλπου τοῦ Λαυρεντίου καὶ τῆς στομαλίνης τοῦ Κλάιτ, καὶ ἔχουσα (1891) 61 498 κατ. Ἐγγελαμπρὸν λιμένα καὶ ναύσταθμον, ἀρματιὰν βιομηχανίαν εἰδῶν τῆς ναυπηγίας καὶ ναυτιλίας καὶ ἐμπορίου μετὰ τῆς Ἀμερικ. καὶ τῶν Ἰνδιῶν. [Μ.Σ.]

Γρηνοκίτης. Ὁρυκτὸν τοῦ βασιεξάρχου συστήματος ἰσόμορρον τῷ βυρζέττ. Σκληρότης = 3... 3,5. Εἶδ. βάρ. 4,8... 4,9. Μαλιτόχρους ἢ κίτρινος, σπανίως καστονόχρους. Γραμμὴν παρέχει κίτρινην καὶ λαμπρὴν ἀδαμαντοειδῶς. — Συνίσταται ἐξ 77,8 καδμίου καὶ 22,2 θείου· πυροῦμενος ἐντὸς κορυφίου κροτῆ, διὰ τῆς εἰσόδου τῶν αὐτῶν ἐπὶ ἄνθρακος μετὰ σάδας παρέχει ἐπάνυγμα καστανοειδές. Ὑπὸ ὕδροχλωρίου ἀπορροεσσοῦται ἀναπυρρομένοιο ὕδρθείου. [Κ.Μ.]

Γρήν-Γρίβερ (Green-River). Ποταμὸς τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν τῆς Β' Ἀμερικῆς πηγάζων ἐν τῇ κομητ. Λέγκον τῆς Κεντούκης καὶ μετὰ πρὸς ΒΔ ῥοῦν 470 χμ. ἐν ἄλλων εἰς τὸν Ὁγάίο. Πλωτὸς ἐπὶ 328 χμ. [Μ.Σ.]

Γριδαΐοι. Ἡ πολέμικὴ καὶ μεγάλη αὐτῇ οἰκογένεια ἀριθμεῖται μετὰ τῶν πολλῶν παρφυάδων, αἵτινες ἀνεξέλαστησαν ἐκ τοῦ ἀρχαιοτάτου καὶ περιφανοῦς γένους τῶν Μπουαίων, ὅθεν ἀνεφύησαν καὶ οἱ Σπάται, οἱ Σγαῦροι, οἱ Κλοῦβας καὶ ἄλλοι κατὰ τοὺς μεσαιωνικοὺς χρόνους ἡγεμόνες καὶ ὀπλαρχῆγοι τῆς Ἀλβανίας, τῆς Ἡπείρου, τῆς Ἀκαρνανίας καὶ τῆς Πελοποννήσου. Ὁ Θεόδ. Μπούας Γρίδας κατὰ τὴν πρώτην ἐν Πελοποννήσῳ εἰσβολὴν τῶν Τούρκων ἐπολέμησεν ὡς ὀπλαρχηγὸς μετὰ τοῦ Κλαδά κατὰ Βενετῶν καὶ Τούρκων. Μὴ δυνήθεις ὅμως νὰ καταβάλῃ αὐτοὺς ὁλοσχερῶς, ἤ-

ναγκάσθη ν' ἀποχωρήσῃ οἰκογενειακῶς εἰς Ἀλβανίαν, τὴν κοιτίδα τῶν προγόνων του, ὁπότεν κατόπιν μέλη τινὰ τοῦ οἴκου του κατῆλθον εἰς τὴν Ἑπτανήσον καὶ τὴν Ἀκαρνανίαν, ὅπου μετὰ πολλὰς κακουχίας ἀναδείκνυνται περὶ τὸ 1585 τιμαριόυχοι ὑπ' ἀρχηγούς Θεόδ. καὶ Γκίνον Μπούαν Γ'. Ὑποκινούμενοι οὗτοι ὑπὸ τῆς Ἑνετικῆς Δημοκρατίας, ὕψωσαν ἐνταῦθα τὴν σημαίαν τῆς ἐπαναστάσεως κατὰ τῶν Τούρκων μετὰ τῶν ἀρματωλῶν τοῦ Λούρου Πιούλιου Δράκου καὶ Μαλάχου, οἵτινες καταλαβόντες εὐθὺς τὴν Ἀρταν ὠδεύσαν κατὰ τῶν Ἰωαννινῶν. Ἀλλ' ἀπέτυχε τὰ κινήματά των εἰςπρότατα καὶ φεύγοντες τὸν διωγμὸν τοῦ ἐχθροῦ οἱ μὲν ἀρχῆγγοι τοῦ Λούρου κατέφυγον εἰς τὰ ὄρη τῆς Θεσπρωτίας, ὅπου μετὰ ταῦτα ἐσχματίσαν τὴν ἐμσπονδίαν τοῦ Σουλίου, ἐκ δὲ τῶν Γ, ὁ μὲν Γκίνος ἔπεσε μαχητικὸς ἐν Ἀκαρνανίᾳ ἀπεναντι τῆς Λευκάδος εἰς θέσιν καλουμένην ἕως σήμερον «τοῦ Μπούα τ' αὐλάκι», ὁ δὲ Θεόδ. ἀπεδύσων ἐκ τῶν πληγῶν ἐν Ἰθάκῃ. Ἀντ' αὐτῶν δὲ διωρίσθη ἀρματολὸς τοῦ Λούρου καὶ τῆς Ἀκαρνανίας ὁ ἐκ Συντέγκου Τρομπούνης. Οἱ υἱοὶ καὶ οἱ ἔγγονοι τοῦ Θεόδ. Γ, ἀπὸ τοῦ 1614 ἐμάχοντο ἤδη ἀδικήτως κατὰ τοῦ Τρομπούνη καὶ τῶν συγγενῶν αὐτοῦ Γατσούλη, Τσεκούρα καὶ Κατσικογιάννη περὶ τοῦ προγονικοῦ των καπετανάτου. Λαμβάνοντες ἐκείνους βοήθειαν ἐκ Σουλίου παρὰ τῶν ἀπογόνων τοῦ Δράκου καὶ τοῦ Μαλάχου ἢ ἐξ Ἀγγελοκάστρου παρατῶν ἀρματωλῶν Σπαθόγιαννου καὶ Μεϊτάνη. Καὶ ἄλλοτε μὲν ἐνίκωντο καὶ ἔχανον, ἄλλοτε δὲ ἐνίκων καὶ ἀνέκτων τὸ καπετανάτον. Μέχρι τοῦ 1752, ὅτε κερδίσαντες αὐτοὶ ἐξέτειναν τὸ ἀρματολικὸν των ἀπὸ τοῦ Λούρου μέχρι τοῦ Ἀγγελοκάστρου, ὁ δὲ καπετανεὺς Ἀποστόλης Γ, ἔδωκεν εἰς τὸν υἱὸν του Χρήστον σύζυγον τὴν θυγατέρα τοῦ Κατσικογιάννη πρὸς διακοπὴν τῶν μεταξὺ των ἐχθροπραξιῶν καὶ πρὸς παύσιν τῆς ἀρχῆς του. Ἀποθανὼν δὲ τῷ 1760 κατέλειπε υἱοὺς τὸν Χρήστον, τὸν Τάελιον καὶ τὸν Κώσταν. Οἱ τρεῖς οὗτοι ἀνδρεῖοι ἀδελφοὶ διέπρεψαν ἐπὶ τοῦ γνωστοῦ ἐκείνου κινήματος τοῦ Ὁρλώφ (1770), ὅτε ἐπαναστατήσαντες τὴν Ἀκαρνανίαν συνήψαν ρουκωτάτην μάχην περὶ τὸ Ἀγγελοκάστρον κατὰ πολυαριθμοῦ θωματικοῦ στρατοῦ, ποδὲς ἐν ἐπολέμῳ ἦσαν γενναϊότατα καὶ ἔπασαν ἐνδοξῶς ἐκεῖ μετὰ 300 ἄλλων συμπολεμιστῶν των. Μέχρι τοῦδε ἡ θέσις ἐκείνη καλεῖται «τῶν Γριδαίων τὰ κόκκαλα». Μετὰ τὴν εἰρήνευσιν τῶν ἀρματολικῶν τῶν Γ, ἐσφειρίσθη ὁ Κατσικογιάννης κηδεμὼν ὢν τοῦ Δράκου (Δημητρίου) Γ' ἀντλήκου διαδόχου τοῦ Χρήστου. Δεύτερος ὅθεν πόλεμος συνήψθη μετὰ τῶν Γ, καὶ Κατ. περὶ τοῦ ἀρματολικίου, διαρκέσας ἐπὶ 12 ἔτη, ἕως οὗ ἐπὶ τέλος ἐναγκάσθη ὁ προστάς τοῦ Ξηρομέρου Μαυρομάτης ν' ἀναγνωρίσῃ ἀρματολὸν τὸν Δράκον τῷ 1790. Ἀργότερα μετέβη οὗτος εἰς Κέρκυραν, ὅπου ἡξιώθη διαφόρων τιμῶν παρὰ τῶν

καταλαβόντων ἀλλεπαλλήλως τὴν Ἐπτανήσον Γάλλων καὶ Ῥώσων. Ἀνεκίνησε δὲ πάλιν ἐπὶ Ἀλῆ-πασά τὸ ἀρματοῦλκιν τῆς Βονίτης καὶ ἐδηλητηρίασθη μετὰ ταῦτα ἐν Ἰωαννίνοις, ἐνθα προσκλήθεις ὑπὸ τοῦ Ἀλῆ νὰ λάβῃ μέρος εἰς τὴν καταστροφὴν τοῦ Γαρδικίου, δὲν ὑπήκουσεν. Ὁ Δράκος κατέλιπε πέντε υἱούς, τὸν Χρήστον, Φλώρον ἢ Κώσταν, Σταύρον, Θεόδωρον καὶ Ἀλέξιον τὸν ἐπονμαζόμενον Γαρδικιώτην, λαβόντας μέρος εἰς τὸν ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγῶνα· ἰδίᾳ δὲ οἱ δύο τελευταῖοι διεκρίθησαν κατ' αὐτὸν ἐξέχως. Ὁ Θεόδωρος, δατὶς ἐγεννήθη ἐν Πρεβέζῃ τῇ 1797, δεκαεξαετῆς ἐπαδόθη εἰς τὸν κλέρτικόν βίον ὑπὸ τὸν γέροντα Πανουριᾶν. Κατὰ τὴν ἐπανάστασιν ἐπολέμησεν εἰς 20 περίπου μάχας, διακριθεὶς πανταχοῦ. Μετὰ δὲ τὴν πτώσιν τοῦ Μεσολογίου μετέβη εἰς Ναύπλιον, ὅπου ἐγκατέστη φρούραρχος τοῦ Παλαιμίδου καὶ ὅπου, ὅταν ὁ Ἰμπραήμης τῷ ἐξήτησεν ὑπὸ διαφόρους υποσχέσεις δύο κλειδὰς τοῦ φρουρίου, τῷ ἔδωκεν ὁ Γ. τὴν λαοκρατικώτατην ἐκείνην ἀπάντησιν «τὰ κλειδιά τοῦ κάστρου κρέμονται ἐς τὰ στόματα τῶν κανονίων του». Εἰς τὴν ἐν Ἀργεῖ Ἐθνικοσυνέλευσιν παρέστη ὡς πληρεξούσιος τῶν ὅπλων τῆς Δυτ. Ἑλλάδος. Ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Ὁθωνος ἐσοκοφαντήθη καὶ ἐφυλακίσθη ἐν Ἀ-θήναις μετὰ τοῦ Κολοκοτρώνη καὶ ἄλλων, δικασθεὶς δὲ καὶ ἀθωωθείς ἀπῆλθεν εἰς τὴν πατρίδα του. Ἐκεῖ τῷ 1836 κατέβαλε τὴν ἐκτραγείσαν ἀποστασίαν. Ἐξελεχθὼν πολλάκις βουλευτὴς τῆς ἐπαρχίας του. Τῷ 1847 ἐκηρύχθη ἀντιπολιτευόμενος τῆς Κυβερνήσεως, ἀποκληθεὶς δ' ὑπ' αὐτῆς δι' ἀρκτοῦ στρατοῦ ἡ ναγκάσθη ν' ἀποσυρθῇ εἰς τὴν Ἐπτανήσον καὶ ἐκεῖθεν εἰς τὴν Ἱππειρον, ὅπου μετὰ 7 ἔτη ἐξῆλθε πάλιν ἐπὶ κεφαλῇς ἐπαναστατῶν καὶ συνειρότησε δύο φοβεράς μάχας μετὰ τῶν Τούρκων εἰς Κουτσουλιό τῶν Ἰωαννίνων καὶ εἰς Μέτσοβον. Τῷ 1859 ἔλαβε μέρος εἰς τὴν κατὰ τοῦ Ὁθωνος ἀντιπολίτευσιν καὶ τῷ 1862 ἐγένετο ἀρχηγὸς τῆς ἐπαναστάσεως τῆς 4 Ὀκτωβρίου, ἣ δὲ προσωρινὴ κυβέρνησις προῆξεν αὐτὸν εἰς στρατάρχην ἀπὸ ἀρχιστρατήγου. Μετὰ τὸ πέρασ δ' αὐτῆς ἀσθενήσας ἀπέθανεν ἐν Μεσολογίῳ, καταλιπὼν εἰς τὸ ἔθνος ἀντάξιον αὐτοῦ υἱὸν τὸν Δημήτριον. Γεννηθεὶς οὗτος τῷ 1829, ἠκολούθησε παιδιόθεν τὸν ἀνδρεῖον πατέρα του εἰς ὅλας τὰς μάχας καὶ τὰς ἐπαναστάσεις. Μετὰ δὲ τὴν ἐκθρόνισιν τοῦ Ὁθωνος ἀπεστάλη μέλος τῆς ἐπιτροπῆς μετὰ τοῦ Κανάρη καὶ Ζαΐμη εἰς Δανίαν, ὅπως προστείρωσι τῷ πρίγκηπι Γεωργίῳ τὸ στέμμα τῆς Ἑλλάδος. Ἐπαδόθη ἔπειτα καὶ εἰς τὸ πολιτικὸν στάδιον καὶ πολλάκις ἐπέτυχεν νὰ ἐκλεγθῇ βουλευτὴς, ἐπανειλημμένως δὲ καὶ ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν. Τῷ 1882 γενόμενος ὑποστράτηγος, ἀπεστάλη ὡς ἀρχηγὸς τοῦ ἐν Θεσσαλίᾳ στρατοῦ. Ἀπέθανε δὲ τῷ 1889 ἐν Γαλλίᾳ, ὁπότεν τὸ σῶμα αὐτοῦ μεταφερθεὶν ἐτάφη ἐν Βονίτῃ.

Ὁ δὲ Γαρδικιώτης Γ. διεκρίθη ἐπίσης εἰς πολλὰς κατὰ τὸν ἀγῶνα μάχας, ἰδίως δὲ διέπρεψεν εἰς τὴν περιφημον ἐκείνην τῆς Ἀραχῶδης, ὑπὸ τὴν γενικὴν ἀρχηγίαν τοῦ Καραϊσκάκη. Μετὰ τὴν ἀποκατάστασιν τοῦ βασιλείου ἐγένετο ὑπασιπότης τοῦ Ὁθωνος, παρ' οὗ ἀπεστάλη πολλάκις πρὸς καταπολέμησιν τοῦ ἀποστατοῦντος ἀδελφοῦ τοῦ Θεοδ. καὶ τοῦ Κριεζώτου. Ἀποθανὼν δὲ κηρύχθη υἱὸς κατέχοντας θέσεις ἐν τῷ ἑλληνικῷ στρατῷ. [Κ.Δ.Κ.]

Γριδενγέ (Grivegnée). Πόλις τῆς βελγικῆς ἐπαρχ. Λιέγης, ἐπὶ τοῦ Οὐρτ, ἔχουσα 7500 κατ. καὶ βιομηχανίαν σιδήρου. [Μ.Σ.]

Γριδιτσά. Χωρίον τῆς Πυλίας, τοῦ δήμου Μεθώνης, ἀφ' ἧς ἀπέχει ὥρ. 1. 15'. Κατοικοὶ 534.

Γριζάνο. Χωρίον Θεσσαλίας τοῦ δήμου Φαρκαδῶνος, κείμενον εἰς τὰς ὕψους τῶν τῆς ὁροθετικῆς γραμμῆς λορροσειῶν καὶ ἀπέχ. ἀπὸ Γιοτίτι, πρωτευούσης τοῦ δήμου, 4 1/2 ὥρ. Ἀνήκει δὲ τῷ Χρηστάκη Ζωγράφῳ καὶ ἔχει 1194 κατ. Παράγει τῆκ. καρπούς, πέποντας καὶ σταφυλὰς. Πρὸς Β. αὐτοῦ ἐπὶ τῆς ὁροθετικῆς γραμμῆς εἰς ἀπόστασιν ὥρ. 1 1/2 κεῖται ὁ σταθμὸς Γιάνην Καλύβια.

Γριζῆττα. Χωρίον Κεφαλληνίας τοῦ δήμου Σαρκίων ἀπέχ. 45' ἀπὸ τῆς ἑδρας Αἰγινίου. Κατ. 219.

Γριζεμπαχ (Heinrich Rudolph August Grisebach), γενν. τῷ 1814 ἐν Ἀννόβερ, ἀπὸ τοῦ 1838 καθηγητὴς τῆς βοτανικῆς ἐν Γοττιγγῇ. ὅπου ἀπῆθ. τῷ 1879. Ἐκ τῶν πολλῶν συγγραμμάτων αὐτοῦ ἰδίως ἀξιωματικὸν εἶναι ἡ μονογραφία τῶν Γεντιανωδῶν καὶ τὸ σπουδαιότατον διὰ τὴν ἑλληνικὴν χλωρίδα *Spicilegium Florae rumelicæ et bithynicæ* (2 τόμ. 1843—45), πόρισμα τῆς ὑπ' αὐτοῦ βοτανικῆς διερευνήσεως τῆς Βιθυνίας καὶ τῆς εὐρωπαϊκῆς Τουρκίας, ἰδίως δὲ τῆς Μακεδονίας καὶ τοῦ ὅρους Ἀθω· τέλος τὸ κλασικὸν αὐτοῦ πῆνυμα περὶ βοτανικῆς γεωγραφίας (*Die Vegetation der Erde*, 2 τόμ. 1872). [Θ.Χ.]

Γριζι. Χωρίον τοῦ δήμου Κολωνιδῶν τῆς Πυλίας, ἔχον 150 κατ. [Μ.Σ.]

Γριζόκαμπος. Χωρίον τοῦ δήμου Μεθώνης τῆς Πυλίας, ἔχον 122 κατ. [Μ.Σ.]

Γρίκουα (Griqua). Λαὸς τῆς Ν' Ἀφρικῆς σχηματισθεὶς ἐκ τῶν ἀπογόνων τῶν ὀλλαν. Βόερς καὶ γυναικῶν Ὀττεντοττῶν, κατοικῶν δὲ τὴν μεταξὺ 27° 10' Ν πλάτους καὶ τοῦ ποταμοῦ Ὀράνιε, καὶ μεταξὺ 22° 30'—25° 30' μῆκους Ἀ Γρήνιτς χώραν, ἧτις παραχωρηθεῖσα τῷ 1871 εἰς τοὺς Ἀγγλοὺς ὑπὸ τὸ ὄνομα Grigualand-West, ἠνῶθη τῷ 1881 μετὰ τῆς ἀποικίας τοῦ Ἀκρωτηρίου. Ἐμβαδὸν 45300 τγμ., κατ. 45277 (1877)· εἶνε δὲ πλουσία εἰς ἀδάμαντας. [Μ.Σ.]

Γρίλλπαρτσερ (Franz Grillparzer).

Ὁ μέγιστος δραματικός ποιητής τῆς Αὐστρίας. Ἐγενν. τῷ 1791 ἐν Βιέννῃ καὶ σπουδάζας τὴν νομικὴν εἰσήλθεν εἰς τὴν δημοσίαν ὑπηρεσίαν καὶ ἐγένετο τῷ 1833 διευθυντὴς τοῦ ἀρχείου παρὰ τῇ διοικήσει τῶν αὐτοκρατ. κτημάτων. Τῷ 1856 παρητήθη καὶ ὠνομάσθη αὐλικὸς σύμβουλος καὶ τῷ 1861 μέλος τῆς γερουσίας. Τῆς δὲ ἀκαδημίας τῶν ἐπιστημῶν ἀπατέλει μέλος ἀπὸ τοῦ 1847. Τὸ πρῶτον δράμα του ἦτο ἡ *Ahnfrau* (1817), τραγῳδία βασιζομένη ἐπὶ τοῦ πεπρωμένου κατὰ παρανενοσημένην μιμήσιν τῶν ἀρχαίων, ἀλλὰ διακρινομένη διὰ τὴν μελωδικὴν γλῶσσαν καὶ τὸ συγκινητικὸν πολλῶν σκηνῶν. Τὰ προτερήματα ταῦτα δεῖκνουν καὶ τὰ ἐπόμενα ἔργα, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἐξετιμήθησαν πρὸ πάντων ἡ *Μήδεια* καὶ τῆς *Θαλάσσης* καὶ τοῦ ἔρωτος τὰ κύματα (1840). Τὰ ὁριμώτερα εἶνε ἰσως ὁ *Βασιλεὺς Ὁττοκάρ* (1825), ἐθνικὸν αὐστριακὸν δράμα, καὶ ὁ *Πιστὸς ὑπὸ κλέψαν* (1830). Καὶ ἐν τῇ κωμῳδίᾳ ἐπέτυχεν (*Οὐαί τῷ ψεύστῃ*, 1840). Ἐπὶ πολλὰ ἔτη ἔζησεν ὁ Γ. μακρὰν τοῦ θανάτου τοῦ βίου, ἐκτιμηθεὶς δὲ εἰς τοὺς τῆς Βιέννης αἰσθητικῶς κύκλους· ἀλλὰ κατὰ τὸ τέλος τῆς ζωῆς του ἐγένετο λαοφιλέστατος καὶ ἡ κηδεία του ὑπῆρξεν ἐκφραστὴ ἐμπαντικωτάτῃ τῆς πρὸς αὐτὸν ἀγάπης πέντων. Τὰ ἔργα του ἐδημοσιεύθησαν εἰς 10 τόμ. ἐν Στουτγάρδῃ 1872. Πρὸς Laube Βιογρ. τοῦ Γ., Stuttg. 1884. [Μ. Γ.]

Γρίμμ. 1) Τάκωδος Λουδοβίκος Γερμανὸς γλωσσολόγος περίφημος, ὁ μέγιστος δὲ τῶν λεγομένων Γερμανιστῶν. Ἐγενν. τῇ 4 Ἰαν. (v) 1785 ἐν Ἀναου. Σπουδάζας τὰ νομικὰ ἐγένετο ὑποδιευθυντὴς τῆς βιβλιοθήκης τοῦ Ἐκλεκτορος τῆς Ἑσσης ἐν Κάσσελ. Τῷ δὲ 1830 προσελήθη εἰς Γοττίγγην, ὡς καθηγητὴς καὶ διευθυντὴς τῆς πανεπιστημιακῆς βιβλιοθήκης. Τῷ 1837 παύσας καὶ ἐξορισθεὶς ἐπὶ τινα ἔτη ἐνεκα τῶν πολιτικῶν φρονημάτων του, διωρίσθη τῷ 1841 καθηγητὴς ἐν Βερολίνῳ, ὅπου ἀπέθανε τῇ 8/20 Σεπτεμβρίου 1863. Αἱ μελέται του ἐστρέφοντο περὶ τὴν ἱστορικὴν ἔρευναν τοῦ πνευματικοῦ βίου τοῦ γερμανικοῦ λαοῦ, οἷος ἐμφαίνεται ἐν τῇ γλώσσῃ, ἐν τῷ ἀρχαίῳ του δικαίῳ, τῇ θρησκείᾳ, τοῖς ἥθεσι καὶ τῇ ποιήσει. Ἀπειρα δὲ εἶναι τὰ συγγράμματα, ἐν οἷς ἀπεθαύρισε τὰ περίσματα τῶν μελετῶν τούτων. Διὰ τῆς «Γραμματικῆς τῆς γερμανικῆς γλώσσης» ἥτις δὲν ἀπεπαρατώθη (Γοττίγγη 1819—37 εἰς 4 τόμ.) ἐγένετο ἱδρυτὴς τῆς ἱστορικῆς γραμματικῆς. Μεγίστην ἀξίαν ἔχουσι καὶ τὰ *Μνημεῖα* τοῦ γερμανικοῦ δικαίου (Γοττίγγη 1828), *Γερμανικὴ μυθολογία* (1835), *Ἱστορία τῆς γερμανικῆς γλώσσης* (2 τόμ. Λιψία 1848), *Ἔθιμα* (Weistümer, τόμ. Α'—Δ', συμπληρωθέντα μέχρι τοῦ Η' τόμου ὑπὸ Schröder κ.κ.). Τὰ ἐλάσσονα ἔργα του ἐδημοσιεύθησαν εἰς 6 τόμ. (Βερολ. 1864—

82). Ἐκτός τούτων ἐξέδωκε καὶ μόνος καὶ μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ του Γουλιέλμου πλείστα μνημεῖα τῆς ἀρχαιογερμανικῆς καὶ μεσογερμ. γλώσσης μετ' αὐτοῦ δὲ ἤρχισε τὴν δημοσίευσιν τοῦ καλτσισαίου Γερμανικοῦ λεξικοῦ (1852 κ.κ.), ὅπερ νῦν ἐστὶ ἐξακολουθεῖ ἐκδιδομένον.

2) Γουλιέλμος Κάρολος, ἀδελφὸς τοῦ Ἰακώβου Γ., γενν. τῇ 14/25 Φεβρουαρίου 1786 ἐν Ἀναου. Ὁ βίος καὶ αἱ ἐπιστημονικαὶ ἐργασίαι του συμπέπτουσι μετὰ τῶν τοῦ Ἰακώβου. Ἐσπούδασεν ἐπίσης τὰ νομικὰ καὶ ἐγένετο βοηθὸς αὐτοῦ καὶ εἰς τὴν βιβλιοθήκην τοῦ Κάσσελ καὶ εἰς τὴν τοῦ Βερολίνου, ὅπου διωρίσθη ἐπίσης τῷ 1811 καθηγητὴς καὶ ἀπέθανε τῇ 4/16 Δεκεμβρίου 1859. Ἀφιερώθη δὲ μᾶλλον εἰς τὴν ἐκδοσιν τῶν ἀριστουργημάτων τῆς μεσαιωνικῆς γερμανικῆς ποιήσεως. Τὸ δὲ κύριον ἔργον του εἶνε *Οἱ ἡρώικοι μῦθοι τῶν Γερμανῶν* (Γοττίγγη 1829). Συνεργάτης δὲ τοῦ ἀδελφοῦ του εἰς πλείστα ἔργα, συμμερίζεται καὶ μετ' αὐτοῦ τὴν δεξιὰν τῆς περισυλλογῆς τῶν Γερμανικῶν παραμυθίων (1812—22), ἥτις κατὰ τὸ μεγαλύτερον μέρος ἀνήκει αὐτῷ. Τὰ ἐλάσσονα ἔργα τοῦ Γουλιέλμου ἐξεδόθησαν ἐν Βερολίνῳ 1881—1888 εἰς 3 τόμ. Τὰ σπουδαιότερα ἔργα τῶν ἀδελφῶν Γ. ἀνετυπώθησαν ἐπανειλημμένως. [Μ. Γ.]

Γρίμμελμα. Πόλις τῆς σαξονικῆς ἐπαρχίας Λιψίας, καίμενη 30 χμ. ΑΝΑ ταύτης ἐπὶ τοῦ Μούλδῃ καὶ τῆς διασταυρώσεως 2 σιδηροδρόμων ἐν ὠραίᾳ κοίταδι. Ἔχει γυμνάσιον (Fürstenschule) ἱδρυθέν τῷ 1550, πραγματικὸν λυκεῖον κτλ. καὶ (1885) 8292 κατ., καὶ εἶναι ἐξαιρετος θερμὴ διαμονή. [Μ. Σ.]

Γρίμμελσχάουζεν (Christoph von Grimmelshausen). Γερμανὸς μυθιστοριογράφος τοῦ 17 αἰῶνος (1620 ἢ 1625—1676), οὗτινος τὰ ἔργα περιγράφουσι πιστότητα καὶ ἐν πλαστικωτάτῃ γλώσσῃ τὰ ἥθη καὶ ἔθιμα τῆς ἐποχῆς του, τὸν κατὰ τὸν τριακονταετῆ πόλεμον βίον καὶ οὕτως αποτελοῦσι σπουδαίαν πηγὴν διὰ τὴν ἱστορίαν τοῦ τότε πολιτισμοῦ. Τὸ κυριώτερον ἔργον του εἶνε *Der abenteuerliche Simplicissimus* (Περιπέτεια τοῦ Σιμπλικισσίου), εἶδος αὐτοβιογραφίας. [Μ. Γ.]

Γρίμσβυ (Grimsby). Παράλιος πόλις κατ' ἀμύν ἐν τῇ ἀγγλ. κομητείᾳ Λίγκολν, καίμενη 48 χμ. ΒΑ τοῦ Λίγκολν καὶ 24 χμ. ΝΑ τοῦ Οὐλλ. ἐπὶ τῆς δεξιᾶς δόχνης καὶ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Οὐάιερ εἰς τὴν βόρειον θάλασσαν, καὶ συνδεομένη διὰ σιδηροδρόμων μετὰ τοῦ Λίγκολν, Λονδίνου κτλ. Ἔχει ναυπηγεῖα καὶ ναύσταθμον, καὶ διατηρεῖ ἀγκυλίον ἐμπόριον (ἐξαγωγῇ 150 ἑκατομμ. σελιν. κατ' ἔτος). Κἂτ. (1881) 29 682. [Μ. Σ.]

Γρίμσελ. Δίοδος κατὰ τὸ Α' ἄκρον τῶν Βερναίων Ἀλπεων, ἐπὶ τῶν συνόρων τῶν ἐλβετικῶν καντονίων Βέρνης καὶ Βαλαϊσίας,

ἔχουσα ὕψος 2224—2183 μ. ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης. [Μ.Σ.]

Γρινδελέα (Φαρμακολ.) *Grinde-lia robusta*. Ἐνεργεῖν στοιχείον τοῦ φυτοῦ εἶναι ῥητινῇ. Συνίσταται κατὰ τοῦ κοκκίου, τοῦ ἁσθαματος καὶ τῶν παθήσεων τῶν βρόγχων, καίτοι ἡ φυσικολογικὴ τῆς Γ. ἐνέργεια δὲν ἐσπουδάσθη ἐτι ἐπαρκῶς. Δίδεται εἰς ἐκχύλισμα μέχρι 2 γρ. ἐν γάλακτι καὶ εἰς βάμμα μέχρις 20 σταγόνων. Αἱ μεγάλαι δόσεις εἶναι θανατηφόροι. [Β.Π.]

Γρίον. Ὄρος τῆς ἀρχαίας Ἰωνίας, ὅπερ ἀπὸ τῆς Μιλήσιας χώρας εἰσεσφύρει πρὸς Ἀθῆνας διὰ τῆς Καρίας μέχρι Εὐρώμου καὶ Χαλκητόρων. Νῦν Χοτζά Ὀρμάν. [Π.]

Γρίπενκερλ (Griepenkert) Γερμανὸς ζωγράφος γενν. τῷ 1839 ἐν Ὀλδενμπουργκ καὶ μαθητεύσας ἐν Βιέννῃ παρὰ τῷ Κ. Ράλλ. Μετὰ τοῦ Βιττερλιχ διεκόσμησε τὸ ἐν Βιέννῃ Μετέωρον δι' ὠραιότατων εἰκόνων, ὡς ἐπὶ πλείστον κατὰ τὰ σχέδια τοῦ Ράλλ. Ἀποῦ δὲ ἐξετέλεσε καὶ πλείστας ἄλλας τοιοῦτογραφίας ἐν Βιέννῃ καὶ ἄλλοις, μετέβη τῇ ἐντολῇ τοῦ Συνα εἰς Ἀθήνας. ἵνα διηκουμένη τὴν ἀκαδημίαν διὰ τοιοῦτογραφῶν (βλ. κ. Ἀθῆναι ἐν τόμ. Α' σελ. 213). Τῷ δὲ 1875 διατίσθη καθηγητῆς τῆς ἀκαδημίας τῶν ὠραίων τεχνῶν ἐν Βιέννῃ. [Εγ.]

Γρίππη (ἡ καταρροϊκὴ πυρετός, influenza). Νόσος γενικὴ, ἐπιδημικὴ ἐκδηλουμένη δι' ὀξείων καταρροϊκῶν φαινομένων τῶν βλεννογόνων τῶν ἀναπνευστικῶν ὁδῶν, ἐνίοτε δὲ καὶ τῶν πεπτικῶν, ἐστὶ δὲ καὶ δι' ἐντόνων νευρικῶν διαταραχῶν. Ἡ Γ. εἶναι νόσος μασματικὴ μεταβιβαζομένη οὐχὶ ἀπὸ ἀνθρώπου εἰς ἄνθρωπον, ἀλλὰ διὰ τοῦ ἀέρος τῇ εἰσπνοῇ εἰδικῶς καὶ μικροβίου ἀγνώστου φύσεως, καὶ καταλαμβάνουσα τάχιστα ἀπεραντοὺς ἐκτασεις. Ἡ πρώτη μεγάλη ἐπιδημία τῆς Γ. ἐν Εὐρώπῃ ἐνεσκήψε τῷ 1580· ἔκτοτε δὲ πολλὰι τοιαῦται μνημονεύονται μέχρι τοῦ 1860· ἀπὸ τοῦ ἔτους τούτου δ' ὅμως δὲν ἀναφάνη πλέον λησμονηθεῖσα σχεδὸν μέχρι τοῦ χειμῶνος τοῦ 1889—90, ὅποτε πανδημικὴ ἐνεσκήψεν ἐδεύσασα ἀπὸ ἀνατολῶν πρὸς δυσμᾶς καὶ καταλαμβάνουσα τάχιστα οὐράσασαν τὴν Εὐρώπην. — Ἡ Γ. ἐστὶ μὲν ἐσθάλει διὰ φρικίων, γενικῆς κακουχίας τοῦ σώματος, ἄλγους κατὰ τὰς ἀρθρώσεις, πυρετοῦ τὴν τύπον διαλείποντος ἢ ἀτάκτου, κατάρρου τῆς βινός, τοῦ λάρυγγος, τῶν βρόγχων καὶ τῶν πεπτικῶν ὀργάνων (ἐλαφρὰ μορφή). ὅτε δὲ διὰ ῥίγους καὶ πυρετοῦ ἐντονιότερου, ἰσχυρᾶς κεφαλαλγίας καὶ σπουδαίων νευρικῶν διαταραχῶν (βαρεῖα μορφή). «Ὅπως ποτ' ἂν ἦ ἡ νόσος καὶ» ἑαυτὴν δὲν εἶναι ἐπικίνδυνος· ἀποβαίνει δ' ὅμως τοιαύτη ἐνίοτε ἐνεκα τῶν ἐπιπλοκῶν αὐτῆς μετ' ἄλλων νόσων καὶ ἰδίᾳ τῆς βρογχοπνευμονίας, ἣτις ἡ συνηθεστάτη τῶν ἐπιπλοκῶν οὖσα καθίσταται

τὴν Γ. θανατηφόρον καὶ δὴ, όταν οἱ πάσχοντες εἶναι ἐξησθενημένοι ἐκ προηγουμένων νόσων ἢ γεγηρακότες. — Ἐπειδὴ δὲν ἐκδηλοῦται ἡ νόσος ὑπὸ ὠρισμένων πάντοτε τύπων τὰ δὲ προσβαλλόμενα ἐκαστοτε ὄργανα πολλὰ, ἡ θεραπεία εἶναι συμπτωματικὴ ἀρμοζομένη ταῖς περιστάσεσι. [Α.Χ.]

— (Κτηνιατρικῇ). Καλεῖται καὶ τυφοειδὴς νόσος τῶν μονόπλων· πάθησις κακοήθης ἐπιζωοτική, λοιμώδους φύσεως, προσβάλλουσα ἐκ τῶν μονόπλων κατ' ἐξοχὴν τὸν ἵππον. Συνίσταται κυρίως εἰς μερικὴν ἢ γενικὴν καταρροϊκὴν φλεγμονὴν μετὰ τῶν ἐπακολουθημάτων αὐτῆς ἀπάντων τῶν βλεννογόνων τοῦ σώματος. Ἡ Γ. ἀναφέρεται ὡς λίαν φοροποῖός καὶ κολλητικὴ τοῦ ἵππου νόσος γνωστοτάτη ἀπὸ τοῦ ἸΔ' αἰῶνος, ἀπανταχοῦ τῆς ὑψηλίου κατὰ χρονικὰς περιόδους ἀναφαινομένη.

Γρίπη τοῦ κυνός· ὡς καὶ παρὰ τοῖς μονόπλοις, ἡ Γ. τοῦ κυνός θεωρεῖται πάθησις λοιμώδης, λίαν κολλητικὴ καὶ συνηθὺς παρὰ τῷ ζῴῳ τούτῳ θανατηφόρος· αὕτη κυρίως προσβάλλει τοὺς νέους τῇ ἡλικίαν κύνας κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος τῆς γεννήσεως, συνίσταται δὲ εἰς γενικὴν καταρροϊκὴν φλεγμονὴν ἀπάντων τῶν βλεννογόνων, ἐπιπλεκομένην συνηθεστάτα μετὰ τριχοειδῶς βρογχίτιδος καὶ πνευμονίας, οὐχὶ δὲ σπανίως καὶ μετὰ ἐγκεφαλονευριτικῶν ἀνωμαλιῶν. Ἡ Γ. τοῦ κυνός συγγράναι γνωστῇ, ὡς τοιαύτης φύσεως ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Ἀριστοτέλους. εἶναι δὲ ἡ συνηθεστέρα καὶ καταστρεπτικωτέρα νόσος τοῦ κυνός κατὰ προτίμησιν προβάλλουσα τοὺς εὐγενεῖς, μαλθακοὺς καὶ νευρικοὺς κύνας. [Γ.Ν.Π.]

Γρίφος. Ἀπὸ μεταφορᾶς τοῦ ἀλιευτικοῦ δικτύου (γρίφος ἢ γρίππος) ἔλαβε τὸ ὄνομα καὶ παιγνιώδης σκοτεινὸς λόγος, σκοπὸν ἔχων νὰ περιπλέξῃ τὴν ἀκούσαντα. Καὶ κατὰ μὲν τοὺς τεχνολογικοὺς καλεῖται Γ. λόγος ἐνέχων τι παρὰ προσδοκίαν καὶ ἀνακόλουθον. Ἀλλὰ κατὰ τὴν συνήθη χρῆσιν ὁ Γ. μικρὸν διαφέρει τοῦ αἰνίγματος, ὡν αἰνιγματώδες ζήτημα προβαλλόμενον ἐν τοῖς συμποσίοις (ἐπικυλίσειον πρόβλημα), λεγόμενον δὲ τιμῆς ἢ ζημίας χάριν, διότι τοῖς μὲν εὐδοκίμοισιν ἐν τῇ ζητῇ ἐδίδοντο τὰ προτιθέμενα ἀθλα, οἱ δὲ μὴ λύσαντες ὑπέμενον τιμωρίαν τινά. Ὁ ἴδιον βιβλίον μὴ σωζόμενον περὶ γρίφων συγγραφέας Κλέαρχος ὁ Σολεὺς λέγει ὅτι ἐπτά εἰδῆ ὑπάρχουσι γρίφων. Ταῦτα δὲ πάντα εἶναι προβλήματα γραμματικὰ καὶ ποιητικά, ἐλέγχοντα τὴν περὶ τὴν γλῶσσαν καὶ τὴν μετρικὴν παιδευσιν τῶν συμποσίων. «Ὅθεν ἐνεκα τούτου λέγει ὁ αὐτὸς Κλέαρχος ὅτι «τῶν γρίφων ἡ ζήτησις οὐκ ἀλλοτρία φιλοσοφίας ἐστίν.» καὶ ὅτι «οἱ παλαιοὶ τὴν τῆς παιδείας ἀπόδειξιν ἐν τοῖς εἰποῦντο.» Ἀλλ' οἱ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις συγγραφῆσιν (ἰδίως παρ' Ἀθηναίῳ Γ' κεφ. 69 κ. ἑ.) φερόμενοι γρίφοι δὲν εἰναι θανατὸν νῦν

υπάρχουσιν εἰς ταύτας μόνας τὰς ἐπὶ κατη-
γρησίας, πολλοὶ δ' ἴσως κατὰ τοῦτο μόνον δια-
φέρουσι τῶν αἰνιγμάτων, ὅτι προσέβλλοντο ἐν
συμφορῇ. — Ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις ἐπε-
κράτησε κατὰ συνήθησιν νὰ λέγηται γρίφος τὸ
γαλλ. Rebus, γερμ. Bilderräthsel καλού-
μενον παίγιον, ἥτοι ἡ παραστατικὴ προτάσις
τινὸς δι' εἰκόνων τῶν λέξεων ἢ τῶν φράσεων,
εἰς ἃς ἡ πρότασις αὕτη δύναται νὰ αναλυθῇ,
σκοπούμενης μόνως τῆς ἐμοιότητος τῆς φωνῆς.
ὅχι δὲ καὶ τῆς ἐμοιότητος τῆς γραφῆς ἢ τῆς
ἐννοίας· οἷον ἡ πρότασις «Σέβου σοὺς γονεῖς»
δύναται νὰ παρασταθῇ διὰ τοῦ γαλλικοῦ στοι-
χείου C καὶ εἰκόνων βοός, ὠτός, γόνυτος καὶ
τοῦ γράματος c (σέ, βοῦς, οὖς, γόνυ, c).
Ἐξήγαγε δὲ πρῶτον τὸν ὄρον Γ. πρὸς δηλω-
σιν τῶν τοιούτων εἰκονικῶν παραστάσεων τὸ
περιοδικὸν σύγγραμμα «Πανδώρα». Βλ. καὶ
λ. Αἰνίγμα. [Π.]

Γρός (Ant Jean Gros). Γάλλος ζωγρά-
φος τῆς κλασικῆς σχολῆς, γεννηθεὶς τῇ 1771
ἐν Παρίσις, ἐπούδασε τὴν τέχνην ἐνταῦθα
καὶ ἐν Ἰταλίᾳ. Ἐνησχολήθη δὲ μόνον εἰς
θέματα ἱστορικὰ ἐκ συγχρόνων γεγονότων,
παρέστησε δὲ πολλάκις τὸν Ναπολέοντα εἰς
διαφόρους περιστάσεις (ἐπὶ κεφαλῇ τῶν Γρε-
ναδιέρων ἐπὶ τῆς παρὰ τὴν Ἀρκλὴν περιή-
λου γερῆρας 1796 ἐπισκαπετόμενον τὰ ἐν Ἰάφρᾳ
θεμματα τῆς πανώλους 1804 κτλ.). Ὁ Γ.
ἐθάρσεν εἰς τὸν κολοφῶνα τῶν τμητῶν καὶ τῆς
δύσεως, ἐγένετο δὲ τῇ 1816 μέλος τοῦ πανα-
κιδημίου. Περιπεσὼν εἰς μελαγχολίαν ἤντο-
κτόνησε τῇ 1835 ῥιφθεὶς εἰς τὸν Σηκουᾶναν.

Γρό (Pierre le Gros). Διακεκριμένος
Γάλλος γλύπτης γεννηθεὶς ἐν Παρίσις 1656,
ἀποθνήσκων 1719 ἐν Ῥώμῃ. Ἐπαίδευσθαι τὴν τέ-
χνην ἐν Παρίσις καὶ Ῥώμῃ καὶ εἰς τὰς δύο
δὲ πόλεις ἔζησε καὶ ἐξετέλεσε πλείστα ἔργα.
Ἐκ τῶν ἀρίστων ἔργων του εἶναι τὰ ἀνάγλυφα
κοσμήματα τῆς ἀγίας τραπεζῆς τοῦ ἀγίου
Ἰγνατίου ἐν Ῥώμῃ, ὁ ἀγ. Στανίσλαος Κόστικα
ἐπὶ τῆς κλίνης τοῦ θανάτου κτλ.

Γρόδεκ. Πόλις τῆς ἀνατολ. Γαλικίας
(τῆς Αὐστρίας) κειμένη 30 χμ. ΔΝΔ τοῦ Λέμ-
βεργ παρὰ τὸν σιδηρόδρομον. ἔχει (1881)
10116 κατ., τοὺς πλείστους Ῥουθῆνους, καὶ
διατηρεῖ σπουδαῖον ἐμπόριον σιτηρῶν καὶ
λίνου. [Μ.Σ.]

Γρόδνο. Κυβερνεῖον τῆς Αὐτ. Ῥωσσίας,
ἔχον ἐμβαδ. 38669 τ.χμ. καὶ (1886) 1373384
κατ., διαιρούμενον δὲ εἰς 9 διαμερίσματα.
Χώρα ἐπίπεδος, δασώδης, ἐλώδης, διαρριζομένη
ὑπὸ πολλῶν ποταμῶν (ὁ Νίμων μετὰ τῶν
Σχάρα καὶ Σέλβα, ὁ Βούγ μετὰ τῶν Ναρέβ καὶ
Μούχοβετς, καὶ ὁ Ἰατσόλδος παραπτόν. τοῦ
Πριπέτ), καὶ πλουσία εἰς λίμνας (Σαπουρ-
γέβο, Σπορόδσκο καὶ Διβίνσκο). Προϊόντα:
σιτηρά, ὀπώραι, λῖνος, ξυλεῖα κτλ., ἐν δὲ τῇ
Ν μέρει ἀκμάζει ἡ κτηνοτροφία ἢ ὑφαντουργ-

γία εἶνε σπουδαιοτάτη. Ἐθνογραφικῶς οἱ κάτ.
διαίρουνται εἰς Ῥώσους (30 %), Λιθουανούς
(27 %) Πολωνούς (22 %) καὶ Γιουδαίους
(12 %), πρὸς δὲ ὀλίγους Γερμανούς καὶ Τα-
τάρους.

Ἡ ὠχυρωμένη πρωτεύουσα Γρόδνο,
κειμένη ἐπὶ τοῦ Νίμεν ἐν ὥρᾳ καλᾷ καὶ
ἐπὶ τοῦ σιδηροδρ. Πετροπόλεως Βαρσοβίας,
ἔχει ἀνάκτορον, πολλοὺς ναοὺς, ἀκαδημίαν
τῆς ἱατρικῆς μετὰ βοταν. κήπου, καὶ (1883)
40124 κατ., Γιουδαίους τοὺς πλείστους, παρά-
γοντας ὑφάσματα, σιτακὰ κτλ. [Μ.Σ.]

Γροιλανδία (Grönland). Ἐκτεταμένη
χώρα τῆς περὶ τὸν Ν πόλου ζώνης παρὰ τὰ
ΒΔ παράλια τῆς Ἀμερικῆς μετὰ τοῦ Ἀ-
τλαντικοῦ καὶ τοῦ κόλπου τοῦ Βάρεν, πηθα-
νῶς δὲ νήσος, ἥς τὰ Β μέρη δὲν ἠρευνήθησαν
ἀκόμη. Τὸ ἐμβαδὸν αὐτῆς μέχρι τοῦ 82° 30'
ὕπολογίζεται εἰς 2169750 τ.χμ., ὃ δὲ πληθυσμὸς
ἀνέρχεται εἰς 15000 μόνον, τοὺς πλείστους
Ἑσκιμῶους διατελοῦντας δὲ ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν
τῆς Δανιμαρκίας. Τὸ ἐσωτερικὸν χαρακτηρί-
ζεται ὡς παγοσκεπὲς ὑψιπέδιον (2000 μ.),
οἱ δὲ ἀκταὶ εἶναι πολυσυρβεῖς, πρὸ πάντων
ἡ Δ, σχηματίζουσα πολλοὺς κόλπους καὶ περι-
βαλλομένη ὑπὸ πλείστων νησιδίων. Μόνον δὲ
αὗται αἱ ἀκταὶ κατοικοῦνται καὶ καλλιεργούν-
ται ὅπως δῆποτε. Ἀν καὶ μέγα μέρος τῆς Γ,
ἐκτείνεται πέραν τῆς κατεψυγμένης ζώνης, τὸ
κλίμα εἶναι ψυχρότατον, ἡ δὲ Α ἀκτὴ ψυχρο-
τέρα τῆς Δ, ἐν τῇ ἐποικ. κείνται καὶ αἱ θα-
νικαὶ ἀποικίαι, 13 τὸν ἀριθμὸν, ὧν αἱ κυριώ-
τεραι αἱ Γότχαπ καὶ Γόδχαβ. Ἡ θερμοκρα-
σία εἰς ταύτας ταλαντεύεται μετὰ 92° P.
κατὰ τὸν χειμῶνα καὶ +12° κατὰ τὸ θέρος.
Ἡ βλάστησις εἶνε πενιχρά, ἂν καὶ κατὰ τὰ
εἶδη πολυαριθμότερα τῆς Ἰσλανδικῆς, πρὸς ἣν
ὁμοιάζει πολὺ. Ζῶα ὑπάρχουσι μόνον ὁ κύων,
ὁ τάρανδος, ἡ λευκὴ ἄρκτος, ὁ λευκὸς λα-
γῶς, 3 εἶδη αλώπεκος καὶ τινα ἄλλα, πρὸς
δὲ τὰ ὑδρόδια θηλαστικά καὶ πτηνά, ὅτινα
μάλιστα εἶναι τὰ εἶδη τῆς ἐξαγωγῆς καὶ πα-
ρέχουσι τοῖς κατοικοῖς τοὺς πόρους τοῦ ζην.
Οἱ Γροιλανδοὶ εἶνε ἀλίεις, ζῶσι δὲ καθόλου ὡς
καὶ οἱ λοιποὶ Ἑσκιμῶι (βλ. λ.). Μόνον οἱ ἀ-
μέσως περὶ τὰς θανικὰς ἀποικίας κατοικοῦν-
τες εἶνε χριστιανοί.

Ἡ Γ. ἀνεκαλύφθη κατὰ τὸν 16° ἢ 17° μ. Χ.
αἰῶνα ὑπὸ τοῦ Νορβηγοῦ Γουννιδὸρ, ὅστις δὲν
ἐπάτησεν ὁμῶς τὸ ἔδαφος τῆς χώρας. Τῇ δὲ
983 ὁ ἐν Ἰσλανδίᾳ ἐγκατασταθεὶς Νορβηγὸς
Ἔρικ ἐπισκέφθη τὴν Γ., διέμεινεν ἐκεῖ δύο
χειμῶνας καὶ ἐπιστρέψας εἰς Ἰσλανδίαν κα-
τήρθησε νὰ ἀποσταλῶσι πλοῖα εἰς τὴν χώραν
εἰς ἣν ἔδωκε τὸ ὄνομα Grönland (= Πρα-
σινὴ χώρα), ἵνα προσελκύσῃ ἀποίκους. Πολ-
λαὶ ἀποικίαι ιδρύθησαν καὶ ὁ χριστιανισμὸς
διεδόθη ὀλίγον κατ' ὀλίγον. Ἡ Γ. ἦτο ἀνεξ-
άρτητος πολιτεία διοικουμένη πατριαρχικῶς.

Τῷ 1261 ἠνώθη μετὰ τῆς Νορβηγίας, ἀπετέλει δὲ ἴδιον ἐπισκοπᾶτον καὶ εἶχε τακτικὴν συγκοινωνίαν μετὰ τῆς Νορβηγίας. Ἀλλ' ἀπὸ τῶν μέσων τοῦ 15' αἰῶνος παρήκμασαν αἱ ἐν Γ. ἀποικίαι, εἰς ὃ συντέλεσαν καὶ αἱ ἐπιδρομαὶ τῶν Ἑσκιμῶν ἐκ τῆς Ἀμερικῆς καὶ ἡ ἀστογος ἀποικία καὶ πολιτικὴ τῶν βασιλέων τῆς Νορβηγίας. Πόσις ἐνπεφθότα ἀπὸ τὰ τέλη τοῦ 17' αἰῶνος δὲν ἀνεύρην πλέον οὐδεμίαν ἐκ τῶν παλαιῶν ἀποικίων. Μόλις κατὰ τὸν 18' ἐγκατεστάθησαν πάλιν Εὐρωπαῖοι (Δανοὶ) ἐν τῇ νήσῳ καὶ ἀνεκάλυψαν νῦν καὶ ἀναμφίβολα ἔχνη τῶν προκατεχόν. Αἱ νέαι ἀποικίαι διαιρίζονται εἰς Β καὶ Ν Γροιλανδίαν, σέρουσι δὲ διὰ τοῦ μετὰ τὸν 18' αἰῶνος ἐμπορίου καὶ διὰ τῆς ἐκμεταλλεύσεως ὀλίγων κηρυκαρυχείων κτλ. ἐτήσιον κέρδος 30000 ταλλήρων εἰς τὴν Δανίαν. [Μ.Σ.]

Γρομφαδῶδη (Βοτ.) *Scrofularia-ceae*, μεγάλη οἰκογένεια Συμπεταλῶν Δικοτυλήδωνων φυτῶν, ἡ ὑπὸ ἄλλων καὶ Σκροφουλαριῶδῃ ἢ Προσωπιδανθῇ ἢ Ῥυγγιωτᾷ καλουμένη. Χαρακτηριστικὰ αὐτῆς εἰσιν ἡ στεφάνη ζυγόμερος ἡ σπανιώτερον ακτινόμερος, στήμονες ἡ τέσσαρες διδύμοι μετὰ τοῦ ἐξημιβλώματος πέμπτου, ἡ μόνον δύο, σπκ ὡς δὲ πέντε, ὁ καρπὸς συνήθως κῆρυα διχῶρος καὶ πολύσπερος. Περιλαμβάνει φυτὰ πικρὰ καὶ ξυλωδῇ ὡς τινα ζῶσι παρασιτικῶς ἐπὶ ἄλλων φυτῶν, ἐν ὧν εἶδη 1900 διαδεδομένα κατὰ τὰς εὐκράτους καὶ τὴν θερμὴν ζώναν. Τὰ σπουδαιότερα γένη εἰσὶ Φλόμος (*Verbascum*), Λιναρία, Σκροφουλαρία, Ἀντιρρινόν, Δακτυλίτις, Βερνίκη, Εὐφρασία, Πινανθός. Μελάμυρον (βλ. λ.) κτλ. — Ἀντιρρινόν τὸ μέγιστον (*Antirrhinum majus* L., κοινῶς Λυκάστμον ἢ Σκυλάκι), ὅπου ἔμεινεν ἀμνημονεῦτον ἐν τῷ οἰκείῳ τόπῳ εἶνε ἀναπηρὸν συντὴν καλλωπισμοῦ πολυετὲς ἢ διετὲς· τὸ δ' ἔνθος αὐτοῦ πρότυπον τῆς ὑποδιαίρεσεως τῶν Προσωπιδανθῶν (*Personatae*). Τὸ Α. τοῦ Διοσκορίδου ἀναφέρεται εἰς τὸ κοινὸν ἐν Ἑλλάδι· ἐπέτειον Α. τὸ Ὀρόντιον (*A. Orontium* L.) οὗ ὁ καρπὸς ἔμοιος «ῥίσι μόσχου» [Θ.Χ.]

Γρόνινγκεν (Groningen). Ἡ βορειοανατολικωτάτη ἐπαρχία τῆς ὀλλανδίας, μετοξὺ τῆς Βορείου θαλάσσης, Φριςλανδ, Δρέντε καὶ τοῦ κόλπου Ἀλλαρτ καὶ τῆς πρωστικῆς ἐπαρχίας Ἀννοβέρου, ἔχουσα ἐμβαδ. 2297,61 τγμ καὶ (1890) 275 358 κατ τοὺς πλείστους διαμετρουμένους. Οὗτοι ἀσχολοῦνται κυρίως εἰς τὴν γεωργίαν καὶ κτηνοτροφίαν, ὡς καὶ τὴν ναυπηγίαν. Εὐφορωτάτη χώρα διασταυρωμένη διὰ πολλῶν διωρύγων. Διαιρεῖται εἰς 3 περιφερείας δικαστικάς.

Ἡ πρωτεύουσα Γρόνινγκεν κεῖται ἐπὶ τῆς διασταυρώσεως τριῶν σιδηροδρόμων, συνδέεται δὲ διὰ διωρύγου μετὰ τῆς Βορείου θαλάσσης καὶ δι' ἄλλης, τῆς τοῦ Ἑρμ, μετὰ τῶν ἐκβολῶν του-

του. Μεταξὺ τῶν κτιρίων μνημονευτέα εἶναι ὁ ναὸς τοῦ Μαρτίνου, τὸ δημαρχεῖον, τὸ πανεπιστήμιον, τὸ θέατρον κτλ. Μετὰ τοῦ πανεπιστημίου, ἰδρυέντος τῷ 1614, συνδέονται πολλὰ ἐπιστημονικὰ ἱδρύματα· πρὸς δὲ ὑπάρχουσιν ἐν Γ. ἄλλα πλείστα σχολεῖα καὶ ἐπιστημονικὰ εἰαίρια. Ἐκ τῶν 56 413 (1890) κατ. εἶναι πολλοὶ βιομηχανοὶ καὶ ἔμποροι. Ὁ πόλις ἀνῆκεν ἀπὸ τοῦ 1282 εἰς τὴν Ἀνσεατικὴν ἐμοσπονδίαν. [Μ.Σ.]

Γρονόδιος (Γρονον). 1) Ἰωάννης Φρειδερίκος Διάσημος φιλόλογος καὶ ἀρχαιολόγος, γεννηθεὶς τῷ 1611 ἐν Ἀμβούργῳ καὶ διατελέσας καθηγητὴς ἐν Δέσεντερ (1642-58) καὶ εἰτα ἐν Λουγδούνῳ, ὅπου ἀπέθανε τῷ 1671. Αἱ ἐκδόσεις αὐτοῦ πολλῶν Λατινῶν συγγραφέων ὡς καὶ τὸ ἔργον τοῦ *Observationes anedidit autem ἄριστον κριτικόν, Μεγαλὴς δὲ ἀξίας εἶναι καὶ ὁ Commentarius de sestertiis*. — 2) Ἰακώβος, υἱὸς τοῦ 1), ἦτο ἐπίσης περίφημος φιλόλογος. Ἐγενν. τῷ 1645 ἐν Δέσεντερ, διορίσθη δὲ καθηγητὴς ἐν Πισσ καὶ τῷ 1679 ἐν Λουγδούνῳ. Ἐκτὸς διαφόρων Λατινῶν συγγραφέων ἐξέδωκε τὸν Πολύτιμον Ὁθηραυρὸν τῶν Ἑλλήνων ἀρχαιοτήτων (13 τομ. Λουγδούνῳ 1607—1712). Ἀπέθανε τῷ 1716 ἐν Λουγδούνῳ.

— 3) Ἰωάννης Φρειδερίκος υἱὸς τοῦ 2) γεωργικῆς καὶ βοτανικῆς (1696—1762), συγγραφεὶς καὶ φίλος τοῦ Λινναίου, συνέγραψε *Flora Virginica, Fl. orientalis* κτλ. [Θ.Χ.]

Γρόπα. Χωρίον τοῦ δήμου Ἐρμιόου τῆς ἐπαρχίας Πατρῶν μὲ 826 κατ. (1889) γεωργός καὶ ποιμένες. [Γ.Πδ.]

Γροσενχάιν (Grossenhain). Πέλις τῆς σαξονικῆς ἐπαρχίας Δρέσδε, κειμένη ἐπὶ τῆς διασταυρώσεως διαφόρων σιδηροδρόμων καὶ ἐπὶ τοῦ Ῥόδερ. Ἦχει (1885) 11 514 κατ. διατηροῦντας σπουδαίαν βιομηχανίαν μαλλίνων ὑφασμάτων κτλ. [Μ.Σ.]

Γρόσιον. 1) Τὸ τουρκικὸν (Γρούς). Δινομαστικῶς μὲν τὸ ἐκατ. τῶν της τουρκικῆς λίρας (ἴσης πρὸς φρ. 22,75), πράγματι δὲ νόμισμα ἀργυροῦν (ισοδυναμοῦν πρὸς 40 παράδες) ἡ τουρκικὴ λίρα ἀνταλλάσσεται ἀντὶ 108 γροσίων. Οὕτω διακρίνονται ἐν ταῖς συναλλαγῇ τὰ χρυσὰ γρόσια ἢτοι τὰ ἑκατοστὰ τῆς λίρας καὶ τὰ πραγματικά ἀργυρὰ γρόσια· λέγοντες λ. γ. 25 γρ. χρυσὸν ἐννοοῦμεν ἐν τέταρτον τῆς λίρας ἢτοι γρ. 27. Σήμερον ὑπάρχουσιν ἀργυρὰ νομίσματα ἀξίας 1, 2, 5, 10 καὶ 20 γροσίων (τὸ τελευταῖον καλεῖται μετζήτις). — 2) Τὸ αἰγυπτιακὸν ἀργυροῦν νόμισμα, τὸ ἑκατοστὸν τῆς αἰγυπτ. λίρας (=26 φρ.). Κοινῶς καλοῦνται Γ. νομίσματα ἐκ νικελίου ἔχοντα ἀξίαν ἡμίσεος ἀργυροῦ γροσίου. Ὑπάρχουσιν ἀργυρὰ νομίσματα ἀξίας 1 ἀργυροῦ γρ., 2 γρ., 5 γρ. (φράγκον καλούμενον), 10 καὶ 20.

—3) Gros, Groschen, έκαλούντο κατά τὸν μεσαιῶνα ὅλα τὰ παχέα καὶ ἡμιτετέρωθεν ἑν-
τοπα νομίσματα κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τοὺς βορ-
ρειαίους (βλ. λ.). Τὴν λέξιν παράγουσι τινες
ἐκ τοῦ λατ. grossus = παχὺς, ἄλλοι δὲ ἐκ
τοῦ σταυροῦ (GROS, croix), ὅστις εὐρίσκεται
ἐπὶ τῶν αρχαιοτάτων Γ. Κατὰ τὸν 17^{ον} αἰῶνα
Γ. έκαλοῦντο ἐν Γερμανίᾳ ὅλα τὰ μικρότερα
αργυρὰ νομίσματα αἵτις ἔλασσονος τοῦ 1/2 του
ταλλήρου. Μέχρις ἐσχάτων ἐν χρῆσει ἦν ἐν
Γερμανίᾳ τὸ αργυρὸν Γ., ἔχον διαφέρειον αἶξιαν
εἰς τὰ διάφορα κράτη ἐν Πρωσίᾳ 12 φοινί-
κων, ἐν Σαξονίᾳ 10 κτλ. Ἀπὸ τῆς 1^{ης} Ἰανουα-
ρίου 1876 εἰσαχθέντος καθ' ὅλον τὸ γερμανι-
κὸν κράτος τοῦ νέου νομισματικοῦ συστήματος
κατηργήθη τὸ Γ.

Γροσσεβαρδάιν (Grosswardein, ὠγ. Nagyvarad). Πρωτεύουσα τοῦ σύγγραφικου κα-
μητάτου Βιχαρ, κειμένη ἐπὶ τοῦ Κόρος καὶ
τῆς διασταυρώσεως διαφόρων σιδηροδρόμων.
Ἄλλοτε ἦτο ὠχυρωμένη· εἶνε δὲ ὥραιος ἐ-
κτισμένη, ἔδρα καθολικοῦ καὶ ἑλληνοκαθολικοῦ
ἐπισκόπου, ἔχει ἱεροσπουδαστήριον, ἀκαδημίαν
τῆς νομικῆς, γυμνασίον, πραγματικὸν λύκειον
κτλ. Οἱ 98 219 (1890) κατ. κατακίναται
κυρίως εἰς γεωργίαν, χημειουργίαν καὶ ἀγγει-
πλαστικὴν. [Μ.Σ.]

Γροσσέτον. Ὁχυρωμένη πρωτεύουσα τοῦ
ἐνωμένου ἰταλικοῦ νομοῦ, κειμένη 2 χμ. ἀπὸ
τῆς θεῖας ὁχθῆς καὶ 7 χμ. ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν
τοῦ Ὀμβρόνη, καὶ παρὰ τὸν σιδηρόδρομ. Φλω-
ρεντίας-Λιβόρνου-Ρώμης. Εἶνε ἔδρα ἐπισκό-
που καὶ ἔχει λαμπρὰν μητρόπολιν. Τὰ περι-
χώρα εἶναι ἐλώδη. Κατ. (1881) 7371. Ὁ νο-
μὸς Γ. ἔχει ἐμδ. 420,59 τχμ. καὶ 114 295
κατ. [Μ.Σ.]

Γρόσσης (Tommaso Grossi). Ἰταλὸς
ποιητὴς τῆς λεγομένης ῥομαντικῆς σχολῆς,
γενν. ἐν Βελλάνῳ τῷ 1791. Σπουδάσας τὰ
νομικὰ ἐν Μιλάνῳ καὶ Πάδιᾳ ἐγκατεστάθη κατ'
ἀρχὰς ἐν Μιλάνῳ ὡς δικηγόρος, ἀλλ' ἐνθαρρυν-
θεὶς διὰ τῆς ὑποδοχῆς, ἧς ἔτυχον αἱ πρῶται ἐν
μιλιανικῇ διαλέκτῳ γεγραμμένα ποιήσεις του,
παρητήθη τὸ ἐπάγγελμα τοῦτο. Μεγίστην φήμην
ἀπέκτησε διὰ τῆς Ἰλδεγονδας, ἱστορικοῦ ἐμ-
μέτρου διηγήματος (1820), ἧ ἔπηκολούθησαν
Οἱ Λομβάρδοι κατὰ τὴν πρώτην σταυροφορίαν
(3 τ. 1826), ἡρωικὸν ἄσμα εἰς 15 βιβλίδας.
Ὑπὲρ πάντα δὲ ἤρρεσαν ὁ Μάρκος Βισκόντης,
μυθιστόρημα ἱστορικόν (1834) καὶ τὸ ἔμμετρον
διήγημα Οὐλρίκος καὶ Λίδα (1834). Μετὰ
ταῦτα δὲ ἐγκατέλιπε τὰς μουσὰς καὶ ἔζησεν
ὡς συμβολαιογράφος ἐν Μιλάνῳ, ὅπου ἀπέθανε
τῷ 1853. [Μ.Σ.]

Γροσσουλάρης ἡ χαμικεοτόμορον πα-
ράλλαγῃ τοῦ α ν θ ρ α κ ι ο υ (βλ. λ.), ἔχουσα
χρόμα πράσινον, κίτρινον, λευκὸν καὶ ἐλαίω-
χρον. Ἀπαντᾷ κεκρυσταλλωμένον ἐν τῷ πο-
ταμῷ Βίλνι τῆς Σιθέριας. [Κ.Μ.]

Γρότ (Klaus Groth). Εἰς τῶν ἐξοχω-
τέρων ποιητῶν τῶν γραψαντων εἰς τὴν κάτω
γερμανικὴν διάλεκτον. Ἐγεννήθη τῷ 1819 ἐν
Ἰδίε τῆς Ὀλδαντίας καὶ ἐγένετο τῷ 1866
καθηγητὴς τῆς γερμανικῆς φιλολογίας ἐν Κί-
έλῳ. Ἡ κυριώτα συλλογὴ τῶν ποιημάτων
τοῦ ἐδημοσίευσεν τῷ 1853 ὑπὸ τὸν τίτλον
Quickborn, διεβίθη δὲ εἰς πλείους ἐκδόσεις.
Δικαίως δὲ ἔξετι μὴ ἦσαν μ. γὰρ τὰ ποιή-
ματα ταῦτα, διότι ἀπεικονίζοντα πιστῶς τὸν
βίον τῆς πατρίδος τοῦ ποιητοῦ ἐμφανίζουν
λυρικοπάτην ἐμπνευσιν καὶ διαλάμπει ἐν αὐτοῖς
ἡ ποιητικὴ ἀλήθεια. Ἄλλα ἔργα του εἶναι
Vertelln (2 τ. 1855—9), Ut min Jungspa-
radies (1876) κλ. [Μ.Γ.]

Γρότε (Γεώργιος). Περιήρμος Ἀγγλὸς
ἱστοριογράφος. Ἐγεννήθη τῷ 1794 ἐν Κλαϊ-
χίλ τῆς κομητείας Κεντ. Εἰσελθὼν 16έτης
εἰς τὸν ἐν Λονδίνῳ τραπεζικὸν οἶκον τοῦ πα-
τρὸς του, ἐχρησιμοποίησε τὰς ὥρας τῆς σχολῆς
τοῦ εἰς μελέτας φιλολογικὰς καὶ πολιτικὰς.
Εἰς τὴν πολιτικὴν κίνησιν τῶν ἐτῶν 1830—31
ἔλαβεν ἐνεργὸν μέρος καὶ ἐξελέγη κατὰ Δεκ.
1832 ἐν Λονδίνῳ μέλος τοῦ Κοινοβουλίου,
ἀλλὰ τῷ 1841 παρητήθη, ἵνα ἀρσισιωθῇ ἐντε-
λῶς εἰς τὴν συγγραφὴν τῆς ἱστορίας τῆς Ὀλ-
λανδίας, τὴν ὅποιαν ἀρχίσας ἀπὸ τοῦ 1823 ἐξέ-
δωκεν εἰς 12 τόμους 1846—55, ἔργον ὅπερ
ἐπέτυχον ἔκτακτον πολυμαθεῖαν καὶ κριτικῶ-
τατον πνεῦμα, ἐθουμασθῇ καὶ διὰ τὰς φιλε-
λευθερας κρίσεις του, ὑπὸ τῇ ἐποψίᾳ ταύτῃ
πολλῇ ὑπέρτερον ἀναδειχθέν τῶν ἀρχαιοτέρων
ἐργασιῶν τοῦ Gillies καὶ τοῦ Mitford. Εἶτα
δὲ ἐστράφη πρὸς τὴν σπουδὴν τῆς ἑλληνικῆς
φιλοσοφίας καὶ ἐδημοσίευσεν τὰ πορίσματα τῶν
μελετῶν αὐτοῦ εἰς τὸ συμπληροῦν πως τὴν
ἔνω ἱστορίαν ἔργον Πλάτων καὶ οἱ ἄλλοι
ἐταῖροι τοῦ Σωκράτους (3 τόμ. 1864). Ἐκτε-
ρχεῖς δεῦτερος καγκυλλάριος τοῦ Λονδινεῖου
πανεπιστημίου καὶ πρόεδρος τοῦ ἐκεῖ Πανεπι-
στημικοῦ Κολλεγίου ὠρέλγησε πολὺ τὴν ἀνά-
πτυξιν τῆς ἀνωτέρας ἐκπαιδεύσεως. Ἀπέθανε
τὴν 6/18 Ἰουνίου 1871. Μετὰ τὸν θάνατόν του
ἐξεδόθησαν καὶ τὰ ἄλλα ἔργα του Ἀριστοτέλης
(2 τ. 1872). Ἐλάσσονα ἔργα (1873) καὶ Ἀ-
ποσπάσματα περὶ ἡθικῶν (1876). [Μ.Γ.]

Γρότιος (Hugo de Groot, ἑκλατίν. Grotius). Διαπρεπὴς νομομαθὴς καὶ πολιτι-
κὸς ἀνὴρ. Ἐγεννήθη τῷ 1583 ἐν Δέλφτ τῆς
Ὀλλανδίας καὶ ἀνηγορεύθη μόλις 15έτης δι-
δάκτωρ τῆς νομικῆς. Περιπλακεῖς εἰς τὰς
ἐσωτερικὰς διαμάχας τῆς πατρίδος του κατε-
δικάσθη τῷ 1618 εἰς ἱσθδὸν φυλάκισιν, ἀπη-
λευθερώθη δὲ διὰ τῆς ἡρωικῆς συζύγου του καὶ
κατέφυγεν εἰς Γαλλίαν. Ἐπειδὴ δὲ αἱ ἐνέ-
ργειαι τῶν φίλων του δὲν κατώρθωσαν νὰ τῷ
ἐπιτραπῇ ἡ εἰς Ὀλλανδίαν ἐπάνοδος, εἰσῆλθεν
εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς Σουηδίας, καὶ διορισθεὶς
τῷ 1635 πρεσβευτὴς αὐτῆς ἐν Παρισίοις διέ-

μεινεν ὡς τοιοῦτος ἐνταῦθα μέχρι τοῦ 1615, ὅτε μεταβὰς εἰς Σουηδίαν παρητήθη τὴν θέσιν του, ἵνα ἐπιστρέψῃ εἰς Ὀλλανδίαν. Καθ' ὅδον βίμως ἀπεπλανήθη συνεπεία τρικυμίας καὶ ἐπθασεν εἰς Πισμερανίαν, ὅπου ἀσθενήσας ἀπέθανεν ἐν Ῥόστοκ τῇ 18/28 Αὐγούστου 1645. Ὁ Γ. ἦτο δεξιότατος διπλωματὴς καὶ ἐξοχος ἐπιστῆμων. Κάλλιστος θεολόγος καὶ κάτοχος εἴπερ τις ἄλλος τῶν ἀρχαίων γλωσσῶν, ἦτο ἀγγλινούστατος φιλόσοφος καὶ νομομαθὴς ὡς καὶ ἱστορικός ἄριστος. Αἱ λατινικαὶ μεταφράσεις Ἑλληνικῶν ποιητῶν ὡς καὶ τὰ ἴδια αὐτοῦ λατ. ποιήματα εἶναι ἐκ τῶν ἀρίστων· ἡ μεγίστη δὲ ἀξία του ἐγκρίνεται εἰς τὰ νομικὰ συγγράμματα, δι' ὧν ἐγένετο ἰδρυτὴς τοῦ φυσικοῦ καὶ τοῦ διεθνούς δικαίου. Ἐγράψε *De jure belli et pacis* (Παρ. 1625, πλειστάκις ἐκδοθέν), *De imperio summarum potestatum circa sacra* (Ἀμστελ. 1677), *De veritate religionis christianae* (Ἀμστελ. 1662), *Poëmata* (Λουζ. 1617) κλ. [Μ.Γ.]

Γρόττα Φερράτα. Βλ. Κρυποφέρρη.

Γροττάλγε (Grottaglie). Πόλις τῆς ἰταλ. ἐπαρχίας Λέτσε (Τέρρα δ' Ὀτράντο), 23 χμ. ΑΒΑ τοῦ Τάραντος, ἔχουσα (1881) 9431 κατ., ἀσχολουμένους εἰς ἀμπελοφυτείαν, μελισσοτροφίαν καὶ βομβυκοτροφίαν. [Μ.Σ.]

Γροῦμο Ἀππουλα. Πόλις τῆς ἰταλ. ἐπαρχίας Βάρι, 22 χμ. ΔΝΔ τοῦ Βάρι καὶ σταθμὸς τοῦ σιδηρ. Βάρι-Τάραντος. ἔχει (ὁ δῆμος) 9303 κατ. (1881) γεωργούς καὶ ἀμπελοφυτέας. [Μ.Σ.]

Γροῦνδ (Grund), Πόλις τοῦ νομοῦ Ἰλ-δεσχαίμ ἐν τῇ πρωσσικῇ ἐπαρχίᾳ Ἀννοβέρου, 8 χμ. ἀπὸ τοῦ Κλάουσσταλ, ἔχουσα 1829 κατ. Κεῖται πλησίον τῶν Δ ὕψωσις τοῦ Ἄρτε καὶ εἶνε γνωστὴ διὰ τὸ πλουσιώτατον τοῦ Ἄρτε ἀγορυμαχίαν, καλούμενον *Hilfe Gottes* (Βοήθεια Θεοῦ). [Μ.Σ.]

Γρουερίτης, τὸ καστανόχρουν καὶ μεταξοειδὲς ἔχον λάμψιν ὄρυκτον τοῦτο ἀπαντᾷ ἐν τῇ φύσει μετὰ ἀνθρακίων καὶ φυσικῆς μαγνήτιδος, εἶνε δὲ δισσοξυπυριτικὸν δξειδύλλιον σιδήρου μετὰ 45,45 δξειπυριτίου καὶ 34,35 σιδηρικοῦ δξειδύλλιου. [Κ.Μ.]

Γροῦππος. Βλ. Χρηματοδόξα.

Γρουϋέρ (La Gruyère γερμ. Greyerzerland). Χώρα ἐν τῷ ἐλβετικῷ καντωνίῳ Φρεϊβούργου, περιλαμβάνουσα τὸ ὑψηλότερον μέρος τοῦτου. Εἶνε πλουσία εἰς νομὸς καὶ οἱ 20443 (1880) κατ. εἶνε ἄριστοι κτηνοτρόφοι γνωστὸς εἶνε ὁ τυρὸς τοῦ Γ. Ἐμβαδὸν 497 χμ. Ἡ χώρα ἦτο ἄλλοτε κομητεία καὶ πρωτεύουσα ἡ πόλις Γ. (1075 κατ.), ὅπου εὐρίσκεται νῦν ἀκόμη ὁ πύργος τῶν δυναστῶν. [Μ.Γ.]

Γρύλλοι ἐκαλοῦντο παρὰ τοῖς ἀρχαίοις, κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Πλινίου, εἰκόνες σκοποῦσαι νὰ κινήσωσι τὸν γέλωτα, αἱ γελοιο-

γραφίαι ὡς λέγομεν σήμερον. Ἐλαβον δὲ τὸ ὄνομα ἀπὸ τῆς εἰκόνος Γρύλλου τινός, ἣν ἐποίησεν ὁ σύγχρονος καὶ ἐφαμίλλος τῷ Ἀπελλῇ ζωγράφος Ἀντιφίλος, ὅστις ἀναφερόμενος εἰς τὴν σημασίαν τοῦ ὀνόματος τοῦ Γρύλλου (σημαίνοντος χοιρίδιον), ἀπεικόνισε τοῦτον κατὰ τὸν τρόπον γελοιοτάτον, ἦτοι πιθανῶς μὲ μορφήν προσομοιάζουσαν τῇ τοῦ χοίρου. [Π.]

Γρύν. Βλ. Ἀουερπεργ.

Γρύνδεργ. Πόλις τοῦ νομοῦ Λίβιντς ἐν τῇ πρωσσικῇ Σιλεσίᾳ καὶ σταθμὸς τοῦ σιδηροδρόμου. ἔχει (1885) 14395 κατοίκους ἀσχολουμένους εἰς σπουδαίαν ἀμπελοφυτείαν καὶ βιομηχανίαν ὑφασμάτων. Τὸ διαμέρισμα Γ. ἔχει 52764 κατ. [Μ.Σ.]

Γρύνεσον ἢ Γρύνεια ἢ Γρύνιον. Ἀρχαία πόλις τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, ἀπεχούσα 40 σταδίων τῆς Μυρινῆς, νῦν Τσιφούτ Καλεσί. Κατὰ τὸν Ἡρόδοτον (Α', 149) ἦτο μία τῶν δώδεκα ἀρχαίων αἰολικῶν πόλεων. Κυριεύσας δ' αὐτὴν ὁ στρατηγὸς τοῦ Ἀλεξάνδρου Παρμενίων ἐξήνδραπόδισεν· ἔκτοτε δὲ παρήκμασεν ἡ πόλις καὶ τὴν αὐτονομίαν ἀπώλεσε, καταστάσα πολίχνη τῶν Μυριναίων. Ἐπὶ τοῦ Σιράβωνος εἶχε τὸ Γ, ἱερὸν τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ μαντεῖον ἀρχαίον καὶ ναὸν πολυτελεῖ λίθου λευκοῦ. Τὸ μαντεῖον ἐκείνο ἐγένετο ἰδίως ὀνομαστὸν κατὰ τοὺς ῥωμαϊκοὺς χρόνους, ἀλλ' ὑπῆρχεν βίμως ἐκπαλαι, διότι ἡ γνώμη τῶν ἰσχυρίζομένων ὅτι εἶναι ἀνακριδὴς ἡ παρὰ Σιράβων εἰδήσις δὲν φαίνεται πιθανή. (Βλ. K. Buresch, Klaros. *Lpz.* 1889 σ. 70 κέ.) [Π.]

Γρύπες. Χωρίον τοῦ δήμου Κορώνης τῆς Πυλίας, ἔχον 159 κατ. [Μ.Σ.]

Γρύφιος (Andr. Gryphius). Ὁ μέγιστος τῶν γερμανῶν δραματικῶν ποιητῶν τοῦ 17' αἰῶνος (1617—64). Εἰς τὰ λυρικά ποιήματα του ἐκφράζεται μεγάλη μελαγχολία, ἐν τούτοις καὶ ἀληθινὸν πάθος· πολλὴ ἐπιτυχὴ δὲ εἶναι τὰ ἐπιγράμματα καὶ αἱ ἄλλαι σατυρικαὶ ποιήσεις αὐτοῦ. Ἡ ἀξία τοῦ Γ. ἐγκρίνεται ὅμως εἰς τὰ δραματικὰ ἔργα του. Διὰ τῶν τραγῳδιῶν Λέων Ἀρμίνιος, Αἰκατερίνη τῆς Γ' εὐρωγίας κτλ. ἐγένετο ἰδρυτὴς τῆς ἐντέχνου τραγωδίας ἐν Γερμανίᾳ, αἱ δὲ κωμωδίαι Peter Squenz (1650), *Horribilicribrifax* (1650) κ.κ. ἀσφαλίζουσιν αὐτῷ διαπρεπὴ θέσιν ἐν τῇ γερμανικῇ φιλολογίᾳ ἐν γενεῇ. [Μ.Γ.]

Γρύψ (πληθ. Γρύπες). Μυθικὸν θηρίον, ἔχον σῶμα λέοντος, κεφαλὴν δὲ καὶ πτέρυγας κητοῦ. Ἡ παράστασις αὐτῆς εἶναι παλαιότατη, διότι ἀπεικονίζεις Γρυπῶν ἔχοντες ἐν μυκηναίοις μνημείοις, οὐδεμίαν δὲ σχέσιν εἶχε πρὸς τὴν θρησκείαν ἢ τοὺς ἑλληνικοὺς μύθους, διαπλασθεῖσα πιθανῶς ὑπὸ τεχνιτῶν κατὰ πρότυπα αἰγυπτιακὰ καὶ συριακά, καὶ ἀπλῶς πρὸς κόσμον χρησιμεύουσα. Ἐκ τῆς θεωρίας δὲ τῶν συνθεσάτων τούτων τεχνικῶν κοσμημάτων

ἐπλάσθησαν ἐν ὑστέροις σχετικῶς χρόνοις μῦθοι τινες περὶ τῶν θηρίων τούτων καὶ τῶν πολεμούντων αὐτὰ μονοφθαλμῶν Ἀριμασπῶν. Κατὰ τὴν Σχολιαστὴν τοῦ Αἰσχύλου πρῶτος ὁ ἱστορὸς ἐτεραπεύσατο τοὺς Γρύπας βέλαιον δ' εἶναι ὅτι ἀπὸ τῶν μέσων τοῦ 7 αἰῶνος π.Χ. καὶ ἐφεξῆς διεδόθησαν ἀνὰ τὴν Ἑλλάδα μῦθοι περὶ Γρυπῶν διὰ τῶν Ἀριμασπέων καλουμένων ἐπὶ τῶν Ἀριστέου τοῦ Προκοννησίου. Οὗτος, κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Ἡρόδοτου, ἐμυθολόγει ὅτι βορείωτερον τῶν Σκυθῶν ὡκοῦν οἱ Ἰσσηδόνες, καὶ μετ' αὐτοὺς οἱ Ἀριμασποί, ἄνδρες μονόφθαλμοι, μετὰ τούτους δ' οἱ χρυσοφύλακες Γρύπες καὶ εἶτα οἱ Ὑπερβόρειοι. Πελεμούντες δὲ τοὺς Γρύπας ἤρπαζον οἱ Ἀριμασποί τὸν ὑπ' ἐκείνων φυλαττόμενον χρυσόν. Κατὰ τὴν Αἰσχύλον ὁ μονόφθαλμος τῶν ἱπποδαμόνων Ἀριμασπῶν στρατὸς ὦκει οὐχὶ πρὸς ἑρρᾶν ἀλλὰ πρὸς ἀνατολὰς, παρὰ τὸν χρυσορρεῖν ποταμὸν Πλούτωνα, πλησίον δ' αὐτοῦ οἱ Γρύπες, οἱ ἐξέστητοιοι Ζηγρὸς ἀκλαγγεῖς κύβες, καὶ περαιτέρω οἱ Αἰθίοπες. Ὁμοίως πρὸς ἀνατολὰς ἐν τῇ Ἰνδικῇ μυθολογεῖται καὶ ὁ Κητισίας ὅτι διηγιώντο οἱ Γρύπες, φυλάττοντες χρυσόν, ἐν ἀρπάζουσιν οἱ Ἰνδοί. (Βλ. Furtwängler ἔρρ. Gryps ἐν Roscher's Lexikon d. Mythologie. 1887. I σ. 1742 κέ.). [Π.]

Γαάτακ (Gschatsk). Πόλις τοῦ ῥωσσοῦ κυβερνήτου Σμολένσκ, σταθμὸς τοῦ σιδηροδρόμου Μόσχας-Βρεστ. Κεῖται ἐπὶ τοῦ ἐμάνυμου ποταμοῦ καὶ ἔχει (1882) 8 242 κατ. καὶ σπουδαῖον ἐμπόριον σιτηρῶν καὶ λίπους. [Μ.Σ.]

Γουαδουά (Βοτ.) Guadua Kunth., γένος Ἀγρωστεωδῶν δεινδροειδῶν τῆς τροπικῆς Ἀμερικῆς παρεμφερῶν ταῖς Βαμβούσαις. Γ' ἡ στενόφυλλος (G. angustifolia Kunth.) εἶνε φυτὸν τῆς Νέας Γρανάδας χρησιμώτατον εἰς τὴν οἰκοδομικὴν καὶ τὴν κατασκευὴν παντοίων ἐργαλείων. [Θ.Χ.]

Γουαϊάκον τὸ φαρμακευτικόν (Βοτ.) Guajacum officinale L., εἶνε δένδρον αἰεφυλλον τῆς δυτικῆς Ἰνδίας ἐκ τῆς οἰκογενείας τῶν Ζυγοφυλλωδῶν. Τὸ ξύλον αὐτοῦ (lignum Guajaci ἢ l. sanctum, Isorhizol.) εἶνε λίαν ῥητινώδες καὶ ἀρωματικόν, σκληρότατον δὲ καὶ πυκνότερον καὶ βαρύτερον καὶ ὡς ἐκ τούτου εὐχρηστον εἰς κατασκευὴν σφαιρῶν σφαιριστηρίου, σφυρῶν, κυλινδρῶν κτλ. Ἡ ῥητίνη αὐτοῦ εἶνε φαρμακευτικὴ. [Θ.Χ.]

Γουάκο (Βοτ.) Guaco, φυτὸν φαρμακευτικόν, βλ. Μικανεία. [Θ.Χ.]

Γούαλα βλ. Θωράξ.

Γούρος, κοινῶς Γουόρρα (τά), 1) Νῆσος τῶν Κυκλάδων ἀκατοίκητος, κειμένη μετὰ τὴν Κέου πρὸς Δ καὶ Τήνον πρὸς Α'. ἔχει περίμετρον 12 μιλίων. Εἰς τὴν πρὸςκενται ὡς χερσόνησος δύο νησίδες μία μικρὰ πρὸς Β τοῦ δυτικοῦ ἄκρου, καὶ μία μεγαλειτέρα περὶ

μέτρου 1 1/2 μιλίου εἰς τὸ μεσημβρινοατολικόν ἄκρον. Πρὸς Δ ἔχει μικρὸν λιμενίσκον ἀναπεπταμένον. Ἡ Γ. ἔχει βαθυτάτην τὴν θάλασσαν παρ' αὐτὰς τὰς ἀκτὰς. Ἀνήκει εἰς τὸν δῆμον Ἑρμιουπόλεως ἐξ οὗ μεταδαινέται μετ' εὐαριθμίων ποιμνίων πομένους τινὲς ἐνίοτε. Ἐπὶ Ῥωμαίων δὲ ἐχρησίμευεν ὡς τόπος ἐξορίας πολιτικῶν ἐξορίστων. Ὁ Στράβων προσορμισθεὶς εἰς τὴν νῆτον γράζει ὅτι εὖρα κώμιον ὑπὸ ἀλίων οἰκουμένον, φέρει δὲ ὑποτελῶν τοῖς Ῥωμαίοις. Ἐπὶ Νέρωνος εἰς τὴν Γ. ἐξωρίσθη ὁ ποιητὴς Μουσώνιος ἐν ἔτει 65 (Ὁρ. Ἀντ. Μηλιαράκη Κυκλαδικὰ. σελ. 305 καὶ ἐπ.).

2) Ἑρμμόνητος, ἀνήκουσα εἰς τὸ συμπλεγμα τῶν βορείων Σποραδῶν. Ἀνήκει εἰς τὸν δῆμον Ἀλωναίου. [Α.Μηλ.]

Γούγης, υἱὸς Δασκάλου, εὐνοούμενος τοῦ τῶν Λυδῶν βασιλέως Κανδαύλου. Τούτον ὁ Κανδαύλης θέλων, καθ' Ἡρόδοτον, νὰ ἐπιδείξῃ αὐτῷ τὸ τῆς ἑαυτοῦ γυναικὸς κάλλος, ἐδίδασκεν ὄκοντα νὰ ἴδῃ αὐτὴν ἀόρατος ἐκδυσμενῇ. Ἀλλ' ἡ βασιλίσσα ἐννοήσασα τὸ γεγονός ἐβίασε τὸν Γ. νὰ φονεύσῃ τὸν Κανδαύλην καὶ αὐτὸν συζυγον λαβοῦσα βασιλέα κατέστησε. Κατ' ἄλλην διήγησιν ὁ Γ. ποιμὴν ὢν εὗρεν ἐν σπηλαίῳ θάκτυλον ἐν ᾧ φέρων ἐγένετο ἀφανὴς ἅμα ὡς ἔστρεψε, διὰ τοῦτο δ' ἐκτίσθη τὴν τῆς βασιλίσσης εὐνοίαν καὶ ἐφόνευσεν τὸν Κανδαύλην. Ἱστορικῶς βέβαιον εἶναι ὅτι ὁ Γ. βασιλεύσας τῶν Λυδῶν τῷ 689—653, ἐγένετο ἰδρυτὴς τῆς δυναστείας τῶν Μερμανιδῶν.

Γουεβίνα ἡ λεπτοκαρυώδης (Βοτ.) (Guevina avellana Molina, ὠραιότατον καὶ ὑψηλὸν δένδρον τῆς Χιλῆς, ἐκ τῆς οἰκογ. τῶν Πρωτεωδῶν, φέρων καρπύς, οἵτινες μόνον φρυκτοὶ εἶνε ἐδώδιμοι. [Θ.Χ.]

Γούης ἡ Γούγης. Εἰς τῶν τριῶν ἑκατογγείων, κατὰ τοὺς ἑλληνικοὺς μύθους. Τὸ ὄνομα αὐτοῦ δηλοῖ πιθανῶς τὸν ἔχοντα ἄδρᾳ μέλη (γυῖα). [Π.]

Γύθειον (κοινῶς Μαραθονῆσι). Πόλις ἐκτισμένη εἰς τὸν μυχόν τοῦ Λακωνικοῦ κόλπου καὶ εἰς τοὺς πρόποδας βουνοῦ ὀνομαζομένου νῦν μὲν Κούμαρος, τὸ παλαιὸν δὲ Λαρύσιον. Κατοικεῖται δὲ ὑπὸ 3 686 κατοίκων καὶ εἶνε ὁ μόνος ἐμπορικὸς λιμὴν τῆς τε ἐπαρχίας Λακεδαιμόνης καὶ τῆς ἐμάνυμου αὐτῷ ἐπαρχίας Γυθείου, ὧν τὰ προϊόντα ἐξάγονται δι' αὐτοῦ. Ἐγγὺς αὐτοῦ, εἰς ἀπόστασιν 10 περίπου λεπτῶν ἀπὸ τῆς κυρίως σημερινῆς πόλεως, ἔκειτο φαίνεται ἡ ἀρχαία πόλις, ἐφ' ἣς ἦδη εὕρισκονται ἄμπελοι καὶ κῆποι τῶν Γυθειῶν, καὶ ἐν ἡ κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ὑπῆρχον τὰ νεώρια τῶν Σπορτιατῶν. Γενομένων δὲ ἀνασκαφῶν ἐν τῇ θέσει ταύτῃ ἀνευρέθησαν δύο οἰκοδομήματα, ὁ ναὸς τοῦ Ἀπόλλωνος ἐν τῇ κήπῳ Τζιννάκου καὶ τὸ θέατρον ἐν τῇ κήπῳ Γκιτάκου, ὑπάρχοντα δὲ καὶ διάφορα μωσαϊκά. Πρὸς αὐτὴν συνδέεται ἤδη διὰ μακρὰς προκειμένης τὸ

σημερινόν Γυθείον, ὅπερ ἤρχισε νὰ ἐκτείνεται καὶ πρὸς τὰ ἐκεῖ, οἰκοδομηθεῖσων πρὸ πολλοῦ ἰκανῶν οἰκῶν, ἐμπορικῶν ἀποθηκῶν βαλανιδίων, ἐλαίων κλπ., ὡς καὶ τινος μεγάλου ἀτμομύλου, ἀνεγειρομένου δὲ νῦν καὶ τοῦ δημοτικοῦ καταστήματος. Τελευταίον δ' ἐπίσης ἤρχισεν ἡ κατασκευὴ καὶ ἄλλων διαφόρων χρησιμῶν λιμενικῶν ἔργων, συνεβέθη δὲ ἡ πόλις διὰ βραχίονος πρὸς τὴν παρ' αὐτὴν βραχώδη νησίδα, τὴν καλουμένην τὸ πάλαι μὲν κατα τινος Κρανίου (ἐφ' ἧς λέγεται ὅτι διῆλθεν ὁ Πάρις τὴν πρώτην νύκτα μετὰ τῆς Ἑλένης ὅταν ἀπήγαγεν αὐτὴν ἐκ Σπάρτης), σήμερον δὲ ἀπλῶς *νησί*. Ἐπὶ τῆς νησίδος ταύτης κεῖνται τὰ οἰκήματα τῆς ἐπιφανοῦς λακωνικῆς οἰκογενεῖας τῶν Τζαννετάκηδων εἰς τὴν ἀνήκει, εἰς τὸ ἔκρον δὲ μέγας περιστροφικὸς φάρος. Τὸ Γυθείον εἶνε ἔδρα ἐπαρχοῦ, ἔχει γυμνάσιον πλήρες δημοσυντήρητον, ἑλληνικὴν σχολεῖον καὶ δημοτικὰ ἀρρέων καὶ θηλέων. Πρὸς μεσημέριον δὲ τῆς πόλεως, ὀλίγον ἀπέχον αὐτῆς, κεῖται ἐπὶ λοφίσκου τὸ προκείμενον αὐτῆς Μαυροβούνιον, μικρὸν χωρίον καλόμενον Μυγώνιον τὸ πάλαι. — Ἀρχαιοτάτον κτίσμα τῶν Φοινίκων ἡ πόλις ἦτο τὸ πάλαι ὁ κυριώτερος λιμὴν τῆς περιοχῆς τοῦ Εὐρώτα, κατὰ δὲ τὴν ἀκμὴν τῆς Σπάρτης μέχρι τοῦ τυράννου Νάβιδος νεώριον καὶ πολεμικὴς λιμὴν τῆς Σπάρτης μετὰ δὲ τὸ 195 π. Χ. κατὰ τοὺς ῥωμαίους χρόνους κέντρον τῶν ἀπὸ τῆς Σπάρτης ἀποσπασθέντων Ἑλευθερολακωνῶν καὶ ἰδία σπουδαία ὡς λιμὴν ἐξαγωγῆς τοῦ οὐ μακρὰν ἐξορυττομένου πορφυροῦ καὶ τῆς ἐν τῷ κόλπῳ ἀγρευομένης περφόρας. Πρὸλ. Weber, De Gytheo (Ἀιδελδέργκ, 1833).

Ἡ *ἐπαρχία* Γ., ἀνήκουσα εἰς τὸν νομόν Λακωνίας, περιλαμβάνει τοὺς δήμους Γυθείου, Καρυοπόλεως, Κολοκυνθίου, Λαγείας καὶ Μαλευρίου, καὶ ἔχει ἐν ὧν 17 297 κατ.

Γυθείου δῆμος περιλαμβάνει ἐκτὸς τῆς πρωτεύουσας Γυθείου τὰ χωρία Ἀραχιδιάλακα, Ἀγριολαγκάδα, Κουτουμοῦ Λακα, Λίμνη, Μαυροβούνιον, Μεσιακὸ, Μαλλιαρὴ Συμική, Μαρούλια (μετὰ Κάτω Μ. καὶ Ἐξοχῆς Μ.), Πασαβὰ, Παπασπύριον, Πρυτζιώτικο, Ῥάχη, Τελέμπαλι καὶ Χάνια. Ἐν τῷ δήμῳ διατηροῦνται ἐν γυμνάσιον, ἐν ἑλληνικὴν σχολεῖον (ἄμφω ἐν Γυθείῳ) καὶ 4 δημοτικὰ. Ἔχει δὲ ἐν συνόλῳ 5211 κατ. [Μ.Σ.]

Γυλλοτίνα (Guillotine γαλλ.) Βλ. Λαμητόμος.

Γυτσαρδος (Guiscard, κυρίως Viscont ἤτοι πανοῦργος). Ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν ταύτην εἶναι γνωστότερος ὁ Ῥοβέρτος, δούξ Ἀπουλίας καὶ Καλαβρίας γεννηθεὶς τῷ 1015, ὅστις ἀκολοθῆσας ἐκ τῆς πατρίδος του Νορμανδίας τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ Γουλιέλμῳ, κατακτῆσαντι τὴν Ἀπουλίαν, ἐγένετο κατόπιν ταύτης δούξ, κατέλαβε ὀλίγον κατ' ὀλίγον πάσας

τὰς εἰς τοὺς Βυζαντινοὺς ἀνηκούσας ἐν Ἰταλίᾳ χώρας καὶ τὸ λογοβαρδικόν Σαλέρνον κατέκτησε δὲ ὅλην τὴν Σικελίαν διὰ τοῦ ἀδελφοῦ του Ῥογήρου, ἧς αὐτὸς ἐγένετο πρῶτος κόμης. Ἀμφότεροι ἠνωμένοι ἀπέκρουσαν τῷ 1061 τοὺς Σαρακηνούς. Νυμφεύσας τὴν θυγατέρα του Ἑλένην μετὰ τοῦ Κωνσταντίνου Δούκα, υἱοῦ καὶ κληρονόμου Μιχαῆλ τοῦ Ζ', ἀνέμιχθη εἰς τὰ τῆς Ἑλλάδος καὶ μετ' ὀλίγον ἐπέμψε τὸν υἱὸν αὐτοῦ Βογεμούνδον εἰς κατὰκτισιν τῆς Κερκύρας, καὶ αὐτὸς δὲ ἔσπευσεν εἰς Δυρραχίον ὑπὸ τὰ τειχὴ τοῦ ἐποιοῦ ἐνίκησε περιφανῶς τὸν ἐξαπλάσιον στρατὸν Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ. Κυριεύσας τὸ Δυρράχιον ἐπροχώρησε δι' Ἡπείρου μέχρι τῆς Θεσσαλονικῆς καὶ ἠπειλήσε καὶ τὴν Κωνσταντινούπολιν αὐτὴν, ὅτε ἀγγελεθὲν ὅτι εἰς Ἰταλίαν ἐπέδραμεν Ἑρρίκος ὁ Δ' τῆς Γερμανίας ὁ Γ. ἀνέβηκεν, παραδούς τὴν ἀρχηγίαν τῷ υἱῷ Βογεμούνδῳ. Ἐν Ἰταλίᾳ ἀπέκρουσε τὸν ἐπιδρομὰ ὑπερασπίσας τὸν πάπαν Γρηγόριον τὸν Ζ'. Ἐπιστρέψας εἰτα εἰς Ἡπείρον ἐνίκησε πλείστακις τοὺς Βυζαντινοὺς. κατέλαβε τῶν νήσων τινάς, ἐσκόπει δὲ αὐτὸς νὰ ἐδύσει πρὸς τὴν πρωτεύουσάν, ὅτε ἀπέθανε κατ' Ἰούλιον τοῦ 1085 ἐν Κεφαλληνίᾳ. Διεδέξατο δὲ αὐτὸν ὁ υἱὸς του Ῥογήρος, νικῆσας τὸν Βογεμούνδον, ὅστις βραδύτερον κατὰ τὴν πρώτην σταυροφορίαν ἐγένετο κύριος τῆς Ἀντιοχείας.

Γυλῖος ἢ γυλῖος. Πλεκτὸν ἐπίμηκες καὶ στενδοστόμον καλῶν, ὅπερ συνήθως ἔφερον οἱ ἀρχαῖοι στρατιῶται βυζιζόντες ἐπὶ πόλεμον καὶ ἐν ᾧ εἶχον τὰς τροφὰς των. [II.]

Συμφώνως ὀνομάζεται γυλῖος καὶ τὰ νῦν ὁ δερμάτινος σάκος τῶν πεζῶν στρατιωτῶν, συνήθως τετραγώνος, ἐν ᾧ φέρονται μικρὰ ἐφόδια, μὴ ἐνδυμασία, τροφή, ψήκτραι, φυσίγγια κλ. Φέρεται ἐπὶ τῶν νώτων ἐξαρτώμενος ἀπὸ τῶν ὤμων δι' ἱμάντων.

Γυλιππος, υἱὸς Κλεανδρίδου, στρατηγὸς τῆς Σπάρτης διαπρέψας κατὰ τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον. Πεισθεὶς εἰς βοήθειαν τῶν Συρακουσίων πολιορκουμένων ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων ἀπήλλαξε τὴν πόλιν τῆς πολιορκίας (414), τῷ δ' ἐπομένῳ ἔτει ἐδοξάσθη μεγάλως μετὰ τὴν ἐντελῆ τῶν Ἀθηναίων ἐν Σικελίᾳ καταστροφῇ. Λήξαντος τοῦ πολέμου ὁ Γ. κομίζων λάφυρα μετὰ τὴν ἄλωσιν τῶν Ἀθηναίων εἰς Σπάρτην ἐσφετερίσθη μέρος αὐτῶν ἀνακαλυφθέντος δὲ τοῦ δόλου διέφυγε τὴν εἰς θάνατον καταδίκην διὰ φυγῆς.

Γυμβελίτης ἐκλήθη ὑδρομιγὲς δξυπώμα ἀργιλίου, ἀπαντῶν ἐν μορφῇ ἰνῶν, δμοῖον πρὸς τὰς τοῦ ἀμιάντου. [Κ.Μ.]

Γυμναδενία (Β. ο. τ.), Gymnadenia R. Br. ὑποδιαίρεσις τοῦ γένους Ὄρχις (βλ. λ.)

Γυμνασιάρχης. Οὕτως ὀνομάζεται ὁ διευθυντὴς τοῦ γυμνασίου (ἰδ. λ.). Ὡς τοιοῦ-

τος προϊσταται τοῦ συλλόγου τῶν καθηγητῶν καὶ προεδρεύει κατὰ τὰς συνεδρίας αὐτῶν. Ἀντιπροσωπεύει τὸ γυμνάσιον πρὸς τὰ τὸ ὑπουργεῖον τῶν ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς δημοσίας εκπαιδύσεως καὶ τὰς λοιπὰς ἀρχάς καὶ πρὸς τοὺς ἰδιώτας· τηρεῖ τὰ ἀναγκαῖα μητρώα, καταλόγους, πρακτικά καὶ εἴ τι τοιοῦτον· ἐπιμελεῖται τῆς βιβλιοθήκης καὶ ὀργανοθήκης, ὅπου τοιαῦτα ὑπάρχουσι· συντάσσει τὰς πρὸς τὸ ὑπουργεῖον ἐκθέσεις· ἐκδίδει τὰ ἐνδεικτικὰ ἀποδεικτικὰ καὶ ἀπολυτήρια τῶν μαθητῶν καὶ ἐπιτηρεῖ ἐν γένει πᾶσαν τὴν ἐν τῷ γυμνασίῳ διδασκαλίαν καὶ εὐταξίαν. Ἐκτὸς δὲ τούτων ἐποπτεύει τὰ τε δημόσια ἑλληνικὰ σχολεῖα καὶ τὰ ἰδιωτικὰ ἐκπαιδευτήρια τὰ εἰς τὴν ἐποπτεῖαν αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου ὑποβληθέντα. Ὁ Γ. συνήθως εἶνε φιλόλογος καὶ διδάσκει ἐν τῇ Δ' τάξει. — Οἱ Γ. ἄλλοτε εἶχον μεγάλην δύναμιν ἐν τοῖς τοῦ γυμνασίου καὶ ἡ γνώμη αὐτῶν περὶ τῶν γυμνασιακῶν πραγμάτων πολὺ τὸ κύρος· οὐ μόνον διότι ἐκαλούντο εἰς τὴν ἀρχὴν ταύτην οἱ κρείττοιοι τῶν καθηγητῶν, ἀλλὰ καὶ ἡ διοίκησις ἦτο αὐστηρά. Τοῦτο συνέβαινεν ἐπὶ τῆς γυμνασιαρχίας τοῦ Γενναδίου, Λεοντίου, Χορτάκη, Ψαρά, Κυπριανοῦ κ.λ. Ἀσ' οἶτον δὲ καὶ ὁ διορισμὸς ἤρχισε νὰ γίνεται μετὰ πολλῆς ἀμελείας καὶ ἀδιαφορίας καὶ ἡ διοίκησις τῶν γυμνασίων ἐχαλαρώθη, ἐξέπεσε καὶ τὸ ἀξίωμα τοῦ Γ. ἀπὸ τῆς πρώτης περιουσίας. [Πξδ.]

Γυμνασίαρχος (Ἄρχατορ.) ἡ Γυμνασιαρχία. Ἀρχὸν ἔργον ἔχων τὴν ἐπιμέλειαν τῆς εὐταξίας τῶν ἐφήβων καὶ τῶν νέων τὴν ἄσκησιν αὐτῶν εἰς τὰ πολεμικὰ καὶ τὴν πομπεῖαν καθύλου τῶν γυμνασίων. Ἐνταχθὼς ἐν Τέμῳ ὁ Γ. συνέπραττε μετὰ τοῦ παραλήσια καθήκοντα ἔχοντος παδονόμου. Μνημονεύονται δὲ Γ. ἐν Τέμῳ, Σητιῷ, Τήνῳ καὶ Ἰουλίῳ· τῇ ἐν Κέῳ, ὅπου ἦτο ἀνατεθειμένη ὡς καὶ ἡ τῶν λαμπαδηροῦν ἐπιμέλεια. Ἐν Ἀθήναις ἡ γυμνασιαρχία ἀνετίθετο κατὰ τοὺς ῥωμαίους χρόνους εἰς ἓνα ἐνιαύσιον ἡ ὡδεκα (12 κατὰ τὰ ἔχοντα ἐμβόλιμον μῆνα) ἐπιμνήσιος γυμνασίαρχας, ἐφορεύοντας τῶν γυμνασίων καὶ τῶν ὑπὸ τὴν ὀδηγίαν τῶν γυμνασίων καὶ παιδοτρίβων γινόμενων γυμναστικῶν ἀσκήσεων. Τὴν ἐφορείαν ταύτην εἶχον ἱ. Γ. καὶ κατὰ τοὺς χρόνους τῆς ἀρχῆς τῆς ὁλέως, ἀλλὰ τότε κυριώτατον αὐτῶν ἔργον ἦτο ἡ ἐπιμέλεια τῶν λαμπαδηρομῶν, δηλοῦσι ἀνετίθετο αὐτοῖς λειτουργία θαυμαρὰ, ἡ γυμνασιαρχία, συνεπαγομένη ἰσως καὶ τὰ διατάγματα τῆς ἐποπτείας τῶν γυμνασίων (βλ. λαμπαδηρομία). [Π.]

Γυμνάσιον. Τὸ μέρος ἐν ᾧ ἐτελοῦντο ἱσωματικαὶ ἀσκήσεις τῶν νέων ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ἑλλάδι (βλ. Γυμναστική). Τὰ τρίαυτα καταστήματα ὡκοδομοῦντο πάντα καθύλου κατὰ τὸ ὑπὸ σχεδίου, σχήματος τετραγώνου ἢ ἐπιμή-

κους ὀρθογωνίου, περιέχοντα χωρίσματα καὶ αἰθούσας ὠρισμένας, τὰ ἐφῆρτον, μέρος ὠρισμένον ἰδίᾳ διὰ τοὺς ἐφήβους, τὸ ἀποδυτήριον, ἐνθα οἱ ἀγωνιζόμενοι κατεβήκον τὰ ἐνδυματα τῶν, τὸ ἐλαιοθέσιον, ὅπου ὁ ἀλειπτήρ ἔχρει τὸ σῶμα τοῦ παλαιστοῦ δι' ἐλαίου, καὶ τὸ κονιστήριον, ἐνθα κόνις ἐπεριπίπτετο εἰς τὰ χλεῖφθέντα σώματα, τὸ πυριστήριον ἦτο ἱερωτήριον, τὸ σφαιριστήριον διὰ γυμνασιν εἰς τὴν σφαῖραν, τοὺς λουτρῶνας, τοὺς ξυστοὺς ἢ καταστέγους δρόμους, εὐρεῖς χώρους διὰ τοὺς ἀγωνιζομένους, ἑκατέρωθεν ἔχοντας ὑψώματα διὰ τοὺς θεατάς. Ἐπῆρχον ἐπὶ αἰετούλῃ, εἰκήματα τῶν ἐπιστατῶν καὶ θεραπόντων κλ. Ἐν παντὶ δὲ Γ. ὑπῆρχε τέμενος καὶ βωμός καὶ ἀγάλματα τοῦ προστάτου τῶν Γ. Ἐρμοῦ, τοῦ Ἀπόλλωνος, τοῦ Πρακλείου κτλ. Εἰς τὰ κατὰ τὰς πλευράς τοῦ καταστήματος περιστάλια συνηθροίζοντο καὶ συνωμίλουν οἱ διδάσκαλοι τῆς ῥητορικῆς καὶ οἱ φιλόσοφοι, οἱ μαθηταὶ αὐτῶν, οἱ τερόμενοι εἰς σοφὰς διαλέξεις· ὑπῆρχον δὲ καὶ δωμάτια ἰδιαιτέρᾳ διὰ τὰς συνεντεύξεις ταύτας τῶν σπουδαστῶν. Ἐπῆρχον δὲ ἐντὸς τοῦ περιόλου τῶν γυμνασίων διάδρομοι καὶ γυροὶ μετὰ σφαιρῶν καὶ ἐκκομίζοντο συνηθῶς τὰ Γ. διὰ πολυτιμῶν ἔργων τῆς γλυπτικῆς, καὶ ἐν γένει λαμπρῶς ἦν ὁ τὸ ἐξωτερικὸς καὶ ὁ ἐσωτερικὸς διάκοσμος τῶν Γ. Ἐρείπια τοιούτων Γ. εὐρέθησαν καὶ ἐν Ὀλυμπίᾳ καὶ ἀλλοῦ τῆς Ἑλλάδος καὶ ἐν Ἰταλίᾳ, τὴν ἐντελεστέραν δὲ περιγραφὴν Γ. κατέλειπεν ἡμῖν ὁ Βιτρούβιος (V 11). Ἐν Ἀθήναις ὑπῆρχον τρία Γ., τὸ Λυκεῖον, ἐνθα καὶ ἐδίδασκεν ὁ Ἀριστοτέλης ἡ Ἀκαδημία, ὅπου συναθροίζετο οἱ μαθηταὶ ἦκουσαν τοῦ Πλάτωνος, καὶ τὸ Κυνύσαργος, Γ. προσωριμένον διὰ τοὺς εἰς Ἀθηναίου καὶ ξένης γυναικὸς ἦτοι μὴ τελείους πολίτας. Οἱ νέοι ἐγυμναζόντο γυμνοὶ ἢ ὀρχοῦντινα χιτῶνα φέροντες (ὅθεν καὶ τὸ γυμναζεσθαι)· καὶ ἐν Ἀθήναις μὲν καὶ ἀπάσαις ταῖς ἡμερικαῖς πόλεσιν ἀπεκλείοντο τῶν Γ. αἱ γυναῖκες, ἐν Σπάρτῃ ὅμως αἱ παρθένοι εἰσῆρχοντο ἀκωλύτως πρὸς θεάν, ἐνίοτε δὲ καὶ συνεγυμναζόντο· αἱ ἐγγαμέαι ἡμέραι ἐνταῦθα οὐδαμῶς ἐφοίτων εἰς αὐτά. Τὰ τῆς διοικήσεως τῶν Γ. ἡξίωσε πολλῆς προσοχῆς ὁ Σόλων, ἀπαγορεύων τὴν παρουσίαν ἡλικίων τινῶν εἰς τὰ γυμνάσια ἄλλων καὶ καθόλου αὐστηροῦς εἰσαγαγῶν κανονισμούς, οἵτινες ὅμως ἐπὶ Πλάτωνος ἤδη δὲν ἐτηροῦντο πλέον. Τὴν γενικὴν ἐποπτεῖαν εἶχεν ὁ γυμνασίαρχος, ἄλλαι δὲ ἀρχαὶ ἐν τοῖς Γ. ἦσαν οἱ σωματῶνισται καὶ ἐν τοῖς κατόπιν χρόνοις οἱ κοσμηταί. Τοὺς φοιτῶντας εἰς τὰ γυμνάσια ἐδίδασκον οἱ γυμνασται καὶ παιδωτρίεσται. Εἰς τὰ Γ. συνέρρον πρὸς ἄσκησιν οὐ μόνον οἱ νέοι ἀλλὰ καὶ τῶν πρεσβυτέρων οἱ βουζόμενοι νὰ διατηρήσιν τὴν ῥώμην καὶ εὐκαμψίαν τοῦ σώματος· ἐκεῖ ἐφοίτων καλλιτέχναι πρὸς μελέτην τῶν γυμνῶν σωμάτων· οἱ φιλογυμνασταί

πρὸς θεωρίαν τῶν ἀσκήσεων καὶ τῶν ἀγώνων· οἱ φιλόσοφοι μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτῶν ἐνταῦθα δ' ἐζητοῦν καὶ εὗρισκον φίλους ἢ ὄριζον τόπον συνεντεύξεως· εἰς τοὺς κατασκίους δὲ τούτων χώρους περιεπάτουσιν οἱ πολῖται· ἢ ἀνεπαύοντο ἀπὸ τοῦ καυσωτός.— Αἱ δὲ ἐν τοῖς Γ. ἐκτελούμεναι ἀσκήσεις ἦσαν ἡ παιδεία ἢ σπουδαίοντερα ἀγωνίσματα. Ἐκ τῶν πρώτων ἦσαν ἡ σφαίρισις, ἡ ἑλκυστίνδα, ὁ βέμβδιξ, ἡ πεντάλιθος, ἡ σκαπέρδα· ἐκ τῶν τελευταίων δὲ τὸ ἄλμα, ὁ δρόμος, ὁ δίσκος, τὸ ἀκόντιον (ἡ ἄκων), ἡ πάλη· τὰ πέντε ταῦτα ἀπετέλουν τὸ πένταθλον· ἐν δὲ ἡ πυγμὴ καὶ τὸ παγκράτιον. Περί πάντων τούτων ἴδε τὰ ἰδιαίτερα ἄρθρα. Πρὸς καὶ Ἀθλητῆς καὶ Γυμναστικῆς.

Γυμνάσιον. Τὸ νεώτερον Γ., ὡς ἐκ παλαιῶν τῶν ἀρρενῶν, τὴν μὲν ὀνομασίαν αὐτοῦ ἔλαβεν ἐκ τοῦ ἀρχαίου Γ., ἐν ᾧ πλὴν τῶν σωματικῶν ἀσκήσεων ἐδιδάσκοντο καὶ μαθήματα τινα ὑπὸ φιλοσόφων καὶ ῥητόρων διαλεκτικῶς ἢ ἀκροατικῶς, ἀλλὰ κατὰ τὸ πλεῖστον ἐπὶ τὸ ἐπιδεικτικώτερον. Κατὰ δὲ τὴν νεωτέραν αὐτοῦ ἔννοιαν ὡς δημοσίον ἐκπαιδευτήριον τῆς μέσης λεγόμενης ἐκπαίδευσεως ἐμφανίζεται κατὰ πρῶτον ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ, ἰδίως δὲ ἐν Γερμανίᾳ, ἐξ ἧς παρελήθη καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα μετὰ τὴν σύστασιν τοῦ βασιλείου. Τὰ δὲ πρὸ τῆς ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως παρέχοντα τὴν μέσην παιδείαν ἐκπαιδευτήρια τὰ μὲν στοιχειώδεστερα ἐλέγοντο ἐλλληνικὰ σχολεῖα, τὰ δὲ σπουδαιότερα σχολαῖοιον ἐν Κωνσταντινουπόλει τοῦ Γένους ἡ Μεγάλη σχολή, κτλ.)· ἐν ἑκαστῷ δὲ ἡκούετο καὶ τότε τὸ ὄνομα Γ., οἷον τὸ ἐν Σμύρῃ φιλολογικὸν Γ. (1809), τὸ ἐν Χίῳ Γ. Γυμνάσιον τι ἐν Καππαδοκίᾳ. Ἀλλὰ καὶ τοῦτο τὸ ὄνομα, καθὼς καὶ τὰ ἄλλα τὰ δοθέντα εἰς τὰ τοιοῦτα εἰδούς ἀνώτερα τοῦ Γένους ἐκπαιδευτήρια, οἷον φροντιστήριον, μουσεῖον, λυκείον, ἀκαδημία, ἀμφίβολον εἶνε ἂν προήλθον ἐξ ἀναμνήσεων τῶν ἀρχαίων ἢ κατὰ μίμησιν τῶν ἐν τῇ Ἑσπερίᾳ πρὸ πολλοῦ ὑπαρχόντων.— Τὸ Γ. κείμενον μετὰ τῆς στοιχειώδους ἢ δημοτικῆς καὶ τῆς ἀνωτάτης ἢ πανεπιστημιακῆς ἐκπαίδευσεως, δὲν ἔχει ἐξ ἰδικῶν ἐπαγγελματικῶν σκοπῶν, δὲν ἐκπαιδεύει βηλ. τοὺς εἰς αὐτὸ φοιτῶντας πρὸς ἐξῆς ἐπὶ ἐπαγγελματῶν, ἀλλ' ἀναπτύσσει τὰς τε σωματικὰς καὶ τὰς πνευματικὰς αὐτῶν δυνάμεις οὕτως, ὥστε νὰ εἶνε ἱκανοὶ οὐ μόνον μίαν τινὰ ἐπιστήμην νὰ σπουδάζουσιν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν πρακτικὸν βίον ἐξερχόμενοι νὰ ἔχωσι τὰ ἐφόδια τῆς ἐν αὐτῷ προκοπῆς· ἐκτὸς δὲ τούτων προτίθεται νὰ διαπλάσῃ τὴν θέλησιν καὶ τὸν χαρακτήρα τῶν μαθητῶν οὕτως, ὥστε νὰ αἰσθάνωνται ἀγάπην πρὸς πᾶν τι· ἀληθείας, καλόν, δίκαιον, ὠφελόν. Τὰ δὲ μέσα, δι' ὧν κατορθοῦται ὁ σκοπὸς οὗτος τοῦ Γ., εἶνε α') τὰ

ἐν αὐτῷ διδασκόμενα μαθηματα· ἱερὰ, ἑλληνικά, λατινικά, γαλλικά (ἐν οἷς οὐ μόνον αἱ γλῶσσαι κατὰ τὸ δυνατόν ἐκμανθάνονται, ἀλλὰ τὰ κράτιστα τῶν συγγραμμάτων καὶ ποιημάτων τῶν εἰς αὐτὰς γεγραμμένων ἐρμηνεύονται), μαθηματικά, ἱστορία καὶ γεωγραφία, φυσιογνωσία, φυσική, φιλοσοφία, καλλιγραφία, ἱερογραφία, γυμναστική· πλὴν δὲ τῆς γυμναστικῆς εἰσῆχθησαν εἰς τὰ Γ. καὶ πρότερον μὲν διὰ Β. διατάγματος, ἀλλ' ἰδίως ἀπὸ τοῦ 1883 διὰ νόμου ὑποχρεωτικῶς στρατιωτικῆς ἀσκήσεως καὶ ὁπλοσίου (αὕτη εἰς τὰς δύο ἀνωτέρας τάξεις), διδασκόμεναι ὑπὸ ἀξιωματικῶν τοῦ στρατοῦ· β') ἡ ἀρετὴ τῶν διδασκάλων καὶ ἡ αὐστηρά καὶ χρηστὴ διδασκαλία· διότι ἄνευ ταύτης οὔτε ἡ διδασκαλία δύναται νὰ καρποφορήσῃ καὶ ἀρίστη ἂν ᾖ, οὔτε ὁ χαρακτήρ τῆς νεαρᾶς ἡλικίας προσηκόντως διαπλάσσεται. Τῶν ἐν τοῖς Γ. διδασκόμενων μαθημάτων ὑπάρχει γενικόν, ἢ τυπικόν πρόγραμμα, καθ' ὃ συντάσσονται τὰ ἰδιαίτερα ἐνιαυτοῖς ἐκάστου Γ.—Καὶ πλεισταχὸν μὲν τῆς Γερμανίας, καὶ ὅπου ἐμειλήθησαν τὸ γερμανικὸν σύστημα τῆς μέσης ἐκπαίδευσεως, τὸ Γ. παραλαμβάνον τοὺς μαθητὰς ἀπὸ τοῦ 10 ἔτους τῆς ἡλικίας, διδάσκει αὐτοὺς ἐπὶ 8 ἢ 9 ἔτη, καὶ ἀποδίδει αὐτοὺς εἰς ἡλικίαν 18 ἢ 19 ἔτων καλῶς κατηρτισμένους κατὰ τὸν ἀνωτέρω εἰρημένον σκοπὸν καὶ ὠρίμους πρὸς περαιτέρω ἐνέργειαν. Ἐν Ἑλλάδι δὲ, ὅπου ἡ μέση ἐκπαίδευσις ὁργανίσθη κατὰ τὸ παράδειγμα τῆς βαυαρικῆς, αἱ μὲν τρεῖς κατώτεραι αὐτοῦ τάξεις ἀπεχωρίσθησαν εἰς ἰδιαίτερον ἐκπαιδευτήριον, ἀνοικαζόμενον ἐλλληνικὸν σχολεῖον (ἱδ. λ.), ἀντιστοιχοῦν πρὸς τὰ ἐν Βαυαρίᾳ λεγόμενα λατινικὰ σχολεῖα· αἱ δὲ ἀνωτεραι τάξεις ἀπέτελεσαν τὸ ἐλλληνικὸν Γ., τὸ ὅποιον κατὰ μὲν τὰ 20 περίπου πρῶτα ἔτη ἦτο ἀεὶ ἀεὶς συγκεῖμενον ἐκ 3 τάξεων· ἐπὶ δὲ τὰ ἐπόμενα 40 περίπου περιέχει 4 τάξεις κατὰ τὸν κανονισμὸν τοῦ 1837. Ὁ βουλομένης νὰ καταταχθῇ εἰς τὸ Γ., ὅπου δῆποτε καὶ ἂν ἐδιδάχθη προηγουμένως, ὑποχρεοῦται νὰ φέρῃ μὲν ἀποδεικτικὰ τῆς μαθητικῆς του, νὰ ὑποστῇ δὲ ἐξετάσεις εἰς τὰ μαθήματα τοῦ ἐλλληνικοῦ σχολείου. Ὁ δὲ θέλων νὰ λάβῃ ἀπολυτήριον, ἀποδεικτικὸν βηλ. δι' ἡκούσας ἐπιμελῶς τὰ μαθήματα τὰ ἐν τῷ Γ. διδασκόμενα, ὁφείλει νὰ υποβληθῇ εἰς τὴν ἀπολυτήριον δοκιμασίαν, τὴν γινομένην ὑπὸ τῶν καθηγητῶν τοῦ Γ. τῶν διδασκόντων ἐν τῇ Δ', ἡγοῦν ἀνωτάτη τάξι. Τὸ ἀπολυτήριον τοῦτο παρέχει τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ ἐγγραφῇ τις εἰς τοὺς φοιτητὰς τοῦ Πανεπιστημίου, εἶνε δὲ καὶ ἐκ τῶν προσόντων κατωτέρων ὑπαλλήλων τοῦ κράτους. Πάντα τὰ Γ. τοῦ κράτους καὶ τὰ ἐν τῷ ἐξωτερικῷ ἀνεγνωρισμένα εἶνε πρὸς ἀλλήλα ἰσοβάθμια καὶ ἡ ἀπὸ τοῦ ἐνὸς εἰς τὸ ἄλλο μετάβασις τῶν μαθητῶν ἐπιτρέπεται δι' ἐπισήμου ἀποδεικτικῶν.

— Τὸ πρῶτον ἐν Ἑλλάδι ἰδρυθὲν Γ. εἶνε τὸ ἐν Ναυπλῷ κατὰ τὸ 1838 κατὰ δὲ τὸ 1837, ὅτε ἐξεδόθη ὁ καὶ νῦν ἰσχύων κανονισμὸς αὐτῶν, ὑπῆρχον 5 Γ., τὴν σήμερον δὲ ὑπάρχουσιν ἐν μὲν τῷ Ἑλληνικῷ βασιλείῳ ὑπὲρ τα 35, ὧν τινα ὑπὸ δῆμων ἢ κληροδοτημάτων συντηροῦνται, ἐν δὲ τῷ ἔξω Ἑλληνισμῷ ὑπὲρ τὰ 15, ἀνεγνωρισμένα ὑπὸ τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως ὡς ἰσόδωμα πρὸς τὰ ἐντὸς τοῦ κράτους. — Τὸ πλῆθος τῶν Γ. τῶν τε ἐντὸς καὶ τῶν ἐκτὸς τοῦ Ἑλληνικοῦ βασιλείου, ὑπέριμετρον ἀναλόγως τοῦ πληθυσμοῦ, ἐξηγείται ἐκ τῆς ἐλλείψεως ἄλλων ἐμταγῶν μὲν ἐκπαιδευτηρίων, διάφορον δὲ σκοπὸν ἐπιδιωκόντων, λυκείων (Realschulen) πρακτικῶν ἢ ἐπαγγελματικῶν σχολείων. Ἡ σχολὴ τῶν τεχνίων, ἡ στρατιωτικὴ καὶ ναυτικὴ σχολή, ἡ σχολὴ τῶν ὑπαξιωματικῶν, αἱ γεωργικαὶ σχολαὶ δὲν ἐπιφέρουσιν ἱκανὴν ἀντιπερισπασμὸν εἰς τὴν πληθῶραν τῶν μαθητῶν τῶν Γ. — Ἡ ποιότης τῶν σημειρῶν ἐν Ἑλλάδι Γ. δὲν εἶνε δυστυχῶς τοιαύτη, ὅταν ἀπαιτεῖ ὁ σκοπὸς αὐτῶν, ὁ ὀργανικὸς καὶ ὁ αἰὼν καθ' ὃν ζῶμεν. Αἰτία δὲ τοῦ κακοῦ τούτου εἶνε ἡ ἀπερίσκεπτος ἰδρυσις τοῦ πολλοῦ αὐτῶν πλήθους καὶ ὁ διορισμὸς καθηγητῶν οὐχὶ πάντοτε τῶν ἱκανῶν καὶ ἀξίων τῆς ἐντολῆς τῶν Γ., ἀλλὰ τῶν οὐκ ἐνδεῶς πτυχίων τῆς φιλοσοφικῆς σχολῆς τοῦ ἡμετέρου ἢ ἀλλοδαποῦ Πανεπιστημίου ἐχόντων καὶ ὁπωσδήποτε δυναμένων νὰ διορισθῶσι καὶ ἡ ἐκ τούτου ἀναγκαιῶς προερχομένη χαλάρωσις τῆς διοικήσεως. Σταθερὰ αὐτῶν ἐπιθεώρησις καὶ ἐποπτεία δὲν ὑπάρχει· αἱ δὲ ἐκτάκτως ἐνίοτε γινόμεναι οὐδὲν ὠφελοῦσιν ἐνεκα τῆς ἰσχυρᾶς ῥοπῆς τῶν ἰδιωτικῶν συμφερόντων. — Περὶ τῶν ἐκπαιδευτηρίων τῆς μέσης ἐκπαιδεύσεως πρὸς τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως ἴδ. Μ. Παράνικα Σχεδιάσμα πρὸς τῆς ἐν τῷ Ἑλληνικῷ ἔθνει καταστάσεως τῶν ἑλλ. γραμμάτων, ἐν Κωνσταντινουπόλει 1867, καὶ (Γ. Chassiotis L' instruction publique chez les Grecs, Paris 1880. Περὶ δὲ τοῦ σκοποῦ τῶν Γ., τῶν ἐν αὐτῷ μαθημάτων, τῆς μεθόδου τῆς διδασκαλίας αὐτῶν καὶ τῆς ἀγωγῆς τῶν μαθητῶν ἴδ. Ι. Πανταζίδου Γυμνασιακὴ Παιδαγωγικὴ, ἐν Ἀθήναις 1889. (Πξδ.)

Γυμναστική. Ἡ τέχνη τῶν σωματικῶν ἀσκήσεων. Εἰς αὐθυπόστατον τέχνην ἀνεπτύχθησαν αὐταὶ τὸ πρῶτον παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἑλλήσιν. Αἱ ἀρχαὶ τῆς Γ. συμπίπτουσι πρὸς τοὺς ἀρχαιοτάτους ἡρωικοὺς χρόνους τῆς Ἑλλάδος, ὅτε τὸ σπουδαιότερον μέρος τῆς ἀνατροφῆς τῶν ἡρώων ἦν ἡ ἀσκήσις εἰς διάφορα πολεμικὰ τὸ πλείστον γυμνάσια. Βραδύτερον ἡ Γ. ἐτέθη ὑπὸ τὴν προστασίαν θεοῦ, τοῦ Ἑρμοῦ, καὶ τοῦ ἡμιθέου Ἡρακλέους, τοῦ περιφημοτάτου τῶν ἡρώων, ἐγένετο ὑποχρεωτικὴν διδάγμα διὰ τοὺς νέους, εἰς 3 δὲ πλείων τούτων χρόνος διετίθετο, διαρκοῦν καὶ πέρα τῆς

ἐποχῆς τῆς ἄλλης αὐτῶν παιδεύσεως, καὶ τὴν ἀσκήσιν εἰς τὰ σωματικὰ γυμνάσματα ἀνέλαβον ἐπιβάλλουσιν εἰς τοὺς πολίτας αἱ πολιτεῖαι. Εἶχον ἐννοήσαι οἱ ἀρχαῖοι ὅτι τοὺς ὕγιες ἐν σωματι ὕγιει, οὐδὲν δὲ ἄλλο εὐθωρεῖτο ὑπὸ τε τῶν φιλοσοφῶν καὶ τῶν ἱατρῶν συντελεστικώτερον πρὸς διατήρησιν ἢ ἐπανόρθωσιν τῆς σωματικῆς εὐεξίας ἢ αἱ καλῶς κανονισμέναι ἀσκήσεις. Ἐν τῇ τοιαύτῃ Γ. δὲν περιλαμβάνετο ἡ ἀθλητικὴ (βλ. Ἀθλητῆς) καὶ ἡ ἰσχυρότερη ἀσκήσις τῶν μελλόντων νὰ ἐπιτείσωσι βῶμην ἢ νὰ προσέλθωσιν εἰς τοὺς δημοσίους ἀγῶνας. Ὁ τε Δυκοδργος καὶ ὁ Σόλων τὴν Γ. ἔσχον ἐκ τῶν κυριωτέρων μελημάτων ἐν τῇ νομοθεσίᾳ τῶν. Αἱ εἰς τοὺς ἐν ἀγῶσι νικητὰς ἀποδιδόμεναι ἐξαιρετικαὶ τιμαὶ ἐξῆπτον τὸν ζῆλον τῶν νεανίων εἰς τὴν Γ., ἴδιαι δὲ αἱ ἐν τοῖς Πανελληνίοις ἀγῶσι τιμαὶ καὶ ἡ σῆμη τῶν νικητῶν. Πᾶσαι αἱ ὁπωσοῦν διακρινόμεναι πόλεις εἶχον παλαιστρας καὶ γυμνάσια (βλ. λ.), ὧν τὰ οἰκοδομήματα βραδύτεραν ἦσαν ἀληθῆ μέγαρα. Οἱ ἀσκούμενοι γυμναίοντες ἤλειφοντο πρῶτον ἐλάτῳ καὶ πῖ τῶν αἰσθητῶν σωματικῶν ἐπαρρίπττο κίνος ἵνα ὀλισθηρὰ γίνωνται τὰ σώματα. Ἐν Σπάρτῃ ἐγυμναζόντο καὶ αἱ παρθέναι. Διεκριθῆσαν δὲ τῆς ἑλλ. γυμναστικῆς δύο γένη, ἡ σ π α ρ τ ι α τ ι κ ῆ, ἥτις ἐξ ὑπερβολῆς μετέπεισε εἰς σκληραγωγίαν καὶ καταπόντην τοῦ σώματος, καὶ ἡ ἀ τ ι κ ῆ, ἡ κυρίως διαιτητικὴ γυμναστικὴ, ἡ τὸ σῶμα κρατύνουσα χωρὶς νὰ μεταβάλλῃ τοὺς γυμναζομένους εἰς ἀθλητὰς. Τὴν τοιαύτην Γ. παρέλαβον παρὰ τῶν Ἑλλήνων καὶ οἱ Ῥωμαῖοι κατὰ τοὺς χρόνους τῆς αὐτοκρατορίας, οἵτινες ἀνεκαθεν ἐφρόντιζον μὲν μεγαλῶς περὶ τῆς ἐνισχύσεως τοῦ σώματος δι' ἀσκήσεων χάριν τοῦ πολέμου, ὅχι ὅμως καὶ περὶ τῆς τακτικῆς Γ. τῶν παιδῶν ὅποια ἐτέλειτο ἐν τοῖς Ἑλληνικοῖς γυμνασίοις. Πρῶτος δὲ Νερῶν ὠκοδόμησε δημόσιον γυμνάσιον καὶ μετ' αὐτὸν ὁ Κόμμοδος, ταῦτα ὅμως ποτὶ δὲν κατέλαβον τὴν θέσιν τῶν Ἑλληνικῶν γυμνασίων διότι τοὺς Ῥωμαίους ἐθέλγον μάλλον καὶ ἀπητηρέλουν τὰ ἀγροῖκα αὐτῶν θεήματα.

Κατὰ τὸν μεσαῖωνα ἐπὶ μικροὺς αἰῶνας ἐγκατελείφθησαν ὀλοτελῶς αἱ σωματικαὶ ἀσκήσεις. Ἀλλ' ἡ ἀναγέννησις τῶν κλασικῶν σπουδῶν κατὰ τὸν 14^{ον} καὶ 15^{ον} αἰῶνα ἔφερεν ὀλίγον κατ' ὀλίγον τοὺς σοφοὺς τῆς ἐποχῆς ἀνδρας εἰς ἐπίγνωσιν τῶν ἀγαθῶν τῆς τῶν ἀρχαίων Γ. Ὁ Λουθηρὸς καὶ ὁ Ζβίγγλιος ἐπήλθον καὶ συνίσταν τὰς σωματικὰς ἀσκήσεις· ὁ Ἰταλὸς ἱατρός Μερκουριάλης (αποθ. 1606) ἐγράφει πλήρη πραγματεῖαν De arte gymnastica· παιδαγωγοί, φιλόσοφοι καὶ ἱατροὶ ἀπὸ κοινοῦ ἀνέλαβον τὸν ὑπὲρ τῆς Γ. ἀγῶνα, ἐν οἷς διακρίτεται ὁ Γερμανὸς Κόμμένος, ὁ Γάλλος Μονταίνιος, ὁ Ἀγγλὸς Λόκκιος ἐπὶ τοῦ 17^{ου} αἰ. Ῥουσσὸ ἐν τῷ «Αἰμιλίῳ» (1762). Τῷ 1768 ὁ Γερμανὸς παιδαγωγὸς Βυαβόβιτς

ἐκήρυττε τὴν Γ. ἀπαραίτητον μέρος τῆς καθόλου ἀγωγῆς καὶ εἰσῆγαγεν αὐτὴν εἰς τὸ ἐν Δέσποσιν Ἰδρυθὲν ὑπ' αὐτοῦ παιδαγωγεῖον, ἐντὸς δολίγου θ' ἢ Γ. ἐλαβε θέσιν καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις γερμανικοῖς παιδευτηρίοις. Ἐκ τῶν ἰδρυθῶν τῆς νεωτέρας Γ. ἐγένετο ὁ Guts-Muths, Γερμανὸς παιδαγωγὸς (1729—1839), πλείστα γράψας καὶ ἐργασθεὶς ὑπὲρ αὐτῆς καὶ πολλὰ τῶν καὶ νῦν ἐν χρήσει ὁργάνων αὐτῆς ἐφευρών· τὰ περὶ τῆς Γ. συγγράμματα αὐτοῦ μεταφράσθησαν εἰς πλείστας γλώσσας ξένων λαῶν, ἐν οἷς δὲν ἔλειψαν ἄνδρες ἵνα μιμηθῶσι καὶ διαδώσωσι τὸ παρὰδειγμα τῆς Γερμανίας, ὁ Νάχτεγαλ ἐν Δανίᾳ, ὁ Δίγκ ἐν Σουηδίᾳ, ὁ Ἡλιάς ἐν Ἑλβετίᾳ, ὁ Ἀμόρος ἐν Γαλλίᾳ. Ἄλλ' ὁ μείζονα παντὸς ἄλλου ὑπὲρ τῆς Γ. ἐργασθεὶς ἐν τοῖς νεωτέροις χρόνοις ὑπῆρξεν ἐν Πρωσίᾳ ὁ πολὺς Γιάν (βλ. λ.), ὅστις ἐκήρυχθη εὐεργέτης τῆς πατρίδος καὶ τῆς ἀνθρωπότητος διὰ τοὺς ὑπὲρ τῆς Γ. ἀγῶνάς του· ἐπὶ παιδαγωγικωτέρων δὲ βάσεων ἐστήριξε βραδύτερον αὐτὴν ὁ Σπίς (1810—58), ὁ ἰδρυτὴς τῆς σχολεικῆς Γ. Κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους ἡ Γ. εἰσῆχθη καὶ θεραπεύεται εἰς πάντα τὰ πεπολιτισμένα κράτη μετὰ ζήλου ἐν τε τοῖς σχολείοις ὡς υποχρεωτικὸν μάθημα (ἐν Ἑλλάδι διὰ Δ. τῆς 22 Νοεμβρίου 1882) καὶ ὡς διαιτητικὴ ἀσκήσις πάσης ἡλικίας διὰ δημοσίων γυμναστηρίων. Συνεδουάθη δὲ σκοπιμώτερον μετὰ τῆς ὑγιεινῆς καὶ ἱατρικῆς, διότι ἐξηκριβώθη μερικώτερον ἢ ἐπιδρασίς ἐκάστης κινήσεως ἐπὶ τῶν συντελούντων εἰς ταύτην μελῶν τοῦ σώματος, καὶ εἰδικὰ γυμνάσματα ἐκानονίσθησαν πρὸς ἀσκήσιν ἐνδὸς ἐκάστου τούτων· εἰσῆχθησαν δὲ εἰς τὴν Γ. διάφορα ὄργανα (δοκοί, κινετοί, κορύναι, ἀλτήρες, μονόζυγον, δίζυγον, γέφυρα, ἐραλτήριον κτλ.). ὧν ἐξηκριβώθη τὸ χρησιμὸν καὶ ἡ σκοπιμότης καὶ ἐκανονίσθη τὸ ὅλον τῶν ἀσκήσεων οὕτως ὥστε νὰ ἐπιτυγχάνηται ἡ ἀρμύζουσα τοῦ σώματος ἀνάπτυξις καὶ ἐνίσχυσις. Πλείστα συγγράμματα ἐγράφησαν. θεωρητικὰ τε καὶ πρακτικὰ, περὶ τῆς Γ., ὧν ἑλληνιστὶ τὰ νεώτατα: Ἐγγχειρίδιον Γ. ὑπὸ Ι. Γ. Φωκίανου (1883) καὶ Ἐγγχειρίδιον ὁργανικῆς Γ. ὑπὸ Ἀρ. Ἰωαννίδου (1892).

Γυμνήσσαι. βλ. Βαλεαρίδες.

Γυμνήσιοι (Ἀρχαιολ.) ἡ Γυμνήτες. Μετὰ τὴν διοικητὴν κατάκτησιν τοῦ Ἀργους οἱ μὲν ὑποταχθέντες κάτοικοι τῶν ἄλλων ἀργολικῶν πόλεων ἐκλήθησαν Ὀρνεῖται ἢ περίοικοι, ὑποτελεῖς γενόμενοι τοῖς κυρίοις τοῦ Ἀργους, οἱ δὲ τὴν Ἀργεῖαν οἰκοῦντες ἐγένοντο δουλοπάροικοι, Γ. κληθέντες. Περὶ τούτων παραδίδουσιν ἡμῖν οἱ ἀρχαῖοι ὅτι ἦσαν μεταξὺ ἐλευθέρων καὶ δούλων, οἷοι καὶ οἱ ἐν τῇ Λακωνικῇ Εἰλωτες. Ὅτε δὲ περὶ τὰ τέλη τοῦ 4' αἰῶνος π. Χ. ὁ βασιλεὺς τῶν Λακεδαιμονίων Κλεομένης δ' Α' κατετρόπωσε τοὺς Ἀρ-

γείους πανωλεθρίαν ὑποστάντας, ἐπικναστάντες κατέλαβον τὴν ἀρχὴν οἱ Γ. Ὅμως οἱ τῶν ἐν τῇ μάχῃ πεσόντων υἱοὶ ἀνδρωθέντες ἐξέβαλον τοῦ Ἀργους τοὺς Γ. Ἐκδικωκόμενοι δ' οἱ δοῦλοι κατέλαβον πολεμήσαντες τὴν Τίρυνθα, καὶ κύριοι ταύτης γενόμενοι διετέλεσαν ἐπὶ τινὰ χρόνον ἐν εἰρήνῃ πρὸς τοὺς Ἀργεῖους. Ἄλλ' εἰτα ὑποκινούμενοι ὑπὸ Ἀρκάδων τινὸς μάντεως ἐκίνησαν νέον πόλεμον πρὸς τοὺς Ἀργεῖους, οἵτινες ἐπεκράτησαν ἐν τέλει μετὰ πολλοὺς ἀγῶνας. — Γυμνήτες ἐκαλοῦντο προσέτι, κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τοὺς πανόπλους, οἱ ψιλὴν σκευὴν ἔχοντες πολεμισταί, οἱ ἄλλως ψιλοὶ (βλ. λ.). [Π.]

Γυμνήτες (Ἀρχαιολ.). βλ. Γυμνήσιοι, Ψιλοί.

Γυμνότης. Τὸ χειροπληθές, κίτρινόλευκον καὶ παχέϊον λάμπιν ἔχον ὄρυκτον τοῦτο εἶνε ὕδρομιγὲς ἐξυπυριτίωμα τοῦ μαγνησίου. Πυρούμενον ἐν κορυφῇ ὑδωρ καὶ καθίσταται μέλαν. [K.M.]

Γυμνογράμμη (Βοτ.) Gymnogramme Desv., γένος Πτερίδων Πολυποδωδῶν, ὧν τὰ πλείστα εἶδη εἶναι τῶν θερμῶν χωρίων, τινὰ δὲ θεραπεύονται καὶ ὡς κόσμος. Τὸ κοινὸν καὶ ἐν Ἑλλάδι Ἀσπληνίσιν τὸ Ζεδάρχ τοῦ Λινναίου τὸ καταταχθὲν ὑπὸ Sprengel εἰς τὸ γένος Γ. ἀποτελεῖ ἴδιον γένος Ζεδάρχ (βλ. λ.). [Θ.Χ.]

Γυμνόδοντες. Οἰκογένεια τῶν πλεκτογνάθων ἰχθύων τῆς τάξεως τῶν Τελεοστέων. Ἐχουσιν οἱ Γ. σιαγόνας νωδὰς, καλυπτομένας ὑπὸ ἐλεφαντοειδούς περικαλύμματος. Τὸ σχεδὸν σφαιροειδές σῶμα καλύπτεται ὑπὸ ἀκανθῶν κινήτων. Ἐχουσιν πτερυγία μικρὰ καὶ δύνανται πληροῦντες ἀέρος τὸν θυλακοειδῆ πρόλοβον νὰ ἐπιπλέωσιν ὑπὲρ ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης. Ἀέγεται δὲ ἐπὶ τὰ κρέας πολλῶν εἰδῶν εἶνε δηλητηριώδες. Ὁ γνωστότατος τῶν ἰχθύων τούτων εἶνε ὁ ὕτριξ. ζῶν ἐν τῷ Ἀτλαντικῷ, Εἰρηνικῷ καὶ Ἰνδικῷ Ὠκεανῷ.

Γυμνόκλαδος ὁ κανάδεσις (Βοτ.) Gymnocladus Canadensis Lam., δένδρον τῆς Β' Ἀμερικῆς ὑπαγόμενον εἰς τὴν οἰκογ. τῶν Καυσάκωνιδων· θεραπεύεται ἐν παραδείσοις· ὁ δὲ φλοιὸς περιέχων πολὺν τὴν σαπωνίνην εἶνε ἐπιτήδειος πρὸς πλύσιν, τὰ δὲ σπέρματα ἐνιαχοῦ ἐν χρήσει ἀντὶ καφέ. [Θ.Χ.]

Γυμνοκρίθη (Βοτ.) εἶδος κριθῆς (Hordeum coeleste Viborg) οὗ τὰ σπέρματα εἰσι γυμνά δηλ. μὴ προσκεκολλημένα τοῖς λεπύροις· καλλιεργεῖται ἰδίως ἐν ταῖς νήσοις τοῦ Αἰγαίου (Μήλω κτλ.). Εἶνε ὡς φαίνεται ἡ κατ' ἐξοχὴν Κριθὴ τῶν ἀρχαίων ἰδίως δὲ τοῦ Θεοφράστου ὅστις λέγει «γυμνοσπέρματον ἢ κριθή». [Θ.Χ.]

Γυμνόν. Χωρίον τῆς Ἀργολίδος τοῦ δήμου Ἀλέας κείμενον ἐπὶ ὀρεινῆς χώρας εἰς

ὕψος 887 μέτρων καὶ ἀπέχον ἀπὸ Τάτσι ΒΑ
ῶρ. 1. 15'. Κἀτ. 401.

Γυμνοπαίδαι. (Ἀρχαιολ.). Ἑορτὴ
τῶν Σπαρτιατῶν ἐπισημοτάτη, ἀγομένη ἐπὶ
πολλὰς ἡμέρας τὸ θέρος κατὰ τὸν μῆνα Ἑκα-
τομβέα, εἰς τιμὴν τοῦ Πυθαγόρου Ἀπόλλωνος
καὶ ἄλλων θεῶν, μάλιστα δὲ τοῦ Διονύσου.
Εἶχε δ' αὐτὴ σκοπὴν γυμναστικὴν μᾶλλον ἢ
θερησκευτικὴν, καὶ πολλοὶ ξένοι συνέρρεον εἰς
Σπάρτην ἐπὶ τῇ θείᾳ. Χοροὶ γυμνῶν παιδῶν
καὶ ἐρῆβαι καὶ ἀνδρῶν τελείων ὠρχοῦντο ἐν
τε τῷ θεάτρῳ καὶ ἐν τῇ ἀγορᾷ πρὸ τοῦ ἀ-
γᾶλματος τοῦ Ἀπόλλωνος, καὶ ἦδον ἄσματα
τοῦ Θαλήτου καὶ τοῦ Ἀλκαίου καὶ παιάνας
Διονυσιοῦ τοῦ Λάκωνος. Ἐξῆμουν δ' ἐν
τοῖς ἡμέραις οὐ μόνον τοὺς θεοὺς, ἀλλὰ καὶ τοὺς
αγαθοὺς ἐν πολέμῳ γενομένους Σπαρτιάτας,
μάλιστα δὲ τοὺς ἐν Θυρέᾳ πεσόντας καὶ ἐν
τοῖς ὕστερον χρόνοις τοὺς ἐν Θερμοπύλαις. Οἱ
προσάται τῶν ἀγομένων ἐν τῇ ἑορτῇ ταύτῃ
χορῶν ἔφερον στεφάνους, θυρατικούς καλου-
μένους, εἰς μνήμην τῆς ἐν Θυρέᾳ νίκης. Ἀ-
πηγορεύετο δ' ἡ συμμετοχὴ εἰς τὴν ἑορτὴν εἰς
τοὺς πρεσβυτέρους ὅσοι ἦσαν ἄγαιοι. [H.]

Γυμνοσφισταὶ ἐκλήθησαν ὑπὸ τῶν
μετὰ τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου στρατευσαμέ-
νων ἐπὶ τὴν Ἰνδικὴν Ἑλλήνων τινὲς τῶν φι-
λοσόφων τῆς χώρας ἐκείνης, οἵτινες διῆγον
μονήρην βίον, ἐλάχιστον φέροντες ἐνδυμασίαν ἢ καὶ
ἐλαιοτέλειον γυμνοί. Οἱ Γ., ἀσκηταὶ λίαν σκλη-
ροδίαιτοι, τὰ τοῦ πνεύματος μόνον φρονούντες,
διειροδύναντο ὑπὸ τοῦ Μεγασθένους, ὡς ἐκ τοῦ
Στράβωνος διδασκόμεθα, εἰς Βραχμάνους καὶ
Σαρμάνας (ἰνδ. gramana=ασκητής) καὶ οἱ
μὲν Βραχμανοὶ ἐμμένοντες πιστοὶ εἰς τὰς ἀρ-
χὰς τῆς τάξεως εἰς ἣν ἀνήκουσιν ἀποστρέγουσι
τοὺς τῶν ἐτέρων τάξεων ὁπαδοὺς, οἱ δὲ Σαρ-
μάναι τοιχνίων πρὸςδύνανται εἰς αὐτοὺς
ἀδικρίτως πάντας τοὺς προσερχομένους. [Κερ.]

Γυμνόσπερμα (Βοτ.). ὀνομάζονται
ἐκεῖνα ἐκ τῶν Σπερματοφύτων τῶν ὁποίων ἡ
βλάστη δὲν εἶνε ἐγκεκλεισμένη ἐντὸς φύλλου,
ἀλλὰ καίται ἐπὶ τοῦ πεπλευσμένου καρπο-
φύλλου. Ἡ ὑποδικίρεσις αὐτῆς τῶν σπερματοφύ-
των περιλαμβάνει φυτὰ ἔχοντα ἄνθη δίχλιννα,
δίοικα, στεροόμενα τὰ πλείστα περιγίνιον. Τὰ
ἄρρενα ἄνθη εὐρίσκονται ἐπὶ ἐπιμήκους ἕξ-
ονος φέροντας πολυαριθμούς στήμονας ἔχοντας
σχήμα ἀσπίδοειδὲς ἢ φυλλοειδὲς καὶ φέροντας
ἐπὶ τῆς ὑπτίας πλευρὰς αὐτῶν δύο ἢ πλείονας
ἀπ' ἀλλήλων κεχωρισμένους γυρεογόνους ἀ-
σμούς. Τὰ θήλεα ἄνθη εἶνε ἐπίσης προμήκειες
ἄζονες, φέροντες τὰ καρπίατα πλαγίως, ἐπ'
αὐτῶν δὲ ἡ μετὰ αὐτῶν τὰς σπερματικές
βλάστας ἢ μόνον τὰς σπερματικές βλάστας.
— Ἡ τάξις αὕτη συνάπτει τὰ σπορίοφυτα μετὰ
τῶν σπερματοφύτων. Καθ' ὅσον οἱ μὲν ὁδοὶ
τῆς γυρεως ἀναλογουσι πρὸς τὰ μικροσπόρια
ἐκείνων, ὁ δὲ ἐμβρυώδης ἀσμός πρὸς τὰ μα-

κροσπόρια, τὰ ὅποια εἰς τὰ Γ. δὲν χωρίζονται
τοῦ μητρικοῦ φυτοῦ ἀλλὰ σχηματίζουσιν ἐν
αὐτοῖς προθάλλιον (ἐνδοσπέρμιον). ἐπ' αὐτοῦ
δὲ πλῆθος ἀρχεγονίων. Τὰ Γ. δὲν ἔχουσι
σπερματοζωΐδια. Τὰ σπέρματα αὐτῶν ἔχουσιν
ἐμβρυον περιβαλλόμενον πάντοτε ὑπὸ ἐνδοσπερ-
μίου καὶ φέρον τὸ ριζικὸν αὐτοῦ ἔκρον πρὸς
τὴν μικροπύλην ἀπεστραμμένον. Φέρει δὲ δύο
ἢ πλείονους σπονδυλοὺς κοτυληδόνων. Εἰς
τὴν κλάσιν τῶν Γ. ὑπάγονται τὰ ἐξῆς τρία
ἀθροίσματα. Τὰ Κυκακώδη, τὰ Κωνο-
φόρα καὶ τὰ Γνετώδη (ἰδ. λ.). [M.]

Γυμνοσποράγγειον (Gymnosporangium) (Βοτ.). Νύκης τῆς τάξεως τῶν
Οὐρεδωδῶν ἢ Αἰκιδισμυκῆτων (Uredineae)
ὀμοιάζων κατὰ τὰ σπέρια αὐτοῦ πρὸς τὴν
Πουκκινίαν (Puccinia) καὶ εὐρίσκόμε-
νος ἐπὶ τῶν κλάδων καὶ τῶν κορυμνῶν τῶν κω-
νοφόρων, ἰδίως τῶν διαφόρων εἰδῶν τῆς Ἰουνι-
πέρου. Ἀλλῇ μορφῇ τοῦ μύκητος τούτου εἶνε ὁ
πρότερον ὡς ἴδιον εἶδος περιγραφόμενος Ραί-
σις, ὅστις φύεται ἐπὶ τῆς ἀχλαδέας καὶ
ἄλλων ὁπωροφόρων δένδρων ἐκ τῶν σπορίων
τοῦ πρώτου, ἀλλ' ἀναπτύσσεται εἰς ἄλλην
μορφήν καὶ γεννᾷ ἄλλο εἶδος σπορίων. (Ἰδ.
λ. Οὐρεδωδῆ). [M.]

Γυμνοῦ. Χωρίον τοῦ θήμου Χαλκιδέων
Εὐβοίας, ἔχον 101 κατ. [Μ.Σ.]

Γυμνώτης ἔγχευς. Βλ. Ἠλεκτρικὸς
ἰχθύς.

Γυναικολογία. Κλάδος τῆς ἱατρικῆς
ἀσχολούμενος εἰδικῶς περὶ τὰς νόσους τῶν γυ-
ναϊκῶν. Τὰ γυναικεία νοσήματα ὑπῆρξαν ἀνε-
καθεν σπουδαῖον μέλημα τῶν περὶ τὴν ἱατρι-
κὴν διατριβόντων, ἀλλ' ὅμως ἐπεκράτησαν
πάντοτε φαντασιώδεις θεωρίαι τῶν κλινικῶν
παρατηρήσεων καὶ διὰ τοῦτο οὐδεμίαν σχεδὸν
πρόσθετον ἐποιήσατο ἡ Γ. ἐπὶ πολλοὺς αἰῶνας.
Σὺν τῷ χρόνῳ δὲ προϊόντι τὴν θεωρίαν ἀντι-
κατέστησαν ἡ ἡμέσος παρατήρησις, αἱ προλή-
ψεις ἐξέλιπον βαθμηδὸν καὶ ἐπατήρηται εἰς τὴν
ἱατρὴν ἡ ἡμέσος ἐξέτασις τῶν γενν. ὀργάνων
τῆς γυναικὸς, τέως ἀνέφικτος. Οὕτω κατὰ τοὺς
τελευταίους τρεῖς αἰῶνας πολλὰς προόδους ἐ-
ποιήσατο ἡ Γ., πολλὰ δὲ καὶ πολλοῦ λόγου
ἄξια συγγράμματα ἐγράφησαν ὑπὸ ἐξόχων ἀν-
δρῶν σπουδαίας ποιησαμένων ἐρευνᾶς κατὰ δὲ
τὰς τελευταίας δεκαετηρίδας ἀποσπασθεῖσα ἡ
Γ. τῆς καθόλου ἱατρικῆς ἴδιον ἀπετέλεσε κλά-
δον. Οἱ ἐπιφανέστεροι τῶν γυναικολόγων ὑπῆρ-
ξαν οἱ Scanzoni, Weit, Kiwisch, Courty,
Nonat, Azan, Simson, Sims κ.ά. [Α.Χ.]

Γυναικονομία (Ἀρχαιολ.). Ἀρχὴ
ἐν τοῖς πάλαις Ἑλλησιν, πόλεσι («ταῖς
σχολαστικωτέραις καὶ μᾶλλον εὐημερούσαις»,
κατὰ τὴν Ἀριστοτέλην, ἔργον ἔχουσα τὴν ἐπο-
πτεῖαν τῆς εὐκοσμίας τῶν γυναικῶν. Ἐν Ἀ-
θήναις ἡ ἀρχὴ αὕτη κατεστάθη πιθανῶς ἐπὶ
Δημητρίου τοῦ Φαληρέως, διότι δὲν ἀναγράφε-

ται ἐν τῇ Ἀθηναίων πολιτείᾳ τοῦ Ἀριστοτέλους, ἥτις συνεγράφη ὀλίγα ἐτη πρὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ Φαλγρέως. Οἱ Γυναικόνμοι ἐν Ἀθῆναις ἐξημίουν τὰς ἀκοσμούσας καὶ τὰς ἐπιβαλλομένας ζημίας γράφοντες ἐξέθετον ἐπὶ πλατάνου ἐν τῷ Κεραμειῷ μετὰ τῶν Ἀρεοπαγιτῶν δὲ συμπράττοντες ἐπέβλεπον τὰς ἐν ταῖς οἰκίαις συναθροίσεις, ἐν τε τοῖς γάμοις καὶ ταῖς ἄλλαις θυσίαις, φροντίζοντας πρὸ παντὶν μὴ ὁ ἀριθμὸς τῶν κακῶν ἐπὶ τὸν νόμον ὑπὸ τοῦ νόμου ὑφιστάμενον. Γυναικόνμοι μνημονεύονται καὶ ἐν Σάμῳ, ἐν Συρακούσαις, ἐν Γαμβρείῳ τῆς Μυσίας, καὶ ἐν Ἀνδανίᾳ. ἔνθα εἶχον τὴν ἐπιμέλειαν τῶν πομπῶν καὶ τὴν ἐξουσίαν νὰ μὴ ἐπιτρέπωσιν εἰς τὰς γυναῖκας νὰ φέρωσιν ἱκετιμὴν ἀπαγορευόμενον ὑπὸ τοῦ νόμου. Τ-πῆρχον δὲ καὶ ἐν Χαιρωνείᾳ τῆς Βοιωτίας κατὰ τὸν Πλοῦταρχον, ὅστις ἀναφέρει καὶ νόμους τοῦ Σίλωνος, ἀπέργοντες τὸ ἄτακτον καὶ ἀκόλαστον ἐν τοῖς ἐξέδοις τῶν γυναικῶν καὶ τοῖς πένθεσι καὶ ταῖς ἐορταῖς. [Π.]

Γυναικῶδες. βλ. Ἄνθος.

Γυναικωνίτις (Ἰ α ρ χ α ι ο λ.). Ἰδιον διαμέρισμα τῆς οἰκίας τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων, ἐν ᾧ διητῶντο αἱ γυναῖκες καὶ οἱ παῖδες, καί-μενον δὲ συνήθως ὀπισθεν τῆς ἀνδρωνίτιδος (τοῦ διὰ τοὺς ἄνδρας καὶ τὴν μετὰ τῶν ἐξῶ κοινωνίαν ὑφιστάμενου μέρους τῆς οἰκίας). ἐνίοτε ὁμοῖς καὶ ἐν τῷ ὑπερώῳ, σπανιότατα δὲ πλαγίως τῆς ἀνδρωνίτιδος, ἀν τὸ σχῆμα τοῦ οἰκοπέδου καθίστη τούτου ἀναγκαῖον. Μετὰ τῆς ἀνδρωνίτιδος συνεκoinώνει ἡ Γ. διὰ τῆς μεταύλου ἢ μεσαύλου, θύρας βαλανεῖας (κλεισμένης διὰ κλειθροῦ). Εἶχε δ' ἡ Γ. καὶ ἡ ἀνδρωνίτις περιειρημένους θαλάμους τὸν συζυγικόν, ὅστις ἐν θυρωῶν περιέκλειε τὰ πλείστον ἄξια καὶ στρώματα καὶ σκεύη, τοὺς κοιτῶνας, τὸν ἱερέα, ἐν ᾧ ὑπαινόντο, τὰ ταλασιουργεῖον, ἐν ᾧ παρεσκευάζοντο τὰ πρὸς ὑσὴν ἔοια, καὶ τὸ σιτοποικόν, ἐν ᾧ παρεσκευάζετο ὁ ἄρτος. Ὑπῆρχον δ' ἐν αὐτῇ καὶ τὸ ἐπτάνιον ἢ μαγειρεῖον καὶ ταμεία, θησαυροί, φυλακτήρια, ἀποθήκαι. Ἐν τῇ Γ. ἔφερον εἰς τὸν κῆπον ἢ κηπαία λεγόμενὴ θύρα. [Π.]

Γυνανδρά (Β ο τ.). Gynandrae ἢ Gynandria κατὰ τὸν Λινναῖον, ὀνομάζεται τάξις μονοκατυλῆδων φυτῶν. ἐν τῷ ἄνθει τῶν ὁποιῶν οἱ στήμονες συμπούνται μετὰ τοῦ ὑπερου σχηματίζοντες στυλίδιον (τὸ γυνοστήμιον). Ἡ κυριώτερά οἰκογένεια τῶν Γ. εἶνε ἡ τῶν Ὀρχιδωδῶν (βλ. λ.). [Θ.Χ.]

Γυνέριον τὸ ὀργυρνεῖδες (Β ο τ.). Gynerrion argenteum Nees, γερμ. Pamphrasia, μέγα ἀγρωστοειδὲς τῆς Ν Ἀμερικῆς εἶνε πολυετές σχηματίζον πυκνὰς λόχμας· οἱ δὲ κάλαμοι περὶ τὰ 3 μ. ὑψηλοὶ φέρουσι μεγάλαν λίαν εὐεῖδῃ ἀνήλῃν ἐκ πυκνοτάτων ὀργυρατρίγων (σπανίως ἐν ποικιλίαις πορφυρῶν ἢ ροδοχράτων) ἀνθῶν συνισταμένων, διὸ συχνά

θεραπεύεται ὡς κόσμος ἐν τοῖς κήποις. [Θ.Χ.]

Γυνή. Ἐν ταῖς πεπολιτισμέναις κοινωνίαις θεωρεῖται ἡ Γ. ὡς ἀντιπρόσωπος τῆς χρηστοθείας, τῆς ἀγάπης, τῆς αἰδημοσύνης, τοῦ αἰσθήματος, ὡς ὁ ἀνὴρ θεωρεῖται ἀντιπροσωπεῖν τὸν νόμον, τὸ καθῆκον, τὴν τιμὴν, τὴν διανοίαν. Εἰς τὴν Γ. ἀρμύζει μάλιστα ὁ οἰκογενειακὸς βίος, εἰς τὸν ἄνδρα πρὸ πάντων ὁ δημοσίας καὶ αἱ βιωτικαὶ ἐπιχειρήσεις· πρὸς τὰς ιδιότητας δὲ ταύτας ἀρμύζουσι καὶ ἡ τοῦ σώματος διασκευὴ καὶ ἐπιμέλεια· ἡ Γ. φύσει κατέχει τὸ ἐπίχαρι, τὴν καλλονήν, τὴν προσήναιαν καὶ τούτων μᾶλλον ἐπιμελεῖται, ὁ ἀνὴρ ἰσχύν, εὐκίνησιν καὶ ἀντοχὴν, διανοητικὴν ἀναπτύξιν. Ἡ φύσις σκοπίμως ἐδώρησεν εἰς ἕκαστον τῶν γενῶν τὰ ἰδιαίτερα χαρίσματα ἵνα ταῦτα ἐν τῇ ἀναπτύξει τῆς ἀνθρωπότητος συναποτελέσωσιν ἐν ὅλῳ κοινωνίας ἀρμονικῶς πεπολιτισμένης. Εἰδικώτερον δὲ τὰ χαρακτηρίζοντα σωματικῶς καὶ ψυχικῶς τὴν Γ. προσόντα ἀνταποκρίνονται εἰς τὸν προορισμὸν αὐτῆς, τὸ νὰ γείνη μήτηρ. Τὸ σῶμα αὐτῆς διακρίνεται καθόλου τοῦ ἀνδρικοῦ ὡς ἔχον ἥττον τὸ μέγεθος, ἥττον ἰσχυρὰν τὴν διπλάσιον τῶν δατῶν, τῶν μυῶν καὶ τοῦ ὅλου κινητικοῦ συστήματος, ἀλλ' ἀπ' ἐτέρου χαρακτηρίζει τὴν Γ. ἡ καθόλου εὐμέλεια, τὸ τῶν μελῶν τορνευτὸν ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ γυναικῶδες μᾶλλον τῆς ὅλης κατασκευῆς τοῦ ἀνδρός. Τοῦ ἀνδρός ἔκτακτον ἰδίαν ἀνάπτυξιν ἔχει τὸ στήθος, τῆς γυναικὸς ἡ λεκάνη. Ἡ διὰ τὴν Γ. ἀπαιτούμενη τροφή εἶναι μικροτέρα. Αἱ νόσοι αὐτῆς εἶναι ἥττον ὀρμητικαί, κλίνει δὲ μᾶλλον πρὸς χρονίας νόσους καὶ συχναί εἰσιν αὐτῇ νευροπάθειαι, αἵτινες ἄνευ σοβαρᾶς αἰτίας ἔρχονται καὶ ταχέως παύονται, ἐν ᾧ παρὰ τῷ ἀνδρὶ αἱ αὐταὶ ἐνοχλήσεις προέρχονται καθόλου ἐκ σοβαρῶν διαταράξεων τῶν ὀργάνων καὶ τῶν λειτουργιῶν. Ἡ θέσις τῆς Γ. ἐν τῇ κοινωνίᾳ ὑπῆρξεν ἀνέκαθεν διάφορος ἀναλόγως τῆς διαφόρου τῶν λαῶν μορφώσεως, ἀποτελεῖ δὲ οὐσιώδη χαρακτηρισμὸν τοῦ ἐθνικοῦ χαρακτήρος καὶ τοῦ πολιτισμοῦ λαοῦ τίνος. Παρὰ τοῖς πλείστοις τῶν βαρβάρων λαῶν τῆς Ἀσίας, Ἀμερικῆς, Ἀφρικῆς ἡ Γ. ὀλίγον διαφέρει τῆς δούλης ἢ τῶν ὑπηρετούντων τὸν ἄνθρωπον ζώων, χρησιμεύουσα κυρίως ὡς ὄργανον τῶν ἀναγκῶν τοῦ ἀνδρός. Περὶ τῆς θέσεως τῆς Γ. ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλλάδι καὶ Ῥώμῃ ἴδε τὴν λ. Γάμος, καθόλου δὲ ἐν Ἑλλάδι παρὰ τοὺς περιορισμούς εἰς οὓς ὑπεβάλλετο ἡ Γ. ἀπῆλθε μεγάλης τιμῆς, ἀπεδίδοντο αὐτῇ ὑψηλὰ ἀρετὰ, οἱ μεγάλοι δὲ ποιηταὶ ἐξύμνησαν τοιαύτας ἀντίετας Γ., τὴν Πηνελόπην, τὴν Ἰσιγένειαν, τὴν Ἀντιγόνην, τὴν Ἥλεκτραν, τὴν Ἀλκίσιπιν, καὶ καλλιτέχναι ἐν μορφαῖς Γ. ἐξεκόνισαν μεγάλα ἰδεώδη. Ἀλλ' ἡ πολιτικὴ ἐκπτώσις ἐπῆγε κατὰ μικρὸν καὶ τὴν οἰκογενειακὴν καὶ διὰ τὴν ἐκπτώσιν τῆς γυναικὸς ἀπὸ τῆς ἀξιοτιμῆς θε-

σεως αὐτῆς, ὁ πολλαπλασιασμός δὲ τῶν ἐταίρων ὑπῆρξεν ἐκ τῶν προσημίων τῆς ἐκπτώσεως τοῦ ἑλλ. μαγαλείου. Οὕτω καὶ ἐν Ῥώμῃ συν. τῷ χρόνῳ τὴν Λουκρητίαν καὶ Κορνηλίαν διεβέβησαντο πρότυπα οἷα ἡ Μεσαλίνα καὶ ἡ Φαυστίνα. Παρὰ τοῖς γερμανικοῖς λαοῖς, οἵτινες ἐπαλαί ἐτήρουν ἀπλὴν καὶ εὐγενῆ ἠθικὴν, ἡ γυνή, ὡς ἀγγεῖται ὁ Τάκιτος, κατεῖχε σχετικῶς ὑψηλὴν θέσιν ἐν τῇ κοινωνίᾳ. Ὁ Χριστιανισμός ἐκήρυξε τὴν ἰσότητά τῶν δύο φύλων καὶ ἐξύψωσε τὴν γυναῖκα (πρὸλ. Ἰάσος), συνέτριψε τὰ δεσμεύοντα τὴν ἀνάπτυξιν τῆς Γ. δεσμὰ καὶ ἔδωκε τοιοῦτόπως τὴν ἐμπρέπουσαν αὐτῇ θέσιν. Κατὰ τὸν μεσαίωνα δὲλιος ἰδιόρρυθμον ἐποχὴν ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς Γ. ἀπῆλθεν ἡ περίοδος τῆς ἀκμῆς τοῦ ἱπποτισμοῦ, ἐν ᾗ πᾶσα ἡ τοῦ ἀνδρὸς ὑπεροχὴ ἐκουσίως ὑπετάχθη εἰς τὰ γυναικεία. Ὁλόγητρα καὶ ἡ Γ., ἐρωτότροπος καὶ ἄπιστος, διεῖπε τὰς πράξεις καὶ τὰς τύχας τοῦ ἀνδρὸς καὶ τῆς ζωῆς τοῦ αὐτῆς κυριεύουσα. ὁ ἔρως δὲ καὶ τὰ πρὸς τὰς Γ. συμπεριφέρεσθαι ἀνυψώθη εἰς πολὺπλοκον μαθησιν. Ἡ ἐποχὴ ἔκεινη παρήλθεν, ὡς χρόνοι πυρετοῦ καὶ παρηγορᾶς ἀπότοκοι ἀνεπιστρέπτει παρελθούσης κοινωνικῆς ὀργανώσεως. Κατὰ τοὺς νεωτάτους χρόνους ἀνεγνωρίσθησαν ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον τὰ δικαιώματα τῆς Γ., μάλιστα ὅσον ἄφορᾷ εἰς τὴν πνευματικὴν αὐτῆς ἀνάπτυξιν καὶ τὴν κοινωνικὴν ἀνεξαρτησίαν, ἀλλὰ τὸ τῆς ἐν τῇ κοινωνίᾳ θέσεως αὐτῆς ζήτημα, ἰδίως ὡς πρὸς τὰ πολιτικὰ αὐτῆς δικαιώματα, δὲν φαίνεται ὀριστικῶς ἐτι λυθὲν ἀπ' ἐναντίας δι' συνταράξεις ἐπὶ μάλλον καὶ μᾶλλον συν. τῷ χρόνῳ τὰς μᾶλλον προηγμένας καὶ ἀνεξαρτήτους τῶν κοινωνιῶν, αποτελοῦν πάντοτε μέγα ζήτημα, τὸ περιεχόμενον ζήτημα τῶν γυναικῶν. Ἠδὴ κατὰ τὴν γαλλικὴν ἐπανάστασιν αὐτὸ τοῦτο τὸ ζήτημα ῥῆσαντο οἱ καθ' ὑπερόλῳ τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς ἰσότητος θεσπῆται, ἀλλ' αἱ πρὸς ἀπέδοσιν πολιτικῶν δικαιωμάτων εἰς τὴν Γ. ἐνέργειαι ἀδύνατον εὐτυχον εὐμενοῦς ὑποδοχῆς ἐκ μέρους τοῦ λαοῦ. Ἐν Ἀγγλίᾳ πολλοὶ ἐμοῖως κατεβλήθησαν προσπάθειαι, ἡ παραχώρησις δὲ τοῦ δικαιώματος τοῦ ψηφοφορεῖν εἰς τὰς γυναῖκας συνεζητήθη τοῦλάχιστον πολλὰς ἐν τῷ Κοινοβουλίῳ. Ἄνδρες δὲ οἷοι ὁ Μίλλ, ὁ Δισράελς, ὁ Ἰλὰδστον, ὁ Βράιτ κτλ. ἐκηρύχθησαν ὑπὲρ αὐτῆς χωρὶς νὰ θυγηθῶσι νὰ προσελκύσῃσι τὴν πλειονοψηρίαν. Ἀλλὰ ζωηρότερον πάσης ἄλλης χώρας συζητεῖται καὶ ἀνακινεῖται τὸ ζήτημα τῆς Γ. διὰ τοῦ ὅπου, ἐν συλλόγοις, ἐν συνεδρίοις κτλ. ἐν Ἀμερικῇ, Σπου καὶ πλέον ἢ ἐν πάσῃ ἄλλῃ χώρα εἰσεχώρησεν ἡδὴ ἡ Γ. εἰς τὰ ἔαγα, ἰδιωτικῆς καὶ δημοσίας ὑπηρετίας, δι' ἃ τέως οἱ ἄνδρες ἐθεωροῦντο ἀπολλευστικῶς μόνον ἀρμόδιοι καὶ ἰδια εἰς ἐργασίας ἐν γαρεσίᾳ, ἐν αἷς αἱ Γ. ἀνεδιγύθησαν εὐδοκίμως, ἐξοικονομῶσι ὅμως τῶν ὑπ' ἀνδρῶν, αἵτινες πρὸς τὸ συμφέ-

ρον τῆς οἰκογενείας ἀπαραίτητον ἀποβαίνει νὰ ἀσχολῶνται εἰς τὰ τοῦ οἴκου. Ἐκ τῆς πρὸς χειραρέτησιν τῆς γυναικὸς κινήσεως αὐτῆς ἔχει ἤδη ἀποδειχθῆ ὅτι ὡς ἡ ὑποδούλωσις τῆς Γ. οὕτω καὶ ἡ ἐντελής ἐξίσωσις αὐτῆς ἐν τῇ πολιτείᾳ πρὸς τὸν ἄνδρα ὅα ἦτο ὑπερόλῳ ἀξιομεμπτος, ὡς ἐχούσης τῆς Γ. ἰδιαιτέρον προορισμὸν καὶ ἄρα ἰδιαιτέρα ἐν τῇ κοινωνίᾳ καθήκοντα πρὸς ἃ καὶ ἡ φυσικὴ αὐτῆς ἀνταποκρίνεται κατασκευῇ, ὅτι ὅμως ὅσον ἄφορᾷ εἰς τὰ ἀντικείμενα τοῦ ἰδιωτικοῦ δικαίου τοῦλάχιστον, τὰ δικαιώματα τῆς διαχειρίσεως περιουσίας, τῶν συναλλαγῶν, τῆς διαθήκης, τῆς κηδεμονίας κτλ., πεπολιτισμένης κοινωνίας ἐνδείξεις εἶναι τῶν δύο φύλων ἡ πλήρης καὶ τελεία ἰσότης.

Ὅσον ἄφορᾷ τὸ ζήτημα τῆς ἐργασίας τῆς Γ. ὑμελιώδης ἐν τούτῳ ἐγένετο ὁ ἀφορισμὸς τοῦ Μόριτς Μύλλερ, ὅτι «ἡ γυνὴ δικαιούται νὰ ἐκτελῇ πᾶσας τὰς ἐργασίας, δι' ἃς ἔχει καταστή ἱκανή» οὐσιωδῶς δὲλᾷ δὴ τὸ ζήτημα τῆς ἐργασίας τῆς Γ. ἀπέβη ζήτημα τῆς μορφώσεως αὐτῆς. Τὰ διάφορα χειροτεχνήματα καὶ αἱ πλεῖσται τῶν τεχνῶν, ἡ διδασκαλία τῶν μικροτέρων ἡλικιῶν, ἡ ἀπασχόλησις ἐν ἐμπορικῶς γραφαῖς (ἰδίᾳ δὲ ἡ σύνταξις τῶν ἐμπορικῶν βιβλίων), ταχυδρομείois, τηλεγραφείοις κτλ., ἡ ἐπιμέλεια τῶν ἀσθενῶν κτλ. κτλ. ἀνεγνωρίσθησαν ἡδὴ ὡς ἀσχολίαι λίαν ἀρμόδιαι τῇ Γ. καὶ εἰδικῶς εἰς αὐτῆς προπαιδευμένοι εὐδοκίμοισιν αἱ Γ. ἀρίστα. Τῶν ἀνωτέρων ἐπιστημονικῶν σπουδῶν δὲν ἔχουσιν ἀκόμη πανταχοῦ ἀποκτήσῃ τὸ δικαίωμα αἱ Γ. Ἐξ ὧν δὲ εἰς αὐτὰς προσέβησαν πολυπληθέστεραι εἶναι: αἱ σπουδάζουσαι τὴν ἱατρικὴν καὶ κατὰ δεύτερον λόγον αἱ ἀσχολούμεναι εἰς τὴν φιλολογίαν, τὰ μαθηματικά κτλ. Ἐν Ἀμερικῇ εὐρήνται ἡδὴ καὶ Γ. δικηγόροι καὶ θεολόγοι. Ἐν Γερμανίᾳ ἐν δλίγοις πανεπιστημίοις ἐγέναν ἡδὴ δεκταὶ αἱ Γ., ἐν ᾧ ἐν Νυρὶγγ καὶ Βέρνῳ ἀπὸ τοῦ 1867 τακτικῶς φοιτῶσιν νεάνιδες ἐν Ἰαλλίᾳ δικαιούνται εἰς ἀνωτέρας σπουδὰς αἱ ἔχουσαι ἀπολυτήριον εἰδικῶν γυμνασιακῶν σπουδῶν, ἀλλ' ὀλίγαι κατ' ἔτος προσέρχονται. Ἐν Ἀγγλίᾳ ἐπίσης ἡ παραδοχὴ τῶν γυναικῶν εἰς τὰ πανεπιστήμια προσκρούει εἰς πολλὰς δυσκολίας, καίτοι ἐν Λονδίῳ ἰδρῶθη πρὸ τίνος ἰδιαιτέρα ἱατρικῆ σχολῆ δι' αὐτάς. Τέλος ἐν Ἀμερικῇ καὶ πάλιν αἱ ἀνώτεραι τῶν Γ. σπουδᾶι εἶναι συνηθέστεραι, τῶν γυναικῶν ἱατρῶν ἀριθμουμένων ἡδὴ καθ' ἑκατοντάδας.

Γυνερεία (B o t.). Gunnera L., πρότυπον γένος μικρᾶς οἰκογενείας ἀπέταλων φυτῶν ἥτοι τῶν Γ υ ν ν ε ρ ε ῖ ω δ ὡ ν, συγγενῶν τοῖς Ἀρτοκαρπώδεσι. Φυτὰ πόωδη καὶ πολυετῆ τῆς Ν Ἀμερικῆς. ἔχοντα φύλλα παμμεγέθη (μέχρι 7 μ. τὴν περιφέρειαν)· οἱ σαρκώδεις μισχοὶ αὐτῶν ἐδώδεμοι, τὰ δὲ ἐγκώδη ῥιζώματα βυρσοδεφικὰ καὶ βαρικὰ. Εἶδη τινὰ (π.

χ. G. Chilensis L.), εισήχθησαν χάριν κά-
σμου εἰς τοὺς κήπους. [Θ.Χ.]

Γύνς (ουγγρ. Kőszeg). Πόλις τοῦ ουγγρ.
κομητᾶτου Ἀϊζενμπουργ, ἐπὶ τοῦ ὁμωνύμου πο-
ταμοῦ, ἔχουσα (1880) 7 301 κατ. Γερμανοὺς
κατὰ τὸ πλεῖστον, διατηροῦντας βιομηχανίαν
ὕφασμάτων καὶ ἀμπελοουργίαν ἀκμιαίαν. ἔχει
γυμνάσιον κτλ. [Μ.Σ.]

Γυόμα (Gyoma). Κωμόπολις ἐν τῷ ουγ-
γρικῷ κομητᾶτι Βέκας ἐπὶ τοῦ Κέρος. ἔχει
(1880) 10 160 κατ. Οὐγγρους. Κτηνοτροφία
καὶ γεωργία λίαν ἀνεπτυγμένα. [Μ.Σ.]

Γυόνγυος (Gyöngyös). Πόλις τοῦ
ουγγρ. κομητᾶτου Ἑβας, κειμένη εἰς τὰς ὑ-
πωρείας τοῦ Μάτρα ὁρους. ἔχει (1880) 18061
κατοίκους, γυμνάσιον κτλ. Παράγει καλὸν οἶ-
νον. [Ν.Σ.]

Γυούλα (Gyula ἢ Békés-Gyula). Κω-
μόπολις τοῦ ουγγρικοῦ κομητᾶτου Βέκας, ἐπὶ
τοῦ λευκοῦ Κέρος, ἔχουσα (1880) 18 046
κατ. Οὐγγρους, Γερμανοὺς καὶ Ῥωμάνους.
Σταθμὸς σιδηροδρόμου. [Μ.Σ.]

Γυούλας (Paul Gyulai). Οὐγγρος ποι-
ητὴς καὶ κριτικὸς, γεννηθεὶς τῷ 1828 ἐν Κλά-
ουζεμπουργ. Τῷ 1875 διωρίσθη καθηγητὴς τῆς
ἱστορίας τῆς ουγγρικ. φιλολογίας ἐν Βουδαπέ-
στη. Τὰ ποιήματά του καὶ διηγήματα ἐφημι-
σθήσαν μεγάλως· ἐτι δὲ σπουδαιότερα εἶναι
τὰ περὶ τῆς ουγγρ. φιλολογ. ἔργα του. [Μ.Γ.]

Γυπαετίδαί. Οἰκογένεια ἀρπακτικῶν
πηγνῶν αποτελοῦσα τὴν μετάβασιν ἀπὸ τῶν
γυπῶν εἰς τοὺς αἰτούς. ἔχουσι βάρφος πεπιε-
σμένον, πτέρυγας μακρὰς καὶ δεξιὰς, κεφα-
λήν, λαίμην καὶ κήρυμα, πάντα ἐπτερωμένα.
Κυριώτερον γένος τὸ τῶν Γύψ α ε τ ὡ ν, εἰς ὃ
ἀνήκει Γυπαετὸς ὁ π ω γ ω ν ε α ς (βλ. πίν.
Ἀρπακτικὰ πτηνὰ Β', 1) ζῶν εἰς πάντα τὰ
ὕψηλὰ βουνὰ τοῦ παλαιοῦ κόσμου ὡς καὶ ἐπι-
δημικῶς εἰς τὰς παράγας καὶ τὰς ἀπροσβά-
τους πέτρας τοῦ Παρνασσοῦ. Ὀνομάζεται κοι-
νῶς Ὁξύς ἢ Κλάρα καὶ εἶναι ἐν τῶν μεγίστων
ἀρπακτικῶν πτηνῶν τοῦ παλαιοῦ κόσμου, ἔχον
ὕψος 1,25 μ. καὶ πλάτος μὲ ἀνοικτὰς τὰς πτε-
ρυγας ὑπὲρ τὰ 3 μ. Τὸ ἄνωθεν τοῦ σώματος
εἶναι καστανόχρουν. ἡ κεφαλὴ ὑπόλευκος, ὁ
λαίμυς καὶ ἡ κοιλία σκιωρίοχρους. Τρέφεται
ἐκ θνησιμαίων τε καὶ ζώντων ζῶων, ὅτινα δι-
ώκει. Τὴν φωνὴν πηγνύει ἐν ἀπροσβίτοις βρά-
χοις, ἀπεθέτι· δ' ἐν αὐτῇ 2—4 ὡς κατὰ Μάρ-
τιον. [Ι.Φ.]

Γυπαγόρανος. (Ἴδε εἰκ. ἐν πίν. Ἀρ-
πακτικὰ πτηνὰ Α', ἀρ. 1). Πτηνὸν ἀρπακτικὸν
τῆς Ν Ἀφρικῆς, βαθίζον τάχιστα ἐν ἀνάγκῃ δὲ
μόνον πετόμενον. Ἐκλήθη καὶ Γραμματεὺς
(Secrétaire) ἐκ τῶν ἀπὸ τοῦ κρανίου κάτω
νευόντων μακρῶν πτερῶν, ὑπενθυμιζόντων τὴν
παλαιὰν τῶν γραφόντων συνήθειαν ν' ἀπεθέτωσι
τὴν γραφίδα ὑπὲρ τὸ εὖς. ἔχει τὸ σῶμα ἐπίμη-

κες, τὸν λαίμην καὶ τοὺς πόδας λίαν μακροὺς,
τοὺς δακτύλους βραχεῖς καὶ οὐχὶ λίαν δεξις,
τοὺς ὄνυχας καὶ τὴν οὐρὰν μακράν. Τρέφεται
δι' ὄρεων. [Ι.Φ.]

Γυποειδῆ (Ζωολ.). Ὁμοιογένεια τῶν
ἀρπακτικῶν πτηνῶν. ἔχουσι τὴν κεφαλὴν,
συνήθως δὲ καὶ τὸν λαίμην, γυμνά ἢ ὑπὸ πτί-
λων κεκαλυμμένα, τὸ ῥιμφος μακρὸν, ἰσχυρόν,
εὐθύ, αἰρῆνης κατὰ τὸ ἄκρον καμπτόμενον ἀγ-
κιστροειδῶς πρὸς τὰ κάτω, πάντοτε δὲ νωδὸν
καὶ ἀδυνατώτερον ἢ τὸ τῶν ἱερακοειδῶν· τοὺς
πόδας μακροὺς καὶ ἰσχυροὺς· τοὺς δακτύλους
ἐν γένει μάλλον μακροὺς, καὶ τοὺς ὄνυχας
ἐλαφρῶς καμπύλους καὶ ὀλίγον δεξις· τὰς
πτέρυγας μακρὰς καὶ στρογγύλας. Ἡ δὴλ
κατασκευὴ τῶν εἶναι ὀγκώδης καὶ βαρεῖα·
ἴπτανται μεγαλοπρεπῶς καὶ δύνανται νὰ φθά-
σωσιν εἰς μέγα ὕψος, εἶδη τινὰ εἰς 6—7000
μ. Εἶναι ζῶα ἀθηράγα, τρεφόμενα συνήθως ἐκ
θνησιμαίων, δι' ὃ καὶ εἶναι χρήσιμα ὡς κα-
θαρίζοντα τὰς πόλεις ἀπὸ πάσης τοιαύτης
ἀκαθαρσίας, εἰς τινὰς δὲ τούτων ποιεῖται ἐπι-
βάλλονται εἰς τὸν φονευσαντα ἐν τῶν ζῶων
τούτων. Ζῶσι πανταχοῦ, κυρίως ὅμως ἐν ταῖς
θερμαῖς χώραις. —Τὸ κυριώτερον γένος τῶν Γ.
εἶναι τὸ γένος Γύψ, εἰς ὃ ἀνήκει Γύψ ὁ πυρὸ-
χ ρ ο υ ς, εὐρισκόμενος κατ' ἀγέλας ἐξ 20-25
καὶ ἐν Ἑλλάδι, ἐπὶ τῆς Εὐδοίας, ἐν Βοιωτίᾳ
καὶ Ἀττικῇ, καλούμενος κοινῶς Ὀρνιον, Κόκ-
κινον Ὀρνιον ἢ Σκανίτης, ἰσχυρότατος, ἔχων
μῆκος ὑπὲρ τὸ μέτρον καὶ μὲ ἀνοικτὰς τὰς
πτέρυγας πλάτος 4 μ. Γύψ ὁ σ π ο δ ο ε ι-
δ ῆ ς, εἶναι συγχρὺς ἐν Ἑλλάδι καλούμενος
κοινῶς μαῦρον ὄρνιον, Λυκόρνιον κτλ. Γύψ ὁ
π ε ρ κ ν ὁ π τ ε ρ ο ς, (βλ. πίν. Ἀρπακτικὰ
πτηνὰ Β', ἀρ. 2) ἔρχεται τὸ ἔαρ ἐξ Αἰγύπτου
καὶ ΝΑ Ἀσίας εἰς τὴν Ἑλλάδα, νεοττεύει
ἐνταῦθα καὶ ἀποδημεῖ κατὰ Σεπτεμβρίον. Εἰς
τὰ Γ. ἀνάγεται καὶ ὁ τῆς Ἀμερικῆς Κόνδωρ
(βλ. λ.). [Ι.Φ.]

Γύρα. Χωρίον τοῦ δήμου Μεσολογγίου
ἔχον 31 κατ.

Γυρεογόνοι ἄσχοι. βλ. Ἀνθος καὶ Γύρις.

Γυρεόμαγμα. βλ. Γύρις.

Γύρι. Χωρίον τοῦ δήμου Ναφθίων τῆς Ζα-
κύνου, ἔχον 211 κατ. [Μ.Σ.]

Γυρεῖνος. Τὸ ὄνομα τοῦτο φέρουσιν τὰ μι-
κρὰ τῶν ἀμφιβίων ζῶων ἅμα ἐξεληθόντα τοῦ
ὕδατος, πρὶν εἰς ἐντελὴ ἀναπτυχθῶσι κατάστασιν.
ἔχουσι ἐκ γυποειδῆ τινὰ μορφήν, εἶναι ἄποδες
ἔχοντες μακράν οὐρὰν καὶ ἐκατέρωθεν τοῦ λαιμοῦ
δεσμοειδῆ βράγχια. Ζῶσι διηγεκῶς ἐν τῷ ὕδατι
καὶ τρώουσι φυτὰ βραδυτέρον φθίνουσι μὲν τὰ
βράγχια, καὶ τότε ἄρχονται τὰ ζῶα ταῦτα ἀνα-
πνεύοντα διὰ πνευμένων, ἀναπτύσσονται δὲ οἱ
πόδες καὶ τελειοθέντα τὰ ζῶα μετὰ τὰς με-
ταμορφώσεις ταύτας ἐξέρχονται εἰς τὴν ξηράν.

Γύρις (Βοτ.). Ἡ γονιμοποιὸς κόνις, ἡ

παραγομένη υπό τῶν ἀνθήρων ἐκ τοῦ συμπα-
γούς ἰστού αὐτῶν, τοῦ ὁποίου τὰ ἐνδότερα κύτ-
ταρα ἀπομονοῦνται καὶ διὰ διχοτομήσεως πα-
ράγουσι νέα κύτταρα ἅτινα μερίζεσθαι τετραχῆ
παράγουσι τὰ γυρεώδη κύτταρα, τοὺς
κίτκους τῆς γύρεως ἢ τὴν γύριν,
ἐνῶ τὰ περιφερικά σχηματίζουν τοὺς τοίχους
τοῦ γυρογόνου ἀσχοῦ τῶν ἀνθῶν. Τὰ κύτ-
ταρα τῆς γύρεως περιέχουσι κοκκώδεις πρω-
τόπλασμα μεμιγμένον συνήθως μετὰ ἀμύλου
καὶ σταγόνων λίπους. Ἐπὶ τῆς μεμβράνης τῶν
κυττάρων διακρίνομεν τὸ ἐξωτερικὸν
στρώμα, τὸ ὁποῖον συνήθως φέρει φύματα, θη-
λάς, ἀκάνθας, γραμμάς κ.τ.λ. ἐξ ὧν οἱ κόκκοι
λαμβάνουσι διάφορα σχήματα καὶ γλυφάς, καὶ
τὸ ἐσωτερικὸν τὸ ὁποῖον κατὰ θέσεις
εἶναι λεπτότερον. Εἷς τινα φυτὰ οἱ κόκκοι τῆς
γύρεως μένουσι μετ' ἀλλήλων προσκεκολλη-
μένοι δι' ἐξώδους μάξης, σχηματίζοντες
οὕτω τὸ γυρεώδες γίμα, ἐνῶ εἰς ἄλλα
εἶναι κεχωρισμένοι καὶ ἀποτελοῦσι κόνιν ἐλαφρὰν
εὐκόλως ἀφιπταμένην ὡς νεφέλιον. Οἱ κόκκοι
τῆς γύρεως μεταφερόμενοι ἐπὶ τοῦ στίγματος
τοῦ ὑπέρου προβάλλουσι διὰ τοῦ διαρρηγνυμέ-
νου ἐξωτερικοῦ στρώματος προβολὴν τοῦ ἐσω-
τερικοῦ πρωτοπλασματος, κυκλομένην ὑπὸ
τοῦ συναυξανόμενου ἐσωτερικοῦ στρώματος καὶ
καλούμενην γυρεώδη ἀσκό. Οἱ κόκ-
κοι τῆς γύρεως ἐπὶ μακρὸν χρόνον ἐθιωρῶντο
ὡς μονοκύτταροι μὲν εἰς τὰ ἀγγειόσπερμα, ὡς
ἀποχωρίζοντες δὲ ἐν ἡ καὶ πλείονα κύτταρα
εἰς τὰ γυμνόσπερμα. Ἀπὸ τοῦ 1878 ὁμοῦς ὁ
Strasburger ἔδειξε ὅτι καὶ τῶν ἀγγειόσπερ-
μων ἡ γύρις μερίζεται εἰς ἐν μέγα κύτταρον
καὶ εἰς ἕτερον μικρόν. Τὸ πρῶτον ὀνομάσθη
φυτικόν, τὸ δεύτερον γεννητικόν κύ-
ταρον, τὸ ὁποῖον μερίζεται περαιτέρω (ὡς πυ-
ρην) ἐντὸς τοῦ γυρεώδους ἀσχοῦ εἰς δύο, ἀμ-
φότερα δὲ ταῦτα εἰσδύουσιν ἐντὸς τῆς σπερμα-
ματικῆς βλάστης. (Ἰδ. καὶ λέξ. Ἄνθος, Γο-
νιμοποιήσις, Γένεσις). [M].

Γύροι ἐγκεφάλου. Βλ. Ἐγκεφάλος.

Γυρόλιθος. Τὸ μικρὰς σφαίρας ἐξ ἀ-
θροισμάτων ἀκτινωτῆς σχηματίζον ὄρυκτόν
τοῦτο ἔχει χροῖμα λευκόν, λάμψιν ὕδα-
ειδῆ καὶ διὰ τοῦ καμινευτῆρος αὐλοῦ καὶ τῶν
δξέων παρέχει ἀντιδράσεις ὅμοιας πρὸς τὰς τοῦ
ἀποφυλλίτου (Ἰδ. λ.). ὡς ἐκ τούτου θεωρεῖται
οὗτος ὡς διαλυσιγενὲς προϊόν τοῦ ἀποφυλλί-
του. [K.M.]

Γυρόμετρον. Συσκευὴ πρὸς μέτρησιν
τῆς ταχύτητος ἐν κινήσει περιστροφικῇ,
διάφορος κατὰ τὴν εἰς διαφόρους περιστάσεις
ἐφαρμογὴν αὐτῆς.

Γυροσκόπιον. Συσκευὴ πρὸς παράστα-
σιν καὶ πειραματικὴν μελέτην τῆς περὶ ἄξονα
συμμετρίας περιστροφικῆς κινήσεως, ὅποια ἢ
τῆς βέμβικος, καὶ δι' ἧς ἀποδεικνύεται ἐπίσης

ἐναργέστατα ἡ περὶ τὸν ἄξονα αὐτῆς περι-
στροφή τῆς Γῆς.

Γυροτρόπιον (ῥοιστρόφος, μεταβολεὺς)
καλεῖται συσκευή δι' ἧς ταχέως καὶ εὐχερῶς
τὸ ηλεκτρικὸν ρεῦμα ἀλλάσσει διεύθυνσιν, προσ-
λαμβάνον νέαν τοιαύτην, τὴν ἀντίθετον τῆς
προτέρας· τὸ πρῶτον Γ. ἐπενόησε ὁ Pohl
τῷ 1828.

Γύστρω (Güstrow). Πρωτεύουσα τοῦ
Βενδικοῦ διαμερίσματος τοῦ μεγάλ. δουκίτου
Μεκλεμβούργου-Σχβερίν. Κεῖται ἐπὶ τοῦ Νέ-
βελ καὶ εἶναι σταθμὸς σιδηροδρόμου. ἔχει γυ-
μνάσιον, πρακτικὸν λύκειον καὶ ἄλλα σχολεῖα,
ὥρατιον καὶ τῆς ἁγίας Κατακλιῆς ἐκ τοῦ ΙΓ'
αἰῶνος μετὰ λαμπρῶν εἰκόνων ὀλλανδῶν ζω-
γράφων. Βιομηχανία ζύθου, μηχανῶν κτλ. καὶ
ἐμπόριον ξυλίας, καπνοῦ, βουτύρου καὶ κτη-
νῶν. Τὸ ἐν Γ. ἀνάκτορον ἦτο ἄλλοτε διαμονὴ
τῶν δουκῶν τοῦ Μεκλεμβούργου-Σχβερίν.
Κάτ. (1885) 13 117. [M.S.]

Γυφτοχώρι. Χωρίον τοῦ δήμου Σερ-
χειάδος τῆς Φθιώτιδος, ἀπέχον 15' ἀπὸ Ἀγῶ.
Κάτοικοι 380.

Γύψ. Βλ. Γυψοειδῆ.

Γυψοπλαστική. Ἡ ἐκ γύψου πλά-
σκει ἐκμαγεῖων (βλ. λ.).

Γύψος ύδρομεγής. Κρυσταλλοῦται
κατὰ τὸ βασιρ. προκλινὲς σύστημα· οἱ κρύ-
σταλλοὶ αὐτῆς ἄπλοι καὶ διδυμοὶ εἶναι συνη-
θεῖς. Ἀπαντᾷ καὶ χειρὶ πληθῆς, εἰς πλάκας
καὶ συντρίμματα μετὰ ἰστού ῥαβδιοπαγοῦς ἢ
ἰνοπαγοῦς προσέτι ἡ Γ. ἀπαντᾷ καὶ εἰς ὕδα-
τοκρυστάλλους κατὰ τὸ μαγειρικὸν ἄλας τὴν
ἀνυδρίτιδα γύψον (Ἰδ. λ.) καὶ τὸν ἀσβεστίνην.
Σχιζεται ἐντελέστατα καὶ εἰς λεπτότατα πέ-
ταλα παραλλήλως πρὸς τὸ κλινοδοκω-
εῖδές. Εἶναι εὐξεστός, ἐνίοτε εὐλαμπής, ἔ-
χει σκλ.=1,5...2,0 καὶ εἰδ. βάρ.=2,2...
2,4. Ἡ Γ. εἶναι ἄχρους καὶ διαυγεστάτη, τυν-
ηθέστερον ἔγχρους καὶ ἰδίως χιονόλευκος, ἐρυ-
θρόλευκος, σαρκόχρους, σπανίως πρασίνῃ κτλ.
Λάμψιν ἔχει μαργαριταεῖδῃ, μεταξοεῖδῃ δὲ
ἐπὶ ἑδρῶν τῆς πυραμιδὸς Ρ. Διπλοθλαστική.
— Ἡ Γ. εἶναι ὕδρομεγὲς ἐξυθεῖμα ἀσβεστοῦ
μετὰ 32,54 ἀσβεστοῦ, 46,51 ὀξυθείου καὶ 20,95
ὕδατος. Πυρουμενὴ ἐντὸς ὕδατος κορυνίου ἐκ-
λύει πολὺ ὕδωρ, σχίζεται εἰς φυλλάρια καὶ
καθίσταται λευκή. Ἐπὶ ἀνθρακος πυρουμενὴ
δι' ἰσχυρὰς ἀποκαθαριστικῆς φλογὸς μετατί-
λεται εἰς ἐνθεῖον ἀσβεστόν. Συμπυρουμενὴ
ἐπὶ ἀνθρακος μετὰ σόδας τίγκεται, δὲν καίει-
δύει ὅμως εἰς τὸν ἀνθρακα, ἀλλὰ μετὰ τὴν
πύρωσιν ἐναπομένει ἐπὶ τούτου ὡς λευκὴ καυ-
στική οὐσία (πρὸβλ. γ λ α β κ ι ν ο ς). Ἡ Γ. ἀ-
πορρευστοῦται ὑπὸ 380 μέχρι 460 μερῶν ὕδα-
τος, ἢ ἀπορρευστωσις δὲ αὕτη παρέχει τὰς
ἀντιδράσεις τῆς ἀσβεστοῦ καὶ τοῦ ὀξυθείου.
Ἐπίσης δυσκόλως ἐξαλλοῦται ὑπὸ τῶν δ-

ξέων, εύκόλως όμως συνθερμαινομένη μετά ζεόντων οξυανθρακικών αλκαλίων. — Η γύψος είνε όρυκτόν συνθέστατον, άπαντών έντός διαφόρων ύδατογενών διαπλάσεων και συνήθως μετά μαγειρικού άλατος και άνυδρίτιδος γύψου π. χ. έν Μοντμαρτη, Όξφόρδη, Βοημία, Μήλω, Λαυρείω, παρά την Κόρινθον, έν Ζακύνθω κτλ. — Της άκαύστου και κεκαυμένης γύψου (εξ ής άπήλθε τό κρυσταλλικόν ύδωρ) γίνεται χρήσις πρός πίασιν των άχρών, της κεκαυμένης έν ώρισμένη θερμοκρασία, εις την οίκοδομικήν, την άγαλματοποιήαν, την κατασκευήν τεχνιτών μαρμάρων, την ύελουργίαν και την άγγειοπλαστικήν προσέτι παρ' ήμιν πρός παρασκευήν του βρητινίου οίνου. [K.M.]

Γυψοφύλη (Bot.). *Gypsophila* L., γένος φυτών της οίκουγενείας των Καρυοφυλλωδών. Είσι πάσι της Β. εύκράτου ζώνης. Γ. τό Στρευθιον είνε τό σαπωνόχορτον της Αιγύπτου ου ή ρίζα ένέχουσα σαπωνινήν είνε έπιτηδεία πρός πλύσιν. Είς τό είδος τουτο πιθανώς αναφέρεται και τό Στρευθιον του Δισκοκρίδου «ώ οι έριποπλῦται χρώνται πρός καθαρίαν των έριών». [O.X.]

Γύψοις οίνων. Είς τός άνατολικάς ιδίως χώρας ένε συνήθης ή προσθήκη γύψου εις τούς οίνους πρός διατήρησιν και καθαρισμόν αυτών ή προσθήκη αυτή καθιστά τον οίνον (έντός του όποιου ή γύψος μεταβάλλεται) βλαβερόν. Έν Γαλλία ο νόμος δεν άνέχεται οίνον ένέχοντα γύψον παρεχοντα πλείονα των δύο γραμματίων θεικώ καλίου έν μιά λίτρα. [O.A.P.]

Γωδρύας Όνομα περσικόν. Ό Ξενοφών έν τη Κύρου Παιδεία διηγείται ότι ο Γ., Άσσύριος έπαρχος, προσελθών τω βασιλει των Περσών έδοθήσθην αυτώ εις κατάληψιν της Βαβυλώνος, νειωστί δε άνακαλυφθίσαι άσσυριακά έπιγράφαί μαρτυρούσιν ότι τέσσαρες μήνας πρό της είσόδου του εις Βαβυλώνα (Οκτώβρι. 528) ο Κίρος έκυριεύσε την πόλιν διά τινος Γ. ου και κατέστησε σατράπην έν αυτή. Άλλος Γ. αναφέρεται υπό του Ηροδότου, ο υίός Μαρδονίου, πατήρ δε του έν Ηλικταίς ήττηθέντος στρατηγού Μαρδονίου, εις των έπτά κατά του Ψευδοσμέρδιος συνομοσάντων (528), συνοδεύσας κατάπιν Δαρείον τον Υατάπου εις την κατά των Σκυθών έκστρατείαν. Τρίτος Γ., υίός Δαρείου του Α', διώκει κατά την εις Ελλάδα είσβολήν του Ξέρξου (480) μέγας των στρατευμάτων. Άλλος δε Γ. αναφέρεται συντόμως ως εις των στρατηγών Άρταξέρξου του Β' έναντίον του άδελφου του Ιέρου του Νεωτέρου.

Γώγος Βλ. Μπακόλας.

Γωδιόν (Philippe Gaudin), έπιστηνής βοτανικός Έλβετός (1766—1833). Έργον σπουδαίον αυτου είνε ή χλωρίς της Ελλάτείας

(Flora Helvetica 7 τόμ., Zürich 1828—1833). Συνέγραψε και περί Άγρωστωδών και ο P. de Beauvais τω άγρίωσσε γένος της οίκουγενείας ταύτης (Gaudinia). [O.X.]

Γωδενειώδη (Bot.), Goodeniaceae, οίκος. Συμπατάων Δικοτυληδόνων φυτών, συγγενεύουσα μετά της των Δοδεκακιδών άφ' ής διαφέρει κατά τούς στήμονας, έλευθέρους, και τό στίγμα άτριχόν. Είδη 200 έν Δυστραλία και τω Άκρωτηρίω της Καλής Έλπίδος, τά πολλά θαμνώδη. Πρώτυπον γένος Γωδενεία (Goodenia Smith). [O.X.]

Γωδισώ (Charles Gaudichaud-Beaupré), διάσημος βοτανικός Γάλλος και μέλος της Ακαδημίας, γεννηθείς τω 1789 έν Αιγουλόμε και άποθνήσκων τω 1864 έν Παρισίοις. Δίς έποίησε τον περίηλουν της γης συλλέγων πολλά νέα είδη φυτών, περιγεγραμμένα έν τοις συγγράμμασιν αυτου (Botanique du voyage autour du monde 1817—1820 και τω έτέρω 1841—1866, 5 τόμ. μετά 156 πιν.). Συνέγραψε και περί φυσιολογίας των φυτών. [O.X.]

Γωδρύ (Albert Gaudry), Φυσιολόγος Γάλλος, γενν τω 1827, γνωστός γενόμενος διά των έργασιών του των άστρωτών εις την παλαιοντολογίαν και γεωλογίαν της άνατολής και ιδίως της Ελλάδος, αΐτινες ήσαν τά περισηματα των μακροχρονίων περιγρήψεων αυτου έν Ελλάδα έλινε 1855—60 και έκαμιν άνασκαφές έν Πικέριη. Τα έργα ταύτα είναν Géologie de Chypre (1862), Animaux fossiles et géologiques de l'Attique (1862—67), Considérations gén. sur les animaux fossiles de Pikermie (1866). [A.E.]

Γώλος. Βλ. Βώλος.

Γωλτερεία (Bot.) (*Gaultheria* L., γένος θαμνώδων Έρεικωδών της Β. Αμερικής ου αΐ ράγες εδώδοι. Άγριώδη υπό του Δινναίου τω έν Καναδά ίατρω και βοτανικω Gaulthier. Τά φύλλα Γ. της προκυπούσης (G. procumbens L.) είναν αρωματικά και έν χρήσει αντί του σινικού τεύου, ένέχουσι δε αλθέριον έλαιόν τι λίαν εύοισμον γνωστόν έν τω έμπορίω (huile de G.) και εύχρηστον εις την μυρεψικήν. [O.X.]

Γωλτερειάκειον (Χημ.). Αλθέριον έλαιον λαμβανόμενον εκ του αμερικανικού φυτου Gaultheria procumbens τη άποσταξεί μεθ' ύδατος ένε άχρουν, εύοισμον, γλυκύ, έχει είδ. βαρ. 1,18, έρυθρεύται έν τω αέρι, χρησιμεύει εις την φαρμακευτικήν, μυρεψικήν, σακχαροπλαστικήν κλπ. Αποτέλεται ιδίως εκ σαλικυλικού μεθυλαίθερους [O.A.P.]

Γωνία Κώμη της νήσου Εύρας ύπαγομένη εις τον όθμον Καλλίστης και κειμένη επί της πρόσ Α πλευράς της νήσου και κατά τούς πρόποδας του λόφου, άφ' ου κείται ή έδρα

τοῦ δήμου Πύργος. Ἀπέχει τούτου $\frac{1}{4}$ τῆς ὥρας, τῶν δὲ Φηρῶν 1 ὥραν. Διαιρεῖται δὲ εἰς 2 συνοικίας Ἐσω καὶ Ἐξω Γ. καὶ ἔχει 1052 κατοίκους.

Γωνία (Ν α 0.) ὀνομάζεται τὸ σχῆμα τὸ ἀποτελούμενον ὑπὸ δύο εὐθειῶν, τῶν πλευρῶν τῆς Γ., ἀρχομένων ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ σημείου, τῆς κορυφῆς, καὶ μὴ ἀποτελουσῶν μ' ἑν ὕδην εὐθεῖαν. Κατ' ἐπέκτασιν ὀνομάζεται Γ. καὶ τὸ σχῆμα τὸ ἀποτελούμενον κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ὑπὸ δύο οἰωνδῆποτε γραμμῶν, ἐν τοιαύτῃ δὲ περιπτώσει ὡς Γ. ἀποτελούμεν ἡ ὑπὲρ τῶν δύο γραμμῶν, λογίζεται ἡ Γ. τῶν ἐφαπτομένων εἰς ἑκατέραν τῶν δύο καμπύλων κατὰ τὸ σημεῖον τῆς συναντήσεως αὐτῶν. Ὀνομάζεται Γ. διέδρος τὸ σχῆμα τὸ ἀποτελούμενον ἐκ τῆς τομῆς δύο ἐπιπέδων, στερεὰ δὲ Γ. τὸ ἀποτελούμενον ἐκ τριῶν ἢ πλείονων ἐπιπέδων (ἑξοχῶν) συναντημένων εἰς τὸ αὐτὸ σημεῖον, τὴν κορυφὴν τῆς στερεᾶς Γ. [Δ.Κ.]

Γωνιά. Χωρίον τῆς Κρήτης τοῦ δήμου Ἀτσιποπούλου ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Ρεθύμνης, ἔχον 300 κατ. [Στ.]

Γωνιάς. 1) Χωρίον τῆς Κρήτης ἐν τῷ δήμῳ Τυλίσσου τῆς ἐπαρχίας Μαλεβυζίου, ἔχον 344 κατ. — 2) Χωρίον τῆς Κρήτης, ἐν τῷ δήμῳ Μοχαῦ τῆς ἐπαρχίας Πεδιάδος, ἔχον 417 κατοίκους. [Στ.]

Γωνιατῖται Κεφαλόποδα φέροντα κέλυφος καὶ ἀπαντῶντα ἐντός σιλουρίων καὶ βελονίων στρωμάτων. Τὰ ζῷα, ἐκλείψαντα πρὸ πολλοῦ ἀπὸ τοῦ προσώπου τῆς γῆς εἶνε προπάτορες τῶν ἀμμοκίτων (Ἰδ. λ.) [Κ.Μ.]

Γωνιομετρία (Ν α θ.) ὀνομάζεται ἡ διὰ τῶν καλουμένων γωνιομετρικῶν ὀργάνων πρακτικὴ μέτρησις γωνιῶν. Τὰ Γ. ὄργανα σύγκεινται ἐκ διηρημένου κύκλου, ἡ τοῦ κύκλου ἐπὶ τοῦ ὁποῦ καταρθούται λεπτὴ μέτρησις τῶν γωνιῶν διὰ βερνιέρου, ἡ ἐπὶ λεπτότερον διὰ μικροσκοπίου, καὶ ἐκ στομάστρου, τὸ ὁποῖον διευθύνεται διαδογικῶς πρὸς τὰ σημεία, τῶν ὁποίων αἱ κατευθύνσεις ἀπὸ τοῦ σημείου τῆς στάσεως τοῦ παρατηρητοῦ σχηματίζουν τὰς μετρούμενας γωνίας. Ὡς στόμαστρον χρησιμεύει διόπτρα, ἡ εἰς τὰς ἀκριβεστερας παρατηρήσεις ὁπτικὸς ἔξωκον τηλεσκοπίου, νῦν μάλιστα ἡ χρῆσις τῶν ἁπλῶν διοπτρῶν εἶναι πολὺ σπανία. Πρὸ τῆς ἐφευρέσεως τοῦ βερνιέρου, οὗσης σχεδὸν συγχρόνου πρὸς τὴν τοῦ τηλεσκοπίου, ἐπεδιώκετο ἡ ἀκρίβεια τῆς Γ. διὰ μεγάλων διηρημένων κύκλων, διὰ τῆς προσαρμογῆς ὁμοῦ τοῦ βερνιέρου καὶ τῆς κατόπιν μετατροπῆς τούτου εἰς μικροσκοπίον ἠΰξησεν ὁ βαθμὸς τῆς ἀκριβείας, καταπληκτικῶς δὲ ἡλαττώθη καὶ τὸ μέγεθος τῶν κύκλων. Ἡ ἀκρίβεια ἐπαυξάνεται διὰ τῆς ἀναλῶσεως τῶν παρατηρήσεων, ἡ καὶ διὰ πολλαπλασιασμοῦ ἐκάστης γωνιομετρῆσεως

εἰς διάφορα μέρη τοῦ διηρημένου κύκλου, πρὸς ἐλάττωσιν τῆς ἐπιρροῆς τῶν μικρῶν λαθῶν τῆς διαιρέσεως τοῦ κύκλου (ἐπαναληπτικοὶ κύκλοι). Τὰ συνηθέτερα Γ. ὄργανα εἶναι τὰ ἀλταζιμουθικά (βλ. λ.) τὰ καὶ θεοδόλεια καλούμενα, διὰ μὴ πολὺ ἀκριβεῖς παρατηρήσεις τὰ γραφόμετρα, οἱ ἐξάντες, χρήσιμοι ἰδίως εἰς τοὺς ναυτικούς, οἱ ἐπιτοίχιοι παλαιότερον. νῦν δὲ μεσημερινοὶ κύκλοι δι' ἀστρονομικὰς παρατηρήσεις πρὸς εὐρεσιν τῆς ἀποκλίσεως τῶν ἀστέρων ἢ τοῦ ὕψους τοῦ πύλου. Πρὸς γωνιομετρήσεις πλησιεστάτων σημείων χρησιμεύουσι τὰ μικρόμετρα. Ἐντελέστατα Γ. ὄργανα εἶναι καὶ τὰ ἀστρονομικὰ ὡρολόγια ὅπου εἶναι δυνατὴ ἡ χρησιμοποίησις αὐτῶν, ὡς εἰς τὴν εὐρεσιν τῶν ὀρθῶν ἀναβάσεων τῶν ἀστέρων. [Δ.Κ.]

Γωνιώδης ταχύτης. Ἐν στρεπῇ σώματός τινος περὶ σταθερὴν ἄξονα, καθ' ἣν τὰ διάφορα αὐτοῦ μέρη περιγράφουσιν ἰσοχρόνως περιφέρειας ἀνίσων ἀκτίων, ἡ δὲ ταχύτης αὐτῶν συναυξάνεται μετὰ τῆς ἀπὸ τοῦ ἄξονος ἀποστάσεως, καλεῖται ἐν τῇ μηχανικῇ Γ. ταχύτης ἡ ταχύτης (Γ) τῆς περιφορᾶς μορίου ἀπέχοντος τοῦ ἄξονος ἀπόστασιν ἴσην τῇ μονάδι τοῦ μήκους. Τὴν Γ. ταχύτητα εὐρίσκωμεν εὐκόλως, ἐὰν γνωρίζωμεν τὴν ταχύτητα τῶν οἰωνδῆποτε σημείων τοῦ σώματος καὶ τὴν ἀπὸ τοῦ ἄξονος ἀπόστασιν αὐτοῦ α διὰ τῆς σχέσεως $T = \frac{r}{v}$.

Γωνολόβος τὸ Κονδουράγγου (Ν ο τ.) Gonolobus Condurango Triana, ὄψις τῆς οἰκ. τῶν Ἀσκληπιαδῶν ἀντορυῆς ἐν τῇ ὑπὸ τὸν ἰσημερινὸν Ἀμερικῇ, οὗ ὁ φλοιὸς (Cortex Condurango) νεώστε ἐν χρῆσει ὡς σπουδαῖον φάρμακον, ἐπιτήδειον πρὸς τὸν καρκίνον. [Θ.Χ.]

Γωρυτός, ὁ (Ἀ ρ χ α ι ο λ.). Ἡ συνηθέστερον φάρμακον καλούμενη. Ξυλίνη, μεταλλίνη ἢ βυροίνη θήκη τῶν βελῶν ἔχουσα σχῆμα τετραγώνον ἐπιμήκει, ἐπιπέδους συνήθως τὰς τέσσαρας πλευράς, κλειστὴ κάτωθεν, ἄνωθεν δ' ἀνοικτὴ καὶ ἐνίοτε πεπιμασμένη. Ἐφέρετο δι' ἱμάντος ἀνηρημένη ἐπὶ τῶν νύκτων, οὕτως ὥστε τὸ στόμιον αὐτοῦ ὑπερεῖχε τῆς δεξιᾶς ὠμοπλάτης, ἡ κατὰ τὸν ἀσιατικὸν τρόπον, συνήθη καταστάντα καὶ τοῖς Ἕλλησιν, ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ μηροῦ. Παρ' Ὀμήρῳ ἀπαξ εὐρεται ἡ λέξις σημαίνουσα τὴν θήκην τοῦ τόξου, τουναντίον δὲ εὐχρηστος παρ' αὐτῇ εἶναι ἡ λ. φάρμακον. Τασιατικὰ ἔθνη ἐτίθεισαν ἐν τῇ αὐτῇ θήκῃ τὰ βέλη καὶ τὸ τόξον. Ὄθεν ἡ μία πλευρὰ τοῦ Γ. αὐτῶν ἦτο κυρτὴ. [Π.]

Γωτιέ (Théophile Gautier), Γάλλος ποιητὴς καὶ κριτικὸς, γενν. τῷ 1811 ἐν Τάρβ. Κατέγεινε κατ' ἀρχὰς εἰς τὴν ζωγραφικὴν, ἀλλ' ἐγκατέλειπεν εἰς τὸ στάδιον τοῦτο καὶ ἀφωσιώθη εἰς τὴν ποίησιν. Τῷ 1830 ἐδημοσίευσεν τὴν πρώτην συλλογὴν Ποιημάτων, ἐν

οἷς ἀποδεικνύεται ὁπαδὸς τοῦ Βίκτ. Οὐγκώ καὶ τῆς ῥωμαντικῆς σχολῆς. Ἐγένετο δὲ συνεργάτης τῆς France littéraire συγγραφέας ἄρθρα περὶ τῶν τοῦ 12' αἰῶνος ποιητῶν, συλλεγόμενα εἰτα ὑπὸ τὸν τίτλον Les Grotesques (2 τ. 1814). Ἀφοῦ δὲ συνειργάσθη ἐπὶ τινὰ καιρὸν εἰς διαφόρους ἐφημερίδας, ἀπὸ τοῦ 1836 ἔγραψεν ἐπὶ 20 ἔτη τὰ περὶ θεάτρου καὶ καλλιτεχνίας κριτικὰ ἄρθρα τῆς Presse. Τῷ 1838 ἐξέδωκε νέον ποίημα La comédie de la mort, ἰδιωτέστατον ἔργον. Μεγάλην δὲ σήμεν ἀπέκτησε διὰ τῶν διηγημάτων καὶ μυθιστορημάτων Les Jeunes-France (1833) Mademoiselle de Maupin (1835), τοῦ κυρίου ἔργου του, Fortunio (1838), Le capitaine Fracasse (1864) κτλ. Τὰ δράματα

αὐτοῦ ἀπέτυχον, ἐξετιμήθησαν δὲ τὰ ὑπ' αὐτοῦ ποιηθέντα κείμενα διαφόρων βαλλέτων. Μετὰ μεγίστης χάριτος εἶναι γεγραμμένα αἱ ἐκ τῶν πολλῶν περιηγήσεων του ἐντυπώσεις, ἐξ ὧν ἀναφέρωμεν Constantinople (1854) καὶ L' Orient. Ἀπὸ τοῦ 1856 ἦτο συνεργάτης τοῦ Moniteur, ἐν τῷ ὁποίῳ ἐδημοσίευσε πλεῖστα τῶν εὐφρεστάτων κριτικῶν ἄρθρων του, διηγημάτων κτλ. Τὰ περὶ τοῦ θεάτρου συνελέγησαν ὑπὸ τὸν τίτλον Histoire de l'art dramatique en France (6 τ. 1858—9) καὶ Hist du romantisme (1872—4). Ἀπέθανε τῷ 1872 ἐν Neuilly πλ.η. τῶν Παρισιῶν. Μετὰ τὸν θάνατόν του ἐξέδωθησαν ἀκόμη Portraits et souvenirs littéraires (1875). [Μ.Γ.]

Πανομοίωτον κεφαλαίου Δ ἐν χειρογράφῳ τῆς ἐν Ἀθήναις Ἑθνικῆς Βιβλιοθήκης.

Δ (Δέλτα, τό). Τὸ τέταρτον γράμμα τοῦ ἑλληνικοῦ ἀλφαβήτου. Ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ ἰνδογερμ. d. Διαλεκτικῶς ἀνταλλάσσεται πρὸς ἄλλα σύμφωνα, π. γ. πρὸς τὸ β, δδελός, δδελός· τὸ γ, δγ, γα· τὸ σ (πρὸ τοῦ μ), δμμή, δσμῆ κτλ. Εἰς τὸ ἀνδρός κλ. εἶνε εὐφωνικόν. Ἐν ἐπιγραφαῖς τῆς Ἡλείας ἀντικαθίσταται διὰ τοῦ ζ, ὅπερ ἀποδεικνύει ὅτι ἡ προφορὰ τοῦ ἰνδογ. d πρὸς τοὺς Ἕλλησι μετετρέπη ἐνωρὶς εἰς τὴν σημερινήν. Ὡς ἀριθμ. δ' σημαίνει 4, καὶ δ 4000.

Δαβὶδ. Χωρίον τοῦ δήμου Φαλκυνθοῦ ἀπέχον ἀπὸ Πιάνας ΝΔ ὥραν 1. Κεῖται ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Ἑλισσῶνος, ἐξ αὐτῆς δὲ οὗτος καλεῖται καὶ ποτὰ μὲν τῆς Δ. Διαιρεῖται εἰς

Ἄνω (157 κατ.) καὶ Κάτω (124 κατ.). Κατ' αὐτῆς ὕψεται τὸ ὄρος Μαίναλον καλούμενον νῦν κατὰ τὸ μέρος τοῦτο Χρέπα.

Δαβὶδ. Ὁ δευτέρος βασιλεὺς τοῦ βασιλείου τῶν Ἰσραηλιτῶν. Ἦτο ὁ νεώτατος υἱὸς Ἡσαίου, ἀνδρὸς ἐπισήμου ἐν Βηθλεέμ τῆς φυλῆς Ἰούδα. Νεώτατος ἐτι ἐφημέισθη μεγάλως διὰ τὴν ἀνδρίαν του καὶ ἐτιμήθη ὑπὸ τοῦ βασιλεῖως Σαούλ, ὅστις βραδύτερον φθονῶν κατεδίωξε τὸν Δ., διὰ τῆς φυγῆς διαφυγόντα τὸν θάνατον. Ζῶντος ἐτι τοῦ Σαούλ ἐχρίσθη ὑπὸ Σαμουὴλ βασιλεὺς, ὁκνόντος δ' ἐκείνου ἀνῆλθε τὸν θρόνον κατ' ἀρχὰς μὲν ὡς βασιλεὺς μένων τοῦ Ἰούδα, μετὰ πολλὰ δ' ἔτη ρονευθέντος τοῦ ὑπὸ τῶν ἑλλων φυλῶν ὑποστηριζομένου νομίμου δι-

δέχου τοῦ Σαουλ ἐγένετο ὁ Δ. βασιλεὺς ὁλοκλήρου τοῦ βασιλείου. Ἡ βασιλεία του ὑπῆρξεν ἐνδοξὴ καὶ μακρά (1075-85 π. Χ.). Κατανίκησας πάντας τοὺς περὶ λαοὺς, παλαιούς καὶ νεωτέρους ἐχθροὺς τῶν Ἰσραηλιτῶν, Μωαβίτας, Ἀμμωνίτας, Φιλισטיνοὺς κλ. ἐξέτεινε τὸ κράτος ἀπὸ Δαμασκοῦ μέχρι τοῦ αἰθιοπικοῦ κόλπου, ἀπὸ τοῦ Εὐφράτου μέχρις Αἰγύπτου. Ἐσωτερικῶς ἐνησχολήθη εἰς στερεώσιν καὶ ἐνισχυσιν τῆς βασιλικῆς ἐξουσίας. Κατέστησε καθέδραν τὴν πόλιν τῶν Ἱερουσαλὴν, κληθεῖσαν ἔκτοτε Ἱερουσαλήμ, ἔκτισεν ἐνταῦθα ἀνάκτορον καὶ κατέστησε αὐτὴν θρησκευτικὸν κέντρον. Ἐποίησε γενικὴν ἀπογραφὴν τοῦ λαοῦ του καὶ διώρισε διοικητὰς εἰς τὰς φυλάς. Σχετικῶς πρὸς ἄλλας ἀνατολικὰς Δύλας, ἡ πολυτέλεια τῆς τοῦ Δ. δὲν ἦτο μεγάλη ἐν τοῖς δὲν ἔλειπεν ἀπ' αὐτῆς ὁ ἀπέραντος ἡνυκαίνιστος, μέ τὰς παρεπομένας αὐτῷ ἀσπίδας, ῥαβδουργίας, ἐρίδας κλ. Ὁ πρεσβύτερος υἱὸς του Ἀμμὼν ἐφρονέυθη ὑπὸ τοῦ νεωτέρου Ἀβσαλὼμ ὡς προσβαλὼν τὴν ἀδελφὴν τούτου αὐτὸς δὲ ὁ Ἀβσαλὼμ ἐπαναστατήσας κατὰ τοῦ πατρὸς του ἐξέβαλεν αὐτὸν τῆς Ἱερουσαλῆμ, ἤτηθεῖς ὁμῶς ἐπὶ τέλους ἐφρονέυθη. Ἀποθνήσκων ὁ Δ. ὥρισε διαδόχον τοῦ τίν υἱὸν του Σολομῶντα, πεισθεὶς ὑπὸ τῆς μητρὸς τούτου, ἀντὶ τοῦ φυσικοῦ διαδόχου Ἀθωνίου. Ὡς ποιητὴς καὶ ὁμνιστὴς ἐγένετο ἰδρυτὴς τῆς ἱερᾶς τῶν Ἰσραηλιτῶν θρησκευτικῆς ποιήσεως συνθέσας τοὺς περιφθνητοὺς ψαλμοὺς του ἄλλ' εἰς τὸ ψαλτήριον τοῦ Δ. προσετέθησαν κατόπιν καὶ ἄλλοι ὕμνοι μεταγενέστεροι ἀποδοθέντες εἰς αὐτόν. Ἡ ἐνδοξὸς βασιλεία τοῦ Δ. ἔμεινε πάντοτε μεταξὺ τῶν Ἰσραηλιτῶν ὡς τὸ ἰδεώδες πρότυπον θεοκρατικῆς διοικήσεως.

Δαβίδ ὁ φιλόσοφος, ἀρμένιος λόγιος τοῦ 16ου αἰῶνος, συγγραφεὺς φιλοσοφικῶν πονημάτων καὶ μεταφραστὴς ἔργων τινῶν τοῦ Ἀριστοτέλους.

Δαβίδ. 1) Jean Jacques Δ. Περιήγος γάλλος ζωγράφος, ἰδρυτὴς καὶ ἀρχηγὸς τῆς λεγομένης κλασικῆς σχολῆς. Ἐγενν. τῷ 1748 ἐν Παρίσι, καὶ ἐπίτυχον 1774 τοῦ μεγάλου βραβείου τῆς Ἀκαδημίας διὰ πενταετίης ἐν Ρώμῃ μελέτας, μετέβη αὐτῷ καὶ ἐβουλήθη ἐντελῶς εἰς τὴν σπουδὴν τῶν ἀρχαίων ἀριστουργημάτων τῆς τέχνης. Τὸ ἔργον του Ὁ τυρλὸς Βελισσάριος (1780) τῷ ἔφερε τὸν τίτλον τοῦ ἐκτάκτου μέλους τῆς Ἀκαδημίας, ἕτερον δὲ, Ὁ θάνατος τοῦ Ἐκτορος, τὸν τοῦ τακτικοῦ (1783). Γενικῶς ἐθαυμάσθη καὶ Ὁ ὄρκος τῶν Ὁρατίων (1784) καὶ ἄλλα πολλά. Κατὰ τὴν γαλλ. ἐπανάστασιν ἦτο ὁπαδὸς τοῦ Ῥοβεσπιέρ καὶ μετὰ τὴν πτώσιν αὐτοῦ ἐσώθη μόνον τῇ ἐπεμβάσει φίλων τινῶν μελῶν τῆς Συνελεύσεως, γυωρίζοντων τὸ ἄκκαον τοῦ ἀνδρός. Ὁ Ναπολεὼν ὠνόμασεν αὐτὸν πρῶτον ζωγράφον τῆς Δύλης. Ἀλλὰ μετὰ τὴν ἀποκατάστασιν

τῶν Βουρβόνων ἐξωρίσθη (1816) καὶ ἔζησεν ἔκτοτε ἐν Βρυξελλαῖς, ὅπου ἀπέθανε τῇ 17/29 Δεκεμβρίου 1825. — Ὁ Δ. ἐξήγησε τὸ ἰδεώδες τῆς τέχνης του ἐν τῇ ψυχρᾷ ἀπομνήσει τῶν ἀρχαίων, καὶ τὰ ἔργα του στεροῦνται πῶς τῆς ἀληθείας. Δὲν δύναται ὁμῶς ν' ἀρνηθῇ τις ὅτι ἐνεῖχον εὐγενεῖαν καὶ μεγαλοπρέπειαν οὐ τὴν τυχοῦσαν. Ἦτο δὲ ἄριστος διδάσκαλος καὶ ἐμόρφωσε πλείους περιφθνητοὺς καταστάνας μαθητὰς, τοὺς Γρά, Γγγρέ κλ., καὶ ἡ ἐπιρροή του ἐπὶ τὴν ἀναπτύξιν τῆς ζωγραφικῆς ἐν Εὐρώπῃ ἐν γένει ὑπῆρξε μεγίστη.

— 2) Pierre Jean Δ. Γάλλος γλύπτης διάσημος, ὀνομαζόμενος συνήθως ἐκ τῆς πατρίδος του Angers Δαβίδ ὁ Ἀνιέρ. Ἐγεννήθη τῷ 1789, ἐξετιμήθη δὲ διὰ τοῦ πρώτου ἐν τῇ γλυπτικῇ βραβείου, ὅπερ ἔδωκεν αὐτῷ τὸ μέσον νὰ τελειοποιήσῃ τὰς σπουδὰς του ἐν Ρώμῃ. Ἀνδρίας τοῦ μεγάλου Κονδέ, ὃν ἐξέτέλεσεν ἐπιστρέψας ἐξ Ἰταλίας, ἐσπερώσας τὴν φήμην του καὶ τὴν κατέστησε μέλος τῆς Ἀκαδημίας. Δις ἐπισκέφθη τὴν Γερμανίαν καὶ ἔκαμεν ἐνταῦθα τὰ πρότυπα τῶν προτομῶν τοῦ Γκίτε, τοῦ Δαννγκερ κλ. Τῇ ἐντολῇ τῆς κυβερνήσεως ἐξεπρόντησε τὸ αἵτωμα τοῦ ἐν Παρίσιος Ἰαννοῦ, τὸ σημαντικώτερον τῶν ἔργων του, ἀποπερατωθὲν τῷ 1837. Ἐκλεχθεὶς μέλος τῆς Συνελεύσεως τῷ 1848 δὲν ἔλαβε ἀναργὸν μέρος εἰς τὴν πολιτικὴν οὐχ ἦττον ὁμῶς ἐξωρίσθη μετὰ τὴν ἀνάρρησιν τοῦ Ναπολέοντος. Τότε ἐπισκέφθη καὶ τὴν Ἑλλάδα, ὅτ' ἦν ἐποίησε τὸ διὰ τὸν τάφον τοῦ Μ. Μπότσαρη ὠρεῖον ἄγαλμα, ὅπερ νῦν εὐρίσκεται ἐν τῷ μουσεῖῳ τῆς Ἑθνολ. καὶ ἱστορ. Ἐταιρίας (βλ. Ἑστία ΙΖ' σ. 205). Ἐπιστρέψας δὲ εἰς Γαλλίαν ἀπέθ. τῇ 6 Ἰαν. (ν) 1856. Ὁ Δ. ἦτο ὁ κύριος ἀντιπρόσωπος τῆς θετικῆς σχολῆς τῆς γαλλ. γλυπτικῆς. [Β.Ε.]

— 3) Félicien Δ. Γάλλος μουσικὸς, γενν. τῷ 1810 ἐν Καδενὲ καὶ ἀποθ. τῷ 1876 ἐν St. Germain Ἐκπαίδευθεὶς ἐν τῷ Ὁρειῷ τῶν Παρισίων προσελκυσθὲν εἰς τὴν Ἑταιρείαν τῶν Σαινσιμωνιστῶν (βλ. λ.), καὶ διαλυθείσης ταύτης μετέβη μετὰ 12 συνεταίρων 1833 εἰς τὴν Ἀνατολήν, Κωνσταντινοῦλιν, Σμύρνην καὶ Αἴγυπτον. Ἐπιστρέψας 1835 ἐξέδωκε τὰ ἐν τῇ περιηγήσει ταύτῃ συλλεχθέντα Ἀνατολικά ζῶματα, ὅτινα ὁμῶς δὲν ἤρσαν. Καὶ αἱ πολυλαὶ συνθέσεις του δημοσιευθεῖσαι μέχρι τοῦ 1844 δὲν εὗρον πολλὴν ὀυστήριξιν, μέχρις ὅτου τῷ 1844 παρεστάθη τέλος ἐν τῷ Ὁρειῷ Ἡ ἔρημος, ἔργον ἐν ᾧ ἀπεταμίευσεν τὰς ἐκ τῆς Ἀνατολῆς ἐντυπώσεις του ἐν εἰδεί μουσικοῦ ζωγραφήματος, ὅπερ ὠνόμασεν ὁ ἴδιος Ode-Symphonie. Διὰ τοῦ ἔργου τούτου ἀπέκτιψε μεγάλην φήμην οὐ μόνον ἐν Γαλλίᾳ, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ ἐξωτερικῇ. Ἐὰ καὶ ὀλίγα ἔργα του, ὁρατόρια (βλ. λ.) καὶ μελοδράματα, ἐπηνέθησαν ἐπίσης, παρέπεσαν ὁμῶς εἰς λήθην. Ἐν τούτοις τὸ μελόδραμα Lalla Rookh ἐμφαίνει ποιητικώτατον αἶσθημα καὶ θεωρεῖται μετὰ τὴν

Ἐρμῶν ὡς τὸ κάλλιστον ἔργον αὐτοῦ. [B.E.]

Δάβισον (Bogumil Dawison). Περιφημὸς ἡθοποιὸς, γεννηθεὶς τῷ 1818 ἐν Βαρσοβίᾳ, ὅπου ἐμαθῆτευσεν ἐν τῇ θεατρικῇ σχολῇ. Ἀφ' οὗ ἐπὶ τινα ἔτη ἦτο μέλος πολωνικῶν θιάσων, ἡ μελέτη τῶν γερμανικῶν κλασικῶν δραμάτων παρεκίνησεν αὐτὸν νὰ ἀφοσιωθῇ εἰς τὴν παράστασιν τούτων. Τῷ 1849 προσελήθη εἰς Βιέννην καὶ ἠδουκίμησε πολὺ εἰς τὰ πρόσωπα τοῦ Ἀντωνίου (ἐν τῷ Ἰουλίῳ Καίσαρι τοῦ Σαικοπήρου), τοῦ Ἀμλέτου καὶ Ῥιχάρδου τοῦ Γ'. Ἀλλ' ἡ μεγάλη φήμη τοῦ χρονολογεῖται ἀπὸ τῶν παραστάσεων ἃς ἔδωκε τῷ 1852 ἐν Δρέσδῃ καὶ 1853 ἐν Μονάχῳ. Ἐν Δρέσδῃ ἔμεινε μέχρι τοῦ 1864, μεταβαίνων ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν καὶ εἰς πολλὰς ἄλλας πόλεις δι' ἐκτάκτους παραστάσεις. Τῷ 1869 ἐπίθε τὰς πρῶτας καὶ ἀπέθανε τῷ 1872 ἐν Δρέσδῃ. Τὸν Δ. ὡς ἡθοποιὸν διέκρινον ζωηρότης, φωνὴ εὐχὴ πολὺ δυνατὴ ἀλλ' ἀντέχουσα καὶ εἰς τὰς τραγικωτάτας στιγμὰς καὶ πλήρης πάθους ὅπου ἔδει, πρὸ πάντων δὲ καλλιτεχνικωτάτη ἀντιλήψις τῶν χαρακτήρων. [B.E.]

Δαγεςσεὺς (D' Aguesseau). Βλέπε Ἀγχεσσώ.

Δαγεςσάκ, δηλ. ὁρεινὴ χώρα, ὀνομάζεται ἡ κατὰ τὰς Α κλιτύας τοῦ Καυκάσου πρὸς τὴν Κασπίαν ἐκτεινομένη χώρα, καλουμένη καὶ κατὰ τὴν πρωτοῦ σουσαν Δερβέντ, καὶ ἀνήκουσα εἰς τὴν ῥωσικὴν Καυκασίαν. Ἐχει ἐμβαδὸν 29763 τ.χμ. καὶ 592 533 κατ. (1885). Διὰ διακλαδώσεως τοῦ Καυκάσου διαιρεῖται εἰς Ν καὶ Β μέρος· ἡ δὲ διακλάδωσις αὕτη σχηματίζει τὴν Σιδηρὰν Πύλιν (Δεμίρ-Καπού). περίφημον δίοδον μεταξὺ Ἀσίας καὶ Εὐρώπης. Ἐκ τῶν ποταμῶν οἱ κυριώτεροι εἰναι ὁ Σαμούρ, ὁ Σουλακ καὶ ὁ Βουγαν. Κλίμα μετριασμένον κατὰ τὰ ὕψη, τὸ δὲ ἔδαφος ἐν γένει εὐρρον. Οἱ κάτοικοι ἀνήκουσιν εἰς πολλὰς φυλάς. Εἰς τὰ ὁρεινὰ μέρη κατοικοῦσιν αἱ λεσγικαὶ φυλαὶ τῶν Ἀδάρων, Δάκων κτλ., αἵτινες εἰναι γεωργοὶ, κτηνοτρόφοι καὶ ἄλεις. Αἱ δὲ ἄλλαι ταταριναὶ φυλαὶ (Τουρκομάνοι) καὶ Ἀραβες εἰναι νομάδες. Ἐκτὸς τούτων ζῶσιν ἐν Δ. 6800 Ῥώσοι καὶ 5400 Ἑβραῖοι. Τὸ Δ. ἔσται μεταξὺ ἄλλων καὶ νάσθαι (127 πηγαί). Ἡ γῶρα ἐγένετο ἀπὸ τοῦ 1812 ἥδη κατὰ τὸ ὄνομα ῥωσική, ἀλλὰ μόνις τὸ 1859 ἠνώθη ἑριστικῶς μετὰ τῆς Ῥωσσίας. Ἐπανάστασις τῶν εἰς τὰ ὄρη κατοικούντων λαῶν κατὰ τὸ 1877 κατεστάλη κατὰ Ἰανουάριον. 1878. Ἐκτοτε δὲ ἐκρῶσσίζεται ἑλσινέν. [M.S.]

Δαγκέρ (Louis Jacques Daguerre). Γάλλος ζωγράφος γεννηθεὶς τῷ 1789 ἐν Κορμέιλ, ὅστις ἐξετιμήθη μεγάλως διὰ τοὺς διακόσμους τῶν ἐν τοῖς παρισινοῖς θεάτροις σκηνῶν. Ἡ τοιαύτη δὲ ἐργασία τοῦ ὠδήγησεν αὐτὸν εἰς τὴν ἐφεύρεσιν τοῦ διοράματος (βλ. λ.). Πρὸς δὲ ἡσχολήθη εἰς φυσικὰς μελέτας περὶ

τοῦ φωτὸς καὶ τῶν ἐνεργειῶν αὐτοῦ· ἐζήτει δὲ συνεργαζόμενος μετὰ τοῦ Niepce (ἀπὸ τοῦ 1829) καὶ ἀποθανόντος τούτου μόνος νὰ εὕρῃ μεθοδόν, δι' ἧς νὰ ἀποτυπωθῇ ὡς εἰκὼν ἐπὶ πλακῆς τὸ ὑπ' ἀντικειμένου τινὸς ἀνακλόμενον φῶς. Τὸ πρόβλημα τοῦτο ἔλυσε τῷ ὄντι κατὰ τὸ 1838 διὰ τῆς ἀπ' αὐτοῦ ὀνομασθείσης Δαγκέρροτυπίας· ἐξέτετε δηλαδὴ ἀργυρὰν πλακῆ εἰς ἀτμοὺς ἰωδίου, εἴτα ἐδέχετο ἐπ' αὐτῆς ἐντὸς τοῦ σκοτεινοῦ θαλάμου τὴν εἰκὼνα τοῦ ἀντικειμένου, ἥτις ἀνεφαίνετο σαφῶς ὑποβληθείσης τῆς πλακῆς εἰς ἐπήρειαν ἀτμῶν ὑδραργύρου. Ὁ Δ. ἀπέθανε τῷ 1851, ἡ δὲ μέθοδος αὐτοῦ ἐγκατελείφθη ἐντελῶς μετὰ τὴν ἐφεύρεσιν τῆς φωτογραφίας. [Ἐγ.]

Δάγλα. Χωρίον τοῦ δήμου Κρωπίας τῆς Ἀττικῆς, ἔχον 72 κατ. [M.S.]

Δαγὼν, Dagō ἢ Dagden (ἑθνιστὴ Hionma). Ἡ μεγίστη τῶν εἰς τὴν Ἑσθλάνθην ἀνηκουσῶν νήσων τῆς Βαλτικῆς, καιμένη Β τῆς νήσου Ὀσελ, ἀφ' ἧς χωρίζεται διὰ τοῦ πορθμοῦ Σέλο. Ἐχει σχῆμα τετραγώνου, ἐμβαδὸν 960 τ.χμ. καὶ 17 000 κατ. κτηνοτρόφους, γεωργούς καὶ ἄλεις. Ἀλλοτε κτήμα τῆς Δανίας, εἴτα δὲ τῆς Σουηδίας, ἀνήκει ἀπὸ τοῦ 1721 εἰς τὴν Ῥωσίαν. [M.S.]

Δαγόπα (Dagor ἐκ τοῦ σκανδικτικοῦ dhātu-gopa=λειψάνων θήκη), καλοῦνται ὑπὸ τῶν βουδαϊστῶν κατ. τῆς Κεϋλάνης μνημεῖα ἱερὰ κωνοειδοῦς ἢ καὶ κυλινδρικοῦς ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ σχήματος περιχλειόμενα λείψανα τοῦ Βούδα καὶ ἐν μεγάλῃ τιμῇ ὄντα παρ' αὐτοῖς. [Κεφ.]

Δαγυάκοι. Βλ. Δαϊάκοι.

Δαγών. Ὁ μέγιστος τῶν ἀρρένων θεῶν τῶν ἀρχαίων Φιλισταίων, παριστανόμενος, ἀντιστοιχῶς πρὸς τὴν θηλείαν θεότητα Ἀστάρτην ἐν Ἀσκάλωνι, μὲ κεφαλὴν καὶ κορμὸν ἀνθρώπου, τὸ δὲ λοιπὸν ὡς ἰχθῦς. Μέγας ναὸς αὐτοῦ ὑπῆρχεν ἐν Γάζῃ, ἐτιμᾶτο ὁμοῦ καὶ ἐν Ἀσκάλωνι καὶ ταῖς ἄλλαις πόλεσι τῶν Φιλισταίων.

Δαδί. Πολίχνη τῆς Φωκίδος καὶ ἔδρα τοῦ δήμου Δρυμαίας ἀπέχ. ὥρ. 6.45 Δ τῆς Ἀταλάντης. Κατ. 3289. Κεῖται ἐπὶ θέσεως τερπνῆς κατὰ τὰς ΒΑ ὑπαιρείας τοῦ Παρνασσοῦ καὶ οὐ μακρὰν τῆς δεξιᾶς ὁχθῆς τοῦ Κηφισοῦ ποταμοῦ. Ἐχει ἑλλην. σχολεῖον, εἰρηνοδικεῖον. Μικρὸν πρὸς Δ κεῖνται τὰ εἰρεῖα τῆς ἀρχαίας Ἀμφικλειᾶς ἢ Ἀμφικαίας. Ὁ Πausan. (10,33) μνημονεύει ὅτι ἐκλήθη καὶ Ὀφειτεία ἐκ τινος ἐπιχωρίου μύθου. Ἐν αὐτῇ ὑπῆρχε σπήλαιον ἱερὸν τοῦ Διονύσου, ὅπερ ἐχρησίμευεν εἰς τοὺς Ἀμφικλείας ὡς ἱαματικὸν νόσων δι' ὀνειράτων. [Ἀ. Μηλ.]

Αλδοῦχος (Ἀρχαῖος λ.). Ὁ ἔχων τὸ δεύτερον τὴν τάξιν μετὰ τὸ τοῦ ἱεροφάντου ἱερατικὸν ἄξιωμα ἐν τοῖς Ῥωμαϊστικῶν μυστηρίοις. Κατήγετο ἐκ τοῦ γένους τῶν Κηρύκων, ἡ μᾶλλον ἐκ γένους συγγενοῦς τούτῳ, διότι

μετά τὴν ἐρήμωσιν τοῦ γένους τῶν Κηρύκων δὲν περιήλθε πλὴνως τὸ ἀξίωμα τοῦ Δ. ὡς τοῦ πηρύκου εἰς τὸ τῶν Λακομιδῶν γένος. 1) Δ. ἡτο Ἰσίδιος, ἀλλ' οὐχὶ καὶ ἱερώνυμος, καίτοι βεβαίως τούναυτιον ὁ Λουκιανός. διότι ἐν ἐπιγραφαῖς ἀναγράφεται συνήθως πρὸς τὸ ἀξίωμα καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ. Τίνα τὰ καθήκοντα τοῦ Δ. δὲν γινώσκουμεν ἀκριδῶς ὡς ἐκ τῆς λέξεως συνάγεται ἔφερε ὅχθος ἐν τῇ τελευτῇ τῶν μυστηρίων· μετείχε δὲ καὶ τῶν καθαρῶν καὶ μετὰ τοῦ ἱεροφάντου ἐπεμελεῖτο τῆς εἰσπράξεως τῶν ὑπὲρ τοῦ ἐν Ἑλευσίνι ἱεροῦ τελῶν. Ἔφερε δὲ πολυτελῆ ἱσθήτα, οὗ ἕνεκα εἰς τῶν ἐν Μαραθῶνι πολεμησάντων βρεθάρων ἐξέλαβεν ὡς βασιλέα τῶν θαλάσσιων Καλλίαν. [11.]

Δαϊάκοι (Dayak ἢ Dajak, παρὰ τοῖς Ἀγγλοῖς γράφεται Dyak) ὀνομάζεται λαὸς μαλαϊκός, εἰς ὃν ἀνήκουσιν οἱ πλείστοι τῶν κατοικῶν τῆς νήσου Βορνέου (βλ. λ.). Φέρουσι τὰ χαρακτηριστικὰ τῶν Μαλαίων, εἶναι μετὰ τοῦ κίτρινου καὶ μελαγχρῖνου καὶ ἐρυθροῦ, ἡ κόμη λεῖα καὶ μέλαινα. Κατοικοῦσι τὰ ἐσωτερικὰ μέρη τοῦ Βορνέου καὶ συμποσύνται εἰς περίπου 2 ¹/₂ ἑκατομ. διασκορπίζονται δὲ εἰς πλείους μικρὰς φυλὰς καταπολεμίσσας ἀλλήλας. Ὁ παρ' αὐτοῖς νόμος ὅτι οὐδεὶς νέος δύναται νὰ νυμφεῖται γυναῖκα, πρὶν φανεύσῃ ἀριθμὸν τινα πολέμιων ἑλλῆς θαιακικῆς φυλῆς, συντελεῖ εἰς τὴν ταχέαν καταστροφὴν τοῦ λαοῦ. Οἱ Δ. κατοικοῦσιν εἰς οἰκήματα ἐκτισμένα ἐκ ξύλων καὶ φλοιῶν δένδρων ἐπὶ πασσάλων 4—6 μ. ὕψους, συνάμεινα δὲ νὰ περιλαβῶσι 50—70 ἄνθρωποι καὶ πλέον. Οἱ πλείστοι εἶναι νομάδες, ὅλγοι δὲ συνωλισμένοι εὐρίσκονται δὲ ἀκόμη εἰς πολὺ χαμηλὴν βαθμὴν μορφώσεως καὶ εἶναι εἰς ἄκρον δεισιδαίμονες. Οἱ συνωλισμένοι κατασκευάζουσιν ἀγχέμαχα ὅπλα καλλίστης ποιότητος. [Μ.Σ.]

Δαϊβενπορτ (Davenport). Πρωτεύουσα τῆς κομητείας Σκὼττ ἐν τῇ πολιτείᾳ Ἰώδας τῆς Β. Ἀμερικῆς. Κεῖται ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὀχθῆς τοῦ Μισισσιππὶ, 257 χμ. ΝΔ τοῦ Σικάγου καὶ ἔχει (1880) 21 831 κατ. Εἶνε σταθμὸς σιδηροδρόμων καὶ κέντρον τοῦ ἐμπορίου σιτηρῶν διὰ τὸν ἄνω Μισισσιππὶ, ἔχει δὲ ἀνωτέραν σχολὴν, τὸ κολλεγ. Γρίσολδ. [Μ.Σ.]

Δαϊβις (Davis). 1) John Δ. Περιήγητος ἄγγλος ναυτικός, γεννηθεὶς περὶ τὰ μέσα τοῦ 17^{ου} αἰῶνος. Τῷ 1585 ἐστάλη μετὰ δύο πλοίων ἵνα ἀνεύρῃ τὸν ΒΔ διάπλουν περὶ τὴν Ἀμερικὴν· ἀποπλεύσας τὴν 7 Ἰουλίου (ν) ἐκ Dartmouth ἀνεκάλυψε τὴν Ἀ. ἀκτὴν τῆς Γροιλανδίας καὶ εἶτα εἰσῆλθεν εἰς τὸν μεταξὺ τῆς ΝΔ ἀκτῆς τῆς Γροιλανδίας καὶ τῆς ΝΑ ἀκτῆς τῆς χώρας Βάφφιν πορθμόν, ὅστις ὀνομάσθη ὕστερον πορθμὸς τοῦ Δαϊβις. ἀνέβη τοῦτον μέχρις 60° 40' καὶ ἀνεκάλυψε πλείστας

νῆτους. Τὴν 29 Σεπτεμβρίου (ν) ἔφθασε πάλιν εἰς Dartmouth. Διὰ τὴν ἰδίον σκοπὸν ἔκαμεν ἕτερα δύο ταξείδια καὶ ἔφθασε μέχρις 78° καὶ ἀνεκάλυψε τὰς νῆτους Κούμπερλανδ. Τῷ 1592 ἀνεκάλυψε καὶ τὰς νῆτους Φάλλκλανδ. Ἐφανεύθη δὲ τῇ 15 Δεκεμβρίου πλησίον τῆς Μαλάκκας μαγόμενος κατὰ Ἰαπώνων πειρατῶν.

2) Jefferson D. Ἀμερικανὸς πολιτικός ἀνὴρ, γεννηθεὶς 1808 ἐν τῇ πολιτείᾳ Κεντούκκης. Ἐξεπαιδευθὲν ἐν τῇ στρατιωτικῇ σχολῇ τοῦ Οὐέστποϊντ καὶ ὑπηρετήσεν ἐν τῷ στρατῷ μέχρι τοῦ 1815, ὅτε ἐγκατέστη ὡς καλλιερτῆς βαμδακοφυτειῶν ἐν τῇ πολιτείᾳ Μισισσιππὶ. Ἐκλεγθεὶς δὲ βουλευτῆς, ἔλαβε ἀνεργὸν μέρος εἰς τὴν ἐνωσιν τοῦ Τεξᾶ μετὰ τῶν Ἰνδιάνων πολιτειῶν, διεκρίθη δὲ καὶ ὡς συνταγματάρχης ἐν τῷ ὡς ἐκ τῆς ἐνώσεως προκύψαντι πολέμῳ μετὰ τοῦ Μεξικῶ. Τῷ 1847 ἐγένετο γερουσιαστὴς καὶ τῷ 1853—1857 ὑπουργὸς τῶν στρατιωτικῶν. Ὅτε δὲ τῷ 1861 ἐξερράγη ἡ ἐμφύλιος πόλεμος, ἐτέθη ὁ Δ. ὡς πρόεδρος τῶν νοτίων πολιτειῶν ἐπὶ κεφαλῇ τῶν κατὰ τὴν βορείων ἐνεργειῶν καὶ διηθῆναι μετὰ μεγάλης ἐκπαιδεύσεως τὰ τοῦ πολέμου. Μετὰ τὴν ατυχήν ἐκδοσιν αὐτοῦ ἐρυσκαλίσθη ἐπὶ 2 ἔτη ἐν Monroe ὡς δῶρον λατῶν μέρος εἰς ἀπέπειραν κατὰ τῆς ζωῆς τῶν Λίγκολν καὶ Σιούαρδ. Ἡ δὲ ἐκδόκασις ἀπέδειξε τὴν ἀθωότητά του. Τῷ 1868 ἐπεχείρησε πηροδεῖαν εἰς Εὐρώπην, εἶτα δὲ ἐγκατεστάθη ὡς διευθυντῆς ασφαλιστικῆς ἐταιρίας ἐν Μάριδι ἐπὶ τοῦ Μισισσιππὶ. [Β.Ε.]

Δαϊβις πορθμὸς. βλ. Δαϊβις 1).

Δαϊβυ (Sir Humphry Davy). Εἷς τῶν μεγαλητέρων φυσιοφίλων, γενν. τῇ 8/17 Δεκεμβρίου 1778 ἐν Penzance τῆς Κορνουαλίας υἱὸς πτωχοῦ ξυλογράφου. Μαθητὴς γενόμενος χειρουργοῦ ἤρχισε σπουδάζων μετὰ μεγίστου ζήλου τὰς φυσικὰς ἐπιστήμας. Ὁ φυσιοφίτης Beddoe προσέλαβεν αὐτὸν εἰς τὸ ἐργαστήριόν του ὅπου ἔκαμε ταχέως προόδους, ὥστε ἤδη τῷ 1799 ἐτέθη ἐπὶ κεφαλῇ σωματείου ἐπιστημένων ἐντολὴν ἔχοντος τὴν ἐρευναν τῆς ἐπιρροῆς τῶν διαφόρων ἀερίων, καὶ ἀνεκάλυψε μετὰ τοῦ ἄλλων καὶ τὰς ιδιότητας τοῦ λεγομένου ἱλαροποιοῦ ἀερίου. Αἱ περὶ τοῦ γαλθανισμοῦ ἐργασίαι του ἐξετημήθησαν 1801 ὑπὸ τῆς γαλλικῆς ἀκαδημίας δι' ἀπονομῆς τοῦ ναπολεοντείου μεταλλίου. Καθηγητὴς τῆς χημείας ἐν Λονδίνῳ γενόμενος εὗρεν ἐνθουσιώδεις ἀκροατὰς τῶν λαμπρῶν παραδόσεών του. Τὰ ἔτη 1807 καὶ 1808 ἔφεραν νέας ἀνακαλύψεις περὶ τοῦ Καλίου, Νατρίου, Χλωρίου κτλ., σπουδαίως ὑπηρετήσας τὴν ἐπιστήμην. Τέλος δὲ ἐφῆρε τῷ 1815 τὸν ἀπ' αὐτοῦ ὀνομασθέντα ασφαλιστικὸν λύχνον διὰ τὰ ἀνθρακωρυχεῖα. Ἀπὸ τοῦ 1820—1827 διετέλεσε πρόεδρος τῆς λεγομένης Βασιλικῆς Ἑταιρίας τοῦ Λονδίνου πάντοτε δημοφώνως ἐκλεγόμενος.

Ἀποπληξία τὸν κατέβαλε τῇ 1827, καὶ ματαιῶς προσπαθῆσας νὰ εὕρῃ θεραπείαν διὰ διαμονῆς ἐν Στυρίᾳ καὶ Ἰταλίᾳ ἀπέθανε ἐν Γενεύῃ τῇ 17 Μαΐου 1829. Ἐκτὸς πλείστων διατριβῶν περὶ τῶν ἀνακαλύψεων τοῦ ἐδημοσίευσεν Chemical philosophy (1812), Agricultural chemistry (1813), ἀλλὰ καὶ ἄλλης φύσεως ἔργα ἀποδεικνύοντα τὴν παντοίαν μέτρῳσιν τοῦ ἀνδρός· οὕτω μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ ἐξεδόθησαν Παρηγορίαι τῆς περιοδείας, ἣ αὖτε τελευταῖαι ἡμέραι φιλοσόφου, ἔργον μεταφρασθὲν εἰς πλείστας γλώσσας. [B.E.]

Δαίδαλα. ἐκάλουν οἱ παλαιότατοι "Ελληνες τὰ τεχνουργήματα, ἰδίως τὰ ξάνα· ἐκ τῆς λέξεως δὲ ταύτης, κατὰ τὴν εὐστοχον τοῦ Πausανίου εἰκασίαν, ἐπλάσθη καὶ τὸ ὄνομα τοῦ μυθικοῦ τεχνίτου Δαίδαλου. [Π.]

Δαίδαλα. Ἑορτὴ ἐπιτετηρική, ἀγομένη ἐν Πλαταιαῖς εἰς τιμὴν τοῦ Διὸς καὶ τῆς Ἥρας, ὡς θεῶν γαμηλίων. Ἦγετο δὲ κατὰ τὸν ἐπιχώριον μῦθον, ὃν ἀναγράφουσιν ὁ Pausanias (Θ'. γ' 1 κέ.) καὶ ὁ Πλούταρχος (παρ' Εὐσεβ. Εὐ. προπ. Γ' σ. 83 κέ.), εἰς μνήμην τῆς συνδιαλλαγῆς τῆς Ἥρας καὶ τοῦ Διὸς, ἐπιτευχθείσης δι' ἀπάτης. Ὁ Ζεὺς δηλαδὴ, ὀργισθείσης ποτὲ τῆς Ἥρας πρὸς αὐτὸν καὶ ἀναχωρήσας, ποιήσας τῇ παραινέσει τοῦ σοφοῦ Κιθαιρώνος ἄγαλμα ἐκ ξύλου καὶ θεῖς αὐτὸ ἐγκεκαλυμμένον ἐπὶ ἀμάξῃς συρομένης ὑπὸ ζεύγους βοῶν, προσεποιήθη ὅτι ἐνυμνεῖτο ἄλλην γυναῖκα. Μαθοῦσα δὲ τοῦτο ἡ Ἥρα προσῆλθεν ἐκ τοῦ ἀναχωρητήριου αὐτῆς, καὶ ζηλοτυποῦσα ὤρμησε πρὸς τὴν ἀμαξίαν καὶ κατέσχισε τὴν ἐσθῆτα τοῦ ἀγάλματος. Ἐννοήσας δὲ τὴν ἀπάτην συνδιηλλάγη πρὸς τὸν Δία. Ἐπὶ ταῖς διαλλαγαῖς λοιπὸν ταύταις ἦγον τὴν ἑορτὴν οἱ Πλαταιεῖς, περιάγοντες ἐν ἀμάξῃ ξάναον (δαίδαλον καλούμενον), ὅπερ ἐποιοῦν ἐκ ξύλου ἐκλεγμένου μετὰ παρατήρησιν τῶν οἰωνῶν. Καὶ τὴν μὲν ἑορτὴν ταύτην ὠνόμαζον Δ. μικρά. Κατὰ πᾶν δ' ἐξηκοστὸν ἔτος ἦγοντο καὶ τὰ μεγάλα καλούμενα Δ., συνεορταζόντων τοῖς Πλαταιεῦσι καὶ τῶν ἄλλων Βοιωτῶν. Ἐν τῇ ἑορτῇ ταύτῃ τὰ ξάνα ἦσαν 14, ὧν ἕκαστον διὰ κλήρου ὠρίζετο εἰς ἑκάστην τῶν μεγάλων Βοιωτικῶν πόλεων καὶ εἰς πολλὰ ἔμοῦ τῶν πολισμάτων. Ἀφ' οὗ δ' ἐλούοντο ἐν τῇ Ἀσωπῷ ποταμῷ καὶ ἐκοσμοῦντο τὰ ξάνα ἐκεῖνα, ἐφέροντο ἐν τύπῳ γαμηλίου πομπῆς εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ Κιθαιρώνος, ὅπου ἔκαίνοντο ἐπὶ παμμεγίστου βωμοῦ ἐκ ξύλων κατασκευαζομένου μετὰ πολλῶν ζώων καὶ θυμιαμάτων καὶ οἶνου. [Π.]

Δαιδάλειον καλεῖται, κατὰ τοὺς ἀρχαίους ἑλληνικοὺς μύθους, συσκευὴ ἐκπονηθεῖσα ἐν Κρήτῃ ὑπὸ τοῦ Δαίδαλου δ' ἥς ἀπετελοῦντο ὅπτικαί ἀπάται ὁμοίαι πρὸς τὰς τῶν σημερινῶν στρεβόσκοπιων, ἐν οἷς πολλὰ εἰκόνας παρερχόμενα· ταχέως πρὸ τῶν δεθαλ-

μῶν παρέχουσι τὸ θέαμα προσώπων ἐκτελούντων ποικίλας κινήσεις.

Δαίδαλος, ὁ μυθολογικὸς ἀντιπρόσωπος τῆς ἀρχαιοτάτης ἑλληνικῆς τέχνης, ἐξ ἧς καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ. Ἐν Ἀθήναις ἐπιστεῦετο Ἐρεχθίδος, υἱ-ς Εὐπαλάμου ἢ Παλειμόνος ἢ Μητίωνος, πάντων συμβολικῶν τῆς τέχνης ὀνομάτων, ἐλέγετο δὲ σύγχρονος τοῦ Θησέως. Εἰς τὸν Δ. ἀπεδίδετο ἡ ἐφεύρεσις τοῦ πρίονος, τοῦ πελέκειος, τοῦ τρυπάνου καὶ ἄλλων ἐργαλείων, καὶ ἐλέγετο πρῶτος διαχωρίσας τῶν ἀγαλμάτων τοὺς πόδας καὶ ἀνοίξας τὰ βλέφαρα... Εἰργάσθη τὸ πλεῖστον ἐν Κρήτῃ, ὅπου κατεσκεύασε τὴν λαβύρινθον διὰ τὸν Μινώταυρον καὶ ἄλλα ἔργα. Δούς τῇ Ἀριάδνῃ τὸν μῖτον δι' οὗ ἐξῆλθε τοῦ Λαβυρίνθου ὁ Θησεύς, ἐνεκλείσθη ἐν τούτῳ ὑπὸ τοῦ Μίνωρος πρὸς τιμωρίαν μετὰ τοῦ υἱοῦ τοῦ Ἰκάρου, ἀλλὰ προσκολλησας διὰ κηροῦ εἰς τὸ σῶμά του καὶ τὸ τοῦ υἱοῦ του πτερὰ ἀπέπη μετ' αὐτοῦ ἐκ τῆς φυλακῆς. Ὁ Ἰκαρος ὅμως πολὺ ὑψηλὰ πετών ἐφθασε πλησίον τοῦ ἡλίου καὶ τοῦ κηροῦ ἀναλυθέντος ὑπὸ τῆς θερμότητος ἔπεσε καὶ ἐπνίγη εἰς τὸ πέλαγος τὸ παρὰ τὴν τὸν Σάμον, ὀνομασθὲν ἔκτοτε Ἰκάριον.

Δαῖμειέλ. Πόλις τῆς Ἰσπανικῆς ἐπαρχίας Θιουβαδρεάλ (Δὰ Μάγχα), 219 χμ. Ν τῆς Μαδρίτης. Ἐχει (1877) 9652 κατ. καὶ εἶνε σταθμὸς τοῦ σιδηροδ. Μαδρίτης-Βαδχοῦ. 10 χμ. ΒΑ αὐτῆς πηγάζει ὁ Γουαδιάνας. [Μ.Σ.]

Δαιμονιά. Χωρίον τοῦ δήμου Μονεμβασίας, ἀφ' ἧς ἀπέχει ΝΔ ὥρ. 3 ¹/₂. Κεῖται κατὰ τὸν ἐν τῷ Λακωνικῷ κόλπῳ λιμένα Σύλι. Κάτ. 522.

Δαιμονιζόμενος. Οὕτως ἐκάλουν ἰδίως οἱ Ἰουδαῖοι τοὺς συχνούς ἐν Παλαιστίνῃ καὶ Φοινίκῃ ἐπιληπτικούς, τοὺς παράφρονες καὶ μανιακοὺς, τοὺς πάσχοντας μελαγχολίας, διότι ἐπιστεῦετο ὅτι ἠνωχλοῦντο ὑπὸ κακοῦ τινος δαίμονος, ὡς ἐν γένει τότε πανταχοῦ πᾶσα ἔκτακτος κατάστασις ἀνθρώπου ἀπεδίδετο εἰς τὴν ἐπίδρασιν ἐνὸς ἢ πλείονων δαιμόνων. Ἡ ἰδέα αὕτη εὕρηται ἤδη παρ' Ὀμήρῳ καὶ Ἡροδότῳ, διατηρηθῆ δὲ ἐν μέρει καὶ ἐπὶ μακροὺς αἰῶνας κατὰ τὸν Μεσαίωνα. Διὰ τοὺς τοιοῦτους πᾶσα θεραπευτικὴ μέθοδος ἀνθρωπίνῃ ἐθεωρεῖτο ἀτελέσφορος, ἐπεζητεῖτο δὲ ἡ ἀπέλασις τοῦ πονηροῦ δαίμονος τῇ συνεργείᾳ τῶν ἀγαθῶν δι' ἐξορκισμῶν, οἱ δὲ Ἰουδαῖοι ἐξορκιστὰι ἰσχυρίζοντο κατὰ τὸν Ἰωσήπον ὅτι τὰς ἀναγκάς εὐχὰς ὡς καὶ θαυματουργούς τινας ῥίξας καὶ λίθους παρ' αὐτοῦ τοῦ Σολομώντος κατέϊχον. Τῶν δυστυχῶν τούτων τινὰς ἐθεράπευσεν ὁ Ἰησοῦς κατὰ τὰ συνοπτικά εὐαγγέλια (ὁ εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης δὲν ἀναφέρει τὰ παραδείγματα ταῦτα) διὰ τρόπου πρωτοφανοῦς εἰς τοὺς δαισιδαίμονας Ἰουδαίους ἦτοι διὰ καθαρᾶς πνευματικῆς δυνάμεως,

ἐπιβαλλόμενος εἰς αὐτοὺς διὰ τῆς δυνάμεως τῆς προσωπικότητος του.

Δαιμονομανία καλούμενη καὶ **δαίμωνομελία** γὰρ εἰσὶν ἡ πνευματικὴ διατάραξις καθ' ἣν ὁ πάσχων φαντάζεται ἑαυτὸν κατεχόμενον ἢ υπερκυκλούμενον ὑπὸ δαιμόνων, οὓς ὅθ' ἔβην βλέπει ἢ αἰσθάνεται μακρόθεν κτλ. Οἱ δαίμονες παρίστανται εἰς τὴν νοσηρὰν φαντασίαν τοῦ πάσχοντος ὑπὸ ποικίλης μορφῆς κατὰ τὰς περιστάσεις καὶ τὴν πνευματικὴν ἀνάπτυξιν τῶν λαῶν. Συνηθεστέρα εἶναι ὡς εἰκός ἡ Δ. εἰς λαοὺς ἀμαθεῖς καὶ δεισιδαιμόνας, ἐκ δὲ τῶν ἀτόμων μεταξὺ τῶν νευροπαθῶν καὶ ὧν τῶν ὑστερικῶν δὲν ἀποτελεῖ δὲ ἴδιαν νόσον ἀλλ' εἶναι ἐπακολούθημα ποικίλων νοσηρῶν τοῦ ἐγκεφάλου καταστάσεων.

Δαίμων (Μυθολ.). Τὸ ὄνομα παράγεται κατὰ τινὰς ἀπὸ τῆς ῥίζης δι μετὰ τοῦ δίγαμμα (=δ λαμπρός, ὁ θεός), κατ' ἄλλους δ' ἀπὸ τοῦ δαίω=διανέμω, ἢ ἀπὸ τοῦ δαω=μανθάνω, γινώσκω, ὅθεν καὶ τὸ δαίμων σημαίνει δ' ὄν ὑπεράνθρωπον, μέσσην κατέχον θέσιν μεταξὺ θεοῦ καὶ ἀνθρώπου, καὶ ὅτε μὲν ταυτιζόμενον τῷ ἥρωι, ὅτε δὲ παντελῶς διάφορον τούτου παριστάμενον. Κατὰ τὸν Πλάτωνα οἱ τοῦ χρυσοῦ γένους ἀντημερίθησαν διὰ τὴν ἀρετὴν τῶν ὑπὸ τοῦ Διὸς, γινόμενοι δαιμόνες ἐπιχθόνιοι, φύλακες τῶν θνητῶν ἀνθρώπων, οἵτινες ἐπιφοιτῶντες ἀόρατοι ἐπὶ τὴν γῆν φυλάττουσι τὴν δικαιοσύνην καὶ χορηγοῦσι πλοῦτον. Παρ' Ὀμήρῳ ὁμοῦ οἱ δαίμονες συνήθως μὲν οὐδὲλως διακρίνονται τῶν θεῶν, οὐχὶ σπασιῶς δὲ δηλοῦνται διὰ τῆς λέξεως ἡ θεία ἐνέργεια ἐν τῷ ἀνθρωπίνῳ βίῳ, ἢ ἐπερχομένη χωρὶς νὰ καθορίζηται ὁ ἐνέργειαν θεός. "Ὅθεν ὁ Δ., ὡ ἀντιστοιχεῖ καθ' ὅλα τὰ τῶν Ῥωμαίων numen, εἶναι κατὰ ταῦτα ἡ θεία βουλή ἢ ἐμπροσθεν τοῖς ἀνθρώποις εὐτυχήματα καὶ δυστυχήματα, ἀγαθὰ καὶ κακὰ. Ἐνεκα δὲ τούτου συνταυτίζεται τῇ τύχῃ, καὶ ἡ θεία δύναμις, ἢ τῶν γινόμενων ἐν τῷ κόσμῳ ἔνεα τῆς θελήσεως τοῦ ἀνθρώπου αἰτία, καὶ ἡ ἐνέργεια αὐτῆς ἀναφέρονται παραλλήλως ἐν τισι ῥάσεσιν, ὡς λ. γ. κατὰ δαίμονα καὶ κατὰ συντυχίαν, ὁ δαίμων καὶ ἡ τύχη. Σὺν τῷ χρόνῳ δὲ ἡ ἔννοια τοῦ ὀνόματος Δ. περιωρίσθη καὶ ἐντὶ τῆς διεπούσης τὰς τύχας τῶν ἀνθρώπων θείας δυνάμεως, ἐσήμεινε τὴν ὀριζουμένην τὴν τύχην ἐκάστου ἀνθρώπου δύναμιν. Ἐκ δὲ τῆς ἰστορίας ταύτης, ἐκδηλουμένης μάλιστα παρ' Ὀβριπίδῃ, ἀπέρρευσαν αἱ ἰδέαι περὶ ἀγαθοῦ καὶ πονηροῦ δαιμόνος ἐκάστου ἀνθρώπου καὶ περὶ γενεθλίων καὶ ἐστιούχων δαιμόνων. Κατ' ἄλλους ὅμως ὁ δασαμὸς οὗτος τῆς φύσεως τῶν αἰμάτων εἶναι πολλῶν παλαιότερος, προσελθὼν κ τῆς ἐπιδράσεως ὀφρικῶν ἢ καὶ περσικῶν θεῶν. Ὅπως ἂν ἡ ὁσημέραι βλέπομεν κραυνομένην τὴν δοξασίαν περὶ ὑπάρξεως καὶ νεργείας «φαύλων» ἢ κακῶν ἢ πονηρῶν δαι-

μόνων, τὴν δ' ἔννοιαν ταύτην ἀποδίδοντες εἰς τὸ ὄνομα ἐκάλουν δαιμόνας πάντας τοὺς θεοὺς τῶν ἐθνικῶν οἱ Ἰουδαῖοι καὶ οἱ Χριστιανοί. Συναφῆς τῇ ἰδέᾳ ταύτῃ εἶναι ἡ ἀφομοίωσις πρὸς δαιμόνας τῶν θανόντων, οἵτινες ὁμοῦ συνήθως ἐπεκαλοῦντο εἰσεσὶς ἢ κακοὶ δαίμονες. Παντελῶς δὲ διάφορος εἶναι ἡ ἔννοια τοῦ ὀνόματος, ὅταν ἀπιδίδεται εἰς ὑποδεστέρους τινὰς θεοὺς, τοὺς ἀποτελοῦντας τὴν ἀκολουθίαν μεγάλων θεῶν (ὁμοῦνες πρόπολοι, ἢ οἱ ἐπόμενοι θεοὶ δαιμόνες). Βλ. Kröcker, der homerische Daimon 1876.—Hild, Les démons dans la littérature et la religion des Grecs. Paris 1881. Βλ. καὶ λ. Ἀγαθεδαίμων. [Π.]

Δαῖς (Βοτ.), κατὰ Ἱπποκράτην ἡ ῥητινὴ τῆς Πεύκης τῆς Χαλκιτείου, ἐν χρῆσει παρα τοῖς ἀρχαίοις πρὸς τὴν ἰκκίν καὶ πλείστα ἄλλα νοσήματα. [Θ.Χ.]

Δαῖτον (Dayton). Προσέστυα τῆς κομητείας Μοντγόμερυ ἐν τῇ πολιτείᾳ Ὀχάιο τῆς Β' Ἀμερικῆς, καίμην ἐπὶ τῆς ἐνώσεως τῶν ποταμῶν Μαδ καὶ Γρέτ-Μιαμ, τῆς διωρυγῆς τοῦ Μιαμ καὶ τῆς διασταυρώσεως σπουδαίων σιδηροδρόμων. Ἡ βιομηχανία τῆς πόλεως εἶναι πολὺ ἀνεπτυγμένη, πρὸ πάντων ἡ χαρτοποιία καὶ ἡ κατασκευὴ θερμαστῶν καὶ ἀμαξῶν διὰ σιδηροδρόμους. Ἐκτὶ διδασκαλεῖον, ἐκπομπαστήριον καὶ (1880) 38 678 κατ., εἶναι δὲ καλῶς ἐκτισμένη [Μ.Σ.]

Δαῖτσελ (Γεωργίος Ἀντωνίος). Γερμανὸς δασολόγος γεννηθεὶς 1752 ἐν Φόρτ, ἀποβιώσας 1847 ἐν Ῥεγενσβούργῳ, διατελέσας δὲ καθηγητὴς ἐν Μονάχῳ. Ἐγγραψε πλείστα θ-βιολογώτατα δασολογικὰ συγγράμματα. [Χ.]

Δακία. Οὕτως ἐκάλειτο κατὰ τοὺς χρόνους τῆς Ῥωμαικῆς αυτοκρατορίας ἡ μεταξὺ Τισίου (Theiss), Δουνάβιου Τύρα καὶ τῶν Καρπαθίων ὁρίων χώρα, ἥτοι τὸ Δ ἡμισυ τῆς Οὐγγαρίας, ἢ Ἑπταπόλις, Βλαχία, Μολδαβία, Βουκοβίνα καὶ μέρος τῆς Βεσσαραβίας. Οἱ κάτοικοι αὐτῆς, Δακοί, θρακικο-γαιτικῆς πηχυνῶς καταγωγῆς, ἠνώχλων διὰ συγγῶν εἰσεδλῶν εἰς τὰς γῶρας αὐτῶν τοὺς Ῥωμαίους, κατέστησαν δὲ αὐτοῖς ἐπικινδυνότετοι βασιλεῖα ἔχοντες τὸν Δακὲδλον ἐπὶ Δομιτιανοῦ (81—96 μ. Χ.), ἔως οὗ ὁ Τραϊανὸς διὰ δύο στρατείων (101—2 καὶ 105—7) κατεστρώσαν αὐτοὺς, ἐκυρίευσεν τὴν πρωτὴν Sarmizegethusa καὶ κατέστησε τὸ πλείστον τῆς Δ. Ῥομ. ἐπαρχίαν, ἥτις κατεκλύσθη ὑπὸ στρατιωτικῶν ἀποικιῶν. Ἦκμασε τότε ἡ Δ. καὶ ἐξημερίσθη διὰ τὰ ἐν Ἑπταπόλει χροσώρυγες. Ἀπὸ Γαλιηνῶ (257) εἰσέβαλον εἰς Δ. παμπληθεῖς οἱ Γότθοι. Ὁ δὲ Αὐρηλιανὸς μετέθετε (270) τὰς Ῥομ. ἀποικίας πέραν τοῦ Δουνάβιου εἰς τὸ κέντρον τῆς Μοισίας, ἥτις ἔκτοτε ἐκάλειτο Dacia ripensis καὶ Dacia mediterranea. Ἐκ τῶν ἐν Δ. ὑπολειφθέντων λειψάνων τῶν Δακῶν ἐκρω-

μανισθέντων, ἐπιστεύετο γενικῶς μέχρις ἐσχάτων ὅτι προήλθον οἱ σημερινοὶ Ῥωμοῦνοι, ὅτε (1871) ὁ Rösler ἐξήνεγκε τὴν ἰδέαν, ὅτι οὗτοι εἶναι πιθανὸς ἀπογονοὶ βλαχικῶν πληθυσμῶν ἀναποχυθέντων ἐπὶ Βουλαντιῶν ἐν ταῖς Β χώραις τῆς χερσονήσου τοῦ Αἰμου ἐκ στοιχειῶν ῥωμαϊκῶν, δαρδανικῶν, δακικῶν, θρακικῶν καὶ μοισικῶν μεταναστευσάντων δὲ κατὰ τὸν 13ον αἰῶνα εἰς τὴν σημερινήν Ῥωμανίαν· γνώμην ἥτις πολλοὺς καὶ ἰσχυροὺς εὗρεν ὑπερασπιστάς τε καὶ πολεμίσους.

Δάκκα. Πρωτεύουσα τῆς ὅμων. διαίρεσεως (45,199 τ.χμ. μετὰ 9 ἑκατ. κατ.) τῆς ἀγγλ. τοποτηρηθείας Βεγγάλης, κειμένη ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὁχθῆς τοῦ Βούρρα-Γάγγου. ὅστις συνδέει τὸν Βραχμαπούτραν μετὰ τοῦ Γάγγου. Ἄλλοτε ἀκμασασα καὶ διὰ πολλῶν ἀνακτορικῶν οἰκοδομημάτων κοσμηθεῖσα, κατέπεσε νῦν πολύ, ἀλλὰ πάντοτε παρέχει γραφικωτάτην θέαν, πρὸ πάντων κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν πλημμυρῶν, καθ' ἣν ὁμοιάζει πολὺ πρὸς τὴν Ἑνετίαν προσέξουσά ἐκ τῶν περὶ ὕδατων. Ἡ Δ. ἔχει νῦν (1881) 79 016 κατ. [Μ.Σ.]

Δακότη. Τοποτηρηθεῖσα τῶν Ἡνωμ. Πολιτειῶν τῆς Β Ἀμερικῆς, διοργανωθείσα ὡς τοιαύτη τῇ 1861. Κεῖται μεταξὺ τῶν πολιτειῶν Μενεσότης, Ίνδης, Νεβράσκης, τῶν τοποτηρηθειῶν Οὐάσινγκτον καὶ Μοντάνης, καὶ τοῦ Καναδά. Διαιρεῖται εἰς βόρειον Δ. ἔχουσαν ἐμβαδὸν 183,350 τ.χμ. καὶ 182 719 κατ., καὶ νότιον, ἔχουσαν ἐμβαδὸν 201 110 τ.χμ. καὶ 328 808 κατ. (1890). Οἱ ἄλλοτε πολυαριθμοὶ Ἰνδοὶ ἐξέλιπον νῦν σχεδὸν ἐντελῶς συμποσούμενοι εἰς ὀλίγας ἑκατοντάδας. Ἡ χώρα εἶνε εὐφορωτάτη, πρὸ πάντων εἰς σιτηρὰ, ὧν γίνεται μεγάλη ἐξαγωγή. Ἀρδεύεται ὑπὸ πολλῶν ποταμῶν, ὧν ὁ μέγιστος εἶνε ὁ Μισσουρή διαρρέων αὐτὴν διαγωνίως ἀπὸ ΒΔ εἰς ΝΑ. Ἐν τῇ Δ μέρει μνημονεύεται αἱ λεγόμεναι «Κακαὶ χώραι», αἵτινες σχιζόμεναι ὑπὸ ἀπειρῶν ρευμάτων καὶ ἀβύσσων διαπρέπουσι διὰ τὴν ἀγρίαν ὠραιότητά των, καὶ ἐν τῇ ΝΔ γωνίᾳ τὰ «Μαῦρα βουνά», τὰ ὁποῖα ὑψούμενα εἰς 2000 μ. καὶ πλέον ἔχουσι πλουσιώτατα μεταλλεῖα. Τὴν Δ. διατταυρώνει ὁ Β σιδηρόδρομος τοῦ Εἰρηνικοῦ. Πρωτεύουσα εἶνε Ῥάγκιτων (3 431 κατ. τῇ 1880) ἐπὶ τοῦ Μισσουρή, ἐφ' οὗ κεῖται καὶ τὸ Μίσαρκ, σταθμὸς τοῦ σιδηροδρόμου. Ἡ Δ. διοικεῖται ὑπὸ τοποτηρητοῦ διοριζομένου ὑπὸ τῆς ἐν Βασιγκτῶνι κυβερνήσεως, ἥ δὲ νομοθετικὴ συνέλευσις ἐκλέγεται ὑπὸ τῶν κατοίκων. [Μ.Σ.]

Δακότης. Ὄνομα Ἰνδῶν τῆς Β Ἀμερικῆς, ἀνηκόντων εἰς τὴν φυλὴν τῶν Σιού (βλ. λ.).

Δακράκτα (Β ο τ.) κοινὴ ὀνομασία ἐπὶ τῆς Οἰτῆς Πασχαλίδος τῆς εὐόσμου (*Primula suaveolens* Bert.). [Θ.Χ.]

Δάκρυα Χριστοῦ, *Lacrimae Christi*, περίφημος νεαπολιτικὸς οἶνος, οὕτως ὀνομαζόμενος ἀπὸ τῆς σταφυλῆς *Lacrima* καὶ τῆς μονῆς περὶ ἣν φέται αὐτὴ. Ὁ γνήσιος παράγεται εἰς ἐλαχίστην ποσότητα καὶ εἶναι πολυτιμώτατος. Ὅτι τὸ αὐτὸ ὅμως ὄνομα πωλοῦνται καὶ ἄλλα εἴδη οἶνων τῆς Νεαπόλεως κατωτέρως ποιότητος.

Δακρυκὰ ὄργανα. Συνίστανται ταῦτα ἐκ τῶν ἐξῆς μερῶν: 1) ἐκ τοῦ δακρυοποιοῦ ἁδένος, καταλεγόμενου εἰς τοὺς βοτρυειδεῖς καὶ κατακηνούντος ἐν τῇ δακρυκῇ βόθρῳ τοῦ μετωπιαίου ὁστού, συγκαίμενου δὲ ἐκ δύο ἀλλήλοισ ἐπικειμένων μερῶν. τοῦ ἄνω δακρυοποιοῦ ἁδένος, ἔχοντος ὄγκον σμικρὸς ἀμυγδαλῆς, χροῖαν δ' ὠχρὰν βόδιζουσαν, καὶ τοῦ κάτω δακρυοποιοῦ ἁδένος ὑποφαίου τὴν χροῖαν καὶ ἔχοντος ὄγκον φασιδίου· β') ἐκ τῶν ἐκφορητικῶν πόρων τοῦ δακρυοποιοῦ ἁδένος, ὧν οἱ μὲν τοῦ ἄνω δακ. ἁδένος ἀποτελοῦντες 3—5 στελέχη ἐκβάλλουσιν ἐν τῇ ἐξῷ μέρει τοῦ κολπώματος τοῦ ἐπιπεφυκότος τοῦ ἄνω βλεφάρου, οἱ δὲ τοῦ κάτω δακ. ἁδένος πόροι ὄντες 20—25 δὲν ἐκβάλλουσιν ἀμέσως εἰς τὸν ἐπιπεφυκότα ἀλλ' ἀναστοματῶνται πρὸς τοὺς ἐκφορητικοὺς πόρους τοῦ ἀνωτέρου ἁδένος· γ') ἐκ τοῦ δακρυϊκοῦ λημνίου οὗ, χώρου περιλαμβανομένου μεταξὺ τῶν δακρυϊκῶν φυλάτων καὶ τοῦ ἔσω κανθοῦ, ἐφ' οὗ ἔρθονα μὲν ὄντα τὰ δάκρυα ῥέουσι κατὰ τοῦ προσώπου, συνήθως δὲ ἀπορροεῖνται ὑπὸ τῶν δακρυϊκῶν σημείων· δ') ἐκ τῶν δακρυϊκῶν πόρων, ἐκ τῶν πόρων, οἵτινες δύο ὄντες, ἐκότεροι ἐν ἐκότερῳ βλεφάρῳ, ἔρχονται ἀπὸ τῶν δακρυϊκῶν σημείων, ὄντων σμικροτάτων τρημάτων καὶ κειμένων ἐκότερου ἐν τῇ κέντρῳ τοῦ δακρυϊκοῦ φύματος, καὶ μετὰ παρῖν 7—9 χμ. συνέχονται· ἀμφοτέροις εἰς ἐν κοινὸν στέλεχος κατὰ τὸν ἔσω κανθόν, ὅπερ ἐκβάλλει εἰς τὸν ἀσκὸν τῶν δακρυῶν· ε') ἐκ τοῦ δακρυοδόχου ἁσκού, ὅστις κυλινδρικός θύλακος ὧν κεῖται ὑπὸ τὸ δέρμα ἐγγυτάτω τοῦ ἔσω κανθοῦ ἐν τῇ κατὰ τὸ πρόσθιον μέρος τοῦ ἔσω τοιχώματος τῆς πυελίδος ὁμοούμφῳ αὐλακί, καὶ ἔχει τὸν μὲν πυθμένα πρὸς τὰ ἄνω, τὴν δὲ κορυφὴν πρὸς τὰ κάτω, συνεχομένην τῇ ῥινικῇ πόρῳ συλλέγονται δ' ἐν αὐτῇ τὰ δάκρυα· ς') ἐκ τοῦ ῥινοδακρυϊκοῦ πόρου, ὅστις σιλήν ὁστέινος ὧν ἐκτείνεται ἀπὸ τοῦ κατωτέρου ἔκρου τοῦ ἁσκού τῶν δακρυῶν μέχρι τοῦ ἀνωτέρου μέρους τοῦ κάτω ῥινικοῦ πόρου, ἐνθα ἐκβάλλει. [Δ.Χ.]

Δακρυοκυστίτις. Φλεγμονὴ τοῦ δακρυοδόχου ἁσκού ἐμφανιζομένη ὡς τὰ πολλὰ ὑπὸ μορφήν χρονίαν, χαρακτηριζομένη δὲ ὑπὸ συλλογῆς ὑγροῦ βλεννοπονώδους ἐν τῷ δακρ. ἁσκού, ὡς ἐξ οὗ οὗτος διογκοῦται βεβημένῳ, τὰ δὲ δάκρυα ἐκτρεπόμενα τῆς φυσικῆς ὁδοῦ χέονται κατὰ τοῦ προσώπου. Τὸ πάθος ἐν γέ-

ναι λίαν επίμονον καὶ δυσίατον ὑπάρχει. [Α.Χ.]

Δάκρυον ἢ δάκρυα, τὸ ὑπὸ τῶν δακρυοποιῶν ἀδένων (βλ. δακρυϊκὰ ὄργανα) ἐκκρινόμενον ὕγρον, ἄχρουν, ὑδάτμυρον καὶ ἀλκαλικὸν τὴν ἀντίδρασιν. Τὰ Δ. ἐκκρίνονται συνεχῶς τοῦτο μὲν δι' ἐρεθισμοῦ τοῦ δακρυϊκοῦ νεύρου, τοῦ ὑποδερματικοῦ τῶν μύλων τῶν παρειῶν καὶ τῆς αὐγενικῆς μοίρας τοῦ μεγάλου συμπαθητικοῦ, εὐ ἕνεκα τὰ προκείμενα νεύρα καλεῖται νεύρα τῆς ἐκκρίσεως τῶν Δ., τοῦτο δὲ δι' ἐρεθισμοῦ τῆς συστοίχου πλευρᾶς τοῦ τῆς ρινὸς βλεννογόνου ὕμενος. Ἐκ τοῦ δακρυοποιοῦ ἀδένος τὰ δάκρυα φερόμενα διὰ τῶν ὀφθαλμῶν ἐν τῷ ὀφθαλμῷ δακρυϊκῶν ὀργάνων (βλ. λ.) ἐνθι-νὸν μὲν καθάιρουσιν ἀκαταπαύστως ἐπιπολῆς τὴν κερατοειδῆ χιτῶνα, ὥπως τηρήσῃ τὴν διαγράναιαν αὐτοῦ, ἐνθιεν δὲ διωγνύουσι τὸν βολ-βὸν τοῦ ὀφθαλμοῦ, ἀποσοδοῦντα τὴν ἐκ τῆς προ-στροφῆς τῶν βλέφαρων ἐπὶ τοῦ ὀφθαλμοῦ βλά-στην τουτοῦ, τέλος δὲ συμπαρασύρουσι τὰ τυγνὸν ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ βολβοῦ ἐπικολλῶντά αὐτὰ ἄλλοτρια σώματα. — Ἐξωτερικὸς ἐρεθισμὸς ἐκ τοῦ φωτός, ἐρεθιστικῶν αερίων κ.λ. ἐτι δὲ αἱ ἥθικαι συγκινήσεις συνεπάγονται κατ' ἀνά-κλιπιν ἀφθονιωτέραν τὴν ἐκκρίσιν τῶν Δ. Ἀ-τίνα τίτε ὑπερεκχειλίζοντα καταρρέουσιν ἐξω τοῦ ὀφθαλμοῦ.

Δακρυοποιὰ ὄργανα, οἱ τὰ δά-κρυα ἐκκρίνοντες ἀδένες. Βλ. δακρυϊκὰ ὄργανα.

Δακτυλιδίνη (Χημ.) ἡ διγυταλίνη (Digitalin). Τὸ δραστικὸν πικρὸν ἀλκατοι-δὲς τῆς δακτυλίτιδος παράγει ἔμετον, ζάλην καὶ σπασμούς. Ἐν τῷ ἔμπροίμῳ φέρεται γαλ-λικὴ Δ. διαλυτὴ εἰς ὕδωρ καὶ γερμανικὴ Δ. ἀδιαλυτὴ εἰς ὕδωρ. [Ο.Α.Ρ.]

— (Φαρμακολ.) Αἱ ὑπὲρ τὴν ἐπινομιάν Δ. εἰς τὸ ἔμπροσθεν φερόμεναι οὐσίαι διαφέρουσιν καὶ κατὰ τὴν φυσιολογ. ἐνέργειαν, κοινὸν δὲ μόνον ἔ-χουσι τὴν ἐκ τῆς δακτυλίτιδος ἐξαγωγήν αὐτῶν. Εἶναι λοιπὸν τὰ μάλιστα ἐνδιαφέρον νὰ ὀρί-σθῃ τί εἶναι δακτυλιδίνη. Ἐν τῇ δακτυλίτιδι ἐνυπάρχει μεταξὺ ἄλλων ἐναργῶν στοιχείων ἡ κρυσταλλικὴ δακτυλιδίνη, ἡ ἄμορφος δακτυλι-δίνη ἢ δακτυλιδεῖνη κ.λ. Ἐν Γερμανίᾳ δο-μάζουσι δακτυλιδοδοξίνην (digitoxine) ὅτι ἐν Γαλλίᾳ καλεῖται δακτυλιδεῖνην (digitaline) καὶ ἀντιστρέφως τὴν γαλλικὴν δακτυλιδεῖνην (digitaloïne) καλοῦσιν ἐν Γερμανίᾳ δακτυ-λιδίνην. Προτιμώτερον νὰ παραγγέλλωμεν ἐν τῇ πράξει τὴν ὑπὸ τοῦ γαλλ. φαρμακευτικοῦ κώδικος ἀναγραφείμενην νῦν digitaline chlo-roformique, ἄμορφον ἢ κρυσταλλικὴν, ἥτις εἶναι τέλειον ἐν τῷ ὕδατι ἀδιάλυτος, διαλυτὴ δὲ ἐν τῷ αἰνοπνεύματι (1 : 25) καὶ ἐν τῷ χλω-ρορρμῷ, ἐνθ' ἡ γερμανικὴ δακτυλιδίνη (= γαλ-λικὴ δακτυλιδεῖνη) εἶναι διαλυτὴ ἐν ὕδατι. Τὸ ζήτημα εἶναι σπουδαιότατον, διότι νωότατα πειράματα μὲς ἐδίδαξαν ὅτι ἡ γαλλ. δακτυ-λιδίνη εἶναι εἰκοσάκις δραστηριωτέρα τῆς ἐν

ὑδατι διαλυτῆς γερμανικῆς. Πρὸ τῆς συντά-ξεως τοῦ τελευταίου γαλλ. κώδικος, ἐγνώρι-ζον ἐν Γαλλίᾳ δύο εἶδη δακτυλιδίνης, τὴν κρυ-σταλλικὴν νατιβέλλειον (Nativelle) καὶ τὴν ἄμορφον ὁμόλλειον (Homolle καὶ Queven-ne), σκεῦασμα ἐπίσης ποικίλον. Σήμερον ὁ νέος γαλλ. κώδιξ ἀναγράφει μόνον τὴν ἐν τῷ χλωρορρμῷ τέλειον διαλυτὴν δακτυλιδίνην (digitalines chloroformiques), κρυσταλ-λικὴν ἢ ἄμορφον. Ἀμφοτέρων τούτων ἡ φυ-σιολογικὴ ἐνέργεια εἶνε σχεδὸν ἡ αὐτή. Ἡ τοῦ γαλλ. κώδικος δακτυλιδίνη, κρυσταλλικὴ ἢ ἄμορφος, ἦν καὶ θέον νὰ ἀναγράφωμεν ὡς σκεῦασμα σταθερὸν, παρέχεται ἀπὸ $\frac{1}{10} - \frac{5}{10}$ τοῦ ὑπογυλιγογράμματος εἰς κοκκία ὧν ἕκαστον περιέχει $\frac{1}{10}$ τοῦ ὑπογυλιγογράμματος. Παραγ-γέλλονται 1—5 τοιαῦτα δι' ἡμέρας. Ἡ Δ. ἔ-χει φυσιολογικὴν ἐνέργειαν καὶ ἐνδείξεις οἷας καὶ ἡ δακτυλίτις (βλ. λ.). Ἐγέτω δὲ ὁ πρα-κτικὸς ἱατρός ἐν τῇ νῷ τὴν λίαν ἐπιφοδὸν ἀ-θροιστικὴν τοῦ φαρμάκου ἰδιότητα καὶ ὅτι τὰ διὰ Δ. δηλητηριαζόμενα ζῶα καὶ διὰ μεγάλων ἀκῆμ δόσεων, θνήσκουσι πολλὰς ὥρας, συ-χνότατα δὲ πολλὰς ἡμέρας ἀπὸ τῆς λήψεως τοῦ φαρμάκου (G. Barbet). [Β.Π.]

Δακτυλιογλυφία. Βλ. Στραγγιδογλυφία.

Δακτυλιοειδὴς ἢ κρικοειδὴς

χόνδρος (Ἄνατομ.). Ὁ κατώτερος τῶν ἀποτελούντων τὴν σκελετὸν τοῦ λάρυγ-γος χόνδρων, ἔχων σχῆμα δακτυλίου, ὀρίζον-τίως διηυθετημένου, εὐ ὁ μὲν κύκλος εἶναι ἔμπροσθεν, ἡ δὲ πυσίλις ὀπίσθεν, καίμενος κά-τωθεν τοῦ θυρεοειδοῦς χόνδρου καὶ ἄνωθεν τῆς τραχείας. Ἡ ὀπισθία ἐπιφάνεια τῆς πυσι-λίδος διήρηται καθέτως διὰ τῆς μέσης ἀ-κάνθης εἰς δύο ὑποκίλους ἐπιφανείας, τὰ ἐν τῷ π. μ. α., χρησιμεύουσας πρὸς πρόδρ-ουσιν τοῦ ὀπισθίου κρικοαρυτινοειδοῦς μυός. Ἡ ἔσθθεν ἐπιφάνεια τοῦ χόνδρου ὑπαλείφεται ὑπὸ τοῦ βλεννογόνου ὕμενος τοῦ λάρυγγος. Τὸ ἀνώτερον χεῖλος ὀπίσθεν μὲν ἀρθροῦται μετὰ τῶν ἀρυτινοειδῶν χόνδρων, ἔμπροσθεν δὲ συνάπτεται μετὰ τοῦ κατωτέρου χείλους τοῦ θυρεοειδοῦς χόνδρου διὰ τοῦ κρικοθυρεοει-δοῦς συνδέσμου. Τὸ δὲ κατώτερον χεῖλος συν-δέεται διὰ τοῦ κρικοτραχειακοῦ συνδέσμου πρὸς τὸ πρῶτον χόνδρινον ἡμικρῖκον τῆς τραχείας. [I.110.]

Δακτυλιοθήκη, συλλογὴ ἐπεξεργασμέ-νων δακτυλίων. Τοιαῦτα συλλογαὶ κατηρτί-σθησαν τὸ πρῶτον μετὰ τοὺς χρόνους Ἀλε-ξάνδρου τοῦ Μεγάλου, καθ' οὓς ἡ δακτυλιογλυ-φία ἐφθασεν εἰς μεγάλην τελειότητα, ἐκ τῶν πρώτων δ' ἀνταίρεται ἡ συλλογὴ τοῦ Μιθρι-δάτου ἣν κομίσας εἰς Ῥώμην ὁ Περμπήιος ἀ-νέθηκεν ἐν τῷ Καπιτωλίῳ τῷ Διὶ. Κατὰ τὸν Μεσαίωνα οἱ θησαυροὶ τῶν Δ. ἐχρησιμοποιοῦντο ὡς κόσμημα ἀντικειμένων καὶ σκευῶν ἰδία

ἐκκλησιαστικῶν. Τὴν πρώτην δὲ νεωτέραν Δ. ἱδρυσαν οἱ Μεδικοί ἐν Ἰταλίᾳ. Ἐκ τῶν νῦν δημῶν ἐν ταῖς εὐρωπαϊκαῖς πρωτεύουσιν Δ. πολυτιμωτάτη εἶναι ἡ τῆς Βιέννης.

Δακτυλιομαντεύα ἡ τέχνη τοῦ διὰ μαγικῶν δακτυλίων μαντεύεσθαι· παρὰ τοῖς ἀρχαίοις. Ὁ μάντις μετὰ τὰς εἰδικὰς εὐχὰς ἐκίει τὸν δακτύλιον ἐξηρηγμένον ἀπὸ νήματος ἄνωθεν πίνακος κυκλικοῦ, εἰς οὗ τὴν περιφέρειαν ὑπῆρχον τὰ γράμματα τοῦ ἀλφαβήτου, ὥς οὗ ὁ δακτύλιος ἐδείκνυνεν ἐν τῶν γραμμάτων. Τὸ τοιοῦτον ἐπανελαμβάνετο πολλάκις, μεθ' ὃ συνδυάζων ὁ μάντις τὰ ὑποδειχθέντα γράμματα συνέτασσε τὴν ἀπάντησιν εἰς τὸν συμβουλευόμενον.

Δακτύλιος (Ἄ ν α τ ο μ.). Ὁπλὴ ἡ μάλλον πόρος διασταλτός, ἔχων μῆκος 2 ἐμ., δι' οὗ τὸ ἀπευθυμένον τελευτᾷ πρὸς τὰ κάτω, κείμενος 2—3 ἐμ. ἔμπροσθεν τοῦ κόκκυγος, ἔσθθεν μὲν ὑπαλειφόμενος ὑπὸ τοῦ βλεννογόνου, ἔσθθεν δὲ περιεβαλλόμενος ὑπὸ τοῦ δέρματος, ὅπερ τῇ συστολῇ τοῦ ἔξω σφιγκτήρος μύος διατελεῖ συνεπτυγμένον, ἀποτελοῦν περὶ τὸν δακτύλιον πτυχᾶς ἀκτινωτάς. Ἐνθα δὲ ὁ βλεννογόνος τοῦ δακτύλιου μεταβαίνει ἐπὶ τὸν τοῦ ἀπευθυμένου, σχηματίζονται μικραὶ πτυχαὶ τοξοειδεῖς, ἔχουσαι τὸ κοῖλον πρὸς τ' ἄνω, αἱ μὲν ν ο σ ε ἰ δ ε ἰ β α λ β ἰ β ε ς ἡ Μ ο ρ γ ἄ ν ε ἰ ο ἰ κ ὠ λ π ο ἰ, χωριζόμεναι ἀλλήλων διὰ πτυχῶν προσχυρῶν, καθέτων, τῶν Μοργανείων στύλων. Περί τὸν δακτύλιον ὑπάρχουσι δύο μύες, ὁ ἑσώ, ἀποτελούμενος ἐκ λείων, καὶ ὁ ἔξω, συνιστάμενος ἐκ γραμμωτῶν μυϊκῶν ἰνῶν, οἵτινες συγκλείουσι τὸν δακτύλιον, διατελλόμενον ὑπὸ τοῦ ἀνελκτῆρος τοῦ δακτύλιου μύος. Τὰ ἄγγεῖα καὶ τὰ νεύρα τοῦ Δ. κοιλούνται αἰμορροειδῆ. [I.110.]

Δακτυλὶς (Β ο τ.), *Dactylis*, L., γένος Ἀγρωστωδῶν. Ἐν Εὐρώπῃ ἐν μόνον εἶδος, Δ. ἡ σφαιρωτὴ (*D. glomerata* L., κοινῶς Κούλουρι ἐν Κύνῳ), κοινότατον καὶ ἐν Ἑλλάδι, ἐπιτηδεῖον δὲ πρὸς νομὴν. [Θ.Χ.]

Δακτυλιομοῦς ὀνομάζεται ἐν τῇ ἐνοργάνῳ μουσικῇ ἡ διάταξις τῶν δακτύλων. Ὁ Δ. ἔχει μεγίστην σημασίαν διὰ τὴν καλὴν ἐκτέλεσιν, δι' ὃ σημαίνεται καὶ πολλάκις ἐν τοῖς μουσικοῖς τεμαχίοις δι' ἀριθμῶν δοιζόντων τὸν δι' ὀρισμένον τόνον χρησιμοποιητέον δακτύλον.

Δακτυλίτις (Β ο τ.), *Digitalis* L., γένος τῆς οἰκογενείας τῶν Γρομφαδιῶν. Τὸ εἶδος ποῦδης πολυετῆς ἡ διετὴ ἀνὰ τὴν Εὐρώπην καὶ Ἀσίαν. Τὰ ἄνθη εὐεῖδῃ δακτυλῆθροειδῇ σχηματίζοντα μακρὸν στάχυν. Τὸ γυναιότατον εἶδος εἶναι Δ. ἡ πορφυρὰ (*D. purpurea* L.) φερόμενη ἐν τῇ μέτῃ Εὐρώπῃ καὶ ἐνέχουσα τὴν δηλητηρίον Δακτυλιδίνην (βλ. λ.) θερμπευσμένη δὲ καὶ ὡς κόσμος. Ἐν Ἑλλάδι φύονται ἄλλα εἶδη, ἰδίως Δ. ἡ ἰώδης (*D. fer-*

ruginea L.) καὶ Δ. ἡ λειωτὴ (*D. laevigata* W. K.) συχνότατα ἀμφοτέρω ἐν ὄρειοις, τόποις κοινῶς δὲ Κορακόχορτον καὶ Χελιδονόχορτον καὶ Πουντόχορτον ὀνομαζόμενα· σπανιωτέρω εἰσιν ἐν Μακεδονίᾳ καὶ Θεσσαλίᾳ Δ. ἡ ἐριότριχος (*D. lanata* Ehrh.) καὶ Δ. ἡ ἀμφίβολος (*D. ambigua* Murr.). [Θ.Χ.]

— Ἡ Δ. εἶναι σπουδαῖον φάρμακον· ἐνέχει δὲ κύρια μὲν στοιχεῖα τὴν δακτυλιδίνην, τὴν δακτυλινὴν (*digitonine*), τὴν δακτυλιδεΐνην, οὐσίας σακχαρογόνους, καὶ τὴν δακτυλιδιοξίνην, τὸ δραστηκιώτατον καὶ δηλητηριωδέστατον πάντων τῶν στοιχείων· δευτερεύοντα δὲ σάκχαρον λευκόμα, δεψικὸν δξύ ἄλατα. Ἡ πρὸς φαρμακευτ. χρῆσιν Δ. συλλεγέσθω ὀλίγον πρὸ τῆς ἀνθήσεως καὶ φυλλασσέσθω καλῶς.

Ἡ Δ. εἶναι πολυτίμον φάρμακον πρὸς πάθη τινὰ τῆς καρδίας παρ' οὐδενὸς ἄλλου ἐκ τῶν οὕτω δὴ καλουμένων τονωτικῶν τῆς καρδίας δυνάμενον ν' ἀντικατασταθῇ. Ἀλλ' ἀφ' ἑτέρου εἶναι ἀληθὲς ὅτι πρὸς ἄλλα τῆς καρδίας πάθη οὐ μόνον ἀνωφελὲς εἶναι ἡ τῆς Δ. χρῆσις, ἀλλὰ καὶ ἐπιβλαβὲς δύναται νὰ ἀποβῇ. Καθόλου εἰπεῖν ἐνδεκνυται· ἡ Δ. ὅταν πρόκηται ἐπὶ καρδιακῶν παθῶν ἡσέων νὰ καταπολεμησώμεν τὴν ἀδυναμίαν τοῦ καρδιακοῦ μύος καὶ τὰ ἐκ ταύτης ἐπακολουθήματα· ἤτοι πρὸς τὴν μυοκαρδίτιδα, τὴν ἐκφυλὸν πύκνισιν τῆς καρδίας, τὸν βρογχικὸν κατάρρουσιν μετὰ ἐμφυσήματος, τὴν περικαρδίτιδα. Ἀλλοτε παρέχεται ὡς διουρητικόν, ἀντιπυρετικόν καὶ τέλος ὡς αἰμοστατικόν. Ἰστέον δ' ὅτι ἡ τοῦ φαρμάκου ἀπορρόφησις εἶναι βραδεύα, τῆς ἐνεργείας αὐτοῦ ἐμφανιζόμενης 24—48 ὥρας ἀπὸ τῆς λήψεως καὶ ὅτι εἶναι ἐπιφοδὸς ἡ ἀθροιστικὴ ἰδιότης αὐτοῦ, ἡ ἄθροισις δηλ. τῶν δραστηκῶν στοιχείων ἐν τῷ ὀργανισμῷ συνεπείρ βραδείας ἀπεκρίσεως αὐτῶν. Ἡ τῆς Δ. ἐπίδρασις ἐξακολουθεῖ ἐπὶ μακρὸν ἐτι χρόνον (8—14 ἡμέρας) μετὰ τὴν διακοπὴν τῆς χρήσεως τοῦ φαρμάκου. Ἰστέον προσέτι ὅτι ἡ τῆς Δ. ἐνέργεια εἶναι διάφορος ἀναλόγως τῆς μορφῆς, ὅπ' ἢν χορηγῆται (κόνις, ἐγχύμα, κλ.), ὅτι ἡ τῶν ἀνθρώπων δεκτικότης πρὸς αὐτὴν ποικίλλει μεγάλως καὶ ὅτι μετὰ τῶν σταθερίων τῆς ἐνεργείας συμπτωμάτων εἶναι ἡ βλάβη τῶν πεπτικῶν ὀργάνων καὶ αἱ τῶν αἰσθησέων ἀλλοιώσεις. Ἡ Δ. παραινεῖ εἰς ναυτικὴν καὶ ἔμετον καὶ διήροισιν καὶ γεννᾷ μαρμαρυγοῖαν καὶ διπλωπίαν καὶ ἀμαύρωσιν καὶ τῆς ἥριδος διαστολὴν, διαταραχὰς περὶ τὴν ἀκοὴν καὶ ἄλλα φαινόμενα.

Δίδεται δὲ ἡ Δ. εἰς κόνιν ἀπὸ 1/2—2 σιτ. δις ἡ τρίς τῆς ἡμέρας· εἰς ἐγχύμα (ἀπὸ 6—30 σιτ. ἐν οὗγ. 6 ὕδατος)· εἰς βάμμα μέχρι 1—1 1/2 ὄρ. δι' ἡμέρας· εἰς βάμμα αἰθέριον μέχρι 40 σταγ. δι' ἡμέρας καὶ εἰς ἐκχύλισμα μέχρι 15 σιτ. δι' ἡμέρας.

Πρὸς θεραπείαν τῆς διὰ Δ. δηλητηρίασεως οὐδὲν ἔχομεν βέβαιον ἀντίδοτον. Ἐνδείκνυνται

τὰ ἐμετικά, ἡ τοῦ στομάχου κένωσις διὰ γαστρανγλίας, ἡ ταννίνη, ὁ αἰθέρ, ἡ καφές, ἡ καφουρά, ἡ ἀνισούχος ἀιμμωνία, τὰ ἐπὶ τοῦ δέρματος ἀντισπαστικά, κ.λ. [Β.Π.]

Δακτυλιωτοὶ σαῦροι (Ζωολ.) (Amphibana). Ἐχουσι σώμα ἐπίμηκες ὀφιοειδὲς καλυπτόμενον ὑπὸ σκληροῦ δέρματος γυμνοῦ, διαιρουμένου εἰς δακτυλίους δι' αὐλάκων ἐγκαρσίων ἀναστοιμουμένων μετ' ἄλλων ἐπιμήκων. Μόνον ἡ κεφαλὴ καὶ ἡ δέξη ἔχουσι μεγάλας πλάκας· στέρνον στεροῦνται. Εἶναι ζῶα ἀκίνητα βιοῦντα ὑπογείως ἐν Β. ἀμερ. νότιον Ἀμερικὴ καὶ Γουινέα [N.A.]

Δάκτυλοι (Ἀνατομ.). Αἱ πέντε προσεκδοκαί, εἰς ἃς ἀπολήγουσι τὰ ἄκρα τῆς χειρὸς, καὶ τοῦ ποδός, καλούμεναι ἐπὶ μὲν τῆς χειρὸς ἐκ τῶν ἔξω πρὸς τὰ ἔσω, ἀντίχειρ ἢ μέγας, λιχάνος, μέσος, παράμεσος καὶ μικρός ἢ ὠτίτης, ἐπὶ δὲ τοῦ ποδός ἐκ τῶν ἔσω πρὸς τὰ ἔσω, μέγας, δεύτερος, τρίτος ἢ μέσος, τέταρτος ἢ παράμεσος καὶ πέμπτος ἢ μικρός ἢ ἔσχατος. Τὰ ἀποτελοῦντα τοὺς δακτύλους δοτὰ καλοῦνται φάλαγγες ἢ σφυαλίδες. Ἐκαστος δὲ τῶν δακτύλων ἀπαρτίζεται ἐκ τριῶν φάλαγγων, πλὴν τοῦ ἀντίχειρος (ἐπὶ τῆς χειρὸς) καὶ τοῦ μεγάλου (ἐπὶ τοῦ ποδός), ἀποτελουμένων ἐκ δύο. Καλοῦνται δὲ πρῶτη, δευτέρα καὶ τρίτη, ἀριθμοῦμεναι ἐπὶ μὲν τῆς χειρὸς ἐκ τῶν ἄνω πρὸς τὰ κάτω, ἐπὶ δὲ τοῦ ποδός ἐκ τῶν ὀπίσω πρὸς τὰ πρόσω. [I.ΠΘ.]

Δάκτυλος (Βοτ.) εἰσὶν οἱ καρποὶ φοίνικος τῆς δακτυλιδίου (βλ. λ.). κοινῶς τὴν σήμερον γουμάδες. [Θ.Χ.]

Δάκτυλοι Ἰθαῖοι ἐκαλοῦντο φρυγικοὶ δαίμονες, ὑπηρετοὶ τῆς ἰθαίας μητρὸς (Κυβέλης), οἵτινες ὑπὸ τῶν μύθων παριστάνονται ὡς ἐφευρέται τῆς μεταλλουργίας, ἐθωροῦντο δὲ ὡς καλλιτέχναι καὶ ὡς μάγοι. Ἐπειδὴ δὲ ἡ Κυβέλη συνεχέτο μετὰ τῆς Ἑρας, συγχέονται καὶ οἱ Δ. μετὰ τῶν ὑπηρετῶν ταύτης, τῶν Κουρήτων καὶ Κορυδαντῶν.

Δακτυλόπτερος. Ἰδ. Ἰχθυόσιπτάμενοι.

Δάκτυλος, εἰς ἀμοιότητα πρὸς τοὺς τῆς χειρὸς δακτύλους, ἐκλήθη ὑπὸ τῶν ἀρχαίων ὁ ἐκ μίας μικρᾶς καὶ δύο βραχειῶν συλλαβῶν ἀποτελούμενος μετρικὸς πούς. Ὡς τετρασημῶς ἀπὸ θέσεως (ἐν ᾗ προηγείται ἡ μικρὰ συλλαβὴ) διακριτέος ὑπὸ τοῦ ἀναπαιστού (τετρασημῶς ἀπὸ ἄρσεως). Εἰς τοὺς δακτυλικούς στίχους ὑπάγονται ἰδίως τὸ δακτυλικὸν ἑξάμετρον καὶ Πεντάμετρον (βλ. τὰς λ.).

Δάλ. Χώρα τῆς Σουηδίας συνορεύουσα Δ. πρὸς τὴν Νορβηγίαν, Α. πρὸς τὴν Βένερ λίμνην, καὶ ἀνήκουσα εἰς τὴν ἐπαρχίαν Ἑλσινγκ. Ἐχει ἐμβαδὸν 4180 τ.χμ. καὶ (1880) 85224 κατ. Τὸ ΝΑ μέρος εἶνε εὐφορὸς πεδιάς, τὸ δὲ ὑπό-

λοιπον δρεινὴ γῶρα καλυπτομένη ὑπὸ βαςῶν καὶ διατεταμένη ὑπὸ πολλῶν λίμνων. [Μ.Σ.]

Δάλαϊ-Δάμα. βλ. Βουδέτιμας.

Δάλαϊ-Νόορ. δηλ. Ἄγία λίμνη, ὀνομάζεται λίμνη τῆς ΒΑ Μογγολίας, ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Χάλκας, πλησίον τῶν ρωσσικῶν συνόρων. Ἐχει μῆκος 60 χμ., πλάτ. 60 καὶ περιφέρειαν 360 χμ. Τὸ ὕδωρ αὐτῆς εἶνε ἀλμυρὸν. [Μ.Σ.]

Δαλαμανάρα. Χωρίον τοῦ δήμου Ἀργείων, ἀπέχον τῆς ἑδρας ΝΑ ὥρ. 1. Κεῖται ἐν τῷ ἀργολικῷ πεδίῳ ἐπὶ τῆς δημοτικῆς ὁδοῦ εἰς Ἀργεὺς εἰς Ναυπλίου καὶ πλησίον τοῦ σιδηροδρόμου, οὗ ἡ στάσις ἀριστερὰ κατὰ τὸ 57 χιλιομέτρον. Κάτοικοι 616. Προϊόντα δημ. καρποί, βάμβαξ, καπνός, λάχανα καὶ ὀλίγα λαμβάνια καὶ πορτοκάλια.

Δαλβεκλέρ. Χωρίον τῆς Μακεδονίας ἐν τῷ διαμερίσματι Βιτωλίων, ἔχον 860 κατ. χριστιανούς. [Μ.Σ.]

Δαλβεργεία (Βοτ.), Dalbergia L., γένος Κολοδρανθῶν· δένδρα τῶν τροπικῶν ἢ τῆς δυτικῆς Ἀφρικῆς Δ. τὸ μελανόξυλον (D. Melanoxylon Perot.) παρέχει ἔλαιον μέλαν σκληρότατον γνωστὸν ἐν τῇ ἐμπορίᾳ ὡς ἑδενος τοῦ Σενεγάλ. [Θ.Χ.]

Δαλβεργεία. Παιτημέγεις δένδρον τῆς οἰκογενείας τῶν Ψυχανθῶν, ἔχον φύλλα πτερύχιδι περιτοκατάληκτα. ἔνθη λευκὰ καὶ μικρὰ καὶ καρπὸν φασηλώδη. Ἡ Δ. (Dalbergia latifolia) εἶνε δένδρον τῶν ἀνατολικῶν Ἰνδῶν. Τὸ ξύλον αὐτῆς εἶνε κυανωπὸν ἢ ποικίον μέλαν, βραδυτέρον δὲ λαμβάνει χρώμα μέλαν βελὺ διασχιζόμενον ὑπὸ ἀνοικοχρῶν φλεβῶν. Εἶνε κατάλληλον ἰδίως διὰ τορευτικὰ ἔργα, ἀλλὰ χρησιμοποιεῖται καὶ εἰς τὴν ἐπιπλοουργίαν καὶ ἀντικαθίστησι τὴν ἑβενον. Εἰδ. κὼν βάρος 0, 577—0,908. [Χ.]

Δαλεΐα ἡ εὐμετάβλητος (Βοτ.) *Dahlia variabilis* Cav., φυτὸν τῆς οἰκογεν. τῶν Συνθέτων τῶν Κορυμβοφόρων. Ἡ πατρίς τῆς Δ. εἶνε τὸ Μεξικόν. ἔξ οὗ ἐπεμψε τὰς πρώτας φυματώδεις ῥίζας αὐτῆς μόλις τῷ 1789 ὁ βοτανικὸς Cervantes πρὸς τὸν συνάδελφόν του τὸν ἐν Μαδρίτῃ διευθυντὴν τοῦ βοτανικοῦ κήπου Cavanille ὑπὸ τοῦ ὁποῦ ἀφιερῶθη τὸ γένος εἰς τὸν σεσηθὲν βοτανικὸν Ἀνδρ. Dahl ἀργότερον ἐῴνομασθη καὶ Georgina ὑπὸ τοῦ Willdenow. Ἦνθησε δὲ πρῶτον τῷ 1791 ἐν Μαδρίτῃ. ἔκτοτε δὲ ἡ καλλιέργεια τῆς Δ. κατέστη γενικὴ εἰς τρόπον ὥστε κατέλαβεν αὐτὴ τὴν πρώτην θέσιν μετὰ τῶν φυτῶν τοῦ καλλιωπισμοῦ, ἀφ' ὧν μάλιστα ἡ κηπουρικὴ κατάρθωσις νὰ τελειοποιήσῃ οὐμασίως τὸ ἔνθος αὐτῆς ὡς πρὸς τὴν ὠραιότητα τῆς μορφῆς τῶν ἀνθικῶν κεφαλίδων, τὴν πληθώραν τῶν ἀνθηλίων καὶ τὸ πολυποικίλον τῶν χρωμάτων. Ὑπάρχουσιν ὑπὲρ τὰς 2000 ποικιλιῶν φερουσῶν πάντα σχεδὸν τὰ χρώματα

ἐκτός τοῦ κυανοῦ, καίτοι γέρας ἐκ χιλίων λιρῶν εἶχεν ὠρισθῇ ἐν Ἀγγλίᾳ διὰ τοιοῦτον ἐπίτευγμα. Ὁ πολλαπλασιασμός τῆς Δ. εἶνε εὐκόλως διὰ τῶν φυματωδῶν καὶ φακελλωτῶν ῥιζῶν αὐτῆς. αἱ τινες φυτεύονται παρ' ἡμῶν κατὰ Μάρτιον. Αἱ ῥίζαι αὐταὶ περιέχουσιν πολλήν τὴν Ἰνουλίνην εἰσὶν ἐξώδιμοι. [Θ.Χ.]

Δαλεκαρλία (τουρῆ Δαλάρνα) Ὁρεινὴ χώρα τῆς μέσης Σουηδίας, σχηματίζουσα τὴν ἐπαρχίαν Στόκα Κόππαρ βεργ ἡ Φαλου (ἐμβαδ. 30 041, κατ. 197 452 τῷ 1890). Διαρρέεται ὑπὸ τοῦ Δάλλε λφ, ὅστις πηγάζων ἐπὶ τῶν συνόρων τῆς Σουηδίας καὶ Νορβηγίας, διευρύνεται εἰς τὴν κάτω ῥοὴν του εἰς μεγάλης λίμνας καὶ μετὰ ῥοὴν 420 χμ. ἐκβάλλει Ν τοῦ Γέφλε εἰς τὴν Βοθνικὴν κόλπον· ἔχει καλλίστους λιμῶνις καὶ ἀμυγδαλεῖς κτηνοτροφίαν, ὁ δὲ κύριος πλοῦτος τῆς χώρας συνίσταται εἰς τὰ μεγάλα ἔαυα καὶ τὰ μεταλλουργεῖα, τὰ ὅποια παραγεύσι πολλὴν σίδηρον, χαλκὸν καὶ θύρον, ὡς καὶ ποσότητά τινα ἀργύρου καὶ χρυσοῦ. Οἱ κάτοικοι ἐπιζῆσκον διὰ τὴν ἐλιγάρκειαν, τιμωρίαν καὶ ἐπιμέλειαν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν ἀσχυρονομουσίην, φυλάττουσι δὲ ἀκόμη τὴν ἀρχαιοτάτην περιβολὴν των, ποικιλίζουσιν κατὰ τὰς διαφόρους κοινότητας, καὶ εἶναι κάλλιστοι τεχνῆται. [Μ.Σ.]

Δάλε, Κώμη τῆς Κύπρου, ἀπέχουσα 3 1/2 ὥρας ἀπὸ τῆς Λευκωσίας καὶ 4 ἀπὸ τοῦ Λάρνακος. Κατ. 670. Ἦν τῷ ὀνόματι αὐτῆς σφίζεται τὸ τοῦ ἀρχαίου Ἰδαλίου, μίξ τῶν διασημοτάτων ἐδρῶν τῆς Ἀρροβίης· τὰ ἐρείπια αὐτῆς ἐκτείνονται ἐπὶ δύο παρακειμένων λόφων, ὅπου εὐρέθησαν πλεῖστα ἀγάλματα καὶ σκεύη. Πρὸς Σκελληαρίου Κυπριακὰ Δ' σελ. 219. [Μ.Σ.]

Δάλεια (Χ η μ τ ε χ ν.). Βλέπε χρωστὶ καὶ εὐσταί· Ἀνιλίνης.

Δαλέας, Πόλις τῆς Ἰσπανικῆς ἐπαρχίας Ἀλμερίας, καίμην 10 χμ. ἀπὸ τῆς Μεσογείου ὑπὸ τῆς ὑπορείας τῆς Σιέρρας δὲ Γαδὸρ. Ἦχει (1877) 9361 κατ. [Μ.Σ.]

Δαλεϊά, βλ. Σαμψών.

Δαλένη, βλ. Ἰνουλίνη.

Δάλλεθ (Dalkeith), Πόλις τῆς σκωτικῆς κομητείας Ἑδιμβούργου, καίμην 20 χμ. ΝΑ ἀπὸ τοῦτου ἐπὶ τῆς συμβολῆς τοῦ Νοτίου καὶ τοῦ Βορείου Ἑσκ. Ἦχει 6400 κατοίκους σιδηροφυεῖα καὶ ἀνθρακωρυεῖα, ἐμπορίαν σιτηρῶν καὶ κτηνῶν κτλ. Πλησίον αὐτῆς καίται τὸ μεγαλοπρεπὲς ἀνάκτορον τοῦ θουκὸς Buccleugh [Μ.Σ.]

Δάλλας, Πρωτεύουσα τῆς ἑμῶν κομητείας τῆς Πολιτείας Τεξᾶ τῆς Β. Ἀμερικῆς. Καίται ἐπὶ τοῦ Τρίνιτι ποτ. καὶ εἶνε σταθμὸς σιδηροδρόμου. Ἦχει (1880) 10 358 κατ., μεγάλα σιδηρογυτήρια, κολλέγιον, ἱατρ. σχολὴν κλ. [Μ.Σ.]

Δαλλ' Ὀγγαρο (Francesco Dall' Ongaro), Ἰταλὸς ποιητὴς καὶ δημοσιογράφος, γενν. τῷ 1808 εἰς Μανουέ τοῦ Τρεβίζου. Σπουδάζας Θεολογίαν ἐγκατέλειπεν εἴτα τὴν ὑπηρεσίαν τῆς Ἐκκλησίας καὶ μετέβη εἰς Τεργέστην (1836), ὅπου ἔδρασε τὸ περιοδικὸν La Favilla καὶ ἔγραψε τὰ πρῶτα δράματα του. Ἐξορισθεὶς (1847) συνεπεία τῶν πολιτικῶν ἐνεργειῶν του, ἐξιδωκεν ἐν Βενετίᾳ τὸ περιοδικὸν Fatti e non parole καὶ ἐγένετο πρωταίτιος τῆς ἐπαναστατικῆς κινήσεως τῆς 11 Αὐγ. τῆς 1848, εἴτα δὲ διεκλύονεν ἐν Ῥώμῃ τὸν Monitore Romano. Καταβλήθη θείσης τῆς ἐπαναστάσεως κατέφυγεν εἰς τὸ ἐξωτερικόν, τῷ δὲ 1859 ἐπέστειψε καὶ διωρίσθη καθηγητὴς τῆς γραμματολογίας εἰς Φλωρεντίαν καὶ ὕστερον εἰς Νεάπολιν, ὅπου ἀπέθ. τῷ 1873. Μεταξὺ τῶν πολλῶν ἔργων του ἐγένοντο γνωστότατα Poesie (2., τ. 1840), Nouvelle (1869), διάφορα δράματα κτλ. [Μ.Σ.]

Δάλμανν (Friedr. Christoph Dahlmann), Διάσημος Γερμανὸς ἱστοριογράφος, γεν. τῷ 1785 ἐν Βίσμαρ. Σπουδάζας ἀρχαίαν φιλολογίαν, ἐγένετο ὑφηγὴς ἐν Κοπεγχάγῃ, τῷ δὲ 1812 ἤδη διωρίσθη ἐκτακτὸς καθηγητὴς τῆς ἱστορίας ἐν Κιέλν, καὶ ἐδουλόγη εἰς σπουδαιότατας μελέτας τῆς ἱστορίας τοῦ μεταίμνιου (Μελέται περὶ τῆς γερμανικῆς ἱστορίας, 2 τ. Ἀλτόνῃ 1822 κτλ.). Συγχρόνως δὲ κατεγίνεν ἐν τῇ σπουδῇ τῶν πολιτικῶν ἐπιστημῶν, καὶ τῷ 1829 προσκλήθη ὡς καθηγητὴς τούτων εἰς Γοττιγγην. Δὲν ἐγκατέλειπεν ὅμως διὰ τοῦτο τὰς ἱστορίας μελέτας του, ὧν πῶρισμα ἐξέδωκε τῷ 1830 ὑπὸ τὸν τίτλον Πηγὰς τῆς γερμανικῆς ἱστορίας. Μεγάλῃ δὲ ἐπιρροῇ ἀπέκρινε διὰ τῶν ὑπὲρ τῆς πολιτικῆς συνταγματικῆς ἐλευθερίας ἐνεργειῶν αὐτοῦ, αἱ τινες ἐπήνεγκον ἐν τούτοις καὶ τὴν ἀπὸ τῆς θέσεως τοῦ ἀπέλυσιν καὶ τὴν ἐκ τοῦ Ἀνοδεῖρου ἐξορισμὸν του (1837). Ἐγκατεστάθη νῦν εἰς Ἰέναν, ὅπου συνέγραψεν ἀριστοῦργημα ἱστοριογραφίας, τὴν Ἱστορίαν τῆς Δανίας (εἰς 3 τόμ., Ἀμβούργῳ 1840—3) διορισθεὶς τῷ 1842 καθηγητὴς τῆς ἱστορίας καὶ τῶν πολιτ. ἐπιστημῶν ἐν Βόννῃ, ἐξέδωκεν ἐνταῦθα μετὰ μεγίστης ἐπιτυχίας μέχρι τοῦ θανάτου του 1860, Διανοκὴν τινα ἐπήνεγκεν ἡ ἐπαναστάσις τοῦ 1848, καθ' ἣν διωρίσθη ἀντιπρόσωπος τῆς Πρωσίας ἐν τῇ Διήτῃ τῆς Φραγκφούρτης, μέλος τῆς Ἑθνικῆς Συνελεύσεως κτλ., ἐξετιμήθη δὲ μεγάλως διὰ τὴν φιλελευθερον ἀλλὰ καὶ δικαιοτάτην χαρακτῆρα ὡς καὶ διὰ τὴν πολυμάθειάν του. Ἔργα του ἐκ τῆς δευτέρας τοῦ βίου του ἐποχῆς εἶναι Ἱστορία τῆς ἀγγλ. ἐπαναστάσεως (Λειψία 1814) καὶ Ἱστορία τῆς γαλλικῆς ἐπαναστάσεως (Λειψία 1845). Ὁ Γ. εἶναι ὁ ἰδρυτὴς τῆς σχολῆς τῆς πραγματικῆς ἡ πολιτικῆς ἱστοριογραφίας. [Β.Ε.]

Δαλματία, Βασιλείον ἀνῆκον εἰς τὸ

στέρμα της Αυστριακής μοναρχίας, σχηματιζόμενον δὲ ἐκ παραλλήλου στενῆς χώρας, ἐκτείνουμένη· παρὰ τὴν Ἀδριατικὴν Θάλασσαν καὶ τῶν προσκειμένων αὐτῇ νησίων. Ἡ συνορεύει πρὸς τὴν Κροατικὴν, Ἀ πρὸς τὴν Βοσνίαν, Ἑρζεγοβίνην καὶ τὸ Μαυροβούνιον, Ν πρὸς τὸ Μαυροβούνιον. Ἡ ἀκτὴ εἶνε ὡς ἐπὶ πλείστον ἀπώματος, ἔχει ἐν τούτοις πλείστους καλὰς λιμένας καὶ ὄρμους. Οὐ μακρὰν δὲ τῆς ἀκτῆς ἐκτείνονται εἰς παραλλήλους σειρας αἱ διακλαδώσεις τῶν Δειναρικῶν Ἀλπεων. Ἐκ τούτων δὲ πηγάζουσιν οἱ ἀσχηματοὶ κατὰ τὸ μήκος· ἀλλὰ λίαν ἐπιφορὸι ποταμοὶ τῆς Δ. (Κέρκα, Νάρεντα κτλ.). Ἐχει ἐμβαδὸν 12.863 τετρ. καὶ (1890) 527.426 κατ. εἰς 17 πόλεις, 60 κωμοπόλεις καὶ 812 χωρία. Ἐκ τῶν κατοικῶν 90 % εἶναι Σέρβοι-Κροάται, περίπου 30 χιλ. Ἰταλοὶ, 3500 Γερμανοὶ καὶ οἱ λοιποὶ ἄλλων ἐθνότητων. Εἶναι καλλιστοὶ ναῦται καὶ ἀνδρεῖοι στρατιῶται, ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον δὲ καθολικοὶ, ἄλλοι δὲ εὐδόδοξοι. Ἡ Δ. ἔχει 6 ἱεροσπουδαστηρία, 7 γυμνάσια καὶ λυκεία, 2 διδασκαλεῖα, 3 ναυτικά σχολεῖα κτλ. Οἱ κατ. ἀσχολοῦνται κυρίως εἰς ναυτιλίαν καὶ ναπηγίαν, ἄλλοι, καλλιεργεῖν ἐλαιῶν, ἀμπουργιαν καὶ κτηνοτροφίαν. Οὐραὶ καὶ οἶνος εἶναι περίφημα προϊόντα τῆς χώρας, ὡς καὶ τὰ ῥύζοτα. Τὸ ἐμπόριον, πρὸ πάντων τὸ τῆς μετακομισσεως εἰς Τουρκίαν καὶ Μαυροβούνιον, εἶνε σημαντικώτατον. — Τὸ νῦν συνταγμα τῆς Δ. χρονολογεῖται ἀπὸ τοῦ 1861. Ἡ δῖστα συντίθεται ἐκ 49 μελῶν· εἰς δὲ τὴν αὐστριακὴν βουλὴν ἡ Δ. πέμπει 9 βουλευτάς. Διοικητικῶς διαιρεῖται εἰς 13 διαμερίσματα, διοικεῖται δὲ ὑπὸ τοῦ ἐν τῇ πρωτεύουσῃ Ζάρα τοποτηρητοῦ. — Ἡ Δ. πάλαι σημαντικὸν κράτος, ὑπετάχθη εἰς τοὺς Ῥωμαιοὺς ἐπὶ Αὐγούστου καὶ ἦτο τὸ Ν μέρος τῆς Ἰλλυρικῆς ἐπαρχίας. Εἶτα δὲ περιῆλθε διαδοχικῶς εἰς τοὺς Γότθους, Ἀβάρους καὶ τὸ 620 εἰς τοὺς Σλάβους. Ἐν μέρος τῆς Δ. ἦν ὡθῇ κατὰ τὸν 10 αἰῶνα μετὰ τῆς Οὐγγαρίας, τὸ δὲ ἕτερον μετὰ τῆς Ἑννατίας, μέρος τοῦτου δὲ πάλιν κατεκτήθη ὑπὸ τῶν Ὀθωμανῶν. Καταστραφείσης τῆς ἐνετικῆς δημοκρατίας, τὸ ἐνετικὸν μέρος ἐδόθη τῇ Αὐστρίᾳ, πάλιν ἦν ὡθῇ 1805 μετὰ τοῦ γαλλ. βασιλείου τῆς Ἰταλίας, μέχρις οὗ τοῦ 1814 περιῆλθεν ὅλη ἡ χώρα εἰς τὴν Αὐστρίαν. Τῷ 1869 καὶ 1881 ἐπανεστήσαν ἕνεκα τῆς στρατολογίας αἱ πολεμικαὶ φυλαὶ αἱ κατοικοῦσαι περὶ τοὺς Bocche di Cattaro λεγομένους κόλπους, καὶ μόνον διὰ μεγάλων ἐνεργειῶν κατεβλήθησαν. [Μ.Σ.]

Δαλμάτιος. Ἀνεψὺς Κωνσταντίνου τοῦ Μεγάλου, ὅστις καταβάλων ἐπανάστασιν ἐν Κύπρῳ ὤψθη εἰς τὸ ἀξίωμα τοῦ καίσαρος καὶ ἐπρόκειτο μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Κωνσταντίνου νὰ ἀναλάβῃ τὴν ἀνεξάρτητον διοίκησιν μέρους τοῦ Κράτους. Ἀποθανόντος ὁμοῦ τοῦ

Κωνσταντίνου οἱ υἱοὶ τοῦτου ὑπεκίνησαν ἐπανάστασιν τοῦ στρατοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει κατὰ Σεπτέμβριον 337, καθ' ἣν ἐφρονεῖτο ὁ Δ. μετ' ἄλλων μελῶν τοῦ αὐτοκρατορικοῦ οἴκου.

Δάλτων (John Dalton). Εἰς τῶν διασημοτέρων Ἀγγλῶν χημικῶν καὶ φυσιοφῶν, γενν. τῷ 1766 ἐν Eaglesfield τῆς Κουμπερλάνδης καὶ ἀπ. 11 ἐν Μαντρίτς τῷ 1844 ὡς καθηγητὴς τοῦ ἐκεῖ Κολλεγίου. Αἱ κυριώτεραι ἐν τῇ φυσικῇ ἐργασίαι τοῦ εἶναι αἱ περὶ ἐκτάσεως καὶ αναμίξεως τῶν ἀερίων καὶ περὶ τῆς ἐλαστικότητος τῶν ἀτμῶν, ἐν δὲ τῇ χημικῇ ἐγενετο γνωστός διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ατομικῆς θεωρίας, τὰς περὶ ἀπορροήσεως τῶν ἀερίων ἐν ὕδατι ἐρεῖνας κτλ. [Β.Γ.]

Δαλτωνισμός. Παθὴς τοῦ αἰσθητηρίου τῆς ὁράσεως συνεπαγερμένη τῇ ἐλάττωσιν ἢ τὴν ἀπώλειαν τῆς ἀντιλήψεως τῶν χρωμάτων, κληθεῖσα ὁ οὕτως ἐκ τοῦ Δάλτωνος, (βλ. λ.), παθὴς παθὼν τὸ νόσημα περιέγραψεν αὐτό. Κατὰ τὸν Δ., ὅστις ὡς τὰ πολλὰ μὲν εἶνε συγγενὴς σπανίως δ' ἐπικτήτης, παρτηρεῖται συνηθέστατα μὲν ἡ ἀπώλεια τῆς ἀντιλήψεως τοῦ ἐρυθροῦ χρώματος, σπανιώτερον τοῦ πρασίνου, σπανιώτατα δὲ τοῦ κυανίου καὶ τοῦ κυανοῦ. Ὅτε ν. ὅτε δὲ ὁ πάσχων συγγείη τὰ χρώματα πρὸς ἄλληλα, ἦτοι τὸ ἐρυθρὸν ἐλλαμβάνει ὡς πρασινὸν ἢ κυανόν, τὸ ὠχρὸν ὡς πρασινὸν καὶ ὠχρὸν κτλ. Ἡ παθὴς ἀπαντᾷ ἀπολύτως συνηθέστερον ἐπὶ τῶν ἀνδρῶν ἢ ἐπὶ τῶν γυναικῶν καὶ εἶνε σχεδὸν ἀνίατος. ἐπιτυγχανομένης βελτιώσεως τινος μόνον τῇ χρήσει διόπτρων διαφόρων χρωμάτων ἀναλόγως τῶν περιστάσεων. Ἐξηγεῖται δὲ ἡ τοιαύτη τῆς ὁράσεως βλάβη, εἴτε ἐκ τοῦ ὅτι τὰ τρία νευρικά στοιχεῖα, ἀτινα ὑποτίθεται ὅτι εὐρίσκονται εἰς σχέσιν πρὸς τὰ τρία θεμελιώδη χρώματα (τὸ ἐρυθρὸν, τὸ πρασινὸν καὶ τὸ κυανόν, βλ. "Ορασις), εἶνε ἀκατάλληλα πρὸς ἐπιτέλεισιν τῆς αὐτῶν λειτουργίας, εἴτε ἐκ τοῦ ὅτι τὰ προκείμενα νευρικά στοιχεῖα, καίπερ διακρίμενα ἀπ' ἄλληλων, ἔχουσιν ἠδυσμένην τὴν ἐρεθιστότητα ἥτις μεταβάλλει εἰς φῶς λευκὸν ὅλην ἢ μέρος τῆς ἀντιλήψεως τῶν χρωμάτων. Ἡ διαγνώσις τοῦ Δ. εἶνε σπουδαιότατη καὶ λίαν διαφέρουσα, διότι θυνάμεθα νάποσोधώσωμεν μεγάλας καταστροφὰς ἀπομακρύνοντες τῆς ὑπηρεσίας πλοίαρχους, ὁδηγοὺς σιδηροδρόμων κτλ. Διαγιγνώσκεται δὲ εὐκόλως διὰ τῆς ἐπιδείξεως τῇ πάσχοντι διαφόρων χρωμάτων. [Α.Χ.]

Δάλτωνος νόμος. Τὸ ὄνομα τοῦ ἀνωτέρου χημικοῦ φέρει ὁ ὑπ' αὐτοῦ (1802) ἀνακαλυφθεὶς παράδοξος νόμος, ὅτι τὸ πρὸς κορεσμὸν χώρου τινὸς ἀναγκάσιον ποσὸν ἀτμοῦ αἰουδήποτε ῥευστοῦ δὲν ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς ὑπάρξεως ἢ ἐκ τῆς φύσεως ἐτέρου ἀερίου κατέχοντος ἡδη τὸν χώρον τοῦτον· χωρὸς τις ἄρα π. χ. κορέν-

νυται δι' ἴσης ποσότητος ὑδατμοῦ εἴτε τύχη κενὸς εἴτε πλήρης ἀέρος, δξυγόνου, ὑδρογόνου ἢ ἄλλου αἰρίου ἢ αἰμοῦ ἐσθλότητε πυκνότητος· μόνον δὲ τὰ χυτῆρον κορέννυται δι' αἰμοῦ ὁ κενὸς χώρος ἢ ὁ πλήρης ἀέριου, κωλυόντος τὴν ταχείαν τοῦ αἵματος ἀνάπτυξιν. — Εἰς τὸν Δ. ἐφίεται καὶ ἡ ἀνακάλυψις τοῦ καλούμενου νερὸ τοῦ πολλαπλῶν ἀναλογιών (βλ. Ἐνώσεις χημικαί), γενομένη τῇ 1807.

Δάμα ἢ ἑλ. α. φ. ς ἢ Δ. Εἶδος ἐλαφροῦ ἔχει καμπυλὰ τὰ κέρατα, ὧν μικρὰ κυρτὰ ἀποδλαστήματα ἐκρύνονται καὶ ἄνωθεν τῶν οφθαλμῶν. Συμμοιρεται τῆς κοινῆς ἐλάφου ἐν Ἑλλάδι, ἐρρενέρας τὸν χειμῶνα, στικτὴ τὸ θέρος διὰ κηλίδων ξανθῶν, καλεῖται κοινῶς π λ α τ ῶ ν. Εὐρύνεται δὲ καθ' ὅλην τὴν μέσην καὶ Δ. Εὐρώπην, μὲ διάφορα χρώματα. Μῆκος ἔχει 1 5 μ. περιπυ καὶ ὕψος κατὰ τοὺς ὤμους 1. Μῖνον κατὰ τὸ πέμπτον ἔτος αὐτῆς φθάνουσι τὰ κέρατα εἰς τὴν τελειαν ἀνάπτυξιν, ἀποπιπτουσι δὲ κατ' ἔτος. Δὲν ἔχει κυνέδοντας. Τρώγει τρυφερά κληνία, τὸν δὲ χειμῶνα περιτρώγει τὴν φλοιὸν νεαρῶν δένδρων καὶ ἰδίως ἄρτων καὶ ἀγρίων ἔπωροτόρων, τῆς κοινῆς μεσιπλέας κλ.

Δάμα (γαλλ. Dame, γερμ. Damenspiel ἀγγλ. Draughts), παιγνίδιον παιζόμενον ὑπὸ δύο ἐπὶ τετραγώνου πίνακος, διηρημένου εἰς 64 συνήθως ἴσα τετράγωνα ἐναλ. λαδ διαφόρως κεχρωσμένα, συνήθως λευκὰ ἢ κίτρινωπά καὶ μέλανα. Ἐκάτερος τῶν παιζόντων ἔχει 12 ὁ μὲν λευκοὺς ὁ δὲ μέλανας λίθους, εὖς ἀρχομένου τοῦ παιγνιδίου τοποθετεῖ ἐπὶ τῶν πρὸ αὐτοῦ πρώτων τριῶν σειρῶν τῶν μελάνων συνήθως τετραγώνων, ἀνὰ ἓν ἑρ' ἑκάστου. Οἱ παιζόντες κινουσιν ἐναλλάξ ἀνὰ ἓνα ἐκ τῶν ἰδίων λίθων πρὸς τὰ πρόσω ἀπὸ τοῦ ἐνὸς τετραγώνου εἰς τὸ ἄλλο, ἐπὶ τῶν μελάνων τετραγώνων τῶν διὰ μιᾶς κορυφῆς συνεχόμενων. Ἐὰν ἐπὶ τῆς αὐτῆς διαγωνίου σειρᾶς μελάνων τετραγώνων τύχῃσιν ἐκ τῶν ὀπίσω πρὸς τὰ πρόσω κατὰ σειρὰν μέλας λίθος, λευκὸς καὶ κενὸν τετράγωνον, παίζων ὁ τοὺς μέλανας λίθους ἔχων δύναται νὰ υπερπηδῇ τὸν πρὸ αὐτοῦ λευκὸν καὶ νὰ καταλάβῃ τὴν τρίτην κενὴν θέσιν, εἴτε ὁ λευκὸς ἐκεῖνος λίθος ἀπορρίπτεται τοῦ παιγνιδίου περιερχόμενος εἰς ἀχρησίαν· καὶ τὰνάπαλιν. Οὕτως οἱ παιζόντες γάνουν ὀλίγον κατ' ὀλίγον τοὺς λίθους των. Κερδίζει δὲ τέλος ὅστις ἢ υπερπηδῇ καὶ ἀποσύρῃ τοῦ παιγνιδίου ὅλους τοῦ ἄλλου τοὺς λίθους ἢ περικλείσῃ αὐτὸν οὕτως ὥστε οὐδένα τῶν λίθων του νὰ δύναται νὰ κινήσῃ, πρὸς τὰ πρόσω, ἐπιπροσθύντων ἐνώπιον πάντων λίθων τοῦ ἐναντίου. Λίθος, ὁστὶς προχωρῶν ἐφθάσῃ μέχρι τῆς τελευταίας γραμμῆς ἥτοι τῆς πρώτης τοῦ ἀντιπάλου, καλεῖται Δ., ἔχει δὲ τὸ προνόμιον νὰ κινήται πρὸς τὰ ὀπίσω ἢ τὰ πρόσω, πάντοτε ἐπὶ

διαγωνίου σειρᾶς τετραγώνων, δυνάμενος νὰ μετακινήθῃ διὰ μιᾶς εἰσδῆποτε τῶν πρὸ αὐτοῦ κενῶν τετραγώνων· δυνατόν ὅμως ἐπίσης νὰ υπερπηδῇ ὑπὸ κοινοῦ λίθου τοῦ ἐναντίου καὶ νὰ περιέλθῃ εἰς ἀχρησίαν. Ἐν ταῖς λεπτομερεσίαις τοῦ παιγνιδίου πλεῖσται ὑπάρχουσι ποικιλίαι καὶ διαφοραί. — Ἡ πολωνικὴ καλούμενη Δ. παίζεται ἐπὶ πίνακος μὲ 100 τετράγωνα καὶ μὲ 20 δι' ἑκάτερον τῶν παιζόντων λίθους. Ἐν Γερμανίᾳ παίζεται καὶ ἄλλο εἶδος καθ' ὃ κερδίζει τὸναντίον ὁ κατὰ τὴν ἄνω περιγραφὴν γάνων. — Ἡ ἀρχὴ τῆς Δ. εἶναι ἄγνωστος, ἀνάγεται ὅμως εἰς τὴν ἀπωτάτην ἀρχαιότητα. Τὸ ὄνομα Δ. ἐδόθη ἐκ τοῦ προνομιστοῦ λίθου, εἰς τοῦτον δὲ κατ' ἀναλογίαν ἀπὸ τοῦ παιγνιδίου ζατρκίου, ἐν ᾧ ἡ βασίλισσα ἐκαλεῖτο γαλλιστί Dame.

Δαμακίνη, χωρίον τοῦ δήμου Ἐρινεοῦ τῶν Πατρῶν, μὲ 149 κατ. (1889) γεωργούς καὶ ποιμένας. [ΓΠΔ.]

Δαμαλᾶς. 1) Χωρίον τοῦ δήμου Τροιζήνος, καίμενον πρὸς Ν τῆς πεδιάδος τῆς Τροιζήνος ἐπὶ ὑψώματος καὶ ὑπὸ τὴν ἀκρόπολιν τῆς ἀρχαίας πόλεως Τροιζήνος. Ὁ Δ. ὑπῆρξε τὸ ἀρχαιότατον οἰκητήριον τῶν κατοίκων τῆς Τροιζηνίας χώρας μετὰ τὴν καταστροφὴν τῆς ἀρχαίας Τροιζήνος· μνημιεύεται δὲ ἀπὸ τοῦ 9ου μ. Χ. αἰῶνος ἐν τοῖς πίναξι τῶν ἐπισκοπῶν, ἀποτελῶν ἰδίαν ἐπισκοπὴν (ὁ τοῦ Δαμαλᾶ ἢ ὁ τοῦ Δαμαλῶν), ὑποκειμένην εἰς τὸν μητροπολίτην Κορίνθον. Ἐπὶ τῶν μεταγενεστέρων χρόνων ὁ ἐπίσκοπος τοῦ Δ. ἔφερε τὸν τίτλον «ὁ Δαμαλῶν καὶ Πεδιάδος» (Πιάδας)· περιελάμβανε δὴλα δὴ εἰς τὴν δικαιοδοσίαν του καὶ τὴν Ἐπιδαυρίαν χώραν ἐνθα ἡ Πιάδα. Ἐπὶ τῆς Φραγκικῆς καὶ Ἑνετικῆς κατακτησεως συνεχῶς ἀναφέρεται τὸ φρούριον τοῦ Δαμαλᾶ· ὑπὸ τὸ ὄνομα δὲ τοῦτο ὠνομαζέτο τότε καὶ πᾶσα ἡ Τροιζηνία. Ἐκτοτε δὲ τὴν πολιτικὴν σημασίαν τοῦ Δ. ἀπερρέφειν ὁ Πόρος, ἀφ' οὗ ἀπέχει μίαν καὶ ἡμίσειαν ὥραν. Τῷ 1857 συνεκροτήθη ἐνταῦθα ἡ Γ' Συνέλευσις τῶν Ἑλλήνων ἥτις ἐξέλεξε τὸν κυβερνητὴν Καποδίστριαν. Ὁ Δ. ἔχει πληθυσμὸν 437 κατ., οἵτινες μόνοι ὀμιλοῦσι τὴν Ἑλληνικὴν, τῶν λοιπῶν κατοίκων τῆς Τροιζηνίας ὀμιλούντων τὴν Ἀλβανικὴν, φέρουσι δὲ βράκας ὡς καὶ οἱ Ποριῶται, ἐν ᾧ οἱ κάτοικοι τῆς λοιπῆς Τροιζηνίας φέρουσι φουστανέλλας. Τὸ χωρίον ὑδρεύεται ἐκ πηγῶν ὑδάτων, ἔχει δὲ περὶ αὐτὸ ἄφθονον φυτεῖαν ἀμπέλων καὶ συκῶν. Εἰς μικρὰν ἀπόστασιν ἀπὸ τοῦ Δ. ὑπάρχει μικρὰ μονὸλίθος γέφυρα ὑπὲρ τὴν βαθεῖαν καὶ ἀπόκρημνον κοίτην τοῦ ποταμίου Κρεμαστοῦ, δι' ἧς συνδέονται τὰ πλευρὰ ἀποτόμου χαράδρας. Διὰ ταύτης, ἣν οἱ κάτοικοι καλοῦσι Γέφυραν τὸ ὄνομα τοῦ Δ. καὶ ἡτις ἀποτελεῖ ἐν τῶν ἀξίων περιεργείας θεαμάτων τοῦ χωρίου, γίνεται τα-

χύτερον ἢ διὰ ξηρᾶς συγκοινωνίας τῶν κατοίκων Τροϊζηνίας μετὰ τοῦ Ναυπλίου. [Α.Μηλ.]

2) Χωριὸν Νάξου τοῦ δήμου Τραγαίας ἀπέχ. 45' ἀπὸ Χαλκίδος ΒΑ. Κατοικοὶ 106.

Δαμαλίες. Καλεῖται οὕτω λύμφη λαμβανόμενη συνήθως ἐκ τῶν φλυκταίνωδων ἐξανθήματων τῶν ἐπὶ τῶν μαστῶν δαμαλίων ἀναπτυσσομένων ἢ καὶ ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου ἐνοφθαλμισθέντος διὰ φυσικῆς δαμαλίδος, καὶ χρησιμεύουσα εἰς προφυλακὴν ἀπὸ τῆς νόσου εὐλογίας. Ἰνα ἔχωμεν πάντοτε πρόχειρον τὴν δαμαλίδαν λύμφην συναγομέναν αὐτὴν συνήθως ἐν τριχοειδέσιν ὑελίνοις σωληνίσκοις, φέρουσιν ἐν τῇ μέσῃ φιαλοειδῇ ἀνεύρουνσιν, ἐμβάπτοντες αὐτοὺς ἐν τινὶ φλυκταίνῃ ἵνα διὰ τῆς τριχοειδοῦς ἑλξεως ἀναρροφηθῇ ἡ λύμφη, καὶ φράσσοντες εἴτα τὰ δύο ἄκρα τοῦ σωληνίσκου διὰ τῆς εὐλογίας ἡ καὶ δι' ἰσπανικοῦ κηροῦ. Ἡ οὕτω συλλεγεῖσα λύμφη διατηρεῖται ῥευστὴ καὶ ἐπιτηδεῖα πρὸς τὸν δαμαλισμὸν ἐπὶ ἑτη πολλά, ἀρκεῖ μόνον νὰ μὴ ἐκτεθῇ εἰς θερμοκρασίαν μεγάλῃν ἢ ψυχρᾶν. Ἡ δὲ διατήρησις τῆς Δ. ξηρᾶς ἀναμείσον δύο ὑελίνων πλακῶν εἶναι ἀκατάλληλος. Πρὸς διηνεκὴ παραγωγὴν νωπῆς Δ. ὑπάρχουσι πανταχοῦ ἰδιαιτέρα ἰδρύματα, καὶ ὅθι ἐν Ἑλλάδι τὸ Στρατιωτικὸν Δαμαλιστήριον καὶ τὸ τοῦ κ. Δευτεραίου (ἰδρ. τῷ 1887). Προκειμένου νὰ ἐνεργήσωμεν δαμαλισμὸν διὰ λύμφης περιεχομένης ἐν σωληνίσκοις, ὡς εἴρηται, θαυομεν ἀπρότερον τὰ ἄκρα αὐτῶν, ἐκρυσσωμένην τὴν Δ. ἐπὶ ὑελίνης πλακῆς καὶ ἐμβαπτομένην εἴτα ἐν αὐτῇ τὴν λογχοειδῇ βελόνῃ ἢ τὸ νυστήριον. δι' οὗ ἐνεργηθῆσεται ὁ ἐνοφθαλμισμός (ἰδρ. καὶ λ. Δαμαλισμός). [Α.Χ.]

Δαμαλισμός. Οὕτω καλεῖται τὴν ἐμβολὴν δαμαλίδος λύμφης ἐν τῷ δέρματι πρὸς προφυλαξιν ἀπὸ τῆς λοιμώδους νόσου εὐλογίας. Ὁ Δ. ἀνακάλυψις εὐεργετικωτάτη τῇ ἀνθρωπότητι, εἰσηχθὼν καὶ ἐγενικεύθη ὑπὸ τοῦ Ἀγγλοῦ Jenner. Ἀλλ' ὁ ἐνοφθαλμισμὸς ἀληθοῦς τοῦ εὐλογίας ἐτελείετο ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων ἐν τῇ Σινικῇ καὶ ταῖς Ἰνδαίς πρὸς ἡπιωτέραν διαδρομὴν τῆς εὐλογίας καὶ προφυλακὴν ἀπὸ νέου μόλυσμο. Μετηνέχθη δ' ἡ μέθοδος αὕτη εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ τῷ 1717 ἡ σύζυγος τοῦ ἐνταῦθα πρέσβους τῆς Ἀγγλίας Lady Worthly Montague ἐνοφθαλμίσασα τὸν υἱὸν αὐτῆς ἐπιτυχῶς διὰ τοῦ χειρουργοῦ Maitland, μετέφερε καὶ διέδωκε τὴν μέθοδον ταύτην εἰς Ἀγγλίαν. Ὁψιαιτέρον δὲ ὁ δι' ἀληθοῦς τοῦ εὐλογίας ἐνοφθαλμισμός, ὅστις ἀπέβαινε πολλάκις κινδυνώδης, ἀντικατεστάθη ὑπὸ τῆς διὰ δαμαλίδος λύμφης ὑπὸ τοῦ Jenner ἐνεργησαντος τοὺς πρώτους αὐτοῦ ἐνοφθαλμισμοὺς διὰ τοιαύτης λύμφης τῷ 1796. Δὲν ὑπῆρξεν ἄρα οὗτος ὁ πρῶτος εἰσαγαγὼν εἰς τὴν ἐπιστήμην τὸν Δ., ἀλλ' εἶχε

τὴν ἐξουδενίζουσαν νὰ κατανοήσῃ τὴν μεγάλῃν σπουδαιότητα τῆς ἀνακαλύψεως, περὶ ἧς ὁ λόγος, καὶ νὰ συντελέσῃ πάσῃ δυνάμει εἰς τὴν διάδοσιν αὐτῆς οὕτως, ὥστε σήμερον ὁ Δ. εἶναι ἐν χρήσει ἐν ἀπασὶ τοῖς πεπολιτισμένοις ἔθνεσιν ἐπιβαλλόμενος καὶ ὑπὸ τοῦ νόμου.

Ἐνεργεῖται δὲ ὁ Δ. ὡδὲ πως: Ἐμβάψαντες τὴν λογχοειδῆ βελόνην ἢ τὸ νυστήριον ἐν τῇ λύμφῃ τῆς λεμφοφόρου φλυκταίνης ἢ ἐν τῇ διατετηρημένῃ δαμαλίδι περιλαμβάνομεν διὰ τῆς ἀριστερᾶς τῶν βραχίων τοῦ ἐνοφθαλμισθέντος παιδὸς διατεινοντες μικρὸν τὸ δέρμα καὶ ἐνεργοῦμεν ἡπιῶς κατὰ τὴν κατὰρυσιν τοῦ δελτοειδοῦς 3—4 νυμφοὺς χωροῦντες μέχρι τοῦ Μαλπιγιείου πλέγματος ἢ ἀμυχᾶς χιαστοί χρίοντες αὐτὰς διὰ τῆς ἐπὶ τοῦ ὄργανου λύμφης. Ἀριέντες δ' εἴτα νὰ ξηρανθῶσιν οἱ οὕτω παραχθέντες νυμφεῖς ἐπὶ τινι λεπτῇ ἐπιθεσμένῃ ταινίᾳ ἢ ἐπικολλωμένῃ τεμάχιῳ ἐγκαθόλου ἐμπλάστρου. — Τὴν δ' ἢ γ' ἀπὸ τοῦ ἐνοφθαλμισμού ἡμέραν ἐξοιδανίσκει ἡ περὶ τοῦ κορμοῦ χώρα καὶ ἀποδύειν ἐρυθρὰ εἴτα σχηματίζεται βλατίς, ἐφ' ἧς φλυκταίνουσαν μετὰ διαυγούς ὑγροῦ, βαθυμῆδὲν μεγεθύνουσαν. Τὴν δὲ ε' ἢ ἡ' ἡμέραν ἡ φλυκταίνα ἀρκενέται εἰς τὸ ὑψιστον μέγεθος, ὅσον πύον, καὶ τότε εἶναι ἡ λύμφη ἐπιτηδεῖα πρὸς δαμαλισμὸν ἀπὸ βραχίονος εἰς βραχίονα ὡς καὶ ἡ συλλογὴ αὐτῆς πρὸς χρῆσιν ἐν τῇ μέλλοντι. Ἀπὸ τῆς ἡ' ἢ 10' ἡμέρας τὸ ὑγρὸν καθίσταται πυώδες, τὴν δὲ 12' ἢ 16' ὅλως κίτρινον, καὶ ἐν τῇ κέντρῳ τῆς φλυκταίνης ἄρχεται ἡ ἐσχάρα. Συνοδεύει τοὺς τοπικοὺς τουτοὺς φαινομένους πυρετοὺς μετὰ γενικῆς ἀδιαθεσίας, σπανίως δὲ καὶ ἐξοιδήτης τῶν μασχάλιατων λεμφ. γαγγλίων, ἢ ἐρυσσιπέλας. Τέλος δὲ τὴν 10' ἢ 18' ἡμέραν ἀποπίπτουσιν αἱ ἐσχάραι ἐναπολειπόμενης οὐλῆς ὑπολευκού ἐφ' ἧς ζῶει.

Ὁ πρὸς Δ. κατάλληλος χρόνος εἶναι ὁ ἀπὸ τοῦ 3—16' μηνὸς τῆς ἡλικίας. Ἀλλ' ὅμως ἐπὶ καχεκτικῶν καὶ χροαδικῶν παιδίων ὡς καὶ ἐπὶ τῶν διανούντων τὴν περίοδον τῆς ἐξιδροφύας ἀνάγκη νὰ νυμμεῖται καὶ ἐν εὐθετώτερον στρέφοντες τὴν προσοχὴν ἡμῶν εἰς τὴν τόνωσιν καθόλου τοῦ ὄργανισμοῦ. Προκειμένου δὲ νὰ λάβωμεν λύμφην ἐκ φλυκταίνης παιδίου δαμαλισθέντος δεόν νὰ ἐρευνήσωμεν μήτοι ἐγκρύπτεται νόσος μόλυσματικῇ (σύριλις συγγενῆς, φυματώσις κτλ.) ἵνα μὴ μεταδοθῇ αὕτη εἰς τὸ ὑγιές. — Ὁ ἀπᾶς δαμαλισμὸς δὲν εἶναι ἀπρόσβλητος καθ' ὅλον τὸν βίον· ἀλλ' ἀνάγκη νὰ ἐπαναλαμβάνηται ὁ ἀναδαμαλισμός καθ' ἕκαστον ἡ', ἢ ἢ τὸ πολὺ 16' ἔτος πρὸς προφυλακὴν ἀπὸ τῆς εὐλογίας. [Α.Χ.]

Δαμάν. Πορτογαλικὴ ἀποικία ἐπὶ τῆς Δ. ἀκτῆς τῆς Ἰνδικῆς. Ν τοῦ Μούρατ ἐν τῇ χώρᾳ Βορ. Κόγκαν, περιλαμβάνουσα τὴν πόλιν Δ., καί μιν ἐπὶ τοῦ Δαμάν-Γάγγα, τὰ περίχωρα καὶ τὸ Ναγάρ-Ἀβαλί μετὰ 72 χωρίων (383

τχμ. μετά 56 084 κατ. τῇ 1881). Ἡ πόλις εἶνε ὠχυρωμένη καὶ ἔχει καλὸν λιμένα.

Δαμανούρ. Πόλις τῆς Αἰγύπτου, ἐπὶ τῆς διωρυγῆς Μαχμουδίας καὶ τοῦ σιδηροδρόμου Ἀλεξανδρείας-Καΐρου. Εἶνε πρωτ. τῆς ἐπαρχ. Βεχέρας καὶ κέντρον τῆς ἐν τῇ αὐτῇ βαμβα-κουργίας. Κατ. 28 359 (1882). Τὸ πάλαι ὠνομάζετο Hermupolis minor κατὰ μετάφρασιν τοῦ αἰγυπτ. Ἦμα ἐν "Ορ. [Μ.Σ.]

Δαμάρ. Πόλις τῆς Ἀραβίας ἐν τῇ Ν Ἰερμενῇ, 100 χμ. ΝΝΑ τοῦ Σανά. ἔχει 20000 κατ. διατηροῦντας μέγα ἐμπόριον ἱππῶν. Πλησίον αὐτῆς ἐρείπια ἀρχαία, καλούμενα θρόνος τῆς βασιλείας τοῦ Σαδᾶ. [Μ.Σ.]

Δαμαρέτειον χρυσεῖον, σικελικὸν νόμισμα, ἀπὸ τῆς συζύγου τοῦ Γέλωνος Δαμαρέτης, ὅφ' ἥς ἐκόπη ἀπὸ τοῦ χρυσοῦ (ἐκατὸν ταλάντων) ὃ προσήνεγκαν αὐτῇ εὐγνωμονούντες οἱ Καρχηδόνιοι, ὅτε ἡ Δαμαρέτη συγγρηγνεν εἰς σύνθεσιν ἐπιφελούς πρὸς αὐτοὺς εἰρήνης, ἡττηθέντας ἐν Ἰμέρα ὑπὸ τοῦ Γέλωνος. Κατ' ἄλλους ἐκόπη ἐκ χρυσοῦ δοθέντος ὑπὸ τῆς Δαμαρέτης καὶ ἄλλων γυναικῶν διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ Γέλωνος πολεμοῦντος. Ἦν ἰσοδύναμον δέκα δραχμαῖς ἀττικαῖς.

Δαμαριώνας. Χωρ. Νάξου τοῦ δήμ. Τραγίας ἀπέχ. 45' ΒΑ ἀπὸ Χαλκῆς. Κατ. 497.

Δαμάσι. Χωρίον τῆς τουργικῆς Θεσσαλίας κειμένον ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Ἐλασσώνος καὶ ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Τιταρησίου ποταμοῦ (Ξεριᾶ) εἰς ἀπόστασιν 2 ὥρων ἀπὸ Τυρνάβου πρὸς Β. Οἰκεῖται ὑπὸ 60 οἰκογενειῶν χριστιανῶν. Παρ' αὐτῷ κεῖται τὸ μικρὸν χωρίδιον Δαμασοῦλι καὶ πρὸς Ν ἄρχεται ἡ κλεισώρεια Μπογάζι Δαμασίου, ὅπου σταθμὸς στρατιωτικός.

Δαμασκηνὰ ὄπλα ὀνομάζονται ὄπλα ἀγγέμαχα συνδυάζοντα μεγάλην σκ' ἡρότητα μετ' ἐλαστικότητος, κεκοσμημένα δὲ δια πολυποικίλων σχεδίων. Τοιαῦτα ὄπλα ἐξόχου τέχνης κατασκευάσθησαν τὸ πρῶτον ἐν τοῖς ἐργαστασίοις Δαμασκοῦ ἄφ' οἷσι δὲ ὅμως ὁ Ταμερλάνος ἀπήγαγεν ἐκεῖθεν τοὺς περιφημοὺς ὀπλοποιούς ἡ τέχνη μετηνέχθη εἰς Περσίαν. Ὁ τρόπος τῆς κατασκευῆς τῶν Δ. ὅπλων δὲν ἐξηκριβώθη, αἱ δὲ ὑπὸ τὸ αὐτὸ ὄνομα εὐρωπαϊκαὶ ἀπομιμήσεις οὔτε κατὰ τὴν ὕλην οὔτε κατὰ τὴν διακόσμησιν ἔχουσι τὴν ἀξίαν τῶν γνησίων.

Δαμασκηνέα (*Prunus domestica* L.). Τὸ ξύλον τῆς Δ. ἔχει ὠραῖον ἐρυθροκαστάνινον χρῶμα, εἶνε πυκνόν, σκληρόν καὶ ἐπιδεκτικὸν καλῆς στιλβώσεως, ἀλλ' ἐπειδὴ εἶνε λίαν εὐθραυστον καὶ εὐσχισιον, ἡ χρῆσις αὐτοῦ περιορίζεται μόνον εἰς μικρὰ ἐπιπλοῦργικὰ καὶ τορευτικὰ ἔργα. Τὸ ξύλον τῆς ἀγρίας δαμασκηνέας (*Prunus insititia*) εἶνε ἥττον καστανόχρουν καὶ ποικίλλεται δι' ὠραίων κηλίδων καὶ λωρίδων, ἔχει ἐλάσσονα σκληρότητα

καὶ κατεργάζεται εὐκόλως. Εἰδικὸν βάρος τοῦ ξηροῦ ξύλου 0,680—0,900. [X.]

Δαμασκηνὰ (Βότ.) εἶνε ποικιλία Προῦμνης τῆς οἰκετικῆς (*Prunus domestica* L.) εἰσαχθεῖσης ἐκ Δαμασκοῦ. Ἡς οἱ ὠρείδεις καρποὶ (γερμ. Zwetschen ἢ Pfau-men, γαλλ. prunes) ἦσαν ἤδη γνωστοὶ τοῖς Ῥωμαίοις (*pruna damascena* τοῦ Πλινίου). Κοινότατοι δὲ τὴν σήμερον ἐν τῇ μέσῃ Εὐρώπῃ εἰσὶν ἐπιτῆδαι πρὸς κατασκευὴν πνευματώδους ποτοῦ, ξηροὶ δὲ (γαλλ. pruneaux) ἐμπόρευμα λόγου ἄξιον. [Θ.Χ.]

Δαμασκηνὸν ὕφασμα (γαλλ. Damas, γερμ. Damast) ἐκ τῶν ἀρίστων τῆς ὕφαντικῆς προϊόντων. Ἡ ἐπινόησις αὐτοῦ ἀποδίδεται ὑπὸ τινων τοῖς Βαβυλωνίοις, ὑπ' ἄλλων τοῖς κατοικοῖς τῆς Δαμασκοῦ. Ἐφαίνοντο τοιαῦτα ἀρχικῶς μονόχροα διὰ μεταξῆς καὶ παριστάνοντο ἐπ' αὐτῶν διαφοροὶ εἰκόνες, συνήθως ἄνθη, νῦν δὲ κατασκευάζονται καὶ λινὰ καὶ βαμβακερὰ μονόχροα καὶ ποικιλόχροα μετὰ μεγαλοπρεπεστάτων παραστάσεων τοποθεσιῶν, ζώων, ἀραβουργημάτων κτλ. Ἰδίως δὲ κατασκευάζονται σήμερον λινὰ ὠρισμένων διαστάσεων διὰ τραπεζομάνηλα, χειρόμακτρα κτλ., ἔτι δὲ χρωματιστὰ βαμβακερὰ ὡς παραπετάσματα κτλ.—Εἰς Εὐρώπῃ τὴν τέχνην εἰσήγαγον οἱ Ὀλλανδοὶ καὶ Ἰταλοὶ, καὶ κατὰ τὸν ΙΖ' ἔτι κατασκευάζοντο τοιαῦτα μόνον ἐν Ἰταλίᾳ. Τὰ ἀρίστα τῶν σημερινῶν Δ. εἶναι τὰ ἀγγλικά.

Δαμασκηνός. Βλ. Ἰωαννῆς Χρυσόρροας.

Δαμασκηνός ὁ Στουδίτης. Βλ. Στουδίτης.

Δαμάσκιος (ἐκ Δαμασκοῦ). Ἑλλήν φιλόσοφος, μαθητὴς Ἰσιδώρου τοῦ Ἀλεξανδρείας, ὁ τελευταῖος σχολάρχης τῆς Πλατωνικῆς Ἀκαδημείας. Ἐζῆσε κατὰ τὸν 5' μ. Χ. αἰῶνα καὶ ἦτο ἡδὴ δεκαετίαν ἀρχηγὸς τῆς ἐν Ἀθῆναις νεοπλατωνικῆς σχολῆς, ὅτε ὁ αὐτοκρατωρ Ἰουστινιανὸς ἐκλείσει τῷ 529 τὴν Ἀκαδημίαν, ἀπηγόρευσε τὰς παραδόσεις τῆς ἐλλ. φιλοσοφίας καὶ ἐδῆμυσεν τὴν παρουσίαν τῆς σχολῆς. Ὁ Δ. μετὰ τοῦ Σιμπλικίου καὶ ἄλλων ἀπῆλθεν εἰς Περσίαν, ὅθεν ὅμως δοκιμάσαντες πολλὰς πικρίας, ἐπέστρεψαν μετὰ τινα ἔτη. Ἡ πραγματεία του περὶ τῶν πρώτων ἀρχῶν πραγματεύεται περὶ τῆς διαλεκτικῆς μεταφυσικῆς τῶν νεοπλατωνικῶν. Σῶζονται ἐκτὸς τούτου ἀποσπάσματα Ἑβρηναίας εἰς τοὺς πλατωνικοὺς διαλόγους, ὡς καὶ Βιογραφίων ἑλλην. φιλοσόφων.

Δαμασκός. (ἀραβ. Dimischk esch-Schām ἢ μόνον esch-Schām). Πόλις τῆς Συρίας καὶ πρωτ. τοῦ ὅμων. νομοῦ, 206 χμ. ΒΑ τῆς Ἱερουσαλὴμ. Κεῖται ἐπὶ μεγαλοπρεποῦς συστάδος (Ρούτα καλουμένης) καὶ ἐπὶ

τοῦ ποταμοῦ Παράδῃ (τοῦ Χρυσορρόα τῶν ἀρχαίων), ὅστις διαιρεῖται αὐτῇ εἰς ἑπτὰ βραχίονας. Κάτοικοι περίπου 150 χιλιάδες, ἐξ ὧν 24 χιλ. χριστιανοὶ καὶ Ἰουδαῖοι. Εἶναι ἔδρα τοῦ ὀρθοδόξου Πατριάρχου Ἀντιοχείας. Αἱ ἐξοὶ αὐτῆς εἶνε στεναὶ καὶ ῥυπαραί. Περιβάλλεται ὑπὸ τειχῶν ἐχόντων 7 χμ. περιφέρειαν καὶ 6 πύλας καὶ διὰ πολλῶν τετραγώνων πυργῶν ὑπὸ μέλανος καὶ ἐρυθροῦ μαρμάρου ἐκκλῆσται κοσμουμένον. Ἐξώθεν τοῦ Δ. τείχους ἐρείσσεται ὀχυρὸς πύργος ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῶν σταυροφόρων, ὅστις χρησιμεύει ὡς ἀκρόπολις. Ἐνεργεῖται ἐν τῇ πόλει ταύτῃ μέγα ἐμπόριον· πλείστα «καρβάνια» ἀναχωροῦσιν ἐξ αὐτῆς κατ' ἔτος εἰς Μέκκην, Βαγδάτιον, Χαλέπιον, Βηρυττόν, Τρίπολιν, Πτολεμαῖδα κτλ. Ἡ βιομηχανία εἶνε ἀρκούντως ζωηρά. Τὰ γνωστά ἀγγέμαχα ἔπλα (Δαμασκηνά) δὲν κατασκευάζονται πλέον ἐν Δ., ἀλλ' ὑπάρχουσιν ἐργοστάσια ἐρίππιν, χρυσοργίας, περιφύμων μεταξωτῶν ὑφασμάτων τῶν λεγομένων «δαμυσκηνῶν», κασιμῶν, κατεργασίας μαργαριτῶν κτλ. ἔχει πλείστους δημοσίους λουτρούς, πολυαριθμοὺς κρήνας, μοναστήρια καθεολικῶν, ἐκκλησιῶν ὀρθοδόξων καὶ μαρωνιτῶν καὶ 200 μουσουλμανικὰ τεμένη. ὧν τὸ περικαλλέστατον εἶνε τὸ τῶν Ὀμμεϊάδων, ὅπερ ἦν ἀρχαία ἐκκλησία κορινθιακῆς ἀρχιτεκτονικῆς ἀναγεθείσα ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἡρακλείου εἰς τιμὴν τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου. Ἐκτὸς τούτων ἀξιοσημειώτα εἶνε τὸ σεράι (διοικητήριον), οἱ ξενώνας (κερβάν σεράι), αἱ ἀγοραί καὶ πολυτελεῖ ἰδιωτικὰ μέγαλα. Εἰς τὰ περίεξ τῆς πόλεως ἐκτείνονται τὰ πολυάριθμα προάστεια αὐτῆς σχηματίζοντα περιφέρειαν ὑπὲρ τὰ 28 χμ. καὶ βρισκόντα ἀμπελώνων, πορτοκαλῶν, συκῶν καὶ παντοίων ὀπωροφόρων δένδρων.—Ἡ Δ. μνημονεύεται ἤδη εἰς ἀρχαιοτάτους χρόνους. Ὁ Δαβὶδ ἐκυρίευσεν τὴν πόλιν, γενομένην ἐν τούτοις πάλιν αὐτόνομον ἐπὶ Σολομῶντος. Τῷ 733 π. Χ. ἠνώθη μετὰ τῆς Ἀσσυρίας μετὰ πολλὰς δὲ περιπετείας περιελθούσα εἰς διαφόρους κυριαρχίας ἕλκω ὑπὸ τοῦ Παρμενίωνος (338 π. Χ.). Τῷ 64 π. Χ. περιήλθεν εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν Ῥωμαίων. Ἡρώδης δὲ ὁ Μέγας, διοικῶν τὴν Κοίλην Συρίαν, ἐκτίεν ἐν Δ. θέατρα καὶ λουτρά. Ἐπειδὴ δὲ ἐγκατεστάθησαν ἐν Δ. πλείστοι Ἰουδαῖοι καὶ κατεγίνοντο εἰς προσηλυτισμὸν, κατεσφάγησαν ἐπὶ Νέρωνος 10 χιλ. αὐτῶν, ὡς διηγεῖται ὁ Ἰωάννης. Ὁ χριστιανισμὸς ταχέως εὗρεν ὅπατους ἐν Δ., ὁ δὲ ἀπέστολος Παῦλος ὅστις εἶχε μεταβῆ αὐτῇ ἐνα καταδιώξῃ τοὺς χριστιανούς, προσελκύσθη ἐκεῖ εἰς τὴν πίστιν· εἰ δὲ νῦν δεικνύεται ἡ οἰκία ἐπὶ τοῦ τείχους, εἰς ἣς διέφυγε νύκτωρ τοὺς διώκοντας αὐτόν. Ἐπὶ Τραϊανοῦ ἡ Δ. ἐγένετο Ῥωμαϊκῇ ἐπαρχιακῇ πόλει ὑπὸ τὸ τιμητικὸν ὄνομα μητρόπολις. ὁ δὲ Διοκλητιανὸς ὠχύρωσεν αὐτὴν καὶ ὄρυσεν μεγάλη ἐργοστάσια ὕλων. Ὑπὸ τοὺς

Βυζαντινοὺς ἔδρα ἐπισκόπου γενομένη, ὑπέφερε πολὺ ἐκ τῶν ἐπιδρομῶν τῶν Περσῶν, καὶ ἐκυριεύθη τῷ 635 ὑπὸ τοῦ Ὀμάρ. Διὰ τῶν Ὀμμεϊάδων, ὧν ὑπῆρξεν ἐπὶ καιρὸν τινα ἡ ἔδρα, ἐξέθασεν εἰς μεγάλην ἀκμὴν. Ἀρῶν δὲ περιήλθε πάλιν διαδοχικῶς εἰς τὴν κυριαρχίαν διαφόρων ὀθωμαν. δυναστειῶν, καὶ ματαιῶς ἐπολιορκήθη τῷ 1148 ὑπὸ τῶν σταυροφόρων, τέλος ἐκυριεύθη τῷ 1401 ὑπὸ τοῦ Ταμερλάνου, ὅστις κατέστρεψεν αὐτὴν καὶ ἀπήγαγε τοὺς περιφήμους ὀπλοποιούς. Ἐκτοτε ἐπαύσεν ἡ τέχνη αὐτῆς τῆς ὀπλοποιίας ἀσκουμένη ἐν Δ. Ἀνακτισθεῖσα ἡ Δ. ἔμεινεν ὑπὸ τὴν Αἰγύπτου μέχρι τοῦ 1516, ὅτε ἔαλω ὑπὸ τοῦ ὀθωμαν. σουλτάνου Σελὶμ Α'. Ἐν ἔτει 1860 συνέβη ἐν Δ. μεγάλη σφαγὴ χριστιανῶν ὑπὸ φανατικῶν Ἀρούσων. [Ἀρ.]

Δαμάστα. Χωρίον Φθιώτιδος τοῦ δήμου Ἡρακλειωτῶν ἀπέχ. ὥρ. 1 1/2 Ν ἀπὸ Μεσοχωρίου. Κάτ. 355. Πρὸς Δ. ἔκειντο αἱ Θεομύπυλαι καὶ πρὸς Δ. ἡ Γραχὶν καὶ ἡ Ἡρακλεια παρὰ τὸν Ἀσωπὸν ποταμὸν. Πρὸς Β. (ὥρ. 1) ἐπὶ τοῦ Σπεργεῖο ἡ Γέφυρα τῆς Ἀλαμάνας. Προϊόντα δημητριακά, ὄσπρια καὶ οἶνος.

Δαμάστα. Ἐδρα τοῦ δήμου Δαμάστας, ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Μυλοποτάμου τῆς Κρήτης. ἔχουσα 222 κατ., ὁ δὲ δῆμος Δ. 1781. [Στ.]

Δαμιέττη (Damiette, Damiat, ἀραβ. Dumyat, τὸ πάλαι Ταμιάθις). Πόλις τῆς κάτω Αἰγύπτου, καίμενη ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τῆς ἀνατολικωτάτης διακλαδώσεως τοῦ Νείλου, τῆς Φατιντικῆς. 11 χμ. ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν αὐτῆς καὶ 4 χμ. ἀπὸ τῆς λίμνης Μενζαλέ. Ἄλλοτε ἀκμάστα καὶ περηνισμένη διὰ τὴν βιομηχανίαν καὶ τὸ ἐμπόριον μετακομίσεως μεταξὺ Συρίας καὶ Αἰγύπτου, κατέπεσεν νῦν πολὺ· ἡ βιομηχανία περιορίζεται εἰς βαμβακουργίαν, ἐξάγεται δὲ κυρίως ὄρυζα, πρὸς δὲ λίνον καὶ καφέ. — Κατὰ τὰς Σταυροφορίας ἦτο σπουδαῖον κέντρον τῶν πολεμικῶν ἐπιχειρήσεων· ματαιῶς πολιορκηθεῖσα 1196 ὑπὸ ἐλληνικοῦ στόλου καὶ τοῦ βασιλ. τῆς Ἱερουσαλὴμ Ἀμαλρίχου, ἐκυριεύθη μετὰ πολιορκίαν 18 μηνῶν 1219 ὑπὸ τῶν σταυροφόρων, ἀπεδόθη δὲ τῷ 1221 πάλιν τῷ σουλτάνῳ τῆς Αἰγύπτου, Ἀπαῖ· ἐτι ἔαλω 1249 ὑπὸ τῶν Χριστιανῶν ὑπὸ Λουδοβίκον τὸν Ἅγιον τῷ 1251 κατεστράφη ἐντελὲς ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου Βιβάρ, ὅστις τῷ 1260—61 ἔκλεισε καὶ τὴν εἰσόδον εἰς τὸν ποταμὸν ἐκ τῆς θαλάσσης. Μέρος τῶν κατοικῶν ἀνέκτισαν τὴν πόλιν ὀλίγον νοτιώτερον, καὶ ἡ νέα αὕτη πόλις ἠῶξε ταχέως. Οἱ Γάλλοι τὴν ἐκυρίευσαν 1798 καὶ τῇ 1 Νομβρ (ν) 1799 ὑπὸ τὸν Κλέβερ ἐνίκησε παρ' αὐτὴν τοὺς Τούρκους. Ὁ πληθυσμὸς αὐτῆς ἀνέρχεται εἰς 34 044 κατ. (1882). [Μ.Σ.]

Δάμιζα. Χωρίον τοῦ δήμου Πηγεῖων τῆς Ἠλείας, ἔχον 147 κατ. (1889) γεωργίους καὶ ποιμένας [Γ.Π3.]

Δαμιουργοί (Ἀρχαιολ.) ἡ δαμιουργοί. ἡ δαμιουργοί. Οὕτως ἐκαλοῦντο ἐν πολλαῖς ἀρχαίαις θωρικάις, ἀρκαδικαῖς καὶ θεσσαλικαῖς πόλεσιν ἄρχοντες τινες, ὧν δὲν εἶναι ἀκριβῶς γνωστὰ τὰ καθήκοντα πάντως ὅμως τὰ καθήκοντα ταῦτα ἦσαν σπουδαία. ἦσαν δ' ἄρχοντες ἐπώνυμοι οἱ Δ. ἐν Δίγῳ, Σάμῳ, Νισύρῳ καὶ Ἀστυπαλαίᾳ. Ἐν δὲ τῷ κοινῷ τῶν Ἀγαίων οἱ 10 Δ. ἦσαν ἀνώτατοι ἄρχοντες, σύμβουλοι τοῦ στρατηγοῦ, ἐν τοῖς πλείστοις καὶ τοῖς κυριωτάτοις συμπαύοντες αὐτῷ διότι οὗτοι μετὰ τοῦ στρατηγοῦ συνήγον τοὺς Ἀρχαίους εἰς ἐκκλησίαν, συναπεράσζον περὶ τῶν ὑποβαλλομένων εἰς τὴν ἐκκλησίαν ζητημάτων καὶ ἐδοχθον τῷ στρατηγῷ εἰς τὴν διεύθυνσιν τῆς ἐκκλησίας. Κατὰ δὲ τὴν ἀνατύστασιν τοῦ κοινῷ τῶν Ἀρχαίων περὶ τὰ μέσα τοῦ Γ' αἰῶνος π. Χ. πλὴν τῶν Μυριῶν, οἵτινες πρότερον εἶχον ἀμέριστον τὴν ἐξουσίαν τοῦ ἀποφασίζειν περὶ πολέμου καὶ εἰρήνης, κατέστη καὶ Βουλὴ, ἐκ 50 ἀποτελουμένη βουλευτῶν, οἵτινες ἐκαλοῦντο καὶ Δ. [Π.]

Δάμμαρα (Bot.), *Dammara Rumph.* γένος Κωνοφόρων Ἀραυκαρίων. Δύο εἶδη τὰ εἶδη τὰ σπουδαία διὰ τὸν ἄνθρωπον. Δ. ἡ λευκὴ (D. alba Rumph. ἡ D. Orientalis Lamb.) ἰθαγενὴς τῶν Σουανδικῶν νήσων παράγουσα τὴν ἐκ μεγάλων γόγγρων τοῦ κορμοῦ ἄνωθεν τῆς ῥίζης ἐκκρινόμενην ῥητίνην Δ. (βλ. κάτω.) καὶ ἡ ἀνταρκτικὴ (D. australis Don) ἐν Νέα Ζηλανδίᾳ σχηματίζουσα ἐκτεταμένα δάση (Kauri τῶν ἰθαγενῶν) παράγουσα ξύλον ἀξιολόγον καὶ εἶδος κοπαιεῖου ῥητίνης (Kauri-Kopal ἡ resina Kauri βλ. κάτω). [Θ.Χ.]

Δαμμάρα (*Dammara australis*) γαλ. pin de la Nouvelle Zélande, ἰταλ. Legno di Dammara australe, γερμ. Kauriholz, ἀγγλιστ. Cowdie Pine. Δένδρον φυόμενον ἐπὶ τῆς Νέας Ζηλαντίας, ἐξικνούμενον μέχρις ὕψους 40—50 μέτρων καὶ πάχους κατὰ περίμετρον 3—4 μ. Τὸ ξύλον τοῦ δένδρου τούτου ἔχει γοῶμα ὑπόλευκον ἢ ὑποκίτρινον ὡς ἡ καλύμη τοῦ ἀγύρου, εἶνε ἐλαφρὸν, λίαν στερεόν, ἐλαστικὸν καὶ διαρκὲς καὶ προτιμότερον τοῦ ξύλου παντὸς ἄλλου κωνοφόρου. Ἐστὶ δ' ἔχει εὐάρεστον ὁσμὴν, συστέλλεται καὶ ῥήγνυται ἐλάχιστον. ἔχει στιλβὴν μεταξὺν καὶ λίαν λεπτὴν ὕφην. Εἶδ. βάρος 0,515—0,595 (κατὰ μέσον ὅρον 0,555). Χρησιμοποιεῖται εἰς ναυπηγίαν καὶ οἰκοδομίαν. [Χ.]

Δαμμάρας ῥητίνη. Ἐκρέει ἐκ τῆς λευκῆς Δ., ἀποτελεῖ δὲ μάζαν ἀχρῶς ἢ ὑποκίτρινος, εὐθρύπτους καὶ τομῆς στιλπνῆς. Διαλύεται ἐν μέρει ἐν ψυχρῷ οἰνοπνεύματι καὶ αἰθέρι. Περιέχει ἱχνος αἰθερίου ἐλαίου, 80 % βξίνου ῥητίνης, τοῦ δαμμάρα λικὸς δξέος, καὶ 20 % εὐδατέρας ῥητίνης. Ἐφαρμόζεται

εἰς τὴν παρασκευὴν πολυτίμων βερνικίων καὶ στιλβωτικῶν χρισμάτων δι' ἐπιπλα, θύρας καὶ ἀμάξας πολυτελείας.

Δαμοκλῆς. Αὐλικὸς Διονυσίου τοῦ πρᾶστυέρου, ὅστις κατὰ τὸν Κικέρωνα (Tuscul. 5, 21) ἐξῆρεν ἐπανελημμένως τὸν πλοῦτον καὶ τὴν ἰσχὺν τοῦ τυράννου τοσοῦτον ὥστε ἀπεφάσισεν οὗτος νὰ τῷ παρέξῃ τὴν εὐκαιρίαν νὰ γευθῇ συμβολικῶς τῆς τῶν βασιλέων εὐτυχίας. Ἐκάθισεν αὐτὸν εἰς τράπεζαν πλουσιωτάτην, ἀλλ' ὑπεράνω τῆς κεφαλῆς του ἐκρέμασεν ἐκ τριγῶς ἱππεῖος ξίφος· τοιοῦτοτρόπως ἀπέδειξεν αὐτῷ ὅτι ἡ φαινομένη εὐτυχία τυράννου ἀπειλεῖται ὑπὸ μεγάλων κινδύνων καθιστῶντων ταύτην πολὺ ἀμφίβολον.

Δαμοσία (Ἀρχαιολ.). «Οἱ περὶ δαμοσίαν» ἐκαλοῦντο παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Σπαρτιάταις οἱ ἐν ἐκατρατείαις συστηνοῦντες τῷ βασιλεῖ καὶ ἐν τῇ τραπέζῃ αὐτοῦ δειπνοῦντες, οἱ ἀποτελοῦντες οὕτως εἰπεῖν τὸ ἐπιτελεῖον αὐτοῦ. Ἦσαν δ' οὗτοι οἱ ἐξ πολέμαρχοι, οἱ λεγόμενοι συμφορεῖς τῶν πολέμαρχων, καὶ τρεῖς ἄνδρες τῶν ἐμυόνων οἵτινες ἐπεμελοῦντο πάντων τῶν ἐφοδίων. Ἐν τοῖς ὑστερον χρόνοις συνεσκήνουν τῷ βασιλεῖ ἐν ταῖς μακραῖς στρατείαις καὶ ἄλλοι 30 Σπαρτιάται, ὑπ' ἐκείνου ἐκλεγόμενοι. Ὅτι δὲ περιελαμβάνοντο εἰς τοὺς περὶ δαμοσίαν καὶ οἱ ἀκολουθοῦντες συνήθως τῷ στρατεύματι μάντις καὶ ἰατροὶ καὶ ἀληταὶ δὲν φαίνεται πιθανόν. [Π.]

Δαμουλιανάτα. Χωρίον Κεφαλληνίας τοῦ δήμου Ἀνωγητῶν ἀπέχ. 45' ἀπὸ Μονοπαλάτα Κάτ. 579.

Δαμοφῶν, βασιλεὺς τῆς ἐν Ἠλείᾳ Πισατίας περὶ τὸ 600 π.Χ., υἱὸς τοῦ βασιλέως Πανταλέοντος καὶ ἀδελφὸς τοῦ Πύρρου, ἐρ' οὗ ἡ Πῖσα ἡττήθη καὶ κατεσκάφη ὑπὸ τῶν Ἠλείων. Ἐπὶ Δ. μόλις ἀπεσοδῆθη ὁ πόλεμος Πισατῶν καὶ Ἠλείων διὰ τῆς μεσολαβήσεως τοῦ συμβουλίου τῶν 16 γυναικῶν, αἵτινες ὕφαινον τὸν ἱερὸν πέπλον τῆς ἐν Ὀλυμπίᾳ Ἡρας (ἴδε καὶ ἄρθρ. Ἀχαΐα καὶ Ἠλῆς). [Γ.Πδ.]

Δάμπιρ (William Dampier). Ὁ τολμηρότατος ναυτικός τοῦ 17' αἰῶνος γενν. τῷ 1652 ἐν East Coker τῆς ἀγγλ. κομητείας Σόμερσετ. Ὡς ναυτοπαῖς ἀπῆλθεν εἰς Λαβράδور, ὑπῆρξεν 1674 ὡς στρατιώτης εἰς τὰς ἀνατ. Ἰνδίας, εἰς Campeche τοῦ Μεξικοῦ ἔζησε τρία ἔτη ὡς ὑπῆρέτης, ὅτε δὲ 1678 ἐπιστρέψας εἰς Ἀγγλίαν ἠθέλησε νὰ ἐπανακάψῃ εἰς Campeche, ἡγμαλωτίσθη πλησίον τῆς Ἰαμαϊκῆς ὑπὸ πειρατῶν, τῶν λεγομένων Φλιβουστιῶν, καὶ ὡς ἐταῖρος αὐτῶν ἔλαβε μέρος εἰς ἐπιδρομὴν κατὰ τοῦ Περού. Μετ' ἄλλων δὲ τοιούτων ἐπεσκέφθη τὴν Γουινέα, τὰς Ἀνατολ. Ἰνδίας κτλ. Βαρυνηθεὶς τὴν ζωὴν ταύτην ἔφυγε λόθρα καὶ μετὰ πολλὰς περιπετείας ἔφθασε τέλος τῷ 1691 πάλιν εἰς Λονδίνον.

Ἡ περιγραφή τῶν περιπετειῶν του (ἐκδοθεῖσα 1697—1707 εἰς 3 τόμ. ὑπὸ τὸν τίτλον *New voyage round the world*) ἔκαμε μεγίστην ἐντύπωσιν ὁ Δ. ἐνετάλη ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως νὰ ἐξερευνήσῃ τὰς ἀυστραλιακὰς θαλάσσας, ἀποπλεύσας δὲ τὴν 18 Ἰαν. 1699 ἐπισκέφθη τὴν Δ. ἀκτὴν τῆς Αὐστραλίας, εἰτα τὸ Τιμὸρ καὶ ἀνεκάλυψε προβαίων πρὸς Α τὴν Νεοβρετανίαν, τὸ 89 χμ. πλάτος ἔχοντα $\pi = \rho \theta \mu \delta \nu$ $\tau \omicron \sigma \tilde{\upsilon}$ Δ. ἀμ. π. ρ., πλῆθος μικρῶν νήσων, μεταξὺ αὐτῶν δὲ καὶ τὰς νήσους $\tau \omicron \sigma \tilde{\upsilon}$ Δ. πλησίον τῆς ΒΔ. ἀκτῆς τῆς Νέας Γουινέας καὶ τὸ $\pi \omicron \lambda \nu \eta \sigma \omicron \nu \tau \omicron \sigma \tilde{\upsilon}$ Δ. πλησίον τῆς Ἰ. Δ. Αὐστραλίας. Τῇ 1701 ἐπέστρεψεν εἰς Λονδίον, ὅπου ἀνεκοίνωσε καὶ πλείστας ἐπισημ. νικᾶς παρατηρήσεις περὶ τῶν μερῶν ἐκείνων. Τὸ ἔτος τοῦ θανάτου του εἶνε ἄγνωστον. [B.E.]

Δαμωδός (Βικέντιος). Εἷς τῶν μεγάλων ἀνδρῶν τῆς νήσου Κεφαλληνίας, καὶ εἷς τῶν πρώτων διδασκάλων τῆς ἀναγεννήσεως τῶν γραμμάτων καὶ τῶν ἐπιστημονικῶν μελετῶν ἐν Ἑλλάδι. Ἦγενν. τῇ 1679 ἐν Κεφαλληνίᾳ. Ὁ πατὴρ αὐτοῦ Φραγκίσκος κατήγετο κατ' ἄλλους μὲν ἐκ Κρήτης, κατ' ἄλλους δὲ ἐκ Μεθώνης, ἐξ οὗ λέγουσι προήλθε τὸ ἐπώνυμον Δ. [Da Modon] ἢ μήτηρ του δὲ Φιλανδρία τὸ ὄνομα κατήγετο ἐκ τῆς οἰκου. Μοσχοπούλου. Ὁ Δ. τὰ πρώτα μαθήματα ἤκουσεν ἐν Βενετίᾳ φοιτήσας εἰς τὴν ἐκεῖ ἐλληνικὴν σχολὴν τοῦ Φλαγγίνη, εἰτα δὲ μεταβάς εἰς Πατάσιον ἤκουσεν εἰς τὸ αὐτὸ Πανεπιστήμιον μαθήματα νομικῆς, ἡραρόσθη δὲ καὶ ἐτέρων μαθημάτων φιλοσοφικῶν, φιλολογικῶν καὶ θεολογικῶν. Μετὰ τὸ πέραν τῶν σπουδῶν λαβὼν δίπλωμα διδάκτορος νομικῆς ἐπανῆλθεν εἰς Κεφαλληνίαν, ὅπου ἐξήσκησεν ἐπὶ τινα χρόνον τὸ ἐπάγγελμα τοῦ δικηγόρου, ἀλλὰ μὴ ἀρεσκόμενος εἰς αὐτό, καὶ θεωρῶν ὅτι ἄλλως πως ἡδύνατο νὰ φανῇ ὑπερλιμώτερος εἰς τὸ Γένος, ἐγκατέλειπεν αὐτό, καὶ μεταβάς εἰς τὸ χωρίον τῆς γεννήσεώς του τὰ Χαιριᾶτα, ἐν τῇ χερσονήστῃ τῆς Κεφαλληνίας Παλλικῇ, ἱδρύσει σχολὴν, ἐν ᾗ ἐδίδασκε ἀνώτερα φιλολογικὰ καὶ φιλοσοφικὰ μαθήματα. Ἐκτοτε δὲ κυρίως ἀρχεται τὸ φιλόπατρι στάδιον καὶ ἡ ἐπὶ τοῦ Γένους ἀράς τοῦ φιλοσόφου ἀνδρός· διότι μετ' οὐ πολὺ ἡ σχολὴ ἀπέκτησε πανελλήνιον φήμην, συνέρρεον δὲ εἰς αὐτὴν μαθηταὶ οὐ μόνον ἐκ τῆς Ἑπτανήσου, ἀλλὰ καὶ ἐξ ἄλλων μερῶν τῆς Ἑλλάδος. Ὑπῆρξε δὲ καὶ ἐγκαινιστὴς νέου συστήματος διδασκαλίας, εἰσῆγαγε τὰς νεωτέρας εὐρωπαϊκὰς θεωρίας· τὸ κυριώτατον δὲ εἰσῆγαγεν εἰς τὴν διδασκαλίαν καὶ τὰς συγγραφὰς του τὴν νεοελληνικὴν γλῶσσαν, ἀντὶ τῆς τῆς ἐκείνῃ ὑπὸ τῶν πρὶ αὐτοῦ, οὗς ἠκολούθησαν ἐπὶ τινα χρόνον καὶ τινες τῶν μετ' αὐτόν, ἀρχαίως ἐλληνικῆς, ματαίως ζητοῦντες νὰ δώσωσι ζωὴν εἰς γλῶσσαν νεκράν. Ὁ φιλοσοφικὸς καὶ πρακτικὸς νοῦς τοῦ Δ. διεῖδε ἀλλήιστα ὅτι τὸ βουλεῦον

ἔθνος μόνον διὰ τῆς ζωντανῆς γλώσσης, ἢν ὠμίλει, ἡδύνατο νὰ φωτισθῇ καὶ παθηγηθῇ εἰς τὴν πνευματικὴν καὶ πολιτικὴν ἀναγέννησιν του καὶ διὰ τοῦτο ἔταμε νέαν ὁδόν, λαβὼν τὴν νέαν γλῶσσαν ὡς ὄργανον καταληπτὸν μεταδόσεως τῆς διδασκαλίας του. Γράφει ῥητῶς εἰς τὴν ῥητορικὴν του, ἢν ἐδημοσίευσεν ὅτι «ἐγὼ ἐπιθυμῶντας νὰ ὠρελῇται καθὲς λογῆς ἄνθρωπον ἀπὸ τὸ Γένος μας, ἐσύνθεσα τὸ βιβλίον τῆς ῥητορικῆς τέχνης εἰς τὴν κοινὴν γλῶσσαν». Διὰ τοῦτο ἄρθρος γράφει δ' I. Φιλήμων ἐν τῷ ἱστορικῷ δοκίμῳ τῆς Φιλικῆς Ἑταιρίας σελ. 61 ὅτι «τὴν πρώτην ἐπιδόσον τῶν μαθητῶν εἰς τὴν Ἑλλάδα θεωροῦμεν διὰ τοῦ Δαμωδοῦ τῆς Κεφαλληνίας». Ὁ Δ. ἐδημοσίευσεν Λογικὴν καὶ Ῥητορικὴν, συνέγραψε δὲ καὶ ἕτερα φιλοσοφικὰ καὶ θεολογικὰ συγγράμματα μὴ ἐκδοθέντα. Ἀπέθανε τῇ 1752 καὶ ἐταρῇ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ χωρίου Χαιριᾶτα, ὅπου ἐστὶ καὶ νῦν οἱ χωρικοὶ δεκνύουσι τὸν τόπον. ἔνθα ἀναπαύονται τὰ ἔσθια τοῦ μεγάλου διδασκάλου· δεκνύουσι δὲ καὶ τὰ εἶρηπια τῆς οἰκίας ἐν ᾗ εἶχε τὸ σχολαίον του. (Ἀνθ' ἡμῶν Μαζαράκη Βίαι τῶν ἐνδόξων Κεφαλλήνων σελ. 140, Κ. Σαβᾶ Νεοελ. φιλολ. σελ. 468, Ἔστις 1887 Τόμ. 24 σελ. 565, Βικέν. Δ. ὑπὸ Γεωργ. Κοζάκη Τυπ. ἀδου). [A.Μηλ.]

Δάμων καὶ Φιντίας. Πυθαγόρειοι φιλόσοφοι, ὧν ἡ στενὴ φίλις ἐγένετο παροιμιώδης. Ὅτε ὁ Δάμων ὡς ὑποπτος συνωμοτίας κατεδικάσθη ὑπὸ Διονυσίου τοῦ νεωτέρου εἰς θάνατον, ὁ Φιντίας προσέφερεν ἐαυτὸν νάποθῃ ἀντὶ τοῦ φίλου του. Θαυμάσας δὲ ὁ τύραννος τὰ εὐγενῆ αἰσθήματα, ἐχάρισε τῷ Δάμωνι τὴν ζωὴν. Ἡ διήγησις αὕτη ἀναφέρεται ὑπ' ἄλλων συγγραφέων μετ' ἄλλων λεπτομερειῶν, ὑπὸ δὲ τοῦ Ἀκτίου μυθογράφου Ὑγίνου οἱ ἥρωες καλοῦνται Μείρος καὶ Σελινούντιος, ἐξ οὗ τινες εἰκάζουσιν ὅτι εἶναι ἀπλοῦς μῦθος πλαστοῖς πρὸς χαρακτηρισμὸν τῆς παρὰ τοῖς Πυθαγορείοις φίλης.

Δάν. Κατὰ τὴν Παλαιὰν Διαθήκην υἱὸς τοῦ Ἰακώβ ἐκ τῆς Βίλχ, καὶ ἀρχηγέτης τῆς φυλῆς Δάν, μιᾶς ἐκ τῶν 12 τοῦ Ἰσραὴλ, ἧς ἡ δυνάμειος χώρα ἔκειτο μετὰ τῆς Μεσογείου καὶ τῶν φυλῶν Βενιαμίν, Ἰούδα καὶ Ῥούβριμ. Μέρος τῆς φυλῆς κατέλαβε κατόπιν τὴν Φοινικικὴν πόλιν Λεσέμ, μίαν ἐκ τῶν βουλευσάτων τῆς Παλαιστίνης καὶ ἐκάλεσεν αὐτὴν Δάν.

Δάν (Felix Dahn). Γερμανὸς ἱστοριοδίφης καὶ ποιητής, γενν. τῇ 1811 ἐν Ἀμβούργῳ, ἀπὸ τοῦ 1863 καθηγητὴς ἐν Βυρτεμβούργῳ, καὶ ἀπὸ τοῦ 1872 ἐν Καϊνξβέργῃ (τοῦ γερμανικοῦ, πολιτικοῦ καὶ φυσικοῦ δικαίου). Τὰ ἐπιστημονικὰ ἔργα του ἀφορῶσι πρὸ πάντων τὴν ἱστορίαν τῶν ἀρχαίων Γερμανῶν καὶ τοῦ γερμανικοῦ δικαίου, ὡς π. χ. Οἱ βασιλεῖς τῶν Γερμανῶν (6 τ. Βυρτεμβούργῳ 1861—71), Οὐρηγετικὰ μελέτα: (1871), Λογγοβαρδικαὶ

μελέται (βίος κτλ. Παύλου Διακόνου, Λιψ. 1876) κτλ. Διὰ τὴν Γεν. Ἱστορίαν τοῦ "Ογκεν συν-έγραψε τὴν Ἀρχαίαν Ἱστορίαν τῶν γερμαν. καὶ ῥωμανικῶν λαῶν, διὰ δὲ τὴν Ἱστορίαν τῶν εὐρωπαϊκῶν πολιτειῶν τῶν "Ερεν καὶ Οὐκερτ τὸ περί Γερμανίας μέχρι τοῦ 843 μέ-ρος. Πρὸς τοῦτοις δὲ ἐξέδωκε πλείστα συγ-γράμματα περί φυσικοῦ δικαίου κτλ. Οὐχ ἤ-τον εὐδοκίμησεν ὡς ποιητῆς (Ποιήματα, 2 τ. 1857 καὶ 1872, πρὸς δὲ μικρότερον συλλογαί), καὶ περίφημος ἐγένετο διὰ τῶν μυθιστορημά-των του, ἐξ ὧν "Ο περί Ῥώμης πόλεμος (Λιψ. 1876), ἔργον ἀπεικονίζον τὴν καταστροφὴν τοῦ "Πατρογαιθικοῦ Κράτους, εἶνε τὸ σπου-δαϊότερον. Ταῦτα ὡς καὶ τινὰ δράματα τὰ ὁ-πρία συνέγραψεν, εἶναι ἐπίσης προϊόντα τῆς εἰς τὴν γερμαν. Ἱστορίαν ἀσχολήσεώς του. [Μ.Γ.]

Δάνα (James Dwight Dana). Ἀμερι-κανὴς φυσιογῆς, διαπρέψας κυρίως εἰς τὴν γεωλογίαν. Ἐγενήθη τῷ 1813 ἐν Οὐτικῇ τῆς Νέας Ὑόρκης. Τῷ 1838 συνώδευσεν ὡς γεω-λόγος ἐκδρομὴν πρὸς διερεύνησιν τοῦ Εἰρηνι-κοῦ Ὀκεανοῦ ὑπὸ τὸν Wilkes, ἐπιστρέψας δὲ ἐδημοσίευσεν τὰ περίσματα τῆς ἐκδρομῆς του ταύτης ὑπὸ τοὺς τίτλους Report on the zoophytes (1846). Report on the geo-logy of the Pacific (1849) καὶ Report on Crustacea (2 τ. 1852—1). Τῷ 1815 διορίσθη καθηγητῆς ἐν Newhaven ἔνωστά-στατα ἐγέναν καὶ τὰ ἔργα του System of Mineralogy (1837), Manual of geology (1863) καὶ Textbook of geology for schools and academies (1864).

Δανῆ θυγάτηρ τοῦ Βασιλέως τοῦ Ἀρ-γους Ἀκρίσιου καὶ τῆς Εὐρυδίκης ἢ τῆς Ἀ-γανίπης, μήτηρ τοῦ Περσέως. Ὁ Ἀκρίσιος, καὶ ὡν χρημὲν, εἶς ὁ ἐκ τῆς θυγατρὸς του παῖς ἐμελλε ν' ἀποκτείνῃ αὐτὸν, εἰδηθεὶς ἐνά-κλεισε τὴν Δ. εἰς χαλκοῦν ὑπόγειον θάλαμον. Ἀλλ' ὁ Ζεὺς, ἐρασθεὶς τῆς Δ., μετεμορφώθη εἰς χρυσόν, καὶ διὰ τῆς ὁροφῆς εἰσρέουσας εἰς τὸν θάλαμον, ἐγέννησεν ἐξ αὐτῆς τὸν Περσέα. κατ' ἄλλον δὲ τινα μῦθον τὴν Δ. ἐρθεῖρε ὁ τοῦ Ἀκρίσιου ἀδελφεὸς Προῖτος, ὁπότεν ἐκί-νῃθη καὶ ἡ θεινὴ ἔρις τῶν ἀδελφῶν πρὸς ἀλ-λήλους. Ὁ δ' Ἀκρίσιος ἰδὼν τῆς θυγατρὸς τὴν ἀτίμωσιν, καὶ μὴ πιστεύσας ὅτι ὁ Ζεὺς ἐρθεῖρεν αὐτήν, τὴν ἐνέβαλε μετὰ τοῦ παιδὸς εἰς λάρνακα καὶ ἐρρίψεν εἰς τὴν θάλασσαν. Προσενεχθεὶς δὲ τῆς λάρνακος εἰς τὴν Σέ-ριφον, ἐξήγαγεν αὐτῆς τὴν μητέρα καὶ τὸν παῖδα ὁ ἄλιεὺς Δίκτυς, ἀδελφὸς τοῦ βασιλέως Πολυδέκτου, καὶ ἔφερεν ἀμφοτέρους εἰς τὴν οἰκίαν του. ἔπου ὡς ἴδιον υἱὸν ἀνέτροφε τὸν Περσέα. Ὁ δὲ βασιλεὺς τῆς Σερίφου, ἐρασθεὶς τῆς Δανάης καὶ μὴ δυναμένος νὰ συνέλθῃ αὐτῇ, ἤδη ἀνδρὸς γενομένου τοῦ Περσέως, ἐ-ξέυρε πρόσκαιν ὅπως ἐκπέμψῃ τοῦτον ἐπὶ τὰς Γοργόνας, πρὸς βέβαιον θηλαχθ' ὀλέθρον. Ἀλλ'

ὁ ἦρως ἐπατέλεσε τὸν ὄθλον, καὶ ἐπανελθὼν εἰς τὴν Σέριφον εὗρε τὴν μητέρα ἱκέτιδα ἐν τοῖς βωμοῖς τῶν θεῶν μετὰ τοῦ σιωτῆρος Δίκτυος, ἐπειδὴ κατεδίωκεν αὐτοὺς ὁ Πολυ-δέκτης. Ἀπολιθώσας δὲ διὰ τῆς κεφαλῆς τῆς Μεδούσης τὸν τε βασιλεῖα καὶ τοὺς περί αὐ-τόν, κατέστησε μὲν βασιλεῖα τῆς Σερίφου τὸν Δίκτυον, αὐτὸς δὲ μετὰ τῆς μητρὸς ἐπ'αγγέλθεν εἰς Ἀργος. Κατὰ τοὺς ἰταλικούς μύθους ἡ λάρναξ ἐν ἣ ἦσαν ἐγκαταλεισμένοι ἡ Δ. καὶ ὁ Περσὲς προσήνεχθη εἰς τὰς ἀκτὰς τοῦ Λα-τίου, ἐκεῖ δ' ἐνυμφεῖτο τὴν Δ. ὁ Πιλάμνος, κτίσας καὶ τὴν Ἀρδατῶν πόλιν. — Τοὺς μύ-θους τοὺτους διεσκεύασαν ἐν τραγωδίαις οἱ Ἕλληγες τραγικοί, ὁ Αἰσχύλος ἐν τοῖς Δι-κτυοῦ καὶ ὁ Σοφοκλῆς ἐν τῇ Ἀκρίσειᾳ, ὁ Εὐριπίδης ἐν τῇ Δ. καὶ τῇ Δίκτυι, κατὰ μί-μησιν δ' ἑλληνικῶν προτύπων καὶ ὁ Λίδιος Ἀνδρόνικος καὶ ὁ Ναίδιος παρὰ Ῥωμαίους. Μνημονεύεται δὲ καὶ Δ. ὡς ἐπιγραφεὶ κωμω-διῶν τοῦ Σαννυριάνου καὶ τοῦ Ἀπολλοφάνους Βλ. καὶ λ. Ἀκρίσιος, Περσὲς. [Π.]

Δαναΐδες. Πεντήκοντα θυγατέρες τοῦ Δαναοῦ, ὅστις φοβούμενος τοὺς 50 παῖδας τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ Αἰγύπτου ἔφυγεν ἐξ Αἰγύπτου, καὶ ἦλθε τὸ πρῶτον μὲν εἰς Ῥόδον, ἔπειτα, κατὰ τινα μῦθον, παρέμειναν τρεῖς τῶν θυγατέρων του, ἐκείθεν δ' εἰς Ἀργος. Κατὰ τὸν μῦθον, δὲν διεσκεύ-ασεν ὁ Αἰσχύλος ἐν τῇ σωζομένῃ τραγωδίᾳ του, ταῖς ἱκέτισιν, ἐν Ἀργεὶ εὐμενῶς ἐδέχθη ἱκέτας προσελθόντας τὸν Δαναὸν καὶ τὰς Δ. ὁ βασι-λεὺς τῆς πόλεως, υἱὸς τοῦ αὐτόχθονος Πιλα-γοῦ, καὶ παρέσχεν αὐτοῖς προστασίαν, διωκο-μένοις ὑπὸ τῶν Αἰγυπτιακῶν. Κατ' ἄλλον δὲ μῦθον οἱ παῖδες τοῦ Αἰγύπτου ἐλθόντες εἰς Ἀργος, ἐξήγησαν ἀπὸ τὸν Δαναὸν βασιλεῖα γενομένην νὰ φιλιωθῶσι καὶ νὰ λάθωσιν εἰς γάμον τὰς θυγατέρας του· ἀλλ' ὁ Δαναὸς μὴ ἔχων ἐμπιστοσύνην πρὸς αὐτὸν καὶ μητροικα-κῶν προσέτι περὶ τῆς διώξεως, ἐδέχθη μὲν τὴν αἴτησιν των καὶ διὰ κλήρου ὥρισεν ἐκάστῳ αὐτῶν τὰς κόρας· ἀφ' οὗ ὁμοῦς ἐκληρώθησαν τὰ ζεύγη καὶ παρετέθη τὸ γαμήλιον συμπόσιον, ἔδωκε κρύφα ἐγγειρίδια εἰς τὰς θυγατέρας, αἰ-τινες ἀπέκτειναν κοιμωμένους τοὺς νυμφίους πλὴν τῆς πρεσβυτέρας αὐτῶν Ὑπερμήστρας, ἥτις διέσωσε τὸν δοθέντα αὐτῇ σύζυγον Λυγέα, διὸ καθιέρῃεν αὐτὴν ὁ Δαναὸς. Αἱ δ' ἄλλαι Δ. τὰς μὲν κεφαλὰς τῶν νυμφίων κα-τάρωσαν ἐν Λέρνῃ, τὰ δὲ σώματα ἐκθήδυσαν πρὸ τῆς πόλεως· ἐκάθραν δ' αὐτὰς ἡ Ἀθηνᾶ καὶ ὁ Ἑρμῆς κατὰ προσταγὴν τοῦ Διός. Ὁ δὲ Δαναὸς ὕστερον τὴν μὲν Ὑπερμήστραν ἀποφυλακίσας ἀπέδωκεν εἰς τὸν σύζυγον Λυγ-έα, γενομένην βασιλῆα τοῦ Ἀργους μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Δαναοῦ· τὰς δὲ λοιπὰς θυγατέρας ἔδωκεν εἰς γάμον εἰς τοὺς ἀναδειχθέντας νι-κητὰς ἐν γυμνικῇ ἀγωνίᾳ Ἀργεῖους νεανίας. Μι. δὲ τῶν Δαναῶν, ἡ Ἀμυμώνη, ἔτεκεν

ἐκ τοῦ Ποσειδῶνος τὸν Ναυπλίων. — Κατὰ τὸν Ἡρόδοτον αἱ Δ. ἐξ Αἰγύπτου ἐξαγαγούσαι ἐδίδασκαν τὰς Ἀργεῖας γυναῖκας τὴν τελετὴν τῆς Δημητρος. Κατὰ δὲ τοὺς μεταγενεστέρους μυθολογούς ὁ Λυγκεύς ἐφόνευσεν τὸν τε Δαναὸν καὶ τὰς θυγατέρας αὐτοῦ, ἐκδικούμενος τὸν φόνον τῶν ἀδελφῶν του, δι' ὃν ἐκολάζοντο ἐσαεὶ ἐν Ἄδου αἱ Δ. εἰς τετρημένον πῖθον ὑδροφοροῦσαι ὅθεν καὶ παροιμία «Δαναΐδων πῖθος» καὶ «εἰς τὸν Δαναΐδων πῖθον ὑδροφορεῖν» λεγόμεναι ἐπὶ ματαίῳ κόπων. Ἀλλ' ὁ μῦθος οὗτος ἐπλάσθη ἐν τοῖς ὑστερον χρόνοις ἐκ παρανοήσεως τῶν παλαιωτάτων παρασάσεων τῶν Δαναΐδων. Διότι αὐταὶ ἦσαν πιθανώτατα πηγαῖαι νύμφαι, καταστήσασαι ἐνυδρον τὸ πολυδίψιον Ἄργος, ἐν ἄλλοις λόγοις αἱ διατρέχουσαι τὴν Ἀργολικὴν πηγαί. Αἱ δὲ κατορυχθεῖσαι κεφαλαι τῶν νυμφῶν εἶναι μυθολογικὴ παράστασις τῶν κεφαλῶν τῶν πηγῶν, τῶν κεφαλαριῶν ὡς λέγομεν σήμερον. Ἐπειδὴ δ' αἱ ἐν Ἄδου νεκροὶ ὑπετίθεντο ὅτι διέχουσι τὸν βίον ὃν εἶχον ἐπὶ γῆς, οὐ ἔνεκα καὶ ὁ Ὀρίων παρίστατο θηρευὼν, ἐμυθολογεῖτο ὅτι καὶ αἱ Δ. θέν ἔπαυσαν ὑδροφοροῦσαι μετὰ θάνατον τοῦτο δ' αἱ μετέπειτα ὑπέλαβον ὡς ποινὴν ἐπιβληθεῖσαν αὐταῖς διὰ τὸν φόνον τῶν νυμφῶν. Οἱ περὶ Δαναΐδων μῦθοι ἐξετίθεντο ἐν ἀρχαίῳ ἔπει τῇ Δαναΐδι (ἢ Δαναΐδι), οὐ ἀγνωστος ὁ ποιητὴς καὶ οὐ μόνον δύο στίχοι ἐσώθησαν ἀνέρισι. Ἐκ τούτου παρέλαβον πολλὰ τινες τῶν λυρικών καὶ τῶν τραγικῶν ποιητῶν, μάλιστα δ' ὁ Αἰσχύλος, ποιήσας τὰς Ἰκέτιδας καὶ τὴν ἀπολεισθεῖσαν τραγωδίαν τὰς Δαναΐδας καὶ πλὴν τούτων τὸ σατυρικὸν δράμα Ἀμυμώνην. Βλ. καὶ Αἴγυπτος, Ἀμυμώνη, Δαναοί, Δαναός. [Π.]

Δαναΐδων πένθος. Βλ. Δαναΐδες.

Δαναάκει. ὀνομάζονται περιληπτικῶς αἱ πολλαὶ φυλὰὶ νεμάδων καὶ ἀλιέων, κατοικοῦσαι ἐν τῇ ἀγροσυνικῇ ἀκτῇ Σαμχάρρ ΝΑ τῆς Μασσάρας. Ἀλλοτε ἐσχηματίζον ἡνωμένον βασιλεῖον, νῦν δὲ εἶναι ἀνεξάρτητοι ἀλλήλων καὶ κυβερνῶνται ὑπὸ ἀρχηγῶν. Οἱ Δ. εἶναι Μωαμεθανοί, ὁμιλοῦσι χαμιτικὴν γλῶσσαν συγγενῇ πρὸς τὴν τῶν Σομάλι, πρὸς οὓς συναρθεύουσι, καλοῦσιν ἑαυτοὺς Ἀράρ καὶ ἰσχυρίζονται ὅτι εἶναι ἀπόγονοι Ἀράδων μεταναστευσάντων κατὰ τὸν Ζ' μ. Χ. αἰῶνα ἐκ τοῦ Ἰεμέν. [Μ Σ.]

Δαναοί. Οὕτως ἐν τοῖς ἡρωικοῖς χρόνοις ἐκαλοῦντο οἱ Ἀργεῖοι, ἀπὸ τοῦ Δαναοῦ, ὅστις κατὰ τὸν Εὐριπίδην «Πελασιγῶτας ὀνομασμένους τὸ πρὶν Δαναοὺς καλεῖσθαι νόμον ἔθνη» ἄν' Ἐλλάδα». Κατὰ τὸν μῦθον εἶλκον τὸ γένος ἐκ τῶν θυγατέρων τοῦ Δαναοῦ, ὅς ἐνυμφεύθησαν Ἀργεῖοι νεανίαι ἐν ἀγῶνι νικῆσαντες. Συνεκδοχικῶς δὲ καλοῦνται οὕτω παρ' Ὀμήρῳ πολλάκις καὶ πάντες οἱ εἰς Τροίαν στρατεύσαντες Ἕλληνες εἰς τοὺς Ἑλ-

λήνας δὲ καθόλου ἀναφέρεται τὸ ἐλέγχον τὴν δολιχότητα αὐτῶν λόγιον τοῦ Λαοκρόντος παρὰ Βιργιλίῳ: *Timeo Danaos et dona ferentes* (φοβούμαι τοὺς Δαναοὺς καὶ δῶρα φερόντας). Κατὰ τινὰ παρατήρησιν τοῦ Γλάδστονως τὸ ὄνομα Δ. εὗρηται ἐν 147 χωρίοις τῆς Ἰλιάδος καὶ 13 τῆς Ὀδυσσεύς. οὐδέποτε δ' ἐκφέρεται εἰς θηλυκὸν γένος, ἢ καθ' ἑνικὸν ἀριθμὸν οὐδὲ ὡς τοπικὸν ὄνομα φέρεται, σημαίνον τὸν ἐν τῇ ἑλληνικῇ χειρσόντησιν καὶ τοῖς νῆτοισι οἰκοῦντα λαόν, οὐδὲ τοὺς προγόνους αὐτοῦ, ἀλλὰ σταθερῶς σημαίνει μόνους τοὺς ἐξ Ἰλιάδος εἰς Τροίαν στρατεύσαντας. Ὅθεν παρίσταται ὡς ἡρωικὴ καὶ ποιητικὴ μᾶλλον προσηγορία, οὐχὶ δ' ἱστορικὴ καὶ τὰ κοσμητικὰ τῶν Δ. ἐπίθετα ἐμπαίνουσι τὴν πολυμικὴν ἀρετὴν αὐτῶν οἷον ἤρωες, θεράποντες Ἀρης, φιλοπτόλεμοι, αἰχμηταί, ἀπειταῖαι κτλ. [Π.]

Δαναός. Ὁ μυθικός τῶν Δαναῶν ἐπώνυμος ἦρως, υἱὸς τοῦ βασιλέως τῆς Αἰγύπτου Βήλου καὶ Ἀγχινῆς ἢ Ἀγχίρροης, διδυμὸς ἀδελφὸς τοῦ Αἰγύπτου κατὰ τινὰ παρ' Ἡρόδοτον αἰγυπτιακὴν παράδοσιν κατήγετο ἐκ Χέμμιος μεγάλης πόλεως τοῦ θηβαϊκοῦ νομοῦ ἐν Αἰγύπτῳ. Παρὰ τοῦ πατρὸς ἔλαβεν εἰς κληρὸν τὴν Διθύην, ἀλλ' ὕστερον φοβήσας τοὺς 50 υἱοὺς τοῦ Αἰγύπτου ἠναγκάσθη νὰ φύγῃ, μετὰ τῶν 50 θυγατέρων του Ἐπιείας δὲ πεντηκοντέρου, τὴν ὁποίαν κατὰ συμβουλήν τῆς Ἀθηνᾶς ἐναυπήγησε, ἐπλευσε πρῶτον εἰς Ἰθάκην, ὅπου ἴδρυσεν τὸ τῆς Λινδίας Ἀθηνᾶς ἄγαλμα· ἐκεῖθεν δ' ἦλθεν εἰς Ἄργος, ὅπου παρέδωκεν αὐτῇ τὴν βασιλείαν ὁ τότε βασιλεὺς Γελάνωρ κατ' ἄλλους μὲν μῦθος ἐκόν, ἀναγκασθεὶς αὐτὸν ὡς ἀπόγονον τῆς Ἀργείας βασιλοπαίδος Ἰοῦς, κατ' ἄλλους δὲ βιασθεὶς, ὅρ' οὐ ὁ λαὸς συνετάχθη τῷ ἐπὶ κλυδί Αἰγυπτίῳ, πεισθεὶς ἐξ οἰωνῶν ὅτι ἡνῶσε τοῦτον ὁ Ἀπόλλων. Ὁ Δ. φονεύσας πλὴν ἑνὸς τοῦ ἀνεψιῦς τοῦ Αἰγυπτιᾶδος διὰ τῶν θυγατέρων αὐτοῦ, ἔδωκε ταύτας εἰς γάμον εἰς Ἀργεῖους νεανίας, μετὰ δὲ τὸν θάνατον αὐτοῦ ἔλαβε τὴν βασιλείαν ὁ σωθεὶς Αἰγυπτιακὸς Λυγκεύς. Ἐκτῆσε δ' ὁ Δ. καὶ τὴν ἀκρόπολιν τῶν Ἀργείων καὶ τοσοῦτον ὑπερέβαλλε κατὰ τὴν δύσιν τοὺς πρὸ αὐτοῦ, ὥστε ἀπὸ τούτου οἱ πρὶν Πελασιγῶται καλούμενοι Ἀργεῖοι μετωνομάσθησαν Δαναοί. Ἐτάφη ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἀγορᾶς τῶν Ἀργείων, μέχρι δὲ τῶν εἰσάτων χρόνων τῆς ἀρχαιότητος ἐδείκνυντο οἱ Ἀργεῖοι τὸν τάφον καὶ τινὰ ἀναθήματα τοῦ Δ. ἐν ναοῖς. Ἐλέγετο δὲ καὶ ὅτι πρῶτος ὁ Δ. ὤρυξε φρεατὰ καταστήσας ἐνυδρον τὸ πρὶν ἄνυδρον Ἀργολικὸν πεδίον ὅθεν πιθανωτάτῃ φαίνεται καὶ ἡ ἐτυμολογία τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ἐπιτακτικοῦ δα καὶ τοῦ νᾶω (βῆω). Βλ. καὶ Αἴγυπτος, Δαναΐδες. [Π.]

Δάνδελλ (Danville). Ὄνομα διαφόρων πόλεων τῶν Ἑνωμ. Πολιτειῶν τῆς Β. Ἀμε-

ρικῆς. 1) Ἀκμάζουσα πρωτεύουσα τῆς κομητείας Βερμύλιον τοῦ Ἰλλινόις, κειμένη ἐπὶ τοῦ ὁμώνυμου ποταμοῦ καὶ τῆς διασταυρώσεως διαφόρων σιδηροδρόμων. ἔχει σπουδαία ἀνθρακωρυχέα καὶ περίπου 10 χιλ. κατ.—2) Πρωτεύουσα τῆς κομητείας Μοντόρ τῆς Πεννσυλβανίας ἐπὶ τοῦ Σουσκυχάννα καὶ τῆς διώρυγος τῆς Πεννσυλβανίας, γνωστὴ ἐκ τῶν μεγάλων σιδηροδρογικῶν καταστημάτων. Κατ. (1880) 9 863 — 3) Πόλις τῆς κομητείας Πιττ-συλβανίας τῆς Βιργινίας. ἔχει (1880) 7 526 κατοίκους. [Μ.Σ.]

Δάνδαρα (ἀρχαία Τέντυρις), πόλις τῆς Ἄνω Αἰγύπτου κειμένη κατὰ τὴν δυτικὴν ὄχθην τοῦ Νείλου, μικρὸν ἀφισταμένη τούτου, ἔχουσα εὖ πρὸν περιοχὴν καὶ πλήρη οὖσα φοινικοδενδρίων. Ὁ κυριώτερος ναὸς τῆς ἀρχαίας ταύτης πόλεως εἶναι μὲν ἄξιοθέατος διὰ τὴν ὑπερ πάντα τὰ Αἰγυπτιακά ἔργα μεγαλοπρέπειαν τῆς ἀρχιτεκτονικῆς, ἀλλ' ὁμῶς ὅλα τὰ ἀνάγλυφα, ὡς καλὸς ἔργα, μαρτυροῦσι τὴν παρακμὴν τῆς ἀρχαίας γλυπτικῆς τῶν Αἰγυπτίων. Εἰς τὸν ναὸν τοῦτον ὀρίστανται δύο ἀστρονομικὰ μνημεῖα ἐπίσημα· εἰς ζωδιακὸς ὑπάρχει γεγραμμένος κατὰ τὸν ὄρον τοῦ προπυλαίου καὶ ἐν πλανητράριον ἐντὸς τοῦ ναοῦ ὡσαύτως κατὰ τὴν ὁροφὴν. Ὁ ζωδιακὸς τοῦ προπυλαίου περιεστὶ τὰ 12 ζώδια κατὰ τὴν τάξιν καθ' ἣν διατρέχει αὐτὰ ὁ ἥλιος, ἔχοντα ἐπὶ κεφαλῇ τὸ ζώδιον τοῦ Λέοντος· ὁ ἥλιος παρίσταται ὡς δίσκος, οὗ αἱ κατὰ κάθετον ἀκτῖνες ἀποχωρίζονται καὶ ἀφίστανται τοῦ Καρκίνου, ὅστις εἰς τὴν τάξιν τῶν ζωδίων εἶναι ὁ ὑστατος. Εἰς δὲ τὸ πλανητράριον τὰ 12 ζώδια σχηματίζουσι κωνικὸν σχῆμα, διατηροῦντα τὴν τάξιν αὐτῶν· προηγεῖται ὁ Λέων, ὁ δὲ Καρκίνος ὡς ἔχρατος· κείται ἄνωθεν αὐτοῦ. Εἰς τοὺς δύο τούτους πίνακας φαίνεται μέγας ἀοιμὸς ἀστέρων καὶ σχήματα συμβολικά ὡς ἀστερισμοί, παριστάμενα ὑπὸ ἰδίας μορφῆς, ὡς οἱ Αἰγύπτιοι ἐλάτρουον τὰς αὐτῶν θεότητας. [Πεντ.]

Δάνδολος Μάρκος. Βλ. Ἄνδρος (τ. Α' σ. 883).

Δάνδολος (V. T. Dandolo) κόμης Ἰταλὸς διακρίθεις ὡς χημικός, ἀγρονόμος καὶ βιομηχανὸς μέχρις ἀρχῶν τῆς παρούσης ἐκατονταετηρίδος. [Ο.Α.Ρ.]

Δάνεια δημόσια. Βλ. Δημόσια δάνεια.

Δάνειον (mutuum) καλεῖται νομ. ἡ αὐστηρῶς ἐτεροβαρὴς σύμβασις, δι' ἣς μεταδίδεται τινι παρὰ τινος ἡ κυριότης ἀντικαταστατῶν πραγμάτων ἐπὶ τῷ ὅρῳ τῆς ἐπιστροφῆς πραγμάτων τῆς αὐτῆς ποσότητος καὶ ποιότητος. Καταρτίζεται δ' ἅμα τῇ παραδόσει τοῦ πράγματος, πρὸ τῆς ὅποιας οὐδεὶς δεσμός παράγεται μεταξύ δανιστοῦ καὶ δανει-

λέτου, πλην ἐάν ὑπάρξῃ συμφωνία περὶ συνολογήσεως δανείου, μὴ παράγουσα ὁμῶς δάνειον, ἀλλὰ συμφωνον περὶ μελλόντος δανείου (pactum de mutuo dando) ὑπαγόμενον εἰς τοὺς κοινοὺς περὶ συμβάσεων κανόνας καὶ οὐχὶ τοὺς εἰδικούς περὶ Δ.—Τὸ συνυθέστατον Δ. εἶναι τὸ χρηματικὸν καὶ δὴ τὸ ἔντοκον (fennus). [Δ.]

Δανία. Βασιλεῖον κατατασσόμενον εἰς τὰ λεγόμενα Σκανδιναυικά, διαιρούμενον δὲ εἰς τὸ κυρίως βασιλεῖον Δ., ὅπερ περιλαμβάνει τὴν χερσόνησον Ἰυτλάνδην (μέρος τῆς Κιμβρικῆς), τὰς νήσους τὰς κειμένας μεταξύ Κάτεγατ καὶ Βαλτικῆς, τοῦ Σούνδ, τοῦ μεγάλου καὶ τοῦ μικροῦ Βέλτ ὡς καὶ τὴν ἀπωτέρω ἐν τῇ Βαλτικῇ κειμένην Βορνχόλμην (ἐν ὅλῳ 38279 τγμ. καὶ 2172 205 κατ.). καὶ τὰς κτησίως αἰτίνες εἰσὶν αἱ Φαιρόαι νῆσοι, Ἰσλανδία, Γροιλανδία καὶ αἱ τῶν Δ Ἰνδιῶν St. Croix, St. Thomas καὶ St. Jean (ἐν ὅλῳ 194577 τγμ. μετὰ 126 162 κατ.). Τὸ σύνολον ἔχει ἐμβαδὸν 232856 τγμ. καὶ 2 298 367 κατ. (1890). Τὸ κυρίως βασιλεῖον κείται μετὰξὺ 54° 33' 32" καὶ 57° 45' Β πλάτ. καὶ μετὰξὺ 25° 44' 45" καὶ 32° 51' 11" Δ μήκ. καὶ ἀνήκει εἰς τὸ βορειογερμανικὸν βαθυπέδιον (ἐξαιρουμένης τῆς Βορνχόλμης). Αἱ νῆσοι εἰσὶν: Φύνεν μετὰ τῶν νησιῶν Τασιγγης, Ααγγελάνδης, καὶ Ἀρρόης, Σεελάνδη, Μέεν, Ααλάνδη καὶ Φάλστερ, Σαμσέη, Ἀγγολτ καὶ Λαισσόη, καὶ τέλος Βορνχόλμη. Ἡ Ἰυτλάνδη καὶ Σεελάνδη εἰνο πολυσχιδεῖς συνεπεία τῶν ἰδιαίτερον σχηματισμῶν ἐχόντων κόλπων (λεγ. Φιέρδ.). Ἡ χώρα εἶναι χθαμαλή, οἱ ποταμοὶ εἶναι ἀσημαντοί, τὸ κλίμα ὑγρὸν ἀλλ' εὐκρατον (ἐν Κοπεγχάγῃ μέση θερμοκρασία — 5°, 9). Οἱ κάτοικοι Δανοὶ ἀνήκουσιν εἰς τὴν γερμανικὴν φυλὴν καὶ ὁμιλοῦσιν ἰδίαν γλῶσσαν, τὴν δανικὴν· ἐν Ἰσλανδίᾳ διατηρήθη ἡ ἀρχαία νορδηγικὴ. Ἡ Δ. ἔχει 69 πόλεις, ἀλλὰ μόνον μίαν μεγάλην τὴν πρωτεύουσάν Κ ο π ε γ χ ά γ η ν. Οἱ κάτ. κυρίως ἀσχολοῦνται εἰς τὴν γεωργίαν καὶ κτηνοτροφίαν, γίνεται δὲ ἀρκετὴ ἐξαγωγή τῶν προϊόντων αὐτῶν. Μέγα εἶνε τὸ ἐμπόριον, πρὸ πάντων μετὰ τῆς Γερμανίας καὶ τῆς Ἀγγλίας. Τῷ 1890 ἡ Δ. εἶχε 2 009 χμ. σιδηροδρόμων καὶ 12220 χμ. τηλεγραφικῶν γραμμῶν. Τὸ νόμισμα εἶναι ἡ Krone = φρ. 1.40, διαιρούμενη εἰς 100 Ὀρε. Ὁρηκεία εἶνε ἡ τῶν διαμαρτυρομένων (λουθηρανῶν), 3 000 τῶν κατ. εἶναι καθολικοί, 3700 βαπτισταί, 4000 ἰουδαῖοι, ἄλλοι δὲ ὀλιγάριθμοι ἄλλων θρησκευμάτων. Πανεπιστήμιον ὑπάρχει τὸ τῆς Κοπεγχάγης, ἀκαδημία ἐν Σορόη (τῆς Σεελάνδης), 12 γυμνάσια καὶ 5 διδασκαλεῖα, ἐν Ἰσλανδίᾳ δὲ ἱεροσπουδαστήριον καὶ γυμνάσιον· καὶ ἡ δημοτικὴ δ' ἐκπαίδευσις εἶνε καλῶς κατηρημένη. Ἡ Δανία διαιρεῖται εἰς 18 νομοὺς (ἐκτὸς

της πρωτεύουσας). Έξοδα (τῷ 1889—90) 62 329 181 κορώναι, έσοδα 57 156 170, δημόσιον χρέος 188 148 541. Ὁ στρατός ἔχει 1495 αξιωματικούς καὶ 58067 ἄνδρας, ὁ στόλος 47 πολ. πλοῖα (280 αξιωμ. καὶ 1137 ἄνδρας). Τὸ πολίτευμα εἶνε συνταγματικὴ καὶ κληρονομικὴ βασιλεία (σύντ. τῆς 5 Ἰουν. (ν.) 1849, ἐπιθεωρηθὲν 16/28 Ἰουλίου 1866). Ἡ ἄνω βουλὴ συντίθεται ἐξ 66 μελῶν, ὧν 12 διορίζει ὁ βασιλεὺς καὶ οἱ λοιποὶ ἐκλέγονται ὑπὸ τοῦ λαοῦ ἐμμέσως κατὰ ὀκταετίαν καὶ ἀνανεοῦνται οἱ ἡμίσεις κατὰ τετραετίαν. Ἡ κάτω βουλὴ (1 μέλος ἐπὶ 16 000 κατοίκων) ἐκλέγεται κατὰ τριετίαν ἀμέσως. Τὴν ἐκτελεστικὴν ἐξουσίαν ἐξασκοῦσιν οἱ 7 ὑπεύθυνοι ὑπουργοί, σχηματίζοντες τὸ μυστικὸν συμβούλιον τοῦ Κράτους, ἐν τῷ ὁποίῳ προεδρεύει ὁ βασιλεὺς, ἔχει δὲ ψῆφον καὶ ὁ διάδοχος.

Ἡ ἱστορία τῆς Δ. ἄρχεται ἀπὸ τῆς ἐποχῆς καθ' ἣν οἱ Κίμβροι ἐξαστράτευσαν ἐκ τῆς κίμβρικῆς χερσονήσου καὶ προσέβαλον τοὺς Ῥωμαίους (113—101 π.Χ.). Ἐκ τῆς προγενεστέρων χρόνων μυθολογεῖται ὅτι οἱ Φοινικεὶς ἐπεσκέφθησαν αὐτὴν καὶ συνήσαν ἐμπορικὰς σχέσεις μετὰ τῶν κατοίκων. Ἰσως δὲ κατὰ μέρος ἐκ τῆς σημ. Δ. ἦλθον οἱ κατὰ τὸν Ε' μ.Χ. αἰῶνα κατακτῆσαντες τὴν Ἀγγλίαν λαοί. Εἰς τὴν σχεδὸν ἐρημωθεῖσαν χώραν μετενόστευσαν εἰτα οἱ Δανοὶ οἵτινες ἦσαν μέχρι τοῦδε περιορισμένοι εἰς τὴν Σεελάνδην καὶ τὴν σουηδικὴν ἐπαρχίαν Σχόνεν, ἐξ ὁργανισθησαν δὲ ἐν Δ. μικραὶ πολιτεῖαι, εἰς ἃς ὁ χριστιανισμὸς δὲν εἶχεν ἀκόμῃ εἰσαχθῆ. Οἱ ἐθνικοὶ Δανοὶ ὡς πειραταὶ (Vikings) ἦσαν ὁ τρόμος τῆς Βορείου θαλάσσης. Κατὰ τὸ Ι' αἰῶνα ὁμοῦς ἠνώθησαν αἱ πολιτεῖαι αὗται, καὶ ὁ Γερμανὺς βασιλεὺς Ὁθων Δ' νικήσας τὸν Δανὸν βασιλέα Ἀράλδον ἠνάγκασεν αὐτὸν ν' ἀσπασθῇ τὸν χριστιανισμόν, ὅστις ἐκτοτε διεδόθη ὀλίγον κατ' ὀλίγον. Ἡ Νορβηγία ἐγένετο ὑποτελὴς τῷ νέῳ κράτει, ἐπὶ δὲ τοῦ ἐγγόνου τοῦ Ἀράλδου Κνουδ (+1035) ἐπὶ τινα καιρὸν καὶ ἡ Ἀγγλία. Διαίρεθῆσα δι' ἐμφυλίων πολέμων ἠνώθη ἡ Δ. πάλιν ὑπὸ Βαλδεμάρου Δ' (1157—82), ὁ δὲ υἱὸς τοῦ Κνουδ Γ' κατέκτησε τὴν Πομμερονίαν καὶ τὴν Ὀλσатиάν καὶ Βαλδεμάρους ὁ Β' τὸ Λαουεμβούργον, Μεκλεμβούργον, Ἐσθλάνδην, καὶ διὰ συνθήκης μετὰ τοῦ γερμανοῦ βασιλέως Φρειδερίκου Β' τὰς μέχρις Ἀλβεως καὶ Ἐλδου γερμαν. χώρας. Ἀλλ' ὅτε ὁ Βαλδεμάρους ἠχμαλωτίσθη (1223) ὑπὸ τιμαριούχου τινός, ἐπανάστησαν αὐταί, ἐνίκησαν τὸν δανικὸν στρατὸν παρὰ τὸ Μόλλν, καὶ τὸν βασιλέα, ἀπελευθερωθέντα, τῷ 1227 παρὰ τὸ Βόργχοβεν ἐν Ὀλσατία. Ἡ κατοπινὴ ἐποχὴ διακρίνεται πάλιν δι' ἐμφυλίων πολέμων κατατιμηάντων τὴν χώραν εἰς μικρὰ κράτη, μέχρις ὅτου ὁ Βαλδεμάρους Δ' (1340—75) ἤνωσεν αὐτὴν πάλιν, ἐξαίρεσει τοῦ Σλεσβικ, δοθέντος ὡς τιμαρίου εἰς τοὺς κόμητας τῆς Ὀλσατίας.

ΕΠΕΚΥΚΛΟΠΑΙΔΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ Γ'

Ὁ γάμος τῆς θυγατρὸς τοῦ Βαλδεμάρου Μαργαρίτης μετὰ τοῦ βασιλέως τῆς Νορβηγίας Ἄκων καὶ ἡ κατάκτησις τῆς Σουηδίας ἐπηνεγκον τῷ 1397 τὴν λεγομένην Ἐνωσιν τοῦ Κάλλμαρ καθ' ἣν συμφωνήθη τὰ 3 κράτη διατηροῦντα ἐσωτερικὴν ἀνεξαρτησίαν νὰ κυβερνῶνται ὑφ' ἐνὸς καὶ μόνου κληρονομικοῦ βασιλέως, τοῦ διαδόχου τῆς Μαργαρίτης Ἐρίκου. Οὗτος ὁμοῦς πολέμησας ἀτυχῶς κατὰ τῆς Ὀλσατίας καὶ τῆς Ἀνσας ἐξεθρονίσθη 1439, καὶ ὁ διάδοχος τοῦ ἐδουλεύοντος μόνον ἔλιγα ἔτη. Ἡ Σουηδοὶ ἐξέλεξαν ἰθαγενῆ βασιλέα, οἱ δὲ Δανοὶ Χριστιανὸν τὸν Α' (1448—81), κόμητα τοῦ Ὀλδεμβούργου καὶ Δέλμενχορστ, ὅστις ἐξέλεγε τῷ 1450 καὶ ἐν Νορβηγίᾳ καὶ τῷ 1460 ἐν Σλεσβικ-Ὀλσατία. Οὗτος εἶνε ὁ ἰδρυτὴς τῆς Ὀλδεμβουργικῆς δυναστείας. Αἱ ὑπ' αὐτοῦ καὶ τοῦ υἱοῦ τοῦ Ἰωάννου (1481—1513) προσπάθειαι πρὸς προσάρτησιν τῆς Σουηδίας ἀπέτυχον, καὶ ὑπὸ Χριστιανῶν Β' (1513—23) ἡ Καλμαρικὴ Ἐνωσις διελύθη ἐντελῶς ἡ Νορβηγία ἔμεινεν ἐν τοῦτοις ἡνωμένη μετὰ τῆς Δ. Ὑπὸ Φρειδερίκου Α' (1523—33) διεδόθη ἡ θρησκευτικὴ μεταρρύθμισις ἐν Δ. καὶ ἐπηνεγκεν ἐμφυλίους ἐρίδας, οἵτινες μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ ἐληξαν διὰ τῆς ἐκλογῆς τοῦ κόμητος Σλεσβικ-Ὀλσατίας Χριστιανοῦ Γ' (1536—59), ὑφ' ὃν ἀπεπερατώθη ἡ θρησκευτικὴ μεταρρύθμισις, ἀλλ' ἐσπεριώθη καὶ ἡ δύναμις τῆς ἀριστοκρατίας, ἀπέναντι τῆς ὁποίας ὁ λαὸς ἦτο μηδὲν καὶ ἡ βασιλεία σκιά. Ὑπὸ τοῦδε διαδόχου αὐτοῦ Φρειδερίκου Β' (1559—88), Χριστιανῶν Δ' (1588—1648) καὶ Φρειδερίκου Γ' (1648—70) ἡ Δ. ἐπολέμησεν ἀτυχῶς κατὰ τῆς Σουηδίας, ἥς ὁ βασιλεὺς Κάρολος Ι' ἐκυρίευσεν 1657 ἀπασαν τὴν Δ. ἐκτὸς τῆς πρωτεύουσας. Διὰ τῆς εἰρήνης (1660) ἡ Δ. ἀπώλεσε τὰς πέραν τοῦ Σουὲδ χώρας καὶ τὴν ἐπὶ τῆς Σλεσβικ-Ὀλσατίας κυριαρχίαν. Συνεπεί τῆς ἐκδόσεως ταύτης ἠγέρθη ὁ λαὸς μετὰ τοῦ κληροῦ κατὰ τῆς ἀριστοκρατίας καὶ κατωρθώσαν νὰ καταστήσωσι νέαν πολιτείαν (1685), καθ' ἣν ὁ βασιλεὺς ἐκηρύχθη ἀπόλυτος μονάρχης, ἀν καὶ ἡ ἀριστοκρατία διετήρησε σπουδαία προνόμια. Ἡ χώρα ἀνέλαβεν ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἐκ τῆς καταπτώσεως. Ὑπὸ Χριστιανῶν Ε' (1670—99) ἠνώθησαν αἱ κομητεῖαι Ὀλδεμβούργον καὶ Δέλμενχορστ μετὰ τῆς Δ. καὶ ἐξεδόθη ὁ πρῶτος νομικὸς κώδιξ (1683). Ὁ διάδοχος αὐτοῦ Φρειδερίκος Δ' (1699—1730) ἔλαβε μέρος εἰς τὸν κατὰ Κάρολου τοῦ ΙΒ' πόλεμον τῆς Ῥωσσίας καὶ προσεκτήρατο τὸ γοττόρπιον μέρος τῆς Σλεσβικῆς. Ἀφοῦ δὲ καὶ ἄλλα μέρη προστεθήσαν κατοπιν, ἀπὸ τοῦ 1779 ἡ Σλεσβικ-Ὀλσατία, ἐκτὸς τοῦ Δούγουστεμβούργου, ἡ Δ. καὶ ἡ Νορβηγία ἦσαν πάλιν ἡνωμέναι ὑπὸ τὸ δανικὸν στέμμα. Ἡ βασιλεία Χριστιανοῦ Γ' (1730—46), Φρειδερίκου Ε' (1746—66) καὶ Χριστιανοῦ Ζ' (1766—1808) ὑπῆρξαν γόνιμοι εἰς ἐσωτερικὰς μεταρ-

ρυθμίσεις ἀφώρσας τὴν χειραφέτησιν τῶν γεωργῶν, τὴν ἀναπτύξιν τῆς παιδείας, τῆς βιομηχανίας καὶ τοῦ ἐμπορίου. Ὁ δὲ νέος Φρειδερίκος Γ' (βασιλεὺς πρίγκηψ ἀπὸ τοῦ 1784, βασιλεὺς 1808—39) μετὰ τὸν θάνατον τοῦ σοφοῦ συμβούλου Βέρνστορφ, κατορθώσαντος νὰ διατηρήσῃ μετὰ μεγίστης ἰκανότητος τὴν κατὰ τὸν μεταξὺ Ἀγγλίας καὶ Γαλλίας πόλεμον οὐδετερότητα τῆς Δ., περιεπλάκη εἰς πόλεμον μετὰ τῆς Ἀγγλίας. Οἱ Δανοὶ ἀνδρείοτατα ναυμαχησάντες 1801 πλησίον τῆς Κοπεγχάγης, ἠναγκάσθησαν οὖν ἥτον νὰ ὑποχωρήσωσιν. Ὅτε δὲ ἀπέκρουσαν τῷ 1807 τὴν ἀπαιτήσιν τῶν Ἀγγλῶν νὰ κλείσωσι συμμαχίαν ἢ νὰ παραδώσωσιν ὡς ἐγγύτην μέρος τῶν πλοίων, οὗτοι ἐδομάρχισαν τὴν Κοπεγχάγην καὶ ἐπέτυχον οὕτω τὴν παράδοσιν τοῦ στόλου. Τοῦτο ἐγένετο ἀφορμὴ εἰς συμμαχίαν μετὰ τῆς Γαλλίας, συνεπεία τῆς ὁποίας τῷ 1813 οἱ κατὰ τοῦ Ναπολέοντος σύμμαχοι κατέλαβον τὴν Σλεσβίκην-Ὀλσάτιαν καὶ ἠνάγκασαν διὰ τῆς συνθήκης τοῦ Κιέλου 1814 τὴν Δ. νὰ παραχωρήσῃ τὴν Ἐλγολάνδην εἰς τὴν Ἀγγλίαν καὶ τὴν Νορβηγίαν εἰς τὴν Σουηδίαν, ἥτις ὡς ἀντάλλαγμα ἔδωκε τῇ Δ. τὴν σουηδικὴν Πομερανίαν, ἀνταλλάγεται εἰς ἀντὶ τοῦ Λαουεμβούργου πρὸς τὴν Πρωσίαν. Διὰ τῶν πολέμων τούτων ἡ οἰκονομικὴ κατάστασις τῆς Δ. ἐδεινώθη, καὶ ἔτη πολλὰ παρήλθον πρὶν διορθωθῇ. Ὑπὸ τὴν μακροχρόνιον βασιλείαν Φρειδερίκου τοῦ Γ' ἔλαβε καὶ ἡ Δ. στοιχεῖα τινα συνταγματικῆς ἐλευθερίας (1831 καὶ 1834). Συγχρόνως δὲ ἤρχισε μεγάλῃ κινήσει πρὸς ἀνάπτυξιν ἐθνικῆς φιλοστοργίας συνεπαγούσα καὶ σφοδρὰν καταπολέμησιν τῆς μέχρι τοῦδε παντοδυναμίας ἐπιρροῆς τῆς γερμανικῆς φιλοστοργίας καὶ γλώσσης, καὶ παρατηρήθη τάσις πρὸς ἐκδανισμόν πρὸ πάντων τῆς Σλεσβίκης-Ὀλσάτίας, ἥτις διετελεῖ μὲν ὑπὲρ τὸ στέμμα Δ. ἀλλὰ δὲν ἀπετέλει μέρος αὐτῆς. Ὁ διάδοχος τοῦ Φρειδερίκου Χριστιανὸς Ζ' (1839—48), θέλων νὰ προλάβῃ τὴν ἀπώλειαν τῶν δουκῶν, ἥτις θὰ ἐπὶ ἤρχετο σθενυνμένης μετ' ὀλίγον τῆς γραμμῆς τῶν ἀρρένων ἀπογόνων τοῦ βασιλικοῦ οἴκου, ἐκήρυξε τῷ 1846 ὅτι ὁ διάδοχος τοῦ δανικοῦ θρόνου θὰ ἦτο πάντοτε τοιοῦτος καὶ διὰ τὴν Σλεσβίκην-Ὀλσάτιαν. Πρὸς τοῦτοις ἐπεξεργάσθη σχέδιον συντάγματος γενικοῦ. Ὁ υἱὸς αὐτοῦ Φρειδερίκος Ζ' (1848—83) ἐδημοσίευσεν τοῦτο, μὴ πραγματοποιηθῆν ὅμως ἕνεκα τοῦ ἀντικτύπου ὃν ἐπήνεγκεν ἡ γαλλικὴ ἐπανάστασις τοῦ Φεβρουαρίου ἐν Δ. Μεγάλα συλλαλητήρια ἀπήντησαν τὴν πραγματικὴν ἐννοσιν τῶν δουκῶν μετὰ τῆς Δ., ἥτις ἐκηρύχθη τέλος τὴν 24 Μαρτίου (ν) 1848. Τὰ δουκῆτα ἐζήτησαν τὴν ὑποστήριξιν τῆς Γερμανίας, ἥτις διαμαρτυρηθεῖσα ἤδη κατὰ τῆς προκηρύξεως Χριστιανοῦ τοῦ Ζ' προθύμως νῦν παρέσχεν αὐτοῖς βοήθειαν. Ὁ πρῶτος στρατηγὸς Βράγγελ εἰσέβαλεν εἰς Σλεσβίκην,

ἐκυρίευσεν τὸ Δάνεβερκ καὶ προὐχώρησεν εἰς Ἰουτλάνδην. Ἀλλ' ἡ Δ. εὖρε συμμάχους τὴν Σουηδίαν καὶ Πρωσίαν· οἱ Σουηδοὶ ἐπεμψαν στρατὸν εἰς Φυνεν, ἡ δὲ Πρωσία ἠτοίμασε τὸν στόλον τῆς. Ὑπὸ τῆς Ἀγγλίας ἐπετεύχθη τὴν 28 Αὐγούστου (ν) ἀνακωχὴ ἐπὶ 7 μῆνας πρὸς λύσιν τῶν δυσκολιῶν, ἥτις ὅμως κατὰ Φεβρουάριον 1849 ἀπεκηρύχθη ὑπὸ τῆς Δ. Ὁ πόλεμος ἐξηκολούθησεν ὡν εὐτυχῆς τοῖς Γερμανοῖς καὶ μετὰ νέαν ἀνακωχὴν 25 μηνῶν ἐκλείσθη τέλος τὴν 2 Ἰουλίου 1850· εἰρήνη μετὰ Δ. καὶ Πρωσίας (ἥτις ἐνήργει καὶ ἐν ὀνόματι τῆς γερμαν. δημοκρατίας). Ἡ Σλεσβίκη-Ὀλσάτια ἐπειράθη μὲν νὰ συνεχισθῇ μόνη τὸν πόλεμον, ἀλλὰ νικηθεῖσα (πρὸς τὸ Ἰδούσιον 13/25 Ἰουλίου κτλ.) ὑπέκυψεν εἰς τὰς ἀπαιτήσεις τῆς Δ., καὶ ἠνώθη πάλιν μετ' αὐτῆς. Τὸ πρωτόκολλον τῆς Βαρσοβίας (5 Ἰουνίου ν 1851) ἐκήρυξε τὴν ἀκεραιότητα τῆς δανικῆς μοναρχίας καὶ τὸν πρίγκηπα Χριστιανὸν τῆς Σλεσβίκης-Ὀλσάτίας-Σύνδεσβουργ-Γλύκσπουργ Χριστιανὸν ὡς διαδόχον· ταῦτα δὲ ἐπεκυρώθησαν καὶ ὑπὸ τῆς Λονδινέου συνθήκης τῆς 8 Μαΐου (ν) 1852. Ἡδὲ κατὰ τὸν πόλεμον ἔλαβεν ἡ Δ. σύνταγμα χρονολογούμενον ἀπὸ τῆς 5 Ἰουνίου (ν) 1849, τοῦτο δὲ ἐπεθεωρήθη τὴν 2 Ὀκτωβρίου 1855. Τὰ ἔτη τῆς εἰρήνης ἐχρησιμοποιήθησαν πρὸς ἀνάπτυξιν τῆς χώρας ὑπὸ πᾶσαν ἐποψίν. Ὁ θάνατος Φρειδερίκου Ζ' καὶ ἡ ἀνάρρησις τοῦ εἰρημένου διαδόχου τοῦ Χριστιανοῦ Θ' (15 Νοεμβρίου ν 1863), ὅστις ἀμέσως ἐκήρυξε τὴν πραγματικὴν ἔνωσιν τῆς Σλεσβίκης μετὰ τῆς Δ., ἔθεσεν ἐκ νέου τὸ παλαιὸν ζήτημα εἰς κίνησιν. Ὁ κατὰ τὰ ἐν τοῖς δουκάτοις (οὐχὶ δὲ καὶ ἐν Δ.) ἰσχύοντα νόμιμος κληρονόμος Φρειδερίκος τῆς Σλεσβίκης-Ὀλσάτίας-Σύνδεσβουργ Αὐγούστενbourg ἀπήντησε τὰ δικαιώματά του, καὶ διὰ τῆς ἐπεμβάσεως τῆς γερμανικῆς δημοκρατίας ἐπὶ ἤλθεν ἐ κατὰ τῆς Δ. πόλεμος τῆς Πρωσίας καὶ τῆς Αὐστρίας (1864). Τὴν 1 Φεβρ. (ν) ὁ στρατὸς τῶν συμμάχων ὑπὸ τὸν στρατάρχην Βράγγελ ὑπερέβη τὸν Αἰδερ, ἐκυρίευσεν πάλιν τὸ Δάνεβερκ (μακρὰ δυνάμει μετὰ τοῦ Σχλάι καὶ τοῦ Τρένε) καὶ τὸ δυνάμει τοῦ Δύπελ καὶ κατέλαβον τὴν Ἰουτλάνδην κλ. Ἐν τῇ ἐπελθούσῃ εἰρήνῃ τῆς Βιέννης (30 Ὀκτωβρίου) παρεχώρησεν ἡ Δ. τὴν Σλεσβίκην Ὀλσάτιαν καὶ τὸ Λαουεμβουργ εἰς τοὺς συμμάχους. Τὸ ἔτος 1866 ἔφερε νέαν ἐπιθεώρησιν τοῦ συντάγματος, ὅπως ἔχει τὰ νῦν (βλ. ἄνω). Τῷ 1867 προσέκτησεν ἡ Δ. τὰς νήσους St. Thomas καὶ St. Jean διὰ συνθήκης μετὰ τῶν Ἡνωμ. Πολιτειῶν. Ἀναδιοργάνωσις τοῦ στρατοῦ καὶ ἀνάπτυξις τῶν μέσων τῆς συγκοινωνίας κτλ. χαρακτηρίζουσι τὰ κατόπιν ἔτη τῆς φιλερηνικῆς βασιλείας τοῦ βασιλέως Χριστιανοῦ (πατὴρ τοῦ βασιλέως τῶν Ἑλλήνων Γεωργίου Α'), ὅστις μετὰ μεγάλῃς συνέσεως κατώρθωσε νὰ κατευνάσῃ τὰ

πολλάκις ἐγειρόμενα κύματα τῆς ἐσωτερικῆς πολιτικῆς, καὶ τὴν 14/26 Μαΐου 1892 ἐώρ-
τασεν ἐν μέσῳ τῆς πολυμελοῦς οἰκογενείας
τοῦ εἰς τὴν ἀνήλκυσε πλείστοι ἡγεμόνες τῆς
Εὐρώπης, τοὺς χρυσοὺς γάμους τοῦ μετὰ τῆς
σεπτῆς ἀνάσσης Λουίζης τῆς Ἑσθῆς Καρσελ.

Δανική, εἰς τῶν τεσσάρων μεγάλων προ-
σηγῶν τῶν Ἰουδαίων, ἐκ τῆς βασιλικῆς γε-
νεας τοῦ Δαβὶδ. Νεώτατος ἀπαχθεὶς εἰς Βα-
βυλῶνα (606 π.Χ.) ἐξῆσεν ἐν τῇ αὐτῇ τοῦ
Ναβουχοδονόσσου, ἐγένετο δὲ ἀνὴρ σοφός, χρημι-
ζόμενος καὶ αἰῶνας μετέπειτα ὡς τοιοῦτος παρὰ
τοῖς Ἰουδαίοις. Διὰ τῆς συνεισῆς καὶ σοφίας
αὐτοῦ, κατὰ τὰς Ἰουδαϊκὰς παραδόσεις, ἀπὴλ-
λαξε τῆς συκοφαντίας τὴν σὺφφονα Σωστάναν,
κατεδείξε τοὺς δόλους τῶν ἱερέων τοῦ Βαβυλῶ-
νος καὶ ἐξηγήσατο τῷ Βαλτασσάρ τας μυστηριώδεις
λεξεῖς αὐτίνες ὑπὸ ἀσάτου χειρὸς ἐφάνθησαν
γραφόμεναι ἐπὶ τοῦ τοιχοῦ τοῦ ἐστιάτοριου
Βαλθθαί δὲ ὑπὸ Κύρου εἰς λαλῶν λείοντων
διεμεῖν ἐν αὐτῷ ἀδελφῆς. Τὸ εἰς αὐτὸν ἀπο-
δοξάμενον προφητικὸν βιβλίον ἐγράφη πιθανώ-
τατα μετὰ τῶν ἐτῶν 170 καὶ 161 π. Χ.,
ὡς ἀποδεικνύουσι πλείστοι λεπτομέρειαι ἐκ
τῆς ἱστορίας τῶν Σελευκιδῶν καὶ ἰδίᾳ ἡ ἱστο-
ρία τοῦ ἀθέου Ἀντίοχου τοῦ Ἑπιφανοῦς. Ἐκ
τῶν θαυμασίων δὲ τοῦ Δ. γεγονότων τινὰ μὲν
αὐτὸς ὁ συγγραφεὺς τοῦ βιβλίου ἐπλασε, ἄλλα
δ' ἀποδοτέα εἰς τὴν μεταγενεστέραν ποιήσιν,
αἵτινα διὰ τῆς ἑλληνικῆς μεταφράσεως συμ-
περιελήφθησαν εἰς χορτὴν τῆς ἐκκλησίας·
τὰ βιβλίον Δ. ὑπῆρξε τὸ πρῶτον τῆς κατόπιν
λιαν ἐξαπλωθείσης ἀ π ο κ α λ υ π τ ι κ ῆς
ἐκκλησιαστικῆς τῶν Ἰουδαίων φιλολογίας, ἐν
ᾗ τὰ ἱστορικὰ γεγονότα παρίστανται ὡς ἐπα-
σταῖαι καὶ ἀποκαλύψεις.

Δανική ἡλεκτρικὸν στοιχεῖον. Βλ. Γαλ-
βανισμός, τόμ. Γ', σ. 170 κ.

Δανικὴ γλῶσσα καὶ φιλολογία.
Ἡ Δ. γλῶσσα ἀνήκει εἰς τὴν οἰκογενείαν τῶν
ἀνατολικῶν γερμανικῶν γλωσσῶν σχηματι-
ζοῦσα μετὰ τῆς νορβηγιστλανδικῆς καὶ τῆς
σουηδικῆς ἰδιαίτερον κλάδον. Ἡ πρώτη Δ.
φιλολογία συνεχίζει τὰ ἡρωϊκὰ ἔπη τῆς
ἀρχαίας βορειογερμανικῆς γλώσσης. Ἀναπτύ-
ξιν ἰδιαίτεράν ἔλαβεν ἡ φιλολογία καὶ ἡ γλῶσσα
ἀπὸ τῆς διαλύσεως τῆς Καλμάρειου Ἐνώσεως
(βλ. Δανία, ἱστορία), δι' ἧς ἡ Δανία ἀποσπ-
ασθεῖσα τῶν ἄλλων σκανδιναυικῶν κρατῶν ἤλ-
θεν εἰς στενωτέρας σχέσεις πρὸς τὴν Γερμα-
νίαν, καὶ διὰ τῆς διαδόσεως τῆς θερηκευτικῆς
μεταρρυθμίσεως, ἥτις ἐδίωκεν ἀπορρίψιν εἰς τὴν
μετάφρασιν τῆς Ἀγίας γραφῆς (1529 κέ.) ὑπὸ
Χρίστ. Πέδερσεν, τοῦ Λουθήρου τῆς Δανίας
γενομένου καὶ δημιουργοῦ τοῦ γρηγομένης Δανι-
κῆς γλώσσης. Ἡ θερηκευτικὴ ποιητικὴ ἤρχισε
νὰ ἀκμαῖζῃ (Hans Thomäsen κ. ὡς ψαλ-
μῶδοι, I. Rauch καὶ P. Hegelund ὡς δρα-
ματικοὶ ποιηταί, ὧν αἱ ὑποθέσεις ἐλαμβάνοντο

ἐκ τῆς Γραφῆς). Κατὰ τὸν 12' αἰῶνα τελειοποιεῖ-
ται σπουδαίως ἡ γλῶσσα τῆς ποιήσεως καὶ ἡ
ἐξωτερικὴ ἐν γενεῇ αὐτῆς μέρη. Μεταξὺ τῶν
λυρικῶν ποιητῶν διακρίνονται A. Bording
(—1617), ὁ ἐπισκοπὸς Th. Kingo (—1703),
καὶ T. Reenberg (—1712), ὡς ἐπικὸς δὲ
I. Sorterup (—1722). Συγχρόνως δὲ ἐμφα-
νίζεται ἡ ἱστοριογραφία, ἥς ἀρχηγοὶ εἶναι οἱ
Hvitfeld, Lyskander καὶ Berntsen, καὶ
αἱ φυσικαὶ ἐπιστῆμαι καὶ ἡ κλασικὴ φιλολογία
ἀναδείκνυνται μεγάλους ἀντιπροσώπους, ὡς
τὸν Tycho Brahe (—1601), Chr. Long-
gomontanus (—1647), Th. Bartholin
(—1690) κ. ἄ. Ἀλλ' ἡ ἀκμὴ τῆς φιλολογίας
ἀρχεῖται ἀπὸ τοῦ μεγάλου ποιητοῦ L. v. Hol-
berg (—1754), ὅστις ἐδῆμ εὐργήσας τὴν ἐθνι-
κὴν κομωδίαν καὶ ὧ ἐπηρεολοῦσθην ὁ Γω.
Ewald (—1781) ποιήσας λυρικά κ. λ. ποιήματα,
ὁρῶντας ἐπὶ τοῦ θανάτου Φρειδερίκου Ε' καὶ
πατριωτικὰ δράματα πολὺ ἐπιτυχῆ. Ὡς δρα-
ματικοὶ ποιηταὶ διακρίθησαν ἐν τοῖς κατόπιν
χρόνοις οἱ Wessel (—1785), Wibe (—1782),
Wivet (—1790), Tode (—1806), καὶ πρὸ
πάντων ὁ Heiberg (—1841). Ὅστις συνέγραψε
εὐφραστάτας κομωδίας. Ἐκ τῶν λυρικῶν ποιη-
τῶν μνημονεύτοί εἶναι οἱ Brun (—1816),
Zetlitz, Storm καὶ οἱ ἄδ. Trojel. τὸν βίον
τῶν ἡρωϊκῶν προγόνων ἀπεικονίζει ὁ ἐπικὸς
Pram (—1821) καὶ ὁ Baggesen (—1826),
ὅστις συνέγραψε καὶ εὐθυσία διηγῆματα καὶ
ὡδὰς ὑψιπέσεις, ὁ αὐτὸς δὲ ἐποίησε καὶ πολλὰ
ἔργα γερμανιστί. Κατὰ τὸν 19' αἰῶνα αἱ ἐπι-
στῆμαι λαμβάνουσι μεγάλην ἀνάπτυξιν. Ἐπὶ
κεφαλῆς τῶν ποιητῶν ἵσταται ὁ A. Oehl-
enschläger (1779—1850), ὅστις καὶ διὰ
τῶν πολυειδῶν ποιήσεων καὶ διὰ τῶν αἰσθη-
τικῶν ἔργων τοῦ ἐξήκνησε μεγίστην ἐπίρρο-
ν ἐπὶ τὴν Δ. φιλολογίαν. Μεγάλως ἐπεδοκιμά-
σθησαν αἱ δραματικαὶ καὶ λυρικά ποιήσεις
καὶ τὰ κατὰ τὸ πρῶτον τοῦ Σκῶτ μυθι-
στορήματα τοῦ Ἰγγεμανν (—1862). Ὁ νεώ-
τερος Heiberg (—1860) ἐποίησε δράματα,
ἔπη λυρικά κ. λ. ὁ Hauch (—1872) πα-
τριωτικὰ δράματα, μυθιστορήματα καὶ λυρικά
ποιήματα, ὁ St. Blicher ἔφερεν εἰς τὰ
διηγῆματά του, ὡς καὶ ὁ Broshöll καὶ ὁ
Bergsöde χαριστάτας περιγραφὰς τοῦ δανι-
κοῦ βίου. Ἀπειρα εἶναι τὰ δνόματα τῶν ἐν
τῇ μυθιστοριογραφίᾳ διαπρεφέντων, οἱ κορυ-
φαῖοι ὅμως αὐτῶν εἶναι ὁ Ἄνδερσεν, ὅστις
εἰς ἅπαντα τὸν πεπολιτισμένον κόσμον ἐγένετο
περίφημος καὶ διὰ τῶν παραμυθίων κ. λ. αὐτοῦ,
καὶ ὁ Paludan Müller, ὅστις θεωρεῖται
ὡς μεγαλειότερος τῆς νεωτέρας ἐποχῆς ποιη-
τῆς πεμπληθὴ δὲ καὶ τὰ δνόματα τῶν δρα-
ματικῶν ποιητῶν. Ἡ δὲ ἐπιστημονικὴ φιλο-
λογία ἐν Δ. τὴν σήμερον ἀμιλλᾶται πρὸς τὴν
τῶν ἄλλων εὐρωπαϊκῶν κρατῶν. [Μ.Γ.]

Δάνιλος (Njegosch Pet. Danilo).

Πρίγκιψ τοῦ Μαυροβουνίου. Ἐγενν. τῷ 1826 καὶ ἀνέλαβε τὴν διοίκησιν τῆς χώρας τῷ 1851 μετὰ τὸν θάνατον τοῦ θεοῦ του Πέτρου τοῦ Β'. Ἐκάρχεισης ἐπαναστάσεως τῷ 1853 καὶ ἐπελθόντος πολέμου μετὰ τῆς Τουρκίας κατώρθωσε νὰ ἀναγνωρισθῇ ὑπὸ ταύτης ἡ ἀνεξαρτησία τοῦ Μαυροβουνίου, εἰργάσθη δὲ μετὰ μεγάλου ζήλου διὰ τὴν ἀνάπτυξιν αὐτοῦ. Τῷ 1860 ἐρονευθῆ ὑπὸ φυγεδίου.

Δανύλου τάγμα. Παράτμημον τοῦ Μαυροβουνίου, ἰδρυθὲν τῷ 1853 καὶ ἔχον τρεῖς τάξεις.

Δάννεβουργ τάγμα, τὸ δευτερον κατὰ τῆσιν τῶν δανικῶν ταγμάτων, ἰδρυθὲν τῷ 1219 ὑπὸ τοῦ βασιλέως Βαλδεμάρ τοῦ Νικητοῦ. Παρακμάσαν τὸν 16ον αἰῶνα καὶ διαλυθὲν ἀνιέρθη τῷ 1871 καὶ ἔλαβε νέους κανονισμοὺς τῷ 1893, ἰσχύσαντας μέχρι τοῦ 1898, ὅτε ὁλοτελῶς μετερρυθμίσθησαν, τροποποιηθέντες ἔκτοτε καὶ πάλιν. Σήμερον ἀποτελεῖται ἐκ 4 τάξεων· οἱ ἀνήκοντες εἰς τὰς δύο ἀνωτάτας τάξεις φέρουσιν εἰς ἐπίσημους περιστάσεις ἰδιαιτέραν ἀρχαίαν περιβολήν.

Δάννεκερ (Γωάνν. Ἐρρίκος von Dannecker). Διαπρεπὴς Γερμανὸς γλύπτης, γενν. τῷ 1758 πλησίον τῆς Στουτγάρτης. Ἐκπαίδευθεὶς ἐν τῇ Καρόλειφ Ἀκαδημίᾳ τῆς Στουτγάρτης μετὰ τοῦ Σχίλλερου μετέβη πρὸς τελειοποιήσιν εἰς Παρίσιον (παρὰ τῷ Παζού) καὶ Ῥώμην (παρὰ τῷ Κανόδα), τῷ 1790 δὲ διορίσθη καθηγητὴς τῆς καλλιτεχνίας ἐν τῇ Καρόλειφ Ἀκαδημίᾳ. Τὰ μέχρι τοῦ 1809 ἔργα του ἦσαν ὡς ἐπὶ πλείστον προτομαί. Τῷ δὲ 1809 ἤρχισεν τὴν Ἀδριάνην (βλ. πιν. Γλυπτικὴ I' ἀρ. 4) μεγάλως ἐκτιμηθεῖσαν, καὶ εἰς τὰ ἔλλα ἐκ τῆς μυθολογίας ἔργα, τῷ δὲ 1824 ἀπεπεράσθη τὸ ἀριστ. ἔργον αὐτοῦ, τὸν Χριστόν, ἐκτελεσθέντα τῇ ἐντολῇ τῆς αυτοκρατορίας Μαρίας τῆς Ῥωσσίας. Ἀπειράει εἶναι αἱ προτομαί του προϋπόντων ἀνδρῶν. Ἀπέθ. τῷ 1841 ἐν Στουτγάρτῃ. [B.E.]

Δαννεμόρξ. Κωμόπολις τοῦ διαμερίσματος Ὀλανδ ἐν τῇ σουηδικῇ ἐπαρχίᾳ Οὐψάλης, 46 χμ. Β τῆς Οὐψάλης. ἔχει (1880) 1242 κατ., εἶνε δὲ γ' αὐτῇ ἐκ τῶν παρ' αὐτὴν σπουδαιωτάτων σιδηροδρομίων. Ὁ σιδηρός τῆς Δ. εἶνε ἐκ τῶν καλλίστων καὶ καθαρωτάτων τῆς ὑψηλίου. Ἐξαγωγή (τῷ 1880) 4900420 χγ. [M.S.]

Δανούβιος (γερμ. Donau, νυν δὲ καὶ Δούναβις καλούμενος· ὁ κάτω ροὺς παρ' Ἕλλησιν ἦτο γνωστός ὡς τὸ ὄνομα Ἰστρος). Ὁ μετὰ τὸν Βόλγαν μέγιστος ποταμ. τῆς Εὐρώπης. Πηγάζει ἐν τῷ δουακίῳ Βάδης, σχηματίζομενος ἐκ τῶν ἀπὸ τῶν Α κλιτύων τοῦ Μέλανος ὁρμου πηγάζοντων ποταμίσκων Βρέγε καὶ Βρίγαχ. Αἱ πηγαὶ τοῦ Βρέγε κεῖνται ΒΒΔ τοῦ Φορτβάχγεν εἰς ὕψος 1000 μ., αἱ δὲ τοῦ

Βρίγαχ 9 χμ. ἀνωτικώτερον, ΝΔ τοῦ St. Georgen. Ὁ Βρίγαχ προσλαβὼν ῥύακα πηγάζοντα ἐν Donaueschingen, ὅστις φέρει ἐκ παραδόσεως ἀκόμη τὸ ὄνομα Δ., ἐνοῦται μετὰ τοῦ Βρέγε πλησίον τῆς πόλεως ταύτης. Ἐκείθεν ὁ Δ. διαπερᾷ ὀρυκτικὰς τὸν Σουηδικὸν Ἰόραν, διαρρέει τὸ Ὄεντζόλλερν, τὴν Βυρτεμβέργην καὶ τὴν Βυαρίαν κατὰ ΒΑ διευθυνσιν μέχρι τοῦ Ῥεγενσβουργου· αἱ κυριώτεραι πόλεις ἐπὶ αὐτῇ μέχρι ἐνταῦθα εἶναι Σιγμαρίγγεν, Οὐλμ (ὅπου δέχεται δεξιόθεν τὸν Ἰλλερ), Δοναουσέρτ καὶ Ἰγγολστατ μεταξὺ τῶν ὁποίων προσλαμβάνει καὶ τὸν Λέχ· παρὰ δὲ τὸ Κέλχαϊμ γύνεται ἀριστερόθεν εἰς τὸν Δ. ὁ Ἀλτμύλ. Ἀπὸ τοῦ Ῥεγενσβουργου, ὅπου δέχεται τὸν Ῥέγεν, λαμβάνει ἐμποδιζόμενος ὑπὸ τοῦ Βυαρικου Ὀρμου διέβυσσιν νοτιοανατολικήν, δέχεται δεξιόθεν τοὺς Ἰζαρ καὶ Ἴνν (τοῦτον παρὰ τὸ Πάσσαου) καὶ εἰσέρχεται εἰς τὴν Αὐστρίαν. Ἐνταῦθεν ἄρχεται τειρὰ στενῶν διόδων, ὡς διαρρέων ὁ Δ. ἐνίοτε δὲν ἔχει μείζον πλάτος τῶν 140 μ., ὡς καὶ διευρύνεσιν, δι' ὧν σχηματίζονται τέλματα καὶ μικραὶ λίμναι διδοῦσαι τῇ ποταμῷ πλάτος μέχρι 1072 μ. Παρὰ τὸ Λίντς δέχεται τὸν Ἴνν, διέρχεται δὲ εἰς πλησίον τῆς Βιέννης· ἀφοῦ δὲ προσλάβῃ δεξιόθεν τὸν Λέιθαν καὶ ἀριστερόθεν τὸν Μάρχ, εἰσέρχεται εἰς τὴν Οὐγγαρίαν, ὅπου κάτωθεν τοῦ Πρεσβουργου διαιρούμενος εἰς δύο διακλαδώσεις σχηματίζει τὴν μεγάλην νῆσον Σχύττ· εἰς τὴν Ν καὶ κυριωτέραν διακλάδωσιν εἰσβάλλει ὁ Ῥάιχ. Ὁ Λίγον πρὸς τῆς Βουδαπέστης στρέφεται πρὸς Ν, ἀλλάσσει δὲ τὴν διέβυσσιν ταύτην, ἀφοῦ προσλάβῃ ἀριστερόθεν τὸν Ταϊαν (Theiss), δεξιόθεν δὲ τὸν Δραύαν καὶ τὸν Σαύαν (τοῦτον παρὰ τὸ Βελιγράδιον) εἰς ἀνατολικήν. Ἐκ τῆς Σερβίας ἤς σχηματίζει μέχρι τῆς Ὁρόδης τὸ Β ὄριον, εἰσβάλλει εἰς τὸν Δ. ὁ Μοράβας. Παρὰ τὸ Βασιλάσχο περιορίζουσιν αὐτὸν Β τὰ Καραπάθια τῆς Τρανσυλβανίας καὶ Ν τὰ σερβικὰ ὄρη τοσούτον, ὥστε σχηματίζεται ἐνταῦθα τὸ μέγα στενὸν τὸ ὀνομαζόμενον Σιδηραὶ πύλαι, ἔχον μῆκος 128.6 χμ καὶ ἐλάχιστον πλάτος 60 μ. Εἰς τὰς διαρρέει ὁ Δ. τὰ σύνορα τῆς Ῥωμανίας καὶ Βουλγαρίας, ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον πρὸς Α διευθυνόμενος, πλείστους παραποτάμους δεχόμενος καὶ διερχόμενος διὰ τῶν πόλεων Καλαφάτ καὶ Βιδίνιου, Γιουργέβου καὶ Ῥουστοχουκίου, μέχρι τοῦ Τσερνάβδα 50 χμ. ἀπὸ τῆς θαλάσσης, ὅπου τὸς ὀψιπέδιον τῆς Δοβρούτζας τῇ διδοί βίρειον διευθύνει πρὸς τὴν Χίρσοβαν καὶ Βραίλαν. Κατὰ τὸν κάτω ροὺν διαιρεῖται ὁ ποταμὸς εἰς πλείστας διακλαδώσεις, πρὸ πάντων δὲ κατὰ τὸν Δ τῆς Δοβρούτζης ροὺν, καὶ διελθὼν τὴν Βραίλαν καὶ τὸ Γαλάζιον, προσλαβὼν δὲ ἀριστερόθεν τὸν Σερέτην καὶ τὸν Προῦθον διευθύνεται πάλιν πρὸς Α. Περίπου 7 χμ. ἄνωθεν τῆς Τούλτσας ἀρχίζει τὸ μέγα δέλτα τοῦ Δ., ἔχον ἐμβαδόν

2600 γχμ., χώρα συνισταμένη ἐκ τελευμάτων, λιμνῶν, ρυάκων κτλ. Ὁ ἀριστερὸς βραχίον τοῦ Δ. διέρχεται διὰ τοῦ Ἰσμαηλίου καὶ τῆς Κίλιας καὶ ἐκβάλλει δι' 7 διακλαδώσεων εἰς τὴν Εὐξείνου. Τὸ βάθος αὐτοῦ εἶναι ἐλάχιστον, πολλαχθὺ μὴ φθάνον εἰς 3 μ. Ὁ δὲ δεξιὸς βραχίον διαιρεῖται κάτωθεν τῆς Τούλτσας εἰς τὴν τοῦ Σουλινᾶ, ὅστις εἶναι ὁ μόνος πλωτὴς (βαθεύς μέχρι 16 μ.) καὶ τὴν τοῦ Ἀγ. Γεωργίου. Τὸ μήκος τοῦ Δ. ἀπὸ τῶν πηγῶν μέχρι τῶν εἰς τὴν Εὐξείνου ἐκβολῶν εἶναι 2860 γχμ., ἡ δὲ κατ' εὐθείαν ἀπόστασις τῶν δύο σημείων εἶναι 1630 γχμ. Πλωτὸς εἶναι ὁ Δ. ἀπὸ τοῦ Δοναυδέρε, ἡ ἐπ' αὐτοῦ ἀτμοσφαιρὰ ἐκανονίσθη δι' ἐπιτροπῆς συνισταμένης ἐξ ἀντιπροσώπων τῶν ἐνδιαφερομένων κρατῶν, ἥτις συνήλθε πρῶτον τῷ 1856 ἐν Γαλατζίῳ καὶ δὲ ἀποφάσεις αὐτῆς ἐπέκυρθῆσαν τῷ 1858 ἐν Βιέννῃ, συμπληρωθεῖσαι κατόπιν. Μεταξὺ τῶν ἐπὶ τοῦ Δ. ἀτμοσφαιρῶν ἐταιριῶν ἡ μεγίστη εἶναι ἡ αὐστριακὴ, ἰδρυθεῖσα τῷ 1430. [Μ.Σ.]

Δάντης (Dante Alighieri). Ὁ μέγιστος ποιητὴς τῶν Ἰταλῶν καὶ εἰς τῶν μεγίστων τῆς ἀγγλικῆς. γενν. τῷ 1265 ἐν Φλωρεντίᾳ ἐξ εὐγενοῦς οἰκογενείας. Ἀπολέσας παῖς ἐπὶ τὴν πατέρα του Aldighiero, νεότερον ὑπὸ τῆς καλλιστῆς μητρὸς Βέλλας, εἶτα δὲ ὡς λέγεται ὑπὸ τοῦ περιφήμου Brunetto Latini, τοῦ σοφωτάτου τῆς ἐποχῆς τοῦ ἀνδρός, καὶ ἐποίησεν ὑπερὸν σπουδᾶς ἐν Βολωνίᾳ καὶ Παδοίᾳ. Μεγάλως ἐπέδρασεν ἐπὶ τῆς ψυχῆς του ἡ πρὸς τὴν ὡραίαν Βεατρίκην Πορτιναρῶν, ἣν ἐγνωρίσεν ἐννέα ἐτῶν γενόμενος. ἀγνὴ καὶ ἰδεώδης ἀγάπη. ἥτις ἔμεινε ἡ ἀνεξάντλητος πηγὴ τῆς ποιητικῆς ἐξάφειας ἐπὶ ὅλην τὴν ζωὴν του. Ἡ Βεατρίκη ἐνομφεύθη πατρικίῳ τινα Βάρδῃ καὶ ἀπέθανε τῷ 1290 εἰκοσιτετραετίας. Ὁ θάνατος αὐτῆς ἐδουλοῖε τὸν Δάντην εἰς μελαγχολίαν, παρηγορίαν δὲ ζητήσας ἐπέδωκε ἐπὶ εἰκοσαετίαν εἰς μεταφυσικὰς καὶ σχολαστικὰς ἐρευνας, αἵτινες ἐν τῇ ψυχῇ του σφοδρὸν ἐξήγειραν πόλεμον μεταξὺ πίστεως καὶ γνώσεως, μέχρις οὗ τοῦ τέλος ἐνίκησεν ἡ χριστιανικὴ πίστις, ἥτις τῷ εἶχεν ἐμφανισθῇ ἐν τῇ ἰδεώδει της μορφῇ ὑπὸ τὸ πρόσωπον τῆς Βεατρίκης. Τῷ 1300 ἐξελέχθη ὑπὸ τῶν συμπατριωτῶν του εἰς τῶν Priori, τοῦτέστιν μέλος τῆς κυβερνήσεως. Τῷ δὲ ἐπομένῳ ἔτει ἐνῶ ἀπουσίαζεν ἐν Ῥώμῃ ὡς πομπῆς τῆς πατρίδος του, ἡ πολιτικὴ μερίς τῶν λεγομένων Λευκῶν, εἰς ἣν ἀνήκε, κατεδύθη ὑπὸ τῆς ἑλληνικῆς, καὶ πολλοὶ ἐξ αὐτῆς, ἐν εἰς καὶ ὁ Δ., ἐξωρίσθησαν. Ἐκτοτε ἔζη ἐν διαφόροις πόλεσι τῆς Ἰταλίας, αἱ προσπάθειαι τῆς μερίδος του νὰ ἐπιτύχῃ τὴν εἰς τὴν πατρίδα Φλωρεντίαν ἐπάνοδον, ἐμταυώθησαν. Τὸ πλείστον τοῦ λοιποῦ του βίου διέμεινεν ἐν Ῥαβέννῃ ἀσχολούμενος εἰς τὸ μέγα ἔργον του τῆς Commedia, καὶ ἀπεθ. τῇ 14 Σεπτεμβρίου

1321. — Τὰ ἔργα του εἶναι τὸ ἐξῆς: Α'. Ἑλ ἄ σ σ ο ν α (Opere minori, καλλιστῆ ἐκδ. ὑπὸ Fraticelli εἰς 3 τόμ., Φλωρ. 1861—2): 1) Ὁ νέος βίος (Vita nuova), ποιητικὴ παράστασις τῆς πρὸς τὴν Βεατρίκην ἀγάπης τοῦ Δ. εἰς ποιήματα, συνδεόμενα διὰ διηγήσεως εἰς πεζὸν λόγον. 2) Λυρικά ποιήματα (Il canzoniere), ποιηθέντα κατὰ διαφόρους χρόνους καὶ μὴ ὄντα ἅπαντα ἴσης ἀξίας. 3) Περὶ τῆς μοναρχίας (De monarchia), ἔργον λατινιστὶ γεγραμμένον ἰσως κατὰ τὰ τελευτάτα ἔτη τοῦ ΙΓ' αἰῶνος, ἐν τῷ ἐποιοῦ ὑπερασπίζει τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς Πολιτείας ἀπὸ τῆς Ἑκκλησίας. 4) Περὶ τῆς δημώδους γλώσσης (De vulgari eloquentia), εἶδος ποιητικῆς, μὴ ἀποπερατωθέν. 5) Τὸ συμπόσιον (Il convivio), φιλοσοφικὴ Ἑγκυκλοπαίδεια ὑπὸ τὴν μορφήν ἐπεξηγήσεων εἰς τὰ φιλοσοφικὰ ποιήματα του. Τὸ ἔργον, γεγραμμένον περὶ τὸ 1309 ἔμεινεν ἡμιτελές. 5) Ἐπιστολαί (14), σπουδαίαι διὰ τὴν κατανόησιν τοῦ ποιητοῦ καὶ τῶν ἔργων του. 6) Μελέτη περὶ θαλάσσης καὶ γῆς. 7) Ἑκλογαί, δύο ἑμμετροὶ ἐπιστολαὶ λατινιστὶ πρὸς τὸν ποιητὴν J. de Virgilio ἀπευθυνόμεναι. — Β'. Ἡ Divina commedia, ἀριστοῦργημα ἀπαράμιλλον εἰς τὸ εἶδος του. Τὸ ἔργον διαιρεῖται εἰς τρία μέρη, τὴν Κόλασιν, τὴν Καθαρτήριον καὶ τὴν Παράδεισον, ἕκαστον δὲ τῶν 3 μερῶν εἰς 33 βιβλίου, ὥστε ἀποτελεῖται τὸ ὅλον μετὰ τῆς εἰσαγωγικῆς βιβλίου, ἐξ 100 τοιούτων. Ὁ ποιητὴς ὠνόμασε τὸ ποίημα Commedia κατὰ τὸ ἔθος τῆς ἐποχῆς του, καθ' ὅσον ποίημα ἔχον εὐθύμῳ τέλος ἐκαλεῖτο οὕτως, ἀδιαφορῶν ἂν ἔφερον ἐν γένει τραγικὸν χαρακτήρα. Τὸ δὲ ἐπιθετικὸν divina προσέθεσαν θεωμεῖοντες οἱ μεταγενέστεροι. Ἐν τῷ ἔργῳ ὁ ποιητὴς περιγράφει, πῶς ὑπὸ τοῦ Βιργιλίου (τοῦ συμβόλου τῆς κοσμικῆς ἀρχῆς) ὁ διηγουόμενος εὐθάνει εἰς τὴν κόλασιν, κειμένην εἰς τὰ ἔγκατα τῆς γῆς, καὶ διὰ τοῦ καθαρτηρίου ὁρους, ὅπερ εἰς τὸ ἕτερον ἡμισφαίριον προκύπτει ἐκ τῶν κυμάτων τῆς θαλάσσης, εἰς τὴν ἐπὶ γῆς παράδεισον, τὴν πρώτην κατοικίαν τοῦ ἀνθρώπου Ἐδῶ ἐμφανίζεται ἡ Βεατρίκη, τὸ σύμβολον τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀρχῆς, καὶ ὁδηγεῖ τὸν ποιητὴν διὰ τῶν 7 οὐρανῶν τῶν πλανητῶν καὶ τοῦ τῶν ἀπλανῶν ἀστέρων κλ. εἰς τὸν αἰώνιον θρόνον τῆς θεότητος. Εἰς ἅπαντα τὰ μέρη τῶν κόσμων οὗς διέρχεται ὁ ποιητὴς συνομιλεῖ μετὰ διαπρεπῶν ὡς ἐπὶ πλείστον πρὸ ὀλίγου ἀποθανόντων ἀνθρώπων καὶ προξενεῖ νῦν μὲν μεγίστην βαρυθυμίαν, νῦν δὲ ὀρίκην καὶ τρόμον, ἄλλοτε δὲ πραγματεύεται τὰ βαθύτατα ζητήματα τῆς τότε φιλοσοφίας καὶ θεολογίας, τὰ τῆς πολιτείας καὶ τῆς ἐκκλησίας, περιγράφει τὰς πολιτικὰς καὶ ἠθικὰς συνθήκας τῆς Ἰταλίας, κολάζει τὰς παρεκτροπὰς τῶν δύο διαμαχουμένων ἀρχῶν, καὶ καθιστᾷ οὕτω τὸ ἔργον του πιστὴν καὶ μεγαλοπρεπῆ εἰκόνα τῆς ἐποχῆς του. Ἀλληγορι-

κῶς δὲ παριστᾷ ἡ Divina Commedia τὴν ἐξόν. ἦν δὲον νὰ διατρέξῃ ὁ ἀμαρτωλὸς ἀνθρώπος ἵνα φθάσῃ εἰς τὴν εὐδοκίαν τὴν ἐπιγειοῦ καὶ οὐράνιου, καὶ εἶνε τὸ ἔπος τῆς ἀπολυτρώσεως τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ Θεία Κωμῶδια ἐξεδύθη πλείστακις (μέχρι τοῦ 1882 ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐκδόσεων ἀνῆλθεν εἰς 347), μετεφράσθη δὲ σχεδὸν εἰς ἀπάσας τὰς γλώσσας, καὶ δὴ τὴν ἑλληνικὴν ὑπὸ Ἀντωνιάδου καὶ Μουσουρού. Ἐπειδὴ τὸ ἔργον εἶνε δυσνόητον διὰ τὴν μὴ γνωρίζοντα ἀκριδῶς καὶ λεπτομερῶς τὴν σύγχρονον τοῦ Δ. ἱστορίαν κλ., πολλοὶ σοφοὶ ἄνδρες συνέταξαν ἐξηγητικὰ σχόλια διευκολύνοντα τὴν ἀνάγνωσιν. Πρὸ Balbo. Vita di D. (2 τ. Τορίνῳ 1839) καὶ Fraticelli, Storia della vita di D. (Flor. 1861). [Μ.Γ.]

Δαντών (Γεώργιος). Εἰς τῶν πρωτίτων ἀρχηγῶν τῆς γαλλ. ἐπαναστάσεως, γενν. τῷ 1759 ἐν κωμοπόλει τινὶ τῆς Καμπανίας. Πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως ἐξῆσεν ὡς δικηγόρος ἐν Παρίσι. ἄσωτος καὶ διεφθαρμένος κατὰ δὲ τὴν ἐκρηγνῆσιν αὐτῆς ταχέως γνωστὸς γενόμενος διὰ τῶν λόγων οὓς ἐξεφώνει ἐν τῷ Café royale, ἐξελέγη πρόεδρος τοῦ διαμερισματος τῶν Cordeliers καὶ ἐσχημάτισε μετὰ τῶν Desmoulins καὶ Marat τὴν ἐταιρίαν τῶν Cordeliers ἥτις συνήγαγε τοὺς ἄκρους ριζοσπάστας. Παντὶ τρόπῳ ἐζήτησε τὴν καταργήσιν τῆς βασιλείας, προσέειπεν οὐκ ἐμὸν ἀίμα καὶ τῶμος δύναται νὰ σώσῃ τὴν πατρίδα. Τοὺς βασιλοφρονεῖς ἐφυλάκισε, τὰ ἐκκλησιαστικὰ κτήματα ἐδήμεισε καὶ μάλιστα προὔτεινεν, ἐν περιπτώσει εἰσεβολῆς βασιλοφρονος στρατοῦ εἰς τὴν Γαλλίαν νὰ κατερημωθῇ αἱ ἐπαρχίαι. Ἡπίως μᾶλλον διακεκμενος πρὸς τοὺς Γιρονδίνους, δὲν ἠδυνήθη νὰ τοὺς σώσῃ ἐκ τοῦ θανάτου. Κινήσας δὲ τὴν ζήλοτυπιαν τοῦ Ροβεσπιέρ συνελήθη, καὶ παραδοθεὶς τῷ δικαστηρίῳ τῆς ἐπαναστάσεως ἐπὶ τῇ κατηγορίᾳ ὅτι ἐσκόπευε νὰ θέσῃ ἐπὶ τοῦ γαλλ. θρόνου τὸν δούκα τῆς Αὐρηλίας, ἀπελογῆθη μετὰ μερίστης εὐγλωττίας, κατηγορῶν συγχρόνως βαρύντα τοὺς ἐχθρούς του. Ὁ Ροβεσπιέρ ὑπέβαλεν ἀμέσως νόμον οὗ καὶ ἐπέτυχε τὴν ἐπιψήφισιν καὶ δι' οὗ κατεδικάζετο πᾶς προδωλὸν τὸ δικαστήριον. Δυνάμει δὲ τούτου καταδικασθεὶς ἐθανατώθη ὁ Δ. τὴν 5 Ἀπριλ. (v) 1794. [Β.Ε.]

Δάντσικ (Danzig). Ὀχυρωμένη πρωτεύουσα τοῦ ἑνωμένου νομοῦ καὶ τῆς πρωτοδικῆς ἐπαρχίας Δυτικῆς Πρωσίας, κειμένη 4 χμ. ἀπὸ τοῦ κόλπου τοῦ Δ. Μέχρι τοῦ 1840 ἔρρεεν ὁ Βιστούλας ἀμέσως πρὸς τὴν πόλιν καὶ ἐξέβαλλεν εἰς τὰ παρά τὴν θάλασσαν, ἀλλὰ τῷ ἔτει τοῦτ' αὖτις διέτρησεν 8 χμ. Δ. τοῦ Δ. τὴν ἀμύδην παραλίαν καὶ ἐσχημάτισε τὰς νέας ἐκβολὰς παρὰ τὸ Νεῦραιρ, τοιοῦτοτρόπως δὲ διὰ τῆς 12 χμ. μήκος ἔχουσας παλαιᾶς κοίτης (Νε-

κροῦ Βιστούλα) σχηματίζεται λαμπρὸς ἐσωτερικὸς λιμὴν, εἰς ὃν εἰσβάλλει ὁ ποταμὸς Μόττλαου μετὰ τοῦ Ραδούνη. Ἡ ἐσωτερικὴ πόλις περιβάλλεται ὑπὸ 20 ὀχυρωμάτων πέρα τῶν ὁποίων ἐκτείνονται τὰ ὠραιότατα νέα μέρη τῆς πόλεως, ἐν οἷς προεξέχει τὸ Νεῦγαρτεν μετὰ τῶν λαμπρῶν οἰκοδομημάτων τῶν ἐπαρχιακῶν ἀρχῶν κτλ. Ταῦτα δὲ περιβάλλονται πάλιν ὑπὸ τῶν ἐξωτερικῶν ὀχυρωμάτων καὶ εἰς τινὰ ἀπόστασιν ἀπὸ τούτων ὑπὸ τῶν προστασιῶν. Ὁ κυρίως λιμὴν τοῦ Δ. κεῖται παρὰ τὰς ἀρχαίας ἐκβολὰς τοῦ Βιστούλα, ὀνομάζεται δὲ Νεῦφάρθασερ· προστατεύεται ὑπὸ προχώματος 850 μ., ἐπὶ τῆς ἑκρας τοῦ ὁποίου ὑψοῦται φάρος, καὶ εἶνε καλῶς ὀχυρωμένος. Ἡ Δ. εἶνε πλουσιωτάτη εἰς κτίρια τοῦ μεσαίονος καὶ πρὸ πάντων τῆς ἀναγεννήσεως, μεταξὺ δὲ τούτων διαπρέπουσι διάφοροι πόλεις, τὸ γοτεικὸν δημαρχεῖον, τὸ χρηματιστήριον, τὸ μουσεῖον, ἡ μητρόπολις (μετὰ πλείστων ἀριστουργημάτων τῆς ζωγραφικῆς καὶ γλυπτικῆς) κτλ. Εἶνε ἐδρὰ τῶν ἐπαρχιακῶν καὶ στρατιωτικῶν ἀρχῶν, ἔχει βασιλικὴν ναυπηγεῖον, γυμνάσιον καὶ 2 λύκεις, ἐμπορικὴν καὶ ναυτικὴν σχολὴν (μετ' ἀστεροσκοπεῖου) κλ., βιβλιοθήκην 100 χιλ. τόμων καὶ πλείστας ἐπιστημονικὰς κλ. ἐταιρίας. Ἡ Δ. ἔχει (1885) 114 805 κατ., ἐξ ὧν 77878 διαμεκρυόμενοι, 32 796 καθολικοὶ καὶ 2837 Ἰουδαῖοι. Ἐμπόριον καὶ ναυτιλία εἶναι οἱ κυριώτεροι πόροι τῶν κατοίκων. Ἐκ τῶν βιομηχανικῶν κατασκευάσεων τὰ σπουδαιότερα εἶναι τὰ στρατιωτικὰ ὀπλοποιεῖα καὶ τὰ ναυπηγεῖα. Τὸ ἐμπόριον περιστρέφεται πρὸ πάντων εἰς σιτηρά, ξυλείαν (ἐξαιγωγῇ), ἰχθῆς (ἀρίγγαι), ἄλας, λιθάνθρακας, πετρέλαιον κτλ. (εἰταγωγῇ). Ὁ νομὸς Δ. ἔχει 578 770 κατ.

Νομίματα εὐρεθέντα ἐν Δ. ἀπέδειξαν ὅτι ἦδη κατὰ τοὺς χρόνους τῶν πρώτων Ρωμαίων αὐτοκρατόρων ἐν τῇ θέσει τῆς Δ. ὑπῆρξεν ἐπίγειον μνημονεύεται δὲ ἡ πόλις τὸ πρῶτον τῷ 997. Ὑπὸ τοὺς δούκας τῆς Πομερέλλης ἀνεπτύχθη μεγάλως. τῷ δὲ 1310 περιῆλθεν εἰς τὴν κατοχὴν τῶν Γερμανῶν ἱπποτῶν. Εἰς τὴν ἀπὸ τούτων ἀποστασίαν τῶν χωρῶν τῆς Δυτ. Πρωσίας ἔλαβεν ἐνεργὸν μέρος· περιελθούσα δὲ εἰς τὴν κυριαρχίαν τῆς Πολωνίας κατώρθωσε νὰ διατηρήσῃ σχετικὴν ἀνεξαρτησίαν. Ἡ ἀκμὴ τῆς πόλεως ἦτο κατὰ τὴν 15 αἰῶνα, εἰς δὲ τοὺς κατόπιν χρόνους ὑπέφερε πολὺ ὥς ἐκ τῶν πολέμων τῆς Πολωνίας μετὰ τῆς Σουηδίας, τῆς πανώλους (1709) κτλ. Μετὰ τὴν πρώτην διανομὴν τῆς Πολωνίας (1772) ἔμεινε μὲν ἐλευθερὰ πόλις, ἀλλὰ ζημιωθείσα καίρως εἰς τὸ ἐμπόριόν της διὰ τῆς καταλήψεως τῶν περὶ τὴν πόλιν λιμένων κτλ. ὑπὸ τῆς Πρωσίας, ὑπετάχθη τῷ 1793 ταύτῃ. Ἀναλαβούσα ἑλίκον, ὑπέστη τῷ 1807 πολιτοκίαν ὑπὸ τῶν Γάλλων, οἵτινες ἐκυρίευσαν αὐτὴν, καὶ τῷ 1812—3 (ὡς κέντρον τοῦ γαλλ.

στρατοῦ) ἐτέραν ὑπὸ τῶν Ῥώσων, ἥτις διήρ-
κασεν 11 μῆνας. Τῷ 1814 ἀπεδόθη πάλιν τῇ
Πρωσίᾳ. [Μ.Σ.]

Δάξ (ἄλλοτε Aqqs, τὸ παλαι: Aquae
Tarbellicae ἢ Civitas Aquensium). Ἀρ-
χαια, ἐπὶ σήμερον ἐν μέρει διαφυλάττεται τὰ
τείχη καὶ τοὺς πύργους αὐτῆς, πόλις ἐν τῷ γαλλ.
νομῷ Λανδ, ἐν τῇ Γασκωνίᾳ, ἀριστέρῳθεν τοῦ
Ἀδουρ, πρωτεύουσα περιφέρειας καὶ ἔδρα
πρωτοδικείου. ἔχει (1886) 8927 κατ. (ὁ
ἔθνος 10858) ἀκούοντας ἐμπόριον οἴνου, σι-
τηρῶν, ξυλείας κλ. καὶ βιομηχανίαν πνευμα-
τωδῶν ποτῶν, ἡδυπότων, παρασκευὴν χοιρο-
μυρῶν κλ. Ἐν τῷ μέσῳ τῆς πόλεως εὐρήται
πηγὴ θερμοῦ θειογχοῦ ὕδατος ἀφρονωτάτου,
ἥδη ἀπὸ τῶν Ῥωμαίων χρόνων γνωστὴ· παρὰ
ταύτην δὲ λουτρά, ὡς καὶ ἄλλα ἄλλων θερμῶν
πηγῶν παρὰ τὴν πόλιν.

Δαουκλῆ Χωρίον Θεσσαλίας τοῦ δήμου
Συναβός ἀπέχ. ἀπὸ Ὀμβριακῆς 45'. Κεῖται
κατὰ τὴν ἀνατολικήν ἄκτὴν τῆς λίμνης Συ-
ναβός, ἥτις τουρκιστὶ ἐκαλεῖτο Δερελί ἢ Δα-
ουκλῆ γκιέλ καὶ κοινῶς Νεζερὶ (σλαβιστὶ λί-
μνη). Κἀτ. 224. Κατὰ τὴν ἐπανάστασιν τοῦ
1821 οἱ κάτοικοι τοῦ Δ. κατέφυγον ἐπὶ τῆς
ἐντὸς τῆς λίμνης νηίδος, ἐνθα διέμενον μέχρι
τοῦ 1838. ὅπως ἀποφεύγῃσι τὰς καταπίσεις
καὶ κακώσεις τῶν τουρκικῶν στρατευμάτων
καὶ ληστῶν, ἐξερχόμενοι διὰ μονοξύλων τὴν
ἡμέραν πρὸς καλλιέργειαν τῶν ἀγρῶν. Ἡ πέ-
ριξ γῆ εὐφορώτατη εἰς παντὸς εἶδους γεννή-
ματα καὶ κατάλληλος πρὸς κτηνοτροφίαν. Τὰ
ἐρείπια τῆς πάλαι Συναβός πόλεως ἀνευρίσκον-
ται ἐν τῷ χωρίῳ Δ. Τὸ χωρίον καὶ ἡ λίμνη
ὑποτάχθη Δ. τῇ Ταουκλῇ (ὀρνιθώδης) ἐκ τῶν
ἐν αὐτῷ τρεφόμενων πολυπληθῶν ὀρνιθῶν αἰ-
τνες ἐγγωρίως καλοῦνται μαυρόκοτται.

Δάουν (Leop. Jos. κόμης Daun). Αὐ-
στριακὸς στρατάρχης, γενν. τῷ 1705 ἐν Βιέννῃ,
ἀπόγονος διαπρεποῦς οἰκογενείας, ἥς τὰ
μέλη διεκρίθησαν πολλάκις διὰ τὰς πρὸς τὴν
Αὐστρίαν ὑπηρεσίας των ὡς στρατηγοὶ κλ.
ὑπὲρ τὸν πρίγκηπα Εὐγένιον τῆς Σαβοΐας
ἐπολέμησε κατὰ τῶν Τούρκων καὶ διέπρεψε
ποσούταν ὥστε ἤδη τῷ 1737 προὐδιδάσθη εἰς
στρατηγὸν. Εἰς τοὺς κατὰ τῆς Πρωσίας πο-
λέμους ἀναδείχθη δίκαιονώτατος πολέμιος Φρει-
δερίκου τοῦ Μεγάλου, διακρίθεις ἰδίᾳ εἰς τὰς
μάχας τοῦ Λουδβιξβουργ (1744), Κολλίν, Κόχ-
κιρχ καὶ Μάξεν (1757). Εἰς δὲ τὰ μετὰ τῶν
πολέμων διαλείμματα ἐργάσθη δραστηριώτατα
διὰ τὴν ἀναδιοργάνωσιν τοῦ αὐστριακοῦ στρα-
τοῦ. Ἡ αὐτοκράτειρα Μαρία Θηρεσία ἐξέτιμα
τὸν Δ. καλῶς τῷ 1754 ὠνόμασεν αὐτὸν στρα-
τάρχην καὶ ἀπένευμεν αὐτῷ τὸ ὕψηλόν παρά-
σημον τοῦ χρυσοῦ δέματος. Ἐγένετο ἰδρυτὴς
τῆς στρατιωτικῆς ἀκαδημίης ἐν Wiener-
Neustadt καὶ ἀναμορφωτὴς τοῦ σώματος

τῶν ἀξιωματικῶν τῆς Αὐστρίας. Ἀπέθανε δὲ
τῷ 1766 ἐν Βιέννῃ. [Β.Ε.]

Δαούτι. Χωρίον τοῦ δήμου Βουπρασίων
τῆς Ἠλείας μὲ 97 κατ. (1889) γεωργοὺς καὶ
ποιμένας. [Γ.Πδ.]

Δαουτά. Χωρίον τοῦ δήμου Ἀλμυροῦ,
ἔχον 180 κατ. [Μ.Σ.]

Δαπόντες (Κωνσταντίνος). Δόκιμος Ἑλ-
λὴν, γενν. τῷ 1713 ἢ 1714 ἐν τῇ γῇ Σκο-
πῆλῳ. Τυχῶν τῆς πρώτης διδασκαλίας ἐν τῇ
πατρίδι του, μετέβη δεκαεπταέτης εἰς Κων-
σταντινούπολιν καὶ ἐκείθεν εἰς Βουκουρέστιον,
ὅπου σπουδάζας ἐν τῇ ἡγεμονικῇ σχολῇ ὤρι-
σθη τῷ 1735 εἰς γραμματεὺς τοῦ ἡγεμόνος
Κωνσταντίνου, καὶ εἰτα τῷ 1743 α' γραμμα-
τεὺς τοῦ Ἰωάννου Μαυροκορδάτου. Ὅτε δὲ
ἀποσταλεῖς τὸ 1746 ὑπὸ τοῦ ἡγεμόνος εἰς Κρι-
μαίαν πρὸς τὸν Χάνην τῶν Τατάρων συνώδευσε
τοῦτον μεταβαίνοντα εἰς Κωνσταντινούπολιν,
συνελήφθη ὑπὲρ τοῦ μεγάλου Βεζύρου, εἰς ὃν
εἶχε διαβληθῇ. καὶ μόλις μετὰ εἰκοσάμηνον
καθυστροφίαν ἀπέθην ἐλεύθερος. Μεταβὰς εἰς Χαλ-
κὴν ἐνυμφεύθη τῷ 1749, ἀλλὰ μετὰ δύο ἡδὴ
ἔτη ἀπολέσας τὴν σύζυγόν του ἀποχαιρέτησε
τὸν κόσμον καὶ ἐνεδύθη τῷ 1753 τὸ μοναχικὸν
σχῆμα ἐν τῇ Μονῇ τῆς Παναγίας, καί μετ' αὐτὴν
τὴν πλησίον τῆς Σκοπελίου ἐρημόνησον Πιπέ-
ρι, μετονομασθεὶς Κ α ι σ α ρ ι ο ς. Ζήσας
εἰτα χρόνον τινὰ εἰς τὸ ἐν Σκοπῆλῳ μοναστή-
ριον τῆς Εὐαγγελιστρίας, ἀπῆλθε τῷ 1757
εἰς Ἀθῶν, ὅπου παρακληθεὶς ὑπὸ τῶν Πατέ-
ρων τῆς Μονῆς τοῦ Ξηροποταμοῦ μετέβη φέρων
τὰ τίμιον εὐλόιον τῆς μονῆς ταύτης πρὸς συλλο-
γὴν συνδρομῶν εἰς Βλαχίαν, Μπογδανίαν,
Κων/τινούπολιν, Χίον, Σάμον, Σκόπελον καὶ
Εὐρίπον. Ἐπανελθὼν εἰς Ἀθῶν τῷ 1765
ἔζησεν ἐκεῖ καὶ ἀπέδωκε τῷ 1784. — Ὁ
Δ. κατεῖχεν ἀσυνήθην διὰ τὴν ἐποχὴν του
παιδείαν. Εἰς τὰ πολλὰ συγγράμματά του ἀπο-
δεικνύεται φίλος τῆς ἀληθείας καὶ φιλόπατρις,
ἐν γένει δὲ εἶναι ἀληθὴς ἀντιπρόσωπος τοῦ
ἐλληνικοῦ ἔθνους μεθ' ὅλων τῶν ἀρετῶν καὶ
ἐλαττωμάτων τοῦ καιροῦ του. (Σάθας). Ἡ
δὲ γλῶσσα καὶ ἡ στιχοποιγία του συμφωνοῦσι
πρὸς τὴν τότε κατάστασιν. Ἐκ τῶν ἔργων τοῦ
Δ. ἀναφέρομεν: Καθρέπτης γυναικῶν (εἰς
στίχους, Ἐνετιὰ 1766), Πατερικὸν Γρηγορίου
τοῦ Θεολόγου, ἐν ᾧ περιέχ. βίοι τῶν ἐν Ἱταλίᾳ
ῥωσίων πατέρων (ἐκ τοῦ λατιν. Ἐνετιὰ 1780, πε-
ριέχει καὶ ὕμνους τοῦ Δ.), Χρηστοθήβεια (Ἐνετιὰ
1770, μετὰ ἑμμετροῦ μεταφρ. γυναικῶν ἀρ-
χαίων κτλ.), Κῆπος χαριτων, (ἑμμετρος περι-
γραφὴ τῆς ἐνναετοῦς περιουσίας τοῦ Δ., παρέ-
χουσα πολὺτιμον εἰκόνα τῶν μερῶν αὐτοῦ, ἐκδ.
ὑπὸ Γ. Σφορλέτους Ἀθ. 1880). Δασικαὶ ἐφημε-
ριδας (σπουδαία πηγὴ τῆς ὁμογενικῆς ιστορίας,
ἐκδ. ὑπὸ Λεγρὰν, Παρ. 1890). Πρὸς δὲ ἐγράφε
πλείστα ἄλλα, ἐκδοζομ. καὶ ἀνέκδοτα. Πρὸ.

Σάοα, νεοελλ. φίλολ. καὶ τοῦ αὐτοῦ Μεσαιων. Βιβλ. Γ'. [Γ.Σ.]

Δαπόντης (Lorenzo Daponte). Ἰταλὸς ποιητής, γενν. τῇ 1749 ἐν Canada τῆς Ἑνετίας. Ἐξήσεν ἐν Ἑνετίᾳ, Τρεβίζῳ, Δρέσδῃ, Βιέννῃ κἀλ. πανταχοῦ γεννῶν σκάνδαλα διὰ τῶν ἐρωτικῶν περιπετειῶν του. Συνέθεσε λιбрέττα διὰ μελοδράματα καὶ ψαλμούς. ἐν Βιέννῃ δὲ διορισθεὶς ποιητὴς τοῦ Μελοδράματος ἐποίησε κείμενα μελοδραμάτων καὶ τοῦ Μόζαρτ (Γάμος τοῦ Φιγαρώ, Δὸν Ζουάν κλ.), ἅτινα ἐθιμελιώσαν τὴν φήμην του. Τῷ 1805 ἀπελθὼν εἰς Νέαν Ὑόρκην ἐδίδασκεν ἐκεῖ τὴν ἰταλικὴν καὶ ἀπέθ. τῇ 1838 καταλείπων καὶ ἀπομνημονεύματα. [Β.Α.]

Δάρ. Μικρὸν μαχαρριτικὸν κράτος τῆς ἐπαρχίας Κεντρικῆς Ἰνδικῆς, ὑποτελὲς τῇ Ἀγγλίᾳ. ἔχει ἐμβαδὸν 5416 τ.χμ. καὶ (1881) 151877 κατ. Ἡ ἐμῶνυμος πρωτεύουσα ἔχει μῆκος 5 χμ., πλάτος δὲ μόνον 0,8 χμ., ἔξωθεν δ' αὐτῆς ὑπάρχει οὐρόμα περικλειὸν τὸ ἀνάκτορον τοῦ Ραῶζα. Ἡ πόλις εἶχε κατὰ τὴν ἀκμὴν τῆς 100 χιλ. κατοίκους, νῦν δὲ 15224. [Μ.Σ.]

Δάρα. Κώμη τοῦ δήμου Τροϊζήνος κειμένη περὶ τὸν ἱσθμὸν τῶν Μεθάνων. Κāt. 114 (Δάρα ἀλδανιστὶ σημαίνει πέραν). — 2) Χωρίον τοῦ δήμου Βουραίου τῆς Πυλίας, ἀπέχ. 1 1/2 ὥρ. ἀπὸ Κατ. ΒΑ. Κāt. 305 μετὰ τῶν Πλατάνου. — 3) Ἑδρα τοῦ δήμ. Νάσσων τῆς Μαντινείας ἀπέχουσα 8 ὥρ. Β τῆς Τριπόλεως. Κāt. 922. Προϊόντα δημητρ. καρποὶ καὶ οἶνος. Παρὰ ταύτην ἔκειτο ἡ ἀρχαία πόλις Νάσσοι, δι' ὧν διήρχετο ὁ ποταμὸς Λάδων. — 4) Χωρίον Ἡλείας τοῦ δήμου Πηνειῶν. Κāt. 166 γεωργοὶ καὶ ποιμένες. — 5) Χωρίον Τριφυλίας τοῦ δήμου Τριπύλης, ἀπέχον 1 ὥρ. ἀπὸ Ραυτοπούλου. Κάτοικοι 110.

Δαρακλῆ. Χωρίον τοῦ δήμου Ἰθώμης τῆς Μεσσηνίας, ἔχον 88 κατ. [Μ.Σ.]

Δαραμπάδος. Χωρίον τοῦ δήμου Περαίας τῆς Θήνου, ἔχον 86 κατ. [Μ.Σ.]

Δαρῶρ (Dharwar). Ὠχυρωμένη πρωτεύουσα τοῦ ἐμῶνυμου διαμερισματος (2600 τ.χμ. καὶ 882 907 κατ.) τῆς τοποτηρητικῆς Βομβάης τῆς Βρετ. Ἰνδικῆς, κειμένη ὑπὸ 15° 28' Β πλ. καὶ 75° 4' Α μῆκος ἀπὸ Γρεῖνιτς, καὶ ἔχουσα (1881) 27191 κατ. [Μ.Σ.]

Δαρβινισμός ὀνομάζεται ἡ θεωρία τοῦ Δαρβίνου περὶ τῆς καταγωγῆς τῶν ὀργανισμῶν. Ἡ θεωρία αὕτη διδάσκει ὅτι πάντες οἱ τοσοῦτον διάφοροι ὀργανισμοί, πάντα τὰ ζῷα καὶ τὰ φυτικά εἶδη τὰ ζήσαντά ποτε ἢ ζῶντα ἔτι ἐπὶ τῆς γῆς, παρήχθησαν ἐκ μιᾶς καὶ μόνης ἀρχηγόνου μορφῆς ἢ ἐκ λίαν εὐαριθμῶν ἀρχηγόνων μορφῶν καὶ ἀπλουστάτων, ἀπὸ τῆς ἀσθητικῆς ταύτης ἐξελεχθέντα δι' ἀναπτύξεως βαθμιαίας. Καίτοι δὲ ἡ θεωρία αὕτη

τῆς ἐξελίξεως ἢ ἀναπτύξεως εἶχεν ἤδη ἐξενεχθῆ καὶ ὑποστηρικθῆ κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ παρόντος αἰῶνος ὑπὸ διαφόρων μεγάλων φυσιοδιδόνων καὶ ἰδίων ὑπὸ τοῦ Λαμάρκ (ἐν τῇ Physiologie zoologique, Paris 1809) καὶ τοῦ Γκαίτε, ὅμως ἐξετέθη ὑπὸ τοῦ Δαρβίνου ἐν τῇ συνόλῳ αὐτῆς λαβούσα βάσιν αἰτιολογικὴν, καὶ διὰ τοῦτο ἤδη ἀποκαλεῖται δαρβινικὴ θεωρία. Κατὰ τὸν Δαρβίνον ἡ δρῶσα αἰτία τῆς τῶν ὄντων βαθμιαίας ἐξελίξεως ἀπὸ εἰδῶν εἰς εἶδος εἶνε ἡ πρὸς μεταβολὴν τάσις ἐκάστου ατόμου, ἐν ᾧ συγχρόνως ἐπιτελεῖται μεταξὺ τῶν ὄντων ὁ περὶ ὑπάρξεως ἀγών. Ἐπειδὴ δηλαδὴ πλείονες γεννῶνται ὀργανισμοὶ παρ' ὅσοι δύνανται νὰ διατραφῶσι, προκύπτει διὰ τοῦτο ὁ περὶ ζωῆς ἀγών, εἰς ὃν οἱ ἰσχυρότεροι καὶ πλείοσιν ἀρεταῖς προικισμένοι, τούτέστιν οἱ πρὸς τὰς περὶ αὐτοὺς συνθήκας κἀλλίστα διαπεπλασμένοι, ἐπικρατοῦσι, καὶ οἱ μὲν σπεύδουσι πρὸς ἐξολόθρευσιν τῶν ἐτέρων ἢ λόγῳ ἰδιοσυντηρητικῆς, ὅπως δηλαδὴ προσπορισθῶσι τὴν ἑαυτῶν τροφήν, ἢ λόγῳ ἀναπτύξεως ὅπως ἐκποδῶν ποιήσωσι πᾶν πρόσκοπον πρὸς ἐπίδοσιν καὶ προκοπὴν τοῦ ἰδίου γένους. Ἐν τούτῳ δὲ τῷ ἀγῶνι παρεμβαίνει ἡ φυσικὴ διαλογὴ, παρέχουσα αὐτοῖς πλεονεκτήματά τινα πρὸς ὑπερίσχυσιν· ἐκεῖνα δηλαδὴ τὰ ἄτομα δύνανται νὰ ἐπιζήσωσι καὶ ἐπικρατήσωσι τῶν ἀντιπάλων τῶν ὅσα εἶτε ἐνεκα τῆς ἐκ τῆς φυσικῆς διαλογῆς προσκτηθείσης προσαρμογῆς ὀργάνων τινῶν πρὸς ἐξωτερικὰς περιστάσεις καὶ σχέσεις, εἶτε ἐνεκα ἐξασκήσεως τινῶν τῶν μελῶν τῶν ὑπέστησαν ὀφελίμους τινὰς ἀλλοιώσεις ὡς πρὸς τὸ χρῶμα, τὴν μορφήν καὶ τὴν δύναμιν, λίαν εὐνοϊκὰς ἀποβάδας διὰ τὸν περὶ τῶν ὄλων ἀγῶνα. Ἐπειδὴ δὲ κατὰ τὸν φυσικὸν τῆς κληρονομίας νόμον πᾶσαι σχεδὸν αἱ ἰδιότητες καὶ σωματικαὶ ἀλλοιώσεις, αἱ ἀενάως σὺν τῷ χρόνῳ ἐπαυξάνουσαι, μεταδιδύζονται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τοῖς ἀπογόνους, δύνανται ὡς ἐκ τούτου τὰ ἔτομα μετὰ παρέλευσιν μυρίων γενεῶν τοιαύτην νὰ ὑποστῶσιν ἀλλοίωσιν τοῦ ἀρχικοῦ τύπου, ὥστε ν' ἀποτελέσωσιν ὅλως ἴδιον εἶδος ἢ ἴδιαν κλάσιν τὰ μέγιστα τῆς ἀρχικῆς ἀφροσύνης, ὥστε δυσκόλως νὰ διακρίνη τις τὴν μεταξὺ αὐτῶν ποτε συγγένειαν. Ἐπειδὴ δὲ μεταβολὴ τις ἐξωτερικὴ ἢ ἐσωτερικὴ ἀτόμου τινὸς ἄλλα ὑπὸ ἄλλας περιστάσεις δύναται νὰ φέρῃ ἀποτελέσματα, δυνατόν ἐκ τοῦ αὐτοῦ ἀρχικοῦ τύπου διάφορα εἶδη καὶ τάξεις νὰ γεννηθῶσι. Πρὸς βοήθειαν τῆς φυσικῆς ταύτης ἐν τῇ περὶ ζωῆς ἀγῶνι διαλογῆς προστίθεται ἡ γενετήσιος, ἐμφυλογωροῦσα ἐνεκα φυσικῶν τινῶν παρὰ τισι ζώοις πλεονεκτημάτων, ἅτινα καθιστῶσιν οὕτως αὐτὰ μᾶλλον ἐπαγωγὰ πρὸς ἄλλα· τὸ θῆλυ δὴλα δὲ ἐκλέγει τὰ ἰσχυρότερα ἢ ὠριότερα ἢ διὰ τινῶν προτερημάτων προικισμένα εἶδη τῶν ἀρρένων, ἐκ δὲ τῆς ἐπι-

μιξίας αὐτῶν παράγεται βελτίων γενεὰ μὴ παύουσα ἐλονέν ἐξευγενιζομένη ὑπὸ τῆς αὐτῆς ἐμφύτου ἐριμῆς τοῦ ἐκλέγειν τοῦ βέλτιον.

Σπουδαῖον στήριγμα διὰ τὴν θεωρίαν αὐτοῦ εὐρίσκει ὁ Δαρβίνος ἐν τοῖς φαινομένοις τῆς ἀναπτύξεως ἐνὸς καὶ μόνου ζώου· πολλὰκις δὴλα δὴ ἐν καὶ τὸ αὐτὸ ζῶον διατρέχει πάντα τὰ στάδια (μεταμορφώσεις), ἅτινα κατὰ τὸν Δαρβίνον διέτρεξαν τὰ γένη τῶν ζῴων κατὰ τὴν παραγωγὴν αὐτῶν ἐξ ἀτελεστέρων οἰκογενειῶν καὶ τάξεων. (Ὁ βάτραχος π.χ. ἐν τῇ ἀναπτύξει αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ διὰ βραγχίων ἀναπνεύοντος καὶ διὰ τῆς σφῆρας κινουμένου γυρίνου μέχρι τοῦ πνεύμονας φέροντος τελείου ζώου παριστᾷ σχεδὸν πᾶσαν τὴν σειράν τῶν μορφῶν, αἵτινες ἀπαντῶσιν ἐν τῇ οἰκογενείᾳ τῶν βατραχοειδῶν ἐν γένει. Κατὰ τὰς Δαρβινιστὰς ἐν τῇ δημιουργίᾳ τῶν εἰδῶν, οἰκογενειῶν, τάξεων ἢ φύσις ἀκολουθεῖ τὴν αὐτὴν ὁδὸν ἣν καὶ κατὰ τὴν ἀνάπτυξιν ἐνὸς ζώου ἐκ τοῦ ὠοῦ, καὶ ἡ ἱστορία τῆς ἀναπτύξεως ἐνὸς ἐμβρύου εἶνε ἐν μικρῇ ἡ ἱστορία τῆς ἀναπτύξεως τῶν εἰδῶν ἐν γένει.

Οὕτω κατὰ τὴν Δαρβίνειον θεωρίαν αἱ μεταγενέστεραι τελειότεραι μορφαὶ τῶν ὁργανισμῶν παρήχθησαν ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἐξ ἀτελεστέρων, ὡς δεικνύουσι καὶ αἱ ἐλάχισται καὶ λιαν ἀπλᾶι μορφαὶ τῶν φυτῶν καὶ τῶν ζῴων, ὧς ἀναυρίσκουμιν εἰς ἀπομακρυσμένας ἐν τῇ παρελθόντι ἐποχῇ κατὰ ταῦτα καὶ ὁ ἄνθρωπος παρίσταται ὡς βελτίος τις ἢ ἀνωτάτη τῆς ἐν τῇ αἰωνίᾳ δημιουργίᾳ ἐναλλαγῆς τῶν μορφῶν τῶν ὁργανισμῶν. Ἀνατρέχοντες δ' οὕτως εἰς τὸ παρελθὸν τῆς δημιουργίας οἱ Δαρβινισταὶ παρεβέβηκτο ὅτι σὺμπαντες οἱ ζῶντες ὁργανισμοὶ παρήχθησαν ἐξ ἀτελεστάτης τινὸς ζωτικῆς μορφῆς, ἐνὸς ἰσως κυττάρου.

Ἡ θεωρία τοῦ Δ. ἀπὸ τῆς πρώτης ἐμφανίσεως αὐτῆς εὖρε πολλοὺς μεταξὺ τῶν φυσιοδιστῶν ὁπαδοὺς ἀλλὰ καὶ πολλοὺς πολεμικοὺς. Σήμερον σχεδὸν ὅντιν ἐξαίρεταις οἱ φυσιοδιστικὶ παραδέχονται αὐτὴν ὡς τὴν μέχρι τοῦδε πιθανωτέραν ἐπιστημονικὴν ἐξηγήσιν τῆς καταγωγῆς τῶν εἰδῶν. Ἐκ τῶν ὁπαδῶν τοῦ Δ. μνημονευτέος πρὸ πάντων ὁ Haeckel, ὅστις συνεπλήρωσε πολλαχοῦ τὴν θεωρίαν καὶ περὶ δαίως ἐσιτήριξεν αὐτὴν, κυρίως ἐν τῷ ἔργῳ του «Ἱστορία τῆς φυσικῆς δημιουργίας» (μετὰρρ. Στ. Βίλδν ἐν «Προμηθέως» τμήμ. Α'). Πρὸλ. Lyell «Ἠλικία τοῦ ἀνθρωπίνου γένους ἐπὶ τῆς γῆς» (4η ἐκδ. Λονδ. 1873). Ο. Seidlitz. «Ἡ θεωρία τοῦ Δ. (2α ἐκδ. Λιψία 1872). Ο. Schmidt. Descendenzlehre und Darwinismus (2α ἐκδ. Λιψ. 1875). Wallace, «Ἡ φυσικὴ διαλογὴ» (1878) κτλ. Ἑλληνιστὶ ἔγραψε κατὰ τοῦ Δ. ὁ Ἰω. Σούγκρας, «Ἡ νεωτάτη τοῦ ὕλισμου φάσις» (Ἀθήναι 1876). [Α.Μ.Α.]

Δαρβίνος (Charles Robert Darwin).

Περὶ ὀνόματος τοῦ αἰῶνος Ἀγγλος φυσιοδιστής, ἑγγονος τοῦ φυσιοδιστοῦ Έρασμου Δ. (1731—1802). Ἐγενν. ἐν Shrewsbury τῇ 12 Φεβρ. (ν) 1809, ἐσπούδατε δ' ἐν Ἑδιμβούργῳ καὶ Κανταβρίγια Δημοσίαν θέσιν οὐδέποτε κατέλαβεν. ἀνεξάρτητος δ' ὀλιγῶς, ἀρσιώθη εἰς τὰς προστάξεις αὐτῷ μελέτας. Τῷ 1831—36 ἔλαβε μέρος εἰς τὸν ἐπιστημονικὸν πλοῦν τοῦ πάρωνος Beagle ὑπὸ τὸν πλοίαρχον Fitzroy καὶ ἐπεσκέσθη τὰ Δ. παράλια τῆς Β. Ἀμερικῆς καὶ νήσους τινὰς τοῦ Εἰρηρικοῦ Ὠκεανοῦ. Τῷ 1839 ἐνυμφεύθη καὶ τῷ 1842 ἀπεκτίνασε τὴν ἐπαυλιν Down παρὰ τὸ Β. λεγόμενον ἔζησεν ἐνταῦθα καθ' ὅσον τὸν βίον του ἀδιαλείπτως ἀσχολούμενος εἰς ἐπιστημονικὰς ἐργασίας καὶ διασκεδάζων διὰ τῆς κηπουρικῆς κτλ. Ἐὰν ἐπιστημονικὰ πορίσματα τοῦ ταξιδίου του ἐδημοσίευσεν ἐν τῇ Ζωολογικῇ τῆς περιγητικῆς τοῦ πλοίου Beagle (5 τ. Λονδ. 1845—49). Ἐργῳ ἐκδοθέντι τῇ συνεργασίᾳ δ' ἄλλων σοφῶν, ἐπὶ δὲ ἐν τῷ Ἡμερολογίῳ ἐρευνῶν ἐπὶ τῆς φυσικῆς ἱστορίας κτλ. καὶ εἰτα ἐν τῷ Τριμηνίῳ φυσιοδιστοῦ περὶ τὴν γῆν (Λονδ. 1845). Μετὰ δὲ τινα ἔλλα δημοσιεύματα ἐξεβόθη τῇ 1859 τὸ πολὺκροτον σύγγραμμα, τὸ κλείσαν τὸ ὄνομα τοῦ Δ., ἐν ᾧ κατέθηκε τὰς βάσεις τῆς περιφημοῦ θεωρίας τῆς ἐξελίξεως ἣτις φέρει τὸ ὄνομα του, ἐπιγραφόμενον Περί τῆς ἀρχῆς τῶν εἰδῶν τῶν ζῴων καὶ τῶν φυτῶν διὰ τῆς κατὰ φύσιν ἀνατροφῆς ἣτοι τῆς διατηρήσεως τῶν τελείων ζῴων ἐν τῷ ἀγῶνι περὶ ὑπάρξεως. Τῷ 1862 ἐξέδωκεν ἕτερον σύγγραμμα περὶ τῆς γενεοποιήσεως τῶν ὀρχιδωδῶν. τῷ 1868 The variation of animals and plants under domestication, τῷ δὲ 1871 τὸ Περί τῆς φυσικῆς τοῦ ἀνθρώπου καταγωγῆς καὶ περὶ τῆς γενετησίης κατὰ διαλογὴν ἀνατροφῆς ἐν ᾧ ἐρευνᾶται τὸ ζήτημα τῆς ζωικῆς καταγωγῆς τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῷ 1875 Τὰ ἐντομοσάχα φυτὰ κτλ. Ὁ κατάλογος θλῶν τῶν ἔργων τοῦ Δ. συγγραμμάτων, μονογραμμάτων κτλ. ἐπὶ διαφόρων ζητημάτων τῆς φυσικῆς ἱστορίας εἶναι μακρότατος σπανίως δὲ φυσιοδιστικῆς ἡτολήθη ἐπὶ τόσον εὐρείᾳ ἐπιστημονικῷ πεδίῳ καὶ μετὰ τόσης ἐπιτυχίης ὥς τὰς ἐργασίας τοῦ Δ. δρεῖλεται ἡ τελευταία ἀνάπτυξις τῆς Ζωολογίας καὶ Φυτολογίας, τῆς Ἀνατομικῆς καὶ ἱΠερβιολογίας. Ἀπέθανε τῇ 7/19 Ἀπριλίου 1882, ἔταφη δ' ἐν Οὐεστμίνστερ παρὰ τοὺς τάφους τοῦ Νεύτωνος καὶ τοῦ Έρσκέλτου. Πρὸλ. W. Preyer, Καρόλος Δ. μετὰρρ. ὑπὸ Στ. Μηλιαράκη (1880). De Candolle. Σκέψεις περὶ Δ. μετὰρρ. Θεοδώρου Χελδραίου (Ἀθήναι 1882).

Δάρδα. Κώμη τῆς Μακεδονίας καίμην μεταξὺ δύο ρευμάτων ἐπὶ τῶν ἀνατολικῶν κλιτύων τοῦ ὄρους Γράμμου καὶ ἔχουσα 2000 κατοικοὺς χριστιανοὺς. Προϊόντα δημη-

τριακοί καρποί. Ύδατα ἄφθονα. Ἀπὸ Καστορίας ἀπέχει ὥρας 18.

Δαρδανέλλια Πόλις παράλιος τῆς Μικρῆς Ἀσίας ἐν Τρωάδι καίμενη κατὰ τὸ μέσον καὶ πτενύοντα μέρος τοῦ Ἑλλησπόντου καὶ κατὰ τὴν περὶ τὰς ἐκβολὰς δεξιὰν ὁχθὴν τοῦ Ῥοδίου ποταμοῦ (Σαρήτται) ἐπὶ χθμαλῆς ἐπιπέδου ἐκτάσεως. Εἶνε δὲ πολυώνυμος ἡ πόλις αὕτη Δαρδανέλλια (Dardanelles) κυρίως καλεῖται ὑπὸ τῶν Ἑυρωπαίων, Τσανακκαῖται ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων καὶ Τούρκων, Καλαϊ Βουλτανί ἐν τῇ ἐπισήμῳ τουρκικῇ γλώσσῃ. Οἰκεῖται ὑπὸ 12 χιλιάδων κατοίκων, ὧν 3 χιλ. Ἕλληνες, 2500 Ἀρμένιοι, 2000 Ἰουδαῖοι, 80—100 Ἑυρωπαῖοι καὶ οἱ λοιποὶ ἔθνη μανοί. Διοικητικῶς εἶνε ἔδρα ἐπαρχίας (Μπιγὰ μαιεσσαρτζιλί) καὶ τοῦ προϋρχοῦ τῶν προυρίων τοῦ Ἑλλησπόντου καὶ τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου, ἐκκλησιαστικῶς δὲ ὑπάγεται εἰς τὴν μητρόπολιν Κυζίκου ὡς καὶ πᾶσα ἡ Τρωὰς καὶ ἡ πρὸς Ἑλλησπόντον Φρυγία. Προϊόντα παρὰ τῇ δημητριακοῖς καρποῦς, βαλάνidia, εἶνον, σιτηρίων, βομβάκη, κηρίδας καὶ ἐκ τῶν βιομηχανικῶν τὰ περιφημὰ πηλινὰ ἄγγεα, ἐξ ὧν τὸ ὄνομα Τσανακκαῖται. Ἐν αὐτῇ συγκινετροῦται πᾶσα ἐμπορικὴ, διοικητικὴ καὶ στρατιωτικὴ κίνησις τῆς ἐπαρχίας Τρωάδος. Φρυγίας καὶ Θρακικῆς χερσονήσου ἐν τῇ λιμένι δὲ οὕτῃ προσεγγίζουσι καὶ συναντῶνται τὰ αἰματώδη πασίων τῶν ἀτμοσφαιρικῶν ἐστειρίων, ὑπερρεσόμενα ἔπις πρὸ αὐτῆς σταθῶσι καὶ δεξιῶσι πρὸς ἐπιθεωρήσιν τὰ ναυτιλιακὰ τῶν ἑγγεγραφα, ὡς καὶ πάντα τὰ ἱστορικά ἀνερχόμενα καὶ κατερχόμενα. Τὸ ἐν αὐτῇ ἀρχαιότερον καὶ μεγαλειότερον προὔριον, Τσιμενλίη Καλαῖ, εἶνε κτισμα Μωάμεθ τοῦ πορθητοῦ ὡς καὶ τὸ ἀπέναντι ἐπὶ τῆς θρακικῆς χερσονήσου καίμενον Κελιδ-μπαχάρ (Κυνόσημα). Τὰ εἰρηπία τῆς ἀρχαίας Δαρδανου φαίνονται νοτιώτερον εἰς ἀπστασιν ὥρ. 1. 45' ἀνωθεν τοῦ ἀκρωτηρίου Κάδο-Φονιά.

Δαρδανέλλια (πορθμός). Βλ. Ἑλλήσποντος.

Δάρδανος, 1) Ὄνομα τῶν Τρώων περὶ Ὀμήρῳ. 2) Πολιτικὸς λαὸς τῆς ἀρχαιότητος ἀνηκῶν πιθανῶς εἰς θρακικούς, οἰκῶν τὴν Ν. Μοισίαν ἐπὶ τῶν Ἀντιγονιδῶν ἐδολαψε πολὺ τοὺς Μακεδόνας ὡς καὶ τοὺς Ῥωμαίους μέχρι τῆς Αὐτοκρατορίας διὰ τῶν ληστρικῶν αὐτοῦ ἐπιθεσιῶν· βραδύτερον ὁμως ἐξερωμαζήθη ἐντελῶς. Ἐπὶ Διοκλητιανοῦ ἐκ τοῦ λαοῦ τούτου ἀνωμαζήθη ἡ ἐπαρχία, ἦν κατόικουν, Δαρδανία, πρωτεύουσα ἔχουσα τὴν Ναῖσσαν (Νίσσαν), ὅπου πιθανῶς ἔγενν. ὁ Μ. Κωνσταντῖνος.

Δάρδανος. Ὁ μυθικὸς ἑπώνυμος τῶν Δαρδανίων, υἱὸς τοῦ Διὸς καὶ τῆς Ἀτλαντίδος Ἠλέκτρας. Κατὰ τοὺς ἑλληνικούς μύθους ἔγεν, ἐν Τριφυλίᾳ ἢ ἐν Φενεσίῳ, ἢ ἐν Ἠλίδι, ἢ ἐν Κρήτῃ, κατὰ δὲ τὸν κατακλισμένον κατέφυγεν

εἰς Σαμοθράκην καὶ ἐκεῖθεν ἦλθεν εἰς Φρυγίαν καὶ ἐμύησε τοὺς Τρῶας τὰ Σαμοθράκεια μυστήρια, κομιστὰς ἐκεῖσε καὶ τὴν λατρείαν τῆς μητρὸς τῶν οὐδῶν, ἔκτισε δὲ καὶ τὴν μυθικὴν πόλιν Δαρδανίαν τὴν ἐν τῇ Ἰδαίῳ ὄρει, ἄλλην παρὰ τὴν ἐπὶ τῷ Ἑλλησπόντῳ ἱστορικὴν πόλιν Δαρδανον, παρ' ἣ ἡ Δαρδανὴ ἢ Δαρδανὸς ἄκρα (ἐπέθεν ἔλαβε τὸ ὄνομα καὶ ὁ πορθμὸς τῶν Δαρδανελλίων). Κατὰ τοὺς ἰταλικούς μύθους, ὁ Δ. ἐγεννήθη ἐν τῇ τυρρηνικῇ πύλῃ Κράτωνι (ἢ Κορθωνίᾳ), ἦν κατ' ἄλλους αὐτὸς ἔκτισεν· ἐκεῖθεν δ' ἦλθεν εἰς Φρυγίαν. Τοῦτου ἕνεκα καὶ ὁ τῶν Δαρδανίων ἡγέτης Αἰνείας ἦλθεν εἰς Ἰταλίαν, ὅπῃ κατήγετο. Ἐν τῇ Βατείᾳ, ἢ κατ' ἄλλους ἐκ τῆς Ἀρίσσης τῆς Κρήσης ἐγέννησεν ὁ Δ. τρεῖς υἱούς, τὸν Ἴλιον, τὸν κτίσαντα τὸν Ἴλιον τὸν Ἐριχθόνιον καὶ τὸν Ζάκυνθον, καὶ μικρὰ θυγατέρα, τὴν Ἰδαίαν. [Π.]

Δάρδανος Ἀρχαία πόλις αἰολικὴ τῆς Τρωάδος ἐπὶ τοῦ Ἑλλησπόντου κτισθεῖσα κατὰ τὴν παράδοσιν ὑπὸ τοῦ Δαρδανοῦ (δλ. κ.). Ἦκετο οὐ μακρὰν τῆς Δαρδανῆς ἄκρας ἐπὶ τῇ ἐκβολῇ τοῦ Ῥοδίου μεταξὺ Ἰλίου καὶ Ἀδύδου. Παρ' αὐτὴν ἐνίκησαν κατὰ τὸν Πέλοποννησιακὸν πόλεμον οἱ Ἀθηναῖοι ἐν ναυμαγίᾳ (Θουκ. II' 104). Οἱ διάδοχοι μετῴκισαν τοὺς κατοίκους εἰς Ἀδύδον καὶ πάλιν τοὺς ἐπανέειρον εἰς Δ. Ἐν τῇ μετὰ Ἀντιόχου τοῦ Μεγάλου εἰρήνῃ οἱ Ῥωμαῖοι ἐκήρυξαν τὴν Δ. ὡς καὶ τὸ Ἴλιον ἀνεξαρτήτως πόλεις σιδήμενοι τὴν ἀρχαίαν αὐτῶν ἱστορίαν. Ἐνταῦθα ἐκλείσαν Σὺλλας καὶ ὁ Μιθριδάτης εἰρήνην (84 π. Χ.) ἥτις ἔθηκε πέρας εἰς τὸν μισοδακτικὸν πόλεμον. Ἐκ τῆς Δ. ὠνομάσθησαν τὰ Δαρδανέλλια.

Δάρδωζα Ὄνομα τοῦ βορείου ὄρους ἐκ τῶν 4 εἰς οὓς διαχωρίζεται ὁ μεταξὺ τῶν ἀκρωτηρίων Μουζακίου (Βουπέρθμου) πρὸς Μ. καὶ Θερμησίον πρὸς Β. Ἑρμιονικὸς κάλπος. Ὁ δρυμὸς τῆς Δ. ἐν τῇ ὁποίᾳ καὶ νησίς ὑπάρχει βροχώδης ἐμῶνυμος, νεύει πρὸς Μ. χωρίζεται ἀπὸ τῆς ἀλικῆς τῆς Θερμησίας διὰ τοῦ ἀκρωτηρίου Θερμησίου. [Α. Μηλ.]

Δαρδζούλα. Οὕτω καλεῖται ἡ ἀνατολικὴ κορυφὴ (ὕψ. 557 μ.) τῆς δεξιᾶδος τῶν Ἀδερῶν τῆς χωρίζουσας τὴν Ἑρμιονίδα τῆς Ἀργολίδος ἀπὸ ἀνατολικῆς πρὸς τὴν θάλασσαν ὑπὸ τῆς Δ. σχηματίζουσι τὸ ἀνατολικώτατον ἀκρωτήριο τῆς Πελοποννήσου καθοσπαθί, τὸ Σκόλαιον τῶν ἀρχαίων. [Α. Μηλ.]

Δάρδιζα, χωρίον τοῦ δήμου Ὀλυμπίου τῆς Ἠλείας ἐπὶ τοῦ Α. κοσπέδου τοῦ ὄρους τοῦ Λάλα καὶ ἐν τῇ δεξιᾷ ὁχθῇ τοῦ Ἰ. ρυμάνθου παρὰ τὴν περιώνυμον θέσιν Πούμ με γρομμιατοδιδασκαλεῖον καὶ 268 κατ. (188) γεωργεῖται καὶ ποιμνέας [Γ. Πδ.]

Δαρδιστάν (σγμ. Χώρα τῶν Δάρδων) ἐννοεῖται χώρα τῶν Δ. Τραπεζιῶν, συνιστ

μένη ἐκ πολλῶν μικρῶν πολιτειῶν αὐτονόμων τῶν Δ α ρ δ ω ν. Οὗτοι εἶναι ἀρίστας φυλῆς, ἄλλοτε βουδδιστῆς, νῦν δὲ μωαμεθανοὶ σὺνταί ἢ γλώσσᾳ τῶν ἀνέκει εἰς τὴν οἰκογενεῖαν τῶν Ἰνδιῶν, ἢ γραφῇ τῶν ὁμοῦ εἶναι ἢ περσικῇ.

Δαρδοσχίλιγκ. Διαμέρισμα τῆς Ἰνδο-ἑρᾶς τοποτηρητικῆς Βεγγάλης, ἐν τῇ ὑποδιαίρεσει Κάτς Βεχάρ τῶν Κάτω ἰ. παρχιών "Ρ-χει ἐμβαδὸν 3196 τεχμ. καὶ (1881) 155 179 κατ. καὶ κεῖται ἐπὶ τῶν κατωφωρεῶν τῶν Ν "Ρμα-λαῖον εἰς ὕψος 2000 μ. Ἐγένετο δὲ κυρίως γνωστὸν δια τὸ εἰς ὕψος 2400 μ. ἀναγεφθὲν θεραπευτήριον (270 2' Β πλ. καὶ 820 19' μῆκ. Δ Γρήνιτς), ὅπερ ἔνεκα τῆς ὑγειονοτικῆς ἰατρικῆς καὶ τῶν κλιματικῶν ἐν γένει προτερημάτων του εἶναι τὸ καλλίστον τῶν Ἰνδιῶν. [Μ. Σ.]

Δαρεικὸς ἀρχαῖον περσικὸν νόμισμα χρυσοῦν καὶ ἀργυροῦν, οὗ ἡ ἀρχὴ συμπίπτει τοῖς χρόνοις τῶν μηδικῶν (492—479 π.Χ.). Ὁ χρυσοῦς Δ. βάρος ἔχων δραχμῆς ἡδύνατο 20 αἰτιακὸς δραχμάς, ὑπῆρχον δὲ καὶ διπλοὶ Δ. αἰτίας 40 δραχμῶν. Τὸ σχῆμά του ἦτο μάλλον ὠσειδὲς ἢ στρογγύλον· καὶ ἀπ' ἐνὸς μὲν παριστάται ἐπ' αὐτοῦ ὁ βασιλεὺς πωγωνίας, κλινὸν τὸ γόνυ ἵνα τοξεύσῃ καὶ κρατῶν διὰ τῆς δεξιᾶς τὸ βέλος, ὡς εἶς οὗ καὶ τοξεύεται ἐκκλυντὸν οἱ Δ. ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων· ἐπὶ δὲ τῆς ἑτέρας ἐπιφανείας δὲν ὑπάρχει σφραγὶς ἀλλ' ἀπλῶς ἐντύπων ἀπὸ μῆκος ὀρθογωνίου. Ὁ δὲ ἀργυροῦς Δ. εἶχε σχῆμα κύκλου, βάρος δὲ 2 δραχμῶν, μέγεθος δὲ καὶ πάχος μείζον τοῦ χρυσοῦ, παριστάτο δ' ἐπ' αὐτοῦ ἀπ' ἐνὸς μὲν ὁ αὐτὸς τοξεύτης, ἀπ' ἑτέρου δὲ συνήθως πλοῖον. Οὐδέτερον τῶν Δ. φέρει ἐπιγραφήν.

Δαρειός Τὸ ὄνομα τοῦτο (περσικῇ Δαρ-ράγιαβους) ἔφερον τρεῖς τῶν ἀρχαίων τῆς Περσίας βασιλέων ἐκ τῆς δυναστείας τῶν Ἀχαιμενιδῶν.

Δαρειός ὁ Δ', υἱὸς τοῦ Ὑστάσπου, δεύτερος ἐξάδελφος τοῦ Μεγάλου Κύρου. Ὑπῆρξεν εἰς τὴν μεγαλειτέρων τῆς ἀρχαίας Ἀνατολῆς ἡγεμονίαν γεννηθεὶς τῷ 550 ἐγένετο βασιλεὺς τῷ 521 π.Χ. ἀφοῦ ἐφόνευσεν ἐν Μηδίᾳ (οὐχί, ὡς ὁ Ἡρόδοτος λέγει, ἐν Σούσις) τὸν ἀρπαγὴ τοῦ θρόνου Ψευδοσμέρδην, συναρκοῦς ἑῶν ἐξ μεγιστάνων τὸ δὲ ὑπὸ τοῦ Ἡροδότου κληροῦμενον, ὅτι τὸν θρόνον κατέλαβεν ὁ Δ. διὰ τοῦ ἱπποκλίου του, ποιήσαντος ὥστε πρῶτος τοῦ Δ. ὁ ἵππος να χρηματίσῃ ἐκ τῶν ἱππων τῶν 7 συνοικωτῶν, φαίνεται μάλλον ἀβάσιμος λαϊκῇ παράδοσις. Αἱ πλείους τῶν ἐπιγραφῶν δὲν ἀνεγνώρισαν κατ' ἀρχὰς τὸν ναον βασιλέα, δεξιᾶς ἐδεξας νὰ καταβάλῃ 9 ἀντιπάλους εἰς 19 κρατερὰς μάχας ἵνα στερεώσῃ τὴν δεσποτείαν του καὶ ἐκτὸς τῆς Περσίας, καταστειλάς στάσεις ἐν Σουσιανῇ, Βαβυλωνίᾳ, Μηδίᾳ, Ἀρμενίᾳ, Ἀσσυρίᾳ, Αἰγύπτῳ κτλ. Τῷ 517 γεφυρώσας τὸν Εὐσπερον καὶ τὸν Δου-

ναβὸν ἐπορεύθη μετὰ 700000 κατὰ τῶν Σκυθῶν, οἵτινες φεύγοντες ἠνάγκασαν αὐτὸν νὰ προχωρήσῃ μέχρι τοῦ ποταμοῦ Βίλγα, ἐπέθεν μετὰ μεγάλων ζημιῶν ἐπὶστρέψεν οὐκ ἄφηνεν ἐν Θράκῃ μετὰ 80000 ἀνδρῶν. Δ' ἄλλων ἐκστρατειῶν ἐξέτεινε πρὸς Ἀ τὸ κράτος του μέχρι τοῦ Ἰνδοῦ. Ἡ βεβήθεια ἦν οἱ Ἀθηναῖοι καὶ οἱ Ἑρετριεῖς παρέσχον εἰς τοὺς κατ' αὐτοῦ ἐπαναστάτας Ἴωνας ἐγένετο ἀσφαλὴ νὰ ἐπιχειρήσῃ ὁ Δ. κατὰ τῆς Ἑλλάδος, τοῦθ' ὅπερ καὶ εἶχεν ἔδη ὑποσχεθῇ τῷ εἶς Ἀθηνοῦν παρ' αὐτῷ φυγάδι Ἴππια. Καταβαλὼν τὴν ἐπαναστάσιν τῶν Ἴωνων, ἐπεχείρησε, μετὰ τὴν ἀποτυχίαν ὑπὸ τῶν Μαρδόνειον ἐκστρατεῖαν τοῦ 495, τὴν ὑποταγὴν τῆς Ἑλλάδος διὰ τοῦ Δατίδος καὶ τοῦ Ἀρταξέρνους (490), οὗς κατήγγυονεν ἢ ἐν Μαραθῶνι νικῆ τῶν Ἀθηναίων (λεπτομερεῖας ἴδε ἐν λ. Περσικαὶ πόλεμοι). Παρασκευαζόμενος δὲ ὁ Δ. εἰς νέαν ἐκστρατείαν ἀπέθανε τῷ 485. Ἐπιμετρίως ἐκυβέρνησε δραστηρίως πλὴν Ἑλλήνων δ' ἔργων ἐπεχείρησε καὶ τομὴν τοῦ ἰσθμοῦ τοῦ Σουέζ. Οἱ Αἰγύπτιοι ἐτίμων αὐτὸν ὡς θεὸν νομισθὲν τῶν τῶν.

Δαρειός Β', ὁ Ν εὐθός, υἱὸς Ἀρταξέρξου τοῦ Μακροχαιροῦ διαδεξάμενος τοὺς ἀδελφούς αὐτοῦ Σέρξην τὸν Β' καὶ Σκυδιανὸν τῷ 423. Ἐκ τῆς επιβουλῆς ἀσκληρῆς καὶ συζυγοῦ αὐτοῦ Πικροκτιδῆος ἦτοξ ἦγε καὶ ἔφερον αὐτὸν ἀπέκτετεν υἱὸς τῶν Ἀρταξέρξων (τῶν Β' καὶ Κῦρου τῶν Νεωτέρων. Πόλλος στασις κατέβαλεν εὐτυχῶς, ἀπώλεσεν ὅμως τὸ κράτος ἐπ' αὐτοῦ τὴν Αἴγυπτον (414). Ἐπὶ Δαρειοῦ τοῦ Β' οἱ Πέρσαι διὰ τοῦ πατρὸς τοῦ Σαρξέρνους καὶ τοῦ διαδόχου αὐτοῦ, τοῦ Νεωτέρου Κύρου, πολλὰ ἐξήττησαν ἐπ' ὀροῦν ἐπὶ τὰ ἑλληνικὰ πράγματα κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τοῦ πελοποννησιακοῦ πολέμου. Ἀπὸ ἐν Βαβυλωνίᾳ τῷ 404.

Δαρειός Γ', ὁ Κ οὐδὲ μανδρ, ὁ ὑστάτος βασιλεὺς τῶν Περσῶν, ἑγγονος Ἀρταξέρξου τοῦ Β', ἐγένετο βασιλεὺς τῷ 336. Ὑπῆρξε δίκαιος καὶ ἐπιεικής· καίπερ δὲ ἀνδρείος αὐτὸς δὲν ἠδυνήθη νὰ σώσῃ τὸ κράτος του ἀπὸ τῆς ὁμητικῆς κατακτῆσεως Ἀλέξανδρου τοῦ Μεγάλου (διὰ τῆς λεπτομερείας ἴδε Ἀλέξανδρος ὁ Μέγας). Μετὰ τὴν παρὰ τα Γαυγάρηλα μάχην (2 Ὀκτωβρίου 331), ὁ Δ. φεύγων ἐρονεύθη ὑπὸ τοῦ σατράπῃ Μακτοίανθις Βήηπου. Οἱ διώκοντες ὑπέπεσαν τῷ Ἀλέξανδρῳ κατέφθασαν αὐτὸν θνήσκοντα καὶ ἐκείνῳ ὑστάτην παραγγελίαν του νὰ εἴπωσι τῆς εὐχαριστίας του τῇ κατακτητῇ διὰ τὴν πρὸς τὴν οἰκογένειαν τοῦ Δ. μεγαλοφύλιαν του. Ὁ Ἀλέξανδρος καταφθασὶς ἐπέψαε τὸ σῆμα τοῦ βασιλείως εἰς τὴν μητέρα του Σιούγαμβιν ἵνα τὸ θάψῃ ὁμοδυνῶς.

Δαρμεδέργ (Charles Victor). Γάλλ-

λος Ιατρος (1817—72), ὅστις διορισθεὶς τῷ 1844 βιβλιοφύλαξ τῆς ἐν Παρίσις Ἀκαδημίας τῆς ἱατρικῆς, κατέγραψε κυρίως εἰς τὴν μελέτην τῶν ἀρχαίων ἱατρῶν. Ἐξέδωκε: Oeuvres choisies d'Hippocrate (γαλλ. 1843, 1855), Oeuvres compl. d'Oribase (ἑλλ., γαλλ. καὶ ἑρμ. σχολία, 4 τ. 1853—62), Oeuvres méd. et philos. de Galien (1854), κριτ. ἐκδ. τοῦ Celsi, de medicina (Λυβία 1859), Oeuvres méd. de Rufus d'Éphèse (1860). Πρὸς δὲ ἐδικοποιεῖται Histoire des sciences méd. (1870) κλ. [B.E.]

Δάρης εἰς Φρύγι· ἀναφέρεται ἐν ἐπιστολῇ προτασσμένην λατινικῶς τινος συγγραμματος ἐπιγραφομένου Historia de excidio Trojae ὡς συγγραφεὺς τούτου. Ὁπερ ὅθεν ὁ Κορινθίος Νέπωσις μεταφράσας ἐκ τοῦ ἑλλήν. κειμένου. Κατὰ τὴν ἐπιστολὴν, ὁ Δ. ἦτο ὁ ἐν τῇ Ἰλιάδι μνημνυόμενος ἱερεὺς τοῦ Ἡραίου. Ἀλλὰ τὸ ἔργον εἶνε ἀναμφιβόλως μεταγενεστέρως ἐποχῆς. ὥτως τοῦ Ε' μ. Χ. αἰῶνος, ἀμφιβολον δὲ ἐὰν ὁ συγγραφεὺς εἰργάσθῃ ἐπὶ ἑλληνικῆς πηγῆς. Ἐκδόσεις ὑπὸ Δεδερὶχ (Βόννη, 1835) καὶ Μάιστερ (Λυβία 1873).

Δαρι-δερέ. Κώμη τῆς Θράκης. ἔδρα διαμερισματος (Δαρι δερέ καζαῖ) κειμένη ἐπὶ τῶν Ν. κλιτύων τῆς Ῥοδόπης. Ἀπέχει πρὸς ΒΔ τῆς Γκιουμουρτζίνας ὡρ. 14 καὶ τῆς παραλίας τοῦ Ἀγαίου ὡρ. 18. Περιέχει 120 οἰκίας χριστιανικὰς καὶ 200 μουσουλμανικὰς. Οἱ κάτοικοι ζῶσιν ἐκ τῆς γεωργίας καὶ χειροτεχνημάτων ταπεινῶν, κελυμνῶν καὶ ἀμπάδων. Διὰ μέσου τῆς κώμης διέρχεται ποταμίσκος. Γλωσσᾷ λαλεῖται ἡ βουλγαρικὴ καὶ ἡ ἑλληνικὴ ὑπὸ τῶν χριστιανῶν καὶ ἡ βουλγαρικὴ ὑπὸ τῶν Τούρκων. Τούτους οἱ χριστιανοὶ καλεῖσιν Ἀχρίμιανδρας, ἀποκαθέντας τὸν ἰσλαμισμόν αὐτῶν πρὸ μακροῦ χρόνου.

Δαριμάρι. Χωρίον τοῦ δήμου Πλαταιῶν τῆς ἐπαρχίας Θησῶν, ἔχει 204 κατ. [M.S.]

Δάρκ Ἰωάννα (Jeanne d'Arc), ἡ περιώνυμος Ἀδρηλιανὴ παρθένος. Ἐγενν. θυγάτηρ εὐπόρου χωρικοῦ τῇ 6 Ἰανουαρίου (ν) 1412 ἐν τῇ κώμῃ Δομρεμύ κειμένη ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὁδοῦ τοῦ Μοισίου, ἀνηκούσῃ δὲ τότε εἰς τὴν γαλλικὴν ἐπαρχίαν Ναντινύ, δὲν ἐδιδάχθη δὲ οὕτα τὴν ἀνάγνωσιν ἐν ἡλικίᾳ 18 ἐτῶν ἐπίστευσε τὸ πρῶτον ὅτι ἤκουσε θεῶν φωνὴν προσκαλοῦσαν αὐτὴν ν' ἀρροισθῇ εἰς τὴν θείαν λατρείαν, ὑπέσχετο δὲ τότε νὰ μείνῃ πάντοτε παρθένος. Ὅτε διὰ τῶν νικῶν Ἑρρίκου τοῦ Ε' οἱ Ἀγγλοὶ εἶχον καταλάβῃ ὑπὲρ τὸ ἥμισυ τῆς Γαλλίας καὶ οὐδεὶς ἤδυνάτο ν' ἀνακλῇ τὴν θριαμβευτικὴν αὐτῶν πορείαν, ὁ δὲ νεαρὸς διάδοχος (ὁ κατόπιν βασιλεὺς Κάρολος Ζ') εἶχε περιέλθῃ εἰς δαινοτατην θέσιν πολιορκουμένης ἤδη τῆς Ἀδρηλίας, κατ' Ὀκτώβριον τοῦ 1428, ἡ Ἰωάννα ὑπὸ θείας παρακινήσεως ὁπτασίας ἐπίστευσεν αὐτὴν προω-

ρισμένην νὰ σώσῃ τὴν πατρίδα τῆς. Ὑπὸ ἀνδρικὰ ἐνδύματα ἦλθε τὸ πρῶτον πρὸς τὸν διάδοχον εἰς Chinon, ἐκεῖθεν δὲ φέρουσα ἕως καὶ σημαίαν ὠδήγησεν ἐνθους τὰ παραχωρηθέντα αὐτῆς στρατεύματα εἰς Ἀδρηλίαν ἣν ὑπερόσπικεν ὁ Δυναστὴς. Τὴν 29 Ἀπριλίου 1429 εἰσῆλθεν εἰς τὴν πόλιν φέρουσα πολλὰς τροφάς, ἀπὸ δὲ τῆς 4 μέχρι τῆς 8 Μαΐου δι' ἐπανελημμένων ἐξέδων ἀπώθησε τοὺς Ἀγγλοὺς ἐκ τῶν ὀχυρωμάτων αὐτῆς καὶ τοὺς ἠνάγκασε νὰ λύσωσι τὴν πολιορκίαν. Διὰ τῆς νίκης ταύτης ἡ Ἰωάννα ἐνέπνευσε θάρρος καὶ ἐνθουσιασμόν εἰς τὸν τέως ἐκ τῶν ἡττῶν ἀπηλπισμένον στρατὸν καὶ τὸν λαόν. Ἠγρομένης αὐτῆς ὁ διάδοχος μετ' ὀλιγίστων ἀνδρῶν ἐφθάσεν ἐκ Gien εἰς Ῥημούς, καὶ ἐστέρθη ἐνταῦθα βασιλεὺς τὴν 17 Ἰουλίου (ν). Ἐπεχείρησεν εἶτα, ἀλλ' ἄνευ ἀποτελέσματος, τὴν ἀνάληψιν τῆς πρωτεύουσας τοῦ, κατὰ τὴν ἐξέδον δὲ ταύτην ἐπληρώθη ἐπικινδυνὸς ἡ Ἰωάννα τὸν Δεκέμβριον τοῦ αὐτοῦ ἔτους ἀπένειμεν ὁ Κάρολος εἰς αὐτὴν καὶ τὴν οἰκουμένην τῆς τιτλῆς εὐγενείας. Τῷ 1430 ἡ Ἰωάννα διεκρίθη κατὰ τὴν ἄλυσιν τοῦ St. Pierre le-Moutier διὰ τὴν ἀνδρείαν τῆς δι' ἧς μόνως ἐκρίθη ἡ νίκη. Ἀγριάζουσα τὰς τῆς αὐτῆς ῥάδιουργίας ἐστράτη πάλιν μετὰ μικροῦ σώματος πρὸς Ν εἰς τὴν νῆσον τῆς Γαλλίας, ἐνίκησε παρα τὸ Lagny καὶ εἰσῆλκεν εἰς τὴν πολιορκουμένην Καμπιένν. Ἀλλ' ἐνταῦθα οἱ Γάλλοι ἠττήθησαν, ἡ δὲ Ἰωάννα συλληφθεῖσα παρεδόθη εἰς τὸν Δούκα Βουργουνδίας, σύμμαχον τῶν Ἀγγλῶν, οἵτινες ἐπανεγγύρισαν τὸ γεγονός δι' ἑορτῶν καὶ θεολογιῶν ἐν τοῖς ναεῖς τῶν κατακατετημένων πόλεων, ἐν ᾧ ὁ ἀδρανὴς Κάρολος οὐδὲν ἐπραξεν πρὸς ἀπολύτρωσιν αὐτῆς. Ἠχθη δὲ ἡ Ἰωάννα εἰς Rouen καὶ παρεδόθη εἰς τὸ ἐκκλησιαστικὸν δικαστήριον ὡς μάγισσα καὶ αἰρετική. Κατὰ τὴν δίκην αὐτῆς ἡ Ἰωάννα ἀτρέμτος ἀπέκρουσε τὰς περὶ μαγείας κλ. συκοφαντίας, οὐχ ἥττον ὁμῶς κατεδικάσθη μετὰ τέσσαρας μῆνας εἰς τὴν διὰ τοῦ πυρὸς θάνατον. Ἀγθέσια ὅμως πρὸ τοῦ πυρὸς ἐπέστη τέλος ὑπὸ τοῦ συνοδεύοντος ἱερέως νὰ ἀποκηρύξῃ τὰς πεποιθήσεις τῆς καὶ ἡ ποιηὴ τῆς ἡλαττώθη εἰς Ἰσόδια δεσμά. Ἀλλ' οἱ ἐχθροὶ τὸν θάνατόν τῆς ἐπέθυμον, καὶ ἤρκεσαν μὴδαι τινες ἀφορμαί, λόγοι τινὲς ψευδοισθέντες ἐν σιγῇ αἰσθητικῇ ἀποκρίσεως, ἡ πρόσκλησις παρατυχόντων ἀνδοκίων ἐνδυμάτων κατ' ἀνάγκην, ἅς οὐ εἶχον ἀφαιρεθῆ ἂ ἔσπερ γυναικεῖα, ἵνα χαρακτηρισθῇ ὡς ὑποτροπιάζουσα ἐν τῷ ἐγκλήματι καὶ ἀπερραίσθη ἀνεκκλητίως ὁ θάνατος αὐτῆς. Τὴν 31 Μαΐου 1431 ἡ σώσειρα τῆς Γαλλίας παρεδόθη εἰς τὰς φλόγας, ἀφ' ὧν, κατὰ τὴν παραδοσιν, λευκὴ περισσότερὰ ἐφάνη ἀφιπταμένη πρὸς τοὺς οὐρανοὺς. Μετὰ πολλὰ εἴη κατ' αἰτήσιν τῆς οἰκογενείας τῆς ἐπέθεωρήθη ἡ δίκη καὶ ἐκηρύχθη ἡ κατηγορία ἀβάσιμος. — Πολλοὶ τῆς Γαλλίας ἠγέρθησαν

εἰς τὴν ἡρώϊδα μνημεῖα, πολλὰ δὲ ποιητικὰ ἔργα παρήχθησαν ἐξ ἐμπνεύσεως τῆς τύχης αὐτῆς ἐν οἷς εἰσχεῖται ἡ ἀπ' αὐτῆς τιτλοφορούμενη τραγωδία τοῦ Σχίλλερ. [Εγ.]

Δαρκέτ μέταλλον (X η μ. τ ε γ ν.) ἡ Νεϋτῶνος μέταλλον. Εὐτήκτον κράμα ἐξ 8 μ. μολύβδου, 8 μ. βισμούθιου καὶ 3 κασιτέρου τηγμένον εἰς 95°. [Ο.Α.Ρ.]

Δαρκέτος (I. P. I. D'Arcet), διάσημος Γάλλος χημικός υἱὸς χημικοῦ ὁμωνύμου γεννηθεὶς τῷ 1777 καὶ ἀποθ. τῷ 1844 ἐν Παρίσις. Ἀνεκάλυψε τὸν χωρισμὸν τοῦ χρυσοῦ ἀπὸ τοῦ ἀργύρου διὰ ζέοντος θειικοῦ ἔξωτος. [Ο.Α.Ρ.]

Δάρλεγκτων. Πόλις τῆς ἀγγ. κομητείας Δούρχαμ, 26 χμ. Β τῆς Δούρχαμ, ἐπὶ τοῦ Σκέρν, παραποτάμου τοῦ Τῆ. Ἔχει γοιθικὸν ναὸν τοῦ 1160, κατ. δὲ (1881) 35 102 ἀσκούοντας σημαντικὴν βιομηχανίαν κλωστικῆς καὶ ὑφαντικῆς, σιδηρουργίας κλ. Ἔχει μεταλλικὰ ὕδατα ὠφέλιμα κατὰ τῆς στοματικῆς καὶ συνδέεται μετὰ τοῦ Στόκτον διὰ τοῦ ἀρχαιότερου (1825) σιδηροδρόμου τοῦ κόσμου. [Β.Α.]

Δαρμστάτ (Darmstadt). Πρωτεύουσα τοῦ μεγάλου δουκάτου Ἑσσης, ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Στάρκενθουργ. Ἡ νέα ὡραία πόλις περιβάλλει τὴν παλαιάν, ἀποτελοῦσαν μὲν τὸ ἕκτον τῆς ἑλῆς Δ. Ἐκ τῶν κτιρίων διαπρέπουσιν ἡ νεόδμητος Συναγωγὴ, ὁ καθολικὸς ναός, τὸ ἀντικτερον τῶν δουκῶν, τὸ πολυτεχνεῖον κλ. Ἔχει ἡ Δ. πολυτεχνεῖον, γυμνάσιον, 2 πρακτικὰ γυμνάσια, ἀνώτερον παρθεναγωγεῖον, ἐπαγγελματικὴν σχολὴν, πλείστας ἐπιστημονικὰς ἐταιρίας κλ. Ἐν τῷ ἀνακτόρῳ εὐρηγται βιβλιοθήκη καὶ πλουσιώταται συλλογαί. Ἐμπόριον ἀκμάζει ἰδίᾳ τὸ τῶν δεινροσπόρων ὡς τὸ τῶν οἰνῶν, βιομηχανία δὲ ἡ χημικῶν εἰδῶν, μηχανῶν, χρυσῶν καὶ ἀργυρῶν σκευῶν, ἐπιπλῶν κλ. Κατ. (τῷ 1885) 43 149. Ἡ Δ. ἀναφέρεται τὸ πρῶτον κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 11ου αἰῶνος.

Δαρύβασι. Κωμόπολις τῆς ἐπαρχίας Σαρί-Σαμπάν τῆς Μακεδονίας, ἔχουσα 1500 κατ. Ὀθωμανός. [Μ.Σ.]

Δαρτμουθ (Dartmouth). Πόλις καὶ λιμὴν ἐν τῇ ἀγγλ. κομητείᾳ Δέβον ἐπὶ τοῦ πορθμοῦ τῆς Μάγχης δεξιόθεν τῶν ἐκβολῶν τοῦ Δάρτ. Ἔχει (1881) 5580 κατ. ἀσχολουμένους εἰς ναυτιλίαν καὶ ἐμπόριον ἰχθύων.

Δάρτιμουρ. Ὅροπέδιον κατὰ τὰ Ν τῆς ἀγγλ. κομητείας Δεβονσαίρ, ἐκτάτῳ 337 τχμ., ἔχον ὕψος ἐν γένει 370 μ. Τὸ ἔδαφος, ἄγονον καὶ τελματώδες, ἐγκλείει θμῶς πολὺν μύλυδον, σίτηρον καὶ χυλῶν, καὶ παρέχει καὶ γρανίτην, ἄσβεστον καὶ μάρμαρον.

Δαρτὸς χιτῶν (Ἄ ν α τ ο μ.). Χιτῶν τοῦ ὄρχεως ὑπὸ τὸν ὄσχεον, θεωρούμενος ὡς εξάρτημα τοῦ ὑποδερματίου συνδετικοῦ ἰστού,

διακρούμενος δὲ διὰ διαφράγματος ἐν τῇ μέσῃ γραμμῇ εἰς δύο κοιλότητας, ὧν ἑκάτερα περιβάλλει τὸν συστολὸν ὄρχιν. [Π.Π.]

Δαρτφόρδ. Πόλις τῆς ἀγγλ. κομητείας Κέντ, 21 χμ. ΔΝΑ τοῦ Λονδίνου, ἔχουσα κατ. (1881) 10 507, σημαντικὸν ἐμπόριον, χυτήρια σιδήρου, ἐργαστασία ἀτμομηχανῶν κτλ.

Δαρὺ (Pierre Antoine Bruno, κομης Daru), Γάλλος ἱστοριογράφος γενν. ἐν Μομπελιᾷ 1767, ἀποθ. ἐν Ἰδιοκτησίᾳ τοῦ παρὰ τὸ Meulien τῷ 1829. Ὑπὸ Ναπολέοντος κατέλαβε καὶ πολιτικὰ θέσεις. Τὸ κυρίον ἔργον τοῦ εἶναι Ἱστορία τῆς Δημοκρατίας τῆς Βενετίας (4η ἐκδ., 1853, 9 τ.), ἔγραψε δὲ καὶ ἄλλα ἱστορικὰ ἔργα. [Εγ.]

Δαρφερτίτ ἡ Ἀζενσχερα. Χώρα τῆς κεντρικῆς Ἀφρικῆς ἀνήκουσα ἄλλοτε εἰς τὴν Αἴγυπτον καὶ καίμενη Ν τοῦ Δαρφόρ καὶ Β τῶν Νιάμ-Νιάμ. Διαρρέεται ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ τῶν Γαζελῶν καὶ τοῦ Βαχρ-ἑλ-Ἀράβ εἶνε δὲ σχεδὸν ἀκατοίκητος, ἐκτὸς τῶν περὶ τοῦ ποταμοῦ μερῶν ἅτινα εἶναι κέντρα τῆς δουλεμπορίας. [Μ.Σ.]

Δαρφόρ ἡ Δαρφόρ (τ. ἔ. χώρα Φῶρ). Χώρα ἐν τῷ ἀνατ. Σουδαν, ἔχουσα ἐμβαδὸν περὶπου 220000 τχμ. (10—16° Β πλατ. καὶ 35—45° Δ μήκος). Α χωρίζεται ἀπὸ τοῦ Κορδοφάν δι' ἐρήμου, Δ ἀπὸ τοῦ Βαδai ὑπὸ παρθένων δασῶν. Ν συνορεύεται πρὸς τὴν Δαρφερτίτ καὶ Β ἐνοῦται μετὰ τῆς Σαχάρας, σχηματίζουσα οὕτως εἰπεῖν μεγάλην ὄσαν ἐν μεσῇ ἐρήμῳ. Τὸ κέντρον κατέχει τὸ σιδηροῦχον ὄρος Μάρρα (1830 μ.), ἐξ οὗ πηγάζουσι πλείστοι ποταμοί, καθιστώντες τὴν χώραν εὐφορον (προϊόντα αἰτός, φοινίκας, ὄρυζα, βαναναι, καπνός, βαμβάξ, μέλι κλ.). Τὸ ἀνατολικὸν μέρος (Γιβῆ) εἶναι τὸ ὑγιέστερον, ἐνταῦθα δὲ ἀκμάζει ἡ γεωργία, τὰ Δ καὶ Ν μέρη εἶναι πληρώδη καὶ ὑγρὰ καὶ διὰ τοῦτο ἀνίατα. Εἰς τὰς κλιτύας τοῦ θραίνου κέντρον ζῶσι μεγάλαι ἀγέλαι καμήλων, κτηνῶν, προβάτων κλ. ἀλλ' οὐχ ἥτιον πλουσία εἶναι ἡ χώρα εἰς ἀρπακτικὰ ζῶα (λέοντες, πανθηρες, ὕαινα, ρινόκερω κτλ.). Ὁ πληθυσμὸς ἀνέρχεται κατὰ τὸν Νάχτιγὰλ εἰς 4 ἑκατομ. Οἱ κυρίως Φῶροι ἡ Γονδζάροι (βλ. πιν. Ἀφρικανικαὶ φυλαὶ ἀρ. 5) δὲν ἐμοιάζουσι πολὺ πρὸς τὰς ἄλλας νιγηρικὰς φυλάς, ἔχουσιν εὐθείας τρίχας, ἐμῆκοῦσι γλῶσσαν ἀναμεμιγμένην μετὰ πολλῶν ἀραβικῶν στοιχείων καὶ εἶναι εἰς ἄκρον δυσπίστοι καὶ ἄξενοι. Θρησκεία εἶναι ἡ μωαμεθανικὴ, διαδοθεῖσα ἀπὸ τοῦ 11' αἰῶνος. Ἡ βιομηχανία δὲν εἶναι ἀσήμαντος, ἐπαρκοῦσα σχεδὸν εἰς ὅλας τὰς ἀνάγκας τῆς χώρας, μέγιστον δὲ τὸ ἐμπόριον διὰ καραβανίων μετὰ τοῦ αἰγυπτιακοῦ Σουδαν Ὁ αἰγυπτιακὸς στρατὸς κατέλαβε τῷ 1874 τὸ Δ. καὶ κατέστρεψε τὴν πρωτεύουσαν Ἐλ-Φασχέρ,

ἀλλ' ἀπώλεσε πάλιν αὐτὸ διὰ τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ Μαρξῆ τῷ 1883. [Μ.Σ.]

Δασαρχεῖα. Συνεστήθησαν διὰ τοῦ ἀπὸ 18/20 Σεπτεμβρίου 1836 Βασίλ. Διατάγματος ἄλλα διὰ λόγους οἰκονομίας κατηργήθησαν ἐν ἔτει 1813 καὶ διὰ τοῦ τῆς 18 Ἰουν. Βασίλ. Διατάγματος πάλιν ἀνασυνεστήθησαν. Διηρθεῖτο ἐν τῷ Κράτει εἰς δέκα δασαρχεῖα, τὰ ἐξῆς: 1) Ἀττικῆς, 2) Ἰόβειας, 3) Φθιώτιδος, 4) Φωκίδος, 5) Ἀκαρνανίας καὶ Αἰτωλίας, 6) Ἀργολίδος καὶ Κορινθίας, 7) Λακεδαιμονος, 8) Ἀρκαδίας, 9) Μεσσηνίας καὶ 10) Ἀχαΐας. Ταῦτα Δ. κατηργήθησαν διὰ τοῦ ἀπὸ 9 Ἰουνίου 1877 ΧΙΓ' νόμου ἀνατεθέντων τῶν καθηκόντων δασαρχῶν εἰς τοὺς ἐν ταῖς ἐδραῖς τῶν Νομῶν διοικητὰς τῶν Νοταρχιῶν. [Χ.]

Δασάρχης. Εἶναι τὸ πρῶτιστον ὄργανον τῆς ἐξωτερικῆς διοικήσεως τῶν δασῶν (κρθρ. 3 τοῦ ἀπὸ 18 Σεπτεμβρίου 1836 Βασίλ. Διατάγματος). Διευθύνει καὶ διατάσσει ἐπὶ τόπου τὴν ἀκριβὴ ἐκμεταλλεὺν τοῦ διαχειριστικοῦ τῶν δασῶν σχεδίου, συντάσσει τὸν προϋπολογισμὸν τοῦ ὕλικου, διευθύνει τὴν ἀστυνομίαν τῶν δασῶν δημοσίων καὶ ἰδιωτικῶν καὶ εἶναι ὁ κύριος προϊστάμενος παντὸς τοῦ λοιποῦ δασονομικοῦ προσωπικοῦ. Αἱ θέσεις τῶν δασαρχῶν καταργήθησαν διὰ τοῦ ἐν ἰσχύϊ νόμου. Ἴδε καὶ λ. δασαρχεῖα [Χ.]

Δάση. 1) Ἀγαθοεργῶν ἰδρυμάτων. Ἴδε ὑπὸ 3).

2) Δημοτικὰ καὶ κοινοτικά, κατὰ τὰ ἄρθρα 2 καὶ 1 τοῦ ἀπὸ 17 Νοεμβρίου 1836 Βασιλικοῦ Διατάγματος θεωροῦνται τὰ διὰ νομίμων τουρκικῶν ἐγγράφων καὶ πρὸ τοῦ ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγώνος κατεχόμενα (ἴδε καὶ δάση ἰδιωτικά)· ἀξιώσεις δῆμων, κοινοτήτων κτλ. θεωροῦνται δικαίωμα εἰς τὸ πολυχρόνιον καὶ ἀδιάλειπτον δικαίωμα ἐλευθέρας ἐκμεταλλεύσεως θεωροῦνται ὑπὸ τοῦ νόμου ὡς ἀδάσμοι. Ἡ γρῆσις τῶν δασῶν τούτων κανονίζεται ὅπως καὶ ἡ τῶν ἰδιωτικῶν Δ. ἐν γένει διὰ τοῦ ἀπὸ 28 Ὀκτωβρίου 1891 Βασίλ. Διατάγματος.

3) Ἰδιωτικά. Κατὰ τὸ ἄρθρον 1 τοῦ ἀπὸ 17 Νοεμβρίου 1836 Βασίλ. Διατ. θεωροῦνται ὡς τοιαῦτα μόνον ἐκεῖνα ὅσα δι' ἐγγράφων ἐκ δεδομένων κατὰ τοὺς νομίμους τυπούς ἀπὸ τὰς ἀρμοδίας τουρκικὰς ἀρχὰς ἀπεδείχθησαν, ὅτι ὑπῆρχον καὶ πρὶν τῆς ἀρχῆς τοῦ ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγώνος ἰδιοκτησίαι πλήρεις ἰδιωτικῶν. Προσέτι ὡς Δ. ἰδιωτικά θεωροῦνται καὶ τὰ ἐντὸς τῶν ὁρίων τῶν ἰδιοκτητῶν τσιφλικίων ἐμπεριεχόμενα, καθὼς ἀποτελοῦντα ἀναγκαῖον καὶ φυσικὸν συστατικὸν αὐτῶν. Πάντα τὰ ἰδιωτικά δάση διατελοῦσιν ὑπὸ τὴν ἡμέτερον ἐποπτείαν τοῦ Κράτους, ἡ δὲ χρῆσις αὐτῶν ἐκانونίσθη διὰ τοῦ ἀπὸ 28 Ὀκτωβρίου 1891 Βασιλικοῦ Διατάγματος. Ἐκ τῶν ἰδιωτικῶν δασῶν τὸ Δημόσιον ἔχει προσέτι τὸ δικαίωμα ὑλοτομῇ τὴν διὰ τὸν ναύσταθμον ἀναγκά-

γκαίαν ξυλείαν, ἐπὶ προηγουμένη ἀποζημίωσι τοῦ ἰδιοκτήτου τοῦ δάσους· εἰς τὰ ἰδιωτικά δάση ὑπάγονται καὶ τὰ τῶν ἡθικῶν προσώπων (ἀγαθοεργῶν ἰδρυμάτων, μονῶν, κοινοτήτων καὶ ἐθμῶν).

4) Προστατευτικά, εἶναι 1) πάντα τὰ δάση τὰ φυόμενα ἐπὶ ἐδάφους κατωφεροῦς ἔχοντος κλίσιν ἀνωτερῶν τῶν 20° ἤτοι 30° διότι ἐπὶ τοιαύτης κλίσεως ἅμα ἐκλείψῃ τὸ δάσος τὸ ἐδάφος διαδρεχόμενον κατέρχεται διὰ τοῦ ἰδίου αὐτοῦ βάρους, ἐκπλύνεται καὶ διδῶσι χώραν εἰς σχηματισμὸν χειμάρρων. 2) Ὅπου τὸ δάσος προστατεύει κατὰ τῶν ὑπὸ τῶν ποταμῶν καὶ χειμάρρων κατακλύσεων καὶ διαδρώσεων. 3) Ὅπου τὸ δάσος εἶναι ἀπαραίτητον πρὸς συντήρησιν τῶν πηγῶν τῶν ὕδατων. 4) Κατὰ τὰ παράλια, ὅπου ἐπικεῖται κίνδυνος καταδρώσεων καὶ ὑμνοχωσίας. 5) Ἐπὶ τῆς μεθορίου ζώνης ὅπου τὰ δάση χρησιμεύουσι πρὸς ἡμυαν τῆς χώρας. 6) Πάντα τὰ δάση ὅσα προσφυλάττουσι τὸν τόπον ἀπὸ τῆς ὁρμῆς τῶν ἀνέμων, καὶ 7) πάντα τὰ δάση τὰ συντελοῦντα εἰς τὴν ὑγείαν τοῦ τόπου, οἷα τὰ εἰς βαλτώδεις γαίας κτλ.

Δασικά ἀνομήματα εἶναι πάντα ἐν γένει αἱ κατὰ τῶν δασῶν διαπραττόμεναι ἀξιώσεις πρᾶξεις. Τὰ ἀπὸ 10 Ἰουλίου 1836 Βασίλ. Διατάγμα διακρίνει α') τὴν κλοπὴν, σφετερισμὸν ἢ βλάβην τῆς εἰς τὰ δάση ξυλείας, ἀνομήματα τιμωρούμενα μὲ πρῶτιστον 30 μέχρι 200 δραχμῶν, ἡ μὲ κράτησιν μιᾶς μέχρις ἐπὶ ἐβδομάδων, ὅταν ἡ ἐκ τῆς βλάβης προξενηθεῖσα ζημία δὲν ὑπερβῇ τὰς 20 δραχμὰς· β') τὰς παραβάσεις τῶν περὶ δασῶν ἀστυνομικῶν διατάξεων, αἵτινες τιμωροῦνται διὰ προστίμου ἢ κρατήσεως κατὰ τοὺς ὁρίσμοις τῶν ἄρθρων 14 καὶ 15 τοῦ ποινικοῦ νόμου, καὶ γ') τὰ ἀνομήματα τὰ ἔχοντα χαρακτῆρα πλημμελήματος ἢ κακούργηματος, αἵτινα τιμωροῦνται κατὰ τὰς σχετικὰς διατάξεις τοῦ Ποιν. Νόμου. Ἐν πάσῃ δὲ περιπτώσει ὁ παρανομίας ὑποχρεοῦται εἰς ἀποζημίωσιν τοῦ ἰδιοκτήτου τοῦ δάσους. [Χ.]

Δασικά ἔντομα. βλ. ἔντομα δασοφθόρα.

Δασικά μαθηματικά καλοῦνται τὰ εἰς τὰ δασονομικὰ ἐφαρμοσμένα μαθηματικά, ἀποτελοῦντα σπουδαιότατον εἰδικὸν κλάδον τῆς δασολογίας. Περιλαμβάνουσι δὲ τὴν δεινδρομετρικὴν, τὴν δασικὴν λογιστικὴν καὶ τὴν δασικὴν γεωδυσίαν. Ἡ δεινδρομετρικὴ (δασικὴ στερεομετρία) διδάσκει ὕπολογισμὸν τοῦ κυβισμοῦ μεμονωμένων δένδρων καὶ ὁλοκλήρων συνδεδειγμένων, ἐπὶ δὲ καὶ τὸν ὑπολογισμὸν τῆς κατ' ὄγκον προσαυξήσεως, τοῦτέστι τῆς ξυλώδους μάξης τῆς εἰς τὰ δένδρα καὶ τὰς συνδεδειγμένας διὰ τὸ ἐτησίως ἀποτιθεμένου δακτυλίου ἐντὸς ὁρίσμένου χρόνου προστιθεμένης. Ἡ δεινδρομετρικὴ πρὸς λύσιν τοῦ προβλήματος τούτου ποιεῖται χρῆσιν τοῦτο μὲν

γεωμετρικῶν, τοῦτο δὲ φυσικῶν μεθόδων. Ἡ δασική λογιστική ἀσχολεῖται μετὰ τὴν ὑπολογισμὸν πάντων τῶν ἐν τῇ δασοποιίᾳ παρουσιαζομένων ἐξόδων καὶ ἐσόδων, ὑπολογίζει τὴν πρὸς τομὴν ὠρμότητα τῶν συνδενδριῶν καὶ τὴν ἀξίαν τῶν δασῶν, περιλαμβάνει δὲ τὰ μέγιστον καὶ σπουδαιότατον μέρος τῆς δασικῆς στατικῆς. Ἡ δασική γεωδαισία τέλος διδάσκει τὰς βάσεις καὶ τὰς μεθόδους τῆς καταμετρήσεως δασικῶν ἐπιφανειῶν καὶ τῆς χαρτογραφίσεως αὐτῶν. Δόκιμα συγγράμματα Δ. μαθηματικῶν ὑπάρχουσι πλείστα, ὑπὸ τῶν König Heyer, Püschel, Pressler, Baur κτλ.

Δασικά προϊόντα καλοῦνται πάντα ἀνεξαιρέτως τὰ προϊόντα τῶν δασῶν, διαιρούμενα α) εἰς ἐνσώματα (ὕλικά) οἷον ξύλα, φλοιός, φύλλα, καρποὶ κτλ. β) εἰς ἀσώματα, τοῦτέστι δικαιώματά τινα ἅτινα ὁ δασοκτήμων ἐν τῇ ιδιότητι τοῦ ταύτης ἔχει ἐπὶ ἀλλοτριῶν κτημάτων (οἷον δικαιώμα σφαιδρωγίας, βοσκῆς, θήρας κτλ.), ἢ ἄλλοι ἔχουσιν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ (δασικὰ ἢ δούλευσις). Τὰ ἐνσώματα προϊόντα τοῦ δάσους ἀναλόγως τῆς σπουδαιότητος αὐτῶν διαιροῦνται εἰς κύρια καὶ δευτερεύοντα. Κύρια προϊόντα εἶναι ἡ ξυλεία ἐργάσιμος ἐν γένει καὶ καύσιμος μετὰ ἢ ἄνευ φλοιοῦ, καὶ τὰ τῆς μεταποιήσεως αὐτῆς παραγόμενα οἷα οἱ ξυλανθράκες οἱ εἰς τὴν θέρμανσιν, τὴν αἰθουρήν καὶ τὴν πυριτιδοποιίαν χρησιμοποιούμενοι, καὶ ἡ τέφρα. Τὰ δευτερεύοντα προϊόντα ὑποδιαιροῦνται εἰς ἄμμεσα, τοῦτέστιν ἀναπόσπαστα συστατικά τῆς βλαστήσεως τῶν δένδρων, οἷα ὁ φλοιός, ἡ ῥητίνη, τὰ φύλλα, τὰ ἄνθη, οἱ καρποὶ καὶ τὰ ξηράδια, καὶ εἰς ἔμμεσα, ὧν τὰ μὲν ἀπὸ τῆς βλαστήσεως τῶν δένδρων ἐξαρτώμενα οἷα τὰ βρύα, δασικά τινα ζιζάνια, τινὲς κερρασείδεις καρποὶ (βατόμορα, ἀρκευθίδεις, ἀγρίμικα, ἄγρια μελίσοι κτλ., τὰ δ' ὅπως ἀνεξάρτητα ταύτης οἷα τὰ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους φυόμενα χόρτα, τὰ καλλιεργούμενα γεωμήλα καὶ σιτηρά, οἱ βρυάνθρακες, οἱ λίθοι, τὰ χρώματα, οἱ ἰχθύες, οἱ καρκῖνοι κτλ. [X.]

Δασικὰ δουλεῖαι καλοῦνται τὰ δικαιώματα χρήσεως ἐν ἀλλοτρίῳ δάσει. Τοιαῦτα δικαιώματα εἶναι ἡ ξυλεύσις, ἡ συλλογὴ ῥητίνης, φλοιοῦ, ξηρῶν ξύλων, καρπῶν, τὸ δικαίωμα διόδου, σφαιδρωγίας, ὕδρευσεως, τοποθέτησεως μελισσῶν πρὸς βοσκὴν κτλ.

Δασική αστυνομία καλεῖται ἡ ἐξασφάλις τῆς εὐημερίας τοῦ συνόλου καὶ τοῦ αἰσίου διὰ τῆς προστασίας τῶν δασῶν ὑπὸ τῆς πολιτείας· στηρίζεται δὲ ἐπὶ τῆς ἐπιτροπῆς τοῦ δάσους ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, τοῦ κλίματος καὶ τῆς παραγωγῆς, ἐπομένως δὲ καὶ ἐπὶ τῆς ὕλης καὶ πνευματικῆς εὐπραγίας τῶν ἀνθρώπων. Τὰ κράτη τὰ διεπόμενα ὑπὸ ἀντιπροσωπευτικοῦ συστημῆματος πραγματοῦσι τὸν σκοπὸν

τοῦτον, ἐφ' ὅσον πρόκειται περὶ περιορισμοῦ τῆς ιδιοκτησίας καὶ τῶν προσώπων, διὰ νομοθετημάτων καὶ διὰ διαταγμάτων στηριζομένων ἐπὶ τῶν κειμένων νόμων. Ἡ προστασία τῆς δασικῆς ιδιοκτησίας στηρίζεται ἐπὶ τοῦ ἰδιωτικοῦ δικαίου, ἀλλ' ἡ ἔκτασις τῶν πολιτικῶν δικαστηρίων, ἀποφαινομένων μόνον τῇ αἰτήσει τῶν ἐνδιαφερομένων καὶ μόνον ἐπὶ τοῦ τυπικοῦ δικαίου, δὲ ἀρκεῖ προκειμένου περὶ προστασίας γενικῶν συμφερόντων, αἵτινα ἀπαιτοῦσιν ἐν γένει τῶν πραγματικῶν ταξείων καὶ εὐώνων ἐπέμβασιν τῶν ἀρχῶν καὶ παρὰ τὴν θέλησιν τοῦ ἰδιοκτήτου. Διὰ τῆς προστασίας τοῦ δάσους ἐγένετο καὶ τοῦ δημοτικοῦ δικαίου ἀντικείμενον καὶ ἰδίως τοῦ δικαίου τοῦ δικαίου καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὰ ληπτέα προληπτικὰ μέτρα, καὶ τοῦ δικαίου καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὴν περὶ τὴν παραδόξων τῶν διατάξεων τοῦ νόμου. Τὰ δασικά ἀστυνομικά μέτρα, αἵτινα ἐκτελοῦνται δι' ἅπαντα ἀνεξαιρέτως τὰ δάση ἄνευ διακρίσεως ιδιοκτησίας σκοποῦσιν α) τὴν ἐξασφάλισιν τῆς κοινῆς τοῦ τόπου εὐημερίας β) τὴν διακινδύνισιν τῶν νομικῶν σχέσεων τοῦ δασοκτήματος, τῶν ἐμέρων γεωκτημάτων καὶ τῶν καθ' ὅσον οἰονδήποτε τρόπον μετακινῶν τοῦ δάσους γ) τὴν προστασίαν τοῦ δάσους ἀπὸ πάσης βλαβῆς προξενουμένης ὑπὸ τρίτων. Ταῦτα ἐπιτυγχάνονται διὰ τῶν ἑξῆς μέτρων. α') Διὰ τῆς ἀπαγορεύσεως τῶν ἐκχερσώσεων. Ἡ ἀπαγορευτικὴ αὕτη οὕτως γενικῶς παραδεχθεῖσιν εἰς ἅπαντα τὰ κράτη δὲν εἶναι καὶ ἀπόλυτος, διότι ἐπὶ τῇ αἰτήσει τοῦ ἰδιοκτήτου δύναται νὰ χορηγηθῇ ἄδεια ἐκχερσώσεως, ἐκτὸς αὖ τὰ δάση εἶναι προστατευτικά (ἴδε λ.). διότι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἄδεια δὲν χορηγεῖται. β') Διὰ τῆς ὑποχρέωσης πρὸς ἀναδάσωσιν. Κατὰ τὰς συγχρόνους νομοθεσίας περιορίζεται αὕτη μόνον εἰς τὴν ἀναδάσωσιν τῶν δασῶν γυμνῶν ἐκτάσεων ἐντὸς ὁρισμένης μετὰ τὴν ὑλοτομίαν προθεσμίας (ἐν Βυαρία ἐντὸς 2 ἐτῶν). δὲν ἐπεκτείνεται δὲ καὶ ἐπὶ γαιῶν αἵτινες πρότερον δὲν ἐκαλύπτοντο ὑπὸ δασῶν. (Ἐξαιρέσειν ἀποτελεῖ ἡ Οὐγγαρία, ὅπου ἡ ἀναδάσωσις τοιοῦτων ἐκτάσεων καταναγκαστικῶς ἐπιβάλλεται, ὅταν τὸ γενικὸν τοῦ τόπου συμφέρον ἀπαιτῇ τοῦτο). γ') Διὰ τῆς ἀπαγορεύσεως τῆς καταστροφῆς τῶν δασῶν δι' ὑπερμέτρου ὑλοτομίας, ἢ συλλογῆς δευτερευόντων δασικῶν προϊόντων (ἴδε λ.), τοῦ ἰδιοκτήτου ὑποχρεομένου νὰ διαχειρίζεται τὸ δάσος αὐτοῦ ὡς καλὸς οἰκονόμος καὶ νὰ μὴ καταστρέφῃ αὐτὸ σπαταλῶν τὴν ξυλείαν ἢ τὰ προϊόντα αὐτοῦ, ἢ ὑπερβαίνων τὴν ἐτησίαν παραγωγὴν τοῦ δάσους. δ') Διὰ τῆς ἐπιβολῆς ὁρισμένων ὑποχρεώσεων περὶ τὴν χρῆσιν τῶν δασῶν. Ὁ Βυρτεμβουργικὸς νόμος εἰδικῶς πληρέστερον τῶν λοιπῶν ὀρίζει ὅτι δασὶς ὁ ἰδιοκτήτης καταστρέφῃ τὸ δάσος αὐ-

τοῦ, τὸ Διημέριον ἐπεμελάνει καὶ ἐνεργεῖ τὴν διαχείρισιν διὰ τῶν ἰσίων αὐτοῦ ὀργάνων· καὶ εἰ) διὰ τῆς ἀπαγορευτικῆς ἐργασίας τῆς δασονομίας τῶν δασῶν. Εἰς πλείστας χώρας ἀπαγορεύεται ἡ διὰ διανομῆς εἰς μικρὰς μερίδας κατάρτησις τοῦ δάσους· διότι τοιαύτη κατάρτησις παρεμπόδιζει τὴν παραγωγικότητα τῶν δασῶν. Ἡ πιτρέπειται δ' ἡ διανομή πόνον ὅταν αἱ ἐκ ταύτης προκύπτουσιν μερίδες εἴνε ἐπιδεκτικαὶ δασοπονικῆς χρήσεως. [X.]

Δασική βοτανική Κλάδος τῆς βοτανικῆς ἀσχολουμένης περὶ τὴν γνῶσιν τῶν δασικῶν δένδρων, ὑσμῶνων καὶ ἑξιστῶν, καὶ ἐξιστῶν καὶ τὰς συνθήκας τοῦ βίου αὐτῶν καὶ τὰς προσβαλλούσας αὐτὰ νόσους ἐν συνδυασμῷ μετ' ἐπιστημονικῆς σταθμολογίας. [X.]

Δασική διοίκησης. Αὕτη περιλαμβάνει τὸ σύνολον τοῦ ὀργανισμοῦ τῆς δασονομικῆς ὑπηρεσίας. Σκοπὸς τῆς ὑπηρεσίας ταύτης εἶνε ἡ ἐκμετάλλευσις, ἡ διοίκησης καὶ ἡ διεύθυνσις. Ἡ ἐκμετάλλευσις ἐνεργεῖται διὰ τοῦ ὕλωσις τοῦ προσωπικοῦ (δασοφυλάκων). Καθῆκον δὲ τῶν ὀργάνων τούτων εἶνε οὐ μόνον νὰ προστατεύωσι καὶ φυλάττωσι τὰ δάση ἀπὸ τῶν προσβολῶν τῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ καὶ νὰ συντρέχωσιν τοὺς δασονομικοὺς ὑπαλλήλους κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν διαχειριστικῶν αὐτῶν καθηκόντων, ἐπιτηροῦντι τὰς ὑποταγίας, τὰς καλλιεργείας, τὰ ἔργα τῆς δασικῆς ὁδοποιίας κτλ. Ὑπὸ τὴν τελευταίαν δὲ ταύτην ιδιότητά των τὰ ὄργανα ταῦτα καλοῦνται καὶ τεχνικὸν βοηθητικὸν προσωπικόν. Πρῶτον δὲν ἀπαιτεῖτο παρὰ τοῦ προσωπικοῦ τούτου ἡ μόνον ἐλευθέρα γραφὴ καὶ ἀνάγνωσις, ἀλλὰ κατὰ τὴν τελευταίαν δεκαετίαν πανταχοῦ τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης ἰδρύθησαν δασονομικαὶ σχολαί, ἐν αἷς τὸ προσωπικόν τούτου μορφοῦται πρακτικῶς διὰ τὸ μέλλον ἀνάδειξιν του. Ἡ διοίκησης ἐνεργεῖται διὰ τοῦ διοικητικοῦ ἢ διαχειριστικοῦ προσωπικοῦ, ὅπερ ἔχει τὴν ἄμεσον ἐκτέλεσιν πάντων τῶν εἰς τὴν τεχνικὴν διαχείρισιν ἀναγκαζομένων ἔργων καὶ εἶνε ὁ ἀμέσως προϊστάμενος τῆς δασικῆς ἀστυνομίας καὶ τῆς δασοφυλακῆς, ἐποπτεύων καὶ διευθύνων ἀμφοτέρως τοῦ διοικητικοῦ προσωπικοῦ προϊτάται ἡ διεύθυνσις ὡς ἀνωτάτων κέντρον. Ἡ ὁρμή αὐτῆς ἐπεκτείνεται ἐπὶ τοῦ συνόλου τῆς δασικῆς ἰδιοκτησίας προσώπου τινός. Ὁ δ' ὀργανισμὸς τῆς διεύθυνσεως εἶνε συνεδριακὸς μὲν, ὅπου αἱ ἀποφάσεις λαμβάνονται κατὰ πλειοψηφίαν τῶν μελῶν, καὶ γραφειοκρατικὸς, ὅπου ἀποφασίζει μόνος ὁ προϊστάμενος, ὅστις καὶ μόνος εὐθύνεται. τῶν λοιπῶν μελῶν συμπραττόντων ὡς βοηθῶν, ἢ τὸ πολὺ ὡς ἀναπληρωτῶν τοῦ διευθυντοῦ. Ἐν ταῖς γραφειοκρατικῶς ὀργανωμέναις διευθύνσεσι ὁ προϊστάμενος τιτολοφορεῖται διευθυντής, συμπράττει δὲ μετ' αὐτοῦ δασονομικὸν συμβούλιον ἐκ δασοφύλων, δασονομικῶν συμβούλων. Ἰδιῶν δὲ

γραφείων τῆς διεύθυνσεως ἐπιμελεῖται τῶν ὑποχειριστικῶν ἔργων καὶ ἰδίως τῶν διὰ τὰς ἀναθεωρήσεις τῶν ἐκτιμήσεων τῆς δασικῆς παραγωγῆς προπαρασκευαστικῶν ἔργων. Εἰς χώρας ἔχουσας λίαν ἐκτεταμένα δάση παρεμβάλλονται μετὰξὺ διευθύνσεως καὶ διοικήσεως μεσάζοντες ὑπάλληλοι ἐνεργοῦντες ἐπιθεωρήσεις (ἐπιθεωρηταὶ δασῶν).

Βλέπει δὲν ἐλύθη ὁριστικῶς εἰς τίνος ὑπουργείου τὴν ἀρμοδιότητα ὑπάγεται ἡ διοίκησις τῶν δασῶν. Ἐν Γερμανίᾳ, ὡς καὶ ἐν Ἑλλάδι τὰ δάση ὑπάγονται εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Οἰκονομικῶν, ἐν Πρωσσίᾳ δὲ, Αὐστρίᾳ, Γαλλίᾳ καὶ Ἰταλίᾳ εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῆς Γεωργίας, ἐν Νορβηγίᾳ εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῶν Ἑσωτερικῶν καὶ ἐν Ἰσπανίᾳ εἰς τὸ τῶν Δημοσίων ἔργων. [X.]

Δασική ζωολογία. Διδάσκει τὴν γνῶσιν τῶν δασονομικῶς ὠφελιμῶν καὶ ἐπιβλαβῶν ζώων καὶ ἰδίως τῶν θηλαστικῶν, πτηνῶν καὶ ἐντόμων (ἰδε λ. Ἐντομα δασοφθόρα). Ἐπειδὴ δὲ καὶ ἡ θήρα θεωρεῖται ὡς δευτερεύουσα τις κάρπωσις τοῦ δάσους, ἡ Δ. ζωολογία ἀσχολεῖται ἰδίως καὶ περὶ τῶν θηρασίμων ζώων (ἰδε Altum, Forstzoologie, 3 τ. 1876 1881). [X.]

Δασική σταθμολογία καλεῖται ὁ δασολογικὸς κλάδος ὁ ἐξετάζων τὰς σχέσεις τῶν τοπικῶν φαινομένων τῶν ἐπὶ τῆς γῆς λαμβάνοντων χώραν τὰς ἐξαρτουμένας ἐκ τῆς θερμοκρασίας, τοῦ φωτός καὶ τῶν φυτικῶν καὶ χημικῶν συστατικῶν τοῦ ἐδάφους καὶ ἐπιθρώσας ἐπὶ τῶν συνθηκῶν τοῦ βίου τῶν δασικῶν φυτῶν. [X.]

Δασική τεχνολογία. Βλ. Ὑποχρηστική.

Δασικὸν δίκαιον καλεῖται νῦν τὸ σύνολον τῶν τὰ δάση διεπουσῶν νομικῶν διατάξεων. Ἐτεροὶ χαρακτηρίζουσι ὡς Δ. δίκαιον τὰς δασικὰς βουλείας (ἰδ. λ.). [X.]

Δασικὸν ἔδαφος καλεῖται τὸ ἔδαφος τὸ προσωρισμένον πρὸς διηγετικὴ παραγωγὴν ξυλείας ἢ συντήρησιν τῆς μεγάλης κτηνοτροφίας (βοῶν, ἀγελάδων κτλ.) καὶ ὃν κατὰ τὸ πλείστον τοῦλάχιστον ὑπὸ ξυλωδῶν φυτῶν ἢ δασικῶν δένδρων κεκαλυμμένον. Ὁ ἡμέτερος Δ.Χ.Ν νόμος περὶ διακρίσεως καὶ ὁροθεσίας τῶν δασῶν τῆς 14 Ἰανουαρίου 1888 ὡς δασικὰ ἐδάφη θεωρεῖ τὰς ἐντὸς τῶν δασῶν ἀσκεπεῖς ἐκτάσεις, τὰς ἀσκεπεῖς κορυφὰς τῶν ὄρεων καὶ τὰς πλευράς αὐτῶν τὰς ἐχούσας κλιτὺν κατωφερειστέραν τῶν 36 0/0. Ἀπὸ τὰ δασικὰ ἐδάφη καλοῦνται τὰ ἐδάφη ἅτινα ὡς ἐκ τῶν κλιμακτικῶν αὐτῶν σχέσεων, τῆς θέσεως, τῆς φύσεως τοῦ ἐδάφους, ἢ τῆς ἀποστάσεως αὐτῶν ἀπὸ τῶν ἀνθρωπίνων συνοικισμῶν μόνον πρὸς ξυλοκομίαν, ἢ τοῦλάχιστον πρὸς οὐδεμίαν ἄλλην χρῆσιν εἶνε τόσον ἐπιτήδεια ὥς πρὸς τὴν δασοπονικὴν. Ἐνταῦθα ὑπάγονται προσεῖτι τὰ

ἐδάφη α) ἐν οἷς ἐπικεῖται κίνδυνος σχηματισμοῦ κινήτων ὁμίλων β) τὰ παρὰ τὰς ὄχθας τῶν χειμάρρων καὶ τῶν χειμάρρων ὄχθων ὄχθων ποταμῶν γ) τὰ ἐδάφη ἐν εἰς τῇ δασοφυτεῖα εἶναι ἀποκατεστημένους πρὸς βελτίωσιν τῆς ὑγιεινῆς καὶ κλιματικῆς καταστάσεως τῆς χώρας καὶ δ) πάντα τὰ πρὸς πᾶσαν γεωπονικὴν γρῆσιν ἀκατάλληλα καὶ ἀχρηστά ἐδάφη. εἰς τὰ ὁριζὰ καὶ πετρώδη, ἅτινα τὸ ἐθνικὸν συμφέρον ἀπαιτεῖ νὰ καθιστῶνται παραγωγή. Τὸ δασικὸν ἐδάφος εἶναι σχεδὸν πάντοτε βλαπτικὸν ἐδάφος, ἀλλ' οὐχὶ καὶ τὸ ἀνάπαλιν. [X.]

Δασικὸν ἔριον (Waldwolle). Ἰνὸς ὅστις ὑλικὸν παρασκευαζόμενον ἐκ τῶν βελονῶν τῶν κωνοφόρων τὸ ἐκχύλισμα αὐτοῦ χρησιμεύει εἰς ἐντρίβας. [O.A.P.]

Δασκαλιό. Τὸ ὄνομα τοῦτο φέρουσι πολλοὶ νησιδὲς ἔρημοι καὶ ἀκατοίκητοι τῶν ἐλληνικῶν θαλασσῶν καὶ βράχοι περιαιεῖς, συνήθως προσκειμένοι εἰς μεγάλας νήσους καὶ ἡπειρωτικὰς παραλίας. Μία τούτων ὑπὸ τοῦτον ὄνομα κεῖται ἐν τῇ λιμένι Πόρου, ἑτέρα ἐν τῇ λιμένι Σκιαθοῦ, ἑτέρα μεταξὺ Ἰθάκης καὶ Κεφαλληνίας, οὗς ἐν τῇ Κορινθιακῇ κόλπῳ, ὧν ἡ μία εἰς τὰ δυτικὰ παραλία τῆς Λεβαδείας, ἡ δ' ἑτέρα εἰς τὴν εἰσοδὸν τοῦ κόλπου τῆς Λιβαδίστρας, ἑτέρα εἰς τὰ ἀνατολικά παραλία τῆς Ἀττικῆς, ἑτέρα πρόσκειται εἰς τὸ ἀκρωτήριον Τολὸ τῆς Ναυπλίας καὶ ἄλλαι ἀλλοδαυ. Τὸ ὄνομα μέχρι τινὸς ἐτυμολογεῖτο ἐκ τοῦ δι δ α σ κ α λ ε ῖ ο υ. ἀλλ' ἡ ἐτυμολογία αὕτη εἶναι ἀνυπόστατος. Τὸ ὄνομα εἶναι ἐθνικόν, προσελθὼν ἐκ τῶν ναυτικῶν καὶ χαρτογράφων τῆς Δύσεως. ἐξ ὧν καὶ πολλὰ ἄλλα ναυτικά ῥήσεις εἰσῆχθησαν εἰς τὴν ἐλληνικὴν γλῶσσαν. Οὗτοι τὰς νησιδὲς ταύτας ἐκάλεον scoglio, ὅ ἐστι σκαπέλου. ἐκ τῆς ῥήσεως δὲ τοῦ ὀνόματος μετ' ἄρθρου ἡ καὶ προσέθεως, del scoglio ἢ da di scoglio, προέκυψε κατὰ παρετυμολογίαν τὸ Δασκαλειό, ὅπερ ὀρθότερον γραπτέον Δασκαλιό. Τὸ ἀνυπόστατον τῆς ἐτυμολογίας καταδεικνύμεν ἐν ἰδίῳ φροντισματι «Περὶ τῆς λέξεως Δασκαλειό ὡς γεωγραφικὸν ὄνομα» δημοσιευθέντι ἐν τῇ ἑστῇ 1890, ἀριθ. 3. σελ. 43. [Δ.Μηλ.]

Δασκαλογιάννης (ἦτο γράμματισμένος ἦ, ὡς ἄλλοι λέγουσιν, ἂν γ γ ν ὡ σ τ η ς). ὁ κινήσας τὴν κρητικὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1770. Περὶ τοῦ Δ. καὶ τῆς ἐπανάστασεως ταύτης ὀλίγα διέσωσεν ἡ λαϊκὴ παράδοσις, οὐδεμία δὲ γραπτὴ περὶ αὐτοῦ πηγὴ εὑρίσκεται ἐκτὸς χιλιοστίχου ποιήματος συντεθέντος τῷ 1786. Ἀνθικὼν εἰς μεγάλην οἰκογένειαν (τῶν Βλάχων) ἐπλούτισε διὰ τῆς ναυτιλίας. κατῴκει δ' εἰς τὸ χωρίον Ἀνώπολιν τῆς ἐπαρχίας τῶν Σφακιῶν, ἧς ἐθεωρεῖτο ἀρχηγός. Ὅτε δὲ τῷ 1768 κατήλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα ὁ ἀπὸστολος τῆς Μεγάλης Αἰκατερίνης Παπαδόπουλος διὰ νὰ παρασκευάσῃ γενικὴν ἐξέγερσιν τῶν Ἑλλήνων,

πρὸς τὸν Δ. ἀπετάθησαν οἱ μεμνημένοι διὰ τὴν κινήσιν ἐπανάστασιν ἐν Κρήτῃ, τοῦ Παπαδόπουλου ὑποχρεωμένου σύντονον τῆς Ἰωάννης ὑποστήριξιν. Ὁ Δ. ἐνῆργησε βραδύτητος, ἐπρημηθεύθη ἐξ ἰδίων του ὅπλα καὶ τὴν 25 Μαρτίου 1770 ὑψώθη ἐν Ἀνωπέλει ἡ σημαία τῆς ἐπανάστασεως, ὁ δὲ Δ. κηρυχθεὶς γενικὸς αὐτῆς ἀρχηγός διεμήνυσε πρὸς τὸν πᾶσαν τοῦ Ἑρακλείου νὰ παραδώσῃ τὰ ἀρμύρια. Περιμένων τὴν ὑποσχρημένην ἐπικουρίαν τῶν Ῥώσων κατέλαβε διαφορά ἐπικουρίαν σημαία, προσεκάλεσε δὲ συγγενῶς τοὺς χριστιανικοὺς Κυδωνίας, Ἀποκέρωνος καὶ Ἀγίου Βασίλειου νὰ ἐξεγερθῶσιν. Ἀλλ' ὁ ῥωσικὸς στόλος δὲν ἐφαίνετο, ἐπὶ τῆς 25 ἐγνώσθη δὲ ὁ Ὑψηλὸς ἐπλευσε πρὸς τὰ Ἰωνικὰ παράλια, ἐργαζομένην τοὺς Κρήτας εἰς τὴν τύχην των. Ὁ τουργικὸς στρατός ἀρθρομένης εἰς χιλιάδας προσέβαλε τοὺς ἐν Κρήτῃ ἐστρατοπεδευμένους Σφακιανούς, μετ' ἀπεγνωσμένην δὲ καὶ γενναίαν ἀντίστασιν τούτων εἰσῆλθε τὴν 25 Ἀπριλίου εἰς τὰ Σφακία οἱ ἐπανάσταται μετὰ πολλὰς μάχας μὴ δυνάμενοι νὰ ἀναγκασθῶσι τὴν ἐρμὴν τοῦ ἐχθροῦ διεσκορπίσθησαν οἱ πλείστοι, οἱ δὲ Τετρικοὶ ἡχηματώσαν πολλὰ αὐτῶν γυναικίπαιδα, ἐκάυσαν τὴν Ἀνώπολιν καὶ πρὸς ὑχώρησαν μέχρις Ἀγίας Ῥοδόμητης. Τότε ὁ Δ. βλέπων ὅτι δὲν ὑπῆρχεν οὐδεμία ἐλπίς ἐπιτυχίας παρεδόθη εἰς τὸν ἀμνηστῶν ὑποχρεωμένον πᾶσαν, οὕτω δ' ἐληξεν ἀποτυχέως ἡ ἐπανάστασις. καίτοι πολλὰ καὶ γενναῖα διετράχθησαν ὑπὸ τῶν χριστιανῶν, γενναίως ἀγωνιζομένων τὰ δὲ Σφακία ἐκτὸς τοῦ ὅτι ἡττηθῶσαν, τῶν πλείστων Σφακιανῶν φονευθέντων, ἐκπατρίσθοντων ἢ αἰχμαλωτισθέντων. ὑπεβλήθησαν τότε καὶ εἰς κεφαλικὴν φέρων. Ὁ Δ. ἐξεδάρη ζῶν ἐνώπιον τοῦ μουσουλμανικοῦ ὄχλου καὶ ἀπέθανεν ἐν μέσῳ τοῦ φρικτοῦ ἐκείνου βασανιστηρίου. [Ι.Δ.Κ.]

Δασκύλιον (= τὰν Τριγλία). Πόλις ἀρχαία σημαντικὴ τῆς Βιθυνίας διατελέσασα ἔδρα Σατραποῦ τῶν Περσῶν σατραπεύσαντος τὴν τε Βιθυνίαν καὶ Μυσίαν, περὶ οὗ ἀναφέρει καὶ ὁ Ξενοφῶν ἐν τῇ Κύρου Ἀναβάσει. Τανῦν ὅμως εἶναι κώμη μικρὰ κειμένη δεξιὰ τῇ εἰς πλέοντι εἰς τὸν Κιανίον κόλπον καὶ πλησίον τῶν Μουδανίων, ἔχει δὲ κατοίκους ὀρθοδόξους, ὡς τὰ πολλὰ περὶ τὴν ἀμπελοφυγίαν, βεμβυκοτροφείαν καὶ ἐλαϊοφυτεῖαν ἀσχετομένους. Σημειωτέον σὺν τούτοις ὅτι ἐν αὐτῇ εὑρίθαι καὶ μονὴ τις ἀρχαία τοῦ Ἀγίου Ἰωάννου ἡ καὶ ἄλλως Πελαγονική καλούμενη (περὶ ταύτης βρὰ τὴν ἐν Ἀσίᾳ Ἑλλάδα ὑπὸ Μ. Π. Βιθυνίου 1885). [Μ.Π.Β.]

Δασκῶφ (Αἰκατερίνη Γωμανέδνα, πριγκίπισσα Daschkow), τὴ γένος κίμραςα Περοντσῶφ. Περιφημος Ῥώσισ, γενν. τῷ 1743 ἐν Πετροπολὶν. Περιηγηθεῖσα τὴν Εὐρώπην ἐφημέθη ἐπὶ σερβία καὶ ἐπαπελθεῖσα εἰς Πε-

τρούπολιν τῷ 1782 διωρίσθη ὑπὸ Αἰκατερίνης τῆς Β' πρόεδρος τῆς ἐν Πετροπόλεϊ Ἀκαδημίας τῶν ἐπιστημῶν, κατόπιν δὲ καὶ τῆς ὑπ' αὐτῆς κατὰ τὸ ὑπόδειγμα τῆς γαλλικῆς Ἀκαδημίας ἰδρυθείσης κατὰ διαταγὴν τῆς αὐτοκρατορίας ῥωσικῆς Ἀκαδημίας, ἣτις εὐδοκίμως ἐργασθεῖσα ὑπὲρ τῆς ῥωσικῆς γλώσσης καὶ φιλολογίας συνεχωνεύθη τῷ 1841 μετὰ τῆς τῶν Ἐπιστημῶν. Ἀπομακρυνθεῖσα βραδύτερον τῆς Αὐλῆς ἀπέθ. τῷ 1810 ἐν Μόσχᾳ, καταλείπουσα σπουδαῖα ἀπομνημονεύματα ἐκδοθέντα καὶ εἰς εὐρωπαϊκὰς γλώσσας.

Δασμός. δασμολόγιον. Βλ. Τέλη.

Δασολογία. Εἶνε τὸ σύνολον τῶν συστηματικῶς τεταγμένων δοκίμων ἀρχῶν καθ' ἃς θεὸν νὰ ἀσκήται ἡ δασοπονία (ἴδε λ.), τουτέστι Δ. εἶνε ἡ ἐπιστήμη τῆς δασοπονίας, διὸ καὶ εὐλόγως δ α σ ο π ο ν ι κ ῆ ἐ π ι σ τ ῆ μ η καλεῖται. Διὰ ταύτης ἐπιδιώκεται ἡ ὅσον ἐνεσσι σκοπευτέα καὶ ἐπωφελεστέρα χρήσις τοῦ πρὸς ἑυλοκομίαν προωρισμένου ἐδάφους. Ἡ Δ. δὲν εἶνε αὐθόπαρκτος ἐπιστήμη, ἀλλὰ στηρίζεται ἐπὶ θεμελιωδῶν ἐπιστημῶν καὶ συμπληροῦται διὰ βοηθητικῶν. Τὸ νῦν ἐπικρατοῦν σύστημα Δ. εἶνε τὸ ἐξῆς. Α' Θεμελιώδεις ἐπιστήμαι. α') Μαθηματικά, θεωρητικά καὶ ἐφηρμοσμένα. 1) Γενικά μαθηματικά. 2) Καταμετρήσεις καὶ σχεδιάσεις. 3) Μηχανικὴ καὶ Μηχανολογία. 4) Ὀδοποιία. 5) Οἰκοδομική. β') Φυσικαὶ ἐπιστήμαι θεωρητικαὶ καὶ ἐφηρμοσμέναι. 1) Φυσικὴ καὶ μετεωρολογία. 2) Χημεία γενικὴ, γεωπονικὴ καὶ τεχνικὴ. 3) Ὀρυκτολογία (ὄρυκτογνώσις, γεωγνώσις καὶ γεωλογία) καὶ ἐδαφογνώσις. 4) Δασικὴ σταθμολογία. 5) Βοτανικὴ γενικὴ καὶ δασικὴ. 6) Ζωολογία γενικὴ καὶ δασικὴ. Β' Εἰδικαὶ ἐπιστήμαι. 1) Ὑλοκομικὴ ἢ τοι διδασκαλία περὶ δασικῶν προϊόντων παραγωγῆς, στηριζομένη ἰδίως ἐπὶ τῆς δασικῆς βοτανικῆς, τῆς ἐδαφολογίας καὶ κλιματολογίας. 2) Ὑλωρικὴ, ἢ τοι διδασκαλία περὶ τῆς θεραπείας καὶ προστασίας τῶν δασῶν, ἀποτελοῦσα συμπλήρωμα τῆς ὑλοκομικῆς, καὶ ἔχουσα ὡς βᾶσιν πλὴν τῶν ἀνωτέρω καὶ τὴν ζωολογίαν. 3) Ὑλοχρηστικὴ καὶ δασικὴ τεχνολογία. 4) Δασικὰ μαθηματικά περιλαμβάνοντα τὴν δεινδρομετρικὴν, τὴν περὶ προσυψήσεως διδασκαλίαν καὶ τὴν δασικὴν στατικὴν. 5) Ὑλονομικὴ καὶ διάταξις τῆς δασικῆς προσόδου. 6) Δασικὴ διοίκησις. 7) Δασικὴ ἀστυνομία, καὶ 8) Δασικὴ ἱστορία. Γ'. Βοηθητικαὶ ἐπιστήμαι. 1) Δημοσιολογία ἐν σχέσει πρὸς τὴν σπουδαιότητα τῆς δασοπονίας ὡς πηγῆς δημοσίων ἐσόδων. 2) Νομικὰ ἐν σχέσει πρὸς τὴν περὶ δασῶν καὶ θήρας νομοθεσίαν. 3) Γεωπονία (συμπεριλαμβανομένων τῶν ἀποστραγγίσεων καὶ τῆς καλλιέργειας λειμῶνων) καὶ 4) Θηρευτική καὶ ἰχθυοκομική. [X.]

Δασολογικαὶ ἀκαδημαίαι ἢ σχολαί. Εἶναι ἀνώτερα διδαστήρια ἐν οἷς διδάσκεται ἡ δασολογία μετὰ τῶν θεμελιωδῶν καὶ βοηθητικῶν αὐτῆς ἐπιστημῶν ἐν συστηματικῇ τελείῳ. Τοιαῦται δὲ εὕρισκονται ἐν Ἑσπερίᾳ τῆς Πρωσίας, ἐν Μόδων παρὰ τὴν Γοττίγγην, τὸ ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τοῦ Μονάχου ἀπὸ 1878 ἐν τῇ Δημοσιολογικῇ σχολῇ ἰδρυθὲν δασολογικὸν τμήμα, ἐν Τάραντ τῆς Σαρδωνίας, ἐν Καρλσρούη ἐν τῇ αὐτῇ Πολυτεχνικῇ σχολῇ, ἐν Γκίτσεν ἐν τῇ αὐτῇ Πανεπιστημίῳ, ἐν Βρουνοβίχ, Μαριεβρὺν παρὰ τὴν Βιέννην, ἐν Ζυρίχῃ ἐν τῇ αὐτῇ Πολυτεχνικῇ Σχολῇ, ἐν Νανού (ἡ μόνη δασολογικὴ σχολὴ τῆς Γαλλίας), ἐν Βαλλομβρόσα παρὰ τὴν Φλωρεντίαν κλ. κλ. [X.]

Δασονομεία. Εἶνε διοικητικαὶ δασονομικαὶ δικαιοδοσίαι. Κατὰ τὸν XII' νόμον τῆς 9 Ἰουνίου 1877 καὶ τὸ ἀπὸ 3 Ἀπριλίου 1882 Βασίλ. Διάταγμα ἡ Ἑλλάς διαίρεται εἰς 53 Δασονομείας. Ἐκάστου Δ. προΐστανται ὡς δασονόμοι οἱ οἰκονομικοὶ ἐφόροι καὶ οἱ διοικῶν τὴν ὑπομνηρχίαν ἀξιομνημονεύτως τῆς χωροφυλακῆς. Καὶ ἡ μὲν δικαιοδοσία τοῦ οἰκ. ἐφόρου περιορίζεται εἰς τὴν βεβαίωσιν τῶν δασικῶν δικαιωμάτων τοῦ Δημοσίου καὶ τὸν ἔλεγχον τῆς ἐυλείας, ἡ δὲ τοῦ ὑπομνηρχοῦ εἰς μόνην τὴν ἀστυνομίαν τῶν δασῶν, ἣν ἐνεργεῖ διὰ τῶν ὑπ' αὐτὸν δασοφυλάκων [X.]

Δασονομικὰ (Forstwesen) περιλαμβάνουσι τὸ σύνολον τῶν γνώσεων τῶν ἀναγκαζῶν εἰς τὴν δασοπονίαν καὶ δασολογίαν, τουτέστι εἰς τὴν πρᾶξιν καὶ τὴν θεωρίαν. Ἀμφοτέραι δ' αὐταὶ εἰσὶ τόσον στενῶς συνδεδεμέναι, ὥστε ἡ συνύπαρξις τῶν εἶνε ὅρος ἀπαραίτητος. [X.]

Δασονομικαὶ σχολαί καλοῦνται αἱ σχολαί αἱ προωρισμέναι πρὸς μέρφωσιν κατωτέρου βοηθητικοῦ δασονομικοῦ καὶ ὑλωτικοῦ προσωπικοῦ (ἰδίως δασοφυλάκων). Ἡ παρ' ἡμῶν ἐν τῷ ἐν Βυτίγῃ Γεωργικῷ σταθμῷ ἰδρυθεῖσα ὑπάγεται εἰς τὴν κατηγορίαν ταύτην.

Δασονομικοὶ ὑπάλληλοι. Καλοῦνται οἱ διοικούντες καὶ διαχειριζόμενοι τὰ δάση ὑπάλληλοι. [X.]

Δασοπολιτικὴ. Κλάδος τῆς δασολογίας διδάσκων τὰς σχέσεις τῆς δασοπονίας πρὸς τὴν δημοσίαν εὐημερίαν καὶ πᾶν οἷον ἀνάγεται εἰς τὴν θεραπείαν καὶ παραγωγὴν αὐτῆς διὰ τῆς ἰσχύος τοῦ Κράτους. Ἀποτελεῖ μέρος τῆς κοινωνιολογικῆς πολιτικῆς, ἥς ἡ κατάστασις ἐπιδρᾷ ἐπὶ ταύτης μέχρι τινὸς βαθμοῦ. Καταστατικὴ, ἱστορία καὶ ἀτομικὴ τοῦ βίου πείρα εἶναι αἱ πηγαὶ ἐξ ὧν ἀρῶνται οἱ δασοπολιτικοὶ κανόνες, ὧν ὅμως τὸ ἐφαρμόσιμον καὶ ἐκτελέσιμον δὲν δύναται νὰ κριθῇ ἔνευ τεχνικῶν γνώσεων. Τὰ δασοπολιτικὰ μέτρα βασί-

ζονται ἐπὶ διδασχῆς, προαπίσεως καὶ προαγωγῆς οὐχὶ δ' ὅπως τὰ δασαστομικά (βλ. λ. Δασαστομία) ἐπὶ τοῦ ἐπιτακτικοῦ καὶ ἐπιληπτικοῦ ἀξιώματος τῆς πολιτείας (ἀναδασώσεις, πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν ὁποίων ἡ πολιτεία εἰσφέρει μέρος τι τῆς δαπάνης, ἢ διὰ τὰς ὁποίας ἀπονέμει ἀμοιβάς, ἢ προσωρινὴν ἀπαλλαγὴν φορολογίας, κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὰς ἀναδασώσεις ὧν τὴν ἐκτέλεσιν ἐπιβάλλει ἡ δαπάναις τοῦ ἰδιοκτῆτου ἐκτελεῖ διδασχὴ περὶ τῶν ἐπιβλαβῶν ἐντόμων καὶ καταναγκαστικὴ ὑλοτομία τῶν ὑπ' αὐτῶν προσβεβλημένων δένδρων κτλ.). Αἱ σχέσεις τῆς δασοπονίας πρὸς τὴν εὐημερίαν τοῦ συνόλου τῶν κατοίκων προκύπτουσιν ἐκ τοῦ διὰ τῆς δασοπονίας ἐπιδιωκόμενου σκοποῦ, ὅστις ἀναλόγως τῶν τοπικῶν σχέσεων καὶ τοῦ βαθμοῦ τῆς ἀναπτύξεως τῆς φιλοπονίας λαοῦ τινος (συντήρησις διὰ βιομηχανίας ἢ κτηνοτροφίας) εἶνε λίαν διάφορος καὶ ἐν μιᾷ καὶ αὐτῇ τῇ χώρᾳ δύναται νὰ παρουσιάσῃ μονιμῶς διαφορὰς (ἐπαρχίαι ἔχουσαι βαθύτερα ἢ ὑψηλὰ ὄρη, σπανίζουσαι ξυλείας καὶ εἰσάγουσαι, ἢ ἔχουσαι πληθῆραν αὐτῆς καὶ ἐξάγουσαι). Εἰς τινὰ δὲ μέρη τὸ δάσος ὡς προστατευτικὸν (ἴδε Δάση προστατευτικά) κατὰ τῶν ἀπὸ τῶν στοιχείων κινδύνων ἔχει μείζονα ἀξίαν τῆς ἣν ἔχει ὡς παραγωγὸν πρώτων ὑλῶν. Πρβλ. Berg. Staatsforstwirtschaftslehre, 1850. Al-lert. Staatsforstwissenschaft 1875. [X.]

Δασοπονία. (γερμ. Forstwirtschaft, γαλλ. Economie forestière) καλεῖται τὸ σύνολον πάντων τῶν ἔργων τῶν ἀναγομένων εἰς τὴν σκοπιμωτέραν χρῆσιν καὶ διήνεκην κάρπωσιν τῶν δασῶν κατὰ τὸ μέτρον τῶν κατὰ τόπον καὶ χρόνον τάσεων τοῦ ἰδιοκτῆτου αὐτῶν. Ἡ δὲ σκοπιμωτέρα χρῆσις τῶν δασῶν ἐπιδιώκει κατὰ κανόνα τὴν ἐπίτευξιν τῆς μεγίστης καθαρᾶς προσόδου, ἢ ὅπερ ταῦτό, τὴν μεγίστην ἐκτόμισιν τοῦ δασοπονικοῦ κεφαλαίου (ἐδάφους καὶ ξυλῶδους ταμιεύματος). Ἐξαιρέσειν ἀποτελοῦσι τὰ προστατευτικά δάση. Ὁ διὰ τῆς δασοπονίας ἐπιδιωκόμενος σκοπὸς ἐπιτυγχάνεται διὰ τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ καταλληλοτέρου συνδυαστικοῦ τύπου (ἴδε λ.). [X.]

Δάσος φυσικοιστορικῶς καὶ ἐν τῇ συνήθει ὁμιλίᾳ καλεῖται πᾶσα ὁπωσὺν μεγάλη ἐκτασις ἐδάφους περιέχουσα ἄγρια δένδρα. Ὑπὸ τὴν ἔννοιαν ὅλην ὅτι ταύτην τὸ δάσος εἶνε εἰς τύπος βλαστήσεως τοῦ φυτικοῦ βασιλείου. Κατὰ δὲ τὸν περὶ διακρίσεως καὶ ὁρθεσίας τῶν δασῶν ΔΧΝ' νόμον τῆς 14 ᾿Ιανουαρίου 1888 (ἀρθρ. 1), Δ. εἶνε πᾶσα ἐκτασις ἐδάφους ἐν ὅλῳ ἢ ἐν μέρει ὑπὸ ξυλῶδων φυτῶν οἷων δῆποτε διαστάσεων καὶ ἡλικίας καλυπτομένη καὶ πρὸς παραγωγὴν ξυλείας ἢ καὶ ἄλλων προϊόντων προωρισμένη ἐκ τοῦ ὅρισμοῦ τοῦτου ἔπεται, ὅτι καὶ οἱ ἐντὸς τῶν δασῶν κενοὶ

χώροι, αἱ ὁδοὶ κτλ. συμπεριλαμβάνονται εἰς τὸ δάσος καὶ ἀποτελοῦσιν ἀναπόσπαστον αὐτοῦ μέρος καίπερ μὴ καλυπτομένοι ὑπὸ δένδρων. Ὡς πρὸς τὴν ἐκτασιν πάντες οἱ δασολόγοι παραδέχονται ὡς ἐλαχιστον ὅρον πέντε στρέμματα (ἡμῖσι ἐκτάριον). [X.]

Δασοστατικὴ ὀνομάζεται ἡ διδασκαλία τῆς προσδοκίτης τῶν δασοπονικῶν μεθόδων. Ὑπεῖδῃ δὲ ἡ προσδοκίτης ἐπιχειρήσεως τινος ἐκφράζεται διὰ τῆς σχέσεως τῆς προσόδου πρὸς τὴν παραγωγικὴν δαπάνην, ἢ ἔρευνᾷ ἐὰν καὶ κατὰ πόσον δασοπονικὴ τις μέθοδος καλύπτῃ διὰ τῆς προσόδου τὰς καταβληθείσας δαπάνας. Ὁ κλάδος οὗτος διατελεῖ εἰσέτι ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ σταδίου τῆς ἀναπτύξεώς του. [X.]

Δασοφύορα ἐντομα. Ἴδε Ἐντομα.

Δασοφύλακες καλοῦνται τὰ βοηθητικά τῆς δασονομικῆς ὑπηρεσίας ὄργανα τὰ ἐπιτετραμμένα τὴν φύλαξιν τῶν δασῶν. Κατὰ τὸν ἰσχυόντα ΧΠ' νόμον περὶ δασῶν τὰ καθήκοντα τῆς δασοφυλακῆς εἶνε ἀνατεθειμένα εἰς 340 χωροφύλακας ἢ υπαξιωματικούς, διατελοῦντας ὑπὸ τὴν ἡμετέραν ἐπιτήρησιν καὶ ἐποπτεῖαν τῶν κατὰ τὰς ἐπαρχίας μοιράρχων καὶ ὑπομοιράρχων. Τὸ δικαίωμα δὲ τῆς ἐκλογῆς αὐτῶν ἀνήκει εἰς μόνους τοὺς μοιράρχους, οἵτινες ὑπέχουσιν ἀτομικῶς εὐθύνην, ὑποκείμενοι εἰς πειθαρχικὰς ποινὰς διὰ τὴν κακὴν ἐκλογὴν τῶν ἀνδρῶν τῆς δασοφυλακῆς. [X.]

Δασυλείριον (Β ο τ.) Dasylium Zucc., γένος τῆς οἰκογ. τῶν Ἀσπαραγθῶν. Φυτὰ πολυετῆ τοῦ Μεξικοῦ ἐμοιάζοντα ταῖς Γούκαις κατὰ τὴν ἔξιν, εἰσαχθέντα εἰς τοὺς κήπους χάριν κόσμου, ἰδίως Δ. τὸ ἀγρωστόφυλλον (D. graminifolium Zucc.) καὶ Δ. τὸ μακρόφυλλον (D. longifolium Z.). [Θ. X.]

Δασύουρος (Ζ ω ο λ.). Εἶδος μαρσποφόρων ἡλιαστικῶν τῆς Αὐστραλίας, ἐχόντων τὰ χαρακτηριστικά τῶν ἀρπακτικῶν. Ὄξυ τὸ βύγχος καὶ γυμνὸν μετὰ μακρῶν μυστάκων, ὄνυχας ὀξείας καὶ δρεπανοειδεῖς ἐπὶ τῶν ὀπισθεν τετραδακτύλων ποδῶν, ὀξείας κυνῶδοντας καὶ τραπεζίτας ἀνωμάλους, τὸ δ' ὄνομα φερόντων ἀπὸ τῆς δασείας οὐράς. Ἐν ταῦθα ἀνήκει τὸ εἶδος Δ ι α ὁ ο λ ο ς, ἔχον οὐρὰν ἐραχτεῖαν καὶ τοὺς ὀπισθεῖς πόδας πενταδακτύλους. Διάβολος δὲ τῆς Ταρμανίας (D. ursinus) εἶναι ζῶον ἄγριον ἔχον τὴν ὄψιν συμπεπρισμένην καὶ μικρὰν τὴν κεφαλὴν, μήκος δὲ ἕως 0,60 μ., νευρίμενον νυκτὸς καὶ ἐκτιθέμενον καὶ κατὰ προβάτων ἀκόμη.

Δασύποδα. Οἰκογένεια τῶν νυδῶν ὡληστικῶν. Διακρίνονται πρὸ πάντων διὰ σκληροῦ δασεῶδους θώρακος ὅστις διηρημένος εἰς ζώνας ἢ δακτυλίους καλύπτει τὸ ἄνω μέρος τοῦ σώματος, οὐχὶ δὲ καὶ τὴν κοιλίαν ἥτις καλύπτεται ὑπὸ παχειῶν τριχῶν. Ὁ ἀριθμὸς τῶν ζωνῶν τούτων εἶναι διάφορος κατὰ τὰ διά-

φορα εἶδη. Ἡ κεφαλὴ τῶν Δ. εἶναι τρίγωνος καὶ τὸ ῥύγχος μακρόν. Οἱ πόδες εἶναι βραχεῖς, φέρουσι δὲ δέξις καὶ σκαριοειδὲς ὄνυχας ἐπιτηδεύουσιν πρὸς ὄρυξιν. Τῶν ἀκόμψων τούτων ζῶων τὸ μέγιστον εἶδος ἔχει μέγεθος μετρίου χοίρου. Ζῶσιν εἰς κοιλώματα τῆς γῆς, ἀτινα ἀνορύττουσι μετὰ θαυμαστῆς ταχυτήτος. Ἡ μυϊκὴ τῶν δυνάμεις εἶναι μεγίστη. Ζῶσιν ἐν γένει δι' ἐντόμων καὶ σκωλήκων, δὲν ἀποφύγουσιν ὁμῶς καὶ τοὺς καρπούς ὡς καὶ τὰ θνησιμαῖα. Ἐξημεροῦνται ἀλλ' οὐδὲν μανθάνουσι καὶ εἰς οὐδὲν χρησιμεύουσι. Τὸ κρέας τῶν ἐκτιμᾶται πολύ. Τὸ μέγιστον, λίαν σπάνιον γένος, Πριονόδων ὁ γίγας, φθάνει εἰς μήκος 1 μ. καὶ ἔχει 90—100 τραπεζίτας.

Δασύτης (Γ ρ α μ μ.). Ἡ δασύτης καὶ ἡ ψιλότης τῶν γλωσσικῶν φθόγγων καλοῦνται ὁμοῦ πνευματισμός. Καὶ κατὰ μὲν τοὺς παλαιούς γραμματικούς ὁ πνευματισμός ἦ τὰ πνεύματα ἀνήκουσιν εἰς τὰς προσωπίας, (ἴδε Ἀρκάδιον περὶ τῶνων σελ. 191 ed Bark), κατὰ δὲ τοὺς νεωτέρους εἶναι μέρος τῆς φθολογίας. ἴδε τὸ ἄρθρον φθολογία. [Ι.Π.]

Δασύχειρ. ἴδε Ἐντομα.

Δάσχ (Comtesse Dash). Ψευδώνυμον τῆς Gabrielle de Cisternes de Coutiras, Marquise de St. Mars, ἥτις ἐγένν. τῷ 1801 καὶ ἀπολέσασα τὴν περιουσίαν τῆς ἐπέδωκε εἰς τὴν μυθιοστοριογραφίαν. Ἐκ τῶν πολλῶν ἔργων τῆς γνωστότερα ἀπέδωκεν: Le jeu de la reine (1839), La chaîne d'or (1840), Arabelle (1845), Un crime mysterieux (1863) κλ. Ἀπέθανε τῷ 1872 ἐν Παρίσι. [Μ.Γ.]

Δάσωσις γυμνῶν ἐκτάσεων ἴδε Συνδεδριποσία.

Δατεόλιθος. Ὀρυκτὸν μονοκλινές, ἀναγόμενον εἰς τοὺς Ζεολίθους, εὐρισκόμενον εἰς στείλινους κρυστάλλους ἐν σχήματι βραχυῶν στηλῶν ἢ πλακῶν, ἔχρους, πρασινωπούς ἢ ἐρυθρολευκοὺς, εἰς μάζας ἢ αθροίσματα. Εἶδ. βάρ = 2.9 ... 3, σκλ. = 5. Χημικῶς περισταται ὡς $H_2Ca_2(B_2)Si_2O_{10}$ μετὰ 37.5 μ. δξυπυριτίου, 21.9 βορικού δξέος, 3.5 ἄσβεστου, 5.6 ὕδατος. Εὐρίσκεται ἐν Αὐστρίᾳ, Γερμανίᾳ, Νορβηγίᾳ κλ.

Δάτις. βλ. Ἀρταφέρνης.

Δατίσκα ἢ κανναβιδώδης (Β ο τ.). *Datisca cannabina* L., μονογενὲς τύπος τῆς οἰκογενείας τῶν Δατισκωδῶν τῶν συγγενῶν ταῖς Βεγωνιδώσεσι. Φυτὸν πολυετές διοίκον, ἔχον τὴν ἑξιν τῆς καννάβειος καὶ ὡς αὐτὴ ἵνας κλωστικὰς. Ἐνέχει δὲ καὶ κιτρίνην βαφικὴν ὕλην (τὴν Δατισκίνην) χρήσιμον πρὸς βαρὴν τῆς μετάξης. Φύεται ἐν Κρήτῃ καὶ Μικρῇ Ἀσίᾳ. Ἡ Δ. τοῦ Διοσκοριδοῦ ἀναφέρεται εἰς φυτὸν ἄγνωστον. [Θ.Χ.]

Δατισμός (Γ ρ α μ μ α τ.). Ἡ βάρβαρος

ἐκφορά κατὰ παθητικὸν τύπον ῥημάτων αὐτοπαθῶν μόνον ἐνεργητικὸν τύπον ἔχόντων ἀπὸ Δατίδος τοῦ Πέρσου, εἰπόντος «χαίρειται ἀντιχαίρω» (Ἀριστοφ. Εἰρήν. 291). [Π.]

Δατούρα (Β ο τ.) *Datura* L., γένος Σολανωδῶν, αὐτὸ γνωστότερον εἶδος (*Stramonium* L.) εἶναι τὸ Στρυγνὸν τὸ μακρὸν τῶν ἀρχαίων (βλ. λ. Στρυμόνιον). [Θ.Χ.]

Δατουρένη. βλ. Ἀτροπίνη.

Δαυαλαγίρις (ἤτοι Δευκὸν ὄρος) ἀνομαζέται μία τῶν ὑψηλοτέρων κορυφῶν τῶν Ἱμαλαίων ὄρεων, κειμένη ὑπὸ 29° Β πλ. καὶ 83° Α μῆλ. Γρήνις ἐν Νεπάλ. Ὑψος 8177 μ. [Μ.Σ.]

Δαυγάτα. Κώμη Κεφαλληνίας τοῦ δήμου Δελινητῶν ἀπέχ. 1 ὥρ. ἀπὸ Δελινητά. Κάτοικοι 693.

Δάυερ (Θωκ. Έρρ. Dyer). Ἀγγλος ιστοριογράφος, γενν. τῷ 1804 ἐν Λονδίνῳ. Ἐκξείδυσεν εἰς διαφόρα μέρη καὶ ἐμελέτησεν ἰδίᾳ προσεκτικῶς τὴν τοπογραφίαν καὶ τὰς ἀρχαιοτήτας Ἀθηνῶν, Ρώμης καὶ Πομπηίας. Ἐγραψεν Ἱστορίαν τῆς Ρώμης καὶ ἄλλα ἔργα σχετικὰ, Ἱστορίαν τῆς νεωτέρας Εὐρώπης 1453—1870 τῷ δὲ 1873 ἐξεδόθη τὸ ἔργον του «Ἀρχαῖαι Ἀθῆναι», Ἱστορία, τοπογραφία καὶ μνημεῖα. [Β.Ε.]

Δάξκ (Ἀντώνιος van Dijk). Εἷς τῶν ἐξοχωτάτων φλαμινδῶν ζωγράφων γενν. τῷ 1599 ἐν Ἀμβέρσῃ. Διδαχθεὶς τὰ στοιχεῖα τῆς τέχνης ὑπὸ τῶν γονέων ἐμαθῆταυσεν εἰτα παρὰ τῷ van Balen καὶ ἀπὸ τοῦ 1615 παρὰ τῷ Ροῦδενς, ὅστις παρατηρήσας τὰς ταχεῖας προόδους τοῦ ἐχορησιμοποίησεν αὐτὸν εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν μεγάλων αὐτοῦ ἔργων. Ἡ φήμη τοῦ νέου ζωγράφου διεδόθη ταχέως καὶ τῷ 1620 προσεκλήθη ὑπὸ τοῦ βασιλέως Ἰακώβου Α' εἰς Λονδίνον. Τῷ ἐπιμείνων ἔτι: μετέβη εἰς Ἱταλίαν, ὅπου ἐσπούδασε τὰ τῶν μεγάλων Ἱταλῶν ζωγράφων ἔργα, ἐπιδράσαντα μεγάλως εἰς τὴν τελειοποίησιν αὐτοῦ, ἐξέτέλεσε δὲ εἰς διαφόρους πόλεις πλείστας εἰκόνας, πρὸ πάντων ἐξόχων ἀνδρῶν. Προσκληθεὶς 1628 ὑπὸ τοῦ ἀντιβασιλέως Φίλιππου τοῦ Ἱμμανουήλ τῆς Σαβοῦας μετέβη εἰς Παλιέρμον, ἐκτραγείσης δὲ τῆς πανώλους ἐπέστρεψε τῷ 1625 διὰ Γαλλίας εἰς τὴν πατρίδα του καὶ ἔμεινεν ἐνταῦθα ἕξ ἔτη. Διενέξαις μετὰ τοῦ διδασκάλου του κτλ. τὸν παρεκίνησαν νὰ μεταβῇ εἰτα εἰς τὴν Ἀγγν. καὶ τῷ 1632 πάλιν εἰς Ἀγγλίαν παρὰ τῷ βασιλεῖ Καρόλῳ Α', ὅστις ἐτίμησεν αὐτὸν δι' ἐτητίας χορηγίας 200 λίρ. στερλ. Ὅτε ἐξερράγη ἡ ἐπανάστασις, ἐπέστρεψεν εἰς Ἀμβέρσιν καὶ ἐκέιθεν εἰς Παρίσιους, μὴ εὐρῶν δὲ ἐνταῦθα ἀρκετὴν ἐργασίαν, ἀπῆλθε πάλιν εἰς Λονδίον, ὅπου ἀπέθανε τὴν 9 Δεκ. (V) 1641.—Ὁ Δ. διέπρεψεν ἰδίως εἰς προσωπογραφίας καὶ εἰκόνας ἱστορικὰς, κατὰ προτίμησιν δ' ἔγραψε σκηνὰς αἰσθηματικὰς προκα-

λούτας τὴν συγκίνησιν τοῦ ὄρωντος. Οὕτω π.χ. ἐπανειλημμένως παρέστησε τὸν Ἰησοῦν νεκρὸν, θορηγόμενον ὑπὸ τῶν οἰκείων, τὸ μαρτύριον τοῦ Ἀγίου Σεβαστιανοῦ κτλ. Πλείονες τῆς μιᾶς εἶναι καὶ αἱ παριστώσαι τὴν Ἀγίαν Οἰκογένειαν εἰκόνες τοῦ, ἐν αἷς ἀνέπτυξε πᾶσαν αὐτοῦ τὴν αἰσθηματικότητα. Κατ' ἐξοχὴν θαυμάζονται αἱ προσωπογραφίαι τοῦ Δ., ὧν τὰ διάφορα μυστεῖα κατέχουσι περὶ τὰς 250, ἐν αἷς πολλάκι τοῦ βασιλέως Καρόλου Α' καὶ τῆς βασιλ. οἰκογενείας, ὧν ἀρίστη ἡ ἐν τῷ Λούδρω. Κατήρτισεν εἰς συλαγωγὴν εἰκόνων καλλιτεχνῶν ἢ ἄλλων ἀνδρῶν, ἧτις ἐξετέθη τῷ 1636 εἰς χαλκογραφήματα. Ἐγραψ: δὲ καὶ αὐτὸς χαλκογραφίας τινάς, λίαν σπανίας τανῦν.

Δαῦκος (Βοτ.) *Daucus* L., γένος Σκιαδοφόρων φυτῶν. Εἶδη πολυάριθμα πρῶτῃ ἐπέτειά ἢ διετῇ ἀνὰ τὴν μεσημέρ. Εὐρώπῃν, ὧν γνωστότατον τὸ ὡς λαχανικὸν συχνὰ καλλιεργούμενον Δ. ἢ Καρότα (*D. Carota* L.). οὗτοις ἡ ἀτρακτοειδὴς, κίτρινη καὶ γλυκεῖα ῥίζα εἶναι ἐδώδιμος (κοινῶς Δαυκί ἢ Χαβούτοι ἢ Πιστανάκια, γαλλ. Carotte). θεωρεῖται δὲ ὡς ὑγιεινὴ καὶ ἀνθελμυντικὴ, διττὴ δ' εἶναι ἐν χρήσει ἀντὶ καρπῶ. Εἰς τὸ εἶδος τοῦτο ἀναφέρεται ὁ Σταφυλίνος τῶν ἀρχαίων. Σταφυλινάκι καὶ Σταφυλινὴν ὀνομάζονται καὶ σήμερον κοινῶς ἐν Ἑλλάδι διάφορα ἔγγραφα εἶδη Δ. Τὸ δὲ «Δαῦκος» τὸ θαρροειδὲς «ροκίδεν» τοῦ Θεοφράστου ἀναφέρεται εἰς τὸ Βούπλευρον τὸ θαιμῶδες, τὸ δὲ ἕτερον «τὸ περὶ τὴν Πατρικὴν, οἷζαν ἔχον μελαιναν» ἴσως εἰς εἶδος Μαλιβαλῆος. Ὁ δὲ Διοσκοριδὴς περιγράφει τρία εἶδη Δαυκοῦ ἢ Δαυκείου, πάντα Σκιαδοφόρα, ὧν τὸ μὲν α' πιθανῶς ἀναφέρεται εἰς εἶδος Ἀθαμαντίας, τὸ δὲ β' εἰς Ἀγγελικὴν τὴν ἀγρίαν, τὸ δὲ γ' εἰς Ἀμμι τὸ μείζον. [Θ. X.]

Δαύλια, Πολίχνη πρωτεύουσα τοῦ δήμου Χαιρωνείας τῆς ἐπαρχίας Λεβαδείας κειμένη ἐπὶ τῶν ἐρείπῳ τῆς ἀρχαίας Δαυλίας. ἦς διέσωσε τὸ ὄνομα. Κάτ. 1396. [Α. Μηλ.]

Δαυλὶς καὶ Δ α ὕ λ ι α καὶ Δ α ὕ λ ε ι α. Ἀρχαιοτάτη πόλις τῆς Φωκίδος κειμένη εἰς τὰς ἀνατολικὰς ὑπορείας τοῦ Παρνασσοῦ. Τὰ εἰσπικ ταύτης καίναται παρὰ τὸ χωρίον Δαύλια (ἔρα ἀνωτέρω). Πρωιμώτατα ἡ πόλις αὕτη κατεκρήθη ὑπὸ Θωρακίων, πρῶτος δὲ βασιλεὺς μνημονεύεται ὁ Θραξ Ἰθρὺς μεθ' οὗ συνέστη καὶ ἡ μῆτος τῆς Περσικῆς καὶ Φιλομήλας. Ἡ Δ. κατεστράφη ὑπὸ τῶν Περσῶν, εἰτα δὲ πάλιν ὑπὸ τοῦ Φιλίππου ἐν ἀρχῇ τοῦ ἱεροῦ πολέμου προσεβλήθη δὲ καὶ ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων, οἵτινες ἐθεώρουν ταύτην ἀπόρθητον. Ἐκ τῆς πόλεως ταύτης ἐπ' ὕψιλλῃ θέσει κειμένης ἐθεώρουν οἱ ἀρχαῖοι ὅτι ὑπῆρχεν ἀνάβασις εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ Παρνασσοῦ μακροτέρα μὲν τῆς ἐκ Δελφῶν, ἀλλ' οὐχὶ καὶ χαλεπωτέρα. Οἱ κάτοικοι τῆς Δ. ἐθεώρουντο οἱ δοκιμώτατοι τῶν Φωκίων ἐπὶ μεγέθει καὶ ἀλκῇ.

Ἦν Δ. ὑπῆρχον ἱερὰ Ἀθηνᾶς Πολιάδος, Σαρπίδος καὶ Ἡρώος Ἀρχηγέτου. Διὰ τῆς πόλεως δὲ ταύτης διήρχοντο οἱ ἐξ Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας πορευόμενοι εἰς Δελφούς, διερχόμενοι καὶ τὴν λεγομένην Σχιστὴν Πέτραν, ἐνθα ἐδεικνύετο ἡ θέσις, ὅπου ὁ Οἰδίπους ἐφόνευσεν τὸν πατέρα του. Τὸ ὄνομα Δαύλια οἱ ἀρχαῖοι παρήγον ἐκ τοῦ δάσους, καλοῦντες τὰ δάση δαυλοῦς Ὅρα περὶ τῶν ἐρείπῳ τῆς Δ. H. Ulrichs, Reisen u. Forsch. in Griech. A' 145—157. Αὐτόθι καὶ παραπομπὰ εἰς τοὺς συγγραφείς. [Α. Μηλ.]

Δαυλός, Κώμη τῆς Κύπρου, κειμένη πλησίον τῆς Β. ἀκτῆς ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Καρπατίας. ἔχουσα δὲ 360 κατ. [Μ.Σ.]

Δαυός (Davos, ῥομαν. Tavan). Κοιλὰς τῶν βορείων ὀρεινῶν Ἀλπεων, ἐν τῷ καντονίῳ Γραουβύνδην, περιβαλλομένη ὑπὸ ὄρεων 2—3000 μ. Κυρίως Δ. ὀνομάζεται τὸ ἀνώτερον μέρος τῆς κοιλιάδος, ἔχον μῆκος 16 χμ. καὶ ὄρθοῦν 3561 κατ., κατεκκούντας εἰς τινα χωρία, ἐν αἷς ἡ πρωτεύουσα Davos am Platz (1556 μ. ὑπὲρ τὴν θάλασσαν). Ἐνεκα τοῦ ὑγιεστάτου κλίματος συρρέουσιν ἐν Δ. πολλοὶ ἔξοχοι, ἀσθενεῖς π. π. στηθικοί. Μέση θερμοκρασία τοῦ χειμῶνος—6°, 1, τοῦ θερος +10°, 6. [Μ.Σ.]

Δαυού (Louis Nicolas Davoust, δούξ d' Auerstädt καὶ πρίγκιψ d' Eckmühl). Γάλλος στρατάρχης, γενν. τῷ 1770 ἐν Ανπουκ τῆς Βουργουνδίας καὶ συμμνηστής τοῦ Ναπολέοντος ἐν τῇ στρατιᾷ. σχολῇ τοῦ Βριέν. Διεκρίθη ταχέως διὰ τὴν ἀνδρείαν καὶ τὸν σταθερὸν χαρακτήρα του καὶ ἦδη τῇ 1793 ἐγένετο στρατηγός. Ἰδιαίτερος δὲ διέπρεψεν ἐν Αἰγύπτῳ ἐν τῇ μάχῃ τοῦ Ἀβουκίρ. Τὸν τίτλον τοῦ δουκὸς d' Auerstädt ἔφερεν αὐτῷ ἡ παρὰ τὴν πόλιν ταύτην νίκη (1806), καὶ τὸν τοῦ πρίγκιπος d' Eckmühl ἡ παρὰ τὸ Βάγγραμ (1811), ἧτις ἐφέλεται εἰς στρατηγικὴν αὐτοῦ, τὴν τῶν πολέμων κύκλωσιν, μίαν τῶν λαμπροτάτων τῆς ἱστορίας. Ὡς ἀρχιστράτηγος τῶν γαλλικῶν στρατευμάτων ἐν Γερμανίᾳ ἐγένετο γνωστός διὰ τὴν κατάληψιν τοῦ Ἀμβουργεῦ, ὁπερ ἡναγκάσθη ὑπ' αὐτοῦ νὰ πληρώσῃ πολεμικὴν ἀποζημίωσιν 48 ἑκατ. φράγκων. Κατὰ τὴν πρώτην παλινόρθωσιν τῶν Βουργουνῶν ἔμεινε ἕκτις ὑπηρεσίας, μετὰ δὲ τὴν ἐξ Ἑλλάδος ἐπιστροφὴν τοῦ Ναπολέοντος διορίσθη ὑπουργός τῶν στρατιωτικῶν, καὶ μετὰ τὴν μάχην τοῦ Βατερλό ἀνέλαβε ἐπὶ κεφαλῆς 60000 ἀνδρῶν τὴν ὑπεράσπισιν τῶν Παρισίων. ἔκλεισε δὲ τῇ 3 Ἰουλίου 1815 μετὰ τῶν Βλόνχερ καὶ Βαλλινγκτῶνος τὴν περὶ ἀναχωρῆς σύμβασιν. Ὑπετάγη δὲ ἐκουσίως εἰς τὸν Αὐτοδίκην τῷ III' καὶ ἐγένετο ὑπ' αὐτὸν ἐμπιστος (Fidèle) τῇ: Γαλλίας. Ἀπέθανε τῷ 1823 ἐν Παρίσι. Τὴν σπουδαιοτάτην αὐτοῦ ἀλληλογραφίαν ἐξέδωκεν ὁ Mazade (Παρίσι. 1845, εἰς 4 τομ.) [Β.Ε.]

Δαφάρ. Ὄνομα πολιτισμάτων τινῶν ἀρχαίων τῆς Ν. Ἀραβίας. Ἐν τούτων ἦτο πρωτεύουσα τῶν Ὀμηριτῶν κυριευθεῖσα κατὰ τὸν 7^{ον} αἰῶνα ὑπὸ τοῦ βασιλέως τοῦ Ἀζούμ, ὅστις εἰσέγαγεν ἐνταῦθα τὸν χριστιανισμόν· κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Ἑδρίση (τοῦ 13 αἰῶνος) ἦτο ἡρειπωμένη. Ἔτερον Δ. κεῖται ἐπὶ τῆς ΝΑ ἀκτῆς εἰς τὸ ἄκρον τοῦ Ἀζοχμάου, ἐν τῇ εὐφορωτάτῃ πεδιάδι τοῦ Δ. Ἦτο ἄλλοτε ἀκμαία μέχρις οὗ τοῦ τῷ 1528 κατεστράφη ὑπὸ τῶν Πορτογάλων, νῦν δὲ ἔχει 1500 μόνον κατ. Ἐπὶ τῶν κλιτύων τοῦ ὀπισθεν τῆς κοιλάδος ὕψωμένον ἀράβ. ὕψιπέδιον φέσται ὁ κάλλιτος λίβανος. [Μ.Σ.]

Δαφναῖς. Ἐδρα τοῦ δήμου Δαφνῶν, ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Τεμένους τῆς Κρήτης, ἔχουσα 713 κατ., ὁ δὲ δῆμος Δ. 2543. [Στ.]

Δαφνάτα. Χωρίον τοῦ δήμου Πιρόνων τῆς Κεφαλληνίας, ἔχον 36 κατ. [Μ.Σ.]

Δαφνέλαιον (Φαρμακολογ.) *Oleum Lauri* Παχύρευστον, πράσινον, βαρύσμον, πικρόν, ἐκθλίβεται ἐκ τῶν κατακοπέντων τῆς δάφνης καρπῶν. Ἐν οὐδεμίᾳ σχεδὸν χρήσει ἐν τῇ θεραπευτικῇ, φέρεται παρ' ἡμῖν ὡς αὐξητικόν τῆς κόμης διὰ τὸν ἐλαφρὸν ἐπὶ τοῦ δέρματος τῆς κεφαλῆς ἐρεθισμόν. [Β.Π.]

Δάφνη (Μυθολογ.). Προσωποποιία τοῦ ὁμωνύμου ἱεροῦ φυτοῦ τοῦ Ἀπόλλωνος, θυγάτηρ τῆς Γῆς καὶ τοῦ ἀρκαιικοῦ ποταμοῦ Λάδωνος, ἡ τοῦ θεσσαλικοῦ Πηνειοῦ. Ταύτης ἐμυθολογεῖτο διὰ τὴν ἡρώδην ὁ Ἀπόλλων, αὐτὴ δ' ἀποκρούουσα τὸν ἐρωτὰ τοῦ καὶ μὴ δυναμένη νὰ διαφύγῃ αὐτὸν διώκοντα, ἐκέλευσε τὴν μητέρα Γῆν νὰ τὴν σῶσῃ· αὐτὴ δὲ τὴν ἐδέχθη εἰς τοὺς κόλπους τῆς καὶ αὐτὴ αὐτῆς ἀνέδωκε τὸ ὁμώνυμον φυτόν, ἡ κατ' ἄλλον μῦθον μετεμώρρωσεν αὐτὴν εἰς δάφνην· κατὰ δὲ τὸν παρ' Ὀιδίῳ μῦθον κατέφυγεν εἰς τὸν Πηνειὸν καὶ οὗτος μετεμώρρωσεν αὐτήν. Ὁ μῦθος εἶναι αἰτιολογικὸς, πλασθεὶς πρὸς ἐξηγήσιν τῆς χρήσεως τῆς δάφνης ἐν τῇ λατρείᾳ τοῦ Ἀπόλλωνος, μάλιστα ἐν ταῖς δαφνηφορίαις. [Π.]

Δάφνη. Εἶνε τὸ πρότυπον γένος τῆς οἰκογενείας τῶν Δαφνωδῶν (βλ. λ.), τὸ ὑπὸ Λινναίου κατὰ τὸ λατινικόν *Laurus* ὀνομαζόμενον. Πασιγνώστον ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων εἶνε τὸ μόνον εὐρωπαϊκὸν εἶδος τὸ φύσιμον ἐν ταῖς περὶ τὴν Μεσόγειον χώραις, ἥτοι Δ. ἡ εὐγενὴς ἡ τοῦ Ἀπόλλωνος (*L. nobilis* L., κοινῶς δὲ Δ. ἡ Βαϊά), δένδρον αἰεφυλλόν οὐ αἰ κλάδοι μέχρι τῆς σήμερον εἰσι τὸ σύμβολον τῆς ποιήσεως καὶ τῆς νίκης δι' ὧν στέφονται οἱ ὀπαδοὶ τοῦ Ἀπόλλωνος, οἱ πανειδεῖς νικηταὶ καὶ οἱ βασιλεῖς. Οἱ ἱερεῖς τοῦ Ἀπόλλωνος ἦσαν πάντοτε δαφνηφόροι, οἱ δὲ Θηβαῖοι ἐώρταζον κατ' ἐννεαετηρίδα τὰς λεγομένας δαφνηφορίας εἰς τιμὴν τοῦ Ἀπόλλωνος Ἰσθμίου, καθ' ἃς παῖς

τις (δαφνηφόρος) ἔφερεν εἰς τὸν ναόν τοῦ ξύλον ἐλαίας κεκοσμημένον διὰ δαφνῶν, ἀνθῶν καὶ ταινιῶν· ἐπὶ τοῦ ἄκρου τοῦ ξύλου ἦτο χαλκὴ σφαῖρα, ἐξ ἧς ἐκρέμαντο ἄλλαι μικρότεραι· αὗται δὲ παρίστανον τὸν ἥλιον, τὴν σελήνην καὶ τοὺς ἀστέρας. Ἐνεκα τοῦ ἔθους τοῦ στέφεσθαι διὰ Δ. τοὺς τοῦ κατωτέρου ἀκαδημαϊκοῦ βαθμοῦ λαχόντας ὀνομάσθη *Baccalaureus* ὁ κάτοχος τοῦ βαθμοῦ τούτου (ἰδίως ἐν Γαλλίᾳ «*Baccalaureat*» ὁ βαθμὸς αὐτός). Περί δαφνελαίου βλ. ἄνω τ.λ. Ἔτερον εἶδος Δ. παρεμφερὲς τῷ πρώτῳ εἶνε ἡ Δ. ἡ καναρεία (*L. Canariensis* Webb.) φεομένη ἐν ταῖς ὁμωνύμοις νήσοις. Ὁ Αἰωναῖος ἐχρησιμοποίησε τὴν ἐλληνικὴν ὀνομασίαν Δ. ὅπως σχηματίσῃ καὶ ὀνομάσῃ δι' αὐτῆς ἕτερον γένος ὅλως διάφορον ἀνέκον εἰς τὴν οἰκογένειαν τῶν Θυμελαιωδῶν, ὅπερ ζέον νὰ ὀνομασθῇ ἐν τῇ ἐλληνικῇ Χλωρίδι Δαφνός (βλ. λ.). [Θ.Χ.]

Δάφνη ἀλεξανδρεῖα (Βοτ.). Ἀρχαία ὀνομασία Ῥούσκου τοῦ ὑπογλώσσου (*Ruscus Hypoglossum* L.), θαμνίσκου αἰθαλοῦς τῆς Ἑλλάδος καὶ Ἀνατολῆς ἀναγομένου εἰς τὴν οἰκογένειαν τῶν Σμιλακωδῶν καὶ παράγοντος ἀντὶ φύλλων φυλλοκλάδια ἐν μέσῳ τῶν ὀπίων ὁ καρπός, ἐρυθρός, ἐρεθίνθου τὸ μέγεθος, διδὲ ὁθεόφρατος «ἐπιφυλλόκαρπον» τὸν καλεῖ. Θεραπεύεται συχνὰ διὰ κόσμον μετὰ τοῦ παρεμφεροῦς Ῥ. τοῦ ὑποφύλλου (*R. Hypophyllum* L., χαμαιδάφνη τοῦ Διοσκορίδου). [Θ.Χ.]

Δάφνη. Χωρίον τοῦ δήμου Ναυπάκτου, ἔχον 129 κατ. [Μ.Σ.]

Δάφνη. Βλ. Ἀντιόχεια.

Δαφνησίων (δῆμος) ὑπαγόμενος εἰς τὴν Λοκρίδα, οὗ πρωτεύουσα Λειβανάτες καὶ χωρία Ἅγιος Κωνσταντῖνος, Ἀγναντή, Ἀρκίττα, Ρουλέμιον, Λογγάς, Μελιδόνιον καὶ Ταχταλή. Πληθυσμὸς ἐν ἔλῳ 2180. Ὀνομάσθη ἀπὸ τῆς ἀρχαίας Δαφνίου, ἧτις ἐκεῖτο παρὰ τὴν Εὐβοϊκὴν θάλασσαν καὶ εἶχε λιμένα.

Δαφνέ. Χωρίον τῆς Λακεδαιμόνος τοῦ δήμου Κροκεῶν ἀπέχ. 1 1/2 ὥρ. Β τῆς Λεβέττοδας. Κατ. 730.

Δαφνίον. Θέσις καὶ μονὴ τῆς Ἀττικῆς, καίμην περιῖπου 2 ὥρας ἀπ' Ἀθηνῶν καὶ 1/2 ἀπὸ τοῦ κόλπου τῆς Σαλαμίνος, ἐπὶ τῆς ἑρῆς ἀπ' Ἀθηνῶν εἰς Ἐλευσίνα ἑδού. Ἐπὶ τῆς θέσεως ταύτης τὸ πάλαι ἡγείρετο τὸ Πύθιον, ναὸς τοῦ Ἀπόλλωνος, οὗ λείψανα σώζονται ἐν τῇ νάρθηκι κτλ. τοῦ ναοῦ τῆς μονῆς. Ἡ θέσις διακρίνεται ἐπὶ φυσικῇ καλλονῇ, σχηματίζουσα δίοδον καὶ κοιλάδα μεταξὺ τῶν λόφων τοῦ Αἰγάλεω κοσμουμένην ὑπὸ πεύκων, οὓς κινεῖ ἀκαταπαύστως δροσίζουσα αὖρα, καὶ φημιζομένην διὰ τὸ ψυχρότατον καὶ διαυγέστατον ὕδωρ. Περί τοῦ ὀνόματος Δαφνίου ὑπάρχουσι διάφοροι εἰκασίαι, ὧν ἡ πιθανωτέρα

εἶνε ὅτι σχετίζεται μετὰ τῆς τῶν Ἀπόλλωνι-
 λεῖρας δάφνης. Τὸ δὲ ὄνομα τῆς μονῆς Delfi-
 no ἢ Dalphinet. ὅφ' ὃ ἀναφέρεται τὸ πρῶ-
 τον εἰς λατινικὰς ἐπιγραφὰς τοῦ ΙΓ' αἰῶνος.
 φαίνεται παραφθορὰ τοῦ Δαφνίου ἢ Δαφναίου,
 εἰς τὸ στόμα τῶν Φράγκων. Τότε (1263)
 κατεῖχον τὴν μονὴν οἱ δυτικοὶ μοναχοὶ τοῦ
 τάγματος τῶν Citeaux, ἐξηργάτο δὲ αὕτη ἐκ
 τοῦ ἀρχιεπισκόπου τῶν Ἀθηνῶν καὶ ἐν τῇ
 καὶ ἐνεταφιάζοντο οἱ δοῦλες de la Roche
 τῶν Ἀθηνῶν. Αἱ ἱστορικαὶ εἰδήσεις περὶ τῆς
 μονῆς ὑπὸ τῶν Φράγκων κατεχομένης φθάνουσι
 μέχρι τῇ 1412, φαίνεται δὲ ὅτι μετὰ τὴν
 πτώσιν τῶν Ἀθηνῶν ἀπὸ Μωάμεθ τοῦ Β' ἀπε-
 βέθη πάλιν τοῖς ὀρθοδόξοις. Τῇ 1676 οἱ Spoon
 καὶ Wheeler ἐπισκέφθησαν τὸ Δ. καὶ εὗρον
 τὴν μονὴν σχεδὸν ἐγκαταλειμμένην· εὗρον
 δὲ ἔμεινε μέχρι τοῦ 1770, ὅτε κατέφυγεν
 ἐκεῖ ὁ μητροπολίτης Ἀθηνῶν Βαρθολομαῖος
 ἀπειλούμενος ὑπὸ τῶν Τούρκων. καὶ φαίνεται
 ὅτι δ' αὐτοῦ ἔλαβε πάλιν ἡ μονὴ ἀκμὴν τινα.
 διότι ἀναφέρεται εἰς ἔγγραφα ἡγούμενος τοῦ
 Δ. Παρθένιος τῇ 1788 καὶ 1790 ὡς καλλιερ-
 γήσας τὰ κτήματα τῆς μονῆς. Ἀλλὰ τῇ 1821
 ἐκυριεύθη ὑπὸ τῶν Τούρκων, καθὼς λέ-
 γεται διὰ προδοσίας μοναχοῦ τινος. καὶ ἐπὶ ἡ-
 λω ἡ ἐντελής ἐρήμωσις τῆς μονῆς καὶ με-
 ρικὴ καταστροφὴ τοῦ ναοῦ. Τέλος ἀπὸ τοῦ
 1883-1885 ἡ μονὴ ἐχρησίμωσεν ὡς φρενοκο-
 μεῖον, καὶ τοῦτο συνετέλεσεν ἔτι περισσότερον
 εἰς τὴν καταστροφὴν τῶν ὡραίων τῆς βυζαντι-
 νῆς τέχνης μνημείων τοῦ ναοῦ. Ἐπισκευαὶ
 γινόμεναι τῇ 1888 ἀπέδωκαν μᾶλλον βλα-
 βερὰ καὶ σεισμοί, κατὰ τὴν 10 καὶ 12 Ἰαν.
 1889, ἐξημίωσαν σπουδαίως τὰ ἀπομείναντα
 εἰρηγὰ λείψανα· ἀλλ' ἀπὸ τινος χρόνου καταβάλλ-
 λονται μεγάλαι προσπάθειαι πρὸς διάσωσιν
 καὶ νέαν ἐπισκευὴν αὐτῶν. — Ὁ ναὸς τῆς
 μονῆς Δ. εἶνε ἔργον τοῦ Ι' περιπου αἰῶνος,
 εἶνε δὲ ἐν τῶν διαπρεπεστάτων μνημείων τῆς
 βυζαντινῆς τέχνης ἐν Ἑλλάδι. Ἰδιαίτερον
 ἀξίαν ἔχουσι τὰ μωσαϊκά, πρὸ πάντων τὰ ἐν
 τῇ θύλῃ (Ἰησοῦς παντοκράτωρ). Ἱστορίαν
 καὶ περιγραφὴν λεπτομερεῖ τῆς μονῆς καὶ τοῦ
 ναοῦ ἐξέδωκεν ὁ Γ. Δαμπάκης ἐν τῇ βιβλίῳ
 Χριστιανικῇ ἀρχαιολογίᾳ τῆς μονῆς Δαφνίου
 (Ἀθῆναι, 1889), ἐν ᾧ ἀναφέρονται καὶ τὰ ἔργα
 ἱστῶν ἄλλων γραφάντων περὶ τοῦ Δ. [Λ.Μ.]

Δάφνης. Ἦρωσι τῶν βουκόλων, ὃ εὐρετὴς
 τοῦ βουκολικοῦ ὅσματος, υἱὸς ἢ ἐρώμενος τοῦ
 Ἠρμοῦ· τὸ ὄνομα ἔλαβεν ἀπὸ τῆς δάφνης ἐκ τοῦ
 τοῦ δαφνώδους ἐν ᾗ ἢ γεννᾷται, αὐτὸν Νύμφη τὸν
 ἐξεῖληκεν, ἢ ἀπὸ τοῦ ἀσιερωμένου ταῖς Νύμφαις
 ἐφθώνας, ὅπου ἐτέχθη. Ἦτο κάλλιστος τὴν
 μερὴν καὶ δεξιῶς ἐσφριζε μέλη διὰ τῆς σύριγ-
 γος ἀποσεύγων δὲ τὴν πρὸς τοὺς ἀνθρώπους
 ἀναστροφὴν ἐδουλέει χειμῶνος καὶ θέρους κατὰ
 τὴν Αἴτην τὰς βούας αὐτοῦ. ἀδελφὰς οὖσας τῶν
 βοῶν τοῦ Ἠλίου. Τοῦτου ἐρασθεῖσα ἡ Νύμφη

Ἐχεναῖς παρήγγειλε νὰ μὴ πλησιάσῃ ἄλλῃ
 γυναικί, ἀπειλήσασα αὐτῇ τύφλωσιν ἂν παραβῇ
 τὴν παραγγελίαν. Ἀλλὰ μετὰ τινα χρόνον
 μία τῶν ἐν Σικελίᾳ βασιλοπαίδων ἐρασθεῖσα
 αὐτοῦ τὸν ἐμέθυσε καὶ ἐξεπλήρωσε τὴν ἐπι-
 θυμίαν της. Ὅθεν τυφλωθεὶς ὁ Δ. διὰ τὴν
 πρὸς τὴν Νύμφην ἀπιστίαν ἐθρήνη· τὸ πάθος
 αὐτοῦ διὰ τῶν βουκολικῶν μελῶν, ἅτινα πρῶ-
 τος ἐπανόησεν. Οὕτως ἀφηγοῦνται τὸν μῦθον
 ὁ Παρθένιος καὶ ὁ Ἀλιανός· πολλοὶ δὲ πα-
 ραλλαγαὶ αὐτοῦ εὗρονται παρὰ Θεοκρίτῳ, τοῖς
 σχολιασταῖς αὐτοῦ καὶ τοῖς σχολιασταῖς τοῦ
 Βιργιλίου. Κατὰ ταύτας ὁ Δ. κατατροχόμενος
 ἐξ ἀτυχοῦς ἔρωτος ἐθρήνη· τὰ πάθη του, καὶ
 ἐκρήμνισεν ἑαυτὸν ἀπὸ τινος βράχου ἢ εἰς
 βράχον, μετεμορφώθη. Τὸ πρῶτον εἰδύλλιον
 τοῦ Θεοκρίτου περιλαμβάνει ὧδὴν ἐκτραγω-
 δοῦσαν τὰ ἔληγ τοῦ Δ. Βλ. K. F. Hermann,
 Disputatio de Daphnidi Theocriti, Göt-
 tingen. 1853. — L. Bachelin, La légende
 de Daphnis ἐν Εἰκοσιπενταετηρίδι ἑλλ. φιλ.
 Συλλόγου Κων/πόλεως 1888 σ. 63 κέ [Π.]

Δαφνοειδὲς (B o t.). Οὕτω δέον νὰ
 ὀνομάσωμεν τὸ γένος Daphne τοῦ Λινναίου,
 τὰ ἀνήκον εἰς τὴν οἰκογένειαν τῶν Θυμειαιω-
 δῶν. Εἰσὶ φυτὰ θηλητῆρια τῆς Εὐκρατοῦ ζώ-
 νης, πάντα θάμνοι ἢ θαμνίσκοι. Τὰ γνωστότερα
 εἶδη τῆς Εὐρώπης τὰ καὶ ἐν Ἑλλάδι φυόμενα
 εἰσὶ Δ. τὸ μεζέρειον (D. Mezereum L.,
 γερμ. Seidelbast), εὖ ὁ ἰσχυρὸς φλοιὸς δρι-
 μὺς καὶ ἐνισχυτὸν ἐν χρήσει ὡς ἐκδάριον· Δ. ἡ
 χαμαιδάφνη (D. Laureola L., πιθανῶς τὸ
 κατ' ἐξοχὴν Δ α φ ν ο ε ἰ δ ἔς τοῦ Διοσκορί-
 δου)· Δ. τὸ κνίδιον (D. Gnidium L., κοι-
 νῶς χολοκοῦκι ἐν Εὐβοίᾳ)· καὶ Δ. ἡ χαμελαῖα
 (D. oleoides Schreb., κοινῶς χαμολητὰ ἢ
 λυκόλουρα), κοινότατος θαμνίσκος τῶν ὑψηλῶν
 ὁρέων τῆς Ἑλλάδος, εὖ ποιοῦσι χρῆσιν πρὸς
 βαφήν. [Θ.Χ.]

Δαφνοκέρασος (B o t.) εἶνε Πρού-
 μνη ἢ Δ (Prunus Laurocerasus L., γερμ.
 Kirschlorbeer), θάμνος ἀειθαλὴς παρὰ τὸν
 Εὐεῖνον Πόντον φυόμενος, ἐνέχων ἴδιον θηλη-
 τῆριον στοιχείον ὅπερ φαρμακευτικόν· Ἐν
 Τραπεζοῦντι ὀνομάζεται κοινῶς Ῥοδάφνη, αἱ
 δὲ βραγοειδεῖς καρποὶ αὐτῆς, οὓς τρώγουσι,
 Ῥοδάφνη. Θεραπεύεται συχνὰ ἐν παραδείσοις
 διὰ κόσμον. [Θ.Χ.]

— Ἐν ἱατρικῇ χρήσει παρ' ἡμῖν εἶναι τὸ ἀ-
 π ό σ τ α γ μ α ἢ ὕ δ ω ρ τῆς δαφνοκέρασου Α-
 qua Laurocerasi ἐκ τῶν φύλλων σκευαζέμε-
 νον, διαυγές, πικρὸν καὶ ἀπόζον ὕδρoκiαν.δξέος.
 Σκεῦασμα ἄπιστον. Δίδεται ἀπὸ 1—3 δρ. δι'
 ἡμέρας πρὸς βήχας, καρδιαλγίας, ἐμέτους κλ.
 Μία δραχμὴ ἀγαθὸ ὕδ. δαφνοκέρασου ὑπολογί-
 ζεται ὡς ἰσοδυναμοῦσα πρὸς 1 2/3 σταγόνας
 ὕδρoκiανικoῦ δξέος ἱατρικοῦ. [Β.Π.]

Δαφνώδη (B o t.), οἰκογένεια ἀπετά-
 λων Δικοτυληδόνων φυτῶν (Laurineae ἢ

Lauraceae) ἢ: τὸ πρότυπον γένος ἡ δάφνη (*Laurus L.*, βλ. ἄνωτ.). Χαρακτηριστικά εἶναι τὸ περιγόνιον καλυμμοειδές συνειστώσ ἐκ δύο σπονδυλωμάτων διφύλων ἢ τριφύλων, στήμονας κατὰ 2—5 σπονδυλωμάτα ἀνὰ 9 συνήθως εἰς ἕκαστον ἔνθος, ἀνθῆρας διαρρηγνυμένους διὰ 2—1 βελιδίων, ὠθήκη μόνωχωρον καὶ μόνωσπερμον, καρπὸν ῥάχη ἢ θρύπην. Φυτὰ ξυλωδῆ καὶ ἀειθαλῆ μετὰ φύλλων περιγμωροειδῶν καὶ ἡδυσμῶν, περὶ τὰ χίλια εἶδη, πάντα τῶν θερμῶν χωρῶν, ἐξαιρεμένης δάφνης τῆς εὐγενούς. Πολλὰ αὐτῶν παράγουσι σπουδαῖα φαρμακευτικά προϊόντα. Τὰ κυριώτερα γένη εἰσὶ δάφνη (*Laurus*), Περσεία (*Persea*), Σάσσαρον (*Sassafras*), Νέκτανδρον (*Nectandra*), Καρουρά (*Camphora*), Κιννάμωμον (*Cinnamomum*) κτλ. (βλ. τὰς λ.). [Θ.Χ.]

Δαχελή. Ἐπαρχία τοῖς Κάτω Αἰγύπτου, ἔχουσα ἐμβαδὸν 2161 τχμ. καὶ (1882) 588 033 κατ. Ἐκτείνεται Δ τῆς τοῦ Νείλου διακλαδώσεως τῆς Δαμιέτης, ἀπὸ τοῦ Μουῆ ποταμοῦ μέχρι τῆς λίμνης Μενζαλῆς καὶ Α μέχρι τοῦ Σαν ἐλ Χαγάρ ποταμοῦ. Πρῶτὸ εἶναι ἡ Μανσούρα. Εὐροσιώτατὴ εἰς σιτηρά, βάμβακα, ἰνδικόν, καπνὸν καὶ λίνον. [Μ.Σ.]

Δάχελ ἡ Οὐάχ-ἐλ-Δάχλε, δηλ. ἐσωτερικὴ ὁδὸς, ὀνομάζεται ὁδὸς λιβυκῇ, ἀπέχουσα 23 ἡμέρας ΝΔ ἀπὸ τοῦ ἐπὶ τοῦ Νείλου Σιούτ. Ἐχει ἐμβαδὸν 550 τχμ. καὶ 17 000 κατ., ὡς 1500 ἐν τῇ πρωτεύουσὶ Ἐλ Γάσορ. Δὲ λοιποὶ εἰς 10 χωρία. Προϊόντα σίτος, ὄρυζα ἰνδικόν, φοινίκας κτλ. Πολλὰ εἰσέλπια ἀρχαίων αἰγυπτιακῶν οἰκοδομημάτων. [Μ.Σ.]

Δάχλακ (Dah[a]lak, παρὰ τῆς Ἀραβ. Τζάλεγ). Πολύνητον τῆς ἐρυθρῆς θαλάσσης, πλησίον τῆς ἀκτῆς τῆς Ἀθιοπίας, συνιστάμενον ἐξ 100 περίπου χαμηλῶν νησιδίων καὶ βράχων περιεκλινόντων τὴν νῆσον Δάχλακ-ἐλ-Κεβίρ. Αὕτη κεῖται ἀπέναντι τῆς Μασαῦας, ἥτο δὲ ἄλλοτε πολυάνθρωπος· νῦν δὲ ὁ πληθυσμὸς ὅλου τοῦ πολυνήσου ἀνέρχεται εἰς 1500. Ἀλιεῖα μαργαριτῶν. [Μ.Σ.]

Δάχνα ἡ Δέχνα, δηλ. ἡ ἐρυθρά, ὀνομάζεται ἀμώδης ἐρημος τῆς ἐσωτερικῆς Ἀραβίας, μετὰ τοῦ Ἰεμέν, Ἀθραμάου καὶ Ὀμάν. Ἐχει ἐμβαδὸν 132 000 τχμ. [Μ.Σ.]

Δαχομένη. Νιγηρικὸν βασίλειον, Β τῆς ἀκτῆς τῶν Δούλων ἐν τῇ Ἀνω Γουινέα, συνορεύον Δ πρὸς τὴν χώραν Εὔη καὶ Α πρὸς τὴν Ὀπάρα ποτ. καὶ τὴν Ἰόρροβα. Ἐμβαδ. κτλ., καὶ ἐκτεινόμενον Β μέχρις 8° Β μῆκος. Ἐμβαδὸν ἔχει περίπου 10400 τχμ. καὶ κατ. 180 000. Ἡ χώρα εἶναι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐπίπεδος καὶ εὐφοριώτατη, εὐδοκίμοσι δ' ἐν αὐτῇ ἅπαντα τὰ προϊόντα τῆς θερμῆς ζώνης. Οἱ κάτοικοι ἀνήκουσιν εἰς δύο διακεκριμένους φυλάς, ὧν ἡ κρατοῦσα εἶναι ἐν γένει ὕψηλόν ἀναστῆ-

ματος καὶ πολλάκις ὠρσία, ἡ δὲ ἄλλη ἀσχημοτάτη. Ἡ πρώτη διορίζεται Φών ἢ Φαβιν, οὕτω δὲ καὶ ἡ γλῶσσα αὐτῆς. Τὸ ἐμπόριον μετὰ τὴν Εὐρωπαϊκὴν συνίσταται κυρίως εἰς τὸ τοῦ φοινικελαίου. Ὁ βασιλεὺς ἐξασκᾷ ἀπολυταρχίαν ἐπὶ τὸν λαόν, ὅστις βυθισμένος ἀκόμη εἰς εἰδωλολατρείαν εὐρίσκεται ἀπέναντι αὐτοῦ εἰς τὴν θέσιν Δούλων, καίτοι μόνον τὰ δύο τρίτα αὐτοῦ εἶναι τῷ ἐντὶ Δούλοι (αἰχμάλωτοι κτλ.). Ἐχει δὲ φυλακὴν 5000 ἀμαζόνων ἀνδρειοτάτων. Εἰς πολιτικὰς ὁρησκευτικὰς ἐφορτὰς ἐκτελοῦνται ἀγριώταται ἀνθρωποθυσίαι, αἵτινες κατέστησαν τὴν Δ. γνωστὴν εἰς τὸν πεπολιτισμένον κόσμον. Ζωὴ καὶ θάνατος ἕκαστου ὑπάρχου εἶναι εἰς διάθεσιν τοῦ βασιλέως. Πρωτεύουσα εἶναι ἡ Ἀδωμένη (βλ. λ.). Περίπου 10 χμ. ἀπὸ ταύτης κεῖται ἡ ἱερὰ πόλις Κανχάμιν (10 000 κατ.). Ἄλλη πόλις τοῦ Δ. εἶναι ἡ Ἀλάδβα (περ. 18 000 κατ.). Ν τῆς Ἀδωμένης κεῖται τὸ Βαΐδαχ (ἐσφαλμένως Βυδᾶχ), μεγάλη κωμόπολις καὶ ἐπίνειον μετὰ περ. 25 000 κατ., ὅπου εὐρίσκεται ἀγγλικὸν φρουρίον καὶ διατηρεῖται κυρίως τὸ ἐμπόριον τοῦ Δ. Μέχρις ἐσθάτων ἦτο κέντρον τῆς δουλεμπορίας· αὕτη ἤμαζε καὶ ἐν τῷ 56 χμ. ἀπὸ Βαΐδαχ κειμένῳ Πέρτο-Νότο, ὡς καὶ ἐν τῷ Δ τούτου κειμένῳ Πόπο, οὗ οἱ 5 000 κάτοικοι εἶναι κάλλιστοι μεταλλουργοί. [Μ.Σ.]

Δάχσταϊν (Dachstein). Ἡ ὕψηλότης κορυφῇ τῆς ὀμωνύμου δροσουτάδος τῶν Αὐστριακῶν Ἀλπεων, ὕψους 2996 μ. ὑπὲρ τὴν θάλασσαν, 55 χμ. ΝΔ τοῦ Σαλτσβούργου εἰς τὰ σύνορα τῆς Ἀνω Αὐστρίας, Σαλτσβούργου καὶ Στυρίας. Ἡ συστάς καταλαμβάνει ἐμβαδὸν 800 τχμ. Τὸ ΒΑ μέρος αὐτῆς σχηματίζουν τὰ ὄρη τοῦ Γόξου ἢ Στοῦλ (2454 μ.), τὸ ΝΔ ἢ ἄλλοις τὸ Ρόσβραντ (1768 μ.). ΝΑ ἐκτείνεται τὸ Γρίμμιγγ μέχρι τοῦ ποταμοῦ Ἐνς, πρὸς Β δὲ τὸ ὀροπέδιον τοῦ Κέππιν μέχρι τοῦ ποταμοῦ Τράουν. Μεταξὺ τῶν διακλαδώσεων τούτων κεῖται τὸ κυρίως Δάχσταϊν, σχηματίζον ὀρθογώνιον 30 χμ. μήκους καὶ 15 χμ. πλάτους, οὗ τὰ ἄκρα σχεδὸν παντοῦ ἀπὸτομα. Ἡ κορυφὴ κεῖται πρὸς τὸ Ν μέρος. [Μ.Σ.]

Δέακ (Φραγκίσκος). Διαπρεπὴς Οὐγγρὸς πολιτικὸς ἀνὴρ, γενν. τῷ 1803 ἐν Σόϊτότ τοῦ κομητᾶτου Σάλα. Ἐσπούδατε τὴν νομικὴν ἐν Ῥάδ καὶ ταχέως ἐξετιμῆθη ὡς ἐκ τῆς μορφώσεώς του καὶ τῆς ῥητορικῆς δεινότητος τόσον, ὥστε ἤδη τῷ 1832 ἐξελέχθη μέλος τῆς βουλῆς, καὶ μόλις τριανταετῆς ἐγένετο ἀρχηγὸς τῆς ἐλευθερόφρονος ἀντιπολιτεύσεως. Ἐν τῶν κυρίων μελημάτων τοῦ Δ. καὶ τῆς μερίδος τοῦ ἦτο ἡ κατάργησις τῆς ἀυτοκρατορίας τῶν Οὐγγρων εὐγενῶν. Ἀλλὰ τὸ σχέδιον τοῦτο εὔρε μεγάλην ἀντίστασιν, ἥτις παρεκίνησε τὸν Δ. τῷ 1848 νὰ μὴ ἐκτεθῇ εἰς ἐκλογὰς καὶ νὰ ἀποσυρῇ ἐπὶ τινα ἔτη τῆς ἐνεργοῦ πολιτικῆς.

τὰ συμβάντα τοῦ 1818 ἐκάλεσαν αὐτὸν πάλιν εἰς τὴν βουλὴν, μέλις δὲ ἀφικθέντι εἰς Πρεσβυτερεῖον προσηγγέθη αὐτῷ τὸ ὑπουργεῖον τῆς Δικαιοσύνης. Ὅτε δὲ αἱ πρὸς εἰρηνικὴν λύσιν τῶν πρὸς τὴν Αὐστρίαν διενέξεων προσπάθειαι τοῦ ἀπέτυχον, παρητήθη. Τῷ 1852 μετῴκησεν εἰς Βουδαπέστην ὅπου ὁ οἶκος τοῦ ἐγένετο κέντρον τῶν κύκλων ἐκείνων οἵτινες ἠλπίζον συνταγματικὴν ἐλευθερίαν τῆς Οὐγγαρίας. Εἰς τὴν τῷ 1860 ἀνασυσταθεῖσαν διήταν εἰσῆλθεν ὁ Δ. ὡς ἀντιπρόσωπος τῆς Βουδαπέστης, καὶ διετήρησε τὴν αὐτὴν προσηγορίαν ταύτην μέχρι τοῦ θανάτου τοῦ. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν δὲν ἐπιτεύχθησαν οἱ παλαιοὶ πόθοι τῆς μερίδος τοῦ Δ. Ἀλλὰ τῷ 18 ὃ τὰ πράγματα ἐλάβον ἄλλην τροπὴν. Ὁ αὐτοκράτωρ συνεκάλεσε τὴν οὐγγρ. βουλὴν διὰ τὴν 1η Δεκ. ἵνα σπεύσῃ ὡς βασιλεὺς τῆς Οὐγγαρίας, καὶ ἐκήρυξε προσωπικῶς τὴν ἐνάρξιν τῶν ἐργασιῶν αὐτῆς, αἵτινες διεκόπησαν διὰ τοῦ μετὰ τῆς Πρωσίας πολέμου τοῦ 1866 καὶ ἐπανελήθησαν τῇ 19 Νοεμβρίου (v.). Ὁ Δ. καὶ ἡ μερίς τοῦ ἐπέμειναν εἰς τὸ πρόγραμμά των καὶ ἀπέκρουσαν τὰς διὰ τῆς ἀτυχοῦς ἐκδόσεως τοῦ πολέμου αὐθιγείας εἰς ἄκρον ἀπαιτήσεις τῆς ἀντιπολιτεύσεως, τέλος δὲ τὴν 18 (v) Φεβρ. 1867 ἐκηρυχθῆ δι' αὐτοκρατορικῷ διατάγματος ἡ ἐσωτερικὴ ἀυτονομία τῆς Οὐγγαρίας, καὶ ἡ στέφης τοῦ αὐτοκράτορος ὡς βασιλέως τῆς Οὐγγαρίας ἐωρτάσθη τῇ 8 Ἰουνίου (v) μεγαλοπρεπέστατα. Τὸ ἔργον τοῦ Δ. ἦτο τετελειωμένον καὶ ὁ μετρίορων ἀνὴρ δὲν ἐξήτησεν ἄλλην δόξαν. Παρέχων προθύμως τὴν πολυτιμὴν συμβουλὴν του, ζητούμενην εἰς ἅπαντα τὰ σπουδαῖα ζητήματα τῆς πολιτείας, ἐφρόντισε πάντοτε διὰ τὴν ἀληθὴ πρόδοον τῆς πατρίδος του. Ἀπέθ. τῇ 28 (v) Ἰαν. 1876 ἐν Βουδαπέστη, καὶ ἐθρηγγήθη ὑπὸ τῶν συμπατριωτῶν του ὡς εἰς τῶν σοφωτάτων τοῦ ἔθνους. [Ἐγ.]

Δεσφάνα. Κωμόπολις τοῦ οὐγγρ. κομητάτου Τίλνυας-Κουμνίας-Σόλον, ἔχουσα (1880) 10.184 κατ. τοὺς πλείστους Μαγγάρους κτηνοτρόφους. [Μ.Σ.]

Δεσνάγαρι (Devanāgarī) καλεῖται παρ' Ἰνδοῖς ἡ κοινότερα καταστάς ἀλφάβητος, δι' ἧς συνήθως γράσσεται ἡ τε σανσκριτικὴ γλῶσσα καὶ πολλαὶ τῶν νεωτέρων διαλέκτων τῆς Ἰνδικῆς. [Κερ.]

Δεδώρα (=Μέλισσα). Ἰουδαία προφήτις καὶ ἡρώς τῆς περιόδου τῶν Γριτών. Κατ' οἶκον ἐπὶ τοῦ ὄρους Ἐφραθά, μετὰ Βαυθλ καὶ Ραμὰ ὅπου ὑπὸ τὸν ἐξ αὐτῆς κληθέντα Δ. φοινίκαι ἔκρινε τὸν λαόν. Ἀθροίσαντα στρατεύματα ἐν ταῖς φυλαῖς Νεφθυλσίμ, καὶ Ζαβουλὼν ἐξῆλθεν αὐτὴ πρὸς ἀπολύτρωσιν τῆς πατρίδος ἀπὸ τῆς 20ετούς ἡτῆς πίεσεως τοῦ βασιλείου τῶν Χαναναίων Ἰαβεέν, οὗ ὁ στρατηγὸς Σισάρα ἡττηθεὶς πρὸ τοῦ Θεδώρ, ἐφονεύθη φεύγων ὑπὸ γυναικός. Ἡ νίκη αὕτη

ἐπὶνέγκεν εἰς τοὺς Ἰσραηλίτας 40ετὴν ἡσυχίαν.

Δέβεντερ (Deventer ἢ Demter). Πλουσία πόλις τῆς ὀλλανδ. ἐπαρχίας Ἄννι Ὑσσαλ ἐπὶ τῶν συνόρων τῆς Γελδερλάνδης, σταθμὸς σιδηροδρόμου. Κεῖται ἐπὶ τοῦ Ὑσσαλ καὶ ἔχει (1880) 22.063 κατ. Μεταξὺ τῶν κτιρίων προεξέχοντες ἡ μητρόπολις, τὸ δημαρχεῖον κλ. ἔχει δὲ ἡ πόλις γυμνάσιον, λύκειον, βιομηχανικὰ σχολεῖα, ἀστεροσκοπεῖον, ἐταιρίαν τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν κτλ. Ἡ βιομηχανία ταπήτων, σιδήρου, ὑφανμάτων εἶναι σημαντικὴ, ὡς καὶ τὸ ἐμπόριον σιτητῶν, κτηνῶν, λίνου καὶ ἐν γένει προϊόντων τῆς γεωργίας. [Μ.Σ.]

Δεδίλλ (Sainte-Claire Deville, 1814-1874). Γάλλος χημικὸς εὐδὼν τὸ ἄμεινον θεῖον. Ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Henri Etienne St.-Claire D., 1818-1881, εἰργάσθη κατ' ὑποκρίσιν τοῦ Ναπολέοντος Ι' ἐπὶ τοῦ Ἀργιλίου καὶ θεωρεῖται ὡς ὁ ἰδρυτὴς τῆς βιομηχ. τοῦ μετάλλου τούτου. [Ο.Δ.Ρ.]

Δέβλα. Χωρ. τοῦ διαμερ. Καστορίας τῆς Μακεδονίας, ἐν τῇ μουδριλιῷ Χρυσίστης. ἔχει 250 κατ. χριστιανούς. [Μ.Σ.]

Δεδόλ. Ποταμὸς τῆς Μακεδονίας (ἀρχ. Ἐορδαϊκός) πηγάζων ἐκ τῶν δυτικῶν κλιτύων τοῦ ὄρους Βερνούντος (Βίτσι) καὶ ἐνσώμενος μεθ' ἑτέρου κλάδου καταρρομένου ἐκ τῶν ΒΑ κλιτύων τοῦ ὄρους Γρίμου ἀνωθεν τοῦ χωρίου Νικολίτσας καὶ Δάροδος σχηματίζει τὰς λίμνας Σδερίνης καὶ Μαλίνης καὶ συμβάλλει ἀρκετικῶς τοῦ Βερατίου εἰς τὴν ἀπὸ τοῦ Γράμμου πηγάζοντα ποταμὸν Ἀψον (Βερατινόν).

Δέδον ἢ Δεδόνος χάρις (Devon ἢ Devonshire). Κομητεία τῆς ΝΔ Ἀγγλίας μετὰ τῆς θαλάσσης (Β καὶ Ν), Σάμμερσετ καὶ Δάρτσετ (Δ) καὶ Κορνουαλίας (Δ). ἔχει ἐμβαδὸν 6698 τετρ. καὶ ἀποτελεῖται κατὰ τὸ πλεῖστον ὑπὸ τοῦ ὑψηλοτέρου μέρους τῆς Δεδονίου λεγόμενης ὄρεσυστάδος. Ἡ Ν ἀκτὴ ἔχει πλείστους καλοὺς λιμένας καὶ εἶνε εὐφρονωτάτη. Οἱ ἐν αὐτῇ ποταμοὶ Τάμερ, Τάδου, Πλόμ, Δάρτ. Ἐξ κλ. ἐκβάλλουσιν εἰς τὴν πορθμὲν τῆς Μάγχης, οἱ δὲ Τάδου, Τόρριτε καὶ Πάρρετ εἰς τὴν κόλπον τοῦ Βοιστολ. Τὰ ἔρη ἐνέχουσι κασίτερον, χαλκόν, σίδηρον, μαγγάνιον, μολυβδον, ἄργυρον, λιθάνθρακας, σχιστολίθον. Ἰδίως δὲ ἀργίλον ἐξάγειτον, ἡ δὲ βιομηχανία συνίσταται κυρίως εἰς σιδηρουργίαν καὶ ναυπηγίαν. Πρωτεύοντα εἶνε τὰ Ῥέστερ. [Μ.Σ.]

Δεδόνιος διάπλασις Ἡ τρίτη καὶ τελευταία τῶν εἰς τὴν μεταδαικὴν περίδον τοῦ Β' αἰῶνος τῆς ἱστορίας τῆς διαπλάσεως τοῦ ἡμετέρου πλανήτου ἀνηκουσῶν γεωλογικῶν μεταπλάσεων (βλ. Γεωλογικαὶ αἰῶνες κτλ.), ἐπομένη τῇ Σιλουρίῳ διαπλάσει, ἡγουμένη δὲ τῆς Κούλης. Τὰ στρώματα αὐτῆς ἔχουσιν ἐνισχυτὸν πάχος μέχρι 3000 μ., ἀποτελοῦνται

δὲ κατωτάτῳ μὲν κατὰ τὸ πλεῖστον ἐξ ἄμμο-
λίθων καὶ χαλαζίου, ἀνωτέρω δὲ ἐξ ἄσβεστο-
λίθων καὶ σχιστολίθων. Τὰ ἔρυκτά φυτὰ τῆς
Δ. διαπλάσεως (λεπιδόδενδρα, καλαμοειδῆ,
πτέριδες) ἐμοιάζουν καθόλου πρὸς τὰ τῆς
λιθανθρακοφόρου, ὧν εἰσιν οἱ πρόδρομοι. Ἐκ
δὲ τῶν ζώων εὐρηνται: πᾶμπολλα κοράλλια
(ἐν οἷς καὶ τὸ χαρακτηριστικὸν *Calceola*),
κρινοειδῆ, βραχιονόποδα, κεφαλόποδα (ἐν οἷς
οἱ χαρακτηριστικοὶ γωνιαίται) κτλ., τέλος
τριλοβίται. Εἰς τὴν Δ. διάπλασιν ἀνήκουσι
πλεῖστα στρώματα ἐν τῇ κεντρικῇ Εὐρώπῃ,
ἐπὶ δ' ἐν Ῥωσίᾳ, Ἀγγλίᾳ, Β' Ἀμερικῇ κτλ.,
ὅπου ἀντὶ τῶν ἀνωτέρω μνημονευθέντων ζώων
εὐρηνται μένον ἔχθους.

Δέβονπορτ (Devonport). Ὀχυρωμένη
πόλις τῆς ἀγγλ. κομητείας Δέβον, πλησίον
τῆς Πλυμοῦθς, κεκλιμένη ἐπὶ τῶν ἐκβολῶν τοῦ
Τάμερ εἰς τὴν κόλπον τῆς Πλυμοῦθς. Τὸ ὄχυ-
ρωμα Mount-Vise καὶ δυο προπύργια προ-
στατεύουσιν αὐτὴν κατὰ προσβολῶν ἐκ τῆς
θαλάσσης. Τὸ Δ. εἶνε ἐν τῶν σπουδαιότερων
νεωρίων τῆς Ἀγγλίας. καὶ ἔχει μέγιστον ναυ-
πηγεῖον. Κἀτ. (1881) 48 745 [Μ.Σ.]

Δεδρετσίν (Debreczin). Μία τῶν με-
γαλειτέρων καὶ πολυανθρωποτέρων πόλεων
τῆς Οὐγγαρίας. ἐν τῷ κομητᾷ Hajduken,
ἐπὶ τοῦ σιδηροδ. τοῦ Τασίου. Ἡ πόλις ἔχει
ἐκτασιν 1012 τ.μ., περιβάλλεται δὲ ὑπὸ προα-
στειῶν μεθ' ὧν συνδέεται διὰ λιθοστρώτων
ὁδῶν. Ἰ] χει μεγαλοπρεπὴ ναὺν τῶν διαμαρτυ-
ρομένων μετὰ δυο ὑψηλῶν κωδωνοστασιῶν,
ὠραῖον θεμαρχεῖον, θέατρον καὶ ἄλλα κτίρια.
Κολλέγιον (διὰ θεολόγους καὶ νομικοὺς), τὸ
ἀρχαιότατον (1581) καὶ ἀκμαίετατον τῶν ἐν
Οὐγγαρίᾳ κτλ. Κἀτ. (1880) 51 122, πάντες σχε-
δὸν διαμαρτυρούμενοι, καταγωγῆς μαγυαρικῆς,
ἰδιαζόντως εὐδοκίμοι οὖντες εἰς τὴν βιομηχανίαν
(ὕφασματα, δέρματα, μηλῶται· περιώνυμα δὲ
εἶναι τὰ ἐκ πηλοῦ δοχεῖα καπνοσυρίγγων ἐξα-
γόμενα πανταχῶς). Ἀπὸ τοῦ 1893 ἡ Δ. εἶναι
ἐλευθέρη βασιλικὴ πόλις. [Ε.γ.]

Δεδρεν (Λουδ. Devrient). Ὁ περιφη-
μότερος μετὰ τῶν νεωτέρων Γερμανῶν ἡθο-
ποιῶν, γενν. 1784 ἐν Βερολίνῳ, ὅπου καὶ ἀπέθ.
1832. Ἀποτελὼν κατ' ἀρχὰς μέλος πλανο-
δίων θιάσων, παρέστησεν ἀπὸ τοῦ 1805 διαρκῶς
ἐν Δέσσαν, Βρεσλαύᾳ καὶ τέλος ἐν Βε-
ρολίῳ ἀπὸ τοῦ 1815. ὅπου ὁ βίος του ὑπῆρξε
διαρκῆς θρίαμβος. Ὁ Δ. ὑπῆρχε θαυμάσιος ἐν
τῇ παραστάσει τῶν χαρακτήρων, παραουρέμε-
νος ἐξ ἐμπνεύσεως πέρα τῶν διαγεγραμμένων
ἐν τοῖς δραματικαῖς ἔργοις χαρακτηρισμῶν τῶν
προσώπων καὶ συμπληρῶν αὐτοὺς θαυμασίως.
Ἀνεδείχθη μέγας ἐν τε τῷ ἄκρῳ τραγικῷ
καὶ τῷ ἄκρῳ κωμικῷ. Ὑπεβύθη μετ' ὅπα-
μίλλου τεγνῆς τὰ πρόσωπα Σάβλων, Λῆρ,
Ριγάρδου Ι', Φαλσάφου, Φράντς Μῶρ καὶ
πᾶμπολλα ἐπὶ ἐν πολλοῖς καὶ ποικίλοις δρά-

μασι. — Διακεκριμένοι ἡθοποιοὶ ὑπῆρξαν καὶ οἱ
ἀδελφοὶ Κάρολος (1797—1872) καὶ Φίλιππος
(1801—77) Δ., ἀνεψιοὶ τοῦ Λουδοβίκου.

Δέγγενδορφ (Deggendorf). Πόλις
τῆς βαυαρικῆς διοικήσεως Κάτω Βαυαρίας,
ἀριστερόθεν ἐπὶ τοῦ Δουνάβιου, 48 χμ. ΒΔ
τοῦ Πάσσαου, εἰς τοὺς πρόποδας ὁρέων τοῦ
Βαυαρικοῦ Δρυμεῦ, σταθμὸς σιδηροδρόμου. ἔ-
χει νοσοκομεῖον, ὄρφανοτροφεῖον, φρενοκο-
μεῖον, βιομηχανίαν ὑφασμάτων, ἐμπόριον κτη-
νῶν, ζυλείας κτλ. Κάτοικοι (1885) 6146.

Δέγερ (Ἑρνέστος Deger). Γερμανὸς
ζωγράφος γενν. τῷ 1809 ἐν Βόκενεμ, σπου-
δάσας ἐν Βερολίνῳ καὶ Δυσσελδέρφῃ, ὅπου καὶ
ἐδίδασκε ἀπὸ τοῦ 1869. Διεκρίθη ἐν τῇ ἐκ-
κλησιαστικῇ ζωγραφικῇ, ἔγραψε δὲ πλὴν ἄλλων
καὶ τὸς θαυμασίας τοιογραφίας τοῦ ἐν Ῥε-
μάγεν τῷ ἐπὶ τοῦ Ῥήνου ἀνιδρυέντος ναοῦ
τοῦ ἁγ. Apollinaris (μετὰ τοῦ Ἱερεμᾶ καὶ
τῶν Καρόλου καὶ Ἀνδρέου Μύλλερ). Ἀπέ-
θανε τῷ 1885 ἐν Δυσσελδέρφῃ.

Δεγλέ. Χωρίον τοῦ δήμου Πέτρας τῆς
ἐπαρχίας Λεδαδίας, ἔχον 82 κατ. [Μ.Σ.]

Δε Γουβερνάτις (Ἀγγέλως κόμης
De Gubernatis). Πολυγραφώτατος Ἰταλὸς
συγγραφεὺς καὶ δημοσιογράφος. Γενν. τῷ 1810
ἐν Τερινῷ ἐσπούδασε ἐνταῦθα φιλοσοφίαν, ἐν
Βερολίνῳ δὲ τὴν στανκριτικὴν καὶ συγκριτικὴν
γλωσσολογίαν. Διετέλεσε καθηγητὴς ἐν Φλω-
ρεντίᾳ (1865). ἀνεμίχθη δὲ ζωηρῶς εἰς τὴν
κοινωνιστικὴν κίνησιν καὶ τὴν πολιτικὴν τῆς
πατρίδος του Ἰδρυσε πλείστας ἐφημερίδας πά-
σας σχεδὸν βραχυβίους γενόμενας. Ἐγραψε
πολλὰ δραματικὰ ἔργα (Il re Nala 1869,
La monte di Catone 1864, Ῥωρύλος Δύ-
γουστύλος 1876 κτλ.), βιογραφικὸν λεξικὸν
τῶν συγχρόνων συγγραφέων (1879—80), ἄλλα
βιογραφικὰ διαφόρων ἀνδρῶν ἔργα κτλ. Τὰ
σπουδαιότατα τῶν ἔργων του εἶναι τὰ ἀνα-
φερόμενα εἰς τὰ ἔθνη τῆς Ἀνατολῆς ἢ τὰς
γλώσσας αὐτῶν. Μικρὰ ἰνδικῇ ἐγκυκλοπαιδεῖα
(1867), Συμβουλαὶ εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν Ἀνα-
τολικῶν γλωσσῶν ἐν Ἰταλίᾳ (Γαλλιστί, 1876),
Μυθολογία τῶν Βεδῶν (1876), Ἐπιστο-
λαὶ περὶ τῆς ἰνδικῆς ἀρχαιολογίας (1881),
Ἱστορία τῆς Ἰνδικῆς Φιλολογίας (1882).
Ἄλλα ἔργα του ἀναφέρονται εἰς τὴν μυθο-
λογίαν καὶ συγκριτικὴν φιλοσοφίαν, ὡς αἱ Συγ-
κριτικαὶ ἱστορίαι τῶν γαμηλίων ἐθνῶν (1871),
τῶν γενεθλίων (1872), τῶν ἐπικηδεῶν
(1873), Μυθολογία τῶν φυτῶν (γαλλ. 1878
— 82), ἔγραψε καὶ τέλος Παγκόσμιον ἱστορίαν
τῆς φιλολογίας κτλ. [Β.Ε.]

Δεγρὰ (degras γαλλ.). Ἀλειμμα τῶν
δερμάτων ἵνε κυρίως γολάκτωμα ἐξ ἐλαικοῦ
ὀξέος ἢ ἰσθουλαίου. [Ο.Α.Ρ.]

Δεδέ-άγατς. Κομμόπολις νέα τῆς Θρά-
κης ἐπὶ τῆς πρὸς τὸ Δίγαλον νοτίου παραλίας

αὐτῆς κειμένη μεταξύ Μάκρης πρὸς Δ καὶ τῶν ἐκδοτῶν τοῦ Ἰδρύου καὶ τῆς Αἴνου πρὸς Α εἰς ἀπόστασιν 30 γμ. ἀμφοτέρωθεν. Ἡ θέσις αὐτῆς ἦτο ἔγνωστος καὶ ἔρημος μέχρι τῆς κατασκευῆς τοῦ σιδηροδρόμου Δεδέ-ἀγάτης—Ἀδριανουπόλεως. Ἐκτοτε ἤρξατο ὁ συνοικισμὸς αὐτῆς ὑπὸ κατοικῶν τῶν πέριξ καὶ πολλῶν ἀλλοδαπῶν πηξάντων ἐν τάχει παραπήγματα, ἅτινα βαθμυδὸν μετεβλήθησαν εἰς οἰκοδομὰς. Ἡ κωμόπολις αὕτη οὕτα ἐκίνησαν τῆς Ἀδριανουπόλεως καὶ τῆς κοιλάδος τοῦ Ἰδρύου αὐξάνει καθ' ἑκάστην. Καίτοι δὲ ἀλιμένος καὶ ἀναπεπταμένη εἰς τοὺς νοτίους ἀνέλους δέχεται πολλὰ ἱστιοφόρα καὶ ἀτιμόλοια. Ἐχει περὶ τὰς 5.000 κατ., τοὺς πλείστους Ἕλληνας. εἶναι δ' ἔθρα μουσεσαρίφου καὶ προξένων τῶν εὐρωπαϊκῶν κρατῶν. Ὁ ἐνταῦθεν ἀρχόμενος σιδηροδρόμος προσεγγίζει εἰς Φερεζίκι, Πεδι-κλή, Σουφλί, Διδυμοτείχην, Κουλελί-Βουργάζ, ὅπου ἐνδύται μετὰ τοῦ σιδηρ. Ἀδριανουπό-λεως-Κωνσταντινουπόλεως.

Δεδέμονη. Χωρίον Ἀρκαδίας τοῦ δή-μου Λυκασούρας ἀπέχ. 2 ὥρ. Α τοῦ Ἰσχυρ. Κάτ. 537.

Δεδέργγανη ἡ Ντεντέ Βεράτ, χωρίον τοῦ δήμου Ἀρμενίου τῆς Λαρίσσης ἀπέχ. 2 ὥρας ἀπὸ Γκερλῆ. Κεῖται ἐπὶ λόφου ἱκανῶς ὕψηλῳ ἐν μέσῳ κραταιᾶς βλαστήσεως ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὁρεινῆς ὄχθης τοῦ Ὀγγηστοῦ. Κάτοικοι 168.

Δεδικασμένον (res judicata) κα-λεῖται νομικῶς κυρίως μὲν τὸ ἀπαξ τελεσι-δικῶς δικασθὲν, οὐσιαστικῶς ὅμως ἡ δύναμις τῆς τελεσιδικίου δικαστικῆς ἀποφάσεως, ἡ μετα-βάλλουσα μὲν τὸ κριθὲν εἰς ἀλήθειαν ἀνεπι-δεκτον ἀμφισβήτησεως (pro veritate acci- pitur), ἀποκλείουσα δὲ τὴν εἰς αὐτὸ ἐπάνο-δον (non bis in idem) καὶ ὑποχρεοῦσα τοὺς διαδίκους εἰς πλήρη ὑποταγὴν εἰς τὴν ἀπό-φασιν. Κατὰ τὸ Ῥ. Δ. ἡ δύναμις αὕτη ὑπῆρ-ξεν ἐν ἀρχῇ μόνον ἀρνητικῇ. ἦτοι δὲν ἐπετρέπετο μόνον εἰς τὸν ἐνάγοντα ἐν τῇ πρώτῃ δίκῃ ἡ ἔγερσις νέας ἀγωγῆς περὶ τοῦ δικασθέντος· ἀμφίβολον δ' ἐστίν, ἂν τὸ Ῥ. Δ. ἀνεγνώρισε καὶ τὴν καλουμένην θετικὴν δύναμιν τοῦ Δ., ἦτοι τὴν καθ' ἣν ἐξετάζεται οὐχὶ ἀπλῶς ἂν ἐξεδόθη ἀπόφασις ἐπὶ ἀγωγῆς ἑμοίας πρὸς τὴν νέαν, ἀλλ' ἂν ἡ ἐκδοθεῖσα ἀπόφασις εἶναι οὐσιαστικῶς ἐναντία πρὸς τὸ διὰ τῆς νέας ἀγωγῆς ζητούμενον, ὅτε ἐπομέ-ως οὐδὲτερος τῶν ἐν τῇ πρώτῃ δίκῃ διαδί-κων δύναται ν' ἀνακινήσῃ τὸ δικασθὲν ζήτημα. Κατὰ τὸ ἰσχύον δίκαιον ἀναστρέφονται τὰ πράγματα, ἦτοι βέβαιον μὲν εἶναι ὅτι ὑπάρ-χει ἡ θετικὴ δύναμις, ἀμφίβολος ὅμως καὶ ἡ ἐξακολούθησις τῆς ἀρνητικῆς καὶ ὁρθη-τέρα ἡ ἀποφατικὴ τοῦ ζητήματος λύσις. Ἰνα δ' ὑπάρξῃ Δ. δὲον νὰ συντρέχωσιν ὡρισμένα στοιχεῖα, ἦτοι 1) Ἀπόφασις τελεσίδι-

κος ἡμεδαποῦ δικαστηρίου ἢ ἀλλοδαποῦ μὲν, ἀλλὰ περιόληθαι τὸν τύπον τῆς ἐκτελέσεως. 2) Ταῦτὸ τῆς προσώπων ἦτοι τὸ Δ. περιορίζεται μόνον μεταξὺ τῶν ἐν τῇ δίκῃ ἐφ' ἧς ἡ ἀπόφασις διαδίκων καὶ τῶν καθολι-κῶν καὶ εἰδικῶν διαδόχων αὐτῶν· τρίτους τὸ Δ. δὲν ὑποχρεῖ, πλὴν εὐχρηστικῶν ἐξαιρέσεων· καὶ 3) Ταῦτὸ τῆς διαφοράς. ἦτοι ταυτότης τοῦ δικαιώματος, τῶν νομικῶν γε-γονότων καὶ τοῦ ἀντικειμένου. Ζήτημα δὲ λίαν ἐπὶμαχον παρ' ἡμῖν, ἰδίᾳ ἐνεκα τῶν ἔθρων 12 τῆς Πολιτ. Δικον. καὶ 12 τῆς Ποιν. Δικον., εἶναι κατὰ πόσον καὶ ὑπὸ τινος συνθήκας ἀπο-τελεῖται Δ. διὰ πολιτικῆς ἀποφάσεως ἐνώπιον ποιν. δικαστηρίου καὶ τινάπλην. Κατὰ τὴν ὁριωτέραν δὲ γνώμην, ὁριζομένην τῷ Κα-θηγητῇ Σ. Παρῆ, τὸ ζήτημα λύεται διὰ τοῦ κρθ. 12 τῆς Πολιτ. Δικον., (προδικαστι-κὸν ζήτημα καὶ ἀρμόδιον δικαστηρίον πρὸς ἀπόφασιν καὶ οὐχὶ ἀπλῆν ἐξέτασιν), τοῦ ἔθρου 12 τῆς Ποινικῆς εἰς ἄλλο ἀφορῶν-τος ζήτημα. [Δ]

Δέες (Dees). Πρωτεύουσα τοῦ κομητάτου Σόλων-Δέδοκα καὶ σταθμὸς σιδηροδρόμου. Κάτ. 691 Μαγυάροι καὶ Ῥωμοῦνοι. Παράκειται μέγα ἀλαιοφυτεῖον (Δέες-Ἀκνα).

Δεζαζέ (Virginie Déjazet) Περίφη-μος Γαλλίς ἡθοποιός, γενν. καὶ ἀποθ. ἐν Πα-ρισίσις (1798—1875). Παρέστηεν ἐν τῷ Gymnase, ἐν τῷ Palais Royal ἐπὶ 12ετίαν, καὶ ἐν τῷ θεάτρῳ Les folies nouvelles, ὅ περ ἔλαβε τότε τὸ ὄνομά της, πάντοτε θριαμβεύ-ουσα καὶ γοητεύουσα τοὺς Παρισίους, θεωρου-μένη δὲ ὡς πρότυπον ἀληθοῦς ἡθοποιού. Ἡ Δ. ἐξείχεν εἰς τὰ Βουδβίλ (βλ. λ.).

Δεζεράνδο (Jos. Marie, Baron De-gerando). Γάλλος φιλόσοφος φημισθεὶς διὰ τὰς φιλανθρωπικὰς ἐνεργείας του. Ἐγενν. τῷ 1772 ἐν Λυών. ἔζητε δ' ἐν Παρισίσις καὶ Γερμανίᾳ, καὶ ἔγραψε φιλοσοφικὰ μὲν ἔργα De la génération des connaissances humaines (1802), Histoire comparée des systèmes de philosophie (1803) κ.λ., φιλανθρωπικὰ δὲ Le visiteur du pauvre (1820), Education des sourds muets de naissance (1827) κ.λ. πλείστα. Ἀπέθ. τῷ 1842, ἀντιπρόεδρος τοῦ Συμβουλίου τοῦ Κράτους.

Δεῦμα. Οἰκοδόμημα ἐν Πειραιεὶ κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους, ὅπου οἱ φορτωταὶ ἐπεδείκνυνον δεῖγματα τῶν φορτίων τῶν εἰς τοὺς ἑμποδούς πρὸς εὐκολίαν τῆς συναλλαγῆς [Π.]

Δεικνολιστά (Ἀρχαιολ.) Παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Λακωνικοῖσι, ἐκαλοῦντο οὕτω μῆμοι περιστῶντες αὐτοσχέδιως, ὅπως κινήσωσι τὸν γέλωτα, σκηνὰς εὐτελεῖς τοῦ καθ' ἡμέραν βίου, ὡς λ.χ. κλοπὴν ὀπωρίων ἡ ξενικοῦ ἱατροῦ ἐπίσκεψιν. Τὸ κωμικὸν ἐπεζήτουν διὰ τῆς χρή-

σεως γυδαίων ἢ ἀσυνήθων λέξεων, πρὸ πάντων ὁμοῦ διὰ γελοίας ἐρχήσεως καὶ σκευῆς. Τοῦ εἶδους τῶν δεικηλιστῶν πολλοὶ ἦσαν αἱ κατὰ τέλους προσηγορίαι. κατὰ τὸν Ἀθηναῖον οἱ μὲν Σικυωνῖσι ὠνομαζον αὐτοὺς φαλλοφόρους, οἱ Ἰταλιῶται φλύακας, οἱ Θηβαῖοι ἐθειλοντάς, ἄλλοι σοριστάς, καὶ ἄλλοι αὐτοκαθ'αὐτοὺς. Τὰ ἀτεχνὰ δὲ παίγνια αὐτῶν ἐδωκαν ἁρμογὴν εἰς τὴν γένεσιν τῆς κωμωδίας. [Π.]

Δείκτης (Indicateur). Ἐργαλείον ἐν τοῖς ἀτμομηχαναῖς δι' οὗ ἐπιτυγχάνεται διάγραμμα παριστῶν τὸ ἔργον τοῦ ἀτμοῦ ἐν τοῖς κυλινδρίοις. μετρεῖται δὲ καὶ τὸ εἰς τοὺς ἐμβολοὺς αὐτῶν μεταδιδόμενον μηχανικὸν ἔργον. Ἦδη ὑπὸ τοῦ Watt χρησιμοποιοῦντο, ἐτελείοποιήθη ἔκτοτε μεγάλως. τὰ μᾶλλον δ' ἐν χρήσει σήμερον εἶδη Δ. εἶναι τὰ τοῦ Richard καὶ Kiedler.

Δεῖλη ἢ Δεῖλην δὲ σημαίνει συνηθέστερον τὸ μεσσίον μετὰ μεσημβρίαν μέρος τῆς ἡμέρας τὸ μετὰ τῶν ἀμέστων μετὰ ταυτὴν ὥρων καὶ τῆς ἐσπέρας, χωρὶς ὅμως νὰ εἶναι ἀκριβῶς ὁρισμένη, οὔτε ἡ ἀρχὴ οὔτε ἡ διάρκειά της Δ., τῆς λέξεως ἐχρυσθε κατὰ τι διαφέρειον πρὸ διαφόρων ἐννοιῶν· παρὰ τοῖς μάλιστα ὑπάρχει καὶ δεῖλη ἔφα. [Δ.Κ.]

Δειλιάς γραψή (Ἀρχαιογρ.). Τὴν δειλίαν ἐν πολέμῳ ἐτιμῶρουν οἱ ἑσπιοὶ νόμοι διὰ τῆς γραψῆς ταύτης ἢν εἰσῆγον εἰς τὸ δικαστήριον οἱ στρατηγοί. Ἐθεωρεῖτο δ' ὡς δειλιάς οὐ μόνον ὁ ἀπὸ βαλὼν ἐν τῇ μάχῃ τὰ ὅπλα καὶ μάλιστα τὴν ἀσπίδα (ἡ ψαπίς), ἀλλὰ καὶ ὁ μὴ προσελθὼν εἰς τὴν ὁρισμένην αὐτῷ τάξιν, ἀλλ' εἰς ἄλλην· διὰ τοῦτο δ' Ἀυσίας γρίνει τὸν Ἀλκιβιάδην ἐνεχόν δειλίᾳς. ὅτι δειλῶν νὰ στρατεύσῃ μετὰ τῶν ἐπλητῶν ἐτάχθη εἰς τοὺς ἵππους. [Π.]

Δειλινάτα. Ἐδρα τοῦ δήμου Δειλινῆ τῶν τῆς Κεφαλληνίας κειμένη κατὰ τοὺς ΝΔ πρόπεδον τοῦ ὅρους Ξεραγιά (ὕψ. 1067 μ.) καὶ ἀπέχουσα ὡρ. 1.45 ΒΑ τοῦ Ἀργαστείου. Κάτοικοι 1996.

Δειλινιτῶν δῆμος τῆς Κεφαλληνίας ἔχων πρωτεύουσαν τὰ Δειλινάτα καὶ πληθυσμὸν ἐν ἔλλω 3,577. Εἰς τοῦτον ὑπάγονται τὰ χωρὶα Δαυγῆτα, Κουρουκλῆτα καὶ Φάρσα.

Δείναρχος. Ὁ ὀψτατος τῶν ἀρχαίων δέκα ῥητέρων, μιμητῆς τῶν ἀρχαιοτέρων καὶ ἰδία τοῦ Δημοσθένους. Ἐγενν. ἐν Κορινθίῳ περὶ τὸ 361 π.Χ., υἱὸς Σωιστράτους, σπουδάζας δ' ἐν Ἀθῆναις συνέτασσε κατ' ἀρχαῖς λόγους δι' ἄλλους, ἐξ ὧν καὶ πολλὰ ἐκέρδιζε. Μετὰ τὴν πεντήτην ἀρχιερέως τοῦ Φιαλκρείως εἰς Δ. ἐξωρίσθη, ὡς ἐπαδὺς ἐκείνου, ἀπῆλθε δὲ τῷ 307 εἰς Χαλκίδα· τῷ δὲ 292 ἐπανῆλθεν εἰς Ἀθῆνας καὶ ἀμύλησεν ὁ ἴδιος ἐναντίον φίλου αὐτοῦ καταχραστοῦντος τὴν περιουσίαν του. Ἐκ τῶν λόγων του, ὧν ἀγνώστους ὁ ἀριθμὸς, γυ-

μινόμενος, κατὰ διαφόρους μαρτυρίας, μετὰ 59 καὶ 400, διετηρήθησαν ἡμῖν τρεῖς μόνον ἀναφερθέντες εἰς τὴν ὑπόθεσιν τοῦ Ἀρπαίου καὶ τῶν χρημάτων αὐτοῦ (βλ. Ἀρπαῖος), ὧν ὁ μεγαλύτερος καὶ σπουδαιότερος εἶναι ὁ κατὰ Δημοσθένους, ὅστις περὶ τῆς ῥητορικῆς τέχνης καὶ τοῦ ἠθικοῦ χαρακτήρος τοῦ Δ. δὲν παρέχει ἐνδείκας μαρτυρίας. Ὑπὲρ τῆς ἀξίας του ὁμοῦ ὡς ῥήτορος συνηγορεῖ τὸ ὅτι οἱ λόγοι του ἐτεχνολογήσαν ὑπὸ τινῶν γραμματικῶν μεταγενεστέρων οἷον Διδύμου τοῦ Ἀλεξανδρέως, Ἡρώνος τοῦ Ἀθηναίου κ.λπ. Εἰς τὴν ἀπομνησιν τοῦ Δημοσθένους ἢ εἰς τὴν σφραδρότητα τοῦ κατ' αὐτοῦ λόγου του ἀναφέρονται αἱ ἐπωνυμίαι αὐτοῦ Δημοσθένης ὁ ἡγρεῖος καὶ ὁ κρήνιος. Κατέχευεν δ' αὐτοῦ καὶ τινα ἀπορρήματα. Νεώτ. ἐκδ. ὑπὸ Bekker, ἐν *Oratores Attici* Γ' τόμ., καὶ ὑπὸ Blass (Λειψ. 1871). [Π.Ε.]

Δεινοθήριον. Ζῶον οὐλαστικόν τῆς τριτογενοῦς γεωλογικῆς περιόδου, οὗ ἐν Ἰνδοπέλαγῳ, οὗ μακρὰν τῆς Μεσοζοίας, εὐρέθη κρανίον μήκους 1 μ. Χυλιδόντες καὶ πρὸ πάντων τραπέζιται τοῦ ζώου εὐρέθησαν πολυαχοῦ ἐν Γαλλίᾳ, Γερμανίᾳ καὶ Ἑλβετίᾳ, ἐν Βοημία δὲ καὶ δὸς τὰ τοῦ πεδίου, εὐδαμῶς ὁμοῦς ἐλάτληρος σκελετός. Τὸ ὅλον ζῶον εἰκάζεται κατ' ἀναλογίαν ὅτι εἶχε μήκος 5 μέτρων τοῦλάχιστον, ἦν δὲ προδοντικῶν συγγενὲς τῶν ἐλέφαντι. [Ἐγ.]

Δεινοκράτα. Ἐκλήθη οὕτως εἶδος δρυκτῶν ζώων, ὧν λείψαντα μέχρι τοῦδε εὐρέθησαν μόνον ἐν τῇ Β. Ἀμερικῇ. Ἐκ τοῦ μακροῦ, ἀλλ' οὐχὶ καὶ ἀναλόγως εὐρέως κρανίου ἐκφύονται τρία ζεύγη κέρασιν ὁμοίων ἀλλὰ πλατέων δασυδῶν ἀποδασυγμάτων, ἐν πρὸς τὰ ὀπίσω μάλιστα, ἄλλο ὑπὲρ τοὺς ὀφθαλμούς καὶ τρίτον πρὸς τὰ πρῶτα ἀπὸ τοῦ ῥύγχους. Ἡ ἔνω σιαγὼν ζερεῖ τεραστίους ὀδόντας, οἱ δὲ τῆς κάτω σιαγῶνος εἰσὶ παραπλήσιοι τοῖς τοῦ ἱπποπόταμου. Τὰ ζῶα ταῦτα εἶχον πιθανῶς μέγεθος τοῦλάχιστον ἴσον τῷ τοῦ ἐλέφαντος, παρουσιάζουσι δ' ὁμοιότητα πρὸς τὰ προδοντικῶτα, τοὺς βινόκερος καὶ τοὺς ἱπποπόταμους. [Ἐγ.]

Δεινοκράτης. Περίφημος ἀρχιτέκτων τῶν χρόνων τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου, Μακεδῶν κατ' ἄλλους δὲ ἐν Ῥηγίου ἢ ἐν Ῥοδῶν. Ἐγένετο διευθυντὴς τῶν ἀρχιτεκτονικῶν ἔργων ἐν τῇ κτίσει τῆς Ἀλεξανδρείας, ἐξετέλεσε δὲ καὶ τὴν πυρὰν τοῦ Ἡρακλεῖου, ἣν περιγράφει ὁ Διόδωρος (XVII. 115). Εἰς τὸν Ἀλέξανδρον ὑπέβαλε κατὰ τὸν Πλίνιον σχέδιον μετασχηματισμοῦ τοῦ Ἀθῶνος εἰς μορφὴν ἀνθρώπου διὰ μὲν τῆς μίας χειρὸς συγκρατοῦντος ἐλάτληρον πόλιν δια δὲ τῆς ἄλλης φιάλην δι' ἣς ᾔθελεν ἐκρέμει εἰς τὴν θάλασσαν τὰ ὕδατα τοῦ ὅρους. [Π.Ε.]

Δείνοντες. Γένος κολοσσίων, μὴ πε-

τομένων θρνιθων εξαφανισθέν πιθανώς από πρωτόπου της γης, ών τὰ όστὰ εύρηνται κατά σωρούς εν Νέα Ζηλανδία. Τα μεγαλύτερα είδη του γένους τούτου είχαν μήκος 4 μ., έκκλυστο δέ Μάκ από τών άποχθινων της Ν Ζηλανδίας, ών τὰ ήρωικά ήσχητα έχουσι πύλακις άντικείμενοι μάχας τών προγόνων των μετά τών τεραστίων τούτων πτερωτών. Έκ τών σκελετών είκάζονται όμοια ταύτα προς την στρουθοκάμηλον.

Δεινόσαυροι. Όρνικταί σαύροι, ών τὰ λείψανα άνευρίσκονται πολυπληθή εν τοίς στρώμασι της Ιορραίνης περιόδου, μήκος έχουσι μέχρι 10 μ., ώς δ' εκ τών όστέων είκάζεται αι μέν σαρκόφθοροι, ήλλα δ' αὐτῶν είδη φυτοφάγα. Οι πρόσθιοι πόδες αὐτῶν είναι πολύ βραχύτεροι τών όπισθίων, κατά πάσιν δέ πιθανότητα τα ζώα ταύτα έκινούντο και έστηρίζοντο μόνον διά τών όπισθίων ποδών εν ανάγκη καταδιόχοντα και τούς προσθίους. Έκ της διαθέσεως τοῦ σκελετοῦ παρυσιαζουσιν οι Δ. πολλές όμοιοτητας προς τα πτηνά, δι' ο και είδη τινά αὐτῶν έστραλμένως κατετάχθησαν εν αρχή εις τὰ πτηνά. Τα δέ μικρότερα είδη φαίνεται ότι και έπήδων επί τών όπισθίων ποδών. Τό μέγιστον τών Δ. είδος, ο Τυτανόσαυρος ή Ατλαντόσαυρος, υποτίθεται ότι ίσταμένος επί τών όπισθίων ποδών είχεν άνοστήμα 10 μ.

Δεινότης (Ρ η τ ο ρ.). Κατά τόν Δημήτριον τόν συγγραφέα του περί Έρμηνης βιβλίου οι άπλοι του λόγου χαρακτηήρας είναι τέσσαρες, ο ίσχυρός, ο μεγαλοπρεπής, ο γλαφυρός και ο δεινός. Καί περί μέν τών τριών πρώτων όρα τὰ οικεία ήρθαι· ο δέ δεινός του λόγου χαρακτηήρ γίνεται: πρώτον όταν αὐτὰ τὰ πράγματα είναι δεινά· έπειτα εκ της άρμοζούσης αὐτῷ συνθέσεως συντίθεται δέ ως έξής ο λόγος πρέπει να είναι κομματικός, βραχύς και βιασος οὐδὲ αὐτὸ τὸ δυσφθογγον ένιοτε αποφεύγων· αι περιοδοι πυκνοί, συντομοί, δι-κωλοί· ως επί τὸ πολὺ, και κατά τὸ τέλος έσφιγμέναι μετά ρυθμοῦ αὐστηροῦ. Διά τοῦτο εν γένει αι αντίθεσεις δέν άρμόζουσιν εις τὸν χαρακτηήρα του λόγου τούτου. Έντεῦθεν ο ελ-ρημένος συγγραφεύς ψέγει τὸ γνωστὸν τοῦ Δημοσθένους χωρίον τὸ σερπὴν αντίθεσων περιέχον· «τέλεις, έγω δ' έτελοῦμην· έδίδα-σκας, έγω δ' έφοίτων· έτριταγωνίστηκες, έγω δ' έθιζώμην· έξέπιπτες, έγω δ' έσύριττον». Τὰ κῶλα θύναται ένιοτε να τελειωθῶσιν εις τούς συνδέσμους δ' ε και τ ε, οἷον· «οὐκ εύρήμητε μέν ήσιον οὐτα, ήτίμασε δέ»· «τα ίερά τε τὰ όσια τε»· σκῶμμα καταλληλον εις την περίστασιν, και χονδρὸν αν ήναι δέν είναι άνοικειον. Έκ τών σχημάτων της διανοίας χοή-σιμα είναι ή άποσιώπησις, έξ ής πάντοτε δει-νότερα έννοούνται· ή παράλειψις, ή προσωπο-ποιία, ήτις δίδει δραματικήν χοιάν και ζωήν

εις την έκφρασιν. Έκ δέ τών σχημάτων της λέξεως ή αναδιπλωσις, ή αναρροα και ή διά-λυσις, ήτοι ή παράλειψις τών συνδέσμων, δη-λαδή τὸ αὐνοδετον και ή κλίμαξ. Η τών όνοματων έκλογή είναι ή αὐτή ως και εν τῷ μεγαλοπρεπεί χαρακτηήρι. Διὰ τοῦτο δύναιται να γείνη χοήος μεταστροφών, ελλοπίων. οὐχί δέ και παραβολών ως μακρῶν και ποιοῦσων τὸν λόγον αὐθενής, κυριολεξίαν και υπερβολικών τινων έκφράσεων, έρωτησων εύρηματισμοῦ, έμ-φάσεως, αλληγορίας. Έν τῷ τοιούτῳ λόγῳ επιτρέπεται και ή γρασμολία. Τοῦ δεινὸς χα-ρακτηήρος έναντιος είναι ο ήχαρις και ψυχρός, περί οἷοδε τὸ οικείον ήρθον. [I. II.]

Δεῦπνον. Βλ. Συμπόσιον.

Δειπνοσοφιστάς. Οι εν δειπνῳ συζη-τοῦντες σοφοί περί παντοίων αντικειμένων σχεσιν προς τὸ δειπνον έχοντων. Οὕτως επέ-γραψεν Αθηναιοσ ο Νουκρατίτης την συγ-γραφήν αὐτοῦ, εν ή περιουνήγαγε μέγαν πλοῦ-τον είδήσεων περί τοῦ ήρχαίου κόσμου. Βλ. Αθηναιοσ 8. [II.]

Δέκκ ("Αγιοι). Χωρίον Κερύρας τοῦ θηλας Μισοχωριτών απέχ. 40' ΝΑ τών Κε-στελλάνων. Κατ. 831. Παρ' αὐτῷ έρρε Αγιοι Δέκκ έχον ύψος 1835 ποδών, τὸ ύψηλότερον της νήσου μετά την Ιστώνην (Παντοκράτορι).

Δέκκ άνδρες (Decemviri) εκλήθη-σαν παρ' Ρωμαίους οι κατά τὸ 303 κ. π. Ε. εκλεχθέντες δέκκ ήρχοντες, καταργηθειῶν τών λοιπῶν ήρχῶν πρωτωνῶς, εις οὓς, πε-ριβληθέντας δικτατορικὴν έκούσιαν, ανετίθη μέν και ή διεύθυνσις τών κοινῶν, άλλα κυρίως ή αναγραφὴ τῶν νόμων (Decemviri legibus scribundis), οἱτινές είναι ή Δ ω β ε κ α δ ε λ τ ο ς. [Δ.]

Δεκάγκ (Alex. Fabr. Decamps). Γάλλος ζωγράφος γενν. 1803 εν Παρις., αποθ. 1860 εν Φονταίνεβλώ. Τῷ 1827 επεπλέθη την Έλλάδα και Κωνσταντινούπολιν και με-ρος τών παραλίων της Μ. Ασίας, έντεῦθεν δ' ήρύσατο υποθέσεις εικόνων, ών ιδίως Η φρουρά εν Σμύρνη διεφημίση, έτι δέ ή Καρκαμένης, τὸ Τουρκικὸν καρενείον κτλ. Δημοτικώταται δέ κατέστησαν αι εικόνες τῶν πηθῶν εν αἷς έπικρατεῖ λεπτοτάτη εἰρωνία της ανθρωπίνης φυσιολογίας. Εν γένει δέ έτρεφεν ο Δ. προτίμησιν προς τὰ αντικείμενα τοῦ νεω-τέρου ανατολικοῦ βίου, εις οἷ τὰς περιστάσεις προσήρμοσε και ήλλων θεμάτων εικόνας του (ιστοριῶν εκ της Γραφῆς κλ.). Η τέχνη τοῦ Δ. εύρε πολλοὺς μιμητάς, ών όμως οὐδεις έφθασε την τελειότητα τοῦ διδασκάλου.

Δεκαδρχία (Δ ρ χ α ι ο λ.) ή δεκαρ-χία. Ιδιος τύπος της δεκαρχικής πολιτείας, εν κατά τὰ τέλη του Πελοποννησιακού πολέμου καθίστων οι Λακεδαιμόνιοι εν ταῖς έξω της Πελοποννήσου πόλεσιν, οἱ μόνον ταῖς πολεμιαῖς,

ἀλλὰ καὶ αὐταῖς ταῖς συμμάχοις. Οἱ δέκα ἔρχοντες ἢ δεκαδούχοι, ἐκλεγόμενοι ἐκ τῶν συγκεκροτημένων κατὰ πόλιν φιλοακῶνων ἐταρειῶν, διώκουν τὰ κοινὰ ὑπὸ τὰς ὁδηγίας τῶν ἐκ Σπάρτης πεμπόμενων ἀρμοστῶν (βλ. Ἀρμοστὴς 2). Τὰς πλείους, τῶν Δ. κατέστησεν ὁ Λυσάνδρος κατελύσας τὰς πολιτείας, καίτοι δ' οἱ ἑπ' ἄλλοι ἀπεδοκίμασαν τὸ ἔργον αὐτοῦ παραγγειλάντες τὰς πατρίους πολιτείας. ὁμοῦ διετηρήθησιν τινες μέχρι τῆς ἐν Δελφοῖς μάχης, ὅτε οἱ Θηραῖοι ἐπαύσαν τὰς Δ. ὥς οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐγένεσθαι ἐν ταῖς πόλεσι καὶ τοὺς Σπαρτιάτας ἀρμοστὰς ἐξέβαλον. Ἐν Ἀθήναις βραχυτάτον χρόνον διέμεινεν ἡ Δ. κατασταθεῖσα μετὰ τὴν κατάλυσιν τῶν Τριάκοντα. — Δεκάδαρχίας κατέστησε καὶ ὁ Φίλιππος τῷ 345 π. Χ. ἐν Θεσσαλικαῖς πόλεσιν ἐκ φιλιππιζόντων ἑγχωρίων ἀνδρῶν. [Π.]

Δεκάδαρχος (Ἀρχαῖος). Ὁ προστατὴς τῆς δεκάδος, ἥτοι στίγου δέκα ἱππέων, ὀρίζμενος ὑπὸ τοῦ ἱππάρχου «ἐκ τῶν ἀκμαζόντων τε καὶ φιλοτιμοτάτων καλὸν τι ποιεῖν καὶ ἀκούειν». [Π.]

Δεκαδικὸν μετρικὸν σύστημα (Μετρ.), τὸ καὶ γαλλικὸν ὀνομαζόμενον, εἶναι τὸ σύστημα τῶν μέτρων καὶ σταθμῶν τὸ κανονισθὲν καὶ εἰσαχθὲν πρῶτον ἐν Γαλλίᾳ (1799), ἐν τῷ ὅποιον αἱ μονάδες διαφέρουν τάξιον τοῦ αὐτοῦ εἶδους ποσοτήτων (μήκους, ἐμβαδοῦ κτλ.), ἔχουσι δεκαδικὴν σχέσιν πρὸς ἀλλήλας. Πρὸς ἄρσιν τῆς συγχύσεως ἐκ τῆς χρήσεως διαφόρων μέτρων καὶ σταθμῶν εἰς τὰ διαφορά μέρη τῆς Γαλλίας κατὰ πρότασιν τοῦ Τζαλλεῦράνδου ἐγένετο δεκτὴ ὑπὸ τῆς γαλλικῆς ἐθνικῆς συνέλευσεως (1790) ἡ παραδοχὴ ἑνὸς μόνου συστήματος μέτρων καὶ σταθμῶν διὰ πᾶσαν τὴν Γαλλίαν, ἀνετέθη δ' εἰς τὴν γαλλικὴν ἀκαδημίαν ἡ διαρρύθμισις αὐτοῦ. Αὕτη πλὴν τῆς δεκαδικῆς σχέσεως τῶν μονάδων διαφόρων τάξεων τοῦ αὐτοῦ εἶδους ἐθεσε καὶ τὴν βάσιν, ὅπως ὑπάρχῃ σχέσις τῶν ἀρχικῶν μονάδων τῶν διαφόρων εἰδῶν (ἐμβαδοῦ, ὄγκου καὶ βάρους) πρὸς τὴν μονάδα τοῦ μήκους, ἥτις ἐπρεπε νὰ ληφθῇ ἐκ τῆς φύσεως, ἔχουσα σχέσιν πρὸς τὸ μέγεθος τῆς γῆς. Διὰ τοῦ Δ. μετρικοῦ συστήματος εὐκολύνονται τὰ μέγιστα οἱ λογισμοὶ ἕνεκα τῆς εὐκολίας τῶν διαφόρων πράξεων διὰ τῶν δεκαδικῶν ἀριθμῶν, χρήσιμος δ' ὅπως ὅποτε εἶναι καὶ τῶν μονάδων τῶν διαφόρων εἰδῶν ἡ σχέσις, ἥτις λείπει εἰς ἄλλα συστήματα, ὡς π. χ. εἰς τὸ ἐπὶ περ' ἡμῶν ἐν χρήσει τουρκικόν, εἰς τὸ ὅποιον ἡ μονὰς τοῦ βάρους (ἡ ὀκά) δὲν ἔχει οὐδεμίαν συνάφειαν μετὰ τῆς μονάδος τοῦ μήκους (τοῦ πήχεως). Ὡς μονὰς τοῦ μήκους (θεμελιώδης μονὰς τοῦ ὅλου συστήματος) ἐλήφθη $\frac{1}{1000000}$ τῆς ἐπὶ τῶν ἐλλειπτικῶν μεσημβρινῶν ἀποστάσεως τῶν πόλων ἀπὸ τοῦ ἰσημερινοῦ τῆς γῆς (μέτρον), πρὸς εὐρεσιν δὲ ταύτης ἐσυνδυάσθησαν τὸ τό-

ξον μεσημβρινοῦ τὸ μετρηθὲν ἐν Περουβίᾳ (1795 — 43) καὶ τὸ μετρηθὲν ἐν Γαλλίᾳ ἐν μέσῳ τῶν κλυδίων τῆς ἐπαναστάσεως. Ἐξ ἁλῶν μετρήσεων εὐρέθη ὅτι τὸ μέγεθος τοῦ τεταρτημορίου τῶν μεσημβρινῶν εἶναι κατὰ τινὰς ἑκατοντάδας μέτρων μείζον τοῦ χρησιμοποιοιθέντος διὰ τὸ Δ. μετρικὸν σύστημα, ἡ διαφορὰ ὅμως εἶναι ἀνεπαίσθητος, ἄλλως τε δὲν ἔχει καὶ σημασίαν τινὰ ἐπιστημονικὴν, οὔτε βλάπτει τὴν μεγάλην πρακτικὴν ἀξίαν τοῦ συστήματος. Ἐν τῇ ὀνοματολογίᾳ τοῦ Δ. μετρικοῦ συστήματος ἐτηρήθη ὑπὸ τῶν Γάλλων ὁ κανὼν, τὰ μὲν πολλαπλάσια τῶν ἀρχικῶν μονάδων νὰ σημαίνωνται δι' ἑλληνικῶν ἀριθμητικῶν προσωνυμιῶν (kilomètre = χιλιόμετρον κτλ.), αἱ δ' ὑποδιαίρεσεις διὰ λατινικῶν (centimètre κτλ.). Ἡ εἰσαγωγὴ τοῦ Δ. μετρικοῦ συστήματος εἰς τὴν Γαλλίαν εἶναι ἐν τῶν πρώτων ἔργων τοῦ Ναπολέοντος ὡς πρώτου ὑπάτου (Δεκέμβριος τοῦ 1799). Βαθμυθὲν εἰσῆχθη τὸ Δ. μετρικὸν σύστημα εἰς πᾶσαν τὴν Εὐρώπην πλὴν τῆς Ἀγγλίας καὶ Ῥωσίας, ἐπὶ δὲ καὶ εἰς τὴν Ἀμερικὴν, πλὴν τῶν ἀγγλικῶν κτήσεις καὶ τῶν ἠνωμένων Πολιτειῶν. Ἡ Ἑλλάς ἐδέχθη τὸ Δ. μετρικὸν σύστημα διὰ διατάγματος τοῦ 1836, εἰσῆχθη δὲ δι' αὐτοῦ καὶ ἰδία ὀνοματολογία (πῆχυς βασιλικός, καλάμη κτλ.). Εὐτυχῶς δὲν διεσχέθη ἐπὶ ἡ ἐντελής εἰσαγωγὴ αὐτοῦ, ὥστε εἶναι ἐπὶ εὐχερῆς ἡ διόρθωσις τῆς στρεβλώσεως, ἣν τὸ σύστημα ὑπέστη διὰ τὰ σταθμὰ, διότι ἡ μὲν ἀντὶ χιλίων δραχμῶν (γράμμων) ὥπως τὸ χιλιόγραμμα, ἔχει βάρος 1500 γράμμων. Ἡ εἰσαγωγὴ τοῦ Β. στρέμματος, ἔστω πρὸς 1000 γρμ. ἀντὶ τοῦ ἄρου (= 100 γρμ.), δὲν βλάπτει τὸ δεκαδικὸν σύστημα, ἐνῷ τὸ στρέμμα δὲν διαφέρει παρὰ πολὺ τῶν παλαιῶν στρεμμάτων. Ἡ Γαλλία ἐσυσχέτισε πρὸς τὸ μετρικὸν καὶ τὸ νομισματικὸν αὐτῆς σύστημα, διότι τὸ πλήρες ἄξιας ἀργυροῦν φράγκον (τὸ τοῦ πεντοφράγκου καὶ οὐχὶ τῶν κερατῶν ἐχόντων νῦν καθαρότητα $\frac{2}{5}$) ἔχει καθαρότητα $\frac{9}{10}$ καὶ βάρος 5 γράμμων (βλ. Φράγκον). Ἡ διαίρεσις τοῦ τετάρτου τῆς περιφερείας εἰς 100 μοίρας ἀντὶ τῶν 90° καὶ τῶν μοιρῶν παραιτέρω δεκαδικῶς ἀντὶ εἰς 60 μέρη δὲν ἐγένετο γενικῶς δεκτὴ καὶ μένει ἐπὶ ἐν ἀρχῇ. Τῆς δεκαδικῆς διαιρέσεως τῆς ἡμέρας δὲν ἐγένετο οὔτε ἀπόπειρα πρὸς ἐφαρμογὴν αὐτῆς. Μονὰς τοῦ μήκους εἶναι τὸ μέτρον. Τοῦ ἐμβαδοῦ διὰ μικρὰς μὲν ἐκτάσεις τὸ τετραγωνικὸν μέτρον, διὰ μείζονας δὲ τὸ ἄρον = 100 τετρ. μέτρον. καὶ τὸ ἐκτάρων = 10000 τετρ. μέτρα ἐν Ἑλλάδι τὸ στρέμμα = 1000 τετρ. μέτρα. Διὰ τοὺς ὄγκους μονὰς εἶναι τὸ λίτρον, κύβος ἔχον ἀκμὴν 0,1 τοῦ μέτρου, διὰ μεγάλους δὲ ὄγκους τὸ ἑκατόλιτρον καὶ τὸ χιλιόλιτρον. Διὰ τὰ βάρη ἀρχικὴ μονὰς εἶναι τὸ γράμμα, ἐξ αὐτοῦ δὲ παράγονται τὸ χιλιόγραμμα καὶ τὸ καντάριον (quintal) = 100 χιλιόγραμμα. [Δ.Κ.]

Δεκαδικόν σύστημα (Μαθ.) ὀνομαζέται τὸ παρὰ πᾶσι τοῖς λαοῖς ἐν χρήσει σύστημα ἀριθμήσεως, καὶ ὃ οἱ ἀριθμοὶ κατατάσσονται εἰς τάξεις μονάδων, ὧν ἑκάστη περιέχει δέκα μονάδας τῆς ἀμέσως κατωτέρως τάξεως. Αἰτία τῆς παραδοχῆς τοῦ δέκα ὡς βάσεως τοῦ συστήματος τῆς ἀριθμήσεως βεβαίως ὑπῆρξεν ὁ ἀριθμὸς τῶν δακτύλων τῶν δύο χειρῶν ὁμοῦ. Ἡ παράστασις τῶν διαφόρων ἀριθμῶν ἐν τῷ Δ. συστήματι ὑπῆρξε καὶ εἶναι ἐτι διάφορος παρὰ διαφόροις λαοῖς οὕτως οἱ Ἕλληνες παρίστανον τοὺς ἀριθμοὺς διὰ γραμμάτων, οἱ δὲ Ῥωμαῖοι δι' ἰδιῶν χαρακτήρων, ὧν ἐτι γίνεται σπανία χρήσις· γενικῶς ὅμως γίνεται νῦν χρήσις παρὰ πᾶσι τοῖς πεπολιτισμένοις λαοῖς τοῦ γνωστοῦ τρόπου τῆς γραφῆς οὐδεὶς ποτε ἀριθμοῦ, ὅσον μέγας καὶ ἂν εἴναι οὗτος διὰ τῶν καλουμένων ἐσφαλμένων ἀραδικῶν, πράγματι δὲ ἰνδικῶν χαρακτήρων, ἐννέα διὰ τὰ σημαντικὰ ψηφία καὶ τοῦ 0 διὰ τὰς ἐλλειπούσας τάξεις μονάδων. Ἡ τάξις εἰς ἣν ἀνήκει ἕκαστον ψηφίον ἀριθμοῦ τινος ἐμφαίνεται ἐκ τῆς θέσεως, εἰς ἣν εἶνε γεγραμμένον ἐν αὐτῷ. Τὸ σύστημα αὐτὸ τῆς γραφῆς τῶν ἀριθμῶν κατέστηρε γνωστὸν εἰς τὴν Εὐρώπην ὁ Ἕλληρ Μάξιμος Πλανούδης κατὰ τὸν 18 μ. Χ. αἰῶνα. Παρατεινομένης τῆς δεκαδικῆς σχέσεως καὶ κάτωθεν τῆς μονάδος γεννῶνται τὰ δεκαδικὰ κλάσματα ἐν οἷς ἡ μονὰς διαιρεῖται εἰς 10 δέκατα, ἕκαστον τούτων εἰς 10 ἑκατοστὰ καὶ οὕτω καθέξης. Οὕτω γεννῶνται οἱ δεκαδικοὶ ἀριθμοί, εἰς τοὺς ὁποίους καὶ τὸ κλασματικὸν μέρος γράφεται ὅπως οἱ ἀκέραιοι ἀριθμοί, χωρίζομενον τοῦ ἀκεραίου μέρους διὰ ὑποδιαστολῆς ἢ τελείας. Ἡ χρῆσις τῶν δεκαδικῶν ἀριθμῶν εὐκολύνει μεγάλως πάσας τὰς λογιστικὰς πράξεις, ἐκ τούτου δὲ καὶ ἡ εἰσαγωγή τοῦ δεκαδικοῦ μετρικοῦ συστήματος, τὸ ὅποιον τείνει νὰ καταστή πᾶν κόσμον. Τινὲς λέγουσιν ὅτι θὰ ἦτο προτιμότερον ὡς βάσις τῆς ἀριθμήσεως ὁ ἀριθμὸς 12, ὡς ἔχων πλείονας τοῦ 10 διαιρέτας. Ἐν τῷ δωδεκαδικῷ συστήματι θὰ ἦτο ἀνάγκη δύο ἐπὶ ψηφίων πρὸς παράστασιν τῶν ἐν αὐτῷ μονοψηφίων ἀριθμῶν 10 καὶ 11, ἐνῶ τὸ 10 ἐν αὐτῷ θὰ ἐσήμεινε τὸν ἀριθμὸν 12, τὸ 100 τὸν 144 (=12²) καὶ οὕτω καθέξης. [Δ.Κ.]

Δεκαδοῦχοι. Βλ. Δεκαδάρχια.

Δεκάλογος. Αἱ εἰς τὸ ἰουδαϊκὸν ἔθνος ὑπὸ τοῦ Μωυσέως δοθεῖσαι δέκα ἡθικαὶ ἐντολαὶ (Ἐξόδου Κ', 2—17), ἀποτελοῦσαι τὸ οὐσιωδέστερον μέρος τοῦ βίου ἰουδαϊκοῦ νόμου, αἵτινες ἐπιδοκιμαθεῖσαι καὶ κυρωθεῖσαι ὑπὸ τοῦ Ἰησοῦ ἀποτελοῦσι καὶ οὐσιῶδες μέρος τῆς χριστιανικῆς ἠθικῆς διδασκαλίας. Ἡ τοῦ πρώτου αἰῶνος τοῦ χριστιανισμοῦ φιλοσοφικὴ θεολογία διερευνήσασα καὶ τὸν Δ., ἀσκόπως ἐπεχείρησε νὰ ἐξηγάγῃ ἐξ αὐτοῦ ἐννοίας ἀλληγορικὰς.

Δεκανδολ (De Candolle). Οἰκονόμο· διαστήμων βοτανικῶν τῆς Γενεῦσης ἐν Ἐλβετίᾳ. 1) Auguste Pyrame de C., γενν. ἐν Γενεύῃ τῇ 4 Φεβρ. 1778, θηλ. μόλις ἓνα μῆνα μετὰ τὸν θάνατον τοῦ μεγάλου Λινναίου (10 Ἰαν. τοῦ αὐτοῦ ἔτους). Τα πρῶτα μαθήματα τῆς βοτανικῆς ἔλαβεν ἐν Γενεύῃ παρὰ τοῦ Vaucher, ἀπὸ δὲ τοῦ 1798 ἀπολαττασθεὶς ἐν Παρισίοις συνεπλήρωσε τὰς σπουδὰς του καὶ ἐσχετίσθη μετὰ τῶν τότε ἐπιστημονικῶν ἐπιστημοτήτων, ἰδίως μετὰ τοῦ Dolomieu, Lamarck, Desfontaines, L'Heritier καὶ τοῦ μεγάλου Μαικλήνου τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν Delessert. Ἐργαζόμενος μετὰ μεγίστου ζήλου καὶ βοηθούμενος ὑπὸ εὐνοϊκῶν περιστάσεων, ἐξημοσίευσεν, ἐτι νεώτατος, τὰ πρῶτα ἔργα αὐτοῦ, τὰ οὕτως εἶπεν θεμέλια τοῦ κατόπιν κλέους αὐτοῦ, ἥτοι μονογραφίαν τῶν Παχυρῶν (Plantarum historia succulentarum, 31 τευχὴ μετὰ 185 πινάκ. 1799—1820), μονογραφίαν τοῦ γένους Ἀστραγάλου (Astragalologia, μετὰ 50 πινάκ. 1802) καὶ τῶν Δειρωδῶν (Les Liliacées, 4 τόμ. 1802—1808) μετὰ 240 λαμπρῶν πινάκων τοῦ τότε ἐπιφανοῦς φωτογράφου Redouté. Συνεργαζόμενος δὲ μετὰ τοῦ Lamarck συνέταξε νέαν Χλωρίδα τῆς Γαλλίας (Flore française de et D. Lamarck, 3 ed. Paris, 1805, 4 τόμ.). Ἐν αὐτῇ καὶ ἐν τῇ μετὰ ταῦτα δημοσιευθείσῃ Théorie élémentaire de botanique (Paris 1813 καὶ ἐν 3ῃ ἐκδ. 1844) ὁ Δ. ἐθεμελίωσε καὶ ἀνέπτυξε κατὰ πρῶτον τὴν νέαν ὑπ' αὐτοῦ ἐπινοηθεῖσαν φυσικὴν κατάταξιν τῶν φυτῶν, ἥτις ἐκτοτε φέρει τ' ὄνομα του, ὡς «σύστημα τοῦ Δ.», καὶ τῆς ὁποίας μέχρι τῆς σήμερον κατὰ προτίμησιν ποιοῦσι χρῆσιν οἱ βοτανικοί. Τῷ 1808 ὁ Δ. διωρίσθη καθηγητὴς ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ τοῦ Montpellier, ὅπου ἐδίδαξε λίαν ἐπιτυχῶς τὴν βοτανικὴν μέχρι τοῦ 1816, ὅποτε ἐπανῆλθεν εἰς τὴν ἰδίαν αὐτοῦ πατρίδα Γενεύην, ὅπου ἰδρύσας βοτανικὸν κήπον καὶ διδάξας ὡς καθηγητὴς μέχρι τοῦ 1834, ἀπέθ. τῇ 9 Σεπτ. 1841. Πάμπολλα εἶνε τὰ συγγράμματα τοῦ Δ. περὶ φυσιολογίας, ὁργανογραφίας καὶ ταξινομήσεως, δι' ὧν κατέλαβε τὴν πρωτίστην μεταξὺ τῶν βοτανικῶν τοῦ 19ου αἰῶνος θέσιν. Ἐν μέσῳ τοσούτης ἐκτάκτου ἐνεργείας, ἐπεχείρησεν ὁ Δ. ἥδη ἀπὸ τοῦ 1818 τὰ γιγαντιαῖα ἔργον τῆς περιγραφῆς πάντων τῶν γνωστῶν φυτῶν, πρῶτον ἐν τῷ Regni vegetabilis systema naturae (2 τόμ. 1818—1821) εἶτα δ' ἐν τῷ Prodromus regni vegetabilis (17 τόμοι 1824—1873), ὅπερ τὴν ἀπησχόλησε μέχρι τέλους τοῦ βίου του. Χάριν τοῦ ἔργου τούτου διὰ τῶν πολλῶν ἀπανταχοῦ σχέσεων αὐτοῦ συνήθροισε βοτανικὴν συλλογὴν (Herbarium), ἥτις περιέχουσα 70—80 χιλ. εἰδη φυτῶν λογίζεται μεταξὺ τῶν πλουσιωτάτων τοι-

ούτων καὶ μάλιστα ἰδιωτικῶν· μετὰ τῆς πλουσιωτάτης βίβλιοθήκης ἐπῆρξε τὸ γενικὸν συνεντευκτικὸν τῶν συγγραμμάτων βοτανικῶν. Μεγίστην δὲ πρὸς δὸν ὀφείλει ἡ ἐπιστήμη τῷ Δ. διὰ τῆς εἰσαγωγῆς ὅλων νέων θεωριῶν καὶ ὁρῶν ἐν τῇ φυσιολογίᾳ καὶ τῇ ὀργανογραφίᾳ, ἰδίως ὅμως ἡ συστηματικὴ ἢ περιγραφικὴ βοτανικὴ διὰ τῆς θεμελιώσεως τῆς φυσικῆς μεθόδου ἐπὶ νέων ἀρχῶν. — 2) Alphonse de C. υἱὸς τοῦ προηγουμένου, γενν. ἐν Παρίσι τοῖς τῇ 2 Ὀκτωβρίου 1806, διάδοχος τοῦ πατρὸς τοῦ ἐπὶ τῆς ἔδρας τῆς βοτανικῆς ἐν Γενεύῃ ἀπὸ τοῦ 1834, καὶ ἐπίσης σοφώτατος καὶ διαπρεπείστατος. Ἀπεπεράτωσε τῷ 1873 τὸ μέγα ἔργον τοῦ Προδρόμου, ἀπὸ τοῦ 8ου μέχρι τοῦ 17ου τόμου. Κατὰ τὴν ἐν τῷ τελευταίῳ τμήματι στατιστικὸν πίνακα περιγράφονται ἐν τῷ Προδρόμῳ 214 οἰκογενεῖαι, 5134 γένη καὶ 58975 εἶδη φανερογὰμων φυτῶν, ἐξ ὧν 11,790 τὸ πρῶτον ἢ ὡς νέα εἶδη. Ἐκτὸς τῶν δύο Δ., πατὴρ καὶ υἱὸς, συνεργάστησαν εἰς τὸν Προδρόμον 85 ἐκ τῶν διασημοτέρων βοτανικῶν τῆς ἐποχῆς (Meisner, Dunal, Nees, Boissier, Andersson, Grisebach, Eichler κτλ.). Ἀλλὰ καὶ δι' ἄλλων ἔργων διαπρέπει ὁ Ἀλφ. Δ., ἰδίως διὰ τοῦ σπουδαίου διτόμου συγγραμμάτος του βοτανικῆς γεωγραφ. (Géographie botanique, Paris 1855) κλάδου ἐν μετὰ τῆς στατιστικῆς ἐξαιρέτως καλλιιεργεῖ καὶ προάγει (Origine des plantes cultivées 1883 καὶ ἐν 2 ἐκδ. 1892. Histoire des sciences et des savants pendant deux siècles, Genève 1873, κ. ἄ.). Μεγίστην δὲ παρέρχον ὑπηρεσίαν τῇ ἐπιστήμῃ ὡς παραίτιος τοῦ ἐν Παρίσι τοῖς τῇ 1867 βοτανικοῦ συνεδρείου, καθ' ὃ ἐπὶ τὴν προεδρίαν του συνετάχθησαν καὶ ἐψηφίσθησαν ἀπὸ κοινοῦ εἰς περὶ ὀνοματολογίας κανόνες, οἱ ἔκτοτε ὡς νόμοι ἐν τῇ ἐπιστήμῃ ἀναγνωριζόμενοι (Lois de la nomenclature botanique, Paris 1867). — 3) Casimir Pyrame de C., υἱὸς τοῦ Ἀλφόνσου Δ., γενν. ἐν Γενεύῃ τῇ 1836, συνεργάτης τοῦ Προδρόμου, γράψας μονογραφίαν τῆς οἰκογενείας τῶν Πεπεριωδῶν καὶ ἀσχοληθεὶς εἰς φυσιολογικά τε καὶ γενικά τῆς φυσικῆς ζητήματα (Théorie de l'angle unique en phyllotaxie, Genève 1865, κτλ.). [Θ. X.]

Δεκανεύς ὀνομάζεται ὁ κατώτερος βαθμὸς τῶν ὑπαξιωματικῶν.

Δεκάπολις. Ἐκαλεῖτο ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ Ἰησοῦ συμπολιτεία ἐκ δέκα πόλεων, αἵτινες ἀπὸ τοῦ ὑπὸ Πομπηίου εἰσχεθέντος νέου ὀργανισμοῦ τῆς Παλαιστίνης (62 π. X.) χωρίσθησαν τῆς Ἰουδαϊκῆς χώρας διετήρησαν ἰδιαιτέρα προνόμια καὶ ἐσωτερικὴν αὐτοκυβερνησίαν, τότε δὲ ὑπῆρχον εἰς τὸν Ῥωμαίων τοποτηρητὴν τῆς Συρίας. Πλὴν τῆς Συκοθουπόλεως, ἔκειντο πάσαι (Φιλαδέλφεια, Ἰππος, Γάδαρα, Γέρασα, Δίων, Πέλλα κτλ.) εἰς τὴν βο-

ρειοανατολικὴν τοῦ Ἰορδάνου χώραν. Φαίνεται ὅτι βραχύτερον προσετέθη εἰς τὴν Δ. καὶ ἡ Καισάρεια Φιλίππου, ἔτι δὲ καὶ τὰ Ῥάφανα καὶ ἡ Δαμάσκος.

Δεκαρχία. Βλ. Δεκαδρχία.

Δεκάς (decuria). Κατὰ Διονύσιον τὸν Ἀλικαρνασσεῖα (Β', 7), ὑπῆρξεν ἡ ἐσχάτη ὑποδιαίρεσις τοῦ Ῥωμ. λαοῦ ἐν τῇ ἀρχαίότητι, ὑπὸ κοινὸν ἀρχηγόν, τὸν δεκουρίωνα, ἀλλὰ κατὰ τοὺς λοιποὺς συγγραφεῖς ἡ ἐσχάτη αὕτη ὑποδιαίρεσις ὑπῆρξεν ἡ εἰς γένη (βλ. λ.). [Δ.]

Δεκάς (Χρονολ.). Βλ. Ἡμερολόγιον.

Δεκασιμοῦ γραφή. Βλ. Δώρων.

Δεκατελευταί. Βλ. Δεκάτη 2.

Δεκατευτήριον. Βλ. Δεκάτη 2.

Δεκάτη (Ἀρχαιολ.). 1) Ἑορτὴ οἰκογενειακὴ, ἀγομένη κατὰ δεκάτην ἡμέραν ἀπὸ τοῦ τοκετοῦ, καθ' ἣν ὁ πατήρ συνεκάλει τοὺς συγγενεῖς καὶ φίλους μετὰ δώρων προσερχομένους καὶ παρέθετε τράπεζαν αὐτοῖς (δεκάτην ἐστὶν, δ. θύειν, γενέθλια ἐστὶν γ. θύειν). Κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἐτίθετο καὶ τὸ ὄνομα τῷ παιδί, ἂν μὴ εἶχεν ἤδη τεθῆ κατὰ τ' Ἀμφιδρόμια (βλ. λ.). Ἐνίοτε ἀμφότεραι αἱ ἑορταί, τὰμφιδρόμια καὶ ἡ δεκάτη, ἐτελοῦντο συνάμα.

2) Τέλος ἐπιδικαζόμενον ἐν ἐκτάτοις περιστάσεσιν ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων εἰς τὰ διαπλέοντα τὸν Ἑλλάσποντον πλοῖα τῶν ἄλλων πόλεων, συνιστάμενον δ' εἰς τὸ δέκατον τῆς αξίας τοῦ φορτίου. Οἱ εἰσπράττοντες ἐκαλοῦντο δεκατευταί, ἡ δεκατηλόγοι, ὁ δὲ τόπος ὅπου ἐγίνετο ἡ εἰσπραξις δεκατευτήριον ἢ δεκατηλόγιον, καὶ οἱ μισθωταί τῆς προσόδου ταύτης δεκατώναι. Τοιοῦτου τέλους ἐπιβολὴ μνημονεύεται ὅτι ἐγένετο ὑπὸ τοῦ Ἀλκιβιάδου τῷ 411 π. X., ἀνανεωθείσα καὶ ἐπὶ Θρακυβοῦλου περὶ τὸ 390 π. X. — Δεκάτη ἐλέγετο προσεῖ τὸ κατ' εὐχὴν ἀφιερούμενον θεῷ τινι δέκατον μέρος τῶν λαβύρων, τῶν προϊόντων κλπ. [Π.]

3) Βλ. Φέροι.

Δεκατηλόγιον, δεκατηλόγοι. Βλ. Δεκάτη 2.

Δεκάτησις (dekantiren). (X η μ.). Ἡ ἐπανειλημμένη ἐπίχυσις καὶ ἀπόχυσις βρυστοῦ ἀπὸ καθιζήματος. [Ο. Α. Ρ.]

Δεκατισμός. Ἀγνώστου ἀρχῆς παλαιότητα συνήθεια, καθ' ἣν ἐτιμωροῦντο διὰ θανάτου τὸ δέκατον τῶν αποτελούντων στρατιωτικόν τι σῶμα, ἔνοχον γενόμενον δειλίας ἢ ἀπειθείας, ἀνδρῶν. Παρὰ Ῥωμαίους πρῶτον ἐγένετο ἐφαρμογὴ τῆς τιμωρίας ταύτης κατὰ τὸν πρὸς τοὺς Οὐόλσκους πόλεμον τῷ 471 π. X. Ἐραδοῦτερον ἐθανατοῦντο τὸ εἰκοστὴν ἢ τὸ ἑκατοστὸν τῶν ἀνδρῶν. Κατὰ τὸν μεσαιῶνα σπάνιος φαίνεται ὁ Δ. ἐν τῇ Δύσει, ἐφημέ-

σθη δὲ τὸ ὑστατον κατὰ τὸν τριακονταετῆ πόλεμον μετὰ τὴν δευτέραν τῆς Βραϊτεμφέδλης μάχην τῇ 1642 εἰς σύνταγμα τοῦ αὐστριακοῦ στρατοῦ.

Δεκατώναι. Βλ. Δεκάτη 2.

Δεκέδαλος. Βασιλεὺς τῆς Δακίας ἐπὶ Δομιτιανοῦ καὶ Τραϊανοῦ. Ἀγνωστον ἂν ᾗ λέξις εἶναι τὸ κύριον ὄνομα ἢ ὁ τίτλος τοῦ ἀνδρός. Εἰσβαλὼν εἰς Μοισίαν ἐπὶ Δομιτιανοῦ (86 μ. Χ.) ἔδωκεν ἀφορμὴν πολέμων πρὸς τοὺς Ῥωμαίους, μεθ' οὓς ὁ Δομιτιανὸς ὑπεχρέωθη νὰ παραχωρήσῃ αὐτῷ ἐτήσιον ἐπίδομα καὶ νὰ πέμψῃ εἰς Δακίαν πλείστους τεχνίτας. δι' ὧν ὁ Δ. ἤθελε νὰ διδάξῃ τοὺς ὑπηκόους του. Ἀλλ' ὁ Τραϊανὸς ἀνανέωσας τὸν πόλεμον ἐνίκησε τὸν Δ. (101), ὅστις ἐζήτησε μὲν εἰρήνην, παρέδωκεν ὅμως αὐτῇ, ἅτε λίαν ταπεινωτικὴν, τῇ 104 ὁ Τραϊανὸς ὠδήγησε τότε διὰ λιθίνης γεφυρᾶς ὑπὲρ τὸν Δαυοῦδιον εἰς Δακίαν τὰ στρατεύματά του· ἐκυρίευσεν τὴν πρωτεύουσάν τοῦ Δ. Σαρμισσηθούσαν καὶ κατέστησε τὴν Δακίαν Ῥωμ. ἐπαρχίαν. Ὁ δὲ Δ. ἠτύοκτόνησεν ἐπὶ τούτοις. Οἱ πόλεμοι οὗτοι παριστάνονται ἐπὶ τῆς στήλης τοῦ Τραϊανοῦ.

Δεκέλεια (Τατέϊ). Χωρίον τοῦ δήμου Ἀχαρνῶν ἀπέχον πρὸς Β τῶν Ἀθηνῶν 24 χμ. ἢ 5 ὥρας καὶ 2 1/2 ἀπὸ Νενιδίου, ἔδρας τοῦ δήμου Ἀχαρνῶν (κατὰ τοὺς ἀρχαίους ἀπέχετο τῶν Ἀθηνῶν 120 σταδίου). Κεῖται εἰς τὰς ΝΑ ὑπορείας τῆς Πάρνηθς καὶ παρὰ τὴν πρὸς τὸν Ἑρμιόνα δόον. (Κάτ. 112. Τὸ χωρίον τοῦτο ἀνῆκεν ἄλλοτε εἰς τὸν Σ. Σούτσουν, ἀπὸ δὲ τοῦ 1871 εἶνε κτῆμα καὶ τερπνὴ ἐπαυλὶς τοῦ βασιλέως Γεωργίου πολὺ φοιτωμένη κατὰ τὸ θέρος ὑπὸ τῆς βασιλικῆς οἰκογενείας. Τὰ περίεε εἶνε κατάφυτα ὑπὸ δασύν. Ἐντεῦθεν καθορᾶται ἡ πόλις τῶν Ἀθηνῶν καὶ ὁ Πειραιεύς. Ἰδιαίτερον σημεῖον εἶχεν ἡ θέσις αὐτῇ κατὰ τὰ τελευταῖα 9 ἔτη τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου (413—4), ἀφ' οὗ τῇ συμβουλῇ Ἀλκιβιάδου οἱ Λακεδαιμόνιοι κατ' Ἀπρίλιον τοῦ 413 ἐπὶ λῆφου (νῦν Κατοσμήτη) ἐγειράντες δούρωμα καὶ θέσαντες ἐν αὐτῷ διηνεκὴ φρουρὰν ἠνώχλουν τοὺς Ἀθηναίους τὰ μέγιστα. (Πρβ. Δεκέλεια, ὑπὸ Δ. Πανταζῆ, ἐν Ἀθήναις, 1872. Τοπογραφικαὶ πληροφορίαι περὶ Δεκέλειας, ὑπὸ Τιμολεόντος Βάσσου, ἐν Ἀθήναις 1874).

Δεκέμβριος. Ὁ δωδέκατος καὶ τελευταῖος μῆν τοῦ ἔτους. Παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις, ὧν τὸ ἔτος ἤρχιζε διὰ τοῦ Μαρτίου, ἦτο ὁ δέκατος, ἐξ οὗ τὸ ὄνομα (ἀπὸ τοῦ λατ. decem=δέκα). Πρὸ τοῦ Καίσαρος εἶχεν ὡς ὁ Ἰανουάριος καὶ ὁ Αὐγουστος, μόνον 29 ἡμέρας εἰς ὃς ὁ Καίσαρ προσέθεσεν ἐτέρας δύο. Κατὰ τὸν Δ. γίνονται αἱ χειμεριναὶ τροπαὶ τοῦ ἡλίου, μεταδινόντος ἀπὸ τοῦ ἡσπερισμοῦ τοῦ Τυξότου εἰς τὸν τοῦ Αἰγόκερω, τούτου δ' ἕνεκα τὴν ἡμέραν καθ' ἣν μετὰ τὰς τροπὰς (25 Δεκ.)

ἐπίστευον ὅτι προσκτάται νέας δυνάμεις ἢ ἀναγενᾶται ὁ ἥλιος, ἐπανηγύριζον ἐν τῷ Ῥωμαϊκῇ κράτει τὰ Ἑλῖα, ἢ τὴν ἑορτὴν τῶν γενεθλίων τοῦ ἀνικητοῦ ἡλίου (natalis Solis Invicti), ἐντεῦθεν δ' ὀρμηθέντες καὶ οἱ Χριστιανοὶ ὥρισαν κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην τὴν ἑορτὴν τῶν Χριστουγέννων. Ὁ Δ. ἀντιστοιχεῖ περίπου πρὸς τὸν Ποσειδεῶνα τοῦ ἄττικου καὶ τοῦ ἐφεσίου ἡμερολογίου, πρὸς τὸν Διόσκουρον τοῦ λακωνικοῦ, τὸν Ἀλαλκομένιον τοῦ βοιωτικοῦ καὶ τὸν Ἀπατουρίωνα τοῦ κυζικηνοῦ· ἢ δ' 24 ἢ 25 Δεκ. ἦτο ἡ πρώτη ἡμέρα τοῦ μηνὸς Ποσειδῶνος τοῦ περγαμηνοῦ ἡμερολογίου κατὰ τοὺς Ῥωμαίους χρόνους, τοῦ Διονυσίου τοῦ βιβυνικοῦ, τοῦ Μεταρχίου τοῦ κρητικοῦ καὶ τοῦ Ἰουλίου τοῦ κυπριακοῦ. [Π.]

Δεκεμβρισταί. Οὕτω καλοῦνται οἱ ὁπαδοὶ Ναπολέοντος τοῦ Ι' οἱ ὑπ. στηρίζοντες αὐτὸν εἰς τὸ πραξικόπημα τῆς 2 Δεκεμβρ. 1851.

Δέκιος. Ῥωμαϊκὸν γένος πληθείων, περιφημον διὰ τὸν ὑπὲρ πατρίδος ἡρωισμόν τριῶν γόνων αὐτοῦ. Ὁ Πόπλιος Δ. Μύσιον (Mys), ὑπατος ὢν καὶ μετὰ τοῦ Μανλίου Τρκουάτου στρατηγὸς ἐν τῷ κατὰ τὸν Λατίνων πολέμῳ (340 π.Χ.), ἰδὼν κατ' ὄναρ ὅτι πέπρωται τοῦ μὲν ἐνὸς ἔθνους ὁ στρατός, τοῦ δ' ἐτέρου ὁ στρατηγὸς νὰ πέσῃσι, θύματα τῶν καταχθονίων θεῶν, μετημριέσθη ὡς ἐπὶ θυσίαν καὶ ἐν τῇ συμπλοκῇ τῆς μάχης ὤρμησεν εἰς τὰ πυκνότερα στίφη τῶν Λατίνων καὶ εὗρε τὸν θάνατον, σώζων, ὡς ἄλλος Κόδρος, τὴν πατρίδα του. Διὰ τοῦ αὐτοῦ τρόπου ἔσωσε τὴν πατρίδα ὁ ὁμώνυμος υἱὸς τοῦ ἀνωτέρω, κατὰ τὴν τετάρτην αὐτοῦ ὑπατίαν (295), ὅτε ἐπολέμει πρὸς τοὺς συμμάχους Σαυνίτας. Παλάτας καὶ Ἐτρούσκους, τεταγμένους αὐτῷ ἐναντίον τῶν Γαλατῶν. Καὶ ὁ τούτου δ' υἱὸς (ὁμώνυμος) ἐθυσίασεν ἐκουσίως ἑαυτὸν, κατὰ τὴν παράδοσιν, ἐν τῇ παρὰ τὸ Ἀσκλον κατὰ τοῦ Πύρρου μάχῃ (279), ἣν ἐκέρδισε μὲν οὗτος, ἀλλὰ μετὰ μεγάλων ζημιῶν. [Ἐγ.]

Δέκιος. Ῥωμαῖος αὐτοκράτωρ γενν. τῷ 201 μ. Χ., καταλαβὼν τὸν θρόνον τῷ 249 ἀφ' οὗ ἐν μάχῃ κατὰ τοῦ αὐτοκράτορος Φιλίππου ἐφόνευσεν αὐτόν. Ἐπὶ Δ. οἱ χριστιανοὶ ὑπέστησαν τρομερὸν διωγμόν· οἱ δὲ Γότθοι διαδόντες τὸν Ἰστρον κατέκαυσαν τὴν Φιλίππουπολιν καὶ δεινὴν συνεπήγαγον λεηλασίαν, φονεύσαντες δέκα μυριάδας ἀνθρώπων. Κατὰ τούτων πολέμων ἐφονεύθη ὁ Δ. διὰ προδοσίας, συσκευασθείσης ὑπὸ Γάλλου, τοῦ καὶ διαδόχου αὐτοῦ γενομένου. [Ἐγ.]

Δεκλοαζώ (Alfred Louis Olivier des Cloizeaux). Διακεκριμένος Γάλλος ὀρυκτολόγος, γενν. 1817 ἐν Beauvais, γενόμενος καθηγητὴς ἐν τῇ Σορβόννῃ καὶ μέλος τῆς Ἀκαδημίας τῶν Ἐπιστημῶν. Ἡ ἀξία του ἐγκεῖται κυρίως ἐν τῇ λεπτομερεστάτῃ ἐρευνῇ τῶν κρυσταλλογραφικῶν καὶ ὀπτικῶν

ιδιοτήτων μεγάλου αριθμού δρυκτών· πρώτος δ' υπέδειξε την σημασίαν των θπτικῶν ιδιοτήτων ἐν τῇ ταξινομήσει τῶν κρυτάλλινων. Πλήν σπουδαίων μονογραφικῶν, ὑπομνημάτων κλ., ἐδημοσίευσε ἐξαιρετὸν ἐγγειριδίον δρυκτολογίας, μείναν ἀτελές. [B.E.]

Δελαβάραι. Ἰνδική φυλή, ἰσχυρὰ ἔλλατο, διεσπαρμένη κατὰ τὸν ποταμὸν Δελαβάρην καὶ ἐν Πενσυλβανίᾳ, ἧς τὰ λείψανα μετεναστεύσαν εἰς τὸ ἐπιστήμως καθωρισμένον ἔδαφος τῶν Ἰνδιάνων. Τούς Δ. κατέστητε περιφρούς ὁ Κούπερ ἐν τοῖς μυθιστορήματιν αὐτοῦ. [Eγ.]

Δελαβάρη (Delaware). Μία τῶν 13 ἀρχαίων Ἠνωμένων πολιτειῶν τῆς Β' Ἀμερικῆς κειμένη ὑπὸ πλάτος 38° 28'—38° 50' Β καὶ μῆκος 75° 4'—75° 46' Δ ἀπὸ Γ' ῥήγματος μεταξὺ Πενσυλβανίας πρὸς Β, Μαρυλάνδης πρὸς Δ καὶ Ν, πρὸς Α δὲ ὁριζομένη ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ, τοῦ ὁρίου Δ. καὶ τοῦ ὁμοῦ ποταμοῦ (δλ. κατωτ.). Περιλαμβάνει δὲ δὲ τρεῖς κομιταῖας, Νιουκασλ, Κέντ καὶ Σούσεξ, ἐν ὧν ἐκτείνεται ἐμβαδὸν 5309 τ.χμ. καὶ κατ. 168 493. Τὸ ἔδαφος εἶναι πρὸς Β μὲν ἀνώμαλον καὶ λίαν εὐφρόν, πρὸς Ν δὲ ἐπιπεδὸν ὅλως. Τὸ κλίμα εἶναι γλυκὺ, ἀνθυγιαίνον δὲ μόνον παρὰ τὰ ἔλη, ὅποια ὑπάρχουσιν ἰδίως ἐπὶ τοῦ κατὰ τὰ Δ σύνορα ἐκτεταμένου ὕψι- πεδίου. Μέση τοῦ ἔτους θερμοκρασία 12° Κ. Ἡ γῆ παράγει ἅπαντα τὰ τῆς Εὐρώπης φυτικά προϊόντα, ἰδίως δὲ ὀπώρας καὶ πρὸ πάντων ἐξαιρετὰ βοσκήνια, ὧν ἑκατομμύρια οκάδων ἐξάγονται. Τὸ ἐμπόριον εἶναι μικρὸν τελοῦμενον κυρίως μόνον πρὸς τὸ ἐσωτερικόν, ἐκ τῆς βιομηχανίας δὲ ἀκμαῖζει ἰδίᾳ ἡ καταργασία σιδήρου καὶ βάρβακος. Ἡ Δ. εἶναι ἡ ἐλάχιστη φορολογουμένη τῶν Ἠνωμένων πολιτειῶν. Πρωτ. ἡ Δέσπερ, κέντρον δὲ ἐμπορίου καὶ βιομηχανίας τὸ Βιλμινγκτον. Τὰ ἔσοδα καὶ ἔξοδα εἶναι περὶ τὰς 150 χιλ. ταλλήρων, τὸ δὲ δημ. χρέος (1890) 742.000. Καθόλου δὲ ἡ οἰκονομικὴ θέσις τῆς χώρας εἶναι ἀρίστη. Ἐν τῷ Β τῆς χώρας καίται ἡ διώρυξ Ἰσέσαιπικ- Δελαβάρη (μῆκος 22 χμ.), ἐνοῦσα τὰς ἐκβολὰς τοῦ ποταμοῦ Δ. καὶ τοῦ Σουσκυάνα, ἡ συντομωτάτη ὁδὸς μεταξὺ Βαλτιμόρης καὶ Φιλαδελφείας. Τὴν πρώτην εὐρωπ. ἀποικίαν ἱδρυσαν ἐν Δ. οἱ Σουηδοί, ἀρ' ὧν μετεβιβάσθη εἰς τοὺς Ὀλλανδοὺς καὶ ἀπὸ τούτων εἰς τοὺς Ἀγγλοὺς. Μετὰ τὴν ἐλευθέρωσιν ἀπὸ τῶν Ἀγγλων συνετάχθη τὸ Σύνταγμα αὐτῆς, ἐπιθεωρηθὲν κατόπιν τῷ 1792, καθ' ὃ ἡ βουλὴ ἀποτελεῖται: ἐξ 21 μελῶν, ἡ δὲ Γερουσία ἐξ 9' ἐν δὲ τῷ Κογγρέσῳ τῶν Ἠνωμ. Πολιτειῶν ἀντιπροσωπεύεται ἡ Δ. ὑπὸ 2 γερουσιαστῶν καὶ 1 βουλευτοῦ. [A.Σ.]

Δελαβάρης (Delaware). Ποταμὸς τῆς Β' Ἀμερικῆς, σχηματίζομενος ἐκ δύο πηγῶν ποταμῶν πηγάζοντων ἐπὶ τῶν Δ ὑπηρείων

τοῦ Κάτσκιλλ ὄρους ἐν τῇ πολιτείᾳ Νέας Ὑόρκης. Ἐπὶ 110 χμ. σχηματίζει τὰ σύνορα τῆς Νέας Ὑόρκης καὶ τῆς Πενσυλβανίας, εἰτα δὲ τὰ τῆς Νέας Ἰερσέης καὶ τῆς Πενσυλβανίας, καὶ μετὰ ῥοὴν 490 χμ. ἐκβάλλει εἰς τὸν Ὄρμον Δελαβάρη (ἐπὶ τοῦ Ἀτλαντικοῦ). Εἶναι πλωτὸς διὰ μεγάλα πλοῖα μέχρι τῆς Φιλαδελφείας [M.Σ.]

Δὲ Λὰ Βὲς (H. Thomas de La Beche), περίφημος Ἀγγλὸς γεωλόγος, γενν. τῷ 1796 ἐν Λονδίνῳ, ἀποθανὼν τῷ 1855. Μετὰ τοῦ Conybeare ἐπεχείρησεν ἐρεῦνας ἐπὶ τῶν βρετ. πετρωμάτων καὶ ἀνεκάλυψε τὰ λείψανα πανάρχαιου ζώου, ὅπερ ἐκάλυψε πλησίον αὐτοῦ. Κατόπιν ἄλλων τινῶν ἐργασιῶν κληθεὶς ἀπὸ τοῦ 1832 τὴν γεωλ. περιγραφὴν τῆς Ἀγγλίας ἦν συνεπλήρωσεν ὑποστηρικτικῶς καὶ ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως, συντάξας καὶ λαμπροὺς σχετικoὺς πίνακας. Ἐγραψαν ἄλλα τε καὶ Ἐγγειριδίον Γεωλογίας, σπουδαίας περιέχον καινοτομίας (1831). [Eγ.]

Δελαβίνγης (J. F. Casimir Delavigne), διαπρεπὴς Γάλλος ποιητής, γενν. τῷ 1793 ἐν Hayre καὶ ἐκπαιδευθεὶς ἐν Παριίοις. Τὰ πρῶτα ποιήματά του Messénien, πατριωτικὰ ἐλεγεία, ἔτυχον ἐνθουσιώδους ὑποδοχῆς, οὐχ ἥττον δὲ ἐφημίσθησαν τὰ ἀπὸ τοῦ 1819 δημοσιευθέντα δραματικὰ ἔργα: Les vèpres siciliennes, Le Paria, Marino Falieri (τραγωδίαι), Les comédiens καὶ L'école des vieillards (κωμωδίαι). Τῷ 1825 ἐγένετο μέλος τῆς Ἀκαδημίας. Αἱ ἐπαναστατικαὶ κινήσεις τοῦ 1830 ἐνέπνευσαν αὐτῷ διαφόρους δημώδεις ὕμνους: La Parisienne κλ., χωρὶς νὰ λάβῃ ὅμως ὁ ποιητὴς ἐνεργὸν μέρος εἰς τὴν πολιτικὴν μάχιστά δὲ ἐξηκολούθησε τὰς δραματικὰς ποιήσεις του, ὧν γνωστότεραι ἐγένοντο αἱ τραγωδίαι: Louis XI, Les enfants d'Édouard, καὶ αἱ κωμωδίαι Don Juan καὶ La popularité. Ἐπιχειρήσας περιήγησιν ἐν τῇ Ν Γαλλίᾳ ἀπέθανε τῷ 1843 ἐν Λυών. Μετὰ τὸν Βερανζέρον καὶ τὸν Σκριβ ἦτο ὁ δημοφιλέστατος ποιητὴς τῆς ἐποχῆς του· τὰ δὲ ἔργα του διακρίνονται διὰ τὴν ὥραιαν γλῶσσαν καὶ τὴν ἐντεχον σιτουρχίαν. Ἡ καλλίστη ἐκδοσις αὐτῶν ἐδημοσιεύθη τῷ 1845 ἐν Παριίοις εἰς 5 τόμους [M.Γ.]

Δελαγιά ὄρυς. Εἷς τῶν σπουδαιοτέρων ὄρων ἐπὶ τῆς Δ ἀκτῆς τῆς Ν' Ἀφρικῆς, καίμενος ὑπὸ 26° Ν πλάτ. Τὸν κόλπον καὶ τὰ περίχωρα κατέλαβεν οἱ Πορτογάλοι ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Βάσκου δὲ Γάμα καὶ ἱδρυσαν ἐνταῦθα ἀποικίαν καὶ (κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 19ου αἰῶνος) τὸ φρούριον Lourenço Marques, ὅπερ δὲν ἠδυνήθη ἐν τούτοις νὰ προφυλαχῇ τοὺς κατοίκους ἀπὸ τῶν ἐπιδρομῶν τῶν ἀγρίων Ἀματογγῶν. Ἀποικία καὶ φρούριον εἶχον τῷ 1878 μόνον 458 λευκοὺς καὶ περίπου 2 000 μαύρους

κατοίκους. Τῷ 1872 ἡ Ἀγγλία ἤγειρεν ἀξιό-
παις ἐπὶ τῆς χώρας. Ἡ δὲ λύσις τῶν διενέ-
ξεων ἀνετέθη ὑπὸ τῆς Πορτογαλίας καὶ τῆς
Ἀγγλίας εἰς τὸν προεδρὸν τῆς ἱ. αὐτ. Δημοκρα-
τίας Μὰκ Μαὼν, ὅστις ἐγνωμοδότησε τῷ 1875
ὕπὲρ τῆς Πορτογαλίας. Ἀλλ' ἔνεκα τῆς ἰδιαι-
τερας σημασίας τῆς χώρας διὰ τοὺς Ἀγγλοὺς
καταλαμβάνοντας τὸ ὁπιοθεν αὐτῆς κείμενον
Τρανσάλ, ἐπέτυχον αὐτοὶ τῷ 1879 διὰ δι-
πλωματικῶν πιέσεων τὸ δικαίωμα ἐλευθέρως
διαμετακομίσεως ἐμπορευμάτων καὶ ἰδρύσεως
ἀποθηκῶν ἐν Lourenço Marques. [Μ.Σ.]

Δελακροά (Eugène Delacroix). Πε-
ρίφημος Γάλλος ζωγράφος, γενν. 1793 ἐν Cha-
renton-St.-Maurice. Ὑπῆρξε μαθητὴς τοῦ
Γκερεν. Ἡδὴ δὲ ἡ πρώτη εἰκὼν του (ὁ Δάν-
της καὶ ὁ Βιργίλιος διερχόμενοι μετὰ τοῦ Φλε-
γίου τὸν Ἀχέροντα), νεωτερίζουσα ἐν πολλοῖς,
ἐθαυμάσθη ἐν τῇ Ἐκθεσεί τοῦ 1822. Ἡ μετὰ
δύο ἔτη ἐκτεθεισα εἰκὼν του Ἡ ἐν Χίω κατα-
στροφή, ἔδειξεν ἐμφανέστατα πλέον τὴν περιφρ-
νησιν τοῦ Δ. πρὸς τὰς τέως παραδόσεις τῶν κλα-
σικῶν, οἵτινες τὰ μένεα πνέοντες κατὰ τοῦ Δ.
ὠνόμαζον τὸ ἔργον του Καταστροφήν τῆς ζω-
γραφικῆς. Ἀμφότεραι δ' αἱ εἰκόνες αὐταὶ ἤνοι-
ξαν νέαν ἐποχὴν εἰς τὴν γαλλ. ζωγραφικὴν.
Παρά τὸ καλλιτεχνικὸν αὐτοῦ τάλαντον ὁ
νέος ζωγράφος ὀλίγον κατ' ἀρχὰς ἐτιμήθη ὑπὸ
τοῦ κοινῶ. Ἡ κυβέρνησις τοῦ Ἰουλίου ἀνέ-
θηκεν αὐτῷ τὴν διακόσμησιν δημοσίων οἰκοδο-
μημάτων, οἷον τῶν τοιχῶν καὶ τῆς ὁροφῆς
τῆς αἰθούσης τοῦ θρόνου καὶ τῆς βιβλιοθήκης
τῆς βουλῆς, τοῦ ἀναγνωστηρίου ἐν τῷ ἀνα-
κτόρῳ Λουξεμβούργῳ κλ., ἐπὶ δὲ τὴν ἐκτέλεσιν
διαφόρων εἰκόνων, ἐν αἷς μνημονευέται ἰδίως
δύο, ἐκ τῶν ἀριστουργημάτων τοῦ Δ., Ἡ κατὰ
τῶν Ἀγγλῶν μάχη παρὰ τὴν γέφυραν τοῦ
Taillebourg (1838) καὶ Ἡ ἀλωσις τῆς
Κων/λεως ὑπὸ τῶν Σταυροφόρων (1841). αἱ
δ' ἐργασίαι αὐταὶ κατέστησαν τὸν Δ. γνωρι-
μώτερον τοῖς πολλοῖς καὶ ᾗχθησαν τὴν φήμην
του. Ὁ Δ. ἠσχολήθη εἰς πάντα τὰ εἶδη τῆς
ζωγραφικῆς, ἔγραψε δὲ καὶ εἰκονογραφίας δι'
ἔργα τοῦ Βασιλέως καὶ τοῦ Οὐάλλτερ-Σκώτ
καὶ σειράν 19 χαλκογραφῶν διὰ μεταφράσιν
τοῦ Φάουστ τοῦ Γκαίτε (1828) καὶ 18 λιθο-
γραφῶν διὰ τὴν τοῦ Ἀμλέτου (1834—43).
Ἀπέθ. τῷ 1863 ἐν Παρίσι. [Β.Ε.]

Δελάμβρος (Jean Jos. Delambre).
Ἐπίσημος Γάλλος ἀστρονόμος, μέλος τῆς
ἀκαδημίας τῶν ἐπιστημῶν, γεννηθεὶς 1742
καὶ ἀποθανὼν 1822. Ὁ Δ. ἦτο πολυμα-
θέστατος καὶ εἰργάσθη ἐπὶ πλείστων ἀντι-
κειμένων. Αἱ σημαντικώτεραι ἐργασίαι τοῦ Δ.
εἶναι ἡ μέτρησις τῆς μεσημβρινῆς ἐν Γαλ-
λίᾳ μετὰ τοῦ Μεσαίνου (Mchain) κατὰ τὴν
γαλλικὴν ἐπανάστασιν, ἥτις μέτρησις ἐχρησί-
μευσε διὰ τὸν καταρτισμὸν τοῦ δεκαδικοῦ με-
τρικοῦ συστήματος· πρὸς δὲ καὶ ἡ ἑπτάτομος

ἱστορία τῆς ἀστρονομίας, ἥς οἱ δύο πρῶτοι
τόμοι πραγματεύονται τὴν ἀρχαίαν ἑλληνικὴν
ἀστρονομίαν. [Δ.Κ.]

Δελαρός (Hauſſes Delaroché). Περι-
φημος Γάλλος ζωγράφος, γενν. τῷ 1797 ἐν
Παρίσι. Μαθητεύσας παρὰ τῷ Γρὸ καὶ ἀκο-
λουθήσας τὸ κατ' ἀρχὰς τὴν λεγομ. ἀκαδη-
μαϊκὴν τεχνοτροπίαν τοῦ διδασκάλου, ἐστράφη
εἰς πρὸς τὴν ῥωμαντικὴν σχολὴν. Εἰς τὴν ἐκ-
θεσιν τοῦ 1827 ἐπέμψε δύο ἔργα, τὴν δολοφονίαν
τοῦ Duranti καὶ τὸν θάνατον τῆς βασίλ. Ἐλι-
σάβετ, αἵτινα ἐφημίσθησαν μετὰ τῶν. Τὰ ἐπὶ-
μένα ῥιζελιὲ ἐν λέμβῳ ἐπὶ τοῦ Ῥοδανοῦ, καὶ
Μαζαρίνος κληνῆρης, ἐγένοντο γνωστότατα διὰ
τῶν χαλκογραφῶν τοῦ Γιράρ· περίφημα ἐγέν-
οντο καὶ τὰ ἔργα τοῦ Κρόμβελ πρὸ τοῦ νεκροῦ
Καρδίου τοῦ Α' καὶ τὰ τέκνα τοῦ Ἐδουάρδου
(1831). Τῷ 1832 ἐξελέχθη μέλος τῆς ἀκα-
δημίας, καίπερ ἐχθροῦς διακειμένης κατὰ
τοῦ ῥωμαντισμοῦ. Τὸ ἔτος 1834 ἔγραψε τὸ ἀρι-
στοτεχνίον του τὴν δολοφονίαν τοῦ δευκῆς
Γουίλχ. ἐντολῇ δὲ τῆς κυβερνήσεως διεκόμηνσε
τὴν αἰθούσαν τῶν βραδείων ἐν τῇ σχολῇ τῶν
ὠραίων τεχνῶν διὰ μεγάλων τοιχογραφῶν
(1837—1841). Ἐκ τῶν κατόπιν ἔργων του
προεξέχουσιν Οἱ Γιρονδίνι (1855), Μαρία
Ἀντωνιέττα κλ. Διὰ δὲ τῶν εἰκόνων Μα-
ρία παρὰ ταῖς ἀγίαις γυναιξὶ κατὰ τὴν ἀπα-
γωγὴν τοῦ Χριστοῦ πρὸς θάνατον, καὶ Οἱ
ἀπόστολοι παρὰ τῇ Παναγίᾳ μετὰ τὴν σταύ-
ρωσιν, ἤρχισεν νὰ τέμνῃ ὅλως νέαν ὁδὸν εἰς τὴν
ἐκκλησιαστικὴν ζωγραφικὴν, ὅτε ἀπέθανε τῇ
4 Νοεμβρίου (v) 1856. Ὁ Δ. διακρίνεται πρὸ
πάντων διὰ τὴν καλλιτεχνικωτάτην σύνθεσιν,
τὴν ἀρχιτεκτονικὴν οὕτως εἰπεῖν τῶν ζωγρα-
φῶν του, καὶ διὰ τὴν λεπτότητα μετ' ἧς πα-
ρίστα τὰ πρικυδέστατα θέματα. Αἱ σκηναὶ
του ὑπερβολικοῦ τὴν λύσιν κλασικῶν τρα-
γωδιῶν, δι' ἧς ἐπιδιώκεται οὐχὶ φρίκη ἀλλὰ
συμπάθεια. Ὑπὲρ τοῦ 200 μῆθους εἰργασθη-
σαν ὑπὸ τὴν ἐπιδεδίωξιν αὐτοῦ καὶ περίφημοι
χαλκογράφοι ἠσχολήθησαν ἀκαταπαύτως εἰς
ἀπομίμησιν καὶ διάδοσιν τῶν ἔργων του. [Β.Ε.]

Δελαρύ (Warren De la Rue). Ἀγ-
γλος φυσικὸς γενν. 1815, ἐπίσημος διὰ τὴν
τελεσφόρον ἐφαρμογὴν τῆς φωτογραφίας εἰς
τὰς ἀστρονομικὰς παρατηρήσεις. Ἀρχικῶς ὁ
Δ. ὑπῆρξε βιολογικὸς τῆς κατασκευῆς χάρ-
του, εἰς τὴν ὁποίαν διὰ τῶν χημικῶν αὐτοῦ
ἐρευνῶν ἐπῆνεγκε τελειοποιήσεις. [Δ.Κ.]

Δέλδινον. Κωμόπολις τῆς Ἡπείρου ἀπέ-
χουσα 4 ὥρας ἀπὸ τῆς παραλίας τῶν Ἀγίων
Σαράντα. 8 ἀπὸ Βουθρωτοῦ καὶ 19 ἀπὸ Ἀρ-
γυροκάστρου καὶ Ἰωαννίνων. Οἰκεῖται ὑπὸ 700
ὀθωμανῶν καὶ 1500 χριστιανῶν. Ἦναι διεσπαρ-
μένη καμνηδὴν διατριμμένη εἰς 10 συνοικίας.
Ἦναι ἔδρα διοικητοῦ καὶ ὀρθοδόξου μητροπολι-
του Δρυνουπόλεως. Δελδίνου καὶ Χεμάρρας
τελοφορεμένου. Διαρρέεται ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ

Φοίνικος χυνομένου εἰς τὸν Καλανοιώτην ποταμόν. Ἡ πρὸ αὐτῆς πεδιάς εἶνε εὐφορωτάτη, ἀλλὰ πολλάκις ὑφίσταται καταστροφὰς ἐκ τῶν πλημμυρῶν τῆς Βιστρίτσας. Εἰς τὴν διοίκησιν τοῦ Δελδίνου ὑπάγονται 126 κῶμαι καὶ χωρία μετὰ 38 700 κατ., ἐξ ὧν 22 700 χριστιανοὶ καὶ 16 χιλ. μωαμεθανοὶ ἀλδανόγλωσσοι.

Δέλβρυκ (Berthold Delbrück). Γερμανὸς γλωσσολόγος γεννηθεὶς τῷ 1842, ἀπὸ τοῦ 1869 καθηγητὴς τῆς Σανσκριτικῆς καὶ τῆς συγκριτικῆς γλωσσολογίας ἐν Ίένᾳ. Κλασικὰ θεωροῦνται τὰ ἔργα του· «Συντακτικαὶ ἔρευναι» (τ. 4, Ἀλλῃ 1871-9), Χρηστομάχεια τῶν Βεδῶν (Ἀλλῃ 1874), καὶ «Εἰσαγωγή εἰς τὴν σπουδὴν τῶν γλωσσῶν» (1η ἐκδ. Λιψ. 1880). [Ἐγ.]

Δέλβρυκ (M. F. Rudolf Delbrück). Γερμανὸς πολιτικὸς ἀνὴρ, γενν. τῷ 1817 ἐν Βερολίνῳ. Σπουδάζας τὰ νομικὰ εἰσῆλθεν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ ἐμπορικοῦ τμήματος τοῦ πρωσσικοῦ ὑπουργείου τῶν οἰκονομικῶν, ἐξ οὗ ἐσχηματίσθη τῷ 1848 τὸ ὑπουργεῖον τοῦ ἐμπορίου καὶ τῆς βιομηχανίας, καὶ διέπρεψεν ἐνταῦθα τοσούτον διὰ τὰς πρὸς ἀνάπτυξιν τοῦ ἐμπορίου ἐνεργείας του, ὥστε τῷ 1849 διωρίσθη ἀπογεγενητὴς συμβούλος καὶ τῷ 1859 τμηματάρχης, καὶ ὡς τοιοῦτος ἐκλείσσε μετὰ τῶν κρατῶν τῆς Εὐρώπης λίαν συμπερούσας τῷ πρωσσικῷ ἐμπορίῳ συνθήκας. Τὰ σχέδιά του ὑπεστήριξε ζωηρῶς ὁ τῷ 1862 πρωθυπουργὸς γενόμενος Βίσμαρκ. Τῷ 1867 ὁ Δ. διωρίσθη καὶ πρὸς δρος τῆς ἀρχιγραμματείας τῆς Βορ. Γερμαν. Ὁμοσπονδίας καὶ τῷ 1868 μέλος τοῦ ὑπουργικοῦ συμβουλίου τῆς Πρωσίας, διέπρεψε δὲ εἰς τὰς θέσεις ταύτας ὡς μετρίφων καὶ ἀμερόληπτος πολιτευτὴς. Εἰς αὐτὸν δὲ χρεωστέεται ἐν μέρει καὶ ἡ πολιτικὴ ἑνωσις τῆς Γερμανίας, πρὸς ἐπίτευξιν τῆς ὁποίας μετέβη τῷ 1870 εἰς τὰς αὐλὰς τῆς Νοτίου Γερμανίας. Ὅτε μετὰ τὴν ἑνωσιν ἡ ἀρχιγραμματεία τῆς ὁμοσπονδίας μετεβλήθη εἰς ἀρχιγραμματείαν τοῦ γερμαν. Κράτους, ἔμεινεν ὁ Δ. πρὸεδρος αὐτῆς. Ἀλλὰ τῷ 1876, μὴ θελήσας νὰ ἀκολουθήσῃ τὴν Βίσμαρκ εἰς τὰς προστατευτικὰς λεγ. μεταρρυθμίσεις, παρητήθη. Ἀπαξ ἔτι (1879—81) ἔλαβεν ἐνεργὸν μέρος εἰς τὰς συζητήσεις τῆς Γερμ. Διήτης, καταπολεμήσας τὴν ἐμπορικὴν πολιτικὴν τοῦ Βίσμαρκ, εἴτα δὲ ἀπεσύρθη εἰς τὸν ἰδιωτικὸν βίον. [Β.Ε.]

Δέλγα. 1) Χωρίον τοῦ δήμου Ἀνδριταίνης, ἀφ' ἧς ἀπέχει ὥρ. 2 1/2 Ν. Κάτ. 225. Κεῖται παρὰ τὴν δεξιάν ὄχθην τῆς Νέδας ἀπέναντι τοῦ χωρίου Μπέρικλα.—2) Χωρίον τοῦ δήμου Ἀποδοτίας, ὥρ. 3 Ν ἀπὸ Μεγάλα Λομποτινά. Κάτ. 266.

Δελερῆ. Πρωτεύουσα τοῦ δήμου Γόννων τῆς ἐπαρχίας Τυρνάβου, ἀπέχουσα 4 ὥρ. τοῦ Τυρνάβου. Κεῖται κατὰ τὴν ἀριστερὰν ὄχθην

τοῦ Πηνειοῦ καὶ ἐπὶ τῶν ΝΔ κλιτύων τοῦ Ὀλύμπου ἐν μέσῳ εὐφορωτάτης κοιλάδος διαρρομένης ὑπὸ ἀφθόνων ὑδάτων. Μέχρι τῆς προσεγγίσεως κατακεῖτο ὡς καὶ τὰ περὶ χωρία ὑπὸ Κονιάρων, ἧτοι τῶν ἐξ Ἰκονίου εἰς Θεσσαλίαν ἀποικησάντων δωμαῶν, ἀλλ' ἀπὸ τότε συνωκίσθησαν αὐτόθι Ἕλληνες, ἐξ ὧν πολλοὶ ἐκ τῆς κώμης Νεζεροῦ. Ἐχει 1442 κατ. Αἱ οἰκίαι κεῖνται ἐν μέσῳ εὐθαλεστάτων κήπων, ἡ δὲ εὐρύχωρος πλατεῖα περὶ ἣν κεῖνται τὰ καταστήματα, σκιάζεται ὑπὸ γηραιῶν πλατάνων. Προϊόντα δημητρ. καρποὶ (85 χιλ. κοιλὰ). Ἡ κτηνοτροφία ἀνάξει (16 χιλ. πρόβατα καὶ αἰγες). Ἡμῖσιαν ὥραν μακρὰν παρὰ τὴν εἰς Παλαμοῦτ ἄγουσαν ὁδὸν κεῖται τὸ Παλαιόκατρον ὅπου τοποθετεῖται ἡ ἀρχαία πόλις τῆς Περραιβίας Γόννος. Παρὰ ταύτην ἔκειτο καὶ ἕτερον ὄχυρμα τῆς κοιλάδος τῶν Τεμπῶν, Γυνονκίονοι.

Δελεσσέτης (ἐκ τοῦ Γάλλου ὀρυκτολόγου Delesse). Ὁρυκτὸν χρώματος βιθῆος πρασίνου, ἀποτελούμενον ἐξ ὀξυπυριτίου, ἀργίλου, μαγνησίας, σιδήρου καὶ 12 % ὕδατος. Σιλ. 2.5. Ὑπὸ δξέων διαλύεται, διὰ τῆς φλογὸς τοῦ αὐλοῦ δυσκόλως τήκεται. Εὐρίσκεται εἰς ἀθροίσματα.

Δελή (τουρκ. = φιλοκίνδυνος, παράτολμος). Τῆς ἐπωνυμίας ταύτης ἤξιοῦντο ἄλλοτε ἐν τῷ τουρκικῷ στρατῷ ἄνδρες γενναῖοι οἵτινες ἐνέπιπτον ἀπροφύλακτοι εἰς τὸν ἐχθρὸν ἀψηφόντες τὸν προφανῆ κίνδυνον. Εἶνε δὲ ἔτι προσωνυμία τῶν ἐρίππων σωματοφυλάκων τοῦ Μ. Βεζύρου, ὧν ὁ ἀρχηγὸς Δελή-μπαση.

Δελή. Πρωτεύουσα μικροῦ ὁμωνύμου μαλαίκοῦ κράτους ἐν τῷ Β μέρει τῆς Δ ἀκτῆς τῆς Σουμάτρας. Ἡ χώρα Δ. ἐκτείνεται κατὰ μῆκος τῆς ἀκτῆς ἐπὶ 30 χμ., διαιρεῖται διὰ ποταμῶν εἰς τὴν κυρίως Δ. Λαγκάτην καὶ Σαρδάγγην. Ἐξάγει χρυσὸν καὶ πέπερι, ἀρώματα καὶ ξύλον σαντάλου. Ὁ Σουλτάνος αὐτῆς ἀγαναρίζει ἀπὸ τοῦ 1864 τὴν ὀλλανδικὴν ἐπικυριαρχίαν. [Δ.Σ.]

Δεληγέργια. Χωρίον τοῦ δήμου Τυρνάβου, ἔχον 413 κατ. [Μ.Σ.]

Δεληγεώργης Ἐπαμεινώνδας. Ἕλλην πολιτικὸς ἀνὴρ, γενν. τῷ 1829 ἐν Τριπόλει. Μετὰ λαμπρὰς σπουδὰς ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τῶν Ἀθηνῶν, διωρίσθη κατ' ἐξαίρεσιν ἑνεκα τῶν ἐκτάκτων προσόντων του δικηγόρος παρ' ἅπασιν τοῖς δικαστηρίοις καὶ ταχέως διεκρίθη διὰ τῆς δξυνοίας του καὶ τῆς δυνάμεως τοῦ λόγου. Τῷ 1859 ἐξελέγη ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Μεσολογγίου, ἐπόθεν κατήγετο ἡ οἰκογένειά του, βουλευτὴς καὶ εὐθὺς κατέλαβεν ὑπέροχον θέσιν ἐν τῇ Κοινοβουλίᾳ, ὅπου καταταχθεὶς εἰς τὴν ἀντιπολίτευσιν, σφοδρῶς ἠλεγξε τὴν ὑπὸ τῶν Βρυαρῶν διαχείρισιν τῶν δανείων καὶ ἐν γένει τὴν πολιτικὴν κατάστασιν, κατ' ὄνομα μόνον

συνταγματικήν. Τῷ 1862 ἐγένετο ἐν ἀρχῇ τῆς μεσοβασιλείας ὑπουργός τῶν Ἑκκλησιαστικῶν, ἐπὶ Γεωργίου δὲ πρῶτον τῷ 1865 πρωθυπουργός ἐπί τινας ἡμέρας (20 Ὀκτ.—3 Νοεμβρ. καὶ 13—28 Νοεμβρ.), τὸ δὲ ἀξίωμα τοῦτο ἀνέλαβεν ἔκτοτε ἐπανειλημμένως (1870, 9 Ἰουλ.—3 Δεκ. 1872, 1876, 1877). Τῷ 1873 ἰδρύσας τὴν Ἑλληνικὴν ἐταιρίαν τῆς ἐκμεταλλεύσεως παρεσκεύασε τὴν λύσιν τοῦ Λαυριακοῦ ζητήματος· ἐπεξήγησε δὲ τὴν βελτίωσιν τῶν μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Τουρκίας σχέσεων διὰ φιλικῆς πολιτικῆς. Τῷ 1877 (26 Μαΐου) ἔλαβε μέρος εἰς τὸ ἐκ πασῶν τῶν πολιτικῶν μεριδίων ἀποτελούμενον ὑπουργεῖον ὑπὸ τὸν Κανάρην, ἐπολέμησε δὲ τὴν ἰδέαν τῆς στρατιωτικῆς ἐπεμβάσεως τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὸν Ῥωσοτουρκικὸν πόλεμον. Μετὰ τὸ Βερολί- νειον συνέδριον ἀπεσύρθη τῆς πολιτικῆς, ἀπέθ. δὲ τὴν νύκτα τῆς 14 Μαΐου 1879. Ὁ Δ. ὡς πολιτικὸς ἀνὴρ διεκρίθη διὰ τὴν δύναμιν τοῦ χαρακτήρος του καὶ τὴν ἀφιλοκέρδειαν. Οἱ πολιτικοὶ λόγοι του ἐξεδόθησαν ἐν Ἀθήναις εἰς 2 τόμ. 1880. Δεπτομερείας περὶ τῶν πολιτικῶν γεγονότων εἰς ἃ ἔλαβε μέρος ὁ Δ. ἴδ. ἐν λ. Ἑλληνικὴ ἱστορία.

Δεληγιανναῖοι. Ἠλ. Δηλιγιανναῖοι.

Δεληγιάνης (Ἰωάννης). Ἦκεν ὡς ἐπικρατὴς Μετσόβου κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ παρόντος αἰῶνος· οὗτος εἶναι ὁ προδίδας τῷ 1808 εἰς τὸν Ἀλῆ-πασῶν τὸν ἀειμνήστον Βλαχάδαν καὶ τοὺς λοιποὺς συνωμότες. Ἐβόλοφονήθη δὲ ἐν Ἰωαννίνοις τῷ 1827, γενόμενος θύμα ἐνὸς τῶν προχόντων Ἀλβανῶν, μνησικακούντος διὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀνεψιῦ του, πεσόντος εἰς Μέτσοβον πρό τινων ἐτῶν, ὅτε ὁ Δεληγιάνης μετὰ τῶν Μετσοβιτῶν ἀντέκρουσε τὸν Μπράζον Νεπράδισταν. ὅστις ἐδηγῶν χιλιάδας Ἀλβανῶν λιποτακτησάντων ἐκ Θεσσαλίας, προσέθετο τὴν λεηλασίαν τοῦ Μετσόβου. [Κ.Δ.Κ.]

Δελή Ἰδραῆμ. Χωρίον τοῦ δήμου Καρδίτσας, ἔχον 212 κατ. [Μ.Σ.]

Δελήμπαλη Ἐδρα τοῦ δήμου Πηνειῶν τῆς Ἠλείας ἐν τῇ κοιλάδι τοῦ Πηνειοῦ ποτ. ἀπέχ. 5 ὥρας ΒΔΒ τοῦ Πύργου ἐν καταρῶνι πεδιάδι· καὶ ἔχ. δημ. σχολεῖον, ἀτελὲς ἐλληνικὸν καὶ 200 κατ. (1889) γεωργούς καὶ ποιμένας. Τὸ κλίμα ἑλῶδες καὶ υἱερὸν. [Γ.ΠΣ.]

Δεληχασάνι. Χωρίον τοῦ δήμου Λυκοσούρας, ὡρ. 2 ἀπὸ Ἰσαρι ΒΔ. Κάτ. 202. Παρὰ τὴν ἀριστερὰν ἐχθρὴν τοῦ Ἀλφειοῦ.

Δελίς (Leo Delibes). Δημοτικώτατος Γάλλος μουσουργός γενν. 1816 ἐν St Germain du Bal τοῦ νομοῦ Sarthe. Ἀπὸ τοῦ 1855 ἔγραψε σειρὰν κωμικῶν μελοδραμάτων («Le roi l'a dit» 1873), μελοδραμάτων καὶ βαλέτων (Coppelia, 1870, Sylvia 1876). Ἀπὸ τοῦ 1865 διηύθυνε τὴν ὀρχήστραν

τοῦ Μελοδράματος, ἀπὸ δὲ τοῦ 1880 ὑπῆρξε καθοδηγὴς τῆς συνθέσεως ἐν τῷ Ὁδείου Παρισίων. Ἐνταῦθα ἔγραψε καὶ σοβαρὰ μελοδράματα, ὧν γνωστότατον ἐγένετο ἡ Lakmé (1883), μνημονευτέον δὲ καὶ τὸ Jean de Nivelle (1880). Ἀπέθανε τῷ 1891 ἐν Παρίσι.

Δελίλ (Γουλιέλμος Delisle). Εἷς τῶν ἰδρυτῶν τῆς νεωτέρας γεωγραφίας (1675—1726 ἐν Παρίσι), ὅστις πρῶτος ἔλαβεν ὡς βᾶσιν τῶν γεωγρ. πινάκων τὰς ἀστρονομικὰς παρατηρήσεις. Τὰ κύρια ἔργα αὐτοῦ εἶνε Atlas géographique (ἀρίστη ἐκδ. ὑπὸ Buache 1789), καὶ χάρτης τῆς γῆς (1700, τελειοποιηθεὶς 1724).—Ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Ἰωσήφ Νικολάος (1688—1768 ἐν Παρίσι) διεκρίθη ὡς ἀστρονόμος καὶ ἔδρυσεν κατὰ τὴν ἐν Πετροῦπόλει διαμονήν του (1725—1747) ἀστρονομικὴν σχολὴν περίφημον καταστάσαν.

Δελίλ (Jacques Delille ἢ Delisle). Γάλλος ποιητὴς ἐκ τῶν λεγόμενων διδακτικῶν, γενν. τῷ 1738 ἐν Aigueperse τῆς Ὠβέρνης. Ἡ μετάφρασις τῶν Γεωργικῶν τοῦ Βιργιλίου, ἣν ἐξέδωκε τῷ 1769, ἔκαμε μεγίστην ἐντύπωσιν. Τὸ πρωτότυπον Les jardins (1782, συμπληρωθὲν 1801) δὲν ἔτυχε μὲν τῆς ἰδίας ὑποδοχῆς ἥς ἡ μετάφρασις τοῦ Βιργιλίου, ἣν συνεπλήρωσε τῷ 1804 διὰ τῆς Αἰνείαδος, εἶνε ὅμως ἀναμριλέκτως ἐν τῶν καλλίστων διδακτικῶν ποιημάτων τῆς γαλλ. φιλολογίας. Διὰ τῆς ἐπαναστάσεως ἀπώλεσε σχεδὸν ἅπασαν τὴν περιουσίαν του. Ἀπὸ δὲ τοῦ 1794 ἔζη ἐν τῷ ἐξωτερικῷ καὶ ἐποίησεν ἐν Ἑλβετίᾳ τὸ ἔργον L'homme des champs (1800), ὠραιότατον καὶ συγκινητικὸν εἶνε τὸ ὑπὸ τῶν δεινῶν τῆς πατρίδος ἐμπνευσθὲν La pitié. Ἐν Λονδίνῳ μετέφρασε τὸν Ἀπολεισθέντα Παράδεισον (1805). Ἐπιστρέψας δὲ εἰς τὰ Παρίσιους, ἐξέδωκε τὰ Trois règnes de la nature (1808) καὶ La conversation (1812). Μετὰ τὸν θάνατόν του ἐδημοσιεύθη (1815) Le départ d' Eden. Ὁ Δ. εἶνε ἔσχατος εἰς τὰ περιγραφικὰ μέρη, εἰς τὰ λυρικά ὅμως περιπίπτει πολλάκις εἰς κενὸν ῥητορικὸν πάθος. Ἀπέθανε τῷ 1813. Καλλίστη ἐκδ. τῶν ἔργων του ἐξεδόθη 1824 εἰς 16 τόμ. [Μ.Γ.]

Δελίλ (Alire Raffeneau Delile). Ἐπιφανὴς γάλλος βοτανικὸς γενν. τῷ 1778 ἐν Βερσαλλίαις ἀποθ. τῷ 1850 ἐν Montpellier, ὅπου ἐχρημάτισε καθοδηγὴς. Τὰ κυριώτερα ἔργα αὐτοῦ, σπουδαῖα ἰδίως διὰ τὴν χλωρίδα τῆς Ἀνατολῆς, εἰσὶ τὸ βοτανικὸν μέρος ἐν τῷ μεγάλῳ περὶ Αἰγύπτου συγγράμματι (Description d' Egypte) τῷ δημοσιευθέντι κατὰ διαταγὴν Ναπολέοντος Α', τοῦ Δ. ὑπάρχοντος ἐκ τῶν συνοδευσάντων αὐτὸν σοφῶν κατὰ τὴν εἰς Αἴγυπτον ἐκστρατείαν. Ἐκτὸς δὲ τούτου ἀξιωμακόμενα ἔργα τοῦ Δ. εἰσὶ Flore d' Egypte, Paris. 1824.—Frag-

ments d'une Flore de l'Arabie pétérée, Paris 1833. κτλ. [Θ.Χ.]

Δελιγέρρα ἢ Ντελέρια. Χωρ. τοῦ θῆμ. Τυρνάβου, ἀφ' οὗ ἀπέχει ὥρ. 1 $\frac{1}{2}$. Κατοικεῖται ὑπὸ 413 κατοίκων, οἵτινες μετόικησαν ἐνταῦθα μετὰ τὴν προσάρτησιν ἐκ τῶν ἐπὶ τοῦ Ὀλύμπου χωρίων. Παράγει σίτον, κριθήν, κραιβάσιτον, σπασμίον καὶ οἶνον καὶ διατρέφει βόας καὶ πρόβατα.

Δέλιος (Νικόλ. Delius). Γερμανὸς φιλόλογος, γνωστὸς γενόμενος διὰ τῶν ἐργασίων τοῦ περὶ τὴν κριτικὴν καὶ ἐρμηνείαν τῶν ἔργων τοῦ Σαίξπηρου. Ἐγενν. τῷ 1813 ἐν Βρέμῃ καὶ διωρίσθη τῷ 1855 ἑκτακτος καθηγητῆς ἐν τῷ πανεπιστημ. Βόννης καὶ τῷ 1865 τακτικὸς. Τὰ σπουδαιότερα ἔργα αὐτοῦ εἶνε μεγάλη κριτικὴ ἐκδόσις τοῦ Σαίξπηρου (7 τ. Elberfeld 1854-61, 5η ἐκδ. εἰς 2 τ. 1882), Λεξικὸν διὰ τὰ ἔργα τοῦ Σαίξπηρου (1852) καὶ πλείσται μονογραφίαι ἀφορῶσαι εἰς τὴν ποιητὴν τοῦτον κτλ. [Μ.Γ.]

Δέλιτς (Delitzsch). Πρωτεύουσα διαμερίσματος ἐν τῷ νομῷ Μεροσδούργου τῆς πρῶσ. Σαξωνίας, κειμένη 27 γμ. Α τῆς Ἀλλης ἐπὶ τῆς διασταυρώσεως δύο σιδηροδρόμων. Ἦχει (1885) 8 342 κατ. (τὸ διαμέρισμα ἐπὶ 756,63 τγμ. 59821), διδασκαλεῖον, λύκειον κτλ. Ἡ βιομηχανία ἀσχολεῖται κυρίως εἰς καπνὸν, ρῦθον κτλ. [Μ.Σ.]

Δέλιτς (Franz Delitzsch). Γερμανὸς θεολόγος καὶ ἐβραϊστῆς, γενν. 1813 ἐν Λιψία, θρῶν ἀπέθ. 1890. Τῷ 1846 διωρίσθη καθηγητῆς ἐν Ῥόστοκ. 1850 ἐν Ἐρλάγγῃ καὶ 1867 ἐν Λιψία. Περιήγῃ αἱ ἐπὶ τῆς μετὰ Χριστὸν ἰουδαϊκῆς φιλολογίας μελέται του, ὡς καὶ τὰ διὰ τὴν Παλαιάν Διαθήκην ἐρμηνευτικὰ σχόλια αὐτοῦ. Μετὰ τοῦ Κασπάρ ἐξέδωκε Γραφοθεολογικὰς κλ. μελέτας (2 τόμ. Βερολ. 1845—8). Ἐκ τῶν ἀσκητικῶν συγγραμμάτων του ἔτυχε καλλίστης ὑποδοχῆς τὸ μυστήριον τοῦ ἀληθοῦς σώματος καὶ αἱματος Ἰησοῦ (1η ἐκδ. 1844), πρὸς δὲ μικρότερα ἔργα, δι' ὧν περιγράφει τὴν κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Χριστοῦ ἐν Παλαιστίνῃ βίον — Ἐκ τῶν υἱῶν του ὁ Ἰωάννης (1846—74) ὁ συγγραφεὺς τῆς Δογματικῆς τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας (Α' τόμ. ἐν Γόττ 8875) ἀπέθανε νεώτατος. Ὁ δὲ Φρειδερίκος (γενν. 1850) ἐγένετο εἰς τῶν διασημωτέρων ἀσσυριολόγων (*Ἀσσυριακά μελέται, 1884, Ἀσσυριακὰ ἀναγνώσματα, 3η ἐκδ. 1879 κ. ἄ.) καὶ εἶνε καθηγητῆς ἐν Λιψία. [Ἐγ.]

Δελλαπορτάτα. Χωρίον τοῦ θῆμους Ἀνωγερτῶν τῆς Κεφαλληνίας, ἔχον 128 κατ.

Δέλλος. Καλοῦνται εὐτως αἱ φυσικαὶ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους μεγάλαι πηγαί, ἀφ' ὧν ἀναβλύζει θερμὸν ὕδωρ προεργέμενον ἐκ τοῦ βάθους τῆς γῆς, οἷα εὐρηνταί ἐν Ἰσλανδίᾳ (καλοῦνται εἰς τὰς εὐρωπ. γλώσσας γάιζερ,

ἢτοι λυσακλῆος, ἐξ ἀρχαίας ἰσλανδικῆς ρίζης), ἐν Ἀμερικῇ, ἐν Αὐστραλίᾳ. Ἐν Ἰσλανδίᾳ 37 γμ. ΒΔ τῆς Ἑκκλᾶς εὐρηνταί παρ' ἀλλήλοισ 28 ἀνοίγματα, ἐξ ὧν ἀναβλύζει ὕδωρ, καὶ πολλά ἐτι θέσεις, ἐν αἷς ἀτμοὶ συνεχῶς ἀναδιδόμενοι ἐλέγχουσι τὴν ὑπόγειον ὑπάρξιν ζέοντος ὕδατος. Ὁ μ. ἐ γ α ς Δ. τῆς Ἰσλανδίας ἀναπύουσι ἀπὸ κώνων ἐκ πυρίτου πετρωθέντος, ἔχοντος ὕψος 10 μ. καὶ διάμετρον 70 μ. καὶ ἐπὶ τῆς κορυφῆς αὐτοῦ κυκλοτερῆ δεξαμενὴν βάθους 2 μ. καὶ διαμέτρου 13-15. ἀπὸ τοῦ πυθμένου τῆς ὁποίας ἀνοίγεται εἰς βάθος 23 μ. σπρᾶγ-γώδης πόρος εὐρους 3 μ. Συχνὰ βλέπει τις τὴν δεξαμενὴν πλήρη ἡρεμούντος, κρυσταλλοφανοῦς καὶ θαλασσόχρου ὕδατος, ἔχοντος θερμοκρασίαν ἐπιπολῆς μὲν 76-89°, εἰς δὲ τὰ προσιτὰ βάθη τοῦ πόρου 122-127°. Ἀλλ' αἰφνης ὑποχθόνιοι βοῦποι ἀκούονται, τὸ ἔδαφος σειεται. τὸ ἐν τῇ δεξαμενῇ ὕδωρ κοχλάζει καὶ ἀφθονοὶ ἀτμοὶ ἀναδιδόμενοι ἐκ τοῦ πόρου ἀνατινάσσουσι τὸ ὕδωρ εἰς μέγα ὕψος· μετ' ὀλίγον δ' οἱ ἀτμοὶ διασκορπίζονται καὶ ἐπανέρχεται ἡ ἡρεμία. Πλὴν τῶν μικρῶν τοῦτων ἐκρήξεων, ἐπιγινόμενων τακτικῶς κατὰ διαστήματα περίπου 1 $\frac{1}{2}$ ὥρας, συμβαίνει κατὰ 20-30 ὥρας μεγάλῃ ἐκρήξει διαρκούσα περὶ τὰ 10 λεπτά, καθ' ἣν τὸ ὕδωρ ἐν δγκῳ μέχρ' 160 τόνων ἐκτινάσσεται εἰς ὕψος 26-33 μ. Σημαντικὸς Δ. τῆς συστάδος ταύτης εἶναι καὶ ὁ Strokkr' πλὴν δὲ ταύτης ὑπάρχουσι καὶ ἄλλαι συστάδες ἥττον σημαντικαὶ ἐν Ἰσλανδίᾳ, ὡς ἡ τῶν μικρῶν Δ. Ἐκ τῶν τῆς Νέας Ζηλανδίας Δ. μνημονευτέα ἡ πηγὴ Τεταράτα, ἔχουσα δεξαμενὴν ἐν τῷ μέσῳ τῆς ὁποίας τὸ ὕδωρ ἔχει θερμ. 100°. Πλήθος Δ. ὑπάρχει ἐν τῷ Ἑθνικῷ Παραδείσῳ τοῦ Γέλλοστον, ἐν εἰς καὶ ὁ μέγιστος τῶν γνωστῶν ἐπὶ τῆς γῆς Δ., ὁ Πίγας καλούμενος, ἀφ' οὗ πελώριοι δγκοὶ ὕδατος ἀνατινάσσονται διαρκῶς εἰς ὕψος 30 μ., πέντε δὲ στῆλαι ὕδατος ἀναβλύζουσιν ἀφικνούμεναι μέχρ' 50 μ. [Α.Β.]

Δελλός. Πόλις τῆς περιφερείας Τιζι-Ούζου τῆς Ἀλγερίας, κειμένη παρὰ τὴν Μασόγειον 77 γμ. ΑΒΔ τοῦ Ἀλγερίου. Ἦχει στρατιωτικὴν φρουρὰν καὶ (1886) 13 288 κατοίκους ὡς ἐπὶ πλείστον Μωαμεθανούς, διατηροῦντας ἀγκυρίον ἐμπόριον σιτηρῶν, οἶνου καὶ ἐλαίων. [Μ.Σ.]

Δελπινό (Federico Delpino). Καθηγητῆς ἐν Γενεύῃ καὶ εἰς τῶν σοφωτέρων συγγραμμάτων φυτολόγων Ἰταλῶν· διαπρέπει ἰδίως διὰ τῶν περὶ συστηματικῆς, περὶ φυσιολογίας καὶ γονιμοποιήσεως τῶν φυτῶν πολλῶν καὶ σπουδαίων ἔργων αὐτοῦ. Osservazioni sulla Dicogamia nel regno vegetabile, 1874. Teoria generale della filotassi 1883. Applicazione di nuovi criterii per la

classificazione delle piante, 1887-1890 κτλ. [Θ.Χ.]

Δέλτα. Ὁ ἐξ ὑδάτων καὶ γθαμαλῶν νησιδίων ἑκτασις ἥτις ἀποτελεῖται κατὰ τὰς ἐκβολὰς πολλῶν ποταμῶν, τῶν ὑδάτων αὐτῶν διασκορπιζομένων κατὰ τὸ μέρος τοῦτο ἀπὸ τῆς κοινῆς αὐτῶν κοίτης καὶ ἐξαπλουμένων εἰς βραχίονας πανταχόσε, κατατιθέντων δὲ κατὰ τὴν παραλίαν πλείστα σώματα, ἅτινα κατὰ τὸν ροὴν αὐτῶν παρέσυρον καὶ ἐξ ὧν συσσωρευομένων ἀποτελοῦνται ἑξοχαί καὶ νησιδεῖς ἐν ταύταις ἄρα ἄφθονα εἶναι τὰ λειψύνα φυτῶν καὶ ζώων τὰ ὕδατα ποταμοῦ παρασυρθέντων. Αἱ ἐκτάσεις αὗται ἔχουσι συνήθως τριγωνοειδὲς τὸ σχῆμα, ἐκλήθησαν Δ. ὑπὸ τῶν ἀρχαίων διὰ τὴν ὁμοιότητα πρὸς τὸ ὁμώνυμον γράμμα. Καθόλου δὲ παράγονται Δ. ὅπου ὁ βυθὸς τῆς θαλάσσης (ἢ τῆς λίμνης) κατὰ τὴν εἰσροὴν τοῦ ποταμοῦ εἶναι ὀλίγον μόνον κατωφερέας, ὅπου τὰ ὕδατα τοῦ ποταμοῦ ρέουσιν ἡρέμα κατὰ τὰς ἐκβολὰς, ἰδίᾳ ὅμως ὅπου συμβαίνει βραχιαία ἀνύψωσις τοῦ βυθοῦ τῆς θαλάσσης ἢ ταπεινώσεις τῶν ὑδάτων αὐτῆς, δι' ἧς ἀναδύονται τὰ τοῦ ποταμοῦ καταθέματα. Γνωστότατον εἶναι τὸ μέγα Δ. τοῦ Νείλου ἑκτασιν ἔχον 22000 γμ. ἐντελῶς ὀρίζοντιον. Πολλοὶ ποταμοὶ τῆς Εὐρώπης (Ῥήνος, Ῥοδανός, Δανούβιος) ἔχουσιν ἐπίσης Δ., τὰ δὲ μεγαλειότερα τοιαῦτα εἶναι τὸ τοῦ Γάγγου (ἑκτ. 82594 γμ.) καὶ τὸ τοῦ Μισισσιππὶ (31860 γμ.).

Δελτίον (Νομ.). Κατὰ τὸν ὄργαν. τῶν δικαστηρίων (ἄρθρ. 266) καλεῖται οὕτως ἡ σημείωσις ἣν καταρτίζει ὁ κλητὴρ τοῦ ἀκροατηρίου περὶ τῶν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς συνεδριάσεως συζητήσεων ὑποθέσεων καὶ ἐξ ἧς ἐκφωνοῦνται ὑπ' αὐτοῦ αἱ ὑποθέσεις αὗται. [Δ.]

Δελτοειδὲς ἑπαρμα. (Ἄνατ.). Ὁρα Βραχίονιον ὁστοῦν. [Ι.Πθ.]

Δελτοειδὴς μῦς (Ἄνατ.ομ.). Μῦς τοῦ ὅμιου παχυτάτος, τρίγωνος τῷ σχήματι, ἐπικείμενος τῇ κατ' ὤμον ἁρθρῶσει καὶ συμβαλλόμενος εἰς τὸν σχηματισμὸν τῆς στρογγυλότητος τοῦτου. Νευρούμενος δ' ὑπὸ τοῦ μασχαλιαίου ἢ περισπωμένου νεύρου, ἀναίρει τὸν βραχίονα μέχρι ὀρίζοντιας θέσεως, ἔτι δὲ φέρει αὐτὸν πρὸς τὰ πρόσω καὶ πρὸς τὰ ὀπίσω. [Ι.Πθ.]

Δελφίν (Dauphin). ἦτο κατ' ἀρχὰς ὁ τίτλος τῶν ἀνεξαρτητῶν ἡγεμόνων τοῦ Δελφινάτου (βλ. κάτω). Ὁ ἄπαις Οὐμβέρτος Β' ἐκκηρονόμησε τῷ 1349 τὸ Δελφινάτον τῷ Καρόλῳ ἐκ τοῦ Βαλεσιανοῦ οἴκου. Ἐγγόνῳ Φιλίππου Γ'. Μετὰ δὲ τὴν εἰς τὸν θρόνον ἀνάρρησιν Καρόλου τοῦ Ε' ἐγένετο συνήθεια νὰ λαμβάνῃ τὸν τίτλον καὶ τὰ δικαιώματα τοῦ Δ. ὁ μεγαλειότερος υἱὸς τοῦ βασιλέως. Ἀπὸ τῆς Ἰουλιανῆς ἐπαναστάσεως (1830) κατηργήθη ὁ τίτλος. — Πρὸς χρῆσιν τοῦ Δ. διέταξε Λουδοβίκος ὁ ΙΔ' νὰ ἐκδοθῶσιν ὑπὸ

Bossuet καὶ Huet οἱ Ἑλληνες καὶ Ῥωμαῖοι συγγραφεῖς, παρχεισθέντων τῶν διὰ τὴν νεολαίαν μὴ καταλλήλων βιβλίων χωρίων. Ἐκτοτε ὀνομάζονται καὶ ἄλλα τοιαῦτα περιεχομένην ἐκδόσεις in usum Delphini [Ἐγ.]

Δελφίν (Ζωολ.) (Delfinus). Γένος τῶν Κητοειδῶν πλείστα περιλαμβάνον εἶδη, ἅτινα χαρακτηρίζονται μὲν διὰ τῶν εἰς ἀμφοτέρους τὰς σιαγόνας κωνοειδῶν ὀδόντων, διακρίνονται δὲ κατὰ τὴν παρουσίαν ἢ ἀπουσίαν βραχιαίου πτερυγίου, τὴν μερῇν τῆς κεφαλῆς, τὸν ἀριθμὸν τῶν ὀδόντων καὶ τὸ μήκος τῶν σιαγόνων. Οἱ Δ. ἔχουσι σώμα κυλινδρικόν, ἐνίοτε πελωρίων διαστάσεων, καὶ μῆλον ἢ ἥττον ῥαμφοειδεῖς σιαγόνας.

Ζῶσιν εἰς ἀπάσας τὰς θαλάσσας, συνήθως πολλοὶ ὁμοῦ, καλυμνύσιν δὲ ἐπὶ μακρὸν χρόνον καὶ μετὰ μεγίστης ταχύτητος εἶναι ζῶα ἀρπакτικά καὶ ἀδραγὰ, τρεφόμενα κυρίως δι' ἄλλων ἐνυδρίων ζώων, διὰ τὸν ἄνθρωπον δὲ εἶναι ἀκίνδυνοι. Τὸ κρέας τῶν τρώγεται μόνον ὑπὸ ἀγρίων λαῶν παρέχουσι ὅμως ἀφθονώτατον ἰχθυέλαιον, δι' ὃ καὶ εἰδῶν τινῶν γίνεται τακτικὴ ἀλιεία. Γνωστότατος εἶναι ὁ κοινὸς Δ., ὅστις καὶ ἀφθονώτερον τῶν ἄλλων εἰδῶν εἶναι διασπαρμένος εἰς ἀπάσας τὰς θαλάσσας τοῦ Β' ἡμισφαιρίου μήκος ἔχει 2 μ., φέρει δὲ πτερύγιον ὕψος 46 περίπου ἑκταστμ. ὀλίγον ὀπίσθεν τοῦ μέσου τῆς ῥάχews, τὸ δὲ ῥύγχος αὐτοῦ χωρίζεται ἀπὸ τοῦ μετώπου δι' ὀγκώματος σπανιώτερον καὶ μῆλον κατὰ τὸ Ν τῆς Μεσογείου, εἰς τὰ ὕδατα τῆς Κρήτης καὶ ἐν τῷ Ἀτλαντικῷ ὁπαντᾷ τὸ εἶδος Δ. ὁ φωκός: δ' ἡς (Δ. Tursio). Κοινότατον ἐν τῷ Προποντιδὶ εἶναι τὸ εἶδος Δ. ἡ φώκαινα, μήκους 1-1.5 μ., ἔχον ἀπαστρογγυλωμένην κεφαλὴν καὶ βραχίον πτερυγίου ὕψους 9 ἑκταστμ. Τὸ ἄνω τοῦ σώματος εἶναι σχεδὸν μέλαν, τὸ δὲ κάτω λευκόν. Παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ὁ Δ. ἦν σύμβολον τῆς θαλάσσης καὶ τῶν θαλασσιῶν θεῶν, αἰνιττόμενον προσέτι καὶ τῆς θαλασσοπορίας καὶ τῆς θαλάσσιου ἐμπορίας. Κατὰ τοὺς μύθους Δ. ἐπὶ τῶν νώτων του ἔφευρεν εἰς Κόρινθον τὸν Μελικέρτην πεσόντα εἰς τὴν θάλασσαν μετὰ τῆς Ἰνούς, ὡς καὶ τὸν Ἀρίωνα (βλ. λ.).

Δελφινάτον. Ἄλλοτε ἐπαρχία τῆς Γαλλίας, περιλαμβάνουσα τοὺς σημερινούς νομοὺς Ἰζέρ, Ἀνω Ἀλπῶν, μέγα μέρος τοῦ Ἀρώμ καὶ μικρὸν τῆς Βωκλουζῆς. Ὁρίζεται πρὸς Β καὶ Ν ὑπὸ τοῦ Ῥοδανου, διαρέεται δὲ ὑπὸ τῶν Ἰζέρ, Ἀρώμ καὶ Δυρᾶνς καὶ εἶνε ἐπίπεδον εἰς τὰ πρὸς τὸν Ῥοδανὸν μέρη (Κάτω Δ.), ὁρεινὸν δὲ κατ' Ἀνατολὰς (Ἀνω Δ.), ὅπου τὸ Πελοῦ ὅρος ὑψοῦται μέχρι 4103 μ. Ἡ χώρα ἐρημίζεται διὰ τὰς φυσικὰς καλλονὰς καὶ τὸν πλοῦτον αὐτῆς. Μετὰ τὴν παρακμὴν τοῦ Ῥωμ. κράτους ἐσχματίσθη τὸ Ν μέρος τῆς Βουργουνδίας, μεθ' ἧς περιήλθε τῇ 1032

εις τὴν κυριαρχίαν τοῦ βασιλείου τῆς Γερμανίας. Ἄλλ' οἱ τοῦ Δ. δυνάσται διετήρησαν τινὰ ἀνεξαρτησίαν, καὶ ἐφθασαν εἰς μέγαν βαθμὸν εὐμερείας. Τῷ 1349 παρεχωρήθη τὸ Δ. εἰς τὸ στέμμα τῆς Γαλλίας (βλ. Δελφίν). Κέντρον δὲ τῆς ἐκκλησιαστικῆς μεταρρυθμίσεως γινόμενον, ὑπέστη πολλὰ δεινά. [Μ.Σ.]

Δελφίνια. Ἑορτὴ τελουμένη πολλαχοῦ τῆς Ἑλλάδος τῷ Ἀπόλλωνι Δελφινίῳ τὴν 6 ἡμέραν τοῦ Μουνυχίου μηνός, καθ' ἣν π.χ. ἐν Ἀθήναις 7 παῖδες καὶ κόραι ἔφερον κλάδους τῆς λερᾶς ἐλαίας ἐρίῳ λευκῷ κατεστειμένους (Ικετήρια) εἰς τὸ Δελφίνιον· ἐν Αἰγίνῃ ἦγοντο μετ' ἁγώνων.

Δελφινίνη $C_{24}H_{31}NO_2$, λίαν δηλητηριώδες ἀλκαλοειδὲς εὐρισκόμενον εἰς τοὺς κόκκους τοῦ στεφάνου τοῦ *Delphinium Staphisagria*. Ἄλλοτε ἐτύγγανεν ἐφαρμογῆς ἐν τῇ ἱατρικῇ. [Ο.Α.Ρ.]

Δελφίνιον (Βοτ.) *Delphinium*, L. Γένος τῆς οἰκογενείας τῶν Βατρυχιδῶν, περιλαμβάνον πενήτηκοντα περίπου εἶδη αὐτοφυῆ ἀνὰ τὴν Β. οὐρανὸν ζώον, ὧν πλείστα θεραπεύονται χάριν κόσμου. Πασίγνωστον εἶνε Δ. τὸ τοῦ Δ' Ἰαντος (D. Ajacis L., γερμ. Rittersporn, γαλλ. Pied d'alouette καὶ κοινῶς παρ' ἡμῶν Καπουταῖνος), φυτὸν ἐπέτειον καὶ λίαν ἀγαπητὸν ἐν τοῖς κήποις, φέρον πολλά πληκτροφόρα ἄνθη εἰς βότρυι τεταγμένα ἀπλᾶ ἢ μεστὰ καὶ ποικίλων χρωμάτων. Κατ' ἀρχαίον μῦθον ἀνεφύετο ἐκ τοῦ αἵματος τοῦ τυχαίως ὑπὸ τοῦ Ἀπόλλωνος φονευθέντος Ὑακίνθου (βλ. καὶ Ὑακίνθος ὑπὸ τῶν ἀρχαίων ἐκαλεῖτο τὸ Δ.), καθ' ἕτερον δὲ μῦθον ἐκ τοῦ αἵματος τοῦ αὐτοκτόνου Αἰάντος καὶ διὰ τοῦτο ἐν ταῖς ἐπὶ τῶν πετάλων μελαντέrais γραμμαῖς ἀνεγίνωσκον τὰ στοιχεῖα ΑΙΑ. Ἐκτός τοῦ εἶδους τούτου καὶ τινων ἄλλων φύεται ἐν Ἑλλάδι, ἰδίως ἄφρονον ἐν Πελοποννήσῳ καὶ ταῖς νήσοις τοῦ Αἰγαίου, Δ. ἡ σ τ α φ ῖ ς ἀ γ ρ ῖ α ἢ τὸ φθειροκτόνον τοῦ Διοσκορίδου (D. Staphisagria L., κοινῶς δὲ ψειρόχορτο). Εἶνε φυτὸν ὑψηλὸν ἔχον σύλλα παλαμοσχιδῇ καὶ τὰ ἄνθη ἰώδη. Τὰ δὲ σπέρματα ἐνέχουσι τὴν δηλητηρίον Δελφινίνην καὶ ἢ ἐξ αὐτῶν μετ' ἐλαίου σκευαζομένη ἀλοιφή, ἢ καὶ τὴν σήμερον ἐν χρῇσει. ἀρμόζει «πρὸς φθειριάσεις καὶ κνησμύς καὶ ψώρας». [Θ.Χ.]

Δελφίνιον. Νάξος τοῦ Ἀπόλλωνος Δελφινίου ἐν Ἀθήναις παρὰ τὸν Ἰλισσόν. Ἐνταῦθα ἦτο καὶ τὸ δικαστήριον τὸ ἐπὶ Δελφινίῳ λεγόμενον, εἰς ὃ ἐδικάζοντο ὅσοι ἀποκτείναι μὲν ὡμολόγουν ἔλεγον δὲ κατὰ νόμους, οἷον μοιχὸν λαβόντες ἢ ἐν πολέμῳ ἀγνοήσαντες ἢ ἐν ἄθλῳ ἀγωνιζόμενοι κλ. (Ἀριστοτ. Ἀθην. πολιτείας 57,3).

Δελφινον. Χωρίον τοῦ δήμου Πρακλειωτῶν τῆς ἐπ. Φθιώτιδος ἔχον 119 κατ. [Μ.Σ.]

Δελφοί. Ἀρχαία ἐπίσημος πόλις τῆς ΝΔ Φωκίδος, ἥτις ἐκεῖτο κάτωθεν τῶν Φαιδριάδων, ἀποτόμων βράχων τοῦ Παρνασσοῦ, εἰς τὰς κλιτύας στενῆς καὶ βαθείας φάραγγος, ἥτις διαρρομένη ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ Πλειστοῦ (νῦν Ξεροποτάμι) χωρίζει τὸν κυρίως Παρνασσὸν ἀπὸ τῆς ΝΑ συστάδος αὐτοῦ, τῆς Κίρφειας, ἐπὶ τῆς θέσεως ἣν κατέχει νῦν τὸ χωρίον Καστρί, μετονομασθὲν τελευταίως Δ. καὶ ἔχον 989 κατοίκους. Τὴν πόλιν κατέστησε περίφημον τὸ ἐν αὐτῇ μαντεῖον τοῦ Ἀπόλλωνος. Ὁ μῦθος ἀναφέρει ὅτι πρώτη ἡ Γαῖα ἐχρησιμοδοτεῖ ἐνταῦθα, παρὰ ταύτης δ' ἐλαβε διὰ τῆς Θέμιδος τὸ μαντεῖον ὁ Ἀπόλλων. Ἀλλῃ δὲ παράδοσις διηγείται ὅτι ὁ Ἀπόλλων κατέλαβε τοῦτο φονεύσας τὸν ἐνταῦθα διαμένοντα δράκοντα Πύθωνα (βλ. λ. Ἀπόλλων) καὶ ὅτι ῥιφθεὶς ὑπὸ μορφήν δελφίνος εἰς τὴν θάλασσαν ὠδήγησε κρητικὸν πλοῖον πρὸς τὴν ἀκτὴν τῆς Φωκίδος, ἐκεῖθεν δὲ τοὺς ἐπιβαίνοντας ἤγαγε, πάλιν μορφήν νεανίου προσλαβὼν, εἰς τὴν θέσιν τῶν Δ., ὅπου διέταξεν αὐτοὺς νὰ ἰδρῦσιν ναὸν αὐτοῦ καὶ νὰ χρησιμοδοτῶσι τοῖς ἀνθρώποις. Τὸ μαντεῖον εὐρίσκειτο ἐν τῷ ἁδύτῳ τοῦ ναοῦ, ὅπου ἐκ χαράδρας ἀνεπέμποντο ἐκ τῆς γῆς ἐρεθιστικαὶ ἀναθυμιάσεις. Ἐπὶ τῆς χαράδρας ἴστατο τρίπους ὕψηλός, ἐφ' οὗ ἡ Πυθία (βλ. λ.) ἐκάθητο, ὁσάκις ἐπρόκειτο νὰ ἐρωτηθῇ τὸ μαντεῖον. τὰς δὲ λέξεις ἃς προέφερον αὐτῇ, ἐξάλλος ἐκ τῆς ῥάλης τῶν ἀναθυμιάσεων, συνδυάζοντες ἐπιτηδεύον οἱ ἱερεῖς ἀπῆρτιζον τὴν ἀπάντησιν εἰς τὸν συμβουλευόμενον τὸ μαντεῖον, καὶ δὴ κατ' ἀρχὰς μὲν ἐν ἐμμέτρῳ λόγῳ, πολὺ δὲ ὕστερον καὶ ἐν πεζῷ. Οἱ ἱερεῖς οὗτοι τοῦ μαντείου ἦσαν πέντε εὐπατρίδαι τῶν Δ., ἐξ ὠρισμένων πέντε οἰκῶν ἀνὰ εἰς, καὶ ἐκαλοῦντο ὅσιοι, ἐπὶ κεφαλῇ δὲ αὐτῶν ἴστατο ὁ προφήτης ἦτο ἀρχιερεὺς. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν οἱ χρησμοὶ ἐδίδοντο ἅπασι μόνον τοῦ ἔτους, τῇ 7ῃ ἡμέρᾳ τοῦ ἑαρινοῦ μηνός Βυσίου, ἥτις ἐνομιζέτο ὡς ἡ γενέθλιος τοῦ Ἀπόλλωνος· ἐξαίρεσις δὲ ἐγίνοντο μόνον διὰ τοὺς πρεσβυτάς μεγάλων πολιτειῶν ἢ ξένων ἡγεμόνων, ἐρχομένους μετὰ πολισίων δώρων· εἰτα ὅμως ἐχρησιμοδοτεῖ τὸ μαντεῖον καθ' ὠρισμένας ἡμέρας ἐκάστου μηνός. Ἡδη κατὰ τὴν ἀπωτάτην ἀρχαιότητα τὸ μαντεῖον εἶχε μεγίστην σημασίαν, οὐ μόνον δ' οἱ Ἕλληνες ἀλλὰ καὶ οἱ βαρβαροὶ ἐπεῖθοντο εἰς τοὺς χρησμούς αὐτοῦ, οὔτινες ἐθεωροῦντο ὡς ἀλάνθαστοι, καὶ ὅταν ἀκόμη ἢ ἐκτέλεισι τῶν ὑπὸ τοῦ χρησμοῦ διαταχθέντων ἀπέβαινε καταστρεπτικὴ εἰς τὸν συμβουλευσάμενον, ὡς π.χ. εἰς τὸν Κροῖσον (βλ. λ.). Ἡ μεγάλη δ' αὕτη φήμη καὶ ἡ ἀπεριόριστος ἐπιρροὴ τοῦ μαντείου ἐπὶ τὰς ἐλληνικὰς πολιτείας ἦτο ἀποτέλεσμα τῆς δξυνοίας καὶ ἐπιτηδεϊότητος τοῦ αὐτόθι ἱερατείου, ὅπερ ἀπανταχοῦ τοῦ Ἑλληνισμοῦ διετήρει σχέσεις, δι' ὧν ἦτο πάντοτε ἐνήμε-

ρον τῶν τε ἐσωτερικῶν περιστάσεων καὶ τῶν ἐξωτερικῶν περιστάσεων τῶν διαφόρων πολιτειῶν. Πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους ἦτο ἄξιωμα τῆς πολιτικῆς νὰ προσβῇ μερίστην πρὸς τὸ μαντεῖον σεβασμὸν, δι' ὃ καὶ τοῦτο φιλικῶς διέκειτο πρὸς αὐτοὺς καὶ εἰς πολλὰς περιστάσεις ὑπεστήριζεν αὐτοὺς· τὸ αὐτὸ δὲ συνέβη ὑπερὸν καὶ μετὰ τῶν ἡγεμόνων τῆς Μακεδονίας. Τῆς δευνοίας δὲ τῶν ἱερῶν δειγμάτων ὑπάρχει καὶ τὸ διαφορούμενον τῆς ἐνοίας τῶν χρησμῶν, οὗτος ὡς τὸ νὰ φαίνονται ἐπαληθεύοντες ὁποιαδήποτε καὶ ἀγίνετο ἢ ἐκδοαίς τῆς περὶ ἧς ἐζητεῖτο ὁ χρησμὸς ὑποθέσεως. Δὲν δύναται δὲ νὰ ἀρνηθῇ τις, ὅτι πολλοὶ τῶν χρησμῶν, πρὸ πάντων τῶν ἀρχαιοτέρων χρόνων, ἐνεῖχον λίαν προκτικὰς καὶ σοφὰς γνώμας καὶ συμβουλὰς. Τῶν χρησμῶν διετηροῦντο συλλογαί, αἵτινες ἀπετέλουσαν εἶδος προφητικῶν βιβλίων, ἀτινα πολλοὶ ἐν ἀνάγκῃ συνεβούλευοντο· τοιαύτην δὲ συλλογὴν εἶχε καὶ ὁ Πεισίστρατος. Ὁ τάξις τῶν ἐρωτῶντων τὸ μαντεῖον (θεοπρόπων) ὠριζέτο διὰ λαχνοῦ, πρὶν δὲ προσέλθωσιν, ἐλθούσας ἢ ἐρρανεύοντο οὗτοι ἐν τῇ Κασταλίᾳ πηγῇ (βλ. κατωτ.) καὶ ἐθυσίαζον τῷ θεῷ αἰτίας δ' οὗσας τῆς θυσίας καὶ μὴ ἀπορράδος τῆς ἡμέρας προσήγγοντο ἐστεφνωμένοι δάφνῃ καὶ ἢ Πυθίᾳ ἐχρησμοδοτεῖται.

Ὁ ἱερὸς τόπος (τέμενος) περιβαλλόμενος ὑπὸ τοίχῳ, οὗτινος τὰ εἰρηικά νομαζέονται σήμερον Ἑλληνικά, ἔκειτο κάτωθεν τοῦ θυτικοῦ τῶν Φαιδριάδων βράχου, ὅστις νῦν φέρει τὸ ὄνομα Ροδινί. Ἐνταῦθα ἱερὸν ὁ ναὸς τοῦ Ἀπόλλωνος, ὅστις ἐκτίσθη ὑπὸ τοῦ Κορινθίου ἀρχιτέκτονος Σπινθίου κατὰ τὸ Β' ἡμῆτος τοῦ 7' π. Χ. αἰῶνος, καταστραφέντος ἀρχαιότερου διὰ πυρκαϊῆς τῷ 548. Τὴν οἰκοδομήν, ἧτις εἶχεν ἀποφασισθῇ νὰ πληρωθῇ κατὰ τὸ 1/4 ἐκ τοῦ ταμείου τοῦ ναοῦ, τὸ λοιπὸν δὲ ἐξ ἐκουσίαν ἐράνων, ἀνέλαβον τέλος οἱ Ἀθηναῖοι Ἀλκιμαωνίδαι καὶ ἐξετέλεσαν πολὺ μεγαλύτερον ἢ ὅσον εἶχε σχεδιασθῇ, ἀντὶ πορίου λίθου πάριον μάρμαρον πολλὰχὺ μεταχειρισθέντες. Εἰς διακόσμησιν τοῦ ναοῦ εἰργάσθησαν οἱ γλύπται Πραξίας, μαθητὴς τοῦ Καλάμειδος, καὶ Ἀνδροθένης, μαθητὴς Εὐκλῆδου. Τὰ σωζόμενα τῶν στύλων λείψανα δεικνύουσιν ὅτι ὁ ναὸς ἔξωθεν μὲν κατὰ δωρικόν, ἐνδὸν δὲ κατ' ἰωνικὸν ῥυθμὸν ἦτο ἡμιόδομος. Ἐν τῷ Α' αἰώνῳ καὶ παρὶς τὸν ἀντίστοιχον ὁ Ἀπόλλων, ἢ Ἀρτεμις, ἢ Λητώ, αἱ ἐννέα Μοῦσαι, καὶ ὁ καταδύμενος Ἥλιος, ἐν δὲ τῷ Δ' ὁ ἐπίσης ἐν Δελφοῖς τιμώμενος Διόνυσος καὶ αἱ Θυιάδες. Ἐν τῇ προνάῳ ἦσαν γεγραμμένα τὰ λόγια Γυνῶθι σεαυτὸν καὶ Μηδὲν ἄγαν, εἰς δὲ τὴν εἰσόδον εὐρίσκετο τὸ καὶ εἰς τοὺς ἀρχαίους δυσεξηγήτων Ε (ἢ Ε')· μεταξὺ ἄλλων ἀγαλμάτων ἵστατο ἐνταῦθα καὶ στήλη μετ' εἰκόνας χαλκῆς τοῦ Ὀμήρου. Ἐν τῷ ναῷ ἦσαν ἀνηρημέναι ἐπὶ τῶν ἐπιστύλιων αἱ ὑπὸ

τῶν Ἀθηναίων μετὰ τὴν ἐν Μαρθῶνι μάχην θωρηθεῖσαι· χρυσὴ ἀσπίς, ὡς καὶ αἱ γέρροις θυγατέρες, ὡς ἀνέφησαν οἱ Ἀττικοὶ ἀποκρούσαντες τοὺς Γαλάτας τῷ 270 (Παισαν. I, 19, 3). Ἐντὸς τοῦ ναοῦ ὠπῆρχε καὶ ὁ περίφημος Ὀμφαλὸς τῆς γῆς, λίθος σχήματος κώνου κολούρου, δεικνύων τὸ μέτρον τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς, διῃτι ἐνταῦθα κατὰ τὴν παρὰδοξιν συνητήθησαν οἱ δύο αἵτεοι, οὓς ὁ Ζεὺς ἀπέλυσεν ἐξ ἐκατέρου τῶν ἄκρων αὐτῆς. Ἐν ἰδικτέρῳ δὲ γιγῶν ἠνοίγετο ἡ χαράδρα, ἐρ' ἧς ὁ τρίπους εἶνε δὲ αὐτῇ ἀφανὴς σήμερον συνεκεία σεισμῶν. Βορείως τοῦ ναοῦ ἔκειτο τὸ θέατρον, οὗ σώζονται λείψανα τοῦ Ν τοίχου μετ' ἐπιγραφῶν παρὰ τὴν κρήνην Ἀγ. Νικόλαος, τὴν ἀρχαίαν Καστοτίδα, παρὰ δὲ τὸ θέατρον ἡ λέσχη τῶν Κινδίων, ἣν ἐκδοσμον περίφημοι ζωγράφοι τοῦ Πολυγνώτου. Α τοῦ ναοῦ ἔκειτο ἡ Στά τῶν Ἀθηναίων, πρὸς Δ δὲ σύμπαντος τοῦ ἱεροῦ περιέβλετο τὸ Σταδίου (νῦν Λάκκιωμα), καὶ Ν τοῦ Σταδίου εἰς ἱκανὴν ἀπόστασιν, ὅπου νῦν τὸ περιεκλήσιον τοῦ Ἀγ. Ἡλίου, πιθανῶς τὸ Συνέδριον, ὅπου συνήρχετο ἡ Ἀμφικτυονία (βλ. λ.)· αἱ συναθροίσεις αὗται ὡς καὶ τὸ μέρος ἔφερον τὸ ὄνομα Πυλκία, ὅπερ ὑπερὸν ἐπὶ Ῥωμαίων ἐξετάθη ἐπὶ τοῦ ἀκμάζοντος ἐνταῦθα προακτίου.

Πάντα ταῦτα τὰ οἰκοδομήματα ἔκειντο ΒΔ τοῦ βέλματος ὅπερ καλεῖται σήμερον Παπαδικὸ καὶ εἰς ὃ γέονται ἐν καταρράκτῃ ἐκ τῆς μεταξὺ τῶν Φαιδριάδων χαράδρας καταπίπτοντα ὕδατα. Ἐν τῷ μυκῷ τῆς ὑπὸ τῶν Φαιδριάδων σχηματιζομένης γωνίας σχεδὸν ὑπὸ τὴν καταρράκτην καὶ κάτωθεν τοῦ Α βράχου τῶν Φαιδριάδων τοῦ νῦν Φλεμεβούκου, τὸ πάλαι δὲ Ὑαμπελας καλούμενον κεῖται ἡ Κασταλία πηγὴ, ἐν ἣ ὡς ἂν εἴρηται, ἐλθούσας οἱ τὸ μαντεῖον συμβουλευσάμενοι. Ἡ τῇ πηγῇ ἀποδοθεῖσα δύναμις ποιητικῆς ἐμπνεύσεως εἶνε μεταγενέστερος (ῥωμαϊκῆς) μῦθος. Εἰς ἱκανὴν ἀπόστασιν ἀπὸ τῆς Κασταλίας πρὸς Ν ἔκειτο τὸ Γυμνάσιον, ὅπου νῦν ἡ μονὴ τῆς Παναγίας, πῶρον δὲ ὁ ναὸς τῆς Ἀθηνᾶς Προνοίας καὶ ἄλλοι ναοὶ καὶ μικρότεραι ἱερά. Εἰς τὸ κάτω μέρος τοῦ βέλματος τῆς Παπαδικῆς εὐρίσκεται ἡ πηγὴ Παλῆσκα, ἡ ἀρχαία Σὺδαρις καὶ καταντικρὺ ἐν τῷ βέλματι τὸ σπήλαιον Κρυψάνα, ἐν ᾧ κατὰ τοὺς μύθους κατοικεῖ ἡ Λαμία, τέρας πρῶτοις τῇ τῶν Θηβῶν Σφίγγι. Ἀπῆλα δὲ ἡ πόλις καὶ κυρίως ὁ ἱερὸς χώρος ἦτο πλήρης ἀναθημάτων, ἀγαλμάτων, στήλων κτλ. Ὁ Νέρων ἀπήγαγεν ἐκ Δ 500 ἀγάλματα, ἀλλ' ὁ Πλίνιος ἀναφέρει ὅτι κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ εὐρίσκοντο ἀκόμη 3000 ἐν Δ, καὶ ἐπὶ Παυσανίου δ' ἀκόμη ὑπῆρχον αὐτῶν οὐκ ὀλίγα. Μεταξὺ αὐτῶν ἦτο καὶ ὁ χρυσοῦς τρίπους, ὃν ἀνέθεσαν μετὰ τὴν ἐν Πλαταιαῖς μάχην οἱ Ἑλληνες, ἐπὶ στήλης χαλκῆς περιστάσεως τρεῖς περιεπλεγμένους ὄφεις τὴν στήλην ταύτην μετέφερε

Κωνσταντίνος ὁ Μέγας μετ' ἄλλων ἀναθημάτων εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ ἔστησεν ἐν τῷ Ἱπποδρόμῳ (*Ατ-μειδαν).

Ἡ δὲ ἐν τοῖς ὁμηρικοῖς ἔπαισι ἀναφέρεται ἐν II u o i (ἐκ τοῦ πυνθάνεσθαι), ὡς καλεῖται ὁ τόπος, καὶ πλουσιώτατος εἰς ἀναθήματα, εὖ ἢ κτίσις ἀποδίδεται τοῖς μυθικοῖς ἀρχιτέκτοσι *Αγαμέμῳ καὶ Τρῳάδῳ. Ἡ φήμη τοῦ μαντείου ἐγένετο τοσαύτη, ὥστε οὐ μόνον ἐνεπιστεύθησαν πολλοὶ ἡγεμόνες, πόλεις καὶ ἰδιῶται αὐτῷ μεγάλους θησαυροὺς πρὸς φύλαξιν, ἀλλὰ καὶ ὠρίσθησαν οἱ Δ. ὡς δεύτερος τόπος συνελεύσεων τῶν Ἀμφικτυόνων (βλ. λ.), παρὰ τὴν ναὶν τῆς Δήμητρος ἐν Θερμοπύλαις, εὐτῷ δὲ ἦτε πόλις καὶ τὸ μαντεῖον ἐτέθησαν ὑπὸ τὴν ἄμεσον τοῦ Δεσποῦ τῶν Ἀμφικτυόνων προστασίαν. Πολιτικῶς ἐξηρτῶντο τότε οἱ Δ. ἀπὸ τῆς θ. γμ. Δ. ἀπεχούσης Κρίσης, εἰς ἣν ἤντικε καὶ τὸ ἐπίνοιον Κίρρα, ἔπου κατέπλεον οἱ εἰς τὸ μαντεῖον δια θαλάσσης προσερχόμενοι. Μετὰ τὴν καταστροφὴν ὅμως τῆς Κρίσης καὶ Κίρρας κατὰ τὴν ἱερὴν πόλεμον οἱ Δ. ἐγένοντο ἀνεξάρτητοι, ἀριερώθη δὲ εἰς τὴν θεὸν καὶ πᾶσα ἡ ἑκτασίς τῆς Κίρρας χιώρας. Συγχρόνως δὲ ἀνεωόθησαν οἱ μυθικοὶ ἀγῶνες (βλ. II u o i a), οἵτινες μουσικοὶ ἀπλῶς ὄντες τέως, ἐγένοντο νῦν καὶ γυμνικοί, χάριν δ' αὐτῶν ὠκεοδρομήθησαν ΒΔ τῆς πόλεως τὸ Σταδῖον καὶ ἐν τῷ Κίρραϊῳ πεδίῳ παρὰ τὴν θάλασσαν τὸ Ἱπποδρόμιον. Ἀρχομένων τῶν Περσικῶν πολέμων τὸ μαντεῖον δὲν ἠδυνήθη νὰ παράσχη ὠρισμένους χρησμούς καὶ ἐδήγας εἰς τοὺς ἀνησυχούντας Ἑλληνας, καὶ μέλις κατὰ τὴν ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίαν ἐφάνη συμμεριζόμενον τοὺς ἀγῶνας τῶν Πανελλήνων. Ὁ ἐνθαρρυντικὸς χρησμός ὁ πρὸ τῆς ἐν Πλαταιαῖς μάχης δοθείς, ὡς δὲ καὶ ἡ ὡς ἐκ θαύματος διασωσὶς τῶν Δελφῶν ἀπὸ ὁρδῆς Περσῶν, οὗς ἀπέκρουσεν, ὡς λέγεται, ἡ ἕρπαιος ἐπέμβασις τοῦ Ἀπόλλωνος (ὡς φαίνεται, διὰ σεισμοῦ ἐκ τῶν οὐχ' ὀσπνίων ἐν Δελφοῖς), ἀνύψωσαν τὴν δόξαν τοῦ ἱεροῦ εἰς μεγάλην ἀκμὴν. Ἀλλ' ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἐξέπιπτεν αὐτὴ διγενεῶς (Οἱ Φωκεῖς κατέλαβον τὸν ἱερὸν χώρον τῷ 418. Ἐκδιωχθέντων δὲ τούτων ὑπὸ τῶν Σπαρτιατῶν, ἔλαβον διὰ τοῦ Περιχλέους οἱ Ἀθηναῖοι τὴν ἀνωτάτην πολιτικὴν αὐτοῦ ἐποπτείαν διὰ τῆς συνθήκης ὅμως τοῦ Νικίου (421) ὑπεχρεώθησαν ν' ἀναγνωρίσωσιν τὴν ἀνεξαρτησίαν τῶν Δελφῶν. Ἡ καλλιέργεια μέρους τινὸς τῆς ἱερᾶς γῆς ὑπὸ τῶν Φωκίων ἐπὶ ἤνεγκε τῷ 355 τὸν Φωκιὸν πόλεμον, ὃν ἐπηκολούθησε διὰ τῆς ἐπεμβάσεως τοῦ βασιλέως τῶν Μακεδόνων Φιλίππου ἡ ἀπώλεια τῆς ἑλληνικῆς αὐτονομίας μετὰ τὴν ἐν Χαιρωνείᾳ μάχην. Εἰςβολὴ τῶν Ρωμαίων τῷ 279 ἀπεκρούσθη πάλιν διὰ σεισμῶν καὶ διὰ τῆς ἀνδρείας τῶν Αἰτωλῶν (βλ. τ. Δ', σ. 391), οἵτινες καὶ ἐν τοῖς κατόπιν χρόνοις μέχρη τῶν Ῥωμαϊκῶν ἤρχον τῆς δελφικῆς ἀμφι-

κτυονίας. Τῷ 86 π. Χ. ὁ Σύλλας πολιτορκῶν τὰς Ἀθήνας διέθηκε τοὺς ἐν Δελφοῖς θησαυροὺς πρὸς πληρωμὴν τῶν στρατιωτῶν του, βραδύτερον δ' ἐσύλησε τὸ ἱερὸν ὁ Νέρων. Εἰς νέαν τινὰ ἀκμὴν ὕψωθη ἡ πόλις ἐπὶ Ἀδριανοῦ διὰ τοῦ φιλοσφόρου Πλουτάρχου καὶ εἰς τοὺς κατόπιν χρόνους φιλάρχαιοι ἄνδρες ὡς Ἡρώδης ὁ Ἀττικὸς ἐμερίμνησαν περὶ κοσμήσεως αὐτῆς. Ὑπὸ τοὺς ἐπομένους αὐτοκράτορας ἦτο αὐτοτελὴς πόλις πέμπουσα εἰς τὴν ἀμφικτυονίαν διαρκὴ ἀντιπρόσωπον. Μετὰ τὴν διαίρεσιν τοῦ βωμ. κράτους οἱ Δ. ἀνῆκον εἰς τὸ Νουζάντιον καὶ ἦσαν μία τῶν 69 πόλεων αἵτινες ἀπετέλουν τὴν ἐπαρχίαν Ἑλλάδος ἢ Ἀχαΐας. Ἀλλ' ἀκριβῶς κατ' αὐτὴν τὴν ἐποχὴν ἐπῆλθε καὶ ἡ καταστροφὴ ὁ αὐτοκράτωρ Κωνσταντίνος ἀπήγαγε τοὺς ἀπομεινάντας θησαυροὺς εἰς Κων/πολιν καὶ ὁ ζῆλος τῶν Χριστιανῶν κατεκρήμινε τοὺς ναοὺς. Ἰουλιανὸς ὁ Παραβάτης, ἐπιδίδων τὴν ἀναδίωξιν τοῦ ἐθνισμοῦ, ἠθέλησε ν' ἀναζωογονήσῃ καὶ τὸ μαντεῖον, ὅπερ ὅμως ὡς τελευταῖον χρησμὸν ἔδωκεν εἰς τοὺς πρέσβεις αὐτοῦ τὴν ἐξῆς ἀπάντησιν:

Εἴπασι τῷ βασιλεῖ χαρμὴ εἶσι θεοὶ καὶ κῆρ, οὐκ οἱ θεοὶ ἔχουσι καλὸν, οὐ μαντεῖον δέσπον, οὐ παρὰν λαλοῦσαν, ἀπείρητον καὶ ἄλως ὕμω.

*Ἐκτοσε βαθεῖα νῦν καλύπτει τὴν ἱστορίαν τοῦ εἰς ἀσημύτητα περιπεσόντος χώρου, εἰς τὴν καταστροφὴν τοῦ ὀπείου ἀγνωστον κατὰ πόσον βραδύτερον συνετέλεσαν κατὰ καιροὺς αἱ ἐπιδρομαὶ τῶν Γότθων, τῶν Ἀδάρων, τῶν Σλαύων. Ἀνασκαφαὶ γινόμεναι ὑπὸ τῆς ἐν Ἀθήναις Γαλλ. Σχολῆς ἀπὸ τοῦ 1880 συνετέλεσαν μεγάλως εἰς τὴν ἀκριβεστέραν γνῶσιν τῆς τοπογραφίας τῶν Δ. Νεαὶ δὲ μεγάλα ἀνασκαφαὶ, αἵτινες πρόκειται νὰ ἐνεργηθῶσι, συνεπεῖα συμβάσεως τῆς Γαλλικῆς μετὰ τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως, θὰ φέρωσι πιθανῶς εἰς φῶς σπουδαῖα μνημεῖα, διαφωτίζοντα ἡμᾶς εὐρύτερον περὶ τοῦ ἐνδόξου ἐκείνου χώρου (Πρόβ. Ulrichs. Reisen in Griechenland. Δ' (Bremen 1840) — Kayser, Delphi (Darmstadt 1855) — Foucart. Ruines et hist. de Delphes (Paris 1865). — Mommsen. Delphika (Lpz. 1878). — Pomtow. Beitr. zur Topogr. von Delphi (Berlin 1889) κτλ.) [Π.Β.]

Δελφοχαῦεν (Delfshaven). Κωμόπολις καὶ λιμὴν μετὰ νεωρίων τῆς Ὀλλανδικῆς ἐπαρχίας Ν. Ὀλλανδίας ἐπὶ τοῦ Μῶσα, ἔχουσα (1883) 12 705 κατ., ἀσχολούμενους εἰς ἀλιεῖαν καὶ παρασκευὴν ἀριγγῶν καὶ βακαλαῶν καὶ εἰς βιομηχανίαν πνευματωδῶν ποτῶν.

Δέλφτ. Πόλις τῆς Ὀλλανδ., ἐπαρχ. Ν. Ὀλλανδίας μετὰ τῷ Ρότερδάμ καὶ Ἀγχε, 9 γμ. ΝΑ ταύτης ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Schie, καὶ τῶν σιδηρ. Ρότερδαμ Ἀμστερδαμ. Διαρρέεται ὑπὸ πλείστων διωρύγων, ἔχει δὲ (1885) 27 131 κατ. Ἐκ τῶν κτιρίων μνημονευτέα τὸ ἀρχαῖον ἀνάκτορον, τὸ δημαρχεῖον (1618).

ναὸς τοῦ 15ου αἰῶνος μετὰ συστοιχίας 500 περίπου κωδωνίων καὶ κωδωνοστασίου 90 μ., αἱ ἐμπροσὶ ἀποθήκαι κλ. Ἡ πόλις ἔχει γυμνάσια, θέατρον, πολυτεχνικὴν καὶ βιομηχανικὴν σχολήν, στρατιωτικὴν σχολήν καὶ πλείστα φιλανθρωπικά καταστήματα. ἐν οἷς καὶ φρενοκομεῖον. Ἐκ τῶν ἄλλοτε περιφύμων ἐργαστασίων φαγαντιανῶν ἀγγείων ὑπολείπεται σήμερον μόνον ἓν, ἀνεπτύχθη δ' ἐπ' ἐσχάτων κυρίως ἡ ταπητουργία. Ἡ Δ. ἐκτίσθη κατὰ τὴν 11 αἰῶνα.

Δελφὺς (Ἄ ν α τ ο μ.). Βλ. Μήτρα.

Δελχὴ. Ἄλλοτε διαμνὴ τοῦ αὐτοκράτορος τῶν Ἰνδῶν (Μεγάλου Μογγόλου). μέχρι τοῦ 1857 πρωτ. τοῦ ἐμωνώμου διαμερίσματος τῆς διοικήσεως τῶν ΒΔ ἐπαρχιῶν τῆς Ἀγγλοῖνδικῆς αὐτοκρατορίας, ἐκτοτε δὲ πρωτεύουσα τοῦ ἐμωνώμου διαμερίσματος (ἔκτ. 14527 τ.χμ., κατ. 1907 984 τῷ 1881, τῆς διοικήσεως Πεντζάπ. Κεῖται παρὰ τὴν Δ. ὄχθην τοῦ Δζάμνα, ἔχει δὲ σήμερον περιφέρειαν 11 χμ. καὶ διαιρεῖται εἰς ἰνδικὴν καὶ μαμαθανικὴν πόλιν, χωρίζομένην διὰ διώρυγος ἀπὸ τοῦ εὐρωπαϊκοῦ τμήματος ἐν ᾧ διαμένει ὁ Ἀγγλος διοικητὴς καὶ ὑπάρχουσι στρατιῶνες, ἀποθήκαι, ναυσταθμός καὶ εἰς χριστιανικὴς ναὸς. Περιβάλλεται ἐκ τριῶν πλευρῶν διὰ τείχους ἔχοντος ὕψος 10 μ., ὅπου ὠχυρώθη ὑπὸ τῶν Ἀγγλῶν, καὶ δι' αὐτὴν πύλαι φέρουσιν εἰς τὴν πόλιν. Αἱ οἰκίαι εἰναι ποταπαί, αἱ δόμοι ἐν γένει στεναί· βριθεὶ δὲ ἡ πόλις τζαμίων καὶ μιναρεδίων, ὡς καὶ φοινίκων καὶ ἄλλων δένδρων, ἅτινα ἐξέγοντα ὑπὲρ τὰ τείχη παρέχουσι μακρόθεν τῇ πόλει γραφικωτάτην ὄψιν. Τὴν πόλιν περιβάλλουσι τὰ ἐρείπια τῆς ἐκτεταμένης καὶ ἐνδύου Δ., ἥτις ἔσχε πιθανῶς 2 ἑκατομμ. πληθυσμὸν ἐν ᾧ ἡ νῦν Δ. ἀριθμεῖ (1881) μόλις 173 393 κατ. Ἡ πόλις Δ. ἔσχε μεγαλοπρεπὴ οἰκοδομήματα, ἀπερῶντος κήπους κλ. καὶ ἀπετέλει πρότυπον τῆς Ἰνδομουσουλμανικῆς ἀρχιτεκτονικῆς ἐκ πάντων τούτων ἡ σημερινὴ Δ. διατηρεῖ τὰ τέμνα Δζάμνα, τὸ ὠραιότατον ἐν Ἰνδίας, οἰκοδομηθὲν τῷ 1631—7 ὑπὸ τοῦ Σάχ Δζιχάν ἐπὶ βραχυδούς ὕψωματος ἐξ ἐρυθροῦ ἀμύλου καὶ λευκοῦ μαρμάρου καὶ ἐρείπια τῶν ἄλλοτε μεγαλοπρεπῶν παλατιῶν τῶν εὐγενῶν. τὴν περιήγησιν στήλην Κιτάπ-Μινάρ, 66 μ. ὕψους, στήθεσαν 1210—36 (βλ. πιν. Ἀρχιτεκτονικὴ ΣΤ', 4 ἐν Α' τόμῳ). Οἱ Ἀγγλοὶ ἔκτισαν μεγαλοπρεπὲς διοικητήριον, δικαστήριον καὶ ἄλλα οἰκοδομήματα. Ἡ Δ. διατελεῖ ἐτι οὕτω σπουδαῖον κέντρον τοῦ πνευματικοῦ βίου τῶν Ἰνδῶν, ἔχει δὲ ἀνωτέραν σχολὴν ἐν ᾗ διδασκονται ἡ ἀγγλική, ἀραβικὴ, περσικὴ καὶ ἀρχαία ἰνδικὴ γλῶσσα, καὶ πολλὰ τυπογραφεῖα ἐν οἷς ἐκτυποῦνται τὰ κλασικὰ ἔργα τῆς ἰνδικῆς φιλολογίας.—Ἡ ἀρχαία Δ., ἰδρυθεῖσα ὑπὸ ἐμωνώμου Ραδζά, ἀναφέρεται ἐν τῇ Μαχαράτε ἐπὶ τὸ ὄνομα Ἰνδραπράστα ὡς δια-

μνὴ τοῦ περικλεοῦς Πάνδου, υἱοῦ τοῦ Ἡλίου, βασιλεύοντος τοῦ μεγίστου τῶν Ἰνδικῶν βασιλείων τότε, κατὰ τὴν μύθον, οἱ δρόμοι ἦσαν στρωμένοι με χρυσὸν καὶ κατεβρέχοντο με τὰ πολυτιμώτατα ἀρώματα. αἱ ἀπέραντοι ἀγοραὶ ἐβρίθον θησαυρίων τὸ δὲ ἀνάκτορον τοῦ Πάνδου ἤστραπτεν ἐξ ἀθμάντων καὶ ἄλλων πολυτίμων λίθων. Ἀλλ' ἡ λαμπρότης αὐτῆς ταχέως παρήλθε. Μετὰ τὸν Πάνδον ἐβασίλευσαν ἐνταῦθα διάφοροι Ἰνδοὶ βασιλεῖς καὶ εἰς πολλὰς περιήλθεν ἡ πόλις θυναστείας. Τῷ 1398 ἐκυρίευσεν αὐτὴν ὁ Ταμερλάνος. Κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους ἐπανειλημμένως ὑπὸ διαφόρων ἐπολιούκων, ἐκυριεύθη καὶ ἐληλατήθη, τὸ ὕστατον τῷ 1772 ὑπὸ Μαχαράτῶν, ὧν νίκησαντες τῷ 1803 οἱ Ἀγγλοὶ τὴν ἀρχηγὸν Δαουλὰτ Ράο Σίνδια κατέλαβον τὴν Δ., ἀφῆκαν ὅμως ἐνταῦθα τὸν ἀνίσχυρον καὶ ἀβλαβὴ ἀρχηγὸν (τὸν Μέγαν Μογγόλον) καὶ ἡ Δ. ἐξηκολούθει νὰ θεωρεῖται πρωτεύουσα τῶν μαμαθαν. Ἰνδῶν καὶ κέντρον τοῦ τῶν ἐγχωρίων φανατισμοῦ. Τῷ 1857 οἱ ταραξῆες σπαχῆδες ἐπαναστάντες κατέστραξαν τοὺς Χοιστιανούς καὶ κατέλαβον τὴν Δ., ἀνεκήρυξαν δὲ τὸν γηραιὸν ἀρχηγὸν αὐτοκράτορα τῶν Ἰνδῶν. Ἀλλ' οἱ Ἀγγλοὶ ἐπέλθοντες ἐδωμάδισαν καὶ ἐκυρίευσαν τὴν πόλιν. Ὁ ἀθῶος αὐτοκράτωρ ἐξωρίσθη, 24 μέλη τῆς οἰκογενείας τοῦ ἐθανατώθησαν καὶ ἡ Δ. μένει ἐκτοτε ἀσφαλὴς ἀγγλικὴ κτῆσις. [Ἐγ.]

Δελωνάι (Ch. Eug. Delaunay) Ἑπίσημος Γάλλος ἀστρονόμος, γενν. 1816 καὶ πνιγείν εἰς μικρὰν θαλασσίαν ἐπιδρομὴν ἐν Χερσούργῳ 1878. Ἀρχικῶς ἦτο μηχανικός, εἰτα ὅμως ἀστρονόμος, ὑπῆρξε δὲ μέλος τῆς ἀκαδημίας τῶν ἐπιστημῶν καὶ διευθυντὴς τοῦ ἀστεροσκοπείου τῶν Παρισίων 1869—72, ἀντὶ τοῦ Λεβερριέρου (βλ. λ.). ὅστις ὅμως πάλιν διεδέχθη τὸν Δ. Ἡ κυριώτερα αὐτοῦ ἐργασία εἶναι ἀκριβεστάτη θεωρία τῆς κινήσεως τῆς σελήνης. Ἐγράψε δὲ καὶ διδακτικὰ συγγράματα περὶ τῆς μηχανικῆς καὶ στοιχειώδη ἀστρονομίαν. [Δ.Κ.]

Δεμαδένδ. Ἐσθραμένον ἱερίστησιον τῆς Β. Περσίας ἡ ὑψηλοτάτη κορυφὴ τοῦ Ἑλ-βούρς ἔρους (5669 μ.). Κεῖται ΒΑ τῆς Τχεράνης. Εἰς τὰς ὑψοσίας του κεῖται ὁμίονυμιν χωρίον. θερινὴ διαμονὴ τῆς περσικῆς αὐλῆς. [Μ.Σ.]

Δεματηὰ (Β ο τ) ἡ Δεματόχορ-το ν, εἰς αἰναι ὀνομασία τῆς Ἀρωματώδους Ἰμπερατείας τῆς κυλινδρικῆς (Imperata cylindrica L.). [Θ.Χ.]

Δεμάτι. Χωρίον τῆς Ἡπείρου κατὰ τὴν συμβολὴν τῶν ἐκ Χαγορίου ἀφ' ἐνὸς καὶ ἐκ Μετσόβου ἀφ' ἐτέρου δύο πηγῶν τοῦ Ἀράχθου ποταμοῦ. ἔχει περὶ τοὺς 800 κατοίκους, ὧν αἱ πλείστοι ξενιτεύονται. [Κ.Δ.Κ.]

Δεματορά. Χωρίον τοῦ δήμου Κεφαλληνίας, ἔχον 118 κατ. [Μ.Σ.]

Δεμεράρα. Ἡ μέση τῶν 3 κομητειῶν τῆς βρεταν. τοποτηρητικῆς Γουάινς (βλ. λ.). Τὸ καλλιεργούμενον μέρος κεῖται ἐκτέρωθεν τοῦ ποταμοῦ Δ. ὅστις πηγάζων ἐκ τοῦ ἰσωτερίου ὑψιπέδου, χύνεται δι' ἐκβολῶν πλατύς 3 χμ. εἰς τὸν Ἀτλαντικόν. Χώρα ὑγρὰ καὶ εὐφορὸς. Κάτ. 80—90 χιλ., ἐξ ὧν 68% μὲν οἶκα. Ἐν Δ. κεῖται καὶ ἡ πρωτεύουσα τῆς Γουάινς Γεωργούπολις (βλ. λ.). [Μ.Σ.]

Δεμερλή. Χωρίον τοῦ δήμου Εὐδιβρίου τῆς Ἀφρίκης ἀπέχον ἀπὸ Μεγάλου Κουσγουνάρι ὥρ. 1 πρὸς Ν παρὰ τὸν σιδηρόδρομον. Κάτοικοι 287.

Δεμέστιχα. Χωρίον τοῦ δήμου Λαπαθῶν τῶν Καλαβρύτων ἐπὶ τῶν ἀνατολικῶν χαμηλῶν παραπλάθων τοῦ Παναχαϊκοῦ ὄρους καὶ τὸ δυστικώτερον τοῦ δήμου, ἔχον δημ. σχολεῖον καὶ 251 κατοίκους (1889) γεωργούς καὶ ποιμένας. [Γ.Πδ.]

Δεμήρι. Χωρίον τοῦ δήμου Τεγέας, κατοικούμενον ὑπὸ 175 κατ. [Μ.Σ.]

Δεμιρτάς. Κωμόπολις τῆς Βιθυνίας, κειμένη κατέναντι τῆς Προύτης· κατοικεῖται ὑπὸ 500 περίπου Ἑλληνικῶν οἰκογενειῶν, ἥθη καὶ ἔθιμα, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ γλῶσσαν καὶ ἔργα ἑρυστῶν παραδίδεται δὲ ὅτι αὕτη συνωκίσθη ἐξ ἀποίκων μετενεχθέντων ἐκ τῆς Πελοποννήσου. Κύριον ἔργον τῶν κατ. εἶνε ἡ βομβυκοτροφία καὶ ἡτελοουργία. [Μ.Β.]

Δεμίρ - Κασοῦ (Σιδηρά 119 λαι). Κλειστέρα ἐκτελής ἐν Μακεδονίᾳ σχηματιζομένη κατὰ τὴν δεξιὰν κοιλιάδα τοῦ Ἀξιοῦ ποταμοῦ καὶ τοῦ ὄρους τῶν Μογλενίων ἢ Κορτζιδάς βορειοανατολικῆς διακλαδώσεως τοῦ Δερμιού ὄρους, ἔνθα καὶ σταθμὸς τοῦ σιδηροδρόμου κατὰ τὸ 11 χιλιόμε. ἀπὸ Σκοπείων.

Δεμίρ-Χισάρ. Πόλις τῆς Μακεδονίας ΒΔ τῶν Σερρών εἰς ἀπόστασιν ὥρ. 3 1/4. Εἶνε πρωτεύουσα ἑμῶν, διαμερίσματος (Καζα), ὑπαγομένου εἰς τὴν ἐπαρχίαν Σερρών καὶ ἀπαρτιζομένου ἐξ 79 πόλεων καὶ καὶ χωρίων, ἐν οἷς οἰκοῦσι 3 χιλ. ἑλληνόφωνοι, 700 χριστ. ἀθίγγανοι, 26 χιλ. ὀρθόδοξοι, 2 χιλ. βουλγαρέφωνοι καὶ 2 χιλ. Μωαμεθανοί. Κεῖται κατὰ τὴν Ν εἰσοδὸν κλειστέρας διαρρεσμένη ὑπὸ ἀριστεροῦ μικροῦ παραποταμοῦ τοῦ Στρυμῶνος τὸ ἑπὶ οὖν διαιρεῖ τὴν πόλιν εἰς δύο συνοικίας συγκατανοήσας διὰ λιθίνης τριτῆς γεφύρας 20 μ. μήκους. Οἰκεῖται ὑπὸ 600 οἰκογενειῶν θηωμανῶν καὶ 200 χριστιανικῶν. αἱτίνες οἰκοῦσιν εἰς τὸ ΒΔ μέρος τῆς πόλεως.

Δεμιμέν. Παλαιὰ πόλις καὶ πρωτεύουσα διαμερίσματος ἐν τῷ νομῷ Στετινίου τῆς πρώτης Πομερανίας κειμένη 45 χμ. Ν ἀπὸ Στραλσούνδ, ἐπὶ τοῦ ποτ. Πένε καὶ τοῦ σι-

δηροδρ. Βερολίνου Στραλσούνδ. Ἔχει (1885) 10546 κατ. (τὸ διαμέρισμα 46464), διητηροῦντας βιομηχανίαν δερμάτων καὶ ὑφασμάτων, ἀλυσίων, ναυτιλίας, ἐμπορίου σιτηρῶν καὶ ξυλείας κλ. [Μ.Σ.]

Δεμοῦν (Des Moines. ἀγγλ. προζ. Δι Μούν.). Πρωτεύουσα καὶ ἡ πολυανθρωποτάτη πόλις τῆς βορειοαμερικανικῆς πολιτείας Ἰόδας, διασχιζομένη ὑπὸ τοῦ ὁμωνύμου ποταμοῦ, ἔχουσα δὲ 32 469 κατ. ὧν τὸ τέταρτον ξένοι. Ἔχει πλεῖστα βαμβακουργεῖα, χυτήρια καὶ ἄλλα ἐργοστάσια, πανεπιστήμιον ἰδρυθὲν τῷ 1866, βιβλιοθήκην κτλ.—Ὁ ποταμὸς Δ. ἀποτελούμενος ἐκ τῆς συμβολῆς δύο βραχιόνων (Α καὶ Δ Φόρκ), πηγάζοντων ἐν τοῖς ὄρεσι τῆς Μινεσότας, ἐκβάλλει μετὰ ῥοῦν 927 χμ. ἐκ τῶν Μισισσιπην Διαρρέει ἐκ ΒΔ πρὸς ΝΑ τὴν πολιτείαν Ἰόδας, εἶναι δὲ πλωτὸς μέχρι τῆς πόλεως Δ. καὶ διὰ τῶν ὑδάτων του παρέχει κινητήριον δύναμιν εἰς τὴν βιομηχανίαν τῆς πόλεως [Α.Σ.]

Δεμοζώ (J. C. Demogeot). Γάλλος συγγραφεὺς, γενν. τῷ 1808 ἐν Παρισίῳ καὶ θατελεύσας ἐπὶ τινι καιρῷ καθηγητῆς ἐν τῇ Σορβόνῃ. Ἐδημοσίευσεν πλεῖστα ἄρθρα ἐν τῷ Journal de l' instruction publique, καὶ δύο ἀρίστως ἐκθέσεις περὶ τῆς ἐν Ἀγγλίᾳ ἐκπαιδεύσεως (1868 καὶ 1870). Ἐξετιμήθησαν δὲ πολὺ αἱ τὴν γαλλ. φιλολογικὴν ἡρώωντα ἔργα αὐτοῦ Tableau de la littérat. franç. au 17 siècle καὶ πρὸ πάντων ἡ πολλὰκις ἐκδοθεῖσα Hist. de la littérat. française. Ἡ τῶν ξένων φιλολογικῶν ἱστορία του (1880) δὲν ἔχει πολλὴν ἀξίαν. [Μ.Γ.]

Δενκέν. Πόλις τοῦ γαλλ. νομοῦ Νόρ, κειμένη ἐπὶ τῇ διώρυγῳ τοῦ Σκάλδριος. Ἔχει (1886) 15734 κατ. (ὁ δῆμος 17832), μεγάλη σιδηρουργεῖα, ἀνθρακωρυχεῖα, μηχανουργεῖα κλ. Παρ' αὐτὴν ἐπὶ τῆς ἐδοῦ πρὸς τὸ Καμβράϊ ἱδρυται δέλτακος 12 μ. ὕψος εἰς μνήμην τῆς νίκης τοῦ Βιλλάρ κατὰ τοῦ Λόρδου Ἀλδεμάρλου (24 Ἰουλίου 1712).

Δένδρι (Dennigh). Ἀγγλικὴ κομητεία τῆς Β Ουαλλίας συνορεύουσα Β πρὸς τὸ Ἰρλανδικὸν πέλαγος. ἔκτ. 1720 τχμ., κάτ. (188) 111740. Τὴν χώραν καλύπτουν ὄρη καὶ ὑψώματα τῆς αἰλουρίου διαπλάσεως αἱ κοιλιάδες ἔχουσιν οὐχ ἥττον ἱκανὴν ἔκτασιν, εἶναι δὲ εὐφοροὶ καὶ καλῶς καλλιεργημένοι· περὶπου 23% τῆς ὅλης ἐκτάσεως τῆς κομητείας καλλιεργοῦνται. Τὸ κλίμα εἶναι ἐν γένει γλυκὺ καὶ υγιεινόν, ἔχθονοι δ' αἱ βροχαί. Ἡ χώρα ἔχει ἐν μέγα ἀνθρακωρυχεῖον, ἐξάγει δὲ καὶ σίδηρον, μόλυβδον, χαλκὸν κτλ., ἐκ δὲ τῆς ἄλλης βιομηχανίας ἀκμίζει ἡ βαμβακουργία. Ἡ κομητεία πέμπει δύο ἀντιπροσώπους εἰς τὴν Βουλὴν, τρίτον δὲ ἡ πρωτεύουσα Ροῦθιν. Ἡ ἐν τῇ κομητείᾳ πόλις Δ. ἔχει 6 191 κατοίκους. [Α.Σ.]

Δενδερμόνδη Dendermonde, γαλλ. Termonde). Πόλις καὶ φρούριον τῆς βελγικῆς ἐπαρχίας Δ. Φλάνδριας, ἐπὶ τῆς θεζίκας ὁχθῆς τοῦ Σκαλδίου, ἀμφοτέρωθεν τοῦ εἰς τοῦτον ἐκβάλλοντος ποταμοῦ Δένδερ, σταθμὸς σιδηροδρόμου, μὲ 8992 κατ., ἀσχολουμένους κυρίως εἰς παρασκευὴν ὑφασμάτων. Ἡ πόλις ἔχει Ἀκαδημίαν τῆς ζωγραφικῆς καὶ ἀρχιτεκτονικῆς, βιβλιοθήκην, πινακοθήκην καὶ σπουδαία φιλανθρωπικὰ ἱδρύματα. Ἦν τῇ ναῶ τῆς Παναγίας εὐρηνται τοιχογραφίαι ὧν τινες τοῦ Δάυκ. [Α.Σ.]

Δένδρα. 1) Χωρίον τοῦ δήμου Μιδέας τῆς Ἀργολίδος, ἔχον 134 κατ. Πλησίον αὐτοῦ εὐρίσκονται τὰ κυκλώπεια τεῖχη τοῦ ἀρχαίου πολιτισμοῦ Μιδέας ἢ Μιδείας, ὅπερ κατὰ τοὺς μύθους ἵδρυσεν ὁ Περσεύς· μετ' αὐτὸν κατῴκει ἐνταῦθα ὁ υἱὸς αὐτοῦ Ἐλεκτροῦν, πατὴρ τῆς Ἀλκμήνης μητρὸς τοῦ Ἡρακλέους. [Μ.Σ.]

— 2) Χωρίον τοῦ δήμου Τυρνάβου, ἀφ' οὗ ἀπέχει 1 ὥραν. Κεῖται ἐν τῇ πρὸς τὰ ἀριστερὰ τοῦ Πηνειοῦ πεδιάδι διαρρεόμενον ὑπὸ τῶν ὕδατων τοῦ Τιταρνησιοῦ ποταμοῦ. Κάτ. 80.

Δενδρά. Χωρίον τοῦ δήμου Φαρῶν τῶν Πατρῶν ἐκ τῶν ἀποτελούντων τὰ Νεζερά ἐν χαράδρῳ τοῦ ἄνω Πείρου π. καὶ παρὰ τὴν ἀμαξιτὸν Πατρῶν—Καλαβρύτων, μὲ 94 κατ. (1889) γεωργούς καὶ ποιμένας. [Γ.Πδ.]

Δενδρινάτα. Χωρίον Κεφαλληνίας, τοῦ δήμου Πυλαρέων, κείμενον πλησίον τῶν Φερεντινῶν καὶ ἀπέχον ἀπὸ Ἀγ. Εὐφημίας 45' ΒΑ. Κάτ. 215. Πρὸς Ν ὑπόκειται ὁ κόλπος τῆς Σάμης.

Δενδρόβιον τὸ κομβολογιοειδές (Βοτ.) *Dendrobium moniliforme* L. Φυτόν τῆς οἰκογενείας τῶν Ὀρχεωδῶν ἐν Ἰαπωνίᾳ, ὅπερ κρεμάμενον ἐπὶ τῶν θυρῶν διαρκεῖ ἐπὶ τινὰ ἔτη θάλλον καὶ ἀνθοῦν. [Θ.Χ.]

Δενδροκάλαμος (Βοτ.) *Dendrocalamus* Nees. Γένος δενδρεοειδῶν Ἀγρωστωδῶν· τὰ εἶδη αὐτοφυῆ ἐν Ἰνδίας παρεμπερῇ ταῖς θαμνοῦσαις. [Θ.Χ.]

Δενδροκομία εἶνε ἡ πολλαπλασίαισις καὶ καλλιέργεια τῶν ξυλωδῶν φυτῶν, ἧτοι τῶν δένδρων καὶ τῶν θάμνων, τῶν παντοιοτρόπως χρησιμοποιουμένων ὑπὸ τοῦ ἀνθρώπου. Ὁ Du Breuil διαιρεῖ τὴν Δ. α') εἰς τὴν δασικήν, περιλαμβάνουσαν δένδρα καὶ θάμνους δασικοὺς καὶ χρησίμους πρὸς κατάρτισιν δενδροστοιχιῶν καὶ αἰμασιῶν, β') εἰς τὴν καλλωπιστικήν, σκοπὸν ἔχουσαν τὴν πολλαπλασίαισιν ξυλωδῶν φυτῶν χρησίμων πρὸς κατάρτισιν κήπων καὶ παραδείσων, γ') εἰς τὴν ὁπωροφόρων, ἀσχολουμένην εἰς τὴν παραγωγὴν ὁπωροφόρων δένδρων καὶ θάμνων, καὶ δ') εἰς τὴν οἰκονομικήν, πολλαπλασιάζουσαν τὰ οἰκονομικὰ λεγόμενα ξυλωδῆ

φυτά, ἧτοι τὴν μορέαν, τὴν φιλύραν, τὴν μελίαν, τὰ ἱαματικὰ φυτά κτλ. Αἱ ἰδιότητες αὗται εἰς τὴν Ἑλλάδα δὲν ἀνεπτυχθήσαν εἰσέτι, οὐχ ἦττον ἢ Δ. εἶνε ἀρκούντως ἀνεπτυγμένη. Τὸ ἀρχαιότερον καὶ πλουσιώτερον δένδρο κομείου εἶνε τὸ παρὰ τὰς Ἀθήνας (ἐπὶ τῆς Ἱερᾶς ὁδοῦ) ἄλλοτε μὲν Δημόσιον δένδρο κομεῖον ἦδη δὲ Δενδροκομεῖον τοῦ Τριανταφυλλίδου γεωργικοῦ σχολείου Ἀθηνῶν. Τὸ δενδροκομεῖον τοῦτο κατηρτίσθη ὑπὸ τοῦ Γερμανοῦ Φράας, ὅφ' οὗ καὶ διεκλύοντο μέχρι τοῦ 1844. Ἐκτοτε διηθύνον αὐτὸ ἀλλήλοδιαδόχως οἱ Χαιρέτης, Χελδραῖχ, Ὀρφανίδης καὶ Γεννάδιος, μέχρι τοῦ 1888, ὅτε, δυνάμει τοῦ ΑΦΜΒ' περὶ γεωργικῶν σχολείων νόμου, προσηρτήθη εἰς τὸ γεωργικὸν σχολεῖον Ἀθηνῶν. Ἡδὴ περιέχει περὶ τὰς 250,000 φυτῶν πλυστῶν ὑπαγομένων εἰς 250 περίπου εἶδη καὶ ποικιλίας συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν τοῦ ἀνθοκομικοῦ τμήματος ὅπερ κέκτηται. Πλὴν τοῦ δενδροκομείου τούτου ὑπάρχουσιν ἐν Ἑλλάδι καὶ ἕτερα κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἦττον πλούσια, ὧν τὰ σπουδαιότερα εἶνε τὸ πρῶν Φασούλη νῦν δὲ τῶν ἀδελφῶν Καντόρου εἰς Κολοκυνθοῦν καὶ τὸ τοῦ Κοκκινάκη εἰς Κηφισίαν. [Γ.]

Δενδρολίβανον τὸ φαρμακευτικόν (Βοτ.) *Rosmarinus officinalis* L. Θαμνίσκος πασίγνωστος τῆς οἰκογενείας τῶν Χειλανθῶν, αὐτοφυῆς ἐν τῇ μεσημβρ. Εὐρώπῃ καὶ συχνότατα κηπευτός, οὗ τὰ βαρύνοντα φύλλα ἐνέχουσιν αἰθέριον ἔλαιον φαρμακευτικόν τε καὶ μυρεψικόν. Ὁ Δισκοριδὴς μνημονεύει μὲν τὸ Δ. ὡς «Λιβανωτὶδα ἦν Ῥωμαῖοι καλοῦσι ροσμρίνουμ», κακῶς πράττουσιν ὁμῶς ὅσοι τῶν νεωτέρων χρῶνται τῷ ὀνόματι τούτῳ διὰ τὸ Δ., καθότι ἡ κατ' ἐξοχὴν Λιβανωτὶς τοῦ Θεοφράστου καὶ τῶν ἀρχαίων ἀναφέρεται εἰς εἶδη Σκιαδιοφόρων φυτῶν. [Θ.Χ.]

Δενδρόλιθοι Ἀπολελιθωμένοι καρμοὶ καὶ στελέχη δένδρων, ἀποτελοῦντες, ὅπου εὐρηται πολυάριθμοι, τὰ καλούμενα ἀπολελιθωμένα δάση τοιοῦτον ὑπάρχει παρὰ τὸ Κάϊρον, ἀναγόμενον εἰς τὴν τριτογενῆ περίοδον.

Δενδρολογία. Ἡλ. Δένδρον.

Δενδρομαλλιά (Βοτ.). Κοινὴ ὄνομασία τοῦ ἐπιδένδρου Λειχήνος τοῦ ἐκ τοῦ γένους Οὐσσονίας (*Usnea*) οὗ τὰ εἶδη Οὐσσονία ἢ ἀνθηρὰ (*U. florida* L.) καὶ Οὐσσονία ἢ πωγωνοφόρος (*U. barbata* Fr.) εἶνε κοινὰ ἐν ὁρεινοῖς τῆς Ἑλλάδος μέρεσιν, ἰδίως ἐπὶ τῶν ἐλατῶν. [Θ.Χ.]

Δενδρομέταξα (Βοτ.). Ἡ ἐνιαχοῦ κοινὴ ὄνομασία Γομφοκάρπου τοῦ θαμνώδους (βλ. λ.). [Θ.Χ.]

Δενδρόμετρον. Ὅργανον χρησιμεῖον πρὸς καταμέτρησιν τῶν τε ὕψων καὶ τῶν διαμέτρων τῶν δένδρων, κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὸ

Παχύμετρον, ὅπερ χρησιμεύει μόνον πρὸς καταμετρήσιν τοῦ πάχους (διαμέτρου). [X.]

Δενδρομολόγια (Bot.). Κοινὴ ὀνομασία τῆς Ἀλθαίας (ἢ Ἀλκίας) τῆς βοτανικοῦ (βλ. λ.), τῆς ὑπὸ Γαληνοῦ Δενδρομαλαχίας καλουμένης [Θ.Χ.]

Δένδρον. Δ εἶνε φυτὸν ξυλῶδες ἔχον στελεχος ἢ κορμὸν μέχρι ἱκανοῦ ὕψους ἀδιαίρετον καὶ φέρων καμὴν ἐκ φυλλοφόρων κλαδῶν (λ. χ. ἢ λεύκη) ἢ μόνον ἐκ φύλλων (δ. φ. κ. κ.) συνισταμένην. Ὁ Θεόφραστος διαιρέσας τὰ φυτὰ εἰς τέσσαρα «εἴδη» (τύπους) ὀρίζει ταῦτα ὡς ἑξῆς: «Δένδρον μὲν οὖν ἐστὶ τὸ ἀπὸ ῥίζης μοιστέλεχος, πολὺκλαδον, ὄζωτόν, οὐκ εὐαπολυτόν, οἷον ἑλάα, συκῆ, ἄμπελος» θαμνὸς δὲ τὸ ἀπὸ ῥίζης πολὺκλαδον, οἷον βάτος, παλιούρος· φρυγανὸν δὲ ἀπὸ ῥίζης πολυστέλεχος καὶ πολὺκλαδον, οἷον καὶ γαμβρὴ καὶ πήγανον. Πᾶσα δὲ τὸ ἀπὸ ῥίζης φυλλοφόρον προῖον, ἀστέλεχος, οὐ δὲ καυλὸς σπερμοφόρος, εἶναι δὲ σῖτος καὶ τὰ λάχανα». — Τὴν κατάταξιν ταύτην ἠκολούθησαν ἐπὶ πολλοὶ καὶ οἱ μεταγενέστεροι βοτανικοὶ (Gesner, Bauhin καὶ μέχρι τοῦ Tournefort αὐτοῦ, 1694), ἀν καὶ οὕτε ἐπιστημονικῇ εἶνε, οὕτε ἀκριβῆς, ὅπως ἦδη ὁ Θεόφραστος τὸ ἐννόησε λέγων «εἶναι γὰρ ἴσως ἐπαλλάττειν δοξασίαι». καὶ πράγματι τὸ αὐτὸ εἶδος φυτοῦ βλέπομεν πολυλαιοὶ καὶ ἐν τῇ φύσει αὐτῇ κατὰ τὰς περιστάσεις ὡς δένδρον καὶ ὡς θαμνὸν ἀνεπτυγμένον (λ. χ. Ἀγνος, Ἰτέα κτλ.)· διὰ τῆς θεραπείας δὲ πολλὰ εἴδη μεταβάλλονται εὐκόλως· ἐπὶ δὲ τὰ πρῶτα γίνονται ξυλῶδη καὶ ἀποξηρῶνται· ἐνίοτε (Νικοτιανή, Κίκι κτλ.). Τὰ Δ. εἶνε φύσει πολυετῆ καὶ τινὰ αὐτῶν μακροβιώτατα, λαμβάνοντα δὲ καὶ μέγεθος ὅλων ἑκτακτον. Πολλὰ τῶν τοιούτων εἶνε ἱστορικά καὶ ἀξιολογώμενα Ἀρκουμέθα εἰς ὀλίγιστα παραδείγματα. Τὸ ἀρχαιότατον Δ. τῆς γῆς εἶνε ἴσως τὸ τοῦ κυπαρισσοειδοῦς Ταξοδίου τοῦ μεξικανικοῦ παρὰ τὴν πόλιν Ὀαξάκα, ἐν τῇ σκιά τοῦ ὁποίου ἐστρατοπέδευεν ὁ κατακτητὴς τοῦ Μεξικοῦ Κορτές· ἔχει ὕψος 40 μ., ὁ κορμὸς εἰς ὕψος 2 μ. ὑπεράνω τοῦ ἐδάφους διάμετρον 11 μ., ἡ δὲ κόμη αὐτοῦ περιφέρειαν 170 μ. Ὁ Δεκανδὴλ εἶχεν ὑπολογίσει τὴν ἡλικίαν αὐτοῦ εἰς 6000 ἐτῶν, ἀλλὰ κατὰ τὰς νεωτέρας περὶ ἀεζήσεως τοῦ εἴδους τούτου ἑρευνᾶς τοῦ Dowler πιθανῶς ἔχει πλέον τῶν 50,000 ἐτῶν ἡλικίαν. Τὰ τῆς Καλλιφορνίας δένδρα τοῦ Μαχμῦθ (Οὐελλιγκιτάνεϊα ἢ γιγαντιαία) φθάνουσιν εἰς ὕψ. 150 μ., περιφέρειαν τοῦ κορμοῦ 35 μ. καὶ ἡλικίαν 5000 ἐτῶν ἔχοντα. Τῆς ἐν Σενεγάλῃ Ἀδανωειᾶς (Baobab) ἡμέτρουν δὲ Ἀδανῶν Δ. παχύτατα ἔχοντα τὸν κορμὸν ἕως 30 μ. τὴν περιφέρειαν, μέτριον δὲ ὕψος 9—13 μ. μόνον, ὧν ἡ ἡλικία ὑπολογίσθη 5—6000 ἐτῶν. Τὰ ἐπὶ τοῦ πλησίον τῶν Ἱεροσολύμων δρους τῶν ἐλαίων ἐλαι-

όδενδρα ἔχουσι 2000 ἐτῶν περίπου ἡλικίαν. Πλάτανων πολλὰ εἶναι ἱστορικά, ὡς ἡ ὑπὸ τοῦ Πausανίου μνημονευθεῖσα τῶν Καφῶν τῆς Ἀρκαδίας, περὶ ἧς γράφει ταδε: «ὀλίγον δὲ ὑπὲρ τὴν πόλιν πηγὴ τέ ἐστι, καὶ ἐπὶ τῇ πηγῇ πλάτανος μεγάλη καὶ εὐειδὴς πέφυκε· καλοῦσι δὲ αὐτὴν Μενελαΐδα, Μενέλαον στρατὸν ἀθροίζοντα εἰς Τροίαν ἀφικέσθαι τε ἐνταῦθα καὶ ἐπὶ τῇ πηγῇ τὴν πλάτανον φυτεύσαι λέγοντες». Ὑπὸ ἑτέραν δὲ πλησίον τοῦ Βουγινοκδερὲ πλάτανον «ἐπὶ ἀδελφία» καλουμένην, ἐπειδὴ εἰς ἐπὶ κορμούς εἶνε διηρημένη, ἔχουσιν 50 μ. περιφέρειαν τῆς κόμης, ἐστρατοπέδευεν ὁ Geoffroy de Bouillon μετὰ τῶν Σταυροφόρων του. Ἡ δὲ τῆς Κηφισίας πλάτανος κορμὸν 10 μ. καὶ κόμην 30 μ. περιφέρειας ἔχει. — Τὰ Δ. διαιροῦνται εἰς φυλλοβόλα καὶ εἰς ἀειφύλλα, καὶ τὰ μὲν πρῶτα διατηροῦσι τὰ φύλλα αὐτῶν μόνον ἀπὸ τοῦ ἔαρος μέχρι τοῦ φθινοπώρου, ὅτε πίπτουσι πάντα ἐντὸς ὀλίγου διαστήματος χρόνου, φαινόμενον ὅπερ λέγεται φυλλόρροια ἢ φυλλοβολία. Τὰ δὲ ἀειφύλλα δὲν μένουν ποτὲ ἄνευ φύλλων, διότι ταῦτα ἀποβάλλονται ἀργὰ ἐν πρὸς ἐν καὶ ἐνῶ ἡ ἀνάπτυξις τῶν νέων ἐξακολουθεῖ. Ποιητικώτατα παραβάλλει ὁ Ὅμηρος τὴν φυλλοβολίαν πρὸς τὴν ἀλληλοδιαδοχὴν τῶν ἀνθρωπίνων γενεῶν·

Οἱ περὶ φύλλον γενεὴν τοῖα δὲ καὶ ἀνθρώπων
φύλλα τὰ αἰὲν τ' ἀνέμους χαμάδις χρεῖ, ἄλλος δὲ ἄλλῃ
τηλεβόσσει φέει· κούρος δ' ἐπιγίγνεται ἡρώς,
ὡς ἀνδρῶν γενεὴ, ἡ μὲν γοῖται, ἡ δ' ἀπολήγει. (Il. Z. 146).

Ὁ ἀριθμὸς τῶν εἰδῶν τῶν ἀειθαλῶν Δ. καὶ θαμνῶν εἶνε μεγαλύτερος εἰς τὰ θερμὰ κλίματα, ἐλαττωταὶ δὲ βοιωμηδὸν πρὸς τοὺς πόλους, ὅπως ἀναλόγως ἐλαττωταὶ ἡ ποικιλία τῆς βλαστήσεως, ἥτοι ὁ ἀριθμὸς τῶν εἰδῶν ἐν γένει. Ἐχει δὲ ἑκατὸν εἶδος τὰ πρὸς τοὺς πόλους καὶ τὸν ἰσημερινὸν ὅρια τῆς ὀριζοντίου διαζώσεως, ὡσαύτως δὲ τῆς καθέτου κατὰ τὴν ἀνάβασιν ὑψηλῶν ὀρέων (Baumgrenze). Ἐν Εὐρώπῃ ἡ 71^η μοίρ. Β. πλάτους εἶνε ὁ ὅρος τῶν Δ., ἡ μᾶλλον ἐνδὲς καὶ μόνου εἴδους τὸσον βορείως φεκομένη, ἥτοι τῆς Βετούλης τῆς λευκῆς (Betula alba L.). Ἡ κοινὴ πεύκη (Pinus silvestris L.), δὲν προχωρεῖ βορειώτερον τῶν 70^η ἢ δὲ ὀξυὴ μόνον μέχρι τῶν 59^η. Ἐν ταῖς Ἀλπεσι τὰ ὅρια τῆς δένδρῶδους βλαστήσεως εἶνε τὸ ὑπερβαλάσιον ὕψος 1700—2000 μ. Καὶ ἐν Ἑλλάδι τὰ ἔλατα μόλις ὑπερβαίνουν τὸ ὕψος τοῦτο. — Αἱ ὑπὸ πολλῶν Δ. πυκνῶς κεκαλυμμένα ἐκτάσεις γῆς ὀνομάζονται δάση. Συνίστανται δὲ ταῦτα ἐν ταῖς θερμαῖς χώραις ἐκ Δ. εἰς πολλὰ καὶ ποικίλα εἴδη ἀνηκόντων. Ἐν δὲ τῇ εὐκράτῃ καὶ ψυχρᾷ ζώνῃ εἰς ὀλίγων ἢ συχνὰ εἰς ἐνδὲς μόνου εἴδους φύσει συμβιωτικοῦ. Μὴ δυνάμενοι ν' ἀπαριθμῶμεν πάντα τὰ Δ. τῶν δασῶν (Waldbäume γερμ., Essences γαλλ.) καταλέξομεν ἐν συντόμῳ τὰ τῆς ἑλληνικῆς γλωττίδος, ἐξαίρουμένων τῶν σπανίων, τῶν

1, 4-10 Δρυς ἡ μεσχωτή (*Quercus pedunculata*) 2, 3 Δ. ἡ ἄμεσχος (*Q. sessilis*)

2, 3 Ὀξυα ἡ βουξινή (*Fagus sylvatica*).

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΔΕΝΔΡΑ ΦΥΛΛΟΒΟΛΑ Β'.

1. Κιτόθροζ ή κολλώδης (*Alnus glutinosa*).

2. Μελία ή ψύκημος (*Fraxinus excelsior*).

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

θαμνωδῶν καὶ τῶν θεραπευομένων. Εἰσὶ τὰ ἐξῆς: Φίλυρα ἢ ἀργυροφύλλος καὶ Φίλυρα ἢ ἀναμεισός (Tilia argentea Desf. καὶ T. intermedia DC.), ἢ Ἰπποκαστανέα (Aesculus Hippocastanum L.), Σφένδαμνος ἢ ψευδοπλατάνος (Acer Pseudoplatanus L.), Σ. ἢ πεδεινὴ (A. campestre L.), Σ. ἢ πλατανόφυλλος (A. platanoides L.), Πιστάκη ἢ Τερμινθος (Pistacia Terebinthus), Κερατῶνια ἢ ἑλλόβος (Ceratonia siliqua L.), Κερκίς ἢ ἑλλόβος (Cercis Siliquastrum L.), ἢ Κέρασσος (Cerasus avium Mönch.), Προύμνη ἢ ψευδαρμενιάκη (Prunus Pseudarmeniaca Heldr. et Sart.), Ἀπία ἢ ἀρχάς (Pirus amygdaliformis Vill.), Μηλέα ἢ κοινὴ (Ἀγριομηλέα, Malus communis Desf.), Κρανέα ἢ κοινὴ (Cornus mas L.), ἢ Λειόπρινος (Ilex Aquifolium L.), ὁ Κότινος (Olea Europaea L. Oleaster.), Μελία ἢ ὀρεινὴ (Fraxinus Ornus L.), Μ. ἢ ὕψικμος (ἢ Βουμελία, Fr. excelsior L.), ἢ Δάφνη (Laurus nobilis L.), ἢ Πύξος (Buxus sempervirens L.), τὸ Λωτόδενδρον (Celtis australis L.), Πτελέα ἢ πεδεινὴ (Ulmus campestris L.), ἢ Καρύα, ἢ Πλάτανος, Δρυὼν εἶδη δέκα περίπου (βλ. λ. Δρῦς), ἢ Καστανέα, ἢ Ὁξύη, ὁ Κάρπινος ὁ Πονκίνιος (Carpinus Duinensis Jacq.), ἢ Ὀστράα, Κλήθρα ἢ κολλώδης (Alnus glutinosa L.), Λευκὴ τὸ δένδρον (Populus alba L.), Δ. ἢ αἰγίερος (P. nigra L.) καὶ Δ. ἢ κερκίς (ἢ ἢ τρέμουσα, P. tremula L.), ἢ Πίτυς (Pinus Pineae L.), Πεύκη ἢ Χαλεπεία (P. Halapensis Mill.), Π. ἢ Τελεθρεία (P. Telethria Heldr.), Π. ἢ λαρικοειδής (P. Laricio Poir.), Π. ἢ λευκόρριος (P. leucodermis Aut.), Ἐλάτη ἢ τοῦ Ἀπόλλωνος (Abies Apollinis Lk.) καὶ αἱ παραλλαγαὶ αὐτῆς (Ε. ἢ παναχαϊκὴ καὶ Ε. ἢ τῆς βασιλίσσης Ἀραλίας), Ε. ἢ Κεραλληνιακὴ, ἢ Καπάρισσος (αγρία ἐν Κρήτῃ), Ἀρκευθος ἢ δρυπεφόρος (Juniperus drupacea Labill.), Δ. ἢ ὀξύκεδρος, Δ. ἢ θύσσομος (J. foetidissima W.) καὶ Τάξος ὁ ῥαγροφόρος (Taxus baccata L. κοινῶς Ἰταμος).—Ἀναριθμητὰ καὶ παντοῖα εἰσὶ τὰ προϊόντα τῶν δένδρων καὶ τὰ ἐξ αὐτῶν ὠφελήματα διὰ τὴν ἀνθρωπότητα, παρεχόντων ἡμῖν ὕλην οἰκοδομικὴν, ναυπηγικὴν, θερμαντικὴν (καυσόξυλα καὶ ξύθρακας), κλωστικὴν καὶ ὕφαντικὴν, βαφικὴν, βυρσοδεφικὴν, νυμευτικὴν (τὰ φύλλα), πλείστα δὲ φάρμακα καὶ ἀρώματα (Κιγρόνη, Κιννάμωμον κτλ. κτλ.), διὰ δὲ τῶν καρπῶν αὐτῶν τροφήν ὀλοκλήρων ἰθῶν (Φοινὴ ἢ δακτυλοφόρος, Κόκκος ὁ καρποφόρος, Ἀρτόκαρπος), ἐκτὸς δὲ τῶν μυριοπληθῶν ὀπωρῶν.—Ἐχουσι τέλος τὰ Δ. καὶ τὴν συμβολικὴν καὶ μυθολογικὴν τῶν σημασίαν. Ὑπῆρξαν ἀντικείμενον λατρείας παρὰ διαφόροις λαοῖς, ἰδίως τῆς ἀρχαιότητος. Περί πάντων τούτων βλ. ἐν τοῖς οἰκείοις περὶ τῶν

δικόρων Δ. ἄρθροις. Ἐκτενestsάτη καὶ ἡ περὶ δένδρολογίας βιβλιογραφία. Κλασσικὰ τινὰ συγγραμματα εἰσὶ Duhamel, Traité des arbres et arbustes 1768 καὶ νέα ἐκδ. ὑπὸ Poiteau et Turpin. Paris. 1808—1835, 6 τ. μετὰ 329 πινάκ. — Schacht, der Baum. 2 ἐκδ. 1860. — K. Koch, Dendrologie 1869—72. 2 τόμ. — Willkomm διάφορα περὶ δένδρων. — Α. Γ. Τομπάκη σπουδαίους τῶν δασῶν, Ἀθ. 1876. — Ν. Χλωροῦ, Waldverhältnisse Griechenlands. München 1884, καὶ πολλὰ ἄλλα ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ μᾶλλον δασονομικά. — Jul. Schmidt Maxima der Vegetation in Attika ἐν Publications de l'Observatoire d'Athènes 1861. — Χελδράιχ περὶ συμβολικῆς καὶ λατρείας τῶν Δ. καὶ δασῶν, 1876. [Θ. Χ.]

Δένδρον. Χωρίον τοῦ δήμου Τρικινάκων τῆς Κορινθίας, ἔχον 129 κατ. [Μ.Σ.]

Δένδρον Ἀρτέμιδος (Χ η μ.) ἐκάλουν οἱ παλαιότεροι χημικοὶ τὸν ἐκ τῶν διαλύσεων αὐτοῦ καθιζανόμενον ἄργυρον, λαμβάνοντα δένδροειδεῖς μορφάς. [Ο.Α.Ρ.]

Δένδρον τῆς ζωῆς (Α ν α τ ο μ.). Καλοῦσιν οὕτω διάφορα μέρη, ἃ εἶτε ὡς ἐκ τοῦ σχήματος εἶτε ὡς ἐκ τῆς χρώσεως προμοιάζουσι πρὸς κλώνας δένδρου, ἔχοντας κοινὸν κορμόν· τοιαῦτα εἰσὶ τὸ δένδρον τῆς ζωῆς ἢ αἱ φαινικῶδεις πυχαὶ τοῦ τραχήλου τῆς μήτρας, τὸ δένδρον τῆς ζωῆς τῆς παρεγκεφαλίδος (βρ. λ.). [Ι. Π6.]

Δέννα. Πόλις τῆς ἰσπανικῆς ἐπαρχίας Ἀλικάντης κατὰ τοὺς πρόποδας βραχέως ὕψους, ὅπερ ἐπιστᾶφι προὔριον. Ἐχει μικρὸν λιμένα μετὰ φάρου, ῥωμαϊκὰς τινὰς ἀρχαιοτήτας, εἶναι δὲ πρωτ. μαρκωνίας καὶ οἰκεῖται ὑπὸ 8623 κατ. ἀσχολουμένων εἰς ἐμπορίον σταφίδος. Ὑπὸ τῶν ἀρχαίων ἐκαλεῖτο Ἀρτεμισίον (ἐκ νοῦ τῆς Ἀρτέμιδος, Dianium ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων καλούμενον). [Δ.Σ.]

Δενίφλ (N. Suso Denifle). Εἷς τῶν σπουδαιότατων συγγραφέων καὶ σοφῶν μεταξὺ τῶν συγχρόνων Δομινικανῶν, γενν. τῷ 1844 ἐν Γραντ τοῦ Τουρόλου. Τῷ 1861 εἰσῆλθεν εἰς τὸ τάγμα τῶν Δομινικανῶν, τῷ δὲ 1866 εἰσῆλθεν εἰς τὸ ἱερατεῖον. Ἐπὶ μακρὰ ἐτῆ ἐνασχοληθεὶς εἰς βαθύτας μελέτας τῆς ἑλληνικῆς φιλοσοφίας, ἰδίᾳ τοῦ Πλάτωνος καὶ Ἀριστοτέλους, τῷ 1869 ὑπέστη τὴν νόμιμον δοκιμασίαν καὶ ἔλαβε τὸ δικαίωμα τοῦ διδάσκειν τοὺς σπουδαστάς τοῦ τάγματος. Ἀπὸ δὲ τοῦ 1870 ἤρξατο ἡ φήμη του, ὥς τε καθηγητοῦ τῆς θεολογίας ἐν Γραντ καὶ ὡς ῥήτορος ἐκκλησιαστικοῦ. Ἐνταχολήθη δὲ εἰς βαθύτην μελέτην τοῦ μεσαιωνικοῦ μυστικισμοῦ, οὗ πρῶτος διεῖδε τὴν πρὸς τὴν σχολαστικὴν φιλοσοφίαν συνάφειαν, καὶ μετέσχε τῆς ὑπὸ τοῦ πάπᾳ Λέοντος ΙΓ' διαταχθείσης ἐκδόσεως τῶν ἔργων τοῦ ἁγ. Θωμᾶ τοῦ Ἀκουίνου. Ὁ Δ. διαμένει ἀπὸ τοῦ 1880 ἐν Ρώμῃ. [Ἐγ.]

Δενοαγιέ (Auguste Boucher baron Desnoyers). Γάλλος χαλκογράφος, γενν. 1779 ἐν Παρισίῳ. Μαθητὴς τοῦ Tardieu ἐφημέσιον τὸ πρῶτον δι' ἀντιγράφου τῆς Belle Jardinière τοῦ 'Ραφ. ἡλ. εὐ κατόπιν καὶ ἄλλα ἀντιγράψεν ἔργα (Vierge au linge. V. au herceau, Madonna della Sedia κτλ. τὴν Μεταμόρφωσιν, τὸ ἔκτιστον τῶν ἔργων του κλ. Μέλος τοῦ Ἰνστιτούτου τῷ 1816, ὑψώθη εἰς βαρὺνον τῷ 1828. Ἀπέθ. ἐν Παρισίῳ 1757.

Δεξαμενός, μυθικὸς οἰκῆτωρ τῆς προ-ομηρικῆς τῶν Ἑπειῶν καὶ εἰτα ἀγαθῆς Ὠλέντι, ξενιστὴς παρ' αὐτῷ τὸν ἐξ Ἡλίου μετὰ τὸν ἄλλον τῶν βουστασίων ἐπιστρέφοντα φίλον Ἰπρακλέα, ὅστις πρὸς χάριν τοῦ ξενισαν-τος Δ. ἐρέμισε τὸν ἐκ Φολόης δραμόντα ἐκεῖ Κένταυρον Ἰβρυτιῶνα, ὅπως διὰ τῆς βίας ἀπα-γάγῃ τὴν κόρην αὐτοῦ Μνησιμάχην. Σχετίζε-ται ὁ Δ. καὶ πρὸς τὸν ἐκ Καλυδῶν Οἰνέα. Ὁ μῦθος πιθανῶς ὑπεμφανίει τὴν παναρχαίαν σχέσιν Ἑπειῶν, Αἰτωλῶν καὶ Θεσσαλῶν (ἴδε καὶ λ. Ὠλένος). [Γ.Πδ.]

Δεξάριοι. Ἑθνὸς τῆς Χαονίας ἐν Ἡ-πειῳ, οἰκοῦν τὰ πρὸς τὴν Ἰλλυρίαν μεθέρια αὐτῆς ὑπὸ τὸ ὄρος Ἀμυρον καὶ γείτον ὃν τῶν Ἑγγελέων. [Κ.Δ.Κ.]

Δέξιππος (Πόπλιος Ἑρέννιος). Ἑλ-λην ἱστορικὸς τοῦ Γ' μ. Χ. αἰῶνος. Ἐ-δίδασκεν ἐν Ἀθῆναις. τῷ δὲ 267 διακρίθη καὶ ὡς στρατηγός. νικήσας καὶ ἐκβαλὼν τοὺς ἀπὸ τῆς θαλάσσης εἰσβαλόντας Γότθους καὶ Ἑρούλους. Ἐγραψεν ἱστορίαν τῶν χρόνων τῶν Διαδέχων. Ἐπιτομὴν τῆς γενικῆς ἱστορίας μέχρι τῆς ἐποχῆς του καὶ Σκυθικὰ ἦτο ἱστο-ρίαν τῶν συγχρόνων αὐτῷ γοιθικῶν πολέμων, ὧν σωζομένων ἔτι καὶ ἐν πολλῇ γρήσει παρὰ Βυζαντινοῖς ὄντων, ἀποσπάσματα μόνον κατέ-χοντες γυν ἐκδοθέντα ὑπὸ Niebuhr (Corpus script. Byz.), Müller (Fragm. hist.) καὶ Dindorf (Historici gr. minores). [Β.Ε.]

Δέξιππος. Φιλόσοφος νεопλατωνικὸς μα-θητὴς τοῦ Ἰαμβλίου. ἔζησε κατὰ τὸν Δ' μ. Χ. αἰῶνα, ἡσχολήθη δὲ κυρίως εἰς τὴν ἐρμη-νειαν τοῦ Ἀριστοτέλους. Ἐγραψεν ἐρμηνείαν τῶν Κατηγοριῶν τοῦ Ἀριστοτέλους ὑπὸ μορ-φὴν διαλόγου μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ μαθητοῦ του Σελεύκου, ἐν ᾗ ἀγγινοῦστατα ἀντικρούει τὰς κατὰ τῶν Κατηγοριῶν ἐπικρίσεις τοῦ Πλω-τίνου. Τὸ ἔργον τοῦτο, γνωστὸν πρότερον ἐκ τῆς λατινικῆς μεταφράσεως τοῦ B. Félicien (Παρ. 1549 καὶ 1566), ἐξέδωκεν πλῆρες ἐλ-ληνιστὴ πρῶτος ὁ Spengel (Μονάχῳ, 1859).

Δεξ-τρίνη (X η μ.) (Dextrin) ἡ ἀμυλό-κορμι, ἡ γομμάλινη, ἡ ἀτμόκορμι. $C_6H_{10}O_5$. Ἀπαντᾷ συχνῶς ἐν τῷ φυτικῷ βασιλείῳ· παρά-γεται ἐκ τοῦ ἀμύλου τῇ θερμάνσει τούτου εἰς 180° ἐξ οὗ καὶ εὐρίσκεται ἐν τῇ κόρρᾳ τοῦ ἄρ-του, εἴτε μόνον, εἴτε μετ' ἀραιῶν δξέων ἢ

διαστάζης· εὐρίσκεται καὶ ἐν τῷ ζωικῷ βασι-λείῳ. Ἐκλήθη Δ. ἐκ τῆς ιδιότητος ἣν ἔχου-σιν αἱ διαλύσεις αὐτῆς νὰ τρέπωσι τὸ ἐπίπε-δον πεπολωμένης ἀκτίνος φωτὸς δεξιότερον παρὰ τῆς ἄλλης ὀργανικῆς οὐσίας. Ἐξωτερικῶς ὁμοιάζει πρὸς τὸ ἀραβικὸν κόμμι, ὅπερ καὶ ὑποκαθιστᾷ εἰς τὰς πλείστας χρήσεις· διαλύε-ται ἐν ὕδατι. Δὲν διαλύεται ἐν οἶνονπνεύματι· χρησιμεύει ὡς ἀναπλήρωμα τοῦ κόμμιος ἐπὶ ἐν τῇ ζυθοποιᾷ καὶ οἶνονπνευματοποιᾷ, ἐν τῇ βαρικῇ καὶ τυποτικῇ τῶν ὑφασμάτων, εἰς ἐπι-δέσμους, εἰς τὴν ποτοποιάν, ζαχαροπλαστι-κὴν καὶ ἀρτοποιάν. Ἀνεκαλύφθη ὑπὸ τοῦ Biot. Μετὰ σακχάρου μεμιγμένη ζυμοῦται μεταβαλ-λομένη ἐν τέλει εἰς οἶνονπνεῦμα καὶ ἀνθρ. δξύ. Ἐπειδὴ δύναται τὸ ξύλον (ἡ κυττάρην) νὰ με-ταβληθῇ εἰς Δ., ἥτις καὶ ἐκ τοῦ ἀμύλου παρά-γεται, δὲν θεωρεῖται ἀδύνατος ἡ ἐκ νέου μετα-βολὴ τῆς Δ. εἰς ἄμυλον, ὅτε θέλει λυθῇ τὸ μέγα κοινωνικὸν πρόβλημα. [Ο.Α.Ρ.]

Δεξτρώζη (Dextrose) = σταφυλοσάκ-χαρον.

Δεοδάρα. Βλ. Κέδρος.

Δεοπράγα ἢ Δεσπραυάγα. Πόλις τοῦ Ἰνδικοῦ κράτους Παρθά τοῦ ὑποτελοῦς ὄντος τῇ Ἀγγλίᾳ, κειμένη ἐπὶ τῆς ἐνώσεως τοῦ Ἀλακ-χάουδ καὶ τοῦ Βαγιάττη. Ἐν αὐτῇ εὐρίσκε-ται ἀρχαιότατος ναὸς τοῦ Ῥαμασχάνδρα, κτι-σθεὶς κατὰ τὰς παραδόσεις τῶν Βραχμάνων πρὸ 10000 ἐτῶν. [Μ.Σ.]

Δέους (Joao de Deus). Ὁ σημαντί-κώτατος τῶν νεωτέρων λυρικῶν ποιητῶν τῆς Πορτογαλίας, γενν. τῷ 1830 ἐν Ἀγίῳ Βαρ-θολομαίῳ de Messines, τῆς ἐπαρχίας Ἀλ-γάρβας. Ἐσπούδασε τὰ νομικὰ ἐν Κοίμβρα, τῷ δὲ 1868 ἐγένετο βουλευτὴς τῆς πατρίδος του. Τὰ ποιήματά του εἶναι ὀλίγα μὲν (συλ-λογαὶ Flores do campo 1870, Ramo de Flores 1870, Folhas soltas 1876), ἀλλ' ἅπαντα ἀληθῶς ἀριστουργήματα. [Β.Α.]

Δεπρέτης (Agostino Depretis). Ἰτα-λὸς πολιτικὸς ἀνὴρ, γενν. τῷ 1813 ἐν Mez-zana-Corte-Bottaroni τοῦ Πεδεμοντίου. Ὡς δικηγόρος ἐν τῇ πατρίδι του ἐνήργησεν ὑπὲρ τῆς ἐνώσεως τῆς Ἰταλίας, ἐξελέχθη δὲ τῷ 1848 βουλευτὴς ἐν τῇ περιφερείᾳ Βρονί ἣν ἔκτοτε ἀντιπροσώπευε πάντοτε ἐν τῇ βουλῇ. Ὑπουργὸς ἐγένετο τὸ πρῶτον τῷ 1862· πε-σόντος δὲ τοῦ ὑπουργείου Μιγκέττη (1876), ὁ Δ. ὡς ἀρχηγὸς τῆς ἀντιπολιτεύσεως ἐσχη-μάτισε νέαν κυβέρνησιν. Ἐκτοτε ὑπουργεῖα Δεπρέτη καὶ Καϊρόλη διεδέχοντο ἄλληλα μέ-χρι οὗ τῷ 1881 ἀνῆλθεν ὁ Δ. πάλιν εἰς τὴν ἐξουσίαν ἐν ᾗ διέμεινε μέχρι τοῦ 1887. Ὁ Δ. ἦτο φιλοπρόδοος καὶ συνετέλεσε τὰ μέγιστα εἰς τὸ μεγαλεῖον τῆς πατρίδος του. Ἀπέ-θανε τῷ 1888. [Ἑγ.]

Δέρ (=Μονή) Κώμη ἐν τῇ κάτω Νου-

δία, δεξιὰ ἐπὶ τοῦ Νεῖλου, μετὰ 1200 περίπου κατ. Ἐνταῦθα εὐρήνται ἐρείπια ἀρχαίου αἰγυπτιακοῦ ναοῦ ἐκ τῶν χρόνων τοῦ Ραμσέ-
Μιαιμούν ἢ τοῦ μεγάλου Σεσώστριος ἐκ τοῦ
14 αἰῶνος π. Χ. [Δ.Σ.]

Δέρματος χρυσοῦ τάγμα. Ἐν τῶν
ἀρχαιότερων καὶ σπουδαιότερων ἱπποτικῶν
ταγμάτων, ἱδρυθὲν τῷ 1430 ὑπὸ Φιλίππου
τοῦ Ἀγαθοῦ, Δουκὸς Βουργουνδίας, εἰς τιμὴν
τῆς Παρθένου Μαρίας καὶ τοῦ Ἀποστόλου
Ἀνδρέου. Διὰ κληρονομίας ὁ τίτλος τοῦ
Ἀρχιταξιάρχου τοῦ τάγματος μεταβιβάσθη εἰς
τοὺς ἡγεμονικοῦς οἴκους τῆς Αὐστρίας πρῶτον
καὶ εἰς τῆς Ἰσπανίας, δι' ἧς καὶ σήμερον ἐστὶ
τὸ παράσημον τοῦ χρυσοῦ Δέρματος δίδεται
καὶ ὑπὸ τῶν δύο τούτων κρατῶν. Τὸ πρᾶ-
γμα τοῦτο ἐν ᾧ παρίσταται δέρας κριοῦ καὶ
ἐπερφέρει τὴν ἐπιγραφὴν Pretium laborum
non vile φέρεται ἀπὸ τοῦ λαϊκοῦ. [Εγ.]

Δερβένιτσα ἢ Δερβενίτσα. Κώμη τοῦ
δῆμου Παμφίλιας κειμένη μεταξὺ τῆς Τριχωνί-
δος λίμνης καὶ τοῦ Εὐήνου ποταμοῦ καὶ ἀπέχ.
τοῦ Κεράλοδρύσου πρὸς Ν ὥρ. 3. Κατ. 816.

Δερβέν 1) Δ. Κ α ρ υ ῆ. Χωρίον τοῦ δῆμ.
Παρχαλιωτῶν, κείμενον ἐπὶ τῶν παλαιῶν με-
θοριῶν τῆς Ἑλλάδος πρὸς τὴν Θεσσαλίαν (τῆς
Ὀθρυος) καὶ πρὸς Δ τοῦ Δερβέν Φυρῆκα,
ἀπέχον δὲ τοῦ Διανοκλαδίου πρὸς Β ὥρ. 2.
Κατ. 427. — 2) Δ. Φ ο ὁ ρ κ α. Χωρ. τοῦ δῆμ.
Λαμιῶν πρὸς Α τοῦ προηγουμένου ἐπὶ τῶν
παλαιῶν μεθοριῶν τῆς Ἑλλάδος, δι' οὗ ἡ ἐπὶ
τῆς Ὀθρυος πρὸς Θεσσαλίαν διαδὸς (ὕψ. 850
μ). Ἀπέχει τῆς Λαμίας πρὸς Β ὥρ. 3. Κατ.
231. Πρὸς Α τοῦτο ὑπέρκειται τὸ ὄρος Ἀν-
τινίτσα (ὕψ. 1146). Πρὸς Β ἐν τῇ Θεσσαλίᾳ
ἀπαντᾷται πρῶτον ὁ Παλαμῆς.

Δερβέναγας (ὁδοφύλαξ). Ἀξιωμακὸς διδό-
μενον ἐπὶ τουρκοκρατίας ὑπὸ τοῦ Διδανίου εἰς
βιηδὲς ἢ τοπάρχας θωμανοῦς, οἵτινες ἐξε-
μισθον σώματα ὁπλιτῶν καὶ ἐρροῦν τὰς
δημοσίας ἐξοὺς ἀπὸ τῶν τουρκαλβανικῶν λη-
στρικῶν συμμοριῶν. Ἐὶ ἀξιωμακὸς τοῦτο ἐδίδοτο
συνθήκας καὶ εἰς πασάδες. Ἀξίον δὲ περιερ-
γίας εἶναι ὅτι ἡ θωμανικὴ κυβερνήσις κατ'
ἀρχὰς δὲν ἐνεπιστεύετο τὴν ὁδοφυλακὴν ὡς
καὶ τὰς τοπαρχίας τῆς Ἑλλάδος εἰς ἄνδρας
αλβανικῆς καταγωγῆς, ἵνα μὴ συσχετιζόμενοι
μετὰ τῶν Ἑλλήνων ἀρματωλῶν καὶ κλεφτῶν
ἀποδώσι διὰ τῆς συνδρομῆς τούτων ἐπικίνδυ-
νοι καὶ ἀτίθαστοι. Διὰ τοῦτο μάλιστα περὶ τὸ
1759 ἀπεφάσισε νὰ διορίσῃ διὰ πρώτην φορὰν
τουρκαλβανὸν ὁδοφύλακα τὸν ἐξ Ἀργυροκά-
στρου τῆς Ἡπείρου Σουλεϊμάν-πασᾶ. Ὁ πᾶς
δὲ τότεν δραστήριος καὶ ἥξιος τῆς θέσεώς του
δ' ἀνὴρ, ὥστε ἀπέδειξεν εἰς τὸ Διδάνιον ὅτι οἱ
ἐξ αλβανικῆς φυλῆς λαμβάνοντες τὸ ἀξιωμα-
κὸς ὁδοφυλακῆς καὶ τῆς τοπαρχίας δύνανται
νὰ βλάψωσι καὶ νὰ ἐξασθενήσωσιν οὐσιωδῶς
τὴν τάσιν καὶ τὴν ἐπικίνδυνον πρόδον τῶν

ἀρματωλῶν καὶ κλεφτῶν. Χάριν τοῦ ἀξιωμα-
κὸς τῆς ὁδοφυλακῆς καὶ φόρος ἰδιαίτερος εἶ-
χεν ἐπιβληθῇ εἰς τοὺς βραγιάδες, καλούμενος
Δερβεντάν ναξερλίκ. [Κ.Δ.Κ.]

Δερβένας (Γεωργίος). Ἐχρημάτισεν
ἐπικρατὴς τῆς ἐπαρχίας Κονίτης καὶ Σαμ-
μαρίνης ἐν Ἡπείρῳ κατὰ τὸ 1826, Ἐφρονέθη
δὲ δι' ἐνέδρας ὑπὸ τῶν στρατευμάτων τοῦ διοι-
κητοῦ Κονίτης Σουλεϊμάνβη. [Κ.Δ.Κ.]

Δερβένης (Κώνστας). Ἀρχιτέκτων τοῦ
Ἀλῆ πασᾶ, εἰκοδομήσας τὰς ἐπάλξεις τοῦ
φρουρίου τῶν Ἰωαννινῶν καὶ τὰ φρούρια Ἀρ-
γυροκάστρου καὶ Λιμποχέδου ἐν Ἡπείρῳ.

Δερβένια. Χωρίον τοῦ δῆμου Λυκαοῦρας
τῆς Ἀρκαδίας, ἔχον 69 κατ. [Μ.Σ.]

Δερβένιον. Πρωτεύουσα χειμερινῇ τοῦ
δῆμου Κύρρωτινης, κειμένη ἐπὶ παραλίας τοῦ
Κορινθιακοῦ κόλπου καὶ παρὰ τὴν ἀριστε-
ρὰν ὄχθην τοῦ Ζαχολιτικοῦ ποταμοῦ. Περὶ
τοῦτο μέγας πυκνὸς ἐλαιών, κήποι καὶ στα-
φιδαμπελώνες. Χρησιμοποιεῖ ὡς ἐπίνειον καὶ
ἀγορὰ τῶν μεσογειῶν δῆμων Φινεσῶ, Φελλόης
καὶ Νωνάκριδος. Εἶνε χωρίον νέον συνεισθὲν
μετὰ τὴν ἐπαναστάσιν καὶ ὀνομασθὲν οὕτως ὡς
ἐκ τῆς στενῆς διαβάσεως μεταξὺ ὀρίων καὶ
παραλίας. Ἀπέχει τῆς Ζαχολῆς Β ὥρ. 2.40'.
ἔχει κατοίκους 796. Παρ' αὐτῷ γίνεται
στασις σιδηροδρόμου εἰς 154,2 χιλιόμετρα
ἀπὸ Πειραιῶς.

Δερβινοσάλεσι. Χωρίον τοῦ δῆμου
Ταναγρας κείμενον κατὰ τὴν εἰσόδον τῆς ὕψλης
πεδιάδος τῆς Σκυρτίας, παρὰ τῇ ἐπὶ τοῦ τοπο-
θετοῦσι τὰ ἀρχαῖον φρούριον Πάνακτον τὸ χρη-
σιμεύσαν ὡς ἀντικείμενον διηγεκῶν διενέξεων
μεταξὺ Βοιωτῶν καὶ Ἀθηναίων. Ἀπέχει πρὸς
Ν τὸν Χλεμδοσταρίου ὥρ. 2 1/2. Κατ. 458.
Πρὸς Β εἰς ἀπόστασιν ὥρ. 1 1/2 κεῖται ἡ
ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Ἀσωποῦ γέφυρα Μητροπολίτης.

Δερβινοχώρια καὶ Δερβενάκια.
Δερβινοχώρια ἐκαλοῦντο ἐπὶ τουρκοκρατίας τὰ
χωρία τῆς Μεγαρίδος καὶ Ἐλευστίνος Βουλίας,
Κούντουρα, Μάνδρα, Μαγούλα, Πέρα-Χώρα
κλπ. ὡς ἐκ τῆς θέσεως αὐτῶν, κειμένων πρὸ
τοῦ Ἰσθμοῦ καὶ ἐπὶ τῶν διόδων τῶν ἄγρυσων
ἐκ τῆς Στερεᾶς εἰς τὴν Πελοπόννησον, ὡς
παραμοίως ἐκαλοῦντο Δερβενάκια τὰ πέραν τοῦ
Ἰσθμοῦ στενὰ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγοῦσης ἐκ Κο-
ρινθίας εἰς Ἀργολίδα. Τὰ Δερβινοχώρια πρὸς
ἐπαγρύπνησιν τῶν στενῶν τούτων διόδων καὶ
ἄτραπῶν εἶχον προικισθῇ μὲ προνέμιον ἀσυδο-
σίας παρὰ τῆς θωμαν. κυβερνήσεως. Δυσὲ
σημαντικὰ γεγονότα συμβάντα ἀλλήλοδυσχερῶς
εἰς τὰ Δερβινοχώρια καὶ εἰς τὰ Δερβενά-
κια ἤρκεσαν βίαια δεξιότατοι μετὰ τὴν ἐπὶ στρα-
τηγικὰ ταῦτα μέρη τοῦ Ἰσθμοῦ. (Ὅτε, ἐπα-
ναστάντων τῶν 60000 ἐκείνων Ἀλβανῶν ἐν
Πελοποννήσῳ, ἐπὶ τῇ προφασί ὅτι τοὶ καθυ-
στεροῦντο μισθοί, καὶ ἐπὶ 9 ὅλα ἔτη (1770—

1779) διαρπαζόντων τὴν χώραν ταύτην ὑπὸ δύο Τότσκιδας ἀρχηγούς τὸν Βεσάρην καὶ τὸν Μούρτον-Χαρζαν, ὁ Σουλτάνος ἀπέστειλε κατ' αὐτῶν τὸν Χασὰν Καπετὰν πασάν, ὅστις κατελὼν μετὰ τοῦ στόλου εἰς τὸν Ἀργολικὸν κόλπον, ἀπεδιδόθη μετὰ δυνάμεως ἐπὶ τῆς ξηρᾶς καὶ ὀδεύσας κατὰ τῆς Τριπολιτοῦς, ὅφ' ἦν ὠχυροῦντο οἱ ἀποστάται, κατῴρθησε τῇ βοήθειᾳ τῶν Ἑλλήνων ἐπικρατῶν νὰ τοὺς ζωγρήσῃ καὶ νὰ καταστῇ τοὺς πλείστους ἰδίᾳ τοὺς περὶ τὸν Βεσάρην, ὁ Μούρτος-Χαρζας μετὰ τῶν ἰδικῶν του διαφυγὼν ἐπέρασε τὸν Ἰσθμὸν καὶ ἔλαβε τὴν διὰ τὴν Ἀνατολικὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν Θεσσαλίαν ὁδὸν ἀλλ' αἰφνης εἰς τὰ Δ. ἐμπεσὼν εἰς ἐνέδραν τῶν ἀρματωλῶν τῆς Στερεᾶς καὶ τῶν Δερβενοχωριτῶν ἔπαθε δεινὴν καταστροφὴν, περὶ τῆς ὁποίας μαρτυροῦσιν ἡμῖν τὰ δημοτικὰ ἄσματα καὶ οἱ λόγοι τῶν ἐπιζώντων γερόντων, οἵτινες διηγούνται τὴν καταστροφὴν ταύτην τῶν Τούρκων ὡς καὶ τοὺς ἀκροβολισμούς περὶ τὸν Κιθαίρωνα ἐφ' οὗ ἐπολέμησαν καὶ ἤριστευσαν οἱ γονεῖς των. Ἐπὶ δὲ τῆς ἐπαναστάσεως, κατὰ τὴν πολυκροτὸν εἰσβολὴν τοῦ Ἀρχαλῆ εἰς τὴν Πελοπόννησον, τὰ μὲν Δ. καὶ τὰ μέχρι Κορίνθου χωρία τοῦ Ἰσθμοῦ τῇ ἀποφύγει τῶν Ἑλλήνων ἀρχηγῶν τῆς Στερεᾶς κατακλήσαν, ἵνα μὴ εὖρη ἐν αὐτοῖς τροφὴν ἢ ἐχθρὸς, εἰς δὲ τὰ Δερβενάκια συνήχθησαν οἱ ἐπικρατοῦντες τῆς Πελοποννήσου καὶ τῷ κατέφεραν τὴν περιζήμον ἐκείνην θραύσιν τῆς 25—27 Ἰουλίου τοῦ 1822. [Κ.Δ.Κ.]

Δερβέντ (Derbent). Ὁχυρωμένη πόλις τοῦ Δαγεστάν (βλ. λ.), κειμένη παρὰ τὴν Κασπίαν θάλασσαν. Ἀπὸ τοῦ 1857 εἶνε πρωτεύουσα τοῦ ῥωσ. Κυβερνείου Δαγεστάν. ἔχει 14750 κατ. καὶ κεῖται εἰς τὰς ὑπώρειας λόφου ἐφ' οὗ φρούριον ἰσχυρὸν. Β τοῦ Δ. εὐρίσκεται μνημεῖον τῶν Κίρκ-Δάρ ἧτο 40 ἡρώων πεσόντων κατὰ τὴν Ἀράβων κατακτησάντων τὸ Δαγεστάν. Πλησίον τῆς πόλεως ἔρχεται τὸ Δ ε ρ β ἔ ν τ ι ο ν ἢ Καυκάσιον ἢ Ἀλεξάνδρειον τεῖχος, τὸ διελαύνον τὴν Δαγεστανικὴν χώραν Ταχτασερὰν ἐπὶ 150 χμ. πρὸς Ν, κατασκευασθὲν δὲ πιθανῶς κατὰ τὸν 5^{ον} αἰῶνα πρὸς προφύλαξιν τῆς Περσίας κατὰ τὸν Β κατοικοῦντων λαῶν. [Μ.Σ.]

Δερβεντίστα. Χωρίον τῆς Ἡπείρου ἐπὶ τοῦ Πίνδου παρὰ τὸ Μέτσοδον, ἔχον περὶ τοὺς 500 κατοίκους ἀσχολουμένους ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον εἰς τὴν κτηνοτροφίαν.

Δέρβη. Ἀρχαία ὄχυρά πόλις τῆς Λυκαονίας, ἔδρα τοῦ τυράννου Ἀντιπάτρου καὶ τοῦ Ἀμύντου, ὅπου ἐγεννήθη κατὰ τὴν παράδοσιν Τιμῆτος ὁ μαθητὴς τοῦ Ἀποστόλου Παύλου. ἔκειτο πιθανῶς παρὰ τὴν σημερινὴν Αἰδλὴν, ἐν τῇ σαντζακίῳ Ἰκονίου. [Α.Σ.]

Δερβησάδες. Χωρίον τοῦ δήμου Θρονίου κείμενον ἐπὶ ὀμβλῆς καὶ ἐλώδους θέσεως,

ἧς πρὸς Β καθήκει εἰς τὴν θάλασσαν ἀπορραττον τὴν εἴσοδον τοῦ Μαλιακοῦ κόλπου τὸ ἀκρωτήριον Χιλιομέλι. Πρὸς Α τοῦ χωρίου φαίνεται ἡ νησίς Λιγὰς καὶ τὸ ὀμώνυμον ἀκρωτήριον τῆς Εὐβοίας. Ἀπέχει 1/2 ὥρ πρὸς Β τοῦ Θρονίου καὶ κατοικεῖται ὑπὸ 288 κατοίκων.

Δερβίζανα. Χωρίον τοῦ Σουλίου ἐν Ἡπείρῳ περιρρυτον καὶ κατάφυτον καὶ ἔδρα τοῦ Σούμπαση τῆς Λάκκας. Ἐν αὐτῇ παρεχίμαζε καὶ ἐδολοφονήθη κατὰ τὸ 1780 ὁ περιφημὸς ἀρματωλὸς Γρεβενῶν Τότσικας. ἔχει ἑλληνικὸν σχολεῖον καὶ περὶ τοὺς 300 κατοίκους ἀσχολουμένους εἰς τὴν γεωργίαν, τὴν κτηνοτροφίαν καὶ τὴν χειρὶσιν τῶν ὀπλων.

Δερβίς πασοῦς. Τούρκος στρατηγὸς καὶ πολιτικὸς ἀνὴρ, γενν. τῷ 1816 ἐν (τῷ ἀπὸ τοῦ 1878 σερβικῷ) Δεσκοδακίῳ. Κατὰ τὸν κρητικὸν πόλεμον (1856) ἦτο ἡδὴ ταγματάρχης. Βραδύτερον ὡς διοικητὴς τῆς Συρίας κατέστειλεν ἐπαναστᾶσιν τῶν Δρούσων, ἐπ' αὐτοῦ δὲ ὡς στρατιωτικῷ διοικητοῦ Βοσνίας καὶ Ἐρζεγοβίνης ἐξερράγη ἡ ἐνταῦθα ἐπαναστασις τοῦ 1875, ἐν τῇ καταστολῇ τῆς ὁποίας ἀποτυχὼν διετέλεσεν ἐκτοτε ὑπὸ δυσμένειαν. Κατὰ τὸν ῥωσοτουρκικὸν πόλεμον ἀναλαβὼν τὴν διοίκησιν τῶν παρὰ τὸ Βατούμ δυνάμεων διεκρίθη ὡς στρατηγός, τοῦ ἐχθρικοῦ στρατοῦ περιελθόντος εἰς κρίσιν, καίτοι ὁ τουρκικὸς ὑπελείπετο κατὰ τὴν ἀριθμὸν τῶν δὲ 1881 διορισθεὶς πληρεξούσιος τῆς Πυλῆς ἐν Ἀλβανίᾳ κατῴρθησε, διὰ δυνάμειν ἢ βόλου, οὐ μόνον τὴν ἐπαναστασιν νὰ καταστείλῃ, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἀρχηγούς αὐτῆς δεσμίους νὰ πέμψῃ εἰς Κων/πολιν. Κατὰ τὰ Αἰγυπτιακά (1882) ἐπέμπεθη εἰς Κάϊρον πρὸς διαπραγματεύσεις, μηδὲν δὲ κατορθώσας ἀνεκλήθη εἰς Κων/πολιν, καὶ ἐτέθη εἰς διαθεσιμότητα. [Ἐγ.]

Δερβίσης. Λέξις περσικὴ σημαίνουσα πτωχός, μεταπεσοῦσα δὲ, ὡς καὶ ἡ συνώνυμος ἀραβικὴ Φακίρ, εἰς τὴν σημασίαν ἀνθρώπου εὐσεβοῦς, ἀπαρνηθέντος τὸν κόσμον καὶ τὴν θείαν χάριν ἐπιδιώκοντος βραδύτερον τὸ ὄνομα Δερβίσις ἀπεδόθη εἰς τὰ μέλη τῶν ἱερῶν θρησκευτικῶν τοῦ ἰσλαμισμοῦ ταγμάτων, τῶν καλλιεργούντων τὰ μυστηριώδη τῆς θεοσοφίας διδάγματα καὶ εἰς ἰδιαίτερας ἀσκήσεις ὑποβαλλομένων, ὅποια ὑπάρχουσι πολυάριθμα, ἔδρουνται ἐν διαφόροις τόποις τοῦ ἰσλαμισμοῦ. Οἱ Δ. ζῶσι κοινωδικῶς ἐντὸς τ ε κ κ ε δ ω ν, ἀρχηγὸν ἔχοντες τὸν Σ ε ἰ χ η ν, φέρουσι δὲ ἰδιαίτεραν περιβολὴν καὶ διαγοῦσιν ἀσκητικὸν βίον. Ἡ ἀγαμία δὲν εἶναι ὑποχρεωτικὴ εἰς πάντα τὰ τάγματα, ὧν τὰ μῆλη ἐξ ἐλοκλήρου ἢ ἐν μέρει τινὶ πορίζονται πολλάκις τὰ πρὸς τὸ ζῆν διὰ τῆς ἐργασίας των (οὐχὶ σπανίως διὰ τῆς ἐπιταγῆς), οὐδεμίαν δ' ἔχουσι τὰ δερβισικὰ τάγματα σχέσιν πρὸς τὸ ἱερατικὸν στάδιον. Τὰ γνωστότατα τούτων εἶναι οἱ Ὀρούμενοι (Ῥου-

φαῖ, ἰδρ. 1182) καὶ οἱ Ὀρχοῦμενοι (Μεβλεδή, ἰδρ. 1273). Πλὴν τούτων μνημονεύεισι Βε-
κτασῆδες (ἰδρ. 1357). ὧν ὁ ἱερωὺς εὐλόγησε
τὴν ἰερωσιν τοῦ τάγματος τῶν Γενιτσαρῶν ὑπὸ
τοῦ Σουλτάνου Ὀρχαν· τὸ τάγμα τοῦτο ἀπο-
λαῖον παρὰ τῶν μουσουλμάνων μεγάλης ἀλ-
λοτε τιμῆς, κατηγορήθη μετὰ τὴν καταστροφὴν
τῶν Γενιτσαρῶν. Ὁ δερβιτισμὸς ἔχων τὰς ῥί-
ζας του ἐν τῷ σχιτικῷ μυστικισμῷ, ἱερωτὴν
αὐτοῦ θεωρεῖ τὸν γαμβρὸν τοῦ Μωαμεθ Ἀλῆν.
Ἀνάκαθεν δὲ ὑπῆρξεν ἀπεχθὲς εἰς τε τὸ ὀρ-
θοτροπικὸν ἱερατεῖον καὶ τὴν πολιτικὴν διοίκη-
σιν, ἥτις ὁμῶς εἰς οὐδὲν μέτρον προσέβη κατὰ
τῶν Δ. ὡς λιαν σεβαστῶν εἰς τὸν λαόν, ὑπο-
λαμβάνοντα αὐτοὺς διὰ τὸν αἰκητικὸν βίον καὶ
τὰς στέρσεις καὶ τὰς μυστηριώδεις καὶ ἀκα-
τάληπτους πνευματικὰς ἐνασχολήσεις των ὡς
ἀγίους [Α. Α. Β.]

Δερβιτσελεπή. Δύο πρὸ τοῦ ἀγῶνος
αἰμαίναν χωρία, τὸ Τουρκωνοῦμεν Δ. καὶ τὸ
σλαβωνοῦμεν Καλίτσα. κείμενα ἐγγύτατα ἀλ-
λήλων ἐκατέρωθεν τοῦ χειμαρροῦ τῆς Σοχιάς
ἐν τῷ μέσῳ τῆς εὐρυτάτης πεδιάδος τοῦ Καμ-
που (Κοιλίης Ἡλίδος) καὶ εἰς ἀπόστασιν 3 1/2
ὥρων ΒΔ τοῦ Πύργου καὶ 2 ὥρων ΝΑ τῆς
Γαστούνης, μὲ κλίμα ὑγιομένον καὶ ἄνευ ἐλθῶν
καὶ μὲ καλὰ φρεάτια ὕδατα, προκύψοντα ὀχυ-
μασίως μετὰ τὴν ἀγῶνα διὰ τῆς ἀναπτύξεως
τῶν κορινθ. σταφίδων καὶ τῆς συμπυκνώσεως
πληθυσμοῦ ξένου ἐκ Γόρτυνος, Καλαβρύτων,
Λαμπείας, Ἐπανήσου καὶ ἄλλοθεν Ἠνώθη-
σαν δὲ ὡς ἀποτελέσαντα τὴν ἀπὸ τῆς διελευ-
σεως ἐκείθεν τῆς πρώην βασιλείας τῆς Ἑλ-
λαδὸς πρὸς τιμὴν αὐτῆς κληθεῖσαν Ἀμαλιάδα.
Ἡ Ἀμαλιάς, ἥδη πολίγυνη σπριγύσα ἐν τῇ
προσῳ, δευτέρᾳ μετὰ τὸν Πύργον ἐν Ἠλείᾳ,
ἔδρα τοῦ δήμου Ἠλίδος, πλουσία, ἐμπορικὴ,
εὐμενοῦς μέλλοντος, παρὰ τὸν σιδηρόδρομον
καὶ τὴν ἀμαζιτὴν Πατρῶν—Πύργου, μὲ ποιεῖν
τινα ῥυμοποιεῖν, καλὰς οἰκοδομὰς καὶ ναοὺς
διασχίζουμένη ὑπὸ τῆς ῥηθείας ἀμαξί τοῦ, μὲ
λαμπρὰν γέφυραν ἐπὶ τῆς Σοχιάς, ἔχει ταχ.
καὶ τηλ. γραφεῖον, εἰρηνοδικεῖον, πλῆρες Ἑλλ.
σχολεῖον, δύο δημ. σχολεῖα ἀρρένων καὶ ἓν
θηλέων, στρατ. σταθμὸν καὶ 4 285 κατ. (1889),
ἀσχολουμένους εἰς τὴν καλλιέργειαν σταφίδων
καὶ ἀμπέλων, μικρὸν ἐμπόριον καὶ τινὰς εἰς
τὰ γράμματα. Ἀπέχουσα 1 ὥραν τῆς θαλάσ-
σης ἔχει πρὸς Δ. ἐπίνειον τὸ Παλοῦκι ἐν τῷ
Χελωνίτῃ κόλπῳ καὶ παρὰ τὰς ἐκβολὰς τῆς
Σοχιάς. [Γ. Πδ.]

Δέρβυ (Derby). 1) Κομητεία τῆς Β.
Ἀγγλίας ἔχουσα 2655, 6 τ.χμ. καὶ (1881)
461141 κατ. Τὸ ΝΔ μέρος, ἐν τῷ ὁπίῳ
ἄρχεται διὰ τοῦ Ἀνω Πηκ. ἡ κεντρικὴ
δροσιερὰ τῆς Β. Ἀγγλίας, εἰνε βουνώδης καὶ
ἀφορὸς χώρα, ἀλλὰ πλουσία εἰς μέταλλα ὡς
καὶ τὸ κεντρικὸν μέρος τὸ καλούμενον Κάτω
Πηκ. Τὸ δὲ Α καὶ Ν μέρος εἰνε εὐφορῶ-

τατον, ἐν αὐτῷ δὲ εὐρίσκονται σπουδαῖα ἀνθρα-
κωρυχεῖα. Περιφραγμὰ εἶναι τὰ σπήλαια μετὰ
σταλκτικῶν, ὡς τὸ σπήλαιον τοῦ Πηκ. ἡ τοῦ
Κασλτον, ἐπίσης δὲ καὶ τὰ μεταλλικὰ ὕδατα.
Ἐκ τῶν ποταμῶν τῆς κομητείας οἱ κυριώτεροι
εἶναι ὁ Τρέντ μετὰ τοῦ Δοδὴ καὶ ὁ Δερβέντ,
Σχῆν καὶ Ῥόδερ, συνδέονται δὲ οὗτοι δια πολ-
λῶν διωρύγων. Ἐν Δ. ἀκμάζει ἡ κτηνοτροφία,
ἡ μεταλλουργία καὶ αἱ σχετιζόμεναι μετ' αὐ-
τῶν βιομηχαναίαι.

2) Πρωτεύουσα τῆς ἄνω κομητείας, κειμένη
212 χμ. ΒΔ τοῦ Λονδίνου, ἐπὶ τοῦ Δερβέντ
καὶ τῆς διασταυρώσεως διακρ. σιδηροδρόμων.
ἔχει ὠραίους ναοὺς καὶ δημόσια κτίρια, λυ-
κειον, φιλοσοφ. ἐταιρίαν μετὰ μουσείου καὶ
βιβλιοθήκης κλ. Ἡ βιομηχανία ἀκμάζει λιαν,
πρὸ πάντων ἡ μεταξένιον ὕφαντων, τὸ ἐμπό-
ριον ἀσχολεῖται κυρίως εἰς τὰ προϊόντα τῆς
βιομηχανίας ὡς καὶ λιθάνθηρας καὶ μαρμα-
ρον. Κατ. (1891) 94116. [Μ. Σ.]

Δέρβυ (κ. ὁ μ. ης). Βλ. Στάνλεϋ.

Δέρβυ ἱπποδρόμιον· εἶναι ἡ μεγαλοπρε-
πέστεραι τῆς Ἀγγλίας, καλοῦνται δὲ οὕτως
ἀπὸ κόμητός τινος Δέρβυ, ἱδρύσαντος αὐτὰς
τῷ 1740, καὶ τελοῦνται κατὰ τὴν πρὸ τῆς
Πεντηκοστῆς Τετάρτην ἐν Ἐψίμ τῆς κομη-
τείας Σουρρεϋ. [Βγ.]

Δερεγκλή. Ἀνω καὶ Κάτω, δύο χωρία
τοῦ δήμου Σικτοῦττης ἀπέχοντα ὡρ. 1 ἀπὸ
Δουδατῶν καὶ ἔχοντα τὸ μὲν Ἀνω 82, τὸ
δὲ Κάτω 165 κατ.

Δερελῆ. Χωρίον τοῦ δήμου Ξενιάδος καίμ.
ὥραν 1,15' μακρὰν τῆς πρωτ. τοῦ δήμου
Ὀμβριακῆς καὶ οἰκούμενον ὑπὸ 277 κατοίκων.

Δέρ-ἐλ-Κάμαρ. Πρωτεύουσα τοῦ μου-
τεσσαρφλικίου Λιδάνου, κειμένη ΝΝΑ τῆς
Βηρυττοῦ εἰς τὰς ὑπώρειας τοῦ Λιδάνου. ἔχει
1000 κατ. (Μαρωνίται, Δρούσους καὶ Ἰου-
δαίους) ἀσχολουμένους εἰς ἀμπελουργίαν καὶ
βομβυκοτροφίαν. Τῷ 1860 ἐπονεύθησαν ἐνταῦθα
1000 χριστ. Μαρωνίται ὑπὸ τῶν Δρούσων.

Δερεμδούρ (Jos. Derenbourg). Δια-
πρεπὴς ἀτιμολόγος καὶ ἐβραϊστῆς, γενν. τῷ
1811 ἐν Μουγουντίᾳ ἐξ Ἰουδαϊκῆς οἰκογε-
νείας, Σπουδάζας ἐν γερμαν. πανεπιστημίαις,
μετέβη τῷ 1839 εἰς Παρίσιον, ἐπεὶ ἐνῆρ-
γχευε δραστηριώτατα ὑπὲρ τῆς ἐκπαιδεύσεως
τῆς Ἰουδαϊκῆς νεολαίας. Ἐγένετο γνωστός διὰ
τῶν ἐκδόσεων ἀνατολικῶν συγγραμμάτων, τῶν
μύθων τοῦ Λόμμαν (1816), τῶν Μαχομίων τοῦ
Χαρίρι (1847—58, μετὰ τοῦ Γαϊνῶ), πρὸ
πάντων δὲ διὰ τοῦ κυρίου ἔργου του *Pist et
géogr. de la Palestine* (1867). Τῷ 1871
ἐγένετο μέλος τοῦ Ἰνστιτούτου, τῷ δὲ 1876
καθηγητὴς ἐν τῇ *Ecole pratique des
hautes études*. Συνεργάσθη δὲ εἰς τὸ *Journal
asiatique* καὶ τὸ *Corpus inscript.
semiticarum*.—Ὁ υἱὸς του Hartwig, γενν.

τῷ 1844 ἐν Παρισίοις εἶνε ἀπὸ τοῦ 1879 κα-
θηγητὴς ἐν τῇ École des langues orienta-
les viv., ἐξεδῶκε δὲ τὸν ἄρaba γραμματικὸν
Σιδουέχι (1881). [B.E.]

Δέρεσκε (Derecske). Κωμόπολις τοῦ
οὐγγρικοῦ κομητάτου Βίχαρ, ἔχουσα (1880)
7630 κατ. Μαγυάρους (καὶ πολλοὺς Γιου-
δαίους). Προϊόντα σιτηρά, καπνὸς κτλ. Ἀ-
κμάζουσα κτηνοτροφία. [M.S.]

Δερίκοβα. Χωρίον τοῦ δήμου Ἀμερά-
κίας τῆς Τριγωνίας ἔχον 127 κατ. [M.S.]

Δερκυλ(λ)ίδας. Στρατηγὸς τῶν Σπαρ-
τιατῶν κατὰ τοῦ δευτέρου ἡμισυ τοῦ Πελοπον-
νησιακοῦ πολέμου, διαπρέφας ἰδίᾳ ἐν Μ. Ἀσίᾳ.
Λήγοντος τοῦ 399, στρατηγὸς αἰρεθεὶς εἰς
ἀντικατάστασιν τοῦ Θιμβρωνος, ἐπανήγαγε
τὴν πειθαρχίαν ἐν τῷ σπαρτ. στρατῷ, διὰ θανά-
μειος δὲ καὶ διπλωματικῆς ἐπιδεξιότητος (δι'
ἣν καὶ Σίσυφος ἐπεκλήθη) ἐνίκησε τοὺς Πέρ-
σας, κατώρθωσε νὰ διαίρεσθαι τὸν Φαρνάξεν
καὶ τὸν Τισσαφέρην, εἰσέβαλεν εἰς τὴν Κα-
ρίαν καὶ ἐπέβαλε τοῖς Πέρσαις ἀνακωχὴν μέ-
χρι τῆς συνομολογήσεως τῆς συνθήκης (397)
δι' ἧς αἱ Ἴωνικαὶ πόλεις ἐκηρύχθησαν ἀνεξ-
άρτητοι. Τῷ 397 τὴν ἀρχηγίαν ἀνέλαβεν
ἐλθὼν ὁ βασιλεὺς Ἀγησίλαος, παρέμεινε δὲ
καὶ ὁ Δ. Ὅτε δὲ, τῷ 391, μετὰ τὴν ἐν Κνιδίῳ
νίκην τοῦ Κόνωνος οἱ Σπαρτιάται ἀπώλεσαν
πάσας σχεδὸν τὰς ἐν τῇ Μ. Ἀσίᾳ πόλεις,
ἔσωσεν ὁ Δ. τὴν Σηατὸν καὶ τὴν Ἀδυδον.
Τῷ δὲ 390 ἀντικατεστάθη ὡς στρατηγὸς ὑπὸ
τοῦ Ἀναξιδίου. [Eg.]

Δέρμα (Ἀνατομ.). Καλυπτήριον σύ-
στημα, περικαλύπτειν δικὴν ὑμένος συνεχοῦς
συνέπασαν τὴν ἐπιφανείαν τοῦ σώματος, μαλ-
θακόν, εὐαίσθητον, συνεχόμενον ἐν ταῖς ὁπαῖς
τοῦ σώματος μετὰ τῶν βλεννογόνων ὑμένων.
Ἀποτελεῖται δ' ἐκ δύο συστημάτων ἰσθῶν,
τῆς ἐπιδερμίδος καὶ διαφανοῦς οὐτῆς καὶ
συνισταμένης ἐκ πολλοῦ στρωτοῦ ἐπιθη-
λίου, καὶ τοῦ χορίου, ἀπαρτιζομένου ἐκ
συνδετικοῦ ἱστού μετ' ἀγγείων καὶ νεύρων.
Τῆς ἐπιδερμίδος ἡ μὲν ἐπιπολὴς ἐπιφάνεια
φέρει γραμμοειδεῖς διηλεκτεῖς ἐξοχάς. τὰς
ἀπτικὰς ἐξοχάς, ἀποτόκους οὕτως τῶν
θηλῶν τοῦ χορίου, χωριζομένας δ' ἀπ' ἀλ-
λήλων διὰ στενωπὸν αὐλῶν. ἡ δ' ἐν
τῷ βάθει προστυπύεται ἄκριθως τῇ ὑποκειμένη
ἐπιφανείᾳ τοῦ χορίου, φέρουσα τοῦτο μὲν
ἐντυπώματα προσαρμοζόμενα ταῖς θηλαῖς καὶ
τοῖς λοιποῖς ἐπάρμασιν αὐτῆς, τοῦτο δὲ
προσεκβολὰς εἰσδυόμενας εἰς τὰ κοιλώματα
αὐτῆς. Τὰ κειρωσμένα μέρη τοῦ δέρματος
(θηλή καὶ φῶς τοῦ ματοῦ, πέος, ὄσχεος, θα-
κτύλιος) καὶ τὸ μέλαν δέρμα τῶν Μαύρων
ἔχουσι τοιαύτην χορίαν ὡς ἐκ τῆς ἐν τοῖς
κυττάρους τῆς ἐν τῷ βάθει στιβάδος τῆς ἐπι-
δερμίδος ὑπάρξεως λεπτοφυσέστων μελαγ-
χρῶν κυττάρων. Τοῦ δὲ χορίου ἡ μὲν ἐπι-

πολὴς ἐπιφάνεια φέρει ἐπάρματα κωνοειδῆ,
τὰς δερματικὰς θηλάς, ὧν αἱ μὲν
πλείονες εἶνε ἀγγειώδεις, αἱ δὲ, νευ-
ρικαὶ ἢ ἀπτικαὶ, τῶν νευρικών ἑνὸν ἀπο-
ληγούτων ἐν ταῖς τελευταίαις εἰς τὰ ἀπ-
τικὰ σώματα ἢ δ' ἐν τῷ βάθει συνε-
χεται ἄνευ σαφούς ὁρίου μετὰ τοῦ ὑποδερ-
ματιοῦ συνδετικοῦ ἱστού. Τῇ
δερματι προσκνήκονται τὰ ὑπὸ τούτου καὶ ἰδίως
ὑπὸ τῆς ἐπιδερμίδος διαπλασθέντα δερμα-
τογενῆ ὄργανα ἢτοι αἱ τρίχες καὶ οἱ
ιδρωτοποιοὶ καὶ σμηγματογόνοι ἀδένες (δρ.λ.).
Αἱ λειτουργίαι τοῦ δέρματος εἶνε αἰσθητική,
ἐκκριτική, ἀπορροφητική καὶ ἀναπνευστική.
Ἡ καὶ ἡ μὲν αἰσθητικὴ περιλαμβάνει τὴν αἰσθησιν
τῆς ἀφῆς, τῆς πίεσεως καὶ τῆς θερμοκρασίας.
Τὰ δ' ἐκκριματὰ τῶν σμηγματογόνων καὶ τῶν
ιδρωτοποιῶν ἀδένων, διαδρέχοντα τὴν ἐπιδερ-
μίδα, χρησιμεύουσι, τὸ μὲν σμηγμα, ὅπως δια-
τηρῇ αὐτὴν καὶ τὰς τρίχας μαλακάς, ὁ δὲ ἰ-
δρῶς ὅπως ἐπιτρέπῃ, ἐξατμιζόμενος, τῷ ὁρ-
γανισμῷ νὰ παύσῃ κατὰ τῆς ὑψώσεως τῆς
θερμοκρασίας. Ὡς πρὸς δὲ τὴν ἀπορροφητικήν,
τὸ δέρμα, ἀκέραιον ὄν, ἀπορροεῖ μόνον τὰ
ἀερία καὶ τὰς πτητικὰς οὐσίας,
οὐδαμῶς δὲ ἡ ἐλάχιστα τὰ ὑγρά καὶ τὰς ἐν
διαλύσει οὐσίας. Ἡ δ' ἀναπνευστικὴ λειτουρ-
γία συνίσταται εἰς ἀπορρόησιν δῦο γόνου καὶ
εἰς ἀπόκρισιν ἀνθρακικοῦ δῆεος (ἄθλος
διαπνοῆς). [I.110.]

Δερμάτιον. Χωρίον τοῦ δήμου Καρπε-
νησίων, ἔχον 147 κατ. [M.S.]

Δερματόλιον (Φαρμακολ.) Der-
matol. Gallate basique de bismuth. Οὐ-
σια χυρρός, ἄσμος, κρυσταλλῶς τὴν χορίαν,
ἀναλλοιωτὸς ὑπὸ τοῦ αἵματος καὶ τοῦ φωτός,
ἀδιάλυτος ἐν τοῖς συνήθεσι μέτοις διὰ νιτρικοῦ
βισμούθιου, ὀξικοῦ καὶ θεικοῦ ὕδατος καὶ ὕδα-
τος σκευαζμένη. Ἀντισηπτικόν, ἐν χρήσει
ἐνίοτε ἀντὶ τοῦ ἰωδοτορμίου, διεγερτικόν καὶ
στυπτικόν οὐχὶ δὲ καὶ ἐρεθιστικόν, ὁρᾷ ἀ-
γαθῶς ἐπὶ τὴν σαρκοφυεὴν τραυμάτων καὶ
ἐλκῶν. Παραγγέλλεται πρὸς ὑγρᾶζοντα ἐκ-
ζέματα, ἐγκύματα, κιστώδη ἔλκη, πρὸς τινὰ
πάθη τῶν ὀφθαλμῶν καὶ τέλος πρὸς τὴν διάρ-
ροϊαν. Ἐσὼ παραγγέλλεται μέχρι δύο γραμ-
μάτων ἐν ποτῇ τινι, ἐξωτερικῶς δὲ ἐπιπασ-
τουσι δι' αὐτοῦ τὰ τραύματα. [B.H.]

Δέρμενι. Χωρίον τοῦ διαμερ. Βιτωλίων
τῆς Μακεδονίας, κατοικ. ὑπὸ 70 οἰκογενειῶν
ὧν 50 χριστιανικαί. [M.S.]

Δερμπέσια. Χωρίον τοῦ δήμου Ἰωώμης
τῆς Μεσσηνίας, ἔχον 218 κατ. [M.S.]

Δερμποῦνι ἢ Τερποῦνι. Χωρίον τοῦ δή-
μου Λυκοστούρας ἀπέχ. ὥρ. 1 15' ἀπὸ Ἰσκρι
πρὸς Β. Κατ. 383.

Δέρνδουργ (Heinrich Dernburg).
Βίς τῶν διαπρεπιστέρων Γερμανῶν νομομα-

θών, γενν. τῷ 1829 ἐν Μογουντία. Ἐδίδαξεν ἐν τοῖς πανεπιστημίοις τῆς Ζυρίχης (1852—62) καὶ Ἀλλῆς (1862—73). Τῷ 1866 ἐγένετο μέλος τῆς πρωσικῆς ἄνω βουλῆς (Herrenhaus), ὅπου ὑπεστήριξε τὴν ἐθνικὴν πολιτικὴν τοῦ Βισμαρκ. Ἀπὸ δὲ τοῦ 1873 διδάσκει ῥωμαϊκὸν καὶ πρωσικὸν δίκαιον ἐν Βερολίνῳ. Ἐκ τῶν ἔργων τοῦ διακρίθησαν ἱδίαι· Die Kompensationen nach röm. Recht (1852, 2. ἐκδ. 1868), Das Pfandrecht nach den Grundsätzen des heut. röm. Rechts (2 τόμ. ΛΨζ 1860—61), Die Institutionen des Gajus (Ἀλλῆ 1869), Preuss. Vormundschaftsrecht (Βερολ. 1875, 2. ἐκδ. 1876), Preuss. Privatrecht (3 τόμ. Ἀλλῆ 1871—80, ἐπανειλημ. ἐκδ.) καὶ τελευταίως τὸ σπουδαιότατον Pandekten (3 τ., 2. ἐκδ. Βερ. 1888—9). — Ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Φρειδερίκος (γενν. 1833) διακρίθη ὡς ποιητικὸς ἀνὴρ, μέλος τῆς γερμαν. διήτης ἀπὸ τοῦ 1871—81, καὶ ὡς δημοσιογράφος. Τῷ 1875 ἐγένετο ἀρχισυντάκτης τῆς Ἑθνικῆς Ἐφημερίδος τοῦ Βερολίνου. [Β.Ε.]

Δέρνισα. Χωρίον τοῦ δήμου Δρυμίας τῆς ἐπαρχίας Λοκρίδος, ἔχον 195 κατ. [Μ.Σ.]

Δερουλέδ (Paul Deroulède). Γάλλος ποιητὴς καὶ πολιτικὸς ἀνὴρ, γενν. τῷ 1848 ἐν Παρίσι. Τὰ ἔργα τοῦ Chants d'un soldat (1872) καὶ Nouveaux chants (1875) διεδόθησαν εἰς πολλὰς ἐκδόσεις. Συνέγραψε δὲ καὶ δράματα Juan Streuner (1869), L'Hetman (1877) καὶ La Moabite. Πρόεδρος τοῦ Πατριωτικοῦ Συνδέσμου γενόμενος, εἰργάσθη φανατικώτατα ὑπὲρ τῆς κατὰ τῆς Γερμανίας ἀντεκδικήσεως. [Ἐγ.]

Δερουδά. Χωρίον τοῦ δήμου Ἀνακτορίων ἀπέχ. ἀπὸ Βονίτης ὥρ. 2½ Κάτ. 507.

Δερσχαΐν (Γαβριήλ P. Dershawin). Ρώσος λιμνικὸς ποιητὴς, γενν. τῷ 1748 ἐν Καζάν. Εἰσελθὼν εἰς τὰ στρατιωτικὰ στάθια διέκρινε πολλὰς καὶ ἐν τῇ πολιτικῇ δὲ προήχθη γενόμενος ὑπουργὸς τῶν οἰκονομικῶν (1800) καὶ τῆς δικαιοσύνης (1802), τῷ δὲ 1801 ἀπεσφύθη πάσης δημοσίας ὑπεραστίας. Τὸ ποιητικόν του τάλαντον πρωτίμως ἀνδείχθεν κατέστρεψεν αὐτὴν τὴν ἐξυγνώτερον ποιητὴν τῶν χρόνων Αἰκατερίνης τῆς Β'. Ἐκ τῶν Ὁρίων του γνωστοτάτη εἶναι ἡ Πρὸς τὸν Θεόν (1784). Ἐν τῇ Feliza ὁμνεῖ τὴν Αἰκατερίνην ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦτο. Ἀπέθανε τῷ 1816 ἐν κτήματί του παρὰ τὸ Νέβγοροδ. Τὰ Ἀπαντά του ἐξεδόθησαν τὸ ὅστανον 1864—72 εἰς 7 τ. ὑπὸ τῆς Ἀκαδημίας τῶν Ἐπιστημῶν, τὰ δὲ Ἀπομνημονεύματά του τὸ πρῶτον τῷ 1860. [Ἐγ.]

Δέρφλιγγερ (Γεώργιος βαρὼνος Derfflinger). Στρατάρχης τοῦ Βρανδεμβούργου καὶ εἰς τῶν διακρίσετατων ἡπάρχων τῆς ἐποχῆς του. Ἐγενν. τῷ 1808 εἰς Neuho-

fen τῆς Ἀνω Αὐστρίας. Ἐνεκα τῆς θρησκείας του (ἦτο διαμαρτυρούμενος) εἰσῆλθεν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῶν κατὰ τῆς Αὐστρίας μαχόμενων, καὶ δὴ τῷ 1827 εἰς τὴν τῆς Σουηδίας, ταχέως δὲ διακρίθη ὡς τολμηρὸς ἀρχηγὸς τοῦ ἱππικοῦ κατὰ τὸν τριακονταετὴ πόλεμον. Προβέβασθαι εἰς στρατηγόν, παρητήθη μετὰ τὴν εἰρήνην τοῦ 1848 καὶ ἔζησεν ἰδιοτεῶν ἐν Βρανδεμβούργῳ μέχρι τοῦ 1855, ὅτε προσεκληθὲς ὑπὸ τοῦ Μεγάλου Ἐκλέκτορος, γνωρίσαντος τὰς σπανίας ἀρετάς τοῦ στρατηγοῦ, καὶ διαπρέψας τὰ μέγιστα εἰς τοὺς πολέμους αὐτοῦ κατὰ τῶν Πολωνῶν, Δανῶν, Σουηδῶν καὶ Γάλλων, διέδραμε ταχέως τὰ ἀνώτατα αξιώματα τοῦ στρατιωτικοῦ σταθίου, καὶ ἐγένετο τῷ 1870 στρατάρχης. τῷ δὲ 1874 βαρὼνος. Τὸ μέγιστον ἀνδραγαθίμα αὐτοῦ ἦτο ἡ μάχη τοῦ Φερτέλλινου (1875). Εἰς αὐτὴν δὲ χρεωστέται ἡ ἐκπαίδευσίς τοῦ βρανδεμβουργικοῦ ἱππικοῦ. Δίαν ἐκτιμηθεὶς ὑπὸ τοῦ ἡγεμόνος του ἀπέθανε τῷ 1895 ἐν Γούσῳ (παρὰ τὸ Κυστρίνον). [Ἐγ.]

Δεσάγκτις (Fr. de Sanctis). Ἰταλὸς πολιτικὸς ἀνὴρ καὶ συγγραφεὺς, γενν. τῷ 1817 ἐν Μόρρα Ἰρπινό παρὰ τὸ Σαλέρνον. Νεώτατος διακρίθη διὰ τὸν φλογερὸν του πατριωτισμόν. Τῷ 1848 ἦτο ὑπουργὸς τῆς δημοσίας ἐκπαίδευσίως ἐν Νεαπόλει. Καταδιωχθεὶς ἔκτοτε καὶ καταδικασμένος εἰς ἐξορίαν εἰς Ἀμερικὴν κατέφυγεν εἰς Μάλταν καὶ τῷ 1856 ἐγένετο καθηγητὴς τῆς ἱταλικῆς ἐν τῷ πολυτεχνεῖῳ Ζυρίχης. Ὁ Ἀριεὺλδης ἐπέτρεψεν αὐτῷ (1860) τὴν διοίκησιν ἐπαρχίας. Βουλευτὴς ὑπῆρξεν ἀπὸ τοῦ 1861 καὶ ὑπουργὸς τῆς παιδείας τρίς, ἀνεδείχθη δὲ εἰς τῶν ἀρίστων τῆς νεωτέρας Ἰταλίας ῥητόρων καὶ συγγραφέων. Ἐκ τῶν ἔργων του μνημονευτέα Saggi critici (Νεαπόλ. 1868), Storia della letteratura italiana (3. ἐκδ., 1879 εἰς 2 τόμ.) κτλ. Ἀπέθανε 1883 ἐν Νεαπόλει. [Ἐγ.]

Δεσεντοάνο. Πόλις τῆς ἰταλ. ἐπαρχίας Βρεσκίας, ἐπὶ τῆς ΝΔ ὁχθῆς τῆς λίμνης Γάρδα ἐν θέσει γραμμικῇ, σταθμὸς σιδηροδρόμου. Ἐχει ἀρχαίον ἀνάκτορον, θέατρον, γυμνάσιον καὶ περὶ τοὺς 4 500 κατ. Ὁ λιμὴν αὐτῆς εἶναι ὁ σημαντικώτατος τῆς Ν ἁκρας τῆς λίμνης Γαρδας. Ἀξιοθέατος εἶναι ἡ σιδηροδρομικὴ γέφυρα τῆς πόλεως μήκους 400 μ. μετὰ 15 ἀψίδων ἐξ ἐρυθροῦ τῆς Βερώνης μαρμάρου. Ὀλίγον Α τοῦ Δ. καίται ἡ μικρὰ χερσόνησος Σερμιόνη, τὸ ἀρχαῖον ὑπὸ τοῦ Κατούλλου ὁμνηθὲν Σύριον, ἐν ᾗ καὶ τὸ Σπήλαιον τοῦ Κατούλλου, λείψανον ἰσως τῆς ἐνταῦθα ἐπαύλεως τοῦ ποιητοῦ. Ἀμρότεραί αἱ τοποθεσίαι εἶναι γραφικώταται. [Α.Σ.]

Δέσιανη. Χωρίον τοῦ δήμου Δωτιοῦ καίμενον κατὰ τὴν δυτικὴν ἄκρην τῆς πεδιάδος Ἀγριᾶς, ἀφ' ἧς ἀπέχει 1 ὥραν πρὸς Δ. Κάτοικοι 208. Παρὰ τὸ χωρίον ἐκτείνεται ἔλος

παροχρεωθέν ἐν προγενεστέροις χρόνοις εἰς τὸ παρορροῦντα ποταμὸν Ἀμυρὸν, ἐν ᾧ τρεφονται ἰχθυεῖς, ἐγγέλεις καὶ καρπιδες. Ἐπὶ τῶν ἐχθρῶν τοῦ παρτηρῶνται ἐρείπια μεγάρου τοῦ Κελή Πασα. οὐκίνοσ τριφυλικίον ἦτο τὸ χωρίον. Προϊόντα ὄσμ. καρποί, βάρβαξ καὶ οἶνος.

Δεσινιόλ (Designolle) **πυρίτις** (Χημ. τεχν.) Νεα πυρίτις συνισταμένη ἐκ πικρικοῦ Καλίου, Νιτροῦ καὶ Ἀνθρακος. Ὑγχνάνει χρήσεως ἐν Γαλλίᾳ. [Ο.Α.Ρ.]

Δεσινόν. Χωρίον τοῦ δήμου Ἀροατίας τῶν Καλαδρύτων ἐπὶ τῶν ἀνατολικωτέρων παρρυάδων τοῦ ὄρους Ἐρυμάνθου ἕως τῆς κοιλάδος τοῦ Ἀροαίου ποταμοῦ, ἔχον 148 κατ. (1889) γηγῶνους καὶ ποιμένας. [Γ.Πδ.]

Δέσις Χωρίον τοῦ δήμου Ἀθαμάνων τῇ ἐπαρχίᾳ Γρικαλίων. ἔχον 64 κατ. [Μ.Σ.]

Δεσκαθεςιό (ἰσπανιστί=κεφάλος). Ἐνδεδειγμένον ἡραίστειον ἐν Χιλῇ ἐπαρχία Τάλας, ὕψος ἔχον 3888 μ., ἀποτελοῦν δὲ μετὰ τοῦ Σέρρο Ἀζούλ ὄρος κεχωρισμένον σχεδὸν τῶν Κορδιλλιερών (πλ. 35° 30' Β) ἐξ αὐτοῦ πηγάζει ὁ Ρίο Μαουλε.

Δεσμοί (Ἀστρ.) τῆς τροχίως σωματός τινος τοῦ πλανητικοῦ συστήματος ὀνομάζονται τὰ σημεῖα τῆς οὐρανίας σφίξης, εἰς τὰ ὅποια συναντᾷ ταύτην ἡ εὐθεία (ἡ ὀνομαζομένη γραμμὴ τῶν δεσμών), καθ' ἣν τὸ ἐπιπεδὸν τῆς τροχίως τέμνεται τὴν ἐκλειπτικὴν. Οἱ δεσμοὶ ἐλάττωσ τροχίως ὡς ἐκ διαμέτρου ἀντιθετοὶ ἀφίστανται ἀλλήλων 180° καὶ ἐκείνος μὲν δὲ εὐ διακρίνεται ὁ πλανήτης μεταδίδει ἀπὸ τοῦ Νοτίου εἰς τὸ Βόρειον ἡμισφαίριον τοῦ οὐρανοῦ, σχετικῶς πρὸς τὴν ἐκλειπτικὴν ὀνομάζεται ἀνιὼν δεσμός, ὁ δὲ ἀντιθετος κατιὼν δεσμός. Δ. καὶ γραμμὴ τοῦ Δ. διακρίνεται καὶ ἐν τῇ κινήσει τῶν διπλῶν ἀστέρων. [Δ.Κ.]

Δεσμωτήριο. Ἠλ. Φυλακία.

Δεσποινουδάτων. Κοινὴ ὀνομασία τοῦ ἐν ταῖς νήσοις τοῦ Αἰγαίου φυσμένου Ἐλιγρότου τοῦ ἀνατολικοῦ, τοῦ ἁλλαχοῦ καὶ Ἀμυραντος καλούμενου. [Θ.Χ.]

Δεσποτάτον (τῆς Ἑπείρου). Τὸ ὄνομα τοῦτο ἔλαβε τὸ ἑλληνικὸν κράτος ὅπερ ἵδρυσεν τῷ 1205 Μιχαὴλ Ἀγγελος ὁ Κομνηνὸς ἐν τῇ τέως θέματι Νικοπόλει. περιλαμβανοντι πλὴν τῆς Ἑπείρου τὴν Ἀκαρνανίαν καὶ Αἰτωλίαν, τῆς πρωτεύουσος τοῦ ὁποῦ οἱ κάτοικοι στασιάζοντες εἶχον φονεύσῃ τὴν διοικήτην τοῦ θέματος στρατηγὸν Σενναχηρείμ, καθ' ἣν ἐποχὴν ἀλούσης ἦν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τῶν Λατίνων (1204), ἱδρυθέντος δὲ, περικεῖς τῆς ἐν τῇ πρωτεύουσος τοῦ βυζαντινοῦ κράτους λατινικῆς αυτοκρατορίας, καὶ τοῦ λεγομένου βασιλείου τῆς Θεσσαλονίκης ὑπὸ Βονιφάτιον τὸν Μομφερρατικόν, προήλασαν οὕτως νικηφόρος διὰ τῆς

Θεσσαλίας καὶ τῶν Θερμοπυλῶν πρὸς τὴν Ἀβλαζα. Ὁ Μιχαὴλ, υἱὸς τοῦ σεβαστοκράτορος Ἰωάννου, θεοῦ Ἀλεξίου τοῦ 1^{ου}, στασιασας κατὰ τοῦτου τῷ 1200 καὶ ἡττηθεὶς καὶ τέλος συγχωρηθεὶς, ἐκλήθη εἰς βοήθειαν ὑπὸ τοῦ Σενναχηρείμ, φησας δὲ μετὰ τὴν φέρον αὐτοῦ κατωρθώσε νὰ ἱδρυσθῇ ἐκεῖ τὸ Δ. τοῦτο, πρωτεύουσαν ἔχον τὴν Ἄρταν καὶ ἐκταθὲν πρὸς Β μέχρι Δυρραχίου, πρὸς Ν δὲ μέχρι Ναυπάκτου, προσλαβὼν δὲ καὶ τὴν δυτικωτέραν Θεσσαλίαν, ὅπερ τοῦ χρόνου προΐοντος ἐμελλε νὰ κατασφῇ καιρίαν πληγὴν εἰς τὸ φραγκικὸν βασίλειον Θεσσαλονίκης. Τὸ Δεσποτάτον λαβὼν ὑπὸ τοῦ ἱδρυτοῦ αὐτοῦ τὸ γενικώτερον ὄνομα Δεσποτάτον τῆς Ἑλλάδος καὶ ἐν ὀνόματι τοῦ ἑλληνισμοῦ ἐπὶ ἓνα καὶ ἥμισυν αἰῶνα (—1341) ἀγωνισθὲν, ἐγένετο πρῶτον πλείστον ὠφελειῶν εἰς τὴν ἑλληνισμὸν. διατηρήσαν καὶ τὴν πατριαν γλῶσσαν καὶ τὰς παραδόσεις σχεδὸν τέλειον ἀμίαντα. Ὁ Δεσπότης Μιχαὴλ, ὅστις ὑπὸ τῶν Φράγκων ἐκκαλεῖτο Μιχαῆλ, παραλαβόντων βεβαίως τὴν τύπον τοῦτον ἀπὸ τὸ στέμα τοῦ λαοῦ, ἀναλαβὼν τῷ 1208 (μετὰ τὸν θάνατον Λέοντος τοῦ Σγουροῦ) τὴν ἄμεσον ἡγεμονίαν τῆς Κορίνθου, τοῦ Ναυπλίου καὶ τοῦ Ἀργεῦς ἐπεμψεν ἐκεῖ τὸν ἀδελφόν του Θεόδωρον, ὅστις δεξιὸς καὶ γενναῖος ὢν ἀντηγωνίζετο πάτη δύναμι κατὰ τῶν Φράγκων. Ἀνεδειχθὲν δὲ καθύλου ὁ Μιχαὴλ ἱσχυρὸς καὶ γενναῖος τοῦ ἑλληνισμοῦ πρόμαχος καὶ ἦλθεν εἰς συνενόησιν μετὰ τοῦ ἐν Νίκαιᾳ αυτοκράτορος Θεοδώρου τοῦ Λατκάριος μελετώντας νὰ προσβάλῃ τὴν Κωνσταντινουπόλιν καὶ ἐξώσῃ τοὺς Φράγκους· ἀπέθανε δὲ τῇ 1214 δολοφονηθεὶς νύκτα τινὰ ἐν Ἰωαννίνοις. Διεδεξάτο δ' αὐτὸν ὁ ἀδελφὸς του Θεόδωρος ὅστις κατὰ Λατίνων καὶ Βουλγάρων καὶ Σέρβων καὶ Ἀλβανῶν ἀγωνιζόμενος εὐδοκίμησε κατὰ πάντων. Κατ' ἀρχὰς ἐκυρίευσεν πλείστας γῶρας Ἀλβανίας καὶ Μακεδονίας καὶ τὴν Κέρκυραν καὶ κατέστησεν ὑποτελῆ τὴν Βούλγαρον ἡγεμόνα Σβιατοσλάβον. Ἐπὶ δὲ Ῥωδέρτου αυτοκράτορος ἐν Κωνσταντινουπόλει προσέλασεν πρὸς Δ ἐκυρίευσεν τὴν Θεσσαλονικὴν καὶ πρὸς κατὰπιν κατέλαβε πᾶσαν τὴν μέχρις Ἀθριανουπόλεως καὶ Φιλίππουπόλεως καὶ Χριστοπόλεως γῶραν. Οὕτως ἐνισχυθεὶς ὁ Θεόδωρος ἀνηγόρευσε ἐξουτὸν αυτοκράτορα, συνεκρότησεν αὐλὴν καὶ ἐκομψεν ἱερὸν νόμισμα. Μετ' οὐ πολὺ κυριεύσας καὶ τὴν Ἀθριανουπόλιν ἐτράπη λεηλατῶν μέχρι Κωνσταντινουπόλεως, ἀλλ' ἡναγκάσθη τέλος (1225) νὰ στραφῇ πρὸς Δ κατὰ τοῦ ἐπιχειρήσαντος ἀνάκτῃν τοῦ βασιλείου τῆς Θεσσαλονίκης Γουλιέλμου τοῦ Μομφερρατικοῦ, ὅστις ὅμως μὴδὲν γενναῖον κατορθώσας ἀπέθανε μετ' ὀλίγον. Οὕτω κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην τὸ ἑλλ. κράτος τῆς Ἑπείρου ἢ Ἑλλάδος ὑπῆρχεν ἰσχυρότερον καὶ τοῦ τῆς Νικαίας καὶ τοῦ τῆς Τραπεζούντος· ἐὰν δὲ τὰ τρία ταῦτα ἑλλ.

κράτη ὡμονόουν εὐκολος θὰ ἦτο νῦν εἰς τοὺς Ῥ. Ἕλληνας ἢ ἀνάκτησις τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τοῦ ἔθλου βυζ. κράτους. Τῷ 1230 ἐπιχειρήσας κατὰ τῶν Βουλγάρων ἐνίκηθη περὶ Κλοκοτινίτζαν παρὰ τὸν Ἑβρον, ἥχηλωτισθὲν μετὰ πολλῶν ἀνδρῶν του καὶ ἐτυφλώθη. Ὁ ἀδελφός του Μανουὴλ ἀνηγορεύθη τότε αὐτοκράτωρ καὶ διετήρησε τὴν ἀρχὴν ἐπὶ δεκαετίαν· ἀλλὰ τὸ κράτος του ἐν τῷ μεταξὺ ὑπέστη πολλαπλὰς κολοδώσεις· διότι πλὴν τῶν ὑπὲρ τῶν Βουλγάρων κυριευθεισῶν χωρῶν, ἡ Ἑπείρος, Ἀκαρνανία, Διτωλία καὶ μέρος τῆς Θεσσαλίας ἀποσπασθεῖσαι ἀπετέλεσαν νέον Δεσποτάτον τῆς Ἑπείρου ἀνεξάρτητον τῆς ἐν Θεσσαλονίκῃ αὐτοκρατορίας ὑπὸ Μιχαὴλ τὸν Β', υἱὸν τοῦ ἰδρυτοῦ Μιχαὴλ τοῦ Δ', ὅστις εἶχε παραγκωνισθῇ τῷ 1214 ὑπὸ τοῦ θείου του Θεοδώρου· μετ' οὐ πολὺ δὲ κατελύθη ἐλοτελῶς ἡ πολυειδῶς ἡρωτηριασμένη αὐτοκρατορία τῆς Θεσσαλονίκης καὶ ἀπέμεινε ἀκμαῖον μόνον τὸ Δεσποτάτον τοῦτο. Ἐπὶ Μιχαὴλ τοῦ Β' ἐγένετο ἡ ἀνάκτησις τῆς Κωνσταντινουπόλεως (1261) ὑπὸ Μιχαὴλ τοῦ Παλαιολόγου, ὅστις διὰ τοῦ ἀδελφοῦ του Ἰωάννου εἶχε πρότερον ἀρραβέσει γῶρας τινὰς ἀπὸ τοῦ Δεσποτάτου ὑπὲρ τοῦ βασιλείου τῆς Νικαίας. Θανόντος δὲ τοῦ Μιχαὴλ τῷ 1271 τὸ Δ. διηρέθη εἰς τρία τμήματα ἄνισα, ὧν τὸ μὲν (Θεσπρωτίαν καὶ Δολλοπία, Ἀκαρνανίαν, Διτωλίαν, Κεφαλληνίαν, Ἰθάκην) ἐκλήρονόμησεν ὁ υἱός του Νικηφόρος, τὸ δεύτερον (Θεσσαλίαν, Φθιώτιδα, Λοκρίδα) ὁ νέος υἱός του Ἰωάννης (δ' Α'), καὶ τὸ τρίτον περιήλθεν εἰς τὸν Ἀνδεγαυικὸν οἶκον τῆς Ἰταλίας. Ὁ Ἰωάννης ἤρρευσεν ἐν Ὑπάτῃ, ἥτις ὠνομάσθη ἔκτοτε Νέαι Πάτραι (νῦν Πατρακιῆς), αὐτὸς δ' ὁ Ἰωάννης ἐκαλεῖτο Δούξ Πατρῶν ἢ ἐνάθρως Λαπατρία. Ἐν ᾧ δὲ ὁ Νικηφόρος διῆγεν ἐν εἰρήνῃ πρὸς τὸν αὐτοκράτορα Μιχαὴλ, ὁ Ἰωάννης περιεπλάκη εἰς μακρὴν μετ' αὐτοῦ πόλεμον, παραταθέντα καὶ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Μιχαὴλ, εἰς ὃν ἀναμιχθέντες οἱ Φράγκοι κατέλαβον πλείστας τοῦ Δ. γῶρας· ἐξημιώθη δὲ μεγάλως ἐκ τῶν περιπλοκῶν τούτων καὶ ὁ Νικηφόρος. Ἀποθανόντος δὲ τοῦ Ἰωάννου (1296) τὸν τίτλον μὲν αὐτὸν ἔλαβον ἀμφοτέροι οἱ υἱοί του, Κωνσταντῖνος, καὶ Ἀγγελος, ἀλλὰ κυρίως δυνάστης ἐλογίζετο ὁ Κωνσταντῖνος. (—1303). Τῷ 1296 ἀπέθανεν ὁ Νικηφόρος· καὶ τὸ μὲν κάλλιστον τῆς γῶρας του περιήλθε τότε εἰς τὴν κέρην αὐτοῦ Θάμαρ, σύζυγος τοῦ Φιλίππου τοῦ Τάραντος, δυνάμει προηγουμένων συνθηκῶν· εἰς δὲ τὸ λοιπὸν μέρος διεδέχτο τὴν ἀρχὴν ὑπὸ τὴν κηδεμονίαν τῆς μητρὸς του δεσποίνης Ἀννης ὁ τότε πενταετής υἱός του Θωμᾶς, ὁ τελευταῖος τῆς Ἑπείρου ἄρχων ἐκ τοῦ οἴκου τῶν Ἀγγέλων (—1318). ἀνὴρ τυραννικώτατος. Τοῦτον δὲ δολοφονήσας διεδέχτο ὁ ἀνεψιός του Νικολάος κόμης Ζακύνθου, ἀπόγονος τῶν Φράγκων Οὐρσίνων, ὅστις συζευ-

χθεὶς τὴν γῆραν τοῦ Θωμᾶ Ἀνναν καὶ κατὰ τὰς παρὰ τὸν ὄψιν τὰς κτήσεις αὐτοῦ ἐπέκληθη Δεσπότης Ῥωμανίας, ἔπεσε δὲ μαχόμενος κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Ἰωάννου (1323), ὅστις κατέλαβε τὴν Ἑπείρον καὶ τὰς παρακειμένας γῆρας ἀποδεξάμενος δὲ τὴν ἐπικυριαρχίαν τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει αὐτοκράτορος Ἀνδρονίκου ἀνεγνωρίσθη ὑπὸ τούτου Δεσπότης τῆς Ἑπείρου· ἤρπασθη δὲ τὴν ὀρθοδοξίαν καὶ ἀνέλαβε τὴν ἐπωνυμίαν Ἰωάννης Ἀγγελος Κομνηνός Δεσπότης. Τοῦτον ἐδολοφόνησε τῷ 1335 ἡ σύζυγος αὐτοῦ Ἀννα, ἥτις ἐδέσποζεν ἔκτοτε ὡς ἐπίτροπος τοῦ υἱοῦ τῆς Νικηφόρου Β'. Ἐπ' αὐτῆς Ἀνδρόνικος δ' Γ' αὐτοκράτωρ Κ/πόλεως ἐβάσεν εἰσβαλὼν τοὺς Ἑπειρώτας εἰς ὑποταγὴν· ἀλλὰ τῷ 1341 ὁ κράλης τῆς Σερβίας Στέφανος Δουσλάνος προσελθὼν ἀδιακόπως πρὸς Ν. διὰ κολακειῶν δὲ καὶ δόλου προσοικειούμενος τὰς πόλεις, ἐπινόμησεν ἐαυτὸν αὐτοκράτορα Σερβίας καὶ Ῥωμανίας, Δεσπότην Ἀρτίας καὶ κόμητα Βλαχίας (Θεσσαλίας). Νικηφόρος δ' Β' ἐπιχειρήσας ν' ἀνακτήσῃ τὰ πατρία, ἀπέτυχε, καὶ φονευθέντος αὐτοῦ ἐν μάχῃ τῷ 1358 κατελύθη ὁλοτελερῶς ὑπὸ τῶν Ἀλβανῶν τὸ Δεσποτάτον τῆς Ἑπείρου. Οἱ κατόπιν ἄρξαντες εἰς τὰς γῶρας αὐτοῦ, διατελοῦντες εἰς διηνεκεῖς διαπληκτισμούς, διηκλύναν τὴν ὑπὸ τῶν Τούρκων τέλος κατὰληψιν αὐτῶν. Ἰδε Χρονογραφ. τῆς Ἑπείρου ὑπὸ Π. Ἀραβαντινοῦ, ἐν Ἑλλ. Ἀνεκδότοις, τ. Α', ὑπὸ Κ. Σάθα, Προλεγόμενον Ι. Ῥωμανοῦ εἰς Γρατιανὸν Ζωρτζήν καὶ τὰς ἱστορίας τοῦ Ἑλλ. ἔθνους. Βλ. καὶ λ. Ἀρτα. περὶ δὲ τῆς γενικῆς ἐννοίας τῆς λ. Δ. ἴδ. λ. Πελοποννήσου δεσποτῶτον. [Κ.Δ.Κ.]

Δεσποτεία. Τὸν τρόπον τοῦτον τοῦ διοικεῖν ὁ Ἀριστοτέλης ὀρίζει ὡς ἐκεῖνο τὸ εἶδος τῆς μοναρχίας καθ' ὃ γινώσκων τῶν πράξεων τοῦ μονάρχου εἶναι κυρίως τὸ εἰς αὐτὸν συμφέρον ἢ εὐάρεστον. Τὸν ὀρισμὸν τοῦτον διετήρησαν οἱ πλείστοι τῶν πολιτειολόγων· ἀλλ' ὁ Μοντασκί θεωρεῖ τὸν Δ. ὡς πολιτεῖα οὐ μόνον ἐν τῇ ἐφαρμογῇ ἀλλὰ καὶ κατ' ἀρχὴν διάφορον τῆς Μοναρχίας, λέγων ὅτι Μοναρχία μὲν ἐστὶ τὸ κυβερνᾶν ἕνα ἄρχοντα κατὰ νόμους ὀρισμένους, Δ. δὲ τὸ κυβερνᾶν ἕνα ἄρχοντα ἄνευ νόμων, ἀπλῶς κατὰ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ θέλησιν καὶ διαθέσιν. Οἱ ὅροι τῆς σημεινῆς πολιτειολογίας πλησιάζουσι μάλλον πρὸς τὸν ὀρισμὸν τοῦ Ἀριστοτέλους, διότι τὸ μὲν εἶδος τοῦτο τοῦ πολιτεύματος καλεῖται ἀπόλυτος μοναρχία ἢ ἀπολυταρχία, ἡ δὲ λέξις Δ. ἀναφέρεται μάλλον εἰς τὸ πνεῦμα τοῦ τρόπου καθ' ὃν ἀσκήσεται ἐνίοτε ἢ ἀπόλυτος μοναρχία· οὕτως ὁ δεσπότης εἶναι πάντοτε μονάρχης ἀπόλυτος ἀλλ' οὐχὶ καὶ τάνάπαλιν.

Δεσποτ-δᾶγ ἢ Δεσποτοδοῦνι. Ὅρος ἐν Ὑράκῃ, ἢ Ῥωδῶν, ὅπερ ἀρχόμενον ἀπὸ τῆς συναντήσεως τῶν ὀροσειρῶν Σκομίου (Ῥίλο-

δᾶγ) καὶ Αἴμου (Μπαλκάν) βαίνον κατ' ἀρχὴς ἀπὸ βορρᾶ πρὸς νότον παραλλήλως τοῦ ποταμοῦ Νέστου σχηματίζει τὰ στενὰ τῶν Κορπυλῶν, εἰ' ὧν διήρχετο ἡ τὴν Μακεδονίαν διασχίζουσα Ἑγνατιὰ ὁδὸς ἡ ἀπὸ Δυρραχίου ἀρχομένη. Ἀπὸ τῶν στενῶν τούτων τὸ ὄρος Ῥοδόπη λαμβάνει ἀνατολικὴν διεύθυνσιν διασχίζον τὴν Θράκην.

Δε Σποῦκες (Giuseppe de Spuches). Ἰταλὸς πολιτικὸς ἀνὴρ, ποιητὴς καὶ ἀρχαιολόγος γενν. 1819 ἐν Παλέρμῳ. Ὑπῆρξε δῆμαρχος Παλέρμου καὶ μέλος τῆς Ἰταλ. Βουλῆς. Ὡς ποιητὴς ἐγνωρίσθη διὰ τῆς μεταφράσεως τοῦ Οἰδίποδος τυράννου τοῦ Σοφοκλέους (Παλέρμῳ 1838). βραδύτερον μετέφρασε τὴν Μήδειαν. Ἰππὸλοτον, Φοινίσσας, Ἐκάβην, Ῥήγον καὶ Κυκλωπα τοῦ Εὐριπίδου (Νεαπ. 1871). ἐποίησε δὲ καὶ πρωτότυπα ἔργα εἰς γλῶσσαν Ἰταλικήν, λατινικὴν καὶ ἑλληνικὴν (Carmina latina et graeca 1877, Poesie 1868 κτλ.). Ἐκ τῶν ἀρχαιολογικῶν καὶ φιλολογικῶν ἔργων του μνημονεύετ' αἱ Epigraphi inedite ed altri oggetti archeologici (Παλ. 1865), Relazione di alcuni oggetti archeologici (1871) κτλ. Ἀπέθ. τῷ 1884.

Δέσσου (Dessau). Πρωτεύουσα τοῦ γερμαν. βουκάντου Ἀγγάλτης, κειμένη ἐπὶ τοῦ Μούλδης, καὶ οὕτω σταθμὸς σιδηροδρόμου. Ἐχει (1885) 27 584 κατ. Τὰ ὠραιότερα κτίρια εἶναι τὸ ἀνάκτορον τοῦ βουκὸς μετὰ λαμπροῦ κήπου καὶ πινυκοθήκης, τὸ θέατρον, ὁ ναὸς τῆς Παναγίας μετὰ ζωγραφικῶν τῶν δύο Κράνχχ κλ. Διὰ τὴν μέσθην ἐκπαιδεύσιν ὑπάρχουσι γυμνάσιον καὶ λύκειον, παρθεναγωγεῖον κλ. Ἡ βιομηχανία νημάτων, μηχανῶν, σακχάρου κλ. εἶνε ἀνεπτυγμένη. Ἡ περιφέρεια Δ. ἔχει ἐπὶ 424 τχμ. 53 002 κατ. τῷ 1888. [Μ.Σ.]

Δεστὺν δὲ Τραζοῦ (Ant. L. Claude κόμης Destutt de Tracy). Ἐπιφανὴς Γάλλος συγγραφεὺς ἔργων φιλοσοφικῶν, γενν. 1754. Κατὰ τὴν ἐπανάστασιν ὦν ταγματάρχης πεζικοῦ καὶ ἀντιπρόσωπος τῶν εὐγενῶν τῆς Βουρβονικῆς ἐν τοῖς Γενικοῖς Συμβουλείοις, ὑπερεμάχησεν ἐν τούτοις τῶν φιλελευθέρων ἰδεῶν καὶ ἐψήφισεν ὑπὲρ τῆς καταργήσεως τῶν προνομίων τῶν εὐγενῶν. Ἐπὶ Ναπολέοντος ὑπῆρξε Γερουσιαστὴς, τῷ 1814 ἔλαβε τὴν τίτλον κόμητος, ἀπέθ. δὲ τῷ 1836. Ὡς φιλόσοφος ὁ Δ. ἀνήκει εἰς τὴν Σχολὴν τῶν Αἰσθητικῶν μερικώτερον δ' εἰς τὸ σύστημα τοῦ Κονδιλιάκ, ὅπερ ἀνέπτυξεν εἰς τὸν καλούμενον ἰδεολογισμόν. Τὸ κυριώτερον ἔργον του εἶναι Στοιχεῖα ἰδεολογίας (5 τ. Παρ. 1801-15), πλείστας ἀριθμοῦνται ἐκδόσεις καὶ μεταφράσεις· μνημονεύετον δ' ἐτι τὸ Commentaire sur l'Esprit des lois de Montesquieu (τὸ πρῶτον ἀγγλ., Φιλὰδ. 1811, γαλλ. 1819) ἐνθουσιώδους τυχὴν ὑποδοχῆς ἰδίᾳ ἐν τῇ Β' Ἀμερικῇ [Β.Ε.]

Δεσφίνα. Κωμόπολις καὶ πρωτεύουσα

τοῦ δήμου Ἀντικύρας, κειμένη ἐπὶ τῶν ΝΔ ὑπορεινῶν τοῦ ὄρους Κίρρεως (Ξηροβούνι ἢ Τσίμωννα) τῶν κατεργασμένων πρὸς τὸν Κρυσσαῖον κόλπον. Ἀπέχει ἀπὸ Ἀμφισσης ΝΑ ὥρ. 5, ἀπὸ δὲ τῆς παραλίας τοῦ Κρυσσαίου ὥρ. 1. Κατ. 2 212. Ὁ δῆμος Ἀντικύρας ἀποτελεῖται ἐκ μόνης τῆς κωμοπόλεως ταύτης.

Δεσωζιέ (Antoine Madeleine Desaugier). Γάλλος ἀτματογράφος καὶ ποιητὴς βωδεδιλίων (βλ. λ.), γενν. 1772 ἐν Fréjus. Μετὰ τινὰς περιοδείας ἐπιστρέψας τῷ 1797 εἰς Παρισίους ἀφωσιώθη εἰς τὴν φιλολογίαν. Ἐγραψε (συνήθως μετ' ἄλλων) πλείονα τῶν 100 βωδεδιλίων, διακριθέντα διὰ τὸ σατυρικὸν πνεῦμα καὶ τὰς ἐν αὐτοῖς εὐφυολογίας ἐπὶ πραγμάτων καὶ προσώπων τῆς ἐποχῆς, ἐξ ὧν ὀλίγα ὁμῶς εἶναι σήμερον γνωστά (Monsieur Dumolef, Le dîner de Madelon κλ.). Ἀλλὰ τὴν μεγάλην του εὐφημίαν καὶ δημοτικότητα ἀπέκτησεν ὁ Δ. διὰ τῶν τραγουδιῶν του (La manière de vivre cent ans, Vivent les grisettes, Paris à cinq heures du matin κλ.). Ὁ μέγας διαδοχὸς του Βερνᾶξ ἐκπινεῖ τὸν Δ. ὡς πρόεδρον τοῦ Caveau (φιλολογικὸν τινος σωματείου). Ὁ Δ. ἀπέθανε τῷ 1827, διευθυντὴς ὦν τοῦ ἐν Παρισίοις θεάτρου τῶν βωδεδιλίων. Τὰ Chansons αὐτοῦ ἐξεδέθησαν πλείστακις. [Ἐγ.]

Δεσώλ (Pierre Joseph Desault), Περσῆμος ἰατρὸς χειρουργός, γενν. 1744 ἐν Magny-Vernais, ἀποθ. 1795 ἐν Παρισίοις. Μαθητὴς τοῦ Petit ἐγένετο ἐνταῦθα καθηγητὴς τῆς Ἀνατομικῆς καὶ κατόπιν πρῶτος χειρουργὸς ἐν τῇ Charité καὶ τῷ Hôtel-Dieu. Ὁ Δ. ὑπῆρξεν ἰδρυτὴς νέας σχολῆς χειρουργικῆς, ἐν δὲ τῇ μεθόδῳ τῆς σπουδῆς αὐτῆς κατὰ πολλὰ ἐκαινοτόμησεν. Κατέλιπεν δὲ αὐτὸς μόνον δύο πραγματείας, ἀλλὰ τὰ διδάγματα του ἀνεγράφθησαν εἰς τὰς πολυαριθμοὺς πραγματείας τῶν μαθητῶν του καὶ εἰς περιοδικά. [Ἐγ.]

Δεσώρ (Ἐδουάρδος Desor). Διαπρεπὴς γεωλόγος, γενν. τῷ 1811 ἐν Friedrichsdorf τῆς Ἑσθης, ζήτας δὲ ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον ἐν Neuchâtel, τῆς Ἑλβετίας, ὅπου διετέλεσε καθηγητὴς τῆς γεωλογίας ἀπὸ τοῦ 1852. Περιηγήθη τὴν Σκανδιναυίαν ὡς καὶ μέρος τῶν Ἑνωμένων Πολιτειῶν τῆς Β' Ἀμερικῆς, ἐκτελέτας ἐνταῦθα γεωλογ. ἐργασίας, ὡς καὶ τὴν Ἀλγερίαν καὶ τὴν Σαχάραν. Τὰ συμπεράσματα τῶν μελετῶν του ἐξέθην εἰς διάφορα ἔργα, Synopsis des échinides (Παρ. 1858) κλ. Ἰδιαίτερον ἀξίαν ἔχουσιν αἱ περὶ τὰς λιμανίας οἰκήσεις τῆς προϊστορικῆς ἐποχῆς ἐργασίαι του. [Β.Ε.]

Δετὰίλ (Edouard Detaille). Ζωγράφος ἐκ τῶν ἐξοχωτέρων συγγρόνων, Γάλλος, γενν. ἐν Παρισίοις τῷ 1848, μαθητὴς τοῦ Μεσσόνιέ. Γράφει ἀποκλειστικῶς μάχας ἢ σκηνὰς

στρατιωτικές. Ἐκ τῶν πρώτων εἰκόνων του μνημονεύεται Ἰβία Τυμπανισταί ἀναπαυόμενοι (1868) καὶ Ὀμίλος γρεναδιέρων ἀναπαυόμενων (1869) τῷ 1869 χωρίσθηκε ἀπὸ τοῦ Μεσσονιᾶ συνεπλήρωσε κατ' ἰδίαν τὴν Μάχην μεταξὺ Κεζάκων καὶ Γάλλων σωματοφυλάκων 1814. Ἐλαβε μέρος εἰς τὸν Γαλλογερμανικὸν πόλεμον τοῦ 1870, ὅστις παρέσχεν αὐτῷ τὰς ὑποθέσεις τῶν ἀρίστων κατόπιν εἰκόνων του. Ἐν αἷς ἡ Ὑποδογὴ τῶν τραυματισθέντων ἐχθρῶν, Ἐν ἐπισθοχωρήσει (1873) ἡ Παρέλασις τοῦ συντάγματος (1874). Ἐπὶ κατασχεσὴν (1876), Μάχη τοῦ Σαμπινγὺ (1879) κτλ.

Δέτμολδ, Πρωτεύουσα τοῦ γερμανικοῦ πριγκιπάτου Λίππε, κειμένη ἐπὶ τῷ ποταμοῦ Βέρρε, ἔχουσα δὲ (1885) 8913 κατ. τοὺς πλείστους διαμνηστευμένους. Συνίσταται ἐξ ἀρχαίας πόλεως (θεμελιωθείσης τῷ 1300) καὶ νέας, ἔχει δὲ ἀνάκτορον τοῦ 16ου αἰῶνος, γυμνάσιον, σχολὴν κωφαλάλων, βιβλιοθήκην 50000 τόμων, μουσεῖον φυσιογραφικὸν κλ. Ὑπὸ τὸ ὄνομα Thiatmelli ἀναφέρεται ὡς τόπος μάχης μετεξὶ Καρόλου τοῦ Μεγάλου καὶ τῶν Σαξόνων τῷ 783. [Α.Σ.]

Δετρόιτ (Detroit). Ἡ σπουδαιότερα πόλις τῆς ἐν τῇ Β' Ἀμερικῇ πολιτείας Μίσιγαν, ἐν τῇ Κομητείᾳ Βεΐνε, ἐπὶ τῆς Δ. ὁχθῆς τοῦ ποταμοῦ Δ. ἔχει ἄριστον λιμένα συνδέεται δὲ δι' ἀτμοπλοικίων καὶ ὁκτὼ σιδηροδρομικῶν γραμμῶν μετὰ πάντων τῶν μερῶν τῶν Ἠνωμ. Πολιτειῶν. Οἰκουμένη τῷ 1830 ὑπὸ 222 κατ., ἔχει νῦν (1890) 205876 κατ., ὧν περὶ τὰς 50 χιλ. ξένους, τὸ πλεῖστον Γερμανοὶ. Τὸ Δ. εἶναι κέντρον σημαντικοῦ ἐμπορίου ἑλῶν, σιτηρῶν, βόμβακος, κτηνῶν κτλ., ἀκμάζει δ' ἐν αὐτῇ ἕκ τῆς βιομηχανίας ἰδίως ἡ σιδηρουργία, οὐ μακρὰν τῆς πόλεως κειμένων μεγάλων σιδηροδρόμων ἐκτάσεων.

Δευκαλίων, Ὁ μυθικὸς πατὴρ τοῦ Ἑλληνικοῦ καὶ γενάρχης τῶν Ἑλλήνων, υἱὸς τοῦ Προμηθέως, ἔγγονος τοῦ Ἰαπετοῦ, βασιλεὺς δὲ τῆς Φθίας ἐν Θεσσαλίᾳ. Ἐκ τοῦ ἐννεαήμερου κατακλυσμοῦ δι' οὗ ὁ Ζεὺς ἐξήρπασεν τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων (τὸ χαλκοῦν), ἐσώθη δὲ Δ. μετὰ τῆς συζύγου του Πύρρας, θυγατρὸς τοῦ Ἐπιμηθέως, ἐντὶς κιβωτοῦ. ἦν προπαρασκευάσας συμβουλῇ καὶ βοήθειᾳ τοῦ Προμηθέως καὶ ἦτις ἀποσπυρθέντων τῶν ὕδατων ἐκαθίστα ἐπὶ ὄρους, τοῦ Παρνασσοῦ ἢ τῆς Ὀθρυος, τοῦ Ἀθω κατὰ Σέρβιον, τῆς Αἴτνας κατὰ Ὑγίνον. Πρὸς αὐξήσιν ἐκ νέου τοῦ ἀνθρωπίνου γένους ἡ Θέμις ἐν Δελφοῖς ἢ ὁ Φύξις Ζεὺς συνεβούλευσε τῷ Δ. καὶ τῇ Πύρρᾳ νὰ ῥίπτωσιν ὅτιςθεν αὐτῶν τὰ δατὰ τῆς μεγάλης μητρὸς οἱ σύζυγοι μητέρα μὲν ἐνόησαν τὴν κοινὴν γενέτειραν γῆν, ὅσα δ' αὐτῆς τοὺς λίθους, οὓς ἐρίπτουν ὅτιςθεν αὐτῶν, μετεμορφούντο δὲ οἱ μὲν ὑπὸ τοῦ Δ. ῥιπτόμενοι εἰς ἄνδρας οἱ δὲ ὑπὸ τῆς Πύρρας εἰς γυναῖκας. (Ἐκ τοῦ μυθεύματος

τούτου ἐτυμολογεῖτο συνήθως ἡ λέξις λαός, ἐκ τοῦ λάας, οὗτα μάλλον πιθανῶς συστοιχῶς τοῦ ῥήματος κλῶναι καὶ σημαίνοντα τὸ ὑπῆκουσιν, πρὸς. καὶ τὸ λατ. clientes). Ἐκ τῆς Πύρρας δὲ Δ. ἔσχε τρία τέκνα, Ἑλληναν, Ἀρφικλύωνα καὶ Πρωτογένειαν. Κατὰ τὸν Πινδρον ἔκτισεν δὲ Δ. τὴν πρώτην κατοικίαν του ἐν Ὀπούντι, εἰς τὸν Δ. δ' ἀπεδίδοτο καὶ ἡ ἔδρις τοῦ ἀρχαίου ἱεροῦ τοῦ Ὀλυμπίου Διὸς ἐν Ἀθήναις, ὅπου ἐδεικνύετο καὶ τὸ μνημεῖον αὐτοῦ.

Δεῦρκε, Χωρίον τῆς Μακεδονίας, ἐν τῇ διαμερίσματι Καστορίας, κτιστὸν, ὑπὸ 200 οἰκογεν. Ὀθωμανῶν καὶ Χριστιανῶν. [Μ.Σ.]

Δευτερολογία (Γ' η = ο ρ.) Τὸ ὄνομα τοῦτο ὡς τεχνικὸς ὅρος ἔχει δύο σημασίας. Καὶ πρῶτον μὲν σημαίνει τὴν ἐν τῷ ἐπιλόγῳ γινομένην βραχεῖαν τῶν προσηρμένων πραγμάτων ὑπόμνησιν ἣτις καλεῖται ἰδίᾳ ἀνακεφαλαιωσις. Ἰδὲ τὸ περὶ αὐτῆς ἄρθρον. Ἐπειτα λέγεται ἐπὶ τοῦ δευτέρου λόγου ἐν τῇ αὐτῇ ὑποθέσει καὶ ἀντίκειται τῇ πρωτολογίᾳ, οὗτος δὲ ὁ δεύτερος λόγος ἐνεκα τοῦ μεγέθους τοῦ ἀγῶνος εἶναι ἡ μεριμνία ἀπολογίας ἢ κατηγορίας γινομένης ὑπὲρ δύο ῥητόρων, ὧν ὁ εἰς πρωτολογεῖ καὶ ὁ ἕτερος δευτερολογεῖ, ἡ αὐξήσις τοῦ πρῶτου λόγου ἢ προσθήκη τις ἢ ἀφαίρεσις ὡς καθαρθεύοντος τοῦ προσηπόντος τὸν πρῶτον λόγον, ἢ προκαταληπτικῇ ἀναιρέσει τῶν μελλόντων ὑπὲρ τοῦ ἀντιδικτοῦ νὰ λεχθῶσιν. Αἱ δευτερολογίαι ἔχουσι συνήθως βραχυτάτον προοίμιον ἢ προοιμιακὴν τινα ἐννοιαν. [Ι.Π.]

Δευτερονόμιον, βλ. Πεντάτευχος.

Δεφραανάτ, Χωρίον τοῦ δήμου Ἀσσοῦ τῆς Κεφαλληνίας, ἔχον 58 κατ. [Μ.Σ.]

Δεφονταῖν (René Louiche Desfontaines), ἐπιστῆς Γάλλος βοτανικὸς, γενν. τῷ 1750 ἐν Tremblay καὶ ἀποθ. τῷ 1839 ἐν Παρισίοις, ὅπου ἐχρημάτισε καθηγητὴς καὶ διευθυντὴς τοῦ Jardin des plantes. Σύγγραμμά αὐτοῦ σπουδαιότατον καὶ διὰ τὴν ἑλληνοκρατορικὴν Χλωρίδα εἶναι Flora atlantica, sive hist. plantarum, quae in Atlant. agro Tunetano et Algeriensi crescunt. Paris 1798—1800. 4 τόμ. μετὰ 261 πινάκ., Histoire des arbres et arbrisseaux, 1809, 2 τόμ. κτλ. [Θ.Χ.]

Δεφτερδάρ, ἐκ τοῦ ἀραβ. δεφτέρ=κατάστιχον (διεφτέρ) τὸν τίτλον τοῦτον ἔφερον ἄλλοτε ἐν τῷ τουρκικῷ κράτει ὁ μέγας θησαυροφύλαξ, ὡς κρατῶν τὰ βιβλία τῶν ἐσόδων καὶ ἐξόδων τοῦ Κράτους, ἀντικατασταθεὶς κατόπιν ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν (Μαλιγιέ Ναβίρί) Σήμερον δὲ καλεῖται Δ. ὁ οἰκονομικὸς ἔργος νομοῦ. [Α.Α.Β.]

Δέφρεγκερ (Franz Defregger), Διαπρεπὴς ζωγράφος γενν. τῷ 1835 ἐν Στρόναχ τοῦ Τίρόλου, σπουδάζας ἐν Μονάχῳ (παρὰ τῷ

Πιλότου) και Παρισίους, έχκατασταθείς δ' ἐν Μονάχῳ ἀπὸ τοῦ 1871. Πλείστα εἶναι αἱ εἰκόνες τοῦ θαυμασθεῖσαι κατ' ἐξοχὴν μεταξὺ τῶν τοῦ εἰδούς των· ὁ Δ. ἐξέχει ὡς ῥυπογράφος, μετ' ἀπαρμιλλοῦ τέχνης εἰκονίζων σκηνὰς τοῦ βίου καὶ ἰδίᾳ τοῦ ἐν ταῖς ἐξοχαῖς τῶν Ἀλπειῶν. [Εγ.]

Δεφώ (Daniel Defoe). Ὁ συγγραφεὺς τοῦ περιγῆμου Ῥεβινσῶνος, γενν. ἐν Λονδίῳ 1661 ὑλὸς κρεπωλίου. Ἐγραφε διάφορα βιβλία ἐπὶ πολιτικῶν ὑποθέσεων, εἰς ἃς πολυτρόπως ἀνέμιχθη, σατυρικά, ἐμπορικά κλ. Τῷ 1719 ἐζημοσίευσε τὸ πασιγνωστὸν ἔργον τοῦ «Αἱ παράδοξοι περιπέτειαι τοῦ Ῥεβινσῶνος Κρούσοις εἰς Ἱερλινκ», περιγράφον τὸν βίον ναυαγῆσαντος νεανίου ἐπὶ ἔρμῳ νήσῳ, ὅπερ μεγάλως διεγερθεῖτο, μετεφράσθη δὲ καὶ ποικιλοτρόπως διεσκευάσθη εἰς πάσας τὰς γλώσσας, μέχρι τοῦ νῦν ἀποτελοῦν ἐνδιαφέρον παιδαγωγικὸν ἀνάγνωσμα (ἐλλ. ἐκδ. ὑπὸ Οἰκονόμου Βρατσάνου κλ.). Ἀπέθ. τῷ 1731. Τὰ ἅπαντά του ἐξεδόθησαν 1840 41 ἐν Ὁξφόρδῃ εἰς 20 τμ. ὑπὸ Talboys μετὰ σημειώσεων τοῦ Οὐάλτερ Σκῶτ κλ. [Β.Ε.]

Δεχᾶς (Ἄ ρ χ α ι ο λ.) Εἰρκτὴ ἐν Σπάρτῃ, ἐν ᾗ ἐθανάτου ἐνύκτωρ τοὺς καταδίκους ἀποπνίγοντες [Π.]

Δέχεν (Ernst Heinr. Karl von Dechen) Γερμανὸς γεωλόγος καὶ μεταλλειολόγος γενν. τῷ 1800 ἐν Βερολίῳ. Πολλὰς καὶ ὑψηλὰς καταλαβὼν δημοσίας θέσεις ἐν τῇ διοικήσει τῶν μεταλλείων τοῦ κράτους, ἐγένετο τῷ 1860 ἀνώτατος αὐτῶν διοικητής, ἀπεσύρθη δὲ τῷ 1864 τῆς δημοσίας ὑπηρεσίας. Ἐγραφε πολυαριθμούς διατριβὰς καὶ μονογραφίας ἐπιστημονικὰς καὶ πλείστα συγγράμματα ἀναφερόμενα εἰς τὴν γεωγνωσίαν διαφορῶν τῆς Εὐρώπης καὶ ἰδίᾳ τῆς Γερμανίας μερῶν καὶ συντάξας πολυτιμοτάτους γεωγνωστικὰς χάρτας. Διὰ τῶν σπουδαίων δὲ τούτων ἐργασιῶν τοῦ συνετέλεσεν ὁ Δ. εἴπερ τις καὶ ἄλλος εἰς τὸ ν' ἀνυψωθῇ ἡ γεωγνωσία εἰς αὐτοπρόστατον ἐπιστήμην ἔχουσαν ἀπέραντον ἔδαφος πρακτικῆς ἐφαρμογῆς. [Εγ.]

Δεχενέντης. Ὁρυκτὸν σπάνιον ἀποτελοῦν ἄθροισματα ἐκ μικρῶν βρωμ. Χρῶμα ἔχει συνήθως ἐρυθρὸν, σκληρότητα 3.5. εἰδ. βάρος 5.82, χημικὴν οὐσασιν PbV_2O_6 καὶ ἀνάγεται εἰς τὰ ἐξυδατωμένα ἅλατα. Τὸ ὄνυμα ἔλαβεν εἰς τιμὴν τοῦ Δέχεν ὑπὸ τοῦ Bergemann. [Μ.Β.Κ.]

Δεχοῦνε. Χωρίον τοῦ δήμου Ψωφίδος τῶν Καλαβρύτων εἰς τὰς Β ὑπηρεσίας τοῦ Ἀφροδισίου ἔρους, ἐν ἀποκεκλεισμένῃ καὶ κατασκευῇ φάραγγι, ἔχον γραμματοδιδασκαλεῖον καὶ 209 κατ. (1889) γεωργούς καὶ ποιμένας. Ἐγγὺς τοῦ Δ. εἶνε τὸ καλὸν δάσος Λαγκάδα καὶ $\frac{1}{2}$ ὥραν πρὸς Β που ἐκεῖτο πόλιν καὶ ἀρχαδιῶν οἰκησὶς Σείραι. [Γ.Πδ.]

Δέχρα-Δύν. Διαμέρισμα τῆς διαιρέσεως Μιράτ τῆς διοικήσεως τῶν ΒΔ ἐπαρχιῶν τῶν Βρετανικῶν Ἰνδιῶν, ἔκτασιν ἔχον 2644 τχμ. καὶ (1881) 144070 κατ., ἐπὶ εὐφρόνους κοιλίαςος κειμένης εἰς πλάτος 30°—30° 30' Β καὶ μήκος 77° 43'—76° 24' Α ἀπὸ Γρήνιτς. Χώρα ὄρεινῃ, τὸ θέρος ὑπέρθερμος τὴν χειμῶνα ψυχροτάτη, κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν βροχῶν (Ἰουλ.-Σεπτέμβρ.) νοσηροτάτη. Παραγεῖ ὄρυζαν, βιάδακα, σάκχαρον, ὄπιον, ἰνδικὸν κτλ. καὶ ἅπαντα τὰ εὐρωπαϊκὰ λάχανα ἀρίστης ποιότητος.

Ἡ π ρ ω τ ε ὕ ο υ σ α Δέχρα, κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ αἰῶνος ἐλίγας ἀριθμοῦσα οἰκίας, ἔχει νῦν 18959 κατ. (1881). Κεῖται εἰς εὐνοικὴν διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ἐμπορίου θέσιν.

Δεψικὸν ὄξύ, δεψίνη, Βλ. Ταννίνη.

Δῆ (Dee). 1) Ποταμ. ἐν Οὐαλλίᾳ πηγάζων ἐκ τῶν ὄρεων Βέρνουν (ἐν τῇ κομητείᾳ Μέρριονεθ) καὶ ἐκβάλλων εἰς τὴν Ἰρλανδικὴν θάλασσαν παρὰ τὸ Μέρρεϋ. ὅπου σχηματίζει εὐρεῖαν στενωπὴν, πεπληρωμένην νῦν ἄμμου. Ὁ βόρς τοῦ ἔχει μήκος 112 χμ., τὸ δὲ ὕδατοπέδιον ἔκτασιν 2105 τχμ.—2) Δύο ποταμοὶ ἐν Σκωτίᾳ, ὧν ὁ μείζων (μήκος 139 χμ., ὕδατοπέδ. 1813 τχμ.) πηγάζει ἐκ τῶν ὄρεων Καίρνγορμ, εἰς ὅσους 1237 μ. μείζων ἢ πᾶς ἄλλος ποταμὸς τῆς Ἀγγλίας, ἐκβάλλει δὲ εἰς τὴν Βόρειον θάλασσαν παρὰ τὸ Αἰδερδὲν· ὁ δ' ἄλλος πηγάζων ἐκ τῶν ΒΔ ὄρειν τῆς κομητείας Κερκουδδράιτ ἐκβάλλει εἰς τὴν κόλπον τοῦ Σέλδαι. [Δ.Σ.]

Δηάνειρα. Θυγάτηρ τοῦ βασιλέως τῆς Καλυδωνίου Οἰνέως καὶ τῆς Ἀλθαιας, ἀδελφῇ τοῦ Μελεάγρου. Ταύτην ἔλαβεν εἰς γυναῖκα ὁ Ἡρακλῆς, καταπαλαίσας τὸν Ἀγέληρον· φονεύσας δ' ἀκουσίως ἐν συμποσίῳ παῖδα συγγενῆ τοῦ Οἰνέως, καὶ δίκαιον νομίζων νὰ φύγῃ τῆς χώρας ὡς φονεὺς, ἀπεφάσισε νὰ πορευθῇ εἰς Τραχίνα πρὸς τὸν Κῆρυκα. Ἀγων δὲ τὴν Δ. ἦλθεν εἰς τὸν ποταμὸν Εὐήνον, ὅπου παρέμενεν ὁ Κένταυρος Νέσσος, διαπορθευόμενος ἐπ' ἁμοιβὴν τοὺς διαβάτας. Ὁ Ἡρακλῆς διαβάς μόνος τὸν ποταμὸν ἐπέτρεψε τῷ Κενταύρῳ νὰ διακρίσῃ τὴν Δ. Ἐπιχειρήσαντος δὲ τούτου νὰ τὴν βιάσῃ, ἀκούσας τὰς κραυγὰς τῆς συζύγου ὁ Ἡρακλῆς ἐτόξευσεν ἐξεληθόντα τὸν Κένταυρον εἰς τὴν καρδίαν. Οὗτος δὲ μέλλων ν' ἀποθάνῃ, εἶπεν εἰς τὴν Δ. ὅτι τὸ ῥῆεν ἐκ τοῦ τραύματος αἷμα εἶναι φίλτρον, καὶ πείσθεις εἰς τοὺς λόγους τοῦ ἐκείνη συνέλεξε τὸ αἷμα καὶ ἐφύλαττε παρ' ἑαυτῇ. Μετ' ὀλίγον πορευόμενος πρὸς τὴν Τραχίνα ὁ Ἡρακλῆς συνῆψε πρὸς τοὺς Δρύοπας μάχην, ἐν ᾗ συνεπολέμησε πάνοπλος καὶ ἡ Δ. τρωθεῖσα κατὰ τὸν μαζόν. Ὅτε δὲ μετὰ ταῦτα κυριεύσας τὴν Οἰθαλίαν ὁ Ἡρακλῆς ἀπήγαγεν αἰχμάλωτον τὴν Ψόλην, ἣ Δ. ζηλοτυπούσα ἔχρισεν διὰ τοῦ αἵματος τοῦ Κενταύρου Νέσσου

τὴν χιτῶνα, ὃν ἐζήτησε διὰ κήρυκος αὐτὴν ὁ Ἡρακλῆς ὅπως θύσῃ τὰ ἐπινίκια. Ἀλλὰ τῶν χιτῶνος ἀποδαντος δλεθρίου τῷ Ἡρακλεῖ καὶ αἵσιου γενομένου τοῦ θανάτου αὐτοῦ, μα-
 βύσα τὸ γεγονός ἀπηγγονίσθη. (Τὸν μῦθον τοῦτον διεσκεύασεν ὁ Σφοκλῆς ἐν τῇ σωζο-
 μένῃ τραγωδίᾳ του Τρῆχινίας). Ἐκ τοῦ Ἡρα-
 κλέους ἐγέννησεν ἡ Δ. τὸν Ὑλλων, τὸν Κτή-
 σιππον, τὸν Γληνὸν καὶ τὸν Ὀνειτῆν. Ὁ γά-
 μος τοῦ Ἡρακλέους καὶ τῆς Αἰτωλῆς βασι-
 λῶνιδος ἐμφαίνει πιθανῶς τὴν συμμαχίαν
 τῶν Δωριέων καὶ τῶν Αἰτωλῶν πρὸς κατι-
 κτην τῆς Πελοποννήσου. [Π.]

Δημόκης (ἐν ταῖς μυθικαῖς ἐπιγραφαῖς Δρυμνικὸς) Υἱὸς Φραόρτου. καθ' Ἡρόδοτον ὁ
 θεμελιωτὴς τῆς μυθικῆς δυναστείας ἧς ἤρξε
 τῶν Μῆδων 710 560 π. Χ., καταλυθεῖσα ὑπὸ
 τοῦ Κύρου. Φημισθεὶς μεταξὺ τῶν συμπολι-
 τῶν του ὡς εὐστοχος καὶ δίκαιος κριτής, ἐξε-
 λέγη ὑπὸ τούτων βασιλεὺς· ὠργάνωσε στρα-
 τὴν, ἐκτίσεν τὴν πρωτεύουσάν Ῥαδάνα, μετὰ
 53 β' ἐτῶν δεσποτικὴν βασιλείαν ἀπέθανε
 πιθανῶς τῷ 657. [Β.Ε.]

Δημόταρος. Εἰς τῶν τετραρχῶν τῆς
 ἐν Μ. Ἀσίᾳ Γαλατίας κατὰ τὸν τελευταῖον
 αἰῶνα π. Χ., ὅστις διὰ τὴν εἰς τὴν Ῥώμην
 ἀφοσίωσίν του ἔλαβε παρὰ τῆς Συγκλήτου
 τὴν τίτλον Βασιλέως καὶ ἀρχὴν ἐπὶ τῆς μι-
 κρῆς Ἀρμενίας. Ταχθεὶς ὑπὲρ τοῦ Πομπηίου,
 πολέμησας ὑπὲρ αὐτοῦ, ἐστερήθη βραδύτερον
 ὑπὸ τοῦ Καίσαρος μέγα μέρος τῆς ἀρχῆς του.
 Τῷ 45 κατηγγεργηθεὶς τὸν Δ. ἐπὶ ἐπιβουλῇ
 κατὰ τῆς ζωῆς τοῦ Καίσαρος ὑπερήσπισεν ὁ
 Κικέρων διὰ λόγου σωζόμενου. Θανόντος τοῦ
 Καίσαρος ὁ Δ. ἀνέλαβε τὴν πρώτην ἐξουσίαν
 τοῦ ὑποστηρικτοῦ ὑπὸ τοῦ Ἀντωνίου. Ἀπέθ.
 δὲ τῷ 40. [Β.Ε.]

Δημόφοδος. Τρὶς ἡμέρας, υἱὸς τοῦ Πρι-
 άμου καὶ τῆς Ἐκάτης, ὃν ὑπὲρ πάντας τοὺς
 ἀδελφοὺς ἐφίλει ὁ Ἐκτωρ. Κατὰ τὴν Μικρὰν
 Ἰλιάδα τοῦ Δίωχεω, ἐνυμφεύθη τὴν Ἑλένην
 μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Πάριδος. Ῥφρονέθη δ'
 ὑπὸ τοῦ Μενελάου μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς
 Τροίας καὶ ἐκ τοῦ σώματός του ἐφύη τὸ φυ-
 τὸν ἀκέφαλον. [Π.]

Δήλ (Deal). Πόλις ἐπὶ τῆς Δ παραλίας
 τῆς ἀγγλ. κομητείας Κέντ, 25 χμ. ΑΝΑ τῆς
 Κανταβρηγίας σταθμὸς σιδηροδρ. Ἐν αὐτῇ πολ-
 λοὶ φοιτῶσι χάριν λουτρῶν, ἔχει δὲ (1885)
 8 422 κατ. ἀσχολούμενους εἰς τὴν ναυτιλίαν
 καὶ βιομηχανίαν ἢ ἐμπόριον ναυτικῶν εἰδῶν.
 Ἐχει ὄρμον προφυλαττέμενον ὑπὸ ἀμμωδῶν
 προσταγμάτων, χωροῦντα 400 πλοῖα, καὶ 3
 φάρους. Ἐνταῦθα ὑποτίθεται ὅτι ἀπεβίβασθη
 τὸ πρῶτον ὁ ἄϊσαρ κατὰ τὴν πρώτην εἰς
 Ῥεττανίαν ἐκστρατείαν του. [Α.Σ.]

Δήλια. Ἑορτὴ ἀγομένη ἐν Δήλῳ εἰς τι-
 μὴν τοῦ Ἀπόλλωνος, ἄλλη παρὰ τὴν ἀγομέ-

νην ἐν τῇ αὐτῇ νήσῳ τῇ 7ῃ τοῦ μηνὸς Ὑαργη-
 λιῶνος. Ἡ ἑορτὴ αὕτη ἦτο παλαιότατη, μνη-
 μονευομένη καὶ ὑπὸ τοῦ ποιήσαντος τὸν εἰς
 τὸν Ἀπόλλωνα ὁμηρικὸν ὕμνον. Κατὰ τὸν
 Θουκυδίδην (Γ, 101), ἐγένετο ἐκπᾶλαι εἰς Δή-
 λον μεγάλη τῦνοδός τῶν Ἰωνῶν τε καὶ τῶν
 περικτιόνων νησιωτῶν, καὶ αἰῶν ἐποιεῖτο αὐ-
 τόθι καὶ γυμνικὸς καὶ μουσικὸς καὶ χοροὺς
 ἀνήγον αἱ πόλεις· μετὰ δὲ τοὺς χρόνους, καθ'
 οὓς ἐποιήθη ὁ ὁμηρικὸς ὕμνος (ἦτοι πιθανῶς
 τὰ τέλη τοῦ Η' αἰῶνος π. Χ.), ἐξηκολοῦθον
 μὲν νὰ πᾶμπαν· τοὺς χοροὺς οἱ τε νησιῶται
 καὶ οἱ Ἀθηναῖοι, ἀλλ' οἱ ἀγῶνες κατελύθη-
 σαν καὶ ἡ ἄλλη τῆς ἑορτῆς λαμπρότης ἡμαυ-
 ρώθη. Τὸ δ' ἔκτεν ἔτος τοῦ Πελοποννησιακοῦ
 πολέμου (τὸν χειμῶνα τοῦ 426 π. Χ.) οἱ Ἀ-
 θηναῖοι καθάραντες κατὰ χρησμὸν τὴν Δή-
 λον, ἀνασυνέστησαν τοὺς ἀγῶνας, προσθέντες
 καὶ ἵπποδρομίας, μὴ εἰσας πρότερον. Ἡ ἑορτὴ
 ἦτο πεντατηρικὴ, ὑπὸ τοῦ Ἀριστοτέλους ὅμως
 ἐν τῇ Ἀθηναίων πολιτείᾳ μνημονεύεται καὶ
 ἐπτετηρίς ἐν Δήλῳ. Ἐννοιοῦν τινα τῆς μεγα-
 λοπρεπειᾶς μεθ' ἧς ἐτελοῦντο τὰ Δ. παρέχει
 ἡμῖν ἡ ὑπὸ τοῦ Πλουτάρχου περιγραφθεμένη
 θεωρία τοῦ Νικίου [Π.]

Δηλιγιανναῖος. Ἀρχαιοτάτη οἰκογέ-
 νεια τῆς Ἀρκαδίας, ἧς ἰδιαιτέρα πατρίς εἶνε
 ἡ κοινὸς πόλις Λαγκαδία τοῦ δήμου Τροπείων,
 πιθανῶς δὲ τὸ 1 ὥραν ἀπ' ἐκείνης ἀπέχον
 φρούριον Ἀλκβα. Ἡ οἰκογένεια αὕτη κημάσασα
 λίαν πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως ἀπέδωκε τῷ
 Ῥθνεῖ πολλοὺς υἱοὺς διαπρέψαντας. Τὸ ὄνομα
 Παπαγιαννόπουλος, ὅπερ ἀναφαίνεται ἐν τῇ
 ἱστορίᾳ αὐτῆς, προήλθεν ἐκ προγόνου αὐτῆς
 χρηματισάντος ἱερέως. — Ἡ αὐτὴ νῆς Δ., γενν.
 τῷ 1738, τολμηρὸς καὶ εὐφυὴς καίπερ ἄμοι-
 ρος παιδείας, μετέτρεξε τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ
 1769, προήχθη δὲ τῷ 1787 εἰς τὸ ἀξιωματ. τοῦ
 Μυραγίνην ἦτοι γενικοῦ προεστώτος τῆς Πε-
 λοποννήσου μετὰ τοῦ Σωτηρίου Δόντου καὶ
 εὐηργέτησε τὴν πατρίδα ὡς ἐνθερμος προστάτης
 τῆς παιδείας. Ἀσθενήσαντος αὐτοῦ τὸ 1815, ὁ
 Βεζύρης τῆς Πελοποννήσου δυνάμει διαταγῆς
 ἐκ Κων/πόλεως ἐκδόθεισος ἔνεκα τῆς μεγάλης
 τῶν Δ. ἐν τῇ χώρᾳ ἐπιρροῆς, ἐπεμψε δημίου
 εἰς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ οἵτινες ἐφόνευσαν τῇ 7
 Φεβρ. 1816 τὸν γέροντα ἐδήμωσε δὲ τὴν περι-
 ουσίαν τῆς οἰκογεν. ἀποδοθεῖσαν κατόπιν συνε-
 πείᾳ τῶν ἐνεργειῶν τῶν υἱῶν αὐτοῦ. Ἰδίως τοῦ
 Ἀναγνώστου. Οὗτος, γενν. τῷ 1770 καὶ
 γνωστὸς πρὸ τοῦ ἀγῶνος ὑπὸ τὸ ὄνομα Παπα-
 γιαννόπουλος, ἐστάλη νέος ἐπὶ τὸν ὑπὸ τοῦ πα-
 τρός ὡς ἐπίτροπος τῆς Πελοποννήσου εἰς Κ/πο-
 λιν, ὅπου εὖρε προστάτην τὸν Χαλῆτ Ῥφένδην.
 Ὅτε δὲ ἐξεργάχη ὁ ἐν ταῖς ἡγεμονίαις ἀγῶν,
 καθ' ὁρθωσεν νὰ φύγῃ καὶ ἐφθασεν εἰς Σπέτσας,
 σωθείσης καὶ τῆς οἰκογενείας του εἰς Ὑδραν.
 Ἡ πρώτη φροντίς αὐτοῦ μεταβάντος εἰς Πε-
 λοποννήσον ἦτο ἡ σύστασις ἐθνικῆς τινος συν-

ελευσεως, οὕτω δὲ συνεκροτήθη ἡ ἐν Καλτα-
ταῖς Πελοποννησιακῇ γερουσία, ἥτις ἐξέλεξε
ἐξαμελὴ ἐπιτροπὴν ὡς κυβέρνησιν, ἥς μέλος
ἐγένετο καὶ ὁ Ἀναγν. Αὕτη δὲ μετέβη εἰς τὸ
ἐν Τριπόλει στρατοπέδον ἵνα συντελεσθῇ εἰς
ταχυτέραν ἄλωσιν τῆς τότε πρωτεύουσας ὑπὸ
τῶν Ἑλλήνων. Ἐπιτευχθέντος δὲ τοῦ σκοποῦ
καὶ συγκληθείσης ἐθνουσινελευσεως ἐξελέχθη
ὁ Ἀναγνώστης μέλος τοῦ Ἐκτελεστικοῦ.
Ἐπὶ τῆς δευτέρας ἐθνουσινελευσεως ὁμοῦ δὲν
συμπεριελήφθησαν ὁ Ἀναγν., ὁ Κολοκοτρώνης·
καὶ εἰς τὸ Νομοτελεστικόν, καὶ εἰτα ὑποδεί-
χθεις ὁ Ἀναγν. διὰ τὰ σπάνια του πλεονε-
κτήματα ὡς πρόεδρος τῆς Βουλῆς, ἀπέτυχεν,
ἐκλεχθέντος τοῦ Μαυροκορδάτου. Ἐξερραγῇ
δὲ ἐμφύλιος πόλεμος, καθ' ὃν ἐφρονεῖτο ὁ ἀ-
δελφός τοῦ Ἀναγν. Ἀνάστος, αὐτὸς δὲ καὶ
ὁ Κολοκοτρώνης ἐμφυλίσθησαν ἐπὶ 5 μῆνας
εἰς Ὑδραν. Ἡ ἐμφάνισις τοῦ Ἰδριμ πατρὸς
ἐν Πελοποννήσῳ ἐπνευγε τὴν ἀπελευθερωσιν
αὐτῶν· ὁ δὲ Ἀναγνώστης ἐγένετο μέλος τῆς
ὑπὲρ Ζαΐμην δικτατορικῆς ἐπιτροπῆς καὶ
ὡς τοιοῦτος ἐργασθῇ δραστηρίως ὑπὲρ ἀπο-
σοδῆσεως τῶν ἐμφυλίων διενέξεων. Ὑπὸ τοῦ
Καποδιστριαίου διορίσθη μέλος τοῦ Πανελλή-
νιου, ἀλλὰ μὴ ἐκκινῶν κυβερνητικὰ τινα μέ-
τρα παρητήθη. Ὅτε δὲ ἡ ἐν Προνοίᾳ ἐθνου-
σινελευσις, ἥς ὑπῆρξε πληρεξούσιος, διελύθη,
συνελήφθη ὁ Ἀναγνώστης μετ' ἑλλῶν ὡς
δημοῦ καὶ ἀπελύθη μόνον τῇ ἀποδοτῇ μεγά-
λων λύτρων. Μετὰ τὴν ἄρισιν τοῦ Ὁθωνος,
κατεῖχεν ὑψηλὰς θέσεις, ἐγένετο τῷ 1843 γε-
ρουσιαστής καὶ ἐπανεληγμένως πρόεδρος τῆς
γερουσίας καὶ ἀπέθανεν ἐν Ἀθήναις τῷ 1856.
Ὁ Ἀναγν. ἡγάπα ὑπὲρ πᾶν ἕλλο τὴν πατρίδα
πλειστάκις δώτας τεκμήρια τῆς ἀγάπης ταύτης.
Ὁ ἀδελφός αὐτοῦ Θεόδωρος (γενν. 1772)
ὑπῆρξε βοηθὸς τοῦ πατρὸς εἰς τὰς ἐργασίας
τούτου ὡς Μωραγιάννης καὶ διεδέξατο αὐτὸν
εἰς τὸ ἀξίωμα τούτου. Συνεργάσθη δὲ παντί
σθένει εἰς προπαρκακεὺν τοῦ ἀγῶνος καὶ
δοτὰν ἡγέρθη ὡς ὑπὸντα τῶν Τούρκων καὶ
προσεκλήθησαν οἱ προεστώτες καὶ ἀρχιερεῖς
εἰς Τρίπολιν, προσήλθεν ἐκ τῶν πρώτων ὁ
Θεόδ. πρὸς ἀποτροπὴν προῦρου ἀνακαλύψεως
καὶ κρατηθεὶς καὶ βατανισθεὶς ἐπὶ πολλοὺς
μῆνας ἀπέδωκε τὴν ἡμέραν τῆς ἀλώσεως τῆς
Τριπόλεως. Ὁ Κωνσταντῖνος (γενν. τῷ
1779) ὅτε ἐφρονεῖτο ὁ πατὴρ του Ἰωάννης ὑπὸ
τῶν δυνάμεων τοῦ Βεζύρη τῆς Πελοποννήσου, εἶχεν
ἀναχωρήσῃ μετὰ τοῦ Θεοδώρου εἰς Κων/πολιν,
ὅπου ἐνήργησαν μετὰ τοῦ Ἀναγνώστου ὑπὲρ
ἀποδοσεως τῆς πατρικῆς περιουσίας, καὶ ἐμυ-
θήσαν τὰ τῆς Ἑταιρίας. Ἐπιστρέψας δὲ τῷ
1819 εἰς Τρίπολιν ἐποίησε τὴν οἰκίαν του ἀληθῆ
ἀποθήκην βίλων καὶ καθ' ὅσον τὸν ἀγῶνα
ἦτο μετὰ τῶν ἀδελφῶν του πρόμαχος τῶν
Ἑλλήνων εἰς πολλὰς μάχας. Διασωθεὶς ἐκ
τοῦ δισχορπισμοῦ τοῦ περὶ τὴν Καρύταιναν
στρατοπέδου, κατόρθωσε πάλιν νὰ συλλεῖξῃ

στρατόν, ἐσπυεσεν εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς
Τριπόλεως, ὅπου ὁ ἀδελφός του Θεόδωρος
ἦτο καθιεργμένος καὶ συμμετέσχε πασῶν
τῶν περὶ αὐτὴν μαχῶν, καὶ ἰδίως τῆς ἐν
Ἀρῶν, διεπρεψε δὲ τοσοῦτον ὧστε ὑπὲρ τῆς
προσωρινῆς διοικήσεως προεδρεύσθη τῇ 5 Μαρτ.
1822 εἰς στρατηγόν. Οὐδέποτε ἀπέκαμνε, μετέ-
σχε τῆς εἰς Μεσολογγίον ἐκστρατείας ἐτάχθη δὲ
κατὰ τοὺς ἐμφύλιους σπαρχμοὺς τοῦ 1824 μετὰ
τοῦ Κολοκοτρώνη, Ἰρίδα κλ. Τῷ 1843 ἐπὶ τῆς
μεταπολιτεύσεως ἐξελέχθη πληρεξούσιος καὶ
ἐπὶ τῆς πρώτης Βουλῆς πρόεδρος αὐτῆς· πε-
σὼν δὲ εἰς τὴν δυσμένειαν τοῦ Ὁθωνος μολὶς
τῷ 1859 ἔλαβεν ὡς ἀμοιβὴν τῶν πολυετῶν
ὑπηρεσιῶν του ἑτήριον σύνταξιν 12000 δρ. καὶ
ἀπέθανε κατὰ τὸν Σεπτέμβριον 1862. Ἐκ
τῶν λοιπῶν υἱῶν τοῦ Ἰωάννου εὐχ ἦ-
τον ἐνθουσιωδῶς ἐξυπηρετήσας τὸν ἀγῶνα ὁ
Δημήτριος, (1783—1848), διεπρεψε δὲ
πρὸ πάντων ἐπὶ τῆς εἰσβολῆς τοῦ Δράμαλη, ὁ
δὲ Κωνσταντῖνος (1786—1853) καὶ ὁ
Παναγός (1788—1839) τὰ πρωτεία εἶχον
ἐπὶ πασῶν τῶν ἐπιπολίων ὑποθέσεων. Τοῦ Πα-
νάγου υἱοὶ εἶναι οἱ γνωστότατοι κατ'ἐσθάντας εἰς
τὴν ἱστορίαν τῆς Ἑλλάδος Θεόδωρος Π.
Δηλιγιάννης γενν. 1825 ὁ πολλάκις ὑπουργός
καὶ πρωθυπουργός διατελέσας, ὁ Νικόλαος,
γενν. 1831, ὅστις τῷ 1890 ἀπέθ. ὡς πρόεδρος
τοῦ Ἀρείου Πάγου, καὶ ὁ Κωνσταντῖνος,
γενν. 1831, ἱατρός καὶ καθηγητὴς τοῦ Πανε-
πιστημίου. Ὁ τελευταῖος τῶν υἱῶν τοῦ Ἰω-
άννου Νικόλαος, γενν. τῷ 1795 ἐστάλη
τῷ 1811 εἰς Κων/πολιν ἵνα βοηθῇ τὸν Ἀνα-
γνώστην εἰς τὰ κοινὰ τῆς Πελοποννήσου συμ-
φέροντα. Σωθεὶς, ὡς εἶδμεν ἀνωτέρω, κατὰ
τὴν ἐκστῆσιν τῆς ἐπαναστάσεως καὶ διαφυγὼν ἐκ
Κων/πόλεως μετέβη εἰς Πελοπόννησον, ἔλαβε
μέρος εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Τριπόλεως, εἰς
τὰς μάχας κατὰ τὴν εἰσβολὴν τοῦ Δράμαλη,
εἰς τὴν πολιορκίαν τοῦ Μεσολογγίου κτλ., συν-
εμερίσθη δὲ τὴν τύχην τοῦ Ἀναγνώστου ἐπὶ
τῆς διαλύσεως τῆς ἐν Προνοίᾳ ἐθνουσινε-
λευσεως. Ἐπὶ Ὁθωνος ἐγένετο ταγματάρχης
τῆς φάλαγγος, βουλευτὴς Κορίνθου, τῷ δὲ
1861 γερουσιαστής, καὶ ἀπέθ. τῷ 1877.

Δηλητηριάζεις. Κατάστασις νοσηρὰ,
ἀποτοκὸς τῆς εἰδικῆς δράσεως ἐπὶ τὸν ὀργα-
νισμὸν οὐσιῶν τινῶν δηλητηριωδῶν ὀρυκτῶν ἢ
ὀργανικῶν (Tardien). Αἱ περὶ ὧν ὁ λόγος
οὐσίαι εἰσὶν ἐκτετακτικαὶ ἐν τῷ ὀργανισμῷ παρὰ
γούσιν ἀείποτε διττὰς βλάβας, τοπικὰς προε-
ρχομένας ἐκ τῆς ἐπαφῆς τοῦ δηλητηρίου μετὰ
τῶν ισθῶν, καὶ γενικὰς ἀποτόκους τῆς ἀπορ-
ροφῆσεως αὐτοῦ. Ὅσας τις καλῶς ἔχων
καταλαμβάνηται αἵφνης ὑπὸ ἰσχυρῶν κωλικῶν,
ναυτίας καὶ ἐμέτου, εἰτα δὲ καὶ ὑπὸ διαταρα-
χῶν τῆς κυκλοφορίας, τῆς ἀναπνοῆς καὶ τοῦ
νευρικοῦ συστήματος μετὰ πρόσληψιν πομάτων
ἢ σιτιῶν στερεῶν πρέπει νὰ συλλάβωμεν ὑπο-

νοικας μήπως πρόκειται περί δηλητηρίασεως. ἂν δηλητηριασμοὶ θύνανται νὰ διαιρεθῶσιν εἰς τὰ ἑξῆς τρία εἴδη: α) εἰς δηλητηρ. ὀξείας ὧν ἡ τε εἰσβολὴ καὶ τὸ τέλος εἶναι λίαν ταχέως· β) εἰς δηλητηρ. ὑποξείας, καθ' ὅς βραδέως ἐπερχεται τὸ τέλος· καὶ γ) εἰς δηλητηρ. χρόνιαν ἀπαντῶσας συνήθως ἐπὶ τῶν ἐργαζομένων ὑπὸ συνθήκας ἀνθυγιεινῆς. Ἡ πρώτη θεραπευτικὴ ἐνδείξις κατὰ πᾶσαν δηλητηρίασιν εἶναι ἡ κένωσις τοῦ ἐντερικοῦ σωλήνος ἀπὸ τῶν τοξικῶν οὐσιῶν διὰ τινος τῶν ἐμετοκαταρτικῶν καὶ ἡ χορήγησις φαρμάκων ἀντιδραστηρίων, ἄλλοτε ἄλλων κατὰ λόγον τῆς φύσεως τοῦ δηλητηρίου. Τὰς δηλητηριάσεις ἐν γένει διαίρουσι καὶ ἀναλόγως τῆς φυσιολογικῆς δράσεως τῶν καθ' ἕκαστον δηλητηρίων ἐπὶ τῶν ὥων. Καὶ δὴ α) εἰς δηλητηρ. διὰ οὐσιῶν ἐρεθιστικῶν, ἐκδηλουμένων δι' ὀξείας φλεγμονῆς τοῦ ἐντερικοῦ σωλήνος σ. ν. παγεμένης πολυπλασίας τὴν νεκρῶσιν καὶ τὴν διάτρησιν αὐτοῦ. Ὑπαγοῦνται δ' εἰς τὴν κατηγορίαν ταύτην αἱ ἑξῆς δηλητηριακαὶ οὐσίαι. 1) Ὁξεία συμπεπικνωμένα εἶον τὸ θεικὸν ὀξύ, τὸ νιτρικόν, τὸ ὑδροχλωρικόν καὶ τὸ ὀξείκον. 2) Ἀλκαλικά εἶον ἀμμωνία, κάλι, νάτριον κλπ. καὶ 3) Δριμέα καθαρτικά, εἶον ἔλαιον κρίτωνος, κολοκυνθίδες κλπ. β) Εἰς δηλητηρ. δι' οὐσιῶν, αἱ τινες δρῶσιν ἀμέσως ἐπὶ τὸ αἷμα καὶ ὧν αἱ μὲν ἐπαγοῦσι τὴν ἀπώλειαν τῆς ἰδιότητος τῶν αἰμοσφαιρίων τοῦ ἀπορροφῆν ἐξυγνάν (τοξαιδία τοῦ ἀνθρακός, ὑδρῶσιον), αἱ δὲ καθιστῶσι τὸ αἷμα ἀνεπιτήδειον πρὸς θρεψίν τῶν ὀστέων (φωσφόρος, ἀρσενικόν κλπ.). Καταλέγονται δ' ἐνταῦθα πλὴν τῶν μνημονευθέντων, τὰ ἄλατα τοῦ χαλκοῦ, τὰ ἄλατα τοῦ ὑδραργύρου, ὁ φωσφόρος, τὸ ἀρσενικόν, ὅπου ὡς εὐπρόσιτον εἶναι ἐκ τῶν συνηθεστέρων κατὰ τὰς δηλητηρ., καὶ ὁ μολυβδός. γ) Εἰς δηλητηρ. δι' οὐσιῶν θρωσῶν παραλυτικῶς ἐπὶ τῶν μυῶν. Αἱ περὶ ὧν ὁ λόγος δὴ καὶ τὸ τοξικαὶ οὐσίαι εἰσερχόμεναι ἐν τῇ ὀργανισμῷ συνεπάγονται τὴν ἐξασθενήσιν ἢ τὴν τελείαν καταστροφὴν τῆς συστατικότητος τῶν μυῶν, καὶ δὴ καὶ τῆς καρδίας, καὶ τούτου ἐνεκεν ἐπισκῆπτει ὁ θάνατος ἐκ συγκοπῆς. Τοιαῦται δ' οὐσίαι εἶναι ἡ δακτυλίτις καὶ ἡ δακτυλιδίνη, ἡ βερατρίνη, ἡ κινίνη, ἡ ἐργοτίνη καὶ ἄλλαι· καὶ δ') Εἰς δηλητηρ. δι' οὐσιῶν θρωσῶν ἐπὶ τὸ νευρικόν σύστημα, ὧν αἱ μὲν συνεπάγονται τὴν παράλυσιν τοῦ νωτιαίου μυελοῦ (χλωροφόρμιον), αἱ δὲ τὴν παράλυσιν τῶν κινητικῶν νεύρων (δπισον, μορφίνη κτλ.) αἱ δὲ τέλος τὴν διέγερσιν τοῦ νωτιαίου μυελοῦ (strychnine). Πλείονα περὶ τῆς δράσεως ἑκάστου τῶν μνημονευθέντων δηλητηρίων βρ. ἐν τοῖς καθ' ἕκαστον κῆθροις [A.X.]

Δήλιον πρόδλημα (M a θ.). ὀνομάζεται τὸ πρόδλημα τῆς εὐρέσεως τῆς ἀκμῆς κύβου. ἔχοντος διπλάσιον ὄγκον δεδομένου κύβου, εἰς τὴν γεωμετρικὴν λύσιν τοῦ Δ. προ-

βλήματος ἡσυχλήθησαν πολὺ οἱ ἀρχαῖοι γεωμετρικαὶ καὶ συνετέλεσε τοῦτο πρὸς τὴν πρόσόν τῆς γεωμετρίας. Ὑπῆρχε μῦθος ὅτι σφοδρὴν εἰς τὸ Δ. πρόβλημα ἔδωκεν ἡ ἐπιθυμία τοῦ Μίνως, νὰ διπλασιασθῇ ὁ κυβικὸς τὸ σχῆμα τάφος, ὅστις εἶχε κατασκευασθῇ διὰ τὸν υἱὸν αὐτοῦ Γλαύκον. Κατ' ἄλλην παράδοσιν ἀσφαμὴ τοῦ Δ. προβλήματος ὑπῆρξε χρησμός τοῦ Ἀπόλλωνος δι' αὐτὴν ἐξητήθη πρὸς κατὰ πᾶσιν λοιμοῦ, νὰ διπλασιασθῇ ὁ κυβικὸς αὐτοῦ βωμός, τηρουμένου τοῦ σχήματος αὐτοῦ, ἐνῷ πρότερον δ' αὐτοῦ κατ' ὄγκον μόνον διπλασιασμοῦ, μὴ τηρηθέντος τοῦ σχήματος, ὁ Ἀπόλλων δὲν κατέπαυσε τὸν λοιμὸν. Ἡ γεωμετρικὴ λύσις κατορθοῦται τῇ βοηθείᾳ τῶν κωνικῶν τομῶν, δὲν ἀρκοῦσι δὲ πρὸς ταύτην ἡ εὐθεῖα καὶ ὁ κύκλος. Ἀριθμητικῶς ἡ ἀκμὴ τοῦ ζητουμένου κύβου εἶναι = 1,26 τῆς τοῦ δεδομένου. [Δ.Κ.]

Δήλιος κολυμβητής. Παροιμία λεγόμενη ἐπὶ ἐμπειροτατων κολυμβητῶν. Ἐπὶ συνηθῶν βιβλίων ἔλεγον δι' Δήλιου δεῖται κολυμβητῶν, πρῶτον εἰπόντος τοῦτο τοῦ Σωκράτους περὶ τινος συγγράμματος τοῦ φιλοσόφου Ἡρακλείτου τοῦ σκοτεινοῦ. [Π.]

Δήλος. Μικρὰ νῆσος τοῦ Αἰγαίου πελάγους, καίμενη ΝΔ τῆς Μυκόνου καὶ Α τῆς πρὸς Α τῆς Συροῦ καίμενης Ῥηνείας, ὀνομαζομένη δὲ νῦν εἰς ἀντιθέσιν πρὸς ταύτην, ἥτις φέρει νῦν τὸ ὄνομα Μεγὰλη Δήλος, Μικρὰ Δήλος· αἱ δὲ δύο νῆσοι ὁμοῦ καλοῦνται Δήλοι ἢ Ἀῖες. Ἡ Δ. ἀνήκει εἰς τὰς Κυκλάδας, ἔχει δὲ ἐμβαδὸν περίπου 3 τεχμ. καὶ εἶναι νῦν ἀκατοίκητος, ἐνῷ ἐν τῇ ἀρχαιότητι, θεωρουμένη ὡς τόπος τῆς γεννήσεως τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τῆς Ἀρτέμιδος, κατεῖχε τὴν ἐπιταναστατην θέσιν μεταξὺ τῶν Κυκλάδων. Σχεδὸν ἐν τῷ κέντρῳ τῆς νήσου, δλίγον πλησιέστερον τῆς Α παραλίας ὑψοῦται τὸ ὄρος Κύνθος (106 μ.), ἀφ' οὗ ὁ Ἀπόλλων ἐκαλεῖτο Κύνθιος, εἰς δὲ τὰς ὑπώρειας αὐτοῦ ἐκτείνεται ἡ κοίτη βύακος, τὸ πάλαι Ἰνυπὸς καλούμενον, τοῦ ὁποῖου τὰ ὕδατα ἔλεγον οἱ ἀρχαῖοι δι' ἡδῶνοντο ὁπόταν καὶ τὰ τοῦ Νεῖλου· ὑπῆρχε δ' ἐν τῇ νήτῳ καὶ λιμνὴ τις «τροχοειδὴς» καλουμένη. Τὰ δὲ παράλια ἐθεωροῦντο πλήρη σκοπέλων φοβερῶν τοῖς ναυτιλλομένοις (Δήλιοι χοιράδες). Ἡ Δ. εἶχε μίαν πόλιν, ἥτις ἐνεκα τῶν ἰδιαιτήτων τῇ νήτῳ περιστάσεων ἀπέβη πολυάνθρωπος καὶ πλουσία. Κοινὴ δόξα παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ὑπῆρχεν, δι' ἣ Δ. πρὶν ἢ σταθῇ ἐν μέσῳ τῶν Κυκλάδων ἐπέπλεεν ἐπὶ τῶν κυμάτων. Κατὰ τὸν Καλλιμάχον, ὁπόταν ὁ Ποσειδῶν πληγνῶν τὰ ὄρη «ἡντῶς ἐναλίας» εἰργάζετο. ἐκ δὲ τῶν ἐγκάτων τῆς θαλάσσης τὰς νήσους πᾶσας μετεκίνησε καὶ εἰσεκύλισεν εἰς τὴν θάλασσαν ῥιζύσας μακρὰν τῆς ἡπείρου, τὴν Δ., καλούμενην τότε Ἀσπερίαν, δὲν ἐθλίψε ποσῶς, ἀλλ' ἄφροντος ἀφῆκεν ἐπὶ τῆς θαλάσσης

ἐπιπλέουσιν· ὁπότε δ' ἡ νῆος προσήνεγκεν εἰς τὸν Ἀπόλλωνα γενεθλίον ἔδαφος (βλ. Ἀπολλων), οὐκέτι ἐπεπλεον ἄλλος· ἀλλ' ἔστι βίβας ποδῶν ἀπλώσασα εἰς τοῦ Δίγαιου πόντου τα κύματα. Ἀφινόντες κατὰ μέρος ἄλλους μύθους, παρατηρούμεν ὅτι φαίνεται ὅτι ἐν Δ. ὡς καὶ εἰς τὰς λοιπὰς Κυκλάδας κατὰ παναρχαιοτάτους χρόνους ἐλατρεύετο ὁ πολὺ πρὸ τοῦ Ἀπόλλωνος γεννηθεὶς ἄναξ τῆς θαλάσσης, ὁ ἐν Αἴγαις οἰῶν Ποσειδῶν, καὶ ὅτι ἡ λατρεία τούτου ὑπεχώρησεν εἰς τὴν τοῦ Ἀπόλλωνος. Τὴν εἰς Δ. εἰσαγωγὴν ταύτης περιγράφουσιν οἱ περὶ γεννήσεως τοῦ Ἀπόλλωνος (βλ. λ.) μῦθοι. Ὡς πρὸς τὴν ἀρχαιωτάτην ἰδρυσιν καὶ ὀργάνωσιν τῆς λατρείας λέγεται ὅτι ὁ Ὀλὴν πρῶτος, πρόσωπον μυστηριώδες καὶ προσητικόν, κατελθὼν ἐκ τῆς Λυκίας ἢ ἐκ τῆς μυθολογουμένης χώρας τῶν Ὑπερβορείων ἐποίησε τοὺς ὕμνους τοὺς ψάλλομένους ἐν Δήλῳ· συνδένοντας δὲ τὴν παράδοσιν ταύτην μετὰ τῶν διαφόρων ἀφηγήσεων, καθ' ἃς οἱ Ὑπερβορεῖοι οὗτοι ἐπεμύον ἱερὰ εἰς Δήλον διδιδάσκόμενα ἀπὸ χειρὸς εἰς χεῖρα καὶ ἀπὸ τόπου εἰς τόπον, συμπεραίνομεν ὅτι ἡ λατρεία τοῦ Ἀπόλλωνος ἐξ Ἀσίας ἐκομισθῇ καὶ ὅτι ἐπὶ πολὺ διετηρήθη συγκοινωνία τις θρησκευτικὴ μεταξὺ Δ. καὶ τῶν χωρῶν τῆς Ἀσίας ἐνθα ἡ θεοκρατικὴ βαλὼν εἶχεν ἐρριμμένης βίβας.

Ἱστορικῶς φαίνεται βέβαιον ὅτι οἱ πρῶτοι τῆς νήσου κάτοικοι ἦσαν Φοινίκες καὶ Κῆρες, οἵτινες ἐξεδιώχθησαν ὑπὸ τῶν Ἰώνων. Οὗτοι δὲ συνήρχοντο ἐν Δήλῳ σὺν γυναῖξί καὶ τέκνοις καθ' ὅρισμένον χρόνον κομίζοντες πλοῦσις θῶρα εἰς τὴν ναὺν καὶ ἐτέλουν θυσίας, πανηγύρεις καὶ ἀγῶνας (βλ. Δήλια). Κυρίως ὅμως ἡ Δ. ἦτο τὸ ἀρχαῖοτατον κέντρον τῶν πᾶσι νησιωτῶν, οἵτινες πρὸς συντήρησιν τῶν ἐκεί ἱερῶν ἐπεμύον τακτικῶς φέρους καὶ ἄνδρας βίπας παρασταθῆσιν εἰς τὰς θυσίας καὶ τοὺς χοροὺς τῆς ἀποστολῆς δὲ ταύτης ὀνόμαζον θεωρίαις. Ταύτας θεωρίας ἐπεμύον καὶ οἱ Ἀθηναῖοι διὰ τῆς νήος Παράλου, αὐτῆς ἐκείνης ἣς ἐκείνοι εἰς Ἀθήνας ἐκ Κρήτης τὸν Θῆρα καὶ τὴν ὁποῖαν διέτρεχαν ἐπισκευάζοντες μέχρι τῶν χρόνων Δημητρίου τοῦ Φαληρέως· περὶ τῶν θεωρῶν δὲ τούτων, τῶν Δηλιαστικῶν, ἐνομιθέτησε καὶ ὁ Σέλων αὐτός. Μετὰ τῶν Ἀθηνῶν ἡ Δ. εὕρισκετο ἡδὴ ἀπὸ τοῦ Β' αἰῶνος εἰς στενὴν ἐπικοινωνίαν. Ὁ δὲ Πεισιστρατος διέταξε τὴν πρώτην καθάρσιν τῆς νήσου, ἣτοι ἀπομάκρυνσιν τῶν τάφων ἀπὸ τοῦ ἱερῶ· τὸ μέτρον τοῦτο βραδύτερον ἐπέτετάθη (426), ὅτε οἱ Ἀθηναῖοι ἀνέλκον πάσας τὰς θήλας τῶν θεινέωντων ὅσαι ἦσαν ἐν Δήλῳ καὶ διέταξαν «μῆτε ἀποθνήσκειν ἐν τῇ νήῳ μῆτε ἐντίκειν, ἀλλ' εἰς τὴν Ῥήνειαν διακομίζεσθαι». Ὁ Περικλῆς θελασοκρατήρας ἐκυρίευσεν καὶ τὴν Ῥήνειαν, ὡς ἱστορεῖται, καὶ ὄψας ταύτην ἀλύσει πρὸς ἐκείνην (τὴν Δ.) ἀνέθηκεν εἰς τὸν Ἀπόλλωνα.

Τοιαύτην εὐσεβειαν πρὸς τὴν ἱερότητα τοῦ τόπου ἐπαδείξαν καὶ οἱ Πέρσαι ὧν ὁ πτόλος δὲν προσωρμίσθη εἰς τὴν νῆσον. Ὁ δὲ Δακτύλιος ὑπισχνοῦμενος ὅτι οὐδαμῶς ὅτι κακοποιήσῃ τὴν νῆσον, αὐτὸς δ' ἀπεβας καὶ προσελθὼν εἰς τὸν βωμὸν τοῦ Ἀπόλλωνος ἐθύμισεν καὶ προσήνεγκε θωρεῖαν λιβανωτῶν καὶ 300 τάλαντα, πιθανῶς ἵνα προσελύσῃ εἰς μᾶλλον τὴν εὐνοίαν τῶν συνεκστρατευόντων μετ' αὐτοῦ Ἰώνων καὶ τῶν νησιωτῶν. Μετὰ τὰ Μηθικά, ὅτε οἱ Ἀθηναῖοι ἀνέλαβον τὴν ἡγεμονίαν τῶν συμμαχικῶν πόλεων ἡ Δ. καὶ διὰ τὴν θέσιν καὶ διὰ τὴν ἱερότητα αὐτῆς, ὠρίσθη ὡς τόπος συνελεύσεως τῶν ἀντιπροσώπων αὐτῶν, ἐνταῦθα δὲ ἐτοπίζοντο καὶ τὸ συμμαχικὸν ταμεῖον· οὕτως ἡ Δ. ἐτέθη ἡγεμονίᾳ ὑπὸ τὴν ἡγεμονίαν τῶν Ἀθηναίων, ὡς ἀρχηγὸν τῆς συμμαχίας καὶ διαχειριστὴν τῶν συμμαχικῶν προσόδων. Ἡ ἡγεμονία ἡ μᾶλλον ἐπικυριαρχία αὕτη δὲν ἐπαυσε καὶ ὅταν (454) τὸ συμμαχικὸν ταμεῖον μετατεθῇ εἰς Ἀθήνας· ἀπέβη δὲ τούταντιον μᾶλλον ἐπαχθῆς, ὡς ἐμφανίζεται ἐκ τῶν μνημονευθεισῶν περὶ καθάρσεως τῆς νήσου ἀποφάσεων τῶν Ἀθηναίων (426). Κατὰ τοὺς χρόνους τούτους οἱ κάτοικοι τῆς νήσου εἰκονίζοντο ὡς ἄνθρωποι πτωχοὶ ἀσχολούμενοι εἰς ἐργασίας μαγειρικῆς εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῶν προσερχομένων, ζῶντες ὡς παράσιτοι αὐτῶν καὶ δι' ἐπιβίωντος προσαγρευόμενοι ἐξουτελιστικῶν εἰς τὴν καταστασιν δὲ ταύτην τῶν κατοικῶν τῆς Δ. προφανῶς συνετέλεσε μὲν γὰρ ἡ ἐπικυριαρχία τῶν Ἀθηναίων, οἵτινες ὀφεισποιοῦντο παντας τοὺς ἀξίους λόγους πέρους αὐτῶν. Τῷ δὲ 422 ἐπῆλθεν ἡ ἐντελής ἀπέλασις τῶν κατοικῶν Δηλίων ἀπὸ τῆς ἱερᾶς νήσου ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων. Μετὰ τὴν διὰ τοὺς Ἀθηναίους δεινὴν ἐκβασιν τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου, οἱ Δῆλιοι ἐπανήλθον μὲν εἰς τὴν νῆσον καὶ ἀνεκτίσαντο τὰ ἀρχαῖα δικαιοκράτη, ἀλλὰ ταχέως οἱ Ἀθηναῖοι ἐκ νέου ἐπέβηλόν χεῖρα ἐπὶ τῆς νήσου· ἐπανόστασιν δὲ τῶν κατοικῶν τῷ 415 ἀπέβη ὅπως ἀτελέσφαρος. Αἱ εὐρεθεῖσαι ἐπιγραφαὶ ἀποδεικνύουσιν ὅτι κατὰ τὴν Δ' αἰῶνα ἡ αἰγλή τῆς νήσου εἶχεν ἡδὴ ἐκπέση πολὺ, ἐξ οὗ καὶ ἐρμημύετο πῶς ὁ Φίλιππος ἀσκήεν αὐτὴν κατὰ τῶν Ἀθηναίων—Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου ἡ νῆος ἀνέκτησε πρᾶγματι τὴν ἐλευθερίαν της, προήχθη ἐκ νέου εἰς ἀκμὴν καὶ ἐγένετο κέντρον πᾶσι συμπολιτείας τῶν πᾶσι νήσων. Ἀλλὰ διαρκῶς ἡ νῆος, λίαν ἐκτιμωμένη διὰ τὴν θρησκευτικὴν αὐτῆς σημασίαν καὶ τὴν διὰ τὸ ἐμπόριον εὐνοίαν θέσιν της, διετέλει ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ ἐκαστοῦ ἰσχυρόντος ἐν τῇ Ἀνατολῇ κράτους· τὴν ἀκμαζούσης δημοκρατίας τῆς Ῥόδου κατὰ τὸ τέλος τοῦ Δ' αἰῶνος, τῆς Αἰγύπτου κατὰ τὸ Γ' αἰῶνα, κατόπιν τῆς Μακεδονίας, ἐπειτα

πάλιν τῆς Ῥόδου ἀρχομένου τοῦ Β' αἰῶνος. Ὡς ἔτει 167 οἱ Ῥωμαῖοι, ἐκδικούμενοι τοὺς ἱερείους ἀποκλίνοντας πρὸς τοὺς Μικεδόνες, ἐκίρυσαν τὴν Δ. ἐλευθερον λιμένα, τοῦθ' ὅπερ καίριως ἐδόξαζε τὴν ἐμπορίαν τῶν Ῥοδίων. Τῷ δ' ἐπομένῳ ἔτει παρέβωκαν οἱ Ῥωμαῖοι αὐτὴν εἰς τοὺς Ἀθηναίους τῇ αἰτήσῃ τούτων ἀρ' οὐ πρότερον εἶχον ἐκδόλῃ ἐκ τῆς νήσου τοὺς Δηλίους, οἵτινες τότε ἀπελθόντες εἰς Ἀχαΐαν ἐπολιτογραφήθησαν. Οἱ Ἀθηναῖοι ἐπεμψαν ἐκεῖ κληρουχίαν πρὸς ἀναπλήρωσιν τῶν ἀποδωχθέντων κατοικίων ὑπὸ τὴν ἐπιμέλειαν δ' αὐτῶν ἀπέδῃ ἡ Δ. ἐν τῶν ἀρίστων ἐν τῇ Ἀίγαιῳ ἐμπορίῳν. Διετέλεσε δὲ ἐπὶ πολὺ ἀκμάζουσα ὡς ἐμπορικὸς σταθμός, καὶ μάλιστα μετὰ τὴν καταστροφὴν τῆς Κερυνθου (146), ὑπὸ τὴν Ῥωμαϊκὴν προστασίαν. Πλεῖστοι ξένοι ἐταίριαι διενήργουν ἐνταῦθα μέγα ἐμπόριον. Ῥωμαῖοι ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ Ἑρμοῦ (Ἑρμιασταί) Σύριοι ἐκ Βηρυτου (Προσειδωνιασταί), Αἰγύπτιοι, Ἀθηναῖοι καὶ πολλὰ νέα ἐκτισθῆσαν οἰκοδομήματα. Ταυτοχρόνως δ' ἡκμαζε καὶ τὸ ἱερὸν, εἰς τὸ πολυτελέστατα προσεφέροντο δῶρα. Σπουδαῖον τῆς ἐμπορίας ἀντικειμεῖον ἦσαν κατὰ τοὺς χρόνους τούτους ἐν Δ. οἱ δοῦλοι, ἐκ πασῶν τῶν τῆς Μεσογείου χωρῶν συναγόμενοι ἐνταῦθα καὶ πωλούμενοι χιλιάδες καθ' ἑκάστην ἐν ἔτει δ' 188 ἀναφέρονται στασίς τῶν δούλων. ἦν οἱ Ῥωμαῖοι εὐχερῶς κατέβαλον. Ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν βιομηχανίαν, τὴν τοῦ χαλκοῦ ἰδέως, ἡκμασε νῦν ἡ Δ. καὶ πανταχῶθεν προτῆρχοντο ἀγορασταὶ τεχνουργημάτων, σκευῶν καὶ ἀγαλμάτων χαλκίων. Εἰς τὴν ἀκμὴν ταύτην τέρμα ἔθεσαν ὁ μισθρατικὸς πόλεμος, καθ' ὃν ἡ Δ. κατεστράφη ὑπὸ τῶν στρατιῶν τοῦ βασιλέως τοῦ Πόντου ὑπὸ τὴν Μητροφάνην ἢ Μητρεφάνην (87 π. Χ.) τὰ ἱερὰ ἐσουλήθησαν, τὰ ἀγάλματα συντριβήσαν, ἡ Ῥωμαϊκὴ παροικία κατεσάγη (20000 ψυχῶν) καὶ διεσκορπίσθη. Ἐκτοτε ἡ νήσος δὲν ἀνέλαθεν. Οἱ Ῥωμαῖοι ἐπανῆλθον μὲν καὶ προσεπλάθον ν' ἀναρθρώσωσιν αὐτὴν ἀλλ' ἐπὶ τοῦ πειρατικῷ πολέμου. ὁ πειρατὴς Ἀθηνόδωρος ἀρκεόμενος εἰς Δ. ἐξηνδραπέδισε τοὺς δολίγους μένοντας κατοίκους καὶ κατέστρεψεν ἐντελῶς τὰ σωζόμενα ἱερὰ (89 π. Χ.). Διήγγοντες τοῦ Α' αἰῶνος π. Χ. ἡ ἐπὶ τούτους αἰῶνας ἔνδοξος καὶ περιφανὴς νήσος ἦτο ἡδὴ ἐρημος κατοικίων καὶ τοιαύτη διατελεῖ οὕτα μέχρι σήμερον, ὅτε μόνον ποιμένων τινῶν καὶ τῶν φυλάκων τῶν σωζομέ-

Reinach. Paris καὶ Fougères ἀπὸ τοῦ 1877. Ἐκ τῶν αρχαιολογικῶν εὐρημάτων τῶν ἀνασκαφῶν τούτων τὰ σπουδαιότερα ματηνέχθησαν εἰς τὸ ἐν Ἀθήναις κεντρικὸν μουσεῖον, τὰ δὲ λοιπὰ κατετέθησαν ἐν Μυκῶνι. Ὁ ἱερὸς λιμὴν καίεται ἐν τῇ Δ. ακτῇ τῆς νήσου, ἐγγυτάτα δ' αὐτοῦ ἐκτείνονται τὰ ἀνασκαφέντα ἐρείπια τῶν προπυλαίων, τετραγώνου οἰκοδομήματος, πρὸς Β τοῦ ὁποῦ ἐλείτο μικρὸς ἰωνικὸς ναός, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα τὸ Ἀρτεμῖσιον. Δ ἡ Ἱερὰ ἐδὲς ἄγει εἰς τὰ ὑποτιθέμενα θησαυροφυλάκια. Ὦν ἐγγὺς δ' τοῦ Ἀπολλωνος ναός. Δεξιόθεν τῆς δόρυ ταύτης εὐρεθῆσαν αἱ βάσεις οἰκοδομήματος, οὗ ἄγνωστος ὁ προορισμὸς καὶ ἑτέρου, μήκους 20, 5 μ. καὶ πλάτους 11,5, ὅπερ ὑποτίθεται ὅτι ἦτο ὁ ναὸς τῆς Λητοῦς, πιθανὸς δωρικὸς ῥυθμοῦ. Ὁ μέγας ναὸς τοῦ Ἀπολλωνος, οὗτος ἢ διὰ ταῖς ὑπομνήσεις τὴν τοῦ Θρακίου ἐν Ἀθήναις, εἶχε μήκος 26, 40 μ. καὶ πλάτος 13, 55, ἦν δὲ περιπετερος πιθανῶς μετὰ στυλῶν 13 καὶ 6 κατὰ τὰς δύο διαστάσεις. Τὸ ἔνδοξον αὐτοῦ καλύπτεται ὑπὸ τῶν καταρρευσάντων τεμαχίων τοῦ οἰκοδομήματος. Ἐκτὸς τεμαχίων τινῶν ἐκ τῶν δωρικῶν κιόνων καὶ ἡλίων κοσμημάτων οὐδὲν σώζεται μακρύτερον τῆς ἀρχιτεκτονικῆς τοῦ ναοῦ. Ἡ οἰκοδομὴ τοῦ ναοῦ τούτου, ὅστις πιθανῶς ἐκτίσθη ἐπὶ τῆς θρασείας ἄλλου ἀρχαιότερου, ἀνάγεται εἰς τὴν 1' π. Χ. αἰῶνα. Ἐν τῷ Β μέρει τοῦ καλουμένου Ἱεροῦ τῶν ταυρῶν ὅπερ ἐκτείνεται Α τοῦ ναοῦ εἰς μήκος 67,20 μ. καὶ πλάτος 8,86, ὑποτίθεται ὅτι ἔκειτο ὁ ὑπὸ τῶν ἀρχαίων μεταξὺ τῶν ἐπὶ ταυμάτων τοῦ κόσμου καταλειγόμενος κεράτινος θωράξ τοῦ Ἀπολλωνος, κληθεὶς οὕτως ἀπὸ τῶν περὶ αὐτοῦ ἐμπεπηγμένων κεράτων κριῶν. Τὸ ἱερὸν εἶναι ἐκ τῶν σχετικῶς καλλίτερον διατηρουμένων ἀρχαιοτήτων. Πρὸς Δ τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀπολλωνος ἀνευρέθη ἡ βῆσις κολοσσίστου ἀγάλματος τοῦ Ἀπὸλλωνος, κατὰ τὴν ἐπιγραφὴν ἀναθήματος τῶν Ναξίων. Πλήν ἡλίων οἰκοδομημάτων παρ' αὐτῇ εὐρητὴν στήλῃ ἐγγὺς τοῦ λιμένος ἰδρυθεῖσαν ὑπὸ Φιλίππου τοῦ Β' τῆς Μακεδονίας, ὡς δηλοῦται ἐκ τῆς ἐπιγραφῆς (Βασιλεὺς Μακεδόνων Φιλίππος Βασιλεὺς Δημητρίου Ἀπολλωνος). Ἡ ἀγορὰ, πρὸς Β τῶν θησαυροφυλακείων κειμένη, ἦτο τετραγώνος περιτεταγμένης γύρω ἐξω τοῦ ὁποῦ παρὰ τὸ τεῖχος ἔκειντο διάφοροι ἀποθήκαι, ἐντὸς δὲ τοῦ τεύχους περιέβαλλον αὐτὴν παροστυλῖα, τετραγῶνα θώμα. Ἐκ τῶν

Ὁ καὶς ἰδρύθη κατὰ τὸ δεύτερον ἡμῖς τοῦ Β' οἰῶνος, ὅτε καὶ ἡ τῶν θεοτήτων τούτων λατρεία εἰσέχθη εἰς τὴν νῆσον ὑπὸ τῶν ξένων παροίκων. Ἀ τοῦτου, οὐ ἀνεσκήρη ἡ βῆσις, ἀπαντῶμεν τὸ Σπήλαιον τοῦ Ἀπόλλωνος, πλατεῖαν βωγμὴν ἐν τῷ βράχῳ, φρασσομένην ἐμπροσθεν ὑπὸ τοῖγου καὶ ἄνωθεν διὰ λιοίνης στέγης. Δι' ἀνοιγμάτων ἄνωθεν εἰσέρχεται ἐν αὐτῷ φῶς. Ἀπὸ δὲ τοῦ σπηλαίου ἄγει ἡ ἱερὰ ὁδὸς εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ Κύνου, ἣν ἐπέστεφεν ἄλλοτε ὁ ναὸς τοῦ Διὸς Κυνοῖου καὶ τῆς Ἀθηνᾶς Κυνοῖας. Κατερχόμενοι πρὸς Δ' ἀπὸ τῆς κορυφῆς ἀπαντῶμεν τὴν ἑρᾶν κοίτην τοῦ Ἰνωποῦ καὶ περαιτέρω τὸ ἐπὶ τῶν Ῥωμῶν ἀκμάσαν μέρος τῆς πόλεως, ἐν ᾧ ἀνεσκήρη ἰδιωτικὴ οἰκία ὁμῖα κατὰ τὴν διάταξιν πρὸς τὰς πομπηϊανὰς προσεῖ: τὸ ἱερὸν τῶν Καθεῖρων καὶ τέλος τὸ Θέατρον οὗ διατηροῦνται ἐτι καθισματὰ τινὰ καὶ 8 βιβμίδες ἄγουσαι εἰς τὰς ἀνωτέρας σειρὰς τῶν καθισμάτων. Σὺμπας δὲ ὁ ἱερὸς χώρος ἦτο πλήρης ἀνδριάντων καὶ ἀναθημάτων.

Βέλγιον: G. Gilbert, Deliac (Γοττίνγη 1869). — Α. Μηλιὰ καὶ Κικλαδικὰ (Ἀθ. 1874). — H o m o l l e ἐν Bulletin de corr. hell. 1882—88. Monuments grecs 1878, Bull. de la Soc. de Géogr. de l'Est 1881 καὶ Arch. des missions t. XIII, 1877. — Ἀθῶν τῶν Lebégue, Hauvette, Reinach. Paris, Dürrbach καὶ Fougère ἐν Bulletin de corr. grecque. — S c h o e f f e r, de Deli insulae rebus (Berlin 1889). — D i e h l, Excursions archéol. en Grèce (Paris 1891) κτλ. [Δ.Μ.]

Δήλωσις βουλῆσεως (Ν ο μ.). Ἐν εὐρυτέρᾳ μὲν ἐννοίᾳ σημαίνει πᾶσαν ἐξωτερικεὺς τῆς ἀνθρωπίνης βουλῆσεως (=πράξις), στενωτέρω δὲ μόνον τοιαύτην σκοποῦσαν ἐννομεν ἀποτέλεσμα καὶ ἀνεγνωρισμένην ὑπὸ τοῦ νόμου ὡς παραγωγὴν τοῦ σκοπομένου ἀποτελέσματος (=δικαιοπραγία). Τὸ δίκαιον ἀναγνωρίζει Δ. βουλῆσεως ἱκανὴν πρὸς τοῦτο προσώπων καὶ ὅτε μὲν τὴν εἴτε σιωπηρῶς εἴτε φητῶς γενομένην, ὅτε δὲ τὴν ῥητὴν μόνον, ὅτε δὲ τέλος τὴν ὠρισμένην περιεδελγμένην τὴν ὁ νόμος. Καίτοι ὁμέμπου ἐξωτερικῶς ἐμαρτυρομένης τῆς Δ. βουλῆσεως ἕνεκα τῆς ὑπάρξεως τῶν ἀπααιτουμένων τούτων στοιχείων, πρὸς τὴν ὁ νόμος τοῦ σκοπομένου ἀκυρωσία), ἀν ἡ ἀκυρωσία ἐπὶ τῇ ἀ-

σ α ι, οὗ ἡ Δ. λογίζεται καὶ ἰσχύει ὡς τοιαύτη τοῦ ἀντιπροσωπευμένου. [Γ.Υ.Σ.]

Δημαγωγὸς ἐκαλοῦντο ἐν ταῖς ἀρχαῖαις δημοκρατίαις καὶ ἰδίᾳ ἐν Ἀθήναις ἐνθῶποι οἵτινες διὰ τῆς παρὰ τῷ λαῷ ὑπολήψεως καὶ τῆς ῥητορικῆς αὐτοῦ δεινότητος ἐξήσκουν σπουδαίαν ἐπιρροὴν ἐπὶ τὰς ἀποφάσεις τῶν ἐκκλησιῶν τοῦ λαοῦ καὶ ἐπομένως ἐπὶ τὴν διοίκησιν τῆς πολιτείας. Οἱ τοιοῦτοι ἐνδῶν διήρκει ἡ πρὸς αὐτοὺς εὐνοία καὶ τιμὴ καὶ ἐμπιστοσύνη τοῦ λαοῦ ἦσαν ἀληθεῖς δικτάτορες, ἀλλ' ἄνευ νομίμου ἐξουσίας. Ὁ περιφημότερος τῶν Δ. ὑπῆρξεν ὁ Περικλῆς ὅστις καὶ ἐπὶ μακρότερον χρόνον ἐτήρησε τὴν δύναμιν αὐτοῦ καὶ πάντων ἐχρησιμοποίησεν ἄριστα. Εἰς κακὴν σημασίαν μετεπέσειν ἡ λέξις ἀφ' ὅτου ἄνθρωποι ἀναξιοὶ καὶ ἰδιοτελεῖς ἀππλανῶντες τὸν λαόν διὰ ποικίλης ὑποκρισίας ἤγον καὶ ἔφερον τὰ τῆς πολιτείας, ὀδηγοῦντας αὐτὴν κατὰ χρημάτων, ὅποιοι ὑπῆρξαν Κλέων ὁ βυρσοδέψης ἐν Ἀθήναις καὶ ὁ Κλώδιος ἐν Ῥώμῃ. [Εγ.]

Δημάδης. Ἀθηναῖος ῥήτωρ, ταπεινῆς καταγωγῆς, ὅστις κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Δημοσθένους διὰ τῆς ῥητορικῆς αὐτοῦ δυνάμειος ἀπέκτησε μεγάλῃν ἐπιρροὴν ἐπὶ τὰ τῆς πολιτείας. Ἀφωσιωμένους εἰς τὸν Φίλιππον, ἤμειβετο ἐπὶ τούτῳ ἄδρως διὰ τῶν μακεδονικῶν χρημάτων. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου διενήργησε τῷ 322 μετὰ τὴν ἀτυχῆ Ἀσσιακὴν πόλεμον μεταξὺ Ἀθηναίων καὶ Ἀντιπάτρου εἰρήνην λίαν ἐπιζήμιον τοῖς πρώτοις, αὐτὸς δ' ὑπῆρξεν αἰτίας τῆς ἀποφάσεως τοῦ δήμου περὶ ἐξουσίας τῶν κορυφῶν τοῦ ἀντιμακεδονικοῦ κόμματος κατὰ διαταγὴν τοῦ Ἀντιπάτρου. Ἀλλὰ μετ' οὐ πολὺ συμπράττων μετὰ τοῦ ἀντιπάλου τοῦ Ἀντιπάτρου, τοῦ ἐν Ἀσίᾳ ἐπιτρόπου Περδίκκα, ἐξήγγειρε τὴν ὀργὴν τοῦ πρώτου, διαταγῇ τοῦ ὁποίου κατεσφάγη τῷ 320 ἐν Πέλλῃ ὅπου εἶχε μεταβῆ ὡς πρέσβυς τῶν Ἀθηναίων. Τῷ Δ. κατέχευεν εὐφροσύνην λόγια, τὰ Δ η μ ἰ ἄ δ ε ι α, ἀπεδόθησαν δ' εἰς αὐτὸν κατὰ τοὺς χρόνους τῶν σφιστῶν 14 ὑπεβολιμαῖοι λόγοι, ὧν εἷς, ὁ Ὑπὲρ τῆς δωδεκαετίας, εἶναι ἡμῖν γνωστὸς ἐκ περιλήψεων.

Δήμακον καὶ Καλύβια τῆς Δήμαινας. Μετόγειον χωρίον τοῦ δήμου Ἐπιδαυρίων καίμενον ἐν μέσῳ τῆς ἐμνημόνου πεδιάδος ἐχούσης μῆκος 4 χιλιάμ. καὶ πλάτος 3. πρὸς τὸ ΒΔ τῆς Πηλῆδος (Νέας Ἐπιδαύρου), ἀφ' ἧς ἀπέχει ὡρ. 1. Οἰκεῖται ὑπὸ 381 γεωργῶν καὶ ποιμένων.

διέβαινον ἐκείθεν, ἵνα μεταδύσιν εἰς Πελοπόννησον, ὃ Δ. καταδιωκόμενος κατέφυγεν εἰς τὸ Μέτσοβον. Πεισθεὶς δὲ δι' ὑποσχέσεων κατέλιπεν ἀκολουθεῖν τὸ ἄστυ καὶ μετέβη εἰς Τρίκκαλα, ἐνθα ἐγένετο θυμὸς τῆς ἐμιστοσύνης του κατατομηθεὶς ὡς δέθεν διατελῶν εἰς σχέσεις μετὰ τῶν ἐπαναστατῶν. Ὁ Δ. κατήγετο ἐκ τοῦ παρὰ τὸ Μέτσοβον χωρίου τοῦ Ἀσπροποταμοῦ Χαλίκι καὶ ἐφημιζετο ὡς βαθύπλευτος καὶ μεγαλοκτηματίας. Διὸ πολλὰκις ὁ οἶκος αὐτοῦ ὑπέστη τὰς ἐπιθέσεις καὶ ἀρπαγὰς τῶν Ἀλβανικῶν ληστροικῶν συμμεριῶν. Τούτου δ' ἔργοι ἦσαν αἱ μητέρες τῶν περιφθίων ἀνδρῶν τοῦ Γένους Ἰωάννου Κωλέττου, Γεωργίου Τσιρτούρη καὶ Χριστοδούλου Χατζηπέτρου. [Κ.Δ.Κ.]

Δημιάνδρα. Χωρίον τοῦ δήμου Ἰπλέκτρας τῆς Τριφυλίας, ἔχον 82 κατ. [Μ.Σ.]

Δημιάρχος. βασιλεὺς τῆς Σπάρτης, υἱὸς τοῦ βασιλέως Ἀρίστωνος· βασιλεὺς ἐγένετο περὶ τὸ 520 π. Χ., ἡ μεταξὺ δὲ τῶν βασιλέων ἀντιζηλία κατήντησε παρ' αὐτῷ εἰς ἀδιάλλακτον ἔχθραν κατὰ τοῦ συμβασιλέως Κλεομένης τοῦ Α'. Ἀλλ' οὗτος διαφθείρας χρήμασι τὴν ἐν Δελφοῖς Πυθίαν ἐπέτυχε χρησμοῦν λίαν προσδλητικὸν διὰ τὸν Δ., καὶ οὕτως ἐκπεσόντα τῆς ἀρχῆς τὴν Δ. διεδέξατο δ' ἐξαδέλφους του Λεωτυγίδης, ἐμάρων καὶ συνεργός τοῦ Κλεομένης. Ὁ Δ. μεταβὰς εἰς Σούσα ἀναφαίνεται ἀπὸ τοῦ 487 ὡς ξένος τοῦ μεγάλου βασιλέως. Παραπορευθεὶς τὸν Ξέρξην ἐν τῇ κατὰ τῆς Ἑλλάδος ἐκστρατείᾳ, ματαίως ἐπειράθη νὰ ἀποτρέψῃ αὐτὸν τοῦ πολεμοῦ τούτου περιγράφων τὴν δύναμιν καὶ ἀνδρείαν τῶν Ἑλλήνων. Οἱ ἀπόγονοι του μνημονεύονται ἔτι τῷ 399 ὡς δυνάσται ἐν Διολίδι.

Δημαρίον. Χωρίον τοῦ δήμου Ἡρακλείας τῆς Ἀρτῆς ἀπέχ. ἀπὸ Σκολικαρυῆς 4 ὥρας καὶ αἰκούμενον ὑπὸ 283 κατοικῶν. Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγοῦσης ἀπὸ τοῦ χωρίου τούτου εἰς Ἐπανοπέταν, ἐπὶ τοῦ Ζυγοῦ, εὐρίσκονται πολλοὶ ἀρχαῖοι τάφοι.

Δημαρίστια. Δύο χωρία τοῦ δήμου Λαγκαῆς τῆς ἐπαρχίας Γυθείου, ὧν τὸ μὲν Μέσα Δ. ἔχει 73, τὸ δὲ Πέραν Δ. 144 κατ. Κεῖνται εἰς τὰς Δ. ὑπώρειας τοῦ Ταυγέτου χωριζόμενα ἀλλήλων διὰ κλωνὰς αὐτοῦ. [Μ.Σ.]

Δημαρχία. Ἀξιωμα τοῦ δημάρχου (βλ. λ.) καὶ διάρκεια ὑπηρεσίας αὐτοῦ.

Δημαρχικὸς πάρεδρος. Βοηθὴς καὶ ἀναπληρωτὴς τοῦ δημάρχου. Ἐκλέγονται δ' εἰς τοὺς δήμους α' τάξεως 4-6, εἰς τοὺς β' τάξεως 2-3, καὶ εἰς τοὺς γ' 1.

Δήμαρχοι. καλοῦνται ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων συγγραφέων οἱ τῶν Ῥωμαίων ἄρχοντες Tribuni plebis. Ὅτε τῷ 496 π.Χ. οἱ πληθεῖοι ἀναχωρήσαντες ἐκ τῆς πόλεως εἰς τὸν Ἱερὸν λόφον κατεπίσθησαν τέλος ὑπὸ τοῦ

Μενηνίου Ἀγρίππα νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς αὐτήν, ἀπῆρταν νὰ διορίζωνται τοῦ λοιποῦ ἄρχοντες ἐκ τῶν πληθεῖων ἵνα προστατεύωσι τὰ δικαιοῦματα τοῦ λαοῦ καὶ κατεσταθῇσαν τοιοῦτοι οἱ Δ., οἵτινες καὶ ἐκηρύχθησαν ἱεροὶ καὶ ἀπαράβιστοι. Καθήμενοι παρὰ τὴν θύραν τοῦ βουλευτηρίου εἰσέρχοντο εἰς αὐτὸ μόνον κατὰ διαταγὴν τῶν ὑπᾶτων καὶ χρώμενοι τῷ προνομίῳ αὐτῶν (διὰ τῆς λέξεως νοίω=ἀπαγορεύω) ἤδυναντο ν' ἀκυρώσωσι πᾶσαν ἀπόφασιν τῆς συγκλήτου καὶ ψήφισμα τῶν ὑπᾶτων. Ἦκουον τὰ παράπανα τῶν πολιτῶν καὶ ἐμερίμωνον περὶ ἱκανοποιήσεως αὐτῶν. Δύο ὄντες κατ' ἀρχὰς ἡξήθησαν εἰς 5 καὶ τέλος εἰς 10, κατὰ τὰ τέλη δὲ τῆς Δημοκρατίας ἐκτῆσαντο ἀπεριόριστον δύναμιν γενόμενοι ἄληθεῖς τυράννοι. Διετηρήθησαν δὲ μέχρι τοῦ Β' μ.Χ. αἰῶνος.

Δήμαρχος (Ἀρχαιολ.). Ὁ ἄρχων τοῦ δήμου ἐν τῇ πολιτείᾳ τῶν Ἀθηναίων, ἐκλεγόμενος πιθανῶς ὑπὸ τῶν δημοτῶν κατ' ἔτος. Τὴν ἀρχὴν τῶν Δημάρχων κατέστησε τὸ πρῶτον ὁ Κλεισθένης (508-7 π.Χ.), ἀναθεὶς εἰς αὐτοὺς τὰ καθήκοντα, ἅτινα ἦσαν πρότερον ἀνατεθειμένα εἰς τοὺς ναυκράτους. Ἦσαν δὲ ποικίλα τὰ καθήκοντα ταῦτα, δυναμένα νὰ διακριθῶσιν εἰς δύο κατηγορίας, εἰς τὰ ἐπιβαλλόμενα τῷ δημάρχῳ ὡς ἀντιπροσώπῳ τοῦ δήμου ἐν τῇ πολιτείᾳ καὶ εἰς τὰ ἐπιβαλλόμενα αὐτῷ ὡς ἀντιπροσώπῳ τῆς πολιτείας ἐν τῇ δήμῳ. Καὶ ὡς ἄρχων μὲν τοῦ δήμου καὶ ἀντιπρόσωπος αὐτοῦ ὁ Δ. συνεῖλε τοὺς δημότας εἰς ἀγορὰν, προήδρευε ταύτην καὶ ἐξετέλει τὰς ἀποφάσεις αὐτῆς· πρὸς τοῦτοις διώκει τὴν περιουσίαν τοῦ δήμου, ἀντιπροσώπευε τὸν δήμον ἢ μόνος ἢ μετ' ἄλλων δημοτῶν ἐν τοῖς δικαστηρίοις, συνηγορῶν ὑπὲρ τῶν ὑποθέσεων αὐτοῦ, καὶ εἶχε τὰς νενομισμένας θυσίας ὑπὲρ τῶν δημοτῶν. Ὡς ἀντιπρόσωπος δὲ τῆς πολιτείας ἐν τῇ δήμῳ ἐξήσκει ἐν αὐτῇ ἀτυνομικὴν ἐξουσίαν, ἔχων τὸ δικαίωμα νὰ ἐπιβάλλῃ ἐπιβολὴν, εἰσέπραττε τὰ ὀφειλόμενα εἰς τὸν δήμον τομῶν ὑπὸ τῶν δημοτῶν, δυνάμενος νὰ ἐνεχυραίσῃ τὴν περιουσίαν τῶν καθυστερούντων ὀφειλετῶν, καὶ κατένευε κατὰ τοὺς νόμους εἰς τοὺς δημότας τοὺς ἐκτάκτους φόρους ἢ εἰσφορὰς καὶ τὰς λειτουργίας, καὶ εἰσέπραττε τὴν κεκανονισμένην ὑπὲρ τοῦ ἐν Ἑλευσίνι ἱεροῦ μύθραν τῶν δημοκρατικῶν καρπῶν, ἣν καὶ παρέδιδε τοῖς ἐν Ἑλευσίνι ἱεροποιοῖς. — Πλὴν τῶν Ἀθηναίων δημάρχου ἀναφέρονται καὶ ἐν ἄλλαις ἐλληνικαῖς πόλεσιν, ὅπου αἱ τῆς φυλῆς ὑποδικιρέσεις ἐκαλοῦντο δῆμοι, καὶ δὴ ἐν Ἀίγιῳ, Μιλήτῳ, Κῷ καὶ Καλύμνῳ. [Π.]

— Σήμερον σημαίνει τὸν ἄρχοντα τοῦ δήμου μετὰ δικαιοσύνης κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον περιωρισμένης ἀναλόγως τοῦ φιλελευθέρου ἢ μὴ τοῦ πολιτεύματος καὶ τοῦ συγκεντρωτικοῦ ἢ ἀποκεντρωτικοῦ τοῦ διέποντος αὐτὸ

συστήματος. 'Εν 'Ελλάδι διὰ τοῦ ἀρχικοῦ νόμου περὶ συστάσεως τῶν δήμων τῆς 27 Δεκεμβρίου 1833 ἀνεγνωρίσθη ὁ Δ. ὡς ἡ πρώτη ἐκτελεστικὴ τοῦ δήμου ἀρχὴ ἀνατεθέντων αὐτῷ καὶ τῶν τῆς ἐπιτοπίου ἀτυνομίας καὶ τῆς ἐπιμελείας τοῦ δημοτικοῦ ταμείου. Διὰ τοῦ νόμου Α'Υ'Δ' τῆς 1 'Απριλίου 1887 περὶ συστάσεως ὑποταξαίων κλ., δι' οὗ ὠρίσθησαν ἐπαρχιακοὶ ὑποταμαίαι πρὸς εἰσπραξίν καὶ τῶν δημοτικῶν ἐσόδων περικωρίσθη κατὰ τι ἡ ἐπὶ τῶν δημοτικῶν εἰσπραξίων δικαιοδοσία τοῦ Δ., διὰ δὲ τοῦ τελευταίως ψηφισθέντος ὑπὸ τῆς βουλῆς νόμου περὶ μετὰ δολῶν τοῦ συστήματος τῆς αὐτονομικῆς διοικησεως ἀπληχρότηταν αἱ δημοτικαὶ ἀρχαὶ τῶν ἀτυνομικῶν καὶ τῶν ὡς ἀνακριτικῶν ὑπαλλήλων καθηκόντων αὐτῶν. Κατὰ τὰς ἰσχυουσας ἐν διαφόροις κράτεσι νομοθεσίας ὁ Δ. εἴτε διορίζεται ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως, εἴτε ἐκλέγεται ὑπὸ τοῦ δημοτικοῦ συμβουλίου ἐπικυρουμένης εἴτα τῆς ἐκλογῆς τοῦ ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως, εἴτε ἐκλέγεται ὑπὸ τοῦ δημοτικοῦ συμβουλίου μεταξὺ τῶν μελῶν αὐτοῦ ἡ καὶ ἐκ τῶν λοιπῶν δημοτῶν. 'Εν 'Ελλάδι ἐκλέγεται ὑπὸ τοῦ λαοῦ δι' ὁμοῦ ἐκλογῆς ἐκ τῶν ἐκλογέων τῶν συμπληρωσάντων τὸ τριηκοστὸν τῆς ἡλικίας τῶν ἔτος, πλὴν τῶν στρατιωτικῶν καὶ τῶν δημοτικῶν ὑπαλλήλων, περὶ τοῦ κύρους δὲ τῆς ἐκλογῆς ἀποφαίνεται εἴτα τριμελὲς ἐπιτροπὴ καὶ ἐν περιπτώσει ἀκυρώσεως κατ' ἐκκλησίαν τὸ ὑπουργεῖον τῶν ἐσωτερικῶν. [Μ.Μρ.]

Δήμευσις καλεῖται ἡ λόγιω ποινῆς ὑπὸ τοῦ Κράτους, καὶ ὑπὲρ ἑαυτοῦ συνήθως, ἀποστέρησις περιουσιακῶν δικαίων. Ὁ μέγχι τῶν νεωτέρων χρόνων ἰσχύσας θεσμός γινέσκει ἡμερικῆς δήμευσεως, καθ' ἣν ἐνεκα καταδικῆς εἰς ὠρισμένον ἐγκλήμα (π. χ. ἐσχάτης προδοσίας) ἡ εἰς ὠρισμένην ποινὴν (π. χ. τὴν κεφαλαικὴν) ἐπὶ ἤρχετο δήμευσις ὁλοκληροῦ ἢ μέρους τῆς περιουσίας τοῦ καταδίκου, δικαίως κοινῆς ἀτυμιμίδεως πρὸς τὴν δικαιοσύνην, ἥτις ἀπαιτεῖ ὅπως μὴ πρὸς τοῖς ἀληθῶς ἀδικήσας τιμωρῶνται οἱ ἀθῶοι κληρονόμοι τοῦ καταδίκου, καὶ πρὸς τὴν ἀξιοπρέπειαν τῆς Πολιτείας, πολλάκις καταχρασθείσης κερδοσκοπίας ἐνεκεν τὴν ποινὴν ταύτην, κατηργήθη ἐν τῇ νεωτέρῳ δικαίῳ, εἰς στενώτατον δὲ κύκλον περιορίσθη ἡ Δ. 'Εν εὐρείᾳ χρήσει ἦν ἡ Δ. ἐν τῷ 'Ελληνικῷ (κατὰ τὴν πρῶτην ἐκκλησιαν ἐκάστης πρωτανείας ὑπεβάλλετο ὑπὸ τῶν πωλητῶν τοῖς 'Αθηναίοις κατάλογος τῶν δημιοπρατῶν, ἀπογραφὴ καλούμενος) καὶ 'Ρωμικῷ δικαίῳ μερισθεῖσιν ἐπικισθητῶς ὑπὸ τοῦ 'Ιουστινιανοῦ (Νεαρά 134, κεφ. 4). 'Εν τῷ Γερμανικῷ δικαίῳ ἀνεπτύχθη ὁ θεσμός αὐτοτελῶς (βλ. λ. Β. 1.) τῆς δήμευσεως οὗτης συνεπειᾶς τῆς ἐκτὸς νόμου ἀποβολῆς (Friedlosigkeit), ἐκωνόνισθη δ' ἐν τῇ Κρολίνᾳ δλονὲν περιοριζό-

μενος (ἐν Πρωσίᾳ κατηργήθη σχεδὸν ὁλοτελῶς τῷ 1850). 'Εν Γαλλίᾳ καταργηθεῖσα τῷ 1790 ἐν τῇ ἀρχαιοτέρᾳ αὐτῆς μορφῇ ἰσχυτεν ἡ Δ. ἐκ νέου 1810—1811. Κατὰ τὸ ἡμέτερον δικαίον ἀπαγορεύεται μὲν ὑπὸ τοῦ Συντάγματος ἡ γενικὴ Δ. (ἄρ. 18), μόνον δ' ἐν ὠρισμέναις ῥητῶς ἐν τῷ Πον. Ν. (ἄρ. 20) ἀναγραφόμεναις περιπτώσεσι ἐπιτρέπεται ἐκ τῆς Δ. τῶν ἀμείνων ἐργαζομένων ἢ πρῶτον τῶν ὠρισμένων ἀδελφῶν τῶν αὐτῶν. ἐπιβαλλομένη ὡς παρεπομένη ποινὴ ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου, γίνεται συνήθως ὑπὲρ τοῦ δημοσίου (κατ' ἐξαίρεσιν ὑπὲρ εὐαγῶν σκεπῶν ἐπὶ θεωρονομίας ἄρ. 460 Πον. Ν.). [Γ.Σ.Σ.]

Δημηγορίαι ('Ρητορ.) ἡ λόγος δημηγορικὴς ἀνήκει εἰς τὸ συμβουλευτικὸν γένος τοῦ λόγου καὶ ἀντίκειται τῇ κατηγορίᾳ καὶ συνηγορίᾳ, αἰτίαις ἀνήκουσι μὲν εἰς τὸ δικανικὸν γένος, ὅμως ὡς τεχνικοί ὅροι δὲν εἶναι συνήθεις, ἵνα δηλωθῶσι ἐκφωνοῦμενους ἢ προφορῶν δικανικοὺς λόγους. Οἱ δημηγορικοί λόγοι πραγματεύονται περὶ πόρων, περὶ πόλεμων καὶ εἰρήνης, περὶ φυλακῆς τῆς χώρας, περὶ εἰσαγομένων καὶ ἐξαγομένων καὶ περὶ νομοθεσίας.

Ὡς πρὸς τὴν κατασκευὴν οἱ δημηγορικοί διαφέρουσι τῶν δικανικῶν λόγων, ὅτι δὲν ἔχουσι χρεῖαν προοιμίου, ἀλλὰ προοιμιώδεις τινὲς εἰσαγωγῆς, ἐπειδὴ τὸ πρᾶγμα αὐτὸ εἶναι γνωστὸν εἰς τοὺς ἀκροατάς, προσέτι δὲν εἶναι χρεῖα διηγήσεως, διότι ὁ λόγος θὰ ἦναι περὶ μελλόντων, μόνον περὶ τῶν γενομένων δύναται ὁ ῥήτωρ νὰ εἰπῇ τινά, ἵνα ἀναμνησθέντες ἐκείνων σκεφθῶσι βέλτερον περὶ τῶν ὑστερον. Ἡ δὲ λοιπὴ διαίρεσις τοῦ δημηγορικοῦ λόγου εἶναι ἡ αὐτὴ ὡς καὶ ἐν τῷ δικανικῷ. Ἀντὶ ἐπιλόγου δύναται νὰ γείνη ἀπλὴ τῶν προειρημένων ἀνακεφαλαιώσις ἢ προτροπὴ πρὸς παραδοχὴν τῶν προτεινομένων. Ἀλλ' ἵνα ὁ ἀγορεύων πείσῃ τοὺς ἀκροατάς αὐτοῦ πρέπει νὰ ἔχῃ πρὸς τοῦτο ἐπιχειρήματα, πρέπει δηλαδὴ ὁ μὲν προτρέπων νὰ δείξῃ ὅτι τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος εἶναι νόμιμον, συμφέρον, καλόν, ἥδύ, ῥᾶδιον καὶ πρὸς τοῦτοις δυνατόν καὶ ἀναγκαῖον, ὁ δὲ ἀποτρέπων τούναντίον. Ταῦτα εἶναι ἡ βλῆ τῶν λόγων, ἐξ ἧς τὰ ἐπιχειρήματα κατασκευάζονται καὶ καλοῦνται τὸ ποιεῖν τὴν ἐκτέλεσιν ἐκράλεια ποιοῦνται δ' αὐτῶν χρήσις οἱ ῥήτορες κατὰ τὸ γένος τῶν λόγων, οἷον ἐν τοῖς δικανικοῖς πρωτεύει τὸ δίκαιον, ἐν τοῖς ἐγκωμιαστικοῖς τὸ καλὸν καὶ ἐν τοῖς συμβουλευτικοῖς, ἐν οἷς καὶ ἡ δημηγορία, πρὸ παντός τὸ συμφέρον ἢ deliberando finis utilitas. [Ι.Π.]

Δημηγεῖο Χωρίον τοῦ δήμου Σικυωνῶς τῆς Κορινθίας, διηρημένον εἰς Ἄνω καὶ Κάτω, ἔχον δὲ 567 κατ. [Μ.Σ.]

Δημήτηρ. Βλ. 'Ελευσίνα, Περσεφόνη.

Δημητριάκx. Βλ. Σιτηρά.

Δημητριάς. Ἀρχαία ὄχυρά [πέλις τῆς Θεσσαλίας Μαγνησίας, ἣς τὰ εἰρήπια (τείχη) εἰσικονταί ἐπὶ τοῦ λόφου Γορίτται (= ῥουνταί), εἰς ὕψ. 210 μ. παρὰ τὸν Παγασητικὸν κόλπον καὶ 1/4 ὥρ. Δ. ἀπὸ Βώλου. Ὡνεμάσθη δὲ οὕτως ἀπὸ τοῦ ἰδρυτοῦ αὐτῆς Δημητρίου τοῦ Πολιορκητοῦ, καὶ ἐκτίσθη, ὡς λέγει ὁ Στράβων (β, 436)], διὰ συνοικισμού τῶν πολυχῶν Νηλείας καὶ Παγασῶν καὶ Ὀρμενίου, ἐπὶ δὲ Ῥιουντοῦ, Σηπιάδος, Ὀλίζωνος, Βοιέης, Ἰωλικοῦ. ἦτο δὲ ναυσταθμός καὶ βασιλεῖον μέχρι τοῦ τοῖς βασιλεῦσι τῶν Μακεδόνων, καὶ ἐπεκράτει τῶν Τερπῶν καὶ τῶν ὄρων Ἠλίου καὶ Ὀσσῆς, ἐθιμωρεῖτο δὲ ὡς ἐκ τῆς φυσικῆς θέσεως αὐτῆς επικρατοῦσα μετὰ τῆς Κορίνθου καὶ τῆς Χαλκίδος πρὸς επικρατησιν τῆς Ἑλλάδος. Ἐμείνε αἰμαία ἡ πόλις μέχρι τοῦ 896, ὅτε Σαρακηνοὶ ἐκ Κρήτης ἐξεπολιόρκησαν καὶ κατεστρεψαν αὐτήν. Μνημονεύεται ἐν τούτοις ἀκμῇ μέχρι τοῦ II' αἰῶνος ἐνίοτε ὑπὸ τὸ ὄνομα Μετρα. Πρὸλ. λ. Βώλος, ὡς καὶ Μαγνητός. Περιήγησις τῆς Θεσσαλίας κλ. ('Αθ. 1860) καὶ Γεωγραφία, Θεσσαλία ('Αθ. 1880). [Μ.Σ.]

Δημήτριον (Cerium) σύμβ. Ce, ἀτομ. βάρ. 138. Μεταλλικὸν στοιχεῖον εὐρισκόμενον ἐν τῷ Δημητρίτῃ καὶ σκανδιναυικῇς ὄρυκτοις ἀνεκαλύφθη συγχρόνως τῷ 1803 ὑπὸ τοῦ Κλαπρότ, τοῦ Χιντοϊγκερ καὶ τοῦ Βερζελίου. ὑπάγεται εἰς τὰ μεταλλὰ τῶν ἀλκαλικῶν γαιῶν, σχηματίζει δύο ἔξειδια CeO καὶ Ce₂O₃. Παραγεται καθαρὸν δι' ἀναγωγῆς τοῦ χλωριόδημητρίου. Χρησιμεύει εἰς παρασκευὴν λαμπρῶς μελαίνης ανιλίνης πρὸς ὃ ἔνε προτιμότερον τοῦ Βαναδίου. [Ο.Α.Ρ.]

Δημήτριος. Πλὴν τῶν ἐν ἰδίοις ἔργοις ἀναφερομένων τὸ ὄνομα τοῦτο ἔφερον πολλοὶ ἡγεμόνες ἐκ τῶν Ἀντιγονιδῶν τῆς Μακεδονίας καὶ τῶν Σελευκιδῶν. Καὶ οἱ μὲν ἐκ τῶν πρώτων εἰσὶ: Δ. ὁ Κ α λ ὁ ς, υἱὸς Δ. τοῦ Πολιορκητοῦ, ζήσας περὶ τὸ 280 π. Χ., πατὴρ Ἀντιγόνου τοῦ Δωσοντος. Δι' ἐπιγαμίας ἐγένετο κύριος καὶ τῆς Κυρήνης, μισθίεις δὲ διὰ τὸν ἀκόλαστον βίον του ἐδόλορονήθη ὑπὸ τῆς βασιλείας Βερνίκης. Δ. ὁ Β', ἔργονος Δ. τοῦ Πολιορκητοῦ, υἱὸς Ἀντιγόνου τοῦ Γονατᾶ, γενν. περὶ τὸ 278 διαδοχόμενος τὸν πατέρα αὐτοῦ ἐπὶ τὸν θρόνον τῆς Μακεδονίας τῷ 229, πεσὼν δὲ τῷ 229 ἐν ἀτυχῇ μάχῃ κατὰ τῶν Δαρδανῶν. — Μνημονεύετο ἔτι ὁ ἀτυχὴς υἱὸς Φιλίππου τοῦ Β' Δ η μ ῆ τ ρ ι ο ς γενν. τῷ 207, ὃν ὁ πατὴρ ὑποπεύσας διὰ τὴν εὐνοίαν ἣς ἀπέλαυε παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις ἐδηλητήριασε τῷ 181 π. Χ. κατὰ παρακίνησιν τοῦ προσδύτερου υἱοῦ του, τοῦ νόθου Περσέως.

Οἱ δὲ ἐκ τῶν Σελευκιδῶν εἰσὶ: Δ. Α' ὁ Σ ω τ ῆ ρ, υἱὸς Σελεύκου τοῦ Δ', ὅστις γενν. περὶ τὸ 187 ἀνῆλθε τὸν θρόνον ἐν ἐποχῇ δι-

νῶν περιπλοκῶν τῷ 162. Τὴν ἐπωνομίαν Σωτὴρ ἐκτήσατο παρὰ τῶν εὐγνωμονούντων Παβυλωνίων, ὅτε ἀπῆλλαξεν αὐτοὺς τοῦ ἀπεχθούς σατραπῆος Ἡρακλείδου διὰ δὲ τῶν κατὰ τῶν Ἰουδαίων διωγμῶν του ἐδωκεν ἀφορμὴν εἰς τὴν ὑπὸ Ἰούδαν τὸν Μακκαδαῖον ἐπαναστασιν αὐτῶν, μεθ' ἣν ἀπώλεσεν ὁ Δ. πᾶσαν ἐπ' αὐτῶν ἐξουσίαν. Καὶ εἰς τοὺς ὑπηκόους του δὲ ἐγένετο μισητός διὰ τὴν ἀκολασίαν τοῦ βίου του. Ἀγωνιζόμενος κατὰ Ἀλεξάνδρου τοῦ Βαλα, ὅστις λαγὼν ἐπὶ τὸν υἱὸν Ἀντισίου τοῦ Ἐπιφανοῦς ἐπιδίωκε τὴν κατάληψιν τοῦ θρόνου, ὑποστηριζόμενος ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων, Ἀττάλου τοῦ τῆς Περγάμου, τῶν Ἰουδαίων κλ., ἔπεσεν ἐν αἰματηρᾷ μάχῃ τῷ 149. — Δ. Β' ὁ Ν ι κ ἁ τ ω ρ, υἱὸς Δ. τοῦ Α', γενν. περὶ τὸ 164, ὅστις ἐξελασας τὸν ἄσπαρχα τοῦ θρόνου Βάλαν βοήθειαν Πτολεμαίου τοῦ Φιλομήτορος (147—6) ἠγωνίσθη ἐπὶ μικρὴν πρὸς τοὺς διαφόρους τοῦ θρόνου μνηστῆρας καὶ πρὸς τοὺς Μακκαδαίους, ἡττήθη δὲ τῷ 139 ἐλοσχερῶς κατὰ τῶν Πάρθων πολεμῶν καὶ ἡχηματώσθη ἐπανελθὼν δὲ εἰς Συρίαν τῷ 128 ἐδόλορονήθη τῷ 128 μετ' ἀτυχῇ μάχῃ κατὰ τοῦ μνηστῆρος Ἀλεξάνδρου Β' τοῦ Ζαδινᾶ παρὰ τὴν Δαμασκόν. Ἐπὶ τῶν νομισμάτων αὐτοῦ τιτλοφορεῖται καὶ «θεός» καὶ «Φιλᾶδελφος». — Δ. Γ' ὁ Π Ὡ κ α ρ ῶ ς, ἐπὶ δὲ τῶν νομισμάτων καὶ θεός καὶ Φιλοπάτωρ καὶ Σωτὴρ καὶ Φιλομήτωρ καὶ Εὐεργέτης καὶ Καλλίνικος ἐπικαλούμενος, ἔργονος Δ. τοῦ Β'. Ἐδραστεύειν 94—88 π. Χ. διανεμηθεὶς τὸ βασίλειον τῆς Συρίας μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ Φιλίππου. Ἐπιχειρήσας κατὰ τούτου ἡχηματώσθη καὶ πεμθεὶς ἀπέθανε παρὰ τῷ βασιλεῖ τῶν Πάρθων. [Ἐγ.]

Δημήτριος ὁ ἐκ Μαγνησίας. Ἱστορικὸς καὶ κριτικὸς σύγχρονος τοῦ Κικέρωνος καὶ φίλος τοῦ Ἀττικῶ, Πολύτιμον αὐτοῦ σύγγραμμα ἦν τὸ Περί ἐμωνύμων ποιητῶν καὶ συγγραφέων, ἐν ᾧ διεστέλλαντο οἱ σὺν τῇ χρόνῳ πολυάριθμοι γενόμενοι ὁμώνυμοι (Διονύσιος, Δημήτριος, Πτολεμαῖος) συγγραφεῖς καὶ ποιηταί. Τὸ ἔργον τοῦτο πολλαχῶς ἐπωφελέθησαν οἱ μεταγενέτεροι Διογένης, Πλούταρχος, Ἀθήναιος κλ. Σπανιώτερον δ' ἀναφέρεται ἕτερον ὁμοῖον ἔργον τοῦ Περί συνωνύμων πόντων. [Χ.Γ.]

Δημήτριος ὁ ἐκ Σκῆψιος. Ἑλλην γραμματικὸς ζῶν περὶ τὸ 150 π. Χ. Ἐγραψεν ἐκτενέστατον Τρωικὸν διάκασμον, εἰς 30 βιβλία, ἐν ᾧ κυρίως ἐπεχείρησε νὰ ὀρίσῃ τὴν θέσιν τῶν ὑπὸ τοῦ Ὀμήρου ἀναφερομένων τόπων τῆς Τρωάδος. Διαιρισθεῖτων τὴν ταυτότητα τῆς θέσεως τοῦ ὁμηρικῶ Ἰλίου καὶ τῆς ὑπὸ τοῦ Λυσίμαχου ἀνιερυθείσης πόλεως (ἴσως ἐξ ἀντι᾿ ἡλίας τῶν κατοικῶν τῆς Σκῆψιος πρὸς τοὺς τοῦ Νεοιλίου ἀπεπλάνηται ἐπὶ πολὺ τοὺς ἀρχαιολόγους, μέχρις οὗ ἐπ' ἐσχάτων

δ Schliemann διὰ τῶν ἀνασκαφῶν αὐτοῦ ἀπεκάλυψε τὴν ἀλήθειαν. [X.Γ.]

Δημήτριος. Τὸ ὄνομα τοῦτο φέρουσι πολλοὶ Ῥώσοι ἡγεμόνες, ὧν μνημονευτέος ἰδιὰ Δ. ὁ Δ', ὁ ἐπικληθεὶς Δ ο ν σ κ ε τ, υἱὸς τοῦ Ἰδάν Ἰδανόβιτς, γενν. τῷ 1350. Ὁ πατήρ του ἀπέθανε τῷ 1359, τῷ δὲ 1363 ἦτοί τὸ 13ον ἔτος ἁγῶν τῆς ἡλικίας δ' Δ. ὑπεστήριξε διὰ τῶν ὁπλίων τὰ δικαιώματά του ἐπὶ τῆς ἡγεμονίας τῆς Μόσχας ἧς καὶ ἐπέτυχεν. Ὑπερασπίζων τὸ στέμμα του κατὰ τῶν πολυαριθμῶν ἀντιπάλων του ἀπέβη πᾶσι σεβαστός· τόπον διαμονῆς ἐξέλεξεν ἀντὶ τοῦ Βλαδιμήρου τὴν Μόσχαν, ὅπου ὠκοδόμησε τὸ Κρεμλίον λίθινον, περιέβαλε δὲ διὰ λίθινου τείχους τὴν Μόσχαν (1367). ἦτις οὕτως ὠχυρωμένη ἀντέστη τὸ ἐπόμενον ἔτος εἰς τὰς προσβολὰς τοῦ ἡγεμόνος τῆς Λιθουανίας. Εὐτυχῆς ὑπῆρξε προσέτι ὁ Δ. καὶ κατὰ τῶν ἡγεμόνων τοῦ Τόβρ, τοῦ Ῥιαζάν καὶ κατ' αὐτῶν τῶν Τατάρων, οὓς νικῆσας τὴν 8 Σεπτ. 1380 παρὰ τὸν Τανάϊδα ποταμὸν (Δόν) ἐπωνομάσθη Δόνσκοι. Ἀλλὰ μετέπειτα εἰς νέους πολέμους πρὸς τοὺς Τατάρους ἡττήθη ὁ Δ., ἡ Μόσχα ἐδηρώθη (26 Αὐγ. 1382) καὶ οἱ Ῥῶσοι ὑπεβλήθησαν ἐκ νέου εἰς τὴν πρὸς τοὺς Τατάρους φέρον. Ὁ Δ. ἀπέθ. τῇ 18 Μαΐου 1389. Ἡ βασιλεία αὐτοῦ, διδάζωντος τοὺς Ῥώσους τὴν περιρρόνησιν τῆς δυνάμεως τῶν Τατάρων, εἰσαγαγόντος δὲ καὶ πολλὰς βελτιώσεις ἐντὸς τοῦ κράτους ὑπῆρξε λίαν εὐεργετική διὰ τὴν Ῥωσσίαν.

Ἄλλοι Δ., ὑπὸ ψευδεῖς τίτλους πολλάκις διεγείραντες ἐν Ῥωσσίᾳ ταραχὰς καὶ ἐπαναστάσεις, εἶναι γνωστοὶ ὑπὸ τὸ ὄνομα Ψευδο-Δημήτριοι (βλ. λ.). [Ε'γ.]

Δημήτριος ὁ πολιορκητής. ὁ περίφημος υἱὸς Ἀντιγόγου τοῦ ἑτεροθαλήμου (βλ. Ἀντιγόνο, 1). Ὑγενν. τῷ 387 π. Χ., νεώτατος δὲ διεκρίθη διὰ τὴν ἀνδρείαν καὶ τὸ στρατηγικὸν αὐτοῦ ἐν τοῖς πολέμοις τοῦ πατρὸς αὐτοῦ κατὰ τὸν Εὐμένους, Σελεύκου καὶ Πτολεμαίου· ἀλλὰ τῷ 312 ἡττήθη ὑπὸ τοῦ τελευταίου τούτου παρὰ τὴν Γάζαν. Τῷ 307 πεμθεὶς ὑπὸ τοῦ πατρὸς εἰς Ἑλλάδα, ἵνα καταλύσῃ τὴν αὐτίθι ἀρχὴν τοῦ Κασσάνδρου, ἐκυρίευσεν τὰ Μέγαρα καὶ κατέλαβε τὰς Ἀθήνας, ὧν οἱ κατοικοὶ ἐπεδίδξαντο αὐτὸν ὡς ἐλευθερωτὴν μετὰ μεγάλων τιμῶν. Τῷ 306 ἐνίκησεν ἐν Κύπρῳ τὸν Μενέλαον, ἀδελφὸν τοῦ Πτολεμαίου, κατὰ ξηρὰν, κατὰ θάλασσαν δὲ τὸν τελευταῖον τούτον σπεύσαντα μετὰ στόλου καὶ στρατοῦ πρὸς βοήθειαν τῆς Σαλαμῖνος. Τὸν τίτλον βασιλείως προσέλαβε καθ' ὃν χρόνον καὶ ὁ πατήρ αὐτοῦ (βλ. Ἀντιγόνο, 1). Τῷ 305—304 μεταίως ἐπολιόρκησε τὴν Ῥόδον, μεθ' ὅλην τὴν ἐπιμονὴν καὶ τὴν χρησιμοποίησιν ἰσχυρῶν πολιορκητικῶν μηχανῶν, ἃς αὐτὸς ἐφεύρεν ἢ ἐτελειοποίησεν, εἰς οὗ κυ-

ρίως καὶ ἡ ἀποδοθεῖσα αὐτῷ ἐπωνυμία. Τῷ 304 ἐπῆλθεν εἰς βοήθειαν τῶν Ἀθηναίων, πολιορκουμένων ὑπὸ τοῦ Κασσάνδρου, οὗ τὰ στρατεύματα ἐξήλασεν ἐξ Ἀθηνῶν, τῷ δὲ 303 καὶ ἐκ πολλῶν πόλειων τῆς Πελοποννήσου ἔτυχεν δὲ πάλιν ἐντάκτων τιμῶν πανταχοῦ, ἀλλ' ἰδίως ἐν Ἀθήναις, ὅπου ἐδόθη αὐτῷ εἰς κατάλυμα ὁ ὀπισθοδρόμος τοῦ Παρθενῶνος καὶ ἐν ἁγίᾳ ἐκαλεῖτο ὁ Δ. ὁ μέγιστος τῶν θεῶν. Κατὰ τὸν πόλεμον τοῦ πατρὸς του ἐναντίον τῶν συμμάχων Κασσάνδρου, Λυσιμάχου, Σελεύκου καὶ Πτολεμαίου ἐκυρίευσεν μὲν τὴν Ἐρεσον, διὰ τῆς ἐν Ἰψῷ ὁμοῦς ἡττῆς, ὅπου ἔπεσε καὶ ὁ πατήρ του, περιήλθεν εἰς χρισίματα τὴν θέσιν ἐν τῇ ἀτυχίᾳ του ταύτῃ οἱ Ἀθηναῖται δὲν τὸν ἐδέχθησαν ἐντὸς τῆς πόλεως τῶν. Ἐντὸς ὀλίγου ὁμοῦς ὁ Δ., ὅστις κατεῖχεν εἰσέτι πόλεις ἱκανὰς ἐν Πελοποννήσῳ καὶ τινὰς λιμένας ἐν Ἀσίᾳ, ἡδυνήθη νὰ ἐνισχυθῇ ἐκ νέου καὶ ἀποβῇ φοβερὸς εἰς τοὺς ἀντιπάλους, προσεταιρισθῇ τὸν Σέλευκον, συζεύξας αὐτὸν μετὰ τῆς θυγατρὸς του Στρατονίκης, καὶ ἀπὸ 298 ἐπεχείρησε ν' ἀνακτήσῃ τὴν Ἑλλάδα. Τῷ 296 (μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Κασσάνδρου) κατέλαβε πάλιν τὰς Ἀθήνας, προσημέληθη δὲ ἐπεικτικῶς πρὸς τὴν ἀγνώμονα πόλιν. Τῷ δὲ 294, μετὰ τὸν θάνατον ἀμροτέρων τῶν υἱῶν τοῦ Κασσάνδρου, ἀνηγερθεὶς ὁ Δ. βασιλεὺς τῆς Μακεδονίας. Ἀλλὰ μετὰ ἐπταετὴ βασιλείαν, ἐπιτεθέντων κατ' αὐτοῦ τοῦ Σελεύκου, Πτολεμαίου καὶ Λυσιμάχου, ὁ μακεδονικὸς στρατὸς ἐγκατέλιπε τὸν Δ., ὅστις ἠναγκάσθη νὰ ἀπέλθῃ ἐγκαταλειμμένος εἰς τὴν Ἑλλάδα. Μετ' οὗ πολὺ ἀπῆλθε μετὰ 11000 ἀνδρῶν ἐπὶ κατάκτισιν τῆς Ἀσίας, στενοχωρηθεὶς ὁμοῦ ὑπὸ τοῦ υἱοῦ τοῦ Λυσιμάχου Ἀγαθοκλέους καὶ ἀποδελῶν ἀνωφελῶς τοὺς στρατιώτας του, προσέπεισε εἰς τὸ ἔλεος τοῦ Σελεύκου, ὅστις ἔδωκεν αὐτῷ τὴν Ἀπᾶμειαν πρὸς κατοικίαν, ἐν ᾗ διήλθεν ὁ Δ. τὰ τρία τελευταῖα τῆς ζωῆς του ἔτη ἀσχολούμενος περὶ θήρας καὶ δρόμους καὶ τέλος περὶ πότους καὶ κύβους, μέχρις οὗ νοσήσας ἀπέβισε τῷ 283. Βίον τοῦ Δ. ἐγγραφέν ὁ Πλούταρχος. [B.E.]

Δημήτριος ὁ Φαληρεὺς. τὸ ἐπώνυμον ἔχων ἀπὸ τοῦ τόπου τῆς γεννήσεως αὐτοῦ (Φαλήρου). Περίφημος Ἀθηναῖος, γενν. περὶ τὸ 345 π. Χ., υἱὸς δούλου τινὸς Φαγοστράτου, ὅστις καὶ ὡς σοφὸς καὶ ῥήτωρ ἐφημίσθη καὶ εἰς τὰ θύιστα ἀνῆλθε τῆς πολιτείας ἀξιώματα. Ὑπῆρξε μαθητὴς τοῦ Ἀριστοτελικοῦ Θεοφράστου, ἀνῆκε δὲ εἰς τὴν μακεδονικὴν μερίδα, δι' ἣ καὶ ἠναγκάσθη νὰ φύγῃ ἐξ Ἀθηνῶν, ὅτε ἡ πόλις ἔπεσε εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ Ἀντιπάτρου. Ὑπανεβλήθη μετ' οὗ πολὺ συνετάχθῃ τοῖς ἐλιγαρχικοῖς, κατὰ δὲ τὴν δημοκρατικὴν ἀντίδρασιν τοῦ 318 ἐσώθη φυγὼν πρὸς τὸν Κασσάνδρον, ὅστις καταλαβὼν τὰς Ἀθήνας ἀνέθηκε τῷ Δ. τὴν διοίκη-

σιν ὡς ἐπιτρόπῳ αὐτοῦ. Ὁ Δ. θόρυβε τὴν πόλιν ἐπὶ 10 ἔτη ὡς ἄριστα. ἡπῶς καὶ πατριῶς, ἐξήντηλμένῃν δὲ καὶ καταπεπτωκυῖαν ἀνοψώσε καὶ ἐπανήγαγεν εἰς ἐλευθερίαν. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι εὐγνωμονοῦντες ἐστῆσαν αὐτῷ ἀνδριάντας ἱσαριθμούς ταῖς ἡμέραις τοῦ ἐνιαυτοῦ. Ὅτε θμως Δ. ὁ Πολιορκητὴς ἐνεφανίσθη μετὰ τοῦ στόλου του εἰς Πειραιᾶ (307) καὶ δημοκρατικὰ κινήματα ἐπισυνέβησαν ἐν Ἀθήναις. ὁ Δ. ἠναγκάσθη νὰ διαφύγῃ εἰς Θήβας, οἱ δὲ θριαμβεύοντες δημοκρατικοὶ ἀνέτρεψαν τοὺς ἀνδριάντας του καὶ ἐψήφισαν κατ' αὐτοῦ θάνατον. Ἐκ Θηβῶν ἀπήλθεν εἰς Μακεδονίαν, τῇ δὲ 297 μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Κασσάνδρου εἰς Αἴγυπτον παρὰ Πτολεμαίῳ τῷ Λάχου, ὅστις προσέλαβεν αὐτὸν σύμβουλον καὶ ἀνέθηκεν αὐτῷ τὴν ἀναθοφρεσιν τῶν γερμῶν τοῦ κράτους του· ἐνταῦθα ὁ Δ. εἰσηγγάτο πρῶτος τὴν ἰδρυτὴν τῆς περιφέρειας Πιελικισθῆκος τῆς Ἀλεξανδρείας, κατὰ τινὰς δὲ καὶ τὴν μετάφρασιν τῆς Π. Διαθήκης ὑπὸ τῶν Ο'. Πτολεμαῖος ὁ Φιλάδελες, ὃν ὁ πατὴρ ἐξελέξατο διάδοχον παρὰ τὴν γνώμην τοῦ Δ., ἀδικῶν τὰ ἐκ τοῦ πρώτου γάμου τέκνα του, ἀφῆκεν τὸν Δ. πάντα τὰ ἀξιώματα καὶ ἐξώρισεν εἰς ἐπορχίαν τινὰ τῆς Ἀνω Αἰγύπτου, ὅπου ἀπέθανε (μετὰ τὸ 285) θηλαίης ὑπὸ ἔρωτος. — Ὁ Δ. διεκρίθη ὡς ῥήτωρ, γενόμενος ὁ ὑστάτος τῶν ἀξίων τοῦ ὀνόματος Ἀττικῶν ῥητόρων, καίτοι ὁ λόγος του ἐστερεῖτο ῥώμῃ, ὧν μᾶλλον γλυκύς. Ὑπῆρχε δὲ εἰς ἐκ τῶν σοφωτάτων περιπατητικῶν καὶ ἐγραψε περὶ τὰ 50 συγγράμματα, πάντα ἐν Αἰγύπτῳ, ὕλης ἱστορικῆς, φιλοσοφικῆς, πολιτικῆς, ῥητορικῆς καὶ γραμματικῆς (Ὑπομνήματα περὶ τῆς δεκαετίας ἤτοι τῆς 10ετοῦς ἀρχῆς αὐτοῦ ἐν Ἀθήναις, Περὶ τῆς Ἀθῶναις νεμοθεσίας, Ῥητορικὴν, ἑτὶ Λόγων Διδωμένων συναγωγὰς κ.λ.). ὧν κατέχμεν ἀποσπάσματα μένον (ἐν τοῖς «Ἀποσπάσμασι τῶν Ἑλλ. ἱστορικῶν» καὶ ταῖς ἐκδόσεσι τῶν Ἀττικῶν Ῥητόρων). Ὑπὸ τὸ ὄνομα δ' αὐτοῦ διητηρήθη ἑτὶ πραγματεία Περὶ Ἑρμηνείας, ἥτις πιθανῶς εἶναι ἔργον μεταγενεστέρου Ἀλεξανδρίνου. [B. X.]

Δημήτριος ὁ ἐκ Σαρμαρίνας τῆς Ἠπείρου, μοναχὸς τὸ σῆμα. Πικροῦνται μετ' ἐνθουσιασμοῦ καὶ αὐταπαρνήσεως τὸν Βλαχάδιν (βλ. λ.) καὶ ἀναπέτασε μετ' αὐτοῦ τὴν ἐπαναστατικὴν σημαίαν ἐν ἔτει 1808 ἐν Θεσσαλίᾳ. Συλληφθεὶς μετ' αὐτοῦ ἐθανατώθη ὑπὸ τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ ἐν Ἰωαννίνοις ὑποστὺς ἐπὶ 10 ἡμέρας φρικωδέστατον βασανιστήριον. Ὁ λαὸς τῆς Ἠπείρου κατέταξεν αὐτὸν μετὰ τῶν νεομαρτύρων του. [Κ. Δ. Κ.]

Δημήτριος ὁ Ἅγιος 1) Χωρίον τοῦ δήμου Κλισιάδος ἀπέχ. ὥρ. 1 15' ΝΔ ἀπὸ Κλισιά. Κἀτ. 298. Καίται παρὰ τὴν ἀριστέραν ὄχθον τοῦ Κλύηνου ἔχον πρὸς Δ τὰ ὄρη

Ἀρδίνι καὶ Τσεκούρι. — 2) Χωρίον Εὐδοίας τοῦ δήμου Μαρχαρίου ἀπέχ. ἀπὸ Κατσαρονίου Α ὥρ. 3. Κἀτ. 381. — 3) Χωρίον τοῦ Ζακύνθου τοῦ δήμου Μεσογαίων ἀπέχ. 20' ἀπὸ Σκουλικιάδου Α καὶ 5' ἀπὸ Γαλάρου. Κἀτ. 641. — 4) Χωρίον τοῦ δήμου Μονεμβασίας ἀρ' ἧς ἀπέχει Δ ὥρ. 2 15'. Κἀτ. 204. — 5) Χωρίον τοῦ δήμου Ὀρχομενοῦ τῆς Βοιωτίας κείμενον ἐπὶ τῶν ὄχθων τῆς Κοπαίδος καὶ παρὰ τὸς ἐκβολὰς τοῦ Κηφισοῦ εἰς ἀπόστασιν 1/2 ὥρ. Ν τοῦ Σκριποῦ. Κἀτ. 383. — 6) Χωρίον τοῦ δήμου Μελιτσειῶν τῆς Κερκύρας, ἔχον 83 κατ. — 7) Χωρίον τοῦ δήμου Ἀνωγαστῶν τῆς Κεφαλληνίας, ἔχον 64 κατ. — 8) Χωρίον τοῦ δήμου Φύλλου τῶν Τρικυάλων, ἔχον 887 κατ. [Μ. Σ.]

Δημήτριος ὁ Ἅγιος. Χωρίον Μακεδονίας ἐν τῇ μεντεσαρηνικῇ Σερβίαν-Κοζάνης κείμενον κατὰ τὸ στενὸν τῆς Πέτρας καὶ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ ἀπὸ Ἐλασσῶνος εἰς Αἰκατερίνην. Οἰκεῖται ὑπὸ 120 οἰκογενειῶν χριστ.

Δημητρίου ὁ Ἅγ. μοναχ. 1) Ἐν τῷ δήμῳ Κλειωνῶν τῆς Κορινθίας, μετὰ 9 μοναχ. 2) Ἐν τῷ δήμῳ Φαρκαδόνας τῶν Τρικυάλων, ἔχον 10 μοναχ. [Μ. Σ.]

Δημητρίετσι. Χωρίον τοῦ διαμέρ. Σερβῶν τῆς Μακεδονίας, οἰκισμ. ὑπὸ 120 οἰκογενειῶν. [Μ. Σ.]

Δημητρούπουλον Χωρίον τοῦ δήμου Αἰγινῶν τῆς Αἰγιάλειδος μετὰ 139 κατ. (1889) ἀσχολομένους εἰς καλλιέργειαν σταφίδων καὶ ἀμπέλων. [Γ. Π. Σ.]

Δημητσάνα. Πόλις τῆς Ἀρκαδίας ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Γορτυνίας, κειμένη Β τῆς Μεγαλοπόλεως ἐν μαγνητικῇ θέσει ἐπὶ τῆς ὄχθης τοῦ Γορτυνίου, τοῦ νῦν ποταμοῦ τῆς Δ. καλούμενου, εἰς τὰς ὑπηρεσίας λόφου, ὅστις καταλήγει Δ εἰς βράχον, ἐφ' οὗ ἐρείπια ἀρχαῖα καὶ μεσαιωνικά (Παλαιόκαστρο). Α δὲ εἰς τὸν λόφον τῆς Ἀγ. Παρασκευῆς (μετὰ παρεκκλησίᾳ). ἔχει 2488 κατ. Τὴν θέσιν τῆς Δ. κατεῖχεν ἐν τῇ ἀρχαιότητι πόλις οὐχὶ ἀσφάντως ἥς τὸ ὄνομα δὲν ἐξηκριβώθη ἀκόμη (Θεῶτις). Τὸ ὄνομα Δ. μνημονεύεται τὸ πρῶτον ἐν συγγιγνώσει γράμματι τοῦ Πατριάρχου Κων/πόλεως Πωλυεύχτου ἐκ τοῦ 963, ἐξ οὗ μαρτυρεῖται ὅτι ὁ Ἰωάννης Λαμπροδόπουλος, ἐπικαλούμενος Φιλόσοφος, καὶ πρωτοεργάτης τὸ ἀξίωμα, ἔδωκε τὴν μονὴν τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, ἥτις εὐρίσκεται νῦν ἐπὶ εἰς ἀπόστασιν 1 ὥρας Δ ἀπὸ Δ., ἐπὶ τῆς Δ ὄχθης τοῦ ποταμοῦ, καὶ καλεῖται Φιλοσόφου μονή. Φαίνεται ὅτι ἀνέκαθεν ἡ μονὴ αὕτη ἦτο καὶ κέντρον τῆς ἐκπαίδευσως, διότι μνημονεύονται πλείστοι πατριάρχαι καὶ ἀρχιερεῖς διδασκόντες ἐνταῦθα τὰ πρῶτα στοιχεῖα. Ἰδίαν δὲ ἀνάπτυξιν ἔλαβεν ἡ σχολὴ αὕτη ἀπὸ τοῦ 1764, ὅτε ὁ σοφὸς Ἀγαπίος

(Ἀσχημάκης Δεονάρδος) μετερρύθμισεν αὐτὴν δι' ἣν καὶ ἵδρυσεν μετὰ τοῦ Χ. Γερασίμου τῇ συνεισφορᾷ τῶν ἐν Σμύρῃ Δημητριαστικῶν ἐντὶς τῆς πόλεως, ἐν τῷ περιόλῳ τοῦ ναοῦ τῆς Ἁγ. Κυριακῆς, ἰδιαιτέρων οἰκημα εὐρύχωρον. Τα βιβλία καὶ χειρόγραφα τῆς μονῆς μετενήχθησαν εἰς τὸ νέον κατάστημα καὶ τῇ ἀκαταπαύστῳ φροντίδι τοῦ Ἀγαπίου ἐσχηματίσθη ὀλίγον κατ' ὀλίγον σπουδαία βιβλιοθήκη. Ἡ σχολὴ ἐτέθη ὑπὸ τὴν ἄμεσον τοῦ ἐν Κων/πολεὶ Πατριαρχείου προστασίαν πρὸς δι' ἐλθέσθαι μέτρα ὑπὸ τῶν προκρίτων τῆς Δ. πρὸς ὑποστήριξιν αὐτῆς δι' ἰδιαιτέρων προνομίων. Προσθετέον δὲ ὅτι καὶ ἡ πόλις αὐτὴ ἐπὶ Τουρκοκρατίας ἔχει προνομία, δι' ὧν οἱ κάτοικοι διήγον ἀνετιώτερον βίον. Ἡ οἱ λοιποὶ Ἑλληγες, διότι ὑπῆγετο εἰς τὴν τάξιν τῶν Βακουζίων (βλ. λ.), καὶ ἀπηγορεύετο εἰς τοὺς Τούρκους νὰ κατοικῶσιν ἐπὶ πολὺ ἐν Δ. καὶ ν' ἀποκτώσιν ἐν αὐτῇ κτήματα. Διὰ δὲ τὸ θρεῖν καὶ λίαν ἄκαρπον τῆς χώρας οἱ κάτοικοι, ὡς ἐστὶ καὶ νῦν, ἀσχολούμενοι κυρίως εἰς τὰς τέχνας καὶ τὰ ἐμπόριον, ἀπεδύμουν πολλάκις εἰς μακρὰν χώραν, ἦσαν δὲ ὡς ἐκ τούτου καὶ πλουσιώτεροι καὶ μάλλον πεπολιτισμένοι τῶν συνεπαρχιωτῶν τῶν Ταῦτα δὲ συνετέλεσαν οὐκ ὀλίγον εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς σπουδαίας τῆς Δ. σχολῆς. Ἐξ ἧς μέχρι τῆς ἐπαναστάσεως ἐξῆλθον μεταξύ ἄλλων πολλῶν ἀρχιερέων καὶ ὁ πατριάρχης Γρηγόριος Β' καὶ ὁ τῶν Παλ. Πατρῶν Γερμανός. Ἡ ἐπανάστασις, εἰς ἣν μετέσχον οἱ Δημητριαστικαὶ ἐνεργητικώτατα, ἐπήνεγκεν εἰς τὴν βιβλιοθήκην μεγίστην ζημίαν διότι κατὰ τὰ δύο πρῶτα ἔτη τοῦ ἀγῶνος οἱ θησαυροὶ αὐτῆς ἐχρησιμοποιήθησαν εἰς πυριτιδοβολὰς, μὴ ὑπαρχόντων τότε ἀλλοτρίου τῆς Ἑλλάδος πλὴν τῶν ἐνταῦθα 14 πυριτιδομύλων, ἐροδιαζόντων διὰ νυχθημέρου ἐργασίας πυριτίδα εἰς τὸν στρατόν. Πρὸς συμπλήρωσιν τῆς κατὰ τὸ μέγιστον μέρος καταστραφείσης βιβλιοθήκης ἐγένοντο ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἐνέργειαι, πολλὰὶ δωρεαὶ δὲ προσεφέρθησαν ἤδη, ἀλλὰ δὲν δύνανται αὐταὶ νὰ ἀντικαταστήσωσι τοὺς ἀπολεσθέντας θησαυροὺς χειρογράτων κλ. Πρὸς. Κατόρχη. Περὶ τῆς ἐν Δ. ἑλληνικῆς σχολῆς (Ἀθ. 1847). — Ἡ Δ. ἔχει γυμνάσιον, ἑλληνικὸν σχολεῖον, δημοτικὰ σχολεῖα, ταχυδρ. καὶ τηλεγραφικὸν γραφεῖον, εἰρηνοδικεῖον κλ. Εἰς τὸν δῆμον Δ. ἀνήκουσιν ἐκτὸς τῆς πρωτευούσης τὰ ἑξῆς χωρία: Ἀράχουα. Βλόγκος. Ζίτουνα. Ζέρσοβα. Ζυγοβίσι. Μάρκου. Παλαιχωρίον. Ράβου. Στρούζα καὶ Τρέστενα, καὶ ἡ μονὴ Αἰμυαλῶν. Ἐχει δὲ ὁ δῆμος ἐν ὄλῳ 5517 κατ. [Ε.Κ.Μ.]

Δημέρι. Χωρίον τῆς συνοικίας Μακρυνίτης τοῦ Βώλου, ἔχον 528 κατ. [Μ.Σ.]

Δῆμος. Κλεῖται ὁ ὑπὸ τῆς πολιτείας ἐντεταλμένος τὴν ἐκτέλεσιν θανατικῶν ποινῶν. Ἐν ταῖς ἀρχαῖς Ἀθήνας ὁ δῆμος ἢ δημό-

κοινός. ὁ κατ' ἐξοχὴν δημόσιος δούλος, ἐτέλει τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ ὑπὸ τὸ ἄμεσον προσταγμάτων ἑνδεκά. Ἐν Ῥώμῃ πρὸς τοὺς *lictores*, οἵτινες ἐξετέλουν τὴν τοῖς Ῥωμαίοις πολιταῖς ἐπιβεβλημένην θανατικὴν ποινὴν, ὑπῆρχεν ὁ *Carnifex* ἐκτελὼν ταύτην κατὰ τῶν δούλων καὶ τῶν ξένων. Καὶ ἐν Γερμανίᾳ ἐγένετο δικαστικὴ μεταξὺ τῶν ἀτιμωτικῶν καὶ τῶν μὴ τοιούτων ποινῶν ἐκείνας ἦν ἐντεταλμένος ὁ λεγ. *Henker*, ταύτας ὁ *Scharfrichter*.

Τὴν σήμερον οἱ Δ. διδοῦσι νενομισμένον ὄρκον, ἀμειδόμενοι εἴτε διὰ μισοῦ ἐπ' αὐτοῦ εἴτε κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν ὑπηρεσιῶν αὐτῶν προῆμιν λαμβάνονται συνήθως ἐκ τῶν ἐνεκα βιρῶν ἐγκλημάτων καταδικασθέντων. [Γ.Σ.Σ.]

Δημιουργία. Βλ. Πεντάτευχος.

Δημιουργοὶ (Ἀρχαῖοι). Οἱ χειρῶνακτες, οἵτινες ἀπετέλουν ἐν Ἀθήναις κατὰ τὴν ἐπὶ Θρησκείας καταστάσιν τῆς πολιτείας τὴν τρίτην καὶ πολυπληθεστάτην τάξιν τῶν πολιτῶν. Περὶ τῶν ἀρχόντων, οἵτινες Δ. ἐκαλοῦντο ἐν τισὶ τῶν θωρικῶν κλπ. πόλεων βλ. Δαμιουργός [Π.]

Δημιουργός (Φιλόσοφος). Βλ. Γνωστικὸς.

Δημογέρον. Ἀρχὸν τῆς ὑπὸ τὸν τουρκικὸν ζυγὸν ἑλληνικῆς κοινότητος, εἰς ὃν ἦσαν ἀνατεθειμένα πολλὰ καὶ ποικίλα καθήκοντα. Οὕτω εἰς τοὺς Δημογέροντας, ἐλαττωμένους ὑπὸ τῶν ἐν γένει πολιτῶν ἐκάστης πόλεως, κωμολόγως ἢ χωρὶς ἀντιθέτου ὑπὲρ τῆς τουρκικῆς κυβερνήσεως ἢ διανομῇ καὶ εἰσπραξίς τῶν φόρων, εἰς αὐτοὺς ἦτο ἀνατεθειμένη ἡ ἀστυνομία τῆς κοινότητος, οἱ Δ. ἐδίκαζον ἐπὶ ἰδιωτικῶν διενέξεων καὶ τὴν ποινικὴν πολλάκις δικαιοσύνην διεχειρίζοντο. Διὰ τῶν κατὰ τὴν ἐπαναστάσιν συνελεύσεων ἀνεγνωρίσθησαν οἱ Δ. ὡς ὄργανα διοικητικά, διὰ δὲ τοῦ ἀπὸ 16 Ἰαν. 1828 ψηφισματος τοῦ Κυβερνήτου περιορίσθησαν κατὰ πολὺ τὸ ὅριον τῆς λειτουργίας αὐτῶν ἐν τῇ ἀπελευθερωθείσῃ Ἑλλάδι. ἀλλὰ καὶ ἐν αὐτῇ μόνον διὰ τοῦ περὶ συστάσεως τῶν δήμων νόμου τοῦ 1833 καθιερώθη τὸ ἄξιωμα τῶν Δ. Ἐν ταῖς ὑποδόλοις ἑλληνικαῖς ἐπαρχίαις σώζεται ἐπὶ ὁ θεσμὸς αὗτος. ἀλλὰ μετὰ μεγάλως περιορισμένης δικαιοδοσίας τῶν Δ. [Μ.Μρ.]

Δημογραφία. Βλ. Στατιστική.

Δημοδιδάσκαλος (ὁ καὶ ἡ, ἀνθ' οὗ εἶνε μάλλον ἐν χρήσει δι' ἀσκάλισσας) Οὕτω λέγεται τὸ κατώτατον τῆς ἐκπαιδεύσεως ὄργανον ἀλλὰ καὶ τὸ σπουδαιότατον καὶ ἀναγκασιότατον πάντων, διότι δι' αὐτοῦ διδάσκειται τὸ πλεῖστον τοῦ λαοῦ καὶ ἐν παιδικῇ ηλικίᾳ, ὅτε πᾶσα διδασκαλία εἰσδύει βαθύτατα εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ διδασκόμενου καὶ παραμένει μέχρι θανάτου τοῦτο δὲ λέγοντες ἐννοοῦμεν οὐχὶ τὴν περὶ τὰ γράμματα παιδευσιν ἀλλὰ καὶ τὴν ἄλλην παιδαγωγικὴν διάπλυσιν καὶ μόρφωσιν, ἥτις εἶνε ἀνάλογος πρὸς τὴν

διδασκοντα, ἐξ οὗ καὶ ἡ κοινὴ τοῦ λαοῦ παρορμία «ὅς ἐποιον δάσκαλο καθήσας τέτοια γραμματα θὰ μάθης». Ἐνεκα τούτων καὶ τὰ προηγημένα καὶ τὰ μάλιστα ἀνεπτυγμένα ἔθνη, τὰ ἐπιζητοῦντα τὴν πνευματικὴν καὶ ἡθικὴν τελειωσιν τοῦ λαοῦ, μεγίστην καὶ πρώτην καταβάλλουσι μέριμναν οὐδενὸς φειδόμενα, ἵνα εἰ τοῦ λαοῦ διδάσκαλοι τελειότεροι καταστῶσι καὶ ἡ ἀπὸ τούτων διδασκαλία πλέον καρποφόρος καὶ ἀνεπτυγμένη κατὰ πάντα οὕτω δὲ ἐκείνα τὰ ἔθνη τελειότερον πάντων ἐξημερῶνται καὶ ἐκπολιτίζονται, τὰ ἑποῖα ἔχουσιν ἅριστα κατηρτισμένους δημοδιδασκάλους καὶ τελείαν καὶ πανταχοῦ ἐξηπλωμένην δημοτικὴν ἐκπαίδευσιν, τούναντίον δὲ, χωρεῖ πρὸς τὴν ἐξήκρησιν καὶ ἐκβαρβαρωσιν τὸ ἑσπερημένον ἢ περιωρισμένον καὶ ἀτελὲς ἔχον τὴν δημοτικὴν ἐκπαίδευσιν ἔθνος καὶ ἀτελεῖς τοὺς δημοδιδασκάλους.

Ἡ ἀνομασία δημοδιδάσκαλος ἐδόθη τοῖς διδασκάλοις τοῦ λαοῦ οὐχὶ εὐθὺς ἀρχῇ ἀλλὰ πολὺ μεταγενέστερον· γενικῶς οὗτοι ὠνομαζόντο διὰ τοῦ κοινοῦ πᾶσι τοῖς διδασκικοῖς ἐνὸς δασκάλου ἢ καὶ δασκάλου, πρὸς διακρίσιν δὲ, ἔνεκα τῆς ἐν ἀρχῇ διδασκτικῆς μεθόδου, ὠνομαζόντο οἱ δημοδιδάσκαλοι πολλαχοῦ ἢ μὴ πανταχοῦ ἢ λ. λ. ἢ λ. ο. β. ἢ δ. α. κ. τ. κ. ο. ἢ, ὅπως οἱ τοῦ ἐλληνικοῦ σχολείου Ἰ. λ. λ. η. ν. κ. ο. ἢ πρὸς διακρίσιν, προέδοντας ὁμοῦ τοῦ χρόνου καὶ πολὺ ἐνωρὶς ἐπεκράτησε διὰ τῆς ἐπιστήμης τοῦ ὑπουργείου γλώσσης ἢ ἀνομασίᾳ τοῦ δημοδιδασκάλου καὶ αὕτη νῦν εἶναι ἐν χρήσει πανταχοῦ τῆς Ἑλλάδος. Ἐδόθη δὲ ἡ ἀνομασία αὕτη εἴτε ἐκ τῆς τοπικῆς διοικητικῆς εἰς δήμους διαίρεσιν, ἐν ἑκάστῳ τῶν ἐποίων συνιστάτο καὶ ἐν τοῦ λαοῦ σχολείον καὶ διορίζετο εἰς δημοδιδάσκαλος, εἴτε καὶ ἐκ τῶν αποτελούντων δὴμόν τινα πολιτίων.

Ἐν Ἑλλάδι οὐχὶ μόνον κατὰ τοὺς εὐχέλεις χρόνους ἀλλὰ καὶ κατὰ τοὺς χρόνους τῆς δουλείας ἐκαλλιεργούντο ἔστω καὶ περιωρισμένως τὰ γραμματα, ἢ δὲ καλλιέργεια αὕτη δὲν ἠκολούθει ὠρισμένον τινὰ καὶ κανονικὸν τύπον οὔτε κατὰ τοὺς μικροὺς τῆς ὑπὸ τοῦ Τούρκου δουλείας τῶν Ἑλλήνων χρόνους δὲν ὑπῆρχεν ὀργανωμένον ἢ καὶ κανονικὴν ἐκπαιδευτικὴν σύστημα εἴτε κατωτέρως εἴτε ἀνωτέρως ποιεῖ. Κατ' ἀναγκὴν τῶν δεσποτῶν, ἐλαθόντων ἢ ἐλαβῆ καὶ ἐκίνδυνον τὴν παιδεύσιν τῶν ὑποδούλων, ἐπετράπη ἢ διατῆρσις σχολείων ἐνιαχοῦ βαπῆν προύχοντων ὁμογενείῳ ἢ ἱεραρχῶν ἢ μονῶν ἢ κοινότητων· ἐν τοῖς σχολείοις τούτοις ἐδιδάσκετο ἢ ἀρχαία ἑλληνικὴ γλῶσσα καὶ στοιχειώδεις γνώσεις φιλοσοφίας, ἱστορικῆς καὶ μαθηματικῶν ἄνευ ἄλλης διδασκαλίας ἐπιστημονικῶν γνώσεων, ἀπὸ τοιούτων δὲ σχολείων ἐξήρχοντο οἱ μάλλον πεπαιδευμένοι τῶν χρόνων ἐκείνων τῆς δουλείας καὶ οὗ καὶ οἱ ἐπιδιδέμενοι εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς ἐκκλη-

σίας ἢ καὶ τὴν διδασκαλίαν τοῦ λαοῦ, ἥτις περιωρίζετο εἰς τὴν ἐν ἐκκλησιαστικῇ κυρίως βιβλίῳ διδασκαλίᾳ τῆς ἀναγνώσεως καὶ εἰς τὴν γραφὴν μηχανικῶς καὶ κατ' ἀπαιτησιν τῶν γραμμάτων τοῦ τύπου, πάντα δὲ ταῦτα ἀτέλως καὶ ἀτελῶς ἄνευ ὠρισμένου τινὸς κανόνος. Ἐν τοῖς τοιούτοις ἀνωτέροις σχολείοις, ὑποβαλόμενοι καὶ ὑποστηριζόμενοι ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας ὡς ἐν ἱερῇ ἐθνικῇ ἐστίασι ἐλάνθανε σωζόμενον τὸ ἐθνικὸν πῦρ καὶ ἡ ἰδέα τοῦ Ἑλληνισμοῦ εἴτε τοῦ γένους, ὡς τότε ἔλεγον, ἄνευ δὲ τῶν ἐστιῶν τούτων, κατ' ἀναγκὴν καὶ ἐπιείκειαν τῶν δεσποτῶν διατηρηθεῖσαν βεβαίως πλείστον ἢ μὴ διὰ παντός ἢ ἀεὶ ἐβράχυνεν ἢ ἐξέγερας καὶ ἡ ἀπολυτρώσις μέρους τοῦ γένους.

Τοιοῦτοι μὲν ἦσαν οἱ τοῦ λαοῦ διδασκαλοὶ κατὰ τοὺς χρόνους τῆς δουλείας, εἴτινες ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐχρηρῆμευον καὶ ὡς ἱερεῖς, κατὰ δὲ τὸ τέλος ταύτης καὶ κατὰ τὴν ἀνατολήν τῆς ἀπολυτρώσεως ἄνδρες φιλοπατρίδες, εἶον ὁ Κλεῖδουλός καὶ ὁ Νικητόπλος, μορφωθέντες ἐν Ἑδρώτῃ καὶ ἄλλους μορφωθέντες συνέστησαν ἐνιαχοῦ κανονικὰ τοῦ λαοῦ σχολεῖα καὶ εἰσῆγαγον διδασκάλους τοῦ λαοῦ μεμρρωμένους καπῶς κατὰ τὴν τότε παιδαγωγικὴν ἀνάπτυξιν καὶ δυναμένους τελεσφόρους καὶ μάλλον κανονικῶς νὰ διδάσκωσι. Περὶ τῶν φιλοπατρίδων τούτων ἄνδρων καὶ τῆς ἐπικρατουσῆς τότε διδασκτικῆς μεθόδου ἐν τοῖς ὑπ' αὐτῶν ἱερουθεῖσι σχολείοις ἐν Δολοῖς Οἰτύλου, ἐν Ἀγίῳ Πέτρῳ, Πάρῳ, Σύρῳ, Ἰρσιόλει, Ναυπλίῳ, καὶ ἄλλοις ὅλ. Ἐκπαιδεύσις. Ἄμα τῇ ἐθνικῇ ἀποκαταστάσει ὁ ἀειμνήστos Ὑ. Καποδίστριας, πρῶτος τῆς νέας Ἑλλάδος Κυβερνήτης, ἐπισκεψάμενος τινα τῶν κατὰ τὰ ἀνωτέρω λειτουργούντων δημοτικῶν σχολείων καὶ ἐπιθυμῶν νὰ παρασκευάσῃ πλείους δημοδιδασκάλους καὶ ἐξαπλώσῃ οὕτω τὴν τοῦ λαοῦ παιδεύσιν, ὡς διακαέστατα ἐπιθεῖ καὶ εἰργάζετο, συνέστησε τὸ 1829 ἐν Αἰγίνῃ τὸ πρῶτον ἑλληνοδιδασκτικὸν σχολεῖον, ἵνα ἐν τούτῳ παιδευθῶσιν οἱ καταλλήλοτεροι ἐκ τῶν μαθητῶν τῶν ἄλλων σχολείων καὶ χρησιμεύσωσιν ὡς δημοδιδάσκαλοι. Ἐκ τοῦ προτύπου τούτου ἐν Αἰγίνῃ σχολεῖον ἐξήρχοντο καλῶς πως συνκεκρηταιμένοι διδασκαλοὶ χρησιμοποιούμενοι ὅπου ὑπῆρχεν ἀνάγκη, οὕτω δὲ σὺν τῷ πολλαπλασιασμῷ τῶν δημοδιδασκάλων ἐπολλαπλασιαζόντο καὶ τὰ οἰκεία σχολεῖα.

Καὶ οὕτω μὲν παρεσκευάζοντο οἱ δημοδιδασκαλοὶ κατὰ τοὺς πρώτους τῆς ἐλευθερίας χρόνους, ἀτελῶς πάντοτε· τῇ δὲ 17ῃ Φεβρουαρίου 1831 διὰ διατάγματος τῆς ἀνωτάτης ἐκαναριθθῆσαν τὰ τῆς δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως καὶ διετάχθη ἡ σύστασις δημοδασκάλου ἢ δημοδιδασκάλου (ὡς λέγεται ἐν ἄρθρῳ 65) ἐν τῇ πρωτεύουσῃ, ὅποια ἦτο τότε τὸ Ναύπλιον, εἰς μετατέλεισιν τῆς πρωτεύουσας εἰς Ἀθῆνας μετατέθη καὶ τοῦτο (βλ. Διδασκαλεῖον).

Ἀπὸ τοῦ διδασκαλείου τούτου ἐξήρχοντο μέχρι τοῦ 1861 οἱ δημοδιδασκαλοὶ· τὸ 1864 ὁμοῦ ἐν τῷ πολιτικῷ ἐκείνῳ σάλῳ καταργήθη ὑπὸ τῆς ἐθνικοσυλλευστικῆς τοῦ διδασκαλείου τοῦτο ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι δὲν παρήγαγε τοὺς προσήκοντας καρπούς. Ἡ πράξις αὕτη ἦν ἀλεθριωτάτη καὶ καταδεικνύει τὴν ἀδουλείαν τῶν καταργηθέντων διότι διαλυσάντες τὸ κακῶς λειτουργοῦν τοῦτο παιδευτήριον δὲν ἔλαβον πρόνοιαν περὶ παρασκευῆς δημοδιδασκάλων διὰ τὴν πρῶτην καὶ ἀπαραίτητον μορφήν τοῦ λαοῦ, διό καὶ ἐπηκολούθησαν οἱ σχηματισμοὶ τῶν κατὰ καιροὺς ἐξεταστικῶν ἐπιτροπειῶν, αἱ ὁποῖαι διὰ λόγους ἀπείρους ἔχρην τοὺς πρὸς οὐδὲν χρησίμους καὶ τελεον ἀμερόφρους διδασκάλους καὶ τοὺς αὐτοὺς ἀπέστελλον νὰ μορφώσῃται πρῶ! καὶ παιδαγωγῇσιν τὸν λαόν, οἱ ἀγράμματοι νὰ διδάξωσι γράμματα, οἱ τυφλοὶ νὰ δὴγῇσιν, οἱ ἀμερόφροι νὰ μορφώσῃσιν. Ἐθνικὴ ἐντεῦθεν συμφορὰ καὶ κακοδαίμονία, ἐνεκα τῆς ὁποίας γενικὴ πανταχόθεν ἡγέρθη κραυγὴ καὶ πρὸ πάντων ἀπὸ τῶν ἐκπαιδευτικῶν συλλόγων, καὶ διὰ νόμου τὸ 1878 ἰδρύθη τὸ πρῶτον ἐν Ἀθῆναις διδασκαλεῖον ἐπὶ βάσει τῆς νέας παιδαγωγικῆς ἐπιστήμης. Τὸ 1880 συνέστη ἐν Πελοποννήσῳ (Τριπύλαι) δευτέρον διδασκαλεῖον καὶ ἐν Ἑπτανήσῳ (Κερκύρα) τρίτον, τὸ δὲ 1882 ἐν Θεσσαλίᾳ (Λαρίση) τὸ τέταρτον. Ἐν τοῖς διδασκαλείοις τούτοις παρασκευάζονται δημοδιδασκαλοὶ κατὰ τὴν νέαν παιδαγωγικὴν μέθοδον. Οὕτως ἐγένοντο τριῶν εἰδῶν δημοδιδασκαλοὶ α') ἀπὸ τοῦ παλαιοῦ διδασκαλείου, β') ἀπὸ τῶν ἐπιτροπειῶν καὶ γ') ἀπὸ τῶν νέων διδασκαλείων, δι' ὃ ἀδύνατος ἦν ἡ πλήρης καὶ τελεία ἀφομοίωσις τῶν διδασκάλων καὶ τῆς διδασκαλίας. Ἐνεκα τούτου οἱ ἀπὸ τῶν ἐπιτροπειῶν καὶ τοῦ πρώτου διδασκαλείου ἐκλήθησαν καὶ ἡσκήθησαν ἐπὶ χρόνον ὁρισμένον καὶ μετὰ ἐξετάσεις ἀφομοιώθησαν βεβαίως οὐχὶ κατ' οὐσίαν ἀλλὰ κατὰ τύπους καὶ μισθόν, διότι ἄσκησις τεσσαρακονθήμερος δὲν δύναται νὰ μορφώσῃ πρὸς μέθοδον διδακτικὴν τὸν τελείως ἀμύητον, διότι τὸ χρέος τὸν ἐπιτροπείων καὶ ἡ ἐπὶ τῶν κεφαλῶν τῶν παιδῶν ἄσκησις εἰς οὐδὲν σχεδὸν ἐχρησίμευσεν.

Τῶν δημοδιδασκάλων διακρίνονται βαθμοὶ τρεῖς, κατὰ λόγον τῶν γνώσεων, κατὰ τοὺς δὲ κανονίζονται καὶ τὰ τῶν μισθῶν. Κατὰ τὸν καταστατικὸν περὶ δημοτικῶν σχολείων νόμον τοῦ 1834 (ἄρθρ. 8) διηγούμενοι οἱ ἀπὸ τοῦ διδασκαλείου ἐξερχόμενοι εἰς δημοδιδασκάλους νομῶν καὶ ἐπαρχιῶν, ἔχοντας πληρεστέρας πάντων γνώσεις, εἰς δημοδιδασκάλους δῆμων πρώτης τάξεως, ἔχοντας γνώσεις κατωτέρας, καὶ εἰς δημοδιδασκάλους δῆμων δευτέρας καὶ τρίτης τάξεως ἔχοντας στοιχειώδεις γνώσεις· τούτων δὲ ὁ κατὰ νομὸν εἶχε συγχρόνως καὶ τὴν ὑπεράτακτον ἐπιτήρησιν ἐφ' ὧν τῶν ἐν τῷ νομῷ δημοτικῶν σχολείων καὶ ὁ κατ' ἐπαρχίαν ἐπετήρει τὰ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ, ἔνεργοντες ἐκ-

τερος ἐπιθεώρησιν καθ' ἑξαμηνίαν. Οἱ μισθοὶ (ἄρθρ. 23) ὠρίζοντο κατ' ἐλάχιστον εἰς δραχ. 100 τῶν κατὰ νομούς, 90 τῶν κατ' ἐπαρχίας, 80 τῶν δευτέρας τάξεως καὶ 50 τῶν τρίτης τάξεως διδασκάλων, ἡδυνάθη δὲ ὁ μισθὸς τούτων εἰς δραχμὰς 60 διὰ τοῦ ἀπὸ 24 Ἰανουαρίου 1856 βασιλικοῦ διατάγματος.

Ἡ συντήρησις τῶν δημοτικῶν σχολείων ἐδάρυνε κατὰ τὸ ἄρθρον 11 τοῦ συντάγματος τοῦ 1844 καὶ τὸ ἄρθρον 16 τοῦ συντάγματος τοῦ 1864 τὰ δημοτικὰ ταμεῖα μετὰ τῆς δυνατῆς ἐπικουρίας τοῦ Κράτους, ἐπομένως οἱ μισθοὶ ἐπληρώνοντο ἀπὸ τῶν δημοτικῶν ταμείων, ἀλλὰ τοῦτο ἐγέννησε πολλὰ πράγματα καὶ οἱ δημοδιδασκαλοὶ ἐδασσανίζοντο εἴτε ἐκ κακοδομίας τῶν ἀρμοδίων εἴτε καὶ ἐξ ἀπορίας· τοῦτο ἐνεκα προκλήθη ὁ νόμος ΓΑΗ' τῆς 12 Ἰουλίου 1856, καθ' ὃν προκατεβάλλοντο οἱ μισθοὶ ἀπὸ τῶν δημοτικῶν ταμείων. Τοῦτο ὁμοῦ ἐγέννησε νέας δυσχερεῖας ἐνεκα τῆς ἀπορίας πολλῶν δημοτικῶν ταμείων καὶ ἐνεκα τούτου προκλήθη ὁ νόμος ΑΧΜΑ' τῆς 9 Ἰανουαρίου 1888 περὶ ταμείων τῆς δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως, καθ' ὃν διεξάγονται μέχρι τοῦ νῦν τὰ τῶν μισθοδοσιῶν κλπ. τῶν δημοδιδασκάλων· ἀλλὰ καὶ ὁ νόμος οὗτος ἀπέτυχεν ἐν τῇ ἐφαρμογῇ καὶ νέον νομοθέτημα παρασκευάζεται μήπω ψηφισθέν. Καθόλου δὲ τὸν μισθὸν τοῦ διδασκάλου ὠρίζεν ἡ θέσις, ἣν κατεῖχε καὶ οὐχὶ ὁ βαθμὸς τοῦ πτυχίου. Διὰ τοῦ νόμου ΧΘ' τοῦ ἀπὸ 11 Ἰανουαρίου 1878 οἱ μισθοὶ τῶν ἀπὸ τῶν νέων διδασκαλείων ὠρίζοντο εἰς δραχ. 140 ὡς πρὸς τοὺς τοῦ πρώτου βαθμοῦ (180 διὰ τοὺς ἐν Ἀθῆναις, Σύρῳ, Πάτραις καὶ Κερκύρᾳ προϊσταμένους), εἰς 100 τοῦ β' καὶ 80 τοῦ γ'. Πλὴν τοῦ ἀνωτέρω μισθοῦ ἐπληρώνοντο ὑπὸ τῶν γονέων καὶ διδασκτρὰ ἀπὸ 10—50 λεπτῶν μηνιαίως (ἄρθρ. 26 καὶ 27 τοῦ καταστατικοῦ νόμου) καὶ παρείχετο τοῖς Δ. κατοικία (ἄρθρ. 24). Τὰ διδασκτρά ὁμοῦ καταργήθησαν διὰ τοῦ νόμου ΑΣΞΓ' τῆς 26 Ἰουλίου 1885 καὶ ἀντὶ τούτου διετάχθη αὐξήσις μισθοῦ κατὰ πενταετίαν ἀνὰ δέκα δραχμὰς μέχρι τῆς συμπληρώσεως τοῦ ἡμίσεως τοῦ μισθοῦ. Πρὸς τῷ μισθῷ πληρώνεται καὶ καθωρισμένον ποσόν, διάφορον κατὰ τόπους, ὡς ἐνοίκιον κατοικίας τῶν δημοδιδασκάλων.

Περὶ τῆς ἐξτραπλίσεως τῆς θέσεως τῶν δημοδιδασκάλων δὲν ἐλήφθη πρόνοια τις ἐξ ἀρχῆς, διότι ἐπιστεύετο ὅτι καὶ οἱ διδασκαλοὶ ἐκπληροῦντες μετ' εὐλαδίας τὸ καθήκον θὰ ἔμενον ἀπρόσδεκτοι καὶ οἱ πολίτευόμενοι θὰ ἄφινον ἀνενόηλτον τὴν ἐκπαιδεύσιν· δυστυχῶς ἀμπρότεροι ἐξετράπησαν καὶ τούτου ἐνεκα προκλήθη ὁ ΑΦΝΗ' νόμος τῆς 28 Μαΐου 1887 ἐξασφαλίζων κατὰ τινὰ τρόπον τοὺς δημοδιδασκάλους.

Οἱ οὕτω κανονικῶς παρασκευαζόμενοι δημοδιδασκαλοὶ δὲν ἐπῆρκαν πρὸς πλήρωσιν πάσης πρὸς τοῦτο ἐθνικῆς ἀνάγκης· τούτου

Ενεκα ἐπετρέπη σιωπηλῶς μὲν πρότερον ἐπισήμως δὲ ἀπὸ τοῦ 1843 νὰ διδασκῶσιν ἐν μικραῖς κοινότησι (οὐχὶ βεβαίως πρωτεύουσιν δῆμων) ἰδίως ἱερεῖς ἐφημέριοι τὰ πρῶτα γράμματα, δι' οὗ καὶ τὰ τοιαῦτα διδασκῆναι ἐκλήθησαν κοινὰ σχολεῖα καὶ τὰ γράμματα κοινὰ καὶ οἱ διδάσκαλοι κοινοί, ὅτινες μισθοῦμενοι ὑπὸ τῶν κοινοτήτων εἴτε διὰ χρημάτων εἴτε διὰ προϊόντων ἐκάστης γῆς καὶ ἰδίως δημοτικῶν καρπῶν ἐδίδασκον συνθῶς ἐν τοῖς ναεῖς καὶ ταῖς ἐκκλησιαστικαῖς βίβλοις ἀπλῶς ἀνάγνωσιν, στοιχειώτῃ γραφῇ καὶ ἀπλᾶς ἀριθμητικῆς πράξεις. Οὗτοι ἀπέτελεσαν τὴν ταξιν τῶν γ ρ α μ μ α τ ο δ ι δ α σ κ α λ ω ν. Ἀπὸ τούτων οὐδὲν ἐζητεῖτο προσὲν τὴν ἀρχὴν ἀλλὰ μόνον νὰ υποβαλλῶσι διὰ τῆς οἰκείας διοικητικῆς ἀρχῆς αὐτόγραφον δείγμα γραφῆς, εἴτα ὑπεχρέωθησαν νὰ προσέλθωσιν εἰς δημοδιδασκαλὸν καὶ καθ' ὑπαγόμενον αὐτοῦ νὰ γράψωσι καὶ λύσωσι προβλήματα ἀπλῶν ἀριθμητικῶν πράξεων. Ἐσχάτως δ' ἀπητήθη ἀπὸ τούτων ἀπολυτήριον ἐλληνικοῦ σχολείου ἢ προτύπου ἢ ἱεραιτικῆς σχολῆς, τεσσαρκακοῦ ἡμερος ἡσυχίας καὶ εὐδόκιμος μετ' αὐτὴν ἐξέτασις.

Κατὰ ταῦτα ὑπῆρχον καὶ ὑπάρχουσιν ἐν τῇ Κρίτει α') δημοδιδασκαλοὶ ἀπὸ τοῦ παλαιοῦ διδασκαλείου πᾶν ὀλίγοι, β') δημοδιδασκαλοὶ τῶν ἐπιτροπειῶν ἀπὸ τῆς χαρταγγείας τοῦ πρώτου διδασκαλείου μέχρι τῆς συστάσεως τῶν νῦν, γ') δημοδιδασκαλοὶ ἀπὸ τῶν νέων διδασκαλείων, δ') δημοδιδασκαλοὶ τῶν προσαρτηθεισῶν χωρῶν Ἐπτανήσου, Θεσσαλίας καὶ Ἡπείρου καὶ ε') γραμματοδιδασκαλοὶ ἢ κοινοὶ διδασκαλοὶ. Πλὴν τούτων διὰ τοῦ νόμου ΑΡΠΓ' τῆς 17 Ἀπριλίου 1883 ἐθεσπίσθη καὶ τάξις ὑποδιδασκάλων, ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἐφηρμόσθη. Ἐνεκα δὲ τοῦ πολυμέρους τοῦ διδασκτικοῦ προσωπικοῦ πολυμορφος οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἀτελεστάτη ὑπῆρξε καὶ ὑπάρχει ἡ δημοτ. ἐκπαίδεσις. Νῦν πάλιν διὰ νέων νομοθετημάτων παρασκευάζεται καὶ νομοθετηθήσεται ἡ κατάργησις τῶν τεσσαρῶν διδασκαλείων, καὶ ἡ ἀντὶ τούτων ἰδρυσις ἐνὸς ἐν Κορινθῶ καὶ δεκαεῖς ὑποδιδασκαλείων, ἀφ' ὧν ὑπὸ δημοδιδασκάλων παιδεύμενοι εἰς τὸ ἐξῆς θὰ ἐξέρχωνται γ ρ α μ μ α τ ι σ σ α ἰ νομαζόμενοι, διδασκόντες εἰς γ ρ α μ μ α τ ε ῖ α ἢ γραμματοδιδασκαλεῖα.

Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῶν δημοδιδασκάλων τῶν ἀρρένων, περὶ δὲ τῶν διδασκαλισσῶν ἀνεγράφην μὲν ἐν τῇ καταστατικῇ περὶ δημοτικῶν σχολείων νόμῳ οἷ τοιαῦτα. θὰ παρεσκευάζοντο ἐν τῇ διδασκαλείῳ, τοῦτο ὅμως δὲν ἐφηρμόζετο ἀλλ' ἐκ τῶν ἰδία διδασκαλῶν ἐν ἀνωτέροις παρθεναγωγείοις καὶ ἰδίως τῇ Ἀρσακείῳ ἀνεγνωρίζοντο μετὰ ἐξετάσεις ἐνώπιον ἐπιτροπειῶν. Τοῦτο ὅμως πολλὴν εἶχε τὴν ἀνωμαλίαν καὶ ἀτέλειαν, διὸ ἀπὸ τοῦ 1867 διὰ τοῦ Β. Δ. τῆς 11 Μαΐου ἀνεγνωρίσθη τὸ Ἀρσάκειον ὡς διδασκαλεῖον τῶν θηλέων καὶ

ἐκτοτε ὁμοιομόρως παρασκευάζονται αἱ διδασκαλίσσαι. Περὶ τούτων ἐφαρμόζονται αἱ διατάξεις περὶ δημοδιδασκάλων ὡς πρὸς τὸν μισθόν, μονιμότητα κλ., περὶ ὧν ἐγένετο ἀνωτέρω λόγος. [Π. Π.]

Δημοκλήδης. Ἀρχαῖος Ἑλλήνων ἱατρός ἐκ Κρότωνος, παρὰ τοῖς Πεισιστρατιδαῖς κατ' ἀρχὰς ἐν Ἀθήναις καὶ παρὰ τῷ Πολυκράτει κατόπιεν ἐν Σάμῳ βιώσας, μετὰ δὲ τὴν ἥτταν τούτου ἀπαχθεὶς ἀγχάλωτος εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ μεγάλου βασιλέως εἰς Σούσαν ὅπου μετ' ὀλίγον ἐγένετο ἱατρός εὐνοούμενος τοῦ Δαρείου. Αἱ διηγῆσεις αὐτοῦ περὶ τῶν ἐν Ἑλλάδι πολλάκις διηγείραν τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ μεγάλου βασιλέως. Περὶ τὸ 510 πεμφθεὶς μετὰ περσικῆς ἀποστολῆς σκοπὸν ἔχουσης νὰ μελετήσῃ καὶ κατασκοπεύσῃ τὰ ἐλληνικὰ παρὰ τὰς ἐναντίας τοῦ περσικοῦ ἀριστοκρατίας, εἰς ἣν ἀνῆκε καὶ ὁ Δ.· ταραχὰς ἐφρονέθη τῷ 504. Ὁ Δ. καὶ ὁ Ἀλκιμίων ὑπῆρχον οἱ κορυφαῖοι τῆς ἀρχαιοτάτης ἱατρικῆς Σχολῆς τῆς Ἑλλάδος [B.E.]

Δημοκρατία λέγεται μορφή πολιτεύματος, καθ' ἣν ἡ ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν μοναρχίαν καὶ τὴν ἀριστοκρατίαν, ὡς παρ' Ἀριστοτέλει (Πολιτικά III.5), «τὸ πλεῖθος κυρίον ἐστίν» ἡ ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰ μονοκρατικά πολιτεύματα πλείονες τοῦ ἐνὸς εἶνε οἱ φέροντες καὶ ἀκούοντες τὰ κυριαρχικὰ ἀνώτατα τῆς πολιτείας δίκαια. Ἡ ἀρχαία Δ. καίτοι μετὰ τῆς νεωτέρας κοινῆς ἔχουσα βάσιν τὴν κυριαρχίαν τοῦ λαοῦ, ἐπὶ τοσοῦτῃ ταύτης διαφέρει, ὥστε τὰ ὑπὸ τοῦ Ἡροδότου (III.81) ἀναγραφόμενα αὐτῆς χαρακτηριστικὰ ματαίως ἠθέλομεν ἀναζητῆσαι ὡς τοιαῦτα ἐν τῇ σημερινῇ τῆς Δ. μορφῇ· διότι ἡ μὲν ἰσονομία καὶ ἡ ἔλλειψις αὐταίρεσις τῆς ἀρχῆς συνδυαζομένη μετὰ τῆς ἀπειναντι τοῦ λαοῦ εὐθύνης κοινὸν ἐγένοντο σήμερον κτῆμα περίπου πάσης πολιτείας (ἐξαιρετέι τοῦ ἀνευθύνου τοῦ Ἡγεμόνος), ὁ δὲ διὰ κλήρου διορισμὸς τῶν ἀρχῶν καὶ τὸ ἐν ἐκκλησίᾳ τὰ κοινὰ βουλευέσθαι οὐδ' ἐν τῇ νεωτέρᾳ Δ. ἀπαντᾷ. Καὶ αἱ μὲν ἀρχαῖαι Δ. ὡς πᾶσα ἀρχαία πολιτεία, ἀπὸ τῆς τοῦ δήμου παντοδυναμίας ὀρμώμεναι, ἐπεδίωκον τὴν τῶν πολιτῶν ἐλευθερίαν διὰ τῆς ἰσονομίας καὶ τῆς ἀμέσου συμμετοχῆς τοῦ πολίτου ἐν τῇ ἐξασκήσει τῶν κυριαρχικῶν πολιτικῶν δικαίων· αἱ δὲ νεώτεραι, ὡς ἐν γένει ἡ νεωτέρα πολιτεία, ὡς ἀετηρίαν τοῦναντίον ἔχουσαι τὴν ἀτομικὴν ἐλευθερίαν, ἐπιζητοῦσι ταύτην νὰ καταστήσωσιν ὡς εἶεν τε εὐρυτάτην ἐν μικρῷ μόνον μέτρῳ περιορίζουσαι αὐτὴν ὑπὲρ τῆς πολιτείας· ἡ δ' ἡμερος ἐκείνη μεταχὴ τοῦ πολίτου ἐν τῇ κυβερνήσει, καθὼ ἀνέφικτο διὰ τὸ μέγεθος τῶν κρατῶν καὶ αὐτοδιδαστος πρὸς τὴν ταχείαν καὶ εὐρεῖαν τῆς νεωτέ-

ρας πολιτείας δράσιν, σφεδὸν παντελῶς ἐξέλιπεν.

Κ) αἱ τῆς ἀρχαίας Δ. τύποις εἶνε τὸ τῶν Ἀθηναίων πολιτεύματα καὶ τὸ τελευταίον ἢ ἀλλοῦ ἐπὶ αἰῶνας κατωρθώθη ἢ ἄλλοις κυριαρχία τοῦ νομικοῦ τοῦ δήμου προσώπου. Ἐν Ῥώμῃ μετὰ τὴν κατάργησιν τῆς βασιλείας, τὸ ἀρχῆθεν ἀριστοκρατικὸν πολιτεύμα διὰ τῶν αἰματηρῶν ἀγώνων καὶ ἀλλ' ἡλοδ' αἰδῶν νικῶν τῶν δημοκρατικῶν συγκρανεύμενον, μέλις κατὰ τοὺς τελευταίους π.Χ. αἰῶνας μεταβλήθη εἰς δημοκρατικόν, παρκαίειαν τοιοῦτον ἐπὶ μακρὴν καὶ κατὰ τοὺς πρώτους τῆς αυτοκρατορίας χρόνους. Καὶ τῶν Γερμανῶν τὰ ἀρχαία πολιτεύματα παρυσιάζουσιν ἀριστοκρατικὴς δημοκρατίας (ἴδ. Γερμαν. δικαίον) κατὰ μικρὸν μεταβαλλομένης εἰς μοναρχίας ἐν δὲ τοῖς τοῦ φθινοῦτος μεσαιῶνος τῆς Εὐρώπης πολιτεύμασι παρατηροῦμεν ποικιλοτρόπον κρῖμα μοναρχικῶν, ἀριστοκρατικῶν καὶ δημοκρατικῶν θεωριῶν. Μετὰ τὴν περιφανή νίκην τῶν δημοκρατικῶν ἰδεῶν ἐν τῇ Γαλλικῇ ἐπαναστάσει, ἥτις ἀντὶ τῆς ἱστορικῶς ἀναπτυχθείσης διακρίσεως κοινωνικῶν καὶ πολιτικῶν τάξεων καθιέρωσεν ἐλευθερίαν καὶ ἰσότητά τῶν πολιτῶν, ἐπεκράτησε καὶ ἐν τῇ λοιπῇ Εὐρώπῃ ἡ τάσις πρὸς ἐξίσωσιν τῶν πολιτικῶν δικαιωμάτων, ἥτις βαθμηδὸν ἀπανταχοῦ ἔσχεν ὡς ἀποτέλεσμα τὴν κατάργησιν τῶν προνομίων τῶν εὐγενῶν καὶ τοῦ Κλήρου, τὴν δικαστικὴν, φορολογικὴν καὶ στρατιωτικὴν ἀναδιεργάνωσιν, συγκράσασα διὰ τοῦ συνταγματικοῦ πολιτεύματος τὴν ἀπολύτον ἐξουσίαν καὶ ἐν ταῖς μοναρχικαῖς κυβερνημέναις πολιτείας. Ἀλλ' ἡ νομικὴ αὕτη ἐξίσωσις, μὴ δυναμένη νὰ ἐπιφέρει βαθυτέραν ἀλλοίωσιν καὶ ἐν τῇ οἰκονομικῇ ἀνισότητι, ἥτις ἄλλως τε εἶνε ἀναγκαῖα προϋπόθεσις τῆς διὰ τῆς ἐργασίας ἀναπτύξεως τοῦ λαοῦ, δὲν ἠδύνατο ἡ σφεδ' ἑαυτὴν νὰ καταδείξῃ τὴν ἀνισότητά ταύτην, ἡ δὲ τάσις πρὸς κατάργησιν καὶ τῆς οἰκονομικῆς διακρίσεως εἶνε ἡ χαρακτηριστικὴ σημερινῆς ἄκρας δημοκρατικῆς (κοινωνιστικῆς) λεγομένης ἀρχῆς.

Ἡ ἐμ. μ. ε. σ. Δ., καθ' ἣν δι' ἐκλεκτῶν ἀντιπροσώπων ἀνελίται ἡ κυριαρχικὴ τῆς πολιτείας ἐξουσία—δι' ὅ καὶ ἀντιπροσωπικὴ καλεῖται—εἶνε ἡ κρατούσα σήμερον δημοκρατικὴ μορφή τοιαύτη ἢ τῆς Γαλλίας, τῆς Ἑλβετίας, τῶν Ἑνωμένων Πολιτειῶν. Ἐν ταύτῃ ἀμέσως μετέχουσιν οἱ πολῖται τῆς κυβερνήσεως: α') διὰ τοῦ δικαιώματος τῆς ψήφου ἐπὶ ζητημάτων ἀφ' ὧν τούτοις θεμελιώδεις τοῦ πολιτεύματος νόμοι: β') ἐνιαχοῦ διὰ τοῦ αὐτοῦ δικαιώματος καὶ ἐπὶ ἡττον εὐσώδων νομοθετημάτων, εἴτε θετικῶς (κύρωσις, sanctio), εἴτε ἀρνητικῶς (vetit) ἀσκουμένου: γ') διὰ τῆς ἐλλογῆς τῶν μελῶν τῶν νομοθετικῶν σωμάτων. Ἡ κυβερνήσις ἐνεργεῖται ἐν ἐνόματι τοῦ λαοῦ καὶ ὑπὸ ἐντολῶν αὐτοῦ ἀμέσως ἢ ἐμμέσως ἐκλυγμένων. Ἐν τῇ ἀσκήσει τῆς δικαστικῆς ἐξουσίας, ἐν ἐνόματι καὶ ταύτης

τοῦ λαοῦ λειτουργούσης, παρέχεται ἡμμερος συμμετοχὴ τοῖς πολίταις διὰ τοῦ ἐρκωτικοῦ θεσμοῦ, τῶν ἐνέρκων δι' αἰζόντων ἐν ὧσι μόνον οἱ θεμακοὶ πρὸς τοῖς ὑπὲρ τῆς κεντρικῆς ἀρχῆς διωρισμένοις δικασταῖς. Ἐν τοῖς δήμοις τέλος εὐρὺ παρέχεται στάδιον τῇ αὐτοδιοίκησι: εἴτε, ὅπου διὰ τὸ εὐάριθμον τῶν δημοτῶν εἶνε τοῦτο ἐφικτόν, ἀμέσως ἀσκουμένη, εἴτε ὡς τὸ σύνθησι, δι' ἀντιπροσώπων λειτουργούση.

Συγκρινομένη πρὸς τὰ λοιπὰ ἀντιπροσωπικά πολιτεύματα καὶ ἰδίᾳ τὸ συνταγματικόν, ἡ σημερινὴ Δ. διαφέρει κυρίως κατὰ τὸν ἐργανισμόν τῆς κυβερνήσεως: αὕτη ἐνιαία καὶ σταθερωτέρα διὰ τὸ ἰσθμὸν καὶ τὸ διαδοχικὸν καὶ τὸ ἀνεθῆνον τοῦ μονάρχου ἐν τοῖς μοναρχικαῖς πολιτεύμασι καὶ λαμπρότερον ἐξωτερικῶς ἐμφανιζομένη, κίνηται ἰδίᾳ δικαιοματι τὴν ἀνωτάτην πολιτικὴν ἐξουσίαν ἐν τῇ ἀντιπροσωπικῇ Δ. τούναντίον, τῇ βουλῇ καὶ ἐκλογῇ τοῦ λαοῦ ἐπὶ βραχὺν ὥρισμένον χρόνον περιβεβλημένη τὴν ἀνωτάτην ἐξουσίαν, ἀτρεῖ ταύτην ἡ κυβερνήσις ξένῳ ἐνόματι, εὐρεῖαν φέρουσα ἀπέναντι τοῦ ἐντολέως αὐτῆς εὐθύνῃ. Ἐκεῖ ὁ μονάρχης ἵσταται ὑπεράνω τῶν κομμάτων ἀμέτοχος τῆς διαπάλης αὐτῶν ἐνταῦθα ὁ κυβερνῶν ἡγημένος ἐκ τῆς θελήσεως πλειοψηφίας δυσκόλως δύναται νὰ κρατῇ ὑπέρτερον πρὸς ἅπαντας θέσιν. Ἀλλὰ πλείονη ἐλευθερίαν εὐδόλως παρέχει τοῖς πολίταις ἡ ἀντιπροσωπικὴ Δ., τὰ δὲ πλείστα τῶν δικαιομάτων ἅτινα τοῖς πολίταις ἐν τῇ συμμετοχῇ, πρὸ πάντων εἰς τὴν νομοθετικὴν ἐξουσίαν διδῶσιν, εὐρίσκωμεν ὁμοίως καὶ ἐν παντὶ ἀντιπροσωπικῇ πολιτεύματι καὶ ἐν αὐταῖς ταῖς κεκρμέναις μοναρχίαις.

Ὅποσον τὸ μέλλον τῆς Δ. ἐν τῇ σημερινῇ αὐτῆς μορῇ, δυσκόλως δύναται τις νὰ πρὸβῃ, καθὰ μήπω ἀρκούντως δοκιμασθεῖται: ἐν τῇ ἐλλείψει ἱκανῆς τοῦ νόμου δυνάμεως καὶ τῇ ἀπεχθείᾳ τοῦ κρατικοῦ πλῆθους πρὸς ἰσχυρὰ καὶ ἀνένδοτον ἐξουσίαν τῆς πολιτείας ἐγκρίται ὁ μέγιστος κίνδυνος ὁ ἐπαπειλὸν ἀναγκαιῶς πᾶσαν Δ. (Κυρωτική φιλοσοφία, Julius Schwarz, Demokratie (1878-91).—Sir Thomas Erskine May, Histoire de la democratie en Europe.—Mohl, Staatsrecht-Völkerrecht-Politik t. A', 459 ἐπ.—Bluntschli, allgem. Staatslehre, 1885, σελ. 525 ἐπ.). [Γ.Σ.Σ.]

Δημόκριτος. Ἐπιφανὴς Ἕλλην φιλόσοφος καὶ φυσιοδίφης, γενν. περί τῷ 460 π. Χ. ἐν Ἀδύρῳ, ὅστις τὴν ὑπὸ τοῦ Λευκίππου ἐν τοῖς κυρίοις αὐτῆς μέρεσιν ἰδρυθεῖσαν Ἀτομικὴν θεωρίαν ἀνέπτυξεν ἐφαρμόσας ἐπὶ πάντα τὰ μέρη τῆς περὶ τὴν φύσιν ἐπιστήμης (βλ. Λευκίππος καὶ Ἑλληνικὴ φιλοσοφία). Περὶ τοῦ βίου του εὐλίγα γινώσκωμεν. Τὸ λεγόμενον ὅτι εἰς τὴν φιλοσοφίαν προσειλκυσαν αὐτὸν Μάγοι καὶ Χαλδαῖοι, εὖς κατέλειπεν ἐν

Ἀδελφοὶς διελλόν ἐκείθεν, ὅτε ἐπορεύετο ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, ὁ Ξέρξης, ὃν ἐφιλοξένησαν ὁ τοῦ Δ. πατήρ, φαίνεται παντὴ ἀπὸ τῶν Βεβαίων ἔμμεν εἶναι ὅτι ὁ Δ. κεκτημένος μεγάλην πατριαν περιουσίαν, ἐξετέλεσε μακρὰς περιηγήσεις ἀνα τὴν Ἀσίαν ἐκ φιλομαθείας. κατὰ τινας δ' ἐχώρησε μέχρις Αἰθιοπίας καὶ Ἰνδοῦνης. Ἄν ἐπισκέφθη τὰς Ἀθήνας ἢ ὄχι, μένει ἀμείβων διαφόρων ὑπαρχουσῶν μαρτυριῶν. Ὑπὸ τῶν ἀρχαίων παρίσταται ὡς ζῆλότης τῆς ἐπιστήμης καὶ φίλος τῆς μοναξίας. Ἐνεκα τῆς εἰς ἀταρχαί, τῆς ψυχῆς ἡρεμίας ἀποδιδεπούσης Ἠλικὴ αὐτοῦ, διεβουλήθη παρὰ τοῖς μεταγενεστοτέροις ὡς αἰετοπε γελῶν διὰ τὴν ἀνθρωπίνην μοῖραν, δι' ὃ καὶ ἀπεδόθη αὐτῷ ἡ ἐπωνυμία γελᾶσινος. Ἀπέθανε λίαν προδεδηκώς τὴν ἡλικίαν, περὶ τὸ 362. Οἱ δὲ συμπολίται τοῦ ἡγέσαν αὐτῷ ἀνδρόαντας καὶ ἐκοίον εἰς τιμὴν τῶν νομισμάτων. Τὰ συγγράμματα τοῦ Δ. ἦσαν πολυάριθμα, πάντα εἰς τὴν ἰωνικὴν διάλεκτον γεγραμμένα, περὶ πάντων τῶν κλάδων τῆς τότε γνώσεως, φιλοσοφικά, μαθηματικά, μηχανικά, ἱατρικά, γραμματικά, μουσικά, συνελέγησαν δὲ καὶ ἐταξινομήθησαν εἰς 15 τετραλογίας ὑπὸ τοῦ ἐπὶ τῆς βασιλείας Τιβερίου γραμματικοῦ Θρασύλλου. Ἐν τῇ ἀρχαιότητι ἐρησιώθησαν ταῦτα μεγάλως, κατ' ἐξοχὴν δὲ ὁ «Μέγας Διάκοσμος» καὶ τὸ «Περὶ εὐθυμίας» ὁ Ἀριστοτέλης μελετήσας αὐτὰ ἐγράψεν «Δημοκριτοῦ προβλήματα» ὁ Κικέρων θεωρεῖ κατὰ τὴν καλλιπέπειαν τὴν Δ. οὐχὶ κατώτερον τοῦ Πλάτωνος Ἐκ πάντων τούτων κατέχουμεν ὀλίγα τινὰ ἀποσπάσματα, ὃν πλήρη συλλογὴν ἐξέδωκεν ὁ Mullach (Ber. 1843). [X.B.]

Δημολογία. Βλ. Στατιστική.

Δημόνησοι. Βλ. Περιγηγόνητοι.

Δημοποίητοι πολῖται (Ἀρχαιολ.) ἢ κατὰ ψήρισμα ποιητοὶ ἢ δωρεῇ ἢ ποιῆται πολῖται, καὶ νεοπολῖται χλευστικῶς ἐκαλοῦντο πρὸς διάκρισιν ἀπὸ τῶν οὖσι ἢ γένει πολιτῶν οἱ διὰ ψηρίσματος τοῦ δήμου ἐγγραφεμένοι εἰς τοὺς πολίτας ξένοι ἢ μέτοικοι. Τὰ τῆς ἀπονομῆς τῆς πολιτείας εἰς τοὺς ξένους ἐκανόνιζον διάφοροι νόμοι ἐν ταῖς διαφόροις ἑλληνικαῖς πόλεσι, καθόλου δὲ φαίνεται ἐπικρατῶν ὁ κανὼν ὅτι ἀρειδέστερον παρείχοντο ἢ πολιτεία ὑπὸ τῶν μικρῶν καὶ ἀδυνάτων πόλεων, καὶ φειδωλότερον ὑπὸ τῶν πολυανθρώπων καὶ ἰσχυρῶν, ὀλίγοι δὲ πόλεις ἐν τῇ ἀρχαίᾳ κατενόησαν τὴν ἀλήθειαν ὅτι ἡ σωτηρία αὐτῶν ἔκειτο ἐν τῇ εὐκολίᾳ τῆς παραδοχῆς τῶν ξένων εἰς τοὺς πολίτας. Αἱ Ἀθηναί, κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὴν ξηνηλάτιαν Σπάρτην, κατήρθησαν ἐπὶ μείζονα χρόνον νὰ δικτηρηθῶσιν ἀκριαί, καὶ πολυάνθρωποι ἔνεκα τοῦ θεσμοῦ τούτου, ἂν δὲ παρείχοντο μείζον ἐλευθερία εἰς τὴν πολιτογραφίαν εὐδεμῶς ἀμειβομένη δὲ ὅα ἐμεγαλύνοντο ὡς ἡ Ῥώμη τοῦτο δὲ συνάγομεν καὶ ἐκ τοῦ παραδείγματος τῶν

Συδριτῶν, οἵτινες ὡς μαρτυρεῖ ὁ Διόδωρος, πολλοὶς μεταδιδόντες τῆς πολιτείας, ἐπὶ τοσούτον προέβησαν, ὥστε διέκει πολὺ πλεονέχοντο κατὰ τὴν Ἱταλίαν οἰκιστῶν πολυάνθρωπα δὲ τοσούτον διήνεγκαν, ὥστε τὴν πόλιν ἔχειν πολιτῶν τριάκοντα μυριάδας.

Ἡ χορηγία τῆς πολιτείας εἰς μεταίκοις ἢ ξένους, σκοπούμενου τοῦ τρόπου καθ' ὃν ἐγένετο, ἦτο διττὴ, αὐρία καὶ κατ' ἄνδρα. Ὁ ἀνδραγαθήσας ἢ εὐεργετήσας ἢ ὁπωδήσας ὁφειλόμενος τὴν πόλιν ἀνεγνωρίζετο ὡς πολίτης διὰ ψηρίσματος τῆς ἐκκλησίας τοῦ δήμου. Αὕτη εἶναι ἡ κατ' ἄνδρα πολιτογραφία, γενομένη ἐν Ἀθήναις κατὰ τὰς διατυπώσεις τῶν ἐπὶ ἀνδρὶ νόμων, ἦτοι ἂν τὸ ψήρισμα περὶ παρασχῆς τῆς πολιτείας εἰς τινα ἐγένετο δεκτὸν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ δήμου, εἰσάγετο καὶ εἰς δευτέραν ἐκκλησίαν ἀποτελούμενην ἐκ πολιτῶν ἐτακισμένων, οἵτινες εὐλόγουν διὰ μυστικῆς ψηφοφορίας. Ἀλλὰ καὶ ὁ οὕτω δεκτός γενόμενος δὲν ἀνεγνωρίζετο ἔριστικῶς καὶ ἀμετακλήτως πολίτης, διότι πᾶς Ἀθηναῖος πολίτης εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ ζητήσῃ παρὰ τοῦ δικαστηρίου διὰ τῆς γραφῆς παρανόμων τὴν ἀκυρώσιν τοῦ ψηρίσματος. Ἀπὸ τοῦ τέλους ὅμως τῆς Δ' ἐκατονταετίας π.Χ. εἰσάχθη τακτικώτερα δοκιμασία οἱ θεσμοθεταὶ εἰσάγον τὴν δοκιμασίαν τῆς πολιτείας ἢ ὡς ἄλλως ἐλέγγοτο τῆς δωρεᾶς εἰς τὸ πρῶτον μετὰ τὴν ἀποδοχὴν τοῦ ψηρίσματος ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐκ 501 δικαστῶν κληροῦμενον δικαστήριον καὶ δοκιμασθεὶς ἐν αὐτῷ ὁ Δ. μετέβη τοῦ λοιποῦ τῆς πολιτείας. Ὁ τύπος τοῦ ψηρίσματος τῆς πολιτογραφίας εἶχε μέχρι τοῦ 320 π.Χ. ὡς ἐξῆς περιουσία: «εἶναι τὸν δαῖνα Ἀθηναῖον αὐτὸν καὶ ἐκγόνους καὶ εἶναι αὐτῷ γράψασθαι φυλῆς καὶ δήμου καὶ στρατίας ἢ ἂν βούληται κατὰ τὸν νόμον, τοὺς δὲ πρυτανεὺς τοὺς τὴν εἰσιούσαν πρυτανεῖαν πρυτανεύοντας δοῦναι περὶ αὐτοῦ τὴν ψῆρον τῷ δήμῳ εἰς τὴν πρώτην πρυτανεῖαν». Ἀπὸ δὲ τοῦ 320 π.Χ. προσετίθεντο καὶ ταῦτα: «τοὺς δὲ θεσμοθέτας εἰσαγαγεῖν αὐτῷ τὴν δοκιμασίαν τῆς δωρεᾶς εἰς τὸ δικαστήριον, ὅταν πρῶτον εἶδν τ' ἦ». Οἱ μετὰ τὴν δωρεάν γεννηθέντες υἱοὶ τῶν δημοπονήτων εἶχον πάντα τὰ δικαιώματα τῶν υἱῶν Ἀθηναίου πολίτου, ἂν καὶ ἡ μήτηρ τῶν ἦτο ἀπὸ τῆς εἰς τὸν δήμον μεταβολῆς υἱοὶ πρὸ τῆς χορηγίας τῆς πολιτείας περιελαμβάνοντο εἰς τὸ ψήρισμα καὶ ἀφωμοιούντο τῷ πατρὶ ὡς πρὸς τὰ δικαιώματα — Ἡ δ' αὐρία πολιτογραφία ἐγένετο ἐν ἐκτάκτοις περιστάσεσιν, ἐν πολέμοις ἢ ἄλλαις δειναῖς συμφοραῖς καὶ ἐν μεταβολαῖς τοῦ πολιτεύματος. Γοιεύονται πολιτογραφηθεὶς ἐγένοντο ἐν Ἀθήναις ἐπὶ Κλεισθένους (τῷ 508-7 π.Χ.) κατὰ τὸ Ν' ἔτος τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου, ὅτε οἱ Πηλαταιεῖς ἀνεγνωρίσθησαν ὡς πολῖται Ἀθηναῖοι, κατὰ τὴν κατάλυσιν τῶν Τριάκοντα, δὲ κατὰ ψήρισμα τοῦ Θρασυβούλου ἀκυρώθην

ἔπειτα πάντες οἱ συμπολεμήσαντες αὐτῷ ἐγένοντο πολῖται. Ἐν ἐπιγραφαῖς δ' ἀναφέρονται παραδείγματα ἀθρόας πολιτογραφήσεως τῶν συμπολεμησάντων καὶ ἐν ἄλλαις ἑλληνικαῖς πόλεσιν, ὡς ἐν Δύμῃ τῆς Ἀγαίας, ἐν Φαρσάλῳ, ἐν Ἐφέσῳ κλπ. (βλ. Szanto, Griech. Bürgerrecht. Freib. 1892). [Π.]

Δημοκρασία. βλ. Πλειστηριασμός.

Δῆμος (Ἀρχαιολ.) Αἱ τοπικαὶ υποδιαίρεσεις τῶν φυλῶν ὠνομαζόντο ἐν τισὶ μὲν ἑλληνικαῖς πόλεσιν κώμαι, ἐν ἄλλαις δὲ χωροὶ, ἐν ἄλλοις κτοίμαι καὶ ἐν Αἰγίνῃ, Κῷ, Καλύμνῳ, Μιλήτῳ καὶ Ἀθήναις δῆμοι. Καὶ περὶ μὲν τῆς ὁργανώσεως τῶν δῆμων ἐν ταῖς πόλεσιν ἐκείναις οὐδὲν ἀκριβὲς γινώσκουμεν. Ἐν Ἀθήναις δὲ πρῶτος ὁ Κλεισθένης (508-7 π. Χ.) διένειμε τὴν χώραν κατὰ δῆμους τριάκοντα μέρη, δέκα μὲν τῶν περὶ τὸ ἄστυ, δέκα δὲ τῆς παραλίας καὶ δέκα τῆς μεσογείου, ἐπονομάσας τὰ μέρη ταῦτα τριτῶς· ἐκάστη δὲ τριτὴς περιελάμβανε τρεῖς ἢ πλείονας δῆμους, οὕτως ὥστε ἐκάστη τῶν δέκα φυλῶν εἶχε καὶ ἄστικους καὶ παραλίους καὶ μεσογείους δῆμους. Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἄστικῶν δῆμων ἀνῆρχετο πιθανῶς ἐν ἀρχῇ εἰς ἑκατὸν, ἀλλὰ μετέπειτα ἔνεκα τῆς αὐξήσεως τοῦ πληθυσμοῦ ἡ καὶ ἄλλων λόγων ἠρξήθη, διὰ κατὰ μὲν τὴν Β' αἰῶνα π. Χ. ὡς μαρτυρεῖ ὁ Στράβων ὑπῆρχον 174 δῆμοι, ἐν ἐπιγραφαῖς δὲ περισσώθησαν καὶ τοῦ ἀριθμοῦ τούτου πλείονα δῆματα δῆμων. Τῶν δῆμων δὲ τούτων ἄλλοι μὲν ἦσαν μεγάλοι, ἄλλοι δὲ μικροί· οἱ μέγιστοι ἦσαν οἱ δῆμοι Πειραιέων καὶ Ἀχαρνέων, οἱ ἐλάχιστοι δὲ οἱ τῶν Ἀλιμουσιῶν καὶ οἱ τῶν Μυρρινουσιῶν.

Ὁ δῆμος, ὁμοίωμα ἐν μικρῷ τῆς πολιτείας ὢν, εἶχεν ἰδίαν ἀρχάς, ἰδίαν διοίκησιν καὶ ἰδίαν περιουσίαν, ἀπέτελε δ' ὡς λέγομεν σήμερον νομικὴν πρόσωπον. Συνεκροτεῖτο δ' ἐκ τῶν δημοτῶν, ἦτοι τῶν ἐν αὐτῷ εἰσύντων ἐλευθέρων πολιτῶν, οἵτινες ἐφηβοὶ γινόμενοι ἐνεγράφοντο εἰς τὸ ληξιαρχικὸν γραμματεῖον καὶ συνεπλήρουσι τότε τὸ ὄνομα αὐτῶν διὰ τῆς προσθήκης καὶ τοῦ δημοτικοῦ· οὗτοι μόνον εἶχον δικαίωμα νὰ ἔχωσιν ἀκίνητον περιουσίαν ἐν τῷ δήμῳ, οἱ δ' ἄλλοι Ἀθηναῖς πολῖται ὡς φείλοντο πρὸς ἀναγνώρισιν τοῦ δικαιώματος τούτου νὰ καταβάλλωσιν ἴδιον τέλος, ἐγκλητικὸν καλούμενον, ἐγκλητικόμενοι καὶ αὐτοὶ ὀνομαζόμενοι οὐχὶ δὲ δημῶται. Συνερχόμενοι οἱ δημῶται εἰς ἀγοράν, προεδρευομένην ὑπὸ τοῦ δημάρχου, ἀπεσάειζον περὶ ἐγγραφῆς τῶν ἐξήδων εἰς τοὺς δημῶτας, περὶ διαγραφῆς τῶν παρεγγράπτων ἐν ταῖς σπανίαις περιπτώσεσι τοῦ διαψήγισμοῦ, περὶ ἀπονομῆς τιμῶν εἰς εὐεργέτας τοῦ δήμου, περὶ διαχειρίσεως τῆς δημοτικῆς περιουσίας καὶ περὶ τῶν εὐθυνῶν τῶν ὑπολόγων· δηλονότι εἶχεν ἡ ἀγορὰ τῶν δημοτῶν διοικητικὴν καὶ δικαστικὴν ἅμα δικαιοδοσίαν. Ἐν τῇ ἀγορᾷ ἐγίνοντο προσέτι

καὶ αἱ ἀρχαιρεσίαι, ἐκλεγομένων ἢ κληρουμένων τοῦ δημάρχου, τῶν τομιῶν καὶ ἄλλων τινῶν ἀρχόντων ἐν τισὶ δήμοις, οἷον τῶν ἐριστῶν καὶ τῶν ἐπιτιμητῶν ἐν Πειραιεῖ, τῶν μεραρχῶν ἐν Ἀθμόνῳ κλπ. Ἐπειδὴ δ' ὁ στενιώτατα συνδέων πάντας τοὺς δημῶτας δεσμός, πλὴν τῆς ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ εἰκῆσεως, ἦτο καὶ ἡ κοινότης τῶν ἱερῶν, εἶχεν ἕκαστος δῆμος ἴδια ἱερὰ καὶ ἐτέλει ἰδίας θυσίας καὶ ἰδίας ἦγεν ἐστιάς, δημοτικὰς καλουμένας, κατ' ἀντίθεσιν τῶν δημοτελῶν τῶν κοινῶν πᾶσι τοῖς πολῖταις. (βλ. Β. Haussonllier, La vie municipale en Attique. Essai sur l'organisation des dèmes au IVe siècle. Par. 1884 καὶ τοὺς ὑπὸ τούτου μνημονευόμενους συγγραφεῖς Busolt, griech. Staatsaltertümer. Münch. 1892 σ. 211 κέ. Περὶ τῆς θέσεως ἑκάστου τῶν ἄστικῶν δῆμων ἔχουσαν μονογραφίαν τοῦ Leake, τοῦ Ross, τοῦ Hamriot, τοῦ Σουρμελῆ, Καστρομένου κλπ. ὧν τὰς ἐπιγραφὰς ἀναγράφουσιν ὁ Haussonllier ἐνθ. ἂν. καὶ ὁ Lolling, Hellenische Landeskunde ἐν Iw. Müller's Handb. τσμ. III σ. 120 κέ.). [Π.]

— Τὰ νῦν ὁ Δ. εἶνε ἡ ἐλάχιστη διοικητικὴ περιφέρεια τοῦ κράτους, ἀποτελῶν πρόσωπον νομικὸν σκοπὸν ἔχων τὴν διεξαγωγὴν τῶν κοινῶν πραγμάτων τῶν ἀποτελούντων αὐτὴν προτύπων, τὴν ἀσφάλειαν καὶ περιθάλψιν αὐτῶν ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν πάντοτε τῆς διοικητικῆς ἀρχῆς. Εἰς τινὰ κράτη ὑπῆρχε διάκρισις μεταξὺ ἄστικῶν καὶ ἀγροτικῶν δῆμων, διὰ τὴν λόγον, διὰ καὶ ὁ βίος καὶ αἱ ἀνάγκαι τῶν πόλεων διαφέρουσι πολὺ τοῦ βίου καὶ τῶν ἀναγκῶν τῶν ἀγροτικῶν περιφερειῶν, ἀλλ' ἡ διάκρισις αὕτη σχεδὸν ἐξέλιπεν. Ἐν Ἑλλάδι συνεστήθησαν οἱ Δ. δυνάμει τοῦ ἀπὸ 27 Δεκ. 1883 νόμου καὶ κατὰ τὸ ἐνὲν ἐπὶ τῇ βλατί τῶν ὑπαρχουσῶν τότε κοινοτικῶν περιφερειῶν, διαιροῦνται δὲ εἰς 3 τάξεις κατὰ τὴν πληθυσμὸν (α' τάξις 10000 κατ. τοῦλάχιστον, β' 2000, καὶ γ' ὀλιγωτέρων). [Μ.Μρ.]

Δημοσθένης. Ὁ μέγιστος τῶν Ἑλλήνων ῥητόρων, ἐκ τοῦ τῆς Πανδιονίδος φυλῆς ἐν Ἀττικῇ δήμῳ Παιανίας, υἱὸς Δημοσθένους, εὐπέρου μαχαίροποιοῦ. Ἦγεν. ἐν Ἀθήναις τῷ 383 π. Χ., ἐπταετής δὲ μόλις ἀπώλεσε τὴν πατέρα, καταλιπόντα ἱκανὴν περιουσίαν, ἣν ἀσυνείδητοι ἐπίτροποι ἐσφατερίσθησαν, ὡς ἐξ οὗ πρῶτον τοῦ Δ. ἐνηλικίου γενομένου μέλημα ὑπῆρξε νὰ ἐναγάγῃ εἰς δίκην τοὺς ἐπιτρόπους αὐτοῦ, τρεῖς τὴν ἀριθμὸν. Μαθητεύσας παρὰ τῷ Ἰσακῷ ἐκέντητο τὰς νομικὰς καὶ ῥητορικὰς γνώσεις τὰς ἀπαιτούμενας ἵνα αὐτὸς ποιήσῃ τὴν κατηγορίαν, ἐνέταξε δὲ πρῶτον τὸν Ἀφροδὸν (364), καὶ οὗ δὺς σώζονται λόγοι τοῦ Δ., ὧν ἀποτέλεσμα ὑπῆρξεν ἡ καταδίκη τοῦ Ἀφροδίου εἰς ἀποζημίωσιν. Κατόπιν ἐνέταξε τὸν Ὀνήτορα, γαμβρὸν τοῦ Ἀφροδίου, σώζεται δ' ἐπίσης ὁ κατ' αὐτοῦ λόγος. Ἐκ τοῦ ἐπελ-

θόντος μετά τῶν ἐπιτρόπων του συμβιβασμοῦ μικρὸν μόνον μέρος τῆς πατρικῆς περιουσίας ἀπεδόθη εἰς τὸν Δ'. Ἦρξατο δὲ τότε γράρων λόγους ἐπὶ πληρωμῇ, ὧν τὸν κατ' Ἀπολλιδώρου αὐτὴς ἀπήγγειλε παραστάς ὡς συνηγός, καὶ διδάσκων, κατ' Δίσχινην, καὶ ῥητορικὴν. Πρῶτον δὲ λόγον δι' ὑπόθεσιν τοῦ δημοσίου ἔγραψε τὸν Περὶ τοῦ στεφάνου τῆς τριηραρχίας, κατὰ δὲ Διονύσιον (πρὸς Ἀμμ. 1, 4) τὸν Κατ' Ἀνδρῶτιον (355) προτείναντος στέφανον διὰ τῶν Βουλῶν τῶν 500, καίπερ μὴδὲν ὑπὲρ τοῦ στέλου κατὰ τὸ ἔτος τῆς ἀρχῆς αὐτῆς πράττοντα. Μετὰ τὸν πρῶτον τοῦτον λόγον, γράφοντα διὰ τὸν Διόδωρον, συνέταξε τὸν Κατὰ Τιμοκράτους, τὸν Περὶ ἀτελείας πρὸς Λεπτινὴν ὃν αὐτὸς ἀπήγγειλε συνηγός ὡν Κτησιππου, καὶ τὸν Κατ' Ἀριστοκράτους (352), ἐν ᾧ, ὑπόθεσιν ἔχοντι τὴν ἐξωτερικὴν πολιτικὴν, ὑποστηρίζει δι' οἱ Ἀθηναῖοι εὐκολώτερον ἡδύναντο νὰ διατηρήσωσι τὰς ἐν Χερρονήσῳ κτήσεις υποθάλλοντες τοὺς διαπληκτισμοὺς τῶν ὁμίρων Θρακῶν ἡγεμόνων. Ὅτε δὲ χορηγὸς ὢν ὑδρίσθη ὑπὸ πλουσίου τινὸς Μειδίου, διαταράσσοντας οὕτω τὴν ἐορτὴν (348), ἔγραψε τὸν Κατὰ Μειδίου ἢ περὶ τοῦ κοινούλου λόγον, ὃν ὁμοῦ δὲν ἀπήγγειλε προτιμήσας τέλος νὰ συμβιβασθῇ μετὰ τοῦ ἰσχυροῦ τούτου ἀντιπάλου.

Ἐν τῷ μεταξὺ εἶχεν ἀρχίσει ὁ Δ. ν' ἀναμνηστικῶς ἀμέσως εἰς τὰ πολιτικὰ ὡς ῥήτωρ παραστάς τὸ πρῶτον πρὸ τοῦ λαοῦ ἐν ἐποχῇ ἐκείνῃν περιστάσεων. Ὁ συμμαχικός πόλεμος (357 ὅ) εἶχε στερήσει τοὺς Ἀθηναίους ἀπασῶν σχεδὸν τῶν ἐξωτερικῶν κτήσεων, ἢ δ' ἐσωτερικῇ τῆς πόλεως καὶ τοῦ κράτους κατὰστασις ἦτο οἰκτρά, ἀναξία βλῶς τοῦ μεγάλου παρελθόντος αὐτῆς· κατὰ τοῦ ἐκνευρισμοῦ τοῦτου ἐπῆλθε ὁρμὴς ὁ Δ. μετὰ θυνάμους καὶ φιλοπατρίας, ἢν ἐξηρέθισαν μετ' ὀλίγον εἰς ὕψιστον βαθμὴν αἱ πρόδοι τοῦ Μακεδόνος Φιλίππου. Τῷ 351, ἀπειλούμενου πολέμου μετὰ τοῦ βασιλέως τῶν Περσῶν, διὰ τοῦ λαμπρᾶν ῥητορικὴν οἰκονομίαν ἔχοντος λόγου Περὶ συμφορῶν ἐπέσχε τούτ' Ἀθηναίους ἀπὸ ἀκρίων ἐπιχειρήσεων συμβουλευσας κρείττονα προπαγανδιστὴν. Τῷ ἐπομένῳ ἔτει (353) ὅτε οἱ Μεγαλοπολιταὶ ἐξήτουν βοήθειαν κατὰ τῶν Σπαρτιατῶν ἀπέτρεψε τοὺς Ἀθηναίους πάσης ἐπικινδύνου ἐπεμβάσεως, συστήσας νὰ παραινήσωσι μόνον τοὺς διαφερομένους εἰς συμβιβασμόν. Τούαντιόν δὲ τῷ 351 διὰ τοῦ Ὑπὲρ τῆς Ροδίων πολιτείας λόγου συνηγόρησεν ὑπὲρ ὑποστηρίξεως τῶν ἐν Ῥόδῳ ἀδικουμένων δημοκρατικῶν, ὑπομνηστικῶν δι' ἀνέκαθεν αἱ Ἀθηναῖοι ὑπῆρξαν τὸ ἔρσιμα τῆς δημοκρατικῆς πολιτείας.

Ἐκτοσε σύμπερα ἡ πολιτικὴ δράσις τοῦ Δ. συγκεντρῶται εἰς τὴν ἀποτροπὴν τοῦ ἐσχάτου κινδύνου, ὅστις ἡπεῖλει τὰς Ἀθήνας καὶ ὅλην τὴν Ἑλλάδα ἐκ μέρους τοῦ βασιλέως τῆς Μα-

κεδονίας Φιλίππου. Ἐν τῷ Δ' κατὰ Φιλίππου λόγῳ (351) μετὰ θυνάμους καὶ συνέσεως συμβουλευεὶ σύντονον παρασκευῇ. Ἐν τοῖς κατόπιν ἀπαγγελλοίσι (πιθανῶς 349-8) τρισὶν Ὀλυμπιακοῖς παροτρύνει τοὺς Ἀθηναίους εἰς σύντονον βοήθειαν τῆς Ὀλύμπου, τῆς ἰσχυροτάτης πόλεως τῆς Χαλκιδικῆς, προσβληθείσης ὑπὸ τοῦ Φιλίππου· οἱ λόγοι οὗτοι εἶναι ἐκ τῶν ἀρίστων τῆς ῥητορικῆς προϊόντων· αὐτῶς ὁμοῦ δὲν ἔχον τὸ ἐπιδιωκόμενον ἀποτέλεσμα καὶ ἡ Ὀλυμπός ὑπετάχθη πρὶν οἱ Ἀθηναῖοι ἀποφασίσωσι νὰ προδῶσιν εἰς βοήθειάν τινα. Μετὰ μικροῦς πολέμους, καθ' οὓς ἡ δύναμις τῶν Ἀθηναίων εἶχεν ἐκπέση σημαντικῶς, ἀλλὰ καὶ ὁ Φίλιππος πολλὰς εἶχε πάθῃ ἀπωλείας ἐκ τῶν προσβλῶν τῶν παραλίων, ἐφάνη οὗτος διατεθειμένος πρὸς εἰρήνην καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐπεμψαν πρὸς αὐτὸν προεδρίαν, ἧς ἡγήτο ὁ Φιλοκράτης, μετείχον δὲ ὁ Δ. καὶ ὁ Δίσχινης. Ἡ πανουργία τοῦ Φιλίππου ἔφερεν καὶ ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ σπουδαῖα εἰς αὐτὸν ὠφελήματα, ὁ δὲ Δ. ἀηλητισμένος διὰ τὴν ἀπιστίαν τῶν συμπεσόντων, κατηγοροῦσεν αὐτοὺς πρὸ τῶν εὐπίστων Ἀθηναίων διὰ τοῦ λόγου τοῦ Περὶ τῆς παραπροεδρίας τὰς σχετικὰς λεπτομερείας ἰδεῖν ἐν λ. Αἰσχίνης (τ. Α', σελ. 358). Τῷ 346 διὰ τοῦ περὶ τῆς εἰρήνης λόγου συνέστησε τὴν διατήρησιν τῆς ὑπαρχούσης εἰρήνης, ἐνεκα τῆς δυσχεροῦς θέσεως τῆς ἀθηναϊκῆς πολιτείας. Ὁ ἀντιμακεδονισμὸς τοῦ ἐφάνη ἀκάθεκτος εἰς τὸν Β' κατὰ Φιλίππου λόγον (342), τὸν Περὶ τῶν ἐν Χερρονήσῳ (341) καὶ τὸν Γ' κατὰ Φιλίππου, τὸν ἀριστον καὶ σθεναρώτατον· ὁ λόγος οὗτος διατηρήθη διπλοῦς, βραχύτερος καὶ μακρότερος, ἐκ τῶν δύο δὲ παραλλαγῶν φαίνεται ὅτι ἡ πρώτη εἰναι κύνεικὴν ἀντιγράφον τοῦ λόγου τοῦ Δ. Εἰς τὴν ἐποχὴν ταυτην ἀναφέρονται καὶ 4 ἀκόμη λόγοι, ὧν ἀμειβομένηται τὸ γνήσιον, ἦτοι ὁ Περὶ Ἀλοννήσου, ὁ Δ' κατὰ Φιλίππου ἐν ᾧ ὁλόκληροι παράγραφοι περιελήφθησαν ἐκ τοῦ Περὶ τῶν ἐν Ἀλοννήσῳ, ὁ Πρὸς τὴν ἐπιστολὴν τὴν Φιλίππου, περιλαμβανῶν ἐπίσης παραγράφους ἐξ ἄλλων λόγων, καὶ ὁ Περὶ συντάξεως. Προτροπὴ τοῦ Δ. ὁ πόλεμος ἐκηρύχθη ἀπροκαλύπτως τῷ 340, ὅτε ὁ Φίλιππος προσέβαλε τὰς συμμάχους τῶν Ἀθηναίων Πέρινθον καὶ Βυζάντιον, ἢ δὲ εὐγλωττία καὶ ἡ διπλωματικὴ ἐπιτηδεύσις τοῦ Δ. ἐπέτυχον συμμάχων μετὰ τῶν Θεβαίων. Ἀλλ' ἐπῆλθεν ἡ ἐν Χαίρωνειν ἦττα (338) καὶ πάσαι αἱ ἐλπίδες ἐματαιώθησαν. Ὁ Δ. ἔλαθεν καὶ αὐτὸς μέρος εἰς τὴν μάχην, ἀπήγγειλε δὲ μετ' αὐτὴν Ἐπιτάφιον διὰ τοὺς πεσόντας· ὁ ὑπὸ τὸ ὄνομα αὐτοῦ σωζόμενος Ἐπιτάφιος δὲν εἶναι ὁμοῦ γνήσιος. Ὁ Δ. συνέστησε τότε τὴν ἐπισκευὴν τῶν τεχνῶν, δι' ἣν καὶ ἐκ τῶν ἰδίων εἰσῆγεν. Διὰ τὴν πρᾶξιν ταύτην τῷ 336 ὁ Κτησιππὸν ἐπρότεινε νὰ σταφαναθῇ ὁ Δ., εἰς ὃ ἀντέτεινε ὁ Δίσχινης (36).

τ. Δ', σελ. 359), ἐν τῇ περιστάσει δὲ ταύτῃ ὁ Δ. ἀπῆγγελε τὸ ἀνυπερβλήσιον ἀριστουργήμα του, τὸν ἱαμασίον Περὶ τοῦ στεφανίου λόγον, μνημεῖον περιφανές τοῦ πατριωτισμοῦ καὶ τῆς εὐγλωττίας τοῦ ἀνδρός. Ἐν τῇ ψήφοφορίᾳ τῶν ἑσπερίων ὁ Διόσχνης οὐδὲ τὸ πεμπτον τῶν ψήφων ἔλαβε.

Δι' ἐμεγαλὰ νίκαι τοῦ Ἀλεξάνδρου ἐν Ἀσίᾳ ἐπασπίασαν τὰς πρὸς ἀλλήλους ἐριδας τῶν Ἑλλήνων καὶ ἀδυνατον κατέστησαν πᾶσαν ἀπόπειραν ἀπαλλαγῆς ἀπὸ τοῦ Μακεδονικοῦ ζυγοῦ, οὕτως ὥστε δὲν εἶνε παράδοξον ὅτι ἀνὴρ τῆς φιλοπατρίας καὶ τῆς ῥητορικῆς δυναμείας τοῦ Δ. ἔμεινεν ἄπρακτος ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ, καθ' ὅσον μαχίστα εἰς ἄλλων ἤδη χειρὰς εὗρισκατο ἡ διοίκησις τῶν κομμάτων, τοῦ μὲν Ὑπερείδου διὰ τὸ πατριωτικὸν κόμμα, τοῦ δὲ Δημάδου διὰ τὸ μακεδονικόν. Ὁ σωζόμενος ἐκ τῆς ἐπιγῆς ἐκείνης λόγος Περὶ τῶν πρὸς Ἀλεξάνδρου συνθηκῶν, ὁ ἀποδιδομένος εἰς τὸν Δ., δι' οὗ παρακινούνται οἱ Ἀθηναῖοι εἰς ἀποστασίαν διὰ τὴν παραβίαν τῶν συνθηκῶν, οὐδαμῶς συνάδει πρὸς τὸν χαρακτῆρα τοῦ μεγάλου πατριώτου. Ἡ ὑπόθεσις τοῦ Ἀρπάκου (ἐλλ.λ.) ἔφερε τὸν Δ. εἰς κρίσιμον θέσιν. Κατηγγρηθείς ὅτι ἐξωρρόχησε παρ' αὐτοῦ, κατεδικασθὲν ἄνευ ἐξηκριθωμένης ἀνακρίσεως εἰς πρόστιμον 50 ταλάντων (321)· μὴ ἔχων δὲ νὰ ἀποτίσῃ τόσα χρήματα ἔφυγεν εἰς Αἴγινον καὶ Τροίζην. Ὁ δικαιοσύνης του καὶ ἡ παράκλησις ἵν' ἀνακληθῇ, αἵτινες ἀποτελοῦσι τὸ περιεχόμενον τῆς δευτέρας πρὸς τὴν βουλὴν καὶ τὸν βῆμον τῶν Ἀθηναίων ἐπιστολῆς, εἰς οὗδὲν ὠφέλησαν· ἀλλ' ὅτε μετὰ τὴν θάνατον τοῦ Ἀλεξάνδρου (323) αἱ Ἀθηναῖαι, τὸ Ἀργος καὶ ἡ Κερνίνθος ἐπανέστησαν κατὰ τοῦ μακεδονικοῦ ζυγοῦ, ὁ Δ. ἐξόριστος ἔτι συνώδευσε τοὺς Ἀθηναίους πρέσβεις, τοὺς κηρύσσοντας τὴν κατά τῶν Μακεδόνων πόλεμον, καὶ ἀνεκλήθη πανηγυρικῶς κατὰ πρότασιν τοῦ δήμου. Ἀλλ' ἡ παρὰ τὴν Κράννηνα ἡττα ἐξηλείψε πᾶσαν ἀπελευθερώσεως ἐλπίδα· αἱ Ἀθηναῖαι ἐκυριεύθησαν καὶ φρουρὰ μακεδονικὴ ἐγκαθιδρύθη ἐν αὐταῖς. Ὁ Δημοσθένης καὶ ὁ Ὑπερίδης κατὰ πρότασιν τοῦ Δημάδου εἰς θάνατον καταδικασθέντες ἐκώθησαν διὰ τῆς φυγῆς. Ὁ Δ. κατέφυγεν εἰς Κολαυρίαν καὶ ὅτ' ἐντὶς τοῦ ναοῦ τοῦ Ποσειδῶνος· ἀλλ' οἱ στρατιῶται τοῦ Ἀντιπάτρου ἀπέσπασαν αὐτὸν ἀπὸ τοῦ βωμοῦ. Εὐτυχῶς ὅμως ὁ ῥήτωρ εἶχε μὲν ἑαυτοῦ δηλητήριον ἐντὶς θακτυλίου ἢ γραφικὸν καλὸν καὶ πῶν αὐτὸ ἀπέσυγε δι' ἐκκυσίου θανάτου τὰς ὕβρεις τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ (322).

Ὁ Δ. εἶχεν, ὡς εἴρηται, μαθητεύσῃ παρὰ τῷ Ἰσαίῳ, ἀλλ' ἡ μεγάλη αὐτοῦ προσωπικότης ἐλάχιστα ὤφειλε τῷ σχολείῳ, ἀναπτύχθεισα καὶ τελειωθείσα ἄρ' ἐαυτῇ. Ἡ ἐξαιρετικὴ ἀξία τοῦ Δ. ὡς ῥήτορος φερίλεται κατὰ μέγα μέρος εἰς τὴν εἰλικρινῶς ὑψηλὴν καὶ φιλοπα-

τρίδα πολιτικὴν ἥτις τὴν ἐνέπνεεν· εἰς τὴν θυμαστὴν ἀπαρσιτοκίτητα μεθ' ἧς ἐν καίροις ἀδυναμίας καὶ γενικῆς βλάβης ἠγωνίζετο ὑπὲρ τῆς τιμῆς καὶ τῆς ἐλευθερίας τῆς πατρίδος αὐτοῦ εἰς τὸν ἐνθουσιασμόν πρὸς τὸ ἰδεώδες αὐτοῦ, ὃν ἐπέζητει νὰ μεταδώσῃ εἰς τοὺς ἀφροσύνας αὐτοῦ. Ὁ Διονύσιος ὁ ἐξαίσιος τῶν ῥητόρων γνώστης, εἰκονίζει τὴν χαρακτηριστικὴν ἰδιότητα τοῦ Δ. διὰ τῆς λέξεως «δεινότης». Εἶναι δὲ τοσοῦτον μᾶλλον ἀξιοθαύμαστος ὁ μέγας οὕτως ἀνὴρ, καθόσον δὲν ἐδημιουργήθη ἀπλῶς ὑπὸ τῆς φύσεως ψυχῇ τελείως πρὸς τὸ μέλλον νὰ δεῖξῃ αὐτὴν ἔργον περικυα, ἀλλὰ μετὰ φροντισμὸν καὶ μόχθον ἀνῆλθεν εἰς ἣν βλαπτομὴν αὐτὸν περιώπην. Ἐργώριζεν ὅλα τα ῥητορικὰ σχήματα καὶ τὴν ἐκχρῆσιν τῆς ῥητορικῆς, δι' ἧς ἐν ἀνάγκῃ ἀπέκρουπτε τὰ αὐτάτα μέρη διὰ τῆς τεχνῆς τῆς ταξίσεως, καὶ τὸ ἀνισχυρὸν τῶν ἐπιχειρημάτων συνεκάλυπτε διὰ τοῦ πάθους καὶ τῆς πειστικότητος τοῦ λόγου ἐν τῇ μαρτυρίᾳ δὲ ταύτῃ εἰς τὸν τεχνικὸν λόγον καὶ τὴν ἐμπειρίαν καὶ δεινότητα τῶν ἐκφράσεων ἐπέδρασεν ἐπὶ τὸν Δ. ὁ Πλάτων, ἀλλὰ πολὺ περισσώτερον ὁ Θουκυδίδης. Ἡ ἀπόφασις αὐτοῦ νὰ ἀφαιρῶσι τὰς δυναμείας του εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς πατρίδος του ὡς ῥήτωρ ἀπορριμνὴν ἔσχεν ἐκ τοῦ πολιτευοῦ καὶ ῥήτορος Καλλιστράτου καὶ ἰδίᾳ κατὰ Πλάτ. Δημοσθ. 5, ἐκ τοῦ περὶ Ὀριποῦ λόγου αὐτοῦ (360). Διὰ τῆς ἐπιμονῆς καὶ ἀσκήσεως ὑπερνήνησε διαφόρους αὐτοῦ ἐλλειψεις σημαντικὰς διὰ τὸ ἔργον τοῦ ῥήτορος· τὴν ἀπειρήν ἐξῆν τοῦ ὕψους τὸν ἔτερον τῶν ὁμῶν κατεπολέμησεν ἰστάμενος καὶ ἀπαγγέλλων ὑπὸ ξίφος ἐπικρεμάμενος ἀπὸ τῆς δροφῆς τὴν ἀκριβοῦς προφορὰν τοῦ γραμματος οὐ ἐπέτυχεν μόνον μετὰ μακρὰν ἀσκήσιν, καθ' ἣν ἐθετε λιθάρια ἐν τῷ στόματι πρὸς ἀσφαλὴ τοποθετήσιν εἰς γλώττης· τέλος ἵνα μὴ ταράσσεται ἐκ τοῦ θορύβου τῶν δημοσίων συναλεύσεων, ἐγυμνάσθη ν' ἀπαγγέλλῃ ἐπὶ τῆς παραλίας πρὸ τῶν θορυβούντων κυμάτων. Ὁλῶς ἰδιάζουσιν προσοχὴν ἐδείξε πρὸς τὴν ὑπὸ τῶν προτέρων ῥητόρων παραμελουμένην τεχνὴν τῆς ὑποκρίσεως, ἐρωτηθείς δὲ ἀπήντησεν ὅτι καὶ πρῶτον καὶ δεύτερον καὶ τρίτον ἐν τῇ ῥητορικῇ ἔστιν ἡ ὑπόκρισις· δι' ὅ καὶ πρὸς τοὺς τοῦ ἱεάτρου ὑποκριτὰς ἐπορεύετο καὶ παρὰ τοῦ περιωνύμου ὑποκριτοῦ Σατύρου πολλάκις ἔλαβεν ὑποκρίσεως μαθήματα· κατὰ γῆρας τὴν τῶν προτέρων εὐθυτενὴ καὶ ἀκαμπτον στάσιν καθ' ἣν ἡ θεοὶ ἐμενεν ἀκίνητος, ὁμιλῆτες πρῶτος ἐν ἐλευθέρᾳ καὶ ἀνεπιτηδεύτῳ στάσει, χειρωνακῶν εὐκόσμως καὶ ἀρμεδίως. Ἡ ἐμψυχούσα αὐτὸν ἰδέα ἐξείραζετο ἐπὶ τῶν δευτέρων καὶ τοῦ προσώπου του προσδίδουσα αὐτῷ ἐκφραστικὴν ζήλευ καὶ δραστηριότητα, οἷα θανύμεται ἐν ταῖς περιωδίσαις προτομαῖς αὐτοῦ. Ἐν τῇ συνθέσει τῶν λόγων του κατέβαλε μεγάλην προσοχὴν καὶ

πρὶν δημοσίωσιν αὐτοὺς ἐπεθεώρει, ἴσως δὲ μάλιστα καὶ διορθώσεις ἐπέφερον εἰς νεωτέρας ἐκδόσεις. Ἰδιὰ δὲ ἐπιμελεῖτο τῶν περὶ τὴν ἐκτασιν λεπτοτητῶν ἰδιῶν δὲ παρ' αὐτῷ χαρακτηριζομένων, μόλις ἐπ' ἐσχάτων παρατηρήσεις, εἶναι δτι ἀπέφειγε τὴν χρῆσιν πολλῶν κατὰ συνέθειαν βραχειῶν συλλαβῶν τὸν λόγον ἐποικίλει διὰ εἰκόνων καὶ σχημάτων ὧν ἐν τῇ κλίμακᾳ, πρῶτος εἰς τὴν λόγον εἰσήγαγεν. Οὕτως οἱ λόγοι τοῦ Δ. ὡς ἄριστα συνανέωσι δύναμιν καὶ ἐνθουσιασμόν μετὰ κομψότητος καὶ ἐπιμελετήμενης φράσεως.

Ὡς πρὸς τὸν χαρακτήρα τοῦ μεγάλου ῥήτορος καὶ πατριώτου πολλὰ ὑπὸ τῶν πολιτικῶν αὐτοῦ ἔργων πιθανώτατα διαβωθεῖσαι μὴ καὶ διετηρήθησαν παρὰ τοῖς συγγραφεύσιν. Ἀλλ' ἐὰν ἀληθῶς π.χ. κατὰ τὴν ἐν Χαιρωνείᾳ ἦσαν ἐστῆναι εἰς φυγὴν, δὲν ἦτο βεβαίως δυνατόν νὰ ἀνατεθῇ κατόπιν εἰς αὐτὸν ὁ ἐπιτάριος τῶν πεσόντων. Κατὰ τὴν νεότητά του πρὸς ἐμπειρίαν ἀπέδωκεν αὐτῷ τὸ ἐπώνυμον βατάλος ὅπερ ἐρμηνεύσεν ἐκ τῆς μικροτητος τοῦ σώματος του. Ὡς πρὸς τὴν φιλοπατρίαν του ἡ ἀρίστη μαρτυρία εἶναι ἡ τοῦ Φιλίππου αὐτοῦ, εἰπόντος πρὸς τοὺς ὑβρίζοντας τοὺς ἀττικοὺς ῥήτορας συμβούλους αὐτοῦ. Δίκαιος ὁ Δημοσθένης παρηγοίας τυγχάνειν μόνος γε τῶν ἐπὶ τῆς Ἑλλάδος θυμαγωγῶν οὐδαμοῦ ἀπολογισμοῖς ἐγγέγραπται τῶν ἐμῶν ἀνελωμάτων. Μετὰ παρέλευσιν δὲ 42 ἐτῶν ἀπὸ τοῦ θανάτου του, δτε τὴν ἐμπαθὴ πάλιν τῶν κομμάτων διεδέξατο ἥρμος κρίσις καὶ ἐκτίμησις τῶν προσώπων καὶ τῶν πραγμάτων, οἱ Ἀθηναῖοι εἰς μνημεῖον τοῦ πατριωτισμοῦ καὶ τοῦ μεγάλου χαρακτήρος τοῦ ἀνδρὸς ἔστησαν αὐτῷ κατὰ πρότασιν τοῦ ἀνεψιῦ του Δημοχάρους ἀνδριάντα μετὰ τῆς πολυσχημάντου ταύτης ἐπιγραφῆς:

Ἰσμερ ἴσμεν ἡμεῖς ῥωμαῖοι, Δημοσθένης ἴσμεν.

Ὁς ποτ' ὦν Ἑλλήνων ἔστιν. Ἀρεῖα Μνησθέν.

Ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Δ. διετηρήθησαν μέχρις ἡμῶν 61 λόγοι ἢ ἀκαρπομένης τῆς ἐπιστολῆς Φιλίππου 60, ἐτι δὲ συλλογὴ Προσεμίων καὶ 11 ἐπιστολαί, ἀπευθυνόμεναι, πλὴν τῆς πέμπτης, παρὰ τοῦ Δημοσθένους ἐκ τῆς ἐξορίας πρὸς τὴν βουλὴν καὶ τῶν δῆμον Ἀθηναίων, ὧν ὅμως ἀμφισβητεῖται τὸ γνήσιον. Ἐκ τῶν προσεμίων πολλὰ συμφωνοῦσι μᾶλλον ἢ ἦσαν πρὸς προοίμια σωζομένων ἐλοκλήρων λόγων του, ἅλλα δὲ εἶναι παραλλαγὰ τοιοῦτων, γραφεῖσαι πιθανῶς ὑπὸ τῶν μαθητῶν καὶ ὁπαδῶν τοῦ μεγάλου ῥήτορος. Τῶν γνησίων λόγων τοῦ Δ. τὴν ἀριθμὸν ἀναδιδάξει ὁ Ψευδοπλούταρχος εἰς 65, ἐκ τῶν διασωθέντων ὅμως 61 πολλοὶ θεωροῦνται ἀμφιβόλου γνησιότητος. Δικαιοῦνται δὲ εἰς λόγους δημοσίους (27) καὶ ἰδιωτικοὺς (34), ἢ ἄλλως εἰς δικανικοὺς, συμβουλευτικοὺς καὶ ἐπιδεικτικούς. Οἱ τελευταῖοι οὗτοι δύο ὄντες, ὁ ἐπιτάριος καὶ ὁ ἐρωπικός, εἰσὶν ἀναμφιδόλως ὑποβολιμαῖοι, ὡς καὶ ἐκ τῶν δημηγορίων αἱ δύο κατὰ Ἀριστογείτονος.

Ἐκ τῶν ἰδιωτικῶν ὁ Blass θεωρεῖ ὡς γνησίους 10 μόνον, ἅλκι δ' ἐτι δολιγωτέρους.

Διὰ τὴν αἰσθητικὴν, κριτικὴν καὶ τὴν χρονολογικὴν τῶν λόγων τοῦ Δ. σπουδαία εἶναι ἡ πρᾶγματεία Διονυσίου τοῦ Ἀλικαρνασσεύς περὶ δεινότητος Δημοσθένους καὶ Ἐπιστολῇ πρὸς Ἀρμαίων. Πραϋτερον ἐγράφησαν ἄλλαι εἰδικαὶ πρᾶγματεῖαι περὶ Δ., ὡς ἡ Τιέριου τοῦ ῥήτορος περὶ τῶν πρὸ Δ. σχημάτων, καὶ Ὑποθέσεις εἰς τινὰς τῶν λόγων. Σχόλια γραφέντα εἰς τοὺς μὲλλον ἀναγινωσκόμενους τῶν λόγων (περὶ τοῦ Στεφάνου, περὶ τῆς παραπροσεδίας. Κατὰ Μειδίου, Κατὰ Τιμοκράτους) ἐπήνεγκον σὺν τῷ χρόνῳ παρεταχθέντα ἐντὸς τοῦ καίμενου ποικίλας νεοῦσεις καὶ συγχύσεις. Ἐκ τῶν ὑποθέσεων διετηρήθησαν ἡμῖν αἱ τοῦ Λιβανίου, ἐτι δὲ τὰ Σχόλια Ζωσίμου καὶ τοῦ Οὐλπιανού, βασιζόμενα ἐπὶ τῶν ἀρχαιότερων τοῦ Μενάνδρου καὶ Ζήνωνος.

Ἐκ τῶν πολυχρήσιμων ἐκδόσεων τοῦ Δ. μνημονεύεται ἰδιᾶ Editio princeps, apud Aldum 1504.—Ἰερ. Οὐσολφου, ἐν Βασιλείᾳ 1549.—Reiske ἐν Oratores attici, Διψ. 1770. ἔκδ. βελτιωθεῖσα ὑπὸ Schäfer, 1821 εἰς 5 τ.—Γουλ. Δινδωρρίου μετὰ σημειώσεων τῶν προγενεστέρων ἐκδότων καὶ τῶν ἀρχαίων σχολίων, Ὁξωνίῳ 1816-51 εἰς 9 τ.—Ἰκκδσεις μετὰ μνείας τῶν διαφόρων γρᾶν ὑπὸ Bekker, 1824, καὶ Sauppe (1848) ἐν Orat. att. κτλ.—Ἐτι δὲ πλείστοι ἐκδόσεις λόγων κατ' ἐλοκλήν μετὰ σχολίων ἐρμηνευτικῶν ὑπὸ Wolf, Buttman, Vömel, Weil (Les harangues et les plaidoyers polit., 2α ἔκδ. Παρίσι. 1881-3). Westermann, Müller, Rosenberg, Rehdantz, Blass κτλ., ἑλληνικῇ ἔκδ. τοῦ περὶ στεφάνου ὑπὸ Σοφοκλέους, Γ' ἔκδ. Ἀθῆναις 1891. [Πρβ. Biographi graeci ἔκδ. Westermann σελ. 281—312, τοῦ αὐτοῦ Quaestiones Demosth., ὅπου καὶ περὶ τῶν πηγῶν, Ψευδοπλουτάρχου Βίους τῶν 10 ῥητόρων, Πλουτάρχου Δημοσθένην, ὡς καὶ τοὺς ἀνωτέρω ἀναφερθέντας συγγραφείς. Πρὸς δὲ Schaefer, Demosth. u. seine Zeit, 2α ἔκδ. Διψ.—Blass, Gesch. der attischen Beredsamkeit τ. Γ'—Köchly, Popul. Vortr. über D. in ges. Reden.—Hug, Demosthenes als polit. Denker, in Studien a. d. klass. Alterthum (Freib. 1881).—Brédif, Eloquence polit. en Grèce, Demosthène (Παρ. 1879) κτλ. [Γ. Χρίστ]

Δημοσθένης υἱὸς Ἀλκισθένης, εἰς τῶν ἱκανωτάτων Ἀθηναίων στρατηγῶν κατὰ τὴν Πελοποννησιακὴν πόλεμον. Κατὰ τὸ ὄρος τοῦ 426 π. Χ. περιέπλευσε τὴν Πελοπόννητον πρὸς υπεράσπισιν τῶν συμμάχων πόλεων, ἐλεγκτῆς τὴν Λευκάδα, ἐκινήθη δὲ καὶ κατὰ τῶν Αἰτωλῶν, ἀλλ' ἤττηθείς ἔμεινεν εἰς Ναύπακτον φοβούμενος τὴν ὀργὴν τοῦ δήμου. Μετ'

οὐ πολὺ ὅμως ἐκέρδιον ἀρίστας νίκας δικαίως τὴν Ναύπακτον ἀπὸ τῆς κοινῆς ἐπιθέσεως Αἰτωλῶν καὶ Πελοποννησίων, κατατροπώσας δὲ Πελοποννησίους καὶ Ἀμυρακίους περὶ τὰς Ὀλπας, 25 σταδίους ἀπεχούσας τοῦ Ἀργεῖος καὶ εἰς τούτους Ἀμυρακίους μόνους. Τότε δ' ἐπιστρέψαντες εἰς Ἀθήνας. Τὸ ἀρίστον τῶν κατορθωμάτων τοῦ ὑπῆρξεν ἡ δούρισις καὶ καταληψίς τῆς Πύλου ἐν Μεσσηνίᾳ (425), μεθ' ἣν εἰς Σπάρτην ἐξήγησαν εἰρήνην μετὰ ὅρους λίαν συμφέροντας τοῖς Ἀθηναίοις, ἀπαιτοῦντες μόνον τὴν ἀπόδοσιν τῶν ἐν Σπάρτῃ, ἀπέναντι τῆς Πύλου, ἀποκλεισθέντων Σπαρτιατῶν. Ἀπορριφθέντων δὲ τούτων ὁ Δ. ἐδίδασκε τοὺς ἐν Σπάρτῃ Πελοποννησίους νὰ παραδοθῶσιν, ἀλλὰ τοῦ κατορθώματος τούτου ἡ τιμὴ ἀπεδόθη εἰς τὸν φωναυχοῦντα Κλέωνα. Μετ' οὐ πολὺ ὁ Δ. ἐκυρίευσεν τὴν Νίσαιαν, τὸν σημαντικώτατον λιμένα τῶν Μεγαρέων, καὶ καταλαβὼν τὸ Δῆλιον ἐμελέτα κατασχῆναι τῆς Βοιωτίας, ἀλλὰ προσελήθη ὑπὸ τῶν Θηβαίων καὶ ὁ στρατός του ἐτράπη εἰς φυγὴν. Τῇ 413 ὁ Δ. ἐπέμπευσε εἰς Σικελίαν ὡς συστράτηγος τοῦ Νικίου, κατὰ δὲ τὴν αὐτὴν περιήλαστον ἦσαν τῶν Ἀθηναίων, ἥτις οὐ ἐπρόλαβάντο ἴσως τὴν ἀρχηγίαν ἔχοντος τοῦ Δ., αἰχμαλωτισθεὶς μετὰ τοῦ Νικίου ἐθανατώθη μετὰ τούτου ὑπὸ τῶν Συρακουσίων. Καθόλου ὁ Δ. ἦν δραστήριος καὶ ἐπιχειρηματικός, ἅμα δὲ συνετός καὶ προσεκτικός, χαρακτήρος ἀνεπιλήπτου, οὐδαμῶς δ' ἀνεμειγνύετο εἰς τὴν πολιτικὴν. [B.E.]

Δημοσία ἀνάγκη βλ. Ἀνάγκη δημ.

Δημόσια δάνεια βλ. Χρέος δημόσιον.

Δημοσίευσις διαθήκης. Ἡ ἐν δημοσίᾳ συνεδριάσει δικαστηρίου ἀνάγνωσις διαθήκης ἀποβιώσαντος μετὰ τὴν βεβαίωσιν, ὅτι κέκτηται αὐτὴ τὰ ὑπὸ τοῦ νόμου ἀπαιτούμενα. Ἐπὶ τούτοις ἐκδίδεται καὶ ἀπόφασις.

Δημοσίευσις νόμων. Τὸν Νόμον τελειοῦ μὲν κυρίως ἡ κύρωσις τοῦ βασιλεως, ἀλλ' αὕτη, ὡς πράξις μὴ ὑποπίπτουσα εἰς τὴν κοινὴν ἀντίληψιν, δὲν δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ἀφετηρία τῆς ἰσχύος τοῦ νόμου, ἀφ' ἧς δῆλον ἔτι νὰ μὴ ἐπιτρέπηται ἡ τοῦ νόμου ἀγνοία διότι αἱ πλείους νομοθεσίαι καὶ ὅτ' ἡ ἡμετέρα ὡς τοιαύτην ἀφετηρίαν ὥρισαν τὴν δημοσίευσιν, ἥτις νομοθετηθεῖσα τὸ πρῶτον διὰ τοῦ Δ. τῆς 1 Φεβρ. 1833, εἶτα δὲ διὰ τοῦ ἀρ. 1 τοῦ ἀπὸ 29 Ὀκτ. 1856 ἀστ. νόμου ἐκανενοῖσθαι τελευταῖον διὰ τοῦ νόμου τῆς 1 Μαΐου 1882. Κατὰ τὰς διατάξεις τούτου ὁ νόμος ἔχει ὑποχρεωτικὴν καθ' ὅλον τὸ κράτος ἰσχὺν μετὰ δέκα ἡμέρας ἀφ' ἧς δημοσιευθῇ ἐν τῇ Ἐφημ. τῆς Κυβερνήσεως, ἥτοι ἀπὸ τῆς χρονολογίας τοῦ σχετικοῦ αὐτῆς φύλλου, δύναται ὅμως νὰ ὀρισθῇ καὶ συντομωτέρα ἢ μακροτέρα προθεσμία ἐνάρξεως τῆς ἰσχύος αὐτοῦ. Ἡ τε κύρωσις καὶ ἡ Δ. ἀφῆθη ὑπὸ τοῦ Συντάγματος ἐν ἀρθρῷ 36 τῷ βασι-

λεῖ, ἀπαιτεῖται δὲ ὡς ἐπὶ πάσης τούτου πράξεως, ἡ πρὸς υπογραφήν τοῦ ὑπευθύνου ὑπουργοῦ (ἀττ. 30). Ἀλλ' ἐνῷ ἡ κύρωσις περιορίζεται ἐντὸς ὁρισμένου χρονικοῦ διαστήματος, ἡ Δ. εἶνε κατὰ χρόνον ἀπερίοριστος κατὰ τὰ συνταγματικά ἐν τούτοις ἔθιμα νόμος μὴ δημοσιευθεὶς μέχρι τῆς νέας συνόδου τῆς βουλῆς δέον νὰ ὑποβληθῇ ἐκ νέου εἰς αὐτήν. Ὁρ. νόμον τῆς 31 Μαΐου 1882 «περὶ καταχωρ. Δ. ἐν τῇ ἐφ. Κυβερ.» τροποποιηθέντα ὑπὸ τοῦ νόμου τῆς 29 Ἰουλίου 1885 καὶ Ἀγγελοπ. Σύστημα 1 §. 56) [N.M.]

Δημόσιον. Ἡ ἐννοία τοῦ κράτους ὡς νομικοῦ προσώπου, ὑποκαίμενον δικαιωμάτων καὶ ὑποχρεώσεων ὑπὸ τὴν ἐποπείαν τοῦ ἰδιωτικοῦ δικαίου. Ὡς τοιοῦτον δὲ ἔχει τὴν δεσποτεῖαν καὶ τὴν διαχείρισιν παντὸς εἶδους κτημάτων, ἀκινήτων, κινητῶν, ἀπαιτήσεων κλπ. ὡς πρὸς ἰδιώτην. Κατὰ τὸν νόμον δὲ περὶ διακρίσεως κτημάτων εἰς τὴν περιουσίαν τοῦ Δ. περιέρχονται καὶ «ὅλα τὰ περὶ ἰδιωτῶν ἢ κοινοτήτων μὴ δεσποζόμενα, δηλ. ὅλα τὰ ἀδυσποτα καὶ τὰ τῶν ἀκλήρων ἀποθανόντων κτήματα ἢ τὰ ἐγκαταλειμμένα ἀπὸ τῶν κληρονόμων κτήματα, ἐπὶ τῶν ὁποίων δὲν ὑπάρχουσιν ἄλλαι ἀποδεδειγμέναι ἀπαιτήσεις». Ἡ διαχείρισις τῆς περιουσίας τοῦ Δ. καὶ ἡ ἀντιπροσωπευσις πάντων τῶν προσωπικῶν αὐτοῦ συμφερόντων εἶναι ἀνατεθειμένη εἰς τὴν ὑπουργίαν τῶν Οἰκονομικῶν. [M.Mr.]

Δημόσιον δίκαιον. Τὴν χωρισμένην τοῦτον ἀπὸ τοῦ ἰδιωτικοῦ Δ. πρῶτον, καίτοι συγχευμένως, ἀνεγνώρισαν οἱ Ῥωμαῖοι, ἀλλ' ὁ Μέσος Αἰὼν ἐπελθὼν ἀπέσβεσε πᾶσαν διαίρεσιν, τοῦ ἰδιωτικοῦ Δ. ἀπορροφήσαντος σχεδὸν ἐξ ὅλης τῆς τῆς δημόσιον ἐν τοῖς νεωτέροις χρόνοις τὰ ὅρια ἐκατέρων καθωρισθῶσαν ἐπιμελὲς καὶ σαφὲς ἐν τῇ θεωρίᾳ καὶ τῇ πράξει, ἀμφοτερότεροις δὲ τινες μόνον ὑπολείπονται περὶ τὰ καθέκαστα καὶ τὰς ὑποδιαίρεσεις αὐτῶν. Πραγματεύεται δὲ τὸ Δ. δίκαιον τὰς σχέσεις τῆς πολιτείας πρὸς αὐτήν, πρὸς τὰ ἀποτελούμενα αὐτὴν μέλη καὶ πρὸς τὰς λοιπὰς πολιτείας καὶ περιλαμβάνει τὸ πολιτικὸν ἢ τὸ δημόσιον, ἐν στενῇ ἐκδοχῇ, δίκαιον, τὸ συνταγματικόν, τὸ διεθνές, τὸ διοικητικόν, τὸ ἐκκλησιαστικόν, τὸ ποινικόν ὡς καὶ τὴν δικονομίαν. [N.M.]

Δημοσιῶναι (publicani) ἐκαλοῦντο παρὰ Ῥωμ. οἱ μισθωταὶ δημοσίων προσόδων, καταρτίζοντες συνήθως ἑταιρείαις. [Δ.]

Δημότης. Μέλος τοῦ δήμου ἀπολαῶν μετὰ τῶν ἄλλων δημοτῶν τὰ εἰς τὴν ἰδιότητα ταύτην παρεμφερήματα δικαιώματα. [M.Mr.]

Δημοτικά ἀξιώματα εἶναι τὰ τοῦ δημάρχου, τῶν δημορχικῶν παρόντων καὶ τῶν δημοτικῶν συμβούλων τῶν ὁποίων ἀπάντων ἡ ἐκλογή ἐνεργεῖται καθ' ἃ ἐν τῷ περὶ δημάρχου

ἄρθρῳ ἐρρέθη. Πλὴν τούτων ἐκλέγονται καὶ εἰδικοὶ παρεδρῶν μεταξὺ τῶν κατοικῶν τοῦ αὐτοῦ παρεδρίου ἢ χιρίου, οἱ ὅποιοι εἶναι βοηθοὶ τοῦ δημάρχου ἐνεργούντες κατὰ παραγγελίαν τοῦ ἐντός τῆς περιφέρειας τῶν. Ἡ λειτουργία αὐτῶν εἶναι ἀμισθος, μόνον δὲ κατ' ἐξαιρέσειν ἐπατρία νὰ παρέχεται εἰς τὸν δημάρχον ἐτήσια χρηματικὴ ἀποζημίωσις (Διατ. 29 Ἰουλίου 1837), εἰς μὲν τὸν τῆς πρωτευούσης μέχρι δραχμῶν 3000, εἰς τοὺς τῆς α' ταξείως δήμων μέχρι δραχμῶν 2400, εἰς τοὺς τῆς β' ἀπὸ δρ. 600—1500 καὶ εἰς τοὺς τῆς γ' ἀπὸ δρ. 200—600. Διαρκεῖ δὲ ἡ ὑπηρεσία αὐτῶν 4 ἔτη. Ἐκλεξιμοὶ εἰς τὰ δημοτικά ἀξιώματα εἶναι ὅσοι καὶ διὰ τὸ ἀξίωμα τοῦ δημάρχου. [M.Mr.]

Δημοτικά ἐκλογαὶ ἐνεργοῦνται κατὰ τετραετίαν συγχρόνως πρὸς ἐκλογὴν ἀπαυτῶν τῶν δημοτικῶν ἀρχῶν, συνερχομένων ἐπὶ τούτῳ ἀπάντων τῶν δημοτῶν τῶν συμπληρωσάντων τὸ 21 ἔτος τῆς ἡλικίας τῶν καὶ ἐγγεγραμμένων ἐν τῇ ἐκλογικῇ καταλόγῳ. Ἐκαστος ψηφοφορεῖ αὐτοπροσώπως ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν ἐφορευτικῆς ἐπὶ τῆς ψηφοφορίας ἐπιτροπῆς καὶ τὴν ἐπιτήρησιν ἀντιπροσώπου τῆς δικαστικῆς ἀρχῆς. Ἄν θέτις δημάρχου ἢ παρεδρου γηροσύνη ἐν τῇ βιαστικῇ τῆς δημοτικῆς περιόδου ἐνεργεῖται ἐκλογὴ πρὸς πληρωσιν τῆς θέσεως ταύτης, ὃ δὲ ἐκλεχθεὶς ἐνεργεῖ τὰ τῆς ὑπηρεσίας τοῦ ἐρ' ὅσον ἐμέλλε νὰ διαρκέσῃ ἢ ὑπηρεσία τοῦ προκατόχου του, καθόσον ἅμα τῇ λήξει τῆς τετραετίας κατὰ πᾶν τέταρτον ἔτος τὴν 30 Σεπτ. ὃ τε δημάρχος καὶ οἱ παρεδρῶν θεωροῦνται αὐτοδικαίως πεπαιγμένοι. [M.Mr.]

Δημοτικὴ ἀγωγή (actio popularis). Ἐνῷ κατὰ γενικὸν κανόνα ἡ ἀγωγή χρησιμεύει εἰς ἐξυπηρέτησιν ἰδιωτικοῦ τοῦ ἐνάγοντος συμφέροντος, κατ' ἐξαιρέσειν οἱ Ῥωμαῖοι ἐπατρεψαν εἰς πάντα πολίτην, ὡς ἀντιπρόσωπον τοῦ σὺλόγου τῶν πολιτῶν, τὴν ἐνάσκησιν τῆς προκειμένης ἀγωγῆς κατὰ τῶν παραβιάζόντων διατάξεις ἀσυνώμας εἰς τὸ δημοσίον συμφέρον, οἷον ἀστυνομικὰς κτλ. Κατέληγε δὲ συνήθως ἡ ἀγωγή αὕτη εἰς πρόστιμον. Ἐξ οὗ μέρες ἐδίδατο ὡς ἀμοιβή αὐτῷ τῷ ἐνάγοντι. Σήμερον ἡ Δ. ἀγωγή ἀποδίδει ἀχρηστος διότι πρὸς καταστολὴν τῶν τοιούτων παραβιάσεων παρεμβαίνει αὐτεπαγγέλτως ἡ ἀστυνομικὴ ἀρχή. [N.M.]

Δημοτικὴ γραφή. Βλ. Ἱερογλυφικά.

Δημοτικὴ ἐκπαίδευσις. Βλ. Ἐκπαίδευσις.

Δημοτικὴ περιουσία. Αὕτη συνίσταται ἐκ κινητῶν καὶ ἀκινήτων κτημάτων ἀνηκόντων εἰς τοὺς δήμους, ἐκ τῶν ἐπιβαλλομένων δι' ἀστυνομικὰς παρατάξεις προστίμων, ἐκ τῶν ἐμμέσων δημοτικῶν φέρων, ἐκ τῶν ἀμέσων ἐράνων καὶ τῶν ἀμισθὶ γενομένων

δημοτικῶν ἐργασιῶν. Διαιρεῖται δὲ εἰς ἀναπαλλοτριωτὸν καὶ μὴ. Ἀναπαλλοτριωτὸς εἶναι ἡ πρὸς ἄμεσον ἐπιτυχίαν τῶν δημοτικῶν σκοπῶν ὁρισμένη καὶ ἀπαραίτητος δι' αὐτήν. Πᾶσα δὲ ἡ λοιπὴ δύναται ὑπὸ ῥητοὺς περιορισμοὺς νὰ ἐκποιηθῇ ἢ καὶ νὰ διαμοιρασθῇ πρὸς ἐπαύξησιν τῆς καλλιεργείας κατὰ τοὺς ἐπὶ τούτῳ κειμένους νόμους. Τὰ ἀκίνητα τῶν δήμων διαιροῦνται εἰς κατ' ἐκείνα εἶδη ὅποια εἶναι ἐκεῖνα τῶν ἐποικῶν ἢ κυριότης ἀνήκει εἰς τὸ σύνολον τῶν δημοτῶν, οἷον γαίαι πρὸς βιοσκήν, ὕδατα πρὸς ὄρδευσιν κλπ. καὶ εἰς ἐκείνα τὰ ἐποικία εἶναι τα κατὰ κυριότητα εἰς τὸ νομικὸν πρόσωπον τοῦ δήμου ἀνήκοντα καὶ τῶν ἐποικῶν αἱ πρόσδοι περιέρχονται εἰς τὸ δημοτικὸν ταμεῖον. [M.Mr.]

Δημοτικὸν συμβούλιον εἶναι τὸ ἐκ τῶν δημοτικῶν συμβούλων συνιστάμενον σῶμα, ὅπερ ἔχει συμβουλευτικὴν καὶ ἐπιτηρητικὴν πρὸς τὸν δημάρχον δικαιοδοσίαν. Ὁρεῖται δὲ ὁ δημάρχος νὰ συμμορφῶται πρὸς τὰς ἀποφάσεις τοῦ Δ. συμβουλίου ἀφοῦ προηγουμένως ἐπικυρωθῶσιν ὑπὸ τῆς δικητικῆς ἀρχῆς. Ἀπαρτίζεται τὸ μὲν τῆς α' ταξείως δήμων Δ. συμβούλιον ἐκ βέκα δικτῶν Δ. συμβούλων καὶ ἐννέα συμπληρωτικῶν, τὸ τῆς β' ἐκ δωδεκά καὶ ἑξ συμπληρωτικῶν, τὸ τῆς γ' ἐξ δικτῶ καὶ τεσσάρων συμπληρωτικῶν. Προεδρεύει τοῦ Δ. συμβουλίου πρόεδρος ἐκλεγόμενος εἰς τὴν ἀρχὴν ἐκάστης περιόδου ἐκ τῶν μελῶν αὐτοῦ. Συνέρχεται εἰς συνεδρίασιν τακτικῶς μὲν δις τοῦ ἔτους ἥτοι τὴν 1 Ἀπριλίου καὶ 15 Σεπτεμβρίου, ἐκτάκτως δὲ ὁσάκις ὁ πρόεδρος αὐτοῦ νομίσῃ τοῦτο ἀναγκαῖον ἢ ὁσάκις προσκληθῇ πρὸς τοῦτο ὑπὸ τοῦ δημάρχου. Εἰς τὰς συνεδριάσεις παρίσταται πάντοτε ὁ δημάρχος ἢ ὁ ἀντιπρόσωπος αὐτοῦ. [M.Mr.]

Δημοτικὸν σχολεῖον. Βλ. Ἐκπαίδευσις καὶ δημοδιδάσκαλος.

Δημοτικὸν χρέος. [Πᾶσα ὑπεχρέωσις, τὴν ἐποικὴν ὁ δήμος δύναται νὰ ἀναλάβῃ ὡς πρόσωπον νομικόν. ὑποκειμένην δικαιοματικῶν καὶ ὑπεχρεώσεων δύναμι τῶν κειμένων νόμων. [M.Mr.]

Δημοφῶν (Δημοφῶν) 1) Υἱὸς τοῦ βασιλέως τῆς Ἰλλυρίας Κελσεῦ, οὗ τὴν ἀνατροφὴν ἀνέλαβεν ἡ Δημήτηρ ὑπὸ τὸ σχῆμα γυναικὸς, καταντήσασα εἰς Ἰλλυρία ὅτε ἀνεζήτει τὴν ἀπολεσθεῖσαν κόρην τῆς Περσεφόνης. Θελήσασα νὰ καταστήσῃ τὸ παιδίον ἄθνατον ἔτρεφε δι' ἡμέρας καὶ ἔκαιεν εἰς φλόγας τὴν νύκτα· ἀλλ' ἰδοῦσά ποτε τὸ παιδίον ἐν φλόγῃ ἡ μήτηρ τοῦ Μετάνειρα ἐρρήξεν κραυγὰς καὶ ὁ σκοπὸς τῆς θεᾶς ἐματαιώθη, ἥτις τότε ἤναγκάσθη ν' ἀποκαλύψῃ ἐαυτήν. — 2) Υἱὸς Θησεῦς καὶ Φαίδρας, ἐν ἑπατρί, τοῦ Μενεσθεῖος καταλαβόντος τὰς Ἀθήνας, ἀπῆλθεν εἰς Σκύρον, ἐπεμθε μετὰ τοῦ ἐτέρου υἱοῦ τοῦ Ἀκάμαντος εἰς Εὐβοίαν ὅθεν ἀντὶ-

τεροι ἀπῆλθον εἰς τὸν κατὰ τῆς Τροίας πόλεμον· ἐνταῦθα δ' εὗρον μετὰ τὴν Ἰλίου ἄλωσιν τὴν μῆτέρα τοῦ Θησεύς Αἰθραν ἥτις εἶχε παρακολουθήσῃ τῇ Ἑλένῃ. Ἀποθανόντος δὲ τοῦ Μενεσθεύς ἐπανῆλθον οἱ τοῦ Θησεύς υἱοὶ εἰς Ἀθήνας. Ὅτε οἱ Ἑρακλεῖδαι ἐφυγον εἰς Ἀττικὴν ὑπερασπίσας αὐτοὺς ὁ Δ. ἐφόνευσε τὸν διώκοντα αὐτοὺς Εὐρυσθέα.

Δημοχάρης Ἀνεψιὸς τοῦ ῥήτορος Δημοσθένους ὑπὸ τοῦτου διδαχθεὶς, μετὰ δὲ τὸν θάνατον αὐτοῦ δραστηρίως ἀντιταχθεὶς εἰς τὸ μακεδονικὸν κῆμμα ἐν Ἀθήναις. Ἐξορισθεὶς τῷ 303 ἐπανῆλθε τῷ 298 ὑπὸ τὴν προστασίαν Δημητρίου τοῦ Φαληρέως, ὠχύρωσε τὰς Ἀθήνας, διοργάνωσε δὲ τὰ οἰκονομικὰ καὶ τὴν διοίκησιν. Ἐγγράψε δὲ καὶ ἱστορίαν τῶν κατ' αὐτὸν χρόνων εἰς τοὐλάχιστον 21 βιβλία μὴ διασωθεῖσαν. [X B]

Δημόναξ. Ἀρχαῖος Ἑλλήν φιλόσοφος ἐκ τῶν νεωτέρων κυνικῶν. Ἐξῆ ἐν Ἀθήναις κατὰ τὸ δεῦτερον ἡμῖσι τοῦ α' καὶ τὸ πρῶτον ἡμῖσι τοῦ β' μ.Χ. αἰῶνος. Ἀπῆλλαγμένος τῶν ἐλαττωμάτων τῶν συγχρόνων του κυνικῶν, παρ' οἷς ὁ κυνισμὸς ἐχρησίμευεν ὡς πρόφασις ἀργοῦ καὶ παρασιτικοῦ βίου καὶ τρόπων ἀνηθίμων, ὡς φιλόσοφος δὲ ἐκλεκτικὸς τοῦ Σωκράτους ὁπαδὸς ὡν ἀπέλαυε διὰ τὸν πρᾶον, ἀξίμαχτον καὶ φιλόφρονον αὐτοῦ χαρακτηῖσθαι καὶ τὸν τῆς ἀληθείας ἐρωτὰ γενικῆς τιμῆς. Δι' οὐδέμιαν ὁμῶς πρὸς τὴν ἐπιστήμην ὑπηρεσίαν ἐρέμετο γνωστὸς. [Ἐγ.]

Δηνάριον. Βλ. Ἀσάριον.

Δέ. Ὁ τέταρτος θρόγγος τῆς κλίμακος τῆς παρ' ἡμῖν ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς.

Δία (Standia), νηεὶς ἐπιμήκης ἀπέναντι τοῦ Ἑρακλείου τῆς Κρήτης, οὗ τινος ἀπέχει 7 μίλια, ἀκατοίκητος καὶ ξηρά, ὀλίγην μόνον ἔκτασιν ἔχουσα γεωργήσιμον. Ἐπ' αὐτῆς ὑπάρχουσι πολυκρήνηοι κρήνηοι, εἰς παλαιότερους δὲ χρόνους ὑπῆρχον καὶ ἄγριαι αἰγες. Ἐχει δὲ 4 λιμένας, τοῦ Ἀγίου Γεωργίου, τῆς Κάπαρης, τῆς Ἀγρουληῆς καὶ τῆς Παναγίας, ὅστις εἶνε ὁ ἀσφαλέστατος πάντων καὶ κεῖται πρὸς Δ. Ὁ α' καὶ ὁ β' ἐκαλοῦντο ἐπὶ Ἑνετῶν Ἀγίος Νικόλαος καὶ Γραϊκός. [I. Δ. Κ.]

Διάδοσις (Ἄστρο). τὴν κατοικτέρων (πλησιέστερων πρὸς τὸν ἥλιον ἢ ἡ γῆ) πλανητῶν Ἑρμοῦ καὶ Ἀφροδίτης, ὀνομάζεται τὸ φαινόμενον, τὸ ὅποιον συμβαίνει, ὅταν εἰς ἐξ αὐτῶν εὐρίσκειται μεταξὺ ἡλίου καὶ γῆς, οὕτως ὥστε ὁ σκοτεινὸς δίσκος τοῦ πλανήτου σκιαγραφεῖται ἐπὶ τοῦ δίσκου τοῦ ἡλίου καὶ φαίνεται διατρέχων χορδὴν ἐπὶ τούτου. Ὅπως συμβῇ διάδοσις δῖον ἀμφοτέρω τὰ σώματα, κατώτερος πλανήτης καὶ γῆ, τὰ εὐρίσκονται συγχρόνως περὶ τὴν γραμμὴν τῶν δεσμών. Ἐπειδὴ ἡ γῆ διερχομένη τὴν γραμμὴν τῶν δεσμῶν πλανήτου τινὸς εὐρίσκειται εἰς τὸ αὐτὸ

σημεῖον τῆς περὶ τὸν ἥλιον (ἐτήσιας) τροχιάς αὐτῆς, ἢ εἰς τὸ ἐκ διαμέτρου ἀντιθετον ὅταν διέρχεται τὸν ἀντιθετον δεσμόν, αἱ Δ. ἐκατέρου τῶν κατωτέρων πλανητῶν συμβαίνουν· κατὰ δύο ἐν τῇ ἑταί ἐποχᾷ, διαφερούσας ἀλλήλων κατὰ 6 μῆνας· καὶ τοῦ Ἑρμοῦ μὲν αἱ Δ. συμβαίνουν Μαῖον ἢ Νοεμβρίον (ἑ. ν.), τῆς Ἀφροδίτης δὲ Ἰούνιον ἢ Δεκεμβρίον. Τοῦ Ἑρμοῦ συμβαίνουν 12—13 Δ. κατ' αἰῶνα, οὐχὶ ὁμῶς ἐξίσου ἐν αὐτῷ διανεμημέναι. Οὕτως αἱ τελευταῖαι τοῦ παρόντος αἰῶνος εἶναι αἱ τῆς 9 Νοεμβρίου 1881, 10 Μαΐου 1891 καὶ 10 Νοεμβρίου 1894. Τῆς Ἀφροδίτης συμβαίνουν ζεύγη ἀποστώτα 105 $\frac{1}{2}$ ἢ 121 $\frac{1}{2}$ ἔτη, αἱ δὲ Δ. ἐκάστου ζεύγους ἀριστανται ἀλλήλων 8 ἔτη· οὕτω συνέβησαν Δ. αὐτῆς τὴν 6 Ἰουνίου 1761, 3 Ἰουνίου 1769, 8 Δεκεμβρίου 1874, 6 Δεκεμβρίου 1882, αἱ δὲ προσεχεῖς 04 συμβῶσι τὴν 8 Ἰουνίου 2004 καὶ 6 Ἰουνίου 2012. Αἱ Δ. τῆς Ἀφροδίτης χρησιμεύουσι πρὸς εὐρεσιν τῆς ἀποστάσεως τοῦ ἡλίου ἀπὸ τῆς γῆς. Ἐπειδὴ κατὰ τὰς Δ. ἡ Ἀφροδίτη εἶναι ἀρκετὰ πλησίον τῆς γῆς (εἰς τὸ $\frac{1}{2}$ περίπου τῆς ἀποστάσεως τοῦ ἡλίου), αἱ διαφοροὶ ῥάσεις τοῦ φαινομένου (χρόνος καὶ σημεῖον τῆς ἐπαφῆς τῆς εἰσόδου καὶ ἐξόδου τοῦ δίσκου τῆς Ἀφροδίτης ἐπὶ τοῦ δίσκου τοῦ ἡλίου) δὲν εἶναι αἱ αὐταὶ διὰ τοὺς διαφόρους τόπους τῆς γῆς, αἱ δὲ διαφοραὶ ἐξαρτῶνται ἐκ τῆς σχετικῆς θέσεως τῶν τόπων τῆς παρατηρήσεως. ἐκ τῆς κινήσεως τῆς Ἀφροδίτης καὶ ἐκ τῆς διαφορᾶς τῶν ἀποστάσεων ἡλίου καὶ Ἀφροδίτης ἀπὸ τῆς γῆς. Ἐπειδὴ ἡ κίνησις τῆς Ἀφροδίτης εἶναι γνωστὴ, ἐπίσης δὲ καὶ ἡ σχετικὴ θέσις τῶν τόπων τῶν παρατηρήσεων τοῦ φαινομένου, εὐρίσκειται ἐξ αὐτῶν ἡ διαφορὰ τῶν ἀπὸ τῆς γῆς ἀποστάσεων τῶν δύο σωμάτων Ἀφροδίτης καὶ ἡλίου, ἐπειδὴ δ' εἶναι γνωστὸς διὰ τοῦ γ' τῶν νόμων τοῦ Κεπλέρου, ὁ λόγος τῶν δύο ἀποστάσεων, εὐρίσκειται τέλος ἐκατέρω τούτων. Τὴν χρησιμότητα ταύτην τῶν Δ. τῆς Ἀφροδίτης εἰδείξε πρῶτος ὁ Χαλλεῖος, τοῦ ὁποῦ ἡ μέθοδος ἀπαιτεῖ τὴν παρατήρησιν ἀπὸ δύο τοῦλάχιστον τόπων, ἱκανῶς ἀποστώτων ἀμφοτέρων τῶν ἐπαφῶν, τῆς εἰσόδου καὶ τῆς ἐξόδου, πρὸς εὐρεσιν τῆς ὑπὸ τῆς Ἀφροδίτης διανυθείσης χορδῆς ἐπὶ τοῦ δίσκου τοῦ ἡλίου· ὁ Δελίλος (Delisle) ὁμῶς εἰδείξε μέθοδον, δι' ἧς ἀρκεῖ ἡ παρατήρησις καὶ μιᾶς μόνης ἐπαφῆς ἀπὸ δύο (τοῦλάχιστον) τόπων. Ἐν τῇ μεθόδῳ τοῦ Δελίλου ἀπαιτεῖται νὰ εἶναι ἀκριθέστερον γνωστὴ ἡ σχετικὴ θέσις τῶν τόπων τῶν παρατηρήσεων ἢ ἐν τῇ μεθόδῳ τοῦ Χαλλεῖου. Κατὰ τὰς δύο τελευταίας διαδόσεις (1874, 1882) ἐχρησιμοποιήθη καὶ ἡ φωτογραφία τοῦ φαινομένου κατὰ διαφόρους στιγμὰς, πρὸς εὐρεσιν μετέπειτα ἐκ τῶν φωτογραφικῶν ἀποτυπωμάτων τῆς κατὰ τὰς σχετικῆς θέσεως τῶν κέντρων τῶν δύο σωμάτων, ἡλίου καὶ Ἀφροδίτης, ἐνῷ κατὰ τὰς

αρχαιότερας παρατηρήσεις παρατηρείτο μόνον ὁ χρόνος τῶν ἐπαφῶν τῶν δύο δικῶν. Ἡ εὐρεσις τῆς ἀποστάσεως ἢ τῆς μετὰ ταύτης συνθεμένου παραλλάξεως τοῦ ἡλίου ἐκ τῶν Δ. τῆς Ἀρροδίτης κατορθοῦται θεωρητικῶς μετὰ μεγίστου βαθμοῦ ἀκριβείας, οὗτος ὁμως ἐλαττοῦται ἐξ ὁπτικῶν φαινομένων, τῶν ὁποίων τὴν ἐπὶ ἥρειαν ἐξήγησαν νὰ ἐξουδετερώσωσι κατὰ τὰς δύο τελευταίας Δ. καὶ οὕτως αἱ ἐξ αὐτῶν εὐρεθεῖσαι τιμαὶ τῆς παραλλάξεως τοῦ ἡλίου συμφωνοῦσι πρὸς τὰς ἐξ ἄλλων μεθόδων εὐρεθείας. (Ἐκ τῆς ἐπεξεργασίας τῶν γερμανικῶν παρατηρήσεων τῶν δύο τελευταίων Δ. τῆς Ἀρροδίτης καὶ ἐκ γαλλικῶν παρατηρήσεων εὐρέθη ἡ τιμὴ τῆς παραλλάξεως τοῦ ἡλίου = 8'', 88, ἐξ ἀμερικανικῶν 8, 84, ἐξ ἀγγλικῶν 8, 76. Εἰς τὴν τιμὴν 8, 88 ἀντιστοιχεῖ ἀπόστασις τοῦ ἡλίου 148 $\frac{1}{6}$ ἐκ χιλίομ., εἰς τὰς ἄλλας τιμὰς μείζων ἀπόστασις, διότι αἱ ἀποστάσεις εἶναι ἀντιστρόφως ἀνάλογοι τῶν παραλλάξεων. Βλ. (Ἠλίος). Ἐνεκα τῆς μὴ μεγάλης διαφορᾶς τῆς ἀποστάσεως τοῦ ἡλίου καὶ τοῦ Ἑρμοῦ ἀπὸ τῆς γῆς κατὰ τὰς Δ. τούτου αἱ διαφοραὶ τοῦ φαινομένου ἀπὸ διαφόρων τόπων τῆς γῆς δὲν εἶναι τοσοῦτον ἐκπαισθηταὶ ὅπως τῆς Ἀρροδίτης καὶ αἱ Δ. τοῦ Ἑρμοῦ δὲν χρησιμεύουσι πρὸς εὐρεσιν τῆς παραλλάξεως τοῦ ἡλίου, δύνανται ὁμως νὰ συντελέσωσι πρὸς ἐξέτασιν τῆς κινήσεως τοῦ πλανήτου καὶ τοῦ μεγέθους αὐτοῦ. [Δ.Κ.]

Διαβατήρια (Ἀρχαία λ.). Θυσία ἢ ὁ βασιλεὺς τῆς Σπάρτης ἡγουμένος τοῦ στρατοῦ ἔθυσεν τῷ Διὶ καὶ τῇ Ἀθηνᾷ, μέλλων νὰ διαβῇ τὰ ὅρια τῆς Λακωνικῆς. Καὶ ἂν μὲν τὰ ἱερὰ ἀπεδείκνυντο αἷσια προϋφώνει εἰς τὴν πολεμίαν χώραν, ἂν δὲ μὴ ἐπανήρχετο οἰκαδε, ἀναβάλλων τὴν ἐκστρατείαν. — Ὅμοιος δ' ἐκαλεῖτο καὶ ἡ θυσία ἢ ἔθυσεν στρατηγός, μέλλων νὰ διαβῇ ποταμὸν, πρὸς ἐξίλασιν τοῦ θεοῦ τοῦ ποταμοῦ. [Π.]

Διαβατήρια. Ὁ θεσμός τῶν Δ. ἀπαντᾷ τὸ πρῶτον ὡς ἀστυνομικὸν μέτρον ἐν Γερμανίᾳ μετὰ τὸν τριακονταετῆ πόλεμον, ταχέως ἐν Εὐρώπῃ διαδοθείς πρὸς περιορισμὸν τῆς εἰσόδου ξένων (ἀγχέρων ἢ ἐπιθλαδῶν) στοιχείων εἰς τὴν πολιτείαν ἢ τοῦ ἐκπατρισμοῦ τῶν πολιτῶν. Καίτοι ἐνθυμίζουσι τὰ Δ. ταῦτα τὰ ἐν τῷ μεσαιωνῇ ἐν πολλῇ χρήσει ὑπάρχοντα βυζάντιοι (ἰδίᾳ δικαιώματα ὑπὸ τῶν Μοναρχῶν ἐπὶ τιμῆματι παρεχόμενα προστατευτικὰ γράμματα (Geleitsscheine), ἅτινα ὡς ἀντάλλαγμα παρεῖχον ἀσφάλειαν ἐν ταῖς ἐδαφ. διαφέρουσιν ἐμὲς οὐσιωδῶς ἐκείνων καθ' ὅ κυρίως διὰ τὴν μετὰ τὸ ἐξωτερικὸν ἐπικοινωνίαν εἰσαχθέντα. Ἐν ἀρχαίᾳ τοῦ παρόντος αἰῶνος ἔνεκα τῶν οὐσιαστικῶν ἐν πολλὰς χώραις τάσεων αὐστηρότερον διευπλώθη ὁ θεσμός τῶν Δ., ἐπιβληθείσης ὑποχρεωτικῶς τῆς χρήσεως αὐτῶν (Passzwang).

Ἐν τούτοις αἱ νεώταται περὶ τοῦ δικαιώματος τοῦ προσώπου ἐπὶ ἐλευθερίαν τῆς κινήσεως ἰδέαι συνετέλεσαν πρὸς περιορισμὸν τῶν Δ., ἅτινα σήμερον χρησιμεύουσιν ὡς μέσον μάλλον ἀποδείξεως τῆς ταυτότητος τοῦ προσώπου, κατ' ἐξείρεσιν μόνον ὁρισταμένης ὑποχρέωσης πρὸς χρησιν διαβατηρίων (ὡς νεωστὶ ἐν Ἀλσατίᾳ καὶ Λωρραίνῃ) δυνάμενον ν' ἀντικατασταθῇ καὶ δι' ἄλλων ἀποδεικτικῶν μέσων, καὶ παρέχουσιν οὐ μόνον τῇ ἀστυνομίᾳ εὐχέρειαν ἐπιτηρώσεως ἀλλὰ καὶ τοῖς ταξιδεύουσιν πολλὰς ὠφελείας ὅτε ἀσφαλίζοντα διὰ τοὺς φέροντας βοήθειαν καὶ προστασίαν τῶν Ἀρχῶν. Οὕτως ἐν τῇ σημερινῇ αὐτῶν μορφῇ τὰ Δ. ἐμοιάζουσι καὶ πρὸς τὰ προστατευτικὰ γράμματα τοῦ μεσαιῶνος.

Παρ' ἡμῖν τὰ ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ἀπὸ 28 Μαρτίου 1835 Β. Δ. ὑπὸ τῶν δημοτικῶν Ἀρχῶν διὰ τὴν ἐν τῷ ἐσωτερικῷ ἄλλαγὴν τόπου διαμονῆς ἐλδιδόμενα περιήλθον σχεδὸν εἰς ἀχρησίαν. Τὰ διὰ τὸ ἐξωτερικόν Δ. ἐκδίδονται κατὰ τὸ ἀπὸ 27 Σεπτεμβρίου 1838 Β. Δ. συνήθως ὑπὸ τῶν Νομαρχῶν καὶ Ἐπαρχῶν (ἴδ. καὶ Β. Δ. 31 Ἰουλ. 61) ὑπ' εὐθύνην τῶν κατ' ἐξείρεσιν διὰ «δικάτημα πρὸς ὡπλ.» ὑπὸ ἀνωτέρων Ἀρχῶν δι' ὁρισμένον συνήθως τόπον καὶ χρόνον, ἐπικαλοῦνται δὲ τὴν ὑπὲρ τοῦ φέροντος συνδρομὴν τῶν Ἀρχῶν, περιέχοντα τὰ πρὸς περιορισμὸν τῆς ταυτότητος τοῦ προσώπου ἀπαιτούμενα. [Γ.Σ.Σ.]

Διαβατόν. Χωρίον τῆς Μακεδονίας, ἐν τῷ διαμερίσματι Βιτωλίων, ἀπέχον περίπου 4 ὥρας τῶν Βιτωλίων καὶ ἔχον 1410 κατ. χριστιανούς. [Μ.Σ.]

Διαδήτης. Διὰ τοῦ γενικοῦ τούτου ὅρου σημαίνεται ἐμὰς παθολογικῶν ροινομένων, ὧν ὁ κύριος κλινικός χαρακτήρ εἶνε ἡ πολυδιψία, ἡ πολυουρία καὶ ἡ πολυφαγία μετ' ἀλλοιώσεως τῶν ἐν τοῖς οὖροις περιεχομένων στερεῶν συστατικῶν καὶ καχεξίας μεγάλης. Διακρίνομεν δὲ τέσσαρα εἴδη διαδήτου, τὰ ἐξῆς: 1) τὸν σακχαρώδη 2) τὸν ἀλβουρικόν 3) τὸν φωσφατουρικόν καὶ 4) τὸν ἁπλοῦς.

Α'. Διαδήτης σακχαρώδης. Χαρακτηρίζεται ὑπὸ σακχαρώδους, πολυδιψίας, πολυουρίας, πολυφαγίας καὶ ἰσχυράσεως τοῦ σώματος ἄρχεται ὡς τὰ πολλὰ ὑπόλως καὶ κατὰ μικρόν. Ἡ πολυουρία ἀποτελεῖ, ὡς εἴρηται, ἐν τῶν κυρίων συμπτωμάτων τοῦ Δ., ἀποβάλλοντος τοῦ πάσχοντος 3—10 χιλιόγραμμα οὔρων δι' ἡμέρας (ἀντὶ 1200—1500 γραμμ.). Τὸ κύριον ὁμως γνώρισμα τοῦ σακχαρώδους Δ. εἶνε ἡ ὑπαρξὶς σακχάρου ἐν τοῖς οὖροις ἐν ποσότητι ἥλ्लοτε ἄλλη κυμαινομένη μεταξὺ τῶν 300 καὶ 120 γραμμ. καθ' ἑκάστην. Συναποκρίνεται δὲ πολλάκις μετὰ τοῦ σακχάρου καὶ οὐρίνη ἐν ποσῷ μείζονι ἢ κατὰ φύσιν (40—60 γρ.). Ὁ πάσχων συνῆται

δίψη ακατασχέτω, θεν πίνει ακατάσχετος με-
γάλα ποτά υγρών μάτην προσπαθών να κατα-
σείη αυτήν. Ἀλλὰ καὶ πολυφαγία συνοδεύει
τῷ Δ. καταλήγουσα πολλακίς εἰς βουλιμίαν.
Πλεισταὶ καὶ βρεταὶ ἐπιπλοκαὶ ἐπισυμβαί-
νουσι, καὶ δὴ ἐπὶ μὲν τοῦ πεπτικοῦ συστήμα-
τος ἐπιγίνεται τερηδὼν τῶν ὀδόντων. οὐλίτις,
δυσπεψία, ἐξάρκωσις τοῦ ἥπατος κτλ. Ἐπὶ δὲ
τοῦ οὐροποιογεννητικοῦ συστήματος πλὴν τῆς
λευκοματουρίας ἀναπτύσσεται πολλακίς κυ-
στίτις, οὐρηθρίτις καὶ βλακνοποσθίτις μετὰ
εὐμώσεως· παρατηρεῖται δὲ καὶ ἀνικνότης
περὶ τὰς γεννητικούς ὁρμᾶς. Τοῦ δ' ἀναπνευ-
στικοῦ συστήματος ἡ συχνωτάτη καὶ βαρυτάτη
ἐπιπλοκή εἶναι ἡ πυκνωσις. Ἀλλὰ καὶ τὸ
θερμὸν οὐρ ἦτον ὑπάρχει εἰς σπουδαίαν δια-
ταραχάς, ἐνεκα τῆς κακῆς ποιότητος τοῦ αἵ-
ματος, ἀναπτυσσομένων ἐρπητῶν, ἐκζεμάτων,
γαγγραινῆς κτλ. Ἀξίον δὲ παρατηρήσεως ἐν-
ταῦθα εἶναι καὶ ἡ ἐλαχίστη κακωσις ταχέως
ἀπολήγει εἰς νέκρωσιν, θεν ἔπο στητέον πά-
σης ἐναιμίου χειρουργίας. Ἐπὶ δὲ τοῦ νευρικοῦ
τέλος συστήματος παρατηρεῖται παράλυσις
διαφόρων κινητικῶν νεύρων, ὑπεραισθησία,
βλάβαι περὶ τὴν ὄρασιν κτλ., ἐνίοτε δὲ καὶ
στυγίαις ἐκλειστικαῖς μῶν τινῶν ἰδία δὲ τῶν καμ-
πτήρων τῆς ἄκρας χειρὸς. Ἡ βαρυτάτη ὁμῶς
πασῶν τῶν ἐπιπλοκῶν εἶναι τὸ κῶμα ἀποβαί-
νον σχεδὸν πάντοτε θανατηφόρον. — Ἡ διάρκεια
τοῦ σακχαρ. Δ. παραλλάττει σφόδρα ὡς τὰ
πολλὰ εἶναι μικρὰ μετὰ σχετικῶν βελτιώσεων
κατὰ διαλείμματα. Ἡ δὲ πρόγνωσις τῆς νό-
σου εἶναι πάντοτε κακὴ. — Τὸ αἷτιον τοῦ Δ.
διτελεῖ ἄγνωστον· ἀπαντᾷ συνηθέστερον ἐπὶ
τῶν πλουσίων καὶ ἐν γένει τῶν εὐμαρεῖα βιούν-
των· μεταδίδεται δὲ ἀπὸ τῶν γονέων εἰς τὰ
τέκνα κληρονομικῶς καὶ ἔρχεται συνήθως ἀπὸ
τοῦ 30 ἔτους καὶ ἐξῆς, σπανίως δ' ἀπὸ τῆς
μικρῆς ηλικίας.

Περὶ δὲ τῆς φύσεως τῆς νόσου πολλὰ καὶ
ποικίλα ἐξηγήθησαν θεωρεῖται, ὡς συνοψίζομεν
εἰς τὰς ἐξῆς δύο θεμελιώδεις· κατὰ μὲν τὴν
πρώτην τούτων ὁ σακχαρ. Δ. εἶναι ἔκγονος
τῆς ὑπὲρ τὸ φυσιολογικὸν παραγωγῆς σακχα-
ρου ἐν τῷ ὀργανισμῷ, κατὰ δὲ τὴν ἐτέραν τῆς
μὴ ἐπαρκούς κατακλύσεως τοῦ σακχαροῦ ἐν
τῷ ὀργανισμῷ καὶ κατ' ἀκολουθίαν τῆς ὑπάρ-
ξεως αὐτοῦ ἐν τῷ αἵματι ἐν περισσεῖα. Ση-
μειωτέον δὲ εἶναι ὅτι ὁ Δ. εἶναι ἀποτέλεσμα πολ-
λῶν συνάμα παθολογικῶν ἀλλοιώσεων, εἰ
ὑπάρχει πάντοτε συμπτωματικὸς καὶ εἰ κατ'
ἀκολουθίαν εἶναι μάταιον νῦναζητῆ τις μίαν
καὶ μόνην παραγωγικὴν αὐτοῦ αἰτίαν.

Ἡ ὑπὸ τοῦ Bouchardat διαγραφομένη
διατητική θεραπεία συνδυαζομένη μετὰ τῶν
ἀλκαλικῶν φαρμάκων εἶναι ἡ ἀρίστη πασῶν.
Συνιστῶμεν λοιπὸν τῷ πάσχοντι τὴν ἀτογὴν
ἀπὸ τῶν ἀμυλούχων ἐν γένει σιτίων οἷον γεω-
μήλων, κατάνων κτλ., καὶ δὴ καὶ τοῦ ἄρτου,
κατὰ τὸ δυνατόν χορηγοῦντες αὐτῷ τὸν ἐν

Ματταλίαν παρασκευαζόμενον ἄρτον (pain de
glutin) ἡ τοῦ διὰ κοινού αλεύρου ἀποπλυ-
θέντος δις ἡ τρίς δι' ὕδατος καὶ ζυμωθέντος
μετὰ βουτύρου καὶ ὧν ἀπαγορεύομεν ὡσαυ-
τως τὴν πρόσληψιν πασῶν τῶν γλυκεῶν
ὁπωρῶν, οἷον σύκων, σταφίδων, ἀκίων κτλ.,
εἶναι δὲ τῶν γλυκεῶν πομάτων καὶ δὴ καὶ τῶν
γλυκεῶν οἶνων καὶ τοῦ καμπνίτου. Συνιστῶ-
μεν δὲ τὰς λευκοματουρίας ἐν γένει τροφῆς
οἷον ὡς, γάλα, κρέας, βούτυρον κτλ. εἶναι δὲ
χόρτα διαφόρα καὶ οἶνον ἐρυθρὸν ἐλάχιστον. Ὑπο-
βάλλομεν δὲ τὸν πάσχοντα εἰς τὴν μετρίαν τοῦ
σώματος ἀκίνησιν, τὴν ἀναπνοὴν καθαροῦ αἰ-
ρος, ἀναγράφοντες αὐτῷ ἅμα ὁποῦνχα φάρ-
μακα, τὴν ἀνθρακικὴν ἀμμωνίαν, τὰς βρωμι-
ούχους σκευασίας κτλ.

Β'. Διαβήτης ἁλῶ τ ο υ ρ ι κ ὸ ς (Dia-
bète azoturique). Παρίσταται διὰ τῶν αὐτῶν
σχεδόν καὶ ὁ σακχαρ. Δ. συμπτωμάτων μετὰ
τῆς διαφορᾶς εἰς ἐνταῦθα ἀντὶ σακχαροῦ ἀπαντᾷ
ἐν τοῖς οὖροις ἡ οὐρίνη ἐν περισσεῖα, τὸ οὖρον
δὴλα δὴ ἐμπεριέχει 30—100 γραμμ. οὐρίνης
ἐν 24 ὥραις τὸ δ' εἶδ. αὐτῶν βάρος εἶναι 1002—
1010. Αἱ ἐπιπλοκαὶ καὶ ἡ πορεία τῆς νόσου
εἶναι οἷαι καὶ ἐπὶ τοῦ σακχαρ. Δ.

Γ'. Διαβήτης φ ο σ φ α τ ο υ ρ ι κ ὸ ς
(Diabète phosphatique). Καὶ ἐνταῦθα πο-
λυουρία, πολυδιψία καὶ πολυφαγία εἶναι τὰ κύ-
ρια συμπτώματα· πρὸς δὲ τούτοις συνυπάρχει
καὶ ὑπερέκκρισις φωσφορικοῦ ὀξέος.

Δ'. Διαβήτης μ ω ρ ὸ ς ἡ ἁ π ο ι ο ς
(Diabète insipide). Κατὰ τὸ εἶδος τοῦτο τοῦ
Δ. παρατηρεῖται ἐκκρισις μεγίστης οὐρῶν (3—
10, ἐνίοτε καὶ 40 χιλιόγρ. δι' ἡμέρας) μὴ πε-
ριεχόντων σακχαρῶν, ἐχόντων τὴν χροῖαν ἀσθε-
νῶς ὡχράν, τὴν ἀντιδρασίαν ὑποξείαν, τὸ δ' εἶδ.
βάρος 1002—1010. Ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος Δ.,
ὁμοίως κατὰ τὰλλα τῷ σακχαρ. εἶναι ἀκινυθ-
νότερος, ἡ πορεία αὐτοῦ χρονιωτάτη, ὁ δὲ θά-
νατος ἐπέρχεται ἐκ τῆς ἐξαντλήσεως τοῦ ὀρ-
γανισμοῦ ἀποπλυνομένων οὕτως εἰπεῖν καὶ
ἀραιουμένων τῶν χρησίμων στοιχείων. Τὸ πα-
ραγωγικὸν αἷτιον καὶ ἡ φύσις τῆς νόσου καὶ
ἐνταῦθα θέν εἶναι ἀπρηκρίθωμένα. Κατὰ τοῦ Δ.
τούτου συνιστῶμεν θερμὰ λουτρά καὶ ἀναγρά-
φομεν τὰ σιδηροῦχα, τὰ στυπικὰ καὶ τὰ πικρὰ
καὶ τὰ νερκωτικὰ φάρμακα [A.X.]

Διαβήτης εἶναι τὸ ὄργανον τὸ χρησι-
μεῖον πρὸς χάραξιν κύκλων, πρὸς σύγκρισιν
ἀποστάσεων καὶ πρὸς ἄλλους εἰς σκοποὺς τῆς
πρακτικῆς γεωμετρίας Ὁ συνήθης Δ. συνίστα-
ται ἐκ δύο σκελῶν συνδυαζομένων διὰ στερόγυγος
εἰς τὸ ἄνω ἄκρον αὐτοῦ καὶ ἀποληγόντων εἰς
τὸ κάτω ἄκρον εἰς δεξιὰν αἰχμήν. Ἡ στέρ-
φυξ εἶναι δυνατόν νὰ συστρίβῃ, ἡ νὰ χαλα-
ρισθῇ οὕτω τὸ ἄνωμακ τῶν σκελῶν τοῦ Δ.
καθίσταται δυσκολώτερον ἢ εὐκολώτερον. Συν-
ήθως οἱ Δ. μικροῦ καὶ μετρίου μεγέθους

εἶναι ἐκ μετάλλου, οἱ μείζονες ὁμοίως ἐκ ξύλου εἰς τοὺς μείζονας τὰ σκέλη συνδέονται περὶ τὸ μέσον καὶ διὰ τούτου, δ' οὐ στερεοῦνται τὸ ἄνοιγμα δι' ἑλίκου. Ὑπάρχουσι μετὰ εἰς πολλοὺς Δ. ὅπως προσαρμίζονται εἰς τὰ σκέλη αὐτῶν μολὸδιδες ἢ γραφίδες διὰ τὴν ἐναργὴ χάραξιν κύκλων, ἢ τούτων Ὑπάρχουσι δὲ καὶ Δ. χρησιμεύοντες πρὸς εἰδικούς σκοπούς ὡς π.χ. πρὸς ἐκτέλεσιν ἐγλοπῶν κτλ. [Δ.Κ.]

Διαδιδαστική ἀρχή Βλ. Ἰεραρχική τάξις.

Διαδιδαστή (Les Diablerets). Ὅρος σερὰ τῶν Δυτ. Βερναιῶν Ἀλπεων, εἰς τὰ σύνορα τῶν ἑλβετ. καντωνίων Ρούθ, Βαλαινσίας καὶ Βέρνης, ἐκτετατομένη δὲ εἰς μήκος 25 χμ. ἀπὸ τῆς κοιλάδος τοῦ Ῥαδναῦ μὲχρι τῆς διόδου τοῦ Σαντες εἰς ΒΑ διευθύνειν. Λιθολογικὰ κορυφαί εἰναι ἡ κορυφὴ τῆς Κολάτσης (2769 μ.), ἡ κορυφὴ Στρογγύλης (3043), αἱ δύο κορυφαί (3217 καὶ 3201 μ.) τῆς Μίτρας καὶ ἡ ὑψηλότερη πασῶν, ὁ Δῶμ (3216 μ.). [Μ.Σ.]

Διαδολίτσιον. Κώμη τῆς Μεσσηνίας καὶ πρωτεύουσα τοῦ δήμ. Ἀνδανίας, κατεμένη ἐν πεδιάδι διαβεγρομένη ὑπὸ τοῦ Παμίστου καὶ πινυῶν παραποταμιῶν αὐτοῦ. Ἀπέχει πρὸς Β τοῦ Νηριου ὥρ 6 1/2. Οἰκεῖται ὑπὸ 665 κατοίκων. Προϊόντα δημητρ. καρποί, ἔλαιον καὶ οἶνος. Παρὰ τούτῳ καίεται εἰς μικρὰν ἀποστασιν πρὸς Α τὸ χωρίον Παραπισυρρί.

Διάβολος ἢ Σατανᾶς (ἐκ τοῦ ἑβρ. σατάν = ἐχθρός, ἐναντίας). Ὁ ἀπὸ τῆς παλαιᾶς εἰς τὴν νέαν διαθήκην καὶ τὴν χριστιανικὴν κόσμον εἰσάχθεισα παράστασις πονηροῦ πνεύματος, ἄρχοντος ὁλοκληροῦ κόσμου πονηρῶν πνευμάτων εἰς διαρκὴ ἀντίθεσιν καὶ ἀντιπραξίαν πρὸς τὸν Θεόν καὶ τὰ ἅγια πνεύματα εὐρισκομένου. Τὸ πρόσωπον τοῦ Δ. ἀναφαίνεται ἐν τῇ Π. Διαθήκῃ τὸ πρῶτον ἐν τῷ προλόγῳ τοῦ βιβλίου Ἰωὴ ὡς ὄντος, ὅπου περιράζει διαρκῶς τοὺς ἀνθρώπους δοκιμάζον τὴν πίστιν καὶ εὐσεβείαν αὐτῶν καὶ τοῦτο κατὰ παραχώρησιν τοῦ Θεοῦ. Ἀλλὰ καὶ τῆς Π. Διαθήκης περίσταται ὁ Δ. ὡς προσωποποιήσις τῆς θείας ἔργης, ἐμὲλλων εἰς τοὺς ἀσεβεῖς πονηρὰς ἰδέας ἢ κατὰστροφῶν. Ἐν τῇ Νέᾳ Διαθήκῃ ὁ Δ. περίσταται ὡς ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου. ὁ «ἡγεμὼν τοῦ αἵματος», πειράζει τὸν Ἰησοῦν καὶ τοὺς πιστεύοντας εἰς αὐτόν, ὃν ἔστιν ὁ ἐχθρός ὁ Δ., ὁ ἀπατήσας τὴν Εὐάν καὶ πρόξενος τοῦ προπατορικοῦ ἁμαρτήματος, κατενικήθη ὑπὸ τοῦ Μεσίου καὶ ἐρρίθη εἰς τὸ πῦρ τὸ ἐξώτερον. Κατὰ παράστασιν δὲ ἀπαντῶσιν ἐν τῇ Νέᾳ Διαθήκῃ καὶ καθ' ἣν βραδύτερον ἐρμηνεύθησαν καὶ χωρία τῆς Παλαιᾶς, ὁ Δ. καὶ οἱ ὑπ' αὐτὸν δαίμονες ἦσαν κατ' ἀρχὰς ἀγαθὰ πνεύματα, ἄγγελοι, οἵτινες ἐξέπεσαν βραδύτερον

ἀνομήσαντες. Ἐκ δὲ τῶν πρώτων τοῦ χριστιανισμοῦ χρόνων ἐπακράτησεν ἡ παραστασις, ὅτι τὸ ἔργον τῆς ἀπολυτρώσεως ὑπῆρξε νίκη τοῦ Ἰησοῦ κατὰ τοῦ Δ. πῶν ἡμιζόμενου νὰ κατακυριεύσῃ τὸν ἄνθρωπον, ὁ θάνατος δὲ τοῦ Χριστοῦ λύτρε δ' ὦν ἐξηγορηθῆται παρὰ τοῦ Δ. αἱ ὑπ' αὐτοῦ κατακρατούμεναι ψυχαί καὶ ὅτι τὸ ἄπειρον πλῆθος τῶν πονηρῶν πνευμάτων, ὃν ἄρχει ὁ Δ. ἐδρεύει ἐν τῇ Κολάσει, ὅπου τοὺς ἀνέμους περιμένουσιν αἰῶνα ἐκ μέρους αὐτῶν βασανιστήρια Ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν δὲ τοῦ Δ. ἐθεωρεῖτο διατελὼν σύμπας ὁ κόσμος τῆς εἰσβολοκρατίας, καὶ πάντα τὰ ἀναφερόμενα εἰς τὴν τῶν εἰδωλῶν λατρείαν, αἱ θυγαῖ, αἱ μαντεῖαι καὶ πάσαι αἱ τῶν ἀστρολόγων καὶ οἰωνοσκοπίων καὶ ὀνειρομάντεων ἐρμηνεῖαι καὶ αἱ μαγείαι, ἐτι δὲ αἱ θεατρικαὶ παραστάσεις καὶ οἱ χοροί, πάντα ταῦτα ἐθεωροῦντο ἔργα τοῦ Δ. Ἐτι δὲ εἰς τὰ βλαπτικὰ τοῦ Δ. ὑπῆρχον οἱ χριστιανοὶ πρὸ τοῦ βαπτίσματος, ἐξ οὗ καὶ κατὰ τοῦτο ὑπεχρεοῦντο νὰ ὁμολογήσωσιν ὅτι ἀποτάσσονται τῇ Σατανᾷ. [Β.Α.Ε.]

Διάγγελμα εἶναι τὸ ἔγγραφον δι' οὗ ὁ βασιλεὺς διαδίδει ἀμέσως τῇ ἐθν. συνελύσει ἢ τῇ βουλῇ προσωπικὰ αὐτοῦ παρατηρήσεις καὶ εὐχὰς ἐπὶ ἀντικειμένῳ συνήθως ὑπατης σπουδαιότητος. Παρ' ἡμῶν δὲν ὑπάρχει περὶ τούτου γραπτὴ τις διατάξις, ἐγένετο δὲ χρῆσις κατὰ συνταγματικὸν ἔθιμον ἀπᾶς μὲν ἐπὶ Ὁθωνος (Δ. τῆς 28 Φεβρ. 1844), δις δ' ἐπὶ Γεωργίου (Δ. τῆς 6 Ὀκτ. καὶ τῆς 31 Ὀκτ. 1864), καὶ τὸ μὲν πρῶτον οὐδενὸς ὑπουργοῦ φέρεται τὴν προσηγορίαν, τὸν καὶ τὸν δὲ εἰς τὰ κατόπιν προσηγορεύεται σύμπαν τὸ Ὑπουργ. συμβούλιον. [Ν.Μ.]

Διάγνωσις. Γνώσις κτωμένη διὰ τῆς παρατηρήσεως σημείων διαγνωστικῶν πρὸς ὁρισμὸν τῆς ὑπάρξεως, τῆς ἔδρας, καὶ τῆς φύσεως νόσου τινός. Τὰ διαγνωστικὰ σημεία, ἅτινα παρέχουσιν ἡμῖν τὴν εἰκόνα τῆς νόσου καὶ γνωρίζουσι σύνεμα τὴν ἐνεστῶσαν κατάστασιν τοῦ ἀσθενοῦς εἶναι τριττά τινα: ἦτοι 1) σημεῖα χαρακτηριστικὰ ἢ παθογνωμονικὰ ἀνεκτίστοστα ὑπάρχοντα νόσου τινὸς ὡρισμένης. 2) σημεῖα κοινὰ ὑπαντῶντα καὶ ἐπὶ ἄλλων νόσων, πλὴν τῆς ὑπὸ ἐξέτασιν καὶ γ') σημεῖα τυχαῖα, ἅτινα ὅτε μὲν ἐμφανίζονται, ἐπὶ δ' οὐχ' ἐπὶ μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς νόσου. Γεννᾶται δ' ἐντεῦθεν ἡ ἀνάγκη τῆς διαρκούς λεγομένης διαγνώσεως, καθ' ἣν πρὸς ὁριστικὴν διάγν. νόσου τινὸς παραβάλλομεν πρὸς ἀλλήλας τὰς βλάβας καὶ συμπτώματα δύο νόσων μᾶλλον ἢ ἥττον ἀναλόγων ἢ ἀποκλειόμεν τὴν ἐτέραν ἐκράζοντες ἐπὶ τῶν παθῶν σημείων. [Λ.Κ.]

Διαγόρας. 1) Ῥόδιος, περίημος ἀθλητὴς ζῶν κατὰ τὰ μέτα τοῦ Ε' π. Χ. αἰῶνος, πυγμαίχος Χριστός καὶ πολλὰκις νικητὴς εἰς

πάντας τοὺς μεγάλους ἀγῶνας, ἐν ὧν καὶ ὁ Πίνδαρος ἐν Ὀλυμπιονικῶν Ζ'. Νικητῶν δὲ ἦσαν ἀπέκτησαν καὶ υἱοὶ καὶ ἐγγονοὶ τοῦ Δ., πρὸς τιμὴν δὲ τῆς ἐνδόξεως ταύτης γενεᾶς ἴδρυντο ἐν Ὀλυμπίᾳ πέντε ἀνδριάντες, τῶν βάσεων τῶν ὁποίων ἀνευρέθη λείψανον.

2) Ἐκ Μήλου, υἱὸς Τελεκλείδου. Ἑλλην διθυραμβοποιὸς τοῦ Ε' π.Χ. αἰῶνος, ζήσας τὸ πλεῖστον ἐν Ἀθήναις, κατὰ τινὰς μαθητὴς τοῦ Δημοκρίτου. Ἰδὼν, ὡς λέγεται, μέγα πρὸς αὐτὸν γενόμενον ἀδίκημα ἀτιμώρητον παρὰ τῶν θεῶν μείναν, ἀπέβαλε τὴν εἰς τὰ θεῖα πίστιν, ἅτινα ἐχλεύαζε δημοσίᾳ· δι' ἧς οἱ Ἀθηναῖοι κατεδίκασαν εἰς θάνατον, βραπετεύσαντος δὲ εἰς Κόρινθον ἐπεκέρυξαν ἄμισθον εἰς τὸν παραδῶσαντα ἢ φονεύσαντα αὐτὸν καὶ ἐξηγράνισαν τὰ συγγράμματά του. Σῶζονται ἐκ τῶν ποιημάτων του δύο μικρὰ ἀποσπάσματα [B.E.]

Διάγραμμα (Ἀρχαιολ.). Τὸ ποσὸν τῆς εἰσφοράς, ὅπερ ὤφειλε ν' ἀποτίσῃ ἀναλόγως τῆς περιουσίας τοῦ ἑκάστου πλοῦ ἐν ταῖς συμμορίαις τεταγμένων Ἀθηναίων. Τὸ ποσὸν τοῦτο ὠρίζετο ὑπὸ τῶν διαγραφῶν. Βλ. Διαγραφῆς, Συμμορία. [Π.]

Διάγραμμα (Ἑξουσ. μουσ.). Αἱ πέντε παράλληλοι γραμμαὶ τῆς νεωτέρας μουσικῆς, ἐφ' ὧν τίθενται οἱ ρυθμοὶ καὶ αἱ εἰσὶ ἀποτελοῦσι σὺν τοῖς μεταξὺ αὐτῶν διαστήμασι τὰ ἡσπέσια μέλη τῆς νεωτέρας μουσικῆς. Παρὰ παλαιαῖς τὸ διάγραμμα καθ' ὅλον κληρίαν διέφερε τοῦ καθ' ἡμᾶς. Λέγεται δ' ὅτι ἐφευρεν αὐτὸ ὁ Στρατόνικος *Στρατόνικος ὁ Ἀθηναῖος δοκεῖ τὴν πολυχαρδίαν εἰς τὴν ψυχὴν κιθαρῶν πρῶτος εἰσενεγκεῖν καὶ πρῶτος μαθητὸς τῶν ἀρμονικῶν ἔλαβε καὶ διάγραμμα συνειστήσασκεν Ἀθῆν. Π, 352.10. Μετὰ δὲ ταῦτα ἔγραφον ἐπὶ παραλλήλων γραμμῶν ποικίλα στίγματα δηλοῦντα τὴν θέσιν τῶν φωνῶν· αἱ γραμμαὶ δὲ αὗται ἐφθάνον ἕως δέκα ἀναλόγως τοῦ ἀριθμοῦ τῶν χορδῶν τοῦ ὄργάνου καὶ τοῦ μέλους, ὅπερ μετεχειρίζοντο οἱ διδάσκαλοι μοναχοί, ἀφ' ὧν ἐξήρτητο καὶ ἡ λοιπὴ μουσικὴ τέχνη. Ἐπειτα ἤρξασθον εἰς τέσσαρας μόνον γραμμάς, ὡς εἶνε γεγραμμένα τὰ παλαιὰ μέλη τῆς δοτ. ἐκκλησίας, καὶ ἐπὶ τέλους κατέληξαν εἰς πέντε· μόνον δὲ εἶταν ὑπάρχη ἀνάγκη προσλαμβάνουσι τοιαύτας βοηθητικὰς εἴτε ἄνωθεν εἴτε κάτωθεν. Ἐκτός δὲ τοῦ διαγράμματος τούτου ἐπενόησαν τινες ἕτερον δι' ἀριθμῶν, γράφοντες δηλ. 1, 2, 3, κλ., καὶ κάτωθεν τὰς λέξεις ὑπονοοῦσι τὰ διαστήματα. Ἀλλὰ καὶ τοῦτο ὡς καὶ πολλὰ ἄλλα ἐπινοήματα ἐρρίβησαν εἰς τὸ σκότος τῆς λήθης, ἐπειδὴ μᾶλλον σύγχυσιν ἢ εὐκολίαν παρέχουσι. Τὸ τῆς Βυζαντιανῆς μουσ. διάγραμμα ἐμοιάζει πολὺ πρὸς τὸ παλαιὸν ἐλληνικόν. [Θ.Π.]

— 2) Βλ. Μουσικὴ κλίμαξ.

— 3) Βλ. Γραφικὴ παράστασις

Διάγραμμα τοῦ Ἰππάρχου (Ἀστρ.). Βλ. Ἐκλείφεις.

Διαγραφμισμός (Ἀρχαιολ.). Κιβωτός κυβείας, περὶ οὗ τοῦτο μόνον γινώσκοντες ὅτι ἐρίνετο διὰ ψήφων ἐξήκοντα, λευκῶν ἅμα καὶ μελαίνων, κινουμένων δ' ἐν πλινθίοις, ὡς ἐν τῷ σημερινῷ παιγνίῳ δάμα. [Π.]

Διαγραφῆς (Ἀρχαιολ.) ἐκκαλεῖται ἐν τῇ Ἀθηναίων πολιτείᾳ ὁ καθιστάμενος ἐν ταῖς συμμορίαις, ὅπως ὀρίξῃ τὸ ποσὸν τῆς εἰσφοράς ἑκάστου ἀναλόγως τῆς περιουσίας αὐτοῦ. Βλ. καὶ Συμμορία. [Π.]

Διαγραφὴ δίκης εἶνε ἡ ἐκ τοῦ πίνακτος (δρ. τὴν λ.) ἀπάλειψις δίκης τινός, γιγνόμενην εἴτε ἰδιαιτέρως ὑπὸ τοῦ γραμματέως ἐσάκης ἢ ἐγγραφῇ εἶνε ἐλαττωματικῇ, εἴτε ἐπ' ἀεροακτηρίου ὑπὸ τοῦ προέδρου ἑάν ἢ ὑπὸ θέσις συζητητῆς ἢ ἐάν οὐδέτερος τῶν διαδίκων ἐμφανισθῇ (Πολ. Δικ. 570, 572, 590. Ὀργ. 269) [N.M.]

Διαγώνιον (Ἀρχαιολ.) ἡ παραγώνιον. Τέλος ὅπερ εἰσέπραττον ἐνίοτε αἱ κατέχοντα πορθμόν τινα πόλεις ἀπὸ τῶν διαπλεόντων πλοίων. Τοιοῦτο τέλος ἐπέβαλλον οἱ Ἀθηναῖοι κατὰ τὸν Ε' καὶ Δ' αἰῶνα π.Χ. εἰς τὰ ἐξαγόμενα ἐκ τοῦ Πόντου φορτία, καὶ κατὰ τὸν Γ' αἰῶνα οἱ Βυζαντίοι, οὓς διὰ πολέμου ἠνάγκασαν οἱ Ῥόδιοι ν' ἀφῆσσι τὸ λοιπὸν ἐλεύθερον τὸν διάπλουν. [Π.]

Διάγων (νῦν Τσεμπερούλα). παραπόταμος τοῦ Ἀλφειοῦ ἐν τῇ ἀριστερᾷ αὐτοῦ εὐθρῇ ἐν τῷ δῆμῳ Ἀλφειρας τῆς νῦν ἐπαρχίας Ὀλυμπίας, ὁ πάλαι ὀρεστικὸς ποταμὸς τῆς ἡλειακῆς Τριφυλίας καὶ τῆς ἀρκαδικῆς Ἀλφειρας. Πηγάζων ἀπὸ τοῦ ὄρους Μίνθης καὶ τῶν πέριξ τῶν χωρίων Φανάρι καὶ Τρούπαις διευθύνεται ἀπὸ Ν πρὸς Β καὶ ἐκβάλλει εἰς τὸν Ἀλφειὸν ἀπέναντι τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ἐρυμάνθου ποταμοῦ. [Γ.Πδ.]

Διαγώνιος (Μαθ.) πολυγώνου τινὸς ἐνυμάζεται πᾶσα εὐθεία, ἥτις ζευγνύει δύο κορυφὰς αὐτοῦ μὴ προσκειμένας εἰς τὴν αὐτὴν πλευράν, πολυέδρου δὲ ἐάν ζευγνύῃ δύο κορυφὰς τούτου μὴ προσκειμένας εἰς τὴν αὐτὴν ἑδραν. [Δ.Κ.]

Διαδελφέα Βλ. Λιναῖκόν σύστημα.

Διάδημα ἡ μίτρα. Παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ταινία λευκὴ, στενὴ, ἐξ ἐρίου ἢ μεταξῆς, δευμένη περὶ τὴν κεφαλὴν ὥστε νὰ καλύπτῃ τὸ μέτωπον κατὰ τὸ μέσον αὐτῆς, ὅπου ἦτο καὶ πλατυτέρα, κόσμος τῶν ἡγεμόνων καὶ ἐπισήμων προσώπων. Τὸ Δ. τῶν αἰγυπτιακῶν θεοτήτων καὶ τῶν βασιλέων τῆς Αἰγύπτου ἐκοσμεῖτο διὰ τοῦ συμβόλου τοῦ ἱεροῦ ὄφεως, τὸ δὲ τῶν Περσῶν βασιλέων περιεδεῖτο περὶ τὴν τιμῶν, ἦτο δὲ κυανόλευκον. Ἐν τοῖς μνημείοις τῆς ἀρχαίας τέχνης Δ. (κρήδεμνον) φέρει ὁ Διόνυσος, ὃν ὁ Πλίνιος λέγει εὐρέτην τοῦ κο-

σημματος τούτου, Διέδωρος δὲ ὁ Σικελιώτης προσέτιθεν ὅτι «πρὸς τὰς ἐκ τοῦ πλεονάζοντος οἴνου κεφαλαιώδεις τοῖς πίνουσιν γινόμεναι διαδεσθῆσαι λέγουσιν αὐτὸν μίτρα τὴν κεφαλὴν». Βραδύτερον δ' ἐτέθησαν Δ. καὶ εἰς ἄλλους θεούς. Ἀλέξανδρος δὲ Μέγας παρεβέβατο τὸ διᾶδῆμα τῶν βασιλέων τῆς Περσίας, ὅπερ διατήρησαν ὡς σημεῖον βασιλικῆς ἐξουσίας καὶ οἱ διάδοχοι αὐτοῦ. Ἐκ τῶν Ῥωμαίων αυτοκρατόρων πρῶτος ἔφερε Δ. ὁ Διοκλητιανός, Κωνσταντῖνος δ' ὁ Μέγας ἐκόσμησεν αὐτὸ διὰ μαργαριτῶν καὶ πολυτελῶν λίθων· καὶ βασιλεύσας δὲ βλέπομεν ἐπὶ νομισμάτων φερούσας Δ. Ἐπὶ δὲ Ἰουστινιανοῦ βλέπομεν τὸ Δ. μεταβαλλόμενον εἰς μεταλλινὸν θαυτύλιον, ἐξ οὗ κατὰ μικρὸν προήλθε τὸ σήμερον ἐν χρήσει στέμμα τῶν αυτοκρατόρων.

Διαδικασία. 1) Ἡ πορεία τῆς ἐξελεύσεως συνθέτου πράξεως γινόμενη κατὰ τινος τύπου (Δ. στέψεως, ἀπονομῆς βραδείων, χωνεύσεως).

2) Ἡ πορεία δίκης ἀπὸ τῆς εἰσαγωγῆς μέχρι τῆς ἐκδικάσεως καὶ οἱ ταύτην βυθίζοντες νομικοὶ κανόνες.

Ἡ Δ. εἶναι εἴτε ἀστική εἴτε ποινική.

Ἡ ἀστική Δ. ὑποδιαιρεῖται εἰς συνήθη (γενικήν) καὶ ἐξαιρετικήν (ειδικήν), ἥτις περιέχει τὴν συνοπτικήν καὶ τὴν ἐπ' ἀναφορᾷ. Ἡ ἐξαιρετικὴ διαφέρει τῆς συνήθους ὡς ἀπλουστερά καὶ ταχύτερα, ἐνεκα τῆς εὐτελείας ἢ τοῦ κατεπεύγοντος τῆς δίκης καθιερωθῆσας. Ἡ δὲ συνοπτικὴ διαφέρει τῆς συνήθους διότι ἐκείνης μὲν προηγείται πάντοτε κλήτευσις τοῦ ἀντιδίκου, ταύτης δὲ ἐνίοτε ἐξαιρετικῶς. Ἡ ποινικὴ Δ. ὑποδιαιρεῖται εἰς γενικήν καὶ ειδικήν. Ἐν τῇ ειδικῇ ὑπάγονται ἡ Δ. κατὰ φυροδίκων καὶ ἀπόντων, ἡ Δ. ἐνώπιον τοῦ Ἐρεσείου (ἐπὶ ἀδικημάτων δικαστικῶν ὑπαλλήλων κτλ.), ἡ Δ. ἐνώπιον τοῦ κακοουργοδικείου ἐπὶ πλημμελημάτων πολιτικῶν καὶ τοῦ τύπου, ἡ Δ. ἐνώπιον τῶν προξένων ἐπὶ πταισμάτων, ἡ Δ. ἐπὶ στρατιωτικῆς δίκης (καταργηθεῖσα διὰ τοῦ συντάγματος τοῦ 1844).

Ἡ Δ. ἀπὸ ἄλλης ἐπόψεως ὑποδιαιρεῖται εἰς π ρ ο δ ι κ α σ ι α ν, δι' ἧς προπαρασκευάζεται ἡ δίκη ὅπως εἰσαχθῇ ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου καὶ εἰς κ υ ρ ι α ν διαδικασίαν, ἐν ἣ δικάζεται ἡ δίκη ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου.

3) Ἐξώδικος εἶναι Δ. ἡ καθ' ὠρίσμένους τύπους διεξαγωγῇ νομικῆς πράξεως ἐκτὸς δικαστικῆς ἀρχῆς π.χ. Δ. πλειστηριασμοῦ. Ἰστέον ὅτι ἡ πτωχευτικὴ Δ. εἶναι δικαστικὴ καὶ οὐχὶ ἐξώδικος Δ. [Γ.Δ.]

Διάδικοι εἰσι τὰ ἐν τινι πολιτικῇ δίκῃ δικαζόμενα πρόσωπα, ὀνομαζόμενα ειδικώτερον ἀ ν τ ι δ ι κ ο ι, ὅταν ἀντικρουόμενα ἔχωσι συμφέροντα, ὁ μ ὁ δ ι κ α σ ι δὲ ὅταν συμμάχωνται. Θεμελιώδεις ἰδιότητες τῶν Δ. ἀναγράφονται α') καθήκον ὑποταγῆς εἰς τὴν ἑλλην. δικαιο-

σύστασιν, β') ἱκανότης τοῦ περὶ τὴν Δ. ἐπὶ δικαστηρίου, γ') συμφέρον ἴδιον καὶ ἄμετρον ἥτοι ἀναφερόμενον εἰς αὐτὸ τὸ πρόσωπον τοῦ διαδίκου. Εἰσι δὲ οἱ Δ. ἐν γένει μὲν ἴσοι ὡς πρὸς τὰ δικαιώματα καὶ τὰς υποχρεώσεις, ἐν πολλοῖς ὅμως κρείττων ἢ θείσι τοῦ ἐναγομένου (Πολ. Δικ. 67—77). [N.M.]

Διάδοχή (successio) κατὰ τὸ ἀστικὸν δίκαιον καλεῖται ἡ ὑπαίτελεύσεσις τινος εἰς ὑπάρχουσιν εὐνομον σχέσιν πρὸς ἀντικατάστασιν ἄλλου, εἴτε ἐνεργητικῶς εἴτε καὶ παθητικῶς. Διαίρεται δ' εἰς γ ε ν ι κ ῆ ν (ἡ καθολικήν, universalis), ὑπάρχουσιν ὅταν ὁ διάδοχος ὑπαίτερχηται ἐξ ὁλοκλήρου ἢ ἐν μέρει εἰς τὸ σύνολον τῶν δικαιωμάτων καὶ τῶν υποχρεώσεων τοῦ ἄλλου καὶ εἰς ε ἰ δ ι κ ῆ ν (κατὰ τὰς νεωτ. singularis) ὅταν ὑπαίτερχηται εἰς ἐν ἢ πλείονα δικαιώματα μόνον. Κατὰ τὸ ῥώμ. δίκαιον ὅμως ὑπῆρχε γενικὴ Δ. καὶ διὰ τῆς ὑπαίτελεύσεως εἰς τὸ σύνολον τῶν δικαιωμάτων μόνον, εἰς ἐν τῇ arrogatio (εἰσποίησις) καὶ τῇ in manus conventio (αὐστηρὴ γάμψις) καὶ ἡ τοιαύτη Δ. ἐκκαλεῖτο acquisitio per universitatem. Καὶ εἰ δὲ κ ῆ μὲν Δ. ὑπάρχει ἐν πάτῃ περιπτώσει περιεχομένη μεταδιδασκίαν δικαιώματος, τῆς δὲ καθολικῆς (ὑπὸ τὴν πρώτην ἔννοιαν) περιπτώσεως κατὰ μὲν τὸ ῥώμ. δίκαιον ὑπῆρχον ἡ κληρονομία καὶ (περιορισμένως ὡς πρὸς τὰς χρεῖς, ἥτοι μόνον μέχρι τοῦ ποσοῦ τῆς περιουσίας) ἡ δήμευσις, παρ' ἡμῶν δὲ μόνον ἡ κληρονομία. Ἐν τῇ Δ. ἡ ἔννομος σχέσις μένει πάντοτε ἡ αὐτὴ κατὰ κανόνα, ὡς πρὸς τὰ πλεονεκτήματα καὶ τὰ μειονεκτήματα, ὑπάρχουσι δ' ἔννομοι σχέσεις ἀνεπίδεκτοι Δ. καὶ τοιαῦται εἰσιν ἡ ν ο μ ῆ, αἱ οἰκογενειακαὶ σχέσεις, αἱ προσωπικαὶ δουλεῖται κτλ. [Δ.]

Διάδοχίτης. Ὅρουκτόν εὐρισκόμενον εἰς μίλλας χειροπληθεῖς, νεφροειδῆς καὶ σταλακτικῆς μεθ' ἑαυτοῦ φλοιώδους. Εἶναι ἔνωσης δῦο πυρσῶν καὶ δῦο θείων μετὰ σιδηρικοῦ ὀξείδου καὶ ὕδατος. [K.]

Διάδοχοι. Οὕτω καλοῦσιν οἱ μεταγενέστεροι Ἕλληνας καὶ Ῥωμαῖοι ἱστοριογράφοι τοὺς στρατηγούς Ἀλεξάνδρου τοῦ Μεγάλου, οἵτινες μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ διενεμήθησαν τὸ βασιλεῖόν του. Οἱ σημαντικώτατοι αὐτῶν ἔλαβον ὁ μὲν Ἀντίπατρος τὴν Μακεδονίαν καὶ τὴν Ἑλλάδα, ὁ δὲ Λυσίμαχος τὴν Θράκην μεθ' ἐμμένων τινῶν χωρῶν, ὁ Ἀντίγονος τὴν Λυκίαν, Παμφυλίαν καὶ Φρυγίαν, ὁ Πτολεμαῖος τὴν Αἴγυπτον, ὁ Σέλευκος τὴν Βαβυλωνίαν. Ἐπὶ μακρὸν οἱ στρατηγοὶ οὗτοι ἐμῆκοντο πρὸς ἀλλήλους, ζητοῦντες ἑκαστος κατ' ἀρχὰς μὲν νὰ καταλάβῃ σύμπασαν τὴν ἀρχήν, εἰτα δὲ νὰ ἐκτείνῃ κατὰ τὸ δυνατόν τὸ κράτος του. Εἰς τοὺς πολέμους τούτους ἐθήκη προσωρινὴν τέρμα ἡ ἐν Ἰψῷ (301 π.Χ.) καταστροφή τοῦ Ἀντιγόνου. Περὶ δὲ τὸ 280 π. Χ. οἱ κληθέντες

Ἐπίγονοι ἦτοι οἱ υἱοὶ καὶ ἔγγονοι τῶν ὑπερσχεσάντων Δ. Ἰδρυσαν ἐπὶ τῶν ἀπεραντῶν κτήσεις τοῦ μεγάλου κατκτητοῦ βασιλείας, ἐν εἰς μετεφευθῆν καὶ ἐκαλλιεργήθη ὁ ἑλληνικὸς πολιτισμὸς, τὸ τῆς Αἰγύπτου ὑπὸ τὴν δυναστείαν τῶν Πτολεμαίων, τὸ τῆς Συρίας ὑπὸ τοὺς Σελευκίδας, τὸ τῆς Μακεδονίας ὑπὸ τοὺς ἀπογόνους τοῦ Ἀντιγόνου· τούτοις προσετέθη βραδύτερον τὸ βασιλεῖον τῆς Περσίας ὑπὸ τοὺς Ἀτταλίδας. Πάντα ταῦτα ὑπετάχθησαν τέλος εἰς τοὺς Ῥωμαίους, τὸ μὲν τῆς Μακεδονίας τῷ 146, τὸ δὲ τῆς Περσίας τῷ 133, τὸ δὲ τῆς Συρίας τῷ 64 καὶ τὸ τῆς Αἰγύπτου τῷ 30 π.Χ. [B.E.]

Διάζ (Βαρθολομ. Diaz). Περίφημος Πορτογάλος περιηγητὴς τοῦ 15ου αἰῶνος, γενν. περὶ τὸ 1450. Νέος ἔτι ἦλθεν εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ βασιλέως τῆς Πορτογαλίας Ἰωάννου τοῦ Β' καὶ ἀπέκτησε μελετῶν καὶ συναναστροφόμενος μετὰ τοῦ Γερμανοῦ M. Behaim ἰδιαιτέρας γεωγραφικὰς γνώσεις. Ἐκπλεύσας διαταγῇ τοῦ βασιλέως ἵνα συνεχίσῃ τὰς ἀνακλύψεις τῶν προγενεστέρων περιηγητῶν εἰς τὴν Δ. παραλίαν τῆς Ἀφρικής, ἐβόησεν εἰς τὸ Ν. ἀκρωτήριον αὐτῆς, ὅπερ ὠνόμασεν Ἀκρωτ. τῶν τρικυμίων, ὅσῳμα ὅπερ ὁ βασιλεὺς μετέβαλεν εἰς Ἀκρωτ. τῆς καλῆς ἐλπίδος. Ἐπιστρέψας τῷ 1487 εἰς Λισσαβὼνα, ἐτιμήθη μεγάλως. Ἀπέθανε πνιγείας ἐν φοβερᾷ τρικυμίᾳ τῷ 1500, ὅτε συνώδευσεν τὸν Cabral εἰς τὰς εἰδίδον εἰς Ἀμερικὴν. [Eγ.]

Διάζευξις καλεῖται ἐν τῇ Λογικῇ ἐν εὐρυτέρᾳ μὲν σημασίᾳ ἡ σχέσις ἐννοιῶν ἀποκλειστικῶν ἀλλήλων (δηλ. αἵτινες δὲν δύνανται ἀ συνδεθῶσιν ἐν κρίσει ὡς ὑποκειμενὸν καὶ κατηγορούμενον ἢ νὰ συνενωθῶσιν ἐν τῷ βᾶθει ἐννοίας τινὸς ὡς γνωρίσματα). Τοιαύτη εἶναι π. χ. ἡ σχέσις τῆς ἐννοίας τοῦ ποτηρίου πρὸς τὴν τῆς μηλέας, τῆς τοῦ στερεοῦ πρὸς τὴν τοῦ βυστοῦ. Ἐν στενωτέρᾳ δὲ σημασίᾳ καλεῖται Δ. ἡ σχέσις τῶν συν-ἀλλήλων (ἀντιδιτημένων) εἰδῶν τοῦ αὐτοῦ γένους, π. χ. ἡ σχέσις τῆς ἐννοίας τῆς μηλέας πρὸς τὴν τῆς συκαμινέας, τῆς τοῦ ἐρυθροῦ πρὸς τὴν τοῦ ὀχροῦ. Ἐν ἀμφοτέραις ταῖς περιπτώσεσι αἱ ἐννοιαί αἱ εὐρισκόμεναι ἐν ταύτῃ τῇ σχέσει καλοῦνται **Διεζεύξις** μὲν α. — Δ. **αἰζεύξις** καὶ **κρίσις** καλεῖται ἡ σύνοψις κατηγορικῆς κρίσεως, ἥς τὰ πολλὰ κατηγορούμενα ἢ ὑποκειμενα εἶνε ἐννοιαί διεζευγμέναι ἐν στενωτ. σημ. καὶ ἀποτελοῦσι πλήρη σειρὰν περιπτώσεως τὸ βλον πλάτος ἐννοίας π. χ. φυσικόν τι σῶμα ἢ εἶνε δρυκτόν, ἢ φυτὸν, ἢ ζῶον ἢ Γῆ ἢ εἶνε πλανήτης, ἢ ἀπλανής (ἐκ τῶν 30 κλήρων τῶν 30 μαθητῶν τὰς εἰς τινος) ἢ ὁ κλήρος τοῦ Α. ἢ ὁ τοῦ Β κτλ. θὰ ἐξαχθῇ πρῶτος Ἰὼν τὰ πολλὰ κατηγορούμενα ἀποτελῶσι τὸ βλον πλάτος ἐννοίας ἀναφορᾶς, ἥς τὰ εἶδη ἐξαρθώμενα

εἰς ὅρων (λόγων) προκύπτουσιν ἐν τῇ συνδέσει τοῦ κυρίου, γενικοῦ λόγου πρὸς τινὰς εἰδικούς, ταῦθ' δὲ μόνον ὁ γενικός λόγος, τῶν εἰδικῶν μὲνόντων ἀορίστων, γεννᾶται ἢ μετὰ ὁ π ο θ ε σ ε ω ς Δ. **αἰζεύξις** καὶ **κρίσις** π. χ. ἐάν ἐπιπέδον τέμνῃ ὀρθὸν κῶνον ἢ τομή εἴνε ἡ κύκλος, ἡ ἑλίσσις, ἡ παραβολή, ἡ ὑπερβολή. Εἰς ἀμφοτέρω τὰ εἶδη τῶν διαζευκτικῶν ὑποκείνται ὑποθετικαὶ κρίσεις. — Δ. **αἰζεύξις** καὶ **κρίσις** δὲ συλλογισμὸς καλεῖται ὁ ἔχων διαζευκτικὴν τὴν μείζονα πρότασιν, ἐν δὲ τῇ ἐλάττωσι ἀποδιδῶν ἐν τῶν διεζευγμένων κατηγορουμένων εἰς τὸ ὑποκειμενόν (ἢ ἀποφασκῶν ἀπ' αὐτοῦ), ἐν δὲ τῇ συμπεράσκει ἀποφασκῶν (ἢ καταφασκῶν) τὰ λοιπὰ ἢ ἀποκλείων τὰ λοιπὰ ἐν τῇ ἐλάττωσι (ἢ ἀποδίδων εἰς τὸ ὑποκειμενόν διαζευκτικῶς) πλήν ἐνός, ὅπερ κατηγορεῖται τοῦ ὑποκειμένου (ἢ ἀποφασκεται) ἐν τῇ συμπεράσκει π. χ. δύο κυκλοὶ καίμενοι ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἐπιπέδου ἢ τέμνονται, ἢ ἀπτονται ἀλλήλων ἐσωτερικῶς, ἢ ἀπτονται ἀλλήλων ἐξωτερικῶς, ἢ ἀφίστανται ἀλλήλων, ἢ ὁ εἰς κείναι ἐντὸς τοῦ ἐτέρου ἀλλ' ἐνίστοι τέμνονται ἄρα τότε οὔτε κλ. ἢ οὐ τέμνονται, οὔτε ἀπτονται ἐσωτερικῶς ἢ ἐξωτερικῶς, οὔτε ἀφίστανται, ἄρα τότε κείναι ὁ εἰς ἐντὸς τοῦ ἐτέρου. Ὁ διαζ. συλλογισμὸς ὑπάγεται εἰς τοὺς καθαρῶς ὑποθετικούς. [X.Πδ.]

Διαζύγιον. Ἡ διὰ διαζυγίου λύσις τοῦ γάμου παρ' Ἑλλήνας καὶ θη κατὰ τὸ αἰτετικὸν δικαίον δὲν παρεῖχε πολλὰς δυσχερείας. οὐδὲ περιβάλλετο διὰ τυπῶν ἀστηρῶν. Ἡ πολιτικὴ θέσις τῆς γυναικὸς συνιδέετο πρὸς τὴν ἀρχὴν τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς ἰσότητος, τὰ δικαιώματα δὲ τῶν συζύγων πρὸς διάλυσιν τοῦ γάμου ἴσα ὑπῆρχον, ὅταν ἀντὶ τῆς ἀμοιβαίας ἀγάπης καὶ τῆς πίστεως καὶ τῆς τιμῆς εἰσεχώρει ἐν τῷ οἴκῳ ἡ εὐδαιμονία καὶ ἡ ἀπιστία καὶ τὸ μῖσος. Ὅταν ὁ ἀνὴρ ἀπέλυε τὴν γυναῖκα ἢ διαζεύξει ἐκαλεῖτο **ἀπορομπή**, ὅταν δ' ἡ γυνὴ ἐγκατέλειπε τὸν ἄνδρα **ἀπόβλεις**. Ἐν τῇ περιστάσει τῆς ἀπολείψεως φαίνεται ὅτι διεξήγετο τις διαδικασία τυπική, διότι ἡ γυνὴ ὤφειλε νὰ καταθέσῃ εἶδος ἀγωγῆς παρὰ τῷ ἄρχοντι. **ἀποβλεις** ὡς γράμμα α. ἵνα λάβῃ τὴν προίκα καὶ τροφάς (πρόβλ. Σουῖδα αἰτου δίκη. Πλούταρχου Ἀλκιβιάδην, Hermann griech. Privatalt. IV § 30 s. 264 not. 1 καὶ τοὺς ἀδελφ. ἀναφερομένους συγγραφῆς). Διὰ διαζυγίου λύσις τοῦ γάμου ἐπῆρχετο ὡς συνέπεια ἀναγκαιᾶ ἐπὶ μοιχείας μετὰ ποινῶν ἄλλων. Ἐν τῷ γορτυνιακῷ δικαίῳ τὸ Δ. ἐπίσης ῥῥύνατο νὰ γένῃ εἴτε ἀμοιβαία συναινέσει εἴτε ἐξ ὑπατιότητος τοῦ ἐτέρου τῶν συζύγων. Ὁ αἰτισμὸς ἐν τῇ δευτέρᾳ περιπτώσει ὑπέκειτο εἰς ζημίας περιουσίας (ἰδ. ἐπιγραφὴν II 45 — III 1. XI 50 — XII 1). Παρὰ Ῥωμαίους ὁ αὐστηρὸς γά-

μος υπέβαλε τὴν γυναῖκα εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ ἀνδρός διὰ ὀρησκευτικῶν καὶ πολιτικῶν τύπων, ὡς πρῶτον ἐν τοῖς Δ. ὅπερ οἱ ἱστορικοὶ κοινῶς ἀναφέρουσιν ἢ τὸ τοῦ Καρούλιου 'Ρούγα, ἴσως ὡς σκανδαλωδῶς γενόμενον ἐν τῇ ἀρχαιοτέρᾳ ῥωμαϊκῇ πολιτείᾳ. Ἡ πληθὺς ὅμως τῶν διαζυγίων, ἅτινα κατόπιν ἐπὶ τῶν δημοκρατικῶν χρόνων ἐπηκολούθησαν, παρέλυσαν τοὺς δεσμούς τοῦ γάμου καὶ οἱ Ῥωμαῖοι νομοθετοῦντες ἐπέβλεψαν νὰ θέσωσι φραγμούς καθιεροῦντες τύπους πρὸς ἐπιτυχίαν διαζυγίου. Δι' *lex Julia de adulteriis*, *lex Julia et P. Poppea* εἰσὶν ἀποδείξεις τῆς τριαύτης προσπάθειας πρὸς περιφρούρησιν τοῦ γάμου καὶ καταστολὴν τῶν διαζυγίων.

Ὁ χριστιανισμὸς νέους ἠθικὰς ὁρους προέθηκεν εἰς τὸν θεσμὸν τοῦ γάμου. Ἀπὸ τῶν χρόνων τοῦ αὐτοκράτορος Κωνσταντίνου ἐπὶ τῇ βάσει τῶν νέων ἀρχῶν τὸ διαζυγίον περιεβλήθη διὰ τύπων αὐστηρῶν καὶ ἐκανονίσθησαν οἱ ὅροι αὐτοῦ, μέχρις οὗ ὁ Ἰουστινιανὸς ἐν Νεαρχ. 117 ἐν ἐτει 512 ἐριστικῶς ἀνέγραψε τοὺς λόγους δι' οὓς δύνανται νὰ λυθῇ ὁ γάμος διὰ Δ., καταργηθείσης τῆς πρότερον κρατούσης εὐκολίας διαλύσεως τοῦ γάμου συναινεαίᾳ συναίνεσι.

Ἡ Νεαρά τοῦ Ἰουστινιανοῦ κατεστρώθη καὶ παρ' Ἀρμενοπούλῳ IV 15. Τοις αὐτοτέτρως ὡς λόγοι διαζυγίου κρατοῦντες κατὰ τὸ δικαίον τῆς ἀνατολικῆς ἐκκλησίας εἰσὶν 1) ἐξ ὑπατιότητος τῆς γυναίκης, μοιχείᾳ, ἐπιβουλῇ τῆς ζωῆς τοῦ ἀνδρός ἢ ἀποσιωπητικῇ τῆς παρ' ἄλλων κατ' αὐτοῦ ἐπιβουλῆς, εἰάν παρὰ θέλησιν τοῦ ἀνδρός συμπορεύσῃ ἢ συλλυγῇ μετ' ἄλλων ἀνδρῶν, εἰάν παρὰ τὴν τοῦ ἀνδρός θέλησιν διανοκτερεύσῃ, ἐκτὸς τοῦ συζυγικοῦ οἴκου, ἐκτὸς ἂν ἢ παρὰ τοῖς ἰδίοις ἐμνεῖν γονεῦσιν, ἢ ἂν ἐκβληθείᾳ ὑπὸ τοῦ ἀνδρός ἐστερείτο ἰδίων γονέων, παρ' οἷς ἡδύνατο νὰ μείνῃ, εἰάν παρὰ τὴν θέλησιν ἢ ἀγνοοῦντος τοῦ ἀνδρός προσέρχεται εἰς θέατρα, ἵπποδρόμια καὶ κυνηγεσίας· 2) ἐξ ὑπατιότητος τοῦ ἀνδρός ἢ γυνῆ διαζεύγνται τὸν ἄνδρα, κατὰ τῆς βασιλείας συνωμοτοῦντα ἢ μὴ καταγγέλλοντα τὴν γνωστὴν αὐτῷ συνωμοσίαν, τὴν ζωὴν αὐτῆς ἐπιβουλεύοντα, ἀποσιωπήσαντα εἰς αὐτὴν τὴν τῶν ἄλλων ἐπιβουλὴν ἢ μὴ ἐκδικήσαντα κατὰ τοὺς νόμους τὴν ἐπιβουλὴν, ἐπιβουλεύοντα τὴν σωφροσύνην αὐτῆς ὡς ἀποπειραθέντα νὰ παραδώσῃ ταύτην εἰς ἄλλους, ψευδῶς ἐγκαλέσαντα αὐτὴν ἐπὶ μοιχείᾳ, ἐν τῷ οἴκῳ ἢ καὶ ἐν τῇ αὐτῇ πόλει ἐν ἐτέρῳ οἴκῳ μετ' ἄλλης γυναίκης διαγόντα, πρὸς ὃν ἀλυσίτελεῖς ἀπέδωκαν αἱ ἐπαλειλημμένα προτροπαὶ τῶν συγγενῶν, καταδικασθέντα ἐνεκα μοιχείας μετ' ἐγγάμου. — Καὶ μνηστερῶς ὁμοῦ Δ. δύνανται νὰ συμβῇ ἐξ ἀγαθῆς αἰτίας, οἱ λόγοι δὲ πρὸς τοῦτο εἰσὶν ἢ ἐξ ἀρχῆς τοῦ γάμου ἀπραξία κοίτης ἐνεκεν ἀνικανότητος τοῦ ἀνδρός, εὐλαβοῦς βίου ἐπιλογὴ καὶ ἐν μοναστηρίῳ εἰσῆσις (Νεαρχ. 123 κεφ. ι'), αἰχμαλωσία. Περὶ τούτων πάντων παρὰ

ἐκλ. Κραστὴ οἰκον. δικαίου § 170 ἐπ. καὶ Zbishman Das Eherecht d. Oriental. Kirche). [Α Γ. Μ.]

Διάζωμα (Δ ρ χ α ι ο λ.). 1) Τὸ ζῶμα ὅπερ ἔφερον περὶ τὴν ὀσφίν καλύπτοντες τὴν αἰδῶ εἰ ἀθλήται· ἐν τοῖς ἀγῶσιν κατὰ τοὺς παλαιότερους χρόνους, διὰ εἰ Ἕλληνας ἡσυχόντο τὴν παντελὴ γυμναστική. Ἀλλ' ἐν τοῖς χρόνοις τῆς ἀκμῆς τῆς Ἰλλυρίας, ὡς παρατηρεῖ ὁ Θουκυδίδης, μένον εἰ βάρβαροι καὶ εἰ Ἀσιανοὶ ἡγωνίζοντο διαζωμένοι. — 2) Τὸ ὅπερ τὸ ἐπιστόλιον καὶ ὑπὲρ τὸ γαστρὸν μέρος τοῦ θωρίου ναοῦ, ἐν ᾧ αἱ μετόποι καὶ αἱ τρίγυφοι· ἐν τοῖς ἰωνικοῖς ναοῖς συνηθέτερον ἐκαλεῖτο ζωφόρος. — 3) Ἐν δε τοῖς θεάτροις λέγεται συνήθως Δ εἰ ἡμικυκλιοειδὲς διάδρομος, ὁ χωρίζων εἰς δύο μέρη, ἄνω καὶ κάτω, τὸ κοίλον [Π.]

Διαζωσώματα (Χ η μ.) (Diazokörper). Ὁργανικαὶ ἐνώσεις παραγόμεναι κατὰ τὴν ἐπίδρασιν νιτρώδους ὀξέος ἐπὶ τῶν ἀλάτων ἀμιδίων τοῦ βενζολίου καὶ τῶν ἐμφεζῶν αὐτῷ ὑδρογονανθράκων. Παρασκευάζονται τῇ διαλύσει τοῦ ἀμιδίου ἐν νιτρικῷ ἢ θεικῷ ὀξεί καὶ τῇ προσθήκῃ νιτρώδους καλίου. Ἐκ τῆς ἀνιλίνης παράγεται αὕτω νιτρικὸν διαζωβενζόλιον $C_6H_5N_2NO_2$. Ἰνε ἀσταθῆστα σώματα καὶ ἐκ τῶν ἐκρηκτικωτάτων. [Ο. Α. Ρ.]

Διάθεμα (Δ σ τ ρ.) Ὑπολαμβάνεται ἡ διάταξις τῶν ἀστέρων ἢ ὑπάρχοντα κατὰ τινα ὅρον, χρησιμεύει δὲ τὸ Δ. διὰ τὰς ψευδεῖς ἀστρολογικὰς προρρήσεις τῶν συμβησόμενων ἐνθροονίων πραγμάτων (βλ. Ἀστρολογία). [Δ Κ.]

Διαθερμαντήρες. Βλ. Ἀέρος διαθερμασία καὶ Ἀναγεννητικὸς διαθερμαντήρ.

Διαθερμασία. Βλ. Θερμοπερατόν.

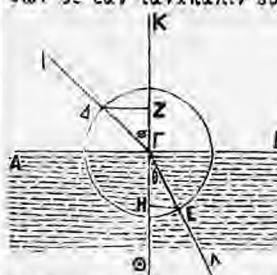
Διαθεσιμότης. Εἶνε μέσος τῆς μεταξὺ ἐνεργεῖας καὶ ἀπολύσεως ὅρος τοῦ διοικητικοῦ δικαίου, καὶ ὅν εἰς ὑπαλληλικῇ παύει μὲν ὡν ἐν ἐνεργείᾳ ὑπηρεσίᾳ καὶ ἔχων ἐκ τούτου τὰ μετ' αὐτῆς συνδεόμενα δικαιώματα καὶ ὑποχρεώσεις, ἐξακολουθεῖ ὅμως ὡν ἐν ὑπαλληλικῇ πρὸς τὴν Πολιτείαν σχέσει ὅτε ὑποκειμένος τῇ πειθαρχικῇ αὐτῆς ἐξουσίᾳ, δυνάμενος ἀνὰ πάσαν στιγμὴν ν' ἀνακληθῇ εἰς τὴν ἐνεργεῖαν ὑπηρεσίαν καὶ ἀπολαμβάνων ἐκκληροῦν ἢ μέρος τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ μετὰ τὴν συνῆθως τοῦ ἐφ' ᾧ ὁ ἐδικαιώτο ἐκ τῆς συντάξεως παροσσεύ. Παρ' ἡμῖν ὁ ὅρος Δ. ἀπαντᾷ κυρίως ἐν τῇ στρατιωτικῇ ἑργασίᾳ (βλ. τὴν ἀπὸ 7 Μαρτίου 51 Ν. Περὶ καταστάσεως ἀξιωματικῶν ἀρ. 6 κ. α.). σημαίνει δὲ «εἰδικὴν κατάστασιν τῶν στρατηγῶν, τῶν συνταγματάρχων καὶ τῶν ἐκ τῆς θέσεως ὑπουργοῦ ἐξεργασμένων ἀξιωματικῶν, τῶν διομενόντων προσκείμενους ἔννευ θέσεως» (en cadre mais sans empire). [Γ. Σ. Σ.]

Διαθήκη. Βλ. Γραφή ἁγία.

Διαθήκη. Εἶνε ἡ διάταξις ἡ ἐμπεριέχουσα τὸν διορισμὸν κληρονόμου. Κατὰ τὸ ἀρχαιότατον ρωμαϊκὸν δίκαιον πρὸ τῆς δωδεκαδελτου ἡ διαθήκη ἦτο πράξις τελομένη ἐνώπιον τῶν φρατόρων (colatis comitiis) ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ pontifex maximus, κατ' ἀκολουθίαν εἶδος νόμου, ἐντεῦθεν δὲ ἡ διάθεσις περιουσίας (testare) διὰ τοιαύτης νομοθετικῆς διατυπώσεως ἐξεφράζετο διὰ τοῦ legare. Ἡ Δ. in procinctu λεγόμενη ἦτο ἐπίσης ἀρχαιότατος τύπος, ἐπατρέπετο δὲ πρὸ τῆς μάχης, τοῖς τε πατριχοῖς καὶ τοῖς πληβείοις (Festus ἐν λ. procinctu). Ἡ ἐκκλησία τῶν φρατόρων ὁμῶς δις κατ' ἔτος συνήρχετο, ἐπενόησαν τὴν δι' ἐκπονητικῆς πράξεως (mancipatio) μεταδίδασιν τῆς περιουσίας, ὅθεν κα δὲ τὸν ἐπὶ τῇ πράξει ταύτῃ ἐφαρμοζομένων τύπων ἐνώπιον 5 μαρτύρων καὶ ζυγοστάτου ἐκαλεῖτο τὸ εἶδος τοῦτο τῆς διαθήκης testamentum per aes et libram. Ἡ δωδεκάδελτος καθιερώσασα τὴν ἀρχὴν τῆς ἀπολύτου ἐλευθερίας τῷ paterfamilias πρὸς διάθεσιν τῆς περιουσίας ὑποστηρίζουσα τὸν τύπον τῆς Δ. ταύτης (t. per aes et libram ἢ per mancipationem), καταστάντα γενικόν. Ἡ ἐπιεικεία τῶν πραιτῶρων ὑπεστήριξε τὸ κύρος τῆς Δ., ἥτις καίτοι δὲν κατηρτίσθη ἀκριβῶς κατὰ τύπους τοῦ jus civile ἐρερεν οὐχ ἦττον 7 σφραγίδας, ἐπιτερομένης ὁμῶς τῆς προσβολῆς ἐπὶ μὴ γνησιότητι. Τὸ Ἰουστινιάνειον δίκαιον στηρίζομενον εἰς ἱστορικοὺς λόγους ἀπῆλθε ἐνότητά τοῦ, χρόνου καὶ πράξεως. Ὁ δὲ τὴν ἐν ταύτῃ σύμπρασιν τῶν ἀναγκαιῶν πρὸς καταρτισμὸν αὐτῆς προσώπων (7 μαρτύρων κλ.), ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ καὶ χρόνῳ ἀδιακόπως. Ἐξαιρέσεις ὡς πρὸς τοὺς τύπους ὑπῆρχον ἐπὶ τῆς στρατιωτικῆς Δ., ἡ ἐν τοῖς κώμαις (t. ruri conditum), γονέων πρὸς τέκνα καὶ ἄλλαι (πρὸλ. Zach v. Lingenthal Gesch. § 36). Τὸ μεταγενέστερον βυζαντινὸν δίκαιον αἰσθηγὰν ἐπουσίμως μεταβολὰς ὡς πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν μαρτύρων, διότι καὶ Λέων ὁ σοφός, π. χ. ἀντὶ 7 μαρτύρων ἤρκεσθαι εἰς 5, ἐν τοῖς ἀγροῖς δὲ 3 ἐν ἑλλειψει πλείονων (N. 41. 43). (Πρὸς καὶ ἐκλογὴν V. 4. πρὸχ. XXI. 15 Βασιλ. XXXV. 1. 24. 2. 22) Παρ' Ἀρμενοπούλῳ (V. 1.35) κατεστρώθησαν αἱ περὶ τῶν τύπων τῶν διαθηκῶν διατάξεις τοῦ προγενεστέρου δικαίου, ὡς ἐπίσης καὶ εἰς τὰς ἄλλας βυζαντινὰς συλλογὰς. Ἐπὶ Τσερκοκράτις αἱ διαθήκαι ἐγένοντο παρὰ τῷ ἐπισκόπῳ διὰ τοῦ νοταρίου ἢ τῷ ἐφημέριῳ ἐνώπιον μαρτύρων (Maurer Griech. Volk. I. 141. 142 II. 463. Zach. V. Lingenthal ib. § 39). Σήμερον ἐν Ἑλλάδι ἴσχυει τὸ ἀπὸ 11 Φεβρουαρίου 1830 ψήφισμα τοῦ Κυβερνήτου τὸ ὁποῖον καθορίζει τοὺς τύπους τῶν διαθηκῶν. Αἱ διαθήκαι κατὰ τὸ ψήφισμα τοῦτο εἰσὶ

τριῶν εἰδῶν, θημοσσία, μυστική καὶ ἰδιόγραφος. εἰσὶ καὶ ἐξαιρετικαὶ καὶ προνομιοῦχοι διαθήκαι καὶ ἡ προφορικὴ ἢ τῶν ἐπιθανάτων, τῶν στρατιωτικῶν τῶν ναυτικῶν καὶ αἰχμαλώτων, τῶν ἐν καιρῷ λοιμοῦ, περὶ ὧν ἰδιαί διαγράφονται διατυπώσεις. [Α.Γ.Μ.]

Διάθλασις. Καλεῖται οὕτω τὸ φυσικὸν φαινόμενον καθ' ὃ δταν αἱ ἀκτῖνες τοῦ φωτός μεταδιδῶσιν ἀπὸ ἐνὸς διαφανοῦς σώματος (περιέχοντος) εἰς ἄλλο, ἀπὸ ἀέρος π. χ. εἰς ὕδωρ ἐκτρέπονται ἀπὸ τῆς εὐθυγράμμου αὐτῶς διεύθυνσεως, ἀκολουθοῦσαι ἐν τῷ δευτέρῳ περιέχοντι νέαν εὐθυγράμμου διεύθυνσιν ἀποκλινούσας ἀπὸ τῆς προτέρας. Ἐάν ἀπὸ τοῦ σημείου Γ καθ' ὃ προσπίπτει τῇ κοινῇ τῶν δύο περιέχοντων ἐπιφανείᾳ ΑΒ, ἐρ' ἡ γίνεται ἡ Δ., ἀκτὶς τις φωτὸς ΙΓ. ἀγώγιμην καθίστον ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας ταύτης ΚΘ, ἡ μὲν γωνία ΙΓΚ, ἣν σχηματίζει μετὰ τῆς καθέτου ταύτης ἢ προσπίπτουσα ἀκτὶς ΙΓ (καθ' ἣν δὴλ. ἔχει διεύθυνσιν ἐν τῷ πρώτῳ περιέχοντι) καλεῖται γωνία προσπίπτειν, ἡ δὲ γωνία ΔΓΘ ἢ ἀποτελουμένη ἐκ τῆς καθέτου καὶ τῆς ἐκτετραμμένης ἀκτίνος ΓΑ (τῆς ἐν τῷ δευτέρῳ περιέχοντι) καλεῖται γωνία διαθλάσεως. Τελεῖται δὲ ἡ Δ. κατὰ τοὺς ἐξῆς νόμους, ἀνακαλυφθέντας ὑπὸ τοῦ Snellius (1620). α') Τὸ ἐπίπεδον τῆς προσπίπτουσας ἀκτίνος καὶ τῆς καθέτου περιλαμβάνει καὶ τὴν ἐκτετραμμένην ἀκτίνα. β') Ὁ λόγος τῶν ἡμιτόνων τῶν γωνιῶν τῆς προσπίπτειν καὶ τῆς διαθλάσεως (ἦτοι ἐν τῷ σχήματι ὁ λόγος τῶν μηκῶν ΔΖ καὶ ΕΗ) εἶναι (προκειμένου περὶ τῶν αὐτῶν πάντοτε περιέχοντων) σταθερὸς (περὶ τοῦ ἡμιτόνου βλ. ἄρθρον Τριγωνομετρ. γρημμική), ἦτοι $\frac{\sin \alpha}{\sin \beta} = \delta$.

δὲ ἐν ᾧ ἡ ἀκτὶς ἐγγίζει μᾶλλον τῇ καθέτῳ καλεῖται δεικτικῶς πυκνότερον ἢ διαθλαστικότερον τοῦ ἐτέρου. Ἐκ τῆς ἰσότητος $\eta \mu \pi = \delta \eta \mu \theta$, ἐπειδὴ τὸ δ ἔχει

πάντοτε τιμὴν τινα διάφορον τοῦ 0, ἔπεται ὅτι διὰ $\pi = 0$ καὶ $\theta = 0$ ἦτοι αἱ καθέτως προσπίπτουσαι ἀκτῖνες διέρχονται διὰ τῆς ἐπιφανείας ΑΒ μὴ διαθλόμεναι, οἷα δὲ ποτε καὶ ὡς τὰ δύο περιέχοντα. Ὁ δείκτης τῆς Δ. εὐρεθῇ πραγματικῶς ὡς ἴσος διὰ τὴν ἀπὸ ἀέρος εἰς ὕδωρ μὲν μεταβάσιν πρὸς $\frac{3}{4}$, εἰς ὕδωρ δὲ $\frac{3}{2}$, εἰς στεφανύalon 1,530, εἰς φωσφό-

ρον 2, 144, εἰς ἀδάμαντα 2, 478. Τοὺς ἀριθμοὺς τούτους καλοῦμεν δείκτας διαθλάσεως τοῦ ὕδατος, τῆς ὕλης κτλ. Διὰ δὲ τὰ ἀέρια δείκτην καλοῦμεν συνήθως τὴν διὰ τὴν ἀπὸ τοῦ κενοῦ εἰς τὰ ἀέρια μετάβασιν παρατηρηθέντα. Σημειωτέον προσέτι ὅτι αἱ διαφόρων χρωμάτων ἀκτίνες ἐξ ὧν ἀποτελεῖται τὸ λευκὸν φῶς εἰσὶ διαφόρου διαθλαστότητος, (δι' ὃ καὶ χωρίζονται κατὰ τὴν διάθλασιν καὶ τὸ φῶς ἀναλύεται εἰς διαφόρων χρωμάτων ἀκτίνας, βλ. Φωτὴς ἀνάλυσις) αἱ δὲ σημειωθέντες δείκται ἀντιστοιχοῦσιν εἰς ἀκτίνας μέσης διαθλαστότητος. Ἐκ δύο περιεχόντων τὸ φυσικῶς πυκνότερον εἶνε συνήθως καὶ τὸ διαθλαστικώτερον, εἰς τὴν ὕλην τοῦ ὕδατος, τὸ ὕδωρ τοῦ αἵματος ἄλλ' ὑπάρχουσι καὶ πολλὰ ἐξαιρέσεις· διακρίνονται μάλιστα ἀνθρακοεὶς τινα βευστὰ (οἰνόπνευμα, τερεβινθίνη, θειοίχος ἄνθραξ) ὡς ἔχοντα ἐν συγκρίσει πρὸς τὸ εἰδικὸν αὐτῶν βάρος μεγάλην διαθλαστικὴν δύναμιν. Τὸ μέγεθος τοῦ δείκτη μεταβάλλεται καὶ μετὰ τῆς θερμοκρασίας τῶν σωμάτων· ὁ τοῦ ὕδατος π.χ. ἐλαττοῦται συνεχῶς ἀπὸ τοῦ 0 τῆς θερμοκρασίας ἀξαναμένης, μὴ ἀποβαίνων μέγιστος κατὰ τοὺς 40 K ὡς ἡ πυκνότης (Jamin). Πολλὰ καὶ ποικίλα φαινόμενα εἰσὶ τὰ ἐκ τῆς Δ. προκύπτοντα (ὀπτικὰ ἀπάται). Ῥάβδος πλαγίως ἐν ὕδατι ῥημιθισμένη φαίνεται ἕνεκα τῆς διαθλάσεως ὡς τεθλασμένη παρὰ τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ βευστοῦ (αἱ κῶπαι κτλ.). Ὁ πυθμὴν παντός δοχείου περιέχοντος βευστὴν καὶ πάντα τὰ ὑπὸ τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ βευστοῦ κείμενα σώματα φαίνονται κείμενα ὑψηλότερον τῆς πραγματικῆς θέσεώς των. Σώματα δρώμενα δι' ὕλην πρismaticοῦ φαίνονται ὡς ἄλλην κατέχοντα θέσιν (πρισματικὴ Δ.) κτλ. Διὰ τῆς ἀτμοσφαιρικῆς Δ. καθ' ἣν διαθλῶνται ἀκτίνες εἰσδύουσαι ἐν τοῦ κενοῦ εἰς τὴν ἀτμοσφαιρὴν ἢ ἐξ ἀριστέρων εἰς πυκνότερα αὐτῆς στρώματα, συμβαίνει ὥστε ἀστέρες νὰ φαίνωνται ὑπὲρ τὸν ὀρίζοντα ἐν ᾧ πράγματι δὲν ἀνέτειλαν ἀκόμη, σώματα δρώμενα μακρόθεν νὰ φαίνωνται σειόμενα κτλ.

Κατὰ τὴν ἀπὸ πυκνότερου εἰς ἀραιότερον περιέχον μετάβασιν ἐὰν ἡ γωνία προσπίπτουσας ἀξάνουσα ὑπερβῇ ὅριόν τι (ἐρικὴ γωνία Δ.) ἡ διαθλὸς τῶν ἀκτίνων ἀποβαίνει ἀδύνατος, πάσχουσι δ' αὐταὶ ἐλ ο σ χ ε ρ ῆ ἀ ν ἀ κ λ α σ ι ν ἐπιστρέφουσιν εἰς τὸ πυκνότερον περιέχον. — Περὶ τῆς διὰ σφαιρικῶν ἐπιφανειῶν Δ. ἴδε τὴν λ. Φακοί. Ἐὰν δὲ τὸ φῶς διέρχεται διὰ δύο παραλλήλων καὶ ἐπιπέδων ἐξῶν πλακὸς διαφανοῦς περιβαλλομένης ἐκτέρωθεν ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ περιέχοντος εἶον ὑπὸ αἵρος, αἱ ἀκτίνες αναδύονται ἀπὸ τῆς πλακὸς κατὰ διεύθυνσιν παράλληλον πρὸς τὴν τῆς προσπίπτουσας αὐτῶν. — Πρὸςθετέον τέλος ὅτι κατὰ τοὺς αὐτοὺς νόμους τῆς Δ. τῶν ἀκτίνων τοῦ φωτός διαθλῶνται καὶ αἱ τῆς θερμότητος καὶ αἱ τοῦ ἤχου.

Οἱ διαφανεῖς κρύσταλλοι αἱ μὴ ἀνήκοντες εἰς τὸ κανονικὸν σύστημα κέκτονται τὴν ιδιότητα τοῦ χωρίζειν ἐν γένει πᾶσαν ἀκτῖνα προσπίπτουσας εἰς δύο ἀκτίνας προχωρούσας ἐν αὐταῖς κατὰ διαφόρους διευθύνσεις καὶ μετ' ἀνίσου ταχύτητος. Ἡ διπλῇ διαθλάσει αὕτη τελεῖται διὰ μὲν τὴν μίαν ἀκτῖνα κατὰ τὸν νόμον τῆς Δ., διὰ δὲ τὴν ἄλλην κατὰ νόμον μᾶλλον περιπλοκόν (ἀκτὶς σ υ ν ῆ θ ῆ ς καὶ ἔ κ τ α κ τ ο ς). Μόνον δὲ αἱ παραλλήλως τῷ (ὀπτικῷ) ἄξονι τοῦ κρυστάλλου προσπίπτουσαι ἀκτίνες διέρχονται ἀδιάθλαστοι καὶ ἀδιαίρετοι. Ἡ ιδιότης αὕτη εἶναι λίαν καταφανὴς καὶ ἀνέκαθεν γνωστὴ ἐν τῷ ἰσλανδικῷ κρυστάλλῳ (βλ. λ.). Μετὰ τῆς διπλῆς Δ. στενωδὸς συνδόνται φαινόμενα τῆς πολώσεως τοῦ φωτός, περὶ ὧν ἴδε ἐν λ. Πόλωσις. Ἑρμηνεύεται δὲ ἡ διπλῇ Δ. διὰ τῆς κυμαντικῆς τοῦ φωτός θεωρίας. [Σπ.]

Διαίρεσις (Μ α θ.) εἶναι ἡ τελευταία τῶν τεσσάρων θεμελιωδῶν πράξεων τῆς ἀριθμητικῆς. Κατὰ πρῶτον ἐρίζεται ἡ Δ. διὰ τοὺς ἀκεραίους ἀριθμοὺς ὡς ἡ πράξις δι' ἧς εὐρίσκεται πῶς ἀκτὶς δεδομένου ἀριθμοῦ, ὁ διαιρέτης, περιέχεται εἰς ἕτερον ἀριθμὸν, τὸν διαιρετέον, καὶ ἡ πράξις δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀφαίρεσις ἐν ᾗ κατ' ἐπανάληψιν ὅσκις εἶναι δυνατόν ὁ διαιρέτης ἀφαιρεῖται ἀπὸ τοῦ διαιρετέου. Ἐὰν ἡ Δ. ἐκτελεσθῇ ἀκριβῶς καὶ δὲν μένῃ ὑπόλοιπον ἀριθμὸς μικρότερος τοῦ διαιρετέου, ὁ εὐρισκόμενος ἀριθμὸς φερὼν ὅς ἐστέρεται ὁ διαιρέτης εἰς τὸν διαιρετέον, τὸ πηλίκον, εἶναι ὁ ἀριθμὸς ἐφ' ᾧ πολλπλασιαζόμενος ὁ διαιρέτης βίδει τὸν διαιρετέον. Εἰσαγομένων τῶν κλασματικῶν ἀριθμῶν ἡ Δ. γενικεύεται καὶ ἐρίζεται ὡς ἡ πράξις δι' ἧς δοθέντων δύο ἀριθμῶν, τοῦ διαιρετέου καὶ τοῦ διαιρέτου, εὐρίσκεται ὁ ἀριθμὸς, τὸ πηλίκον, ὅστις πολλπλασιαζόμενος ἐπὶ τὸν διαιρέτην, βίδει τὸν διαιρετέον. Οὕτω τὸ πηλίκον δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς κλάσμα ἔχον ἀριθμητὴν τὸν διαιρετέον καὶ παρονομαστὴν τὸν διαιρέτην, ἡ περαιτέρω ὡς ὁ λόγος τοῦ διαιρετέου πρὸς τὸν διαιρέτην, αὐτὴ δὲ τὸ πηλίκον εἶναι ἀριθμὸς, ὅστις ἐν πάσῃ περιπτώσει εἶναι δυνατόν νὰ εὐρεθῇ. [Δ.Κ.]

Διαίρεσις καλεῖται ἐν τῇ Λογικῇ ἡ ἀνάλυσις ἐννοίας γένους εἰς τὰ εἶδη αὐτῆς, ἡ ἀνάλυσις τοῦ πλάτους ἐννοίας. Ἦν αὕτη διακρίνομεν τὸ διαιρετέον ὅλον καὶ τὰ μέλη τῆς Δ., τὰ ὅποια ὡς συνάληλα εἶδη ἀποκλείουσιν ἄλληλα (εἶνε διευκρινόμενα, ἀντιδιγρημένα). Ἐκφράζεται δὲ ἡ διαίρεσις διὰ διακριτικῆς κρίσεως ἧς ὑποκείμενον εἶνε τὸ διαιρετέον ὅλον, κατηγορούμενον δὲ τὰ σύνολον τῶν μελῶν τῆς Δ. Ἰσχύουσιν δὲ τὰ μέλη τῆς Δ. ἐπιδιωριζομένης τῆς διαίρετέας ἐννοίας διαδοχικῶς διὰ τῶν μελῶν τῆς Δ. ἐσωτερικοῦ ἢ ἐξωτερικοῦ, ἀλλὰ

πάντοτε οὐσιώδους γνωρίσματος τῆς διαιρετέας ἐννοίας, π. χ. ἐπιδιορίζοντες τὴν ἐννοίαν τοῦ φυτοῦ διὰ τῶν δύο μελ. ν τῆς Δ. τοῦ οὐσιώδους γνωρίσματος «γενεσιουργὰ ὄργανα», εὐρισκόμεν τὴν διαιρέσιν αὐτῶν εἰς φανερόγραμμα καὶ κρυπτόγραμμα. Τὰ οὐσιώδεις τοῦτο γνωρίσματα καλεῖται βάσεις τῆς Δ. Τούτου τὰ μέλη τῆς Δ. πρέπει πάλιν νὰ εὐρεθῶσι διὰ Δ. ὥστε πᾶσα Δ. προϋπάρχει ἄλλῃν. Τοιαῦται ἔμμεσοι διαιρέσεις ἐπὶ τέλους ἐρείδονται ἐπὶ τινῶν θεμελιωδῶν Δ., αἵτινες εἶναι δεδομένοι ἀμείσως (ὡς π. χ. ἡ σειρά τῶν χρωμάτων, τῶν ἀριθμῶν κτλ.) Ἐπειδὴ δὲ πᾶν οὐσιώδες γνωρίσμα τῆς διαιρετέας ἐννοίας δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς βάσις Δ., ἔπεται ὅτι ὑπάρχουσι δια πᾶσαν διαιρετέαν ἐννοίαν πολλὰ βάσεις Δ. Ἐὰν αὗται εἴνε ἀνεξάρτητοι ἀπ' ἀλλήλων, δηλ. ἀσύγκριτα γνωρίσματα τῆς διαιρετέας ἐννοίας, προκύπτουσι συνάλληλοι Δ. ἡ συνδιαίρεσεις: π. χ. οἱ κάτοικοι κράτους τινὸς θύναται νὰ διαιρεθῶσι κατὰ τὴν θρησκείαν, τὴν ἐθνικότητα, τὴν ἡλικίαν, τὸ φύλον, τὸ ἐπάγγελμα κτλ. Ἐὰν δὲ διαιρεθῇ ἕκαστος τῶν μελῶν διαιρέσεως τινος ἐκ νέου διὰ διαιρετικῆς βάσεως, ἥτις εἶνε εἶδος τοῦ ἀντιστοιχοῦ μέλους τῆς πρώτης διαιρετ. βάσεως, γεννῶνται ὑποδιαίρεσεις. Ἐὰν π. χ. οἱ κάτοικοι τῆς Ἑλλάδος διαιρεθῶσι κατὰ τὴν θρησκείαν εἰς χριστιανούς, Ἰουδαίους καὶ Μωαμεθικιστοὺς, εἰ χριστιανοὶ θύναται νὰ υποδιαιρεθῶσι εἰς ὀρθοδόξους, καθολικοὺς καὶ διαμαρτυρομένους. Ἡ ἐκλογὴ τῆς διαιρετικῆς βάσεως ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ σκοποῦ τῆς διαιρέσεως. Ἐὰν ὁ σκοπὸς τῆς Δ. ἀπαιτῇ νὰ γείνη χρήσις πολλῶν ἐκ τῶν ἀνεξαρτητῶν ἀπ' ἀλλήλων διαιρετικῶν βάσεων, ὑποδιαιρούμεν ἕκαστον μέλος τῆς α' διαιρέσεως διὰ τῆς β' βάσεως, ἕκαστον δὲ μέλος ταύτης διὰ τῆς γ' καὶ οὕτως ἐξῆς. Τὰ μέλη τῆς ἐσχάτης υποδιαιρέσεως περιστῶσι τότε λογικῶς διατεταγμένην τὴν ὅλην ποικίλειαν τοῦ ἐν τῷ πλάτει τῆς κυρίως ἐννοίας περιεχομένου. Τοιαύτη σύνταξις ὑπεραλλήλων, ὑπαλλήλων καὶ συναλλήλων ἐννοιών καλεῖται ταξινομία καὶ σύστημα, δηλ. ἐνικτὸν ὅλον τῶν τῷ πλάτει ἐννοίας ἀποτελούντων εἰδῶν. Ἡ Δ. καὶ ταξινόμια καλεῖται φυσικὴ, εἰάν λαμβάνωνται ὡς βάσεις γνωρίσματα, δι' ὧν κατορθοῦται νὰ διαφανῇται ἡ συγγένεια καὶ ἡ μοιότης τῶν ἀνωτέρων καὶ κατωτέρων εἰδῶν: τὰ χυτὴ, εἰάν χρησιμεύῃ ὡς βάσις εἰσενέποτε οὐσιώδους γνωρίσματος τῆς διαιρετέας ἐννοίας. [X. Πδ.]

Διαιρέσεις. Ὡς ὅρος τεχνικὸς ἔχει τὰς ἐπομένους σημασίας. 1) Ἐν τῇ ῥητορικῇ σημαίνει τὴν ὁρὴν μεταχειρίσιν τῶν κεφαλαίων ἢ ἀποδείξεων. Ἡ δὲ τέχνη ἡ τοῦτο διδάσκουσα καλεῖται τέχνη διαιρητική. 2) Ἐν τῇ γραμματικῇ εἶναι τὸ ἐναντίον τῆς συνα-

ρέσεως ἡ συναλοιφή: γίνεται δὲ αὕτη ἐν τοῖς φωνήσιν ὅσον τοῖς ἀσυναίρετοις, π. χ. βέλεα, εὐγενέες, παῖς κλ. καὶ ἐν τοῖς συμφωνοῖς τοῖς διπλοῖς, ὡς ἐν τῷ κωμάστω ἀντὶ τοῦ κωμῆζω. 3) Ἐν τῇ συγγραφικῇ σημαίνει τὴν ἀκριθεῖ καὶ εὐμεθέδον τοῦ ὁλοῦ ἐργου διανομήν οὕτως, ὥστε νὰ πρὶσταται σαφὺς ἡ τῶν γεγονότων ἀλληλουχία διὰ τῆς διακρίσεως τῶν χρόνων καὶ τῶν τόπων [I. Π.]

Διαιρέσεως εὐεργέτημα (beneficium divisionis κατὰ τοὺς νεωτ.) καλεῖται νομ. τὸ δικαίωμα τοῦ συνοφειλέτου τοῦ ν' ἀξιώσῃ ἐναγόμενος παρὰ τοῦ κοινοῦ δανειστοῦ, νὰ διαιρεθῇ τὸ χρέος εἰς τόσα μέρη, ὅσοι εἰσὶν οἱ συνοφειλέται. Εἰσῆχθη δὲ ἐν τῷ ῥωμα. δικαίῳ τὸ πρῶτον διὰ τινος lex Furia (ἴσως τῷ 108 α. κτ. 'Ρ.) ἐπὶ ὠρισμένων εἰδῶν τῆς ἐγγυήσεως τῶν ἀπρηχαιωμένων (sponsio καὶ fidepromissio), ὑπὸ τοῦ Ἀδριανοῦ δ' ἐξετάθη καὶ ἐπὶ τῆς τρίτης μορφῆς τῆς ἐγγυήσεως (fidejussio), ὑπὸ δὲ τοῦ Ἰουστινιανοῦ καὶ ὑπὲρ τῶν συναντιφωνητῶν, ἰσχύον ἤδη πρὸ αὐτοῦ καὶ ὑπὲρ τῶν συνεπιτρόπων καὶ συναρχόντων, ἐξηρμώθη δὲ κατόπιν ἐπὶ πάντων τῶν ἀλλήλων ἐγγυήσεως ὑπευθύνων, διὰ τῆς Νεαρ. 99 κεφ. 1, ἥτις κατὰ τὴν ὁρθοτάτην ἐκ τῶν πολλῶν περὶ τῆς ἐννοίας αὐτῆς γνώμων περιέχει τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν ὑπάρχει συνεννοχία ἐκ συμβάσεως, συναμολογηθεῖσα πρὸς τὸ συμπερὸν ὅλον τῶν συνοφειλετῶν ἐξ ἴσου. Τὸ εὐεργέτημα προτείνεται δι' ἐνατάσεως καὶ προϋποτιθεῖται τὴν εὐπορίαν τῶν συνοφειλετῶν, ἐξεταζομένων ὡς πρὸς τὸν χρόνον τῆς καταρτίσεως τῆς δίκης, τὸ δὲ μέρος τοῦ ἀπύρου διτινέμεται ἐξ ἴσου μεταξὺ τῶν εὐπόρων. Ἀποκλείεται δ' ἐπὶ παρακρίσει, ἐπὶ δουλίας ἀρνήσει, τῆς ἐγγυήσεως καὶ ἐπὶ ἐγγυήσεως πρὸς ἀνήλικον ὑπὲρ τοῦ ἐπιτρόπου. Ἀμφισβητεῖται δ' ἐάν γενομένη: ἀπαξ τῆς διαιρέσεως ἀπαλλάττηται διὰ παντός ἕκαστος συνοφειλέτης τοῦ πέρην τῆς κεφαλικῆς μοίρας ποσοῦ. [Δ.]

Διαιρετικὴ κρίσις καλεῖται ἡ σύνθετος κατηγορικὴ κρίσις ἐν ἣ τὰ πολλὰ κατηγορούμενα ἅπαντα ἐμὲν περιστῶσι τὸ ὅλον πλάτος τοῦ ὑποκειμένου π. χ. τὰ φυσικὰ σώματα εἰσι τὰ μὲν ὄρυκτά, τὰ δὲ φυτὰ, τὰ δὲ ζῶα. Ἡ Δ. κρίσις πρέπει νὰ διακρίνηται αὐστηρῶς τῆς διαξενικῆς (βλ. λ.). Ἐν ἐκείνῃ τὸ ὑποκείμενον ἀναλύεται ἐν τῷ κατηγορούμένῳ εἰς τὰ εἶδη αὐτοῦ: ἐν ταύτῃ τὰ πολλὰ κατηγορούμενα εἶνε εἶδη τρίτης ἐννοίας, εἰς ἐν τῶν ἀρκίων ὑπάγεται τὸ ὑποκείμενον, (τὸ ὅποσον συνήμως εἶνε ἐννοια ἀτομικὴ π. χ. τοῦτο τὸ ζῷον ἢ εἶνε ἐνοπνύδουλον, ἢ ἀρθρόζωον κλ.), ἢ ἐκ τῶν εἰδῶν, εἰς ἃ διαιρεῖται ἡ ἐννοια ἀναγορᾶς, τίθεται μόνον ἐν. [X. Πδ.]

Δίαιτα. Γενικώτερον ἢ λέξις σημαίνει τὸν καθόλου τρόπον τοῦ ζῆν, καὶ δὴ τὴν κατὰ

τούς κανόνες τῆς ὑγιεινῆς, διὸ καὶ ἡ διδασκαλία περὶ τοῦ κατὰ τοὺς κανόνες τούτους διαγίνει καλεῖται διατητής. Ὑπὸ τὴν ἐννοίαν ταύτην ἀναφέρεται εἰς τὸν ἄερα, τὴν τροφήν, τὴν ἐργασίαν καὶ τὴν ἀνάπαυσιν, τὸν ὕπνον, τὰ λουτρά, τὰ στοιχεῖα ἀπὲρ θεὸν νὰ φυλάττωνται ἐν τῷ σώματι ἢ ἀποβάλλωνται ἐξ αὐτοῦ, τὰ πάθη κλ. Ὑπὸ στενωτέρῃ δὲ ἐννοίᾳ Δ. σημαίνει τοὺς εἰς τοὺς πασχόντας ὑπὸ τοῦ λατροῦ ἐπιβαλλομένους περιορισμούς ἐν τῇ τροφῇ καὶ τῷ καθόλου βίῳ πρὸς σκοπὸν θεραπευτικόν. Ὅθεν ἐν τῇ εὐρυτέρᾳ ἐννοίᾳ εἶνε κλάδος τῆς ὑγιεινῆς, ἐν τῇ στενωτέρᾳ δὲ τῆς θεραπευτικῆς.

Διατητής εἶνε ἡ λύσις διαφορᾶς τινος οὐχὶ ὑπὸ τῶν ἀρμοδίων τακτικῶν τοῦ κράτους δικαστὴν ἀλλ' ὑπὸ προσωπῶν τῆς ἐκλογῆς τῶν διαδικῶν. Ἡ διὰ Δ. λύσις εἶνε, πλην ἐξαιρέσεως τινος (ἀ ν α γ κ α ι α Δ.), δικαίωμα τῶν διαδικῶν καὶ οὐχὶ ὑποχρέωσις (ἐ κ ο υ σ ι α Δ.), ἀπαιτεῖται δὲ πρὸς σύστασιν αὐτῆς σ ο υ ν ὑ π ο σ χ ε τ ι κ ὸ ν (δρ. τὴν λ.) καὶ δύναται νὰ ἐποδληθῶσιν εἰς αὐτὴν πᾶσαι αἱ δεκτικαὶ συμβιβασμοὶ διαφοραί. Τηρητέα διαδικασία εἶνε ἡ τῶν Εἰρηνοδικεῶν καὶ ἐφαρμοστέοι νόμοι οἱ κείμενοι, ἐὰν μὴ οἱ διαφερέμενοι ἄλλως ἀποφασίσωσι κατὰ τῆς ἀποφάσεως τῶν διατητῶν, ἐκδιδομένης πάντως ἐντὸς ὁρισμένης προθεσμίας, χορηγοῦνται ἐνδίκᾳ μέσα ἐνώπιον τῶν τακτικῶν δικαστηρίων, δύναται βίμως νὰ προτυμωρηθῇ τὸ ἀνέκκλητον αὐτῆς ἐκτελεσθῇ δ' ἀπόφ. τῶν δικιτ. ἀφ' οὗ κηρυχθῇ ἐκτελεσθῇ ὑπὸ τοῦ προέδρου τῶν πρωτοδικῶν, ἀλλὰ κατὰ τοῦ ἐντάλματος τούτου χορηγεῖται δι' ὁρισμένους λόγους ἀνακοπή (δρ. λ.) ἐκκαζομένη ὑπὸ τοῦ πρωτοδικείου (Πολ. Δικ. 105 ἐφ.) [N.M.]

— Ἐν τῷ διεθνείῳ δικαίῳ Δ. καλεῖται ἡ πρᾶξις δι' ἧς πολιτεία ἐν ἀποτυχίᾳ φιλικῆς λύσεως ἐκκρεμοὺς μεταξὺ αὐτῶν διαφορὰς κατ' ἀναλογίαν τῆς τοῦ ἐσωτερικοῦ δικαίου διατηρίας ἀντιθετοὶ διὰ συμβάσεως τὴν τῆς διαφορᾶς λύσιν εἰς πρῶτον ὁρισμένον, νομικὸν ἢ φυσικόν, ἢ ἡ πλειονα, συμφωνοῦσαι ἵνα ἀποδεχθῶσιν τὴν περὶ τῆς διαφορᾶς διατηρικὴν ἀπόφασιν. Ἡ περὶ διατηρίας σύμβασις κανονίζει συνήθως καὶ τὴν διαδικασίαν, τὴν προθεσμίαν κλ. Διατητᾶται διορίζονται ἄλλοτε κράτη μὴ ἐνδιαφερόμενα εἰς τὴν διαφορὰν, ἄλλοτε ἡγεμόνες, καὶ ἄλλοτε ἰδιῶται ἐπιστῆμονες τοῦ δικαίου. Οὕτωδὲς διακρίνεται ἡ διεθνὴς Δ. τῆς τοῦ ἐσωτερικοῦ δικαίου κυρίως κατὰ τοῦτο, ὅτι κατὰ τὴν διεθνῇ Δ. ἡ διατηρικὴ ἀπόφασις, ἢ τις τῶν διαφερομένων δὲν στέρῃ αὐτήν, ἐκτελεῖται μόνον τῇ βίᾳ τῆς τὴν ἐκτελεσθῆναι ἐπὶ σπουδούσης πολιτείας· διότι κανονισμὸς διεθνῆς ἐκτελέσεως διατηρικῆς ἀποφάσεως δὲν ὑπάρχει. Ἐνεκα τῆς κυριαρχίας τῶν πρωτῶν ὧν τὰς ἐνδίκους σχέσεις διέπει τὸ διεθνὲς δικαίον,

ἦτοι τῶν πολιτειῶν. Ἡ διάκρισις αὕτη ἐκλείπει καθ' ἃς περιπτώσεις ἡ Δ. κανονίζεται διὰ τῆς καταστατικῆς συμβάσεως δημοσπένδων πολιτειῶν εἰς λύσιν τῶν διαφορῶν τούτων πρὸς ἀλλήλας (Ἡνωμ. πολιτειῶν Βερ. Ἀμερικῆς, Γερμανικῆς αὐτοκρατορίας, Ἑλβετίας κλ.)· ὅτε συνήθως διὰ τοῦ αὐτοῦ καταστατικοῦ ὀρίζεται καὶ ὁ τρόπος τῆς ἀναγκαστικῆς ἐκτελέσεως· ἀλλὰ σημειωτέον ὅτι αἱ τοῦ εἰδους τούτου Δ. οὐδὲ κυρίως Δ. εἰσὶ οὐδὲ εἰς τὸ διεθνὲς δικαίον κυρίως ἀφορῶσι. Πρὸς τὴν διεθνῇ Δ. δὲν πρέπει νὰ συγχέηται ἡ διὰ μεσολαβήσεως τρίτου (bons offices, médiation) ἀπόπειρα συμβιβασμοῦ διεθνῶς διενέξεως.

Ἡ ἱστορία τοῦ διεθνῶς δικαίου γινώσκει τὴν Δ. ὡς μέσον λύσεως διεθνῶν διαφορῶν ἤδη ἀπὸ τῆς ἀρχαιότητος, παρ' Ἑλλήσι (Tittmann, Griech. Staatsverfassung) καὶ Ῥωμαίοις (Soll, Recuperatio)—καὶ κατὰ τὸν μέσον αἰῶνα, καθ' ὃν τὴν λειτουργίαν διεθν. Δ. ἤξιωσαν καὶ ἤκησαν πολλοὶ καὶ πάντες Ῥώμης (περιώνυμον παράδειγμα ἡ διεθν. Δ. τῆς μεταξὺ Ἰσπανίας καὶ Πορτογαλίας διενέξεως περὶ κυριαρχίας τῶν ἀνακαλυπτομένων ἐν ταῖς ἡλκαῖς ἡπειροῖς χωρῶν)—καὶ κατὰ τὸν νεώτερον αἰῶνα.

Ἐν τῷ νεωτέρῳ διεθνείῳ δικαίῳ γίνεται συνεχῶς χρῆσις διεθν. Δ. εἰς λύσιν διενέξεων μεταξὺ πολιτειῶν· παραδείγματα σπουδαία συμπεπῶσιν ἡ μεταξὺ Ἀγγλίας καὶ τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἡ. Ἀμερικῆς Δ. ἡ κληθεῖσα τῆς Ἀλαβάμας, περὶ διαφορᾶς φυσικῆς κατὰ τὴν ἐμφύλιον πόλεμον τῶν Ἡνωμ. Πολιτειῶν ἐκ τῆς ἐν Ἀγγλίᾳ ἐξοπλίσεως καὶ ἐξ ἀγγλικῶν λιμένων ἐξορμήσεως καταδρομικῶν πλοίων τῶν Ἀθηνωτικῶν, ὧν ἐν ἔφερε τὸ ὄνομα Ἀλαβάμα, ἡ μεταξὺ τῆς γερμανικῆς αὐτοκρατορίας καὶ τῆς Ἰσπανίας ἀντιθετοῦσα τῷ πάπᾳ περὶ κυριαρχίας ἐπὶ τῶν Φιλιππίνων νήτων, καὶ ἄλλαι.

Ἡ θεωρία τοῦ διεθνῶς δικαίου (Γρότιος, Λαβελέϋ, Περγέωλ, Μώλ, Βλουντάι, Λόριμερ καὶ ἄλλοι) συνιστᾷ τὴν ἐκ κοινῆς τῶν πολιτειῶν ἀποφάσεως ἐφ' ἧς σύστασιν διεθνῶν διατηρικῶν δικαστηρίων εἰς λύσιν τῶν διεθνῶν διενέξεων ἢ ὁρισμένων τούτων κατηγοριῶν μετὰ ἢ ἄνευ κανονισμοῦ τοῦ τρόπου τῆς ἀναγκαστικῆς ἐκτελέσεως τῶν Δ. ἀποφάσεων· μέχρι τοῦδε ἡ συστάσις αὕτη δὲν εἰσηκούσθη [Σ.Σ.]

Διατητής εἶνε ὁ ὑπὲρ τῶν διαδικῶν ἐκλεγόμενος δικαστὴς ὅπως λύσῃ διαφορὰν τινα. Κατὰ τὴν ἡμετ. νομοθεσίαν Δ. ἐκλεγεται πᾶς ἄρρη ἐνῆλικός ἡμεδαπὸς μὴδ' αὐτῶν τῶν τακτικῶν δικαστῶν ἢ καὶ βλοκλήρου δικαστηρίου ἐξαίρουμένων. Ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς θελήσεως τῶν συμβαλλομένων καὶ ἡ νομικὴ αὐτῶν σχέση πρὸς τοὺς δικαστοὺς εἶνε ἡ τῆς ἐντολῆς, ὥστε μόνον μετὰ τὴν ἀποδοχὴν ἀναλαμβάνουσιν οἱ Δ. ὑποχρεώ-

σεις, μὴ δυνάμενοι ἀζημίως νὰ ἀποποιηθῶσι τὴν ἐκπλήρωσιν αὐτῶν. [N.M.]

Διακατοχή. 1) Ταύτσημος τῇ νομῇ (βλ. λ.). 2) τὸ ἀντικειμενικὸν πραιτορικὸν κληρονομικὸν δικαίωμα 3) τὸ ὑποκειμενικὸν κληρονομικὸν δικαίωμα τὸ ὑπὸ τοῦ πραιτορικοῦ κληρονομικοῦ δικαίου παρεχόμενον.

Ἡ Δ. (bonorum possessio) εἰσαχθεῖσα ὑπὸ τοῦ πραιτορος ὡς δικαστοῦ μὴ νομοθετοῦτος ἦν κατ' ἀρχὰς ἐπιδοθητικὴ τοῦ ἀστικοῦ δικαίου ἐπεκτείνουσα μὲν καὶ τροποποιουσά πως τοῦτο ἀλλ' ἐντὸς τῶν ὁρίων αὐτοῦ ἐμμένουσα· κατόπιν ἦν συμπληρωτικὴ τοῦ ἀστικοῦ δικαίου εἰσαγούσα ἐν ἐλλείψει κληρονόμων τοῦ ἀστικοῦ δικαίου, ὡς κληρονόμους πρόσωπα μὴ καλούμενα ὑπ' ἐκείνου· τελευταῖον δὲ καὶ διορθωτικὴ τοῦ ἀστικοῦ δικαίου ἐγένετο καλοῦσα, καίπερ ὑπαρχόντων ἀστικῶν κληρονόμων, ἕτερα πρόσωπα ἐπὶ τὴν κληρονομίαν. Ἐν τῇ ἐκτυλίξει τῆς Δ. ὁ πραιτωρ ἀπὸ ἀπλοῦ ἐρμηνευτοῦ τῶν νόμων καθίσταται· λεληθότως ἐν τέλει νομοθέτης. — Ἡ Δ. ἀπονέμεται διὰ δικαστικῆς πράξεως τοῦ πραιτορος. Καὶ ἡ μὲν ἐξ ἐδίκτου Δ. (b. p. edictalis) ἀπονέμεται ἐξ ἐνός τῶν ἐν τῷ ἐδίκτῳ τοῦ πραιτορος ἀναγραφέντων λόγων, ἡ δὲ ἐκ δικρέτου Δ. (b. p. decretalis) μετὰ ἐρευνᾶν καὶ ἐκτίμησιν τῶν πραγματικῶν γεγονότων ἐκτείνοντος τοῦ πραιτορος δικρέτον. Ἡ ἀπόκτησις τῆς Δ. περιωρίζετο ἐντὸς βραχείας προθεσμίας, γιγνομένη δι' ἰδίαν πράξιν, τῆς agnitio. Ἡ Δ. εἶχε πάσας τὰς κληρονομικὰς ἀγωγὰς ὡς πλαγιαστικὰς (utiles) καὶ πρὸς τοῦτοις τὸ interdictum quorum bonorum. Ἐν τῷ Ἰουστινιανείῳ δικαίῳ ἡ διαφορά τῆς Δ. ἀπὸ τῆς κληρονομίας βραίνει· ἐκλείπουσα, ὅτε τῆς αὐτοκρατορικῆς νομοθεσίας ἀναλαμβάνουσας ἐν τῷ ἀστικῷ δικαίῳ τὰς τοῦ πραιτορικοῦ διατάξεις. Ἐν τῷ σημερινῷ δικαίῳ πᾶσα διαφορά παρ' ὁμῶν ἐξέλιπε. [Γ.Δ.]

Διακεκαυμένη ζώνη. βλ. Ζῶνα· τῆς Γῆς.

Διακέντησις. βλ. Παρακέντησις.

Διακίνημα παρ' Ἑλλήσιν ἱατροῖς λέγεται ἡ ἐνεκα βίας τινὸς ὡς ὀλισθήματος καὶ τῶν ὁμοίων παρατόπισις ὅσπου τινος ἀπὸ τῆς εἰκείας θέσεως κατὰ τοῦτο συγγενεὺς ἡ ἰδέα πρὸς τὸ παρὰ ῥημα καὶ ἐξ ἁρῥημα (ἴδ. λέξ.). [Σ.Μ.]

Διακίνησις λέγεται ἐν τῇ ἱατρικῇ ὁ ἐνεκα βίας ἡ δυνάμειος τινος κλονισμός, μᾶλλον ἢ ἥττον ἐντονος τοῦ ὅλου σώματος ἢ μέρους αὐτοῦ. δι' ὃν αἱ λειτουργίαι αὐτῶν ἐλαττοῦνται τὴν δύναμιν ἢ καὶ παύονται ὅλως, προκαίρως ἢ μονίμως, δι' ἣν αἰτίαν καὶ αἱ λειτουργίαι ἢ ἐπανέρχονται εἰς τὴν πρὶν κατὰ φύσιν κανονικότητα ἢ μένουσι μᾶλλον ἢ ἥττον βεβλαμμένα καὶ ἐλαττωματικά. Πάντα

τὰ μέρη τοῦ σώματος ὑπόκεινται εἰς τοιαύτας βλάβας, ἐξαιρέτως ὁμοίως ὄργανα εὐγενέστατα καὶ σπουδαιότατα, ὧν αἱ λειτουργίαι εἶναι· ἀπαραιτήτοι διὰ τὴν ζωὴν, ὡς τὸ νευρικὸν σύστημα, καὶ κυρίως ὁ ἐγκέφαλος γίγνεται δι' ἡ μεταβολὴ αὐτῇ διὰ πτώσιν ἐπὶ τῇ κεφαλῇ ἢ ἄλλο μέρος σώματος βαρύνει, ἢ διὰ πτώσιν τοῦ σώματος ἐπὶ τὴν κεφαλὴν ἢ ἄλλως ἀπὸ τινος ὕψους διαφόρου ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἢ σωματικῶν ἀνωμάλων ἢ γωνιωδίων, ἢ καὶ διὰ σωματικῶν ταχέως κινουμένων καὶ πληττόντων τὴν κεφαλὴν ἢ ἄλλο μέρος μετὰ δυσχερείας μεγάλης, ὡς ἀμαξίης κοινῆς ἢ ἀτμηγούρας (ἀτμηλήτου). Ὁ παθὼν πίπτει ἢ ἀναίσθητῶν ὅλως ἢ ἀτελῶς. Συνέρχεται βραδέως, ἐάν μετρίως κατὰ τὴν ἐγκέφαλον βλάβη. Ἀν ὁμοῦς ἐγίνετο τοιαύτη, δὲν συνέρχεται ἡ μετὰ τὴν ἵασιν αὐτῆς ἐλαφροτέρα εὐσχη, ἢ καὶ παντάπασι, εὐσχη βαρυτέρα, καὶ μετὰ τινα χρόνον θνήσκει ἐκ τοῦ μεγέθους τῶν βλαβῶν. Καὶ μετὰ τὴν ἵασιν μένουσι πολλάκις λειτουργικαὶ τινες ἀνωμαλῖαι, ὡς ἐλάττωσις τῆς μνήμης ὅλως ἢ καὶ τινῶν μόνον ἰδιοτήτων αὐτῆς. Ἀποδίδεται δι' ἡ αἰτία εἰς παροδικὴν μεταβολὴν τῆς κατὰ τὴν ἐγκέφαλον κυκλοφορίας ἐν ἐλαφραῖς περιπτώσεσι, καὶ εἰς βαρεῖας ἀλλοιώσεις ἐν σπουδαιοτέροις καὶ θανατηφόροις. Ἄλλων ἥττον σπουδaziών ὀργάνων διακινήσις φέρεται μᾶλλον ἢ ἥττον βαρεῖαν ἀλλοίωσιν τῶν ζωτικῶν αὐτῶν δυνάμεων, μονιμωτέραν ἢ προκαίροτέραν. — Τὸ κακὸν ἐλαφρὸν ὄν, ἵαται, βαρὺ δὲ, φέρεται διαφόρους μονίμους ἀλλοιώσεις ἢ καὶ τὴν θάνατον. Ἡ θεραπεία γίγνεται κατὰ τοὺς ἐν ἱατρικῇ συγγράμμασι λεπτομερῶς ἀναγραφομένους κανόνας. Ἡ διακίνησις λέγεται παρὰ τινῶν καὶ διασεισις [Σ.Μ.]

Διακλάδωσις. βλ. Ἀνθεθεία.

Διάκος, ἀγωνιστὰς ἐκ Πύργου, ὧν ἀπόγονοι σώζονται. ἀγωνισθέντες πολλάκις ὑπὸ τὴν Βιλαετὴν, Σισίνας κλ. ἐν Ἠλείᾳ καὶ μάλιστα κατὰ τὰς ἐπιδρομὰς τοῦ Ἰμβράτη καὶ τὰς παρὰ τὴν Ἀγριολινίτιαν ἀψμαχίας. [Γ.Πδ.]

Διάκομμα (Xειρ.) λέγεται τὸ ἀπὸ σώματος τινος διακεκαμμένον ἢ καὶ ἀποκεκομμένον μέρος.

Διακόνισσαι, γυναῖκες, αἵτινες ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἐκκλησίᾳ περιποιούντο τὰς ἀσθενεῖς καὶ πτωχὰς, ὡς οἱ διάκονοι τοὺς πτωχοὺς καὶ ἀσθενεῖς. Καίτοι τὸ ὄνομα ἀνάγεται εἰς τὴν μετὰ τοὺς ἀποστολικούς χρόνους ἐποχὴν, ὑπάρχουσιν ὁμοῦς βοηθοὶ τῶν διακόνων (Α' Τιμ. γ' 11) καὶ χῆρας καὶ πρεσβύτερος ἀφιερωμένοι εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς Ἐκκλησίας (Τίτ. 6' 3, Α' Τιμ. ε' 9). Βραδύτερον ἐκλείπουσιν αἱ χῆραι καὶ αἱ πρεσβύτερες πρὸ τῶν διακόνισσων. Πρῶτῃ ἡ Φοίβη καλεῖται διάκονος τῆς Ἐκκλησίας ἐν Κερχεραῖς (Ρωμ. 15' 1) ἀλλὰ πρὸ αὐτῆς ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς διηγῆται (ἡ' 2, 3) δι' γυναῖκες ὑπηρετῶν ἐκουσίως τῷ Χριστῷ καὶ

τοῖς Ἀποστόλοις· αἱ δὲ Πράξεις καὶ αἱ Ἐπιστολαὶ τῶν Ἀποστόλων ἐξαιροῦσι τὴν ἐνέργειαν πολλῶν γυναικῶν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ. Τὸ ὄνομα διακόνισσα ἀπκντῇ τὸ πρῶτον ἐν ταῖς ἀποστολικαῖς διαταγαῖς (βιβλ. ἡ' 28), ἐνθα λέγεται ὅτι ἡ διακόνισσα πρέπει νὰ εἶνε ἡ παρθένος ἡ χήρα εὐσεβὴς καὶ ἐνάρετος, ἥτις ὑπῆρξεν ἐνὸς ἀνδρὸς γυνὴ (ς' 18). Αὐτόθι προστίθεται ὅτι πρέπει νὰ γίνεται ἐπ' αὐτάς ἐπιθεσις χειρὸς καὶ εἰδὸς τι χειροτονίας. Κλήμης δ' Ἀλεξανδρεὺς (Παιδαγ. γ' 12) καλεῖ τὰς διακονίσσας πρόσωπα ἐκλεκτά. Τὰ καθήκοντα δ' αὐτῶν εἶνε 1) νὰ παρίστανται εἰς τὸ βάπτισμα τῶν γυναικῶν διὰ τὸ εὐχαριστεῖν 2) νὰ διδάσκωσι τὰς κατηχομένους· 3) νὰ περιποιῶνται τὰς ἀσθενεῖς· 4) νὰ ἐπισκέπτονται τὰς μάρτυρας ἐν ταῖς εἰρκταῖς καὶ νὰ φέρωσιν αὐτὰς εἰς τὰς ἐλεημοσύνας τὰς συλλεγομένας ὑπὲρ αὐτῶν· 5) νὰ μένωσιν εἰς τὴν εἰσοδὸν τῆς Ἐκκλησίας διὰ τὴν ταξίν τῆς λατρείας· 6) νὰ ἔχωσι τὴν ἐμπειρίαν τῶν γυναικῶν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ. Ἡ ἐν Χαλκηδόνι Σύνοδος ὥρισε διὰ τὰς διακονίσσας μέσον ὄρον ἡλικίας 40 ἐτῶν. Ἀναφέρονται κατὰ τοὺς πρῶτους αἰῶνας πλείστα ὀνόματα διακονιστῶν, αἵτινες περιεφρόνησαν πλοῦτη, τιμὰς καὶ δόξας. Ἐνα ἀφιερωθῶσιν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς Ἐκκλησίας καὶ μαρτυρήσωσι ὑπὲρ τῆς χριστιανικῆς πίστεως. Ἀπὸ τοῦ 8' αἰῶνος ἐν τῇ Ἀνατολῇ καὶ ἀπὸ τοῦ 16' ἐν τῇ Δύσει σπανίως μνημονεύονται ὡς διακονίσσαι, μέχρις οὗ ἐν τελείῃ ῥητῶς ἀπηγορεύθη ἐν τῇ καθολικῇ Ἐκκλησίᾳ ἡ ἀνάμιξις γυναικῶν ἐν τῇ λατρείᾳ. Τούτων ἐν τῇ εὐαγγελικῇ Ἐκκλησίᾳ ἀναφαίνονται διακονίσσαι, δι' ὧν σκοπεῖται ἡ ἀναπλήρωσις τῆς εὐεργετικῆς ἐπιρροῆς τῶν καθολικῶν ταγμάτων, ἰδίως τῶν ἀδελφῶν τοῦ ἐλέους. Ἐργάζονται δ' αὐταὶ ἐν νοσοκομ. καὶ διαφόροις φιλανθρωπικοῖς ἰδρύμασιν, ὧν πλείστα ὑπάρχουσι νῦν ἐν Γερμανίᾳ καὶ ἐκτὸς αὐτῆς. [I.M.]

Διάκονος. Οὕτως ἐκαλοῦντο ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ἐκκλησίᾳ ἐκεῖνοι εἰς οὓς ἦτο ἀνατεθειμένη ἡ συλλογὴ καὶ διανομὴ τῶν ἐλεημοσυνῶν. Κατὰ τὸ παράδειγμα τὸ ἀναφερόμενον ἐν Πράξ. 7' 1-6, δ' ἀριθμὸς τῶν Δ. ἦτο ἐν ἐκάστη ἐκκλησίᾳ ἐπτά. Κατὰ τὸν 4' αἰῶνα βλέπομεν Ἀρχidiaκόνους μετὰ πολλῶν Δ. καὶ ὑποδιακόνων, ὧν τὰ καθήκοντα ἐγένοντο διάφορα τοῦ χρόνου προϊόντος· ἀπετέλουν δὴλα οἱ Δ. τὸν κατώτατον τοῦ ἱερατικοῦ βαθμόν, υπηρετοῦντες εἰς τὰς ἱεροτελεστίας καὶ ἀναγινώσκοντες ψαλμοὺς καὶ ἄλλα ἀναγνώσματα, εἰ δὲ ἐπετήρουν τὴν διαγωγὴν τῶν μελῶν τῆς Ἐκκλησίας, καὶ εἶχον ἐξουσίαν ἐπὶ τῶν κατωτέρων τῆς κοινότητος ὑπαλλήλων. Κατὰ τὸν 6' αἰῶνα τὸ ἀξίωμα τοῦ Ἀρχidiaκόνου ὑψώθη μεγάλως, ἀντιπροσώπευε δ' οὕτως τὸν ἐπίσκοπον πανταχοῦ, εἰς αὐτὸν ἦτο ἀνατεθειμένη ἡ ἐκκλησιαστικὴ διοίκησις, καὶ εἶχεν

ἐξουσίαν ἐπὶ τοῦ κλήρου καὶ τῶν μονῶν καὶ ἐν τῇ διαχειρίσει τῶν ἐκκλησιαστικῶν κτημάτων. Κατὰ δὲ τὴν κατὰ τὸν 11' αἰῶνα γενομένην ὑποδιείρεσιν τῶν ἐπισκόπων, οἱ Ἀρχidiaκονοὶ ἀναλαβόντες αὐτοὶ ἐκκλησιαστικὴν ἐξουσίαν εἶχον σχεδὸν πάντα τὰ δικαιώματα τῶν Ἐπισκόπων. Ἐν τῇ Δύσει κατὰ τὸν 14' καὶ 15' αἰῶνα οἱ Ἀρχidiaκονοὶ ἐγένοντο πανίσχυροί ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, ἔκτοτε δὲ ἐξέπεσεν ἡ δύναμις αὐτῶν μέχρις οὗ κατὰ μικρὸν κατηργήθη τὸ ἀξίωμα αὐτῶν. Ἐν δὲ τῇ Ἀνατολικῇ Ἐκκλησίᾳ οἱ Δ. διέμεναν ὡς ὁ κατώτερος τῶν τριῶν βαθμῶν τοῦ ἱερατικοῦ. Ἀρχidiaκονος δὲ (Μέγας) καλεῖται ἐτι ἐν τοῖς ὀρθόδοξοις Πατριαρχείοις ὁ πρῶτος Δ. τοῦ Πατριάρχου, ἔχων καὶ ὠρισμένα καθήκοντα καὶ δικαιοδοσίαν εἰς τὰ τῆς ἐκκλησιαστικῆς διοικήσεως. Ἀλλὰ καὶ παρὰ τοῖς Μητροπολίταις καὶ ἐπισκόποις τῶν λοιπῶν ὀρθόδοξων Ἐκκλησιῶν ὑπάρχουσιν Ἀρχidiaκονοὶ, οἵτινες προστίθενται τῶν λοιπῶν διακόνων καὶ ἔχουσιν ἰδίαιτερα δικαιώματα καὶ καθήκοντα ὡς πρῶτος γραμματεὺς τῶν ἐπισκόπων.

Διακοπὴ Δικαστικά, ἦτοι ὠρισμένον χρονικὸν διάστημα καθ' ὃ τὰ δικαστήρια κατὰ νόμον σχολάζουσιν, ἀνεγνωρίζοντο καὶ ὑπὸ τοῦ ῥωμ. δικ., καθιερώθησαν δὲ παρ' ἡμῶν καὶ διὰ νωτέρου νόμου, τοῦ τῆς 5' Ἰουλ. 1851. Κατ' αὐτὸν τὰ πρωτοδικεῖα, ἐφετέια καὶ ὁ Ἀρειὸς πάγος διακόπτουσι τὰς ἐργασίας τῶν ἀπὸ 1' Ἰουλίου μέχρι 1' Σεπτ., σχηματίζεται· ὅμως παρ' ἐκάστῳ τούτων τμήμα ἐνεργόν, τῶν δικαστῶν καλούμενον, ὅπερ διακάζει τὰς ποινικὰς δίκας καὶ ὅσας ἐκ τῶν πολιτικῶν κηρύξη ἐν συμβουλίῳ δ' ἀποφάσεως καταπεργύσας. Ἐπίσης ἡρεμοῦσι κατὰ νόμον καὶ αἱ πρὸς διεξαγωγὴν ἀποδείξεων ταχθεῖσαι προθεσμίαι. [N.M.]

Διακοπὴ δίκης. Ἡ κανονικὴ πρόοδος δίκης τινὲς διακόπτεται εἴτε τῇ θελήσει τῶν διαδίκων, ἀπρακτοῦντων, ὅτε ὡς μόνον ἀποτελεσμα δύναται νὰ ἐπέλθῃ ἡ ἀνατροπὴ αὐτῆς, εἴτε ἀκουσίως τούτων θανάμει τοῦ νόμου ἰδίᾳ διὰ τὸν θάνατον διαδίκου τινὸς ἢ τοῦ πληρεξουσίου δικηγόρου κλπ. Ἐπελθούσης τῆς ἀναγκῆς ταύτης Δ. τῆς δίκης πάσα πρᾶξις διαδικαστικὴ εἶνε ἄκυρος ἐφ' ὅσον δὲν γίνῃ ἡ ἐπαναλήψις τῆς Δ. (Πολ. Δικ. 462 ἐπ.) [N.M.]

Διακοπουλιάνικα. Χωρίον τοῦ δήμου Ποταμίων τῶν Κυθρίων, ἔχον 54 κατ. [M.Σ.]

Διακοπτόν. Γενικὴ ὀνομασία τῶν πλείστων χωρίων τοῦ δήμου Βουρῶν τῆς Αἰγιάλειας, ἀπρίκτων τῶν πλείστων Καλαβρυτινῶν. Διακοπτόν δ' εἰδικώτερον ἢ Διακοπιτικὰ Καλύβια καλεῖται καὶ ἡ χειμερινὴ ἐδρα τοῦ δήμου, χωρίον ἀπέχον 2 1/2 ὥρ. Α τοῦ Αἰγίου παρὰ τοὺς σιδηροδρόμ. Πατρίων Κορινθίου καὶ Διακοποῦ-Καλαβρυτινῶν, οὗ πολὺ μακρὰν τῆς

θαλάσσης καὶ ἐπὶ τῆς Α ὀχθῆς τοῦ Βουραϊκοῦ π., μὲ δὴμ. σχολαίον ἀρρένων καὶ 251 κ. (1889), καλλιεργούντας σταφίδωνας, ἀμπέλωνας καὶ ἐλαιώνας. [Γ.Πδ.]

Διάκος ('Αθανάσιος). Ἐγεννήθη ἐν Ἀρτοτινῇ τῆς Δωριδος περὶ τὸ 1785-1790. Ἦτο τὸ τετάρτον μεταξύ τῶν 5 τέκνων ἅτινα ἀπέκτινεν ὁ ἐκ Μουσωνιτῆς Γεώργιος Ψυχολόγος. Μετὰ τὴν τοῦ περιφθίμου ἀρματοῦλου θέτου τοῦ Ἀθανασίου Γραμματικοῦ. Μόλις γενόμενος δωδεκαετὴς ὁ Δ εἰπήγη παρὰ τῶν γονέων του ὡς δοκιμὸς εἰς τὴν παρὰ τὴν Ἀρτοτινὰν μονὴν τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου, ὅπου κατόπιν ἐχειροτονήθη διάκονος ἡ κοινῶς Διακός. (1) Δ. ἐκτὸς τῶν ἄλλων ἀρετῶν καὶ προτερημάτων ἐκείνητος καὶ τὸ θυρεὸν τῆς ἐξουχίας καὶ σπανίας καλλονίης. ἤτις κατέστησεν αὐτὸν περιλάλητον ἐν Δωρίδι. Φερεχάτ βένης τις, ἐκ τῶν ἐκεῖ ἀγαθῶν, βαθύπλουτος καὶ λάγνος μαθὼν τοῦτο ἐπεθυμῆσε νὰ ἱδρῇ ἐκ τοῦ πλησίον τὸν νεαρὸν μοναχόν. Ἐγκαίρως διωκὲς πληροφορηθεὶς ὁ Δ. ἀνεχώρησεν εἰς τὰ ὄρη, ὅπου ἀπεκδυθεὶς τὸ ῥάσον, ἐνεδύθη τὴν ἀρματολικὴν στολὴν καὶ προσεκollήθη εἰς τὸ κλέφτικον σῆμα τοῦ Σκαλτοδόχου ἐξύρισε δὲ καὶ τὸ γένειόν του καὶ ἀπέστειλεν αὐτὸ ἐντὸς ἀπειληκικωτάτης ἐπιστολῆς πρὸς τὸν Φερεχάτ βέην, καὶ ἐκ τοῦ μοναχικοῦ σχήματος οὐδὲν ἄλλο ἐκράτησεν ἢ τὸ ἐπώνυμον Δ. μένον, δι' οὗ καὶ ὑπεγράφετο αἰετοπατὴ ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Ὡς κλέφτης δὲν ἐβράδυνε νὰ διακριθῇ ἐπὶ συνέσει καὶ τόλμῃ καὶ κατώρθωσε νὰ ἐφελάχωσεν τὴν ἀγάτην τοῦ τε ἀρχηγοῦ καὶ ἐλοκλήρου τοῦ σώματος, οὕτως, ὥστε δόσαντες ὁ Σκαλτοδότης ἀνεχώρει διὰ τὰ Βάλτα τὸν χειμῶνα ἔφυγε τὴν ἀρχηγίαν τῆς συμμορίας του εἰς τὸν Δ. Μετὰ ταῦτα μετέβη εἰς Ἰωάννινα εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ Ἀλῆ πασᾶ καὶ κατετάχθη εἰς τὸν λόχον τῶν σωματοφυλάκων τοῦ Βεζύρου. Ἐνταῦθα ἠγαπήθη ὁ Δ. πολὺ παρὰ τοῦ Ὁδυσσεως Ἀνδρούτσου, διὸ ὅτε οὗτος (1818) διωρίσθη ἀρματοῦλός τῆς Λεβαδείας συμπορέλαβε καὶ τὸν Δ. ὡς πρωτοπαλλήκαρόν του. Δύο ἔτη μετὰ ταῦτα ἐμνηθήσαν ἀμφότεροι εἰς τὰ τῆς Φιλικῆς Ἐταιρίας. Ἀναγκασθεὶς δὲ βραδύτερον ὁ Ἀνδρούτσος νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν Δωρίδα ἐσύστησε τὸν Δ. εἰς τοὺς κατοίκους τῆς Λεβαδείας, οἵτινες περμιώνει ἐξέλεξαν αὐτὸν ἀρχηγὸν τῶν ὅπλων τῆς ἐπαρχίας τῶν ὡς τοιοῦτος λοιπὸν διετέλει ὁ Δ. ὅτε ἐξερράγη ἡ ἐπανάστασις. Τὴν 1 Ἀπριλίου ὕψωσεν ὁ Δ. τὴν σημελίαν του, βίβηθις δὲ κατὰ τῶν ἐν Λεβαδείᾳ Τούρκων, ἐγκλεισθέντων μετὰ τῶν οἰκογενιῶν τῶν ἐντὸς τῆς ἀκροπόλεως, ἠνάγκασεν αὐτοὺς μετὰ παρέλευσιν ὀκταήμερου νὰ παραδοθῶσι. Εἴτα δὲ μετὰ δυνάμειος ἰκανῆς ἐξεστράτευσεν κατὰ τῆς Ὀπούντος (Μποδινίτσας), ὅπου εὔρε τὸν Δουδουνιώτην μετὰ 300 ὀπλοφόρων πολιορκούντα αὐτήν. Ἀφῆσας ἐκεῖ

δύναμιν ἀνάλαγον ὁ Δ. ἐδάδισε μετὰ τοῦ Δουδουνιώτη πρὸς τὰς Θερμοπύλας, συναντηθεὶς δὲ παρὰ τὸ χωρίον Κομποτάδες καὶ μετὰ τοῦ Πανουριᾶ, ὥρμησεν κατὰ τῆς Ὑπάτης. Ἦς οἱ Τούρκοι μετὰ τινος ἀντιστάσεως ὑπεχώρησαν καὶ ὑπέγραψαν συνθήκην περὶ παραβίσεως ἀλλ' ἐξαφνης λαβόντες εἰδῆσιν ὅτι μετ' αὐτῶν καταρθάνουν ἐκεῖ αἱ μυριάδες τοῦ Ὁμέρ-Βριώνη καὶ τοῦ Κιοσέ-Μεχμέτ-Πασᾶ, ἠρνήθησαν τὴν ὑπόσχεσιν τῶν. Ἐννοήσαντες τοῦτο οἱ περὶ τὸν Δ. ὑπεχώρησαν αὐτοὶ εἰς Κομποτάδες καὶ Χαλκομάτου ὅπου συνεκρότησαν συμβούλιον καὶ σπερσίσαν εἰ μὲν Δουδουνιώτης καὶ Πανουριᾶς νὰ καταλάβωσι τὰς πρὸς τὴν Βοιωτίαν καὶ Φωκίδα ἀγούσας ὁδοὺς, ὁ δὲ Δ. τὴν ἐν τῷ μέσῳ αὐτῶν κειμένην Δαμάσταν καὶ τὴν γέφυραν τοῦ Σπερχειοῦ (Ἰ. Ἀλαμάναν). Ἀλλὰ καὶ ὁ Πανουριᾶς καὶ ὁ Δουδουνιώτης μὴ δυνήθέντες ν' ἀντιστῶσιν ἐπὶ πολὺ κατὰ τῶν σιγῶν τοῦ ἐχθροῦ καὶ ἀκού εἶδον πολλοὺς ἐκ τῶν περὶ αὐτοὺς σφίγγοντας ἐτράπησαν εἰς φυγὴν. Μόνος ὁ Δ. δὲν κατεδέχθη οὐδὲ ν' ἀκούσῃ καὶ περὶ φυγῆς καὶ ὅτε ἀκόμη, περικυκλωθεὶς ὑπὸ τῆς βλῆς δυνάμεως τῶν Τούρκων, δὲν εἶχε παρὰ 48 μένον συντρόφους τοῦ θανάτου. Ὡς λέων ἐπὶ ὥρας ἐπάλαυνεν ἐκεῖ καὶ ἐμάχετο πρὸς χιλιάδας ἐλοκλήρους ἐχθρῶν. Καὶ δὲν ἐπέσεν αἰγματοστός εἰμὴ ἄφ' οὗ ἐθραύσθησαν εἰς τὰς χεῖρας του καὶ ἡ σπάθη καὶ τὰ πιστόλια καὶ ἀφ' οὗ φωνάσας τοὺς συντρόφους του νὰ τὸν φονεύωσι δὲν ἔλαβεν οὐδὲμίαν ἀπάντησιν, διότι εἶχον φονευθῇ ὅλοι. Συλλαβόντες αὐτὸν οἱ Τούρκοι καὶ βασανίσαντες πολυεθῶς ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας, τὴν 23 Ἀπριλίου τοῦ 1821, ἐψήσαν ζῶντα. Ἀποθνήσκων δὲ ὁ Δ. ἐπὶ τῆς πυρᾶς οὐδὲ στεναγμῶν ἐξέβαλε πόνου καὶ δυσφορίας, ἀλλ' ἐτραγουδεῖ τὸ ἀλχημύνητον ἐκεῖνο: «Γὰ ἰδὲς καιρὸ τοῦ διάλεξεν ὁ χάρος νὰ μὲ πάρῃ, τώρα π' ἀνιίζουν τὰ κληριά καὶ βγαζ' ἡ γῆ χορτάρι». [Κ.Δ.Κ.]

Διακούπια Χωρίον τοῦ δήμου Μεθώνης τῆς Πυλίας. ἔχον 50 κατ. [Μ.Σ.]

Διακοφτέτικον. Χειμαρρὸς ἐν τῷ δήμῳ Βουρῶν τῆς Αἰγιάλειας, μετὰ τῶν ποταμῶν Βουραϊκοῦ καὶ Κράθιος, πηγάζων ἀπὸ τῶν Β. χαμηλῶν παραπύλων τῶν Ἀροανίων ὀρέων καὶ ἔχων βραχὺν καὶ καταστρεπτικὸν ροὴν. Κακῶς ὑπὸ τινων νομίζεται ὡς ὁ ἀρχαῖος Ἐρασίνος (ἱ.λ.) [Γ.Πδ.]

Διακρία. Βλ. Ἀττική (Τόμ. Α' σ. 516)

Διάκριτες, ἐν τῷ ποινικῷ δικαίῳ εἶνα ἡ συνειδητοὶς τοῦ ἀξιοποίνου τῆς ἐκτελέσεως ἐγκληματικῆς τινος πράξεως, ἣν ὁ Ποινικὸς νόμος ὑποθέτει ὑπάρχουσαν μὲν εἰς τοὺς συμπληρώσαντας τὸ 14 ἔτος τῆς ἡλικίας, τιμωρῶν αὐτοὺς διὰ πλήρους ποινῆς, μὴ ὑπάρχουσα δὲ εἰς τοὺς μὴ συμπληρώσαντας τὸ 10ον. ἀφ' οὗ αὐτοὺς ἀτιμωρήτους· οἱ μετὰ τῆς δευτέρας καὶ τῆς πρώτης ἡλικίας τιμωροῦνται

μόνον ἐὰν τὸ δικαστήριον πεισθῇ ὅτι ἐνήργησαν μετὰ διακρίσεως. (Ποινικοῦ Νομοῦ. ἀρ. 82 καὶ ἐφ.). [N.M.]

Διόκρισις κτημάτων. Τὰ ἀντικείμενα περιουσίας πολλὰχὼς ὑπὸ τῶν νομικῶν διακρίνονται, ἐνομοθετῆς δὲ τὰ περὶ τούτου παρ' ἡμῶν ὁ «περὶ Δ. κτημάτων» νόμος τῆς 21 'Ιουνίου 1897. Πρῶτη εἰς δύο μεγάλας κατηγορίας τοιαύτη διόκρισις εἶνε ἡ τῶν ἐν σωματίων πραγμάτων τῶν τῇ ἀφῇ καὶ τῇ θέξ ὑποπιπτόντων καὶ τῶν ἀσωμάτων τῶν μὴ ἐχόντων ὕλικήν ὑπερξίν. Δευτέρα κατηγορία εἶνε ἡ τῶν ἀκινήτων, τοιαύτη δὲ εἶνε ἡ γῆ καὶ πᾶν ὅτι συνέχεται μετ' αὐτῆς φυσικῶς ἢ τεχνικῶς, καὶ ἡ τῶν κινήτων, εἰς ἃ περιλαμβάνονται πάντα τὰ λοιπὰ, τὰ ἀπὸ τοῦ ἐδάφους τῆς γῆς ἀνεξάρτητα καὶ αὐτοτελῆ, ἐξ ὧν τὰ ἐμψυχα λέγονται ἰδίως αὐτοκίνητα. Τὰ κινητὰ πάλιν ὑποδιαιροῦνται 1) εἰς ἀντικείμενα, ὧν ἡ ἀξία ἐρίσκεται κατὰ γένος καὶ οὐχὶ κατ' ἄτομον, τὰ μέτρω δὴλον ὅτι ἡ ἀριθμῶ ἢ σταθμῶ ἐν ταῖς δικαιοπραξίαις ὀριζόμενα, ὡς σίτος, κέραι, χρήματα, καὶ ἀντικείμενα, ὧν ἡ ἀξία ἐρίσκεται κατ' ἄτομον, ὡς δακτύλιος, οἶκος, ὠρολόγιον. 2) εἰς ἀκίνητα, ὧν ἡ ἀξία ἐρίσκεται κατὰ τὴν μίαν καὶ μὴν κατὰ τὴν ποσὴν τῶν χρήσεως, ὅσον τὰ ἐσθιόμενα καὶ πίνειμα κλπ. καὶ εἰς μὴ ἀντικείμενα, τὰ ἀντιθέτα. Τρίτη κατηγορία εἶνε ἡ τῶν διακρίσεων, ἐν ὧν οἱ κατατάσσονται τὰ πράγματα, ἅτινα καὶ ἀφ' οὗ εἰς διακριτέα χωρισθῶσι τεμάχια, διατηροῦσι τὸ εἶδος καὶ τὴν ἀξίαν καθόλου τε καὶ ἐν μέρει, ὥστε μένουσι καὶ μετὰ τὴν διαίρεσιν ὁμοειδῆ καὶ ὁμόνυμα, διαφέροντα τοῦ ὅλου κατὰ τὸ μέγεθος μόνον, τοιαῦτα δὲ, τὰ ἀκίνητα συνήθως, τὰ ρευστά, ὑφάσματα, μέταλλα κλπ., καὶ ἡ τῶν διακρίσεων, τῶν δεκτικῶν μὲν φυσικοῦ διαχωρισμοῦ, ἀλλὰ διὰ τῆς διαιρέσεως μεταβαλλόντων εἶδος καὶ ἀξίαν ὅσον τὰ ἐμψυχα, τὰ ἔργα τῆς τέχνης κλπ. Σπουδαϊότητα ἐπίσης νομικὴν κέντηται ἡ διόκρισις τῶν πραγμάτων εἰς ὅν ὁ νόμος, τὰ διὰ τῆς ἐνώσεως πλειόνων πραγμάτων γενόμενα, καὶ εἰς ἀπλά, τὰ ἀντιθέτα. Καὶ αὗται μὲν αἱ θεμελιώδεις διόκρισεις, πλὴν διακρίνονται τὰ πράγματα καὶ εἰς κύρια καὶ παραρτήματα, ἐπὶ ἔχουσι πρὸς ἄλλα σχέσιν ἐξαρτήσεως, εἰδικώτερον δὲ τὰ τελευταῖα καλοῦνται προσωρινὰ καὶ ἀπλά, ἐπὶ ὧν ἡνωμένα ὕλικῶς μετὰ τοῦ κυρίου, ἀποτελοῦντα μέρος αὐτοῦ, παραρτήματα, ἐπὶ μόνον χωρισμένα ἀλλὰ συνάπτωνται πρὸς τὸ κύριον ἐν ὑπερξίᾳ μοίρα. Ἀπὸ τοῦ κυρίου πράγματος διακρίνονται καὶ οἱ κληρονομοὶ αὐτοῦ. — Καὶ πάντα μὲν τὰ πράγματα δύνανται ν' ἀποτελέσωσι μέρος τῆς περιουσίας τοῦ ἀνθρώπου, πλὴν εἰσὶν τινὰ μὴ δυνατόνα ὡς ἐκ τῆς φύσεως αὐτῶν νὰ ὑποτα-

γῶσιν εἰς τὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ, ἀλλ' ὄντα κοινὰ πᾶσι τοῖς ἀνθρώποις (res communes omnium) εἰναι ὁ ἀρχὴ, τὸ πρῶτον ὅσον, ἢ θαλάσσιον, ἕτερα ἐξ ἐκείνων ἐξήρηθησαν τῆς τοιαύτης ἐξουσίας ὑπὸ τῆς νομοθεσίας (res extra commercium) πράγματα ἐκτὸς συναλλαγῆς, τοιαῦτα δὲ εἶναι τὰ μὲν, τὰ τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ δικαιοῦ (divini juris), εἰς ἃ περιλαμβάνονται τὰ ἱερὰ, ἢ τὰ τῷ θεῷ καθιερωμένα, τὰ σεπτά, ἢ τὰ ἀπὸ πάσης ἀνθρωπίνης προσβολῆς ἐξηραλισμένα, καὶ τὰ ἐν ὁρῇ καὶ ἐν εἰς ἀνθρώπων λειψάνον ἐτάφη· τὰ δὲ, τὰ δημοσια πρᾶγματα (res publicae) τὰ εἰς κοινὴν τῶν πολιτῶν χρῆσιν διωρισμένα, ἔδοι, λιμένας, πλευστοὶ ποταμοὶ κλπ. (Οἰκονομικοῦ Στ. ἀστ. δ. 1 § 26 ἐφ.) [N.M.]

Διολεκτικὴ ἐξουσία εἶνε ἐλευθερία ἢ ἀρχὴ τις κινήσεως, ὅπως ἐντὸς νομικῶν τινῶν ὁρίων ἐνεργῇ κατ' ἑαυτὴν καὶ οὐδὲν ἄλλο πρόσωπον ἢ ἀρχὴ δικαιοῦται νὰ ἐλέγξῃ ἢ καλᾷ. Τῆς ἐλευθερίας ταύτης ἀπολαύουσι κυρίως αἱ δικαιοκραταί ἀρχαί, αἵτινες ἐπιδικαιοῦσιν ἐν τῇ ἐνεργείᾳ αὐτῶν τὸ μόνον τὴν νομιμότητα, ὡς τὴ δικαιοκραταί ἀρχαί, ἀλλὰ καὶ τὴν σκοπιμότητα ἐν σχέσει πρὸς τὸ δημόσιον συμφέρον. [N.M.]

Διολεκτικισμός. Τὸ διαπερατὸν τῶν σωματικῶν ὑπὸ ἀκινήτων χημικῶς ἐνεργῶν (ἀκτινικῶν). Ὁ Δ. ἐν διακρίσει τοῦ βαλμοῦ τῆς διαφανείας. [O.A.P.]

Διολεκτικὸν πυρετός. Βλ. Πυρετός.

Διολεκτικὴ Ἡ τέχνη τοῦ ὁρθῶς διαλέγεσθαι καὶ συζητεῖν. Ἐν δὲ τῇ φιλοσοφίᾳ καλεῖται οὕτως ἰδιαιτέρα τις μέθοδος, ἢ δυνάμετις νὰ ὀρίσωμεν ὡς τὴν μέθοδον τῆς θεωρητικῆς σκέψεως. Ὁ Πλάτων τὸ μὲν μεταχειρίζεται τὴν λέξιν ὡς ἀντιστοιχοῦσαν τῇ λέξει φιλοσοφία, τὸ δὲ θεωρεῖ αὐτὴν ὡς ἰδιαιτερόν κλάδον τῆς φιλοσοφίας καὶ δὴ ὡς τὴν ἐπιστήμην τοῦ ἀμεταβλήτου ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν φυσικὴν. Ὀρίζει δὲ αὐτὴν ἐν τῷ Σοκράτει ὡς «τὸ κατὰ γέννη διαίρεσθαι καὶ μῆτε ταύτην εἶδος ἡγήσασθαι μῆτε ἕτερον ὅν ταύτην». Μετὰ τούτου δὲ τοῦ ὀρίσμου συμφωνεῖ ὁ ἀρχαῖος παρ' αὐτῷ ἀπαντῶν ὀρίσμος τῆς Δ. ὡς ἐπιστήμης τοῦ ὄντος, τοῦ ἀληθοῦς καὶ ἀειποτε κατὰ ταῦτα ἔχοντος (ἢ περὶ τὸ ὄντως ὄν ἐπιστήμη). Τὸ ἔργον τῆς Δ. εἶναι διττόν, δὴ καὶ δὴ ὁ σχηματισμὸς τῶν ἐννοιῶν δ' ὡν ἀπὸ τῶν ἐπὶ μέρους εἰς τὸ καθόλου, ἀπὸ τοῦ ἐξηρημένου εἰς τὸ ἀπλόστον ἀνεργεῖσθαι, καὶ ἡ διαίρεσις αὐτῶν, ἢ τὸ ὅτι ἡμᾶς μεθοδικῶς διὰ τῶν φυσικῶν διαμερῶν μελῶν ἀπὸ τῶν καθόλου εἰς τὸ καθ' ἕκαστον καὶ διδάσκει ἡμᾶς οὕτω περὶ τῆς ἀμεταβλήτης σχέσεως τῶν ἐννοιῶν, τῆς συμφωνίας ἢ ἀσυμφωνίας αὐτῶν, περὶ τῆς ὑπεραλλήλίας, ὑπαλλήλίας καὶ συναλλήλίας

αὐτῶν (Zeller). Ὁ δὲ Ἀριστοτέλης ἐγκυκλίαν ἤδη τὸν ὅρισμόν τοῦ Πλάτωνος, διακρίνων τοὺς ἐπιστημονικοὺς συλλογισμοὺς ἀπὸ τῶν διαλεκτικῶν, ὡς ἐπὶ πιθανότητος μόνον στηριζομένων. Σὺν τῷ χρόνῳ ἐταυτίσθη σχεδὸν ἡ Δ. μετὰ τῆς σοφιστικῆς, καὶ Διᾶλεξαικοί ἐπεκλήθησαν οἱ φιλόσοφοι οἱ ἐν ταῖς συζητήσεσι τεχνάσματα ἐπιδύκοντες. Ἐν τῇ νεωτέρᾳ ἔμως φιλοσοφίᾳ ἀνεπλήρη πάλιν ἡ Δ. ὑπὸ τὴν ἀρχαίαν αὐτῆς κατὰ Πλάτωνα ἔννοιαν καὶ ἀπετέλεσεν ἀντικείμενον ἐκ τῶν κυριωτέρων τῆς τοῦ Hegel φιλοσοφίας.

Διαλεκτικοί. βλ. Διαλεκτική.

Διάλεκτοι. Αἱ κατὰ τόπους παραλλαγαι μίξαι καὶ τῆς αὐτῆς γλώττης, αἱ διακρίνουσαι ἀπ' ἀλλήλων τὰς φυλὰς ἔθνους τινός, καλοῦνται διάλεκτοι τῆς γλώττης. Τοιαύτας Δ. ἔχουσι πᾶσαι αἱ εἰς μεγάλην τοπικὴν ἑκτασιν ζῶσαι γλώσσαι. Αἱ Δ. διαφέρουσιν ἀλλήλων μόνον κατὰ τὴν ἐπικρατήσιν φθόγγων τινῶν καὶ τύπων ἐν ᾧ ὅλον ὅτι τὸ ὕλικόν, αἱ λέξεις, πικρῶν τῶν Δ. ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἶναι ταύτην ἢ γραμματικὴ αὐτῶν ἐν μέρει μόνον διαφέρει· διότι ἂν τὸ ὅλον γραμματικὸν αὐτῶν σύστημα εἶναι διάφορον, δὲν εἶναι πλέον Δ. ἐνός καὶ τοῦ αὐτοῦ ἔθνους, ἀλλὰ γλώσσαι διάφοροι, ἀδελφαὶ ἢ συγγενεῖς κοινὰς μόνον τὰς ρίζας ἔχουσαι καὶ τινα γραμματικὰ ἀνάλογα ἢ παρόμοια. Μία τῶν Δ. δύναται νὰ συῶν καὶ λέξεις καὶ τύπους ἀρχαιωτέρους. Ἐκ τῶν φυλῶν ἡ πρώτη εἰς τὸν πολιτισμὸν προῆλθε καὶ ἀναπτύχσασα δύναμις πολιτικὴν καὶ πνευματικὴν ἐπιβάλλει καὶ τὴν Δ. αὐτῆς εἰς τὰς ἄλλας· οὕτω δὲ ἡ Δ. αὕτη καθίσταται τὸ κοινὸν ὄργανον πάντων τῶν πεπαιδευμένων ὅλου τοῦ ἔθνους καὶ διὰ τοῦτο καλεῖται κοινὴ χωρὶς νὰ παύσῃ ὡς ἐκ τούτου καὶ αἱ κατὰ τόπους Δ. Περὶ τῶν διαλεκτῶν τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς γλώττης βλ. τὴν λέξιν ταύτην ὡς καὶ τὰ ἰδιαίτερα περὶ ἐκάστης Δ. ἄρθρα. Ἐν δὲ τῇ νεωτέρᾳ Ἑλληνικῇ διαλεκτικᾷ γνωρίσματα ἔχουσιν τὰ ἰδιώματα τοῦ Πόντου, τῆς Κύπρου, τῆς Κρήτης, τῶν νήσων τῶν κειμένων ἐν τῇ Καρπαθίῳ πελάγει, καὶ ἐν Πελοποννήσῳ τὸ τῶν Τσακόνων. Τὰ ἄλλα ἰδιώματα κατὰ τὴν ἀτελὴ γνῶσιν, ἣν περὶ αὐτῶν ἔχομεν, φαίνονται ὅτι δὲν διαφέρουσι πολὺ ἀπ' ἀλλήλων ὥστε νὰ χαρακτηρισθῶσιν ὡς διάλεκτοι. [Ι Π.]

Διάλεξι. Χωρίον τοῦ δήμου Πιελίων ἀπέχον ἀπὸ Καρθουνολεπενίτης ὥρ. 2 καὶ οἰκούμενον ἀπὸ 499 κατοίκων.

Διαλλαγή (Ausgleich) ἐκλήθη ὁ μεταξὺ Αὐστρίας καὶ Οὐγγαρίας ἐν ἔτει 1867 ἐπεληθὼν κανονισμὸς τῆς πρὸς ἀλλήλας οἰκονομικῆς σχέσεως τῶν δύο τούτων συναποτελεσῶν τὴν Αὐстроουγγαρίαν πολιτειῶν. Διὰ τοῦ κα-

νονισμοῦ τούτου ὠρίσθη τὸ ποσοστὸν τῆς ἐτήσιας συνεισφορᾶς ἑκατέρας εἰς τὰς κοινὰς δαπάνας, διανεμήθη τὸ κοινὸν δημόσιον χρεὸς καὶ ἐτέθησαν αἱ βάσεις τελωνιακῆς καὶ ἐμπορικῆς μεταξὺ αὐτῶν συμβάσεως. Ὁ κανονισμὸς τὸ κατ' ἀρχὰς ἐπὶ ἔτη ἐπὶ δεκαετίαν, ἀλλ' ἔκτοτε ἐξακολουθεῖ ἀνανεούμενος μετὰ τινῶν ἐκάστοτε μεταρρυθμίσεων. [Σ.Σ.]

Διαλλαγή. Ὅργανον ἐκ τῆς τάξεως τῶν δξυπυριτικῶν, τῆς ὁμάδος αὐγίτου. Εὐρίσκεται εἰς κρυσταλλοφύεις μάζας καὶ χειροπληθῆς. Ἐχει ζωνράν μαργαριτώδη λαμψιν ἐπὶ τῶν σχισμογενῶν ἑδρῶν, πολλάκις δὲ μεταλλοειδῆ. Σκλ. 4, εἰδ. βάρ. 3.23 ἕως 3.34. Φαίος, καστανοπράσινος, καστανόχρως, μέλας. Ἐχει τὰς αὐτὰς ιδιότητας καὶ οὐσιώδως ἔμοιαν χημικὴν σύστασιν πρὸς τὸν ἀπυριγενήτην. Οἱ πλείστοι ἐμπεριέχουσι καὶ ὕδωρ. Εἶναι οὐσιώδεις συστατικὸν πολλῶν πυριγενῶν πετρωμάτων λίαν διαδεδομένων ἐπὶ τῆς γῆς, παρ' ἡμῶν δὲ ἐν Λαυρίῳ, Θεσσαλίᾳ, Εὐβοίᾳ κτλ.

Διάλληλος τρόπος. Τρόπος συλλογισμοῦ καθ' ὃν τὸ φερόμενον πρὸς ἀπόδειξιν θέσεως τινος ἐπιχειρήμα, ἢ ἀποδείχθη ἀληθὲς χρήζει αὐτὸ πάλιν τῆς ἐκ τῆς ἀρχικῆς ἀποδείξεως θέσεως ἐπικυρώσεως («ὅταν τὸ φεῖται τὸν ζητούμενον πρᾶγματός εἶναι βεβαιωτικὸν γράειν ἔχη τῆς ἐκ τοῦ ζητουμένου πίστεως»).

Διαλογὴ ψήφων. Κατὰ τὸν «περὶ ἐκλογῆς βουλευτῶν» νόμον τῆς 17 Σεπτ. 1877 ἄρ. 64, κηρυχθεῖσης περτωμένης τῆς ψηφοφορίας, ἡ ἐφορευτικὴ ἐπιτροπὴ προβαίνει ἐνώπιον τῶν ὑποψηφίων καὶ τῆς διοικητικῆς ἀρχῆς εἰς τὴν ἀπαριθμησὶν τῶν ἐν ταῖς κάλπαις ψήφων συστασσομένου περὶ τούτου πρωτοκόλλου· ἐὰν εὐρεθῶσι πλεονάζοντα σφαίριδια ἐν τινὶ κάλπῃ, ἀραιροῦνται ταῦτα ἐκ τοῦ ναί. [Ν.Μ.]

Διαλογότης. Ὅργανον ἐκ τῶν δξυανθρακικῶν, βομβοεδρικόν, ἰσόμορφον τῷ ἀσβεστίτῃ. Ἀπαντᾷ εἰς κρυστάλλους κατὰ σφαιροειδῆ ἢ νεφροειδῆ ἀθροίσματα καὶ χειροπληθῆς. Σκλ. 3.5 ἕως 4.5, εἰδ. βάρ. 3.3 ἕως 3.6, χρῶμα ῥόδινον, λάμψις ὕαλοειδῆς ἢ μαργαριτοειδῆς. Σύγκειται καθόλου ἐκ 61.72 μερῶν μαγγανικοῦ ὀξειδίου καὶ 38.28 διοξειδίου τοῦ ἀνθρακος, εὐρηναὶ δὲ πολλάκις καὶ παραμίγματα. Πυρούμενος διὰ τῆς φλογὸς τοῦ αὐλοῦ κροτεῖ ἰσχυρῶς ὑπὸ ὑδροχλωρίου ἀπορρυστοῦται, ταχύτερον διὰ θεομάνσεως. Ἀπαντᾷ δὲ ὁ Δ. ἐν Σαζωνίᾳ, Vieille ἐν Πυρηναίᾳ καλ.

Διόλογος. Ἡ συνδιάλεξις μεταξὺ δύο ἢ πλείονων προσώπων. Εἰς τοὺς ἀρχαίους φιλοσόφους, ἰδίως τοὺς Ἑλληνας, ὁ Δ. ὑπῆρχε προσφιλες τρόπος διδασκαλίας καὶ ἐκθέσεως ἐπιστημονικῶν θεωριῶν, δι' οὗ ὁ διαλεγόμενος

τῷ διδάσκοντι ἐκ καταλλήλων καὶ μεθοδικῶς προοιουσῶν ἐρωτήσεων τούτου ἀφορμώμενος ἤγατο λογικῶς διὰ τῶν ἰδίων του ἀπαντήσεων εἰς τὰ συμπεράσματα, ἐκεῖνα, ἅτινα ἐπεθύμει νὰ ἐκθέσῃ ὡς διδασκὼν. Ὁ Σωκράτης διὰ Δ. ἐδίδασκε, ὑπὸ τοιαύτην δὲ μορφήν ἐγραψεν ὁ Πλάτων τὰ φιλοσοφικά συγγράμματα ἐν οἷς ἐφήρμοσε τὴν μέθοδον ταύτην τοῦ διδασκάλου του εἰς ἀντικείμενα τῆς Μεταφυσικῆς. Ἐκ τῶν νεωτέρων πολλοὶ κατὰ μίμησιν τῶν Πλατωνικῶν ἐγραψαν τοιοῦτους διδασκαλικούς Δ., ὡς οἱ Ἑρασμος, Λέσιγκ, Σχέλλιγκ, Πειτρχέρις, Μακιαβέλλης, Μαλεδράγγιος, Φενελιὼν κ.λ. Κωμικοὺς καὶ σατυρικοὺς Δ. ἐγραψεν ὁ Λουκιανός. [Ἐγ.]

Διάλυμα (Solution. Lösung) καλεῖται τὸ προεἶν τῆς διαλύσεως, π. χ. τὸ ἐκ τῆς διαλύσεως σακχάρου ἐν ὕδατι παραχθέν ρευστὸν ἵνα «ὕδαρες διάλυμα σακχάρου». Κεκορησμένον διάλυμα καλεῖται τὸ ρευστὸν ἐκεῖνο ὅπερ ἐνέχει διαλυμένον τὸ μέγιστον ποσὸν τῆς οὐσίας ἣν ἐν ὁρισμένῃ θερμοκρασίᾳ δύναται νὰ διαλύσῃ. Τὸ διάλυμα τοῦτο δύναται νὰ ψυχθῇ κάτω τοῦ ἐν λόγῳ βαθμοῦ χωρὶς ν' ἀποχωρήσῃ τὴν πλεονάζουσαν ἐν διαλύσει οὐσίαν, τότε δὲ καλεῖται ὑπερκεκορησμένον διάλυμα· ἐάν ὅμως τοῦτο παραχθῇ ὅπωςδήποτε ἀποχωρίζει μέγα ποσὸν τοῦ διαλυμένου κρυσταλλικοῦ σώματος μετ' ἀναπτύξεως θερμότητος (ἐκείνης ἣν ἀπότηταν ἵνα ἀπὸ στερεοῦ μεταβληθῇ εἰς ρευστόν). [Ο.Α.Ρ.]

Διάλυμα Ἰωδίου (Lugols Iodlösung). Διάλυμα 1,2 μέρ. βάρ. Ἰωδίου καὶ 1,8 μέρ. βάρ. Ἰωδισκαλίου εἰς 30 μέρ. βάρ. ὕδατος. χρησιμοποιούμενον ἐν τῇ ἱατρικῇ [Ο.Α.Ρ.]

Διάλυμα καυστικοῦ κάλεος (Kalklauge). Ὑδρῳ ἐν ᾧ ὑπάρχει διαλυμένον καυστικὸν κάλι ἥτοι καλιοὑδροξείδιον (KOH). Χρησιμοποιεῖται ἐν ταῖς τέχναις (σαπωνοποιίᾳ) καὶ τοῖς χημείοις. [Ο.Α.Ρ.]

Διάλυμα καυστικοῦ νάτρου. Ὑδρῳ ἐνέχων Νατριοὑδροξείδιον NaOH λίαν εὐχρηστον ἐν τοῖς χημείοις καὶ ταῖς τέχναις (σαπωνοποιίᾳ). [Ο.Α.Ρ.]

Διάλυσις. Φαινόμενον φυσικόν, καθ' ὃ τὰ μόρια στερεοῦ τινος ἢ ρευστοῦ ἢ ἀερίου σώματος ἀναμιγνύονται μετὰ τῶν μορίων ρευστοῦ τινος οὕτως ὥστε ἀποτελεῖται ἐν ὅλῳ ρευστὸν καὶ ὁμοειδές, καλούμενον διάλυμα ἢ καὶ Δ. Ὀρισμένα ρευστὰ ἔχουσι τὴν ἰδιότητα νὰ διαλύωσιν ὁρισμένα σώματα, ὧν τὰ μόρια ἐλθόντων εἰς συνάφειαν μετὰ τῶν ρευστῶν ἐκείνων, ἀποχωρίζονται ἀλλήλων, καταλυομένης τῆς μεταξύ αὐτῶν συσφύξης ὑπὸ τῆς ὑπερσχυρούσης ἐφέλξεως αὐτῶν πρὸς τὸ τοῦ ρευστοῦ καὶ ἀναμιγνύονται μετὰ τῶν μορίων τούτου. Διακρίνομεν χημικὴν διαλύ-

σιν καθ' ἣν τὸ διαλυόμενον σῶμα ἀλλοιοῦται ἐνούμενον μετὰ τοῦ ρευστοῦ καὶ δὲν ἐξαίρεται πάλιν ἀμετάβλητον δι' ἐξατμίσιν (οἷον ἡ διάλυσις μαρμαριῦ ἐν ὑδροχλωρικῷ ὀξείῳ καὶ κρυσταλλίνῳ διαλυτίνῳ, καθ' ἣν τὸ σῶμα δύναται νὰ ληρῇ ἐκ νέου ἀμετάβλητον δι' ἐξατμίσιν τοῦ ρευστοῦ τοῖον ἢ διάλυσις σακχάρου ἐν ὕδατι). Ἡ τελευταία αὕτη διάλυσις ἵνα ἢ κυρίως διάλυσις διότι ἐν τῇ χημικῇ διαλύσει γίνεται πρῶτον ἀποσυνθεσις τῶν ἀλλήλεπιδρώντων σωματιῶν, διαλύονται δὲ ἐν τῷ πλεονάζοντι ρευστῷ τὰ παραχθέντα νέα, ὅτα ἔχομεν κοινὴν διάλυσιν τοῦ νέου σώματος. Τὸ φαινόμενον παρακολουθεῖται πολλάκις ὑπὸ ψύξεως τοῦ ὅλου, ἄλλοτε δὲ ὑπὸ παραγωγῆς θερμότητος (κατὰ τὴν διάλυσιν αἰρίων ἢ ρευστῶν εἰς ρευστὰ, ὅταν συγχρόνως συμβαῖν χημικὴ ἐνωσις, οἷον θετικοῦ ὀξέος ἢ ἀτμῶν ὑδροχλωρικοῦ ὀξέος εἰς ὕδωρ). Ἡ διαλυτότης ἐν διαφόροις ρευστοῖς ἵνα διαφέρῃ, ἐξαρτάται δὲ μεγάλως ἐκ τῆς θερμοκρασίας τοῦ ρευστοῦ, συσχετίζοντα συνήθως μετὰ ταύτης διὰ τὰ στερεὰ σώματα (διὰ δὲ τὰ αἶρια συμβαίνει γενικῶς τὸναντίον): οὕτως εἰς 100 μέρ. ὕδατος ψυχροῦ μὲν διαλύονται 18 μ. νιτροῦ, ζέοντος δὲ 200 μ. Διὰ τὴν ἐνωσιν ἢ διαλυτότην ὀλίγον μεταβάλλεται μετὰ τῆς θερμοκρασίας, ὡς ἡ τοῦ μαρμαρικοῦ ἀλάτος ἐν ὕδατι (36 ἕως 39 μ. εἰς 100 κατὰ βάρος). Ἀλλοτε δὲ ἡ διαλυτότης αὐξάνει μέγρ. θερμοκρασίας τινὲς πέραν τῆς ὅπως ἔρχεται πάλιν ἐλαττωμένη. Καλούμεν δὲ τὸ διάλυμα κεκορησμένον ἐν τινὶ θερμοκρασίᾳ, ὅταν περιεχέσθῃ ἕως κατὰ ταύτην εἶναι δυνατόν νὰ διαλυθῇ μέρος ἐκ τοῦ διαλυμένου σώματος. Ψυχρόμενον τοιοῦτον διάλυματος στερεοῦ σώματος τὸ περιεχόμενον ἐν τῇ κατωτέρᾳ θερμοκρασίᾳ μέρος τοῦ στερεοῦ ἀποχωρίζεται αὐτοῦ, ἐάν δὲ τὸ ὅλον μὲν ἐν ἡρεμίᾳ αἰνιχθὼν ἀποσυνθεσθῇ πολλάκις τὰ μόρια αὐτοῦ ἐπ' ἀλλήλων κατὰ τὰς πρετέρας καὶ τὴν βοήθειαν τοῦ δοχείου ἀποτελεῖντα κρυστάλλους (βλ. κρυστάλλωσις). Ἐν τῇ χημείᾳ καὶ ταῖς βιομηχανίαις γίνεται χρῆσις ποικίλων διαλυτικῶν μέσων διὰ τὰ διάφορα εἰς Δ. προκειμένα σώματα καὶ συνθεστικά τοῦ ὕδατος, τοῦ αἵθερος, τῆς βενζίνης κτλ. Σημειώτεον ἐπὶ ὅτι σώματα ἀδιάλυτα ἐν ρευστῷ τινὶ δυνατόν να ὑποβληθῶσιν εἰς τοιαύτας χημικὰς δράσεις ὥστε ἢ περιέχοντα αὐτὰ χημικὴ ἐνωσις νὰ ἢ διαλυτὴ — Προσθετόν τέλος ὅτι ἐν τῇ χημείᾳ ὁ λ. Δ. σημαίνει τὴν σήμερον λεγομένην ἀποσυνθεσιν. [Ο.Α.Ρ.]

Διάλυσις Περσίδωνος ἀρσενικοῦχος. Βλ. Ἀρσενικὸν νάτριον ὑγρὸν.

Διαμεταγγητικὰ σώματα. Βλ. Διαμεταγγητικὰ καὶ διαμεταγγ. σώματα.

Διαμετάλλαξις δηλοῖ δι' ποιεῖσιν τι μαλακόν, σκληρὸν πρῶτερον ἐν. Ἀναφέρεται ταῦτο ἱατρικῶς εἰς θέσεις τοῦ σώματος, διὰ

παθολογικήν τινα ἔργασίαν σκληρυνθεύσας, ἃς ποιοῦμεν διὰ μεθοδικῆς τοῦ σώματος ἐπιτριβῆς ἀπαλωτέρας. Ἡ ἐπιτριβὴ αὕτη γίνεταί δια τῶν δακτύλων, καὶ εἶναι μέθοδος ἀρχαία, ἥς ἡ περιγραφή εὐρήται λεπτομερῆς παρ' ἀπασί τοις ἀρχαίοις ἰατροῖς ἰδίᾳ τῷ Ἱπποκράτει καὶ Γαληνῷ, ἀλλὰ καὶ ἐν Τιμαίῳ Πλάτωνος, καὶ ἀνάγεται παρ' ἐκείνων εἰς θεραπείας τῇ κινήσει γιγνομένης, διότι πάντως κατὰ τὴν διαμάλαξιν γίνονται διάφοροι κινήσεις, καὶ εἰ χυμοὶ ἐπὶ τοῦ σώματος ἀναγκάζονται τῇ πιέσει εἰς ταχύτεραν κίνησιν καὶ ἀπάγονται ἀπὸ τῆς πασχούσης θέσεως, ἐξ οὗ αἱ ἐξογκώσεις ἐλαττοῦνται καὶ ἴωνται. Ἡ σήμερον ἱατρικὴ διεμέρισε κάλλιον τὴν θεραπευτικὴν ταύτην μέθοδον, ἣν ἡμεῖς μὲν καλοῦμεν μάλαξι·ν καὶ φύρασι·ν, διότι αἱ διάφοροι κινήσεις ὡς περ ζύμην τὴν ἐπιτριβομένην χώραν πυρῶσιν, οἱ ἄλλοι δὲ ποιοῦσι *massage*, *Kneten*. [Σ.Μ.]

Διαμαντίνη (ἄλλοτε Τεζούκο, Tejuco). Πόλις τῆς βρασιλιανῆς ἐπαρχ. Μίνας Γερὰς, κειμένη 285 γμ. BBA τοῦ Οὐρου-Πρέτου καὶ Δ. τῆς Σέρρας-δὲ-Ἑσπινιάτου. ἔχει περ. 14000 κατ. διατηροῦντας σημεῖον τιμῶν ἐμπορίου. Ἐνταῦθα εὐρίσκονται κατ' ἔτος ἀδαμαντεῖς 4-5 ἑκατομμ. φράγκων. [Μ.Σ.]

Διαμάρ ἢ Διγαμάρ. Ὅρος εἰς τὰ Δ. μέρη τῶν Ἱμαλαίων, πλησίον τῆς ἀριστ. ὄχλης τοῦ Ἰνδοῦ εἰς τὰ ΝΔ σύνορα τῆς Κασιμ, ἔχον ὕψος 8116 μ. [Μ.Σ.]

Διαμαρτυρία εἶνε ἡ φητὴ θήλωσις περὶ τοῦ ἐναντίου ὅπερ ἐν αἰσῇ ἡμῶν θὰ ἦ δυνατό νὰ ἐξηχθῇ ἀπὸ ἡμετέρας ἢ ἀλλοτρίας πράξεως ἢ θηλώσεως. Εἰδικῶς δὲ ἐπὶ συναλλαγματοικῶν καλεῖται Δ. ἡ διαμαρτυρικὸν ἢ συμβολαιογραφικὴ πρᾶξις δι' ἧς βεβαιεῖται ἡ ὑπὸ τοῦ δέκτου ἄνθρωπος ἀποδοχὴς ἢ πληρωμῆς τῆς συναλλαγματοικῆς. [Ν.Μ.]

Διαμαρτυρικόν. Ὅρ. Διαμαρτυρία.

Διαμαρτυρούμενοι. Βλ. Μεταρρύθμις.

Διαμαστιγώσεις. Ἡ μαστιγώσεις τῶν ἐφθῶν Σπαρτιατῶν κατὰ τὴν ἑορτὴν τῆς Ὁρθίας Ἀρτέμιδος ἐπὶ τοῦ βωμοῦ τῆς θεᾶς, παρατεινομένη μέχρις οὗ τὸ αἷμα αὐτῶν ἀναβλύζον κατέδραχε τὸν βωμὸν· οἱ νεανίαὶ ὤρειλον νὰ ὑποστῶσι τὴν Δ. ἀνευ ἐκφράσεως δόλου, τοσοῦτον δ' ἐνεκαρτέρουσαν ὥστε πολλοὶ ἀπέθανον ὑπὸ τὰς μαστιγώσεις χωρὶς νὰ γογγύωσι· ἐθεωρεῖτο δὲ ὁ τοιοῦτος θάνατος ἐντιμὸς ὅσον ὁ ἐν πολέμῳ. Τὴν Δ. εἰσέγαγεν ὁ Λυκοῦργος ἀντὶ τῶν πρῶτερων συνειθισμένων ἀνθρωποθυσιῶν ἐπὶ τοῦ βωμοῦ τῆς θεᾶς ταύτης, ἐπιταχθεῖσων, ὡς λέγεται, ὑπ' αὐτῆς πρὸς ἐξελασμὸν ὅτε ὁ βωμὸς αὐτῆς ἐμιάσθη γενομένων ἐνταῦθα φόνων κατὰ τινὰ συμπλοκὴν τῶν κατοίκων.

Διάμεψις τῆς ὕλης. Βλ. Καταλλαγή.

Διαμετακόμισις. Ἡ μετακόμισις ἐμπορευμάτων διὰ μέσου κράτους τινὸς προσερχομένων ἐξ ἄλλου καὶ προσωρισμένων διὰ τρίτον κράτος. Τὰ διαμετακομιζόμενα ἐμπορεύματα ὑπέκειντο ἄλλοτε εἰς τὰ αὐτὰ τέλη εἰς ἃ καὶ τὰ πρὸς κατανάλωσιν ἐντὸς τοῦ κράτους εἰσαγόμενα· βραδύτερον ὅμως μετὰ τὴν τεραστίαν ἀνάπτυξιν τῶν μέσων τῆς συγκοινωνίας καὶ τοῦ ἐμπορίου ἐμειώθησαν σπουδαίως τὰ τοιαῦτα τέλη καὶ νῦν κατηργήθησαν ὑπὸ τῶν πλείστων κρατῶν πρὸς ἡμοειδιαν διευκόλυνσιν τοῦ ἐμπορίου ἢ παντελῶς ἢ ἐξαίρεσι μόνον ὠρισμένων ἐμπορευμάτων.

Διάμετρος (Μ α θ.). Ὀνομάζεται Δ. ἐπιπέδου καμπύλης γραμμῆς πᾶσα εὐθεῖα διχοτομοῦσα χορδὰς τῆς καμπύλης παραλλήλους πρὸς ἀλλήλας. Αἱ καμπύλαι τοῦ β' βαθμοῦ (ἑλλειψις, ὑπερβολή, παραβολή) ἔχουσι Δ. καὶ τῶν μὲν ἔχουσιν κέντρον (τῆς ἑλλειψείας καὶ τῆς ὑπερβολῆς) αἱ Δ. πᾶσαι διέρχονται διὰ τοῦτου, τῆς δὲ παραβολῆς εἶναι παραλλήλοι· πρὸς ἀλλήλας. Τοῦ κύκλου (εἰδικῆς περιπτώσεως τῆς ἑλλειψείας) αἱ Δ. εἶναι κάθετοι ἐπὶ τὰς χορδὰς, ἃς ἐκάστη αὐτῶν διχοτομεῖ. Σ υ ζ υ γ εἰς Δ. ὀνομαζονται δύο Δ. ὧν ἑκάτερα διχοτομεῖ χορδὰς τὰς παραλλήλους πρὸς τὴν ἑτέραν Δ. καμπύλης ἐπιφανείας τοῦ β' βαθμοῦ ὀνομαζονται αἱ εὐθεῖαι αἱ διερχόμεναι διὰ τῶν κέντρων τομῶν τῆς ἐπιφανείας δι' ἐπιπέδων παραλλήλων πρὸς ἄλληλα εἰς αἱ τομαὶ αὗται ἔχουσι κέντρον· τῆς σφαίρας αἱ Δ. διέρχονται διὰ τοῦ κέντρου αὐτῆς καὶ εἶναι κάθετοι ἐπὶ τὰ ἐπίπεδα ταῦτα, τὰ ὅποια ἀποτεμνουνσι κύκλους παραλλήλους. Δ ι α μ ε τ ρ ι κ ὸ ν ἐ π ἰ π ε δ ο ν καμπύλης ἐπιφανείας τοῦ β' βαθμοῦ ὀνομάζεται πᾶν ἐπίπεδον διχοτομοῦν χορδὰς τῆς ἐπιφανείας παραλλήλους πρὸς ἀλλήλας. [Δ Κ.]

Διάμετρος δένδρων. Ἡ ἐγκαρσία τομὴ τῶν κορμῶν τῶν δένδρων σπανίως εἶνε τέλειος κύκλος, διὲ καὶ αἱ κατὰ διαφόρους φορὰς ἀγόμεναι διάμετροι (ἢ ἀκτίνες) εἶνε ὡς τὰ πολλὰ ἀνισοί. Ἐπομένως τὴν ἀκριβὴ διάμετρον εὐρίσκομεν μετροῦντες αὐτὴν κατὰ διαφόρους φορὰς καὶ λαμβάνοντες τὸν μέσον ὅρον. Ἀναλόγως τοῦ σκοποῦ καὶ τοῦ τύπου τοῦ κυδισμοῦ ἡ Δ. λαμβάνεται· εἰς διάφορα σημεία τοῦ κορμοῦ· οὕτω λ.χ. εἰς τὸ ἀνώτερον (λεπτόν) ἢ τὸ κατώτερον (παγνύ) ἄκρον, ἐπὶ τῆς ἀποτομῆς τοῦ πρέμνου, εἰς ὕψος στηθαίου (1,3 μ. ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ ἑδάφους), εἰς ὕψος λαΐμιον (Μέθοδος Πρέσσελερ), εἰς 1/3 τοῦ ὕψους ἀπὸ τοῦ κατωτέρου ἄκρου (Χοσφέλδεις μέθοδος) κτλ. [Χ.]

Διαμελεῖανη κώμ. τῆς Λευκάδος ὑπαγομένη εἰς τὸν δῆμον Ἀπολλωνίων ἀπέχουσα 1 ὥραν ἀπὸ Ἀγίου Πέτρου. Κāt. 892.

Διαμονή (ν'ο.μ.) σημαίνει τὸ ἐν τινι

τόπω διατεῖσθαι καὶ τὸν τόπον αὐτόν· ἀπαντᾷ δὲ ὡς ὅρος τοῦ πολιτικοῦ (ὡς προϋπέθεσις τῆς κτήσεως ἢ ἐνασκήσεως πολιτικῶν δικαιωμάτων π.χ. ἄστ. Ν. ἄρ. 25) καὶ δικονομικοῦ δικαίου (π.χ. ἄρ. 16 πολ. δικ. καθ' ὃ παρὰ γὰρ δικαιοδοσίαν), ἀντιτιθέμενος πρὸς τὴν κατ' οἰκίαν (βλ. λ.) καθὰ ἐμφαίνων ἀπλῶς τὴν πραγματικὴν τοῦ προσώπου πρὸς τὸν τόπον σχέσιν (Corpus) καὶ μὴ προσάπτων τὴν διάνοιαν τῆς ἐγκαταστάσεως.

Ἐγγράφον τῆς ἀρμοδίας διοικητικῆς ἐρχῆς ἐπιτρέπον ἢ καὶ πιστοποιοῦν μόνον τὴν ἐν τινὶ τόπῳ Δ. καλεῖται Δίαμονητήριον. Τὰ ἐκ λῶγων εὐχερείας τῆς ἀστυνομικῆς τῶν ξένων ἐπιτηρήσεως (βλ. λ. Διαδατήρια) πρὸς Δ. ἐν ξενῇ πολιτείᾳ εἴτε ξένῳ ὄντι ἀπαιτούμενα τοιαῦτα ἔγγραφα οὐδαμῶς σχεδὸν πλέον ἀπαντῶσι. Οὕτως αἱ διατάξεις τοῦ ἀπὸ 27 Δὐγ. 1850 Β.Δ., καθ' ὃ εἰσῆλθῇ ἢ χρῆσις διαμονητηρίων διὰ τοὺς «ἐν τῇ δικαιοδοσίᾳ τῆς διοικητικῆς ἀστυνομίας Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς μὴ σταθερῶς ἀποκαταστημένους» σήμερον δὲν ἰσχύουσι. Ἄλλον σκοπὸν ἐπιδιώκουσι τὰ ἐπὶ τῇ βάσει τῶν προξενικῶν νόμων Ν. ΑΦΛΔ' τοῦ 87 ἄρ. 129 π.χ. ὑπὲρ τῶν ἡμετέρων προξενίων (ἐν Τουρκίᾳ) ἐκδιδόμενα διαμονητήρια. Διὰ τούτων ἀναγνωρίζεται ἡ Ἑλληνικὴ ἰθαγένεια ἐν προξενικῇ περιτροπῇ προσκρίτως διαμενόντων Ἑλλήνων καὶ ἡ ἐκ ταύτης προστασία τῶν ἡμετέρων ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ἀρχῶν. παρεγεται δ' εὐχέρεια πιστοποιήσεως τῆς τοῦ προσώπου ταυτότητος καὶ ἀνενοχλήτου ἐν τῇ ξενῇ πολιτείᾳ διαμονῆς [Γ.Σ.Σ.]

Διαμπερές, ἥτοι τραύμα. Ἔστι δὲ παρὰ τὸ διαμπερής, ἥτις λέξεις δηλοῦν τὸν διατετρημένον ἀπὸ τοῦ ἐνὸς μέρους μέχρι τοῦ ἄλλου, ἢ ὡς ἐν τῇ καθωμίλῃ λέγεται: πέρχ' περα. Ἐν τῇ ἱατρικῇ, τοῦ ὅρου εὐχρήστου ὄντος ἀπὸ χρόνων παλαιάτων, λέγεται τραύμα διαμπερές τὸ διανοῖγον τραυματικὸν πόρον δι' ὅπλον τοῦ πάχους στερεοῦ μέρους, ὡς τοῦ μηροῦ, τοῦ βραχίονος κλ. ἢ καὶ τὸ διανοῖγον κοιλότητά τινα τοῦ σώματος, ὡς τὸν θώρακα, τὴν κοιλίαν, τὸ γόνα κλ., εἰς τὴν τετραῶσκον ἔργανον διέρχεται αὐθις ἐλόκληρον τὸ τοίχωμα τῆς κοιλότητος ὅτε κυριολεκτικῶς αὐθις ἐλόκληρον μέρος ἀπὸ ἄκρου εἰς ἄκρον διαπεράται. Εὐρίηται δ' ἡ λέξις παρ' Ὀμήρῳ διεξευγμένη. διὰ ἀμπερές. [Σ.Μ.]

Διάννα (Diana). Θεὰ τῶν Ῥωμαίων. Βλ. Ἀρτεμις.

Διάννα 1) τῆς Γαλλίας (Diane de France). Νέθος θυγάτηρ Ἑρρίκου τῆς Αὐρηλίας τοῦ κατόπιν βασιλέως τῆς Γαλλίας (Ἑρρίκου Β') καὶ νεῖς Πεδεμοντίνης, γενν. τῷ 1538. Κηρυχθεῖσα νόμιμος, συνεζεύχθη τῷ 1553 μετὰ τοῦ Δουκὸς Κάστρου, θανόντος δὲ τούτου μετὰ τοῦ Φραγκίσκου τοῦ Montmorency (1557). ἐν ἀπώλει τῇ 1579. Εἰς τοὺς

θρησκευτικούς πολέμους τῆς Γαλλίας ἔλαβε σπουδαῖον μέρος προσπαθούσα νὰ συμβιάξῃ τὰ πνεύματα· οὕτω δὲ ἐπολιτεύθη καὶ κατὰ τὴν μεταξὺ Ἑρρίκου τοῦ Γ' καὶ Ἑρρίκου τῆς Ναυαρρας τοῦ κατόπιν Ἑρρίκου τοῦ Δ' τῆς Γαλλίας διένεξιν, Ἀπέθανε τῷ 1619.

2) Τοῦ Ποιτιέ (Diane de Poitiers). Ἑρωμένη Ἑρρίκου τοῦ Β' τῆς Γαλλίας, γενν. 1499 ἐξ εὐγενοῦς οἰκογενείας τοῦ Δελφινάτου. Ἀπολέσασα τῷ 1531 τὸν συζυγόν της Λουδοβίκον τοῦ Βραζέ, ἐγγετίσθη μετὰ τοῦ Ἑρρίκου, οὗ ἡ εἰς τὸν θρόνον ἀναρρήσις περιήγαγε τὴν Δ. εἰς τὸ ζῶτον τῆς δυναμείας καὶ ἐπιρροῆς ἐπὶ τὸν Ἑρρίκον, ταύτην δ' ἐχρησιμοποίησε κατὰ τὰς θρησκευτικὰς διενέξεις ὑπὲρ τῆς καθολικῆς μερίδος. Μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ (1549) ἐξεδιώχθη ἐκ τῆς αὐλῆς καὶ ἐξῆρτεν ἑκτοτε μονήρη βίον διήκουσα ἐν τῇ ἐπαύλει Anet μέχρι τοῦ θανάτου της (1566). Ἐφημισθῇ οὐ μόνον διὰ τὴν τωματικὴν καλλονὴν ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν πνευματικὴν ἀνάπτυξιν καὶ τὴν ἀγάπην πρὸς τὴν φιλολογίαν καὶ καλλιτεχνίαν. [Εγ.]

Διανδρέα βλ. Διανκίον σύστημα.

Διάνθος (Βοτ.) Dianthus L. Γένος τῆς οἰκογεν. τῶν Καρυοφυλλωδῶν τῶν Σιληνωδῶν. Πολλοὶ ὅμοι εἶδη ἀνά τὴν Β. εὐκρατον ζώνην ἰδίως τῆς Εὐρώπης καὶ Ἀσίας· πολλὰ δὲ εἰσὶ φυτὰ τοῦ καλλιωπισμοῦ ὧν τὴν πρώτην θέσιν κατέχει Δ. ὁ καρυοφυλλός (D. Caryophyllus L., ἡ πασιγινώστη κοινὴς λεγομένη Γαρουφαλιά, γερμ. Nelke, γαλλ. oeillet), ἐν ἡλλάδι μάλιστα ὡς ὁ βασιλικὸς ἐθνικὸν οὕτως εἰπεῖν φυτόν, ἀναπηρόν διὰ τὸ εὐώδες καὶ περικύλινρον τοῦ ἄνθους. Ἀναριθμητοὶ παραλλ' αὐτῇ μετὰ ἀπλῶν καὶ μεσῶν ἀνθῶν θεραπεύονται ἐν κήποις καὶ γαστροῖς, αἱ ὑπαιότατοι ἐν Ἀγγλίᾳ (αγγλ. pink). Συχνὸς κόσμος τῶν κήπων εἰσὶ καὶ ἄλλα εἶδη. Ἰδίως δὲ Δ. ὁ Κινεζικὸς (D. Chinesis L., κοινῶς γαρουφαλία ἢ γαρουφαλία ὅπως καὶ τὰ ἑξῆς). Δ. ὁ τῶν Καρθυσίων (D. Carthusianorum L.). Δ. ὁ περὶ τῶν (D. plumarius L.) κτλ. κτλ. Τὰ δὲ «δαίς ἄνθος» τοῦ Θεοφράστου. ὅπερ καταλέγει μετὰ τῶν στεφανωτικῶν, εἶνε. Ἐπειδὴ τὸ ἐνομαζέει «ἄνθος», πιθανῶς ὁ Δ. ὁ δεινός (D. arboreus L.) κοινῶς ἐν Κρήτῃ καὶ ταῖς νήσιν τοῦ Αἰγαίου ἢ καὶ ἄλλο εἶδος παρόμοιον τῶν ἐν Ἑλλάδι αὐτῶν καὶ κοινῶς «ἄγρια γαρύφαλα» λεγομένων. [Θ.Χ.]

Διανομή δικαστικὴ εἶνε ἡ κατὰ τὴν ὑπὸ τοῦ νόμου ὑπορισμένην διαδικασίαν διανομὴ τῶν κοινῶν πραγμάτων ἥτοι ἡ παύσις τῆς κοινωνίας πραγμάτων ἢν δύο ἢ πλείοστερα πρόσωπα ἔχουσι (Πολ. Δικ. ἄρ. 1087-1099) [Ν.Μ.]

Διὰ πασῶν. βλ. Διάστημα, τονάριον.

Δικαίδικους λέγεται ἡ μετάβασις ὑγρῶν ἐγκλεισμένων ἐντὸς ὑπενωδῶν κοιλότητων,

κεχωρισμένων ἄρα διὰ τῶν ὑμενωδῶν αὐτῶν τοιχωμάτων. Τα εὖτοι κεχωρισμένα (ζωικά) ὑγρά διέρχονται διὰ τῶν τοιχωμάτων τούτων, οὐκ εἰκὴ καὶ ἀκαθάρτους, ἀλλὰ κατὰ νόμους τινάς, περὶ ὧν γίνεταί λόγος ἐν τῇ φυσιο-
λογίᾳ, ὡς διέρχονται διὰ τῶν ὑμενωδῶν τοι-
χωμάτων ὑγρά ῥέποντα πρὸς ἀνάμειξιν, ὡς ὑ-
δροχλωρικὸν ἐξ ὕδωρ, ἐν διέρχονται δὲ
τὰ μὴ ῥέποντα, ὡς ἑλαιοὶ καὶ ὕδωρ. Ἡ αὕτη
ἐργασία ὁμοίως γίνεταί καὶ κατὰ τὸ ζωικὸν
σῶμα διὰ τῶν τοιχωμάτων τῶν ἀγγείων. Πλε-
σταὶ ἄλλα: περιστάσεις βοηθοῦσιν ἢ καθύπευθε
Δ., οὐσαν ἰδιότητα ζωικῶν ὁρμῶν καὶ ποιότητος
ὕδατος. Ὡς αὕτη γίνεταί κατὰ τὸ ζωικὸν
σῶμα ἢ ἀπορρόφησις πλεονάζον ὕδατος, μέρος
τῆς θρέψεως τῶν ζωικῶν στοιχείων, καὶ πολ-
λαὶ παθολογικαὶ ἐργασίαι, διακρίνεται τῶν
κατὰ φύσιν γινόμενων μόνον καθ' ὑπερβολὴν
ἢ ἐλάττωσιν οὐχ ὁμοίως κατ' αὐτὴν ἢ κατὰ
νόμους (βλ. Θρέψις Φλεγμονή). [Σ.Μ.]

Διαπιστευτήριοι (βιβλὸς δὲ Let-
tre de créance) καλεῖται τὸ ἐγγράφον τὸ
ἀπευθυνόμενον ὑπὸ τῆς πολιτείας τῆς ἀπο-
τελοῦσας διπλωματικὸν ἀντιπρόσωπον μετ'
ἐντολῆς γενικῆς ἢ εἰδικῆς πρὸς ἑν γίνεταί ἢ
ἀποστολῇ πολιτείας, εἰς πιστοποιητὴν τῆς ἐν-
τολῆς ταύτης. Τὰ Δ. διὰ μὲν τοὺς γενικοὺς
καὶ εἰδικούς ἀντιπροσώπους ἀνωτέρου βαθμοῦ
ἐκδίδονται ὑπ' αὐτοῦ τοῦ τῆν πολιτείαν προ-
σωποποιούντος (Μονάρχου, Προέδρου Δημο-
κρατίας), δὲ ἀπελθόντων παρὰ τὴν τῆν
πολιτείαν προσωποποιούντα, διὰ δὲ τοὺς δι-
πλωματικούς ἀντιπροσώπους κατωτέρου βα-
θμοῦ (ἀπὸ τοῦ προέδρου ὑπουργοῦ, ministre
résident καὶ κατ.) γίνονται ἀπὸ ὑπουργοῦ
πρὸ ὑπουργῆν. Ἡ ἐνάρξις τῆς διεθνούς ἐντολῆς
τοῦ ἀντιπροσώπου χωρεῖ ἀπὸ τῆς ὑπ' αὐτοῦ
ἐγχειρίσεως τῶν Δ. τῆς τῆς Δ. κατὰ τὴν λήξιν
τῆς ἐντολῆς ἀντιστοιχοῦσι συνήθως τὰ ἀ ν α
κ λ η τ ῆ ρ ι α (lettres de rappel) διατίθενται
ὑπὸ τῶν αὐτῶν καὶ οὐκ (ἴσα διπλώμ. ἀντι-
πρόσωποι). Οἱ πρόξενοι δὲν ἐρεδίαζονται ἐπὶ
Δ. ἀλλὰ δι' ἐκτελεστικῶν (βλ. λ.). [Σ.Σ.]

Διαπλάσεις, ἰκλ. Γεωλογικαὶ αἰῶνες κλ.

Διαπνοή ἄθλος. βλ. Ἀναπνοή.

Διαποντίων (βῆμος) ὑπαγόμενος εἰς
τὴν Κέρκυραν καὶ ἀποτελούμενος ἐκ νηπίων
κειμένων πρὸς τὸ ΝΔ τῆς Κερκύρας, τῆς Ὁ-
ρωνοῦ ἢ Ὀθωνοῦ, ἥτις εἶνε πρωτεύουσα, τῆς
Ἑρικοῦσης (Μερλέρας) καὶ τοῦ Μαθράκι. Κάτ.
1695. Ὁ βῆμος εὗρετο ἰδρῶθι τῷ 1869.

Διαπύσεις (Impregnation), ἢ δια-
βροχή σώματος τινος δι' ἐλαίου, λίπους, ἀλά-
των ἢ ἀερῶν· οὕτω π. γ. διαπύσιζον-
ται τὰ ξύλα διὰ διαλύσεων καθιπτωσῶν αὐτὰ
δυσκαυστὰ ἢ ἀδιάκαυστα. [Ο.Α.Ρ.]

Διαπύημα. Τὸ ἐν μέρει τοῦ σώμα-
τος ἀθροϊζόμενον νοσηρὸν ψυχρὸν (τὸ πῦον),

ἀφ' ἧς ἐννοίας οὐ δυνατόν ν' ἀποχωρίσωμεν
ἀκριδῶς καὶ τὴν μεταβληθεῖσαν τοῦ ἱστού κα-
τάστασιν (βλ. Διαπύσεις). [Σ.Μ.]

Διαπύσεις λέγεται ἡ κατάσταση τῶν
ζωικῶν ἱστῶν, καθ' ἣν συνάγεται ἐν αὐτοῖς
πῦον. Γίνεται δὲ αὕτη ἐνεκα φλεγμονῆς κατὰ
τὴν ἱστον, δι' ἣν νοσηρῶς τινὸς μικροβίου
θρῶντος ἐπέρχεται κατὰ τὸ πάσχον μέρος ἢ
τῶν ἱστῶν διαπυητικὴ ἐργασία. Ὁ ἱστικὸς λε-
γόμενος τότε διὰ διαπύσκειται. [Σ.Μ.]

Διαπύσις. βλ. Τέλη.

Διαπύρωσις (Glühen) ἢ ἄνευ φλογὸς
λάμψις τῶν σωμάτων διὰ ἰσχυρᾶς θερμάνσεως·
ἢ Δ. ἀρχίζει γενικῶς εἰς τοὺς 525°, εἰς τινα
σώματα ὁμοίως καὶ προτῆτερον. Ἡ Δ. διατρέ-
χει ἀναλόγως τῆς θερμοκρασίας πάσας τὰς
χρωστικὰς διαβαθμίσεις ἀπὸ τῆς σκοτεινῆς ἐρυ-
θρᾶς διὰ τῆς κερασοῦρου, ἀνοιχτῆς ἐρυθρᾶς,
ἐρυθροκιτρινῆς καὶ κιτρινολευκοῦ μέχρι τῆς
λευκῆς. Διακρίνουνται ἐν τούτοις συνήθως μό-
νον ἐρυθροπύρωσιν καὶ λευκοπύρωσιν, ἥτις
λευκὴ ἄρχεται εἰς 1200° [Ο.Α.Ρ.]

Διαπυρωτικὴ κάμινος (Glüh-
ofen) Κάμινος ἐν ἣ διαπυρρύνται τὰ μέταλλα
χωρὶς νὰ δεξιδιαθῶσιν καὶ δὴ χωρὶς νὰ ἐλθῶσιν
εἰς ἐκπύρην μετ' ἐν φλόγᾳ (βλ. κάμινος). [Ο.Α.Ρ.]

Διαρθεσίρ, ἄλλοτε ὑπὸ τῶν Τούρκων
Καρά-Ἀμίδ, ἀραβ. Ἀμίδ, καλούμενον. Πρωτ.
τοῦ ἐμῶν ὀνόματι βίλαετιου, κειμένη ἐπὶ τῆς δε-
ξιᾶς ὁχθῆς τοῦ Τίγριδος ἐπὶ βραχυδύου ὕψο-
ματος καὶ ἔχουσα περίπου 47 000 κατοίκων.
Εἶνε ἡ σημαντικωτάτη πόλις εἰς τὸ λευανο-
πέδιον τῶν πηγῶν τοῦ Τίγριδος, ἔχει δὲ ἡ ἐκ-
κλησία, περίπου 20 τεμένη, πολλὰ λουτρά
καὶ μεγάλας ἀγοράς. Ἐν Δ. ἐδρεύουσιν ἐπί-
σκοποι τῆς ἁρμενικῆς καὶ τῆς ὀρθοδόξου ἐκ-
κλησίας, διατηρεῖται δὲ σημαντικὸν ἐμπόριον
μεταξὺ Μικρᾶς Ἀσίας καὶ Μεσοποταμίας. Ἡ
βιομηχανία παράγει αἰγίδερμα κίτρινον καὶ
ἐρυθρὸν, ὑφάσματα βαρδικεῖα καὶ μετὰ ξιν.
χαλκὰ σκεύη κτλ. Ἡ πόλις, κατὰ τὴν ἀρ-
χαϊότητα Ἀμίδ καλούμενη ἦτο ῥωμαϊκὴ
ἀποικία ἀπὸ τοῦ 230, ἀναφέρεται δὲ τῷ 325
ὡς ἔρχετο ἐπισκόπου. Ὁχυρωθεῖσα καὶ ἐπαυ-
ξηθεῖσα ὑπὸ Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου ὑπέ-
στη πολλὰ θεία κατὰ τοὺς κατόπιν αἰῶνας.
ἐκυριεύθη δὲ καὶ ἐδωρώθη τῷ 1391 ὑπὸ τοῦ
Ταμερλάνου. Τῷ δὲ 1515 ἐκυριεύσεν αὐτὴν ὁ
Σουλτάνος Σελὶμ ὁ Α' καὶ ἐκτότε διατελεῖ
ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τῆς Τουρκίας. Τὸ βίλ αέ-
τιον ἦτοι νομὸς Δ. ἔχει ἑξαφός γονιμότητα
καὶ διακρίνεται εἰς 11 βιοικησεις ὑποδαιρου-
μένας εἰς 13 ἐπαρχίας. [Μ.Σ.]

Διάρθρωσις (Ἀνατομία). Ἀρθρω-
σις κινητῇ, καθ' ἣν αἱ ἀρθρικά ἐπιδείκνυνται τῶν
ὀστέων, ἐλευθεροῦν καὶ ἐπιχειροδωρῶμεναι, συν-
δέονται πρὸς ἀλλήλας διὰ συνδέσμων περιφε-
ρικῶν, οὕτως ὥστε ἐπιτρέπονται κινήσεις μὲλ.

λεον ἢ ἦττον ἐκτεταμέναι· τοιαῦται αἱ ἀρθρώσεις κατ' ὄμαον, κατ' ἰσχίον κλπ. ("Op. "Arθρωσις) [1.110.]

Διαρρηκτικὸς. Βλ. "Εκρηξις.

Διάρρηξις. Βλ. "Εκρηξις.

Διάρρηξις σχέσεων—rupture des relations (διεθνὲς δικαίον) καλεῖται ἡ πράξις δι' ἧς πολιτεία τις διακόπτει τὰς τέως ὑπαρχούσας ἐπίσημους σχέσεις αὐτῆς πρὸς πολιτείαν ἑτέραν· αἱ ἐπίσημοι αὗται σχέσεις δεόντως μὴ συγγένονται τῇ μεταξὺ τῶν αὐτῶν πολιτειῶν διεθνεί λαϊκῇ ἐπικοινωνίᾳ· οὐδὲ ἔπεται διακοπῇ ταύτης ἀναγκαιῶς τῇ Δ. σχέσεων. — Ἡ Δ. σχέσεων πραγματοῦται διὰ τῆς ἀνακλήσεως τοῦ ἰδίου διπλωματικοῦ ἀντιπροσώπου ὑπὸ τῆς προκαλούσης τὴν διακοπὴν πολιτείας, ἢ διὰ δηλώσεως ταύτης πρὸς τὸν παρ' αὐτῇ διαπεπιστευμένον ἀντιπρόσωπον τῆς ἄλλης, ὅτι διακόπτει τὰς σχέσεις. Ἡ τυπικὴ δηλώσις γίνεται συνήθως διὰ τῆς ὑπὸ τοῦ ἀνακαλουμένου διπλωματικοῦ ἀντιπροσώπου αἰτήσεως τῶν ἰδίων διαβατηρίων, καὶ διὰ τῆς πρὸς τὸν ἀποπεμπόμενον ἀποστολῆς τούτων. "Ὅθεν ἐν τῇ διπλωματικῇ γλώσσῃ αἰτήσις ἢ ἀποστολὴ διαβατηρίων διπλωματικῶν ἀντιπροσώπων συνώνυμος τῇ Δ. σχέσεων.

"Ὁ ἀπομακρυνόμενος διπλωματικὸς ἀντιπρόσωπος ἀνατίθεται συνήθως τὴν ἀπέναντι τῶν ἐγγυρίων ἀρχῶν προστασίαν τῶν ἐμοσθῶν αὐτοῦ εἰς τὸν διπλωματικὸν ἀντιπρόσωπον ἑτέρας πολιτείας τῇ συναινέσει· τούτου διὰ δηλώσεως πρὸς τὴν κυβέρνησιν τῆς ἐγγυρίου πολιτείας.

Ἐκδήλωσις ἐχθρικῶν διαθέσεων ἢ καὶ ἐχθροπραξία ἀκόμη πολιτείας πρὸς πολιτείαν δὲν καθιστᾷ Δ. σχέσεων. Καὶ διαρκούσης καταστάσεως πολέμου αἱ ἐπίσημοι σχέσεις δυνατόν νὰ μὴ διακοπῶσι· συνήθως ὁμοῦς ἡ Δ. σχέσεων προηγείται τοῦ πολέμου, ὡς καὶ οὗτος δὲν ἐπακολουθεῖ ἀναγκαιῶς τῇ Δ. σχέσεων.

Διάρρηξις καὶ διακοπὴ διαπραγματεύσεων διεθνῶν περὶ θέματος ὅσον δῆποτε σπουδαίου (λ. χ. περὶ εἰρήνης) δὲν εἶνε ταυτάσημος πρὸς Δ. σχέσεων. [Σ.Σ.]

Διάρροια. Ἡ συχνὴ ἀφόδευσις περιττωμάτων ἐν καταστάσει βρυτῇ. Προέρχεται τὸ πλεῖστον ἐκ φλεγμονῆς τῆς βλεννογόνου τῶν ἐντέρων ἢ τοῦ ἐντερικοῦ κατάρρου, ἀλλ' οὐχ ἦττον παρακολουθεῖ ἄλλας ἀσθενείας οἷον τυφον, χολέραν, δυσεντερίαν κτλ. Ἐτι δὲ δύναται νὰ ἐπέλθῃ Δ. ἐκ σφοδρᾶς καὶ ταχείας κινήσεως τῶν ἐντέρων, ὡς ἐξ ἧς αἱ τροφαὶ διέρχονται λίαν ταχέως δι' αὐτῶν, τοῦθ' ὅπερ ἐπέρχεται μετὰ ἡθικὰς συγκινήσεις, τρόμον κτλ., ἔτι δὲ καὶ ἐξ ἐπιστάσεως τοῦ αἵματος ἐν τῇ κοιλίᾳ κατὰ νοσήματα τοῦ ἥπατος, τῆς καρδίας καὶ τῶν πνευμόνων. Τὰ ἀποβαλλόμενα κατὰ τὴν Δ. διαφέρουσι κατὰ τὴν σύστασιν, τὸ χρῶμα κτλ. κατὰ τὰς περιστάσεις, ἀποτε-

λοῦντα σπουδαίαν ἔνδειξιν τῆς αἰτίας τῆς Δ., ἐνίοτε δὲ περιέχουσι μάλλον ἢ ἦττον ἀφθονον αἷμα ὡς ἐπὶ τῆς δυσεντερίας καὶ ἔλκου ἐντέρων. Ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἡ Δ. εἶναι συνέπεια κρυολογήματος (ἰδίως τῶν ποδῶν καὶ τῆς κοιλίας) ἢ καταγρήσεων περὶ τὴν δίαιταν (ἄσπιτοι ἢ ἐφαρμένοι καρποὶ καὶ ἄλλαι τροφαὶ ἢ ποτὰ, ἐδέσματα δυσπεπτα, ὑπερπλήρωσις τοῦ στομάχου κτλ.)· ἀλλὰ καὶ ἡ δυσκοιλίτης, καθ' ἣν ἐκ τῆς σκληρότητος τῶν κοπράνων ἐρεθίζεται ὁ βλεννογόνος τῶν ἐντέρων ἐπιφέρει Δ. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἡ πεία ἀφοδευτικὰ μέσα ὡς τὸν κίκινον ἔλαιον κλ. ἀποβαίνουσιν ἐπωφελῆ.

Τὴν μετὰ κρυολόγημα Δ. καταπολεμοῦμεν ὡς ἄριστα διατηροῦντες θερμούς τοὺς πόδας καὶ τὴν κοιλίαν, διὰ θερμῶν, βλενωδῶν πομάτων (ἀφέψιμα λινωσπέρου, φάρου κτλ) καὶ ἀποφυγῆς πᾶσιν τῶν ἄλλων τροφῶν. Ὁμοίως πολεμήσειν τὴν μετὰ καταγρήσεις ἐν τῇ διαίτῃ, ρευστέα δ' ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἢ χρήσις ἰσχυρῶν πνευματικῶν ποτῶν, ἅτινα ἐπιτείνουσιν τὸν ἐρεθισμὸν τοῦ βλεννογόνου τοῦ στομάχου καὶ τῶν ἐντέρων. Ἐὰν ἡ φλεγμονὴ ἐδρεύῃ εἰς τὸ κάτω μέρος τοῦ ἀπευθυμένου, οἷον τὴν ἀποπάθειν παρακολουθεῖσι πόνος καὶ στενοχωρία, ὠφέλιμα ἀποβαίνουσι θερμὰ κλύσματα καὶ τοπικὰ λουτρά τοῦ ἀπευθυμένου. Χρόνια ἢ συχνὰ ἐπαναλαμβανόμενα Δ. ἐμφαίνουσι βίαιαν ἐντερικὴν βλάβην, ἥτις διὰ τῆς συνοδουσης ἀπωλείας τῶν χυμῶν καὶ διαταρᾶς τῆς θρέψεως δύναται νὰ ἔχῃ σπουδαία ἐπὶ τῆς υγείας ἀποτελέσματα· καταπολεμητέα· ἄρα τοιαῦτα Δ. διὰ τακτικῆς ἰατρικῆς θεραπείας.

Ἰδιαίτερος προσοχὴς δεόν νὰ τυγχάνωσιν αἱ Δ. τῶν μικρῶν παιδιῶν, αἵτινες συχνὰ παρακολουθεῖνται ὑπὸ ἐμέτων. Ἡ ἰδέα ὅτι αἱ κατὰ τὴν ἐξοντοφύκην Δ. εἶναι ἀναπόφευκτοι καὶ δυνατόν νὰ παρμεληθῶσιν εἶναι ὀλίως πεπλανημένη. Δεόν λοιπὸν νὰ διατηρηται θερμὸν τὸ σῶμα τοῦ παιδιοῦ, εἰς ὃ δίδομεν ὀλίγον ἀφέψιμα μαράθρου ἢ βλενωδὴ ποτὰ· ἐὰν ἡ Δ. ἐξακολουθῇ ἐπίμονος δεόν ν' ἀλ-λαχθῇ ἡ τροφὴ ἢ νὰ τραφῇ τὸ παιδίον ἐπὶ τινα καιρὸν διὰ τῶν μνημονευθέντων βλενωδῶν πομάτων. Ἐὰν τὸ παιδίον τρέφεται διὰ θηλάστρου, συχνὰ αἰτία τῆς Δ. εἶναι ἡ κακὴ ποιότης τοῦ γάλακτος, ὅπερ δεόν νὰ ἀντικατασταθῇ διὰ τοῦ ἀφεψήματος τῆς ὀρυζας (σαλέπι), τοῦ ἀλεύρου Nestlé ζωμοῦ καὶ ὀλίγου οἴνου γλυκέως. Ἐν πάσῃ τῇ περιπτώσει ἀπαραίτητος ἀποβαίνει ἡ συνδρομὴ ἰατροῦ. [Λ.Ε.]

Διάς ("Αντώνιος Γονσάλβες). Διαπρεπὲς βρασιλιανὸς ποιητής, γενν. 1828 ἐν Cachias τῆς βρασ. ἐπαρχίας Μαρανχάου καὶ σπουδᾶς τὰ νομικὰ ἐν Κοϊμπέρᾳ τῆς Περτογαλίας. Ἐπιστρέψας εἰς Βρασίλιαν συνέγραψε δράματά τινα, τὰ ἐποία εἶναι ἐν γένει μετρίως ἀξίας.

Φήμην ὅμως μεγάλην ἀπέκτητε διὰ τῶν λυρικών ποιήσεων Canos (ἄσματα), τὰς ὁποίας δημοσιεύθησαν πρῶτον εἰς τρεῖς χωριστὰς συλλογὰς ἐξεδωκεν ὁμοῦ ἐν Γερμανίᾳ, ὅπου ἐστάλη ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως, ἵνα μελετήσῃ τὰ τῆς ἀνωτέρας ἐκπαιδεύσεως. Ἐκτῶν λοιπῶν ἔργων του διεκρίθησαν τὸ ἔπος Os Timbyras (Διψ. 1857) καὶ Diccionario da lingua Tupy (1858). Μετὰ τὸν θάνατόν του ἐξημερεύθησαν Obras posthumas (1866). Ἀπέθανεν ἐπιστρέφων εἰς τὴν πατρίδα του 1864. [Ἑγ.]

Διασάφσεις. Ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τῶν ταχυδρομείων καὶ ἐν γένει τῶν μεταφορικῶν μέσων καλεῖται οὕτω δηλωσίς τις συνήθως γραπτή, δι' ἧς ὁ ἀποστολεὺς θηλοῖ τι ἀποστείλει. τινι τρόπῳ εἶναι συνεσκευασμένον τὸ ἀποστελλόμενον (εἰς βιβλία, κειμήλια, βαρέλια κτλ.), τις ἡ κτίξις, ὅπου τὸ βῆρος αὐτοῦ καὶ ἄλλας ὁμοίας πληροφορίας. Αἱ τοιαῦται Δ. συντάσσονται ἐπὶ χάρτου ἐντύπου παρεχομένου τῷ ἀποστολεῖ, ἐν ᾧ οὗτος ἀναγράφει τὰς ἀνωτέρω πληροφορίας ἐν ταῖς οἰκίαις στηλαῖς κατὰ τὴν εἰστυπὸν ἐπιγραφὴν ἐκαστῆς (συνταγμένην, διὰ τὰ ταχυδρομεῖα, εἰς τὴν γλῶσσαν τοῦ κράτους ἐξ οὗ ἡ ἀποστολὴ καὶ εἰς γαλλικὴν). Σκοπὸν δὲ ἔχουσιν αἱ Δ. κυρίως τὴν διευκόλυνσιν τοῦ λογισμοῦ τῶν τελωνειακῶν τελῶν.

Διάσελο. Χιρὶον τοῦ δήμου Σπάρτης, ἔχον 64 κατ. [Μ.Σ.]

Διάσεια. Μεγάλη ἐν ταῖς ἀρχαίαις Ἀθήναις ἐορτὴ, εἰς τιμὴν τοῦ Μελιχίου Διός, τελομένη τὴν κγ' Ἀνθεστηριῶνος ὑπὸ τῷ Ὀλυμπιεῶν παρὰ τὸν Ἰλιστὸν δι' ἀναμύμων θυσιῶν μετὰ πανηγυρικῶν ἐστιάσεων.

Διασκευή. Νεωτέρᾳ ἐπιξεργασία συγκτήματος ἢ ποιήματος, καθ' ἣν τινὰ μὲν αὐτοῦ μέρη μεταθέτονται ἢ ἀφαιροῦνται ἢ μεταβάλλονται ἄλλα δὲ νέα προσθεσίουται. Οὕτω διασκευάζονται ἐνίοτε δράματα πρὸς παραβολὴν ἐν τῷ θεάτρῳ. Οὕτω λέγεται ὅτι τὰ Ὀμηρικὰ ποιήματα ὑπέστησαν τοιαύτας διασκευὰς ὑπὸ τῶν λεγόμενων διασκευαστῶν, οἵτινες ἦσαν βραβύβοι ἢ ἄλλοι ποιηταὶ πρὸς ἰδίον τινα σκοπὸν μεθερμίζοντες μέρη τινὰ τῶν Ὀμηρικῶν ἑπῶν. Οἱ διασκευασταὶ οὗτοι κατὰ μὲν τοὺς ἀρχαίους δὲν ἐτόλμησαν μεγάλας μεταβολὰς εἰς τὸν Ὀμηρικόν, κατὰ δὲ τινὰς θεωρίας νεωτέρους, τὰς μὴ παραδεχόμενας ἕνα τὸν ποιητὴν τῶν Ὀμηρικῶν ἑπῶν, μετερρύθμισαν πολυειδῶς καὶ πολυτρόπως τὰ διάφορα ποιήματα, ἵνα κατορθώσῃ μίαν τινὰ ἐνότητα ἐν αὐτοῖς. [Ι.Πξ.]

Διασκεψίς δικαστῶν εἶνε ἡ μυστικὴ τούτων σύσκεψις πρὸς ἔκδοσιν ἀποφάσεως, γιγνομένη εἴτε ἡμέσως μετὰ τὴν συζήτησιν τῆς ὑποθέσεως ἐπ' ἀκρατηρίῳ εἴτε κατόπιν ἐν

ἰδιαιτέρῳ δωματίῳ, τῶν διασκεψέων καλουμένων. [Ν.Μ.]

Διόκεψες κληρονόμου εἶνε τὸ ὑπὸ τοῦ νόμου χορηγούμενον δικαίωμα εἰς τὸν καλούμενον εἰς κληρονομίαν ἵνα ἐντὸς τεσσάρων μηνῶν ἐξετάσῃ τὴν κατάστασιν τῆς κληρονομίας καὶ σκεφθῇ ἂν συμφερῇ αὐτῷ νὰ τὴν δεχθῇ. [Ν.Μ.]

Διασπορά. Οὕτως ἐκαλοῦντο οἱ ἐκτὸς τῆς Ἰουδαίας κατοικοῦντες Ἰουδαῖοι (Ἰωάν. γ' 35. Α' Πέτρ. α' 1. Ἰακ. α' 1). βραδύτερον δὲ ὠνομάσθησαν οὕτω καὶ οἱ μεταξὺ τῶν ἐθνικῶν ζῶντες χριστιανοὶ (Ἰακ. α' 1. Α' Πέτρ. α' 1). Νῦν τῆς λέξεως διασπορά ἐν τῇ προτεσταντικῇ Ἑκκλησίᾳ καλοῦνται αἱ μεταξὺ τῶν καθολικῶν μεμονωμέναι ὑπάρχουσαι προτεσταντικαὶ κοινότητες. [Ι.Μ.]

Διασποραεύς. Γεώδης μέταλλον (μεταλλικὸν ὄρυκτόν) τῆς συστάδος τοῦ κογγιλλίου ($Al_2O_3 + H_2O$). Οἱ κρύσταλλοι αὐτοῦ εἶναι τοῦ ὁμοῦ καὶ συστήματος, σπάνιοι καὶ βελονοειδεῖς. Εἶναι ἄχρους, ὑπόθερος, κίτρινος, ροδόχρους, λάμπειν δ' ἔχει ὑαλώδη. Πρὸ τοῦ αὐλοῦ καταρρέει εἰς κόκκιν ἐκ μικρῶν λευκῶν λαμπυρίζοντων λεπιδίων (θθεν καὶ τὸ δομα). Εὐρίσκεται ἐν Οὐρχαλίοις, Οὐγγαρίᾳ καὶ ἐντὶς τῆς σμύριδος ἐν Νάξῳ.

Διαστάξις ἡ διάστασις ἡ μαλτίνη (Diastase, Diastas, Maltin). Ζυμεγέρτης (ζυμωσιγέρτης) ἄμορφος καὶ διαλυτὸς ἀπαντῶν ἐν τῇ βύρῃ ἥτοι τῇ βεβλαστημένη κριθῇ, μεταβάλλων τὸ ἄμυλον εἰς δεξτρίνην καὶ σάκχαρον. Ἡ Δ. δὲν ἀπεχωρίζηται καθαρὰ, ἵνε ἄχρους κομμοειδὴς καὶ διαλυτὴ ἐν ὕδατι. Θερμαινόμενη εἰς 100 βαθμοὺς χάνει τὴν ἐνέργειάν της. Σπουδαϊότατον μέρος λαμβάνει ἐν τῇ ζυθοποιίᾳ. [Ο.Α.Ρ.]

Διάστασις. Τὸν γῆρον ἀντιλαμβανόμεθα ὡς ἔχοντα τρεῖς Δ., μῆκος, πλάτος καὶ ὕψος. Αἱ γραμμαὶ ἔχουσιν μίαν μόνην Δ., μῆκος, αἱ ἐπιφάνειαι δύο, ἄμκος καὶ πλάτος, τὰ δὲ στερεὰ καὶ τὰς τρεῖς Δ. Ἐν τοῖς νεωτέροις μαθηματικοῖς ἀνεπτύχθη ὑποθετικὴ γεωμετρία ὅσων δήποτε Δ., εἰδικὴ περίπτωσις τῆς ὁποίας εἶναι ἡ γεωμετρία τοῦ χώρου τῶν τριῶν Δ., ἡ καὶ εὐκλείδους καλουμένη. Χρησιμοποιοῦντες τὴν ἀρχὴν Δ. ἐξήτησαν οἱ πνευματισταὶ (spiritualists) κατὰ τὰς τελευταίας δεκαετηρίδας νὰ στηρίξωσιν ἐπὶ ταύτης τὴν ὑπαρξίν ὄντων ἀνωτέρως τάξεως, τετραγῇ διαστατῶν, προσεπίθοντες δὲ νὰ εἰςτολογήσωσιν ὡς ἐξῆς. Ἐὰν φαντασθῶμεν ὅντα ἀντιλαμβανόμενα τοῦ χώρου κατὰ δύο μόνον Δ., μῆκος καὶ πλάτος, τὰ ὄντα ταῦτα ἤθελον ἀντιληφθῇ θακτύλιον ἔχοντα πάχος μόνον κατὰ τὰς δύο αὐτοῦ Δ., ἐπομένως πλακωτὸν Ἐὰν λοιπὸν δι' αἰσθητικῶν εὐρίσκειτο ἐντὸς τοῦ θακτύλιου, ἐπίσης δὲ καὶ δι' αἰσθητικῶν θιγόμενον, τοῦτο ὁψοῦμεν

ἐπὶ τοῦ ὕψους τοῦ διακυλίου ἢ ὑπερπληθῶν τοῦτον, θὰ ἐξηφανίζετο ἐκ τῆς ὑπὸ τοῦ διακυλίου ἐγκλεισμένης ἐπιφανείας. χωρὶς τὸ βίγη διαστατὸν ὅν νὰ δυνήθῃ ν' ἀντιληφθῇ πῶς συνεδρῇ ἢ ἐξαφανίσῃ αὐτῇ. Ὁμοίως λοιπὸν ὄντα ἄλλα ἀνώτερα, τεσσαρῶν Δ., δύνανται νὰ ἐμφανίζονται εἰς ἡμᾶς καὶ νὰ ἐξαφανίζονται χωρὶς ἡμεῖς νὰ δυνώμεθα ν' ἀντιλαμβάνωμεθα πῶς ταῦτα συμβαίνουσιν. ὥς μὴ ἔχοντες ἀντίληψιν τῆς τετάρτης Δ. Δι' ἀναλόγων ὁμῶς σκέψαντες δύνανται τις νὰ φανῇ δι' εἰκονολογεῖ περὶ κόσμου καὶ ὄντων μὴ ὑποκειμένων εἰς τοὺς ἐκ τοῦ πραγματικοῦ κόσμου γινωστούς νόμους τῆς μηχανικῆς, ἀλλ' εἰς ἄλλους ὑποθετικούς. [Δ.Κ.]

Διάστασις (Γ' α τ ρ.), λέγεται ἀποχωρισμὸς μερῶν παρακειμένων, τοῦ ἀποχωρισμοῦ καὶ τῆς ἀπομακρύνσεως γινωσκόμενης διὰ βίας ἐξωθεν ὁρώσης, ὥς δίδονται τὰ χεῖλη νεαροῦ τραύματος ἢ τὰ ἄκρα κατάγματός τινος. Ἰδίως δὲ λέγεται Δ. εἶδος ἐξερθηματος καθ' ὃ ὁτιδήποτε συμπαρεκείμενα ἀρίστανται ἀλλήλων, ὥς ὠλένη καὶ κερκίς κλ. [Σ.Μ.]

Διάστημα μουσικῶν μεταξὺ δύο φθόγγων καλοῦμεν τὴν διαφορὰν τῆς ἐντάσεως αὐτῶν, ὅταν ἀντιλαμβάνεται αὐτὴν τὸ οὖς θεωρητικῶς δὲ τὸ Δ. εἶναι ὁ λόγος μεταξὺ τῶν ἀριθμῶν τῶν δονήσεων τῶν δύο φθόγγων ἐν ἴσῳ χρόνῳ. Τὸ Δ. καλεῖται ἰδίως σὺ μ φ ω ν ο ν ἢ δ ι α φ ω ν ο ν καθόσον ἡ σύγχρονος ἀκρόασις τῶν ἀποτελούντων αὐτὸ φθόγγων ἐστὶ μουσικῶς εὐάρεστος ἢ δυσάρεστος· καθόλου δὲ ἵσχυρι· ὃ ὑπὲρ τοῦ Πυθαγόρου ἀνακαλυφθεὶς νόμος, ὅτι τὰ μουσικῶς συμφωνώτερα τῶν Δ. εἰσὶ τὰ δι' ἀπλουστερίων ἀριθμητικῶν λόγων ἐκπεφωμένα. Οἱ ἀριθμοὶ τῶν δονήσεων τῶν φθόγγων τῆς κλίμακος τῆς εὐρωπαϊκῆς μουσικῆς (do, re, mi, fa, sol, la, si, do) ἔχουσι πρὸς ἀλλήλους λόγον, ὥς οἱ ἀριθμοὶ 21, 27, 30, 32, 36, 40, 45, 48· ἐν τῇ σειρᾷ δ' αὐτῶν διακρίνομεν τὴν κυρίαν συμφωνίαν, συγκροτούμενην ἐκ τῆς συγχρόνου ἀντιλήψεως τῶν φθόγγων do, mi, sol, do, (4:5:6:8) καὶ τὰ ἐξῆς κυριώτερα τῶν συμφωνῶν Δ.

τὸ δ μ ὀ φ ω ν ο ν,	do, do (1:1)
τὸ δ ι ᾶ π α σ ὶ ν,	do, do (1:2)
τὸ δ ι ᾶ π ἔ ν τ ε,	do, sol (2:3)
τὸ δ ι ᾶ τ ε σ σ ᾶ ρ ω ν,	sol, do (3:4)
τὸ δ ι ᾶ τ ρ ι ὦ ν μ ε ῖ ζ ο ν,	do, mi (4:5)
τὸ δ ι ᾶ τ ρ ι ὦ ν ἑ λ α σ σ ο ν,	mi, sol (5:6)
τὸ δ ι ᾶ ῥ ῆ (ἑ λ α σ σ ο ν),	mi, do (5:8)

Τὰ δυνάμματα διὰ τριῶν, διὰ πέντε κτλ. ἐξέδησαν ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἀπὸ τοῦ ἐνός τῶν προκειμένων φθόγγων μέχρι τοῦ ἐτέρου φθόγγου τῆς κλίμακος.

Διαστολεὺς. Ὅργανον ἱατρικὸν δι' οὗ εὐρύνομεν κοιλότητες, στέμια ἢ πόρους ἐστενωμένα ὄντα ἢ καὶ μὴ, πρὸς ἐκτέλεσιν χειρουργίας εἰς βαθύτερον ἐνδονόμον πάθος. [Σ.Μ.]

Διαστολή (Φ ο σ.). Ἡ ὑπὸ τῆς θερμότητος αὐξήσεως τῶν διαστάσεων τῶν σωμάτων. Πάντα τὰ σώματα ὑφίστανται τριτύτην Δ., αἱ δ' ἐξαιρέσεις ἢ φαινόμενικαί εἶναι ἢ λίαν σπάνιαι· εἶναι δὲ αὕτη διὰ τὴν αὐτὴν τῆς θερμοκρασίας αὐξήσιν μείζων ἐν τοῖς αἰρίοις ἢ τοῖς ῥευστοῖς καὶ μείζων ἐν τοῖς στερεοῖς. Τῶν στερεῶν σωμάτων διακρίνομεν γράμμικὴν Δ. (μῆκος αὐτῶν διαστάσεως) καὶ κυβικὴν (τοῦ ὅλου ὄγκου τῶν), καὶ καλοῦμεν σ υ ν τ ε λ ε σ τ ῆ ν ταύτης μὲν τὸ ποσὸν τῆς αὐξήσεως τοῦ ὄγκου ἐνός κυβ. μέτρου τοῦ προκειμένου σώματος, τῆς θερμοκρασίας ὑψουμένης κατὰ 1° (μεταξὺ 0° καὶ 100°) ἐκείνης δὲ, τὸ τῆς αὐξήσεως 1 μ. μίας διαστάσεως (μῆκους) ἰσοῦται δὲ ἐπαίσθητως ὁ συντελεστὴς τῆς κυβ. Δ. πρὸς τὸ τριπλασίον τοῦ τῆς γραμμικῆς. Τὴν ἀναλογούσαν δὲ Δ. δι' αὐξήσιν θερμοκρασίας πλείονων βαθμῶν λογιζόμεθα πολλαπλασιάζοντες τὸν συντελεστὴν ἐπὶ τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν. Εἶναι δὲ ὁ συντελεστὴς τῆς γραμμικῆς Δ. διάφορος διὰ τὰ διάφορα στερεὰ π. γ. διὰ τὴν λευκόχρυσον 0,00008841 μ., τὸν σίδηρον 0,00012204, τὸν ἐστομωμένον γάλυδα 0,00012250, τὸν χρυσόν 0,00014661, τὸν χαλκόν 0,00017173, τὸν ἄργυρον 0,00019097, τὸν μόλυβδον 0,00028181 κτλ., κατὰ τὰ περιττώματα τῆς ἀρίστης τῶν πρὸς ἐρίσμεν αὐτοῦ μεθόδων τῶν Lavoisier καὶ Laplace (1778). καὶ τριπλασίος αὐτοῦ ὁ τῆς κυβικῆς Δ. Ἐν ταῖς ἐφ' ὧν ἐκτείνονται αἱ Δ. τῶν στερεῶν σωμάτων λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν πρὸς ἀποφυγὴν δυστυχημάτων ἢ σφαλμάτων οὕτω π. γ. αἱ σιδηραὶ ῥάβδοι τῶν σιδηροδρόμων κατατίθενται ἐπὶ τῆς γῆς οὐχὶ ἐραπτόμεναι ἀλλήλων ἀλλὰ ἀπινωμένου μεταξὺ αὐτῶν διαστήματος καθ' ὃ ἐλευθερῶς ἐκτείνονται αἱ ῥάβδοι θερμαινόμεναι εἰς τὰ φέροντα ἐκκρεμές ὥρολόγια ἵνα μὴ μετὰ τῆς θερμοκρασίας συμμεταβάλληται τὸ μῆκος καὶ ἡ διάρκεια τῆς αἰωρήσεως τοῦ ἐκκρεμοῦς. ὁ βάρυς τούτου φακὸς ἐξαρτᾶται οὐχὶ ἀπὸ ῥάβδου ἀλλὰ ἀπὸ ἐσχάρας π. γ. ῥάβδων γάλυδος καὶ ὀρειγάλκου καταλλήλως διηρυθιζόμενων ὥστε ἡ μεταβολὴ τοῦ μῆκους τῶν μὲν συμβαίνουσα κατὰ διεύθυνον ἀντιθετὸν τῆς τῶν δὲν ἀναιρῆται ὑπὸ ταύτης καὶ οὕτω τὸ ὅλον μῆκος τῆς ἐσχάρας διατελεῖ ἀμετάβλητον (ἐπανορθωτικὸν ἐκκρεμές)· ὁμοίως μέτρα λαμβάνονται καὶ διὰ τὴν κανονικὴν πορείαν τῶν ἐγκολπίων ὥρολόγιων. Οἱ κακοὶ ἀγωγοὶ τῆς θερμότητος καὶ εὐθραστα σώματα (βυλινὰ) ρῆγονται τῆς θερμοκρασίας αἰφνιδίως μεταβαλλομένης (παχέα ὑάλινα ποτήρια ὑπὲρ τοῦ τείρου κτλ.) διότι τὰ μέρη αὐτῶν ἀνίσως διαστέλλονται ὑπὸ τῆς θερμότητος ὥς μὴ ταυτοχρόνως εἰς τὴν μείζονα ἢ ἐλάσσονα θερμοκρασίαν μεταπίπτουσι. Ὁ δὲ Breguet (1817) κατεσκεύασεν ἐπὶ τῆς ἀρχῆς τῆς Δ. στηρίθμενα

μεταλλικά θερμόμετρα. — Διὰ τὰ ρευστὰ σώματα, ὡς στερεούμενα αὐθιποστάτου σχήματος, παραδεχόμεθα μόνον τὸν συντελεστὴν κυβικῆς Δ., ὃν λογιζόμεθα ἐκ τῆς φαινομένης ἐντὸς δοχείου διαστολῆς αὐτῶν λαμβάνοντες ὑπ' ὄψιν τὴν σύγχρονον διαστολὴν τοῦ περιέχοντος στερεοῦ δοχείου. Καὶ ὁ μὲν ὑδράργυρος διαστελλεται ὁμοειδῶς, τοῦλάχιστον μεταξύ 0° καὶ 100°, ἥτοι ἴσον δι' ἕκαστον βαθμὸν (θερμομέτρα)· τὰ δὲ πλεῖστα τῶν ἄλλων ρευστῶν διαστελλονται ἀνομοίως ἥτοι ὁ συντελεστὴς τῆς Δ. αὐτῶν μὴ ὡν ὁ αὐτὸς π.χ. δι' αὐξήσιν ἀπὸ 0° εἰς 1° καὶ ἀπὸ 50° εἰς 51° αὐξάνεται μετὰ τῆς ἀρχικῆς θερμοκρασίας καὶ μάλιστα πλησίον τοῦ βαθμοῦ τῆς ἀναξέσεως αὐτῶν. Κατὰ τὸν Δάλτωνα τὸ ὅλον τῆς φαινομένης διαστολῆς δι' αὐξήσιν ἀπὸ 0° εἰς 100° εἶναι διὰ τὴν ὑδράργυρον 0.01543, διὰ τὸ ἀπεσταγμένον ὕδωρ 0.0466, τὸ κεκορεσμένον θαλασσίον ἁλᾶτος ὕδωρ 0.05, τὸ θεικὸν καὶ ὑδροχλωρικὸν ὀξύ 0.06, τὸν θεικὸν αἰθέρα 0.07, τὰ παχέα ἔλαια 0.08, τὸ οἶν πνεῦμα 0.116. Τὸ ὕδωρ ἰδίᾳ μεταβάλλει λίαν ἀνωμάλως τὴν ἔγκον αὐτοῦ συστέλλόμενον ἀπὸ 0° εἰς 4° εἰτα δὲ διαστελλόμενον μετ' αὐξούσης ταχύτητος (πυκνότητων ἄρα τὸ ὕδωρ εἰς 4° Περὶ τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς ἀνωμαλίας ταύτης βλ. Ὑδωρ.) — Μεγίστη εἶναι ἡ Δ. ἐν τοῖς ἀερίοις. Ὁ ἀήρ διαστελλεται ἀνὰ ἕκαστον βαθμὸν θερμοκρασίας κατὰ $\frac{1}{273}$ τοῦ ἐν θερμοκρασίᾳ 0° ὅγκου αὐτοῦ. Ὁ δὲ Gay-Lussac (1802) παρατήρησεν ὅτι πάντα τὰ ἀέρια διαστελλονται ἐκ τῆς θερμότητος ἰσάκις. Ἡ κανονικότης τῆς Δ. τῶν ἀερίων χρησιμοποιεῖται πρὸς ἐπιστημονικοὺς σκοποὺς ἐν θερμομέτροις δι' ἀερίων (βλ. Θερμόμετρα).

Διαστολή (Ἰατρ.) εἶναι ἐργασία τῶν ζωικῶν ἰστῶν δι' ἧς ἐπανερχονται εἰς τὴν κατάστασιν εἰς ἣν εἶναι πρὸ ἀντιθέτου τινὸς ἐργασίας, τῆς συστολῆς. Εἶναι δ' ἡ Δ. ὡς εἰπεῖν κατὰ φύσιν τῶν ἰστῶν καὶ τῶν ἰνῶν κατάστασις. Ἡ Δ. γίνεται εἰς ὄργανα ἐπιτήδεια πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν δύο τούτων ἀντιθέτων καταστάσεων, οἷα ἡ καρδία, αἱ ἀρτηρίαι, οἱ μῦς. Ἡ ἰδιότης αὕτη τῶν ἰστῶν γίνεται ἐκ τῆς εἰς τὰς ζωϊκὰς ἰνας ἐνυπαρχούσης ἐλαστικότητος καὶ συσταλτικότητος (ἰδ. λ.), δι' ἧς αὗται ταθεῖται ἐκ δυνάμεως τινος, ἐπανερχονται αὖθις εἰς τὴν πρὶν κατάστασιν, τῆς δυνάμεως παυσαμένης. Κατὰ τὴν ἐργασίαν ταύτην γίνεται ἡ καρδιακὴ κυκλοφορία, ἡ τῶν ἀρτηριῶν, ὅτε παράγεται ὁ σφυγμὸς (ἰδ. λ.) καὶ αἱ τῶν μυῶν συστολαί. Πρὸς τοῦτο ἀνάγκη ἐστὶ καὶ τῆς ἐνεργείας τοῦ νευρικοῦ συστήματος, ποτὲ μὲν ἐκουσίας, ποτὲ δ' ἀκουσίας. Καὶ ἐρεθίσματα δ' εἰσι τοπικὰ διεγείρουσι ταύτας. Δ. ἐστὶ λέγεται ἐν τῇ χειρουργίᾳ ἰδίᾳ ἡ διεύρυνσις κατὰ τὰ ῥηθέντα ἐν λέξει Διαστολεύς. [Σ.Μ.]

— (Μετρ.). βλ. Ἑκτασις.

Διαστομωτρίς (ὕπονοουμένου μῆλη), ἥτοι ὄργανον χρήσιμον πρὸς διαστολὴν πόρων, στομιῶν, ταύτοσημον τῷ διαστολεῖ. [Σ.Μ.]

Διάστρεμμα. Αἱ ἀρθρώσεις τοῦ ζωικοῦ σώματος ὑποκείνται πολλάκις διὰ ἄρσιν ἐξωθεν βίας εἰς μεταστάσεις ἀπ' ἀλλήλων τῶν ἀρθρικῶν ἐπιφανειῶν. Ἄν ἡ μετάστασις παραμεινῇ ἐπ' ἀόριστον, τὸ πάθος λέγεται ἐξάρθρωμα. Ἄν δὲ ὡς αἱ ἀρθρικά ἐπιφάνειαι, καίπερ ἐκτοπισθεῖσαι, ἐπανερχῶνται αὖθις ἐν τῷ ἅμα εἰς τὴν οἰκείαν θέσιν, τὸ πάθος λέγεται παράρθρωμα. Συνυπάρχει δὲ μετὰ μείκρους ἢ ἐλάσσονος βλάβης τῶν περὶ τὴν ἄρθρωσιν μερῶν. [Σ.Μ.]

Διαστροφή, ὅρος πρὸς παράστασιν ἐκτοπίσεων διαφόρων μερῶν τοῦ σώματος, δι' ἧς γίνεται ἀνωμαλία εἰς τὴν κατὰ φύσιν διάταξιν, ὡς εἰς τὰ δοτὰ κατὰ τὸ ἐξάθρημα, ἐστὶ δὲ κατὰ τοὺς μῦς, τοὺς τένοντας κλ. [Σ.Μ.]

Διάστυλος ναὸς κλ. βλ. Ναός.

Διάσχισις ἐν τῇ ἱατρικῇ λέγεται ἡ λύσις τῆς συνεχείας ἢ γιγνομένη διὰ βίαν ἐξωθεν δρῶσαν καὶ διασπῶσαν τὸ μέν ἐφ' ὧν ἐνεργεῖ, ἄρα κατὰ ῥῆξιν. Διαφέρει τῆς τομῆς, ὅτι αὕτη μὲν εἶναι κανονικὴ, ἡ διάσχισις δὲ ἄνωμαλος καὶ ἀκανόνιστος. [Σ.Μ.]

Διάταγμα σημαίνει ἐν ῥύττει ὅν μὲν πᾶσαν διατακτικὴν πρᾶξιν ἀρμοδίας ἀρχῆς, στενώτερον δὲ πρᾶξιν τῆς ἐκτελεστικῆς ἐξουσίας μὴ συμπραττούσης τῆς νομοθετικῆς γενομένην, δι' ἧς διατάσσονται τὰ πρὸς λειτουργίαν καὶ ἐφαρμογὴν νόμου τινὸς χρεῖωδῃ, εἴτε συμπληρουμένου τοῦ νόμου (κανονιστικὰ δ.) εἴτε διριζζομένων τῶν πρὸς λειτουργίαν αὐτοῦ ἀναγκαίων προσώπων. Ὅπως ὁ θεμελιώδης τῆς πολιτείας νόμος τίθησι φραγμὴν τῇ νομοθετικῇ ἐξουσίᾳ, οὕτως οἱ κοινοὶ νόμοι διαγράφουσι τὰ ὅρια τῆς διὰ Δ. ἐνασχίσεως τῆς ἐκτελεστικῆς ἐξουσίας. Κατὰ τὴν χρονικὴν ἢ τὴν τοπικὴν ἑκτασιν ἢ τὸ κύρος αὐτεμείων ἔχοντα διαφορὰν πρὸν τὸν νόμον, τὰ Δ. κυρίως αὐτοῦ διαφέρουσιν ὡς πρὸς τὸν τρόπον τῆς συστάσεως (περιττὴ ἢ σύμπραξις τοῦ νομοθετικοῦ σώματος) καὶ τῆς κατὰ ῥήσιν (νόμος διὰ νόμου μόνον καταργεῖται, Δ. δὲ καὶ διὰ διατάγματος).

Παρ' ἡμῖν κατὰ τὴν ἀρ. 35 τοῦ Συντάγματος ἐκδίδει ὁ Βασιλεὺς τὰ ἀναγκαῖα πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν Νόμων Δ. ἐξ οὗ καὶ ὁ ἐν χρήσει ὅρος «Βασίλειον Δ.»

Τὸ ἐν τῇ συντάγματι τῇ ἐκτελεστικῇ ἐξουσίᾳ ῥητῶς δεδομένου δικαίωμα ἐκδόσεως ἐναντία ῥήσιν νομοθετικῶν Δ., ὑποκείμενων τῇ ὑπέρᾳ τοῦ νομοθετικοῦ σώματος ἐγκρίσει (θεμελ. τῆς Πρωτοῦς Ν. ἀρ. 63, Notverordnung) ἀμφισβητεῖται ἂν κα

παρ' ἡμῖν ὑφίσταται. Ἐν ᾧ ἄρ' ἐνὸς ἡ ἀνάγκη καὶ τὸ ὕψιστον τῆς πολιτείας συμπερὸν ἐπιβάλλουσι πολλάκις εὐρυτέραν τῶν νόμων ἐρμηνείαν, ἄρ' ἑτέρου θεωρητικῶς δυσκολῶς διακαίολογείται ἡ ἰσχὺς τοιαύτης ἐξ αἰτίας κινήσεως δικαιοδοσίας μὴ ῥητῶς ἀναγεγραμμένης. Ἡ πρακτικὴ ἔλυσε τὸ ζήτημα καταπρατικῶς. [Γ.Σ.Σ.]

Διαταράξεις (Ἄσ τ ρ.). Ἐὰν οἱ πλανῆται ὑπέκειντο εἰς μένην τὴν ἀμοιβαίαν ἔλξιν μετὰ τοῦ ἡλίου, αἱ περὶ τοῦτον τροχιαὶ αὐτῶν θὰ ἦσαν ἐλλείψεις, τῶν ὁποίων ἡ θέσις καὶ τὸ μέγεθος θὰ ἦσαν ἀμετάβλητα. Ἡ κίνησις ὅμως τῶν πλανητῶν ἐπηρεάζεται ἐκ τῶν ἔλξεων καὶ τῶν ἄλλων σωμάτων τοῦ πλανητικοῦ συστήματος· ἐκ τούτων λοιπὸν τῶν ἔλξεων γεννῶνται αἱ Δ. τῆς περὶ τὸν ἥλιον κινήσεως τῶν πλανητῶν, ὅπως καὶ τῶν κομητῶν. Ἐπίσης ὑπόκειται εἰς Δ. καὶ ἡ κίνησις τῶν δορυφόρων περὶ τοὺς οἰκείους πλανήτας, εἰς ταυτὴν ὅμως τὸ κύριον τῶν Δ. προξενεῖται ὑπὸ τοῦ ἡλίου. Αἱ Δ. λαμβάνονται ὑπ' ὄψιν κατὰ δύο τρόπους, ἡ εὐρισκόμενων τῶν μεταβολῶν, εἰς ἃς ὑπόκειται τὰ στοιχεῖα τῆς ἐλλειπτικῆς τροχιάς, ἡ εὐρισκόμενων τῶν μεταβολῶν τῆς ἐκάστοτε θέσεως τοῦ διαταρατμένου σώματος. Ὁ πρῶτος τρόπος εἶναι συνηθὺς ἐν τῇ θεωρίᾳ τῆς κινήσεως τῶν πλανητῶν, ὁ δὲ δευτέρος ἐν τῇ θεωρίᾳ τῆς κινήσεως τῆς σελήνης, τῆς ὁποίας τὸ πολὺ ὁλοκον τῆς μεταβολῆς τῶν στοιχείων, ἔνεκα τοῦ μεγέθους τῆς ἐκ τοῦ ἡλίου διαταρακτικῆς ἐνέργειας, καθίσταται πρακτικῶς ἀνεφάρμαστον τὸν πρῶτον τρόπον· διὰ τοὺς κομήτας ἀναλόγως ἐκάστοτε εἰδικῆς περιπτώσεως γίνεται χρῆσις τοῦ ἐνὸς ἢ τοῦ ἄλλου τρόπου. Ἐὰν αἱ τροχιαὶ τῶν ἀμοιβαίως ἀλληλεπιδρῶντων πλανητῶν διαφωρῶσιν ὀλίγον τοῦ κύκλου (ἔχουσι μικρὰν ἐκκεντρότητα) καὶ τὰ ἐπιπέδα τῶν τροχιῶν αὐτῶν ἔχουσι μικρὰν πρὸς ἄλληλα κλίσιν, ὅπως τοῦτο συμβαίνει εἰς πάντας τοὺς σημαντικοὺς πλανήτας, εἶναι δυνατόν νὰ ὑπολογισθῶσιν ὁποῖα τινα εἶναι σὺν τῷ χρόνῳ τὰ ἀποτελέσματα τῶν Δ. (νὰ ἐκφρασθῶσι ταῦτα συνεκθέσει τοῦ χρόνου). Εὐρέθη λοιπὸν ὅτι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει προκύπτουσι δύο εἰδῶν Δ., περιοδικαὶ καὶ αἰώνιοι. Διὰ τῶν περιοδικῶν Δ. αἱ τιμαὶ τῶν στοιχείων τῶν τροχιῶν αὐξάνουσι καὶ ἐλαττοῦνται περιοδικῶς. Διὰ τῶν αἰώνιων Δ. ἐπὶ μακρότατα χρονικά διαστήματα, ἐπὶ πολλὰς χιλιάδας ἐτῶν, αἱ τιμαὶ τῶν στοιχείων μεταβάλλονται κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, ἢ αὐξάνουσι, ἢ ἐλαττοῦμεθα. Καὶ αἱ αἰώνιοι Δ. ἀκριβέστερον ἐξεταζομένων τῶν πραγμάτων ἔχουσι χαρακτηριστὴν περιοδικόν, αἱ περίοδοι ὅμως αὐτῶν εἶναι πολλῶν χιλιάδων ἐτῶν καὶ αἱ τιμαὶ αὐτῶν ἐπὶ χρονικά διαστήματα ἐκानῶς μεγάλα δύνανται νὰ θεωρῶνται ὡς ἀνάλογοι πρὸς τὸν χρόνον. Ἐκ τῶν στοιχείων ὁ μέγας ἡμίαιων,

ὅστις παριστάνει καὶ τὴν μέσην ἀπὸ τοῦ ἡλίου ἀπόστασιν ἐκάστου πλανήτου, δὲν ὑπόκειται εἰς αἰώνιους Δ., προσέτι· ἡ ἐκκεντρότης τῶν τροχιῶν τῶν σημαντικῶν πλανητῶν καὶ αἱ ἀμοιβαῖαι κλίσεις τῶν ἐπιπέδων τῶν τροχιῶν τούτων δὲν δύνανται ν' αὐξήσῃσι· παρὰ πολὺ. Ἐντεῦθεν ἔπεται ὅτι διὰ τῶν Δ. δὲν δύναται νὰ ἀρθῇ ἡ εὐστάθεια τοῦ πλανητικοῦ συστήματος, διότι ἔνεκα τῆς σταθερότητος (πλὴν περιοδικῶν μεταβολῶν) τῆς μέσης ἀπὸ τοῦ ἡλίου ἀποστάσεως καὶ τοῦ περιωρισμένου τῶν μεταβολῶν τῶν ἐκκεντρότητων αἱ ἀπ' ἀλλήλων ἀποστάσεις τῶν σημαντικῶν τουλάχιστον πλανητῶν μένουσι πάντοτε μεγάλαι, ὥστε τὸ μέγεθος τῶν Δ. μένει πάντοτε μικρόν, ἔνεκα δὲ καὶ τοῦ περιορισμοῦ τῶν μεταβολῶν τῶν κλίσεων τῶν ἐπιπέδων τῶν τροχιῶν, δὲν αἰρῶνται αἱ ὑπάρχουσαι συνθήκαι αἱ ἀπαιτούμεναι ὅπως διατηρῆται ἡ εὐστάθεια. Ἡ θεωρία τῶν Δ. τῶν σωμάτων τοῦ πλανητικοῦ συστήματος εἶναι ἡ κατὰ προσέγγισιν λύσις τοῦ προβλήματος τῶν τροχιῶν σωμάτων, τοῦ ὁποίου σκοπὸς εἶναι ὁ προσδιορισμὸς τῆς κινήσεως σώματος ἀλληλελκεμένου μετὰ δύο ἄλλων ἐπίσης ἀλληλελκεμένων κατὰ τὸν νόμον τῆς παγκοσμίου βαρύτητος. Τὸ πρόβλημα τῶν τριῶν σωμάτων καθ' ὅλην αὐτοῦ τὴν γενικότητα, δὲν ἐρῶνται αἱ μετὰ τῶν τριῶν σωμάτων καὶ αἱ ἐκάστοτε ἀποστάσεις αὐτῶν ἀπ' ἀλλήλων ἔχουσι πρὸς ἀλλήλας οἷον ὁποῖα λόγον, ἀδυνατοῦσι νὰ λύσῃσι τὰ μαθηματικά, τοῦλάχιστον νῦν· κατορθύεται ὅμως ἡ κατὰ προσέγγισιν λύσις αὐτοῦ ἐν τῇ ἀστρονομίᾳ ὅταν ἡ ἔλξις τοῦ ἐνὸς τῶν δύο ἐλκόντων σωμάτων (τοῦ ἡλίου διὰ τοὺς πλανήτας καὶ κομήτας, τῶν πλανητῶν διὰ τοὺς δορυφόρους) ὑπερέχη πολὺ τὴν τοῦ ἑτέρου, ὥστε ἡ ἔλξις τοῦ τελευταίου θεωρεῖται ὡς προσενοῦσα μόνον Δ. εἰς τὴν κίνησιν τὴν ῥυθμιζομένην κυρίως ὑπὸ τοῦ πρώτου. (Περὶ τῶν δυνατῶν ἀποτελεσμάτων τοῦ αἰθέρος ἐπὶ τῆς κινήσεως τῶν πλανητῶν βλ. Αἰὶθρ καὶ Πλανῆται, περὶ δὲ τῶν ἀποτελεσμάτων τῶν καλλιόρων ἐπὶ τῶν ἀποστάσεων τῶν πλανητῶν καὶ δορυφόρων βλ. Καλλιόροι καὶ Πλανῆται). [Δ.Κ.]

Διατάραξις οίκιακῆς εἰρήνης.

Ὡς τοιαύτη τιμωρεῖται κατὰ τὸν Ποιν. Ν. (ἄρ. 201) ἡ παράνομος ἥτις ἔνευ δικαιοῦματος εἰσβολὴ εἰς ξένην οἰκίαν καὶ (ἀντὶ τοῦ ἐν τῇ Γερμανικῇ οἰκίᾳ διαζευκτικοῦ ἢ παρενόχλησις τοῦ οἰκοδόμου ἢ ἄλλου κατέχου δι' ἀκρεπῶν πράξεων, διαφέρει ἐκ τῆς διατάραξεως τῆς κοινῆς εἰρήνης (Ποιν. Ν. ἄρ. 193) καθ' ὅτι διὰ τὴν τελευταίαν ταύτην ἀπατεῖται ἐκ συστάσεως Δ. πλειόνων πρὸς τοῦτο ἡνωμένων. Αὐστηρότερον τιμωρεῖται ἡ Δ. οἰκιακῆς εἰρήνης, ἐὰν συντρέχωσιν ἐπιβαρυντικαὶ περιστάσεις (ὀπλοφορέα ἢ χρῆσις ὀπλων, ἢ ἐν καιρῷ νυκτὸς ἢ ἐν

δημοσίῳ καταστήματι γενομένη Δ.). Ἐν τῷ Ρωμ. δικαίῳ ἐδίδοτο ἀγωγή κατὰ τοῦ διαταραξαντος ἐπὶ τῇ βάσει τῆς L. Cornelia de injuriis ἢ τοῦ Crimen vis. [Ρ.Σ.Ε.]

Διατίμησις ἐπὶ πράξει (con-tractus aestimatorius κατὰ τοὺς νεωτ. ἐκ τοῦ actio aestimatoria τῶν Ρωμ.) καλεῖται νομ. ἡ συμβασις δι' ἣς δίδωσι τις τινὶ πρᾶγμα (ἂνευ μεταδόσεως τῆς κυριότητος πρὸ τῆς λήψεως τοῦ τιμήματος ἢ τοῦλάχιστον τῆς πιστώσεως αὐτοῦ) ἐπὶ ὠρισμένῳ τιμήματι καὶ ἐπὶ τῷ ὅρῳ ὃ λήπτης ἢ νὰ ἐπιστρέψῃ τὸ πρᾶγμα ἢ νὰ δώσῃ τὸ ἐρισθὲν τίμημα. Ὁ λήπτης εἰδύναται καὶ διὰ τὰ τυχερά, πλὴν ἐὰν ἡ σύμβασις συνωμολογήθῃ τῇ παρακλήσει τοῦ δόντος ἢ ἂνευ παρακλήσεως τινος τῶν δύο. Τὸ ὑπερβαλλὸν τὸ ἐρισθὲν τίμημα ἀνήκει τῷ λήπτη. δύναται δ' οὗτος νὰ λάβῃ καὶ μισθὸν ἂνευ μεταβολῆς τῆς φύσεως τῆς συμβάσεως. Κατὰ τὸ ρωμ. δίκαιον ἡ Δ. ἀνήκει τῇ τάξει τῶν ἀνω νόμων συναλλαγματίων, προστατευμένη διὰ τῆς actio praescriptis verbis, ἥτις κινουμένη ὑπὸ τοῦ δόντος ἐλάμβανε τὸ εἰδικὸν ὄνομα aestimatoria. [Δ]

Διατιονίδοις (κατὰ τὸ ἐν Βιέννῃ χειρόγραφον) ἡ Δεατιονίδοις (κατὰ τὸ ἐν Φλωρεντίᾳ) ἐπαρμένως θεωρηθὲν ὡς ὄνομα συγγραφῆς ἐκ συλλογῆς τινος περὶ ἀγωνίων (de actionibus) μνημονευομένης παρὰ Ψαλλῶ (νομ. Ποιήμα 55 65). Ἡ πρώτη ἐκδοσις τῆς συλλογῆς ταύτης ἐγένετο ὑπὸ (J. E. Heimbach (Obs. jur. Gr. Rom.) τῷ 1830, ἀναρρέσαντος καὶ τὴν πλάνην ταύτην περὶ τοῦ ὀνόματος τοῦ συγγραφῆως. [Δ]

Διατίτης (Χημ. τέχνη) καλεῖται συνθετικὴ (συνελληκτική) οὐσία παρασκευαζομένη ἐξ ἰσῶν μερῶν γομολαχανίας καὶ κακονισπονημένου πυριτικοῦ ὀξέος. [Ο.Δ.Ρ.]

Διότομα (Diatomeae) (Βοτ.) ἴδιον ἄθροισμα τοῦ φυτικοῦ βασιλείου, χαρακτηριζόμενον ἐκ τοῦ μικροσκοπικοῦ μεγέθους καὶ τῆς ἰδιαζούσης ὑφῆς τῆς μεμβράνης αὐτῶν, ἥτις συνίσταται ἐκ πυριτικοῦ ὀξέος. Εἶνε φυτὰ μονοκύτταρα καὶ συνίστανται ἐκ δύο ἡμίσεων κογχοειδῶν μεμβρανῶν, εἰσδυομένων διὰ τῶν χειλιῶν αὐτῶν πρὸς ἀλλήλας ὡς τὸ σέπασμα κυτίου. Περιέχουσι πρωτεπλάσμα καὶ πλάκας χλωροφύλλης, ἥς τὸ χροῖμα καλύπτεται ὑπὸ τοῦ ἐπικρατοῦντος ὀφροῦ ἐτέρας χρωστικῆς, τῆς διατομίνης. Τὰ κύτταρα ταῦτα ζῶσι πολυάριθμα ἐντός τῶν γλυκίων ὑδάτων καὶ τῆς θαλάσσης καὶ ἔρπουσιν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἕνεκα ἀγνώστων μέχρι τοῦ νῦν λόγων ἢ προσφύονται ἐπὶ διαφόρων ἀντικειμένων διὰ μίσχων. Πολλαπλασιάζονται διὰ μερισμοῦ καὶ διὰ συζύξεως. Ἐκ τῶν κογχῶν τῶν Διότμων συνίσταται ὁλόκληρα γεωλογικὰ στρώματα. [Μ]

Διατονικὴ κλίμαξ. Βλ. Μουσικὴ κλίμαξ.

Διατόνιον, Ἀρχαία πόλις τῆς Κρήτης, κειμένη μεταξὺ Κνωσσοῦ καὶ Λύττου, ἦτοι ἐν τῇ σημερινῇ Πεδιάδι. Τὸ Δ. διατέλει ὑπὸ τῇ κυριαρχίᾳ τῆς Κνωσσοῦ· ἀλλ' ὅτε τὸ 185 π. Χ. οἱ Γορτύνιοι ἐνίκησαν τοὺς Κνωσσίους, παρέδωκαν αὐτὸ εἰς τοὺς Λυτίους [Ι.Δ.Κ.]

Διότρησις ἐν τῇ ἱατρικῇ λέγεται ἡ διὰ διατετραπνόντων ὀργάνων διάνοξις διαφόρων μερῶν ἢ κοιλοτήτων πρὸς θεραπευτικὸν σκοπὸν. Περιλαμβάνει δ' αὐτὴ πλείονα εἴδη ὡς τὴν ἀνατρήσιν καὶ τὴν παρακέντησιν κλ. Διαφέρει τῆς νύξεως τραυματικῆς συνήθως οὗτης. [Σ.Μ.]

Διότρημα. Βλ. Παράτρημα.

Διόττοντες ἡ πληρέστερον Διόττοντες ἀστέρεις (Ἀστέρ.). Ἐν τῷ ἄλλῳ βολίδες ἐλέγχθη τινὲς τρόπῳ δι' ἀναρρέξεως φαίνονται αἱ βολίδες καὶ οἱ Δ. καὶ ὅτι ἡ τροχικὴ καταγωγή τῶν δύο φαινόμενων εἶναι διάφορος. Αἱ ἀξιοσημεῖα φαινόμενα παρουσιάζουσιν οἱ Δ. ἴδιως ὅταν καταπίπτωσι πυκνοὶ τὰ φαινόμενα δὲ ταῦτα παρέτχον τὸ μέγα εἰς τὴν Σκιαπαρέλλῃ, ὅπως ἀνακαλύψῃ τὴν σχέσιν τὴν ὑπερχευσαν μεταξὺ Δ. καὶ κομήτων. Ὅταν δηλαδὴ συμβαίῃ πυκνὴ κατὰπτωσις Δ., τὸ σμήνος πάντων τούτων εἶναι κοινὸν σημεῖον ἀκτινοβολίας (βλ. λ.) καὶ ἐκ τοῦ ἀστερισμοῦ ἐν ᾧ κεῖται τοῦτο ἐπνομαζόνται οἱ Δ. τῆς ἀκτινοβολίας κατὰπτώσεως, ὡς π.χ. Περσείδαι οἱ τῆς πυκνῆς κατ' ἔτος καταπτώσεως τὴν 10 Αὐγούστου (β. ν.), Λεωνίδαι οἱ τῆς ἀπὸ 33 ἔτη πυκνῆς καταπτώσεως τῆς 14 Νοεμβρίου κτλ. Ἐκ τῆς θέσεως τοῦ σημείου τῆς ἀκτινοβολίας κατορθοῦται ἡ εὕρεσις τῆς θέσεως τοῦ ἐπιπέδου τῆς περὶ τὴν ἡλικὴν τροχίαν τοῦ σμήνους, ἢ θέσεως τοῦ περιήλιου ταύτης καὶ ἡ ἀπόστασις τοῦ σμήνους ἀπὸ τοῦ ἡλίου ὅταν τὸ σμήνος εἶναι περιήλιον. Ὁ Σκιαπαρέλλης λοιπὸν ἀνεκάλυψεν ὅτι τὰ στοιχεῖα τῆς τροχίαν τῶν Λεωνιδῶν ταυτίζονται μετὰ τῶν στοιχείων τῆς τροχίαν τοῦ μικροῦ κομήτου 1866 I, ὃ δὲ τοιοῦτος ταυτιζόμενος ἐδείχθη καὶ δι' ἄλλα σμήνη ὡς τῶν Περσειδῶν μετὰ τοῦ λαμπροῦ κομήτου τοῦ 1861. Ὅντιν' οὖν εἴπεται ὅτι ἐὰν ἡ τροχία κομήτου τινος τέμνῃ τὴν τροχίαν τῆς γῆς καὶ συμβῇ συνάντησις κατὰ τὴν διασταύρωσιν ταύτην τῆς γῆς μετὰ μέρος τῆς κοσμικῆς κόνης ἐξ ἣς συνίστανται οἱ κομήται, τότε συμβαίνει κατὰπτωσις πυκνῆς Δ. Ἐπειδὴ δὲ ἡ γῆ εὐρίσκεται εἰς τὸ αὐτὸ σημεῖον τῆς τροχίαν αὐτῆς, τὸ τῆς διασταύρωσεως τῶν δύο τροχιῶν, κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμερομηνίαν, ἢ κατὰπτωσις τοῦ σμήνους τοῦ γεννωμένου ἐκ τοῦ αὐτοῦ κομήτου συμβαίνει κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμερομηνίαν· καὶ ἐὰν μὲν ἡ κομήτης κίνησιν κατὰ τὴν τροχίαν κατ' ὄψιν αὐτῆς τὴν ἐκτασιν

τότε συμβαίνει κατ' έτος κατά την αὐτὴν ἡμερομηνίαν πυκνὴ κατὰπτωσις Δ., ὅπως τὴν 10 Αὐγούστου ἐκν ὁμοίως τὸ σμήνος κατέχει μόνον μέρος τῆς τροχιάς, τότε τὸ φαινόμενον συμβαίνει περιοδικῶς κατὰ διχλείματα πλειόνων ἐτών, ὅπως εἰς τοὺς Λεωνίδας. (Περὶ τῆς βαθμιαίας διελύσεως τῶν σμηνῶν κατὰ μήκος τῆς τροχιάς αὐτῶν βλ. Κομήται). Εἰς τὰς πυκνὰς καταπτώσεις Δ. δύναται τις ν' ἀριθμήσῃ διὰ τοῦ ἀσπλου θφύλακτοῦ πολλὰς ἐκκινουμένας εἰς 1 λεπτόν, ὑπελογισθῇ δ' ὅτι ἡμερησίως ἐισθύουσιν εἰς τὴν ἀτμόσφαιραν 10—20 ἐκ. Δ. (πλὴν τῶν τηλεσκοπικῶν), τῶν ὁποίων ἡ μέση ἀπ' ἀλλήλων ἀπόστασις εἶναι 350 χιλιομέτρων. Κατὰ τὰς καταπτώσεις Δ. παρατηρήθη, ὅτι οὗτοι εἶναι πυκνότεροι περὶ τὴν θύραν τῆς πρῶτας, διότι κατὰ τὴν ἐξήγησιν τοῦ Σκιαπαρέλλη οἱ τόποι οἱ ἔχοντες τὴν ὥραν ταύτην προηγούνται τῶν λοιπῶν μερῶν τῆς γῆς ἐν τῇ περὶ τὸν ἥλιον δρόμῳ καὶ εἶναι οὕτω τρέπον τινὰ εἰς τὴν ἐμπροσθοπορείαν κατὰ τῶν ἐκ τοῦ χώρου βλημάτων. Ἡ λαμπρότης τῶν Δ. ποικίλει ἀπὸ ἀσθενῶν τηλεσκοπικῶν μέχρι τῆς λαμπρότητος καὶ αὐτῆς τῆς Ἀφροδίτης. Διὰ τῆς φασματοσκοπίας οὕτης ὁμοίως ἀτελοῦς ἐνεκα τῆς μικρᾶς διαρκείας τῶν Δ., παρατηρήθη ἡ παρουσία νιτροῦ καὶ μαγνησίου. Ἐπειδὴ τὰ σωματίδια ταῦτα καταστρέφονται ἐν τῇ ἀτμόσφαιρᾳ, εἶναι δυνατόν νὰ εὐρεθῇ μόνον οὐδὲς ἐξ αὐτῶν καὶ ἐκ τινων παρατηρήσεων πιθανῆς εὐρέσεως τοιαύτης οδοῦ εὐρέθη καὶ σιδήρης. Ἐκ τῆς λαμπρότητος τῶν Δ. εὐρέθη διὰ τῆς φυσικῆς ἐπὶ τῇ βάσει ὑποθέσεών τινων ὅτι τὸ σμηνὸς βάρος αὐτῶν εἶναι ἀπὸ 1 μέχρι 50 ἢ καὶ 100 κόνικων. Τελευταῖον δ' Ἀγγλος Δοκίμος ἔκαμεν ὑποθέσιν κοσμογονικὴν, καθ' ἣν τὰ οὐράνια σώματα παρήχθησαν ἐκ τῆς συμπύκνωσις κοσμικῆς κίνεως, διακεχυμένης ἐν τῷ χώρῳ, τῆς καὶ μετεωρικῆς καλουμένης ἐξ ἧς συνίστανται καὶ τὰ σμήνη τῶν Δ., ἡ ὑπόθεσις ὁμοίως αὕτη ἡ δομαζομένη μετεωρικῇ, δὲν ἐξηγεῖ πάντα τὰ φαινόμενα. [Δ.Κ.]

Διατύπωσης (Ῥ η τ ο ρ.) λέγεται ὅταν διὰ πλειόνων περιγραφῶμεν τὸ ἥθος ἢ τὸν χαρακτῆρα προσώπου τινὸς οἷον τοῦ ἐπεὶ ἐκ οὗς, ὡς αἰθήμενος, ὡς παιθόμενος τοῖς πρεσβυτέροις κτλ. ἢ ὑποβάλλωμεν τὰ πράγματα αὐτὰ τρόπον τινὰ ὑπ' ὅψιν τοῦ ἀκούοντος ζωγραφούντες αὐτὰ καταλλήλως ὡς ποιεῖ ὁ Ἀημοθένης ἐν τῇ ἐπομένῃ ῥήσει: «ὅτε γὰρ εἰς Δελφοὺς ἐπορεύμεθα ἦν ὅρᾶν ταῦτα πάντα, οἰκίας κατεσκαμμένας, τεῖχη περιγρημένα, γύναια καὶ παιδάκια ὀλίγα καὶ ἄλλα καὶ πρεσβύτεας οἰκτρούς». Πρβ. Rhet. Gr. τομ. 3. σελ. 25 κλ. [Ι. Π]

Δίαυλος δρόμος. Ὁ διπλοῦς δρόμος ἐν τοῖς ἀρχαίοις γυμνασίοις καὶ ἀγῶσι, ἤτοι ὁ καθ' ὃν οἱ ἀγωνιζόμενοι ἀφικόμενοι εἰς τὸ

τέρμα ἐπέστρεφον πάλιν ἐξακολουθοῦντες τὸν δρόμον μέχρι τῆς ὑπληγῆς. [Β.Ε.]

Διαφάνεια. Ἡ ἰδιότης σωμάτων τινῶν καθ' ἣν διέρχεται δι' αὐτῶν τὸ φῶς. Τὰ σώματα ταῦτα καλούμεν διαφανῆ, τὰ δὲ μὴ τοιαῦτα σκιερὰ· ἀπὸ δὲ τῆς ἐντελοῦς Δ. τῶν ἀχρῶν σωμάτων (ἀήρ, ὕαλος, ὕδωρ, ἀδάμας, διαίτις) μέχρι τῆς παντελοῦς ἐλλειψείας αὐτῆς διαφοροὶ ἀπαντῶνται βαθμοὶ Δ. εἰς διάφορα σώματα. Ὡν μέσην τινὰ ταξίν ἀποτελοῦσι τὰ διαυγάζοντα σώματα, ἐποὶα εἰς συνήθως καὶ σκιερῶν σωμάτων λεπτότατα ἑλάσματα. Σώματ' αὐτὰ ἐπιτρέπουσι τὴν διόδον εἰς ὠρισμένης μένον τοῦ φωτὸς ἀκτίνος, τὰς κυανὰς λ.χ. ἢ τὰς ἐρυθρὰς κτλ. (βλ. Φῶς), ἀπορροφούντα τὰς λοιπὰς τοιαῦτα δ' ἀποβαίνουν καὶ τὰ ἄχρ' αὐτὰ χρωματισθέντα (ὑαλος)· λεπτότατα πέταλα χρυσοῦ καὶ ἀργύρου καὶ λεπτά στιβάδες τῶν χημικῶν ἰζημάτων τῶν μετάλλων τοῦτων διαυγάζουσι συνήθως μετὰ φωτὸς ὑποχλῶρου ἢ ὑποκυανίζοντες, ὅτα ἐνίοτε καὶ διαφανῆ. Καὶ αὐτὰ ὁμοίως τὰ διαφανέστατα τῶν ἀχρῶν σωμάτων ἀπορροφῶσι πάντοτε καὶ ἀνακλῶσι μέρος τοῦ προσπίπτοντος φωτός, οὕτως ὥστε διὰ λείας π.χ. ὑαλίνης πλάκας διέρχονται μόνον τὰ 80 % τῶν προσπίπτουσῶν ἀκτίνων. Ἡ Δ. ἐξαρτᾶται μεγάλως ἐκ τῆς ἐμογενείας τῆς μάξης τοῦ σώματος, παραβλαπτομένη σπουδαίως ἐκ διαταραξείας ταύτης. Ὁ ἀήρ, ἐν καθάρᾳ καὶ ἡρέμῳ καταστάσει τελείως διαφανῆς ὢν, εἰς παχέα στρώματα καὶ δὴ ἐν τῇ ἀτμοσφαιρᾷ ἐνεκα τῶν ἐπισημαζομένων φαινομένων διατκεδασμοῦ ἢ ἀπορροφῆσεως ἀκτίνων φαίνεται ἡμῖν ὡς ἔχων χρῶμα ἰανθὲν μέχρι κυανοῦ (οὐρανός)· οὕτω καὶ τὰ λίαν ἀπομακρυσμένα ἀντικείμενα (τοποθεσίαι) φαίνονται ὡς περιβαλλόμενα ὑπὸ κυανῆς τινας ἀχλὺς. Ἐκ τῶν γενομένων πειραμάτων δι' εἰδικῶν συσκευῶν (διαφανειομέτρων) ἐδείχθη ὅτι ἡ Δ. τοῦ ἀέρος εἶναι μείζων περὶ τὸν Ἰσημερινόν ἢ παρὰ τοὺς πόλους. Ὁμοίως τοῦ ὕδατος ἡ Δ. ἐλαττοῦται αὐξανόμενου τοῦ πάχους τοῦ δι' οὗ δρόμου ἐγκου ὕδατος· τὸ δὲ θαλάσσιον ὕδωρ φαίνεται εἰς μεγάλα βάθη κυανοῦ ἢ κυανοπράσινον ἐνεκα ὁμοίων ὡς διὰ τὸν ἀέρα φαινομένων ἀπορροφῆσεως τῶν ἄλλων συστατικῶν τοῦ λευκοῦ φωτὸς χρωμάτων (βλ. Φῶς) καὶ ἐνεκα τῶν ἐν αὐτῷ ὀργανικῶν παραμιγμάτων. [Σπ.]

Διαφέρειν εἶναι τὸ ποσὸν τὸ καταβλητέον εἰς πρόσωπον τι πρὸς ἀποζημίωσιν διὰ τὴν ἐκ πράξεώς τινὸς θετικῆς ἢ ἀρνητικῆς προσηγηθείσαν αὐτῷ ὀλικὴν ζημίαν. καὶ δὴ ἀδικήτως ἐάν ἡ ζημία αὕτη εἴη θετικὴ ἢ ἀπλῶς στερήσις κέρδους. [Ν.Μ.]

Διαφορά (Ῥ η τ.) βλ. Ἀνάκλασις.

Διαφορητικά. Τὰ πρὸς διὰ φέρησιν, ἡγουν μείζονα τῆς κανονικῆς ἐξάτμισιν ὑγρῶν διὰ τοῦ δέρματος καὶ ἀποβολὴν ἰδρώτος,

ἀναγκάζειν πολλάκις εἰς τὴν ἱατρικὴν ἐν περιπτώσει κρυολογημάτων, χρονίων δερματικῶν παθήσεων, πολυταρκίας, διαρρείας, καὶ μωρῶν τιῶν τοῦ ὕδατος, διαφόρων σπασμωδῶν κτλ., συντελοῦντα μέσα. Πρὸ χειρὸν τοιοῦτον εἶναι ἡ περιβάλλουσα διὰ μαλλίνων καλυμμάτων μετὰ συγχρόνου ἀναλψέως θερμῶν πομάτων οἷον ἀφεψήματος φιλλύρας, ἀκταίας ἢ χαμπιμήλου κτλ. Ἐκ δὲ τῶν φαρμάκων διαφορητικὴν δύναμιν ἔχουσιν ἡ ὀρεκτικὴ ἀμμωνία, διάφορα αἰθέρια ἔλαια, ἡ Ἰπεκκουάνα, τὸ ὀπιον καὶ τὰ δι' αὐτοῦ πορατικαῖα, ἡ πιλλοκαρπίνη κτλ. Εἰς τὰ δραστηώτατα Δ. ἀνήκουσι τέλος τὰ θερμα λουτρα καὶ τὰ δι' αἵματος. [Ε.Α.]

Διαφορικά παρατηρήσεις (Α.σ.τ.) ὀνομάζονται αἱ ἀστρονομικαὶ παρατηρήσεις, διὰ τῶν ὁποίων εὐρίσκεται ἡ θέσις ἀστέρος τινὸς σχετικῶς πρὸς ἕτερον ἀστέρα ἢ ἐν λοιπῶν ἡ θέσις τούτου εἶναι γνωστὴ εὐρίσκεται καὶ ἡ τοῦ πρώτου. [Δ.Κ.]

Διαφορικὸς λογισμὸς (Μαθ.). Ὁ Δ. λογισμὸς ἐξετάζει τὴν σχέσιν τὴν ὑπάρχουσαν μεταξὺ τῶν μεταβολῶν ποσοτήτων, αἵτινες συνεξαρτῶνται, εἰδικώτερον δ' ὅταν αἱ μεταβολαὶ αὐταὶ εἶναι ἐλάχισται τὸ μέγεθος καὶ ἔχουσιν ὅριον τὸ 0. Διαφορικὸν συναρτήσεως τινὸς (ἢ ἄλλης συνεκθέσεως) ὀνομάζεται τὸ μέρος τῆς μεταβολῆς αὐτῆς, τὸ ἀνάλογον πρὸς τὴν αὐξησιν τῆς ποσότητος, ἐκ τῆς ὁποίας θεωρεῖται ἡ συνάρτησις ἐξαρτημένη, τῆς καλουμένης ἀνεξαρτήτου μεταβλητῆς. Τὸ οὕτως ὅρισθὲν διαφορικὸν εἶναι τὸ κύριον διαφορικόν, τὸ πρώτης τάξεως, ὑπάρχουσι δὲ καὶ διαφορικὰ ἀνωτέρων τάξεων· τὸ δευτέρας τάξεως διαφορικὸν δύναται νὰ ὀνομασθῇ τὸ μέρος τῆς μεταβολῆς τῆς συναρτήσεως, τὸ ἔχον τὴν αὐτὴν σχέσιν πρὸς τὸ διαφορικὸν πρώτης τάξεως, ἣν ἔχει τοῦτο πρὸς τὴν συνάρτησιν, ὁμοίως καὶ τὸ τρίτης τάξεως πρὸς τὸ δευτέρας καὶ οὕτω καθέτης. Οὕτως ὅπως τὸ διαφορικὸν πρώτης τάξεως εἶναι ποσότης ἀπειροσθημόριος σχετικῶς πρὸς τὰς ἐν γένει τιμὰς τῆς συναρτήσεως (καὶ οὐχὶ τὰς εἰδικὰς τιμὰς ταύτης τὰς=0 δι' ὥρισμένας τιμὰς τῆς ἀνεξαρτήτου μεταβλητῆς), οὕτω καὶ τὸ διαφορικὸν ἀνωτέρας τάξεως εἶναι ποσότης ἀπειροσθημόριος, ἔχουσα ὅριον τὸ 0, σχετικῶς πρὸς τὸ διαφορικὸν τῆς ἀμέσως κατωτέρας τάξεως. Ποικιλώταται καὶ γονιμώταται εἶναι αἱ ἐφαρμογαὶ τοῦ Δ. λογισμοῦ καὶ αἱ ἀναλυτικαὶ ἐπὶ τῶν συναρτήσεων ἐν γένει καὶ αἱ γεωμετρικαί, ὅμοι δὲ μετὰ τοῦ δλοκληρωτικοῦ λογισμοῦ ἀποτελεῖ ὁ Δ. λογισμὸς τὸ κυριώτατον μαθηματικὸν ὄργανον τῆς γενικωτέρας ἐξετάσεως τῶν ποσοτήτων καὶ τῶν ἐφαρμογῶν τῶν μαθηματικῶν πρὸς ἐξέταση τοῦ φυσικοῦ κόσμου. [Δ.Κ.]

Διαφύρτι. ὼδε Λύκαιον ὄρος.

Διάφραγμα ἢ φρένες (Ἀνατομ.) Μὴς λεπτὸς καὶ ὑμενώδης, διαχωρίζων τὸ κύτος τοῦ θώρακος ἀπὸ τοῦ τῆς κοιλίας. Διήρηται εἰς τὴν κεντρικὴν ἢ τὴν ἐνδοκρινὴν ὡρὰν, κειμένην ἐν τῷ μέσῳ μέρει καὶ σχῆμα φύλλου τριφύλλου ἔχουσαν, ἀποτελοῦσαν δὲ πεπλατυσμένον τένοντα πυκνὸν καὶ σπλίνδοντα, καὶ εἰς περιφερικὴν ἢ μεσολαβήσαν, ἀποτελουμένην ἐκ μυϊκῶν ἰνῶν, αἵτινες προσφύονται ἐνθεν μὲν τῇ περιφέρειᾳ τοῦ τένοντος, ἐκ τῆς κεντρικῆς δὲ διαφράγματος, ἐνθεν δὲ τῷ κατὰ στομῷ τοῦ θώρακος κύκλῳ περὶ τὴν περιόχην αὐτοῦ, ἣτοις ἰσθμῶν τῶν τριῶν πρώτων ἀσφυκτικῶν σπονδύλων διὰ τῶν δύο σκελετικῶν τοῦ διαφράγματος ζων ἐκατέρωθεν τῆς σπονδυλικῆς στήλης, τοῖς ἐσθμῶν καὶ ἐξ ἐκτενώνδεσι τῶσις, τοῖς περιβάλλουσι τὸ ἀνώτερον ἄκρον τοῦ ψόα καὶ τοῦ τετραγώνου ἀσφυκτικοῦ μυὸς ζων πλαγιόθεν, τῇ ἐσθμῶν ἐπιραινέ τῶν χόνδρων τῶν 6 κατωτέρων πλευρῶν καὶ ὀστέων ἀντεμεμβρινόντων εἰς τὰ τοῦ ἐγκαρσίου κοιλιακοῦ μυὸς, καὶ 4ον τῇ ἐξοριδίᾳ ἀποφύσεως τοῦ στέρνου. — Νευροῦμενον ὑπὸ τοῦ φρενικοῦ νεύρου (κλωνὸς τοῦ ἐν τῷ βάθει αὐτοῦ χενικοῦ πλέγματος) τὸ διάφραγμα εἶναι σπουδαϊστάτος ἀναπνευστικὸς μῦς, συμβαλλόμενος ἄμικτρά τῇ ἐν τῇ συστολῇ πίεσει τῶν κοιλιακῶν σπλάγχχνων εἰς τὴν ἀποπνοήν σιν καὶ τὴν οὐρησιν. [Ι.ΠΘ.]

Διάφυσος (Ἀνατομ.) Ἡ λεπτοτέρη μέση μοῖρα τῶν μακρῶν ὀστέων ἣτις καὶ σῆμα καλεῖται, συνεχομένη καθ' ἑκάτερον τῶν ἄκρων ταῖς ἐπιφύσεσιν (βλ. λ.) [Ι.ΠΘ.]

Διαφωνία. Βλ. Διαστήμα, Κομπόμο.

Διαχειρίσεις βασιλικῆς ἐξουσίας (Πολιτ. δικ.) καλεῖται ἡ ἀσκῆσις τῶν ἐν τοῖς μοναρχικοῖς πολιτεύμασι τῶν μονάρχων προσήκοντων δικαιωμάτων καὶ καθηκόντων δημοσίου δικαίου. Τὴν βασιλ. ἐξ. διαχειρίζεται συνήθως μὲν ὁ βασιλεὺς (βλ. λ.) κατ' ἐξάίρεσιν δὲ ἀντὶ τούτου ἀποβιβάσονται ἢ δι' ἀσθένειαν εἴτε ἀποδημίαν κωλυόμενος ὁ ἀντιβασιλεὺς (βλ. Ἀντιβασιλεία) κατὰ τοῦ ἐν τῷ θεμελιώδει νόμῳ διαγεγραμμένους κανόνας. Ἡ βασιλ. ἐξ. παραλλασσοῦσα ἐν τοῖς διαφορικοῖς πολιτεύμασι κατὰ τὴν ἐκτετατικὴν ὑπόκειται συνήθως ἐν τῇ διαχειρίσει καὶ εἰς διαφοροτρόπους ῥητῶς ἐν τοῖς νόμοις ἀναγεγραμμένους καὶ κατ' αὐστηρὸν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ δικαίον ἐρμηνευτέους ἐξωτερικοῦ τύπου. Ἡ βασιλικὴ ἐξουσία συγκεντροῦται ἐν αὐτῇ δλοκληρῶν τὴν πολιτικὴν ἐξουσίαν ἐν ἀσκειῖται ἐν μὲν τοῖς ἀπολύτοις πολιτεύμασι ὑπὸ τοῦ Μονάρχου, ἠθικῶς περιοριζομένη ἐν ἑαυτῇ διὰ συμπράξεως γνωμοδοτικῶν σωμάτων, ἐν δὲ τοῖς συγκεχαρμένους πρὸ πάντων τοῖς ἀντιπροσωπικοῖς πολιτεύμασι περιορίζεται κυρίως κατὰ τὴν διαχειρίσιν τῆς νομοθεσίας.

τικῆς (διὰ τῆς ἀναγκαιότητος μπράξεως τῶν νομοθετικῶν σωμάτων) καὶ δικαστικῆς (διὰ τῆς ἀνεξαρτησίας τῶν δικαστῶν καὶ τῆς καταργήσεως τῆς ἀναμίξεως τῆς βασιλείας ἐν ταῖς δικαίαις, Kabinetstjustiz) ἐξουσίαις, ἀκεραία ἐμφανιζομένη ἐν τῇ διαχειρίσει τῆς ἐκτελεστικῆς ἐξουσίας ἀνευθύνως ὑπὸ τοῦ Μονάρχου ἀσκουμένης (βλ. Σύνταγμα). [Γ.Σ.Σ.]

Διαχειρίσεις ἐπιτρόπου. (βλ. Ἐπιτροπός).

Διαψήφισις. Ἐν ταῖς ἀρχαίαις Ἀθηναίς δακίς ὑπῆρχεν ὑπόνοια ὅτι μεταξὺ τῶν δημοτῶν δήμου τινὸς εἶχον ὑπεισέλθῃ τινὲς μὴ κεκτημένοι τὰ τοῦ τελείου πολίτου δικαιώματα (παρέγγραπτοι), ἢ ἐξέλεγχις ἐγένετο διὰ τῆς Δ. Ἐν συνελεύσει δηλ. τῶν δημοτῶν προσδρευομένη ἀπὸ τοῦ Δημάρχου, ἀνεγινώσκοντο ἐκ τοῦ ληξιαρχικοῦ γραμματείου τὰ ὀνόματα τῶν δημοτῶν καὶ ἠρωτάτο ἡ συνέλευσις περὶ ἑνὸς ἐκάστου. Περὶ ὧν δὲ ὑπῆρχεν ἀμφισβήτησις τῆς γνησιότητος αὐτῶν ὡς πολιτῶν συνίστατο τακτικὴ δίκη, καὶ οἱ ἐξελεχθέντες ὡς παρέγγραπτοι μετεγράφοντο μεταξὺ τῶν μετοίκων. Ἐν ᾗ περιπτώσει ὁμοῦς ὁ μεταγραφεὶς ἐποιοῖτο ἐρεσὶν τῆς δίκης του, ἡττώμενος κατεδικαζέτο εἰς βαρεῖαν ποινὴν ἥτοι αὐτὸς μὲν ἐφυλακίζετο ἢ καὶ ἐπωλεῖτο ὡς δούλος, ἐδωμεύετο δ' ἢ περιουσία του. Τὰ περὶ Δ. εἰσὶ γνωστά κατὰ τὸ πλεῖστον ἐκ τοῦ λόγου τοῦ Δημοσθένους πρὸς Εὐδουλίδην, ὑπόθεσιν ἔχοντος τοιούτην Δ.

Διάψυξις βλ. Ἀνεμισμός.

Διδάνειον (Διδάν) Λέξις ἐκ τῆς περσικῆς εἰς τὰς ἄλλας ἀνατολικὰς γλώσσας εἰσαχθεῖσα, κυρίως πληθυντικὸς τοῦ Διδ, ἀρχαίας ἐν τῇ ἀρίστῃ γλώττῃ ὀνομασίας τῆς θεότητος. Ἀπὸ τῆς ἐννοίας ταύτης μετέπεσεν εἰς τὴν τοῦ ὑπερφυσικοῦ καὶ ὑπερδύου καὶ ἰσχύοντος, σημαίνουσα μερικώτερον τὸ περιστοιχιζόν τὸν ἡγεμόνα καὶ κυβερνῶν τὸ Κράτος ἀνώτατον Συμβούλιον. Συνεκδοχικῶς σήμερον ἡ λέξις Δ. σημαίνει οὐ μόνον τὸ ὑπουργικὸν Συμβούλιον καὶ τὴν Κυβέρνησιν ἀλλὰ καὶ τὴν αἰθούσαν τῶν συνεδριῶν αὐτοῦ καὶ γενικώτερον πᾶσαν πολυτελῶς διασκευασμένην αἰθούσαν· ἐτι δὲ εἰδικώτερον οὕτως ἐκλήθησαν καὶ εἰδὸς πλατείων καὶ ἀναπαυτικῶν καθισμάτων προσερεχθόμενων ἐπὶ τοῦ τοίχου τῆς αἰθούσης (σοφᾶ). ὅποια ἦσαν καὶ εἶναι ἐν χρήσει ἐν Ἀνατολῇ.

Διδάρτα. Χωρίον τοῦ δήμου Πυλαριέων τῆς Κεφαλληνίας, ἔχον 348 κατ. [Μ.Σ.]

Διδόλιμα. τὸ καὶ δευτέρωμα εἰς τινὰ μέρη τῆς Ἑλλάδος καλούμενον, λέγεται ἢ δευτέρα ἀροτρίαις ἢ οἱ ἀρχαῖοι ὠνόμαζον βωλοστροφίαν. Δ. λέγεται εἰς τινὰ μέρη καὶ ἡ δευτέρα σκαφὴ (τὸ σκάφος)

τοῦ ἀμπελῶνος· ταύτην οἱ ἀρχαῖοι ἐκάλουν ὑποκόβεισιν. [Γ.]

Δίδωρα. Ἀνω καὶ Κάτω. Πόλις τῆς Ἀλβανίας καὶ ἔδρα ὁμωνύμου διοικήσεως (Σαντζακίου) ἐχοῦσης πληθυσμὸν 13 χιλ. Ἀλβανῶν Τόσκιδων, 5 χιλ. Ἑλλήνων, Σέρβων καὶ Βλάχων καὶ 500 καθολικῶν. Ἡ πόλις αὕτη κειμένη ἐπὶ τῶν πρὸς Ν κλιτύων τοῦ ἀρκτικῶς ὕψους ὁρους Μπίστρα καὶ ἐπὶ δεξιῷ παραποταμίου τοῦ Δρίνου ἀπέχει 13 ὥρ. Β τῆς Ἀγρίδος καὶ εἶναι κέντρον διαφύριων ὁδῶν ἀγούστων ἐκ τῶν πόλεων τῆς Ἀνω Ἀλβανίας, Πρεσπένης Δυρραχίου, Τυράνας καὶ Κρόας πρὸς τὴν Μακεδονίαν Οἰκεῖται ὑπὸ 6 χιλ. ἐμπολέμων Τόσκιδων ἀσχολουμένων εἰς τὴν ὀπλοποιάν. Ἀρκτικῶς τῆς πόλεως 5' κεῖται τὸ ὑπὸ χριστιανῶν κατοικοῦμενον προάστειον Βαρόσι. Εἶνε ἔδρα ὁρθοδόξου Μητροπολίτου τιτλοφορουμένου Δεσποῦ. Τὸ πάλαι ἐλέγετο Διδόρος καὶ ὑπήγετο εἰς τὴν Δαρδανίαν τῆς Μακεδονίας. [Ν.Σ.]

Διδωραχὺς ἡ Πυρρίχιος πούς καλεῖται ἐν τῇ Μετρικῇ ὁ ἐκ δύο βραχειῶν συλλαβῶν ἀποτελούμενος. Στίχοι ἀποτελούμενοι ἐκ τῆς ἐπικυλήψεως τοῦ ποδὸς τούτου μόνου δὲν ὑπάρχουσι. [Β.Ε.]

Δίδωρη. Πολύγνη πρωτεύουσα τοῦ δήμου Λαμψείας ἐν Ἠλείᾳ, ἐπὶ εὐρείας καὶ ἀνωμάλου φάραγγος κατὰ τὰς Ν ὑπώρειας τῆς Ἀναλήψεως, κορυφῆς τοῦ Ἐρυμνθου. κειμένη, εἰς ὕψος 800 περίπου μέτρων ὑπὲρ τὴν θάλασσαν ἐν κλίματι ψυχροτάτῳ μὲν, ὑγιεινοτάτῳ ὁμοῦς καὶ εὐαρεστοτάτῳ θέρους ἰδίᾳ, καὶ ἀπέχουσα 13 ὥρας ΒΑ τοῦ Πύργου καὶ τῆς θαλάσσης. Βρίθει ψυχρῶν πηγῶν (Γαβροβίκο, Μορί, θερ. 10°), σχηματίζουσιν κατωτέρω τὸ Διδρεῖκο, χεῖμαρρον χυνόμενον εἰς τὸν Ἐρυμνθον, οὗ 1 ὥραν πρὸς Β κεῖται, καὶ πολλοὺς μολῶνας κινουσῶν, καὶ διασχίζεται εἰς ἑξ. συνοικίας (Κρουστάδες, Καριανάδες, Λαζαράδες, Βασιλείους, Περγικαράδες καὶ Πραμπαλάδες) ἀνὰ 10'—15' ἀπέχουσας ἀλλήλων. Οἱ κάτοικοι τῆς Δ. (1560) ἀσχολοῦνται εἰς τὴν γεωργίαν, ποιμενικὴν καὶ μικρὸν ἐμπόριον, καὶ πολλοὶ ἐγκαταστάντες ἐν Πύργῳ, Πάτραις κλ. δεσπόζουσι τοῦ ἐμπορίου καὶ προκόπτουσιν ἐν τοῖς γράμμασι. Ἡ Δ. συνδέεται διὰ τῆς ἡδὴ ὑπὸ κατασκευὴν ἀμαξίτου μὲ τὸν Πύργον καὶ ἔχει ταχ. καὶ τηλ. γραφεῖον, εἰρηνοδικεῖον, Ἑλλ. σχολεῖον καὶ δημοτικὰ ἀμοτέρων τῶν φύλων. Ἡ περιοχὴ τῆς Δ. ὡς ἡ τοῦ ὅλου Ἀ' ἐκλογικοῦ τμήματος τοῦ δήμου ἀνῆκεν ἄλλοτε εἰς τὴν χώραν τῆς ἀρκδικῆς Ψωρῖδος, τῶν ἐρειπίων τῆς ὁποίας (τῶν Τριποτάμων) ἀπέχει 2½ ὥρας, φαίνεται δ' ὅτι ἦσαν ἐν τοῖς περίεξ παρ' ἀρχαίοις ἀπεραντα δάτη μέχρι τῆς Φολόης, ἱκανὰ καὶ τοὺς στρατοὺς τοῦ Ἀλαρίχου νὰ κρύψωσι καὶ τοὺς Κενταύρους νὰ περιλάβωσι καὶ πελωρίους

μηρον καὶ τινὰς τῶν Ὀμηρικῶν ὕμνων τὸ ἐγχειρημα ἐπέτυχε θυμωσάσας, ὕστερον μάλιστα ἀπὸ τὰς ἐμβριθεὶς καὶ βαθεῖας μελέτας τοῦ καθ' ἑαυτὸν Hartel τὰς ἐπιγεγραμμένας Homeric Studien III. Wien 1874. "Ὅμοιον τι ἐγένετο καὶ διὰ τὰ τοῦ Παιδίου ποιήματα, ὅπερ ὅμως δὲν ἔσχε τὰ αὐτὰ ἀποτελέσματα. Τὰ καθ' ἑκάστα περὶ τοῦ Δ. ὅρα ἐν τῇ γραμματικῇ τοῦ Gustav Meyer ἀπὸ σελ. 229—240 ἐκδ. 6'. [Π.]

Διγάρτοι (Digartschi ἢ Schigatsse). Πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας Ταΐγκ ἐν τῇ σιβηρικῇ Sibet, κειμένη εἰς ὕψος 3603 μ. καὶ ἔχουσα ἐκτὸς τῶν πολλῶν ἱερῶν περίπου 9000 κατ. Ἕνε τὸ πολιτικὸν καὶ ἐμπορικὸν κέντρον τοῦ θιβέτ. [Μ.Σ.]

Δίγδυ (Digby). Κομητεία τοῦ Καναδά, ἐν τῇ ΝΑ μέρει τῆς χερσον. Νέας Σκωτίας, ἐπὶ τοῦ Κόλπου Φούνδου, ἔχουσα ἐμβαδὸν 2610 τ.μ. καὶ (1881) 19881 κατ. Ἡ ὀμώνυμος πρωτεύουσα ἔχει 2000 κατ. [Μ.Σ.]

Δίγγελοσταν (Φραγκίσκος δαρῶνος Dingelstedt). Ὀνομαστός γερμανὸς ποιητής, γενν. τῷ 1814 ἐν Ἀλσдорφ τῆς Ἀνω Ἑσσης καὶ σπουδάζας θεολογίαν καὶ φιλολογίαν ἐν Μαρβούργῳ. Ἐνωρὶς ἐπεδέθη εἰς τὴν δημοσιογραφίαν, συγγράψας κριτικὰς καὶ αἰσθητικὰς διατριβὰς. Τῷ 1850 ἐγένετο φροντιστής (Intendant) τοῦ ἐν Μονάχῳ Αὐλικοῦ Θεάτρου. τῷ 1857 τοιοῦτος ἐν Βαϊμάρῃ καὶ τῷ 1867 τοῦ Μελοδράματος ἐν Βιέννῃ, ὅπου εἶτα ἀπὸ τοῦ 1871 μέχρι τοῦ θανάτου τοῦ 1881 κατέειχε τὴν ἰδίαν θέσιν ἐν τῷ Ἀνακτορικῷ Θεάτρῳ (Burgtheater). Ὡς ποιητὴς διεκρίθη τὸ πρῶτον διὰ τῶν πολιτικῶν ποιημάτων Lieder eines kosmopolitischen Nachtwächters (Ἀμβ. 1842), ὡς λυρικός ποιητὴς εἰς τὰ Gedichte (Στουτγ. 1845). Πρὸς τοῦτοις εὐδοκίμησεν ὡς μυθιστοριογράφος καὶ ὡς δραματικὸς ποιητὴς (Das Haus des Barneveldt, 1850), πρὸ πάντων δὲ ὡς διασκευαστὴς κλασικῶν δραμάτων ξένων ποιητῶν. ὡς τοῦ Σαίξπηρου κλ., ἅτινα ὑπὸ τὴν νέαν μορφήν, προσαρμοσθέντα εἰς τὰ τοῦ σημερινοῦ θεάτρου, παρεστάθησαν ἐπιτυχέστατα. [Μ.Γ.]

Δίγγλερ (Iw. Dingler). Χημικὸς Γερμανὸς ὀνομαστός γενόμενος διὰ τὰς τεχνικὰς ἐφευρέσεις του πρὸς τελειοποίησιν τῆς βαφικῆς καὶ τῆς τυπωτικῆς ὑφασμάτων, ὡς καὶ διὰ τὰ σχετικὰ συγγράμματα του. Ἐγενν. ἐν Ζwei-brücken τῷ 1778, ὑπέβη δὲ φερμακκοποιεῖς καὶ κατόπιν ἰδρυτὴς χημικοῦ ἐργασταρίου ἐν Λύουστῃ, ὅπου ἀπέθ. τῷ 1855. Ὁ Δ. εἶναι ὁ ἰδρυτὴς τοῦ γερμανικοῦ «Πολυτεχνικοῦ Περιοδικοῦ». [Ε.Γ.]

Δίγγο (Canis Dingo). Εἶδος ἀγρίου κυνὸς τῆς Αὐστραλίας, ὅπερ διὰ τοῦ ἀνοικτοῦ ἐρυθροῦ χρώματος τῆς δорξ, ποικιλομένον

ἐνίοτε κατὰ τὰ πλάγια διὰ μέλανος, τοῦ πυκνοῦ τῆς δорξς τριγώνματος, τοῦ ὀξέος ῥυγχους καὶ τῶν μικρῶν ὀρθίων ὠτων του παρεμφερὲς πῶς εἶναι πρὸς τὸν λύκον, ὑπάρχει ὅμως μεγαλύτερον καὶ ἰσχυρότερον τοῦτου. Δὲν ὕλακτεῖ, ἐξέρχεται ἐπὶ ἄγρῳ τρωτῆς τὴν νύκτα, οὐδέποτε κατ' ἀγέλας, ὡς ἄλλοι ἄγριοι κύνες· εἶναι δ' ἐπικυνδυνάτος εἰς τὰ ποιήματα. Ἐπειδὴ εἶναι οὐχ ἥτερον τῆς ἀλώπεκος πονηρὸς, ἢ καταστροφή τοῦ ἐπιθωκυτάτου διὰ θηλητηρίου μάλ्लιον. Οἱ θωαγενεῖς τιθασσεύοντες μικρὸν μεταχειρίζονται αὐτὸν εἰς θήραν. [Ε.Γ.]

Δίγελος. Χωριὸν τοῦ δήμου Κερπινῆς τῶν Καλαβρύτων μὲ 142 κατ. (1889) γεωργοὺς καὶ ποιμένας. [Γ.Πδ.]

Διγενής. Βλ. Ἀκρίτας.

Διγίταλις, Digitalis L. Βλ. λ. Δακτυλίτις.

Διγλώχιν βαλθίς (Ἄνατορ). Ἡ κοιλποκοιλιακὴ βαλθίς τῆς ἀριστερᾶς κοιλίας τῆς καρδίας, κληθεῖσα οὕτω ἐν τῶν δύο ὀδοντωμάτων. ἐξ ὧν ἀποτελεῖται (Ὁρ. δικόρυφος, μιτροειδής). [Ι.ΠΟ.]

Διδασκτική. Βλ. Παιδαγωγική.

Διδασκτικὴ ποίησις. Εἶδος ποιήσεως ἐν ἐπικῇ, λυρικῇ ἢ δραματικῇ μορφῇ, σκοπὸν ἔχον πρακτικὸν καὶ διδασκτικόν, δι' ὃ καὶ κατὰ τὴν οὐσίαν μάλ्लιον ἐγγίζον τῷ περὶ λόγῳ ἐν αὐτῇ ἀπαντᾷται ἥτιον ἐμπνευσις καὶ φαντασίας ἐξαρτις, κυρίως δὲ πρακτικαὶ γνώσεις καὶ συμβουλαὶ καὶ χρήσιμοι γνῶμαι ποιητικὴν περιβεβλημένα μοιφῇ. Αἱ ἀρχαιοτάται μορφαὶ τῆς Δ. ποιήσεως εἶναι αἱ ἀρχαῖαι Θεογονίαι καὶ Κοσμογονίαι, ὡς ἡ Θεογονία τοῦ Ἡσιόδου, αἱ Βεβὰι τῶν Ἰνδῶν. Οἱ ἔμμετροι μῦθοι, ἢ γνωμικὴ ποίησις ἀνήκουσιν εἰς τὸ εἶδος τοῦτο. Ἐτεῖ πρακτικωτέραν μορφήν φέρουσι τὰ καθάρως διδασκτικὰ Γεωργικὰ τοῦ Βιργιλίου καὶ ἡ Ποιητικὴ Τέχνη τοῦ Ὀρατίου. [Β.Ε.]

Διδάκτωρ. Τίτλος πλάσθεῖς παρ' ἡμῖν κατὰ μίμησιν τοῦ λατινικοῦ Doctor, ὄντος ἐν χρήτῃ ἐν Ἑσπερίᾳ. Ὡς τιμητικὸς τίτλος ἀναφαινέται ἐν τῇ Δύσει ἥδη ἀπὸ τοῦ 12ου αἰῶνος, συνοδευόμενος ὑπὸ διαφόρων ἐπιθέτων· οὕτως ὁ Θωμᾶς Ἀκύνιος ἐκαλεῖτο Doctor angelicus ἢ communis, ὁ Βοναβεντούρας D. seraphicus, ὁ Βίκων D. mirabilis. Ἐπὶ μικρὸν χρόνον ἐδίδετο εἰς τοὺς ἐν τοῖς πανεπιστημίοις διδάσκοντας, εἶτα δ' ὑψώθη ἡ ἰδιότης τῶν Δ. εἰς ἀξίωμα ὅπερ παρεῖχον μόνον τὰ πανεπιστήμια ὑπὸ τὴν ἐγχείρισιν τοῦ αὐτοκράτορος (τῆς Γερμανίας) κατ' ἀρχάς· ἀπὸ τῶν μέσων τοῦ 18ου αἰῶνος φαινέται ὅτι πάντα τὰ πανεπιστήμια ἀνεκλήρουτον Δ. τοῦ δικαίου, τῆς θεολογίας, τῆς ἱατρικῆς, τῆς φιλοσοφίας. Ἐν Ἰταλίᾳ ἐπὶ τινὰ χρόνον ἦσαν οἱ τίτλοι Μαγίστρω (βλ. λ.) καὶ Δ. ἱσοδύναμοι, ἐν Γερ-

μανία δὲ οἱ Δ. τῆς θεολογίας καὶ φιλοσοφίας ἐκαλοῦντο Μαγίστορες. Κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους οἱ Δ. ἐθεωροῦντο ἀνώτεροι τῶν κοινῶν αὐγενῶν καὶ ἰσοβάθμιοι πρὸς τοὺς ἱππότας. Σήμερον δὲ τίτλος διδεται εἰς τοὺς ἀποφοίτους τῶν πανεπιστημίων μετὰ τὴν κεκκονισμένην ἐξέτασιν, γενικῶς δ' ἐν Εὐρώπῃ ἀπαιτεῖται καὶ διατριβὴν τινὰ ἐπιστημονικὴν νὰ παρουσιάσῃ ὁ υποψήριος Δ. (ἐναίσιμον διατριβήν) ἣν εἰς τινὰς Σχολὰς (ἐν Γαλλίᾳ) ὑποχρεοῦται καὶ νὰ ὑπερασπίσῃ δημοσίᾳ συζητῶν πρὸς τοὺς ἐξεταστές. Παρ' ἡμῖν ἡ τοιαύτη ἀπαιτήσις δὲν ὑφίσταται. Ἐπιτιμοὶ Δ. πανεπιστημίων ἀνακηρύσσονται ἄνδρες εἰσαγγέλλοντες ἐθνικότητος ἐξῆχως διαπρέψαντες ἐν τῇ ἐπιστήμῃ. [Ἐγ.]

Διδασκαλείον. Οὕτω καλεῖται τὸ διδασκῆριον, ἐν ᾧ παρασκευάζονται διδασκαλῶι τῆς κατωτάτης βαθμίδος τῆς ἐκπαιδεύσεως εἴτε τῆς τοῦ λαοῦ. Ἡ ὑπαρξίς διδασκαλείων παρὰ τοῖς ἀναπτυγμένοις λαοῖς καὶ ὁ πολλαπλασιασμὸς τούτων εἶνε ἀνάλογος πρὸς τὴν πρόδον ἐκάστου ἔθνους ἢ μάλλον ἡ ἐθνικὴ πρόδος εἶνε ἀνάλογος πρὸς τὸν ἀριθμὸν καὶ τὸ ποῖόν τῶν διδασκαλείων.

Παρ' ἡμῖν τὰ κατὰ τὸ διδασκαλείον ἡ τὸ διδασκῆριον πρὸς παρασκευὴν διδασκάλων τοῦ λαοῦ διαιροῦνται εἰς περιόδους τρεῖς, α') τὴν ἀπὸ τῆς ἀπολυτρώσεως (1821) μέχρι τῆς μεταπολιτεύσεως (1862), β') τὴν ἀπὸ τῆς μεταπολιτεύσεως μέχρι τοῦ 1878 καὶ γ') τὴν ἀπὸ τοῦ 1878 μέχρι σήμερον (1892).

α' περίοδος (1821-1864). Κατὰ τοὺς χρόνους τῆς δουλείας τοῦ ἔθνους δὲν ἦτο δυνατόν νὰ γείνη σκέψις περὶ διδασκαλείων κ.τ.λ., ἡ τοῦ λαοῦ ὁμῶς καίθεσις δαπάνῃ τῶν κοινοτήτων, τῶν μονῶν ἢ καὶ προύχοντων ὑπῆρχεν, ἀλλ' εἰς ἄκρον περιορισμένη, αἱ δὲ ἐκασταχοῦ ὑπάρχουσαι ἑλληνικαὶ σχολαὶ παρεσκεύαζον καὶ ἐχορήγουν τοὺς τοῦ λαοῦ διδασκάλους ἄνευ κανόνος τινός. Ἀμα τῇ ἀπελευθερώσει μέρους τοῦ ἔθνους ὁ πρῶτος κυβερνητικὴ συνένστις τὸ πρότυπον ἀλληλοδιδασκικὸν σχολεῖον τὸ 1829 ἐν Αἰγίνῃ, τοῦτο δὲ ἐχρησίμευσεν ὡς πρῶτον διδασκαλείον πρὸς μόρφωσιν ὁμοϊόμορφον καὶ τελειότερον τῶν ὑπαρχόντων διδασκάλων καὶ τῶν βουλομένων νὰ μετέλθωσι τὸ ἐπάγγελμα τοῦτο. Νοεῖται ὁμῶς διὰ τὸ τοιοῦτο Δ. δὲν ἤδυνάτο νὰ ἀποφέρῃ τοὺς προσήκοντας καρποὺς οὐδὲ ἡ προθυμία τοῦ ἱδρυτοῦ Ι. Καποδιστριαίου ἤδυνάτο νὰ ἀναπληρώσῃ τὰς μεγάλας ἐλλείψεις ἐν τούτοις ἀπὸ τούτου προήλθον οἱ πρῶτοι διδασκαλοὶ. Ἐπὶ δὲ τοῦ Ὀθωνος, τῇ 6/18 Φεβρουαρίου 1834 ἐκانونίσθησαν διὰ διατάγματος, ἰσχύον νόμου ἐπέχοντος, τὰ τῆς δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως καθόλου καὶ τοῦ διδασκαλείου ἱδίᾳ, ὁρισθεῖσης καὶ ἡμέρας ἐνάρξεως τῶν ἐργασιῶν τούτου τῆς 2/14 Ἀπριλίου 1834 ἐν Ναυπλίῳ, πρωτεύουσῃ τότε

τοῦ Κράτους. (Τὰ τῆς δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως βλ. ἐν λ. ἐκπαιδεύσεως). Τὸ οὕτως ἐν Ναυπλίῳ τὸ πρῶτον κανονικῶς ἱδρυθὲν διδασκαλείον καὶ εἶτα εἰς Ἀθήνας μετατεθὲν κατὰ τὴν μεταθεσιν τῆς πρωτεύουσας ἐλεγκτοῦργησε μέχρι τῆς μεταπολιτεύσεως τοῦ 1862, ἱδρυθὲν δὲ τὸ μὲν πρὸς παρασκευὴν διδασκάλων διὰ φοιτήσεως ὁρισμένης καὶ ἀπολυτηρίων ἐξέτασεως, τὸ δὲ πρὸς ἐξέτασιν καὶ ἀναγνωρισμὸν τῶν ἰδίᾳ διδασκέντων τὰ κεκκονισμένα μαθήματα, καὶ τρίτον πρὸς ἐξέτασιν προδιδασκῆριον τῶν ἐπὶ διετιαν διδασκάντων διδασκάλων ἢ καὶ ἀπλῶς πρὸς ἀναγνωρισμὸν τούτων. Τὰ ἐν τῷ διδασκαλείῳ τούτῳ διδασκόμενα μαθήματα ὑπὸ τε τῶν διευθυντῶν καὶ τῶν καθηγητῶν ἦσαν ἀνάλογα πρὸς τὸ ἔργον, εἰς ὃ παρεσκευάζοντο οἱ διδασκαλοὶ ἢ ἀπολυτήριος ἐξέτασις ἦν ὁ μόνον θεωρητικὴ ἐπὶ τῶν διδασκέντων μαθημάτων ἀλλὰ καὶ πρακτικὴ ἐν σχέσει πρὸς τὴν ἕκαστην, κατὰ λόγον δὲ τῆς δευτέρας ἱκανότητος ἐδίδετο καὶ τὸ πτυχίον, ὃ ἦτο τριῶν βαθμῶν ὁ ἀποτυχίων ὅμως ἐν τῇ ἐξέτασει ταύτῃ καὶ τυχὼν τοῦ βαθμοῦ μετρίως ἡδυνάτο νὰ διδάσκῃ ἐν μικροῖς χωρίοις ὡς γ ρ α μ α τ ο δ ι δ α σ κ α λ ο ς καὶ μεθ' ὁρισμένον χρόνον νὰ ὑποστῇ νέας ἐξετάσεις, ἵνα ἀναγνωρισθῇ διδασκαλός· οἱ πτυχιούχοι ὅμως ὑποχρεοῦντο εἰς νέαν ἐξέτασιν ἀναγνωρισμοῦ μετὰ διετῆς ἐξάκτου ἐν διδασκαλίᾳ. Τὸ Δ. τοῦτο μεγίστα ἀληθῶς τὴν ἀρχὴν παρέσχε τῷ ἔθνει ὑπηρεσίας, προϊόντος ὁμῶς τοῦ χρόνου κατῆστη ἐλαττωματικὸν καὶ τοῦτο καὶ τὰ πτυχία παρείχοντο ἀφειδῶς πρὸς ἱκανοὺς καὶ ἀνικάνους· τὸ ἔσποιν ὁμῶς τοῦτο ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς ἀτοπιώτερον πρᾶξιν, τὴν ὑπὸ τῆς ἐν Ἀθῆναις ἐθνικῆς συνέλευσεως τελείαν κατάργησιν τοῦ διδασκαλείου τούτου τὸ 1864.

β' περίοδος (1864-1878). Κατὰ τὴν περίοδον ταύτην πρὸς πληρῶσιν τῶν ὑπαρχόντων καὶ γινόμενων κενῶν ἐν τῇ δημοτικῇ ἐκπαιδεύσει συνεστήσαν περιοδικὰ ἐξεταστικὰ ἐπιτροπεία, ὑπὸ τὴν προεδρίαν τῶν γενικῶν ἐπιθεωρητῶν τῶν δημοτικῶν σχολείων, πρὸς ἐξέτασιν τῶν θελόντων νὰ μετέλθωσι τὸ διδασκαλικὸν ἐπάγγελμα. Ἐνώπιον τῆς ἐξεταστικῆς ταύτης ἐπιτροπείας, κυρίως μὲν ἐν Ἀθῆναις ἀλλὰ καὶ ἀλλαχοῦ κατὰ τὰς ἀνάγκας καὶ τὰς περιστάσεις ἐργαζομένης, προσήρχοντο ἀπὸ περάτων τῆς γῆς ποικίλης μορφώσεως καὶ ἀναπτύξεως νέοι καὶ ἄνδρες ἢ καὶ τελειώ ἀπαιθετοὶ καὶ σ υ ν ἡ θ ω ς κατὰ τύπους ἐξεταζόμενοι ἐλάμβανεν τὸ τοῦ διδασκάλου ἅρμα δι' ἐλιγοχρόνιον βασάνου καὶ ἐξαπεστέλλαντο νὰ μαρτυρῶσιν ἄλλους. Τὸ νέον τοῦτο διδασκαλὸς οὐκ εἶτον ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀνέδειξε διδασκάλους ἀνεπιτηδεύους σχεδὸν ὅλως πρὸς τὸ μέγα καὶ ὑψηλὸν τοῦτο ἔργον. Πιθανόν τινες νὰ ἦσαν κάτοχοι καὶ γραμματικῶν γνώσεων, ἀλλὰ τὸ ὅλον ἦν ἀμόρφωτος καὶ ἀκαταμάχητος ὅλη, ὅλως χαλῶδη

καὶ εἰς χάος δαηγούσα. Τὸ ἄτοπον τοῦτο καὶ ἐλευθρίον διὰ τὸ ἔθνος ἔργον κατενοήθη ὑπὸ τῶν ἐν τοῖς γράμματιν ἀσχολουμένων, διὰ καὶ πανταχόθεν ἐκ φιλολογικῶν συλλόγων καὶ ἄλλων ἐξηλλαν κραυγαί· δδύντης καὶ ἀγανακτῆσεως ὅπῃ τῇ τελουμένη ἀποτυφλώσει· τοῦ ἔθνους, ἐν ᾧ χρῆναι τοσαῦτα· παρ' ἄλλοις πρόσθεν· ἐν τῇ λαϊκῇ παίδευσί· ἐγένοντο. Αἱ φωναὶ αὗται καὶ ἡ πανταχόθεν κυρουμένη ἀλήθεια συνετέλεσαν εἰς τὴν ἀνακοπὴν τοῦ ἐλευθρίου τοῦτου συστήματος. Πρώτῃ ἐπελθοῦσα μικρὰ διάρθρωσις τοῦ κακοῦ ἦν ἡ διὰ βασιλικοῦ διαταγματος τῆς 12 Σεπτεμβρίου 1872 σύστασις μονίμου ἐξεταστικῆς ἐπιτροπείας ἐν Ἀθόνηαις, ἀλλὰ καὶ τοῦτο ἐλαχιστον ἀνέκοψε τὸ κακόν, θίγει καὶ πάλιν το κακὸν ὑφίστατο καὶ τὰ πτωγία ἐγορηγοῦντο εὐκόλως.

γ' περί οδός 1878-1892. Τὸ 1878 διὰ τοῦ ΧΘ' νόμου τῆς 11 Ἰανουαρίου συνέστη διδασκαλεῖον ἐν Ἀθήναις καὶ τὰ τῆς δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως ἐκانونίσθησαν κατὰ τοὺς νέους τῆς παιδαγωγικῆς καὶ διδακτικῆς κανόνας. Τὸ διδασκαλεῖον τοῦτο ἐπλήρωσε διπλοὺν σκοπόν. α') παρασκευὴν διδασκάλων διὰ τριετοῦς διδασκαλίας καὶ ἀσκήσεως ἐν τῇ προσηρημένῳ προτύπῳ σχολείῳ καὶ β') ἀναγνωρισμὸν διδασκάλων παιζευόντων ἢ μετελθόντων τὸ τοῦ διδασκάλο ἔργον πρὸ τῆς συστάσεως τοῦ διδασκαλείου κατὰ τὸ βασιλικὸν διάταγμα τῆς 30 Σεπτεμβρίου 1878. Πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ πρώτου ἐπιτεράτῃ τῇ εισαγωγῇ εἰς τὸ διδασκαλεῖον νέων Ἑλλήνων ἡλικίας 16—25 ἐτῶν ἀρτιμελῶν καὶ φερόντων ἐνδεικτικὸν τοῦλάχιστον τῆς πρώτης γυμνασιακῆς τάξεως· οὗτοι ἐπιτυχῶντες κατατάσσονται ἐν τῇ πρώτῃ τάξει, οἱ δὲ φέροντες ἀνωτέρας τάξεις ἐνδεικτικὸν δύνανται νὰ καταταχθῶσι καὶ ἐν τῇ δευτέρᾳ ἐν ἔχῳσι τὴν προσήκουσαν ἱκανότητά. Μετὰ τριετὴ φοίτησιν οἱ πρῶτοι καὶ διετὴ οἱ δεῦτεροι καὶ προαγωγὴν ἀπὸ τῆς εἰς τὴν καὶ πρακτικὴν ἄσκησιν ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψιν αὐτοῦ τοῦ διευθυντοῦ ἐν τῇ προσηρημένῳ καὶ ὀργανικῶς συνηνωμένῳ τῷ διδασκαλείῳ προτύπῳ σχολείῳ ὑφίστανται τὴν ἀπολυτήριον πτυχικὴν ἢ δοκιμασίαν καθ' ἣν ἐπιτυχῶντες λαμβάνουσι δίπλωμα μίᾳς τῶν τριῶν τάξεων κατὰ λόγον τῆς ἱκανότητος. Ὁ δὲ ἀναγνωρισμὸς ἀπέβλεπεν εἰς οἰκονομίαν τῶν ὥπωςθῆποτε ἀναλαβόντων καὶ μετελθόντων τὸ διδασκαλικὸν ἔργον ἐν τῇ πρότερον ἐλευθερᾷ Ἑλλάδι καὶ ἐν ταῖς προσαρτηθείσαις ἐπαρχίαις ἢ διὰ τῆς βίως κατηργηθῆ κατόπιν. Τὸ ἐν Ἀθήναις Δ. δὲν ἤδυνάτο νὰ ἐπαρκεσθῇ εἰς πάσας τὰς ἀνάγκας τοῦ Κράτους, καὶ νὰ παραγάγῃ μόνον τὸν ἀνάλογον ἀριθμὸν διδασκάλων ἕνεκα τοῦ λόγου τούτου καὶ ἵνα προσελκύσῃσι πλείους μαθητὰς συνέστησαν τρία ἄλλα βμοια διδασκαλεῖα, τὸ ἐν Πελοποννήσῳ μὲ ἔδραν τὴν Τρίπολιν καὶ τὸ ἐν Ἑπτανήσῳ μὲ ἔδραν τὴν Κέρκυραν διὰ τοῦ νόμου ΩΝΘ' τῆς 6 Μαΐου

1880 και το έν Θεσσαλία με ἔδραν τὴν Λάρισαν διὰ τοῦ νόμου ΑΨΗ' τῆς 12 Ἰουνίου 1882. Τὰ διδασκαλεῖα ταῦτα πλὴν τοῦ ἐν Λαρίσῃ διὰ-
λυθέντος ἔλκειν: μαθητῶν καὶ τὸ 1891 συ-
σταθέντος ἐκ νέου λειτουργοῦσιν ἕκτοτε παρά-
γοντα διδασκαλούς ὡς ἐπὶ τὰ πολλὰ ἐπιτηδεύουσιν
πρὸς τὸ ἔργον. Ἐπαρμίσθαι δὲ τῶν ἐν τούτοις
σπουδαζόντων ἡδὲ καὶ κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη
ἕνεκα τῆς παροχής δικαιωμάτων τινῶν πρὸς
τοὺς ἐν τούτοις μαθητάς καὶ μετὰ ταῦτα δη-
μοδιδασκαλούς, ὧν κυρίως ἡ ἀπαλλαγὴ ἀπὸ
τῆς στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας. Ἐὰ δ. ταῦτα μεθ'
ἕλας τὰς ὑπὸ πολλοὺς ἐπὶ φεῖς ἀτελείας αὐτῶν
ἐπληρωσάν καὶ πληροῦσι μέγαν ἐθνικὸν σκοπόν.

Ἡ τάξις ὁμοίως τῶν Δ. ἐνσωματώθη καὶ ἡ σύσταση δεκάξυ ὑποδιδασκαλείων ἐνὸς ἀνὰ ἑκάστον νομόν, ἵνα δια μαντετοῦς διδασκαλίας ὑπὸ βυς δημοδιδασκάλων παρασκευάζωνται γραμματιστοὶ, δηλαδὴ γραμματοδιδάσκαλοι, διὰ τὰ σχολεῖα (γρᾶμματεῖα) τὰ ἱδρυμένα κατὰ τὰς κοινὰς τὰς ἔχουσας ἀριθμὸν κατοίκων ἐλγώτερον τῶν 600. Τὰ ὑποδιδασκαλεῖα λειτουργοῦσιν ὅταν οἱ μαθηταὶ αὐτῶν εἴναι ἐλγώτεροι τῶν 15, καὶ ἐν ὧσι ὡριζάνται αἱ σχετικαὶ ἐκπαιδευτικαὶ ἀνάγκαι. Περὶ λαμβάνουσι δὲ μαθητὰς κατ' ἀνώτατον ὅρον 50.

Καί ταῦτα μὲν ὡς πρὸς τὴν παρασκευὴν διδασκάλων τῶν κρένων διὰ δὲ τὰς τῶν θηλέων διδασκαλίαν ἦν ὀρισμένον νὰ παρασκευάζονται καὶ ἀναγνωρίζονται τοιαῦται ἐν τῇ αὐτῇ διδασκαλίᾳ (ἄρθρ. 86 καὶ 88 τοῦ ὀργανικοῦ νόμου), ἀλλ' αἱ τοιαῦται οὐδέποτε ἐδιδάχθησαν ἐν ἐκείνῃ ἄλλ' ἰδίᾳ διδασκόμεναι ἐν ἑλλοίς θηλέων ἀνωτέρους παιδευτηρίοις καὶ ὅτι ἐν τῇ Ἀρσασκεῖ ὑπάρκοντο ἐξέτασις καὶ ἀναγνωρίζοντο ἀπὸ δὲ τοῦ 1867 διὰ βασιλικῆς διατάγματος ἐκκονισθῆν νὰ χρησιμεύτῃ τὸ Ἀρσάκειον καὶ ὡς διδασκαλεῖον τῶν διδασκαλιστῶν, καὶ οὕτως ἔκτοτε ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν τοῦ Κράτους λειτουργεῖ τοῦτο παράγον τὰς χρησимоὺς πρὸς τὸ ἔργον, οὐ μόνον ἐν τῇ ἐσωτερικῇ ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ ἐξωτερικῇ (βλ. λ. Φιλελευθερευτικῇ ἑταιρείᾳ). [Π.Π.Π.]

Διδασκαλία. Βλ. Ἐκπαίδευσις.

Διδασκαλία. Ἐν τῇ ἀρχαιότητι ἐκα-
λεῖτο οὕτως ἡ ἀπὸ σκηπῆς παράστασις δραμα-
τικοῦ τινος ἔργου, συνηθέστερον ὅμως τὸ δη-
μόσιον ἔγγραφον. οὕτως εἰπεῖν, ἐν ᾧ ἀνε-
γράφετο τὸ παρασταθὲν δράμα. τὸ ὄνομα τοῦ
γράφαντος αὐτό, ἢ χρένος τῆς Δ. αὐτοῦ κτλ.
Αἱ πληροφορίαι αὗται ἀνεγράφοντο ἐν Ἀθή-
ναις ἐπὶ λιθίνων πλακῶν, ὧν τεμάχια τινα
ἀνευρίθησαν. Αἱ Δ. αὗται βραδύτερον συνελέ-
γησαν καὶ κατετάχθησαν χρονολογικῶς μετὰ
παρτικρήσεων κριτικῶν καὶ διασαφήσεων εἰς
συγγραμματα κληθέντα ἐπισόδες Δ. Τοιαῦτην
Δ. πρώτην λέγεται συντάξας ὁ Ἀριστοτέλης,
ὃν ἐμυμήθησαν διάφοροι Ἀλεξανδρίνοι (Δι-

καίπαρχος, Καλλίμαχος, Ἀριστοφάνης ὁ Βυζάντιος, Ἀρίσταρχος κλ.). Τὰ συγγράμματα ταῦτα πάντα ἀπωλέσθησαν. Τοιαῦται συλλογαὶ ἐγένοντο καὶ ἐν Ῥώμῃ. Ἰδίως ὑπὸ τοῦ Ἀττίου, ὡς δεικνύσιν αἱ σωζόμεναι: Ὑποθέσεις τῶν κωμωδῶν τοῦ Ῥερεντίου [Β.Δ.]

Διδάσκαλος. Κοινὸν ἐπιθετικὸν παντὸς διδάσκοντος.

Διδασχῇ βλ. Ἀποστόλων διδασχῇ.

Διδεγχύφεν, βλ. Θιονδύλλη.

Διδελφῇ. βλ. Μαρσουποδρά.

Διδερῶ (Denis Diderot). Εἰς τῶν περὶ φημοτέρων Γαλλῶν Ἑγκυκλοπαιδικῶν (βλ. λ.). Ἐγεννήθη ἐν Langres τῆς Καμπανίας τῷ 1713, καίπερ δὲ διὰ τὸ δικανικὸν στάδιον προσορισθεὶς ἐνηργολήθη κατὰ προτίμησιν μὲλλον εἰς τὴν φιλοσοφίαν, τὰ μαθηματικά, τὴν φυσικὴν, τὴν φιλοσοφίαν. Τὴν φήμην του ὡς σοφοῦ ἐθεμελίωσαν αἱ Pensées philosophiques (1746) βραδύτερον ἀνατυπωθεῖσαι ὑπὸ τὸν τίτλον Etrennes aux esprits forts. Λιβελαίως κατὰ τῆς θρησκείας, ὅστις κατ' ἀπόφασιν τοῦ κοινοβουλίου παρεδόθη εἰς τὰς φλόγας ὑπὸ τοῦ θηρίου. Ταυτοχρόνως δ' ἐξέδωκε μετὰ τῶν Eidous καὶ Toussaint Λεζικὸν τῆς Ἱατρικῆς (6 τ. 1746). Τῷ 1749 ἐξέδωκε τὰς Lettres sur les aveugles à l'usage de ceux qui voient. δι' αὐτὸν ἐφυλακίσθη ἐπὶ ἂν ἔτος ἐν τῷ Πύργῳ Βινζεννῶν. Ἡ ἐπιτυχία τοῦ πρώτου Λεζικοῦ του καίπερ ἀτελεστάτου ἐνεπνευσεν εἰς αὐτὸν τὴν ἰδέαν τῆς ἐκδόσεως γενικοῦ Ἑγκυκλοπαιδικοῦ Λεζικοῦ, δι' ἣν συνεταίρισθη τῷ 1751 μετὰ τῶν Δωδοντιῶν, Ρουσσῶ, Μαζμοντέλ, Λεδλόν, Λεμμονιὲ καὶ Ἀλεμδέρτου, αὐτὸς ἀναλαβὼν τὴν σύνταξιν πάντων τῶν ἀναφερομένων εἰς τὰς τέχνας καὶ τὴν βιομηχανίαν ἄρθρων. Ἐκ τῆς 20ετοῦς πρὸς τοῦτο ἐργασίας ἐν ταύταις ἐλάχιστα ὡσεύθη, δι' ὅ καὶ ἠναγκάσθη νὰ πωλήσῃ τὴν βιβλιοθήκην του, ἣν ἠγάρασεν ἡ αὐτοκράτειρα Αἰκατερίνη ἡ Β' τῆς Ῥωσσίας ἀντὶ 250 χιλ. φράγκων ἐπιτρέψασα ὅμως αὐτῷ τὴν χρῆσιν αὐτῆς ἐρ' ὅρου ζωῆς. Προσκήρσιε αὐτῆς μετέδωκε Δεῖς Πετρούπολιν, περὶ πεσόντων ὅμως μετ' ὀλίγον εἰς δυσμένειαν ἐνεκα προδελητικῶ ἐπιγράμματος, ἀπῆλθεν εἰς Παρίσιους, ὅπου ἀπέθ. τῷ 1784. Καθ' ἣν ἐποχὴν εἰργάζετο εἰς τὸ Λεζικὸν ἔγραψε καὶ τὸ μυθιστόρημα Les bijoux indiscrets, ἔργον πνευματικῶς ἀλλὰ ἀνήθικον, καὶ τὰς κωμωδίας Le fils naturel (1757) καὶ Le père de famille (1758), εἰτι δὲ πλῆθος φιλοσοφικῶν καὶ κριτικῶν ἔργων. Sur τὸν θάνατον του ἐδημοσιεύθησαν: Essai sur la peinture, ὁ δημοκρατικώτατος διθώρακος L'abdication d'un roi de la fève, καὶ τὰ μυθιστορήματα La religieuse, Jacques le fataliste, ὡς καὶ Le neveu de Rameau, ὃν μετέφρασεν ὁ Γκαίτε εἰς

τὴν γερμανικὴν. Ὁ Δ. ἦτο καὶ συνεργάτης τοῦ Système de la nature τοῦ Holbach.

Ὁ Δ. ὑπὸ τὸν φήλων του χαρακτηρίζεται ὡς ἀνοικτόκαρδος καὶ ἀφιλοκερδῆς. ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν ὅμως ὡς δολερὸς καὶ φιλοκερδέστατος: τοῦλάχιστον ἦτο εὐαίσθητος ὑπὲρ τὸ δέον. Τὸ ὄρος του δὲν εἶνε διαυγὲς ὡς τὸ τοῦ Ρουσσῶ, ἀλλ' ἔγραψε μετὰ μεγάλῃς ἀγγινοίας καὶ κριτικῆς: εὐφραδέστατος δὲ ἦτο εἰς τὴν συνουσίαν. Τὰ ἅπαντα αὐτοῦ ἐξεδόθησαν τὸ πρῶτον τῷ 1798 ἐν Παρίσις εἰς 15 τόμ., ἑτέρα δὲ ἐκδόσις εἶνε ἡ τοῦ 1825, εἰς ἣν ἐπηκολούθησεν ἑκδ. καλλιστή τῆς Correspondance de Grimm et Diderot (15 τόμ. 1829) καὶ τῶν Mémoires et corresp. d'ouvrages inéd. de D. (4 τόμ. 1830 2). Πρὸς. Mme. de Vandeuil (θυγατρίς τοῦ Δ.). Mém. p. servir à l'hist. de la vie etc. de D. [Εγ.]

Διδότοι (Didot). Παριώνυμος γαλλικὴ οἰκογένεια τυπογράφων καὶ ἐκδοτῶν. Ὁ Φραγκίσκος Ἀμδρόσιος Δ. (1730—1804) ἐτελείποιητε μεγάλως ἐν τοῖς καταστήμασιν αὐτοῦ τὴν παρασκευὴν τυπογραφικῶν στοιχείων καὶ τὴν τυπωτικὴν δι' ἐφευρέσεως ἀπλουσιτέρου πιστηρίου, ἐμαρμόνητε δι' ἐπίσης περὶ βελτιώσεως τοῦ τυπογραφικοῦ χάρτου. Ἐκ τῶν πολλῶν ἔργων αὐτοῦ ἐξῆλθεν ἐκ τῶν καταστημάτων του μεταξὺ τῶν σπανιωτάτων σήμερον καταλέγεται: καὶ μεταφράσις τοῦ Ὁμήρου ὑπὸ Bitaubes (12 τ. 1787—88). Ὁμοίως ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Πιέρρος Φραγκίσκος Δ. πολλὰ ἐπέτελεσεν ὑπὲρ τῆς τυπογραφικῆς καθόλου, πρὶν αὐτῷ δὲ ἐξεδοθῇ πλὴν ἄλλων ἔργων ὁ Τηλέμαχος (1783). Ὁ πρεσβύτερος υἱὸς τούτου Πιέρρος Δ. (1760—1853) ἀνέλαβε διὰ μεγάλων δαπανῶν πολλὰ τελεῖ καὶ τελειοτάτην κατὰ τὸ δυνατόν ἐκδοσιν κλασικῶν συγγραμμάτων καὶ ποιητῶν εἰς μέγα σχῆμα (ρόλλου), εἰς ἣς ἰδίως μνημονεύεται ἡ ἐκδόσις τοῦ Ῥακίνα (3 τ. 1801—5) πλὴν ἄλλων ἔργων ἐξέδωκε τὴν Iconographie grecque (3 τ. 1808 καὶ 1811) καὶ τὰ Ic. romaine (4 τ. 1817—33) τοῦ Βισκόντι. Διεκρίθη δὲ καὶ ὡς συγγραφεὺς ἐνδὲς Essai de fables nouvelles (1786) καὶ μεταφράσεως μέρους τοῦ Ὁρατίου καὶ Βιργιλίου. Σπουδαίως ἐκδόσεις ἔκαμε καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ Ἰωάννης Δ. Ὁ δὲ ἀδελφὸς τοῦ Πιέρρου Φραγκίσκος Δ. (1764—1836) εἶνε ὁ ἐφευρέτης τῆς στερεοτυπίας (βλ. λ.) ἣν ἐφέρμοσε τὸ πρῶτον ἐν τῇ ἐκδόσει τῶν λογαριθμικῶν πινάκων τοῦ Callet. Ἐγραψε δύο τραγωδίας καὶ μετέφρασε ἔργα τινὰ ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς καὶ Λατινικῆς τοῦ δὲ Πιέρρου Φραγκίσκου ὁ πρεσβύτερος υἱὸς Ἰωάννης (1765—1852) ἐφευρε νέον μηχανισμόν πρὸς παρασκευὴν τυπογραφικῶν στοιχείων, καὶ ὁ ἀδελφὸς τούτου D. Saint-Léger τὸν ἄξιωμα χάρτην (χάρτην εἰς κυλίνδρους ἐξελισσόμενον)

δὼν τῆς λυρικῆς ποιήσεως καὶ τῶν ἀντιπροσώπων αὐτῶν πληροφορίας των. Τοιοῦτον ἔργον ἦτο καὶ τὸ Συμποσιακὰ ἐπιγραφόμενον, καὶ Σύμμικτα καλούμενον, ὅπερ ἦτο καὶ μὴ πηγὴ τῶν Δειπνοσοφιστῶν τοῦ Ἀθηναίου ἐπήγαγε δὲ αὐτὸ ἐκ τῶν τοῦ Ἀριστοκλέους τοῦ Ῥοδίου. Πρὸς δὲ ἔγραψε Περὶ παροιμιῶν, Ξένην ἱστορίαν, Περὶ τῶν ἀξίωνων τῶν Σόλωνος ἀντιγραφὴν πρὸς Ἀσκληπιάδην, καὶ πολεμικὴν κατὰ τῶν de republica τοῦ Κικέρωνος κλ. κλ. Τὰ σωζόμενα ἀποσπασματα συνέλεξεν ὁ M. Schmidt (Λιψ. 1854). Πρὸς καὶ A. Ludwig, Aristarch's Homer. Textkritik nach den Fragmenten des D. (Λιψία 1884). [X.B.]

Αἶδυμος ὁ Τυφλός. Μαθητὴς τοῦ Ὀριγένους, εἰς τῶν τελευταίων διευθυντῶν τῆς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἱερατικῆς σχολῆς. γενν. αὐτοῦ τῷ 308 μ. Χ. Στερηθεὶς ἀπὸ τοῦ ὁμοῦ τῆς ἡλικίας του τὴν ὄρασιν, κατώρθωσεν ὡς ἤτιτον νὰ ἀποκτήσῃ ἐπιστημονικὴν παιδείαν οὐ τὴν τυχοῦσαν, καὶ ἐδίδασκεν ὑπὲρ τὰ 50 ἔτη, μέχρι τοῦ 395. Μετὰ τοῦ Ὀριγένους κατεδικάσθη καὶ ὁ Δ. τῷ 533 ὡς αἰρετικός.

Αἶδυμος τρέχιλος. Βλ. Τρέχιλος.

Αἰδυμότηχος (ν) νῦν Δημότοκα. Πόλις τῆς Θράκης κειμένη δεξιόθεν παρὰ τὸν Ἑβρον (Μαρίτσαν) ποτ., 41 χιλίαι. πρὸς Ν τῆς Ἀδριανουπόλεως. Παρ' αὐτὴν ὑπάρχει καὶ σταθμός τοῦ σιδηροδρόμου εἰς τὸ εὐρὺ χιλιόμε. ἀπὸ Ἀδριανουπόλεως καὶ εἰς τὸ 1116ν ἀπὸ τοῦ πρὸς Ν ἐπὶ τοῦ Αἰγαίου κειμένου Δεδεάγατος. Κάτ. 8 χιλιάδες. Ἦνεν ἔδρα μητροπολίτου τῆς ὁρθοδόξου ἀνατολ. ἐκκλησίας. Ἀξιοθέατος ἐν αὐτῇ εἶνε ὁ ἐν τῇ ἀκροπόλει βυζαντινὸς πύργος ὡκοδομημένος ἐπὶ πελασγικῶν βάσεων, ἐνθα κατόικουν οἱ σουλτάνοι πρὸ τῆς ἀλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ὁ Κάρολος ΙΒ' τῆς Σουηδίας διέμενεν ἐν τῇ πόλει ταύτῃ μετὰ τὴν μάχην τῆς Πουλτάβας, κατοικήσας ἐν οἰκήματι καθύγρω, ἐν τῷ ὁποίῳ καὶ οἱ ἐν Λευκάδι συλληθέντες Γάλλοι αἰχμάλωτοι, ὧν ἐπιγραφαὶ γραφίσαι κατὰ τὸ 1800 σώζονται ἐπὶ τῶν τοίχων αὐτοῦ.

Αἰδύμων δῆμος Ἀνήκει εἰς τὴν ἐπαρχίαν Ἑρμιονίδος, σύγκειται δ' ἐκ μόνου τοῦ πολυχνίου Αἰδύμων (βλ. Αἶδυμα). Ἔχει ὄρια πρὸς Β τὸς ἐπαρχ. Νεαυπλίας καὶ Τροιζηνίας, πρὸς Α τὸν δῆμον Ἑρμιόνης καὶ πρὸς Ν αὐτὸς τὸν τῆς Ἑρμιόνης καὶ τὸν τοῦ Κοκκινίδου πρὸς Δ δὲ τὴν θάλασσαν τοῦ ὅμιου Σαλάντι. Ἔχει πρωτεύουσιν τὰ Δίδυμα παρὰ γαίῃ δημητριακοῦς καρποῦς, βάρβακα, οἶνον καὶ ἔλαιον. Οἱ κάτοικοι τούτου μόνον ἐκ τῶν τῆς λοιπῆς Ἑρμιονίδος εἶνε φρουρανοὶ λοφόροι. Ἐν τῷ δήμῳ τούτῳ ἐκ τῶν τῆς ἀρχαιότητος μνημονεύονται ὑπὸ (Καύσανου) (2.96) οἱ Αἰδυμοί, χωρίον ἐν ᾧ ὑπῆρχον ἐκτὸς Ἀπόλ-

λωνος, Ποσειδῶνος καὶ Δήμητρος. (Γεωγρ. πολ. νέα καὶ ἀρχαία τοῦ νομοῦ Ἀργολίδος καὶ Κορινθίας ὑπὸ Δ. Μηλιαράκη). [Δ. Μηλ.]

Αἰδυναμέα. Βλ. Αἰναϊκὸν σύστημα.

Αἰδῶ ἡ Ἑλίσσα, ἡ περίφημος γυνὴ τὴν Καρχηδόνα ἰδρύσασα. Ἡ ἱστορία αὐτῆς ὡς ἀπαντᾷται παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἐπλάσθη ἐκ θρησκευτικῶν μυθευμάτων, φαίνεται δὲ ὅτι ἡ Δ. ἦν ἡ πολιοῦχος θεὰ τῆς Καρχηδόνας, καὶ αὐτὴ τῇ Ἀστάρτῃ τῶν Φοινίκων, μετὰ ταῦτα εἰς ἱστορικὴν πρόσωπον μεταποιηθεῖσα. Ἦτο θυγάτηρ τοῦ βασιλέως τῆς Τύρου, σύζυγος δὲ τοῦ ἀδελφοῦ τούτου, ἱερέως τοῦ Μελικέρτου (βλ. λ.), καλούμενου Ἀκέρβαντες παρὰ δὲ Βιργιλίῳ Σιχάιῳ. Τοῦ ἀδελφοῦ αὐτῆς Πυγμαλίωνος φονεύσαντος τὸν συζυγόν της ἡ Δ. μετὰ τῶν θεσaurῶν της ἀπολαυομένη ὑπὸ πολλῶν Τυρίων ἐφυγεν εἰς Ἀροικίην, ὅπου παρὰ τοῦ βασιλέως τῆς Νευμιδίας Ἰάρβα ἐζήτησε κατὰ τὸν μῦθον νὰ ἔγγραψῃ τὴν γάμον δοῇν ἡδύνατο νὰ περιλάβῃ δέρμα βόας, γενομένης δὲ τῆς συμφωνίας ἡ πονηρὰ Δ. ἐκοψε τὸ δέρμα εἰς λεπτοτάτας λωρίδας καὶ περιέβαλεν οὕτως ἐντὶ αὐτῶν γῆρον Ἰκαυὸν ἐφ' οὗ κτίσασα φρούριον Βύρσαν ὡκίσεν οὕτω τὴν Καρχηδόνα (888 π. Χ.). Τότε ὁ Ἰάρβας ἐζήτησε εἰς γάμον τὴν Δ. ἀπειλήσας ἐν ἀνῆρσι πόλεμον, αὐτὴ δὲ ἀποτροπαιζομένη τὸν βάρβαρον παρεσκεύασε πύργον ἐφ' ᾧ ἀναβᾶσα ἠτοκτόνησε δι' ἄγχειρι τοῦ. Ὁ Βιργίλιος ἐν τῇ Αἰνείαδι ἀναφέρει τὰ γεγονότα εἰς τὴν ἐποχὴν τῶν Τρωικῶν τῶν δὲ Δ. παρυστῇ αὐτοκτονοῦσαν διὰ τὴν πρὸς αὐτὴν ἀπιστίαν τοῦ Αἰνείου. [Βγ.]

Αἰδωδεκάεδρον Βλ. Πυραμὶς (βασιδεξάγωνος).

Αἰε (Saint Dié ἡ Diey). Πόλις τοῦ γαλλ. νομοῦ Βοσγίων ἐν Λοθαριγγίᾳ, κειμένη ἐπὶ τοῦ Meurthe ἐν ὠραιστάτῃ κοίλαδι. Ἐστὶ σταθμὸς σιδηροδρόμου καὶ ἔδρα ἐπισκόπου, ἐχὺ δὲ ἀρχαίαν μητρόπολιν. Ἱεροσπουδαστήριον καὶ 12.961 κτ. (1886, ὁ δῆμος 17145) ἀσχολούμενος εἰς ὑφαντουργίαν καὶ ἐμπόριον προϊόντων τῆς γεωργίας κτλ. Τὴν ἀρχὴν τοῦ χωριστοῦ εἰς μονὴν ἰδρυθεῖσαν περὶ τὸ 660 ὑπὸ Diendonné ἦτο Dié [Μ.Σ.]

Διεγγύσεις (Ν ο μ.). Βλ. Ἐγγύτης.

Διεγερτικά Φάρμακα διεγείροντα μολον ἡ ἔτιον ταχέως τὰ διάφορα συστήματα τῆς οἰκονομίας εἰς ἐντονότεραν λειτουργίαν. Οὕτω λ.χ. ὁ καφές, ὁ οἶνος καὶ ἄλλα Δ. ποτὲρροῦσι πρὸς ὥραν τὴν ὑπνωδίαν, καὶ στῶντα τὸν ἄνθρωπον καθύλου νηραλιώτερον. Ἐκ τῶν Δ. ἄλλα μὲν (καφουρά, αἰθέρ, ἀμυνία, πτητικὰ ἔλαια) ὀρθῶσι ἐφ' ὅλης τῆς οἰκονομίας ταχέως, ἄλλα μετὰ μικρὰς διαλειμῆς τοῦ ἀποτελέσματος αὐτοῦ, ἄλλων δὲ ἐνέργεια μὲν εἶναι βραδυτέρα, ἀλλὰ τὸ ἀπ-

τέλεσμα διαρκέστερον (κανέλλα, βανίλλη, ρή-
τιναι) [Ε.Α.]

Διεθνείς σχέσεις. Όρος σημαίνων ὅτι μὲν τὰς τῶν πολιτειῶν πρὸς ἀλλήλας ἐπιστή-
μους σχέσεις, ὅτι δὲ τὰς σχέσεις τῶν ἐν ταῖς
πολιτείαις περιλαμβανόμενων κοινωνιῶν. Ἡ
Δ. Σ. εἶνε ἡ εὐρυτάτη ἐκδήλωσις τῆς κοινω-
νικότητος τοῦ ἀνθρώπου. Αἱ μεταξὺ τῶν πο-
λιτειῶν ἐπὶ σημεῖοι σχέσεις καὶ ἡ ἀκρίβεια
αὐτῶν ἀναγνωρίζονται ἐν τῷ θετικῷ διεθνεί
δικαίῳ ὡς δικαίωμα τῶν πολιτειῶν ἀπέναντι
ἀλλήλων, διακαπτόμενον μόνον κατ' ἐξαιρέ-
σιν (βλ. διαρρηξίς σχέσεων). Ἀντιθέτως τὸ
διεθνὲς δικαίον δὲν ἐπιβάλλει τῇ πολιτείᾳ ὡς
ὕποχρέωσιν τὴν ἀνοχήν. τῆς μετὰ τῆς χώρας
αὐτῆς ἐπικοινωνίας τῶν ἀλλοδαπῶν, ἐκτὸς ἂν
ἐκ διεθνoῦς συμβάσεως ὑποχρεοῦται πρὸς τοῦτο.
ὅτε ἀποκλεισμός τῶν ἀλλοδαπῶν χωρεῖ μόνον
κατ' ἐξαιρέσιν. Σήμερον ἐν ταῦταις καὶ ἄνευ
συμβάσεως ἐξ ἰδίου ἐκάστης πολιτείας συμμέ-
ροντος ἡ ἀνοχή τῆς ἐπικοινωνίας τῶν ἀλλο-
δαπῶν μετὰ τῆς χώρας ἀποτελεῖ τὸν κανόνα.
Κατὰ τὰς ἐπιστήμους αὐτῆς Δ. Σ. ἡ πολιτεία
προσωποποιεῖται διὰ τοῦ ὑπὸ τοῦ πολιτεύματος
ἐπὶ τοῦτο ὠρισμένου παράγοντος (τοιοῦτος ἐν
τῇ μοναρχικῇ πολιτείᾳ σταθερῶς ὁ μο-
νάρχης), ἀτικούνται δ' αἱ σχέσεις αὗται διὰ
τῶν διπλωματικῶν ἀντιπροσώ-
πων (βλ. λ.) τῆς πολιτείας. — Εἰς καλλιέρ-
γετον τῆς διεθνoῦς λαϊκῆς ἐπικοινωνίας αἱ
πολιτεῖαι ποιοῦνται χοῆσιν ἐτέρας κατηγορίας
λειτουργῶν, τῶν προξενῶν (βλ. λ.). Ἀνεχο-
μένη ἡ πολιτεία τὴν λαϊκὴν ἐπικοινωνίαν δι-
καιούται μὲν ν' ἀποκλείσῃ τοὺς ἀλλοδαποὺς
τῆς συμμετοχῆς εἰς τὰ παρ' αὐτῇ πολιτικά
δικαιώματα, ὑποχρεοῦται ὅμως τὴν προσω-
πικὴν τῶν ἀλλοδαπῶν ἐλευθερίαν ν' ἀναγνω-
ρίσῃ ὡς δικαίωμα καὶ πραγματικῇ ἐν ἑξ
μοίρᾳ πρὸς τοὺς ἰδίους αὐτῆς ἰθαγενεῖς, ἐξαι-
ρέσεις προνομικὰς κατ' αὐτῶν καθιστώσα
μόνον ἐκ λόγων δημοσίου συμφέροντος. Ἀρ'
ἐτέρου οἱ ἀλλοδαποὶ ὑπόκεινται ἀνεπιυλά-
κτως εἰς τοὺς νόμους τοῦ κράτους. [Σ.Σ.]

Διεθνὲς δίκαιον. Κλάδος τοῦ θε-
τικoῦ δικαίου περιλαμβάνων τὸ σύνολον τῶν
νομικῶν κανόνων τῶν διεπόντων τὰς δι-
καιολογικὰς σχέσεις τῶν πολιτειῶν πρὸς
ἀλλήλας ἐπομένως συνώνυμον συνήθως τῷ
ἐξωτερικῷ δικαίῳ κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὸ ἐσω-
τερικὸν δίκαιον, τὸ ἀφορῶν εἰς τὰς ἐντὸς τῶν
ὁρίων μιᾶς πολιτείας δικαιολογικὰς σχέσεις.
Μόλις ἐπ' ἐσχίστου ἡ ἐπιστημονικὴ ἀντίρρη-
σις καθ' ἣν τὸ ὑπὸ τὸ ὄνομα Δ. δ. περιλαμ-
βανόμενον σύνολον κανόνων δὲν ἀποτελεῖ μέρος
τοῦ δικαίου ἡρξάτο ὑπαχωροῦσα, ἀναγνωρι-
σθέντος ἐν τῇ ἐπιστήμῃ, ὅτι οὕτω ὀργανωμένη
νομθετικὴ ἐξουσία, οὕτε τὸ δι' ὥρ αὐωμένης
ἐξουσίας ἐκδιδόντων τὸ δικαίον κατὰ τοῦ μὴ
στέρροντος καθιστῶσιν ὅρους ἐλοκληρωτικούς

καὶ ἀναποφεύκτους τῆς ἐννοίας τοῦ θετικoῦ δι-
καίου. Τὸ Δ. δ. ὡς ὑποκείμενον δικαίου, πρόσω-
πα κεκτημένα ἐξ αὐτοῦ δικαιώματα καὶ ὑπο-
χρεώσεις γνωρίζει μόνως τὰς πολιτείας. Οἱ
νόμοι ἐν ταῦτοις, καθ' οὓς ἐκάστη πολιτεία, ἅτε
νομικὸν πρόσωπον οὕτω, ὀργανομῶται καὶ λει-
τουργεῖ, δὲν ἀνήκουσιν εἰς τὸ διεθνὲς δ. ἀλλὰ
περιλαμβάνονται ἐν τῷ ἐσωτερικῷ δικαίῳ
αὐτῆς. (Ἐκτὸς τῶν πολιτειῶν κατ' ἐξαιρέσιν
ἀναγνωρίζεται ὡς πρόσωπον τοῦ διεθνoῦς δ.
ὁ Παπὰς ὡς ἐκ τῆς ἰδιοσυῦς αὐτοῦ πρὸς
τὰς πολιτείας σχέσεις, καὶ ἰδίως πρὸς ἐκείνας
ἐν αἷς ἐπικρατεῖ τὸ δόγμα τῆς δυτικῆς ἐκκλη-
σίας). — Τὸ διεθνὲς δίκαιον, ἅτε ρυθμίζον τῶν
πολιτειῶν τὰς πρὸς ἀλλήλας σχέσεις εἶνε δι-
καίον κατ' ἐξοχὴν δημοσίας τάξεως, ἐπικρα-
τεῖ δὲ παντὸς ἐσωτερικοῦ δικαίου, οὗ κατὰ
συνέπειαν ἀποτελεῖ μέρος ἀναγκάτως καὶ ἐν
πάσῃ πολιτείᾳ. — Στερούμενον τὸ Δ. δ. ὀργα-
νωμένης νομθετικῆς ἐξουσίας, οὗ μόνως ἔχει
πηγὰς, τὰ διεθνή ἔθιμα, ἥτοι τὰ γεννηθέντα
ἔθιμα ἐκ τῆς ἐπισήμου σχέσεως τῶν πολιτειῶν
πρὸς ἀλλήλας, καὶ τὰς διεθνεῖς συμβάσεις,
ἥτοι τὰς μεταξὺ πολιτειῶν συμβάσεις. — Ἡ ἐφ-
εργετὴ τοῦ ὅρου τοῦ Δ. δ. εἰς τὸ ποινικόν
Δ. ὡς καὶ εἰς τὸ ἀστικόν δ. εἶνε πλημμελής
κατὰ κυριολεξίαν, διότι τὸ τε ποινικὸν καὶ τὸ
ἀστικὸν δίκαιον εἶνε δικαία ἀποκλειστικῶς
ἐσωτερικά, σημαίνουσι δὲ τὸ μὲν διεθνὲς ποι-
νικὸν δίκαιον τὸ σύνολον τῶν κανόνων ὅπου
αἱ πολιτεῖαι ἔθρξαν πρὸς συνδρομὴν ἀλλήλων
περὶ τὴν πραγμάτωσιν τοῦ ποινικοῦ δικαίου,
τὸ δὲ διεθνὲς ἱδιωτικὸν (ἡ ἀστικόν) δίκαιον
τὸ σύνολον τῶν περιπτώσεων καθ' ἃ χωρεῖ
ἡ ἐφαρμογὴ ἀλλοδαποῦ νόμου ὑπὸ τῶν ἀστι-
κῶν δικαστηρίων. — Πρὸς τὸ θετικὸν διεθνὲς
δίκαιον πολλοὶ ἐξακολουθοῦσι καὶ σήμερον συγ-
χέοντες κρίσεις καὶ εὐχὰς περὶ θετέου Δ. δ.
Τοῦ διεθνoῦς δικαίου ἔχον ἀπαντῶμεν καὶ
ἐν τοῖς ἀρχαίοις ἤδη πολιτισμοῖς, ἡ πληρε-
στέρα αὐτοῦ ἀνέπτυξις ἄρχειται ἀπὸ τοῦ νεω-
τέρου αἰῶνος (Grotius.) [Σ.Σ.]

Διεθνής (International Working
Men's Association) ἐκλήθη ἐταιρεία συνε-
πεῖα τῆς ἐν Λονδίῳ τοῦ 1862 παγκοσμίου
ἐκθέσεως κατὰ Σεπτέμβριον τοῦ 1864 συ-
στάτα μεταξὺ Ἀγγλῶν πρὸ πάντων καὶ
Γάλλων ἐργατῶν, ἐπὶ σκοπῷ διεθνoῦς συνα-
πισμοῦ τῶν ἐργατῶν κατὰ τῶν μεγάλων κε-
ραλαίουχων. Ταχέως ἔλαβεν ἡ Δ. τάσεις κοι-
νωνιστικὰς ὑπὸ τὴν ἐδηγίαν τοῦ πολλοῦ Κα-
ρόλου Μάρξ. διετύπωσε δ' ἐν διαφόροις συνα-
βρίσις (ἐν Γενεύῃ 1866, Βρυξέλλαις 1868,
Λονδίῳ κτλ.) ὡς πρόγραμμα τὴν ἀνεξαρτη-
σίαν τῶν ἐργατῶν καὶ τὴν ὑπεροχὴν αὐτῶν ἐν
τῇ πολιτικῇ ὀργανισμῷ. Ἀλλ' ἡδη κατὰ τὸ
1872 ἐπὶ ἔλθον ῥῆξις μεταξὺ τῶν μερικῶν
συνδέσμων, πρὸ πάντων συνεπεῖα διαφωνιῶν
περὶ τὴν διοίκησιν, διαμερισθεῖσα δὲ ματαίως

προσεπάθησαν ἡ Δ. νὰ συντηρηθῇ καὶ διελεύθῃ μετὰ τὸ ἐν Γενεῦθ συνέδριον τοῦ 1877. Ἐκτότε οἱ κοινωνιοὶ τεινύουσι πάλιν ἐπὶ νέαν διεθνήν ὁργάνωσιν, συνεκλήθησαν δ' ἐπὶ τοῦτο διάφορα διεθνή συνέδρια. [Γ.Σ.Σ.]

Διειδῶς (à jour) καλοῦσι τὸν τρόπον τῆς συνδέσεως πολυτιμῶν λιθῶν, καὶ ἰδίως ἀδαμάντων, καθ' ὃν ὁ λιθος ἔνω καὶ κάτω μένει ἐλεύθερος, συνδεόμενος κατὰ τὰ ἄκρα αὐτοῦ μετὰ τοῦ θακτυλίου ἢ τοῦ κοσμήματος διὰ σμικρῶν μεταλλίνων ἀγκυρίων. [Κ.Μ.]

Διείσδυσις (Diffusion) καλεῖται ἡ αὐτόματος ἀνάμιξις ἀερίων ἢ ρευστῶν. Δύο δοχεῖα περιέχοντα διάφορα ἀέρια προσαρμυζόμενα ἀλλήλοις διὰ τῶν στομιῶν αὐτῶν θὰ περιέχωσι μετὰ τινα χρόνον ὁμοιομερές μίγμα ἀμοιρῶν τῶν ἀερίων καὶ ἂν τὸ ἐν τῷ κάτωθεν δοχείῳ ἀέριον ᾗτο πυκνότερον (βαρύτερον εἰδικῶς). Ἡ ἀνάμιξις αὕτη τῶν ἀερίων γίνεται καὶ ὅταν μεσολαβῇ περιώδης πλάξ. Τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ εἰς τὰ ρευστά. Αἱ διαφοροὶ οὐσαὶ ἔχουσι διάφορον διαπιδυτικὴν δύναμιν. Τὴν ἰδιότητα ταύτην, τὴν διαπιδύσιν, κατ' Ἀριστοτέλην, μεταχειρίζονται ἐν τῇ χημείᾳ (ἰδίως τῇ τοξικολογίᾳ καὶ ταῖς χημικαῖς τέχναις) πρὸς ἀποχωρισμὸν τῶν κρυσταλλῶν σωμάτων ἀπὸ τῶν μὴ κρυσταλλικῶν ἢ κολοειδῶν, διότι τὰ κρυσταλλικά σώματα πολὺ ταχύτερον τῶν κολλοειδῶν διείσδουσι μεσολαβούσης μεμβράνης ἢ περιγυμνοῦ γάρτου. Ἡ μέθοδος αὕτη καλεῖται διαπιδυτικὴ μέθοδος (Dialyse) τὸ δὲ πρὸς τοῦτο χρησίμου σκευὸς διαπιδυτήρ (Dialysator). — Ἡ διαπιδύσις τελεῖται ἐν τῷ ζῳικῷ καὶ τῷ φυτικῷ ὁργανισμῷ, σπουδαῖον λαμβάνουσα μέρος ἐν τῇ λειτουργίᾳ τούτων (πρβλ. ὁσμωσις, ἐντόσμωσις καὶ ἐξόσμωσις). [Ο.Α.Ρ.]

Διεκδίκησις. 1) Ἀγωγή ἐν τῷ ἐμπραγματῶ δικαίῳ (rei vindicatio) τοῦ κυρίου μὴ νομῶς κατὰ τοῦ νομῶς μὴ κυρίου σωματικοῦ πράγματος. Βάσις αὐτῆς εἶνε ἡ κυριότης τοῦ ἐνάγοντος, ἥς τῇ ἀποδείξει βαρεῖται οὗτος, αἴτημα δὲ ἡ ἀπόδοσις τοῦ πράγματος μετὰ τῶν παρεπιμένων καὶ τῶν καρπῶν (cum omni causa), δι' ἃ μὴ σωζόμενα ἀποδίδεται ἡ ἀξία. 2) Ἐν τῷ πτωχευτικῷ δικαίῳ ἡ διεκδικητικὴ ἀγωγή ὀρίσεται τροποποιήσεις τινάς, οὓς ἐν τισὶ μὲν θέμασι στενωτέρως, ἐν τισὶ δὲ πλατυτέρως τῆς τοῦ ἀστικού δικαίου. 3) Διεκδικητικὴ κληρονομίας (hereditatis petitio) βλ. Κληρὸς (ἀγωγή περὶ x.). [Γ.Δ.]

Διέκκρισις ὀνομάζεται ἡ χειρουργία δι' ἥς ἀφαιροῦμεν μέρη βεβλαμμένου ὄσπου, διατηροῦντες ὅσον ἔνεστι τὰ περιβάλλοντα αὐτὰ ἀπαλὰ στοιχεῖα.

Διελκυστίνδα. Γυμναστικὴ παιδιὰ, ἥτις εἰσηγμένη οὕσα σήμερον εἰς τὰ γυμνα-

στήρια, ἐκτελεῖται οὕτω. Δύο στίχοι ἀσκουμένων ἰσάριθμοι καὶ ὅταν ἕνασιν ἰσθύνουσι ἔλκουσιν ἀλλήλους κατ' ἀντίθετον διευθύναν, ἐχόμενοι πάντες μακροῦ σχοινοῦ· νικᾷ δ' ὁ πρὸς ἑαυτὸν ἔλκυσας τὸν ἀντίθετον στίχον. Παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἡ παιδιὰ ᾗτο διάφορα κατὰ τὰ δύο μοῖραι παίδων ἐν ταῖς παλαισταῖς εἰλκον τοὺς ἑτέρους οἱ ἕτεροι, μέχρις οὗ ᾗθελον φέρῃ πρὸς τὸ μέρος τῶν ἀνὰ ἑκαστον τοὺς ἀντιθέτους οἱ κρατοῦντες. Ἐκ τῆς παρὰ Πολυδεύκει περιγραφῆς τῆς παιδικῆς φαίνεται ὅτι οὐκ πάντες ἑμοῦ ἀλλ' εἰς ἕκαστος εἴλκε τὸν ἀντίπαλον, προσπαθῶν νὰ παρασύρῃ αὐτὸν ἐντεῦθεν γραμμῆς ἐν τῇ γῇ κεκαραγμένης, ἥς ἐκατέρωθεν ἐτάσσοντο οἱ παίζοντες. [Π.]

Διεξάεδρον. βλ. Πυραμῖς (βασιστέγωνος)

Διέππη (Dieppe). Παράλιος πρωτεύουσα περιφέρειας τοῦ γαλλ. νομοῦ τοῦ Κάτω-Σηκουάνα ἐν τῇ Νορμανδίᾳ, κειμένη 55 χμ. Β τῆς Ρουένης καὶ 168 χμ. ἀπὸ Παρισιῶν. ἔχει ὠχυρωμένον λιμένα εἰς τὴν Μάγχην, τὸν ἀπφαλέστατον καὶ βαθύτατον τῆς Βόχθης τῆς Γαλλίας. Οἱ 20 804 κατ. (1886, ὁ δῆμος ἔχει 28050), διατηροῦσιν ἀκμαίαν ἀλιεῖαν βακαλίων κλ., ναυτιλίαν καὶ ναυπηγίαν, βιομηχανίαν τριχάπτων (ὕψαρχαι ἐν Δ. σχολῇ ταύτης) καὶ ἀντικειμένιον ἐλεφαντόδοντος, ἐμπόριον ὀσπρέων, ἰχθύων, ξυλείας, σιτηρῶν, οἴνου κλ. Ἡ Δ. ἔχει ὑδρογραφικὴν σχολήν, συνδέεται διὰ ταχυτικῆς συγκοινωνίας μετὰ τῆς Ἀγγλίας καὶ συχνάζεται τὲ θέρους ὑπὸ πολλῶν ξένων χάριν τῶν ὁθαλασσίων λουτρῶν. Εἶνε δὲ ὡραία πόλις κοσμομένη διὰ πολλῶν πλατειῶν, κομψῶν ἐκκλησιῶν, θεάτρου κτλ. Τὸ ἀνέκτορον, ἰδρυθὲν τῷ 1483, χρησιμεύει νῦν ὡς στρατῶν. Κατὰ τὸν 15ον αἰῶνα ἡ πόλις ᾗτο σημαντικώτατη ὡς κέντρον τοῦ ἐμπορίου καὶ τῆς ναυτιλίας, εἰτα δὲ ἐχρησίμευσεν τοῖς Ὀθωμανοῖς ὡς προπύργιον, παρήκμασε μετὰ τὴν ἐκδιώξιν αὐτῶν καὶ κατεστράφη τῷ 1694 βεμβόβολισθεῖσα ὑπὸ Ἀγγλῶν καὶ Ὀθωμανῶν. [Μ.Σ.]

Διεργιλλέα (Βοταν.) Diervilla. Τοῦρν., γένος τῆς οἰκογεν. τῶν Αἰγυόκληματῶδων. Τὰ εἶδη Δ. ἡ καναδεῖα καὶ Δ. ἡ ῥοδόχρους (D. Canadensis W. καὶ D. rosea Lindl.) εἰσι θέμνοι τοῦ καλλωπισμοῦ (θα γενεῖς ἐν τῇ Β. Ἀμερικῇ. [Θ.Χ.]

Δεσμηγευός ἡ καὶ ἐρμηνεύς. Προσλαμβάνεται διὰ τὴν μετὰ τινος Ἀρχῆς συνεννότην ἀνέφικτον ἢ δυσχερῆ οὕταν κυρίως ἕνεκα τῆς διαφορᾶς τῶν γλωσσῶν. Οὕτως ἀπατῶσι Δ. ὡς ὑπ' ἀλλήλοι ἐν τῇ διελωματοικῇ ὑπὲρ ἐσῖα (ἐν τοῖς ἡμετέροις παρὰ τὸ Ὀθωμανικῷ Κράτει Προξενείοις καὶ τῇ Προσβείᾳ ἐν Κωνσταντινουπόλει, ὑποβαλλόμενοι εἰς δεξιμασίαν κατὰ τὸ ἀπὸ 23 Ἰουλ. 188

Β. Δ.). Ἐν τῇ διανομῇ γίνεται χωρὶς Δ. ἐάν οἱ μαρτυρεῖς εἰ διαδίκαιοι, ἢ οἱ κατηγορούμενοι εἴνε ἀδαεῖς τῆς ἐλληνικῆς γλώττης, κωροί, ἀλαλοὶ ἢ ἄπειροι τοῦ γραφεῖν. Οἱ Δ. διορίζονται ἐπὶ μὲν τῆς ἐκτὸς ἀποκατηρῶν διαδικασίας ὑπὸ τοῦ εἰσηγητοῦ (κατὰ τὴν προανακρίσιν ὑπὸ τοῦ ἀνακριτοῦ), ἐπὶ δὲ τῆς ἐν ἀποκατηρῶν ὑπὸ τοῦ Προέδρου, καὶ ἐπέχουσι θεσιν πραγματογνωμόνων (οὕτω ὑπόκεινται εἰς τοὺς αὐτοὺς ὡς οὗτοι λόγους ἐξαιρέσεως). Ἐν τῇ ποινικῇ δίκῃ διδούσι νανομισμένον ὅρον διὰ τὴν κάμωσιν πιστῆν τὴν διερμηνεύσιν (Πρόβλ. Πέτλ. δικ. 340 ἐπ. Ποιν. 129 ἐπ. καὶ Ν. τῆς 20 Μαΐου 82 περὶ ἐρμηνείων τῆς Τουρκικῆς ἐν τοῖς δικαστηρίοις τῶν νέων Ἑπαρχιών). [Γ.Σ.Σ.]

Διερμηνεύς (Μέγας) Ὑψηλὸν ἐν τῇ ὁθωμανικῇ αὐτοκρατορίᾳ ἀξιωμαθὲς δημοσιονομὸν κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 17 αἰῶνος, ἀπὸ δὲ τοῦ 1661 μέχρι τοῦ 1821, ὅτε κατηργήθη, διδόμενον πάντοτε εἰς Ἑλλήνας ἐκ τῶν ἐπισήμων Φαναριωτῶν. Τὸ ὄθωμ. κράτος διετελοῦν εἰς διαρκεῖς σχέσεις πρὸς τὰ χριστιανικὰ τῆς Εὐρώπης ὑπεχρεούτο πάντοτε νὰ ἔχῃ ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ αὐτοῦ ἀνθρώπους γλωσσολογίαις ὡς μεταφραστὰς καὶ διερμηνεῖς. Τοιοῦτοι ἦσαν ἀνάγκη διάφοροι ξένοι ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τῆς Πύλης, οἵτινες ὅμως οὐδέποτε ἀπῆλθον τιμῆς, οὐδ' ἀξίωμα τι ἔφερον, συντηρούμενοι δὲ μετὰ τῶν κατοικησάντων ὑπαλλήλων. Σὺν τῷ χρόνῳ ὁμοῦ ἐγένετο καταφανὲς ἡ ἀνάγκη ὡς Δ. ἀνθρώπων σοφῶν καὶ ἀξιοπρεπῶν, ἀξίων τῆς πλήρους ἐμπιστοσύνης τῆς Πύλης, δυναμένων καὶ εἰς τὰς μετὰ τῶν ξένων πρεσβειῶν συνεννοήσεις νὰ παρίστανται καὶ μετ' αὐτῶν νὰ συνεννοῶνται ὡς ἀντιπρόσωποι τῆς Κυβερνήσεως καὶ ἐν ἀνάγκῃ εἰς τὰς ξένας Αὐλὰς νὰ πέμπωνται. Τότε δὲ ἐδημιουργήθη τὸ ἀξίωμα τοῦ Μ. Δ., ὅπερ κατὰ τοὺς πρώτους χρόνους ἐδίδθη εἰς Ἑβραίους καὶ εἰσωματῆς Λατίνους, κατὰ τὸ πλεῖστον ἀναξίους τῆς μεγάλης ταύτης θέσεως· μνημονευτέος ἐκ τούτων μόνος ὁ τελευταῖος Γάσπαρης, ὅστις διὰ τὰς ἐκδουλεύσεις αὐτοῦ κατὰ τὴν συνομιλογίαν συνθήκης μεταξὺ Τουρκίας καὶ Πολωνίας ἐγένετο τῷ 1619 ἡγεμὼν τῆς Μαλδαβίας, ἐπιχειρήσας ὁμοῦ ἀποστασίαν ἐξενοῦθη ἐν συμπαῇ μετὰ τῶν τουρκικῶν στρατευμάτων. Τότε ἡ Πύλη ἔστρεψε τὸ βλέμμα πρὸς τοὺς Ἑλλήνας καὶ διορίσθη Μ. Δ. ὁ πολὺς Παναγιώτης Νικαῖος (δλ.λ.). ἀνὴρ γλωσσολογίαις καὶ βαθύτης ἐγκυκλοπαιδικῆς παιδείας, ὅστις πρῶτος ἀπέκτησεν ὑψηλὰς προνομίας, μεταδιδομένης καὶ εἰς τοὺς διαδόχους αὐτοῦ, γενόμενος ἰσοτίμος τῶν ἀνωτάτων τοῦ Κράτους λειτουργῶν. Ἐκτοτε τὸ ἀξίωμα τοῦτο κατέλαβον διαδοχικῶς Φαναριῶται ἐκ τῶν μεγάλων οἰκῶν Μαυροκοδάτου, Γκίκα, Καλλιμάχη, Καρατζῆ, Ὑψηλάντη, Σούττου, Μου-

ρούζη, Ἀριστάρχου, οἵτινες, ἀνεπτυγμένοι καὶ γνωρίζοντες λεπτομερῶς τὰς ὑποθέσεις τοῦ Κράτους, ἤρκεον κτεριστοὶ ἐπὶ τῶν ἀρχόντων ἐπιτροπῇ, δι' ἧς πολυεὶδως κατὰ καιροὺς ἐυηργετήσαν τὸ Γένος καὶ διασωσαν αὐτὸ ἀπὸ ποικίλων δεινῶν ἐν ἡμέραις χαλεπαῖς. Ὑμματα πολλὰκις περὶ τῆς ἐκείνων αὐταπηνήσεως. Οὕτως ὁ Ἀλεξάνδρος Μαυροκοδάτος προσέλαβε τὴν καταστρεφῆ τῆς Χίου, μελετωμένην ὑπὸ τοῦ κυριεύσαντος αὐτὴν Πιάλῃ πασᾶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ Νικόλαος ἐπέτυχεν νὰ περιέλθῃ ἡ ἡγεμονία Βλαχίας καὶ Μαλδαβίας ἀπὸ τῶν ἐγγχωρίων ἡγεμόνων εἰς τοὺς Ἑλλήνας· ὁ Γρηγόριος Γκίκας ὑπαγαγὼν τὴν Ρόδον εἰς τὰς χερσεῖς τοῦ Σουλτάνου ἀπῆλθεν αὐτὴν τῶν καταπίεσεων τῶν εἰσπρακτόρων τοῦ κατὰ καιρὸν Μ. Βεζίρου· ἐπὶ δὲ καὶ αἱ διὰ τῶν Μ. Δ. ἐπιτυγχάνοντα π.χ. ἄδειαι πρὸς ἔρεσιν ἐλληνικῶν σχολείων ἢ ἐκκλησιῶν ἢ τόπων καὶ εἰσπραγῶν βιβλίων ἐλληνικῶν εἰς τὸ κράτος κατὰ κτλ., ἢ δι' αὐτῶν προστασία τῶν ἐθνικῶν πραγμάτων ἐν γένει κατέστησεν αὐτοὺς ἀξίους τῆς ἐγνωμοσύνης τοῦ Ἑθνους. Οἱ τελευταῖοι Μ. Δ. Κωνσταντῖνος Μαυροῦλης (—1821) καὶ ὁ διάδοχος αὐτοῦ Σταυράκης Ἀριστάρχου ἐσαφειάσθησαν κατὰ τὴν ἐνέργειαν τοῦ Ἀγῶνος, γινόμενοι ἐκ τῶν πρώτων ὁμαδιῶν αὐτοῦ μετὰ τὸν θάνατον δὲ τῶν τελευταίων κατηργήθη τὸ ἀξίωμα τοῦ Μ. Δ.

Παρὰ τὸ τοῦ Μ. Δ. ἐδημιουργήθη κατὰ μίαν καὶ τὸ ἀξίωμα τοῦ εἰδικοῦ Διερμηνεύς τοῦ Στόλου, ἐξαρωτώμενος ἀπὸ τοῦ πρώτου, ὅστις ἦτο εἰδικῶς προσηρτημένος εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Καπετάν πασᾶ (ὀπουργοῦ τῶν Ναυτικῶν). ὁ Δ. τοῦ Στόλου δὲν εἶχε μὲν τὴν περιωπὴν τοῦ Μ. Δ., ἀλλ' ἦτο ὁμοῦς μεγάλην ἐπὶ τοῦ πασᾶ ἐπιρροήν, ἥτις πολλάκις ἀπέβη ἐπὶ τῆς σωτηρίας διὰ τὸ δοῦλον Γένος· οὕτως ὅτε κατὰ τὸν μεταξὺ Τουρκίας καὶ Αἰκατερινῆς τῆς Β' πόλεμον, ῥωστικὸς στόλος κατέπλευσεν εἰς τὸ Αἰγῆον καὶ ἠαρήσαντες πολλοὶ τῶν νησιωτῶν ἐκινήθησαν εἰς ἀποστασίαν, αἱ νῆσοι καὶ ἰβία τὰ Παρά ἐσώθησαν ἐκ τῆς κατόπιν ἐπικειμένης καταστροφῆς διὰ τοῦ Δ. τοῦ Στόλου Μαυρογιάννη ὅστις κατήνυσεν τὸν ἐξωρισμένον ἀρχιναύαρχον καὶ ἐπέτυχεν τὴν εὐμενῆ ἀκρόασιν τῶν παρθεντων παρὰ τῶν Πατριαρχῶν πρεσβευτῶν Κλαρογιάννη καὶ Κονταῖνα· ὁλίγω δὲ βραδύτερον, τῷ 1787, τὸν μελετωμένον μετοικισμὸν καὶ τὴν διασποράν τῶν Πατριαρχῶν προσέλαβεν ὁ αὐτὸς στόλος Δ. Χαντζερῆς.

Οἱ ὁμογενεῖς οὗτοι Δ. διεκρίθησαν πάντες ἐπὶ πολυπληῆ σοφία, πολλοὶ δὲ κατέλιπον ἀξιώλογα συγγράμματα. Λεπτομερεῖας ἔδε ἐν τοῖς ἰδικαίτοις ἔργοις περὶ τῶν ἀνωτέρω μνημονευθεσίων οἰκογενειῶν αὐτῶν. Πρόβλ. Βιογραφίαι τῶν Ἑλλ. Μ. Δ. ὑπὸ Ἐπαμ. Σταματιάδου (Ἀθ. 1885) καὶ τῆς Ἱστορίας τοῦ ἑλλ. ἔθνους, [Α.Β.Α.]

Δίεσις. Σημείον ἐν τῇ μουσικῇ $\sharp$ ἐμφαίνον ὅτι ὁ φθόγγος (τῆς φυσικῆς κλίμακος) παρ' ὃν σημειοῦται θέον νὰ ἐκτελεσθῇ κατὰ ῥίμην τόνον δεξιτέρος (ἑ ἀριθμὸς τῶν δονήσεων τοῦ φθόγγου αὐξάνεται κατὰ τὸ $\frac{1}{24}$ αὐτοῦ). Ἀντίθετον τούτου σημεῖον εἶναι ἡ $\flat$ φρεσις ἢ ἐμφαίνουσα μεταβολὴν τοῦ φυσικοῦ φθόγγου ἐπὶ τὸ βαρὺ, ἥτοι ἐλάττωσιν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν δονήσεων κατὰ τὸ $\frac{1}{24}$ αὐτῶν.

Διευθυντήριον. Βλ. Γαλλία (ιστορία) ἐν τ. 1. Γ' σελ. 192 α.

Δίζιζιέ (Saint-Dizier). Πόλις τοῦ γαλλ. νομοῦ Ἀνω Μάρνου, κειμένη ἐπὶ τοῦ Μάρνου 20 χμ. Β τοῦ Βαστὺ καὶ τοῦ Ἀνατολικοῦ σιδηροδρόμου. Ἦχει (1886) 9084 κατ. (ἑ δὲ 13458), ἱεροσπουδαστήριον, σπουδαία σιδηρογυτῆρια, βιομηχ. μαλλίων ὑφανμάτων, ἐμπορίον σιτηρῶν, ζυλείας κλ. [Μ.Σ.]

Δίζυγον. Ὅργανον τῆς γυμναστικῆς, εἰσαχθὲν εἰς αὐτὴν ὑπὸ τοῦ Ἰάν (βλ. λ.). Ἀποτελεῖται ἐκ δύο μακρῶν ξυλίνων ἀπεστρογγυλωμένων δοκῶν στηριζομένων παράλληλως, ὀριζοντίως, εἰς ὅσος δὲ ἀπὸ τοῦ ἐδάφους μέχρι τῶν ὠμῶν σχεδὸν τοῦ γυμναζομένου, ἐπὶ δύο ἐκατέρωθεν κατακορύφων δοκῶν, αἵτινες ἢ ἐμπήγνυνται εἰς τὴν γῆν (Δ. ἀκίνητον) ἢ καταλήγουσιν εἰς βαρεῖας βάσεις δι' ὧν τὸ ὅλον (Δ. κίνητον) δύναται νὰ τοποθετηθῇ δυνάμει. Ἡ ἀπ' ἀλλήλων ἀπόστασις τῶν κυρίων δοκῶν υπερβαίνει μικρὸν τὴν τῶν ὠμῶν τοῦ ἀνθρώπου. Ἐπὶ τοῦ Δ. τελοῦνται διάφοροι ἀσκήσεις τοῦ σώματος στηριζομένου διὰ τῶν χειρῶν. Συμβάλλοντα δὲ καθόλου εἰς ἀσκήσεις αὗται εἰς ἐνίσχυσιν τοῦ μυικοῦ καὶ τοῦ νευρικοῦ συστήματος, εὐρύνειν τοῦ στήθους καὶ ζωοποιεῖν τὴν ἀναπνοὴν καὶ τῆς κυκλοφορίας. Κατάχρησις ἐν τούτοις τῶν ἐπὶ τοῦ Δ. ἀσκήσεων δύναται νὰ φέρῃ σπουδαίας εἰς τοὺς ἀρχαίους διαταρχάς. [Ἦγ.]

Δίη (Diē, παρὰ Ῥωμαίους Dea Augusta Vocantiorum). Πρωτεύουσα περιφερείας ἐν τῇ γαλλ. νομῇ Δρώμ τοῦ Δελφινάτου, 61 χμ. ΝΑ τῆς Βαλεντίας, κειμένη γραφικώτατα εἰς τὰς ὑπώρειας τοῦ Γλανθὰς (2025 μ.), ἐν τῇ εἰσόδῳ κοιλάδι τοῦ ποτ. Δρώμ. Ἦχει ἐρείπια Ῥωμαϊκά. [Μ.Σ.]

Διήγημα. Κλάδος τῆς ἐλαφροῦς λογομένης φιλολογίας, ἐκθεσις γεγονότος τινὸς πραγματικοῦ ἢ φανταστικοῦ γινομένη πρὸς ἢ ἐμμέτρως διαφέρει ἀπὸ τὸ Δ. τῆς περιγραφῆς ὡς αἰετοῦ εἰς τὸ παρελθὲν ἀναφερόμενον. Ὑπὸ τὴν ἐννοίαν ταύτην εἰς τὸ Δ. καταλαμβάνει καὶ τὸ μυθιστόρημα καὶ τὸ ἐπικὸν ἔπος, ἀλλ' ἐπεκράτησεν ἡ λέξις ἰδίως διὰ τὰ συντομώτερα τοιαῦτα φιλολογικὰ προϊόντα. Τὸ καλὸν Δ. χαρακτηρίζεται σαφήνεια καὶ ζωηρότης καὶ ἐντεγνος τοῦ ὅλου καὶ καλλιτεχνικῇ διασκευῇ. [Β.Ε.]

Διήγησις. Ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ῥητορικῇ ἐκαλεῖτο οὕτως τὸ μέρος ἐκείνου τοῦ λόγου, καὶ ἰδίως τοῦ δικανικοῦ λόγου, ἐν ᾧ ἐγίνετο ἡ ἀνήγησις τῆς διδούσης ἀφαιρῆναι εἰς τὸν λόγον ὑποθέσεως. Προσόντα τῆς Δ. εἰσὶ συντομία καὶ σαφήνεια.

Διήθησις, διηθητικὸς κτλ. Βλ. Διύλις.

Δίητα ἐκαλεῖτο ἐκτός τῆς Γερμανίας καὶ ἰδίως ὑπὸ τῶν Γαλλῶν (diète, diéta ἐν τῇ μεσαιωνικῇ λατινικῇ) τὸ συμβούλιον τοῦ κράτους (Reichstag) ἥτοι ἡ σύνοδος τῶν διαφόρων Γερμανῶν ἡγεμόνων, συνεργαζομένων ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ αὐτοκράτορος πρὸς διασκευὴν περὶ τῶν κοινῶν τῆς αὐτοκρατορίας ὑποθέσεων. Τοῦ συμβουλίου τῆς αὐτοκρατορίας μετέχον οὐχὶ πάντες οἱ φεουδαλικοὶ ἡγεμόνες, ἀλλ' οἱ ἀμέσως ἀπὸ τοῦ κράτους ἢ τοῦ αὐτοκράτορος ἐξαρτώμενοι ἄνευ μεσάζοντος ἄλλου φεουδάρχου, οἱ ἡγεμόνες οἱ ἀποτελοῦντες τὰς τάξεις τοῦ κράτους (Reichsstände), εἴτι δὲ αἱ αὐτοκρατορικαὶ πόλεις, ὅθλα δὴ αἱ ἀμέσως ἀπὸ τοῦ αὐτοκράτορος ἐξαρτώμεναι, τέλος οἱ ἀρχιεπίσκοποι, ἐπίσκοποι, ἡγούμενοι τῶν μεγάλων ἡγεμονικῶν μοναστηρίων ἢ ἀββατεῶν θεωρουμένων ὡς ἡγεμονίων, οἱ ἀρχιεπίσκοποι τῶν γερμαν. θρησκευτικῶν ἱερατικῶν ταγμάτων καὶ ὁ ἀρχιεπίσκοπος τοῦ τάγματος τοῦ Ἀγ. Ἰωάννου. Ἐνθὺ δὲ μέχρι τοῦ 18^{ου} αἰῶνος πάντες οἱ ἐμφανίζομενοι ἐφῆρξον κατὰ κεφαλὴν, εἴτα αἱ συνέδοι περιελάμβανον τρεῖς ὁρισμένας ἐπιτροπείας (Collegien) α') τὴν τῶν ἐκλεκτόρων ἡγεμόνων (Kurfürsten), τῶν ἡγεμόνων δηλονότι τῶν ἐχόντων ψῆφον εἰς τὴν ἐκλογὴν τοῦ αὐτοκράτορος ἢ τοῦ ἐπιδόξου διαδόχου αὐτοῦ β') τὴν τῶν λοιπῶν ἀμέσως ἀπὸ τοῦ κράτους ἐξαρτωμένων φεουδάρχων ἡγεμόνων, καὶ γ') τὴν τῶν ἀντιπροσώπων τῶν αὐτοκρατορικῶν πόλεων, ἐν ὅλῳ δὲ μέλη 103. Ἡ δὲ διεύθυνσις τῆς συνέδου ἦτο ἀνατεθειμένη εἰς τὸν ἀρχιεπίσκοπον Μογουντίας καλούμενον διὰ τοῦτο ἀρχιεπίσκοπος τοῦ κράτους (Reichskanzler). Ἡ Δ. ὑποστάσα διαφόρους μεταβολάς, περὶ ὧν ὡς καὶ τοῦ ὀνόματος βλ. Γερμανικὸν πολίτευμα ἐν τ. Γ' σελ. 260, διετήρηθη, ἐδρεύουσα ἐν Ῥατισβόνῃ ἀπὸ τοῦ 1663 μέχρι τοῦ 1806. Τὸ ὄνομα Δ. ἐκκλίπεν ἐκτοτε ἐκ τῆς ἱστορίας, ἀνεκλήθη τῇ 1868 ὡς τὸ τοῦ Ἐθνικοῦ κοινοβουλίου τῆς Ἰ Γερμανίας, εἴτι δὲ τῇ 1871 ὡς τὸ τοῦ Γερμαν. κοινοβουλίου (τοῦ γερμαν. κράτους). Κατὰχρηστικῶς δὲ ὀνομάζονται οὕτω καὶ αἱ ἀντιπροσωπικαὶ ἐπαρχιακαὶ συνέδοι τῶν χωρῶν τῆς Ἀυστριακῆς μοναρχίας, ὡς καὶ αἱ τῶν χωρῶν τῶν ἀποτελουσῶν τὸ γερμανικὸν κράτος (Landtage). Τέλος δὲ ὀνομάζεται οὕτω καὶ ἡ σύνοδος ἀντιπροσωπεύουσα ἀπάτας τὰς γῆρας τοῦ αὐστριακοῦ στέμματος (ἐκτός τῆς Οὐγγαρίας), γερμανιστὶ Reichsrath καλούμενη.

Διθειάνθραξ (X η.μ.) C S² (bisulfure de carbone, Schwefelkohlenstoff, υειούχος άνθραξ, δισένθειος άνθραξ). Ξευστόν άχρουν εύκίνητον φωτοθλαστικόν εύαναφλεκτό-
τατον, δηλητηριώδεις έχον ιδιότητας. Παρά-
γεται τῇ διοχετεύσει άτμών θείου δι' έρυθρο-
πυρών άνθράκων. Ζέει εἰς 46°. Χρησιμοποι-
εἶται εἰς τὴν βιομηχανίαν τοῦ καουτσούκ, εἰς
τὴν έξαγωγήν τοῦ έλαίου εκ τῶν πυρήνων
καὶ άλλων υλῶν, εἰς συμπύκνωσιν άρωμάτων,
εἰς καταστροφήν έντόμων καὶ ζώων βλαβερῶν
οἶον σκόρου, μυῶν, φυλλοξήρας κλπ., τέλος
εἰς συντήρησιν βοτανικῶν συλλογῶν (πρὸλ 'Αν-
θράξ). [Ο.Α.Ρ.]

Διθειονικόν όξύ Βλ. Τποθειώδες όξύ.

Διθύραμβος. Λέξις άγνώστου παρα-
γωγῆς σημαίνουσα έν τῇ άρχαιοτάτῃ εἰδος ά-
σματιῶν εξημενῆς καὶ παραχῶδους έμπνεύ-
σεως άντφερομένων κατ' άρχάς μὲν εἰς τὸν
Διόνυσον, (δοτις έπωνομάζετο όμοίως Δ.),
έν δὲ τῇ παρακμῇ αὐτῶν καὶ εἰς άλλους
θεοὺς καὶ ήρωας, άδόμενων δὲ έν συνο-
δίᾳ μουσικῶν δογάνων καὶ ἰδίως πρὸς αὐ-
λῇ καὶ μετὰ μιμικῶν κινήσεων. 'Ὡς εκ τῆς
άρχῆς αὐτοῦ δ Δ. έκαλλιεργήθη όπου ήκμασεν
οἰνοποιία καὶ ή λατρεία τοῦ Διονύσου, έν Νάξῳ,
Θάτῳ, Βοιωτίᾳ, Ἀττικῇ. Ἡ δὲ ἰδίως πατρις
αὐτοῦ ύπῆρξεν ή Φρυγία, ὡς δ Ἀριστοτέλης
βεδειοί (Πολιτ. Η', 7). Τά άσματα ταῦτα έ-
ψάλλοντο κατὰ τὰς έορτάς τοῦ Διονύσου άτέ-
χων καὶ άκόσμως υπό έκδοκαχουσμένων έορ-
ταστῶν, μέχρις οὗ δ Ἀρίων έν Κορίνθῳ περὶ
τὸ 600 έδωκεν εἰς τὸν Δ. μορφήν τεχνικήν,
καταρτισας κύ κ λ ι ο ν χ ο ρ ο ν εκ 50 άν-
δρῶν άδόντων έν τάξει κατὰ στροφάς καὶ άν-
τιστροφάς. Έκτοτε δὲ άνεπτύχθη καὶ έτελειο-
ποιήθη έτι μάλλον έν Ἀθήναις. Όπου εξ αὐ-
τοῦ προήλθε τὸ δράμα· άλλα καὶ μετέπειτα
διετέλει ὦν δ Δ. προσφιλέστατον εἶδος ποιή-
σεως καὶ άσματος. Διέπρεψαν δ' έν αὐτῷ Λά-
σος δ εξ Ἑρμιόνης (περὶ τὸ 500 π.Χ.), δοτις
καὶ έφευρέτης τοῦ Δ. έκαλεῖτο, Πρατίνας δ
εκ Φλίουντος, Διαγόρας δ εκ Μήλου, οἱ δύο
Μελανιππίδαι (βλ. τὰ ἰδιαίτερα άρθρα) καὶ
άλλοι κατὰ τὸν Δ' αἰῶνα. Ταχέως όμως τὸ
εἶδος τοῦτο τῆς ποιήσεως (ἰδίως ἀπὸ Μελα-
νιππίδου τοῦ νεωτέρου, 415 π.Χ.) εξέπεσε τῆς
ποικιλῆς εἰς ήν ήγαγον αὐτὸ οἱ άρχαιοτάτοι
ποιηταὶ κατὰ τὴν εὐπρέπειαν καὶ τάξιν τοῦ
ρυθμοῦ καὶ τὸ ύψος τῆς έμπνεύσεως· εἰς τοὺς
διθύραμβοποιούς δὲ τῆς παρακμῆς καταλαττοί
Φιλέξεινος δ Κυθήριος (άποθ. 380), Τιμόθεος
δ Μιλήσιος (άποθ. 317), Κινησίος δ Ἀθηναῖος,
Πολύειδος (περὶ τὰ 420) κτλ. Διὰ τούτων δ
Δ. απέδρασε τὸν θρησκευτικόν αὐτοῦ χαρακτήρα,
προσαρμοσθεῖς εἰς τὴν άφήγησιν διαφόρων μύ-
θων, παρεμειλήθη δὲ καὶ ή μουσικὴ αὐτοῦ εκ-
τέλεσις καὶ απέθε δ Δ. ύπόδειγμα « μέλους
άπολελυμένου ». Διθύραμβων ὀλίγιστα άπο-

πάσματα κατέχομεν εκδοσμένα έν ταῖς συλ-
λογαῖς τῶν λυρικῶν ποιητῶν.

Διπόλια ('Αρχαιολ.). Παλαιοτάτη
άττικὴ έορτή, άγομένη έν τῇ Ἀκροπόλει τῶν
Ἀθηνῶν εἰς τιμὴν τοῦ Διὸς Πολιέως κατὰ
τὴν τελευταίαν πανσέληνον τοῦ έτους, ήτοι
κατὰ μῆνα Σκιροφοριῶνα μεσοῦντα. Κατὰ τὴν
έορτὴν ταύτην προσέφερον τῷ Διῷ ἀναιμιάτους
θυσίας, ιεροὺς άρτους (πελάντους) καὶ κριθὰς
μεμιγμένας σίτῳ (ψαίστᾳ)· έθυστο όμως καὶ
βοῦς, ὡς άπεδόχας δῆθεν. Διότι ὡς έμυθολο-
γεῖτο βοῦς προσελθὼν ποτὲ ἐπὶ τὸν βωμὸν
έφαγε τοὺς πελάντους. Ὑπερβῆ όμως άνέτο ος
έθεωρεῖτο ὁ φόνος τοῦ βοός, μεταίχον ὡς αἰὼν
τε πλείστοι τῆς πράξεως καὶ έπερρίπτον άλ-
λήλοις τὴν αἰτίαν τοῦ φόνου, καὶ τέλος ὡς
έντονος κατεδικάζετο ὁ πέλεκυς δι' οὗ έφο-
νεύθη ὁ βοῦς. Τάραχια ταῦτα έθίμα, τα ἰου-
φόνια, κατεγέλων ὡς παιδαριώδη οἱ Ἀθηναῖοι
τῶν καλῶν χρόνων. τούτου δ' έννεκα ὡς συμ-
πλήρωμα τῆς έορτῆς τῶν Δ προσετέθησαν
τὰ Διαιωτήρια, έν εἰς πολλοὺς έθουον βῶες. [Π.]

Διαιωτήρια. ('Αρχαιολ.). Έορτὴ
άγομένη εἰς τιμὴν τοῦ Διὸς Σωτήρος καὶ τῆς
Ἀθηνᾶς Σωτῆρας εἰθύς μετὰ τὰ Διπόλια.
Κατὰ ταύτην έθύνοντο πολλοὶ βῶες, καὶ κατὰ
τοὺς μεταγενεστέρους χρόνους έγινετο πομπὴ
τῶν εἰσῆδων. [Π.]

Διαιτρέφης. Ἀθηναῖος, δοτις τὸ θέρος
τοῦ 418 π.Χ. άπάγων ὀπίσω εἰς Θράκην μι-
σθοφόρους Θράκας έκυρίευσε καὶ εξωλόθρευσε
τὴν βοιωτικὴν πόλιν Μυκαλησσόν. Τούτου ά-
νέκετο έν τῇ Ἀκροπόλει Ἀθηνῶν άνδρὶς,
εἰς ὃν άναφέρεται ή σφισμένη έπιγραφή « Ἑρ-
μόλυκος Διαιτρέφους άπαρχή. Κρησίλας έ-
ποίησεν » κατὰ τὴν γνώμην τινῶν άρχαιολόγων,
ήν όμως δὲν ασπάζονται πολλοί. [Π.]

Δίκαιον. 1) Ἀρχαία πόλις Θρακικὴ οἰ-
κουμένη υπό τῶν Βιστονῶν καίμενη εἰς τὰ
δόρυκα ἄκρα τῆς λίμνης Βιστονίδος, γαίτιων
τῶν Ἀδδῆρων. Ὁ Ἀρτοκρατιὴν άναμάζει
ταύτην Δικαιοπόλιν· τὸ έθν. κατὰ Στέφανον
τὸν Βυζαντινὸν Δικαιοπολίτης· καὶ Δικαῖος αἰα.
Ἡ πόλις αὕτη εξέλειπεν ένωρίς (Ἡρόδ. 7.
109.) 2) Πόλις Μακεδονικὴ ήτοις Ἑρε-
τριῶν γνωστὴ έν τῇ άρχαίᾳ γεωγραφίᾳ γε-
νομένη εξ έπιγραφῶν καὶ νομισμάτων καὶ εκ
τοῦ Πλινίου, καίμενη έν τῷ Θερμαικῷ κόλπῳ,
παρὰ τὴν άρχαίαν Πύδνα. Τὸ έθνικόν ταύτης
Δικαιοπολίτης· φαίνεται δὲ τὸ έθν. Ἀρτοκρα-
τίωνος καὶ Στεφάνου τοῦ Βυζαντίου μνημο-
νεύόμενον έθνικὴν Δικαιοπολίτης δι' άναφερε-
ται· μάλλον εἰς ταύτην ή εἰς τὴν Θρακικὴν Δί-
καιον (J. P. Six έν Nomismat. chr. Τόμ. 15. σελ. 97. Ἄντ. Μηλαράκη Καρα-
γάτζ ή Πόρτο Λάγος καὶ ή λίμνη Βιστονή
έν Ῥετιχ 1902 Ἀριθ. 15. σελ. 225). [Α.Μ.]

Δικαίάρχος. Ἑλλήν φιλόσοφος κατα-
γόμενος εκ Μεσσήνης τῆς Σικελίας, ζήσας

περί τὸ 300 π.Χ. Ἐμυλήτευσεν μετὰ τοῦ Ἀριστοτέλους παρὰ τῷ Ἀριστοτέλει, συναρῶναι δὲ τῷ Ἀριστοτέλει εἰς τὸ ὅτι ἡ ψυχὴ εἶνε ἁρμονία τοῦ ἐκπυκνωμένου καὶ ἡλαρυνθέντος ἐπομένως τὴν ἀθανάσιαν αὐτῆς ἀπεμακρόνεται δὲ τοῦ Ἀριστοτέλους κατὰ τοῦτο, ὅτι ἐθεώρει τοῦ θεωρητικοῦ βίου ὑπέρτερον τὸν πρακτικόν. Ἐπιδοθεὶς εἰς ἱστορικάς καὶ γεωγραφικάς μελέτας, συνέγραψεν ἐπὶ τῇ βίᾳ ὑψημετρικῶν ἐργασιῶν, ἐξ ὧν ὁ Σουΐδας ἀναφέρει τὰς τῶν ἐν Πελοποννήσῳ ὁρέων καταμετρήσεις, γεωγραφίαν ἣν συνώδευσεν πίνοντας. Τὸ σπουδαιότερον ἔργον τοῦ ἦτο ὁ βίος τῆς Ἑλλάδος, ἱστορικὴ ἔκθεσις τοῦ βίου τῶν Ἑλλήνων ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρις Ἀλεξάνδρου, περιλαμβάνουσα καὶ τὴν μουσικὴν, τοὺς ἀγῶνας καὶ τοὺς ποιητάς. Προπαρασκευαστικαὶ πρὸς τοῦτο ἐργασίαι φαίνεται ὅτι ἦσαν τὰ ἄλλα συγγράμματα Περί μουσικῶν ἀγῶνων, Ὑποθέσεις τῶν Σοφοκλέους καὶ Εὐριπίδου μύθων, Πολιτεῖαι Πελληνίων, Κερυνθίων, Ἀθηναίων. Μετὰ τῶν Πολιτειῶν συνδίδεται κατ' οὐσίαν ὁ Τριπολιτικός, ἐν τῷ ὅσῳ δὲ Δ. ἐδράζεται μὲν ἐπὶ τῆς διδασκαλίας τοῦ Ἀριστοτέλους, ἐξυμνεῖ δὲ ὡς τὸ ἰδεώδες τοῦ τὸ ἐκ μοναρχίας, ἀριστοκρατίας καὶ δημοκρατίας συγκεκριμένου πολιτεύματος. Διὰ τὴν ἱστορίαν τῆς φιλοσοφίας μεγάλην σημασίαν εἰχον αἱ Βιογραφίαι αὐτοῦ, ἀναφέρονται δὲ ἐξ αὐτῶν αἱ τῶν 7 σοφῶν, τοῦ Πυθαγόρου, Πλάτωνος, Ἀλκαίου. Ἀλλὰ καὶ ὡς ῥῆ-ῶρ ἐνεφανίσθη ἐν Ὀλυμπίᾳ καὶ ἐν τοῖς Παναθηναίοις ὁ Σουΐδας τὸν καλεῖ φιλόσοφον καὶ ῥήτορα καὶ γεωμέτρην. — Ἐκ τῶν ἔργων τοῦ Δ. σώζονται μόνον ὀλίγα ἀποσπάσματα, συλλεγένητα ὑπὸ Fuhr (Darmstadt 1811) [X B.]

Δικαιοδοσία ἁ σ τ ι κ ῆ εἶνε ἡ ἐξουσία ἡ διδομένη εἰς δικαστήρια τοῦ διαλύειν (ἀνακρίνειν, δικάζειν καὶ ἐκτελεῖν) κυριαρχικῶς τὰς ἐκ τῆς παραβιάσεως τῶν ἀστικῶν νόμων ἐγείρομένης διαφοράς. Ἡ Δ. διαιρεῖται κατὰ τὰς διαφοράς αὐτῆς ἀναφορὰς 1) εἰς γ ε ν ι κ ῆ ν ὅταν τὰ δικαστήρια εἶνε ἁρμόδια ἐπὶ πασῶν τῶν εἰς τὴν περιφέρειαν αὐτῶν ἀνηκουσῶν ἐριδῶν, καὶ ε ἰ δ ι κ ῆ ν περιοριζομένην εἰς τὰς ῥητῶς ὑποβλήθεισας εἰς αὐτὰ διαφοράς 2) εἰς ο ἰ κ ε ι α ν, ἀσκουμένην ὑπὸ τῶν ἁρμοζίων δικαστῶν, καὶ δ ο τ ῆ ν ὅταν εἴτε 3) ἡ διαφορά εἴτε ἡ ἐκτελέσεις εἰδικῶν τῆς δικαιοσύνης πράξεων ἀνατίθεται εἰς ἕτερον δικαστήν 3) εἰς ἀ μ φ ι σ θ ῆ τ ο υ μ ῆ ν ὅταν ἡ ἐνέργεια τῶν δικαστηρίων στρέφεται εἰς τὴν λύσιν ἀμειδίτουμένων δικαίων, καὶ ε κ ο υ σ ι α ν ὅταν χρησιμεύη ἵνα εἰς πράξεις ἀναμειδότητους περιβάλῃ ἀπλῶς θεληματικὴν κύρωσιν ἢ πίστιν. Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῆς ἀστικῆς Δ., ἡ δὲ π ο ι ν ι κ ῆ Δ. περιλαμβάνει τὴν ἐξουσίαν τῶν δικαστηρίων τοῦ ἀνακρίνειν, δικάζειν καὶ τιμωρεῖν τὰς κολασίμους πράξεις,

καὶ διακρίνεται εἰς κ ο ι ν ῆ ν, τὴν ἐκ τῶν γενικῶν δικταξίων τοῦ νόμου ἀπορρέουσιν ἐξουσίαν τῶν δικαστηρίων ὅπως ἐπιληφθῶσι τῆς ἐκδικήσεως ὀρισμένης κλασίμου πράξεως, καὶ ε ἰ σ ι ρ ε τ ι κ ῆ ν ἢ ε ἰ δ ι κ ο υ σ α ν τὴν κατ' ἐξαιρέσειν τῶν ἐρισμῶν περὶ κοινῆς δικαιοδοσίας ἀπονεμομένην εἰς ὀρισμένα δικαστήρια ἐξουσίαν πρὸς ἐκδικαστὴν ἰδιαίτερον τινος εἶδους κολασίμων πράξεων, ἢ τῶν ὑπ' ὀρισμένης τινὸς τάξεως πρωτόπων διαπραχθέντων ἐγκλημάτων. [N.M.]

Δικαίτοι. Μεγάλη καὶ ισχυρὰ οἰκογένεια τῆς Μεσσηνίας, παρονομαζομένη καὶ Φ λ ε σ σ α τ ο ἰ κατὰ διαθερὰν τῆς λέξεως Ἑ φ ε σ ι ο ἰ. ὡς λέγει ὁ βιογράφος τῶν Φωτακῶν. Γνωστότεροι ἱδῶς ἐξ αὐτῆς κατέστησαν ὁ Δ η μ ῆ τ ρ ι ο ς Δ ι κ α ῖ ο ς, γεννηθεὶς ἐν τῷ χωρίῳ Πολιανῇ τοῦ δήμου Ἀμρείας, καὶ τὰ τέκνα του, ε ἰ κ ο σ ι ο κ τ ῶ ὅλα τὸν ἀριθμὸν, ἐξ ὧν 18 μὲν ἐκ τῆς πρώτης αὐτοῦ γυναίκης, ἥς ἀγνοεῖται τὸ οἰκογενειακὸν ὄνομα, 10 δ' ἐκ τῆς δευτέρας Κωνσταντίας, ἐκ τοῦ γένους τῶν Ἀνδρονικίων, ἣν ἔλαβε μετὰ τὸν θάνατον ἐκείνης. Ἐκ τῶν πολυπληθῶν τοῦ Δημητρίου υἱῶν ἔχων κατὰ τὴν ἐπανάστασιν ἱκανοί. λαβόντες μέρος εἰς πολλὰς μάχας καὶ σπουδαίας υπηρεσίας τῇ πατρίδι παρασχόντες, ἐξ ὧν ἱδῶς διακρίθησαν ὁ Γ ω ἀ ν ν ῆ ς, φρουρεῖς τῇ 1823 πολέμων πλησίον τῶν ἐρειπίων ναοῦ τινος τῆς Ἀρτέμιδος κατὰ τὰ μεθόρια Θουρίας καὶ Καλαμών, ὁ Ν ι κ ῆ τ α ς ἀναδειχθεὶς καὶ στρατηγός, καὶ ἐξόχως δῆλος ὁ τελευταῖος τῶν 28 Γ ρ ῆ γ ὄ ρ ι ο ς, περὶ οὗ κατωτέρω. Ἐπίσης δὲ καὶ ὁ ἀν' ὧς αὐτῶν Δ η μ ῆ τ ρ ι ο ς Φ λ ε σ σ α ς, φρουρεῖς ἐν Μανιακίῳ μετὰ τοῦ Γρηγορίου.

Δ ι κ α ῖ ο ς (Γρηγόριος) Φ λ ε σ σ α ς, ἀρχιμανδριτὴς ἐπίλεγεγμένος καὶ Π α π α φ λ ε σ σ α ς, εἰς ἐκ τῶν μάλλον ἐπιστῶν ἀνδρῶν τῆς ἐπανάστασεως. Ἐγεννήθη κατὰ τὸ 1788 ἐν Πολιανῇ. Μεθυσθεὶς δ' ἐν ἀρχῇ κατὰ τὴν παιδικὴν τοῦ ἡλικίαν παρὰ τινι μοναχῷ ἐστάλη μετέπειτα ὑπὸ τοῦ θεοῦ τοῦ Παναγιώτη, προκρίτου τῆς ἐπαρχίας, εἰς τὴν ἐπισκοπικωτέρην τότε ἐν Πελοποννήσῳ σχολὴν τῆς Δημητσάνης, ὅπου ἐσπούδασεν. Ἐξελθὼν δ' αὐτῆς περιεβλήθη τὸ μοναχικὸν σχῆμα καὶ ἐμόναζεν εἰς τὸ περὶ τῆς Κολάρας μοναστήριον τῆς Βαλανιδιάς Θεσσαλίας. Ὁμῶς ὡν καὶ ἀτίθαστος ἦρσε πρὸς τὸν ἐπίσκοπον Μονεμβασιῶν καὶ ἀπελθὼν τῆς Βαλανιδιάς ἐμόναζεν ἐν τῇ ἀπωτέρᾳ Ῥεκίττᾳ, μετὰ τοῦ Μιστοῦ καὶ Λεονταρίου, ἀλλὰ καὶ ἐνεὶ περιτλακίς εἰς ἐρίδα ἐνεκα κτημάτων τῆς μονῆς πρὸς τινὰ ἰσχυρὸν Τοῦρκον καὶ ἄλλα ἐπιστάδια προκαλέσας ἦναι κάθηρ νὰ φύγῃ τῆς Πελοποννήσου καταδικωμένος ὑπὸ στρατιωτῶν, πρὸς οὓς ἐφώνησε: πωροβολουμένους μακρόθεν οὐκ πηγαίνει εἰς τὴν Πόλιν καὶ θὲν θὰ γυρίσῃ παρὰ ἡ δεσπότης

πλάς. Μετέβη δὲ πρῶτον εἰς Ζάκυνθον καὶ εἰς ἄλλα μέρη, μεθ' ὃ διευθύνθη εἰς Κωνσταντινούπολιν, ὅπου προσεχειρίσθη εἰς ἀρχιμανδριτὴν καὶ ἐμνήθη ὑπὸ τοῦ Π. Ἀναγνωστοπούλου τὰ τῆς Φιλικῆς, ἀπεστάλη δ' ὡς ἀδελφὸς εἰς τὰς Ἡγεμονίας, λίαν χρήσιμος καταστάς διὰ τῆς δραστηριότητος καὶ νοημοσύνης του. Μὴ γνωρίζων ὅμως κατὰ βούλησιν τὰ τῆς Ἑταϊρίας καὶ θέλων νὰ μάθῃ ταῦτα, θύαν ἐπανήλθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἐξέδιδαν ἐπιτελλεῖς διαμαχίρας κατ' αὐτοῦ καὶ ἀπειλῆσας ὅτι θὰ τὸν σφάζῃ καὶ ὃ ἀπρωὶ τὰ συμβαίνοντα εἰς τὸν Σουλτάνον, τὸν Ἀναγνωστοπούλου ν' ἀποκαλύψῃ αὐτῷ τὰ πάντα ἐπικίνδυνος δὲ καὶ ἄλλως γινόμενος διὰ τὸ παραφορὸν αὐτοῦ καὶ συλληφθεὶς ὑπὸ τῶν Τούρκων, ἐφυγαδεύθη ὑπὸ τοῦ πατρίάρχου Γρηγορίου καὶ τῶν λοιπῶν εἰς Ἀϊβάκλιν, καὶ ἐκεῖθεν εἰς Πελοπόννησον, ὅπου ἤρχισεν πλανώμενος, προβαλλὼν ἑαυτὸν ὡς ἐξαρχὸν τοῦ πατριαρχείου. Κατηγὼν πολλοὺς εἰς τὸ μυστήριον, ἐπισπεύδων τὴν ἐκκλήσιν τοῦ Ἀργεῶνος καὶ προξενῶν ἀνησυχίας εἰς τοὺς φρονιμοὺς προκρίτους, οἵτινες πολλὰκις ἐσκέφθησαν καὶ ἐδοκίμασαν νὰ τὸν συλλάβουν, τὸν παραδόντων τῇ ἐξουσίᾳ ἧ καὶ τὸν φρονεῖσσαν. Κατέληξε δὲ τέλος εἰς ἄγιον Ἰλλίαν τῶν Καλαμῶν, ὅπου συγκεντρωθέντων καὶ ἄλλων καπετανῶν καὶ ἐλθόντος καὶ τοῦ Πατριάρχου, ἐκλήρυθη τῇ 23 Μαρτίου 1821 ἡ ἐπανάστασις. Ἐκεῖθεν ἀνέβη εἰς Ἀρκαδίαν καὶ Ἀνδριτσαινῶν, ἐξεγείρων τὰ πλήθη καὶ στρατολογῶν, εἰτα δὲ εἰς Καρύταιναν, Βέρβεναν, Ἀργεῶς καὶ τέλος εἰς Κέρνυρον, διὰ νὰ ἐμποδίσῃ τὴν εἰς αὐτὴν ἐξ Αἰγίου ἔκτασιν τοῦ στρατοῦ τοῦ Καραχά. Διασκορπισθέντων ὅμως τῶν μετ' αὐτοῦ Ἑλλήνων, θυμωθεὶς ἔκτισε τὰ παλάτια τοῦ Κιερηλμπεκ καὶ ἐλθὼν ἐκλείσθη εἰς τὸ φρούριον Ἀργεῶς, ὅπου καὶ συνεκρούσθη πρὸς τοὺς ἐχθρούς. Εἰτα μετέβη πάλιν εἰς Καρύταιναν καὶ ἐκεῖθεν ἐξεστράτευσεν ἐκτὸς τοῦ Ἰσθμοῦ, εἰς Μεγάλα Δερβένια, διὰ νὰ ἐμποδίσῃ τὴν εἰσόδον Τούρκων εἰς Μωριᾶν. Μεθ' ὃ ἐπανήλθεν εἰς Βέρβεναν διὰ νὰ ὑποδεχθῇ τὸν Ἰψηλάντην, ἐπερσέν αὐτὸς εἰς Δερβένιον καὶ Τρίκορτα, παρέστη εἰς τὴν πύωσιν τῆς Κορινθοῦ καὶ εἰς τὴν ἐν Πιάδα α' ἐθνικὴν συνέλευσιν ὡς πῆρ-ρεζούσιος καὶ ἐγένετο γερουσιαστῆς. Κατὰ τὴν εἰσοδὴν τοῦ Δράμαλιν ἔλαβε μέρος εἰς τὰ ἐν Ἀχλαδοκάμπῳ πολεμικὰ συμβούλια, ἐπολέμησεν εἰς Μαλανδρίνον μετὰ τοῦ Κολοκοτρώνη καὶ μετὰ τοῦ Ἰψηλάντη εἰς ἄγιον Σώστην, Ἀγινέρι, ὅπου ἤρισταις τῇ 28 Ἰουλίου 1822, καὶ Περαιχώρῃ κατὰ τῶν λειψάνων τοῦ ἐπιθρακίως. Καταβάς δὲ εἰς τὴν συνέλευσιν τοῦ Ἀστρους ἐξελέχθη ὑπουργὸς τῶν Ἑσωτερικῶν, τοιοῦτος δὲ διατέλεσεν ἐφ' ἱκανόν, ὁμοφρονῶν κατὰ τὰς ἐν τῷ μεταξὺ ἐμευλίους ἐριδας μάλλον τῷ Κολοκοτρώνη, ἀλλὰ καὶ ἐπαμφοτερίζων συνήθως, βασανιζόμενος ὑπὸ μεγάλης φιλοδοξίας, φίλαυτος καὶ ταρπαχῶδης τὸ ἦθος

εἰς τὴν ἄκρην, τὰ πάντα ὑπὲρ τοῦ ἐγωισμοῦ καὶ τῶν ἐρέξεων του θυνάμενος νὰ ὀύσῃ, ἀλλὰ καὶ θερμότερα ἐν τούτοις τὴν πατρίδα ἀγαπῶν. Οὕτω δ' εὐρέθη κατὰ τὴν τῷ 1825 εἰσβολῇ τοῦ Ἰβραὶμ μέλους τῆς ὑπὸ τὸν Κοντοκυριώτην κυβερνήσεως, ἔχων τὰ δύο ὑπουργεῖα Ἑσωτερικῶν καὶ Ἀστυνομίας, σύντροφος δ' ἐπομένως τοῦ ἀντιθέτου τῷ Ζαΐμη, Λόντιω, Νικητορῇ, Κολοκοτρώνη κλπ. κόμματος, ὅπερ πολλοὺς τούτων εἶχεν ἐξορίσῃ ἢ φυλακίσῃ ὡς ἀποστάτας καὶ κατεδίωκε πεισμώνως. Βλεπὼν ὅμως τ' ἀπειλούμενα κατὰ ἐπρότερον εἰς τοὺς συγκυβερνήτας ἐν Ναυπλίῳ ν' ἀπολύσῃ τοὺς φυλακισμένους, ν' ἀνακαλέσῃ τοὺς ἐξοριστούς, νὰ θώσουν ἀμνηστειὰν γενικὴν καὶ νὰ κινήθουν εἰς μαζὺ πρὸς σωτηρίαν τῆς πατρίδος. Μὴ εἰσχωρούσας ὅμως ἀπεφάσισε νὰ ἐκστρατεύσῃ ὁ ἴδιος, σκοπὸν ἔχων ἂν ἐνίκα μίαν ἢ δύο νίκας νὰ ἐλευθερώσῃ μόνος τοὺς καταδιωκόμενους, νὰ τοὺς προσεταιρισθῇ, νὰ κατορθώσῃ τὴν ἀπόκλισιν τοῦ μετὰ τοῦ Γιατράκου παρὰ τῷ Ἰβραὶμ αἰχμαλώτου Γ. Π. Μουρμυγαλῇ, πρὸς ἃν εἶχε συγγενέσῃ. Οὕτω δὲ καταστῆ ὁ ἰσχυρότερος τῶν ἀνδρῶν τῆς Ἑλλάδος· ἀλλ' ἐκτὸς αὐτοῦ, φαίνεται ὅτι διὰ τὸ λίαν εὐδάνταστον καὶ εὐφλεκτόν του πνεύματος τοῦ ἐπολιτορκεῖτο συγχρόνως καὶ ὑπὸ τῶν ἀναμνήσεων καὶ τῶν φασμάτων τοῦ Λεωνίδα, τοῦ Διαικού, τοῦ Μάρκου Μπότσαρη κλπ. καὶ ἐπύρεσσε νὰ τοὺς μιμηθῇ ἡ γινόμενος διαμιάς ἐνδοξος διὰ μεγάλῃς τινὸς ἐπιτυχίας ἢ ἀποθνήσκων ὡς αὐτοί. Διὸ καὶ ἔδωκεν ὑπόσχεσιν ἐνώπιον τῆς Βουλῆς καὶ τοῦ Ἐκτελεστικοῦ ὅτι ἢ θὰ ἐπέστρεφε νικητὴς ἢ θὰ ἔμενε νεκρὸς, καὶ ἐπέτυχε νὰ τοῦ δοθῇ τὰ μέσα πρὸς στρατολογίαν βουλευτικῶν καὶ πελοποννησιακῶν σωματίων καὶ νὰ διορισθῇ ἀρχηγὸς ἐκστρατείας κατὰ τοῦ Ἰβραὶμ. Μὲ τοιαύτας λοιπὸν διαθέσεις ἀναχωρήσας ἐβόρσεν εἰς Μεσσηνίαν, συνεννοούμενος μετὰ τῶν πλείστων καπετανῶν καὶ ὑπολογιζὼν πῶς θὰ συνεκέντρωνε περὶ τὰς 10000 στρατοῦ ἄλλ' ἀντεναργούντων πολλῶν καὶ τῶν ἄλλων δειλιώντων, εἰς δὲ τὸ δεύτερον ὃ ἀνεψιὸς του Δ. Φιλέσσας καὶ ἄλλοι τινὲς ἐπληρχηγοί, εἰς δὲ τὸ τρίτον ὁ Πιέρρος Βοϊδῆς μετὰ Μανιάτων. Ἐπελθόντος ὅμως τοῦ Ἰβραὶμ ἐν πάσῃ τῇ θυνάμει του τῇ 19 Μαΐου 1825 ἐγκατέλειψαν οἱ πλείστοι ἐκ τῶν περὶ αὐτὸν τὸν Παπαφλέσσαν, ἀπομείναντα κατ' ἄλλους μὲν μὲ 600, κατ' ἄλλους δὲ μὲ 300 μόνον. Ἀλλ' ὁ ἀνὴρ ἀπέκρουσε σφοδρῶς τὰς συμβουλάς τῶν ὀπλαρχηγῶν, βλεπόντων τὸν ἄφλεκτον κίνδυνον, νὰ ὑποχωρήσῃ καὶ αὐτὸς καὶ σωθῇ,

ἐξηγήσῃς λόγον ἐνθουσιαστικὸν καὶ πρέστυ-
σαν αὐτοῖς βεβαίαν τὴν νίκην. Τουρεκίας δὲ
πρώτος τοὺς ἐχθροὺς, συνεπλάκη πρὸς αὐτοὺς
καὶ μετὰ λυσσώδεστάτην μάχην καθ' ὅλην τὴν
ἡμέραν ἐναντίον πυροβολικοῦ, ἱππικοῦ καὶ πε-
ζικοῦ ἐφορμῶντος διὰ τῆς λόγχης καὶ τῆς
σπαθῆς, ἐφανεύθη μεθ' ὅλων τῶν ὁπλῶν του,
ἀρῶν ἑμαυτοῖς πλείστας ἐξόδους τῶν ἐχθρῶν
καὶ ἐγέμντε τὴν ἑκτασιν ἀπὸ πτώματα. Περί
τὴν ἐσπέραν δὲ μέλις κατώρθωσε ν' ἀνέλθῃ
εἰς Μανιάκι ὁ Ἰδρυτὴ καὶ ἐθαύμασε μεγα-
λοφώνως τὴν ἀνδρείαν τοῦ ἄρχιμανδρίτου, εὐ-
ρίων δὲ τὸ πτώμα του διέταξε νὰ τὸ πλύνουν
καὶ νὰ τὸ στηρίζουν ἐπὶ ξύλου ἢ δένδρου τινός,
οὕτως ὥστε ἐφαίνετο ὁρθὸς ὡσάν ζωντανὸς μεθ'
ὁ ἐπληρίσας, τὸν προσεῖδεν ἐπὶ μακρὸν καὶ
τέλος ἐφίλησεν αὐτόν, ὡς λέγεται. Ὁ Δικαῖος
ἢ Παπαφλέσσας θεωρεῖται ἐν γένει ὡς παρά-
δοξος τοῦ ἀγῶνος τύπος, παραθαλλόμενος ὑπὸ
πολλῶν πρὸς τὴν Ἀλκιδιάδην διὰ τὸν ποικί-
λον, εὐμετάβολον, ὁρμητικόν, ὑπερβολικόν
καὶ καθόλου ἐκτροπὸν χαρακτῆρα του καὶ τὸ
πλῆθος τῶν ἑλαττωμάτων καὶ προτερημάτων,
διαγαγὼν βίον πολυκύματον καὶ ἐξίσου ἐκ-
αστοτε μεριζόμενον μεταξὺ ἡδονῶν καὶ μόθων,
ἱκανὰ σπουδαῖα ἔργα ἀλλὰ καὶ λάθη διαπρα-
ξας, ἁγῶν ἂν ὅμως τέλος διὰ τοῦ ἐπικού αὐτοῦ
θανάτου αἰγλήν περιβλήθῃς. (Βλ. Γερβίνον,
Τρικουπὴν, Φωτάκου βίον τοῦ Παπαφλέσσα,
τὰ περὶ Φιλικῆς Ἑταιρίας συγγράμματα,
κλπ.). [M.M.]

Δίκαιον ἐν τῇ ἠθικῇ καλεῖται ἡ οἰαζή-
ποτε συμφωνία τῶν βουλήσεων νοουμένη ὡς
κινῶν, δι' οὐ ἀποσβεῖται ἢ ἔρις. Ἐνν δηλ.
πρῶτον τι βούληται νὰ διαθέσῃ ἀντικείμε-
νόν τι, τὸ αὐτὸ δὲ βούληται καὶ ἕτερον πρό-
σωπον, τὸ ἀντικείμενον δὲ εἶναι τοιαύτης φύ-
σεως, ὥστε δὲν δύναται νὰ ἀκολουθήσῃ εἰς
ἀμφοτέρως τὰς βουλήσεις, θὰ προκύψῃ ἔρις.
Ἡ σχέση βουλήσεων ἐρίζουσιν πρὸς ἀλλή-
λας, ἀσυμβιβάστων, ἀπαρέσχει ἀπολύτως. Ἡ
ἰδέα τῆς ἐσωτερικῆς ἐλευθερίας ἀποδοκιμάζει
τὴν ὑπαρξὴν ταύτης τῆς σχέσεως. Ἡ ἔρις προ-
παί νὰ διαλυθῇ. Πρὸς τοῦτο οὐδὲν ἄλλο μέ-
σον ὑπάρχει ἢ ἡ ὑποχώρησις ἢ παρα-
χώρησις τοῦ ἀντικειμένου. ἐν γένει ἡ τρο-
ποποιήσις τῶν βουλήσεων, δι' ἧς καθίστανται
συμβιβάσται. ἡ συμφωνία αὐτῶν περὶ τῆς δια-
θέσεως τοῦ ἀντικειμένου, μεταβαλλομένων
ἀμφοτέρων τῶν βουλήσεων ἢ τῆς ἐτέρας οὕτω,
ὥστε νὰ καταστῶσι συμβιβάσται. Ἐὰν κατόπιν
θελήσῃ ὁ οὕτως ἢ ἄλλως παραχωρήσας ν' ἀ-
νακαλέσῃ τὴν παραχώρησιν, αὐτὸς μόνος εἶναι
τότε ὑπαίτιος τῆς ἐρίδος. Ἵνα ἀποφύγῃ τὸν
ψόγον, δεῖται νὰ θεωρῇ τὴν ἀπαξ γενομένην
παραχώρησιν ὡς κανόνα, ὡς ὅριον, τὸ ὅποσον
δὲν ἐπιτρέπεται νὰ ὑπερβῇ. Λοιπὸν διὰ ταύ-
της τῆς μεταβολῆς τῶν βουλήσεων οὐ μόνον
διαλύεται ἡ ἐκρηγνύσα ἔρις καὶ γεννᾶται εἰ-

ρήνη, ἀλλὰ προλαμβάνεται καὶ μέλλουσα ἔρις.
Ἡ συμφωνία τῶν βουλήσεων νοουμένη ὡς κα-
νῶν, ὁ ὁποῖος ἀποσβεῖ τὴν ἔριν, εἶναι τὸ με-
ταξὺ τῶν σχετικῶν προσώπων ὑφιστάμενον
ἀντικείμενον. Ἐκ τούτου ἐπεὶ
τὸ ὑποκείμενον, ἢ ἐκ τοῦ κανόνος
ἐκείνου πηγάζουσα ἐξουσία τοῦ νὰ ἔχωμεν ἢ
νὰ πράττωμεν ἢ ν' ἀπαυτῶμεν τι παρ' ἄλλου
χωρὶς νὰ ἐπιστρώμεν εἰς ἑαυτοὺς τὸν ψόγον
τῆς ἐρίδος. Ἐκ τούτων δ' ἐπεται 1) ὅτι πᾶν
Δ. εἶναι ὑποκείμενον καὶ μεταβλητὸν καὶ
ἐπομένως ὅτι δὲν ὑπάρχουσιν ἔμφυτα Δίκαια·
2) ὅτι τὸ Δ. στηρίζεται, ὅπως καὶ αἱ λοι-
παὶ ἠθικαὶ ἰδέαι, ἐπὶ καλαισθητικῆς (ἠθικῆς)
κρίσεως, τῆς ἀποδοκιμασίας τῆς ἐρίδος, λοιπὸν
εἶναι ὅπως ἡ θὴκῆς φύσεως καὶ ἔχει ἰδανι-
κὸν κύρος. Ἡ ἀπαιτήσις ἦν ἐκφράζει, εἶναι
μόνον ἠθικὴ, ἰδανικὴ, οὐκ ἔστι πραγματικὴ ἐξ-
άρτησις, καθῆκον ἄνευ ἐξαναγκασμοῦ, ὅπως
τοῦτο σαφέστατα καταφαίνεται ἐν περιπτώ-
σεσιν, ἐν αἷς ὡς ἐκ τῆς φύσεως αὐτῶν ὁ ἐξανα-
γκασμὸς εἶναι ἀδύνατος (π.χ. ἐν ταῖς διεθνέσι
σχέσεσι καὶ ἐν ταῖς δικαιολογικαῖς ὑποχρεώ-
σεσι τοῦ ὑπεράτατου ἄρχοντος πρὸς τοὺς πολί-
τας ἐν συνταγματικῇ πολιτείᾳ). Λοιπὸν ἐκ
τῆς ἰδέας τοῦ Δ. προκύπτει μόνον ἡ προτροπὴ
τοῦ μὴ προσβάλλειν τὸ Δ. καὶ ὁ ψόγος τῆς
προσβολῆς τοῦ Δ., τῆς ἀδικίας. Τὸ Δ. τοῦ ἐξ-
αναγκασμοῦ συνομολογεῖται ἐν τῇ δικαιολο-
γικῇ κοινωνίᾳ ἰδίᾳ καθ' ἑαυτὸ καὶ εἶναι ἰδιαι-
τέρον Δ. πλησίον τῶν λοιπῶν δικαίων· 3) ὅτι
εἶναι μὲν Δ. ἢ οἰαζήποτε συμφωνία τῶν βου-
λήσεων, ἀλλ' ἡδὴ αὐτὴ ἢ ἰδέα τοῦ Δ. ἀποδο-
κιμάζει Δ. περιέχον ἐν αὐτῇ σπέρματα ἐρίδος
(ὡς π.χ. ὅταν ἀντιμάχῃται εἰς φυσικὰς ἀνά-
γκας). Ἐπεὶ δὲ δὲν πρέπει ν' ἀντιμάχῃται
καὶ πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις τῶν λοιπῶν ἠθικῶν
ἰδεῶν. Αἱ δύο αὗται ἀρχαὶ ἀποτελοῦσι τὴν βά-
σιν τῆς μεταρρυθμίσεως καὶ τελειοποιήσεως
τοῦ Δ. Αἱ ἀπαιτήσεις τῶν ἀρχῶν τούτων ἀν-
τικαθιστῶσι τὰ λεγόμενα ἔμφυτα Δ. δὲν εἶναι
ἀκέραια Δ., δηλ. εἶναι κυρίως μόνον ἰδανικὰ ὁ
κανὼν, πρὸς οὗς ὁφείλει ν' ἀντιστοιχῇ τὰ
πραγματικὰ Δ.· 4) ὅτι πᾶν Δ. εἶναι ἀρχικῶς
προσωπικόν (σχετικόν), δηλ. ἰσχύει ἀρ-
χικῶς διὰ τὰ συνομολογήσαντα αὐτὸ πρόσωπα.
Δίκαια ἐπὶ τοῦ πράγματος, ἀπόλυτα,
ἰσχύοντα ἀπέναντι παντός τρίτου καὶ ἄνευ προ-
ηγούμενης συγκαταθέσεως αὐτοῦ γεννῶνται
πρῶτον ἐντὸς τῆς δικαιολογικῆς κοι-
νωρίας. — Δικαιολογικὴ δὲ κοι-
νωρία ἢ καλεῖται ἐν τῇ ἠθικῇ ἡ ἰδανικὴ κοι-
νωνία, ἧς τὰ μέλη χαρακτηρίζει ἡ ἀποδοκι-
μασία τῆς ἐρίδος καὶ ἡ προθυμία πρὸς σύστασιν
καὶ ἀναγνώρισιν δικαίων ὡς κανόνων ἀποσο-
δούντων τὴν ἔριν. Ἡ τοιαύτη κοινωνία ὅταν
λάβῃ ἐν πρώτοις προληπτικὰ τῆς ἐρίδος
μέτρα προσπαθῶσα διὰ καθορισμοῦ τῶν δι-
καιῶν ἐκάστην νὰ ἐξαντλήσῃ πᾶσαν ἀφορμὴν
ἐρίδος. Τὰ μέτρα ταῦτα ἐρεῖδονται ἐπὶ τῆς

παρὰ χωρήσει. Ἐκ τῆς ἀποδοκιμασίας τῆς ἐρίδος προκύπτει ἡ ἐπιταγή τῆς παραχωρήσεως τοῦ διαφιλονεικουμένου αντικειμένου. Ταύτην τὴν ἐννοίαν τῆς παραχωρήσεως μεταφέρομεν εἰς τὰ μέλη τῆς κοινωνίας. Ἐκαστος ὀφείλει νὰ παραχωρήσῃ εἰς πάντας τοὺς λοιποὺς πᾶν τὸ ὑπάρχον καὶ νὰ λάβῃ μόνον τοῦτο ὅ,τι παρεχωρήθῃ πρότερον ὑπὸ πάντων εἰς αὐτόν. Ἐκαστος ὀφείλει νὰ υποχωρήσῃ, ν' ἀφήσῃ ἐλευθερίαν εἰς τοὺς ἄλλους, ἀδιαφοροῦν ἂν αὐτοὶ διανεμηθῶσαν ἡδὴ τὸ ὑπάρχον εἰρηγνικῶς, ἢ ἂν ἐρίζουσιν, ἢ τέλος ἂν εὑρισκόνται ἀκόμη ἐν τῇ παραχωρήσει. Ἐὰν νοήσωμεν τοῦτο γενικῶς, οὐδεὶς παραχωρεῖ εἰς ὠρισμένα πρόσωπα, ἕκαστος ὅμως δύναται νὰ ἐξαρκῇ εἰς αὐτὴν τὴν ἀρίστον καὶ γενικὴν παραχωρήσιν τῶν λοιπῶν οὕτως, ὥς ἂν καὶ εἰς αὐτὴν παρεχωρήθῃ νὰ λάβῃ, ὅ,τι ἔλαβε, καὶ ἐπιμένῶς δύναται νὰ υπερασπίσῃ τὸ αὐτοῦ ἀπέναντι παντός τρίτου προσώπου εὑρισκόμενου ἐντὸς ταύτης τῆς κοινωνίας. Ἀλλὰ μόνον ὑποχωρεῖ τὸ παραχωροῦν πρόσωπον καὶ παραχωρεῖ ἀρίστως χωρὶς ν' ἀπονεύμῃ εἰς τοῦτον τοῦτο, εἰς ἐκεῖνον ἐκεῖνο. Εἶνε πρόδηλον ὅτι ὀφείλει νὰ μὴ μετάσχῃ μὲν τῆς ἐρίδος τῶν λοιπῶν, ἂν οὗτοι ἐρίζωσι πρὸ τῆς παραχωρήσεως, νὰ πρὸς χωρήσῃ ὅμως εἰς τὴν παραχωρήσιν αὐτῶν, ὥστε ὁ ἀθέτων κατέπειν τὴν ἀπᾶς γενεμένην συμφωνίαν ἤθελεν ἀδικεῖν οὐ μόνον τὴν ἀμέσως προσβαλλόμενον ἀλλὰ καὶ σύμπασαν τὴν κοινωνίαν. Διὰ ταύτης τῆς παραχωρήσεως παραχωρεῖ ὠρισμένως εἰς τοῦτον, εἰς ὃν παρεχώρησαν εἰς ἄλλοι. Ἐκφράσις ταύτης τῆς γενικῆς παραχωρήσεως καὶ παραχωρήσεως εἶνε ἡ ἀναγνώρισις τῆς ἡδὴ παραχωρήσεως σχέσεως τῶν προσώπων πρὸς τὰ πράγματα καὶ τῶν προσώπων πρὸς ἄλληλα. Ἡ δικ. κοιν. γεννᾶται ἐν τῇ στιγμῇ καθ' ἣν ἡ ἱστορικῶς γεννηθεῖσα διανομή τῶν ἐξωτερικῶν ἀγαθῶν (ἣτις κυρίως εἶνε κατὰ τὴν ψῆφον καὶ τὴν τίτλον εἶνε ἡ ὑπερκοπή τῆς δυνάμεως τοῦ καταλαβόντος) διὰ τοῦ ἡθικοῦ πνεύματος τῆς ὑποχωρήσεως καὶ παραχωρήσεως ἡγαγεν εἰς συμφωνίαν τῶν βουλήσεων. Ἐπειδὴ πολὺ πρὸ τῆς θεμελιώσεως τῆς δικαιοσύνης φρονήματος τῶν ἀτόμων ἀνεπτύχθη ἡδὴ ἕνεκα ἱστορικῶν λόγων πρὸς τὴν τάξιν, τὸ δικαίον φρόνημα, τὸ ὁποῖον ἐκδηλοῦται ὡς ἐκείνης προσχωρήσεως τοῦ ἀτόμου εἰς τὴν γενικὴν παραχωρήσιν, προσέρχεται μόνον ὡς ἡθικὴ καθιέρωσις τῆς ὤντασθαι τῆς τάξεως, ἣς ἡ διατήρησις ἀπὸ τοῦδε δὲν ἐρείδεται πλέον ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν μέσων τῆς δυνάμεως, ἀλλ' ἐπὶ τοῦ ἡθικοῦ φρονήματος τῶν μελῶν τῆς κοινωνίας. Ἀπὸ τῆς στιγμῆς ταύτης κρατεῖ ἡ σιωπὴ ῥᾶ σιωπῆς, ἡ σιωπὴ ῥᾶ ἀναγνώρισις, ἣτις εἶνε ἡ ἀληθὴς βάσις πάντων τῶν δικαίων. Μεθ' ὅλα τὰ προληπτικὰ μέτρα ὅμως δύναται νὰ ἐκτραγῇ ἡ ἐρις, εἴτε ἕνεκα τῆς ἀσφαλείας

καὶ ἀμριβολίας τοῦ δικαίου, εἴτε ἐξ ἁλλωνλόγων. Λοιπὸν ὀφείλει ἡ δικ. κοιν. νὰ λάβῃ καὶ κατὰ τὰς ἀλτὶ καὶ τῆς ἐρίδος μέτρα. Ἐν πρώτοις οἱ ἐρίζοντες δὲν πρέπει νὰ ἐπιμένωσιν ἐν τῇ αὐθαίρετῳ ἐρμηνείᾳ τοῦ δικαίου, ἥκιστα δὲ νὰ προβαίνωσιν εἰς αὐτοδικίαν. ἀλλ' ἀνάγκη νὰ μετατρέψωσι τὴν ἀπαρέσκουσιν ἐπὶ τῶν βουλήσεων εἰς δικήν, εἰς ἀπροκατάληπτον καὶ ἀμερόληπτον ἐρευναν καὶ συζητήσιν καὶ ἀποφασίσιν, ἣτις δὲν εἶνε πλέον ἐπὶ τῶν βουλήσεων. ὅπως οὐδ' ἡ ἐπιστημονικὴ ἐρις. Πρὸς τοῦτο ἀνάγκη ἡ ἀναγνώρισις ἡ κοινωνία ἔργον τῆς εἰρηγνικῆς διαλύσεως τῆς ἐρίδος, τὴν δικαιοσύνην, ὡς καὶ τὸ δικαίον τοῦ ἐξαναγκασμοῦ. Εἰς τὰ κατασταλτικὰ μέτρα ἀνηκούσι καὶ αἱ ἀπειλὰ καὶ ἐπιβολαὶ ποινῶν, πρὸς ἐρισμὸν τῶν ὁποίων ὅμως ἀνάγκη νὰ λησθῶσι πρὸς ὀφθαλμῶν καὶ αἱ ἀπαιτήσεις τῆς ἰδέας τῆς ἀνταποδόσεως (βλ. λ.) [XIII]

— Νομικῶς δὲ ὁ ὅρος οὗτος σημαίνει

1. Ἐξ ἀντικειμένου τοῦ συνόλου τῶν κανόνων τῶν διαπόντων τὰς ἐξωτερικὰς τῶν ἐν κοινωνίᾳ ζώντων ἀνθρώπων πρὸς ἀλλήλους σχέσεις, ἥτοι τῶν περιοριζόντων τὴν ἐκαστοῦ ἐλευθερίαν χάριν τῶν λοιπῶν καὶ πραγματούντων αὐτῶν τὴν ἐλευθερίαν πάντων ἐξ ἴσου καὶ μέχρις ὠρισμένου βαθμοῦ. Τὸ Δ. ἀπαραίτητον πρὸς τὴν ἐν κοινωνίᾳ συμβίωσιν ὅπως ἀρκητικῶς μὲν περιορίσῃ ἕνεκα ταύτης τὴν φυσικὴν ἐλευθερίαν, θετικῶς δὲ ὁργανώσῃ τὴν ἐπὶ κοινὸν σκοπὸν συμπράξιν τῶν μελῶν τῆς κοινωνίας καὶ πλεονεκτήσῃ αὐτῶν τὰς ἀτομικὰς δυνάμεις. ἐξυπηρετεῖ τὴν πληρώσιν τοῦ σκοποῦ τοῦ ἀνθρώπου, κολάζον τὸ πεπερασμένον καὶ συμπληροῦν τὸ ἀτελὲς τῆς φύσεως αὐτοῦ. Τὸ Δ. διαφέρει τῆς ἡθικῆς καθὰ φύμιν, τὰς ἐξωτερικὰς ἐν μέρει μόνον σχέσεις τῶν ἀνθρώπων πρὸς ἀλλήλους καὶ τοῖς ἐν αὐτοῖς τῶν ἐν τῶν κανόνων αὐτοῦ δικαιομένων, τῆς ἡθικῆς διαπόσεως τὰς ἐξωτερικὰς καὶ τὰς ἐξωτερικὰς σχέσεις καὶ τοῖς ἐν αὐτοῖς παραγόμενα χάριν τοῦ ἐξ αὐτῶν ὑπαρχομένου. Οὕτως ἡ ἐννοία τῆς ἡθικῆς καὶ εὐρυτέρα εἶναι καὶ ἐκτενέστερον ἐναργής, ὡς ἐκ τοῦ ἀντικειμένου αὐτῆς καὶ ἀτελεστερα ἐν τοῖς καθέκαστα. Ἡ μετὰ πρὸ δλίγου χρόνου κρατούσα γνώμη, ὅτι καὶ τὸ δι' ἐπὶ τοῦτο ταταγμένης ἐξουσίας ἐξαναγκαστὸν εἶνε ἐκκλησιολογικὸς τοῦ Δ. ὅρος καθιστῶν ἐτέραν ἀπὸ τῆς ἡθικῆς διαφορὰν, ὑπὸ πολλῶν σήμερον ἐγκυκαλιμπάνεται. ἄτε καὶ ἐν τῇ Δ. πολλὰκις (οὕτω ἐν τῷ διεθνῇ καὶ πολιτικῷ Δ.) μὴ ὑπάρχοντος τοιοῦτου ἐξαναγκασμοῦ.

Ἄνευ θέσεως δικαίου δὲν ὑπάρχει ἡ ἀπαραίτητη θεωρία καθ' ἣν τὸ δικαίον προϋπαρχει τῆς θέσεως (φυσικὸν Δ.) σπουδαίως ἐξυπηρετήσασα τὴν ἐπιστήμην τοῦ Δ. ἀναγνωρίζεται σήμερον ὡς πλημμελής. — Ἐντεῦθεν ὁ ὅρος θετικὸν Δ. θέσις εἶναι ἡ ἀπόδοξίς τοῦ δικαιολογικοῦ κανόνος ὑπὲρ τῆς οἰκείας κοινω-

νίας. Ἡ θέσις αὕτη χωρεῖ εἴτε διὰ συμφωνίας σύμβαςις, εἴθιμον) εἴτε δι' ἐπὶ τοῦτο ὄργανωμένης ἐξουσίας (τῆς νομοθετικῆς—νόμος). Ἐνθα νομοθετικὴ ἐξουσία ὑπάρχει, διὰ συμβάσεως ἢ εἴθιμου κατὰ τὴν κρατοῦσαν γνώμην δικαιολογικὸς κανὼν τίθεται μόνον ἐντὸς τῶν ὑπ' ἐκείνης ἐπιτετραμμένων ὁρίων. Οὕτω πηγὴ τοῦ δικαίου εἶνε ἡ ἀνθρωπίνη θέλησις εἴτε ἀμέσως καὶ ῥητῶς εἴτε ἐμμέσως καὶ σιωπηρῶς (ἐθιμοὶ) ἐξωτερικευμένη. Ὅπως συνήθεια ἰσχύει, ὡς Δ. απαιτεῖται πρὸς τὴν ἐν μακροτέρῳ τινὶ χρονικῷ διαστήματι ἀδιακόπως καὶ συνεπεί αὐτῆς ἀπῆλθει καὶ ἡ τῶν ἀσκούντων συνειδήσις ὅτι εἶνε ἀναγκαῖα καὶ δίκαια. Ἡ διαφορὰ τοῦ νόμου ἀπὸ τοῦ εἴθιμου δὲν συμπίπτει ἀναγκαιῶς πρὸς τὴν μεταξὺ γραπτοῦ καὶ ἀγραφοῦ Δ., εἰς τὸν ἐξωτερικὸν μόνον τύπον καὶ τὸν ἀπὸ γενέσεως εἰς γενεὴν τρόπον παραδόσεως ἀφορῶσαν.

Κατὰ τὰ ὑποκείμενα τὰ παραγωγικὰ δικαιολογικῶν κανόνων διακρίνονται: τὰ τῶν πολιτειῶν ἀπ' ἀλλήλων καὶ τὰ ἐν μιᾷ πολιτειᾷ μερικωτέρων ταύτης κύκλων δίκαια. Τὸ διαθνής Δ. κανονίζει: τὰς μεταξὺ τῶν πολιτειῶν σχέσεις.

Κατὰ τὴν ἐπὶ τῶν δικαιουμένων καὶ ὑποχρεουμένων ἔκτασιν διαιρεῖται τὸ Δ. εἰς κοινὸν ἅπαντων, καὶ προσωπικῶν ὁρισμένων ταξέων ἢ προσώπων, ἐξαιρετικὰς διὰ ταῦτα δημιουργοῦν ὑποχρεώσεις καὶ δικαιώματα. Κατὰ τὴν ὑφὴν αὐτοῦ διακρίνομεν αὐτοστηρὸν καὶ ἐπιεικὲς Δ. Τὸ τελευταῖον τοῦτο ἐπιτρέπει τῷ δικαστῇ νὰ λαμβάνῃ ὑπ' ἑξέως τὰ ἐκάστοτε εἰδικὰ πραγματικὰ γεγονότα καὶ προσαρμὸζῃ τοῦτοισι τὰ Δ. Οἱ κανόνες τοῦ Δ. κατὰ τὸν τρόπον καθ' ὃν προσδιορίζονται τὰ ὅρια τῆς ἐξουσίας τῆς βουλῆσεως δύνανται νὰ διαιρεθῶσιν εἰς δικαιογρονικούς (ἐπιτάσσοντας καὶ ἀπαγορευοντας ἢ ἐπιτρέποντας) καὶ εἰς ἐξηγητικούς (ὑποδιαρουμένους εἰς ἐξηγητικούς ἐν στενωπῇ ἐννοίᾳ, ἢτοι προσδιορίζοντας ἀκριβέστερον τὸ περιεχόμενον τῶν δικαιογρονικῶν κανόνων, καὶ ἀρνητικούς, ἢτοι ἀποφαινουμένους ὅτι γεγονὸς τι στερεῖται δυνάμειος παραγωγικῆς δικαιώματος).

Κατὰ τὸ περιεχόμενον τῶν διατάξεων χωρίζομεν τέλος τὸ δημόσιον τοῦ ἰδιωτικοῦ Δ. Ἐκείνῳ ἀφορᾷ εἰς τὸ τοῦ βίου συμφέρον, τοῦτο εἰς τὸ τοῦ αἵμου ἐκείνου βυθμίζει τὴν ἐξουσίαν τοῦ προσώπου ἐπὶ τὸ πρόσωπον, τοῦτο τὴν τοῦ προσώπου ἐπὶ τὰ πράγματα. Ἐκεῖ τὸ πρόσωπον ἐμφανίζεται ὡς μέλος κοινωνίας ὑποχρεούμενον νὰ ἐξυπηρετῇ αὐτήν, ἐνταῦθα ὡς ἄτομον κρατοῦν τῶν πραγμάτων. Ὅθεν εἶναι καὶ ἐκείνῳ ἀναγκαστικὸν Δ., τοῦτο τοῦναντίον ὑπόκειται: τῇ τῶν μερῶν διαρρηθμίσει. Εἰς τὸ δημόσιον Δ. ἀνάγεται: τὸ πολιτικόν, τὸ διαθνής, τὸ ἐκκλησιαστικόν, τὸ ποινικόν, τὸ δικο-

νομικόν Δ. Τὸ ἰδιωτικόν Δ. συμπίπτει πρὸς τὸ περιουσιακόν Δ. Ἐκ λόγων σκοπιμότητος ἐπιστημονικῆς κατατάξεως συνδυάζεται μετ' αὐτοῦ καὶ τὸ μὴ εἰς περιουσιακὰς σχέσεις ἀφορῶν τμήμα τοῦ οἰκογενειακοῦ Δ. (ὅπως εἶναι τοῦ δημοσίου Δ.). Τὸ ἰδιωτικόν Δ. ὑποδιαιρεῖται εἰς πραγματικόν ἢ ἐμπράγματον, ἐνοχικόν, οἰκογενειακόν, κληρονομικόν.

2. Ἐξ ὑποκειμένου Δ. ἡ δικαιοσύνη, ἢτοι ἐξουσίαν δεδομένην τῷ προσώπῳ ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ἀντικειμενικοῦ Δ. πρὸς ἐξυπηρετήσιν ὁρισμένων ὑπ' ἐκείνου ἀνεγνωρισμένων συμφερόντων. Τὰ δικαιώματα ἀντιστοιχοῦσι πρὸς ὑποχρεώσεις τῶν λοιπῶν ἐπὶ πράξιν ἀνοχὴν ἢ παράλειψιν χάριν τοῦ δικαιουμένου, καὶ διακρίνονται εἰς προσωπικά ἢτοι τὰ διδόντα τῇ βουλῇσε: προσώπου τινὲς ἐξουσίαν ἐπὶ πράξιν ἢ παράλειψιν ἐκ μέρους ὁρισμένου ἑτέρου προσώπου καὶ εἰς ἐμπράγματα ἢτοι τὰ διδόντα ἐξουσίαν ἐπὶ πράγμα (κυριότης κλπ.) καὶ ἀπαγορεύοντα εἰς πάντα ἑκτός τοῦ δικαιουμένου νὰ ἐπενεργήσῃ καθόλου ἢ καθ' ὁρισμένον τρόπον ἐπ' αὐτό. Τὰ προσωπικά Δ. εἶναι ἢ ἀπέρρουκα οἰκογενειακῶν σχέσεων ἢ εἶναι: Δ. τεθειμένα ὑπὲρ τοῦ δικαιουμένου πρὸς ἐπαύξησιν τῆς ἀπέναντι τῶν ἄλλων ἐξουσίας τοῦ προσώπου ὡς τοιοῦτου. Τὰ τελευταῖα ταῦτα καλοῦνται ἐνοχικά Δ., ἀποτελοῦσι δὲ μετὰ τῶν ἐμπραγμάτων τὰ περιουσιακά Δ. Πρὸς κτήσιν Δ. απαιτεῖται ἱκανὸν πρόσωπον, κατὰλλήλον ἀντικείμενον καὶ γεγονὸς γεννητικόν. Ἀπὸλλονται δὲ τὰ Δ. διὰ παραιτήσεως καὶ διὰ παραγραφῆς. Τὰ Δ. προστατεύονται κατὰ γενόμενης ἢ ἐπικειμένης προσβολῆς δι' ἐπὶ τοῦτο τεταγμένων τῆς πολιτείας ὀργάνων, κατ' ἐξάφρην δὲ καὶ διὰ τῆς αὐτοδικίας. Κεκτημένον καλοῦμεν τὸ δικαίωμα, ὅταν ἡ νομικὴ σχέση προσώπου πρὸς πρόσωπον ὑρίσται ἤδη διὰ τὸν δικαιούμενον τὰ κεκτημένα Δ. ὁ νέος νόμος κατὰ κανὼνα δέον νὰ σέβηται, κατ' ἐξάφρην μόνον λαμβανῶν ἀποθνεσχὸν δύναμιν (βλ. Νόμος).—Δικαιώματα ἀνθρώπων, ἀτομικά ἢ ἀβέλυτα: Σκοπὸς τῆς πολιτείας κατὰ τὸ κρατοῦν σήμερον δημόσιον δίκαιον εἶνε ἡ ἀνθρωπίνη κατά ταύτην τὴν ἔννοιαν ὅτι ἡ πολιτεία λόγῳ ὑπάρξεως ἔχει τὴν ἀναγνωρίσιν, ἐξασφάλισιν καὶ ἐνίοτε ἐνίσχυσιν ὑπὲρ τοῦ ἀνθρώπου τῆς ὑπὸ τούτου αὐτοπροαιρέτου καὶ ἀκυλύτου ἀσκήσεως τῶν ἀνθρωπίνων αὐτοῦ δυνάμεων καὶ ἱκανοτήτων, οὕτως ὥστε ἡ ἕκτιστος αὕτη ν' ἀποδῇ διὰ τοῦ θετικοῦ δικαίου δικαίωμα αὐτοῦ. Τὰ περιληπτικὸν τοῦτο δικαίωμα καλοῦμεν προσωπικὴν ἐλευθερίαν. Τὰ στοιχειώδη ἐν τῇ προσωπικῇ ἐλευθερίᾳ περιλαμβανόμενα δικαιώματα συνήθως ὀρίζονται συνιστάμενα εἰς τὰ ἑξῆς τέσσαρα: α') Δ. ἐπὶ τὴν φυσικὴν ὑπαρξιν καὶ τὴν

αὐτοπροσδιόριστον μετακίνησιν καὶ τὴν ἀσκή-
σιν τῶν ἰδίων σωματικῶν δυνάμεων πρὸς ἐρ-
γασίαν δ') Δ. τοῦ λόγου ἦτοί τῆς ἀκωλύτου
ἐκδηλώσεως τῆς ἰδίας ἰδέας καὶ τῆς ἀκωλύ-
του ἀντιλήψεως τῆς ἰδέας ὑπὸ ἄλλου ἐκδη-
λουμένης. 'Εν τῷ δικαιώματι τοῦ λόγου περι-
λαμβάνεται καὶ τὸ τῆς διδασκαλίας ἐνεργη-
τικῶς καὶ παθητικῶς, καὶ τὸ τῆς θρησκείας.
γ') Δ. τοῦ συνεταιρίζεσθαι, ἦτοί τοῦ πολλα-
πλασιάζειν τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἀσκήσεως τῶν
ἰδίων δυνάμεων διὰ τοῦ συνδυασμοῦ αὐτῶν
πρὸς τὰς δυνάμεις ἄλλων δ') Δ. πρὸς ἰδιο-
κτησίαν (ὑπὸ τινων ἀμφοδουμένων, ἰδὲ Κοι-
νωσιμός). Τὰ Δ. ταῦτά εἰσιν ἀναπαλλοτριώτα
ὡς παρομαρτοῦντα τῇ φύσει τοῦ κοινωνικοῦ
ἀνθρώπου ὡς τοιοῦτου. Κατ' ἀντίθεσιν πρὸς
ταῦτα καλοῦσιν ἐπὶ κτήτα Δ. ὅσα ἡ πολι-
τεία δικαιοῦται νὰ παράγῃ ἡμῖν ὁ δὲ
κεκτημένος αὐτά ν' ἀπαλλοτριώσῃ. Περὶ πο-
λιτικῶν δικαιωμάτων βλ. λ.

3. Τὴν ἐπιστήμην τοῦ Δ. ἦτοί τὸ ἐπι-
στημονικὸν σύστημα πρὸς λογικὴν ἐξηγήσιν
καὶ ἐξεύρεσιν, ταξινόμησιν, ἱστορικὴν ἐξερεῦ-
νησιν καὶ σύγκρισιν τῶν διαφορῶν κανόνων
καὶ θεσμῶν τοῦ Δ. καὶ πρὸς προπαρασκευὴν
τέλος τῶν δι' ἐντελεστέραν ἐξυπηρέτησιν τῶν
τῆς κοινωνίας ἀναγκῶν καταλλήλων νομοθε-
τημάτων [Γ. Σ. Σ.]

Δικαιοπραξία καλεῖται ἡ δικανικὴ
πράξις ἡ κατὰ τὴν θέλησιν καὶ διὰ τῆς θελή-
σεως τοῦ ἐπιχειροῦντος αὐτὴν παράγουσα δι-
κανικὴν τινα μεταβολήν. Ἀποκλείονται ἄρα
τῶν Δ. αἱ ἄδικοι πράξεις, καθόσον αὐταὶ πα-
ράγουσι δικανικὰ ἀποτελέσματα ἀδιαφόρως ἐάν
ᾖ πράττων ἢ θελῶν ἢ οὐ ταῦτα. Εἰσὶ δὲ αἱ Δ.
α) μόνον μερεῖς δταν ἀρχὴ ἡ θέλησις
καὶ ἐνὸς μόνου ὅπως παρὰ ὧσι, διμερεῖς
δὲ ἡ συμβάσεις δταν ἀπαιτῆται ἡ θέλη-
σις πλείονων ἀντιθέτως ἐργαζομένων β)
ἀμφοτεροβαρεῖς, αἱ ἀμφοτέρωθεν δι-
καιώματα καὶ ὑποχρεώσεις παράγουσαι, ἐτε-
ροβαρεῖς ἢ ἀριστικαὶ αἱ μόνον
ἐτέρωθεν γ) μετὰ ἐξ ὧν τῶν καὶ
αἱ τίς θανάτου, αἵτινες γίνονται ἵνα
ἰσχύσῃ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ὑποχρεομένου.

Δικαιοστάσιον εἶναι ἡ παντελής δια-
κοπὴ τῆς ὑπὸ τῶν δικαστικῶν λειτουργῶν ἀ-
πονότης τῆς δικαιοσύνης. Αὕτη δύναται νὰ
συμῇ ἐπὶ πολιτικῶν ἀνωμαλιῶν καὶ ταρα-
χῶν ἢ ἄλλων ἐθνικῶν συμφορῶν οἷον πολέ-
μων ἢ νόσων ἐπιδημιῶν. [N.M.]

Δικαίωμα. βλ. Δίκαιον (νομ.) 2.

Δικαιώματα κανονικά ἰδ. Κανο-
νικὸν δίκαιον.

Δικάσιμος λέγεται ἡ ἡμέρα καθ' ἣν
προῦρισται νὰ συζητηθῇ ἐνώπιον τοῦ δικα-
στηρίου δικαστικὴ τις διαφορά. [N.M.]

Δικαστὴς λέγεται ὁ δυνάμενος μόνος ἢ

μετ' ἄλλων νὰ ἀσκῇ δικαστικὴν ἐξουσίαν ἧγουν
νὰ δικάσῃ ὑποχρεωτικῶς καὶ ὡς δημοσία ἀρχὴ
τὰς ὑποβαλλομένας αὐτῷ διαφορὰς καὶ κολα-
σίμους πράξεις. [N.M.]

Δικαστήριον εἶναι ἀρχὴ δημοσία ἐγκα-
θεσταμένη πρὸς χειρισμὸν τῆς δικαιοσύνης καὶ
ἐφαρμογὴν τῶν νόμων. Ὀνομάζεται δ' οὕτω
κατὰ συνεκδοχὴν καὶ ὁ τόπος τῶν συνεδριῶν. Ἡ
πολιτεία πρὸς σκοπιμωτέραν τῆς δικαιοσύνης
διαχείρισιν ὥρισεν ἐπακριδῶς τὰ περὶ τῆς συν-
τάξεως τῶν δικαστηρίων ἐν νόμῳ καλουμένῳ
Δ. ὀργανισμός. Καὶ διὰ μὲν τὰς ἀστικές διαφο-
ράς ὑπάρχουσι παρ' ἡμῖν εἰρηνοδικεῖα, πρω-
τοδικεῖα, ἐφετεῖα καὶ ὁ Ἄρειος Πάγος, τὴν δὲ
ποινικὴν δικαιοδοσίαν ἀσκοῦσι τὰ πταισματο-
δικεῖα, τὰ πλημμελειοδικεῖα, τὰ ἐφετεῖα, τὰ
κακουργοδικεῖα καὶ ὁ Ἄρειος Πάγος. Πλὴν
τούτων ὑπάρχουσι καὶ τὰ στρατοδικεῖα καὶ
ναυτοδικεῖα, τὰ ἐπισκοπικά δικαστήρια καὶ
τὰ εἰδικὰ δικαστήρια τὸ συγκροτούμενον δυ-
νάμει τῶν ἄρθρ. 80 καὶ 81 τοῦ Συντάγματος
πρὸς ἐκδίκασιν τῆς καθ' Ὑπουργῶν κατηγο-
ρίας. Ἀστικὴν δ' ἅμα καὶ ποινικὴν δικαιοδο-
σίαν ἀσκοῦσιν ἐν τῷ Ὀθωμανικῷ κράτει καὶ
ταῖς μὴ χριστιανικαῖς γλώραις ἐπὶ τῶν ἐκεῖ
ὑπηκόων Ἑλλήνων οἱ πρόξενοι ὡς καὶ τὰ προ-
ξενικά δικαστήρια Κωνσταντινουπόλεως, Σμύρ-
νης καὶ Ἀλεξανδρείας. Περὶ τῶν διοικητικῶν
δικαστηρίων βλ. τὴν λ. [N.M.]

— Ὁμοῖος ὀργανισμός ὑπῆρχε καὶ κατὰ τὴν
ἀρχαιότητα ὅτε ἕκαστον τῶν δικαστηρίων
εἶχε δικαιοδοσίαν ἐπὶ ὠρισμένου εἴδους δικῶν.
Ἦσαν δὲ τὰ ἐν Ἀθῆναις π. χ. δικαστήρια ὁ
Ἄρειος Πάγος, τὸ ἀνώτατον, οἱ Ἐφέται δι-
κάζοντες εἰς τέσσαρας διαφόρους θέσεις, εἷς οὐ
καὶ τέσσαρα αὐτῶν διεκρίνοντο δικαστήρια
ἦτοί τὰ ἐπὶ Παλλαδίῳ, τὸ ἐν Δελφίνῳ, τὸ
ἐπὶ Πρυτανείῳ καὶ τὸ ἐπὶ Φρεαττοῖ, καὶ ἡ
Ἡλιαία (ἰδὲ τὰ ἰδιαίτερα ἄρθρα). Δικαστικὴν
ἐξουσίαν εἶχον ἐπίσης οἱ διαιτηταὶ καὶ οἱ κατὰ
δήμους δικασταὶ ἢ οἱ Τετταράκοντα. Καὶ οὐ-
τοι μὲν περιόντες κατὰ δήμους ἐδίκαζον τὰς
μέχρι 10 δραχμῶν διαφορὰς καὶ μικρὰ πλημ-
μελήματα. Οἱ δὲ Διαιτηταὶ ἦσαν δύο εἰδῶν·
οἱ μὲν δημόσιοι, ἀνὰ 44 εἷς ἐκάστης φυλῆς,
ἐνώπιον τῶν ὁποίων προσήρχοντο οἱ διαφορο-
μενοὶ ἀν' ἡθέλουν ν' ἀποφύγῃσι τὰς μακρὰς δια-
τυπώσεις τῶν δικαστηρίων (βλ. Δίκη) ἢ ἀπὸ
τούτων δὲ δίκη ὑπέκειτο εἰς ἔρεσιν ἐνώπιον τῶν
τακτικῶν δικαστηρίων. Ἔτερον δ' εἶδος διαι-
τητῶν ἦσαν οἱ κατὰ συγκατάθεσιν τῶν διαδίκων
ἐκλεγόμενοι, αἵτινες ἐδίκαζον ἐνώπιον μαρτύ-
ρων ἀνεκκλήτως.

Δικαστικά ἔξοδα. Τῶν δικῶν ἡ διεκ-
πραΐσις τῶν τε ἀστικῶν καὶ τῶν ποινικῶν
ἀπαιτεῖ ποικίλας χρηματικὰς δαπάνας εἰς ὅς
καταδικάζεται ἐν τέλος ὁ ἡττηθεὶς διάδικος,
προκαταβαλλομένας ἐν τῷ μεταξὺ ὑπὸ τοῦ
προκαλοῦντος πράξεις τοῦ δικαστηρίου ἀπαι-

τούσας αὐτάς, ἢ ἐν ταῖς ποινικαῖς δίκαις τὸ Δημόσιον. [M.N.]

Δικαστικά πρόσωπα εἶνε πάντα τὰ φυσικά πρόσωπα τὰ ἀσχοῦντα τὴν δικαστικὴν ἐξουσίαν· ἀλλὰ τούτων τινὰ μὲν εἰσιν οὐ πρὶν ὡς ἡ, ὧν ἡ σύμπραξις ἀναγκαῖα εἰς τὴν σύνθεσιν τοῦ δικαστηρίου, οἷον δικαστὴς, πρόεδρος, εἰσαγγελεὺς, γραμματεὺς, τινὰ δὲ ἐποὺς ὡς ἡ, ὧν ἡ σύμπραξις εἶνε ἀπλῶς τυχαία καὶ ἐπικουρική, οἷον ὁ δικηγόρος, ὁ συμβολαιογράφος, ὁ κλητὴρ. [N.M.]

Δικαστικὴ ἐξουσία (ᾧρ. διακρίσις ἐξουσιῶν) εἶνε ἡ λειτουργία τῆς πολιτείας ἡ σκοπὸν ἔχουσα τὴν ἀνθρώπιν τῶν προβληθέντων ἀστικῶν δικαίων, καὶ τὴν βεβαιώσιν καὶ τιμωρίαν τῶν ἀδικημάτων, ἀσκουμένη δὲ κατὰ τοὺς κειμένους νόμους ὑπὸ τῶν ἐπὶ τούτῳ ὀρισμένων ἀρχῶν. [N.M.]

Δικαστικὴ ψυχολογία Ἡ Δ. ψυχολογία περιλαμβάνει τὴν διδασκαλίαν τῶν ψυχικῶν νοσημάτων (ψυχοπαθολογίαν) ἐν σχέσει πρὸς τοὺς ὑπάρχοντας νόμους. ζητεῖ δηλαδὴ νὰ εὕρῃ καὶ νὰ ἐρίσῃ τὰς καταστάσεις ἐκείνας τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος, αἱ ἐποὶαι περιορίζουν ἢ ἐντελῶς ἀπὸ τινος ἀτόμου ἀφαιροῦν α') τὸ ὑπεύθυνον διὰ μιαν ἀξιόποιον πράξιν, καὶ β') τὴν ἐξουσίαν μόνον τοῦ νὰ φροντίσῃ περὶ τῶν ἰδίων τοῦ ὑποθέσεων. Ἡ δικαστικὴ ψυχοπαθολογία ἀποτελεῖ μέρος τῆς καθόλου ἱατροδικαστικῆς. ὑποδικαίρεται δὲ εἰς ποινικὴν καὶ πολιτικὴν νομικὴν ψυχολογίαν. [Φ.]

Δικαστικὸν (Ἀρχαιολ.) ἡ δικαστικὸς μισθός. Ὁ μισθός, ὃν ἐλάμβανον ἐν Ἀθήναις οἱ δικασταί, εἰς τοὺς δικαστάς, ὡς ἐνασχοῦντας δικαίωμα ἐλευθέρου πολίτου καὶ ἐκπληροῦντας ἅμα ὑποχρεώσεις ὑπὸ τῆς πολιτείας ἐπιβαλλομένην, οὐδεμία ἐδίδοτο ἐν ἀρχῇ ἀποζημίωσις. Τὸ πρῶτον δὲ τῇ εἰσηγγελίᾳ τοῦ Περικλέους ἀπεφασίσθη νὰ δίδεται ὁβολός ὡς μισθός εἰς τοὺς δικαστάς δι' ἐκάστην συνεδρίαν τοῦ δικαστηρίου, ὅπως καταστή πραγματικὸν τὸ δικαίωμα τοῦ δικάζειν, οὐ ἀπέφενον νὰ κάμνωσι χρῆσιν οἱ ἀπορώτεροι τῶν πολιτῶν. Ὑπερτα δ' ὁ μισθός οὗτος ἐδιπλασιάσθη καὶ τελευταῖον ἠῤῥήθη εἰς τρεῖς ὀβολούς, ἔνεκα δὲ τοῦ ὀνόματός τούτου, ὡς ἀναφέρει ὁ Ἀριστοτέλης, τὰ δικαστήρια ἐγένοντο χεῖρον, διότι δὲν συνεκροτοῦντο ὡς πρότερον ἐκ τῶν ἀρίστων, ἀλλ' ἐκ τῶν τυχόντων. Βλ. Fritzsche, De mercede iudicum apud Athenienses. Rostock. 1839.—C. Pflug, Die Einführung des Soldes in Athen. Waldenb. 1816.—Würz, De mercede eccles. Atheniensium. 1878.—Ἀριστοτέλ. Ἀθην. Πολιτ. 27. [H.]

Δικαστικὸς φόνος λέγεται ἡ ἐκτέλεσις θανατικῆς ποινῆς κατὰ προσώπου ἀποδεδειγμένου ἀκολούθως ἀθώου, καὶ ἐκ πλάνης

τοῦ δικαστηρίου καταδικασθέντος ὡς ἐνόχου. Ὁ Δ. Φ. προερχόμενος ἐκ τῆς ἀτελείας τῆς ἀνθρωπίνης ποινικῆς δικαιοσύνης, φέρεται ὑπὸ τῶν νεωτέρων ὡς τὸ κυριώτερον ἐπιχειρημα πρὸς κατάργησιν τῆς θανατικῆς ποινῆς. [Δ.Π.]

Δικελέ. Κωμόπολις τῆς Μικρᾶς Ἀσίας κειμένη κατὰ τὰ παράλια τῆς Αἰολίδος ἀπεναντι τῆς Δέσβου, διατελοῦσα ἐπίνειον τῆς Περγᾶμου, μεθ' ἧς συνδέεται δι' ἀμαξιτοῦ 28 χιλίους. Κατ. 7000 ἐξ ὧν ὀλίγοι μωαμεθανοί.

Δίκη. Παρ' ἀρχαίοις μὲν ἐσήμαινε τὸ δικαίον, τὴν δικαιοσύνην καὶ τὴν προσωποποιούσαν τὰς ἰδέας ταύτας θεότητα, εἴτα τὸ δικαστήριον, τὴν ποινὴν, τέλος τὸν δικαστικὸν ἀγῶνα. Ἐν τῇ τελευταίᾳ αὐτῇ σημασίᾳ διετηρήθη ὁ ὅρος ἐν τῇ σημερινῇ νομικῇ ἐπιστῇ, ὅπου Δ. εἶνε τὸ σύνολον τῶν γεγονότων τῶν ἀποτελούντων τὸν δικαστικὸν ἀγῶνα ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως μέχρι τῆς ἐκδικάσεως, καὶ τῶν ἐκ τούτων δικονομικῶν δικαιωμάτων καὶ ὑποχρεώσεων μεταξὺ τῶν ὑποκειμένων αὐτοῦ (ἴσται τῆς δικονομικῆς σχέσεως).

Κατὰ τὸ ἀντικείμενον αὐτῶν διακρίνομεν τὰς Δ. εἰς πολιτικὰς καὶ ποινικὰς. Ἐκεῖ πρόκειται περὶ ἰδιωτικοῦ συμφέροντος, περὶ κανονισμοῦ νομικῆς σχέσεως ἰδιωτικοῦ δικαίου· ὅθεν ἀφίεται τῇ ἐλευθερίᾳ τοῦ δικαιομένου προκαίρεται τὸ ἐπιζητῆσαι τὴν πραγμάτων τῶν δικαιωμάτων αὐτοῦ· ἐνταῦθα πρόκειται περὶ τῆς ἐν συγκεκριμένῃ περιπτώσει ὑπάρξεως δικαιώματος καὶ ὑποχρεώσεως τῆς πολιτείας τοῦ τιμωρῆσαι κολάσιμόν τινα πράξιν, ὅθεν πρωτίστως περὶ τῆς ἐξακριβώσεως τῆς οὐσιαστικῆς ἀληθείας τῶν πραγμάτων.

Πᾶσα Δ. ὡς ἐκ τῆς φύσεως αὐτῆς ἀπαιτεῖ τρία ὑποκείμενα· τὸ δικαστήριον καὶ τὰ δύο μέρη μεταξὺ τῶν ὁποίων ὑφίσταται ὁ δικαστικὸς ἀγῶν. Τὰ μέρη ταῦτα ἐν τῇ πολιτικῇ Δ. καλοῦνται ἐνάγων καὶ ἐναγόμενος, ἐν τῇ ποινικῇ κατηγορος καὶ κατηγορούμενος. Στοιχεῖα δὲ πάσης Δ. εἶνε αἱ πρὸς ἐναρξιν καὶ ἐξακλούθησιν τῆς Δ. (ἀγωγή κτλ.), αἱ πρὸς διευκρίνισιν τῶν νομικῶν γεγονότων (ἀνάκρισις, ἀπόδειξις κτλ.) πράξεις τῶν ὑποκειμένων τῆς δίκης, ἡ ἀπόφασις καὶ ἡ ἐκτέλεσις.

Ἐπ' ὅσον ἡ Δ. σημαίνει τὴν χρονικὴν σειράν δικονομικῶν πράξεων συνταυτίζεται ἢ ἔννοια αὐτῆς πρὸς τὴν τῆς διαδικασίας (βλ. λ.) [Γ.Σ.Σ.]

— Παρὰ τοῖς ἀρχαίοις αἱ Δ. διηροῦντο εἰς δύο μεγάλας τάξεις, τὰς δημοσίας, αἵτινες καὶ ἐδικιώτερον γραφαί (βλ. λ.) ἐλέγοντο, καὶ τὰς ἰδιωτικάς, τὰς κυρίως Δ., δι' ἐκάστην δὲ τάξιν ὑπῆρχον ἱδιοὶ τύποι καὶ διαδικασίαι. Δίκην ἰδιωτικὴν ἠδύνατο νὰ κινήσῃ μόνον ὁ ἀδικούμενος ἢ ἐν ἡτο ἐνήλικος, ἐλεύθερος καὶ οὐδὲν ἄλλο εἶχε κώλυμα ἵνα παρουσιασθῇ ὡς ἐνάγων (διώκων), ἂν δὲν εἶχε λ. χ. περιπέση

εἰς ἀτιμίαν· ἐν τοιαύταις περιπτώσεσι τὴν Δ. ἤθυνατο νὰ εἰσαγάγῃ ὁ νόμιμος τοῦ ἀδικουμένου προστάτης (κύριος)· αἱ γυναικες ὁμοίως μόνον διὰ τοῦ κυρίου ἐνεφανίζοντο, τοὺς δὲ ξένους ὑπεστήριζον οἱ πρόξενοι τῆς πόλεως αὐτῶν. Ἡ Δ. ἤρχετο διὰ κλητεύσεως τοῦ διώκοντος πρὸς τὸν ἐναγόμενον (τὸν φεύγοντα) ἢ ἐξετέλει αὐτὸς ὁ διώκων ἐνώπιον μαρτύρων (κλητῆρων). Μετὰ τὴν κλησίαν ὁ ἐναγὼν ἐπέδιδεν ἔγγραφον καταμήνυσιν (λήξιν ἢ ἐγκλήμα) εἰς τὸν ἄρχοντα (δλ. λ.), ὅστις ἐπελαμβάνετο τῆς ἀνακρίσεως, ἀφοῦ καὶ ὁ ἐναγόμενος κατέθετεν ἔγγραφως τοὺς ἰσχυρισμούς αὐτοῦ (ἀντιγραφή) καὶ ἀμφοτέροι οἱ διάδικοι ὤμνουν περὶ τῆς ἀληθείας τῶν ἰσχυρισμῶν αὐτῶν (διωμοσία, ἀντιωμοσία). Ἀρχομένης τῆς διαδικασίας οἱ διάδικοι κατέθετον τὰ ἀναλογούντα μέρη τῶν δικαστικῶν ἐξόδων (πρυτανείων). Ἄτινα ληγοῦσας τῆς Δ. ἀπεδίδοντο τῷ νικῶντι ὑπὸ τοῦ ἡττωμένου· ἐὰν δὲ ἡμφισθητεῖτο ἡ κυριότης κληρονομίας ἢ κτημάτων ὁ ἐνάγων κατέβαλλε κατὰ μὲν τὴν πρώτην περίπτωσιν τὸ ὅκατον κατὰ δὲ τὴν δευτέραν τὸ πέμπτον τῆς ἀμφοτερομενῆς ποσότητος, ὅπερ ἡττωμένου τοῦ διώκοντος, ἐκράτειτο ὑπὲρ τοῦ δημοσίου· ἐπὶ δημοσίων δὲ Δ. ὁ διώκων μόνος κατέβαλλε δραχμὴν μίαν. Εἰς τὴν ἀνάκρισιν προσεκαλούντο οἱ μάρτυρες, οἵτινες μὴ παρούσαις ἐμενοῖ ὑπέκιντο εἰς πρόστιμον 1000 δρ. ἢ εἰς δίκην λιπομαρτυρίου· καὶ οἱ δοῦλοι δὲ ἐκαλούντο εἰς μαρτυρίαν ἐξαναγκασμένοι πρὸς τοῦτο διὰ βράβειον. Περαιτωθείσης τῆς ἀνακρίσεως ὑπὸ τοῦ ἡγεμόνος τῆς Δ. ἄρχοντος ἐνεκλείοντο πάντα τὰ ἀναφερόμενα εἰς αὐτὴν ἔγγραφα, αἱ μαρτυρίαι κτλ. ἐντὸς κιθωτίου (ἐρίνου) ὅπερ σφραγιζόμενον παρεδίδοτο τῷ ἔχοντι τὴν ἡγεμονίαν ἄρχοντι, παρ' ᾧ ἐφυλάττετο μέχρι τῆς κυρίας ἡμέρας τῆς Δ. ὅτε ἡνοιγετο πρὸ τοῦ δικαστηρίου· αἱ δὲ κατὰ τὸ διαστημα τοῦτο ἀνευρισκόμεναι μαρτυρίαι ἦσαν ἀπαράδεκτοι πρὸ τοῦ δικαστηρίου. Ἡ κυρία αὕτη ἦν συνήθως ἡ 30^η ἡμέρα ἀπὸ τῆς παρουσίας τῆς ἀγωγῆς (ἐκτὸς ἐάν ἦτο ἀποφράς ἢ ὑπῆρχεν ἄλλο σπουδαῖον κώλυμα), ἀλλ' ἡθύνετο ν' ἀναβληθῇ ἐπὶ μακρὸν χρόνον δι' ἐνστάσεων. Πρὸ τοῦ δικαστηρίου ὁ ἄρχων εἰσήγε τὴν Δ. καὶ ἀνεγινώσκετο πρῶτον περίληψις τῶν κατεθέσεων ἀμφοτέρων τῶν μερῶν, εἰποντο δὲ αἱ ἀγορεύσεις τοῦ διώκοντος πρῶτον καὶ εἶτα τοῦ φεύγοντος. Ὁ χρόνος τῆς ἀγορεύσεως ἐκατέρου ὠρίζετο ἐξ ἀρχῆς καὶ ἐμετρεῖτο διὰ τῆς κληψύδρας, αἱ παρεμπιπτούσαι δὲ ἀνεγνώσεις μαρτυριῶν ἢ ψευδισμῶν κλπ. δὲν ὑπελογίζοντο ἐν αὐτῷ, δι' ὃ καὶ κατὰ ταύτας ὁ ἐφ' ὕδαρ (ὑπὲρ τῆς) ἐπέειχε τὴν ἐκροήν αὐτοῦ. Ἀμφοτέροι οἱ διάδικοι ἡθύναντο καὶ νὰ δευτερολογήσωσι καὶ συνηγόρους νὰ παραστήσωσιν, ὧν οἱ λόγοι βαθμηδὸν ἐγένοντο οἱ κυριώτεροι τῆς διαδικασίας. Οὐχὶ σπανίως παρί-

σταντο ληγοῦσας ταύτης οἱ συγγενεῖς τοῦ ἐναγομένου, ἡ σύζυγος καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν καὶ διὰ γῶν καὶ θρησκῶν ἐξήτουν νὰ κινήσωσι τὴν δικαστῶν τὸν ἔλεον. Μετὰ δὲ τὴν διαδικασίαν προέβαινον οἱ δικασταὶ εἰς τὴν ἀπόφασιν, ἣτις ἐγίνετο διὰ μυστικῆς ψηφοφορίας. Ἐν ἰσοψηρίᾳ προσετίθετο εἰς τὰς κθωτικὰς ψήφους καὶ ἡ τῆς Ἀθηνῶν καὶ ἡθωτο ὁ ἐναγόμενος. Ἐὰν ἐπρόκειτο νὰ ἐπιβληθῇ χρηματικὴ ποινὴ ἐγίνετο δευτέρα συζητήσις καὶ ἀπόφασις τῶν δικαστῶν περὶ τοῦ ποσού ταύτης. Ἀθωουμένου τοῦ φεύγοντος ὁ ἐνάγων ὑπεχρεοῦτο νὰ πληρώσῃ εἰς αὐτὸν ὡς ἀποζημιώσιν τὰ ἔκτον τῆς ποσότητος ἢν ἀπῆται παρ' αὐτοῦ.

Ἡ τοιαύτη Δ. ἦτο τελειωτικὴ, μὴ ὑποκειμένη εἰς ἔρρεσιν, ἐν ἐκτάκτοις ὁμοῖς περιπτώσεσιν ἡθύνετο νὰ ἐπαναληθῇ. Ἀντὶ ταύτης ὁμοῖς ἐδικαιοῦντο οἱ διάδικοι, ἂν ἤθελον, νὰ καταρύωσιν εἰς τοὺς διαιτητὰς (βλ. Δικαστήριον). οἵτινες ἐκρίνον ἐν γένει ἡπιώτερον καὶ συμβολικώτερον, καὶ ἐὰν δὲν ἐσυμβιβάζοντο, νὰ καταρύωσιν εἶτα εἰς τὴν Ἡλιαίαν τὸ αὐτὸ ἡθύνετο νὰ πράξωσιν ἐξ ἀμοιβαίας συναινέσεως καὶ ἥδη εἰσληγμένης τῆς Δ. πρὸ τοῦ ἄρχοντος καὶ κατ' αὐτὴν τὴν κυρίαν τῆς Δ., ἀλλ' ἐν τῇ τελευταίᾳ περιπτώσει δὲν ἐδικαιοῦντο εἰς ἔρρεσιν. Ἐπὶ δημοσίων ὁμοῖς Δ. ὁ ἐγκαταλείπων αὐτὴν καὶ συμβιβαζόμενος πρὸς τὸν φεύγοντα ὑπεβάλλετο εἰς πρόστιμον 1000 δραχμῶν καὶ μερικὴν ἀτιμίαν. Ἐὰν ἡ Δ. εἶχε κριθῇ πρότερον ὑπὸ διαιτητῶν, διὰ τὴν πρὸ τῆς Ἡλιαίας Δ. δὲν ἐπανελαμβάνετο ἡ ἀνάκρισις. Ἐπὶ δημοσίων Δ. τὰς ποινὰς ἐξετέλειον οἱ ἄρχοντες, ἐπὶ δὲ ἰδιωτικῶν ἐφρόντιζε περὶ τῆς ἐκτελέσεως αὐτῶν ὁ ἐπιτυχὼν ἐνάγων· ἐνίοτε ὁμοῖς, ὡς εἰς τὰς ἐμπορικὰς Δ. ἐπεβάλλετο εἰς τὸν φεύγοντα καταδικασόμενον καὶ πρόστιμὸν τι ὑπὲρ τοῦ δημοσίου. Πρὸλ. καὶ τὰ ἰδιαίτερα περὶ ἐκάστου δικαστηρίου ἄρθρα. [Δ.Δ.]

Δίκη. Προσωποποιία τῆς Δικαιοσύνης, μία τῶν τριῶν Ὁρών, θυγάτηρ τοῦ Διὸς καὶ τῆς Θέμιδος, συνέδρος τοῦ Διὸς, προστάτης τῶν ἀδικουμένων, τιμωρὸς τῶν ἀδικούντων. Θυγάτηρ τῆς Δ. εἶναι ἡ Ἥστυχία, οἱ δὲ τὴν Δίκην φιλοῦντες λαοὶ ἀπολαύουσι τάχα τῆς εἰρήνης. Αἱ παραστάσεις αὐταὶ ἐκπαλαί ἐπεκράτουν παρ' Ἑλλησι μαρτυροῦσαι τὴν πρῶτον ἠθικὴν ἀνάπτυξιν καὶ ἡμέρωσιν αὐτῶν. [11.]

Δικηγόρος εἶναι ἄμισθος δημόσιος ὑπάλληλος τῇ προτάσει τοῦ ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης ὑπουργοῦ ὑπὸ τοῦ βασιλέως διοριζόμενος ἐπιφορτισμένος δὲ νὰ βοηθῇ καὶ ὑπερασπίζῃ διὰ τῶν γνώσεων αὐτοῦ τοὺς ἐπὶ δικαστηρίου δικαζόμενους καὶ παρίσταται ἀντ' αὐτῶν. Ὁπως διορισθῇ τις δικηγόρος ἀπαιτεῖται νὰ ἔχῃ πτυχίον τῆς νομικῆς σχολῆς Πανεπιστημίου τινός, νὰ λάβῃ δ' εἶτα τὴν ἄδειαν τοῦ δικηγορεῖν ἐξετασθεὶς ὑπὸ τῆς ἐπὶ τούτῳ Ἐπι-

τροπῆς μετ' ἐνιαύσιον ἄσκησιν παρά τινι δι-
κηγόρῳ. Ἡ σχέσις τοῦ Δ. πρὸς τὸν πελάτην
αὐτοῦ εἶναι ἡ τῆς ἐντολῆς καὶ δικαιοῦται ὁ
Δ. εἰς ἀμοιβήν. [N.M.]

Δέκλινα. Βλ. Λιναῖκόν σύστημα.

Δεκλῆς ('Α ν α τ ο μ.). Βλ. Βαλδῖς.

Δικογραφία. Τὸ σύνολον τῶν δικογρά-
φων δικαστικῆς τινος διαφορᾶς.

Δικόγραφον εἶναι τὸ ἔγραφον δι' οὗ
ἐνεργεῖται δικαστικὴ τις πράξις.

Δικορυνία ἢ Παραῖκη (B o t.)
Dicorynia Paraensis Benth. Μέγα δέν-
δρον τῆς οἰκογεν. τῶν Κολοβοανθῶν αὐτοφυὲς
ἐν Γουιάνῃ καὶ Βρασίλια, παράγον κατὰ τὰς
νεωτέρας ἐρεῦνας τὸ Ἀγγελλίνης ξύλον (βλ. λ.,
παραβ. καὶ τὰς λ. Ἀνθέρια καὶ Γεορρούα). [Θ.Χ.]

Δικόρυφος βαλδῖς ('Α ν α τ ο μ.).
Βλ. Διγλωχιν.

Δικοτυλῆδονα (B o t.) Μεγάλη ὑπο-
διαίρεσις τῶν ἀγγειοσπέρμων φανογάρμων φυ-
τῶν κατὰ τὰ φυσικὰ συστήματα τοῦ Ζυσεῖ καὶ
τοῦ Δεκανδρέλ, περιλαμβάνουσα τὰ φυτὰ ὧν τὸ
ἔμβριον φέρει δύο κοτυλῆδονας. Ἄλλαι δια-
φοραὶ τῶν Δ. ἀπὸ τῶν Μονοκοτυλῆδων φυ-
τῶν εἰσιν αἱ ἐξῆς: τὸ ριζίδιον τῶν Δ. κατὰ
τὴν βλαστῆσιν αὐξάνει περαιτέρω καὶ ἀνα-
πτύσσεται: εἰς κύριόν τινα κορμὸν ριζῆς· αἱ
δ' ἀγγειώδεις δέσμαι τοῦ στελέχους καίονται
κύκλῳ περὶ τὴν ἐντερώνην καὶ εἰς τὰ ξυλῶδη
φυτὰ ἀναπτύσσεται: διὰ τοῦ καμδίου πρὸς τὰ
ἐξω μὲν νέος βιβλιώδης χιτὼν καὶ πρὸς τὰ
ἔσω δὲ νέος ξυλῶδης (ἐτήσιοι χιτῶνες τοῦ
ξύλου διὰ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ὁποίων δύναται νὰ
ὑπολογισθῇ ἡ ἡλικία τῶν Δ.). Τὰ φύλλα τῶν
Δ. εἰσὶν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ δικτυόνευρα (παραλ-
ληλόνευρα εἰς τὰ Μονοκοτυλῆδονα)· τὰ ἄνθη
συνίστανται ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐκ πενταμερῶν
ἢ τετραμερῶν σπονδυλωμάτων (εἰς τὰ Μονο-
κοτυλῆδ. ἐκ τριμερῶν). [Θ.Χ.]

Δικρανῶδες κύμα. Βλ. Ἀνθοθεσία.

Δικτάτωρ ἐκαλεῖτο κατὰ τοὺς ἀρχαίους
χρόνους ὁ μετὰ τὴν κατάργησιν τῆς βασιλείας
κατ' ἔτος ἐκλεγόμενος ἀνώτατος ἄρχων ἐν
τισι λατινικαῖς πόλεσι. ἐπὶ τινα δὲ χρόνον
καὶ ὁ ἀνώτατος ἄρχων τῆς λατινικῆς συμπο-
λιτείας, ὁποῖος ὑπῆρχεν ὁ Δ. τῆς Ἀλβας
Λόγγας. Ἐν Ῥώμῃ δὲ Δ. ἐκαλεῖτο ἄρχων
οὐχ' ἐκ τῶν τακτικῶν, ἀλλ' ἐκλεγόμενος ἐν
ἐκτάκτοις περιστάσεσι, ὅτε κίνδυνος σημαντι-
κοῦ ἤπειλουν τὴν πολιτείαν καὶ ἀπητείτο ἡ
συγκέντρωσις τῆς ἐξουσίας εἰς ἓνα μόνον ἄν-
δρα, ἐδίδετο δὲ εἰς τὸν Δ. ἀπόλυτος καὶ ἀ-
περίοριστος ἐξουσία, διαρκοῦσα μέχρι τῆς
ἀπαλλαγῆς ἀπὸ τῶν ἐπικειμένων κινδύνων
καὶ τὸ πολὺ ἐπὶ ἑξ. μηνάς. Ὁ τοιοῦτος ἄρ-
χων ἐκαλεῖτο κατ' ἀρχάς magister populi
(καὶ οὕτως ἐσημειοῦτο ἐν τοῖς ἱεροῖς βιβλίοις
μέχρι τῶν τελευταίων χρόνων), βραδύτερον δ'

ἐκλήθη Dictator=κυρίαρχος. Ἡ ἔδρασις τῆς
δικτατορίας (501 π. Χ.) προεκήθη, κατὰ Λι-
βιον, ἐκ φοβεροῦ πολέμου πρὸς τοὺς Λατίνους,
πρῶτος δὲ Δ. ὑπῆρξεν ὁ πατρίκιος Τίτος Λα-
ρκιος Φλάβιος καὶ ἐπὶ πολὺ Δ. διορίζετο μόνον
ἐκ τῶν πατρίκιων, ἐχόντων οὕτω σπου-
δαίαν ἐπὶ τῶν πληθείων ὑπεροχήν· πρῶτος δὲ
πληθεῖος Δ. ἐγένετο ὁ Γάιος Μάρτιος Ρουτί-
λιος ἐν ἔτει 356 π. Χ. Τὴν ἀνάγκην πρὸς
διορισμὸν Δ. ὑπαδείκνυνεν ἡ Συγκλητος, διορι-
ζέτο ὁμως ὁ Δ. ὑπὸ τῶν ὑπάτων καὶ ἀπενέ-
μετο εἰς αὐτὸν ἡ ἀρχὴ διὰ νόμου τῆς σφραγι-
κῆς ἐκκλησίας (Lex curiata). Διοριζομένου
Δ. πάσαι αἱ ἄλλαι ἀρχαὶ κατέπαυσαν πλην
τῆς τῶν δημάρχων (βλ. λ.). οἵτινες δὲν ἐβύ-
ναντο νὰ παρεμβάλωσι προσκόμματα εἰς τὰ
ἔργον τοῦ Δ., διετηροῦντο δὲ οἱ ἄρχοντες εἰς
τὰς θέσεις αὐτῶν ἀλλ' ὡς διοικητικά μόνον
ὄργανα τοῦ Δ. Ὁ Δ. ἦτο ἀνεύθυνος κατὰ τὴν
ἐξουσίαν του καὶ μετ' αὐτήν. Εἶχεν ἀ-
πόλυτον ἐξουσίαν ἐπὶ τῆς ζωῆς καὶ αὐτῶν τῶν
ἐντὸς τῆς πόλεως πολιτῶν, δι' ὅ καὶ οἱ βα-
βδόχοι αὐτοῦ (24 τὸν ἀριθμὸν) ἔφερον πελ-
εὶς καὶ ἐντὸς τῆς πόλεως. Παρὰ τὴν ἀπόλυ-
τον ἐξουσίαν τοῦ Δ. μόνον ὅσα ἡ Συγκλητος
ᾤριζε χρήματα ἐδύνατο νὰ διαχειρισθῇ. Ἐν-
νοῖατε Δ. διορίζετο καὶ ἄνευ σοβαρᾶς ἀφορμῆς
ἐάν ἀμφοτέρωι οἱ ὑπατοὶ ἦσαν ἀπόντες ἐκ Ῥώ-
μης, πρὸς ἐκπλήρωσιν καθηκόντων τινῶν του-
τῶν, ἅτινα δὲν ἐδύνατο νὰ ἐκτελέσῃ ἄρχων
κατώτερος. Ὁ Δ. ᾤφειλε νὰ διορίσῃ ἄρχοντα
ὅστις ἔχων ἰδιαίτερώς τὴν διοίκησιν τοῦ λα-
ποῦ (ἐνῷ ὁ Δ. ἐθεωρεῖτο ἄρχων τῶν πεζῶν
λεγεωνῶν) ἐκαλεῖτο magister equitum
οὗτος διετέλει ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ Δ., ἀν-
επλήρω δ' αὐτὸν ἐν ἀπουσίᾳ του. Ἡ δικτα-
τορία ἐξέλιπε τῇ 202 π. Χ. Οἱ δὲ μετὰ
πολλὰ ἔτη κληθέντες Δ. Σύλλας (82 π. Χ.)
καὶ Ἰούλιος Καῖσαρ ἔφερον ἀρχὴν πολὺ δια-
φορὰν τῆς τῶν ἀρχαίων Δ. Μετὰ τὸν θάνατον
τοῦ Καίσαρος ἡ Δ. κατελύθη ἔσχατ' ἐπὶ νόμον.

Δέκτη. Βλ. Λασιόθι.

Δέκτυνα καὶ Δέκταμον ἢ Δέκτα-
μνον, πόλις ἀρχαία τῆς Κρήτης, τοποθε-
τουμένη ἐπὶ τοῦ ἀκρωτηρίου Τιτύρου (Σπάθα)
ἐν τῷ σημερινῷ ὄρμῳ Καντζιλιερῇ σπουδῶ-
ζονται ἀρχαῖα εἰσέπια. Ἡ Δ. εἶχε περιφραγ-
μὸν τῆς Δικτύνης Ἀρτέμιδος, ἣτις ἐλα-
τρεῖτο πρὸ πάντων εἰς τὰ δυτικά μέρη τῆς
νησοῦ. Δικτύναιον καὶ Δικταῖον ἐλέγετο κα-
τὰ τὸ ὑπερκείμενον ὄρος καὶ τὸ ἀκρωτήριον, ἐ-
οῦ ἐπεσεν εἰς τὴν θάλασσαν, κατὰ τὴν μυθολο-
γίαν. ἡ Βριτόμαρτις. Τῆς Δ. νομισματὶ
ἀνεκάλυψαν. [I.Δ.Κ.]

Δέκτυον. 1) Πλέγμα ἐκ νημάτων καθέ-
τως ἢ κατ' ὀξείαν γωνίαν διασταυρουμένων
μετὰ διακένων μεταξὺ αὐτῶν διαφόρου κατὰ
τὴν χρῆσιν τοῦ Δ. εὐρους (βρόχιων, βροχιδίων)
τὸ Δ. χρησιμεύει κυρίως εἰς τὴν ἀλίαν ἀλλ'

καί εἰς τὴν θῆραν πτηνῶν ὡς καὶ διαφόρων ἀγρίων ζώων.

2) Δ. τριγωνομετρικόν. Βλ. Γεωδαισία.

Δίκτυς ὁ Κρής. Ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦτο φέρεται σύγγραμμα (Ἐφημερίς) περὶ τῶν κατὰ τὴν Τριωϊκὴν πόλεμον συμβάντων, ὅπερ βῆθεν ἐγράφη ὑπὸ τοῦ Δ., ἐταίρου τοῦ Ἰδομενεως, ἐπὶ φύλλων φοινίκων καὶ ἀνευρέθη ἐπὶ Νέρωνος ἐν τῷ τάφῳ του, μεταφράσθη δὲ ὑπὸ τινος Λουκίου Σεπτίμιου ζήσαντος περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ Δ' αἰῶνος εἰς τὴν λατινικὴν. Πικρῶς ὁμως εἶνε ἔργον πρωτότυπον αὐτοῦ τοῦ ἰδίου. Παρὰ τοῖς Βυζαντινοῖς ἐθωροεῖτο ὡς σπουδαία πηγὴ ἱστορικὴ, χρησιμοποιοῦντα πλειστάκις διὰ τὰ συγγράμματα αὐτῶν. Ἐκδόσεις ὑπὸ Δέδερλιν (Βόννη 1832 καὶ 1837) καὶ Μαιστερ (Λίψ. 1872). Ἄλλοτε ἐξεδίδετο πάντοτε μετὰ τοῦ συγγράμματος αὐτοῦ συγγραφεὺς λέγεται Δάρης ὁ Φρύξ (βλ. λ.), ὄντος ἐμοίας προεισεύσεως. [X.B.]

Δικύλινδρος ἀτμομηχαναί. Βλ. Ἀτμομηχανή ἐν Β' τόμ. σελ. 495.

Δίλημμα (τριλήμμα, πολύλημμα κλ.) ἐν στεν. σην. καλεῖται ἐν τῇ Λογικῇ συλλογισμὸς τοῦ Β' σχήματος ἔχων τὴν μείζονα πρότασιν διαζευκτικὴν μετὰ ὑποθέσεως, ἐν δὲ τῇ ἑλασσονι αἰρων ἅπαντα τὰ μέλη τῆς διαζευξεως, ἐπομένως αἰρων καὶ τὴν ὑπόθεσιν ἐν τῷ συμπεράσματι· ἐν εὐρυτ. δὲ σην. καλεῖται οὕτω καὶ συλλογισμὸς τοῦ Δ' σχήματος ἐν ᾧ ἡ ἐλασσον εἶνε διαζευκτικὴ, ἡ μείζων δὲ σύνθετος ὑποθετικὴ. Παραδείγματα τοῦ λημματικοῦ συλλογισμοῦ ἐν στεν. σην. ἑστώσαν τὰ ἑξῆς. Ἐάν τὰ ἐμβαδὰ δύο παραλληλογράμμων τοῦ αὐτοῦ μὲν ὕψους, ἀνίστων δὲ βάσεων καὶ ἀσυμμέτρων, δὲν ἔχωσι πρὸς ἄλληλα ὡς αἱ βάσεις αὐτῶν, τότε τὸ ἐμβαδὸν τοῦ α' πρὸς τὸ τοῦ β' ἢ ἦθελεν ἔχει ὡς ἡ βᾶσις τοῦ α' πρὸς εὐθείαν μείζονα τῆς βάσεως τοῦ β', ἢ ὡς ἡ βᾶσις τοῦ α' πρὸς εὐθείαν ἐλάσσονα τῆς βάσεως τοῦ β'. Ἄλλ' οὕτε ἡ μία ἀναλογία, οὕτε ἡ ἄλλη εἶνε ἀρθή. Ἄρα τὰ ἐμβαδὰ ἔχουσι πρὸς ἄλληλα ὡς αἱ βάσεις. Ἐάν ὁ πραγματικὸς κόσμος δὲν ἦτο τῶν ἐνδεχομένων ὁ ἅριστος, ὁ θεὸς ἢ δὲν θὰ ἐγίνωσκε τὴν ἄριστον, ἢ δὲν θὰ ἠδύνατο ἢ δὲν θὰ ἤθελε νὰ παραγάγῃ καὶ διατηρῇ τὴν ἄριστον. Ἄλλ' οὕτε τὸ πρῶτον οὕτε τὸ δ' οὕτε τὸ γ' ἀληθές (διότι καὶ ἐγίνωσκεν ὡς παντοφός, καὶ ἠδύνατο ὡς παντοδύναμος, καὶ ἠθέλει ὡς πανάγαθος), ἄρα ὁ παρὼν κόσμος εἶνε τῶν ἐνδεχομένων ὁ ἅριστος. Παραδειγμα Δ ἐν τῷ Α' σχήματι ἑστώ τὸ ἑξῆς. Καὶ εἰ ἐλάττω καλῶς, καὶ εἰ κακῶς, δὲν πρέπει νὰ μεῖρη. Ἄλλ' ἐλάττω ἢ καλῶς ἢ κακῶς, ἄρα ἐν εὐδετέρᾳ περιπτώσει δὲν πρέπει νὰ μεῖρη. Τὸ δίλημμα ἐν στεν. σην. καλεῖται καὶ συλλογισμὸς καρατόσις (cornutus), διότι προτείνει κατὰ τοῦ ἐναντιοῦ τὰς δύο περιπτώσεις ὡς δύο κέρατα, ἑκάτερον τῶν ἐπὶ ὀκνῶν

εἶνε ἑτοιμον νὰ πλήξῃ. Πρὸς τὴν ὁμοιότητα τοῦ Δ. ἀπαιτεῖται νὰ εἶνε τὰ μέλη τῆς διαζευξεως πλήρη καὶ πράγματι διεζευγμένα καὶ συνδεόμενα πρὸς τὴν ὑπόθεσιν καὶ νὰ αἰρωνται μετὰ λόγου. Ἐπειδὴ ὁμως δὲν δύναται τις πάντοτε εὐκόλως νὰ διδῇ ἂν ἐξεπληρώθησαν ἅπαντες οὗτοι οἱ ὅροι, προκύπτουσι ποικίλα σοφίσματα, ὧν διαβεβημένα εἶνε παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ὁ κροκοδείλιτης καὶ ὁ ἀντιστρέφων. (Ὁ Κρόξι, τὴν ἐπιγραφὴν διδάσκειν: — Τὸ πείθειν ἐν ἂν θελῇς. — Εἰ μὲν τὸ πείθειν με ἐδίδαξας, ἴδου πείθω σε μὴδὲν λαμβάνειν· εἰ δὲ τὸ πείθειν με οὐκ ἐδίδαξας, καὶ οὕτως οὐδὲν σοι παρέχω, ἐπειδὴ οὐκ ἐδίδαξας με τὸ πείθειν). [X.Πδ.]

Δίλκε (Sir Charles Wentworth Dilke). Διακεκρμένος Ἀγγλος πολιτικὸς ἀνὴρ καὶ συγγραφεὺς, γενν. τῷ 1813 ἐν Λονδίῳ. Συμπληρώσας τὰς σπουδὰς του ἐν Καίμπριτζ ἐπεχείρησε τῷ 1866 μικρὰν περιοδείαν τῆς γῆς, ἧς τὰς ἐντυπώσεις ἐξέθηκεν ἐν τῷ ἔργῳ του «Greater Britain a record of travel in English-speaking countries, during 1866-67», δι' ὃ μεγαλῶς ἐφημισθῇ. Τῷ 1868 ἐγένετο μέλος τοῦ Κοινοβουλίου, ἐτάχθη δὲ μετὰ τῶν ριζοσπατικῶν καὶ διεκρίθη ἐν τι τοῖς ἐσωτερικοῖς καὶ τοῖς ἐξωτερικοῖς ζητήμασιν. Ἐχὼν φρονήματα δημοκρατικὰ ἤμισα συναπάθει πρὸς τὴν βασιλείαν καὶ τῷ 1871 ἐπρότεινεν ἐλάττωσιν τῆς βασιλικῆς ἐπιχορηγήσεως (ἥτις ἀπεριρίθη). Ὑπὸ τὸ ὄνομα του εἶναι γνωστὴ ἡ ἀπόφασις δι' ἧς ἡνύχθη (1878) ὁ χρόνος τῆς ψήφοφας κατὰ τὰς βουλευτικὰς ἐκλογὰς χάριν τῶν ἐξ ἐργατικῶν τάξεων ἐκλογέων. Τῷ 1880 ἐγένετο ὑπὸ τὴν Γλαβότων ὑπουργὸς τῶν ἐξωτερικῶν. Ἐν τῷ μεταξύ δὲν παρημέλησε τὰς φιλολογικὰς ἀσχολίας καὶ μεγάλως ἐφημισθῇ διὰ τὴν πολιτικὴν σάτυρον Φλωρεστάν, ἡγεμῶν τοῦ Μοναχοῦ (1874). Κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τὴν ὑπόληψιν αὐτοῦ ἐπεσκέατο μεγάλως σκανδαλώδης περὶ διαζυγίου δίκη (1886) καθ' ἣν ἀθωώθηκε τὸ πρῶτον καταδικάσθη εἰτα δικαστικῶς καὶ ἐξέπεσε πολὺ ἐν τῇ δημοσίᾳ γνώμῃ. Νεώτερον ἔργον του εἶναι Ἡ Εὐρώπη κατὰ τὸ 1887. [Εγ.]

Διμενέτσα. Χωριον τῆς Μακεδονίας ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Γρεβενῶν, οἰκισμ. ὑπὸ τοῦ οἰκογεν. χριστ. Ἀπὸ Δισκάτης ἀπέχ. 2 ὥρας. [Μ.Σ.]

Διμεταλλισμός (bimetallisme) σημαίνει τὴν ἐπὶ τῇ βάσει διεθνoῦς συμβάσεως νόμιμον προσδιορισμὸν τῆς σχετικῆς μεταλλικῆς ἀξίας τοῦ χρυσοῦ πρὸς τὸν ἄργυρον. Ὡς κατ' ἐπανάληψιν προταθεὶς μέγρις τῆς σήμερον ἔμεινεν ἀπραγματοποίητος. Ὁ σπουδαιότερος σπαθὲς τοιοῦτου προσδιορισμοῦ ἦτο ὁ Cernuschi, ὅστις καὶ πρῶτος μετεχειρίσθη τὴν ὁρὸν bimetalisme, ὡς βάσιν δὲ πρότεινε τὴν ἐν Γαλλίᾳ ἀπὸ τοῦ 1785 ἦδη ὡς νόμιμον

παραδεγμένην ἀναλογίαὺν τοῦ 15 1/2 πρὸς 1.

Δίμετρος ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Μετρικῇ καλεῖται ἡ ἐκ δύο μέτρων ἀποτελουμένη σειρά συλλαβῶν. Διακρίνομεν δὲ Δ. τρεγαϊκόν, ἱαμβικόν κτλ. Ἐπειδὴ π.χ. τὸ ἱαμβικὸν μέτρον ἀποτελεῖται ἐκ δύο ἱαμβῶν, ὁ ἱαμβικός Δ. περιλαμβάνει τέσσαρας ἱαμβούς. Ὁ Δ. δυνατόν νά ᾖ καὶ καταληκτικός (δλ. λ.).

Διμερηνιό. Χωρίον παράλιον ἐπὶ τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου καὶ ἐν δεξιᾷ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Λαλιώτη ποταμοῦ (Σελλήεντος), διακρίμενον εἰς Ἀνω καὶ Κάτω Διμερηνιό καὶ ὑπαγόμενον εἰς τὴν δῆμον Σικυωνῶν, ἀπὸ τῆς ἑδρας τοῦ ὁποίου, τοῦ Κιάτου, ἀπέχει ΒΔ 40'. Κάτ. 567. Παρ' αὐτῷ στάσις τοῦ σιδηροδρόμου.

Διμορφισμός. Ἡ ἰδιότης σώματος τινος τοῦ νά παρουσιάζηται ὑπὸ δύο διαφόρους κυσταλλινὰς μορφὰς μὴ ὑπαγομένης εἰς τὸ αὐτὸ σύστημα· οὕτω π.χ. τὸ ανθρακικόν Ἀσβεστίνον ἀπαντᾷ ὡς ἀσβεστίνης καὶ ἀρραγωνίτης. Τὰ τοιαῦτα σώματα καλοῦνται διμορφα ἵνα δὲ σὺν τοῖς ἄλλοις τοιαῦτα τὸ Θεῖον, δ' Ἀνθράξ κλπ. Δεικνύουσι δὲ αἱ δύο διαφοραὶ μορφαὶ αὐτῶν διαφόρους φυσικὰς (καὶ χημικὰς ἐν μέρει) ἰδιότητας π.χ. σκληρότητα, διαφάνειαν, ἀντοχὴν εἰς χημικὰ ἀντιδραστήρια, πυκνότητα, χρῶμα κλπ. κλπ. [Ο.Α.Ρ.]

Δινάν (Dinan). Πρωτεύουσα περιφερείας τοῦ γαλλ. νομοῦ τῶν Βορείων Παραλίων ἐν τῇ Βρετάνῃ, καίμενη ἐπὶ τοῦ Ῥάνς καὶ τοῦ Δυτικοῦ σιδηροδρόμου. Ἐχει λιμένα συνδεόμενον κατὰ τὰς πλημμυρίδας μετὰ τοῦ τοῦ Ἀγ. Μάλου (ἀπόστ. 17 χμ.), διομηχανίαν λίθου, ὅπερ παράγεται ἀρθρῶς εἰς τὰ περίχωρα, καὶ ἐμπόριον σημαντικὸν γεωργικῶν προϊόντων καὶ ξυλείας, κατ. δὲ (1886) 7860, (δ' ἐθμ. 10105). [Μ.Σ.]

Δινάντ (Dinant). Παλαιὰ πόλις τοῦ Βελγίου, ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Ναμουρ, καίμενη ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Μώσα καὶ ἐπὶ τοῦ βελγ. Βορείου σιδηροδρόμου. Εἶνε ἐκτεταμένη εἰς τὰς ὑπαιρείας βράχου ὑπερκείμενου τοῦ Μώσα, ἐν ἀνδρείοις καλυπτομένοις ὑπὸ κήπων. Ἐχει δὲ γυμνάσιον, ὥραϊον νάν τῆς Παναγίας (ΙΓ' αἰῶνος), ἐμπόριον μαρμάρου καὶ οἰκοδομησίων λίθων κτλ. καὶ 6342 κατ., ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ βράχου καίται φρούριον μὴ ὄν πλέον ἐν χρήσει τὰ νῦν. [Μ.Σ.]

Διναπούρ. Πόλις τοῦ διαμερίσματος Πάτνα τῆς Ἰνδοβρετ. τοποτηρητείας τῶν Κάτω Ἐπαρχιῶν, καίμενη ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Γάγγου. Ἐχει στρατιωτικὴν φρουρὰν καὶ (1881) 37893 κατ. [Μ.Σ.]

Δινατςπούρ (Dinadschpur). Περιφέρεια τοῦ διαμερίσματος Ῥουτζαχί τῆς τοποτηρητείας Κάτω Ἐπαρχιῶν τοῦ Ἰνδοβρετ. κράτους, ἔχουσα ἐμβαδ. 10686 χμ. καὶ 1 1/2 ἐκατ. κατ. Ὁρίζεται ὑπὸ τῶν διαμερισμάτων

τῶν Πουρνιγιά, Βογρᾶ, Ῥατζιά, Μαλδᾶ καὶ Ῥαγκπούρ. Τὸ Δ., πεδιάς ταπεινουμένης πρὸς Ν. ἀρδεύεται ὑπὸ πλείστων ποταμῶν, ὧν σημαντικώτατος ὁ Τίστα, παράγει δὲ δρυζαν, σιτηρά, πέπερι καὶ ἄλλα ἀρωματικά, δανάνας, γειώμηλα καὶ σακχαροκάλαμον. Οἱ κάτ. κατὰ τὸ μεγαλύτερον μέρος Μωχαμεθανοί, εἶνε πτωχοὶ καὶ ὀλίγον ἀνεπτυγμένοι. Ἡ ἐμψύχσις πρῶτον οὕτως ἔχει 12560 κατ. [Μ.Σ.]

Δίνγη (Digne, παρὰ Ῥωμαίοις Dinia). Πρωτ. τοῦ γαλλ. νομοῦ Κάτω Ἀλπεων ἐν τῇ Προβηγκίᾳ, καίμενη ἐν ἀγρίᾳ κοιλάδι ἐπὶ τῆς ὄρητικῆς Βλεόννης, παραμοταμίῳ τῆς Δυράνσης. Εἶνε ἑδρα ἐπισκόπου, ἔχει δὲ γυμνάσιον, ἱεροσπουδαστήριον, διδασκαλεῖον καὶ (1876) 5540 κατ., διατηροῦντας βιομηχανίαν μαλλιῶν ὑφανμάτων καὶ πλῶν καὶ ἐμπόριον ὀπωρῶν κτλ. [Μ.Σ.]

Δίνδορφ (Γουλιέλμος Dindorf). Διάσημος φιλόλογος, γενν. τῇ 1802 ἐν Λίψια, υἱὸς τοῦ καθηγητοῦ τῶν ἀνατολικῶν γλωσσῶν (Gottlieb Immanuel Δ. (1755-1812). Ὑπῆρξε μαθητὴς τοῦ Γοθ. Ἑρμαν καὶ τοῦ Χ. Δ. Beck, οὗ τὰς περὶ τὰ σχόλια τοῦ Ἀριστοφάνους ἐργασίας συνεπλήρωσε. Τῷ 1820-8 ἐξέδωκε τὸν Ἀριστοφάνη, θεωρήσθη δὲ τῷ 1828 καθηγητὴς ἐν Λίψια, ἀλλὰ μετ' ὀλίγα ἐτη παρητήθη ἵνα ἐπιδοθῇ ἑντελῶς εἰς τὴν νέαν ἐκδόσιν τοῦ Θεσφαίου τῆς ἑλλ. γλώσσης τοῦ Τίερ. Σεφάνου, συνεργάτας ἔχων τὸν Hase ἐν Παρισίῳ, ὡς καὶ τὸν ἀδελφόν του, Λ. ο. υ. δ. ε. β. τ. κ. ο. ν. Δ., γνωστὸν γενόμενον διὰ τὰς κριτικὰς ἐκδόσεις τοῦ Ξενοφώντος, Διοδώρου τοῦ Σικελ., Πausanici, Πολυβίου, Δίωνος τοῦ Κασίου, Ζωναρᾶ κλ. Τοῦ Γουλιέλμου ἔργα περίφημα καταστάνατα εἶναι ἐκδόσεις ἐπὶ τῇ βάσει σπουδαίων κωδίκων τοῦ Δημοσθένους (9 том. Ὁξωνία 1846-51), Ἀριστείδου, Ἀθηναίου, Θεμιστίου, Προκοπίου, Ἐπιφανίου, Συγκέλλου, καὶ τῶν ἀρχαίων σχολίων εἰς τοὺς 8 τραγικοὺς, Ἀριστοφάνη, Δημοσθένη καὶ Αἰσχύνην (12 том. Ὁξ. 1838-63), τῶν Σαχρικῶν Ἑλλήν. ποιητῶν μετὰ τῶν ἀποσπασμάτων (5η ἐκδ. λιψ. 1867), εἴτα δὲ Ἑρμηνεῖαι εἰς τοὺς 3 τραγικοὺς καὶ τὸν Ἀριστοφάνη (7 том. Ὁξ. 1836-42), ἐν αἷς συνέλεξεν ἐν συντομίᾳ ὅσα διὰ τὴν κριτικὴν καὶ ἐρμηνεῖαν αὐτῶν ἐργάσθησαν οἱ φιλόλογοι· συμπλήρωμα τούτων εἶνε Μέτρα Αἰσχύλου, Σοφοκλέους, Εὐριπίδου καὶ Ἀριστοφάνους (Ὁξ. 1842)· τέλος δὲ ἐξέδωκε τὸν Σοφοκλῆ, Ἀριστοφάνη, Λουκιανόν καὶ Ἰώσηπον ἐν τῇ Βιβλιοθήκῃ τῶν κλασικῶν ἑλλήν. συγγραφέων τοῦ Διδότου. [Β.Π.]

Δίνδουρον. 1) Ὁρος τῆς Γαλατίας (ἐν Μουράτ δάχ), ὑπερκείμενος τῆς παλαιᾶς φρυγικῆς πόλεως Παισιονούτος, ἐπισήμου διὰ τε τὸ ἐμπόριον αὐτῆς καὶ τὸ ἐν ταύτῃ ἐπιφανὲς ἱερὸν τῆς μεγάλης Μητρὸς τῶν θεῶν, ἐξ οὗ καὶ ἡ ἐπικλησις αὐτῆς Δινδυμήνη ἢ Δινδυμνή. — 2)

ὁρος ὑπερκείμενον τῆς Κυζίκου, ἔχον παλαιό-
τατον ἱερὸν τῆς Διὸς μνηστήρας μητρὸς τῶν θεῶν,
ἱεῖμα τῶν Ἀργοναυτῶν. Ἐκ τοῦ ἱεροῦ τούτου
Κωνσταντίνος ὁ μέγας μετεκέντισε τὸ ἔγαλμα
τῆς θεᾶς εἰς Κωνσταντινούπολιν. [Π.]

Διγνάνο (Dignano, παρὰ Ῥωμαίοις
Attinianum). Πόλις τῆς αὐστρ. Ἰστρίας, ἐν
τῇ περιοχῇ Πέλας, ἔχουσα (1880) 5315 κατ.
(ὁ δήμος 11345), ἐμειλοῦντας τὴν ἰταλικὴν καὶ
τὴν σλαβικὴν, κυρίως γεωργούς, ἀμπελοποι-
οῦς καὶ βομβυκοτρόφους. [Μ.Σ.]

Δίξον. Πρωτεύουσα τῆς κομητείας Λή
τῆς Β. βορείου αμερ. πολιτείας Ἰλλινόις, κειμένη
158 χμ. Δ τοῦ Σικάγου καὶ ἐπὶ τῆς διασταυ-
ρώσεως σιδηροδρόμων. Κατ. 6000. [Μ.Σ.]

Δίξον (William Hepworth Dixon).
Ἀγγλος ἱστοριογράφος καὶ κριτικὸς, γενν. τῷ
1821 ἐν Newton-Heath καὶ διατελέσας ἀρ-
χιουντάκης τοῦ «Ἀθηναίου», 1853-1869. Ἐκ
τῶν πολλῶν ἔργων του διακρίθησαν ἰδίως ὁ
βίος τοῦ W. Penn (1850) πλειστάκις ἐκ-
δόθηκε, βίος Rob. Blake (1852), πέρσιμα
τῶν ἐρευνῶν του εἰς τὰς βιβλιοθήκας Παρι-
σίων. Ἐνετίας καὶ Ῥώμης. βίος τοῦ Λόρδου
Bacon (1861). Ἀυλὴ καὶ κοινωνία τῆς Ἀγ-
γλίας ἀπὸ Ἑλισάβετ μέχρις Ἀννης (2 τ.,
1864). Ἐπιχειρήσας δὲ περιηγήσεις εἰς τὴν
Ἀνατολήν, Ἀμερικὴν, Ῥωσίαν κτλ. ἐδημο-
σίευσε τὰς ἐκπομπὰς του εἰς τὰ γλαφυρῶς
γεγραμμένα καὶ μεγάλῃν παιδείαν μαρτυ-
ροῦντα ἔργα Ἡ ἁγία Γῆ (2 ν., 1863). Ἡ νέα
ἐλευθέρα Ῥωσία (2 τ. 1880) κλ. Ἐκ τῶν
ἱστορικῶν ἔργων τῆς τελευταίας ἐποχῆς τοῦ
βίου του μνημονεύεται Ἱστορία τοῦ Tower
(γνωστῆς εἰρηκτῆς τοῦ Λονδίνου) (4 τ. 1869-71),
Ἱστορία δύο βασιλείων, Δικατερίνης τῆς Ἀρ-
ραγωνικῆς καὶ Ἀννης Βολένης (4 τ. 1873-4)
καὶ τὸ βασιλικὸν Πίνδερ (4 τ. 1878-9). Ἀλλὰ
καὶ μυθιστορήματα συνέγραψε (Diana Lady
Lyle καὶ Ruby Grey) ὡς καὶ βιβλίον περὶ
Κύπρου (British Cyprus, 1879). Ἀπέθανε
κατὰ Δεκ. 1879 ἐν Λονδίνῳ. [Μ.Γ.]

Διογενειανός. Ἕλλην γραμματικὸς
τοῦ Β' μ.Χ. αἰῶνος, γράψας περίληψιν εἰς 5
βιβλία, τοῦ μεγάλου ἔργου τοῦ Παμφίλου περὶ
Γλωσσῶν, ἐν ᾧ οὗτος, εἰς 95 βιβλία, ἡρμῇ
νευε μέγα πλήθος ἐκφράσεων. Ἐξ αὐτοῦ πι-
θανολογεῖται ὅτι κατὰ μέγα μέρος παραλα-
βὼν καθήρτισε τὸ Λεξικὸν τοῦ Ὁμήρου
(βλ. λ.). Ἐπὶ τῇ βάσει ἐπίσης ἀρχαιοτάτων
ἔργων ἔγραψεν ὁ Δ. καὶ Συλλογὴν παροιμιῶν
ἧς διτηρήθη περίληψις. [X B.]

Διογένης. 1) Δ. ὁ Ἀπολλωνιά-
της (ἐκ Κρήτης), ἐπικαλούμενος καὶ ὁ Φυ-
σικός. Ἐξῆγε κατὰ τὴν Β' π. Χ. αἰῶνα καὶ
εἶνε εἰς τῶν μεταγενεστέρων ἐπαδῶν τῆς πα-
λαιᾶς Ἰωνικῆς φιλοσοφικῆς σχολῆς. Ἀπεπει-
σθη ὡς ἑλληκτικὸς νὰ συνδυάσῃ τὴν ἐνίξου-

σαν ὕλικὴν τοῦ Ἀναξίμενους θεωρίαν μετὰ
τῆς διδασκαλίας τοῦ Ἀναξαγόρου περὶ τοῦ
κοσμοποιῶν νοῦ, ἀποδεικνύων ἐν αὐτῷ τῷ
ἀέρι ἡδὴ ὑπαρχούσας τὰς ιδιότητας, ἃς ἐκεῖ-
νος τῷ νῷ μόνον ἐνέμεινεν ὅτι ὤφειλε ν'
ἀπονεύμῃ. Κατ' αὐτὸν πάντα τὰ ὄντα εἶναι
ἀπλὰ μεταβολαί (ἐτεροιώσεις) τοῦ ἀέρος,
ἀραιουμένου ὅλῃα δὴ ἢ πυκνουμένου. Τὰ
φαινόμενα τοῦ σωματικοῦ καὶ ψυχικοῦ βίου
καὶ ἰδίᾳ τὴν τοῦ αἵματος πορείαν καὶ τῶν
αἰσθήσεων τὰς ἐνεργείας προτεπάζει νὰ ἐξη-
γήσῃ ὁ Δ. οὐχὶ ἄνευ ἐξουσίας ἐκ τῆς ἰδίας
θεωρίας. Τοῖς ἀρχαίοις Ἰώσι καὶ τῷ Ἡρα-
κλείῳ συμπαρόν παρεδέχετο καὶ αὐτὸς ἄπει-
ρον σείρῳ ἀλλήλους διαδεχόμενων κόσμων.
Ἐκδόσεις τῶν σωζομένων ἀποσπασμάτων του
ὑπὸ Schorn (Βέννη 1829), Panzerbieter
(Λιψ. 1830), Mullach (ἐν Fragm. philos.
graec. Α'. Παρις. 1860). Πρὸς Τάλλερ,
Σύνθ. ἱστορ. ἑλλ. φιλοσ. μεταφρ. Μ. Εὐαγ-
γελίδου (Ἀθ. 1886) σ. 3κ. [B. E.]

— 2) Δ. ὁ Ἀερίτης, παρὰ Στεφ.
Βυζ. Λαερτίους, (ἐκ Λαέρτης τῆς Κιλικίας).
Ἕλλην φιλόσοφος, γράψας σωζόμενον ἔργον
εἰς δέκα βιβλία «Βίοι φιλοσόφων», ἡ ἀκριβέ-
στερον «Βίοι καὶ γυνῶμαι τῶν ἐν φιλοσοφίᾳ
εὐδοκίμησάντων» ἐπιγραφόμενον. Περὶ τοῦ
βίου αὐτοῦ οὐδὲν γνωρίζομεν, περὶ δὲ τῶν
ἄλλων ἔργων του μόνον ὅτι ἐποίησε καὶ ἐπι-
γράμματα ἐν διαφόροις μέτροις εἰς περιόμους
ἄνδρας ὑπὸ τὴν τίτλον «Παμμετρον». Ἐξῆγε
πιθανῶς πρὸ τῆς Σχολῆς τῶν Νεοπλατωνι-
κῶν, ἐπὶ Ἀλεξάνδρῳ Σεβήρῳ καὶ τῶν πρώ-
των αὐτοῦ διαδόχων. Τὸ μνημονευθὲν μέγα
ἔργον του οὐτε κριτικὸν νοῦν μαρτυρεῖ, οὔτε
ἐπὶ πρωτοτυπία διακρίνεται, ἀλλ' ἀπαταμίευ-
σεν ἐν αὐτῷ ὁ συγγραφεὺς πλῆθος βιογραφι-
κῶν καὶ φιλολογικῶν εἰδήσεων ἐραυσιθείς αὐ-
τὰς ἐκ προγενεστέρων συγγραφέων πολὺ δὲ
διατρίβει περὶ τῶν ἰδιωτικῶν βίων τῶν φιλοσό-
φων καὶ ἰδιαίτερον ἀγάπην δεκνύει πρὸς τὸν
Ἐπίκουρον, εἰς οὗ τὸν βίον ἀκριβοῦς ἐλκνύηρον τὸ
Γ' βιβλίον. Ἐξεδόθη ὑπὸ Hübner μετὰ τῶν
σχολίων τοῦ Καταυθένου καὶ Μεναγίου (Λιψ.
1828—33 εἰς 4 τομ.), καὶ Cobet (Παρις.
1850). [X B.]

3) Δ. ὁ Σελευκιεύς, ἐκ Σελευκίας
ἐπὶ τοῦ Τιγρίδος, ὁ Βαβυλωνίος ἐπικαλούμενος.
Φιλόσοφος στωικὸς ἔχσας κατὰ τὴν Β' π. Χ.
αἰῶνα, μαθητὴς τοῦ Χρυσίππου. οὗ ἡκολού-
θησε τὰ διδάγματα. Μετὰ τὸν Ζήνωνα ἐγέν-
ετο ἀρχηγὸς τῆς Στωικῆς φιλοσοφικῆς scho-
λῆς. Τῷ 168/5 μετέσχε μετὰ τοῦ Ἀκαδημαί-
κου Καρνεάδου καὶ τοῦ περιπατητικοῦ Κριτο-
λάου τῆς εἰς Ῥώμην προσέλευς τῶν Ἀθηναίων,
φαίνεται δὲ ὅτι δὲν ἐπέζησε μακρὸν χρόνον
μετ' αὐτόν. Ἐσχῃ μαθητὴν τὸν Καρνεάδην,
ἔγραψε δὲ πολλὰ φιλοσοφικὰ συγγράμματα,
ἀπολεσθέντα.

4) Δ. ὁ Σινωπεύς, κατ' ἐξοχὴν καὶ

Κύων ἐπικαλούμενος. Ὁ ἐπισημότατος καὶ δημοτικώτατος τῶν Κυνικῶν φιλοσόφων, Ἐγεν. τῷ 414 π.Χ. ἐν Σινώπῃ, εἰς Ἀθήνας δ' ἦλθε παρακολουθῶν τὸν πατέρα αὐτοῦ Ἰκεσίαν, διωχθέντα ἐκ τῆς πατρίδος ὡς παραχαράκτην. Μετὰ πολλὰς προσπάθειας ὁ νέος Δ. γενόμενος δεκτὸς παρὰ τῷ Ἀντισθένει ὡς μαθητῆς, ἐμιμήθη αὐτὸν ὡς πρὸς τὴν καταφρόνησιν τῶν καθαρῶς θεωρητικῶν γνώσεων καὶ τὴν ἀπέχθειαν πρὸς τὴν ἐπικρατοῦσαν τότε τῶν ῥήτων ἔκλυσιν, ὑπερηκόντισε δὲ καὶ τὸν διδάσκαλον καὶ πάντας τοὺς κυνικοὺς ἐν τῇ ἐφαρμογῇ τῶν φιλοσοφικῶν αὐτῶν διδασμάτων. Ἀντὶ δὲ τῆς σκετικῆς σοβαρότητος τοῦ διδασκάλου, ἀνέλαβεν ὁ Δ. ἰλαρότητα καὶ εἰρωνείαν, δι' ἧς ἐδείκνυε τοῖς συγχρόνοις τὰς μωρίας αὐτῶν. Ἐφρόνει δὲ καὶ ἐδίδασκεν ὅτι ἡ εὐτυχία ἐγκρατεία ἐν τῇ ἀρετῇ μόνῃ, ἐπομένως ὁ ἄνθρωπος, ἵνα ἡ εὐτυχία ὀφείλῃ νὰ διατελῇ ἀνεξάρτητος ἀπὸ πάσης ἐξωτερικῆς (νομιζομένης) εὐτυχίας καὶ ἀπὸ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων, μὴ δυναμένων νὰ παράσχουσιν αὐτῷ τὴν εὐτυχιάν, ἀπῆλλαγμένος δὲ ἀπὸ πάσης ἀνάγκης. Ἐπομένως ὁ Δ. περιεφρόνει καὶ πλοῦτον καὶ δόξαν καὶ τιμὰς, οὐδεμίαν κοινωνικὴν σχέσιν ἀνεγνώριζε καὶ ἐν τῷ πρακτικῷ βίῳ ὑπῆρξε παράδειγμα ἀνυπερβλήτου αὐταρκείας· περιεφέρετο ἐπατιῶν ἀνὰ τὰς ἐδοὺς καὶ τὴν ἀγορὰν τῶν Ἀθηναίων ἀνυπόδητος καὶ μόλις κεκαλυμμένος τὸ σῶμα, φέρων ράβδον ἀνὰ χεῖρας καὶ πέτραν ἐπὶ τῶν ὤμων ἐπὶ πολλὸν χρόνον ὡς κατοικίαν εἶχεν ἀπλοῦν πῖθον ἐν ᾧ διέτριβε παρὰ τῷ Μητρώῳ ὑπὸ τὴν Ἀκρόπολιν. Τοιοῦτον ζῶν βίον ἐνίκει καθ' ἑκάστην τοὺς γέλωτας καὶ τοὺς ὀνειδισμοὺς τῶν πολιτῶν, οὓς μετὰ μεγίστης ἀπαθείας ἠνείχετο, ἀπαντῶν ἐνίοτε μετὰ θεκτικότητος καὶ εἰρωνείας, ἐλέγχων τὰς κακίας καὶ τὰ ἐλαττώματα τῆς κοινωνίας. Ἐποίει ἀναιδῶς ἐν μέσῃ ἀγορᾷ βῶσα κατὰ φύσιν ἐνόμιζεν, ἀδιαφορῶν περὶ τῆς γνώμης τῶν ἄλλων. Οἰκογενειακὸν βίον δὲν ἀνεγνώριζεν, ἐν τοῖς γάμοις μεταξὺ τῶν ἐξαίματος συγγενῶν οὐδὲν παρὰ φύσιν ἐβλεπε, προέτεινε μάλιστα κοινότητα τῶν γυναικῶν. Τὰς ιδέας τῆς πολιτείας καὶ τῆς πατρίδος ἐμυκτηρίζεν, αὐτὸς θεωρῶν ὅλον τὸν κόσμον πατρίδα καὶ ἰδανικὸν ἔχων τὴν ἐποχὴν καθ' ἣν ὅλοι οἱ ἄνθρωποι ὡς μία ποίμνη θὰ ἔζων, μὴ χωριζόμενοι ἀπ' ἀλλήλων κατὰ ἔθνη καὶ πολιτείας. Μεταξὺ τῶν κοινωνικῶν θέσεων δὲν ἐβλεπε διαφορὰν, τὸ νὰ εἶναι δέ τις ἐλεύθερος ἢ δοῦλος ἐνόμιζε μὴ ἔχον ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς εὐτυχίας αὐτοῦ καὶ ἐπομένως ἀδιάφορον. Τὰς ἀρχὰς ταύτας ἐκήρυττεν ὁ Δ. ὅπου εὐρίσκετο λόγου τυγχόντος· εἰς θεωρίας δὲ φιλοσοφικὰς δὲν ἐνεβόλυνεν, ἀξέβατον δὲ εἶναι αὐτῷ ἔγραφέ τι. Ἐκ τοῦ βίου του διεσώθησαν πολλὰ χαρακτηριστικὰ ἀνέκδοτα καὶ εὐφυστάται ἀπαντήσεις καὶ λόγια αὐτοῦ. Πλείων ποτὲ εἰς Ἀγριναν συνελήφθη ὑπὸ πει-

ρατῶν, εἰς οὓς θέλοντας νὰ τὸν πώλῃσιν καὶ ἐρωτήσαντας τί ἐξεύρει, ἀπήντησεν «ἀνθρώπων ἄρχειν», εἰς δὲ τὸν κήρυκα παρήγγειλε νὰ κηρύττῃ, Τίς θέλει νὰ ἀγοράσῃ κύριον. Ἐπωλήθη δὲ εἰς τὸν Κορίνθιον Ξενιάδην δοτὶς εὐπέτρεψεν αὐτῷ τὴν ἀνατροφὴν τῶν τέκνων του. Ἐν Κορίνθῳ ἀπήντησεν αὐτὸν Ἀλέξανδρος ὁ Μέγας ἐντὸς τοῦ πύθου του καὶ ῥώτησε τί ἐξήτει ἀπὸ αὐτοῦ· ὁ δὲ ἀπεκρίθη «Νὰ ἀποσυρῇ ὀλίγον ἵνα μὴ καλύπτῃ τὸν ἥλιον». Θαυμάσας δὲ ὁ Ἀλέξανδρος εἶπεν εἰς τοὺς ἀκολουθοῦντας «Ἄν δὲν ἦμην Ἀλέξανδρος ἐπεθύμουν νὰ ἦμαι Διογένης». Ὁ Δ. ἀπέθανε τῷ 323 π.Χ. Τὰ ἀποδιδόμενα εἰς αὐτὸν ἀποσπάσματα καὶ ἀποσφάγματα ἐξεδίδθησαν ἐν τοῖς ἀποσπάσμασι τῶν Ἑλλήνων φιλοσόφων τοῦ Mullach (Παρ. 1867). Πρὸλ. τὸ ἄρθρον Κυνικὴ φιλοσοφία καὶ τὰς ἱστορίας τῆς ἑλλ. φιλοσοφίας.

5) Δ. (Ἀντωνιος). Ἑλλήν. συγγραφεύς, καταλεγόμενος εἰς τοὺς ἐρωτικούς λεγομένους. Ἐζήσῃ πιθανῶς κατὰ τὸν 4 μ.Χ. αἰῶνα καὶ συνέγραψε Τῶν ὑπὲρ Θούλην ἀπίστων λόγους 24, τῶν ἐποίων σώζεται ἐπιτομὴ ὑπὸ Φωτίου, ὡς καὶ ἀποσπάσματα σημαντικὰ ἐν τῷ βίῳ τοῦ Πυθαγόρου ὑπὸ Περριπύου. Ὁ συγγραφεὺς ἀπῆγγεῖται ὅτι ὁ ἦρωας τῆς μυθιστορίας, Δεινίας, κατέγραψε τὰς περιπετείας του εἰς δύο κυπαρισσῖνας δέλτους, αἵτινες εἶτα μετὰ τὴν ἄλυσιν τῆς Τύρου ὑπὸ Ἀλεξάνδρου ἀνεκαλύφθησαν ἐν τῇ τάφῳ τοῦ Δεινίου. Περιστρέφεται δὲ ἡ μυθιστορία περὶ τὴν ἀγάνη τὸν Δεινίου πρὸς τὴν ἑβραϊαν Δερκυλλίδα, θυγατέρα εὐπατρίδου Τυρίου, τὴν ὁποίαν ἐγνώρισεν ἐν τῇ ἐσχάτῃ Θούλῃ. Εἰς δὲ τὴν μυθιστορίαν ἐμπλέκονται φανταστικαὶ περιγραφαὶ περιηγήσεων εἰς τὰ ἔσχατα μέρη τῆς γῆς, τὸν Ἀδὴν καὶ μάλιστα εἰς τὴν σελήνην. Πρὸλ. Erotic scriptores ed. Hercher Δ σ. 233-238. [X.B.]

Διόδωρος ὁ Σικελιώτης. Περὶφημος Ἑλλήν. ἱστοριογράφος, γενν. ἐν Ἀργυρίῳ τῆς Σικελίας. Ἐζήσεν ἐπὶ Ἰουλ. Καίσαρος καὶ Αὐγούστου καὶ συνέγραψεν ὑπὸ τὸν τίτλον Βιβλιοθήκη ἱστορικὴ γενικὴν ἱστορίαν εἰς 40 βιβλία διηκούσαν ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι τῶν ἐν Γαλατίᾳ πολέμων τοῦ Καίσαρος. Ἐκ τοῦ ἔργου τούτου σώζονται τὰ βιβλία 1-5 καὶ 11-20, ὡς πρὸς τὰ λοιπὰ δὲ περιορίζονται αἱ γνώσεις ἡμῶν εἰς τὰς ἐπιτομὰς ἃς ἐποίησαν μεταγενέστεροι, πρὸ πάντων Βυζαντινοὶ συγγραφεῖς (Φωτίος) ἐκ τοῦ ἔργου τοῦ Δ., καὶ εἰς ἀποσπάσματα σωζόμενα παρ' οὗτοις (Εὐσεβίῳ, Συγκέλλῳ, Τζέτζῃ, Εὐσταθίῳ). Ὁ ἴδιος δὲ περὶ τοῦ ἔργου καὶ τῆς ταξινομήσεως ἐν τῷ προοιμίῳ (I, 4-5) λέγει τὰ ἑξῆς· «Ὅρωντες ταύτην τὴν ὑπόθεσιν (τὴν ἱστοριογραφίαν) χρησιμωτάτην μὲν οὖσαν, πολλοῦ δὲ πόνου καὶ χρόνου προσδεομένην, τριάκοντα ἔτη περὶ αὐτὴν ἐπραγματεύθημεν, μετὰ

ἐπὶ πολλῆς κακοπαθείας καὶ κινδύνων ἐπήλθομεν πολλὴν τῆς τε Ἀσίας καὶ τῆς Εὐρώπης, ἵνα τῶν ἀναγκασιωτάτων καὶ πλείστων μερῶν αὐτόπται γεννηθῶμεν. Τῶν βιβλίων ἡμῖν ἕξ μὲν αἱ πρῶται περιέχουσιν τὰς πρὸ τῶν Τρωϊκῶν πράξεις καὶ μυθολογίας, καὶ τούτων αἱ μὲν προηγούμεναι τρεῖς τὰς βαρβαρικὰς, αἱ δ' ἑξῆς σχεδὸν τὰς τῶν Ἑλλήνων ἀρχαιολογίας. ἐν δὲ ταῖς μετὰ ταύτας ἔνδεκα τὰς ἀπὸ τῶν Τρωϊκῶν κοινὰς πράξεις ἀναγεγράφαι ἕως τῆς Ἀλεξάνδρου τελευτῆς· ἐν δὲ ταῖς ἑξῆς 23 βιβλίοις τὰς ἀπάσας κατετάξαμεν μέχρι τῆς ἀρχῆς τοῦ συστήματος πολέμου Ῥωμαίων πρὸς Κελτῶν. Τὸ ἕκτον ἀπολεσθὲν βιβλίον περιεῖχε τὴν ἱστορίαν τῶν θεῶν κατὰ τὸ σύστημα τοῦ Εὐμήρου, ὅστις ὑπελάμβανε ἐν τῇ μυθολογίᾳ ἱστορικὴν βάσιν. Τὸ ἕβδομον καθ' ὅσον σώζεται διήκει μέχρι τοῦ κατ' Ἀντιγόνου πολέμου· πρότυπον αὐτοῦ ἦσαν αἱ ἱστορίαι τοῦ Ἐφόρου, ὧν ὁ Δ. ἐποίησεν εὐρεῖαν χρῆσιν διὰ τὴν ἑλληνικὴν ἱστορίαν. ὅσον δὲ ἀφ' ἑρῶς εἰς τὴν ταξινόμησιν τῆς ὕλης ἠκολούθησε τῷ Ἀπολλοδόρῳ. Ὁ Δ. δὲν ἔχει ὡς κριτικὸς καὶ ἡ βιβλιοθήκη εἶνε μᾶλλον συναγωγὴ εἰδήσεων ληφθεισῶν ἐκ προγενεστέρων συγγραφέων, ἀλλὰ συγχρόνως εἶνε τὸ ἔργον τοῦ σπουδαιοτάτου ἱστορικῆς πηγῆς ἀναπληροῦσα ἐν πολλοῖς τὰς ἡλικίας ἀπολεσθεῖσας. Κυρία ἐκδόσεις κριτικαὶ ὑπὸ Wesseling (2 τόμ. Ἀμστερλ. 1746) καὶ Δινδورφίου (5 τόμ. Λιψ. 1828-31), νέα ἐπεξεργασία τοῦ κειμένου ταύτης ὑπὸ Vogel ἐκδίδεται νῦν. [X.B.]

Διόδωρος, ἐπίσκοπος Ταρσοῦ. Κατήγετο ἐξ ἐπισήμου οἰκογενείας τῆς Ἀντιοχείας, ἐσπούδασε δ' ἐν Ἀθήναις τὴν κλασικὴν φιλοσοφίαν καὶ ὑπὸ τὸν Εὐσέβιον τὴν χριστιανικὴν θεολογίαν. Πρεσβύτερος ὢν ἐν τῇ πατρίδι τοῦ διήγαγε βίον αὐστηρῶς ἀσκητικὸν καὶ μετὰ ζήλου ἐπολέμησε τοὺς αἵρετικοὺς καὶ τοὺς εἰδωλολάτραις· ὡς ἐκ τούτου καταδιωχθεὶς καὶ ἐπανελθὼν ἐξορίσθαι ἤλθε τῷ 372 εἰς Ἀρμενίαν, ὅπου σχετίσθαι μετὰ βασιλείου τοῦ Μεγάλου ἐγένετο τῷ 378 ἐπίσκοπος Ταρσοῦ, ἐνταῦθα δὲ ἀπέθανε περὶ τὸ 394. Ὡς θεολόγος ἐγένετο ἰδρυτὴς τῆς καλουμένης Σχολῆς τῆς Ἀντιοχείας (βλ. Ἀντιοχείας θεολ. Σχολή). Μετὰ θάνατον κατηγορήθη ὡς νεοτοριανίζων καὶ διὰ τοῦτο ἴσως ἐκ τῶν πολλῶν αὐτοῦ ἐξηγητικῶν, δογματικῶν καὶ ἐκκλησιαστικῶν συγγραμμάτων μικρὸν μόνον μέρος διετηρήθη μέχρις ἡμῶν.

Διοίκησης εἶνε ἡ λειτουργία τῆς ἐκτελεστικῆς ἐξουσίας ἐπιμελουμένης τὴν πραγμάτων τῶν δημοσίων συμφερόντων ἐν τοῖς καθέκαστον, κατ' ἀντίθεσιν τῆς ἐτέρας λειτουργίας τῆς ἐκτελεστικῆς ἐξουσίας, ἣτοι τῆς κυβερνήσεως, ἐπιμελουμένης τὰ ἀνώτατα καὶ γενικά τῆς πολιτείας συμφέροντα. Καὶ ὅττι μὲν ἡ Δ. ἐπὶ τῇ βῆσει τῶν κειμένων

νόμων, ἀλλὰ κινεῖται ἐντὸς αὐτῶν ἐλευθέρως, ἀποβλέπουσα ἐν ταῖς πράξεσιν αὐτῆς πρὸς τὴν νομιμότητα καὶ εἰς τὸ δημόσιον συμφέρον καὶ τὴν σκοπιμότητα αὐτῶν. Διὸ καὶ συνδέεται μετὰ τῆς κυβερνητικῆς πολιτικῆς οὕτω στενῶς ὥστε ἀείποτε καὶ πανταχοῦ ἐθισμένη ὡς ὁ ἀπαραιτήτος τῆς κυβερνήσεως βοηθός, ὁ ἀποτυπῶν ἐν τοῖς καθέκαστον τὰς ἀρχὰς καὶ ἰδέας αὐτῆς· ἄλλως καὶ τυπικῶς ὑφίσταται ἐν τῇ Δ. αὐστηρὰ ἱεραρχία, τῶν ὀργάνων αὐτῆς ὁρῶντων ὡς ἀνεξαρτητῶς ἀλλ' ὑπὸ τὴν ἐμπνευσιν τῶν ἀνωτέρων. Ἐνεργοῦσα δὲ ἡ Δ. ἐντὸς τῆς παρεχόμενης αὐτῇ ὑπὸ τῶν νόμων ἐλευθερίας ὑπὲρ τοῦ δημοσίου συμφέροντος ἡτοὶ δυνάμει τῆς λεγομένης δικαιοκρατίας αὐτῆς ἐξουσίας (βρ. τὴν λ.), οὐδενὸς τὸ κεκτημένον δικαίωμα προσβάλλει, καλεῖται δὲ τότε καὶ ἡ ἀρχὴ ὡς μὴ ἐπιδεχομένη ἀμφισβήτησιν πᾶν δὲ παράγονον κατὰ τῶν ἐνεργειῶν αὐτῆς δὲν δύναται ἄλλως νὰ διατυπωθῇ, ἢ δι' ἀναφορὰς καὶ διὰ πρὸς αὐτὴν τὴν Δ. Ἀλλως ὅμως, ἐὰν ἐκ τῆς ἐνεργείας αὐτῆς, κακῶς ἐρμηνεύσεως ἢ ἐφαρμοζούσεως τοὺς κειμένους νόμους, προσβάλλονται κεκτημένα δικαιώματα προσώπου τινὸς ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, καθ' ἣν δὲν πρόκειται περὶ τῆς σκοπιμότητος ἀλλὰ τῆς νομιμότητος τῆς διοικητικῆς πράξεως, γεννᾶται τῷ ζήτησιν ἡ ἀρχὴ, ἢ ὕλη δ' αὕτη ἀποτελεῖ τὴν καλουμένην ἀμφισβητούμενην Δ. ἢ ἀμφισβητούμενον δικαίωμα (βρ. τὴν λ. ὡς καὶ Διοικητικὰ δικαστήρια). — Ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν ἔκτασιν τῆς Δ., αὕτη ἐπαφίηται μὲν σήμερον πολλῷ μείζονα ἐλευθερίαν εἰς τὰ ἔκτατα ἢ ἐν τῇ ἀρχαιοτάτῃ καθ' ἣν ἡ πολιτεία ἀπερρέει πᾶσαν τὴν προσωπικότητα τοῦ πολίτου, οὐχ ἥττον αἱ ἀπειρώς πολλαπλασιάζουσιν ἀνάγκαι τῶν νεωτέρων κοινωνιῶν ἀπαιτοῦσι ποικιλωτέραν ἢ πρὶν τὴν δράσιν τῆς Δ. Περὶ τὴν διαίρεσιν ὅμως τῆς ὕλης ταύτης ὑφίσταται ποικιλία γνώμων οὐ μικρά, ἀλλ' ἀπλοῦστερα τοῦλάχιστον εἶνε ἡ καὶ ἐν τῇ θεωρίᾳ ἀκολουθοῦσα τοὺς κλάδους εἰς οὓς ἡ πολιτεία κατένειμε τὴν Δ., ἥτοι παρ' ἡμῖν τὴν στρατιωτικὴν Δ., τὴν ναυτικὴν, τὴν οἰκονομικὴν, τὴν ἐκπαιδευτικὴν καὶ τὴν ἐσωτερικὴν. — Ἡ ὀργάνωσις τῆς Δ. δὲν εἶνε πανταχοῦ ἐμοίμορφος, δύο δὲ κύρια συστήματα διακρίνονται, τὸ δογματικὸν ἢ λογικόν, ὅπερ βασιζόμενον ἐπὶ πολιτικῶν δογμάτων ἢ θεωριῶν ἐπιδιώκει μάλιστα πάντων τὴν πανταχοῦ τοῦ Κράτους ἐνότητα καὶ ὁμοιομορφίαν ἀποτελοῦν ἐνιαῖον τι ὅλον καὶ ἁρμονικὸν μέχρι τῶν ἐλαχίστων λεπτομερειῶν (Γαλλία, Βέλγος), καὶ τὸ ἱστορικόν ἢ ἐπαρχιακόν, ὅπερ τὸν ἀντικεινὸν ἐπὶ τῇ βαρβαρίᾳ καὶ διαδοχικῇ ἀνάπτει τὴν παλαιὴν θεωρίαν ἀναλόγως τῆς πολιτικῆς καταστάσεως ὡρισμένου λαοῦ καὶ τῶν τοπικῶν αὐτοῦ ἀναγκῶν (Ἀγγλία). Ὑπὸ τὸ ἐν ἢ τὸ ἕτερον τῶν συστη-

μάτων τούτων ἐν ἐλευθέρᾳ πολιτείᾳ ἀπαιτήτως τυγχάνει ποιά τις διοικητικὴ ἀποκέντρωσις (ὅρα τὴν λ.), μεταφέρουσα μέρος τῆς διοικητικῆς δράσεως ἀπὸ τῶν κεντρικῶν ἀρχῶν εἰς τὰς τοπικὰς τῆς πολιτείας ἀρχάς, αἵτινες εὐχερέστερον μὲν καὶ ὀρθότερον ἀντιλαμβάνονται τῶν τοπικῶν ἀναγκῶν, ἀνακουφίζουν δὲ οὕτω τὴν κυβέρνησιν ἀπὸ μικρολογίων φροντίδων. Τούναντιον ἐν δεσποτικοῖς Κράτεσι ἔχει πλήρης συγκεντρωσις ἀπασῶν τῶν διοικητικῶν λειτουργιῶν εἰς τὴν κεντρικὴν ἀρχήν. Τῆς ἀποκεντρώσεως διαφέρει ἡ ὑπὸ τὸ ἱστορικὸν ἴδιον σύστημα ἀναπτυχθεῖσα αὐτοδιοίκησις, καθ' ἣν αὐτὸς ὁ λαὸς ἐν ταῖς τοπικαῖς του περιφερειαῖς συμμετέχει τῆς ἐσωτερικῆς μὲν διοικήσεως δι' ἀρχῶν ἀπ' αὐτοῦ ἀπορρέουσων, τῆς ὑπὲρ αὐτῆς δὲ δαπάνης διὰ τοπικῶν ὁμοίων φόρων. πάντως ἐντὸς τῶν ὑπὸ τοῦ νόμου θελειμένων ὁρίων λειτουργοῦσα καὶ ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν τῆς πολιτείας. Τὸ σύστημα τοῦτο ὡς γνωστὸν ἀνευρέθη κατ' ἐξοχὴν ἐν Ἀγγλίᾳ, ἐνθα στοιχεῖον οὐσιῶδες εἶνε καὶ τὸ ἐπίτιμον ἥτοι ἄμισθον τῶν ἀξιωματῶν τῆς αὐτοδιοικήσεως. Αἱ διοικητικαὶ τέλος ἀργαί, οἰονόηποτε χαρακτηρὰ κατὰ τὰ ἥδη ἐκτεθέντα κἂν φέρωσι, δύνανται νὰ ἀπαρτιζῶνται εἴτε ὑπὸ πλειοτέρων ἐκάστοτε προσώπων, συλλογικὸν σύστημα, εἴτε ἐξ ἐνὸς μόνου προσώπου, ατομικὸν σύστημα. εἴτε. ὅπερ καὶ τὸ συνήθες, ἀναμιξ. Ἐν Γαλλίᾳ ἐπενοήθη καὶ τρίτον σύστημα εἰς μετριάσμον τῶν ἐλαττωμάτων τοῦ ατομικοῦ, τὸ τῶν συμβουλευτικῶν ἢ γνωμοδοτικῶν συμβουλίων. ἐν δὲ τῇ Πρωσσίᾳ τὸ ατομικὸν σύστημα ἐνεδυναμώθη δι' ὑπαλληλίας ἐμπίσθου ἀποβεβλημένης εἰς αὐστηρὰν πειθαρχίαν καὶ ἱεραρχίαν, ἐξασφαλισμένης δὲ διὰ προσόντων καὶ ἰσοβιότητος κατὰ πίσης ἐπιδράσεως πλὴν τῆς ἀπὸ τῆς ὑπηρεσίας ὑπὸ τοιαύτας συνθήκας μορφωθεῖσα ἢ ὑπαλληλία οὕτῃ ἀπετέλεσεν ὡς τὴν ἐπόμενον, κοινωνικὴν τάξιν ἰδίαν, τὰ μάλιστα πρόσφορον εἰς ἐξυπηρέτησιν τῆς διοικητικῆς ὑπηρεσίας. Τὸ σύστημα τοῦτο εἶνε τὸ καλούμενον γράφειοκρατικόν, ὅπερ καὶ παρ' ἡμῖν, ἀλλὰ νέθον καὶ ἀπεφιλωμένον ἀπὸ πασῶν τῶν ἀρετῶν αὐτοῦ, ἐφημέροθη. [N.M.]

Διοικήσεις ἀλλοτριῶν (ν.μ.). Ἡ ἀνευ ἐντολῆς ἐπιχειρήσις ὑποθέσεως ὑπὲρ ἐτέρου. Καὶ οὗτος μὲν ἔχει πάντοτε ἀγωγὴν κατὰ τοῦ ἐπιχειροῦσαντος τὴν ὑπόθεσιν, ὁ δ' ἐπιχειρήτης, ἐὰν ἡ ὑπόθεσις ὑπῆρχεν ἀναγκασία καὶ συμφέρουσα ἢ τοῦλάχιστον αὐτὸς ὥρσειε νὰ τὴν ὑπόθεσιν ὡς τοιαύτην, ἔχει ἀγωγὴν κατὰ τοῦ κυρίου πρὸς ἔγκρισιν τῆς Δ. καὶ πληρωμὴν τῶν ἐξόδων, οὐχὶ ὅμως καὶ ἀντιμισθίας.

Διοικητικὰ δικαστήρια. Αἱ περικίλαι διαφοραὶ τῶν τοῦ ἀμφισβητουμένου διοικητικοῦ δικῶν πρὸς τὰς ἀστικὰς κατέστητε

πανταχοῦ ἀπαιτήτως ἀναγκαῖαν τὴν ὑπαρξιν εἰδικῶν δικαστηρίων, συγκροτούμενων μὲν ἐκ δικαστῶν ἐχόντων τὴν πρὸς ταύτας ἀναγκαστικὴν ἐπιστημονικὴν μόρωσιν καὶ πείραν, λειτουργούντων δὲ κατὰ διαδικασίαν πρόσφορον εἰς τῶν τοιούτων δικῶν εἶδος. Τὴν ἀνάγκην ταύτην δὲν ἠδύνατο νὰ μὴ κατανοήσωσιν οἱ ἀναλαβόντες τὴν ὀργάνωσιν τῆς ἡμετέρας γῆρας ἱαυαροί, οἵτινες ἐθήκαν ἀμέσως ἐξ ἀρχῆς τὴν μέλειαν ἀρετῶν συστήματος διοικητικοῦ δικαστηρίου. Ἀτινα ὁμως ταχέως κατέστησαν ἀντιδημοτικὰ διὰ τὴν ἐλλείψιν ἐτι προσώπων καὶ ταλλήλων εἰς τὸ ἔργον καὶ δι' ἄλλους ἐτι λόγους, διὸ ἡ Συνέλευσις τοῦ 1844 ἐπέσυε νὰ καταργῇ ταῦτα, ἐνῶ καὶ ἡ τοῦ 1883 οὕτως τοῦτο μείζον ἀνεδείχθη ἱκανὴ νὰ δημιουργήσῃ. Ἐν τούτοις ἐπετράπη εὐτυχῶς ἡ σύστασις δικῶν Δ. διὰ νέμων ἐνάττω εἰδικῶν ἐπὶ εἰδικῶν ἀμφισβητήσεων, ἐνεμεθετήθησαν δὲ ὄντως πληθὺ τοιούτων δικαστηρίων καὶ ἐπιτροπῶν καὶ ἀρχῶν αἱ ἀνετέθησαν τοιαῦτα καθήκοντα, δι' ὧν ἐπὶ τῇ εἰσῆτι ἡ ἐκ τῶν ἐνόντων πληρώσις τοῦ δικανοῦ διὰ τῇ ἐπιπολαία κατάργησις τῶν δικῶν δικαστ. κατέλιπε, πλὴν ἡ πληθὺς αὐτῇ τῶν δικαιοδοσιῶν καὶ διαδικασιῶν ἀνευ συστήματος γενικωτέρου καὶ ἐκάστης ἀρχῆς ἐφημέροισιν χαϊδῇ κατάστασιν ἥτις καὶ ἐν εὐρυτέρᾳ πραγματείᾳ ἀδύνατον νὰ ἐκτεθῇ κατὰ ἐπιστημονικὴν τινα τάξιν. Διὸ ὡς ἐν παραδείγματι μόνον ἀναφέρωμεν τὸ Ἑλεγκτικὸν συμβούριον, τὸ Νομικὸν Συμβούλιον, τὸ Διοικητικὸν δικαστήριον, τὰ στρατολογικὰ συμβούλια, τὰ ἐκδικαστικὰς ἐπιτροπὰς τῶν ἐνοστάσεων κατὰ τοῦ καταλόγου τῶν ἐπιτηδευσμάτων, τὰς ἐπιτροπὰς ἐπὶ τῶν ἐνοστάσεων κατὰ τοῦ καταλόγου τοῦ φόρου οἰκοδομῶν κλπ. περὶ ὧν δὲ Ἀγγελόπουλου Σύστ. Διοικ. Δ. Α' σ. 518 κ. ἐφ. καὶ ἐνταῦθα τὰ εἰρησά. [N.M.]

Διοικητικὴ ἀγωγή καλεῖται ἡ πρὸς τὴν Δ. ἐπιδιώκεται ἐνώπιον τῶν διοικητικῶν δικαστηρίων ἢ ἄραις τῆς ἀμφισβητήσεως μεταξὺ ἰδιοῦ καὶ διοικητικῆς ἀρχῆς, προσβαλοῦσης διὰ τῆς ἐνεργείας αὐτῆς τὰ κεντικὰ ἐκείνου δικαιώματα. [N.M.]

Διοικητικὴ ἐπιστήμη εἶνε κλάδος τῶν πολιτικῶν ἐπιστημῶν, ἐκθετεῖ δὲ τὰς ἀρχὰς καὶ τοὺς θεσμούς τοὺς ρυθμιζοντας τὴν διοίκησιν τῶν νεωτέρων συνταγματικῶν πολιτειῶν. [N.M.]

Διοικητικὸν δίκαιον εἶνε τὸ σύνολον τῶν κανόνων καὶ θεσμῶν καθ' οὓς ἐνεργεῖται ἡ διοίκησις Κράτους τινὸς, μέρος ἀπὸ τοῦ τοῦ δημοσίου δικαίου. [N.M.]

Διοικητικὸν σύστημα καλεῖται τῇ Ἑθικῇ τὸ σύνολον τῶν μέτρων καὶ διατάξεων, ὧν σκοπὸς εἶνε ἡ ἐξίτης καὶ ἐξασφαλισίς τῆς γενικῆς εὐημερίας ἐν τινι κοινωνίᾳ ἐμπνεσμένη ὑπὸ τῆς ἰδέας τῆς ἀγαπῆς (βλ. λ.) Ἐκαστον τῶν μελῶν τοιαύτης κα

νιωνίας είνε! θά συνάψη εἰς ἓν ἄθροισμα τὰς πεικίλας ἀνάγκας καί ἐπιθυμίας πάντων τῶν λοιπῶν καί θά ἐπιθώξῃ τήν πλήρωσιν ἀπαιτῶν μὴ περιοριζόμενον εἰς τινὰς μόνον τῶν πολλῶν βουλήσεων μηδὲ κινούμενον ὑπὸ ἰδιαιτέρας εὐνοίας ἢ συμπαθείας (πρὸς συγγενεῖς, ὁμογενεῖς, ὁμοθρήσκους κ. τ. λ.,) ἀλλ' ἀφισπόμενον ἀδικοκρίτως εἰς πάντας καὶ πάντοτε καὶ πανταχοῦ. Τοῦτο τὸ φρόνημα θά ζῇ ἐν ἀπαιτοῖς μέλει τῆς κοινωνίας τῆς ἐμπνευσμένης ὑπὸ τῆς ἰδέας τῆς ἀγάπης. Ἡ τοιαύτη κοινωνία, ὅπου μὲν ὑπάρχουσιν πρόχειρα τὰ μέσα τῆς πληρώσεως τῶν εὐχῶν καὶ ἀναγκῶν, θά διανείμῃ τὰυτὰ καθ' ὃν κανόνα θ' ἀνέμει ὁ φιλόστοργος πατήρ τὰγαθὰ εἰς τὰ τέκνα αὐτοῦ, δηλ. οὐχί ἐξ ἴσου, ὅπως ἀπαιτεῖ ἡ ἰδέα τῆς ἀνταποδοσεως, ἀλλὰ κατὰ τὸ μέτρον τῶν ἀναγκῶν καὶ ἐπιθυμιῶν, καὶ ἐπομένως τῆς ἐπιδεκτικότητος τῆς ζήτησης βουλῆσεως δι' αὐτά. «Οὐ γὰρ χρειάζονται οἱ ἰσχυρότεροι (πατρὸς, ἀλλ' οἱ κακῶς ἔχοντες». Ἐπειδὴ ὁμως καὶ αἱ ἀνάγκαι, εἰς τὴν πλήρωσιν τῶν ὁποίων ἀφισπόμεται ἡ ἀγάπη, θά παρουσιασθῶσιν ἐν τῷ μέλλοντι, καὶ τὰ μέσα θά χρειασθῶσιν ἐν τῷ μέλλοντι, θά προσπαθῶσιν νὰ διαχειρίζηται καὶ μεταποιῇ τὰ ὑπάρχοντα οὕτως, ὥστε νὰ παρέχῃσι τὰ μέσα τῆς θεραπείας μελλουσῶν ἀναγκῶν, ἐν ὧς οἶόν τε μεγίστῳ θαυμῷ. Καὶ τοῦτο δὴ τὸ ἔργον τῆς ἀγάπης, δι' οὗ ἐξασφαλίζεται καὶ ἐπαυξάνεται ἡ μελλούσα χρῆσις τοῦ νῦν ὑπάρχοντος, σημαίνεται διὰ τῆς ἐννοίας τῆς *βίαις* καὶ *ἡσέως*. Λοιπὴν ἡ μετὰ *αδίκην* καὶ *ἀγάνην* ὡς *ἀρνητικὴ* καὶ *μὲν* θ' ἀποσοβὴ κινδύνους ἔχοντας τὴν αἰτίαν ἐν ἐπιδολαβῇ φυσικοῖς συμβεβηκόσιν ἢ ἐν καταθλιπτικαῖς κοινωνικαῖς σχέσεσι διὰ μέτρων λαμβανόμενων χάριν τῆς δημοσίου υἱείας (λοιμοκαθαρτηρίων, καθαρነότητος τῶν πόλεων, προλήψεως πλημμυρῶν κ.) καὶ τῆς προλήψεως λιμοῦ καὶ πείνης ὄλων τῶν τάξεων τοῦ λαοῦ. Ὡς *θετικὴ* δέ, ἐνθεν μὲν θά παρασκευάζῃ τὰ ὕλικά μέσα δι' ἀρχικῆς παραγωγῆς καὶ συναγωγῆς τῶν προϊόντων τῆς φύσεως, δι' ἐπεξεργασίας αὐτῶν, διὰ τῆς ἀναπτύξεως τῶν μέσων τῆς συγκοινωνίας καὶ διὰ τοῦ ἐμπορίου, διὰ ἰδρύσεως φιλανθρωπικῶν καθιδρυμάτων, εἴθεν δὲ θά φροντίσῃ οὐ μόνον ν' ἀναπτύσσωνται ἄπκσαι αἱ ἐν τῇ κοινωνίᾳ ὑπάρχουσιν παραγωγικαὶ δυναμεις, ἀνευ τῶν ὁποίων οἱ πλουσιώτατοι ἠσχαροὶ τοῦ ἐδάφους μένουσιν ἀνεκμετάλλευτοι καὶ ἄχρηστοι, ἀλλὰ καὶ νὰ ἐκδηλώται ἐλευθερίας πᾶσα τοιαύτη δύναμις, λοιπὸν ἐπιτρέπουσα εἰς ἕκαστον ν' ἀκολουθῇ τὴν κλίσιν καὶ ἀτομικὴν ἰδιοφυῖαν ἐν τῇ ἐκλογῇ τοῦ ἐπαγγέλματος καὶ νὰ ἐνεργῇ κατ' ἴδιον τρόπον, προβιάζουσα τὴν αὐτοδιοίκησιν, αὐτενέργειαν καὶ αὐτοβοήθειαν καὶ χορηγοῦσα ὡς μεγίστην ἀστικήν ἐλευθερίαν. Ἡ δὲ παῖδα γὰρ καὶ ἡ ἀγάπη οὐ μόνον θά φροντίσῃ περὶ τῆς ἀγωγῆς τῶν μελῶν τῆς κοινωνίας καὶ μαρτυρίας

αὐτῶν εἰς ἠθικοὺς χαρακτῆρας ἐμπνευσμένους μάλιστα ὑπὸ τῆς ἀγάπης, ἀλλὰ καὶ περὶ τοῦ ἐθισμού αὐτῶν εἰς τὴν ἐργασίαν καὶ δραστηριότητα, εἰς τὴν ἀλιγάρκειαν καὶ ἀπλότητα, εἰς τὴν φειδῶ καὶ οἰκονομίαν, καὶ περὶ τῆς ἀναπτύξεως ἐν αὐτοῖς τῆς αἰσθήσεως δι' εὐγενεῖς ἀπολαύσεις (τῆς φύσεως, τῆς τέχνης κτλ.) καὶ κατ' ἀξίαν ἐκτιμῆσεως τῶν πολυτέμων ἀγαθῶν τῆς υἱείας, εὐτυχοῦς οἰκογενειακοῦ βίου, φιλίας κτλ. Πρὸς ἐρίξιν πάντων τούτων τῶν σκοπῶν χρῆζει τὸ Δ. αὐτ. θεωρητικῶν γνώσεων ὡς μέσων πρὸς πραγμάτωσιν τῶν σκοπῶν αὐτοῦ. Πρώτιστον ὁμως ὅρος αὐτοῦ εἶναι ἡ γνώσις τῶν δεδομένων ἢ μελλουσῶν σχέσεων καὶ ἀναγκῶν καὶ τῶν μέσων τῆς θεραπείας αὐτῶν (τούτου ἕνεκα ἀπαιτεῖται ὡς μεγίστη δημοσίότης ἐν τῇ διοικήσει) καὶ ἡ ἐξασφάλισις τῶν διοικητικῶν μέτρων διὰ τοῦ κύρους τῆς δικαίου (τῆς νομοθεσίας.) Ποία μέθοδος ἄγει εἰς τὴν γενικὴν εὐημερίαν ἀσφαλίστατα, περὶ τούτου δὲν δύναται ν' ἀποφανθῇ ἡ ἰδέα τοῦ Δ. αὐτ. πρὶν ἢ ληθῇσι πρὸ ἐπιβαλμῶν ὠρισμένοι σχέσεις. Διοικήσις καταλληλοτάτη ἕνεκα τῆς φυσικῆς ποιότητος ὠρισμένης χώρας καὶ ἐν ὠρισμένη ἐποχῇ δύναται ἐπὶ ἄλλοις ὁροις καὶ ἐν ἄλλῃ ἐποχῇ νὰ εἶνε ἀσκοπωτάτη. [X.Πδ.]

Διοκεία. Βλ. Λιναϊκὸν σύστημα.

Διοκχεϊσάρεϊα (Dio Caesarea). Οὕτως ἐκαλεῖτο κατὰ τοὺς ὑστέρους ῥωμα. χρόνους ἡ ὑπὸ τοῦ Ἰωσήπου μνημονευομένη Σεπφωρίς, ἣτις κυριευθεῖσα ὑπὸ Ἡρώδου τοῦ Μεγάλου καὶ ὑπὸ τοῦ Ἡρώδου Ἀντίπα ἀνοικοδομηθεῖσα ἐγένετο ἡ μεγίστη καὶ θυρωτάτη πόλις τῆς Γαλιλαίας καὶ βραδύτερον ἔδρα τῶν πέντε Συνεδρίων τοῦ Γαβινίου. Λήγοντος τοῦ Β' αἰῶνος ἐγένετο ἔδρα ἐπισκόπου καὶ ὑπῆρχε τοιαύτη μέχρι τέλους τοῦ ΙΔ'. Τῷ 338 τῶν ἐν αὐτῇ πολυπληθῶν Ἰουδαίων ἐπαναστάντων κατὰ τῶν Ῥωμαίων ἡ πόλις καταστράφη μνημονεύεται δὲ πάλιν κατὰ τὰς σταυροφορίας (1137). Κειμένη σχεδὸν 7 χμ. ΝΔ τῆς Ναζαρέτ εἶναι σήμερον κώμη πενιχρὰ καλουμένη Σεφφωρί: ἐπὶ τῆς κλιτύος λόφου, ἐφ' οὗ σῶζονται τὰ εἱρεῖπια τοῦ ἀρχαίου φρουρίου ὡς καὶ λείψανα ναοῦ τῶν Ἀγίων Ἰωακείμ καὶ Ἀννης, ἰδρυμένου, κατὰ τὴν παράδοσιν, ἐπὶ τοῦ τόπου τῆς κατοικίας τῶν γονέων τῆς Παναγίας.

Διοκλῆς. 1) Δημοκρατικὸς δημογωγὸς ἐν τῇ πατρίδι του Συρακούσας ἐπὶ τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου. ὁ προκαλέτας τὰς κατὰ τῶν Ἀθηναίων αἰχμαλωτῶν ὠμότητας τῷ 113. Ἀπὸ τοῦ 412 ἀπέκτεσεν ἀπερίοριστον ἐξουσίαν, συνέταξε δὲ νέαν νομοθεσίαν δημοκρατικωτάτην. Ἀποτυχὼν κατὰ τὴν παρὰ τὴν Ἰμέραν πρὸς τοὺς Καρχηδονίους μάχην (409), ὅτε καὶ τῶν νεκρῶν τὴν ταφὴν περημέλησε, διέμενεν ἐπὶ τινι χρόνῳ ἐν ἐξορίᾳ διὰ τῶν ἐνεργειῶν τοῦ ἀριστοκρατικοῦ κόμματος τοῦ

διαρκούς αντιπάλου αὐτοῦ Ἑρμοκράτους. Ἀποθνήσκοντα οἱ Συρακουσικοὶ ἐτίμησαν ὡς ἥρωα καὶ ἱδρυσαν αὐτῷ ἱερὸν, ὅπερ ἐκρημνίσθη ἐπὶ τοῦ τυραννοῦ Διονυσίου.

2) Περίφημος ἱατρὸς ἐκ Καρύστου τῆς Εὐβοίας, ζῶν περί τὰ 350 π. Χ. Ἐκ τῶν συγγραμμάτων αὐτοῦ διεσώθησαν ὀλίγα ἀποσπάσματα, συλλεγόμενα ὑπὸ Fränkel, Βερ. 1840.

Διοκλητιανός (Γάιος Αὐρήλιος Οὐαλέριος). Ῥωμαῖος αὐτοκράτωρ γενν. τῷ 245 μ. Χ. ἐν Διοκλείᾳ τῆς Δαλματίας ἐκ γένους ταπεινοῦ. Ἀπὸ τῶν χρέων τοῦ αὐτοκρ. Γαλλικοῦ διακριθεὶς καὶ προαχθεὶς ἐν τῷ στρατῷ, ἀνηγχορεύθη αὐτοκράτωρ ὑπὸ τοῦ στρατοῦ ἐν Καλκηδόνι τὴν 17 Σεπτ. 284, μετὰ τὴν θάνατον τοῦ αὐτοκράτορος Κάρου καὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Νουμιριανοῦ, οὗτος διώκει τὴν σωματοφυλακὴν. Ἐπειδὴ οἱ βάρβαροι πλημμυρίζαντες πανταχῶθεν ὑπερέβαλον τὰ ὅρια τοῦ κράτους, μέγας δ' ἰδίως ὑπῆρχε κίνδυνος εἰς τὰ παρὰ τὸν Ῥήνον καὶ Ἰστρον σύνορα πρὸς τοὺς Γερμανοὺς, ὁ Δ. ἔκρινε καλὴν νὰ προσλάβῃ τὸ μὲν πρῶτον ὡς βοηθὸν (Καίσαρα), εἰτα δὲ (286) ὡς συνάρχοντα τὸν φίλον του καὶ γενναῖον στρατηγὸν Μαξιμιανὸν εἰς ὃν ἀνέθηκε τὴν ἄμυναν τοῦ Ῥήνου, αὐτὸς ἀναλαβὼν τὴν τοῦ Ἰστροῦ καὶ τῆς Ἀνατολῆς. Ἡ πεῖρα ὀλίγων ἐτῶν ἀπέδειξε τὸ μέτρον τοῦτο ἀνεπαρκές καὶ οἱ δύο Αὐγούστοι ἐκέλευσαν εἰς τὴν ὑπερτάτην ἀρχὴν (293) δύο ἐτι ἄνδρας, εἴτινες ἐκλήθησαν Καίσαρες, ὁ μὲν Δ. τὸν ἐκ Μοισίας Γαλέριον, ὁ δὲ Μαξιμιανὸς τὸν ἐκ Δαρδανίας Κωνσταντίνον τὸν Χλωρόν· τὸ ἀξίωμα δὲ τοῦ Καίσαρος ὥρισθη μὲν ὑπέρτατον, ἀλλὰ δευτερεύον ὡς πρὸς τὸ τοῦ αὐτοκράτορος. Ὁ Δ., ὅστις ἦτο ἔμπειρος καὶ νομίμων πολιτικός, ἠθέλησε διὰ τῆς διαιρέσεως ταύτης τῆς ἀρχῆς νὰ ἐξασφαλίσῃ κανονικὴν κυβερνήσιν εἰς τὸ κράτος, περιστέλλων κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην τῆς στρατοκρατίας τὴν φιλοδοξίαν τῶν στρατηγῶν, ὧν ἕκαστος ἐκ τοῦ παρελθόντος ἐνθαρρυνόμενος ἠδύνατο νὰ ἐπιβουλεύῃ τὸν θρόνον τοῦ αὐτοκράτορος, τακτοποιῶν ἀσφαλέστερον τὴν διοίκησιν τοῦ ἀπεράντου κράτους καὶ τέλος ἐξασφαλίζων τὴν διαδοχὴν τοῦ θρόνου διότι κατὰ τὸ σχέδιον αὐτοῦ θὰ ὑπῆρχον πάντοτε δύο Αὐγούστοι, ἔχοντες ἀνὰ ἓνα Καίσαρα, μετὰ 20 ὁ ἐτῶν αυτοκρατορίαν θὰ παρηγοῦντο οἱ Αὐγούστοι, τὸ ἀξίωμα αὐτῶν θ' ἀνελαμβάνον οἱ Καίσαρες καὶ οὕτω καθεξῆς. Οὕτω τῷ 293 ἀνέλαβον ὁ μὲν Δ. τὴν διοίκησιν Θράκης, Μακεδονίας, Ἑλλάδος, Ἀσίας καὶ Αἰγύπτου, ὁ δὲ Μαξιμιανὸς τὴν τῆς Ἰταλίας, Ἰσπανίας καὶ Ἀφρικῆς· ἐκ δὲ τῶν Καίσαρων ὁ μὲν Γαλέριος ἔλαβε τὴν διοίκησιν τῆς Ἰλλυρίας ὡς βοηθὸς τοῦ Δ., ὁ δὲ Κωνσταντῖνος τὴν τῆς Γαλιτίας ὡς βοηθὸς τοῦ Μαξιμιανοῦ. Τὸ κράτος ἔμεινεν οὐχ ἥττον ἐνιαῖον· διηρέθη δὲ διοι-

κητικῶς εἰς 12 διοικήσεις καὶ αὗται εἰς 101 ἐπαρχίας. Ἡ διοίκησις τοῦ Δ. ὑπῆρξε κρατερά, ἐν πολλοῖς δὲ προσήγγισε πρὸς τὸν ἀσιατικὸν δεσποτισμὸν, καταλθὲντος παντὸς ἴχνους τῶν δημοκρατικῶν τύπων· ὁ ἀνατολικὸς ἔγκλος τοῦ αὐτοκράτορος κατέστη νῦν μονιμὸς καὶ ἐνιμμοποιήθη ἡ αὐλικὴ ἐθιμοτυπία· ἐφέρετε δὲ ὁ αὐτοκράτωρ οὗτος πρῶτος διαδῆμα (βλ. λ.) καὶ τὸν λοιπὸν τῶν βασιλέων τῆς Ἀσίας κόσμον. Τῷ 296 νικῆσας τὸν σφετερισθέντα (286) τὴν ἐπὶ τῆς Αἰγύπτου ἐξουσίαν Ἀχιλλέα, ἐφένυσεν αὐτὸν ἀποκυριεύσε τὴν Ἀλεξάνδρειαν. Τῷ αὐτῷ ἔτει ὁ Κωνσταντῖνος κατώρθωσε νὰ καθυπατάξῃ πάλιν τὴν πρὸ πολλῶν ἐτῶν ἀπολεσθεῖσαν Βρετανίαν· ὁ δὲ Γαλέριος (βλ. λ.) συνῆψε πρὸς τὸν βασιλεῖα τῶν Περσῶν (297) εἰρήνην δι' ἣν τὰ ὅρια τοῦ κράτους ἐξετεινόντο πρὸς τὴν Μεσοποταμίαν καὶ τὸν ἅλιον Τίγγριν. Ἄμφοτεροὶ δ' οἱ αὐτοκράτορες ἐτέλεσαν τῇ 303 μεγαλοπρεπὴ ὁριακὸν ἐν Ῥώμῃ. Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ αὐτοῦ ἔτους ἤρξατο διαταγὴ τοῦ Δ. ὁ μέγας τῶν χριστιανῶν διωγμὸς, ἀρξαμένος ἀπὸ Νικομηδείας, ἐν ἀγριώτατα διεξήγαγεν ὁ Γαλέριος, ἐν ᾧ ὁ Κωνσταντῖνος κατ' ἐπιφάνειαν μόνον διετάξε τὸν διωγμὸν. Τῷ 305 οἱ δύο Αὐγούστοι παρητήθησαν ἐκουσίως τὴν ἀρχὴν, διεδέξαντο δ' αὐτοὺς οἱ Καίσαρες· ὁ δὲ Δ. ἀπεχώρησεν εἰς τὴν Σάλονα τῆς Δαλματίας, ὅπου ἐξῆ ἔκτοτε εἰς τὰ κτήματά του, καὶ ἀπέθ. τῷ 313. Τὰ σχέδια του περὶ διαδοχῆς τοῦ κράτους δὲν ἐπραγματοποιήθησαν, διότι ἔκτοτε νεαὶ τοῦ κράτους διασπάσεις ἐπῆλθον μέχρις οὗ ὁ υἱὸς Κωνσταντίνου τοῦ Χλωροῦ, Κωνσταντῖνος ὁ Μέγας, συνήγαγε καὶ ἐκραταίωσε πάλιν τὸ κράτος, δοὺς αὐτῷ ἐπίσημον ὁρθητικὸν τὸν χριστιανισμὸν. [Β.Ε.]

Διοκταέδρον. Βλ. Ἰουραμῖς (βασιδικταέδρον).

Διομήδης ὁ Δ' μ. Ποτομὸς ἐν τῷ Ῥωσσοῦ κυβερνεῖν Ὀρειδοῦργον, πηγάζων εἰς τὰ σύνορα τῶν περιφερειῶν Βελεγιέσκ καὶ Στερλιταμάκ καὶ ἐκβάλλων μετὰ ῥοὴν 406 χμ. εἰς τὸν Βιελάϊαν παρὰ τὴν Οὐζαν. [Μ.Σ.]

Διόμεια. Ἀττικὸς δῆμος τῆς Αἰγιονέως φυλῆς καίμενος πρὸς Ἀ τῆς πόλεως, πληροῖν τῆς Διομήδους πόλεως. Ἐν αὐτῇ ἔκειτο τὸ Κυνέσαργες γυμνάσιον. [Η.]

Διομήδης. 1) Υἱὸς τοῦ Ἀρεως καὶ τῆς Κυρήνης, βασιλεὺς τῶν Βιστινῶν ἐν Θράκῃ. Βλ. Ἡρακλῆς.

— 2) Υἱὸς τοῦ Γυδῆος καὶ τῆς Δηϊπύλης, υἱοκατὸς τοῦ Ἀδράστου (βλ. λ.), σύζυγος δὲ τῆς Αἰγυαλίας, υἱοκατὸς καὶ αὐτῆς ὁ μὲν ἄλλων ἴσως ἐγγονὸς τοῦ Πάππου του, ἐν διεδέξατο ἐπὶ τοῦ θρόνου τοῦ Ἀργεοῦ, εἰς τὴν περιφημωτέρων ἡρώων τοῦ τριτοῦ πολέμου διακριθεὶς ἐπ' ἀνδρεία τε καὶ συνέσει. Προ-

στατευόμενος ἰδιαίτερος ὑπὸ τῆς Ἀθηνᾶς ἀντε-
τασσέτο καὶ κατὰ τῶν θεῶν, ἐτραυματίσας δὲ
τὸν Ἄρην καὶ τὴν Ἀφροδίτην. Κατὰ τὰς ἐπι-
κοὺς αὐτὸς ἐκόμισεν ἀπελθὼν εἰς Ἀθήνας τὴν
Πολυκτῆτην καὶ τὰ πρὸς ἄλλωσιν τοῦ Ἰλίου
ἀπαιρήματα βέλη τοῦ Ἡρακλέους, ἐνῶ κατ'
Διγύλον ἐπραξε τοῦτο ὁ Ὀδυσσεύς, κατ' Εὐ-
ριπίδην δὲ ἀμφότεροι καὶ κατὰ Σοφοκλῆ ὁ
Ὀδυσσεύς καὶ ὁ Νεοπτόλεμος. Μετὰ τοῦ Ὀ-
δυσσεύς ἤρπασεν (ἐν Τροίᾳ) τοὺς ἵππους Ρή-
του τοῦ βασιλέως τῶν Θρᾷκων, ὡς καὶ τὸ
πρωικὸν Παλλάδιον (βλ. λ.) Ἦτο δὲ τέλος
εἰς ἐκ τῶν κρυδέντων ἐντὸς τοῦ Δουρείου ἵπ-
που. Μετὰ τὴν ἄλωσιν ἐπανελθὼν οἰκάδε εὗρε
τὴν συζυγὸν τοῦ συζῶσαν μετὰ τοῦ Ἱππολύτου,
ἐρυγε δὲ ἐκουσίως ἢ ἐκδιωχθεὶς εἰς Ἀπουλίαν,
ἔπου ἐνυμφεῖσθαι τὴν θυγατέρα τοῦ βασιλέως
Δαῦνου Εὐπίπην καὶ ἔλαβε τὴν κυριαρχίαν τῆς
χωρᾶς· ἐνταῦθα ἐκτίσε πολλὰς πόλεις, ὡς τὸ
Ἱππιον Ἀργος (νῦν Ἀρπι), τὸ Βροντήσιον
κτλ. Ἀπέθανε δὲ ἐπὶ τινος τῶν Διομηδεῶν
νήρων καὶ οἱ ὀργηνοῦντες ἑταῖροί του μετεμορ-
φώθησαν εἰς πτηνὰ, ἐνταῦθα δ' ἐδείκνυτο καὶ
ὁ τάφος του καὶ ὑπῆρχεν ἱερὸν αὐτοῦ τιμωμέ-
νου ὡς θεοῦ. Ἄλλα τὰ κατὰ τὸν Δ. ἀπὸ τῆς
ἐπὶ ἀνάνδου αὐτοῦ ἐκ Τροίας καὶ τὸν θάνατον
αὐτοῦ ἄλλοι ἄλλως ἀφηγοῦνται. Ἐν Ἑλλάδι
δὲ ἐτιμᾶτο ἀείποτε μεγαλῶς ὡς ἥρωα. [B.A.]

Διομήδης. Λατίνος γραμματικός, γρά-
ψας κατὰ τὸ δεύτερον ἡμισίον τοῦ Δ' αἰῶνος.
Γραμματικὴν εἰς τρία βιβλία, ἔργον καθ' ἑαυτὸ
μὲν ἥκιστα σπουδαῖον, ἔχον ζῆμους ἀξίαν διὰ
τὰς περιεγχομένας ἐν αὐτῇ περιτοπὰς συγγρα-
φῶν· ἐξεδόθη ἄριστα ὑπὸ Keil ἐν τοῖς «Λα-
τίνους Γραμματικαῖς». [Εγ.]

Δῖον. 1) Ἀρχαία πόλις τῆς Μακεδονίας
παρὰ τὸν Θερμαϊκὸν κόλπον, ἔχουσα κατὰ τοῦ
Διὸς περίφημον ἐπὶ Πολυδίῳ. Ἐνταῦθα ἴσταντο
χαλκοὶ ἀνδριάντες τῶν ἐν Γρανικῷ πεδόντιον
Μακεδόνων ἱππέων («κατὰ τοὺς εἰκόνες καὶ πέν-
τε». Ἀρρ. Α, 18.4), ποιηθέντες ὑπὸ Λυσί-
που, οἵτινες ἀπῆχθησαν εἰς τὰς Ῥώμην. Καὶ
ἄλλαι δὲ πόλεις τῆς Μακεδονίας ἔφερον τὸ
ὄνομα τοῦτο. — 2) Πόλις τῆς Βυβλίου, ἐπὶ τοῦ
Κηνναίου ἀκρωτηρίου, ἢ νῦν Ἀγιά.

Διονυσάδες (ταὺν Γρανισάδες.) Τέσ-
σρα νηΐδια τῆς Κρήτης, 6 1/2 μίλια Β τοῦ
κόλπου τῆς Σητείας· αἱ μεσημέριαι δύο,
Γρανισάδα καὶ Δραγονάδα, ἔχουσιν ἀμφοτέραι
μῆκος 2 μιλίων, ἢ δὲ βορειότερα Παξιμαδα
3/4 μιλίου [N. Στ.]

Διονύσια (Ἀρχαία λ.) Ἑορτὴ ἀγο-
μένη εἰς τιμὴν τοῦ Διονύσου, τοῦ θεοῦ τῆς
ἀφροδίας καὶ καρποφόρου βλαστήσεως, τοῦ παρ-
έχοντος εὐμενῶς τοῖς ἀνθρώποις πλὴν ἄλλων
ἀγαθῶν δωρημάτων, καὶ τὸ κάλλιστον πάντων,
τὸν οἶνον. Ὁ θεός, οὗ ἡ λατρεία ἦτο ἀπαν-
ταχοῦ τῆς Ἑλλάδος διαδεδομένη, ἐτιμᾶτο ἐν
ταῖς ἑλληνικαῖς χώραις δι' ἑορτῶν, ὧν τινὲς

μὲν ἄλλως ὀνομάζοντο, αἱ πλεῖσταί δὲ ὡς εἰ-
χον κοινὸν τὸ ὄνομα τῶν Διονυσίων. Καὶ ἐν
ἄλλαις μὲν τούτων ἐπεκράτει ὁ ὀργιαστικὸς
χαρακτήρ καὶ κυριώτατον γνώρισμα αὐτῶν ἦτο
ἡ ἑκστασις καὶ ὁ ἐνθουσιασμός τῶν ἑορταστῶν
ἐκδηλούμενος μετὰ σφοδρότητος αἰσθημάτων
ἄκρως ἀντιθετά, τὴν θλίψιν ἐπὶ τῷ ἐξαφανισμῷ
τῆς βλαστήσεως κατὰ τὸν χειμῶνα, ἥτις πα-
ρίστατο ὡς θάνατος τοῦ θεοῦ καὶ σπαραγμός
αὐτοῦ ὑπὸ πολεμίων δυνάμεων, καὶ τὴν χαρὰν
ἐπὶ τῇ ἐαρινῇ βλαστήσει, ἥτις ἐπανηγυρίζετο
ὡς ἐπὶ ἀνάστασιν τοῦ θεοῦ εἰς τὴν ζωὴν. Ἐν ἄλ-
λαις δ' ἑορταῖς ἐξετλήοντο ἀπλῶς ἡ εὐγνώ-
μοσύνη τῶν ἀνθρώπων ἐπὶ τῇ παροχῇ τοῦ ἀγα-
θοῦ τοῦ οἴνου διὰ τελετῶν, ἐν αἷς ἐπεκράτου
ἄβολος εὐθυμίας καὶ φαίδροτης. Αἱ πρῶται τού-
των ἦσαν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον χειμεριναὶ ἑορ-
ταὶ διὰ τριετηρίδος ἀγόμεναι, ἐνεῖχον δὲ θρη-
σκευτικὰ στοιχεῖα εἰσαχθέντα ἐκ παλαιῶν ἐκ
Θρᾷκης καὶ ἐκ Φρυγίας ἄλλ' αἱ γνώσεις ἡ-
μῶν περὶ αὐτῶν εἶναι ἐλλειπόμεναι, οὐδὲ γι-
νώσκομεν ἐν ἀκριθείᾳ τίνα τὰ τελούμενα ἐν
τοῖς παννυχίοις ὀργίοις τῶν Θεῶν ἐν Δελ-
φοῖς, τῶν Μαινάδων ἐν Κιθαίρων, καὶ ἐν ταῖς
παραπλησίαις Διονυσιακαῖς ἑορταῖς ἐν Θήβαις,
ἐν Τανάγρα, ἐν Ὀρχομενῷ (βλ. καὶ λ. Ἀγριώ-
νεια), ἐν Ἀργεῖ, ἐν Βρύσσις τῆς Λακωνικῆς,
ἐν Νάξῳ, ἐν Κρήτῃ καὶ ἀλλαχοῦ. Αἱ δὲ δεύ-
τεραι ἦσαν ἀφελεῖς ἀγροτικαὶ ἑορταὶ ἐνιαυσίαι,
δι' ὧν προσεδίδετο πανηγυρικός χαρακτήρ εἰς
τὴν προπρασκευὴν καὶ ἀπόλαυσιν τῶν δώρων
τοῦ θεοῦ.

Τῶν ἑορτῶν τούτων ἐπιφανέσταται, καὶ ἅμα
γνωριμώταται ἡμῖν, εἶναι τὴν ἐν Ἀττικῇ τελού-
μενα Διονύσια, ἃτινα ἐνέχουσι διὰ τοῦτο πρόσ-
θετον ἐνδιαφέρον, διότι· ἐγένοντο ἡ ἀφορμὴ
πρὸς μύθωσιν τοῦ τελειοτάτου δημιουργήμα-
τος τοῦ Ἑλληνικοῦ πνεύματος, τοῦ δράματος.
Ἄν ἐξικρίσωμεν ἑορτάς τινας, ἐν αἷς ἐτιμᾶτο
καὶ ὁ Διόνυσος ἀπὸ κοινοῦ μετ' ἄλλων θεῶν
(Ἑλευσίνια, Ὀρχοφρία), τέσσαρες ἦσαν αἱ
κατ' ἐξοχὴν Διονυσιακαὶ ἑορταὶ ἐν Ἀττικῇ· τὰ
κατ' ἀγροὺς Διονύσια, ἡ μικρὰ Δ. ἡ καὶ ἄλ-
λως Θεοῖνεια καλούμενα, τὰ Λήνια, τὰ Ἀν-
θεστήρια καὶ τὰ κατ' Ἀστὺ ἡ μεγάλα Δ. Τὰ
κατ' ἀγροὺς Διονύσια ἐτελοῦντο τὸν χειμῶνα,
τὸν Ποσειδεῶνα μῆνα (ἀντιστοιχοῦντα περίπου
πρὸς τὸν Δεκέμβριον), ἄγνωστον δὲ ὡς τινα
ἡμέραν τούτου, καθὼς ἐπίσης ἄγνωστος εἶναι
καὶ ἡ διάρκεια αὐτῶν. Ἐπὶ τῇ γένεσιν τοῦ νέου
οἴνου οἱ θεοὶ μετὰ τῶν δούλων αὐτῶν προσ-
έφερον τῇ θεῷ χρηστήρια διὰ πομπῶν γαρμο-
σύνων καὶ σκωμμάτων καὶ παιδιῶν εὐθύμων,
ἐν αἷς πρωτεύουσαν θέσιν κατείχεν ὁ ἀσκωλι-
σμός (βλ. λ.). Τὴν πομπὴν περιγράφει ἐπὶ
τὸ κωμικώτερον ὁ Ἀριστοφάνης ἐν Ἀχαρνέσι,
συμπληροῦνται δ' ἡ περιγραφή αὐτοῦ ἐκ μαρ-
τυριῶν ἄλλων συγγραφέων. Προεπορεύοντο
κανηφόροι κερθῆνοι, ἔχουσαι ἐν τοῖς κανοῖς
τὰς ἀπαρχὰς ἀπάντων καὶ ἐν ἀμφορεύσιν οἶ-

νον, εἶποντο δοῦλοι κρατοῦντες φαλλούς, ἄλλοι ἄγοντες τὸν ὠρισμένον πρὸς θυσίαν τράγον, συνεπλήρουν δὲ τὴν πομπήν οἱ λοιποὶ δημόται ἔχοντες τὰ φαλλικά καλούμενα ἄσματα δι' ὧν ὕμνον τὸν Διόνυσον καὶ τὸν διονυσιακὸν δαίμονα Φάλητα, τὴν προσωποποιίαν τοῦ φαλλοῦ· ἀπὸ δὲ τῶν ὑπερώων τῶν οἰκιῶν ἐθεώρουν τὴν πομπὴν παρελαύνουσαν αἱ γυναῖκες. Ὅτε δ' ἐβθάνεν ἡ πομπὴ εἰς τὸν ναὸν τοῦ Διονύσου, ἡ ἐν ταῖς κώμαις ὅπου δὲν ὑπῆρχε ναὸς εἰς τὸν βωμὸν αὐτοῦ, ἔθυσον τὸν τράγον (ἐκάλειτο δ' ἡ θυσία αὕτης ὡς καὶ ὁλη ἡ ἑορτὴ Θεοῖνιαι), καὶ ἐν τῇ πρὸ τοῦ ναοῦ ἡ τοῦ βωμοῦ πλατεῖα ἔστηνον χοροὺς. Οἱ χορευταὶ εἶχον διὰ τρυγῆς κεχρισμένα τὰ πρόσωπα αὐτῶν καὶ ἦσαν μετημφιεσμένοι, ὅπως ὡς ἔνεστι κάλλιστα μιμῶνται τοὺς περὶ τὸν Διόνυσον δαίμονας ἢ δ' ὄρχησις καὶ τᾶσματα αὐτῶν ἀνεφέροντο εἰς διονυσιακοὺς μῦθους, παρενεβάλλοντο ὁμῶς συνήθως ἐν αὐτοῖς καὶ ὑπαινεγμοὶ συγχρόνων συμβάντων καὶ σκώμματα. Ἐνίστατο ἀνθ' ἑνὸς ἐσχηματίζοντο δύο ἢ καὶ τρεῖς χοροὶ ἀμιλλώμενοι πρὸς ἀλλήλους, ὁ δὲ νικῶν ἐλάμβανε τὰ προτεθειμένα ὄβλα, ἅτινα ἦσαν ἀγροτικά καὶ εὐτελῆ, κάλαθος σύκων ἢ οἶνου ἀφορεῖς. Αἱ θρησκευτικαὶ αὗται τελεταὶ προσέλαβον σὺν τῷ χρόνῳ κανονικώτερον χαρακτῆρα, εἰς τᾶσματα προσετέθη ὁ σεμνὸς διθύραμβος, καὶ βαθμηδὸν ἀπὸ τῆς αὐτοσχεδιαστικῆς ταύτης ἀρχῆς ἡμερσώθη τὸ δράμα, ἡ μὲν τραγωδία ἀπὸ τῶν ἐξαρχόντων τὸν διθύραμβον ἀπὸ δὲ τῶν τὰ φαλλικά ἢ κωμῳδία. Προήχθησαν δὲ τὸ πρῶτον αἱ τελεταὶ αὗται ἐν τῷ ὀρεινῷ δήμῳ Ἰκαρίᾳ, ὅπου εἶχε μετενεχθῆ ἐκ Βοιωτίας ἡ λατρεία τοῦ Διονύσου, καὶ ὅπου ἐπεχωρίζον μῦθοι τινες περὶ τοῦ φιλοζήσαντος τὸν Διόνυσον ἐπώνυμου ἥρωος Ἰκαρίου καὶ τῆς θυγατρὸς του Ἥριγόνης, ἐξ ἧς ὁ θεὸς ἐγέννησε τὸν Στάφυλον, καὶ ὅπου ἤγαστο ἰδίᾳ διονυσιακὴ ἑορτὴ ἡ αἰώρα (βλ. λ.). Πρῶτος, ὡς λέγεται, ὁ Ἰκαρίος ἢ κατ' ἄλλους Μεγαρεὺς Σουσαρίων προσέδωκε κανονικώτερον τύπον εἰς τᾶσματα τῶν διονυσιακῶν χορῶν περὶ τὴν 50 Ὀλυμπιάδα (577 π. Χ.). Ἰκαρίος δ' ἦτο καὶ ὁ Θεσπικς, ὅστις ἐπὶ τῆς δευτέρας τυραννίας τοῦ Πεισιστράτου, (τῷ 536 π. Χ., πρῶτος ἐδίδαξε δράμα ἐν τῷ ἄστει (κατὰ τὴν δευτέραν διονυσιακὴν ἑορτὴν, τὴν τῶν Ἀθηναίων), καὶ ἐφ' οὗ τὸ πρῶτον ἐτέθη τράγος ἄθλον τοῖς νικῶσιν, ἀντὶ τῶν προτοῦ εὐτελεστέρων ἄθλων. Οὕτω δ' ἡ ἡμέρα τοῦ ἐλληνικοῦ πνεύματος εὐγενεῖα καὶ λεπτότης κατώρθωσε κατὰ μικρὸν μεταβάλλουσα τὰ ἄξιστα τῶν ἀγροτῶν θρησκευτικὰ ἔθιμα νὰ δημιουργήσῃ νέον ποιητικὸν εἶδος, τὸ δράμα. Τὰ κατ' ἀγροὺς Δ. ἐτελοῦντο μετὰ περισσῆς λαμπρότητος ἐν Πειραιεὶ καὶ ἐν Σαλαμῖνι· καὶ ἐκεῖ μὲν ἡ ἐπιμέλεια αὐτῶν ἦτο ἀνατεθειμένη εἰς τὸν δήμαρχον, ἐν Σαλαμῖνι δ' εἰς ἴδιον ἄρχοντα, οἵτινες ἐπεμε-

λοῦντο τῆς ἑορτῆς ἑκατέρωθι καὶ ὠρίζον τοὺς Χορηγούς τῶν ἀγῶνων.

Δευτέρα διονυσιακὴ ἑορτὴ ἐν Ἀττικῇ ἦσαν τὰ Διονύσια τὰ ἐπὶ Ἀθηναίῳ, ἡ ἀπλῶς Ἀθηναῖα καλούμενη, κοινή καὶ τοῖς ἄλλοις Ἰωσιν, ὡς συνάγμεν ἐκ τοῦ παρὰ τισι τῶν Ἰωνίων ἐπιχωριαζόντος δνόματος τοῦ μηνὸς καθ' ὃν ἐτελοῦντο (Ἀθηναίων). Τὰ ἐπὶ Ἀθηναίῳ Δ. ἤγοντο κατὰ τὸν μῆνα Γαμηλιῶνα (ἀντιστοιχοῦντο περίπου πρὸς τὸν Ἰανουάριον), πῖθανῶς κατὰ τὴν 20 ἡμέραν τούτου καὶ τὰς ἐπομένους 2 ἢ 3 ἔλαβον δὲ τὸ ὄνομα ἀπὸ τόπου τινὸς πρὸς νότον τῆς Ἀκροπόλεως ἐν Λίμναις, περιλαμβάνοντος δύοισιρὰ τοῦ Διονύσου, κληθέντος δὲ Ἀθηναίου ἐξ αὐτοῦ τὸ πρῶτον ἐν τούτῳ τῷ τόπῳ ληνὸν τεθῆναι. Ἡ ἑορτὴ αὕτη ἦτο μὲν παλαιότερα τῶν μεγάλων Διονυσίων, ἀλλὰ νεώτερα τῶν κατ' ἀγροὺς καὶ τῶν Ἀνθεστηρίων, ἐπεμελεῖτο δ' αὕτης ὁ βασιλεὺς μετὰ τῶν ὑπὸ τοῦ δήμου χειροτονουμένων τεσσάρων ἐπιμελητῶν. Συνίστατο δ' εἰς πομπὴν καὶ ἀγῶνα· καὶ τὴν μετὰ πομπὴν ἐπιμπόν ὁ βασιλεὺς καὶ οἱ ἐπιμεληταὶ κατὰ τὴν πρώτην πῖχνῶς ἡμέραν τῆς ἑορτῆς διημερίοντο δὲ κατ' αὐτὴν ὡς καὶ ἐν τοῖς Ἀνθεστηρίοις ἐκ τῶν ἀμαξίων σκώμματα. Ὁ δ' ἀγὼν, ὃν διέθετεν ὁ βασιλεὺς, καλούμενον ἀγὼν τῶν Ἀθηναίων ἢ Ἀθηναῖος ἢ Ἀθηναϊκὸς οὐπὶ Ἀθηναίῳ κατ' ἀντιδιαστολήν πρὸς τὸν τῶν μεγάλων Διονυσίων (ὁ ἐν ἄστει, ὁ ἄστικὸς ἀγὼν), ἦτο διθύραμβος ἀγὼν καὶ δραματικὸς· ὁ τελευταῖος εἰσῆχθη ἐπὶ Πεισιστράτῳ, ὡς ἄνωτέρω ἐλέγχθη. Ἄθλον τοῦ ἀγῶνος τούτου, ἐν ᾧ πολλὰκις ἐδιδάχθησαν νέαι τραγωδία καὶ κωμῳδία, ἦτο στέφανος κισσοῦ.

Ἡ τρίτη διονυσιακὴ ἑορτὴ, τὰ Ἀνθεστήρια, ἦγαστο τὸν ἐπόμενον μῆνα, ὅστις ἀπὸ ταύτης ἔλαβε τὸ ὄνομα (Ἀνθεστηρίων ἀντιστοιχοῦντο περίπου πρὸς τὸν Φεβρουάριον), ὅτε ἡ φύσις ἐφαίνεται ἐξεγειρομένη ἐκ τοῦ χειμερινοῦ ληθαργίου καὶ ἡ τοῦ ἔαρος ἐπάνοδος προσκάλει τὴν εὐθυμίαν, ἐπιτεινόμενην διὰ τῆς θαψιλοῦ ἀπολαύσεως τῶν δώρων τοῦ Διονύσου. Καὶ ἐκ τούτου μὲν Ἰωνικαῖς πόλεσιν ἐτελεῖτο τῇ 16^ῃ τοῦ μηνός, ἐν Ἀθήναις δὲ παρατείνεται ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας (ἀπὸ τῆς ἐνδεκάτης μέχρι τῆς δεκάτης τρίτης), ὧν ἐκάστη ἴδιον εἶχεν ὄνομα· ἐκάλειτο δ' ἡ μὲν πρώτη Πιθογία ἢ τὰ Πιθοίγια, ἡ δευτέρα Χῶες καὶ ἡ τρίτη Χύτροι· Ἡ Πιθογία ἦτο παρασκευὴ τις μᾶλλον τῇ κατὰ τὴν ἐπομένην ἡμέραν ἑορτῆς τῶν Χῶων. Τὰ ἑτέρον τῶν ἐν τῷ Ἀθηναίῳ ἱερῶν τοῦ Διονύσου περιεχοινίζετο, ὅπως ἐμποδισθῇ ἡ εἰσόδος αὐτοῦ εἰς τοὺς δεδήλους, καὶ τὸ ἐκ αὐτῷ παλαιότατον ἔθαινον τοῦ Διονύσου Ἐλευθερίως μετεφέρετο ἄνευ πομπῆς εἰς ἱερὸν ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ, ὅπως ἐκεῖθεν ἐν πομπῇ μετενεχθῇ τὴν ἐπομένην εἰς τὸ Ἀθήναιον· ἐν ἐκαστῇ δ' οἰκίᾳ ἐγένετο ἡ προπαρασκευὴ διὰ τὴν κατὰ τοὺς Χῶας εὐωχίαν. Πάντες μέχρι καὶ αὐτῶν τῶν παιδῶν ἀπὸ τριτοῦς καὶ ἄνω ἦσαν ἐστε-

φρανωμένοι, οἱ οἰκοδεσπόται προσέφερον θυσίαν τῷ Διονύσῳ, οἱ δ' οἰκέται ἤνοιγον τοὺς περιέχοντας τὸν οἶνον πίθους. Δὲν ἦτο δὲ θεμιτὸν νὰ ἐμποδίζωνται τῆς ἀπολαύσεως τοῦ οἴνου οὔτε οἱ δοῦλοι, οὔτε οἱ μισθωταί, εὐνόητον δ' ὅτι τῆς παρεχομένης αὐτοῖς ἐλευθερίας ἐποιοῦν κατάχρησιν οἱ δοῦλοι. Ἐντεῦθεν καὶ ἡ παροιμία «Θύραζε, Κῆρες οὐκ ἔτ' Ἀνθετήρια,» λεγόμενη ἐπὶ τῶν ἐπιζητούντων ἐν ἀκαταλλήλῳ καιρῷ νὰ λάβωσι τι (κατ' ἄλλους ὁμοίως, μετατρέποντας τὸ Κῆρες εἰς Κῆρες, ἦτο ἐπικλησις πρὸς ἀποπόμψην τῶν ψυχῶν τῶν τεθνεώτων). Μεστὴ δ' ἦτο κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην πωλητῶν καὶ ἀγοραστῶν καὶ ἡ ἀγορά, ἐν ἣ πρὸ πάντων ἐπωλεῖτο εὐνως οἶνος. Τὴν δὲ δευτέραν ἡμέραν, τοὺς χθές, ἀρχομένην ἀπὸ τῆς δυσσεως τοῦ ἡλίου, ἐπέμπετο πρῶτον ἡ πομπὴ τῷ Διονύσῳ, κομίζομένου τοῦ ξοάνου αὐτοῦ ἐκ τοῦ κατὰ τὴν Ἀκαδημίαν ἱεροῦ εἰς τὸ Λήναιον. Τῆς πομπῆς μετείχον πολῖται μετρημενοί εἰς διονυσιακοὺς δαίμονας, καὶ ἄλλοι «ἐξ ἀμαζῶν» σκώπτοντες μετὰ πολλῆς αὐροστομαίας τοὺς ἐντυγχάνοντας. Ἡ πομπὴ ἴστατο πρὸ τοῦ Βουκολίου, ὅπου τὸ πάλαι ἦτο τὸ ἀρχεῖον τοῦ ἄρχοντος βασιλέως, ἐκεῖ δ' ἐγίνετο ἡ συνάντησις τῆς τοῦ βασιλέως γυναικὸς τῷ Διονύσῳ καὶ ὁ γάμος. Ἐντεῦθεν δ' ἡ πομπὴ προεχώρει ὡς πομπὴ γαμήλιος· τὴν βασιλίτσαν συνώδεον 14 δεσποῖναι, γέφυρα καλούμεναι, ὑπὸ τοῦ βασιλέως δ' ὀριζόμεναι, αἵτινες ὡμνουν ὅτι ἦσαν καθαραὶ καὶ ἀγναὶ καὶ ἐγέραιρον τὰ θεόγνια (ἢ θεοῖν) καὶ τὰ ἰοδαρχεῖα τῷ Διονύσῳ κατὰ τὰ πάτρια. Ὅτε δ' ἔφθανεν ἡ πομπὴ εἰς τὸν ναὸν ἀπετίθετο ἐν αὐτῷ τὸ ξοάνον καὶ ἡ βασιλίτσα μόνη εἰσέρχεται εἰς τὸ ἄδυτον, ὡς νόμος τοῦ Διονύσου. Τὴν πρῶταν τῆς δωδεκάτης ἀνεπαύοντο πιθανῶς οἱ πομπεύσαντες· τὴν δὲ δεῖλην τῆς αὐτῆς ἡμέρας ἐγίνετο εὐωχία, ἧς τὰς δαπάνας κατὰ μέγα μέρος κατέβαλλεν ἡ πόλις. Περὶ τὸ Λήναιον συνηθροίζοντο καθ' ὁμάδας οἱ πολῖται, καὶ κατὰ τὴν ἐναρξίν τῆς εὐωχίας ἐγίνετο ἀγὼν οἶνοποσίας, ἀμιλλωμένων τῶν εὐωχομένων τίς πρῶτιστος νὰ ἐκπῇ τὸν χῶδα τοῦ οἴνου, εὐθὺς ὡς ἐβιδετο τὸ σημεῖον ὑπὸ τῆς σάλπιγγος· ὁ νικήσας ἐλάμβανεν ἀσκὸν οἴνου. Ἐπηκολούθει εὐθυμία ἀχαλίνωτος μέχρι τῆς δυσσεως τοῦ ἡλίου, ὅτε ἤρχιζεν ἡ τρίτη τῆς εορτῆς ἡμέρα, οἱ Χύτροι. Κατ' αὐτὴν οἱ στέφανοι δι' ὧν ἦσαν ἐστεφνωμένοι οἱ ἐοριασταὶ περιετίθεντο περὶ τοὺς χῶδας, παρεδιδόντο δὲ τῷ ἱερεὶ τοῦ Διονύσου· ἡ ἡμέρα ἦτο ἀφιερωμένη εἰς τοὺς νεκρούς, αἵτινες ἐπιστεύετο ὅτι κατὰ τὰς δύο πρῶτας ἡμέρας τῆς εορτῆς ἀνήρχοντο εἰς τὴν γῆν, διὸ ἐθεωροῦντο αὐταὶ ἀποφράδες καὶ μιαραί. Ἐθουν δὲ ἐν αὐτῇ μένῃ τῶν Ὀλυμπίων θεῶν τῷ Ἑρμῇ ὑπὲρ τῶν τεθνεώτων, ἐράζοντες πανσπερμίαν (ἀνάλογον πρὸς τὰ παρ' ἡμῖν κόλλυβα) ἐν χύτραις (ἔθεν ἔλαβε καὶ τὸ ὄνομα ἡ ἡμέρα, Χύτροι).—Ἀμ-

φίβολον δ' ἂν ἐγίνοντο ἀγῶνες κατὰ τὴν εορτὴν ταύτην, ἦτις πιθανῶς ἐν ἀρχῇ δὲν εἶχε διονυσιακὸν χαρακτῆρα, ἀλλ' ἤγαστο ἴσως ὑπὲρ τῶν τεθνεώτων.

Ἡ δὲ τετάρτη διονυσιακὴ εορτὴ, τὰ ἐν ἔστει ἢ τὰ μεγάλα Διονύσια, ἢ μετὰ τὰ Παναθήναια λαμπροτάτη τῶν ἀττικῶν εορτῶν, ἤγαστο κατὰ τὸν μῆνα Ἐλαφβολιώνα, ἀπὸ τῆς ὁγδόης περίπου μέχρι τῆς δεκάτης τετάρτης ἡμέρας αὐτοῦ. Εἰσῆλθον δ' ἡ εορτὴ αὐτὴ πιθανῶς μετὰ τὰ Περσικά, διὸ καὶ ἡ ἐπιμέλεια αὐτῆς ἦτο ἀνατεθειμένη οὐχὶ εἰς τὸν βασιλεῖα ἀλλ' εἰς τὸν πρῶτον ἄρχοντα, ὅστις βοηθοὺς εἶχε δέκα ἐπιμελητὰς ἐν μὲν τοῖς παλαιότεροις χρόνοις χειροτονουμένους ὑπὸ τοῦ δήμου, καὶ τὰ εἰς τὴν πομπὴν ἀναλώματα καταβάλλοντας ἐξ ἰδίων, ἐν δὲ τοῖς ὕστερον κληρωτοὺς εἰς οὓς ἐχορήγει τὴν δαπάνην ἡ πόλις. Τὴν μὲν ὁγδὴν τοῦ Ἐλαφβολιώνος ἐτελοῦντο τὰ Ἀσκληπεία, εορτὴ ἀγομένη εἰς τιμὴν τοῦ Ἀσκληπιοῦ, προπαρασκευῇ τις οὕτα τῶν Διονυσίων, ἐν ἣ ἔθουντο τῷ Ἀσκληπιῷ ἱερεῖα καὶ ἐγίνετο ὁ προάγων, ἦτο ἐπίδειξις τῶν μελλόντων ν' ἀγωνισθῶσιν ἐν τῷ δραματικῷ ἀγῶνι. Τὴν δευτέραν τῆς εορτῆς ἡμέραν ἐγίνετο ἡ πομπὴ τῷ Διονύσῳ καὶ προσεφέροντο αὐτῷ αἱ θυσίαι, τὴν δὲ τρίτην πιθανῶς ἀγῶνες λυρικοὶ καὶ παιδῶν, καὶ ἀπὸ τῆς τετάρτης μέχρι τῆς ἑκτῆς οἱ δραματικοὶ ἀγῶνες ἐκάστην μὲν πρῶταν διδασκομένης μίξς τριλογίας τραγικῆς, τὴν δὲ δεῖλην μίξς κωμωδίας. Τὴν τελευταίαν τῶν Διονυσίων, ἡμέραν ἤγαστο ἰδίᾳ εορτὴ, τὰ Πάνδια, αἵτινα ἐν ἀρχῇ ἦσαν κατὰ πᾶσαν πιθανότητα μεγάλη εορτὴ εἰς τιμὴν τοῦ Διὸς, ἐπειτα δὲ μετὰ τὴν ἱέρυσιν τῶν Παναθηναίων μετέπεσαν εἰς ἀπλὰ τῶν Διονυσίων μεθέορτα. Σεμνοτάτην ἀνεδείκνυνον τὴν τῶν μεγάλων Διονυσίων εορτὴν οἱ δραματικοὶ μάλιστα ἀγῶνες καὶ αἱ μεγαλοπρεπεῖς θυσίαι, δι' ὧν ἐπεδείκνυν τὴν δύναμιν καὶ τὸν πλοῦτον αὐτῆς ἡ πόλις εἰς τοὺς προσερχομένους καὶ μετέχοντας τῆς εορτῆς συμμάχους, οἵτινες ἐκόμιζον τότε τοὺς φόρους. [II.]

Διονύσιος. 1) Δ. ὁ Ἀλίκαρνασσος. Ἕλληνας ῥήτωρ καὶ ἱστοριογράφος, γεν. ἐν Ἀλικαρνασσῷ καὶ ζήσας ἐπὶ Αὐγούστου. Καθ' ἃ διηγείται ὁ ἴδιος (Ἀρχαιολ. 17) μετέβη τῷ 30 π.Χ. εἰς Ῥώμην, ὅπου ἔμαθε τὴν λατινικὴν. Ἰσχυρίσθη δὲ διὰ τοῦ φίλου του ῥήτορος Πομπηίου μετὰ πολλῶν προουχόντων ἀνδρῶν ὁπαδῶν τῆς συγκλήτου καὶ τῶν ἀρχαίων ἀρχῶν, ἐξ οὗ ἐξηγεῖται τὸ δημοκρατικὸν πνεῦμα τῆς Ῥωμαϊκῆς ἀρχαιολογίας, τοῦ κυρίου ἔργου του, ὅπερ ἀπεπεράτωσε τῇ 8 π.Χ. Ὑπῆρξε δὲ καὶ διδάσκαλος τῆς ῥητορικῆς· ἄγνωστον δὲ εἶνε ἂν μετὰ τὸ ἔτος τοῦτο διέμεινεν ἀκόμη ἐν Ῥώμῃ καὶ πότε ἀπέθανεν. Ἡ Ῥωμαϊκὴ ἀρχαιολογία του (εἰς 20 βιβλία) σκοπὸν ἔχει νὰ συμπληρώσῃ τὸ ἔργο

τοῦ Πολυβίου, ὅθεν διήκει ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι τῶν καρχηδονιακῶν πολέμων (266) σώζονται δὲ ἐξ αὐτῆς τὰ πρῶτα 11 βιβλία, ἐκ δὲ τῶν λοιπῶν μόνον ἀποσπάσματα (παρὰ Κωνσταντίνω) καὶ ἐπιτομή τις. Ὁ Δ. ἦτο πρὸ πάντων ῥήτωρ καὶ τοιοῦτος μένει καὶ ὡς ἱστοριογράφος· κατ' αὐτὸν ἡ ἱστορία εἶνε «φιλοσοφία ἐκ παραδειγμάτων» (Ῥητορ. II 1), διδάσκαλος τῆς ἠθικῆς καὶ δικαστὴς τῶν ἀνθρωπίνων πράξεων (Περὶ συνθέσ. ὄνομ. IV). Τὸ ἔργον τοῦτο βασιζεται ἐπὶ καλῶν πηγῶν. Πρὸς δὲ ἔγραψεν ὁ Δ. βιβλίον Περὶ χρονοῦ, ἐν ᾧ ἀνήγαγε τὴν ῥωμαϊκὴν χρονολογίαν εἰς τὴν τοῦ Ἑρατοσθένους. Ἀνώτερος ὁμοῦς ἐμφανίζεται εἰς τὰ ῥητορικὰ συγγράμματα τοῦ, ὅπαδός τῆς καλαισθησίας τῶν Ἀττικῶν, τοῦλάχιστον κατὰ τὴν θεωρίαν, διὰ καὶ ὑπὸ τινος ἀνωνύμου (Spengel, Rhet. graeci I, 460, 26) ὀνομάζεται κανὼν τῆς περὶ ῥητορικῆν μελέτης. Τὰ ἔργα τοῦ ταῦτα εἶναι α' Τέχνη ῥητορικὴ, διηρημένη εἰς 11 μέρη, οὐσα δὲ μᾶλλον συλλογὴ 4 μελετῶν ἀναφερομένων εἰς τὴν θεωρίαν τῆς ῥητορικῆς, μετρίας ἀξίας, διὰ ἀμυβόλος φαίνεται ἡ γνησιότης τοῦ ὅλου ἢ μέρους αὐτοῦ. β') Περὶ συνθέσεως ὀνόματι γ', τὸ ὀριμώτατον τῶν ἔργων τοῦ Δ. Ἐν αὐτῷ ἀποδεικνύων ὅτι ὁ κρίνων περὶ ἀξίας δημηγορίας καὶ ποιήματος δεόν νὰ συναισθάνεται καὶ τοὺς λόγους δι' οὓς εἶνε τοῦτο καλὸν ἢ κακόν, εὐρίσκει τοὺς ἐν τῇ ἐκλογῇ καὶ τῇ συνθέσει τῶν λέξεων. Περὶ τῆς συνθέσεως δὲ ταύτης πραγματεύεται ἐν ἐκτάσει, ἀναφέρων ἅπειρα παραδείγματα καὶ παρενέειρων παρατηρήσεις περὶ περιόδων, μέτρων κτλ. γ) Τῶν ἀρχαίων κρίσεις, πενιχρὰ ἐπιτομὴ τοῦ β' βιβλίου ἄλλου ἀπολεσθέντος ἔργου Περὶ μίμησης, ὅπερ παρεῖχε κρίσεις περὶ τῶν ἀξίων μιμήσεως ποιητῶν, ἱστορικῶν, φιλοσόφων καὶ ῥητόρων· εἶνε δὲ λυπηρὸν ὅτι ἐκ τοῦ περιεργατοῦ τούτου ἔργου ἐσώθησαν μόνον τὰ ὀλίγα περὶ ὧν ὁ λόγος ἀποσπάσματα. δ') Περὶ τῶν ἀρχαίων ῥητόρων ὑπομνήματα· σμολί, ὅπερ οὐσιεῖται μετὰ τοῦ προηγουμένου. Κατὰ τὸ πρὸς Ἀμμαίων προοίμιον ἐπρόκειτο νὰ περιλάβῃ κρίσεις περὶ τῶν διασημωτέρων τῶν Ἀττικῶν ῥητόρων, εἰς ἃς προστάσσεται σύντομος βιογραφία. Δυστυχῶς μόνον τὸ πρῶτον μέρος κατέχομεν, ἄγνωστον δ' εἶναι καὶ ἐὰν ἔγραψε ὁ Δ. τὴν συνέχειαν ἢ οὐ. ε') Περὶ τῆς λεκτικῆς Δημοσθένους θέναντος δεινότητος, μελέτη ἥτις τοῦλάχιστον ἐν μέρει ἀντικαθίσταται τὸ ἐλλείπον δεύτερον μέρος τοῦ προηγουμένου. Ἐν αὐτῇ χαρακτηρίζεται ὁ Δημοσθένης δι' ὑπερβολικοῦ πως ὕψους ὡς τὸ μὴ περαιτέρω τῆς ῥητορικῆς τέχνης. ς') Περὶ τοῦ Θουκυδίδου ὡς ἀρχαίου ῥητορος, χαρακτηρισμοῦ τοῦ Θουκυδίδου οὐχὶ δίκαιος, ἀλλὰ καλῶς γε-

γραμμένος. Σώζονται δὲ καὶ τινὰ μικρότερα ἔργα τοῦ Δ., ἐπιστολαὶ κλ. ἐν αἷς ἀπαντῶν εἰς διαφόρους ἐπικρίσεις ὑπερασπίζει τὰς ἐν ταῖς ἐργοῖς τοῦ κρίσεις. Τέλος δὲ συνέγραψε ἄλλο ἔργον Περὶ σχημάτων, ἀπολεσθέν. Ἐκδόσεις: Τῶν ἀπάντων ὑπὸ Sylburg (2 τόμ. Φραγκφ. 1586), Reiske (μετὰ τῶν διαγραφῶν, 6 τόμ. Λίψια 1774). Τῆς Ῥωμαῖας ἀρχαιολογίας, ὑπὸ Kiessling (4 τόμ. Λίψ. 1860—70) καὶ νέα ἐπιχειρησὶς ταύτης ὑπὸ Jacoby, Περὶ συνθέσ. ὄνομ., ὑπὸ Schäfer (Λίψ. 1808), καὶ Götter (Γένη 1815). Τῶν Κριτικῶν συγγραμμ. ὑπὸ Gros (Παρίσι. 1826), τῶν ἱστοριογραφικῶν ὑπὸ C. G. Krüger (Ἄλγη 1823), τῶν Κριτικῶν ἐπιστολῶν ὑπὸ Herwerden (Γρον 1861).

— 2) Δ. ὁ Ἀλικαρνασσεύς, ὁ ἐπικαλούμενος Μουσικός, ζήσας ἐπὶ Ἀδριανοῦ καὶ συγγράψας Μουσικὴν ἱστορίαν εἰς 86 βιβλία. Περὶ τῆς διατάξεως τοῦ ἔργου μαρτυροῦσιν ἄρθρα τινὰ ὀλιγόληρα ἐξ αὐτοῦ παρὰ Σουίδα, ὡς καὶ ἄλλα ἀποσπάσματα, ὅτι περιέλαβεν οὐ μόνον τοὺς κιθαριστοὺς καὶ αὐλητάς ἀλλὰ καὶ τοὺς δραματικούς καὶ ἐπικούς ποιητάς. Πιθανῶς δὲ οὗτος ἦτο ὁ αὐτὸς μετὰ τὸν Ἀττικιστοῦ Ἀλίου Διονυσίου, ὅστις κατὰ Σουίδα ἐξήρσεν ἐπὶ Ἀδριανῷ καὶ κατὰ Φώτιον συνέταξε Λεξικὸν Ἀττικῶν εἰς 5 βιβλία, ὅπερ ἐπὶ Βυζαντινῶν συνεκωλύθη μεθ' ἑτέρου τοιοῦτου τοῦ Πασχυλίου Σύρου συγχρόνου τοῦ Γαληνοῦ.

— 3) Δ. ὁ Θράξ. Περιφήμος Ἕλλην γραμματικός, ζήσας κατὰ τὴν Β' π.Χ. αἰῶνα. Ὑπῆρξε μαθητὴς τοῦ Ἀριστάρχου (βλ. λ.) ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, μετόκησε δ' εἴτα εἰς Ῥόδον, ὅπου ἐγένετο διδάσκαλος Τυραννίδος τοῦ Προτέρου. Κατέστη δὲ περιφήμος ὡς συγγραφεὺς τῆς πρώτης ἑλλην. γραμματικῆς ὑπὸ τὸν τίτλον Τέχνη γραμματικὴ, πορίσματος τῶν κριτικῶν μελετῶν τῶν Ἀλεξανδρινῶν καὶ τῆς διαλεκτικῆς φιλοσοφίας. Τὸ ἔργον τοῦτο ἀρχεῖται διὰ τοῦ ὀρισμοῦ τῆς γραμματικῆς καὶ τῶν μερῶν αὐτῆς (ἀνάγναισις, ἐξήγησις, γλωσσίων καὶ ἱστορίων ἀπόδοσις, ἐτυμολογία, ἀναλογία ἐκλογισμὸς, κρίσις ποιημάτων)· προβαίνει εἴτα ὁ Δ. εἰς τὴν διδασκαλίαν περὶ τόνου στιγμῆς, στοιχείων καὶ συλλαβῶν, ἐν δὲ τῇ κυρίῳ μέρει ἀπαριθμῶν τὰ μέρη τοῦ λόγου (ὄνομα, ῥῆμα, μετοχή, ἄρθρον, ἀντωνυμία, πρόθεσις, ἐπίρρημα, σύνδεσμος) πραγματεύεται περὶ κλίσεως τῶν ὀνομάτων καὶ ῥημάτων περὶ συντάξεως δὲν γίνεται ἀκόμη λόγος. Κατὰ τὴν ἀρχαίτητα διημισητέτοιο, ἀν' ἡ Τέχνη ἦτο γνήσιον ἔργον τοῦ Δ., νῦν ὁμοῦς φαίνεται τοῦτο ἀναμφίβολον· ἴσως δὲ μόνον μεταγενέστεροι ἐπ' ἡγήσαντο διημισητέτοιο προσθήκας. Ὑπάρχουσι δὲ πολλῶν μεταγενεστέρων ἐκτενῆ σχόλια εἰς τὸ ἔργον τοῦ Δ., τοῦ Χοιροβοσκῶ ἢ Ἡλιοδώρου, Μελάμπου ἢ Διομήδους (7' αἰῶνος), Στεφάνου (7' αἰῶνος), Πορφυρίου. Κατὰ

τὴν μεσαίωνα μεταφράσθη καὶ εἰς τὴν ἀρμενικὴν καὶ τὴν συρικὴν. Ἐκδ. πρώτη ὑπὸ Φαβρικίου (ἐν Bibl. gr. τ. 6. N°), μετὰ τῶν σχολίων ὑπὸ I. Bekker ἐν Anecd. gr. t. B' (Βερολ. 1816), καλλίστην δὲ ὑπὸ Uhlig (Λίψ. 1883).

4) Δ. ὁ Περιήγησις. Ἑλλήν συγγραφεὺς, περὶ τοῦ βίου τοῦ ὁποίου οὐδὲν γινώσκουμεν. Συνέγραψεν ἐπὶ Ἀδριανῷ Περιήγησιν τῆς οἰκουμένης διδακτικὸν ποίημα εἰς 1187 ἑξαμέτρους, ὅπερ ἐξετιμῆθη πολὺ καὶ ἐχρησιμοποιήθη πρὸς διδασκαλίαν εἰς δὲ τοὺς κατόπιν αἰῶνας πλειστὰς μεταφράσθη καὶ ἐσχυρίασθη. Λατινικαὶ μεταφράσεις αὐτοῦ σώζονται αἱ τοῦ Ἀδριανῷ καὶ τοῦ Πρίσκιανῷ, ἐκ τῶν ἐρμηνευτικῶν δ' εἰς αὐτὰ ἔργων ἐκτὸς παραφράσεως τινος καὶ τῆς λεπτομεροῦς ἐρμηνείας τοῦ Εὐσταθίου ἀρχαία σχόλια ἐπιστημονικά. Ἐξεδόθη μετὰ τῶν σχολίων καὶ ἐρμην. ὑπὸ Bernhardt (Λίψια 1820), ὑπὸ Passow (Βιέννη 1825), καὶ ὑπὸ Müller (ἐν Geogr. gr. min. II σ. 102-457).

5) Δ. ὁ Καλλιπῶντος, γράψας Ἀναγραφὴν (περιγραφὴν) Ἑλλάδος εἰς τριμέτρους ἱαμβικούς ἥτις ἄλλοτε ἐπιστεῦετο ἔργον τοῦ Δικαίᾳρχου. Ἐδημοσιεύθη ἐν Geogr. graeci min. ὑπὸ Müller, I 228-243.

6) Δ. ὁ συγγραφεὺς τοῦ Παράπλου Βοσπόρου, οὗ τὸ πρῶτον μέρος (προοίμιον) ἐπώθη ἐν τῷ πρωτοτύπῳ, τὸ δὲ ὑπόλοιπον εἰς λατινικὴν μετάφρασιν ἐκπονηθεῖσαν κατὰ τὴν 15' αἰῶνα ὑπὸ τοῦ Gilles ἐν Κωνσταντινουπόλει κατὰ χειρὸν ἀπολοσθὲν κατόπιν. Τὸ ἔργον πιθανῶς ἀνήκει εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ 1' μ.Χ. αἰῶνα (ἐκδ. ἐν Geogr. gr. min. Müller, II). [X.B.]

7) Δ. ὁ Μικρός, ὅπως αὐτὸς ὠνόμασεν ἑαυτὸν ἐκ μετριοφροσύνης (Dionysius Exiguus)· λέγεται ὅτι ἦτο Σκύθης τὸ γένος καὶ ὑπῆρξεν ἡγούμενος μοναχῶν ἐν Ῥώμῃ περὶ τὸ 530, ἀπέθανε δ' αὐτόθι τῷ 556. Κατ' ἐντολὴν τοῦ πάπα Ἰωάννου τοῦ α' ἐξετάσας τὰ τῶν ἑορτῶν ὥρισεν ὁ Δ. αὐτὸς τὸ ἔτος τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Χριστοῦ τῷ 754 ἀπὸ κτίσεως Ῥώμης καὶ εἶναι οὕτως ὁ ἰδρυτὴς τῆς μετρήσεως τῶν ἐτῶν, ἥτις βαθμίδον ἐγένετο δεκτὴ καθ' ὅλον τὸν χριστιανικὸν κόσμον. [Δ.Κ.]

8) Δ. ὁ κυκλογράφος. Βλ. Ἐπικὸς κύκλος.

Διονύσιος ὁ Ἀρεοπαγίτης, μέλος τοῦ ἐν Ἀθήναις Ἀρείου Πάγου. Κατήγετο ἐκ γένους περιφανοῦς, ἐφημιζέτο δὲ ὡς θαυρῶν γνώστης τῶν φιλοσοφικῶν συστημάτων καὶ τῆς ῥητορικῆς καὶ καθόλου ὡς «πλούτῳ καὶ σοφίᾳ καὶ συνέσει καὶ σερίᾳ τῶν ἀπάντων ὑπερέχων» κατὰ τὸν ποιητὴν Θεοφάνη. Ἐν ἡλικίᾳ 25 ἐτῶν (περὶ τὸ 34 μ.Χ.) ἐπεσκέφθη τὴν Αἴγυπτον, ὅθεν ἐπανελθὼν ἀνεμίχθη εἰς τὰ κοινὰ καὶ ἐγένετο Ἀρεοπαγίτης. Ἦτο (Πραξ. Ἀποστ. ΙΖ', 33) παρὼν κατὰ τὴν ἐν Ἀθήναις ἀπὸ τοῦ Ἀρείου Πάγου διδασχὴν τοῦ

ἀποστόλου Παύλου καὶ ἐκ τῶν πρώτων πεισθευσάντων καὶ προσκολληθέντων εἰς αὐτὸν. Κατὰ μεταγενέστερας εἰδήσεις ἐγενετο πρῶτος ἐπίσκοπος Ἀθηνῶν. ἔτυχε δὲ θανάτου μαρτυρικοῦ ἐπὶ Ἀδριανῷ ἢ Δομντιανῷ. Κατὰ τὴν διαταγὴν τοῦ Ἰουστινιανοῦ ἐν ἔτει 533 γινομένην ἐν Κωνσταντινουπόλει ὀρθοκευτικὴν συζήτησιν μεταξὺ μονοφυσιτῶν Σεδηριανῶν καὶ Ὀρθόδοξων, οἱ πρῶτοι ἐπεκαλεσθῆσαν ὑπὲρ τῆς περὶ μιᾶς τοῦ Χριστοῦ φύσεως διδασκαλίας τῶν συγγράμματα ἀποδιδομένα εἰς τὸν Δ. καὶ τὸ πρῶτον τότε, καθέσσαν γινώσκουμεν, μνημονεύμενα· ἀλλὰ τὰ συγγράμματα ταῦτα φέρουσι τόσον ἐμφανεῖς τὰς ἐνδείξεις τῆς μεταγενέστερας καταγωγῆς των, ὥστε πιθανώτατον ἀποδοῖναι ὅτι ἐγγράψαν μικρὸν πρὸ τῆς πρώτης ταύτης ἐποχῆς καὶ/ῆν μνημονεύονται. Εἶναι δὲ ταῦτα πάντα, Περὶ τῆς οὐρανίας ἱεραρχίας, Περὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱεραρχίας, Περὶ θεῶν ὀνομάτων, Περὶ μυστικῆς θεολογίας καὶ ἑνδεκα Ἰστοίαι. Ἐλέγχουσι σπουδαία ἀπέπειραν συγχωνεύσεως νεοπλατωνικῶν διδασκαλιῶν μετὰ τῶν δογμάτων τοῦ Χριστιανισμοῦ. Ἐσχον δὲ μαγιστὴν ἐπιρροὴν ἐπὶ τῆς καθολικῆς θεολογίας καθὼς μετενεχθέντα εἰς Γαλλίαν καὶ εἰς τὴν λατινικὴν μεταφρασθέντα ἐγένοντο ἡ ἀρετήρια τοῦ μεσαιωνικοῦ μυστικισμοῦ. Στέφανος δ' Β' ἐπέμψεν αὐτὰ τῷ 758 πρὸς τὸν βασιλεῖα τῶν Φράγκων Πιπίνον, ὁ δὲ Ἀδριανὸς Α' (772-795) πρὸς τὸν Ἀββὰν Φουλράδον τῆς μονῆς Ἀγίου Διονυσίου καὶ ὁ Μιχαὴλ Β' ἄλλος τῷ 826 πρὸς Λαυρεντίον τὸν Ἀγιον. Ἐσχηματίσθη δὲ τότε ἄλλη γνώμη περὶ τοῦ συγγραφῆς τῶν ἔργων τούτων, καθότι ἐν Γαλλίᾳ ὁ λεγόμενος τοιοῦτος Δ. ὁ Ἀρ. ἐταυτίσθη μετὰ τοῦ ὡς προστὰτος τῆς χώρας ἁγίου τιμωμένου Διονυσίου τῶν Παρισίων (τοῦ ἡ μνήμη τὴν 9 Ὀκτ.), ὅστις κατὰ τὸν 1' αἰῶνα διαταγῇ τοῦ Πάπα ἡλθεν ἐκ Ῥώμης εἰς Παρίσιους, ἐκεῖ δὲ ἀποκατασταθεὶς ἐλέγετο ὅτι ἀνέλαβε τὴν ἀπομνηθεῖσαν κεφαλὴν ἑαυτοῦ ἀνὰ χεῖρας καὶ ὠδεύσε μέχρι τῆς ἐξ αὐτοῦ Ἀγίου Διονυσίου κληθείσης θέσεως· μάλιστα δὲ τῷ 1629 ὁ Ἱησοῦτης Ἰακώβ Σιρμόνδος ἀπέδειξεν ὅτι ὁ συγγραφεὺς τῶν ἐν λόγῳ ἔργων καὶ ὁ ἅγιος Δ. τῶν Παρισίων δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ᾖ ὁ αὐτὸς ἄνθρωπος. Ἐν τῇ Δύσει γνωστὰ ἐγένοντο τὰ συγγράμματα ταῦτα τὸ πρῶτον διὰ τῆς λατινικῆς μεταφράσεως ἣν κατὰ παραγγελίαν Κορόλου τοῦ Φαλακροῦ ἐξεπόνθησαν ὁ Ἰωάννης Σκώτος Ἐριγένης, ἐγγράψαν δὲ κατὰ τὸν μεσαίωνα εἰς αὐτὰ ἑκτενῆ σχόλια, ὑπὸ τοῦ Hugo de St. Victor, Ἀλβέρτου τοῦ Μεγάλου, τοῦ Θωμᾶ Ἀκινῆου κ.λ.λ., ὧν ἀπάνθισμα περιέχει ἡ ὑπὸ τὴν ἐποφὴν ταύτην τελειωτὴν πασῶν τῶν ἐκδόσεων. ἡ τοῦ 1556 ἐν Κολωνίᾳ· ἡ ἀρίστη δὲ ἐλληνολατινικὴ ἐκδοσις τοῦ κειμένου ἐστὶν ἡ τῷ 1616 ἐν Παρίσι εἰς γινομένη ἐπιμελεῖα τοῦ Ἱησοῦτου Κορδερίου.

Διονύσιος ὁ ἐξ Ἀγράφων. Ἱερομόναχος καὶ ζωγράφος γενν. ἐν Φουρνᾷ, διατρίψας δὲ ἐν Ἀθῶνι. Συνέγραψε τῷ 1458 Ἑρμηνείαν τῶν ζωγράφων, πραγματικῶν διδασκόντων τὰ τῆς ἀγιογραφίας, πολὺ τιμὴν πηγὴν διὰ τὴν γνώσιν τῆς ἐν τῷ μεσαίῳνι ἑλληνικῆς καλλιτεχνίας. Ἐξεδόθη τὸ πρῶτον ἐν γαλλ. μεταφράσει ὑπὸ Didron (Paris 1845), τὸ δὲ ἑλληνικὸν πρωτότυπον ἐν Ἀθ. 1858, ἀνατυπωθὲν κατόπιν. [Μ.Γ.]

Διονύσιος. Τὸ ὄνομα τοῦτο ἔφερον δύο περίφημοι τύραννοι τῶν Συρακουσῶν. Α. ὁ πρῶτος ἐπικαλούμενος, ἐκ πενήντου γένους, ὠνόμαζεν τῷ 405 π. Χ. εἰς ἀνάστατον στρατηγὸν καὶ μικρὸν ὕστερον ἐγένετο τύραννος διακριθεὶς διὰ τὴν πολιτικὴν του φρόνησιν, τὴν ἀκαταπόνητον δραστηριότητα καὶ τὴν περὶ τὰ πολεμικὰ ἐμπειρίαν ὅσον καὶ διὰ τὴν ἀπάνθρωπον ὀμύτητα καὶ τὴν ἀπερίγραπτον αὐτοῦ δυσπιστίαν. Οἱ ἐν Συρακούσαις ὤφειλον ὅτι φοβᾶσθαι Ἀκραγαντίνοι, ἀλούσης τῆς ἐκτῶν πόλεως ὑπὸ τῶν Καρχηδονίων, ὡς αἶτιαν τῆς συμφορᾶς ἐκήρυττον τὴν νωθρότητα τῶν πρὸς ὑπεράσπισιν τοῦ Ἀκραγαντίου πεμφθέντων Συρακουσίων στρατηγῶν· τοῦτον δὲ κατηγοροῦντας ὁ Δ. πρὸ τοῦ δήμου ἐπὶ προδοσίᾳ ἐπέτυχεν νὰ ἐκλεγῶσιν ἄλλοι στρατηγοί, ἐν οἷς καὶ αὐτὸς μετ' οὐ πολὺ δὲ καὶ τούτους ὑπόπτους καταστήσας ἀνεδείχθη ἀρχιστράτηγος καὶ κατώρθωσε νὰ θεωρῆται ὑπὸ πάντων ὡς ὁ σωτὴρ ἀπὸ τῶν νικηφόρων Καρχηδονίων δημοτικώτατος οὕτω γενόμενος, προσελκύσας δὲ καὶ τοῦ στρατοῦ τὴν ἀγάπην κατέλαβε τὴν τυραννίδα ἄγων τὸ 250ν ἔτος. Καταβάλων δύο θέσεις, τῷ 404 βιάσας τοὺς Καρχηδονίους εἰς εἰρήνην, εἰς ὃ ἐβόηθησεν αὐτῷ λοιμός, ὑποτάξας δὲ πλείους ἑλλ. πόλεις τῆς Σικελίας καὶ ἐπιτυχὼν τῆς συμμαχίας τῶν Σπαρτιανῶν, παρεσκευάσθη εἰς μάγαν κατὰ τῶν Καρχηδονίων πόλεμον. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν (397) ἐπέτυχεν, ἀλλ' εἴτα ἐπαθε σημαντικὰς ζημίας καὶ τῷ 396 ἐπολιορκήθη αὐτός ἐν Συρακούσαις ὑπὸ τοῦ Ἀμίλκα· ἀλλ' ἐπῆλθεν αὐτῷ σύμμαχος ὁ λοιμός, πολλὴν ἐπενεγκὼν τοῖς πολεμίοις καταστροφὴν, καὶ ὁ Δ. κατὰ γῆν τε καὶ κατὰ θάλασσαν στενοχωρῶν τοὺς Καρχηδονίους ἐκέρδιζε τελείαν νίκην, τῷ δὲ 392 μετὰ νέας ἀποτυχίας τῶν Καρχηδονίων ἐπέτυχεν ἐπωφελεστάτης εἰρήνης. Τῷ 387 μετὰ ἐνδεκάμηνον πολιορκίαν ἐκυρίευσεν τὸ Πάριον, τῷ δὲ 379 τὴν Κρότωνα. Ἐκτοτε ὁδὸς ἤσκησεν ἐπὶ τὰς ἑλλ. πόλεις τῆς Κάτω Ἰταλίας μεγίστην ἐπιρροήν, ὃ δὲ στόλος αὐτοῦ ἐκράτει τῶν τὴν Ἰταλίαν περιβαλλουσῶν θαλασσίων, Οὐχ ἤτιον δ' ἢ ὡς στρατηλάτης ἐφιλοβόει νὰ ἐμφιζῆται ὡς ποιητής, ἐπεχείρησε δὲ καὶ ἐν τοῖς Ὀλυμπιακοῖς ἀγῶσι νὰ διαφιλονεικήσῃ τὸ βραβεῖον πέμψας λήγοντος τοῦ 388 πρεσβεῖν καὶ μεγαλοπρεπῆ

ἄρματα καὶ ῥαψῶδους ἀρίστους, νὰ παρουσιάσῃ ποιήματα αὐτοῦ· ἀλλ' ἐνταῦθα περιφρονησῶς καὶ κατασχύνης μόνον ἔτυχεν. Τῷ 383 περιεπλάκη εἰς νέον πρὸς τοὺς Καρχηδονίους πόλεμον καὶ ἄλλον τοιοῦτον, τὴν τελευταίαν αὐτοῦ, ἀνέλαβε τῷ 388, σκόπῳ ἔχων νὰ ἐξελάσῃ αὐτοὺς ἐλσχερῶς ἐκ Σικελίας· ἀλλ' ἀπέθανεν πρὶν κατορθῶσαι τοῦτο τῷ 387· διότι ἀγγελεθέντος αὐτῷ ὅτι τραγῶδα αὐτοῦ ἔτυχεν τοῦ βραβεῖου ἐν Ἀθῆναις, ἐποίησεν ἑορτάς καὶ συμπόσια, ἐξ ὧν ἀπεθνήσκει, κηπτήρας παρὰ τῶν ἱατρῶν νὰ δώσωσιν αὐτῷ νεκρωτικόν, ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ ἐποίου ἀπεκοιμήθη τὴν αἰώνιον ὕπνον.

Δ. ὁ δεύτερος ὑπῆρχεν υἱὸς τοῦ προηγούμενου. Ἐνεκα τῆς τοῦ πατρὸς δυσπιστίας σκοπιμῶς πᾶσαν ἀγωγὴν καὶ ἀνάπτυξιν στέρηθαι ἐτίρηεν εἰς τὰς ἀπολαύσεις καὶ τὴν τρυφηλότητα. Εἰκοσιοκταετὴς ἀνέλαβε τὴν ἀρχὴν τῆς 367. Μάτην ὁ θεὸς αὐτοῦ Διὸν ἐπειράθη νὰ καθοδηγήσῃ αὐτὸν διὰ τῆς διδασκαλίας καὶ τῆς ἀνατροφῆς τοῦ Πλάτωνος· αἱ κακὰ ἔξεις τοῦ τυράννου καὶ ἡ ἐπίδρασις τοῦ ἱστοριογράφου καὶ πολιτικοῦ Φιλίστου ἐματαιοῦν πᾶσαν βελτίωσιν. Τέλος τῷ 356 διωχθεὶς ἐκ τῶν Συρακουσῶν ἔφυγεν εἰς Λοκροὺς τῆς Κάτω Ἰταλίας (τοὺς Ἐπιεφυρίους) ὅπου ἤσκησεν ἀνοσιουργὸν τυραννίαν. Τῷ 346 ἐπέτυχεν νὰ καταλάβῃ πάλιν τὰς Συρακούσας ἀλλ' ἡ ὁμότης αὐτοῦ καὶ ἡ ἀνανέωσις τοῦ ἐκ τῶν Καρχηδονίων κινδύνου ἐγένετο αἰτία νὰ ζητήσωσιν οἱ πολῖται τὴν συνδρομὴν τοῦ τυράννου τῶν Λεοντινῶν Ἰκέτα καὶ κατόπιν (345) τῶν Κορινθίων, ὅν ὦν πεμφθεὶς ὁ Τιμόλεων (βλ. λ.) ἐνίκησεν τὸν Ἰκέταν, ἐπιχειρήσαντα νὰ ἐπωρληθῇ τὴν εὐκαιρίαν νὰ καταλάβῃ τὰς Συρακούσας. (Ὁ Δ. παρεδόθη εἰς αὐτόν, ἤχηθ' δὲ εἰς Κόρινθον, ὅπου λέγεται ὅτι διήλθεν τὸν λοιπὸν βίον διδάσκων. [Β.Ε.]

Διονύσιος (ὁ Σκυλόσοφος). Ἐγρηματίσεν οὗτος ἐπίσκοπος Τρίκκης τῆς Θεσσαλίας περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 17ου αἰῶνος, ἐβόηεν ἐξώθη ὑπὸ τοῦ μητροπολίτου Λαρίτσης τῷ 1611 ὡς μετερχόμενος τὸν μάντιν καὶ τὸν προφῆτην ἐν τῇ ἐπισκοπῇ του καὶ ἀργυριολογῶν. Μετέβη δὲ τότε εἰς τὴν Εὐρώπην ὅπου ἡ Ἑνετικὴ Δημοκρατία ἀπέστειλεν αὐτὸν μετὰ χρημάτων εἰς τὴν Ἱππερον πρὸς ἐξέγερσιν τοῦ λαοῦ. Ἐγκαταστὰς δ' εἰς τὴν μονὴν τοῦ ἁγίου Δημητρίου Διγούνην, κειμένην ἐν τῇ χώρᾳ τῆς Θεσπρωτίας, ὡς ἀπλοῦς μοναχὸς καὶ περιεργόμενος ἀνὰ τὰ χωρία καὶ τὰς περὶ αὐτὰς πόλεις παρεσκευάζει τὴν μελετωμένην ἐπανάστασιν. Τὸν δὲ θῆριον τοῦ 1612 συλλέξας δοκασίους περίπου χωρικοὺς ἐκ τῶν δρόμων τῆς Παραμυθίας, τοῦ Σουλίου καὶ τοῦ Μαλακασίου (Πίνδου) καὶ ὀπλίσας αὐτοὺς κατὰ τὸ πλεῖστον διὰ ποιμενικῶν βράδων, ἔνεκεν ἑλληϊφῶς ὀπλων, ὤρμησεν μετ' αὐτῶν ἐκ τῆς

μονής του καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ἐξήρνανε τοὺς Τούρκους τῶν περιειρημένων χωρίων, εἶτα δ' κατὰ μέσας νύκτας τῆς 11 τοῦ Ἱερίου εἰσήλασεν εἰς Ἰωάννινα καὶ προέβη εἰς σφαγὴν τῶν ἔθωμανῶν κατοίκων, πυρπολῆσας καὶ τὸ μέγαρον τοῦ τοποτηρητοῦ Ὁσμάν-πασᾶ. Οἱ κάτοικοι τῆς πόλεως, χριστιανοὶ καὶ Τούρκοι, ἐν ἀγνοίᾳ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τῶν γενομένων ὄντες, ἔντρομοι ἐγεγρόντες τοῦ ὕπνου περιέπεσον εἰς σύγχυσιν καὶ ἀλλήλησφάζοντο. Ὁ Δ. ἰδὼν τὴν ἀποτυχίαν αὐτοῦ κατέφυγεν εἰς τὸ ὑπὸ τὸν ναὸν τοῦ Ἀγ. Ἰωάννου ἐν τῷ φρουρίῳ σπηλίου, ὅπου δημοῦς ἀνεκαλύφθη καὶ συλληφθεὶς παρεδόθη εἰς τὰς ἀρχὰς καὶ ἐξεδάφη ζῶν. [Κ.Δ.Κ.]

Διονύσιος ὁ Μ' ἐ γ α ς, ἐπίσκοπος Ἀλεξανδρείας, ὁ ἐπισημότερος τῶν μαθητῶν τοῦ Ὀριγένους τῷ 232 μ. Χ. ἐγένετο σχολάρχης τῆς Σχολῆς τῶν Κατηχητῶν, τῷ 246 ἢ 247 ἐπίσκοπος Ἀλεξανδρείας καὶ ἀπέθανε τῷ 264 ἢ 265. Ἐπὶ τῶν αυτοκρατόρων Δεκίου (250) καὶ Οὐαλεριανοῦ (257) ἐξορισθεὶς διετέλει κατὰ τὴν ἐξορίαν του, ἥτις τὸ δευτερον διήρκεσεν ἐπὶ τριετίαν, ἐν διαρκείᾳ ἐπικοινωνίᾳ μετὰ τοῦ ποιμανίου αὐτοῦ, ὅπερ ἐταράσσεται ὑπὸ στάσεων, αἱματοχυσιῶν καὶ λοιμῶν. Ἐξόχως διέπρεψεν ὁ Δ. πρὸς ἀσπίζων τὴν ὀρθοδοξίαν ἐν ταῖς ἐκκλησιαστικαῖς διαφοραῖς τῶν χρόνων αὐτοῦ, περὶ τοῦ βαπτισματος τῶν αἱρετικῶν π. χ., περὶ τοῦ χιλιασμοῦ, περὶ τῶν πεπλανημένων διδαγμάτων τῶν Σαβελλιανῶν καὶ Παύλου τοῦ Σαρματιώος κτλ. Τὰ ἴδια αὐτοῦ διδάγματα ἀνέπτυξεν εἰς τέσσαρας πρὸς Δ. τὸν Ρώμης ἐπιστολάς. Ἀλλὰ καὶ ὡς ἐξηγητὴς καὶ κριτικὸς διεκρίθη ὁ Δ. Ἐκ τῶν πολλῶν αὐτοῦ συγγραμμάτων περιλείφθησαν ἀποσπασματα μόνον, συλλεγόμενα τὸ πρῶτον ὑπὸ Routh ἐν Reliquiae sacrae τ. 1. καὶ 4. Ὁξφόρδῃ 1814. [Εγ.]

Διονυσίου ἁγίου τοῦ Στροφάδων Ζακύνθου μετόχιον, ἐντὸς τοῦ Πύργου τῆς Ἡλείας, μὲ μικρὰν περιοχὴν καὶ 3 μοναχοὺς. Ἐν αὐτῷ καὶ μία τῶν χειρῶν τοῦ ἐν Ζακύνθῳ σώματος τοῦ ἁγίου, εὐλαβῶς τιμωμένη ἐν Πύργῳ. [Γ.Πδ.]

Διονυσοκύλακες (Ἀρχαιολ.). Χλευαστικὴ προσηγορία τῶν ὑποκριτῶν, ὀρηγῶν καὶ μουσουργῶν, οἵτινες αὐτοὶ ἑαυτοὺς τεχνίτας περὶ τὸν Διόνυσον ἐκάλουν. Ὁμοίως ἐπωνομάζοντο Δ. σκωπτικῶς καὶ οἱ τοῦ Πλάτωνος μαθηταί, καὶ οἱ τοῦ Διονυσίου τοῦ τυράννου κύλακες. [Π.]

Διόνυσος ὁ καὶ **Βάκχος** καλούμενος, ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ἑλλ. μυθολογίᾳ ὁ θεὸς ὁ ἐκπροσωπῶν τὴν γόνιμον καὶ θαψιὴν τῆς γῆς παραγωγικότητα, μερικώτερον δὲ καὶ κατ' ἐσχὴν θεὸς τοῦ οἴνου καὶ τῶν ἀμπελῶν. Ἡ λατρεία αὐτοῦ εἰκάζεται ὅτι περελήθη ἀπὸ

τῆς Θράκης ἢ τῆς Φρυγίας κατὰ τοὺς ἀρχαιότερους χρόνους εἰς τὴν Ἑλλάδα, διεμορφώθη δ' ἐνταῦθα τελειότερον πιθανόν ὅμως καὶ, τὴν Ἑλλάδα ἔχουσα ἀρχικὴν κοιτίδα, νὰ ἀνεμίχθῃ βραδύτερον μετὰ μυθευμάτων τῶν ξένων λαῶν, θρακικῶν καὶ ἀσιατικῶν. Κατὰ τὸν ἐπικρατέστερον μῦθον ὁ θεὸς ἐγεννήθη ἐν Θήβαις, υἱὸς τοῦ Διὸς τοῦ θεοῦ τῆς γονιμοποιῶς οὐσεως, καὶ τῆς Σεμέλης, θυγατρὸς τοῦ Κάδμου, πιθανῶς προσωποποιήσεως τοῦ σφριγῶντος κατὰ τὸ ἔαρ ἐδάφους τῆς γῆς. Ἀλλ' ἢ Σεμέλη, παιθεῖσα ὑπὸ τῆς ζήλοιστοσύνης Ἡρας, εἶχε ζήτησιν παρὰ τοῦ Διὸς νὰ ἐμφανισθῇ ποτὲ εἰς αὐτὴν ἐν πασῇ αὐτοῦ τῇ μεγαλοπρεπείᾳ, τοῦθ' ὅπερ ὑποσχόμενον τοῦ θεοῦ καὶ προσελθόντος μετὰ τῶν κεραυνῶν αὐτοῦ ἐπυρπολήθη ἡ οἰκία τῆς Σεμέλης καὶ θνήσκουσα αὐτὴ ὑπὸ τοῦ πυρὸς ἔτεκεν ἄνθρωπον ἐπὶ τὸ θρόνον (ἐξ οὗ καὶ τὸ ἐπιθετικὸν τοῦ Δ. πυρὶ γενεῆς) ὅπερ θα κατεκαίετο ἀν μὴ ἢ γῇ ὅπως προστατεύσῃ αὐτὸ ἐξέσσει χιλιερῶν κλαδῶν κισσοῦ περιβαλόντας τοὺς κισσὸς τῶν ἀνακτόρων τοῦ Κάδμου· τὸ κῆρυκα τοῦτο παραλαβὼν ὁ Ζεὺς καὶ ἐγκλείσας ἐν τῷ μητρὶ αὐτοῦ ἐξήγαγεν ὅτε συνεπληρώθη ὁ χρόνος τῆς κυήσεως αὐτοῦ· ἐκ τῆς διπλῆς ταύτης (διὰ δύο θυρῶν) γεννήσεως τοῦ Δ. ἠβήτησαν τινες νὰ ἐρμηνεύσῃσι τὸ ἀπνευμονισμένον αὐτῷ ἐπιθετικὸν Διθυραμβος. Ὁ Ζεὺς παρέδωκε διὰ τοῦ Ἑρμοῦ τὸ παιδίον εἰς τὰς νύμφας αὐταί· δ' ἀνέθρεψαν αὐτὸ κρυπτούσαι ἐν σπηλαίῳ τῆς σινδένου καὶ περιρρυτοὶ ἐν Ἡλιωτίᾳ κοιλίᾳ τοῦ Νύσσης (ἔθιν προσέλαβεν ὁ νεὸς θεὸς τὸ ὄνομα Δ.), ἥτις κατὰ πασὴν πιθανότητα πλάσμα τῆς φαντασίας οὕτω ἀρχικῶς μετατίθεται ἐν ἄλλαις παραδόσεσιν ἀπὸ τῆς Ἡλιωτίας εἰς τὴν Θεσσαλίαν, διαφόρους χώρας τῆς Μ. Ἀσίας, τὴν Ἀραβίαν καὶ Αἰθιοπίαν, τὴν Λιβύην κλπ., ὅπου τοῦ χρόνου προέχοντος πλείστα θεοὶς προσέλαβον τὸ ὄνομα τοῦτο, τῶν διαφόρων χωρῶν διαφιλονεικουσῶν τὴν ἀνταρσὴν τοῦ θεοῦ. Αἱ περιπέτειαι αἵτινες περιβαλλοῦσι τὴν γέννησιν τοῦ θεοῦ κατὰ τὴν μῦθον τοῦτον οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἢ μυθικαὶ ἐκφράσεις τῶν φυσικῶν φαινομένων τῶν συντελουμένων πρὸς ἀνάπτυξιν τῆς ἀμπέλου καὶ ὠριμανσίν τοῦ καρποῦ αὐτῆς· ἡ θέρη τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων ἀποξηραίνει καὶ καίει τὸ ἔδαφος, ὁ δὲ καρπὸς διατρεφεται κεκρυμμένος ὑπὸ τὰ φύλλα τοῦ φέροντος αὐτὸν δένδρου· τὸ δ' ἔργον τῆς γῆς συμπληροῖ ὁ οὐρανὸς προσφυλῆναι τὴν καρπὸν διὰ τῶν νεφῶν καὶ ποιεῖν αὐτὴν ὠρεσάν (τὰς Νύμφας) ἥτις τρέφει τὴν γενομένην σταφυλὴν καὶ ἐπιφέρει τὴν ὠριμανσίν αὐτῆς.

Ὁ ὅλος τοῦ σπηλαίου ἐν ᾧ ἐτρέφετο ὁ Δ. ἐκαλύπτετο ὑπὸ τῶν κλαδῶν τῆς παρθένου καπέλου ἥτις κῆρυκα ταφρύνοντι μετὰ τοῦ θεοῦ ἡλικιωθεὶς ὁ Δ. τρέφεται = κρύβεται αὐτῆς καρπὸς καὶ μεθυσκείται ὑπὸ τοῦ οὐρανοῦ τοῦτου νέκταρος αὐτῆς καὶ αἱ τροφαὶ

αὐτοῦ καὶ οἱ δαίμονες τῶν βασάν, καὶ πάντας τούτους ἐνθουσιῶντας καὶ παραφρόνους, ἀκολούθους ἔχων ἐξορμᾷ μακρὰν τῆς παιδικῆς διαμονῆς, διέρχεται ὅλην καὶ χώρας «κισσῶ καὶ ὀφρῶν πεπυκασμένους,» ἐν ᾗ «δρόμος ἔχεν ἄσπετον ὕλην» (30 ἐν ὁ θεὸς καὶ ὁ ῥόμιος ἐκαλεῖτο)· προδίδων ἀκατάσχετος ὑπέταξε μετ' ὀλίγον τὸν κόσμον ὑπὸ τὸ κράτος αὐτοῦ, τοὺς μὲν φίλους εὐφραίνειν καὶ παρηγορῶν (31) ὁ καὶ Δυναῖος ὡς λύων τὰς μερίμνας ἐκαλεῖτο, εἰς δὲ τοὺς ἐχθροὺς ἀγρίαν μανίαν ἐμβάλλων. Ὑπὸ τὰς παραστάσεις ταύτας κρύπτονται θεοκίως αἱ χάραϊ τῶν πρώτων τρυγητῶν, αἱ παραφοραὶ τοῦ οἴνου, ἡ ἀπὸ τοῦ τόπου τῆς πρώτης βλαστήσεως αὐτῆς ταχυτάτη διάδοσις τῆς ἀμπέλου. Μετὰ τὰς κατακτήσεις τοῦ Μεγ. Ἀλεξάνδρου ἐμυθολογεῖτο ὅτι ὁ Δ. προσέδωκε κατακτώμενος καὶ μέχρι τῶν Ἰνδιῶν. Ἐν Ἀττικῇ πρώτος ἐφιλοξένησε τὸν θεόν καὶ ἔλαβε τὰ δῶρα αὐτοῦ ὁ Ἰκάριος ὁ βασιλεὺς τῆς Ἰκαρίας, ὅστις μετέδωκεν αὐτὰ εἰς τοὺς ὀπηκτοὺς του, τὴν τιμὴν ὅμως ταύτην ἀντεποιοῦντο καὶ αἱ Ἐλευθεραί.

Πανταχοῦ ὅπου ἐκαλλιιεργεῖτο καὶ εὐδοκίμει ἡ ἀμπέλος διεπλάσθησαν ποικίλα περὶ τοῦ θεοῦ αὐτῆς μυθεύματα, ἐν οἷς ὅμως ἡ ἀρχικὴ ἔννοια τοῦ Δ. δὲν φαίνεται μεταβαλλομένη οὐσιωδῶς. Ἐν τῷ Αἰγυπτίῳ π. χ. ἀπὸ τῆς Θάσου καὶ τῆς Δήμνου μέχρι τῆς Κρήτης ἰδιοὶ ἀνεπτυχθησαν μῦθοι (οἱ σπουδαιότεροι ἐν Χίῳ καὶ Νάξῳ), ὧν μαρτυρεῖται παρέχουσιν ἡμῖν τὰ σωζόμενα νομισματα νήσων τινῶν. Ἐν τοῖς μύθοις τούτοις διαδίδεσθαι ὑπερφαινόμενα διάφορα μετεωρολογικὰ φαινόμενα τῆς ἐποχῆς προηγούμενα τοῦ τρυγητοῦ ἢ συνδεόμενα αὐτῷ. Κατὰ τὸν ἐν Νάξῳ μῦθον ἐνταῦθα ὁ θεὸς ἐνυμφεῖται τὴν Ἀριάδνην, ἐγκαταλείφεται ὑπὸ τοῦ Θησέως, ἐξ ἧς ἔσχε τέκνα τὸν Οἰνοπίωνα, τὴν Εὐάνθην καὶ τὸν Στάφυλον· αἱ ἀντιθέσεις δὲ αἱ παρουσιάζει ἡ ἔννοια τῆς Ἀριάδνης, ἥτις εἶχε διπλοὺν χαρακτῆρα καὶ ὑπὸ δύο περίστατοι μορφάς καὶ διπλαῖ ἐσχατὰ εἰς τιμὴν αὐτῆς ἐτελοῦντο, αἱ μὲν λύπης καὶ πένθους, αἱ δὲ μετ' ἀγῶνων καὶ ἐν εὐθυμίᾳ, δύνανται ἴσως νὰ παραβληθῶσι πρὸς τὰς ἀντιθέσεις τῶν τυχῶν τῆς βλαστήσεως, ἥτις κοιμᾶται καὶ θνήσκει τὸν χειμῶνα ὅπως ἐξυπνήσῃ τὸ ἔαρ καὶ αὐξήσῃ ἐν τῇ χαρᾷ καὶ τῇ ὁρμῇ νέου βίου. Εἰς τὰς νήσους ἐπίσης ἀποδοτέον τὸν μῦθον περὶ ἐνὸς τῶν θαυμασιωτάτων συμβάντων τοῦ Δ., ὅπερ πραγματεύεται ὁ μῦθος τις τῶν ὁμηρικῶν, τῆς ἀρπαγῆς αὐτοῦ ὑπὸ τυρρηγῶν πειρατῶν, καθ' ὧν ἡρώτο περιφανῆ νίκην ὁ ἀκαταμάχητος θεὸς τοῦ οἴνου συνοδευσμένην ὑπὸ θαυμασίων γεγονότων τὴν σκηνὴν ταύτην καλλιτέχνης τοῦ Δ' αἰώνας παρέστησεν ἐπὶ τοῦ μνημείου τοῦ Λυσικράτους. Ἐκ τῆς ἰδέας τοῦ ἀκαταμάχητου τοῦ Δ. ἐπήγαγον πολλοὶ παραδόσεις, ἐν αἷς φαίνεται ὁ θεὸς σχετιζόμενος μετὰ τοῦ ἀκα-

ταδλήτου ἥρωος Ἡρακλέους εἰς τὴν κατὰ τῶν Γιγάντων π. χ. μάχην τῶν θεῶν ἑλασθε μέρος καὶ ἐγένετο αἰτίος τῆς νίκης· καταλθὼν εἰς Ἄθου καὶ νικήσας αὐτὸν ἐπανεφερε τὴν μητέρα Σεμέλην εἰς τὸ εὐρύσιον φῶς, ἥτις σερούσα ἔκτοτε τὸ ὄνομα Θωὸν ἐγένετο ἀγῶριστος συνοδὸς τοῦ υἱοῦ. Ὁ Θηβαῖος ἥρωας Πενθεύς (δλ. λ. παραδίδεται ὑπὸ τοῦ θεοῦ ὅτι εἰς τὰς μακίνομενας Βάκχας) καὶ πᾶς ὁ ἀνθιστάμενος αὐτῷ πλήττεται δια θανάτου. Ὡς ἡ γῆ ὑπέκειναι αὐτῷ καὶ ἡ θάλασσα, παλαιῶν δὲ ὑπερισχέει τῶν θαλασσιῶν θεῶν διὰ τὰς ἀποτελέσματα τοῦ οἴνου ἀπεδίδετο τῷ θεῷ αὐτοῦ ἡ δύναμις τοῦ ταύρου καὶ τοῦ λέοντος, ὑπὸ τὰς μορφάς δὲ τῶν ζώων τοῦτοις οὐχὶ σπανίως παρίσταται εἰς τὴν ἐξηγμένην φαντασίαν τῶν πανηγυριστῶν αὐτοῦ, καὶ παράστασις διεσώθη ἡμῖν τοῦ Δ. ὡς ταύρου φέροντος ἐπὶ τῶν κεραιῶν τὰς τρεῖς χάριτας (τὴν χαρὰν τοῦ ἔκκερι, τὴν λατρείαν τοῦ Δ. μεγάλην ἔσχεν ἐπιδρᾶν ἡ Ἀσία, ἀλλοιώσασα τὸν ἄπλοον αὐτῆς χαρακτῆρα καὶ εἰσαγαγούσα στοιχεῖα ἐκστάσεως καὶ μουσικισμοῦ, ἅτινα ἐλθέμεν ἐν ταῖς ὀργιαστικαῖς τοῦ θεοῦ τελεταῖς. Ὡς τῇ μετὰ τῆς Ἀσίας ἐπαρῇ ὁ Δ. ὁ ἀνδρικός θεὸς τῶν ἀμπελοφυγῶν τῆς Ἀττικῆς ἐκθλήνθη κατέστη θεὸς γυναικώδης, νεανίας ἀγένοιος, εὐχρόνος, ἔχων μορφήν παρθενικὴν καὶ ξανθοὺς πλοκάμους κόμης, χαλκὸν καὶ νωθρὸν τὸ εἶδος τῶν θεῶν οὕτω μεταμορφωθέντα ὑπεδέξατο ἐκλυμῶς ἡ Ἐλλάς, παραρρομένη εἰς ὀργιαστικὰς ἐπιθυμίας, αἱ γυναῖκες δ' ἰδίᾳ, αἱ εὐκολώτερον ἐξαπτόμεναι τὴν φαντασίαν καὶ εἰς νευρικές παθήσεις ὑποκειμέναι ἔτρεπον ὅπως ὑπερετήρουν τὴν θεὸν τοῦτον ἀπειροῦμεναι εἰς τὴν λατρείαν αὐτοῦ, ἐν ᾗ μετὰ τῆς μέθης τῶν ἀισθήσεων οὐκ παρίεχοτο αὐταῖς ὁ καθαρκὸς τῆς ψυχῆς καὶ τῆς ζωῆς ἡ ἐξαγνισμός. Τῆς νέας ταύτης λατρείας τὸ πρῶτον στοιχεῖον εἶναι ἡ ἀνύψωσις τῆς ψυχῆς μέχρι ἐνθουσιασμοῦ, καταφαινομένου δι' ἀτάκτων καὶ ταχειῶν κινήσεων, δι' ἀγρίων φωνῶν, διὰ μουσικῶν φθογγῶν ὀξείων καὶ διατόρων. Αἱ εἰς τὸν θεόν ἀπερωμέναι γυναῖκες φέρουσι διὰ τῆς μίαν χειρὸς θύρσον, διὰ δὲ τῆς ἑτέρας σείουσι τὴν ὀχθα τὴν φωτίζουσαν τὰ σκότη, ἐν οἷς βυθίζονται κατὰ τὰς πλυνητικὰς νεκρικῶν αὐτῶν πορείας ἀκολουθοῦσαι παρὰ φόρῳ τῷ θεῷ, τῷ ἀοράτῳ αὐτῶν ὀδηγῶ ἀνὰ μέσων πυκνῶν βασάν καὶ ἀπορρώγων πετρῶν. Εἰς τὰς μυστικὰς ταύτας τελετὰς μένοντες ἐμυθολογούμενοι, οἱ ἀνεπιφυλάκτως τῷ θεῷ ἀφωσιμῶμενοι, ἤδυναντο ἀτιμωρητῇ νὰ προσερχώμενοι, εἰς ἀμοιβὴν δὲ ὁ Δ. πληροῖ τὰς ψυχὰς αὐτῶν ἀρρήτων ἡδονῶν καὶ μεθυστικῶν ἀπολαύσεων, ἐν ᾗ συγχρόνως ἡ ψυχὴ αὐτῶν καθαίρεται καὶ ἐξυψοῦται εἰς τὴν ἐντέλειαν ὑπερκosmίου βίου.

Εἰς νέας μεταμορφώσεις τοῦ μῦθου τοῦ θεοῦ ὁ Δ. κατέστη παρὰ τοῖς ὀργιακοῖς θεοῖς

πύργων, κατακίττας τὴν θάνατον αὐτοῦ ἐκ-
 τρυγῶν διὰ τῆς λύπης καὶ τοῦ θανάτου τὰ
 πλοῦματά τοῦ Βάκχου ἰσως ἐμφαίνουσι τὰς
 πολλὰς περιπετείας καὶ τοὺς κινδύνους τῆς
 ἀμπέλου μέχρι τοῦ τρυγητοῦ τοῦ καρποῦ· ἀλλ'
 ἰσως ἡ ὄψις τῆς ἐλαστικότητος ἥτις φαίνεται
 νεκρὰ τὸν χειμῶνα ὅπως ἀναγεννηθῇ τὸ ἔαρ,
 ὑπερβόρεια τὴν ἰδέαν ὅτι ὁ Δ. ἦτο θεὸς ἀπο-
 ληθῶν καὶ ἀναβίων ἐναλλάξ, ὡς ἡ Κόρη,
 πρὸς ἣν συνεδέετο ἐν τοῖς Μυστηρίοις. Κατὰ
 τὰς ἰδέας δὲ τῶν ὁρμηκῶν ὁ Δ. κατέστη τὸ
 συμβόλον τῆς πανταχοῦ κυκλοφοροῦσης ἰσχυ-
 ραῖς ζωῆς τῆς ἀδιακόπως ζωογονοῦσης πάντα
 τὰ μέρη τῆς φύσεως, ἐν ἧ' αἱ φαινομενικαὶ κα-
 ταστροφαὶ δὲν εἶναι ἢ μεταμορφώσεις τῆς
 ζωῆς. Διὰ τῶν τελετῶν καὶ τῶν ὁργίων ἀνε-
 καλεῖτο εἰς τὴν ζωὴν ὁ ἀποθανὼν Δ., εὐτινος
 μαχίστα καὶ ἐδεικνύετο ὁ τάφος ἐν Δελφοῖς·
 ἐκχλῶν δὲ οἱ ὄρφοι τὸν θεὸν Ζαγρέα καὶ
 ἐπίστευον ὅτι τοῦτον κατασπαράχθентος ὑπὸ τῶν
 Τίτάνων, καταπιὼν ὁ Ζεὺς τὴν καρδίαν ἔτεκε
 τὸν Δ. Ὁ σύνδεσμος τῆς Δήμητρος καὶ Περ-
 σεφόνης μετὰ τοῦ Δ. ὑπῆρχε τοσοῦτον στενὸς
 ὥστε ἡ λατρεία τῶν θεοτήτων τούτων ἀπὸ
 κοινοῦ μετεδόθη διὰ τῶν Ἑλλήνων τῆς Κάτω
 Ἰταλίας εἰς τοὺς Ῥωμαίους, οἵτινες (τῷ 496)
 καὶ κοινὴν ναὴν ἤγειραν εἰς αὐτάς.

Αἱ ἐφορταὶ τοῦ Δ. ἀπλοῦσται οὗσαι κατ'
 ἀρχὰς ἀπέδρασαν θαυμάσιον θαυματοποιῶν
 καὶ ἐρησιατικῶν, παρεφέροντο δὲ οἱ πανηγυρί-
 ζοντες, ἡγουμένου τοῦ φαλλοῦ ὡς συμβόλου
 τῆς γονιμότητος, μετ' αὐτῶν καὶ τυμπάνων ἐν
 παρατέρῳ ἐξάψει, κραυγάζοντες, σπαράσσοντες
 ζωὰ καὶ κατατρώγοντες τὰς αἰμοσταγεῖς σάρ-
 κας ἰων' εἰς τὰς τελετὰς ταύτας μέγα μέρος
 ἐλάμβανον, ὡς ἐλέχθη ἀνωτέρω, αἱ γυναῖκες
 Ἰλαινάδες, Βάκχαί, ἐτελοῦντο δὲ συνήθως
 νυκτός, δι' ὃ καὶ νυκτῶν ἐκαλοῦντο καὶ
 ὁ θεὸς νυκτάλιος. Ἐν τοῖς μυστηρίοις τῆς
 Δήμητρος, μεθ' ἧς πολλὰ τὰ κοινὰ εἶχε χα-
 ρακτηριστικά, φέρων καὶ τὸ ἐπίθετον Θεσμο-
 σόρος, παρίστατο ὡς καὶ ἀδελφὸς ἢ μνηστήρ
 τῆς Κόρης, ἐκαλεῖτο δὲ Ἰαχχος (ἰσως παρὰ
 τὸ Ἰαχῆ, ἐξ οὗ ἐτυμολογεῖται μετὰ πι-
 θανότητος καὶ τὸ ὄνομα Βάκχος). Αἱ λαμ-
 πτερά τῶν ἐσρῶν αὐτοῦ ἔφερον τὸ ὄνομα
 Διονύσια (ἐλ. λ.), εἰς τιμὴν αὐτοῦ ἐψάλλοντο
 διθύραμβοι καὶ ἐκ τῆς λατρείας αὐτοῦ προήλθε
 τὸ ὄνομα (ἐλ. λ.). Ἰδετέ περὶ τῶν ἐσρῶν αὐτοῦ
 τοῖς ἰδιαίτεροις ἄρθροις Ἀγριώνια, Ὀμοφαγία,
 Θεσμοσόρια κτλ.

Εἰς τὰς μεταμορφώσεις αὐτοῦ ὑπέστη ἡ ἔννοια
 τοῦ Δ. ἀναλογεῖσθαι καὶ αἱ τροποποιήσεις τῶν
 παραστάσεων αὐτοῦ ἐν ἀρχῇ εἶναι ἀνδρικός
 καὶ γυναικείος θεός, εἴτα δὲ θεὸς ἄνθρωπος καὶ
 γυναικός. Ἐν νομίμασι καὶ ἀγγείοις ἀπαντᾷ
 ὁ ἀρχαῖος τύπος τοῦ πωγωνίου Δ., τὸ μέτω-
 πόν του εἶναι ἐστειμμένον κισσῷ, φέρει δὲ πο-
 δὴν χιτῶνα. Ἐπὶ Περιχλέους ὁ τύπος οὗτος
 ἐκθλύνεται, ὁ χιτῶν αὐτοῦ καθίσταται ἀλη-

θὲς γυναικεῖον ἔνδυμα, τὴν κόμην αὐτοῦ περι-
 δάλλουσι γυναικεῖοι κόσμοι, Ἀπὸ τοῦ Πραξι-
 τέλους ἐπεκράτησεν ὠρίσμενος τύπος τοῦ Βάκ-
 χου, νεανίεου ἐλευστικῆς καλλονῆς μετ' ἀφρό-
 νου κόμης εἰς πλοκάμους ἢ ἀναβεβεμένης,
 στάσιως χαλῶν καὶ ἐκφράσεως μακαρίας μέ-
 θης· γυμνός ἐφαίνετο μᾶλλον ὡς ἐρασμία παρ-
 θένος.

Προσθετέον τέλος ὅτι ἱερὰ ἦσαν αὐτῷ ἐκ
 μὲν τῶν φυτῶν ἡ ἀμπέλος καὶ ὁ κισσός, ἐκ
 δὲ τῶν ζώων ὁ τράγος, ὁ ὄνος, ἡ τιγρίς κτλ.
 ἔτι δὲ ὁ δελφίν. (Πρβλ. καὶ Voigt ἐν Ro-
 scher's Lexikon d. Mythologie A' σ.
 1030 κ.ε., ἔπει καὶ βιβλιογραφία καὶ ἐκτ' πλη-
 ροφικὰ περὶ παραστάσεων τοῦ Δ. ἐν τῇ τέ-
 χνῃ). [Δ.Μ.]

Διοπτίτις ἡ διοπτίσιος. Σπάνιον καὶ
 ὥραϊον μεταλλικὸν δορυκτὸν ἐκ τῶν δευτερι-
 τικῶν τῆς συστάδος χαλκοῦ ($H_2, Cu SiO_2$) μετὰ
 38.16 μερῶν δευτεριτίου, 50.40 δευτερίου
 χαλκοῦ καὶ 11.44 ὕδατος, ἔχον σκλ. 5 καὶ
 εἰδ. β. 3.27 εἰς 3.25. Ἀπαντᾷ εἰς κρυστάλ-
 λους ὁμοεδρικούς, χροῖμα δ' ἔχει σμαραγδῶ-
 χροον καὶ ἐνίοτε ἰσχυρόν, καὶ εἶναι διειδής ἢ
 διαφώτιστος, ὅθεν καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ. Εὐ-
 ρίσκεται ἰδίως ἐν Σιβηρίᾳ.

Δίοπτρα, τὰ κοινῶς ὀφθαλμοῦλα, εἶναι
 φακοὶ δι' ὧν ἐπιτυγχάνεται ἡ ἐναργὴς ὄρασις
 εἰς τοὺς ἔχοντας ταύτην ἐλαττωματικὴν. Τὰ
 συνχέστατα τούτων εἶδη εἶναι τὰ ἀρμεζόντα εἰς
 τὴν μυωπίαν, τὴν πρεσβυωπίαν καὶ τὴν ὑπερμε-
 τρωπίαν. Καὶ οἱ μὲν μύωπες, ἐφ' ὧν ἡ συμ-
 βολὴ τῶν φωτεινῶν ἀκτίνων ἔνεκα τῆς λίαν
 ἰσχυρᾶς αὐτῶν διαθλάσεως τελεῖται ἐμπροσθεν
 τοῦ ἀμφιβληττροειδοῦς χιτῶνος τοῦ ὀφθαλμοῦ,
 ποιοῦνται χρῆσιν Δ. ἀμφικοίλων, δι' ὧν τὸ ση-
 μεῖον τῆς συμβολῆς μεταφέρεται πρὸς τὰ ὀπίσω
 μέχρι τοῦ ἀμφιβληττροειδοῦς καὶ οὕτως ἀπο-
 καθίσταται ἡ ἐναργὴς ὄρασις· διὰ δὲ τοὺς πά-
 σχοντας πρεσβυωπίαν ἢ ὑπερμετρωπίαν, ἐφ' ὧν
 τὸναντίον διὰ τὴν ἀσθενῆ τῶν ἀκτίνων διά-
 θλασιν συνέρχονται αὐταὶ ἐπὶ τοῦ ἀμφι-
 βληττροειδοῦς, εἰσὶ κατάλληλοι φακοὶ ἀμφί-
 κυρτοί, δι' ὧν αὐξανμένης τῆς διαθλάσεως
 ἐπιτυγχάνεται ἡ συμβολὴ τῶν ἀκτίνων ἐπὶ τοῦ
 ἀμφιβληττροειδοῦς. Ἀμφοτέρων τῶν εἰδῶν τῶν
 Δ. ὑπάρχουσι διάφοροι βαθμοὶ ἀρμεζόμενοι
 πρὸς τὴν μᾶλλον ἢ ἥττον μεγάλῃν τῆς ὀρα-
 σεως ἐλαττωματικότητος. Διὰ τῆς χρήσεως δ'
 αὐτῶν ἀπαλλάσσονται τῆς ἀνάγκης νὰ φέρω-
 σιν οἱ μὲν μύωπες λίαν πλησίον, οἱ δὲ πρε-
 σβυωπες λίαν μακρὰν τοῦ ὀφθαλμοῦ τὰ ἀντικεί-
 μενα, ὁρῶντες αὐτὰ εὐκρινῶς ἐξ' ἧς ἀποστά-
 σεως καὶ οἱ ὕγια καὶ ἐντελῆ ἔχοντες τὴν ὀρα-
 σιν. Πρὸς διέρθωσιν δὲ τῆς ἀνεστότητος χρη-
 σιμεύουσι φακοὶ κυλινδρικοί (ἐλ. Ἀνεστότης).
 Πρβλ. Ὀφθαλμοί, Φακοί. [Δ.Ε.]

Δίοπτρα βλ. Τηλεσκοπίον.

Διοπτρική, βλ. Ὀπτική.

Διόραμα. Ἰδίος ζωγραφήματος, ἐν ᾧ ὁ τρόπος τῆς σχεδίασεως καὶ ὁ τοῦ φωτισμοῦ συντελοῦσιν εἰς τὸ νὰ παριστάται ἡ εἰκὼν εἰς τὸν θεατὴν κατ' ἐξοχὴν ζωορὰ παράγουσα ποιικίαν ὁπτικῆς ἀπαίας, ὥστε νὰ νομίζῃ τις π.χ. ὅτι οὐχὶ εἰκὼν ἀλλ' αὐτὴν τὴν εἰκονίζομένην τοποθεσίαν ἢ τὴν ἡμῶν θέσιν πρὸς αὐτοῦ. Πρὸς τοῦτο χρησιμοποιεῖται πλᾶξ διαφανὴς ἐπ' ἧς ἐκτελεῖται ἡ ζωγραφία ἐπ' ὑμροτέρων τῶν ἐπιφανειῶν, προσπίπτει δὲ τὸ πρῶς ἐπ' αὐτῶν ἐναλλάξ ἐκ διαφόρων διευθύνσεων διὰ καταλλήλου τοῦ φωτισμοῦ διαρροήματος. Εἰς τινεῖς Δ. δια καταλλήλων μηχανισμῶν ἀπαρτυπῶνται καὶ ἐμφανίζονται πάλιν διαφορὰ μέρη τῆς εἰκόνος, ἐν ᾧ συγχρόνως διαφύκει ἡ καὶ ἀρμόδιοι πρὸς τὸ περιττανύμενον ἀκουστικῶν, οὗτοι δὲ ἡ ὁπτικὴ ἀπάτη ἀποβαίνει ἐντελεστερά. Τὸ Δ. ἐφευρέθη τῷ 1828 ὑπὸ τοῦ Δαγγέρ (δλ.λ.), ἐτελειοποιήθη δὲ μεγάλως δραδύτερον ὑπὸ τοῦ Γροπίου ἐν Βερολίῳ [H.γ.]

Διόρθωσις. Πεν τοῖς ἀρχαίοις χειρογράφοις συμβαίνει πολλὰκις λαθεῖν τις ἢ φράσις νὰ ἔχῃ γράφῃ ἐσφαλμένως ὑπὸ τοῦ ἀντιγράφους ἢ ἡ γράφῃ νὰ ἔχῃ ἁπλοῦς καὶ νὰ ὑπάρχῃσι γράμματα, ἢ ἔξῃσι λαθεῖν νὰ παρασφύραν ἐντὸς τοῦ κειμένου κτλ. Τὴν κατὰ τὸ δυνατόν καὶ κατὰ πιθανότητα ἐπανόρθωσιν τῆς γνησιότητος τοῦ κειμένου καλοῦμεν ἰδιαιτέρως Δ. Πιναίνεται δὲ αὕτη δι' ὑποθέσεων τῶν ἐκδιδόντων τοὺς συγγραφεῖς, αἰτίνες τὸσοῦ μάλλον ἐγγίζουσι τῇ πιθανότητι ὅσοι μάλλον εὐδοῦται δι' αὐτῶν ἡ ἔννοια τοῦ γωρίου συμφώνως πρὸς τὸ πνεῦμα καὶ τὴν συνήθη φρασολογίαν τοῦ συγγραφέως. Δι' ὁμοίων ὑποθέσεων συμβιβάζονται ἐν ἀνάγκῃ αἱ εἰς διαφορὰ χειρόγραφα ἀπαντῶσαι γράφαι. [H.β.]

Διόσχανθος. Βλ. Διάνθος

Διοσδόχλανος (Βαταν.) τῶν ἀρχαίων ἰδίως τοῦ Θεοφράστου εἶνε ἡ κοινὴ Καστανέα (βλ.λ.). [H.α.]

Διοσημέας. Τὰ κατὰ τὰς βοήθειαις τῶν ἀρχαίων ὑπὸ τοῦ Διὸς ἢ ἄλλου τινὸς θεοῦ πεμπόμενα τέρατα, πρὸ πάντων δὲ τὰ μετέωρα καὶ καθέλου τὰ οὐράνια φαινόμενα, ἐξ ὧν οἱ ἄνθρωποι, προμυθολογῶντες τὰ μέλλοντα. Ὁλίγα ἢ ῥανίδες βροχῆς, πίπτουσι καθ' ἣν ὥραν ἦσαν συνηγμένοι εἰς ἐκκλησίαν οἱ Ἀθηναῖοι, ἐθισμοῦντο ὡς διοσημεῖα, καὶ ἠνάγκαζον τοὺς πρυτάνεις νὰ λῦσαι τὴν ἐκκλησίαν. Κυρίως δὲ ἐξελαμβάνοντο ὡς Δ. ὁ παρὰ καιρὸν χειμὼν, αἱ ἐκλείψεις τοῦ ἡλίου καὶ τῆς σελήνης, αἱ διχτυνότητες, αἱ ἀστραπαὶ, αἱ θρονταὶ καὶ οἱ κεραυνοί, οἱ σεισμοί, ἢ κατὰ πτωτικὰ μετεωρολογίων καὶ τὰ τοιαῦτα. Περὶ διοσημεσιῶν σφίζεται ποίημα Ἀρχίου τοῦ Βολέως ὡς ἐπιμετρον τῶν φαινόμενων αὐτοῦ (στ. 933-1154), μεταφρασθὲν ὑπὸ τοῦ Κικέρωνος (Prognostica) καὶ ἰδία συγγραφὴ τοῦ κατὰ τὸν 5^{ον} αἰῶνα ζήσαντος θυζαντινοῦ συγγραφέως Ἰωάννου Λαυ

ρεντίου Λυδοῦ, ὅστις εἶχε πρὸ ὀφθαλμῶν κατὰ τὴν σύνταξιν αὐτῆς παλαιότερας, μάλιστα ῥωμαϊκάς, πηγὰς (καλλίστη ἐκδοσις ταυτῆς ἡ ὑπὸ C. Wachsmuth ἐν Λιψ. 1863) [H.]

Διοσκορεῖα (Bot.) Dioscorea L., ἡ μάλλον Διοσκορεῖα. Εἶνε πρότυπον γένος τῆς μικρᾶς Μονοκοτυληδόων φυτῶν οἰκογενείας τῶν Διοσκοριδεῶδων (Dioscoreaceae). Τὰ εἶδη Δ. ἡ πτερυγοφόρος (D. alata L.), Δ. ἡ σπάρτη (D. sativa L.) καὶ Δ. ἡ Βατάτα (D. Batatas Decaisn.) καλλιεργοῦνται ὑπὸ τοὺς τροπικοὺς χάριν τῶν λίαν ἀμυλούχων φυματωδῶν ῥιζῶν αὐτῶν (racine d' Iguame καὶ Yams), παρεμφερῶν τοῖς γεωμηλοῖς καὶ ὡς αὐτὰ τροφῆς τῶν ἰθαγενῶν, ἰδίως ἐν Ἰνδίᾳ καὶ Ἰαπωνίᾳ. [H.α.]

Διοσκορίδης (Γραμματολ.). Πρὸς διάκρισιν ἀπὸ τῶν ἄλλων ὁμωνύμων αὐτῷ δ. περὶ οὗ ὁ λόγος ἐνταῦθα καλεῖται συνήθως μὲ τρία ὀνόματα, μεῖωμαικὸν ἐπωνύμιον, ὡς οἱ πλείστοι τῶν πολιτογραφηθέντων ἐν Ῥώμῃ Ἑλλήνων, μὲ τὸ Ἑλληνικὸν ὄνομα καὶ μὲ ἐπιθετὸν ἐκ τοῦ ὀνόματος τῆς πατρίδος αὐτοῦ, ὡς ἐξῆς: Πεδάγιος (Pedanius) Διοσκορίδης Ἄναξαρχος δ. ἡ Ἄναξαρχος πόλις τῆς Κιλικίας κειμένη ἐπὶ τοῦ Πυράμου ποταμοῦ οὗ μικρὰν τῆς μητροπόλεως Ταρσοῦ. Ὁ Διοσκορίδης ἦτο ἱατρὸς τὸ ἐπάγγελμα καὶ δὴ στρατιωτικὸς ἐξῆλθε τῆς βασιλείας τοῦ Κλαυδίου καὶ Νέρωνος καὶ ἦτο σχεδὸν σύγχρονος Πλινίου τοῦ πρεσβύτερου καὶ προγενέστερος τοῦ Γαληνοῦ, ὅστις πολλάκις ἐν τοῖς συγγραμμασιν εὐφώνως μνησθὲν ποιεῖται αὐτοῦ. Πιθανὸν εἶναι ὅτι πρῶτον ἐπαίδευσθῇ ἐν Ταρσῷ, ἥτις τότε ἡμαζαν εἰς τὰ γράμματα καὶ τὰς ἐπιστήμας καὶ ἔπειτα ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, ὅπου παρὰ τῶν ἱερῶν ἔμαθε τὰ Αἰγυπτιακὰ ὀνόματα τῶν φυτῶν. Φαίνεται δὲ ἐπὶ Κλαυδίου καὶ σκρος ἀνέλαβε τὴν στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν, καθ' ἣν πολλὴν γῆν ἐπέλθων, ὡς αὐτὸς λέγει, συνήγαγεν ἅπαν τὸ ὕλικόν τῆς πραγματείας, ἣν «περὶ ὕλης ἱατρικῆς» ἐπέγραψε διελὼν εἰς πέντε βιβλία. Ἐν τῇ πραγματείᾳ ταύτῃ ὁ Διοσκορίδης περιγράφει τὰ τῆς ἱατρικῆς ὕλης ἀντικείμενα ὡς ἐξῆς καθόλου. Πρῶτον ἀναγράφει τὸ Ἑλληνικὸν ὄνομα τοῦ πράγματος καὶ ἂν εἶναι πολυώνυμον καὶ πάντα τὰ ἄλλα ὀνόματα, ἅτινα μόνον κατὰ τόπους διέφερον ἔπειτα πῶς ἐκάλεον αὐτὸ καὶ ἄλλοι λαοὶ τῶν χωρῶν, εἰς ἃς διέτριψε· μετὰ ταῦτα ἐπονται οἱ κυριώτεροι χαρακτῆρες καὶ οἱ τόποι ἐν οἷς εὐρίσκεται τέλος ἐκτίθεται ἡ ἱατρικὴ αὐτοῦ δύναμις καὶ χρῆσις. Τὰ δὲ καλούμενα συνώνυμα περιγράφει μετὰ τῶν προσηκόντων χαρακτῆρων ἐν ἰδίῳ κεφαλαίῳ. Τὸ σύγγραμμα τοῦ Διοσκορίδου ὡς ἐκ τῆς μεθόδου τῆς ἀναγραφῆς τῆς ὕλης καὶ μάλιστα τῶν φυτῶν πρὸς τὴν ἄλλην αὐτοῦ ἀξία εἶναι καὶ πολύτιμον συμπλήρωμα τοῦ βιβλίου τοῦ Θεοφράστου, «τῆς περὶ

τὰ φυτὰ ἱστορίας». Πολλὰ δὲ φυτὰ εἶτε ἐκ τῆς περιγραφῆς εἶτε καὶ ἐκ τοῦ νεωτερικωτέρου δυνατός μετα' χορὰς ἀναγνωρίζει ὁ νεώτερος Ἕλληγ ἀναγνώστης, οἱ καὶ σήμερον πολλὰ-χορὰ φέρουσι τὸ αὐτὸ ὄνομα εἶτε ἀκεραῖως εἶτε καὶ ὀλίγον μόνον παρηλλαγμένως. Ὡς ἰατρὸς ὁ Διοσκορίδης ἀνήκει μᾶλλον εἰς τοὺς ἐκλεκτικούς ἂν καὶ φαίνεται πλείστην πίστιν εἰς τὴν πείραν μᾶλλον παρὰ εἰς τὴν θεωρίαν ἀπονήκων. Ὁ λόγος αὐτοῦ εἶναι ἔτεχνος καὶ ἡμελημένος, ἀλλὰ σαφής. Ἰδοὺ τί λέγει αὐτὸς προσφώνων ἐν τῷ προοίμῳ τὸν Ἄρειον: «Παρακαλοῦμαι δὲ σε καὶ τοὺς ἐντευξομένους τοὺς ὑπομνήμασι μὴ τὴν ἐν λόγοις δύναμιν σκοπεῖν, ἀλλὰ τὴν ἐν τοῖς πράγμασι μετ' ἐμπειρίας ἐπιμέλειαν». Τὸ σύγγραμμα τοῦ Διοσκορίδου ἐπὶ πολλοὺς αἰῶνας ἐχρησίμευεν ὡς πηγὴ τῆς ἱατρικῆς ὕλης. Πλὴν τούτου εἰς τὴν Διοσκορίδην ἀπεδίδοντο, τὸ περὶ δηλητηρίων φαρμάκων καὶ τῆς αὐτῶν προφυλακῆς, τὸ περὶ Ἰοδόλων καὶ δύο βιβλία περὶ εὐπορίστων ἀπλῶν καὶ συνθέτων φαρμάκων ταῦτα πιθανῶς εἶνε ἔργα ἄλλου Διοσκορίδου νεωτέρου. Ἐκ τῶν ἐκδόσεων ἀρίστη εἶναι ἡ γενομένη ὑπὸ C. Sprengel εἰς δύο τόμους, ἐν Λειψίᾳ τῷ 1829. [I. II.]

Διοσκουριᾶς. Ἑλληνικὴ ἀποικία ἐπὶ τῆς Ἀκτῆς τοῦ Εὐξείνου ἐν τῇ νῦν Μιγυελίᾳ παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Κόρακος, οἰκισθεῖσα ὑπὸ Μιλησίων. Διὰ τοῦ πρὸς τὴν ἑσωτερικὴν ἐμπορίαν, οὐκ ἐξήγγε τα προϊόντα (λίγην, κάνναβην, ἑυλείαν, πίσσαν κλ.) ἐγένετο πλουσία, ἤκμαζε δ' ἐτι καὶ κατὰ τοὺς ῥωμαίους χρόνους, ὅτε (ἀπὸ τοῦ Γραινοῦ) ἔφερε τὸ ὄνομα Σεβαστόπολις. Τὰ ἐρείπια αὐτῆς φέρουσιν ἐτι νῦν τὸ ὄνομα Ἰσκούρια (Ἰσκαύρ).

Διόσκουροι ἢ Διόσκοροι αἱτ. ἢ Διόσκοροι ὄνρ. Υἱοὶ τοῦ Διὸς, ὡς καὶ τὸ ὄνομα αὐτῶν δεικνύει, θεοὶ τοῦ φωτός, ὧν ἡ λατρεία ὅτε μὲν ὡς θεῶν ὅτε δ' ὡς ἡρώων ἐκ παλαιοτάτων χρόνων ἐπιχωριάζουσα κατ' ἐξοχὴν ἐν Λακωνικῇ καὶ ἐν Μεσσηνίᾳ, μετεδύθη πολλὰχὺς τῆς Ἑλλάδος. Οἱ Δ. Κάστωρ καὶ Πολυδεύκης μυθολογοῦνται υἱοὶ τοῦ Διὸς καὶ τῆς Λήδας, ἀδελφοὶ τῆς ἐξ ὧν γεννηθείσης Ἑλένης, καὶ αὐτοὶ ἐξ ὧν ἐκκολαφθέντες, κατὰ τινα μεταγενέστερον μῦθον, Ἐπειδὴ δ' ἐπονομάζονται συνήθως καὶ Τυνδαρίδαι (διότι πιθανῶς Τυνδαρεὺς ἦτο παλαιοτάτη ἐπικλησις τοῦ Διὸς ἐν Λακωνικῇ, ἐξ ἧς μετεπλάσθη ἰδίως ἡρώς, ὁ βασιλεὺς τῆς Λακωνικῆς καὶ τῆς Λήδας σύζυγος), ἐξημουργήθη ὁ μῦθος ὅτι ἀμφοτέρω ἡ μόνος ὁ Κάστωρ, ἦσαν υἱοὶ τοῦ Τυνδαρεῶς. Ἐγεννήθησαν δὲ κατὰ μὲν τοὺς ἐμμερικῶς ὕμνους ὑπὸ ταῖς κορυφαῖς τοῦ Ταυγέτου, κατὰ δὲ τὸν παρ' Ἀλκιμᾶνι λακωνικὸν μῦθον, ἐν Πέφνῳ, νησίδι προκειμένη τῶν Θαλαμῶν, ἐπόθεν ἐκίμεισεν αὐτοὺς ὁ Ἑρμῆς εἰς Πελλάναν, προσφιλῆς δ' αὐτῶν διαμονὴ ἦτο ἡ λακωνικὴ κώμη Θεράπναι, ὅπου διήγγον ὑπὸ τῇ

γῇ τὸ ἥμισυ τοῦ χρόνου, τὸ ἕτερον ἥμισυ οἰκούντες ἐν Ὀλύμπῳ παρὰ τῷ πατρὶ Διί· διότι ἐμυθολογοῦντο ἄφθιτοι καὶ φθιτοί, ἀθάνατοι καὶ θνητοί, δηλοῦμένου αὐτῷ διὰ μυθολογικῆς εἰκόνος τοῦ ἐκλείποντος καὶ ἀνανεομένου φωτός, ὅπερ ἐν αὐτοῖς ἐπροσωποποιεῖτο. Παρίσταντο δ' οἱ Δ. ἱπποταί· δεινὰ, λευκῶν ἐπιβαίνοντες ἱππῶν, δεξιοὶ διφρηλάται, κράτιστοι ὁ μὲν Πολυδεύκης εἰς τὴν πυγμῇ, ὁ δὲ Κάστωρ εἰς τὸν δρόμον, διὸ καὶ ὡς θεοὶ ἐναγώνιοι ἐτιμῶντο καὶ εὐρυγώρου τομίας Σπάρτας ἀγώνων καλεῖ αὐτοὺς ὁ Πίνδαρος ὀρχηστικοὶ δ' ὄντες εὐρον τὴν ἐν πλόν ὀρχηστὴν, εἰδίδξαν δὲ τοὺς Λακεδαιμονίους τὸ ἀπὸ τῶν Καρυῶν τῆς Λακωνικῆς λαβὴν τὸ ὄνομα εἰδος ὀρχήσεως Ἐτιμῶντο δὲ καὶ διὰ τὰς ῥηθικὰς ἀρετὰς αὐτῶν, ὑπερενεγκόντες μὲν πάντας φιλαδελφίᾳ, ἐπαινούμενοι δὲ καὶ διὰ τὴν εὐσεβείαν, τὴν δικαιοσύνην, τὴν στρατηγίαν καὶ τὴν ἀνδρείαν αὐτῶν. Πρόθυμοι ἀρωγοὶ τῶν ἐπικαλουμένων αὐτοὺς κατὰ ξηρὰν καὶ κατὰ θαλάσσαν, θεοὶ σωτῆρες καὶ ἀγαθοὶ παραστάται ἐδοθήσαν τοῖς μαχομένοις προστρέχοντες ἐφιπποι, ἢ ἐλύτρουν τοὺς χεимаζομένους ἐν τῇ θαλάσῃ, ἐπικαιρούμενοι ὡς ἀστέρες ἐπὶ τῶν πλοίων· διὸ Δ. ἐκαλεῖντο τὰ παρατηρούμενα ἐνίοτε ἐν τοῖς πλοίοις τὴν νύκτα ἡλεκτρικά φωτὰ, ἅτινα οἱ ἄλλοι μὲν ναυτικοὶ καλοῦσι πυρὰ τοῦ Ἀγίου Ἑλμου, οἱ δ' ἡμέτεροι τελεῶνια. Ἐντέθεν δ' ἐπλάσθη σχέσις τῶν σωτήρων θεῶν Διοσκόρων πρὸς τοὺς σφύζοντας τοὺς ναυαγοὺς μεγάλους θεοὺς τῆς Σαμοθράκης, καὶ ἐμυθολογεῖτο ὅτι ἐμυθήσαν τὰ Σαμοθράκια μυστήρια καὶ μετασχόντες τοῦ Ἀργοναυτικοῦ πλοῦ ἐσωσάν ποτε τοὺς συμπλωτῆρας, κατασφάξαντες δεινὴν τρικυμίαν. Ὡς θεοὺς σωτῆρας δὲ πιθανῶς ἐτίμων τοὺς Δ. καὶ οἱ Ἀθηναῖοι, ἐπιωνομάζοντες αὐτοὺς Ἀνακας ἢ Ἀνακτοὺς (καὶ τὸ ἱερὸν αὐτῶν Ἀνακτεῖον καὶ τὴν ἑορτὴν Ἀνάκεια). Ἐκ τῶν ἄλλων περὶ Δ. μύθων ἄξιοι ἰδίας μνείας εἶναι οἱ περὶ τῆς μάχης αὐτῶν πρὸς τοὺς Ἀραρίδας, τὸν Ἰδαν καὶ τὸν Λυγίαν περὶ ἀγέλης βοῶν, ἐν ἧ ἐφονεύθη ὁ Κάστωρ, πρὸς ὃν ἐμερίσθη τὴν ἀθανασίαν ὁ Πολυδεύκης, κατὰ τινα μεταγενέστερον μῦθον· οἱ περὶ τῆς ἀρπαγῆς τῶν θυγατέρων τοῦ Λευκίππου, τῆς Ἰλαίρας καὶ τῆς Φοῖβης (προσωποποιῶν τοῦ ἱεροῦ καὶ τοῦ ἁγνοῦ φωτός)· οἱ περὶ λυτρώσεως τῆς ὑπὸ τοῦ Θησέως ἀρπαγείσης ἀδελφῆς τῶν Ἑλένης, ἣν ἡλευθέρωσαν ἑλόντες τὰς Ἀδριανὰς καὶ δηλώσαντες τὴν Ἀστικὴν, καὶ περὶ αἰχμαλωσίας ἐν τῇ ἐκστρατείᾳ ἐκείνῃ τῆς μητρὸς τοῦ Θησέως Αἰθρας· οἱ περὶ μεταγωγῆς αὐτῶν εἰς τὴν θήραν τοῦ Καλυζωνίου κάπρου καὶ εἰς τὴν πλοῦν τῶν Ἀργοναυτῶν, οὗ ἐπεισέδιν εἶναι ἡ μάχη τοῦ Πολυδεύκου καὶ τοῦ βασιλέως τῶν Βεδρυκῶν Ἀμύνου.

Οἱ πιστεύοντες ὅτι οἱ Δ. ἦσαν ἐν ἀρχῇ ἡρώες ἐμυθολογοῦν ὅτι ἀπεθεώθησαν, ἐμειω-

θέντες ἄστροις, ἥ ὅτι ὁ Ζεὺς κατηγέρτισεν αὐτοὺς ὀνομάτας Διδύμους, δηλονότι συνεταύτιζον αὐτοὺς τῇ ζωῇ τῶν Διδύμων. Οὐδὲν ἦν πολλοῦ ἑτιμῶντο ὡς ἥρωες· τοιοῦτον δὲ χαρακτηρὰ ἔχουσιν αἱ ἑορταὶ τῶν Δ., τὰ ξένια. αἱ παρατιθέμεναι αὐτοῖς ξένια τράπεζαι καὶ κλίνη. — Σύμβολα τῶν Διοσκούρων ἦσαν παλαιότατον μὲν τὰ δοκνα, ἥτοι δύο καθέτοι δοκοί, συνδεσμέναι διὰ δύο ὀριζοντίων, αἵτινα ἔφερον μεθ' ἑαυτῶν οἱ Σπαρτιάται ἐκστρατεύοντες, ἐν ὑπερρωτέροις δὲ χρόνοις οἱ πῆλοι, ὧν ἐκότερος ὑπελαμβάνετο καὶ ὡς τὸ ἡμίτομον τοῦ ὧου, ἐξ οὗ ἐξεκολλήθησαν οἱ Δ. Ἐπίσης δύο ἀμφορεῖς ἔχοντες περιειλιγμένους ὄρεις, δύο ἄστερες, συμβολὸν τῶν ἐν θαλάσῃ ἐπιφαινομένων σωτήρων Δ., καὶ στέφανος καὶ φοινίκας κλάδος, σύμβολα νικῶν ἐν ἀγῶσιν. — Ἀπεικονίζοντο δ' οἱ Δ. ὡς νεανίαι μεγάλοι, ὁμοιοὶ τῷ εἶδος, συνήθως ἐπιδεικνύοντες ἵππων, φοροῦντες γλαυμάδας καὶ πέλους, ὧν ὑπεράνω ἄστερες. Ἐν τοῖς νομισματικαῖς πλείστον πύλεων συνθησάταται εἶναι αἱ εἰκόνες τῶν Δ. ἡ τῶν συμβόλων αὐτῶν.

Τὴν τῶν Δ. λατρείαν ἐνωρὶς παρέλαβον ἐκ τῶν Ἑλλήνων οἱ Ρωμαῖοι. (Βλ. Preller, Röm. Myth. σ. 558 κ. — M. Albert, le culte de Castor et Pollux en Italie. Nap. 1883). Ἀντιστοιχοῦσι δὲ τοῖς Δ. ἐν μὲν τῇ Ἑλληνικῇ μυθολογίᾳ οἱ Μολιουῖται, οἱ ἐξ ἀργυροῦ ὁμοίως ὧου γεννηθέντες καὶ λευκῶν ἐπιδεικνύοντες ἵππων, καὶ οἱ τῶν Θηβαίων ἥρωες Ἀμφίων καὶ Ζήνων· ἐν δὲ τῇ βεδικῇ θρησκείᾳ οἱ Ἀσβίνοι (Βλ. L. Myriantheus, Die Aevins, oder arischen Dioskuren. München, 1876). [Π.]

Διοσκούρων φῶς (μετεωρ.) ὀνομάζεται τὸ ὅλως ἀδελφῆς ἡλεκτρικὴν φωτεινὸν φαίνεμενον, τὸ προξενούμενον ἐν τῇ σκότει ἐκ τῆς ἐπιδρατικῆς ἡλεκτροφόρου νεφελῶν ἐπὶ αἰχμηρῶν κορυφῶν, ὡς π. χ. τῶν ἄκρων τῶν ἱσθμῶν πλοίων κτλ. [Δ.Κ.]

Διοσμῶδη (Βότ.). Diosmeae. Φυλὴ τῆς οἰκογεν. τῶν Ρυτιῶδων (βλ. λ.). [Θ.Χ.]

Διόσπολις ἐκλήθη κατὰ τοὺς ὑστέρους χρόνους τῆς Ῥωμ. αυτοκρατορίας ἡ ἑλληνιστὶ Λύδδα καλουμένη χώρα, ἥτις τὴν ἐπισημότητα αὐτῆς ὀφείλει εἰς τὴν θέσιν αὐτῆς, κειμένη 18 χμ. ΝΑ τῆς Ἰάφρας ἐπὶ τῆς μεγάλης ὁδοῦ τῶν ἀπὸ Αἰγύπτου εἰς Συρίαν καραβανίων. Ἐπὶ Νέρωνος ἡ πόλις ἐπουρπολήθη, ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ἐγένετο πάλιν πρωτεύουσα περιφέρειας τῆς Ἰουδαίας, βραδύτερον δ' ἐφημέισθη ὡς ἔδρα σχολῆς ῥαββίνων· πρωίμως δ' ἐγένετο ἔδρα χριστιανοῦ ἐπισκόπου. Ἀλλ' ἀπὸ τῆς ιδρύσεως τῆς γαλιλαίας Παύλου (716 μ. Χ.) ἤρξατο ἡ παρακμὴ αὐτῆς. Ἐνταῦθα ὑπετίθετο ὅτι ἐγεννήθη ὁ Ἅγιος Γεώργιος καὶ ὡς φαίνεται ἐπὶ τοῦ ὑποτιθεμένου τάφου αὐτοῦ ἐκτίσθη κατὰ τὴν μεσαιωνικὴν καὶ τοῦ Ἀγίου, οὗ

λεῖψαν σώζονται ἐπὶ Ν τῆς σημερινῆς κόμης Λύδδας. Δ. ἐκαλεῖτο ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων καὶ ἡ ἀρχαία πρωτ. τῆς Ἀνω Αἰγύπτου Θῆβαι.

Διόσπυρος (Βατ.) Diospyros L. Γένος τῆς οἰκογ. τῶν Ἑδενωδίων οὗ τὰ γνωστότερα εἶδη Δ. ὁ Λωτός (D. Lotus L. Plaqueminier γαλλ., Dattelpflaume γερμ., ὁ Διόσπυρος τοῦ Θεοφράστου), δένδρον τῆς Ἀνατολῆς καὶ Β. Ἀφρικῆς οὗ οἱ ῥαχοειδεῖς καρποὶ γλυκεῖς καὶ ἐσθῶιμοι, τὸ δὲ ξύλον σκληρὸν καὶ εὐχρηστον. Καλλιεργεῖται συχνὰ ὡς ὁ τῆς Β. Ἀμερικῆς Δ. ὁ Βιργινιανός (D. Virginiana L.) οὗ οἱ καρποὶ πολὺ μεγάληταιροι καὶ εὐχλωρότεροι, ὅπως ὠσαύτως καὶ οἱ τοῦ ἀνὰ τὴν Κίνα καὶ Ἰαπωνίαν κοινοτάτου Δ. τοῦ Σι-Τσέ (D. Si-tche Bunge). Ὁ δὲ Δ. ἡ Ἑβένος (D. Ebenum Retz., ἡ Ἑβένος τοῦ Θεοφράστου), φύεται ἐν Ἰνδίᾳ καὶ Κεῦλᾳ καὶ μετὰ πάντεσσι ἄλλων συγγενῶν εἰδῶν (D. melanoxydon Retz. κτλ.) ὧν τὸ ξύλον (βλ. Ῥεβένος) γνωστὸν ἤδη ἀπὸ τῆς ἀρχαιότητος. [Θ.Χ.]

Διοτίμα. Ἐν τῷ «Συμποσίῳ» τοῦ Πλάτωνος καλεῖται οὕτως ἱέρεια ἐν Μαντινείᾳ, πρὸ ἧς δῆθεν ἤκουσεν ὁ Σωκράτης τὰς περὶ τῆς φύσεως τοῦ ἔρωτος ἰδέας, ἃς ἀναπτύσσει.

Διού (σανσκρ. Dwipa=νῆσος). Νῆτος ἀνήκουσα εἰς τὴν Πορτογαλίαν καὶ κειμένη εἰς τὴν Νάκτιν τῆς χερσονήσου Καττούαρ τῆς Ἰνδοβρετανν. τοποτηρητέας Βομβάης. Ἐχει ἐμβα. 5 τχμ. καὶ (1881) 12676 κατ. καὶ εἶνε ἱκανῶς σπουδαῖον ἐπίνειον. Ἡ ὁμώνυμος πρωτεύουσα ἔχει περίπου 10000 κατ. [Μ.Σ.]

Διουρητινὴ (Salicylate de théobromine et de soude). Κόνις λευκὴ, διαλυτὴ ἐν ὕδατι. Ἐχει διουρητικὴν δύναμιν καὶ πρέχεται ἀπὸ 3—5 γρ. δι' ἡμέρας ἐν ἀζύμῳ ἔσθῃ ἢ ἐν ἀρωματικῷ τινι ποτῷ. [Β.Π.]

Διούσδουρου Dewsbury). Πόλις τῆς ἀγγλικῆς κομητείας Τόρικης, 13 χμ. ΝΝΔ τοῦ Λήτς, κειμένη ἐπὶ λόφου δεσπόζοντος τὸν ποτ. Κάλδερ. Ἐχει γυμνάσιον καὶ 29617 κατ. (1881), καταγινόμενος εἰς σπουδαίαν βιομηχανίαν μαλλίνων ὑφασμάτων (ταπητουργίαν) κτλ.

Διόφαντος. Ἀλεξανδρινὸς μαθηματικός. Δὲν εἶναι ἀκριβῶς γνωστὸς ὁ χρόνος καθ' ὃν ἤκμασε· τινὲς δέχονται τὸν 2ον καὶ ἄλλοι τὸν 4ον μ. Χρ. αἰῶνα. Συνέγραψεν Ἀριθμητικὰ εἰς 13 βιβλία, ἐξ ὧν σώζονται τὰ ἐξ πρῶτα καὶ τὰ περὶ πολυγώνων ἀριθμῶν, ὃν ἱσως μέρος τοῦ ζ'. Ἐν αὐτοῖς πραγματεύεται καὶ ζητήματα περὶ τῶν ἀριθμῶν, τῶν ὁποίων ἡ λύσις περιέχει σπέρματα τῆς ἀλγεβρας, διότι ζητοῦνται ἀριθμοὶ πληροῦντες δεδομένας συνθήκας. Ἐξ αὐτῶν εἶνε καὶ προβλήματα τῆς καλουμένης ἀπροσδιορίστου ἀλγεβρικῆς ἀναλύσεως, τὰ ὁποῖα δὲν δέχονται περιωρισμένον τινὰ ἀριθμὸν λύσεων, ἀλλ' ἀπείρους ποιαύτας, αἵτινες ὅμως πληροῦσι συνθήκας τινάς,

ἐκ τούτου δ' ὀνομάζονται ἰδίως ὑπὸ τῶν Γερμανῶν Διοψάντειοι ἐξισώσεις, ἐκείναι, ἐν αἷς οἱ ἄγνωστοι ἀριθμοὶ εἶναι πλείους τῶν ἐξισώσεων. [Δ.Κ.]

Διόψιον ἢ διφάσιον ἐκλήθη παραλλαγή τις τοῦ ἀπυριγεννήτου (βλ. λ.), τὸ γερμ. Diopsid, ὡς δεικνύσους τῆς κρυσταλλώσεως αὐτοῦ διαφόρους ὅψεις ἢ φάσεις. [Δ.Κ.]

Διπαλίτσα. Σήμερον εἶνε μικρὸν καὶ ἄβλιον χωρίον τῆς Πωγωνιανῆς ἐν Ἰπείρῳ, παρὰ τὸν ποταμὸν Ἀῶν, μόλις 250 κατοίκους ἀριθμοῦν. Ἄλλοτε ἡ Δ. ἦτο πόλις ἐλέκκληρος ἀκμαζούσα ἀπὸ τῆς 14' ἑκατονταετηρίδος, ἀριθμοῦσα περὶ τὰς 12,000 οἰκογενείας, ἔχουσα 74 ἐκκλησίας, βυρσοδεφεῖα μεγάλη, σχολεῖα, δημόσια καταστήματα καὶ μέγαρο μεγαλοπρεπῆ. Περὶ τὰ τέλη τοῦ 17' αἰῶνος ἡ Δ. ἐχρημάτισε πρωτεύουσα τοῦ τμήματος τῆς Πωγωνιανῆς καὶ ἔδρα τοῦ ἀρχιεπισκοπικοῦ θρόνου αὐτῆς. Ὁ καθολικὸς ναὸς τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων ἱδρῦθη τῷ 1298, σώζεται δὲ μέχρι τῆς σήμερον. Οἱ κάτοικοι τῆς Δ. ἔμποροι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὄντες ἠμαζόν ἐπὶ πληθυσμῷ καὶ πλούτῳ. Ἰχνη δὲ τῆς εὐμαρείας αὐτῶν περιεσώθησαν ἡμῖν εἰς μεγαλοπρεπῆ ἐρείπια οἰκοδομῶν, εἰς πληθὺν ἐκκλησιῶν μετὰ ὡραίων καὶ καλλιτεχνικῶν ἀγιογραφῶν κτλ. Ἐν Δ. ἐτελεῖτο ἀνέκαθεν καὶ μεγίστη ἐμπορικὴ καὶ θρησκευτικὴ πανήγυρις ἀρχίζουσα τὴν 15 Αὐγούστου καὶ διαρκούσα ἐπὶ 15—30 ἡμέρας· ἡ πανήγυρις αὕτη περὶ τὴν 1' ἑκατονταετηρίδα εἶχε μετατεθῆ ἐκ Δ. εἰς τὴν γείτονα πόλιν Ἐπισκοπὴν, ἀλλὰ τῷ 1092 ὁ αὐτοκράτωρ Ἀλέξιος ἐπανήγαγεν αὐτὴν εἰς Δ. ἐκδόως διαφορά ἐπὶ τούτῳ χρυσόβουλλα καὶ σιγίλλια. Διατηρήθη δὲ ἡ πανήγυρις κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἤττον μέχρι τοῦ 1792, ὅτε μετηνέχθη εἰς Ἰωάννινα ὑπὸ τοῦ Ἀλῆ-πασά, διατηρήσασα τὸ ἀρχικὸν ὄνομα αὐτῆς Πωγωνιανή. Ἐγείνε δὲ ἡ μεταθεσις αὕτη, ἀφοῦ οἱ Διπαλιτίται καὶ οἱ κάτοικοι τῆς γειτονιᾶς αὐτῆς πόλεως Ὀσμανίας ἀδελείπτως καταπονούμενοι ὑπὸ τῶν περιόικων Τουρκαλβανῶν τῆς Καραμουρατάτζης, ἠναγκάσθησαν ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ παρελθόντος αἰῶνος νὰ ἐκπατρίζωνται εἰς Βλαχίαν καὶ ἄλλα. Ἐνεκα δὲ τῶν ἐπιδρομῶν τούτων τῶν Τουρκαλβανῶν καὶ τῶν μεταξὺ τῶν ἐρίδων ὑπέστη ἡ Δ. τῷ 1687 παντελῆ καταστροφὴν καὶ ἐρήμωσιν. Ἀπὸ τοῦ 1845 οἱ κάτοικοι αὐτῆς καὶ τῶν παρακειμένων προστείων ὑπέβαλον ἑαυτοὺς ἀντὶ τμήματος ὠρισμένου εἰς τὴν προστασίαν τῆς ἐκεῖ ἐγκατεστημένης πατριᾶς τῶν Λιαλιανῶν, ὑπὲρ τὴν προστασίαν δὲ τῆς πατριᾶς ταύτης καὶ ὑπεράσπισιν διετέλει καὶ ἡ ἐμπορικὴ πανήγυρις, ἀντὶ ἑτέρου τμήματος. Τὴν πατριάν τῶν Λιαλιανῶν ὑποβλέπουσα καὶ ὀθονοῦσα ἡ τῶν Καραμουρατάτων προσέβαλε διαρκούσης τῆς πανηγύρεως, ἵνα ἐξενώσῃ καὶ ἀναλάβῃ αὐτὴ ἀκολούθως τὴν

ὑπεράσπισιν τῶν πανηγυριστῶν καὶ τοὺς φόρους. Ἀγῶν λοιπὸν πεισματώδης καὶ αἱματηρὸς συνέβη μεταξὺ τῶν δύο τούτων πατριῶν, καθ' ἃ ὑπέστη ἡ πόλις γενικὴν λεηλασίαν ἕως ὅτου ἀμφότεραι αἱ πατρίαι ἐξωντώθησαν ἐπὶ τέλους ἀλλήλοφονεύμεναι. Οἱ ὀλίγοι καὶ κάτοικοι τῆς σημερινῆς Δ. ξενιτεύονται ὡς ἄρτοποιοὶ καὶ βαρελοποιοὶ ἰδίως, τὰς δ' εὐφόρους γαίας τῆς χώρας τῶν καλλιεργουσῶν αἱ γυναῖκες τῶν αἰτίνες ἐπιδίδονται καὶ εἰς τὴν ὑφαντικὴν καὶ τὴν μεταξουργίαν, φυτεύουσαι καὶ περιποιούμεναι πληθὺν συκαμινῶν. [Κ.Δ.Κ.]

Διπλᾶ ἄλατα καλοῦνται κυρίως ἐκεῖνα ἐν οἷς τὰ ἄτομα τοῦ ὕδατος τοῦ ὕδατος ἐχρυσιν ἀντικατασταθῇ ὑπὸ δύο διαφόρων μεταλλῶν π.χ. ἀνθρακικὸν καλιονάτριον KNaCO_3 . Ἀνάλογα εἶνε τὰ τριπλᾶ ἄλατα, εἰαν τὰ ὕδατα εἶνε τριβάσιμα π.χ. φωσφορικὸν ἄμμωνιο-καλιονάτριον $\text{NH}_4\text{KNaPO}_4$. — Γενικώτερον καλεῖται διπλῶν ἄλας τὸ παραγόμενον δι' ἐνώσεως α) ἐνδὲς ὕδατος μετὰ δύο βάσεων· β) δύο ὕδατων μετὰ μιᾶς βάσεως ἢ δύο διαφόρων βάσεων. [Ο.Α.Ρ.]

Διπλοκισισμός. Βλ. Ἀντιδίπλωσις.

Διπλοκισισμός τοῦ κύβου. Βλ. Δῆλιον πρόβλημα.

Διπλοδατάτζης (Θωμάς). Ἑλλήν νομοδιδάσκαλος, γενν. τῇ 25 Μαΐου 1468 ἐν Κερκυρᾷ νῆς Γεωργίου καὶ Μαρίας, προσφύγων τῆς Κων/πόλεως. Ὁ πατὴρ μετέβη μετὰ τῆς οἰκογενείας του εἰς Νεάπολιν, ἵνα ζητήσῃ βοήθειαν παρὰ τοῦ βασιλέως, εἴτα δὲ μόνος ἀνέβη εἰς Ῥώμην, ὅπου ὅμως δὲν ἔτυχεν ἱκανῆς ὑποστηρίξεως παρὰ τοῦ πᾶπα, ὅθεν ἀνεχώρησεν εἰς Ἰσπανίαν καὶ εἰσελθὼν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ βασιλέως ἐπείσεν κατὰ τὴν πρός τοὺς Μαυριτανούς ἐν Γρανάδᾳ πόλεμῳ. Ὁ νέος Θωμάς ἀνετράφη ἐν Νεαπόλει, εἴτα δὲ ἐν Σαλέρνῳ, καὶ διεκρίθη τοσοῦτον διὰ τὴν εὐφυίαν του ὥστε εὐνοοῦμενοι ὑπὸ τοῦ ἡγεμόνος τοῦ Σαλέρνου εὗρεν τὰ μέσα νὰ σπουδάσῃ τὴν Νομικὴν ἐν Νεαπόλει καὶ ἐν Παταύριῳ. Ὑπὸ τῆς δουκίσσης Καμίλλης Sforza ἡγεμονίδος τοῦ Πισαύρου (Pisaro) προσεκλήθη εἰς Πισαυρον καὶ μετὰ τὴν παραίτησιν τῆς ἡγεμονίδος ὑπὲρ τοῦ ἐγγόνου αὐτῆς Ἰωάννου διωρισθὲν τῇ 1492 αὐλικὸς συνήγορος τοῦ ταμεῖου καὶ προυβίσθη εἰς ἀνώτατα ἀξιώματα. Καὶ μάλιστα ὁ Καίσαρ Βοργίας κυριεύσας τῇ 1500 τὸ Πισαυρον, κατέστησε τὸν Δ. δημόσιον συνήγορον ἀπάσης τῆς Ῥωμανίας (Romagna), θέσιν ἣν κατέχει μέχρι τοῦ 1505 ὅτε περὶ εἰς δουμείαν τοῦ Βοργίας παρελήθη. Ὁ δὲ πάπας Ἰούλιος δ' Β' πρὸς τὸν ἐστάλη ὑπὸ τῶν Πισαυρίων ὡς πρεσβευτὴς ἠγάγησε πάλιν τὸν Δ., διώρισεν αὐτὸν τοπότηρητὴν ἐν Ρουβίῳ καὶ ἀπέστειλε τῇ 1511 εἰς τὴν ἐν Πιστῇ συγκροτούμενην συνέδρον περὶ ἐκκλησιαστικῆς μεταρρυθμίσεως. Τῇ δὲ 1515 ὁ Δ. διωρίσθη ὑπὸ τοῦ

νέου ἡγεμόνος τοῦ Πισαύρου, δουκὸς Οὐρβίνου, εἰς τῶν ἀναμορφωτῶν τῆς νομοθεσίας καὶ μετ' ὀλίγον εἰς τῶν τριῶν τοῦ ὑπερτάτου συμβουλίου, εἰς τὸ ὁποῖον ἔκειτο πάσα ἡ κυβέρνησις τῆς χώρας. Ἀλλὰ συνεπεία ἀναφυσιστῶν ἐμφυλίων ταραχῶν ἀνῆλθεν εἰς τὴν Ἑνετιάν, ὅπου μετήρχετο τὸν δικηγόρον, τὴν δὲ προσενεχθεῖσαν αὐτῷ θέσιν καθηγητοῦ ἐν Παταύῳ δὲν ἐδέχθη. Τῷ 1532 ἐπέστρεψεν εἰς τὸ εἰρηνοποιηθὲν Πισαυρον, ὅπου ἀνέλαβε τῷ 1538 τὸ ἀξίωμα τοῦ πολιτάρχου καὶ τὴν μεταρρυθμισιν τῆς νομοθεσίας, ἀπέθανε δὲ ἐνταῦθα τῷ 1541. Ὁ Δ. ἦτο εἰς τῶν ἐπισημοτέρων νομοδιδασκάλων τῆς ἐποχῆς του. Ἐκ τοῦ σπουδαιοτέρου ἔργου του (εἰς 12 βιβλία) Περί νομοδιδασκάλων Ἑλλήνων καὶ Ῥωμαίων (*De praesentia doctorum*) δὲν σώζεται δυστυχῶς παρὰ μόνον τὸ Θ' βιβλίον ἐν τῇ Πανεπιστ. Βιβλιοθήκῃ τῆς Βονωνίας. Τὴν κατάλογον τῶν ἀνεκδότων αὐτοῦ συγγραμμάτων βλ. ἐν Σάθα Νεοελλ. Φιλολ. σ. 134. Ἐξεδόθησαν δὲ μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ Βίος Ἀγγέλου τοῦ Ἀρρετινοῦ (Ἑνετὰ 1551), Βίος Ἰννοκέντιου Δ' (Ἑνετ. 1552), Βίος Παύλου Δακαστροῦ (Κολωνία 1596), *Commentaria in lect. Alexandri Tartagni super Codices et Digesta* (Λουγδ. 1553), *Tractatus de tertibus* (Κολων 1556) καὶ *Sulle ragioni* [Κ.Ν.Σ.]

Διπλογραφία. Βλ. Καταστιχογραφία.

Διπλόζωνον παράδοξον. Οὕτως ἐκάλεσεν ὁ ἀνακαλύψας αὐτὸν A. von Nordmann σπανιώτατον σκώληκα, ὃν εὗρεν ἐν τοῖς βραγχίοις διαφόρων εἰδῶν λευκίσκων (βλ. λ., ὁ δὲ Φόγγτ εὗρεν αὐτὸν καὶ ἐν τοῖς ἄλλων ἰχθύων τῆς λίμνης τῆς Γενεύης) καὶ ὅστις ἀποτελεῖται ἐκ δύο ἡμίσεων ἐντελῶς ὁμοίων, συμπεφυκότων κατὰ τὸ ἔσχατον αὐτῶν τριτημόριον. Ἐκάτερον τῶν δύο ἡμίσεων φέρει πλήρη ὀργανισμόν καὶ γεννητικὰ ὄργανα ἄρρενά τε καὶ θήλεα. Τὴν σχηματισμὸν τοῦ παραδόξου τούτου ζώου, μοναδικοῦ καθ' ὅσον τὸ βασιλείου τῶν ζώων ὁ Siebold καὶ ὁ Zeller ἠρμήνευσαν δι' εὐφυοῦς ὑποθέσεως. [Φ.Ι.]

Διπλοὶ ἀστέρες (Ἀστρον.). Πολλοὶ ἀστέρες (περὶ τὰς 10 χιλ. τοιοῦτων γνωστοί) παρατηροῦμενοι διὰ τηλεσκοπίου ἀποσυντίθενται εἰς δύο συστατικὰ σώματα. Καὶ ὁ ἕκαστος ὁφθαλμῶς διακρίνει ὀλίγα ζευγὴ πλησιεστάτων ἀστέρων, ὡς τοὺς δύο ἀστέρας α¹ καὶ α² τοῦ Διγνικερῶ, οἱ τοιοῦτοι ὁμῶς ναίπερ ἴσως συν-αποτελοῦντες σύστημα δὲν κατατάσσονται εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν κυρίως διπλῶν ἀστέρων. Εἰς ὀλίγους βεβαίως τῶν Δ. Α. ἡ γειτνίασις εἶναι ὁπτική διότι τὰ δύο σώματα κατὰ σύμπιπσιν εὐρίσκονται σχετικῶς πρὸς ἡμᾶς πρὸς τὴν αὐτὴν διεύθυνσιν (ὁπτικῶς Δ. Α. 1)· εἰς τοὺς πολὺ πλείστους ὁμῶς ἡ γειτνίασις εἶναι πραγματική, καὶ τὰ δύο σώματα ὄντα πλησίον ἀλλήλων, συνδέονται πρὸς ἄλληλα διὰ τῆς ἀμοι-

χίας αὐτῶν ἑλξεως (φυσικῶς Δ. Α. 1), ἥτις ὅπως καὶ ἡ πείρα ἐκ τῶν συνεπειῶν βεβαίως συμβαίνει κατὰ τὴν νόμον τῆς παγκοσμίου βαρύτητος. τὸν γνωστὸν ἐκ τῆς ἀμοιχίας ἑλξεως τῶν σωμάτων τοῦ πλανητικοῦ συστήματος· τὰ δύο δηλαδὴ σώματα ἑλκουσιν ἀλλήλα κατ' εὐθὺν λόγον τοῦ ποσού τῆς μάζης αὐτῶν καὶ κατ' ἀντιτροφον λόγον τοῦ τετραγώνου τῆς ἀποστάσεως αὐτῶν. Συνεπεία τῆς ἀμοιχίας ἑλξεως καὶ τῆς ἀρχικῆς αὐτῶν ταχύτητος (τῆς διευθύνσεως ταύτης μὴ ταυτιζομένης μετὰ τῆς ἐνέουσας τὰ σώματα εὐθείας, διότι τότε ταῦτα ᾗθελον συμπέσει), ἑκάτερον τῶν συστατικῶν σωμάτων τῶν φυσικῶς Δ. Α. διατρέχει περὶ τὸ κοινὸν κέντρον ὁδού, ὡς ἐστὶν, τροχίαν ἑλλειπτικήν. Αἱ δύο τροχιαί κείνται ἐν τῷ αὐτῷ ἐπιπέδῳ καὶ εἶναι ὁμοιαί, αἱ δὲ διαστάσεις ἑκατέρας αὐτῶν εἶναι ἀντιστρόφως ἀνάλογοι τῶν διατρεχόντων αὐτὰς σωματίων καὶ ὁ χρόνος τῆς περιφορᾶς εἶναι ἴσος δι' ἀμφοτέρω τὰ σώματα. Ἐὰν θεωρήσωμεν τὸ ἐν τῶν σωμάτων ὡς σχετικῶς ἀκίνητον (πρωτεύοντα ἀστέρα), τὸ ἑτερον (δευτερεύοντα ἀστέρα, συνακόλουθος) διατρέχει περὶ ἐκεῖνον ὡς περὶ ἐστὶν ἑπὶ τῆς τροχίαν ἑλλειπτικήν ὁμοίαν πρὸς τὰς τῶν δύο συστατικῶν σωμάτων καὶ κειμένην ἐν τῷ αὐτῷ μετὰ τούτων ἐπιπέδῳ, ὁ δὲ χρόνος τῆς περιφορᾶς εἶναι ἴσος πρὸς τὸν τῶν δύο συστατικῶν σωμάτων περὶ τὸ κοινὸν κέντρον τοῦ ὁδού αὐτῶν. Ὅταν ἡ λαμπρότης τῶν δύο συστατικῶν σωμάτων διαφέρῃ, λαμβάνεται ὡς πρωτεύων ἀστὴρ ὁ λαμπρότερος, ἐάν ὁμοῖος εἶναι ἴσος, τότε κατὰ συνθήκην εἰς τῶν δύο ἑκ τῆς σχετικῆς κινήσεως τῶν συστατικῶν σωμάτων ἐβεβαίωθη ὁ φυσικὸς σύνδεσμος 1000 περίπου Δ. Α., διὴ πολλοὺς δὲ αὐτῶν ὑπελογίσθη καὶ ἡ σχετικὴ τροχία τοῦ δευτερεύοντος περὶ τὸν πρωτεύοντα ἀστέρα. Αἱ ἡμετέροι παρατηρήσεις παρέχουσι τὴν προβολὴν τῆς πραγματικῆς σχετικῆς τροχίας ἐπὶ τῆς ὀρατικῆς σφαίρας, ἐπειδὴ ἡμῶς ὁ πρωτεύων ἀστὴρ κατέχει μιαν τῶν ἐστῶν ταύτης, εὐρίσκειται ἐκ τῆς φαινομένης ἡ πραγματικὴ περὶ τοῦτον σχετικὴ τροχία τοῦ δευτερεύοντος ἀστέρος, τοῦ μεγέθους αὐτῆς ἐκφραζομένου εἰς τῶν δευτέρων λεπτῶν. Μὴ λομβανομένων ὑπὸ ψῆν τῶν διὰ τῆς φασματοσκοπίας ἀνακαλυφθέντων Δ. Α. ὁ βραχύτερος γνωστὸς χρόνος περιφορᾶς εἶναι ὁ τοῦ συστήματος τοῦ Δ. Α. 42 τῆς Κόμης τῆς Βερνίκης, ὢν 25 ἐτῶν, ὁ δὲ μέγιστος γνωστὸς ὁ τοῦ α τῶν Διδύμων (Κάτωρ), ὢν 1000 σχεδὸν ἐτῶν δι' ἄλλους ὁ χρόνος τῆς περιφορᾶς εἶναι ἔτι μείζων, δὲν εἶναι ὁμοῖος ἐτι ἐξηκριθὲν ὁμοῖος, ἔνεκα τοῦ σχετικῶς βραχείου χρόνου, ἀφότου ὑπάρχουσιν παρατηρήσεις τῶν Δ. Α. (αἱ ἀρχαιότεραι εἶναι Ἐραχέλου τοῦ πρεσβυτέρου ἐκ τοῦ τέλους περίπου τοῦ παρελθόντος αἰῶνος, αἱ δὲ παλαιότεραι τῶν ἀκριβῶν παρατηρήσεων Στρούδου τοῦ πρεσβυτέρου εἶναι ἐκ τῆς 6' δεκαετηρίδος τοῦ

ημετέρου κίλωνος). Ὡς διεύθυνσις τῆς κινήσεως τῶν Δ. Α. εἶναι εἰς ἄλλους μὲν ἢ καλούμενη ἐμπροσθοπορικὴ (ἐκ δυσμῶν πρὸς ἀνατολὰς), εἰς ἄλλους δ' ὀπισθοπορικὴ (ἐξ ἀνατολῶν πρὸς δυσμὰς). Ἀξιοσημειωτόν ἐστίν ὅτι αἱ γνωσταὶ τροχαὶ ἔχουσι μεγάλην ἐκκεντρότητα. Ἐάν ᾖναι γνωστὴ ἡ ἀπὸ τῆς γῆς ἀπόστασις διπλοῦ τινος ἀστέρος, τοῦ ὁποίου εἶναι ἡ τροχία γνωστὴ, εὐχερῶς εὐρίσκεται ὁ λόγος τοῦ ἀφαιρέματος τῆς μάζης τοῦ συστήματος πρὸς τὴν μάζαν τοῦ ἡλίου, διότι εὐρίσκομένου τοῦ μεγέθους τῆς τροχίας μὲ μονάδα τὴν ἀπὸ τοῦ ἡλίου ἀπόστασιν τῆς γῆς, κατορθοῦται ἡ σύγκρισις τῶν μαζῶν ἐκ τῶν μηχανικῶν αὐτῶν ἀποτελεσμάτων, τῆς τροχίας τοῦ Δ. Α. οὗτος ἀποτελέσματος τῆς ἑλξεως τῆς μάζης τοῦ συστήματος, καὶ τῆς τροχίας τῆς γῆς οὗτος ἀποτελέσματος τῆς ἑλξεως τῆς μάζης τοῦ ἡλίου. Οὕτως εὐρέθῃ ὅτι ἡ μάζα τοῦ συστήματος τοῦ προσγειωτάτου τῶν ἀπλανῶν, α τοῦ Κενταύρου, ὄντος διπλοῦ, ἴσουςται πρὸς τὰ $\frac{2}{3}$ τῆς μάζης τοῦ ἡλίου, ἐνῷ ἡ τοῦ 701 τοῦ Ὀριούχου εἶναι $3\frac{1}{2}$ φορές πλείων ταύτης. Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ἔαν ᾖναι γνωστὴ ἡ τροχία ἑκατέρου τῶν συστατικῶν σωμάτων διπλοῦ τινος ἀστέρος, τοῦ ὁποίου ἡ ἀπόστασις εἶναι γνωστὴ, εὐρίσκεται ἡ μάζα ἑκάστου αὐτῶν οὕτως εὐρέθῃ ὅτι ἡ μάζα τοῦ πρωτεύοντος ἀστέρος τοῦ λαμπροτέρου τῶν ἀπλανῶν, τοῦ Σείριου, εἶναι 15πλάσις τῆς τοῦ ἡλίου, ἢ δὲ τοῦ δευτερεύοντος (10ης τάξεως) εἶναι ἑξαπλάσια. Σημειωτέον ὅτι ὁ Βέσσελος τῷ 1844 ἀνεκάλυψεν ὅτι ὁ Σείριος εἶναι διπλοῦς διὰ τοῦ ὑπολογισμοῦ ἐκ τῶν ἐκτοπίσεων ἐν τῷ συστήματι τοῦ πρωτεύοντος ἀστέρος, εἴτα δὲ τῷ 1861 ἐβεβαιώθη ἡ ἀνεκάλυψις αὕτη διὰ τοῦ τηλεσκοπίου ὑπὸ τοῦ Ἀλβίνου Κλαρκίου ἐν Ἀμερικῇ. Τελευταῖον διὰ τῆς φασματοσκοπίας ἀνεκαλύφθησαν Δ. Α., οἱ ὅποιοι ἀδύνατον ν' ἀποσυντεθῶσιν ὀπτικῶς καὶ διὰ τῶν ἰσχυροτάτων τηλεσκοπίων, ἐνεκα τῆς πολὺ μικρᾶς ἀποστάσεως ἀπ' ἀλλήλων τῶν συστατικῶν σωμάτων. Ὅταν ἐν τῇ περιφορᾷ τῶν δύο σωμάτων περὶ τὸ κοινὸν κέντρον βάρους τὸ μὲν κινῆται πρὸς ἡμᾶς, τὸ δ' ἀπ' ἡμῶν, τότε συμφῶνως πρὸς τὴν ἀρχὴν τοῦ Δοπλερου Φιζώ (βλ. Δόπλερος), τοῦ μὲν αἱ γραμμαὶ τοῦ φάσματος ἐκτοπίζονται πρὸς τὸ ἔγχρουν ἄκρον, τοῦ δὲ πρὸς τὸ ἐρυθρόν· ἐκ τῆς ἐπαναλήψεως τῶν αὐτῶν φάσεων τῶν φαινόμενων τοῦ φάσματος εὐρίσκεται ὁ χρόνος τῆς περιφορᾶς τῶν δύο σωμάτων περὶ τὸ κέντρον τοῦ βάρους αὐτῶν καὶ ἐκ τοῦ μεγέθους τῆς ἐκτοπίσεως τῶν γραμμῶν ἐκτέρῃ τῶν σωμάτων ὑπολογίζεται τὸ μέγεθος τῆς τροχίας καὶ τὸ ποσὸν τῆς μάζης ἑκάστου τούτων.

Ὁ ἄριστος φασματοσκόπος Φόγγελος (βλ. λ.) ἀνεκάλυψεν ὅτι ἡ ἀλλοφάνεια τῶν ἀστέρων τοῦ τύπου τοῦ 6 τοῦ Περσέως ('Αλγόλ) προκύπτει ἐκ τῆς ὑπάρξεως δευτερεύοντος σώματος

τοῦ σχετικῶς σκοτεινοῦ, τοῦ ὁποίου παρεμπιπτόντως ἐλαττοῦται ἡ λαμπρότης τοῦ πρωτεύοντος ἀστέρος ἐπὶ τινὰ χρόνον, ἐνῷ κατὰ τὸ πλεῖστον τῆς περιόδου μένει ἡ λαμπρότης τοῦτου σταθερά καὶ αἱ μεταβολαὶ ταύτης συμβαίνουν μετὰ ταχύτητος. Οὕτω τοῦ Ἀλγόλ ἡ περίοδος εἶναι 2 ἡμ. καὶ 21 ὥρ., ἐξ ὧν 9 ὥρας εἶναι 4ης τάξεως καὶ 2 ἡμ. 12 ὥρ. εἶναι 2ας τάξεως, κατὰ δὲ τοὺς ὑπολογισμοὺς τοῦ Φόγγελου, στηριζομένους ἐπὶ φασματοσκοπικῶν παρατηρήσεων γενομένων διὰ τῆς φωτογραφίας, ἡ ταχύτης τοῦ πρωτεύοντος ἀστέρος ἐν τῇ κινήσει αὐτοῦ περὶ τὸ κέντρον τοῦ βάρους τοῦ συστήματος εἶναι 43 καὶ ἡ τοῦ δευτερεύοντος ἀστέρος 90 χμ. κατὰ δευτέρον λεπτόν, ἡ μάζα τοῦ πρώτου εἶναι ἴση πρὸς τὰ $\frac{1}{3}$ καὶ τοῦ δευτέρου πρὸς τὰ $\frac{2}{3}$ τῆς μάζης τοῦ ἡλίου καὶ ἡ ἀπ' ἀλλήλων ἀπόστασις τῶν δύο σωμάτων 5 $\frac{1}{2}$ ἐκ. χμ. Βεβαίως διὰ τῆς φασματοσκοπίας θὰ κατατῶσι γνωσταὶ πολλὰ λεπτομέρεια τῶν Δ. Α. Στρούβης δὲ πρεσβύτερος ἐξετάσας τὸ χρῶμα πολλῶν Δ. Α. εὗρεν ὅτι εἰς τὰ πλείονα τῶν ὅπ' αὐτοῦ ἐξετασθέντων ζευγῶν εἶναι τὸ αὐτὸ καὶ εἰς τὰ δύο σώματα καὶ ἐκ τούτων πάλιν τὰ πλείονα λευκά, εὗρεν ὅμως καὶ πολλὰ ζεύγη, ἐν οἷς τὸ χρῶμα τῶν δύο συστατικῶν σωμάτων εἶναι διάφορον. Πλὴν τῶν διπλῶν ὑπάρχουσι καὶ (σπανιώτεροι) πολλαπλοὶ ἀστέρες, εἰς τινὰς τῶν ὁποίων παρετηρήθη καὶ σχετικὴ κίνησις τῶν συστατικῶν αὐτῶν σωμάτων. [Δ.Κ.]

Διπλοκιδόνιον (τουρκιστὶ Βεσικτάς). Προάστειον τῆς Κων/λεως, τὸ βορειοανατολικώτατον, κατὰ τὸ Ν ἄκρον τῆς Εὐρωπαϊκῆς ὁχθῆς τοῦ Βοσπόρου, ἐκτεινόμενον κατὰ μῆκος ταύτης ἀπὸ Φιντικῆς μέχρις Ὀρτάκιοι. Ἐνταῦθα κεῖνται δύο ἀνάκτορα σουλτανικά, τὸ τοῦ Δολμά μπαξῆ (βλ. λ.) καὶ τὸ τοῦ Τσεραγάν, οἰκοδομηθέν ὑπὸ τοῦ σουλτάνου Ἀζιζ, ἀμφότερα ἐπὶ τῆς θαλάσσης, ὑπερθεῖν δὲ τοῦ κυρίως Δ. ἐπὶ λόφου (Γιλιδίζ) τὸ ἀνάκτορον ἐν ᾧ διαμένει ὁ νῦν Σουλτάνος Χαμίτ ὁ Β', οὗ ὁ παράδεισος ἐκτείνεται μέχρι τῆς παραλίας συνεχόμενος μετὰ τοῦ τοῦ ἀντικτήρου Τσεραγάν. Τὸ προάστιον κατοικεῖται σχεδὸν καθ' ὅλοκληρίαν ὑπὸ ὀθωμανῶν, ὀλίγοι δὲ μένουσι σήμερον ἐκ τῶν πρὶ ὀλίγων ἐτι ἐτῶν πολυπληθῶν ἐλληνικῶν οἰκογενειῶν.

Τὸ ἐπὶ Βυζαντινῶν ὄνομα ἐξηγῶσιν ἀποχρίωντως οἱ παρὰ τὴν ἀκτὴν ἱστάμενοι ἄλλοτε δύο κίονες (Ζευκτὰ κίονια ἢ Διπλοὺς κίον), λειψάνα πιθανῶς ἀρχαίου ναοῦ ἢ Ἐρώου, καταπεσόντος ἐκ σεισμοῦ. Τὸ δὲ σημερινὸν ὄνομα ἀποδοτεῖν εἰς τὸν ἐνταῦθα εἰς σχῆμα κοιτίδος (τουρκ. Βεσικ), ἱζουμένον τάφον (ἢ λέξις τὰς τουρκ. σημαίνει λίθος) Χαῖρ οὐδ' ἂν πᾶσα τοῦ Βαρβαρόσσα (βλ. λ.)! Ἀν.]

Διπλοσωμία. Ἡ κατὰ τὴν κύσιν διδύμων ἀνωμαλία καθ' ἣν τὰ δύο σώματα συν-

έχονται κατὰ ἓν ἢ περισσότερα μέρη καὶ συναυξανόμενα τίκονται οὕτω συννηωμένα.

Διπλοῦν βιτριόλιον (χημ. τεχν.) (Doppelvitrion) μίγμα βιτριολίου τοῦ Καλίου καὶ βιτριολίου τοῦ Σιδήρου ἢ Ψευδαργύρου. [Ο.Α.Ρ.]

Δίπλωμα. Ἡ λέξις ἐσήμαινε κατ' ἀρχάς ἔγγραφο ἀποτελούμενον ἐκ δύο πρὸς ἀλλήλα διπλουμένων πινακίων, εἴτα ὁμοίως παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις κατὰ τὴν Αὐτοκρατορίαν ἰδίᾳ ἀνεξαρκητικῶς τοῦ σχήματος ἔγγραφο τοῦ Αὐτοκράτορος ἢ ὑψηλῶν προσώπων δι' οὗ ἀπενέμεντο εἰς τινὰ ὠφελήματα ἢ προνόμια οἰαδήποτε πρὸ πάντων δ' οὕτως ἐκαλοῦντο τὰ διδόμενα εἰς τοὺς δι' ἀνάγκης τοῦ κράτους περιδεύοντας συστατικὰ πρὸς τὰς κατὰ τόπους ἀρχὰς ἵνα τύχουσιν προστασίας καὶ υποστηρίξεως. Κατὰ τὸν Μέσον Δῶνα περιέπεσαν ἡ λέξις εἰς ἀχρησίαν, ἀνεφάνη δὲ πάλιν κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους ὑπὸ τὴν ἐννοίαν τῶν ἐπισήμων ἔγγραφων τῶν πρὸς ἀνάμνησιν ἢ πιστοποιήσιν ἀποράσεως ἢ οὐμεδεδηκότος τινὸς συντεταγμένων ὑπὸ τῶν μεσολαθεσάντων εἰς τὴν πράξιν. Ἡ περὶ τὰ διπλώματα ταῦτα ἐπιστήμη, ἀποτελοῦσα κλάδον τῆς ἱστορικῆς, ὀνομάζεται **Διπλωματική**. Σήμερον Δ. λέγονται αἱ ἀποδείξεις ἀπονομῆς ἀκαδημαϊκῶν βαθμῶν, κατατάξεως προσώπου τινὸς εἰς σωματεῖον κττ. [Εγ.]

Διπλωματία. Ἐκ τῆς ὑτέρας σημασίας τῆς λέξεως δίπλωμα (βλ. λ.) ἐμφανιούσης ἐν γένει πᾶν σπουδαῖον πολιτικὸν ἔγγραφο, ἐμφορώθη ἡ λέξις διπλωμάτης σημαίνουσα κυρίως μὲν τοὺς ἐμπείρους περὶ τὴν ἐρμηνείαν τῶν διπλωμάτων, εἴτα δὲ γενικώτερον τοὺς πολιτικούς ἄνδρας ἔθνους τινὸς ὅτιον ἀντικείμενον τῶν ἐνεργειῶν εἶναι ἢ ἐξωτερικὴ πολιτικὴ τὸ δὲ σύνολον τῶν ἐνεργειῶν τούτων καλοῦμαι **Διπλωματία**, ὡς ἐπίσης καὶ τὸ ἔργον καὶ τὸν τρόπον τῆς ἐνεργείας τοῦ διπλωμάτου. Ἐὰν τὸ ὄνομα Δ. εἶναι νεώτερον, τὸ πρᾶγμα ὁμοίως τυγχάνει ἀρχαιότατον, διότι οὐ μόνον κατ' οὐσίαν ἢ Δ. ἀνέκαθεν ἐξηκικήθη μετοξὺ τῶν πολιτισμοῦ τινος μεταχρόνιων λαῶν οἰασθήποτε μεταξὺ αὐτῶν προκειμένης διαπραγματεύσεως ἀλλὰ καὶ τῶν θεμελιωδῶν αὐτῆς ὅρων πολλοὶ ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων ἐνομιμοποιήθησαν χρόνων ὡς π. χ. τὸ τῶν διπλωματικῶν προσώπων ἀπαρᾶσιν ἐν Ἑλλάδι δὲ, ἐπὶ τοῦ πελοποννησιακοῦ πολέμου λ. χ., τὴν Δ. βλέπομεν ἀφικόμενῃ εἰς μέγαν τελειότητος βαθμὴν, ὅστις οὐχ ἥττον ἀνεύρισκεται καὶ παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις, μεθ' ἑλθὼν τὴν αὐθαίρεσιν ἥτις κατὰ τούτοις ἐρρυθμίζετο κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἀκμῆς τὰς διεθνεῖς σχέσεις. Ἰδίως ὁμοίως ἀνεπτύχθη ἡ Δ. προαχθεῖσα εἰς περιπλοκὸν τέχνην καὶ δυσἀπὸκρητον ἐμπειρίαν καὶ μάθῃσιν κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους, ὅτε τὰ κράτη ἀπέ-

κτησαν αὐθιπόστατον πολιτικὴν μορφήν καὶ νέοι τῆς δράσεως καὶ τῆς πολιτικῆς αὐτῶν ἐξημιουργήθησαν ὅροι καὶ διεκρίθησαν σαφῶς τὰ ἰδία ἐκάστου συμφέροντα. Τὴν Δ. δὲν γαρυκτηρίζει μόνον ἡ σπουδὴ τῶν εἰς τὴν πολιτικὴν ἀναφερομένων ἐπιστημῶν (θημέσιον καὶ διεθνὲς δικαίον, ἱστορία, στατιστικὴ κλ.), ἀλλ' ἀπαιτεῖται καὶ βαθεῖα γνῶσις καὶ μελέτη τῶν ὅρων ὑφ' οὗς τὸ ἔθνος καὶ τὸ κράτος διατελοῦσι καὶ τῶν ἀληθινῶν συμφερόντων τοῦ τόπου, πρὸς εὐδωσιν δὲ τῶν διπλωματικῶν ἐνεργειῶν ἀπαιτεῖται ψυχολογικὴ δεινότης, δξυτης καὶ προρατικότης καὶ περινοεῖα, εὐστραφία καὶ δεξιότης καθόλου, ἀρεταὶ οἷτινες θὰ διδάξωσι τὴν διπλωμάτην πότε καὶ πῶς δεῖν νὰ ἐπέμβῃ καὶ τινι τρόπῳ νὰ ἐνεργήσῃ ἢ ποίας νὰ δημιουργήσῃ σχέσεις ἀσφῶν εἰς ἀπωτέρους ἐνίοτε πολιτικοὺς σκοποὺς [Β.Α.]

Διπλωματικὴ ὀνομάζεται ἡ ἐπιστήμη ἢ διδάσκουσα τὰ τῶν διπλωμάτων (βλ. λ.). ἀποτελεῖ δὲ σπουδαῖον κλάδον τῆς ἱστορικῆς ἐπιστήμης. Ἐθεμελιώθη ἡ Δ. διὰ τοῦ Mabillon γράφαντος *De re diplomatica* (1681). Ἐαυτενέστερον ἐξέθησαν τὴν ἐπιστήμην οἱ Tassin καὶ Toustain ἐν τῷ ἔργῳ *Nouveau traité de diplomatique* (6 τόμ. Παρ. 1750—65). Ἐνῷ δὲ κατέπιν ἡ περὶ τὴν Δ. φιλολογία δὲν ἀνέδειξε πλέον ἐκτενῆ θεωρητικὰ συγγραμματα, πολλὰ ὁμοίως ἐργασίαι ἐγένοντο διὰ τὸ πρακτικὸν μέρος αὐτῆς, συνιστάμενον εἰς τὴν περισυλλογὴν τῶν διπλωματικῶν τῶν παρελθόντων αἰώνων, ἐπὶ τῶν ὁποίων βασιζεται ἡ ἱστοριογραφία κατὰ μέγα μέρος. [Εγ.]

Διπλωματικὸν σῶμα καλεῖται τὸ σύνολον τῶν παρ' Ἀλλήλων διατεταγμένων ἑξῶν προσβεβυτῶν καὶ ἄλλων διπλωματικῶν ἐπιτετραχημένων. Τὸ Δ. Σ. δὲν ἀποτελεῖ σωματεῖον νομικὸν ἢ πολιτικόν, ἐν τούτοις ὑπάρχουσι περιπτώσεις τινὲς καθ' ἃς θεωρεῖται ὡς τοιοῦτο (ἔστω π. χ. τὸ Δ. Σ. γίνεται δεκτὸν παρὰ τῷ βλαίῳ ἢ ἐκφράξῃ συγχαρητήρια κλ.) καὶ ἐνίοτε ἐνεργεῖ ὡς τοιοῦτο προκειμένου περὶ ὑποθέσεων κοινῶν ἐνδιαφέροντος, ἐδὼ π. χ. παρεβιάσθησαν τὰ ὑπὸ τοῦ διεθνοῦς δικαίου παρεχόμενα εἰς τὸν προσβεβυτὴν δικαίωματα ἢ γενικώτερον ἢ κυβέρνητις προεβλὴ εἰς πράξεις ἀντιστρατευμένας πρὸς τὸ διεθνὲς δικαίον, δύναται τὸ Δ. Σ. νὰ πρέξῃ εἰς κοινὴν διαμαρτυρίαν ἢ παραστάσεις. Ἐν τοιαύταις περιστάσεσι ὡς ὄργανον ἀντιπροσωπευτικὸν τοῦ Δ. Σ. ἐνεργεῖ συνήθως τὸ ἐν τῷ τόπῳ ἀρχαιότατον κατὰ τὸν διορισμὸν τῶν μελῶν τοῦ Δ. Σ., ὅπερ καλεῖται **πρύτανης** (Doyen) τοῦ Δ. Σ., δύναται ὅμως τοῦτο νὰ ὀρίσῃ καὶ ἄλλο τῶν μελῶν τὸν πρὸς τοῦτο.

Διπλωματικὸς ὑπάλληλος. Ὁ λειτουργὸς ἢς πολιτείας ὁ ἐξυπηρετῶν τὴν καλλιέργειαν τῶν διεθνῶν αὐτῆς πρὸς τοὺς

ἑλλας πολιτείας σχέσεων. Μονίμων Δ. λειτουργῶν χάρις, ὡς διαρκῶν ἀντιπροσώπων πολιτείας παρὰ πολιτεία, ἤρξατο γινόμενη ἀπὸ τοῦ 12^{ου} αἰῶνος, αἱ δὲ διεθνεῖς συνέδοι τῆς Βιέννης καὶ τοῦ Ἀκτισγράνου ἐκάνονσαν διεθνῶς τοὺς βαθμοὺς τῶν διπλωματικῶν λειτουργῶν καὶ τὰ τῆς περὶ αὐτοὺς ἐθιμοταξίας. Τοιοῦτοι βαθμοὶ διεθνεῖς ἀνεγνωρίσθησαν τέσσαρες, ὁ τῶν κυρίως πρέσβειων (ambassadeurs), ὁ τῶν ἐκτάκτων ἀπεσταλμένων καὶ πληρεξουσίων ὑπουργῶν, ὁ τῶν προσέδρων ὑπουργῶν (ministres résidents), καὶ ὁ τῶν ἐπιτετραμμένων (Chargés d'affaires, πρὸς οὓς ἔσον ὅπως μὴ συγγενοῦνται προσωρινοὶ τὴν ἀντιπροσωπεῖαν ἐπιφορτισμένοι Δ. λειτουργοί, προσωρινοὶ ἐπιτετραμμένοι, Chargés d'affaires ad interim, ἐπιτετραμμένοι τὰς υποθέσεις, chargés des affaires). Ἀπὸ τινος ἐπεκράτησεν ἡ χρῆσις, παρ' ἡμικυριαρχοῖς πολιτείας Δ. λειτουργῶν ὑπὸ τὸ ἄνθημα πολιτικῶν πρακτῶν (agents politiques). Τούτων ἡ θέσις διεθνῶς δὲν τυγχάνει ἐτι κατανυγμένη. Οἱ κυρίως πρέσβεις καὶ οἱ πληρεξούσιοι ὑπουργοὶ λογιζοῦνται ἐκπροσωποῦντες αὐτὰ ἁμέσως τὸ πρόσωπον τοῦ διεθνούς παράγοντος (ἐν μοναρχίαις θβεν τὸν μονάρχην), οἱ λοιποὶ ἐκπροσωποῦσι τὸν ὑπουργὸν ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν. Οἱ ἐν τῷ γραφείῳ τῆς πρεσβείας ὑπηρετοῦντες ὑπὸ τὸν τίτλον γραμματέων, συμβουλῶν, ἀκολουθῶν κλ. εἰσὶ Δ. λειτουργοὶ ἐπικυριακοί, δὲν περικτιῶσι δὲ οὗτοι τὴν πολιτείαν, εἰ μὴ ἐξαιρετικῶς. ἂν ἐν ἀπουσίᾳ τοῦ προϊσταμένου ἐπιφορτισθῶσι προσωρινῶς ὡς προσωρινοὶ ἐπιτετραμμένοι.

Οἱ Δ. λειτουργοὶ περιλαμβάνομένων καὶ τῶν ἐπικυριακῶν, τυγχάνουσιν ἐξηρημένοι κατὰ τὸ διεθνὲς δικαίον τῆς κυριαρχίας τοῦ κράτους παρ' ᾧ ὑπηρετοῦσι τὴν ἰδίαν πολιτείαν, ἥτοι ἀπολαμβάνουσιν ἐτεροδικίαν, μετὰ τῆς οἰκογενείας καὶ τῆς θεραπείας αὐτῶν.

Τὸ δέχεσθαι, οὐχὶ ὅμως καὶ τὸ ἀποστέλλειν πρεσβεῖς, ἐκ τοῦ διεθνούς δικαίου εἶνε ὑποχρέωσις τῆς πολιτείας, ἔχει ὅμως αὐτῇ δικαίωμα ἀρνήσεως ὅπως δεχθῇ ὡρισμένον πρόσωπον παρ' ἑαυτῇ ὡς πρέσβυν ἢ ἐν γένει διπλωματικὴν λειτουργόν, ὅθεν τῆς ἀποστολῆς προηγείται ἐπερώτησις. [Σ.Σ.]

Διποδία. Ἐν τῇ μετρικῇ τὸ ἐκ δύο ὁμοίων ποδῶν ἀποτελούμενον μέτρον, οἷον Δ. ἱαμβικὴ ἢ τροχαϊκὴ, ἢ ἀποτελουμένη ἐκ δύο ἱαμβῶν ἢ τροχαίων. Οὐδὲ σπανίως ἀπαντᾷ ἡ Δ καὶ καταληκτικῇ (δλ. λ.).

Δίποινος καὶ Σκύλλης. Κρήτες γλῶσσαι, μυθολογούμενοι μαθηταὶ κατὰ τινὰς θεῶν καὶ υἱοὶ τοῦ Δαιδάλου, ἀκμάσαντες τὴν πρῶτην πεντηκονταετηρίδα τοῦ 2^{ου} αἰῶνος π. Χ. Τὸ ἐργαστήριον αὐτῶν ἦτο κυρίως ἐν Σικυῶνι, ἔργα δ' αὐτῶν ὑπῆρχον ἐν τε Σικυῶνι καὶ ἐν Ἀργεῖ, Κλεωναῖς καὶ Ἀμβρακίᾳ, καὶ ἐν αὐ-

τοῖς τοῖς βασιλείοις τοῦ Κροίσου. Μνημονεύονται μετὰ τῶν πρώτων κατεργασθέντων μάρμαρον τεχνιτῶν, πλην δὲ τούτου ἐποιοῦντο χρῆσιν καὶ χαλκοῦ καὶ ὕλου (ἔβενου), ἐν μέρει δὲ καὶ ἐλέφαντος. Μαθηταὶ αὐτῶν ἐγένοντο ὁ Ἡγύλος καὶ ὁ Θεοκλῆς ὁ Δόντας καὶ ὁ Δορυκλειδῆς, ὁ Κλέαρχος ὁ Ῥαγγίνος, ἔργασθέντες πάντες ἐν Σπάρτῃ καὶ ὁ Τακταῖος καὶ ὁ Ἀγγελίων. (Βλ. P. Nicard, Dipoi nos et Scyllis, sculpteurs crétois. Par. 1878. [Π.]

Διπόλια. Βλ. Διπόλις.

Δίππελ. (T.N. Dippel). Θεολόγος περιόδοτος καὶ αλχημιστής (1673—1734), σπουδαῖος διὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ ἐπιδείξεως χημικῆς καὶ ἱατρικῆς γνώσεως. Ἐγραψεν ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον Χριστιανὸς Δημάριτος. [Ο.Α.Ρ.]

Δίππελ ἔλαιον. Ἰταλιδῶδες δούσιμον βουτύρον λαμβανόμενον κατὰ τὴν ἑξῆς ἀπόσταξιν ζωικῶν οὐσιῶν· χρησιμεύει εἰς παρασκευὴν τοῦ αἰθερίου ζωελαίου (βλ. λ.). [Ο.Α.Ρ.]

Δίπτερα. Τάξις ἐντόμων περιλαμβάνουσα πολυαριθμοτάτας οἰκογενείας καὶ εἶδη, χαρακτηριζομένη δὲ διὰ τῆς ἁλλεσίσεως τῶν ἐπισθίων πτερύγων, μεταβεβλημένων εἰς μισχῶν κομβίον. Αἱ πρόσθιοι πτέρυγες συνήθως μὲν εἶναι ἰσχυρότεραι, ἐνίοτε ὅμως μικραὶ καὶ ἀνίσχυροι, ἀκατάλληλοι πρὸς πτήσιν. Ἡ κεφαλὴ εἶναι ἐλευθέρη, αἱ δὲ τρεῖς ζῶναι τοῦ θώρακος συμπεφυκυῖαι. Τὸ σῆμα φέρει συνήθως τρίγωνον, ἐνίοτε μάλιστα λίαν πυκνόν. Τὰ σκέλη ἔχουσι ταρσοὺς πεντάδακτυλους μετὰ δύο δυνάμιν, πολλαπλαῖα δὲ καὶ λιθῶν δι' ὧν προσαρμολόμενα τὰ ἔντομα ταῦτα συγκρατοῦνται ἐπὶ λείων ἐπιφανειῶν. Τὰ ὄργανα τοῦ στόματος εἶναι μεταβεβλημένα εἰς μυζητικὸν ρυγχίον, τὴν προβοσκίδα ἢ προνομαίαν, ἥς ὁ αὐλὸς σχηματίζεται ὑπὸ τοῦ κάτω χεῖλους, ἐν ᾧ πρὸς τὰς σιαγόνας τὸ ἄνω χεῖλος καὶ τὴν γλῶσσαν ἀναλογουσι 2—6 σμηρίγγες ἐγκλεισμέναι ἐν τῷ αὐλῷ. Τὰ Δ. ἔχουσιν 6 πόδας ὁμοίους καθόλου πρὸς τοὺς τῶν ἄλλων ἐντόμων. Φθάνουσι δὲ τὰ ζῶα ταῦτα τὸ πολὺ εἰς μήκος 1,5 ἑκατοστμ., πολλὰ δὲ μόνον ὑπὸ ἰσχυρὰν μεγέθυνσιν εἶναι δυνατόν νὰ ἐξετασθῶσιν. Ἐκτάκτως μεγάλη εἶναι ἡ γονιμότης αὐτῶν ὑπελογίσθη λ. χ. ὅτι ἐκ μίᾶς θηλείας μίαις τῆς ἐμμετιῆς δυνατόν νὰ παραχθῶσιν 8000 ἑκατομ. ὁμοίων ζῶων ἐντὸς ἐνὸς θέρους. Τὰ ζῶα ταῦτα πάτχουσι τελείαν μεταμόρφωσιν (βλ. Ἐντομα). Ἐκ τῶν πολυχρήμων οἰκογενειῶν γινώσκονται εἶναι αἱ τῶν κωνώπων, τῶν μυτῶν, τῶν ταβάνων, τ. ν. οἰστῶν κτλ. Ἐνταῦθα ἀνήκουσι καὶ ἱππόβοσκος ἢ ἱππειος, κοινῶς ἀλογόμνιχα καὶ μηλοφάγος ὁ προβάτιος, ζῶν ἐν τῷ ἔριω τῶν προβάτων. [Φ.Ι.]

Διπτεροκαρπώδη (βοτ.) Diptero-carpaceae. Οἰκογεν. διλοτυλῶδων πολυ-

πετάλων φυτῶν ἐχόντων κάλυκα πεντασέ-
λον ἑμμονον, πέταλα πέντε, στήμονας πολυ-
πληθεῖς, καρπὸν μονόσπερμον καὶ ἔνεκα τῶν
ἀξαναμένων σεπάλων πτερυγοφόρον. Εἶδη
112, δένδρα τῆς τροπικῆς Ἰνδίας ἐνέχοντα
χυμούς ἀρωματικούς, ῥητίνας καὶ ἔλαιον. Τὰ
σπουδαιότερά εἰσι Διπτερόκαρπος ὁ
πτερωτός (Dipterocarpus alatus
Roxb.) καὶ τινα συγγενῆ εἶδη, παράγοντα
τὸ βάλαμον τὸ Κοπαϊκόν καὶ βαλσ. Γουργούν.
Δρυοβαλανωψὴ ἢ Καφουρά (Dry-
obalanops Camphora Colebr.) ἥ ὁ καρ-
πὸς παράγει τὴν τῆς Βορνέου καὶ Σουμάτρας
καφουράν. Φατερεία ἢ Ἰνδική (Va-
teria Indica L.) ἐκδιέχουσα ῥητίνην τοῦ
εἶδους κοπάλης (Manita—Kopal ἢ Sanda-
ron) καὶ ἐκ τῶν σπερμάτων τῆς ὁποίας ἐξ-
άγεται φυτικὸν λίπος στεατώδες (Pinney
ballow) χρησίμου ὡς σάπων καὶ πρὸς κηριο-
ποιάν. [Θ. X.]

Δίπτερος. Βλ. Ναός.

Διπτέρυξ (βοτ.) Dipteryx Willd.
Γένος τῆς οἰκογεν. τῶν Καισαλπινειωδῶν πε-
ριλαμβάνον τρία εἶδη ὧν τὸ γνωστότερον Δ.
ἡ εὐώδης (D. odorata W.). Εἰσὶ δένδρα
ὕψηλά τῶν δασῶν τῆς Γουϊάνας, ὧν τὰ σπέρ-
ματα (Fabae de Tonca ἢ Tongo) εἰσὶν
εὐώδη καὶ ἐν χρήσει ὡς ἰδρωτικά ἐνέχοντα
Κουμαρίνην. [Θ. X.]

— Τὰ ξύλον αὐτῶν εἶναι ἐρυθροκίτρινον,
εὐώδες, λεπτούρες καὶ σκληρόν, δυστυχῶς
ἀκατάλληλον δι' ἐπιπλαυρικά ἔργα ὡς ὑπο-
κείμενον εἰς σκυλικοβρωσίαν. [X]

Δίπτυχα. Κατὰ τὴν ἀρχαιότητα δύο πι-
νακίδες συνδεδεμέναι, χρήσιμοι εἰς ὑπολογι-
σμοὺς ἢ διαφόρους σημειώσεις. Ἐπὶ Ῥωμαίων
ἦσαν πολυτελέστατα, κατασκευάζοντο δὲ καὶ
πολύπτυχα, ἔχοντα πλείονας σελίδας. Ἐν τῇ
ἀρχαίᾳ χριστ. ἐκκλησίᾳ ἐχρησιμοποιούντο ὡς
κατάλογος τῶν προσώπων ὑπὲρ ὧν ἐγένετο
δέησις ὑπὸ τῶν ἱερέων (διαιρούμενος εἰς τὸν
τῶν ζώντων καὶ τὸν τῶν τεθνεώτων, ὡς καὶ
μέχρι σήμερον παρ' ἡμῶν) ἢ τῶν συνεισφερόντων
οἶνον καὶ ἄρτον διὰ τὴν θείαν μετάληψιν, βρα-
δυτερον δὲ τῶν εὐεργετῶν τῆς ἐκκλησίας,
αὐτοκρατόρων, ἐπισκόπων, μαρτύρων κλ. [Εὔ.]

Διπυρίτης. Βλ. Ἄρτος διπυρίτης.

Δίρκη. Σύζυγος τοῦ βασιλέως τῶν Θη-
δῶν Λύκου, θανατωθεῖσα ὑπὸ τοῦ Ζήθου καὶ
τοῦ Ἀμφίωνος. Βλ. Ἀμφίων. [Π.]

Διρρεῦματα. Χωρ. Εὐβοίας τοῦ δήμου
Κονιστρίων, ἀπέχ. πρὸς Ν τῶν Κονιστρίων 15'.
Κάτ. 407.

Δίρσαου (Dirschau, πολων. Trsow,
Dersowe). Πόλις τῆς περιφερείας Στάργαρδ
ἐν τῷ νομῷ Δάνταις τῆς ἐπαρχ. Δυτικῆς Πρω-
σίας, ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὀχθῆς τοῦ Βιστούλα
καὶ τῆς διασταυρώσεως διαφ. σιδηροδρόμων.

Κεῖται 31,5 χμ. ΝΝΑ τοῦ Δάνταις καὶ ἔχει
(1885) 11146 κατ. καὶ ἀκμαίαν βιομηχανίαν,
βασικὸν ἐργοστάσιον ἀτμαμαζῶν, ἐργοστ.
γεωργικῶν μηχανῶν κτλ., σπουδαῖον ἐμπορίον
ξύλειας καὶ κτηνῶν κτλ. Ἀξιοπεριέργως εἶνε
ἡ μεγάλη ἐπὶ τοῦ Βιστούλα σιδηροδρομικὴ δι-
κτυωτὴ γέφυρα, ἔχουσα μήκος 837 μ. [Μ.Σ.]

Δίρφη ἢ Δίρφυς. Ὅρος, τὸ μέγιστον
τῆς Εὐβοίας, κείμενον κατὰ τὸ μέσον αὐτῆς
πρὸς ἀνατολὰς τῆς Χαλκίδος καὶ πρὸς δυσμὰς
τῆς Κύμης, τὸ ὅποιον σήμερον καλεῖται Δέλεφ,
ἔχον ὕψος 1743 μέτρ. Παρὰ τὴν ὕψηλοτάτην
κορυφὴν αὐτοῦ κεῖται ἡ μονὴ Στρόπωνες, ἐν-
τὸς δὲ τῶν φαράγγων σποράζειν χωρία τινά.

Διρφύων (δῆμος) τῆς Εὐβοίας, οὗ πρω-
τεύουσα ἡ Στενὴ καὶ χωρία Βούνοι, Καμπιά,
Κουτουρλόν, Λάμαρη, Μαυροπούλον, Μετόχιον,
Σέτα καὶ Στρόπωνες. Κάτ. 3 673. Ὁ δῆμος
οὗτος συνέστη τῇ 1882, ὠνομάσθη δὲ ἐκ τοῦ
ὀνόματος τοῦ ὄρους τῆς Δίρφης ἢ Δίρφυς τοῦ
μεγίστου τῶν ὄρεων τῆς Εὐβοίας κειμένου κατὰ
τὸ μέσον αὐτῆς πρὸς Δ τῆς Χαλκίδος καὶ Δ
τῆς Κύμης.

Δίσεκτον ἔτος (χρονολ.) ὀνομάζεται
πᾶν ἔτος ἐν τῷ χριστιανικῷ ἡμερολογίῳ, ἔχον
366 ἡμέρας. Ἡ ὀνομασία Δ. σημαίνει ὅτι τὸ ἔτος
ἔχει ἐν τῷ Φεβρουαρίῳ δύο ἔκτας λογιζομένους
ἀπὸ τῶν καλενδῶν (τῆς 1ης) τοῦ ἐπομένου
Μαρτίου, ἥτοι δύο 24 Φεβρουαρίου. Κατὰ τὰς
Ῥωμαϊκὰς προλήψεις ὁ μὴν οὗτος ἔπρεπε νὰ
ἀριθμῇ μόνον 28 ἡμέρας καὶ τοῦτο κατωρθοῦται
διὰ τῶν δύο ἔκτων. Νῦν ἕως λογίζεται ἐν τῷ
ἡμερολογίῳ ἡ ἐμβόλιμος ἡμέρα ὡς 29η Φε-
βρουαρίου. [Δ. Κ.]

Δισθενής. Ὅργανον ἐκ τῶν ἐξυπυριτια-
κῶν ἔχον τὴν αὐτὴν καὶ ὁ ἀνδραλουσίτης σύ-
στασιν, ἐν ᾧ ποσὸν τι ἀργίλου ἀντικαθίσταται
ὑπὸ σιδήρου, καὶ τὰς αὐτὰς καὶ ἐκεῖνος δει-
κνύειν ἀντιδράσεις. Κρυσταλλοῦται κατὰ τὴν
βραγυρροβοσειδικὴν ἑτεροκλινῆς σύστημα εἰς
ἐπιμήκεις κρυστάλλους, ἔχοντας σκληρότητα
5 μὲν ἐπὶ τῶν πλατειῶν ἐδρῶν, 7 δὲ ἐπὶ τῶν
στενωτέρων, ἐκ τῆς διττῆς δὲ ταύτης σκλη-
ρότητος ἔλαβε τὸ ὄνομα. Εὐρύτητα
δὲ καὶ χειροπληθὴς κατὰ μάζας κρυσταλλο-
φεύς. Εἶδ. βάρ. 3, 5 ἕως 9, 7. Χρώματα ἔχει
διάφορα (λευκός, κίτρινος, ἐρυθρὸς κλ., συ-
χνότατα δὲ κυανόχρους, δι' ὃ καὶ κυανίτη
ὠνομάσθη). Εὐρίσκεται ἐντὸς μαρμαρυγιακῶν
σχιστολίθων, χρησιμοποιεῖται δὲ εἰς εἶδη πολυ-
τελείας, πῆρας, δακτυλιοθήκους κλ. [Α.Κ.]

Δισκάτα. Κωμόπολις τῆς Ν Μακεδο-
νίας, κειμένη εἰς τὰς πρόποδας τοῦ πρὸς Ε
ὕψουμένου ὄρους Κουνάσα (ὕψ. 1588 μ.) Οἰ-
κεῖται ὑπὸ 850 οἰκөг. χριστιαν. ἔχουσα ἐ
ἐκκλησίαν καὶ 5 χάνια. Προϊόντα δημ. καρποί.
Εἶναι ἔδρα ὑποδιοικήτου, ὑπαγομένη εἰς τὴν
ἐπαρχίαν Σερβίων, καὶ ὁρθοδ. Μητροπολίτου

Δίσκος. Νῆσος παρὰ τὴν Δ. ἀκτὴν τῆς Γροιλανδίας, ἔχουσα ἐμβ. 7786 τετ. μ., ἥς τὸ Ν. ἄκρον κεῖται ὑπὸ 69° 11' Β πλάτους. Ἐν αὐτῇ ὑπάρχουσι σπουδαία ἀνθρακωρυχεῖς. Ἐπὶ τῆς Β. ἀκτῆς κεῖται ἡ πόλις Γόδχαβν, πρωτεύουσα τῆς Β. Δανικῆς Γροιλανδίας καὶ ἐρημητήριον τῶν φαλαινουθῶν. Ἀπὸ τῆς στερεᾶς χωρίζεται ἡ νῆσος διὰ τοῦ ὁμίονου στενοῦ, ἔχοντος εἶρος 100 χμ. [Μ.Σ.]

Δισκοδόλος. Ὁ δίσκον βάλλων ἀθλητῆς. Τοιοῦτον ἀθλητὴν εἰκονίζει τὸ περιώνυμον ἄγαλμα Μύρωνος τοῦ Ἐλευθερέως, οὗ περιεσώθησαν πολλὰ ἀπεικάσματα μέχρις ἡμῶν καὶ ὅπερ ὡς ἐξῆς περιγράφει ὁ Λουκιανός: «ὁ ἐπικεκρυγμένος κατὰ τὸ στήμα τῆς ἀφάσεως, ἀπεστραμμένος εἰς τὴν δισκοφόρον, ἥρεμα ὀκλάζων τῷ ἐτέρῳ, εἰκὼς συναναστησόμενι μετὰ τῆς βολῆς.» Ἄλλα ἄγαλματα Δ. ἀναφέρονται ὑπὸ ἀρχαίων συγγραφεῶν ὁ τοῦ Ἀργείου Ναυκυδου, οὗ ἀπεικάσμα ὑπολαμβάνουσι τινες τὸν ἐν τῷ Καπιτωλίῳ Δισκοδόλον, καὶ ὁ τοῦ γλύπτου Δημητρίου πρὸς δὲ τούτοις καὶ πῖναξ ἀπεικονίζων Δ. τοῦ Ταυρίσκου. Ἐν δὲ τῷ ἐν Ἀθῆναις ἀρχαιολογικῷ μουσεῖῳ σῴζεται καὶ στήλη ἐπιτύμβιος ἔχουσα ἀνάγλυφον ἀρχαίαν παρὰ στασιν Δισκοδόλου. [Π.]

Δίσκος (Ἀρχαιολ.). Παλαιολιθική γυμναστική ἀσκῆσις τῶν Ἑλλήνων, ἥς γίνεσθαι μνεία καὶ ἐν πολλοῖς μυθοῖς· οὕτω π. χ. ὁ Ἀπόλλων ἐμυθολογεῖτο ὅτι ἀπέκτεινε τὸν Ὑάκινθον ἐν δισκοβολίᾳ καὶ ὁ Περσεύς τὸν Ἀκρίσιον. Ἐν τοῖς ἐπιταφίοις ἀγῶσιν ἐπὶ τῷ Πατρόκλῳ ἤριστευσεν ὁ Πολυπόιτης, μετὰ τούτου δ' Αἴας ὁ Τελαμώνιος, παρὰ Φαίᾳξ· δ' ὁ Ὀδυσσεύς, καὶ οἱ τῆς Πηνελόπης μνηστῆρες ἐτέρποντο δισκοβολοῦντες. Ἦτο δ' ὁ Δ. πλᾶξ περιφερῆς στρογγύλη, λαίαν, ἐκ λίθου ἢ χρυσοῦ αἰθέρου ἢ χαλκοῦ, ἣν ἀνέριπτον εἰς τὸν αἶρα καὶ εἰς τὸ πόρρω, φιλοτιμούμενοι τίς νὰ ῥίψῃ αὐτὴν μακρότερον τῶν ἄλλων. Πρὸ τῆς βολῆς ἐκράτουν τὸν Δ. οἱ ἀσκούμενοι εἰς τὴν ἀριστερὰν, καὶ κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς βολῆς ἐλάμβανον διὰ τῆς δεξιᾶς καὶ στρέφοντες τὸν ἔριπτον, ὑποδοιοῦντες τῆς χειρὸς τὴν κίνησιν διὰ καταλήλου κινήσεως τοῦ βίου σώματος· ὁ τρόπος τῆς βολῆς τοῦ Δ. καταδεικνύεται ἐν ταῖς σωζομέναις εἰκόσι δισκοδόλων (βλ. λ.). Ἡ ἀσκῆσις αὕτη εἶναι ὡς φέλιμος εἰς βίους τοὺς μυῖνας, πρὸ πάντων δὲ κρατύνονται δι' αὐτῆς οἱ ὦμοι καὶ τὰ ἄκρα, δι' ὃ εἰσῆχθη καὶ εἰς τὰ σημερινὰ γυμναστήρια. [Π.]

Δισπρασίτης. Ὁρυκτὸν τοῦ βασίρ. δροῦ συστήματος, ἔνωσις ἀργύρου καὶ ἀντιμονίου μετὰ 61.29 ἕως 81.38 μ. ἀργύρου καὶ 35.71 ἕως 15.62 ἀντιμονίου, Σκλ. 3.5, εἰδ. βάρος 9.4 ἕως 10, χροῖμα ἀργυρόχρουν. [Δ.Κ.]

Δίσταλον. Χωρ. τῆς Μακεδονίας, ἐν τῷ

μουδερλικίῳ Χρουπίστης τοῦ διαμερ. Καστορίας. Ἐχει περὶ τοὺς 300 κατ., ὧν 120 χριστ. [Μ.Σ.]

Δίστανα. Πρωτεύουσα περιφερείας ἐν τῷ Ῥωσσο κυβερνήτῳ Βίλνας, κειμένη 349 χμ. ΒΔ ἀπὸ ταύτης ἐπὶ τῶν ἐκβολῶν τοῦ ποταμοῦ Δ. εἰς τὸν Δύναν. Ἐχει (1882) 6669 κατ., ἐμπόριον σιτηρῶν, λίνου, κανάβεως κλπ.

Δισραέλης (Βενιαμὴν Disraeli κόμης of Beaconsfield), ἐπιφανὴς Ἀγγλος συγγραφεὺς καὶ πολιτικός, γεννηθεὶς τῇ 21 Δεκεμβρίου 1804 ἐν Λονδίνῳ. Τοῦτ' αὖτος ὢν ἐκ γειετῆς προσῆλθεν εἰς τὸν χριστιανισμὸν τῷ 1817. Εἰκοσιδιετῆς μόλις ἐδημοσίευσεν τὸ πεντάκλον μυθιστόρημα Vivian Grey, ὅπερ εὖτε λαμπρῶς ὑποδοχῆς κριθὲν ὡς ἔργον ζωηρῆς φαντασίας καὶ ἐξῆχου ἡθογραφικῆς δυναμείας. Ἐ. τότε ἐξέδωκε καὶ ἄλλα ἔργα, τῷ δὲ 1830 τὸ πρῶτον ἐξετέθη ὡς ὑποψήφιος βουλευτῆς, ταχθεὶς μετὰ τῶν ἄκρως φιλελευθέρων, ἀλλ' ἀπέτυχε τότε. Εἰς τὴν Κάτω Βουλὴν εἰσῆλθε τὸ πρῶτον ὡς ἀντιπρόσωπος τοῦ Maidstone τῷ 1837, ἀλλ' εἶχεν ἤδη πρὸ πολλοῦ μετριάσῃ τὰ φρονήματά του ἐγγίσας τοῖς συντηρητικοῖς, εἰς οὓς ἐν ὁμῳς κόμμα ἀνέκων ὀριστικῶς Ὀλίγον κατ' ἀρχὰς ἐκτιμηθεὶς διεκρίθη βραδύτερον καὶ τῷ 1844 συνέστησε μετ' ὀλίγων τὸ ἐπικληθὲν κόμμα τῆς Νέας Ἀγγλίας, οὕτως τὰς ἀρχὰς ἀνέπτυξεν ἐν σειρᾷ μυθιστορημάτων λίαν ἐκτιμηθέντων, ἐν οἷς θερμῶς ὑπερήσπιζε καὶ τοὺς Ἰουδαίους καὶ τῶν ὁποίων τὰ σπουδαιότερα εἶναι τὰ «Connigsby or the new generation (1844), Sybil or the two nations (1845), καὶ Tancred or the new crusade (1847). Τῷ 1848 ἀνεγνωρίσθη ἀρχηγὸς τῶν Προστατευτικῶν, τῷ δὲ 1858 προσελήφθη εἰς τὸ συντηρητικὸν ὑπουργεῖον Derby ὡς ὑπουργὸς τῶν οἰκονομικῶν, ἀλλ' ὁ προϋπολογισμὸς δν παρῴσιασεν ἀπεδοκιμάσθη καὶ τοῦτο ἐπὶ νενγκε τὴν πεῖσιν τοῦ ὑπουργείου. Οὐχ ἤττον τῷ 1858 προσελήφθη καὶ πάλιν εἰς τὸ αὐτὸ ὑπουργεῖον, ὡς καὶ τῷ 1866, ἐξῆχος δὲ διακρίθεις κατὰ τὴν τελευταίαν ταύτην περίοδον ἐκλήθη κατὰ Φεβρουάριον τοῦ 1868, ὅτε δ Derby παρητήθη δι' ὀλίγον καιρὸν εἰς τὴν πρωθυπουργίαν. Τῷ 1869 ἀποθανέντος τοῦ Derby ἀνεγνωρίσθη ὀριστικῶς ὡς ἀρχηγὸς τῶν συντηρητικῶν, ἀνέλαβε δὲ ὡς τοιοῦτος τὴν ἐξουσίαν τὸ πρῶτον διὰ τῶν ἐκλογῶν τοῦ 1874. Κατὰ τὸν βιοποταυρικὸν πόλεμον ἦτο πρόθυμος νὰ συμπαύσῃ ἀναφανδὸν τῇ Τουρκίᾳ, ἀλλ' ἐκωλύθη ὑπὸ τῆς γενναίας ἀντιδράσεως τῶν φιλελευθέρων ὑπὸ τὸν Γλάδστων· οὐχ ἤττον τῷ 1878 ἐπέμψεν εἰς τὴν Προποντιδὰ ἀγγλικὸν στόλον πρὸς ἐπίδειξιν καὶ ἐκφόβισιν τῆς νικηφόρου Ῥωσσίας, προκειμένου δὲ νὰ συνέλθῃ τὸ ἐν Βερολίνῳ Συνέδριον ὑποσχέθη πᾶσαν ὑποστήριξιν τῇ Τουρκίᾳ, εἰς ἀμοιβὴν ἐπιτυ-

χών τῆς Κύπρου. Ἡ τοιαύτη σύμβασις καὶ ἡ πρὸς τὴν Ἑλλάδα ψυχρότης τοῦ ἐμετρίσαν ὀλίγον τὴν δημοτικότητά του, οὐχ ἦντον ἐπανελθὼν ἐκ Βερολίνου ἐχαιρετίσθη ἐνθουσιωδῶς ὡς ἱδρυτῆς « ἐντιμοῦ εἰρήνης ». Ὡς τότε εἰς τὸ ὑπατον τῆς δυναμείας του· ἀλλ' ὀλίγω βραδύτερον ἢ κατὰ τῶν Ζουλοῦ πόλεμος καὶ ἰδίᾳ ὁ πρὸς τὸ Ἀφγανιστάν, προξενήσας εἰς τὴν Ἀγγλίαν ζημίας καὶ ταπεινώσιν, ἐπέφερον τὴν πτώσιν του διὰ τῶν ἐκλογῶν τοῦ 1880, τὴ δὲ 1881 ἀσθενήσας ἀπέθανε τῇ 19 Ἀπριλίου. Ἐτάφη ἐν Βούκιγγχαμ ἡ δὲ Βουλὴ τοῦ Γλαστωνος ἀνήγειρεν εἰς αὐτὸν βραδύτερον μνημεῖον ἐν Λονδίνῳ. — Τὴν παλαιάν ὡς συγγραφέως διέξαν του ἀνεκτίσαστο προβεβηκώς διὰ τοῦ Lothair (1870) καὶ τοῦ Endymion (1881), κατὰ περιόδους δὲ ἐδημοσιεύθησαν ἐν σώματι καὶ οἱ πολιτικοὶ λόγοι του. Ὁ Δ. ὡς πολιτικὸς ἀνὴρ τῆς Ἀγγλίας ὑπῆρξεν ἀναμφιβόλως ἐξοχῶς προσωποπότης. Ὁ σκοπὸς αὐτοῦ ἦτο ν' ἀναστήσῃ τὸ ἐπὶ τῆς κυβερνήσεως τῶν Οὐγγῶν καταπεσὼν τῆς Ἀγγλίας πολιτικὸν γόητρον. Εἰς τὴν ἐν τούτῳ δ' ἐπιτυχίαν φερίεται ἡ δημοτικότης αὐτοῦ, καίτοι ἐν τῇ ἐκλογῇ τῶν πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον μέσων δὲν ὠδήγειτο πάντοτε ὑπὸ τῆς πρὸς ἄλλους δικαιοσύνης οὔτε ὑπὸ ἡθικῶν ἀρχῶν μονιμῶν καὶ ἀμεταβλήτων. Λεπτομερῶς περὶ τοῦ Β. ἔγραψαν ὁ Mill (Λονδίνον 1868), ὁ Brandes (Βερολίνον 1879) κ.λ.

Δίσσεν (Ludolf Dissen). Γερμανὸς φιλόλογος, γενν. τῷ 1784 καὶ μαθητὴς ὑπάρξας τοῦ μεγάλου Heyne ἐν Γοττίγγῃ. Ἀπὸ τοῦ 1817 μέχρι τοῦ θανάτου του (1837) ἦτο τακτικὸς καθηγητὴς ἐν Γοττίγγῃ, ἐγένετο δὲ γνωστὸς διὰ τῶν ἐκδόσεων τοῦ Πινδάρου. Τιβούλου. Δημοσθένους. Περὶ Στεφάνου κ.λ. [Ἐγ.]

Δίστ (Diest). Πόλις μεσαιωνικὴ καὶ φρούριον ἐν τῇ περιφερείᾳ Λουβαίν τῆς Βελγικῆς ἐπαρχίας Βραβάντης, ἐκατέρωθεν τοῦ Δέμερ, σταθμὸς σιδηροδρομικὸς. Ἐχει (1884) 7599 κατ. ἀσχολουμένους εἰς κατεργασίαν δερμάτων καὶ διομηχανίαν πύλων κ.λ. [Ἐγ.]

Δίστερβεγ (Friedr. Diesterweg). Γερμανὸς παιδαγωγός, γεννηθεὶς ἐν Σίγην τῷ 1790. Ὑπῆρξε διδασκαλὸς ἐν διαφόροις πόλεσι καὶ τελευταῖον διευθυντὴς τοῦ ἐν Βερολίνῳ διδασκαλείου, ὅπου ἀπέθανε τῷ 1866. Ὁ Δ. ἐμόγησε πολὺ καὶ μετ' ἀποτελεσματικῶν σπουδαίων ὑπὲρ μορφώσεως δημοδιδασκάλων ἐν Γερμανίᾳ· ἀλλὰ καὶ ἡ ἐν γένει παιδαγωγικὴ πολλὰ εἰς αὐτὸν φερίει. Ἐγράψε δὲ πλείστα ὅσα συγγράμματα καὶ φυλλαδία ἀναφερόμενα εἰς τὴν παιδαγωγίαν καὶ τὴν δημοτικὴν ἐκπαίδευσιν. [Ἐγ.]

Δίστικον. Στροφή ἡ δὴ δὺς ἀποτελουμένη στίχων καὶ κατ' ἐξοχὴν ἡ ἐξ ἑξαμέτρου καὶ πενταμέτρου, ὡς ἐν ἐπιγράμμασιν καὶ ἐλεγείοις. [Μ.Δ.Σ.]

Δίστομα. Γένος παρασίτων ζῶων ἀπαντῶντων συχνότατα ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῶν ἀνωτέρων σπονδυλωτῶν, περιλαμβάνον ὑπὲρ τὰ 200 εἴδη. Χαρακτηρίζονται διὰ δύο μυητικῶν κοτυληδόνων, προσθίας, ἧτις εἶναι καὶ τὸ στόμα αὐτῶν, καὶ ὀπισθίας κατὰ τὸ μέσον τῆς κοιλιακῆς ἐπιφανείας, εἶναι δὲ σχεδὸν ἀπαντα ἐρμυκρόδιτα μετὰ λίαν περιπλόκων γεννητικῶν ὀργάνων. Ὑπὸ τρεῖς μορφᾶς καθόλου τὰ Δ. διαμένουσιν διαδοχικῶς ἐντόστροιων διαφόρων ὀργανισμῶν. Ἰνωστότερα εἴδη εἶναι Δ. τὸ ἡπατικὸν καὶ Δ. τὸ λογχωτόν. ἀπαντῶντα συνηθέστερον ἐπικινδυνότατα, ὡς ἐπιφέροντα θανατηφόρους νόσους, ἐπὶ τῶν προβάτων (τὸ τελευταῖον καὶ ἐπὶ βρώμ), ἐν τοῖς ἀγγείοις τῆς χολῆς, οὐχὶ σπάνια δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου. Εἰς τὰ πρόβατα εἰσάγονται διὰ μικρῶν κοιλῶν εὐρισκομένων ἐπὶ τῆς ὑγρᾶς βοσκῆς, δι' ὃ δὲν πρέπει νὰ ἀφίνωνται τὰ ζῷα πρὸς νύκτιν πρὶν τὸ χόρτον ξηρανθῇ ἀπὸ τῆς ὥρας. Ἐκ τῶν κοινοτάτων εἰς τὸν ἀνθρώπου εἶναι Δ. τὸ αἱματόβιον, παρατηρηθὲν ἐν Αἴγυπτῳ, ἔδρευον ἰδίως ἐν τῇ ἐπὶ πύλαις φλεβί καὶ τοῖς αἰμοφόροις ἀγγείοις τῆς κύστεως. [Φ.Ι.]

Δίστομον. Χειμερινὴ πρωτεύουσα τοῦ δήμου Διστομίων τῆς Λεβαδείας. Ἀπέχει 5 1/2 ὥρ. Δ τῆς Λεβαδείας, κειμένη ἐν πεδιάδι κατεκλεισμένῃ ὑπὸ ὀρέων. Πρὸς Β καίται τὸ Σηροδοῦνι τὸ ἐκ τοῦ Παρνασοῦ ἀποσπώμενον καὶ πρὸς Δ ἡ Κίρρις. Ἐκ τοῦ Διστόμου ῥεῖ ὁ Πλατανιάς, παραποτάμιον τοῦ εἰς τὴν Κορινθίαν γυνόμενον Κηριστοῦ. Ἀπὸ τοῦ πρὸς Ν λιμένος τῶν Ἀσπρων Σπητιῶν (τῆς Ἀντικύρρας) ἀπέχει 2 ὥρ. Κάτ. 1341. Ἐν τῇ θέσει τοῦ Διστόμου ἔκειτο ἡ ἀρχαία Φωκικὴ πόλις Ἀμδρυσεῖς ἡ καταστραφεῖσα ὑπὸ τοῦ Φιλίππου καὶ κυριευθεῖσα ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων τῷ 198 π. Χ.

Διστομίων δήμος. Ὑπάγεται εἰς τὴν Βοιωτίαν, ἔχων πληθ. 3652. Πρωτεύουσα τοῦτου χειμερινὴ εἶναι τὸ Δίστομον καὶ θεινὴ τὸ Κυριάκιον, ἀνήκουσι δ' εἰς αὐτὸν τὰ χωρία Ζερίκα καὶ Στήρι, ὡς καὶ ἡ Μονὴ Ὁσίμου Λουκά.

Δισφούλ. Πόλις τῆς περσικῆς ἐπαρχίας Χουσιστάν, κειμένη 50 χμ. ΔΒΑ τοῦ Σουστέρ ἐπὶ τοῦ Δισφούλ. Ροῦδ (Κοπράτης), ὃν ζευγνύει ὠρεὰ γέφυρα. Ἐχει 34 τεμένη, 9 ἀνώτερα σχολεῖα καὶ περὶ αὐτῶν 30000 κατ. Εἶναι δὲ τὸ κέντρον τοῦ ἐμπορίου τῆς ἐπαρχίας, καὶ ἐξάγει πολὺ Ἰνδικὸν κ.λ. [Μ.Σ.]

Διτερίκιος (Dieterici). 1) Κ α ρ ο λ ο ς Δ., δημοσιολόγος Γερμανὸς γενν. τῷ 1790 ἐν Βερολίνῳ, ὅπου καὶ ἀπέθ. τῷ 1859. Ἐγένετο καθηγητὴς τῶν πολιτικῶν ἐπιστημῶν ἐν τῷ πανεπιστημίῳ Βερολίνου καὶ διευθυντὴς τοῦ στατιστικοῦ τῆς Κυβερνήσεως γραφεῖου καὶ τῷ 1847 μέλος τῆς βερολινεῖς Ἀκαδημίας. Ἐγράψε δὲ πλείστα ἔργα στατι-

στικά καὶ δημοσιολογικά ἀναφερόμενα ἰδίως εἰς τὴν Πρωσσίαν. — 2) Φρεϊδερίκος. Ἀσιανολόγος, υἱὸς τοῦ προηγουμένου, γενν. ἐν Βερολίῳ τῷ 1821. Σπουδάζας τὰς ἀνατολικὰς γλώσσας περιηγήθη τὴν Ἀνατολήν, διελθὼν καὶ δι' Ἀθηνῶν καὶ Κων/λεως. Τῷ 1850 ἐγένετο καθηγητὴς ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Βερολίνου. Ἐκ τῶν πολλῶν ἔργων του μνημονευτέα εἶναι ἰδίως ἡ ἔκδοσις τοῦ Ἀραβικοῦ ποιητοῦ Μουτναββί μετὰ σχολίων τοῦ Ἀλ-Βαχιδῆ (Βερολ. 1858), τὰ ὑπὸ ἰδιαιτέρους τίτλους διάφορα συγγράμματα τὸν περὶ τῆς φιλοσοφίας τῶν Ἀράβων κατὰ τὸν 1' αἰῶνα (1865 κέξ.) καὶ ἡ ἔκδοσις τῆς ἀραβικῆς θεολογίας τοῦ Ἀριστοτέλους. [B.E.]

Διτμάρσεν (Diethmarschen). Τὸ Δ μέρος τοῦ δουκάτου Ὀλσαςτίας μετὰ τοῦ κάτω Ἀλβίου καὶ τοῦ κάτω Αἰδερ, διηρημένον νῦν εἰς τὰς περιφερείας Β Διτμάρσεν (601,5 τγμ. μετὰ 36627 κατ. τῷ 1855) καὶ Ν Διτμάρσεν (746 τγμ. μετὰ 40720 κατ.). Γνωστὴ ἐγένετο ἡ χώρα διὰ τοὺς πολέμους τῶν Δανῶν καὶ τῶν Δουκῶν τῆς Ὀλσαςτίας κατὰ τῶν κατοίκων (γεωργῶν), καθ' οὓς πολλὰκις ἀπέκρουσαν οὗτοι τοὺς τὴν κατακτησὶν τῆς χώρας ἀποπειρωμένους, μέχρις οὗ τῷ 1559 ἐνίκηθησαν καὶ διενεμήθη τὸ Δ. μετὰ τῶν Δανίας καὶ τοῦ οἴκου Γόττορν. Τὰ συμβάντα τῶν ἐτῶν 1864—6 κατέστησαν τὸ Δ. μέρος τῆς Πρωσσίας. [M.E.]

Δίετς (Friedr. Christ. Diez), δ ἰδρυτὴς τῆς ῥωμανικῆς γλωσσολογίας. Ἐγενν. τῷ 1794 ἐν Γίτσεν, σπουδάζας δὲ τὴν κλασικὴν φιλολογίαν ἐγένετο τῷ 1830 καθηγητὴς ἐν Βόννῃ, ὅπου καὶ ἀπέθανε τῷ 1876. Ἐκ τῶν ἔργων του, ἅτινα ἐγράφησαν κατόπιν θλῶς ἰδίων του μελετῶν μνημονευτέα ἰδίως: Ἡ ποίησις τῶν Τρουαδούρων (1826), Βίος καὶ ἔργα τῶν Τρουαδούρων (1829), Γραμματικὴ τῶν ῥωμανικῶν γλωσσῶν (3 τόμ. 1836—42), Ἑτυμολογικὸν Λεξ. τῶν ῥωμ. γλ. (1853). [Eγ.]

Διττανθρακικὰ ἄλατα ἢ διττανθρακικὰ ἄλατα καλοῦνται ἐμπειρικῶς τὰ ὅξενα ἢ πρωτογενῆ ἄλατα τοῦ ἀνθρακικοῦ ὀξέος ὡς ἐνεργοντα πλεονάζον ἀνθρακικὸν ὀξύ, ὅπερ ἀποδίδουσι θερμαινόμενα ἢ ὡς παραγόμενα ἐκ τῶν κοινῶν (οὐδετέρων) ἀνθρακικῶν ἁλάτων τῇ προσλήψει ἀνθρακικοῦ ὀξέος (ἀνθρακοξιοξειδίου). Οὕτω καλεῖται διττανθρακικὸν Νάτριον (ἢ δ. νάτρον παλαιότερον) τὸ ἄλας NaHCO_3 , ἐν ᾧ μόνον ἐν μέρος τοῦ ὑδρογόνου τοῦ (ἐνύδρου) ἀνθρακικοῦ ὀξέος ἔχει ἀντικατασταθῇ ὑπὸ τοῦ μετάλλου Νατρίου. Ὁρθότερα ἵνε ἡ ὀνομασία πρωτογενὲς ἀνθρακικὸν Νάτριον, ἐτι δὲ προτιμότερα ἢ ἀνθρακικὸν ὑδρονάτριον, συμφωνοῦσα καὶ πρὸς τὴν τοῦ διπλοῦ ἁλάτος KNaCO_3 (ἀνθρακικὸν καλιανάτριον). Τὰ οὐδέτερον ἢ δευτερογενὲς ἄλας ἢ ὁξὸς Na_2CO_3 , πρέπει νὰ καλεῖται κατὰ τὴν ὀνοματολο-

γίαν ταύτην ἀνθρακικὸν δινάτριον. [O.A.P.]

Δίττερσβαχ (Dittersbach) Κωμωπολὶς τῆς πρῶταις Σιλεσίας ἐν τῷ νομῷ Βρεσλαύας, καί μεν 4 χμ. Ν τοῦ Βαλδεμβούργου, σταθμὸς σιδηροδρόμου. Ἔχει (1885) 6574 κατ., δισημηχανίαν πυρῶν, ἀνθρακωρυχεῖα κλ.

Δίττες (Φρεϊδερίκος). Ἰερμανὸς παιδαγωγός, γενν. τῷ 1829 ἐν Σαξονίᾳ καὶ σπουδάζας ἐν Λίψζα. Διακρίθει εἰς διαφόρους θέσεις ὡς ἄριστος παιδαγωγός, ἐγένετο (1868—1881) διευθυντὴς τοῦ μεγάλου διδασκαλείου τῆς Βιέννης. Ἀπὸ τοῦ 1873—9 ἦτο καὶ μέλος τοῦ Αὐστριακοῦ κοινοβουλίου. Τὰ διάφορα συγγράμματα αὐτοῦ ἠνώθησαν τῷ 1876 ὑπὸ τὸν τίτλον *Schule der Paedagogik*, τῷ δὲ 1878 ἔδρυσε τὸ περιοδικὸν *Paedagogicum*. [Eγ.]

Διτυγραφέα καλεῖται ἐν τῇ παλαιογραφικῇ τὸ λάθος τοῦ ἀντιγραφέως τὸ συνιστάμενον εἰς τὴν νὰ γράφῃ δις τὸ ἴδιον μέρος τῆς φράσεως. Γεννᾶται δὲ τὸ λάθος, διότι, ἀπαντήσης τῆς ἰδίας λέξεως δις ἢ καὶ ὅσοι μοιῶν λέξεων ἐν τῇ φράσει, ὁ μὴ προσέχων εἰς τὸ νόημα ἀντιγραφεὺς ἐπαναλαμβάνει τὴν φράσιν ἀπὸ τῆς προτέρας λέξεως.

Διύλισις ἢ διήθησις (Filtration). Ὁ χωρισμὸς ῥευστῶν οὐσιῶν ἀπὸ τῶν ἐν αὐταῖς ἀδιαλύτων στερεῶν ἢ εἰδικώτερον ἢ διαβίσεις ῥευστοῦ διὰ πορώδους σώματος, π.χ. διηθητικοῦ χαρτοῦ, διηθητικοῦ (πορώδους) λίθου, διηθητικοῦ ὑφάσματος (λινθοῦ), σπόγγου, ἀμιάντου, ἀνθρακος, βαλοδάμεικος, ἄμμου κλπ., ἵνα ἀποχωρισθῶσι τὰ ἐν τῷ ῥευστῷ τούτῳ αἰωρούμενα ἀδιαλύτα, λεπτότατα ἐνίοτε, μερίδια στερεῶν οὐσιῶν. Τὸ διελθὼν μὴ θολὸν πλέον ῥευστὸν καλεῖται διήθημα ἢ διύλιμα. Ἀμαθῶς τινες συγχέουσι τὴν διύλισιν (φιλτράρισμα) πρὸς τὴν ἀπόστασιν (λαμπικάρισμα *Distillation, distillation*). — Διύλις τ ἡ ρ ι α (φίλτρα) καλοῦνται συσκευαὶ πρὸς διύλισιν κατηρτισμέναι. Τὰ πρὸς διήθησιν τοῦ ὕδατος ἐν χρήσει κοινὰ τοιαῦτα λειτουργοῦσι δι' ἀνθρακος, ἄμμου καὶ σπόγγου. — Διυλιστικά ἢ διηθητικά π ι ε σ τ ἡ ρ ι α εἰσὶν ἐκθλιπτήρια, ἐν οἷς τῇ βοηθείᾳ ὑδραυλικῆς ἢ ἄλλης θλίψεως διαπερῶνται τὰ ῥευστὰ δι' ἡθμῶν κρατούντων τὰς θολούσας αὐτὰ λεπτάς κόνει. Τοιαῦτα πιστήρια εἰσὶν ἐν χρήσει εἰς πλείστα βιομηχανίας ὡς π.χ. εἰς τὴν οἶνοποιαν. — Ὁ διυλιστικὸς χάρτης εἶνε χάρτης ἀνευ κόλλας ἥτις κλεῖει τοὺς πόρους τοῦ κοινοῦ χαρτοῦ. Ὡς κάλλιστος διηθητικὸς χάρτης θεωρεῖται ὁ Σουηδικός. Ἡ διήθησις ἐπιταχύνεται τῇ βοηθείᾳ τῆς ἀτμοσφαιρικῆς θλίψεως, ἂν ἀραιώσωμεν τὸν κάτωθι τοῦ ῥέοντος ῥευστοῦ ἀέρα.

Διὰ μεγάλας διύλισεις π.χ. ὑδάτων χρησίων πρὸς πόσιν εἰς πόλεις κλπ. μεταχειρίζονται ὡς διυλιστικὸν μέσον μόνον ἄμμον καὶ χάλυκες, ὧν πλείστα στρώματα ἀπλοῦνται

εἰς μεγάλην ἔκτασιν ἐπωδιασμένην κάτωθεν δι' ἀδιαπεραστοῦ ἀργιλλώδους στρώματος· διὰ τῶν στρώματων τούτων (πλὴν τοῦ ἀργιλλώδους ἐνοεῖται) διερχόμενον τὸ ὕδωρ καθίσταται διαυγές καὶ συνάγεται εἰς τὰς δεξιμένες πρὸς διανομήν. [O. A. P.]

Διφάσιον. Βλ. Διόψιον.

Δίφειμπαχ (Dieffenbach). 1) Johann Friedr. Δ. Περώνυμος Γερμανὸς χειρουργός, γενν. 1794 ἐν Καϊνξβέργῃ. Σπουδάζας κατ' ἀρχὰς Θεολογίαν, ἐπεδύθη εἰς τὴν σπουδὴν τῆς ἱατρικῆς καὶ εἰδικῶς τῆς χειρουργικῆς, ἐγένετο δὲ 1840 καθηγητὴς καὶ διευθυντὴς τῆς χειρουργικῆς κλινικῆς ἐν Βερολίνῃ, ὅπου ἀπέθ. τῷ 1847. Οὐ μόνον ὡς χειρουργὸς ἐν τῇ πράξει ὁ Δ. ὑπῆρξεν ἐξοχος, ἀλλὰ καὶ ἐτελείετο μὲν μακρῶς τὰς μεθόδους τῆς πλαστικῆς χειρουργικῆς ἰδίως (παρσκευῆς τεχνητῶν ῥινῶν, χειλέων κλ.). Ἐγράψεν δὲ καὶ πολλὰ σπουδαίοντα συγγράμματα ἐπὶ θεμάτων τῆς χειρουργικῆς. 2) Lorenz Δ. Διακεκμημένος Γερμανὸς γλωσσολόγος καὶ ἔθνομολόγος, γενν. τῷ 1800 ἐν Ὁστχάιμ τοῦ Μεγ. Δουκάτου Ἑσθίας, ζήσας εἰς πολλὰς πόλεις τῆς τοιαύτης καὶ ἐν τῷ ἐξωτερικῷ, τέλος δὲ ἀπὸ τοῦ 1865—78 ἐν Φραγκφούρτῃ τῇ ἐπὶ τοῦ Μοίνου, ὡς διδασκάλος ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τῆς πόλεως. Τὰ σπουδαιότερα ἐκ τῶν πολλῶν ἔργων τοῦ εἰναι: Κελτικὰ (3 τ. Στουτγ. 1839—42), Συγκριτικὴν Λεξικὸν τῶν γερμ. γλωσσῶν (2 τ. Φραγκφ. 1846—51). Προπαιδεῖα τῆς ἔθνομολογίας καὶ τῆς ἱστορίας τοῦ πολιτισμοῦ (Φραγκφ. 1864) κτλ. Ἐγράψεν πρὸς τοῦτοις ποιήματα, διηγήματα καὶ πολλὰ μυθιστορήματα. Ἐν Δαρμστάτῃ ἐξέδωκε τῷ 1882 ἔθνομολογίαν τῆς ΝΑ Εὐρώπης. Ἀπέθ. τῷ 1883 ἐν Δαρμστάτῃ. [Εἴρ.]

Διφθέρα. Βλ. Περγαμηνή.

Διφθερίτις καλεῖται: πάθησις μικροβιακή, μεταδοτική, χαρακτηριζομένη ἐξ ἰδιαζούσης φλεγμονώδους ἐπιπερασίας ἐλεννομεμβρανῶν τινων ἢ τοῦ γυμνωθέντος τῆς ἐπιδερμίδος δερμάτος, ἥτις ἀναπτύσσεται εὐθὺς ὡς ὁ διφθερίτις βλάβη καὶ ἐπικαθῇ ἐπὶ τῶν μερῶν τούτων, προδιατεθειμένων, ὅτε τοπικῶς μὲν προκαλεῖ γένεσιν ἰνωδῶν ψευδομεμβρανῶν, μᾶλλον ἢ ἥττον προσπεφυκυῶν, γενικῶς δέ, ὡς ἐκ τῆς ἀπορροφῆσεως τῆς ἡν ἐκκρίνει οὐσίας, φαινόμενα δηλητηρίασεως. Ἡ μετάδοσις τῆς παθήσεως ἐπιτελεῖται εἴτε κατ' εὐθείαν ἀπὸ τοῦ πάσχοντος εἰς ἄλλους ἢ ἐμμέσως διὰ τῶν ἐνδωμάτων, τῶν σκευῶν, τῶν ἐπίπλων ἢ καὶ τῶν περὶ τὸν ἄρρωστον ἀνθρώπων. Ἄν καὶ πᾶσα ἡλικία ἀλλοικεῖται ὑπὸ τῆς νόσου, συχνότερον δοκιμαζομένη εἶνε ἢ ἀπὸ 2—7 ἐτῶν, συχνότερον δὲ προσβάλλονται οἱ ἄνθρωποι καὶ οἱ ἀσθενικοὶ ἐν γένει, ἐξ οὗ καὶ ὁ Δ. ἐπιφαίνεται συχνότατα ὡς ἐπιπλοκή εἰς νόσους μακρὰς καὶ ἐξάντλη-

σάσας τὸν ὄργανισμὸν. Ὁ δ' ἀπὸ αὐτῆς παθὼν δύναται ἐκ νέου νὰ προσβληθῇ. Τὸν τὸν συχνότερον προσβαλλομένων ὑπὲρ τοῦ μικροβίου χωρῶν διακρίνομεν δύο εἴδη Δ., τὴν κυρίως διφθερίτιδα καὶ τὴν διφθερίτιδα καὶ κυρίως νάγχην, ὅταν ἡ παθήσις ἐδράζηται κατὰ τὰς ἀμυγδαλάς, τὴν ὑπερίσιν ἱστίον, τὰς ῥινικὰς κοιλότητας ἢ τὸν λάρυγγα, καὶ τὸ κυριότερον ἢ λαρυγγαίαν διφθερίτιδα, ὅταν ἐγκατασταθῇ ἐν τῷ λάρυγγι. Τὰ κυριότερα συμπτώματα τῆς νόσου εἶνε τοπικὰ τινὰ, περιστρεφόμενα περὶ τὴν ψευδομεμβρανώδη φλεγμονὴν τῶν προσβληθέντων χωρῶν, μετὰ ἐξοιδήσεως τῶν περιειρημένων ὑπογενεῶν ἢ καὶ τῶν ὑπερκλειδίων ἀδένων καὶ οἰδήματος τῶν περὶ ἱστίων, ἐξ ὧν φαινόμενα μὲν ἐλαφροῦ ἄλλοι, δυσπραγίας καὶ στενωχωρίας ἐπὶ φαρυγγαίᾳ Δ., μετὰ ἐξοιδήσεως δέ, στενωπώσεως καὶ ἀπορραξείας τοῦ λάρυγγος, ἐξ ὧν δὴς βραχνὴς, ἀλλοιώσις καὶ βράγχος τῆς φωνῆς καὶ δυσφωνία καὶ ἀφωνία. τέλος δὲ δυσπνοία ἐπερχομένη κατὰ παροξυσμούς, ἀγωνιώδη καὶ ἀσφυκτικὰ φαινόμενα, ἐπὶ λαρυγγαίᾳ Δ., καὶ δεύτερον γενικὰ, περιστρεφόμενα μὲν εἰς ἐλαφρότερα καὶ ἐντονώτερα πυρετικὰ καὶ δυσπνοια φαινόμενα ἐπ' ὅσον ἡ πάθησις προσέρχεται ἐκ τοῦ διφθερίτιδος δακτύλου μόνου (μικροβιοδία), εἰς φαινόμενα δὲ δηλητηρίασεως, ὧν ἐμφανέστερα ἢ ὠχρότης καὶ ἡ ὑπηντία καὶ ἡ κατὰ πτωσις καὶ ἡ ἐκστασις, ὅταν τὸν διφθερίτιδος δακτύλου συνοδεύῃ ὁ διπλόκοκκος ἢ κυρίως ὁ στρεπτόκοκκος (πολυμικροβιακή). — Ἡ ἱστίς εἰς μὲν τὰς ἀπλᾶς διφθερίτιδας εἶνε συνήθης, δυσκολώτερα εἰς τὸ κροῦπ τὸ ἀπλῶν ὅταν ὁμοῦς ἡ πάθησις εἶνε πολυμικροβιακή, ἢ ἱστίς εἶνε πολλὴ δυσκολώτερα, συνηθέστερος δὲ ὁ θάνατος. ὅστις δύναται νὰ ἐπέλθῃ καὶ ἐν ὥρᾳ ἀναρρώσεως ἐκ μίαις τῶν πολλῶν ἐπιπλοκῶν, ὅπου: λευκοματουρίας, παραλύσεως κτλ. — Ἡ θεραπεία ἐν ἀρχῇ μὲν σκοπὸν ἔχει νὰ ἀφαιρήσῃ διὰ τῆς ἀποκαλλήσεως τῶν ψευδομεμβρανῶν τὸ μηκέτι συντελέσαν τὴν ὁρᾶσιν αὐτοῦ μικροβίον. Ἐπειδὴ ὁμοῦς τοῦτο σχεδὸν ἀδύνατον, ἐπιδίδωκεται ἀντισηπτικὴ θεραπεία ἐπὶ τοῦ πεπονηθέντος τόπου, ἵνα ἐξαφανισθῇ μὲν τὸ μικροβίον, παρεμποδισθῇ δὲ ἡ ἀπορροφήσις τῶν ἐκκρίσεων αὐτοῦ, καὶ παρέχονται: ἐσωτερικῶς ὅσα υποτιθενται: δυνάμενα νὰ παρακωλύσῃσι ἢ τοῦλάχιστον σμικρύνωσι τὴν ὁρᾶσιν τοῦ δηλητηρίου. Ἐπὶ δὲ κινδύνου ἀπορραξείας τοῦ λάρυγγος ἐνεργεῖται: τραχειοτομία. [B.]

Δίφιλος. Σινωπεύς, μετὰ τὸν Μένανδρον καὶ τὸν Φιλίμονα ὁ συμκρινιότερος ποιητὴς τῆς νέας Ἀττικῆς Κωμῳδίας, ζήσας κατὰ τὸ δεύτερον ἡμῖσι τοῦ Δ' αἰῶνος ἐν Ἀθήναις καὶ ἀποθανὼν ἐν Σμύρνῃ. Ἐγράψεν 100 δραματικὰ ἔργα, ὧν τὰ 50 εἰσὶν ἡμῖν γνωστὰ διὰ τῶν τίτλων ἢ ἀποσπασμάτων ἀ-

σημάτων, ἐκδοθέντων ἐν τοῖς ἀποσπάσμασι τῶν Ἑλλήνων κωμικῶν ὑπὸ Meineke καὶ Bothe (Παρ. 1855). Πολὺ ἐπωφελήθη αὐτοῦ ὁ Ῥωμαῖος Πλαῦτος, οὗ σώζονται δύο μὲν κωμωδίαι ἐλόκληροι, τρίτη δὲ ἐν μέρει, ἐπεξεργασαὶ κωμωδιῶν τοῦ Δ. Ἡ γλῶσσά του ἀπλή καὶ ἀφελὴς περιλαμβάνει καὶ ἐκφράσεις ἃς ἀπέφυγον οἱ κλασικοί. Τὸ ὄνομα Δ. καὶ τινὲς φιλόσοφοι, ὧν εἷς ὁ ἐπικληθεὶς Λαδύρινθος διὰ τὰς περιπλοκοὺς θεωρίας του, κτλ. [B.E.]

Δίφρος. Βλ. Ἄρμα.

Δίφορον. Τὸ δένδρον ὅπερ καρποφορεῖ δις τοῦ ἔτους, ὡς ἡ δίφορος λεμονέα. Οἱ ἀρχαῖοι τὰ δένδρα ταῦτα ἐκάλεον διφόρα (δίφορος μιλῆα τοῦ Θεοφράστου) Δίφορα ὡσαύτως καλοῦνται καὶ τὰ πλειστάκις τοῦ ἔτους φέροντα καρπὸν, ὡς λεμονεαὶ τινές, ἡ ἐπιτάχαιλος λεγομένη ἄμπελος (τὸ φτακτοῖσι) κτλ. [Γ.]

Διχάλια. Χωρ. τοῦ δήμου Σαμαίων κειμένον εἰς τὸ Α μέρος τῆς νήσου Σάμης, ἔχον δὲ 188 κατ. [M.Σ.]

Διχαστήρες ἢ τομεεῖς. Βλ. Ὀδόντες.

Διχάσιον. Βλ. Ἀνθεοσία.

Διχηλα. Βλ. Μηρυκαστικά.

Διγλωρισθάριον. Βλ. Βάριον.

Δίχοδον. Χωρίον τοῦ διαμερ. Βιτωλίων τῆς Μακεδονίας, οἰκούμενον ὑπὸ 427 χριστιανῶν καὶ 256 ὁθωμανῶν. [M.Σ.]

Διχροῖσμός. Βλ. Πολυχροῖσμός.

Διχροῖτης. Βλ. Κορδιερίτης.

Δίψα. Τὸ αἰσθημα τῆς Δ. πληροφορεῖ ἡμᾶς περὶ τῆς ἐπελευθύνσης ἐλαττώσεως τοῦ εἰς τὴν κανονικὴν λειτουργίαν τοῦ ἡμετέρου σώματος ἀναγκαίου ποσοῦ ὕδατος, ἀναγκάζον νὰ πῶμεν ὕδωρ καὶ οὕτως ἀντικαταστήσωμεν ἐν τῷ σώματι τὴν ὑγρότητα, ἥτις διαρκῶς ἀπ' αὐτοῦ διὰ διαφόρων ὁδῶν ἀποβάλλεται. Οὕτως ἡ ξηρότης, ἣν ἀντιλαμβανόμεθα ἐν τῷ στόματι καὶ τῷ λάρυγγι, εἶναι ἀπότοκος κακουχίας τοῦ σώματος γενικῆς. Ἡ μὴ ἱκανοποίησις τῆς περὶ τῆς ὁ λόγος ἀναγκῆς προσλήψεως ὕδατος εἰς τὸν ὀργανισμὸν παρατεινόμενη ἐπὶ μακρὸν φέρει φλόγωσιν, πυρετὸν καὶ παραφροσύνην, ἐξασθένεισιν τοῦ σώματος καὶ τέλος τὸν θάνατον, ταχύτερον ἐπερχόμενον ἢ διὰ τῆς πείνης. Ἐν νοσηράς καταστάσεσι τοῦ σώματος καθ' ἃς μεγάλη συμβαίνει ἀπὸ τοῦ σώματος δαπάνη ὑγρῶν ἐπέρχεται Δ. διαρκής, πρὸς ἀπαλλαγὴν ἀπὸ τῆς ὁποίας δεῖον νὰ πολεμηθῇ ἢ παράγουσα αὐτὴν νοσηρὰ κατὰστασις. Ἐκτακτὸς ἰδίᾳ πολυδιψία ἐπισημαίνεται εἰς τοὺς πάσχοντας διαβήτην (βλ. λ.), ὅτε τὸ σακχαροῦχον αἷμα ἀπορροφᾷ ἀπὸ τοῦ σώματος μέγιστον ποσὸν ὕδατος. Ἐρεθισμὸς τοπικὸς τοῦ βλεννογόνου τοῦ στόματος ἢ τοῦ φάρυγγος, τοῦ στομάχου κλ.,

ὡς π. χ. διὰ λίαν ἀλμυρῶν ἢ ἄλλων ἐρεθιστικῶν βρωμάτων ἐπιφέρει ἐπίσης μεγαλειτέραν Δ. Τὰ ζῶα ἐν γένει (ἡ κάμηλος π. χ., διὰ φορὰ ἀμφοῖν κλ. ἰδίως δὲ τὰ ψυχραῖα ζῶα) ὑπομένουσι τὴν Δ. ἐπὶ μακρότερον χρόνον ἢ ὁ ἄνθρωπος. [A.E.]

Διψακώδη (Βετ.), Dipsaceae. Οἶκος. Δικοτυληδόμων μονοπετάλων φυτῶν. Εἰσὶ ποῶδη ἔχοντα τὰ φύλλα ἀντίθετα, τὰ ἄνθη συνηθροισμένα εἰς κεφαλὰς περιβαλλεμένας ὑπὸ κοινοῦ περιβλήματος, κάλυκα διπλὴν τὴν μὲν ἐκ παρανθῶν φυλλαρῶν συνισταμένην, τὴν δὲ συνήθως ἐκ τριῶν, στεφάνην χειλοειδῆ στήμονας τέσσαρας τοῦ πέμπτου ἐξαμβλυωθέντος, ὠσθηκὴν ὑποκειμένην καὶ καρπὸν ἀχαίνιον μονόσπερμον. Εἶδη 120, τὰ πλεῖστα τῆς Βεουκράτου ζώνης. Ὡρότυπον γένος Δίψακος (Dipsacus L.) οὗ ὁ θεραπευόμενος Δ. ὁ τῶν κναφῶν (D. jullonum L.) καὶ Δ. ὁ ἄγριος (D. silvestris L.) φέρουσι κεφαλὰς χρησίμους πρὸς κναφήν τῶν ἐριούχων (φεσιῶν κτλ.), κοινῶς ἀγκάθια τῶν βαφῶν, τὸ φυτὸν Νερακράτης ἢ Νεράγκανθον. Ἄλλα γένη εἰσὶ Κναυτεία (Knautia), Κεφαλωτή (Cephalaria) καὶ Ἀστεροκέφαλος (Scabiosa) οὗ τὰ εἶδη συχνὰ καλλιεργοῦνται διὰ κόσμον. Ἰδίως αἱ ποικιλίαι Δ. τοῦ παραθαλασίου (Sc. maritima L.) καὶ Δ. τοῦ κελαينوπορφύρου (Sc. atropurpurea L., κοιν. Μαυρομάτα). [Θ.Χ.]

Διωθελία. Βλ. Θεωρικόν.

Διωγμοὶ τῆς ἐκκλησίας. Βλ. Χριστιανισμός.

Δίωον. 1) Ὁ Χρυσόστομος, κληθεὶς οὕτως ἕνεκα τῆς ῥητορικῆς δεινότητός του. Ἐγεννήθη κατὰ τὰ μέσα τοῦ Α' μ. Χ. αἰῶνος ἐν Προύσῃ ἐκ πλουσίας οἰκογενείας. Ἐκπαίδευθεὶς μετὰ μεγίστης ἐπιμελείας ἐπεσθῆ ἐν τῇ μελέτῃ τῆς φιλοσοφίας, προτιμήσας τὴν τῶν Στωικῶν, περιήλθε δὲ κατὰ τὴν τότε ἐπικρατοῦσαν συνήθειαν τὴν διαφορά κέντρα τῆς ἐπιστήμης καὶ φιλολογίας καὶ τέλος μετέβη εἰς Ῥώμην, ὅπου ἐγένετο στενὸς φίλος τοῦ Οὐεσπασιανοῦ. Ἀλλ' ἐπὶ τοῦ Δομιτιανοῦ ἐξωρίσθη καὶ τῇ συμβουλῇ τοῦ ἐν Δελφοῖς μαντείου ἀπέβη εἰς τὴν παρὰ τὸν Εὐξείνιον χώραν τῶν Γετῶν, οὓς περιέγραψεν ἐν τῷ ἀπολεσθέντι ἔργῳ του Γετικὰ ἐπιγραφόμενῳ. Μετὰ τὴν ἐκθρόνησιν τοῦ τυράννου ἀνεκλήθη ὑπὸ τοῦ Νέρου εἰς Ῥώμην καὶ ὑπὸ τούτου καὶ τοῦ διαδόχου του Τραϊανοῦ μεγάλως ἐτιμήθη. Δὲν ἔμεινε δὲ διαρκῶς ἐν Ῥώμῃ, ἀλλ' ἦδη κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς αὐτοκρατορίας τοῦ Τραϊανοῦ ἐπέστρεψεν εἰς Προῦσαν, ἥτις τῇ ἐνεργείᾳ του ἀπέκτησε πολλὰ προνόμια, ἐπροκίσθη δὲ καὶ δι' ὕδραγωγείου καὶ στοῶν. Φαίνεται, ὅτι ἐντεῦθεν ἐπεσεκλήθη διδάσκων καὶ ἄλλας πολλὰς πόλεις τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καὶ Ἀδύππου ἀγνωστον δὲ πότε ἀπέθανεν. Ὁ Δ. συνέδεε τὴν ῥητορικὴν τέχνην ἐπιτυχέστατα μετὰ τῆς φιλο-

σοφίας, εἰς δὲ τὰ συγγράμματά του πλέον ἢ ἄπ' ἑστέρῃ κατὰ τῶν βαναύσων («κακοδαίμονων») σοφιστῶν. Εἰς τὰς γνώμας του πολλὰκις κρίναι ὁπίσω του τὰς περικωσμένας τῆς ἐποχῆς του ἰδέας. Σώζονται αὐτοῦ 80 λόγοι, ἡ ἀκριβέστερον 79, τοῦ Κορινθιακοῦ ὑποβολιμαίου ὄντος, ἔχουσι δὲ ὡς ἐπὶ πλεῖστον τὸ σύνθημα, ἄλλοι δὲ τὸ διαλόγου, ὡς π. χ. ἡ Παράφρασις τοῦ προλόγου τοῦ Εὐρύπιδου Φιλοκλήτου. Ἐξ αὐτῶν δὲ διακρίνονται ὁ Βορυσθενικός, ὁ Ὀλυμπικός, ὁ Ροδιακός, ὁ πρὸς Ἀλεξανδρεῖς κτλ. ὡς καὶ οἱ 4 Περὶ βασιλείας. Εἰς τοὺς φιλοσοφικοὺς λόγους καὶ διαλόγους εἶναι πρόδρομος τοῦ Λουκιανοῦ, διδάσκων ἠθικὰς ἀρχὰς ὑπὸ τὸ πρόσωπον τοῦ Σωκράτους καὶ τοῦ Διαγένοτος. Ἐξαιρετον θέσιν ἐν τῇ ἑλλην. φιλοσοφίᾳ κατέχει τέλος ὁ Εὐδοικός, χάρις αὐτῶν τοῦ ἀπλοῦ βίου τῶν κυνηγῶν. Ἡ γλῶσσα τοῦ Δ. εἶνε ἐπιτυχῆς μίμησις τῆς τοῦ Ξενοφώντος καὶ τοῦ Πλάτωνος. Κύρια ἐκδόσεις τῶν ἔργων τοῦ Δ. ὑπὸ Reiske (Λιψ. 1784), Emperius (Βρυξελ. 1844) καὶ Dindorf (2 τ. Λιψ. 1857). Πρὸς Φωτίου Βιβλ. Φιλοστράτου βίου σοφ. Α' 7· Συνεσίου Διωνά· Σούδαν ἐν λ. Διων. Emperius ἐν Opusc. phil. et hist. 102—110· Burckhardt, Wert des Dio für die Kenntnis seiner Zeit ἐν Schweiz. Mus. IV, 97—191· W. Schmid Atticismus Α' 72—191.

— 2) Ὁ Κἄσσας (ὁ ἐπίκλην Κοκκῆσις), ὁ μέγιστος Ἑλλήν. ιστοριογράφος ἐπὶ τῆς Ῥωμαϊκῆς αὐτοκρατορίας, γενν. ἐν Νικαίᾳ τῆς Β. θυνίας περὶ τὸ 160 μ. Χ., ἔργονος (ἰ) τοῦ 1) καὶ οὗτος Ἀπρονικανοῦ τοῦ ὑπάρχοντος ἐπὶ Μάρκου Ἀντωνίου τοποτηρητοῦ Δαλματίας καὶ Κιλικίας. Τῇ 180 μετέβη εἰς Ῥώμην, ἐγένετο δὲ πρῶτος (193) καὶ, ἀπὸ διετέλεσεν εἰς διαφόρους ἄλλας ὑψηλὰς θέσεις, εἰς ὑπάτους μετὰ δὲ τὸ τέλος τῆς δευτέρας ὑπατείας του (229) παρρησίᾳ τὰ δημόσια ἀξιώματα καὶ τὸν ὑπόλοιπον βίον του διήγαγεν ἐν τῇ πατρίδι. Τὸ πρῶτον ἔργον του ἦτο περὶ ὀνειράτων καὶ σημείων, πιθανῶς τὸ ὑπὸ Σούδα Ἐνέδια καλούμενον, εἰτα δὲ συνέγραψεν ἱστορίαν τοῦ αὐτοκράτορος Κομμοδόου δι' αὐτῆς τυχὼν θερμότητος ἐκτιμήσεως παρὰ τοῦ Σεπτίμιου Σεβήρου, ἀπεφάσισε νὰ συντάξῃ γυνικὴν Ῥωμαϊκὴν ἱστορίαν 10 ἐτη ἀφισρωτὴν εἰς τὴν περιουλομένην τῆς ὕλης (201—211), εἰς δὲ τὰ κατόπιν 12 (211—222) ἐφθασε μέχρι τοῦ 72ου βιβλίου, τὸ ὑπόλοιπον δὲ ἀπεπεράτωσε πιθανῶς ἐπὶ Ἀλεξάνδρου Σεβήρου. Ὁ Σούδας λέγει ὅτι ἔγραψε καὶ Τὰ κατὰ Τραϊανὸν καὶ Βίον Ἀρριανοῦ τὸ πρῶτον ὅμως τῶν ἔργων τούτου φαίνεται ὅτι ἦτο ἀπόσπασμα ἐκ τῆς γενικῆς ἱστορίας. Αὕτη εἶχεν 80 βιβλία καὶ διήκνεν ἀπὸ τῆς ἀρχαίας τοῦ Διωνίου μέχρι τοῦ 229 μ. Χ., ἀλλ' ἐσώθησαν μόνον τὰ βιβλία 36—60, περιλαμβανόμενα τοὺς χρόνους ἀπὸ τοῦ 68 π. Χ. μέχρι τοῦ 47 μ. Χ., πρὸς δὲ

τὸ μεγαλειότερον μέρος τῶν βιβλ. 78 καὶ 79. Κεκτῆμεθα ὁμῶς Ἐπιτομὴν τοῦ Ἰω. Ξιφιλίνου (τοῦ ΙΑ' αἰῶνος), ὡς καὶ ἑτέραν τῶν πρώτων βιβλίων ὑπὸ Ζωναρᾶ, ἀποσπάσματα εἰς τὰς Ἐπιτομάς τοῦ Κωνσταντίνου κτλ. Ἡ ἀξία τοῦ ἔργου ὡς ἱστορικῆς πηγῆς εἶνε ἀνεκτίμητος, πρὸ πάντων διὰ τὴν ἱστορίαν τῆς παρκαμῆς τῆς δημοκρατίας καὶ τῆς αὐτοκρατορίας, πολλὴ δὲ συντελεῖ καὶ εἰς τὴν ἐρμηνείαν τῶν ἔργων τοῦ Καίσαρος. Κικέρωνος, Ὁρατίου. Ἀλλὰ καὶ ἡ πλαστικὴ παραστάσις ὑποστηριζομένη ὑπὸ βαθείας γνώσεως τῶν πραγμάτων, καὶ ἡ γλῶσσα ἐπιμελεμένη κατὰ τὸ παράδειγμα τῶν μεγάλων ἱστοριογράφων, εἶναι μέγισται ἀρεταὶ τοῦ ἔργου. Τούναντιον δὲ ἡ παρκαμὴ τῆς ἐποχῆς καταφίνεται εἰς τὰς διεισδακμονίας καὶ προλήψεις τοῦ συγγραφέως καὶ τὴν ἑλλειψιν παρρησίας εἰς τὴν ἐπικρίσιν τῶν ὁμοτήτων τῶν αὐτοκρατόρων. Κύρια ἐκδόσεις ὑπὸ Reimarus (2 τ. Ἀμβούργου 1750—2), Im. Bekker (2 τ. Λιψ. 1849) καὶ Dindorf (μετὰ τῶν διαφ. γραφῶν, 4 τ. Λιψία 1863—5). Νέα ἐκδ., παρασκευάζεται ὑπὸ Melber (ἐν Bibl. Teubn.). [X·B.]

Διωνασία ἡ μυιοπόλος (Botan.).

Dionaea muscipula L. Μικρὸν κοκκίον τῆς οἰκογεν. τῶν Δροσερωδῶν φυόμενον ἐν ἔλαις τῆς Φλωρίδος καὶ Καρολίνης. Ἐν τῶν ἀξιολογωτέρων σαρκώχων φυτῶν οὗ τὰ δύο φυλάκια ἐξ ὧν συνίστανται τὰ φύλλα αὐτοῦ, συγκλείονται μεθ' ἐρμῆς ἐπὶ μηχανικοῦ ἐρεθισμού ἢ ἄλλ' ὡς ἐντομὸν τι ἐπικαθίστη ἐπ' αὐτῶν. Οὕτω τὸ ἐντομὸν διακρατεῖται μεταξὺ τῶν φυλλοκαριῶν, ἐνῶ συγχρόνως ἐκκρίνεται καυστικὸν τι ὑγρὸν πρεμιερὲς τῷ γαστρικῷ, ὅπερ διαλύει τὰς ἀνωτοχούσας οὐσίας τῶν ἐντόμων, αἵτινες ἀπορροφῶνται ὑπὸ τοῦ οὗτο καὶ χρησιμεύουσι πρὸς τροφήν του. [Θ.Χ.]

Διωνή ἡ Διωνά. Τιτανίς θυγάτηρ τοῦ

Οὐρανοῦ καὶ τῆς Γῆς. Τὸ ὄνομα αὐτῆς σημαίνει σύζυγον τοῦ Διός, ὡς κατὰ τὸν γένος καὶ ἐκ τοῦ παρ' Ἀπολλοδώρῳ τύπου Διωνῆ τοῦ αὐτοῦ ὀνόματος, ὅπερ ἔνευ ἀνάγκης διορθοῦσι τινες εἰς Διωνή. Ὡς τοιαύτη δ' ἐτιμᾶτο ἡ Δ. ἐν Δωδωνῇ μετὰ τοῦ Διός. σύνναος αὐτοῦ οὕτα, καὶ ἀμροτέρους τοὺς θεοὺς, τὸν Νάϊον Δία καὶ τὴν Δ., ἐρωτῶσιν οἱ χρηστηριοιζόμενοι ἐν τῇ Δωδωναίῳ μαντείᾳ, ὡς φαίνεται ἐκ τῶν περιωθεισῶν ἐπιγραφῶν ἐπίσης δ' ἀμροτέρων αἱ κεφαλαί, τοῦ τε Διός καὶ τῆς Δ., διὰ τὴν καὶ πέπλον ἐχούσης, ἀπεικονίζονται ἐν ἡρωικαῖς νομισμασι. Κατὰ τοὺς παρ' Ὁμήρῳ μύθους ἐγέννησε τὴν Ἀφροδίτην ἐκ τοῦ Διός· κατὰ τινὰ δὲ παρὰ τῷ Φερεκύδῃ μύθον ἦτο μίχ τῶν Ἰάδων νυμφῶν, ἃς καὶ Δωδωνίδας ἐκάλουν, καὶ ἐγένετο τροφὸς τοῦ Διονύσου. Δατρεῖα τῆς Δ. ὡς συζύγου τοῦ Διός καὶ πιθανώτατα προσωποποιίας τῆς Γῆς, μνημονεύεται

πλήν τῆς Δωδώνης καὶ ἐν Ἀθήναις καὶ ἐν Τερμηστοῦ τῆς Πισιδίας. [Π.]

Διῶρυξ. Ἡ τεχνητῶς κατασκευαζομένη κοίτη πρὸς συγκοινωνίαν εἰς τὴν θαλασσίαν ὕδατων ἀπὸ τῆς μιάς εἰς τὴν ἄλλην ἀκτὴν στενῆς λωρίδος γῆς (ισθμοῦ), εἴτε δύο πλωτῶν ποταμῶν πρὸς ἀλλήλους, σκοπὸν ἔχουσα τὴν διευκολύνειν καὶ συντομίαν τῆς ναυτιλίας. Ἐκ τῶν πρώτων ἐπιστημόταται εἶναι αἱ τοῦ Σουεῖξ καὶ ἡ ἀτελής ἐγκαταλειφθεῖσα τοῦ Παναμᾶ. ἐν Ἑλλάδι δὲ ἡ μὲν συντελεσθεῖσα τοῦ Ισθμοῦ τῆς Κορίνθου. Δι' ἀρχαίотатаι γνωσταὶ Δ. κατασκευάσθησαν πρὸ τετρακισχιλίων ἐτῶν ἐν Κίνα, μεταξὺ ποταμῶν, ἐνταῦθα δὲ συνετελέσθη τὸν Ζ' αἰῶνα μ. Χ. ἡ μήκος 250 μιλίων καὶ πλάτος 60 300 μ. ἔχουσα αὐτὸν κρᾶτορικὴν Δ., δι' ἧς συγκοινωνοῦσιν οἱ ποταμοὶ Λευκὸς, Κυανὸς καὶ Κίτρινος καὶ ἥτις ἀποτελεῖ τὸ κυριώτατον μέσον τῆς συγκοινωνίας ἐντὸς τῆς χώρας ταύτης. Ἐν Αἰγύπτῳ ἐπίσης ὁ Ἡρόδοτος ἀναφέρει: ἀρχαιοτάτας ἀπὸ τοῦ Νείλου Δ. Σήμερον πᾶσαι αἱ χώραι ἔχουσιν ἐκτεταμένα συμπλέγματα Δ., περὶ ὧν ἴδε τὰ ἰδιαιτέρα περὶ ἐκάστης χώρας ἄρθρα.

Διμέτροδον. Πρωτεύουσα περιφερείας ἐν τῷ ῥωσ. κυβερνεῖω Ὀριώλ, ἀπέχουσα 104 χμ. ἀπὸ Ὀριώλ πρὸς ΝΑ. ἔχει (1883) 6552 κατ. καὶ ἐμπόριον κανναδάων καὶ σιτηρῶν. [Μ.Σ.]

Διμέτρωφ. Πρωτεύουσα περιφερείας ἐν τῷ ῥωσ. κυβερνεῖω Μόσχας, κειμένη ἐπὶ τοῦ Ἰαγρόμα. 78 χμ. Β τῆς Μόσχας καὶ ἔχουσα (1883) 9306 κατ., διατηροῦντας σπουδαίαν βιομηχανίαν μεταξίνων, μαλλίνων καὶ βαμβακίνων ὑφασμάτων. [Μ.Σ.]

Δνείπερος (ῥωσ. Днѣпр, παρὰ τοῖς ἀρχ. Ἑλλήσι Βορυσθένης καὶ τοῖς Ῥωμαῖσις Danapris). Ὁ μετὰ τὴν Βόλγαν καὶ τὴν Δανουβίον μεγαλειότερος ποταμὸς τῆς Εὐρώπης Πηγάζει εἰς τὰ ἔλη τοῦ Βολονικικοῦ ὑψιπέδιου ἐν τῷ κυβερνεῖω Σμολένσκ οὐ μακρὸν τῶν πηγῶν τοῦ Βέλγα καὶ τοῦ Δύνα καὶ ἐκβάλλει μετὰ ῥοὴν 1712 χμ. εἰς τὴν Εὐξείνιον Πόντον. Ἐπὶ τοῦ ἔνω (πρὸς Δ.) ῥοῦ κεῖται τὸ Σμολένσκ κάτωθεν τούτου ὁ ποταμὸς στρίφεται πρὸς Ν καὶ ἀρδεύει τὰς εὐφρωτάτας πεδιάδας τοῦ Μογίλιωφ καὶ Τσερνίγιωφ μέχρι τοῦ Κιέβου· περὶτέρω δὲ διασπίζει κατὰ ΝΑ διευθύνειν τοὺς βράχους τῆς Ὀυκραίνης σχηματίζων ἐπικινδύνους καταρράκτας. οἵτινες ἐξακολουθοῦσι καὶ πέραν τοῦ Αἰκατερινουπόλ. Ἀπὸ τοῦ Ἀλεξάνδρεσκ λαμβάνει ὁ Δ. διέθυνσιν ΝΔ καὶ διαίρεται εἰς πολλοὺς ὀρθόκλινους, παρὰ δὲ τὴν Χερσῶνα διευρύνεται σχηματίζων λίμνην μήκους 60 χμ. καὶ πλάτους 5—16 χμ. ἥς τὸ ὕψος ἔχει ὡς ἐκ τῆς πλησίον θαλάσσης ἀλμυρὴν γεῦσιν. Παραποτάμιος δέχεται δεξιόθεν μὲν τοὺς Δρούτ, Βερέσιαν, Πρίπετ, Τέρτερεφ, Ῥῶς, Ἰγγουλέτς καὶ Μόικραϊα-Σούραν, ἀρι-

στερίθεν δὲ τοὺς Βερεγᾶν, Σόσχ, Δεσνᾶν, Σούλαν, Βόρσκλαν, Ὀριώλ καὶ Σαμάραν. Μετὰ τῆς Βαλτικῆς θαλάσσης ὁ Δ. συνδέεται διὰ διωρύγων διὰ μέσου τῶν Δύνα, Νίμεν καὶ Βιστούλα. — Δνείπερ εἰς ὅρη δνομαζόνται τὰ περὶ τὸν ἔνω καὶ μέσον ῥοὴν τοῦ Δ. μὴ ὑφύμενα ἔνω τῶν 210 μ. ὑπὲρ τὴν ἐπιφανείαν τοῦ ποταμοῦ. Δ. Στέπη δὲ καλεῖται ἡ στέπη ἡ ἐκτείνουμένη ἀπὸ τοῦ Νοτίου Βούγ μέχρι τοῦ ποτ. Κάλμινς (Δ πρὸς Α) καὶ ἀπὸ τῶν συνόρων τῶν κυβερνεῖων Κιέβου καὶ Πολτάβας μέχρι τοῦ Εὐξείνου καὶ Ἀζοφικῆς θαλάσσης (Β πρὸς Ν), περιλαμβάνουσα καὶ τὴν Κριμαίαν χερσονήσον· τὸ χθαμαλότερον μέρος αὐτῆς εἶναι τὸ νειπανατολικὸν καλούμενον Νογαϊσκικὴ στέπη. Τὸ μέγιστον μέρος τῆς στέπης εἰς τὰ κυβερνεῖα Αἰκατερινουπόλδος καὶ Χερσῶνος, ὡς καὶ τὸ ὄρειον τῆς Νογαϊσκικῆς, εἶναι εὐφροσύτατον ἔδαφος, ἀρδεύμενον ὑπὸ πλείστων ῥυάκων καὶ ποταμῶν (Νοτ. Βούγ, Σαμάρας, Κάλμινς κτλ.), παράγον ἄφθονα σιτηρὰ καὶ διατρέφον ἀπείρους ἀγέλας βοῶν. Τὸ Ν μέρος τῆς Νογαϊσκικῆς εἶναι κατάλληλον πρὸς κτηνοτροφίαν. [Μ.Σ.]

Δνείστερος (ῥωσ. Днѣстр, παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Τύρας ἢ Δάναστρις). Ποταμὸς τῆς Ῥωσσίας, πηγάζων ἐν Γαλικίᾳ εἰς τὰς Β κλιτύας τῶν Καρπαθίων καὶ μετὰ ῥοὴν 1024 χμ. ἐκβάλλων εἰς τὴν Εὐξείνιον. Εἶναι ὀρητικὸς καὶ ἡ κοίτη του πλήρης βράχων καὶ λίθων δυσκολευόντων πολὺ τὴν ἐπ' αὐτοῦ πλοῦν. Μεταξὺ τῶν πόλεων Ἀνερμάν καὶ Ὀδιδίου πόλεως ὁ Δ. σχηματίζει λίμνην γνωστήν διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἐν αὐτῇ ἰχθύων. Ὁ σπουδαιότερος παραπόταμος εἶναι ὁ Στρώ. [Μ.Σ.]

Δοάν. Κοιλίς τῆς Ν Ἀραβίας ἐν τῷ ἄνω Ἀδραμανοῦτ, εὐφροσύτατῃ καὶ περιλαμβάνουσα πλῆθος πόλεων, ὧν τινες ἔχουσι πλέον τῶν 10000 κατ., καὶ χωρίων. Ἐνταῦθα εὐρίσκεται καὶ θειοῦχος πηγὴ ἥτις θεωρεῖται ὑπὸ τῶν Ἀράβων εἰσοδος τοῦ Ἄδου.

Δόβελν (Döbeln). Πόλις τοῦ νομοῦ Λειψίας τῆς Σαξωνίας, κειμένη ἐν ὠρεῖσι καὶ ἐπὶ τοῦ Μούλδν 67 χμ. ΝΑ τῆς Λειψίας ἐπὶ τοῦ εἰς Δρέσδην σιδηροδρόμου καὶ ἔχουσα (1885) 11972 κατ., οἵτινες ἐιατρουῖσι σπουδαῖον ἐμπόριον σιτηρῶν καὶ βιομηχανίαν ἐρυσίνων καὶ δερμάτων κτλ. ἔχει πρακτικὸν λύκειον καὶ ἄλλα σχολεῖα. Ἡ περιφέρεια Δ. ἔχει ἐπὶ 582 τχμ. 100203 κατ. [Μ.Σ.]

Δόβερ (Dover) 1) Παράλιος πόλις τῆς ἀγγλικῆς κομητείας Κέντ, κειμένη 114 χμ. ἀπὸ Λονδίνου ἐπὶ τοῦ στενωτάτου μέρους τῆς Μάγχης (33, 5 χμ.), ἀπέχουσα δὲ τοῦ ἐπὶ τῆς γαλλικῆς παραλίας Καλαὶ 48 χμ. ἔχει 28186 κατ., ὧν κῆρυα ἔργα ἀλιείας, ναυπηγία, ζυθοποιία κτλ., ἰδιαιτέρω δὲ κέντηται σημασίαν ἔνεκα τῶν λουτρῶν τῆς καὶ τῆς μετὰ τῆς γαλλικῆς καὶ βελγικῆς παραλίας συγ-

κοινωνίας διὰ τῶν καθημερινῶς ἐρχομένων καὶ ἀναχωρούντων ἀεροπλοίων καὶ τῶν ἱστιοφόρων. Τὰ περὶ τὴν πόλιν βουνὰ εἶναι ὠχυρωμένα, ἐπὶ τοῦ βορείου μέρους κεῖται τὸ κάστρον τοῦ Δ. (Dover-Castle), πύργος ὠκοδομημένος ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων καὶ εὐρύνθεις κατέπιν εἰς ἰσχυρότατον προύριον. 2) Πρωτεύουσα τῆς κομητείας Στράφορντ ἐν τῇ βορειοαμερικανικῇ πολιτείᾳ Νιουχάμφχαϊρ, ἐπὶ τοῦ Κοτσέκου καὶ διαρ. σιδηροδρόμων, 19 χμ. ἀπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ. Ἔχει 11687 κατ. (1881) καὶ μεγάλα ὑφαντουργικὰ καταστήματα. [Μ.Σ.]

Δόβεραινερ (J. W. Döbereiner, 1780—1849). Χημικός εἰς ὃν ὁφείλεται ἡ πρὸ τῶν σημερινῶν πυρῶν ἐν γενικῇ χρήσει μηχανὴ ἢ φέουσα τὸ ὄνομά του· ἐν αὐτῇ, παρήγατο διὰ ψευδαργύρου ἢ θειικοῦ ὀξέος ὕδρον ἀναφλεγόμενον ἐπὶ σπόγγου λευκοχρόσου. [Ο.Α.Ρ.]

Δοξήρου κόνις (Φαρμακολ.). Κόνις παρασκευαζομένη ἐκ θειικοῦ καὶ νιτρικοῦ καλίου (ἀνὰ 4 μ.). Ἰππεκακουάνης λείας, γλυκυρρίζης καὶ ἐκχυλίσματος ξηροῦ ὀπίου (ἀνὰ 1 μ.). Διαφορητικὴ καὶ καταπραυντικὴ, παρέχεται πρὸς ἀρθρίτιδα, χρονίους ρευματισμούς κτλ.

Δόβης (Ἑρρίκος Γουλιέλμος Dove). Περίφημος γερμανὸς φυσικός (1803—1879), διατελέσας καθηγητὴς ἐν Βερολίνῳ, μέλος τῆς Ἀκαδημίας τῶν ἐπιστημῶν καὶ ἀντικαγκελλάριος τοῦ τάγματος τῆς Ἀλβίας. Αἱ ἐργασίαι του ἀφορῶσιν εἰς ἅπαντα τὰ μέρη τῆς φυσικῆς, πρὸ πάντων δὲ κατέστη γνωστός διὰ τὰς μετεωρολογικὰς ἐρευνὰς του καὶ τὴν ὑπ' αὐτοῦ ἀνακαλυφθέντα καὶ ἀπ' αὐτοῦ καλούμενον περὶ ἀνέμων νόμον (βλ. Ἀνεμος). Τῇ πρωτοβουλίᾳ δὲ τοῦ Δ. ἰδρύθη τὸ ἐν Βερολίνῳ μετεωρολογικὸν ἱνστιτούτον, οὗ προέστατο μέχρι τοῦ θανάτου του. [Ἐγ.]

Δόβιτς. Χωρίον τοῦ διαμερ. Κριτσόβου τῆς Μακεδονίας, ἔχον 158 κατ. χριστ. [Μ.Σ.]

Δοβίτσινον. Χωρ. τοῦ δήμου Ἀρακυνθίων τῆς Εὐρυτανίας, ἔχον 228 κατ. [Μ.Σ.]

Δόβλινγκ (Döbling). Κώμη τῆς Αὐστρίας κειμένη ἐγγύτατα τῆς Βιέννης πρὸς ΒΔ ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὁχθῆς τοῦ Δανουβίου, καὶ σχηματίζουσα προάστιον τῆς Βιέννης. Ἔχει (1880) 10182 κατ. καὶ χρησιμεύει τοῖς Βιενναίοις ὡς θερινὴ διαμονὴ τερπνοτάτη.

Δοβρά. Χωρίον τοῦ Ζαγορίου ἐν Ἡπείρῳ ἔχον περὶ τοὺς 1100 κατοίκους καὶ δύο ἐλληνικὰ σχολεῖα. Κεῖται ἐντὸς πετρώδους κοιλῆδος, καὶ διαιρεῖται εἰς 4 συνοικίας. Αἱ γυναῖκες καλλιεργοῦσι τὴν γῆν καὶ διατηροῦσι πολλὰ ἥθη καὶ ἔθιμα τῆς ἀρχαίας ἀπλότητος, οἱ δὲ ἄνδρες ταξιδεύουσιν εἰς τὴν ἀλλοδαπήν, ἐνθα ματέρηχονται τὸ ἐμπόριον ἰδίως.

Ἐπὶ τινος τῶν περὶ τοῦ χωρίου κορυφῶν ἐγείρεται ναὸς τῆς Ἁγίας Παρασκευῆς, ὅπινθεν τοῦ ὁποίου εὐρίσκονται ἐρείπια ἀρχαίου προυρίου, λεγόμενα σήμερὰ Καταφί. Ὅπινθεν δὲ τοῦ χωρίου, ἐπὶ τῆς πρὸς τὴν πεδιάδα τῶν Ἰωαννίνων ἐστραμμένης πλευρᾶς τοῦ ἔρους Μιτοκέλ, ὑπάρχει ἐντὸς ἀρχαίου δάσους ἡ μονὴ Ἀσπραγγέλου καλουμένη καὶ ἐπ' ὀνόματι τῆς γεννήσεως τῆς Θεοτόκου τιμωμένη, κτισθεῖσα δὲ πρὸ 400 περίπου ἐτῶν. [Κ.Δ.Κ.]

Δοάνα. Βλ. Ἐρύμανθος.

Δοδροβέν. Χωρ. τῆς Μακεδονίας ἐν τῷ διαμερ. Φλωρίνης κατ. ὑπὸ περ. 250 χριστ.

Δοδρού. Χωρ. τοῦ δήμου Κοθωνίων τῶν Τρικαλῶν, ἔχον 128 κατ. [Μ.Σ.]

Δοδρουτσά. Τὸ ΝΑ μέρος τῆς Ῥωμανίας, ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὁχθῆς τοῦ Δανουβίου. Διὰ τοῦτου χωρίζεται ἡ Δ. ἀπὸ τῆς Βλαχίας καὶ τῆς Ῥωσσίας. Αὐτὴ συνορεύει πρὸς τὸν Εὐξείνιον. Ἔχει ἐμδ. 15612 τχμ. καὶ περίπου 120000 κατ., Βουλγαρο-Τούρκους καὶ Τατάρους, ὄντας γεωργούς καὶ κτηνοτρόφους, ὡς καὶ Ῥωμάνους, Ἑλλήνας, Ἀρμενίους καὶ Ἰουδαίους, ὄντας ἐμπόρους καὶ χειρωνακτας κλ. Τὸ μέγιστον μέρος τῆς Δ. εἶνε ὑψιπέδιον ἀποτελούμενον ἐκ τῶν ΒΔ διακλαδώσεων τοῦ Αἴμου καὶ μεταβάλλον τὸν μέχρις αὐτοῦ πρὸς Ἀρσὺν τοῦ Δανουβίου εἰς βόρειον, συνίσταται δὲ κατὰ μέρος μὲν ἐκ στεππῶν κατὰ μέρος δὲ ἐξ ἐκτεταμένων ἀγρῶν. Τὸ Β μέρος καταλαμβάνεται ὑπὸ τοῦ ἐλώδους Δέλτα τοῦ Δανουβίου. Αἱ κυριώτεροι πόλεις τῆς Δ. εἶναι ἡ πρωτεύουσα Κωνσταντία, Μαργάλια, Χίρσοβα, Τούλτσα κλ. Βλ. τὴν Ῥουμανίαν ἄνω ἡκεῖ ἡ Δ. ἀπὸ τοῦ ῥωσοτουρκικοῦ πολέμου.

Δόβσχαου (Dobschau, οὐγγρ. Dob-sina). Οὐγγρική πόλις ἐν τῇ κομητῳ Γόμορ, ἔχουσα (1830) 5592 κατ., ὡς ἐπὶ πλείστον γερμανούς, ἐργαζομένους εἰς τὰ πλούσια μεταλλεῖα (χαλκοῦ, κινναδάρεως, ψευδαργύρου) τῶν περιχώρων. Περιφημον εἶνε τὸ παρά τὴν Δ. σπῆλαιον περιέχον λίμνην παγωμένην ἔχουσαν ἐμβάδον 1800 τχμ. [Μ.Σ.]

Δογάνη. Χωρ. τοῦ δήμ. Δωτίου τῆς Ἀχρίσσης κειμένη ἐν τερπνῇ τοποθεσίᾳ κατὰ τὴν δυτικὴν ἄκρην τῆς πεδιάδος Ἀγυῖας, ἅφ' ἧς ἀπέχει 1 1/2 ὥραν, καὶ πρὸς ἀνατολὰς τῆς Δοσίανης. Κατ. 428.

Δογαντζίδι. Χωρ. τοῦ δήμου Οἰχαλίας τῆς Μεσσηνίας, ἔχον 74 κατ. [Μ.Σ.]

Δογάντσα. Χωρ. τῆς Θράκης παρὰ τὴν Βαχά-Ἑσκή. ἅφ' οὗ ἀπέχει 2 ὥρας. Ἀποτελεῖται ἐξ 100 οἰκιῶν ὁμογενῶν ἀσχολουμένων εἰς τὴν γεωργίαν.

Δόγης (Doga ἐκ τοῦ dux, ἰ. duca) ἐκαλεῖτο τὸ ἡγεμονικὸν ἀξίωμα περιβεβλημένον ἀνώτατον πρόσωπον ἐν ταῖς πολιτείαις.

Γενούης καὶ Ἐνετίας. Καὶ ἐν Ἐνετίᾳ μὲν τὸ ἀξίωμα τοῦ Δ. ἦτο ἀρχαιότατον· ἦν κατὰ τὴν Π' αἰῶνα ἐξελέγοντο τοιοῦτοι μετὰ διακωμῶτων σχεδὸν ἀπολύτως μοναρχῶν. Κατὰ τὸ τέλος τοῦ 11' αἰῶνος περιωρίσθη ἡ ἐξουσία τοῦ Δ. διὰ τῆς συστάσεως τοῦ μεγάλου συμβουλίου ἐκ 470 μελῶν, ἐξασκούντος τὴν νομοθετικὴν ἐξουσίαν καὶ ἐκλέγοντος τὸ μικρὸν συμβούλιον ἐξ 6 μελῶν, ἐκ τῆς συναινεσεως τοῦ ὁποῖου ἐξηρτάτο ἡ ἐκτελεστικὴ ἐξουσία τοῦ Δ. Πρὸς δὲ συνέστη διοικητικὴ ἀρχὴ ἐξ 80 μελῶν (Pregadi ἤτοι: εὐγενεῖς). Τὸ δικαίωμα τοῦ ἐκλέγειν τὸν Δ. μεταβιβάσθη εἰς 12 μέλη τοῦ μεγάλου συμβουλίου. Μετ' ἄλλους δὲ περιορισμούς τῆς ἐξουσίας τοῦ Δ. τέλος ἀντιπροσώπευεν οὗτος ἀπλῶς τὴν ἐνότητά τῆς πολιτείας, πρὸ πάντων ἀρ' οὗτου πῶ 1310 συνέστη τὸ ἀνεύθυνον συμβούλιον τῶν ἑνδεκά. Ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἠμπόδισε Δόγκα τινὰς νὰ καταστῶσι περίφημοι καὶ μεγάλοι ἐν τῇ ιστορίᾳ τῆς Ἐνετίας. Ἐν Γενούῃ δὲ τὸ πρῶτον ἐξελέγη Δ. τῷ 1339 Ἰσίδωρος, ἐν περιστασίῳ συμβουλίου ἐκ 12 μελῶν (Anziani). Ἀλλ' ἐμφυλίοι ἐριδες ἐπήνεγκον πολιτικὴ μεταβολὰς εἰς τὰ τῆς ἐξουσίας τοῦ Δ., ἐπανειλημμένως δὲ κατηγορήθη τὸ ἀξίωμα. Τῷ δὲ 1528 μετερρυθμίσθη ἡ ἀρχὴ κατὰ τρόπον ὥστε ἐξελέγετο ὁ Δ. κατὰ διετίαν, παρ' αὐτὴν δὲ ὑπῆρχε τὸ μέγα συμβούλιον 300 καὶ τὸ μικρὸν 100 μελῶν, ὡς νομοθετικὴ ἀρχή, ἥς προήδρευεν ὁ Δ. Τὴν ἐκτελεστικὴν ἐξουσίαν ἐξῆλκε ὁ Δ. μετὰ 12 μυστικῶν συμβούλων (Governadori) καὶ 8 φροντιστῶν (Procuradori). Οὕτω διατηρήθη ἡ πολιτεία τῆς Γενούης μέχρι τῆς καταλύσεως αὐτῆς ὑπὸ τοῦ Ναπολεόντος. [Ἐγ.]

Δόγκαστερ (Doncaster). Πόλις τῆς ἀγγλ. κομητείας Ὕορκς, ἐπὶ τοῦ ποτ. Δὺν καὶ τῆς διασταυρώσεως 7 σιδηροδρόμων. Ἔχει 21130 κατ. (1881). σημαντικὰ κλωστήρια καὶ μέγα ἐμπόριον σιτηρῶν. Εἰς τὰ περίχωρα ὑπάρχουσιν ἀνθρακωρυχεῖα. Παρὰ τὸ Δ. κατὰ Μάρτιον καὶ Σεπτέμβριον ἐκτελοῦνται μεγάλα ἵπποδρόμια. [Μ.Σ.]

Δόγκολα καλεῖται γενικῶς μὲν ἡ μέχρι ἐσχάτων Αἰγυπτιακὴ ἐπαρχία Νουβία (βλ. λ.), εἰδικώτερον δὲ τὸ μέσον μέρος αὐτῆς ἐκτερώμενον τοῦ Νείλου (18°—19° 42' Β πλ.). Εἶνε εὐφορὸς χώρα, πρὸ πάντων αἱ ἐν τῷ ποταμῷ πολλὰ καὶ νήσοι. Οἱ κάτοικοι Dongolawoi καλοῦνται (περίπου 257 χιλ. μυρμηλῶνοί) εἶνε ὡραῖοι ἄνθρωποι, γεωργοὶ καὶ κτηνοτρόφοι. Πρωτεύουσα εἶνε ἡ Νέα Δόγκολα ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὁχθῆς τοῦ Νείλου, ἔχουσα 10 χιλ. κατ. καὶ οὕτω κέντρον ἐμπορίου. Ἡ παλαιὰ Δ., ἥς τὰ ἔρειπια κείνται ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὁχθῆς, 120 χμ. κάτωθεν τῆς Νέας, ἦτο ἐν τῇ ἀρχαιότητι σημαντικωτάτη πόλις, νῦν δὲ εἶνε ἐλεεινὴν χωρίον.

Ἡ χώρα συνεπεῖα τῆς ὑπὸ τὸν Μαχδὴ ἐπαναστάσεως ἐγκατελείφθη τῷ 1886 ὑπὸ τοῦ Ἀγγλικοῦ στρατοῦ μετὰ κρατερὰν ἀντίστασιν, καὶ οὕτω ἐπαυσα ἐὼς ὑποτελὲς τῆς Αἰγύπτου.

Δόγμα. Ἡ λέξις σημαίνουσα ἀρχικῶς γνώμην, φρόνημα, περιωρίσθη βραδύτερον εἰς τὰς θεμελιώδεις ἀρχὰς τῶν φιλοσοφικῶν συστημάτων (βλ. Δογματικοί) ἢ τῶν θρησκείων, ὧν δὲν ἐπιτρέπεται ἡ ἀμφισβήτησις εἰς τοὺς ὁπαδοὺς τούτων, ἀπεικουμένης ἀνεπιφυλάκτου εἰς αὐτὰς πίστεως. Οὕτω κατὰ τοὺς πρώτους τοῦ χριστιανισμοῦ χρόνους ὁπαδοὶ τοῦ Δ. ἐκαλοῦντο τὰ μέλη τῆς χριστιανικῆς Ἐκκλησίας, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς αἵρετικούς. Ἡ χριστιανικὰ Δ., ἀποτελοῦντα τὸ θεωρητικὸν τῆς χριστιανικῆς πίστεως μέρος ὠρίσθησαν καὶ ὀμολογοῦνται ἐπὶ τῇ βάσει τῆς θείας Ἀποκαλύψεως καὶ τῆς κοινῆς τῆς οἰκουμένης Ἐκκλησίας φωνῆς, διακρίνοντα δὲ τῶν τε πρακτικῶν χριστιανικῶν ἀληθειῶν ἥτοι τῶν κανόνων τοῦ βίου καὶ τῆς χριστιανικῆς ἐνεργείας καὶ τῶν ἄλλων περιεχομένων μὲν ἐν τῇ θείᾳ Ἀποκαλύψει, ἀλλὰ μὴ ἀφορισμῶν εἰς τὴν διδασκαλίαν τῆς πίστεως ἀληθειῶν, ὡς καὶ τῶν ἰδιαιτέρων γνωμῶν τῶν Πατέρων ὅσαι δὲν ἐκυρώθησαν ὑπὸ τῆς οἰκουμένης Ἐκκλησίας καὶ ὧν διὰ τοῦτο ἀδιάφορος ἐστὶν ἡ παραδοχὴ ἢ ἀπόρριψις. [Β.Α.]

Δογματικὴ θεολογία ἐστὶν ἡ ἐπιστήμη ἡ ἐκτιθεῖσα καὶ ἀναπτύσσουσα ἐν συστηματικῇ τάξει τὰ δόγματα εἴτε ἐν γένει τὰς θεωρητικὰς ἀληθείας τοῦ χριστιανισμοῦ καὶ διδασκοντα ἅρα τὸν χριστιανὸν τί πρέπει νὰ πιστεύῃ καὶ ἐμολογῇ. Ἐκ τοῦ οὐτιώδους τῶν δογμάτων (βλ. λ.) χαρακτηρὸς ὡς ἀληθειῶν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἀπονεκαλυμμένων καὶ ὑπὸ τῆς οἰκουμένης Ἐκκλησίας ἐμνηνευθειῶν, ἐπεται ὅτι τῆς Δ. Θ. ἔργον εἶναι νὰ ἐκθέτῃ τὰ παραδεδομένα δόγματα, ἀκριβῶς ὅπῃ αἱ Ἐκκλησία ἀργῆθεν παρεδέξατο, καταδεικνύουσα τὰς βάσεις ἐφ' ὧν ἕκαστα στηρίζονται, πᾶσα δὲ ἀπὸ τούτων ἀπομάκρυνσις εἴτε ἐν τῇ οὐσίᾳ εἴτε ἐν τῇ ἐρμηνείᾳ ἀποτελεῖ αἵρεσιν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ. Ὡς πηγὰ εἰς τὴν Δ. Θ. χρησιμεύουσι τὸ κοινὸν Σύμβολον τῆς πίστεως (συνταχθέν κατὰ τὴν Α' καὶ Β' οἰκουμένην Σύνοδον), ἐν ᾗ συνοπτικῶς ἐκτιθεῖνται τὰ τῆς πίστεως δόγματα τὸ Ἀποστολικὸν Σύμβολον, κατὰ τὴν παράδοσιν ἐξ αὐτῶν τῶν Ἀποστόλων ἔχον τὴν ἀρχὴν τὸ Σύμβολον Ἀθανασίου τοῦ Μεγάλου, ἀναπτύσσον λεπτομερῶς τὰ δόγματα τῆς Τριάδος καὶ τῆς Ἐσαρκώσεως οἱ δογμ. ὅροι τῶν ἐπὶ οἰκουμένην συνόδων, ἐν εἰς ὠρίσθησαν τὰ περὶ τῆς θεότητος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, περὶ τῶν δύο τοῦ Ἰησοῦ φύσεων, περὶ ἀναποδόσεως κλ. δόγματα οἱ δογματικοὶ ὅροι τοπικῶν τινῶν συνόδων, παραδεδομένοι ἐπίσης ἐν τῇ οἰκ. Ἐκκλησίᾳ τέλος τὰ δογμ. συγ-

γράμματα μεγάλων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας οἵτινες ἀνεκηρύχθησαν ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας Στυλίου τῆς ὀρθοδόξου καὶ Οἰκουμενικοῦ διδασκαλοῦ, Ἀθανασίου τοῦ Μεγάλου, Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου, Βασιλείου τοῦ Μεγάλου, Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ, ὅτις κατέλειπον ἡμῖν τὴν πρώτην ὑπόπινον τῆς Δ. Θ. ὡς ἐπιστήμης, κτλ. Ἀποτελεῖται δὲ ἡ Δ. Θ. καθόλου ἐκ δύο συστατικῶν μερῶν ἡτοι τῆς διδασκαλίας τοῦ ἐν Τριάδι Θεοῦ καὶ τῆς διδασκαλίας περὶ τῆς θείας οἰκονομίας, ὧν τὸ μὲν πρῶτον κύριον ὄν καὶ θεμελιώδες ἀποτελεῖ τὴν κατ' ἐξοχὴν Θεολογίαν, τὸ δὲ τελευταῖον θεωρεῖ τὸν Θεὸν ἐν ταῖς ἐνεργείαις Αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ Κόσμου. Τὸ πρῶτον διακρίνεται εἰς διδασκαλίαν περὶ τοῦ ἐνός καὶ μόνου Θεοῦ (ὑπαρξίς αὐτοῦ, τρόποι θεογνωσίας, ιδιότητες αὐτοῦ) καὶ διδ. περὶ τοῦ μυστηρίου τῆς Τριάδος τὸ δὲ δεύτερον εἰς διδ. περὶ τοῦ Κόσμου ἐν γενεῇ (πῶς ἐγένετο καὶ συντηρεῖται ὁ κόσμος). διδ. περὶ ἀγγέλων ὡς συνισταντῶν τὸν ἀόρατον καὶ πνευματικὸν κόσμον (ὑπαρξίς, ιδιότητες, διαίρεσις αὐτῶν), ἐν ᾗ καὶ διδ. περὶ τῶν πονηρῶν πνευμάτων, καὶ τέλος διδ. περὶ Ἀνθρώπου (γένεσις καὶ φύσις αὐτοῦ, διαθήκη τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν ἄνθρωπον, πῶσις τοῦ ἀνθρ., τὸ μυστήριον τῆς Ἀπολυτρώσεως, τὸ πρόσωπον καὶ ὁ βίος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, τὰ ἔσχατα τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἡ Βασιλεία τῆς δόξης). [Β.Α.]

Δογματικοί. Κατὰ τὴν εἰς τὸν Κάντιον ὁρμησμένην διαίρεσιν τῶν φιλοσοφικῶν συστημάτων εἰς δογματικά, σκεπτικά καὶ κριτικά, Δ. εἰσιν οἱ φιλόσοφοι οἵτινες ἀφορμώμενοι ἐξ ἀρχικῶν τιμῶν ἐννοιῶν, ὧν ἀνεξελέγκτως παραδέχονται τὴν ἀρθότητα (δογματικῶν), προάγονται, ὡς ἰσχυρίζονται, εἰς τὴν ἐντελέχη γνῶσιν τοῦ ἐξ αὐτῶν κόσμου καὶ τοῦ μεταφυσικοῦ. Εἰς τοὺς Δ. καταλέγονται ἐκ μὲν τῶν ἀρχαίων ὁ Πλάτων, ἐκ δὲ τῶν νεωτέρων οἱ Καρτέσιος, Σπινόζας, Λαίβνιτιος καὶ Οὐόλφιος. (Πρβλ. Ἀληθεία). [Β.Α.]

Δόδερλαϊν (Λουδοβίκος Döderlein). Γερμανὸς φιλόλογος, γενν. τῇ 1791 ἐν Ἰένῃ, υἱὸς τοῦ Ἰωάννου Χριστοφ. Δ. τοῦ γνωστοῦ γενόμενου διὰ τῶν περὶ τὴν ἔρμηνειαν τῆς Ἀγ. Γραφῆς ἐργασιῶν του, διετέλεσε καθηγητὴς ἐν Βέρνη 1815-19, ἔκτοτε δὲ μέχρι τοῦ θανάτου του (1863) καθηγητὴς τοῦ πανεπιστημίου καὶ γυμνασιάρχης ἐν Ἐρλάγγῃ. Ἐξέδωκε λαμπρὰς ἐκδόσεις τοῦ Τακίτου, τοῦ Ὁράτιου καὶ τῆς Ἰλιάδος (2 τ. Λιψ. 1863 4), ἔγραψε δὲ καὶ πλεῖστα ἄλλα συγγράμματα ἀφορῶντα τὴν λατινικὴν φιλοσοφίαν (πρὸ πάντων περὶ Συνοικύμων καὶ Ἑτυμολογιῶν), πρὸς δὲ Ὀμηρικὸν γλωσσάριον (3 τ. ἔρλ. 1850-58), ὡς καὶ παιδαγωγικὰς διατριβὰς. [Ἐγ.]

Δοζύ (Reinhart Dozy). Περφόρμος ἀσιαλὸγος, γενν. τῇ 1820 ἐν Λουγδούνῃ τῆς

Ὀλλανδίας, ἀπὸ τοῦ 1857 καθηγητὴς ἐν τῇ πατρὶδι του. Ἐκτὸς πλείστων ἄλλων ἐργῶν ἀφορῶντων εἰς τὴν ἀραβικὴν φιλοσοφίαν συγγράφειν *Histoire des Musulmans d'Espagne jusqu'à la conquête de l'Andalousie par les Almoravides* (4 τ. 1861-81). Ἀπέθανε τῇ 1883 ἐν Λουγδούνῃ. [Ἐγ.]

Δόδουελλ (Dodwell). 1) Ἐδουάρδος Δ. Περφόρμος ἄγγλος ἀρχαιολόγος, γενν. τῇ 1767. Ἀπὸ τοῦ 1801-6 περιηγήθη τὴν Ἑλλάδα, ἐξήρην εἰτα ἐν Ἰταλίᾳ καὶ ἀπέθανεν τῇ 1832 ἐν Ρώμῃ. Τὰ ἔργα του: Ἀρχαιολογικὴ καὶ τοπογραφικὴ περιήγησις ἐν Ἑλλάδι (2 τ. Λονδ. 1819) καὶ Κυκλώπεια καὶ πελασγικὰ μνημεῖα ἐν Ἑλλάδι καὶ Ἰταλίᾳ (1834) ἔχουσι μεγάλην ἀξίαν.—2) Ἐρρίκος Δ. Ἀγγλος φιλόλογος (1841-1911). Διατέλεσε 1688-1691 καθηγητὴς ἐν Ὁξφόρδῃ. Ἐγραψε πλεῖστα φιλολογ. καὶ ἀρχαιολογικὰ ἔργα, ἐν οἷς τὸ σπουδαιότερον *De veteribus Graecorum Romanorumque cyclis* (1702). [Ἐγ.]

Δοθιήν. Ὁδυνήρον οἶδημα τοῦ δέρματος, μεγέθους πύου μέχρι λεπτοκαρύου, κωνικὸν τὸ σχῆμα μετὰ δόσεως πλατείας καὶ βξείας κορυφῆς, σκληρὸν καὶ περιγεγραμμένον, χροὶς ἐρυθρᾶς, ὅπου μαλακυνόμενον ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν ἐν τῇ κεντρικῇ αὐτοῦ μέρει ἀποβάλλει ὕλην πυώδη, περιστῶσαν μοῖραν ἰατοῦ νεκρωθέντος. Τοῦ ἀνθρώπου διακρίνεται κατὰ τὸ μέγεθος καὶ καθότι τὰ παρ' αὐτὸν μέρη δὲν προσβάλλονται. Τὰ τοπικὰ αὐτοῦ αἷτια εἶναι ἀκαθαρσία, ἐπανειληγμένα προστριβὰ ἐπὶ τοῦ ἐνδύματος (κατὰ τὴν ἱππασίαν κτλ.), ἐρεθισμοὶ τοπικοὶ κτλ. Συχνάκις ὁμῶς ἡ γένεσις ἐνός ἢ πλείονων Δ. ἐν μέρει τινὶ τοῦ σώματος συμπίπτει μετὰ διαταραχῆς τῆς θρέψεως, παραγούσης τοπικὴν φλόγωσιν, μετὰ διαβήτην ἢ ἄλλων παθήσεων, ἡ συνοδεύουσι δοθιήνες ἐξανθηματικὰς ἢ συνεχεῖς πυρετοὺς ἢ ἔπονται αὐτῶν παρετηρήθησαν δὲ καὶ ἀληθεῖς ἐπιδημίαι Δ. Ὁ Δ. δὲν παρουσιάζει ἀντιδράσεις γενικάς εἰ μὴ ἐν περιπτώσει γενικῆς δυσκρασίας ἐπὶ τοῦ προσώπου καὶ τοῦ τραχήλου συνεπάγεται ἐνίοτε σοβαρὰς ἐπιπλοκάς καὶ μάλιστα καὶ θανατηφόρους. Ἐν ἀρχῇ τῆς δοθιηνώδους φλεγμονῆς τὰ ψυχρὰ ἐπιθέματα παρὰ γούσιν ἀνακούφισιν, ἀλλ' οὐχὶ καὶ ὠφέλειαν μεγάλην τὰ θερμὰ ἐπιθέματα τοῦναντίον, τὰ καταπλάσματα, αἱ ἀλοιφαὶ ἐπιφέρουσι ταχύτεραν τὴν ὥρίμανσιν αὐτοῦ. Ἐὰν οἱ πόνοι ὡσεὶ σφοδροί, ἡ ἐξαγωγή τῆς πυώδους ὕλης ἐπιδιώκεται κρωίως καὶ διὰ τομῶν, τήρητά δὲ ταυτοχρόνως καὶ γενικὴ δίαιτα, κυρίως περὶ τὴν τροφήν. [Λ.Ε.]

Δοῦράνη (Δόδρος). Πόλις τῆς Μακεδονίας κατεμένη κατὰ τὴν μεσαιωνικὴν ὄχθην τῆς ὁμωνύμου λίμνης (14 ὥρ. ἀπὸ Θεσσαλονίκης πρὸς Β) καὶ ἐκτισμένη ἀμφιθεατρικῶς ἐπὶ τῶν κλιτύων τοῦ μεσαιωνικοῦ ταύτης ἐ-

γεωρομένου δρους Ὀρβείλου (Σπάτος), εἰς ὕψος 161 μέτρων. Οἰκεῖται ὑπὸ 1700 χριστ., 1500 ἔθωμ., 150 Ἰουδαίων καὶ 100 αἰσιγγάνων. Ἰῆ εὐφορωτάτῃ εἰς παντοειδῆ προϊόντα καὶ ὕδατα ἄφθονα.

Ἡ ἐμῶνυμος λίμνη ἔχει μῆκος 4000 μέτρων καὶ πλάτος 1000, ὄχθας ἀβαθεῖς καὶ ἀμμώδεις καὶ ὕδωρ διαυγές καὶ πόσιμον. Τὸ βάθος αὐτῆς εἶνε 8 μέτρων. Ἐν αὐτῇ τρέφονται 7 εἶδη ἰχθύων, ὧν ἓν εἶδος ὑπερβαίνει ἐνίστε καὶ τὰς 110 ὀκάδας. Τὴν λίμνην περιβάλλει τὸ ὄρος Κερκίνη (Σουλτανίτσα).

Δόκανα. Χωρ. τῶν Κυθήρων, ἐν τῷ δήμῳ Κυθηρίων, ἔχον 59 κατ. [Μ.Σ.]

Δόκανα. Βλ. Διόσκουροι.

Δοκανέζικα. Χωρίον τοῦ δήμου Ἐρινεοῦ τῶν Πατρῶν, μὲ 66 κατ. γεωργούς καὶ ποιμένας. [Γ.Πδ.]

Δοκητά. Βλ. Γνώσις κ. Γνωστικοί.

Δοκιμασία (Ἰ. Δ. ρ. γ. α. ο. λ.). Ὁ ἐλεγχος, ὃν ὠρεῖον αἱ ἀρχαὶ πολιτεῖαι, μάλιστα δ' αἱ δημοκρατούμεναι, πρὸς θεαδίωσιν τοῦ ὅτι ὁ χειροτονούμενος ἢ κληρούμενος ἄρχων ἐκέκτο προσόντα τινὰ ἀπαραίτητα θεωρούμενα πρὸς ἐνάσκησιν τῆς ἀρχῆς. Ἦτο δ' ὁ ἐλεγχος οὗτος ἐν Ἀθῆναις ἀναθεθεῖμένος τῶν μὲν βουλευτῶν, τῶν μελλόντων νὰ βουλευσῶσι τὸν ἐπόμενον ἐνιαυτὸν καὶ τῶν ἐνέα ἀρχόντων εἰς τὴν βουλὴν τοὺς πεντακσίους, ἥτις πρότερον εἶχε τὸ δικαίωμα τῆς ἀνεκλήτου ἀκυρώσεως (ἀποδοκιμάζειν) τῆς χειροτονίας ἢ τῆς κληρώσεως, ἀλλ' ἔπειτα, κατὰ τὸν Δ' αἰῶνα, ἢ κρῖσις αὐτῆς ἦτο ἐφέσιμος εἰς τὸ δικαστήριον, ὅπερ ἐριστικῶς ἀπεφαινετο περὶ τοῦ κύρους τῆς ἐκλογῆς «ἦν κύριον τῆς δοκιμασίας», τῶν δὲ λοιπῶν ἀρχόντων εἰς δικαστήριον, εἰσαγόντων τῶν θεομονητῶν. Ἡ γινόμενη ἀνάκρισις περὶ τῶν προσόντων τῶν ἀρχόντων ἐσκόπει νὰ βεβαιώσῃ ἂν ὁ ἐκλεχθεὶς ἄρχων εἶχε τὴν ὑπὸ τοῦ νόμου ὠρισμένην ἡλικίαν, ἂν ἀπῆλαυε πάντα τὰ πολιτικά αὐτοῦ δικαίωματα, ἂν εἶχεν ἐκτελέσῃ πάσας τὰς ἐπιβεβλημένας αὐτῷ ὑπὸ τῆς πολιτείας ὑποχρεώσεις (ἦτοι ἂν κατέβαλεν ἀνελλιπῶς πάντας τοὺς ὠρισμένους φόρους καὶ μὴ ὤφειλέ τι εἰς τὸ δημόσιον ταμεῖον καὶ ἂν ἐστράτευσεν τὰς στρατείας, ὅσας ἦτο ὑπόχρεως νὰ στρατεύσῃ), πρὸς δὲ τούτοις ἂν ἐξεπλήρου τὰ πρὸς τοὺς γονεῖς καθήκοντα. Καθόλου δ' ἐν τῇ δοκιμασίᾳ ἐδικαιούντο οἱ δικασταὶ νὰ ζητήσωσι λόγον παντὸς τοῦ βίου τοῦ ἀρχόντος. Εἰς αὐστηροτέραν δοκιμασίαν ὑπεβάλλοντο οἱ ἐνέα ἄρχοντες («θεομονητῶν ἀνάκρισις»), οἵτινες ὤφειλον νὰ ἀποδείξωσιν ὅτι ἦσαν πολῖται ἐκ τριγωνίας (ὅτι δηλαδὴ οὐ μόνον ὁ πατὴρ αὐτῶν καὶ ἡ μήτηρ, ἀλλὰ καὶ οἱ τοῦτων πατέρες ἦσαν πολῖται) καὶ ὅτι εἶχον οἰκογενειακὰ ἱερὰ καὶ οἰκογενειακοὺς τάφους· ταῦτα δ' ὤφειλε νὰ ἀποδείξῃ ὁ δοκιμα-

ζόμενος διὰ μαρτύρων, εἶχε δὲ τὸ δικαίωμα καὶ ὁ βουλόμενος τῶν πολιτῶν νὰ δώσῃ κατηγορίαν. Μετὰ τὴν ἀνάκρισιν ἐπικολοῦθε ἐν τῇ βουλῇ μὲν ἡ ἐπιχειροτομία, ἐν δὲ τῷ δικαστηρίῳ ἡ ψηφοφορία, καὶ ἂν μὲν ἀπεδοκιμάζετο ὁ ἄρχων κατὰ τὴν ἐριστικὴν ἐν τῷ δικαστηρίῳ ψηφοφορίᾳ ἠκυροῦτο ἡ ἐκλογὴ αὐτοῦ, ἂν δ' ἐδοκιμαζέτο ὡμυνε τὸν τεταγμένον ὄρκον τῆς ἀρχῆς. — Πλὴν τῶν ἀρχόντων ὑπεβάλλοντο εἰς Δ. καὶ οἱ ἐγγραφόμενοι εἰς τοὺς ἐφέβους (βλ. λ.) καὶ οἱ διὰ ψηφίσματος πολιτογραφούμενοι (βλ. Δημοποίητοι). [Π.]

Δοκιμασία οἶνου τοῦ Χάνεμαν, βλ. Οἶνος.

Δοκιμαστήριον. Κολοβὸν σιφωνοειδὲς βαρόμετρον, ἴσα ἔχον τὰ σκέλη (18-20 ἐκτατρ.), προσηρητημένον εἰς τὴν πνευματικὴν ἀντλία καὶ δεικνύον τὸν βαθμὸν τῆς ἐκάστοτε ἀραιώσεως τοῦ ἀέρος. [Σπ.]

Δοκιμαστικὸς χάρτης (χημ.). Τεμάχιον χάρτου διαπεποτισμένου διὰ φυτικῆς βαφῆς, καὶ χρησιμεύον ὡς ἐνδείξις τῆς ἀντιδράσεως τῶν ὑπὸ ἐξέτασιν οὐσιῶν. Ὁ κυανὸς δοκ. χάρτης κεχρωσμένος συνήθως διὰ τῆς χρωστικῆς οὐσίας τῶν λειχηνῶν Roccella καὶ Scianora ἐρυθροῦται ὑπὸ τῶν δξέων, ὁ δὲ τοιουτοτρόπως ἐρυθρὰν θείει κυανοῦται ὑπὸ τῶν βάσεων. Ὁ κίτρινος κεχρωσμένος διὰ τῆς κουρκουμίνης, χρωστικῆς οὐσίας τῆς Curcuma longa καθίσταται ὑπὸ τῶν βάσεων καστανέυθος, ἐπαναλαμβάνει δὲ διὰ τῶν δξέων τὸ κίτρινον αὐτοῦ χρώμα. [Ο.Α.Ρ.]

Δοκιμῆα ἢ Δοκιμῆον. Πόλις τῆς Ν Φρυγίας, ἐν τῇ Παγορείῳ, κτισθεῖσα πιθανῶς ἐν τῇ μακεδονικῇ ἐποχῇ, γνωστὴ ἐκ τοῦ ὠρχίου μαρμάρου αὐτῆς, καλουμένου δοκιμῆου. Δοκιμῆον καὶ δοκιμηνοῦ. ὑπὸ δὲ τῶν Ῥωμαίων συνναδικοῦ λίθου (ἐξ ἐτέρας πόλεως Συννάδης). [Β.Α.]

Δοκίμιον. Χωρ. τοῦ δήμ. Ἀγρινίου, κείμενον ἐν τῇ πεδιάδι καὶ εἰς ἀπόστασιν 45' ΝΔ τοῦ Ἀγρινίου. Κάτ. 560.

Δοκοί. Ἐπιμήκεις καὶ παχεῖαι ξύλιναι ἢ σιδηραὶ ῥάβδοι χρησιμεύουσαι ἐν τῇ οἰκοδομικῇ εἰς ὑποβάστασιν τῶν τῆς οἰκοδομῆς βαρῶν. Ἰδίως δὲ πρὸς ἀποτελεῖσιν τοῦ σκελετοῦ τῶν πατωμάτων καὶ τῆς στέγης. Καὶ αἱ μὲν ξύλιναι καὶ οἰκονομικώτεραι εἶναι κατὰλληλοι πρὸς μικρὰ ἀνοίγματα καὶ προκειμένου νὰ βαστάσωσιν ἀσθενῆ σχετικῶς φορτίκ, χρήσις δ' αὐτῶν γίνεται εἰς μικρὰς οἰκοδομὰς καὶ ὅπου δὲν λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν ὁ ἐκ τοῦ πυρὸς κίνδυνος· εἰς μεγάλα δ' ἀνοίγματα καὶ διὰ μεγάλα φορτία, ὡς καὶ ὅπου τὰ ξύλα ταχέως θὰ ἐσῆποντο, χρησιμοποιοῦνται κυρίως αἱ σιδηραὶ δοκοί. Ἡ θεωρία τῆς ἀντίστασεως τῆς ὕλης διδάσκει τοὺς ὅρους ὅρ' οὗς ἀξιάται ἢ ἀντίστασις δοκοῦ τινος κατὰ τῆς ἐκ ταῦ

βίρους δ φέρει καταθλίψεως ή κάμψεως· και τὸ μὲν μήκος αὐτῆς δὲν δύναται, ἕνεκα τοῦ μικροῦ σχετικῶς πάχους, νὰ ὑπερβῇ ὅριόν τι ἄνευ κινδύνου κάμψεως. τούτου δ' ἕνεκα εἰς μεγάλα ἀνοίγματα, πατωμάτων π.χ., διαιρούμεν ταῦτα ἐν πρώτοις εἰς μικρότερα μέρη διὰ δοκῶν ἃς ὑποστηρίζομεν κάτωθεν κατὰ τὸ μέσον αὐτῶν π.χ. δι' ἀντηρίδων, ἀντικαθιστῶντες οὕτω κατὰ μέγα μέρος τὴν πρὸς κάμψιν τείνουσαν δύναμιν διὰ μιᾶς κατὰ μήκος πιέσεως· ἐπὶ τούτων δὲ στηρίζομεν ἐγκαρσίως τὰς δευτερευούσας δοκοὺς πρὸς ἀποτελεῖσιν τοῦ πατώματος. Ἐκ δὲ τῶν ἄλλων δύο διαστάσεων, τοῦ πλάτους καὶ τοῦ ὕψους, ἐπειδὴ ἡ ἀντίστασις Δ. τινὸς αὐξάνεται μετὰ τοῦ τετραγώνου τοῦ ὕψους, ἐπιδιώκεται ἡ σχετικὴ αὐξήσις τούτου· τὸ μέγιστον δὲ τῆς κατὰ τῆς κάμψεως ἀντιστάσεως, ἀνεξαρτήτως τοῦ μήκους, παρουσιάζει δοκὸς ἥς τὸ ὕψος πρὸς τὸ πλάτος ἔχει λόγον περίπου ὡς 7 πρὸς 5 (ἀκριβεστερον ὡς $\sqrt{2} : \sqrt{1}$). Ἡ σύνδεσις τῶν δοκῶν πρὸς ἀλλήλας ἀναλόγως πρὸς τὰς ἐπ' αὐτῶν ἐνεργείας καὶ ἀντενεργείας τελεῖται κατὰ διαφόρους τρόπους, οὓς διδάσκει ἡ ξυλοτομία, ὧν τινες ἵαν περίπλοκοι, ἐφαρμοζόμενοι ἰδίᾳ ἐπὶ γεφυρῶν. Ἐχει δὲ ἡ σύνδεσις μεγίστην σημασίαν καὶ ἐπιρροὴν ἐπὶ τῆς στερεότητος παντὸς τεχνικοῦ ἔργου. Ἡλοῖ δὲ καὶ σιδηρώματα πολλῶν καὶ διαφόρων μορφῶν χρησιμεύουσιν ἐν τῇ συνδέσει ὡς μέτρα βεληθητικά. Τὰ πατώματα ἀποτελοῦνται ἐκ συστήματος δοκῶν στηριζομένων εἰς τοὺς τοίχους τῶν οἰκοδομῶν καὶ διατηρουμένων εἰς σταθερὰν ἀπ' ἀλλήλων ἀπόστασιν διὰ μικρῶν τεμαχίων ξυλίνων ἢ σιδηρῶν, ἢ διὰ θολίσκων ἐκ πλίνθων ἐπὶ τούτων δὲ τοποθετεῖται τὸ σανίδωμα καὶ ἡ κάτωθεν ὁροφή. Αἱ δὲ στέγαι ἀπρστιζονται ἐκ Δ. ἀποτελοῦσιν ζευκτὰ ξύλινα ἢ μετὰλλινα ἢ μικτὰ, ἅτινα διατηροῦνται εἰς σταθερὰν θέσιν καὶ ἀπόστασιν δι' ἐγκαρσίων Δ. Τὰ ξύλινα ζευκτὰ (ἐκ ξύλου δρυὸς ἢ ξηροῦς ἐλάτης) μόνον δι' ἀνοίγματα μικρά, 8-10 μ., εἶναι εὐχρηστότερα καὶ οἰκονομικώτερα. Τέλος προσθετόν ἐστι καὶ τῶν δοκῶν τῶν ἀποτελουσῶν τὰ πρὸς ἐπιδιόρθωσιν οἰκοδομῆς ἀναγκαῖα ἐκ κριώμα τὰ ἢ σύνδεσις καὶ ὁ συνδυασμὸς ἀποτελοῦσι περίπλοκον ἔργασίαν ἐπὶ τῶν μεγάλων οἰκοδομῶν. [Π.Σ.]

Δοκός. Νησίς ἀνήκουσα εἰς τὸν δῆμον Ὑδρας, καίμην μετὰ τοῦ ἀκρωτηρίου Μπισσι τῆς Ὑδρας καὶ τοῦ Μουζακίου (Βουπόρμου) τῆς Ὑδρονίδος. Ἐχει περίμετρον 11 $\frac{1}{2}$ μιλ. καὶ ἐμβαδὸν 12. 5 τετραγ. γίλιον. Πρὸς Β ἔχει ἀσφαλῆ λιμένα, εἰς ὃν ἐπὶ τουρκοκρατίας ἐναυλιέχουν τὰ πλοῖα τῶν Ὑδρωνίων. Εἶνε νήσος ὄρεινῃ, ἥς ἡ ὑψηλότερα κορυφὴ φθάνει εἰς ὕψος 334 μέτρων. Ἐχει ἀπόκρημνα γύρωθεν τὰ παράλια καὶ βαθυτάτην τὴν θάλασσαν παρ' αὐτὰς τὰς ἀκτὰς. Εἶνε ἀκατοίκητος· μένον δ'

ἐπ' αὐτῆς βόσκουσιν θλίγχα ζῶα, καὶ καλλιεργείται μικρὸν μέρος παρὰ τὸν λιμένα ἀπὸς τοὺς ἔτους ὑπὸ Ὑδραίων μεταβιβόντων αὐτόθι. Ἐχει καὶ ἐρείπια ἐνετικού φρουρίου τὸ πάλαι ἐκάλειτο Ἀπεροπία (βρ λ.). [Α.Μηλ.]

Δοκός. Χωρ. τοῦ δήμου Χαλκιδέων τῆς Εὐβοίας. ἔχον 791 κατ. [Μ.Σ.]

Δολέρα ἢ Δολλάρ. Πόλις παραθαλασσία τῆς τοποτηρητείας Ρουμάκης ἐν τῇ βρεττ. Ἰνδία καίμην ἐπὶ τῆς γερονήσου Καττυβάρ Δ τοῦ κέλπου τοῦ Καμδράι. Εἶνε κέντρον τῆς ἐξαγωγῆς βάμβακος καὶ βαμβάκινων ὑφασμάτων καὶ ἔχει 10301 κατ. (1881).

Δόλη (Dole). Πόλις τοῦ γαλλ. νομοῦ Ὑδρα, καίμην ἐπὶ τοῦ Δουβουα, τῆς διώρυγας Ῥοδανοῦ-Ρήνου καὶ τῆς διασταυρώσεως σιδηροδρόμων τινῶν ἐν τῇ ὠρειστάτῃ Κοιλᾷ τῆς Ἀγάπης. Ἐχει δύο γυμνάσια, δημ. βιβλιοθήκην 40000 τερμν καὶ 700 χειρῶν, θέατρον, μεγίστην μητρόπολιν καὶ 10617 κατ. (1880, εἰς δὲ δῆμος 13203) ἀσχολουμένους εἰς βιομηχανίαν σιδήρου καὶ μηχανῶν καὶ ἐμπόριον προϊόντων τῆς γεωργίας κτλ. Παλαιὰ πόλις ὑπάρξατα ἥδη ἐπὶ Ῥωμαίων ἄλλοτε δὲ εἶχε καὶ Πανεπιστήμιον καὶ ἤτο ἀρχιερωμένη. [Μ.Σ.]

Δολιανὰ. 1) Κομποπόλις τῆς Κονταρίας ἐν Ἀρκαδίᾳ ἀποτελούσα τὸν ἐρώνημον δῆμον. Ἀπέχει 12 $\frac{1}{2}$ ὥρ. ΒΔ τοῦ Λεωνιδίου. Κάτ. 1577. Ἐνταῦθα τὴν 31 Μαΐου 1821, τρεῖς ἡμέρας μετὰ τὴν μάχην τοῦ Βολιτεζίου, 800 Ἕλληνες ὑπὸ τοὺς στρατηγούς Νικήταν καὶ Γιατράκον ἐνίκησαν τοὺς 3 χιλιάδων σπάρτεμα τοῦ Μεχμέτ-Κεχαγὰ μπέη.

2) Χωρ. τοῦ δήμου Εὐρυτάνων ἔχον 222 κατοίκους καὶ ναιμενον πρὸς Ν τοῦ ὄρους Καλιακούδα (ὕψ. 2101) καὶ παρὰ τὴν δεξιὰν ἐγχορὴν τοῦ Κρινιλοποτάμου παραποταμίου τοῦ Ἀγέλιου. Ἀπέχει ἀπὸ Κρικελλοῦ Δ ὥρ. 8.

3) Χωρ. τοῦ δήμ. Χαλκιδέος παρ' Ἀσπριποταμῷ ἐν τῇ νομῷ Ὑδρονίδων, ἀπέχον 1 $\frac{1}{2}$ ὥρ. τῆς Κρανειᾶς. Κάτ. 50.

Δολιανὰ. Κομποπόλις τῆς Ὑπεύρου, καίμην κατὰ τὰς πηγὰς τοῦ Καλαμᾶ ποταμοῦ καὶ ἀναγομένη πρὸ μὲν τοῦ Ἀλῆ πασσά εἰς τὴν περιόχην τοῦ Ζαγορίου, νῦν δὲ εἰς τὴν τῶν Κουρέντιον. Ἐχει ἑλληνικὸν σχολεῖον καὶ 1000 περίπου κατοίκους ἀρχαίου κένους εἰς τὸ ἐμπόριον καὶ τὴν γεωργίαν. Εἶνε δὲ πατρίς Γεωργίου τοῦ Γενναδίου [Κ.Δ.Κ.]

Δόλιαν. Χωρ. τῆς Μακεδονίας ἐν τῇ μευδριτικῇ Χρουπίστῃ τοῦ διαμ. Καστορίας, οἰκ. ὑμ. ὑπὸ 300 περ. Χριστιανῶν. [Μ.Σ.]

Δολιχίου δῆμος τῆς Καρκαλλωνίας. Κατέχει τὴν βορειοτάτην ἐπιμήκην γερονήσον αὐτῆς. Πρωτεύουσα εἶνε τὸ Φισκιδέον χωρία δὲ περὶ τὰ 36, ὧν ἐπισκοπία Ἀγρίλιδος, Ἀντιπάτα, Βασιλικίδος, Γερμενᾶτα, Κονιδά-

ράτα, Μαρσουλάτα, Μολφρετάτα, Μεσοδούνιον, Τουλιάτα, Τσепенτάτα. Κατ. 3344.

Δολιχοκέφαλοι. Οι έχοντες λίαν μακρόν σχετικῶς τὸ κρανίον, οὗ τὸ μήκος ἔχει λόγον πρὸς τὸ μέγιστον πλάτος ὡς 9:7. Τούτων τὸ ἱνιακὸν ὅσπου παρουσιάζει ὅπισθεν ἐξαιρετικὴν ἐξόγκωσιν ἀποτελουμένην ἐκ τοῦ ἐπιθῆναι τοῦ κρανίου ἐπ' αὐτοῦ βαθυτάτου ὀφθροῦ, ὡς ἐπὶ τῶν νεογνῶν, ἅτινα εἶναι ἀπαντα ἀνεξαρτήτως τῆς φυλῆς δολιχοκέφαλα διακρίνονται δὲ εἰς Δ. ὀρθογώνους, ὅποιοι εἶναι οἱ πλείστοι τῶν λαθῶν τῆς II καὶ κεντρικῆς Εὐρώπης, ἐπὶ δὲ οἱ κάτοικοι τῆς Νοβίας, Ἀθρησύνιας, Γεωργίας κλ., καὶ εἰς προγνάθους Δ., ὅποιοι οἱ Σίνοι καὶ Ἰάπωνες, Κάρροι, Ὀττεντότοι, Γροιλανδοί, Ἑσκιμῶοι, οἱ Ἰνδοὶ τῆς Ἀμερικῆς ἐν γένει καὶ ἄλλαι βάρβαροι φυλαί. [Λ.Ε.]

Δόλιχος. Βλ. Δρόμος.

Δόλιχος (Βοτ.) *Dolichos* L. Γένος τῆς οἰκογεν. τῶν Κολοβοσάνθων παρεμφερές τῳ Φασιάλῳ. Διάφορα εἶδη καλλιεργοῦνται ἐν ταῖς θερμαῖς χώραις χάριν τῶν λοβῶν καὶ τῶν σπερμάτων, παρ' ἡμῖν δὲ καλλιεργοῦνται ἰδίως Δ. ὁ λοβὸς (*D. Lubia* Forsk.) καὶ Δ. ὁ μελανόφθαλμος (*D. melanophthalmus* DC., κοινῶς Φασουλάκια καὶ Σμυρνάικα Φ.). Ὁ δὲ Δ. τοῦ Θεοφράστου ἀναφέρεται εἰς τὸ κοινὸν εἶδος Φασιάλου. [Θ.Χ.]

Δόλικη (Carlo Dolci). Ἰταλὸς ζωγράφος γενν. τῷ 1816 ἐν Φλωρεντίᾳ. γράφας δὲ πλείστας εἰκόνας θρησκευτικὰς, ἀγίων κλ., αἵτινες διακρίνονται διὰ τὸ κατὰ τὰς περιστάσεις ἡδὺ ἢ μελαγχολικὸν τῆς ἐκφράσεως. Κατὰ τὸ τέλος τῆς ζωῆς του ἐπέσεν εἰς βαρυτάτην μελαγχολίαν, ἀπέθανε δὲ τῷ 1886. Ἐκ τῶν ἔργων του τὰ πλείστα εὐρίσκονται ἐν τῇ πινακοθήκῃ Πίττι τῆς Φλωρεντίας, πρὸ πάντων φημιζοῦνται ἡ Ἀγ. Καίκελῖα, ἡ Ἡρωδίας μετὰ τῆς κεφαλῆς Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ, ἡ Θεοτόκος θρηνηλογοῦσα κλ. [Εγ.]

Δολλάριον. Βλ. Τάληρον.

Δολλάρτιος κόλπος. Κόλπος τῆς Βορείου θαλάσσης μετὰ τῷ Ἀννοδέρου καὶ τῆς Ὀλλανδ. ἐπαρχίας Γρονίγγης, ἔχων μῆκος 38 χμ. καὶ πλάτος 6-12 χμ., ἐπιφάνειαν δὲ 330 τχμ. Ἐσχηματίσθη τὴν 13/25 Δεκ. 1277 διὰ πλημμύρας τοῦ Ἀμίσια τοῦ ἐκβάλλοντος νῦν εἰς τὸν κόλπον. [Μ.Σ.]

Δόλλιγγερ (Döllinger). 1) Ἰγνάντιος Δ. Γερμανὸς ἀντόμος καὶ φυσιολόγος, γενν. 1770 ἐν Βαμβέργῳ. καθηγητὴς τῆς ἀνατομίας ἐν Βυρσοβούργῃ, Λάντσχουτ καὶ Μονάχῳ, ὅπου ἀπέθανε τῷ 1841. Ἡ ἀξία του ἔγκειται πρὸ πάντων εἰς τὴν διδασκαλίαν του δι' ἧς ἐμόρφωσε μαθητὰς διακρίθεντας ἐν Γερμανίᾳ περὶ τὴν σπουδὴν τῆς ἀναπτύξεως τῶν ὁργανικῶν ὄντων (von Baer, Pander κτλ.).—

2) Ἰω. Ἰωσ. φῶν Δ., υἱὸς τοῦ 1), γενν. τῷ 1799 ἐν Βαμβέργῃ. Περιφημὸς θεολόγος, διατελέσας ἀπὸ τοῦ 1828 καθηγητὴς τῆς ἱστορίας τῆς θεολογίας καὶ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ δικαίου ἐν Μονάχῳ, ὅπου ἀπέθανε κατὰ Ἰαν. τοῦ 1890. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ἦτο πρόμαχος τῆς αὐτικῆς Ἐκκλησίας κατὰ τὸν ἀξιώσεων τῆς πολιτείας, διακείμενος ἐχθρικῶς κατὰ τοῦ προτεσταντισμοῦ ἀπὸ δὲ τοῦ 1861 ἐδειξεν ὅλως διαφορετικὰς πεποιθήσεις. καὶ κατὰ τὴν Βατικανὴν Σύνοδον ὑπῆρξεν ὁ διαπρεπέστατος καὶ δραστηριώτατος τῶν Γερμανῶν θεολόγων ὅσοι ἐπρσπάθουν νὰ μὴ κηρυχθῇ τὸ δόγμα περὶ τοῦ ἀθανάτου τοῦ Πάπα. Ὅτε δὲ ἀπέτυχον οὗτοι εἰς τὰς ἐνεργείας των, κηρυχθέντος τοῦ δόγματος, ὁ Δ. ἔμεινε πιστὸς εἰς τὰς πεποιθήσεις του, ἐξωρίσθη δὲ συνεπῶς ὑπὸ τῆς Αὐτ. Ἐκκλησίας κατὰ τὴν 16/28 Μαρτ. 1871. Ἀπειρα εἶναι τὰ ἔργα τοῦ Δ., διαπρέπουσι δὲ ἐξ αὐτῶν *Lehrbuch der Kirchengeschichte* (2 τ. Ῥεγενσβ. 1836-8), *Die Reformation* (3 τομ. Ῥεγενσβ. 1846-8), *Papstfabeln* (Μονάχῳ 1863), *Gesch. des Konzils von Trient* (τόμ. Δ' Νόρβλ. 1876) κτλ. [Εγ.]

Δόλμεν. Βλ. Ἀνθρώπος (τ. Α' σ. 920).

Δολοί. Χωρίον τοῦ θῆμ. Ἀδίας τῆς Λακωνίας, κείμενον $1\frac{1}{2}$ ὥρ Δ. τῆς ἑδρας Κάμπου. Διαιρεῖται εἰς δύο χωρία, ὧν οἱ μὲν Ἀγῶ Δ. ἔχουσι 260 κατοίκους, οἱ δὲ Κάτω Δ. 313 κατ. Κάτωθι τούτων ἐπὶ τῆς παραλίας τοῦ Μεσσηνιακοῦ κόλπου κεῖται τὸ χωρίον καὶ ὁ λιμὴν Κυτριάς.

Δολλόνδος (Ἰωάννης Dollond). Ἀγγλος ὀπτικὸς γενν. τῷ 1706, ἀπ.θ. τῷ 1761, ἐπίσημος ὡς ἐφευρὼν τὰ ἀχρωματικὰ τηλεσκόπια (βλ. λ.). [Δ.Κ.]

Δολμᾶ μπιζέ. Τοπίον ἐν Κων/λει, ἐπὶ τῆς Εὐρ. ὁχθῆς τοῦ Βοσπόρου καὶ κατὰ τὴν εἰσοδὸν αὐτοῦ ἀμέσως πρὸ τοῦ Διπλοκίου. Ἡ θέσις ἦτο ἄλλοτε λιμὴν Ἰακόνιος ἀπὸ τοῦ Ἰάσονος, ὑπὸ δὲ τοῦ Διονυσίου Πεντηκοντορικῆς καλούμενος, ὅστις συνεχώσθη πληρωθεὶς ὑπὸ τοῦ Χαϊρεδδίν πασᾶ βάρβαρόσσα (βλ. λ.), ἐξ οὗ καὶ τὸ σημερινὸν αὐτῆς ὄνομα σημερινὸν χωστὸν ἢ γεμιστὸν περιβόλιον. Ἐπὶ τῆς παραλίας κεῖται περικαλλὲς σουλτανικὸν ἀνάκτορον, κτισθὲν ὑπὸ τοῦ σουλτάνου Μετζίτ, ὑπάρχει δ' ἐνταῦθα ὑψηλότερον καὶ ἀχανές ὀπλοστάσιον, στρατώνες, τζαμίον καὶ πρὸς τὸ Διπλοκίον ἐκτεταμένος σουλτανικὸς κήπος. Ἐντεῦθεν κατὰ τὴν ἀλωϊν Μωάμ.θ ὁ Β' μετέβασε διὰ ξηρᾶς εἰς τὸν Κεράτιον 80 πλοῖα, ὧν ἡ ἐμπάνσις καταπλῆξται τοὺς πολιορκουμένους ἐπετάχυνε τὴν ἀλωϊν. [Α.Χ.]

Δολομίτης. Ὀρυκτὸν ἐκ τῶν ὄξυανθρακικῶν συνιστάμενον ἐξ ἀνθρακικῆς ἀσβέστου καὶ ἀνθρακικῆς μαγνησίας (ἐν γένει 54, 35 μέρη πρὸς 45, 65). Κρυσταλλοῦται κατὰ

τὸ βασιεξάγωνον σύστημα ρομβοεδρικῶς, εὐρίσκειται δὲ καὶ εἰς μάζας κρυσταλλοσφαις. Σκλ. 3, 5 ἕως 4, 5. Εἰδ. βάρ. 2,85 ἕως 2,95. Ἀχρὺς ἢ λευκός, κίτρινος, κατανόχρους, πρόσσιμος. Δάμνην ἔχει ὑελοειδῆ καὶ εἶναι διαφάνιστος. Πρὸ τοῦ αὐτοῦ διαμένει ἄτηκτος. Εἶναι θρυκτὸν ἀφθονώτατον, ἀποτελοῦν πολλὰ κίς δλοκλήρους σειράς ὁρέων ἐν Ἑλβετία, Ἑλλάδι καὶ ἄλλ. Ὁ λευκὸς καθαρὸς Δ. χρησιμοποιεῖται ἀντὶ μαρμάρου ἐν τῇ οἰκοδομικῇ, ἀγαλματοποιίᾳ κλπ. Αἱ δολομιτικά γὰρ αἱ περιέχουσαι χημικῶς ἡνωμένην μαγνησίαν εἰσι καταλλήλοταται δι' ἀμπελοφυτείας. [Δ.Κ.]

Δολόν-Νόρ (σημ. Ἑπτάλημος) ἢ Λάμα - Μιό (Μονὴ τῶν Λάμα). Σινική πόλις ἐν τῇ ΝΑ Μογγολίᾳ. περίπου 244 χμ. Β τοῦ Πέκινγκ. ἔχει περ. 30000 κατ. καὶ εἶναι κέντρον τοῦ ἐμπορίου μεταξὺ Σινῶν καὶ Μογγόλων. περίφημα δὲ εἶναι τὰ ἐν αὐτῇ κατασκευαζόμενα μετάλλινα σκεύη, ἀγάλματα κλ. Τὸ μογγολ. μέρος τῆς πόλεως σχηματίζουν 3 μοναστήρια μετὰ 2000 Ιερέων (λάμα).

Δόλοπες. Ἀρχαῖος λαός, ὅστις κατῴκει ἐν τῷ Δ. μέρει τοῦ Ν. Πίνδου, Β τοῦ Τυμφρηστοῦ μέχρι τοῦ μέσου ροῦ τοῦ Ἀγελώου, καὶ Ἀ μέχρι τοῦ Ὀθρυος. Ἄν καὶ συνηριθμοῦντο εἰς τὴν δελφικὴν ἀμφικτυονίαν, δὲν ἔλαβον ἐνεργὸν μέρος ἐν τῇ ἱστορίᾳ φαίνεται, ὅτι ἐπὶ τῶν Ἀντιγονιδῶν ἀνῆκον εἰς τὴν Μακεδονίαν, μετὰ δὲ τὴν πτώσιν τοῦ βασιλ. Περσέως (167 π. Χ.) συνεχωνεύθησαν μετὰ τῶν γειτνιαζόντων Αἰτωλῶν. [Β.Ε.]

Δολόπων δῆμος τῆς Εὐρυτανίας. Ἰδρύθη τῷ 1887, πρωτεύουσα αὐτοῦ εἶναι τὸ Καρόπλεσι καὶ χωρία Καρθασσαρά, Καρύτσα, Μολόχα, Μούχα, Μπιλοκομήτη καὶ Σπινάσι. Κἀτ. 1739.

Δόλος. Χωρίον τῆς Μακεδονίας κείμενον μετὰ Καστορίας καὶ Σαμαρίνας καὶ οἰκούμενον ὑπὸ 500 κατ. χριστιανῶν.

Δόλος λέγεται ἢ ἐκ τῆς ἐλευθέρως βουλήσεως τοῦ προσώπου ἀπορρέουσα πρῆξις πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ ἀδικήματος. Ὁ δόλος διακρίνεται 1) εἰς praemeditatus ὅταν εἴη προῖν σκέψεως βραδείας τῆς ὥριμου, ὡς ἐπὶ τῶν ἐκ προμελέτης ἀδικημάτων, 2) εἰς impetursus ὅταν ἐπέρχεται ἀκαριαίως ἐκ πάθους ἢ ψυχικῆς ὁρμῆς, 3) εἰς determinatus ὅταν τὸ διὰ τῆς ἐνεργείας τοῦ δράστου ἐπιβιωκόμενον ἀποτέλεσμα εἴη ὡ ρ ι σ μ ε ν ο ν, π.χ. νὰ φονεύσῃ καὶ 4) εἰς indeterminatus, ὅταν ἐν τῷ σκοπῷ τοῦ ἐνεργούντος περιλαμβάνονται διάφορα ἀποτελέσματα, π.χ. νὰ φονεύσῃ, ἢ νὰ τραυματίσῃ, ὁ τοιοῦτος ἀόριστος δόλος διακρίνεται εἰδικώτερον εἰς dolus alternativus, ὅταν ὁ δράστης δὲν ἐπιδιώκῃ μὲν ὡρισμένον ἀποτέλεσμα, ἀρκῆται ὅμως εἰς τὴν πραγμάτων οἰουδήποτε ἐκ τῶν πλειοτέρων, καὶ εἰς dolus eventualis, ὅταν ὁ δρά-

στης χωρὶς νὰ σκοπῇ τὴν πραγμάτων ἀξιοποιεῖν ἀποτελέσματα, ἐπιλαμβάνεται ἐν τοῖς τοῖς τῆς πράξεως ἐν γνῶσει. ὅτι ἐνδεχόμενον ἦν νὰ προσέλθῃ τοιοῦτον.

Ὁ Δ. ἀποτελεῖ τὸ πρῶτον στοιχεῖον τῶν ἀξιοποιῶν πράξεων τῶν χαρακτηριζόμενων ὑπὸ τοῦ νόμοθῆτου ὡς κακούργηματα (Π. Ν. ἀρθρ. 38), οὐχὶ ὅμως καὶ ἐπὶ τῶν πλημμελημάτων, ἅτινα διαπράττονται καὶ ἐξ ἀμελείας. Ὅπως δὲ ὑπάρξῃ δόλος ἀπαιτεῖται πληρεστάτη ἐλευθερία τοῦ δράστου, ἄνευ τῆς ὁποίας δὲν δύναται νὰ ἐνεσθῇ τὸ καταλογιστὸν αὐτοῦ. Ἦ ὑπαρξίς τοῦ Δ. δέον νὰ βεβαιούται ἐν ἐκάστῃ εἰδικῇ περιπτώσει (Π. Δ. ἀρθρ. 39), διὰ τῆς διατάξεως δὲ ταύτης ἀποκρούει λίαν ὀρθῶς ὁ ἡμ. Νομοθέτης τὴν θεωρίαν τοῦ τεκμαίρομένου δόλου (doli praesumptio), καθ' ἣν ἐπὶ πάσης ἀξιοποιεῖν πράξεως ἐτεκμαίρετο ἡ ὑπαρξίς τοῦ Δ. ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι τὸ ἰδιάζον τῶν ἀνθρωπίνων πράξεων εἶναι τὸ αὐτοπροαίρετον, ἐξ οὗ ἔπεται ὅτι τὰτα πράξις δέον νὰ ἐκλαμβάνηται ὡς ἀπορρέουσα ἐκ τῆς βουλήσεως τοῦ δράστου. [Δ.Π.]

Δολοφονία εἶναι ὁ ἐξ ἐνέδρας φόνος, ὅστις εἶναι εἰς τῶν τριῶν ἐκτελέσεως τοῦ ἐκ προμελέτης φόνου. Ἦν τῇ πρακτικῇ τῶν δικαστηρίων διεκρίθη εἰς τὰ ἐξῆς εἶδη ὁ φόνος καὶ τὰ ἑποία ἐπιμαρτυροῦν αὐστηρότερον. 1) ὁ ἐπὶ μισθῷ φόνος (assassinium). 2) ὁ ἐξ ἐνέδρας (homicidium proditorium) καὶ ὁ ἐπὶ σκοπῷ ληστείας φόνος (latrocinium). (Πρβλ. Φόνος) [Δ.Π.]

Δομευκίτης. Ὅρυκτὸν ἔχον τὴν αὐτὴν καὶ ἐκλογονίτης συστατίν, εὖ διαφέρει κατὰ τὸ ποσὸν τοῦ χαλκοῦ. Ὅμοιος εἶναι ὁ οὐνεῖτης, ὁ δεκρινίτης. [Α.Κ.]

Δολπιλάρ. Χ.ορ. τῆς Μακεδονίας, κείμενον 1 ὥρ. ἀπὸ Κοζάνης καὶ οἰκίται ὑπὸ 150 οἰκογενειῶν, ὧν 80 χριστιανικαί. [Μ.Σ.]

Δόλων. Τρῶς, μένος υἱὸς μετὰ πέντε θυγατέρων τοῦ κήρυκος Εὐμήδους. τὴν μὲν μορφήν κακὸς, ἄλλα ταχύπους· εὖτος ὑποσχέθηντος τοῦ Ἑκτορος ὅτι θὰ δώσῃ αὐτῷ εἰς ἀμοιβὴν τοὺς ἵππους καὶ τὸ ἄρμα τοῦ Ἀχιλλέως. ἀνέλαβε νὰ μεταβῇ νύκτωρ εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν Ἀχαιῶν πρὸς κατασκοπεῖαν· καθ' ὁδὸν ὅμως συνήντησαν αὐτῷ ὁ Ὀδυσσεύς καὶ ὁ Διομήδης, οἵτινες καὶ τὴν ἀπέκτειναν, ἀφ' οὗ παρ' αὐτοῦ ἐμαθον τὰ κατὰ τοὺς Τρῶας. Ἐκ τοῦ ἐπεισοδίου τούτου ἡ βαψωδία Κ τῆς Ἰλιάδος ἐπιγράφεται Δολώνεια. [Π.]

Δομβράζινα. Κωμόπολις τῆς Βοιωτίας καὶ πρωτεύουσα τοῦ δήμου Θιάβης. Κεῖται κατὰ τὰς ΝΑ ὑψορείας τοῦ Ἑλίκωνος ἐν πεδιάδι σχηματιζομένῃ μετὰ τοῦτο καὶ τῶν κατὰ τὰ παράλια ὁρέων καὶ κατακλυζομένη ὑπὸ τῶν ὀμβρίων ὑδάτων. Ἀπέχει ἀπὸ Γ.θ.ν. ΝΔ ὥρ. 7 1/2 καὶ ἀπὸ τοῦ ἐν τῷ Κερυνιακῷ κόλῳ ἑμῶν ὁρίου 1 1/2 ὥρ. Κἀτ. 1360.

Περὶ ταύτην καὶ τὸ 15' ἀπέχον χωρίον Κα-
κῶς καίνται τὰ ἐρείπια τῆς πόλεως Θισσῆς.

Δομενικίνος (Domenichino), κυρίως Domenico Zampieri. Περιφημος Ἰταλὸς ζωγράφος ἐκ τῆς σχολῆς τῆς Βενωνίας, γενν. τῷ 1581 καὶ μαθητὴς γενόμενος τοῦ Καλδάρτ καὶ Καρατση. Ἦτο δὲ καὶ ἀρχιτέκτων καὶ ἐπιθεωρητὴς τῶν οἰκοδομημάτων τοῦ Πάπα Γρηγορίου ΙΕ', ἡ δὲ Ἀλδοβρανδίνειος ἑπαυλὶς ἐν Φρασκάτοις καὶ οἱ κῆποι αὐτῆς κατεσκευά-
σθησαν κατὰ τὸ σχέδιον αὐτοῦ. Ἀπὸ τοῦ 1629 διέμενε ἐν Νεαπόλει καὶ ἀπέθανεν ἐκεῖ τῷ 1641. Ἡ τέχνη τοῦ Δ. ἔχει τι τὸ ἀπλοῦν, στερουμένη τῆς μεγαλοπρεπείας, ἀλλὰ δια-
κρίνεται διὰ τὴν ἀρετὴν ὠριότητά. ὅσῃ δὲν κέκτηται ἕλλος μετὰ τὸν Παράλλ Ἰταλὸς ζωγράφος. Τὸ ὁικονομικότερον ἔργον τοῦ εἶναι ὁ μετακαμβάνων Ἀγ. Ἰερώνυμος (ἐν τῷ Βατικανῷ), πρὸς δὲ ἡ Παναγία del Rosario (ἐν Βονωνίᾳ). Χαρακτηριστικὸν εἶναι ὅτι πολ-
λάκις ἐμφανίζεται ἡ μεγάλη τέχνη τοῦ εἰς τὴν παράστασιν τῶν δευτερευόντων προσώπων.

Δομενικὸν ἢ Δομενικόβον. Χω-
ρίον τῆς ὑπὸ τὴν Τουρκίαν Θεσσαλίας καίμε-
νον 4 1/2 ὥρ. πρὸς Δ. τοῦ Τυρνάβου, ἐπὶ ὄψι-
ματος βραχὺθους καὶ ξηροῦ. Οἰκεῖται ὑπὸ 300 οἰκογενειῶν, ὧν 25 εἶναι ὀθωμανικαί.

Δομετιανός. Χωρ. τοῦ δήμου Κτημενίων
τῆς Εὐρυτανίας, ἔχον 537 κατ. [Μ.Σ.]

Δομείγκος (Ἄγιος). Βλ. Ἀΐτη.

Δομενικανῶν μονὴ τῆς Θήρας, ἔχει
19 μοναχοὺς.

Δομενικανοί. Θρησκευτικὸν τάγμα τῆς
Αὐτ. Ἐκκλησίας, ἱδρυθὲν τῷ 1215 ὑπὸ τοῦ
Ἀγ. Δομενίκου (1170-1221) Ἰσπανοῦ ἱερέως,
γνωστοῦ γενόμενος ὡς δεινστάτου θρησκευτι-
κοῦ ῥήτορος, ἐν Γαλλίᾳ τῆς Γαλλίας, ταχέως
δὲ διαδοθὲν ἀνὰ τὰς Ῥωμανικὰς χώρας. Πρῶ-
τος σκοπὸς τοῦ τάγματος ἦτο ἡ καταπολέ-
μησις τῶν Ἀλβιγηνῶν (βλ. λ.), εἰτα δὲ ἐν
γένει ἡ διάδοσις τῆς πίστεως διὰ τῆς ἐκ τοῦ
ἡμῶντος ἐκείνης καὶ ἡ διδασκαλία τῶν παι-
δων, διὸ καλλιεργοῦσιν οἱ Δ. τὰ μέγιστα τὰς ἐ-
πιστήμας. Ἐκ τῶν Δ. περίφημοι κατέστησαν πρὸ
παντῶν Ἀλβέρτος ὁ Μέγας, Θωμᾶς ὁ εἰς Ἀ-
κυλίου κτλ. Ὑπάρχουσι δὲ καὶ Δομινικαν-
οὶ αἱ, ὧν ἡ ἱδρυσις ἐπίσης ὀφείλεται εἰς τὸν
Ἀγ. Δομενίκον, εὐδοκίμοισι εἰς ἐργόχειρα.

Δομενική (La Dominique). Ἡ μεγί-
στη τῶν Μικρῶν Ἀντιλλῶν νήσων ἐν τῇ Δ.
Ἰνδία, καίμενη μετὰ τὴν Γουαδελούπη καὶ
Μαρτινική. Ἐχει ἐμβα. 754 τ.χμ. καὶ (1881)
28211 κατ., τοὺς πλείστους Αἰθίοπας ἀπελευ-
θερωθέντας. Ἦναι ἡφαίστειός της, ἔχει δὲ καλοὺς
ὄρους, κλίμα νοτιῶν, πρὸς γὰρ δὲ ἐν ἀφθονίᾳ
καφέν, σιταροκαλλίμων, καπνῶν, βάμβακα
πολύτιμον ξυλείαν κλ. Ἐκ τῶν πολυαριθμῶν
θειοῦχων λιμνῶν ἐξάγεται πολὺ θεῖον. Ἡ

Δ. ἀνακαλύφθη ὑπὸ Χριστ. Κολόμβου τῷ 1493
(ἡμέραν Κυριακὴν, ἐξ οὗ τὸ ὄνομα εἰς τὴν
Ἰσπαν. καὶ γαλλ.), περὶ δὲ τῆς ἰδιοκτησίας
ἐρίλονεῖκον ἡ Γαλλία καὶ ἡ Ἀγγλία, μέχρις
οὗτο ἀνεγνωρίσθη τῷ 1763 ἡ ἀγγλ. κυριαρ-
χία. Διοικεῖται ὑπὸ ὑποδιοικητοῦ ἐδρεύοντος
ἐν Roseau ἢ Charlottetown (4700 κ.).

Δόμνον. Παιγνίδιον παιζόμενον διὰ μι-
κρῶν σχήματος ἐπιμήκους ὀρθογωνίου λίθων,
ὧν ἕκαστος εἶναι διηρημένος κατὰ μέσον διὰ
γραμμῆς ἐφ' ἑκάστου δὲ μέρους εἶναι ἐγγεγραμ-
μένα ἐντυπώματα, ὧν ὁ κριθμὸς ποικίλων
ἀπὸ 0 μέχρις 6 κανονίζεται: ἐφ' ἑκάστου λί-
θου, οὕτως ὥστε νὰ συμπεριληφθῶσιν ὅλοι οἱ
δυνατοὶ συνδυασμοὶ τῶν μεταξὺ 0 καὶ 6 ἀρι-
θμῶν ἀνὰ δύο ἐφ' ἑκάστου λίθου. Οὕτω πρῶ-
τός τις λίθος φέρει ἀμφοτέρω τὰ χωρίσματα
ἄνευ ἐντυπωμάτων (συνδυασμοὶ 0-0), δευτέρος
τὸ ἐν τῶν χωρισμάτων κενόν καὶ εἰς τὸ ἕτερον
ἐν ἐντύπωμα (συνδ. 0-1) καὶ οὕτω καθ' ἑξῆς
ἄλλοι πέντε λίθοι τοὺς συνδυασμοὺς 0-2, 0-3,
0-4, 0-5, 0-6 (ἐν ὅλῳ λίθοι: ἑπτὰ μὲ τὸ ἐν
χωρίσμα κενόν) ἐπὶ τῶν 1-1, 1-2
κλ. μέχρι τοῦ 1-6, τὸ ὅλον λίθοι: ἑξί, εἰτα
πέντε λίθοι μὲ τοὺς συνδ. 2-2 κτλ., τέσσα-
ρες μὲ τοὺς συνδ. 3-3 κτλ., τρεῖς μὲ τοὺς
συνδ. 4-4 κτλ., δύο διὰ τοὺς συνδ. 5-5 καὶ 6-6
καὶ εἰς τέλος λίθος ἔχων ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν
μερῶν ἀνὰ 6 ἐντυπώματα: ἐν ὅλῳ λίθοι 28.
Ἐνίοτε οἱ ἀριθμοὶ προχωροῦσι μέχρι τοῦ 7 ἢ
τοῦ 8, ὅτε ἀποτελοῦνται 36 ἢ 45 λίθοι.
Ἀρχομένου τοῦ παιγνιδίου μετὰ δύο ἢ πλει-
όνων λαμβάνουσιν ἕκαστος ὠρισμένον ἀ-
ριθμὸν λίθων οὕτως ὥστε νὰ ὑπολείπωνται
πάντοτε ἄρκετοί. Συνίσταται δὲ τὸ παιγνίδιον
εἰς τὸ νὰ καταθέτωσιν ἐκ τῶν ὁρίων λίθων
ἕκαστος κατὰ σειράν ἀνὰ ἓνα λίθον, οὕτως
ὥστε ν' ἀποτεληθῶσι σειρά ἐκ τῶν λίθων ἐν ἣ
τὰ παρακαταμένα χωρίσματα δύο λίθων ἔχουσι
τὸν αὐτὸν ἀριθμὸν ἐντυπωμάτων. Ἐὰν ἐν τῇ
συνεχείᾳ τοῦ παιγν. στερῇται τις λίθου ἔχον-
τος τόσα ἐντυπώματα ὅσα τὸ ἕτερον τῶν ἄ-
κρων τῆς ὑπαρχούσης σειρᾶς ὥστε νὰ ἐξακο-
λουθῇ αὐτὴν, λαμβάνει ἐκ τῶν ὑπολειφθέν-
των εἰς ἀρχῆς λίθων ἀνὰ ἓνα μέχρις οὗ εὖρη
κατάλληλον. Καρδίζει δὲ ὅστις πρῶτος κατα-
θέσῃ πάντας τοὺς λίθους τοῦ, ἐν ἣ δὲ περιπτώ-
σει ἀδύνατος ἀποδείξῃ ἡ ἐξακολούθησις τοῦ
παιγνιδίου, δ' ἔχων ἐπὶ τῶν λίθων τοῦ β-
λων ὁμοῦ τὸν μικρότερον ἀριθμὸν ἐντυπωμά-
των. Παράλλαξι τοῦ παιγνιδίου ὑπάρχουσι
πολλαί, ὡς π. χ. τὸ ῥωτικὸν Δ., ἐν ᾧ ἀπαι-
τεῖται ὁ βλος ἀριθμὸς τῶν ἐντυπωμάτων δύο
παρακαταμένων χωρισμάτων νὰ εἶναι ἑπτὰ. Περὶ
τῆς ἀρχῆς τοῦ Δ. δὲν ὑπάρχουσιν ἀκριβεῖς
εἰδήσεις πλην ὅτι διεδόθη ἐν Εὐρώπῃ ἀπὸ
Ἰταλίας εἰς Γαλλίαν καὶ εἰτα εἰς Γερμανίαν
κατὰ τὸ πρῶτον ἡμῶν τοῦ ΙΗ' αἰῶνος.

Δομετιανός. Ὁ δωδέκατος ἀπὸ Αὐ-

γούστου αὐτοκράτωρ τῆς Ῥώμης, υἱὸς τοῦ Οὐεσπασιανοῦ. Γεννηθεὶς τῷ 51 μ.Χ. διεδέξατο ἐπὶ τοῦ θρόνου τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ Τίτον τῷ 81, φύσει δὲ πλεονέκτης καὶ σκληρὸς τύραννος ὧν ἐπέδωκε τὴν ἐξουσίαν ἔχων, εἰς πᾶν εἶδος ὠμότητος τῆς πλεονεξίας του ἰδίᾳ θύματα ἔπασαν πάμπολλοι ἐκ τῶν τὰ πρῶτα φερόντων πολιτῶν καὶ ἐκ τῶν συγγενῶν τοῦ Δ., ὡς χριστιανίζοντας δὲ κατεδίωξεν ἄλλους ἐν οἷς καὶ τὸν ἐξαδελφόν του Φλάβιον Κλήμεντα, ὅστις ἐπὶ τέλους ἐθανατώθη, καὶ τὴν σύζυγον τούτου. Εἰς τοὺς πολέμους ὑπῆρξεν ἀτυχής, παρὰ δὲ τῶν Δακῶν ἠγέρας τὴν εἰρήνην ὑποχρεωθείς εἰς ἀποζημίωσιν καὶ ἐτήσιον φόρον. Ἀπὸ τοῦ ἔτους 93 ἰδίως ἢ βασιλείᾳ του ὑπῆρξε σειρά ἀνοσοιουργημάτων, ἐληξέ δὲ διὰ τῆς δολοφονίας αὐτοῦ τῷ 96 γενομένης διὰ συνωμοσίας πολλῶν, ἐν οἷς καὶ ἡ σύζυγος αὐτοῦ. [B.E.]

Δομνάνδος Κυριακός, Κρής. Ὑπῆρξεν ὁ πρῶτος καθηγητὴς τῆς φυσικῆς ἱστορίας ἐν τῷ ἑλληνικῷ Πανεπιστημίῳ μετὰ τὴν ἰδρύσιν αὐτοῦ, ἐν ᾧ ἐδίδασκεν ἀπὸ τοῦ 1837 μέχρι τοῦ 1845. Διεκρίνετο διὰ τὴν παιδείαν του καὶ διὰ τὰς γνώσεις του περὶ τὴν γαλλικὴν γλῶσσαν. Ἀπεβίωσε κατὰ Μάιον τοῦ 1852 ἐν Παρίσις γραμματεὺς τῆς αὐτοῦ ἑλληνικῆς πρεσβείας.

Δομνίστα, χωρ. τοῦ δήμου Εὐρυτάνων πρὸς τὸ ΝΔ τοῦ Κρικέλλου ὄρ. 1.15' καὶ παρὰ τὴν ἀριστερὰν ὄχθην τοῦ Κρικελοποτάμου. Κἂτ. 153.

Δομοκός, Κομόπολις τῆς ἀρχαίας Φθιώτιδος ἐν τῇ νῦν Θεσσαλίᾳ καὶ πρωτεύουσα τοῦ δήμου Θουμακίου, ἀπέχουσα 5 ὥρας πρὸς ΝΔ τῶν Φαρσάλων. Κεῖται ἐπὶ τῆς διόδου τῆς καλουμένης Κοίτης ἐν θέσει περὶ ὅπου καὶ κρημνῶδε, ἐξ ἧς καθορίζεται σύμπασα ἡ πεδιάς τῆς Θεσσαλιώτιδος καὶ Ἑπτασιτιώτιδος χώρας μετὰ τῆς ὑποκειμένης πεδιάδος ἧτις ὁμαλὴ τάτη καὶ ἐπίπεδος οὕτω φαίνεται ὡς λίμνη ἀτάραχος ὑπὸ τῶν πνευμάτων. Ὁ μὴ ἰδὼν ἐντεῦθεν τὴν Θεσσαλικὴν πεδιάδα ἐν καιρῷ ἑαρος δὲν δύναται νὰ λάβῃ πλήρη ἰδέαν τῆς θαυμασίας αὐτῆς καλλονῆς, ἐξ ἧς ἔσχεν ἕως τὸ ἀρχαῖον αὐτῆς ὄνομα Θουμακός. Ἀπαντᾷ οἱ νεώτεροι περιγρηγαὶ καὶ ἐκ τῶν ἀρχαίων ὁ Λίδιος περιγράφουσι τὴν θαυμασίαν αὐτῆς θέσιν. Περὶ τῶν περιπετειῶν τῆς ἀρχαίας πόλεως ὀλίγα γνωρίζομεν. Κατὰ τὸ 199 π.Χ. ἐπολιορκήθη ὑπὸ Φιλίππου τοῦ Γ', ἀλλὰ προσδραμόντες εἰς ἐπικουρίαν οἱ Αἰτωλοὶ ἠνάγκασαν αὐτὴν νὰ ἄρῃ τὴν πολιορκίαν. Ὁ Ἀντίοχος ἐκυρίευσεν αὐτήν, ἀλλ' ἀμέσως ἠναγκάσθη νὰ παραδῶσιν εἰς τὸν ὑπάτον Ἀχιλλεῖον Γλαβρίωνα. Κατὰ τὴν βυζαντινὴν ἐποχὴν πολὺ ἥλας ἀναφέρεται ἡ πόλις ὑπὸ τὸ σημερινὸν αὐτῆς ὄνομα καὶ ὡς ἔχουσα φρούριον ἰσχυρόν. Πέραν τοῦ Δομοκοῦ πρὸς Ν ἐκτείνεται λοφο-

σειρά, μεθ' ἣν ἔπεται πεδιάς εὐρεῖα ἐν ἣ καίται ἡ λίμνη Συνίας (Νεῖσερὸς ἢ Δαουκλή). Πραϊδὸντα δημοτριακοὶ καρποί. Εἶνε ἔδρα ἐπισκόπου καλουμένου Θαυμακοῦ. Κἂτ. 1580.

Δόν (ἰταλ. καὶ ἰσπαν. Don, πορτογαλ. Dom, ἐκ τοῦ λατ. dominus, δηλ. κύριος), εἶνε τιμητικὸς τίτλος, ὅστις κατ' ἀρχὰς ἀπεδίδετο τῷ Πάπᾳ, εἶτα δὲ τοῖς ἐπισκόποις καὶ τέλος τοῖς μοναχοῖς, νῦν δὲ ἐν Ἰταλίᾳ εἶνε γενικὴ προσαγόρευσις τῶν ἱερέων. Ἐν Πορτογαλίᾳ εἶνε τίτλος τοῦ βασιλέως καὶ τῶν μελῶν τῆς βασιλ. οἰκογενείας, ἐν Ἰσπανίᾳ δὲ ἔλλοτε μὲν τοιοῦτος τῶν εὐγενῶν. νῦν δὲ καθ' ὅλα ὁμοῖος πρὸς τὸ ἡμέτερον κύριος.

Δόν ποτ. βλ. Τάναϊς.

Δοναλδσον (Thomas Leverton Donaldson). Ἀγγλος ἀρχιτέκτων (1795-1885), ὅστις ἐπιχειρήσας πενταετὴ περιήγησιν ἀνά Γαλλίαν, Ἰταλίαν καὶ Ἑλλάδα ἐξέδωκε τὰ πορίσματα αὐτῆς εἰς τὰ σπουδαιότατα συγγράμματα Pompeii illustrated (2 τ. 1827), Examples of anc. doorways in Greece and Italy (1833), The temple of Apollo Epicurius at Bassae (1838) κλ. [Εγ.]

Δονάξ (Bot.). Οὕτως ὀνομάζεται ὑπὸ Ὁμήρου καὶ Θεοφράστου εἶδος Καλάμου (βλ. λ.) πιθανῶς τὸ κοινὸν συγχότατα καλλιεργούμενον Arundo Donax L. [Θ.Χ.]

Δύναρ, βλ. Γερμ. μυθολογία.

Δονατέλλος (Donatello, κυρίως Donato di Niccolò di Betto Bardi). Εἰς τῶν ἀνακαινιστῶν τῆς γλυπτικῆς ἐν Ἰταλίᾳ, γενν. ἐν Φλωρεντίᾳ περὶ τὸ 1386 καὶ ἀποθανὼν τῷ 1466. Σπουδάζας τὰ ἀριστουργήματα τῆς ἀρχαίας τέχνης ἐν Ῥώμῃ ἐξετέλεσεν ἐν τῇ πατρίδι του καὶ ἄλλοι ἔργα, ἐν οἷς ἐμφαίνεται μὲν ἡ μίμησις ἐκείνων, ἀλλὰ συγχρόνως πρωτότυπος ἰδιοφυΐα καὶ ἡ προσπάθεια νὰ καταστήσῃ τὴν φύσιν βᾶσιν τῆς γλυπτικῆς. Ἐκ τῶν ἔργων του μνημονεύειν τὸ ἄγαλμα γέροντος ἐν τῷ κωδωνοστασίῳ τοῦ Ἀγ. Μιχαήλ, ἐπικαλούμενον Zuccone (φαλακρός), τὸν αὐτόθι Ἀγ. Γεώργιον, τὸ μνημεῖον τῶν Μεδίκων κλ. [Εγ.]

Δονάτης (Ἰω. Βαπτ. Donati). Ἰταλὸς ἀστρονόμος, γενν. τῷ 1826 καὶ ἀποθ. τῷ 1873 ὡς διευθυντὴς τοῦ ἀστεροσκοπείου τῆς Φλωρεντίας. Εἶναι γνωστὸς ὡς ἀνακαλύψας τὸν φερώνυμον αὐτῷ λαμπρὸν κομήτην 1858 V (πείμπτον τοῦ ἔτους τούτου). [Δ.Κ.]

Δονατιστάι ἐκλήθησαν ἀπὸ τοῦ ἀρχηγοῦ των ἐπισκόπου Δονάτου οἱ ὁπαδοὶ αἱρέσεως, γεννηθείσης ἐν τῇ Β' Ἀφρικῇ κατὰ τὸν Δ' μ.Χ. αἰῶνα, ἧτις ἀπῆλθε ἀπὸ τῶν Χριστιανῶν ἐντελῇ ἠθικῇ ἀγνότητᾳ, ἄνευ τῆς ὁποίας δὲν νὰ ᾔδυναντο νὰ εἶναι μέλη τῆς Ἐκκλησίας. Καταδικασθέντες ὑπὸ διαφόρων συνόδων, ἐστερήθησαν συνεπείᾳ τῆς ἐν Καρχηδόνι συνόδου

του 411 τῶν ἐκκλησιαστικῶν τε καὶ πολιτικῶν δικαιοματικῶν. Ἐν τούτοις διατηρήθησαν μέχρις ὅτου κατὰ τὸν 2^{ον} αἰῶνα κατεστράφη ὁ ἐν Β' Ἀρμενικῇ χριστιανισμὸς ὑπὸ τῶν Ἀράβων. [B.E.]

Δονάτος (Aelius Donatus). Περιήγ-
μος Λατίνος γραμματικὸς καὶ ῥήτωρ, ζήσας
περὶ τὸ 350 μ. Χ. καὶ συγγραφέας λατινικὴν
γραμματικὴν (Ars), σωζομένην εἰς δύο δια-
σκευας, τὴν μὲν συντομωτέραν τὴν δὲ ἐκτενε-
στέραν. Αὕτη κατὰ τὸν μεσαιῶνα ἐχρησίμευεν
ὡς βᾶσις τῆς διδασκαλίας τῆς γραμματικῆς
ἐν γενεῇ, ἥτο δὲ τὸ πρῶτον βιβλίον ὅπερ ἐτυ-
πώθη ἀπὸ ξυλίνων πλακῶν. Ἠξεδέθη ὑπὸ Keil
(ἐν Grammat. Latini τ. Δ'). Ὁ Δ. συνέ-
γραψε καὶ ἐρμηνείαν εἰς τὰς κωμωδίας τοῦ
Τερεντίου καὶ ἑτέραν εἰς τὸν Βιργίλιον, σω-
ζομένης κατὰ μέρος. [B.E.]

Δὸν Βενίτο. Πόλις τῆς Ἰσπαν. ἐπαρ-
χίας Βαγιαδὸς, ἐν τῷ νομῷ Μαδελλίνου ἀπὸ
τοῦ ὁποίου ἀπέχει 8 μ. πρὸς Α. Κεῖται εἰς
τὰς ὑψικαίαις λόφους ἀριστερὰ τοῦ Γουαδιάνου
καὶ ἔχει 14892 κατ. Τὰ περίχωρα παράγουσι
καλλίστας ὑψικαίας. [M.S.]

Δόνδερες (Φραγκίσκος Κορνήλιος) Πε-
ρίσημος Ὁλλανδὸς ἐρμηνεύτης καὶ φυσιο-
λόγος, γενν. τῷ 1818 ἐν Τίλδουρ, ἀπὸ τοῦ
1847 καθηγητὴς ἐν Οὐτρέχτῃ. Εἰργάσθη τε-
λεσιόρως πρὸ πάντων εἰς τὴν ἀνακάλυψιν τῶν
φυσιολογικῶν λειτουργιῶν τοῦ ἀνθρωπίνου
σώματος (περὶ τῶν κινήσεων, τῆς προσαρμο-
στότητος κλ. τοῦ ἐμφυλίου). [Eγ.]

Δονεγάλ. Κομητεία τῆς ἱρλανδικῆς ἐπ-
αρχίας Οὐλστερ, ἐν τῷ ΒΔ μέρει ταύτης, διή-
κουσα πρὸς Δ καὶ Β μέχρι τοῦ Ἀτλαντικοῦ.
Διακρίνεται διὰ τὴν ἀγρίαν ὠραιότητα τῆς
φύσεως διασταυροῦται ὑπὸ τοῦ Δονεγάλ ἔρους
καὶ αἱ ἄνταί εἶναι πολυάριθμοι· ὁ μέγιστος
κόλπος εἶναι ὁ τοῦ Δονεγάλ ἐπὶ τοῦ ὁποίου
κεῖται ὁμώνυμον χωρίον (1420 κατ.), ἄλλος
δὲ μέγας εἶναι ὁ Lough-Swilly, εἰσδυὼν
60 μ. εἰς τὴν χώραν Ἐπερχοῦσιν ἐν Δ. πολ-
λαὶ λίμναι, οὐχὶ δὲ καὶ σημαντικαὶ πωσ ποτα-
μοί. Ἐχει ἐμβα. 4815,5 τ.μ. καὶ περὶ τοὺς 200
χιλ. κατ., ὧν κύριον ἔργον ἡ κτηνοτροφία καὶ
αἰκία, ἡ κλωστοῦχά καὶ ἡ ἐκμετάλλευσις λατο-
μείων μαρμάρου κλ., ἡ δὲ γεωργία εἶναι ἀσή-
μαντος. Πρωτεύουσα εἶναι τὸ χωρίον Λίφφορδ
(570 κ.). [M.S.]

Δονέλλος (Ogus Donellus, κυρ. Do-
nellu). Περιήγμος Γάλλος νομικὸς (1527-
1591), διατελέσας καθηγητὴς τοῦ ῥωμαϊκοῦ
δικαίου ἐν Bourges, εἴτα, ἐξορισθεὶς ὡς δια-
μαρτυρούμενος, ἐν Ἀλιδόρφῃ, ὅπου ἀπέθανε. Τὸ σπου-
δαιότερον ἔργον του εἶναι Commentarii de
jure civili (καλλίστη ἐκδ. εἰς 16 τ. Νυρεμ-
βέργῃ 1801-34). Τὰ Ἀπαντα αὐτοῦ ἐξεδ. ὑπὸ
Hilliger ἐν Λούκα 1762-8 εἰς 12 τ. [Eγ.]

Δὸν Ζουάν. Μοῦδης πρόσωπον, ἡ ἐν-
σάρκωσις τῆς ἀσελγείας καὶ ἀσεβείας. Κατὰ
τὴν παράδοσιν ἐξῆ ὁ ἄστωτος Δ. Ζ. ἐν Σεβίλ-
λῃ, καταγόμενος ἐκ τῆς εὐγενοῦς οἰκογενείας
τῶν Tenorio. Ἀγαπήσας τὴν ὠραίαν θυγα-
τέρα τοῦ τοποτηρητοῦ τῆς Σεβίλλης, ἀποφα-
σίζει νὰ τὴν ἀπαγάγῃ, καὶ ἐμποδισθεὶς ὑπὸ
τοῦ πατρὸς αὐτῆς φρονεῖ αὐτὴν καὶ τέλος εἰσ-
έρχεται εἰς τὸ οἰκογενειακὴν νεκροταφεῖον
τοῦ φρονεθέντος καὶ προσκαλεῖ τὸ ἄγαλμα
αὐτοῦ ὅπερ εἶχον στήσῃ ἐκεῖ εἰς συγγενεῖς, εἰς
δεικνύν. Εἰς τὸ δειπνόν ὅμως τῇ ὄντι παρου-
σιάζεται τὸ λιθινόν ἄγαλμα, καὶ ὁ Δ. Ζ., οὐ
αἰ ἀνομίαι ἐπλήθυναν, παραδίδεται τῇ κολά-
σει. Τὸ θέμα τοῦτο ἐπραγματεύθησαν πολλοὶ
ποιηταὶ (Μολιέρος κ. ἄ.) καὶ πρὸ πάντων
ἐχρησίμευσεν ὡς κείμενον μελοδραμάτων, ἐξ
ὧν το τοῦ Μολιέρος κατέστη τὸ περιφημώτε-
ρον. Ὁ Δ. Ζ. τοῦ Βύρωνος μόνον τὸ ὄνομα
καὶ τὸν χαρακτήρα ἔχει κοινὸν μετὰ τοῦ ἡ-
ρωῆος τοῦ μύθου. [M.F.]

Δὸν Ζουάν. Βλ. Ἰωάννης ὁ Αὐστρ.

Δόνησις. Καλεῖται ἡ κίνησις καθ' ἣν τὸ
κινητὸν διατρέχει ἐπανειλημμένως τὸ αὐτὸ
διάστημα, προχωροῦν ὁμοιοτρόπως καὶ ἐντὸς
τοῦ αὐτοῦ χρόνου ἀπὸ τοῦ ἐνὸς μέχρι τοῦ ἑ-
τέρου ἅκρου κατ' ἀμφοτέρως τὰς διευθύνσεις
ἐναλλάξ. Τοιαύτη εἶναι ἡ κίνησις τοῦ ἐκκρε-
μοῦς, ἡ τῶν μορίων τῶν σωματικῶν ὅταν ταῦτα
παράγωσιν ἥχον, ἡ τῶν μορίων τοῦ ἀέρος
κατὰ τὴν διάδοσιν τοῦ ἥχου, ἡ τῶν μορίων
τοῦ ὕδατος ὅταν τοῦτο κυματίζῃ κτλ. Τὰς Δ.
διακρίνομεν εἰς στασίμους, ὅποια εἰσιν αἱ
Δ. χορδῆς τινος ἡχοῦσης· ἡς πάντα τὰ μό-
ρια ταυτοχρόνως τιθενται εἰς κίνησιν, καὶ
πρὸ τοῦ ὅτι αἱ ὅποια αἱ τοῦ κυματιζόντος ὕ-
δατος καὶ τοῦ ἀέρος, καθ' ἃς ἡ κίνησις μετα-
δίδεται βαθμηδὸν ἀπὸ τοῦ κέντρου τοῦ κραδα-
σμοῦ εἰς τὰ ἐγγύς μόρια καὶ ἀπὸ τούτων δια-
δοχικῶς εἰς τὰ ἀπωτέρω, ὡς δύνανται τις εὐ-
χερῶς νὰ παρατηρήσῃ τοῦτο κατὰ τὴν βαθμι-
αίαν διάδοσιν τοῦ κυματισμοῦ ἐπὶ ἡρεμοῦντος
ὕδατος ἀπὸ τοῦ κέντρου ὅπου παρήχθη ἡ πρῶ-
τη κίνησις βιβθέντος λίθου. Ἐνταῦθα ἐπειδὴ
ἐν τῶν δονουμένων μορίων κατὰ τὴν αὐτὴν
στιγμὴν ἄλλα μὲν εὐρίσκονται εἰς τὸ ἀνώτα-
τον σημεῖον τῆς Δ. αὐτῶν, ἄλλα κατωτέρω,
ἄλλα εἰς τὴν θέσιν ἣν εἶχον ἡρεμοῦντα καὶ
ἄλλα κατωτέρω ταύτης μέχρι τοῦ κατωτάτου
σημεῖου τῆς Δ., ἡ συνέχεια τῶν διαφορῶν τού-
των θέσεων παράγει τὸν κυματισμὸν ὃν βλέ-
πομεν, ὡς τοῦτο συμβαίνει καὶ ἐπὶ σχοινοῦ ὅπερ
στερεώσαντες κατὰ τὸ ἕτερον ἅκρον τεινομεν
καὶ πληττομεν ἐρρυθμῶς ἀπὸ τοῦ ἑτέρου, ὅτε
βλέπομεν τὸ κύμα προχωροῦν μέχρι τοῦ στα-
θεροῦ ἅκρου. Τὴς τοιαύτας Δ. καλοῦμεν ἐγ-
καρσίαις, ὡς τελοῦμεν κατὰ εὐθύθυνσιν
κάθετον ἐπὶ τῆς διευθύνσεως τοῦ προχωροῦν-
τος κυματος ἐν ᾧ αἱ Δ. τοῦ ἀέρος αἱ τὸν ἥχον

παράγουςαί εἰσι π ρ ο μ ή κ ε ι ς, συμβαίνουσαι κατὰ τὴν αὐτὴν διεύθυνσιν καθ' ἣν καὶ ἡ κύμανσις προχωρεῖ. Ἐκ τῶν μουσικῶν ὀργάνων ἐν μὲν τοῖς ἐντατοῖς τελοῦνται δονήσεις ἐγκάρσιαι, ἐν δὲ ταῖς ἐμπνευστοῖς προμήκεις Δ. τῆς ἐν αὐτοῖς ἀερίνης στήλης. Αἱ ἐν σώματός τινος διαρκοῦσι τόσῃ μᾶλλον ὅσῃ ἐντελεστερα ἢ ἐλαστικότης τοῦ σώματος καὶ ὅσῃ ὀλιγώτερα τὰ ἐξώθεν ἀντενεργοῦντα κωλύματα (ἀντίστασις ἀέρος κτλ.). Αἱ δονήσεις τοῦ ἐκκρεμοῦ διατηροῦνται ἀμετάβλητοι διὰ μηχανισμοῦ προσδίδοντες νέαν εἰς ἐκάστην Δ. ὥθησιν. [Σπ.]

Δονζέτς (ἦτοι μικρὸς Δών). Παραπόταμος τοῦ Ταναΐδος, πηγάζων ἐν τῷ ῥωσ. κυβερνείῳ Κούρσκ καὶ μετὰ ῥοῦν 1189 χμ. (πρὸς Ν καὶ ΝΔ) ἐκβάλλων εἰς τὸν Ταναῖν ὅπως τῆς Κοτασσοσκίας. Ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Δ. ἀπὸ τῆς πόλεως Σμιργίνφ μέχρι τῶν ἐκβολῶν ἐκτείνεται τὸ Δονητοικὸν ὕψιον, ὅπερ ἐν τῷ πρὸς τὸν κάτω ῥοῦν τοῦ Δ. μέρει ἔχει πλούσια στρώματα λίθων θρακῶν. [Μ.Σ.]

Δονιζέττης (Gaetano Donizetti). Προσφιλέστατος ἰταλὸς μελοποιὸς, γενν. τῷ 1798 ἐν Βεργάμῳ. Σπουδάζας τὴν θεωρίαν τῆς μουσικῆς ἐν Βονωνίᾳ ὑπὸ τοὺς Πιλόττην καὶ Ματτέην. ἤρ. τῷ 1818-19 κατάρθωσε να παρασταθῶσι τὰ πρῶτα μελοδράματά του ἐν Ἑνετίᾳ, εἰργάσθη δὲ μετὰ τοσοῦτου ζήλου ὥστε μέχρι τοῦ 1831 ἐτελείωσεν 28 ἐν ὅλῳ μελοδράματα. Σημαντικὴν πρόβδον ἐν τῇ τέχνῃ του ἐμφαίνει ἡ Anna Bolena (1831), ἥτις ἐτύχε καὶ ἐν τῷ ἐξωτερικῷ καλῆς ὑποδοχῆς. Κατὰ τὰ ἐπόμενα ἔτη συνέγραψε τὰ L' elisire d'amore (1832), Torquato Tasso, Lucrezia Borgia (1833), Gemma di Vergi (1834), Marino Falieri (1835). Ἡ παράτασις τῆς Lucia di Lammermoor (1835) ἐν Νεαπόλει ἐπέτυχε τόσον ὥστε ὁ Δ. διωρίσθη καθηγητὴς τοῦ ἐκεῖ Ὡδείου, καὶ ὡς τοιοῦτος ἐμελοποίησε τὰ Belisario, Betty, Giov. di Parigi. Τῷ 1840 μετέβη εἰς Παρίσιον, ὅπου παρεστάθησαν τὰ La Fille du régiment, La Favorite καὶ Les martyrs (Poliuto), ἅτινα ἔφερον τῷ μουσουργῷ μεγίστην τιμὴν. ἦν ἐπηύξησαν αἱ παραστάσεις τῶν Maria Padilla, ἐν Μελάνῳ 1841, καὶ Linda di Chamounix καὶ Maria di Rohan, ἐν Βιέννῃ 1842 καὶ 1844, ὡς καὶ τοῦ χαριεστάτου Don Pasquale, ἐν Παρισίοις 1843. Τὸ τελευταῖον ἔργον του ἦτο ἡ Caterina Cornaro (1844). Τῷ 1845 κατελήφθη ὁ Δ. ὑπὸ φρενοβλαβίας καὶ ἀπέθανεν ἐν Βεργάμῳ τοῦ 1848. — Ὁ Δ. ἐν ὅλῳ συνέγραψεν 64 μελοδράματα, πρὸς δὲ διάφορα μικρότερα ἔργα, ἄσματα κτλ. Θυμάσιος εἶνε παρ' αὐτῷ ὁ πλοῦτος τῶν ὠραιοτάτων μελωδῶν καὶ ἡ ζωηρότης τῆς συνθέσεως διὸ καὶ

πλεῖστα τῶν μελοδραμάτων του παριστῶνται πολλάκις, τὰ δὲ εἰς αὐτὰ ἄσματα θὰ μείνωσιν ἀθάνατα. [Μ.Γ.]

Δὸν Κεχώτος. Βλ. Κερβάντης.

Δόννερ (Γεωργ. Ραφ.). Περιφημος αὐστριακὸς γλύπτης (1693-1741), ὅστις πρῶτος ἐγκαταλείψας τὸ ἐξζητημένον εἰς τὴν τέχνην τῆς ἐποχῆς του ἐπέστρεψεν εἰς τὴν μελέτην τῆς φύσεως ὡς βᾶσιν τῆς ἀληθοῦς τέχνης. Πλεῖστα ἔργα του (ἐκ μολύβδου καὶ μαρμάρου) εὕρισκονται ἐν Βιέννῃ, ὅπου διέμεινε τὸ πλεῖστον μέρος τοῦ βίου του, ἐν Σαλτσδούργῳ Προβούργῳ κλ. [Ἑγ.]

Δόννερ (Joh. Jak. Christ. Donner). Γερμανὸς φιλόλογος (1799-1875), καθηγητὴς ὑπάρχας γυμνασίου ἐν Ἑλλάδαγγῃ καὶ Στουτγάρτῃ. Ἐγένετο γνωστὸς διὰ τῶν ἐπιτυχέστατων μεταφράσεών του τῶν Ἑλληνικῶν ποιητῶν, πρὸ πάντων δὲ τοῦ Σοφοκλέους [α' ἐκδ. Ἀξιολόγησις 1839] καὶ τῶν ἄλλων τραγικῶν.

Δονούσσα. 1) Νῆσος μικρὰ οἰκουμένη ὑπὸ 117 κατ. καὶ κειμένη πρὸς Α τῆς Νάξου, ἐξ ἧς ἀπέχει 9 μίλ. Ἀνήκει εἰς τὸν θῆμαον Αἰγιάλης τῆς Ἀμοργοῦ. Τὸ ὄνομα αὐτῆς πιθανὸν νὰ εἶνε αὐτὸ τοῦτο τὸ ἀρχαῖον.

2) Πόλισμα ἀρχαῖον κείμενον μεταξὺ Λιγείρας καὶ Πελλήνης ἐν τῇ Κορινθίᾳ ὑπῆκοον τῶν Σικυωνίων. Ἐν τισι τῶν δημηρικῶν χειρογράφων γράφεται καὶ Γονόεσσα. [Δ.Μηλ.]

Δοξαμπός. Χωρίον τῆς ἐπαρχ. Ζίχνης τῆς Μακεδονίας, ἐχ. 150 κατ. Ἑλλήνας. [Μ.Σ.]

Δόξα. 1) Κορυφὴ ΒΔ τοῦ ἐν Μακεδονίᾳ ὄρους Βερμίου, ἔχουσα ὕψος 1600 μέτρων καὶ καλυπτομένη ὑπὸ δασῶν δρυῶν.

2) Παραποτάμιον τοῦ Ἀλιάκμωνος διερχόμενον διὰ τῆς πόλεως τῶν Γρεβενῶν, τὴν ὁποῖαν διαχωρίζει εἰς δύο συνοικίας, τὸ ἄλλως Γρεβενίτικος ποτ. καλούμενον (ἴδε Ἀλιάκμων).

Δοξαρά (Γιατσιλάρ). Χωρ. τοῦ θῆμ. Κρανῶνος τῆς Λαρίσης, ἀπέχον 2 ὥρας ἀπὸ Τσορμακλή. Κάτ. 233.

Δοξαράς. Ὄνομα ἑλληνικῆς οἰκογενείας, καταγομένης ἐκ Μάνης. Ὁ Νικὸς ὁ λαός Δ. ἐγκαταλείψας τὴν πατρίδα του ἐγκατεστάθη κατὰ τὸ δεύτερον ἡμῖς τοῦ 12' αἰῶνος εἰς Ζάκυνθον, ἐστάλη δὲ ὑπὸ τῆς Ἑνετικῆς Δημοκρατίας τῷ 1685 πρὸς ὑπόθαλψιν τῆς ὑπὸ τούτης ὑποκινηθείσης ἐπαναστάσεως εἰς τὴν πατρίδα του καὶ ἐξετέλεσε τὴν ἐντολὴν τὴν ὅσῃ καλῶς, ὥστε ἐπιστρέψας ἡμεῖς δι' ἐπιχορηγήσεως ἐγγείων ἐν Ζακύνθῳ κτημάτων. Υἱὸς τοῦτου ἦτο ὁ Παναγιώτης, διεπρέψας καὶ ὡς στρατιωτικὸς, ἐκστρατεύσας ἐπιτυχῶς τῷ 1692 εἰς Χίον, καὶ ὡς ζωγράφος, ἐκτελέσας ἔργα σωζόμενα ἐν Λευκάδι καὶ Κερκύρᾳ. Συνέγραψε δὲ οὗτος καὶ δύο διδλῖα περὶ ζωγραφίας, τὸ μὲν μετέφρασιν τῶν τοῦ Δ. δὲ Βίντση κἄλ. τὸ δὲ πρωτό-

τυπον. Ἀπέθανε τῷ 1729 ἐν Κερκύρᾳ. Ὁ δὲ υἱὸς τοῦ Νικολάου ἐκλήρονόμησε τὸ καλλιτεχνικὸν ταλάντον τοῦ πατρὸς. Κύνουμένων ὑπὸ τοῦ τῆς Ἑνετίας στρατάρχου Σουλχεμπουργκ, κατετάχθη εἰς τοὺς περὶ τοῦτον αξιωματικούς, ἐξαιλειοποιήθη δ' ἐν Ἑνεσίᾳ εἰς τὴν ζωγραφικὴν. Ἐπανελθὼν εἰς Κερκυραν ἐγένετο τὸ 1745 διοικητὴς τῆς χωροφυλακῆς. Ὑστερον δὲ παρητήθη τὴν θέσιν ταύτην ἐν ἀσχολήθῃ ἐν Ζακύνθῳ ἐντελῶς εἰς τὴν τέχνην του, ἥς καλὰ ἔργα ὑπάρχουσιν ἐν τῇ ναῷ τῆς Μεταμορφώσεως. Ἀγνωστον δὲ πότε ἀπέθανε.

Δοξάτι(ον). Κώμη τῆς εὐγένου καὶ γραμμωτάτης Δυντιζουρῆς, τμήματος τοῦ μουσεσφιλικίου Ἀργυροκάστρου, ἀπὸ τοῦ μὲν καὶ ἤμεισαν ὄραν, καὶ εὐκρινεμένη ὑπὸ 300 περίπου Ἀλβανῶν χριστιανῶν. [Π. Δ.]

Δοξάτον. Κώμη τῆς Μακεδονίας, ὑπαγεμένη εἰς τὴν ἐπαρχίαν Δράμας, ἀπέχουσα 1 1/2 ὥρ. πρὸς Α καὶ 5 ὥρ. πρὸς Β τῆς Καβάλλας. Κεῖται ἐπὶ πεδιάδος καὶ οἰκεῖται ὑπὸ 900 ἑλλήνων καὶ 400 ἑθιομανῶν. Οἱ κατοικοὶ ἀσχολοῦνται εἰς τὴν καλλιέργειαν τῶν ἐξαίρετων καπνῶν ἐξ ὧν εὐποροῦσι. Μικρὸν ἀρκτικῶς τοῦ Δοξάτου κεῖται ἐλρεῖα χαράδρα Κίργια καλουμένη, ἐνθα καλλιιεργεῖται τὰ θνηκωτότερα καπνὰ τῆς Δράμας.

Δοξογράφοι ἐκλήθησαν οἱ Ῥῶλληνες συγγραφεῖς τῆς ἀλεξανδρινῆς καὶ τῆς Ῥωμαϊκῆς ἐποχῆς οἱ συλλέξαντες τὰ χαρακτηριστικὰ καὶ διακριτικὰ δόγματα τῶν διαφόρων φιλοσοφικῶν σχολῶν, ἅτινα ὠνομαζόντο καὶ **δόξαι** καὶ **ἀρεσκόντα**. Ἡδὴ δὲ ὁ Ἀριστοτέλης εἰς τὰ προοίμια ἔργων τινῶν αὐτοῦ προέταξεν ἱστορικοκριτικὴν περίληψιν τῶν δογματικῶν τῶν προγενεστέρων τούτω δὲ ἠκολούθησεν ὁ Θεόφραστος εἰς τὰς 18 βιβλούς τῶν Φυσικῶν δοξῶν. Ἐκ τῶν στωικῶν μνημονεύεσθαι Δ. ὁ Προκλῶνιος, ἐξ οὗ ἠρυσθησαν ὁ Κικέρων καὶ ὁ Σενέκας. Ἐκ δὲ τῆς Ῥωμαϊκῆς ἐποχῆς γνωστοὶ εἶναι ὁ Ἀρεῖος Διδυμος, ἐκλεκτικὸς στωικός ἐξ Ἀλεξανδρείας, γράψας ἐπιτομὴν τῶν ἡθικῶν καὶ στωικῶν δοξῶν τοῦ Πλάτωνος, Ἀριστοτέλους καὶ τῆς Στοᾶς, ἥτις ὑπῆρξε πηγὴ διὰ τὸν Στοβαῖον. καὶ ὁ Ἀέτιος (βλ. λ.). Πρὸς Diels, Doxographi graeci. Βερολ., 1879. [X.B.]

Δοξόπι ἢ Δοξαμπός. Χωρίον τῆς Δ Μακεδονίας, κείμενον κατὰ τὴν ἀνατολικὴν ἑσθὴν τῆς λίμνης Κερκινίτιδος (Ἀχινού) καὶ ὑπαγόμενον εἰς τὴν ἐπαρχίαν Ζίχνης. Οἰκεῖται ὑπὸ 150 χριστ. οἰκογενειῶν. Ἀπέχει 3 1/2 ὥρ. πρὸς Β τοῦ Τσαχιάζι (ἐκδοκίων τοῦ Στρουμνῆς).

Δόπλερος (Χριστιανὸς Doppler). Φυσικός γενν. τῷ 1803, ἀποθ. τῷ 1853 ὡς καθηγητῆς τῆς ἐν Βιέννῃ Πολυτεχνικῆς σχολῆς. Εἶναι γνωστός διὰ τὴν ὑπ' αὐτοῦ ἀνακαλυφθεῖσαν φυσικὴν ἀρχὴν ἐν τῇ ἀκουστικῇ καὶ τῇ

ὁπτικῇ τὴν ἐκτακῶς γονιμωτάτην καταστάσαν ἐν συνδυασμῷ μετὰ τῆς φασματοσκοπίας. Ἐκ τῆς σχετικῆς κινήσεως ἡχογενεῶν πηγῆς ὁ ὑπὸ ταύτης παραχόμενος τόνος ὑψοῦται μὲν ἐὰν ἡ πηγὴ πλησιάζῃ πρὸς τὸν ἀκουσता, ἐνεκα τῆς μικρυνσεως τῶν ἡχοφάρων κινήτων, τοῦναντίον δὲ χαμηλοῦται ὁ τόνος ἐὰν ἡ πηγὴ ἀπομακρυνῇται. Ἐνεκα τῆς μηκυνσεως τῶν κυματιῶν ταῦτα δ' ἐβεβαιώθησαν καὶ ἐμπειρικῶς ἐκ τοῦ ἡχοῦ σάλπιγγος ἡχοῦσης ἀπὸ σιδηροδρομικῆς ὁμαξῆς κινουμένης. Τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ εἰς τὰ κύματα τοῦ φωτός. Ἐὰν ἡ φωτεινὸς πηγὴ (ἀστὴρ κινουμένης) πλησιάζῃ πρὸς τὸν παρατηρητὴν, τὰ κύματα γίνονται ἐλαττωτέρα καὶ ἐκτοπίζονται πρὸς τὸ ἱσχροῦν ἄκρον τοῦ φασματος, τοῦναντίον δὲ πρὸς τὸ ἐρυθρὸν ἄκρον ἐὰν ἡ φωτεινὸς πηγὴ ἀπομακρυνῇται τοῦ παρατηρητοῦ. Εἰς τὸ συνθετὸν ὅμως φως τῶν ἀστέρων τὸ τοιοῦτο δὲν δεκτικαὶ ἀρετικῶς διὰ μεταβολῆς τῶν χρωματικῶν τοῦ φασματος, διότι ἐὰν π.χ. ἡ φωτεινὸς πηγὴ πλησιάζῃ πρὸς τὸν παρατηρητὴν, μέρος τῶν ἱσχροῶν ἀκτίνων γίνονται ὑπεριόχροοι καὶ ὁπτικῶς ἀρατοί, γίνονται ὅμως ἱσχροὶ μέρος τῶν βαθυκυάνων ἀκτίνων καὶ τέλος πρὸς τὸ ἕτερον ἄκρον συγκρονομένου τοῦ κύματος γίνονται ὁρατοὶ ὡς ἐρυθραὶ ἀκτίνες, αἵτινες ἐὰν ἡ πηγὴ ἔμμενεν ἀκίνητος θὰ ἦσαν πέραν τοῦ ἐρυθροῦ καὶ ὁπτικῶς ἀρατοί. Οὕτως ἐὰν περιορισθῶμεν εἰς μόνον τὰ χρώματα, ἡ ἀρχὴ τοῦ Δ εἶναι ἄχρητος, συνεπλήρωσεν ὅμως αὐτὴν ὁ Γάλλος φυσικός Φιζώ (1848) λαβὼν ὑπ' ὄψιν τὰς γνωστὰς γραμμὰς τοῦ φασματοσκόπου, τῶν ὁποίων ἡ ἐκτόπισις παρατηρεῖται καὶ μετρεῖται ἐπὶ τῆς φασματοσκοπικῆς κλίμακος, ἥτις ρυθμίζεται διὰ τοῦ φασματος φωτεινῶν πηγῶν ἀκινήτων σχετικῶς πρὸς τὸν παρατηρητὴν. Ἐὰν αἱ γραμμὰι ἐκτοπίζονται πρὸς τὸ ἐρυθρὸν ἄκρον, ἡ φωτεινὸς πηγὴ ἀπομακρύνεται, ἐὰν δὲ πρὸς τὸ ἱσχροῦν πλησιάζει, ἐκ δὲ τοῦ μεγέθους τῆς ἐκτοπίσεως ὑπολογίζεται ἡ ταχύτης μεθ' ἧς ἡ πηγὴ ἀπομακρύνεται ἢ πλησιάζει πρὸς τὸν παρατηρητὴν κατὰ τὴν διεύθυνσιν τῆς ὁπτικῆς ἀκτίνος, καὶ ἐνταῦθα ἐγκρίεται διὰ τὴν ἀστρονομίαν ἡ ὕψιστη σημασία τῆς ἀρχῆς τοῦ Δ., ἔνευ τῆς ἐποιας ἡ φασματοσκοπία, ἡ ἀνακαλυφθεῖσα τῷ 1860, ὡς ἐχρησιμοποιεῖται μόνον διὰ τὴν ἐρευναν τῆς χημικῆς συστάσεως καὶ τῆς φυσικῆς καταστάσεως τῶν ὁράντων σωμάτων οὐχὶ δὲ καὶ διὰ τὴν κίνησιν τούτων ἀσχετῶς πρὸς τὴν ἀσ' ἡμῶν ἀπόστασιν αὐτῶν. Οἱ Γάλλοι φυσικοὶ ἐκμεταλλίζονται τὴν ἀρχὴν τοῦ Δ ἐν τῇ ὁπτικῇ ἀρχῇ τοῦ Δοπλέρου-Φιζώ, ἥτις ὅμως ἐνταῦθα ἐννοεῖται ταύτης τοῦ τινοῦ ὡς ἀρ-ῆς τοῦ Φιζώ μένον. [Δ.Κ.]

Δόρας (Dora γάλλ. Doire). Ὄνομα δύο παραποτάμων τοῦ Πάδου ἐν Πεδεμοντίῳ. 1) Ὁ Βάλτιος Δ. (Dora Baltea) πηγάζει ἐπὶ τῶν Α κλιτύων τοῦ Λευκοῦ ὄρους, διαρρέει τὴν

κοιλιάδα της 'Δούτης και εκβάλλει μετά ροὴν 150 χμ., 4 χμ. ἀνωθεν τοῦ Κρεσεντίνου. 2) 'Ο 'Ριπικός Δ. (Dora Riparia) πηγάζει ἐπὶ τοῦ Col de Rodoret εἰς τὰς Κοττίας 'Αλπεις και χύνεται μετὰ ροὴν 120 χμ. εἰς τὴν Πάδον, 2 χμ. Β τοῦ Τουρίνου. Δι' κοιλιάδες ἀμφοτέρων τῶν ποταμῶν τούτων εἶναι περιφραγμοὶ διὰ τὴν καλλομένην τὴν τοποθεσίαν. [Μ.Σ.]

Δορδινά. Χωρίον τοῦ δήμ. Πυλὴνης (ἐν Ναυπακτίᾳ) ἀπέχ. ὥρας 1,45 ἀπὸ Σιέμου πρὸς Δ. Κἀτ. 367.

Δορδόνη (Dordogne, λατ. Duranius). Δεξιὸς παραπόταμος τοῦ Γαρόνα ἐν τῇ ΝΑ Γαλλίᾳ, πηγάζων ἐπὶ τοῦ Puy-de-Sancy, ἐν τῇ νομῳ Πουὶ δὲ-Δώμ. και εκβάλλων μετὰ πρὸς Δ. ροὴν 490 χμ. Εἶνε πλωτός ἐπὶ 360 χμ. μέχρι τοῦ Σουιλιάν — 'Ο νομός Δ. συνίσταται ἐκ τῆς χώρας Περιγῶρ και ἄλλων τινῶν μερῶν, ἔχει δὲ ἐμβ. 9183 τχμ. και 492205 κατ. (1886). Τὸ κλίμα εἶνε ὑγίαις και γλυκύ. τὸ δὲ ἔδαφος οὐχὶ εὐφορον. και τὰ παραγόμενα σιτηρὰ μέλεις ἀρκουοῖν εἰς τὰς ἀνάγκας τῶν κατοίκων. Προϊόντα τῶν μεταλλείων εἶναι σίδηρος, λιθάνθρακες κτλ., ἡ παραγωγή οἴνου και ὀπωρῶν εἶνε σημαντική, περίφημα δὲ τὰ ὄβια τοῦ Περιγῶρ. 'Ο νομός διαιρεῖται εἰς 5 διαμερίσματα, πρωτεύουσα δ' αὐτοῦ εἶνε τὸ Περὶγκέ. [Μ.Σ.]

Δορδρέττη ἢ Δόρτ. Πόλις ἐμπορικὴ πόλις τῆς ἑλληδικῆς ἐπαρχ. Νοτίου 'Ολλανδίας, 19 χμ. ΝΑ τῆς 'Ροττερδάμης και 43 χμ. ἀπὸ 'Αγης, ἐπὶ τοῦ Ν βραχίονος τοῦ κάτω Μῶσα. ὅστις ἐνταῦθα μετονομάζεται Μερβέδα. Ἔχει 29880 κατ. (1885), διατηροῦντας μέγα ἐμπόριον παντοίων ἀντικειμένων. Ἡ θέσις τῆς πόλεως εἶνε πρὸς τοῦτο εὐνοϊκωτάτη, ὁ λιμὴν αὐτῆς εὐρύχωρος και προσιτός εἰς τὰ μέγιστα πλοία, ὅτινα δύνανται διὰ διωρυχῶν νὰ μεταφέρωσι τὰ ἐμπορεύματα μέχρι τῶν ἀποθηκῶν. Ἐκ τῶν ναῶν μνημονευτέος ὁ τῆς Παναγίας (1839). Ἡ Δ. θεωρεῖται ὡς ἀρχαιστάτη τῶν ἑλληδικῶν πόλεων (994). Ἐνταῦθα δὲ συνήλθεν τῇ 1618-9 ἡ σύνοδος πρὸς διαδικασίαν τῶν Ἀρμενιανῶν διενέξεων (βλ. Ἀρμενιανοί). [Μ.Σ.]

Δορέ (Gustave Paul Doré). Γάλλος ἱχνογράφος και ζωγράφος, γενν. τῇ 1833 ἐν Στρασβούργῳ. Τῇ 1847 μετέβη εἰς Παρίσιους, ὅπου ἐγένετο ἱχνογράφος τοῦ Journal pour rire και παρήγαγεν ἀπειρα ἔργα παντός εἶδους· πολλὴν δὲ παρῶσεν αὐτῷ ὁ Κριμαϊκὸς πόλεμος, παραστάσεις τῶν ἀνδραγαθημάτων τῶν γαλλῶν στρατιωτῶν, ἀποδεικνυσάσας μεγάλην ζωηρότητα ἀντιλήψεως και καλλιτεχνικὴν εὐφυίαν. Ἀλλὰ πρὸ πάντων ἐφημέισθη διὰ τὰς εἰκόνας, ἃς ἐξετέλεσε διὰ τὴν Rabelais, τὰ Contes drolatiques τοῦ Βαλζάκ, τὸν Δάντην, τὰ παραμύθια τοῦ Περρὼλ, τὸν Δὸν Κιχῶτην, τὴν Ἀγίαν γραφὴν, τοὺς μύθους

τοῦ Λαφονταίνου, τὸν Ἀρίστοτελιν κλπ., καταστήσας τὰ ἔργα ταῦτα μετὰ τῶν ἰδίων ἰδρυμάτων ἐκδόσεων ἐστὶ ἐτυμώθησαν ποτὶ συναρμολογεῖ δὲ εἰς τοῦτο και ἡ τέχνη τῶν εὐλογημάτων, οἵτινες κατωρθώσαν θαυμάσιως νὰ μιμνηθῶσι τὴν τέχνην τοῦ Δ. ἔμαθαι ἐκινήν πρὸς αὐτὴν εἰς τὴν ζωτογραφίαν. Ὁ ζωγράφος δὲ διέπρεψεν ὅσον ὡς ἱχνογράφος εἰς δὲ τὴν μάχην νὰ διδῇ, εἰς τὰ ζωγραφημάτων του μεγάλας διαστάσεις. Τέλος δὲ ἦτο καὶ καλὸς γλύπτης, γνωστός γενόμενος διὰ τὸ συμπλέγμα ἔργων και Μοίρα κλ. Ἀπέθανε τὴν 11 'Αυγ. 1883 ἐν Παρίσι. [Εἴγ.]

Δόρτζ. Χωρίον τοῦ δήμ. Βαλτατίου τῆς Ἀρκαδίας κειμένον μετὰ τὸ Καντρέας (ὡς 1) και Βαλτατίου. Κἀτ. 321.

Δοριζήτα. Χωρίον τοῦ δήμου Ἁγίου Λεοανθοῦς τῆς Κεφαλληνίας ἔχον 79 κατ. [Μ.Σ.]

Δοράς. Εἶδος ἀντιλόπης (βλ. λ.). Τῶν ἄλλων ἀντιλόπων διακρίνεται κυρίως διὰ τὸν μᾶλλον ἢ ἥττον ἐν σχήματι λυρὰς κέρατων. Ἡ Δ. εἶναι ἑλαφρὰ και λεπτή, ζωρὰ και εὐκίνητος. Ἐν ἀγρία καταστάσει εἶναι κίαν ποιωδῆς, ἐξημερῶται ὅμως εὐκόλως. Ἡ κυρίως Δ. εἶναι κοινοτέρα ἐν τῇ ΝΑ Ἀφρική, ζῇ δ' ἐν ταῖς ἐρήμοις ὑποέρουται ἐπὶ μακρὸν χρόνον τὴν θύψαν ἐμμοιότητι ταύτῃ εἶναι ἡ Ἀραβικὴ Δ. ζῖσα κυρίως ἐν Ἀραβίᾳ και Συρίᾳ. Ἀμφότερα τὰ εἶδη ταῦτα ζῶσι κατ' ἀγέλας, καταπληκτικὴ δ' εἶναι ἡ ὠκυπέδα των. Ἡ ἀραβικὴ Δ. εἶναι κατακόχρους κατὰ τὴν βᾶσιν, λευκὴ δὲ κατὰ τὴν κοιλίαν, χωρίζονται δὲ τὰ δύο γένη διὰ γραμμῆς διακρίσεως καθ' ὅλον τὸ πλάγιον διακρίνεται εἰδικῶς διὰ μελαγχροίνης κηλίδος ἐπὶ τῆς βᾶσεως τῆς βινός, τὰ δὲ κέρατα αὐτῆς ἔχουσι μήκος 25 ἑκατοστ. και εἶναι ἥττον κακοφωμένα τῶν τῆς κυρίως Δ., ἥτις εἶναι ξανθὴ κατὰ τὴν βᾶσιν, κατὰ δὲ τὴν κοιλίαν και τὸ πλάγιον τῆς κεφαλῆς λευκὴ, και ἡς τὰ κέρατα φθάνουσι μέχρι 35 ἑκατοστ. Βλ. πίνακα Ἀντιλόπων ἀρ. 7. [Φ.Ι.]

Δόρο (κάθε). Ὄνομα τοῦ μ. σημερινοανατολικοῦ ἀκρωτηρίου τῆς Εὐδοίας, τοῦ Καφ. ρέως, δοθέν εἰς αὐτὸ ὑπὸ τῶν ναυτῶν τῆς Δύσεως και διατηρούμενον μέχρι σήμερον. Ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων τοῦ μέσου αἰῶνος ἑκαλετο Σιλοφόρος, ἐκ τούτου δὲ προήλθε τὸ εἰς τοὺς γεωγραφικοὺς πίνακας τοῦ Coronelli ὄνομα τοῦ Στενοῦ μετὰ τὸ Ἀνδρου και Εὐβοίας Bocca di Silofia, μετατραπὲν και εἰς Bocca Silorna και Silota. [Α.Μηλ.]

Δορογοδούσχ. Πρωτεύουσα περιφέρειας ἐν τῇ Ῥωσ. κυβερνήσει Σιμλόνσκ, ἀρ. ἥς ἀπέχει 95 χμ. πρὸς Α, κειμένη ἐκατέρωθεν τοῦ Δνείπερου και ἐπὶ τοῦ εἰς Μόσχαν σιδηροδρόμου. Ἔχει 8302 κατ. και ἐμπόριον δερμάτων, σιτηρῶν κτλ. [Μ.Σ.]

Δόροσχημα (Doroszma). Κομητεία τοῦ ουγγρικοῦ κομητᾶτου Τσόντγραδ, σταθμὸς σιδηροδρόμου, ἔχουσα 10652 κατ. (1880) κατοίκους. Μεγάλη κτηνοτροφία. [Μ.Σ.]

Δόρπ. Πόλις τῆς πρωσσικῆς Παραρρη-νίου ἐπαρχίας ἐν τῷ νομῷ Δύσσελδορφ, σχη-ματίζουσα μετὰ τοῦ Σέλιγγεν σχεδὸν μίαν πό-λιν. Κεῖται ἐπὶ τοῦ Βούπερ καὶ ἔχει 13245 κατ. (1885) καὶ σπουδαίαν βιομηχανίαν σιδή-ρου καὶ χάλυδος. [Μ.Σ.]

Δόρσετ. Κομητεία τῆς Ν Ἀγγλίας ἐπὶ τῆς Μαγχης, μετὰ τῶν κομητειῶν Δέβον, Σμερσετ, Οὐίλτσαϊρ καὶ Ἀμφαϊρ. ἔχει ἐμβα. 2588 τμ. καὶ 190979 κατ. Τὸ ἔδαφος αὐτοῦ κύριον συστατικὸν εἶναι ἡ κλωστή γῆ, εἶναι ἐν γένει ἐπίπεδον, κατὰ μέγα μέρος δὲ εὐφο-ρώτατον, διὸ καλεῖται τὸ Δ. κῆπος τῆς Ἀγ-γλίας. Ἡ γεωργία, ἡ κτηνοτροφία (πρόβατα) καὶ βιομηχανία τῶν προϊόντων αὐτῶν ἀκμά-ζουσι λίαν. Πρωτεύουσα εἶναι Δόρτσεστερ. [Μ.Σ.]

Δόρπατ (ῤωσ. Δέρπτ). Ἡ σημαντικώ-τατη πόλις τοῦ ῤωσικοῦ κυβερνείου Λιθλαν-δίας. Εἶναι καλῶς ἐκτισμένη, ἔχει δύο γυμνά-σια καὶ διάφορα ἄλλα σχολεῖα, πρὸς δὲ, ὅπερ προσδίδει τῇ πόλει σημασίαν, πανεπιστήμιον γερμανικὸν μετὰ βιβλιοθήκης 250 χιλ. τόμων, ἀστεροσκοπεῖον, βοτανικὸν κήπον κτλ. ἐπι-στημονικὰς ἐταιρίας κτλ. Ἡ πόλις ἀνήκειν ἐναλλοῶς εἰς τοὺς Ἑσθλανδούς, τοὺς γερμα-νοὺς ἱππότεας (1224), ὅτε ἐγένετο ἔδρα ἐπι-σκόπου, τοὺς ῤώσους (1558), τοὺς Πολωνοὺς, τοὺς Σουηδοὺς (1625), καὶ τελευταίως ὑπε-ταγῇ ἑριστικῶς εἰς τοὺς ῤώσους (1704). Κατὰ τὴν μεσαιῶνα ἦτο ἀρχαία, ὑπάρξασα καὶ μέλος τῆς Ἀνσῆς, ἀλλ' εἰ ἀλλεπάλληλοι πόλεμοι ἐξησθένησαν αὐτήν, καὶ τῇ 1708 κα-τεστράφη ἐντελῶς ὑπὸ Πέτρου τοῦ Μεγάλου θέλοντος νὰ μὴ χρησιμεύσῃ Καρόλῳ τῷ ΙΒ' ὡς προπύργιον. Ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἀνέλαβε πάλιν καὶ ἔχει σήμερον 29727 κ. (1881). [Μ.Σ.]

Δορτμούνδη (Dortmund). Πόλις τῆς πρωσσικῆς ἐπαρχίας Βεστφαλίας ἐν τῷ νομῷ Ἀρνοβέργης, ὑπάρξασα ἄλλοτε ἐλευθέ-ρα τοῦ γερμ. Κράτους πόλις καὶ μέλος τῆς Ἀνσῆς. ἔχει (1885) 78435 κατ. ὧν οἱ ἡμί-σεις καθολικοί, εἶναι δὲ διὰ τῆς θέσεώς της ἐν τῷ μέσῳ τῶν λιθανθρακούχων στρωμάτων τῆς Βεστφαλίας καὶ διότι συνδέεται διὰ διαφ. σιδηροδρόμων μεθ' ἀπάσης τῆς Γερμανίας, ἐν τῶν κέντρων τῆς βιομηχανίας καὶ τοῦ ἐμπο-ρίου τῆς Δ Γερμανίας. Μετοξὺ τῶν κτιρίων διακρίνονται οἱ ναοί, τὸ δικαστήριον, τὸ νοσο-κομεῖον κτλ. Ἡ Δ. ἔχει γυμνάσιον, πρακτι-κὸν λύκειον, βιομηχαν. σχολὴν κτλ. Κολλο-γιαία εἶναι τὸ ἐν Δ. ἐργαστάσιον πρὸς κατερ-γασίαν τοῦ σιδήρου, εἰς τὰ τῆς Δορτμουνδικῆς ἑνώσεως (Union) ἡ βιομηχανία τῶν ἱμα-μαξῶν κτλ. Πρὸς δὲ ἀκμάζει ἐκεῖ ἡ ζυθοποιία, ἡ σαπωνοποιία κτλ. Ἡ πόλις μνημονεύεται

ἤδη τὸ 899, ταχέως δὲ ἀνεπτύχθη ὁ πλοῦτος καὶ ἡ δύναμις αὐτῆς, πρὸ πάντων ἀφ' οὗτου ἐγενετο ἡ Δ. ἐλευθέρα πόλις τοῦ κράτους καὶ ἐδόθη εἰς τοὺς ἐμπόρους αὐτῆς ἀτέλεια εἰς ἅπασαν τὴν Γερμανίαν. Ὁχυρωθεῖσα κατὰ τὸν ΙΒ' αἰῶνα, κατ' ἐπανάληψιν ἐπολιρκρήθη (τῷ 1388-9 ἐπὶ 21 μῆνας ὑπὸ τοῦ ἀρχιεπι-σκόπου Κολωνίας), ἀλλὰ δὲν ἐκυριεύθη. Ἐν τούτοις οἱ ἀλλεπάλληλοι πόλεμοι ἐξησθένησαν τὴν πόλιν καὶ μετὰ τὸν τριακονταετῆ πόλε-μον εἶχε μόνον 3 χιλ. κατ. Κατὰ τὴν με-σαιῶνα ἦτο καὶ ἔδρα τοῦ μυστικοῦ δικαστή-ριου τῆς Φέμης (βλ. λ.), ὑπάρχει δὲ ἀκόμη ἡ φιλόρα ὑπὸ τὴν ὅποιαν ἐγίνοντο αἱ συνεδρι-άσεις αὐτοῦ. [Μ.Σ.]

Δόρτσεστερ (Dorchester). Πόλις τῆς Ν Ἀγγλίας, ἐν τῇ κομητείᾳ Δόρσετ, κει-μένη 225 χμ. ΔΝΔ τοῦ Δονδίνου ἐπὶ τοῦ Φρώμ, σταθμὸς σιδηροδρόμου. ἔχει 7568 κατ. τῷ 1881, βιομηχανίαν ἐριούχων καὶ ἐμ-πύριον προϊόντων καὶ βουτύρου. Εὐρίσκονται δὲ ἐνταῖθα ἐρείπια ἐκ τῆς Ῥωμαικῆς ἐποχῆς, π. χ. μέγα ἀμφίθεατρον κτλ. [Μ.Σ.]

Δόρυ. Ὅπλον ἀγγέμαχον τῶν ἀργαίων, συνιστάμενον α') ἐκ τῆς χαλκῆς ἢ σιδηρᾶς αἰχμῆς ἢ ἀκωνικῆς ἢ λόγγης, β') ἐκ τοῦ κυρίως καλυμμένου ἔδατος, ἦτοι τῆς κυλινδρείδους ἐκ ξύλου συνήθως μελίας, ἢ κρανείας, ἢ ἐκ κοίμακος βαθέου, ἐφ' ἧς προσηλκυτο ἡ αἰχμή, καὶ γ') τοῦ ἀττικῆς μὲν στύρακος ἢ στυρα-κίου, ἰωνικῆς δὲ σαυρωτῆρος ἢ οὐριαχοῦ κα-λουμένου χαλκοῦ θηκαρίου, εἰς δ' ἐνεβάλλετο τὸ ἔτερον ἄκρον τοῦ δόρατος καὶ ὅπερ ἐχρη-σίμευεν ὅπως ἐμπήγνυται εἰς τὴν γῆν καὶ οὕτω ἴστανται ἐρθόν, ἐν ἀναγκῇ δὲ καὶ ὡς ἐπλυν ἀντὶ τῆς θλασθεῖδος αἰχμῆς. Τὸ Δ. εἶχε συνήθως μήκος 2 μέτρων περίπου (τὸ τοῦ Ἐκτορος δελιχόσκιον ἐγγὺς παρ' Ὀμή-ρῳ 5 μέτρων). Κατὰ τοὺς ἡρωϊκοὺς χρόνους τὸ Δ. (ἐγγὺς) ἐχρησίμευεν οὐ μόνον ὡς ἀγγέμαχον ὅπλον, ἀλλὰ καὶ ἐξηκοντιζέτο μακρόθεν τοῦτο δὲ κατὰ τοὺς ἱστορικοὺς χρόνους σπανιώτατα μόνον καὶ δὴ ἐν ἐσχάτῃ ἀνάγκῃ ἐγένετο. [Π.]

Δορυδρέπανον (Ἀρχαιολ.). Δόρυ ἔχον ἐν τῇ ἄκρᾳ δρέπανον ἀντὶ δξείας αἰ-χμῆς, χρησιμεύον δὲ μάλιστα ἐν ταῖς ναυμα-χίαις πρὸς ἐπίσπασιν τῶν ἐχθρικών νηῶν. Τῶν ἐπλυν τούτων ἔκομε γρηῖον ὁ Καῖσαρ κατὰ τῶν Οὐγενέτων ἀποπειρομένων νὰ κω-λύσωσι τὴν εἰς τὴν Βρεταννικὴν πλεῖν, κατα-κόπτων δι' αὐτῶν τὸ σκύτινα ἱστία τῶν πλείων τῶν. Ἐν δὲ ταῖς πολιορκίαις μετεχειρίζοντο Δ πρὸς κατάρριψιν τῶν ἐπάλξεων. [Π.]

Δορύκνεον (Bot.) *Doronicum Ser.* Ἦ ἐν τῇ Κορίνθῳ τὸ δὲ συνώνυμον τοῦ *Δι-σάνθου* εἶναι εἶδος *Παραλινούλου* πικρῶς Π. τοῦ ελαιόφυλλου (*Convolvulus oleae-folius Desr.*), κοινὸν ἐν τοῖς παραθαλασσίαις

της Ἑλλάδος, ἄλλοτε φαρμακευτικοῦ. [Θ.Χ.]

Δορυλίκιον. Βλ. Ἐκί-Σέχρ.

Δόρυμα τὸ Ἀμμωνιακόν (βοτ.) (Dorema Ammoniacum Don.). Φυτόν ναρθήκωδες τῆς οἰκ. τῶν Σκιαδοτέρων φυόμενον ἐν Περσίᾳ. ἐξ οὗ παράγεται τὸ φαρμακευτικόν Ἀμμωνιακόν κόμμι (Gummi Ammoniacum), ὅπερ μνημονεύεται καὶ ὑπὸ Διοσκουρίδου. [Θ.Χ.]

Δορυφορήματα. Τὰ κοινὰ πρόσωπα ἐν τοῖς δράμασι, ἅτινα ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον παρίσταντο ὡς ἀκλόουθοι τῶν κυρίων προσώπων· ἐκ τούτου δ' ἔλαβον καὶ τὴν ὀνομασίαν, διότι οἱ τῶν βασιλέων ἀκλόουθοι καὶ φύλακες ἐκαλοῦντο καὶ δορυφόροι. Ποιαῦτα Δ. πλὴν τῶν παριστάωντων ἀκλόουτους ἢ ἀνώνομον πλῆθος λαοῦ, εἶναι ὁ Πυλάδης ἐν πολλοῖς τραγωδίαις, ὁ Ἑρμῆς ἐν ταῖς ἰδμενταῖς καὶ ἡ Βία ἐν τῇ Περσῇ τοῦ Αἰσχύλου. [Π.]

Δορυφόροι. Βλ. Πανῆται.

Δορυφόρος. Ὁ δόρυ φέρων πολέμι στής, προσετι δ' ὁ σωματοφυλάξ ἢ ἀκλόουθος βασιλέως, διότι οἱ φρουροὶ τῶν βασιλέων καὶ τῶν τυράννων ἔφερον πάντοτε δόρατα. Δορυφόρων ἀγάλματα μνημονεύονται ὑπὸ τῶν ἀρχαίων τὸ τοῦ Κρητῆς Κρητίλα, τὸ τοῦ Ἀριστοδήμου καὶ τὸ πάγκαλον τοῦ Πολυκλείτου· τοῦτο ἀπεικονίζον ζωμαλέον ἔφερον φέροντα δόρυ νομιζοῦσι πολλοὶ ὅτι εἶναι αὐτὸ τὸ ἔργον τοῦ διαστήμου Ἀργεῖου γλύπτου, ὅπερ διὰ τὴν ἀκριβῆ πρὸς ἄλληλα συμμετρίαν πάντων τῶν μορίων ἐκλήθη Κανὼν. [Π.]

Δόσης (Doce). Ποταμὸς τῆς Βραζιλίας, πηγάζων 28 χμ. ΒΑ τῆς Βαρβασέας ἐν τῇ ἐπαρχ. Μίνας Γεράς. Ῥεῖ μετὰ πλείστων ἐλλειψῶν ΒΒΑ καὶ ἐκβάλλει μετὰ ῥοῦν περ. 750 χμ. εἰς τὴν Ἀτλαντικὴν ὑπὸ 19° 35' Β πλατους [Μ Σ.]

Δοσίθεος. Γραμματικὸς τοῦ Δ' μ.Χ. αἰῶνος μεταγλωττίσας εἰς τὴν ἑλληνικὴν λατινικὴν γραμματικὴν, σωζομένην ἐν μέρει. Εἰς τὸν Δ. ἀπεδίδετο μέχρις ἐσχάτων καὶ ἔργον πολλῶν μαιζονος ἄξιας. οὗτινας ὁ συγγραφεὺς, ὡς αὐτὸς μαρτυρεῖ, ἔζη κατὰ τὸν Γ' αἰῶνα· τὸ ἔργον τοῦτο ἀποτελεῖται ἐκ γλωσσarioύ ἑλληνολατινικοῦ εἰς 2 βιβλία καὶ πολλῶν ἑλληνολατινικῶν γυμνασμάτων εἰς 10 βιβλία ὧν ἀπωλέσθησαν 4. ἐν αἷς ἀπαντῶνται φράσεις καὶ ἀποσπάσματα ἐκ τοῦ Ὑγίου, τοῦ Ἀδριανοῦ κτλ. Τὰ γυμνάσματα ταῦτα ἐξέδωκεν ὁ Böcking τῷ 1832 ἐν Βόννῃ ὡς Dosithei interpretamentorum liber III. Ἡ δὲ γραμματικὴ ἐξεδόθη ἐν τοῖς Λατίνοις γραμματικαῖς τοῦ Keil (τόμ. 7. Λψ. 1880). Πρβ. Krumbacher. De codicibus Interpretam. Pseudodosithei (Μονάχῳ 1883). [Β Ε.]

Δόσις (νομ.) λέγεται δικαιοπραξία ἢ

προξὺς Ἀρχῆς δι' ἧς παρέχεται τι (Δ. προικός, ἐνεχόρος, ἐπιτρόπος κτλ.).

Δ. ἀντὶ καταβολῆς ὑπάρχει, ὅταν τῇ αὐτῇ ἀνέσται τοῦ θανέιστος (εἰς τινὰς περιπτώσεις πρὸς τοῦτο ὑποχρεομένου κατὰ τὴν Ἰουστινιανέαν νομοθεσίαν) πρὸς ἀπόσβεσιν ἐνοχλῆς παρέχεται τι διαφορὸν τοῦ θνήσκοντος, συνήθως πρᾶγμα τι ἀντὶ χρηματικοῦ ποσού. Ἡ Δ. ἀ. κ. ἀπαλλάσσει τὸν ἐφειλέτην ἐάν τὸ διδόμενον περιέρχεται καὶ ἀβούλησιν τῶν συμβαλλομένων εἰς τὴν περιστάσιν τοῦ θανέιστος. Ὅθεν ἐν περιπτώσει ἐκνικήσεως αὐτοῦ ἀναζῇ τὸ πρῶτον χρέος, καὶ δὴ αὐτοδικαίως κατὰ τὴν ὀρθοτέραν γνώμην. Ἡ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ δικονομίᾳ ὑπαρξασα διάταξις περιπτώσεως ὑποχρεωτικῆς Δ. ἀ. κ. καταργήθη διὰ τοῦ ἀπὸ 21 Σεπτεμβρίου 1886 διατάγματος. [Γ.Σ.Σ.]

Δοστογεύσκις (Fedor Michailowitsch Dostojewskij). Περιφημος ῥώσος συγγραφεὺς, γνωστὸς γενόμενος διὰ τὸς πολιτικὰς καὶ κοινωνικὰς ἰδέας του. Ἐγενν. ἐν Μόσχᾳ τῷ 1822 καὶ ἐκπαιδευθεὶς ἐν τῇ στρατιωτικῇ σχολῇ τῆς Πετροπόλεως ὑπηρέτησε πέντε ἔτη ὡς ἀξιωματικός. Εἶτα δὲ παρητήθη διὰ ἐπιδοθῆναι εἰς τὴν φιλοσοφίαν, τὸ δὲ πρῶτον διήγημά του «Οἱ πτωχοὶ» (1846), ἐν τῷ ὅποιον περιγράφει τὴν δυστυχίαν τῶν ὑπὸ ἀλλήλων καὶ τοῦ μικροῦ λαοῦ, ἔκαμε μεγίστην ἐντύπωσιν. Ἀλλ' ἔνεκα τῶν κοινωνιστικῶν ἐνεργειῶν του καταδικάσθη τῷ 1849 εἰς θάνατον, τυχὼν δὲ χάριτος ἐξωρίσθη διὰ δεκαετίαν εἰς Σιβηρίαν. Μετὰ τὴν ἀνάσθησιν Ἀλεξάνδρου τοῦ Β' ἤλευθερώθη, καὶ μόλις ἐπιστρέψας εἰς Πετρούπολιν (1856) ἐδημοσίευσεν τὰς ἐντυπώσεις τῆς ἐξορίας του ἐν τῷ ἔργῳ «Ἀναμνήσεις ἐκ τῆς διαμονῆς τῶν νεκρῶν» (1858). Ὅπερ διακρίνεται ἐπὶ ἀντικειμενικῇ ἀληθείᾳ τῆς παραστάσεως. Εἶτα δὲ ἐξέδωκε διάφορα ἄλλα ἔργα, ἐξ ὧν ἰδιαιτέρας μνείας ἄξια εἶναι «Ἐγκύκλιμα καὶ τιμωρία» (1868), «Οἱ ἀδελφοὶ Καραμαζώφ» (1881), μυθιστορῆμα καταπρεπὲς κατέχοντα θέσιν ἐν τῇ ῥωσικῇ φιλοσοφίᾳ, καὶ «Ἡμερολόγιον συγγραφέως», ἐν τῷ ὅποιῳ ἐκθέτει συγκεχυμένας πῶς ἰδέας πατριωτισμοῦ ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν πολιτισμὴν τῆς ῥωσ. ἀριστοκρατίας. Ἀπέθανεν δὲ τὴν 28 Ἰαν. 1881. [Μ Γ.]

Δοτική (Γραμμ.) π τ ὡ σ ι ς. Ὁ χαρακτήρ τῆς Δ. π. ἐν πᾶσι τοῖς ἀριθμοῖς καὶ γένεσι τῶν ὀνομάτων εἶναι τὸ ι. Καὶ ἐν μὲν τοῖς συμφωνικοῖς ὅμασι τῶν οὐσιαστικῶν καὶ ἐπιθέτων τοῦ ἐνικῶ ἀριθμοῦ προσγράφεται, οἶον· κόρακ-ι, ἄραβ-ι, δρόντ-ι, λιμέν-ι, ῥήτορ-ι, παντ-ι, εὐδαίμον-ι· ἐκ δὲ τῶν φωνηεντικῶν μετὰ τοῦ α, η, ω, ὑπογράφεται, οἶον σοφία, νεανία, τιμή, ἀγαθὴ λόγῳ, ξύλῳ, ἀγαθῷ· μετὰ δὲ τοῦ ε, ο, ω συναίρεται εἰς εἰ, οἰ, ω, οἶον βασιλεῖ, πόλει, αἰδοί, λεῶν, εὐγεῶ κτλ. ἐν δὲ τῷ δοικῷ πρὸ τῶν εἰς α, ο, καὶ

ω θεμάτων συναλείφεται εἰς α. ι. ο. ι. καὶ ω. εἰς νευρίαν, χάριν, λόγον, λείων, ἴλιον κλ. Κατ' ἀναλογίαν δὲ τῶν εἰς ο θεμάτων σχηματίζουσι τὴν Δ. τοῦ δουτοῦ καὶ τὰ συμφωνικά θέματα καὶ τινὰ μὴ συμφωνικά, εἰς: ρυλάν-οιν, αἰγ-οῖν, ὀδόντ-οῖν, γεν-οῖν, ἀνδρ-οῖν, πολέ-οῖν, ἡδέ-οῖν, σαρ-οῖν, εὐδακμ-οῖν, συ-οῖν κλ. Ἐν δὲ τῇ πληθυντικῇ πρὸς μὲν τοῦ α, ο καὶ ω εἰς α. ι. ο. ι. καὶ ω, εἰς: γιώ-ραις, τιμαῖς, ἀγαθαῖς, ἵπποις, λαῶς: ἐν δὲ τῇ λοιπῇ μετὰ τοῦ σ ἀναφαινεται ὡς καταληξίς σι (ψι, ξι). εἰς: βασιλεῦσι πόλεσι, ἡδέσι, κέρασι, θραυσι, ποιμέσι, ῥήτοσι κλ.

Ἡ σημασία τῆς Δ. δηλοῦται ἰδίᾳ ἐν τῇ συντάξει, ἐνθα κεῖται 1) ὡς καθαρὰ Δ., 2) ὡς ἀραιρητική, δηλαδὴ τῆς κοινωνίας, ὁργάνου, αἰτίας, τρόπου, μέτρου, τόπου καὶ χρόνου. Καθαρὰ Δ. κεῖται α') μετὰ τῶν μεταβατικῶν ῥημάτων, διδόναι, παρέχειν, πέμπειν, λέγειν τινί τι καὶ τῶν ὁμοίων· β') μετὰ ἀμεταβάτων ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, εἰς: βοηθεῖν, ἐπεσθαι, ἀκολουθεῖν, πιστεύειν, πεποιθέναι τινί, ἀπειθεῖν, συγγιγνώσκειν τινί· γ') μετὰ ῥημάτων καὶ ἐπιθέτων σημαίνοντων συμφέρον, ὠφέλειαν, βλάβην, ὁμοιότητα, ἰσότητα, εὐνοιαν κτλ. λυσιτελεῖν, συμφερεῖν τινί, εὐοκίεσαι, ἴσον, ὁμοῖον, εὖνουν, ἴλιον εἶναι τινί, πρέπειν, προσήκειν τινί, ἐναντίον, ἐχθρόν εἶναι τινί· προσέτι: ἐνταῦθα ἀνήκει ἡ χριστικὴ Δ. «ἐνταῦθα Κύριε βασιλεῖα ἦν καὶ παράδεισος» Σεν. Κυρ. Ἄν. 1, 2, 7. «πῶς ἀνὴρ αὐτὴ ποιεῖ» Σοφ. Αἰ. 1366. — ἡ ἰδιὴ Δ. «ῥήμι: ὁρυσθήσεται» εὐτως εἰχει σι ταῦτα» τοῦ ποιητικοῦ αἰτίου μετὰ τῶν εἰς: τὸ ος ῥηματικῶν «ποιητὴν ἡμῶν» — μετὰ τῶν παθητικῶν ῥημάτων «τὰ ὑμῖν πεπραγμένα» — «εἴρηται μοι» ἡ δοτικὴ τῆς ἀναφορᾶς, εἰς: διαβάντι, εἰσπλέοντι, προϊοῦσι· βουλεμένῳ ἡδωμένῳ, ἄχθωμένῳ γίγνεται τι. — ὡς ἀραιρητικὴ α') Δ. φιλικῆς ἡ ἐχθρικῆς κοινωνίας μετὰ ῥημάτων, ἐπιθέτων καὶ ἐπιρρημάτων, εἰς: ἡμιλεῖν, ἡμιονεῖν ὁμολογεῖν, μάχεσθαι, πολεμεῖν τινί, ἐρίζειν, διαφέρεσθαι, σπένδεσθαι τινί ἰδίᾳ, οἰκείᾳ, κοινῇ, ἀλλῇ τρὶς τινί: ὡς Δ. τῆς συνεδίας «ἐλθὼν στρατεύματι ἐρέπεσθαι» — «δισχιλίαις ὀπλίταις στρατεύειν» ἐνίοτε ὀρίζεται ἑταυτέρῳ διὰ τῆς σὺ ν προσθέσεως «σὺν θεοῖς οὐδενὸς ἀπορήσομεν» Σεν. Κ. Π. 6, 4 19. — β') Δ. ὁργανική· βάλλιν τινὰ λίθοις παίζειν μαχαίρα-οὐδεις ἐπιδόναι ἡδοναῖς ἐκτῆσται: — χρῆσθαι τινί πιστῇ φίλῳ — γ') τῆς αἰτίας: εὖνοι, ὕβρει, εὐνοίᾳ, φέβῃ ποιεῖν τι — «ἀβουλὰ τὰ πολλὰ βλάπτονται βροτοῖς» — δ') τοῦ τρόπου: τοῦτω τῷ τρόπῳ, οὕθενι τρόπῳ. τῆδε ταύτῃ, δρόμῳ, βιά, σιγῇ κλ. θηροσῖα, ἰδίᾳ, κοινῇ, παντὶ θένει: «λέγω γὰρ ἦσαν, οὐκ ἔργω φίλοι» Εὐρ. Ἀλκ. 389 — ε') τοῦ μέτρου καὶ τῆς διαφορᾶς: πολλῶν κοσιτέων, ὀλίγων ἐλάττους τριακοσίων, πολλοῖς ἔτεσιν ὕστερον, ὅσῳ... τοσούτῳ· «ὅσω ἀνπλασίων ἐάσωμεν Φίλιππον γενέσθαι κύριον, το-

σούτῳ χαλεπωτέρῳ καὶ ἰσχυροτέρῳ χρησάμεθ' ἐχθρῷ» Δημ. 8, 50. — ε') τοπικὴ· πλὴν τῶν ἐπιρρηματικῶν δοτικῶν τῆδε, ταύτῃ, ἡ, κύκλῳ καὶ τῆς καθαρᾶς τοπικῆς πτώσεως, Μακροβῶνι, Ἀθήνῃσιν, ἐν τῷ πεζῷ λόγῳ κεῖται ἡ δοτικὴ ἐπὶ τοπικῆς ἐννοίας μετὰ τῶν προθέσεων ἐν, παρὰ, ὑπὲρ — ζ') χρονικὴ, ἐπὶ χρονολογίας: ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ, τῇ ὑστεραίᾳ, τετάρτῳ ἔτει, τῷ ἐπιδόνῳ μηνί, Πανοθηναίοις. Μετὰ τῆς ἐν σημαίνει χρονικὴν διάστημα, ἐν ᾧ γίγνεται τι· «ἐν νυκτὶ βουλὴ τοῖς σοφοῖς γίγνεται» Μεν. 150. — Προσέτι ἡ Δ. κεῖται καὶ μετὰ ῥημάτων ἐκ προθέσεων συνθέτων, εἰς: συνείναι, συμπονεῖν τινί, ἐμπίπτειν, ἐπιβουλεύειν, συμβαλεῖν, συμπράττειν, ἐμμένειν, ἐντυγχάνειν, ἐπιδιδόναι, ἐπιτρέπειν «Φίλος φίλῳ γὰρ συμπονεῖν αὐτῷ ποιεῖ» Μεν. 741. [Ι. Π.]

Δου— Τὰ δὲ τοῦ Du ἀρχόμενα γαλλικά κύρια ὀνόματα ὡς καὶ τὰ διὰ τοῦ Du γερμανικά, ὅλ. ὑπὲρ Δου-, π. χ. Δουάξ, ἀντὶ τοῦ μέχρι τοῦδε συνήθους Δουμάξ, Δύρερ (Dürer), Δουάγγιος κτλ.

Δουαί. Ὁχυρωμένη πρωτεύουσα διαμερίσματος ἐν τῷ γαλλ. νομῷ τοῦ Βορὸν, 32 χμ. Ν. τῆς Αἰλλῆς, ἐπὶ τοῦ Βορείου σιδηροδρόμου τοῦ Σακκπη καὶ τῆς διώρυγος τοῦ Σακπη δι. τῆς συνδέεται μετὰ τοῦ Σακκιδίος, ἔχει πανεπιστημιακὴν ἀκαδημίαν, μέγα λύκειον, νομικὴν σχολὴν καὶ σχολὴν πυροβολικοῦ, βιβλιοθηκῆν, ἀπυθαιὸν μουσείον καὶ διάφορα ἐπιστημονικὰ καταστήματα καὶ ἐταιρίας, πρὸς δὲ ἐργαστήριον τηλεβόλων κλπ. Οἱ κάτοικοι, 30030 τῷ 1886, εἶναι βιομηχανοὶ καὶ διατηροῦσιν ἀμυλᾶν ἐμπορίου τῶν προϊόντων, σιτηρίων, λίνου κλ. [Μ. Σ.]

Δουακρηνέ (Douarnenez). Παράλιος γαλλ. πόλις ἐν τῷ διαμερίσματι Κερπέρ τοῦ νομοῦ Φινιστέρ, 28 χμ. ΒΔ. τοῦ Κερπέρ, ἔχουσα 10985 κατ. τῷ 1886. Ἰνὸς κέντρον ἐμπορίου σαρδινῶν. [Μ. Σ.]

Δουδιν. Χωρίον τοῦ διαμερ. Κριτσόβου τῆς Μακεδονίας, οἰκισμ. ὑπὸ 328 χριστ.

Δουδινυή. Κώμη τῆς Ἠπειροῦ ἀπέχε 4 ὥρ. ἀπὸ Δελφίνου, μετὰ 1000 κατοίκων χριστ.

Δουδης (Dubs). Παραπόταμος τοῦ Σώμης (Ἀραρος), πηγάζων ἐπὶ τοῦ Ἰόρα, εἰς τὰς ὑπηρείας τοῦ Noirmont εἰς τὴν ἀπ' αὐτοῦ ἐπικαλούμενον νερὸν τῆς Γαλλίας. Κατὰ τὸ θέρος εἶνε ῥυαξ, τὴν δὲ χειμῶνα ἐκχυζήθεις ὑπὸ τῶν βροχῶν καὶ χιόνων μεταβάλλεται εἰς ἐπιφορὸν ποταμὸν. Κατ' ἀρχὰς βέει ΒΔ καὶ εἰσέρχεται μάλιστα εἰς τὴν Ἑλβετίαν, εἰτα δὲ στρέφεται ἀποτόμηνως πρὸς Δ., εἰσέρχεται πάλιν εἰς τὴν Γαλλίαν καὶ μετὰ πελυσταίνου ῥυὸν 480 χμ. ἰκιδύλλει παρὰ τὸ χωρίον Βερδὸν ἐν τῷ νομῷ Σὼν ἐ-Λοὺρ εἰς τὸν Σώμη: ἡ ἀπόστασις τῶν ἐκβολῶν ἀπὸ τῆς πηγῆς ἀνέρχεται εἰς 98 μόνον χμ. Συν-

δέεται δὲ ὁ Δ. μετὰ τοῦ Ῥήνου διὰ τῆς δι-
ώρυχος Ῥήνου-Ροζανού.

— Ὁ νομὸς Δούβιος ἔχει ἐμβα. 5228
τχμ. καὶ 310 963 κατ. τῷ 1886. Τὰ τέσσαρα
πέμπετα τῆς χώρας καταλαμβάνονται ὑπὸ τῶν
ὁρέων τοῦ Ῥόρα. Τὸ ἄνω μέρος καλύπτεται
ἐπὶ 6-8 μῆνας ὑπὸ χιόνων, ἔχει δὲ εἰς τὰς
ὕψωσεις καλὰς βοσκὰς· τὸ μέσον μέρος πα-
ράγει σιτηρὰ καὶ εὐλίγον οἶνον, τὸ δὲ κάτω
εἶναι εὐφορώτατον καὶ πολυπληθέστατον. Ὁ
νομὸς παράγει καὶ λιθάνθρακας καὶ σίδηρον,
οὗ ἡ βιομηχανία εἶναι σημαντική, ὡς καὶ ἡ ὥρο-
λογοποιία. Πρωτεύουσα ἡ Βεζανσών. [Μ.Σ.]

Δουβλατάν. 1) Χωρίον τοῦ δήμου Σκο-
τούσης τοῦ νομοῦ Λαρίσης διαιρούμενον εἰς
Ἄνω Δ. (κατ. 120), ὅπερ εἶναι πρωτεύουσα
τοῦ δήμου, καὶ εἰς Κάτω Δ. (κατ. 215). Παρ'
αὐτὰ πρὸς Ν διέρχεται ὁ σιδηρόδρομος καὶ ὁ
ποταμὸς Ἐνιπεύς. — 2) Χωρίον τοῦ δήμου Φύλ-
λου τῶν Τρικάλων οἰκούμενον ὑπὸ 17 κατ.

Δουβλίνον (Dublin). 1) Κομητεία ἐν
τῇ ἱρλανδικῇ ἐπαρχίᾳ Λένστερ. ἔχουσα ἐμβα.
918 τχμ. καὶ 418 512 κατ. (1881), ὧν 77 %
καθολικῆς θρησκείας. Ἐκτὸς τοῦ Ν. μέρους,
ὁρειοῦ ὄντος, εἶναι εὐφορὸς πεδιάς ἀρδευομένη
ὑπὸ πολλῶν ποταμῶν καὶ ῥυάκων, ἔχει δὲ ἀγ-
μαίαν γεωργίαν καὶ ἀλλεῖαν· εἰς τὰ ὅρη εὐρί-
σκεται χαλκός, μέλυδος καὶ γρανίτης. — 2)
Πρωτεύουσα τῆς ὁμωνύμου κομητείας καὶ τῆς
ἱρλανδίας καὶ ἕδρα τοῦ τοποτηρητοῦ καὶ τῶν
ἀνωτάτων ἀρχῶν τῆς ἱρλανδίας, ἀρχιεπισκό-
που κλπ., μία τῶν ὑπαισιωτάτων πόλεων τῆς Εὐ-
ρώπης, κειμένη ἐν τῇ मुख τοῦ ἑμῶν. ὁρμου,
εἰς ὃν ἐκβάλλει ἐνταῦθα ὁ ποτ. Λίρφυ, ζευ-
γνύμενος ὑπὸ 11 γεφυρῶν. ἔχει 251 709 κατ.
(1891), μετὰ δὲ τῶν προακτίων ἀρ' ὧν χω-
ρίζεται διὰ τῆς Βασιλικῆς καὶ τῆς Μεγάλης
διώρυχος 352 090. Κοσμεῖται ὑπὸ πολλῶν
πλινθεῶν καὶ κήπων, ἐξ ὧν ὁ τοῦ Φοίνικος,
εἰς ὃν καίται καὶ τὸ μέγαρον τοῦ Τοποτηρητοῦ
καὶ πλεῖστα ἄλλα ἱδρύματα, εἶναι μοναδικὸς ἐν
τῇ κόσμῳ. Μεταξὺ τῶν οἰκοδομημάτων δια-
κρίνονται τὰ ἀνάκτορα (castle), ἄλλοτε πρού-
ριον (ἐκ τοῦ II' αἰῶνος), μέγα κτίριον, ἐνθα
νῦν ἔδρευουσιν αἱ ἀρχαί· τὸ παλαιὸν πανε-
πιστήμιον ἡ Κολλέγιον τῆς Τριάζος καὶ τὸ
νέον ἡ Βασιλικόν, πρὸ τῶν ἐποίων ἐστήθη-
σαν οἱ ἀνδριάντες μεγάλων ἀνδρῶν κλπ. Ἐκ
τῶν ναῶν δὲ (περὶ τοὺς 100) οὐκ εὐλίγοι εἶναι
ὑπαισιώτατοι. Πολυάριθμα εἶναι τὰ διάφορα ἐκ-
παιδευτήρια, ἐν οἷς τὰ δύο ἄνω πανεπιστήμια
ὡς καὶ τρίτον (καθολικόν), μετὰ πολλῶν ἐξ-
αρτημάτων (βιβλιοθήκης 300 χιλιάδων τό-
μων κλπ.), κατέχουσι τὴν πρώτην θέσιν. Τὸ
Βασιλικόν πανεπιστήμιον δὲν εἶναι πανεπιστή-
μιον ὑπὸ τὴν συνήθη ἐννοίαν, ἀλλὰ ἱδρυμα πρὸς
ἐξέλιξιν φοιτητῶν καὶ ἀπόδοσιν ἀκαδημαϊκῶν
τίτλων· οἱ δὲ φοιτῶνται σπουδάζουσιν εἰς 5—6
ἐξηκτώμενα ἀπὸ τοῦ πανεπιστημίου κολλέγια

ἐν Βέλφαστ, Κόρκ, Γ'αλδα κλπ. Πρὸς τὴν
ὕπαρχουσιν ἱατρικαί, νομικαί, φαρμακευτικαί,
γεωργικαὶ κλπ. σχολαί, ὡς καὶ ἐπιστημονικαὶ
ἐταιρίαι, ἡ Βασιλικὴ ἱρλανδική, ἡ Βασιλικὴ
Δουβλίνιος, σκοποὺς κυρίως τὴν ἀνάπτυξιν
τῆς γεωργίας κλπ., μετεῖτα τῶν φυσικῶν ἐπι-
στημῶν, τῶν ὥραιων τεχνῶν, τῆς βιομηχα-
νίας καὶ πλεῖστα ἄλλα. Τὸ Δ. ἔχει σπουδαῖον
ἐμπόριον εἰσαγωγῆς καὶ ἐξαγωγῆς ὅπερ ὑπο-
στηρίζουσιν ὁ καλὸς λιμὴν καὶ οἱ σιδηρόδρομοι
οἱ συνδέοντες τὴν πόλιν μεθ' ἅπαντων τῶν
μερῶν τῆς ἱρλανδίας ἡ βιομηχανία ὅμως εἶναι
σχετικῶς μικρά. — Τὸ Δ. εἶναι ἀρχαία πόλις
ἐπιστραφεῖσα εἰς τὴν χριστιανομὴν περὶ τὸ
450. Τῷ 851 ἐκυριεύθη ὑπὸ τῶν Δανῶν καὶ
ἔμεινεν ἕδρα τῶν βασιλείων αὐτῶν μέχρι τοῦ
1014. Μετὰ πολλοὺς πολέμους περιήλθε τῇ
1169 εἰς τὴν κατοχὴν τῶν Ἀγγλῶν, εἰς ἣν
ἔμεινεν ἕκτοτε. [Μ.Σ.]

Δουβλόνοιον (ἰσπανιστὶ dublone ἦτοι
διπλοῦν). Νόμισμα χρυσοῦ ἐν χρήσει ἄλλοτε
ἐν Ἰσπανίᾳ καὶ τῇ ἰσπανικῇ Ἀμερικῇ, ἐπὶ
δὲ καὶ νῦν ἐν Μεξικῷ, ἰσοδυναμῶν πρὸς 4 πι-
στέλας, ἔχον (τὸ ἰσπανικόν καὶ μεξικανικόν)
βάρος 27.0643 γρ. καθαρότητα 0.875 καὶ
ἀξίαν 82.58 φρ. (τὸ ἀμερικανικὸν διέφερε
κατὰ χώρας). Ἐν Ἰσπανίᾳ μέχρι τοῦ 1808
ἐκτίθησαν Δ. διαφόρου ἀξίας (μεταξὺ 25.50
καὶ 28.50 φρ.). Ὑπάρχουσιν ἀναλόγου ἀξίας
καὶ κλάσματα τοῦ Δ. χρυσοῦ.

Δουβνο (Dubno). Πρωτεύουσα διαμερι-
σματος ἐν τῇ ῥωσ. κυβερνήτῳ Γολυνίᾳ, κει-
μένη ἐπὶ χειρτονήτῳ σχηματιζομένης ὑπὸ τοῦ
ποτ. Ἰνδχ καὶ ἐπὶ τοῦ σιδηρόδρομου Κιέβου-
Ραζβίλκωφ. ἔχει 7255 κατ. (1884) καὶ ἐμ-
πόριον σιτηρῶν, λιπῶν καὶ ἐρίου. [Μ.Σ.]

Δουβόβκω (Dubowka). Κώμη τοῦ
ῥωσ. κυβερνήτου Σερῳτς διαμέρ. Τσαρίτσιν,
οὗ ἀπέχει 53 χμ. πρὸς ΒΒΔ, ἐπὶ τῶν ἐκβολῶν
τοῦ ὁμωνύμου αὐτῇ ποταμοῦ εἰς τὸν Βόλγαν.
ἔχει 13443 κατ. καὶ εἶναι σπουδαῖον κέν-
τρον ἐμπορίου. [Μ.Σ.]

Δουβοςσάρυ (Dubossary). Πόλις
τοῦ ῥωσ. κυβερνήτου Χερσῶνος, διμέρ. Τιρα-
σπόλεως, ἐπὶ τῆς ἀριτ. ὄχθης τοῦ Δνειστέρ-
ρου. ἔχει (1885) 9175 κατ. καὶ ἐμπόριον
οἴνου καὶ καπνευ. [Μ.Σ.]

Δουβρη. Δουβρον. βλ. Δόβερ.

Δουβρόβκω (Dubrowna). Κώμη τοῦ
ῥωσ. κυβερνήτου Μογίλκωφ, διμέρ. Γόρον,
ἐπὶ τῆς ἀριτ. ὄχθης τοῦ Δνειπέρου. ἔχει
6884 κατοίκους, ὧν τὸ τρίτον Ἰουδαῖοι. [Μ.Σ.]

Δουγγάνοι καλοῦνται οἱ μωαμεθανοὶ
κάτοικοι τῆς ΒΔ Κίνας καὶ τῆς Τζουγγαρίας,
τουρκο-ταταρικῆς καταγωγῆς, οἵτινες ὑπὸ τῶν
Σινῶν Χόι-Χόι καλοῦνται. Ἀνέρχονται εἰς
4 ἐκατ. καὶ διάκεινται ἐχθρικῶς κατὰ τῶν
Σινῶν, ὧν τὴν ζυγὸν προσεπάθησαν νὰ ἀποτι-

από το 1862 δι' επανειλημμένων επαναστάσεων. [Μ.Σ.]

Δουγκερ (Max Duncker). Γερμανός ιστορικός, γενν. τῷ 1811 ἐν Βερολίνῳ, ἀπὸ τοῦ 1842 ἐκτακτὸς αὐτῷ καθηγητὴς, διορίσθης δὲ τακτικὸς ἐν Γουτίγγῃ τῷ 1857 Ἐνεκα τῆς ἐξαιρετικῆς παιδεύσεώς αὐτοῦ προσεκλήθη εἰς 1859 εἰς τὸ πρῶτον ὑπουργεῖον καὶ διωρίσθη τῷ 1861 συμβούλος εἰσηγητὴς παρὰ τοῦ διαβόλου. ὕστερον δὲ (1867-1875) διετέλεσε διευθυντὴς τῶν ἀρχείων τοῦ πρῶτου Κρατοῦ. Ἀπέθανε τῷ 1888. Ἐκ τῶν ἔργων τοῦ ἔστι καλλίστης ὑπόδοχῃς ἡ ἱστορία τῆς ἀρχαιότητος (Α' ἐκδ. εἰς 4 τ. Λειψία 1852-7, εἰς 2 ἐπαναχθῆναι εἰς 9 τόμ.), ὡς καὶ Μελέται περὶ τῆς Ἑλληνικῆς ἱστορίας (Λειψ. 1887), καὶ ἄλλα εἰς τὴν νεωτέραν ἱστορίαν ἀναφερόμενα πρῶτα. [Μ.Γ.]

Δουγκέρκη (Dunkerque). Ὀχυρωμένη πρωτεύουσα διαμερίσματος ἐν τῷ νομῷ τοῦ Παρὰ (Φλάνδρας), κειμένη ἐπὶ τοῦ Παρθίου τῆς Μάγχης, τοῦ Βερρεῖου σιδηροδρόμου, ἀπερχομένου διαφόρων διωρύγων. Ἦναι ἐν τῶν σπουδαιωτέρων ἐπίνειων τῆς Γαλλίας, ἔχον πλοῦτον καὶ ἐμπορικὴν λιμένα προσφιλτάτα μὲν ὑπὸ ἰσχυρῶν ὀχυρωμάτων. Ἔχει 98 025 κατ. (1866). [Μ.Σ.]

Δούγκας. Πόλις τῆς Ἀγγλίας κειμένη ἐπὶ τοῦ κόλπου Μάν ἐν τῇ Ἰρλανδικῇ θαλάσῃ. Ἔχει 13 080 κατ. τῷ 1881, καταγινόμενους καὶ εἰς ἄλλους καὶ ναυτικούς. [Μ.Σ.]

Δούγκας. Ὀνομα εὐγενούς οἴκου τῆς Σικελίας, εὐ πολλὰ μέλη διεπρέψαν ἐπὶ ἀνδρείᾳ εἰς τοὺς μακροχρόνιους περὶ ἀνεξαρτησίας τῆς Σικελίας πολέμους. Οἱ κόμητες Δ. ἔχον μάλιστα καὶ δικαιώματα ἐπὶ τοῦ βασιλικῶς θρόνου, διὰ τὸ ἦσαν ἐπανειλημμένως εἰς διαδοχῇ μετὰ τῶν Στουάρτων.

Δουγκασίους πτυχαί (Ἀνατομ.). Πτυχὰ τοῦ περιτοναίου ἀφαιρῶσαι ἐν τοῖς πτυχίοις ἐπὶ μὲν τῶν ἀνδρῶν τὸ μεταξὺ τοῦ ἀπειθυμένου καὶ τῆς κύστεως (εὐθυκυστικόν) κελύπτω, ἐπὶ δὲ τῶν γυναικῶν τὸ μεταξὺ τοῦ ἀπειθυμένου καὶ τῆς μήτρας (εὐθεσμητοκόν) κελύπτω. [Ι.ΠΘ.]

Δουγκασίους γραμμή ἢ πυχὴ (Ἀνατομ.). Γραμμὴ μακροτέλης ὑπὸ τὸν θυρεὸν ἀπὸ τὸ κατώτερον μέρος τῆς ἐπισθίας ἐπισπείρας τοῦ ἐρῶς καὶ ἀπὸ τοῦ στήθους ἀφαιρῶσαι ὑπὸ τῆς ἀπονεύρωσεως τοῦ ἐγκάρσιου μυῆς. [Ι.ΠΘ.]

Δουδδύλερ. Κώμη τῆς Παρραρηνίου ἐπαρχίας τῆς Πρωσίας, ἐν τῷ νομῷ Τρεβίρων, 11 χμ. 1184 ἀπὸ Σαρδούκεν, σταθμὸς σιδηροδρόμου. Ἔχει 11 550 κατ. τῷ 1885 καὶ μετὰ ἀνθρακωρυχεία. [Μ.Σ.]

Δουδερστάτ (Duderstadt). Πόλις τῆς πρῶτης ἐπαρχίας Ἀνοδέρου, ἐν τῷ

νομῷ Ἰλδσεχάμ, 18 χμ. Δ τῆς Γουτίγγης, ἔχουσα 25 116 κατ. (1885), διατηρουμένης παντοῖαν βιομηχανίαν καὶ ἐμπόριον σιτηρῶν καὶ ἵππων. [Μ.Σ.]

Δουδλεῦ (Dudley). Ὀνομα ἀριστοκρατικῆς οἴκου τῆς Ἀγγλίας, οὗ μέλη τινὰ ἐγένοντο γνωστὰ ἐν τῇ ἀγγλ. ἱστορίᾳ, μετὰ δὲ αὐτῶν δὲ ὁ εἰς Κόμητα Βάρβικ καὶ δούκα Νορθυμπερλάνδης ἀνοψωθείς Ἰωάννης (John) Δ. ὅστις ἐγένετο πενθερὸς τῆς Ἰωάννης Γραϊ (βλ. λ.) καὶ ἐτελεύτησεν ἐπὶ τοῦ ἰσχυράτου.

Δουῖλιος (Duilius). Ὀνομα Ῥωμαϊκοῦ γένους ἐκ τῶν πληβείων. Ὁ Γάιος Δ. ὕπατος ὢν τῷ 260 π. Χ. ἐνίκησεν ἡττούμενος τοῦ πρώτου Ῥωμαϊκοῦ στόλου τοὺς Καρχηδονίους κατὰ θάλασσαν παρὰ τὰς Μύλας τὰς ἐπὶ τῆς Β. ἀκτῆς τῆς Σικελίας. Οἱ Ῥωμαῖοι εἰς ἀναμνησιν τῆς νίκης ἐστήσαν στήλην κεκοσμημένην διὰ τῶν ἐμβόλων τῶν κατακτηθέντων πλοίων (columna rostrata). [Ἐγ.]

Δούκα. Κώμη καὶ πρῶτη θερὴ πρωτεύουσα τοῦ δήμου Ὀλυμπίων τῆς Ἠλείας, ἐν τῷ θυσμικῷ κραπέδῳ τοῦ ὕμνου μὲν ἀλλὰ ξηροῦ ὄρου τοῦ Δάλα. Ἀπέχει 7 1/2 ὥρας ἀπὸ Πύργου καὶ ἔχει ταχυδρ. ὑποταμίον καὶ θερὴν ἔδραν τοῦ εἰρηνοδικίου Ὀλυμπίων, ἀτελὲς ἑλλην. σχολεῖον, δημοτικὰ σχολεῖα ἀμφοτέρων τῶν φύλων καὶ 525 κ. Προϊόντα κυρίως οἶνος, σιτηρὰ καὶ κεράσια (τὰ λαλαῖκα). Τὸ Δ. πιθανώτατα εἶναι ἀποικία ἐκ Ducalēs τῶν Ἀκροκεραυνίων, σχετικὴ δὲ ἐν τῷ 1392 ἐν Πελοποννήσῳ ἐγκατάστασιν Ἀλβανῶν, ἐξ ἧς τινὰ τῶν ἐγγύς χωρίων μέχρι τοῦ νῦν λαλοῦσι καὶ ἀλβανιστῇ. [Γ.ΠΘ.]

Δουκάγγιος. Βλ. Δουκάγγιος.

Δουκάδες. Κώμη τῆς Κερκύρας τοῦ δήμ. Ἀπὸ τῶν κατὰ τὸν Σαρππεροῦ 15'. Κατ. 691.

Δούκαη. Πόλις τῆς Ἰλλυρίας παρὰ τὴν Σκόδραν καλυμένη τὸ παλαιὸν Δριβαστον καὶ ἔχουσα ἄλλοτε καὶ ἐπισκοπικὴν ἀρχήν. [Κ.Δ.Κ.]

Δούκας. Μεγάλῃ βυζαντινῇ οἰκογένειᾳ καὶ αὐτοκράτορος ἀναδείχασα. Κωνσταντῖνος δ' Δ', σύζυγος τῆς ποιητρίας Εὐδοκίας τῆς Μακροβολίτισσας, ὑπάρχων στρατηγός, πρωτοπουργός δὲ Ἰσακίου τοῦ Κομνηνοῦ, προεχειρίσθη ὑπὸ τούτου παραιτηθέντος αὐτοκράτορος (Κωνστ. δ' Γ') τῷ 1059 παραδεδωμένος εἰς τὴν μερίδα τῶν λογίων ἐπέστη μεν πλείστην προσοχὴν εἰς τὴν πολιτικὴν διασκήψιν, τὴν δικαιοσύνην, τὰ οἰκονομικά, τὰ γράμματα, ἐλιγώρησε δὲ παντὸς τοῦ στρατοῦ. Ἐπὶ τοῦ βασιλείου τούτου (1067) οἱ Τούρκοι οὐ μόνον ἐληλύθησαν τὴν Ἰδηρίαν, Μεσοποταμίαν, Χαλδαίαν, Μελιτηνὴν, Κολώνειαν καὶ ἕως τὰς περὶ τὴν Εὐφράτην χώρας, ἀλλὰ καὶ ἐριστικῶς κατέλαβον τὴν μεγάλην

Ἀρμενίαν. Ἐν Ἰταλίᾳ δὲ οἱ Νορμαννοὶ κατέλαβον πάσας τὰς βυζ. κτήσεις πλην τῆς πόλεως Βαρίου. Ἄλλο δ' ἔθνος τουρκικόν, οἱ Οὐζοὶ ἢ Οὐγούζοι, διαβάλλοντες τὸν Ἰστρον εἰσέβαλλον εἰς Βουλγαρίαν, τινὲς δὲ μέχρι Θεσσαλονίκης καὶ Ἑλλάδος ἐπροχώρησαν, ἀλλὰ κατεστράφησαν ὑπὸ λοιμοῦ καὶ λιμοῦ καὶ τῶν ἐπιτεθεντῶν κατ' αὐτῶν Βουλγάρων, ἐν ᾧ δ' Δ. ἐπιχειρήσας νὰ ἐκστρατεύῃ κατ' αὐτῶν δὲν εὗρισκε στρατόν. — Ὁ υἱὸς τοῦτου Μιχαήλ Δ. ἐγένετο αὐτοκράτωρ (Μεγ. ὁ Ζ', ὁ Παραπινάκης) τῷ 1071 (ὅτε ἡχμαλιτισθῇ Ῥωμανὸς ὁ Διογενής, ἐν συζευχθεῖσα ἡ σύζυγος Κωνσταντίνου τοῦ Δ. Εὐδοκία εἶχεν ἀναδείξῃ αὐτοκράτορα). Ὁ νεανίας εὐτὸς ἐν μέσῳ τῶν κρίσιμωτάτων τοῦ κράτους περιστάσεων ἠγοροῦτο εἰς ποιητικὰς συνθέσεις· εἰς τὸ μεγα ἀξίωμα τοῦ ἐπὶ τῶν οἰκονομικῶν ὑπουργοῦ ἀνεδείξε τὸν Εὐνοῦγον Νικηφόρον, ἄνθρωπον δόλιον καὶ κακῶδη. ὅστις πλην ἄλλων καταχρήσεων σφετερισθεὶς καὶ τὸ μονοπώλιον ὧλων τῶν σιτηρῶν τῆς Θράκης οὐ μόνον ἐπώλει αὐτὸ εἰς ὑπέρσχητον τιμὴν ἀλλὰ καὶ ὑπεξήρει τὸ τέταρτον τοῦ μολοῦ ἐπειδὴ δὲ τὸ τέταρτον τοῦτο ἐκαλεῖτο πινάκιον, Μιχαήλ ὁ Ζ' ἐπεκλήθη ὑπὸ τῶν πολλῶν Παραπινάκης. Ἐπὶ τούτου οἱ Τοῦρκοι εἰσώρμησαν πολυάριθμοι εἰς τὴν Γεωργίαν καὶ τὴν Μικρὰν Ἀσίαν, οἱ δὲ Βουλγαροὶ ἀγανακτῆσαντες διὰ τὰς καταπίσεις τοῦ Νικηφόρου ἐπανεστᾶτησαν συμμαχῶς ἔχοντες τοὺς Σέρβους· καὶ τοὺς μὲν κατετρόπωσε ἔξαπσταλὲς Νικηφόρος ὁ Βρυέννιος, ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ὁ δούξ τῶν παριστρίων Νέστωρ ἐπαγείροντες τὴν λεηλασίαν Μακεδονίας καὶ Θράκης. Ὅπως ἐχόντων τῶν πραγμάτων ἐπελθὼν ἐξ Ἀσίας ὅπου εἶχεν ἀναγκρευθῇ δι' ἐπαναστάσεως αὐτοκράτωρ Νικηφόρος ὁ Βοτανειστῆς ἠνάγκασε τὸν Παραπινάκην ν' ἀποβῇ τὴν ἀρχὴν (1078) καὶ νὰ λάβῃ τὸ μοναχικὸν σχῆμα. — Περὶ τοῦ Ἰωάννου Δ. τοῦ Βατάτζη, ἴδε Βατάτζης καὶ Ἰωάννης (Γ'). [Β.Α.]

Δούκας (Νεφέτης). Ἕλλην λόγιος, ἐθνωφελέστατος γενόμενος ὡς διδάσκαλος καὶ συγγραφεὺς. Ἐγεννήθη περὶ τὸ 1760 ἐν τῇ κώμῃ Ἀνω Σουδενᾷ τοῦ ἐν Ἠπείρῳ Ζαγορίου, δεκαοκταέτης δὲ χειροτονήθη ἱερέως. Μετὰ τὸ 1780 ἐφοίτησεν ἐπὶ ἑξ. μῆνας ἐν τοῖς σχολείοις Ἰωαννίνων, βραδύτερον δὲ ἐπὶ τετραετίαν εἰς τὴν ἐν Μετσόβῳ σχολήν. ἀπολὼν ἐκ τῆς ἐφημερίας καὶ τῆς κατ' οἶκου διδασκαλίας παιδίων, καὶ κατόπιν μεταβὰς εἰς Βουκουρεσίον ἠκροάσατο Λάμπρου τοῦ Φωτιάδου.

Ἐπὶ δεκαεπτὰ ἔτη ἐν Δακίᾳ διαμείνας, ἔγραψε τότε γραμματικὴν, ἣν Τερψιθέαν ἀπεκάλεσε, συνάμα δ' ἤρξατο καὶ τῆς παραφράσεως τοῦ Θεουκιδέου. Τῷ 1803 προσεκλήθη ὑπὸ τῶν ἐν Βιέννῃ ἑμμεγέτων ὡς ἐφημέριος τῆς αὐτοῦ ἐκκλησίας, ἐνταῦθα δὲ διακρίψας ἐπὶ

δωδέκα ἔτη ἐξέδωκε τὸ Γαλλοελληνικὸν ἑξέτιον τοῦ Βενδότη, τὴν γραμματικὴν Τερψιθέαν (1804), τὴν παραφράσιν τοῦ Θεουκιδέου (τ. 10, 1805—11), Χειμαρρὸν χρόνων, Εὐτρόπιον (τ. 2, 1807), γραμματικὴν Τερψιχόρην, Ἀρριανὸν τὰ σωζόμενα μετὰ τῆς ἰδίας παραφράσεως (1809), Δίωνα Χρυσόστομον (3 τ., 1810), Μάξιμον Τύριον (1810), Ἀπολλοδώρον (μετ' ἄλλων, 1811), τοὺς Ἀττικὰς ῥήτορας μετὰ Λεξικοῦ (τ. 10, 1812—3), Ἡρωδιανόν (1813), Παιδαγωγικὰ μαθήματα (1813), Ἀποθήκην τῶν παιδίων (1814), Αἰσχύνην τὸν Σωκρατικόν (1814), ἐγγχειρίδιον ἑλλην. διαλέγων «Φοῖνιξ» (1815). Ἀποθανόντος μετὰ ταῦτα τοῦ Λάμπρου Φωτιάδου, οἱ ἐν Βουκουρεσίῳ προτεκλήσαν τὸν Δ. ὡς ἐπάξιον ἐκείνου διάδοχον ὁ Δ. προθίμως δεχθεὶς τὴν πρόσκλησιν, ἀνέλαβε τὴν σχολαρχίαν καὶ εὐτὴς ἠγέρθη πάλιν ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τῆς ἡ περιουσίας ἐκείνης σχολῆς καὶ ἐντὲς ὀλίγων μηνῶν ὁ ἀριθμὸς τῶν μαθητῶν ἀνεδείχθη ἀπὸ ἑξηκοντα εἰς τετρακοσίους. Ἐνταῦθα ὁ Δ. ἐτιμήθη ὑπὸ τῆς Μεγ. Ἐκκλησίας τῇ ἀξιώματι τοῦ ἀρχιεπισκόπου. Ἐπὶ διατίαν δὲ διδάσας, παρητήθη ἔκων, διότι κενηρυμένους ὑπὲρ τῆς ἀρχαίας γλώσσης καθ' ἣν ἐποχὴν ὁ περὶ γλώσσης ἀγὼν ἦτο εἰς τὴν ἀκμὴν του, ἐγένετο τοσοῦτο φεδερὸς πολέμιος τῶν θιασωτῶν τῆς καθωμίλημένης ὥστε αὐτοὶ ἐξαντλήσαντες τὴν διὰ τῆς γραφίδος διαμάχην, ἐπεδούλευσαν τὴν ζωὴν αὐτοῦ καὶ δι' παραφυλάξας τις αὐτὸν τοσοῦτον ἐπικινδύνως ἐπληξεν κατὰ τοῦ κρανίου ὥστε ἀναίσθητος ἀνευρεθεὶς ὁ Δ. καὶ ἐρῶν δύο βαθεὰ τραύματα μόλις ἐθεραπεύθη μετὰ τριετὴ νοσηλείαν. Ἐκπαγείας τῆς Ἑλλήν. ἐπαναστάσεως ὁ Δ. ἀπῆλθεν εἰς Τρανσυλβανίαν, ὅπου νοσημένον δὲν ἔπαυε διδάσκων καὶ μεταδίδων τὸν ἐνθουσιασμόν. Ἐκεῖ δὲ παρέφρασε καὶ ἐσχολίασε τὸν Ὀμηρον, Εὐριπίδην καὶ Σοφοκλέα (ἐξεδ. ἐν Αἰγίνῃ 1834—35) καὶ συνέγραψε Λογικὴν, Ἠθικὴν, Φυσικὴν, Μεταφυσικὴν καὶ Ῥητορικὴν (ἐξεδ. ἐν Αἰγίνῃ 1834). Ἐλθὼν δὲ μετὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῶν πραγμάτων εἰς Αἰγίον καὶ οἰκίσας παρὰ τῇ ὑπὸ τοῦ Κυβερνήτου ἰδρυμένῃ ὀφθαλμοτροσίᾳ εἰς περιθαλψὴν καὶ ἐκπαίδευσιν τῶν ὀφθαλμῶν ἑλληνοπαίδων, ἐξέδωκε μετὰ τῶν προηγουμένων χειρογράφων ἔργων του καὶ Τετρικτὸν, Συνωρίδι, Σοφιστὴν καὶ Πανηγυρικὴν, τὰ δ' ἐκτυπωθέντα εἰκοσιπεντακισχίλια ἀντίτυπα διένειμε δωρεὰν εἰς τοὺς ἀπόρους νέους καὶ τὰ σχολεῖα τῆς ἐλευθέρας καὶ δούλης Ἑλλάδος Παραφράσας δὲ καὶ σχολιάσας καὶ διορθώσας ἐξέδωτο ὑπὲρον (1839) τὸν Αἰσχύλον καὶ τὸν Θεόκριτον καὶ τυπώσας ταυτοχρόνως τὰς περὶ παντοίων ὑποθέσεων διασχίλια ἐπιστολάς του διένειμεν ἐπίσης δωρεὰν τὰ ἐξακισχίλια τούτων ἀντίτυπα. Ὅτε δὲ τὸ ὀφθαλμοτροσεῖον μετέβη εἰς Ναύπλιον, ὁ Δ. διέμεινε διδάσκων ἄμισθ' εἰς τε τὸ κοινὸν τῆς Αἰγίνης σχολεῖον

καὶ ἐν τῇ ἰδίᾳ οἰκίᾳ, ὅπου ὄχι μόνον ἐμορφύ-
τευσεν ἀλλὰ καὶ ἐτρέφοντο πλείστοι τῶν μ. Ὁγ.
τῶν του. Τὰς ἀρετὰς δὲ τοῦ ἀνδρὸς ταύτας
ἀνγνωρίσας καὶ ἐκήρυξεν ἐπισήμως ἡ Αἴγινα
διὰ ψήφισματος τῆς δημοτικῆς αὐτῆς ἀρχῆς.
Ὁ ὑπουργὸς Ἰωάννης Κωλέττης προσεκάλε-
σεν εἰς Ἀθήνας τὸν τοσαῦτα ἔτη ἐν ἀφανείᾳ
ἰδιωτεύοντα Δούκαν, ὡς μέλος τῆς ἐπὶ τῶν
ἐκκλησιαστικῶν νομοσχεδίων διορισθείσης ἐπι-
θεωρητικῆς ἐπιτροπῆς, ἀκολουθῶν δὲ διώρισεν
αὐτὸν διευθυντὴν τῆς Ῥιζαρείου Σχολῆς, εἰς
τὴν ἱδρυσιν τῆς ὁποίας πολὺ συνετέλεσεν ὁ Δ.
Ἐν Ἀθήναις ὁ Δ. ἐξέδωκε τὸν Πινδαρόν
(1842) καὶ τὸν Ἀριστοφάνην (3 τ. 1845) μετὰ
σχολίων. Νοσήσας δὲ κατὰ τὸν Δεκεμβρίον τοῦ
1845 ἀπέθανε τὴν 20 τοῦ αὐτοῦ μηνὸς ἄγων
τὸ 86 ἔτος τῆς ἡλικίας του, καταλείπων ἀν-
εκδότους (καὶ μέγχι τοῦ νῦν) ἐπιστολὰς τινάς,
διαλόγους καὶ λόγον περὶ ἐκκλησιαστικῆς εὐ-
πρεπείας καὶ ταξείας. Ὁ θάνατος τοιοῦτου ἀν-
δρὸς ἐθεωρήθη ἀπώλεια ἐθνικὴ, ἡ δὲ Βουλὴ
συνεδέυσασα διὰ μεγάλης πρεσβείας τὴν ἐκ-
φορὰν αὐτοῦ ἐψήφισε ν' ἀναγραφῇ τὸ ὄνομα
του μεταξὺ τῶν εὐεργετῶν τῆς Ἑλλάδος. Ὁ-
λίγοι τῶν λογίων δύνανται νὰ παραβληθῶσι
πρὸς τὸν Δ. κατὰ τὴν φιλοπονίαν καὶ τὴν φι-
λοπατρίαν· ἐγράψεν ὑπὲρ τοὺς 70 τόμους, ὧν
τὰ ἀντίτυπα ἄνευ ἰδίας ὠφελείας διένεμεν εἰς
τοὺς ἀποροῦντας Ἑλληνας. [Κ. Δ. Κ.]

Δουκάται. Πολύγυνη ἄλλοτε τῶν Ἀκρο-
κεραυνίων ἐρέων τῆς Ἠπείρου, κειμένη παρὰ
τὴν Ἀλφειὸν, ἀφ' οὗ καὶ ἐξαρτάται. Οἱ κάτοι-
κοι τῶν Δ. ὑπάρχουν τῆς αὐτῆς φυλῆς καὶ
τύχης μετὰ τῶν τῆς Χειμαρρᾶς, χριστιανί-
ζοντες μέχρι τῶν τελευταίων χρόνων, ὅτε ἐξ-
ισλαμισθέντες ἔνεκα πολιτικῆς ἀνάγκης πολ-
οὐ ἐξ αὐτῶν διέμειναν μέχρι θανάτου ἀπερί-
μητοι καὶ τινες μυστικῶς ἐπρέσβευον τὸ πα-
τρίον θρησκεῦμα. Ἐκ τῆς ὀνμασίας αὐτῆς
εἰκάζεται ὅτι ἡ πολύγυνη αὕτη ἡ ἐνωκίσθη ὑπὸ
τινας τῶν καταγομένων ἐκ τῆς βασιλικῆς γε-
νεᾶς τῶν Δουκῶν ἢ ὅτι ἀνήκον καὶ ἐδεσπό-
ζοντο αἱ γαῖαι αὐτῆς ἐκ τοιαύτης οἰκογενείας
τοιαῦτα τοπικὰ ὀνόματα ὑπάρχουσιν ἱκανὰ ἐν
Ἠπείρῳ, οἷον Καισαράται, Δοξαράται κλπ.
ἢτοι συνεικισμοὶ ἢ ἰδιοκτησίαι τοῦ Καίσαρος,
τοῦ Δοξαρά κλπ. Περὶ τὰ μέσα τοῦ 19 αἰ-
ῶνος εἰς Δ. καὶ τὰ Κάνινα εἶχον αὐτόνομον
ἡγεμόνα ἐν τίτλῳ Δουκῆς, καλούμενον Νικό-
λαον, σύμμαχον τοῦ Σκενδέρβη. Σήμερον οἱ
Δ. εἶνε μικρὸν χωρίον τοῦ ὁποίου οἱ κάτοικοι
οἶνε πάντες σχεδὸν Μωσμεθανοὶ καὶ ἐμιλοῦσι
τὴν Ἀλβανικὴν γλῶσσαν. [Κ. Δ. Κ.] •

Δουκάτον. Βλ. Δούξ.

Δουκάτον. Τὸ ὄνομα τοῦ κοινοτάτου
τούτου χρυσοῦ νομίσματος οἰσίνεται πιθανόν
ὅτι ἔλκει τὴν ἀρχὴν του ἐξ Ἑλλάδος. Οἱ
βυζαντινοὶ αὐτοκράτορες Κωνσταντῖνος Β' Ἰ'
(1059-67) καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ Μιχαὴλ (1071-

78) ἔφερον ἐπὶ τῶν νομισμάτων αὐτῶν, ἐν με-
γάλῃ ὄντων κυκλοφορίᾳ κατὰ τὰς πρώτας
σταυροφορίας, καὶ τὸ οἰκογενειακὸν τῶν ὄντων
Δουκῶν, τοῦτο δὲ ὑπῆρχε τὸ κοινότερον ὄνομα
τῶν χρυσῶν νομισμάτων, ἅτινα ἐκ Κων/πύ-
λεως διεδόθησαν ἐν Σικελίᾳ καὶ Ἰταλίᾳ. Τὸ
ὄνομα ἀπαντάται ἤδη ἀπὸ τοῦ 1100, ἐσαφ-
μένῃ δ' εἶναι ἡ παραγωγὴ αὐτοῦ ἐκ τῆς ἐπι-
γραφῆς βραδύτερον κοπέντων σικελικῶν νομι-
σμάτων. Ἀπὸ τοῦ 1Α' καὶ 1Β' αἰῶνος ἐκ-
πτοντο πλείστα Δ. ἐν Ἰταλίᾳ, ἀπὸ δὲ τοῦ
1284 ἐν Βενετίᾳ, ὅπου ἐκαλοῦντο zecchini.
βραδύτερον δ' εἰσέχθησαν ἐν Οὐγγαρίᾳ καὶ
Βοημία (ἐλθωνία ἦτοι ἐλθωρεντιανὰ) καὶ
ἐν Γερμανίᾳ. Τὰ νομίσματα τῶν χωρῶν τού-
των ἐκυκλοφόρησαν ἐπὶ μακρὸν καθ' ἑλλην
τὴν ἀνατολὴν ἐν Γρουμανίᾳ καὶ Περσίᾳ καὶ
Ρωσσίᾳ. Δ. κόπτονται καὶ νῦν ἐντὶ ἐν Ἀυστρίᾳ
καὶ ταῖς Κάτω Χώραις. Τὸ γερμ. Δ. εἶχε βάρ-
ος 3,4004 γραμ. ὅστις δὲ 9,6043 γερμ.
μάρκων καὶ βαθμὴν καθαρότητος 0,986. Ἑλ-
λαχιστὰ διαφέρει τοῦτου τὸ αὐστριακὸν Δ.
Τὸ ἐν Κρέμνιτι τυπούμενον Δ. (κοινῶς Κρη-
μισσα) εἶχε τὸ αὐτὸ βάρος καὶ μικρόν τι μει-
ζονα ὀξίαν. Πολλὰχοῦ ἐτυποῦντο καὶ διπλᾶ
Δ. (ἐντὶ δὲ καὶ νῦν ἐν Ἀυστρίᾳ τετραπλᾶ) κα-
θὼς καὶ μέρη τοῦ Δ. μέγχι τοῦ 1/3 αὐτοῦ.
Ἀργυρᾶ Δ. ἐτυποῦντο ἐν Ὀλλανδίᾳ βάρους
28,078 γρ. καὶ ὀξίας 4,3869 γερμ. μάρκων,
ἐν δὲ ἐν Βενετίᾳ (Βενετικὰ Δ.) μέγχι τοῦ
1797 ὀξίας 3,3875 γερμ. μάρκων. Τὰ Δ.
ἐν γένει κατηργήθησαν ἐν ταῖς χώραις τῆς
Εὐρώπης ἐντὸς τοῦ 19 αἰῶνος. [Ἑγ.]

Δουλεία (Ἀρχαιολ.). Οἱ κάτοικοι τῶν ἀρ-
χαίων ἑλλήν. πόλεων διεκρίνοντο εἰς τρεῖς τά-
ξεις τὴν τῶν πολιτῶν, τὴν τῶν ξένων καὶ τὴν
τῶν ἐσπερημένων τῆς προσωπικῆς ἐλευθερίας
αὐτῶν. Ἡ τρίτη δὲ τάξις ἀποτελεῖτο πρῶτον
ἐκ τῶν βούλων, ἀνθρώπων δηλαδὴ ἀνηκόντων
εἰς ἓνα κύριον, ὀνομαζόμενον νὰ διαθήσῃ αὐτοὺς
κατὰ βούλησιν (ὅχι) ὅπως καὶ νὰ τοὺς φανερύ-
σῃ καὶ δευτέρον ἐκ τῶν ποικιλοτρόπως ἐν δι-
αφόροις ἑλληνικαῖς πόλεσι καλουμένων δου-
λοκρατικῶν (βλ. λ.). Ὡς ἐκ τῆς λέξεως αὐ-
τῆς βούλος καταφαίνεται (ἀπὸ τοῦ βέω=δένω
παραγμένης) καὶ ἐκ τῶν συνωνύμων ὁμοῦς
(ἀπὸ τοῦ δέω=δαμάζω), αἰχμαλώτης (αἰχμη-
άλιστικαι) δουράλωτος (δουρ-άλιστικαι) ἀν-
δράποδον (ὅχι) ἀπὸ τοῦ ἀνὴρ καὶ ἀποδόσθαι=
πωλεῖν, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ ἀνὴρ καὶ πούς, ἐκ τοῦ
ἔθους τῆς ἐπιθέσεως τοῦ ποδὸς τοῦ νικητοῦ
ἐπὶ τοῦ τραχήλου τοῦ ἡττημένου). Βούλοι ἐγί-
νοντο οἱ ἐν μάχῃ ἡττωμένοι καὶ εἰς τὸν νι-
κητὴν ὑπακούοντες· αἱ δ' ἄλλαι συνώνυμοι
λέξεις (οἰκέτης, θεράπων, διάκονος, ὑπηρέ-
της, πρόσπολος) δηλοῦσιν ἁπλῶς τὴν σχέσιν
τοῦ βούλου πρὸς τὸν δεσπότην, τὴν χρησιμο-
ποίησιν αὐτοῦ πρὸς ἐξυπηρέτησιν τῶν ἀναγκῶν
τοῦ δεσπότη. Ὅθεν ἡ δουλεία εἶναι

κοινωνικῶς θεσμός παρὰ φύσιν, στηριζόμενος εἰς τὸ δίκαιον τοῦ ἰσχυροτέρου. Ἀλλὰ πλὴν τῆς ἐν πολέμῳ αἰχμαλωσίας καὶ τῆς ἀπαγωγῆς δούλων διὰ ληστρικῶν ἐπιβραμιῶν, καὶ ἄλλοι λόγοι συνετελεον εἰς πόλλα πλάσια μὲν τῶν δούλων, ἀπορρέοντες κατ' ἐπίφασιν μὲν ἐκ νομίμων δικαιωμάτων ἀναγνωρίζεμένων ὑπὸ τῆς πολιτείας, πράγματι δ' ἐκ τῆς αὐτῆς ἀρχῆς, ἥτοι τοῦ δικαίου τοῦ ἰσχυροτέρου τοιοῦτοι δ' ἦσαν ἡ γέννησις ἐκ δούλων γονέων, ἡ διὰ νόμου καταδικὴ εἰς δουλείαν. τὸ παρεχόμενον τῷ δανιστῇ δικαίωμα ὑποδουλώσεως τοῦ ὀφειλέτου καὶ ἄλλοι παραπλήραιοι.

Κατὰ τοῦ κοινωνικοῦ τοῦτου θεσμοῦ ἡγέρθησαν καὶ ἐν τοῖς ἀρχαίοις χρόνοις διαμαρτυριαί, ὡς ἀντικείμενου εἰς τὸ φυσικὸν δίκαιον. Πρῶτος δ' Ἀλκιδᾶμας (βλ. λ.) ὁ σοφιστὴς ἐδίδαξεν ὅτι «ἐλευθέρους ἀρῆκε πάντας θεός· οὐδένα δούλον ἢ φυσίς πεποιήκε». Ὅτι δὲ πολλοὶ τῶν Ἑλλήνων φιλοσόφων πρὸ τοῦ Ἀριστοτέλους ἀπεραινόντο ὅτι «πᾶσα δουλεία παρὰ φύσιν ἐστὶ» μαρτυρεῖ ἡ παρ' Ἀριστοτέλει ἀνασκευή τῆς γνώμης ταύτης. Ὁ χριστιανισμὸς διὰ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου ἐδίδαξε μὲν τὴν πρὸς τοὺς δούλους φιλελευθερίαν, ἀλλὰ μόνον τὴν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ ἰσότητά αὐτῶν ἀνεκλήρουε καὶ οὐδὲν πλέον. Οἱ δὲ Ῥωμαῖοι νομοδιδασκάλοι, καίπερ μετὰ σκληρότητος πολλῆς ἐφαρμόζοντες τὴν ἀρχήν, ὅτι ὁ δούλος εἶναι πρᾶγμα, ὅμως ἀνωμολόγουν ὅτι ἡ Δ. εἶναι θεσμός τοῦ δικαίου τῶν ἐθνῶν παρὰ φύσιν καὶ ὅτι ἡ ἀπελευθέρωσις (manumissio) εἶναι εὐεργέτημα ἀντισταθμίζον τὴν ἐκ ἐκ τοῦ νόμου ἀδικίαν. Ἀλλὰ κυρίως εἰς τὴν ἐπίδρασιν τῶν διδασκαλῶν τῆς στοικικῆς φιλοσοφίας καὶ μόνον ὀφείλεται ἡ βελτίωσις τῆς καταστάσεως τῶν δούλων ἐν τῷ Ῥωμαϊκῷ κράτει ἀπὸ τοῦ Α' αἰῶνος μ. Χ. (βλ. F. Vollmann, Ueber das Verhältniss der späteren Stoa zur Sklaverei im römischen Reich Regensburg, 1890) — Ὡς εἰκὸς πολλοὶ τῶν ἀρχαίων φιλοσόφων καὶ νομοδιδασκάλων προεπάθησαν νὰ ἐξευρῶσιν ἐπιχειρήματα πρὸς δικαιολογίαν τοῦ θεσμοῦ. Καὶ τὰ μὲν τῶν Ῥωμαίων νομοδιδασκάλων, πειρωμένων νὰ καταδείξωσιν ὅτι ὁ θεσμός εἶναι δίκαιος διὰ τῆς ὑποθέσεως ὅτι ἀρχὴ αὐτοῦ ἦτο ἡ φιλελευθερία, εἶναι ἀνάξια συζητήσεως ἀνασκευασθέντα προσχόντως ὑπὸ τοῦ Montesquieu. Ἰσχυρότατα ὅμως εἶναι τὰ ἐπιχειρήματα, ἅτινα φέρει ὁ Ἀριστοτέλης (Πολιτ. Α', β, δ). Οὗτος ἀναγνωρίζει ὅτι ὑπάρχουσι φύσει δούλοι, συνάγων τοῦτο ἐκ τῆς ἐξουσίας αὐτῆς τῆς φύσεως τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ ζώου· ἀλλ' ἀναγνωρίζει ταυτοχρόνως, ὅτι καὶ κατὰ νόμον παρὰ φύσιν ὑπάρχουσι δούλοι, συντάσσεται δὲ τοῖς ἀποφαινόμενοις ὅτι ὁ δίκαιος καὶ ἀδικαιολόγητος εἶναι ἡ κατὰ νόμον Δ. καὶ δὲν θεωρεῖ δούλους τοὺς ἐκ συμβεβηκότος δουλωθέντας ἐλευθέρους ἄνδρας, ἀλλὰ

μόνους τοὺς φύσει τοιοῦτους. Τὴν γνώμην ταύτην τοῦ Ἀριστοτέλους ἐπολέμησαν πολλοὶ, παρατηροῦντες ὅτι ἐκ τοῦ συλλογισμοῦ τοῦ φιλοσόφου συναγεται μὲν ὅτι ὑπάρχουσιν ἄνθρωποι φύσει ἀνίκαιοι πρὸς πᾶν ἐλευθέρῳ ἔργον καὶ ὅτι ὁ διανοητικῶς ὑπέρτερος ἄνθρωπος ἔχει χρεῖαν πρὸς ἐκπλήρωσιν τοῦ προορισμοῦ αὐτοῦ καὶ τῆς συνδρομῆς ἐμφυγίων ὀργανῶν, οὐδολως ὅμως προκύπτει ἐξ αὐτοῦ ὅτι οἱ διανοητικῶς ὑποδεέστεροι ἀνάγκη νὰ ἔχωσι πρὸς τοὺς διανοητικῶς ἀνωτέρους τοιοῦτην τῆσιν, οἷα ἡ τῶν κτηνῶν πρὸς τοὺς κυρίους των, εὐδὲ ὅτι οἱ καταβεβηκαμένοι ὑπὸ τῆς φύσεως εἰς χειρωνακτικὴν ἐργασίαν πρέπει ἀποστεροῦμενοι τοῦ ἀνθρωπισμοῦ αὐτῶν νὰ καταστῶσιν ἀπλῶς ὄργανα καὶ πρᾶγματα κυρίου τινός, ἥτοι δούλοι· διότι ὁ ἄνθρωπος εἶναι φύσις πρόσωπον καὶ ἐπομένως δὲν δύναται νὰ εἶναι κτήμα ἥτοι δούλος. Εἰς ταῦτα δὲ δυνάμεθα νὰ προσθεσώμεν, ὅτι καὶ ἀναμνηστικῆς θεωρουμένου ὅτι ὑπάρχουσι φύσει δούλοι, ὅμως ὡς οἱ ἄνθρωποι τὸ σῶμα οὐδὲν ἔχουσιν ἐκ φύσεως δικαίωμα κατὰ τὴν ἀναπήρην, οὕτω καὶ οἱ τὴν ψυχὴν τέλει οὐδὲν δύναται ἐκ τοῦ πλεονεκτήματός των τοῦτου νὰ ἀρσώσθαι δικαίωμα πρὸς ὑποδουλώσιν τῶν ψυχικῶς ἀναπήρων ἢ τοιοῦτους ὑποθέσωμεν τοὺς δούλους. Αἱ φυσικαὶ ἀτέλειαι αὐτῶν τοὺς ἄγουν μοιραίως εἰς ἐκπλήρωσιν ἔργων ἐμπελόντων πρὸς τὰς δυνάμεις των, ἀλλ' εἰς ταῦτα ἡ ἀνάγκη τοῦ φέρει αὐτοὺς, πᾶς δ' ὑπὸ τῆς κοινωνίας, καταναγκασμός εἶναι ἀδικημα. Ὡς δὲν δύναται νὰ στερῇ τῆς ζωῆς τὴν ἀνάπληρην τὸ σῶμα (ὡς λέγεται ὅτι ἐπείουσιν ἐν Σπάρτῃ, οὗτοι δὲν δύναται νὰ στερῇ καὶ τῆς ἐλευθερίας τὴν ἀνάπληρην τὴν ψυχὴν κοινωνία δικαία). Ἀλλὰ πρὸ πάντων παρατηροῦμεν κατὰ τῆς Ἀριστοτελείου θεωρίας ὅτι ἐξευρέθῃ οὕτως πρὸς δικαιολογίαν κακοῦ καθεστώτος, πόρῳ ἀπεγούσα τοῦ νὰ εἶναι πρᾶγμα τῶν ἰσχυρότων νόμων καὶ τῆς κρατοῦσας γνώμης. Ἀλλως δὲ παντελῶς στεροῦμεθα κριτηρίου ἀσφαλοῦς, καθ' ὃ δὲ δυνάμεθα νὰ δρίσωμεν τὴν κατὰ φύσιν δούλον. Εἶναι τοῦτο τὰ ἥθη, τὰ φρονήματα, αἱ ἰδέαι τῶν ὑπολαμβάνοντων ἐαυτοὺς ἐπιτηδεύουσιν πρὸς τὸ ἔργον κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τοὺς ἀνεπιτηδεύουσιν, πρὸς τοὺς φύσει δούλους; Ἀλλ' εἰ ταῦτα φρονεῦντες, στηρίζοντες ἐπόμενους τὴν θεμελίον τῆς δουλείας εἰς τὸ αἰσθητὸν τῆς περιφρονησεως τῶν ὑποδεετέρων καὶ, οὐδαμῶς διαφέρουσι τῶν Ἰσπανῶν, οἵτινες τὸ δικαίωμα των τῆς ὑποδουλώσεως τῶν Ἀμερικανῶν ἐστήριζον εἰς τὸ ὅτι εἶχον οὗτοι τρεπὴν κοιλίαν, τέττιγας καὶ κερίδας καὶ ἐκπομπὴν καπνῶν. Τοιοῦτό τι δὲ φαίνεται ἐν μέρει παραβεβημένος καὶ ὁ Ἀριστοτέλης, ὅστις ἀνευρίσκει (Πολιτ. Η' γ) μεγίστην διαφάνειαν τῶν βλαβερῶν καὶ τοῦ τῶν ἑλλήνων γένους τὸ ὅτι τοῦτο διατελεῖ ἐλευθέρων καὶ δύναται ἄρχειν πάντων, διότι καὶ

εἶλοντο καὶ διανοητικὸν ἔστι, ἐν ᾧ τὰ μέν ποσιν τὴν Εὐρώπην εἰσὶν ὅμοιοι μὲν ἔστι τεχνικὴ, διανοητικὴ δὲ ἐνδεέστερα καὶ τέχνης, τὰ δὲ ποσιν τὴν Ἀσίαν διανοητικὴ μὲν καὶ τεχνικὴ τὴν Ἀσίαν, ἄθροισμα δὲ διόπερ ἀρχόμενα καὶ δουλεύοντα διατελεῖ. Τοῦτο δ' ἐνεκα τῆς μὲν δουλείας τῶν βαρβάρων θεμελίον νομίζει, ἐκ θεμελίον δὲ τὴν τῶν Ἑλλήνων. Παραπλήσια δ' ἴσως καὶ ὁ Πλάτων ἐδογματίζε, καταδικάζων τὴν ἀνδραποδισμόν τῶν Ἑλλήνων, ἐπιτρέπων δὲ τὴν τῶν βαρβάρων. Ἀλλὰ τοῦτο ἀντίκειται τῇ ὁρᾷ αὐτοῦ τοῦ Ἀριστοτέλους τεθείσθαι ἀρχή, διότι ἡ φύσις δὲν ἐνεργεῖ μονομερῶς ἀλλὰ πᾶν καὶ δούλους ἐκ τῶν Ἑλλήνων καὶ ἐλευθέρους ἐκ τῶν βαρβάρων, ἐπειδὴ δὲ ἀδυνατοῦς εἶναι ἡ ἐφαρμογὴ τῆς ἀρχῆς ταύτης ἀδιακρίτως, εἰς μόνος ὑπολείπεται λόγος ἐξηγῶν τὴν γένεσιν τῆς Δ. ὁ πρᾶγματι τοιοῦτος, ἦτοι τὸ δικαίον τοῦ ἰσχυροτέρου, ὅπερ καὶ αὐτὸς ὁ Ἀριστοτέλης καταδικάζει. Ἀλλως δ' ὁ Θεόμυς τῆς δουλείας, ἀντὶ τὴν συντελῆ εἰς τὴν ἀρμονικὴν λειτουργίαν τῆς πολιτείας ὡς δογματίζει ὁ Ἀριστοτέλης, παλεῖται τοῦναντίον αὐτὰ τὰ θεμέλια αὐτῆς Πλάτων εὐνομος καὶ ἀραλὴς πολιτεία πρέπει νὰ ἐβραζήται ἐπὶ τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς ἰσότητος, οἰαδήποτε δὲ παρεκδοκῆς εἶναι ἐπιζημία αὐτῇ, μεταβάλλουσα τὴν φύσιν τῆς. Τὴν πληρώσει τῶν ἀνεργῶν τῶν ἐρείλουσι νὰ ἐξηγήσιν οἱ πολῖται ἐν τῇ ἀκωλύτῳ ἐλευθερίᾳ τοῦ ὑπὲρ ὑπάρχοντος ἀγώνος καὶ οὐχὶ ἐν τῇ Δ, ἐν πολιτείᾳ δὲ νομομοιοποιούσῃ τὴν Δ δημιουργεῖται ἰδία τάξις μελῶν αὐτῆς, ἀπεστερημένη τῶν δικαιωμάτων, ἵνα εἶναι ἐχέγγυα τῆς ἀρμονικῆς συμπεριφορῆς πάντων τῶν μελῶν τῆς κοινωνίας πρὸς τὸ κοινὸν ἀγαθόν, ὁ δούλος δὲν εἶναι πολῖτης, καθὼ ἐστερημένος τῶν πολιτικῶν δικαιῶν, οὐδὲ παρεπιδήμιος ἢ ἄποιος, καθὼ ἐστερημένος καὶ αὐτῶν τῶν ἀδικῶν δικαιῶν. Οὕτω δὲ προκύπτει ἄνωμα αἰτία ἐν τῇ πολιτείᾳ, ἥ ἐλευθερία εἶναι τὰ ἀποτελέσματα, διότι σὺν τῷ γόνῳ θὰ ἐπιφέρει κλονισμοὺς εἴτε εἰς τὴν πολιτικὴν εἴτε εἰς τὴν ἠθικὴν τάξιν, εἰς μὲν τὴν πολιτικὴν διὰ τῶν πρὸς ἀνάγκησιν τῆς ἐλευθερίας ἐξεγέρσεων τῶν δούλων, εἰς δὲ τὴν ἠθικὴν διὰ τῆς χαλαρώσεως τῶν ἠθικῶν θεσμῶν. Διότι ἐκ τῆς πρὸς δούλους ἀνιστροπῆς προσηκῶν ὁ δεσπότης ἀναγκασθῆναι ἦθι ἀνεύμενα, ἅτινα ἐμμέσως ἔχρυσιν ἐπιδολογὴν ῥῆσιν εἰς τὰ τῆς πολιτείας, καθιστάμενος ὑπερβόρῳ δυνάμει μαλθακός, ὡς. Καθόλου δ' ἡ τῶν δούλων ἐργασία δὲν συντελεῖ εἰς πληρώσει τῶν πραγματικῶν ἀναγκῶν τῶν πολίτων, εἰς ἣν ἐπικρατεῖ ἡ ἐλευθερία ἐργασία ἀλλ' εἰς αὐξήσιν ἀθέμιτου τρυφῆς.

Κατὰ ταῦτα ὁ Θεόμυς τῆς Δ. οὐ μόνον τὴν ἀρχαίαν κοινωνίαν κληιδό, ἀλλὰ καθόλου τὴν ἀνθρωπότητα κατασχύνει ἀπὸ τῶν ἀρχαίων χρόνων μέχρι τῶν νεωτέρων. Συνήθεια ἐπεκράτησε νὰ καταδικάζεται ἡ ἀρχαία

κοινωνία διὰ τὸν θεσμόν τῆς Δ. καὶ νὰ ἐξαίρωνται αἱ νεώτεροι διὰ τὴν κατάργησιν αὐτοῦ. ἀλλ', ὡς ἐκ τῶν κατωτέρω ὀφείλου γινώσκονται, οἱ ταῦτα προσθεύοντες παραμαρτυροῦν τὴν ἱστορικὴν ἀλήθειαν, ἀρ' οὐ τοιοῦτον ὀφείλει καὶ βραδέως αἱ νεώτεροι κοινωνίαι ἡττηθῆσαν τὴν ἀρχὴν τῆς ἀνάγκης τῆς καταργήσεως τῆς Δ. Οὐδὲ αἱ χριστιανικαὶ ἀρχαί, ἀλλὰ μάλλον λόγοι συμφέροντος ὑπηγόρευσαν τὴν τοιαύτην κατάργησιν. Δύο τῶν χριστιανικῶν τῶν κρατῶν τῆς Εὐρώπης, ἡ Ἰσπανία καὶ ἡ Γαλλία ἀκριβοστάτα ἐν ὀνόματι τοῦ χριστιανισμοῦ καθιέρουν (1673) τὴν Δ. ἐν ταῖς κτήσεσιν αὐτῶν. Ἐδέησε δὲ πρῶτον νὰ κατανοηθῇ, ὅτι ὁ δούλος δὲν εἶναι ὅσον ὁ ἐλεύθερος ἐργάτης χρήσιμος, ὡς στερούμενος τοῦ κυριωτάτου ἐλκτῆριου πάσης ἐργασίας, τῆς ἐλευθερίας προαιρέσεως, καὶ ὅτι ἐπομένως ἡ ἐργασία του εἶναι ἀτελής καὶ κακὴ, οἱ δ' ἐλεύθεροι ἄνδρες ἀπιορῶνται βελτίονα ἐργα, ὅπως ἀνομοιογενῆ ἡ ἀνάγκη τῆς καταργήσεως τῆς δουλείας.

Κις κωλύον δὲ περὶ τῆς δουλείας παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἑλλήσι τὸν λόγον ποιοῦμενοι, ὀφείλομεν ἐν πρώτοις νὰ παρατηρήσωμεν ὅτι δὲν φαίνεται πιθανὸς ὁ ἰσχυρισμὸς συγγραφέων τινῶν (ὁ τοῦ Ἡροδότου καὶ Τιμίου τοῦ Ταυρομαντιῶ) ὅτι ἡ δουλεία δὲν ἦτο πάτριος θεσμός παρ' Ἑλλήσι καὶ ὅτι μάλιστα οἱ Ἀσπυρκαί καὶ οἱ Φινικεῖς οὐδ' ὕστερον εἶχον δούλους. Ἡ Δ. συτηχῶς εἶναι καλὸν παλαιότατον, ὑποστήμενον ἀπὸ τῆς πρώτης συστάσεως τῶν κοινωνιῶν. Κατὰ τοὺς ἡρωϊκοὺς χρόνους ἀπαντῶμεν δούλους, αἰμαλῶτους ἢ ἀργυροπῆγους, ἡ ἡμέραν δ' αὐτοὺς οἱ Ἑλληνες μάλιστα παρὰ τῶν Φοινικῶν. Ὁ δούλος ἀπέτελλε μέρος τῆς περιουσίας, μετεδιόχετο δὲ κληρονομικῶς ἀπὸ πατρὸς εἰς τέκνον. Ἀλλ' οἱ δεσπότης ἐφέροντο πρὸς αὐτοὺς ἡπιώτατα καὶ οἰκειότατα. Περὶ αὐτοὺς ὁ Εὐρύκλειος ἐν τῇ Ὀδυσσεΐ, ὅστις καὶ χρηματικὸν εἶχε καὶ ἴδιον δούλον, καὶ ἡλιπίζεν ὅτι αὐτὸν ἐπληρήσει ὁ κύριός του θὰ τῷ εἶδε καὶ οἶκον καὶ κτήματα καὶ πολυμνήστην γυναῖκα (ὑπονοουμένου βεβαίως καὶ ὅτι ὁ ἀπληθεύου αὐτῶν). Τοῖς πιστοῖς δούλοις ὑπισχνοῦνται ὁ Ὀδυσσεύς παρ' Ὀμήρῳ ὅτι θὰ διώσῃ αὐτοὺς ἂν κατανικήσῃ τοὺς μνηστέρας, κτήματα καὶ θὰ τοὺς νομίσῃ, καὶ θὰ τοὺς κατασκευάσῃ οἰκήματα καὶ θὰ εἶναι φίλοι καὶ ἀδελφοὶ τοῦ Τηλεμάχου. Ἡ χωρίζουσα τὸν δεσπότην ἀπὸ τοῦ δούλου ἀποστασις δὲν ἦτο μεγάλη. Πολλοὺς δὲ δούλους εἶχον μόνον οἱ ἄνικτες, διακονοῦντας ἐν τῷ οἴκῳ καλλιεργοῦντας τὴν γῆν καὶ ποιμνίζοντας τὰ ποίμνια. Ἀλλὰ τὰ αὐτὰ ἐργα ἐποίουν κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους καὶ οἱ ἐλεύθεροι. Καθόλου δ' ἐλπίς ἦταν αἱ ἀνάγκαι, ἐλπίστοι ἐπομένως καὶ οἱ δούλοι. Διότι κατ' ὅσον τότε ἐν τῇ κοινωνίᾳ τὸ ὑπὸ τοῦ Ἡσίοδου διατυπούμενον ἀξίωμα «Ἔργον οὐδὲν δ-

νειδος, ἀεργίη δὲ τ' ἐνειδος». Ἀλλ' ὅτε διὰ τῶν ἀποικιῶν ἠνείχθησαν ἀγοραὶ καὶ ἀναλώσεως ἑλληνικῶν προϊόντων, καὶ μεγάλην ἐπιδοσὶν ἔλαβον ἡ ναυτιλία, τὸ ἐμπόριον καὶ ἡ βιομηχανία, καὶ ἐξήγοντο εἰς Ἑλλάδος βιομηχανικά προϊόντα, ἐν ᾧ πρότερον παρήγετο αὐτὰ ὁ Ἑλληὴν μόνον πρὸς ἴδιαν χρῆσιν ἡ ἡγόραζε παρὰ ξένων ἐμπόρων, κρῖνετο καὶ τὸ πλῆθος τῶν ἐκ τῆς χειροτεχνίας ἀποζώντων. Συγχρόνως δ' ἡ καθιέρωσις ἀριστοκρατικῶν πολιτικῶν συντελέσεν εἰς τὸν χωρισμὸν τῶν τεχνιτῶν ἀπὸ τῶν λοιπῶν πολιτῶν καὶ εἰς τὴν ἀνάθεσιν τῶν βαναύσων ἔργων εἰς δούλους καὶ ξένους. Διότι δούλοισι καὶ ἀναλευθέρους ἤρουντο τὰς βαναυστοὺς τέχνας, οἱ δ' εἰς ταύτας ἀσχολούμενοι διεκρίνοντο τῶν δούλων κατὰ τοῦτο μόνον ὅτι δὲν ἔλαίτουρουν ἐν κυρίῳ ὡς οἱ δούλοι, ἀλλὰ κοινῇ. Ἡ τεραστία τῆς βιομηχανίας ἀνάπτυξις κατέστησεν ἀναγκαῖον τὸν πολλαπλασιασμὸν τῶν δούλων. Μόνον διὰ μεγάλου πλῆθους δούλων ἦτο δυνατόν νὰ ἐπιτευχθῇ ἐυνοητέρα παραγωγὴ ἐν τοῖς πολυπληθεσι ἐργαστηρίοις καὶ ἐν τοῖς μεταλλείοις, καὶ ἦτο χρεὶς ἐπίσης πολυαριθμῶν δούλων διὰ τὰ τὸ ναυτικὸν καὶ δι' αὐτὴν τὴν καλλιέργειαν τῶν ἀγρίων τῶν μεγάλων κτηματικῶν. Ἐνεκα δ' οἰκονομικῶν λόγων, ἥτις τῆς εὐτελεστεράς καὶ συμφερωτέρας παραγωγῆς ἐπαρτη καὶ εἰς δούλους νὰ ἐργαζώμεται δὲ ἴδιον λογαριασμὸν, ἀποκρίνοντες τῇ κυρίῳ ὥρισμένῃ ἀποφορᾷ οὗτοι δ' ἦσαν οἱ χωρὶς οἰκοῦντες. Καὶ ἐκάστη πόλις εἶχεν ἐπίσης δούλους, τοῖς τε, γραφεῖς, νομισματοκόπους κλπ. Καὶ πρὸς τὴν ἐν τῷ οἴκῳ θηραπειαν, αὐξανοῦσης τῆς τριφῆς, παρίστατο ἀνάγκη μεγάλου ἀριθμοῦ δούλων ἢ τελεία οἶκια ἐπρεπε ν' ἀποτελῆται ἐξ ἐλευθέρων καὶ δούλων, κατὰ τὸν Ἀριστοτέλη. (Πολιτ. Α', 2). Ἐνεκα τῶν λόγων τούτων ὁ ἀριθμὸς τῶν δούλων ἦτο μέγιστος. Πλὴν τῶν Λοκρῶν καὶ τῶν Φωκίων, εἰσίνες κατὰ τὴν ἀνωτέρω μνημονευθεῖσαν ἀμφιβολοῦν μαρτυρίαν τοῦ Τιμαίου δὲν εἶχαν δούλους, μὲνοι οἱ Ἀρκάδες ἀναφέρονται ὡς ἔχοντες εὐαριθμους δούλους καὶ τοῦτο πιθανῶς διότι αὐτοὺργοι ἦσαν οἱ Πελοποννήσιοι, κατὰ τὸν Θουκυδίδην, καὶ ἔνεκα τῆς ἑλληποῦς βιομηχανίας καὶ τοῦ περιωρισμένου ἐμπορίου δὲν ἦτο ἀναγκαῖος ὁ μέγας τῶν δούλων ἀριθμὸς. Ἀλλὰ πόλεις πλουσίαι καὶ ἀμείζουσαι εἶχον δούλους πολλῶν τῶν πολιτῶν πολυαριθμοτέρας· ἂν εἶναι ἀκριβεῖς αἱ φερόμεναι μαρτυρίαι, ἐν Ἀθήναις μὲν ἐπὶ Δημητρίῳ τοῦ Φαλῆρεως (309 π. Χ.) ὑπῆρχον 400 000 δούλοι, ἐν Αἰγῶνι 470 000 καὶ ἐν Κορίνθῳ 460 000. Πλείστοι δ' ἦσαν καὶ ἐν Χίῳ κατὰ τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον μόνον οἱ Σπαρτιάται εἶχον πλείονας ἐλλείπας παρ' ὅσους οἱ Χίοι δούλους. Ἐπρωμνησθέντο δὲ τοὺς δούλους οἱ Ἑλληνες ἐκ τῶν βραδύρων χωρῶν ἐκ τῆς Λυδίας, τῆς Φρυγίας, τῆς Παρλαγονίας καὶ τῶν περὶ τὸν Πόντον χωρῶν. Κυριώτα-

ται δ' ἀγοραὶ δούλων ἦσαν ἡ Δῆλος, ἡ Χίος καὶ τὸ Ιουάντιον. Ἡ κατωτάτη ἀγορὰ αἶμα τοῦ δούλου ἦτο ἡμίσεια μιᾶς (30 ἀττικά) δραχμῆς· οἱ μυλωβοὶ ἐπωλοῦντο κατὰ μίτον δρον ἀντὶ μιᾶς, οἱ μὲ ἀλλευαὶ 1½ μιᾶς, οἱ τεχνίται ἀπὸ 2 μέχρις 6 μνῶν. Μειζων ἦτο ἡ αἶμα τῶν κιθαριστῶν, τῶν ὄρχηστριδῶν κλπ. πώλειται μνῶν ἀντὶ 20—30 μνῶν. Ἀλλὰ καὶ πολλὰ κινώτερον τοῦτου τιμῆμα προσεφέρετο πρὸς ἀγορὰν δούλου διδοκιμασμένης ἀξίας· οὕτως ὁ Νικίας ἡγόρασεν ἐπιστάτην εἰς τὰ μεταλλεῖα ἀντὶ ταλάντου (ἦτοι κατὰ τὴν ἡμερικὴν ἀνταλλακτικὴν αἶσαν τοῦ νομίσματος ἀντὶ 10000 δρ.).

Καίτοι δὲ δυσανόλογος ἦτο ὁ ἀριθμὸς τῶν δούλων πρὸς τὸν τῶν ἐλευθέρων, ἐμὸς δὲν ἴσχυται ἀναφέρονται στάσεις (πλὴν τῶν ἐν Σπάρτῃ εἰλωτῶν, εἰσίνες ἦσαν δούλοισι ποιοί). Ἐν Χίῳ ἐγένοντο μόνον κατὰ τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον καὶ κατὰ τὸν Γ' αἰῶνα π. Χ. Ἐν Ἀττικῇ κατὰ τὴν δευτέραν ἐπανάστασιν τῶν δούλων ἐν Γώμῃ (104 π. Χ.), ἐν Σάμῳ ἐν παλαιότατοις χρόνοις καὶ ποτε ἐν Ἀδελφῶ Ταταῖς εἶναι τὰ μὲν γνωστὰ παραδείγματα. Αἷτια δὲ τούτου ἦσαν τὸ δουλικὸν ἔργον, ἡ δυσκολία τῆς πρὸς ἀλλήλους συνενόησεως, ἀλλὰ πρὸ πάντων ἡ τῶν δεσποτῶν φιλανθρωπία. Ἐν Ἀθήναις ἰδίως, ἀλλὰ καὶ ἐν ἄλλοις πόλεσι, ἡ καταστάσις τῶν δούλων δὲν ἦτο πολὺ διαφορετικὴ τῆς τῶν ἐλευθέρων, ἀνσυγκρίτῃ μάλιστα πρὸς τὴν παρὰ Ῥωμαίους. Ἐν τῇ Σενερωνταίῳ Ἀθηναίων Πολιτείᾳ ἀναφέρεται πλείστη ἀνολογία τῶν δούλων. Διὰ λόγους φιλανθρωπίας, ἀλλὰ καὶ συμφεροντος, ἐπέτρεπον εἰς τοὺς δούλους νὰ τρυφώσῃ καὶ νὰ διακινῶνται μεγαλοπρεπῶς. Ἡ ἐνδομυσία αὐτῶν κατ' οὐδὲν διαφέρει τῆς τῶν ἐλευθέρων· ἀπὸ τοῦτο μόνον νὰ τρεφώσῃ μακρὰν κίρκην, ἀλλὰ καὶ τῶν πολιτῶν οὐδὲς ἔπρεπεν ἐν τοῖς χρόνοις τῆς α' μῆς τῆς Ἀ' γῆν. Ὅτε τὸ πᾶντος εἰσῆλθετο ὁ δούλος εἰς τὸν οἶκον ἐγίνετο τὸ τῆς τοῦ οἰκοδεσπότου κατέχον ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ καταχυσματα, εὐχαμένη ἀγαθὴν τὴν εἰσόδον. Ματίχον οἱ δούλοι τῶν οἰκονομικῶν ἐσόδων καὶ θυσιῶν καὶ πολλῶν χρηματικῶν. Εὐλόγως δ' ἐκαυχῶντο οἱ Ἀθηναῖοι ὅτι ἐν Ἀθήναις οἱ δούλοι πλείονες ἀπὸ ἑλευθέρους ἢ ἐν ἄλλαις πόλεσι οἱ πολῖται. Ἀλλ' ἡ πολιτεία δὲν ἤρκειτο εἰς τὴν φιλανθρωπίαν, ἣν ἐξηγοῦνται τὰ ἡμεῖς ἦν τῶν πολιτῶν εἰς τοὺς δούλους, ἀλλὰ καὶ διὰ τῶν νόμων ἐπρωτάτως αὐτοὺς κατὰ πάσης ὁμότητος τοῦ κυρίου τῶν ἢ ξένου. Ὁ κύριος δὲν εἶχε δικαίωμα ζωῆς καὶ θανάτου ἐπὶ τοῦ δούλου· οὐδ' αὐτὸς ὁ φονεύσας τὸν δεσπότην τοῦ ἐπατρίετο νὰ θανῇ τοῖς ἡμεῖς δικαστικῆς ἀποφάσεως. Πρὸς δὲ τοῦτοις ἐν πλείστοις ἑλλήνων καὶ πλείστοις βεβαίως, πιθανῶς δ' ἐν πάσις ὁ δούλος εἶχε δικαίωμα ἀσυλίας ἐν ὥρισμένῃ τινὶ ἐσθίᾳ, εἰς ὃ καταφυγὴν ἔδυνάτο «πρᾶσαι αἰτεῖν», νὰ ἀλλάξῃ δηλαδὴ δεσπότην εἰς ἄλ-

των πωλούμενος. Ἄν δέ τις ξένος ἐκακοποιεί δούλον, ὁ κύριος αὐτοῦ εἶχε δικαίωμα νὰ τὸν καταδικῇ δικαστικῶς. Καίτοι οὕτω εἰς ἀνθρώπων ἐμερίμῃ ἢ πολιτείᾳ περὶ τῶν δούλων, ἐν ἄλλοις ὅμως εὐτερεῖ αὐτοῦ τῶν φυσικῶν δικαιῶν. Περισμάτα δύο ἀρχῶν ἐπικρατουσῶν ἐν τῇ ἑλληνικῇ κοινωνίᾳ, α') ὅτι ὁ δούλος δὲν μετείχε των πολιτικῶν δικαιωμάτων καὶ β') ὅτι ὁ χαρακτήρ αὐτοῦ ἦτο εὐτελής καὶ ἀνελευθερός, εἶναι οἱ νόμοι περὶ τῶν νομικῶν τοῦ δούλου σχέσεων καὶ οἱ κανονίζοντες τὴν ἐν τοῖς δικαστηρίοις παράστασιν αὐτοῦ. Ὁ δούλος δὲν ἦτο νομικὸν πρόσωπον, διότι ἐν τοῖς δικαστηρίοις ἀντιπροσώπευεν αὐτὸν ὁ κύριος σημαίνων ὅμως ὅτι ἡ ἐν τοῖς δικαστηρίοις παραστάσις ἐμειωρῆτο δικαίωμα μόνου τοῦ πολίτου, διότι καὶ οἱ μέτοικοι εἶχον ἐνιαχοῦ παράστασιν ἀντιπροσώπευοντα αὐτοὺς ἐν τῇ δικαστηρίῳ. Ἐνῶκα δὲ τοῦ ἀνελευθεροῦ χαρακτήρος αὐτοῦ, οὐδὲμιν πιστὴν παρεῖχον εἰς τὰς μαρτυρίας τῶν δούλων, ἂν μὴ πρότερον ἐδασκάζοντο οὕτοι (πλὴν τῶν φοινικίων δικῶν). Ἐπὶ τρεπεν ὅμως ὁ νόμος νὰ ἔχωσιν οἱ δούλοι ἰδίαν περιουσίαν.

Πικνευρόντο δ' οἱ δούλοι ἢ ὑπὲρ τῆς πόλεως (διὰ ψήριμας), ἢ ὑπὲρ τοῦ κυρίου των ἐκουσίως, ἢ ἐξαγοράζοντες ἑαυτοὺς. Ὑπὲρ τῆς πόλεως μὲν ἀπηρελευρόντο δι' ὑπηρεσίας παρεχόμενοις ἐν δημοσίῳ κινδύνῳ, ἢ μηδὲντας ἐγκλημά τι κατὰ τῶν καθεστῶτων. Οὕτως οἱ Ῥωμαῖοι κατὰ τὴν πολιορκίαν τῆς πόλεως ὑπὸ Δημητρίου τοῦ Πολιορκητοῦ (805 π. Χ.) ἢ λειψυρωσαν ἀγορεύσαντες δημοσίᾳ δαπάνῃ παρὰ των δεσποτῶν τοὺς ἀνδραγαθήσαντας ἐν τῷ πολέμῳ καὶ κατέστησαν αὐτοὺς πολίτας. Οἱ Θηβαῖοι πολιορκούμενοι ὑπὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου ἡλευθέρωσαν πολλοὺς δούλους. Ὅμοιος οἱ Ἀχαιοὶ ἐν τῇ πρὸς τὸν Μετέλλον πολέμῳ καὶ οἱ Ἑφέσιοι ἐν τῇ πρὸς τὸν Μιθριδάτην. Ἐν Κορνήῳ δὲ τῇ Κεῖᾳ ἡλευθερόντο οἱ καταγγέλλοντες παραβάσεις τοῦ νόμου τοῦ ἀπαγορεύοντος τὴν ἐξαγωγὴν μιλτου. Οἱ οὕτως ἡλευθερούμενοι δούλοι συνήθως ἐγίνοντο μέτοικοι, ἐνίοτε δὲ καὶ ἀμέσως πολῖται. Ὑπὲρ τοῦ κυρίου δ' ἀπηρελευρόντο ἢ ζῶντος αὐτοῦ ἢ μετὰ θανάτου διὰ διαθήκης. Ἐν τῇ ἀπηρελευρωσει ζῶντος τοῦ κυρίου ἐγίνετο δημοσία ὑποκλήρις ἐν δικαστηρίῳ ἢ θεάτρῳ. Ἄλλος τύπος ἀπηρελευρώσεως ἦτο ὁ διὰ τῆς ἀφιέρωσιν αὐτοῦ εἰς τινὰ θεόν, σκοπούσης τὴν ἐξασφάλισιν τοῦ ἀπηρελευρωθέντος ἀπὸ πλῆθους ἐν τῇ μέλλοντι ἀποπείρας πρὸς ἀφίρσιν τῆς ἐλευθερίας του. Διότι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει τὸν ἐπικρατοῦσαν ὁ θεός, εἰς οὗ τὸν ναὸν εἰσέτετο τὸ θῶλον ἢ μέρος τοῦ ἐπιβαλλομένου εἰς τὸν καταδικασθέντα προστίμου. — Ὑπὸ τὸν τύπον ἀφιέρωσιν ἢ πωλήσεως εἰς θεὸν ἐγίνετο καὶ ἡ ἐξαγορὰ τῶν δούλων, τῶν ἀποτινόντων εἰς τὸν δεσπότην τὴν ἑαυτῶν ἀξίαν ἐκ τοῦ χρηματικῶν των καὶ τοῦτο ἐπειδὴ ὁ δούλος μὴ ὢν νομικὸν πρόσωπον δὲν

ἠδύνατο νὰ συμβληθῇ πρὸς τὸν δεσπότην. (Βλ. Foucart Mém.s. l'affranchissement des esclaves etc. ἐν Archives des Miss. scient. II τ. 3 π. 375 κ. — Ὁ τυχὼν τῆς ἐλευθερίας δούλος ἐκκαλεῖτο ἀπηρελευθερός ἢ ἐξελευθερός, διότι ἀμφότεραι αἱ λέξεις τὴν αὐτὴν ἔχουσι σημασίαν, οὐδὲ φαίνεται ἀκριδὴς ἢ πᾶρα τινὶ γραμματικῇ σημειούμενη διαφορά. Ἐθὺς δ' ἐπικρατῆς, ἀπὸ τοῦ Δ τοῦλάχιστον αἰῶνος π. Χ. δι' ἐπιγραφῶν μαρτυρούμενον, ν' ἀντιπῶνται οἱ ἀπηρελευθεροὶ εἰς τοὺς ἱερὸν ριὰ λαὸς κρυμὰς, ἐξελευθερίας καλουμένας. Ἐλευθερίας δὲ σταθμὴν 100 δραχμῶν. Αἱ ὑποχρεώσεις τοῦ ἀπηρελευθεροῦ πρὸς τὸν πρῶτον κύριον εἶναι ἀγνωστοί, πλὴν μίξας, ὅτι μέτοικος γενόμενος οὐραίῃ νὰ ἐκκλῇ ἐκείνου προστασίαν. Ἄν μὴ ἐξεπλήρῃ τὴν ὑποχρεώσιν ταύτην εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ ἐγκλησθῇ αὐτὸν εἰς τὸ δικαστήριον (προστασίαν δική), καὶ ἂν μὲν κατεδικάζετο ὁ ἀπηρελευθερός ἐπ' ἀνῆργετο εἰς τὴν δουλείαν, ἂν δ' ἠλώετο ἐγίνετο τελικῶς ἐλευθερός. Ἄν ἀπέθνηκτο ἡλικίᾳ δ' ἀπηρελευθερός ἐκκληρονομῇ αὐτὸν ὁ πρῶτος κύριος του. (Βιβλιογραφία. Wallon, Histoire de l'esclavage dans l'antiquité, Paris, 1845, 6' ἐκδ. 1879 εἰς 3 τμ. — Bippart, die Sklaverei bei den Griechen ἐν Deutsch. Museum 1881 τ. Α' σ. 876 κ. — Desjardins, l'esclavage dans l'antiquité, Caen, 1887. — Schück, Ueber die Sklaverei bei den Griechen, Breslau, 1875. [11.]

Πολὺ ὠρότερον διαφραγισμένη ὑπῆρχεν ἡ Δ. ἐν Ῥώμῃ, ὅπου κατὰ τοὺς ἀρχαιότερους χρόνους ὁ κύριος εἶχε δικαίωμα ζωῆς καὶ θανάτου ἐπὶ τῶν δούλων του. Ἐνταῦθα οἱ πλουσιώτεροι εἶχον χιλιάδας (5, 10 καὶ 20 ἀκόμη) δούλων ὧν οἱ μὲν εἰργάζοντο ἐν τῇ οἰκίᾳ καὶ τοῖς ἐργαστηρίοις, οἱ δὲ ἐν τοῖς ἀγροῖς τῶν πρώτων ἢ τυχὼν ἦν καθόλου πολλῶ ἡμιωτέρα. Εἰδικὴν περίεσθιν οὐδ' ἓντα θ. ἐπερον, διότι ἐπικινδύνον ἦτο νὰ γινώσκων οἱ δούλοι πόσοι θλίβοι ἦσαν οἱ δυναστεύοντες αὐτοὺς. Ἀπὸ τοῦ 205 π. Χ. οἱ δούλοι ἐχρησιμοποιοῦντο εἰς θρησκευτικὰ καὶ αἰματηρὰ θεάματα, δημοτικώτατα παρὰ Ῥωμαίους, ὅτε δ' ἐσχετίσθησαν οἱ Ῥωμαῖοι μετὰ τῶν Ἑλλήνων καὶ μετὰ τὴν ἀλυσιν τῆς Κορίνθου πλείστοι Ἕλληνας δούλοι ἐφέροντο εἰς Ῥώμην, ὧν ὅμως πολλοὶ διχόμενοιτες ἐν ταῖς οἰκίαις ἐχρησιμοποιοῦντο ὡς παιδαγωγοὶ καὶ διδασκαλοὶ. Ἐκ τῶν ἐνταῦθα ἐπικρατοῦσιν τῶν δούλων ἐπικινδυνώτατη ὑπῆρξεν ἡ τῷ 73 π. Χ. ἐκράγεια ἐν Καπύῃ ὑπὸ τῶν Σπύρτακων. Πρῶτον δ' ἐπὶ τῶν αὐτοκρατορῶν περιορίσθησαν πῶς τὰ δικαιώματα τῶν κυρίων καὶ ὁ Ἀντώνιος ἀρῆρε τοὺς τὴν ἐπὶ τῆς ζωῆς τῶν δούλων τῶν ἐξουσίαν. Ἐπὶ μάλιστα ἐδελτιώθη ἡ τυχὼν αὐτῶν διὰ τῆς ἐπικρατήσεως τοῦ χριστιανισμοῦ. Εἰς τὰ ἐπὶ τῶν ἐραπειῶν τοῦ Δ. Ῥωμ. κρά-

τους ἰδρυθέντα χριστιανικά κράτη ἡ Δ. ἐπεκράτησεν ἐπίσης καὶ διετηρήθη πλέον τῶν δέκα αἰώνων ὁ ἀριθμὸς τῶν δούλων ἡρῶν κατ' ἀρχὰς τεραστίως διὰ τῶν κατὰ τῶν Σλαύων νικῶν τῶν αρχαίων Γερμανῶν, ὧν πλῆθος πωληθέντες ὑπὸ τῶν νικητῶν διασπάρησαν καθ' ὅλην τὴν Δύσιν τε καὶ τὴν Ἀνατολήν, ἰσως δὲ καὶ ἡ ἐν ταῖς Εὐρώπ. γλώσσαις τοὺς δούλους σημαίνουσα λέξις *sklavo* (ἀγγλ. slave, γερμ. Sklave, γαλλ. esclave, ἰσπαν. esclavo, ἰταλ. schiavo) εἶναι αὕτη ἡ λέξις Σλαῦοι, ἐπικρατήσασα ἔκτοτε. Ἡ ἀνακάλυψις τῆς Ἀμερικῆς καὶ ἄλλων χωρῶν κατὰ τὸν 18^{ον} αἰῶνα, ἡ δημιουργία τῶν ἰσπανικῶν καὶ πορτογαλικῶν ἀποικιῶν ἡρῶν ἐπὶ τινὰ χρόνον κατοπητικῶς τὴν ὑπὸ τῶν Εὐρωπαίων ἐνεργουμένην δουλεμπορίαν τῶν μαυρῶν, ἐργαζομένων ὑπὸ ὁρους ὠμοτάτης κυρίως ἐν ταῖς ἀπεράντοις φυτεῖαις τῶν νέων κτήσεων, μέχρις ὅτου ἐντέως τοῦ λήγοντος αἰῶνος πάντα τὰ Εὐρωπ. κράτη κατήργησαν διαδοχικῶς τὴν ἐν ταῖς ἀποικίαις αὐτῶν Δ., ἀποζημιώσαντα διὰ μεγάλων ποσῶν τοὺς ἰδιοκτῆτας τῶν φυτειῶν καὶ μεταλλείων καὶ κατόχους δούλων. Ἐν ταῖς γαλλ. κτήσεις κατηργήθη ἡ Δ. διὰ νόμου τῆς ἐθνοσυνελεύσεως τῷ 1790, ἀλλ' ὁ Ναπολέων ἐπανάφερεν αὐτὴν κατόπιν τῶν ἐν Ἀίτῃ (βλ. λ.) ταραχῶν, μένον δὲ κατὰ τὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1848 ἐκηρύχθησαν ἐριστικῶς πάντες οἱ ἐν ταῖς γαλλ. κτήσεσι δούλοι ἐλεύθεροι καὶ ἰσὸνμοι τοῖς Γάλλοις πολίταις. Ἡ Ἀγγλία ἐκήρυξε τὴν ἐλευθερίαν τῶν ἐν ταῖς ἀποικίαις αὐτῆς δούλων τῇ 1838, ἐν ᾗ ἡ Ἰσπανία καὶ Πορτογαλία εἶχον ἤδη καταργήσῃ τὴν Δ. ἐν ταῖς κτήσεσιν αὐτῶν ἡ μὲν τῇ 1817, ἡ δὲ τῇ 1828. Ἰδιοκτεῦσας ἐπιπλοκάς ἐτήνεγκεν ἡ κατάργησις τῆς Δ. ἐν ταῖς βορείαις ἀμερ. πολιτεῖαις (1862). περὶ ὧν ἴδε τὸ ἔξοχρον Ἀμερικανικὴ Συμπολιτεία ἐν Βρασίλια κατηργήθη ἡ Δ. τῇ 1871 ἐν μέρει. Ἐξ Ἑλκλήρου δὲ τῇ 1889.

Παρὰ τοῖς λαοῖς τῆς Ἀνατολῆς ἡ Δ. ὑπῆρχεν ἐπίσης ἀνάσθεν εἰς μέγαν βαθμὴν, τῆς σωματεμπορίας ἀρχαιότατα ἀσκειμένης ὑπὸ τῶν Φοινίκων, ἀλλ' ἐνταῦθα διὰ τὴν καθέλου πνευματικὴν νωθρότητα οἱ δούλοι τὴν Δ. ἐθεώρουσαν ὡς τὴν φυσικὴν των, τὴν πεπρωμένην εἰς αὐτοὺς καταστάσιν, δι' ἣν οὔτε παρεπνοῦντο οὔτε τὴν ἀπ' αὐτῆς ἀπαλλαγὴν ἐπεδίωκον. Ἐν τοῖς μουσουλμανικοῖς λαοῖς ἐπικρατεῖ καὶ νῦν ἡ Δ. ἀλλ' ἐν τῇ θρημ. αυτοκρατερίᾳ τοῦλάχιστον μετὰ χαρακτῆρος λίαν ἡπίου· εἰς τοὺς ἄνδρας εἶναι ἀνοικτὸν τὸ στάδιον τῆς προαγωγῆς, αἱ δὲ γυναῖκες κοσμεῦσαι πολλὰκις τὰ χεῖρμα τῶν κυρίων· τὰ τέκνα τῶν δούλων περιβάλλονται ἐν τῇ οἰκίᾳ καὶ συχρὰ ἐκπαιδεύονται ὡς καὶ τὰ τῶν κυρίων· συχρὰ δὲ εἶναι παρὰ τοῦρκους ἡ ἀπελευθέρωσις τῶν δούλων, ἣν τὸ Κοράνιον ὑποδεικνύει

ὡς πρᾶξιν ἀγαθὴν. Εἶναι δὲ οἱ παρὰ τοῦρκους δούλοι ἡ Νέγροι ἡ λευκοὶ ἐκ τῶν παρὰ τὴν Καυκάσον καὶ ἄλλων χωρῶν. Τούναντιον ὠμοτάτου χαρακτῆρα ἔφερον ἡ Δ. μέχρις ἐσχάτων ἐν τῇ Β. Ἀφρικῇ, ἀθροῦν αὐτῇ θυμάτων προσκαμιζομένων διὰ τῆς ἐν τῇ Μεσογείᾳ πεπρατείας· πρῶτον δὲ διὰ τῆς καταλήψεως τῆς Ἀλγερίας ὑπὸ τῶν Γάλλων (1830) ἐγένετο ἀρχὴ θεραπείας τοῦ κακοῦ. Οἱ Ἀγγλοὶ ἐπίσης πολλαχοῦ κατεπολέμησαν καὶ κατήργησαν τὴν Δ., ἀντιδουλεμπορικαὶ δ' ἑταίριαι ἰδρυμέναι ἐν Εὐρώπῃ δραστηρίως καὶ αποτελεσματικῶς πρὸς τοῦτο ἐργάσθησαν. Τελευταίως δὲ καὶ εἰδικὸν πρὸς τοῦτο συνήλθεν ἀντιδουλεμπορικὸν συνέδριον ἐν Βρυξέλλαις (1890) τῇ πρωτοβουλίᾳ τοῦ βασιλέως τῶν Βέλγων. Μεθ' ὧρας ἔμως τὰς ἐνεργείας ταύτας εἰς τὴν ἐσπερίαν τῆς Ἀφρικῆς ἡ Δ. σιμαίνει πάντοτε εἰς μέγαν βαθμὴν, καὶ ἐν τοῖς ἀφρικανικοῖς παραλείπει πολυπληθεῖς ὑπάρχουσι ἀγροαὶ δούλων, ἐν αἷς μέγα τοιοῦτων πλῆθος πωλεῖται, μαυρῶν ἀρπαζομένων ἀπὸ τῶν βαρβαρῶν φυλῶν. [B.A.]

Δουλεία (servitus) ἐν τῇ νομικῇ καλεῖται τὸ ἐπὶ ἀλλοτρίῳ πράγματι δικαίωμα καθ' ὃ τὸ πρᾶγμα ἐξυπηρετεῖ ἐν τισιν ἀναφοραῖς τὸ συμφέρον προσώπου ἄλλου ἢ τοῦ ἰδιοκτήτου. Ἐν πρῶτον δὲ τοῦτο δύναται νὰ ᾖ ὁρισμένον ἀμέσως ἐξ αὐτοῦ (Δ. προσωπικῇ), ἢ ἐμμέσως ἐκ τινος κτήματος (Δ. κτηματικῇ). Καὶ αἱ μὲν προσωπικαὶ Δ. εἶναι ἡ χρησιμοκαρπία, ἡ χρῆσις, ἡ οἰκήσις καὶ αἱ ἐργασίαι δούλων. Αἱ δὲ κτηματικαὶ Δ. προϋποθέτουσι δύο κτήματα εἰς διαφόρους κυρίους ἀντικείμενα καὶ γειτνιάζοντα πρὸς ἀλλήλα οὕτως ὥστε τὸ ἐν τούτῳ νὰ δύναται νὰ ἐπιδρᾷ διηλεκτικῶς ἐπὶ τοῦ ἑτέρου ἐπωφελεῖς ἢ ἐπιβλαβῆς, συνίστανται δὲ τότε π. γ. ἡ ἀρνητικὴ Δ. τοῦ νὰ μὴ ἀνυψώσῃ τις τὴν αὐτοῦ εἰκίαν τόσον ὥστε νὰ ἀποκαλέσῃ τὴν τοῦ γείτονος, ἢ ἡ θετικὴ τοῦ νὰ στηρίξῃ τις δοκὺς ἢ τὸν τοίχον τῆς αὐτοῦ εἰκίας ἐπὶ τοῦ τοίχου τοῦ γείτονος (ἀστικοὶ Δ.). ἢ τὸ δικαίωμα τῆς διόδου διὰ γειτονικοῦ κτήματος, τῆς μεταγωγῆς ὕδατος δι' ἀλλοτρίου ἀγροῦ (ἀγροτικοὶ Δ.). Αἱ Δ. γεννῶνται διὰ συμβάσεως, τελευταίας βουλήσεως, ἐπιδικάσεως ἢ καὶ ἐκ διατάξεως τοῦ νόμου, ἀποβάλλονται δὲ αἱ μὲν προσωπικαὶ διὰ τοῦ θανάτου τοῦ δικαιοῦχου προσώπου, αἱ δὲ κτηματικαὶ διὰ τῆς καταστροφῆς τοῦ δικαιοῦχου κτήματος, ἀμφοτέραι δὲ διὰ τῆς συγχύσεως, ἤτοι τῆς ὑπαγωγῆς τοῦ δουλεύοντος πράγματος εἰς τὴν κυριότητα τοῦ δικαιοῦχου, καὶ τέλος δι' ἀχρησίας ἐπὶ ὁρισμένον καιρὸν. [Δ.Ρ.]

Δουλικαμάρα (Bot.) Εἶδος Σολάνου (Solanum Dulcamara L.) οὗ τὰ καυλὰ φαρμακευτικά. Βλ. Γλυκοπικροῦ καυλίου καὶ Σόλανον. [Θ.Χ.]

Δουλικινέα. Βλ. Κερβάντης.

Δουλικινέιον παρὰ Πτολεμαίῳ (2. 16, 7) Ουλικινέιον. Πόλις παράλιος τῆς Ἀνω Ἀλβανίας ἢ Παιγκαρίας ἀπέχουσα 18 μίλια ἐκ Σκόδρας πρὸς Ν. καὶ 10 ἐξ Ἀντιδάρως πρὸς Β. Ἦναι πρωτεύουσα ἐκωνόμου ἐπαρχίας. Κεῖται ἀμφιθεατρικῶς περὶ μικρὸν λιμένα οὐχὶ ἀσφαλῆ ἔχουσα ὑπερκείμενον φρούριον φαινόμενον ἐκ θαλάσσης ἀπὸρρήτων, ἐνθα καὶ ἡ ἀρχαία πόλις περιλαμβάνεται, ἔχουσα οἰκίας ὕψους καὶ δόους στενάς καὶ σκολιάς, κατοικοῦμένη ὑπὸ 1200 μωαμεθανῶν Ἀλβανῶν καὶ 800 εὐχριστιανῶν. Ἡ νέα πόλις, ἡ περὶ τὸν λιμένα, ἐκτίσθη ὑπὸ τῶν ἐκ τῆς παλαιᾶς καταλυθόντων Δουλικινιωτῶν, αποτελούσα προάστειον τῆς παλαιᾶς εἶνε δ' ἐκτισμένη ἐπὶ χθαρμικῶν λόφων, ὥρατον θέαμα παριστάτω τοῖς καταπλεούσιν εἰς αὐτὴν. Ἦν μεσῶν ἔχει τὴν ἀγορὰν μετὰ 100 περίπου ἐμπορικῶν καταστημάτων καὶ ἀποθηκῶν. Ὑφίσταται ἐκ πηγῆς εὐρισκομένης εἰς μίαν τῶν ἐσχατιῶν αὐτῆς, ἐνθα καὶ κρήνη, ἔργον τῶν ἐνετικῶν χρόνων. — Ὁ Πλίνιος θεωρεῖ τὸ Δ. ἀποικίαν τῆς Κολχίδος, ἵσως ἐκ συμβέβηκεν τὸ ὄνομα, ὅπου διδοὶ αὐτῷ Colchidium. Ὁ Λίδιος τὸ ὄνομαζοι Olchidium. Τὸ πάλαι ἀνῆκεν εἰς τὰς κτήσεις τοῦ Γεντίου βασιλέως τῶν Ἰλλυριῶν, εἴτα δὲ περιήλθεν εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν Ῥωμαίων καὶ Βυζαντινῶν, κατόπιν εἰς τὴν τῶν Ἑνετῶν, ἐξ ὧν ἀντρεθῆν ὑπὸ τῶν Βυζαντινῶν, ἀνεντήθη δὲ αὐτῆς ὑπὸ τῶν Ἑνετῶν τῷ 1420, διαμεῖναν ὑπὸ τοὺτους μέχρι τοῦ 1571, ἐξ ὧν ἐκυριεύθη ὑπὸ τῶν Τούρκων. Οἱ Ἑνετοὶ τῷ 1696 καὶ τῷ 1722 ἐπεχείρησαν τὴν ἀνάκτησιν αὐτοῦ, ἀλλ' ἀπέτυχον. — Οἱ Δουλικινιώται ἔχουσιν ἰκανὸν ναυτικόν, ἐκτελοῦντες πλοῦς ἐν τῷ Ἀδριατικῷ. Κατὰ τὰς προτελευταίας ἐκατονταετηρίδας ἀπέβησαν ἐπιδρομαὶ πειραταί, ληξίζοντες τὰ ἀνατολικὰ παράλια τῆς Ἰταλίας καὶ Σικελίας. Ἦσαν ἐπιζήτητοι δὲ ὡς ἐκ τῆς ναυτικῆς ἐμπειρίας των καὶ τῆς τόλμης εἰς τὸ τουρκικὸν ναυτικόν. Μετὰ τὴν καταστολὴν τῆς πειρατείας των, ἦν συστηματικῶς κατεδιδόσαν οἱ Ἀγγλοὶ, οἱ Δουλικινιώται ἐπεδεδόσαν εἰς τὴν ναυτικὴν ἐμπορίαν ἐκέντητο δὲ τῷ 1818 πλοῖα 400 διαφόρου μεγέθους· ἀλλὰ πορήμησε τὸ ἐμπόριον αὐτῶν τοῦτο μετὰ τὴν ἐναρξιν τοῦ ἑλληνικοῦ ἀγῶνος καὶ τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ἑλληνικοῦ ναυτικοῦ. (II. Hecquard. Histoire et descript. de la haute Albanie). [Α. Μηλ.]

Δούλοι (ἄγιοι). Χωρίον Κερκύρας τοῦ ὅθι. Ἀερολογητῶν ἀπέχ. 1/2 ὥρ. πρὸς Ν τῶν Κερκάρων. Κἀτ. 447.

Δουλοπάροιχοι. (Ἀρχαιολ.) Ἡ δουλοπαροικία εἶναι τύπος δουλείας ἀντικαταστήσας βαθυμῆδαν τὸν συνῆθη καὶ διατηρηθεῖς ἐν τισι εὐρωπαϊκοῖς κράτεσι μέχρις ἐσχάτων (ἐν τισι γερμανικοῖς κράτεσι καθργήθη τῷ 1848,

ἐν Ῥωσίᾳ δὲ τῷ 1861). Οἱ Δ., coloni ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων καλούμενοι, ἐναπογάρτοι δ' ἢ παροικοὶ ὑπὸ τῶν Βυζαντινῶν ἦσαν οἱ προσελωμένοι τῇ γῇ καλλιεργηταὶ αὐτῆς· διεκρίνον δ' οἱ Ῥωμαῖοι νομοθετικῶς τὴν δουλοπαροικίαν τῆς δουλείας ἐκ τούτου ὅτι οἱ Δ. ἦσαν ἀπλῶς δούλοι τῆς γῆς (servi terrae), δυνάμενοι νὰ συναψῶσι νόμιμον γάμον, μὴ ἔχοντες ὅμως τὸ δικαίωμα ν' ἀπομακρυνθῶσι τῆς γῆς εἰς ἣν ἦσαν προσκεκολλημένοι, ἀλλ' ἀπολαύοντες ὅσα τὸ εὐεργέτημα ὅτι ὁ κύριος δὲν εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ πωλήσῃ αὐτοὺς χωρὶς τῆς γῆς, καθὼς οὐδὲ τὴν γῆν χωρὶς τῶν δουλοπαροικῶν. Κατ' οὕτω ὅμως τὸν αὐτὸν χαρακτήρα εἶχον ἡ δουλεία καὶ ἡ δουλοπαροικία, διότι ὡς οἱ δούλοι καὶ οἱ Δ. ἀνήκον εἰς ἓνα κύριον, ἀφ' οὗ ἐξαρτῶντο καὶ πρὸς αὐτὸν ὑποχρεώσεις, ἡ περιστοία αὐτῶν ἦτο χρημάτων, ἐλλειπρόνομοι δὲ π. θανῶς αὐτοὺς ἐν ὅλῳ ἢ ἐν μέρει ὁ κύριος. Ὅθεν οἱ Δ. οὐδαμῶς διέφερον τῶν δούλων, ὡς ἐνόουν τὴν τάξιν αὐτῶν οἱ ἀρχαῖοι, εἰμὴ ὅτι ἐκαλλιεργοῦν τὴν γῆν δι' ἴδιον λογαριασμὸν διδόντες ἀποφορὰν εἰς τὸν κύριον των, ὡς δι' ἴδιον λογαριασμὸν εἰργάζοντο οἱ «χωρὶς οἰκοντες» δούλοι τῶν ἀρχαίων. Κρείσσων δ' ἦτο παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἡ τύχη τῶν δουλοπαροικῶν, οἵτινες ὄντως ἀπετέλουν μέσην τάξιν μετὰ τῶν ἐλευθέρων καὶ δούλων. Κοινὸν ὄνομα δὲν εἶχον οἱ τῶν ἀρχαίων Δ., ἀλλ' ἴδιον ὄνομα ἔθνη· ν. ἢ σκωπτικὴν ἐπικλήσιν ἐν ἐκαστῇ χώρῃ, ὅπου ἐπικράτει· ὁ θεσμός τῆς δουλοπαροικίας. Ἦχεν ὅμως κοινὸν χαρακτήρα ὁ θεσμός ἀπανταχοῦ. Οἱ Δ. δὲν ἦσαν ἄμεσον κτήμα τοῦ κυρίου των, ἀλλὰ τῆς πόλεως, τούτου δ' ἕνεκα εἶχον ὑποχρεώσεις ὑπὸ τῆς πόλεως ὠρισμένας, συνιστάμενας δὲ πρὸ πάντων εἰς τὴν καλλιεργεσίαν τῆς γῆς ἐπὶ τεταγμένη ἀπορορῇ. Οἱ κύριοι δὲν εἶχον τὸ δικαίωμα οὕτε νὰ πωλῶσιν αὐτοὺς ἔξω τῆς χώρας, οὕτε ν' ἀποκτείνωσιν. Ἀπετελεῖτο δ' ἡ τάξις τῶν Δ. ἐκ τῶν πρώτων κατοίκων κατακτηθείσης χώρας, δι' ὃ ὑπῆρχεν ὁ θεσμός ἐν Θεσσαλίᾳ καὶ ἐν ταῖς θωρικαῖς πόλεσι, ταθεῖς κατὰ τοὺς χρόνους τῆς Θεσσαλικῆς καὶ τῆς θωρικῆς μεταναστεύσεως, εἰσαχθεῖς δὲ μετὰ ταῦτα καὶ εἰς τινὰς θωρικὰς ἀποικίας. Οἱ δουλοπάροιχοι ἐν Ἑλλάδι ἦσαν Ἕλληνες, ἐν ταῖς θωρικαῖς δ' ἀποικίαις βάρβαροι. Καὶ Ἕλληνες μὲν ἦσαν οἱ Πενέσται ἐν Θεσσαλίᾳ, οἱ Γυμνήτες ἢ Γυμνήριοι ἐν Ἀργεῖ, οἱ Εἰλωτες ἐν Λακωνικῇ, οἱ Κατωκαλεσσοὶ ἢ Κορυνηροὶ ἐν Σικανίᾳ, οἱ Ἀφαικῶται ἢ Κλαρῶται ἢ Μνωῖται ἐν Κρήτῃ, πιθανῶς δὲ καὶ οἱ Κονίπες ἐν Ἐπιδιόρῳ· βάρβαροι δὲ οἱ Καλλικύριοι ἢ Κυλλικύριοι ἢ Κυλλύριοι ἐν Συρακοῦσιν, οἱ Λίβες ἐν Κυρήνῃ οἱ Βιβυνοὶ ἢ Προῦνικοι ἐν Βυζαντίῳ, οἱ Μαριανδυνοὶ ἢ Δωρορόροι ἐν Ἑρακλείᾳ τῇ ἐν Πόντῳ. [Π.]

Δούλουθ (Duluth). Πρωτεύουσα καὶ

ἐπίνειον τῆς βορειοαμερικανικῆς πολιτείας Μινнесότας. Καίται ἐν τῇ κομητείᾳ Ἀγίου Λουδοβίκου ἐπὶ τῆς ΝΔ ὁδοῦ τῆς ἁλῆς Διμνης, σταθμὸς δύο σιδηροδρόμων. ἔχει περίπου 8000 κατ. καὶ εἶνε κέντρον ἐμπορίου σιτηρῶν καὶ λιθανθρακῶν. [Μ.Σ.]

Δουμάς. Βλ. Δουμάς.

Δουμμενά. Χωρίον τοῦ δήμου Κερπινῆς τῶν Καλαβρύτων, ἀπέχον 2 ὥρας ἀπὸ Κερπινῆς καὶ ἔχον 247 κατ. (1884) γεωργούς καὶ ποιμένας. [Γ.Πδ.]

Δουμπαρτον (Dumbarton). 1) Κομητεία τῆς Ν Σκωτίας, ἔλλοτε Λένου καλουμένη. Καίται, εἰς δύο μέρη διηρημένη, μετὰ τῶν κομητ. Πέρθ, Στέρλινγκ, Λανερκ, Ρέμφορντ καὶ τοῦ κόλπου τοῦ Κλαϊδ τῆς Ἰρλανδικῆς θαλάσσης. ἔχει ἐμβ. 800 τγμ. καὶ 75 327 κατ. (1881). Καλλιεργεῖται μόνον κατὰ μικρὸν μέρος, εἶνε δὲ πλούσια εἰς σιτῆρον, λιθανθρακας, σχιστόλιθον κτλ. καὶ ἔχει μεγάλην κτηνοτροφίαν καὶ ἀλιεῖαν, ἐν αὐτῇ δὲ εὐρίσκεται ἡ ὠραιότατη τῶν σκωτικῶν λιμνῶν Λεμονδ (72 τγμ.). — 2) Πρωτεύουσα τῆς ἄνω κομητείας, κειμένη ἐπὶ τοῦ Λέβεν 20 γμ. ΒΔ τῆς Γλασκώδης. ἔχει 13 782 κατ. (1881), βιομηχανίαν λίνου, ναυπηγίαν καὶ ναυτιλίαν. Παρ' αὐτὸ καίται ἀρχαῖος πύργος, ἕως διὰ τὸ δυσάλωτον αὐτοῦ ἄλλοτε θεωρεῖτο ὡς κλεῖς τῆς Δ Σκωτίας. [Μ.Σ.]

Δουμοβίστε. Χωρίον τῆς Μακεδονίας ἐν τῷ διαμερ. Ἀνατολίσσης, ἔχον 200 κατ. χριστιανούς. [Μ.Σ.]

Δουμφρις (Dumfries). 1) Κομητεία τῆς Ν Σκωτίας, ἔχουσα 2857 τγμ. καὶ 76 124 κατ. (1881). Εἶνε θρεῖνῃ καὶ μόνον 230% τοῦ ἐδάφους καλλιεργεῖται, ἀλλ' ἡ κτηνοτροφία, ἰδίως προβάτων, ἀκμαζει λίαν, εἰς δὲ τα ὅρα εὐρίσκονται πλῆθος μεταλλῶν, λιθανθρακες, στυπτηρία, μόλυβδος, χαλκός κτλ. — 2) Πρωτεύουσα τῆς ἄνω κομητείας, κειμένη πλησίον τῆς θαλάσσης ἐπὶ τοῦ πλωτοῦ Νηθ, 120 γμ. ΝΝΔ τῆς Γλασκώδης, ἐνεκα τοῦ σημαντικοῦ ἐμπορίου τῆς θεωρουμένη πρωτεύουσα τῆς Ν Σκωτίας. ἔχει 17 090 κατ. (1881) δικτηροδυνας καὶ βιομηχανίαν ποικίλην, ἰδίᾳ ζυθοποιίαν. [Μ.Σ.]

Δουναβέτσε (Dunayesce). Κωμόπολις τοῦ οὐγγρ. κομητᾶτος Πέστης, πλησίον τοῦ Δανούβιου, ἔχον 8000 κατ. [Μ.Σ.]

Δουναβέως ἐπαρχία. Ἡ ΝΑ τῶν 4 ἐπαρχιῶν τῆς Βυρτεμβέργης, ἔχουσα ἐμβ. 6265 τγμ. καὶ 486 833 κατ. τῷ 1890. Ἀρδεύεται ὑπὸ τοῦ Δουναβέως καὶ παράγει πολλὰ γεωργικὰ προϊόντα καὶ ζυλείαν. Κατὰ μέγα μέρος ἡ χώρα εἶνε κτῆμα μεγάλων αριστοκρατικῶν οἰκογενειῶν καὶ τῶν ἄλλοτε ἐλευθέρων αὐτοκρατορικῶν πόλεων καὶ ἀδελταίων. Διαιρεῖται εἰς 16 διαμερίσματα, πρωτεύουσαν δ' ἔχει τὴν Οὐλμην. [Μ.Σ.]

Δούναβις. Βλ. Δανούβιος.

Δουναφὸλδβαρ (Dunaföldvár) Κωμόπολις τοῦ οὐγγρ. κομητᾶτος Τελνας, ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ἑλῆς τοῦ Δανούβιου. ἔχει 12 720 κατ. (1880), γεωργούς, ἀλιεῖς καὶ ἐμποροὺς (ζυλείας). [Μ.Σ.]

Δούνδαλκ (Dundalk). Πόλις τῆς Ἰρλανδικῆς ἐπαρχίας Λένστερ, ἐν τῇ κομητείᾳ Δουθ, κειμένη 80 γμ. Β τοῦ Δουβλίνου ἐπὶ τοῦ ὅρου τοῦ Δ. καὶ τοῦ σιδηροδρόμου Δουβλίνου-Βέλραστ. ἔχει 9850 κατ. (1881) καὶ ἔχει σιτηρά, κτήνη κτλ. [Μ.Σ.]

Δούνδη (Dundee). Πόλις τῆς σκωτικῆς κομητείας Φερρερι, 70 γμ. ΒΒΑ τοῦ Ἐδινβουρگوκειμένη ἐπὶ τῆς διασταυρώσεως 4 σιδηροδρόμων καὶ τοῦ ὁμοῦ τοῦ Ταί, παρ' ὃν ὑποκοσμηται ἀμφιθεατρικῶς, ἔχουσα μήκος 9 γμ. Διακρίνεται διὰ τὸ μέγα ἐμπόριον καὶ τὴν σπουδαιότατην βιομηχανίαν λινῶν ὑφασμάτων, ναυπηγίαν κτλ. ἔχει ὠρεῖα κτήρια, μετὰ τῶν ὁποίων ἐξέχουσι τὸ δημαρχεῖον καὶ τὸ χρηματιστήριον, πλείστα σχολεῖα, τὸ λαμπρότατον νοσοκομεῖον τῆς Σκωτίας κτλ. Ὁ πληθυσμὸς ἀνέρχεται εἰς 155 640 κατ. τῷ 1891. [Μ.Σ.]

Δούνεδιν (Dunedin). Πόλις ἐπὶ τῆς νοτίου νήσου τῆς Νέας Ζηλανθίας, πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας Ὀτάγου καὶ ἡ σπουδαιότερα πόλις τῆς Ν Ζηλανθίας. Ἰδρύθη τῷ 1848, τῷ δὲ 1881 εἶχεν ἤδη 24 377 κατ. ἀπὸ τοῦ 1871 πανεπιστήμιον, βοτανικὸν καὶ ζωολογικὸν κτλ. [Μ.Σ.]

Δούνιστα. Πρωτεύουσα τοῦ δήμου Ἰδομίνης τῆς ἐπαρχ. Νάλτου, ἀπέχ. 6 ὥρ. ἀπὸ Καρθαγαθᾶ ΒΑ καὶ 1/2 ὥρ. ἀπὸ τῆς δεξιᾶς ὁχθῆς τοῦ ποταμοῦ Πατιοπούλου. Κατ. 455.

Δούνισσα. Χωρίον τοῦ δήμου Σουθενῶν τῶν Καλαβρύτων ἐν τῇ λουσικῇ τῶν Σουθενῶν πεδιάδι, ἔχον 125 κ. (1889) γεωργούς καὶ ποιμένας. [Γ.Πδ.]

Δούνε Σκώτος (Ἰωάννης Duns Scotus). Εἰς τῶν περιφημοτέρων σχολαστικῶν φιλοσόφων τοῦ 12 αἰῶνος Ἀθλὸν εἶνε πότε καὶ ποῦ ἐγεννήθη (ἐν Σκωτίᾳ ἢ ἐν Ἰρλανδίᾳ). Εἰσῆλθεν εἰς τὸ τάγμα τῶν Φραγκισκανῶν καὶ ἐδίδαξεν κατ' ἀρχὰς ἐν Ὁξωνίῳ θεολογίαν καὶ φιλοσοφίαν. Τῷ 1301 ἢ 1304 μεταβάς εἰς Παρίσιους ἐγένετο διδασκτωρ τῆς θεολογίας. Ἐν τῷ κέντρῳ τούτῳ τῆς σχολαστικῆς φιλοσοφίας, ὅπου ἐδίδασκε καὶ Θωμᾶς ὁ εἰς Ἀκινῶν, πρὶς ὃν ἠναντιώθη εἰς θεολογικὰ ζητήματα, ὑπεστήριξε τὰς ἰδέας του μετὰ τοσαύτης διλεκτικῆς, ὥστε ὑπὸ τῶν συγγράφων του ἔλαβε τὸ ἐπώνυμον doctor subtilis. Ἀπὸ τοῦ Θωμᾶ διακρίνεται κυρίως διὰ τοῦ ὅτι παρ' αὐτῷ ἄρχεται ἡ ἢ χωριζομένη ἡ φιλοσοφία ἀπὸ τῆς θεολογίας ὁ Δ. συνδέει μετὰ τῆς εἰλικρινοῦς πίστεως μεγάλην ἐπιστημο-

νικήν κρίσιν καὶ σκέψιν, εἶνε δὲ θερμὸς ὁπαδὸς τῆς θεωρίας τῆς ἐλευθέρου βουλῆσεως. Τῷ 1308 προσεκλήθη εἰς Κολωνίαν, ἀπεβίωσε δὲ ἐνταῦθα αἰφνιδίως. Τὰ ἔργα του ἐξεδόθησαν τῷ 1639 ἐν Λυδῶν εἰς 12 τομ. [Έγ.]

Δούξ. Λέξις λατινικὴ (dux) σημαίνουσα τὸν ὁδηγόν, ὡς τίτλος δὲ χρησιμοποιοῦνται κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὴν γερμανικὴν Herzog (στρατηλάτης). Οὕτως ἐκαλοῦντο παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Γερμανοῖς οἱ ὀριζόμενοι πρὸς διεξήγησιν πολέμου τινὲς στρατηγοί, βραδύτερον δὲ γενικώτερον οἱ τὸ ἀνώτατον στρατιωτικὸν αξίωμα φέροντες στρατάρχαι. Κατὰ τὸν μέσον αἰῶνα οἱ Δ. ὡς ἐν Γερμανίᾳ, ἦσαν οὐχὶ πλέον στρατηγοὶ ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ βασιλεῦς ἀλλ' ἰσχυρότατοι τιμαριόχοι, ἀνεξάρτητα μορφώσαντες ὅσον καὶ αἱ καὶ ἡγεμονεῖς ἐπιφοβοὶ εἰς τὸν βασιλέα καὶ τὸ κράτος, διδραμάτιζαν δὲ σπουδαίον πρόσωπον ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς Γερμανίας. Ἐν δὲ τοῖς Ῥωμανικοῖς κρατέσιν καὶ ἐν Ἀγγλίᾳ Δ. εἶναι ἀπλῶς τίτλος εὐγενείας ἀμέσως μετὰ τὸν τοῦ πρίγκιπος καὶ πρὸ τοῦ τοῦ μαρκιῶνος. Δουκὸς τίτλον ἔφερε καὶ ὁ ἄλλως κατὰ γράμμα δουγης παρ' ἡμῶν μετονομασθεὶς (βλ. λ.). Τὸν τίτλον Μεγάλο Δ. (Grossherzog), δημιουργηθέντα τῷ 1569, ὅτε ἀπεδόθη ὑπὸ τοῦ Παπα Πίου τοῦ Ε' εἰς τὸν δούκα τῆς Φλώρεντίας Κόσμιον Α' τὸν ἐκ Μεδίκων, φερουστὶ νῦν ἐν Γερμανίᾳ κατὰ τοὺς ὅρους τῆς βιενναίας συνόδου οἱ βασιλεύοντες πρίγκιπες τῆς Ἑσθίας καὶ Βάδης, ἀπὸ δὲ τοῦ 1815 οἱ τῆς Σαξο-Βαυαρίας, τοῦ Μεκλεμβούργου-Στέριν, τοῦ Μεκλεμβούργου-Στρέλιτς καὶ τοῦ Ὁλδεμβούργου, εἰ δὲ πρὸς τοῖς ἄλλοις αὐτῶν τίτλοις ὁ βασιλεὺς τῆς Πρωσίας (Μ. Δ. τοῦ Κάτω Ῥήνου καὶ τοῦ Πόζεν), ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Αὐστρίας (Μ. Δ. Τσokάνης καὶ Κρακοβίας) καὶ ὁ βασιλεὺς τῆς Ὁλλανδίας (Μ. Δ. Λουξεμβούργου). Μεγάλοι Δούκες (Weliki Knäz, γερμ. Grossfürsten) εἰς τίτλοφοροῦντο ἀρχαῖστα καὶ οἱ ἐν Κιέβω ἐδρεύοντες κυρίαρχοι τῆς Ρωσίας. Ὅτε δὲ διεμελίσθη ὁ οἶκος τοῦ Ῥουρὶκ ἔλαβον αὐτὸν οἱ πρεσβυτάτοι ἐκάστου κλάδου, ἡραδύτερον ἀπαντῶμεν τὸν τίτλον τοῦτον ἀναφερόμενον εἰς τοὺς βασιλεῖς τῆς Πολωνίας. Σήμερον δὲ ἐν Ῥωσίᾳ ὁ μὲν αὐτοκράτωρ φέρει τὸν τίτλον Μ. Δ. Φίλλανδίας, Λιθουανίας κλ., μεταδιβάζεται δὲ ὁ τίτλος οὗτος εἰς τοὺς πρίγκιπας καὶ τὰς πρίγκιπας τῆς αὐτοκρατορικῆς οἰκογενείας μέχρη τοῦ τετάρτου βαθμοῦ συγγενείας ἀπὸ τοῦ αὐτοκράτορος· καὶ τοῦτον δὲ τὸν τίτλον φέρει εἰς ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Αὐστρίας (Grossfürst von Siebenbürgen). [Έγ.]

Δούξ (Dux). Πόλις τῆς Βοημίας, καί-μένη πλησίον τοῦ Τέπλιτς ἐπὶ τῆς δικταυρώσεως διαφόρων σιδηροδρόμων καὶ ἐν μέσῳ

πλουσιῶν ἀνθρακωρυχείων. Ἔχει 7360 κατ. τῷ 1880. [Μ.Σ.]

Δουπράκος. Χωρίον τοῦ διαμερ. Κατορίας τῆς Μακεδονίας, ἔχον περ. 300 κατ. χριστιανούς. [Μ.Σ.]

Δουράγγον. 1) Μεξικανικὴ πολιτεία, περιλαμβάνουσα τὴν Κ. μέρος τοῦ ὤψιπιδίου Ἀναχουάκ. Ἔχει ἐμβαδὸν 95 275 τχμ. καὶ 255 652 κατ. (1890), ὧν πολλοὶ Ἰνδοί, μεθ' ὧν δὲν ἀνεμίχθησαν οἱ λευκοὶ κάτοικοι· οὗτοι εἰσιν ἀπόγονοι μεταναστῶν ἐκ τῶν βιομηχανικωτέρων ἐπαρχιῶν τῆς Ἰσπανίας διατηρήσαντες εἰς τὴν φιλαπονιαίων τῶν προγόνων τῶν. Τὸ κλίμα εἶνε ὑγιστὸν, ὁ δὲ πλοῦτος τῆς γῶρας εἰς μεταλλὰ μέγας ἀλλ' ἀνεμετάλλητος κατὰ μέγα μέρος. Οἱ σπουδαιότεροι πόρι τῶν κατ' εἶναι ἡ γεωργία καὶ ἡ κτηνοτροφία, ἀλλὰ καὶ τὸ ἐμπόριον ἀκμαεῖ. — 2) Πρωτεύουσα τῆς Ἰνω πολιτείας, καλουμένη καὶ Γουαδινά καὶ Ουαδ-δε-Βικτώρια, κειμένη ἐπὶ ἀνύδρου ὤψιπιδίου, 805 χμ. ΒΔ τοῦ Μεξικῶ. Εἶνε ὡραία πόλις, ἔδρα ἐπισκόπου καὶ τῶν ἀνωτέρων ἀρχῶν. Ἔχει 24 800 κατ. Παρ' αὐτὴν εὐρίσκειται τὸ ὅρος Μερκάδο συνιστάμενον ἐκ μαγνητικοῦ σιδηρολίθου περιέχοντος 65-75 % σιδηρον. [Μ.Σ.]

Δουραλῆ. Χωρ. τοῦ δήμου Ἐλίου τῆς Λακωνίας, κειμένην 3 ὥρ. ΝΔ τῆς Ἀπιδίας παρὰ τὴν ἀριστερὰν ἐγχθὴν τοῦ Εὐρώτα ποταμοῦ καὶ 1/2 ὥραν ἀπὸ τοῦ μυχοῦ τοῦ Λακωνικοῦ κόλπου, ὅπου ἡ Σκάλα. Ἡ γῆ εἶνε εὐρωτώτατη παρ' αὐτῷ δὲ σχηματίζονται ἔλη, ὅπου ἔλειτο καὶ ἡ ἀρχαία πόλις Ἐλος. Κάτ. 594.

Δουρβαν (Durban). Πόλις παράλιος τῆς βρετανν. ἀποικίας Νάταλ τῆς Ν. Ἀφρικῆς, πρωτεύουσα τῆς ὁμων. κομητείας. Ἔχει 10 500 κατ. καὶ εἶνε τὸ σπουδαιότατον ἐπίνειον τῆς χώρας. [Μ.Σ.]

Δουργά, durgā ἐν τῇ ἀνυσκρτικῇ σημαίνει θυσιὰ καὶ τὸς αὐτῶν δὲ προσάγορεύεται ὑπὸ τῶν Ἰνδῶν ἡ ροδερὰ θεὰ γυνὴ τοῦ Σίβχ (βλ.) ἡ καὶ ἄλλως Παρδαθὴ ἡ Καλὴ δνομαζομένη, ἣν οὗτοι τὰ μέγιστα τιμῶντες διὰ λαμπρῶν ἑορτῶν καὶ πανηγύρεων περῶνται νὰ ἐξιλεῶσιν. [Κερ.]

Δουρδουδάννα. Ὅρος ὕψηλόν 2112 μέτρων πρὸς Ἀ τῆς λίμνης Φενεοῦ. Ὑπὸ τῶν ἀρχαίων ἐκαλεῖτο Πενταλεῖα [Λ.Μηλ.]

Δούριος ἵππος. Βλ. Τρωικός πόλεμος.

Δούριος (ισπαν. Duero ποταγ. Douro). Ποταμὸς τῆς ἰβηρικῆς χερσονήσου πηγῶν ἐν τῇ επαρχίᾳ Σορίας ἐπὶ τοῦ ὄρους Τρουεθα τοῦ περιβαλλόντος πρὸς Ἀ τὸ ὤψιπιδιον τῆς Ἀρχαίας Καστίλιας. Κατ' ἀρχαίαν πρὸς Ἀ ὁρῶν προσλαμβάνει εἰς τὰ διεκθονοῖν πρὸς Δ καὶ διατρεῖ ταύτην μάλλον ἢ ἦτον μέχρη τῶν ἐκβολῶν του εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν πλῆ-

σίον του Όπέρτου. Έν τῷ ἐντὸς τῆς Ἰσπανίας ῥῶ του εἶνε στενὸς καὶ βαθύς. Ἀπὸ τῆς Μιράνδας σχηματίζει: ἐπὶ 105 χμ. τὰ μεταξὺ Ἰσπανίας καὶ Πορτογαλίας συνορα. Πλωτὸς κατὰ μέρος εἶνε μόνον ἐντὸς τῆς Πορτογαλίας. Τὸ μῆκος τοῦ ῥοῦ εἶνε 781 χμ. Ἐκ τῶν παραποτάμων του οἱ σημαντικώτεροι εἶναι οἱ Πισου-έργας, Βαλδεραδουῦ καὶ Ἑσλας δεξιόθεν, καὶ ὁ Τόρμας ἀριστερόθεν. [Μ.Σ.]

Δούρις. Ἑλλην ἱστορικός, καταγόμενος ἐκ Σάμου. ζήσας κατὰ τὸν Γ' μ. Χ. αἰῶνα. Ὑπῆρξε μαθητὴς τοῦ Θεοφράστου, κατὰ Πausανίαν δὲ ὑπῆρχεν ἀγαλμα αὐτοῦ ἐν Ὀλυμπίᾳ ὡς «κρατήσαντος πυγμῇ παιδᾶς» καὶ ἐγένετο ὁ Δ. ὑπερὸν τύραννος τῆς Σάμου. Τὸ κύριον ἔργον αὐτοῦ ἦσαν αἱ Ἱστορίαι, καλούμεναι καὶ «Ἑλληνικά καὶ Μακεδονικά», αἱτινες ἤρχοντο ἀπὸ τῆς μετὰ τὴν ἐν Δεούκτροις μάχῃ ἐποχῆς, συνεχιζοῦσαι λοιπὸν τὰ Ἑλληνικά τοῦ Ξενοφῶντος, καὶ διήκον τοῦλάχιστον μέχρι τοῦ 281 ἢ τοῦ θανάτου τοῦ Λυσίμαχου, ὑπῆρξαν δὲ κυρία πηγὴ τοῦ Διοδώρου. Ἄλλα ἔργα αὐτοῦ ἦσαν Σαμίων ὥροι, Βίος Ἀγαθοκλέους (τυράννου Συρακουσῶν). Περὶ ἀγώνων, Περὶ ζωγράφων, Περὶ τορευτικῆς, Περὶ τραγωδίας. Τὰ σωζόμενα ἀποσπάσματα βλ. ἐν *Fragm. hist. gr. ed. Müller* τ. Β' 466—88. Πρὸς τὰς περὶ Δούριδος μονογραφίας τῶν Haake (Βίονη 1874), Rösiger (Γοττίγγη 1874), Rösler (Γοττ. 1876) κλ. [X.B.]

Δούρλαχ (Durlach). Πόλις τῆς ἐπαρχίας Καρλσρούης ἐν Βάδῃ, κειμένη 4 χμ. Δ τῆς Καρλσρούης, ἐπὶ τῆς διασταυρώσεως τριῶν σιδηροδρόμων. Ἔχει 7655 κατ. (1885) καὶ ποικίλην βιομηχανίαν. 1565—1715 ἦτο ἐδρα τῶν μαρκιῶνων τῆς Βάδης. [Μ.Σ.]

Δούρρα (Βοτ.). Durra. Αἰθιοπικὴ ἐνομοσία τοῦ καρποῦ τοῦ κοινοῦ Σέργου (*Sorghum vulgare Pers.*). Βλ. Σιτηρά. [Θ.Χ.]

Δούρχαμ (Durham). 1) Κομητεία τῆς Β' Ἀγγλίας μεταξὺ τῆς Νορθουμπερλάνδης (Β), ἀφ' ἧς χωρίζεται διὰ τῶν ποτ. Τάιν καὶ Δέρβεντ, τῆς Κουμπερλάνδης καὶ Οὐεστμορλάνδης (Δ), τοῦ Ὑόρκσχαϊρ ἢ τῆς χωρίζεται διὰ τοῦ Τῆς (Ν), καὶ τῆς Βορείου Ουαλάσσης (Α). Ἔχει ἐμβ. 2620,62 τχμ. καὶ 867 586 κατ. (1881). Τὰ πρὸς Β καὶ Δ μέρη εἶνε ὀρεινά. τὰ δὲ πρὸς Α ἐπίπεδα, ἔχοντα κλίμα γλυκύ. Ὁ πλοῦτος τῆς χώρας εἶναι τὰ μέταλλα καὶ τὰ ἀνεξάντλητα στρώματα λιθανθράκων, ἀλλὰ καὶ ἡ κτηνοτροφία εἶνε σημαντικωτάτη (οἱ βόες τοῦ Δ. εἶνε ἰδίον γένος λίαν ἐκτιμώμενον).—2) Πρωτεύουσα τῆς ἑνὸς κομητείας, κειμένη 370 χμ. ΒΒΔ τοῦ Λονδίνου ἐπὶ ἀποτόμου λόφου, ὅστις ἀπὸ 3 μερῶν περιρρέεται ὑπὸ τοῦ Βέαρ ποτ. Ἐπὶ τῆς κορυφῆς αὐτοῦ ἱδρυταὶ ὠραία μητρόπολις (1093—1220) καὶ ἀνάκτορον (1072). ἄλλοτε κατοικία τοῦ ἐν Δ. ἐδρεύοντος ἀγγλικανοῦ ἐπι-

κόπου, νῦν χρησιμεῖον ὡς πανεπιστήμιον. Πρὸς Δ. ἔχει 14 982 κατ. (1881) καὶ ποικίλην βιομηχανίαν. [Μ.Σ.]

Δούσια ἢ Ντουσια Κώμη τ. Ὑδμήτου Στουμπαλίας τῆς Κερυνθίας, κειμένη πρὸς Β τῆς ἡμῆς Στουμπαλίας ὑπὸ τὴν ἀνατολικὴν κερυνθίαν τῆς Ζήφρειας καὶ ἔχουσα πρὸ αὐτῆς πρὸς Α τὴν πεδιάδα Κινέταν, ἐν ᾗ πηγαὶ ὑδάτων καὶ ὑδρόμυλοι. Ἀπέχει ἀπὸ Μπατι Δ ὥρ. 2. Κατ. 808.

Δουσαῖλα. Χωριὸν τοῦ δήμου Ἀνδανίας τῆς Μεσσηνίας ἀπέχον 1/2 ὥρ. ἀπὸ Διαβόλιαιον. Κατ. 638.

Δουσακὸν καὶ Δουσεκὸν. 1) Χωριὸν τοῦ δήμου Αἰθίων, κειμένον ἐπὶ τοῦ ὄρους Κόζακα (παραφύδας τοῦ Πίνδου) καὶ ἀπέχον 2 ὥρας ἀπὸ Τύρνας. Οἰκεῖται δὲ ὑπὸ 300 κατοίκων.

—2) Μοναστήριον μεγαλοπρεπὲς καὶ ὠχυρωμένον, ἀνεγερθὲν ὑπὸ τοῦ Ἀγ. Βησσαρίωνος καὶ τοῦ ἀνεψιοῦ αὐτοῦ Νεοφύτου, ἀμφοτέρων μητροπολιτῶν Λαρίσης, κατὰ τὰ μέσα τοῦ 14' αἰῶνος. Κεῖται πλησίον τοῦ ἑνὸς χωρίου 4 περίπου ὥρας πρὸς Ν τῶν Τρικκαίων ὑπὸ τὸ βουνὸν Κόζακα. Ἐχει ὑπὸ τὴν ἰδιοκτησίαν του τρία ἐλεύθερα χωρία, τὸ ἐκ μόνονμον Δουσακὸν, τὰ Λεσσιανὰ καὶ τὸ Βαρυγοῦρι. Περιέχει δὲ 308 κελλία, χρησιμεύοντα εἰς τοὺς ἄλλοτε πολλοὺς ἐν αὐτῷ ἐνοικοῦντας μοναχοὺς. Πλεῖστα ἐπίσης κτήματα κατεῖχε καὶ ἐν Βλαχίᾳ, παρὰ τῶν ὁποίων εἰσπραττετο πρὸ τῆς στασεως τοῦ Κούζα καὶ τῆς κατασχέσεως τῶν μοναστηριακῶν ἐτήσιον καθαρὸν εἰσόδημα πλεον τῶν 100 000 δραχμῶν. Ἀρξήθεν ἡ μονὴ αὕτη ἦτο ἐνοριακὴ καὶ ἐπιπλεῖστο κυριαρχικῶς ὑπὸ τοῦ κατὰ καιρὸν Μητροπολίτου Λαρίσης, ὅς οὐ τῇ συναινεσε τῶν ἐνοικοῦντων μοναχῶν, ἐξελέγετο καὶ ὁ κατὰ καιρὸν ἡγούμενος, ἀλλὰ περὶ τὰ μέσα τοῦ παρόντος αἰῶνος πατριαρχικῇ διαταγῇ ἀνεγνωρίσθη καὶ ἐγένετο σταυρομηριακόν. Ἐν ἔτει 1823 κατὰ μῆνα Μάιον, ὅτε ὁ Ἀλβανὸς Σούλτζε Κόρυτζας ἐπὶ κεφαλῇς ἀτάκτου στρατοῦ ἐπελθὼν διὰ τῶν Τρικκαίων καὶ τῆς Παραχειλοῦτιδος κατὰ τῶν ἐλλήνων ἐπαναστατῶν, ἠναγκάσθη καταδιωχθεῖς ὑπὸ τοῦ Ὁδυσ. Ἀνδρούτσου νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν Θεσσαλίαν. ἐλεηλάτηθεν ἐκδικήσεως χάριν τὸ μοναστήριον τοῦ Δ. κατασφάξας τοὺς πλείστους ἐκ τῶν μοναχῶν αὐτῶν καὶ διαρπάσας ἀπαντὰ τὰ πολύτιμα ἱερὰ σκεύη καὶ τὴν λαμπρὰν ἐν 2000 περίπου τμῶν συγκειμένην βιβλιοθήκην, περιέχουσιν καὶ ἱκανὰ χειρόγραφα ἐν μεμβράναις. [Κ.Δ.Κ.]

Δουσαήν (Στέφανος Dusehan). Βασιλεὺς τῶν Σέρβων 1334—1355. Ἐκθρονίσας τὸν πατέρα του Στέφανον, ἀνέλαθε μετὰ μεγίστην δραστηριότητα τὰς ἡνίας τῆς κυβερνήσεως καὶ ἐπιτυχῶς προσβαλὼν τὸ Βυζαντινὸν Κράτος

κλυδωνιζόμενον τότε διά τας μεταξύ της Αυτοκρατορίας Ἀννης καί τοῦ μνηστήρος τοῦ θρόνου Ἰωάννου Κατακουζηνού διενέξεις, ἐξέπαινε σπουδαίως τὸ Σερβικὸν βασιλείον, καταλαβὼν σχεδὸν ἅπασαν τὴν Μακεδονίαν (ἐκτὸς τῆς Θεσσαλονικῆς). Τῷ 1316 ἐκηρύχθη ὁ ἴδιος αὐτοκράτωρ τῶν Σέρβων, Ἑλλήνων καὶ Κούλ-γάρων καὶ ἔσπεψε τὸν υἱὸν τοῦ βασιλέα. Ἀπέσπασε δὲ τὴν ἐκκλησίαν τῆς Σερβίας ἀπὸ τοῦ ἐν Κων/πόλει πατριαρχείου καὶ μετερύθμισεν τὸ μέγα κράτος του ἐντελῶς. Ἐφ' ὅσον δὲ ἐξῆλθε προσπάθειαι τῶν Ἑλλήνων ν' ἀνακτήσῃσι τὰ κατακλιθέντα ὑπ' αὐτοῦ μέρη ἔμειναν ἀτελέσφοροι. Καὶ κατὰ τῶν Οὐγγρων ἐπρὶλέμμενον ἐπιτυχίως, ὅτε δ' ἐπέειθε ὑπὸ τούτων ὁ ἡγεμὼν τῆς Βοσνίας Στέφανος νὰ εἰσβάλῃ εἰς Σερβίαν, κατετρωπύθη καὶ ἡ Βοσνία ἐκυριεύθη ὑπὸ τοῦ Δ. Τῷ 1355 ὁ Δ. ἀπερρίσσε νὰ ἐκστρατεύσῃ κατὰ τῆς Κωνσταντινουπόλεως αὐτῆς, ἵνα καταλάβῃ τὸν θρόνον τοῦ Βυζαντίου, ἀλλ' αἰφνης ἀπέθανεν ἐν Διεβόλῃ τῆς Ἀλβανίας κατὰ Δεκέμβριον τοῦ αὐτοῦ ἔτους. Μετὰ τὸν θάνατόν του κατεκρηματίσθη πάλιν τὸ σερβικὸν κράτος [B.E.]

Δουσσεκ (Ἰω. Λουδ. Dussek). Βοημὸς μουσικὸς, γενν. τῷ 1761 ἐν Czeslau. Ἀπὸ τοῦ 1781 περιῆλθε τὸς μεγαλοπόλεις τῆς Εὐρώπης, Βερολίνον, Πετροῦπολιν, Παρίσιους, Λονδίνον, Ἀμβούργον κλ. καὶ ἔδρεψε παντοῦ δάφνας, ὡς ἐκτακτὸς κλειδοκυμβαλίστης. Ἀπέθανε δὲ τῷ 1812 ἐν Παρίσις, ὅπου ἀπὸ τοῦ 1808 ἦτο εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ πρίγκιπος Talleyrand. Συνέγραψε δὲ καὶ 76 διάφορα ἔργα διὰ κλειδοκυμβαλον, ὧν οὐκ ὀλίγα διακρίνονται ἐπὶ πλούτῳ τῶν μελωδιῶν καὶ βαθεῖ αἰσθηματι. [M.F.]

Δούτς (Dentz) Ἀρχαία γερμαν. πόλις ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Ρήνου ἀπέναντι τῆς Κολωνίας, μεθ' ἧς συνδέεται διὰ δικτυωτῆς γαφύρας. Ἐχει ἰσχυρὰ ὀχυρώματα ἀποτελεῦντα μετὰ τῶν τῆς Κολωνίας ἐν τῶν σημαντικωτέρων φρουρίων τῆς Παραρρηνίου ἐπαρχίας. Κατ. 1787 (1885) βιομήχανοι καὶ ἔμποροι.

Δόχμιος. Ἐν τῇ ἀρχαίᾳ μετρικῇ πούς πεντασύλλαβος κυρίως μὲν τῆς μορφῆς υ—υ—, ποικιλιωτάτος ὅμως ἐπιδεχόμενος μεταβολάς, δι' ἀναλύσεως τῶν μακρῶν συλλαβῶν εἰς δύο βραχείας κτλ.

Δράα. Μέγας ποταμὸς ἐν τῇ μαυριτανικῇ Σοχάτῃ, πηγάζων εἰς τὰς ὑπὸ πρὸς κεντρικῷ Ἀτλαντὸς. Κατ' ἀρχὰς ῥεεῖ πρὸς Ν, εἰτα πρὸς Δ καὶ ἐκβάλλει εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν ὑπὸ 28° 19' Β πλάτους, σχηματίζων κατὰ τὴν κάτω ρεῖν τὴν Ν ὄριον τῆς Μαυριτανίας.

Δραβήσκος. Βλ. Δράμα.

Δράβιδια ἐκλήθησαν κατ' ἀρχὰς ὑπὸ τῶν Ἀρίων Ἰνδῶν τινες τῶν κατοίκων τῆς Ἰνδικῆς. Ἐγκατεστημένοι ἤδη ἐν τῇ γερσονήσῳ

πρὸ τῆς ἐπιδρομῆς αὐτῶν. Τὸ ὄνομα τοῦτο πρᾶλαβοῦσα καὶ ἡ νεωτέρα ἐπιστήμη διέστειλε δι' αὐτοῦ τοὺς λαοὺς τῆς Ἰνδικῆς τοὺς μὴ τασσομένους εἰς τὴν Ἀρίαν ἐμοφυλίαν διὰ τὴν καταφανῆ διαφορὰν τῆς κατασκευῆς τοῦ κρανίου, ἐτι δὲ διὰ τὸ ὁμομορφον τοῦ εἴδους καὶ τὸ μικρὸν τοῦ σώματος καὶ διὰ τὸ μελάντερον τῆς χροιάς. Αἱ δὲ ὑπὸ τῶν λαῶν τούτων λαλούμεναι γλώσσαι, οὐδεμίαν σχέσιν ἔχουσαι πρὸς τὴν σανακριτικὴν καὶ τὰς ἐξ αὐτῆς διαλέκτους, ἐκλήθησαν ὑπὸ τῶν γλωσσολόγων *βραβιδικαί*, καὶ κατετάχθησαν συμφώνως πρὸς τὸν ὀργανισμὸν αὐτῶν εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν συγκολλητικῶν (*agglutinantes*) λεγομένων γλωσσῶν. [Κεφ.]

Δραγάτ. Χωρίον τοῦ Ζαγορίου ἐν Ἡπειρῷ. Κεῖται μεταξύ δύο βουνῶν ἐπὶ τερπνῆς θέσεως, συγκαταριθμεῖται δὲ μεταξύ τῶν πλουσιωτέρων Ζαγορεχωρίων. Οἱ κάτοικοι αὐτοῦ δὲν ὑπερβαίνουν τοὺς 400 καὶ ἐπιβιβάζονται εἰς τὸ ἐμπόριον, ξενιτεύμενοι καὶ ἐπιστρέφοντες πλούσιοι καὶ ἐκπολιτισμένοι. Γλῶσσαν μέχρι τινὸς ὠμίλουν καὶ τὴν Βλαχικὴν μετὰ τῆς Ἑλληνικῆς, ἀλλ' ἤδη συνάπτοντες ἐπιγαμίας μετὰ τῶν περὶ Ἑλληνοφῶνων χωρίων, συστήσαντες δὲ καὶ διατηροῦντες δύο ἑλληνικά σχολεῖα, ἀπεσκοράκισαν τὴν πρώτῃν. [Κ.Δ.Κ.]

Δραγαμέ. Φρούριον ἀκμαῖον ἐπὶ τῶν Δεσποτῶν τῆς Ἡπείρου οὕτως τὰ ἐρείπια φαίνονται σήμερον πλησίον τοῦ σώζομένου ἑμωνύμου χωρίου ἐν τῇ περὶ οἷον τῶν Κουρέντων. [Κ.Δ.Κ.]

Δραγαμέστος. Χωρίον Ἀκαρνανίας τοῦ δήμου Ἀστακοῦ, ἀφ' οὗ ἀπέχει πρὸς Β ὥρ. 1/2. Κεῖται ἐν τῇ ἑμωνύμῳ καὶ πλουσιωτέρᾳ πάσης ἄλλης κοιλადί τῆς Ἀκαρνανίας, ἐν ᾗ θέσει ἔκειτο ἡ ἀρχαία πόλις Ἀστακός. Κατ. 587.

Δράγανον. Χωρίον τοῦ δήμου Δύμης τῶν Πατρῶν, ἔχον 155 κ. γεωργούς καὶ ποιμένας. [Γ.Πδ.]

Δράγανο. Χωρίον τῆς Λευκάδος τοῦ δήμου Ἀπολλωνίων, ἀπέχον 1 ὥραν τοῦ Ἀγίου Πέτρου καὶ οἰκούμενον ὑπὸ 445 κατοίκων.

Δραγασάν. Χωρίον τῆς Μακεδονίας, ἀπέχον 1 1/2 ὥραν ἀπὸ Βιτωλίων καὶ οἰκούμενον ὑπὸ 70 οἰκογεν. χριστιαν. καὶ τιμῶν ὁθ. μαν. [Μ.Σ.]

Δραγατσάνιον. Μικρὰ κώμη τῆς μικρᾶς Βλαχίας, ἐπὶ τοῦ Ἀλούτα, καταστάσα περιώνυμος ἐν τῇ νέᾳ ἱστορίᾳ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους διὰ τὴν ἐνταῦθα γενομένην τῇ 7 Ἰουνίου 1821 μάχην μεταξύ τῶν ἐν Βλαχίᾳ ἐπαναστάντων Ἑλλήνων, ἰδίως τῶν Ἱερολεχίτων, καὶ τῶν εἰσβαλόντων Τούρκων. Ἡ μάχη αὕτη, καίπερ σπουδαίαν σημασίαν, δυναμένην νὰ ἐπιδράσῃ εἰς τὴν ἐκδοσιν τοῦ ἐν Βλαχίᾳ ἀγώνος, ὑπὸ στρατιωτικὴν ἐποψίν μὴ ἔχουσα, εἰς ἣν ἦτον

ἀπέκτησε μεγάλην φήμην ιστορικήν διὰ τὸν ἡρωϊσμόν τοῦ τάγματός τοῦ ἱεροῦ λόγου καὶ διότι συνεισέφερε τῆς αὐτοῦ ἐκδόσεως αὐτῆς καταλιπὼν ὁ Ὑψηλάντης τὴν Βλαχίαν ἐπέσπευσε τὴν καταστροφὴν τῆς ἐνταῦθα ἐπαναστάσεως.

Δραγγιάνη. Βλ. Σείσταν.

Δραγελεβός. Χωριὸν τῆς Κυνουρίας ὑπαγόμενον εἰς τὸν δῆμον Τανίας καὶ ἀπέχον ὥρ. 1 1/2 ἀπὸ Ἀγίου Νικολάου ἢ Καστρὶ. Κατ. 376.

Δράγης (Drage). Δεξιὸς παραπόταμος τοῦ Νάισσε, πηγάζων ἐκ λίμνης ἐν τῇ προσοικίῳ νομῷ Κασλὶν καὶ ἐκβάλλων παρὰ τὸ Κρότς, μετὰ ροὴν 165 χμ. [Μ.Σ.]

Δράγκα. Χωριὸν τοῦ δήμ. Κορώνης τῆς Μεσσηνίας ἀπέχον ὥρ. 1. 15' ἀπὸ Πεταλιδίου καὶ οἰκοῦμενον ὑπὸ 253 κατοίκων.

Δραγκινζάν (Draguignan). Πρωτεύουσα τοῦ γαλλ. νομοῦ Βάρ ἐν Προβηγκίᾳ, κειμένη ἐπὶ τοῦ Ναρτουβ, εἰς τὰς ρίζας τοῦ Μαλμόν καὶ ἐπὶ τοῦ σιδήρ. Μασσαλίας-Νικαίας. Ἐκτὸς τῶν νομαρχικῶν ἀρχῶν καὶ δικαστηρίων ἔχει κολλέγιον, διδασκαλεῖον, βοτανικὸν κήπον κλ. Κατ. 7961 τῷ 1886, τοῦ δήμου 9753, διατηροῦντες ἀκαμαῖον ἐμπορίον οἴνων καὶ ἐλαίου. [Μ.Σ.]

Δραγοδίτσι. Χωριὸν τοῦ δήμου Χαλκίδος παρ' Ἀσπροποτάμῳ ἀπέχον 2 ὥρας ἀπὸ Κρανιάς καὶ οἰκοῦμενον ὑπὸ 92 κατοίκων.

Δραγοζάνη. Χωριὸν τοῦ διαμερίσματος Βιτωλίων τῆς Μακεδονίας, οἰκ. ὑπὸ 160 χριστιανῶν. [Μ.Σ.]

Δραγονέρα, καὶ Δρακονέρα. Ὀνομα γεωγραφικόν, ὅπερ φέρουσι πολλαὶ νῆσοι καὶ πηγαὶ ὕδατων καὶ βουνοὶ ἐν Ἑλλάδι, Ἱταλίᾳ καὶ ἀλλαχοῦ πιθανῶς. Τοιοῦτον ὄνομα φέρει 1) μίᾳ τῶν Ἑξινάδων νήσων ἀπέναντι τῆς Ἀκαρνανίας, 2) νησιδίῳ τῶν Βαλεαρίδων νήσων πρὸς Δ τῆς Μαγιόρκας, 3) προάστειον τῆς πόλεως Rossano ἐν Καλαβρίᾳ Ἱταλίας, μνημονευόμενον ἀπὸ τοῦ ἔτους 1167 ἐν ἐλληνικῷ ἐγγράφῳ (Trinchera, Syl-lab. gr. membr. σελ. 225) ὑπὸ τὸ ὄνομα Δρακονέρα, 4) δύο νητίδες προκειμέναι εἰς τὴν ἀνατολικὴν ἄκρην τῶν Κυθέρων, Δραγονάρες, 5) πηγὴ ἐν τῇ χωρίῳ Μιτάτα τῶν Κυθέρων, 6) βουνὸς καὶ πηγὴ πρὸς Β τοῦ κόλπου τοῦ Μαραθῶνος, 7) πηγὴ παρὰ τὰς Μυκήνας, 8) πηγὴ ἐπὶ τοῦ Ἀκροκορίνθου, ἢ ἀρχαία Πριήνη, 9) Grotta Dragonara ἐπὶ τῆς ἄκρας τῶν Μισσηνῶν (Miseno) πρὸς Β τοῦ κόλπου τῆς Νεκπόλεως, σπήλαιον μέγα χρησιμεῖον τὸ πάλαι κατὰ τοὺς ἀρχαιολόγους ὡς ἀποθήκη ὕδατος. — Τὸ ὄνομα παράγεται βεβαίως ἐκ τοῦ δράκων, dragon, dragone, εὐρίσκεται δὲ σύνθετον καὶ μετὰ τῶν λέξεων λίμνη, σπηλιὰ, ὡς Δρακλίμνη ἐν Ζαγορίῳ

τῆς Ἠπείρου, περὶ ὧν βλ. τὸ οἰκτεῖον ἔθρονον. Ἐν Ἀστυπαλαίᾳ καὶ Λέρῳ Δρακοντόσηλα, ἐν Κεφαλληνίᾳ Δρακοντόσηλα. ἐν Πελοποννήτῳ Δρακοντόσηλα, σπήλαιον ἐπὶ τοῦ ὄρους Μπατερίτσα παρὰ τὴν Βυτινὴν κτλ. — Ὁ τίτλος Δραγονέρα ἀνιμριδοτήτως εἰσέχθη εἰς τὴν Ἑλλάδα ὑπὸ τῶν ξένων κατακτητῶν, διότι ἐν τῇ κοινῇ τὸ ὄνομα δράκος προσέ-
ρεται διὰ κ καὶ οὐχὶ διὰ γ. Ὁ Egli ἐν No-mina geogr γράφει ὅτι τὸ ὄνομα εἶνε ἰσπανικόν, ὡς διότι ὑπὸ τοῦτο ἀναφέρει μόνον τὴν Δραγονέραν τῶν Βαλεαρίδων νήσων. Ὡς εἶδομεν ὅμως τὸ ὄνομα εὐρίσκεται καὶ ἐν Ἱταλίᾳ ἐνθα καὶ πόλισμά τι ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Cuneo τοῦ Πεδεμοντίου, τὸ Dronero, λατινιστὶ ὀνομαζέται Draconerium. Καὶ ἐν Γαλίᾳ δὲ καὶ Γερμανίᾳ ὑπάρχουσι γεωγραφικαὶ ὀνομασίαι ἐκ τοῦ dragon καὶ Drache. — Πα-
ραδεχόμενοι ὅτι τὸ Δραγονέρα εἰσέχθη ὑπὸ τῶν κατακτητῶν τῆς Δύσεως εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἐννοεῖται ὅτι θὲν ἀποδεχόμεθα ὅτι τὸ ὄνομα εἶναι σύνθετον ὡς ἡδυνάτω τις νὰ ὑπολάβῃ ἐκ τῶν λέξεων δράκων καὶ νερό, καίτοι παρὰ τοῖς ἀρχαίοις μνημονευόμεναι δράκοντες εὐλακεῖς κρηνίον (Παυσ. 9, 10, 5). Τύπον ἐλληνικὸν ἔχουσι μόνον τὰ ὀνόματα Δρακον-
νήσι, νηῖς πρὸς Α τῆς Μυκόνου, Δρακολίμνη, Δρακοντόσηλα κτλ. [Α.Μηλ.]

Δραγόναι (πιθανῶς ἐκ τοῦ λατρ draco ἤτοι δράκων, ὡς τοιοῦτον ἔχοντες ἐμβλημα) εἰσὶν ἐν Γερμανίᾳ, Αὐστρίᾳ, Γαλλίᾳ καὶ Ἱω-
σία ἱππεῖς ἐλαφρῶς ὀπλισμένοι φέροντες σπά-
θας καὶ καρδίνους. Κατ' ἀρχὰς ἀπὸ τοῦ 16ου αἰῶνος οἱ Δ. ἦσαν προωρισμένοι νὰ μάχωνται καὶ περὶ ἐν ἀναγκῇ βραδυτέρου δὲ ἀπετέλε-
σαν ἀποκλειστικῶς σῶμα τοῦ ἱππικοῦ. Ὁ γερμαν. στρατὸς ἔχει ἐν 81η 28 συντάγματα Δ., ὁ αὐστρουγγρικὸς 44, ὁ γαλλικὸς 26 καὶ ὁ ῥωσσικὸς 46. [Ε.Σ.]

Δράγος. Χωριὸν τῆς Μακεδονίας ἐν τῇ διαμερ. Βιτωλίων, ἔχον 843 κατ. χριστ. [Μ.Σ.]

Δράγοσε. Χωριὸν τῆς Μακεδονίας, κεί-
μενον περίπου 3 ὥρας ἀπὸ Βιτωλίων καὶ κα-
τοικοῦμενον ὑπὸ 250 χριστ. Ἔχει σχολεῖον ἀρρένων. [Μ.Σ.]

Δραγουζά. Χωριὸν ἐν Ἠπείρῳ κατὰ τὴν περιοχὴν Κουρέντων, ἔχον περὶ τοὺς 500 κατοίκους γεωργούς, κλίμα εὐκρατέστατον καὶ ἔδαφος ὀρεινὸν μὲν καὶ πληρὲς βασῶν, ἀλλὰ γονιμώτατον εἰς καλλιέργειαν ὀπωροφόρων δένδρων, δημητριακῶν καρπῶν καὶ ἀμπελῶν καὶ περιέχον ἄνθρακα, πετρέλαιον καὶ δια-
φόρους μεταλλικὰς οὐσίας. [Κ.Δ.Κ.]

Δραγουλάς. Χωριὸν τῆς νήσου Πάρου ὑπαγόμενον εἰς τὸν δῆμον Μαρπήσσης καὶ ἀπέ-
χον 1 ὥρ. ἀπὸ Τσιπιδίου. Κατ. 204.

Δραγουμανόν. Κώμη τοῦ δήμου Ἀν-
δριτοαίναις τῆς Ὀλυμπίας, ἀφ' ἧς ἀπέχει 3

ἄρας πρὸς Δ. Καίται ἐπὶ τοῦ Λυκαίου θρους. Κατ. 870.

Δραγώγι. Χωρίον τοῦ δήμου Φυγαλίας τῆς Μεσσηνίας, ἔχον 181 κατ. [Μ.Σ.]

Δραγωτινά. Χωρίον τοῦ δήμου Λευκιμαίων τῆς Κερκύρας, ἔχον 100 κατ. [Μ.Σ.]

Δράζι. Χωρίον Εὐβοίας ὑπαγόμενον εἰς τὸν δήμον Κηρέων καὶ οἰκούμενον ὑπὸ 281 κατοίκων. Ἀπέχει 3 ὥρ. ἀπὸ τοῦ Μαντουδίου.

Δράϊδεν (John Dryden). Διάσημος ἄγγλος ποιητής, γενν. τῷ 1631 ἐν τῇ κομητείᾳ Νόρθαμπτον καὶ ἀποθ. τῷ 1700 ἐν Λονδίῳ. Τὴν φήμην του ἀπέκτησε πρῶτον διὰ τῶν Heroic stanzas, δι' ὧν ἐξυμνεῖς τὸν Κρόμβελ. Εἶτα δὲ κατέγεινε πρὸ πάντων εἰς τὴν ποίησιν θραμάτων, δι' ὧν ἐσκέπει νὰ μεταρρυθμίῃ τὸ ἀγγλικὸν θέατρον κατὰ τὸ πρότυπον τοῦ γαλλικοῦ· διακρίνονται δὲ τὰ δράματα του διὰ τὴν ἐντέλειαν τῆς τεχνικῆς κατασκευῆς καὶ τὴν γλαφυρότητα τῆς ἐκφράσεως, σπερδύνται ὅμως ἐν πολλοῖς αἰσθημάτων καὶ σαναταίς. Ἐγένετο δὲ καὶ ποιητὴς τῆς ἀγγλ. αὐλῆς, ἀλλ' ἐκθρονοιοῦντος Ἰακώβου τοῦ Β' περιήλθεν εἰς μεγάλην στενοχωρίαν. Κατ' αὐτὴν δὲ τὴν ἐποχὴν ἐξεπύνησε τὰ ἔργα, ἅτινα ἐδόξασαν κατ' ἐξοχὴν τὸ ὄνομά του, ἥτοι τὴν μετρικὴν μετάφρασιν τοῦ Βιργιλίου, τὴν Ποιήν του Ἀλεξάνδρου (ἣν ἐμελοποίησεν ὁ Αἰνδελ), μύθους, διηγήματα ἑμμετρα κατὰ Βοκάνκιον κλ., ὡς καὶ κριτικὰς μελέτας. Τὰ ἅπαντα τοῦ Δ. ἐξέδωκεν ὁ Β. Σκῳτ εἰς 18 τόμ. (Λονδ. 1808) κ. ἄ.

Δραϊκ (Sir Francis Drake). Περίφημος ἄγγλος ναυτικός, γενν. τῷ 1545 ἐν χωρίῳ τινὶ τοῦ Δέβονσχαίρ υἱὸς αὐτοῦ. Κατασχθέντος τοῦ πλοίου του, ὅπερ πρὸς ἐμπορίαν ἐπεμψε τῷ 1565 εἰς τὴν Δυτικὴν Ἰνδικὴν ὑπὸ τῶν Ἰσπανῶν καὶ ἐξεργισθείς διὰ τὴν ὡμότητα μεθ' ἧς μεταχειρίζοντο εὐτοὶ τοὺς Ἀγγλοὺς αἰχμαλώτους, ἀπεράσισε νὰ ἀρσώσῃ ἐντελῶς εἰς τὸν κατὰ τῶν Ἰσπανῶν πόλεμον, διέπρεψε δὲ ταχέως τόσον εἰς τὰς διαφόρους ἐκστρατείας του ὥστε ὑπὸ τῆς Βασιλείας Ἑλισάβετ ἀπεστάλῃ τῷ 1577 μετὰ 5 πλοίων διὰ τοῦ πορθμοῦ τοῦ Μαγγελάνου εἰς τὸν Εἰρηνικόν Ὠκεανόν, ἵνα καταπολεμήσῃ καὶ ἐκεῖ τοὺς Ἰσπανούς. Ἀνεβλῶν δὲ κατὰ τὴν Δ. ἀκτὴν τῆς Ἀμερικῆς ἐπωφελήθη πάσαν εὐκαιρίαν ἵνα συλλομβάνῃ καὶ λεηλατῇ Ἰσπανικὰ πλοία. ἔφθασε δὲ οὕτω μέχρι 48° Β. πλάτους, ζητῶν διάπλους εἰς τὸν Ἀτλαντικόν· μὴ εὐρὼν δὲ τοιούτων καὶ στενοχωρηθείς ὑπὸ τοῦ φύγου διηυθύνθη πρὸς τὰς Μολούκκας νήσους. διήλθεν ἐκ τῆς Ἰάβας καὶ τοῦ ἀκρωτηρίου τῆς Καλῆς Ἑλπίδος καὶ ἐπανῆλθε κατὰ Νοέμβριον 1580 εἰς Ἀγγλίαν, ὅπου ἡ Βασίλισσα ἔδωκεν αὐτῷ τὸν τίτλον αἰγυνοῦς. Καὶ πάλιν τῷ 1585-86 ἐτέθη ἐπὶ κεφαλῇ αὐτοῦ 23 πλοίων, μεθ' ὧν ἐπῆλθε κατὰ τῶν Ἰσπανικῶν κτήσεων ἐπ

τοῦ Πρασίνου ἀκρωτηρίου, ἐν τῇ Δυτικῇ Ἰνδικῇ κλ. Κατακάψας δὲ τῷ 1587 ἐν τῷ λιμένι τῶν Γαδεΐρων μέρος τῆς περιφέρειας ἀρμάδας (βλ. λ.), ἐγένετο τῷ 1588 ἀντιναύαρχος καὶ ἐδοθήσας τὸν Ἀέρδον Ἐρριγγαμ νὰ καταστρέψῃ ἐκεῖνην ἐντελῶς. Ἀλλ' ἄλλαι ἐπιχειρήσεις του ἐν Πορτογαλίᾳ καὶ τῇ Δυτικῇ Ἰνδικῇ (1594) ἀπέτυχον καὶ θαρῶς φέρων τὴν μεταβολὴν τῆς τύχης, ἠσθένησε δὲ Δ. καὶ ἀπέθανε τῇ 27 Δεκ. 1595. [Β.Ε.]

Δράϊνα. 1) Χωρίον τοῦ δήμ. Ἰθώμης οἰκούμενον ὑπὸ 258 κατοίκων καὶ ἀπέχον ἀπὸ Μαυρομμάτι ὥρ. 1 1/2. 2) Χωρίον τοῦ δήμ. Ἀλφιείρας τῆς Μεσσηνίας ἀπέχον ἀπὸ Βάχας ὥρ. 1 1/2. Κατ. 47.

Δράκ ἢ Δραγόν. Ποταμὸς τῶν γαλλ. Ἀλπεων εἰς τοὺς νομούς Ἀνω Ἀλπεων, 5-που πηγάζει, καὶ Ἰζέρ. Μετὰ ὀρμητικὸν ῥοὴν 150 χμ. ἐκβάλλει κάτωθεν τῆς Γρενὸδλης εἰς τὸν Ἰζέρ. [Μ.Σ.]

Δράκκα. Χωρίον Ζακύνθου ὑπαγόμενον εἰς τὸν δήμον Μεσογαίων καὶ οἰκούμενον ὑπὸ 168 κατοίκων. Ἀπέχει ἀπὸ Σκουλικιάδου 20'.

Δρακαῖοι. Μεγάλη μάχημος ἡπειρωτικὴ οἰκογένεια διακρισμένη ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ 17' αἰῶνος. Πρῶτος ὁ Πούλιος Δράκος, υἱὸς τοῦ Μάρκου Πούλιου, συγγένους τοῦ Τζοβάρα, ἀναφέρεται ὡς ἀρματωλὸς τοῦ Λαύρου καὶ τῆς Λάμαρης ἐν Ἡπείρῳ τῷ 1585, ὅτε μετὰ τοῦ συντρέφου του Μαλάμου καὶ τοῦ ἀρματωλοῦ τῆς Βονίτης καὶ τοῦ Ξηρομέρου Θεοδ. Μπούα Γρίβα παροτρυνόμενοι ὑπὸ τῶν Ἑνετῶν ἐξηγέρθησαν ἐν Ἡπείρῳ καὶ ἐν Ἀκαρνανίᾳ κατὰ τῶν Τούρκων. Οἱ ἡπειρώται ἀρματωλοὶ τότε κατέλαβον ἀπρόοπτος τὴν Ἄρταν καὶ ὤδυσαν κατὰ τῶν Ἰωαννίνων, ἀλλ' εἰς ὑπεράσπισιν τῆς Ἡπείρου ἐσπευσαν καὶ οἱ Τούρκοι τῆς Θεσσαλίας καὶ τῆς Μακεδονίας, οἱ δὲ ἐπαναστάται ἀρματωλοὶ μετὰ τινὰς ἀτυχεῖς συμπλοκάς ἡττησάμενοι νὰ ὑποχωρήσωσι. Καταδιωκόμενοι δὲ ἀδιακόπως ἐγκατέλειψαν οἰκογενειακῶς τὰ πεδινὰ μέρη τοῦ ἀρματωλικίου τῶν καὶ ἀνῆλθον ἐπὶ τῶν κορυφῶν τῶν γειτνιαζόντων ὄρεων τῆς Δάκκας, ἐφ' ὧν ἐγκατασταθέντες ἐπῆξαν τὰς πρώτας σιτίας τοῦ Σουλτανικοῦ Τετραρχίου (βλ. Γ ρ ι β α ι ο ι). Λεγεται ὅτε ὁ Πούλιος οὗτος ἐπωνομάσθη Δράκος, διότι κατὰ τὰς μετὰ τῶν ἐχθρῶν συγκρούσεις ἐρρήγνυε φερέρος κραυγὰς καὶ βοὴν θηριώδη. Ἐπὶ τοῦ Σουλίου ἡ οἰκογένεια τῶν Δρ. συγκατελέγετο μετὰ τῶν διασημοτέρων φαρῶν καὶ διέμεναν ἐντός τῆς πρωτεύουσας τῆς ἐμοσπενδίας, εἰς τὸ Κανασούλι. Ἀρχηγὸς τῆς οἰκογενείας ἐνταῦθα κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 18' αἰῶνος παρουσιάζεται ὁ Δῆμος Δρ. διαπρέπων ἐπ' ἀνδραγαθήμασιν ἀπὸ τῶν πρώτων πολέμων τῶν Σουλτανικῶν. Οὕτω κατὰ τὸν πέμπτον πόλεμον, ἐν ἑκαμὴν οἱ Σουλ. περὶ ἰσὶ 1730 ἐναντίου τοῦ Μαργαριτίου Βέη

Σουλεϊμάν Τσαπάρη, ἄγοντος κατὰ τοῦ Σουλίου 9000 ἀτάκτους, ἐπέδειξεν ὁ Δρ. ἔκτακτον στρατιωτικὴν εὐφυίαν καὶ ἱκανότητα, κατορθώσας ὥστε νὰ συλληφθῶσι ζῶντες ὑπὸ τῶν Σουλ., ὁ ἴδιος Σουλεϊμάν μετὰ τοῦ υἱοῦ του καὶ 40 ἄλλων ὁπαδῶν των. Οἱ ἀγάδες περὶδύθησαν καὶ ἀπελύθησαν ἀφοῦ ἐπλήρωσαν ἀκριβῆς λύτρα εἰς τοὺς Σουλ. Μετὰ ταῦτα δὲ εἰς τὴν περίφημον μάχην τῆς Κιάφας, κατὰ τοῦ Μουχτάρη, υἱοῦ τοῦ 'Αλῆ-παῶ εἰς ἣν ἔλαβον μέρος καὶ αἱ Σουλιώτισσαι, ὁ Δρ. ἐδείξε θαυμαστὸν ἥρωισμόν. Κατόπιν εἰς τὴν μάχην τῆς Νεμίτσας ἠνδραγύθησε μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ του Σχοῦμποῦ Δρ., μόνος δὲ πάλιν εἰς Βιρτζάγαν καὶ εἰς Βίλλαν καὶ ἐντὸς τοῦ Σουλίου, ὅπθιν δις ἐξέβαλε τὸν ἐχθρόν, ἀλλ' ἐπὶ τέλους μὴ δυνθεὶς ν' ἀντισταθῇ εἰς τὸ μέγας πλῆθος τοῦτο ὑπεχώρησεν εἰς τὸ Κοῦγκι. Ἐκείθεν δὲ τὴν 10 Δεκεμβρίου 1803 μετὰ τοῦ Φώτου Τζαβέλλα καὶ τῶν ἄλλων ὁπλαρχηγῶν ἐξεληθόντες ἐπὶ κεφαλῇς τῶν δι-σχιλίων περίπου σουλιωτικῶν γυναικοπαίδων, φευγόντων καταναγκαστικῶς τὴν πατρίδα καὶ ἐγκαταλείπόντων τελευταῖον φρουρὸν αὐτῆς τὸν περίφημον καλόγηρον Σαμουήλ, ὠδήγησαν αὐτὰ διὰ τῆς Πάργας εἰς Κέρκυραν, ὅπου οἱ δυνάμενοι νὰ ἐπλοφορῶσι Σουλ. κατετάχθησαν εἰς τὸν στρατὸν τῆς 'Ρωσικῆς αὐτοκρατορίας, ἧτις κατεῖχε τότε τὴν 'Επιδόνησον. Ἐνταῦθα ὁ Δρ. ἐτιμῆθη μὲ τὸ ἀξίωμα τοῦ ἐκατοντάρχου. Ἀλλὰ μετὰ τρεῖς μῆνας ἀπέθανε γηραλέος πλέον, ἀντικτασταθὴς εἰς τὸ ἀξίωμα τοῦ ὑπὸ τοῦ υἱοῦ του Γεωργιάκη, ὅστις διέπρεψε μετὰ τῶν πρώτων ὁπλαρχηγῶν εἰς ἄλλεπὶ ἀλλήλους πολέμους μετὰ τὴν ἀνάκτησιν τοῦ Σουλίου, εἰς Βαριάδες, εἰς Μπογόρτζαν, ὅπου ἐπληρώθη, εἰς Τόσκαι, εἰς Γλυκὴν, εἰς Δερβιζανα, εἰς 'Ρηνιάσαν, εἰς τὸ Σούλι καὶ πρὸ πάντων εἰς τὸ Κοῦγκι. Τέλος μετὰ τὴν πτώσιν τῆς Κιάφας (1822) ἐλθὼν μετὰ τῶν ἄλλων Σουλιωτῶν εἰς τὴν ἀγωνιζομένην 'Ελλάδα, παρευρέθη εἰς τὰς πολιορκίας καὶ τὴν πτώσιν τοῦ Μεσολογγίου, εἰς τὴν φοβερὰν μάχην τῆς Σκάλας ὅπου ἐθριάμβευσεν, εἰς Θήβας μετέπειτα καὶ ἐπὶ τέλους εἰς τὰς 'Αθήνας μετὰ τοῦ Καρκίσκῃ. Ἐνταῦθα ὁ Δρ. περὶον πληγωμένος εἰς τὰς χειρὰς τῶν Τούρκων εἰς τὴν κατὰ τῆς Ἀκροπόλεως ἐπίθεσιν τῶν ἐν Φιλαρῶν 'Ελλήνων (6 Μαΐου 1827), ἠτυχοκτόνησεν, ἵνα μὴ συρθῇ αἰχμάλωτος ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν. Τούτου δὲ υἱὸς ἦν ὁ γνωστότατος συνταγματάρχης τοῦ Ἰππικοῦ 'Ιωάννης Δρ., ὅστις καὶ ὑποσπιστὴς τοῦ 'Οθωνος χρηματίσας τὸν ἡγελοῦθησεν ἐκδιωχθέντα μέχρι Βαυαρίας, ὅπθιν ἐπέστρεψεν εἰς 'Αθήνας μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ καὶ ἐμεινεν Ἰβωτεύων μέχρι τοῦ 1871, ὅτε ἐγένετο ὑπουργὸς τῶν στρατιωτικῶν ὑπὸ τὸν Βούλγαρον, ἀπεβίωσε δὲ τῇ 1873 καταλείπων τοὺς υἱοὺς του εἰς τὰς τάξεις τοῦ στρατοῦ [Κ.Δ.Κ.]

Δρακᾶτα. Χωριὸν τοῦ δήμου Πυλαριέων τῆς Κεφαλληνίας, ἔχον 263 κατ. [Μ.Σ.]

Δράκε (Φρειδερίκος). Γερμανὸς γλύπτῃς, εἰς τῶν ἐξοχωτέρων τοῦ τρέχοντος αἰῶνος. Ἐγενν. τῇ 1805 ἐν Πυρμοντ καὶ ἐγένετο μαθητὴς τοῦ 'Ράουχ ἐν Βερολίνῳ, ταχέως δ' ἐφημίσθη διὰ τὰ ἔργα του, ἐκ τῶν πρώτων τῶν ὁποίων ἡ αὐτοκράτειρα τῆς 'Ρωσίας ἡγόρασεν ἕξον Παναγίαν, πρὸ πάντων δὲ διὰ τὰ ὁμοιώματα μεγάλων ἀνδρῶν. Μεταξὺ τῶν ὠραιοτέρων κατατάσσεται τὸ ἄγαλμα Φρειδερίκου Γουλιέλμου τοῦ Γ' ἐν Στετινω καὶ τὸ ἐν Κολωνίᾳ, ὅπου εὐρίσκεται καὶ τοιοῦτον Γουλιέλμου τοῦ Δ' ἡ ἐπὶ τῇ Νικητηρίῳ στήλῃ ἐν Βερολίνῳ Νίκη καὶ πλείστα ἄλλα. Ὁ Δ. ἐνοὶ μετὰ φυσικότητος πλήρους δυνάμεως λεπτὸν αἰσθητικῶν καλλιτεχνικόν. Ἦτο δὲ ἐπὶ ἐτὴ ἀντικατελλάριος τοῦ τάγματός τῆς 'Αδελφίας μέλος τῆς 'Ακαδημίας τοῦ Βερολίνου κ.τ.λ. Ἀπέθανε τῇ 1882 ἐν Βερολίνῳ. [Ἐγ.]

Δράκε (Φραγκ.). βλ. Δράικ.

Δράκισ. Μία τῶν μεγαλειτέρων ἐκ τῶν 24 κωμοπόλεων τοῦ Πηλίου, καίμην μίαν καὶ ἡμίσειαν ὥραν κάτω τῆς ὑψίστης τοῦ ὄρους κορυφῆς, καὶ ὄρῳσα πρὸς τὸν Παγασητικὸν κόλπον, ἀρ' οὐ ἐπίσης ἀπέχει 1½ ὥραν, ἔχουσα δὲ περίπου 3000 κατ. Ἡ Δράκισ συνωκίσθη κατὰ τὴν 16' αἰῶνα, ὅτε καὶ ἐκ τῆς παρακμαζούσης Δημοκριτιδος καὶ ἐξ 'Αγραίων καὶ ἀλλαχόθεν φεύγοντες οἱ ἄνθρωποι τοὺς ληστὰς καὶ τὰς πείσεις τῶν Τούρκων, κατέφυγον εἰς τὸ Πήλιον, ἀρ' οὐ ἀπῆλθον τὰς ἐπὶ καὶ νῦν ἀνθηροστάτας 24 κωμοπόλεις. Ἡ πολιτὴν ἀπέχει τριῶν τοῦ Πύλου, ὠνομάσθη δὲ Δ. ἀπὸ τοῦ Δράκου, ἐν' ὧς τῶν πρώτων οἰκιστῶν τῆς τοῦτο δ' αὐταπόδεικτον γίνεται καὶ τῆς θέσεως τῆς λεγομένης τοῦ Δράκου τοῦ σκαμνίου. Ἐξάστῃ καὶ ἐπινέειν τῆς Δ. εἶναι ἡ 'Αγριά, μίαν ὥραν ἀπὸ τοῦ Βύλου ἀπέχουσα καὶ πρὸς Ἄ αὐτοῦ καίμην, οὗσα δὲ ὁ δευτέρος μετὰ τὸν Πόλον ἐμπορικὸς τῆς Θεσσαλίας λιμὴν, ἀρ' οὐ ἐξάγονται τὰ προϊόντα τοῦ τόπου, ἔλαιον, ἔλαιον, καὶ παντοδαπαὶ καὶ λαμπραὶ ὀπῶραι ½ ὥραν πρὸς Δ τῆς 'Αγριάς ἐκεῖτο τὸ πάλαι ἡ πόλις Νηλία (οὕτ' Νηλεία ἢ Νήλεια) [Ζ.Δ.Κ.]

Δρακὺλιμναι. Καλοῦνται οὕτως ἐν Ἡερίῳ τρεῖς λίμναι λίαν περιέργως εὐρισκόμεναι ἐπὶ τριῶν ὑψηλῶτάτων κορυφῶν τοῦ Πίνδου, ἐπὶ τοῦ Περιστερίου (Δακμωνος) πρὸς τὸ Μέταρον, ἐπὶ τοῦ Πλώσκου (Τύμης) εἰς τὸ Ζαγόρι καὶ ἐπὶ τοῦ Σμόλιγγα (Λύγγου) παρὰ τὴν Σαμπαρίαν. Ἡ ὕψος αὐτῶν εἰς τοσοῦτον ὕψος μετ' ὅλας τὰς γενομένας ὑποθέσεις δὲν ἡρμηνεύθη ἀκόμη ἐπαρκῶς. Ὁ ἡπειρωτικὸς λαὸς ἀπέβλεπεν εἰς αὐτὰς μυθολογικὰς ἰδιότητας πιστεύσας καὶ ὁμολογῶν ὅτι ἀνέκαθεν διακινῶνται ἐν αὐτοῖς Δράκον, διὸ καὶ ἐπωνόμασαν αὐτὰς οὕτω. Ἐκαστὴ ἐξ αὐτῶν ἔχει

σχῆμα σχεδὸν κυκλικὸν καὶ περιφέρειαν 300 περιπευ βημάτων. Τὰ βάθη αὐτῶν δὲν ἐγένετο δυνατόν νὰ καταμετρηθῶσι ποτὲ, τὰ δὲ ὕδατα τῶν ἑγχοσίων πράσινον βαθύ χροῖμα καὶ τρέφουσι ἐν ἑαυτοῖς τινὰς ἀγρίους ὑπομέλανας οἱ περιόικαι διηγούνται πολλὰ περὶ τῶν Δράκων αὐτῶν, οἵτινες παρουσιάζονται ὑπὸ διάφορα εἶδη ζῴων καὶ διαφόρους μορφὰς τεράτων, ἔστιν ὅτε δὲ καὶ ὑπὸ μορφᾷ ἀνθρώπων, ἀνδρείωμένων ἴδια. Πολλὰκις δὲ συναπτουσι πρὸς ἀλλήλους ἐρίδας καὶ μάχας ἐξαχόντες φλόγας πυρίνας ἀπὸ τὰ στέμματα τῶν καὶ ῥίπτοντες ὁ εἰς κατὰ τοῦ ἄλλου κορμούς ἐλοκλήρους δένδρων ἢ ὀγκώεις βράχους, ὅτε «σεῖονται τὰ θεῶνα κ' οἱ καμποὶ» κατὰ τὰ δημῶδη περὶ αὐτῶν ᾠσματα. Πρὸς. Κρυσταλλῆ «Τρεῖς δρακόντιναι ἐπὶ τοῦ Πινδου» ἐν Παρνασσῷ 1896¹ Ίουλ. [Κ.Δ.Κ.]

Δρακόντειος Ξυλεία (Γερμ. Draehenblutholz, γαλλ. bois de dragon), πρεῖνται ἐκ τοῦ ἐν ταῖς δυτικαῖς Ἰνδίας ροομένου πτεροκόρπου τοῦ δράκοντος (pterocarpus draco). Τὸ ξύλον εἶνε σκληρὸν, λευκὸν καὶ ποικιλόχρουν, φέρει δὲ ζωτανικαίσεις καὶ σχεδιάσματα [X.]

Δρακόντειος (Blossius Emilus Dracontius). Λατίνος ποιητής, ἔζησας κατὰ τὸ τέλος τοῦ Ε' μ. Χ. αἰῶνος ἐν Καρχηδόνη. Καίπερ μὴ ἀπηλλοτριμένος τοῦ στόματός τῆς ἐποχῆς του, κέκτηται ἀληθῆς ποιητικὴν αἰσθησιν, δεικνύει δὲ μέτρωσιν οὐ τὴν τυχοῦσαν. Σφύζονται αὐτοῦ ἐκτός μικροτέρων ποιημάτων ἔπος De Deo (περὶ δημιουργίας καὶ ἀπολυτρώσεως) καὶ ἐλεγειακὸν ποίημα Satisfactio. [M.Γ.]

Δρακόντειος μῆν. Βλ. Σελήνη.

Δράκοντος αἶμα. Βλ. Αἷμα δράκ.

Δρακοπουλῆτα. Χωρίον Κεραλλήνας ὑπαγόμενον εἰς τὸν δήμον Πυλαρέων καὶ οἰκούμενον ὑπὸ 386 κατοίκων. Ἀπέχει ἀπὸ Ἀγίας Φώφης 3/4 ὁδ. 1/2 πρὸς Δ.

Δράκος, βλ. Δρακαῖος.

Δροκοσπηλιά. Χωρίον τοῦ δήμου Ἡρακλειωτῶν τῆς Φθιώτιδος, ἔχον 238 κατ. Καίτοι εἰς τὰς Β ὑπορείας τοῦ Καλλιδρόμου δρους. Ἐντυθὸν ἦτο, ὡς φαίνεται, ἡ ἀρχὴ τῆς Ἀνοπαίας ἀτραποῦ δι' ἣς ὠδήγηται ἐς Ἐριάλτη τοὺς Πέσσας εἰς τὰ νῶτα τῶν παρὰ ταῖς Θερμοπύλαις Ἑλλήνων [M.Σ.]

Δράκων. Γένος ἀδελφῶν σαυρῶν τῆς Ν Ἀσίας, αἵτινες ἔχουσι μῆκος μέχρι 30 ἑκτομ. ζῶσι δ' ἐπὶ τῶν δένδρων τρεφόμενοι δι' ἐν τῶμων. Ἀξιοσημειωτὸς εἶναι ἡ κατασκευὴ τῶν τελευταίων αὐτῶν πλευρῶν αἵτινες ἀντὶ νὰ ὡσι κεκαμμένοι πρὸς ἀλλήλας ἐκτείνονται ὀρίζοντως καὶ καλύπτονται ὑπὸ τοῦ δέρματος οὕτως ὥστε ἀποτελεῖται ἐκατέρωθεν τοῦ σώματος εἶδος πτητικῶν ὀργάνων, ἅτινα ὅμως χρησιμεύουσι εἰς τὸν Δ. μόνον ὡς χαλασίντω-

τον ὅταν πηδᾷ ἀπὸ δένδρου εἰς δένδρον. [Φ.Ι.]

Δράκων (μυθολ.). Ἐν τοῖς μύθοις πάντων σχεδὸν τῶν πεπολιτισμένων λαῶν σπουδαίαν κατέχει θέσιν ὁ Δ. (δράκος παρ' ἡμῖν) κυρίως παριστανόμενος ὡς φύλας θησαυρῶν. Κατὰ τὰς εἰκασίας τοῦ λαοῦ εἶναι ὀφειδὲς θηρίον τεραστίου μεγέθους, τὸ βλέμμα ἔχον δεινόν, τὴν δὲ πύχην θανατηφόρον, οὐχὶ δὲ σπανίως πολυκέφαλον. Κατὰ τοὺς ἀρχαίους ἑλληνικοὺς μύθους Δ. ἐρύλαττε τὰ χρυσὰ μῆλα τῶν Ἑσπερίδων, ὅστις ὑπὸ τοῦ Ἡρακλέους φρονεθεὶς κατηστερίσθη ὑπὸ τῆς Ἡρας ἐν τῷ βωρείῳ τοῦ οὐρανοῦ ἡμίσει· ἐν δὲ Κολχίδι φυλάττων τὸ χρυσόμαλλον βέρας καταδύλλεται ὑπὸ τοῦ Ἰάσονος. Ἐν τῇ κλασικῇ τέχνῃ σπανίως ἀπαντᾷ ὁ Δ. Ἡ δὲ παράστασις τοῦ Δ. ἀναμφιδόλως ἐκ τῆς ἀπωτέρω Ἀσίας ἔλκει τὴν καταγωγὴν. Ἡ ἐκκλησία παρέλαθεν τὴν ἰδίαν τοῦ Δ. πρὸς παράστασιν τοῦ διαδόλου ὡς καὶ σήμερον ἐτι βλέπομεν αὐτὸν ἐν ταῖς εἰκόσι κατατροποῦμενον ὑπὸ τῶν ἁγίων (Γεωργίου, Δημητρίου κλ.). Ἡ εἰκὼν αὐτοῦ ἐχρησιμοποιήθη παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἑλλησιν ὡς κόσμημα κρανῶν καὶ ἀσπίδων· βραδύτερον ἐγένετο πολεμικὸν ἐμβλημα, ὡς εἶχον αὐτὰ π. Χ. οἱ Δακοὶ καὶ οἱ Ρωμαιοὶ δ' αὐτοκράτορες ἐχρησιμοποίησαν αὐτὰ ἀπὸ τοῦ Μ. Κωνσταντίνου, ὁμοίως δὲ καὶ οἱ ἀρχαῖοι Σάξωνες καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς Ἀγγλίας ἀπὸ Γουλιέλμου τοῦ κατακτητοῦ. Ἐν τῇ ἀκολουθίᾳ τοῦ Πάπα εἰς ἐπισήμους πομπὰς στρατιῶται (draconarii) ἔφερον ἐπὶ δόρατος τὴν εἰκόνα τοῦ Δ. ὑπὸ τὸν στυρόν. Καὶ ἐπὶ νομισμάτων δ' εὐρεται ὁ Δ. ἐν Κίνα καὶ Ἰαπωνίᾳ. Κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους ἀνευρίσκομεν τὴν εἰκόνα τοῦ Δ. ἐπὶ πολλῶν οἰκοτήμων.

Εἰς δὲ τὰς δημῶδεις τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ παραδόσεις οἱ Δ. ἀντικατέστησαν τὰς δευτερευούσας τῆς ἀρχαίας μυθολογίας θεότητας, τοὺς Κενταύρους, τοὺς Γίγαντας, τοὺς Ἑκκατόγχερας, τοὺς Κύκλωπας. Λέγονται ὕψηλοί, ῥωμαλέοι καὶ ἐκτάκτου ἰσχύος, ἐτι δὲ ἀνθρωποφάγοι, εἰσι ἐνερμίζοντες καὶ οἱ Κύκλωπες καὶ οἱ Λαιστρυγόνες τῶν ἀρχαίων ἔχουσι δὲ συζύγους (δρακαινας, δρακόντισσας, δράκισσας) καὶ οἰκογένειαν (πλείονα ἴδε ἐν Ν. Γ. Πολίτου Μελέτη ἐπὶ τοῦ βίου τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων, τ. Α'. Ἀθ. 1871).

Δράκων. Ὁ τῶν Ἀθηναίων νομοθέτης. Ἀνῆκεν εἰς ἀρχαίαν οἰκογένειαν εὐπατριδῶν, ἐν ἑταί δὲ 620 π. Χ. ἀνετέθη αὐτῷ ὑπὸ τῶν συμπολιτῶν τοῦ ἡ συνταξίς νομοθεσίας σφραῖς καὶ λεπτομεροῦς, οἷον ἐπίθεσι· αὐτὴν ὁ ὑπὸ τῶν παρανομῶν τῶν εὐγενῶν, ὑποστηρίζεμενων ὑπὸ τῶν αὐθαιρέτων ἀποφάσεων τῶν ἀρχόντων, καταπιεζόμενος λαός. Ἡ νομοθεσία τοῦ Δ. ἦτο βεβαίως ὑπεράγαν αὐστηρὰ (δι' ὅ καὶ ἐλέγετο βραδύτερον ὅτι οὐχὶ διὰ μελάνης

ἀλλ' αὖ δι' αἵματος ἔγραψεν αὐτήν· ἐν τούτοις τὸ λεγόμενον ὅτι εἰς πάντα τὰ ἀδικήματα μίαν ἐπέβαλε ποινὴν, τὴν θάνατον, δὲν εἶναι ἀληθές· διότι καὶ πρόστιμον ἔταξεν εἰς τινὰς περιστάσεις (βεβαίον ἦτοι τὴν ἄξιαν δέκα βῶων) καὶ ἄτιμάν· καὶ αἱ περὶ φόνου δὲ διατάξεις τοῦ ἥσαν ἐπιεικέστεραι τῶν προτέρων· πρῶτος δ' αὐτὸς διέκρινεν ἐν τῇ νομοθεσίᾳ τοῦ τὸν ἐλ. προμελέτης φόνον ἀπὸ τοῦ ἐξ ἀμελείας ἢ δι' ὕβριν ἢ ἐν ἀμύνη τελευθέντος, ὅρισας ἄλλην εἰς τὰς τελευταίας ταύτας πεπιωμένης διαδικασίαν καὶ ποινὰς ἐλαφροτέρας· τὰς φονικὰς δὲ διατάξεις τοῦ Δ. ζιευτήρης κατόπιν καὶ ὁ Σόλων. Ἦν δεινὰ ὅμως τοῦ λαοῦ οὐδαμῶς ἡλάττωσαν ἢ νομοθεσίᾳ τοῦ Δ., διότι καὶ μετ' αὐτὴν ἐξηκολούθει ἡ δεσποτεία τῶν πλουσίων, εἰς οὓς ἐδούλευον οἱ πένητες, οἵτινες θανατιζόμενοι παρ' ἐκείνων ἦσαν «δεδεμένοι τοῖς θανάτοις» ἐπὶ τοῖς σώμασι. ὡς καὶ πρότερον. Ὡς πρὸς τὸ πολιτεῖμα ὁ Δ. ἔδρυσεν βουλὴν 401 πολιτῶν καὶ ἐπέταξε «κληροῦσθαι καὶ ταύτην καὶ τὰς ἄλλας ἀρχὰς τοὺς ὑπὲρ τριῶν ἔχοντες ἐτη γεγονότας, καὶ δις τὴν αὐτὴν μὴ ἄρχειν πρό τοῦ πάντας ἐξελθεῖν· τότε δὲ πάλιν ἐξ ὑπαρχῆς κληροῦν» (*Αριστ. Ἀθηναίων Πολιτεία). Ὡς δὲ καὶ τοὺς ἐκλεξιμούς ἀρχοντας διὰ περιορισμῶν, ἀπαιτιῶν ὠρισμένην περιουσίαν κλ. Περὶ τῆς ὑστερας τυχῆς τοῦ Δ. δὲν ἔχομεν βεβαίαν εἰδήσει· φαίνεται ὅτι· μισθθεὶς ὑπὸ τοῦ λαοῦ ἀπῆλθεν εἰς Αἴγιναν καὶ ἀπέθανε μακρὰν τῆς πατρίδος του. [Δ.Ν.Δ.]

Δράκων ὁ Στρατιωτικὸς. Ἕλληνας γραμματικὸς, ζῆσας πρὸ τοῦ Ἀπολλωνίου τοῦ Δυσκόλου. Συνέγραψε κατὰ τὸν Σουῖβαν Περὶ μέτρων, Περὶ σατυρῶν, Περὶ τῶν Πινδάρου μελῶν, Περὶ τῶν Σαπφούς μέτρων, Περὶ τῶν Ἀλκαίου μελῶν· ἀλλ' ἐξ αὐτῶν οὐδὲν ἐσώθη, καὶ τὸ ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Δ. φερόμενον σύγγραμμα Περὶ μέτρων ποιητικῶν εἶνε ὑποβολιμαῖον, ἀναγόμενον εἰς τὸν 16ον αἰῶνα. Ὑποτίθεται δὲ ὅτι τὰ μετρικὰ σχόλια εἰς Πινδάρου βασιζόμενα κυρίως ἐπὶ τῶν τοῦ Δ. ἔργων. [X.B.]

Δράκων (ἀστρ.). Ἀξιόλογος ἀστερισμὸς τοῦ βορείου ἡμισφαίριου μεταξὺ τῶν δύο Ἀρκιῶν (Μεγάλης καὶ Μικρᾶς), ἐν τῷ ὁποίῳ καίται ὁ βόρειος πόλος τῆς ἐκλειπτικῆς. ὅθεν καὶ ἡ ἐκ τοῦ Δ. προσωνομεία ὄρνυ τινῶν ἐχόντων σχεῖν πρὸς τὴν θέσιν τῆς ἐκλειπτικῆς. [Δ.Κ.]

Δρακῶνα. Χωρίον τῆς Κρήτης ἐν τῷ δῆμῳ Κεραμειῶν τῆς ἐπαρχ. Κυδωνίας ἔχον 306 κατ.

Δράμα (Δραβήκος). Πόλις τῆς Ἀνατολικῆς Μακεδονίας, καίμένη πρὸς Ἀ τῶν Σερρῶν εἰς ἀπόστασιν 13 1/2 ὥρων καὶ ἐπὶ τῶν ὑπορείων τοῦ ὄρους Μπαζ-δὰγ (*Ορέηλου) ἐν θέσει τερπνῇ καταρῦτι καὶ καταρῦτῳ. Κατοικεῖται ὑπὸ 1000 ὄθων. οἰκογενειῶν. 150 χριστιανῶν καὶ 20 ἱσραηλιτικῶν. Ἐν τῷ μέσῳ τῆς πόλεως καίται ἡ ἀγορά, δι' ἧς διέρχεται

χειμαρρὸς πολλάκις πολλὰς ἐπιφέρων καταστροφάς. Ἐνταῦθα διενεργεῖται μέγα ἐμπορίαν κλωπῶν. Οἱ ἐν Δράμᾳ ὀθωμανοὶ εἶνε οἱ μὲν ἂν εὐποροὶ τῶν κατοίκων, ἐπὶ μακρὸν δὲ χρόνον μεγάλην ἐπιρροὴν ἐξήσκησαν ἐφ' ὅλης τῆς ἐπαρχίας οἱ ἀπόγονοι τοῦ ἐν Δερβινακίῳ καταστραφέντος Δράμῃ Μαχμουτ Πασσά. Εἶναι ἔδρα τοῦ ὀρθοδόξου μητροπολίτου καὶ πρωτεύουσα ὁμωνύμου διμερισματος, οἰκουμένου ὑπὸ 22 915 κατοίκων, ὧν 4 χιλ. Ἕλληνες. 9950 ὀθωμανοί, 2240 βουλγαρόφωνοι ὀρθόδοξοι καὶ 2925 σχισματικοὶ βούλγαροι, εἰς 14 χωρία. Ἀρθονα φρέατα καὶ πολλὰ ὕδατα κατακλύζουσι τὴν πόλιν ταύτην, κημαιοτάτη δ' εἶνε ἡ φυτεία παντοδαπῶν δένδρων. Ὀνομασθὲ ἐπὶ γονιμότητι καὶ πλοῦτι· εἶνε ἡ πεδιάς τῆς Δράμης, ἡ ὑπὸ τῶν Ταύρων «γρυσὴ πεδιάς» καλούμενη, ἥτις κυκλοῦται πανταχόθεν ὑπὸ ὀρέων καὶ ἀρδεύεται ὑπὸ τῶν κατερχομένων ἐξ αὐτῶν ποταμίων. Ἔχει μῆκος ἀπὸ τῶν πηγῶν τοῦ ποταμοῦ Ἀγκίστα μέχρι τοῦ ἔρους Συμβόλου 9 ὥρων, πλάτος δὲ 4 1/2 ὥρων. Πισὰ τὴν Δραβήτικον στρατὸς ἐκ 10 χιλ. Ἀθηναίων κατεσφάγη ὑπὸ τῶν Ὀρακίων τῷ 465 π.Χ.

Δράμα. Καθόλου Δ. καλεῖται τὸ σύνολον ἐπικύων τινῶν γεγονότων ὑπὸ λυρικῆν μορφήν, παρισταμένων διὰ τοῦ διαλόγου καὶ μιμήσεως. Εἶναι δηλ. τὸ Δ. συγγώνευσις τοῦ ἐπικοῦ καὶ λυρικοῦ στοιχείου, τῆς ὑποκειμενικότητος καὶ τῆς ἀντικειμενικότητος, τοῦ ἔσω καὶ τοῦ ἔξω κόσμου, ἅμα δὲ τὸ τελειότατον εἶδος τῆς ποιήσεως ὡς ὑπερὸν τῶν δύο ἄλλων κυρίων εἰδῶν, τοῦ ἔπους καὶ τοῦ μέλους, ἐπελθὼν καὶ εἴ τι μὲν καλὸν παρ' αὐτοῖς ὑπῆρχεν ἐν προσήκοντι μέτρῳ προσελθόν, συμπληρώσαν δὲ τὸ μοιρομερές καὶ μόνον αὐτῶν. Κατὰ τοῦτο δὲ διακρίνεται τὸ ἔπος καὶ τοῦ μέλους, ὅτι ἐν αὐτῷ ὁ ποιητὴς οὐδέποτε προκύπτει αὐτὸς διηγουμένος, αἰσθανόμενος ἢ διανοούμενος, ἀλλ' εἰσαγεῖ πρόσωπα διελλεγόμενα ἢ ὀρώντα, νοοῦντα ἢ αἰσθανόμενα καὶ οὕτω περαίνοντα τὴν πρᾶξιν· πρῶτιστος ἄρα ὁρος Δ. τινὸς ἐστὶ τελεία ἀντικειμενικότης τῆς πράξεως. Ἐνῷ δὲ τὸ ἔπος ἀφηγεῖται ὡς γεγονότα τὰ κατὰ τὴν τύχην ἀνθρώπου τινὸς ἢ τὰς πράξεις αὐτοῦ, τὸ Δ. παρίστην ἐνώπιον ἡμῶν αὐτὴν τὴν πρᾶξιν ἀνελίσσασμένην, παριστάμεθ' 3' ἐν τῷ θεάτρῳ οὐχὶ ἀπλῶς ἀκροαται σ ο μ β ε δ η κ ε τ ο ς, ἀλλὰ γινώμεθα αὐτήκοοι καὶ αὐτόπται μάρτυρες τῆς πράξεως. Ἐνῷ ἄρα ἐν τῷ ἔπει παρίστανται πρὸ πάντων ἡθῆ καὶ γεγονότα (διάνοια καὶ ἡθός, κατ' Ἀριστοτέλην), ἐν τῷ Δ. παρίστανται χαρρικτῆρες καὶ πράξεις· ὅθεν κύριος ὁρος τῆς δραματικῆς ποιήσεως ἐστὶν ἡ περὶ τὴν διαγραφὴν καὶ ὑποτύπωσιν τῶν χαρακτῆρων δεξιότης, καὶ ὅσον μάλιστα ἀπὸ τούτων ἐξήρτηται καὶ ἡ ψυχολογικὴ ἀλήθεια τοῦ ποιήματος, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον δὲ καὶ αὐτὴ ἡ πίστις ἡμῶν περὶ τῆς πραγματικότητος τῶν

δρωμένων, "Ὅπως διεγερθῇ δ' ἐν ἡμῖν ἡ πίστις αὐτῇ, δεόν μὴ δακρυῖν νὰ προσκλύσωμεν εἰς ἐσωτερικὴν τινα ἀντιφασίαν, ἀλλὰ πανταχοῦ ἐν τῷ Δ. νὰ διαβλέπωμεν αὐστηρὰν ἀλληλουχίαν αἰτίας καὶ αἰτιατοῦ· καὶ τὸ μὲν πρῶτον καταρθούται, ὅταν διὰ πάσης τῆς πράξεως φυλάττηται ἀναλλοίωτος ἡ πρὸς ἑαυτοὺς ἐμολογία (ἐμοῦ ἐτῆς κατ' Ἀριστοτέλην) τῶν χαρακτήρων, τοῦτο δὲ διὰ τῆς ἱκανότητος τοῦ αἰτιολογεῖν τὰ γεγονότα. Τοῖς ὅροις τούτοις αὐτόματος συμπαρομαρτεῖ ἡ σύστασις τοῦ μύθου, συμπέσειεν δηλ. περιστάσεων τοιούτων, ἐποῖαι ἐπεγεύρουσαι τὰ αἰσθητά καὶ ταράττουσαι βίαιως τὰ πάθη τῶν δρώντων ν' ἀναγκάζωσιν αὐτοὺς οὕτω μόνον καὶ οὐχὶ ἄλλως νὰ διανοῶνται, λέγωσι καὶ πράττωσιν. Ἐκ τῆς συστάσεως ταύτης προκύπτει ἀμέσως ἡ πλοκὴ ἥ ἦρουν τὸ σύνολον πάντων τῶν κωλυμάτων καὶ προσκομμάτων τῶν μεταξὺ τοῦ ἥρωος καὶ τοῦ σκοποῦ παρεμπιπτόντων ἡ τυχαίως ἢ καὶ ὑπὸ τῶν συνδρόνων παρεμβολομένων, ἅτινα ἡ πρῆπει νὰ ὑπερνικήσῃ ὅπως ὅποτε ὁ ἥρωος καὶ ἐπιτύχῃ τοῦ σκοποῦ ἢ παρὰ πάντα αὐτοῦ τοὺς ὑπερανθρώπους ἀγῶνας μοιραίως νὰ ὑποκύψῃ. Ἡ ἀντιστοιχία λοιπὸν πρὸς τὰ πρόσωπάς, ἡ αὐτῆς εἰς ἐκείνη καὶ γένεσις ἢ ἐκ τῆς ἀμοιβαίας ἐπ' ἀλλήλων χαρακτήρων τε καὶ πράξεων ἐπιδράσεως εἶναι· τὸ διακριτικὸν γινώρισμα τοῦ Δ. ἀπὸ τοῦ ἔπους ἐντεῦθεν καὶ εἶναι δύσκολον, ἐν πολλοῖς μάλιστα καὶ ἀδύνατον ἐπικλόν τινα ἥρωα εἰς δραματικὸν τις νὰ μετασκευάσῃ.

Ἀντικείμενον τῆς τοῦ Δ. πράξεως ἐστὶν ὁ μύθος. ὅν δύναται εἶτε αὐτὸς ὁ ποιητὴς διὰ τῆς φαντασίας αὐτοῦ αὐτέχρημα νὰ δημιουργήσῃ ἢ ἐκ τῆς μυθολογίας ἢ τῆς ἱστορίας προεπάρχοντα νὰ παραλάβῃ. Οὐσιώδης δὲ ὅρος τοῦ μύθου ἐστὶν ἡ ποιητικὴ ἀλήθεια, ἥτοι δεόν τὸ ὑπὸ τοῦ μύθου παραδιδόμενον γεγονὸς παραβλλόμενον πρὸς τὰς ἀναλογίας τοῦ ἀνθρωπίνου βίου ν' ἀποδείχθῃ δυνατόν νὰ νοηθῇ καὶ πραχθῇ. Τὸ περιεχόμενον τοῦ Δ. περικείμενον πρῆπει νὰ σύγκηται ἐκ μιᾶς μόνης πράξεως, ἀποκλειομένου αὐστηρῶς παντὸς θ.τι δὲν συμβάλλει εἰς τὸ νὰ καταστή ἡ πράξις τελεία, ἀδιάφορον ἐὰν προδιβάζῃ ἡ ἀνακόπῃ, ἐπισπεύδῃ ἢ ἐπιβραδύνῃ αὐτήν· ταῦτάσι λοιπὸν ἐπεισθῶν ἐν τῷ ἔπει καλούμενα τὸ Δ. σχεδὸν παντάπασι ἀπορρίπτεται. Τὸ ἀρχικὸν σημεῖον τοῦ χρόνου ἐν ᾧ περιλαμβάνεται ἡ πράξις καλεῖται προκασασκευή, μερικώτερον δὲ πρόλογος, καὶ χρησιμεύει εἰς τὸ γνωρίσαι τὴν θεατῇ πᾶν θ.τι πρὸ τοῦ χρονικοῦ σημείου ἀπ' οὗ ἄρχεται ἡ πράξις σχετικὴν πρὸς αὐτὴν συνέβη, πρὸς δὲ καὶ καταστήσασθαι γνωστὰ τὰ κατηγορήματα τῶν δρώντων προσώπων ὡς καὶ τὸν χρόνον καὶ τὸν χώρον ἐν ᾧ ὑποτίθεται συμβαίνειν ἡ πράξις. Ἀληθῶς δραματικὸς ποιητὴς ἐστὶν ὅστις τοὺς προλόγους αὐτοῦ ποιεῖ ἥδη καθ' ἑαυτοὺς ὁρῶντας, ὅταν δηλ. ἀναδι-

βάξῃ ἡμᾶς ὁ πρόλογος εἰς μέση τὰ πράγματα, ὅταν χρησιμεύῃ ὡς αἰτία ἀποτελεσματικῆς τινος καὶ φέρῃ ἐν ἑαυτῷ τὸ σπέρμα τῆς ἀναπτύξεως τῆς ὅλης πράξεως ἥδη τοιούτοις εἶναι οἱ πλείους τῶν σοφοκλείων προλόγων. Τὸ μεταξὺ δὲ τῆς ἀρχῆς καὶ τοῦ τέλους, ἡ τεχνικῶς εἰπεῖν τοῦ προλόγου καὶ τῆς λύσεως, κείμενον μέρος ἀποτελεῖ τὴν λεγομένην πλοκὴν τοῦ Δ. ἡ δὲ εἰς ν. ἥτις κατ' ἀρχὰς ἀπὸ ὀλίγων μόνον νημάτων ὀρμωμένη συγκροτεῖται προϊούσης τῆς δράσεως εἰς ἄρρηκτον ὕφασμα περισσέγγον πανταχόθεν τὸν ἥρωα. Ἀρχαιότεροι κριτικοὶ ποιοῦνται πολὺς διακρίσεις τῆς δράσεως, ὡς ὅμοι οἱ νεώτεροι ὡς αὐθαίρετους ἀπορρίπτουσιν· ἀξιολογώτερα δὲ καὶ δικαιότερα φαίνεται ἡ ὑπὸ τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων γιγνομένη, εἰπείνας τὸ σημεῖον ἐκείνο τῆς δράσεως ἐνθα ἐπέρχεται ἡ τρέψις τροπῇ τῆς τύχης τοῦ ἥρωος διακριναντες ὠνέμασαν περιπέτειαν ἥτοι μεταπτώσιν ἀπὸ τῆς καταστάσεως ἐν ᾗ τέως διετέλει εἰς τὴν ἐναντίαν ὁλως. Ἡ καταστροφὴ τέλος ἡ λύσις, ὡς ἐκ τῶν μέχρι τοῦδε εἰρημένων ἐξάγεται, πρῆπει νὰ συμβῇ ἀναλόγως πρὸς τὰ ἐπενεγκόντα αὐτὴν αἰτία, κατὰ τινα τρόπον φυσικώτατον, ὑπ' αὐτῆς τῆς τῶν πραγμάτων ἀνάγκης ἐπιβαλλόμενον· ἡ λύσις δὲ ἤδη πρῆπει εἰς αὐτῆς ταύτης τῆς δράσεως νὰ ἐκπηγάσῃ ὑπ' οὐθενὸς ἐξωτερικοῦ καὶ τῷ μύθῳ ἀλλοτρίου στοιχείου ἐπιφερομένη, διότι ἄλλως θὰ ἦτο οὐχὶ λύσις ἀλλὰ βία τοῦ θεοῦ διάσπασις.

Τεχνικοῦ Δ. ἴδιον εἶναι, πάντα τὰ μέρη αὐτοῦ ἀπαρεγκλίτως εἰς ἐν καὶ μόνον νὰ συντείνωσιν, εἰς τὸν τελικὸν σκοπὸν τῆς πράξεως ἀναδεικνύοντα τὴν ἰδέαν τὴν δι' αὐτῆς διήκουσαν καὶ συνέχουσαν στερωρῶς τὰ καθέκαστα. Οἷονθεν δ' ἐννοεῖται ὅτι εἰς τὴν καλλιτεχνικὴν ἐνότητα τῆς πράξεως οὐχ ἥκιστα συμβάλλεται καὶ τοῦτο, τὰ παριστανόμενα πρόσωπα καὶ πράγματα νὰ συμπίπτωσιν ἀκριδῶς καὶ ν' ἀναλογῶσι πρὸς τε τὰ ἥγη καὶ ἔθμα καὶ τὰς διέξας τοῦ χρόνου καθ' ὅν ὑποτίθεται ἡ πράξις συμβαίνειν. Ὁ ἐπιτυχὸν τῆς ὀργανικῆς ταύτης ἐνότητος ποιητὴς δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ περιορισθῇ ὑπὸ τῶν δύο ἄλλων κοινῇ ἐνοτήτων τοῦ χρόνου καὶ τοῦ χώρου καλουμένων, καθ' ὡς δι' ὅλης τῆς πράξεως ἀμετάβλητος πρῆπει ὅθεν νὰ μὲν ὁ χώρος καὶ ὁ χρόνος ἐν ᾧ αὐτὴ συμβαίνει καὶ αἵτινες προφανῶς προσθεῖναι ἐκ παρανοήσεως τῶν οἰκείων χωρίων τοῦ Ἀριστοτέλους ἀνεπύχθησαν μετ' ἐπιτηδεύσεως ὑπὸ τῆς γαλλικῆς λεγομένης δραματικῆς σχολῆς.

Τὸ Δ. ὡπῆρξεν πρωτότυπον δημιουργήμα τοῦ ἑλληνικοῦ πνεύματος ἀναπτυχθὲν ἐν Ἑλλάδι κατὰ φυσικὴν σειρὰν ἐκ τῶν δύο ἀρχαιοτέρων εἰδῶν τῆς ποιήσεως, τῆς ἐπικῆς καὶ τῆς λυρικής, ἀρριγμένων ἥδη εἰς τὸ ζενίθ τῆς τελειότητος αὐτῶν. Πρὸς τὴν λυρικὴν ποιήσιν συνέχουσι τὸ ἀρχαῖον Δ. τὰ χροικά καὶ οἱ μονόλογοι ἐν τε τῇ οὐσίᾳ καὶ τῇ ἐξωτερικῇ αὐτῶν

μορφή, πεποιημένα εἰς γλῶσσαν καὶ μέτρα ἀναμνησκοντα τοὺς ἀρχαιοτέρους λυρικούς· τὸ δ' ἐπικλὴν στοιχεῖον ἀντιπροσωπεύει ὁ διάλογος ἐν ᾧ περαινεται ἡ πρᾶξις καὶ ἀναπτύσσεται ὁ μῦθος, ὅστις τὴν βάσιν αὐτοῦ ἔχει· ἐν τῇ ἐπικῇ ποιήσει, τοῦθ' ὅπερ ἤδη ὁ Αἰσχύλος αὐτὸς ὡμολόγει, τὰ ἑαυτοῦ Δ. ψυχία ἀπὸ τῆς δμηρικῆς τραπέζης ἀποκαλῶν. Μερικώτερον δὲ ἡ δραμ. ποιήσις παρήχθη ἐκ τῶν Ὀρησκευτικῶν εἰς τιμὴν τοῦ Διονύσου τελετῶν, ἐν αἷς θρωμένον ἀεκαλῶντο ἤδη αἱ μετὰ μιμικῶν κινήσεων τελεταί μεθ' ὧν ἐψάλλοντο οἱ διθύραμβοι καὶ παρίσταντο ὑπὸ ἐνθουσιῶντων προσωποποιῶν ἐρταστῶν τὰ μυστήρια τῆς γεννήσεως, τῶν παθημάτων, τῶν περιπλανήσεων τοῦ θεοῦ, καὶ ὅττι, κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Ἀριστοτέλους ἡ μὲν σοβαρὰ τραγωδία «ἀπὸ τῶν ἐξαρχόντων τὸν διθύραμβον κατὰ μικρὸν ἠΐθελη», ἡ δὲ εὐθυμος καὶ ψυχαγωγικὴ κωμωδία «ἀπὸ τῶν ἐξαρχόντων τὰ παλικά» (πρόβλ. Διονύσια, τ. Γ', σ. 574 α') ἐνδείξει δὲ τραγὴ τῆς τοιαύτης τοῦ Δ. προελεύσεως διητηρεῖτο καὶ εἰς τοὺς μετέπειτα χρόνους αὕτη, ὅτι οἱ ὑποκριταὶ ἐνεθύνοντο ὅπως οἱ χορευταὶ καὶ τὰ πρόσωπον εἶχον ἢ διὰ τραγὸς ἀληθινὰ μὲν ἢ διὰ προσωπίδας (προσωποῦ) κεκαλυμμένον, ἔτι δὲ καὶ τοῦτο, ὅτι ἐν Ἀθῆναις οὐχὶ καθ' ἑκάστην οὐδ' ἐν οἱῳδήποτε χρόνῳ ἐδιδάσκοντο Δ., ἀλλὰ μόνον κατὰ τὰς ἐορτὰς τοῦ Διονύσου, τὴν πρώτην θέσιν κατέχοντες ἐν τῇ θεάτρῳ τοῦ ἱεροῦ τοῦ θεοῦ τούτου. Πλὴν δὲ τῶν ἀνωτέρω δύο εἰδῶν τοῦ Δ. καὶ τρίτον ἀνεπτύχθη ἐκ τῶν στοιχείων τῆς τοῦ Διονύσου λατρείας, στενωτέρον πάντοτε ἢ τὰ ἄλλα δύο διατηρήσαν τὸν πρὸς τὴν ἀρχικὴν αὐτοῦ πηγὴν σύνδεσμον τὸ σατυρικὸν Δ., τραγωδίας μὲν ἔχον χωματισμὸν, ἀλλὰ μὲν ἦτονος σοβαρότητος καὶ ἐν ᾧ ὁ χορὸς ἐκ σατύρων ἀποτελούμενος ἀπετέλει διὰ τῶν κρίσεων καὶ τῶν λόγων αὐτοῦ τὸ ἑλαφρὸν καὶ εὐθυμίαν ἐντίκτον ἐν ταῖς ψυχαῖς τῶν θεατῶν μέρος τοῦ Δ. Τοῦ εἰδὸς δὲ τούτου ἐν καὶ μόνον ἄρτιον κατέχμεν λειψάνον, τὴν «Κύκλωπα» τοῦ Εὐριπίδου. Ἡ τραγωδία καὶ ἡ κωμωδία (βλ. τὰς λ.) εἰσὶ θεμελιώδη τοῦ Δ. εἶδη ἅτινα διατηρήθησαν ἀείποτε· ἀλλ' εἰς ταῦτα οἱ νεώτεροι χρόνοι προσέθηκαν τὸ ἐν στενωτέρῳ σημασίᾳ Δράμα καλούμενον, ὅπερ σοβαρὰν ἢ μετὰ τραγικῆς τὴν ὑπέρθεσιν ἔχον λήγει πάντοτε διὰ καταστροφῆς ὅποιαν ἤθελεν εἰληγηθῇ ὁ ἐξηγηγμένος ἥθικως καὶ τὸν θρίαμβον τοῦ δικαίου καὶ τῆς ἀρετῆς ποθῶν θεατῆς.

Κατὰ τὸν Ἀριστοτέλην οἱ Δωριεῖς ἀντεπιοῦντο τὴν δέξαν τῆς ἐπινόησεως τοῦ Δ., οἱ Μεγαρεῖς τῆς κωμωδίας. ἄλλοι δὲ, Πελόποννησιοι, τῆς κωμωδίας· ἡ ἀξίωσις αὕτη δὲν φαίνεται ὀλίως ἀδύνατος, διότι πράγματι τὸ σατυρικὸν Δ. μετηγνέχθη ὑπὸ τοῦ Πρατίνου ἐκ Φλίουντος εἰς Ἀθήνας, τὰ ἐν θωρικῇ δὲ διαλέκτῳ γεγραμμένα καὶ πρὸς παραστάσιν ἐν θω-

ρικαῖς πόλεσι προωρισμένα ἔργα τοῦ κωμικοῦ Ἐπιχάρμου ἀνεντιρρήτως δὲν ἔλαβον τὴν ἀρχὴν αὐτῶν ἐξ Ἀθηνῶν. Ἀλλ' ὅπως ποτ' ἀν' ἡ, σπουδαίαν ἀνάπτυξιν ἔλαβε καὶ εἰς τὴν τελειότητα αὐτῆς προήχθη ἡ δραματ. ποιήσις ἐν Ἀθῆναις, ὅπου σὺν τῇ πολιτικῇ ἀκμῇ ἀνεπτύχθη καὶ ἡ φιλολογία, ὅπου ἡ πολυτελής διδασκαλία τῶν Δ. ὥρισθη ὑπὸ τῆς πολιτείας ὡς μέρος τῶν πομπῶν τοῦ Διονύσου ἐορτῶν, εἰς τὴν τελειότητα αὐτῆς συνδρώντων τοῦ τε ὄλβου τῆς πόλεως καὶ τῆς γενναϊότητος καὶ φιλοτιμίας τῶν χρηρῶν. Ἡ διδασκαλία (τῶν νέων μόνον) Δ. ἐρίνετο κατὰ τοὺς ἄνωγας τοῦτο μὲν τῶν μεγάλων Διονυσίων, τὴν τετάρτην, πέμπτην καὶ ἕκτην αὐτῶν ἡμέραν, διδασκόμενων ἀπὸ πρώτας μέχρις ἑσπέρας καθ' ἑκάστην τριῶν τραγωidiῶν τοῦ αὐτοῦ ποιητοῦ, πραγματευόμενων συνήθως τοῦ αὐτοῦ μῦθου συνεχῇ στάσι (ἱερομηνεῖας πυρφόρος, πρ. δεσμωτῆς, πρ. λυόμενος) καὶ ἀποτελουσῶν οὕτω συνεχῆς τιθλον (τριλογία, εἰς ἣν προστεθέντος βραδύτερον καὶ σατυρικοῦ Δ. σχετικοῦ ἀπειτέλετο τετραλογία), καὶ μὲς κωμωδίας, τοῦτο δὲ τῶν ἐπὶ Ἀθηναῖς Διονυσίων, πρώτου τοῦ Θέσπιδος διδάξαντος κατὰ τὴν ἐορτὴν ταύτην Δ. ἐν τῇ ᾗτις τῇ 535 π. Χ. (πρόβλ. Διονύσια). Ἀλλὰ καὶ κατὰ τὰ κατ' ἀγροὺς Διονύσια ἐρίνετο θεατρικαὶ παραστάσεις, συνήθως Δ. δοκιμασθέντων ἤδη διὰ τῆς πρώτης αὐτῶν διδασκαλίας ἐν Ἀθῆναις. Πλὴν τῶν ἐν Ἀθῆναις καὶ Πειραιεὶ ὑπάρχον θεάτρων ἐν Θωρικῇ, Μουσυχῇ, Ἐλευσίνῃ κτλ. ἔτι δὲ καὶ κατὰ τὴν ἐορτὴν τῶν Χύτρων (ἴδε Διονύσια), ἐρίνετο θεατρικαὶ παραστάσεις. Τῆς παραστάσεως τῶν Δ. ἐκάστου ποιητοῦ ἐπεμελείτο χορηγός (βλ. λ.), ὅστις καὶ κατέβαλε τὰ ἀπαιτούμενα δαπάνια (κατὰ τὴν Ἀσίαν μέχρι 3000 δραχμῶν διὰ τραγικὴν χορηγίαν, μέχρι 1500 διὰ κωμικὴν). Τὸν χορὸν αποτελούμενον ἐν 12 μὲν (βραδύτερον 15) αἰσίων διὰ τραγωidiῶν, 21 δὲ διὰ κωμωδιῶν, λαμβανόμενον ἐκ τῆς φυλῆς τοῦ χορηγοῦ, ἐγύμναζεν ὁ ποιητής. Οἱ δὲ ὑποκριταὶ παρείχοντο δι' ἑκάστον Δ. ὑπὸ τῆς πόλεως, διὰ κλήρου συνήθως διανεμόμενοι· εἰς τὰ πρὸς παραστάσιν προκείμενα Δ. ἦσαν δ' οὗτοι, ἄνδρες πάντοτε, κατ' ἀρχὰς μὲν οὐχὶ πλείονες τοῦ ἐνός, ὅστις διαδοικτικῶς ὑπεδύετο διάφορα πρόσωπα, ἐπὶ Αἰσχύλῳ δ' ἠΐθελη ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν εἰς δύο, ἐπὶ δὲ Σοφοκλέους εἰς τρεῖς· μέχρι δὲ Σοφοκλέους αὐτὸς ὁ ποιητὴς ὑπεκρίνετο ἐν τῶν προσώπων τοῦ Δ. αὐτοῦ. Εἰς τὸ προσωπικὸν τοῦτο προσετίθεντο καὶ δύο μουσικαί, οὐλητῆς πρὸς συνοδείαν τῶν χορικῶν ἁρμάτων καὶ κιθαριστῆς διὰ τὰς κωμωδίας. Καὶ εἰ μὲν ὑποκριταὶ κατὰ τὴν οἰκονομίαν τοῦ ἀρχαίου Δ., ἐπέβαινον κυρίως διὰ τοῦ διὰ λόγου καὶ τῶν κινήσεων αὐτῶν τὴν πρᾶξιν, ὁ δὲ χορὸς παρακολουθῶν ταύτην διέκοπτε κατὰ διαλείμματα τὴν διάλο-

γον διὰ τῶν ἀσμάτων αὐτοῦ (χοροκῶν), ἐκείνων τὰς ἐπὶ τῶν ταλουμένων κρίσεις του ἡ συμμορίας, ἀντιπροσωπεύουν οὕτως ἐν τῷ Δ. τὴν παρακολούθησιν τῆν ἐξέλιξιν μεγάλης τινὲς πράξεως κοινῆς· ἀλλ' ἐνίοτε καὶ συγχωρεῖται ἐν τῇ κωμῳδίᾳ, ἐλάμβανεν ἐπίσης καὶ ὁ χορὸς μέρος ἐν τῇ πρόξει. Οἱ διαγωνιζόμενοι ποιηταὶ καὶ χορηγοὶ ἦσαν συνήθως τρεῖς καὶ τρεῖς ἡμέρας διήρκει ὁ ἀγών, ἕκαστην διδασκόμενων τῶν ἔργων ἐνὸς ποιητοῦ, ὡς ἀνωτέρω εἴρηται. Οἱ κριταὶ δὲ τοῦ ἀγῶνος ἦσαν πέντε τὸν ἀριθμὸν, τὰ δὲ ἄλλα τρία τριῶν τάξεων, οὕτως ὥστε καὶ οἱ τρεῖς διαγωνιζόμενοι ἐτύγγαλλον βραβεῖον, κατ' ἐξοχὴν, ἐννοεῖται, τιμωμένου τοῦ πρώτου νικῆσαντος. Ἡ τιμὴ τῆς νίκης ταύτης ἀνεφέρετο κατὰ πρῶτον λόγον εἰς τὴν φυλὴν ἐξ ἧς ὁ χορὸς καὶ εἰς τὸν χορηγόν, ὅστις πανηγυρικῶς ἀνετίθει τριπλοᾶ πρὸς ἀνάμνησιν τῆς νίκης (ὁ Δυσικράτης ἀνῆγειρε τὸ περιφνημον χορηγικόν του μνημεῖον ἐπὶ τοιαύτῃ ἐκκαιρία). Ὁ δὲ ποιητὴς ἐλάμβανε μισθὸν τινα ὡς διδασκαλὸς τοῦ χοροῦ. Περὶ τῆς νίκης συνετάσσετο ἐπιστημον ἐγγράφον καλούμενον διατάχαια.

Καὶ τοιοῦτο μὲν τὸ ἀρχαῖον ἑλληνικὸν Δ. ἐν ᾧ διέπρεψαν κατ' ἐξοχὴν οἱ ἀθάνατοι Διόχουλος, Σοφοκλῆς καὶ Εὐριπίδης ἐν τῇ τραγωδίᾳ. ἐν δὲ τῇ κωμῳδίᾳ ὁ Ἀριστοφάνης μετενεχθέν δὲ εἰς Ῥώμην ἐμικλήθησεν αὐτὸς μετέπειτα καὶ οἱ Ῥωμαῖοι, ἐξ ὧν μνημονευτοὶ ἰδιαιτάτα ἐν τῇ κωμῳδίᾳ ὁ Πλάυτος καὶ ὁ Τερέντιος. Ὁ Μέσος αἰὼν οὐδὲν γενναῖον ἔχει νὰ ἐπιδείξῃ ἐν τῷ Δ. Κατὰ τοὺς χρόνους τῆς Ἀναγεννήσεως λόγοις τινες ἐπηρεάθησαν νὰ μνηθῶσι τοὺς ἀρχαίους δραματικούς· ἀλλ' ἐγγράφον εἰς γλῶσσαν λατινικὴν, δι' ἃ τὰ ἔργα των ἔμειναν πάντῃ ξένα καὶ ἀγνωστά εἰς τὸν λαόν. Πρῶτον δ' ἐν Ἑλβετίᾳ βλέπομεν κατὰ τὸν 18^{ον} αἰῶνα ἀναπτυσσόμενον Δ. ἀρμάζον πρὸς τὸν λαόν, ὑποθέσεις δὲ λαμβάνον ἐκ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας καὶ τῶν γεγονότων τῆς ἐποχῆς, ἐντεῦθεν δὲ μετεδίδθη καὶ εἰς ἄλλα μέρη τῆς Γερμανίας ἢ καλλιέργεια τοῦ γνησίου Δ., ἐν ᾧ μνημονευτέον τὸ ὄνομα τοῦ ἐν Νυρεμβέργῃ Χάνς Σάξ. Ἐκ τῆς παραστάσεως τοιούτων Δ. ἐν ταῖς ἡγεμονικαῖς αὐταῖς ἐν συνδυασμῷ μετ' ἀσμάτων καὶ ὀρχήσεως προήλθον λήγοντος τοῦ 17^{ου} αἰῶνος καὶ ἀρχομένου τοῦ 18^{ου} τὰ Βαλλέττα καὶ Μελοδράματα. Ἐξέγρυσαν κατὰ τοὺς χρόνους τούτους θέσιν κατέχουσιν οἱ ἐπὶ Δουδωβίκου τοῦ 18^{ου} ἀκμάσαντες καὶ τὸ ἔλλ. Δ. ὡς πρότυπον ἔχοντες μεγάλοι τῆς Γαλλίας τραγικοὶ Κορνήλιος καὶ Ῥακίνας. ἐν δὲ τῇ κωμῳδίᾳ ὁ Μολιέρος. Ἡ γαλλικὴ αὕτη σχολὴ ἐξημιούργησεν, ἀστέγως παραβάλλουσα τὸ νεώτερον Δ. πρὸς τὸ ἀρχαῖον, τὰς κρατούσας ἐκτοτε καὶ δεσμευούσας τὸ Δ. ἐνότητας περὶ ὧν ἀνωτέρω ἐγένετο λόγος. Ἐν Γερμανίᾳ πρῶτος ὁ Δέσιγγ ὡς κριτικὸς προητόμασε τὸ νεώτερον Δ.,

διακρίνας αὐτὸ τοῦ ἀρχαίου καὶ τοῦτον ἡκολούθησαν οἱ καὶ ἐν τῷ Δ. διαπρέψαντες μεγάλοι τῆς Γερμανίας ποιηταὶ Γκαίτε καὶ Σχίλλερ. Ἐν Ἰσπανίᾳ τὰ πολεμικὰ καταθρόνηματα τῶν ἐθνικῶν ἡρώων παρέσχον ὅλην εἰς διαμόρφωσιν ἀληθοῦς ἐθνικοῦ Δ. κατὰ τὸν 15^{ον} αἰῶνα· ὁ πρῶτος σημαίνων δραματ. ποιητὴς ὑπῆρξεν ὁ Κερβάντης, τὴν δὲ κωμῳδίον ἀνυψώσαν εἰς ἀκμὴν ὁ Λόπες δὲ Βέγα καὶ ὁ Καλδερόν. Κατὰ τοὺς αὐτοὺς χρόνους ἤκμασεν ἐν Ἀγγλίᾳ ὁ μέγας Σαίξπηρ, ὅστις ἐν τοῖς ἔργοις αὐτοῦ οὐχὶ μόνον τὴν σύγχρονον Ἀγγλίαν ἀλλὰ καθόλου τὸν ἄνθρωπον ἀναπρέσθησεν καὶ ἐχαρκτήρησεν καὶ ἤγαγε τὸ Δ. εἰς ὑψίστην ἀκμὴν. Πρβλ. Τραγωδία, Κωμῳδία.

Δραμάλα. Χωρίον τοῦ δήμου Μελιταίας τῆς Λαρίσσης ἀπέχον ἀπὸ Ἀδαρίτσας ὥρ. 1. 15'. Κατ. 270.

Δράμαλης (Μεχμέτ Πασσάς), διοικητὴς (ναύαρχος) τῆς ἐν Θράκῃ Δράμας, μίαις τῶν ἐπισημοτέρων τοπαρχιῶν τοῦ Τουρκικοῦ κράτους. Ὡς τοιοῦτος ἐξέωκεν ἄστυλιν τῇ 1814 εἰς τὸν ὑπὸ τοῦ Ἀλῆ Πασσά καταδικασόμενον διάττημον ἄλδαν ἐν Ἰμακλ Πασόμπεην, ἐξ οὗ καὶ ἐψυχράνθη μετὰ τοῦ ἡγεμονίσκου τῆς Ἡπείρου. Γενόμενος δὲ βραδύτερον καὶ πεινθερὸς τοῦ Πασόμπεη καὶ φίλος ὢν τοῦ πανισχυροῦ παρὰ τῇ Πύλῃ Χαλέτ Ἐφένδη, διατάχθη νὰ ἐκστρατεύσῃ τῇ 1820 κατὰ τοῦ Ἀλῆ, κατηγορήσας τὸν βεζύρην Λαρίσσης Σουλεϊμάν ὡς συνεννοούμενον μετ' αὐτοῦ καὶ ἐπέτυχεν νὰ τὸν διαδεχθῇ, ἐλθὼν δὲ εἰς Λάρισσαν καὶ Ἡπειρον συνεργάσθη μετὰ τοῦ Πασόμπεη καὶ τοῦ Χουρσάτ εἰς τοὺς κατὰ τοῦ ἀποστάτου ἀγῶνας καὶ τὴν ἐξήντησιν αὐτοῦ. Κατὰ τὸ Πάσχα τοῦ 1822 ἐπέχειρσεν νὰ εἰσβάλῃ ἐν Λαρίσσει εἰς Ἑλλάδα διὰ τῶν Θερμοπυλῶν, ἐλθὼν δὲ καὶ στρατοπεδεύσας εἰς τὴν Ἀλαμάναν συνεκρούσθη ἐπανειληγμένως πρὸς τοὺς ὑπὸ τὸν Ὀδυσσεά, Δυσδωνιώτην, Κοντογιάννην, Γκούραν, Γιατράκον καὶ Νικητὰν Ρουμελιώτας καὶ Πελοποννησίους, συγκεντρωθέντας ἐναντίον του καὶ ἀνακλιψάντας τὴν πορείαν του. Καὶ μετὰ μικρὸν δὲ πάλιν, θέλων νὰ εἰσέλθῃ εἰς Βοιωτίαν, κατετροπώθη ὑπὸ τοῦ Ὀδυσσεως, Ὑψηλάντου κλπ. καὶ ἐπέστρεψεν οἰκτρῶς εἰς Λάρισσαν, ζωτοῦ τέλους, τὸν Ἰούλιον τοῦ αὐτοῦ ἔτους, εἰσέβαλεν δριστακῶς, ἀφίσταντος ἐπιτηδῆς τοῦ Ὀδυσσεως εἰς αὐτὸν ἀνοικτὴν τὴν δίοδον, εἰς Ρουμελίην καὶ Πελοπόννησον, ἄγων 30000 στρατοῦ ἱππικοῦ κατὰ τὸ πλεῖστον, φέρων δὲ μεθ' ἑαυτοῦ καὶ τὴν φερμάνι τοῦ διορισμοῦ του ὡς βεζύρου τοῦ Μωρχᾶ, ἐφάρτε θυῶν καὶ ἀπολλύων εἰς τὴν ἐγκαταλειφθεῖσαν Κόρινθον, εἴρε τῇ ὑποδείξει τῆς χήρας τοῦ Κισμήλ-μπεη τοὺς θησαυροὺς τούτου, κατέλαβε τὴν Ἀργολίδα καὶ μετ' ἀβεβήτητος καὶ ἀπερισκήφιας παραδίδου περικλεισθεῖς ἐν αὐτῇ ἄνευ τροφῶν, ἐν

ἐποχῇ ἀκαταλλήλῳ, μετὰ στρατοῦ ἀνεπίτη-
δεῖοι πρὸς τοιοῦτον πόλεμον, ὑπέστη τὰ πάν-
δεινα παρὰ τῶν ὑπὸ τὸν Κολοκοτρώνην, Πε-
τρέμπεην, Γιατράκον κλπ. Ἑλλήνων, κατα-
συνετριβήν εἰς Δερβενάκια καὶ κατέφυγε διω-
κόμενος, καθημαγμένος καὶ χωρὶς τουρμπάνι,
εἰς Κόρινθον. Ἐγκλιθεῖς δὲ εἰς τὸ φρού-
ριον αὐτῆς, ἐπεχείρησε μετ' ὀλίγον νὰ ἐξελεθῇ
διὰ νὰ μεταβῇ εἰς Πάτρας, ἀλλ' ἀπότυχόν
καὶ πάλιν ἀπέβηκεν ἐν Κορίνθῳ τὸν Ἰανουά-
ριον τοῦ 1823, κατ' ἄλλους μὲν ἐκ τῆς στε-
νοχωρίας καὶ τῶν θλίψεων αὐτοῦ διὰ τῆς
τας, κατ' ἄλλους δὲ ὁδηγητηριασθεὶς ὑπὸ
ἀπεσταλμένου τοῦ Σουλτάνου, δυσηραστημέ-
νου διὰ τὴν ἐκδασιν τῆς εἰσβολῆς καὶ ἀποδι-
δοντας συνάμα εἰς αὐτὸν τὸν σφετερισμὸν τῶν
θησαυρῶν τοῦ Ἀλῆ-Πασσᾶ ἐν συντροφίᾳ τοῦ
Χουρσέτ. (Βλ. Πουκεδῖλλ, Γερβίνον, Τρικύ-
πην κλπ.) [M.M.]

Δράμεις. 1) Χωρίον τῆς Εὐβοίας τοῦ
δῆμ. Καρυσιῶν, ἀπέχον ἀπὸ Καρύστου ὥρ 4 καὶ
οἰκούμενον ὑπὸ 183 κατοίκων. 2) Χωρίον τοῦ
δῆμ. Αὐλίδος τῆς Βοιωτίας ἐπὶ τῆς παραλίας
τοῦ Εὐρίπου, οἰκούμενον ὑπὸ 124 κατοίκων.
Ἀπέχει 1 ὥρ. ἀπὸ Μεγάλα Χάλια ΝΑ.

Δραμεσοῖ. Χωρίον τῆς Ἡπείρου κατὰ
τὴν περιοχὴν Τσαρκοδίστας, ἔχον περὶ τοὺς
250 κατοίκους γεωργούς. Πλησίον αὐτοῦ κεῖ-
ται τὸ ἀρχαῖον ὄρος Τέμαρος καὶ τὰ εἰσέπια
τῆς πόλεως καὶ τοῦ μαντείου Δωδώνης (ἰδὲ λ.
Δωδώνη). [Κ.Δ.Κ.]

Δράμιζε. Χωρίον τοῦ δήμου Διθήκων
τοῦ νομοῦ Τρικαλῶν, ἀπέχον 1 ὥρ. ἀπὸ
Τύρνας καὶ οἰκούμενον ὑπὸ 239 κατοίκων.

Δράμιστα. Χωρίον τοῦ διαμερίσμ. Ἀ-
νασελίτσας τῆς Μακεδονίας, ἔχον 300 κατ.
χριστ. [M.Σ.]

Δράμμεν. Παράλιος πόλις τοῦ Νορβη-
γικοῦ νομοῦ Βουσκερούδ, καίμενη εἰς τὴν Β
ἄκρην τοῦ Δραμμενίου φιόρδου (κόλπου). Συν-
δέεται διὰ σιδηροδρόμων μετὰ τῆς Χριστιανίας
καὶ ἄλλων πόλεων. Ἔχει (1880) 19 582 κατ.
ἀσχολουμένους εἰς ζυθοποιάν, ναυπηγίαν, βι-
ομηχανίαν καπνοῦ, βάλμακος κτλ. καὶ μέγα
ἐμπόριον, πρὸ πάντων μετὰ τῆς Ἀγγλίας καὶ
Ὀλλανδίας. [M.Σ.]

Δρανίστα. Πρωτεύουσα τοῦ δήμου Τα-
μασιῶν τοῦ νομοῦ Τρικαλῶν, ἄπεχ. 10 ὥρας
ἀπὸ Καρδίτσας πρὸς Ν καὶ καίμενη εἰς τοὺς
Β πρόποδας τῆς Ὄθρους καὶ παρὰ τὴν Ἄνω
Σοφαδίτικον ποταμὸν (Ὀνέχωνον). Κατ. 387.

Δρανίτσι. Χωρίον τῆς ἐπαρχίας Ἐλευ-
θεροπόλεως τῆς Μακεδονίας, ἔχον 370 κατ.
χριστ. [M.Σ.]

Δρανόβζανη. Χωρίον τοῦ διαμερίσμ.
Καστορίας τῆς Μακεδονίας, καίμενον δεξιόθεν
τῆς συμβολῆς τῶν βραχίωνων τῆς Βιστριτζας.
Ἔχει 450 κατ. χριστιανούς. [M.Σ.]

Δράνοβα. Χωρίον τῆς ἐπαρχίας Δράμας
τῆς Μακεδονίας, ἔχον 415 κατ. [M.Σ.]

Δραπανήτικα. Χωρίον τοῦ δήμου Ἀσ-
σου τῆς Κεφαλληνίας, ἔχον 73 κατ. [M.Σ.]

Δραπανιάς. Χωρίον τῆς Κρήτης, ἐν
τῇ δῆμῳ Καστελλίου τῆς ἐπαρχ. Κισάμου,
ἔχον μετὰ τινῶν μικρῶν συνοικιῶν (Ναπήγια
κτλ.) 440 κατ. [Στ.]

Δράπανον. Ἀκρωτήριον τῆς Ἡπείρου
παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Θυάμιδος ποταμοῦ, περὶ
τὸ ὅποιον φαίνεται εἰσέπια ἀρχαῖας ἐλληνι-
κῆς πόλεως, φερούσης ἴσως τὸ αὐτὸ τοῦτο ὀ-
νομα καὶ μὴ ἀναφερομένης ὑπὸ τῶν γεωγρά-
φων. [Κ.Δ.Κ.]

Περὶ τοῦ ὁμων. ἀκρωτ. τῆς Κρήτης βλ. Σούδα.

Δραπερόν (Λουδοβίκος Drapeyron).
Γάλλος ιστοριοδίφης, γενν. τῷ 1839 ἐν Λι-
μόγγῃ. Ἐσπούδασεν ἐν Παρίσι καὶ ἐγένετο
καθηγ. τῆς ἱστορίας ἐν Βεζανσιῶν, εἰτα δὲ ἐν
Παρίσι (ἐν τῷ λυκαίῳ Καρόλου τοῦ Με-
γάλου). Ἐκ τῶν ἔργων του γνωστά ἐγένοντο
πρὸ πάντων L'empereur Héraclius et
l'empire byzantin (1869) καὶ Les origi-
nes de la France et de l'Allemagne
(1868-9). (Ἐγ.)

Δραπετινίδα. Ὄνομα ἀρχαίας παιδείας.
ἦτις ἦτο ἄλλος τρόπος τῆς καλουμένης μι-
νίδα (βλ. λ.). [Π.]

Δρασλαῦτσα. Χωρίον τοῦ διαμερ. Ἀ-
γρίδος τῆς Μακεδονίας, ἔχον 400 κατ. χρι-
στιαν. [M.Σ.]

Δράστης. Βλ. Ἀδευργός.

Δραῦας (Drau, σλγγ. Drava). Εἰς τῶν
σημαντικωτέρων παραποτάμων τοῦ Δανουβίου,
πηγάζων ἐν τῇ κοιλάδι Πούστερ τοῦ Τιρόλου.
Διαρρέει τὴν Καρινθίαν, γιγνόμενος πλωτὴς
ἀπὸ τοῦ Βίλλαχ, εἰτα τὴν Στυρίαν, καὶ ἀπὸ
Βαρσάδινου σχηματίζει τὰ σύνορα μεταξὺ Οὐγ-
γαρίας πρὸς Β καὶ Κροατίας καὶ Σλαβονίας
πρὸς Ν, ἐκβάλλει δὲ εἰς τὸν Δανουβίον κά-
τωθεν τοῦ Ἑσσεκ. Ὁ βόρς τοῦ Δ. ἔχει μῆ-
κος 749 γμ., ἐπὶ 152 δὲ γμ. (ἀπὸ Βάρτσι
εἰς πλωτὴς δι' ἀτμόπλοια. Ὁ μεγαλύτερος
παραπόταμος αὐτοῦ εἶναι ὁ Μούρ. [M.Σ.]

Δράφι. Χωρίον τοῦ δήμου Κριπτίας τῆς
Ἀττικῆς, ἔχον 41 κατ. [M.Σ.]

Δραχανέ. Χωρίον τοῦ δήμου Μελιταίας
τοῦ νομοῦ Λαρίσσης, ἔχ. 116 κατ. [M.Σ.]

Δραχμάνιον. Πρωτεύουσα τοῦ δήμου
Ἐλατείας τῆς Λοκρίδος, ἔχουσα 903 κατ.
Παρὰ τὴν κατ' ἐκείνην ἡμετέραν χωρίον Λεφτά, 20'
Δ τοῦ Δ. κείνται τὰ εἰσέπια τῆς Ἐλατείας.

Δραχμή (γραφόμενον ἐνίοτε καὶ δραχμή)
ἢ λέξις σημαίνει δράγμα ἢ δράκα). Ἀρχαῖον
ἐλληνικὸν ἀργυροῦν νόμισμα, ἢ ἀρχικὴ μο-
νὰς τῶν ἀργυρῶν ἐλληνικῶν νομισμάτων,
συγχρόνως δὲ μονὰς βάρους. Ἡ ἀξία τῆς Δ.

ήτο ἄλλη ἐν ἄλλαις τῶν ἐλληνικῶν χωρῶν, μεγίστη δὲ ἡ τῆς Αἰγιναιῆς Δ. ἥτις μετὰ τῆς Ἀττικῆς Δ. ἦσαν αἱ γνωστότεραι καὶ μάλιστα διαδεδομέναι ἐν Ἑλλάδι. Καὶ αὕτη μὲν εἶχεν ἄξιαν σχεδὸν ἴσην τῇ τοῦ γαλλικοῦ πράγκου καὶ ἱσοδυναμεῖ πρὸς 6 δόλους, κατὰ δὲ τὸν Πολυδεύκη ἡ Αἰγιναιῆς Δ. ἡδύνατο 10 Ἀττικούς δόλους, ὁ λόγος ἔρχ. τῶν δυο ἁξίων ἦν ὡς 5: 3· ἀλλ' ἡ ἀκρίβεια τῆς εἰδήσεως ταύτης ἡμφισθητήρη πολὺ ὑπὲρ τῶν νεωτέρων ἐπὶ τῇ βάσει μετρήσεων καὶ υπολογισμῶν· κατὰ τὸν Hussey π. χ. ἡ μὲν Ἀττικὴ δρ. εἶχεν ἄξιαν 65.4 κόκκων καθαροῦ ἀργύρου ἡ δ' Αἰγιναιῆς 93. Τὰ Ἀττικὰν τάλαντον ἡδύνατο 6000 δρ., ἡ δὲ μνα δρ. 100. Πλὴν δὲ τῶν ἀπλῶν Δ. ὑπῆρχον καὶ διδραχμα καὶ τετράδραχμα. Ὡς βάρους ἡ Δ. ἦν ἴση πρὸς 3—4 σημερινὰ γραμμάτια.

Ὡς μονὰς τῶν νομισμάτων εἰσῆχθη ἡ Δ. καὶ εἰς τὸ νεοσύστατον βασιλεῖον τῆς Ἑλλάδος τῷ 1833 ὡς ἀργυρὸν νόμισμα καθαρότητος 0.900, βάρους δὲ 4,477 γρ. καὶ ἄξιός ἴσος πρὸς τὸ ἔκτον τοῦ ἱσπανικοῦ διτηρήλου ἡ πρὸς 0.89 τοῦ γαλλ. πράγκου, ὑποδιαιρούμενον εἰς 100 λεπτά. Νόμισμα 20 τοιούτων Δ. ὑπῆρχε τὸ χρυσὸν Ὁ θῶ νει ο ν καθ' ἑκάστην 0.900, βάρους δὲ 5.776 γρ. διὰ νόμου δὲ τῆς 10/22 Ἀπριλίου 1867 ἡ Ἑλλάς προσχωρήσασα εἰς τὴν λεγομένην Λατινικὴν νομισματικὴν συμβάσιν τῆς 23 Δεκεμ. 1865 κατέστησε τὴν Δ. ἴσην πρὸς τὸ γαλλ. πράγκον οὕτως ὥστε 100 παλαιὰ Δ. ἱσοδυναμοῦσι πρὸς 89 νέας. Νέα νομίσματα τοιαῦτα ἐκδόθησαν ἀργυρὰ ἐν Παρίσις 1, 2 καὶ 5 δρ. ὡς καὶ κλάσματα τῆς Δ. ἐτι δὲ χρυσὸν 20δραχμον. Ἀπὸ τῆς ἐπιβολῆς τῆς ἀναγκαστικῆς κυκλοφορίας αἱ ἀργυρὰ Δ. ἐξηφανίσθησαν διασπαρῆσαι εἰς τὰς Εὐρωπαϊκάς ἀγορὰς ἀντικατασταθεῖσαι δ' ἐν Ἑλλάδι διὰ τῶν ἐνομαστικῶς ἴσης ἁξίας τραπεζογραμματίων, ὧν ὅπως ἡ ἁξία ὑπερῆε πάντοτε κατωτέρα ἀναλόγως πρὸς τὴν μείζονα ἡ ἐλάσσονα ὑπερτίμησιν τοῦ χρυσοῦ. Διειρηθήθησαν δὲ τὰ γαλλικὰ νομίσματα 5 καὶ 10 λεπτῶν, ἐτι δὲ ἐν λίαν περιορισμένην χρῆσαι τὰ 1 καὶ 2 λεπτῶν. Ἡ Δ. εἶναι ἐπίσης καὶ μονὰς βάρους ἄλλῃ ἄλλαχού. Ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις ἱσοδυναμεῖ πρὸς τὸ 16ον τῆς οὐγκίας· τοῦ δ' ἐν Τουρκίᾳ δραμίου (βλ. δρᾶ) τὸ ὄνομα εἶναι αὐτὴ ἡ λέξις Δ. Ἐν Ἑλλάδι διὰ νόμου εἰσῆχθη τῷ 1836 ἡ Δ. ὡς ἴση πρὸς 1 γράμμον, ἀλλ' ἡ χρῆσις αὐτῆς δὲν ἐπεκράτησε διατηρουμένου ἐτι τοῦ τουρκικοῦ συστήματος τῆς δρᾶς. Ἡ Δ. ἦν ἐπίσης μέχρι τῆς ἐπικρατήσεως τοῦ νέου μετοικου συστήματος καὶ βάρους ἐν τῇ φαρμακοποιᾷ, μὴ καταργηθὲν ἐτι ὀλοτελῶς, ἵσον δὲ πρὸς τὸ 8ον τῆς οὐγκίας ἡ πρὸς 8.73 γρ. καὶ ὑποδιαιρούμενον εἰς 60 κόκκους.

Δρέ (Dreux, παρὰ Ῥωμαίους Durocas-

sis). Πόλις τοῦ γαλλ. νομοῦ Ἐρ-ἑ-Λοάρ, καίμενη ἐν γραφικῇ καὶ εὐφύῳ θέσει ἐπὶ τοῦ Βλαῖς, 81 χμ. Δ τῶν Παρισίων, σταθμὸς σιδηροδρομικὸς Ἀρχαία πόλις, ὑπάρξασα κατὰ τὴν ἐπαρχίαν τοῦ Καίσαρος ἐν τῶν θρησκευτικῶν κέντρων τῶν Γαλιῶν. Ἀπὸ τοῦ 1816 εὐρίσκεται ἐνταῦθα ὁ εἰκογενειακὸς τάφος τῶν Ὀρλεανιδῶν. Τὸ Δ. εἶχει (1886) 7337 κατ., ὁ δήμος 8719. [Μ.Σ.]

Δρεβέντς (Drewenz). Πρωτόταμος τοῦ Βιστούλα, πηγάζων ἐν τῷ νομῷ Καϊνιξ-βέργης τῆς Α Πρωσίας. Διαρρέει τὴν ἐμψύον αὐτῷ λίμνην ἔχουσαν μῆκος 15 χμ., διέρχεται διὰ τῆς ἐπαρχ. Δ Πρωσίας, καὶ εἰσβάλλει μετὰ ῥοὴν 238 χμ. (πρὸς ΒΒΔ) εἰς τὸν Βιστούλαν ἔνωθεν τοῦ Thorn. [Μ.Σ.]

Δρέβινον. Χωρίον τῆς ἐπαρχ. Βοθενῶν τῆς Μακεδονίας, οἰκούμ. ὑπὸ 35 οἰκογ. χριστ.

Δρέμισα. Χωρίον τοῦ δήμου Καλλιέων τῆς Παρνασσίδος ἀπέχον ἀπὸ Μαυρολίθου πρὸς Α δρ. 1. Κᾶτ. 407.

Δρένοδον. Χωρίον τῆς Μακεδονίας, ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Βοθενῶν, καίμενον εἰς τὰς ὑψηλὰς ἀποτόμους καὶ βραχύδους ὁρους. Κᾶτ. 820, ὧν 79 χριστιανοί. [Μ.Σ.]

Δρέντη (Drenthe). Ὀλλανδικὴ ἐπαρχία μετὰξὺ Πρωσίας καὶ τῶν ἄλλ. ἐπαρχιῶν Γρονίγγης, Φρισλάνδης καὶ Ὁδεράβτελ. Ἐχει ἐμβαδ. 2662.71 τγμ. καὶ 130 704 κατ. τῷ 1889, εἶνε δὲ ἐπίπεδος καὶ τὸ ἔδαφος αὐτῆς οὐχὶ εὐφορον, ἀποτελούμενον κατὰ μέγα μέρος ἐξ ἀμμώδων πεδιάδων καὶ μεγάλων ἐκτάσεων τύρρης. Ἡ Δ. παράγει σιτηρὰ διάφορα, οἱ δὲ κυριώτεροι πόροι τῶν κατ. εἶναι ἡ κτηνοτροφία, ἡ μελισσοτροφία καὶ τὸ ἐμπόριον τύρρης. Πρωτεύουσα εἶνε τὸ Ἄσπεν. [Μ.Σ.]

Δρεπανηφόρα ἄρματα (Ἀρχαιολ. ο γ.). Πολεμιστήρια ἄρματα ἔχοντα τροχούς ἱσχυροὺς καὶ ἄξονας μακροὺς καὶ δρέπανα τιθρὰ διπλήν περιέπου πρὸς τοὺς ἄξονας ἐνθεν καὶ ἐνθεν τοῦ τροχοῦ καὶ ἄλλα κάτω ὑπὲρ τῶν ἄξων πρὸς τὴν γῆν βλέποντα. Οἱ ἡνίοχοι αὐτῶν ἦσαν τεθωρακισμένοι πάντα πλὴν τῶν ὀφθαλμῶν, προσφυλάσσοντο δὲ καὶ ὑπὸ τοῦ δίφρου ἱσχυροῦ ὄντος καὶ ὑψηλοῦ μέχρι τῶν ἀγκυῶν. Τὰ ἄρματα ταῦτα εἰσῆγγαν πρώτος εἰς τὸν περσικὸν στρατὸν Κύρος ὁ πρεσβύτερος, καταλύσας τὴν ἑλλην. ἄρματηλασίαν. Ἐν τῇ παρὰ τὰ Γαυγάμηλα μάχῃ ὁ Δρεῖος εἶχε 200 τοιαῦτα ἄρματα. Παρὰ τῶν Περσῶν παρέλαβον τὰ Δρ. ἄρματα καὶ οἱ Ἑλληνες· οὕτως ἐν τῇ παρὰ τὴν Ἴψον μάχῃ ὁ Σέλευκος εἶχεν 120 ἄρματα. Ἐν ταῖς μάχαις τὰ ἄρματα ταῦτα προσβάλλοντο συνήθως τοῦ κυρίου σώματος τοῦ στρατοῦ, ἐν τάξει ἀκροβολιστῶν, ἐχρησίμευον δ' ὅπως διασπῶσι τὰς τάξεις τῶν πολεμίων διὰ τῆς ὀρμῆς αὐτῶν καὶ τῆς φοβῆς, ἣν ἐπέφερον. [Π.]

Δρεπάνιον. Βλ. Ἀνθοθεσία.

Δρέπανον. Ἐργαλεῖον πρὸς θερμὸν αἰτηρῶν ἢ χέρτου διὰ τῆς χειρὸς, ἀποτελου-
μενον ἐκ λεπίδος χαλυβδίνης κακαμμένης ἡμι-
κυκλοειδῶς καὶ λαβῆς ἢ λεπίς κατὰ τὸ ἐξῆς
αὐτῆς χεῖλος εἶναι ἐνίοτε ὀδοντωτή. Βλ. πι-
νακα Γ' εὐργ. ἐργαλεῖα Δ' ἀρ. 5 καὶ 6.

Δρέπανοι. Δρεπανοειδῆς γλῶσσα ἐν τῇ
Β παραλίᾳ τῆς Ἀχαΐας παρὰ τὰς ἐκβολὰς
τοῦ Βολιναίου καὶ πρὸς Α τοῦ Ρίου, ἐφ' ἧς καὶ
χωρίον Δ. ἔχον 191 κατ. Παρ' ἀρχαίοις ἦτο
τὸ ὄριον τῆς πατρίδος καὶ ῥοπικῆς περιοχῆς.
Κατὰ τὴν μυθολογίαν ἐκλήθη ἀπὸ τοῦ ἐνταῦθα
ῤηθίντος Δρεπάνου, δι' οὗ ὁ Κρόνος ἀπέκοψε
τὰ αἰσία τοῦ πατρὸς Οὐρανοῦ. Πρὸς Δ τοῦ
Δρ. ὁ ὁρμίσκος Πάνορμος καὶ ἐλίγον πρὸς Α
ὁ νῦν Γαθόφυργος. [Γ.Πδ.]

Δρέπανον. Ὄνομα ἀκρωτηρίων τινῶν
καὶ πόλεων τῆς ἀρχαιότητος, ἐξ ὧν μνημο-
νεύεται κυρίως 1) Πόλις καὶ ἀκρωτήριον Δ.
ἐπὶ τῆς Δ παραλίας τῆς Σικελίας, πλησίον
τῶν ὁπείων ἐνίκησαν οἱ Καρχηδόνιοι τῷ 249
π. Χ. τὸν Ῥωμαϊκὸν στόλον ἢ πόλις καλεῖται
νῦν Τραπανί. τὸ δὲ ἀκρωτήριον Capo grosso.
2) Πόλις τῆς Βιθυνίας, ἐπὶ τοῦ Ἀστακηνοῦ
κόλπου, μετονομασθεῖσα ἐν τοῖς κατόπιν Ἐλε-
νούπολις, ὡς πατρίς τῆς μητρὸς Κωνσταντίνου
τοῦ Μεγάλου Ἰσλένης. Νῦν Ἐρσεκ. [Μ.Σ.]

Δρεπανοχώρη. Οὕτω περιληπτικῶς
καλοῦνται ἐξ χωρία τοῦ δήμου Ναυπλίου, δι-
εσπαρμένα ἐντὸς αὐλῶνος μακροῦ καὶ στενοῦ,
κειμένου πρὸς Α τῆς θρεϊνῆς ἄκρας, τῆς δια-
χωριζούσης εἰς δύο τὸν μυχὸν τοῦ Ἀργε-
λικοῦ κόλπου, ἐφ' ἧς κεῖται ἡ πόλις τοῦ Ναυ-
πλίου, καὶ ἀναστομυζομένου εἰς τὸν κόλπον
τοῦ Τολοῦ. Τὰ χωρία εἶνε Χαϊδάρι τὸ καὶ
μεγαλύτερον ὄλων (κάτοικοι 580), Τζαφέρ-
Ἀγὰ (κ. 551), Μουράτ-Ἀγὰ (κ. 63), Μερζές
(κ. 76), Σπαϊτζίκου (κ. 284) καὶ Δρέπανον
(κ. 123), ὅπερ καλεῖται καὶ Τσεῖλου. Τὰ
τουρκικὰ ὀνόματα τῶν χωρίων μαρτυροῦσιν
ὅτι ὁ εὐπορος οὗτος αὐλῶν ἦτο κατατετμημέ-
νος εἰς τοιςλίχια τοπαρχῶν Τούρκων, ὧν πα-
ρέμειναν τὰ ὀνόματα, μηδὲ τοῦ Δρεπάνου ἐξ-
αιρουμένου, ἐξ οὗ ἐκλήθησαν τὰ λοιπὰ Δρεπα-
νοχώρη διότι καὶ τοῦτο φέρει ξενικὸν ὄνομα
πρόσθετον ὡς ἐρρέθη ἀνωτέρω. Οἱ Δρεπανο-
χωρίται εἶνε πάντες γεωργοὶ καλλιεργοῦντες
τὸν αὐλῶνα. Τὰ πλεῖστα τῶν χωρίων διέρχε-
ται ἀμαξιτὸς ὁδός, συνδέουσα τὸ Ναῦπλιον μετὰ
τοῦ Τολοῦ, ὅπου ὑπάρχει συνοικισμὸς προ-
σφύγων Κρητῶν. — Πρὸς Α τοῦ εἰρημένου αὐ-
λῶνος τῶν Δρεπανοχ. ὑπάρχει εὐρύτατος λι-
μὴν βιθὺς καὶ μακρόστενος, καλούμενος ὑπὸ
τῶν Δρεπανοχωρίτων λιμάνι τοῦ Χαϊδαρίου,
ἐκ τοῦ παρακειμένου αὐτῷ ὁμωνύμου χωρίου
καλεῖται δὲ καὶ Βιδάρι. Ἰσως διότι ὁ μυχὸς
αὐτοῦ ἐχρησίμευεν ἐπὶ Ἑνετῶν ὡς ἰχθυοτρο-
φεῖον, οἱ ναυτικοὶ δὲ ὡς κάτοικοι τῶν νήσων

Ἰθάρας καὶ Σπετσῶν καὶ οἱ τοῦ Κρανιδίου
τὸν ὀνομάζουσι Δρεπανον. Οὕτω δὲ ὀνομάζετο
καὶ ἐπὶ Ἑνετῶν, μνημονευόμενος ὑπὸ τῷ ὀνο-
μα τοῦτο ἐν ἐγγράφοις ἐνετικῆς ἀναφερομέ-
νοις εἰς τὴν ῥοπικὴν τοῦ Ναυπλίου. Ἰσως δὲ
τοῦτο ἦτο καὶ τὸ ἀρχαῖον ὄνομα αὐτοῦ. [Λ. Μήλ.]

Δρέσδη (Dresden). Πρωτεύουσα τοῦ
βασιλείου τῆς Σαξωνίας, κειμένη ἐν ὥρειο-
τάτῃ θέσει ἐνατέρωθεν τοῦ Ἀλβίου, δι' οὗ
διακρίεται εἰς δύο ἄνισα μέρη, ὧν τὸ μεγαλει-
τερον (ἢ Παλαιὰ πόλις καὶ ἡ Φρειδερίκουπο-
λις μετὰ 4 προαστείων) ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς
καὶ τὸ μικρότερον (ἢ Νεαπόλις καὶ ἡ Ἀλβερ-
τούπολις) ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὀχθῆς. ἔχει δὲ κατ.
276 085 (τῷ 1890) καὶ εἶνε ἑδρα τῶν ἀνωτάτων
ἀρχῶν καὶ δικαστηρίων τῆς Σαξωνίας ὡς καὶ
τοῦ ἀρχηγείου τοῦ 12ου γερμ. στρατιωτ. σώ-
ματος. Μέγας εἶνε ὁ πλοῦτος τῆς Δ. εἰς μνη-
μεῖα τῆς καλλιτεχνίας, διό καὶ ἐκλήθη «ἡ
γερμανικὴ Φλωρεντία». Ἐκ τῶν ναῶν τῆν
πρώτην θέσιν κατέχει ὁ τῆς Παναγίας μετὰ
θόλου 95 μ. ὕψους διακρίνονται δὲ καὶ ὁ Ἀνα-
κτορικὸς ναὸς μετὰ ζωγραφικῶν περιττώων
καλλιτεχνῶν (Μεγ. κλ.), ὁ τῆς ἀγ. Σοφίας,
ὁ τοῦ Σταυροῦ κ. ἄ. π. Ἐκ δὲ τῶν μεγάλων
μνημονευτέων τὰ βασιλικά ἀνάκτορα καὶ τὸ
Τοβίγγερ. μεγαλοπρεπὲς κτίριον σχηματίζον
μᾶλλον προαύλιον ἀνακτόρων, τὸ Βρόλειον
Ἀνάκτορον (ὠραῖοι κήποι, ἐν εἰς πλὴν ἄλλων
κτιρίων καὶ ἡ Ἀκαδημία τῶν τεχνῶν) κλ. Ὁ-
ραιότατα εἶναι καὶ τὰ θέατρα. ὧν τὸ Ἀνακτο-
ρικὸν εἶνε ἔργον τοῦ Γοδόφρειδου Σέμπερ, τὸ δὲ
Νέον τοῦ Μαμπερδου Σέμπερ, ὡς καὶ τὸ
Μουσεῖον, ὡκοδομημένον κατὰ τὰ σχέδια τοῦ
Γ. Σέμπερ καὶ συνδεδεμένον μετὰ τοῦ Τοβίγ-
γερ, πρὸς δὲ τὰ ἄπειρα μέγαρα ἀριστοκρατι-
κῶν οἰκογενειῶν, τὸ τῆς Διευθύνσεως τῶν τα-
χυδρομείων, τὸ νοσοκομεῖον, τὸ πολυτεχνεῖον,
δημαρχεῖον κλ. κλ. Τὰς πολλὰς πλατείας καὶ
τὰς εἰσόδους τῶν μεγάλων κοσμοῦσιν ἔργα γλυ-
πτικῆς τῶν περιφημοτέρων καλλιτεχνῶν. Ὁ
πνευματικὸς βίος τῆς Δ. ὑποστηρίζεται διὰ
τῶν πασιγνώστων συλλογῶν πρὸς ἀνάπτυξιν
τῶν ἐπιστημῶν καὶ τῆς καλλιτεχνίας, ὡς καὶ
διὰ πολυαριθμῶν σχολῶν καὶ ἐταιριῶν. Ἐκ
τῶν συλλογῶν ἀναφερομεν τὴν βασιλ. βιβλιο-
θήκην (ἐκ 400 χιλ. τόμων, 20 χιλ.
γεωγρ. κλ. πινακῶν, 8000 χειρογράφων κλ.),
τὸ νομισματικὸν μουσεῖον, τὸ ἀρχαιολογικὸν
μουσεῖον, τὴν συλλογὴν κεραμικῶν καὶ φαγεν-
τιανῶν ἀγγείων, τὴν πινακοθήκην, περιέχου-
σαν περίπου 2500 ἔργα τῆς ἰταλικῆς σχολῆς
(Ραφαῆλ. Κορρεγγιό. Τιτιανῶ. Βίντση κλ.),
τῆς τῶν Κάτω χωρίων (Ροῦβενς, Δάυκ, κλ.),
τῆς γερμανικῆς (Ὀλδαίν, Δύρερ), τῆς γαλ-
λικῆς (Πουσσέν, Λορραίν) κλ., τὴν συλλογὴν
χειρογράφων (350 χιλ. φύλλον), τὴν
γυψίνην ἐκμαγείων, τὴν συλλογὴν ἔργων τῆς
χρυσοχοίας (τὸν λεγόμενον Πράσινον ὄλον),

τέλος τὸ ἱστορικόν, τὸ ζωολογικόν, τὸ οὐρολογικόν μουσεῖον. Ἡ Δ. ἔχει Πολυτεχνεῖον μετὰ 41 καθηγητῶν, 4 γυμνασια. 2 πρακτικὰ γυμνασια πρώτης τάξεως, βιομηχανικὰ καὶ ἐμπορικὰ σχολεῖα, κτηνιατρικὴν καὶ κηπουρικὴν σχολήν, ὥσειον, 2 διδασκαλεῖα κλ. Ἰδιαίτερας μνησίας ἀξία εἶνε ἡ βασιλ. Ἀκαδημία τῶν ὠραίων τεχνῶν, ἡ βασιλ. ὀρχήστρα, ὁ ὕψος τῶν βασιλ. θεάτρων, σηματεῖα συν-κριθμοῦντα εἰς τὰ μέλη αὐτῶν ἀνεκαθεν τὰ ἐξοχώτερα ὀνόματα τῆς τέχνης. Ὁθεν οὗ θαυμάσιον, ὅτι αἱ ὠραῖαι τέχναι, καὶ ἰδίᾳ ἡ ἐνοργανος μουσικὴ καὶ ἡ ὠδικὴ ἀκμαῖζουσι καὶ θεραπεύονται καὶ εἰς πλείους ἐταιρίας, ὧν δὲν ὑπολείπονται καὶ αἱ πολυάριθμοι ἐπιστημονικαὶ ἐταιρίαι ἀλλὰ καὶ ἡ φιλανθρωπία ἀσκεῖται γενναίως ὑπὸ πολλῶν φιλανθρωπικῶν καταισχημάτων, νοσοκομείων, πτωχοκομείων κλ. ἰδρυμένων ἐν Δ. Ἡ βιομηχανία ἀσχολεῖται εἰς τὴν χρυσοχρῆσιν, κατασκευὴν μουσικῶν ὄργάνων, ψαθίνων πέλων, τεχνιτῶν ἀνθῶν, γημικῶν προϊντων κλ. Τὸ ἐμπόριον εἶνε σχετικῶς μικροτέρας ἀξίας. Ἡ Δ. εἶναι ἀφετηρία ἢ σταθμὸς πολλῶν σιδηροδρομικῶν γραμμῶν, τὰ δὲ περίχωρα τῆς πόλεως εἶναι ἐκτάκτου καλλονῆς.

Ἡ Δ. ἰδρύθη ὑπὸ Σλάβων, ἀναφέρεται δὲ εἰς τὴν ἱστορίαν τὸ πρῶτον κατὰ τὸ 1206. Τῷ 1270 ἐγένετο πρωτεύουσα τῶν μαρκιῶν τῆς Μαισεν, διατελέσασα δὲ εἰς τὰ διαδοχικῶς ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τῆς Βοημίας καὶ τοῦ Βρανδεμβούργου περιήλθε τῷ 1319 πάλιν εἰς τοὺς πρῶτους κατόχους καὶ ὅτε διενεμήθησαν τῷ 1485 αἱ σαξωνικαὶ χωραὶ μεταξὺ Ἑρνεστού καὶ Ἀλβέρτου, ἐγένετο κτήμας τῆς Ἀλβερταίου γραμμῆς, ἥς ἔμεινεν ἐκτοτε ἡ πρωτεύουσα. Ἡ ἀκμή καὶ ὁ πλοῦτος τῆς πόλεως ὀφείλεται εἰς τε τὸν Ἰωάννην Γεώργιον Β' (1650) καὶ εἰς τοὺς δύο Αὐγούστους, οἵτινες ἤσαν καὶ ἐκλεκτοὶ τῆς Σαξωνίας καὶ βασιλεῖς τῆς Πολωνίας. Τῷ 1745 ἐκλείσθη ἐν Δ. εἰρήνη ὁ ἔσχατος τέρας εἰς τὸν Β' Σιλεσιακὸν πόλεμον, διὰ τῆς ὁποίας ἀνεγνωρίσθη Φρειδερίκος ὁ Μέγας τῆς Πρωσίας κυρίαρχος τῆς Σιλεσίας. Ἀλλ' ὁ ἐπταετής πόλεμος ἐπήνεγκεν καὶ ἐπὶ τῆς Δ. ἡμέρας δυστυχεῖς, καὶ πολὺ πλέον τὸ ἔτος 1813, κατὰ τὸ ὅποιον ὁ Ναπολέων ἐνίκησεν ἐνταῦθα τῇ 14 καὶ 15 Αὐγούστου τοὺς συμμάχους. Δεινὰ παθούσα καὶ κατὰ τὴν μάχην καὶ μετ' αὐτήν, πολιορκηθεῖσα ὑπὸ τῶν Ρώσων ὡς φρούριον τῶν γαλλικῶν στρατευμάτων, ταχέως ἐν τούτοις μετὰ τὴν εἰρήνην ἀνέλαβε καὶ ἐντὸς ὀλίγου ἐγένετο πάλιν μία τῶν ὠραιότερων πόλεων τῆς Γερμανίας.

Ὁ νομὸς Δ. ἔχει ἐμβα. 4387 τ.χμ. καὶ 950 454 κατ. τῷ 1890, σχεδὸν ἅπαντας διαμαρτυρομένους, καὶ διαίρεται εἰς ἐπτὰ διαμερίσματα. [Μ.Σ.]

Δρέσνα. Χωρίον τῆς ἐπαρχίας Ἑλευ-

θεροπόλεως τοῦ διαμερ. Σερρών (τῆς Μακεδονίας), κατοικοῦν. ὑπὸ 710 ἑλλ. ἡνῶν. [Μ.Σ.]

Δρεστενὰ. Χωρίον τῆς Δωρίδος τοῦ δήμ. Κροκυλίου οἰκούμενον ὑπὸ 103 κατοικῶν καὶ ἀπέχον ἀπὸ Παλαιοκατούνου ὄρ. 1.

Δρῆρος. Ἀρχαία πόλις τῆς Κρήτης. Ἡς τὰ εἰρηπια εὐρίσκονται, ἱκανῶς ἐλπιζομένα ἐπὶ δύο λόφῶν μεταξὺ Νεαπόλεως καὶ Φουρνῆς Μαραμείλλου, ἐν τῇ θέσει Χώρας. [Μ.Σ.]

Δραβάνιστα. Χωρίον αὐτοκέφαλον τῆς Μακεδονίας ἐν τῷ τμήματι Πυλᾶτι, οἰκούμενον ὑπὸ 180 οἰκῶν. [Ἑλλ.ἡν.] [Μ.Σ.]

Δραβάνοδον. Χωρίον τῆς Μακεδονίας, ἐν τῷ μουδερλίκῳ Χρουστίας, ἀπέχον ἀπὸ Σιατιστῆς 3 1/2 ὄρ. Ἐχει 650 κατ. χριστ.

Δριμάδες (ἀλβ. Δέρμη). Κωμόπολις τῆς Χειμαρρῶς ἐν Ἑπείρῳ ἔχουσα περὶ τοὺς 1500 κατοίκους. Ἦναι κατωστρεφὴς ὅπως ὅλαι αἱ κῶμαι τῶν Χειμαρριωτῶν ἐν μέσῳ βράχων ὕψων καὶ ἀδιαπεράστον φαράγγιον, ἐκπληττουσα τὸν διαβάτην διὰ τὰ φορὰ τῶν μικρῶν καὶ πολυπληθῶν κήπων τῆς. Ἡ ἐλαια, ἡ πορτοκαλίκα καὶ ἡ λεμονία καλλιεργοῦνται εἰς ὑψηλὰ μέρη τῶν κρημνῶν τούτων, ἐν οἷς οἰκοῦσιν ἄνθρωποι ἐργατικοὶ καὶ νοσημονες, μετερχόμενοι τὴν ἐμπορίαν καὶ ἀποδημοῦντες εἰς ἕνα μέρος. [Κ.Δ.Κ.]

Δριμονάρι. Χωρίον τῆς νήτου Κυθῆ-θῶν ἐχον 72 κατ. [Μ.Σ.]

Δριμουτικὸς (Νικέλαος), ποιητῆς ἐξ Ἀποκωρώνου τῆς Κρήτης, περὶ τοῦ ὅποιου τοῦτο μόνον εἶνε γνωστὸν ὅτι ἐποίησε τὸ 1627 εἰς Κρητικὴν διάλεκτον τὴν Βοσκοπούλαν, ποιήμα βουκολικόν, τὸ ὅποιον ὑπῆρξε δημοτικώτατον ἀνὰ πᾶσαν τὴν Ἑλλάδα κατὰ τὸν παρελθόντα ἰδίως αἰῶνα καὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ παρόντος. Ὁ Δ. δὲν φαίνεται ἤγευστος κλασικῆς μαθησεως, τὸ ἔργον δὲ δὲν εἶνε ἀπηλλαγμένον τῆς ἐπιδράσεως τῆς συγχρόνου ἰταλικῆς φιλολογίας· ἐνιαχτοῦ δὲ ἡ γλώσσα ἔχει στρεβλωθῆ χάριν τοῦ μέτρου καὶ τῆς ὁμοιοκαταληξίας. Ἡ Βοσκοπούλα ἐξεδόθη ἐν Ἑνετίᾳ τὸ 1627, 1752, 1760 καὶ πολλὰκις κατόπιν. [Γ.Δ.Κ.]

Δρένας (Drina). Παραπόταμος τοῦ Σάβα ἐν Βοσνίᾳ καὶ Σερβίᾳ. Συγκυματίζεται ἐκ δύο πηγασποταμῶν πηγάζοντων ἐπὶ τῶν ὄρεων τοῦ Α Μαιουδουίνου. Ἐπὶ 200 χμ χωρίζει ὁ Δ. τὴν Βοσνίαν ἀπὸ τῆς Σερβίας καὶ ἐκβάλλει μετὰ ροὴν 400 χμ. δεξιόθεν εἰς τὸν Σάβαν.

Δρένος. Δρεῖλιων, Δρίλων, ἡ Δρεῖνος, Δρῦνος καὶ Δρυμῶν, ὁ μέγιστος τῶν ποταμῶν τῆς Ἀλβανίας, πηγάζων ἐκ τῆς ΝΔ ὕψους τῆς Πιερίας (Πέτρινα), καὶ διερχόμενος ἀπὸ Ν πρὸς Β τὴν Λυχνίτιδα λίμνην ἐξέρχεται αὐτῆς κατὰ τὸ χωρίον τῆς Στρούγας καὶ δεχόμενος πολλοὺς παραποτάμους ἐκατέρωθεν συμβάλλει ΒΔ τοῦ ὅρους Γάλιτς

εἰς τὸν Λευκὸν Δρίνον. Μετὰ τὴν ἐνώσειν διευθύνεται: ΒΔ καὶ παρερχόμενος τὴν πόλιν Σκούταρι (Σκόδραν) καὶ τὴν ἐμώνυμον τῇ πέλει λιμνὴν χύνεται ἐξ ὥρας πρὸς Ν τῆς Σκόδρας εἰς τὴν Ἀδριατικὴν θάλασσαν παρὰ τὴν πόλιν Ἀλέσσιον (Λὲς τουρκ.), μεταξὺ τῶν λιμένων Δυρραχίου καὶ Δουλινίου καὶ εἰς ἀπόστασιν τριακόντα μιλίων πρὸς Β τοῦ πρώτου.

Δρίνος. Ποταμὸς τοῦ Ἀργυροκάστρου ἐν Ἠπειρῷ, νῦν Δρίπολι, χυνόμενος εἰς τὸν Ἀῶν. Πιθανῶς νὰ εἶνε ὁ ἀρχαῖος Ἀνιγρος περὶ ὃν ἦσαν οἱ ἱεροὶ τόποι τῶν Ἀνιγρίδων Νυμφῶν. Λέγεται δὲ ὅτι ἐξ αὐτοῦ μετιωνομάσθη Δρουνοῦπολις ἢ παρὰ τὰς ὄχθας αὐτοῦ κειμένη ἀρχαία πόλις Ἀδριανούπολις. [Κ. Δ. Κ.]

Δρίσκολι. Χωρίον τοῦ δήμου Βυθυρίου τῆς Ἀρίαςσης κείμενον εἰς ἀπόστασιν 15' ἀπὸ Μεγάλου Γκουσγουνάρι καὶ εἰκούμενον ὑπὸ 393 κατόικων.

Δρίσσα (Drissa). Παραπόταμος τοῦ Δυτικοῦ Δύνα ἐν τῇ ῥώσσ. κυβερνήτῳ Βιτέψκ. Πηγάζει ἐν τῇ διαμερίσματι Νέβελ καὶ χύνεται μετὰ ῥοῦν 216 χμ. (πρὸς ΔΝΔ) παρὰ τὴν πόλιν Δρίσσα (3490 κατ.) εἰς τὸν Δύναν.

Δριτζέικα. Χωρίον τοῦ δήμου Μεθάνων τῆς Τροιζηνίας, ἔχον 67 κατ. [Μ. Σ.]

Δρίτσα. Χωρίον τοῦ δήμου Αὐλίδος ἀπ' ἔχον 3½ ὥρας ΝΔ ἀπὸ Μεγάλα Χάλια καὶ 2 ὥρας ἀπὸ Βαθῶ. Κάτ. 210. Παρὰ τὸ χωρίον τοῦτο ΒΔ ὑπάρχει τὸ Παλαιόκαστρον καὶ ἀξιόλογα λείψανα πόλεως, πιθανῶς τοῦ ἀρχαίου Ἐλέου ἢ Ἐλεύου.

Δρόδιανη. Κώμη τῆς Ἠπείρου κειμένη εἰς ἀπόστ. ὥρ. 1½ ἀπὸ Ἀδαρίτσας καὶ 8 ἀπὸ Βουθρωτοῦ καὶ περιέχουσα 3 χιλ. κατοίκων χριστιανῶν.

Δροδολοδόν. Χωρίον τοῦ δήμου Ἀροανίας τῶν Καλαβρυτῶν. ἐπὶ ὑψώματος ἐν τῇ κοιλάδι τοῦ Ἀροανίου, ἔχον 55 κατ. γεωργούς, ποιμένας καὶ τινὰς λογίους. [Γ. Π. Δ.]

Δρογγάρι. Χωρίον τοῦ δήμου Ἀριστομένου τῆς Μεσσηνίας, ἔχον 37 κατ. [Μ. Σ.]

Δρομάς. Βλ. Κάμηλος.

Δρομιάς. Βλ. Καρκίνος.

Δρομίστα. Χωρίον τοῦ δήμου Θυάμου τῆς ἑπαρχ. Βάλτου, ἔχον 160 κατ. [Μ. Σ.]

Δρόμος. (Ἀρχαίολ.). Ἡ παλαιότης τῶν ἑλληνικῶν ἀσκήσεων, καὶ ἅμα ἡ ἀπλουστάτη πασῶν, διότι εἶναι δυνατὴ καὶ ἄνευ ὀργάνων καὶ ἄνευ ἀνταγωνιστοῦ. Τὰ ὁμηρικὰ ἔπη περιγράφουσιν ἀγῶνας δρόμου, ἀπεικονίζοντο δὲ τοιοῦτοι ἀγῶνες καὶ ἐν ἀρχαιότατοις μνημείοις (ὡς ἐν τῇ λάρναι τοῦ Κυψέλου ἐν Ὀλυμπίᾳ), καὶ καθέλου ὁ Δ. ἐθεωρεῖτο ὡς τὸ πρώτιστον καὶ παλαιότατον τῶν ἀγωνισμάτων ἐν ταῖς πανελληνίοις ἀγῶσι, τοῖς Ὀλυμπίοις, τοῖς Πυθίοις, τοῖς Νεμέοις καὶ τοῖς

Ἰσθμίοις. Διὰ τὴν σπουδαιότητα δ' αὐτοῦ τὸ ἀγώνισμα τοῦτο μετὰ τῆς παλῆς ἐτάσσεται ἐν ταῖς πρώτοις ἐν ταῖς γυμνασίοις. διὲ ἐν αὐτῇ καὶς ἡλικίας πόλεον ἢ λέξις Δ. ἐσθμίωνε καὶ τὸν τόπον, ἐν ᾧ ἡσκούοντο οἱ ἀγῶνες, ὡς ἀσκήσις δ' ἐλαφρὰ (κούρος ἀγῶν), μὴ απαιτοῦσα ὑπέρμετρον ἔντασιν τῶν δυναμικῶν καταπονάσαν τὸν ἀγωνιζόμενον καὶ εἰς τὴν ὑγίειαν τοῦ ἐπιδολαβῇ. ἐθεωρεῖτο ὁ Δ. κατάλληλος καὶ διὰ τούτων παιδῶν, διὲ καὶ ἐν πολλαῖς ἑλληνικοῖς ἐορταῖς βλέπμεν τεθειμένους ἀγῶνας Δ. ἀγενοίων καὶ παιδῶν. Ὁ ἀγῶν ἐγένετο ἐν ἄμμου βελθείᾳ, ἐδοκιμάζετο δ' ἐν αὐτῷ οὐ μόνον ἡ σχύτης ἀλλὰ καὶ ἡ ἀντοχή τοῦ ἀγωνιζομένου. Διεκρινοντο δὲ τέσσαρα εἶδη Δ. σκοπομένην τοῦ μήκους αὐτοῦ: 1) ὁ ἀπλοῦς Δ. (σταδίον, δρόμος, καὶ ὁ ἀγωνιζόμενος σταδιοδρόμος καὶ σταδίους). 2) ὁ διπλοῦς μετὰ καμπῆς Δ. (διαυλος καὶ ὁ ἀγωνιζόμενος διαυλοδρόμος). 3) ὁ τετραπλοῦς (ἐφίππιος Δ.) καὶ 4) ὁ μακρὸς Δ. (δόλιχος καὶ ὁ ἀγωνιζόμενος δολιχοδρόμος). Τὰ δὲ πρῶτα δύο εἶδη διεκρινοντο, σκοπομένης τῆς χρήσεως ὀργάνων ἐν αὐτοῖς, εἰς γυμνικὸν ἀγῶνα δρόμου καὶ εἰς ὁπλιτῶν Δ. ἢ ὁπλίτην Δ., πρὸς δὲ ταῦτοις εἰς λαμπασδρομίαν (βλ. λ.). Τῶν εἰδῶν τούτων τὸ μὲν πρῶτον, καλούμενον Δ. εὐθύς, ἄκαμπτos (ἦτοι ἄνευ καμπῆς, ἄνευ ἐπιστροφῆς) καὶ σταδίον ἀπὸ τῆς ἐκτάσεως αὐτοῦ, εὐθὺς ἐντὶς ὀλυμπικοῦ σταδίου, ἦτο τὸ μόνον ἀγώνισμα ἐν τοῖς ὀλυμπιακοῖς ἀγῶσι ἐπὶ πολλὰς Ὀλυμπιάδας. Ἡγωνίζοντο δ' ἐν Ὀλυμπίᾳ ὡς ἐξῆς: οἱ ἀθληταὶ ἐτάσσοντο εἰς τάξεις, ὧν ἐκάστη περιελάμβανεν ἅνὰ τέσσαρας· ἄφιντο δ' εἰς τὴν Δ. οὐχὶ ἀθρόοι, ἀλλ' ἐκάστη τάξις κατὰ σειράν ὑπὸ τοῦ κλήρου ἐριζομένην. Οἱ δ' ἀναδειχθέντες ἐξ ἐκάστης τάξεως νικηταὶ συνηγωνίζοντο πρὸς ἀλλήλους περὶ τοῦ θύλου, ὥστε ὁ στεφανούμενος ὥφειλε νὰ νικήσῃ δύο νίκας. Τὸ δεύτερον δ' εἶδος, ὁ διπλοῦς ἢ κάμπιος Δ., ἐτέθη κατὰ τὴν 14 Ὀλυμπιάδα ὁ διαυλοδρόμος διέτρεχε δύο σταδία, διότι ἅμα ἐσθάνεν εἰς τὸ πέρας τοῦ σταδίου, κάμπιων ἐπανήρχετο εἰς τὴν ἀφετηρίαν. Τὸ τρίτον εἶδος, ὁ ἐφίππιος Δ., ἐγίνετο εἰς μήκος τεσσάρων σταδίων, ἵσον δηλαδὴ πρὸς τὸ μήκος τοῦ Δ. τῶν ἵππων. Τὸ δὲ τέταρτον εἶδος, ὁ δόλιχος ἦτο τὸ μακρότατον καὶ διαρκέστατον, καὶ διὰ τοῦτο τὸ δυσχερέστατον. Ὁ δολιχοδρόμος διέτρεχε πολλὰς καὶ τὸ σταδίον, κατ' ἄλλους μὲν ἐπτάκις, κατ' ἄλλους δὲ δωδεκάκις καὶ κατ' ἄλλους εἰκοσάκις καὶ πλέον. Ἐτέθησαν δ' ἄθλα τοῦ Δ. τούτου πιθανῶς τὴν 15ην Ὀλυμπιάδα. Τέλος ὁ τῶν ὁπλιτῶν Δ. εἰστέθη τὴν 65ην Ὀλυμπιάδα· οἱ ἀγωνιζόμενοι ἐφέρον ἐν παλαιότεροις μὲν χρόνοις ἀσπίδα, κρᾶνος καὶ κνημίδας, ὑστερον δ' ἀσπίδας μόνον. [Π.]

Δρόμων. Βλ. Πλοῖα πολεμικά.

Δρονέρον (Dronero). Ἰταλικὴ πόλις

τῆς ἐπαρχίας Κουνέου, κειμένη ἐπὶ τῶν ἐκβολῶν κατὰ Μαῖτρα εἰς τὸν Πάδον. ἔχει (1881) 7275 κατ. ἀσχολούμενους εἰς βομβυκοτροφίαν καὶ κατασκευὴν λινῶν ὑφασμάτων. [Μ.Σ.]

Δρόννης (Dronne). Ποταμὸς τῆς Ν Δ Γαλλίας, ὅστις πηγάζει ἐν τῷ νομῷ Ἀνω Βιέννης ἐκ λίμνης, διαρρέει τὸν νομόν Δροδόννης καὶ ἐκβάλλει εἰς τὸν παραπόταμον τῆς Δροδόννης Ἰλ. Ὁ ῥοὺς τοῦ Δ. ἔχει μῆκος 180 χμ. [Μ.Σ.]

Δροντχέμη (Drontheim, νορδηνγιστὶ Thronthjem). Πρωτεύουσα τοῦ παλαιοῦ ὁμωνομοῦ (Stift) τῆς Νορδηνγίας, κειμένη ἐπὶ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Νιδ εἰς τὸ φιόρδον τῆς Δ., εἰς ὃν ὀφείλει κατὰ μέγα μέρος ἡ πόλις τὴν ἀκμὴν τοῦ ἐμπορίου τῆς. Ἡ Δ. ἔχει ὠραίαν μὴ πόλιν, εἶνα δὲ ἔδρα ἐπισκόπου. Ἐξέρχεται κυρίως χαλκὸν (ἐκ τῶν πλησίον μεταλλείων) καὶ ἰχθῦς. Ὁ παλαιὸς νομὸς Δ. διαίρεται εἰς 9 ἐπαρχίας, ὧν 2 ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Ῥέμσαλ καὶ 7 εἰς τὰς ἐπαρχίας Νοτίου καὶ Βορείου Δροντχέμης. Καὶ ἡ μὲν Νότιος Δ. ἔχει ἐμβ. 18 261 τχμ. καὶ 123 620 κατ., ἡ δὲ Βόρειος Δ. 22 700 τχμ. καὶ 81 571 κατ. τῷ 1891. [Μ.Σ.]

Δρόσος (Μεττωρ.). Ὅταν ἐν αἰθρία καὶ νηνεμίᾳ χάσῃ τὸ ἔδαφος δι' ἐκπομπῆς τοσαύτην θερμότητα, ὥστε ν' ἀποψύξη καὶ τὰ πλησίον αὐτοῦ μέρη τῆς ἀτμοσφαίρας κάτωθεν τοῦ σημείου τοῦ κόρου, τότε μέρος τῶν ἐν ταύτῃ ἀτμίδων συμπυκνούμενον ἐπικαθίσταται τοῦ ἔδαφους ὡς Δ. Τὸ τοιοῦτο δὲν συμβαίνει εὐκόλως εἰς ἔδαφος λίαν γυμνὸν καὶ εἰς λίθους, διότι ταῦτα δὲν ἐκπέμπουσιν ἱκανὴν θερμότητα. Ὑπάρχει καὶ Δροσόμετρον, ἀποτελούμενον ἐκ λίαν εὐαίσθητου ζυγοῦ φέροντος δείκτην, ὅστις κινεῖται ἐκ τοῦ βάρους τῆς Δ. τῆς ἐπικαθημένης ἐπὶ τοῦ πετάλου τῆς πλάστιγγος. [Δ.Κ.]

Δροσοφόρον. Ψεκάστηρ (pulverisateur) πρὸς ἐπιπότισιν καὶ δρόσισιν τῶν ἀνθῶν καὶ τῶν ἐν ταῖς αἰκίαις φυτῶν διὰ λεπτοτάτων ῥανθίδων. [Ο.Α.Ρ.]

Δρόστε—**Ῥλσχοφ** (Annette Βαρωνίς Droste-Hülshoff). Γερμανὶς ποιήτρια (1797—1848), ἥς τὰ Ποιήματα (α' ἐκδ. Münster 1838) καὶ ἄλλα ἔργα ἀποδεικνύουσιν μεγίστην ποιητικὴν εὐφυίαν καὶ τέχνην ἐν τῇ ἐξωτερικῇ μορφῇ. Διαπρέπουσι δὲ πρὸ πάντων ἐξ αὐτῶν τὰ διηγηματικά. [Μ.Γ.]

Δρούδα. Χωρίον τοῦ δήμου Ὀλυμπίων τῆς Ἠλείας ἐπὶ λόφου, ἐγγύτατα πρὸς Δ τῆς ἀρχαίας Ὀλυμπίας, ἐξ οὗ καὶ ἀρκούντως γνωστὸν κατέστη διὰ τὸν ἐν Ὀλυμπίᾳ ἀνασκαφὰς—τερπνὴ ἡ ἀπ' αὐτοῦ ἄποψις τῶν περὶ. ἔχει γραμματοδιδασκαλεῖον καὶ 260 κατ. γεωργούς καὶ ποιμένας. [Γ.Πδ.]

Δρούζεν (Ἰω. Γουστ. Droysen). Γερ-

μανὲς ἱστορικός, γενν. τῷ 1808 ἐν Τρέπτωδ τῆς Πομερανίας. Τῷ 1835 ἐγένετο ἐπικαιρὸς καθηγητὴς ἐν Βερολίνῳ καὶ τῷ 1840 τακτικὸς ἐν Κιέλῳ, ὅπου ἀνεμίσθη εἰς τὰς περὶ Σλαβονικῆς—Ὀλτατίας διενέξεις τοῦ 1848. Ἀπὸ τοῦ 1851—1859 ἦτο καθηγητὴς ἐν Ἰένῃ, εἰτα δὲ ἐν Βερολίνῳ, ὅπου ἀπεθάνε τῷ 1884. Τὸ σπουδαιότερον ἔργον αὐτοῦ εἶνε ἡ ἱστορία τῆς πρωσικῆς πολιτικῆς, μὴ περατωθὲν (13 τόμοι, Βερ. 1855—81). Μεγάλῃς ἀξίας δὲ εἶνε καὶ τὸ Grundriss der Historik. ἐν τῷ ἐποίῳ πρῶτος ἐξέθηκεν τὴν φιλοσοφικὴν θεωρίαν ἀπασῶν τῶν ἱστορικῶν ἐπιστημῶν, καὶ ἡ ἱστορία Ἀλεξάνδρου τοῦ μεγάλου (Γ' ἐκδ. Γότα 1880). [Β.Ε.]

Δρουμμόνδειον φῶς. Τὸ ἐντονωτάτον τοῦτο φῶς παραγεται διὰ φλογὸς κροτοῦντος ἀερίου, ἢ φωταερίου καιομένου ἐντὸς πεπυκνωμένου δξυγένου, ἥτις προσπίπτουσα ἐπὶ τεμαχίῳ ἀσθέστου πυρακτοῦ ταύτην ἰσχυρότατα μετ' ἐκλαμβύσεως ἀκτινοβολίας. Ἀνεκαλύφθη τῷ 1826 ὑπὸ τοῦ Ἀγγλοῦ μηχανικοῦ Drummond καὶ ἐξηρμώθη τὸ πρῶτον εἰς φάρους καὶ σήματα νυκτερινά.

Δροῦσοι. Λαὸς τῆς Συρίας κατοικῶν τὴν δυτικὴν κλιτὺν τοῦ Λιβάνου καὶ ὅλον σχεδὸν τὸν Ἀντιλίβανον καὶ ἀνερχόμενος εἰς 125 χιλιάδας. Διοικεῖνται ὑπὸ ἐμπερῶν καὶ σεϊκῶν καταγεμένων ἐξ εὐγενῶν αἰσθητικῶν. Εἶναι δυνάμει μόνον ὑποτελεῖς τῇ Πύλῃ, εἰς ἣν τελοῦσι φόρον προσδιοριζόμενον ὑπ' αὐτῶν τῶν ἰδίων συνερχομένων πρὸς τοῦτο ἐν Δαῖρ ἑλ-Καμάρ. Ἀσχολοῦνται εἰς τὴν καλλιέργειαν τῆς ἀμπέλου, ἐλαίας, καπνοῦ καὶ μετὰξῆς. Γ'λῶσσάν λαλοῦσι τὴν ἀραβικὴν, ἡ δὲ θρησκεία εἶναι μίγμα χριστιανικῶν, ἰουδαϊκῶν καὶ μουσουλμανικῶν δογμάτων, εἰς ἣν εἶναι μεμνημένοι οἱ σοφοὶ (ἄκαλ). οἱ δὲ ἀμαθεῖς (τζαχλ) δὲν γινώσκουσιν αὐτήν. (S. de Sacy. Exposé de la religion des Druses. Paris, 1838). Τὴν ἀρχὴν αὐτῶν ἀνάγκουσιν εἰς τὸν Δούρζην μαθητὴν τοῦ φατιμίτου Χαλίφου Χαχμ 996—1021 μ. Χ. Διετήρησαν τὴν ἀνεξαρτησίαν αὐτῶν κατὰ τῶν Τούρκων καὶ Ἀράβων μέχρι τοῦ 1588, ὅτε ὑπετάγησαν ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου Μουράτ τοῦ Γ'. Κατὰ τὰ μέσα τοῦ παρελθόντος αἰῶνος ἀνεκτήσαντο τὴν ἀνεξαρτησίαν αὐτῶν· εἰτα συμμαχῆσαντες μετὰ τοῦ Μεχμέτ Ἀλῆ, ἀντιδρῶντες τῆς Αἰγύπτου ὑπετάγησαν τῷ Ἰμπρίμ πασά καὶ τῷ 1811 ὑπέκυψαν πάλιν εἰς τοὺς Τούρκους. Τὴν πρὸς ἡ αὐτῶν χώραν κατέχουσιν οἱ Μαρωνῖται, ἐξ ὧν πολλοὺς ἐν Λιβάνῳ καὶ Δαμασκῷ κατέσφαξαν οἱ Δροῦσοι τῷ 1860.

Δροῦσος. Ἐπώνυμον κλάδου τοῦ Ῥωμαϊκοῦ γένους τῶν Λιβίων καὶ τινων Κλαυδίων. Ἐξ αὐτῶν ἐγένοντο γνωστοὶ ἐν τῇ ἱστορίᾳ πρὸ πάντων 1) Μάρκος Λίβιος Δ., πάππος τῆς Λιβίας συζύγου τοῦ Αὐγούστου. Διέπρεψεν

ἐπὶ εὐγλωττία καὶ ἠθικῇ ἀσθηρότητι. Ἵνα περιόριση τὰς κατὰ γῆρας τῶν δικαστῶν, ὑπέβαλεν ὡς δῆμαρχος τῷ 91 π.Χ. νομοσχέδιον, δι' οὗ ἀπεδίδετο πάλιν ἡ ἐρκωτικὴ δικαιονομία τῇ Συγκλήτῳ ἐνὶ ἧτ' ἄλλοτε προνόμιον τῶν ἱππέων. Τὸ νομοσχέδιον τοῦτο καίπερ ἐπιψηφισθὲν ἠκυρώθη ὑπὸ τῆς Συγκλήτου. Ὅτε δὲ ὑπέβαλεν ἕτερον νομοσχέδιον ἀπονομῆς τῶν δικαιοματιῶν τῶν Ῥωμαίων πολιτῶν εἰς τοὺς συμμάχους, ἐδολορονήθη ὑπὸ τῶν ἀντιπάλων τοῦ τοῦθ' ὅπερ ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς τὸν λεγ. Συμμαχικὸν πόλεμον. 2) Νέρων Κλαύδιος Δ., υἱὸς τοῦ Τιβερίου Κλαυδίου Νέρωνος καὶ τῆς Λιβίας. ἀδελφὸς δὲ τοῦ κατὰ τὴν αὐτοκράτορος Τιβερίου. Ἐγενν. τῷ 38 π.Χ. Κυριεύσας μετὰ τοῦ Τιβερίου τὴν Ῥαιτιαν (15 π.Χ.) καὶ διαπρέψας καὶ εἰς τὴν ἐπανάστασιν τῶν Γαλατῶν, διέβη τῷ 12 π.Χ. τὸν Ῥῆνον καὶ κατεπολέμησεν εἰς ἐπιτυχεῖς ἐκστρατείας τοὺς Γερμανοὺς, προχωρήσας μέχρι τοῦ Ἀλβίου. Ἀλλ' ἐπιστρέψων πρὸς τὸν Ῥῆνον ἀπέθανεν αἰφνης, περὶ ἀπὸ τοῦ ἱππου, τῷ 9 π.Χ. [Β.Ε.]

Δρυὺς (Drutz ἢ Drutj). Ποταμὸς ἐν τῇ Ῥωσσίᾳ κυβερνησὶμῳ Μογίλιωφ, πηγάζων ἐν τῇ διαμερίσματι Κοπύνσκ. Ἐκβάλλει μετὰ Ῥοῦν 290 χμ. (πρὸς Ν) εἰς τὸν Δνειπερον παρὰ τὸ Ῥογατέφ. Δέν εἶναι πλωτός. [Μ.Σ.]

Δροχοῦτζ (Drohobycz). Πόλις ἐν τῇ Α μέρει τῆς ἀυστρ. Γαλλικίας, σταθμὸς σιδηροδρόμου. Ἐχει (1880) 18 225 κατ. Πολωνοὺς, ἐξ ὧν πολλοὶ Ἰουδαῖοι, πρᾶκτικὸν γυμνάσιον καὶ ἀγκυριὸν ἐμπόριον. Βίς τὰ περιχώρα εὐρίσκονται ἄλγες καὶ νάρθα ἐν ἀφθονίᾳ.

Δρυΐ. Χωρίον τοῦ δήμου Μέρσης τῆς Λακωνίας ἀπέχον ἀπὸ Κίττας ὥρ. 1/2 πρὸς Δ. Κῆτ. 314. Κεῖται ἐπὶ τόπου τραχέος καὶ ὕψηλῳ πρὸς τὸν Μεσσηνιακὸν κόλπον ἀφοριώντος.

Δρυάδες. Βλ. Νύμφαι.

Δρυαλί. Χωρίον τοῦ δήμου Κολοκυνθίου τῆς Λακωνίας οἰκούμενον ὑπὸ 173 κατοίκων. Ἀπέχει ἀπὸ Κοτρώνας ὥρ. 1.45'.

Δρυάλον. Χωρίον τοῦ δήμου Οἰτύλου τῆς Λακωνίας, ἔχον 179 κατ. [Μ.Σ.]

Δρυῖδες. Ἐκαλοῦντο οἱ ἱερεῖς τῶν κελτικῶν λαῶν ἐν Γαλατία καὶ Βρεταννίᾳ, οἵτινες ἐπὶ Καίσαρος ἐσχημάτιζον εἰδικὴν τάξιν ἐν τῇ πολιτείᾳ πεποικισμένοι διὰ ἰδιαιτέρων προνομίων, ἀτελείας κτλ. [Εγ.]

Δρυϊνούπολις. Πόλις τῆς Ἡπείρου κτισθεῖσα μετὰ τὴν Ἰδρυσιν τῆς Ἀργυρίνης (νῦν Ἀργυροκάστρου) παρὰ τὸν ποταμὸν Δρίνον καὶ μετὰ ταῦτα ἐρημωθείσα. Ἀπὸ τοῦ Ε' μ.Χ. αἰῶνος μνημονεύεται μετὰ τῶν ἐπισκοπῶν τῆς Ἡπείρου Μετὰ δὲ τὴν ἐρημωσίν τῆς ἡ ἐπισκοπικῇ ἀξίᾳ αὐτῆς μετετέθη εἰς τὸ νῦν Ἀργυροκάστρον. Βίσι τινες ἀποφαινομένοι ὅτι τὸ ἀρχικὸν αὐτῆς ὄνομα ἦν Ἀδριανούπολις ὡς κτισθείσης ὑπὸ τοῦ Ἀδριανοῦ (βλ.

Ἀδριανούπολις καὶ Ἀργυροκάστρον) [Κ.Δ.Κ.]

Δρυμιάς δῆμος τῆς Λακιδος. Περιλαμβάνει τὴν πρωτεύουσάν Δρυιδιον καὶ χωρία ἐκ Γ' λουνίσσαν. Δερνίτσον καὶ Σουλικοὺς καὶ τὴν μονὴν Δεδίου Κατ. 4267. Δρυμαῖα δὲ ἡ Δρύμιος ἦν πόλις τῆς Φωκίδος καταστραφείσα ὑπὸ τῆς στρατίας τοῦ Ξέρξου. Τὰ εἰρηπία ταύτης ἀναγνωρίζουσιν ἐν τῷ χωρίῳ Δερνίτσῳ.

Δρύμιον. Κώμη τῆς Κύπρου κειμένη ἐν τῇ ὑπεδοικίῃ Χρυσόχρως τῆς ἐπαρχίας Παφου καὶ ἔχουσα 220 κατ. [Μ.Σ.]

Δρυμῶν 1) Χωρίον τοῦ δήμ. Πλατάνου τῆς Λακιδος, ἀπέχον ὥρ. 2.15' ἀπὸ Πλατάνου πρὸς Ν καὶ κειμένον παρὰ τὰ παλαιὰ σύνορα τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὴν Φθιώτιδα. Κατ. 273. 2) Χωρίον τῆς νήσου Κυθήρων, ἔχον 130 κατ. [Μ.Σ.]

Δρυμῶνα. Χωρίον τοῦ δήμου Αἰγαίου τῆς Εὐβοίας, ἔχον 69 κατ. [Μ.Σ.]

Δρυοκολαπίδες (Picidae). Οἰκογένεια τῶν ἀναρριχητικῶν πτηνῶν χαρακτηριζομένη διὰ τοῦ εὐθέος καὶ ὡς τὰ πολλὰ ἐπιμήκους ῥάμφους, τῶν βραχείων καὶ ἰσχυρῶν ποδῶν, τῆς σκληροκείδους καὶ λίαν ἐκτατῆς πρὸς τὰ πρῶτα γλώσσης τῶναις αὐτὴν ἀνηκόντων πτηνῶν. Ταύτης τὸ γένος τῶν Δρυοκολαπτῶν (Picī) περιλαμβάνει ὑπὲρ τα 300 εἶδη διασπαρμένα καθ' ὅλην τὴν γῆν πλην τῆς Μαδαγασκάρης καὶ Αὐστραλίας μετὰ τῶν παρὰ κειμένων νήσων· τὰ ζῷα ταῦτα ἔχουσιν ἰσχυρότατον καὶ σφηνοειδὲς κατὰ τὸ ἄκρον ῥάμφος, δι' οὗ κολάπτουσιν ὅπως ἐπὶ τῶν (ἡμισεληπότων) δένδρων, ὅτε μὲν ὅπως νεοττευσιῶσιν, ὅτε δὲ πρὸς εὐρεσίν τροφῆς, γλῶσσαν κατὰ τὸ ἄκρον κερατίνην σχηματιζομένην ἐν εἰδεί ἀγκίστρου, οὐρὰν δ' ἐξείκιν. Ἡς τὰ στερεὰ πτερὰ χρησιμεύουσι πρὸς ὑποστήριξιν αὐτῶν κατὰ τὴν ἀναρρίχησιν. Τρέφονται κυρίως ἐξ ἐντόμων ἅτινα συλλέγουσι διὰ τῆς γλώσσης ἀπὸ τῶν δένδρων, καταστρέφοντα οὕτω πληθὺς τοιούτων ἐπιβλαβῶν εἰς τὰ δένδρα, ἐν ᾧ διὰ τὰ τελευταῖα ταῦτά εἰσιν ἐντελῶς ἀβλαβῆ, οὐδέποτε προσβάλλοντα τὰ ὑγιᾶ δένδρα, ἐφ' ὧν δὲν εὐρίσκουσιν ἐντομα καὶ ὧν ἄλλως τὸ εὖλον εἶναι λίαν διὰ τὸ ῥάμφος αὐτῶν σκληρόν. Ἐχουσι μέτριον τὸ μέγεθος, ἔπτανται δὲ οὐχὶ λίαν ταχέως καὶ εἰς μικρὰς ἀποστάσεις ζῶσιν ἐν μονογαμίᾳ καὶ ἐπωάζουσι 3-7 λευκὰ στίλβοντα ὠά. Ἐχουσι συνήθως ζωηρὰ χρώματα, ἐπικρατοῦντος ἄλλοτε τοῦ πρασίνου καὶ ἄλλοτε τοῦ ἐρυθροῦ. Εἶναι δὲ ἄλλα μὲν παραμόνιμα, ἄλλα δὲ ἀποδημητικά. Ἐν Ἑλλάδι διασπαρὰ εἶδη Δ. ὀνομαζόμενα κοινῶς ζιγ-κλ. εἰ δ' ἀρα (Δ. εἰ μέγας, Δ. εἰ γλωφῶς εἶτε κ. εἰ λαδὸς τῶν ἀρχαίων κλ.). Ἄλλο γένος τῆς οἰκογενείας εἶναι τὸ τῆς Ίουγκος, μὴ ἔχον ἀγκίστρον κατὰ τὸ ἄκρον τῆς γλώσσης, περιλαμβάνον δὲ ὀλίγα τινὰ εἶδη τούτων ἢ

ἵν' ἡς τῶν ἀρχαίων, κοινῶς νυκτοβάτης, ἔχει μὲν τὴν μακρὰν γλῶσσαν τῶν δρυοκαπτιῶν, δι' ἧς συλλέγει ἐντομα, τὸ βῆμα δὲ ὅμως αὐτῆς εἶναι ἀσθενέστερον καὶ τὰ τῆς σφύρας πέτρα μακρὰ, [Φ.Ι.]

Δρύορες. Ἀρχαῖος λαὸς συγγενὴς τοῖς Λελεξίν, ὅστις ἐκ τῆς ἑξέως τοῦ μεταξὺ Οἰτης καὶ Παρνασσοῦ ἐξετοπίσθη ὑπὸ τῶν ἐν Θεσσαλίᾳ πρὸς Ν. κινουμένων Δωριέων. Μεταστάσευσαν δὲ οἱ μὲν εἰς τὴν Ν. Εὐβοίαν, ὅπου ἔδρυσαν τὰς πόλεις Κάρυστον, Στύραν καὶ Ἄρυστον καὶ συνεγωνεύθησαν ὀλίγον κατ' ὃ λίγον μετὰ τῶν Ἰωνῶν. οἱ δὲ εἰς τὴν Ν. Ἀργολίδα, ὅπου κατεῖχον κυρίως τὴν Ἑρμιόνην καὶ ἐξεδωρίσθησαν. [Β.Ε.]

Δρυόρης δῆμος. Δῆμος τῆς ἐπαρχ. Τροιζηνίας, τοῦ νομοῦ Ἀργολίδος καὶ Κορινθίας, κατέχων ὀλόκληρον τὸ δυτικὸν τμήμα τῆς ἐπαρχίας, ἀποτελουμένος ἐκ δύο λεκανοπέδων, ὧν τὰ ὕδατα ἐκρέουσι τοῦ ἐνὸς μὲν, τοῦ τῆς Τραχειᾶς, εἰς τὸν Ἀργολικὸν κόλπον, τοῦ ἑτέρου δὲ εἰς τὸν Σαρωνικόν. Ὁ δῆμος σύγκειται ἐξ 9 χωρίων, Κάτω Φανάρι (κατ. 626), Ἐπάνω Φανάρι (κ. 340), Καρατζῆ (κ. 18), Κολάκι (κ. 83), Νισχωρί (κ. 6), Ποτάμι (κ. 72), Ραδοῦ (κ. 12), Σκαπέτι (κ. 22), Τραχειὰ (κ. 465). Ἐν βλῶ κάτοικοι τοῦ δήμου 1644, Πρωτεύουσα τοῦ δήμου εἶναι τὸ Κάτω Φανάρι, κτισθὲν μετὰ τὸν αἰῶνα τοῦ 1821, μικρὸν κάτω τοῦ Ἐπάνω Φαναρίου ἐπὶ ὕψιλλῃ καὶ ἀναπεπταμένης θέσεως, νέον πρὸς τὴν θάλασσαν τοῦ Σαρωνικοῦ κόλπου. — Τὸ Ἐπάνω Φανάρι ἔχει παρακειμένην ἀρχαίαν ἀκρόπολιν ἧς σώζονται ἱκανὰ μέρη τῶν τευχῶν, κειμένην ἐν θέσει περιόπτῳ, ἐξ ἧς κατωπεύονται τὰ παράλια τῆς Ἐπίδαυρίας καὶ μέρους τῶν τῆς Τροιζηνίας. Πλὴν τῆς ἀκροπόλεως ταύτης ὑπάρχει ἐν τῷ λεκανοπέδιῳ τῆς Τραχειᾶς ἑτέρα, καλουμένη ὑπὸ τῶν ἐγγχωρίων Μπεδὲν, ἧς ἐπίσης σώζονται τὰ ἀρχαῖα τεῖχη. Πιθανὸν μίαν τῶν δύο τούτων νὰ εἴναι ἡ ἀρχαία Δρυόπη, περὶ ἧς ὁ Στέφανος ὁ Βυζάντιος γράφει ὅτι ἔκειτο περὶ τὴν Ἑρμιόνην. Τὸ φρούριον τοῦ Φαναρίου μνημονεύεται ἐπὶ ἐνετοκρατίας. (Σάβα μνημεῖα, τ. 5, 6, 29). — Ὁ δῆμος παράγει δημοτριακοὺς καρπούς, βῆμβακα, οἶνον, ἔλαιον, ὀλίγον καπνόν, καὶ κωσάβυλα. ἔχει δὲ καὶ προΐοντα ἐκ κτηνοτροφίας καὶ μελισσοτροφίας. Τὸν δῆμον τοῦτον οὐδεμία τέμνει ὁδὸς ἐπαρχιακὴ ἢ δημοτικὴ. [Α.Μηλ.]

Δρυοπίδος δῆμος. Εἰς τῶν δύο δήμων εἰς οὓς διαιρεῖται ἡ νῆσος Κύβος. Ἀποτελεῖται ἐξ ἐνὸς μόνου χωρίου τοῦ Σύλλακκα οἰκουμένου ὑπὸ 1487 κατοίκων, ἀπέχοντος τῆς πρωτεύουσας τῆς νήσου Μεσσαρίας μίαν ὥραν. Εἶναι ἐκτισμένον ἐντὸς κοίλου γήρους καὶ διατέμνεται ὑπὸ χειμάρρου εἰς δύο συνοικίας Γαλατὰ καὶ Σύλλακκα ὁρᾷται ἐκ δύο σφαίων. Οἱ Σύλλακκιῶται ἀποδημοῦντες τῆς νῆ-

σου εἰς Παιραϊὰ καὶ Ἀθήνας μετερχονται τὴν κερματουργίαν. Ἐντὺς τοῦ χωρίου ὑπάρχει σπήλαιον μέγα περιέχον σταλακτίτας, ὅπερ θεωρεῖται ὑπὸ τινῶν ὡς ἀρχαῖον μεταλλεῖον. (Ἀντ. Βαλληνῶν, Κυθινιανῶν). [Α.Μηλ.]

Δρύς (βοτ.) (*Quercus* L. Γένος τῆς οἰκον. τῶν Κυπελλοφόρων, ὧν τὰ εἶδη πάντα δενδριόδη, 280 περίπου, ὧν 140 τῆς Ἀμερικῆς, 148 τῆς Ἀσίας καὶ 17 τῆς Εὐρώπης. Τὰ πλεῖστα εἶσι φυλλοδόχα, ὀλίγα τινὰ τοῦ ἀρχαίου κόσμου ἀειφύλλα. Τὰ δένδρα ταῦτα εἰσὶν ἐκ τῶν ὠρελκυσμάτων διὰ τὸν ἄνθρωπον, ἰδίως διὰ τὸ ἐξαίρετον σκληρόν καὶ ἀταπὲς ξύλον αὐτῶν ἀλλὰ πικροπλῆκα καὶ τὰ ἄλλα προϊόντα τῶν Δ., καθότι ὁ φλοιὸς εἶναι βυρσοδεψικός, οἱ δὲ καρποί (βάλανοι, κοινῶς βελανιδία) βυρσοδεψικαὶ καὶ χρήσιμοι ὡς τροφή τῶν ζώων· τὰ δὲ κηρίδια εἰσι πλάσματα παραγόμενα ὑπὸ τῆς ζήξεως διαφόρων ἐντόμων ἐπὶ τῶν φύλλων καὶ τῶν ἀνθῶν τῶν Δ. καὶ παρέχουσι βυρσοδεψικὴν ὕλην πρώτης ποιότητος. ἔναι δὲ ὡς ἐκ τούτου σπουδαῖον ἀντικειμενον ἔμπορίου ἰδίως ἐν τῇ Ἀνατολῇ. Χρησιμοποιοῦσι τὰ κηρίδια καὶ εἰς τὴν κατασκευὴν τῆς μελάνης. Ἡ ἐν Ἰταλίᾳ καὶ Ἰσπανίᾳ Φελλόδωρος (*Q. Suber* L.) παράγει ἐκ τοῦ περιδέρματος τὸν κοινὸν φελλόν. Ἡ Δ. καὶ ἰδίως ἡ κοινὴ τῆς Εὐρώπης, ἥτις καὶ εἶναι διὰ τὸ ὕψικερρον καὶ μεγαλοπρεπὲς ἀνάστημα, τὴν στερεότητα καὶ τὴν μακροδιότητα αὐτῆς τὸ σύμβολον τῆς ἐσχύρας. Ὁ Ὅμηρος πολλὰκις μνημονεύει τὴν Δ., ὡσαύτως δ' ὁ Θεόφραστος διαφέρει «γένη δρυός». Εἰς τὰ ὀρεινὰ μέρη τῆς Ἑλλάδος ὑπάρχουσιν εἰσέτι ἐκτεταμένα δάση ἐκ διαφόρων εἰδῶν Δ. συνιστάμενα. Τὰ δὲ κυριώτερα εἶδη Δ. τῆς Ἑλληνικῆς γλωρίδος εἰσὶ τὰ ἑξῆς· Δ. ἡ μισχωτὴ (*Q. pedunculata* Ehrh., κοινῶς Ρένικα), Δ. ἡ ἀπεννίνη (*Q. Apennina* Lam. κοινῶς Μεράδι, δηλ. Ἡμεράδι ἢ Ἡμερίς τῶν ἀρχαίων), Δ. ἡ κυσώδης (*Q. lanuginosa* Thuill. ἢ *Q. pubescens* W.) πασῶν ἡ κοινοτάτη ἔχουσα πολλὰς παραλλαγὰς, κοινῶς δὲ Ρατζίκι καὶ Μεράδι καὶ «Δρύς» ἐν Κρήτῃ, Δ. ἡ πυκνόκαρπος (*Q. congesta* Presl. κοιν. Γρανίτσα ἐν Εὐβοίᾳ), Δ. ἡ βραχύφυλλος (*Q. brachyphylla* Kotschy.), Δ. ἡ Φαρνέτο (*Q. Farnetto* Ten. ἢ *Q. conferta* Kit. πιθανῶς ἡ φυγὸς τῶν ἀρχαίων, κοινῶς δὲ Γρανίτσα καὶ Δένδρος), Δ. ἡ βυρσοδεψικὴ (*Q. infectoria* Oliv.) ἧς τὰ κηρίδια τὰ τιμώτατα, Δ. ἡ Κηρρὶς (*Q. Cerris* L.), Δ. ἡ Ἀγίλων (*Q. Aegilops* L., κοιν. Ἡμερὴ βελανιδία, ἡ δένδρον ἢ Νιζκρος), ἧς οἱ βάλανοι εἶναι σπουδαῖον προϊόν τῆς Ἑλλάδος (ἐν Κεφ. Λακωνικῇ κτλ.), Δ. ἡ Μαζούρα (*Q. Mazura* Heldr. κοιν. Μαζούρα ἐν Πιλείᾳ), Δ. ἡ Ἀρία (*Q. Ilex* L., Ἀρία τῶν ἀρχαίων κοινῶς δ' Ἀρία καὶ Ἀριός καὶ Ἀσίλακας ἐν Κρήτῃ) εἶδος ἀειθαλὲς ὡς τὸ ἐπόμενον,

Δ. ἡ κοκκοφόρος (Q. coccifera L., Πρίνος τοῦ Θεοφράστου, κοινῶς δὲ Πρινάρι καὶ Πουρνάρι), παρὰ γούσα τὸ Πρινόκοκκι, προῖον δὴ-ξέως ἐντόμου (εἰδους Κόκκου) τινὸς ἐπὶ τῶν φύλλων, χρήσιμον εἰς τὴν βαφικὴν τὸ εἶδος τοῦτο παρουσιάζει παραλλαγὰς πολλὰς (εἶδη κατ' ἄλλους), ἐξ ὧν κοινὴ ἐν Ἑλλάδι ἡ δευ-δρωδῆς (Δ. ἡ Καλλιπρίνος, Q. Calliprinos Webb.), [Θ. X.]

Τὸ ξύλον τῶν δρυῶν ἔχει ἀκτίνες ἐντεριώ-νης λίαν πλατείας καὶ ὑψηλὰς, τὰς δὲ πλεί-στας λεπτάς καὶ μόλις διακρινομένας. Αἱ διά-φοροι δρυὲς ἔχουσι τὰ ἐξῆς χαρακτηριστικὰ γυνωρίσματα. α') Δρυὲς ἐμμισχρὸς καὶ Δ. χαλ-σχος. Χρῶμα τοῦ στενοῦ σφυροῦ κιτρινόλευ-κον, τοῦ β' ἐγκαρδίου διαφορὸν, βαθύ, τεφρο-καστάνινον, κιτρινοκαστάνινον, ἐρυθροκαστά-νινον, μελανοκαστάνινον. Εἰς τὸ ἔχον πλατεῖς ἐτήσιους θακτυλίους (σκληρὰ ξυλεία) ὁ μεγα-λείτερος ἐκρινὴς κύκλος εἶνε ἱκανῶς πλατύς, εἰς δὲ τὸ ἔχον τοὺς θακτυλίους λίαν στενοὺς (μαλακὴ ξυλεία) συγκαίει τὸ πλάτος κατα-λαμβάνει μιαν μόνην σειράν πόρων.

Ἀπὸ τῶν κύκλων τῶν πόρων ἐκπέμπονται κατὰ τὴν φεραν τῆς ἀκτίνος πρὸς τὰ ἐξω ἀ-πλοῖ, ἢ κατὰ κανόνα διακρυνεῖσθαι διακλαδι-ζόμενοι στοιχοὶ λεπτοὶ ἀγγείων τραχεοειδῶν καὶ παρεγγύματος, μεταξὺ τῶν ὁποίων δια-κρίνεται ἐκ τοῦ βαθυτέρου χρώματός του τὸ ἐκ παχυτοίχων ξυλωδῶν ἰνῶν συγκείμενον συμπαγὲς ξύλον. Πολυάριθμοι, ἀλλὰ πολὺ λε-πτότεροι κυματοειθεῖς γραμμαὶ ἀποτελοῦμεναι ἐκ ξυλωδῶν παρεγγύματος παρατηροῦνται: πολλὰκις εὐκρινέστατα μὲν ἐπὶ πλατέων θα-κτυλίων, οὐδέποτε δὲ λείπουσιν ἀπὸ τῶν στε-νῶν. Αἱ πλατεῖαι ἀκτίνες τῆς ἐντεριώνης εἶνε σπάνιαι ἀπέχουσαι ἐνίοτε ἀλλήλων 0,01 μ. Τὸ ξύλον ἀποτελεῖται ἐξ ἀγγείων, τραχεοειδῶν ξυλωδῶν ἰνῶν καὶ παρεγγύματος. Ὁ φλοιὸς φέρει ἐν τῇ νεότητι στέλεον, τεφροκαστάνινον περιδέρμιον, βραδυτέρον δὲ βαθέως ἔρρωγος ρυ-τιδῶμα. — β') H.Q. Cerris (κοιν. Δξέρος) διακρί-νεται τῶν δύο προμνημονευθέντων εἰδῶν ἐκ τοῦ πλατέος σφυροῦ, τοῦ ἐρυθροῦ ἐγκαρδίου καὶ τῶν πολυαριθμῶν ἀκτίνων τῆς ἐντεριώνης, ἐκ τῆς ἡσσονος ποιότητος τοῦ ξύλου καὶ τοῦ λίαν βαθέως ῥηγνυμένου. ἐν ταῖς ῥωγμαῖς ἐρυθρο-ποῦ ρυτιδῶματος εἰς τὴν αὐτὴν κατηγορίαν ὑπάγεται καὶ τὸ ξύλον τῆς βαλανιδέας. Ἡ χνοώδης δρυὲς ἔχει λίαν πλατὺ σφυρὸν καὶ βαθύ καστάνινον ἐγκαρδίον. [X.]

Αἱ βάλανοι τῆς δρυὸς ἐνέχουσιν ἔμυλον (40 %), θεψίνην (9 %), ῥητίνην, κόμμι, πι-κράν τινα οὐσίαν καὶ ἄλλα στοιχεῖα. Ἐν τῇ ἀρ-χαϊότητι ἐρέοντο ἐν πολλῇ τιμῇ ἐν τῇ θειρα-πειτικῇ, σήμερον δὲ εἶνε ἀλιγόχρηστοι. Ὑπερ-επιπνέεται παρὰ τινῶν ἔτι ἡ ἱαματικὴ αὐτῶν θύναμις πρὸς τὰς ἐξογκώσεις τῶν λεμφικῶν ἀδένων, τὴν ραχίτιδα καὶ πρὸ πάντων τὴν δισεντερίαν. Παραγγέλλεται δ' ἔτι καὶ νῦν

πρὸς τὰς νόσους ταύτας ἢ τῶν πεφυγμένων δρυοδαλάνων κόνις ὡς τονωτικῇ, στυπτικῇ καὶ θρεπτικῇ, εἰς ἔγχυμα ἢ ἀφέψημα (ἀπὸ 1-2 δρ.) μόνῃ ἢ καὶ μετὰ κοινῶ καφὲ συνευεγμένη σταν τὰ παιδία δυστροπῶσιν.

Ὁ δὲ φλοιὸς τῆς Δ. ἐνέχει 10 % περίπου δρυοδεψίνην, ἴχνη κιτρικοῦ ζέως, πηκτίνην, σάκχαρον καὶ ἄλλα στοιχεῖα φάρμακον τονικόν, στυπτικὸν καὶ αἱμοστατικόν, ἐξ ἐκρούσθης τέλει ἐκ τῆς ἐσωτερικῆς χρήσεως. Παραγγέλλεται ἐξωτερικῶς εἰς ἀρέψημα (ἐξ οὐγκ. 1-2 ἐν λί-τρα ὕδατος), εἰς γαργαρισμοὺς πρὸς φρυγγι-τίδας, εἰς διακλύσεις πρὸς τὴν χρονίαν διάρ-ροϊαν, εἰς ἐνέσεις πρὸς τὴν λευκέρροϊαν, πρὸς μητρορραγίαν κλ. Ὀλιγόχρηστον. [B.H.]

Δρωδζ (Drogheda). Πόλις τῶν κο-μητειῶν Λάουθ καὶ Μήθ τῆς ἱρλανδ. ἑπαρ-χίας Λένστερ, κειμένη 38 χμ. Β τοῦ Δουβλί-νου ἐπὶ τοῦ σιδηροδρόμου καὶ τοῦ πλωτοῦ Βέου, 6 χμ. ἀπὸ τῶν ἐκδολῶν τοῦτου εἰς τὸν ὅρμον τῆς Δ., καὶ ἐπὶ τῆς διώρυγος τῆς Δ. Εἶνε ἔξρα ἐπισκόπου καθολικοῦ, ἄλ-λοτε δὲ εἶχε καὶ πανεπιστήμιον. Οἱ 14 682 κατ. (1881) διατηροῦσι τινα βιομηχανίαν καὶ σημαντικὸν ἐμπόριον. [M.S.]

Δρωζ (Ant. Gust. Droz), Γάλλος συγ-γραφεὺς, γενν. τῷ 1832 ἐν Παρισίοις. Ἀπὸ τοῦ 1864 συνέταξε διὰ τὸ περιοδικὸν Vie Parisienne διάφορα ἄρθρα ἀφορώσαντα εἰς τὰ ἥθη καὶ τὸν βίον τῆς κοινωνίας τῶν Παρισίων, ἄτινα τυλεγέντα εἶτα ὑπὸ τοὺς τίτλους Monsieur, Madame et Bébé (1866), Entre nous (1867) καὶ Le cahier bleu de Mlle. Cibot (1868), ἔνεκα τῆς χάριτος τῆς γλώττης καὶ τῆς ζωηρᾶς παρὰ στάσεως ἔτυχον ἐνθέρμου-της ὑποδοχῆς, ὥς καὶ τὰ κατοπιν ἐκδοθέντα Autour d'une source (1869), Babolain (1872), Les étangs (1874) κτλ. [M.F.]

Δρώμ (Drôme). Ποταμὸς ἐν τῷ Δελ-φινάτῳ, ποῦ πηγάζει, ἔχων ῥοὴν 118 καὶ ἐκ-δόχλων εἰς τὸν Ῥοδανόν. Ἀπ' αὐτοῦ ἐνομά-ζεται ὁ γαλλικὸς νομὸς Δ., κειμένος με-ταξὺ τῶν νομῶν Ἰζέρ, Ἀνω καὶ Κάτω Ἀλ-πεων, Βωκλούζης καὶ Ἀρδέσχ. Ἔχει ἐμβ. 6560 τχμ. καὶ 314 615 κατ. τῷ 1886. Ἀρδεύεται ὑπὸ πολλῶν μικροτέρων ποταμῶν καὶ ὑπὸ τοῦ Ῥοδανοῦ, εἰς οὗ τὴν πεδιάδα τὸ κλίμα εἶνε γλυκυτάτον, εὐνοικὸν τῇ πορτοκαλεῖ, τῇ ἐλαίᾳ, τῇ ἀμπέλῳ, τῇ μωρέα καὶ τῷ πέπονι. Τὰ δὲ ὄρη καλύπτονται ὑπὸ θασῶν καὶ βοσκῶν καὶ ἐνέχουσι πολὺν σίδηρον κλ. Ὅθεν καὶ οἱ βιομηχανία καὶ τὸ ἐμπόριον εἶναι λίαν ἀνε-πτυγμένα. Πρωτεύουσα εἶνε ἡ Βαλεντία. Ὁ νομὸς Δ. διαιρεῖται εἰς 4 ἐπαρχίας. [M.S.]

Δυαδική διάπλασις καλεῖται ἐκείνη ἢ διάπλασις τῆς λιθανθρακοφόρου περιόδου ἐν τῷ παλαιολιθικῷ γεωλογικῷ αἰῶνι, ἥτις ἐπεταί ἀμέσως μετὰ τὴν ἰδίως λιθανθρακοφόρον διάπλασιν, διακρίνεται δὲ, εἰς ὠριμένα μέρη:

τῆς γῆς π. χ. τὴν Γερμανίαν, εἰς δύο ὑπο-
δικεῖσαι, τὴν ἀνωτέραν τῶν ἐρυθρομυτιῶν
καὶ τὴν κατωτέραν τῶν μαγνητούχων καὶ ἀ-
σφαλτοῦχων ἀβεστολιθίων. Εἰς ἕλλα δὲ μέρη,
π. χ. τὴν Ρωσσίαν καὶ Βόρ. Ἀμερικὴν,
δὲν καταρτίζεται σαφῶς ἡ ὑποδιαίρεσις, διό
τι αὐτὰ δὲν γίνεται χρῆσις τοῦ δνόματος Δ.
δ., ἀντικαθισταμένου διὰ τοῦ Περμιακῆ
διάπλασις. [Α.Κ.]

Δουαμέλ (Henri Louis Duhamel de
Monceau). γενν. ἐν Παρίσις τῷ 1700 καὶ
ἀπεθ. αὐτῇ τῷ 1781. Διάσημος βοτανικὸς
θενδρολόγος. Τὰ περὶ δένδρων συγγράμματα
τοῦ εἶναι κλασικά, ἰδίως δὲ τὸ *Traité des
arbres et arbustes*, Paris, 1755, 2 τόμ.
μετὰ 250 πινάκων. [Θ.Χ.]

Δυδάλ (Amaury Duval). Διαπρεπὴς
γάλλος λόγιος, γενν. τῷ 1760 ἐν Rennes
καὶ ἀπεθανὼν τῷ 1838 ἐν Παρίσις. Ὡς
γραμματεὺς τῆς γαλλ. πρεσβείας ἐν Νεαπό-
λει καὶ εἶτα ἐν Ῥώμῃ συνέλεξε τὴν ὕλην διὰ
τὰ ἀρχαιολογικὰ ἔργα τοῦ, ἐκ τῶν ὁποίων
ἐπιφανέστατα ἐγένοντο: *Des sépultures
chez les anciens et les modernes*, τὸ
κείμενον διὰ τὰ Monuments des arts du
dessin chez les peuples tant anciens
que modernes ὑπὸ Denon (4 τόμ.) κ. ἄ.
Ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν ἱστορίαν τῆς γαλλικῆς
φιλολογίας εἰργάσθη καρποφόρως, γενόμενος
συνεργάτης τῆς *Hist. littéraire de la
France*, ἐκδοῦς δὲ καὶ ὁ ἴδιος τὰ ἔργα τοῦ
Montaigne καὶ τοῦ Scarron [Μ.Γ.]

Δυδαρρύ (Μαρία κόμησσα Dubarry).
Παριώνυμος ἐρωμένη Λουδοβίκου τοῦ ΙΕ' τῆς
Γαλλίας, μέγα ἐν τῇ αὐτῇ αὐτοῦ διαδραμα-
τίσασα πρόσωπον θυγάτηρ μικροῦ τινος ὑπαλ-
λήλου (γενν. 1746), ἥτο δημοσία εἰταῖρα πε-
ριφηρὸς διὰ τὴν καλλονὴν τῆς. ὅτε ἐουστήθη
εἰς τὸν σχεδὸν ἐξηκοντούτῃ βασιλείᾳ, δοτις σα-
γηνευθεὶς ὑπὸ τῶν θεληγῆτρων τῆς τὴν ἐνόμ-
φευσε μετὰ τοῦ κόμητος Δ. καὶ εἰσγάγεν αὐ-
τὴν εἰς τὴν αὐλὴν (1769). Ἀγράμματός εἶσα
καὶ ἄκνηρά, δὲν ἀνελήθη εἰς τὰς ὑποθέσεις
τοῦ κράτους, τὴν μεγάλην τῆς ὁμῶς ἐπὶ τοῦ
βασιλικῶς ἐπιτροπὴν ἐξεμεταλλεύθησαν οἱ ἀντί-
πολοι τοῦ πρωτοπουργοῦ Choiseul, δοτις δι'
αὐτῆς ἔπεσον, ὡς δι' αὐτῆς διωρίσθη καὶ ὑπε-
στηρέθη ὁ δούξ Διγκιλλιόν. Φυλακισθεῖσα
μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Λουδοβίκου ἐπανάκαμψε
μαε' ὀλίγον εἰς τὴν ἐπαυλιν αὐτῆς καὶ ἔζη
μεγαλοπρεπέστατα κατὰ δὲ τὴν ἐπανάστασιν
συμπράττουσα μετὰ τῶν ἐπαθῶν τοῦ Βρισώ
ἀπέθανε τῷ 1793 ἐπὶ τῆς λαμνητόμου. Ὑπὸ
τὸ ὄνομά τῆς ἐξεδόθησαν Ἀπομνημονεύματα
(6 τ. Παρ. 1629-30) ὑποβολιματὰ μὲν, ἀλλὰ
λίαν ἐνδιαφέροντα. [Β.Α.]

Δύδνερ (Φρειδερ. Dübner). Γερμανὸς
φιλόλογος, γενν. τῷ 1822 ἐν Ὁρσελγάου
πλησίον τῆς Γότας. Διακρίθει ὡς καθηγη-

τῆς τοῦ ἐν Γότα γυμνασίου διὰ πολλὰς κριτι-
κάς μελέτας καὶ λαμπράς ἐκδόσεις τοῦ Ἰου-
στίνου (1831) καὶ τοῦ Περσίου (1832) προσ-
εκληθὼν ὑπὸ τοῦ ἐκδότη Φ. Διδότου εἰς Πα-
ρίσιους ἵνα συνεργασθῇ εἰς τὴν νέαν ἐκδόσιν
τοῦ Ὠησαυροῦ τῆς ἑλλην. γλώσσης τοῦ Ἑρρ.
Στεφάνου. Διέμεινε δὲ ἔκτοτε ἐν Παρίσις,
ζητῶσαι εὐσας ὑστερον πειρὰν ὀλόκληρον κριτι-
κῶν ἐκδόσεων τῶν Ἑθικῶν τοῦ Πλουτάρχου,
τοῦ Ἀρριανοῦ, τῶν σχολίων εἰς τὸν Ἀριστο-
φάνην καὶ Θεόκριτον κλ., καὶ τέλος τῆς ἑλ-
λην. Ἀνθολογίας (1864). Πρὸς δὲ ἐξέδωκε
πλείστους συγγραφὰς πρὸς χρῆσιν τῶν scho-
λίων. Ἀπέθανε τῷ 1867 ἐν Παρίσις. [Ἐγ.]

Δυδοαζίνη (Φαρμακολ.) Duboisine.
Ἀλκαλοειδὲς μυδριατικόν, μικρὸν τῆς ἀτροπίν-
ης διαφέρει, ὀλίγον διαλυτὸν ἐν ὕδατι, ἐκ τῶν
φύλων τῆς Duboisia myoporoides, δέν-
δρουλλίου τῆς Αὐστραλίας, ἐξαγόμενον καὶ εἰς
λεπτὰς βελόνας φερόμενον. Ἡ Δ. παραγγέλ-
εται πρὸς πάθη τινὰ τῶν ὀφθαλμῶν ἀντὶ τῆς
ἀτροπίνης ὡς καὶ πρὸς τὴν Βασεζόειον νόσον.
Ἡ θεϊκὴ Δ. εἰς ὑποδερμικὰς ἐνεσεις εἶναι
ἰσχυρὸν πρᾶυντικὸν καὶ ὕπνωτικὸν εἰς ψυχικά
πάθη μετὰ διεγέρσεως καὶ ἀϋπνίας συνοδεύοντα.
Δίδεται ἔσω μὲν ἀπὸ 1/4—1 ὑπογλίσσιν γράμ-
ματος, εἰς κολλύριον δὲ εἰς ὅσιν 0,05 γρ.
εἰς 10 γρ. ὕδατος. [Β.Π.]

Δυδοά-Μαγάλ (Παῦλος Dubois-Pi-
galle). Γάλλος γλύπτης, γενν. τῷ 1829 ἐν
Nogent-sur-Seine. Ἐσπούδασε τὰ νομικά,
ἀλλ' ἀπὸ τοῦ 1856 ἀφιερῶθη εἰς τὴν γλυπτι-
κὴν. Μαθητεύσας παρὰ τῷ Τουσαιν μετέβη
εἰς Ἰταλίαν καὶ ἐμελέτησε πρὸ πάντων τὰ
ἔργα τῶν Ἰταλῶν γλυπτῶν τοῦ ΙΒ' αἰῶνος,
ὧν ἡ ἐπίδρασις παρατηρεῖται εἰς τὰ πρῶτα
ἔργα τοῦ, ὡς ἐν τῷ περισήμῳ Φλωρεντίνῳ
ἀειδῶ (1865) καὶ τῇ Μελοδία (ἐν τῇ προ-
σέψει τοῦ εἰς Παρίσιους Μεγάλου Μελοδράμα-
τος). Κατόπιν ὁμῶς ἐχειραφετήθη ἡ ἰδιοφυΐα
τοῦ, ὡς π.χ. ἐν τῷ μνημείῳ τοῦ στρατηγοῦ Λα-
μορισιέρ ἐν Nantes, καὶ ἀνομήθη εἰς μέγι-
στον βαθμόν, ὡς εἰς τὰ προπλάσματα τῆς Ἀ-
γάπης καὶ τῆς Ἀνδρείας ἅτινα ἐξετέλεσεν ἐν
τῇ ἐκθέσει τῶν Παρισίων τοῦ 1876 καὶ ἀνή-
κουσιν εἰς τὰ ἀριστουργήματα τῆς νεωτέρας
γαλλικῆς γλυπτικῆς. Ὁ Δ. εἶνε καὶ ἰχνο-
γράφος καὶ ζωγράφος διακεκριμένος. [Μ.Γ.]

Δυδοά-Ρεμόν (Emil Du Bois-
Reymond). Γερμανὸς φυσικόλογος, γενν. τῷ
1818 ἐν Βερολίνῳ. Ἐσπούδασε τὰς φυσικὰς
ἐπιστήμας καὶ ἀπὸ τοῦ 1841 ἤρχισε τὰς περὶ
τοῦ ζωικοῦ ἠλεκτρισμοῦ μελέτας, τὸ κύριον
ἔργον τοῦ βίου τοῦ, ὧν τὰ περίσματα δημοσιευ-
θέντα εἰς διτομον ἔργον (1848-60) διεφώτι-
σαν σπουδαίως τὴν ἐπιστήμην ἐπὶ πολλῶν
φυσιολογικῶν φαινομένων. Ἀπὸ τοῦ 1867
εἶνε ἰσχυρὸς γραμματεὺς τῆς Βερολινεῖς Ἀ-
καδημίας τῶν ἐπιστημῶν, ἀπὸ δὲ τοῦ 1858

καθηγητῆς τῆς φυσιολογίας ἐν τῷ πανεπιστημίῳ. Ἐκ τῶν πολλῶν ἐργῶν τοῦ ἀναφέρονται Gesammelte Abhandlungen zur Muskel- und Nervenphysik (2 τ. Λψ. 1875 7), καὶ ἐκ τῶν διατριβῶν Die Grenzen des Naturerkennens, πλειστάκις ἐκδοθεῖσαν. Μετὰ τοῦ Ράιχερτ ἐξέδωκε 1859-77 τὸ Ἀρχεῖον τῆς ἀνατομίας καὶ φυσιολογίας, ἔκτοτε δὲ μόνος τὸ Ἀρχεῖον τῆς φυσιολογίας. [Ἑγ.]

Δυγαί-Τρουέν (René Dugunay-Trouin). Εἰς τῶν μεγίστων ἡρώων τοῦ γαλλικοῦ ναυτικοῦ, γενν. 1673 ἐν Ἀγ. Μαλω. Ἄπειρα εἶναι τὰ ἀνδραγαθήματα τὰ ὅποια ἐξέτελεσε νέος ἐτι ὢν κατὰ τὴν παρὰ τὸ Ἀκρωτήριο La Hague ναυμαχίαν (1692) ἐκურίευσεν ὡς κυβερνήτης δρομώονος μετὰ 11 τηλεβόλων δύο δρομώονας καὶ ἐξ ἐμπορικῶν πλοίων, τῷ δὲ 1693 δύο καταφράκτα. Τῷ 1694 πολέμῳ κατὰ 8 πλοίων ἡχμαλωτίσθη ὑπὸ τῶν Ἀγγλων ἀλλ' ἀπληλευθερώθη δι' Ἀγγλίδος ἀγαπησας αὐτόν. Ἐπιστρέψας εἰς Γαλλίαν ἔλαβεν ἀμέσως τὴν διοίκησιν βασιλικοῦ πλοίου καὶ μετὰ τοῦ Βωδρίου ἐκურίευσεν τρία πλοία τῆς Ἰνδικῆς Ἑταιρίας πλήρη ἐμπορευμάτων, φέροντα 145 τηλεβόλα. Πλωτάρχης γενόμενος, τῷ 1703 μετὰ 2 καταφράκτων καὶ 3 δρομῶνων περιεκυκλώθη ποτὲ ἐν ἐμίγλῃ ὑπὸ ὀλλανδικοῦ στόλου 15 πλοίων ἀμέσως δὲ συνῆψε ναυμαχίαν, ἵνα παράσχω τοῖς ἄλλοις πλοίοις εὐκαιρίαν φυγῆς, ὅτε δὲ εἶδεν αὐτὰ ἐν ἀσφαλείᾳ, διέφυγε αὐτοῖς ἐπιτηδεύων τοὺς ἐχθρούς. Ἐγένετο ὁ τρόμος τῶν ὀλλανδῶν καὶ Ἀγγλῶν, ἀκαταπαύστως καταδιώκων αὐτοὺς καὶ θριαμβεύων. Τῷ 1707 κατέστρεψε μετὰ τοῦ Φορβιόνη Ἀγγλικὸν στόλον φέροντα ἐφόδια καὶ συνδεδεμένον ὑπὸ 4 μεγάλων καταφράκτων, καὶ τῷ 1711 ἐκურίευσεν τὰ τέως ἀπόρρητα θεωρούμενα ὀχυρώματα τοῦ Ρίου Ἰανείου. Βραδύτερον ἔλαβε τίτλους εὐγενείας καὶ ἐγένετο σύμβουλος τοῦ Κράτους. Ἀπέθανε δὲ τῷ 1736. [Ἑγ.]

Δυγκεσκλὲν (Bertrand Duguesclin) κόμης Longueville, στρατάρχης τῆς Γαλλίας. Ἐγεννήθη τῷ 1314 καὶ διέπρεψε ταχέως διὰ τῆς ἀνδρείας καὶ στρατηγικῆς ἱκανότητός του. Στρατάρχης (Connetable) ἐγένετο ὑπὸ Κάρολον Ε', ὃν εἶχεν ὑποστηρίξει σπουδαίως καὶ πρὸ τῆς ἀναρρήσεώς του εἰς τὸν θρόνον. Ἐκστρατεύσας κατὰ τῶν Ἀγγλων, κατώρθωσε νὰ ἐκβάλῃ αὐτοὺς ἐντὸς δεκαετίας σχεδὸν ἐξ ἀπάσης τῆς Γαλλίας. Ἀπέθανε δὲ τῷ 1380.

Δὺ Δεσφάν (Marie μαρκησία du Desfand) Γαλλίς γενν. περὶ τὸ 1697. σύζυγος τοῦ μαρκησίου Δ., ὃν διαξυμθεῖσα ἔχρησε λίαν ἐλευθερίον βίον σχετιοθεῖσα μεθ' ὕψηλῶν προσώπων τῆς αὐτῆς. Τυφλωθεῖσα ὁμῶς τῷ 1753 ἔχρησεν ἔκτοτε ἡσύχως καὶ κατέστη περιώνυμος διὰ τὰς ἐν ταῖς αἰθούσαις αὐτῆς συναστροφάς τοῦ ἀνθους τῆς παρισινῆς κοινωνίας.

Ἀπέθ. τῷ 1780, ἡ δὲ ἀλληλογραφία τῆς ἐξ. 330 ης εἰς 3 τ., ἐν Παρ. 1797. [Β.Α.]

Δυϊκός (Γραμμ.) αἰ. ἡμ. ὁς. Ἐκ τῶν ἀρχαίων συγγενῶν γλωσσῶν, αἵτινες διετήρησαν τὸν Δ. α., εἶναι καὶ ἡ παλαιὰ Ἑλληνικὴ ὁμῶς καὶ ἐν αὐτῇ πρωϊαίτατα ἤρχισε νὰ συγχέηται μετὰ τὸν πληθυντικόν διότι ἐν τοῖς ἑμμετρικοῖς ἔπαισι πολλῶς συνάπτονται ὀνόματα Δ. α. μετὰ προσδιορισμοὺς ἢ ῥημάτων πληθυντικοῦ, οἷον «δοῦρε δύο κεκορυθμένα χαλκῶν» Ἰλ. Γ, 18, Α, 43 — «ἔσσε φαεινά» Ἰλ. Ν, 435 «αἰματόεντα» Ἰλ. Ν, 617, «τίω γε προβῶντες μαχὴν ὠτρυνον Ἀχαιῶν» Ἰλ. Μ, 277. κλ. Ἀλλὰ καὶ παρ' Ἀττικοῖς μόνον ἐν ὀρισμέναις περιπτώσεσιν ἦτο εὐχρηστος ὁ Δ. α. οἷον ἐπὶ ὀνομάτων φυσικῶν συνεξυγμένων ὡς εἶναι οἱ δύο ὀφθαλμοί, χεῖρες (τῷ δ φ θ α λ μ ὡ, τῷ γ ε ι ρ ε) ἐπὶ δύο ἀδελφῶν διδύμων ἢ ἀπλῶς ἀδελφῶν (τῷ π α ι θ ε, τῷ υ ι έ ε) ἐπὶ δύο ἐμοτέχνων (τῷ ἄνδρε), τῷ θεῷ, ἐπὶ τῆς Δημητρος καὶ Κόρης κλ. — Ἐπὶ τῶν χρόνων Ἀλεξάνδρου τοῦ μεγάλου ὁ Δ. α. ἤρχισε νὰ ἐκλείπῃ ἐκ τῆς ζωῆς γλώσσης, ὅπου δὲ παρὰ τοῖς ὑστερον συγγραφεῦσιν ἀπαντᾷ τοῦτο προέρχεται ἐκ μιμησεως τῶν παλαιωτέρων. Ἐν τῇ Αἰολικῇ διαλέκτῳ ὁ Δ. α. δὲν ὑπῆρχε. Παρὰ τοῖς Λακεδαιμονίοις συγνάκις ἀπαντᾷ εἰς ὄρκους ὁ τύπος νῆ τῷ σιῷ, τὸν Κάστορα καὶ Πόλυδευκην. Περὶ τῶν ὀνομάτων τῶν εὐρισκομένων ἐν τῇ Δ. α. ἐν ταῖς Ἀττικαῖς ἐπιγραφαῖς ἴδε Grammatik der attischen Inschriften ὑπὸ K. Meisterhans (ἐν Βερολίῳ 1888), σελ. 95 καὶ ἐξῆς· ὁ Δ. α. εἶναι τύπος, δι' οὗ ἐκφράζεται ἡ ἐννοια τῆς δυάδος μετὰ τὰς ἐξῆς καταλήξεις. Τὰ μὲν ἰσοσύλλαβα θέματα διὰ τὸ ἀρσενικὸν καὶ θηλυκὸν ὄνομ. καὶ αἱτ. ἔχουσιν -α- γεν. καὶ δοτ. -αῖν καὶ -ω-οῖν διὰ τὸ ἀρσενικόν, θηλυκὸν καὶ οὐδύτερον. Τὰ δὲ περιττοσύλλαβα πάντων τῶν γενῶν -ε-οῖν. Τὸ ἄρθρον παρ' Ἀττικοῖς διὰ πάντα τὰ γένη εἶχε τοὺς τύπους (ὄνομ. καὶ αἱτ.) τῷ (γεν. καὶ δοτ.) τοῖν. Οἱ τοῦ θηλυκοῦ τύποι τὰ-ταῖν φαίνεται· ὅτι δὲν ἦσαν εὐχρηστοί. [Ι.Π.]

Δυϊσבורγ (Duisburg). Πρωτεύουσα περιφέρειας ἐν τῷ νομῷ Δύσσελδορφ τῆς Παραρρηγίου Πρωσίας, κειμένη πλησίον τοῦ Ρήνου καὶ τοῦ Ρούρ, μεθ' ὧν συνδέεται διὰ διωρυχῶς καὶ ἐπὶ τῆς διασταυρώσεως διαφόρων σιδηροδρόμων. Ἔχει 47 519 κατ. (τῷ 1885) καὶ ἀκμαίαν βιομηχανίαν καπνοῦ, σακχάρου, σιδήρου κλ. [Μ.Σ.]

Δυϊσμός καλεῖται καθόλου ἐκείνη ἡ φιλοσοφικὴ θεωρία, ἥτις τὰ πράγματα ἀνάγει εἰς δύο ἀρχικάς, ἑτεροειδεῖς καὶ μὴ ἀπ' ἀλλήλων ἀπορρεῖουσας ἰσχύας· οὕτως ἡ διδασκαλία τοῦ Ζωροάστρου περὶ τοῦ κόσμου παραδέχεται δύο ἀρχικά καὶ θεμελιώδη ὄντα, τὸ μὲν ἀγαθόν, τὸ δὲ πονηρόν· ὁ Καρτέσιος παραδέ-

ἦτο ἐν τῷ ἀνθρώπῳ δύο διαφόρους δυνάμεις, τὴν μὲν σωματικὴν, τὴν δὲ πνευματικὴν ἐν τῇ Φυσικῇ ἐμορφώθῃ ἄλλοτε ἢ θεωρεῖα τοῦ Θετικοῦ καὶ ἀρνητικοῦ ἡλεκτρι-σμοῦ καὶ μαγνητισμοῦ ὡς δύο διαφόρων ἀδα-ρῶν ῥευστῶν κτλ. Ἀντιθετος τῇ θεωρίᾳ τοῦ Δ. εἶναι ἡ τοῦ ἐνισμοῦ. [B. A.]

Δουκάγγιος (κυρίως Charles Dufresne, Sieur Du Cange). Γάλλος λόγιος, γενν. τῷ 1610 ἐν Ἀμβιηνῷ, σπουδάζας ἐν Αὐρηλίᾳ καὶ ἀπὸ τοῦ 1631 διηγήτορος ἐν Παρισίοις· ταχέ-ως ὅμως ἐγκαταλείψας τὸ στάδιον τοῦτο ἐ-τραπή εἰς ἐπιστημονικὰς μελέτας καὶ ἐδημο-σίευσε πλείστα ἔργα, ὧν τὰ κυριώτατα εἶναι Γλωσσάριον εἰς τοὺς συγγραφεῖς τοῦ μέσου καὶ φθινόντος Λατινισμοῦ (3 τ., Παρ. 1678) καὶ ἔκδοσις τοῦ Ἑλληνισμοῦ (2 τ., Παρ. 1683), ἔργα ἐλεγχοντα ἀπέραντον πολυμα-θεῖαν καὶ ἀκαταπύνητον φιλοπονίαν. Ἐκ τῶν ἱστορικῶν ἔργων του εἶναι Ἱστορία τοῦ κρά-τους τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τοῦς Ψαυχ-κοὺς αὐτοκράτορας (Παρ. 1657) καὶ Βυζαν-τινὴ ἱστορία (1680). Προσέτι ἐποίησεν ἐκδό-σεις τοῦ Ἰωάννου Κιννάμου (1670), τοῦ Ζω-ναρχᾶ (3 τ., 1688) καὶ τοῦ Πασγαλίνου Χρο-νικοῦ (ἐξεδέθη τῷ 1689 ὑπὸ Valuze). Ὁ Δ. ἀπέθανε τῷ 1688 ἐν Παρισίοις. [B. A.]

Δουκάμπιος (Maxime Ducamp), Γάλ-λος συγγραφεὺς, γενν. τῷ 1822 ἐν Παρισί-οις, συνεργάτης τῆς Revue des deux mon-des, ἐν τῇ ὁποίᾳ ἐδημοσίευσε σπουδαῖστα περὶ Παρισίων ἄρθρα συλλεγόμενα εἰτα ὑπὸ τοὺς τίτλους Paris, ses organes, ses fonc-tions, sa vie, dans la seconde moitié du XIX siècle (6 τ. 1869-75). Ἐκ τῶν ἄλλων ἔργων του ἐγένετο γνωστότατον Les convulsions de Paris (5 τ. 1878-80), ἐν τῇ ὁποίᾳ περιγράφει ἐπεισόδια τῆς ἐπαναστά-σεως τῆς 6/18 Μαρτίου καὶ τοῦ Μαΐου 1871, ὡς καὶ Souvenirs littéraires (2 τ. 1882-3). Τῷ 1880 ἐγένετο μέλος τῆς Ἀκαδημίας. [M. P.]

Δουκροταλ-δὲ-Βλαινβίλ (Henri Ducrotay de Blainville). Περίφημος γάλ-λος ζωολόγος καὶ ἀνατόμος (1778-1850). Διετέλεσε καθηγητὴς τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν καὶ τῆς ἀνατομίας ἐν Παρισίοις καὶ ὠφέλησε τὴν ἐπιστήμην τὰ μέγιστα διὰ τῆς διδασκα-λίας καὶ τῶν ἔργων του. ἔξ ὧν τὰ κυριώτερα Faune française εἰς 90 τεύχη. (1821-30), Cours de physiologie générale et com-parée (3 τ. 1833), Manuel d'actinologie et de zoophytologie (1884-7, μετὰ 100 πινάκων). [E. γ.]

Δύλκεν (Dülken). Πόλις τῆς Παραρ-ρηνίου Πρωσίας, ἐν τῷ νομῷ Δύσσελδορφ, ἐπὶ τοῦ σιδηροδρόμου Φίρξεν-Βέλγλου. Ἦγει 7487 κατ. (1885) ἀσχολούμενους κυρίως εἰς κατα-σκευὴν μεταξωτῶν κ. ἄ. ὑφασμάτων καὶ καλ-λιέργειαν λίνου. [M. Σ.]

Δυλὸν-Πετὶ νόμος. Βλ. Θερμότης εἰδική.

Δουμάς (Ἀλεξάνδρος Dumas), 1) Ὁ πρεσβύτερος (Δ. πατὴρ), περιώνυμος Γάλλος δραματικὸς ποιητὴς καὶ μυθιστοριογράφος, γενν. τῷ 1803 ἐν Villers-Cotterets τῆς Πικαρδίας, ὅπου καὶ ἔτυχε παιδεύσεως λίαν πενιχρᾶς. Τῷ 1823 ἀπελθὼν εἰς Παρισίους ἔλαβε θέσιν ἀντιγραφῆς ἐν τοῖς γραφεῖσι τοῦ Δουκὸς τῆς Αὐρηλίας (Λουδοῦ. Φιλίππου) καὶ τῷ 1826 ἐξέδωκε τόμον διηγημάτων καὶ μετ' ἄλλων συνεργαζόμενος ὥδεῖλ μετ' ἐπιτυχίας παρασταθὲν, τῷ δὲ 1829 τὸ δρά-μα Ἑρρίκος ὁ Γ' καὶ ἡ Αὐλὴ του, ὅπερ ἔτυ-χεν ἐνθουσιώδους ὑποδοχῆς, ὡς καὶ τὰ κατό-πιν ἐκδοθέντα (μέχρι τοῦ 1833) ῥωμαντικὰ δράματά του Ῥυάρδος τοῦ Ἀρλιγκτων (1831) Θηρεσία (1832) κλ. Τὰ κατόπιν (μέ-χρι τοῦ 1838) δράματά του Αἰκατερινὴ Χό-δαρδ κλλ. ἐπέτυχον ὀλιγώτερον διὰ τὰς συν-εωρευμένας ἐν αὐτοῖς τρομακτικὰς σκηνάς, ἐν ᾧ τὸν ἀντιπῶν ὁ ποιητὴς ἐφημέθη πολὺ διὰ σειράς κομωιδιῶν. ἐν αἷς ῥοιταὶ αἱ Made-moiselle de Belle-Isle (1839), Le ma-riage sous Louis XV (1841), καὶ Les demoiselles de Saint-Cyr (1843). Ἐκ-τοτε ὁ ἀνεξάντλητος συγγραφεὺς ἔγραψε διη-γήματα, μυθιστορήματα, ἡθογραφίας κτλ. μετ' αἰξουσης ἐπιτυχίας, ἐκ τοῦ μεγάλου τῶν ὀ-πειῶν πλήθους, ἀπλήρως ἀναγνωστικόμενων καὶ κατὰ μέγα μέρος γνωστῶν παρ' ἡμῖν ἐκ μεταφράσεων μνημονευτέα ἰδίως Οἱ τρεῖς σω-ματοφύλακες, ὧν συνέχεια τὸ Μετὰ εἰκοσὶν ἔτη καὶ Ὁ ὑποκόμης τῆς Βραγελίνης (τὸ δ-λιν 22 τ., 1814-6), Ὁ Κύριος Μοντεχρίστος (12 τ. 1841-5), Ἡ βασίλισσα Μαργαρίτ (6 τ. 1845). Τῷ 1846 συνώδευσεν ὡς λογογράφος τὸν δούκα Μονπανσιὲ ταξιδεύοντα εἰς Ἰ-σπανίαν, ἐπεσκέσθη τὰ παράλια τῆς Β' Ἀφρι-κῆς, ἐπανελθὼν δ' εἰς Παρισίους ἱδρύσε πρὸς πρόστασιν τῶν ἔργων του ἴδιον θεάτρον (Théâtre historique), ἐν ᾧ καὶ τὰ μυθι-στορήματά του εἰς δράματα μεταποιηθέντα παρεστάθησαν διεγείραντα ἐνθουσιασμὸν πρω-τοφανῆ. Κατὰ τὴν Φεβρουαρινὴν ἐπανάστασιν ἡ ἐπιχειρήσις τοῦ θεάτρου κατεστράφη, δύο ἐφημερίδες ἃς ἱδρύσεν ἀπέτυχον καὶ ὁ Δ. ἀ-πῆλθεν εἰς Βέλγιον, θύεν ἐπανελθὼν ἐξέδωκε πάλιν διαδοχικῶς τὰς Ῥεχμπερίδας Mousque-taire (1853) καὶ Monte Cristo (1857) ἐπὶ μικρὸν χρόνον. Βραδύτερον ἔλαβε μέρος εἰς τὰς ἐκστρατείας τοῦ Γαβριέλ εἰς Σικελίαν καὶ Νεάπολιν καὶ μάλιστα τῷ 1860 ἐγένετο ἐπὶ τινὰς μῆνας διευθυντὴς τῶν Μουσείων Νε-απόλεως, ταχέως ὅμως ἐπανῆλθεν εἰς Παρι-σίους, ὅπου ἱδρύσε καὶ πάλιν θεάτρον (Grand théâtre parisien) καὶ ἤρξατο πάλιν συγ-γράφων. Καίτοι δὲ τὰ τελευταῖα ἔργα του δὲν ἔτυχον τῆς αὐτῆς καὶ τὰ πρότερα ἐνθουσιώ-δους.

δους υποδοχής, οὐχ ἤττον μένει πάντοτε ὁ Δ. εἰς τῶν πρώτων τῆς ἐποχῆς συγγραφέων. Αἱ κωμωδίαί καὶ τὰ δράματα του, ἀν καὶ τεχνικῶς οὐχὶ μεγάλῃς ἀξίας, διὰ τῆς ζωηρότητος τοῦ διαλόγου καὶ τῆς δράσεως ἀπαρπάζουσι τὴν φαντασίαν τῶν θεατῶν ἀπατωμένων περὶ τῆς ἀληθοῦς αὐτῶν ἀξίας. Ἀποτυχάνων διαρκῶς ἐν τῷ θεάτρῳ ἐπαχειρήσε δημοσίας διαλέξεις ἐν τῷ θεάτρῳ Saint-Germain, αἵτινες μετ' ὀλίγον ἀπηγορεύθησαν. Τῷ 1865 ἀπῆλθε διαδοχικῶς εἰς Βιέννην, Πέστην καὶ Ἑνετίαν ἵνα συνεχίσῃ αὐτάς, ἀλλὰ τὸ κοινὸν ἔμεινεν ἀδιάφορον. Βαρυθυμῶν ἐπανῆλθεν εἰς τὴν πατρίδα καὶ ἔγραψε (1867) δύο διηγήματα ψυχρᾶς τυχεύοντα υποδοχῆς. Τελευταῖον ἐδημοσίευσεν σειρὰν ἔθρων περὶ τῆς ἐν Ἀδριατικῇ ναυτικῇ ἐκθέσεως διὰ τὴν Μικρὴν ἐφημερίδα. Ἐκτοτε δὲ διατέλει πάσῃων καὶ τέλος ἀπέθανε τῷ 1870.

— 2) Υἱὸς τοῦ ἀνωτέρω (Δ. υἱός), ἐπίσης περιώνυμος μυθιστοριογράφος καὶ δραματικὸς ποιητής. Ἐγενν. τὴν 16/28 Ἰουλίου 1821 ἐν Παρισίοις, ἀποφοιτῶν δὲ τοῦ γυμνασίου 17έτης ἐξέδωκε συλλογὴν ποιημάτων. Ἀκολουθήσας τὸν πατέρα του εἰς τὸ ἐν Ἰσπανίᾳ καὶ Ἀφρικῇ ταξιδεῖον ἔγραψε μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν του τὰ Συμβάντα τεσσάρων γυναικῶν καὶ ἐνός παπαγάλου (6 τ., 1846—7), εἶτα δὲ τὴν Κυρίαν μὲ τὰς καμελίαις (2 τ., 1848), τὸ Μυθιστόρημα γυναικὸς (4 τ., 1849) κτλ., ἀτινα διέδωκαν τὴν φήμην του ἀπανταχοῦ καὶ ὧν τινὰ διεσκεύασεν αὐτὸς εἰς ἔργα δραματικά (Ἡ κυρία μὲ τὰς καμελίαις 1852, Diane de Lys 1853 κτλ.). Ἡ τέτονος υποδοχῆς ἔτυχον La question d'argent (1857), Le fils naturel (1858), Le père prodigue (1859), ἐντελῶς δ' ἀπέτυχεν ὁ Φίλος τῶν γυναικῶν (1864). Ἀλλὰ ἔργα του κατόπιν δημοσιευθέντα εἶναι Le supplice d'une femme (1865, ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τοῦ Δύμη, Γισαρδίου, Les idées de Madame Aubray, Le filleul de Pompignac, La visite de nocces, La princesse Georges, La femme de Claude, Monsieur Alphonse, L'étrangère, Les Danicheff (ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τοῦ Ῥώσσου Κορβίνου, ἐκδοθὲν ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον Pierre Newski), La comtesse Romani (μετὰ τοῦ G. Fould ὑπὸ τὸ ὄνομα Gustave de Jalin), Joseph Balsamo (ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Δ. πατρός, ἐκ μυθιστορήματος τοῦ ὁποῦ ἀπετελέσθη), Démise κτλ. Ὡς δραματικὸς ποιητὴς ὁ Δ. παρήγαγεν ἔργα διαφόρους φέροντι χαρακτηριστικὰς ἀποχρώσεις. Τὰ ἔργα του Le Demi Monde, La visite de Nocces, La princesse Georges κτλ. ἐπήνεγκον ἀνατροπὴν ἐν τῇ γαλλικῇ σκηνῇ δημοφιλῆσαντα ἐν αὐτῇ τὴν πραγματικὴν σχολὴν ἅτε πραγματευόμενα ἀντικείμενα τῶν ἐνεστώτων χρόνων, ὧν κυριεῖται ἐν αὐτοῖς τὸ πνεῦμα καὶ ἡ γλῶσσα· πρόδηλον δὲ προτιθενται

σκοπὸν τὴν βελτίωσιν καὶ ἀναμόρφωσιν τῆς κοινωνίας, εἰς ἣν ὁ Δ. ἐπιτίθει νὰ ἐμπνεύσῃ τὰς ἀναμορφωτικὰς κοινωνίας τῆς ἰδέας του. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἔγραψε καὶ σειρὰν φυλλαδίων, Lettres sur les choses du jour, L'homme-femme, Tue la!, Les femmes qui tuent et les femmes qui votent (1872—80) καὶ τὸ Διαζύγιον (1880). Ὁ Δ. εἶναι ἀπὸ τοῦ 1875 μέλος τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας. [B.A.]

Δυμάς (Jean B. Dumas). Περίφημος γάλλος χημικὸς, γενν. τῷ 1800 ἐν Ἀλαί, διατελέσας καθηγητὴς ἐν τῇ Σορβόννῃ καὶ μέλος τῆς γαλλ. Ἀκαδημίας, ἀποθανὼν δὲ τῷ 1884 ἐν Κάνναις. Αἱ περὶ τὴν ὀργανικὴν χημεῖαν ἐργασίαι του, αἱ περὶ τοῦ ατρεμικοῦ βάρους καὶ περὶ τοῦ αἰθυλικοῦ αἰθέρος μελέται του κλ. διεφήμισαν αὐτὸν εἰς ἅπασαν τὴν Εὐρώπην. Τὸ κύριον ἔργον ὅπερ συνέγραψεν εἶνε Chimie appliquée aux arts (8 τ. 1828—45). [Ἐγ.]

Δύμη. Ἡ δυσμικωτάτη, ὡς τὸ ὄνομα δηλοῖ, πόλις τῆς ἀρχαίας Ἀχαΐας, κειμένη ἐν ἀλιμένῳ παραλίᾳ μετὰ τοῦ Πείρου π. καὶ τοῦ Ἀράξου, 2 σχεδὸν ὥρας ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν τοῦ πρώτου καὶ 3 ὥρας ἀπὸ τοῦ δευτέρου, 1½ δὲ σχεδὸν ὥραν ἀπὸ τοῦ Λαρίσου π., ἥτοι ἐν τῇ νῦν παραλίᾳ θέσει καὶ τῷ ὁρίσκει τοῦ Καραβυστασίου καὶ τῷ ὕψωματι τοῦ ἁγ. Κωνσταντίνου, ὅπερ ἦν ἡ ἀκρόπολις αὐτῆς, καὶ ταῖς πέριξ, ἐνθα πλείστα ἔχην εὐρέθησαν ἀρχαίας πόλεις τῶν Ῥωμαίων κυρίως χρόνων, ἀκριβῶς δ' ἐναντί τοῦ Μεσοστῆγίου, καὶ ἔχουσα περιοχὴν τὴν χώραν μετὰ τὴν θαλάσσης, Λαρίσου π. καὶ κάτω Πείρου, γειτνιάζουσα δ' ἀπ' Ἀ πρὸς τὴν Ὠλενίαν. Ἡ Δ. ἀρχαϊστάτα ὡς κατοικία τῶν νομαδικῶν Καυκωτῶν διὰ τὸ τοῦ ἐδάφους πηλῶδες ἐκαλεῖτο Πάλεια (ὡς οἱ ἐναντι Πάλεϊς Κεραλλήνες), εἶτα δ' ἦτο χώρα τῶν Ἑπειῶν καὶ ὕστερον μὲν τῶν 12 ἰωνικῶν πόλεων, ἥτις ὡς δυσμικωτάτη ἐκλήθη Δύμη καὶ τέλος Δ., περιέχουσα 8 δήμους, ὧν ὁ ἀνατολικώτερος Τευθεῖα ἐπὶ τοῦ δυστικωτέρου τῶν παραποτάμων τοῦ Πείρου παρὰ τὸ νῦν χωρίον Κράλι. Ἐν δὲ τῇ ἐπιδρομῇ τῶν Ἀχαιῶν ἡ Δ. θυρωρθεῖσα ὑπ' αὐτῶν κατὰ τῶν περιόικων Ἰωνῶν ὠνιμάσθη καὶ Στράτος, μέχρις οὗ ληξάντων τῶν ἀγώνων ἐπεκράτησε καὶ τὸ ὄνομα Δ. Ἡ Δ. μεγαλυνητέρα εἶτα διὰ τε τῆς παρακμῆς καὶ εἰς αὐτὴν κατ' ὀλίγον συγχωνεύσεως τῆς ἐμέρου Ὠλένης καὶ τοῦ εἰς αὐτὴν (μετὰ τὸ 750 π. Χ.) συνοικισμοῦ τῶν μικροτέρων δήμων κατέστη σημαντικὴ πόλις καὶ ἐτήρησε πάντοτε ἀκμαϊστάτον φρόνημα ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῶν Ἀχαιῶν, ὧν πιστῶς πάντοτε παρηκολούθησε τὰς τύχας. Ἐπὶ τῶν μακεδ. χρόνων 314 π. Χ. οἱ πολῖται τῆς Δ. ἐπολιόρκησαν τὴν ἐν τῇ ἀκρόπολει μακεδ. φρουράν καὶ ἐκ τούτου ἐτιμωρήθησαν μὲν ὑπ' Ἀλεξάν-

βρου, υιοῦ τοῦ Πολυσπέρχοντος, ἀλλὰ μετὰ τὴν ἀποχώρησιν αὐτοῦ τῇ βοηθείᾳ μισθοφειρῶν ἐκυρίευσαν τὴν ἀκρόπολιν καὶ ἀπετίναξαν τὸν ξένον ζυγόν. Οὕτω δὲ τῷ 281 π. Χ. πρῶτοι ἀναγεώσαντες μετὰ τῶν Ἀχαιῶν τῆς Δ' Ἀρχαίας τὸν ἀρχαιότερον οὐδαισθέντα ἀρχαῖον δεσμὸν καὶ ὑπέρμαχοι αὐτοῦ μέχρι τέλους μέναντες, ἐπαθον ἕνεκα τούτου πλείστα ὑπὸ τῶν Αἰτωλῶν ἐν τῷ συμμαχικῷ πολέμῳ καὶ ὑπὸ τῶν Ἡλείων καὶ πρότερον ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῆς Σπάρτης Κλεομένηους. Ἐν δὲ τῷ πολέμῳ Φιλίππου τοῦ προτελευταίου βασι. τῆς Μακεδονίας πρὸς τοὺς Ῥωμαίους ἐπειδὴ ἐδέχθησαν μακ. φρουρὰν, ἐλεηλατήθησαν ὑπὸ τοῦ ὑπὸ τὸν Σουλπίκιον Ῥωμ. στρατοῦ καὶ ἐξηνδραποδίσθησαν, ἀλλ' ἡλευθέρωθησαν εἰτα ὑπὸ τοῦ Φιλίππου διὰ λύτρων ὅσοι εὐρέθησαν· θῶν ἐγγνωμονοῦντες μονώτατοι Ἀχαιῶν τῷ 189 π. Χ. μετὰ τῶν Μεγαλοπολιτῶν καὶ Ἀργείων ἀντέστησαν κατὰ τῆς ἐξαρτήσεως τοῦ ἀχαι. κοῦ δεσμοῦ ἀπὸ τῆς Ῥώμης. Ἀλλὰ καὶ μετὰ τὴν ὑπόταξιν εἰς τὴν Ῥώμην τὸ φρόνημα τῶν Δυμαίων δεικνύει ἡ ἐπὶ θεοκόλου (ἱερέως τῆς Ἀθηνᾶς, ἀρ.) οὐ ἐχρονολόγουν, ὡς φαίνεται) Λέωνος τῷ 120 ἢ 115 πιθανῶς π. Χ. στάσις τοῦ Σώσου καὶ τῶν περὶ αὐτόν, ὅτις τὸ ἀρχαῖον καὶ τὰ δημόσια γράμματα κατέστρεψε καὶ ἀντὶ τοῦ τιμοκρατικοῦ τῶν Ῥωμαίων δημοκρατικὸν πολίτευμα ἵδρυσεν· ἀλλ' ὡς εἰκός, μετ' οὐ πολὺ ὁ ἀνθύπατος Μακεδονίας Κοῖντος Φάβιος Μάξιμος ἐδόξεσεν τὴν στάσιν τιμωρῆσαι τοὺς πρωτοῦργους, σωθείσης τῆς περ' τούτου ἀποράσεως αὐτοῦ (corp. inser. graec. n. 1543). Ἡ Δ. ὅμως μακρινωμένη ἐκτοτε ἔλαβε τῷ 86 π. Χ. μὴ ἐπιβουλητὴν αὐτῇ αὐξήσειν πληθυσμοῦ ἐκ τῶν ἐν Ἀσίᾳ ὑπὸ Πομπηίου ἡττηθέντων καὶ συγχωρηθέντων πειρατῶν, ἐνταῦθα μετοικισθέντων. Ἐπίσης καὶ ὁ Αὐγουστος ἤγαγεν εἰς Δ. Ῥωμαϊκὴν τινα ἀποικίαν, ἣν ὅμως εἰτα ἔταξεν, ὡς καὶ τὰς Φαράς καὶ τὴν Τρίταιαν, ὑπὸ τὰς ἰσχυράς Πάτρας. Ἐπὶ Πausανίου ἐν τῇ καλῶς ἐπινοουμένη Δ. ἐσώζοντο μετὰ τῶν ἀγαλμάτων αὐτῶν ὁ ναὸς τῆς πολιούχου κληδούρου Ἀθηνᾶς καὶ τὸ ἱερὸν τῶν ἀσιατικῆς πιθανῶς καταγωγῆς θεοτήτων Διγδυμένης Μητρὸς καὶ Ἀττης, ἐν δὲ τῇ πρὸς Ἡλιν δδῶ τὸ ἥρῳον τοῦ προστάτου Σωστράτου, φίλτάτου τῷ Ἡρακλεῖ, καὶ τὸ μνημεῖον τοῦ τῆς 80 ὀλυμπ. ἐγχορίου ὀλυμπιονίκου Οἰδῶτα. Ἐν δὲ τοῖς πρὸς Ἡλιν ὁρίοις κατεῖχεν ἡ Δ. ὄχυρά χωρία τὰ Τεῖχος καὶ Ἐκατόμβειον. Ἀδελφὸν τέλος πότε καταστράφη ἐντελῶς ἡ πόλις. [Γ. Π. 3] καὶ ἄρ. Ἀχαῖας καὶ Ἡλιεὺς νομός. [Γ. Π. 3]

Δύμης δῆμος Β' τάξεως ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Πατρῶν, ἐκτεινόμενος κατὰ τὴν περιοχὴν περὶ τοῦ τῆς ἀρχαίας Δύμης καὶ Ὠλένου, σχεδὸν πανταχοῦ πεδινῶς καὶ γόνιμος εἰς κορινθ. σταφίδας, ἀμπέλους, σιτηρά, ποίμνια καὶ 5-

σπρία· ἐν αὐτῇ καὶ τὰ παρὰ τὴν Ἀραξὸν ἡλιοστροφεία· ἐνδον αὐτοῦ ἕκιντο παρ' ἀρχαίσις αἱ ἀρχαῖαι πόλεις Ὠλένος καὶ Δύμη καὶ τὰ χωρία Τεῖχος καὶ Ἐκατόμβειον. Ἐξεί 10 δημοτικά σχολεῖα καὶ γραμματοδιδασκαλεῖα, ἐν θηλέων καὶ 9681 κατ. καὶ ἀποτελεῖται ἐκ τῆς καλῆς πρωτεύουσας Κάτω Ἀχαῖας καὶ τῶν χωρίων Ἀγιοβλασίτικα, Ἀλητουμπαση, Ἀνω Ἀχαῖα, Ἀποστόλου, Ἀρλα, Βελίτσαϊ, Βιδόβα, Γομοστόν, Δράγανον, Καρλοστασίον, Καρατάσιον, Καρέικα, Κασνεσίκα, Κέρμπεσι, Κράλι, Λακκόπετρα, Λαμπρέικα, Μερτιζα, Μιχόϊ, Μπεθούλκα, Μπεδρόνι, Μπρατι, Νιφορέικα, Μπούκουρα, Πέτα, Πισοσυκιά, Πόρταις, Πουρνάρι, Ριόλος, Βασκουσίκα, Σαγείκα, Σανταμέρι, Σκιαδέικα, Στριγκλέικα, Σουδενέικα, Τσάιλο, Φράγκα, Φύσταϊνα, Χικαλί καὶ Χατζεσθρι, ὧν πολλὰ καὶ ἀλδανόφωνα, καὶ τῆς μονῆς Μαρτίτης. Διαισχίζεται ὑπὸ τῆς ἀμαξίτου καὶ τοῦ σ. θεμετῶ Πατρῶν-Πύργου [Γ. Π. 3]

Δύμιχεν (Iw. Dümichen). Γερμανὸς αἰγυπτολόγος, γενν. τῷ 1833 ἐν Σιλεσίᾳ. Ἀπὸ τοῦ 1862 ἐπεχείρησεν ἐπανεὶλημμένως ἐπιστημονικὰς περιηγήσεις καὶ σπουδαίας ἐποικήσεν ἐρεῦνας ἐν Αἰγύπτῳ, περισυλλέγων ἀπειρον ὠνικόν, (ἐπιγραφάς, φωτογραφικὰς ἀψόψεις), καὶ ἐσκάψε δὲ μεταξὺ ἄλλων καὶ τὸν ἐν Δανδάρων. Τὰς ἀνακαλύψεις του ἐδημοσίευσεν εἰς πολλὰ ἔργα, εἶνε δὲ καὶ συγγραφεὺς τῆς Αἰγυπτιακῆς ἱστορίας ἐν τῇ συλλογῇ τοῦ Ὀγκεν.

Δύμμερ (Ernst Dümmler). Γερμανὸς ἱστοριοδίτης, γενν. τῷ 1830 ἐν Βερολίνῳ καὶ ἀπὸ τοῦ 1866 τακτ. καθηγητὴς τῆς ἱστορίας ἐν Ἀλλῇ. Κατέχεινε κυρίως εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς μεσαιωνικῆς γερμαν. ἱστορίας. ἐκδοὺς οὐκ ὀλίγα ἔργα ἐπενεργάτα αὐτῇ μεγάλῃν φήμην. Εἶνε δὲ καὶ εἰς τῶν κυριωτέρων ἐκδοτῶν τῶν ἱστορικῶν Μνημείων τῆς Γερμανίας. [B.E.]

Δυμόν (Ἀλφ. Dumont). Γάλλος ἀρχαιολόγος, γενν. τῷ 1812 ἐν Σέυ τοῦ νομοῦ Ἀνω-Σώνης. Περαιτώσας τὰς σπουδὰς του ἐστῆλθεν τῷ 1864 ὡς μέλος τῆς Γαλλικῆς Σχολῆς εἰς Ἀθήνας· ὅτε δὲ ἰδρύθη τῷ 1874 ἡ ἐν Ῥώμῃ Σχολή, διωρίσθη ὁ Δ. διευθυντὴς αὐτῆς, καὶ μεθ' ἐν ἔτος ἤδη διευθυντὴς τῆς ἐν Ἀθήναις. Ἐπιστρέψας τῷ 1878 εἰς Γαλλίαν, διωρίσθη μετ' ὀλίγον διευθυντὴς τῆς ἀνωτέρας ἐκπαιδεύσεως, ἀπέθανε δὲ τῷ 1884 ἐν Παριείοις. Ὁ Δ. ἦτο κάλλιστος ἀρχαιολόγος, εἰς ὃν ἡ ἐπιστήμη ἀφείλει μεταξὺ ἄλλων τὰ σπουδαῖα συγγράμματα Essai sur l'éphébie attique (1875), Les céramiques de la Grèce propre: Vases peints (1881) καὶ ἄλλα μικρότερα. [B.E.]

Δυνάλ (M. Felix Dunal), διάσημος βοτανικὸς γάλλος, καθηγητὴς ἐν Μομπελιέ, 3που ἐγενν. τῷ 1789 καὶ ἀπέθ. τῷ 1856. Τὰ σπουδαιότερα ἔργα αὐτοῦ εἰσιν αἱ μονογραφίαι

τῶν Σολανωδῶν καὶ τῶν Ἀνοαδῶν. [Θ.Χ.]

Δυνάμεις (Φυσ.) καλοῦμεν τὰς ἀφορμας τῶν ἀμοιβαίων ἐπιδράσεων τῶν σωμάτων ἢ τῶν μορίων σώματός τινος πρὸς ἄλληλα. Εἰσὶ δ' αὐταὶ ἑλκτικαὶ (βαρύτης, μαγνητική ἑλκτις) ἢ ὠστικαὶ (μαγνητική ὠσις), καθ' ὅσον τείνουσιν ἵνα πλησιάσωσι πρὸς ἄλληλα ἢ ἵνα ἀπομακρύνωσιν ἀπ' ἀλλήλων τὰ σώματα ἢ τὰ μόρια αὐτῶν ἐπὶ τῆς μεταξὺ αὐτῶν εὐθείας. Καὶ εἶναι μὲν αἱ φυσικαὶ Δ. διαφοροὶ κατὰ τὸν τρόπον τῆς ἐνεργείας καὶ τὰ ἀποτελέσματα αὐτῶν, ἀλλ' ἀπεδείχθη ἥδη ὅτι Δ. τὶς δύναται νὰ μετατραπῇ ἰσοδυναμικῶς εἰς ἄλλην, οὕτως ὥστε πάσας τὰς φυσικὰς Δ. θεωρητέον παραλλαγὰς μίας καὶ μόνης θεμελιώδους Δ. διὰ τῆς μνημονευθείσης δ' ἐναλλακτικῆς τῆς μίας Δ. εἰς ἄλλην ἀπεδείχθη ὅτι οὐδ' ἡ ἐλαχίστη Δ. ἀπόλλυται ἐν τῇ συμπαντί, ἢ καταστρέφεται, ἀλλὰ μεταβάλλεται, ὅταν φαίνεται ἡμῖν ἀπολλυμένη, εἰς ἄλλην ἢς τὰ ἀποτελέσματα διαφεύγουσιν ἡμᾶς. Ἐπεταὶ δ' ἐκ τῶν ἀνωτέρω τέλος ὅτι τὸ σύνολον τῶν ἐν τῇ Σύμπαντι ἐνεργουσῶν δυνάμεων διατελεῖ ἀείποτα τὸ αὐτὸ κατὰ ποσὸν καὶ ἄρα καὶ τὸ σύνολον τῶν ἐνεργειῶν καὶ ἀποτελεσμάτων αὐτῶν, ποικιλλόντων ἀπλῶς ἐπ' ἄπειρον διὰ τῆς εἰς ἀλλήλας ἐναλλαγῆς τῶν Δ. ἥτοι διὰ τῆς διαφόρου ἐνεργείας τῆς ἀνωτέρω θεμελιώδους Δ. — Πρὸς παράστασιν τοῦ τρόπου τῆς ἐνεργείας πάσης Δ. ποιούμεθα χρῆσιν τῆς εὐθείας γραμμῆς, ἥς τὸ μὲν ἕτερον τῶν ἄκρων ἐμpraίνει τὸ σημεῖον τῆς ἐφαρμογῆς τῆς Δ., τὸ δὲ μῆκος τὴν ἐντάσιν. ἢ δὲ θεοῖς τὴν διεύθυνσιν. Ὡς μέτρον δὲ τῆς ἐντάσεως πάσης Δ. χρησιμεύει ἡ αὐξήσις ἢ ἐλάττωσις τῆς ταχύτητος ἢν προσεῖναι, μὲν ἄρα τῶν Δ. αὐτῆς τῆς Δ. ἐκείνης ἥτις μεταβιβάζει εἰς τὴν μονάδα τῆς μάξης ταχύτητα ἴσην πρὸς τὴν μονάδα τοῦ μήκους ἐν ἐνὶ δευτερολέπῳ. Ἐὰν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ σημείου σώματός τινος ᾧσιν ἐφαρμοσμένα δύο Δ. ἐπὶ τῆς αὐτῆς εὐθείας διευθύνονται, ἂν μὲν ἔχωσι τὴν αὐτὴν διεύθυνσιν, τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἐνεργείας αὐτῶν εἶναι ἴσον πρὸς τὸ δυνάμειος ἴσης τῇ ἀθροίσματι τῶν δύο, ἂν δὲ ἀντιθέτους διευθύνσεις, πρὸς τὸ δυνάμειος ἴσης τῇ διαφορᾷ αὐτῶν καὶ διεύθυνσιν ἔχούσης τὴν τῆς μείζονος δυνάμειος. Ἐὰν δὲ αἱ διευθύνσεις τῶν δύο δυνάμεων ἀποτελῶσι γωνίαν, τὸ ἀποτέλεσμα εἶναι τὸ αὐτὸ ὅπερ θὰ παρῆγε μία μόνη Δ. ἐφαρμοσμένη μὲν εἰς τὸ αὐτὸ σημεῖον ἔχουσα δὲ τὴν διεύθυνσιν τῆς διαγωνίου τοῦ διὰ τῶν δύο δυνάμεων, παρασταμένου δι' εὐθειῶν. καὶ τῆς μεταξὺ τούτων δεθείσης γωνίας κατασκευαζομένου παραλληλογράμμου τῶν Δ. ἡ τῶν κινῆσεων, ἥς διαγωνίου καὶ τὸ μῆκος παραστᾷ οὕτω τὴν ἐντάσιν τῆς συνισταμένης ταύτης Δ. ἐκ τῶν δύο ἀρχικῶς δεθείσων (συνιστάωσιν). Ἐὰν δὲ πολλαὶ δυνάμεις

ἐνεργῶσιν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ σημείου τὴν συνισταμένην πασῶν δυνάμεων νὰ εὐρίσκωμεν διὰ γραμμικῆς κατασκευῆς, συντιθέντες πρῶτον δύο τῶν Δ. εἰς μίαν συνισταμένην, εἴτα ταύτην καὶ τρίτην τῶν δεθείσων Δ. καὶ οὕτω καθεξῆς. Ἐὰν οὕτω συμβῇ ἡ τελικὴ συνισταμένη νὰ ἔχη μῆκος 0, συμπεραίνωμεν ὅτι αἱ δεθείσαι Δ. ἐνεργῶσαι ταυτεχρόνως ἀναιροῦσιν ἐντελῶς ἀλλήλας καὶ εἰς τὸ σῆμα οὐδεμία μεταδίδεται κίνησις. Περὶ τῆς συνθέσεως καὶ τῶν ἀποτελεσμάτων τῶν Δ. εἰς πολυπλοκωτέρας περιπτώσεις πραγματεύεται ἡ Δυναμικὴ [Σπ.]

Δυναμικὴ. Τὸ μέρος τῆς μηχανικῆς ἐν τῇ ὁποίᾳ ἐρευνᾷται τὰς αἰτίας, αἰτίνες παράγουσι τὴν κίνησιν τῶν σωμάτων καὶ τοὺς νόμους εὖς ἀκολουθοῦσιν αὐταί. [Τ.]

Δυναμικὴν (Μαθ.). Δυναμικὴ συνάρτησις καὶ δυναμικὸν (Potentialfunction καὶ Potential) εἶναι μαθηματικαὶ ἐκφράσεις μαγίστης χρησιμότητος ἐν τῇ ἐξετάσει φυσικῶν φαινομένων, ὅταν ἡ ἐντάσις τῆς δρώσης δυνάμεως ἦναι ἀντιστρόφως ἀνάλογος τοῦ τετραγώνου τῆς ἀποστάσεως, ὅπως τοῦτο συμβαίνει εἰς τὴν ἑλκτικὴν τῶν σωμάτων καὶ εἰς τὴν ἠλεκτρισμόν. Τὸ Δ. εἰσάγαγεν εἰς τὴν νεωτέραν ἀνωτέραν φυσικὴν ὁ Γάλλος. [Δ.Κ.]

Δυναμικὸς ἠλεκτρισμὸς ἡ ἠλεκτρισμὸς εἰς ἐπαφῆς. Βλ. Γαλβανισμός.

Δύναμις. Ἦν τῇ μαθηματικῇ καλοῦνται δυνάμεις (δευτέρα, τρίτη, τετάρτη κτλ.) ἀριθμοὶ τινος τὰ γινόμενα αὐτοῦ πολλαπλασιασθέντος ἐφ' ἑαυτὸν. Οὕτω π.χ. πέμπτη Δ. τοῦ ἀριθμοῦ 2 εἶναι τὸ γινόμενον $2 \times 2 \times 2 \times 2 \times 2 = 32$. Τὴν ὅψωσιν ἀριθμοῦ εἰς τινα Δ. ἐμpraίνωμεν σημειοῦντες δεξιόθεν αὐτοῦ πρὸς τὰ ἄνω δι' ἀριθμοῦ (καλούμενον ἐκθετικό) τὴν τάξιν τῆς προκειμένης Δ., ὡς π.χ. $5^2 = 2 \times 3$, $5^3 = 5 \times 5 \times 5$ κτλ. Ἡ δευτέρα Δ. ἀριθμοῦ τινος καλεῖται καὶ τετραγώνον αὐτοῦ (64 π.χ. εἶναι τὸ τετράγωνον τοῦ 8 ἥτοι 8×8), ὡς ἐμpraίνουσα τὴν ἐπιφάνειαν τετραγώνου πλευρᾶν ἔχοντος τὴν δεθέντα ἀριθμόν. Ἡ δὲ τρίτη Δ. καλεῖται καὶ κύβος (27 π.χ. εἶναι ὁ κύβος τοῦ 3), ὡς ἐμpraίνουσα τὸν ὄγκον κύβου πλευρᾶν ἔχοντος τὴν δεθέντα ἀριθμόν.

Δύναμις ζῶσα. Βλ. Μηχανικὸν ἔργον.

Δυναμίτις. Βλ. Νιτρογλυκερίνη.

Δυναμοηλεκτρικαί, ἡ καὶ ἀπλῶς dynamo, καλοῦνται μηχαναὶ ἀνὰ αἰτίνες ἂνευ μονίμων μαγνητῶν μετατρέπουσι τὴν κινουσαν δυνάμιν εἰς ἠλεκτρικὴν ρεῖμα· τοιαῦται μεταξὺ τῶν ἄλλων εἶναι αἱ μηχαναὶ τοῦ Siemens, τοῦ Gramme, τοῦ Edison καὶ ἄλλαι. Αἱ μηχαναὶ αὗται, αἰτίνες τιθέμεναι εἰς κίνησιν παράγουσιν ἠλεκτρικὸν ρεῖμα, τούναντιον δεχόμεναι ἠλεκτρικὴν ρεῖμα τίθενται εἰς κίνησιν. Αἱ μηχαναὶ αὗται χρησιμεύουσιν εἰς τὸν ἠλεκτρικὸν φωτισμόν, εἰς τὴν δι' ἠλεκ-

τρισμού μεταβίβασιν κινούσης δυνάμεως καὶ εἰς πολλὰς ἄλλας περιστάσεις. [Τ.]

Δυναμόμετρα. Ὁργανα δι' ὧν συγκρίνουσι τὰς διαφόρου φύσεως δυνάμεις πρὸς δυναμιν ἣτις λαμβάνεται ὡς μονὰς (χιλίόγραμμα). Τὰ δυναμόμετρα στηρίζονται ἐπὶ τῆς ἐλαστικότητος τοῦ χάλυβος· τοιαῦτα μεταξὺ ἄλλων εἶνε ὁ μετ' ἐλατηρίου ζυγός, ὁστις σύγκειται ἐκ χάλυδίνου ἐλάσματος ἡγωνισμένου κατὰ τὸ μέσον αὐτοῦ, καὶ τὸ δυναμόμετρον τοῦ Poncelet, τὸ ὅποιον σύγκειται ἐκ δύο ἐλασμάτων χαλυδίνων, ἐντελῶς ὁμοίων, παραλλήλως τιθεμένων καὶ συνδεομένων κατὰ τὰ ἄκρα. Αἱ δυνάμεις αἱ ἐπὶ τῶν δυναμομέτρων ἐνεργοῦσαι εἶνε ἀνάλογοι πρὸς τὸ μέγεθος τῆς κάμψεως ἣν ἐπιφέρουσιν ἐπὶ τῶν χαλυδίνων ἐλασμάτων. [Τ.]

Δυναμόμετρον (ὅπτη). Βλ. Αὐξόμετρον.

Δυναμπούργον. Ὁχυρωμένη πρωτεύουσα περιφέρειας ἐν τῷ ῥωσικῷ κυβερνεῖῳ Βιτέβσκ, κειμένη ἐπὶ τοῦ Δύνα 135 χμ. ΝΑ τῆς Ῥίγας, σταθμὸς σιδηροδρόμου. ἔχει 69 033 κατ. (1885) διατηροῦντας ἀκμαῖον ἐμπορίον. Ὑπὸ στρατιωτικὴν ἐποφιν ἡ θέσις τῆς πόλεως εἶνε σπουδαιοτάτη. [Μ.Σ.]

Δύνας (ῥωσσ. Dwina). 1) Ὁ δουτινός Δ. Εἰς τῶν σημαντικωτέρων ποταμῶν τῆς Δ. Ῥωσίας. Πηγάζει ἐκ λίμνης ἐν τῇ περιφ. Ὀστάσχωφ τοῦ κυβερν. Τῆρ πλησίον τῶν πηγῶν τοῦ Βόλγα, ῥεεῖ κατ' ἀρχὰς ΝΔ. εἰτα δὲ ΒΔ, διέρχεται διὰ τοῦ Βιτεβσκ, τοῦ Δυναμπούργου καὶ τῆς Ῥίγας καὶ 15 χμ. κάτωθεν ταύτης ἐκβάλλει μετὰ ῥοὴν 157 χμ. εἰς τὸν Ῥιγαϊκὸν κόλπον τῆς Βαλτικῆς θαλάσσης. Ὁ Δ. ἔνεκα τῶν δινῶν καὶ στενῶν εἶνε ἐπικίνδυνος διὰ τὴν ἐπ' αὐτοῦ ναυτιλίαν. Διὸ τῆς διώρυγος τοῦ Βερέζινα συνδέεται μετὰ τοῦ Δνειπέρου.

— 2) Ὁ βόρειος Δ. Ποταμὸς τῆς Β. εὐρωπαϊκῆς Ῥωσίας, πηγάζων ἐν τῷ κυβερνεῖῳ Βόλογδα διὰ δύο πηγῶποτάμων. Μέχρι τῆς ἐνώσεως μετὰ τοῦ μεγαλειτέρου Βιτσεγεγδα ῥεεῖ πρὸς Α, εἰτα δὲ ΒΔ, ἀρδεύει τὰ κυβερνεῖα Βόλογδας καὶ Ἀρχαγγέλου καὶ ἐκβάλλει κάτωθεν τῆς πόλεως Ἀρχαγγέλου, εἰς 3 κυρίως βραχίονας διηρημένος, εἰς τὸν ἐμῶνυμον αὐτῷ κόλπον τῆς Λευκῆς θαλάσσης Ὁ ῥοὺς τοῦ Δ. ἔχει μῆκος 1280 χμ., ἀπὸ δὲ τῶν πηγῶν τοῦ Βιτσεγεγδα 1725 χμ. Ὁ ὅγκος τοῦ ὕδατος τοῦ Δ. εἶνε ἐκτάκτως μέγας, διὸ σχεδὸν ἀπὸ τῶν πηγῶν ὁ ποταμὸς εἶνε πλωτός. [Μ.Σ.]

Δυνατὴ (Ἀγία). Ὅρος τῆς Κεφαλληνίας πρὸς Β τοῦ Αἴνου, ὑπερκείμενον τοῦ κόλπου τῆς Σάμης καὶ ἔχον ὕψος 1133 μέτρ. Παρ' ἀρχαίους ἐκαλεῖτο Βαία.

Δύντσερ (Joh. Heinr. Jos. Düntzer).

Γερμανὸς φιλόλογος, γενν. τῇ 1813 ἐν Κολωνίᾳ. Ἐσπούδασε τὴν κλασικὴν φιλοσοφίαν, εἰτα δὲ καὶ συγκριτικὴν γλωσσολογίαν. Τῇ 1846 ἐγένετο διευθυντὴς βιβλιοθήκης ἐν Κολωνίᾳ. Ἐκ τῶν εἰς τὴν ἑλληνικὴν φιλοσοφίαν ἀφορῶντων ἔργων τοῦ ἐπιφανῆ οἱσιν κατέχουσιν αἱ Διατριβαὶ περὶ Ὀμήρου (Λ.ψ. 1872), Ζητήματα ὁμηρικὰ (Ἀνωδέρω 1874), πρὸ πάντων δὲ ἐρμηνευτικὴ ἐκδοσις τοῦ Ὀμήρου (Δ' ἐκδ. Παδερβόρνη 1883 β). Ἰδιαιτέρως δὲ μὲν γνωστὸς κατέστη διὰ τῶν περὶ τὴν γερμανικὴν γραμματικὴν ἔργων του. ὧν ὁ ἀριθμὸς εἶνε μέγιστος, οὐκ ὀλίγα δὲ ἀναφέρονται εἰς τὴν Γκαίτε, τὸν βίον καὶ τὰ ἔργα του. [Μ.Γ.]

Δυο-θουνά. Χωρ τοῦ δήμ. Ἑρακλειωτῶν τῆς Φθιώτιδος, οἰκούμενον ὑπὸ 208 κατοίκων καὶ ἀπέχον ἀπὸ Ἀλποσπητα ὄρ. 1. Κεῖται ἐπὶ τῶν ἀνατολικῶν ὑψηλοῦν τῆς Οἴτης.

Δουδουνιώτης (Ἰωάννης). Ἑγεννήθη τῇ 1757 εἰς τὸ χωριὸν τῆς Οἴτης Δυο θουνά, ἐξ οὗ ἔλαβε καὶ τὸ ἐπώνυμον, διότι ὁ πατὴρ του ὠνομάζετο Κωνσταντῖνος Ξιέκης. Ἀπολέσας τοὺς γονεῖς του ἐν ἡλικίᾳ 13 ἐτῶν ἐγένετο ποιμὴν, ὕστερον δὲ προσήλθεν εἰς τὴν κληρικὴν συμμορίαν τοῦ καπετὰν Ἀνδρούτσου, πατρὸς τοῦ Ὀδυσσεύς, παρὰ τοῦ ὁποῖου ἐγένετο μετὰ προθυμίας δεκτός, ὡς ψυχογίης μάλιστα. Διακριθεὶς δὲ ταχέως καὶ ὑπὸ τῶν συντρόφων του ἐνεκα τούτου ἔκτοτε ἐπονομαζόμενος Καρχιάνης (δηλ. κακὸς Ἰωάννης), ἐξελέγη πρωτοπαλλῆκαρον. Βραδύτερον ἀποχωρηθεὶς τοῦ Ἀνδρούτσου, ἐσχημάτισεν ἴδιον σῶμα· τοσοῦτον δὲ λυσσώδως ἐπολέμει τοὺς ἐχθροὺς ὥστε κατηνάγκασεν οὐτοὺς νὰ μείνωσιν ἥσυχοι καὶ τὸν ἀναγνωρίωσιν ἀρματωλὸν τῆς Βουδονίτης. Κατασπαραχθεὶς δὲ μὲν ὑπὸ τοῦ Ἀλφ-πασσά, μετέβη εἰς τὴν Ῥιπάνησον, ἀλλὰ παγίως ἐπανεληὼν ἐκεῖθεν ἠνάγκασε διὰ τῆς ἀνδρείας αὐτοῦ νὰ τῇ παραχωρήσῃ καὶ πάλιν τὸ ἀρματωλικὸν τῆς Βουδονίτης, εἰς τὸ ὅποιον μετὰ τινα καιρὸν προσετέθησαν καὶ ἄλλα τρία ἀρματωλικά τὰ τοῦ Ζητουνοῦ, τὰ τῶν Σαλώνων καὶ τὰ τῆς Ἀταλάντης. Τότε δὲ ὅπως ἐπαρκεῖ εἰς τὴν διοίκησιν ὧν προέλαβε συνεπίκουρον καὶ τὸν υἱὸν του Γεώργιον. Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1820 ἐμνήθη εἰς τὰ τῆς Φιλικῆς Ὑπατίας ὑπὸ τοῦ Κ. Σακελιῶνος. Ὅτε δ' ἐξερράγη ἡ ἐπανάστασις ἐπέπεσε κατὰ τῶν Σαλώνων καὶ ἐκεῖθεν ὤρμησε μετὰ 350 ἀνδρείων εἰς Βουδονίτην καταστρέφων παντοῦ τοὺς ἀντιπάλους. Ἐπειτα κατέβη εἰς βοήθειαν τοῦ Κοντογιάννη, μετὰ τούτου δὲ τοῦ Πανουργιᾶ καὶ τοῦ Διάκου κατέκλεισαν τοὺς ἐχθροὺς ἐν Ὑπάτῃ. Κρατερῶς δὲ ἀντεστάθη κατὰ τοῦ Ὀμέρου Βουώνη παρὰ τὸ Δεῦμα εἰς τὴν μάχην τῆς Ἀλαμῆνας, εἰς ἣν ἔπεσαν αἰχμάλωτος ὁ Διάκος, ἀλλὰ τέλος ἠναγκάσθη νὰ ἀποχωρήσῃ

πρὸ τοῦ πλήθους τῶν ἐχθρῶν. Μετὰ ταῦτα τῇ προτάσει αὐτοῦ κατελήφθη ὑπ' αὐτοῦ, τοῦ Πανουργιᾶ καὶ τοῦ Γκούρα, ἀναπληροῦντος τὸν ἀπουσιάζοντα Ὀδυσσεᾶ, ἡ δὲ τῶν Βασιλικῶν παρὰ τὸν Σπερχεῖον ποταμὸν, ὅπου ἐστήθη ἐνέδρα κατὰ τοῦ Μπαϊράμ πασσαὶ καὶ συνεκροτήθη περίφημος μάχη, ἥτις ἠνάγκασε τὸν Μπαϊράμ ν' ἀπέλθῃ εἰς τὴν Λαμίαν. Ἀλλ' ἡ λαμπρὰ αὕτη μάχη ἦτο ἡ τελευταία διὰ τὸν Δ. Κεχημῶς, γέγων πλέον καὶ ἀσθενὴς ἦναγ κάσθη ν' ἀναθέσῃ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ ὑπ' αὐτὸν σώματος εἰς τὸν υἱὸν τοῦ Γεώργιον. Ἀπέθανε δὲ ἐν Ἀμφίσσῃ τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1831.

Δύο-γέφυραι (Zweibrücken, γαλλ. Deux-Ponts). Πόλις ἐν τῇ βαυαρικῇ Παλατινῶν, κειμένη ἐπὶ τῆς διασταυρώσεως τριῶν σιδηροδρόμων. ἔχει 10665 κατ. (1885), γυμνάσιον καὶ πρακτικὸν λύκειον. Ἄλλοτε ἦτο πρωτεύουσα τῆς κομητείας καὶ ὑστερον δουκάτου Δ. Τὰ ὠρεῖα ἀνάκτορα τῶν δουκῶν Pfalz-Zweibrücken κατεστράφησαν τῷ 1793 ὑπὸ τῶν Γάλλων καὶ μετεδλήθησαν τῷ 1868 εἰς δικαστήριον. [Μ. Σ.]

Δύο-χωριά. Χωρ. τῆς νήσου Τήνου ὑπαγόμενον εἰς τὸν δῆμον Τήνου καὶ οἰκούμενον ὑπὸ 336 κατοίκων. Ἀπέχει ἀπὸ τῆς πρωτεύουσας ὡρ. 1.10.

Δυπραϊ (Henri Dupray). Γάλλος ζωγράφος, γενν. τῷ 1842 ἐν Σεδάν. Παις ἐπὶ ὧν διασκέδαζε ἱερογραφῶν στρατιώτας καὶ ἱππεῖς, ἐπέδοθαι δὲ ὑστερον εἰς τὴν ζωγραφικὴν ἐπέτυχε κυρίως εἰς τὸς ἐκ τοῦ πολέμου τοῦ 1870-71 εἰλημμένους σκηνάς. Εἰς τὴν ἐξεικόνισιν τῶν κινήσεων τῶν ἵππων εἶνε ἀριστοτέχνης. [Μ. Γ.]

Δυπρέ (Giovanni Dupré). Ἰταλὸς γλύπτης, γενν. τῷ 1817 ἐν Σιένα. Ἐκμαθὼν τὴν τέχνην τοῦ πατρὸς ὅστις ἦτο ξυλογράφος, ἤρχισε καὶ νὰ ἀσχολῆται εἰς τὴν γλυπτικὴν καὶ μὴ ἔχων διδάσκαλον τοσοῦτον προώθησεν ὥστε τῷ 1840 ἔτυχε βραβεῖου τῆς Ἀκαδημίας τῆς Φλωρεντίας. Κατ' ἀρχὰς μὲν ἐμφαίνεται εἰς τὰ ἔργα του μίγμά τι παλαιότερων ἀργῶν καὶ φυσικοδοξίας ἐνίοτε μεταπιπτοῦσης εἰς σκληρότητα. Ὑστερον δὲ ἡ τέχνη του προσέλαβε χαρακτῆρα ὑγιεῖς θετικισμοῦ ἀποκλίνοντος πρὸς τὸ ἀλληγορικόν (ἡ Θυήσκουσα Σαπφώ, τὸ μνημεῖον τοῦ Βελλιγκατῶνος, ἡ Pietà ἐν Σιένα κλ.). Τὸ σημαντικώτερον ἔργον του εἶνε τὸ μνημεῖον τοῦ Καθούρ ἐν Τορίνῳ (1872). Ἀπέθανε τῷ 1882 ἐν Φλωρεντίᾳ. [Μ. Γ.]

Δυράνς (Duranc). Ποταμὸς τῆς Γαλλίας, σχηματίζεμενος ἐκ δύο πηγῶν, ὧν ὁ μὲν Κλαρέ, ἔχει μῆκος 30 χμ., ὁ δὲ φέρων τὸ ὄνομα Δ. ἔχει μῆκος 10 μόνον χμ., πηγάζει δὲ παρὰ τὴν διόδον Genèvre τῶν Κοττίων Ἀλπεων. Παρὰ τὸ Βεζανσὸν δέχεται τὸν Γκιζάγγν κλ. καὶ γίνεται ἐρμητικώτα-

τος. Ἐπηυξημένες καὶ δι' ἄλλων παραποταμῶν σχηματίζει ἐπὶ τῇ διάσπασί τὰ μεταξὺ τῶν νομῶν Ἀνω καὶ Κάτω Ἀλπεων σύνορα, ἰνωμένους δὲ μετὰ τοῦ Βερδὸν τὰ μεταξὺ Πωκλούζης καὶ Ἐκβολῶν τοῦ Ροδανοῦ, καὶ ἐκβάλλει κάτωθεν τῆς Ἀδινιῶνος, διαιρούμενος εἰς 2 βραχίονας, εἰς τὸν Ροδανόν. ἔχει ῥεὺν 380 χμ., ἐν εἰνὲ δὲ πλωτός [Μ. Σ.]

Δυρέ (Franc. Jos. Duret). Γάλλος γλύπτης, γενν. τῷ 1804 ἐν Παρισίοις, ὅπου ἀπέθανε τῷ 1860. Ὑπῆρξε μαθητὴς τοῦ Bosio καὶ τοῦ Guérin καὶ ἐδραβεύθη τῷ 1823 ὑπὲρ τῆς Ἀκαδημίας τῶν ὠρειῶν τεχνῶν. Τὸ ἔργαμα τοῦ Ἑρμοῦ μετατρέποντος χελώνην εἰς κιθάραν, ὅπερ ἐξέπληνσε τῷ 1831, ἐστερέωσε τὴν φῆμιν τοῦ νέου καλλιτέχνου, ἐπαυξηθεῖσαν ἰσχυρὰ διὰ τοῦ Ὀργουμένου Νεαπολίτου (1833), ὅστις εἶνε ἐν τῶν ἀρίστων ἔργων τοῦ Δ. καὶ συγχρόνως τῆς γαλλ. γλυπτικῆς τοῦ 19ου αἰῶνος. Μέγας δὲ ἦτο ὁ Δ. καὶ εἰς τὴν γλυπτικὴν διακόσμησιν τῶν δημοσίων κτιρίων, ἐργασθεὶς π.χ. εἰς μίαν τῶν αἰθουσῶν τοῦ παλαιοῦ Louvre, εἰς τὰς Νίκας ἐν τῇ ζωφέρῳ τοῦ Salon des 7 cheminées κλ. Ἀλλὰ καὶ ὡς διδάσκαλος διέπρεψε μορφώσας πλείστους μαθητάς. [Μ. Γ.]

Δύρεν (Düren). Πρωτεύουσα περιφέρειας 75 965 κατ. ἐν τῷ νομῷ Ἀκνισγράνου τῆς Παραρρηνίου Πρωσσίας, κειμένη ἐπὶ τοῦ Ρεὺρ καὶ τῆς διασταυρώσεως 4 σιδηροδρόμων. ἔχει (τῷ 1885) 19 802 κατ. τοὺς πλείστους ἀσκούντας βιομηχανίας (ὕφασμάτων, χαρτοῦ, σιδήρου κλ.).

Δύρερ (Albrecht Dürer). Εἰς τῶν μεγίστων τῆς ἐποχῆς τοῦ καλλιτεχνῶν καὶ ἑγκαινιστῆς τῆς νεωτέρας γερμανικῆς ζωγραφικῆς. ἔγενν. τῷ 1471 ἐν Νυρεμβέργῃ, μαθὼν δὲ τὴν τέχνην τοῦ πατρὸς του, ὅστις ἦτο χρυσοκόμος, ἀπεφάσισε εἶτα νὰ ἀφιερῶθῃ εἰς τὴν ζωγραφικὴν. Ὁθεν ἐμαθήτευσεν παρὰ τῷ Βέλγεμουτ καὶ περιήλθεν εἶτα κατὰ τὴν τότε συνήθειαν διαφόρους πόλεις. Τῷ 1494 ἐπέστρεψεν εἰς τὴν πατρίδα του μὴ εὐχαρίστησις δ' ἐκ τοῦ χειρωνακικοῦ τρόπου τῆς ἐντοπίου τέχνης καὶ εὐρὺν πολλὰς δυσκολίας εἰς τοὺς πρὸς ἀνύψωσιν τῆς τέχνης σκοπούς του, μετέβη τῷ 1506 τῇ ὑποστηρίξει τοῦ φιλομούτου Πόρκχαίμερ, συμβούλου τῆς Νυρεμβέργης, εἰς Ἑνετίαν. Ἰνταῦθα δ' ἔγραψεν ἐν τῶν ἀριστουργημάτων του, τὴν Ἐορτὴν τοῦ Κορβολογίου τῆς Παναγίας, ἥτις νῦν εὐρίσκεται ἐν Πράγῃ. Ἐγκατασταθεὶς ἀπὸ τοῦ 1507 πάλιν ἐν τῇ πατρίδι του ἐκτίσαστο βαθμὴδὲν τοιαύτην φῆμιν, ὥστε καὶ ὁ αὐτοκράτωρ Μαξιμιλιανὸς ἀνέθηκεν αὐτῷ διαφόρους ἐργασίας. Κατὰ τὴν γερμανοθήταν τῆς Αὐγούστης (1518) ἔγραψεν πολλὰ τῶν μελῶν αὐτῆς· τῷ δὲ 1520 ἐπεχείρησε ταξιδεῖον εἰς τὰς Κάτω Χώρας, ὧν ἡ ζωγραφικὴ τέχνη ἐπέδρασε σπουδαίως ἐπὶ τὴν

τεχντροπρίαν του, ὡς ἐμφαίνεται ἐκ τοῦ διπλοῦ πίνακος τῶν τεσσάρων ἀποστόλων, τῶν λεγ. 4 χαρακτηρῶν (ἐν τῇ Πίνακοθήκῃ τοῦ Μοναχου), ἔργου δικαίως κατατασσόμενου μεταξὺ τῶν ἀρίστων ὅσα ἐγράφησαν ποτε. Ἀπέθανε δὲ τῷ 1528. Ἡ τέχνη τοῦ Δ. μετέχει καὶ ἀφελείας καὶ εὐγενείας, θαυμασία δὲ εἶνε ἡ ἀγάπη, μεθ' ἧς εἰσδίδει εἰς τὸν χαρακτηρὰ τῶν εἰκονιζομένων, καὶ ἡ δύναμις μεθ' ἧς ἐκτελεῖ τὰς ἰδέας του, καίπερ μὴ σπερουμενοὺς φανταστικότητος τινος, τυπικῆς οὐτῆς ἐν τῇ ἀρχαίᾳ γεφυρῶν. τέχνη. Μεγάλῃν χάριν ἐπιδεικνύουσιν αἱ προσωπογραφίαι αὐτοῦ τοῦ ἰδίου καὶ μεγάλων συγχρόνων ἀνδρῶν. Ἀλλὰ ἡ μεγαλοφυΐα αὐτοῦ ἐμφαίνεται πρὸ πάντων εἰς τὰ πρὸ αὐτοῦ σωζόμενα ἱστογραφήματα, χαλκογραφήματα καὶ ξυλογραφήματα. Τὴν χαλκογραφίαν καὶ ξυλογραφίαν, αἵτινες μέχρι αὐτοῦ ἦσαν ἀκόμη εἰς τὰ σπάργανα, ἀνύψωσεν εἰς βαθμὴν εἰς ὃν δὲν ἀνῆλθον πάλιν ἔκτοτε ἢ μόνον κατὰ μέρος. Τὰ Ἁγία Πάθη καὶ ὁ Βίος τῆς Παναγίας, σειρὰ ὀκτώληροι ξυλογραφημάτων, εἶναι εὐγλωττοὶ μάρτυρες τῆς ἀμύμητου τέχνης του. Τέλος ἀνέπτυξε καὶ τὰς θεωρίας τῆς τέχνης εἰς συγγράμματα μεταφρασθέντα σχεδὸν εἰς ἀπάσας τὰς εὐρωπ. γλώσσας. Πρὸς περὶ τοῦ βίου καὶ τῶν ἔργων του Thausing (Λιψ., 1874), Ephrussi (Παρίσι. 1882) κ.λ. [Μ.Γ.]

Δύρκχαϊμ (Dürkheim). Πόλις τοῦ βυβαρικοῦ Παλατινάτου, κειμένη εἰς τὰς Δ κλιτύας τοῦ ὄρους Hardt, 13 χμ Β ἀπὸ Neustadt. ἔχει (1885) 6111 κατ., σιδηροὺς χαλουργεῖα καὶ σπουδαίας ἀλιπηνγὰς. [Μ.Σ.]

Δύρμπεργ (Durnberg). Ὅρος ἐν τῷ αὐστριακῷ Σάλτσκαμμεργούτ, κείμενον Ν τοῦ Ἀλλαίν καὶ ἔχον τὸ μεγαλύτερον τῆς χώρας ἀλατωρυγεῖον, ὅπερ παράγει κατ' ἔτος 20 ἑκατ. χγ. ἄλατος. [Μ.Σ.]

Δυρός. Χωρίον τοῦ δήμου Μαλευρίου τῆς Λακωνίας κείμενον κατὰ τὰς Α ὕψηλās κατωφερείας τοῦ Ταυγέτου καὶ ἀπέχον ὥρας 1½ ἀπὸ Πάντισας. Κάτ. 28.

Δυρράχι. Κώμη τοῦ δήμου Φαλαισίας τῆς Ἀρκαδίας, οἰκουμένη ὑπὸ 1005 κατοίκων. Ἀπέχει 8 ½ ὥρας Ν τοῦ Λεονταρίου καὶ καίται ἐπὶ ὕψηλῃς χώρας τοῦ Ταυγέτου, ὅθεν πηγάζει ὁ παραπόταμος τοῦ Ἀλφειοῦ Καρνίων.

Δυρράχιον (τουρκ. Διράτς, ἄλβαν. Δούρς, ἰταλ. Durazzo). Πόλις τῆς Ἀλβανίας ὑποδομημένη ἐπὶ βραχώδους χερσονήσου κατατεινούσης πρὸς τὴν Ἀδριατικὴν θάλασσαν. Εἶναι ἡ ἀρχαία Ἐπίδαμνος, ἣτις ὑπῆρξεν ἀποικία τῶν Κορινθίων καὶ Κερκυραίων καὶ ἐγένετο ἀφορμὴ τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου (436 π. Χ.) καὶ τῆς ὁποίας πολλὰ ἐρείπια διασώζονται μέχρι σήμερον. Βραδύτερον ἡ πόλις αὕτη δεχθεῖσα ἀποικίας Ῥωμαϊκάς

προσέλαβε τὸ ὄνομα Δυρράχιον καὶ διατέλει ἀποδόθη τῶν ἐξ Ἰταλίας εἰς τὴν Ἑλλάδα μεταδιδόντων Ῥωμαίων ἐξ αὐτῆς δ' ἤρξατο ἡ κυρία ἀρτηρία τῆς μεγάλης Ἑγνατίας ὁδοῦ. Ἐπιγραφαὶ δ' ἐνταῦθα ἀνευρεθεῖσα ἀναφέρουσιν ὅτι ὑπὸ Ἀδριανοῦ ἐκτίσθη ἐν τῇ πόλει ὁδὸς ἀγωγείον καὶ ἐπὶ Τραϊανῷ βιβλιοθήκη. Ὁ δὲ Κικέρων ἀπελαθεὶς τῆς Ἰώμης κατέφυγεν ἐνταῦθα. Μετὰ τὴν διανομήν τοῦ Ῥωμ. κράτους τὸ Δ. ὑπῆρχον εἰς τοὺς αὐτοκράτορας τῆς Ἀνατολῆς καὶ κατὰ τοὺς πρώτους μ. Χρ. χρόνους ὑπῆρχεν ἔθρα τοῦ Ἰλλυρικοῦ θεματός. Κατὰ τὰ τέλη τοῦ 1' αἰῶνος κατακτηθὲν ὑπὸ τῶν Βουλγάρων ὑπὸ τὴν βασιλεία αὐτῶν Σαμουήλ κατεῖχετο ὑπ' αὐτῶν μέχρι τοῦ 998. Ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ αὐτοκράτορος Μιχαὴλ Δούκα (1073) ὁ ἐν αὐτῷ ἐδρεύων κυβερνήτης εἶχε τίτλον Δουκῆς. Εἰς τὴν πόλιν ταύτην πολλοὶ τῶν μετὰ τοῦ ἐρημίτου Πέτρου συστρατεύσαντων Σταυροφόρων συλληφθέντες ὑπὸ τοῦ αὐτοκρατορικοῦ κυβερνήτου παρεδόθησαν τῷ αὐτοκράτῳ Ἀλεξίῳ τῷ Κομνηνῷ (1081). Μετὰ τὴν ὑπὸ τῶν Λατίνων κατάκτησιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως κατέλαβε τὸ Δ. Μιχαὴλ ὁ Ἀγγελος, δεσπότης τῆς Ἠπείρου (1208), προσηρτηθὲν δὲ αὐτὸ καὶ εἰς τὸ Δεσποτάτον τῶν Διὰδόντων του. Ἐκτοτε (1295) σώζεται ἐν Δ. μέχρι σήμερον πύργος τῆς φέρων μακρὰν ἐπιγραφὴν μνημονεύσαν τὸν Θεόδωρον Δούκα Κεμνηνοῦ υἱοῦ τοῦ Σεβαστοκράτορος Ἰωάννου. Τῷ δὲ 1273 ὑπέστη τὸ Δ. ἐντέλῃ καταστροφῇ ὑπὸ φοβεροῦ σεισμοῦ. Μετὰ ἐν δ' ἔτος ἀνήγειραν καὶ κατόκησαν αὐτὴν οἱ Ἰλλυριοὶ Ἀλβανοί, οἵτινες ἀποστατήσαντες κατὰ τῆς βασιλικῆς κυριαρχίας, τὴν παρέδωκαν (1294) εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν Νορμανδῶν ἐπὶ Φιλίππου τοῦ πρίγκηπος τοῦ Τάραντος, γαμβροῦ ἐπ' ἀδελφῇ τοῦ τότε Δεσπότης τῆς Ἠπείρου Θωμᾶ τοῦ Α'. Προσφωρὶνὸς δὲ τῷ 1352 κατέλαβον τὸ Δ. οἱ Σέρβοι καὶ τὸ 1412 φαίνεται κυρίαρχος αὐτοῦ ὁ Δουδοβίκος Ῥαμόνδος, κόμης Ναυαρός, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ὁποίου οἱ Ναυαροὶ τὸ ἀπεμπώλησαν εἰς τὸν τότε Δούκα τῆς Σκόδρας Γεώργιον Μπάτζαν. Ἀκολουθῶς μνημονεύεται τὸ Δ. ὡς κτήσις τοῦ Σκενδέρβη καὶ μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ διεβιβάσθη μετὰ τὸν λοιπὸν πόλεμον τῆς ἐπικρατείας του εἰς τὴν Ἑνετικὴν Ἀριστοκρατίαν. Κυριεuthὲν δὲ κατὰ τὸ 1492 ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου Μπαγιαζὶτ τοῦ Β', διαμένει ἔκτοτε ὑπὸ τὴν Ὀθωμαν. κυριαρχίαν. Ἄξιον περιεργείας εἶνε ὅτι ἡ πόλις αὕτη, ἣτις κατὰ καιροὺς ὑπέστη πολλοὺς καὶ θλιβερωτάτους σεισμοὺς καὶ κατὰ τοὺς βυζαντινοὺς ἰδίως χρόνους ἐχρημάτισε θέατρον συνεχῶν μαχῶν καὶ κινδυνωδῶν περιπετειῶν, διετηρήθη καὶ ἡμῶν ὡς ἀπρόσβλητος. Σήμερον εἶνε ἔθρα ἐπαρχίας, προσηρτημένη εἰς τὴν διοίκησιν Τυρράνων, ἔχει δὲ Μητροπολίτην προπαγορευόμενον Δυρραχίου καὶ Γκόρκας καὶ σέροντα τὸν ξ' ἐκκλησιαστι-

κόν βαθμόν. Τὸ ἐπὶ τῆς χειρσονήσου φρούριον ὠχυρωμένον ὑπὸ πύργων ἐνετικῆς ἐποχῆς, κατοικεῖται ὑπὸ 2 χιλιάδ. μωαμεθῶν καὶ χριστιανῶν ἀναμιξ καὶ ἰσλαμικῶν καθολικῶν, εἰς τὸ ἐκτός δὲ τοῦ φρουρίου προάστειον Βαρὸς κατοικοῦσιν ἐπίσης 2 χιλιάδ. χριστιανοὶ καὶ ἐν ἰδιαιτέρᾳ συνοικίᾳ 300 περίπου ἀσείργανοι. Ἐν Δ. προεξάρχουσιν οἱ Ἕλληνες ἐπὶ πλεούτῳ καὶ ἐπιρροῇ. Ἐχει θύα ναοὺς ὀρθόδοξων καὶ ἑνα καθολικῶν, προξενεῖον ἑλληνικὸν καὶ αὐστριακὸν καὶ ἡμιγυμνάσιον ἑλληνικόν. Ὁ λιμὴν τοῦ Δ. εἶνε ἀβαλὴς καὶ ἐκτεθειμένος εἰς τοὺς νοτίους ἀνέμους, διὸ οἱ ναυτιλλόμενοι προτιμῶσι τὸν τῆς Πέτρας ἄλλ' ἐπειδὴ τὸ Δ. ἐξασκεῖ μέγα ἐμπορίον μετὰ τῆς ἀπεναντι Ἰταλίας καὶ τῆς Τερράςτης, θεωρεῖται ὡς ὁ κύριος λιμὴν τῆς βορείου Ἀλδανίας, δι' οὗ γίνεται πᾶσα ἐξαγωγή καὶ εἰσαγωγή αὐτῆς. προσεγγίζουσι δὲ πολλὰς τῆς ἐξοχίας ἀτμήματα αὐστριακὰ καὶ ἑλληνικά. [Κ.Δ.Κ.]

Δουρὺ (Victor Duruy), Γάλλος ἱστοριογράφος, γενν. τῷ 1811 ἐν Παρίσι. Διετέλεσε καθηγητὴς τῆς ἱστορίας εἰς διάφορα ἰδρύματα (Πολυτεχνικὴν Σχολὴν κλ.), τῷ δὲ 1861—2 ἐπιθεωρητὴς τῆς μέσης ἐκπαιδεύσεως. Διορισθεὶς τῷ 1867 ὑπὸ τοῦ Ναπολέοντος ὑπουργὸς τῆς Παιδείας, ἐπηγήγεκε σπουδαίας μεταρρυθμίσεις εἰς τὰς ἐκπαιδεύσεις. Παραιτηθεὶς δὲ τῷ 1869 ἐγένετο εἴτα γερουσιαστής. Τὰ πρὸς χρῆσιν τῶν σχολείων ἔργα του *Histoire sainte, H. romaine, H. grecque, moderne, de France etc.* διαπρέπουσι διὰ τὸ εὐμεθοδον καὶ τὴν γλαφυρότητα τοῦ ὅρου. Τὰ σπουδαιότερα ὅμως πονήματά του εἶναι ἡ πεντάτομος Ῥωμαϊκὴ ἱστορία (1870—76) καὶ ἡ δίτομος Ἑλληνικὴ ἱστορία (1862), ἧς ἐξέδωκε κατόπιν ἐπιδιορθώσεως μετὰ λαμπρῶν εἰκόνων, τὴν μὲν Ῥωμαϊκὴν εἰς 7, τὴν δὲ ἑλληνικὴν εἰς 3 τ. [Β.Ε.]

Δυσάιλ (Paul B. Du Chailla), Ἑρευνητὴς τῆς Ἀφρικῆς, γενν. τῷ 1835. Ὡς υἱὸς ἐμπόρου, ἐμπορευομένου εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Γαβόν, ἀποκτῆσας γνώσεις γλωσσολογικὰς καὶ τινὰς τῆς φυσικῆς ἱστορίας περὶ τῶν μερῶν ἐκείνων, ἀπὸ τοῦ 1851 ἐπεχείρησε περιηγήσεις τὰς ἐξ ὧν συλλογὰς παρυσίας δ' ἴδιος τῇ ἐν Φιλαδέλφειᾳ τῆς Β' Ἀμερικῆς Ἀκαδημίᾳ τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν ἔλαβε παρὰ ταύτης τὴν ἐντολὴν νὰ ἐξερευνήσῃ τὰ ἐνδότερα μέρη τῆς Ἀφρικῆς. Τὰ πορίσματα τῆς τετραετοῦς ταύτης περιηγήσεώς του ἐδημοσίευσεν ἐν τῷ ἔργῳ *Explorations in Equatorial Africa* (Λονδ. 1861), ὅπου ἐποίησε μεγίστην ἐντύπωσιν. Τῷ 1863 ἐπεχείρησεν ἑτέραν ἐξερεύνησιν πέραν τοῦ ὑπ' αὐτοῦ ἀνακαλυφθέντος ποταμοῦ Ὀγοβάι μέχρι 12° Δ τοῦ Γρενήτς, ἧτις ἐπλούτισε τὴν γεωγραφίαν διὰ σπουδαίων πληροφοριῶν (*Journey to Ashango-Land etc.*, Λονδ. 1867). Ἀριστοῦργημα δὲ περὶ

γραφῆς ταξιδίου εἶνε τὸ τῷ 1881 δημοσιευθὲν Ἡ χώρα τοῦ μεσονοκτίου ἡλίου, πόρισμα περιηγήσεως εἰς Σουδάν, Λαπωνίαν κλ., ἣν ἐξέτελεσε 1871—78. [Μ.Γ.]

Δυσεντερία καλεῖται νόσος λοιμώδης, ἐνδημοεπιδημική, μεταδοτική, χαρακτηριζομένη ανατομικῶς μὲν ἐκ τῆς ἐλκώδους φλεγμονῆς τοῦ παχέος ἐντέρου, συμπτωματολογικῶς δὲ ἐκ τῆς ἰδιαιτέρας συστάσεως τῶν ἀποχωρημάτων καὶ τῶν ἐντερικῶν κωλικῶν. — Ἄν καὶ φέρονται ὡς προκαλοῦντες τὴν νόσον πολλοὶ μικροὶ οργανισμοὶ, μετὰ τῶν ὁποίων τὸ *Amoeba coli* πιθανολογεῖται πλείστον, μέχρι τῆς σήμερον οὐδὲν ὠρισμένως ἐβεβαιώθη. Ἡ μεταδοσις τῆς νόσου γίνεται κυρίως μὲν διὰ τοῦ ὕδατος, σπανιότερον δὲ καὶ διὰ τοῦ αἵματος, οἷς ἀναιμίσθηται ἀποχωρηματικά οὐσία. Τὴν δὲ προδιαθεσιν προκαλεῖ πᾶσα μὲν τῆς τροφῆς διαταραχὴ καὶ τῶν πεπτικῶν ὀργάνων βλάβη, πᾶσα δὲ συσώρευσις ἀνθρώπων, ὑπὸ ὅρους κακῆς βιώσεως διατελούντων, ὅπως ἐν ταῖς φυλακαῖς καὶ ἐν τοῖς στρατοπέδοις, καὶ πᾶσα κτώσις μεγάλη καὶ ἀβλιότης καὶ ὁ λιμός. Ἀπαντᾷ δὲ ἡ νόσος ἐνδημικὴ μὲν ἐν ταῖς τροπικαῖς ζώναις καὶ ποτε δὲ ἐν τοῖς θερμοῖς κλίμασιν ἐπιδημικὴ δὲ πανταχοῦ σχεδόν. — Ἡ δὲ εἰς αὐτὴν εἰσβάλλει τὸ συνηθέστερον ὡς χολώδης διάρροια μετ' ὀλίγας δὲ ἡμέρας αἱ ἀποκτῆσεις γίνονται βλεννώδεις περιέχουσαι γραμμὰς αἵματος ἢ αἱμόφυρτοι, ἀργότερον δὲ μετατρέπονται εἰς ὑγρὰς ὁμοίας πρὸς ἀπόπλυμα κρέατος, ἐν ᾧ αἰωροῦνται ἐντεροζέσματα ἢ τεμάχια βλεννομεμβράνης ἐντερικῆς ἐξηλωμένης. Ἦναι δὲ αἱ κανόναις δυσωδέσταται, καὶ συνδεύονται ὑπὸ σφοδρῶν κωλικῶν, ψευδῶν ἐπείξεων πρὸς ἀποπάτησιν καὶ τεινεσμοῦ ἐπισυμβαίνουσι δὲ πολλὰ, θυνάμεναι νὰ φθάσῃ τὰς 50 καὶ 100 καὶ πλέον ἐπὶ ἐντὸς τῶν 24 ὥρων. Τοῖς κυρίοις τοῖς φαινομένοις παρακολουθεῖ ἄλλοτε ἄλλος τὴν ἐντασιν πυρετός, καὶ μέτρια γενικὰ φαινόμενα, ὅτινα εἰς βαρυτέρας μορφὰς (τυφοῦς, ἀταξική, χολεροειδῆς, γαγγραινώδης) παρίστανται ὡς ἀλλοιώσεις τοῦ προσώπου, στόμα λιγνυῶδες καὶ ξηρόν, ἀνουρία, δύσπνοια κτλ., ἢ ἄλλοτε πρὸς ἔρχονται εἰς ἐπιπλακτικὴν νόσον (διαλείπων πυρετός, βρευματισμός, τυφοειδῆς πυρετός). Ἡ νόσος εἶνε θνητὴ εἰς τὰ θερμὰ κλίματα παρ' ἡμῖν ὁμως ἥκιστα θανατηφόρος. Ἐνίοτε μεταβαίνει εἰς τὴν χρονιότητα, ὅτε οἱ μὲν κωλικοὶ μετριάσσονται καὶ παύουσιν, αἱ δὲ ἀποκτῆσεις, ἀνευ αἵματος καὶ ἐντεροζέσμάτων, ἐνέχουσι τροφὰς ἀπέπτους. — Πλὴν τῆς προφυλακτικῆς θεραπείας, συνισταμένης κυρίως εἰς καλὴν τροφήν καὶ πόσιν ὕδατος βεβρασμένου, κατὰ τῆς παθήσεως ταύτης παρέχουσι τὰ στυπτικά, τὰ ἀντιδιαρροϊκά, τὰ καθαρτικά, τὰ ὀπιοῦχα καὶ τὰ μαλακτικά ἄνωθεν καὶ κάτωθεν, καὶ ὡς εἰδικώτερον τὴν ἱεκακουάναν. [Β.]

Δύσις (άστρ.) ονομαζέται ἐν τῶν 4 κυρίων σημείων τοῦ ὀρίζοντος καὶ εἶναι ἐν τῶν δυο σημείων, εἰς τὰ ὅποια τέμνεται τοῦτον ὁ ὀρίζων (ισημερινὴς (τὸ ἕτερον εἶναι ἡ ἀνατολή)). Ὡς ἐμπόντες πρὸς Δ. ἔχουмен δεξιόθεν τὸν βορρᾶν καὶ ἀριστερόθεν τὸν νότον. Εἰς τὴν Δ. δυεὶ ὁ ἥλιος ἀκριβῶς μόνον κατὰ τὰς ἰσημερίας ἀπὸ τῆς φθινοπωρινῆς μέχρι τῆς ἐαρινῆς δυεὶ νοτιώτερον τῆς Δ. ἀπὸ δὲ τῆς ἐαρινῆς μέχρι τῆς φθινοπωρινῆς βορειώτερον ταύτης, ἡ δὲ μεριστή ἀποχὴ τοῦ σημείου τῆς καταδύσεως τοῦ ἡλίου κατὰ τὰς τροπὰς εἶναι ἐν Ἑλλάδι 30° πρὸς Ν ἢ Β τῆς Δ. Ἡ λέξις Δ. ἔχει ἐνίοτε καὶ τὴν σημασίαν τῆς κρύψεως τῶν ἀπλανῶν (βλ. Κρύψις). [Δ.Κ.]

— Οἱ ἀρχαῖοι Ῥωμαῖοι κέντρον τοῦ (τότε γινωστού) κόσμου τὴν Ῥώμην θεωροῦντες ἐκαλοῦν γενικῶς τὰς πρὸς Α. τῆς Ἰταλίας κειμένης χώρας Ἀνατολήν, τὰς δὲ πρὸς Δ. Δύσιν. Ἡ διαίρεσις αὕτη ἐπεκράτησε καὶ ἐμμεσοποιήθη ἀπὸ τῆς διαίρεσεως τοῦ βωμικλοῦ κράτους εἰς δύο, τὸ Ἀνατ. βωμ. κράτος, ἔδραν ἔχον τὴν Κων/μιν καὶ τὸ Δυτ. βωμ. κράτος ἔδραν ἔχον τὴν Ῥώμην. Κατὰ τὸν μεσαιῶνα εἰς τὴν Δ. περιλαμβάοντο αἱ εἰς τὸν Πάπαν (τὴν Δυτ. κλῆν ἐκκλησίαν) ὑπέκουσαι χώραι, ἡ δὲ διαίρεσις αὕτη κατέστη κοινωτέρα ἀπὸ τοῦ σχίσματος τῶν δυο ἐκκλησιῶν. Κατὰ δὲ τὴν νῦν ἐπικρατοῦσαν ἐννοίαν τῆς λέξεως εἰς τὴν Δύσιν περιλαμβάνονται ἡ Γερμανία, Αὐστρία, Ἀγγλία, Ἰταλία καὶ ἡ πυρρηναϊκὴ Χερσόνησος. Πρὸλ. Ἀνατολή. [Ἐγ.]

Δυσκοιλιότης. Ἡ περὶ τὴν ἀπὸ τοῦ ἐντερικοῦ σωλήνος ἀφόδευσις τῶν περιττῶν οὐσιῶν δυσχεραία. Εἶναι δ' αὕτη ἡ παροδικὴ ἢ παραμόνιμος. Καὶ ἡ μὲν πρώτη προέρχεται ἐκ προσλήψεως δυσπέπτων τροφῶν ἢ τῆς συχνῆς χρήσεως οὐσιῶν τοιαύτην ιδιότητα ἔχουσιν (ὁποῦ, μορφίνης, τῶν μολυβδόχων συσκευασμάτων κλ.) ἡ ἐξ ἐσωτερικῆς διὰ τινὰ λόγον ἀλλοιώσεως τῶν εἰς τὴν πέψιν συντελούντων γυμῶν ἀκίνδυνος δὲ εὖτα θεραπεύεται εὐκόλως διὰ κλυσηρίων καὶ τῆς προσλήψεως καθαρτικῶν τινων πομάτων. Ἡ δὲ παραμόνιμος Δ. προέρχεται ἐκ διαρκούς κακῆς διαίτης, τῆς διαρκούς χρήσεως τοιαύτην ιδιότητα ἔχουσιν οὐσιῶν (ισχυρὸς ζῦθος καὶ οἶνος εἰς μεγάλην ποσότητα, αἱ μολυβδόχοι οὐσίαι κτλ.) ἡ ἐξ ἐσωτερικῆς τινος παθολογικῆς καταστάσεως. Συνέπειαι τῆς τοιαύτης Δ. εἶναι κεφαλαλγίαι, γενικὴ καχεξία δυσθυμία, ἐάν δὲ ὑπάρχῃ ἐσωτερικὴ τις τοῦ οργανισμοῦ βλάβη συνοδεύουσι κατὰ τὰς περιστάσεις καὶ ἄλλη κατὰ τὴν κοιλίαν καὶ ἄλλα σοβαρὰ συμπτώματα. Πρὸς τὴν τοιαύτην Δ. γενικῶς μὲν συμβουλευόμεν κανονικὴν δίαιταν, ἄσκησιν τοῦ σώματος διὰ περιπάτου, ἀποφυγὴν τῶν ἀνωτέρω αἰτιῶν τῆς Δ. καὶ χρῆσιν ἐλαφρῶν καθαρτικῶν· ἐάν δὲ ἡ Δ. προέρχεται ἐκ παθολογικῆς τοῦ οργανισμοῦ

καταστάσεως ἐπὶ ταύτης ἐπιστητέον τὴν προσοχήν. [Δ.Ε.]

Δυσκορσία καλεῖται ἡ ἐλλιπὴς ἢ ἐφθαρμένη συστασις τῶν γυμῶν τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος, ἥτις ἐπιρροεῖται συνεισθενοῦν. π. χ. συρίλιδος, ἡ κακῆς διαίτης.

Δύσμη. Βλ. Δύμη.

Δυσμηγύρροια. Διαταραχὴς τῆς ἐμμήνου καθάρσεως τῆς γυναικός, καθ' ἣν πρὸ τῆς φύσεως ἢ διαρκούσης ταύτης ἐπισυμβαίνει ἄλλη σπασμωδικὰ κατὰ τὴν δαφνὴν συνδεύμενα ὑπὸ γενικῶν διαταραχῶν, οἷον κεφαλαλγίας, παλμῶν τῆς καρδίας, ἐνοχλήσεων τοῦ στομαχοῦ, σκοτοδινῆς προέουσας ἐνίοτε μέχρι λιποθυμίας κλ. Τὰ αἰτία τῆς Δ. εἶναι ἔλλοτε τοπικά, ἐδραζόμενα ἐν τοῖς γεννητικαῖς ὄργάνοις, ἄλλοτε δὲ γενικά, οἷον ἀναμία καὶ χλωρώσις καὶ γενικὴ ἀναιμία. Καὶ ἐν μὲν τῇ πρώτῃ περιπτώσει ἀπαιτεῖται ἡ μηχανικὴ ἐπ' ἀνέρθωσις τῶν κατὰ τὰ ἔργανα ἐλαττωμάτων (στενωώσεις κτλ.). Κατὰ δὲ τὴν τελευταίαν υποδεικνύεται γενικὴ βωστικὴ διαίτα, κανονικὴ κίνησις, καθαρὸς αἷρ, συν. μωτικά φάρμακα. Καθέλου δὲ αἱ πάσχουσαι πρέπει ν' ἀπέχωνται, ἐγγιζούσης τῆς καθάρσεως, ἐπιπόνηων ἐργασιῶν καὶ ἡθικῶν συγκινήσεων, ἐπὶ δὲ νὰ προσφάττωσιν ἀπὸ τοῦ ψυχροῦ. Διαρκούντων τῶν πόνων ὡπέλμα εἶναι θερμὰ πόματα, θερμὰ ἐπιθέματα, ἐάν δὲ τύχωσιν οὗτοι λίαν σφοδρῶς χρησιμοποιεῖται τὸ ὅπιον καὶ τὰ παρασκευάσματα αὐτοῦ. [Δ.Ε.]

Δυσμορφία. Ἡ ἐλαττωματικὴ, παρὰ τοὺς γενικοὺς κανόνας, κατασκευὴ μέλους τινὸς τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος, ὡς ἐπὶ πλείστον ὑπάρχουσα ἐκ γενετῆς. Εἶδη δυσμορφίας π. χ. εἶναι ἡ παντελής ἑλλειψίς μέλους τινὸς ἢ ὀργάνου, ἡ ἢ κατὰ πλεονασμόν ἢ ἑλλειψιν κατασκευὴ αὐτοῦ ἢ ἡ διαστορὴ αὐτοῦ (ὡς π. χ. ἡ ἀγκυλοποδία, καθ' ἣν ὁ ἄκρος ποδὸς ὑπάρχει ἐστραυμένος ἐπὶ τὴν ἐντὶς οὕτως ὥστε ἡ μὲν πελματιαία ἐπισφάνει νὰ κῆται πρὸς τὰ ὀπίσω, ἡ δὲ ῥαχιαία πρὸς τὰ πρόσω, νὰ ἀπτηται δὲ τοῦ ἐδάφους τὸ ἐξω τοῦ ποδὸς χεῖλος), αἱ περὶ τὴν θέσιν ἀνωμαλῖαι (καρδία π. χ. πρὸς τὰ δεξιὰ, ἥπαρ πρὸς τ' ἀριστερά), κτλ. Ἀλλ' ἐνίοτε εἶδη Δ. (ὡς π. χ. ἡ κύρτωσις τῆς σπονδυλικῆς στήλης) ἐπέρχονται κατόπιν νοσημάτων. Τινὲς τῶν ἐκ γενετῆς Δ. εἶναι δυνατόν νὰ ἐξαλειφθῶσι διὰ χειρουργίῶν ἢ τῆς χρήσεως μέσων ὀρθοπαιδικῶν (βλ. Ὀρθοπαιδεία). [Δ.Ε.]

Δυσουρία καλεῖται ἡ δυσκολία ἐν γένει τῆς οὐρήσεως. Διακρίνεται δ' αὕτη εἰς ἀ π λ ἢ ν, καθ' ἣν τὸ οὖρον δυσκόλως καὶ μετὰ ἀγῶνας πολλάκις ἐξέρχεται, ἔνθεν ὅμως πόνων καὶ εἰς ἀ λ γ ε ι ν ἢ ν, καθ' ἣν ὁ πάσχων, εἰς πᾶσαν πρὸς οὐρήσιν δοκιμὴν, αἰσθάνεται μεγαλειτέρους ἢ μικροτέρους πόνους. Καὶ ἡ μὲν ἀπλή

έρθιος ἢ καθήμενος δύναται νὰ ἀναπνεύσῃ ἐ πάσχω, πνίγεται δὲ εὐθὺς ὡς δοκιμάσῃ νὰ κατακλιθῇ· ἐν τοιαύτῃ δὲ περιπτώσει οἱ ἀναπνευστικοὶ μῦς καὶ ἰδίως τὸ διαφραγμα συσπῶνται, ἡ κοιλία ἀνυψοῦται, ἡ κεφαλὴ φέρεται πρὸς τὰ ὀπίσω, καὶ ὁ πάσχω λαμβάνεται διὰ τῶν χειρῶν πέριξ, ζητῶν διὰ τοῦ τρόπου τούτου νὰ διευκολύνῃ τὴν εἰσόδον τοῦ ἀέρος εἰς τοὺς πνεύμονας. [B.]

Δυσπόντιον. Πόλις ἀρχαιοτάτῃ τῆς ἡλειακῆς Πισατίας οὐ μακρὰν τῆς θαλάσσης ἐν τῇ πεδινῇ ὄγλ. τῇ πομπικῇ καὶ ἱερᾷ ὁδῷ ἀπὸ τῆς πόλεως Ἡλίδος εἰς Ὀλυμπίαν, πιθανῶς δ' ἐπὶ τῶν νῦν ὑψωμάτων Μυρτιάς ἢ καὶ Σκαφιδιάς κειμένη, κατ' ἄλλους δ' ἐπὶ τῆς θέσεως τοῦ νῦν Πύργου ἢ ἄνω τοῦ Κούκουρα. Οἱ Δυσπόντιοι, φιλελευθεροὶ καὶ πιστότατοι συμμάχοι τῶν Πισατῶν, μετὰ τὴν περί τὸ 580 π. Χ. ἐπανάστασιν καὶ καταστροφὴν τῆς Πίσσης ὑπὸ τῶν Ἡλείων ἐγκατέλειπον τὸ Δ. καὶ ἔφυγον εἰς Ἀπολλωνίαν καὶ Ἐπίδαμνον τῆς Ἡπείρου, ἄζηλον δ' ἂν ἀνεκτίσθαι μετὰ ταῦτα καὶ ἂν ὑπῆρξε μία τῶν ὁκτὼ πισταϊκῶν πόλεων, ὡς τινες εἰκάζουσιν [Γ.Πδ.]

Δύσσελδορφ (Düsseldorf). Πρωτεύουσα τοῦ ἐμιονίμου νομοῦ τῆς Παραρρηνίου Πρωσίας, ἄλλοτε δὲ τοῦ δουκάτου Βέργ, κειμένη ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Ῥήνου, εἰς ὃν ἐκβάλλει ἐνταῦθα ὁ Ῥῶας Δύσσελ. ἔχει (1890) 144 682 κατ. μετὰ τῶν προσεστίων, ἀνευ αὐτῶν περ. 100 χιλ., ὧν 75 % καθολικοί. Διαιρεῖται εἰς τὴν ἀρχαίαν πόλιν καὶ τὰ νεώτερα μέρη, ἅτινα εἶναι κανονικώτατα ἐκτισμένα. Ἀξιομνημόνευτα εἶναι μετὰ τῶν κτιρίων ἡ μητροπολις μετὰ τῶν τάρων τῶν δουλῶν τοῦ Ἰούλ. καὶ Βέργ, ὁ ναὸς τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέου, ἡ Ἀκαδημία τῶν ὥραιων τεχνῶν κλ. Αἱ δὲ πλατεῖαι κοσμοῦνται διὰ λαμπρῶν ἀγαλμάτων. Τὸ Δ. εἶνε πρὸ πάντων γνωστὸν διὰ τὴν ἐν αὐτῇ Ἀκαδημίαν τῆς ζωγραφικῆς, τὴν ἰδρυθεῖσαν τῷ 1767 καὶ ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ Κορνηλίου, τοῦ Σχάδωδ καὶ τοῦ Βένδεμανν εἰς τὸ ὑπατον τῆς ἀκμῆς περιεχθεῖσαν. Ἐκτὸς αὐτῆς υπάρχουντι σχολὴ τεχνιτῶν, γυμνάσιον, λύκειον κλ. Ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν καλλιέργειαν τῆς μουσικῆς φημιζέται ἡ πόλις, ἥς καὶ ἡ ποικίλη βιομηχανία καὶ τὸ ἐμπόριον εἶναι λίαν ἀνεπτυγμένα.

— Ὁ νομ. δ. Δ. ἔχει (1890) ἐμβ. 5472 τχμ. καὶ 1 973 107 κατ., διαιρεῖται δὲ εἰς 6 ἁστικὰς περιφερείας καὶ 15 ἀγροτικάς. [Μ.Σ.]

Δυστίων δῆμος τῆς Εὐβοίας. Πρωτεύουσαν ἔχει τὸ Ἀλιβέριον καὶ χωρία 24, ὧν ἐπισημώτερα Ἅγιος Ἰωάννης, Ἅγιος Λουκάς, Γαβαλά, Ζερπίσια, Θαρροῦνια. Καλέντζι, Κριεζιῶ, Πετριάς, Τραχεῖλι. Κἀτ. 5882. Δύσπος ὡς ἦν πόλις καὶ λίμνη ἀρχαῖαι τῆς Εὐβοίας, ὅπου τὸ σημ. χωρίον Δύστος (50 κατ.).

Δυτικῆς Ἀφρικῆς ἀποικίαι (West-Africa-Settlements), καλοῦνται περιληπτικῶς αἱ κατὰ τὴν Δ. καὶ Ν. παραλίαν τῆς ΒΔ Ἀφρικῆς ἀγγλικάι κτήσεις. Διαίρουνται δὲ αὐταὶ κυρίως εἰς τρία συμπλέγματα· τὰ παρὰ τὸν Γαμβίαν ἰδρύματα, τὰ τῆς Σιέρρας Λεόνῃ (βλ. αὐτῇ) καὶ τὰ τῶν δύο ἀκτῶν τῆς Χρυσῆς καὶ τῆς τῶν Δούλων ἰδρύματα. [Π.Π.]

Δυτικοί. βλ. Καθολικισμός.

Δυτικὸν Ρωμαϊκὸν κράτος. βλ. Ἅγιον Ῥώμ. Κράτος καὶ Ῥωμαϊκὸν Κράτος.

Δυφούρ (Γουλ. Ἑρρ. Dufour). Ἐλβετὸς στρατηγός, γενν. τῷ 1787 ἐν Κωνσταντίᾳ. Τῷ 1807 εἰσῆλθεν εἰς τὴν πολυτεχνικὴν σχολὴν τῶν Παρισίων, καὶ ἀξιωματικὸς τοῦ μηχανικοῦ γενόμενος διεθύνει τὰς οχυρωτικὰς ἐργασίας τῆς Κερκύρας καὶ διεκρίθη εἰς τὰς τελευταίας ἐκστρατείας τοῦ Ναπολέοντος. Εἶτα δὲ εἰσῆλθεν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς πατρίδος του, ταχέως διαδραμῶν τοὺς ἀνωτέρους βαθμούς καὶ διαπρέψας ὡς ἀρχηγὸς τοῦ Ἐλβετικοῦ στρατοῦ εἰς τὸν ἐμφύλιον πόλεμον τοῦ 1847. Πολλὰς τιμητικότητας προτάσεις ἀνωτάτων ἀξιωματικῶν εἰς τοὺς στρατοὺς ἄλλων πολιτειῶν δὲν ἐδέχθη καὶ μέχρι τοῦ τέλους τοῦ βίου του (1875) ὑπηρέτησε τὴν πατρίδα του, ἐπὶ πολλὰ ἔτη διατελέσας μέλος τοῦ δημοσπονδιακοῦ συμβουλίου. Ἐκτὸς τῶν πολυαριθμῶν στρατιωτικῶν κλ. ἐργῶν ἀπέκτιτε δικαιοτάτην φήμην διὰ τοῦ ὑπ' αὐτοῦ ἐκπονηθέντος τοπογραφικοῦ χάρτου τῆς Ἑλβετίας εἰς 25 τόλ्ला, ἀριστουργήματος τῆς χαρτογραφίας. [Ἑγ.]

Δαυινγύ (Ch. Fr. Daubigny). Γάλλος ζωγράφος καὶ χαλκογράφος γενν. 1817 ἐν Παρίσι, υἱὸς τοῦ τοπιογράφου Δ. παρ' οὗ ἔλαβε καὶ τὰ πρῶτα μαθήματα· διεκρίθη ἐπίσης εἰς τὴν τοπιογραφίαν. Ἐγράψεν τὸν Θερισμὸν (1852), μετὰ τινὰ ἄλλα ἔργα τὸ ἀριστοτέλειό του «Ἀγροὶ ἐν ἔαρι» (1859) καὶ ἔκτοτε πολλὰ ἐντελέστατα ἔργα. Ὡς χαλκογράφος ἐξέπόνησε σειρὰν 15 εἰκόνων ὑπὸ τὴν τίτλον Voyage en bateau (1862) κλ.

Δωδρε (Gabr. Aug. Daubrée). Διακεκριμένος Γάλλος ὀρυκτολόγος καὶ γεωλόγος, γενν. 1814 ἐν Μεντ, σπουδάζας ἐν τῇ πολυτεχνικῇ Σχολῇ καὶ μηχανικὸς τῆς κυβερνήσεως. Διὰ πειραμάτων καὶ μελετῶν ἐπέτυχεν τὴν τεχνητὴν κρυστάλλωσιν διακρῶν πετρωμάτων καὶ αὐτοῦ τοῦ χαλαζίου. Παμπληθεῖς δὲ εἶναι καὶ αἱ κατόπιν ἐργασίαι του ἐπὶ διακρῶν θεμάτων τῆς ἐπιστήμης του, ὡς καὶ τὰ συγγράμματά του, μετ' ὧν αὐτὸς (Études synthétiques de géologie expérimentale, 1879 κλ.) καὶ ἐλάσσονα· τῷ 1861 ἐγένετο μέλος τῆς Ἀκαδημίας καὶ τῷ 1872 διευθυντὴς τῆς Ἐcole des mines. [Ἑγ.]

Δωδεκαδακτυλικοί ἄδενες. βλ. Βρυννέριοι.

Δωδεδακτυλον ἔντερον (Ἀνατομ.) Ἡ ἀνωτέρα μοῖρα τοῦ λεπτοῦ ἐντέρου, μήκος ἔχουσα 12 δακτύλων (30 ἐμ.). Ἀρχομενον ἀπὸ τοῦ πυλωροῦ τοῦ στομάχου διήκει ἐν πρώτοις ἐπὶ τὰ δεξιά, ὅπισω καὶ ἄνω μέχρι τοῦ ἀσπένου τῆς χοληδόχου κύστεως (ἄνω ὀριζόντιος μοῖρα), ὅθεν καταφέρεται ἐπὶ τὰ κάτω σχεδὸν καθέτως, περιγράφον περὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ παγκρέατος ἀγκύλην (κατιούσα μοῖρα), εἴτα δὲ ἀνακάμπτει λοξῶς ἐπὶ τὰ ἀριστερά καὶ ἄνω (κάτω ὀριζόντιος μοῖρα), μεταβαίνειν ἐπὶ τὴν νηστιν (βλ. λ.). Τὸ ὀπισθο-ἐσωτερικὸν τοίχωμα τῆς κατιούσης μοῖρας διελαύνει λοξῶς ὁ χοληδόχος πόρος, συνημμένος μετὰ τοῦ παγκρεατικοῦ, καὶ κοινῇ μετ' αὐτοῦ ἐκβάλλει εἰς τὸ κοῖλον τοῦ ἐντέρου. Τὸ περιτόναιον περιβάλλει τελείως μόνον τὴν ἄνω ὀριζόντιον μοῖραν, κατὰ δὲ τὴν κατιούσαν καὶ τὴν κάτω ὀριζόντιον διέρχεται ἔμπροσθεν. Ὡς πρὸς τὴν ὕψην τὸ δωδεδακτυλον συγκρίνεται ἐκ μυϊκοῦ χιτῶνος καὶ ἐκ βλεννογόνου, ὅς φέρεται ἐκ καρσίου ἢ Κερκρυγίας βάλειδας (βλ. λ.), ἐντερίκας λάχνας (βλ. λ.), τοὺς δωδεκαδακτυλικούς ἢ Βρυννέριους ἄδενας καὶ τοὺς ἐπιμήκεις ἢ Διβερχυνιανούς (βλ. λ.). [1.110.]

Δωδεκάδελτος. Οἱ πρῶτοι γραπτοὶ νόμοι τῶν Ῥωμαίων, καλούμενοι οὕτω διότι ἐγράφησαν ἐπὶ δώδεκα χαλκῶν πινακῶν (lex duodecim tabularum). Νῆ ὑπάρχοντος ἐν Ῥώμῃ γραπτοῦ νόμου, οἱ πατρίκιοι καταχρώμενοι τὴν ὑπεροχὴν αὐτῶν, ἐπέβησαν τοὺς πληβείους, μέχρις ὅτου τῷ 462 ὑπὸ τοῦ δημάρχου Γαίου Τερεντίου Ἄρρα προτάθη νὰ διορισθῇ ἐπιτροπὴ πρὸς σύνταξιν νόμων καὶ καταρθῶσι μετὰ ἐνεαετείς ἄγωνας (451), νὰ σταλῶσι τρεῖς πατρίκιοι εἰς Ἑλλάδα, ὡς λέγεται, (Μεγάλην δηλ. Ἑλλάδα) καὶ μελετήσωσι τοὺς ἐνταῦθα νόμους. Ῥηπειθόντων τούτων (451) ἐξελέγησαν δέκα ἄνδρες πρὸς σύνταξιν νόμων (decemviri legibus scribundis), οἵτινες ἐξετέλεσαν τὴν ἐντολὴν ἐγγράψαντες τοὺς ὑπ' αὐτῶν συνταχθέντας νόμους ἐπὶ δέκα πινακῶν, ἀντικατεστάθησαν δὲ πρὸς συμπλήρωσιν τοῦ ἔργου τῷ ἐπὶόντι εἰσι δι' ἑτέρων δέκα. Οὗτοι δὲ ὅμως παρέτειναν παρὰ τὸν νόμον τὴν ἐξουσίαν αὐτῶν πέρα τοῦ ἔτους, μέχρις ὅτου καθηρέθησαν (449). Οἱ ὑπὸ τῶν δέκα ἀνδρῶν συνταχθέντες νόμοι ἐνεγράφησαν νῦν ἐπὶ δώδεκα πινακῶν καὶ ἐξετέθησαν εἰς τὴν ἀγορὰν ἐπὶ τῆς ὑπατείας τοῦ Δ. Οὐαλέριου καὶ Μ. Ὀρατίου. Περιέχον κυρίως τὸ ἰδιωτικὸν δίκαιον καὶ ἀπετέλουν τὴν βάσιν τῆς Ῥωμαϊκῆς νομοθεσίας, ἡρμηνεύθησαν δὲ ὑπὸ διασημῶν νομολόγων, ὡς τοῦ Σερβίου Σουλπικίου Ρούφου καὶ τοῦ Γαίου. Οἱ πίνακες κατὰ τὸν Ι' μ.Χ. αἰῶνα εὕρισκοντο ἀκόμη ἐν Ῥώμῃ, οἱ δὲ νόμοι τῆς δωδεκάδελτος,

καταστραφέντων τῶν πινακῶν κατὰ τοὺς χρόνους τῆς μεταναστεύσεως τῶν λαῶν, διετῶθησαν μέχρι τοῦ Ἰουστινιανοῦ ἐν τῷ ἔργῳ τοῦ Γάβριελ Τὴν σήμερον σώζονται μόνον ὀλίγα ἀποσπάσματα αὐτῶν, περὶ ὧν βλ. κυρίως Voigt, Die XII Tafeln (2 τόμ. Λίψα 1883.)

Δωδεκαδικὸν σύστημα. βλ. Δεκαδικὸν σύστημα.

Δωδεκάεδρον. Πᾶν ὑπὲρ 12 ἑδρῶν περιεσφαιρόμενον στερεόν. Περὶ τοῦ κανονικοῦ Δ. βλ. Πολυέδρα κανονικά.

Δωδεκανδρεῖα. βλ. Διαντικὸν σύστημα.

Δωδεκανῆσος. Ὄνομα περιλήπτικόν δι' οὗ ἐκαλοῦντο αἱ Κυκλάδες νῆσοι ἐπὶ Ἰουλιανῶν, διατηρηθὲν μέχρι τῶν νεωτέρων χρόνων τὸ πρῶτον μνημονεύεται τῷ 780 μ.Χ. ὑπὸ τοῦ βυζαντινοῦ συγγραφέως Θεοφάνους ἀναγράφοντος τὸν τίτλον τοῦ βρουγγαρίου τῆς Δωδεκανῆσου ἐν ἔφερεν ὁ Θεοφύλακτος τοῦ Παγκαθέ, ὅστις εἶχε συνεισφέρει πρὸς ἐκθρόνισιν τῆς αυτοκρατορίας Εἰρήνης. Τὸ ὄνομα προήλθε πιθανῶς ἐκ τοῦ Στραβῶνος (485) ἢ καὶ ἐκ τῆς διέξεως τοῦ λαοῦ θεωροῦντος ὅτι αἱ Κυκλάδες ἦσαν 12 τὸν ἀριθμὸν — ἴναις τῶν Κυκλάδων ἀπετέλεον τὴν Δωδεκανῆσον ἐκ τῶν βυζαντινῶν συγγραφέων δὲν εἶνε δυνατόν νὰ καθορισθῇ, διότι πολλὰ καὶ γίνεται χρῆσις συγχρόνως τῶν περιλήπτικων ὀνομάτων Κυκλάδες καὶ Δωδεκανῆσος καὶ Νῆσοι ἀπλῶς. Ἡ συγχύσις αὕτη ἐπικρατεῖ καὶ ἐν τῇ συνθῇ μετὰ τῶν φράσεων καὶ ἑνέτων περὶ διανομῆς τῆς βυζαντινῆς αυτοκρατορίας. Τὸ ὄνομα δὲ καθιερώθη ὀριστικῶς διὰ τὰς Κυκλάδας μετὰ τὴν κατάληψιν αὐτῶν ὑπὸ τοῦ Μάρκου Σανούτου ὡς δουκὸς τῆς Δωδεκανῆσου. [Δ.Μηλ.]

Δωδεκαρχία καλεῖται εἰδικώτερον ἐν τῇ ἱστορίᾳ τὸ ἀμέσως πρὸ τοῦ Παμψηγοῦ κρατοῦν ἐν Αἰγύπτῳ σύστημα, καθ' ὃ ἡ χώρα ἦτο διανεμηθεῖσα μετὰ τῶν δώδεκα δυναστῶν.

Δωδώνη. Μεταξὺ τῶν ὀλίγων κοιλιάδων τῆς Ἠπείρου, ἐπιφανεστάτη τὸ παλαιόν ἦτον ἡ Ἑλλοπία, ἣτις κατωκεῖτο, κατὰ τὸν Ἡσιόδον, ὑπὸ πολλῶν κατοίκων κτηνοτρόφων. Κατὰ τὰς ἐσχατίας ταύτης ὑπῆρχεν ἡ πόλις Δ. ἣτις διὰ τὸ ἐν αὐτῇ ἀρχαιότατον καὶ μάλιστα σεβαστὸν μαντεῖον ἐγένετο γνωστὴ καὶ περίφημος καθ' ὅλην τὴν Ἑλλάδα. Ἡ χώρα τῆς Δ. χαρακτηρίζεται ὑπὸ τῶν ἀρχαίων ἐλλήνων καὶ λατίνων συγγραφέων ὡς ὕψηλὴ καὶ τραχεῖα, κεκαλυμμένη ὑπὸ πολλῶν δασῶν. Ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ καὶ πλησίον τῆς πόλεως Δ. ἐπεκρέματο τὸ ὄρος Τόμαρος ἢ Τμάρος μετὰ τῶν μεγίστων ὀρέων τῆς Ἠπείρου συγκатаγόμενον καὶ κατάρρουτο, ὡς ἔχον ἐκὰς περὶ πηγάς. Ἐκ τῶν πηγῶν τούτων ἐσχηματίζετο ὁ ποταμὸς Δωδῶν, ὃν τινες συγχέουσι μετὰ τοῦ Σελλήντος ὅπου δὲ περὶ τὴν Δ. εἰ Σελλαί ἢ Ἑλλοί, ἐκ τῶν

πρώτων ἐκείνων Πελαγίων, οἵτινες κατέβησαν ἐκ τῆς Ἀσίας εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ οἵτινες, ὅπου ἀποκαθίσταντο, μετεχειρίζοντο ὡς ναοὺς, ὅπως καὶ ὡς ἐνοικήσεις, κοῖλα δένδρα ἢ στήλαι καὶ ῥήγματα βράχων κατὰ τὰς θρησκευτικὰς δ' αὐτῶν δοξασίας τὰ ἱερὰ δὲν ἦσαν προσωριμὰ εἰς συνοδὸν τῶν πιστῶν, ἀλλ' ὡς οἶκοι τῆς θεότητος. Ἐξ ὧλων δὲ τῶν σωζομένων μαρτυριῶν καὶ ἐκ τῆς φύσεως αὐτοῦ φαίνεται ὅτι τοιοῦτον ἦτο κατ' ἀρχὰς καὶ τὸ ἐν Δ. ἱερὸν, ὅτι εἰς τὸ κοῖλον ὑψικοῦ δρυὸς ἢ φηγῶ ἦτο ἐναποθεμισμένον τὸ ἔθρονον τοῦ Δωδωναίου Διός. Κατὰ τοὺς χρόνους ὅμως τῆς ἀκμῆς καὶ τὸ ἐν Δ. ἱερὸν, ὡς δυνάμεθα νὰ εἰκασωμεν ἐκ τῶν πλείστων ἐν αὐτῷ αναφερομένων ἀφιερωμάτων, ἐκ τῆς ὑπὸ Δωρυμάχου ἐμπρήσεως τῶν στοῶν καὶ κατασκάψεως τῆς ἱερᾶς οἰκίας, ἐξ ἄλλων τινῶν τοιούτων ἀρχαίων μαρτυριῶν καὶ ἐκ τῶν συγχρόνων ἀνασκαφῶν τοῦ κ. Καραπάνου, δὲν ἦτο κατώτερον πολλῶν περιφημῶν γαῶν καὶ μαντείων. Διὰ τοῦτο ὁμοίως γινώμεν ὑπῆρχον περὶ τῆς θέσεως τῆς Δ. παρ' ἀρχαίους, εἰπέναι ἐθέλον αὐτὴν ὅτι μὲν εἰς τὴν Θεσπρωτίαν, ὅτε δὲ εἰς τὴν Μολοσσίαν καὶ ὅτε εἰς τὴν Χασονίαν ἢ Περραιβίαν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν Θεσσαλίαν ἀκόμη τὴν ἔριπτον, περὶ τὴν Σικετούσαν. Ἡ μόνη ἀλήθεια εἶναι ὅτι ἔκειτο μεταξὺ τῆς μολοσσικῆς κοιλάδος Ἑλλοπίας καὶ τῆς Θεσπρωτίας. Τὸ ἱερὸν ὑπῆρχεν ἐντὸς τῆς πόλεως. Περὶ δὲ τῆς ἰδρύσεως αὐτοῦ ὁ Ἡρόδοτος διηγεῖται ὅτι ἐγένετο αὕτη ὑπὸ ἱερᾶς τινοῦ γυναικὸς αἰγυπτίας πωληθείσης εἰς τοὺς Θεσπρωτοὺς ὑπὸ Φοινίκων, ἐξαγαγόντων δύο τοιαύτας ἐκ τοῦ ἐν Θήβαις (τῆς Αἰγύπτου) ἱεροῦ, ὧν ἡ ἑτέρα ἰδρυσεν ἐν Λιθύῃ τὸ τοῦ Ἀμμωνος Διὸς ἱερὸν. Τὰ τε δὲ ἱερὰ καὶ ἡ πόλις τῆς Δ. ὠνομάσθησαν οὕτω κατὰ τινὰς μὲν ἐκ τοῦ διωτεῖρα προσηγορικῶ τῆς Γῆς ἢ ἐκ τοῦ διωτῆρος προσηγορικῶ τοῦ Διός, ὅστις ἐκατρεῦετο ἐνταῦθα, κατ' ἄλλους δὲ ἐκ Δωδώνης ἢ Διώνης, μίᾳ τῶν ὠκεανίδων νυμφῶν καὶ κατ' ἄλλους πάλιν ἐκ τῆς πεπονημένης λέξεως διωδωσέειν ἐχούσης πρὸς τὸ δοῦναι, εἴτε διὰ τὴν δόνησιν τῶν νεφελῶν τοῦ Διὸς εἴτε διὰ τὴν βοήν τῶν πέριξ δασῶν καὶ συνωνύμου τῶν ἡμετέρων λέξεων μπουμπουζίω, μπουμπουνητό. Ἐν Δ. ἐκατρεῦετο ἐξ ἀρχῆς ὁ Ζεὺς, ὁ πελασγικὸς καὶ δωδωνικός καὶ ναῖος, πρὸς δὲν εὐχεται ἐν τῇ πεδιάδι τῆς Τροίας ὁ Ἀχιλλεύς, καὶ ἡ Γῆ μήτηρ. Σύνναος τῷ Διὶ ἦτον ἡ Διώνη, μήτηρ τῆς Ἀφροδίτης. Ἐκατρεῦετο δ' ἐνταῦθα καὶ ὁ Ἀπόλλων. Ἱερεῖς (ὑποφῆται) τοῦ ἱεροῦ ἦσαν κατ' ἀρχὰς ἄνδρες, οἵτινες ἐλαμβάνοντο ἐκ τῶν περιοίκων Σελλῶν, ὕστερον δὲ προσελέγησαν τρεῖς γυναῖκες, πέλειαι (γραιῖαι) ἐν τῇ ἡπειρωτικῇ διαλέκτῳ καλεόμεναι, ἄρ' οὐ προσαπεδείχθη σύνναος τῷ Διὶ ἡ Διώνη. Τοὺς χρησμούς κατ' ἀρχὰς ἐξῆγον

οἱ μάντιες ἐκ τῶν ψιθύρων, οὓς περιέχονα σεισμένη ὑπὸ τοῦ ἀνέμου ἢ καλουμένη ἱερὰ τοῦ Διὸς θρύς ἢ φηγός. Ἡ λαλοῦσα (προσηγορος) αὕτη θρύς ἢ φηγὸς ἐβλήετο κατὰ τινα παράδοσιν, πρώτην φορὰν δτε ἀπὸ κλέσας τις τινὰ τῶν προβάτων τοῦ ἡρώτησε τὸν θεὸν ποῖος ἦτον ὁ κλέπτης, ὑποδείξασα τοῦτον, ὅστις παροργισθεὶς ἐκ τούτου ἠβλήθη ν' ἀποκλέψῃ τὴν αὐτοῦ θρῶν ἐν καιρῷ νυκτός· ἀλλὰ περιστέρᾳ (πλειείᾳ) ἐκ τοῦ στελέχους τοῦ δένδρου αἰφνης ἀνακύψασα διετάξεν αὐτὸν νὰ μὴ πράξῃ τοιοῦτον τι. Ἐξ ἀφορμῆς δὲ τούτου λέγουσιν ὅτι καὶ περιστέραι προσεβλήγοντο τοὺς χρησμούς ἐνταῦθα. Παρὰ τὴν ἱερὰν θρῶν ἔρρεε καὶ ἡ ἱερὰ πηγὴ ἢ θαυματουργός, εἰς ἣν οἱ προσκυνηταὶ ἀπέδιδον διαφόρους ἱερατικὰς ἰδιότητας. Προϊόντος τοῦ χρόνου τὸ μαντεῖον προσλαμβάναν ἐκτὸς τῶν ὑπὸ τῆς φύσεως χρησθέντων αὐτῶ καὶ ἄλλα εἰς μαντικῆς, ὅπως τα περὶ τοῦ χαλκείου λεγόμενα καὶ τῆς κληρομαντίας. Καὶ περὶ μὲν τοῦ χαλκείου, τοῦ καὶ παροικηθέντος καταστάντος, λέγουσιν ὅτι ὑπῆρχον δύο στόλοι πλησίον ἀλλήλων καὶ ἐπὶ μὲν τοῦ ἐνὸς ἔκειτο τὸ χαλκίον, εἶδος μεγάλου χαλκίνου λείδης, ἐπὶ δὲ τοῦ ἑτέρου ἀγαλματίον παιδὸς κρατοῦτος ἐν τῇ δεξιᾷ χειρὶ μαστίγιον ἐκ χαλκοῦ τριπλοῦν ἀλυσιδώτου, ἔχον ἀπρητμένους ἐξ ἀστραγάλους· ὅταν λοιπὸν ἐφύσα ἄνεμος, αἰωρούμενοι οἱ ἱμάντες τῆς μαστίγος ἐπιπτόν ἐπ' τοῦ χαλκίου καὶ πληττόντες αὐτὸ οἱ ἀστραγάλοι τῶν ἀπετέλουν ἀδιακόπους ἤχους, ἐξ ὧν οἱ ἱερεῖς ἐξῆγον δὲ τῆς μυστηριώδους τέχνης τῶν τὰ μαντεύματα. Τὸ χαλκίον ἦτον ἀφιερωμα τῶν Κερκυραίων. Ἡ δὲ κληρομαντία, ἡ διὰ ψήφων μαντικὴ, ἥς ἡ εὐρεσις ἀποδίδεται τῇ Ἀθηνᾷ, ἐν Δ. ἐπεκράτησεν, ὡς φαίνεται, κατὰ τοὺς ὑστέρους χρόνους. Ἀλλὰ καὶ πάντων τῶν εἰδῶν τούτων τῆς μαντικῆς ὑπαρχόντων, ἡ ἱερὰ θρύς ἢ φηγὸς δὲν ἐπαύσε νὰ εἰσῆχρησμούς. Πλείστοι τῆς ἀρχαιότητος μαρτυρίαι δείκνυσιν ὅτι τὸ μαντεῖον τῆς Δ. εἶχε μεγίστην ἰσχὺν καὶ ἐπιρροήν ἐπ' αὐτῶν τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων, ὁ δὲ κύκλος τῆς ἐνεργείας αὐτοῦ ἦτον εὐρύτατος καὶ προσεβύργον εἰς αὐτὸ πόλεις τε καὶ ἄρχοντες συμβουλευόμενοι ἐν σοβαρωτάταις περιστάσεσιν. Κατ' ἐξοχὴν ὅμως ἦν ἐν μεγάλῃ τιμῇ παρὰ τοῖς Ἑπειρώταις, παρ' οἷς μάλιστα ἐγένετο τοῦ χρόνου προϊόντος τοσαῦτο δημοτικὸν ὥστε προσέβρυγον εἰς τὰς συμβουλὰς τὸν καὶ ἐπὶ τῶν ἐλαχίστων καὶ ἐπουσιωδέστερων τοῦ καθ' ἡμέραν βίου υποθέσεων αὐτῶν. Κατὰ δὲ ταύτην τοῦ μαντείου τὴν ἐπιρροήν, πολλὰ συνεπῶς καὶ ποικίλα ἦσαν τὰ θῶρα καὶ τὰ ἀναθήματα, ἅτινα πόλῃται καὶ κοινότητες προσέφερον εἰς τὸν Δία, ὡς ἀντάλλαγμα τῶν καλῶν οὐρανίων. Διονύσιος ὁ Ἀλικαρνασσεύς λέγει ῥητῶς ὅτι ἐπὶ τῶν χρόνων αὐτοῦ δισαύζοντο ἐν τῷ μαντεῖϊ τινὲς τῶν χαλκίων κρατήρων. ἐν ἀρ-

χαίρις γοχαίρις δηλοῦντες τὸν ἀναθέντα Διόνειον. Οἱ Ἀθηναῖοι κατὰ τὸν Δημοσθένην, ἐπεμπον ἀροτῆρας βοῦς καὶ ἄλλα ἱερεῖα καὶ τραπέζαν χαλκὴν, κειμήλια ὑπὸ ἐλευκτῶν θεωρῶν. Οἱ Βοιωτοὶ ἐπεμπον κατ' ἔτος τρίποδα χρυσοῦν, οἱ δὲ Κερκυραῖοι ἀνέθηκαν τὸ χαλκεῖον. Προσθέτομεν δ' ἐν τέλει καὶ τὸ ὑπὸ τοῦ Πausanίου ἱστορούμενον περὶ τοῦ Πύρρου, ὅτι τοὺς Μακεδόνας νικήσας ἀνέθηκε τῇ ἐν Δ. Διὶ τὰς ἀσπίδας αὐτῶν. — Τὸ πρῶτον καίριον κτυπημὰ ἔλαβε τὸ μαντεῖον ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῶν Αἰτωλῶν Δωρομάχου, ὅστις εἰσβαλὼν εἰς τὴν Ἑπίρειον καὶ ἀνελθὼν μέχρι τῆς Δ. ἔλεγε λάτρεε τὴν πόλιν καὶ ἀνέτρεψε τὰς στοάς τοῦ μαντείου καὶ τὴν ἱερὰν οἰκίαν. Ὀλίγον ὕστερον οἱ Θόρakes ἐσύλησαν τὴν ναὶν. Περὶ δὲ τὸ 166 π. Χρ. οἱ Ῥωμαῖοι ὑπὸ τὸν Παῦλον Αἰμίλιον φαίνεται ὅτι δὲν ἐρείσθησαν καὶ τῆς Δ. ἀφ' οὗ ἐξδομήκοντα ἐκουλήρους μολοτικὰς πόλεις καὶ κώμας κατέσκαψαν ἐν Ἑπίρῳ. Κατὰ δὲ τοὺς χρόνους τοῦ Στράβωνος «τά λοιπὰ ἐρημία κατεῖχε τὰ δ' οἰκούμενα κωμὴν δὲν καὶ ἐν ἐρείπιοις ἔλειπετο, ἐκλέλειπε δὲ πως καὶ τὸ μαντεῖον τὸ ἐν Δ.» Ἀλλὰ καὶ μετὰ τὰς ἀλλεπαλλήλους ταύτας θοράς, ἐξ ηκολούθει χρησιμοδοτοῦν μέχρι τῶν χρόνων Κωνσταντίνου τοῦ Μεγάλου, ὅστις ἐκδιώξας τοὺς εἰδωλοκατρὰς ἱερεῖς αὐτοῦ καὶ κατασυντρίψας τὰ εἰδωλά, κατέστρεψεν αὐτὸ ἐντελὲς καὶ μετέβαλε τὸ ἱερὸν εἰς χριστιανικὸν ναόν, Ἐκτοτε ἀπαντῶμεν 3 ἐπισκόπους Δ. Ἀλλ' οἱ Γόθοι, οἱ Σλάβοι καὶ οἱ ἄλλοι βάρβαροι, οἵτινες ἀλλήλοδ' ἀδύχως εἰσέβαλλον εἰς τὴν Ἑπίρειον, ἐξηράνισαν τὴν πόλιν τῆς Δ. ἐντελὲς, ἄγνων τὸν δὲ ἀπομένει ποῦ μετετέθη ἢ ἐπισκοπὴ αὐτῆς ἔκτοτε μέχρι τοῦ ἐννάτου αἰῶνος, καθ' ὃν ἀντικαθίσταται ὑπὸ τῶν Ἰωαννίνων. Ἐκτοτε αὖτ' ἡ θέσις τῆς Δ. ῥέονατο νὰ ἐξακριβωθῇ ὑπὸ τῶν μεταγενεστέρων, μέχρι δὲ τῶν χρόνων ἡμῶν διάφοροι ἐπέφεροντο γνώμαι· μόλις δὲ τῷ 1878 ἐξηκριβώθη ἡ ἀληθεῖς διὰ τῶν ἀνασκαφῶν ὡς ἐνήργησεν ὁ ἐξ Ἀρτης ἑμογενὴς κ. Κωνσταντῖνος Καραπάνος. Ἐν τῇ περιφερείᾳ Τσαρκοβίστας παρὰ τὰ μικρὰ χωρία Δραμεσσὶ καὶ Ἀλποχωρί, κατὰ τὴν Ν.Δ. τῆς κοιλάδος τῶν Ἰωαννίνων (Ἑλλοπίας) ἐσχατιάν, τὴν ὅποιον διαρρέει πρὰ πόταμός τις (δὲ Διδῶν) τοῦ Θουάμιδος καὶ τὴν ὅποιον περικυκλιῶσιν πυκνὰ δάση δρυῶν, ἀκριβῶς ὑπὸ τὸ ἀπότομον ὄρος Ὀλύσεινα (Τόμαρος), τὸ κατάρρυτον κατὰ τοὺς πρόποδας, ὑπάρχουσιν ἐκτεταμένα ἐρείπια ἑλληνικῶν καὶ βυζαντινῶν οἰκοδομῶν, τεῖχη μακρὰ, προμαχώνες καὶ θέατρον εὐρύχωρον, τὰ ὅποια οἱ περίοικοι ὀνομάζουν Παληόκαστρον, οἱ δὲ πλείστοι λόγοι ἐθελάρουν ὡς ἱγνή τῆς ἀρχαίας πόλεως Πασσαρῶνος. Ἀνασκάπτων ἐνταῦθα δὲ κ. Καραπάνος ἀνεκάλυψεν εὐρήματα ἀνήκοντα εἰς τὸ δωδωναῖον μαντεῖον, καὶ μετ' οὐ πολὺ ἀπεκάλυψε ναοὺς, ἀγοράς, στοάς, φατνώματα,

ἱερὰς οἰκίας, στάδιον, ἵπποδρόμιον, ἐν οἷς ἐτελοῦντο οἱ πρὸς τιμὴν τοῦ Διὸς ἀγῶνες οἱ καλούμενοι Νῆα, καὶ ἐξήγαγεν ἐκ τῆς γῆς πολυτιμώτατα ἀγάλματα ἐκ μαρμάρου καὶ ορειχάλκου, ἐκ χαλκοῦ καὶ ἐξ ὅπτης γῆς, εἰδωλά χρυσὰ καὶ ἀργυρὰ περιστέρων, ἀετῶν, ὄρεων, θαρυγμούς στεράνους ἐκ χρυσοῦ καὶ ἀργυρῶν φυλλῶν δρυῶν καὶ ἐρηγῶν, τρίποδας, χαλκίνας πλάκας ἐγγλύφους, θπλα, κοσμήματα γυναικῶν καὶ ἄλλα παντοειδῆ οἰκίαι ἐπιπλα καὶ ἀναθήματα ἱερὰ, προσέτι δὲ χριστιανικὰ πολύτιμα ἅμια καὶ κοσμήματα ἐκ τῆς κατὰ τοὺς χριστιανικοὺς χρόνους ἀκμῆς τοῦ ἐπισκοπικοῦ ναοῦ, διαφόρων εἰδῶν καὶ ἐποχῶν νομισματα ἑλληνικὰ, ῥωμαϊκὰ καὶ βυζαντινὰ μεγάλῃς ἀξίας, καὶ σημαντικωτάτας λιθίνας καὶ χαλκίνας ἐνεπιγράφους πλάκας, ἐξ ὧν πλείστα ὅσα μανθίνονται περὶ τῆς Δ. καὶ περὶ τῆς πολιτείας, τῆς γλώσσης καὶ τοῦ ἰδιωτικοῦ βίου τῶν ἀρχαίων Ἑπειρωτικῶν λαῶν ἐν γένει. — Πρὸς τὰς Πραγμ. περὶ Δωδ. ὑπὸ Ἀραβαντινοῦ, Πετρίδου καὶ Χασιώτου. — Carapanos, Dodone et ses ruines. (2 τ. Παρ. 1878). — Hoffmann, Die Orakelschriften aus Dodona (Gott. 1890) καὶ τὰ περὶ Ἑπίρου ἔργα. [Κ.Δ.Κ.]

Δῶμα. Κορυφὴ ἐν τῇ ὄρει συστάδι τοῦ Ῥοδίνου ὄρους (Monte Rosa), ἀνήκοντα εἰς τὸ μέρος τῶν κορυφῶν Mischabel. Κεῖται ἐν τῇ καντωνίᾳ Βαλκαίας καὶ σχηματίζει πυραμίδα ὕψους 4554 μ. Ἡ ἀπὸ τῆς κορυφῆς ταύτης θέα θεωρεῖται ἡ ὠραιότερα ἀπὸ τῶν Ἀλπεων.

Δῶρα δ' Ἰστρία. Ψευδώνυμον τῆς πριγκιπισσῆς Ἐλένης Κολτσῶφ Μασάλσκη, τὸ γένος Γκίκα. Ἡ ὡς συγγραφεῖς περιώνυμος γενομένη αὐτῇ γυνὴ ὑπῆρχε θυγάτηρ τοῦ πριγκίπου Μιχαήλ Γκίκα, ὑπουργοῦ τῶν ἐσωτερικῶν τῆς Βλαχίας, (περὶ τῆς οἰκογενείας ἴδε ἄρθρον Γκίκα), γενν. τῷ 1828 ἐν Βουκουρεστίᾳ, ἐτυχε δὲ σπανίως μορφώσεως, διαμείψανσα ἀπὸ τοῦ 1841 ἐν Δρέσδῃ, Βιέννῃ, Βενετίᾳ καὶ Βερολίνῳ. Ἐπανελθοῦσα τῷ 1848 εἰς τὴν πατρίδα συνεζεύχθη μετὰ ἐν ἔτος τὸν πρίγκηπα Ἀλέξανδρον Κολτσῶφ Μασάλσκη, διαμείψανσα δ' ἔτη τινὰ ἐν Ῥωσσίᾳ ἐπαγγέλλετο πάλιν εἰς τὴν Δ. Εὐρώπην, ὅπου ἔμενε διαρκῶς, ἰδίως ἐν Ἰταλίᾳ. Τὰ ἔργα τῆς ἔγραψε πάντα σχεδὸν γαλλιστί, πρῶτον δ' αὐτῶν ὑπῆρξεν Ὁ μοναχικὸς βίος ἐν τῇ Ἀνατολικῇ Ἑκκλησίᾳ (Παρ. 1855, 6' ἐκδ. Γενεύῃ 1859), ἐν ᾧ ὑποστηρίζει ὅτι ὡς ἐν τῇ Δυτικῇ Εὐρώπῃ οὕτω καὶ ἐν Ἀνατολῇ οἱ μοναχοὶ ὑπῆρξαν μέγα εἰς τὸν πολιτισμὸν ἐμπόδιον. Τὸ ἐπόμενον ἔτος ἐξέδωκε τὴν Γερμανικὴν Ἑλβετίαν (4 τ. Γενεύῃ), τῷ δὲ 1860 ἐξέδωκε τὸ ἔργον τῆς Αἰ. γυναικῆς ἐν Ἀνατολῇ (2 τ. Ζυρίχῃ) καὶ μετὰ τοῦτο τὸ Des femmes par une femme (2 τ., Παρ. 1864), ἐν ᾧ παραβάλλονται αἱ γερμανικαὶ κοινωνίαι πρὸς τὰς τῶν ῥωμανικῶν ἐθνῶν. Ἐν ταῖς Ἑκ-

δωρεαῖς ἀνά τὴν Ῥωμυλίαν καὶ τὴν Πελοπόννησον (2. τ. Ζυρίχη 1863) ὑποστηρίζει ὅτι ἡ Ἑλλάς ἐν τῇ ἀρχαιοτάτῃ διεδραμάτισε πρὸς ὅσον οἶον κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους ἡ Γερμανία. Ὑπὸ τὸν τίτλον *Au bord des lacs helvétiques* συνήθροισε (Γενεύη 1864) διάφορα διηγήματά της δημοσιευθέντα ἤδη ἐν τῇ Ἐπιθεωρήσει τῶν Δύο Κόσμων. Σπουδιστάται εἶναι αἱ περὶ τῆς ποιήσεως τῶν Ἀλβανῶν μελέται της, αἵτινες καὶ εἰς φιλολογικὴν καὶ πολιτικὴν τούτων κινήσιν ἐδωκαν ἀρεμὴν καὶ εἰς σπουδὴν καὶ συζήτησιν τῶν κατ' αὐτοὺς ὑπὸ διακεκριμένων Εὐρωπαίων. Ἐκ τῶν ὑστέρων ἔργων της μνημονεύεται Ὁ Ἀλβανὸς ἐν Ρουμανίᾳ, Ἱστορία τῶν πριγκίπων Γκίκα κατὰ τὸν ΙΖ', ΙΗ' καὶ ΙΘ' αἰῶνα (Ἰταλ., Φλωρ. 1873). Ἡ ποιητικὴ τῶν Ὀθωμανῶν (γαλλ. 1877). Πλὴν τούτων ἡ Δ. ἐγράφε καὶ πλῆθος ἐθνολογικῆς καὶ ἁλλης ποικίλης ὕλης ἁρθρῶν εἰς ἐφημερίδας εὐρωπαϊκῆς τε καὶ Ἑλληνικῆς. Ἐτιμῆθη δὲ μεγάλως ἐν Εὐρώπῃ, γενεμένη μέλος πολλῶν σερῶν ἑταιριῶν, π.χ. τῆς ἐν Παρισίοις Γεωγραφικῆς ἑταιρίας εἰς ἀντικατάστασιν τῆς περὶ ἡμῶν Ἰβας Pfeiffer, βιογραφίαι της δὲ καὶ μελέται περὶ αὐτῆς πολλαὶ ἐξεδόθησαν ὑπὸ Εὐρωπαίων ἀνδρῶν. Ἡ δὲ Ἑλληνικὴ ἱουλὴ ἐψήφισε κατ' Ἀπριλίον τοῦ 1868 νὰ ἀνακηρυχθῇ ἡ Δ. Ἑλληνίς πολῖτις Ἀπέθανε τῷ 1888.

Δωρεά (donatio) κατὰ μὲν τὴν εὐρείαν σημασίαν εἶνε πᾶσα ἐξ ἐλευθεριότητος γινόμενη πράξις, κατὰ δὲ τὴν στενὴν ἡ δικαιοπραξία, καθ' ἣν ὁ δωρητής (donator) ἐλαττοῖ τὴν ἰδίαν περιουσίαν ἄνευ νομικῆς τιμῆς πρὸς τοῦτο ἀνάγκης, ἀλλ' ἀπλῶς ἐκ χαριστικῆς αἰτίας, ὅπως αὐξήσῃ τὴν τοῦ δωρεοδόχου (donatarius) ἀποδεχομένου τὴν Δ. ἐπὶ τῇ αὐτῇ προθέσει. Ἀμφισβητεῖται ἂν ἡ Δ. εἶνε σύμβασις ἢ ἀπλῶς μονομερὴς δικαιοπραξία· ὀρθότερον ὅμως φαίνεται τὸ πρῶτον. Ὁ Δ. εἶνε μετὰ ξύναν τῶν (inter vivos) ἢ αἰτεῖσθαι θάνατον (mortis causa). Κατὰ τὸ ρώμ. δίκαιον ἡ ὑπερβαίνουσα τοὺς 500 χρυσοῦς Δ. ἔρχετο δικαστικῆς ἐμφανίσεως (insinuatio), κατὰ τὴν ἡμετέραν ὅμως νομοθεσίαν μόνον αἱ ἀπορῶσαι τὴν μεταβίβασιν πραγματικῶν δικαιωμάτων ἐπὶ ἀκινήτων Δ. δεῖν νὰ γίνωνται ἐπὶ ποιῇ ἀκυρότητος διὰ συμβολαιογραφικοῦ ἐγγράφου, νομίμως μεταγραφομένου. Δ. βλοκλήρου τῆς περιουσίας εἶνε ἐχυρος, οὐχὶ ὅμως καὶ ὑπόσχεσις περὶ Δ. ἀπάσης τῆς μελλούσης περιουσίας. Δ. μεταξὺ συζύγων ἀπαγορεύεται ῥητῶς ὑπὸ τοῦ νόμου. Ἀνάκλησις τῆς Δ. ἐπιτρέπεται μόνον ἐνεκα ἀχαριστίας τοῦ δωρεοδόχου, μὴ μεταβιβαζομένης ὅμως τῆς περὶ τούτου ἀγωγῆς τοῖς κληρονόμοις τοῦ δωρητοῦ. Ἡ Δ. προσβάλλεται ὑπὸ τῶν κληρονόμων τοῦ δωρητοῦ, ἂν διὰ ταύτης μειοῦται ἡ νόμιμος

αὐτῶν μοῖρα καὶ ὑπὸ τῶν θανειστῶν τοῦ δωρητοῦ, ἂν ἐγένετο πρὸς βλάβην αὐτῶν. Εἶδη τῆς μεταξὺ ζώντων δωρεᾶς εἶνε ἡ ἀνταποδοτικὴ ἢ (renumeratoria), προσερχομένη ἐξ εὐγνωμοσύνης, ἡ ὑπὸ ἄρον ἢ τρόπον (sub modo), καθ' ἣν ὁ δωρεοδόχος ἀναλαμβάνει τὴν ὑποχρέωσιν νὰ πράξῃ τι ὑπὲρ τοῦ δωρητοῦ ἢ τῶν κληρονόμων αὐτοῦ, καὶ ἡ σύμμικτος (negotium mixtum), περιλαμβανομένη ἐν ἄλλῃ τινὶ δικαιοπραξίᾳ, ὡς ὁραπωλησίᾳ συνήθως ἢ ἑταιρίᾳ. — Ἡ αἰτία θανάτου Δ. τελεῖ ὑπὸ τὴν αἰρεσιν τοῦ νὰ ἐπιζητῇ ὁ δωρεοδόχος τοῦ δωρητοῦ, ὑπαγεμένη εἰς τὰς περὶ κληροδοσιῶν διατάξεις, μετὰ τινων διαφορῶν. Αἱ ταυταῖαι Δ. δὲν χρήζουσι συμβολαιογραφικῆς προξείας εὐτε μεταγραφῆς, καὶ ἂν ἀρρώσιν ἀκίνητα. Περὶ προγαμίας Δ. βλ. λ. [Πρ.]

Δώρια. Ἀρχαία ἀριστοκρατικὴ οἰκογένεια τῆς Γενεύης. Ἡς πλείστα μέλη ἐγένοντο γνωστά ἐν τῇ ἱστορίᾳ ὡς στρατηγοὶ καὶ ναυαρχοί. Πρὸ πάντων δὲ διεκρίθη ὁ Ἀνδρέας Δ. ὅστις, γενν. τῷ 1462, νέος ἔτι ὡν ἐνηργήσας δραστηριώτατα πρὸς ἀποκατάστασιν τῆς εἰρήνης μεταξὺ δημοκρατικῶν καὶ ἀριστοκρατικῶν ἐν τῇ πατρίδι του, εἰς δὲ τοὺς ἐν Ἰταλίᾳ πολέμους ταχέως ἀνεγνωρίσθη ὡς ἀνδρείοτατος καὶ ἱκανώτατος ναυαρχος. Τοὺς μεταξὺ Φραγκίσκου τοῦ Α' τῆς Γαλλίας καὶ Καρόλου τοῦ Ε' τῆς Γερμανίας πολέμους ἐπωφελήθη ἐπιτηδεύοντα, ἵνα διατηρήσῃ τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς πατρίδος του, αὐτὸς δὲ ἐγκαταλείψας τέλος τοὺς Γάλλους, οὓς πρότερον εἶχεν ὑπηρετήσῃ σπουδαίως κακῆς ὁμοῦς τυχὼν ἀμοιβῆς, τῇ ὑποστηρίξει τοῦ Καρόλου ἔθεσε νέας πολιτικὰς βάσεις εἰς τὰ τῆς Γενεύης καὶ συνέταξε πολίτευμα διατηρηθὲν μέχρι τῆς καταλύσεως τῆς δημοκρατίας. Ἐπεξήλθε δὲ κατὰ τῶν τούρκων πειρατῶν οὓς κατενίκησε (1532), τῷ δὲ 1542 προσέλαβε διὰ τῆς ἱκανότητος του τὴν ἐντελὴν καταστραφὴν τοῦ στόλου τοῦ Καρόλου τοῦ ἐκπαρθέντος πρὸς κατακτῆσιν τῆς Τύνιδος Διευθύνας δὲ τὰ τῆς πατρίδος μετὰ μεγίστης συνέσεως, γέρον ἤδη ἀπεδίωξε τοὺς Γάλλους ἐκ τῆς Κορσικῆς (1554) καὶ ἀπέθανε πλήρης ἡμερῶν τῷ 1566 [Β.Ε.]

Δωριεῖς. Μία τῶν φυλῶν τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους διακρινομένη ἀπὸ τῶν ἄλλων, ἰδίως ἀπὸ τῆς Ἰωνικῆς, διὰ χαρακτηριστικῶν ἐμφαινομένων ἐν ἄλλοις τε καὶ κυρίως ἐν τῇ διαλέκτῳ (βλ. κατωτ.) Πιθανὸς οἱ Δ. ἦσαν κατ' ἀρχὰς μικροὺς λαοὺς οἰκῶν περὶ τὸν Ὀλυμπον, εἴτα δ' ἐξεστάθη τὸ ὄνομα αὐτῶν εἰς θύροισμα μαχίμων τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος κατοίκων εἰς φυλὴν δὲ ἰδιαν μετεμορφώθησαν βραδύτερον, ὅτε οἱ Σπαρτιῆται, κύριοι γενόμενοι τῆς μετὰ τὰ Τρωικά ἐπεληούσης εἰς τὰ πράγματα τῆς Πελοποννήσου μεταβολῆς, ἤθελον νὰ παραστήσωσι τὴν μεταβολὴν ταύτην ὡς ἔργον ἐ-

Ξαίρετου τινός μοίρας τοῦ Ἑλλήν. ἔθους, ἐπὶ τούτῳ δ' ἐπλάσαν τοὺς μύθους περὶ τοῦ υἱοῦ τοῦ "Ελλήνος Δώρου ὡς γενναίου τῶν Δ. Τὸ ὄνομα τῶν Δ. ἐμφανίζεται τὸ πρῶτον ἐν τῇ ἱστορίᾳ συνδεόμενα μετὰ γεγονότος μεταβαλόντος ἐντελῶς τὴν ἐξωτερικὴν ὄψιν καὶ ἐσωτερικὴν διαίρεσιν τῆς Πελοποννήσου, τῆς λεγομένης καθέδου τῶν Ἡρακλειδῶν. Κατὰ τὴν παράδοσιν δηλαδὴ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἡρακλέους ὁ Εὐρύσθευς, ἀπὸγονος ὢν τοῦ βασιλέως τῆς Τύρινθος Περγέως ὡς καὶ ὁ Ἡρακλῆς, ἀπέδωκεν ἐκ τῆς πατρίδος αὐτοῦ τοὺς παῖδας τοῦ ἥρωος. Ματκίως Ὑλλος ὁ υἱὸς τούτου προσεπάθηθεν εἰς Ἀθηναίους ἐρμώμενος νὰ ἀνακτήσῃ τὴν πατρίον χώραν ἀποθανόντος δ' αὐτοῦ οἱ Ἡρακλειδαὶ ἀπῆλθον εἰς τοὺς Δωριεῖς κατοικοῦντας ἐν Θεσσαλίᾳ καὶ μετ' αὐτῶν συναπεδήμησαν εἰς τὴν Δωρίδα (βλ. λ.), καὶ ἐντεῦθεν οἱ τοῦ Ὑλλου διατέγονται, Τήμενος, Κρεσφόντης καὶ Ἀριστόδημος. τῇ συνδρομῇ τῶν Δωριέων ὑπὸ Πάμφυλον καὶ Δύμαντα, υἱοὺς τοῦ βασιλέως τῶν Δ. Αἰγυμίου, καὶ τῶν Αἰτωλῶν ὑπὸ Ὀξυλον, μεταδάντες εἰς Πελοπόννησον διὰ τοῦ μεταξὺ Ρίου καὶ Ἀντιρρίου στενοῦ πορθμοῦ, κατῳρίσθησαν νὰ κυριεύσωσιν αὐτὴν κατὰ μέγα μέρος. Ἐν κρατερῇ μάχῃ κατὰ τοῦ Ἰσχυροῦ ἡγεμόνος Τισαμενοῦ υἱοῦ τοῦ Ὀρέστου καὶ ἐγγόνου τοῦ Ἀγαμέμνονος ἐνίκηθη καὶ ἐρονεύθη οὗτος, ἔπασον δὲ καὶ ὁ Πάμφυλος καὶ ὁ Δύμης. Οἱ Δ. διανεμόμενοι ἤδη τὴν χώραν, ἐπέστρεψαν εἰς τὸν Ὀξυλον καὶ τοὺς Αἰτωλοὺς τὴν Ἠλίδά, ὁ Τήμενος ἔλαβε τὸ Ἄργος, ὁ Κρεσφόντης τὴν Μεσσηνίαν, οἱ δὲ διδυμοὶ υἱοὶ τοῦ κατὰ τὴν ἐκστρατείαν ἀποθανόντος Ἀριστοδήμου, Εὐρύσθενος καὶ Προκλῆς, τὴν Σπάρτην, ἥτις ἕκαστα ἐδοκιμαζέτο ὑπὸ δύο βασιλέων. Οἱ Ἀχαιοὶ ἐξωσθέντες ἀπὸ τῆς λοιπῆς χειρὸς τῆς ἀναγκαστάθησαν εἰς τὴν βόρειον παρὰ τὸν Κορινθιακὸν κόλπον παραλίαν, ἀναγκάσαντες τοὺς προτέρους αὐτῆς κατοίκους, τοὺς Ἰωνες, νὰ καταφύγῃσι πρὸς τοὺς συγγενεῖς αὐτῶν Ἀθηναίους. Δὲν ἤρκεσθον δ' οἱ Δ. εἰς τὴν κατακτήσιν τῆς Πελοποννήσου (συντελεσθεῖσαν κατὰ τοὺς νεωτέρους περὶ τὸ 1000 ἔτος π. Χ.), ἀλλὰ θαρρήσαντες ἐκ τῆς ἐπιτυχίας τῶν ἐπὶ τῶν αὐτῶν διέβησαν τὸν κορινθιακὸν ἰσθμὸν καὶ κατέλαβον τὴν Μεγαρίδα· ἔμελλον δὲ νὰ κατακτήσωσι καὶ τὴν Ἀττικὴν αὐτὴν ἂν δὲν ἀπέκρουον γενναίως οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς ἐπιδρομείς, πρὸς τὴν ἀπέλασιν τῶν ἐποίων ἀπὸ τῆς Ἀττικῆς συνδέει ὁ μῦθος τὸν ἐλευσίναν θάνατον τοῦ ἡρωικοῦ βασιλέως Κεῖρου.

Ἡ τοιαύτη μετανάστευσις τῶν Δωριέων ἐμφανίζεται μὲν εἰς τὰ ἀποτελέσματα καὶ ὅσον ἐπὶ τῶν πρώτων ἱστορικῶν χρόνων ἐμφανισμένη ἐν τῇ Πελοποννήσῳ κατοικοῦσα ἐντελῶς οὐκ ἐξιδιαιρέτως τῶν ἐν τοῖς ὁμηρικῶς ἔπαισι ἀναφερομένων, ἀλλ' ἡ παράδοσις περὶ τοῦ πῶς συνέβη ἡ μεταβολή, δὲν εἶνε ἱστορικῇ,

Ὁ Θουκυδίδης καὶ ὁ Πλάτων βεβαιοῦσιν ὅτι οἱ Ἡρακλειδαὶ τῆς παρακλίσεως οὐδὲν ὄλησαν ἢ οἱ φυγάδες τῆς Πελοποννήσου ἀνακτῆσαντες τὰς πατρίδας ἐξ ὧν εἶχον ἐξωσθῆ, διαρκοῦντες δὲ τὴν τῶν τρωικοῦ πολέμου νεαγενεὰ ἐπεκράτησαν εἰς τὰς πόλεις τῆς Ἠλλάδος, ἐπεὶ δ' ἐπέστρεψαν οἱ εἰς τὴν Ἀσίαν στρατεύσαντες ἥρωες, πολλοὶ προσέκυψαν στάσεις καὶ σφαγαὶ καὶ φυγαὶ καὶ καθοδοί, καὶ ἐκ τούτων συνέβη καὶ ἡ ἐν Πελοποννήσῳ μεταβολή. "Ὅτι δὲ δυνάμεθα μετὰ βεβαιότητος νὰ παραδεχθώμεν, περιερίζεται εἰς τὴν καταληψιν τῆς κοιλάδος τοῦ Πηνειοῦ ὑπὸ τῶν ἐξ Ἠπείρου μετανάστευσαντων Θεσσαλῶν, τὴν ἴσως μετὰ ταύτης συνδεομένην μετανάστευσιν τῶν μὲν Ἀρναίων (Βοιωτῶν), εἰς τὴν κοιλάδα τῆς Κωπαίδος, τὴν δὲ περὶ τὸν Ὀλύμπου Δωριέων μέχρι τῆς Πελοποννήσου, τὴν Ἰθρυιν Δωρικῶν πολιτείων ἐν τῇ ὄρεινῃ χώρᾳ μεταξὺ Οἰῆς καὶ Παρνασσῶ, περὶ τὸν Πάμιστον, Εὐρώταν, Ἰναχον, ἐν τῇ ΒΑ Πελοποννήσῳ, πέρα τοῦ Ἰσμοῦ (ἐν Μεγάρῳ) καὶ ἐν Αἰγίνῃ, τὴν κατὰ τὴν τῆς μέχρι τότε πιθανώτατα ἰωνικῆς παραλίας τῆς Πελοποννήσου ὑπὸ τῶν Αἰγαιῶν καὶ τέλος τῆς κατακτήσεως τῶν Αἰτωλῶν ἐν Ἠλίδι, αἰτίνες ὁμοίως δὲν εἶνε βέβαιον ἂν συνδέωνται μετὰ τῆς μετανάστευσεως τῶν Δωριέων. Δὲν ὑπάρχει δὲ ἀμφιβολία ὅτι ἡ τοιαύτη μεταβολὴ τῶν πραγμάτων ἐν Πελοποννήσῳ δὲν ἦτο, ὡς ἱστορεῖ ἡ παράδοσις, ἀποτέλεσμα μιᾶς μάχης, ἀλλ' ἔργον δυο ἢ τριῶν ἑκατονταετηρίδων.

Τοιοῦτοτρόπως ἐξεδιωρίσθησαν ἐν Πελοποννήσῳ ἐντελῶς αἱ χώραι Ἀργολίς, Λακωνία καὶ Μεσσηνία. Ἐκ τούτων δ' ἐξέπέμψθησαν πλὴν ἀποικίαι Δωρικαί, ὡς (κυρίως ἐξ Ἀργολίδος) αἱ ἐπὶ τῆς μικρασιατικῆς παραλίας (βλ. Δωρίς) καὶ ἐπὶ τινῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου (ἐν Μήλῳ καὶ Θήρᾳ). Καὶ ἐν Κρήτῃ δὲ ἐνωρίς οἱ Δ. σχηματίζοντες τὴν πυρῆν τῶν κατοίκων. Ἡ Κόρινθος καὶ ἡ ταύτης ἀποικία Κέρκυρα ἔδρυσαν πολλὰς καὶ σπουδαίας ἀποικίας ἐν τῇ Ἰονικῇ καὶ Ἀδριατικῇ θαλάσσῃ (Λευκίς, Ἀνκιστόριον, Ἀμβρακία (κορινθ.), Ἐπίδαμνος (κερκυρ.), Ἀπολλωνία (κορινθ.)). ὡς καὶ τὰς πρώτας ἐν Σικελίᾳ ἀποικίας (Συρακοῦσαι κτλ.). Τὸ παράδειγμα αὐτῶν ἠκολούθησαν οἱ Μεγαρεῖς ἰδρύσαντες τὴν Θάσον καὶ τὰ Μέγαρα Ὑδραῖα, ἐξ ὧν προήλθεν ἡ Σελινούσις Δωριεὺς ἐκ Ρόδου καὶ Κρήτης ὑπῆρξεν Ἰθρυταί τῆς Γέλας, τῆς μητροπόλεως τοῦ Ἀκράγαντος. Ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τοῦ Βοσπόρου, τοῦ Εὐξείνου καὶ ἐν τῇ ἐν Ἀφρικῇ Κυρηναικῇ (ἐκ Θήρας) εὐρίσκωμεν Δωρικὰς ἀποικίας.

Ἐν τῇ ἱστορίᾳ ὡς κύριοι ἀντιπρόσωποι τῆς Δωρ. φυλῆς παρίστανται οἱ Σπαρτιάται, ἐν αὐτοῖς δὲ καὶ τῷ βίῳ καὶ τοῖς ἥθεσιν αὐτῶν ἐκφράζεται σαφέστερον ὁ χαρακτήρ τῆς φυλῆς, ὅστις εἶνε αὐστηρὸς, τραχύς, πρακτικὸς. Αὐτοὶ δὲ, ὡς ἂν ἔρρεθ, ἐπλάσαν τὸν μῦθον,

ἐν Δωρῷ, ὁ πρωτότοκος υἱὸς τοῦ "Ελλήνος, λατῶν τὴν πέραν χώραν Πελοποννήσου, ἐκάλισεν αὐτὸν ἀπαντας τοὺς ἐκτὸς τοῦ γέμου οἰκούντας, μύθον ὅστις πρῶτον ἀναγέρεται ὑπὸ τοῦ "Ησιόδου προειρημένος ὡς οἱ Σπαρτιάται, ῥυθμίσαντες διὰ Λυκούργου τὸ πολιτεύμα αὐτῶν ἐπέδωκαν εἰς τὸ κυριαρχικὸν αὐτῶν στάδιον διὰ τοῦ Δ' Μεσσηνιακοῦ πολέμου. Καὶ ὁμοῦ δὲν εἶπον ἔτι ὅτι ἀπετέλουν ἰδίαν τινα φυλὴν, ἀλλ' ἀπεναντίας οἱ ἀπαντες οἱ ἐντὸς τῆς Πελοποννήσου οἰκούντες ὀνομαζόντο Δωριεῖς. Τὴν ἀξίωσιν ἰδίας φυλῆς δὲν ἤρχισαν νὰ προτείνωσιν εἰμὴ ἐν τῇ Ζ' ἐκατονταετηρίδι, ὅτε καθ' ὅλας τὰς πιθανότητας συνετελέσθη ἡ ἔξη περί τῆς καθόδου τῶν "Ηρακλειδῶν παραδοσις. Τότε ὁσμήρει προσημαίνοντες τῆς ἐκιδόσεως αὐτῶν ἠθέλησαν κατὰ πρῶτον νὰ ἐπιδείξωσιν ἑαυτοὺς ὡς ἐκκρίτον τοῦ θλου ἔθνους μοῖραν. ἐν ταύτῃ δὲ νὰ λαδῶσιν ἰδίαν τι ἐν τῇ ἡπειρωτικῇ "Ελλάδι ἐρημητήριον· καὶ τότε ὁ Τυρταῖος εἶπεν ὅτι ἤλθον ἐκ Δρυοπίδος, ἡ δὲ Δρυοπίς, μετονομασθεῖσα Δωρίς, παρέμεινε λογιζομένη ὡς μητρόπολις τῶν Δωριέων.

Ἐκ τῶν εἰρημένων εὐνέητον ἀποβαίνει ὅτι κατὰ συνθήκην μᾶλλον ἀπεδόθησαν εἰς τοὺς Δωριεῖς ὡς ἰδιόζοντα δῆθεν αὐτοῖς χαρακτηριστικὰ ποικιλία τινὲς τοῦ ἑλλ. βίου. πράγματι μὲν δὲν ὑπάρχοντος λόγου πειθόντος ἡμῶς ὅτι αὐταὶ ὑπὸ Δ. ἐπενεόθησαν καὶ τούτοις προσεδοκῶν. Τοὺς νόμους π. χ. τοῦ Λυκούργου αὐτοὶ τε οἱ Λακεδαιμόνιοι καὶ συγγράφει αὐτοὶ ὁ "Ηρόδοτος, ὁ "Αριστοτέλης, ὁ Στράβων, ὁ Πλούταρχος ἔλεγον ἐκ Κρήτης παραληφέντας· καὶ ὁμοῦ δὲ κατὰ τοὺς θεσμούς τούτους, οἵτινες ἄλλως ἐν οὐδεμῇ δωρικῇ πύλει πλην τῆς Σπάρτης ἀναφαίνονται, ζῆν ἐλέγετο Δωριεῖσι ζῆν. Ὁ ἀρχαιότατος καὶ ἀπλοῦστατος τῶν ἑλληνικῶν βιβλίων ἐκλήθη θωρεκάς. καὶ τοῖς ἡμιστά προσεδοκῶν τοῖς Δ. ἐν τῇ δωρικῇ δὲ Κερνίθῃ ἐπλάσθη βραδύτερον τὸ ποικιλωτάτον τῶν ἑλλ. κεινοκρινῶν. Τέλος αὐτὰ τὰ δωρικά γράμματα οὐδεμίαν πιθανῶς εἶχον σχέσιν πρὸς τοὺς Δ. ἀπλοῦστατα δ' ἐκλήθησαν οὕτω τὰ ἀρχαιότατα ἑλληνικὰ γράμματα.

Ἐν γένει δὲ παραδεκτόν ἐστι διὰ τοῦ ἐπιθέτου δωρικός ἐγκαταρριζήσαν τὸ ἀρχαῖον, τὸ πατροπαράδοτον, τὸ ἀπλοῦν. Ὁ χαρακτήρ τῶν Δ. ὡς ἐμφαίνεται πρὸ πάντων ἐν τοῖς Σπαρτιάταις, ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις δωρικοῖς λόγοις συμφωνεῖ πρὸς τοῦτο πληρέστατα. Ὁ γὰρ καὶ δὲ νὰ περιλήψῃ κυρίως εἰς τὰ ἐξῆς, αἰνὰ διακρίνουσιν αὐτοὺς ἀπὸ τῶν ἄλλων φυλῶν. Ἐπεδιδωκον ἐνότητά ἐν τῷ θλω, ἐθυσίαν δὲ εἰς τὴν πολιτείαν τὸ ἄτομον, ὅπερ δὲν ἔπρεπε νὰ ὑπάρχῃ δι' ἑαυτοῦ, ἀλλὰ διὰ τὸ ἔσαν τῆς πολιτείας, ἥς ἀπαντα τὰ μῆλη ἡρμόζοντο συγκρίμους καὶ ἐρρόθους πρὸς τὴν τοῦ θλου σκοπὴν. Οὕτως ἀκριδῶς κατηρετρίμενον καὶ συνταταγμένον τὸ ἔσαν ἀπετέλει χείριστον

ἐνότητά ἐν τῷ θλω διατάρασσε πᾶν ἐπερχόμενον ἕνα στοιχείον· καὶ διὰ τοῦτο οἱ Δωριεῖς οὐτε ἕνα τι στοιχεῖον προεδέχοντο, οὐτε πρὸς ἄλλας πολιτείας συνεδέοντο. ἀπ' ἐναντίας δὲ ἐπεδιδωκον τὸν ἀποκλεισμένον ἑαυτοὺν ἀπὸ τῶν ἑνῶν. Τέλος οὕτω δὲ τὸν Δωρισμὸν ἐγκατακτήριζον ἑμμερῶν ἀνδρεία καὶ μετρίότης ἐν παντί (ὅθεν καὶ τὸ λακωνίζειν) καὶ ἀπλότης καὶ ἐπίμοιρος τήρησις τῶν πατροπαράδοτων ἡθῶν καὶ ἐθίμων. Πρὸ. K. O. Müller, Die Dorier, 6' ἐκδ. Βερολίνου 1844, εἰς 2 τόμους. [K. Π. Μ.]

Δωριέων δῆμος τῆς Παρνασσίδος. Περιλαμβάνει κατοίκους 6532. "Ἐρα τοῦτου εἶνε ἡ Γραβιά, χωρία δὲ "Ανω καὶ Κάτω "Αγόριαννη, Βαργιαννη, "Ανω καὶ Κάτω Βράλος, "Ανω καὶ Κάτω Κάνιανη, Καστέλλι, Κουκοβίτσα, Μαρσιόλατα, Παλαιοχώρι, Σκληθρος, "Ανω καὶ Κάτω Σουβάλα καὶ Κλωμός.

Δωρική ἁρμονία. Βλ. "Ελλ. μουσική.

Δωρική διάλεκτος ἡ Δωρίς, μία τῶν διαλέκτων τῆς ἀρχαίας ἑλλ. γλώσσης. Ἐκλείετο ὑπὸ τῶν Δωριέων ἐν Πελοποννήσῳ, ἐν τῇ βορείῳ "Ελλάδι, ἐν ταῖς δωρ. ἀποικίαις τῆς Μ. "Ασίας, τῆς Κάτω Ἰταλίας καὶ τῆς βορείου "Αφρικῆς, ἐν Κρήτῃ, Ῥόδῳ καὶ Σικελίᾳ. Ὡς ἡ αἰολικὴ διεφύλαξε τὸν ἀρχικὸν χαρακτήρα τῆς ἑλλ. γλώσσης εἰς πλείστους φθόγους καὶ ἰδίαν ἐν τῇ χρήσει τοῦ διαγράμματος (Ρά-ναξ, ἔφεικε, κλῆί'ος, αἴφει κτλ.), τῇ τηρήσει τοῦ α καὶ τῇ τοῦ τ, ὅπερ βραδύτερον ἀντικατέστησε τὸ σ (φατί=σητή, πλατίος=πλησίος, Ποταίδαν=Ποσειδίον). Τὸ α μακρὸν μὲν κεῖται ἐντὶ τοῦ κοινῷ η (ἡμέρα, "Ασκαπιάς, Δῆλος χάν), ἡ τοῦ ω (πράτος), βραχύ δὲ ἀντὶ τοῦ ε ("Αρταμῆς, ἄτερος, πιάζω, σκιαρῆς) ἡ ἀντὶ τοῦ ο (ἄναρ=ἄναρ, διαλάττοι=διακόσιοι). Τὸ ε εὐρηται καὶ ἀντὶ τοῦ ι (Σευκῶν) καὶ ἀντὶ τοῦ ο (ἔδδαμῶντα). Τὸ ι ἀντὶ τοῦ ε (Γιστία=ἑστία). Τὸ ο καὶ ἀντὶ τοῦ α (τέττορες=τέταρες) καὶ ἀντὶ τοῦ ε (Κόρυφα). Τὸ υ ἡ ου ἀντὶ τοῦ ο (δύναμα, δύονμῆνω=δνομαίνω). Τὸ ου ἀντὶ τοῦ υ (βιρούρα=γέφυρα, κουτάλα=σκυτάλη), ἐν δὲ τῷ κρητικῷ ἰδιώματι καὶ ἀντὶ τοῦ ου (ψούδια=ψευδή, ἐξοδούαντες). Τὸ ω ἀντὶ τοῦ ου (ῶτία, τῶς=τοὺς, νόμως, ὠ-ρανός). Ἐκ δὲ τῶν συμφωνῶν τὸ κ κεῖται ἐν τῇ Δ. δ. καὶ ἀντὶ τοῦ τ (πόκα=πότε) καὶ ἀντὶ τοῦ χ (κίτων, κύτρα). Τὸ σ καὶ ρ ἐν τῷ λακωνικῷ ἰδιώματι τὸ μὲν ἀντὶ τοῦ θ (σάλλει, ἀγασῆς, οἶδς=θεός), τὸ δὲ ἀντὶ τοῦ σ. συγχύονται δὲ τοῦ τελικοῦ (καλλίαρ=καλλιάρης, ἐπιγελαστάρ=ἐπιγελαστής, ἀκκόρ=ἄσκόρ, πίσω=πίθος, πόρ=πούς). Τὸ θ ἀντὶ τοῦ ε (ὀθελός). Τὸ ξ ἀντὶ τοῦ σ (ὄρνιξ, κλάξ=κλαίς). Πολλὰ γὰρ δὲ τὸ δακτύ πνεῦμα ἀντικαθιστᾷ ἐν τῇ Δ. δ. τὸ κοινὸν σ, σημειούμενον ἢ μὴ ἐν τῇ γραφῇ οἷον ἐπὶ τῇ ἰποίηση, μῶα=μούσα. "Αντιθέτως δὲ πρὸς τοὺς Διολέεις οἱ Δωριεῖς διεφύλαξαν τὴν ὀξείαν ἐπὶ τῆς τελευταίας συλ-

λαβής «Δωρείς ἐπὶ τὸ τέλος φιλοῦσι τὴν δ-
ξείαν προάγειν» (φρατὴρ=φράτηρ, Ἀλκμάν=Ἀλκμάνιον). Αἱ μονοσύλλαβοι λέξεις ἔχουσι πάντοτε δξείαν καὶ ἐάν ἀκόμη τὸ φωνῆεν αὐτῶν εἶναι μακρὸν (γλαυξ, σκῶρ). Εἰς περιστάσεις τινὰς καταβιβάζεται ἡ δξεία ἀπὸ τῆς προπαραλήγουσης εἰς τὴν παραλήγουσαν (ἀγγέλοι, ἀγκύραι)· πᾶσαι δὲ αἱ γεν. πληθ. τῶν θηλυκῶν ἐπιθέτων περισπῶνται (ἄμφοτεράν=ἄμφοτέρων, ἀκράν=ἄκρων). Τὸν δυνὸν ἀριθμὸν φαίνεται ὅτι ἡ Δ. δ. ἀπέβαλεν ἐνωρίς.

Τὰ πολλὰ τῆς Δ. δ. ἰδιώματα (τῆς Λακωνικῆς, τῆς Κρήτης, τῆς Ῥόδου, τοῦ Ἰάραντος, τὸ κυρηναϊκὸν τῆς Β' Ἀφρικῆς) διαιοῦνται κατὰ λόγον τῆς μάλλον ἢ ἥττον αὐστηρᾶς τηρήσεως τῶν ἀρχαίων τύπων εἰς ἰδιώματα τοῦ ἀρχαιότερου καὶ τοῦ νεωτέρου δωρισμοῦ, ὧν ἡ πρώτη τάξις περιλαμβάνει τὸ λακωνικόν, τὸ τῆς Κάτω Ἰταλίας, τὸν κρητικόν καὶ τὸ κυρηναϊκόν. Παραδείγματα δωρισμῶν ἀπαντῶμεν πολλὰ ἐν τοῖς χορικοῖς τῶν ἀρχαίων δραμάτων, διὰ τὰ ὅποια ἐθεωρεῖτο καταλληλοτάτη ἡ δωρίς διὰ τὸν αὐστηρὸν καὶ βαρύν αὐτῆς χαρακτήρα, πλείστας δὲ κατέχουσαν δωρικὰς ἐπιγραφάς· ἐποίησαν δὲ εἰς τὴν Δ. δ. ὁ Πίνδαρος, ὁ Ἐπίχαρμος, ὁ Σώφρων καὶ ἐν μέλει ὁ Θέοκριτος. [Φ. Τ.]

Δωρικός ρυθμός. Βλ. Ἀρχιτεκτονική.

Δωρίου δῆμος τῆς Τριφυλίας. Πρωτεύουσα Σουλμᾶ καὶ γωρία Κούβελα, Λάπι, Μαυρομμάτι καὶ Μπιζιό. Κάτ. 2080. Καλεῖται δὲ οὕτω ἀπὸ τοῦ Δωρίου, πόλεως Τριφυλίας, ἐν ᾗ ὁ Θάμυρις ἀπώλεσε τὴν δρακίαν, ὡς λέγει ὁ Ὅμηρος, καυχῆθεις ὅτι ἠδύνατο νὰ νικήσῃ καὶ τὰς Μούσας αὐτάς κατὰ τὸ ἄσμα. Τοποθετεῖται δὲ ἡ πόλις αὕτη εἰς τὴν πεδιάδα τοῦ Σουλμᾶ.

Δωρίς. 1) Ἡ ἐλαχίστη τῶν τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος χωρῶν (σχεδὸν 185 τχμ.) κειμένη μετὰ Μαλίδος, Οἰταίας, Λοκρίδος καὶ Φωκίδος. Ἀλλὰ τὰ βρια αὐτῆς δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἐρισθῶσιν ἀκριδῶς. Πρὸς Α' περιλαμβάνει τὸ δυτικώτατον μέρος τῆς κατὰ τὸ πλεῖστον εἰς τὴν Φωκίαν ἀνηκούσης πεδιάδος τοῦ Κηφισοῦ. Τὸ Δ δὲ μέρος τῆς χώρας ἀποτελεῖτο ἐκ τμημάτων τῆς Οἴτης καὶ τοῦ Παρνασοῦ, δρεινῶν, μίνων δὲ πρὸς νομὴν καταλλήλων. Ἀρχαιότατα ὑπὸ Δρυόπων οἰκουμένη (δθεν καὶ Δρυοπίς ἐλέγετο) κατελήφθη ὑπὸ Δωρίων κατὰ τὴν μετανάστευσιν αὐτῶν, ἔφερε δὲ ὑπερῆραν τὸ ὄνομα Μητρόπολις τῶν Δωρίων, ἐνῷ διὰ τὴν πτωχείαν αὐτῆς οἱ ὀλίγοι τῆς κάτοικοι ὠνομάζοντο σκυπτικῶς λιγμοδωρίεις· κατόικουν δ' οὗτοι εἰς τρεῖς πόλεις, τὸν Ἐρινεόν, τὸ Κυτίμιον καὶ τὸ Βοῖον (Τρίπολις), ἡ τέσσαρας, μετὰ τῆς ἐνωρίως καταστραφείσης Πίνδου (Τετράπολις), αἵτινες ἐπαγελιμμένας παθοῦσαι καταστροφὰς ἐν πολέ-

μοις πρὸς τοὺς Φωκεῖς, τοὺς Αἰτωλοὺς, καὶ τοὺς Μακεδόνας ἦσαν ἤδη κατὰ τὴν Ῥωμαϊκὴν κυριαρχίαν ὅλως ἀσήμενοι.

2) Ἐν τῷ σημερινῷ βασιλείῳ τῆς Ἑλλάδος ἐπὶ τῇ τοῦ νομοῦ Φθιώτιδος καὶ Φωκίδος, μετὰ τῶν ἐπαρχ. Παρνασσίδος, Φθιώτιδος, καὶ Ναυπακτίας, ἐκτεταμένη πρὸς Ν μέγρι τοῦ Κορινθ. κόλπου, κατέχουσα δὲ κυρίως τὸ κατὰ τὴν ἀρχαιότητα εἰς τοὺς Ὀζόλας Λοκροὺς ἀντικον ἔδαρος. Ὅρη ἔχει τὰ Παρδοῦσια (βλ. λ.) καὶ τὸν Γκιῶνα, ποταμὸν δὲ σημαντικώτερον τὸν Μόρνον (Ἵλλαιθον). Ὡς κατὰ τὸν κάτω ῥοὺν αὐτοῦ ἀποτελεῖ τὰ σύνορα τῆς Δ. πρὸς τὴν Ναυπακτίαν· περ' ἀμφοτέρων δὲ τὸς καὶ νήσους Τριζώνια. Πρωτ. τῆς ἐπαρχ. εἶναι τὸ Λοιδωρικόν.

3) Κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ἡ τὰς δωρικὰς ἀποικίας περιλαμβάνουσα χώρα τῆς ΝΔ Μικρᾶς Ἀσίας, ἀποτελούμενη ἐκ μέρους τῶν περαίων τῆς Κασίας καὶ τῶν νήσων Κῶ καὶ Ῥόδου. Ἡ ἑμπορευνὴ τῶν Δωρίων τούτων χτετέλει κατ' ἀρχὰς Ἑξάπολιν (Κνίδος καὶ Ἀλικαρνασσός ἐπὶ τῆς Ἡπείρου, Ἰαλυσός, Λίνδος καὶ Κάμειρος ἐπὶ τῆς Ῥόδου καὶ Κῶς ἐπὶ τῆς ἑμμενόμενῃ νήσῳ) καὶ κοινὸν αὐτῶν ἱερὸν ἦν τὸ τοῦ Ἀπόλλωνος ἐπὶ τοῦ ἰκρωτηρίου Τριποῦ πρὸς τὴν Κνίδον, ὅπου καὶ συνήρχοντο εἰς κοινὰς συνελεύσεις· βραδύτερον δὲ ἀποκλεισθείσης τοῦ δεσμοῦ τῆς Ἀλικαρνασσοῦ δι' ἀσέβειαν τινος τῶν πολιτῶν τῆς πρὸς τὸ ἐν λόγω ἱερὸν ἡ Ἑξάπολις ἐγένετο Πεντάπολις. Ἡ ἐν τῇ Ἡπείρῳ Δ ἀποτελεῖται κυρίως ἐκ δύο χερσονήσων, μετὰ τῶν ἰσίων εἰσδύει βαθύως εἰς τὴν θηρὰν ὁ κόλπος τῆς Σύμης καὶ ὧν τῆς βορειοτέρας ἐκυρῖσεν ἡ Ἀλικαρνασσός. Ἡ δὲ νοτιωτέρα ἀποτελεῖται ἐκ δύο δρεινῶν γῆς γλωσσῶν, ὧν ἡ πρὸς Β κειμένη καὶ συνεχόμενη μετὰ τοῦ λοιποῦ μέρους δι' ἰσθμοῦ 5 σταδίων πλάτους ἐκαλεῖτο συνηθέστερον κνιδικὴ χερσόνησος· ἡ δὲ πρὸς Ν χωρίζεται ἀπὸ τῆς προτέρας διὰ τὸν κόλπον Σχοινοῦντος καὶ ἀνήκεν ὡς καὶ τὸ συνεχόμενον μετ' αὐτῆς μέρος τῆς Ἡπείρου κατὰ τοὺς Ῥωμ. χρόνους εἰς τὴν Ῥόδον.

Δωροδοκία λέγεται ἡ πρὸς θεμῶσιν ὑπάλληλον ἢ ἐνορχον χορήγησις ἢ ὑπόσχεσις παροχῆς δώρων ἢ οὐδὲν ποτε ἄλλου κέρδους πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς ἐνεργείας ἢ παραλείψεως πράξεως ἀναγομένης εἰς τὰ καθήκοντα τοῦ ὑπαλλήλου ἢ τοῦ ἐνόρχου. Ἡ ἀπλὴ προσφορά ἢ ὑπόσχεσις ἀρκεῖ πρὸς τέλεισιν τοῦ ἀδικήματος τῆς Δ., εἴνε δὲ ὅλως ἀδιάφορον ἂν ὁ ὑπάλληλος ἐδέχθη τὰ προσφερόμενα (ὑποσχεθέντα), συνεπάγει δὲ ὡς ποινὴν τὸ διπλάσιον τοῦ δεθέντος ἢ ὑποσχεθέντος δώρου ὅπερ κατατίθεται εἰς τὸ ταμεῖον τῶν πτωχῶν τοῦ τόπου ἐνθα κατοικεῖ ὁ ὑπάλληλος (Π. Ν. ἀρθρ. 460). Ἐὰν δὲ ἡ δωροδοκία ἐσκόπει τὴν ἀθέμιτον ὠφέλειαν τοῦ δωροδοκοῦντος ἢ ἄλλου τινὸς τρί-

του πρὸς βλάβην τῆς ἐπικρατείας ἢ ἰδιώτου, τότε, πρὸς τὴν χρηματικὴν ποιεῖν, καταγι-
νώσκεται καὶ φυλάκισις τὸ πολὺ 2 ἐτών. Ὡς
συνέβη τὸ ἐπιδιωκόμενον ἀποτέλεσμα ἐπιβάλ-
λεται φυλάκισις τοῦλάχιστον ἑνὸς ἔτους (Π.
Ν. ἀρθρ. 859) [Δ.Β.]

Δωρόθεος ὁ Μονεμβασίας. Περί τοῦ
βίου τοῦ λαοῦ τούτου ἀνδρὸς ἐλάχιστα εἶναι
γνωστά. Προχρηρίσθη τὸ πρῶτον μητροπολί-
της Λακεδαιμονίας, εἶτα δὲ Μονεμβασίας.
Ὑστερον δὲ μετέβη εἰς Μολδαυίαν καὶ συν-
έγραψε τῇ προτροπῇ τοῦ ἡγεμόνος Πέτρου
Περκλου Χρονόγραφον ἀπὸ κτίσεως κόσμου
μέχρι τοῦ 1629, ὅπερ ἐξεδόθη τὸ πρῶτον περὶ
τὸ 1630, εἶτα δὲ ἐπανειλημμένως καὶ μετὰ
προσθηκῶν, εἶνε δὲ πολὺτιμον ὑπὸ ἱστορικὴν
καὶ γλωσσικὴν ἐποψιν. Ἐξ αὐτοῦ ὁ Buchon
μετέγραψε τὰ τῆς ἐν Πελοποννήσῳ Φραγκο-
κρατίας. [Κ.Ν.Σ.]

Δωρόνικον (Βετ.) Doronicum L.
Γένος φυτῶν τῆς οἰκογεν. τῶν Συνθέτων Κο-
ρυμβοφόρων. Ποῦδῃ καὶ ἔχοντα ῥίζαν φυμα-
τώδῃ ἄλλοτε δὲ φαρμακευτικά. Φύονται ἐν
ὄρεισι, τὸ μὲν Δ. ἢ Παρδαλικυγῆς (D. Par-
dalianches L.) ἐν τῇ μέσῃ Εὐρώπῃ, τὸ δὲ
Δ. τὸ καυκάσιον (D. Caucasicum MBieb.)
καὶ Δ. τὸ καρδιόφυλλον (D. cordifolium
Sternb.) ἐν Ἑλλάδι· εἰς τὰ τελευταία ταῦτα
ἀνακρίεται τὸ Ἀκόνιτον (βλ. λ.) τοῦ Θεο-
φράστου καὶ τοῦ Διοσκοριδοῦ [Θ.Χ.]

Δωροξενίας γραφή (Ἀρχαιολ.).
Γραφὴ σκοποῦσα ἀναθεώρησιν τῆς ἀποφάσεως
τῶν δικαστῶν ἐν γραφῇ ξενίας. Ἡ ἀπόφασις
τοῦ δικαστηρίου, ἡ ἀναγνωρίζουσα ὅτι ἐκαταγ-
γελθεῖς ὡς ξένος ἦτο πολίτης, δὲν ἦτο ὀριστική
καὶ ἀνέκκλητος· ἀλλὰ πᾶς πολίτης εἶχε τὸ
δικαίωμα νὰ καταδιώξῃ καὶ αὐθις τὸν νική-
σαντα διὰ τῆς γραφῆς δωροξενίας. Ὁρεῖλεν
ὁμως ν' ἀποδείξῃ ὅτι οἱ δημόται ἐν τῷ δια-
ψηρισμῷ, ἢ οἱ δικασταὶ οἱ τὴν γραφὴν ξενίας
δικάσαντες παρανόμως ἀνεγνώρισαν ὡς πο-
λίτην τὸν ξένον δεκασθέντες. Τὴν γραφὴν Δ.
εἰσήγον οἱ Θεσμοθέται. [Π.]

Δωρόνικον. βλ. Ἀρνική.

Δώρων γραφή (Ἀρχαιολ.) ἡ δωρο-
δοκίας. Γραφὴ εἰσχυομένη κατὰ παντὸς ἔρ-
χοντος, βουλευτοῦ, δικαστοῦ, ἢ ῥήτορος, λα-
βόντος δῶρα ἵνα ἐνεργήσῃ πρᾶξιν τινα ὑπὲρ τοῦ
ῥόντος τὰ δῶρα ἐπὶ βλάβῃ τοῦ δήμου ἢ τινος
τῶν πολιτῶν. Ὁ ἀγὼν ἦτο τιμητός, ἀν' δ' ἐ-

κρίνετο ἐνοχὸς ὁ κατηγορούμενος ὑπὸ τῶν δι-
καστῶν, κατεδικάζετο εἰς ἀπότισιν δεκαπλοῦ
τοῦ ληρθέντος. Εἰσῆγον δὲ τὴν γραφὴν εἰ λο-
γισταὶ καὶ οἱ συνήγοροι, ἀν' ἐπειθοντο περὶ τοῦ
ἐγκλήματος ἐκ τοῦ ἐτήσιου ἐλέγχου τῶν ἀρχῶν,
ἢ οἱ θεσμοθέται ἀν' πολίτης κατήγγελλε τὴν
πρᾶξιν. Εἰς τοιαύτας γραφὰς ἀναφέρονται τρεῖς
σωζόμενοι λόγοι τοῦ Δεινάρχου (κατὰ Δημο-
θένους, κατ' Ἀριστογείτονος, κατὰ Φιλοκλέ-
ους) καὶ ὁ ἀπολεσθεὶς κατὰ Πολυεύκτου διω-
ροδοκίας· ὁ δὲ τοῦ Λυσίου λόγος δ' ἐπιγραφό-
μενος. Ἀπολογία δωροδοκίας οὐδεμίαν ἔχει σχέ-
σιν πρὸς τὴν Δ. γραφὴν. — Συγγενὴς τῇ γραφῇ
ταύτῃ ἦτο ἡ Δεκαμοῦ γραφή, γραφομένη πιθα-
νῶς κατὰ πολίτου δόντος δῶρα εἰς ἀρχοντα [Π.]

Δωσιδικία εἶνε τὸ ἀντίστοιχον τῆς ἀρ-
μοδιότητος (βρ. τὴν λ.) ἥτοι ἡ εἰς τὸ
ἀρμόδιον δικαστήριον ὑπόταξις τοῦ διαδίκου.
Καλεῖται δὲ νόμος, ὅταν πηγάζῃ κ νο-
μικῆς διακρίσεως ὡς εἶνε ἡ τοῦ δικαστηρίου
τῆς κατοικίας τοῦ ἀναγομένου (γ ε ν ι κ ἢ Δ.),
ἢ τοῦ δικαστηρίου τῆς τοποθεσίας τοῦ πρᾶγ-
ματος, τῆς καταστάσεως καὶ προσωπικῆς κρα-
τήσεως, τοῦ συναλλάγματος, τῆς ἀνταγωγῆς
κλπ. (εἰ δ ι κ ἢ Δ.). Ἐνίοτε ὁμοῦς ἡ δικαιο-
κία κανονίζεται ἐκ τῆς θελήσεως τῶν διαδί-
κων (Δ. αἰ ρ ε τ ἢ ἢ κα τ ᾱ πα ρ ε κ τ α-
σ ι ν) ὅτε γίνεται ἀρμόδιον εἰς ἐκδικασιν τῆς
διαφορᾶς δικαστήριον μὴ τοιοῦτο κατὰ νόμον.
Ἕλλοτε δὲ πάλιν κατ' ἐξάίρεσιν προσδιορίζεται
ὑπὸ δικαστικῆς ἀποφάσεως ἕτερον δικαστήριον
ἢ τὸ ἀρμόδιον (ε κ τ α κ τ ο ς Δ.). Πλὴν τού-
του ἡ Δ. εἶνε πρῶτου ἢ δευτέρου (κατ' ἔφεσιν)
βαθμοῦ, ἀ π ο κ λ ε ι σ τ ι κ ἢ ἢ τ οὐναντίον
σ υ ν τ ρ ε χ ο υ σ α, ὅταν πρὸς τῇ γενικῇ Δ.
συντρέχῃ καὶ ἑτέρα. Ἐν γένει δὲ ἡ Δ. εἶνε κα-
θῆκον ἀλλὰ καὶ δικαίωμα τῶν διαδίκων. Θεμε-
λιώδης δὲ δικονομικὴ ἀρχὴ εἶνε ὅτι αὐδεὶς ἀφ-
χιρετέος τῶν φυσικῶν αὐτοῦ δικαστῶν. [Ν.Μ.]

Δωσίον δῆμος τῆς Θεσσαλίας, ἰδρυθεὶς
τῷ 1883. Ἐδρα αὐτοῦ εἶνε ἡ Ἀγριά, κάτοι-
χοι δὲ 9072. Χωρία εἰς τοῦτον ὑπαγόμενα
εἶνε Ἀθανάτου, Γερνικαί, Δέσιανη, Δογάνη,
Κάπιττα, Κερμενλῆ, Μαριμάργιννη, Νιβόλια-
νη, Πλασιὰ, Ποταμιὰ, Ῥέτοσση, Σελίτσση,
Σκύτη, Τσεκίρι, Τουρκοχώρι, Τσεύσση, Ἴι
κοιλὰς τοῦ Κισερλῆ φαίνεται ὅτι εἶνε τὸ ἀρ-
χαῖον Δωτίον πεδῖον τὸ μνημονεύμενον ἐν
τῷ μύθῳ τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τῆς νύμφης
Κοριωνίδος μητρὸς τοῦ Ἀκκληπίου.

Πανομοιούτων κεφάλαια Ε ἐκ χειρογράφου τῆς Πατριαρχ. Βιβλιοθήκης.

Ε (ἔ ψιλόν). Τὸ πέμπτον στοιχείον τοῦ ἑλλ. ἀλφαβήτου, σημαῖνον ὡς Ε' τὸ 5 καὶ ὡς ,Ε τὸ 5000. Παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἐκαλεῖτο ὡς ἀλφαθητικὸν στοιχείον εἰ (Πλατ. Κρατ. 402), τὸ δὲ σημερινὸν ὄνομα ἐγένετο παραδεκτὸν ἀπὸ τῆς Βυζαντινῆς ἐποχῆς. Εἰς τὰς ῥίζας ἀντιστοιχεῖ τὸ ε ἐν γένει πρὸς τὸ ο τοῦ εὐρωπαίου καὶ τὸ α τοῦ ἰνδο-εὐρωπαϊκῆς οἰκογενείας τῶν γλωσσῶν, π.χ. γένος λατ. genus Ἰνδ. jānas. Ἐν τῇ ἀρχ. ἑλλ. ληνικῇ ἀπαντᾷ καὶ προστεθειμένον ἐν ἀρχῇ τῶν ῥιζῶν, πρὸ πάντων πρὸ τοῦ ρ (ἐρέφω ῥίζ. ρερ, ἐρεύγμαι ῥίζ. ρεug, ἐρυθρός ῥίζ. ρευdh) καὶ τοῦ διγαμμο (ἐέλδωρ ῥίζ. Γ'ελ). Πρὸς τὴν ε εὐ-ρίσκομεν καὶ ἐν τῇ νεωτέρᾳ ὡς ἐν τῷ ἐποχῆς, συχνότατα δὲ ἀραιρεῖται π.χ. εἰς σύνθετα μετὰ τῶν ἐν, ἐς, ἐπί, ἐκ, εὐ, ὡς—νοῖκι.—βλ-γιά, προστίθεται δὲ εἰς τελικὴν ν, ὡς ἦτανε, θέσανε. αὐτόνε, πολλάνε δὲ ἀντικαθιστᾷ ἄτονον α ἢ ι ἢ υ, π.χ. βελανιδι (βάλανος), μερμύγι (μύρμηξ), σεντένι (σινδών), ὡς καὶ τὸ τονούμενον ἢ ἄτονον ο, π.χ. αλέτρι (ἄροτρον), κρεμμύδι (κρόμμυς), τοῦθ' ὅπερ ἀπαντᾷ καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ: ἐξάπεδος (ἰων.), Ἀπέλλων (δωρ.) κλ. Τρέπεται εἰς α, ὡς ἀγγίζω (ἐγγίζω), ἀργαλὸς (ἐργαλῆος) ὅπου φαίνεται καὶ ἡ τροπὴ εἰς] πρὸ τῶν ο, α κλ., ὡς καὶ ἐν τῷ μηλίᾳ (μηλέα) κλ. πρὸς δὲ τρέπεται εἰς ο: ῥέβιθι (ἐρέβινθος), ὀλιπίδα (ἐλπίς).

Ἐαρ. βλ. Ὁραὶ τοῦ ἔτους.

Ἑββελ (Friedrich Hebbel). Γερμανὸς ποιητής, γενν. τῷ 1813 ἐν Βερολίῳ, ἀπεβίβη τοῦ Διτμάρσεν. Ἐσπούδασεν ἐν Αἰδελβέργῃ καὶ Μονάχῳ, περιελθὼν δὲ διαφόρους πόλεις τῆς κεντρικῆς Εὐρώπης καὶ Ἰταλίας ἐγκατεστάθη ἀπὸ τοῦ 1846 ἐν Βιέννῃ, ὅπου ἀπέθανε τῷ 1863. Ἐκ τῶν ἔργων του διακρίνονται τὰ

δράματα, ἐμφανίζοντα μεγίστην φαντασίαν τὰ ὠραιότερα δὲ αὐτῶν εἶναι Maria Magdalene καὶ ἡ τριλογία Nibelungen. Ἄλλα καὶ αἱ λυρικαὶ ποιήσεις τοῦ Ἑ. δὲν εἶναι εὐκαταφρόνητοι. [Μ.Γ.]

Ἑβδου-Βαῖλ (Ebbw Vale). Πόλις τῆς ἀγγλ. κομητείας Μόνμουθ, ἐπὶ τῆς διασταυρώσεως διαφόρων σιδηροδρόμων. Ἑξ. (1881) 15 519 κατ., ὀρυχεῖα λιθνοθράκων καὶ σιδήρου. [Μ.Σ.]

Ἑβδομάς. Ἡ χρονικὴ αὐτὴ ἐξ ἑπτὰ ἡμερῶν μονάς, ἀπαντῶσα ἤδη παρα τοῖς ἀρχαιοτάτοις τῶν τῆς Ἀνατολῆς λαῶν, καθωρισθὴ πιθανώτατα διὰ τῆς εἰς 4 ἴσα μέρη διαιρέσεως τοῦ χρόνου τῆς περιτομῆς τῆς σελήνης περὶ τὴν γῆν, τοῦ ὁποῦ τοῦ τέταρτον ὄντως μόνον κατὰ $\frac{3}{8}$ τῆς ἡμέρας ὑπερβαίνει τὴν Ἑ. (βλ. Μὴν συνοδικός). Παρ' Ἰουδαίοις ἐν τῷ Πεντατεύχῳ ἡ Ἑ. ἀπαντῶμεν τὴν διαίρεσιν τοῦ χρόνου κατὰ διαστήματα 7 ἡμερῶν, ὧν ἡ τελευταία ἦν ἡμέρα ἀργίας καὶ ἀναπαύσεως (Σάββατα ἤτοι ἐβδομή, σύστοιχον τοῖς ἑπτὰ, septem κλ.)· ἐκαλοῦντο δὲ αἱ ἡμέραι αὗται κατὰ τὴν τάξιν αὐτῶν πρώτη, δευτέρα κτλ. τῶν Σαββάτων, ὡς ἀπαντῶμεν αὐτὰς καὶ ἐν τῇ Νέᾳ Διαθήκῃ καὶ τοῖς ἀρχαιοτάτοις τῶν ἐκκλησιαστικῶν πατέρων. Φαίνεται ἐν τούτοις πιθανὸν εἶναι καὶ πρὸ Χριστοῦ ὑπῆρχον ἰδιαίτερα τῶν 7 ἡμερῶν ὀνόματα, ἅτινα Δίων ὁ Κάσσιος ἀποδίδει τοῖς Αἰγυπτίοις, πιθανώτερον ὅμως εἶναι ὅτι ἐθῆκαν αἱ περὶ τὴν ἀστρονομίαν ἀσχολούμενοι Βαβυλώνιοι Καλδαῖοι, ἀπιερώσαντες τὰς ἡμέρας τῆς Ἑ. εἰς τὴν Ἡλιο-, τὴν Σελήνην, τὴν Ἀρην, τὴν Ἑρμην, τὴν Δία, τὴν Ἀφροδίτην καὶ τὴν Κρόνον. Μετὰ Χριστὸν ἡ Ἑ. διεδόθη εἰς τε τοὺς Ἑλλήνας καὶ Ῥωμαίους (Septimana θὲν αἱ σημεριναὶ

λαῖς τῶν ῥωμανικῶν γλωσσῶν) καὶ εἰς πέν-
τας τοὺς χριστιανικοὺς λαοὺς, διατηρηθέντος
τοῦ ἐνέματός τοῦ Σαββάτου ἕκτοτε εἰς τὴν ἑλ-
ληνικὴν καὶ πάσαις τῆς ῥωμανικῆς γλώττας
ἡλλ. *Samedi* ἐκ τοῦ λατινικοῦ *Sabbati*
dies, ἡμέρα Σαββάτου) καὶ τὴν γερμανι-
κὴν (*Samstag* ἐκ τοῦ ἀρχαιογερμ. *Sam-*
baztac, ἡμέρα Σαββάτου, ἐν ᾧ ἐν τῇ ἀγγλ.
διετηρήθη τὸ ἀπὸ τοῦ Κρόνου ὄνομα *Saturday*)
ἡ πρώτη τῶν ὡς ἄνω βιβλαιοδικῶν ἡμε-
ρῶν ἀφιερωμένη εἰς τὸν ἥλιον μετωνομάσθη
ἐπὶ τῇ κατ' αὐτὴν Ἀναστάσει τοῦ Κυρίου
Κυριακῇ, λατ. *Dominica* (θῆεν τὰ σημερινὰ
αὐτῆς ἐν ταῖς ῥωμ. γλώτταις ὀνόματα, ἐν ᾧ
ἐν ταῖς γερμανικαῖς ἐπεκράτησε τὸ ὄνομα ἡ-
λίου ἡμέρα, γερμ. *Sonntag*, ἀγγλ. *Sunday*).
Ἡ δευτέρα, τρίτη, τετάρτη καὶ πέμπτη ἡμέρα
διετηρήσαν ἐν τῇ λατινικῇ καὶ ταῖς ῥωμ.
γλώτταις τὰ ἀπὸ τῶν ἑσπερίων ὀνόματα αὐτῶν
(κατὰ λατίν ἡμέρα Σελήνης, ἡμ. Ἀριος, ἡμ.
Ἑρμῆς, ἡμ. Διός). Τέλος δὲ ἡ πρὸ τοῦ Σαββ.
ἡμέρα ἐν μὲν τῇ ἑλλήν. ἐκλήθη Παρασκευὴ
κατὰ μίμησιν ἀπὸ τῶν Ἰουδαίων, οἵτινες κατὰ
ταύτην προσκυνοῦντο πρὸς ἑσπερίαν τοῦ
Σαββάτου, ἐν δὲ τῇ λατίν καὶ ταῖς ῥωμ. γλώτ-
ταις διετήρησε τὸ ἀπὸ τῆς Ἀφροδίτης ὄνομα.
Ἐν δὲ ταῖς γερμαν. γλώτταις διὰ μὲν τὴν
δευτέραν ἐπεκράτησε τὸ ἀστρολ. ὄνομα ἀπὸ
τῆς Σελήνης διὰ δὲ τὰς ἄλλας ἡμέρας ἐπλά-
σθησαν ὀνόματα ἀνάλογα πρὸς τὰ Χαλδαϊκὰ ἐκ
τῶν ὀνομάτων ἀρχαίων γερμανικῶν θεοτήτων
μᾶλλον ἢ ἥτον ἀντιστοιχοῦσιν πρὸς τὴν Ἀ-
ρην, τὴν Ἑρμῆν καὶ τὴν Δία, ὧν ἐξαίρετόν
τὸ γερμ. ὄνομα τῆς τετάρτης *Mittwoch* ση-
μαίνει τὸ Μέσον τῆς ἑβδομάδος.

Ἑβελ (*Joh. Peter Hebel*). Γερμανὸς
ποιητὴς, γενν. τῇ 1760 ἐν Βισσιλεια. Ἦτο
λερὸς διαμαρτυρούμενος καὶ ἔζη ἀπὸ τοῦ 1791
διαφόρους θέσεις κατέχων ἐν Καρλσρούη, ἀπ-
έθανε δὲ τῇ 1826. Γνωστὸς ἐγένετο διὰ τῶν
προσβλῶν «Ἀλαμανικῶν ποιημάτων», διὰ τὰ
ὅποια μετεχειρίσθη ἐπιτυχέστατα τὴν μητρι-
κὴν του γλῶσσαν τῶν Ἀλαμανῶν. Εἶναι δὲ
ταῦτα εἰδύλλια ἐκ τοῦ βίου τῶν γεωργῶν,
ἐπαινεθέντα λίαν ὑπὸ τοῦ Γκαίτε. Οὐχ ἥττον
δὲ καὶ τὰ ἄλλα ἔργα αὐτοῦ, διηγήματα κλ.
ἅτινα ἐδημοσίευσεν ἐν ἡμερολογίῳ, ἐκδοιμένῳ
ὑπ' αὐτοῦ ἐπὶ τινὰ ἔτη, ἐγένοντο λίαν δημο-
τικά [M.F.]

Ἑβένος (Βοτ.). Ἡ Ε. τῶν ἀρχαίων εἶνε
εἶδος Διοσπύρου (βλ. λ.). Τὸ ὀνόμαον γένος
τῶν νεωτέρων βοτανικῶν (*Ebenus* L.) ὑπά-
γεται εἰς τὴν οἰκὸγὲν τῶν Κολοβοειδῶν καὶ
περιλαμβάνει φυτὰ τῆς Ἑλλάδος καὶ Ἀνατο-
λῆς, οἷα Ε. ἡ Κρήσια (*E. Cretica* L.). Ε. ἡ
τοῦ Σιθθωρπίου (*E. Sibthorpii* D.C. κτλ.)

Ἑβένος. Τὸ ὄνομα τοῦτο φέρουσι διὰ
φορὰ σκληρὰ καὶ βροχὰ πολύτιμα ξύλα. Καί
ἐ μὲν γνήσιος Ε. εἶναι σκληρότατος, εὐ-

θραυτος ὁπωσοῦν, βαρύτερος τοῦ ὕδατος καὶ
χρώματος ἰσχυρῶς μέλανος, καίωμενος δὲ ἀνα-
δίδει ἰδιάζουσαν, οὐχὶ δυσάρεστον οἰκὴν παρ-
χεται δὲ ὑπὸ δένδρων εἰδῶν τινῶν τοῦ γένους
Διοσπύρου καὶ Μάδα ἐκ τῆς οἰκογενείας
τῶν Ἑβενειδῶν, ἅτινα εἶδη φέονται μόνον ἐν
ταῖς Ἀ. Ἰνδίαις, ἐν τῷ Ἀ. Ἰνδικῷ πολυμήτῳ,
ἐν Μαδραγκάτῃ καὶ Μαυρικίῳ. Ἐκ δὲ τῶν ὑπὸ
τὸ αὐτὸ ὄνομα φερομένων ἄλλων βαρέων καὶ
σκληρῶν, μᾶλλον ἢ ἥττον μελαγχρόων, ἐνίστα-
θε καὶ κατανοχρόων ἢ ἄλλων χρωμάτων, καὶ
ὑπὸ πολλῶν διαφορῶν δένδρων παρεχόμενων
ξύλων μνημονεύσαν ἰδίᾳ τοῦ πρασίτου ἢ τῷ ν
Δ. Ἰνδ. ὡν Ε. χρώμα ἔχοντος καταναοπρί-
σινον, παρεχόμενον δὲ ὑπὸ εἶδους Βιγινωείας
ὡς καὶ τοῦ πρασίτου Ε. ὅστις κοινότερον
φέρεται ἐν τῷ ἔμπορῳ ὑπὸ τῷ ὀνόματι Ἀπαλά-
θου ξύλου. Ἐκ τοῦ Ε. κατασκευάζονται κυρίως
λεπίτα καὶ πολύτιμα τεχνουργήματα. Οἱ μόνον
δὲ ἄλλα ξύλα τεχνικῶς χρωσθέντα διὰ μέλα-
νος χρώματος παρουσιάζονται πρὸς ἀπάτην ὡς
Ε., ἀλλὰ καὶ τεχνικῶς Ε. κατασκευάσθη ἐκ
διαφόρων συμπεπαισμένων ὀλίγων.

Ἑβενώδη (Βοτ.) *Ebenaceae*. Οἰκο-
γὲν, Δικοτυληδὼν Συμπετόλων φυτῶν. Εἰσὶ
ξυλώδη καὶ ἔχουσι τὰ ἄνθη ἀκτινέμορφα, τοὺς
στήμονας ἡμιότερον τῷ σπυρδύλῳ γονίμους,
τὴν ὠθήσιν ἐπικειμένην καὶ διηρημένην εἰς
πέντε χώρους μονοσπέρμους ἢ δισπέρμους. Εἶδη
250 ἀνά τας θερμὰς χώρας, τὸ δὲ σπυρδύλ-
τερον γένος ἔ. Διόστερος (βλ. λ.). [Θ. Χ.]

Ἑβδομήκοντα. Οἱ κατὰ τὴν παρὰ-
δοσιν ἐκπονήσαντες τὴν καὶ ὑπὸ τῆς ἀνατολ.
ἐκκλητικῆς μόνον παραδεδομένην μεταφράσιν
τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης ἐκ τοῦ ἑβραϊκοῦ εἰς τὸ
ἐλληνικόν (βλ. Γραφή). Ἦσαν οὗτοι 70 σοφοὶ
Ἰουδαῖοι ἐλληνοεῖς, καθήκοντι δὲ συνεργε-
ζόμενοι τῇ μεταφράσει ταύτῃ τῇ ἐν τῇ τῷ
βασιλείᾳ τῆς Αἰγύπτου Πτολεμαίου τοῦ Φι-
λαδέλφου (284-247 π. Χ.).

Ἑβέρ (*Jacques René Hebert*), ἐπι-
καλούμενος *Père Duchesne*. Εἷς τῶν φα-
νικωτέρων δημογῶν τῆς γαλλικῆς ἐπι-
κρατίας, γενν. τῇ 1750. Τὸ ἐπώνυμον ἔ-
λαβεν ἐκ τοῦ τίτλου ἐρημειδῆς ἢ ἐκδιδομέ-
νην ὑπὸ τῶν Ἰακωθίνων διηρθούνην ἔ. Ε., πα-
ροτρύνων δι' αὐτῆς τὸν λαὸν νὰ καταστρέψῃ
τὰ πάντα. Αὐτὸς δὲ καὶ οἱ ὁπαδοὶ του (Ἑβερ-
τισταί) μετέβαλον τὸν κατὶ τῆς Παναγίας (ἐν
Παρισίῳ) εἰς ναὸν τῆς Διονύσιας. Γενόμενος
αἷσιος τοῦ θανάτου ἀπὸ τῶν συμπολιτῶν, ἐλα-
νωτόθη καὶ ὁ ἕδος, τῇ προτροπῇ τοῦ Ἑβερ-
τιέρου, ἐπὶ τοῦ ἰκρίωματος. [Ἑγ.]

Ἑβερς (*Georg Ebers*). Γερμανὸς αἰ-
γυπτολόγος καὶ μυθιστοριογράφος, γενν. τῇ
1837 ἐν Βερολίνῳ. ἀπὸ δὲ τοῦ 1870 καθηγη-
τῆς τῆς αἰγυπτολογίας ἐν Αἰψῇ. Ἑβανει-
λημένως διατρέψας ἐν Αἰγύπτῳ καὶ σπου-
δάσας τὴν τῆς ἐπιστήμης του ἐπὶ τόπου, ἀνα-

κάλυψε σπουδαίας τε ἐπιγραφάς καὶ τὸ ἐπὶ παύρου χειρόγραφον ὀφθαλμολογίας, ὅπερ νῦν φέρει τὸ ὄνομά του καὶ ἐξεδόθη ὑπ' αὐτοῦ εἰς 2 τόμ. (Λίψα 1875). Μεταξὺ τῶν ἄλλων ἐπιστημονικῶν ἐργῶν του διαπρέπουσι *Durch Gosen zum Sinai* (1872), ἐντυπώσεις τῶν περιηγήσεών του, *Cicerone durch das alte und neue Aegypten* (2 τ. 1886), καὶ κυρίως τὸ κείμενον τοῦ πολυτελοῦς ἔργου *Aegypten in Wort und Bild* (2 τ. Στουτγ. 1878-9). Χρησιμοποιοῦν δὲ τὰς μελέτας του καὶ ἐν τῇ ἐλαφρᾷ φιλολογίᾳ, ἐδημοσίευσεν σειρὰν μυθιστορημάτων ἀπεικονιζόντων τὴν βίον τῶν ἀρχαίων Αἰγυπτίων κ.τ.τ. καὶ τυχόντων ἐνθερμοτάτης ὑπόδοξης, ὧν γνωστότατα: Ἡ αἰγυπτία βασιλοπαις (μεταφρασθεῖσα εἰς τὴν ἑλλην. ὑπὸ 'Ρενιέρ, Στρέϊτ καὶ Γαλάνη), Οὐ-ἀρδα, *Homo sum, Die Schwestern*. [M.Γ.]

Ἑβερσβάλδε (Eberswalde). Πόλις τῆς πρωσικῆς ἐπαρχίας Βρανδεμβουργου, ἐν τῷ νομῷ Πότσδαμ, κειμένη 45 χμ. ἀπὸ Βερολίνου ἐπὶ τοῦ σιδηροδρ. Βερολίνου-Στεττινου. Ἐχει (1885) 13 241 κατ., εἶνε δὲ γνωστή διὰ τὴν ἐν αὐτῇ θασολογικὴν ἀκαδημίαν.

Ἑβερσβαχ (Ebersbach). Κώμη τοῦ νομοῦ Βάουαρν τῆς Σαξωνίας, ἐν τῇ περιφερείᾳ Λόδερου, ἔχουσα (1885) 7497 κατ. καὶ ἀκμαίζουσαν βιομηχανίαν βαμβακίνων καὶ λιγνῶν ὑφασμάτων. [M.Σ.]

Ἑβινγκεν (Ebingen). Πόλις τῆς βυρτεμβεργικῆς ἐπαρχίας τοῦ Μέλανος Ἀρμου, 20 χμ. ΒΔ τῆς Σιγμάργγης. Ἐχει ποικίλην βιομηχανίαν, σπουδαίαν κτηνοτροφίαν καὶ 6124 κατ. [M.Σ.]

Ἑβιονέται. Οὕτως ἐκλήθησαν ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ Β' μ. Χ. αἰῶνος ὑπὸ τῆς Ἑκκλησίας ὡς αἱρετικοὶ κηρυχθέντες μερὶς τις Ἰουδαίων Χριστιανῶν οἵτινες ἐπέμενον διατηροῦντες τὰ ὑπὸ τοῦ μωσαϊκοῦ νόμου κελεύσματα ὡς πρὸς τελετάς τινας οἷον τὴν περιτομήν, τὸν ἀγιασμόν τοῦ Σαββάτου καὶ τὴν ἀπογὰν ἀπὸ ἐθνομεινῶν τινῶν, ἀπεκήρυττον δὲ τὸν Ἀποστόλον Παῦλον ὡς καὶ τὸ κύρος τῶν πλειόνων ἐκ τῶν βιβλίων τῆς Νέας Διαθήκης. Ὅτι λέξεις εἶναι ἐβραϊκῆ καὶ σημαίνει Πτωχοί, ὡς αὐτοὶ οἱ ἀρχαιότεροι Ἰουδαῖοι Χριστιανοὶ ἡρέσκοντο ἀποκαλοῦντες ἑαυτοὺς ἄλλ' εἰς τοὺς αἱρετικούς τούτους ἀπεδόθη ὑπὸ τῶν ἐναντίων ὅτε ἀπεκήρυξεν αὐτοὺς ἡ Ἑκκλησία, ἐνῶ οἱ Ἑβ. ὀνόμαζον ἑαυτοὺς *Nazareni*.

Ἑβολι (Eboli). Πόλις τῆς ἰταλικῆς ἐπαρχίας Σαλέρνου, 9 χμ. ΝΔ τῆς Καμπανίας ἐπὶ τοῦ σιδηρ. Νεαπόλεως-Ποτέντσας. Ἐχει (1081) 11 235 κατ. [M.Σ.]

Ἑβουρίνη (Eburin, χμ. τεχν.). Σκληρότατον μίγμα ἐκ λειοτετριμμένων ὀστέων καὶ λευκώματος (ἢ αἵματος)· τοῦτο συμπιέζεται καὶ διαπυροῦται, χρησιμεύει δὲ εἰς κατασκευὴν

δοχείων καὶ διαφόρων ἀντικειμένων. [Ο.Α.Ρ.]

Ἑβρα (Φερδινάνδος von Hebra). Δογματικὸς Ιατρός (1816-80), γνωστός γενόμενος κυρίως διὰ τῶν περὶ τὴν δερματολογίαν ἐργασιῶν του. Ἀπὸ τοῦ 1842 ἐδίδασκεν ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τῆς Βιέννης, ἔχων ἀπείρους ἀκροατὰς ἀπανταχόθεν συρρέοντας ἵνα ἀκούσῃσι τὰς παραδόσεις του. Ἐκ τῶν ἔργων του διακρίνονται ὁ Ἀτλας τῶν δερματ. νοσημάτων (Βιέννη 1876) καὶ τὸ Ἑγχειρίδιον τῶν δερματ. νοσημ. (2 τόμ. Στουτγάρδη 1860-70).

Ἑβραϊκὴ γλῶσσα, γραφή, φιλολογία. Βλ. Ἰουδαῖοι.

Ἑβραῖοι. Βλ. Ἰουδαῖοι.

Ἑβράριδος. Ὄνομα διαφόρων κομητιῶν καὶ δευκλῆν τῆς Βυρτεμβέργης, περὶ ὧν βλ. λ. Βυρτεμβέργη (ἱστορία).

Ἑβρίδες νῆσοι (Hebrides). Πολύνησον ἐκτεινόμενον παρὰ τὴν Δ. ἀκτὴν τῆς Σκωτίας, συνιστάμενον ἐξ 186 βραχωδῶν νήσων, ὧν 79 κατοικοῦνται. Ἐχουσιν ἐν ὅλῳ ἐλ. 7213 τχμ., ὧν 1600 τχμ. καλύπτουσι λιμναι, καὶ 81 442 κατ., ἐμπελόντας τὴν γαελικὴν (διάλεκτον τῆς κελτικῆς βλ. λ.) καὶ ἀρχαίως λευμένους εἰς ἄλεις, κτηνοτροφίαν, ὀλίγην γεωργίαν κτλ. Τὸ κλίμα τῶν νήσων εἶνε πολὺ ὑγρὸν, τὸ δὲ ἔδαφος ἐν γένει ἄγονον. Διαίρουται εἰς Νοτίους (ἀνηκούσας εἰς τὴν κομητείαν Ἀργάιλ), μέσας καὶ βορείους (ἀνηκούσας εἰς τὰς κομητείας Ῥῶς καὶ Ἰνδερνες). Ἐκ τῶν νοτίων αἱ μεγαλειότεραι εἶναι Ἑβήη (Jona) Ἰσλαί (721 τχμ.) ἡ εὐρωπαικῶς πλουσία καὶ εἰς μέταλλα καὶ Μούλ (72 τχμ.) ἐκ τῶν μέσων Σκάυ (1538 τχμ. μετὰ 17 330 κατ.) καὶ τέλος ἐκ τῶν βορείων Λοῖς (2158 τχμ. μετὰ 25 947 κατ. καὶ τῆς πρωτεύουστος Στέρβοδι ἥτις ἔχει 9510 κατ. καὶ τινα ἐμπορίον). Αἱ βόρειοι Ἑ. σχηματίζονται ἐκ σχεδὸν συνεχοῦς ὁροσειρᾶς καλοῦνται περιληπτικῶς Μεγαλὸννησος καὶ Ἑβῶ νῆσοι Long Island ἢ Outer Islands). Αἱ Ἑ. εἶναι περιεργόταται ὑπὸ γεωλογικὴν ἑποψίν, πρὸ πάντων ἐν τῶν ἰδιαίτερων σχηματισμῶν ἐκ βασανιτῶν.

Ἑβρος. Ποταμὸς τῆς Θράκης καλούμενος νῦν Μαρίτσα, ὅστις ἔχων τὰς πηγὰς τοῦ ἐπὶ τοῦ ὄρους Ῥοδόπης φέρεται κατ' ἀρχὰς πρὸς ἀνατολὰς διαρρέων τὰς πόλεις Φιλίππουπολιν καὶ Ἀδριανούπολιν. πλησίον τῆς ὁποίας συμβάλλουσιν ὁ ἐξ ἀριστερῶν ποταμὸς Τούντζας καὶ ὁ ἐκ δεξιῶν Ἀρδας· ἐντεῦθεν δὲ εὐθύνεται πρὸς Ν. παραρρέων τὸ Διδυμοτείχον καὶ ἐκβάλλει εἰς τὸ Αἰγαῖον πέλαγος πλησίον τῆς Αἴνου δυτικῶς σχηματίζων κατὰ τὸ ἐκβολὰς αὐτοῦ λίμνην. Ἐκ τῶν ἐκβολῶν μέχρις Ἀδριανουπόλεως εἶνε πλωτὴς διὰ μικρῶν πλοαρίων. Ὁ ῥοῦς αὐτοῦ ἀπὸ τῶν πηγῶν μέχρι τῶν ἐκβολῶν εἶνε 380 χίλιοι.

Ἑβρών. Ἀρχαιότατη πόλις τῶν Χ.

ταίων ἐν Χανναίᾳ, κειμένη ἐν τῇ φυλῇ Ἰούδα, 34 χμ. ΝΝΔ τῆς Ἱερουσαλὴμ ἐν εὐφώρῳ κοιλάδι, ὑψοῦς 7 ἐτη εἰς τὸ βασιλεῖος Δαυὶδ. Εἶνε νῦν πτωχὸν χωρίον μετὰ 10 χιλ. περιπου κατ. χαχολουμένων κυρίως εἰς γεωργίαν καὶ κατασκευὴν ὑαλίνων κοσμημάτων κτλ. Ἐπὶ τῆς θέσεως, ὅπου κατὰ τὴν παράδοσιν ἐτάφη ὁ Ἀβραάμ, ἐκτίσεν ἡ ἀγία Ἐλένη λαμπρὸν ναὸν μεταβληθέντα νῦν εἰς τέμενος. Καὶ τὸ σημερινὸν ὄνομα Ἐλ-Χαλίλ (φίλος Θεοῦ), ὡς ἐνομάζεται ὁ Ἀβραάμ, ὑπαινίσσεται ὅτι ἐνταῦθα διεμήρευνεν αὐτός. [Μ.Σ.]

Ἑγα ἢ Ἑγαν ἢ Σάβι. Πόλις ἐν τῇ χώρᾳ Νούπε τοῦ Δ Σουδάν, κειμένη δεξιόθεν τοῦ Νιγηρίου ἐν μέσῳ ἐλῶν καὶ ὑδάτων. Ἐχει περίπου 8000 κατ. καὶ εἶνε κέντρον ἐμπορίου. [Μ.Σ.]

Ἑγδέρτος. Βασιλεὺς τοῦ Οὐέστ-Σαξονίας 800 886. Ὑπέταξε τὴν Κορνουαλλίαν ὡς καὶ ἅπαντα τὰ μικρὰ σαξωνικά βασιλεία τῆς Ν Ἀγγλίας καὶ μάλιστα τὴν Μερκίαν καὶ τοιοῦτοτρόπως συνήγαγε πρῶτος τὸς ὑπὸ τῶν Ἀγγλῶν καὶ Σαξόνων ἐν Βρεττανίᾳ ἰδρυθείσας πολιτείας δι' αἷς ἔκτοτε ἐπεκράτησε τὸ ὄνομα Ἀγγλίας. [Ἑγ.]

Ἑγγαδίνη (Engadin καὶ ῥωμ. Engiadina). Κοιλὰς ἐν τῷ ἐλβετικῷ καντονίῳ Γραουβούνδεν, ἀρδευομένη ὑπὸ τοῦ Ἰννου καὶ ἐκτετατομένη εἰς μῆκος 91 χμ. μεταξὺ τῶν Λεποντινῶν καὶ Ραιτικῶν ἄλπεων. Ἀποτελεῖται ἐκ δύο, διὰ τῆς διαγωνίου χαράδρας Τσέρνερτ Σὺς ἐνομύμενων, ἐπιμήκων κοιλάδων καὶ πολλῶν ἄλλων δεξιόθεν καὶ ἀριστερῶθεν αὐτῆς κειμένων. Ἡ ὑπὸ τοῦ Φλάς διαρρομένη κοιλὰς Ποντρεξίνα, ἡ τοῦ Σπόλ καὶ ἡ τοῦ Λιθίγνου, ἀνήκουσι γεωγραφικῶς εἰς τὴν Ἑ. καὶ πολιτικῶς εἰς τὴν περιφέρειαν τοῦ Βορμιού, ἐπίσης καὶ ἡ ἀγρία Κοιλὰς τοῦ Σκάρολ. Ἐξαιρέσει τῆς Κοιλὰδος τοῦ Λιθίγνου, ἡ Ἑ. ἔχει ἑκτασιν 1717 χμ. καὶ διαιρεῖται εἰς Ἀνω καὶ Κάτω Ἑ. — Ἡ κυρίως Ἀνω Ἑ. ἔχει μῆκος 39 χμ. καὶ πλάτος 2 χμ., ἑκτασιν 706 χμ. καὶ 3634 κατ., ἀποτελεῖ δὲ μετὰ τοῦ Βεργέλλου τὴν ἐπαρχίαν Μαλόγια ν, ἔχουσαν πρωτ. τὴν Σιλβὰπλάνα ν. Κεῖται 1600—1800 μ. ὑπὲρ τὴν θάλασσαν. Ἡ μέση θερμοκρασία τῆς εἶναι τὸν χειμῶνα —7, 1^ο Κ. τὸ δὲ θέρος +10, 3 Κ. Τὸ κλίμα καὶ τὰ μεταλλικά αὐτῆς ὕδατα προσελκύουσι πολλοὺς ξένους. — Ἡ Κάτω Ἑ. κεῖται 1200-1600 μ. ὑπὲρ τὴν θάλασσαν, καὶ ἔχει ἀποτομώτερα ὄρη. Ἀνήκει εἰς τὴν ἐπαρχίαν Ἰννου τοῦ καντονίου Γραουβούνδεν, ἔχει δὲ ἑκτασιν 1011 χμ., 6486 κατ. (1880) καὶ πρωτ. τὸ Σχοῦλς. Τὸ πάλαι κατοικεῖτο ὑπὸ τοῦ Ραιτικοῦ λαοῦ τῶν Οὐεννίωνων. [Π.Π.]

Ἑγγάνο. Νῆσος ἀποτελοῦσα μετ' ἄλλων νησίδων καὶ σκοπέλων πολύννησον ἀπέχον 1120

χμ. πρὸς Δ τῆς Σουμάτρας. Ἐχει ἑκτασιν 330 χμ. καὶ 6000 κατ. Μαλαιίους, εἰδωλολάτρους τὸ πλεῖστον καὶ ἀσχολουμένους κυρίως εἰς τὴν ἀλιείαν. Ἀνήκει δὲ εἰς τὴν Ὀλλανδίαν. [Π.Π.]

Ἑγγαστρίμυθος. Οὕτω καλοῦνται ἄνθρωποι οἵτινες μᾶλλον δι' ἀσκήσεως ἢ δι' ἰδαιτέρων τινὰ τῶν σωματικῶν αὐτῶν ὀργάνων διαρρυθμίσιν δύνανται νὰ ἐκφέρωσι φωνὴν καὶ προφέρωσι λόγους χωρὶς νὰ μεταχειρίζωνται πρὸς τοῦτο κινήσεις τοῦ στόματος. Ἡ γνώμη δὲ ὁ λόγος τῶν Ἑ. προέρχεται ἐκ τῆς καλίας. Θένει καὶ ἡ λείξις, εἶναι ἐκτραμμένη, καθότι οἱ τοιοῦτοι κατέχουσιν ἀπλῶς τὴν τέχνην ἀναπνεύσαντες βαθεῶς νὰ ἐξάγωσι τὸν ἀέρα κατὰ τὴν ἐκπνεύην βραδέως καὶ βαθμηδόν, μεταποιῶντες συγγρῆνως ἐπιτηδεῖως τὴν φωνὴν τῶν διὰ κινήσεων τῶν μυῶν τοῦ λάρυγγος καὶ ἰδίως τῆς ὑπερήχας. Ἡ φωνὴ τῶν Ἑ φαίνεται εἰς τὸν ἀκούοντα ἐργασμένη ἄλλοθεν ποθεν, πολλάκις ἐκ μακρὰς ἀθρὲν ἀποστασεως ἐν ᾗ πλησίον ἵσταται ὁ λαλῶν, ὅστις οὕτω ποικίλως δύναται νὰ προκαλέσῃ ἀπάτας. Εἶναι δὲ ἡ τέχνη αὐτῆ ἀρχαϊστῆ, ἥδη τοῦ Ἡσαίου ἀναφέροντος Ἑ. [Β.Ε.]

Ἑγγεος φόρος. Βλ. Φόροι.

Ἑγγελ (Ἑρνέστος Engel) ἐπιφανὴς στατιστικὸς. Ἑγενν. 14/26 Μαρτίου 1821 ἐν Δρέσδῃ. ἐσπούδασε δὲ τὸ πρῶτον μεταλλουργίαν ἐν Φραιβέργῃ καὶ Παρισίσις. Τοσαύτην δὲ μὲν κλίσιν ἐδείξεν εὐθὺς ἐξάρχῃς διὰ τὴν στατιστικὴν, ὥστε τῷ 1850 διωρίσθη διευθυντὴς τοῦ στατιστικοῦ γραφείου τῆς Δρέσδης, ἐν ᾗ θέσει ἀμέσως διεκρίθη ἐγκαινίσας τὴν ἐκδοσὴν στατιστικῶν περιοδικῶν διὰ τοῦ πρώτου τοιούτου ἐπιγραφομένου «Στατιστικαὶ ἀνακινώσεις ἐπὶ τοῦ βασιλείου τῆς Σαξωνίας» οὗτινος ἐξεδόθησαν 5 τόμοι, τοῦ «Σαξωνικοῦ στατιστικοῦ περιοδικοῦ» καὶ τῆς «Ἐπετηρίδος τῆς Στατιστικῆς καὶ τῶν πολιτικῶν ἐπιστημῶν». Ἀποχωρήσας μετὰ πενταετίαν τῆς διευθύνσεως ἱδρύσε τὴν περίφημον τὴν ἐπὶ ὑποθηκῆσαι Ἀσφαλειῶν ἐταιρείαν καὶ ἐγένετο οὕτως ἀφορμὴ ν' ἀναπτυχθῇ νέος κλάδος ἀλληλασφαλειῶν ὅστις σήμερον ἀνθεῖ ἐν Γερμανίᾳ καὶ εἶναι ἀποκλειστικὸν ἔργον τῆς διανοίας καὶ δραστηριότητος τοῦ Ἑ. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Διτερικίου ἐκλήθη ὁ Ἑ. τῷ 1860 εἰς τὴν διευθύνσιν τοῦ Στατιστικοῦ γραφείου τῆς Πρωσίας, ἐν ᾗ κυρίως διεκρίθη καὶ ἀπέκρινεν ἄφθιτον βόξαν ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς Στατιστικῆς. Ἰδρύσε τὸ περιοδικὸν τοῦ Στατ. Γραφείου, ἐν ᾗ ἐδημοσιεύθησαν αἱ πλείους στατιστικαὶ ἐργασίαι καὶ αὐτοῦ καὶ ἄλλων ἐπιφανῶν στατιστικῶν, ἀργότερον δὲ τὴν Ἐπετηρίδα τῆς ἐπιστήμης στατιστικῆς τῆς Πρωσίας καὶ τὴν Πρωσικὴν στατιστικὴν. Αἱ μέγισται ὁμῶς ὑπηρεσίαι τοῦ Ἑ. διὰ τὴν στατιστικὴν ἐπιστήμην εἶναι ἡ συμμετοχὴ του εἰς τὰ στατιστικά συνέδρια, περὶ τῶν ἐργασιῶν τῶν ὁποίων ἐξέδωκε τῷ

μὲν 1863 ἕνα τόμον γαλλιστὶ καὶ γερμανιστὶ, κατὰ καιροὺς δὲ διαφόρους ἐκδόσεις περιλαμβάνουσας περίληψιν τῶν ἐν ἐκείτῳ συνεδρίῳ γενομένων ἐργασιῶν. Ἀλλὰ καὶ περὶ τοῦ ἐν Βερολίῳ στατιστικοῦ συνεδρίου ἐν ἔτει 1863, οὗ προήδρευσε, ἐξέδωκε διττον ἔργον τῷ 1865 περιλαμβάνον ἐν πάσῃ λεπτομερείᾳ τὰς γενομένας ἐργασίας μετὰ τῶν ἰδίων περὶ αὐτῶν ἐκδόσεων καὶ κατ' αὐτὸ ἀναγνωσμάτων. Ὁ "Π. ἐπενόησε νέα θέματα ἐρεύνης διὰ τὴν Στατιστικὴν καὶ ἔδειξεν αὐτῇ νέας τριβούς. Τὸ στατιστικὸν φροντιστήριον ὅπου ἴδρυσεν ἐν Βερολίῳ καὶ τὸν σκοπὸν τοῦ ὁποίου ἐξέθηκε δια βραχέων διὰ τοῦ ἐνέειδε ἀναλυτικοῦ προγράμματος μαθημάτων ἔργου τοῦ Das statistische Seminar (Berlin 1864). ὑπῆρξε τὸ φυτώριον ἐν ᾧ ἀνεπτύχθησαν οἱ πλείστοι τῶν σήμερον διακρινόμενων στατιστικῶν καὶ οἰκονομολόγων καθηγητῶν τῆς Γερμανίας καὶ τὴν σχεσίαν τῶν καλλιστῶν δημοσίων ὑπαλλήλων τῆς Πρωσίας. Ἐν αὐτῷ δ' Ἐ. ἐδίδαξε τὴν Στατιστικὴν εὐχὴ ὡς ἑξῆς τῶν ἀριθμῶν καὶ τῶν πινάκων μεθόδον, ἀλλ' ὡς εὗρεται κοινωνικὴν ἐπιστήμην. Τῷ 1875 ἴδρυσεν τὴν «Στατιστικὴν ἀλληλογραφίαν», ἀπὸ δὲ τοῦ 1872 ἀποχωρήσας τῆς ὑπηρεσίας ἀπεσύρθη εἰς τὴν ἰδιωτικὴν βίον. [Α.Π.Ρ.]

"Εγγελε (Εδουάρδος Engel). Γερμανὸς λογιόγραφος, γεννηθεὶς τῷ 1851 ἐν Στόλπν τῆς Πρωμανίας. Ἀπὸ τοῦ 1870-1874 ἐπορεύσεν ἐν τῇ ἐν Βερολίῳ Πανεπιστημίῳ ἀρχαίας γλώσσας στανκριτικῇ καὶ νεωτέρᾳ γλώσσᾳ, τῷ δὲ 1875 ὑποστάς τὰς διδασκαλικὰς ἐξετάσεις ἀνῃκερθεὶς διδάκτωρ τῆς φιλοσοφίας. Ἐκτότε δ' Ἐγγελε ἠρξάτο συγγραῶν, τοῦ δὲ γλαυροῦ αὐτοῦ καλαμου προϊόντα εἶνε «Ἱστορία τῆς γαλλικῆς φιλολογίας», «Ἱστορία τῆς ἀγγλικῆς φιλολογίας», «Ψυχολογία τῆς γαλλικῆς φιλολογίας», «Αὐτοβιογραφία τοῦ Δόκτορος Βύρνορος». Ἀγοράσας τὰ ἀπομνημονεύματα τοῦ Ἑρρίκου Ἄινε ἐξέδωκεν αὐτὰ τὸ πρῶτον τῷ 1884. Ἐπὶ δὲ τῆς ἀκμῆς τοῦ περιοδικοῦ «Magazin für die Litteratur des In-und Auslandes» ἦτο διευθυντὴς αὐτοῦ. Τανῶν εἶνε εἰς τῶν προϊσταμένων τοῦ γρχεσίου τοῦ γερμανικοῦ κοινοβουλίου, εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ ὁποίου εὕρεται ἀπὸ 16 ἐτῶν. Περηγηθεὶς πᾶσαν σχεδὸν τὴν Εὐρώπην, ἦλθε καὶ εἰς Ἑλλάδα τὸ ἔαρ τοῦ 1886, τὰς δ' ἐντυπώσεις τοῦ ὑπ' ἄκρας πρὸς τὴν Ἑλλάδα ἀγάπην διαπνεομένας. ἐξέθηκεν ἐν ταῖς «Ἑλληνικαῖς ἐπειρεσίαις ἡμέραις» ἔργῳ ἀξιολόγῳ διὰ τὸ πιστὸν τῆς παρατηρήσεως καὶ τὸ ζωηρὸν καὶ γραφικὸν τοῦ ὅρους, μεταφρασθέντι εἰς τὴν ὀλλανδικήν, ἀγγλικὴν καὶ γαλλικὴν γλῶσσαν, ἀξιώθεντι δὲ τοῦ ἐν Τεργέστη Οἰκονομικοῦ βραβείου. Τὸ «Περὶ προφορᾶς τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης» ἔργον τοῦ Ἐγγελε ἐκρίθη ἤτιον εὐμενῶς, καὶ ἐν αὐτῷ ὁμοῦ διατρανοῖ

ὁ φιλέλλην τὴν πρὸς τὴν Ἑλλάδα ἀγάπην του. [Α.Π.Κ.]

Ἐγγουέρ (Enguera). Πόλις τῆς Ἰσπανικῆς ἐπαρχίας Βαλεντίας. Πρωτ. διαμερίσματος, 16 χμ. πρὸς Δ τῆς Ἰατίβας, ἔχει ἀκμαίαν ὑφαντουργίαν καὶ 6358 κατ. (1877). [Π.Π.]

Ἐγγραφα ἡ ἑρθεότερον ὁ ρ ο μ ν ἡ μ α α καλοῦνται κατὰ τὴν Πολ. Δικ. (ἄρθρ. 384) χειρόγραφοι ἡ τυπωμένοι διακριθεὶς ἡ μνημεῖα. Τὰ Ἐ. ὡς διατηροῦνται ἀνεξάλειπτον τὴν μνήμην τῶν γεγονότων, εἰς ἃ ἀναφέρονται, μὴ ὑποκειμένα δ' εἰς διαφθοράν, πλάνην, ἠητότητα κ.τ.τ. ὡς οἱ μαρτυρεῖς, ἀποτελοῦσι τὴν συνηθετέραν καὶ ἀσφαλέστεραν ἐν ταῖς ἰδιωτικαῖς δίκαις ἀπόδειξιν. Ὅπως τὰ Ἐ. ἔχουσιν ἀποδεικτικὴν ἰσχὺν δέον 1) νὰ ὦσι συντεταγμένα κατὰ τοὺς νομίμους τύπους, 2) νὰ ὦσι συνεγγραμμένα τὰ διάφορα φύλλα αὐτῶν καὶ εἰς ἑκάστον τούτων νὰ ὑπάρχῃ ἡ ὑπογραφή ἡ σφραγὶς κ.τ.τ., 3) νὰ μὴ ὦσιν ἐσχυρμένα ἡ διαγεγραμμένα καὶ 4) νὰ ὦσιν εὐανάγνωστα (Πολ. Δικ. 385). Ὁ τύπος τῶν Ἐ. κανονίζεται ὑπὸ τῶν ἰσχυέντων καὶ ὅν χρόνον καὶ τόπον συντάσσονται νόμων οἱ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ἔμως τυγχάνοντες ἡμεδαποὶ δύνανται ν' ἀκολουθήσωσι καὶ τοὺς τύπους τῆς ἑλληνικῆς νομοθεσίας. Τὰ Ἐ. διακρίνονται εἰς δημόσια καὶ ἰδιωτικά, πρωτότυπα καὶ ἀντιγραφα, ἀναφέροντα καὶ ἀναφερόμενα. Δ η μ δ σ ι α Ἐ. εἶναι τὰ ὑπὸ ἀρμεδίας δημοσίας ἀρχῆς κατὰ τοὺς νομίμους τύπους συντεταγμένα, πρὸς ἃ ἐξομοιοῖ ὁ νόμος καὶ τὰ ἐν ἄρθρ. 390 Πολ. Δικ. ἀναφερόμενα, καίτοι μὴ ἐκδιδόμενα ὑπὸ δημοσίας ἀρχῆς. Οὐσιώδη προσόντα παντὸς Δημ. Ἐ. εἶνε 1) ἱκανότης τοῦ συντάσσοντος αὐτὸ δημοσίου ὑπαλλήλου, 2) ἀρμοδιότης αὐτοῦ κατὰ τόπον καὶ ἀντικείμενον καὶ 3) τήρησις τῶν νομίμων διατυπώσεων. Εἰδικὰς διατυπώσεις διαγράφει διὰ τὰ συμβόλαια ὁ Ὅργαν. τῶν Δικαστ. (ἄρθρ. 177 καὶ ἐπ.). Τὸ παρὰ τὰς διατυπώσεις ταύτας συνταχθέν Δημ. Ἐ. στερεῖται κύρους καὶ μόνον ἀν φέρη τὰς ὑπογραφὰς τῶν μερῶν δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ἰδιωτικόν. Τὰ Δημ. Ἐ. παρέχουσι πλήρη ἀπόδειξιν περὶ τῶν ἐνώπιον τοῦ συντάξαντος αὐτὰ δημοσίου ὑπαλλήλου συμβάντων καὶ μνημονευμένων ἐν αὐτοῖς, ὡς πρὸς τοὺς τρίτους δὲ ἀποδεικνύουσι μόνον, μὴ ὑποχρεοῦντα ὁμοῦ αὐτοὺς (Πολ. Δικ. 400). Τὰ διηγηματικά ἐν αὐτοῖς ἀναφερόμενα ἀν μὲν ἔχουσιν ἤμεσον συνάφειαν μετὰ τοῦ ἀντικειμένου τοῦ Ἐ. ἀποτελοῦσι πλήρη ἀπόδειξιν, ἀν ὁμοῦ δὲν εἶνε τοιαῦτα, ἀλλ' ἀποτελῶσιν ἑτερογενῆ ἀπλῶς ἔκφρασιν, θεωροῦνται ὡς ἀρχὴ ἐγγράφου ἀποδείξεως (Πολ. Δικ. 401). Τὰ δημόσια Ἐ. εἶνε ἐκτελεστὰ μέχρις οὗ ἀποδεικνῶνται πλοστογραφία αὐτῶν ἡ νόθευσις (δρα λείξεις) ἡ μεταβολὴ τοῦ συναλλάγματος δι' ἀντεγγράφου (δρα λείξιν τὸμ. Α' σελ. 941). Ἰδιω-

τι καὶ ἔ. Ἐ. καλοῦνται ὅσα δὲν θύναται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς δημόσια (Πολ. Δ. 407), ἀνήκοντα εἰς ἐκείνον εὐτίνως φέρουσι τὴν ὑπογραφὴν, εἰς ἣν συγκεντρῶνται εὐλόγητος ἢ ἀποδεικτικὴ αὐτῶν θύναμις μνεία τοῦ τόπου καὶ τοῦ χρόνου τῆς συντάξεως αὐτῶν δὲν εἶναι ἀπαραίτητος, ἀν μὴ ῥητῶς ἀπαιτῇ τοῦτο ὁ νόμος διατινα ἔ. (διαθήκας κ. ἄλ.). Ἐὰν τὰ ἰδιωτ. ἔ. ἀπορῶσιν ἀμετατρέφεα τὴν δύναμιν δέον νὰ συνταχθῶσιν εἰς τόσα πρωτότυπα, ὅσα εἶναι τὰ ἰδιῶν καὶ διάφορον τῶν λοιπῶν συμφέρον ἔχοντα μέρη, καὶ νὰ σημειῶνται ἐν ἑκάστῳ πρωτότυπῳ ὁ ἀριθμὸς τῶν συνταχθέντων τοιούτων ἔ. ἰδιωτ. ἔ. ἵνα ἔχωσιν ἰσχύϊ ἀποδεικτικὴν δέον ν' ἀναγνωρισθῶσιν ὁ καὶ οὗ προήχθη ἰδιωτ. ἔ. ὑποχρεῖται ν' ἀναγνωρίσῃ τὴν ὑπογραφὴν τοῦ ἢ ν' ἀρνήθῃ αὐτήν, τῆς σιωπῆς θεωρουμένης ὡς ἀναγνώρισεως (Πολ. Δ. 437) ἐν περιπτώσει ἀρνήσεως διαγράφεται ὑπὸ τῆς Πολ. Δικ. ἰδία διαδικασία περὶ ἀποδείξεως τῆς γνησιότητος τῆς ὑπογραφῆς (ἄρθρ. 440 447). Τὰ ἀναγνωρισμένα ἰδιωτ. ἔ. ἔχουσι τὴν αὐτὴν καὶ τὰ δημόσια ἀποδεικτικὴν ἰσχύϊ, ἐξαιρουμένης μόνον τῆς χρονολογίας αὐτῶν (δρα λ. ἐξιν Βεβαίη χρονολογία ἐν τ.μ. Β' σελ. 780). Τὰ ἰδιωτ. ἔ. δὲν ἀποδεικνύουσιν ὑπὲρ τοῦ ἐκδόντος αὐτά, ἐκτός ἂν προσήχθωσιν ὑπὸ τοῦ ἀντιδικοῦ ἢ τοῦλάχιστον ἐγγίνοιτο χρῆσις αὐτῶν ὑπ' αὐτοῦ, ἢ τέλος ἂν πρὸσέχῃται περὶ ἐμπορικῶν βιβλίων (Πολ. Δ. 415). Ἀκριβῶς ἰδιωτ. ἔ. οὐτε ἀρχὴν ἐγγράφου ἀποδείξεως ἀποτελοῦσι. Πρὸς τὰ ἰδιωτ. ἔ. ἐξομοιοῦ ὁ νόμος τὰ ἐμπορικὰ βιβλία, (βλ. λ.), τὰ βιβλία τῶν ἱατρῶν καὶ φαρμακοποιῶν, τὰ εὐρετήρια τῶν δικηγόρων, δικ. γραμματέων κ.τ.λ., τὰ σύμβολα καὶ τὴν ἐγκοπίδα (βλ. λ.), τὰ ἰδιωτικὰ μνημεῖα καὶ τὰ εἰδικὰ βιβλία (Πολ. Δ. 408). — Πρῶτον ὅτι ἔ. εἶναι τὸ κατ' ἐντελὴ τύπον ἐκδομένον καὶ πάντα τὰ ἴσα αὐτῷ, κατὰ τὴν συνταξὴν τῶν ὁποίων ἐπανέληφθῃ ἢ αὐτὴ καταστατικὴ πρᾶξις ὑπὸ τῶν αὐτῶν κυρίων προσώπων (Πολ. Δικ. 423) περὶ ἀντιγραφῶν δρα τὴν ἐξιν ἐν τ. Β' σελ. 2. Συσχετίζονται εἰς τὰ ἔ. ὡν τὸ ἐν (ἀναφ. ὅρον, referens) ποιεῖται μνείαν τοῦ ἑτέρου (ἀναφ. ὅρου, relatum). Ἐπ' αὐτῶν ἰσχύει ὁ κανὼν referens sine relato nihil probat, ἥτοι ὅπως ἰσχύη τὸ ἀναφ. ὅρον νὰ προσαχθῇ καὶ τὸ ἀναφ. ὅρον, πλὴν ἂν ἐξ αὐτοῦ τοῦ ἀναφ. ὅρου ἐξάγῃται ὅτι ἐγένετο ἵνα ἀντικαταστήτῃ τὸ ἀναφ. ὅρον ἢ ἂν τὰ ὑδωσθῇ τοῦτου περιεχόμενα περιλαμβάνονται καὶ ἐν τῷ ἀναφ. ὅρον ἐν ἀσυμφωνίᾳ ἐπικρατεῖ τὸ ἀναφ. ὅρον (Πολ. Δ. 394). Ὁ ἐπικαλούμενος ἔ. ὀφείλει νὰ προσαγάγῃ τοῦτο ἂν ὅμως εὐρίσκηται τὸ ἔ. εἰς τὴν κατοχὴν ἑτέρου προσώπου δύναται νὰ ἐξαναγκασθῇ τοῦτο εἰς ἐπίδειξιν, διὰ τῆς εἰδικῆς πρὸς τοῦτο

ὑπὸ τῆς Πολ. Δ. ὀριζομένης διαδικασίας (ἄρθρ. 429 434). [Πφ.]

Ἑγγράφος ἀποδείξεις. Βλ. Ἀποδείξεις καὶ Ἑγγράφα.

Ἑγγράφου ἀποδείξεως ἀρχή. Βλ. Μάρτυρες.

Ἑγγύησις. Ἰδ. Γάμος.

Ἑγγύησις (fidejussio) ἐν τῷ ῥωμ. δικ. καλεῖται ἡ συμβασις, καθ' ἣν πρὸς τῇ κυρίῳ ὀφειλετῇ (πρωτοφείλῃ, principalis debitor) ἀναλαμβάνει καὶ τρίτος (ἐγγυητής, fidejussor) παρεπόμενος τὴν ὑποχρέωσιν τῆς πρὸς τὸν δανειστὴν ἐκπληρώσεως τῆς αὐτῆς ἐνοχῆς. Ἐν τῇ ἀρχαίῳ δικαίῳ τρεῖς ὑπῆρχον τύποι προσθετοῦ ὑποχρεώσεως ἢ sponsio, ἢ fidepromissio καὶ ἢ fidejussio, ἀπαρχαιωθέντων δὲ τῶν δύο πρώτων ἐπεκράτησεν ὀριστικῶς ἢ fidejussio. Καὶ κατὰ τοὺς τρεῖς τοὺς τύπους ἢ ἔ. ἐτελείετο δι' ἐπιρωτήσεως. Σκοπὸς τῆς ἔ. δὲν εἶναι ἡ σύστασις νέου χρέους, ἀλλ' ἡ ἐξασφάλισις τοῦ ἥδη ὑπάρχοντος, ὥστε ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος ἀπαιτεῖται ὑπαρξὶς ἀλλοτρίου ἐγκύρου χρέους καὶ ἀναδοχὴ κατὰ προσθήκην αὐτοῦ ὅσον εἶναι καὶ οὐχὶ διαφόρου ἢ βαρυτέρου ἢ ἀναδοχῇ ὅμως ἐλασσονος ὑποχρεώσεως ἐπιτρέπεται. Ὁ ἐγγυητὴς κτεταί πάσας τὰς ἐνοχίας τοῦ πρωτοφείλ. του, πλὴν τῶν ὅπως προσωπικῶν καὶ, ἂν μὴ ῥητῶς ὑποχρεῖται μόνον ἐρ' ὅσον δὲν καταβάλῃ ὁ πρωτοφείλετης, καθίσταται ὀφειλέτης ἐκ συναναρχῆς· καταβάλλον δὲ δικαιούται ν' ἀπαιτήσῃ παρὰ τοῦ δανειστοῦ τὴν εἰς αὐτὸν ἐκχώρησιν τῶν κατὰ τοῦ πρωτοφείλ. του ἀρχῶν ἢ καὶ νὰ στραφῇ ἀπ' εὐθείας κατὰ τοῦ πρωτοφείλ. του. Ὑπὲρ τοῦ ἐγγυητοῦ εἰσῆχθησαν ἐν τῷ ῥωμ. δικαίῳ τὰ δύο εὐεργετήματα τῆς βίαι ἐρέσεως καὶ τῆς διζήσεως. Ἡ ἔ. ἀπηγορεύθη ταῖς γυναιξί· διὰ τοῦ Βελλειανείου δόγματος (ἰδ. λ.), τοῖς στρατιωτικοῖς, τοῖς δημοτικοῖς ἀρχαῖς καὶ τοῖς κληρικοῖς ἐκ τῶν ἀπαγορεύσεων τούτων μόνον ἢ πρώτη καὶ ἢ τελευταία ἰσχύουσι σήμερον. Ἡ ἐγγύησις ἀποβέννυται μετὰ τοῦ κυρίου χρέους ἢ καὶ κατ' ἐαυτήν, κατὰ τοὺς κοινούς περὶ ἀποσβέσεως τῶν ἐνοχῶν κανόνας. Περὶ τῆς ἔ. κατὰ τὸ ἔμφορ. δίκαιον δρα λ. Τριταγγύησις. [Πφ.]

Ἑγγυοδοσία εἶναι ἡ κατὰ τὴν διεξαγωγὴν δικῆς τινὸς ἢ τὴν ἐκτέλεσιν παρεχόμενη ὑπὸ τινος τῶν διαδίκων ἐξασφάλισις περὶ τῆς ἐκπληρώσεως τῶν ὑποχρεώσεων αὐτοῦ. Πολλοὶ πλείονες ἦσαν κατὰ τὸ ῥωμ. δίκαιον αἱ περιπτώσεις, καθ' ὅς ὑπεβάλλοντο οἱ διάδικοι εἰς ἔ. περιωρισθῶσαν ὁμῶς παρ' ἡμῶν ὑπὸ τῆς Πολ. Δικονομίας, ἥτις ἄλλως ὥρισε τὰ περὶ τοῦ θέματος τοῦτου. Ἀλλοδαπὸς ἐνάγων ἡμεδαπὸν ὑποχρεῖται κατ' αἴτησιν αὐτοῦ νὰ παρέσχῃ ἀσφάλειαν περὶ τῶν ἐνδεχομένων ζημιῶν καὶ δαπανῶν, ἐκτός ἂν ἔχη ἐν Ἑλ-

καὶ ἰκανὰ ἀκίνητα ἢ ὠμολόγησεν ἀνάλογον πρὸς ἐξασφάλισιν μέρος τῆς αγωγῆς ἢ τέλος προκρινεῖν περὶ ἐμπορικῆς ὑποθέσεως (Πολ. Δ. 78, 79). Ὑμῶν δὲ διαδίκος μόνον κατ' ἐξαιρέσιν καὶ καθ' ὅς περιπτώσεις ῥητῶς διατάσσει τοῦτο ὁ νόμος δύναται νὰ ὑποβλήθῃ εἰς 'Ε. (Πολ. Δ. 80). Ὡς ἐπὶ ἀλλεταί: κατ' αἰτησιν τοῦ ἀντιδίκου ἢ καὶ αὐτεπαγγέλτως ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου ἢ τοῦ προέδρου, γίνονται: δὲ παρ' αὐτοῦ τοῦ διαδίκου ἢ δι' ἐγγραφοῦ, ἀλλὰ μόνον διὰ μετρητῶν, ἐνεχυρίσεως τίτλων περικοτατικῶν χρηματικῆς ἀξίας ἢ ἰκανῶν ἀκινήτων κτημάτων. Ὁ τρόπος τῆς ἐκτελέσεως τῆς διατασσούσης 'Ε. ἀποράσεως καὶ ἢ ἐπὶ τῶν μεταξὺ τῶν διαδίκων ἀναφωμένων τυχόν διαφωνιῶν τηρουμένη διαδικασία καθορίζεται: ὑπὸ τῶν ἀρθρ. 840—848 Πολ. Δικ., ὡς ἐτροποποιήθησαν ὑπὸ τοῦ νόμου ΒΙΓ' τοῦ 1892. Ὡς δὲ οὕτως ἐγγύησις αἱρεται ἢ καταπίπτει, ἐκλιπούσης ἢ ἐπελθεύσης τῆς αἰτίας, δι' ἣν ἐδόθη. [Πρ.]

"Εγελος (Γεώργιος Γουλιέλμος Φρειδερίκος Hegel), εἰς τῶν μεγαλειτέρων φιλοσοφῶν τῶν νεωτέρων χρόνων. Ἐγεννήθη τὴν 15/27 Ἀύγ. 1770 ἐν Στουτγάρτῃ, σπουδάζας δ' ἐν Τυβίγγῃ θεολογικὰ καὶ φιλοσοφικὰ (1788—93) ἐξῆς κατὰ πρῶτον ὡς οἰκονομικὸς ἐν Βέρνῃ (1793—96) καὶ εἰτα ἐν Φραγκφούρτῃ (1797—1800), ἀσχολούμενος μετὰ ζήλου εἰς μελέτας φιλοσοφικὰς, καθ' ἣν ἐποχὴν ἡ φιλοσοφία μετὰ μακρὰν ἀπόλυτον ἐπικρατησιν τῶν καντιανῶν θεωριῶν ἐλάμβανεν ταχέως τροπὴν διὰ τοῦ φήγχε καὶ τοῦ Σχέλλινγ. Τῷ 1801 ἐξέδωκε τὸ περὶ διαφοράς τῆς φήγχε καὶ τῆς σχελλίγγε φιλοσοφίας ἔργον αὐτοῦ ἐν Πένη, τῷ δὲ 1802 ἴδρυσεν μετὰ τοῦ Σχέλλινγ τὴν Κριτικὴν ἐφημερίδα τῆς φιλοσοφίας, ἐν ᾗ ἀπεδείχθη ἡ δὴ ἡ τάξις αὐτοῦ πρὸς ἰδίαν φιλοσοφικὰς θεωρίας. Τῷ 1807 ἐξέδωκε τὴν Φαινομενολογίαν τοῦ πνεύματος (ἐν Βαμβέργῃ) ἐν ᾗ ἀνέπτυξε τὸ πρῶτον τὴν ἰδιάζουσαν αὐτῷ διαλεκτικὴν μεθόδον. Γενόμενος διευθυντὴς τοῦ ἐν Νυρεμβέργῃ γυμνασίου ἐξέδωκεν ἐνταῦθα τὴν Ἐπιστήμην τῆς Λογικῆς (3 τ., 1812—13). Τῷ 1816 ἐκλήθη ὡς καθηγητὴς τῆς φιλοσοφίας εἰς Ἀϊδελβέργην, ὅπου καὶ ἐξέδωκε τὴν Ἐγκυκλοπαίδειαν τῶν φιλοσοφικῶν ἐπιστημῶν (1817), τῷ δὲ 1818 διαδέχτο ἐν Βερολίνῳ τὸν φήγχε καὶ ἔκτοτε κυρίως ἐφημέθη μὲν μεγάλως ὁ "Ε., τὸ δὲ σύστημά του ἀπετέλεσεν ἐποχὴν ἐν τῇ ἐπιστήμῃ. Τῷ 1821 ἐξέδωκε τὴν Φιλοσοφίαν τοῦ δικαίου, τῷ δὲ 1827 ἴδρυσεν μετὰ τινῶν ὁπαδῶν του τὴν Ἐπετηρίδα τῆς ἐπιστημονικῆς κριτικῆς, ἣτις ἐχρησίμευσε πρὸς διάδοσιν τῶν ἰδεῶν του, ὧν οἱ ὁπαδοὶ κατέλαβον ἐντὸς ἐλαίου πολλὰς πανεπιστημιακὰς ἑδρας ἐν Γερμανίᾳ. Ὡς σχολαστικὸς δ' ὁ ἀνὴρ εἰς νέαν ἑκδοσιν τῆς Λογικῆς του ὅτε ἐπελθεύσα ἀφῆρπασεν αὐτὸν ἡ χολέρα τὴν

2/11 Ὀκτ. 1831. Τὰ ἄπαντά του ἐξεδόθησαν ἐν Βερολ., εἰς 18 τ., 1832—41, τῷ δὲ 1870 ἐπὶ τῇ ἑκατοστῇ ἐπετηρίδι τῆς γεννήσεώς του τὸ πανεπιστήμιον ἴδρυσεν αὐτῷ ἐν Βερολίνῳ μνημεῖον (ποιηθὲν ὑπὸ τοῦ Bläser). [Εγ.]

Τὸ φιλοσοφικὸν σύστημα τοῦ "Ε. καλεῖται ἐγελισμὸς ἢ ἐγελισμός, ἐγελισμός δὲ οἱ ἀκολουθοῦντες αὐτό. Πλήρῃ δὲ σχεδὸν ἰδεῶν τούτου δύναται τις νὰ λάβῃ ἐκ τῆς «Ἐγκυκλοπ. τῶν Φιλοσοφικῶν Ἐπιστημῶν» τοῦ μεγάλου φιλοσόφου, ἐν ᾗ ἐκτίθενται αἱ ἀρχαὶ αὐτοῦ. Μετὰ τὸ πρῶτον βλέμμα τοῦ ῥήγχε κανεῖς ἐπὶ τοῦ ἔργου, δὲν ἡμπορεῖ παρὰ νὰ θαυμάσῃ τὴν σπανίαν δύναμιν τοῦ πνεύματος ἢ ὅποιον φαίνεται παντοῦ προεδρεύοντα καὶ ὡς πρὸς τὴν οἰκοδόμησιν καὶ ὡς πρὸς τὴν ἐκθέσιν τοῦ συστήματος. Ὁ μᾶλλον αἰσθητὸς εὐθὺς ἀμέσως χαρακτὴρ αὐτοῦ εἶνε ἀτεγχετος καὶ ἀπαράδατος τάξις καὶ συμμετρία, βαίνουσα κανονικῶς ἀπὸ τῶν μεγάλων αὐτοῦ διαιρέσεων πρὸς τὰς κυρίας ὑποδιαίρέσεις καὶ ἀπὸ τούτων πρὸς τὰς ἐφαρμογὰς τῶν καὶ οὕτως ἐν γένει φθίνουσα μέχρι καὶ τῶν ἐλαχίστων λεπτομερειῶν. Ὡς τὰς αὐτῆς εἶνε ἡ τριαδική, τὸ τριαδικὸν σύστημα. Ὅλα ταυτέστι ἐν τῷ συστήματι γίνονται, προβαίνουν, ἀναπτύσσονται τρία πρὸς τρία, κατὰ τριτάς διαιρέσεις. Κατὰ τὸν "Ε. ἡ Φιλοσοφία διαιρεῖται εἰς τρία μεγάλα μέρη: α' τὴν λογικὴν, ἣτις ὡς ἀντικείμενον ἔχει τὴν ἰδέαν, ἐννοουμένην κατὰ τὴν παρὰ Πλάτωνα σημασίαν, ὡς ἐμφανιζύσας δηλαδὴ τὰς οὐσίας τῶν πραγμάτων: β' τὴν φιλοσοφίαν τῆς φύσεως: γ' τὴν φιλοσοφίαν τοῦ πνεύματος. Ἐπειτα εἰς τὸ α' μέρος τῆς τριάδος ταύτης, τὴν λογικὴν, ὑπάρχουν τρία ἄλλα μέρη τῶν τριῶν τούτων μερῶν ἔπονται τρεῖς ἄλλαι ὑποδιαίσεις, καὶ οὕτω καθέξῃς. Ὡς μελέτη τῆς φιλοσοφίας ἀρχεται διὰ τῆς μελέτης τῆς σκέψεως οἱ νόμοι δὲ τῆς σκέψεως εἶνε τὸ θέμα τῆς λογικῆς, ἣτις εἶνε ἡ ἐπιστήμη τῆς καθαρῆς ἰδέας. Ὡς σκέψις εἶνε ἰδιότης τοῦ πνεύματος καὶ παράγει ἰδέας γενικὰς καὶ ἀφηρημένας: αὐτὴ δὲ γενικαὶ αὗται ἰδέαι τῆς ἀποτελοῦσι τὴν ἀλήθειαν, ἣτις εἶνε ἀτομικὸν ἡμῶν ἔργον, ἀφοῦ εἶνε προῖον τοῦ πνεύματος θεωρουμένου ὡς ὑποκείμενον σκεπτόμενον. Τὰ τρία μέρη τῆς λογικῆς τοῦ "Εγ. ἀνταποκρίνονται πρὸς τρία σημεῖα τῆς σκέψεως: ἡ υποκειμενικὴ ἀντίληψις, τὸ δὲ ἢ τὸ ἐγώ, γίνεται κρίσις, συμπέρασμα, καὶ ἔπειτα ἀντικείμενον (μηχανισμός, χημισμός, τελεολογία). Ἐν συνόλῳ, ἡ σκέψις δὲν διαφέρει τοῦ εἶναι, τοῦ ὄντος. Αἱ διαφοροὶ ἐκφάνσεις τούτου, τὰς διαφορὰς εἶδον τοῦ εἶναι ἀπλὰ σημεῖα, ἀπλὰ στιγμαὶ ἐν τῇ βαθμιαίᾳ, τῇ διαδοχικῇ ἀναπτύξει τῆς νοήσεως. Ὁ φιλόσοφος ἀναχωρεῖ ἐκ τοῦ καθαρῶς μὴδενός, ὅπερ ταυτίζει πρὸς τὴν ἀπόλυτον ὑπόστασιν, ἀφ' ἧς ἀφῆρσεν πᾶσας αὐτῆς τὰς ἐκφάνσεις: διὰ νὰ φθάσῃ δὲ εἰς τὴν συγκεκριμένην πραγματικότητα τὰς ἀποδίδει εἰς αὐτὴν βαθ-

μηδὲν. Οὐτε τὸ ὄν, οὔτε τὸ μηδὲν, δὲν ἔχουν πραγματικὴν ὑπαρξίν. Ἡ ὑπαρξίς εἶνε τὸ διαστημα, τὸ διάμεσον τὸ ὅποτον τὰ χωρίζει καὶ ὁπερ ἀποκαλεῖται τὸ γίνεσθαι, τὸ καθεῖσθαι (le devenir). Ἡ ἰδέα τοῦ ὄντος ἀϋξάνεται καθ' ὅσον ἀπεργάζεται ἐαυτὴν (crescit eundo). Ἐν τούτοις ἡ συγκεκριμένη ἰδέα δὲν εἶνε ἀκρόμη ἡ ὑπαρξίς· πρέπει νὰ ἐκδηλωθῇ. Πῶς κάμνει τοῦτο; Ὁ Ἔγ. δὲν τὸ λέγει· σημειοὶ μόνον καὶ καταδεικνύει ἐν τετελειωμένον γεγονός· καὶ συμπαρίνει· τὸ συμπαν εἶνε ἡ λογικὴ ἰδέα ἐξωτερικεῦσθαι· τὸ συγκεκριμένον συμπαν, ὁ κόσμος, ὑπὸ μορφήν ἐξωτερικεῦσθαι. Ἡ φύσις, θεωρουμένη ὡς ἰδέα, εἶνε θεία, εἶνε ὁ Θεός· θεωρουμένη ἐν συγκεκριμένῃ καταστάσει εἶνε ἡ ὕλη· τὰ δύο δὲ ταῦτα δὲν συμπιπτον, δὲν συναντῶνται· τὴν ἑλλειψιν δὲ τῆς συμπύκνωσης, τῆς συναντήσεως ταύτης ὁ Ἐ. ὀνομάζει «καυμάδατον ἀντίρρῳ». Ὅλη σχεδὸν ἡ θεωρία αὕτη εἶνε σκοτεινοτάτη καὶ δι' αὐτοὺς τοῖς ἐξ ἐπαγγέλματος φιλοσόφους· αὐτὸς ὁ Κουζὲν ἐξομολογεῖται ὅτι δὲν τὴν ἐκαταλάμβανε καὶ ὅτι οὔτε ὁ ἰδὸς. Ἐ. δὲν ἤδυνάτο πολὺ συχνὰ νὰ τοῦ ἐξηγήσῃ σαφῶς τί ἤθελε νὰ εἰπῇ· διὸ καὶ τὸν κατηγοροῦν ὅτι δὲν ἤξευρε καὶ αὐτὸς τι ἔλεγε·ν· ἀλλ' ὁ ἀνὴρ εἶχεν ἥκρην πεποιθῆσιν εἰς τὸ σύστημα τοῦ καὶ εἰς τὴν δι' αὐτοῦ ἐξηγήσιν τοῦ κόσμου, ὅταν δὲ καὶ αὕτη ἡ φύσις ἐφαινετο ἐναντιοπομένη πολλάνικς καὶ ἀντιλέγουσα πρὸς αὐτὸ δὲν ἐδίσταζε νὰ διακηρύττῃ ἀτρομήτως ὅτι ἡ φύσις εἶχεν ἥκρην. — Ἡ «Φιλοσοφία τῆς φύσεως» εἶνε τὸ 6' μέρος τῆς «Ἐγκυκλοπαιδείας» καὶ διαιρεῖται καὶ αὕτη εἰς τρία, τὴν μηχανικὴν, τὴν φυσικὴν καὶ τὴν ὀργανικὴν, καθεὲ δὲ μέρος τῆς τριάδος ταύτης ὑποδιαιρεῖται εἰς ἄλλα τρία πάλιν κτλ. Κατὰ τὸν Ἐ. ἡ φύσις εἶνε τρόπον τινὰ πνεῦμα μὴ ἔχον συνείδησιν ἐαυτοῦ, ὅπως ἀπ' ἐτέρου τὸ πνεῦμα εἶνε φύσις ἐνσυνείδητος. Ἡ σκέψις καὶ τὸ ὄν εἶνε ταῦτα καὶ συγχωνεύονται εἰς μίαν παγκόσμιον καὶ μοναδικὴν ἀρχήν, ἡν καλεῖ ἰδέα ν. Ἡ δὲ ἀνάπτυξις, ἡ τελειοποίησις τῆς ἰδέας παράγει ὅλα τὰ ἐξαγόμενα, ὅλας τὰς ἐκφάνσεις τοῦ ὄντος, ὅλους τοὺς τρόπους τῆς ὑπαρξεως αὐτοῦ, ὅλας τὰς πραγματικότητας. Ἡ ἐπιστήμη εἶνε ἡ γνῶσις τῆς ἀναπτύξεως ταύτης καὶ ἡ λογικὴ ἐξάγεις καὶ ὀρίζει τοὺς νόμους αὐτῆς, οἵτινες εἶνε ἡ ἀντίρρῳ καὶ ὁ συμβιβασμὸς τῶν ἀντιθέτων. Ἡ ἀντίρρῳ εἶνε πανταχοῦ, ἐν τῇ φύσει ὡς ἐν τῷ πνεύματι· εἶνε ἡ ἀρχὴ τῆς κινήσεως καὶ τῆς ζωῆς. Ἐκάστη ἰδέα ἔχει τρία σημεῖα ἡ στιγμῆς· τίθεται κατὰ πρῶτον ἀπλῶς καὶ ἀμέσως· καὶ εἶνε ἡ ἰδέα καὶ ὁ ἔαυτ' ἡν, ἡ θέσις ἐπεται ἀντιτίθεται εἰς ἐαυτήν· καὶ εἶνε ἡ ἰδέα ἐκτὸς ἐαυτῆς ἡ ἰδέα δι' ἔαυτ' ἡν, ἡ ἀντίρρῳ· τέλος δὲ, ἀφοῦ διχασθῇ, ἐπανέρχεται εἰς τὴν ἐνότητα συμβιβάζουσα τὴν θεσιν καὶ τὴν ἀντίρρῳ καὶ

εἶνε ἡ ἰδέα καὶ ὁ ἔαυτ' ἡν καὶ δι' ἔαυτ' ἡν, ἡ συνθεσις. Ἐν τῇ «Μηχανικῇ» τοῦ ὁ Ἐ. ἐπιχειρεῖ νὰ ὠσῇ τὴν θεωρίαν τοῦ χρόνου, τῆς ἐκτασεως, τῆς ὕλης, τῆς κινήσεως καὶ τῆς ἀπολύτου ἡ ἀπὸρρημένης μηχανικῆς. Ἐν τῇ «Φυσικῇ» ἐξετάζει τὴν γενικὴν ατομικότητα, ἐκφράσις δι' ἧς ἐννοεῖ τὸν κόσμον τῶν σωμάτων· τὰ στοιχεῖα, τὴν ἐνέργειαν καὶ τὰς σχέσεις τῶν, ἀπὸ τῆς γενικῆς δὲ εἰς τὴν μερικὴν καταβαίνων ατομικότητα ἐξετάζει τὰς ἰδιότητας τῶν σωμάτων, τὸ εἶδὸν ἡ βαρὺς, τὴν ἔλξιν τῶν ἀτόμων, τὸν ἥχον, τὸ θερμογόνον, τὸ φῶς, τὸν μαγνητισμὸν καὶ τὸν ἡλεκτρισμὸν. Ἡ «Ὀργανικὴ» δὲ ἐνδιατρίβει περὶ τὸν κόσμον τῶν ἐμφύτων καὶ ἀψύχων ὄντων, τὴν γεωλογίαν, τὰ ζῶα καὶ τὰ φυτὰ, ὅτινα ἀποτελοῦν συνεχὴ σειρὰν, ἐκμάδα, ἡν δια τριῶν ὑποδιαίρεσεων πάλιν χαρακτηρίζει· τῆς τοῦ σχηματῶς (ὄρυκτά), τῆς τῆς ἀρσενώσεως (ζῶα) καὶ τῆς τῆς γεννήσεως (ζῶα). Παραδέρχεται δὲ καὶ λαμβάνει ὑπ' ὄψιν νὰς φυσικὰς ἐπιστήμας, ἀλλ' ἐφ' ὅσον τὰ ἐξαγόμενα αὐτῶν συμβιβάζονται πρὸς τὰς γενικὰς θεωρίας τοῦ συστήματος τοῦ. Ἀλλῶς τε δὲ καὶ βαθεῖαν τρέφει τὴν περιφρόνησιν πρὸς τὸν κόσμον τῶν σωμάτων· «Ὁ κατερέεις οὐρανός, λέγει που λ.χ., δὲν ἔχει διόλου τὴν αὐτὴν σημασίαν δια τὴν κρίσιν, ὅσην διὰ τὸ αἶσθημα. Εἶνε ἀρνητικὸν ἀπειρον, ἐν ᾧ ἡ τύχη ἀσκει οὐσιώδη ἀπορρῳ. Μόνον τὸ ἡλικιὸν σύστημα εἶνε ἑλκονον. Ἡ ἐνέργεια δι' ἧς πληροῦται ἡ ἐκτασις ἐκδηγνύεται εἰς ἀριθμητὸν πληθὺν σωμάτων· εἶνε εἶδος ἐξανθήματος τοῦ φωτός, ὁπερ διὰ τὸν φιλόσοφον δὲν εἶνε οὐκαμνιωτέρον ἐξανθήματος τοῦ δερμάτος ἡ τῆς πύσεως αὐτελοῦς στίφους μυῶν». — Τὸ γ' μέρος τῆς «Ἐγκυκλοπαιδείας», ἡ «Φιλοσοφία τοῦ πνεύματος», διαιρεῖται ἐπιστῆς εἰς τρία· α' τὸ ὑποκειμενικὸν πνεῦμα, ὑποδιαίρουμένον εἰς ἀνθρωπολογίαν, φαινομενολογίαν καὶ ψυχολογίαν· β' τὸ αντικειμενικὸν πνεῦμα, ὑποδιαίρουμένον εἰς δίκαιον, ἡθικὴν καὶ ἥθη· γ' τὸ ἀπόλυτον πνεῦμα, ὑποδιαίρουμένον εἰς τέχνην, θρησκείαν καὶ κυρίως φιλοσοφίαν. Ἡ ἀνθρωπολογία ἔχει ἀντικείμενον τὴν ψυχὴν. Ἡ ψυχὴ εἶνε ὁλός ὁ ἄνθρωπος· αὕτη δὲ κάμνει τὸ σῶμα ὅπως κάμνει κανεὶς ἕνα φῶρεμα· καθέναν μας κάμνει καὶ ἔχει τὸ σῶμα τὸ ἀνάλογον μὲ τὸ ἡθικὸν ἀνάστημά του. Ἡ ἐργασία δι' ἧς ἡ ψυχὴ ἀπεκτᾷ συνειδήσιν ἐαυτῆς εἶνε τὸ θεμα τῆς φαινομενολογίας, καὶ ἡ ἐργασία δι' ἧς ἐρίζει ἐαυτήν, γίνεται τὸ ἴδιον ἐαυτῆς ὑποκειμένου τῆς ψυχολογίας, ἡτις σπουδάζει τὸ πνεῦμα, τὸ ὅποιον εἶνε ἐν ὑπὸ τρεῖς (καὶ αἰωνίως τρεῖς) μορφαί, ὡς νόησις, ὡς θέλησις καὶ ὡς ἐλευθερία δύναμις· ὑπὸ τὴν τελευταίαν δὲ ταύτην ἰδιότητα τοῦ πνεύματος γίνεται αντικειμενικὸν καὶ πρῶτον τοῦ ἔργου εἶνε νὰ δημιουργήσῃ δι' ἐαυτὸ ἕνα ἡθικὸν κόσμον. Ἡ μελέτη τοῦ ἡθικοῦ τούτου κόσμου περιλαμβάνει τὴν φιλοσοφίαν τοῦ δικαίου, τὴν ἡθικὴν, τὴν πολιτικὴν,

τὴν φιλοσοφίαν τῆς ἱστορίας κλπ. Περιέργοι δὲ εἶναι τινὲς τῶν σχετικῶν πρὸς αὐτὰς θεωριῶν τοῦ. (Ὅτι, τὸ κ' αὐτὸς κατ' αὐτὸν εἶπε ἡ καθολικὴ ὑπόστασις. Τὰ ἄτομα δὲν εἶνε ἡ συμβεβηκότα καὶ φαινόμενα, δὲν ἔχουν δὲ δικαίωμα εἰς τίποτε ἢ εἰς τὸ ν' ἀποτελοῦν μέρος παμμεγέθους μηχανῆς ὡς μηχανικοὶ τροχίσκοι, στερεωμένοι αὐτεξουσίᾳ ἡτοῦ. Ἡ ἐλευθερία εἶνε σχεδὸν κενὴ λέξις δι' αὐτὸν. Τὰ ἄτομα κατὰ γενεάς αὐτὰς θεωρεῖ ἐν τῇ ἱστορίᾳ ὡς ἀνάξια περιποῦ πάσης προσοχῆς. Ὑπεράνω δὲ πάντων τούτων τάσσει διαρκῶς τὴν λογικὴν, τὴν καθιστὰν τύραννον ἐπίσης παντοδύναμον καὶ ἄγριον ὡς οἱ πολιτικοὶ τύραννοι. Ἔκινεῖται εἰκοθεν ὅτι αἱ ἀρχαὶ αὗται εἶνε ἀρκετὰ αὐθαίρετοι καὶ ἀμεσότητοι, πολλοὶ δὲ ἔβησαν μέχρι τοῦ νὰ μεμψοῦν αὐτὸν ὡς κηρύξαντα αὐτὰς τῇ ὑπαγερωσει τῆς πρωσοικῆς Κυβερνήσεως ἢ τοῦλαχιστον διὰ νὰ γινῇ ἀρεστὸς εἰς αὐτὴν. Τὴν ἱστορίαν ἐνομάζει «ἀναπτύξιν τοῦ παγκοσμίου πνεύματος ἐν τῷ χρόνῳ» διακρίνει δὲ ἐν τῇ ἀνθρωπίνῃ προῶν τρία σημεῖα: τὸ α' χαρακτηρίζει ἡ πίστις ἥτις βασιλεύει ἐν Ἀνατολῇ, συνοδουμένη ὑπὸ τῆς ἀμαθείας καὶ τοῦ θεοποτισμοῦ· τὸ β' εἶνε ἡ ἑλληνικὴ καὶ ἡ ῥωμαικὴ ζωὴ, τὴν θεωρεῖ μᾶλλον φιλελεύθερον ἀλλ' ἐπίσης οὐκ ἦτοον τριαδικήν, χαρακτηριζομένην ὑπὸ τῆς ἀριστοκρατίας, τῆς δημοκρατίας καὶ τῆς δουλείας· τὸ γ' δὲ εἶνε ἡ γερμανικὴ περίοδος, μᾶλλον ὑπερόχος ὅλων, ἐφειλῶσα εἰς τὴν χριστιανισμὸν τὸ αἰσθητικὸν τῆς ἐλευθερίας, ἀλλ' ἐφειλῶσα συγχρόνως ὅπως τελευτῇ ν' ἀπαρνηθῇ τὴν θρησκευτικὴν συνειδήσιν, ἥτοι τὸν χριστιανισμόν, χάριν τῆς πολιτικῆς συνειδήσεως. Ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ἡθικοῦ τοῦ οἰκοδομήματος δ' ἔρχεται τὴν τέχνην, τὴν θρησκείαν καὶ τὴν φιλοσοφίαν οἱ τρεῖς δ' αὐτοὶ ὅροι συνοψίζουσιν τὴν ἀπόλυτον ἀληθείαν. Τὴν ταύτην ταυτίζει πρὸς τὸ ἰδανικόν, ὅπου κατ' αὐτὸν εἶνε ἡ ἐνότης τῆς μορφῆς καὶ τῆς ἰδέας. Ἡ ὠραιότερα δὲ μορφή εἶνε ἡ ἀνθρωπίνη, ἥτις εἶνε τὸ δοχεῖον τοῦ πνεύματος. Τὸ ὠραιὸν δ' ἐν γένει εἶνε ὑπερτερον τῆς φύσεως ὅπως τὸ πνεῦμα εἶνε ὑπερτερον τῆς ὕλης. Ἡ δὲ τέχνη εἶνε τριττὴ καὶ πάλιν: συμβολικὴ ὡς ἐν Ἀνατολῇ, κλασικὴ ὡς ἐν Ἑλλάδι καὶ ῥωματικὴ ὅπως κατὰ τοὺς προσφάτους χρόνους. Τὴν θρησκείαν θεωρεῖ ὡς τὴν σφαῖραν ἐν ἣ ὅλα τὰ αἰνίγματα τῆς ζωῆς καὶ ὅλαι αἱ ἀντιφάσεις τῆς σκέψεως εὐρίσκουν τὴν λύσιν των, ὅλοι οἱ πῖνοι τοῦ αἰσθητικῆς κατευθύνονται, σφαῖραν τῆς αἰωνίνης ἀληθείας καὶ γαλήνης· ἐκεῖ ἔβει ἡ Ἀθήνη, ἐξ ἧς ἡ ψυχὴ πίνει τὸ φάρμακον ὅλων τῶν θλίψεων, ὅπου δόλαι αἱ σκιαί τοῦ χρόνου διαλύονται πρὸ τῶν λαμπρῶν τοῦ ἀπείρου. Ἡ θρησκευτικὴ φιλοσοφία ἔχει πάλιν τρία μέρη: α' τὴν ἰδέαν τῆς θρησκείας (ἡ φυσικὴ θρησκεία)· β' τὴν ὠρισμένην θρησκείαν· γ' τὴν ἀπόλυτον θρησκείαν, ὅποιαν ἐννοεῖ μίαν λογικὴν θρησκείαν,

ἀποκτωμένην διὰ τῆς ἐπιστήμης. Φυσικὰς θρησκείας εὐρίσκει τρεῖς: α' τὴν θρησκείαν τῆς μαγείας, εἰς ἣν ἀναγεί ὅλα τὰ εἶδη τῶν φετιχισμῶν καὶ αὐτὸν εἶτι τὸν βουδισμόν· β' τὴν θρησκείαν τῆς φαντασίας, ὡς ὁ βραχμανισμός καὶ γ' τὴν θρησκείαν τοῦ φωτός ἢ τὸν παρσισμὸν. Τρεῖς δὲ ἱστορικὰς περιόδους ἀποδίδει καὶ εἰς τὴν πνευματικὴν θρησκείαν, α' τὴν τοῦ ὕψους ἢ τοῦ ἰουδαϊσμοῦ, β' τὴν τοῦ ὠραίου ἢ τοῦ κλασικοῦ πολυθεϊσμοῦ, καὶ γ' τὴν τῆς νήσεως, τελειωτικῆς θρησκείας τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. Ἐν ὀνόματι δὲ αὐτῆς κηρύσσει ἀπλῶς προλήψεις πᾶσας τὰς πίστεις πάντες εἰδους, ὡς τὴν εἰς Θεὸν ἄντικειμενικὸν εἰς τὴν ὑπαρξιν κόσμου διαφόρου τοῦ ἰδανικοῦ κλπ. Εἰς μόνους πνευματικὸς κόσμος ὑπάρχει: ὁ τῆς σκέψεως. Καθεὶς δ' ὀφείλει νὰ δημιουργῇ μόνος τοῦ αὐτοῦ τὸν κόσμον. Εἰς ἐν τι ὕψος, ὁ πραγματικὸς καὶ χυδαῖος κόσμος ἀραινέται, τὸ πνεῦμα εἰσέρχεται εἰς σφαῖραν πάντοτε ἡρεμον καὶ ἀτέρμονα, τὴν λογικὴν θρησκείαν. Ἀλλως τε, κατὰ βάθος, τὸ ἀντικείμενον τῆς θρησκείας καὶ τῆς φιλοσοφίας εἶνε τὸ αὐτό· ἀμρότητα περὶ τοῦ αὐτοῦ πραγματος ἀσχολοῦνται, ὅπου ἐκείνη μὲν καλεῖ Θεόν, αὕτη δὲ Ἀλήθειαν. Τέλος, τὸ ἀπόλυτον εἶνε τὸ πνεῦμα, ὅπου εἶνε ὁ ὕψιστος δρισμός τοῦ Θεοῦ ἐν δυνάμει τις νὰ συλλάβῃ. Ὅλη ἡ ἀνθρ. ἱστορία τείνει ν' ἀποδείξῃ τοῦτο, ὡς καὶ ἐν ἄλλοι, ὅτι ἡ φιλοσοφία δὲν ὑπάρχει, ὅτι ἡ ἐπιστήμη δὲν ὑπάρχει, ὅτι τὰ πράγματα δὲν ὑπάρχουν, ἀλλ' ὅτι ὅλα γίνονται. Δηλαδή, ἐν τῷ σύμπαντι δὲν ὑπάρχει παραζωὴ καὶ ἡ ζωὴ εἶνε δύναμις ἧς ἡ οὐσία εἶνε ἡ μεταβολὴ ἢ ὅπως ἔλεγον ἄλλοτε ἡ κινήσις. Ἐν γένει δὲ τὸ σύστημα τοῦ δὲν εἶνε ἄλλο ἢ ἀληθὴς πανθεισμός ἰδεώδης ἢ μᾶλλον λογικός, περίφημον δ' εἶνε ἐν Γερμανίᾳ ἐν τῶν ἀξιωματικῶν του καθ' ὃ «πάν ὃ εἶνε ἔλλογον εἶνε καὶ πραγματικόν καὶ ἀντιστρέφει: πᾶν ὃ, τι εἶνε πραγματικόν εἶνε καὶ ἔλλογον». Ὁ Θεὸς εἶνε συγχρόνως τὸ πᾶν καὶ τίποτε. Εἶνε τὸ γίνεσθαι, *ledevenir*, ἡ θεμελιώδης ἀρχὴ τῆς φιλοσοφίας του, δι' ἧς ὁ Ἐγ. ἐννοεῖ τὴν διὰ διαρκείας ἐξελίξιν ἀνάπτυξιν τοῦ ἀπολύτου ὅπως πραγματοποίηθῃ καὶ κατόπιν ἐπανέλθῃ πάλιν εἰς τὸ ἀπόλυτον. Ἐκδηλοῦται δὲ διὰ τῆς σκέψεως, ἐμφανίζεται μὲ αὐτὴν καὶ ἀπέρχεται ὡς αὕτη.

Εἰς ταῦτα δύναται ἀτελῶς καὶ ἑλλιπῶς νὰ συγκεχυμένως βεβαίαν νὰ συνοψισθῇ διὰ γενικῶν γραμμῶν τὸ κολοσσαῖον οἰκοδόμημα τῆς φιλοσοφίας τοῦ ἀνδρός, ὅστις τοσάυτην ἐξήγησεν ἐπιπορὴν ἐπὶ τοῦ σκεπτομένου συγχρόνου κόσμου, τὸ ὅποιον δικαιολογεῖ μὲν ἐν πολλοῖς πιθανῶς τοὺς ἀποκαλέσαντας αὐτὸν μετὰ τοῦ Φιχτε καὶ τοῦ Σχέλιγκ τοὺς τρεῖς νεώτεροὺς σοφιστάς, ἀλλὰ τοῦ ὁποίου δὲν ἡμπορεῖ κανεὶς νὰ μὴ ὁμολογήσῃ τὴν ὕψηλὴν ἐπίδοσιν. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ διδασκάλου οἱ ὁπαδοὶ αὐτοῦ διηρέθησαν εἰς τρεῖς

μερίδας, διαμαχομένας πρὸς ἀλλήλας, χαρακτηριζόμενας δὲ διὰ κοινοβουλευτικῶν τίτλων, ὡς ἡ δεξιὰ πτέρυξ, ἣν ἀποτελοῦν οἱ βραχιστάι, ἡ ἀριστερὰ, ἣν ἀποτελοῦν οἱ πανθισταὶ ναυαρχισταί, καὶ τὸ κέντρον, οἱ ἐκλεκτικοί. [M.M.]

Ἔγερ. 1) Ποταμὸς τῆς Βοημίας, πηγὰς ἐπὶ τοῦ ὄρους Φίχτελ ἐν τῇ βουαρικῇ ἐπαρχίᾳ Ἀνω Φραγκωνίας. Ρέει ὡς ἐπὶ πλεῖστον πρὸς Α, εἰς ὀρητικὸς, μὴ ἐπιτρέπων τὴν ναυτιλίαν, καὶ χύνεται πλησίον τοῦ The-resienstadt εἰς τὴν Ἀλβιν. Ὁ ῥοδὸς τοῦ ἔχει μῆκος 310 χμ. — 2) Πόλις τῆς Βοημίας, κειμένη ἐπὶ τοῦ ὄμων. ποταμοῦ εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους Φίχτελ, κέντρον διασταυρώσεως διαφόρων σιδηροδρόμων. ἔχει (1880) 11781 κατ., μετὰ τῶν προαστείων 17148, γυμνάσιον, διδασκαλεῖον, ὑφαντουργίαν καὶ ποικίλην ἄλλην βιομηχανίαν καὶ ἀκμαῖον ἐμπόριον. Ἐνταῦθα ἐφρονεῦθη τῷ 1684 ὁ Πάλλενσταϊν. Μέχρι τοῦ 1815, ὅτε ἠνώθη μετὰ τῆς Βοημίας, τὸ Ἔ. ἦτο ἐλευθέρη πόλις. [M.Σ.]

Ἐγζέ (Αἰμίλιος Egger). Γάλλος φιλόλογος καὶ διάσημος ἑλληνιστής. Ἐγενν. τῷ 1818 ἐν Παρίσις, ἀρῶ δὲ ἐδίδασκεν ἀπὸ τοῦ 1835 ἐν ἄλλοις σχολείοις γενικὴν καὶ συγκριτικὴν γραμματικὴν, διωρίσθη τῷ 1855 καθηγητὴς τῆς ἑλλ. φιλολογίας ἐν τῇ Σορβόνη. Μέγας εἶνε ὁ ἀριθμὸς τῶν ἔργων. καὶ μελετῶν αὐτοῦ. Ἡ Ἀκαδημία τῶν ἐπιγραφῶν, τῆς ὁποίας διετέλεσε μέλος ἀπὸ τοῦ 1854, ἐβράβευσεν τὴν διατριβὴν του Examen crit. des historiens anc. de la vie et du règne d' Auguste (1841)· πασίγνωστα δὲ κατέστησαν τὰ Aperçu sur les origines de la littérature grecque (1846), Notions élém. de grammaire comparée (1852), Apollonius Dyscole (1854), Etudes hist. sur les traités publ. chez les Grecs et les Romains (1866), L' Hellénisme en France (2 τ. 1869). Ἦτο δὲ συνεργάτης πολλῶν ἐπιστημονικῶν περιοδικῶν καὶ διηύθυνεν ἀπὸ τοῦ 1871 τὸ Journal des Savants. Ἀπέθανε τῷ 1885 ἐν τοῖς λουτροῖς Ῥογὰ τοῦ νομοῦ Πυι-δε-Δώμ. Μετὰ δὲ τὸν θάνατόν του ἐξεδόθησαν Etudes d' hist. de littérat. grecque (1890). [Ἐγ.]

Ἐγινάρδος (Eginhard ἢ Einhard). ὁ γράψας τὸν βίον Καρόλου τοῦ Μεγάλου. Ἐγενν. περὶ τὸ 770 ἐν τῇ ἀνατολ. Φραγκωνίᾳ καὶ ἦτο μαθητὴς τοῦ Ἀλκουίνου· εἶχε δὲ ἰδιαίτερον κλίσιν πρὸς τὴν ἀρχιτεκτονικὴν καὶ διηύθυνε τὴν οἰκοδομὴν διαφόρων μεγάρων (παλατιῶν) κλ. τοῦ Καρόλου. ἐξετιμᾶτο δὲ λίαν ὑπὸ τούτου, συνώδευεν αὐτὸν εἰς τὰς περιηγήσεις του καὶ μάλιστα τῷ 806 ἀνετέθη αὐτῷ ἀποστολὴ τοῦ Καρόλου πρὸς τὸν Πάπαν Λέοντα. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Καρόλου ὁ Ἐ. ἀπεχθάνετο τὰς κομματικὰς διενέξεις τῆς

βασιλ. Αὐλῆς ἀπεσύρθη καὶ ἐξῆ ἰδιωτεύων ἐν Μύλχαϊμ ἐπὶ τοῦ Μοίνου. Ἀπέθανε τῷ 840. Τὸ ἔργον του Vita Caroli Magni (βίος Καρ. τοῦ Μεγ.) εἶναι· τὸ καλλίστεον τοῦ μεσαιωνοῦ ἔργον τοῦ εἰδούς τούτου. Λίαν δὲ περιεργοὶ εἶνε καὶ αἱ Ἐπιστολαὶ τοῦ [Ἐγ.]

Ἐγίρα ἐν τῇ ἀραβικῇ σημαίνει φυγή, κυρίως δὲ τὴν φυγὴν τοῦ Μωαμεθ ἐκ Μέκκας εἰς Μεδίαν, ἣτις ὑπολογίζεται συνήθως ὡς συμβῆσαι τὴν 16 Ἰουλίου (= 1 Μουχαρραμ) 622 μ. Χ. καὶ παρὰ τοῖς Μωαμεθανοῖς σημαίνει τὴν ἀρχὴν τοῦ ἔτους. Κατ' ἀκριβεστέρους δὲ ὑπολογισμοὺς ἡ Ἐ. συνέβη τὴν 18 ἢ 19 Ἰουνίου 622. [Ἐγ.]

Ἐγκανθὺς (Ἀνατ.). Φύμα τοῦ ἐπιπεφυκότος (ἔρ. λ.) κειμενον κατὰ τὴν ἐσω γωνίαν τοῦ ὀφθαλμοῦ ἐν τῇ μέσῳ τοῦ δακρυϊκοῦ λημνίου. [1.110.]

Ἐγκαρές. Κώμη τῆς νήσου Νάξου ὑπαρχομένη εἰς τὸν ὄθμον Κυθῶν καὶ ἀπέχουσα 1/2 ὥραν τῶν Τριπόων. Οἰκεῖται ὑπὸ 514 κατ.

Ἐγκάρσιαι ἢ Κερκίριγγιαναὶ βαλθεῖδες (Ἀνατομ.). Πτυχαὶ διαρκεῖς τοῦ βλεννογόνου ὑμένης τῶν λεπτῶν ἐντέρων, κειμεναὶ ἐγκάρσιως πρὸς τὸν κατὰ μῆκος ἄξονα τούτων καὶ καταλαμβάνουσαι πλεον τοῦ ἡμίσους ἢ καὶ τὰ δύο τρίτα τῆς περιφέρειας αὐτῶν, ἀξάνουσαι δὲ τὴν ἐπιφανείαν τοῦ ἐντερικοῦ βλεννοῦμενος. [1.110.]

Ἐγκατάλειψις (délaissement) ἐν τῷ ναυτ. δικ. καλεῖται ἡ ὑπὸ τοῦ ασφαλιζομένου παραχωρηθῆς πρὸς τὸν ἀσφαλιστὴν τῆς πληρώσεως κυριότητος τῶν ἀσφαλισθέντων πραγμάτων, μὲν ὅλων τῶν ἐξ αὐτῶν δικαιωμάτων. Ὁ νόμος καθορίζει εἰδικῶς τὰς περιπτώσεις, καθ' ἃς ἐπιτρέπεται Ἐ., οὐδ' ἡμῶς ἔ' ἄλλη ζημία ἐκτὸς αὐτῶν δύναται νὰ προκαλεσθῇ Ἐ., ἀλλὰ θεωρεῖται ὡς ἀάρα (ἔρ. λ.). Ἐμπ. Ν. 371. Ἡ Ἐ. δὲν εἶνε ὑποχρεωτικὴ διὰ τὴν ἀσφαλιζόμενον, ἀλλ' ἤρτηται ἐκ τῆς θελήσεως αὐτοῦ, θυνομένου νὰ προτιμῇ τὴν περὶ ἀάρας ἀγωγὴν. Κατὰ τὸν Ἐμπ. Ν. (ἀρθρ. 369) Ἐ. δύναται νὰ λαθῇ χώραν ἐνεκεν ἁλώσεως, ναυαγίου, καθίσματος μετὰ διαρρήξεως, ἀνικανότητος πρὸς πλοῦν, παρεμποδίσεως ὑπὸ ξένης δυνάμεως, ἀπωλείας τῶν τριῶν τεταρτημερίων τοῦλάχιστον τῶν ἀσφαλισθέντων καὶ ἐλλείψεως εἰδήσεων ἐπὶ ὀριζόμενον ἀπὸ τοῦ ἀπώλου τοῦ πλοίου χρόνον (ἄρθρ. 375). Ἐπελθόντος τινὸς τῶν ἀνωτέρω δυστυχημάτων, ὁ ἀσφαλιζόμενος ὑποχρεοῦται νὰ γνωστοποιήσῃ τοῦτο ἐντὸς τριῶν ἡμερῶν, ἀφ' ἧς λαθῇ τὴν εἰδήσιν, εἰς τὸν ἀσφαλιστὴν (ἄρθρ. 374). Δυνατός νὰ ἐνεργήτῃ τὴν Ἐ. εἴτε συγχρόνως εἴτε ἐντὸς τῶν ὑπὸ τοῦ νόμου ὀριζομένων προθεσμιῶν (ἄρθρ. 373). Ἡ Ἐ. δὲν δύναται νὰ γίνῃ ὑπὸ βροντῆς ἢ ἐν μέρει, περιορίζεται δ' εἰς τὰ ἀσφαλισθέντα πράγματα· ὁ ναυλος περιλαμ-

δάνεται πάντοτε εἰς τὴν Ἑ. τοῦ πλοίου καὶ ἀνήκει τῷ ἀσφαλιστῇ, μὴ βλαπτομένων ὅμως τῶν δικαιωμάτων τῶν ναυτικῶς θανεισάντων, τῶν ναυτῶν διὰ τοὺς μισθοὺς των καὶ τῶν κατὰ τὸν πλοῦν ἐξόδων (ἄρθρ. 386). Ὁ ἀσφαλιζόμενος δρεῖλει νὰ γνωστοποιήσῃ πάσας τὰς γενομένας ἀσφαλείας, ὡς καὶ τὰ ὑπάρχοντα ναυτοδάνεια, ν' ἀποδείξῃ δὲ τὴν φόρτωσιν καὶ τὸ προκαλέσαν τὴν Ἑ. δυστύχημα. Διὰ τῆς Ἑ. μεταδιδάσκονται εἰς τὸν ἀσφαλιστὴν ὅλα τὰ ἐπὶ τοῦ ἀσφαλισθέντος πράγματα δικαιώματα τοῦ ἀσφαλιζομένου, ὃ δὲ ἀσφαλιστὴς ὑποχρεοῦται νὰ πληρώσῃ αὐτῷ ἐντὸς τριῶν μηνῶν ἀπὸ τῆς κοινοποιήσεως τῆς Ἑ. ὁλόκληρον τὴν ἀσφαλισθεῖσαν ποσότητα, ὡς εἰ ἡ ἀπώλεια ἦν ὁλοσχερῆς. [Πφ.]

Ἑγκατάστασις κληρονόμου.

Βλ. Ἐνστάσις κληρονόμου.

Ἑγκαυστική. Ἰδε Ζωγραφική.

Ἑγκελαδίτης. Βλ. Βαρβικίτης.

Ἑγκεφάλαρτος (Βοτ.) Βλ. Κυκαδῶδη.

Ἑγκεφαλικά τραύματα. Ὁ ἐγκέφαλος, κείμενος ἐν τῷ ὀστεώδει κρανίῳ, προστασσεται πάντως ἀπὸ τῶν ἐξωθεν δράσεων, οὐδαμῶς προσιτός ὢν. Ὅση ὅμως καὶ ἂν εἴναι ἡ στερεότης τῆς θήκης αὐτοῦ, αἱ ἐξωθεν προσβάλλουσαι βίαι ὑπερνικῶσι τὴν ἀντίστασιν, καὶ ὀρθῶς ἐπὶ τοῦ ἐγκεφάλου μᾶλλον ἢ ἥττον βιαιῶς καὶ εἰς μείζονα ἢ ἐλάσσονα ἔκτασιν, βλάπτουσαι τὴν ἐγκεφαλικὴν οὐσίαν παντοίως. Τοιαῦται δὲ θυνάμεις εἶναι νύστροντα ἢ τέμνοντα ὅργανα ἢ σώματα ἀδελέα κινούμενα ὑπὸ θυνάμειος μικρᾶς ἢ μεγίστης κατὰ μυριάς ποικιλίας, ὡς βάρδοι, λιθοὶ, σφαῖραι πυροβόλων κλπ. ἢ καὶ πτώσεις ἐπὶ τὴν κεφαλὴν. Αἱ βλάβαι δὲ ἢ εἶναι μικραὶ καὶ ἀσήμαντοι, μὴ ἀσυμβίβατοι πρὸς τὴν διατήρησιν τῆς ζωῆς, ὅτε ἡ ὑγεία ἐπανερχεται πλήρως ἢ μετὰ ἀσημάντων ὑπολειμμάτων, ἢ αἱ βλάβαι ἴωνται μὲν τέλος μετὰ νόσθιν μᾶλλον ἢ ἥττον μακράν, ἀλλὰ τὰ ἀπομένοντα εἶναι παθὴ βάρεα καὶ δυσίατα ἢ ἀνίατα, ὡς μανία, βλακεία, ἐπιληψία κλ. ἢ αἱ βλάβαι εἶναι βρῦταται διὰ καταστροφὴν πολλῶν καὶ καιρίων κατὰ τὸν ἐγκέφαλον μερῶν καὶ ὁ θάνατος ἀναπόφευκτος. — Τὰ ἀποτελέσματα δὲ τῶν βλαδῶν τούτων διαφέρουσι κατὰ τὴν βλαπτομένην τοῦ ἐγκεφάλου μοῖραν, διότι τὰ διάφορα αὐτοῦ μέρη ἔχουσι καὶ διάφορον λειτουργίαν. [Σ.Μ.]

Ἑγκεφαλῆτις καλεῖται ἡ φλεγμονὴ τοῦ ἐγκεφάλου. Ὡς πάθους μεμονωμένη ἡ Ἑ. δὲν εἶνε συγνή· συνήθως δὲ συμβαδίζει μετ' ἄλλων παθήσεων τοῦ ἐγκεφάλου. Διακρίνουσιν οἱ ἱατροὶ τὴν Ἑ. εἰς *χρονίαν* καὶ *ὀξείαν*. Καὶ τῆς μὲν ὀξείας διακρίνουσι δύο εἴδη: τὴν *διὰ μέσον*, καθ' ἣν ὁ ἐγκεφαλῆτις ἱσθὺς διηθεῖται πολλοῦ ὑπὸ λιπώδους καὶ κοκκώδους οὐσίας καὶ παρουσιάζεται οἷον μεμαλα-

κυμένος, ἐρυθρὸς καὶ ὑπεραιμῶν (ἐρυθρὰ μαλάκυνσις), δρεῖλεται δ' ἡ διηθεῖσις αὕτη εἰς ἐσωτερικὰς αἰτίας ἢ λοιμώδη νοσήματα καὶ εἰς μνηνιγγοεγκεφαλίτιδα, ὅτε περὶ τὴν ὑπάρχουσαν φλεγμονὴν τῆς μνηνιγγοῦ ἀναπτύσσεται ἡ ἐγκεφαλῆτις φλεγμονὴ καὶ δευτέρον τὴν ἐμπυηματικὴν, καθ' ἣν μετὰ τραυματικῶς συνηθέστερον λόγους (τραύματα, κατάγματα, τερηθῶν) αἱ μνηνιγγοὶ καὶ ὁ ἐγκέφαλος ἐμψύσκονται καὶ σχηματίζουσι συγνέτατα ἀποστήματα (μαλάκυνσις λευκή, ἢ κίτρινη). — Ἡ δὲ χρονία Ἑ., εἶνε ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀπόληψις ὀξείων φλεγμονῶν σπανιώτατα δὲ πρωτοπαθὴς καὶ χαρακτηρίζεται ἐκ τῆς ἀπορροφτικῆς τῶν φλογιστικῶν προϊόντων καὶ τῆς σκληρύνσεως τοῦ ἐγκεφαλικοῦ ἱσθῶς (σκληρύνσις). Τὰ συμπτώματα τῆς καθαρᾶς ὀξείας ἐγκεφαλίτιδος εἶνε λίαν σφοτερά· ὁμοιάζουσι δὲ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τοῖς τῆς ὑπεραιμίας τοῦ ἐγκεφάλου καὶ τῆς ἐγκεφαλῆτις ἀποπληξίας καὶ συνοδεύονται ὑπὸ συσπάσεων, πυρετοῦ, ἐντόνου κεφαλαλγίας, εἴτα τυφώδους καταστάσεως καὶ κώματος· ἔλ-λοτε ὅμως καλύπτονται καθόλου ὑπὸ τῶν μνηνιγγοτικῶν. Τῆς δὲ χρονίας, ἥτις ἀπαντᾷ συνηθέστερον παρὰ γέροντι καὶ φρενοβλαβεί, τὰ φαινόμενα εἶναι λίαν ποικίλα καὶ ἀνάλογα τῆς ἔδρας τῆς παθήσεως Μορφὴ ἰδιαίτερα τῆς χρονίας τῆς φλεγμονῆς εἶνε ἡ *κατὰ πλάκας σκληρύνσις*. (βλ. λ.) [Β.]

Ἑγκεφαλοκήλη. Ὁ ἐγκέφαλος ἐγκλείεται παντοθεν ἐν τῷ κρανίῳ, καὶ μόνον ὅταν ἐκπέσῃ διὰ τινος κατ' αὐτὸ ὀπῆς δὲν καλύπτεται ὑπὸ ὀπτοῦ, ἀλλ' ὑπὸ τῶν ἐξω τοῦ ὀπτοῦ ὑπαρχόντων ἀπαλῶν μερῶν. Τοιαῦται δὲ θέσεις εἶναι πλείονες, ὡς κατὰ τὴν ῥίζαν τῆς ῥινός, πρὸς τὴν μέσην ἄνω γραμμὴν τῆς κεφαλῆς, τὸ μέτωπον, τὸ ἰνίον κλ. Ἐκκαίνουσι δὲ αἱ Ἑ. ὄγκον μᾶλλον ἢ ἥττον μέγαν, ἔχοντα εὐρεῖαν ἢ στενὴν τὴν βάσιν. Ὁ ὄγκος ἔχει σφυγμοὺς μεταδιδόμενους ἀπὸ τῶν σφύζεων τοῦ ἐγκεφάλου. Ἀπὸ τοῦ ἐγκεφάλου ἐκκαίνονται σημεῖα βρῦτερα ἢ ἐλαφρότερα, καὶ ἡ ζωὴ οὐ δυνατόν νὰ παραταθῇ, ἐπερχομένων φαινομένων κινδυνῶν καὶ ταχέως θανατηφόρων. Τὸ πάθος ἀνευρίσκομεν συνήθως παρὰ παιδίοις. Ἡ θεραπεία αὐτῆς δυσκολοτάτη εἰ μὴ ἀδύνατος, περιορίζεται συνήθως εἰς μεθοδικὴν πίεσιν πρὸς πρεμποδισμόν τῆς μείζονος ἀψήσεως. [Σ.Μ.]

Ἑγκεφαλονωτιαία μνηνιγγίτις. Βλ. Μνηνιγγίτις.

Ἑγκέφαλος (Ἀνατομ.) Ἡ μοῖρα τοῦ κεντρικοῦ νευρικοῦ συστήματος, ἡ ἐν τῷ κύτει τοῦ κρανίου κατασκευοῦσα, ἀποτελουμένη ἐκ τοῦ ἰδίου ἐγκεφάλου, τῆς παρεγκεφαλίδος, τῆς οὐροειδούς γεφύρας καὶ τοῦ προμήκους μυελοῦ. Τὸ βάρος αὐτοῦ εἶναι κατὰ μέσον ὅρον ἐπὶ μὲν τοῦ τελείου ἀνδρὸς 1360 γραμμ., ἐπὶ δὲ τῆς γυναίκος 1260 γραμμ. Ἀλλ' ἐπὶ τῷ

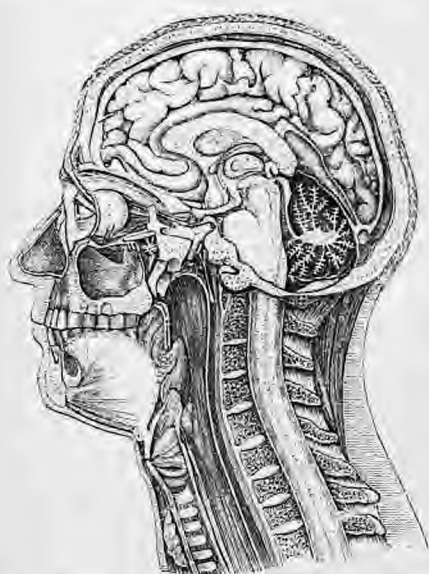
βραχὺς ὁρῶσιν ἐκτός τοῦ φύλου ἢ ἡλικίας, ἢ βιολογικῇ ἀνάπτυξιν, τὸ σχῆμα τῆς δαστείνης κοφῆς τοῦ κρανίου. αἱ φυλαί, καὶ τὸ μέγεθος τοῦ σώματος. Ὡσειδής ἐν τὸ σχῆμα καὶ τὸ κεντρικὸν τοῦ κρανίου τελείως πληρῶν, περιβάλλεται ὑπὸ τριῶν ὑμενωδῶν περιβλήματων, τῶν μηνίγγων, αἵτινες χωρίζουσιν αὐτὴν ἀπὸ τῆς δαστείνης κόφης. Ἐνταῦθα δὲ ἐλάττω μένον περὶ τοῦ ὀπίσθεν ἐγκεφάλου, περὶ δὲ τῶν λοιπῶν μερῶν ὅρα Παρεγκεφαλίδες, Γέφυρα καὶ Προμήκης μυελός. Ὁ ὀπίσθεν ἐγκέφαλος ἀποτελῶν τὸ πρόσθιον καὶ ἀνώτερον μέρος τοῦ ἐγκεφάλου. Ἐλκίων δὲ κατὰ μέσον ὄρον 1182 γραμμ. ἐπὶ τῶν ἀνδρῶν καὶ 1098 γραμμ. ἐπὶ τῶν γυναικῶν, πληροὶ αὐτοὶ μέντες τὰ $\frac{1}{10}$ τῆς κρανιακῆς κόφης, εἶναι δὲ τὸ ἐγκυβέστερον, τὸ σπουδαϊότερον καὶ τὸ εὐγενέστερον τοῦ κεντρικοῦ νευρικοῦ συστήματος τμήμα, ἐν ᾧ ἐνεργάζονται ἡ ἀντίληψις, αἱ προαιρετικαὶ κινήσεις καὶ αἱ ψυχικαὶ λειτουργίαι. Συνεχόμενος πρὸς μὲν τὴν παρεγκεφαλίδαν διὰ τῶν ἁνω σκελῶν τῆς παρεγκεφαλίδος, πρὸς δὲ τὴν Γέφυραν διὰ τῶν σκελῶν τοῦ ἐγκεφάλου, ἀποτελεῖται ἐκ δύο συμμετρῶν πλαγιῶν μερῶν, τῶν ἡμισφαιρίων, κεχωρισμένων ἀπ' ἀλλήλων διὰ τῆς μεγάλης μεσολοβίας τῶν ἡμισφαιρίων σχισμῆς, ἡνωμένων δὲ κατὰ τὴν βάσιν διὰ τοῦ μεσολοβίου. Ἐκότερον τῶν ἡμισφαιρίων ἀπαρτίζεται ἐκ τεσσάρων λοβῶν, τοῦ μετωπιαίου, τοῦ βρεγματικοῦ, τοῦ κροταφικοῦ ἢ σφηνοειδοῦς καὶ τοῦ ἱνιακοῦ. Ἐκαστος δ' αὐθις τούτων ἀποτελεῖται ἐξ ἐλικοειδῶν ἐξοχῶν, τῶν ἐλίκων χωρισμένων ἀπ' ἀλλήλων δι' αὐτὰς καὶ συνδεομένων δὲ μετὰ δύο γαγγλιακῶν μαζῶν τοῦ κέντρου, ἧτις τοῦ βάθους τοῦ σώματος καὶ τοῦ ὀπίσθεν ὁφαλίου, αἵτινες ὑπὲρ τὸ ὄνομα ἔσω καὶ ψαλπροειδῶς προεκτείνονται τὰ σκέλη τοῦ ἐγκεφάλου ἀνά μέσον τῶν εἰρημενῶν κεντρικῶν γαγγλίων, διαφαίνουσι ταῦτα καὶ εἰσέρχονται ἀκτινῶν πρὸς τὰ διάφορα μέρη τῆς φλοιώδους οὐσίας, ἀποτελοῦσαι τὸν ἀκτινωτὸν στέφανον. Ποιοίμενοι ὀριζόντιον τομὴν τῶν ἡμισφαιρίων παρατηροῦμεν ὅτι ἐκάτερον τούτων ἀποτελεῖται ἐκ τῆς σαιᾶς φλοιώδους οὐσίας συνιστομένης ἐκ νευρικῶν κυττάρων καὶ ἐκ νευρικῶν ἰνῶν, καὶ ἐκ τῆς λευκῆς μυελώδους, ἧτις ὡς ἐκ τοῦ σχήματος καλεῖται κέντρον ὁσειδῆς ἢ μηννοειδῆς καὶ ἀπρτίζεται ἐκ δεσμιῶν ἑμμελῶν ἄνευ ἐλῶν νευρικῶν ἰνῶν. Καὶ περὶ μὲν τῶν πλαγιῶν ἐπισπειῶν καὶ τῆς ἁνω ὄρα λ. Ἑλίκης. Ἡ κάτω δ' ἐπιφάνεια ἢ βάσις τοῦ ἐγκεφάλου, λίαν εὖτα ἀνώμαλος, ὁρίζεται διὰ τῆς Σουλκυτικῆς αὐτῆς σχισμῆς βαθείας, ἧς ἐν τῇ βαθειᾷ κεῖται σωρεῖα εὐδιακρίτων ἐλίκων, ἀποτελούντων τὴν

Ῥειλίου νήσον ἢ τὸν κεντρικὸν λοβόν, εἰς δύο ἄνισα μέρη. Ἰὸν τὸ πρόσθιον τριτημέριον, κατασκηνοῦν ἐπὶ τῆς κογχικῆς ἐπιφανείας τοῦ μετωπιαίου ὁστού καὶ ἀποτελοῦν τὴν κάτω ἐπιφάνειαν τοῦ μετωπιαίου λοβοῦ, ἐφ' ἧς παρατηροῦμεν τὴν σφρητικὴν ταῖαν μετὰ τοῦ σφρητικοῦ βολβοῦ καὶ τοῦ σφρητικοῦ τριγώνου καὶ τὸ πρόσθιον ἡμισφαιρὶον πέταλον, καὶ 2ον τὰ δύο ὀπίσθια τριτημέρια, ὧν τὸ μὲν μέσον, παριστὰν τὴν κάτω ἐπιφάνειαν τοῦ κροταφικοῦ λοβοῦ, κατασκηνοῦν ἐπὶ τοῦ μέσου βήθρου τῆς βάσεως τοῦ κρανίου, τὸ δὲ ὀπίσθιον, ἀποτελοῦν τὴν κάτω ἐπιφάνειαν τοῦ ἱνιακοῦ λοβοῦ, κεῖται ἐπὶ τοῦ σκηνιδίου τῆς παρεγκεφαλίδος. Ἐν τῇ μέσῃ δὲ γραμμῇ τῆς βάσεως τοῦ ἐγκεφάλου, χωροῦντες ἐκ τῶν πρόσθεν πρὸς τὰ ὀπίσθω, εὐρίσκομεν τὰδε. 1ον τὸ πρόσθιον πέρας τῆς μεγάλης μεταξὺ τῶν ἡμισφαιρίων σχισμῆς, μήκος ἔχον περὶ τὰ 3 ἐκμ. 2ον τὸ πρόσθιον ἄκρον τοῦ μεσολοβίου. 3ον τὸ ὀπίσθιον χίασμα, ἐξ οὗ ἐξορμῶνται ἐκ τῶν ἑμπροσθεν μὲν τὰ δύο ὀπίσθια νεύρα, φερόμενα ἐπὶ τὰ ἐκτός, ἐκ τῶν ὀπίσθεν δὲ αἱ δύο ἐπιτακτικαὶ ταῖναι, αἵτινες περιζωνοῦσιν ἐκ τῶν ἔξω πρὸς τὰ ἔσω τὰ σκέλη τοῦ ἐγκεφάλου καὶ ἀπολήγουσιν εἰς τὰ γονατώδη σώματα. 4ον τὸ φαῖδον ὄγκωμα, ἐξ οὗ ἀπῆρτηνται συνεχόμενα ἡ χόσωνη, φερόμενη ἐπὶ τὰ κάτω καὶ πρόσθω καὶ κοίλῃ οὐσᾷ, ἅτε περιλαμβάνουσα προσεκβολὴν τῆς γ' κοιλίας, καὶ ἡ ὑπόφυσις τοῦ ἐγκεφάλου ἡ δμυξάδην, ἐν τῇ ἐπιπῶν τοῦ σφηνοειδοῦς ὁστού κατασκηνοῦν. 5ον τὰ δύο μαστία, κείμενα ἀνά μέσον τῶν ἀπ' ἀλλήλων ἀποκλινόντων σκελῶν τοῦ ἐγκεφάλου. 6ον τὸ ὀπίσθιον ἡμισφαιρὶον πέταλον, βόθριον τρίγωνον, πληροῦν τὴν ἐξ ἀποκλίσεως τῶν σκελῶν τοῦ ἐγκεφάλου σχηματιζομένην γωνίαν. 7ον τὰ σκέλη τοῦ ἐγκεφάλου, ἀποτελοῦντα δύο παχείας δεσμίαις, ἐκπορεύονται ἐκ τοῦ πρόσθεν χεῖλους τῆς Οὐαρολείου γερύρας, καὶ, φερόμενα ἐν ἀποκλίσει πρὸς τὰ πρόσθω καὶ ἔξω, εἰσδύονται μετὰ δρόμον 15—18 χ.μ. εἰς τὸν ἐγκέφαλον ὑπὲρ τὰ βραδωπὰ σώματα καὶ τοὺς ὀπτικοὺς θαλάμους. Τέμνοντες τὰ σκέλη διὰ τομῆς καθέτου πρὸς τῆς προσθίας ἐπιφανείας τῆς γερύρας καὶ χωρίζοντες οὕτω τὸν ἐγκέφαλον ἀπὸ ταύτης, παρατηροῦμεν ὅτι τὸ ὀπίσθιον ἄκρον (τὸ ὄγκωμα) τοῦ μεσολοβίου, ὅπερ καλύπτει τὸ ἐπὶ τῆς ἁνω ἐπιφανείας τῶν σκελῶν ἐμπεφυκὸς τετραδύμον, ἀφ' οὗ χωρίζεται διὰ τῆς ἐγκαρσίας σχισμῆς τοῦ ἐγκεφάλου, τῆς τοῦ Bichat, καλουμένης καὶ 9ον τὸ ὀπίσθιον πέρας τῆς μεγάλης μεταξὺ τῶν ἡμισφαιρίων σχισμῆς μήκος ἔχον περὶ τὰ 5—6 ἐμ.—Ἐὰν ἀπαγάγῃμεν ἀλλήλων τὰ ἡμισφαίρια παρατηροῦμεν ὅτι εἰς τὴν μεταξὺ αὐτῶν σχισμὴν παρεισδύεται προσεκβολὴ τῆς σκληρᾶς μήνιγγος, τὸ δρεπανὸν τοῦ ἐγ-

κεφάλου, ὅπερ κατὰ μὲν τὰ δύο πέρατα ἐγκαταβαίνει· μέχρι τῆς κάτω ἐπιφανείας τοῦ ἐγκεφάλου, ἐν δὲ τῇ μέσῃ μέχρι τοῦ τὰ δύο ἡμισφαίρια συνδέοντος μεσολοβίου ἢ τὴν ὠθῶν μορίου. Τοῦτο πρὸς τὸ αὐτὸ ὡς λευκὴ τετραπλευρὸς ταινία, ἀποτελουμένη ἐξ ἐγκαρσίων νευρικών ἰνῶν, ἀκτινῶδον φερούμενων ἐπὶ τὸ ὠσειδὲς κέντρον, ἀπολήγουσα δὲ πρόσθεν μὲν εἰς τὸ γόνυ ὀπίσθεν δὲ εἰς τὸ ὀγκωμα τοῦ μεσολοβίου. Ὑπὸ τὸ μεσολόβιον ὑπάρχει κατὰ τὴν μέσσην γραμμὴν πρόσθεν μὲν τὸ διαφανὲς διαφανές, τὸ διαχωρίζον τὰς δύο πλαγίας κοιλίας ἀπ' ἀλλήλων, ἀποτελούμενον δ' ἐκ δύο λεπτῶν πετάλων περιλαμβανόντων ἐλάχιστον σχισμοειδῆ γῶρον, τὴν κοιλίαν τοῦ διαφανοῦς διαφραγματος ἢ τὴν πέμπτην κοιλίαν, ὀπίσθεν δὲ ἡ ψαλὶς, πέταλον ἐκ λευκῆς μυελίνης μακρῆς, σχηματίζουσα τριγώνου ἰσοσκελοῦς, οὗ ἡ μὲν βᾶσις πρὸς τὰ ὀπίσω, ἡ δὲ κρυφὴ πρὸς τὰ πρόσω, σχηματίζουσα δὲ τὴν ὀροφὴν τῆς τρίτης ἢ μέσης κοιλίας, ἀπ' ἧς χωρίζεται διὰ τοῦ ἀνωτέρω χωρικοῦ ἰστίου, προσεκτάσεως ὄντος τῆς χορικοῦ μὴνιγγος, εἰσδυμένης διὰ τῆς ἐγκαρσίου σχισμῆς. Καὶ ἡ μὲν τρίτη κοιλία, κειμένη ἐν τῇ μέσῃ γραμμῇ παριστᾷ στενὴν κοιλότητα, προεκτεινομένην χωρικοῦς μέχρι τῆς χροῖνης, κοινωνοῦσαν δὲ ὀπίσθεν μὲν πρὸς τὸν Σιλουάριον ὕδραρχον καὶ διὰ τούτου πρὸς τὴν τετάρτην κοιλίαν, ἔμπροσθεν δὲ καὶ ἐν τοῖς πλαγίσις ἐκατέρωθεν πρὸς τὰς πλαγίας κοιλίας διὰ τῶν Μορροσίων τρημάτων. Αἱ δὲ πλαγίαι κοιλίαι κεῖνται ἐκατέρωθεν τῆς μέσης γραμμῆς ἐν τοῖς ἐντὸς τῶν ἡμισφαιρίων, εὐρεῖαι καὶ ἀκανόνιστοι, ἔχουσι ὀροφὴν μὲν τὴν κάτω ἐπιφανείαν τοῦ μεσολοβίου, ἔδαφος δὲ τοῦς κεντρικοῦς πυρῆνας, ἐκπέμπουσι δ' ἐκατέρω τρεῖς τοξοειδεῖς προσεκβολὰς πρὸς τοὺς τρεῖς πρὸς ἔχοντες λοβούς τοῦ ἐγκεφάλου, καλούμενας κέρατα, ἧτοι τὸ μετωπικόν ἢ πρόσθιον, τὸ ἱνιακὸν ἢ ὀπίσθιον καὶ τὸ κροταφικὸν ἢ κάτω. Οἱ δὲ κεντρικοὶ πυρῆνες τῶν ἡμισφαιρίων, οἱ ὑπὸ τῆς πλαγίας κοιλίας κείμενοι καὶ τὸ ἔδαφος τούτων ἀπαρτίζοντες, εἰναι κυρίως δύο εὐμεγέθη ἐκ φαῖς οὐσίας γὰ γ γ λ ι α ἢ πυρῆνες, τὸ ῥα β δ ω τὸ ν σ ὡ μα ἐπὶ τὰ ἐκτὸς καὶ ὁ δ π ι κ θ α λ α μ ο ς ἐπὶ τὰ ἐντὸς, ἐκεῖνο μὲν κατασκευοῦν ὑπερθεῖν τῆς ἡττοῦ μνημονεύσεως Σιλουιανῆς αὐλίκης καὶ τῆς Πειλιδίου νήσου, οὗτος δ' ἐπικείμενος ἐπὶ τοῦ σκέλους τοῦ ἐγκεφάλου, χωρίζομενα δ' ἀλλήλων διὰ τῆς ὑποφάειν τὴν χροῖαν μεθόριον ταινίας, ἧτις ἀποτελεῖ τὸ ἔσω ἢ ῥαχιαῖον χεῖλος μυελίνου πετάλου, τὸ κέρατὸν γ ρ ο υ, παρεισδυόμενον ἀνὰ μέσον τοῦ ὀπτικού θαλάμου καὶ τοῦ ῥαβδωτοῦ σήματος καὶ συνεχόμενον μετὰ τῆς ἔσω κάψης. Τὸ ῥαβδωτὸν σῶμα διὰ διαφάνειαν λευκῶν μυελίνων ἰνῶν, τῆς ἔσω κάψης, διήρηται

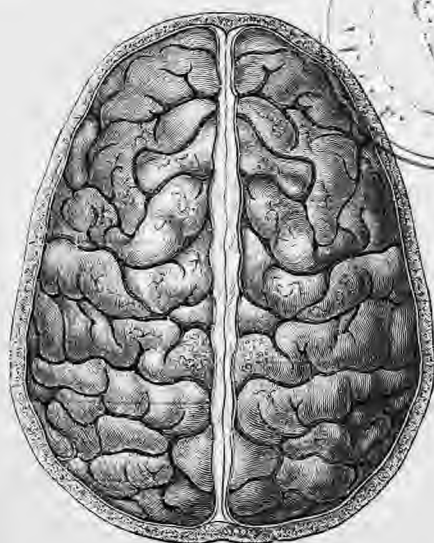
εἰς δύο ἴσα μέρη, τὸν κερκοφόρον πυρῆνα, κείμενον ὑπεράνω καὶ πρὸς τὰ ἐντὸς τῆς κάψης καὶ ἀποτελοῦντα μέρος τοῦ ἔδαφους τῆς πλαγίας κοιλίας, καὶ τὸν φακοειδῆ, κείμενον ἔξωθεν τῆς πλαγίας κοιλίας καὶ ὑπὸ τὴν κάψαν, περιβαλλόμενον δ' ἐκ τῶν ἔξω ὑπὸ λευκῆς μυελίνου οὐσίας, τῆς ἔσω κάψης, ἧτις χωρίζει τὸν φακοειδῆ πυρῆνα ἀπὸ τοῦ προτεϊχίσματος, ταινίας φαῖς, ἣν λευκὴ ταινία ἀνώνυμος χωρίζει ἀπὸ τῆς Πειλιδίου νήσου. Οἱ πυρῆνες δὲ τοῦ ῥαβδωτοῦ σώματος, ὁ κερκοφόρος καὶ ὁ φακοειδής, συνδέονται ἔνθεν μὲν μετὰ τῶν ἡμισφαιρίων διὰ τοῦ ἀκτινωτοῦ στεφάνου, ἔνθεν δὲ μετὰ τῶν σκελῶν τοῦ ἐγκεφάλου καὶ δὴ μετὰ τοῦ ποδὸς αὐτοῦ. Ἢ δ' ἔσω καψὰ ἀποτελεῖται τοῦτο μὲν ἐξ ἰνῶν τοῦ ποδὸς τοῦ ἐγκεφαλικοῦ σκέλους, ὧν αἱ μὲν διευθύνονται κατ' εὐθείαν ἐπὶ τὴν φλοιώδη οὐρίαν τοῦ ἐγκεφάλου, αἱ δὲ διεισδύονται εἰς τὸν κερκοφόρον καὶ φακοειδῆ πυρῆνα τοῦ ῥαβδωτοῦ σώματος (οὐχὶ δὲ καὶ εἰς τὸν ὀπτικὸν θάλαμον), τοῦτο δὲ ἐξ ἰνῶν, αἰτίνες τοὺς δύο πυρῆνας τοῦ ῥαβδωτοῦ σώματος καὶ τὸν ὀπτικὸν θάλαμον συνάπτουσι μετὰ τῆς φλοιώδους οὐσίας, ἀποτελοῦσαι μέρος τοῦ ἀκτινωτοῦ στεφάνου. [I.110.]

Ἑγκλείσματα (Ὀρυκτολ.). Συνηθέστατα διὰ γυμνοῦ ὀφθαλμοῦ παρατηρεῖται ἐν τοῖς ὀρυκτοῖς ἐγκλείσματα ἀκανόνιστος κρυστάλλων ἐντὸς ἐτέρων κρυστάλλων. Καὶ ἐπεὶ μὲν μεγαλείτεροι καὶ εὐδιάκριτοι κρυστάλλοι ἐξέχοντες τῶν ἐδρῶν τοῦ ἐγκλείοντος κρυστάλλου, ὅτε δὲ τριχοειδῆ ἢ λεπτὰ καὶ λεπιδιοειδῆ ἄτομα διαφάνων ὀρυκτῶν, κείμενα ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ ἐγκλείοντος κρ. ἢ παρ' αὐτὴν, εὐρίσκονται ἐγκλεισμένοι ἐντὸς κρυστάλλων ἄλλων ὀρυκτῶν. Παρατηροῦνται δὲ τοιαῦτα κρυσταλλικά ἐγκλείσματα ἰδίως εἰς διαφανεῖς κρυστάλλους, οἷον τοῦ χαλαζίου, ἀσβεστίου, ἀργυροδαμάντος, βαρυτίου, ἀστρίου, τουρμαλίνου, ὡς κοκκώδη δὲ μόρια ἢ λεπιδιοειδῆ ἢ τριχοειδῆ σωματῖα εὐρίσκονται ἐνίοτε ὁ τιθροπυρίτης, ὁ γαλκοπυρίτης, ὁ χλωρίτης, ὁ ἡμίαντος, ὁ γοθίτης. Καὶ συνήθως μὲν τὸ ἐγκλείον σῶμα καὶ τὰ ἐγκλεισθέντα εἰς διάφορα ὀρυκτολογικά εἶδη (διωμάτωσις) ἐνίοτε ὁμοῦ καὶ εἰς τὸ αὐτὸ εἶδος συμβαίνει ν' ἀνέκωπι, τοῦθ' ὅπερ ἐκάλεσαν μονοσωμάτωσιν. — Ἀλλὰ καὶ μικροσκοπικὰ ἢ ἀπαντῶνται ἐν τοῖς ὀρυκτοῖς καὶ πολλάκις μάλιστα ἐν τελείοις τούτων κρυστάλλοις καταστρέφοντα τὸ ὁμοφύες αὐτῶν. Καὶ τὰ μὲν αὐτῶν εἰσι κρυστάλλοι ἢ κρυσταλλοφυῆ ἄτομα, τὰ δὲ ἀποτελοῦνται ἐξ ὕγραις τινος καὶ ὑαλοφυῶς δηλ. ἀμόρφου ὕλης. Ἡ προυνσίξ δ' αὐτῶν ἐδηγεῖ πολλάκις εἰς λίαν εὐτυχεῖν συμπεράσματα περὶ τῆς γενέσεως τῶν ὀρυκτῶν καὶ πετρωμάτων. Τὰ πλεῖστα τούτων ἀποτελοῦνται ἐκ καθαροῦ ὕδατος ἢ ἐξ ἀπορρευστώσεως διαφόρων ἀλάτων ἢ ἀερίων ἐντὸς

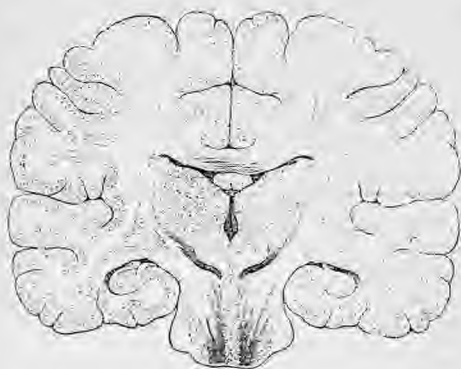
Α'. Κεφαλή και τράχηλος ἐκ τῶν πρόσω πρὸς τὰ ὀπίσω κατὰ τὰ μέσον διατεταμημένα.

1. Δέρμα. 2. Ὁστέινη κάψα τοῦ κρανίου. 3. Σκληρά μήνιγξ. 4. Δεξιὸν ἡμισφαίριον. 5. Γόνη τοῦ μεσολοβίου. 6. Μεσολόβιον μετὰ τῆς φαιίδος. 7. Ὁπτικὸς θάλαμος. 8. Ραβδωτὸν σῶμα. 9. Κωνάριον. 10. Παραγκεφαλία. 11. Γέφυρα. 12. Πονηχὲς μυελός. 13. Κάτω ἐπιμήκης κόλπος. 14. Ἐγκάρσιος κόλπος. 15. Ἀνω ἐπιμήκης κόλπος. 16. Νωτιαίος μυελός. 17. Τριδύμον νεύρον. 18. Σπιννεϊδοῦπερίων γόγγυλον. 19. Βολὴς τοῦ ὀφθαλμοῦ. 20. Ρινικὸν διαφράγμα. 21. Ἰγμόρειον ὄντρον. 22. Μαιωπιαῖος κόλπος. 23. Φάρυγξ. 24. Ὑπερίων ιστίον. 25. Κάτω σιαγών. 26. Γλῶσσα. 27. Ἐπιγλωττίς. 28. Λάρυγξ μετὰ τῶν φωνητικῶν συνδέσμων. 29. Τραχεΐα. 30. Οἰσοφάγος. 31. Σώματα τῶν σπονδυλίων. 32. Τραχηαὶ αὐτῶν ἀκανθαί. 33. Αἰγενικοὶ μύες.

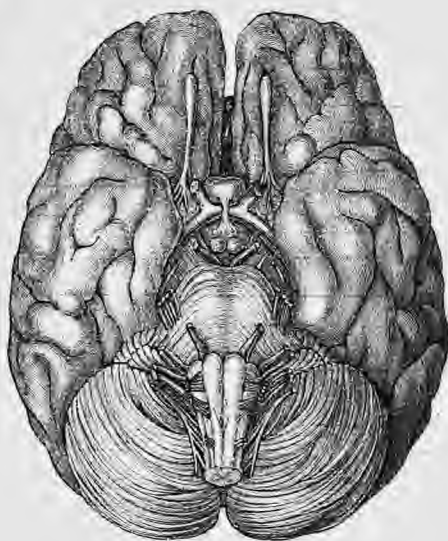
1". Ἐγκέφαλος ὁρώμενος ἄνωθεν.

1. Μαιωπιαῖον ὀστέον. 2. Βρεγματικὸν ὀστέον. 3. Ἰνιακὸν ὀστέον. 4. Σκληρά μήνιγξ ἀποτεταμημένη. 5. Μαιωπιαῖοι λοβοί. 6. Βρεγματικοὶ λοβοί. 7. Ἰνιακοὶ λοβοί. 8. Γόροι. 9. Πλακχονομνία σφάρα.

Β'. Ἐγκέφαλος ἐξηγμένος τοῦ κρανίου καὶ ἐκ τῶν δεξιῶν πρὸς τὰ ἀριστερά καθεύτως διατεταμημένος.

1. Φαλὸ ὀστέον. 2. Λευκὴ ὀστέον. 3. Ἐπιμήκης ἀλλας. 4. Μεσολόβιον. 5. Φαλὶς. 6. Πλάγιη κοιλία. 7. Ὁπτικὸς θάλαμος. 8. Τρίτη κοιλία. 9. Νήσος. 10. Προεγχομα. 11. Πυρήν τῆς καλύπτρας τοῦ σκέλους τοῦ ἐγκεφαλοῦ. 12. Ἀρμάνειον κέρας. 13. Γέφυρα.

Δ'. Ἐγκέφαλος ὁρώμενος κάτωθεν (Βάσις τοῦ ἐγκεφαλοῦ).

1. Ἀριστερὸς μαιωπιαῖος λοβός. 2. Δεξιὸς μαιωπιαῖος λοβός. 3. Ὁσφρητικὸν νεύρον. 4. Σελουϊνός ρόμβρος. 5. Δεξιὸς βρεγματικὸς λοβός. 6. Μυελὸν. 7. Ὁπτικὰ νεύρα. 8. Ὁπτικὸν γόσμα. 9. Μαστία. 10. Κοινὸν κινητικὸν τῶν ὀφθαλμῶν νεύρον. 11. Τροχλιαῖα νεύρα. 12. Τριδύμον νεύρον. 13. Ἀσφαιγγινὸν νεύρον. 14. Προσωπικόν, ἀκουστικόν, γλωσσοφαρυγγικόν καὶ πλανητικὸν νεύρον. 15. Παραπληρωματικόν. 16. Ὑπογλωσσίων. 17. Γέφυρα. 18. Πυραμίδος τοῦ προμήκου μυελοῦ. 19. Ἀριστερὸν ἡμιμόριον τῆς παραγκεφαλίας. 20. Δεξιὸν ἡμιμόριον.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

πολλοὺ ὕδατος· λίαν δὲ ἐξηπλωμένα, φαίνεται ὅτι εἶναι καὶ Ἑ. ἐμπιέροντα δξυανθρακμιγῆς ὕδωρ. [Α.Κ.]

Ἑγκλόνουδα. Χωρ. τοῦ δήμου Γέρ-
τωνος τῆς Ἀρκαδίας, ἔχον 74 κατ. [Μ.Σ.]

Ἑγκλημα. Βλ. Ἀδικημα.

Ἑγκλησις (ποιν. δικ.) καλεῖται ἡ ὑπὸ τοῦ παθόντος ἢ τῶν νομίμων αὐτοῦ ἀντιπροσώπων μηνυσις πρὸς τὰς δικαστ. ἀρχάς, δι' ἧς ζητεῖται ἡ καταδίωξις καὶ τιμώρησις τοῦ αὐτοῦ. Ἡ Ἑ. ἀπαιτεῖται μόνον κατ' ἐξαί-
ρεσιν καὶ εἰς τὰς φητῶς ὑπὸ τοῦ νόμου ἐριζο-
μένας περιπτώσεις, καθ' ἃς δὲν ἐπιτρέπεται τὰς δικαστ. ἀρχαῖς νὰ ἐπιληρωθῶσιν ἐξ ἐπαγ-
γέλματος ποινικῆς καταδίωξεως, χωρεῖ ὅμως Ἑ. καὶ ἂν δύναται νὰ καταδιωχθῇ ἡ πράξις αὐτοπαγγέλτως. Τὸ πρὸς Ἑ. δικαίωμα δὲν μεταδίδεται εἰς τοὺς κληρονόμους τοῦ πα-
θόντος Ἀπευθύνεται ἡ Ἑ. πρὸς τὸν εἰσαγγε-
λῆα (ἐπὶ πταισμάτων πρὸς τὸν ἀστυνόμενον ἢ τὸν δημόσιον κατήγορον), γίνεται δὲ ὅπως καὶ ἡ μηνυσις, προφορικῶς δηλ., ἐγγράφως, διὰ πληρηξοῦσι κτλ. Ὁ εἰσαγγελεὺς ἐξετάζει αὐτὴν καὶ ἂν εὕρῃ ὅτι στηρίζεται εἰς τὸν νόμον πράττει τὰ ἐν ἄρθρ. 156 καὶ ἐπ. Ποιν. Δικ. ὀριζόμενα, ἐν ἐναντία δὲ περιπτώσει εἰδοποιεῖ περὶ τῆς μὴ ἀποδοχῆς τὴν ἐγκαλεῖντα· τῆς ἀπὸ τῆς γενομένης Ἑ. δὲν ἐπιτρέπεται ἀνάκλη-
σις ἢ παραίτησις. [Πρ.]

Ἑγκλισίς μαγνητικὴ καλεῖται ἡ γωνία ἢ ὁ ἄξων μαγνητικῆς βελόνης στρεπτιῆς ἐν τῇ ἐπιπέδῳ τοῦ μαγνητικοῦ μεσημβρινοῦ περὶ ἄξονα ὀριζόντιον διερχόμενον διὰ τοῦ κέντρου τοῦ ἄκρου αὐτῆς σχηματίζει μετὰ τοῦ ὀριζόν-
τος, νεύοντος πρὸς τὸ ἔδαφος ἐν μὲν τῷ βο-
ρείῳ ἡμισφαίριῳ τοῦ βορείου τῆς βελόνης ἄκρου ἐν δὲ τῷ νοτίῳ τοῦ νοτίου. Ἡ Ἑ. εἶναι ἄλλη ἐν ἄλλοις τόποις, παρὰ μὲν τὸν Ἰσημερινὸν ἰσομένη τῷ μηδενί (τῆς βελόνης ἰσοροπού-
σης ἐριζοντίως), αὐτὰ οὖσα δὲ πρὸς Β καὶ πρὸς Ν καὶ καταντῶσα ἰση πρὸς 90° ἐπὶ τῶν μα-
γνητικῶν πόλων τῆς γῆς (ἐφ' ὧν ἄρα ἡ βελόνη ἰσταται ἀκριβῶς κατὰ στάθμην). Καμπύλη συν-
δεύουσα πάντας τοὺς τόπους ἐν οἷς ἡ Ἑ. μὴ
δενίζεται καλεῖται μαγνητικὸς ἰσημερινὸς τῆς
γῆς, διαφέρει δ' αὐτὸς τοῦ ἀστρονομικοῦ, τέ-
μνων αὐτὸν κατὰ δύο σημεία. Καμπύλαι δ' ἐ-
ννοῦσι τοὺς ἰσὺν Ἑ. ἔχοντες τόπους καλοῦνται
ἰσοκλίσεις. [Σπ.]

Ἑγκλουδῆ. Κώμη τῆς νήσου Λευκάδος
ὑπαγόμενη εἰς τὸν δήμον Καρυῆς, ἀφ' ἧς ἀ-
πέχει ὡρ. 1. κατ. 740.

Ἑγκοίμησις. Ἰδε Μαντική.

Ἑγκοπεύς (γαλλ. ciseau, γερμ. Meis-
sel) Σφηνοειδὲς αἰχμηρὸν ἐργαλεῖον ἐκ χάλ-
κεος χρησιμεύον εἰς κατεργασίαν σκληρῶν
ὕλων, εἰον σιδήρου, μαρμάρου, ξύλου κλ. Τὸν
Ἑ. κρατῶν ὁ τεχνίτης διὰ τῆς ἀριστερᾶς τύ-

πτει αὐτὸν διὰ τῆς δεξιᾶς κατὰ τὸ πεπλατυ-
σμένον ἄκρον διὰ σφύρας, οὕτως ὥστε διὰ τῆς
δεξιᾶς ἀκμῆς ἀποτέμνονται ἐκ τοῦ ἀκατεργά-
στου ὄγκου τὰ ἀποβλητέα μέρη. Ὅχει δὲ ὁ
Ἑ. ἄλλο τὸ μέγεθος καὶ τὴν ἐξυτήτα κατὰ
τὰς διαφόρους χρήσεις. [Β.Α.]

Ἑγκοπὶς (échantillon de la taille)
καλεῖται τὸ ἕτερον τῶν σκελῶν τῶν σκυ-
τάλων. ξύλου θηλαθῆ διεσχισμένου κατὰ
μῆκος καὶ ἐγκεκρωμένου. οὗ τὸ ἄλλο σκέλος
μακρότερον τῆς Ἑ., καλεῖται οὐ μ β ο λ ο ν
(souche de la taille) τὰ σκύταλα χρησι-
μεύουσιν εἰς σημείωσιν μικρῶν τοῦ καθήμε-
ρινοῦ βίου συναλλαγῶν. τοῦ μὲν χορηγητοῦ
κρατοῦντος τὸ σύμβολον, τοῦ δ' ἀναλωτοῦ τὴν
Ἑ. κατὰ πᾶσαν δὲ χορήγησιν προσαρμόζονται
τὰ δύο ξύλα καὶ γίνεται ἐπ' ἀμφοτέρων ἐν-
τομή. τὰ σκύταλα θεωροῦνται ὡς ἰδρυτικὸν
ἐγγραφον (Πολ. Δ. 408), καὶ ἀποδεικνυμένης
ἄλλοθεν τῆς ὑπάρξεως συμφωνίας μεταξὺ τῶν
μερῶν νὰ συναλλάττανται τοιοῦτοτρόπως, μόν-
ον τὸ ποσὸν τῶν χορηγηθέντων πραγμάτων
ἀποδεικνύεται ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐντομῶν.
Ἄν τι τῶν ξύλων δὲν προσχθῇ ἀποδεικνύει τὸ
προσαγόμενον, ἐν ἀσυμφωνίᾳ δὲ τῶν δύο ξύλων
ἰσχυοῦσι μόνον αἱ συμφωνοῦσαι ἐντομαὶ καὶ ἐν
περιπτώσει νοθεύσεως καταφανοῦς αἱ μὴ νε-
οθυεῖται (Π.Δ. 421). Τὸ σύμβολον ὅπως ἀνα-
γνωρισθὲν ἀποδεικνύει καὶ κατὰ τρίτων. [Πφ.]

Ἑγκρατείας σύλλογοι καλοῦνται
σύλλογοι μέλημα ἔχοντες τὸν περιορισμὸν τῆς
καταχρήσεως τῶν πνευματικῶν ποτῶν. Τοι-
οῦτοι σύλλογοι, ἐν πρώτοις εἰς τὰ μέλη των
ἐπιβάλλοντες μετριοτάτην χρῆσιν τῶν τοιού-
των ποτῶν ἢ καὶ ἐντελῆ ἀπ' αὐτῶν ἀποχρῆ-
ν, ὑπάρχουσι πολυάριθμοι ἰδίως ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ
Ἀμερικῇ, ἐνταῦθα δ' ἀνευρίσκονται καὶ τὰ
πρώτα αὐτῶν ἔργη ἀνατέμνα εἰς τὰς ἀρχὰς
τοῦ αἵωνος. Ἀλλ' ἰδίᾳ ἀπὸ τοῦ 1830 ἀνε-
πτύχθησαν κατ' ἀριθμὸν τε καὶ δύναμιν, κτη-
σάμενοι μεγάλην κοινωνικὴν καὶ πολιτικὴν
σημασίαν διότι διὰ τῶν ἐνεργειῶν κυρίως τῶν
τοιούτων συλλόγων παρεκινήθησαν καὶ αἱ πο-
λιτεῖαι πρὸς λήψιν μέτρων κατὰ τῆς κατα-
χρήσεως καὶ πρώτον ἡ πολιτεία Maine τῆς
Β Ἀμερικῆς ἀπηγόρευεν ἐντελῶς (1851) τὴν
χρῆσιν τῶν πνευματικῶν ποτῶν καὶ κατηρ-
γῆθην μὲν ἡ διάταξις αὕτη ἐν Maine τῷ 1856,
ἀλλ' ἐγένετο ἀφορμὴ ἵνα ἀπανταχοῦ σχεδὸν τῆς
Β Ἀμερικῆς ληθῇσι σύντονα μέτρα κατὰ τῆς
μάστιγος ταύτης, καὶ σήμερον δ' ἰσχύει ἐν τισι
τῶν πολιτειῶν ἡ ἀπόλυτος ἀπαγόρευσις, ὡς
ἐν Μασσαχουσέτῃ. (Ὁ ἐπὶ τοῖς τῶν Σ. Ε. ἀπο-
τελοῦσιν ἐν ταῖς Ἠνωμέναις Πολιτεῖαις ἰσχυ-
ρὸν πολὺ κλῆν στοιχεῖον ὑποστηρίζον πολὺ
ὕπὸ τοῦ κλήρου καὶ τῶν γυναικῶν. Μία δὲ τῶν
θεμελιωδῶν διατάξεων εἶνε καὶ ἡ κτήρησις τῆς
Κυριακῆς ὡς ἡμέρας ἀργίας. Ἐν τούτοις τὰ
ἀποτελέσματα τῶν ἐνεργειῶν τῶν τοιούτων

συλλόγων δὲν ὑπῆρξαν μέχρι τοῦδε ἀνάλογα πρὸς τὰς καταβαλλομένας προσπάθειας, τοῦθ' ὅπερ ἀποδίδεται εἰς τὰ βίαια μέσα τῶν ἀπαγορεύσεων ὧν ἐποιήσαντο χρῆσιν, ἀντὶ νὰ μεριμνήσωσι περὶ ἐγκαίρου ἀπὸ τοῦ κακοῦ τούτου ἀποτροπῆς τοῦ λαοῦ διὰ τελειοποιήσεως τῆς ἀγωγῆς αὐτοῦ ἐν τοῖς σχολείοις καὶ τῇ κοινωνίᾳ.

Ἑγκρίσεις. Πρᾶξις διοικητικῇ, δι' ἧς ἀναγνωρίζεται ἐπὶ ἀρχῆς τινος τὸ ὑπ' ἄλλης κατωτέρας ἢ ἰδιώτου γενόμενον ἢ προτεινόμενον ὡς π. χ. ἡ τῶν ἀκαδημαϊκῶν ἀρχῶν ἐκλογὴ. [Ἰ.Υ.Υ.]

Ἑγκτήσις. Κατὰ τὴν ἀρχαιότητα τὸ δικαίωμα νὰ κέντηται ἐν πόλει τινὶ κτήματα ξένος, καλούμενα ἐγκτήματα ἐν Ἀττικῇ ἐλέγοντο οὕτω καὶ τὰ κτήματα ἃ εἶχαν ἐν δήμῳ τινὶ ξένος θημότης (ἐγκτήματα ἐνος), καὶ ἐγκτήματα ἐκ τῶν ὁρίων ὃν κατέβαλεν οὗτος τῷ δήμῳ ἐν ᾧ ἔκειντο τὰ ἐγκτήματα τοῦ. [Σ.Τ.]

Ἑγκυκλοπαιδεία. Τὸ συνολικὸν πάντων ὅσα ἡμπορεῖ νὰ μάθῃ ὁ ἄνθρωπος. Ἡ γνῶσις ὅλων τῶν ἀνθρωπίνων τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν μεταφορικῶς δὲ ἔργον ὅπερ πραγματεύεται ἡ ἀξίᾳ νὰ πραγματοποιηθῇ περὶ ὅλων ἐν γένει τῶν ἀνθρωπίνων γνώσεων. Κατ' ἀναλογίαν ἐπίσης Ἑγκυκλοπαιδεῖαι λέγονται καὶ ἔργα περιλαμβανόμενα ὅλα τὰ μέρη ἐιδικῆς τινος ἐπιστήμης ἢ σειράς γνώσεων, λ. χ. Ἑγκυκλ. τοῦ Δικαίου, Ἑγκυκλ. τῶν Ὁρελμῶν Γνώσεων, Γραμμικὴ Ἑγκυκλ. κλπ. Καθ' ὑπερβολὴν δὲ ἡ λέξις λέγεται καὶ ἐπὶ παντός ἔργου περιέχοντος πολλὰ πράγματα διαφόρου εἶδους, ὡς καὶ ἐπὶ ἀνθρώπων ἔχοντων πολλὰς καὶ ποικίλας γνώσεις. Λέγεται βεὶ Σπασίππος ὁ μαθητὴς τοῦ Πλάτωνος συνέγραψεν εἰδὸς τ' Ἑγκυκλοπαιδεῖας, ἐκ δὲ τῶν Ῥωμαίων ὁ Οὐάρρων (Rerum humanarum et divinarum antiquitates) καὶ ὁ Πλίνιος (Historia naturalis) θεωροῦντο ὡς πρόδρομοι τῆς Ἑγκυκλοπαιδεῖας. Πρῶτον ὑπέδειγμα ἀληθοῦς ἐγκυκλοπαιδεῖας κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους θὰ ᾔδυνάτο νὰ θεωρηθῇ τὸ σύγγραμμα Μαρκανού τινος Καπέλλα, ἐνώσαντος κατὰ τὸν Ε' αἰῶνα εἰς ἐν βιβλίον πάσας τὰς δυνατάς πληροφορίας περὶ τῶν ἐπὶ ἐπιστημῶν αἰτίας τότε ἐξωρούμεντο ὡς ἀποτελοῦσαι τὴν ἀνθρωπίνην Γνώσιν, ἥτις τῆς γραμματικῆς διαλεκτικῆς, ῥητορικῆς, γεωμετρίας, ἀστρολογίας, ἀριθμητικῆς καὶ μουσικῆς. Κατὰ τὸν μεσαιῶνα εὐρίσκωμεν ἐγκυκλοπαιδεῖας τινὰς εἰδικῶς ἀριεπωμένους εἰς ταύτην ἢ ἐκείνην τῶν ἐπιστημῶν, ἐξ ὧν ἀξία μνείας ἡ τοῦ Ἀγ. Θωμᾶ τοῦ ἐξ Ἀκβίνου. Εὐρυτέρα κλίπων ὑπῆρξεν ἡ κατὰ τὸν Θ' αἰῶνα ὑπὸ Βολομῶντος ἐπισκόπου Κωνσταντίας συνταχθεῖσα ὑπὸ τὸν τίτλον «Παγκόσμιον Λεξικόν», ὡς καὶ ἡ κατὰ τὸν ΙΓ', ὑπὸ τοῦ Δομινικανοῦ Βικεντίου δὲ Μπωβί. Κατὰ τὸν ΙΖ' αἰῶνα ὁ Ματθαῖος Μάρτιν κα-

θηγητὴς ἐν Βρέμη, διέγραψε τὸ σχέδιον πληρῶς Ἑγκυκλοπαιδεῖας, ἀξιοσημείωτος δὲ εἶνε καὶ ἡ ὑπὸ τοῦ Ῥερικου Ἀλφρεδ ἐν Χέρμπερ ἐκδοθεῖσα τῷ 1620. Τέλος ὁμοῦ δ' ἑκάτων τῶν τῆς ὑπ' αὐτοῦ γενομένης μεθοδικῆς κατατάξεως τῶν ἀνθρωπίνων γνώσεων ἔθεσε τὰς βάσεις τῶν ἀληθῶν νεωτέρων ἐγκυκλοπαιδεῶν. Τὸ ἐκδοθὲν δὲ τῷ 1696 ἔιτομον Ἰστορικὸν καὶ Κριτικὸν Λεξικὸν τοῦ φιλοσόφου Βαύλ, ἔργον σπουδαῖον ἐξασκῶσαν ἐπιρροὴν ἐπὶ τῆς πνευματικῆς κινήσεως τοῦ ΙΗ' αἰῶνος, δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ὁ πρόδρομος τῆς κατ' αὐτὸν ἐκδοθείσης μεγάλης καὶ κατ' ἐξοχὴν καλούμενης Ἑγκυκλοπαιδεῖας, ἣν ἱδρυτὰν οἱ γάλλοι φιλόσοφοι Διδερό καὶ Δαλαμπέρ ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τῶν δικαιοτέρων ἀνδρῶν τῆς ἐποχῆς τῶν. Ἡ Ἑγκυκλ. τοῦ ΙΗ' αἰῶνος ἡ λελοχρημένην λεξικὸν τῶν τεχνῶν, τῶν ἐπιστημῶν καὶ τῶν ἐπαγγελμάτων, ὡς ἐπιγράφεται, θεωρεῖται γενικῶς ὡς μεγαλοπρεπὲς μνημεῖον τῶν ἀνθρωπίνων γνώσεων καθ' ὅλου καὶ ἰδίως τοῦ φιλοσοφικοῦ καὶ μεταφυσικοῦ πνεύματος τοῦ ΙΗ' αἰῶνος, χρησιμεύουσα ὡς τὸ κυριώτερον ὅπλον κατὰ τοῦ κρατοῦντος ἔως τότε πολιτικοῦ, κοινωνικοῦ καὶ πνευματικοῦ καθεστώτος. Ὁ ἀληθὴς αὐτῆς σκοπὸς ἦτον ἡ κατάρτισις ὅλων τῶν ἰσχυουσῶν μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἰδεῖν ὑπὲρ τοῦ πνεύματος τῆς ἐπιστημονικῆς ἐρεῦνης, τοῦ κυριαρχούντος κατὰ τὴν παρόντα αἰῶνα. Διὰ τοῦτο δὲ καὶ ἐγένετο τὸ σημεῖον τῆς συγκεντρώσεως ὅλων τῶν ἐπιφανῶν νεωτεριστῶν τοῦ καιροῦ, εἰς οὓς καὶ ἀπέμεινε τὸ ὄνομα Ἑγκυκλοπαιδεῖας, χρησιμεύον ὡς χαρακτηρισμὸς παντὸς ἀνέκοντος εἰς τὸ φιλοσοφικὸν καὶ μεταφυσικὸν κείμενα τοῦ ΙΗ' αἰῶνος. Ὁ Α' τόμος ἐδημοσιεύθη τῷ 1754 προταχθέντος μακροῦ «Ἐισαγωγικοῦ λόγου» ὑπὸ τοῦ Δαλαμπέρ, ὅστις θεωρεῖται ὡς ἀριστοῦργημα. Ἐπὶ αὐτῷ δὲ τῷ 1772, περιλαβούσα 28 τόμους, τῷ 1776-77 ἐδημοσιεύθη Παράρτημα ἐκ 5 τόμων καὶ τῷ 1780 πέντε ἀναλυτικὰ καὶ δικαιολογητικὰ εἰς 2 τ. Δὲν διήρυσεν ὁμοῦς ἡμέρας τὸν βίον αὐτῆς, διότι ὅλοι οἱ φίλοι καὶ ὑπέρμαχοι τοῦ κρατοῦντος συστήματος ἐκήρυξαν ἐναντίον τῆς λυσώδη πέλεμον. Συντάχεται αὐτῇ, ὡς ὁ Ρουσσώ ὁ Ἐλβέτιος ὁ Μορέλλ (φυλκισθεὶς ἐν τῇ Βιστίλλῃ) καὶ ἄλλοι κατεδιώχθησαν ἐπανελημμένους, ἡ κυκλοφορία πολλῶν συλλαδίων τῆς ἀπηγορεύθη, δις δὲ διὰ βασιλικῆς διαταγῆς διεκόπη ἡ ἐκδόσις τῆς. Ἀλλὰ πάντων τῶν μεγίστων καὶ ἀπειρίθμων ἐμποδίων κατίσχυσεν ἡ σιδηρὰ θέλησις τοῦ Διδερό, ὅστις καὶ ἀποχωρήσαντος μετὰ τὴν ἐκδόσιν τῶν 7 πρώτων τόμων τοῦ Δαλαμπέρ ἐξηκολούθησε μόνος ἀκάματος καὶ ἀπέσιτος, τὴν ἐκδόσιν. Οἱ γνωστότεροι καὶ σπουδαιότεροι τῶν Ἑγκυκλοπαιδιστῶν ἦσαν ὁ Βολταίρος, ὁ Μοντεσκιέ (ἐν καὶ δλίγα ἄρθρα παρασχόντες), ὁ Κονδิลλάκ, ὁ

Γρουσσώ, ὁ Δ' Ὀλυμπία, ὁ Τυργιώ, ὁ Ἀντικέ, ὁ Ἐλδέτιος, ὁ Μαβλύ, ὁ Βυρβάν, ὁ Λαπαρ, ὁ Μορελλέ, ὁ Ραυνάλ, ὁ Μαριοντέλ, ὁ Γρίμμ, ὁ Σαιν-Λαμπέρ, ὁ Κονδωρσέ, ὁ Μπαγύ, ὁ Σομφέρ (ἀποκεφαλίσθεντες οἱ τρεῖς τελευταῖοι ὑπὸ τῶν μαθητῶν τῆς Ἑγκυκλοπαιδείας ἐπαναστατικῶν) κλπ. Περί αὐτοὺς δὲ ἄγχημα ἐλόκληρον εἰδικῶν δι' ὅλους τοὺς κλάδους ἐξοχότητων. Ἀλλὰ ἐγκυκλοπαιδικὰ συγγράμματα ἄξια μνείας ἱαλλικὰ εἶνε τὸ Φιλοσοφικὸν λεξικὸν τοῦ Βολταίρου (1764). Ἡ Μεθοδική Ἑγκυκλοπαιδεῖα τῶν ἐκδότων Παγκοῦν καὶ Ἀγκάς (1782—1832, τ. 201 εἰς 4ον ἐπὶ τῇ βάσει τῆς τοῦ Διδερᾶ, ἀλλὰ κατὰ μεθοδικὴν διατάξιν καὶ καταμερισμὸν τῶν ἐπιστημῶν, οὕτως ὥστε περιέχει 48 εἰδικὰ λεξικά). Ἡ Σύγχρονος Ἑγκυκλοπαιδεῖα τοῦ Κουρτιέν (1824—32, τ. 24). Τὸ Λεξικὸν τῆς Συνδιαλέξεως καὶ τῆς Ἀναγνώσεως ὑπὸ ἐταιρίας συγγραφέων ὑπὸ τὴν διεύθ. τοῦ Δοῦνκατ κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν. Ἡ Νέα Ἑγκυκλοπαιδεῖα τῶν σαινσιμωνιακῶν φιλοσόφων Π. Λερῶ καὶ Ἰ. Ρεβῶν (1834) ἀπομείνασα ἡμιτελής. Τὸ Μέγα Παγκοσμιν Λεξικὸν τοῦ Πέτρου Λαρῶς (τ. 15, 1866—76, Παρίσι, τ. 1, 1878), ἔργον λίαν σπουδαῖον καὶ χορησμον. Ἐκδίδεται δὲ ἤδη καὶ ἡ Μεγὰ Ἑγκυκλ. ὑπὸ ἐταιρίας ἐπιστημῶν καὶ λογίων ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ βουλευτοῦ Καμιλλοῦ Δρεῦρῶς. Ἀγγλικά: Ἡ Ἑγκυκλ. τῆς Ἀγγλ. φιλολογίας τοῦ Τσαίμπερς, ἡ Ἑγκυκλ. τοῦ Ἐδμουντ, ἡ Βιβλιογραφικὴ Ἑγκυκλ. τοῦ Darling. Ἰδίως δὲ ἡ Ἑγκυκλοπαιδεῖα τοῦ Λάρνερ, Λονδίνον. 132 τ. 1829—46, ἡ Ἀγγλικὴ Ἑγκυκλοπαιδεῖα τοῦ Knight (Β' ἐκδ. εἰς 23 τόμ. 1866—68 καὶ συμπληρώματα ἀπὸ τοῦ 1888) καὶ ἡ Encyclopaedia Britannica, ἥτις εἰς 30' ἐκδόσιν θὰ περιλάβῃ περίπου 25 τόμους. Γερμανικά: Ἡ Ἑγκυκλ. τῶν Φιλοσοφικῶν ἐπιστημῶν τοῦ Ἑγέλου (1817), ἐν ἣ περιέχονται καὶ αἱ πρώται βάζεις τοῦ φιλοσοφικοῦ συστήματός του. Ἡ Παγκόσμιος Ἑγκυκλοπαιδεῖα τῶν καθηγ. Ersch καὶ Gruber (Λιψ. 1818, μέγχι τοῦ 1883 τ. 157). Τὸ Λεξικὸν τῆς Συνδιαλέξεως τοῦ Βρόκχαους, ὅπερ νῦν ἐκδίδεται εἰς 16 τόμους ἐν 14' ἐκδόσει, ἀπὸ παρῆλθεν ὁλόκληρος αἰὼν ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς Α' ἐκδόσεως τὸ τοῦ Meyer (Δ' ἐκδ. εἰς 16 τόμους 1886—90), τὸ τοῦ Pierer (Ζ' ἐκδ. εἰς 9 τόμους μὲν πρὸ συντελεσθεῖσα) καὶ ἄλλα μικρότερα. Κατ' ἀνάλογον δὲ τύπον πλεῖστα τοιαῦτα ἔργα εἰς ὅλα τὰ πολιτισμένα ἔθνη ὑπάρχουσιν ἢ ἐκδίδονται. Ἐν τῇ Ἑλληνικῇ ἐγένετο πρὸ ἐτῶν ἀποπειρὰ συγγραφῆς ἐγκυκλοπαιδείας ὑπὸ τοῦ ἐν Σμύρῃ κ. Γερκακί, ἀλλὰ τὸ ἔργον ἦτο ἀτελείστατον ἐπαινετὸν οὐχ ἦτον ὡς πρῶτον βῆμα. Ἀπὸ δὲ τοῦ 1882 ἤρχισεν ἐν Κων/πόλει ἡ ἐκδόσις Ἱστοριογεωγραφικοῦ Λεξικοῦ, ὅπερ νῦν μόλις ἀπεπερατώθη ὑπὸ τοῦ κ. Βουτυρᾶ

εἰς 9 τόμους. Οὕτω τὸ πρῶτον καὶ μόνον πλήρους Ἑγκυκλοπαιδείας ἑλληνικὸν ἔργον εἶνε τὸ ἀνά χειρὰς Λεξικόν. (Μ.Μ.)

Ἑγκυμώδης, ἐγκυμ. βλ. Κύσις.

Ἑγκώμιον. Κατὰ τὴν ἀρχαιότητα τὸ ἄσμα μὲθ' οὗ συνώδευε τὸν ἐν ἀγῶνι νικητὴν ἡ πανηγυρικὴ συνοδεία (κῶμος) κατόπιν δὲ μετέπεισεν ἢ ἐξῆς εἰς τὴν καὶ σήμερον διατηρουμένην σημασίαν παντός ἐν γενεῇ ἐπαινετικοῦ ἔκματος ἢ λόγου ἢ συγγράμματος.

Ἑγλι (Joh. Jak. Egli). Ἐλδέτιος γεωγράφος, γενν. τῷ 1825 ἐν Λάουφεν τοῦ καντονίου Ζυρίχης, γνωστὸς γενόμενος ἐκ τῶν πρόσχρητῶν τῶν μαθητῶν γεωγραφικῶν ἔργων του, κυρίως δὲ διὰ τοῦ σπουδαίου του «Nomina geographica», δοκιμαίου γενικῆς γεωγρ. δυνατολογίας (1872), δι' οὗ ἐτεμενεῖν ὅδον εἰς τὴν γεωγραφίαν. Τῷ 1883 διορίσθη καθηγητὴς τοῦ ἐν Ζυρίχῃ πανεπιστημίου. [Ἑγ.]

Ἑγλουκά. Χωρ. τοῦ δήμου Πατρῶν ἀπέχον ἀπὸ Πατρῶν 40' καὶ οἰκούμενον ἀπὸ 676 κατοίκων.

Ἑγμονδ. Διάστημας ἀριστοκρατικῆς οἰκῆς τῆς Ὀλλανδίας ἐν τὰ μέλη διεπρέψαν ἐπὶ πλοῦτι καὶ πολιτικῇ δυνάμει. Γνωστότατος αὐτῶν ἐγένετο ὁ Λαμοράλ κόμης Ἑ καὶ πρίγκηψ τῆς Γαύρης, γενν. τῷ 1522. Συνώδευσε τὸν αὐτοκράτορα Κάρολον Ε' εἰς τὰς διαφόρους ἐστρατείας του καὶ ἀνεληντός εἰς τὸν ὁρόν του Ἰσπανίας Φίλιππου τοῦ II' ἔμεινεν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τούτου, διεπρέψαν ἐπὶ κεφαλῇς τοῦ ἱππικοῦ εἰς τὰς μάχας τοῦ St Quentin καὶ Γραβελιγγεν καὶ διορίσθη τοποτηρητὴς τῶν ἐπαρχιῶν Φλάνδρης καὶ Ἀρτοαί. Ὡς τοιοῦτος δὲ ἀπέκλινε πρὸς τὴν μερίδα τὴν δυσανασχετοῦσαν διὰ τὴν καθολικὴν πολιτικὴν τοῦ Φίλιππου εἰς τὰς Κάτω Χώρας. Ὅτε δὲ ἀνέλαθεν ἡ Μαργαρίτα τῆς Παρμης τὴν Γενικὴν τοποτηρητείαν τῶν Κάτω Χωρῶν εἰσῆλθε καὶ ὁ Ἑ. καὶ ὁ πρίγκηψ τῆς Ὁρανίας εἰς τὸ Συμβούλιον καὶ ἐνέργησαν ὑπὲρ τῆς μερίδος τῶν διαμικτυρομένων, τῷ δὲ 1568 ἀπεστάλη ὁ Ἑ εἰς Ἰσπανίαν, ἵνα συνεννοήσῃ μετὰ τοῦ βασιλέως αὐτοῦ δὲ δεχθεὶς αὐτὸν κατὰ τὸ φαινόμενον μετὰ φιλοφροσύνης οὐχ ἤττον κατεδύκεν αὐστηρῶς τοὺς προτεσταντικούς ἐργαίς, οἵτινες πρὸς ὑπεράσπισιν τῶν συμφερόντων τῶν Ἰδρυστῶν τὸν Συνδεσμὸν τῶν Γουεϋξ (Guex). Ὁ Ἑ, προσπαθεὶς πάντοτε νὰ συμειδῇ τὰ διαμαχόμενα μέρη, καὶ τέλος ἀπεσύρθη ἀπὸ τῆς μερίδος τῶν Guex. Τῷ 1547 ὁ Φίλιππος ἐπέμψεν εἰς Ὀλλανδίαν τὸν Δουκά τῆς Ἀλδρε, ἵνα τιμωρήσῃ τοὺς ἐπαναστάτας. Ὁ Ἑ, πεπειθὸς ὅτι δὲν θὰ ἐπείχε τίποτε ἐξ αὐτοῦ ὅτε μὴ ἀποτελῶν πλείον μῆκος τῆς μερίδος αὐτῆς, δὲν ἠθέλησε νὰ εἰλῇ, ὡς ἔλαμον ἄλλοι ἀρχηγοὶ τῶν Guex, ἀλλ' ἀπῆγε συνελθόντες ὡς καὶ ὁ Hoorn, καὶ καταδικασθεὶς εἰς θάνατον ὡς ἐπαναστάτης ἀποκεφαλίσθη τῇ

4 Ἰουνίου (ν) 1588. Ὁ Γκαίτε συνέγραψεν ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἱστορίας τοῦ ἀνδρός, μεταβαλὼν ἐν τούτοις αὐτὴν εἰς πολλὰ, ἐν τῶν ὠραιότερων δραμάτων του. [B.H.]

Ἑγνατία ὁδός. Μεγάλη κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ὁδὸς ἐν Μακεδονίᾳ καὶ Θράκῃ. Ἦρχετο διὰ δύο κλάδων ἐνθεν μὲν ἐκ Δυρραχίου, ἐνθεν δ' ἐξ Ἀπολλωνίας, οἱ δὲ κλάδοι οὗτοι συνερχόμενοι παρὰ τὸ σημερινόν Ἰλ. βασανίων ἀπετελοῦν μίαν ὁδόν, ἥς κυριώτεροι σταθμοὶ ἦσαν ἐν μὲν τῇ Ἰλλυρίᾳ ἢ Λυγνίδος ἐν Μακεδονίᾳ δὲ ἡ Ἠράκλεια Ἐδεσσα, Πέλλα. Θεσσαλονίκη. Μελισσαυρὸς, Ἀπολλωνία, ἐν δὲ Θράκῃ τέλος Ἀμφίπολις, Φιλίπποι, Νεάπολις, Τραϊανούπολις, Κυψέλη, Ῥαιδεστός, Πέρινηος, Σηλυβρία καὶ τέλος τὸ Βυζάντιον ὅπου κατέληγεν ἡ ὁδός. [Δ.Δ.]

Ἑγχεύρησις. Βλ. Χειρουργία.

Ἑγχειριστική. Βλ. Χειριστική.

Ἑγγέλεις. Γένος ὀρισείδων ἐπιμήκων ἰχθύων μετα βλεπνῶδους δερμάτος, φαινόμενικώς γυμνοῦ, ἐν ᾧ εἶναι κεκρυμμένοι αἱ σμικραὶ λεπίδες. Αἱ βραγχίαι σχισμαὶ καίνοτο ὑπὸ τὰ ἀμφιστήθια πτερύγια καὶ εἶναι μικρόταται, ἐνίοτε δὲ καὶ μία μόνη τοιαύτη ὑπάρχει σχισμή, ἐν ᾧ τοῦναντίον τὸ θέρμα ἔχει τοιαύτην περὶ τὰ βράχια διάθεσιν ὥστε ν' ἀποτελῇ εὐρὺν βραγχιακὸν σάκκον· οὕτω δὲ τὸ ὕδωρ μένει ἄβηθον ἐπὶ πολλὸν χρόνον ἐντὸς τῶν βραγχίων καὶ οἱ ἰχθύες οὗτοι θύονται ἐπὶ μακρότερον χρόνον νὰ ζήσωσιν ἐκτὸς τοῦ ὕδατος. Εἰς τοὺς ἔχοντες δύο πλαγίας βραγχίαι σχιμαὶ ἀνήκει ὁ κορινθῖος Ἐ. τῶν ποταμίων μακρὸς μέχρι 2 μ. καὶ κυλινδρικός τὸ στήθος, ἀδελφός, ἀπακτικὸς ἰχθύς, τρεφόμενος κατὰ προτίμησιν ἐκ μικρῶν ἰχθύων, βατράχων, ἐντόμων, σκωλήκων. Τὸ λεγόμενον ὅτι κατὰ τὰς θροσερὰς νύκτας καὶ ἐν καιρῷ βροχῆς ἐξέρχεται εἰς τὴν ξηρὰν ἐπὶ τῶν σπαρτίων καὶ τρώγει κοχλίας φαίνεται ὅτι εἶναι μύθος. Καὶ οἱ μὲν ἄρρενες οὐδέποτε καταλείπουν τὴν θάλασσαν αἱ δὲ θήλειαι, αἵτινες εἶναι καὶ πολὺ μεγαλείτεροι, ζῶσιν ἐντὸς τῶν ποταμίων, καὶ ἐρχονται δ' εἰς τὴν θάλασσαν ὅπου καὶ τίκουσιν κατὰ τὸ φθινόπωρον ἐν ὥρᾳ σκοτεινῶν νυκτῶν. Ἀντίκτωσι ζῶντα ἢ ὠστοκῶσι, δὲν ἐξηκριθῆναι ἀκέρη, πιθανώτερον ὅμως φαίνεται τὸ τελευταῖον. Τὰ μικρὰ τῶν ἀνερχόμενων εἰς τοὺς ποταμούς τὸ θερος κατὰ σμῆνιν. Ὁ ἑγγέλεις ζῇ εἰς πάντα τὰ ὕδατα, κυρίως ὅμως εἰς λιμνάζοντα. Τὸ κρέας αὐτοῦ λευκόν καὶ λιπώδες, τρώγεται, εἰς μέρη τινὰ ἰδιωτικῶν ἐκτιμώμενων ὅπου δὲ εὐρίσκονται μέγαλα Ἐ. πλήρη, ἀποτελεῖται ἐξ αὐτῶν νωπῶν, ἀλατισμένων ἢ ἀπεξηραμένων, σημαντικὸν ἐμπόριον, ὡς ἐν τῇ Β. Γερμανίᾳ. — Ἐκ τῶν θαλασσιῶν Ἐ. μνημονεύετο δ' ὅμως ἐστερημένος λεπίων κοινὸς γαῖς θαλάσσιος Ἐ. (Conger vulgaris), ὅστις ἐν τῇ Βαλτικῇ καὶ τῇ Ὠ-

κεανῇ εὐρήνται ἐνίοτε ἔχων παχὺς ἀνθρωπίνου μήκους, ἔχει δὲ κρέας ἀγνές. [Φ.Ι.]

Ἑγγλώριον νάτριον. Βλ. Ἄλας.

Ἑγγόνδρωμα. Βλ. Χόνδρωμα.

Ἑγχορδα ὄργανα. Βλ. Μουσικὰ ὄργανα.

Ἑγχος. Βλ. Δύρο.

Ἑγχύματα καλοῦνται ἐν τῇ Φαρμακευτικῇ ἐνύδρα παρασκευάσματα, δι' ἀπλῆς ἐγγύσεως ζέοντος ὕδατος ἐπὶ τῶν φαρμακευτικῶν φυτικῶν ὕλων. Ἄλλοτε ἐν πολλῇ γνήσει, εἶναι σήμερον ὀλιγόχρηστα, ἅτε ὑποκειμένα εἰς ταχεῖαν καταστροφὴν διὰ ζυμώσεως κλ.

Ἑγχυστήρ. Βλ. Ἀτμόμαξα.

Ἐγὼ εἶναι ἡ ἐκφρασίς τῆς παραστάσεως τοῦ παριστάμενου. Ἐν ᾧ ἐν πάσαις ταῖς λοιπαῖς παραστάσεσι λαμβάνονμεν συνειδητὴν ἀντικειμένου τινός, μόνῃ ἢ παραστάσει τοῦ Ἐ. εἶναι ἡ παραστάσις τοῦ παριστάμενου ὑποκειμένου. Ἡ παραστάσις αὕτη δὲν εἶναι ἐμψυχὴ, ἀλλ' ἀποκτάται κατ' ὀλίγον. Τὴν βάσιν καὶ ἀφετηρίαν αὐτῆς ἀποτελεῖ ἡ παραστάσις τοῦ οἰκείου σώματος (αὐτοῦς δὲ ἐλῶρια ταῦτα κυνεσσιν), τὸ ὅποιον ἀντιτίθεται κατ' ὀλίγον ὥς τι ἐσωτερικώτερον πράγμα εἰς τὰ ἐξωτερικὰ ἀντικείμενα, καὶ διότι ἡ ἀντιλήψις αὐτοῦ μένει (ἐνῶ ἡ τῶν ἄλλων ἀντικειμένων μεταβάλλεται) καὶ δύναται νὰ ἐπαναληφθῇ ἐσάκις θέλομεν, καὶ διότι ὑποκειται εἰς τὴν ἐξουσίαν ἡμῶν διὰ τῶν κινητηρίων νεύρων, καὶ διότι τὰ αἰσθήματα τῆς σωματικῆς αἰσθήσεως συνοδεύονται ὑπὸ σωματικῶν τόνων, καὶ δι' ἄλλους πολλοὺς λόγους. Προέουσης ὁμοῦ τῆς ἡλικίας, τὸ σωματικὸν Ἐ. φαίνεται ὡς τὸ περιεχόμενον πνευματικώτερον Ἐ. ὡς δὲ τὸπος συνορθώσεως παραστάσεων. Εἰς τὸ περιεχόμενον τούτου τοῦ Ἐ ἀνήκουσιν ἅπαντα αἱ ψυχικαὶ κατστάσεις. Σὺν αὐταῖς ἀδιαλείπτως μεταβαλλόμενον τὸ Ἐ περιλαμβάνει τὴν ὅλην ἱστορίαν τοῦ βίου αὐτοῦ. Ὁ ἄνθρωπος νοεῖ ἑαυτὸν ὡς τι γενόμενον καὶ ἐπεκτείνει διὰ τῶν προσδοκιῶν αὐτοῦ τὴν οἰκείαν ἱστορίαν καὶ εἰς τὸ μέλλον. Τοῦτο εἶναι τὸ Ἐμπεριεχόν Ἐ. τὸ ὅποιον κυρίως εἶναι σὺν ἐξ ἄλληλοδιαδοχῇ τῶν εἰς ἄλληλα μεταβαλλέντων Ἐ. τῶν ἀντιστοιχοῦντων εἰς τὰς μερικὰς στιγμὰς τοῦ βίου τοῦ ἀνθρώπου. Τῷ ἐντὶ δὲν δύναται τις ν' ἀρνηθῇ ὅτι ἐκάστοτε θεωρεῖ ἑαυτὸν ὡς ἐκείνον, ὁ ὅποιος δὲν εἶναι μὲν πλάσμα τῆς στιγμῆς, εἶναι ὅμως πλάσμα τοῦ ὅλου προτέρου χρόνου τῆς ζωῆς. Ἀλλὰ καὶ ἐν αὐτῇ τῇ συνήθει βίῳ θεωροῦμεν τοῦτο, τὸ ὅποιον νῦν βῆ ποιοῦμεν ἢ πάσχομεν, ὡς τι τυχόν εἰς ἡμᾶς. Ἐν ἐκάστῃ στιγμῇ προϋποθέτομεν ἑαυτοὺς ὡς γνωστὸς καὶ θεωροῦμεν τοὺς νέους προσδιορισμούς, οὓς φέρει ἡ στιγμή, ὡς τὸ-

χαίρουσιν οὕτως, ὥστε θὰ ἐμένομεν ἐντελῶς οἱ αὐτοί, καὶ ἐάν αἱ περιστάσεις, ὑπὸ τὰς ἐπείας ᾧμεν, ᾗσαν διάφοροι. Ἡ ἐν πάσαις ταῖς μεταβολαῖς τῶν καταστάσεων τοῦ 'Ε. προϋποτιθεμένη καὶ μὴ αἰρομένη ταύτης αὐτοῦ δὲν ἐπιτρέπει νὰ ζητήσωμεν ἐν τινὶ αὐτῶν αὐτὸ τὸ 'Ε. ὥστε τὸ ὅλον μεταξὺ γεννήσεως καὶ θανάτου διαστήματι μετὰ πάντας, εἰς πλάττει ἐξ ἡμῶν δὲν δύναται νὰ δώσῃ ὀριστικὴν ἀπόκρισιν εἰς τὸ ἐρώτημα, τί εἶμαι ἐγώ; Ἐπειτα τὸ 'Ε. δὲν εἶνε προσδιορισμὸς ἄλλου τινός, ἀλλ' αὐτὸ εἶνέ τι, εἶνε πραγματικὸν, ἔπειτα οἱ ἀτομικοὶ προσδιορισμοὶ εἶνέ τι ποικίλον, περὶ ἐμοῦ δὲ ἐμὲ ὡς περὶ ἐνός, καὶ δὴ καὶ περὶ ἐνός ἐνός. Ἰνα ὀρισθῇ λοιπὴν ἡ αὐστηρά ἔννοια τοῦ 'Ε. ἀνάγκη νὰ γείνη τελεία ἀφαιρέσις πᾶν τῶν τῶν ἀτομικῶν γνωρισμάτων, δι' ὧν τὸ ἄτομον ἀναγνωρίζεται, οὐδὲν ἄλλο ὑπολείπεται ὡς τὸ γινώσκον ἀντικείμενον τοῦ γινώσκοντος ὑποκειμένου, τοῦ 'Ε., ἡ αὐτὸ τὸ αὐτὸ. Ἡ αὐστηρά ἔννοια τοῦ 'Ε. εἶνε ἡ ταυτότης τοῦ γινώσκοντος καὶ γινώσκόμενου, ἡ ταύτης τῶν ὑποκειμένων. Τὸ 'Ε. εἶνε τὸ πρὸς τὸ αὐτοῦ ἀντικείμενον ταυτιζόμενον ὑποκείμενον. Τοῦτο εἶνε τὸ καθαρόν 'Ε. Μόνον τὸ καθαρόν 'Ε. εἶνε 'Ε., πᾶς ἄνθρωπος δὲ εἶνε οὕτω πεπεισμένος περὶ τῆς πραγματικότητος αὐτοῦ, ὥστε θὰ ἠδύνατο ν' ἀρνηθῇ παντὶς ἄλλου τὴν πραγματικότητα πλὴν τῆς τοῦ 'Ε. Οὐ μόνον δὲ εἰς τὸν ἀφελῆ ἄνθρωπον φαίνεται τὸ 'Ε. ὡς πραγματικόν, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τοῦ Φιχτίου θεωρηθῇ ὡς τὸ μόνον πραγματικόν, πᾶν ἄλλο δὲ, τὸ ὅποιον θεωρεῖται συνήθως ὡς πραγματικόν, ἐξελήθη ὑπ' αὐτοῦ ὡς ψιλὴ παραστάσις τοῦ 'Ε. Ἀλλ' ἡ ἔννοια τοῦ 'Ε. εἶνε ἀντιφατική. Ὡς ταυτότης τοῦ ὑποκειμένου καὶ ἀντικειμένου διακρίνεται τὸ 'Ε. εἰς ὑποκείμενον καὶ ἀντικείμενον· τὰ οὕτω διακριθέντα ἀντιτιθενται ἀλλήλοις καὶ σχετίζονται πρὸς ἄλληλα, καὶ ὁμοῦ νοοῦνται ὡς ἀδιάκριτα, ὡς ταῦτά. Ἡ διάκρισις καὶ ἀντιθεσις συγχρόνως δὲν εἶνε διάκρισις καὶ ἀντιθεσις. Αὕτη ἡ ἀντίφασις λοιπὸν δείκνυσι ὅτι δὲν δύναται νὰ εἶνε τὸ 'Ε. πραγματικόν. Ἡ ἔννοια τοῦ 'Ε. δὲν δύναται νὰ εἶνε ἔκφρασις ὄντος. Καίπερ ἀντιφατικὴ ὁμοῦ δὲν δύναται ν' ἀπορριβθῇ, διότι εἶνε δεδωμένη. Ἀνάγκη λοιπὸν νὰ διορθωθῇ. Τῶντι οὐδέποτε εὗρισκόμεν ἑαυτοὺς ἐν τῇ αὐτοσυνεθροῖᾳ ἀπλῶς καὶ μόνον ὡς τοιαύτην γνῶσιν ἑαυτῶν, ἀλλὰ πάντοτε εἰσδύει ἀτομικὸς τις προσδιορισμὸς ὥστε αἱ ἀναφοραὶ τοῦ 'Ε. πρὸς τὴν ἀτομικότητα μόνον λαμβάνουσιν, οὐδὲν ἦτον ὁμοῦ ὑπάρχουσιν. Αἱ ποικίλαι ἀτομικαὶ καταστάσεις φαίνονται μὲν ὅτι εἶνε τυχαῖαι εἰς τὸ 'Ε. καὶ ὁμοῦ εἶνε

ἀναγκαῖαι εἰς αὐτό. Τοῦτο συμβαίνει διότι ἑκάστον μέρος εἶνε τυχαῖον, ἐφ' ὅσον τὰ λοιπὰ μέρη ἐκείνων τῶν καταστάσεων χρησιμεύουσιν ὡς στήριγμα τοῦ 'Ε., ἀφαιρουμένου ἐκείνου. Θεωρῶ ἑμαυτὸν ὡς τοῦτο ἡ ἐκείνο, ἀλλ' ἀπὸ οὐδενὸς ἐξαρτῶμαι, ἐφ' ὅσον δύναμαι ν' ἀλλοῦμαι τὸ ἀντικείμενον. Οὕτω καὶ τράπεζα ἔχουσα πολλοὺς πόδας στηρίζεται μὲν κυρίως ἐπὶ πάντων συγχρόνως, θὰ ἠδύνατο ὁμοῦ νὰ μὴ ἔχῃ ἀνάγκην ἐκάστου αὐτῶν. Διότι θὰ ἐστήριζον αὐτὴν οἱ ἄλλοι. Λοιπὸν πᾶσα ἀτομικὴ κατάστασις ἀνάγκη νὰ δύναται κατὰ τὴν ὅψιν νὰ θεωρηθῇ ὡς ἐκείνο, ὅπερ παρίστανται, ὅτε παρίστωμεν ἑαυτοὺς, κατ' ἄλλην ὁμοῦ ὅψιν πάλιν νὰ γνωσθῇ ὡς ἐκείνο, ὅπερ δὲν εἴμεθα ἡμεῖς. Τοῦτο δὲ πράγματι συμβαίνει, διότι αἱ ποικίλαι παραστάσεις ὡς καταστάσεις μιᾶς (ἀπλῆς) οὐσίας, τῆς ψυχῆς, καλύουσιν ἀλλήλας ἕνεκα τῆς ἀντιθεσεως. Οἱ ποικίλοι ἀτομικοὶ προσδιορισμοί, οἱ ἀποτιλοῦντες τὰ ἐμπειρικὰ 'Ε. σκοπεύουσιν ἀλλήλους ἕνεκα τῆς ἀντιθεσεως καὶ αἰρουν ἀλλήλους ἐκ τῆς συνειδήσεως ἀφίνοντες μόνον καὶ ἡ θέσιν, νοητὸν σημεῖον, ἐν ᾧ συναντῶνται καὶ διασταυροῦνται αἱ παραστάσεις καὶ τὸ ὅποιον οὐδὲν ἄλλο εἶνε ἡ ἔκφρασις τοῦ αὐστηροτάτου συσχετισμοῦ πασῶν τῶν παραστάσεων πρὸς ἄλληλας. Αὕτη ἡ κενὴ θέσις εἶνε τὸ 'Ε. Τὸ καθαρόν 'Ε. εἶνε, ὅπως οἱ γενικαὶ ἔννοιαι, ψυχικὴ ἔννοια, ἀφαιρέσις, καὶ δὴ ἡ ὕψιστη πασῶν. Εἰς τὸ ἀφαιρεμένον 'Ε. συμβαίνει, ὅτι συμβαίνει εἰς πᾶσαν γενικὴν ἔννοιαν. Ἐλαστός ἀναγνωρίζει τὴν ἀπαιτήσιν τῆς λογικῆς, ὅτι ἀνάγκη νὰ νοηθῇ ἡ ἔννοια ἐλευθερά πάντων τῶν τυχαίων γνωρισμάτων, πράγματι ὁμοῦ οὐδεὶς δύναται νὰ ἐκπληρώσῃ αὐτὴν, νὰ νοήσῃ π.χ. κύκλον ἔνθεν ὀρισμένης τινὸς διαμέτρου. Ἐπίσης λοιπὸν δὲν δύναται νὰ νοήσῃ τὸ ἀφαιρεμένον 'Ε., ἥκιστα τὸ εἰλεῖον, ἔνθεν ἀτομικῶν χαρακτηρισμῶν. Διὰ τοῦτο ἔνθεν μὲν λαμβάνει τὸ 'Ε. διὰ τὴν αὐτοπαρατηρησίαν διάφορον καὶ μεταβαλλομένην σημασίαν κατὰ τὰς παραστάσεις τὰς ἐκάστοτε πράγματι παριστανόμενας (θῆλ. ἡ παραστάσις αὐτοῦ ἀνάγκη νὰ εἶνε ἀτομικὴ), ἔνθεν δὲ γεννᾶται τὸ φᾶσμα τῆς ταυτότητος τοῦ ὑποκειμένου καὶ ἀντικειμένου, καθέστιον αἱ διάφοροι παραστάσεις ἐν τῇ μεταβολῇ αὐτῶν ὑποδεικνύουσι τὸ αὐτὸ σημεῖον, ἐξ οὗ φαίνονται ὅτι προέρχονται καὶ εἰς τὸ ἐπιστρέφουσιν. [X. Πδ.]

Ἑγωισμός. Βλ. Φιλαυτία.

Ἑδαμ. Πόλις τῆς Ἀλλανδ. ἐπαρχίας Νορβείου Ὀλλανδίας. 17χμ. ΒΒΑ τοῦ Ἀμστελδάμ. ἔχουσα 5740 κατ., γινωσκτὴ δὲ διὰ τὴν περίφημον τυρὸν τοῦ 'Ε. [M. Σ.]

Ἑδδιν (Johann Hedwig) Ἑγενν. τῷ 1730 ἐν Kronstadt τῆς Τρανσυλβανίας, ἀπεθ. τῷ 1799 ἐν Λίψιχ ὅπου ἐξηρχάτο καὶ ὁληγῆς τῆς βοτανικῆς. Τὰ περὶ βρῶν ἔργα

αὐτοῦ εἶνε θεμελιώδη, ὅθεν θεὸν νὰ δνομασθῇ ὁ ἰδρυτὴς τῆς Βρυολογίας. Συνέγραψε *Fundamenta hist. nat. Muscorum* 1782, *Species Muscorum frondosorum* 6 τερ. μετὰ 825 πινακ. 1801-1842 ἐκδοθὲν μετὰ θάνατον ὑπὸ Schwägrichen, κτλ. [Θ.Χ.]

"Εδδα (=Πρεμάμη) καλοῦνται δύο ἔργα τῆς ἀρχαίας σκανδιναυικῆς ποιήσεως. Καὶ ἡ μὲν ἀρχαιότερα (ἡ Σ α ι μ ο ῦ ν δ ε ι ο ς) "Ε. εἶνε συλλογὴ περὶ 30 ἐπικῶν ποιήσεων, ὧν τὸ ἀντικείμενον εἶνε εὐληγμένον ἐκ τῆς σκανδιναυικῆς καὶ γερμανικῆς μυθολογίας, καὶ αἰτινες ἀναγόμεναι εἰς τὴν Θ' μ. Χ. αἰῶνα, συνελέγησαν κατὰ τὸν ΙΓ' αἰῶνα. Τὸ ὄνομα Σαιμουνδεις ἐδόθη αὐτῇ διότι ὡς ποιήσας ἡ συλλέξας τὰ ἐπη εἰθεωρεῖτο ἄλλοτε ὁ Σαίμουνδ Σίγγου-τον (-1133) — Ἡ δὲ νεωτέρα (ἡ Σ ν ὁ ρ ρ ε ι ο ς), ἡ καὶ "Ε. κατ' ἐξοχὴν, εἶνε εἰς πεζὸν λόγον γεγραμμένον ἐγγχειρίδιον τῆς ποητικῆς διὰ νέους Σκαλδούς (βαψφδοῦς), ὅπως μαθῶσι τὰς ποητικὰς ἐκφράσεις κτλ., μετὰ πολλῶν παραδειγμάτων. Καλεῖται δὲ ἀπὸ τοῦ Σνέρρε Στούρλουσον (βλ. λ.). εὐ προστίθεται ἐν τέλει ποιήμα' ἄγνωστον δὲ εἶνε πόσα καὶ ποῖα μέρη τῆς "Ε. συνεγράψαν ὑπὸ τοῦτου.

"Εδδυστων (Eddystone). Συστάς βράχων ἐν τῷ πορθμῷ τῆς Μαγχης. 22χμ. ΝΝΔ τοῦ Πλόμουθ. ἐρ' ἥς ὑψοῦται φαρὸς [Μ.Σ.]

"Εδεμάρκη (Hedemarken). Ἐπαρχία τῆς Ν Νορβηγίας, μετὰξὺ Σουηδίας καὶ τῶν νορβ. ἐπαρχιῶν Χριστιανού, Ἀγερσλούς καὶ Ντ. Δροντγέμης. Ἐχει ἐμδ. 27 031 τχμ. καὶ 120 350 κατ. τῷ 1491, συνίσταται δὲ κυρίως ἐκ τῆς κοιλάδος τοῦ ποτ. Γλόμεν καὶ τῆς χώρας Δ τῆς λιμνῆς Μιζέν, ἥτις εἶνε εὐρρωπικῆ. Ἐκ τῶν πολλῶν θασῶν ἐξαίρεται πολλὰ ἑυλοία, τὰ δὲ ὅρη ἐνέχουσι πολλὰ μέταλλα. κυρίως χαλκόν. (Μ.Σ.)

"Εδερα βλ. Κισός.

"Εδερνιτζίκι. Χωρ. τῆς ἐπαρχίας Δράμας τῆς Μακεδονίας. ἔχον 800 κατ [Μ.Σ.]

"Εδεσσα. Πόλις τῆς Β Μεσοποταμίας, κειμένη 80χμ ΑΒΑ τοῦ Βιρετζίκι. Εἶνε ἀρχαιότατη πόλις, ὥσως δὲ ἡ ὑπὸ τῶν σφηνοειδῶν ἐπιγραφῶν ἀναγραφόμενη Χαρρὰν, ἀνήκουσα εἰς τὴν ἐκ τῆς ἱστορίας τοῦ Ἀδράμ γνωστὴν χώραν Χαρὰν. Ὑπὸ τοῦς Διαδόχους ἡ πόλις ἔλαβε τὸ ὄνομα τῆς ἐκ τῆς ἑρμῶν-μου μακεδονικῆς πόλεως· ἀλλὰ καὶ Καλλιρόη ὠνομάζετο ἐκ τινος ἱερᾶς πηγῆς, καὶ ἐκ τοῦ ὀνόματος τούτου παραμορφωθέντος ἐγένοντο τὰ συρ. καὶ ἀραβ. Urboi καὶ Roha καὶ τὸ σημερινὸν Orfa. Τῷ 137 π.Χ. ἰδρύθη ἐνταῦθα τὸ Ὀστρογηικὸν κράτος ὅπερ ὑποτελεῖς τοῖς Ῥωμαίοις γενόμενον τέλος συνεγνωεῖτο μετὰ τοῦ Ῥώμ. κράτους. Καταστραφείσα διὰ σεισμοῦ ἀν-ηκοδομήθη ὑπὸ Ἰουστίνου τοῦ Ἀ' μετονομασθεῖσα Ἰουστινούπολις. Ὁ χριστιανισμὸς ἐνὼς

εἰσῆχθη εἰς "Ε. καὶ ἡ πόλις ἐγένετο τάχιστα μητροπολις, καταστὰσα καὶ κέντρον τῶν διενέξεων τῶν Ἀριανῶν, Μονοφυσιτῶν καὶ Νεστοριανῶν. Ἀλλὰ τῷ 611 κατέλαβον οἱ Ἀραβες τὴν πόλιν, τῷ δὲ 1040 οἱ Σελτζούκοι καὶ ἐκυριεύθη μὲν πάλιν ὑπὸ τῶν Ἰουζαντινῶν, ἀλλ' ὁ τοποτηρητὴς αὐτῆς ἀπετίναξε τὴν κυριαρχίαν αὐτῶν. Στενωχωρηθέντες δὲ πολὺ ὑπὸ τῶν Ἀράβων οἱ κάτοικοι ἐδεῖχθησαν ὡς ἐσθιωρωτὴν κατὰ τὴν πρώτην σταυροφορίαν ἰαλιδουῖνον τὸν ἀδελφὸν τοῦ Γεδορρ. τοῦ Βουζιλῶν, οὗτο δὲ ἀπὸ τοῦ 1097 ἐπὶ 50 ἐτη ἡ πόλις μετὰ τῶν περιχώρων ἀπατέλει κομητείαν φραγκῶν ἡγεμόνων, μέχρις οὗτο τῷ 1144 ἐριστικῶς περιήλθεν εἰς τὴν κυριαρχίαν τῶν Τούρκων, καταστραφῆ δὲ ἐπαναστάντων τῶν κατοίκων τῷ 1146. Καὶ εἰς τοὺς κατόπιν πολεμικοὺς χρόνους ὑπέστη τὰ πάνδεινα, πρὸ πάντων ὑπὸ τοῦ Ἰαμερλάνου, ἀλλ' ἔλιγον κατ' ὀλίγον πάλιν ἀνῆλθεν εἰς τινα ἀκμὴν. Νῦν δὲ εἶνε πρωτεύουσα σαντζακίου καὶ ἔχει περίπου 30 χιλ. κατ., ὧν 5000 Ἀρμένιοι χριστιανοὶ καὶ 1000 Ἰακωβίται. [Μ.Σ.]

"Εδηνακόφτσα. Χωρ. τῆς Μακεδονίας, ἐν τῷ διαμερίσματι Βιτωλίων, κατοικοῦμενον ὑπὸ 390 χριστιαν. [Μ.Σ.]

"Εδικτον (edictum) εἶνε τὸ ὑπὸ τῶν ἀνωτέρων παρὰ Ῥωμαίους ἀρχόντων, τῶν πραιτωρίων κυρίως, ἐκδιδόμενον διάταγμα, δι' οὗτο κατὰ τὴν ἀνάληψιν συνήθως τῆς ἀρχῆς διετύπον τὰς ἐκείνης τῆς ἐπὶ διαφόρων ζητημάτων ἐνεργείας αὐτῶν. Τὰ "Ε. ὑπῆρξαν ἐκ τῶν σπουδαιωτάτων πηγῶν τῆς ἀναπτύξεως τοῦ Ῥώμ. δικαίου. ἀπαρτίσαντα διὰ τῆς μεθοδικῆς αὐτῶν διαδοχῆς τὸ π ρ α ι τ ὠ ρ ι ο ν ἡ τ ε ι μ η τ ι κ ὸ ν δ ι κ α ι ο ν (jus honorarium). Τα "Ε. διακρίνονται εἰς perpetua, ἐκδιδόμενα κατὰ τὴν ἀναδοχὴν τῆς ἀρχῆς καὶ repentina, τὰ δι' εἰδικὴν περίστασιν θεσπίζόμενα· ἐτέρα σπουδαία διατάξεις εἶνε ἡ εἰς urbana, τὰ ἐν Ῥώμῃ ἐκδιδόμενα, καὶ provincialeia, προσερχόμενα ἐκ τῶν ἐν ταῖς ἐπαρχίαις ἀρχόντων. Περ' τῆς σπουδαιότητος ἐπὶ τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ Ῥώμ. δικαίου ἐπηρείας τῶν "Ε. βρα λέξεις Πραιτωρ καὶ Ῥωμαϊκὸν δίκαιον. Ἐπὶ τῶν αυτοκρατόρων τὰ "Ε. ὑπῆγοντο εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ ἡγεμόνος, ἀποδοθείσης εἰς αὐτὰ ἰσχύος νόμου ἐν ὅλῃ τῇ Κράτει καὶ ἄνιεν χρονικὸν τινος περιορισμῶ. Ὁ δὲ Ἀδριανὸς ἀνέθηκε τῷ νομοδιδασκάλῳ Σαλβίῳ Ἰουλιανῷ τὴν συλλογὴν ἀπάντων τῶν "Ε. καὶ τὴν κανονικὴν αὐτῶν διάταξιν μετ' ἐπαυξήσεων καὶ τροποποιήσεων· τὸ ἔργον τοῦτο, ὅπερ ἀτυχῶς μόνον ἐκ τινῶν ἀποσπασμάτων περιληφθέντων ἐν τῷ Πανδέκτη γινώσκωμεν, ἐκλήθη ἐπίσης E perpetuum, μεγάλως δ' ἀπῆλauen ἐκτιμῆσεως. "Ε. ἐπίσης (E Theodorici) ἐκλήθη συλλογὴ νομοθετικῆς γενομένης ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῶν Ὀστρογόθων Θεοδορίκου περὶ τὸ

300 μ. Χ. Κατὰ τοὺς κατόπιν δὲ χρόνους ἐληφθῆ ὁ ὅρος Ἰ. εἰς ὀνομαστικὴν διαταγμάτων πάλιν ἐκδιδομένων ὑπὸ τῶν βασιλείων, τῆς βασιλείας κυρίως, τινὰ τῶν ὁποίων κατέστησαν διατάγματα (ἔρα λ. Νάντης ἢ δικτον). [Πρ.]

Ἑδμβούργον (Edinburgh). Πρωτεύουσα τῆς Σκωτίας καὶ τῆς κομητείας Μιδ-λ-λ-λ-λ-λ. Κεῖται ἐπὶ τοῦ ὁρίων, καὶ ἡ μὲν ἀρχαία πόλις, ἄλλοτε κατοικήμενη ὑπὸ τῶν χριστοκρατῶν νῦν δὲ ὑπὸ τῆς κατωτέρως τάξεως, ἐπὶ τοῦ μαλαίου, ἡ δὲ Νεάπολις ἐπὶ τοῦ βόρειου, οὗτα ἔδρα τῶν πλουσίων, ἐνῶ ἡ μεσαικὴ τάξις κατέχει τὸν νότιον λόφον (τοῦ ἀγ. Λεονάρδου). Ἀπὸ δὲ τοῦ 1850 ἐξέταθη ἡ πόλις τοσοῦτον ὥστε περιλαμβάνει νῦν καὶ τὴν ἐπὶ τῆς Βόρειου Θαλάσσης πόλιν Ληθ. ἔχει δὲ 261 261 κατ. τῷ 1891. Ἡ ἀρχαία πόλις ἔχει μὲν στενὰς ὁδοὺς, εἶνε δὲ πλουσία εἰς ἱστορικὰ μνημεῖα, ὡς π. χ. τὸ παλαιὸν ἀνάκτορον τῶν Σκωτῶν βασιλέων Ὀλνρουθ, ἐν τῷ Ἀ μέρει, ἐν δὲ τῷ Δ εὐρίσκονται τὰ ἱερὰ ἱερὰ κἀστρον, ἀρχαῖοι ναοὶ ἡ Βουλὴ, πρὸς δὲ καὶ νεώτερα κτίρια τὸ Ὑπαιὸν Πανεπιστήμιον, τὸ Χρηματιστήριον κτλ. Ὑπὲρ τὴν μεταξὺ τῆς ἀρχαίας καὶ νέας πόλεως κοιλὰδα, ἥτις μετεβλήθη εἰς κήπους, ὠκεοδόμηται ἡ Βόρειος γέφυρα, ἀριστοῦργημα τῆς ἀρχιτεκτονικῆς, ἔχουσα μῆκος 97 μ. καὶ συνιστάμενη ἐκ 3 ἀψιδῶν ὕψους 21 μ. Τὴν κοιλὰδα χωρίζει εἰς δύο μέρη κολλοσιτικὸν ἐπιχώμα, ἐπὶ τοῦ ὁποίου εὐρίσκεται ἡ Βασίλ. Ἐπιστημονικὴ Ἑταιρία κτλ. ἐν μέσῳ κήπων. Ἡ νέα πόλις εἶνε ὠρειοτάτη, ἔχει κανονικὰς ὁδοὺς, μεγάλας πλατεῖας ἐφ' ὧν ἐτοπεθετήθησαν ἀγάλματα, βρύσσαι κτλ. Ἐν τῷ Α μέρει ὕψονται ἰδιαίτερος λόφος, κοσμοῦμενος ὑπὸ λαμπρῶν οἰκοδομημάτων καὶ μνημείων. Ἐνταῦθα εὐρίσκονται ἡ Ἀκαδημία, τὸ ἀστεροσκοπεῖον, τὸ μνημεῖον τῆς μάχης τοῦ Βατερλώ (ἀπομνήμης τοῦ Παρ θενῶνος, ἀτελὲς μνημεῖον) κτλ. Ἀγάλματα καὶ μνημεῖα διάφορα εἶναι διατεταγμένα καθ' ὅλην τὴν πόλιν καὶ συντελοῦσι τὰ μέγιστα εἰς τὴν ὠραιότητα αὐτῆς. Χαρακτηριστικὸν εἶναι τὸ πλῆθος τῶν ἐκκλησιῶν (154) καὶ ἡ αὐστηρότης τῆς τηρήσεως τῆς Κυριακῆς. Τὸ πανεπιστήμιον ἰδρύθη τῷ 1581, ἔχει δὲ 39 καθηγ. καὶ 3340 φοιτητάς, περίφημον ζωολ. μουσεῖον κλ. Πλησίον αὐτοῦ εὐρίσκεται τὸ Καλλιτεχνικὸν καὶ Ἐπιστημονικὸν Μουσεῖον μετὰ σπουδαίων συλλογῶν ἐκ τῆς φυσικῆς ἱστορίας, τέχνης κλ. Πρὸς δὲ ὑπάρχει Κολλέγιον μετὰ 7 καθηγητῶν, καθεδρικοῦ, δύο ἱεροσπουδαστήρια καὶ πλεῖστα ἄλλα ἐκπαιδευτικὰ ἱδρύματα, ἡ Βασ. Ἐπιστημονικὴ Ἑταιρία (Royal Institution), πλουσία πινυκοθήκη, μεγάλα βιβλιοθήκη, πλεῖστα ἑταιρία ἐπιστημονικὰ καὶ ἄλλα. Σπουδαία εἶνε καὶ ἡ βιβλιοπωλία. Ἡ βιομηχανία εἶνε ποικίλη, δὲν κατέχει ἐν τοῦτοις ἐξέχουσιν θέσιν, τὸ δὲ ἐμπόριον συγκεντροῦται

μᾶλλον εἰς τὸν λιμένα Ληθ. Τὸ Ἑ. μνημονεύεται ἀπὸ τοῦ 1' αἰῶνος, ἀναπτύχθη δὲ κυρίως ἀπ' οὗτο ἐγένετο ἔδρα τῶν Στουαρτῶν (1487) καὶ πρωτεύουσα τῆς Σκωτίας (1566). [Μ.Σ.]

Ἑδισον (Thomas Alwa Edison). Ἀμερικανὸς περίφημος γενόμενος ἐκ τῶν πολλῶν ἐφευρέσεων τοῦ Ἑγεννήθη τῷ 1847 ἐν Μίλαν τῆς βορείου αμερ. πολιτείας Ὁχάιο ἐκ πτωχῆς οἰκογενείας· τυχὼν δὲ μόνον τῆς στοιχειωδὲστάτης ἐκπαίδευσίσεως δὲν παρέλειπεν εὐκαιρίαν νὰ τελειοποιηθῇ πρὸ πάντων δὲ ἐνδιέφερετο εἰς τὴν χημείαν. Ἰὸ κατ' ἀρχὰς διατηρεῖτο ὡς πωλητὴς ἐφημερίδων κατορθώσας δὲ νὰ μαθῇ τὴν τηλεγραφικὴν χρησιμοποίησιν πρὸς τοῦτο τὰς νοκτίας, διωρίσθη τηλεγραφητής, ὡς τοιοῦτος δὲ κατέγινε καὶ εἰς τὴν μηχανικὴν. Ταχέως ἐγένετο εἰς τῶν καλλίστων τηλεγραφητῶν, ἐφεύρα δὲ καὶ πρακτικώτατος μηχανὰς (τὸν Automatic repeater πρὸς μεταβίβασιν τῶν τηλεγραμμάτων ἐκ μιᾶς γραμμῆς εἰς ἑτέραν κλ.), καὶ προσελήθη τῷ 1867 εἰς τὸ τηλεγραφεῖον τῆς Βοστώνης· συνεχίσας πάντοτε τὰς μηχανικὰς τοῦ ἐργασίης ἔκαμε πολλὰς ἐφευρέσεις. Ὑστερον ἔδρα ἐργασίας πρὸς κατασκευὴν τῶν ὑπ' αὐτοῦ ἐφευρεθεισῶν μηχανῶν πλησίον τῆς Νέας Ὑόρκης, τῷ δὲ 1870 ἐγκατεστάθη ἐν Μένλο Παρκ, σταθμῷ τοῦ σιδηροδ. τῆς Πενσυλβανίας. Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐφευρέσεων τοῦ ὑπερβαίνει τὰς 200. μετὰ τῶν ὁποίων γνωστόταται ἐγένοντο τὸ τηλεφώνον, ὁ φωνογράφος, τὸ μικρὸν φωνόν, τὸ φωνόμετρον, αἱ ἐν τῇ τελειοποιήσει τοῦ ηλεκτρικοῦ φωτισμοῦ καὶ πλεῖστα ἄλλα. [Ἑγ.]

Ἑδουάρδος. Ὄνομα βασιλέων τῆς Ἀγγλίας. Καὶ ὁ μὲν Ἑδουάρδος ὁ Α' (1272-1307), γενν. τῷ 1239, υἱὸς Ἑρρίκου τοῦ Γ', ἦτο ἀνὴρ ῥωμαλέος καὶ ἀνδρείος, ἔλαβε μέρος εἰς τὴν σταυροφορίαν Λουδοβίκου τοῦ Θ' ὑπὸ τῆς δὲ τὴν Οὐαλλίαν δούς εἰς τὸν πρωτότοκον υἱόν του τὸν τίτλον πρίγκιπ. τῆς Οὐαλλίας ὃν ἐφύρουν ἔκτοτε οἱ διάδοχοι τοῦ ἀγγλικοῦ θρόνου, τέλος καὶ τὴν Σκωτίαν (1295-6). Ὅτε δὲ αὐτὴ ὑπὸ τὸν Bruce προσεπάθησε νὰ ἀποτιναξῇ τὸν ἀγγλικὸν ζυγόν, ἐξέστράτευσεν κατ' αὐτοῦ, ἀλλ' ἀπέθανεν ἐν τῇ στρατείᾳ τῷ 1307. Φημιζέται δὲ καὶ ὡς μεταρρουθίσας τὴν ἀγγλ. διανομίαν ἐν πολλοῖς. — Ἑ. ὁ Β' (1307-27), υἱὸς τοῦ Α', ἐγεννήθη τῷ 1284, ἐπολέμησεν ἀνεπιτυχῶς κατὰ τῆς Σκωτίας (ὑπὸ τὸν Bruce), διὰ δὲ τῶν ῥαδιοεργῶν τῆς συζύγου τοῦ Ἰσαβέλλας ἐξέθρονίσθη καὶ ἐφω-νεύθη τῷ 1327. — Τὴν κυριαρχίαν τῆς Ἀγγλίας ἐπὶ τῆς Σκωτίας ἀποκατέστησεν ὁ υἱὸς καὶ διάδοχος τοῦτοῦ Ἑδουάρδος ὁ Γ' (1327-77), ὅστις θανόντος τοῦ ἀτέκνου βασιλέως τῆς Γαλλίας Καρόλου τοῦ Δ' ὡς ἑγγονος Φιλίππου τοῦ Καλοῦ ἤγειρεν ἀξιώσεις ἐπὶ τοῦ γαλλικοῦ θρόνου καὶ ἐν τῷ τῷ 1340 ἐκραγέντι

ένεκα τούτου πολέμῳ ἐνίκησε Φίλιππον τὸν Γ', ὅστις εἶχε κηρυχθῆ βασιλεὺς τῆς Γαλλίας, παρὰ τὸ Crecy (1346). Ἀναγκασθέντος δὲ αὐτοῦ νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς Ἀγγλίαν ἵνα καταπνίξῃ ἐπανάστασιν τῶν Σκώτων, ὁ υἱὸς τοῦ Ἐδουάρδου, ὁ ἐπικαλούμενος Μάλας II ρίγ κ η ψ, κατετρόπωσε τοὺς Γάλλους παρὰ τὸ Maupertuis καὶ ἡχημαλώτισε τὸν διαδοχὸν τοῦ Καρόλου βασιλέα Ἰωάννην. Μή τυχὼν δὲ τῶν λύτρων, ἅτινα ἐζήτησε πρὸς ἀπελευθέρωσιν τούτου, πάλιν ὁ "Ε. διέβη τὸν πορθμὸν τῆς Μάγχης (1359), προεχώρησε μέχρι τῶν Παρισίων καὶ ἐπέβαλε τοῖς Γάλλοις εἰρήνην, δι' ἣς παρητήθη μὲν τὰς ἀξιώσεις του ἐπὶ τοῦ γαλλ. θρόνου καὶ τῶν κατακτήσεων του ἐν Γαλλίᾳ (ἐκτὸς τῶν Calais καὶ Guines), ἐζήτησε δὲ ἀντ' αὐτῶν ἄλλας χώρας τῆς Γαλλίας καὶ μεγάλα λύτρα διὰ τὸν βασιλέα. Ἀλλ' εἰ Γάλλοι δὲν ἐξεπλήρωσαν τοὺς ὅρους τούτους καὶ ὁ "Ε. ὑπὸ τὸ βάρος τῶν ἐτῶν κεκυρῶς καὶ βαρύνως φέρων τὴν ἀσθενεῖαν τοῦ Μέλανος πρίγκιπος, δὲν ἤδυνάτο πλέον μετὰ τῆς προτέρας ἐνεργείας νὰ ἐξακολουθήσῃ τὸν πόλεμον. Οἱ Γάλλοι ἀνέκτισαν σχεδὸν ἅπασαν τὴν χώραν καὶ ὁ "Ε. ἀπέθανεν ὀλίγον μετὰ τὸν υἱὸν του 1177. — "Ε. ὁ Δ', γενν. 1411 υἱὸς τοῦ Ριχάρδου δουκὸς τῆς Ὀρνέκης, τοῦ διατεθέντος Ἐδουάρδου τοῦ Γ' καὶ διατελέσαντος ἐπιτροπὸν Ἐρρίκου τοῦ Γ'. ἐκηρύχθη βασιλεὺς (1460) καὶ ἡχημαλώτισε τὸν Ἐρρίκον (1465), ἡναγκάσθη δὲ τῷ 1470 δι' ἐπαναστάσεως τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ δουκὸς τῆς Κλαράντης νὰ καταφύγῃ εἰς Ὀλλανδίαν, κηρυχθεὶς ἐκπτώτας τοῦ θρόνου· ἐπέστρεψεν ἐν τούτοις τῷ ἐπομένῳ ἔτει ὑποστηρικθεὶς ὑπὸ Καρόλου τοῦ Τετμητοῦ τῆς Βουργουνδίας, ἐνίκησε τὸν στρατὸν τοῦ ἀντιπάλου τοῦ Ἐρρίκου καὶ ἐστερέωσε τὴν βασιλείαν του ρουένσας τούτον, τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ καὶ πλείστους ὁπαδοὺς τούτων. Ἀπέθανε τῷ 1483, καταλιπὼν δύο υἱούς, "Ε. τὸν Ε' καὶ Ριχάρδον οἵτινες ἐφανεύθησαν τῷ αὐτῷ ἔτει ὀλίγους μῆνας ἄφ' ὅτου ὁ θεὸς αὐτῶν δοῦξ Ἰλδότερ ἀνέβη εἰς τὸν θρόνον ὡς Ριχάρδος Γ'. — "Ε. ὁ Γ' (1517-53) ἦτο υἱὸς καὶ διάδοχος Ἐρρίκου τοῦ Η', γεννηθεὶς τῷ 1517· διὰ τὸν ἀνγλικὸν βασιλέα ἐκυβέρνησε μέχρι τοῦ 1552 ὁ θεὸς καὶ ἐπίτροπος αὐτοῦ Ἐδουάρδος Σέϋμουρ, εἴτα δὲ καθαιρεθέντος τούτου ὁ Βάρβικ κόμης Νορθουμπερλάνδης, οὗ ὁ υἱὸς ἔλαβε συζύγον τὴν Ἰωάνναν Γραϊ (βλ. λ.). Ἐπὶ "Ε. τοῦ Η' ἀπεπερατώθη ἡ Ἀγγλία ἢ θρησκευτικὴ μεταρρυθμίσις, μετ' αὐτοῦ δὲ θανόντος τῷ 1553 ἐληξεν ὁ ἄρρηγ κλάδος τοῦ οἴκου Τούζωρ. — Τούτοις προσθετός Ἐδουάρδος (Κάρολος), ἑγγονος τοῦ βασιλέως Ἰακώβου τοῦ Β' καὶ υἱὸς Ἰακώβου Ἐδουάρδου, ἐπικαλούμενος ὁ μνηστὴρ (τοῦ θρόνου, prætendant) Ἐγεννήθη τῷ 1720 ἐν Ρώμῃ, ὅπου ἔζη ὁ πατὴρ του, ἀριερώσε δὲ τὸν βίον του εἰς προσπάθειάς πρὸς ἐπανάκτησιν τοῦ ἀγγλ.

θρόνου. Ἀπόπειρα τοιαύτη, γενομένη διὰ γαλλικοῦ στόλου τῷ 1742, ἀπέτυχεν ἐντελῶς, εἰς δευτέραν δὲ τοῦ 1745 κατάρθωσε νὰ εἰσέλθῃ θριαμβευτικῶς εἰς Ἐδιμβούργον καὶ ὑποστηρικθεὶς ὑπὸ τῶν Σκώτων νὰ κατατροπώσῃ μικρὸν ἀγγλικὸν σῶμα παρὰ τὸ Πρέστον, ἀλλὰ κατενίκηθη τῇ 27 Ἀπρίλ. (v) 1746 παρὰ τὸ Κούλλοθεν καὶ καταφυγὼν εἰς τὰ ἔρημα μέρη τῆς Σκωτίας τέλος εὗρε γαλλικὸν πλοῖον ἐφ' οὗ ἀπῆλθεν εἰς Γαλλίαν. Μετὰ διαφόρους περιπετειάς ἀπέθανεν ἐν Ρώμῃ, ὅπου ἔζη ὑπὸ τὸ ὄνομα δουκὸς Ἀλβάνου, τῷ 1788. [Β.Ε.]

"Εδρα. Τὸ μέρος ἐνθα διοικητικὸς τις ἄρχων ἐκπληροῖ μονιμῶς τὰ ἐαυτοῦ καθήκοντα. Ἡ ἔδρα συμπίπτει πρὸς τὴν πρωτεύουσάν τοῦ Κράτους, ἢ τῶν νομῶν ἢ τῶν δημοτῶν, διότι ἐν αὐταῖς κατὰ κανόνα παραμένουσιν καὶ οἱ διοικητικοὶ ἄρχοντες. Ἐνίοτε δὲ ἔχουσι τινες τούτων δύο ἔδρας, μίαν μὲν θερικὴν, ἄλλην δὲ χειμερινήν, ὡς π. χ. οἱ εἰρηνοδίκαι, οἱ δήμαρχοι κτλ. Ἡ μετὰ τῆς ἔδρας γίνεται διὰ Β. Δ. κατὰ κανόνα, πλὴν τῆς τῶν πολυμελῶν δικαστηρίων, τῶν νομαρχιῶν κτλ. [Ἀγγ.]

"Εδουορθ (Mary Edgeworth). Ἀγγλὶς συγγραφεὺς, γενν. τῷ 1767 ἐν Βέρκ-σχαϊρ· ἔζη δὲ τὸν πλείστον βίον τῆς ἐν Ἰρλανδίᾳ καὶ ἀπέθανεν ἐν Ἐδουορθτάουν, τῷ κτήματι τῆς οἰκογενείας "Ε. Τὴν φήμην τῆς νέας συγγραφῆς ἱδρυσαν μελέται περὶ ἐκπαίδευσως καὶ ἄλλα τοιαῦτα, ἀλλὰ πρὸ πάντων γνωστὴ ἐγένετο διὰ τῶν μυθιστορημάτων τῆς, ἅτινα ἢ ἀπεικονίζουσι τὸν βίον τῆς Ἰρλανδίας (Castle Rackrent) ἢ πατάσσουσι τὰς μωρίας καὶ τὰ αἰσχὰ τῶν χριστοκρατικῶν κύκλων (Tales of fashionable life) κτλ. Πολλὰ δὲ ἔγραψε καὶ διὰ τὴν νεολογίαν διακρίνεται δὲ διὰ τὸν πλοῦτον τῆς φαντασίας, χριτικὸν νοῦν καὶ σαφένειαν τῆς γλώσσης. [Μ.Γ.]

"Εεμ. (Io. Δαδ. de Heem). Ὀλλανδὸς ζωγράφος γενν. τῷ 1600 ἐν Οὐτρέχτῃ καὶ ἀποθ. τῷ 1674 ἐν Ἀμβέρσῃ. Περιορίσθη κυρίως εἰς τὴν ἀπεικόνισιν ὁπωρῶν καὶ ἀνθῶν. ἐγένετο δὲ ἐν τῷ περιορισμένῳ τούτῳ κύκλῳ εἰς τῶν κορυφαίων τῆς ζωγραφικῆς τέχνης καὶ τὰ ἔργα του ἐπωλοῦντο ἀντὶ μεγάλης τιμῆς.

"Εερ (Oswald Heer). Ἑλβετὸς συσσιδίης (1809—1883), διατελέσας ἀπὸ τοῦ 1835 καθηγητῆς τῆς βοτανικῆς καὶ ἐντομολογίας ἐν Ζυρίχῃ Ἐκ τῶν ἔργων του ἐγένοντο πρὸ πάντων γνωστά. Τα κολεόπτερα τῆς Ἑλβετίας (2 τ. 1838—41), Fauna coleopterum helvetica (3 τ. 1839—41), πολλὰ περὶ παλαιοντολογίας, ὡς Ἡ ἀπολελιθωμένη χλωρίς τῶν ἀρκτικῶν χωρῶν (7 τ. 1868—83) καὶ κυρίως ἡ Παλαιοντολογία (Urwelt) τῆς Ἑλβετίας (Β' ἐκδ Ζυρίχῃ 1879). [Ἑγ.]

"Εερεν (Arn. Herm. Ludw. Heeren). Γερμανὸς ἱστορικὸς καὶ φιλόλογος, γενν. 1760

ἐν Arbergen παρὰ τὴν Βρέμην, ἀπεθ. ὡς καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου ἐν Γοττιγγῇ τῷ 1812. Ἐξέδωκε τῇ 1792—1801 εἰς 4 τόμους τὰς ἑκδόσεις τοῦ Στοβαίου, περιωρίσθη δὲ κατόπιν μάλλον εἰς τὴν ἱστοριογραφίαν. Κλασικὸν κατέστη τὸ ἔργον αὐτοῦ Ἰβάνι περὶ τῆς πολιτικῆς, τῆς συγκοινωνίας καὶ τοῦ ἐμπορίου τῶν κυριωτέρων λαῶν τοῦ ἀρχαίου κόσμου (Δ' ἐκδ. εἰς 5 τμ. 1824—26), ὅπερ διερρεῖται εἰς τὴν περὶ τὸν Πλίνιον βιβλίαν μελέτας του. Πρὸς δὲ ἐφημέσθη ἡ ἱστορία τῶν πολιτειῶν τῆς ἀρχαιότητος (Γ' ἐκδ. 1826) κ. π. ἄ. Ἀπὸ τοῦ 1827 διήρθονα τὰ (Vörlinger gelehrten Anzeigen, ἔρπον δὲ μετὰ τοῦ Οὐκερτ τὴν περιφημον συλλογὴν ἱστοριῶν τῶν εὐρωπαϊκῶν κρατῶν (Γόττα 1819 κ. ἑ.). ἦν συνεχίσαν εἶτα ὁ Γίξεδρεχτ. [Ἑγ.]

Ἑξέρεσι. Χωρίον τοῦ διαμερισματος Βιτωλίων τῆς Μακεδονίας, ἔχον 300 κατ. χριστ.

Ἑξηρέσι. Χωρίον τῆς Μακεδονίας, ἐν τῷ μουδρλικίῳ Χρονικίῳ τῆς Καστορίας, οἰκοῦν. ὑπὸ 300 χριστιανῶν. [Μ.Σ.]

Ἑθιμον. Βλ. Δίκαιον 1.

Ἑθιοταξία. Καλεῖται οὕτω τὸ σύνολον τῶν κατὰ συνθήκην καὶ κατὰ συνθήσαν ἐπικρατησαντων κανόνων ἐν τῇ πρὸς ἀλλήλους συμπεριφορᾷ τῶν μελῶν τῆς κοινωνίας, εὐς ἄρα πᾶς ἀξίῳ νὰ θεωρηθῇ εὐ ἡγμένος πρέπει νὰ τηρῇ. Ἡ Ἑ. εἶναι ἀνεπτυγμένη ἰδίᾳ ἐν τοῖς ἀνωτέροις κοινωνικαῖς τάξεσι καὶ πολὺ περισσότερον ἐν σχέσει πρὸς πρόσωπα κατέχοντα ὑψηλὰ ἀξιώματα καὶ ἰδίως πρὸς τὸν ἀνώτατον ἄρχοντα (αὐτὴν ἡ Ἑ.). Εἶναι δὲ πολὺ διάφοροι παρα τοῖς διαφόροις λαοῖς καὶ λίαν ἐνδιαφέρουσα εἶναι πολλὰκις ἡ μελέτη τῆς ἐπικρατείας ἐν τοῖς ἥττον γνωστοῖς λαοῖς Ἑ. [Β.Ε.]

Ἑθιχα (Eciha). Ἀρχαιοτάτη πόλις τῆς ἱσπανικῆς ἐπαρχίας Σεβίλλης ἐν Ἀνδαλουσίᾳ καίμην 55 χμ ΝΔ τῆς Κορδοῦης ἐπὶ τοῦ Χενίλ παραποταμίου τοῦ Γουδαλκιβίρ. Θεωρεῖται ὡς θερμότερος τόπος τῆς Ἀνδαλουσίας, ἔχει δὲ (1877) 24 955 κατ., ὑφαντουργίαν, κτηνοτροφίαν καὶ σπουδαίαν βιομηχανίαν δερμάτων. [Μ.Σ.]

Ἑθνικά κτήματα. Βλ. Δημόσιον.

Ἑθνικαὶ συνελεύσεις. Βλ. Συνελεύσεις.

Ἑθνικοὶ ἡ ἔθνη. Οὕτω ἐκαλοῦντο ἐν τῇ χριστιανικῇ ἐκκλησίᾳ πάντες γενικῶς οἱ λαοὶ εἶσι οὕτε Χριστιανοὶ ἦσαν οὕτε Ἰουδαῖοι ἢ ἑκφρασις ἐπικρατησε, φαίνεται, ἐξ ἀντιθέσεως τοῦ ἐκλεκτοῦ λαοῦ, τῶν Ἰουδαίων, πρὸς τὰ ἄλλα εἰδωλολατρικὰ ἔθνη. [Ἑγ.]

Ἑθνολογία ἢ Ἑθνογραφία ὀνομάζεται ἡ ἐπιστήμη ἢ πραγματευομένη περὶ τῶν ἀνθρώπων ὡς ἀποτελούντων διάφορα ἔθνη. Πολλὰκις γίνεται καὶ διάκρισις τῶν σχεδὸν

συνώνυμων ὀρων καὶ νοεῖται ὑπὸ τὸν ὄρον Ἑθνογραφία ἢ περιγραφὴ καὶ κατάταξις τῶν ἔθνων. ὑπὸ δὲ τὸν ὄρον Ἑθνολογία ἢ ἐμβριθετέρα ἔρσυνα περὶ τοῦ ἔθνους, τῆς οὐσίας, τῆς καταγωγῆς, τῶν ἡθῶν κτλ. αὐτοῦ. Τὴν βλῶν τῆς Ἑ. σχηματίζει ἐκτὸς ἄλλων στοιχείων κυρίως ἡ γλῶσσα. Ἀπὸ τῆς Ἀνθρωπολογίας διακρίνεται ἡ Ἑ. διὰ τὸ ὅτι αὕτη ἐξετάζει ἐν τῇ κυρίᾳ ἐννοίᾳ τῆς τὸν ἄνθρωπον καθ'ἑαυτὸν καὶ ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰ ἄλλα ζῶα. Ἐν ταῦτοις ἡ διάκρισις αὕτη πρὸ πάντων πορρ Γερμανοῖς δὲν εἶναι αὐστηρά, καὶ πολλὰ ἔργα ἐπιγραφόμενα «ἀνθρωπολογία» συμπεριλαμβάνουσι καὶ τὴν Ἑθνολογίαν. Πρὸλ. Müller Γενική Ἑθνογραφία (δ' ἐκδ. Βιέννη 1879), Peschel Ἑθνολογία (Völkerkunde Γ' ἐκδ. Λειψα 1886) Katzel Ἑθνολογία (3 τόμοι, Λειψα 1885 7), Bastian. Ε. (Βερολίνο 1884) τοῦ αὐτοῦ Ἑθνολογικὸν περιοδικὸν (Βερολίνο 1889 κ. ἑ.), Bertillon. Ethnologie moderne. Les races sauvages (Paris 1883). [Β.Ε.]

Ἑθνόσημα. Βλ. Ἑμβλήματα.

Ἑθνος. Τὸ ἀνθρώπινον γένος, μεθ' ὅλην τὴν καθ' ὅρισμένα θεμελιώδη χαρακτηριστικά, πρᾶξιν καὶ ἰδιότητα ἐμοιότητα τῶν ἀπανταχοῦ τῆς γῆς ἀνθρώπων, τυγχάνει διηρημένον κατὰ τμήματα μεγάλα (γέννη), οὐσιωδῶς διαφέροντα κατὰ τε τὴν μορφήν καὶ τὸ σῶμα ὡς καὶ τὸς ψυχικὰς ἰδιότητας ὧν γενῶν αἱ πρὸς ἄλληλα διαφοραὶ ἀποδίδονται ὑπὸ τῆς κρατοῦσης ἐπιστημονικῆς γνώμης εἰς διάφορον ἀρχικὴν καταγωγὴν. Καὶ τα γένη ταῦτα, ἰδίως δὲ ἐξ αὐτῶν τὸ τῶν Ἀρίων (Ἰνδογερμανῶν) ὑποδιεργηται εἰς φυλάς, πάλιν διαφερούσας ἀλλήλων περὶ τε τὴν μορφήν, τὸ ἥθος, τὰς διανοητικὰς ἐκδητικὰς καὶ ἄλλα πρᾶξιν αἱ διαφοραὶ αὗται ἀποδίδονται κυρίως σὺν τῇ διαφορῇ καταγωγῇ εἰς τὰς ποικίλας γεωγραφικὰς καὶ κλιματολογικὰς περιστάσεις τῆς χώρας, ἐνθα κοινωνικὴ τις ὁμὰς ἐτυχεν ἐγκατεστημένη, καὶ εἰς τὴν ἐπ' ἔθρασιν ποικίλων ἱστορικῶν περιστάσεων, ἦν αὕτη ἐπαθε κατὰ τὴν διεξοδὸν τῶν αἰώνων. Αἱ φυλετικαὶ αὗται διαφοραὶ καὶ ποικίλα ἐπαλθόντα ἱστορικὰ γεγονότα ἐπήγαγον παρ' ἑκάστη τῶν οὕτω παρὰχθετῶν διαφορῶν φυλῶν συνθήκας τὴν διαμόρφωσιν ἰδίας γλώσσης, ἰδίων ὀρησκευτικῶν ἀντιλήψεων, ἰδίων ἡθῶν καὶ ἔθιμων. Ταῦτα πάντα ἔσχον ὡς ἀποτέλεσμα τὴν ἐπίτασιν τῶν ἀπ' ἀλλήλων διακρίσεων τῶν διαφορῶν φυλῶν τούτων δὲ ὁ ἀρ. ὁμὰς ἡλλεζώθη ἐκ τῆς συνεπειᾶ διαφορῶν ἱστορικῶν περιπετειῶν ἐπελθούσης διαίρεσεως ἢ ἀντιθέτως συγχωνεύσεως φυλῶν ὑπαρχουσῶν.—(Ὁσάκις φυλὴ τις συνάμει τῶν προσδιαζόντων αὐτῇ σωματικῶν καὶ ψυχικῶν προσόντων καὶ ποικίλων ἱστορικῶν περιστάσεων ἀνεδείχθη ἰκανὴ πρὸς τὴν ἐν τῇ πολιτισμῷ πρόοδον, ἐχάραξεν αὕτη ἐπὶ τὴν

τοιαύτην πρόδον ἰδίαν ἔδον, προσιδιάζουσιν εἰς τὰ ἰδιαίτερα αὐτῆς προσόντα· ἐκ τῆς ἰδίας γλώσσης διερμάρωσεν ἰδίαν φιλολογίαν, ἐκ τῶν θρησκευτικῶν αὐτῆς ἀντιλήψεων παρήχθη αὐτοτελὲς βιώσιμον θρησκεῖμα, τὰ ἴδια ἦθη καὶ ἔθιμα ἀνέπτυξε καὶ ἐβεβλήωσε κατὰ τρόπον προσιδιάζοντα τῷ ἰδίῳ φυλετικῷ χαρακτήρι. οὕτω δὲ ἡ φυλὴ ἀπέθῃ ἔθνος. Ἡ φυλετικὴ ἐμὲς τοῦναντίον, ἡ μὴ κεκτημένη ἱκανότης καὶ ζωτικὴν δύναμιν ἐπαρκῆ ἐπὶ τὴν κατὰ τὰ ἀνωτέρω εἰς ἔθνος ἀποκατάστασιν, ἀπεμείνει φυλὴ βιοῦσα ἐν ταπεινῇ σχετικῷ ἀπολιτισμῷ περιωπῇ, μέχρι φθίσεως καὶ παρακμῆς αὐτῆς, ἀν δὲ συνέπεσεν ἱστορικῶς νὰ συγχωνευθῇ μετὰ φυλῆς ἑτέρας ἢ ἐν ᾗ ὑπάρχοντι ἔθνεσι. Καὶ τὰ *F. καὶ αἱ φυλαὶ, ὡς πάντα τὰ ἀνθρώπινα, γεννῶνται, ἀκμαῖζουσιν, παρακμάζουσιν καὶ φθίνουσιν.

Κατὰ τὰ εἰρημένα λοιπὸν *E εἶνε ἔννοια περιλήπτικῃ ψυχολογικῇ κοινωνικῇ ἐκδοῦς διακρινομένης τῆς λοιπῆς ἀνθρωπότητος δι' ὀρισμένων προσιδιάζοντων αὐτῇ προσόντων, καὶ ἰδίας διὰ τῆς ἐν κοινῇ χώρᾳ ἀπ' αἰώνων ἐγκαταστάσεως, τῆς κοινῆς ἱστορίας, κοινῆς γλώσσης καὶ φιλολογίας, κοινῶν ἠθῶν καὶ ἔθιμων, κοινῆς συνήθους θρησκείας κλ. προσεισούσης ἐπομένως ἐν τῷ πολιτισμῷ ἐπὶ ὁδοῦ ἰδίας, παραλλήλου, ἀλλὰ μὴ ταυτιζομένης πρὸς τὴν ὁδόν, ἣν ἐπὶ τὸν πολιτισμὸν βαδίζει *E. ἕτερον.—Κράτιστα καὶ μακροβιώτατα ἱστορικῶς βεβαιεῦνται ὑπαρξάντα τὰ *E., τὰ εἰς ἀλληλοδιαδόχον μίξων πλείονων φυλῶν ἢ καὶ *E. (ἡ τμημάτων τοιούτων) παραχθέντα, ὧν ἡ μίξις προέβη μέχρις ἐντελούς συγχωνύσεως.

Ἡ συνειδήσις τῶν διὰ κοινῆς ιδιότητος συνδεμένων ἀνθρώπων περὶ τῶν συνδεόντων αὐτοὺς πρὸς ἀλλήλους καὶ διακρινόντων ἀπὸ τοῦ λοιποῦ ἀνθρώπου γενούς προσόντων, ἡ κοινότης τῆς χώρας, τῆς γλώσσης, τῶν ἠθῶν καὶ ἐθίμων, τῆς θρησκείας κλ. συνεπάγεται τοῖς ἑοσθενέσιν ἀναγκαιῶς τὴν πρὸς ἀλλήλους καὶ πρὸς τὴν χώραν—ἤτοι τὴν πρὸς τὴν πατριδα—στοργήν· συνεπάγεται πρὸς τοῦτοις ἀναγκαιῶς ἐπίσης τὴν τάσιν τῆς μετὰ πάντων τῶν ἑοσθενῶν ἐν κοινῇ πολιτείᾳ ὀργανώσεως, εἰς ἐπίτευξιν πλήρους ἐνισχύσεως τῆς ἐπὶ τὸν πολιτισμὸν δράσεως διὰ κοινῶν πολιτικῶν ὀργάνων.

Τὴν τάσιν ταύτην τῆς ἀποκαταστάσεως *F. ἐκκληήρου ἐν τῇ αὐτῇ πολιτείᾳ ὡς λαοῦ ἰδιαζόντως εἰδὲν ἀναπτυσσομένην σὺν τῇ ἐπικρατήσει ἐλευθέρων θεσμῶν ὁ IΘ' αἰὼν (*Ἕλληνας, Ἱταλοὶ, Γερμανοὶ κλ.). Εἰς τὴν ἰδεάν ταύτην ἐστηρίχθη ἡ πολιτικὴ (ἦν Ναπολέων ὁ I' ἐζήτησε νὰ ἐκμεταλλευθῇ), ἡ κληθεῖσα τῆς ἀρχῆς τῶν ἐθνικοτήτων. Ἀλλ' αἱ σήμερον ὑπάρχουσαι πολιτεῖαι δὲν περιλαμβάνουσιν ἅπασαι ὡς λαὸν πάντας τοὺς ἑοσθενεῖς· οὐδ' ἡ Ἑλλάς, οὐδ' ἡ Γερμανία ἐπὶ παραδείγματι

περιλαμβάνουσι πάντας τοὺς ἑοσθενεῖς ἐν τοῖς ἰδίοις λαοῖς· ἀπ' ἑτέρου ὑπάρχουσι πολιτεῖαι, πλείονα ἔθνη ἢ τμήματα ἐθνῶν περιλαμβάνουσαι ἐν τοῖς λαοῖς αὐτῶν· οὕτως ἡ Αὐστρουγγρία, ἡ Ἑλβετία· θῶεν ἡ κατ' ἀκυροεσίαν χρήσις τῶν ὀρίων λαὸς καὶ ἔθνος ὡς συνωνύμων συνεπάγεται σύγχισιν. [Σ.Σ.]

Ἔθνοφυλακὴ. Σύστημα στρατιωτικῆς συνταξέως Κράτους τινός, καθ' ὃ πᾶς πολίτης εἶνε καὶ στρατιώτης ἐν τῇ εἰρήνῃ καὶ πολέμῳ. Ὁ λαὸς ἄρα ἐν ὅπλοις διαρκῶς, τοῦτ' ἐστὶ τὸ διὰ τῆς ἐθνοφυλακῆς σκοπούμενον. Ἐν παλαιότεραις κοινωνίαις, καθ' ἃς, διὰ τὴν ὑπαρξίν τῆς δουλείας, ἤθουναν οἱ πολῖται ν' ἀφιερώσιν ὅλον χρόνον αὐτῶν ὑπὲρ τῆς πόλεως, τὸ τῆς ἐθνοφυλακῆς σύστημα ἦν πῶς ἐφαρμοσίμον, ἀλλ' ἐν τοῖς σημερινοῖς Κράτεσι, τοῖς πολλῶν ὑπερτέροις κατὰ τε ἔκτασιν καὶ πληθυσμὸν τῶν παλαιῶν, ἡ ἐθνοφυλακὴ βλάβης μᾶλλον γίνεται πρὸς τὸν ἐν εἰρήνῃ ὡφέλειαν. Φαίνεται μὲν τὸ οἰκονομικώτερον διὰ τὴν μὴ συντήρησιν μονίμου στρατοῦ, ἀλλὰ πράγματι ἀποβαίνει τὸ δαπανηρότατον τῶν στρατιωτικῶν συστημάτων, διότι περισσεύει τὰ μέγιστα τὴν ἐθνικὴν παραγωγὴν διὰ τῆς συγχρόνου ἐν τοῖς ὅπλοις παρουσίας παντὸς δυναμένου νὰ φέρῃ ταῦτα. Καὶ πρὸς τὰς ἀληθείας δὲ ἀνάγκας τῆς στρατιωτικῆς ἀμύνης χώρας τινός τέλειον προσκρούει, διότι ἕνεκα τοῦ μεγάλου ἀριθμοῦ τῶν πολιτῶν, οὔτε ἡ ἐκπαίδευσις αὐτῶν δυνατὸν νὰ γείνη τέλεια, οὔτε ὁ πρὸς τοῦτο χρόνος δυνατὸς νὰ εἶναι ἐπαρκής. Γνωστὸν δὲ καὶ ὡμολογημένον ὑπὸ τε τῶν ἱστορικῶν καὶ τῆς ἐπιστήμης τῆς στρατιωτικῆς, ὅτι οὐχὶ ἡ πληθὺς ἀλλὰ τὸ ποιὸν ἀποτελεῖ τὴν δύναμιν τοῦ στρατοῦ. Καθ' ὅλου δ' εἰπεῖν ἡ ἐθνοφυλακὴ παραβιάζει ἐπιβλαβῶς τὸν γενικὸν νόμον, τὸν κρατοῦντα ἐπὶ παντὸς ὀργανικοῦ ὄντος, οἷα καὶ ἡ πολιτεία, καθ' ὃν ἕκαστος μέλος ἰδίαν ὀφείλει νὰ ἐπιτελῇ λειτουργίαν οὐχὶ δὲ πάντα πάσας, ὅσα δὲ μίξων ὁ καταμερισμὸς τῶν λειτουργιῶν ἐν τῇ πολιτείᾳ τοσοῦτον εὐδοχεῖται καὶ ὁ κοινὸς σκοπὸς, ὃν ἐπιδιώκει διὰ ταῦτα τὸ τῆς ἐθνοφυλακῆς σύστημα χαλεπῶς καὶ μόλις δύναται νὰ ἐφαρμοσθῇ εἰς Κράτη ἀσύντακτα καὶ ἀνοργάνιστα, ἐφ' ὅσον δὲ Κράτος τις διαμορφοῦται καὶ συμπήγνυται εἰς τελειότερον ὀργανισμόν, ἐπὶ τοσοῦτον ἐλαττοῦται ἡ ἄξια καὶ ἡ ὠφέλεια τῆς *E., ἀναφαίνεται δὲ καὶ ἀναπτύσσεται ἕτερον σύστημα στρατιωτικῆς συνταξέως, τὸ τῆς καθολικῆς στρατολογίας, καθ' ὃ πάντες μὲν οἱ δυνάμενοι φέρειν ὅπλα πολιτὰ ὑπόχρεοί εἰσιν εἰς στρατείαν ἐν πολέμῳ, ἐν δὲ εἰρήνῃ ὠρισμένους τις μόνον ἀριθμὸς αὐτῶν ἐνασχολεῖται ἀποκλειστικῶς εἰς τὰ στρατιωτικὰ ἐπὶ χρόνον τακτὸν, τῶν λοιπῶν πολιτῶν δυνάμενων ἀπερισπάστως νὰ διατρίβωσι περὶ τὰ ἴδια ἔργα. Ἡ στρατιωτικὴ ἱστορία τῶν νεωτέρων Κρατῶν

καὶ μάλιστα τῆς Γαλλίας μαρτυρεῖ τὴν ἀλήθειαν τῶν παρατηρήσεων τούτων, ἡ δὲ τῆς 'Κιλλιαδὸς παρέχει ἤμῃν διδακτικὰ πορίσματα. Ἡ 'Εθνοφυλακὴ καθιερωθεῖσα διὰ τοῦ Συντάγματος τοῦ 1844 ('Αρθρ. 105 § ζ') καὶ συνταχθεῖσα διὰ τοῦ Νόμου ΨΜΔ' τῆς 27 Ἀυγ. 1862, μόνον κατὰ τὴν ἐπαναστατικὴν περίοδον τῆς μετὰ τὴν ἔξωσιν τοῦ 'Οθωνος μεσοβασίλειας ἤρυνθη νὰ προσφέρῃ ἀληθεῖς ὑπηρεσίας εἰς τὴν χώραν, ἥτοι ἐν ἐποχῇ ἀναρχίας ἢ καὶ κυβερνητικῆς ἀδυναμίας. 'Αλλ' ὅτε μετὰ τὴν ἔλευσιν τοῦ βασιλέως Γεωργίου ἤρξατο παγισμένη ἡ τάξις καὶ τὸ Κράτος λειτουργοῦν κανονικῶς, ἡ ἐθνοφυλακὴ ἀπέβαλε τὸν κυριώτερον λόγον τῆς ὑπάρξεώς αὐτῆς, ὅλγῳ δὲ ὑστερον παρὰ τὴν λακωνικὴν προσαγὴν τῶν νομοθετῶν τοῦ Συντάγματος τοῦ 1864 ('Αρθρ. 106) περὶ διατηρήσεως αὐτῆς, ἀπεσείσθη τέλεον, ἀντικατασταθεῖσα διὰ τῆς καθολικῆς στρατολογίας (βλ. λ.). [Ἄγγ.]

Εἰδικὸν βάρος σώματος τινος καλεῖται ὁ λόγος τοῦ βάρους, οἰουδήποτε ὄγκου αὐτοῦ πρὸς τὸ βάρος ἑαυτοῦ ὄγκου ὕδατος. Τὸ βάρος τοῦ ὕδατος λαμβάνεται οὕτως ὡς μονὰς δι' ἣς ἐκτιμῶνται τὰ βάρη τῶν ἄλλων σωμάτων, μερικώτερον δὲ τῶν στερεῶν καὶ τῶν φευστῶν, ἐπειδὴ ὁμοῦ καὶ τὸ ὕδωρ κατὰ τὰς διαφορὰς θερμοκρασίας καὶ ἀναλόγως τῆς συστάσεως καὶ τῶν ἐν αὐτῷ διαλυμένων οὐσιῶν διαφορὸν ὑπὸ ἴσον ὄγκον ἔχει βάρος, ὡς ὅρος συγκρίσεως λαμβάνεται τὸ ἀπεσταγμένον ὕδωρ ἐν θερμοκρασίᾳ 4^ο Κ. Ὡπὼ, λέγοντες π. γ. ὅτι τὸ θεῖον ἔχει Ε.Β. 2, ἐννοοῦμεν ὅτι ὄγκος τις θεῖου ἔχει βάρος διπλάσιον τοῦ βάρους ἴσου ὄγκου ὕδατος ἀπεσταγμένου θερμοκρασίας 4^ο. Διὰ δὲ τὰ ἀέρια ὡς ὅρος συγκρίσεως λαμβάνεται συνηθέστερον οὐχὶ τὸ ὕδωρ, ἀλλ' ὁ ἀτμοσφαιρικός ἀήρ ἢ τὸ ὑδρογόνον (ὡς ἐλαφρότατον πάντων τῶν ἀερίων), λαμβάνεται δὲ κατὰ τὰ πρὸς προσδιορισμὸν τοῦ Ε.Β. αὐτῶν πειράματα πρὸς αἰσθῶς διατελῇ ἀμετάβλητος ἢ τε ἀτμοσφαιρική πίεσις καὶ ἡ θερμοκρασία, ὡς ἐκ τῶν ὁποίων οὐσιωδῶς μεταβάλλεται ἡ πυκνότης, ἄρα καὶ τὸ βάρος τῶν ἀερίων. Τὸ Ε.Β. εἶναι ἐν τῶν σπουδαιωτάτων γνωρισμάτων τῶν φυσικῶν σωμάτων, ἐκάστω τῶν ὁπίων τὸ Ε.Β. βλέπε ἐν τῷ περὶ αὐτοῦ ἄρθρῳ· προσδιορίζεται δὲ διὰ διεφόρων μεθόδων. Προσθετόν δὲ ὅτι, ἐπειδὴ ἡ μονὰς τοῦ βάρους, τὸ γραμμάριον, εἶναι τὸ βάρος 1 κυβ. χλσμ. ἀπεσταγμένου ὕδατος 4^ο, ζυγίζοντες ἀπλῶς 1 κυβ. χλσμ. οἰουδήποτε σώματος εὐρίσκωμεν οὐ μόνον τὸ ἀπὸ λυτον αὐτοῦ βάρος ἀλλὰ καὶ τὸ εἰδικόν. Τὸ Ε.Β. καλοῦμεν συνηθῶς καὶ πυκνότητα, καθότι τὰ βάρη δύο σωμάτων ὑπὸ ἴσον ὄγκον εἶναι ἀνάλογα τῶν πυκνοτήτων αὐτῶν (βλ. Πυκνότης). [Α.Κ.]

Εἶδοι (Idus). Παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ῥωμαίοις ἐκαλεῖτο οὕτω τῶν μὲν μηνῶν Μαρτίου,

Μαΐου, Ἰουλίου καὶ Ὀκτωβρίου ἡ 15^η ἡμέρα, τῶν δὲ λοιπῶν ἡ 13^η. Ἦτο δὲ ἡ ἡμέρα αὕτη ἀφιερωμένη τῷ Διί. [Β.Ε.]

Εἶδος ἐν τῇ φυσ. ἱστορίᾳ καλεῖται τὸ ὅλον τῶν ὄντων ἅτινα ἔχουσι κοινὰς χαρακτῆρας ὁμοίους πρὸς τοὺς ὅντων γονέων καὶ ὡς κατὰγονται εἶναι δὲ τὸ Ε. ὑποδιαίρεσις τοῦ γένους, ἐν ᾧ συμπεριλαμβάνονται πάντα τὰ κοινὰς τινὰς χαρακτῆρας ἔχοντα εἶδη, οὕτως ἡ γάτα, ὁ λέων, ἡ τίγρις εἶναι Ε. εἰς ἐν κοινὸν γένος ἀνήκοντα, τὸ τῶν αἰλουροειδῶν, Σύνταγμα δ' εἶναι τὸ Ε. ἡ ἐσχάτη τῶν ὑποδιαίρεσεων ἐν τῇ ταξινόμησει τῶν ζῶων καὶ τῶν φυτῶν, διότι τὰ εἰς αὐτὴ ἀνήκοντα ἄτομα θυνάτιν νὰ ἔχωσιν ἀπ' ἀλλήλων μόνον διαφορὰς προσερχομένας εἰς εἰδικῶν τινῶν περιστάσεων καὶ θυνάμενας νὰ ἐξαλειφθῶσι σὺν τῷ χρόνῳ μετὰ τινὰς γενεὰς ἐάν πάντα τὰ ἄτομα ταῦτα βιώσιν ὑπὸ τὰς αὐτὰς συνθήκας· τὸ σύνολον τῶν φερόντων τοὺς αὐτοὺς ἀπαρριζώτους χαρακτῆρας ἁτόμων εἶδους τινὸς καλοῦμεν ποικιλίαν ἢ φυλήν τοῦ εἶδους. [Φ.Ι.]

Εἰδυλλίας δῆμος τῆς ἐπαρχίας Μεγαρίδος. Ἀποτελεῖται ἐκ τῆς ἑξῆς Βιλλίων καὶ τῶν γειριδίων Ἀλποχωρί καὶ Γερμανῶ. Τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐπλάσθη ἐξ ἐλληνισθέντος δῆθεν τοῦ ἐνόςματος τῆς ἑξῆς αὐτοῦ. Βλ. Βιλλία. [Π.]

Εἰδυλλιον. Βλ. Βουκολικὴ ποίησις.

Εἶδωλα. Κυρίως μὲν πᾶν ὁμοίωμα (παρὰ τὸ εἶδος) ἰδιαιτέρως δὲ τὰ τῶν θεῶν τῶν προσθευόντων τὴν πολυθεῖαν λαὸν (κυρίως ἀγάλματα), καλούμενων οὕτω καὶ εἶδωλα ὁλοκράτων [Ἐγ.]

Εἰδωλολατρεία. Κοινότερον μὲν καλεῖται οὕτως ὁ πολυθεϊσμός, κυρίως ὁμοῦς ἡ λέξις σημαίνει τὴν λατρείαν τῶν εἰδῶλων, ἐκλαμβανόμενων οὐχὶ ὡς ὁμοιωμάτων τῶν θεῶν, ἀλλ' ὡς αὐτῶν τούτων. Πρβλ. Πολυθεϊσμός.

Εἶδωλον σημείου τινὸς (φωτεινοῦ) καλεῖται ἐν τῇ ὀπτικῇ τὸ σημεῖον καθ' ὃ αἰσθῶν τοῦ πρώτου ἐκπεμπόμεναί φωτεινὰ ἀκτίνες ἀνακλῶμεναι ἐπὶ κατόπτρου ἢ διαθλώμεναι διὰ φκοῦ συνέρχονται πάλιν πράγματι ἢ φαινομενικῶς ἐπὶ τὸ αὐτό. Τὰ εἶδωλα τῶν διαφόρων σημείων σώματος τινος ἀποτελοῦσι τὸ εἶδωλον τοῦ σώματος τούτου. Καὶ ἂν μὲν αἱ ἀκτίνες πράγματι συνέρχονται ἀποτελοῦσαι φωτεινὸν σημεῖον ἔχον ἀντικειμενικὴν ὑπόστασιν, καλοῦμεν τὸ 'Ε. καὶ ὁ ὑπόστασις, οἷον π. γ. παρέχουσι κοῖλα σφαιρικά κάτοπτρα. Ἐάν δὲ ἡ σύνθεσις τῶν ἀκτίνων εἴνε ἀπλῶς φαινομενικὴ καὶ ὁ ἐρῆχμὸς βλέψη εἶδωλον μὴ ἔχον πραγματικὴν ὑπόστασιν, τὸ 'Ε. καλεῖται καὶ 'εἶμας, καὶ τοιαῦτα εἶναι πάντα τὰ ἀπὸ τῶν συνηθῶν ἐπιπεδῶν κατόπτρων. (Πρβλ. Κάτοπτρα, Φακοί). [Σπ.]

Εἰδωλοποιία καλεῖται ἐν τῇ ῥητορικῇ

τὸ σχῆμα καθ' ὃ ἀπεθάνοντες ἄνθρωποι παρίστανται ὡς λαλοῦντες. [B.A.]

Εἰκαστικά τέχνη καλοῦνται γενικώτερον μὲν ἐκεῖναι τῶν καλῶν τεχνιῶν, ὧν τὰ ἔργα ἀντιλαμβάνομεθα διὰ τῆς ὁράσεως, ἥτοι ἡ ζωγραφικὴ, ἡ γλυπτικὴ, ἡ ἀρχιτεκτονικὴ, ὡς ἀπεργαζόμεναι ἀπεικασματα ὑπαρχόντων ἢ ἐν τῇ φαντασίᾳ συλληφθέντων προτύπων. Μερικώτερον δὲ μὴς ὑπὸ τὴν ὀρὴν E. T. ἐννοοῦμεν τὴν ζωγραφικὴν καὶ γλυπτικὴν μόνον. [Εγ.]

Εἰκασία (ῥήτ.). Βλ. Παραβολή.

Εἰκονογραφημένα βιβλία. Ἡ ἀρχὴ τῶν Εἰ. βιβλ. ζητητέα εἰς τὴν διὰ τῶν λεγ. Ιστοριῶν διακόσμησιν τῶν κωδικῶν (βλ. Βυζαντ. τέχνη ἐν Τ.μ. I' σελ. 121). Ὑστερον ἐνεγράφοντο καὶ ἀπλουστεραὶ διακοσμήσεις εἰς βιβλίους πλάκας καὶ ἐξτυποῦντο εἰς τὰ πρὸς τοῦτο εἰς τὰ χειρογράφα κρινόμενα κενά μέρη. Ἀλλὰ καὶ τὸ κείμενον μετὰ τῶν εἰκονογραφιῶν ἐγλύφετο εἰς τὰς τοιαύτας πλάκας πρὸς ἐκτύπωσιν, τοιοῦτοτρόπως δ' ἐδόθη καὶ ἡ ἀφορμὴ εἰς τὴν ἐφεύρεσιν τῆς διὰ κινή τῶν στοιχείων τυπογραφίας. Ἡ τέχνη αὕτη τῆς βυλογραφίας ἀνεπτύχθη ἐν τοῖς κατόπιν χρόνοις σπουδαίως ἄλλα καὶ ἡ χαλκογραφία ἐκρησιμοποιεῖται ταχέως εἰς τὴν εἰκονογραφίαν τῶν βιβλίων. Μεγάλοι καλλιτέχναι ὡς ὁ Δύρερ καὶ πολλοὶ ἄλλοι συνετέλεσαν εἰς τὴν ἐκτύπωσιν ὡραιότατων Εἰ. βιβλ. ἐν Γερμανίᾳ, ἐν Γαλλίᾳ δὲ προεξείχον εἰς τὴν τέχνην ταύτην ὁ Geoffroy Tory. Ἀπὸ τοῦ 12' αἰῶνος δὲν ἐκαλλιεργεῖτο πλέον τότεν ἡ βυλογραφία πρὸς εἰκονογραφίαν τῶν βιβλίων, μέχρις οὗτο ὁ Th. Bewick κατὰ τὸ τέλος τοῦ 18' αἰῶνος ἀνύψωσεν πάλιν αὐτὴν ἐν Ἀγγλίᾳ εἰς ἀληθὴ καλλιτεχνίαν. Ἐκτετε δὲ ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐργαζομένων εἰς τὴν εἰκονογραφίαν τῶν βιβλίων καλλιτεχνῶν εἶναι μέγιστος καὶ ἡ ἐκτέλεσις τῆς ἐργασίας ὁσημέραι τελειοποιεῖται, βυλογραφία, χαλκογραφία, λιθογραφία καὶ τελευταίως ἡ φωτογραφία καὶ αἱ ἐν ταύτῃ ἀπορρέουσαι τέχνη, ἡ φωτοτυπία, ἡ ἡλιοτυπία κλ. συνεργάζονται εἰς τὸν ἐντελέστερον καταρτισμὸν τῶν Ε. B.

Ἰδιαίτερὰς μνείας ἔχει εἶναι τὰ εἰκονογραφημένα περὶ οὐδὲ καί. Τὰ πρῶτα τοιαῦτα ἰδρύθησαν ἐν Ἀγγλίᾳ (τὸ Penny Magazine 1832 καὶ τὸ Illustrated London News 1842) ἀπὲρ ἐγένοντο τὰ πρότυπα τῶν κυρίων κλάδων τοῦ εἰδους τούτου. Ὁ ἀριθμὸς τῶν τοιούτων περιοδικῶν, κυρίως ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ Γερμανίᾳ, ἐσχάτως δὲ ἐν Γαλλίᾳ μετὰ λοιμ. προτάτων χρωματιστῶν εἰκόνων, ἀπέβη μέγιστος. Χωριστὴν κλάδον τῶν εἰκ. περιοδικῶν ἀποτελεῖ τὰ σατυρικά καὶ τὰ τοῦ σαρκῶ.

Εἰκονομαχία. Ἀρχομένου τοῦ 18' μ. Χ. αἰῶνος δεινὴ ὑπὸ κοινωνικῇ ἐποψίᾳ ἦτο ἡ κατάστασις τοῦ βυζαντινοῦ κράτους, προσχομένη κυρίως ἐκ τῆς παραγνώσεως καὶ

διαστροφῆς τοῦ χριστιανικοῦ θρησκευματος, ὅπερ αἰετοτε ὑπῆρξε τὸ ἰσχυρότατον ἡθικὸν ἱλατήριον τοῦ μεταίωνικοῦ ἑλληνισμοῦ. Ἡ περὶ αὐτὴν τοῦ μοναχικοῦ βίου ἀνάπτυξις πρὸς ἐν πλῆθι νέων ἐφέροντο, συρρέοντες πανταχόθεν εἰς τὰ μοναστήρια, οἱ πλείστοι δὲ τὴν πρὸς τὴν ἀπραγμοσύνην ῥοπὴν, κατηντήσαντες ἢ ἀρχιρῆ ἀπὸ τῆς ἐνεργοῦς κοινωνίας μυριάδας ἀνθρώπων καὶ να καθίστατο οὕτως ἐντελὴς ἄχρηστον εἰς τὸν πρακτικὸν βίον μεγάλῃν αὐτῆς μερίδι, καθ' ἣν ἐποχὴν ἡ πολιτεία εἶχεν ἀναγκὴν δλῶν αὐτῆς τῶν δυνάμεων, ἢ ἀποκρυστῇ τοῦς πολυαριθμοὺς τοῦ κράτους ἐχθροὺς. Ἀρ' ἐτέρου δὲ καὶ ποικίλαι καταχογήσεις πρεσβαχθεῖσαι περὶ τινος τῶν ζωτικῶν τῆς χριστιανικῆς λατρείας θεσμῶν συνετέλεσαν εἰς τὸν μακρασμὸν τῶν ἡθικῶν καὶ διανοητικῶν τοῦ ἔθνους δυνάμεων. Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐσθλῶν εἶχεν αὐξησθ' ὑπερβαλόντως, μακρὰ δὲ καὶ πυκνὰ ἐγένοντο αἱ ἐκκλησιαστικαὶ ἀκλουθίαι, ἐν ᾧ κατ' ἀντίστροφον λόγον ἡλαττοῦτο ἡ ἀληθὴς πίστις καὶ εὐλαβεία, μεταπεσοῦσα εἰς ἐπίμνον μὲν ἀλλὰ τυπικὴν δλῶς τήρησιν τῶν ἐξωτερικῶν τῆς λατρείας τύπων, ἥτις καὶ αὕτη ποικιλοτρόπως καὶ ἐν πολλοῖς εἶχεν οἰκτρῶς παραγνωρισθῇ. Ἡ διακρίσις μεταξὺ τῆς εἰς τὸν θεὸν μόνον ἀποτεινομένης ἀπόλυτου λατρείας καὶ τοῦ σεβασμοῦ τῶν ἐκλεκτῶν αὐτοῦ σκευῶν, τῶν θεμελιωτῶν τῆς Ἐκκλησίας καὶ μαρτύρων τοῦ χριστιανισμοῦ, ἐξείλεπεν εἰς τὰς συνειδήσεις τῶν πολλῶν, αὐταὶ δὲ αἱ τῶν ἁγίων εἰκόνας κατήντησε ἢ ἀπολαύσει καθ' ἑαυτὰς ἀληθοῦς λατρείας, χωρὶς να ἠνυδάνεσθαι ὑπ' ὀφιν τὸ ἀληθές τῆς Ἐκκλησίας πνεῦμα, ἥτις τὰς εἰκόνας θεοσεμθεῖτες πρὸς ἀνάμνησιν τῶν προσώπων καὶ τῶν γεγονότων καὶ ἀνύψωσιν τοῦ νοῦ εἰς τὰ εἰκονιζόμενα.

Καὶ εἶχον μὲν εἰς πᾶσαν ἐποχὴν ὀρθοφρονούντες ἄνδρες ἐπιστήζει τὴν προσοχὴν τῶν εἰς τὴν προεῖσαν ταύτην κακοδομιῶν, καὶ ἐγένοντο κατὰ καιροὺς (ἐπὶ Ζήνωνος, Μαυρικίου, Φωκῆ, Ἡρακλείου, Φιλίππου) ἀπὸ πειραί τινος πρὸς περιστολὴν τῶν καταχρήσεων, ἀλλ' ἐν τῇ 18' ἑκατονταετηρίδι καὶ μέχρι τῶν μέσων τῆς 19' ἀναρτίνεται ἐξολοκλήρως ἐκκλησιαστικῆς καὶ κοινωνικῆς μεταρρυθμίσεως σύστημα, ἔργον οὐ μόνον τῶν βασιλέων ἀλλὰ μεγάλῃς τοῦ ἔθνους μερίδος, τῆς ἀνεπτυγμένης καὶ φιλοπροόδου. Ἡ μεταρρυθμισὶς αὕτη ἐπωνομεῖται συνήθως ἀπὸ τῆς εἰκονομαχίας, διότι ἡ ἐπιχειρηθεῖσα, μεταξὺ ἄλλων μέτρων, κατάργησις τῶν εἰκόνων, αἵτινες τοιούτων περὶ ἐξηγήσεων καὶ καταχρήσεων ἐγένοντο ἀφορμὴ, κατέπληξε ζωηρότερον τὴν φαντασίαν τῶν πολλῶν καὶ ἐπισκίασε τὰς λοιπὰς μεταρρυθμιστικὰς ἐνεργείας. Ἐσκόπει λ. χ. ἡ μεταρρυθμισὶς οὐ μόνον τὴν παῦσιν τῶν περὶ τὰς εἰκόνας καταχρήσεων καὶ τὴν περιορισμὸν τῆς χρήσεως τῶν ἁγίων λειψά-

νων, ἀλλὰ καὶ νὰ περιστείλῃ τὸν ἀριθμὸν μοναστηρίων, νὰ καθυποβάλῃ εἰς τὸν κοινὸν ἔργον τὰ πλοῦσια καὶ ἀπέραντα ἐκκλησιαστικά καὶ μοναστηριακά κτήματα, νὰ ἀραιώσῃ ἀπὸ τοῦ κλήρου τὴν δημοσίαν ἐκπαίδευσιν, νὰ καταργήσῃ τὴν δουλοπαροικίαν, νὰ περισρῇ τὴν δουλείαν, καὶ συνελόντι νὰ διαπλάσῃ κοινωνίαν νέαν, μὲ νέας ἰδέας καὶ δυνάμεις. Καὶ πρὸς τὸ πρόγραμμα τοῦτο βλέπομεν αὐτὴν συνεπῆ, διότι ἐπὶ τῶν υποστηριζόντων αὐτῶν βασιλέων ἡ μεταρρυθμισὶς ἀπεμακρυνεν ἀπὸ τῶν πραγμάτων τοὺς εὐνοῦχους, ἡττολῆθη δραστηρίως εἰς βελτίωσιν τῶν τῆς κατ'οἴκῃς ἐκπαίδευσως, ἐπεχείρησε τὴν ἀναδιοργανώσιν τοῦ στρατοῦ καὶ τοῦ στόλου καὶ εἰσῆλθεν ἀρχὰς ὑγιειντέρας εἰς ὅλην ἐν γένει τὴν διοίκησιν.

Ἐπὶ κεφαλῇς τῶν ὁπαδῶν τῆς μεταρρυθμιστικῆς ἡσαν, ἐννοεῖται, οἱ ἐπιχειρήσαντες αὐτὴν βασιλεῖς. Ὁ στρατὸς ἐκ πρώτης ἀρχῆς ἀνεδείχθη καὶ διετέλεσε πάντοτε ζηλωτὴς ἐν ὅροις τῆς μεταβολῆς, ἡ τριτὴ δὲ αὐτῆς ὑπῆρξεν ἡ Μικρὰ Ἀσία ἥτις καὶ μακρότερον ἐνέμεινεν ἐν αὐτῇ· οἱ πλείστοι τῶν ἀνωτάτων τοῦ κλήρου, αἱ λογικώτεραι, αἱ νομιμονέστεραι, αἱ πρακτικώτεραι τῆς κοινωνίας τάξεις ἐπαζήσαν καὶ ἡσπάζοντο τὴν μεταρρυθμίσιν. Ἀλλὰ κατέναντι αὐτῶν ἡ πολυαριθμὸς τῶν μοναχῶν τάξις καὶ ὁ κοινὸς ὄχλος καὶ αἱ γυναικες ἀπετέλουν μερίδα πολὺ ἀνωτέραν κατὰ τὸν ἀριθμὸν, ἥτις ἀπέκρουε πᾶσαν καινοτομίαν καὶ ἀναμόρφωσιν καὶ ἥτις ὑποστηρίζεμένη ὑπὸ τῶν ἀνηκόντων εἰς αὐτὴν βασιλέων ὑπερίσχυεν ἐπὶ τέλους, τὸσον εὐκολώτερον καθ' ὅσον αἱ ἐνέργειαι τῶν μεταρρυθμιστῶν δὲν συνεδύαθον ἐξ ἀρχῆς μετὰ τῆς ἀναπλάσεως, συμπληρώσεως καὶ διαδόσεως τῆς μορφώσεως τοῦ λαοῦ, δι' ἣς μόνῃς θὰ ἦτο δυνατόν νὰ εὐδοκίμησῃ τὸ ἔργον τῆς μεταρρυθμιστικῆς.

Αἱ ἐνέργειαι τῆς μεταρρυθμιστικῆς ἄρχονται ἀπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Λέοντος Γ' τοῦ Ἰσαύρου (717—741), ὅστις κατ' ἀρχὰς μὲν διέταξε (726) νὰ τοποθετηθῶσιν αἱ εἰκόνας ὑψηλὰ ἐν τοῖς ναοῖς, ἵνα μὴ δύνανται οἱ πολλοὶ νὰ διδῶσιν αὐταῖς τὰ ὑπερβολικά ἐκείνα τῆς εὐλαθείας δείγματα, τάχιστα ὅμως (728) προσέβη εἰς τὴν ὁλοσχερῇ τῶν εἰκόνων καταργήσιν. Οὕτως ἐδόθη ἀφορμὴ εἰς τὴν ἀναπόσεικτον τῶν δύο μερίδων σύγκρουσιν καὶ τὸ ἔθνος διηρέθη εἰς δύο στρατόπεδα· οἱ μεταρρυθμισταὶ ἐκάλουν τοὺς συντηρητικούς εἰκονολάτραις, εἰ-δωλολάτραις, ξυλολάτραις, οὗτοι δ' ἐκείνους εἰκονομάχοις, εἰκονοκαύστας, εἰκονοκλάστας, χριστιανικατηγέροις, σαρκαγέροντας. Πρὸς τοὺς πρώτους συνετάχθη πρὸς ἀντιπερισπασμὸν καὶ ὁ ἀρχιερεὺς τῆς Γ' ὡμῆς Γρηγόριος Β' ὅστις καὶ ἐν τῇ κυρίῳ Ἑλλάδι ἐπιεικνῆσε (727) μεγάλην κατὰ τοῦ Λέοντος ἑπανάστασιν καὶ βραχύτερον συγκαλέσας σύνοδον κατε-

δίκασε τὸν Λέοντα ὡς αἰρετικόν. Ταυτοχρόνως ὁ Λέων διέλυσε τὰς ὑπὸ μοναχῶν διευθυνομένας σχολὰς. Ὁ ἀνώτερος κλήρος δὲν ἀντέστη εἰς τὸ διάταγμα· ἀλλ' ὁ πατριάρχης Γερμανὸς χαρίζομενος εἰς τοὺς μοναχοὺς καὶ τὸν παπὰν ἡγήθη νὰ υπογράψῃ καὶ κοινοποιήσῃ αὐτό. Μέγας δὲ παραγων ἐν τῇ ἀντιπράξει ὑπῆρξεν Ἰωάννης ὁ Δαρμασινὸς ὅστις ἔλεγεν ὅτι μόνον τοῦ αεράτου θεοῦ ἡ εἰκὼν δὲν ἐπρεπε νὰ γράσῃται. Σφοδρότερος δὲ Γρηγόριος τοῦ Β' ἀνεδείχθη ὁ διαδόχος αὐτοῦ Γρηγόριος ὁ Γ', ὅστις ἐγράψεν εἰς τὸν βασιλεῖα ὑβριστικωτάτας ἐπιστολάς. Τὸ διάταγμα ἐν τῷ μεταξὺ δὲν ἐξετελέσθη, ὁ δὲ Λέων, ὅστις καὶ ἐν πολέμῳ ἀνεδείχθη ἱκανὸς καὶ ἐν τῇ διοικήσει λαμπρὸς ἐπηνέγκεν ἄλλως μεταρρυθμίσεις (ἴδε Νοξ, κράτος καὶ τὸ ἰδιαιτέρον ἄθρονον περὶ Λέοντος) ἀπέθανε τῇ 741. ὁ υἱὸς καὶ διάδοχος αὐτοῦ Κωνσταντῖνος Ε' (—775) οὐ μόνον ἐνέμεινεν εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ πατρὸς ἀλλ' ἀνεδείχθη ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ ζητήματι πολλῶ τολμηρότερος καὶ σφοδρότερος. Τῷ 754 συνεκρίτηεν ἐν Κων/πόλει σύνοδον οἰκουμένην ἥτις ἐκήρυξεν ἀποδεδίχτους τὰς εἰκόνας· ἀλλ' ἐν ταύτῃ οὐτε ὁ Ρώμας οὐτε αἱ Ἀντιοχείας, Ἀλεξανδρείας καὶ Ἱερουσαλὺμων πατριάρχαι ἀντιπροσώπευθησαν, πανηγυρικῶς δὲ καταδικάσθη ἡ συνέδος αὐτὴ ὑπὸ τῆς ἐν Νικαίᾳ Ζ' οἰκουμ. συνόδου (787). Κατὰ τὸν ἔργον τῆς συνόδου ταύτης ἐξερράγη ἀντιστάσις, πρὸς ἣν ὁ Κωνσταντῖνος δὲν εἰσέειχε τὴν μετριοπάθειαν τοῦ πατρὸς του, ἀλλὰ πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν ἀποστασιοθέντων προσέβη εἰς βανδύς, καὶ τυρλωσεῖς καὶ γλῶττοτομήσας καὶ θανάτους, ἐρεθίζομενος ἐκ τῆς αὐθάδειας τῆς μοναχῶν ἀντιδράσεως· ἀλλ' εἶναι ἀληθές ὅτι οἱ τραγικῶς περιγράφοντες σφοδρωτάτων διωγμῶν χρονολογοὶ ἀνγκυσιῶν εἰς τοὺς πολέμους τῆς μεταρρυθμιστικῆς. Ταυτοχρόνως ὑπὸ ποικίλων συμπεριφορῶν ἐρμώμενοι ἀνθρωπῶτι τὴν ἀνωτέρω κοινωνικῶν τάξεων καὶ τοῦ ἀνωτέρου κλήρου περιπλάκυσαν εἰς στάσεις καὶ συνομωσίας, ἐν Ἱερουσαλὺμοις δὲ συνεκρόσθη ὑπὸ τοῦ πατριάρχου σύνοδος ἀντιπαθέμενα εἰς τὴν ἐν Κων/πόλει τοῦ 754. Ὁ Κωνσταντῖνος ἐπὶ τούτοις θαρραλέως προσέβη εἰς περισρῆσιν τῶν μοναστηρίων κλείσας τινὰς τῶν μενῶν καὶ ἐπέδωκε τὴν ἐξαράνισιν τῶν εἰκόνων ἐν τῇ πρωτεύουσῃ καὶ ταῖς ἐπαρχίαις. Ἐξ ὧν ἐν ταῖς τῆς Μικρῆς Ἀσίας διεξήχθη ὁ ἄγων πολλῶ σφοδρότερος ἢ ἐν ταῖς εὐρωπαϊκαῖς. Ταυτοχρόνως δὲ γενναίως ἡγωνίστο κατὰ τὴν Ἀράβων καὶ τῶν Βουλγάρων, καὶ ὡς στρατεύσας ἀπέθανε κατ' ἑστὴν τῇ 775. Ὁ υἱὸς καὶ διάδοχος αὐτοῦ Λέων ὁ Δ' ἀνέστη ἐν τῇ ταῖς ἰδέαις τῆς μεταρρυθμιστικῆς, ἀλλ' ἐπειδὴ ὡς τὸν χαλαρὸν καὶ ἐν εἰρῇ τὸ ὄρος νὰ ἐπιδιδῶν τὴν τὴν ἀποστασιοθέντων ἐκτέλεσιν ἡ δὲ σύζυγος αὐτοῦ Εἰρήνη ἢ Ἀθηναία παραβαίνουσα εὖς εἶχε ὥσῃ ἐς Κωνσταντῖνον τὸν

Ε' ὄρκους περιῆλθεν ἅμα τῷ θανάτῳ του εἰς συνεννοήσεις πρὸς τοὺς ἀντιμεταρρυθμιστάς. Καί πρῶτον ὁ Λέων πειθόμενος εἰς τὰς πονηρὰς καὶ ἐπιτηδεύας εἰσηγήσεις τῶν περὶ αὐτὸν ἐπέτρεψε τοῖς μοναχοῖς νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς τὰς μονὰς αὐτῶν (ἐπὶ τῷ θρῶνι θέλουσιν διαγῆν ἐν εἰρήνῃ) καὶ πλὴν τούτου ἐπέτρεψε νὰ προάχωνται εἰς τὰ ὑπάτα τῆς Ἐκκλησίας ἀξιώματα, ὅπερ ὁ πατὴρ του εἶχεν ἀπαγορεύσει. Ἐν τούτοις ὁ Λέων εἶχε δηλώσει ὅτι θὰ τηρήσῃ τὰ ὑπὸ τῆς συνόδου ἀποφασισθέντα, ἀπέφυγεν ὅμως νὰ προσβάλῃ τοὺς ἀντιπρονοῦντας. Ἀπέθανε δὲ ὁ Λέων τῷ 886, ἢ πολλῶν τῆς μεταρρυθμίσεως ὁπαδῶν ἀπηλπισμένων μετὰ σχεδὸν ἄνευ αποτελέσματος ἐνεργείας τοσούτων ἐτῶν· περιῆλθε δὲ τότε ἡ ἀρχὴ εἰς τὸν δεκάετη υἱὸν του, κηδεμονευόμενον ὑπὸ τῆς εἰκονοφίλου Εἰρήνης, ἥτις εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἐξῆλθε τοσούτον σκανδαλωδῶς καὶ ἀδεξιῶς προστατεῖν τοὺς ἐχθροὺς τῆς ὅλης μεταρρυθμίσεως καὶ κατατρέχοντα τοὺς ἐναντίους. ὥστε τὸ ἐπὶ τῶν τριῶν τελευταίων βασιλείων ἐν ἡμῇ διατελέσαν κράτος ταχέως ἤρξατο βαίνειν πρὸς τὴν παράλυσιν. Παράκληθέντες καὶ ἀποθανόντες τοῦ πατριάρχου Παύλου, υἱοῦ αὐτοῦ τὴν πατριαρχίαν ἐκ λαϊκοῦ ὁ Ταράσιος (784), ὅστις ἦτο ἐκ τῶν ἀπηλπισμένων περὶ πάσης ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ μεταρρυθμίσεως. Ἄλλ' οἱ μεταρρυθμισταὶ καὶ ἰδίᾳ ὁ στρατὸς δὲν ἀπέκλινον καὶ ἐρωμένως ἀντενῆργησαν πρὸς τὰς ἐνεργείας βασιλείας τε καὶ πατριάρχου, ὥστε ἐραίνοντο ἥδη ὀριαθεύοντες. Ἡ Εἰρήνη τότε δὲν ἐδίστασε νὰ θυσιάσῃ τὰ πολυτιμότερα τοῦ κράτους συμφέροντα. Χάριν τῶν εἰκόνων συνῆθροισεν εἰς τὰ περίε τῆς Κων/λεως τὰ τέως ἐν ταῖς δυτικαῖς ἐπαρχίαις στρατιωτικὰ τάγματα, τὰ ὅποια, ὡς ἐλέγχθη, δὲν ἦσαν τοσούτον ἀξιοτιμώμενα εἰς τὴν μεταρρυθμίαν, ἐστρατεύοντες δὲ νέα τάγματα πρὸς ἀντικατάστασιν τῶν ἀντιπρονοῦντων· ἡ διαλύσις αὐτῆς τοῦ ἀρχαίου γενναίου στρατοῦ διαπράχθη λήγοντος τοῦ 786. Ἐκτοτε δὲ κατέγειναν ἡ Εἰρήνη εἰς συγκρότησιν οἰκουμένης συγκόδου ἥτις καὶ συνῆλθεν ἐν Νικαίᾳ τῷ 781, τὴν δὲ τελευταίαν αὐτῆς συνεδρίασιν ἐτέλεσεν ἐν Κων/λει· ἀλλὰ τὰ πάντα ἦσαν προαποφασισμένα καὶ ἐν τῇ συνόδῳ παρεκωλύθη ἡ ἐλευθέρᾳ συζήτησις, τοῦ ζητήματος θεωρηθέντος ἐκ προοιμίου λελομένου. Ἡ σύνοδος αὕτη ἀνεγνωρισμένη ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας ὡς Ζ' οἰκουμένη, ἀνῆρσε τὰς ἀποφάσεις τῆς προτέρας ἐπὶ Κωνσταντίνου Ε' συνόδου, καὶ ἐκηρύχθη ὑπ' αὐτῆς ἡ ἀναστήλωσις τῶν εἰκόνων, διασταλείσης ὅμως ἐπιμελῶς τῆς τιμητικῆς προσκυνήσεως ἀπὸ τῆς ἀποδιδωμένης αὐταῖς λατρείας. Οὕτως ἔληξεν ἡ πρώτη τῆς μεταρρυθμίσεως περίοδος. Ἐκτοτε διασπαθείσης καὶ ταπεινωθείσης τῆς μερίδος τῆς ἄκρας μεταρρυθμίσεως ἐπεκράτησε παρὰ τοῖς πλείστοις τῶν ὁπαδῶν αὐτῆς ἡ ἰδέα ὅτι ἡ ἐκκλησιαστικὴ μεταρρυθμίσις δὲν

ἦτο ἀπραίτητος πρὸς σωτηρίαν τοῦ κράτους καὶ ὅτι ἤρκει πρὸς τοῦτο ἡ διοικητικὴ καὶ οἰκονομικὴ. Τῆς μερίδος ταύτης πρωτοστάτην ἡλέπομεν τὸν διάδοχον τῆς Εἰρήνης Νικηφόρον (802-811), ὅστις ἐν ᾧ δια τῆς μιᾶς χειρὸς κατέβαλλε τοὺς σπουδαιότερους τῆς μεταρρυθμίσεως πολέμιους, διὰ τῆς ἐτέρας ἠνώρθου καὶ συνεπλήρου αὐτὴν, μὴ ἀρῆσας ἄδικτον εἰμὴ τὸ ἐκκλησιαστικὸν ζήτημα, καθ' ὅλα δὲ τὰ λοιπὰ ἐπιχειρήσας ὁλοσχερῇ ἀναδιοργανῶσιν τοῦ κράτους, τοῦ τοσούτον παραλυσαντος ἐπὶ τῆς εἰκοσαετοῦς διοικήσεως τῆς Εἰρήνης, περιορίσας δ' ὅμως ὅπως καὶ τὸ ἐπὶ τῆς Εἰρήνης μέγα τῶν μοναχῶν ἐν τῇ πολιτείᾳ ἀξίωμα καὶ τὰ συμπαρομαρτοῦντα αὐτῷ ὠρελήματα. Ὁ μετὰ βραχείαν βασιλείαν τοῦ υἱοῦ τοῦ Νικηφόρου Σταυρακίου βασιλεύσας (811-813) Μιχαὴλ ὁ Ραγκαδὲς, καί περ ἀναθεωραμένος ἐν ταῖς ἰδέαις τῆς ἄκρας μεταρρυθμίσεως (ἦτο υἱὸς τοῦ διὰ τὴν ζῆλον του ὑπὲρ ταύτης διακριθέντος ἐπὶ Εἰρήνης μεγιστάνος Θεοφύλακτου), πτοηθεὶς ὅμως ἐκ τῆς καταδρομῆς τῶν μοναχῶν καὶ τοῦ ὄχλου καὶ ἀσθενοῦς ὡν χαρακτηρὸς παρεδόθη καὶ παρέδωκε καὶ τὰς τύχας τοῦ κράτους εἰς τὴν διακρίσιν τῶν ἐχθιστῶν τῆς μεταρρυθμίσεως πολιτῶν· οἱ ὑπὸ τοῦ Νικηφόρου ἐν τῷ δημοσίῳ ταμίῳ συλλεγόντες θησαυροὶ διεσκορπίσθησαν ἐντὸς ὀλίγου εἰς τὰς ἐκκλησίας, εἰς τὰ μοναστήρια, τοὺς ἀσκητάς, τὸν δῆμον, τὴν συγκλήτον, τὸν στρατὸν καὶ τοὺς μάλ्लον διαβεβοημένους ἐπὶ καταχρήσει μεγιστάνος· ἡ δὲ μοναχικὴ φαντοῖα ἐθριάμβευσε, πάλιν λαμπρῶς καὶ ἀπέκτησε ἥδη ὅλα αὐτῆς τὰ ἀξιώματα καὶ τὴν ἐν τῇ αὐτῇ ἐπιρροὴν καὶ ἐγένετο παντοδύναμος, πολλὴν δὲ καὶ παντοδαπὴν βίαν καὶ πίεσεις ἐξήσχησε κατὰ τῶν μεταρρυθμιστῶν, καθ' ὧν μάλιστα καὶ διάταγμα κεφαλικῆς ποινῆς ἐξεδόθη, εὐτυχῶς ἀμέσως ἀνακληθέν, χάρις εἰς τοὺς μετριοπαθεστέρους τῶν ἰσχυρότων. Ἄλλ' ἀπὸ τοῦ διαδόχου τοῦ Μιχαὴλ Λέοντος τοῦ Ε' (813-820) ἐπεκράτησαν πάλιν οἱ ἄκρας μεταρρυθμισταὶ καὶ ἀνέθορε πάλιν τὸ ζήτημα τῶν εἰκόνων, πεπεισμένου καὶ αὐτοῦ τοῦ βασιλέως ὅτι ἡ γενικὴ καχεξία τὰς ρίζας εἶχεν ἐν ταῖς περὶ τὴν λατρείαν καταχρήσεσιν, ὑπὸ πολλῶν δὲ καὶ ἐκ τοῦ στρατοῦ καὶ ἐκ τοῦ κλήρου αὐτοῦ προτρεπομένου ν' ἀναλάβῃ τὴν συνέχειαν τοῦ ἀγώνος Κωνσταντίνου τοῦ Ε'· εἰς τὴν ἀπόφασιν δὲ τοῦ βασιλέως ἐπὶ τοῦ προκειμένου δύο πρὸ πάντων ἄνδρες ἀναφέρονται ὡς πολὺ ἐπενεργήσαντες, ὁ Θεόδοτος Μελισσηνὸς καὶ ὁ Ἰωάννης Γραμματικός. Καὶ προσεπάθησε μὲν κατ' ἀρχὰς ὁ βασιλεὺς νὰ ἐνεργήσῃ ἀθροῦς συνεννοούμενος πρὸς τὴν ἐκκλησίαν, ἀλλὰ τὸ μοναχικὸν τάγμα καὶ ἐπὶ κεφαλῆς αὐτοῦ Θεόδωρος ὁ Στουδίτης τοσούτον σφοδρῶς κατεπολέμησαν πᾶσαν καινοτομίαν καὶ τοσούτον περὶ τὸ ζήτημα ἐδημιουργήσαν θόρυβον ὥστε περιῆλθε πάλιν ὁ ἀγὼν τῶν δύο μερίδων εἰς δευτέτην φάσιν, καθ' ἣν οἱ χρονογράφοι

ισχυριζόμενον δὲ ὅτι περὶ τῆς μεταρρυθμίσεως ἐν γένει μόνον παρὰ πολεμίων αὐτῇ χρονογραφίαν ἔχμεν εἰδήσεις, τῶν συγγραφῶν τῶν εἰκονομαχῶν χρονογραφῶν καταστραφείσων μετὰ τὴν ἑριστικὴν θριάμβον τῶν εἰκόνων) ἀποδίδουσιν εἰς τὸν Λέοντα δεινὴν κατὰ τῶν ἐναντίων ζωημὴν. Ἀλλὰ τὰ πράγματα αὐτὰ μαρτυροῦσιν ὅτι ὁ βασιλεὺς διετήρησε μέχρι τέλους τὴν ἀειππευτὴ χαρακτηριστικὴν αὐτὸν ἐπιεικείαν καὶ μετριοπάθειαν· μόνον ἐτιμωρήθησαν ὅσοι ἐπρεξένουν ἐντὶς τοῦ κράτους σκάνδαλα ἀναφανδὸν προτρέποντες τοὺς πιστοὺς εἰς παρακοὴν καὶ ἀντίστασιν, ἀνενόχλητοι δ' ἔμειναν αἱ ἀρχαί· μόνον εἰς τήρησιν τοῦ φρονήματος αὐτῶν πολλοὶ δὲ τούτων ἐπρωτίμην νὰ φύγουν εἰς Ἱταλίαν καὶ Ἰδίως εἰς Ρώμην. Ἐν τούτοις εἰς ἐκτέλεσιν τῶν διαταγῶν αὐτοῦ ἐπέμενε πολὺ ὁ Λέων· ἀφῆρσεν ἀπανταχέθεν ἐκ τοῦ μέσου τὰς εἰκόνας (οὐχὶ δὲ καὶ τὸν σταυρὸν), κατήργησε πάντα τὰ εἰς αὐτὸς ἀναφερόμενα ἄσματα καὶ τροπάρια, τὸ δὲ σπουδαιότερον, ἐπεχείρησε νὰ μερῶσθαι συμπτῶνως πρὸς τὴν μεταρρυθμίαν τὴν νεολαίαν διὰ νέου ἐκπαιδευτικῆς συστήματος καὶ νέων διδασκτικῶν βιβλίων. Τῇ 820 ὁ αὐτοκράτωρ εὖτος ὅστις καὶ ἐν τοῖς πολέμοις καὶ τῇ δικιῇσει ὑπῆρξεν ἱκανώτατος ἔπεσε θύμα συνωμοσίας, διεδέξατο δ' αὐτὴν Μιχαὴλ ὁ Β' ὁ Γραυλὸς (829), ὅστις οὐδὲν εἶχεν ἰδίαν φρόνημα. Ὁ δ' ἐπ' αὐτῇ προσεπάθησε νὰ συμβιβάσῃ τὰς μερίδας, διατηρῶν τὰ τελευταίως διατεταγμένα περὶ τῶν εἰκόνων, μὴ ἐμποδιζῶν ὅμως νὰ δοξάζῃ ἑκαστος ὅτι βούλεται καὶ νὰ προσκυνῇ, ἂν θέλῃ, εἰκόνας ἐν τῇ ἰδίᾳ οἰκίᾳ· ἀνεκάλεσε δὲ τοὺς ἐξορισθέντας πρέτερον καὶ ἐπρωτάτευσεν ἐν τινὶ μέτρῳ τοὺς μοναχοὺς. Ἀλλ' οὗτοι ἀντέστησαν καὶ πάλιν εἰς πάντα συμείδασμέν. Ὁ υἱὸς καὶ διάδοχος τοῦ Μιχαήλ ὁ Θεόφιλος (829-842), μαθητὴς Ἰωάννου τοῦ Γραμματικοῦ, μὴ ἔχων δὲ τὴν ἀδιαφορίαν τοῦ πατρὸς του, ἦτο ἐκ τῶν ἡκίων τῆς μεταρρυθμίσεως ἐπαθὼν. Καὶ δὴ ἐπ' αὐτοῦ συνέβη συνελθούσα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῶν Βλαχερνῶν ἀνεθεμάτισε τοὺς εἰκονολάτραις, βασιλικὴν δὲ διάταγμα ἀπηγγέρευσε ἀπάσας τὰς εἰκόνας· κατ' ἄλλα δὲ διατάγματα ἐμελλον αἱ ἐν ταῖς πόλεσι καὶ τοῖς χωρίοις μοναχοὶ νὰ ἐξωσθῶσιν ἀπὸ τὰ μοναστήρια αὐτῶν τὰ ἐποῖα θὰ ὑπῆρξεν τοῦ λοιποῦ ἄλλας τοῦ δημοσίου ἀνάγκας. Λί διτάξεις οὗτοι κατέπληξαν μὲν τὸ μοναχικὸν τάγμα, ἀλλὰ δὲν ἰσχύσαν νὰ δαμάσωσι καὶ αὐτὸ καὶ ἤρξατο πάλιν σφοδρὸς ἀγὼν καθ' ὃν πάλιν ἀποδίδονται εἰς τὸν βασιλέα ποικίλαι βίαιοπραγαί· φαίνεται δ' ὅντως βέβαιον ὅτι ὁ Θεόφιλος ἐπολιτεύθη τραχύτερον πάντων τῶν βασιλέων τῆς μεταρρυθμίσεως, ἂν καὶ αἱ περὶ τῆς διαγωγῆς αὐτοῦ πληροφορίες τῶν ἐναντίων εἶναι, ὡς εἰκὸς, ὑπερβολικαί. Ἀλλ' ὁ ἰσχυρότερος πολέμιος τῶν φρονημάτων τοῦ Θεοφίλου ἐμελλε νὰ ἀναδειχθῇ ἐραυότερον ἢ οὐχὺς αὐτοῦ Θεοδώρα, ἥτις εὐ-

λαδῶς διατηροῦσα πάντοτε προσεκύνη λαθρὰ τὰς εἰκόνας, τοῦθ' ἔπερ ἐγνωρίζε μὲν ὁ Θεόφιλος, ἀλλ' ἔνεκα τῆς πρὸς τὴν σύζυγον στοργῆς ἠγαγιάζετο νὰ ἀνέχεται τὴν παράδοσιν τῶν παρ' αὐτοῦ διατεταγμένων ἐν αὐτοῖς τοῖς ἀνακτόροις. Ἀποθνήσκων δὲ ὁ τελευταῖος οὗτος εἰκονομάχος βασιλεὺς κατέλιπε τὴν ἐξουσίαν εἰς τὴν βασιλισσαν Θεοδώραν (842-858) βασιλεύσαντα ὡς κηδεμένα τοῦ τριτοῦ υἱοῦ της Μιχαήλ. Ἦρχον ἤδη ἀπαυδήγη αἱ μεταρρυθμισαί, ἐξέλιπον πολλοὶ τῶν θερμότερων τῆς μεταρρυθμίσεως προμάχων, πλείστοι δ' ἔνεκα προσωπικῶν συμφερόντων ἐπρωτίμην ἐπὶ τέλος νὰ ἀδιαφορῶσι παρακολουθούντες τὴν ἰσχύουσαν μερίδα. Ἐκ τῶν περιστάσεων τούτων ὑποδεχθεῖσα ἡ βασιλισσα Θεοδώρα, συνεργεῖς δ' ἔχουσα τοὺς τε συνεπιτρόπους οὓς εἶχε προσλάβῃ καὶ ὑπὸ τῶν ὁσίων μάλιστα προτραπὴ εἰς τὸ ἔργον — διέτι ἐν ἀρχῇ ἐφάνη δισταχούσα περὶ τοῦ πρᾶγματος — καὶ τὸ μοναχικὸν τάγμα καὶ τὴν μεγάλην τοῦ λαοῦ πλειονοψίαν, προσέβη εἰς τὸ τελευταῖον καὶ ἑριστικὴν κτύπημα κατὰ τῆς εἰκονομαχίας, μεθ' ὃ ἐλοτελῶς κατέπεσε καὶ κατελύθη ὁ τοιοῦτον χρόνον τὴν πολιτείαν συνταράξας ἀγὼν. Αὐτῷ τῷ 842 συνέβη καταρτισθεῖσα ἐν Κων/νεί ἐκ τῶν πεισματωδέστερων τῆς μεταρρυθμίσεως πολεμίων καὶ ἁλλοῖς οὐχὶ ἐν πολλῇ τάξει διεξαχθεῖσα ἐκήρυξε τὸ κῆρυξ τῆς Ζ' οἰκουμένης Συνόδου, ἀνεθεμάτισε δὲ πάντας τοὺς ἐπωχῆσαν συμπράξαντας εἰς τὴν καθάρσιν τῶν εἰκόνων καὶ καθάρισσα τοὺς μεταρρυθμιστὰς ἐπισκόπους — καὶ τοιοῦτοι ἦσαν πολλοὶ ἐκ τοῦ ἀνωτέρου κλήρου — παρέδωκε τὰς ἐπισκοπὰς εἰς μοναχοὺς καὶ ὁμολογῶντας τούτοις ἴσως ἀπορῆσαι τῆς συνόδου ἐπεκύρωσεν ἡ βασιλεῖα, πομπικῶς δὲ ἐκκλησιαστικῇ πανήγυρις ἐτελέσθη μετ' ὀλίγων, τὴν πρώτην τῶν Νηστειῶν Κυριακῇ ἐπὶ τῇ ἀναστήλωσει τῶν εἰκόνων. Ἐκτοστὴ δ' ἑορτάζεται κατὰ τὴν αὐτὴν πρώτην Κυριακὴν τῆς μεγάλης τεσσαρακοστῆς ἐν τῇ ὁρθοδόξῃ ἐκκλησίᾳ ἡ ἑορτὴ αὕτη, ἥτις βραδυτέρον προσλαβούσα γενικώτερον χαρακτὴρα πανηγύρεως ἐπὶ τῇ καθόλου θριάμβῳ τῆς ὁρθῆς πίστεως κατὰ τῶν κατὰ καιροὺς προσβλησάντων αὐτὴν αἱρέσεων ἐπεκλήθη ἑορτὴ τῆς ὁρθοδοξίας. Προστεθεῖσθαι ὅτι σὺν τῇ ἀνακλήσει τῶν εἰκόνων ἀποκατεστάθησαν καὶ τὰ καταργηθέντα μοναστήρια. Ἰσχυσε δὲ πάλιν τὸ μοναχικὸν τάγμα καὶ ἐπὶ τινα χρόνον μάλιστα ἐπικρατήσαν ἐν τῇ κτινωσίᾳ καὶ τῇ κωδερνήσει διεξήγαγε σφοδρότατον ζωημὸν κατὰ τῶν ἐπαθῶν τῆς μεταρρυθμίσεως, οὐ πρῶτον θύμα ἔπεσεν Ἰωάννης ὁ Γραμματικὸς, κατ' ἄλλους μὲν τυφλωθεὶς κατ' ἄλλους δὲ τιμωρηθεὶς διὰ διακοσίων ραβδισμῶν. Ἀλλὰ καὶ ἂν κατελύθη ἡ μεταρρύθμισις, τὸ ἀναμαρτυρικὸν ἔργον τούτων γενεῶν, καὶ σειράς ἱκανῶν βασιλέων δὲν κατεστράφη βεβαίως ὁλοσχερῶς,

αὐτῶν ἀπεδὼν ἔλας ἀτελέσφορον τὸ ἐγγεγραμμένον τὰ ἔτη σαφῶς διακρίνονται ἐν τῷ ἀκρόπιν πολιτικῷ καὶ πνευματικῷ τοῦ ἔθνους βίῳ [Α.Κ.Π.]

Εἰκονοστάσιον καλεῖται ἐν τῇ ὀρθόδοξῳ Ἀνατολικῇ Ἐκκλησίᾳ τὸ συνήθως μὲν ἐκ ξύλου, ἐνιαχοῦ δὲ καὶ ἐκ μαρμάρου ὕψωμα, ὅπου χωρίζει τὸ θυσιαστήριον ἀπὸ τοῦ κυρίως Ναοῦ, καὶ ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἵστανται αἱ εἰκόνες. Ἐν τῇ ἀπλουστατῇ αὐτοῦ μορφῇ συμπίπτει μετὰ τῆς ἐμφανίσεως τῶν εἰκόνων ἐν τοῖς Ναοῖς κατὰ τὸν Γ' αἰῶνα, ἥρχισεν δὲ νὰ κατασκευάζηται μετὰ περισσῆς πολλαχθεύ τέχνης καὶ πολυτελείας, ἀρ' ὅπου κατὰ τὸν Η' αἰῶνα καταπαύσαν αἱ περὶ εἰκόνων ἐριδὲς καὶ αἱ εἰκόνες ἐπισήμως ἀνεστηλώθησαν ἐπὶ τῆς αὐτοκρατορίας Θεωδώρου. [Ι.Μ.]

Εἰκονοφυγία μονή. Κεῖται ἐν Μακεδονίᾳ εἰς τὸ μέσον τοῦ Παγγαίου ὄρους ἐπὶ τῶν Β κλιτύων αὐτοῦ καὶ ἀπέχει ἀπὸ τῆς πόλεως Πράξι 3 ὥρ. Εἶνε ἰσχυρότατον κτίριον καὶ ἀπερρήτονον ὑπ' ἀτακτοῦ στρατοῦ, διὸ καὶ κατὰ τὸ 1821 ἦτο ἄσυλον εἰς πλείστας οἰκογενείας. Ἐν αὐτῇ ζῶσιν 70 μοναχοί. [Μ.Σ.]

Εἰκὼν (Ρηγ.). Βλ. Παραβολή.

Εἰλεῖθυσια. Εἰλήθυσια. Ἰλεῖθυσια, Ἐλεῖθυσια, Ἐλευθῶ κλ. Παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ὄνομα τῆς θεᾶς ἢ τῶν θεῶν τοῦ τοκετοῦ, ἢ καὶ ἐπωνυμία τῆς Ἥρας καὶ τῆς Ἀρτέμιδος. Πορ' Ὀμηρῷ ἢ ἢ αἱ Εἰ. εἶναι θυγατέρες τοῦ Διὸς καὶ τῆς Ἥρας. Ἐλατρεύετο πρὸ πάντων ἐν Κρήτῃ ἐπὶ θεῶν μετηγένην ἢ λατρεῖα αὐτῆς διὰ τῆς Δήλου εἰς Ἀττικὴν. Εἰκόνα αὐτῆς εὐρίσκωμεν ἐπὶ νομισμάτων τοῦ Διόλου.

Εἰλεός. Βλ. Ἐντέρων ἐμμερξίς.

Εἰλητόν (βλ. καὶ Ἀντιμήνησον). Τοῦτο εἰκονίζει συμβολικῶς τὴν συνδύνα, ἐν ᾗ ἐνεκλήθη τὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ ἐκ τοῦ σταυροῦ καταβάν καὶ ἐν τῇ μνηματίῳ θεέν, ὡς λέγει ὁ πατρ. Κ. Π. Γερμανός ἐν τῇ Μυστ. Θεωρίᾳ. [Ι.Σ.]

Εἰλισσός. Βλ. Ἰλισσός.

Εἰλωτες. Εἰλωτοί ἢ Ἐλωτες (Ἀρχαίολ.) ἐκαλεῖντο οἱ βουλευταῖοι (βλ. λ.) τῶν Σπαρτιατῶν. Κατὰ τὴν παράδοσιν τὸ ὄνομα ἐδόθη αὐτοῖς ἀπὸ τῆς πόλεως Ἐλας, ἣτις τελευταία τῶν ἀρχαίων πόλεων ἐκυρίευσεν τὸν ἑσθλατικὸν εἰς τὴν Πελοπόννησον Δωριεὺς τῷ 770 π. Χ. Πιοανώτερον δὲ τὸ ὄνομα σημαίνει τοὺς ὀλόντας, δοριαλῶτους, (ἐκ τοῦ εἰλιν, ὡς καὶ τὸ θυμῶς ἐκ τοῦ θυμῶ). Φαίνεται δὲ ὅτι οἱ Εἰ. ἦσαν γηγενῆς τῆς Λακωνικῆς φυλῆς, παλαιάτα καθυποταχθέντα ἥτις ἐν τοιαύτῃ καταστάσει διατελοῦσα μετ' ἐδιδόθη ἀπὸ τῶν πρώην αὐτῆς δεσποτῶν εἰς τοὺς ὑστερον τὴν χώραν καταλαβόντας Δωριεῖς. Τὸ ὄνομα ἐπεξετάθη καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ὑπὸ τῶν Σπαρτιατῶν ὑποδουλω-

θέντων λαῶν, ὡς ἐπὶ τῶν Μεσσηνίων. Ἐκαλεῖσθαι τὰς γαῖας, ἀποτίνοντας τοῖς δεσπόταις ὠρισμένον μέρος τῶν προϊόντων (82 μεδίμους κριθῆς καὶ ἀνάλογον ποσότητα ἐλαίου καὶ οἴνου), ὑπηρετοῦν εἰς τὰς οἰκίας, ἐν τῇ στρατῷ ὡς φιλοί, σπανίως ὡς ὀπλίται, καὶ ὡς ναῦται ἐν τῷ στόλῳ. Ἐπειδὴ δὲ πιεζόμενοι ὑπὸ τῆς κληρονομικῆς δουλείας ἔρρεπον πρὸς ἐπαναστατικὰς κινήσεις, ἐπετηροῦντο ὡς ὑποπτοὶ δι' ἐφ' ἑαυτῶν ἐκπεμπομένων πρὸς ἐπισκόπησιν ἐντὸς τῆς χώρας ὑπὸ τῶν ἀρχῶν, καὶ οἱ ἐπικίνδυνοι αὐτῶν κυρίως ἐξηφανίζοντο (ὅπου ἐλέγετο κρυπτεῖα). Μετὰ τὴν ἐν Δεύκτροις μάχην δ' Ἐπαμεινώνδας ἐγκατέστησε τοὺς δουλοῦς Μεσσηνίους εἰς τὴν ἑαυτῶν πατρίδα, ὅπου ἀπετέλεσαν τὸ πλείστον μέρος τῆς νεοδημητοῦ πόλεως Μεσσηνίας. Ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον καὶ ὑστερον ἱκανὸς ἀριθμὸς Εἰ. διὰ τὴν ἀνδρείαν τὴν ἡμίφθησαν δι' ἀπελευθερώσεως ὀνομαζέμεναι ν. ε. ο. δ. α. μ. ὡ. δ. ε. ς.

Εἶρα. Ἀρχαῖον ὄνομα ὄρους τῆς ΒΑ Μεσσηνίας προβάλλοντος εἰς τὴν Ἀρκადίαν. Εἰς τὰς ὑπορείας αὐτοῦ, οὗ ἡ κορυφή ἦτο ὠχυρωμένη, ἀνθίσταντο οἱ ὑπὸ τὸν Ἀριστομένη Μεσσηνίαι κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τοῦ Β' Μεσσηνιακοῦ πολέμου κατὰ τῶν προσβολῶν τῶν Σπαρτιατῶν, μέχρις οὗτο οὗτο ἐκυρίευσαν τέλος τῷ 681 π. Χ. τὰ θυρωράματα. Ἐπὶ τῆς ἀνιδρύσεως τῆς Μεσσηνίας ὑπὸ Ἐπαμεινώνδα (361) ἰδρῶθη καὶ νέα Εἶρα εἰς τὴν Δ κατωφέρειαν τοῦ ὄρους. [Β.Ε.]

Εἶρσαιώνη. Βλ. Θαργγήλια.

Εἶρηναῖος (Ἄγιος). Εἷς τῶν περιφημοτάτων ἀπολογητῶν τῆς χριστιανικῆς ἐκκλησίας τοῦ Β' αἰῶνος. Κατήγετο ἐκ Μικρᾶς Ἀσίας, ὑπῆρξεν δὲ μαθητὴς τοῦ Πολυκάρπου καὶ μετέβη τῷ 135 εἰς Ρώμην καὶ ὑστερον εἰς Γαλλίαν, ὅπου ὑπῆρξεν ἐπίσκοπος τῆς Λυὸν ἀπὸ τοῦ 177 καὶ κατὰ τὴν παράδοσιν ἐν διωγμῷ τῶν Χριστιανῶν ἐπὶ Σεβήρου αὐτοκράτορος ἐθανατώθη τῷ 202. Ἦτο ὁπαδὸς τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ θετικισμοῦ τοῦ διατελοῦντος πιστοῦ ἐπὶ τῆς βίας τῆς παραδόσεως. Καταπολεμῶν δὲ τοὺς γνωπτίκοις ἀπεδείχθη ἐμβριθέστατος καὶ πολυμαθέστατος. Τὸ κύριον ἔργον αὐτοῦ, Ἐλεγχος καὶ ἀνατροπὴ τῆς ψευδιανύμου γνώσεως, σώζεται εἰς κακὴν λατινικὴν μετάφρασιν ὑπὸ τὴν τίτλον Contra haereticos, τοῦ δὲ πρωτοτύπου μόνον 21 κεφάλαια τοῦ Α' βιβλίου. Τὸ ἔργον τοῦτο εἶνε μεγίστης ἀξίας διὰ τὴν ἱστορίαν τῶν δογμάτων. [Κ.Β.]

Εἰρήνη ἢ Ἀθηναια, ἡ διαδοχὴς βασιλισσα τοῦ βυζ. κράτους. Περὶ τῆς οἰκογενείας εἰς ἣν ἀνήκεν οὗδεν σχεδὸν βέβαιον γνωρίζομεν. Ἐκλεγεῖσα ὑπὸ Κωνσταντίνου τοῦ Ε' ὡς σύζυγος τοῦ υἱοῦ τοῦ Λέοντος, νέα, περικαλλῆς καὶ εὐφυεστατή, ἦλθεν εἰς Ἀθηνῶν εἰς Κων/πολιν τῷ 769 καὶ ἐστέβη σύζυγος τοῦ πρὸ καιροῦ συμβασιλεύοντος μετὰ τοῦ πατρὸς

καὶ ἐπιβέβητο διαδέχου τοῦ θρόνου Λέοντος. Μετὰ δὲ τὸν θάνατον τοῦ Κωνσταντίνου καὶ τοῦ Λέοντος (780) ἡ Εἰρήνη ἀνέλαβε τὴν βασιλείαν ὡς ἐπίτροπος τοῦ ἀγγλικοῦ υἱοῦ της Κωνσταντίνου τοῦ Γ'. Ἐκτοτε πᾶν μετέβη μετὰ πρὸς καταστροφὴν τῆς μεταρρυθμίσεως (εἰκονομαχίας), θυσιάζοντα τὰ κυριώτατα τοῦ κράτους συμφέροντα. Συνβέβητα μετὰ Καρόλου τοῦ Μεγάλου ἐνίσχυσε τὰς ἀξιώσεις τοῦ Πάπα καὶ τῶν Φράγκων, οἵτινες ἐπεδίωκον τὴν κατάλυσιν τῆς κυριαρχίας ἣν ἔσκει ἐπὶ τῇ ἐν Κωνίᾳ μοναρχίᾳ ἐπὶ τῆς μέσης Ἰταλίας καὶ ἰδίως ἐπὶ τῆς Ῥώμης τοῦτο δὲ μόνον ἵνα ἀρξέσθῃ ἐκ τῆς συνδρομῆς τούτων πρὸς ἀνάρθρωσιν τῶν εἰκόνων ἐν τῇ Ἀνατολῇ. Κατατρέχοντα δὲ τοὺς ἱκανοὺς τοῦ κράτους ἄνδρας, οἵτις ἦσαν μεταρρυθμισταί, ἔτλαγε τὸ κράτος εἰς γενικὴν παραλυσίαν. Τέλος προέβη μέχρι διαλύσεως τοῦ ἀρχαίου ἐμπειροπολέμου στρατοῦ, ὃν ἀντικατέστησε διὰ νεοσυλλέκτων, ὡς ὑπερμαχυντα τῆς μεταρρυθμίσεως. Κατόπιν δὲ τούτων συνεκρότησε τὴν Ζ' οἰκουμένην συνόδον ἧτις ἀνεστήλωσε τὰς εἰκόνας (βλ. καὶ Εἰκονομαχία). Ἐπιτυχούσα τοῦ σκοποῦ διέλυσε τὰς πρὸς τὸν Κάρολον σχέσεις της. Τῷ δὲ 789 ἀπέστειλεν εἰς τὴν κατὰ Ἰταλίαν κατὰ τῶν Φράγκων τὸν στρατηγὸν Ἰωάννην, ὅστις ὅμως ἠττήθη καὶ ἐφρονέσθη· εἶχον δὲ καὶ πρότερον πάθῃ τὰ νεοσύλλεκτα τάγματα ἧτις δεινὸς ἐν Ἀσίᾳ μὲν παρὰ τῶν Ἀράβων ὑπὸ τὴν Διομένην, ἐν Ὀρχήν δὲ παρὰ τῶν Ἰουλιγγάρων ὑπὸ τὸν Φιλίππον. Ἐν τῷ μεταξὺ ἡλικιωθέντος τοῦ Κωνσταντίνου· ἐπειδὴ ἡ μήτηρ ἐξηκολούθει κατέχουσα τὴν ἐξουσίαν ὃ ἐν Ἀσίᾳ στρατὸς ἀνεκέρυεν αὐτὸν βασιλεὺς διὰ στάσεως (790). Ἀλλ' ἡ ἀνικανότης τούτου ἐνίσχυσε ταχέως τὴν μεριδὰ τῆς Εἰρήνης, ἧτις τῷ 792 ἀνηγορεύθη πάλιν συμμέτοχος τῆς ἀρχῆς καὶ ἀμέσως πλείστα διέπραξε πρὸς ἐξάντλωσιν τῶν ἀντιπάλων αὐτῆς καὶ ἱκανωτέρων ἀνδρῶν. Θέλουσα δὲ νὰ ποιήσῃ ἐκποδὸν τὸν βασιλεῖα υἱὸν της ἐμνηχανέσθῃ δόλους πρὸς ἀποτυχίαν οὗς αὐτοῦ ἐκστρατεύων κατὰ τὴν Βουλγάρων καὶ τῶν Ἀράβων πρὸς ταπεινώσιν τοῦ Κωνσταντίνου· τέλος δὲ συνέλαβεν αὐτὸν δι' ἐπιβουλῆς καὶ ἐτύφλωσεν. αὐτῷ δὲ κατέσχε μόνῃ τὴν βασιλείαν (797). Ἦδη οἱ Μωαμεθανοὶ λεηλατοῦντες ἀρέθως τὴν Μ. Ἀσίαν προήλασαν μέχρι Βοσπόρου, ἡ Ὁρξήν περιήλθεν εἰς τὴν διακρίσιν τῶν Βουλγάρων καὶ ὁ Πάπας ἐκυριάρχει τῆς μέσης Ἰταλίας, ἡ δὲ Εἰρήνη εἰς τὸ ὑπέρτατον τῆς διοικήσεως ἀξίωμα ἀνυψώσατα τὴν εὐνοῦχον Ἀέτιον, ἀντὶ τοῦ πρότερον παντοδυνάμου Σταυρακίου, ἐσκέπτετο μόνον πᾶν δὲ περιποίηθῃ, πρὸςότερον τοὺς μοναχοὺς καὶ τὸν ὄχλον. Ἡ διαγωγή αὕτη ἐξήγαγε τὸν στρατὸν καὶ πλείστους τῶν πατρικίων, οἵτινες ἄφρομν λαβόντες ἐκ τῶν διαβίσεων τῆς Εἰρήνης, ἵνα ἀποδεσθῇ τὴν γενεάν αὐτῇ πρόστασιν γάμου παρὰ τοῦ πρὸς μι-

κροῦ (800) στεφθέντος αυτοκράτορος τῆς βυζαντινῆς αυτοκρατορίας Καρόλου τοῦ Μεγάλου, προσέβησαν εἰς συνωμοσίαν καὶ καθαιρέσαντες τὴν βασιλισσάν ἀνηγόρευσαν βασιλεῖα τὸν Νικηφόρον. Ἐξωρίσθη δὲ τότε ἡ Εἰρ. εἰς Πρίγκηπον καὶ εἶτα εἰς Λέσδον ὅπου ἀπέθανε τῷ 803.

Εἰρήνη, ἡ θυγάτηρ τοῦ βυζαντινοῦ αυτοκράτορος Ἰσλακίου τοῦ Ἀγγέλου. Σύζυγον ἔλαβε πρῶτον τὸν νορμαννὸν πρίγκηπα Ρογήρον, μετὰ δὲ τὸν πρόωρον τούτου θάνατον τὸν δούκα τῆς Σουηδίας Φιλίππον (1197). Ἐν Γερμανίᾳ, ὅπου ἐκαλεῖτο Μαρία, ἐγένετο προσφιλεστάτη (δ Βάλτερ von der Vogelweide καλεῖ αὐτὴν ῥόδον ἄνευ ἀκανθῶν καὶ περιστερῶν ἄνευ χελῆς). Ἐκ τοῦ Φιλίππου ἔσχε τέσσαρας θυγατέρας, ὧν ἡ Βεατρίκη συνεζεύχθη τῷ 1212 τὸν αυτοκράτορα Ὀθωνα Δ' (τὸν Οὐέλφον), ἄλλη δὲ νεώτερα Βεατρίκη τὸν βασιλεῖα Φερδινάνδον τῆς Καστίλλας τῷ 1219. Ἡ Εἰρήνη ἀπέθ. διήγον μετὰ τὸν γάμον τοῦ Φιλίππου τὴν 28 Αὐγούστου 1208. [H.E.]

Εἰρηνικαὶ ἐπιστολαὶ βλ. Ἀπολυτικά.

Εἰρηνικὸς Ὠκεανὸς (ἡ Νότιος Θάλασσα ἢ Αὐστραλικὸς Ὠκεανὸς) καλεῖται ἡ μεγίστη τῆς γῆς θάλασσα, ἐκτείνουμένη μετὰ τὴν Δ. παραλίαν τῆς Ἀμερικῆς καὶ τῆς Α. παραλίας τῆς Ἀσίας καὶ Αὐστραλίας, ἔχουσα δὲ πλάτος 1830 καὶ μήκος 1800, καὶ καλύπτουσα σχεδὸν τὸ τρίτον τῆς ὅλης ἐπιφανείας τῆς γῆς. Ἀπὸ τοῦ κυρίου Εἰ. Ὠ. ἡ νεώτερα γεωγραφία χωρίζει τὰς ἄλλως ἀποτελούσας μέρος αὐτοῦ θάλασσας, τὴν τοῦ Πέριγγ, τὴν Ὀχεοστικὴν, τὴν Ἰαπωνικὴν καὶ τὴν Δ. τῶν νήσων Αἰου-Κίου Σινικὴν θάλασσαν (Τούγγαι), ἡ δὲ μετὰ τὴν ΝΑ. Ἀσίαν, τῶν Φιλιππίνων νήσων, τῆς Αὐστραλίας καὶ τῶν μεγάλων Σουδαϊκῶν νήσων θάλασσα, ἡ λεγομένη Αὐστραλασιατικὴ ἢ Ἰνδονησικὴ, θεωρεῖται ὡς ἰδιαιτέρα μεσόγειος θάλασσα. Ἄνευ τῶν παραρτημάτων τούτων ὁ Εἰ. Ὠ. ἔχει ἐμβαδὸν 161 ἑκατομμ. τ.χμ., μέσον δὲ βάθος 3900 μ. Μέγιστα βάθος εὐρέσθησαν 200 χμ. Δ. τοῦ Καλλάου (τοῦ Περσὺ) 6250 μ., καὶ 200 χμ. Δ. τῆς νήσου Οὐρούπ (τῶν Κουρίλων) 8515 μ. Τὸ μέσον τοῦ Ὠκεανοῦ περικλείει τὰς ἀπειραριθμοὺς αὐστραλικὰς νήσους, διὰ καὶ ὀνομάζεται Αὐστραλικὸς Ὠκεανὸς, ἔλλαξ δὲ ἔχει σχετικῶς ὀλίγας. Ὡς πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῶν ἐπικρατούντων ἀνέμων μὴν διαρεῖται ὁ Εἰ. Ὠ. εἰς 4 συμμετρικὰς ζώνας, τὰς 2 τῶν βυτικῶν ἀνέμων Β. τοῦ 30° Β. πλάτους καὶ Ν. τοῦ 30° Ν. πλάτους, τὴν τοῦ ΝΑ. ἰσηρίου ἀνέμου μετὰ τὸν ἰσημερινὸν καὶ 30° Β. πλ. καὶ τὴν τοῦ ΝΑ. ἰσηρίου Ν. τοῦ ἰσημ. οἰνοῦ μέχρι 30° Ν. πλ. Τὸ Δ. μέρος τῶν 2 τελευταίων ζωνῶν εἶνε ὑψηλῆς ἐπικινδύνων πλοίωνων. Ἐκ τῶν ἀνέμων ἐξαρτῶνται καὶ τὰ βροῦματα τοῦ Εἰ. Ὠ., ὧν ἐν. τὸ μετὰ τὸ 5 καὶ τοῦ 20° Ν. πλ., διεσθάνεται πρῶτον πρὸς

Δ μέχρι τῶν Φιλιππίνων, εἴτα στρεφόμενοι πρὸς Β παρέρχεται παρὰ τὰς Ἰαπωνικὰς νήσους ὑπὸ τὸ ὄνομα Μαῦρον ρεῖμα (Kuro-Schivo), ὠθούμενον δὲ ὑπὸ τῶν ἀνέμων πρὸς τὴν ἀκτὴν τῆς Καλιφορνίας καὶ εἴτα διευθυνόμενον Ν καὶ ΝΔ ἐπιστρέφει εἰς τὴν πρώτην Δ διευθύνειν, περιγράφει σχεδὸν κύκλον· Β δὲ τοῦ ἰσημερινοῦ ὑπάρχει ἄλλο ρεῖμα πρὸς Α, ἕτερον δὲ Ν τοῦ ἰσημερινοῦ δημιουργεῖται ὑπὸ τοῦ ΝΔ ἐτήσιου ἀνέμου, διευθυνόμενον πρὸς Δ, ὅπερ προσκρούσαν πρὸς τὴν ἀκτὴν τῆς Αὐστραλίας, στρέφεται πρὸς Ν, συνεπεία δὲ τῶν ἐκ τῆς ἀνταρκτικῆς ζώνης ψυχρῶν Δ ἀνέμων ῥίπτεται πρὸς τὴν Ἀμερικὴν, ἥς τὴν ἀκτὴν παρέρχεται ὑπὸ τὸ ὄνομα Περούβιανόν ρεῖμα.

Ἡ ὑπερμεγάλῃ ἐπιφάνεια τοῦ Εἰ. Ὡ., ἐν προγενεστέροις αἰῶσιν ἐκφοβίσαντο τοὺς ναυτικούς, ἀπὸ τῶν περιγητήσεων τοῦ Κούκ δὲν ἐμπνέει πλέον τρόμον. Ἀπὸ τοῦ 1867 ἀτμοπλοῖ καὶ γραμμαὶ συνδέουσι τὴν Ἀμερικὴν (Ἀγ. Φραγκίσκον) μετὰ τῆς Ἰαπωνίας καὶ μετὰ τῆς Αὐστραλίας (Σίδνεϋ). Ὁ Εἰ. Ὡ. ἀνεκαλύφθη ὑπὸ τῶν ἰσπανῶν κατακτητῶν τοῦ Μεξικοῦ, οἵτινες παρατηρήσαντες αὐτὸν τὸ πρῶτον (1508) ἀπὸ τοῦ ἰσμοῦ τοῦ Παναμᾶ (πρὸς Ν), ἐδωκαν αὐτῇ τὸ ὄνομα Νότιος Θάλασσα. Εἰς Ὁκεανὸς ὠνομάσθη ὑπὸ τοῦ Μαγγελάνου, ὅστις διαπλῶν αὐτὴν τῷ 1521 ἀπὸ τῆς Ν ἄκρας τῆς Ἀμερικῆς εἰς ΒΔ διέθυσεν δὲν ὑπέστη οὐ δειλίαν θύελλαν. [Μ Σ.]

Εἰρηνοδικεῖα. Τὰ Εἰ. συνεστάθησαν ἐν Γαλλίᾳ ἵνα φυλάττωσιν ἐν εἰρήνῃ καὶ ἑμονοίᾳ τοὺς πολίτας, προλαμβάνουσι τὰς ἐριδας αὐτῶν καὶ καταπαύουσιν ἐν ἀνάγκῃ τὰς μικρὰς τοῦ βίου διενέξεις ταχέως καὶ ἄνευ διατυπώσεων διὰ τοῦτο ἐδόθη αὐτοῖς ἐξουσία δικαστικὴ καὶ συμβιβαστικὴ. Ἐν ἀρχῇ συνεδρίαζον οἱ εἰρηνοδικοὶ καὶ μετὰ δύο παρέδρων ὕστερον καθιερῶντο ὁ ὀργανισμὸς οὗτος τῶν Εἰ. καὶ ἐδόθη τοῖς παρέδροις μόνον τὸ τῆς ἀναπληρώσεως τοῦ εἰρηνοδικικοῦ δικαίωμα. Κατὰ τὰς βάσεις δὲ ταύτας ἔχουσι καὶ παρ' ἡμῖν τὰ Εἰ. ἓνα εἰρηνοδικὴν καὶ 2 παρέδρους ἀναπληρωτάς· ἀσκούσι δὲ ἐπὶ πολιτικῶν ὑποθέσεων, ἐκτὸς τῆς κυρίως δικαστικῆς ἐξουσίας, ἔργα συμβιβαστοῦ καὶ τὰ τῆς ἐκουσίας δικαιοδοσίας. Οἱ Εἰ. ἀναπληροῦσι καὶ τοὺς ἐδικούς ὑποθηκοφύλακας, κωλυμένους ἢ ἔλλειποντας. Τῶν Εἰ. ἡ δικαιοδοσία περιορίζεται εἰς τὰς προσωπικὰς (οὐδὲ τῶν ἐμπορικῶν ἐξαιρουμένων) καὶ τὰς περὶ κινήτων ἐμπραγμάτων ἀγωγὰς, τὰς μὴ ὑπερβαίνουσας τὴν ἀξίαν 300 δρ., πρὸς δὲ ἕνεκα τοῦ εἶδους τῆς ὑποθέσεως, μὴ ἐξεταζομένης τῆς ἀξίας, εἰς ὠρισμέναις διαφορὰς μικρὰς σχετικῶς σημασίας μεταξὺ χειροτεχνῶν καὶ τῶν παρ' αὐτοῖς ἔργαζομένων, ἐδοκίμων πρὸς ξενοδόχους περὶ τροφῆς, γειτόνων κτλ., περὶ μεταθέσεως ἐρίων κ.τ.τ. [Ο Η. Δ.]

Εἰρηκτὴ. Ποινὴ περιορίζουσα τὴν ἐλευ-

θερίαν, διαφέρουσα δὲ τῆς τῶν προσηγορίας δεισμῶν, ἐκτὸς τοῦ ἀνωτάτου καὶ κατωτάτου ὁρίου αὐτῆς, καὶ ὡς πρὸς τὸν τρόπον τῆς ἐκτελέσεως, διότι οἱ εἰς εἰρκτὴν καταδικασθέντες δὲν φυλάσσονται δεσμῶν, οὐδ' ὑποβιβάζονται εἰς βαρύτερα ἔργα, ἀλλ' ἀπλῶς εἰς ἔργασίαν, τοῦ νόμου μὴ ὀρίζοντος ἐν τούτοις εἰδικώτερον τὸ εἶδος ταύτης. Κατώτερος ὁρος τῆς ποινῆς ταύτης εἶνε 5 ἔτη, ἀνωτάτος 10.

Εἰρωνεῖα. Εἶδος ἀλληγορίας, χαρακτηριζόμενον ὑπὸ τοῦ Τρύφωνος σ. 205 ὡς «λόγος διὰ τοῦ ἐναντίου τὸ ἐναντίον μετὰ τινος ἡθικῆς ὑποκρίσεως ἐξηλὼν», καὶ εὐρύτερον πῶς ὑπὸ τοῦ Ἀναξίμανδρου ὡς τὸ «λέγειν τι μὴ προσποιούμενον λέγειν, ἢ τοῖς ἐναντίοις δόξασι τὰ πράγματα προσαγορεύειν», ὡς παράδειγμα ἔστω τὸ ἐν Δημοσθ. κατὰ Ἀνδροτίωνος 82: «ὡν διλογησάς ὁ καλὸς ἀγαθὸς οὗτος οὐ μόνον ὥστε δεῖν λέγειν καὶ γράφειν οὐκ ἔστιν, ἀλλὰ καὶ παρὰ τοὺς νόμους ταῦτα ποιεῖν». Τοῦ τοιούτου τρόπου τοῦ λέγειν θαυμασιῶς ἐποικήσατο χρῆσιν ὁ Σωκράτης, ὅστις ἰάν τινα ἐβλεπε παρ' ἀξίαν ἐπαίρομενον ἐπὶ μαθήσει τινί, προσερχόμενος ὡς δῆθεν θαυμάζων ἐβίβε τοῦτω ἀφορμὴν νὰ λαλήσῃ ἐπὶ σχετικοῦ ἀντικειμένου, ἐν δὲ τῷ μεταξὺ τοῦ λόγου παρεμβάλλων ἀπορίας δῆθεν αὐτοῦ θέλοντος σαφέστερον νὰ διδαχθῇ, ἠνάγκαζε ἡ τελευταία τὴν καυχουμένην ν' ἀναγνωρίσῃ τὴν ἰδίαν ἀμάθειαν. Ὑποδιαίρεσις τῆς Εἰ. εἶναι ὁ σαρκασμὸς, ὁ ἀστεϊσμὸς, ἡ ἀντίφρασις καὶ ἡ παροιμία. [Φ. Ρ. Ε.]

Εἰσαγγελία εἶνε ἀρχὴ παρὰ πᾶσι τοῖς τακτικοῖς δικαστηρίοις καθιερωμένη ὡς φρουρὸς τῶν νόμων καὶ τοῦ δημοσίου συμφέροντος φυλακτῆρ. Δι' αὐτῆς διενεργεῖται τὸ διοικητικὸν τῆς δικαστικῆς ὑπηρεσίας μέρος, οἷον ἡ μετὰ τῆς Κυβερνήσεως ἀλληλογραφία περὶ δικαστικῶν πραγμάτων, αἱ πρὸς αὐτὴν ἀνακοινώσεις περὶ καταστάσεως τῆς πολιτικῆς δικαιοσύνης κτλ. Ἀπέναντι δὲ τῶν δικαστηρίων καὶ τῶν δικαστικῶν προσώπων φέρει ἡ Εἰ. χαρακτηρὰ συμπληρωτικῆς καὶ ἐπιτηρητικῆς χρῆς, διερευνᾷ τὰς περὶ τὴν ὑπηρεσίαν πράξεις τῶν δικαστικῶν ὑπαλλήλων τῆς περιφέρειας τῆς συμβουλεύει καὶ ὁδηγεῖ αὐτούς, ἐν ἀνάγκῃ δὲ ἐπιβάλλει αὐτοῖς πειθαρχικὰς ποινὰς. Περὶ λύσεως τῶν μεταξὺ τῶν διαδίκων ἀμφισβητούμενων πραγμάτων ἢ νομικῶν ζητημάτων δύναται μόνον γνωμοδοτήσει νὰ ἐπιφέρει· ἀλλ' εἰς ὑποθέσεις ἰδιαζόντως ἐνδιαφερόσας τὴν κοινωνίαν, δύναται νὰ αἰτήσῃ καὶ δι' ἀγωγῆς τὴν ἐφαρμογὴν τῶν ἀστικῶν νόμων. Γοιῦτα ὑποθέσεις εἶναι π. γ. ἡ αἰτήσις περὶ διορισμοῦ ἢ παύσεως παντὸς εἶδους ἐπιτρόπων ἢ κηδεμόνων, ἡ αἰτήσις περὶ διορθώσεως ληξιαρχικῆς πράξεως κτλ. κτλ. Ἡ εἰσαγγελικὴ ἀρχὴ περιλαμβάνει ἐν γένει ἱκανὸν προσώπων ἀριθμὸν, εἰς τὰ διάφορα δικαστή-

ρια διανεμημένον καὶ ὑπὸ ἱεραρχικῆς ἐξαρτη-
σεως ἐσωτερικῶς συναγόμενον, οὐ προέστηκε
ἡ εἰσαγγελία τοῦ Ἀρείου Πάγου. [Ο.Π.Δ.]

Εἰσαγγελία (Ἄ ρ χ α ι ο λ.). Ὁρος τοῦ
αἰτικοῦ δικαίου, σημαίνων γενικῶς μὲν δ.τι καὶ
ὁ ὅρος μὴνυσις, κατὰ δὲ τὴν εἰδικωτέραν ἐκ-
δοχὴν αὐτοῦ κατηγορίαν πολίτου Ἀθηναίου
καθ' οἰουδήποτε ἄρχοντος ἢ ἰδιώτου «ὑπὲρ με-
γάλων ἀδικημάτων καὶ περιφανῶν», κατὰ τὴν
Ἱππερίδην, ἢ κατὰ Καϊκίλιον «κατὰ καινῶν καὶ
ἀγοραίων ἀδικημάτων». Ἦτο δηλαδὴ ἡ Εἰ.
διαδικασία ἐκτακτος ἐπὶ ἐγκλημάτων μεγάλων
καὶ μὴ προβλεπομένων ὑπὸ τοῦ νόμου, ὧν δὲν
ὠρίζοντο διὰ νόμου οἱ ἀρμόδιοι δικασταί, καὶ
ὧν ἡ ἐκδίκασις δὲν ἐπεδέχετο ἀναβολήν.
Ἐπειδὴ θμῶς ἡ διατήρησις θεσμοῦ τοιοῦτου ἔ-
διδεν ἀφορμὴν εἰς πολλήν καταχρηστικὴν ἐνεκα
τῆς παρεχόμενης ἐλευθερίας εἰς τοὺς κατη-
γορούς καὶ τῆς ἀποστερήσεως τῶν ἐγγυήσεων,
αἰτινὰς ἐν τοῖς ἄλλοις ἐγκλήμασι παρεῖχοντο
εἰς τοὺς κατηγορουμένους, ἐκρίθη ἀναγκαστικόν
νὰ καθορισθῶσι διὰ νόμου τὰ ἐγκλήματα. ἐρ-
ῶν ἐπιτρέπετο ἡ εἰσαγγελία καὶ νὰ κανονι-
σθῇ ἡ διαδικασία. Ὅθεν ἐπὶ Εὐκλείδου ἄρχον-
τος ἡ βραχὺν μετὰ τούτον χρόνον ἐψηφίσθη
εἰδικὸς νόμος (εἰσαγγελτικὸς), ἀναγραφέντα
εἰσαγγελλόμενα ἐγκλήματα τοιαῦτα δὲ ἦσαν
κυρίως τὰ ὑπὸ τῶν νεωτέρων ποινικῶν νομο-
θεσιῶν ὡς ἐγκλήματα καθοσιώσεως χαρακτη-
ριζόμενα. Ὁ Ἱππερίδης ἐν τῷ ὑπὲρ Εὐξενίπ-
που λόγῳ παρατίθεται τὰς διατάξεις τοῦ εἰσαγ-
γελτικοῦ ἐκείνου νόμου, ὁποῦν μεταγράφωμεν
ὥστε τὰς περιπτώσεις Εἰ. «Ἐάν τις φησί,
τὸν δῆμον τῶν Ἀθηναίων καταλύει... ἢ συνίη
ποι ἐπὶ καταλύσει τοῦ δήμου ἢ ἐταιρικὸν συνα-
γάγη, ἢ ἐάν τις πολὺν τινα προδῶ ἢ ναῦς ἢ
πεζὴν ἢ ναυτικὴν στρατίαν, ἢ ῥήτωρ ὧν μὴ
λέγῃ τὰ ἄριστα τῷ δήμῳ τῶν Ἀθηναίων χρή-
ματα λαμβάνων» ἢ τελευταία διάταξις συμ-
πληροῦται ἐξ ἀποσπάσματος τινος τοῦ Θεο-
πόμπου παρέχοντος τὸ πλῆρες κείμενον τοῦ νό-
μου «καὶ ὠρεάς παρὰ τῶν τάναντια πραττόν-
των τῷ δήμῳ τῶν Ἀθηναίων». Ὁ εἰσαγγελτι-
κὸς νόμος δὲν ἔμεινεν ἀμετάβλητος, ἀλλὰ προ-
ετίθεντο εἰς αὐτὸν ἐκάστοτε νέαι κατηγορίαι
ἐγκλημάτων, ὡς διδασκόμεθα ἐκ ψηφίσματος τι-
νος τοῦ 324/3 π.Χ. περισθεθέντος μέχρις ἡμῶν
δ' οὐ προστεθῇ ἡ ἐπομένῃ διάταξις «ἐάν τις
ἀδικῇ περὶ τὰ ἐν τοῖς νεοῖσι». Ἀγνωστον
δ' ἂν μετέπειτα προστεθῇ ἢ ἂν ἀνεγράφετο
ἀνέκαθεν ἐν τῷ εἰσαγγελτικῷ νόμῳ ἡ διάτα-
ξις, ἥς μνημονεύει ὁ Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Ἀθη-
ναίων Πολιτείᾳ καθ' ἣν οἱ ἰδιῶται εἶχον τὸ
δικαίωμα νὰ εἰσαγγέλλωσιν εἰς τὴν βουλὴν τοὺς
πεντακοσίους οἰωνδῆποτε τῶν ἀρχῶν ἢ θελον
ἐπὶ παραδόσει ἢ μὴ ἐφαρμογῇ τῶν νόμων.

Ἡ Εἰ. εἰσαγγέλλετο κανονικῶς εἰς τὴν
βουλὴν τοὺς πεντακοσίους δι' ἐγγράφου ὁπερ
ἐλέγετο ἐπίσης εἰσαγγελία. Ἐδίκαζε δὲ ἡ

βουλὴ, καὶ ἂν ἡ προσήκουσα ποινὴ δὲν ἦτο
ἀνωτέρα τῆς ἐπιβολῆς ἣν εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ
ἐπιβάλλῃ, ἂν ἦτο ὁπλαδὴ μέχρι 500 δραχμῶν,
ἡδυνάτο νὰ τιμωρήσῃ τὸν κατηγορούμενον, εὐ-
ἀπεδείκνυτο ἡ ἐνοχλή. Ἀλλως εἰτήγε δια προ-
βουλεύματος τὴν Εἰ. εἰς τὴν ἐν ἐκάστη προ-
τανεῖα κυρίαν ἐκκλησίαν τοῦ δήμου ἂν δὲ καὶ
ὁ δῆμος ἀπεφαίνετο ὅτι ἡ Εἰ. ἦτο βλάπη,
παρεπέμπετο εἰς τὸ κλησιατικὸν δικαστήριον,
εἰσαγόντων τῶν Θεσμοθετῶν ὑπεστήριξιν δὲ
τὴν κατηγορίαν πλὴν τοῦ διώκοντος καὶ συνή-
γοροι ὑπὸ τοῦ δήμου διεκρίζοντο. Τὸ δὲ ὑπὸ
τοῦ Ἀριστοτέλους ἐν Ἀθηναίων πολιτείᾳ (κεφ.
50) λεγόμενον ὅτι οἱ Θεσμοθεταὶ εἰσαγγέλλον
τὰς Εἰ. εἰς τὸν δῆμον, φαίνεται ἀκατανόητον,
ἀντιφάσκον πρὸς ἄλλας μικρυρίας, τοῦτου δ'
ἐνεκα ἀθετοῦσι τινες τὸ χωρίον.

Πλὴν τοῦ εἰδους τοῦτου τῆς Εἰ. ὑπῆρχον
καὶ ἕτερα δύο α') ἡ Εἰ. εἰς τοὺς διαιτητάς,
ἐν ᾗ περιπτώσει ἐνέμμε τις ὅτι ἡδικήθη ὑπὸ
διαίτητοῦ ταύτην ἐδικάζον οἱ διαιτηταί καὶ ἂν
ἀπεδείκνυτο ἡ ἐνοχλή τοῦ καταγγελλέντος δι-
αιτητοῦ ἡτιμωτο οὗτος, ἔχων θμῶς δικαίωμα
ἐφέσεως εἰς τὸ δικαστήριον. Τὸ εἶδος τοῦτο
αναφέρει ὁ Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Ἀθηναίων Πο-
λιτείᾳ (κεφ. 53), παραδειγμα δ' αὐτοῦ εὐρεῖται
ἐν τῷ κατὰ Μειδίου λόγῳ τοῦ Δημοσθέν-
ους (§ 86) δ' ἡ Εἰ. κακώσεως εἰς τὸν ἄρ-
χοντα (πιθανῶς δὲ καὶ τὸν πολέμαρχον προ-
κειμένου περὶ μετοικῆν) ἐπὶ κακώσεως γονέων
ἢ ὀρφανῶν ἢ ἐπικλήρων ἢ ὀρφανικοῦ οἴκου. Ἐὰ
οὕτω καταγγελλόμενα ἀδικήματα ἀναγκρῶς
εἰσῆγεν ὁ ἄρχων εἰς τὸ δικαστήριον. Αἱ κα-
τηγορίαι περὶ τοιούτων ἀδικημάτων ἐκαλοῦντο
ἐπίσης Εἰ. ἂν καὶ σδμεῖαν μὲν εἶχον ταῦτα
συγγένειαν πρὸς τὰ ἐγκλήματα ταναγραφέ-
μενα ἐν τῷ εἰσαγγελτικῷ νόμῳ, διάφορος δ' ὡ-
ρίζετο ἡ διαδικασία αὐτῶν ὁ λόγος τῆς κοι-
νότητος τῆς ἀνμασίας εἶναι ὅτι κοινὸν γνώ-
ρισμα καὶ τῶν τριῶν εἰδῶν ἦτο ἡ ἀπαλλαγὴ
τοῦ κατηγοροῦ ἀπὸ πάσης εὐθύνης ὁ εἰσαγγέλ-
λων οὗτε δικαστικὰ ἐξοδα κατέβαλεν, οὗτε ἐ-
τιμωρεῖτο ἂν μὴ ἐλάμβανε τὸ πέμπτον τῶν
ψήφων τῶν δικαστῶν, ὡς συνέβαινε ἐν ἄλλαις
δίκαις. — Εἰσαγγελτικὸι λόγοι ἀρχαίων ρητό-
ρων σφύζονται τοῦ Λυσίου ὁ κατὰ σιτοπωλῶν
καὶ ὁ κατὰ Νικομάχου (ὁ ὑπὲρ τοῦ ἀδυνάτου
δὲν εἶναι εἰσαγγελτικὸς, καίτοι ἐπιγράφεται
«πρὸς τὴν εἰσαγγελίαν περὶ τοῦ μὴ διδόντος
τῷ ἀδυνάτῳ ἀργύριον»), τοῦ Λυκούργου ὁ κατὰ
Δεινοκράτους καὶ τοῦ Ἱππερίδου ὁ ὑπὲρ Λυ-
κόφρονος καὶ ὁ ὑπὲρ Εὐξενίππου γινώσκωμεν
δ' ὅτι τοιοῦτοι ἦσαν καὶ οἱ ἀπολεσθέντες τοῦ
Ἀντιφώντος πρὸς τὴν Δημοσθένους γρα-
φὴν ἀπολογία, τοῦ Λυκούργου ὁ κατὰ Μανο-
χμοῦ καὶ οἱ δύο κατὰ Λυκόφρονος καὶ τοῦ Δει-
νόρχου ἐπὶ τοῖς λόγοις ὧν εἰς ἐνοθέυετο (Βιβλιογρ.
Hager. On the eisangelia ἐν Journal of
Philol. 1872 τ. IV σ. 74 κέ. — Bohm. De
eisangelia ad comitia Atheniensium

delatjs. Hal. S. 1874. — Meier-Lipsius, Att. Prozess. 1883 σ. 137 κέ, 312 κέ. — Β. Οἰκονομίδου, Περί εἰσαγγελίας, λόγος πρωτανικός. (Αθ. 1859). [Π.]

Εἰσαγωγαῖς ἡ ἡγεμόνες τῶν δικῶν ἐκαλοῦντο ἐν Ἀθῆναις ἐκ τῶν ἀρχόντων εἰ ἀρμόδιοι βίως εἰσάγουσι τὰς δίκας εἰς τὰ πρὸς ἡκοντα δικαστήρια (πρὸς Δίκην καὶ Ἀρχοντας). Πλὴν τῶν ἄλλων ἀρχόντων εἰρίσκομεν ἀρμόδιους πρὸς τοῦτο κατὰ τὴν φύσιν τῆς δίκης καὶ τοὺς στρατηγούς, τοὺς λογιστάς, τοὺς ἐπιμελητὰς τοῦ ἐμπορίου κλ [Σ.Τ.]

Εἰσαγωγή (Μουσ) καλεῖται κυρίως μουσικὴ σύνθεσις δι' ὀρχήστραν, ἥτις τιθεμένη ὡς προοίμιον εἰς τὰ μουσικοδραματικὰ ἔργα (μελοδράματα, δρατῶρια, δαλλήτα κλ.) σκοπὸν ἔχει νὰ προδιαθέτῃ τοὺς ἀκροατὰς καταλλήλως διὰ τὴν ἐπομένην παράστασιν ἢ μουσικὴν ἐκτέλεσιν. Καὶ ἄλλοτε μὲν ἦτο ἡ Εἰ. σύνθεσις ὅλως ἀνεξάρτητος τῆς ἄλλης τοῦ δραματικοῦ ἔργου μουσικῆς, ἥς προηγέτο καὶ εἰπετο κατὰ κανὸνα μικρότερον τεμάχιον δραματικῆς κινήσεως (grave). Ἡ δὲ νεωτέρα Εἰ. δημιουργηθεῖσα ὑπὸ τῆς Βιενναίας σχολῆς τοῦ τέλους τοῦ ΙΙ' αἰῶνος διμοιάζει πολὺ πρὸς τὸ πρῶτον μέρος συνάτας ἢ συμφωνίας καὶ συνδέεται ὅσον ἐνέστι μετὰ τοῦ κυρίου ἔργου, καὶ μάλιστα τὰ θέματα αὐτῆς πολλὰκις εἶναι μελωδία τοῦ μελοδράματος, αἵτινες ἐν τούτῳ κατέπιν λαμβάνουσιν ἰδιαίτερον ἀναπτύξιν. Ἀποτελοῦνται δὲ αὐτετελὲς τι τεμάχιον, ἀποχωρίζονται καὶ ἀπὸ τῶν σχετικῶν μελοδραμάτων κλ. καὶ ἐκτελοῦνται χωριστὰ εἰς συνουσίαν. [Μ.Γ.]

Εἰσαγωγή. Βλ. Ἐμπόριον.

Εἰσηγητής. Ἐν ἐπιτροπείαις διοριζόμεναις πρὸς διεξαγωγὴν ὡσιμῆς τινὸς ἐργασίας Εἰ. καλεῖται ἐκεῖνο ἐκ τῶν μελῶν εἰς ὃ ἀνατίθεται ἡ σύνταξις τῆς περὶ τῶν ἐργασιῶν τῆς ἐπιτροπείας ἐκθέσεως. Οὗτος ἐν ταῖς ἐπιτροπείαις τῆς βουλῆς ὁ εἰσηγητὴς συντάττει καὶ ὑποβάλλων τὴν ἐκθεσιν ἀναπτύσσει ἐν ταύτῃ τὸ προκείμενον ζήτημα παρέχων τῇ βουλῇ τὰς πρὸς κατανόησιν αὐτοῦ ἀπαιτούμενας πληροφορίας, σῶμα δὲ καὶ ὑποβάλλων τὰ συμπεράσματα καὶ τὴν ἐπὶ τοῦ προκείμενου γνώμην τῆς ἐπιτροπείας. Ὁμοίως ἐν ταῖς ἀνωμειδικαῖς ἐπιτροπείαις ὁ Εἰ. συντάττει καὶ ἀναγινώσκει δημοσίᾳ τὴν περὶ τῆς κρίσεως τοῦ ἀγῶνος ἐκθέσιν του. Ἐν ἐν τῇ ἐπιτροπείᾳ ὑπάρχοντες πλειονοψηφία καὶ μειονοψηφία, ὡς ἐν ταῖς ἐπιτροπείαις τῆς βουλῆς, ἐκατέρω ἐρίζει ἴδιον Εἰ. Πόλλυχον δ' ἐν ταῖς κοινοβουλευτικαῖς συνεδριάσεσιν ὁ Εἰ. ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ λάβῃ εἰς πᾶσαν περιγὴν τὴν λέγον ἵνα πληροφορήσῃ τὴν βουλὴν καὶ σαφενέη τὸ προκείμενον θέμα.

Εἰσητήρια (ἱερὰ) ἐλέγοντο κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ἐν Ἀθῆναις αἱ ὑπὸ τῆς βουλῆς πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς συνέδου αὐτῆς προσφερόμεναι

οὐσίαι τοῖς βουλαίοις θεοῖς, ἥτοι τῇ Ἀθηνᾷ καὶ τῷ Διὶ. [Σ.Τ.]

Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου μονῆς. Κεῖται ἐν τῷ δήμῳ Πραμάντων τῆς Ἀρτῆς, κατοικοῦμένη ὑπὸ 11 μοναχῶν. [Μ.Σ.]

Εἰσποίησις. Παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἑλλήσιν ἐκαλεῖτο οὕτως ἡ υἱοθεσία, λεγομένη καὶ ποίησις ἀπλῶς καὶ ὁμοίως (30ην Οὐτέρι) περὶ δὲ τῶν φυσικῶν γονέων τοῦ υἱοθετουμένου ἀπαντᾷ ἡ λέξις ἐκποιεῖν τὸν υἱὸν ἢ τὴν θυγατέρα (ἐκ ποίησις). Ἐγίνετο δὲ ἡ Εἰ. εἴτε ζῶντος τοῦ υἱοθετουμένου εἴτε διὰ διαθήκης αὐτοῦ ἵνα ὁ υἱὸς κληρονομήσῃ τὴν περιουσίαν ὑπάρχον ὅμως περιοριστὰ διὰ τοὺς ἔχοντες γνήσια τέκνα, οἵτινες δὲν ἤθουντο νὰ διαθέσωσιν αὐτοδουλῶς τὴν περιουσίαν των. Ἐν Ἀθῆναις εἰσποιητοὶ ἐγίνοντο μόνον πολῖται Ἀθηναῖοι. Δι' περὶ Εἰ. διατάξεις παρὰ τοῖς Ἀθηναίοις περαιώθησαν ἡμῖν ἀτελεῖς καὶ ἀσφαεῖς. Περὶ τῶν εἰσποιήσεων κατὰ τὸ Ρωμ. Δίκ. βλ. Ὑποθέσις.

Εἰσπράκτωρ Δημοσίος ὑπάλληλος παρὰ τοῖς ταμείοις τοῦ Κράτους ἔχων βαλὺν γράφειν β' τάξεως καὶ καθῆκον τὴν εἰσπραξίν των δημοσίων (ἢ καὶ δημοτικῶν) προσόδων. Διορίζονται δὲ οἱ εἰσπράκτορες ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ των Οἰκονομικῶν ἀμισθί κατὰ πρότασιν καὶ ὑπ' ἐθούνην των ἐπαρχιακῶν ταμιῶν, λαμβάνοντες πρὸς ἀποζημίωσιν τὸ ἀναλογεῖν αὐτοῖς ἐκ τῶν ἐπὶ τῶν εἰσπραξέων ποσοστῶν. (Ν. ΔΡΝΙΒ' 20 Μαρτ. 1881 Ἀρθ. 5. Ν. ΑΥΦΔ' 1 Ἀπριλ. 1887 Ἀρθ. 10. — Ὅρα καὶ Ν. ΣΞΔ' 24 Ὀκτωβρ. 1853 Ἀρθ. 10—12). [ΑΓΓ.]

Εἰσφορά. Ἐν ταῖς αρχαίαις Ἀθῆναις ἐτάκις οἱ χρηματικοὶ πόροι τῆς πόλεως δὲν ἐπέρχοντο εἰς τὰ εἴδη πολέμου τινὸς ἐπεβάλλετο ἑκατοκτὸς φόρος ἐπὶ τῆς περιουσίας τῶν πολιτῶν, καλούμενος Εἰ., διὰ ψήφισματος τοῦ δήμου ἐρίζοντος καὶ τὸ ἀπαιτούμενον πᾶσιν. Δὲν εἶναι βέβαιον πότε εἰσῆλθῃ τὸ πρῶτον ὁ φόρος οὗτος, φαίνεται ὅμως ὅτι ἐγένετο τοῦτο τῷ 420 διὰ τὰς δαπανὰς τῆς πολιορκίας τῆς Μυτιλήνης, ὅτε εἰσπράχθησαν 200 τάλαντα. Βάσις τοῦ καταλογισμοῦ τῶν εἰσφορῶν ἦτο ἡ τιμητικὴ ἀπογραφή τοῦ Σόλωνος μέχρι τοῦ 877, ὅτε νέα ἐγένετο τήμησις καθ' ἣν ὁ λαὸς διηρέθη εἰς ἀσθεῖς, τινα συμφορῶν ἄλλ' ἢ νέα αὕτη διακρίσεις εἶναι ἐπὶ ἡμῖν ἀσφαεῖς κατὰ τὸν Οὐλίπινον ἐκάστη τὴν δέκα φυλὴν ἀνεδείκνυν 120 τοὺς ἐν αὐτῇ πλουσιωτάτους, οἵτινες διακρινόμενοι εἰς δύο μέρη κατὰ τὴν πλοῦτον κατέβαλλον τὸς εἰσφοράς, διάφορον ἐκατέρω πᾶσιν οἱ δὲ τῆς πλουσιωτέρας τῶν μαιρῶν τούτων προκατέβαλλον ἐν ἀνάγκῃ τὸς προσφορὰς τῆς ἄλλης τοῦδ' ὅπερ ἀπετέλει τὴν ποσοεισφορὰν. [Σ.Τ.]

Εἰσφοραῖ στρατιωτικαὶ (requisitions, Kriegisleistungen). αἱ ἐν εἰρήνῃ ἢ ἐν πολέμῳ ἐπιβαλλόμεναι ὑπὸ τοῦ Κράτους χάριν

στρατιωτικῶν ἀναγκῶν ἔκτακτοι ὑποχρεώσεις τοῖς κατοικοῖς τῆς χώρας καὶ συνιστάμεναι εἰς παραγγῆν τινα, εἴτε προσωπικῆς ὑπηρεσίας (προσωπικαὶ Εἰσφ. ἢ ἀγγαρεῖαι), εἴτε αντικειμένων ἢ πραγμάτων τινῶν (πραγματικαὶ). Τὰ περὶ τούτου ἐκκάνοντο παρ' ἡμῶν τὸ πρῶτον ὁ Ν. ΧΟΓ' 22 Ἰαν. 1878 καὶ μετ' αὐτὸν οἱ Ν. Ω'Η' 31 Ἰαν. 1881, ΑΦΜΙ' 28 Μαρτ. 1887, μετὰ τῶν Δ αὐτῶν τῆς 16 Φεβρ. 1881 καὶ 12 Ἀπριλ. 1889. — Κυριώτερα εἶδη τῶν εἰσφορῶν εἶναι ἡ κατάλυσις καὶ ἐπισταθμία τῶν ἀνδρῶν καὶ κτηνῶν ἐν ταῖς ἰδιωτικαῖς οἰκίαις, ἡ ἡμερησία τροφή τῶν ἡξιοματικῶν καὶ στρατιωτικῶν, τῶν παρὰ τοῖς κατοικοῖς καταλόντων, τὰ τρόφιμα καὶ ἡ θέρμανσις τοῦ στρατοῦ καὶ ἡ νομὴ τῶν κτηνῶν, τὰ πλοῖα, αἱ λέμβοι, οἱ μύλοι, καὶ οἱ κλίβανοι, τὰ ἐργαλεῖα, αἱ μηχαναὶ, καὶ τὰ ἐργαστήρια, ἡ νοσηλεία καὶ ἡ προσωπικὴ ἐργασία (ἐργατῶν, ὁδῶν, ἀποστάλων, αγωγιῶν κτλ.). — Κατὰ κανόνα πᾶσι εἰσφορά χρεγγεῖ δικαίωμα ἀποζημιώσεως, πλην ἐξαίρεσέων τινῶν. [Ἀγγ.]

Ἑκάδη. Ἡ δευτέρα σύζυγος τοῦ βασιλέως τῆς Τροίας Πριάμου. Καθ' Ὁμήρον ἦτο θυγάτηρ τοῦ Φρυγῆος βασιλέως Δύμαντος, κατ' Εὐριπίδην δὲ τοῦ τῶν Θρακῶν Κισσεῖος, κατ' ἄλλους δὲ τοῦ θεοῦ Σαγγαρίου Ὑπέρβης μήτηρ πολλῶν υἱῶν (19 κατὰ τὸν Ὁμήρον) καὶ θυγατέρων, πρωτότοκον δ' ἔσχε τὴν Ἑκτορα. Ἐγκυμονοῦσα τὸ δεύτερον εἶδε καθ' ὕπνον, ὅτι ἔσκε δαυλὸν ὅστις ἐμπρόσθην τὴν Τροίαν, τὸ δὲ ὄνειρον ἐξηγήθη ὡς σημαίνειν ὅτι τὸ τεχνητόμενον τέκνον θά κατέστρεφε τὴν Τρωίδα· ἔσκε δὲ τότε τὸν Πάριον. Μετὰ τὴν αἰώνιον τῆς Τροίας ἐπίσταν εἰς χεῖρας τῶν Ἑλλήνων ὡς δούλη. Κατ' Εὐριπίδην (ἐν τῇ ὁμωνύμῳ τραγωδίᾳ) ἐπέζησε μετὰ τὴν θυσίαν τῆς θυγατρὸς τῆς Πολυξένης ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων καὶ μετὰ τὸν φόνον τοῦ υἱοῦ τῆς Πολυδώρας ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῶν Θρακῶν Πολυμήτορος, ὃν ἐξεδίκηθη σκληρῶς, μεθ' ὃ μεταμορφωθείσα εἰς κόνη ἐρρίθη εἰς τὴν θάλασσαν. Κατ' Ὀβιδιον ἀπέθανεν ὡς κόνη λιθοβοληθεῖσα ὑπὸ τῶν Θρακῶν. [Β.Ε.Ρ.]

Ἑκαταῖος ὁ Μιλήσιος, υἱὸς Ἠγησάνδρου, ὁ σημαντικώτερος τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων Λογογράφων. Ἐζη κατὰ τοὺς χρόνους τῶν περσικῶν πολέμων κατέχων διακρηπὴ θέσιν ἐν τῇ πατρίδι του. Πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως τῶν Ἰώνων κατὰ τῶν Περσῶν συνεδούλευσε νὰ μὴ ἐπιχειρήσῃσι τοιοῦτον κίνημα κατὰ τοῦ ἰσχυροῦ περσικοῦ κράτους, βραδύτερον δὲ (499) πεμθεῖς ὑπὸ τῶν Ἰώνων πρὸς τὸν Ἀρταφέρνην ἐπέτυχε τὴν αὐτονομίαν τῶν Ἰωνικῶν πόλεων. Περιηγηθεὶς πολλὰς χώρας ἔγραψε «Γενεαλογίαν» εἰς τοῖςλάχιστον 4 βιβλία καὶ «Περίοδον γῆς» εἰς 2 βιβλία. Τοῦ τελευταίου ἔργου, ὅπερ ὤπρχει καὶ τὸ σπουδαιότερον ὡς περιλαμβάνον ἀκριβεῖς εἰδησεις περὶ τῶν

χωρῶν ἃς διήλθεν ὁ Ἑ. καὶ ἰδίᾳ περὶ τῆς δουτικῆς Εὐρώπης, διετηρήθησαν ἡμῖν ἰκανὰ ἀποσπασματὰ (ἐκδοθέντα ἐν τοῖς ἀποσπασμασιν τῶν Ἑλλήνων ἱστορικῶν ὑπὸ Müller) συνῶδους δὲ τὴν περιγραφὴν καὶ πίναν, ὅποιον ἦν πρὸ αὐτοῦ ὁ Ἀναξίμανδρος εἶχεν ἐκπονήσει. Ἐν δὲ ταῖς «Γενεαλογίαις» ἀνέγραψε τοὺς μύθους διαφόρων λαῶν, προσπαθὼν νὰ ἐμβόλην εἰς τὴν σηματοῖαν αὐτῶν. [X.B.]

Ἑκάτη. ἐν τῇ ἑλλ. μυθολογίᾳ θεὰ τοῦ νυκτερινοῦ σεληνικοῦ φωτός, συγγενὴς τῇ Ἀρτέμιδι καὶ ταυτιζομένη ἐνίοτε μετ' αὐτῆς, ἣς δ' ἀκρίνεται ἐκ τῆς καταγωγῆς καὶ τῆς λειτουργείας. Ἡ Ἑ. ἀνήκει εἰς τὰς ὀρθρινὰς τῶν βραδερικῶν φυλῶν τοῦ Βορρᾶ, ἐντεθὲν δὲ μεταναστεύει ἐκδοῖσιν τὴν λατρείαν αὐτῆς εἰς τὴν Ἑλλάδα. ὅπου ἐν τῇ δημώδει μὲν ὀρθρινῇ οὐδέποτε κατέλαβεν ὠριμμένην θέσιν, παραληφθεῖσα ὅμως ὑπὸ τῶν ὄρκων ἐγένετο μίᾳ τῶν μεγάλων θεοτήτων τοῦ ὄρκισμου. Ἐν τῇ θεογονίᾳ τοῦ Ἡσιόδου ἀναφέρεται ὡς γεννηθεῖσα ἐκ τῆς ἐνωσεως τῆς Ἀστερίας (= Ἀστεροειδὸς νυκτὸς) καὶ τοῦ Περσεῖος. Θεοῦ τοῦ φωτός, ὑπ' ἄλλων ὅμως ἐλέγετο θυγάτηρ τοῦ Διὸς καὶ τῆς Δήμητρος ἢ τῆς Ἥρας. Τὸ ὄνομα αὐτῆς (θηλυκὸν τοῦ Ἑκτος, ἀρχαίου ἐπιθέτου τοῦ Ἀπόλλωνος) προσεγγίζει αὐτὴν τῇ Ἀρτέμιδι, σημαίνει δὲ τὴν μακροθῆν λάμπουσαν. Δὲν εἶναι ὅμως ἡ Ἑ. ἡ καθαρὰ καὶ λαμπρὰ σελήνη, ἀλλ' ἡ ὑπὸ ἀμῶν κεκαλυμμένη καὶ ὠχρὰ, ἣς ἡ αἰματηρὰ ὄψις διαπερῶσα αἶφνης τὰ περικαλύπτοντα αὐτὴν νέφη πρὸς τοὺς ἀνθρώπους. Ὁ εἰς τὰ σκότη ἀποπλανηθεὶς ἐπικαλεῖται τρεῖς τὴν βοήθειαν αὐτῆς, ἣτις δεικνύει αὐτῇ τὴν ὁδὸν θεὰ τῶν εἰρηματικῶν καὶ τῶν καταχθονίων κατοικίᾳ αὐτῆς, σχεσεῖς πρὸς τὰς καταχθονίους θεότητας καὶ ἐταυτίζετο ἐνίοτε τῇ Περσεφόνῃ. Πρωτότατος τῆς γοητείας καὶ εἰς τὴν λάμπειν αὐτῆς αἱ φαρμακευτικαὶ ἀπήγγελλον τὰς μαγικὰς αὐτῶν ἐπωδους. Ἐλατρεύετο ἰδίως ἐν Σαμοθρακίᾳ (ὅπου στήλαιον τι ἀνομαζέτο κατοικία αὐτῆς), Θεσσαλίᾳ, Θήβαις, Ἀγίνῃ καὶ Ἀθήναις. Πρὸς τὴν ἐσπέραν τῆς τελευταίας τοῦ μηνὸς ἡμέρας, ἀρχομένης τῆς νέας σελήνης, ἐπὶ τῶν βωμῶν καὶ κάτωθι τῶν ἀγαλμάτων αὐτῆς ἐν ταῖς τριῖδας («Ἑ. Τριοδίτις») ἀπέθετον τροφὰς δι' αὐτήν, ἵνα συντελέσῃ εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς σελήνης τὸ κατ' ἐξοχὴν ἱερὸν αὐτῆς καὶ μόνον προσεχόμενον αὐτῇ ἦν ὁ κόων Τριπλὴ καὶ τριμερὲς θεωρουμένη ὡς ἐκ τῶν τριῶν κυρίων τῆς σελήνης φάσεων, ὑπὸ τοῦ Ἀλκαμένους πρώτου παρυστήθην ἐν τῇ Ἀκροπόλει τῶν Ἀθηνῶν, ἐχοῖσε τοῖς σονηνωμένα σώματα, καὶ τρικέφαλοι αὐτῆς κατεσκευάζοντο προσμαί. [Δ.Λ.]

Ἑκατόγχειρες. Κατὰ τὴν ἀρχαίαν μυθολογίαν γίγαντες ἔχοντες 50 κεφαλὰς καὶ 100 χεῖρας ἕκαστος, τρεῖς τὸν ἀριθμὸν καὶ καλούμενοι Κόττος, Δίγαιον ἢ Βριάρεως καὶ

Γύης ἢ Γύγης. Ἴδε περὶ αὐτῶν τὴν λ. Λιγαίων. Γικονίζουσι δὲ οἱ Ἑ. τὴν τριμερὲν Ζυγαμιν τῶν θαλασσίων κυμάτων, ἅτινα συνταράσσουσι τὴν γῆν ὡς σεισμοί. [Σ.Τ.]

Ἑκατόμβαιον. Ἀρχαία ἀρχαῖή κατασκευαία ἐν τῇ πρὸς Ἡλιν ΝΑ ἐσχατιᾷ τῆς τῶν Δωμείων περιτοχῆς καὶ παρὰ τὴν δεξιάν τοῦ Λαρίσου ἔχθην, πιθανῶς κληθεῖσα ἀπὸ ἱερῶ τοῦ Ἑ. Διός. Ἐνταῦθα οἱ Ἀχαιοὶ τῷ 225 ἠττήθησαν ὑπὲρ Κλεομένης τοῦ τῆς Σπάρτης βασιλέως. [Γ.Πδ.]

Ἑκατομβαιῶν. Ὁ πρῶτος μὲν τοῦ ἀττικοῦ ἔτους, διήκων ἀπὸ τῆς 16ης Ἰουλίου μέχρι τῆς 13ης Αὐγούστου καθ' ἡμᾶς Κατ' αὐτὸν τέλειοντο τὰ Ἑκατόμβαια, θυσιαζομένην ἑκατομβίην. [Σ.Τ.]

Ἑκατόμβη. Παρὰ τοῖς ἀρχαίοις κυρίως μὲν θυσία ἐξ ἑκατὸν βοῶν, ἀλλὰ καὶ πᾶσα γενικῶς μεγαλοπρεπὴς θυσία ἑκαλεῖτο οὕτω βραδύτερον. Συγχαί δ' ἦσαν αἱ Ἑ. ἐν Ἀθήναις, ὅπου π.χ. ἐθυσίασεν ἑκατὸν ταύρους ὁ Κόνων μετὰ τὴν ἀντικοδόμησιν τῶν τειχῶν τῆς πόλεως [Σ.Τ.]

Ἑκατόμβη (μαθ.) ὀνομάζεται τὸ γονιμώτατον γεωμετρικὸν θεώρημα καθ' ὃ τὸ τετραγώνον τῆς ὑποτείνουσας παντὸς ὀρθογωνίου τριγώνου ἴσεται πρὸς τὸ ἄθροισμα τῶν τετραγώνων τῶν δύο ἄλλων αὐτοῦ πλευρῶν. Ἡ ὀνομασία Ἑ. ἐγεννήθη ἐκ τῆς διηγήσεως Διογένηος τοῦ Λαερτίου ἐν τοῖς περὶ τοῦ ἀνακαλύψαντος τὸ θεώρημα Πυθαγόρου. Στι δευλαδὴ αὐτὸς προσήνεγκε θυσίαν εἰς τοὺς θεοὺς Ἑ. διὰ τὴν ἀνακάλυψιν αὐτοῦ. [Δ.Κ.]

Ἑκατονθήμερον. Οὕτω καλεῖται ἡ τελευταία ἐποχὴ τῆς κυβερνήσεως Ναπολέοντος τοῦ Δ' ἀπὸ τῆς ἐξ Ἑλβας ἐπιστροφῆς μέχρι τῆς πτώσεως αὐτοῦ, ἀκριτέστερον ἀπὸ τῆς 20 Μαρτίου 1815, ὅτε εἰσῆλθε θριαμβευτικῶς εἰς Παρίσιον, μέχρι τῆς 28 Ἰουνίου, ὅτε ἀνέλαβεν πάλιν τὴν βασιλείαν Λουδοβίκος ὁ 18'. [Ε.Υ.]

Ἑκατοστόν. Τὸ ὄνομα τοῦτο φέρει εἰς διάφορα κράτη μικρὸν νόμισμα. τὸ ἑκατοστόν μέρος ἄλλου νομίσματος λαμβανόμενον ὡς νομισματικῆς μονάδος. Οὕτως Ἑ. καλεῖται τὸ ἑκατοστόν τοῦ γαλλικοῦ φράγκου (centime) καὶ τῶν ἰσχυνόμενων αὐτῷ νομισμάτων ἐν Ἰταλίᾳ (centesimo, 1/100 τῆς λίρας), Βελγίῳ. Ἑλβετίᾳ, Ἰσπανίᾳ (centimo, 1/100 τῆς πεσέτας), εἶναι δὲ ἐν Γαλλίᾳ μὲν, Ἰταλίᾳ Ἡσπανίᾳ καὶ Ἑλβετίᾳ νόμισμα ὀρειγῶν. ἐν Βελγίῳ δὲ γαλλικόν. Ὀμοίως καλεῖται Ἑ. (centavo ἢ centesimo) ἐν πολλαῖς ἀμερικανικαῖς χώραις τὸ ἑκατοστὸν τοῦ πέσου ἔχοντος διαφέρον κατὰ χώρας ἀξίαν (ἐν ταῖς δημοκρατίαις τῆς Κεντρικῆς καὶ Νοτίου Ἀμερικῆς ἐν γένει ἴσου πρὸς 5 γαλλικὰ φράγκα, ὡς καὶ ἐν Περσῷ. ἐνθα τὸ Πέσον ἐκλήθη Σόλ) [Ε.Υ.]

Ἑκδάτανα ἢ Ἀγδάτανα (Hagmatana νῦν Hamadan) ἑκαλεῖτο παρ' Ἑλλήσιν ἡ πρωτεύουσα τῆς Μηδίας, κειμένη 12 στάδια ἀπὸ τοῦ ὄρους Ὀρόντου (Ἑλένδ). Ἀμύθητος ἦν ἡ μεγαλοπρεπὴς καὶ ὁ πλοῦτος τῆς πόλεως, πρὸ παντῶν τοῦ βασιλικοῦ μεγάρου, ὅπερ περιγράφει ὁ Ἡρόδοτος ἐκ τῶν λαφύρων δὲ τῶν Ἑ. ἐκλήθησαν τὰ νομίσματα τῶν Σελευκιδῶν. [Π.Ε.]

Ἑκδίκησις. Εἰδικώτερον ἢ λέξις σημαίνει τὸ πολλαχὺ (παρὰ τοῖς Ἀραβῶν ἐν Μάνῃ, ἐν Κορινθίᾳ μέχρις ἐσχατῶν) ἐπικρατοῦν ἔθιμον τῆς ἐκδίκησεως τοῦ φόνου ὑπὸ τῶν συγγενῶν τοῦ φονευθέντος διὰ τοῦ φόνου τοῦ δράστου ἢ τινος τῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας αὐτοῦ. Τὸ καθήκον τοῦτο ἐπιβάλλεται κυρίως μὲν εἰς τὸν πλησιέστατον τῶν συγγενῶν τοῦ φονευθέντος, ἀλλ' ὁλόκληρος ἡ οἰκογένεια τοῦτου τε καὶ τοῦ φονέως περιπίπτουσιν εἰς ἀδικολακτον μίσος πρὸς ἀλλήλους καὶ ἐνίοτε φυλαὶ ὁλόκληροι περιπλέκονται ἐξ αἰτίας ἐνὸς φόνου ἢ ἐχθροπραξίας. Τὴν τοιαύτην Ἑ. εὕρισκον ἐπικρατοῦσαν καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἑλλήσι, Ῥωμαίοις καὶ Γερμανοῖς. [Ε.Υ.]

Ἐκ τῶν ἐλληνικῶν χωρῶν ἡ ἐκδίκησις ἐπικρατεῖ ἰδίως ἐν Κρήτῃ καὶ ἐν Μάνῃ ἐν ταύτῃ δὲ μάλιστα εἶνε τέσσηρ βαθείας ῥιζωμένη, ὥστε οὕτε αὐτὴς ὁ ἔως τότε ἐλεύθερος καὶ ἄνεμος βίος δὲν ἴσχυσε νὰ τὴν ἐξαλειψῇ ἢ τὴν ἐλαττώσῃ. Ἡ ἀρχὴ τῆς ἐκδικήσεως ἐν Μάνῃ ἔγκειται κυρίως εἰς τὴν ἰδέαν τῆς ἐπικρατήσεως, βασίζεται δὲ ἐπὶ τῆς ἐξ αἵματος συγγενείας καὶ σκοπὸν ἔχει τὴν ἱκανοποίησιν τῆς προσβληθείσης τιμῆς· γίνεται δὲ ἡ ἐκδίκησις ἀναλόγως τῆς προσβολῆς, ὁ δὲ φόνος ἢ φόνος, ὁ φονεύσας φονεύεται κλπ. Ἄν ἐδάρη τις, καὶ ἡ αὐτὴς ἢ οἱ συγγενεῖς τοῦ προσβληθέντος κατόπιν τὴν προσβολήν, ἔστω καὶ ἂν ἀποτύχουν, ἱκανοποιούνται ἂν δὲ πληγῶνται τις ἢ φονευθῇ, πρὸς ἐκδίκησιν πρέπει νὰ γίνῃ φόνος. Ὅταν φονευθῇ ἐν μέλῳ οἰκογενείας τινός, οἱ δὲ συγγενεῖς τοῦ φονεύσαντος ἢ τὴν φονεὴν ἢ συγγενὴ τοῦ τινὸς πρὸς Ἑ. τότε λέγεται ὅτι ἐπῆραν τὸ αἷμα πίσω. Εἶνε ὑποχρεωμένοι νὰ πάρουν τὸ αἷμα πίσω ἰδίως οἱ πλησιέστεροι συγγενεῖς. ἀλλὰ βαθμωδὸν ὅλοι ἐκατέρωθεν λαμβάνουν μέρος, ἐκλέγονται διὰ τὸ ἐπιτελέσασιν τὴν Ἑ. οἱ ἐπιτηδείστεροι νὰ φέρουν ἀποτέλεσμα, σιερά ἀλλήλοις κτονῶν λαμβάνει χώραν, καὶ τὸ πρᾶγμα φθάνει πολλὰς καὶ μέχρις ἐντελούς ἐξοντώσεως τῆς μιᾶς ἢ τῆς ἄλλης οἰκογενείας ἢ καὶ ἀμφοτέρων. Ἢ ἔσον τὸ δυνατόν μεγαλητέρα βλάβη τοῦ ἐχθροῦ θεωρεῖται ὡς ἐκ τῶν κυριωτέρων δρων, οὕτω δὲ συνηθέστατα φονευομένου μέλους οἰκογενείας τινός οἱ συγγενεῖς τοῦ ἐπὶζητοῦν νὰ σκοτώσουν ἐκ τῆς οἰκογενείας τῶν ἄλλων «τὸν κάλλιστον», τὸ καλλίτερον δηλ. καὶ μᾶλλον ἐπιφανές μέλος, διὰ νὰ τοὺς κόμουν περισσότερον κακόν. Ὁ χρόνος δὲν λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν ὡς πρὸς τὴν Ἑ., ἀλλ' οἱ παθόντες «τὸ φυλαῖν».

δηλαδὴ διατηροῦν τὴν ἀνάμνησιν καὶ τὸ μένος τῆς ἐκδίκησεως ἡθεστον, ἔστω καὶ ἐπ' ἄπειρον. ἐπίσης δὲ καὶ ὁ τόπος δὲν λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν· οὕτω δὲ συχνότατα συμβαίνει, ὥστε ἡ ἐκδίκησις φόνου τινός νά γίνεται μετὰ μακρὰν σειρὰν ἐτῶν ἢ ἐπὶ ἀτόμου μακρὰν τῆς χώρας εὐρισκομένου καὶ πολλακίς ἐν ἀγνοίᾳ τῶν συμβάντων διατελοῦντος, ἐρ' οὐ ἐπὶ τούτῳ μεταβαίνοντες ὅπου μένει ἐκδικεῖται οἱ οἰκεῖοι τοῦ παύοντος. Αἱ μητέρες, ὧν ἐφρονεῖται ὁ σύζυγος, ανατρέφουν τὰ τέκνα τῶν αποκλειστικῶς σχεδὸν μόνον μετὰ τὴν ἰδέαν τῆς ἐκδίκησεως, ἐμβαλλοῦσαι εἰς τὰς ψυχὰς τῶν νηπιῶν τὴν ὑποχρέωσιν νά παρουν τὸ αἷμα, οὕτω δὲ συνέβη ὥστε παῖς, πρὸς ὃν ἐπεδεικνύετο παντοῦ ὁ φονεὺς τοῦ πατρὸς του μετὰ τὴν παραγγέλιαν αἷμα μεγαλώσῃ νά τὸν σκοτώσῃ, μόλις γενόμενος δεκατετραετής, νά σκοτώσῃ πραγματικῶς τοῦτον. Ὅταν γίνῃ φόνος, οἱ φονευσαντες ἀποσύρονται καὶ φυλάσσονται εἰς τὰ σπήτια τῶν, τόσῃ μᾶλλον εὐκολῶς ὅσῃ βλοῖ οἱ συγγενεῖς οἱ ἀπαρτιζόντες οἰκογένειαν τινα κατοικοῦν εἰς τὸ αὐτὸ μέρος, ἀποτελοῦντες ἰδιαν συνοικίαν, ἢ καὶ χωριδίον, ἔχοντες δὲ καὶ τὸν πύργον τῶν, ἐξ ὧν εἶνε κατεσπαρμένη ἡ Μάνη. Δὲν ἐξέρχονται δὲ παρὰ συνοδευόμενοι ἀπὸ «συνεδγαλτῆν», μέλος τούτέστιν ἄλλης οἰκογενείας ἰσχυρᾶς, ἀναλόγου μετὰ τὴν ἰδικὴν τῶν, ξένης πρὸς τὴν ἐρίδα, μετὰ τὸν ὅποιον θύνεται νά περάσων καὶ ὑπ' αὐτὰ τὰ σπήτια τῶν ἐχθρῶν τῶν, οἱ ὅποιοι τότε δὲν τοὺς πειραλοῦσαι, διότι θά ἔχουν πλέον εἰς τὸ ἐξῆς νά κίμουν καὶ μετὰ τὴν οἰκογένειαν τοῦ «συνεδγαλτῆ». Οὕτω δὲ κλεισμένοι, μετὰ φόνους, μολχονται συχνότατα ἐκατέρωθεν ἀπὸ τῶν πύργων τῶν ἢ τῶν οἰκῶν, ὧν τὰ παράθυρα εἶνε ὑψωμένα μετὰ τῆς «μαστατοῦνης», ἔχουν ἐπὶ τούτῳ πολεμίστρας κλπ., δι' ὧν καὶ διὰ σφενδονῶν, ἃς χειρίζονται ἰδίως αἱ γυναῖκες. Ἐπὶ θήλεος ἐκδίκησις δὲν ἐπιζητεῖται καὶ ὅταν ὅμως προσδληθῇ θήλυ μέλος τῆς οἰκογενείας οἱ συγγενεῖς τοῦ ὀφείλου νά ἐκδικήσουν τὴν προσβολήν. Ὅταν παρῇ τὸ αἷμα ἐκατέρωθεν καὶ γίνῃ ἰσορροπία ἐκδίκησεων καὶ ἀντεκδικήσεων, εἶνε δυνατόν ἡ συμφιλίωσις καὶ ὁ συμβιβασμός, ὅστις καὶ γίνεται τῇ παρεμβάσει ἄλλων εἰδος δὲ τοῦ συμβιβασμοῦ εἶνε καὶ τὸ λεγόμενον «ψυχικό», τὸ ὅποιον γίνεται ὅταν οἱ ἀδικήσαντες, προλαμβάνοντες τὴν ἐναντίον τῶν ἐκδικησιν «προσκυνήσουν», ζητήσουν δηλ. συγγνώμην παρὰ τῶν ἀδικηθέντων, ὅπερ ὅμως θεωρεῖται πάντοτε ὡς ταπεινωτικόν. Τελεῖται δὲ τὸ ψυχικό, τοῦ φονεῦς μεταβαίνοντος μετὰ τῶν συγγενῶν του εἰς τὸ σπήτι τῶν παλόντων, κύπτοντος πρὸ αὐτῶν καὶ ζητούντος τὴν συγχώρησιν, ἐνῷ ἐκεῖνοι τὸν σκεπάζουν μετὰ φέρεμα αὐτῶν, καί, ἂν οἱ παθόντες εἶνε πατὴρ ἢ μήτηρ ὧν τὸν υἱὸν ἐφόνευσε ὁ ζητῶν συγγνώμην, τὸν προσταγοῦσιν «παιδί τῶν», αἱ ἀδελφοὶ «ἀδελφόν» κλπ., οὕτω δ' ἐξακολουθοῦν

ὀνομάζοντες καὶ θεωροῦντες καὶ εἰς τὸ μέλλον. Ἡ ἐκδίκησις γίνεται ἐν Μάνῃ ἰδίως διὰ βολοφονίας, διενεργουμένης τῆς λεγομένης «χωσίας», ἥρουν ἐνέδρας γίνεται δὲ τοῦτο προσπάντων ὡς ἐκ τῆς μεγάλης ἀμφοτέρωθεν προσφυλᾶσεως, διὸ καὶ μόλις οἱ θέλοντες νά ἐκδικηθοῦν μάλουν ὅτι πρόκειται νά περάσῃ ἀπὸ κῆπου ὁ ἐχθρὸς τῶν ἀμείνων κρύπτονται καὶ τὸν περιμένουν διὰ νά τὸν κτυπήσουν διενερχόμενον· δὲν εἶνε δὲ ἀτύχηθες ὁ οὕτω φονευσόμενος νά προσβῇ πολλακίς καὶ νά πυροβολήσῃ καὶ αὐτὸς πρὶν ἐκνεύσῃ κατὰ τοῦ φονεῦς, κατὰ τὸν τρόπον δὲ τούτου ν' ἀπειληθῇ σικουν καὶ οἱ δύο, διότι βήματα μόνον μακρὰν ὁ ἓνας ἀπὸ τὸν ἄλλον ἐν χωσίᾳ δὲ νυκτερινῇ δὲν λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν ὁ «συνεδγαλτῆς», διότι οἱ ἐνέδρευοντες λέγουν ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει «δὲ βλέπομε», ὅτι δηλαδὴ δὲν ἠμποροῦν νά τὸν διακρίνουν. Ἢ διὰ τῶν δικαστηρίων λυσις τῶν ὁ ἀφῶν δὲν λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν, διότι καὶ μετὰ ἀμοιβῆς καταδικᾶς διὰ τὰ γένομενα ἐξακολουθεῖ ἡ ἐπιζητήσις τοῦ παρσιμᾶτος τοῦ αἵματος· οὐχ ἦτον καὶ ἡ διὰ τοῦ δικαστηρίου βλάβη τῶν ἐχθρῶν δὲν θεωρεῖται κατασπονδήτεια, διὸ καὶ κατὰ τὸς δικας οἱ διαμαχόμενοι προσπαθοῦν διὰ παντός μέσου νά περιπλεξοῦν εἰς τὴν κατηγορίαν καὶ νά βάλουν εἰς τὰς φυλακὰς ὅσον τὸ δυνατόν περισσότερους ἀντιπάλους, διὰ νά τοὺς «ἀδυνατίσουν», ἐνίοτε ὅμως αἱ ἀντίπαλοι οἰκογένειαι συμβιβάζονται καὶ μόνον χάριν τοῦ δικαστηρίου, διὰ νά ἀποφύγουν δὲ τὴν κατὰ νόμον τιμωρίαν συμβαίνει συχνά νά παρίσταται κατὰ τὰς δικας ὁ ἀδελφὸς λ.χ. τοῦ φονευθέντος ὑπερασπίζων τὸν φονέα, ἔστω καὶ διὰ ψευδοφίας κλ. ἐνῷ μετὰ τὴν δίκην εἶνε ἐτοιμοὶ ἀμείως ν' ἀλληλοσκοτωθοῦν. Οἱ ἐξ ἀρχαιότητας συγγενεῖς δὲν εἶνε ὑπάχρως νά λαβούν μέρος εἰς τὴν ἑλ. μόνον δὲ περὶ τῶν ἐξ αἵματος συγγενῶν τῶν ὑποχρεοῦνται νά φροντίζουν· οὕτω δὲ συνέβη πυνθερός νά σκοτώσῃ τὸν γαμβρὸν του, διότι ἡ ἐξ αἵματος οἰκογένειά του περιῆλθεν ἐν τῷ μεταξὺ εἰς ἐρίδας πρὸς τὴν ἐξ αἵματος οἰκογένειαν τοῦ γαμβροῦ. Εἰς τὸ ἐθῶς τῆς ἐκδίκησεως κατὰ μέγα μέρος ὀρεῖται καὶ ἡ ἐπικρατοῦσα ἐν Μάνῃ ἰδιαίτερα ἀγάπη καὶ ἐκτίμησις πρὸς τ' ἀρσενικά τέκνα, ὧν ἡ γέννησις ἐορτάζεται διὰ πυροβολισμῶν καὶ ἄλλων ἐνδειξίμων χάρις, ἐνῷ ἡ τῶν θηλέων διακύνει τὴν ὀλίψιν καὶ τὴν κατήρειαν· τοῦτο δὲ διότι τ' ἀρσενικά χαρακτηρίζονται ὡς «ντουρέκες», καταλλήλα δηλ. νά φέρουν ὅπλα, νά μάχωνται καὶ νά ἐκδικοῦνται. Αἱ ἐκδικήσεις γίνονται ἰδίως μετὰ τῶν πολυκρήμων καὶ ἰσχυρῶν οἰκογενειῶν, τῶν λεγομένων «νικλίων» ἢ «νικλιάνων» ὅταν ὅμως καὶ «φαιμέγιος» τις, ἀνισχόρου δηλ. καὶ ἀσημαντοῦ καὶ ταπεινῆς θέσεως καὶ οἰκογενείας ἀνθρώπος, ὅστις ὅμως προστατεύεται καὶ διευθύνεται ἀπὸ νικλιάνους («εἶνε ἀκουμπισμένος» εἰς τὸν δεινὰ ἢ δεινὰ νικλίων) προ-

ἐληθῇ τυχόν, εἰ προστάται τοῦ εἶναι ὑπόχρεοι ν' ἀναλάβουν τὴν ἐκδίκησιν. Ἐν γένει δὲ ποῖαν σημασίαν καὶ ἐπιδράσιν ἔχει τὸ ἔθιμον ἐν Μάνη ἄριστα εἰκονίζει ὁ λακωνικὸς ποιητὴς Νυφάκος, ὅστις ἰσχυρίζεται, ὅτι ὅταν τις ἀποθάνῃ ἐκεῖ ἐκ φυσικοῦ θανάτου εἰ οἰκεῖς τοῦ τόν κλαίουσι ὡς ἀμάτωτον, ἀσκότωτον καὶ ἀδικητόν» καὶ θλιβόνται ἐξαιρέτως, διότι σκέπτονται ὅτι δὲν θὰ ἡμπερόσσουν ποτὲ «τόν Χάρον νὰ εὐροῦσι, νὰ πάρουσι τὸ αἷμα τοῦ νὰ παρηγορηθοῦσι». [M.M.]

Ἐκδόρια (Vesicatoria) καλοῦνται, ὅσα τῶν ἐμπλαστικῶν ἐπιθεμάτων ἐπὶ τοῦ δερματος ἐφαρμοζόμενα ἐπανιστῶσι τὴν ἐπι-δερμίδα εἰς φλύκταιναν. Τὰ Ἐ. σκευάζονται ἐξαπλουμένῳ κοινῷ τῶν κανθαρίδιων ἐμπλαστρου ἐπὶ ὑγρῶματος, δερματος, ἢ συνηθέστερον ἐπὶ κοινῷ κολλητικοῦ ἐμπλάστρου, ἐξέχοντος περίεξ διὰ περ. ὁρίου εἰς προσκόλλησιν. Εἰς τὴν κατασκευὴν τῶν ἐκδορίων πλήν τοῦ κοινῷ ἐμπλάστρου γίνεται χρῆσις τοῦ τε ἀγγλικῷ ἐμπλάστρου, ὡς καὶ τοῦ ἐμμένου ἢ διηνεκοῦς. Οἱ ἱατροὶ μεταχειρίζονται προσέτι τὸ ἐμ π λ α σ τ ρ ο ν τ ῶ ν Μ ε δ ι ο λ ᾶ ν ω ν, (Mouches de Milan), καὶ φέρονται ἐν πολλῇ τιμῇ ἐν τῇ θεραπευτικῇ τῇ λεγόμενα ἐπ ι σ π α σ τ ι κ ᾶ ἐ π ι θ ῆ μ α τ α ἅτινα πολλὰ εἰσι καὶ πολυώνυμα (Vésicatoire d'Albepreyres, charta vesicatoria, κ.λ.).

Δύο διακρίνομεν ἐκδορίων εἴδη: τὰ αὐτῶ δὴ καλούμενα ἑ π τ ᾶ μ ε ν α (V. volants), ἅτινα ἀκίρουμένῳ αἵμα τῆς ἐπαναστάσεως τῆς ἐπιδερμίδος συντελεσθεῖσης (δηλ. ἕως 12 ὥρας ἀπὸ τῆς ἐσορρογῆς), νυσοῦμεν τὴν φλύκταιναν, κενῶμεν τὸ ἐν αὐτῇ ὑγρὸν καὶ ἐπιβάλλομεν σπληνιν ἐλαιοβραχέας, ὅπως προκαλέσωμεν ταχέως τὴν ἐπούλῳσιν χωρὶς νὰ συστήῃ ἐμπύρις. — καὶ τὰ ἐ μ μ ο ν α, ὅτε ἀφαιρούμεν τὴν φλύκταιναν, ἥπιως ὅσον ἐνεστί, καὶ διατηροῦμεν τὴν πύξιν δι' ἐπισπαστικῆς ἢ καὶ ἄλλης ἐρεθιστικῆς αλοιφῆς. Μετὰ τὴν τοῦ ἐκδορίου ἀφαίρεσιν συναφαιρέσθω ἐπιμελῶς πᾶν μῶριον κόνεως κανθαρίδιων διότι ἢ ἐπὶ τοῦ γυμνωθέντος χορίου παραμονὴ αὐτῶν προάγει ταχέως τὴν ἀπορρόφησιν καὶ φέρει στραγγουρίαν καὶ ἄλλα φαινόμενα.

Ὁ τόπος τῆς ἐφαρμογῆς τῶν ἐκδορίων θέον νὰ πλύνεται καλῶς πρότερον δι' οἶνονπνεύματος ἢ δι' ἄλλης ἀπολυμαντικῆς διαλύσεως. Πρὸς πρόληψιν δὲ τῆς ἐπὶ τῶν γεννητικῶν ὀργάνων ἐπιβλαβοῦς δράσεως τῶν κανθαρίδιων, ἐπιπλάσσομεν τὸ Ἐ. διὰ κόνεως καφουράς ἢ κἀλλιον ἐπιβρέχονμεν τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ δι' αἰθερίου διαλύματος καφουράς. Ἡ τῶν Ἐ. θεραπευτικὴ δύναμις συνίσταται εἰς τὴν προκαλοῦσιν ἐ π ι σ π α σ ι ν, παράγοντα δηλ. ὑπερ-μῖαν ἢ καὶ φλεγμονὴν ἐπὶ τινος τοῦ σώματος χώρας, ἀποχετεύουσιν ὑπεραιμίας ἐξ ἀμέσως ὑποκειμένων ὀργάνων, διαλύουσι φλεγμονάς,

προάγουσι τὴν ἀπορρόφησιν ἐξιδρωμάτων καὶ πράνουνσιν ἢ παύουσιν ἄλλῃ. — Παγκοινὸς καὶ θημερινὴ καὶ ἐμπειρικὴ σχεδὸν εἶναι ἡ χρῆσις τῶν Ἐ. μάλιστα πρὸς φλεγμονὰς τὰς εἰς δὴποτε (πνευμονίαν, βρογχίτιδα, πλευριτίδα, λαρυγγίτιδα, περικαρδίτιδα, μητρίτιδα, κ.λ.), κατὰ τῶν ρευματικῶν ἀλγηδόνων, πρὸς νευραλγίας τὰς εἰς δὴποτε, πρὸς ὀφθαλμίας καὶ ὠτίτιδας, πρὸς πάθη τοῦ δερματος κ.λ. — Ἀντενδείκνυται δ' ἡ τῶν Ἐ. χρῆσις παρὰ διεθρητικές, καχεκτικές, προσβύταις, παιδίῳις τρυφεραῖς, ἐπὶ φλεγμονῶν τῶν οὐροποιητικῶν ὀργάνων, ἐπὶ λοχείας κ.λ. — Ἡ τῶν Ἐ. προσβολὴ γίνεται ἐπὶ πάσης σχεδὸν τοῦ σώματος χώρας. [B.Π.]

Ἐκδοσις βιβλίου ἐστὶν ἡ τύπωσις αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ χειρογράφου καὶ δημοσιεύσις. Δευτέραν δὲ, τρίτην κ.λ. Ἐ. βιβλίου τινὲς καλοῦμεν τὴν ἐκ δευτέρου καὶ τρίτου ἀνατύπωσιν αὐτοῦ, γινομένην συνήθως μετὰ μεταβολῶν καὶ βελτιώσεων ἐν τῷ κειμένῳ· ἔαν δὲ αἱ κατόπιν αὐταὶ Ἐ. εἶναι ἀπαράλλακτοι πρὸς τὴν πρώτην ἀνευ οὐδεμιᾶς μεταβολῆς, καλοῦνται κοινότερον ἀνατυπώσεις. Περὶ στερεοτύπων Ἐ. βλ. Στερεοτυπία.

Ἡ ἐκδοσις βιβλίων εἶναι σπουδαιότατον μέρος τῆς ὅλης βιβλιοπορικῆς ἐργασίας, τὰ μαλιστα συμβάλλον ἐἰς τὴν πνευματικὴν ἀνάπτυξιν χώρας τινός. Ἐν ᾧ δὲ παρ' ἡμῖν ὁ συγγραφεὺς τοῦλάχιστον μέχρι τινὲς ἡτο σχεδὸν πάντοτε καὶ ἐκδότης τῶν ἔργων τοῦ, ἀναλαμβάνων τὴν ἐκτύπωσιν ἰδίαις δαπάναις καὶ ἀναγκαζόμενος νὰ φροντίσῃ ὁ ἴδιος καὶ διὰ τὴν ἐξόδου τῶν ἀντιτύπων, ἐν τῇ λοιπῇ Γῶρῳ τούτῳ εἶναι σπανιότατον, μεγάλων ἐκδοτικῶν καταστημάτων ἀναλαμβάνοντων ἀπάσας τὰς τοιαύτας φροντίδας. Οἱ ὅροι τοῦ συμβολαίου ὅπερ πρὸς τὸν σκοπὸν τούτον κλείεται μετὰ τοῦ συγγραφέως καὶ ἐκδότου, εἶναι ποικίλοι. Ὡς ἐπὶ πλείστον ὁ ἐκδότης ἀγοράζει τὸ χειρόγραφον ἀντὶ ὀρισμένου τιμήματος παρὰ τοῦ συγγραφέως· πολλάκις ὅμως τὸ δικαίωμα τῆς δημοσιεύσεως παραχωρεῖται μόνον διὰ μίαν καὶ μόνην ἐκδοσιν εἰς ὀρισμένα ἀντίτυπα, τοῦ δικαίωματος εἰτέρας ἐκδόσεως ἢ ἀνατυπώσεως τυλατομένου τῷ συγγραφεῖ. Εἰς ἄλλας περιστάσεις ὅμως ἐξαρτᾶται ἡ ἀμοιβὴ τοῦ συγγραφέως ἐκ τῆς ἐξοδεύσεως τοῦ ἐν λόγῳ ἔργου, οὕτως ὥστε ὁ συγγραφεὺς ἀπολαμβάνει ἐκ τοῦ καθαροῦ κέρβους ἢ καὶ ἐπὶ τῶν πωληθέντων ἀντιτύπων ὀρισμένα ἐκατοστά. Δυσκολώτατα δὲ ὑπολογίζεται ἐκ τῶν προτέρων, ἔαν ἡ ἐκδοσις ἔργου τινὸς θὰ εἶνε ἐπιμερὲς ἢ μὴ. Ἐκτὸς τῆς ἀξίας αὐτοῦ, ἢ τοῦ δυνάμετος τοῦ συγγραφέως, ἢ ἐξοδεύσεως τοῦ βιβλίου ἐξαρτᾶται ἐκ πολλῶν περιστατικῶν, εἰς αἱ σχέσεις τοῦ συγγραφέως, καὶ τοῦ ἐκδότου, ἢ ὑποστήριξις τοῦ τύπου, τῶν βιβλιοπωλῶν καὶ τῆς κοινωνίας, ἢ ἐποχὴ τῆς ἐκδόσεως, ἢ τιμὴ, τὸ ἐξωτερικὸν τοῦ βιβλίου, ὁ συναγωνισμὸς καὶ πλείστα ἄλλα.

Προστέτον δέ, ὅτι τὰ δικαιώματα τῆς ἐκδόσεως προστατεύονται ὑπὸ τοῦ νόμου (ἐν Ἑλλάδι ἐπὶ δικαιοσύνην ἀπὸ τοῦ ἔτους τῆς ἐκδόσεως) τιμωρεῖται δὲ ἡ μετατόπισις ἢ ἀνατομικὴ βλάβη ὑπὸ τοῦ μὴ δικαιοσύνης κατὰ τὸ ἀρθρ. 432 τοῦ Ποιν. Νόμου. [Μ.Γ.]

Ἑκδόσεις ἐν τῇ διεθνείᾳ δικαίᾳ εἶναι ἡ ὑπὸ τοῦ κράτους ἐν ᾧ διαμένει παράδοσις προσώπου τινός, κατηγορουμένου ἐπὶ κακούργηματι ἢ πλημμελήματι διαπραχθέντι ἐκτός τοῦ κράτους, πρὸς ἄλλο κράτος καταζητοῦν τὸ πρόσωπον τοῦτο ὅπως ὑποβάλλῃ αὐτὸ εἰς δίκην καὶ τιμωρίαν. Ὡς πρὸς τὴν θεωρίαν τῆς ἐκδοτικῆς συμπεριφορᾶς παραδεχόμενον ὅτι, ὡς τὸ ἀπὸλυτον δικαίωμα ἀντιλαμβάνεται πρὸς τὴν καθολικὴν πάντων τῶν λαῶν συμφέρον νὰ μὴ μένωσιν ἀτιμώρητα τὰ ἐγκλήματα καὶ πρὸς τὴν ἀμοιβαίαν τῶν κρατῶν ὑποχρέωσιν νὰ συντρέχωσιν ἀλλήλοις πρὸς ἀπονέμωσιν τῆς δικαιοσύνης, οὕτω καὶ ἡ ἀπόλυτος ὑποχρέωσις ἐκδόσεως εἶναι τῶν μὴ ἀπαράδεκτος καὶ ἀνεξάρηστος, καθόσον πολὺ διάφορος εἶναι ἐπὶ ἡ ἀπονέμωσις τῆς δικαιοσύνης εἰς τὰ διάφορα κράτη. Ἡ πρακτικὴ ὅμως ἐφαρμογὴ τῶν ἀρχῶν τούτων δὲν στηρίζεται ἀκόμη ἐπὶ σταθερῶν καὶ ὁρισμένων κανόνων, ἀλλὰ διέπεται ὑπὸ ἐθίμων καὶ ὑπὸ προηγμένων ἢ ὑπὸ εἰδικῶν συμβάσεων, αἵτινες ὅμως πολλὰκις οὐχὶ τὰς γενικὰς ἰδέας τῆς ἰσότητος καὶ δικαιοσύνης, ἀλλ' ἄλλας βλέψεις πολιτικῶν συμφερόντων ἔχον ὡς βάσιν. Γενικῶς θεωρεῖται ὑποχρέωσις παντὸς κράτους ἡ Ἑλ. ἐγκληματιῶν διαπραχθέντων κακούργηματα, οὐχὶ ὅμως καὶ τῶν καταδικασμένων δι' ἐγκλήματα πολιτικά ἐπίσης γενικὴ ἀρχὴ ἀπέβη ἡ ἀπὸ τῆς Ἑλ. ἐξαίρεσις τῶν ἰθαγενῶν, κατὰ δὲ τὰ ἀρθρ. 3 καὶ 4 τῆς ἡμετέρας ποινικῆς δικονομίας μόνον ἐν περιπτώσει ξητῶν συμβατικῶν διατάξεων δύναται ἡ Ἑλ. κυβέρνησις νὰ ἐκδώσῃ Ἑλληνας υπηρέτους. Ἡ Ἑλ. εἰδικὴν περὶ Ἑλ. συμβάσιν μόνον μετὰ τῆς Ἰταλίας συνολόγησε (5/18 Νοεμβρίου 1887, κυρωθεῖσα ὑπὸ τοῦ νόμου Χ'β'), καθ' ἣν ἡ Ἑλ. γίνεται ἀμοιβαίως πλὴν ἐν περιπτώσει τινός τῶν ξητῶν ἐν αὐτῇ ἀναφερομένων κακούργηματων καὶ ἐνεκα πλημμελήματος, ἂν ὁ ἐκζητούμενος καταδικασθῇ εἰς ποινὴν τριμήνου τοῦλάχιστον φυλακίσεως ἢ ἂν τὸ πλημμελήμα ἐπισύρῃ ποινὴν διετούς τοῦλάχιστον φυλακίσεως ἢ τέλος ἂν ὁ ἐκζητούμενος καταδικασθῇ ἤδη ἐπὶ κακούργηματι ἢ εἰς φυλάκισιν μακροτέραν τοῦ ἔτους. Διὰ πολλῶν ὁμοῦ συνθηκῶν (πρὸς Ἑμπ. καὶ ναυτ. συνθήκας μετὰ τῆς Β' Ἀμερικῆς 1838 ἀρθρ. 13, τῆς Πρωσίας 1839 ἀρθρ. 17, Πρωσίας 1850 ἀρθρ. 9, Γερμανίας 1881 ἀρθρ. 12 κλ. καὶ εἰδικὰς συμβάσεις μετὰ τῆς Ἀγγλίας 1875 καὶ τῆς Αὐστρίας 1875 κλ.), ἀνέλαθε κατ' ἀμοιβαίότητα ἡ Ἑλ. τὴν ὑποχρέωσιν τῆς ἐκδόσεως τῶν δραπέτων πο-

λεμικῶν ἢ ἐμπορικῶν πλοίων, ἐν τισὶ μάλιστα περιπτώσεσι καὶ ἂν ὦσιν οὗτοι ὑπὸ κράτος ἑλλήνας. Διὰ δὲ τὴν Ἑλ. τῶν λιποτακτικῶν στρατιωτῶν μέχρι μὲν τῶν μέτων περιου τοῦ αἰῶνος πᾶσι σχεδὸν αἰ εὐρωπαϊ. πολιτεῖαι ἦσαν συνδεδεμέναι δι' εἰδικῶν συμβάσεων (cartels), ἀλλ' αἱ συμβάσεις αὗται λήξαν δὲν ἀνεκώ-θησαν. [Πρόλ. Κόλλος. Διεθνὲς Δίκαιον, μετὰρρ. Σ. Παπαφράγκου § 174 κ. εἰ.]

Ἑκζέμα. Χωρίον τῆς βιθυνίας κείμενον παρὰ τὴν πόλιν Ἀδαπαζαρίου καὶ Φουτουκλίων. Τὸ χωρίον τοῦτο ὑπὸ γειωργῶν τουρκοφάνων ἑλληνορθόδοξων κατοικουμένων ἐκκλησιαστικῶς καὶ θρησκευτικῶς ὑπάγεται ἐμμέσως τῇ διοικητῇ καὶ μητροπολίτῃ τῆς Νικομηδείας. Παρὰ τὸ χωρίον τοῦτο σφύζονται ἐρείπια φρουρίου ἰσχυροῦ, καλουμένου Ἰψοῦ (Ἀψοχή) ἀλωθέντες ὑπὸ τοῦ κατακτητοῦ Ὀρχαν. [Γ. Παχτ.]

Ἑκζέμα. Νόσημα δερματικόν, ὑποδυόμενον ποικίλας μορφάς, ἃς πρότερον μὲν ὑπελάμβανον ὡς ἰδίας καὶ χωριστάς νόσους, πρῶτος δὲ ὁ Hebra συνήγαγε κοινῇ τὸ Ἑλ. εἶναι ἀκριβῶς ὁ τύπος τῆς ἀπλῆς τοῦ δέρματος φλεγμονῆς, ἐμφαίνει δὲ διαφορὰς καιρῶν ἐξελίξεως, εἰσίνες δύνανται νὰ ἐμφανισθῶσι χωριστοὶ ἢ κατὰ διαφορὰν εἰρμέν καὶ ἐν συναφείᾳ ἀλληλοδιαδόχῳ. Ὡς πρῶτον συμπτώμα αὐτοῦ ἐπιφανίζεται εἰδήμα καὶ ἐρεθισμός τοῦ δέρματος, ἐξαρτώμενα μὲν ἐξ ὑπεραιμώσεως καὶ μεταναστεύσεως λευκῶν αἰμοσφαιρίων καὶ ἐξ ὁρμῶν δούσεως τῶν ἱσθμῶν, ἀπορριζώμενα δὲ ὡς ἐπὶ πλείστον κατὰ μικρὰς ὁστίας. Τὸ Ἑλ. ὅρα χαρακτηρίζεται ἐν τῇ κειρῇ τουτῷ δι' ἀναριθμήτων μικρῶν φυλκικῶν ἐρυθρῶν καὶ ἀδρῶν τὴν ὄψιν, συνοδευομένων μετὰ κνησμοῦν (φλ. ὡς αὐτὸς ὁ δὲ καιρός). Πληθυνομένης τῆς ὁρμῆς ἐξιδρώσεως ἐν τοῖς φυλκικαῖς, διαχωρίζονται τὰ χυλαριώτερον πρὸς ἄλληλα συνκλιόμενα μέρη τὸ δὲ δέρμα, ἰδίως τὰ κυττάρα τοῦ βλεννώδους στρώματος καὶ ἐπαιρόμενα μορφοῦσι φυλακίδας (φυλακιδώδης καιρός). Ἐπειρονομένων τῶν φλεγμονωδῶν φαινομένων, αὐξάνει ἡ μεταναστεύσις τῶν λευκῶν αἰμοσφαιρίων εἰς τὰ ἐνδόν τῆς φυλακίδος, τὸ ἐν αὐτῇ ὑγρὸν ὀλοῦται καὶ τέλος καθίσταται πυῶδες μεταπλάσσον αὐτὴν εἰς φυλκταίαν (φυλκταίνωδης καιρός). Ἡ περαιτέρω ἐξελίξις τοῦ φυλακιδώδους καιροῦ τοῦ Ἑλ. δύναται νὰ μεταλλάξῃ πορείαν, Πόλλας ῥήγγονται αἱ φυλακίδες μετὰ βραχείαν ὑπόστασιν καὶ αὐτὶ αὐτῶν ἐπιγίγνεται ἐνεκεν ἀπωλείας τῆς οὐσίας τῆς κερατίνης στιβίδος μικρᾷ καὶ στρογγύλῃ ἐκδορᾷ, ἐφ' ᾧν δίκην σταγόνων ἀφορίζεται τὸ ἐκ βάθους μετακινούμενον ἐξιδρώμα. Τὸ δὲρμα παρίσταται ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον διαγύτως εἰδαλέον κατὰ μεγάλην ἔκτασιν καὶ ἐρυθρὸν καὶ διεσπαρμένον ὑπὸ πολλῶν ἐρυθρῶν καὶ νοτερῶν ἀποσυρμάτιων, αἵτινα

τέλος συνάπτονται τοσούτω πυκνῶς πρὸς ἄλληλα, ὥστε μόλις καθορῶνται μεταξύ αὐτῶν τμήματα ἀκεραίας κερατίνης στιβάδος ὡς νη-
οῖδα· ταῦτα δὲ διαλύονται μάλιστα πολλαῖς·
καὶ τότε πᾶσα ἡ ἐκζεματώδης χώρα ἀπογυ-
μνύεται τῆς εἰκείας κερατίνης στιβάδος τοῦ
δέρματος καὶ νοτίζει. Αὐτὰ ταῦτα δύνανται νὰ
ἐπισυμβῶσιν ἐπίσης καὶ κατὰ τὸν φλυκταίνωδῃ
καιρῶν. Διὰ τὴν νοτίαν ὁ καιρὸς οὗτος καλεῖται
ὕ γ ρ α ν τ ι κ ὸ ς διὰ δὲ τὴν στικτὴν τοῦ δέρ-
ματος ὅψιν καὶ θ ι ᾱ σ τ ι κ τ ὸ ς. Πολλὰ χρό-
νια ἐκζεμάτα παραμένουσιν ἐν αὐτῷ διὰ πολ-
λοῦ. Ἄν ποὺ τὸ ἀπολειδόμενον ἐκ τοῦ δέρ-
ματος ὑγρὸν μὴ ἀποβληθῇ, ἐπιξηραίνεται καὶ
διαπλάσσει τὰς ἐφελκίδας ποικίλου χρώματος
κατὰ λόγον τῆς φύσεως τοῦ ἀπερρέοντος ὑγροῦ.
Ἐπειδὴ δὲ ἄπεισι ἢ προαπίζουσα κερατίνη στι-
βάς καὶ ὑπερπληροῦνται αἵματος τὰ τριχάγγεια
τῶν δερματικῶν ὀφθαλμῶν, ἐπισυμβαίνουν ἐν-
δεχρῶς μικραὶ αἱμορραγίαι ἀρ' ὧν αἱ ἐφελκί-
δες προσκινῶνται διαφόρους ἀποχρώσεις μέχρι
τῆς μελαίνης. Ἀποσπομένων αὐτῶν εὐρηται
ὑπὸ κάτω αἰὲ μορφῇ τῆς τοῦ ἐκζεματος ἐν τῷ
νοτερῷ αὐτοῦ καιρῷ. Ἄν μετέπειτα ὑβεθῶσι
τὰ φλεγμονώδη φαινόμενα, μειοῦται κατὰ μι-
κρὸν ἢ ἐξ ὀδρωσις καὶ ἢ πλάσις ἐφελκίδων,
ἀρχονται τὰ ἀποσπώμενα περιβαλλόμενα ἐπι-
δερμίδα, παρατρεῖται δὲ ὑπέρμετρος πλά-
σις κυττάρων, δι' ἧς μορφοῦνται λευκαὶ λεπί-
δες ἐξ ἀπονεκρωθείσης ἐπιδερμίδος (λ ε π ι-
δ ω δ ῆ ς καιρὸς), μεθ' ἧς κατὰ μικρὸν παρακ-
μοῦσιν ἢ παρεγγύμωσις, ἢ ὑπεραιμῶσις καὶ
ὑπεριττὴ πλάσις κυττάρων καὶ τὸ δερμα καθί-
σταται αὐθις εἰς τὸ ἀκέραιον. Ἐν τούτοις
πολλάκις τὸ Ἔ δὲν διατρέχει τοὺς καιροὺς
τοῦτος ἑλούς, ἀλλὰ μόνον τινὰς ἐξ αὐτῶν.

Τὰ Ἔ διακρίνεται κατὰ τὴν πορείαν αὐ-
τῶν εἰς δύο συστήματα, εἰς ὁ ς ἔ α καὶ χ ρ ὶ-
ν ι α, ἅπερ παρεκτός τῶν προσκαίρων διαφορῶν
κατὰ τὴν ἐαυτῶν πορείαν ἐμφαίνουσι καὶ ἄλ-
λας κατὰ μορφὰς ποικιλίας. Τὸ Ἔ σπα-
νίως ἐκτείνεται ἐπὶ πᾶσαν τὴν ἐπικράτειαν
τοῦ δέρματος, ἀλλὰ συνήθεστερον προσβάλλει
τὸ πρόσωπον, τὰ τριχῶτά μέρη τῆς κεφαλῆς
καὶ τὰ γεννητικὰ ὄργανα, τὰς χεῖρας καὶ τοὺς
πόδας· ἂν δὲ εἶνε καθολικόν, συζεύγνυται μετὰ
διαταραχῆς τῆς εὐεξίας καὶ μετὰ σφοδροῦ ὡς
τὰ πολλὰ πυρετοῦ, οἱ δὲ πάσχοντες ἀλγούσι
κατὰ πᾶσαν κίνησιν. Αἰτία τῆς γεννήσεως Ἔ.
εἶναι πολλάκις ἐξωτερικοὶ ἐρεθισμοὶ (θερμό-
της ἢ ψύξης, χημικαὶ οὐσαί, παρὰ ταῖς
πλυντήριας μάλιστα ὁ σάπων καὶ τὸ ὕδιον αὐτό,
ὁ ἰσθρῶς), πρὸς εὖς προσθετέον τοὺς μηχανη-
τοὺς ἐρεθισμούς, διὰ κάκωσιν τοῦ δέρματος
καὶ ἰδίως τῶν χειρῶν παρὰ χειροτέχναις, σκυ-
τοτόμοις, ῥάπταις κλ., ἀλλὰ πρὸ πάντων
σπουδαίαι εἶναι αἱ βλάβαι τοῦ δέρματος, ὅς
ἐπάγονται αὐτοὶ οἱ πάσχοντες κνηθόμενοι, διὸ
ἐπιγίγνεται καὶ Ἔ. πολλάκις ἐπὶ νοσημάτων
κνησμοδῶν, ὡς ἡ κνὴφ καὶ ἡ χρονία κνὴξ.

Πρὸς δὲ προξενούσιν Ἔ. παράσιτα, γεννῶντα
τὸν ὀδοντοφυττῶν (φθίρες, αἱ δὲ τὸ ἄκαρι, ἀπερ-
γαζόμενον δευτερογενὲς Ἔ.). Ἀλλὰ καὶ ἐσω-
τερικὰ αἰτία δύνανται νὰ ἐπιερίωσιν Ἔ., τοῦ-
λάχιστον ἐμμέσως, ὡς καθολικαὶ νόσοι, ῥαγι-
τις, χοιράδες, αἱ σωματικαὶ ἐξασθενήσεις μετὰ
δυσπεψίας καὶ πρὸ πάντων αἱ ἀναιμιαί. Ἐνί-
στε συμβαίνουν Ἔ. παρὰ παιδίοις μὲν μετὰ
τὸν ἐμβολιασμόν, παρὰ γυναιξὶ δὲ κατὰ τὸν
καιρὸν τῆς παύσεως τῶν ἐμμήνων (κλιμακτη-
ρικὰ Ἔ.).

Πρὸς θεραπείαν τοῦ δέξους ἐκζεματος τάσσε-
ται ἐν τῇ πρώτῃ τάξει ἡ προσπάθεια εἰς ἐκ-
δίωξιν τῶν ἐρεθισμῶν, ὅσοι ἐγέννησαν τὸ πά-
θος, καὶ ἡ φύλαξις ἀπὸ ἄλλων τοιούτων. Πλη-
ρουμένης τῆς συνήκης ταύτης, ἐξυγιάζονται
τὰ πλεῖω τῶν δέξων Ἔ. διὰ καταπασμάτων
(δέξειδίου τοῦ ψευδαργύρου, ἀμύλου κλ.)· πρὸς
ὕγρωσιν ἀφθόνως δὲ Ἔ. εὐχρηστῶσιν ἀ-
λοιφαὶ βισμουθίου ἢ ἐξ ἐμπλάστρου λιθαργύ-
ρου ἢ ἐξ δέξειδίου ψευδαργύρου καὶ ἀμύλου μετὰ
βασελίνης κίρρας καὶ ἰτυλικοῦ δέξους. Τοιαῦται
δὲ ἀλοιφαὶ εἶναι καὶ ἡ καλλίστη θεραπεία
πρὸς τὰ χρόνια Ἔ. Ἀνάγκη δὲ ὅπως αὐταὶ
οὐ μόνον ἐπιγίωσιν ἀλλὰ καὶ ὅπως παρα-
σκευάζονται ἐξ αὐτῶν ἐπιδέσεις. Πρὸς παλαιό-
χρονα Ἔ. καὶ τὰ συνεδρεύοντα μετὰ πολλῆς
τοῦ δέρματος παραγγυμώσεως χρησιμοποιεῖται
ἐνεργητικώτερα ἱάματα, οἷα αἱ ἐπαναληπτικαὶ
ἐπιχρίσεις διὰ κεκορεσμένης διαλύσεως καυ-
στικού καλίου κλ., καὶ ἂν μετέτῃ ὑγραντι-
κόν τι Ἔ. μετὰ τοιούτοτροπον δι' ἀλοιφῶν
θεραπείαν εἰς τὸν ἐκλεπτιστικὸν καιρὸν εἴτε
ἀρχῇθεν παρίσταται· ξηρὸν καὶ λεπιδώδες, εὐ-
θετος κρίνεται ἢ διὰ πίσεως θεραπεία. Τέλος
ἀνάγκη πρὸς τὴν τοπικὴν θεραπεία ὅπως συν-
θεραπεύηται διὰ τὴν ἐνδεδηγμένων φαρμάκων
κλ. καὶ ἡ τυχὸν ὑπάρχουσα νοσηρὰ τοῦ σῶ-
ματος κατάστασις. [Μ.Π.Α.]

Ἑκθέσεις. Καλεῖται Ἑκθέσεις ἡ ἐπὶ τὸ
αὐτὸ συναγωγή τῶν πάσης φύσεως προϊόντων
χώρας τινὸς ἢ πολλῶν ἐμοῦ χωρῶν, προϊόν-
των φυσικῶν τε καὶ βιομηχανικῶν, ἐπὶ δὲ καὶ
πνευματικῶν, τελουμένη πρὸς ἐπίδειξιν τοῦ φυ-
σικοῦ πλούτου καὶ τῆς προόδου τῆς τέχνης
ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ ἢ ταῖς διαφόροις χώραις.
Καὶ αἱ μὲν Ἑ. μιᾶς χώρας καλοῦνται ἐθνικαί,
αἱ δὲ πλείονων χωρῶν τῆς γῆς δι ε θ ν ε ῖ ς
καὶ ἂν λαμβάνωσιν εἰς ταύτας μέρος πᾶσαι αἱ
πεπολιτισμέναι χώραι, π α γ χ ὸ σ μ ι ο ῖ. Τὴν
πρωτοβουλίαν Ἑ. τινος λαμβάνει ἡ κυβέρνησις
τῆς χώρας ἐν ἣ τελείται, προσκαλεῖ δὲ τοὺς
κατοικοὺς αὐτῆς νὰ πέμψωσιν εἰς τὴν Ἑ. δι.
ἕκαστος παράγει ἐπίδειξιν ἄξιον, ἢ προσκα-
λεῖ διὰ τῶν κυβερνήσεων αὐτῶν καὶ τὰς ξένας
χώρας ἵνα συμμετάσχωσιν ἐν τῇ Ἑ., ἂν αὕτη
τελῇται παγκόσμιος. Τὰ πεμπόμενα ἐκθέματα
κατατάσσονται εἰς τάξεις καθ' ὕλην (καὶ κατὰ
χώραν ἐν ταῖς παγκοσμίαις Ἑ.), ἀποτελεῖται δ'

εἰσὶς ἢ ἑ. ἢ ἐπισκέπτεται τὸ κοινὸν ἐπὶ μικρῇ πληρωμῇ· ἐπὶ τροπαίᾳ δ' ἀρμοδίων ἑλλανοδικῶν ἐκτελεσθῆναι ἐπὶ ἐκάστης ταξέως ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως ἀποφαινομένη περὶ τῆς ἀξίας τῶν τοῦ αὐτοῦ εἰσὶς ἐκθεμάτων καὶ βραβεύουσιν τὰ ἄριστα διὰ βραβεῖου διαφόρων βαθμῶν (χρυσῷ ἢ ἀργυρῷ ἢ χαλκῷ μεταλλίῳ ἢ εὐφρεμῷ μνείας).

Πλὴν τῆς ἀνωτέρω διαιρέσεως τῶν ἑ. εἰς ἐθνικὰς καὶ διεθνεῖς, διακρινόμεναι καὶ ἑ. εἰς ἐκθέσεις, τὰς ἀναφερομένας εἰς ὠρισμένον εἶδος προϊόντων (γεωργικὰς, τεχνικὰς, καλλιτεχνικὰς, κλπ.), ἑ. τ ο π ι κ α ς, τὰς περιλαμβανούσας προϊόντα περιορισμένης περιοχῆς χωρὶς τινὲς (πόλεων, ἐπαρχιών), ἑ. π ε ρ ι ο δ ι κ α ς, αἰτίνες ἐπαναλαμβάνονται καὶ ὠρισμένα διαλείμματα χρόνου, ἑ. δ ι α ρ κ ε ι ε ς, ἐμοῖς πρὸς συλλογὰς ἢ μουσεῖα μετὰ μόνης τῆς διαφοράς· διὰ τὰ ἐκθέματα διεθνικῶς ἀντικαθιστῶνται ὑπ' ἄλλων τοῦ αὐτοῦ εἴδους ἢ προστίθενται νέα, τοιαύτας ἐκθέσεις καὶ μάλιστα εἰδικὰς διοργανίζουσιν οὐχὶ σπανίως συμφατεῖα ἢ ἄλλα ἱδρύματα.

Αἱ ἑ. εἶναι δημιουργήματα τοῦ 19^{ου} αἰῶνος καίτοι ἀπὸ τῶν μέσων τοῦ 18^{ου} ἀνευριστικῶς τὴν ἰδέαν αὐτῶν. Ἡ χρησιμότης δ' αὐτῶν εἶναι ἄρ' ἕως μὲν διὰ παρέχουσιν ἐναργὴ εἰκόνα τῆς προόδου καὶ τοῦ βαθμοῦ τοῦ πολιτισμοῦ τῶν λαῶν, ἄρ' ἑτέρου δὲ διὰ γίνονται ἀφορμὴ πρὸς νέας προόδους διεγείρουσαι τὴν ἀμύλλαν τῶν ἐκθετῶν τέλος παρέχουσιν αἱ ἑ. ἀρίστην εὐκαιρίαν εἰς τοὺς ἐπισκεπτομένους αὐτὰς ἵνα πολλὰ διδασχῶσιν καὶ μάθωσιν, ἐξ οὗ εὐλόγως προδιδόσιν· πρὸς δὲ. Αἱ μέχρι τοῦδε γενόμεναι παγκόσμιαι ἐκθέσεις εἰς τὴν ἐκτὴν τὴν ἀριθμὸν ὧν δύο μὲν ἐγένοντο ἐν Λονδίνῳ (1851, ἡ πρώτη παγκόσμιος ἑ. καὶ 1862), μία ἐν Βιέννῃ (1873), μία ἐν Φιλαδέλφειᾳ τῆς Ἀμερικῆς (1876) καὶ τέσσαρες ἐν Παρίσι (1854, 1867, 1878, 1889). Ὑπῆρξαν δὲ κατὰ σειράν ἐκάστη λαμπρότερα τῆς προηγούμενης καὶ ἐπιτυχεστέρα κατὰ τὴν πλῆθος τῶν ἐκθετῶν καὶ τὸ τῶν ἐπισκεπτῶν, προσερχομένων ἐκ πάντων τῶν μερῶν τοῦ κόσμου· λίαν προσεχῶς ἐπὶ τῇ τετρακοσιετηρίδι ἀπὸ τῆς ἀνακάλυψεως τῆς Ἀμερικῆς ἀνοικθῆσεται ἡ ἐν Τσίχγῳ τῆς Ἀμερικῆς διοργανισθεῖσα παγκόσμιος ἑκθέσις, νέα δὲ τοιαύτη ἀπεφασίσθη νὰ τελεσθῇ ἐν Παρίσι τῷ 1900. Εἰδικῶν δ' ἑ. πλῆθος ἐγένετο μέχρι τοῦδε ἐπὶ πάντων τῶν κλάδων τῆς ἐργασίας, καὶ τοπικῶν καὶ ἐθνικῶν καὶ διεθνῶν. Ἐν Ἑλλάδι δὲ τέσσαρες ἔχρη τοῦδε ἐγένοντο ἐθνικαὶ γενικαὶ ἑ. δεικνύμεναι εἰς τὴν πρωτοδουλίαν τοῦ Εὐαγγέλου Ζάππα, βασις μεγάλῃ κεφάλαια διέθηκε πρὸς ἱδρυτὴν μεγάρου ἑ. (τοῦ Ζαππεῖου μεγάρου) ἐν Ἀθήναις καὶ συγκρίσθαι ἐθνικῶν ἑ. περιοδικῶν κατὰ διαστήματα 4 ἐτῶν (80 ἐν Ὀλυμπιάδῃς ἐκλήθησαν).

Ἑκθέσις (Ποιν. δικ.) καλεῖται ἡ ὑπὸ τῶν γυναικῶν ἀπομάκρυνσις ἄρ' ἑαυτῶν καὶ ἐγκατά-

λειψις ἀδοξηθῆτος τέκνου, ἀντικένου ἕνεκα νεαρᾶς ἡλικίας, νοσίου ἢ ἀναπηρίας νὰ προνοήσῃ περὶ αὐτοῦ. Ἑκτὸς τῶν τέκνων ἀντικείμενον τοῦ ἐγκλήματος δύναται κατὰ τὴν ἡμέτερον νόμον (ἀρ. 906) νὰ ᾖ καὶ πᾶν ἄλλο πάσχον ἢ ἀνάπῃρον πρόσωπον, ἐγκαταλειπόμενον ὑπὸ τοῦ πρὸς περιθάλψιν καὶ συντήρησιν αὐτοῦ ὑποχρέου. Ἀνάγκη ὅμως κατ' ἀμεινότερας τὰς περιπτώσεις νὰ ὑφίσταται δολία προαίρεσις, νὰ σκοπῇ δηλ. ὁ αὐτοῦργος ν' ἀπαλλαγῇ τῆς ἐσει-λαμένης συνδρομῆς καὶ προστασίας εἰς τὴν ἐκτε-θέντα, ἀνεξαρτήτως τῆς ἀρεμῆς ἐξ ἧς πρὸς τοῦτο ὠρμήθη ἀμεινότερηται ἀνχωρὶς ἀπόπειρα ἐπὶ τοῦ ἐγκλήματος τούτου, ἐρθετέρα ὅμως εἰναιτο ἡ καταφατικὴ γνώμη. Ὁ νόμος εἰρεῖ κλημένα ποινῶν, λαμβάνων ὑπ' ἑῶν αἰσ' ἐνός μὲν τὸν ἐκ τῆς ἑ. ἐπαπειλούμενον κίνδυνον, ἄρ' ἑτέρου δὲ τὸ ἐπὶ τὸν ἀποτέλεσμα. [Πρ.]

Ἑκθέσις, κατὰ τὴν Πολιτ. Δικονομ., καλεῖται πᾶν ἐγγράφον συντασσόμενον παρὰ δικαστικοῦ προσώπου πρὸς πιστοποίησιν δικαστικῶν γεγονότων, εἰς τὰ πρακτικὰ τῶν δικαστηρίων. αἱ ἐκθέσεις περὶ διεξαγωγῆς ἀποδείξεων κτλ. Δεόν δὲ πᾶσα ἑ., ἐπὶ ποινῇ ἀκυροτήτου, νὰ μηδενεύῃ τὸν νότον καὶ τὴν γένεσιν τῆς συντάξεως, τὰ δόγματα τῶν μετῶν τοῦ καθαρισμοῦ αὐτῆς προσώπων καὶ νὰ φέρῃ τὰς ὑπογραφὰς τῶν ἐξ αὐτῶν ἐγγραμμάτων καὶ ἰκανῶν συζυγῶς πρὸς τὸ γραφεῖν. [Δ.]

Ἑκθέτης. Βλ. Δύναμις (μαθημ.)

Ἑκτίμ. - Βελέσι. Χωρ. τοῦ δήμου Σι-λίων τῶν Τρικκαλίων ἀπεχ. ἀπὸ Παρπαρά-στανης ὡς 1/2 κατ. 586.

Ἑκκαθαρίσεως ἡ σ ο μ ψ η ρ ι σ μ ο ὁ χ ρ α ς εἶ ο ν (Clearing-house) καλεῖται τὸ ἱδρυμα καὶ εἰδικῶς ὁ τοπος ἐν ᾧ συνέρχον-ται τακτικῶς οἱ ἀντιπρόσωποι τραπεζῶν, ὅπως τὰς εἰς χεῖρας ἐκλήθη τούτων περιελλούσας παντὸς εἴδους ληξιπρόθεσμοις ἀπαιτήσεις (γραμμάτια, ἐπιταγὰς, συναλλάγματα, τραπεζικὰ γραμμάτια κλπ.) ἐκαστοῦ ἐμπορικοῦ οἴκου μεταχόντος τοῦ γραφεῖον τῆς ἐκκαθαρίσεως ἀνταλλάξουσιν ἀμοιβαίως καὶ ὅσον εἴνε τοῦτο συ-νατὴν ἐξιστάσῃ διὰ συμφέρισμόν, πληρωνό-μενοι τοῖς μετρητοῖς μόνον τὴν τυχ' ὑπολει-πομένην διαφοράν. Διὰ τοῦ τοιοῦτου συστήμα-τος αἰσθάνονται αἱ δυσχερεῖαι καὶ ἑλλείψεις περὶ τὰς πληρωμὰς καὶ προσερχόμεναι ἐκ τῆς ἀπο-κεντρώσεως τῶν τραπεζικῶν ἐργασιῶν. Τὸ γραφεῖον τῆς ἐκκαθαρίσεως ἢ τοῦ συμφέρισμοῦ ἐπέχει οὕτω διὰ τὰς μεταξὺ τῶν τραπεζῶν πληρωμὰς ἢν θέσιν ἐπέχει τράπεζα τις διὰ τῆς μεταξὺ τῶν ἐμπορικῶν οἴκων πληρωμὰς, τῶν ἐχόντων ἀνοικτὴν λογαριασμὸν ἐν αὐτῇ. Ἦται δὲ ἀσφάλεια συναλλάγαι πᾶσι καὶ γῶρας τινὲς, ἐκ καὶ τῆς πρωτεύουσας τράπεζαι ἐργάζονται κατ' ἐντέλην καὶ διὰ λογαριασμὸν τῶν ἐπαρχικῶν τραπεζῶν, διεξάγονται οὕτω κατ' ἐξοχὴν ἐν τοῖς τραπεζικοῖς βιβλίοις διὰ τῶν

ἐκκαθαρίσεων τῶν περὶ ὧν ὁ λόγος γραφεῖται. Ἐντεῦθεν ἐπέρχεται οἰκονομία μεγάλη μεταλλικοῦ νομισματός ἐν τῇ κυκλοφορίᾳ, ἀποταμιεύματος τοῖς μετρητοῖς ἐν ταῖς τραπέζαις, ἐπὶ καὶ τραπεζικῶν γραμματίων ἐν ταῖς συναλλαγαῖς, τὰ δὲ γραμμάρια, αἱ συναλλαγματικαὶ καὶ τὰ τραπεζικὰ γραμμάρια, ἀντὶ να ἐξαργυρωθῶσι πρᾶγματι διὰ μεταλλικοῦ νομίσματος, ἐξορλοῦνται διὰ τοῦ συμψηφισμοῦ καὶ τῆς ἐκκαθαρίσεως καὶ οὕτως ὑποκαθίστᾷ τέλεον ἐν τῷ ἐσωτερικῷ χώρῳ τινὸς τὴν χρηματικὴν ἢ πιστωτικὴν συναλλαγὴν. Διὰ τῶν γραφεῖων τῆς ἐκκαθαρίσεως καὶ τοῦ συμψηφισμοῦ συμπληροῦται ὁ ὅλος τραπεζικὸς μηχανισμός, ἡ δὲ πίστις ἐξικινεῖται εἰς τὸ ἅκρον ἄκρον αὐτῆς.

Τὸ ἀρχαιότατον γραφεῖον ἐκκαθαρίσεως ἢ συμψηφισμοῦ εἶνε τὸ ἐν Λονδίνῳ τὸ πρῶτον περὶ τὸ ἔτος 1775 ἱδρυθὲν, ἀλλὰ βραδύτερον προαχθὲν κατ' ὀλίγον εἰς τὴν σημερινὴν ἀκμὴν του. Νῦν ἀριθμεῖ 25 τραπεζικὰς οἰκούς, ὧν οἱ ἀντιπρόσωποι συνέρχονται ἑκάστοτε, ὅπως τὸ πρῶτον ἐξακριβώσωσι, πᾶσα ἑκάστος τῶν ἀνωτέρω οἰκῶν, ἀπέναντι γραμματίων καὶ ληξιαποδείσμων συναλλαγματίων ὅτινα ἔχει εἰς χεῖράς του, ἔχει νὰ λάβῃ παρ' ἑνὸς ἑκάστου τῶν ἄλλων, καὶ πᾶσα ἀρ' ἑτέρου δρεῖλιν οὗτος εἰς τοὺς, ὅπως εἰτα ἐπέλθῃ ἀμέσως ἐξίσωσις ἢ πληρωμὴ τῆς ὑπολειπομένης διαφοράς. Ἐπειδὴ δὲ καὶ ὅλοι οἱ ἐξέχοντες ἐμπορικὸν οἶκον, κεφαλαιοῦχοι, χρηματίζονται καὶ πλεῖστοι ὅσοι πλούσιοι ἰδιῶται διεξάγουσι τὰς εἰσπράξεις καὶ πληρωμὰς τῶν δι' ἑνὸς τῶν 25 ἐκείνων μελῶν τοῦ γραφεῖου ἐκκαθαρίσεως ἢ συμψηφισμοῦ, συγκεντρῶνται οὕτως ἐν αὐτῷ πᾶσα σχεδὸν ἡ συναλλαγὴ τοῦ Λονδίνου καὶ μεγάλου μέρους τῶν ἐπαρχιῶν τῆς Ἀγγλίας, ὑπερβαίνουσα ἐτησίως τὰ 8 000 000 000 λιρῶν στερλινῶν. — Μετὰ τὸ τοῦ Λονδίνου σπουδαϊοτάτην θέσιν κατέχει τὸ ἐν ἔτει 1853 ἱδρυθὲν ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ γραφεῖον ἐκκαθαρίσεως ἢ συμψηφισμοῦ. Ὁμοίον γραφεῖον λειτουργεῖ ἐν Βιέννῃ ἀπὸ τοῦ 1864. [Ε.]

Ἑκκάρδος (Eckardt). Γερμανὸς φιλόσοφος, ἱδρυτὴς τῆς λεγομένης μυστικῆς φιλοσοφίας. Ἐγενν. ἐν Στρασδούργῳ (κατ' ἄλλους ἐν Θουγγίᾳ) περὶ τὸ 1260, εἰσῆλθε δὲ εἰς τὸ ἐκκλησιαστικὸν τάγμα τῶν Δομινικανῶν, εἰς ὃ κατέλαβεν ὑψηλὰς θέσεις, ἐδίδασκεν ἐπὶ τινα καιρὸν Θεολογίαν ἐν Πικτιοῖς, ἀπὸ δὲ τοῦ 1316 ἔξῃ ὡς ἡγούμενος τῶν Δομινικανῶν ἐν Φραγκοφούρτῃ. Ἐπανειληγμένως κατηγορήθη ὡς αἰρετικός, πρὶν δὲ λήξῃ ἡ ἀνחקρῖσις, ἀπέθανε, πιθανῶς κατὰ ταξιδίου, ὅπερ ἐπιχειρήσεν εἰς Ἀδινιῶνα ἐν ἀναφερῇ εἰς τὸν Πάπαν. Τῷ ὄντι δὲ κατὰ τὸ 1329 ἐν δούλῳ τοῦ Πάπα διάφορα διδάγματα τοῦ Ἑ. ἐχαρακτηρίσθησαν ὡς αἰρετικά. Ἐκ τῶν ἔργων του δὲν σώζονται πολλὰ. Αἱ βιβλ. τοῦ Ἑ. εἶναι ὅσες πεσεῖς, ἐκθαίει καὶ τολμηραὶ, ἐκτιθέμεναι δὲ διὰ

γλώττης κλασικῆς καὶ σαρδύς, διὸ καὶ συνριθμεῖται μετὰ τῶν καλλίστων γερμανῶν συγγραφέων. [Ε.]

Ἑκκαυμὰ ἀσραλιστικὸν εἶνε ἐργαλεῖον συνιστάμενον ἀπὸ σχοινίου ἐκ καννάδας ἢ ἐκ ὑμᾶκος, οὗτινος ὁ ἄξων σχηματίζεται δι' ἑνὸς νήματος συνεχῶς πυρίτιδος καὶ αὐτὸ δὲ τὸ σχοινίον περικαλύπτεται διὰ ταινίας περιτυλισσομένης ἐλικειδῶς. Χρησιμοποιεῖται εἰς τὴν ἀνόρυξιν τῶν ὑπογείων καὶ δι' αὐτοῦ ἐρεῖζεται μαθηματικῶς σχεδὸν ἡ ὥρα τῆς ἐκρηξείας τῆς ὑπὸ ἔμου, καὶ οὕτως ἀποφεύγονται ἀστυχίαι. Ἐφευρέθη ὑπὸ τοῦ Ἀγγλοῦ μηχανικοῦ Bickfort καὶ ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦτο εἶνε μᾶλλον γνωστὸν.

Ἑκκελ (Jos. Hilarius Eckhel). Διάσημος νομισματολόγος, γενν. τῷ 1737 ἐν Ἐντερπρελδ τῆς Κάτω Αὐστρίας. Εἰσῆλθεν εἰς τὸ τάγμα τῶν Ἰησουϊτῶν καὶ διαμείβοντι τῷ 1774 καθηγητὴς τῆς ἀρχαιολογίας καὶ διευθυντὴς τοῦ νομισματικοῦ μουσεῖου ἐν Βιέννῃ, ἀπέθανε δὲ τῷ 1798. Διὰ τῆς Εἰσαγωγῆς εἰς τὴν ἀρχαίαν νομισματικὴν καὶ πρὸ πάντων διὰ τοῦ κυρίου ἔργου του *Doctrina numorum veterum* (8 τ. Βιέννη 1792-8), ὅπερ καὶ μετὰ τὴν σήμερον διχμεῖται ἀνυπερβλήτων, ἐγένετο ὁ ἱδρυτὴς τῆς ἐπιστημονικῆς νομισματολογίας.

Ἑκκεντρώτης (ἢ ἔκκεντρον). Μηχανισμός σπουδαιότατος ἔχων ἐφαρμογὰς ἐν ταῖς μηχαναῖς, δι' οὗ ἀπὸ κινήσεως περιστροφικῆς παράγεται κίνησις εὐθύγραμμος, καθ' ἣν τὸ κινητὸν διατρέχει τὸ αὐτὸ θάλασμα ἀλλεπαλλήλως κατ' ἀντιθέτους διευθύνσεις. Σχήματα τοιοῦτων Ἑ. ἴδε ἐν τοῖς πίναξιν Ἀτμομηχαναῖ (Α' 5, Β' 6, Γ' 1) καὶ παράδειγμα ἐφαρμογῆς ἐν τῇ περιγραφῇ τῆς ἀτμομηχανῆς Σούλτερ (ἄρθρον Ἀτμομηχαναῖ, τ. Β' σ. 491 β). [Τ.Β.]

Ἑκκερνφόρδε (Eckernförde). Πρωτεύουσα περιφέρειας (38 212 κατ.) τῆς Σλεσβίας - Ὀλσαςτίας, ἐπὶ ὁρίου τῆς Βαλτικῆς. 28 χμ. ΒΔ τοῦ Κιέλου. Ἐχει 5604 κατ., ἐγένετο δὲ γνωστὴ διὰ τὴν τῷ 1849 συμβῆσαν ἐνταῦθα μάχην μετὰ τὸν δανικοῦ στόλου καὶ γερμανικῶν στρατευμάτων ἐπὶ τῆς ἀκτῆς τοποθετημένων καθ' ἣν ἐκυριεύθησαν τὰ δανικὰ πλοῖα, κατεστράφη δὲ τὸ μεγαλύτερον. [Μ.Σ.]

Ἑκκλες (Eccles). Πόλις τῆς ἀγγλικῆς κομητείας Λαγκαστρίας. 7 χμ. Δ τῆς Μαγχεστρίας. Ἐχει σταθμὸν σιδηρ. βαμβακουργίαν καὶ μετὰ τῶν Βάρτον, Μόντον, Πάτρικοφτ καὶ Βίντον 21 785 κατ. [Π.Π.]

Ἑκκλεσφιλδ (Ecclesfield). Πόλις τῆς ἀγγλ. κομητείας Ὑόρκ, 7 χμ. Ν τοῦ Σχεφφιλδ. Ἐχει (1881) 21 156 κατ. καὶ ἀρχαίαν μαχαίροποιάν. [Μ.Σ.]

Ἑκκλησία (Ἀρχαιολ.). Ἐν ταῖς ἀρχαίαις δημοκρατίαις ὁ δῆμος ἦτο κύριος

τῆς πολιτείας, θέν εἶχον τὸ δικαίωμα νὰ βουλευσύνται περὶ τῶν κοινῶν πάντες οἱ ἐν ἡλικίᾳ πολῖται· οἱ μὴ γεγονότες ἄνθρωποι καὶ κωλύμενοι ὑπὸ τῶν νόμων τὸ σύνολον δὲ τῶν πολιτῶν ὑπετίθετο κατὰ νομικὸν πλᾶσμα ὅτι ἀντεπροσωπεύον αὐ συνεχεῖς μὲν εἰς συνέλευσιν ἐσθιδήποτε καὶ ἂν ἦσαν, πλὴν ὀρισμένων τινῶν ἐξαιρέσεων· τοιαῦται δ' ἐξαιρέσεις ὠρίζοντο ὅσακις ἐπρόκειτο νὰ ψηφισθῇ νόμοι ἐπ' ἀνδρὶ (δωρακισμός, δωρεὰ τῆς πολιτείας, ἄδεια), ὅτε ὅπως ἔχη κύρος ἡ ἀπόφασις ἐπρεπε νὰ ψηφισθῇ κρυδῶν (δια μυστικῆς ψηφοφορίας) πάντες ἀνεξαιρέτως οἱ πολῖται, ὡν ἑποῖα κατὰ πλᾶσμα ἦτο ὀρισμένος ἐκ τῶν προτέρων ὁ ἀριθμὸς (εἰς 6000 ἐν Ἀθῆναις, εἰς 4000 ἐν Ἀλικαρνασσῶ). Ἐκαλοῦντο δ' αἱ συνέλευσεις τοῦ δήμου ἐκκλησίαι· μὲν ἐν ταῖς πλείστασι τῶν ἐλληνικῶν πόλεων, αἵτις ἐν τῇ τῶν δωρικῶν καὶ ἀπέλλαι ἐν Σπάρτῃ.

Ἀκριβοτέρων γινώσκων ἐξ ἐπιγραφῶν καὶ μαρτυριῶν τῶν ἀρχαίων συγγραφέων, μάλιστα τῶν Ἀστικῶν ῥητόρων καὶ τοῦ Ἀριστοτέλους, τὰ τῆς Ἐ. ἐν τῇ Ἀθηναίων πολιτείᾳ. Ἐν ταύτῃ αἱ Ἐ. ἦσαν τακτικά (αἱ τεταγμέναι ὑπὸ τῶν νόμων) καὶ ἑκτακτοὶ (συγκλητοὶ ἢ κατὰκλητοὶ Ἐ.). Καὶ τακτικά μὲν συνήγοντο τέσσαρες ἐν ἐκάστῃ πρυτανείᾳ, ὡν ἡ μία ἐλέγετο κυρία ἑκτακτοὶ δὲ ὅσακις ἐπαρουσίαζετο ἐξαιρέτης ἐπείγουσά τις ἀνάγκη. Ἐν τῇ κυρίᾳ Ἐ. ἐγένετο ἐπιχειροτομία τῶν ἀρχῶν (καπεφαίνετο δηλαδὴ ὁ δήμος ἂν καλῶς ἢ κακῶς ἤρξεν ἑκάστος τῶν ἀρχόντων καὶ ὁ ἀποχειροτονηθεὶς ἐξετάλλετο τῆς ἀρχῆς), ἀπεφασίζοντο τὰ περὶ ἐξασφαλίσεως τῆς προμηθείας τοῦ ἀναγκαίου εἰς τὴν πόλιν οἴτου καὶ τὰ περὶ φυλακῆς τῆς χώρας, εἰσάγοντο αἱ εἰσαγγελίαι, ἀνεγινώσκοντο αἱ ἀπογραφαὶ τῶν δημογεγενημένων καὶ ἀνεκινούντο αἱ ἐπιδιληγείσαι εἰς τὸν ἄρχοντα κληρονομικαὶ δικαί (ὅπως περιέβλῃσιν ἐπισήμως εἰς γινῶσιν πάντων τῶν Ἀθηναίων αἱ εἰς τὴν κατοχὴν κτημάτων ἀναφερόμεναι ὑποθέσεις)· ἐπὶ δὲ τῆς ἑκτῆς πρυτανείας πρὸς τοὺς εἰρημένους ἐδίδετο ἐπιχειροτομία περὶ τῆς δωρακιστορίας (ἂν ἔκρινε δηλαδὴ ἀναγκαῖον ὁ δήμος νὰ γείνη τις δωρακισμός) καὶ ὁ δήμος ἀπεφασίζε προδικαστικῶς περὶ τῶν εἰσαγομένων προβολῶν τῶν συκοφαντῶν καὶ τῶν ἐξυβρισάντων ἢ ἀσεβησάντων περὶ τὰς ἑορτὰς (μέχρι τριῶν κατ' Ἀθηναίων πολιτῶν καὶ τριῶν κατὰ μετοίκων) καὶ περὶ κατηγοριῶν κατὰ τῶν ἐξαπατησάντων τὸν δήμον Ἀθηναίων. Ἐν τῇ δευτέρᾳ ἐκκλησίᾳ συνελθόντων αἱ ἀναφοραὶ (ἱκετηρίαι), ἐκεῖνος δὲ οὐ ἐγένετο δεκτὴ ἡ ἀναφορὰ ὡμίλει πρὸς τὸν δήμον περὶ τῆς ὑποθέσεως ὑπὲρ ἧς διεφέρετο. Ἰδιωτικῆς ἢ δημοσίας Αἱ ἄλλαι δυο τακτικαὶ Ἐ. ἦσαν περὶ τῶν ἄλλων ὑποθέσεων, συνελθόντων δ' ἐν αὐταῖς κατὰ τὰ ὑπὸ τῶν νόμων κεκλινομένης τρεῖς μὲν κατ' ἀνώτατον ὅρον ὑποθέσεις ἀναφερόμεναι εἰς ὀρθοκτικὰ

πράγματα («τρία ἱερῶνα»), τρεῖς εἰς μὴ ὀρθοκτικὰ ἀλλὰ διὰ τοῦ νόμου καθηγιασμένα («τρία ὅσιον») καὶ τρεῖς ἐκ τῶν ἀναφερόμενων εἰς τὰς ἐξωτερικὰς σχέσεις τῆς πολιτείας («τρία κηροῖ καὶ προδραίαι»). Ἐν μὲν τῶν κατὰ τὰς τέσσαρας τελευταίας πρυτανείας τοῦ ἔτους συναγομένων τακτικῶν Ἐ., ἢ ὠρίζοντο αἱ πρυτάνεις, ἐγένοντο αἱ ἀρχαιρεσίαι τῶν στρατηγῶν καὶ τῶν ἄλλων πολεμικῶν ἀρχῶν. Νέοι δὲ νόμοι ἐψηφίζοντο ἢ διορθούντο οἱ παλαιοὶ μόνον ἐν ἀρχῇ τοῦ ἔτους καθ' ὀρισμένους τινὰς διατυπώσεις — Τὴν ἡμερησίαν διατάξιν (τὸ πρόγραμμα) τῆς Ἐ. συνέταττον οἱ πρυτάνεις βουλευταὶ, ἐδημοσίουν δὲ πάντα ἡμέρας πρὸ τῆς συλλογῆς τῆς Ἐ. (πρόπαιμπα). Ἡ Ἐ. δὲν συνεκαλεῖτο κατὰ τὰς ἐξηγημένας ἡμέρας (ἀρσενικοὶ) ἤτοι τὰς ἑορτὰς (ἱερομηνία) καὶ τὰς ἀποφράδας διελευσὶ δὲ καὶ συνελθούσα ἡ Ἐ. ἂν παρετρεῖτο διακρίματα τις.

Τῆς Ἐ. προήδρουν ἐννέα πρεσβροί, οὓς ἐκλήρου ὁ ἐπιστάτης τῶν πρυτανείων ἕνα ἐξ ἐκάστης φυλῆς πλὴν τῆς πρυτανεύουσας· ἐκ τούτων δὲ πάλιν ἐκλήρουτο εἰς ἐπιστάτης ὁ προϊστάμενος τῶν πρεσβρων. Εἰς τοὺς πρεσβρους παρέβιδεν ὁ ἐπιστάτης τῶν πρυτανείων τὸ πρόγραμμα τῆς Ἐ., ἐπεμελούτο δ' αὐτοὶ τῆς εὐκοσμίας, ἐθέτον τὰ ζητήματα, ἔκρινον τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ψηφοφορίας («τὰς χειροτονίας ἔκρινον») καὶ τὰ ἄλλα πάντα διακρίνουν, αὐτοὶ δ' εἰσιν καὶ τὴν Ἐ. («ἦσαν κύριοι τοῦ ἀρείου»). Ὁργανὰ τῶν πρεσβρων πρὸς τὴν Ἐ. ἐν τῇ ταξείᾳ ἦσαν κατὰ μὲν τὴν Ἰ' αἰῶνα οἱ ἀστυνομικοὶ κλητήρες (τοξόται), ἔπειτα δὲ πολῖται ἐκ τῆς πρυτανεύουσας φυλῆς, καὶ ἐν τοῖς μεταγενεστοῖς χρόνοις οἱ ἐργῶν. Ὁ ἐλεγχὸς τῶν συνερχομένων εἰς ἐκκλησίαν (ἂν εἶχον δηλαδὴ τὸ δικαίωμα τοῦ ἐκκλησιασθῆναι) ἀναταξιμεύοντο εἰς ἑξ ἡγεμόρους, οἵτινες μετὰ τῶν τριακοντα βροχίων αὐτῶν, τῶν δήμου συλλογῶν, τοὺς μὴ ἐκκλησιαζόντας ἐξήμειον καὶ τοὺς ἐκκλησιαζόντας ἐξήταζον καὶ συνήλθον τοὺς ἀνούντας νὰ προσέλθωσιν εἰς τὴν Ἐ. Ἀλλ' ὁ καταναγκασμός διὰ τοῦ μεριλτωμένου σχεῖναι καὶ τὰ ἄλλα σοφίσματα τῶν πρυτανείων πρὸς συλλογὴν τοῦ πλήθους εἰς τὴν Ἐ. ἦσαν περιττὰ πλέον ἀρ' ὅτου ἐποίησαν οἱ Ἀθηναῖοι μισθοφόρον τὴν Ἐ. Ἡ ἀποζημιώσεις τῶν ἐκκλησιαζόντων (ἐκκλησιαστικός μισθός, τὸ ἐκκλησιαστικόν) ὠρίσθη τὸ πρῶτον περὶ τὸ τέλος τοῦ Ἐ' αἰῶνος κατὰ ψήφισμα τοῦ Ἀγυρρίου εἰς ἕνα ὄβολον, ἡξίσθη δὲ μετ' ὀλίγον προτάσει Ἡρακλείδου τοῦ Κλαζομενίου εἰς δυο ὄβολους καὶ εἰτα ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ Ἀγυρρίου εἰς τρεῖς ὄβου. Ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ Ἀριστοτέλους ἐλάμβανον οἱ ἐκκλησιαζόντες ἑξ ὄβολους (μὴν δραγμῶν) διὰ τὰς ἄλλας ἐκκλησίας καὶ ἐννέα ὄβλους διὰ τὴν κυρίαν. Ἐπὶ τῶν χρόνων δὲ τῶν μισθῶν οἱ θεωρεῖσθαι εἰς τοὺς ἐκκλησιαζόντας, ἀποδεκνύοντας τὴν παρουσίαν τῶν εἰς τὴν Ἐ. διὰ τοῦ εἰσιτηρίου

(συμβόλου), ὅπου ἕκαστος τούτων ἐλάμβανε προσερχόμενος εἰς τὴν Ἐ. παρὰ τῶν πρυτάνεων.—Συνήγεται δ' ἡ Ἐ. κατὰ μὲν τοὺς παλαιότερους χρόνους εἰς τὴν ἀρχαίαν ἀγορὰν, καίμεν ἰσχυρῶς παρὰ τὸ ἱερὸν τῆς Πανδῆ μου Ἀφροδίτης, ὅπου ὑστερον ὠκοδομήθη τὸ Ὁδεῖον Ἡρώδου τοῦ Ἀττικοῦ, κατὰ δὲ τὴν Ε' καὶ τὸν Δ' αἰῶνα εἰς τὴν Πνύκα, καὶ ἔπειτα εἰς τὸ Διονυσιακὸν θέατρον· ἐξαιρετικῶς δὲ εἰς τινὰς περιστάσεις συνήγοντο καὶ πρότερον εἰς τὸ θέατρον, ἐνίοτε δὲ καὶ εἰς τὴν Παιραιᾶ δάκις ἐπρόκειτο περὶ τῶν ἐν τοῖς ναυρίοις (κατὰ τοὺς ῥωμαϊκοὺς χρόνους ὁμοῦς συνήγεται συχνότερον ἡ Ἐ. εἰς Παιραιᾶ). Προκαίμεν δὲ νόμων ἐπ' ἀνδρὶ, ὅτε ἐπρεπε νὰ ψηφίσωσιν ἐξακισχίλιοι· πολῖται, συνήρχοντο εἰς τὴν ἀγορὰν· εἰς δὴλωσιν τοῦ τόπου, ἐν ᾧ ἐμελλε νὰ γείνη ἡ ἐκκλησία, ὕψυτο ἐν αὐτῷ σημεῖα τις πιθανῶς («ἐτίθετο σημεῖον»).

Πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῶν συζητήσεων ἐκαθαίρετο ἡ Ἐ. Τὰ καθάρσια ἐκαλοῦντο περίστια, οἱ δὲ καθαίροντες τὰ ἱερὰ περιτταρχοί, οἵτινες περισσότερον τὸ καθάρισον. Εἶτα δ' κήρυξ ἤρχετο τὰς πατριούς· εὐχὰς, καταρῶμενος πάντα ὁ στίς ἤθελεν ἐξαπατήσῃ τὸν δῆμον. Ἐπηκολούθει δ' ἡ προχειροτονία, ἥτοι ἡ ἀπόφασις τοῦ δήμου περὶ τοῦ προδουλεύματος τῆς βουλῆς, διότι οὐδὲν ἀποβιβλυζοντο εἰσῆγεται εἰς τὴν ἐκκλησίαν περὶ ἑκάστου ζητήματος, περὶ οὗ ἐμελλε ν' ἀποφασίσῃ ὁ δῆμος, προτιθετο ἡ γνώμη τῆς βουλῆς καὶ ὁ δῆμος ἀπεφαίνετο διὰ χειροτονίας ἂν ἀρκῆται εἰς ταύτην ἡ ἐπιθυμία νὰ γείνη συζήτης περὶ αὐτῆς ἐν τῇ τελευταίᾳ περιπτώσει ἐπηρώτα ὁ κήρυξ «Τίς ἀγορεύειν βούλεται τῶν ὑπὲρ πενήτηκοντα ἔτη γεγονότων καὶ πάλιν ἐν μερεῖ τῶν ἄλλων Ἀθηναίων;» διότι κατὰ τὸν νόμον τοῦ Σόλωνος πρῶτοι ὁμιλοῦν οἱ ἄνω τῶν πενήτηκοντα ἔτων καὶ μετ' αὐτοὺς οἱ νεώτεροι κατὰ τάξιν ἡλικίας πάντοτε· ἀλλ' ἡ διάταξις αὕτη δὲν ἐτήρειτο αὐστηρῶς. Πάντες οἱ ἐν τῇ Ἐ. εἶχον τὸ δικαίωμα νὰ λαμβάνωσι τὸν λόγον, πλην τῶν τυπομένων τοὺς γονεῖς ἢ μὴ τρεφόντων ἢ μὴ παρεχόντων εἰς τὴν ἀποφασιστικὴν τὰς στρατείας, ὅσαι προσετάχθησαν αὐτοῖς, τῶν ἡταιρηκότων, τῶν σπαταλησάντων τὴν πατρικὴν περιουσίαν ἢ τὴν περιελθούσαν διὰ κληρονομίας εἰς αὐτοὺς. Ὁ ῥήτωρ ἀγορεύων ἐφόρει στέφανον, ἐμφαίνοντα ὅτι ἱερὸν ἐξέπληρου καθήκον. Περαιτωθείσης τῆς συζητήσεως ἐτίθετο τὸ ζήτημα εἰς ψηφοφορίαν διὰ χειροτονίας, ἥτοι ἐξέτεινον τὰς χεῖρας πρῶτον μὲν οἱ παραδεχόμενοι τὴν πρότασιν (καταχειροτονία), εἶτα δ' οἱ μὴ παραδεχόμενοι (ἀποχειροτονία), ἀπὸ γὰρ ἐκείνων δὲ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ψηφοφορίας οἱ πρόεδροι («ἀναγορεύειν τὰς χειροτονίας»). Ἡ ἀπόφασις τοῦ δήμου διετυπώτο εἰς ψήφισμα, ὅπου κατατίθετο εἰς τὸ μητρώον (τὸ ἱερὸν τῆς μητρὸς τῶν θεῶν, ἐν ᾧ ἐφυλάσσοντο τὰ δημόσια γράμματα καὶ οἱ νόμοι), καὶ

συνθεσάτο ἐνεγράφετο εἰς λιθίνην στήλην ἐκτιθεμένην εἰς δημόσιον τινα τόπον. Ἄν ἐξηγῆται τὸ πρόγραμμα οἱ πρόεδροι ἐλκοντὴν ἐκκλησίαν, εἰ δὲ μὴ ἀνείαλλον αὐτὴν εἰς τὴν ὑστεραίαν (Β.δελισγρ. Schömann, de comitiis Atheniensium. Greifswald, 1819.—A. Reusch, de diebus contionum ordinariis apud Athenienses. Argentor. 1879, Wuerz, de mercede ecclesiastica. Berol. 1878.—A. Hug, Studien aus dem klass. Alterthum. 2 ἐκδ. Freib. 1886.—Busolt, Griech. Staatsaltert. 2α ἐκδ. München. 1892 σ. 257-267.—Hermann Gr. Antiqu. τ. 1. Staatsaltertümer von Thumser. Freib. 1892 σ. 504 525). Βλ. καὶ λ. Ἀγορὰ, Ἀπείλλα, Ψήφισμα [Π.]

Ἑκκλησία χριστιανικὴ ἐν τῇ εὐρυτάτῃ αὐτῆς σημασίᾳ καλεῖται ἡ κοινωνία πάντων τῶν λογικῶν καὶ ἐλευθέρων ὄντων τῶν πιστευόντων εἰς τὸν Σωτῆρα Χριστὸν καὶ ἐνουμένων αὐτῷ ὡς τῇ μόνῃ αὐτῶν κεφαλῇ (Ἐφ. α' 10.20-23). Ἦν στενωτέρᾳ ἐννοίᾳ ἡ ἐκκλησία περιλαμβάνει ἰδίως πάντας τοὺς πιστεύοντας εἰς Χριστὸν ἄνευ διαφορᾶς τοῦ χρόνου καθ' ὃν ἐξήσαν καὶ τοῦ τόπου ἐνθα εὐρίσκονται. Καὶ ἐν τῇ ἐννοίᾳ ταύτῃ ἡ Ἐ. διαίρεται: α') εἰς τὴν τῆς Π. Διαθήκης (Πρ. ιζ' 38), εἰς ἣν ἀνήκον οἱ εἰς Χριστὸν πιστευσαντες πρὸ τῆς ἐλευσεως αὐτοῦ ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ εἰς τὴν τῆς Κ. Διαθήκης, εἰς ἣν ἀνήκουσιν ἅπαντες οἱ εἰς Χριστὸν πιστεύσαντες μετὰ τὴν ἐλευσιν αὐτοῦ· καὶ β') εἰς τὴν ἐπὶ τῆς γῆς καὶ τὴν ἐν οὐρανοῖς. Καὶ ἡ μὲν ἐπὶ τῆς γῆς λέγεται· καὶ βασιλεία τῆς χάριτος καὶ ἐκκλησία στρατευομένη, διότι ἐπιδιώκουσα τὴν σωτηρίαν τῶν πιστῶν παλαίει ἀδιαλείπτως κατὰ τοῦ κακοῦ· ἡ δὲ ἐν οὐρανοῖς λέγεται βασιλεία τῆς δόξης ἢ θριαμβούσου, διότι ἀποτελεῖται ἐκ τῶν δικαίων, οἵτινες ἐδοξασθησαν καὶ ἀντημείβθησαν ὑπὸ τοῦ θεοῦ. Ἐν τέλει ἐν τῇ στενωτάτῃ καὶ συνήθει τῆς λέξεως ἐννοίᾳ Ἐ. νοεῖται μόνον ἡ ἐκκλησία τῆς Κ. Διαθήκης, ἡ στρατευομένη ἢ ἡ βασιλεία τῆς τοῦ Χριστοῦ χάριτος, ἣν ἀποτελοῦσι πάντες οἱ εἰς Χριστὸν πιστεύοντες καὶ αὐτὸν ὡς Σωτῆρα καὶ ἀρχηγὸν τῆς πίστεως αὐτῶν ἀνομολογούντες. Τὸ θεμέλιον τῆς ἐκκλησίας ἐθηκεν αὐτὸς ὁ Σωτὴρ ἡμῶν (Ματθ. ις' 18. Ἰωάν. ι' 14, 16)· διὰ δὲ τῶν Ἀποστόλων καὶ τῶν διαδόχων αὐτῶν ἐξηπλώθη πανταχοῦ καὶ κατίσχυσε. Κυβερνᾶται δὲ ἡ Ἑκκλησία ὑπὸ τῶν κληρικῶν, ἥτοι τῶν ἐπισκόπων, τῶν πρεσβυτέρων καὶ διακόνων (ἴδε τὰς λ. ἱερωσύνη, κλήρος). Ἡ Ἐ. ὀνομάζεται ἐν τῷ συμβόλῳ τῆς πίστεως μία, διότι μία εἶναι κεφαλὴ αὐτῆς, ὁ Χριστός, καὶ μία ἡ πίστις τῶν μελῶν αὐτῆς εἰς Χριστὸν· ἁγία, διότι ἡγιασθὲν ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ καὶ ἐπιδιώκει τὸν ἁγιασμὸν τῶν χριστιανῶν· καὶ ὁλίκη, διότι εἶνε

διαδεδομένη πανταχοῦ καὶ εἶνε προωρισμένη νὰ περιλάβῃ εἰς τοὺς κόλπους αὐτῆς πάντας ἀνθρώπους, πάντα τὰ ἔθνη, καὶ νὰ ἐξαπλωθῇ εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης ὡς ἐσχάτου τῆς γῆς (Λουκ. κδ' 47. Πρ. α' 18. Ρωμ. ι' 18)· ἀποστολική, διότι διὰ τῶν ἀποστόλων ἐβημελιώθη καὶ ἐξηπλώθη τὴ πρώτην. Εἰς τὴν Ἐ. ἀνήκουσι μόνον ἐκείνοι, οἵτινες, κατὰ τὸν Ἀπόστολον, ἐν ἐνὶ πνεύματι εἰς ἓν σῶμα ἐβαπτίσθησαν, εἴτε Ἰουδαῖοι εἴτε Ἕλληνες (Α' Κορ. ιβ' 13), ἀποτελοῦσι δὲ ἓν σῶμα καὶ ἔχουσιν ἓνα Κύριον, μίαν πίστιν, ἓν βάπτισμα (Ἐφ. δ' 3, 4). Δὲν ἀνήκουσι δὲ εἰς αὐτὴν οἱ δὲν ἐδεχόμενοι ἐν τῷ εὐαγγελίῳ καὶ τῷ βαπτισμῷ τοῦ Χριστοῦ, ἥτοι Ἰουδαῖοι Μωυσαϊκοί, καὶ εἰς τινες ἄλλοι. Δὲν ἀνήκουσιν ἐπίσης εἰς τὴν Ἐκκλησίαν οἱ ἀποστάται τῆς χριστιανικῆς πίστεως, οἱ αἱρετικοὶ οἱ σχισματικοὶ καὶ ἐκείνοι, οὓς ἡ Ἐκκλησία ἀποκλείει τῆς κοινωνίας τῶν πιστῶν. Ἡ Ἐκκλησία σκοπεῖ τὸν ἀγιασμὸν τῶν ἀνθρώπων κατὰ τὴν ἐπ' ἀνθρώπῳ τῆς μετὰ τοῦ Θεοῦ ζωῆς αὐτῶν (Ἐφ. δ' 11-13). Τὴν ἐπίτευξιν δὲ τοῦ σκοποῦ τούτου ἐπιδιώκει ἡ Ἐκκλησία, α') διὰ τῆς διδασκαλίας τοῦ Εὐαγγελίου, δι' ἧς φωτίζει τοὺς ἀνθρώπους τῇ φωτὶ τῆς πίστεως καὶ διδάσκει νὰ τηρῶσι πάντα ὅσα ὁ Χριστὸς ἐνετείλατο (Ματθ. κη' 19, 20)· β') διὰ τῶν μυστηρίων καὶ τῶν ἱεροπραξιῶν ἐν γένει, δι' ὧν μεταδίδει εἰς τοὺς πιστοὺς τὴν θείαν χάριν· γ') διὰ τῆς προσευχῆς καὶ λατρείας. Κατὰ τὸν ὁ αἰῶνα ἐγένετο τὸ σχίσμα μεταξὺ τῆς Ἀνατολικῆς καὶ δυτικῆς Ἐκκλησίας, κατὰ δὲ τὸν 15' αἰῶνα τὸ μεταξὺ δυτικῆς καὶ Διαμορτωμένης ὥστε τρεῖς μεγάλοι Ἐκκλησιαστικοὶ ὑπάρχουσι νῦν, ἡ Ὁρθόδοξος Ἀνατολική, ἡ Δυτικὴ ἡ Καθολικὴ καὶ ἡ Διαμορτωμένη ἡ Προτεστάντικὴ· περὶ μίαν δ' ἑκάστης τούτων ἰδιαίτερώς ἴδε τὰς οἰκίας λήξεις. [I.M.]

Ἐκκλησιαστικὴ. Βιβλίον ἐκ τῶν τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης ἀποδιδόμενον τῷ Σολομῶντι, συγγραφὲν ὁμοῦ κατὰ πᾶσαν πιθανότητα βραδύτερον ἐπὶ τῶν Σελευκιδῶν ὑπὸ φιλοσόφου σκεπτικοῦ καὶ πρὸς τὰς ἐπιπορευομένας ἀρχὰς κλίνοντος. Ἀνήκει εἰς τὰ διδασκτικὰ βιβλία καὶ ὁμοιάζει πολὺ πρὸς τὰς Παροιμίας.

Ἐκκλησιαστικὴ ἱστορία. Ἡ ἐπιστημονικὴ ἔκθεσις τῆς συστάσεως καὶ ἐξαπλώσεως τῆς Ἐκκλησίας. Διαφείτῃ κατὰ τὸ περιεχόμενον εἰς ἐξωτερικὴν, ἥτις πραγματεύεται περὶ τῆς ἱστορίας τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς σχέσεως αὐτῆς πρὸς τὴν πολιτείαν, καὶ εἰς ἐσωτερικὴν, ἥτις ἐκθέτει τὴν λατρείαν, τὸ πολιτεῖμα καὶ τὸν Ἐκκλησιαστικὸν βίον· χρονολογικῶς δὲ εἰς ἀρχαίαν, μέσην καὶ νεωτέραν Ἐκκλησιαστικὴν ἱστορίαν· καὶ ἡ μὲν ἀρχαία ἐκτείνεται μέχρι τοῦ 1' αἰῶνος, ἡ δὲ μέση μέχρι τῆς μεταρρυθμίσεως καὶ ἡ νεωτέρα ἀπὸ τῆς μεταρρυθμίσεως καὶ ἐντεύθεν. Τὴν ἱστορίαν

τῆς ἱδρύσεως τοῦ χριστιανισμοῦ διὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν Ἀποστόλων συνειθίζουσι νὰ ἐπιτετραχύνουσι αὐτοτελῶς ὡς βίον τοῦ Ἰησοῦ καὶ ἱστορίαν τῶν ἀποστολικῶν χρόνων. Προτάσσεται ἡ ἱστορία τοῦ ἀρχαίου κόσμου ἐν συγκρίσει πρὸς τὸν χριστιανισμόν. Ὁ ἀρχαιότατος συγγραφεὺς Ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας εἶνε ὁ Εὐσέβιος ὁ Καισαρείας (ἰδ. λ.) ὅστις ἔγραψε περὶ τὸ 325. Ἐκτότε πλείστοι ἀνεφάνησαν Ἐκκλησιαστικοὶ ἱστοριογράφοι, πρόσδος δὲ ἐπαυλομένη ἐν τῇ ἐπιστήμῃ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας ἤρξατο ἀπὸ τῆς μεταρρυθμίσεως καὶ ἐντεύθεν. [I.M.]

Ἐκκλησιαστικὴ μουσικὴ, ἱλ. Μουσικὴ.

Ἐκκλησιαστικὸν δίκαιον εἶνε τὸ σύνολον τῶν κανόνων, οἵτινες διέπουν τὰς σχέσεις τῆς Ἐκκλησίας πρὸς τὰ ἀποτελούντα αὐτὴν ἄτομα, τὰς τῶν ἀτόμων τούτων ὡς μελῶν τῆς Ἐκκλησίας πρὸς ἄλληλα, ὡς ἐπίσης τὰς σχέσεις τῆς Ἐκκλησίας πρὸς τὴν πολιτείαν καὶ τὰς τῶν διαφόρων Ἐκκλησιῶν πρὸς ἄλληλας. Ἡ Ἐκκλησία δὲν ὑπάγεται εἰς τὸ δίκαιον καθ' ὅλας αὐτῆς τὰς σχέσεις· τὰ δογματικὰ ζητήματα καὶ τὰ τῆς ἐξωτερικῆς λατρείας κείνται ἐκτὸς τῆς σφαίρας τοῦ Ἰ. Δ. Ἀντικείμενον ἐπομένως αὐτοῦ εἶνε εἰδικώτερον ὁ ὁργανισμὸς τῆς Ἐκκλησίας, τὸ πολιτεῖμα ἡλ. καὶ ἡ διοίκησις αὐτῆς, τὰ διαφόρα ἱερατικὰ ἀξιώματα καὶ λειτουργήματα καὶ ἡ ἀπονεμηθὲν αὐτοῖς ἐξουσία, αἱ πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν σχέσεις τῶν κατ' ἴδιον μελῶν αὐτῆς καὶ τῆς πολιτείας, ἡ διοίκησις τῆς Ἐκκλησιαστικῆς περιουσίας καὶ ἡ ἐπίδρασις τῆς Ἐκκλησίας ἐπὶ σχέσεων τινῶν τοῦ αἰσθητοῦ δικαίου. Οἱ ἀποτελοῦντες τὸ Ἰ. Δ. θεσμοὶ εἶνε νομοὶ γραπτοὶ ἢ ἄγραφοι ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ κοινόμενοι· εἰς τοὺς ἀρχαιότατους αἱ θεσμοὶ αὗτοι ἐν γένει, εἰδικώτερον δ' αἱ ὑπὸ τῶν Συνόδων θεσπιζόμεναι διατάξεις καλοῦνται Κανόνες, εἰς οὗ καὶ τὸ Ἰ. Δ. ἐκλήθη Κανονικὸν δίκαιον. Τῶν κανόνων ἔχουσαν ὑπὸ τῶν Ἰουζαντινῶν χρόνων συλλογὰς τινὰς, κατὰ τὸ πλεῖστον ἀτελεῖς, καὶ ἐρημνείας ἐπιστημονικῶς ἢ εἰδικῶς περὶ κανονικῶν πραγμάτων πραγματείας· ἐκ τῶν συγγραμμάτων τῶν ἔργων τούτων οἱ σπουδαιότεροι εἶνε ὁ Ζωνάρος, ὁ Ἀριστήνης καὶ ὁ Βαλαμών. Ἐπὶ μακρὸν χρόνον ἐν κοινῇ παρὰ τῇ ἡμετέρᾳ Ἐκκλησίᾳ γράφηι ἡ δὲ κατὰ τὸ 1800 ἐν Λεὶψιᾳ ἐκδόθεν Ἡ το δ ἰ λ ο ν, συλλογὴ ἀτελής καὶ ἑλλειπὴς τῶν Ἀποστολικῶν καὶ Συνεδιῶν κανόνων. Τῷ 1852-59 ὁμοῦ ἐξεδόθη ὑπὸ τῶν Γ. Ράλλη καὶ Μ. Πατῆ τὸ «Σύνταγμα τῶν θείων καὶ ἱερῶν κανόνων τῶν τε ἀγίων καὶ πανευφύμων Ἀποστόλων καὶ τῶν οἰκουμένων καὶ τοπικῶν Συνόδων.» ὅπερ εἶνε ἡ πληρεστερὰ συλλογὴ τῶν πηγῶν τοῦ Ἰ. Δ. τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας. Ἡ ἐπιστημο-

νική ὁμοίως τοῦ δικαίου τούτου ἐπεξεργασία, ἀρξάμενη ἐν τῇ Δύσει ἀπὸ τῶν χρόνων τοῦ Λαουήρου κυρίου καὶ εἰς ἱκανὴν ἐξελθούσα τελειότητα, παρ' ἡμῖν δὲν εἴπυεν ἀναλόγου μελετήσεως, καὶ τοι ἀπὸ τοῦ 1860 εἰδικὴ ἰδρυθῆν ἐν τῷ Ἑθν. Πανεπιστημίῳ ἔβρα, ἥν πρῶτος ὁ ἀειμνήστος Μ. Ποτλῆς κατέλαβε. Καὶ τοι ὁμοίως εἰδικὴν δι' ἡμᾶς ἔχει ἄξιον τὸ Ἑ. Δ. οὐχ ἥτιον ἢ γνώσις αὐτοῦ δὲν εἶνε ἐπαρκῶς διαδεδομένη, οὐδενὶς μὲν πληροῦς συστήματος τῆς ἐπιστήμης ταύτης ἐκδιδόντος, ἐλαχίστων δὲ μονογραφῶν, ὧν σπουδαιότατη ἢ τοῦ νῦν καθηγητοῦ τοῦ Ἑ. Δ. κ. Ἰ. Π. Εὐταξίου «Περὶ Ἱερατικῆς Ἑξουσίας». [Πρ.]

Ἑκκλησις, βλ. Ἑρεσις.

Ἑκκλητοί ἐκαλοῦντο ἐν Σπάρτῃ τὰ μέλη ἐκκλησίας τινός, ἧτις ἀκριβολογ εἶναι ἐκ τινῶν συνιστάτο καὶ ἥς καθόλου ὁ ὄργανισμός ταύτης διυπεξέλεγκτος ἐκ τῶν περιτωθεῖσιν ἡμῖν εἰδήσεων. Πιθανὸν ὁμοίως φαίνεται ὅτι ἦτο τὸ σῶμα τῶν Ἑ. τὸ αὐτὸ καὶ τὸ λεγόμενον Μικρὰ ἐκκλησία καὶ ὅτι ἀποτελεῖτο μόνον ἐξ ἀρχαίων πολιτῶν ἢ ὑπόθεσις δ' αὕτη συμφωνεῖ πρὸς τὴν ἀρχὴν τῶν Ἑ. νὰ ἐπιμνησται μετὰ ζήλου εἰς τὸ ἀρχαίον πολίτευμα κωλύοντες παντὰ νεωτερισμὸν. [Σ.Τ.]

Ἑκκλητος πόλις ἢ δίκη. Κατὰ μεταξὺ τῶν ἀρχαίων ἐλληνικῶν πόλεω πολιτικῆς συνθήκας (συμβόλαια) ἐν πόλει τινὶ ἀπολέσας δικὴν πολίτης ἑτέρας πόλεως ἡδύνατο νὰ απαιτηθῇ ὥστε ἢ ὑπόθεσις νὰ ἐκδικασθῇ ἐκ νέου ὑπὸ τρίτης πόλεως. Ἡ πόλις αὕτη ἐλέγετο Ἑ., ὡς καὶ ἡ δίκη. Ἑκκληστὶν εἰς τρίτην πόλιν ἐποίουν προσέτι καὶ δύο πόλεις ἔχονταί διαφορὰν τινα. [Σ.Τ.]

Ἑκκόκκισις τοῦ βάμβακος. βλ. Βάμβαξ (τ. Β' σ. 691).

Ἑκκρεμῆς. Πᾶν βαρὺ σῶμα ἐξερτημένον ἀπὸ νήματος ἱσορροπεῖ εὐσταθῶς τοῦ νήματος διευσθυνομένου κατὰ σταθμὴν. Πᾶν ὁμοίως μακρύνοντες τὸ σῶμα ἀπὸ τῆς θέσεως τῆς ἱσορροπίας ἐγκυκαλιπόμεν αὐτὸ εἰς τὴν ἐνέργειαν τῆς βαρύτητος, ἐπανέρχεται πιπτον καὶ διαγράφον κύκλου τόξον εἰς τὴν θέσιν τῆς ἱσορροπίας, ἐνεκα δὲ τῆς κατὰ τὴν πτώσιν ταύτην κινήσεως ταχύτητος, προχωρεῖ πέρα τῆς θέσεως ταύτης ἀνυψούμενον ἕως οὗ ἢ ἀντενεργούσα βαρύτης καταλύσῃ τὴν κεκτρημένην ταχύτητα (εἶναι δὲ ἡ κεκτρημένη αὕτη ταχύτης ἱκανὴ ὥστε τὸ σῶμα νὰ διαδράμῃ ἀπὸ τῆς θέσεως τῆς ἱσορροπίας τόξον ἴσον πρὸς τὸ ἀπὸ τῆς θέσεως τῆς ἱσορροπίας μέχρι τῆς θέσεως καθ' ἣν ἐν ἀρχῇ ἐγκυκαλιεῖται τὸ σῶμα εἰς τὴν ἐνέργειαν τῆς βαρύτητος) τὴν πρώτην ταύτη ἀλώρησις νὰ διαδέχεται διὰ τοὺς αὐτοὺς λόγους δεύτερά ἀπαράλλακτος ἄλλὰ κατ' ἀντιστροφον διευσθύνει καὶ ταύτην τρίτην θὰ ἐτέλει δὲ τὸ σῶμα οὕτως ἀτελεύτητον σείραν αἰωρήσεων καὶ θὴ τοῦ αὐτοῦ εὐρύους, εἰμὴ ἐξώτε-

ρικαὶ αἰτίαι (τρίτῃ κατὰ τὰ σημεῖον τῆς ἐξαρτήσεως τοῦ νήματος, ἀντιστάσεις τοῦ ἀέρος) ἡλάττων βαθυμῶν τὸ εὖρος τῶν αἰωρήσεων, ὧν ἐνεκα πλησιάζον κατ' ὀλίγον πρὸς τὴν θέσιν τῆς ἱσορροπίας τὸ σῶμα μετὰ τοῦ νήματος κινηθεὶ ἐπὶ τέλους. Τὸ σύστημα τοῦτο νήματος καὶ βαρέος σώματος ὅπερ τοιαύτας ἐκτελεῖ αἰωρήσεις καλοῦμεν ἐν γένει συσπόμεν. Κατασκευάζομεν δὲ συνήθως τοιαῦτα φυσικὰ Ἑ. ἐξερτῶντες σφαιρὰς βαρείας ἢ φακοειδῆ σώματα (πρὸς ἐλαττωσιν τῆς ἀπὸ τοῦ ἀέρος ἀντιστάσεως οὐχὶ ἀπὸ νήματος, ἀλλ' ἀπὸ σχετικῶς ἐλαφροτέρων μεταλλικῶν ῥάβδων, ἀκωλύτως στρεφόμενων περὶ ἀκμὴν ἐφ' ἧς ἐρείδονται, καὶ καλοῦμεν εἰδικώτερον τὰ τοιαῦτα Ἑ. σύσπόμενα, ἐν ᾧ ἀπλῶς νὰ μαθηματικῶς Ἑ. καλεῖται Ἡ. οὕτως ἢ μὲν μᾶζα τοῦ βαρέος σώματος νοεῖται εἰς ἐν σημεῖον συγκεντρωθεῖσα, τὸ δὲ νῆμα ὑποτίθεται ἀβαρὲς καὶ ἀνένδοτον (μὴ καμπύμενον, μηδὲ διατεινόμενον). (Ὁ δὲ Γαλιλαῖος εὖρος (1602) ὅτι ἡ διάρκεια ἐκάστης αἰωρήσεως εἶνε ἀνεξάρτητος 1) ἀπὸ τοῦ ποσοῦ καὶ τοῦ ποιοῦ τῆς μᾶζης τοῦ βαρέος σώματος καὶ 2) ἀπὸ τοῦ εὗρους τῆς αἰωρήσεως, ἐάν τοῦτο μὴ ὑπερβαίνῃ μικρὸν τινα ἀριθμὸν μοιρῶν (μέχρι 50 π. γ.), ἐξερτᾶται δὲ μόνον α') ἐκ τοῦ μήκους τοῦ Ἑ., οὕτως κατ' ἀνάλογον πρὸς τὴν τετραγωνικὴν τοῦτου ρίζαν (μῆκος δὲ τοῦ συνθετοῦ Ἑ. καλοῦμεν τὸ μήκος τοῦ ἀπλοῦ ὅπερ θὰ ἐξετέλει ἱσοχρόνους αἰωρήσεις). καὶ β') ἐκ τῆς κατὰ τόπους διαφόρου ἐντάσεως τῆς βαρύτητος (πρὸς Πτώσις), οὕτως ἀντιστρόφως ἀνάλογος πρὸς τὴν τετραγωνικὴν ταύτης.

Ὡς χρονόμετρον ὄργανον τὸ ἐκκρεμῆς προσηρτήθη εἰς τὰ ὥρολόγια τὸ πρῶτον ὑπὸ τοῦ Huyghens (1657) ἐνταῦθα τὸ εὖρος τῶν αἰωρήσεων διατηρεῖται ἀμετάβλητον διὰ κατὰ τὴν μηχανισμὸν προσδιδόντος τῷ Ἑ. μικρὰν τινα ὥσιν καθ' ἑκάστην αἰωρήσιν. Διὰ τοῦ ἐκκρεμοῦς ἀπεδείχθη πειραματικῶς (Richer, 1672) ἡ ἀπὸ τῶν πόλων πρὸς τὴν ἰσημερινὴν ἐλάττωσις τῆς βαρύτητος τῆς γῆς καὶ διὰ τοῦ αὐτοῦ ὁργάνου προσδιορίζεται ἡ ἐντάσις τῆς βαρύτητος ἐν τινὶ τόπῳ πειράματα δὲ γινόμενα διὰ τοῦ Ἑ. ἐπὶ διαφόρων ὕψων ὑπὲρ τὴν ἐπιφανείαν τῆς θαλάσσης ἀπέδειξαν ὅτι ἡ ἐντάσις τῆς βαρύτητος ἐλαττοῦται καθέσαν ἀπομακρυνόμεθα τοῦ κέντρου τῆς γῆς, οὕτως ἀντιστρόφως ἀνάλογος τοῦ τετραγώνου τῆς ἀποστάσεως ταύτης (πρὸς Πτώσις). Τέλος διὰ τοῦ ἐκκρεμοῦς ἀπέδειξεν ὁ Foucault (1851) πειραματικῶς τὴν περὶ τὸν ἄξονα αὐτῆς στροφὴν τῆς γῆς (τὸ πείραμα ἐγένετο ἐν τῷ Πανθῆνῳ τῶν Παρισίων δι' ἐκκρεμοῦς ἔχοντος μῆκος 67 μ. καὶ σείροντος τραῖραν 29 χγ.).

Ἑκκρίσεις. Ἑκκρίσιν λέγοντες ἐννοοῦμεν λειτουργίαν φυσιολογικὴν καθ' ἣν ἐκκρίνεται ἀπὸ ὁργάνου τινός τοῦ σώμα-

της ὑγρῆς ἔκκριμα, προερχόμενον μὲν ἐκ τῆς κατεργασίας οὐσιῶν τιμῶν, προσωρισμένον δὲ ἢ ὡς ἀποβλήθη τοῦ ὄργανισμοῦ ἢ να συντελεσθῇ εἰς ἄλλας φυσικοχημικὰς λειτουργίας. Τοιαῦτα ἔκκριματα εἶναι τὸ σῆμα, τὸ ἰδρώς, τὸ γάλα, τὸ σπέρμα, ὁ σιελος, τὸ γαστρικὸν ὑγρὸν, τὸ ἐντερικὸν ὑγρὸν, τὸ παγκρεατικὸν ὑγρὸν, ἡ χολή, τὸ δάκρυον, περὶ ὧν ἴδε τὰ ἰδιαίτερα ἄρθρα. Καὶ τὰ μὲν ὄργανα τὰ ἐπιτελοῦντα τὰς ἑ. εἶναι οἱ ἀδένες (βλ. λ.). Ἀποτελεῖται δὲ πᾶσα ἑ. ἐκ δυο φάσεων ὧν ἡ μὲν δευτερεύουσα εἶναι ἡ διήγησις τοῦ πλάσματος τοῦ αἵματος πρὸς τοὺς ἀδένες, ἡ δὲ οὐσιωδέστερα εἶναι ἡ κατεργασία, ἣν αἱ ὑπὸ τοῦ αἵματος προσφερόμεναι οὐσίαι ὑπότανται ἐν τοῖς ἀδενικαῖς ἀσκιόδεσιν (πλὴν οὐσιῶν τιμῶν παραλαμβάνομένων ὁμέτως ἀπὸ τοῦ αἵματος, ὡς τοῦ ὕδατος, τῶν ἁλμάτων). Εἶναι δὲ αἱ ἑ. ἡ συνεγείσῃ ἡ διαλειπούσαι, ἐπιγινόμεναι ἀλλ' ἐρεθισθείσης ἀμεδίως τῆς ἐκκριτικῆς ἐπιφανείας. [A.X.]

Ἑκλα (Hekla ἢ Heklofall). Τὸ περικλυτότερον, οὐχὶ δὲ καὶ ὑψηλότερον ἑνεργὸν ἡφαιστεῖον τῆς Ἰσλανδίας, κείμενον ἐν τῇ ΝΔ μέρει τῆς νήσου, 112 χμ. Α τοῦ Ρεῦκιάβικ. Ἰσχυρὰ μὲν ἀκονιστοὶ κίονες, ἔχοντες περιμέτρον 32 χμ. καὶ ὑψοῦται μεχρὶ 1557 μ. ἐξ ἀρρουστάδους καλυπτέως περίπου 1100 τ.χμ. Ἑχεῖ δὲ 5 κρατῆρας ὧν ὁ μέγιστος εἶνε σχεδὸν κυκλωτέρας, ἔχων περίμετρον 2 χμ. Ἀπὸ τοῦ 1104 μεχρὶ τοῦ νῦν ἀνυψοῦνται 21 ἐκρήξεις τοῦ ἡφαιστείου. ὧν ἡ τελευταία συνέβη τῷ 1878. Αἱ κλίσεις αὐτοῦ οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην φέρουσι φεταίν. [M.Σ.]

Ἑκλαμψία. Πάθησις σπασμοδική, ἐμμενέουσα κατὰ τὴν μικρὴν παιδικὴν ἡλικίαν (ἐκλαμψία τῶν νεογνῶν) καὶ κατὰ τὴν λοχείαν. Ἐπιλόγιος ἐκλαμψία καλοῦνται οἱ σπασμοὶ οἱ προσβάλλοντες τὰς γυναῖκας κατὰ τὴν κύησιν, τὸν τοκετὸν καὶ τὴν λοχείαν. Οἱ σπασμοὶ οὗτοι εἰσὶν ὑπὸ τὴν εὐρύτεραν σημασίαν ἀκούσι οἱ καὶ ἀκονιστοὶ συνολικαὶ τῶν μῶν, καταλαμβάνονται ἡ ὅλον τὸ σῶμα ἢ ὠρισμένους μῦς αὐτοῦ ἐν μιᾷ ἢ ἄλλῃ γῶρᾳ. Οἱ σπασμοὶ εἶναι τονικοὶ καὶ κλονικοὶ, συνοδεύονται ὑπὸ ἐντελούς ἀπωλείας τῆς συνειδήσεως καὶ ἀκούουσιν ὑπὸ φέγγους ἢ κόωσεις μᾶλλον ἢ ἥτιον κρατεστέμνου. — Ἡ ἐκλαμψία ἐκδηλοῦται κατὰ μέτρον ὅσον ἀπαξ ἐπὶ τοιαύτων γυναικῶν. — Αἱ ἐκ ταύτης προσβαλλόμεναι γυναῖκες κατὰ τὸ τρίτον πρὸν ἀγιστον καὶ ἡ νόσος εἶναι βαρύτερα ὅσον ἀπχεῖ ἀπὸ τοῦ τέματος τῆς κύησεως ἢ τοῦ τοκετοῦ, διὰ δὲ τὰ ἐμβρυα εἶναι ἐπιρροητέρα, διότι ὀνήσκουν τὸ ἥμισυ αὐτῶν. Ἡ ἐκλαμψία ἐπιγίνεται κατὰ τὴν πρῶτον τοκετὸν πρὸ πάντων, συμπαρομαρτοῦσα τῆς λευκωμηντοῦρας καὶ τοῦ οἰδήματος τῶν ἁκρίων καὶ τοῦ προσώπου. Προδιαθετιντα αἷτια τῆς ἐκλαμψίας εἶναι ἡ νευρική ἰδυσ-

στασία τῆς γυναικός, αἱ λοχυραὶ δυσάρεστοι συγκινήσεις, ἡ διατάσις τῆς μήτρας ἐνεκεν ὕδραμνιου ἢ τοκετοῦ διδύμων, ἡ μεγάλη ἀντίστασις τῶν κοιλιακῶν τοιχωμάτων καὶ αἱ διαμαρτίαι τῆς σπείλου. Τὰ αἷτια ταῦτα ἐνεργοῦσι πιστικῶς διὰ τῆς μήτρας ἐπὶ τῶν ὑπογαστρικῶν καὶ κοιλιακῶν ἀγγείων, τῶν οὐρητῶν καὶ τῶν νεφρῶν, ἐκπερόντα συμφορήσεις καὶ φλεγμονὰς αὐτῶν, νεφρίτιδα ἢ βριγχείον νόσον ἐξαιῖαν ἢ χρονίαν. Τὸ αἷμα ἐνεκα τοῦτου καθίσταται ὕδαρὲς καὶ αὐξάνουν τὰ οἰδήματα τῶν ἁκρίων καὶ κάτω ἁκρίων καὶ τοῦ προσώπου, καὶ ἐὰν τὸ οἰδήμα καταλάβῃ καὶ τὸν ἐγκέφαλον πιέζονται τὰ ἡμισφαίρια καὶ ὁ προμήκης μυελός, ἐξ οὗ ἐπιποχεῖς καὶ σπασμοὶ ἐνεκα ὀξείας ἀναιμίας τῶν νευρικῶν κέντρων. Ἐνίστα καὶ ἡ ἀπλή ὕδραμνις τῆς κύησεως ἐξαρκεῖ πρὸς πρόκλησιν τῆς ἐκλαμψίας ἀνευ τῆς ὑπάρξεως λευκώματος ἐν τοῖς κύροις. Τὴν θεωρίαν ταύτην τῶν αἰτίων ἀνέπτυσαν οἱ Traube καὶ Rosenstein ἑτεροὶ ἐξηγεῖσιν τὰ φαινόμενα τῆς ἐκλαμψίας διὰ τῆς ἐγκεφαλικῆς συμφορῆσεως ἢ καὶ ἀποδίδουσιν αὐτὴν εἰς ὠρισμένα μικρῆσια, ἢ μᾶλλον εἰς ἀλλοίωσιν νευρικῆς μήπως ἐξαρκεῖσθῆσαν καὶ ἔχρυσαν τὴν ἀρχὴν τῆς εἰς ἐρεθισμὸν τῶν μητρικῶν νεύρων (ἐκλαμψία κατ' ἀντανάκλασιν) ἢ εἰς τὴν ἐν τῷ αἵματι ἐπίποχσιν διαφόρων ἐκκριτικῶν ἀπογεννημάτων κατὰ φύσιν κενουμένων ὑπὸ τῶν οὐρῶν, κρεατίνης, κρεατίνης, οὐρίας, ἀνθρακικῆς ἡμωμίας. Ἐντεῦθεν καὶ ἡ θεωρία τῆς κρεατιναιμίας, οὐραιμίας, ἡμωμίας κτλ. Πρόδρομα συμπτώματα τῆς ἐκλαμψίας εἶναι τὸ οἰδήμα τοῦ προσώπου καὶ τῶν χειρῶν, πόνος ἰσχυρὸς τῆς κεφαλῆς, διατάραξις τῆς ὁράσεως καὶ τῆς ἀκοῆς, ἐμβοαὶ τῶν ὠτῶν, ἡμικλονότης, πόνος ἐπιγαστρικός, διαταραχαὶ τοῦ στομάχου, ναυτία καὶ ἔμετος, ἐλάττωσις τῶν οὐρῶν, ἐλάττωσις τῆς διανοίας καὶ εἰδὸς τι παραρροσύνης· πολὺ σπανίως εἰσβάλλουσιν οἱ παρῆσμοι ἀνευ τῶν ἀνωτέρω προδρόμων. — Συμπτώματα παρῆσμοῦ· ἡ γυνὴ συνταράσσεται ἐλκωκῆτος ὑπὸ πρῶτον σπασμῶν, ἔχρυστα τὸ πρόσωπον κυανωδέες, τῇ γλῶσσαν προέχρυσαν μετὰ σιέλου ἐκέρρου καὶ αἱμοφόρου ἐνεκα δὲ τῆς γλῶσσης μεταξὺ τῶν δδόντων. Ὁ παρῆσμός δὲν διαρκεῖ ἢ 2-3 λεπτά ἢ μεγαλύτερη διάρκεια εἶναι 5 λεπτά ὅτε ἐπέρχεται ἡ θάνατος ἀνεπαίσθητος. Ἦν ὁ παρῆσμός δὲν εἶναι πολὺ ἰσχυρὸς, ἡ γυνὴ ἀνακτᾷ τὰς αἰσθήσεις τῆς μετὰ τινα λεπτά οὐδῶως ἐνθουσιμένη τί τῇ συνέβη, δύναται δὲ καὶ νὰ τέκῃ χωρὶς οὐδὲν νὰ αἰσθανθῇ ἐξαιρετικὸν εἶναι ἡ ἐκλαμψία νὰ περιορισθῇ εἰς ἓνα μόνον παρῆσμον τοιοῦτοι ἐπαναλαμβάνονται δεκάκις ἢ εἰκοσάκις καὶ διαρκεῖς μετὰ εἰς ἑξήκοντα ὥρων, ἐνίστα εἶναι ἀδύνατοι. Ἡ θορμωκρασία τοῦ σώματος παρακολουθεῖ τοὺς παρῆσμούς καὶ αὐξάνει ἀναλόγως τῆς πληθῆδος αὐτῶν μεχρὶ 40

καὶ 41 βαθμῶν. Ἡ γυνὴ ἀποθνήσκει: ἀσφυκτικὴ κατὰ τινὰ παραξυσμὸν.

Ἡ ἐκλαμψία δύναται νὰ συγχυθῇ 1) μὲ τὴν ἐπιληψίαν· ἀλλ' ἐν αὐτῇ ἐκλείπουν τὰ ἀνιμτέρω συμπτώματα, ὃ δὲ παροξυσμὸς εἶναι μοναδικός· ἡ ἐπιληπτικὴ ἐν κρῆθι πίπτει ἀφίνουσα κραυγὴν, ὃ δὲ παροξυσμὸς ἐπερχεται ἐν οὐδὲν ποτε ἐποχῇ τῆς κινήσεως· 2) μὲ τὴν βραδείαν χορίαν μετ' ἀσφυξίας· διακρίνεται ὁμῶς ταύτης ἐκ τοῦ ἀναμνηστικοῦ, τῆς διαρκείας καὶ τῆς φύσεως τῶν σπασμωδικῶν κινήσεων, καὶ τῆς διατηρήσεως τῆς συνειδήσεως· 3) μὲ τοὺς ὑστερικούς παροξυσμούς· ἀλλ' ἐν αὐτοῖς γνωστὰ εἶναι ἡ νευρικὴ κατάστασις τῆς γυναικός, αἱ συχναὶ τῶν νευρῶν προσβολαὶ καὶ αἱ λαμβανόμεναι πληροφορίες παρὰ τῶν περιστοιχούντων αὐτὴν. (Ὁ σπασμὸς εἶναι μόνον κλονισμοῦ καὶ διακρίνεται ποια τις συνειδήσις, δὲν συνοπαρχει ἀσφυξία οὐδ' ἄρρὸς αἱματιώδους μεταξὺ τῶν δόντων, ἀπολήγει δὲ ὁ παροξυσμὸς διὰ μηκυθμῶν, κλαυμάτων καὶ ἐκροῆς εὐρυκῆς· 4) μὲ τὴν ἀποπληξίαν καὶ ἐσχάτην μέθην· ἀλλ' ἔτι πρὸς τὴν κωματώδη περιόδον τῆς ἐκλαμψίας ἡ ἡμιπληγία ἡ συνοδεύουσα τὴν ἀποπληξίαν καὶ ἡ οἰνοπνευματώδης ὁσμὴ τῆς ἀναπνοῆς συντελὺν πρὸς ἐντελὴ ἀναγνώρισιν τῶν δύο αὐτῶν καταστάσεων. — Ἡ θεραπεία τῆς ἐκλαμψίας διαίρειται εἰς προληπτικὴν, ἀνασταλτικὴν, ἱατρικὴν, καὶ μαιευτικὴν. Καὶ ἡ μὲν προφυλακτικὴ οὐσισταται εἰς καταπολέμησιν τῶν προδρόμων καὶ ἰδίως τοῦ λευκώματος διὰ τῆς γαλακτοπρῆρας, τῶν διουρητικῶν, τῶν ἐνιργητικῶν καθαρῶν καὶ διαφορητικῶν, τῶν καθολικῶν λουτρῶν τῆς περιτυλίξεως τοῦ σώματος μετ' ὑγρῶν ὀθόνων καὶ σκεπασματα μάλ्लινά καὶ κατὰ τῆς ἐξασθενήσεως τῶν τονωτικῶν. Ἡ δὲ ἀνασταλτικὴ εἰς τὴν κένωσιν τῆς μήτρας διὰ τῆς προκλήσεως τῶν ὀντοκτοῦ. Ἡ ἱατρικὴ εἰς τὴν παύσιν τῶν σπασμῶν διὰ τῶν ἀναισθητικῶν καὶ τῶν καταπολέμησιν τῶν παρουσιαζομένων συμπτωμάτων. Τέλος δὲ ἡ μαιευτικὴ εἰς τὴν ταχέαν τῆς μήτρας κένωσιν ἐκ τοῦ περιεχομένου. [Κ.Δ.]

Ἑκλειπτική (ἀστρ.) ὀνομάζεται ὁ μέγιστος κύκλος τῆς οὐρανίας σφαίρας, τὸν ὁ ποῖον διατρέχει τὸ κέντρον τοῦ ἡλίου κατὰ τὴ φαινομένην ἑτήσιαν αὐτοῦ κίνησιν περὶ τὴ γῆν. Πράγματι ἡ Ἑ. εἶναι ὁ κύκλος καθ' ὃ τέμνει τὴν οὐρανίαν σφαῖραν τὸ ἐπίπεδον τῆς περὶ τὸν ἡλίον τροχιάς τῆς γῆς. Ἡ Ἑ τέμνει τὸν οὐράνιον ἰσημερινόν. ὄντα ἐπίσης μέγιστον κύκλον, εἰς δύο ἐκ διαμέτρου ἀντίθετα σημεῖα, τὰ ἰσημερινά, τὰ ὅποια διακρίνονται εἰς τὸ ἑαρινόν, δ'· οὗ διερχόμενος ὁ ἡλῖος μεταβαίνει ἀπὸ τοῦ νοτίου εἰς τὸ βόρειον ἡμισφαίριον τῆς οὐρανίας σφαίρας, καὶ εἰς τὸ φθινοπωρινόν δι' οὗ ἀντιστρόφως μεταβαίνει ἀπὸ τοῦ βόρειου εἰς τὸ νότιον ἡμισφαίριον (βόρειον καὶ νότιον γαλιτικῶς πρὸς τὸν οὐράνιον ἰσημερινόν). Εἰς τὸ ἑαρινόν σημεῖον εὐρίσκεται ὁ ἡλῖος περὶ τὴν

9/21 Μαρτίου, ὁπότε ἀρχίζει τὸ ἔαρ διὰ τὸ βόρειον ἡμισφαίριον τῆς γῆς, εἰς δὲ τὸ φθινοπωρινόν περὶ τὴν 11/13 Σεπτεμβρίου. ὁπότε ἀρχίζει διὰ τοῦτο τὸ φθινοπωρινόν. Ὁ ἡλῖος εὐρίσκεται εἰς τὰ ἰσημερινὰ σημεῖα, ἡ ἡμέρα εἶναι ἰση πρὸς τὴν νύκτα, θοῦν καὶ ἡ ὀνομασία τῶν σημείων τούτων. Τα σημεῖα τῆς Ἑ τὰ ἀρστωτὰ 90° τῶν ἰσημερινῶν ὀνομάζονται τροπικὰ σημεῖα, τὰ μὲν ἐν τῷ βόρειῳ ἡμισφαίριῳ θερινόν τὸ δ' ἐν τῷ νοτίῳ χειμερινόν. Ὁ ἡλῖος εὐρίσκεται εἰς τὸ πρῶτον περὶ τὴν 9/21 Ἰουνίου, ὁπότε ἀρχίζει τὸ θέρος διὰ τὸ β' ἡμισφαίριον τῆς γῆς, εἰς δὲ τὸ δεύτερον τὴν 9/21 Δεκεμβρίου, ὁπότε ἀρχίζει ὁ χειμὼν, ἐνῷ εἰς τὸ νότιον ἡμισφαίριον τῆς γῆς συμβαίνει τὸ ἀντίθετον, ὅπως καὶ διὰ τὰς ἰσημερινὰς διότι διὰ τοῦτο τὸν Μάρτιον ἀρχίζει τὸ φθινοπωρινόν, τὸν Ἰούνιον δ' χειμῶν καὶ αὐτὸν καθεξῆς. Τὰ τροπικὰ σημεῖα ὀνομάζονται οὕτω, διότι ὁ ἡλῖος, ὀθάνων εἰς ταῦτα, παύει ν' ἀπομακρύνηται τοῦ ἰσημερινοῦ καὶ τρέπεται πάλιν πρὸς τοῦτον, ὀνομάζονται δὲ καὶ ἡλιοστασία διότι περὶ ταῦτα ἡ μεταβολὴ τῆς ἀποκλίσεως τοῦ ἡλίου (ἀποστάσεως ἀπὸ τοῦ ἰσημερινοῦ) εἶναι ἐπὶ τινὰς ἡμέρας σχεδὸν ἀνεπαίσθητος καὶ οὕτως ὁ ἡλῖος φαίνεται ὅτι περὶ ταῦτα ἵσταται σχετικῶς πρὸς τὸν ἰσημερινόν. Ἡ ἀπόκλισις τῶν τροπικῶν σημείων εἶναι ἴση πρὸς τὴν κλίσιν τῆς Ἑ. πρὸς τὸν ἰσημερινόν. Ἡ κλίσις αὕτη, ἥτις εἶναι νῦν 24° 27' περίπου, δὲν εἶναι σταθερὰ κατὰ τὸ παρὸν ἑλάττωται περίπου 48" εἰς 100 ἔτη, μετὰ χιλιάδας ὁμῶς ἐπὶ ἡ ἐλάττωσις θὰ παύσῃ καὶ θὰ ἐπακολουθήσῃ αὐξήσις, καὶ οὕτω καθεξῆς ἐναλλάξ· αἱ δὲ ἔκροι τιμαὶ τῆς κλίσεως ταύτης εἶναι περίπου 21° καὶ 28°. Ἡ Ἑ, διηρεθῇ ὑπὸ τῆς ἀρχαιότητος εἰς δωδεκατημορίας, φαίνεται δ' ὅτι τὴν διαιρεσιν ταύτην ἔλαβον οἱ Ἕλληνες παρὰ τὸν Βαβυλωνίων. Ἡ ἀστρονομία δωδεκατημορία ἔχει τὴν ὀνομασίαν αὐτῆς ἐκ τοῦ ζώδιου ἐν τῷ ὅποιῳ ἔκειτο κατὰ τὴν ἀρχαιότητα, ὀνομάζονται δ' αἱ δωδεκατημοριαὶ καὶ σημεῖα καὶ κατ' ἐξοχὴν ζώδια. Ἐνεκα τῆς εἰς Ἀ πρὸς Δ μεταπτώσεως τῶν ἰσημερινῶν σημείων αἱ δωδεκατημοριαὶ ἐξετοπίσθησαν ἀπὸ τῆς ὑστερας ἀρχαιότητος πρὸς Δ τῶν ὁμωνύμων ἀστερισμῶν κατὰ 31° περίπου ἥτοι καθ' ἑν ζώδιον, οὕτως ὥστε ἡ δωδεκατημορία τοῦ Κριοῦ εὐρίσκεται ἐν τῷ ἀστερισμῷ τῶν Ἰχθύων, ἡ τοῦ Ταυροῦ ἐν τῷ ἀστερισμῷ τοῦ Κριοῦ καὶ οὕτως καθεξῆς.

Ἡ ζώνη τῶν ἀστερισμῶν τῶν περιλαβανόντων τὴν Ἑ, ἀποτελεῖ τὸν ζώδιακόν· εἶναι δ' οὗτοι οἱ ἐξῆς δώδεκα: Κριός, Ταῦρος, Δίδυμοι, Καρκίνος, Λέων, Παρθένοι, Ζυγός, Σκορπιός, Τοξότης, Αἰγώνιος, Ὑδροχόος καὶ Ἰχθύς. Παρατηρεῖται ὁμῶς ὅτι ἐνῷ αἱ δωδεκατημοριαὶ εἶναι πᾶσαι ἴσαι (30°, οἱ ἀστερισμοὶ τοῦ ζώδιακοῦ εἶναι ἄνιστοι καὶ οὕτως ἐκτείνονται ἀνίσως κατὰ μῆκος τῆς ἐκλεί-

πρὸς τὴν ἄρχαιότητι ἢ (ἀρχαία) δωδεκα-
 μηνιαία τοῦ Ἰουλίου κατεΐχετο ὑπὸ τοῦ κατε-
 σταυρωθέντος Χηλίου (τοῦ Σκαρπίου). Οἱ ἀρχαῖοι
 ἀντιλαμβάνοντες τὴν ἑ. τὸν δια μέσων τῶν ζῳδίων
 (καυλόν), νῦν ὁμῶς ὀνομάζεται ἑ. ἐκ τοῦ ὅτι
 περὶ τὸν κύκλον τοῦτον πρέπει νὰ εὐρισκῇται
 ἡ σελήνη κατὰ τὰς συζυγίας αὐτῆς (νέαν σελή-
 νην καὶ πανσέληνον) ὅπως συμβῇ ἐκλειψίς
 ἡλίου ἢ σελήνης. [Δ.Κ.]

Ἑκλειψες (ἀστρ.) ὀνομάζεται τὰ φαινό-
 μενα καθ' ὃ ἐκλείπει προσωκαίρως τὸ ὅλον ἢ
 μέρος τοῦ φωτός οὐρανοῦ τινός σώματος. Συν-
 ἕως ἐννοοῦνται αἱ ἑ. τοῦ ἡλίου καὶ τῆς
 σελήνης. ἑ. τῆς σελήνης συμβαίνει ὅταν αὐτὴ
 ἐκκίπη εἰς τὸν κύκλον τῆς σκιάς τῆς γῆς καὶ
 οὕτως ἐμποδίζεται νὰ προσπιπῇ ἐπὶ τῆς σε-
 λήνης τὸ ὑπὸ ταύτης ἀντανακλώμενον ἡλια-
 κὸν φῶς· ἐάν ἐμπέσῃ εἰς τὸν κύκλον αὐτὸν ἐλά-
 κληρος ἢ σελήνης, συμβαίνει ὀλική ἑ. ταύτης.
 ἔαν δ' ἐμπέσῃ μόνον μέρος αὐτῆς συμβαίνει ἑ.
 μερικὴ. Ἡ μέγιστη δυνατὴ διαρκεία σελήνιας
 κῆς ἑ. εἶναι $4\frac{1}{2}$ ὥρων, ἐξ ὧν ἐν τοιαύτῃ
 περιπτώσει $2\frac{1}{4}$ ἀνηκούσιν εἰς τὴν ὀλικήν ἑ.
 ἡλίου ἑ. συμβαίνουσιν ὅταν παρεμπιπῇ με-
 ταξὺ ἡλίου καὶ γῆς ἡ σελήνη καὶ οὕτως ἀπο-
 κρυπνῇται ἀπ' ἡμῶν ὁ ἡλῖος. Ἐάν ἀποκρυβῇ
 μέρος μόνον τοῦ δίσκου τοῦ ἡλίου, ἢ ἡ ἑ. εἶναι
 μερικὴ· ἔαν ὁ φαινόμενος δίσκος τῆς σελήνης
 εἴναι μείζων τοῦ δίσκου τοῦ ἡλίου, δύναται νὰ
 συμβῇ ὀλική ἑ. τοῦ ἡλίου· ἔαν δ' εἴναι ἐλάτ-
 τω τοῦ πρώτου δίσκου τοῦ δευτέρου δύναται νὰ
 συμβῇ δακτυλιοειδῆς ἑ. τοῦ ἡλίου, διότι περὶ
 τὴν ἐπὶ τούτου προβαλλόμενον δίσκον τῆς σε-
 λήνης περισσεύει δακτύλιος τοῦ φωτισμοῦ δι-
 σκου τοῦ ἡλίου. Κεντρικὴ λέγεται ἡ ἑ. δια-
 τινὰ τόπον, ἔαν διὰ τοῦτον εὐρίσκωνται ἐπ' ἐυ-
 θείας τὰ κέντρα τῆς σελήνης καὶ τοῦ ἡλίου.
 ἑ. τοῦ ἡλίου μερικὴ καὶ ὀλικὴ (ἢ δακτυλιο-
 εἰδῆς) ὁμοῦ δύναται νὰ διαρκῇ διὰ τὴν διαφορὰ
 μέρους τῆς γῆς ἐν συνόλῳ περὶ τὰς 7 ὥρας, ἐξ
 ὧν περὶ τὰς 5 ἡ ὀλικὴ δι' ἓνα ὥρισμένον τό-
 πον τῆς γῆς ἢ μεγίστην διάρκειαν τῆς ὀλικῆς
 ἑ. δύναται νὰ φθάσῃ τὰ 8 περίπου λεπτά.
 δακτυλιοειδοῦς δ' ἑ. τὰ $12\frac{1}{2}$ αἰ ἔχει ὁμοῦς
 αὐταί τιμαὶ εἶναι σπανιόταται. Ἐπειδὴ ὁ κύ-
 κλος τῆς σκιάς τῆς γῆς ἔχει διεύθυνσιν ἀντιθε-
 τὴν τῆς πρὸς τὸν ἡλίον, αἱ ἑ. τῆς σελήνης
 εὐνάνται νὰ συμβῶσι μόνον κατὰ τὴν πανσέ-
 λην. ὅτε ἡ σελήνη εὐρίσκεται διὰ τὴν γῆν
 πρὸς τὴν ἀντιθετὴν ἀπὸ τοῦ ἡλίου διεύθυνσιν.
 Αἱ ἑ. τοῦ ἡλίου δύναται νὰ συμβῶσι, ἔαν ἡ
 σελήνη εὐρίσκεται πρὸς τὴν αὐτὴν μετὰ τοῦ
 ἡλίου διεύθυνσιν, ἐπομένως μόνον κατὰ τὴν
 νέαν σελήνην. Ἐάν τὸ ἐπίπεδον τῆς περὶ τὴν
 γῆν τροχίας τῆς σελήνης ἐτραυτίζετο μετὰ τοῦ
 ἐπίπεδου τῆς ἐκλειπτικῆς (βλ. λ.), καθ' ἑκάστην
 νέαν σελήνην θὰ συνέβαινεν ἑ. τοῦ ἡλίου καὶ
 καθ' ἑκάστην πανσέληνον ἑ. σελήνης ἑ.
 περὶ ὁμοῦς τὰ δύο ταῦτα ἐπίπεδα δὲν ταυτί-

ζονται, ἀλλὰ τέμνονται ὑπὸ γωνίαν $5^{\circ} 10'$
 περίπου, ὅθεν ὅπως τρυβῇ ἑ., νὰ εὐρίσκεται
 ἡ σελήνη κατὰ τὴν νέαν σελήνην ἢ τὴν παν-
 σέληνον πλησίον τῆς εὐθείας, καθ' ἣν τέμνον-
 ται τὰ ἐπίπεδα ταῦτα, τῆς καλουμένης γραμ-
 μῆς τῶν δεσμῶν. Κατ' ἔτος συμβαίνουσι τοῦ-
 λαχίστον 2 ἑ. τοῦ ἡλίου, συνήθως ὁμοῦς δύο
 ζευγῇ ἑ. ἐκ μίας τοῦ ἡλίου καὶ μίας τῆς σε-
 λήνης (ἢ κατ' ἀντιθετὸν τὰς τῆς σελήνης καὶ
 τοῦ ἡλίου). κατ' ἀνώτατον δ' ὅρον δύναται
 νὰ συμβῶσιν 7 ἑ., ὧν πλείους αἱ τοῦ ἡλίου.
 Ὑπερχει περίοδος τῶν ἑ. Σάρος καλουμένη,
 ἐκ 18 ἐτῶν καὶ 10—11 ἡμερῶν, μετ' ἣν ἐπα-
 ναυμαδίνουσι αἱ ἑ. κατὰ τὴν αὐτὴν τάξιν,
 περιεχέει δ' ἡ περίοδος 41 ἑ. τοῦ ἡλίου καὶ
 29 τῆς σελήνης. Σημειωτέον ὅμως ὅτι τὸ μέ-
 γεθος τῶν ἑ. αὐλοῦσθαι καθ' ἑκάστην ἐπο-
 μένην περίοδον καὶ ἐπὶ ταύτης ἐξαφανίζονται
 τινες, ἀντικαθιστάμεναι ὑπ' ἄλλων ἐπίσης καὶ
 αἱ τόποι εἰς οὓς εἶναι ὅραται αἱ ἑ. δὲν εἶναι
 κατ' ἀνάγκην αἱ αὐταὶ κατὰ τὴν ἐπόμενον σά-
 ρον. Αἱ ἑ. τῆς σελήνης, ἐπειδὴ πράγματι ἐκ-
 λείπει τὸ φῶς ταύτης, εἶναι ὅραται εἰς ὅλους
 τοὺς τόπους δι' οὓς ἡ σελήνη εἶναι ὑπερῶν τοῦ
 ὀρίζοντος καὶ αἱ φάσεις τῶν ἑ. εἶναι συγχρό-
 νως αἱ αὐταὶ δι' ὅλον τὸν κόσμον. Τὸ δυνατόν
 τὸ ὅρατόν ἢ μὴ τῶν ἑ. τοῦ ἡλίου ἐξαρτᾶται
 ἐκ τῆς θέσεως ἐκάστου τόπου, ὅπως καὶ αἱ φα-
 σεις καὶ αἱ ὥραι τούτων δι' ἑκάστην ἑ. Ἐν ὧ
 λοιπὸν συμβαίνει ἑ. ἡλίου, αὐτὴ δὲν εἶναι ὁ-
 ρατὴ εἰς ὅλον τὸ πρὸς τοῦτον ἐστραμμένον ἡ-
 μισφαίριον τῆς γῆς. Ἐντεῦθεν ἐνῶ αἱ ἑ. τοῦ
 ἡλίου εἶναι συχνότεραι δι' ὅλην τὴν γῆν, δι'
 ὠρισμένον τινὰ τόπον εἶναι συχνότεραι αἱ τῆς
 σελήνης κατὰ μέσον ὅρον εἶναι κατ' ἔτος ὁρατὴ
 εἰς ὠρισμένον τινὰ τόπον 1 ἑ. τῆς σελήνης,
 τοῦ ἡλίου δὲ 1 ἀνὰ 2-3 ἐτῆ, ὀλικὴ δ' ἑ. τοῦ
 ἡλίου 1 εἰς διάστημα μείζων τοῦ αἰῶνος. Κατὰ
 τὰς ἑ. τῆς σελήνης τὸ ἐκλείπεν ταύτης μέρος
 δὲν ἐξαφανίζεται ἐντελῶς, ἀλλ' εἶναι ὁρατόν,
 φωτιζόμενον ὑπὸ ἀσθενεῶς φωτός χαλκοχρόου,
 πρεσχυρόμενον ἐκ τοῦ φωτισμοῦ τοῦ κύκλου τῆς
 σκιάς τῆς γῆς ὑπὸ τῆς γῆνης ἀτμοσφαίρας· ὡς
 ἐκ τῆς καταστάσεως δὲ ταύτης εἶναι διαφερὸς
 ἡ ἐνστάσις τοῦ φωτός αὐτοῦ ὡς καὶ τὸ χρώμα.
 Κατὰ τὰς ὀλικὰς ἑ. τοῦ ἡλίου ἐπέρχεται σκότος,
 οὐχὶ ὁμοῦς πλήρες ὅπως τῆς νυκτός, διότι ἀν-
 τανακλάται φῶς ἡλιακὸν ἐκ τῆς περίεξ περι-
 τισμένης ἀτμοσφαίρας, ἀναφαίνονται δὲ μόνον
 λαμπροὶ ἀστέρες· αἱ ὀρνίθες ὁμοῦς σπεύδουσι
 νὰ κοιτασθῶσι καὶ αἱ ἱπποὶ εἶναι δυνατόν νὰ
 ἐξαγνισθῶσιν. Αἱ ὀλικαὶ ἑ. τοῦ ἡλίου ἔχουσιν
 ἀξίαν διότι κατὰ ταύτας ἀναφαίνεται ἡ στεφάνη
 αὐτοῦ. ἔτι δὲ καὶ αἱ προσερχοί (βλ. ἡλῖος) αἱ
 μερικαὶ δύναται νὰ γεραιωποιηθῶσι πρὸς εὐ-
 ρεσιν τοῦ γειωγρ. μήκους. Αἱ ἑ. τῆς σελήνης
 οὐδεμίαν ἔχουσι νῦν ἐπιστημονικὴν ἀξίαν, οὕτε
 πρὸς ἐπιστῶν ἀκριβῆ εὐρεσιν τοῦ γειωγρ. μή-
 κους, διότι ἐνεκα τῆς παρασκιάς δὲν εἶναι δυ-
 νατὴν νὰ παρατηρηθῇ μετ' ἀκριβείας ἡ στιγμὴ

τῆς ἀρχῆς ἢ τοῦ τέλους τῆς Ἑ. Αἱ ἀρχαῖαι Ἑ. εἰχουσιν ἀξίαν διότι χρησιμεύουσιν πρὸς τὴν θεωρίαν τῆς κινήσεως τῆς σελήνης ἔνεκα τοῦ πολλοῦ ἔκτοτε παρελθόντος τοῦ χρόνου, εἰχουσι δ' ὅξιν καὶ διὰ τὴν χρονολογίαν, διότι δι' αὐτῶν ἐπιτυγχάνεται ἡ εὐρεσις τοῦ πρὸς ταῦτας συγχρονισμοῦ τῶν ἀρχαίων χρονολογιῶν καθ' ὅς συνέδραυν. Παρεμφερεῖς πρὸς τὰς Ἑ. τοῦ ἡλίου εἶναι αἱ διαβασεις τῶν κατωτέρων πλανητῶν (βλ. Διαβάσεις) καὶ αἱ ἀποκρυφτεῖς ἀστέρων ὑπὸ τῆς σελήνης. Ὅπως δ' ἡ σελήνη ὑπὸκειται εἰς Ἑ. οὕτω καὶ οἱ δορυφόροι τῶν πλανητῶν, ἰδίᾳ οἱ τοῦ Διὸς, τῶν ὅποιων αἱ Ἑ. δύνανται νὰ χρησιμοποιοῦνται πρὸς εὐρεσιν τοῦ γεωγρ. μήκους. οὐχὶ ὁμως μετὰ μεγάλου βαθμοῦ ακρίβειας. [Δ.Κ.]

Ἐκλεκτικοί φιλόσοφοι καλοῦνται οἱ μηδὲν ὡρ σμένον σύστημα αποδεχόμενοι, ἀλλ' ἐκλέγοντες ἐκ παντῶν ὅ, τι φαίνεται αὐτοῖς ἀληθές καὶ ὀρθόν. Τοιαύτης φιλοσοφίας ἐκλεγχοί πάντοτε ἐξάντηλσιν τοῦ πρωτοτύπου φιλοσοφικοῦ πνεύματος δι' ὃ καὶ ἐμφανίζεται ἐν τῇ ἱστορίᾳ ταυτοχρόνως μετὰ τοῦ τὴν αὐτὴν ἀρχὴν ἔχοντος σκεπτικισμοῦ. ὑπόκειται δὲ πάντοτε εἰς τὸν κίνδυνον νὰ θυσιάσῃ τὴν ἐπιστημονικὴν ἀλληλουχίαν εἰς ὑποκειμενικὰς αὐτῆς προτιμήσεις, ἐπὶ δὲ καὶ νὰ συνδέσῃ εἰς ἓν ὅλον τὰ ὅλως πρὸς ἄλληλα χυθόμενα. Ἦν τῇ ἀρχαίᾳ τῇ ἐκλεκτικῇ φιλοσοφίᾳ ὑπῆρχε πρῶτον ἡ ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων γενομένη ἐκλογὴ ἐκ τῶν ἐλληνικῶν διδασκαλιῶν, οἷα ἐμφανίζεται παρὰ τῷ Κικέρωνι, βραδύτερον δὲ ἡ φιλοσοφία ἡ ἀποπειραθεῖσα νὰ συνάψῃ εἰς ἓν σύστημα τὰ φιλοσοφήματα Πυθαγόρου, Πλάτωνος καὶ Ἀριστοτέλους, ἧς κύριοι ἀντιπρόσωποι εἰσιν ὁ Πλωτῖνος καὶ ὁ Πρόκλος. Κατόπιν τοὺς καθ' ἡμᾶς χρόνους ἐκλεκτικὸν σύστημα ἐδημιουργήθη ἐν τῇ φιλοσοφίᾳ ὑπὸ τοῦ Β. Κρουζέν (βλ. λ.) ἐν Γαλλίᾳ καὶ τῆς σχολῆς αὐτοῦ αὕτη μελετήσασα κατ' ἀνάγκην πάντα τὰ φιλοσοφήματα περὶ ἡγεῖν ἐξαιρετὰ ἔργα πολῦτιμα διὰ τὴν ἱστορίαν τῆς Φιλοσοφίας. Ὁ σημαντικώτατον τὸ Λεξικὸν τῶν φιλοσοφικῶν ἐπιστημῶν (ἐκδ. ὑπὸ Ἀδ. Φράγκ, 2α ἐκδ. Παρ. 1875) τοῦτο δὲ καὶ ἀποτελεῖ τὴν παραμένονσαν ἀξίαν τοῦ συστήματος τούτου. [H. Δ.]

Ἐκλέκτορες ἐκαλοῦντο ἐν Γερμανίᾳ ἐκείνοι οἱ ἡγεμόνες οἵτινες εἶχον ψῆρον εἰς τὴν ἐκλογὴν τοῦ αὐτοκράτορος, ἀφ' οὗ μετὰ τὴν ἀπόσβεσιν τῆς Καρλογγεῖου δυναστείας τὸ ἀξίωμα τοῦ βασιλεῖος ἔπαυσε νὰ εἶνε κληρονομικόν. Τὸ δικαίωμα τοῦτο κατ' ἀρχὴν μὲν ἀνήκειν εἰς ἅπαντας τοὺς ἐν Γερμανίᾳ ἡγεμόνας, ἀλλ' οἱ ἰσχυρότεροι μεταξὺ τούτων κατώρθωσαν νὰ καταστήσωσιν αὐτὸς προνόμιον ἑαυτῶν, ἐπικυρωθὲν ὕστερον διὰ τῆς λεγομένης Χρυσῆς Βούλης (1356). Ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν ἀνήρχετο κατ' ἀρχὰς εἰς 7 (οἱ ἀρχιεπίσκοποι τῆς Μογγοντίας, τῶν Τρεβιρῶν, τῆς Κολωνίας, ὁ

κόμης τοῦ Παλατινάτου ὁ δούξ τῆς Σαξωνίας, ἐπὶ τινι καιρὸν ἀντικατασταθεὶς ὑπὸ τοῦ δουκὸς τῆς Βαυαρίας, ὁ μαρκιῶν τοῦ Βρανδεμβούργου καὶ ὁ βασιλεὺς τῆς Βοημίας, ὅστις ὁμως ἀπὸ τοῦ 1400 1708 δὲν εἶχε ψῆρον). Ὑστερον ἡ ψῆφος τοῦ κόμης τοῦ Παλατινάτου μεταβέβηκε εἰς τὴν Βαυαρίαν, ἀλλὰ τῷ 1648 ἐδημιουργήθη διὰ τὴν Παλατινάτον νέα (ἐγξέτη) ψῆφος, ὅτε δὲ τῷ 1777 ἐξέλειπεν ὁ βαυαρικὸς οἶκος, ἐκληρονόμησε τὴν χώραν καὶ τὴν ψῆρον αὐτοῦ ὁ κόμης τοῦ Παλατινάτου. Ἐν τούτοις τῷ 1692 εἶχε προστεθῇ καὶ ἄλλος ἐκλέκτωρ ὁ τῆς Βρουσδίκης Λουδοβίγγος. Τέλος τῷ 1803 ἔλαβον τίτλον ἐκλέκτορος οἱ ἡγεμόνες τῆς Πάδης, Βυρτεμβούργου, τοῦ Σαλτσμπούργου καὶ τῆς Έσσης-Κάσσελ, ὅστις ἔσπερον αὐτὸν μέγιστος τοῦ 1866. Οἱ Ἑ. εἶχον μεγάλη προνόμιον ἐπὶ λαοὺν βασιλικῶν τιμῶν (ἐκτὸς τοῦ τίτλου Μεγαλειότητος) κ. τ. λ. Τὸ σύστημα τοῦτο κατήργηθη διὰ τοῦ Ναπολεωνταίου Κράτους. [Έγ.]

Ἐκλογαί. Βλ. Βουκολικὴ ποίησις.

Ἐκλογή (βουλευτικὴ βία). τὸ εἶδος καὶ ὁ τρόπος, δι' οὗ ὁρισμένα πρόσωπα καλοῦνται εἰς ἀντιπροσωπεῖαν τοῦ λαοῦ, ἢ τῶν ὀργανικῶν μονάδων αὐτοῦ (δῆμων, ἐπαρχιῶν, νομῶν κ. λ.). Δικαιολογητικὴν βάσιν ἔχει ἡ ἐκλογὴ τὸ ἀδύνατον ἢ καὶ ἐπὶ βλαπείας τῆς αὐτοπροσώπου παραστάσεως καὶ συμμετοχῆς πάντων τῶν μελῶν τῶν ἀποτελούντων πολιτικὴν τινὰ ἐνότητα, εἰς τὴν ἐπιμέλειαν τῶν υποθέσεων καὶ τὴν ἐκφάνσιν τῆς θέλησεως αὐτῆς ἢ τοιαύτη δὲ βάσις συνεπάγεται κατ' ἀνάγκην καὶ τὴν παραδοχὴν τοῦ πολιτικοῦ π. λ. ἀσ. μ. α. τ. ο. ς, ὅτι ἡ θέλησις τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ λαοῦ εἶναι καὶ θέλησις αὐτοῦ τοῦ λαοῦ. Ὅπως προσεγγίσεων δὲν εἶναι τε τὸ πλάσμα τοῦτο πρὸς τὴν ἀλήθειαν ἐπενήσαν καὶ ἐφήρμοσαν ποικιλοτάτα συστήματα ἐκλογικὰ, νέα δ' ἐκαστοτε προτείνονται. Ὦν καὶ ἡ ἀπλὴ ἀναγκρὴ δυσχερὴς. Εἰς δύο δὲ, τὰ κύρια, δύνανται ταῦτα νὰ συνοψισθῶσι, τὴ τῆς ἀπολογικῆς ψήφοφίας, καθ' ὃ πάντες οἱ πολλοὶ καὶ ἐκλογεῖς καὶ τὴ τῆς μη καθολικῆς ἢ περιορισμένης, καθ' ὃ οὐ πάντες οἱ πολλοὶ καὶ ψηφοφόροι. Ἐκάτερον ποικίλων ἐστὶν ἐπιδεκτικὸν παραλλαγῶν ἐν τῇ πράξει, ἐπὶ δὲ καὶ συνδυασμοῦ μετὰ τοῦ ἑτέρου, ὡς μαρτυροῦσι καὶ αἱ νομοθεσίαι τῶν τῆς Εὐρωπαϊκῆς καὶ Ἀμερικανικῆς Κρατῶν. Ἐπειδὴ δὲ εἶναι ἀδύνατον σχεδὸν μάλιστα ἐν τοῖς νεωτέροις Κράτεσιν, ἢ ὅσον τοῦ λαοῦ συλλεχθῆναι ἐκλογὴν ὅλων τῶν ἀντιπροσώπων αὐτοῦ, ἀναγκαστικῶς ἐπιβάλλεται ἢ εἰς τμήματα ὑποδιαίρεσις τῆς ἐπικρατείας, ὦν ἕκαστον νὰ ἐκλέγῃ ἓνα ἢ καὶ πλείονας ἀντιπροσώπους. Αἱ τοιαῦται ἐκλογικαὶ περιφέρειαι σκοπομύτηρον καὶ συμφερότερον, ὅπως συμπέτωσι πρὸς τὰς ὀργανικὰς μονάδας τοῦ Κράτους, ἢτοι τοὺς δῆμους, ἢ ἐπαρχίας κ. τ. λ. διότι οὕτω οἱ τοῦ λαοῦ ἀντιπρόσωποι καθίσταν-

ται καὶ καθέλου καὶ ἐπὶ μέρους τοιοῦτοι, ἦτοι καὶ τοῦ Κράτους ὅλου καὶ τῶν ὀργανικῶν μερῶν αὐτοῦ.

Κυριώτεροι τρόποι ἐφαρμογῆς τῆς τε καθολικῆς καὶ περιορισμένης ψηφοφορίας εἶναι: ὁ ἁ μ ε σ ο ς, καθ' ὃν οἱ ἐκλογεῖς ἐκλέγουσιν ἀπ' εὐθείας τοὺς ἑαυτῶν ἀντιπροσώπους, καὶ ὁ ἁ μ μ ε σ ο ς, καθ' ὃν οἱ ἐκλογεῖς ἐκλέγουσι τοὺς διευτέρου βαθμοῦ ἐκλογεῖς, τοὺς ἁ λ ε κ τ ο ρ α ς, οἵτινες πάλιν ἐκλέγουσι τοὺς ἀντιπροσώπους. Ἐκάτερον τούτων ἔχει τὰ πλεονεκτήματα καὶ ἐλαττώματα αὐτοῦ διὰ τοῦτο καὶ τινὰ Κράτη συνδυάζουσιν ἀμφοτέρω, ὥστε μέρος μὲν τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ λαοῦ νὰ ἐκλεγῇται κατὰ τὸ πρῶτον μέρος δὲ κατὰ τὸ δεύτερον σύστημα, ἢ ἐν ταῖς τοπικαῖς μὲν ἐκλογαῖς ἐφαρμόζουσι τὴν ἑμμεσον ἐκλογὴν, ἐν δὲ ταῖς γενικαῖς, ἦτοι ταῖς βουλευτικαῖς, τὴν ἁμμεσον ἢ καὶ μικτήν.

Παραλλανή ἀμφοτέρων τῶν συστημάτων τούτων εἶναι τὸ παλαιότερον ἰδίως ὑφιστάμενον σύστημα τῆς ἀντιπροσωπείας τῶν τ ἁ ξ ε ῖ ω ν ἢ κ λ ἁ σ ε ῖ ω ν, καθ' ὃ οἱ ἀντιπρόσωποι ἀντιπροσωπεύουσιν οὐχὶ τὸν λαὸν σὺμπαντα, ἀλλὰ σύνολον ἀνθρώπων συνδεσμένων πρὸς ἀλλήλους διὰ κοινότητος συμφερόντων. Δύναται δὲ καὶ ἐπὶ μέρους τὸ σύστημα τοῦτο νὰ ἐφαρμοσθῇ τανύν ἐπιτυχῶς, ἦτοι τῶν μὲν πλειόνων ἀντιπροσώπων ἐκλεγομένων ἀπ' εὐθείας ὑπὸ τοῦ λαοῦ, ὀλίγων δὲ τινῶν ἐκλεγομένων εἴτε ὑπ' αὐτῶν τῶν ἀντιπροσώπων, εἴτε ὑπὸ τοῦ βασιλέως ἢ καὶ προσδιοριζομένων ὑπὸ τοῦ νόμου δυνάμει προσόντων τινῶν. Οὕτω π.χ. παρ' ἡμῖν, ἐνθα μία μόνη Βουλὴ, δυνατόν ἦν ὅπως αὕτη ἀποτελεῖται κατὰ τὰ δύο μὲν τρίτα ὑπὸ τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ λαοῦ, κατὰ τὸ ἐν δὲ τρίτον ἢ καὶ μείον ὑπὸ προσώπων ἐκλεγομένων ὑπ' αὐτῆς τῆς Βουλῆς, ἢ διοριζομένων ὑπὸ τοῦ βασιλέως, ἢ καὶ αὐτοδικαίως συνεδριάζοντων ἐν τῇ Βουλῇ, διότι π.χ. ὑπῆρξεν ἐπὶ χρόνον ὡς ὑπουργοὶ ἢ ἐπετέλεσαν ἀνωτέρας στρατιωτικῆς, διοικητικῆς, ἢ δικαστικῆς λειτουργίας.

Οἷονδ' ὅποτε τῶν ἀνωτέρω συστημάτων παρὰ τοῦ Κράτος τι, ἀδύνατον εἶναι σχεδὸν ὅπως οἱ ἀντιπρόσωποι ἐκλέγονται διὰ παμψηφίας: ὅθεν ἄλλαι ἄλλους λογίζονται αἱ νομοθεταὶ τοὺς ἐπιτυχόντας, αἱ μὲν ἀπαιτοῦσαι ἁ π ὁ λ υ τ ο ν πλειονοψηφίαν, ἦτοι τὸ ἡμῖν πλέον ἐνδὲς τῶν ψηφισάντων, αἱ δὲ σ χ ε τ ι κ ἢ ν, εἴτε εὐθὺς ἐν τῇ πρώτῃ ἐκλογῇ, ὡς παρ' ἡμῖν, εἴτε μετ' ἐπανάληψιν αὐτῆς ἐν δευτέρᾳ μεταξὺ τῶν πλειοψηφισάντων ὡς ἐν Γαλλίᾳ καὶ ἄλλαχ' (ballotage, γερμ. Stichwahl). Ἀπανταχοῦ δὲ σχεδὸν ἡ ἐκλογὴ γίνεται μ ὁ σ τ ι κ ἢ, ἦτοι ὁ ἐκλογεὺς μόνος γνωρίζει τίνος ψηφίζει: τοῦτο δὲ ἐπιτυγχάνεται ὁμοίως καὶ διὰ β ε λ τ ι ὠ ν, ὡς ἐν τοῖς ἄλλοις Κράτεσι τῆς Εὐρώπης, καὶ διὰ σφαιριδίων, ὡς παρ' ἡμῖν. Ἡ διάρκεια τοῦ ἐκ τῆς ἐκλογῆς

ἁξιώματος ποικίλλει: παρὰ τοῖς διαφόροις Κράτεσιν, ἐν ἑκάστῳ δὲ αὐτῶν πάλιν ἄλλη μὲν τοῖσιν διὰ τὴν γενικὴν ἀντιπροσωπείαν, ἄλλη δὲ διὰ τὴν τοπικὴν. Παρ' ἡμῖν παρ' ἁμφοτέραις τετραετής. Καὶ ἡ ἀνανέωσις δὲ τῶν ἐκλεγέντων γίνεται εἴτε κ α θ ο λ ι κ ἢ, ὡς παρ' ἡμῖν καὶ Γαλλίᾳ καὶ ἄλλαχ' οὔ, εἴτε μ ε ρ ι κ ἢ, ἰδίᾳ ἐν ταῖς τοπικαῖς συνέλευσεσιν, ὡς ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ Πρωσίᾳ, ἢ οὐ ἡ ἀνανέωσις τῶν τοπικῶν συμβούλων γίνεται κατὰ τμήματα, τὸ ἡμῖν, ἢ τὸ τρίτον, ὥστε ἀπομένοντες ἐκάστοτε ἀριθμοὶ τινος συμβούλων παλαιῶν, νὰ καθοδηγῶνται οἱ νεώτεροι ὑπ' αὐτῶν εἰς τὴν ἀκριβεστέραν γνῶσιν τῶν ὑποθέσεων καὶ τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ἑαυτῶν καθηκόντων.

Καὶ ταῦτα μὲν γενικώτερον ἐν Ἑλλάδι δὲ τὸ ἐκλογικὸν σύστημα διαγράφεται ὑπὸ τοῦ Συντάγματος, καθ' ὃ οἱ βουλευταὶ καὶ αἱ δημοτικαὶ ἀρχαὶ ἐκλέγονται «ἀπ' ἁμμεσον καθολικῶς καὶ διὰ σφαιριδίων ψηφοφορίας» (Ἄρθ. 86 καὶ 105) λεπτομερεστέρον δὲ καὶ ὑπὸ νόμων πολλῶν καὶ διατάξεων, ὧν κυριώτεροι ὁ Ν. ΧΜΙ' 17 Σεπ. 1877 καὶ ὁ Ν. Ψ' 19 Νοεμβρ. 1864. Δυναμίς αὐτῶν τὸ ἐκλογικὸν δικαίωμα ἀπονέμεται ἀδιακρίτως διὰ τὰς βουλευτικὰς καὶ δημοτικὰς ἐκλογὰς εἰς πάντα πολίτην Ἑλληνα, συμπληρώσαντα τὸ 21 ἔτος τῆς ἡλικίας καὶ μὴ στερηθέντα τῶν πολιτικῶν δικαιωμάτων τὸ δὲ τοῦ ἐκλέγεσθαι εἰς τοὺς τῶν ἐκλογῶν, τοὺς συμπληρώσαντας τριακονταετὴ ἡλικίαν. Συμπίπτει ἔρα μάλιστα παρ' ἡμῖν τὸ ἐκλογικὸν δικαίωμα πρὸς τὴν καθολικὴν ψηφοφορίαν, διὰ τοῦτο καὶ ἡ ἐννοια τῆς ψήφου ὡς δικαιώματος καὶ καθήκοντος πολιτικοῦ κατὰ λόγον σκοπιμότητος καὶ δημοσίου συμφερόντος ἀπονεμμένου ὑπὸ τοῦ Κράτους εἰς τοὺς ἁξίους, διεσφαρη, διὸ καὶ ὑπολαμβάνεται νῦν ὡς τι φυσικὸν καὶ ἀναφαίρετον δικαίωμα παντὸς Ἑλλήνος ὑπὸ κράτους. — Τὰ τῆς ἐκλογῆς διεσφαιρῆς φ ο ρ ε υ τ ι κ ἢ ἢ π ι τ ρ ο π ἢ, παρισταμένον καὶ δ ι κ α σ τ ι κ ὸ ὂ ἄ ν τ ι π ρ ο σ ὶ π ο υ, δι' οὗ ἐξηρησαίση ὄντως, ὅσον ἦν δυνατόν, ἡ γνησιότης τῶν ἐκλογῶν. Δικάζει δὲ τὸ κῶρος αὐτῶν, τῶν μὲν βουλευτικῶν αὐτὴ ἡ Βουλὴ ἀνεκκλητίως, τῶν δὲ δημοτικῶν συμβούλων τὸ πρωτοδικεῖον μὲν κατὰ πρῶτον βαθμὸν, τὸ ἐφετεῖον δὲ κατὰ δεύτερον. Ἀναίρεσις δὲν γινώσκει. (Τὸ πληρέστερον ἐν τῶν ἐν Ἑλλάδι: περὶ Ἑ. συγγραμμάτων εἶναι τὸ τοῦ Ἑμ. Λυκούδη, Ἑκλογικὴς κώδ. 1889). | Ἀγγ |

Ἑκλογὴ νόμων. Βλ. Νόμων ἐκλογὴ.

Ἐκλυσίς ἑσέρων (γερμ. Entbindung von Gasen). Ὁ ἀποχωρισμὸς τῶν ἑσέρων ἐξ οὐσιῶν ἰδρυστῶν ἢ στερεῶν (μεθ') ὧν εἶναι συνδεσμένα ἢ εἰς ἃς εἶναι διαλελυμένα, διὰ θερμότητος ἢ ηλεκτρισμοῦ ἢ χημικῆς ἐνεργείας. [Ο. Α. Ρ.]

Ἐκμαγεῖα καλοῦνται καθέλου μὲν τὰ ἁξιώματα οἷονδ' ὅποτε ἀντικειμένων, δευτερευόντως δὲ διὰ τύπου ληφθέντος ἐκ τοῦ

πρωτοτύπου καὶ ἐπομένως ἐξ ὧν κατ' ἀρχὰς μὲν βευστής, εἴτα δὲ ξηραίνομένης, εἰδικώτερον δὲ τὰ τοιαῦτα ὁμοιώματα ἀγαλμάτων, θακτυλιολίθων, κοσμημάτων καὶ ἄλλων ἔργων γλυπτικῆς. Παρασκευάζονται δὲ ταῦτα ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐκ γύψου (γυψοπλαστική), ἀλλὰ καί, ἐάν μάλιστα μικρὴν ἔχωσιν ὄγκον, ἐκ κόμμης, γουταπέρκας, συμπεπρισμένου χάρτου, θείου κλ'. Καὶ ὁ τύπος δὲ συνήθως ἐκ τῶν αὐτῶν ὕλιν κατασκευάζεται. ἐν οἷς βευσταῖς ἐστὶ αὐταῖς βυθίζεται· τὸ πρωτότυπον· οὕτως ὅταν τὸ βευστὸν στερεοποιηθῇ ἀποσπῶντες τὸ ξένον σῶμα ἔχομεν ἀκριβῆς αὐτοῦ τύπον φέροντα ἀντιστρώφως ἀκριβῶς ἀποτετυπωμένης πάσας αὐτοῦ τὰς εἰσυχὰς καὶ ἐξοχὰς, ἐξ οὗ λαμβάνομεν εἴτα ἐσαδῆποτε ὁμοιώματα τοῦ ἀντικειμένου. Πολυλάνης δὲ ὁ τύπος οὗτος διὰ τὸ μέγεθος ἀποτελεῖται ἐκ πολλῶν τεμαχίων, ὡς ἐξ οὗ συχνὰ βλεπόμεν ἐπὶ μεγάλων Ἑ. ἐξοχούτας μακρὰς γραμμὰς, παραγόμενας κατὰ τὴν θέσιν τῆς συνδέσεως τῶν διαφόρων τοῦ τύπου τεμαχίων· ἡ ἐξελίξις τῶν τοιούτων γραμμῶν συγχρότητα παραβλάπτει· τὸ ἔργον, δι' ὃ συνήθως ἐπὶ Ἑ. ἔργων μεγάλης ἀξίας προτιμᾶται νὰ μὴ ὦσιν αἱ γραμμαὶ, αἰτίνας ὅμως ἐπὶ καλῆς τέχνης Ἑ. εἶναι λεπτόταται. Λαμπρὰν συλλογὴν γυψίων Ἑ. κατέχει ἡ Δρέσδη, ἀλλὰ καὶ ἐν Ἰταλίᾳ, Παρίσις καὶ Βερολίνῳ κατορθώθησαν ἐπ' ἐσχάτων ἀξιολογώταται συλλογαί. Προσθετέον τέλος δι' ὡς τέχνη ἡ παρασκευὴ Ἑ. υπερίβληται πολὺ μετὰ τὴν ἀναπτύξιν τῆς γυψοπλαστικῆς. [Κ.Τ.]

Ἑκμαρτυρία. 1) Ἐν τοῖς ἀρχαίοις δικαστηρίοις κωλυόμενος διὰ σπουδαίους λόγους ὁ μάρτυς νὰ παρουσιασθῇ ἤδυνάτο «Ἑ. ποιέσθαι» ἢ «ἐκμαρτυρεῖσθαι» ἤτοι ἐγγράφως νὰ καταθέσῃ τὴν μαρτυρίαν του, ἀλλὰ τοῦτο ἐνώπιον μαρτύρων οὔτινας ὑπερεσθύντο δι' ὅρκον «μαρτυρεῖν τὴν Ἑ». [Σ.Τ.]

— 2) Νῦν καλεῖται Ἑ. ἡ ἐξέτασις μαρτύρων εὐρίσκειν ὡς μακρὴν τῆς ἔδρας τοῦ δικαστηρίου, γινόμενη, δὲ κατὰ πρόκλησιν ἢ ἐν ὀλῆν αὐτοῦ. Ἡ περὶ τῆς ἐξετάσεως δὲ ταύτης ἐκθεσίς ἀποστέλλεται τῷ γραμματεῖ τοῦ προκαλέσαντος δικαστηρίου. Ἑ. δὲ ἡ ἔκμ. α. ο. τ ὕ ρ ο ν κατὰ τὸν Ἀρμενόπουλον (Α'. VI β καὶ 14) καλεῖται· δι' αὐτὴν καὶ σήμερον κοινῶς, ἤτοι τὰ μαρτυρικά ἐγγράφα, τὰ μὴ ἔχοντα μὲν ὡς τοιαῦτα καὶ συμφώνως πρὸς τοὺς νόμους ἀποδεικτικὴν ἰσχύιν, ἐνεκα δὲ τῶν ἐν αὐτοῖς πιστοποιουμένων γεγονότων δυνάμενα νὰ χρησιμεύσῃσιν ὡς τεκμήρια. [Δ.]

Ἑκνέκησις (evictio) κατὰ τὸ ἀστικόν (ῥώμ.) δίκαιον καλεῖται ἡ συνεπεία ἐλαττώματος ἐν τῷ δικαίωmati τοῦ δικαιτοῦ ὅρου ἀφαιρέσεως τοῦ δικαίου αὐτοῦ (ἤτοι καὶ ἀσικαίου πράγματος) ἀπὸ τοῦ δικαιτοῦ ὅρου (λήπτου) δύναται δικαστικῆς ἀποφάσεως. Δυνατὴν δὲ νὰ ἐπέλθῃ, κατὰ τὴν κρατοῦσαν γνώμην, τ' ἀπο-

τελέσματα τῆς Ἑ. καὶ ἄνευ δικαστικῆς ἀποφάσεως, ἐάν τὸ δικαίωμα τοῦ τρίτου, τὸ ἔχον εἰς τὴν ἀφαιρέσιν εἶναι ἀναμφισβήτητον. Ἡ Ἑ. σπουδαιότερα μὲν ἐπὶ ἀγοροπωλησίας, οὐχ ἦν ἀπαντᾷ καὶ ἐπὶ πάσης ἄλλης ἐννόμου σχέσεως, παρεχούσης ἐμπράγματον δικαίωμα ἢ χρῆσιν πράγματος· ἡ σπουδαία διαφορά ὅμως μετὰ τῆς περιπτώσεως τῆς ἀγοροπωλησίας καὶ πάσης ἄλλης εἶναι, ὅτι ἐπὶ τῆς ἀγοροπωλησίας καὶ ἐν ἑν παρεχωρήθη ἄνευ ἐλαττώματος τὸ ἀντικείμενον αὐτῆς ὁ ἀγοραστής δὲν δικαιούται νὰ ἐγείρῃ ἀξιώσεις πρὶν ἢ γείνη Ἑ. ἐν ᾧ ἐπὶ τῶν λοιπῶν περιπτώσεων ὅμα βεβαιωθέντος ὅτι τὸ δικαίωμα δὲν παρεχωρήθη οὕτως, ὥστε νὰ καθίσταται δυνατὴ ἡ κατοχὴ τοῦ πράγματος, εὐθὺς γεννᾶται ἡ ἀξίωσις τοῦ λήπτου. Ἡ ἐκ τῆς Ἑ. ὑποχρέωσις τοῦ δικαιτοῦ πρὸς ἀποζημίωσιν τοῦ καθ' οὗ ἡ Ἑ. πικίλλει ἀναλόγως τῆς φύσεως τῆς ἐννόμου σχέσεως κατὰ κανόνα δ' ἀπαιτεῖται τὸ διὰ φέρον. Παρὰ Ῥώμ. δ' ἐπὶ ἀγοροπωλησίας, ἐάν μὲν αὕτη ἐτελείτο διὰ mancipatio, ἐχορηγεῖτο κατὰ τοῦ πωλητοῦ ἀγωγή περὶ τοῦ διπλάσιου τοῦ τιμήματος (actio auctoritatis), ἐάν δ' ἄλλως, συνεφενότο τὸ διπλάσιον τοῦ ἰδιατέρως (stipulatio duplae), ἐάν τὸ ἀντικείμενον εἶχεν ἀξίαν κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἦν μεγάλην καὶ οὐχὶ εὐτελεῖ ἢ ἦτο δοῦλος· ἀλλὰ κατὰ τὴν τελειωτικὴν τοῦ θεσμοῦ μέρῳσι, ἡ ἐκ τῆς Ἑ. εὐθὺς εἴπετο πάντοτε καὶ ἄνευ ἀνάγκης ἰδιατέρως συμφωνίας περιλαμβανούσα τὸ διάφορον. [Δ.]

Ἑκνομος λ ὁ ρ ο ς ἡ Ἑκνομον ἐκαλεῖτο ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ὁρος ἐπὶ τῆς Ν. ἀκτῆς τῆς Σικελίας πρὸς Δ. τῆς πόλεως Γέλας. Ἐνταῦθα ἐνίκησαν οἱ Καρχηδόνιοι ὑπὸ τὴν Ἀμίλκην τοὺς Συρακουσαίους ὑπὸ τὴν Ἀγαθόκλεια (311 π.Χ.), κατεσπορώθησαν δὲ τῷ 256 π.Χ. ὑπὸ τὴν Ῥωμαίων, ὧν ἡγεῖτο ὁ Ῥηγούλος. Λέγεται δὲ ὅτι ἐκλήθη «ἐκνομος», διότι ὁ τοῦ Ἀκράγαντος τύραννος Φάλαρις (βλ. λ.) ἐστησεν ἐνταῦθα τὴν χαλκίαν ταβρὸν ἐν τῷ ὁποίῳ κατέκειεν ἀνθρώπους. [Μ.Σ.]

Ἑκουάδορ. βλ. Ἰσσηρινού κράτος.

Ἑκπαίδευσις. βλ. τὴν λ. Παιδείσις, ἥτις ἦτο ἡ μόνη ἐν χρῆσει ἐν τῇ ἀρχαίᾳ πρὸς ἐκφρασιν τῆς διὰ τῆς ἀγωγῆς καὶ διδασκαλίας μεριμνῶσης.

Ἑκπλειστηρίασμα, κατὰ τὴν Πολ. δίκον, καλεῖται τὸ εἰς χρήματα προῖον τῆς διὰ πλειστηριασμοῦ ἐκποιήσεως πράγματος. Τὸ Ἑ. διανέμεται τοῖς ἀναγγελθεῖσι δανεισταῖς κατ' ἰδιατέραν τάξιν, κανονισμένην ὑπὸ τῶν περὶ διανομῆς αὐτοῦ καὶ προνομίων διατάξεων τῆς Πολ. Δικονομίας. [Δ.]

Ἑκπλυσίς (γρλ.) (Auswaschen, Aus-süssen, Edulkorieren). Ἡ δι' ἀπισταγμένου ὕδατος γινόμενη συνήθως (ἀλλὰ καὶ δι' ἄλλων βευστῶν) ἀφαιρέσις βευστοῦ τινος [προσ-

καὶ ἄλλῃ μέρει ἐπίσης ἐπὶ αὐτὰς ἐπὶ ἡμοῦ εἰρησκομένης] μετὰ τῶν ἐν αὐτῇ διαλελυμένων οὐσιῶν. Τελεῖται δὲ τῇ ἐπιχύσει ἀφθόνου ὕδατος διὰ τοῦ ὑδροβολέως μέχρις οὗ περισθῶμεν ὅτι τὸ κάτωθεν τοῦ ἡμοῦ ἐξερχόμενον πλυντήριο ὕδωρ οὐδὲν ξένον στοιχεῖον περιέχει. [Ο.Α.Ρ.]

Ἐκποίσεις. Βλ. Πίστοις.

Ἐκποίσεις (νομ.) ταῦτόν τῳ ἀπαλ-
λοτρύωσις (βλ. λ.).

Ἐκπόρευσις (φιλολογ.) Βλ. Ἀλε-
ξανδρινή σχολή.

Ἐκπρόθεσμος. Βλ. Πρόθεσις.

Ἐκπυροκρότησις ἢ ἐκπυρσο-
κρότησις. Βλ. Ἐκρηξις.

Ἐκρηκτικαὶ οὐσαί ἢ ἐκρηκτικαὶ
ὕλαι (Explosives, Explosivstoffe). Χη-
μικαὶ ἐνώσεις ἢ μίγματα εὐκόλως ἐκρηγνύ-
μενα τῇ ἐπίδρασει θερμότητος, κρούσεως, τρι-
βῆς, ἡλεκτρικοῦ σπινθῆρος, ἢ ἄλλου αἵματος
ἐκρηγνύμενου καὶ καλούμενου ἀρχικοῦ ἐκπυ-
ροκροτήτου = *détonateur initial*. Τοιοῦ-
τος εἶνε ὁ κροτῶν ὑδράργυρος ἐν σχέσει πρὸς
τὴν ξηρὰν βαμβακοπυρίτιδα καὶ αὕτη πρὸς τὴν
ὕγρην. Αἱ ἐκρηκτικαὶ ὕλαι διαίρονται εἰς δύο
μεγάλας τάξεις:

α) τὰς λεγομένας μηχανικὰς πυρίτιδας.

β) τὰς λεγομένας χημικὰς πυρίτιδας.

Εἰς τὴν πρώτην τάξιν ὑπάγονται τὰ μίγ-
ματα οἷον ἡ κοινὴ πυρίτις τοῦ πολέμου ἢ κυ-
νηγίου (μίγμα Νίτρου, Θείου καὶ Ἀνθρακος),
εἰς τὴν δευτέραν ὑπάγονται αἱ αὐτοτελεῖς χη-
μικαὶ ἐνώσεις οἷον ἡ βαμβακοπυρίτις (νιτρο-
κυτταρίνη), ἡ νιτρογλυκερίνη κλπ.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐκρηκτικῶν ὕλων εἶνε μέ-
γιστος, αὐξάνει δὲ ὁσημέραι σὺν ταῖς ἀνακα-
λύψεσι τῆς χημείας. Ἐκ τῶν νεωτάτων ἔνε
ἡ λεγομένη ἄκαπνος ἢ ἐλιγδοκαπνος πυρίτις
(ἥς οὐσιώδες συστατικὸν εἶνε ἡ νιτροκυττα-
ρίνη) καὶ ἡ λεγομένη διαρρηκτικὴ ἡελατίνη,
παρασκευαζομένη ἐκ κολλωδισοβάμβακος καὶ νι-
τρογλυκερίνης — Δυναμίτιδες καλοῦνται οὐ-
σαὶ διαπεποτισμέναι διὰ νιτρογλυκερίνης: δυ-
ναμίτιδες μετ' ἀβρανοῦς βάσεως καλοῦνται
ὅταν ἡ διαποτισθεῖσα οὐσία δὲν ἔνε καύσιμος
ἢ ἐκρηκτικὴ, δυναμίτιδες δὲ μετ' ἐνέργου βά-
σεως ὅταν ἡ διαποτισθεῖσα οὐσία ἔνε καύσι-
μος ἢ ἐκρηκτικὴ. Ἄλλαι σημαντικαὶ ἐκρη-
κτικαὶ οὐσαί: εἰσὶν αἱ πικρικαὶ πυρίτιδες, αἱ
χλωρικαὶ πυρίτιδες, τὰ κροτοῦντα ἄλατα (κρο-
τῶν Ὑδράργυρος, κροτῶν Ἀργυρος κλ.), ἡ Με-
λινίτις, ἡ Ροδουρίτις καὶ πλείστα ἄλλα σώμα-
τα καὶ μίγματα εἰς τὰ ὅποια διδούσι τὰ διαφο-
ρώτατα δυνάμει αἱ ἐπινοήται αὐτῶν [Ο.Α.Ρ.]

Ἐκρηξις (χημ. τεχν.) (Explosion).
Αἰφνιδία διαστολὴ ἢ παραγωγή ἀερίων συνο-
δευμένη ὑπὸ κρότου καὶ παραγομένη δι' ὑψώ-
σεως τῆς θερμοκρασίας, ἢ διὰ μηχανικῆς (ἢ

χημικῆς) ἐνεργείας: τὰ ἀέρια δύνανται καὶ νὰ
προὔπαρχωσιν, ὡς ἐν τῷ κροτοῦντι: ἀερίῳ,
τῷ μίγματι φωταερίου καὶ ἀερος, τῷ μίγ-
ματι ἐλαιογενεοῦς ἀερίου καὶ ἀερος ἐν τοῖς
κνηρακωρυχείοις κλπ. Τὰ ἐκρηκτικὰ φαινό-
μενα ἔχουσι διαφόρους διαβαθμίσεις. Ἡ κα-
τωτάτη εἶνε ὁ τριγμός (Décrépitation)
ὁ προερχόμενος π.χ. διὰ τῆς θερμάνσεως κρυσ-
τάλλων ἐνεχόντων κρυσταλλικὸν ὕδωρ: ἔ-
πειτα ἔρχεται ἡ ἐκπυροκρότησις ἢ
ἐκπυροκρότησις (Détonation, Verpuffung,
θρῶσκοπυροδοπήσις) καὶ τελευταίως ἡ ἐκρη-
ξις (Explosion) ἢ ἰσχυροτάτη πασῶν, ἥς
τὰ ἀποτελέσματα εἶνε διαρρηκτικὰ
(brisant) σχεδὸν πάντοτε, διὰν, ἐννοεῖται,
ὑπάρχωσιν οἱ πρὸς τοῦτο ἀναγκαῖοι ὅροι: διότι
ἐν τῷ κενῷ οὔτε ἡ κοινὴ πυρίτις ἐκπυ-
ροκροτεῖ οὔτε ὁ διαρρηκτικώτατος κροτῶν
Ὑδράργυρος ἐκρηγνύται. [Ο.Α.Ρ.]

Ἐκρηξις λεθῆτων. Βλ. Ἀτυμολέτης.

Ἐκροή. Ἡ ἐκροή ρευστῶν σωμάτων ἐκ
τοῦ ἐν ᾧ περιέχονται δοχείου δι' ὁπῆς ὑπαρχού-
σης ἐπ' αὐτοῦ διέπεται ὑπὸ τοῦ ἐξῆς περὶ τῆς
ταχύτητος αὐτῆς νόμου, ἀνακαλυφθέντος τῷ
1641 ὑπὸ τοῦ Τορικέλλης: ἡ ταχύτης μὲθ' ἥς
μέρος ὕγρου ἐξέρχεται τοῦ δοχείου ἐκρέον εἶ-
ναι ἴση πρὸς τὴν ταχύτητα τῆν ὅτι ἀπέκτα ἐάν
ἀκωλύτως ἐπιπτεν ἀπὸ τῆς ἐλευθερίας ἐπιφα-
νείας τοῦ ρευστοῦ μέχρι τοῦ στομίου τῆς Ἐ.
Ἐκ τοῦ νόμου δὲ τούτου ἔπεται ὅτι ἡ ταχύτης
αὕτη ἐξαρτᾶται μόνον ἐκ τοῦ βάθους τοῦ στο-
μίου ὑπὸ τὴν ἐπιφανείαν (οὐχὶ δὲ καὶ ἐκ τῆς
πυκνότητος τοῦ ρευστοῦ), οὕτα ἀνάλογος πρὸς
τὴν τετραγωνικὴν ῥίζαν τοῦ βάθους τούτου·
τοῦ βάθους τούτου π.χ. ὄντος 4, 9, 16 ποδῶν
μείζονος ἢ ταχύτης τῆς Ε. εἶναι 2, 3, 4 πο-
δῶν μεγαλειτέρα. Προσθετέον δὲ ὅτι ἡ ταχύ-
της αὕτη δὲν μεταβάλλεται μετὰ τῆς διευθύν-
σεως τοῦ ἐκρέοντος ρευστοῦ. Ὡς πρὸς τὸ πο-
σὸν τῆς Ε., ἐάν τὸ ρευστὸν ἐκρέον εἴη τὸ πά-
χος τοῦ στομίου ἡδυνάμεθα νὰ ἐκλάβωμεν τὸ
ἐν ἐνὶ δευτερολέπτῳ ἐκρέον ποσὸν ὡς κύλιν-
δρον (διὰ κυκλικὸν στόμιον) ἔχοντα βάσιν μὲν
τὸ στόμιον, ὕψος δὲ τὴν ταχύτητα τῆς Ε.
Ἀλλὰ τὸ πειραματικῶς ὀριζόμενον ποσὸν τῆς
Ε. εἶναι πάντοτε ἑλαττον, ἰσούμενον διὰ τὸ
ὕδωρ π.χ. πρὸς 0,82 τοῦ κατὰ τ' ἀνωτέρω ὑπο-
λογιζομένου, διότι τὸ πάχος τοῦ ἐκρέοντος ρε-
υστοῦ εἶναι τὰ $\frac{2}{3}$ σχεδὸν τῆς διαμέτρου τοῦ
στομίου. Ἡ συστολὴ αὕτη τῆς ἐκρέουσης στή-
λης προέρχεται κυρίως ἐκ τοῦ ὅτι τὰ μέρη τῶν
ρευστῶν συνέχονται πανταχῶθεν πρὸς τὸ στό-
μιον κατὰ διευθύνσεις συγκλινούσας: αἰρομεν
δὲ ταύτην διὰ σωλήνων ἐφαρμοζομένων εἰς
τὸ στόμιον, ὧν προτιμώτατοι πρὸς αὐξήσιν τοῦ
ποσοῦ τῆς Ε. οἱ πρὸς τὰ ἐξω εὐρυνόμενοι.

Ἐκσταῖν (Φρειδ. Αὔγ. Eckstein), Γερ-
μανὸς φιλόλογος, γεν. τῇ 6 Μαΐου (v) 1810
ἐν Ἀλλῃ, ὅπου καὶ ἐσπούδασε καὶ διαφόρους

κατέλαβε θέσεις διδάσκων, μέχρις οὗ (1863) ἐκλήθη εἰς Λιβίαν ὡς διευθυντὴς σχολῆς τινος καὶ ἐγένετο κατόπιν καθηγητὴς ἐν τῇ Πανεπιστημίῳ. Πλὴν ἄλλων πραγματειῶν ἐξέδωκε τὴν Νεπωτα, Κικέρωνα, Φαῖδρον, Τάκιτον καὶ Ὀράτιον. Ἀσχοληθεὶς δὲ καὶ εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς φιλολογίας καὶ παιδαγωγικῆς, ἔγραψε τὴν Nomenclator philologorum (Λιβ. 1871). Τέλος ἔγραψεν ἔργα τινὰ αναφερόμενα εἰς θέματα τῆς Γερμ. ἱστορίας. [B E.]

Ἑκτασις. Βλ. Ἀλεξανδρινὴ σχολή.

Ἑκτασις ὑπαρχόντων (cessio bonorum) καλεῖται κατὰ τὴν Πολ. Δικον., ἀντικαταστήσασαν παρ' ἡμῖν τὰς περὶ αὐτῆς διατάξεις τοῦ ῥωμ. δικ., τὸ χορηγούμενον τῷ ἐκτυχίῳν δυστυχημάτων καταστάντι ἀπόρῳ ἡμεδαπῷ φρεῖλεται δικαίωμα, ὅπως παραχωρῶν τὴν (θυναμένην νὰ κατασχεθῇ) περιουσίαν αὐτοῦ τοῖς δανεισταῖς του ἀπαλλαγῇ, τῆς καταδιώξεως αὐτῶν καὶ δὴ τῆς προσωπικῆς κρατήσεως. Ἐκ δὲ τῶν ἡμεδαπῶν στεροῦνται τοῦ δικαιώματος τούτου οἱ ἐπίτροποι, οἱ ἐν γένει ὑπόλογοι ἐκ διαχειρίσεως καὶ οἱ δι' ἀπάτην ὑποστάντες καταδίκην. Ἡ ἐν τῇ Πολ. Δικ. διαγραφόμενη διαδικασία μετερρυθμίσθη διὰ τοῦ ΔΥΖ' Νόμου τοῦ 1887, τροποποιήσαντος τὸ ἄρθρ. 689 καὶ 690 αὐτῆς. Ἡ ἐκ τῆς Ἑ. ἀπαλλαγὴ εἶναι προσωρινή, ἥτοι μέχρις ἀποκτήσεως νέας περιουσίας, ἥ δὲ παραχωρῶν μὲν τοῖς δανεισταῖς δὲν περιέρχεται εἰς τὴν κυριότητα αὐτῶν ἀλλὰ διατίθεται παρ' αὐτῶν κατὰ τοὺς κανόνας τῆς διαθέσεως τῆς ἐξ ἀπογραφῆς κληρονομίας (ἄρθρ. 693 Πολ. Δικ.). [Δ.]

Ἑκτάριον (γεωμ.) μονὰς ἐμβαδοῦ ἴση πρὸς τετραγώνον ἔχον πλευρὰν 100 μέτρα. 1 Ἑ = 10 στρέμματα = 10000 τετρ. μ. [Δ.Κ.]

Ἑκτασις (Παθολ.). Ἡ διεύρυνσις ἢ ἐπιμήκυνσις κοίλων τοῦ σώματος ὀργάνων οἷον τῶν γλεβῶν, τῶν βρόγχων, τοῦ στομάχου (φλεβεκτασία, βρογχεκτασία, γαστρεκτασία) κτλ. Προερχεται εἴτε ἐκ συνεχοῦς ὑπερβαλλούσης πληρώσεως τοῦ ὀργάνου (στομάχου, καρδίας) ἢ ἐκ νοσηρᾶς ἐλαττώσεως τῆς ἐλαστικότητος τῶν τοιχωμάτων τοῦ ὀργάνου καὶ συνδέεται πάντοτε πρὸς σοβαρὰς διαταραχὰς τῶν λειτουργιῶν. [Δ.Ε.]

— (Γραμ.). Ἡ τροπὴ βραχείους φωνήεντος εἰς μακρὸν ἢ διφθογγόν· ἑκτασις π.χ. συμβαίνει ἐν τῇ χρονικῇ αὐξήσει (βλ. Αὐξήσις).

Ἑκτατόν. Ἡ ἰδιότης στερεῶν σωμάτων, διὰ τῆς ἐνεργείας μηχανικῶν δυνάμεων νὰ ὑφίστανται μόνιμον τοῦ σχήματος αὐτῶν μεταβολὴν κατὰ μίαν ἢ πλείονας διευθύνσεις χωρὶς νὰ καταστραφῇ ἡ μεταξὺ τῶν μορίων αὐτῶν συνοχὴ διὰ ῥήξεως· τὴν ἰδιότητα ταύτην δὲν πρέπει νὰ συγχέωμεν πρὸς τὴν ἐλαστικότητα (βλ. λ.), ἐν ἣ πρόκειται περὶ μεταβολῆς τοῦ σχήματος ἀσταθοῦς. Ἡ μελέτη τοῦ Ἑ. εἶναι

οὐσιώδης πρὸ πάντων διὰ τὰ μέταλλα, διότι σκουσα τὸ δυνατόν καὶ τὸν βαθμὸν τῆς κατεργασίας αὐτῶν καὶ τὰς συνθήκας ὑφ' αἷς αὐξάνεται ἡ ἐλαστικότης· τὸ Ἑ. διακρίνουμεν δὲ τρία κύρια εἶδη Ἑ ἀναφερόμενα εἰς τὴν διὰ διατάσεως ἑκτασιν, τὴν διὰ συνθλίψεως καὶ τὴν διὰ σφρηγασίας. Ἡ διὰ διατάσεως (ἢ ἐφ' ἡλ. κ. ο. μ. οὐ) ἐπιγινωσκόμενη ἑκτασις κανονικῆς ῥαβδου ἢ συμπαγὲς διὰ ἑαυτοῦ τινὸς προσδιορίζεται ἐν ταῖς τέχναις διὰ τοῦ ἐμπειρικοῦ τύπου $E = \frac{F}{\Delta l}$ ἐν ᾧ Ε μὲν εἶναι ἡ ζητούμενη ἑκτασις (ἐπιμήκυνσις), δὲ δὲ τὸ ἐφελκτικὸν ἑκρος (ἐλαττον βαθείως τοῦ ἱκανοῦ νὰ ἐπιφέρῃ διάρρηξιν τῆς ῥαβδου), μ τὸ μήκος τῆς ῥαβδου, ὡ ἡ ἐντασσία αὐτῆς διατομῇ καὶ ε δὲ συντελεστὴς ἐλαστικότητος τοῦ ἐξ οὗ ἡ ῥαβδος σώματος. — Τῆς δὲ διὰ συνθλίψεως ἑκτασεως, τελουμένης συνήθως μεταξὺ δύο κυλινδρῶν στρεφομένων, χρῆσις παραδειγματὰ εἶσι τὰ λεπτότατα φύλλα μεταλλῶν τινῶν, χρυσοῦ, ἀργύρου, κασιτέρου κτλ. [Στ.]

Ἑκτελεστήρια. Βλ. Πρέξινος.

Ἑκτεὺς ἢ Ἑκτῆ. Κατὰ τὴν ἀρχαίότητα 1) μέτρον ξηρῶν καρπῶν ἴσον πρὸς τὸ $\frac{1}{6}$ τοῦ μεθιμνου καὶ ἴσον τῷ ῥωμαϊκῷ μεθίω· 2) νόμισμα κατὰ πᾶσαν πιθανότητα οὐχὶ ἰδιαίτερον, ἀλλ' ἴσον πρὸς τὸ $\frac{1}{6}$ διαφόρων νομισμάτων· ὑπῆρχον ἐπομένως πολλοὶ ἑκταὶ διαφόρου ἀξίας, ὧν ἡ κοινότερα φαίνεται ὅτι ἦτο τὸ ἑκτόν τῆς δραχμῆς ἦτοι ἴση τῷ ἑξολῷ. Ἀναφέρονται δὲ καὶ ἡμικεκτα. [Στ.]

Ἑκτῆμοροι (παρὰ Πλούταρχον ἐκτῆμοροι) ἢ π.ε.λ.ά.τ.α.: ἐκαλοῦντο οἱ πέννητες παρ' Ἀθηναίους πρὸ τοῦ Σόλωνος, οἱ ὅποιοι ἐισργάζοντο τῶν πλουσιῶν τοὺς ἀγρούς, λαμβάνοντες ὡς μισθὸν τὸ ἑκτόν τοῦ εἰσοδήματος. Πρὸς τὸ πρὸς τοῦτο δὲ Πλούταρχος (Σολ. 13), λέγων ὅτι ἐτέλειον οἱ Ἑ. τοῖς πλουσίοις τὰ ἑκτα τῶν γινωμένων καὶ ἐκράτουν τὰ $\frac{1}{6}$. [Στ.]

Ἑκτοκύκλιον. Βλ. Ἑξᾶς.

Ἑκτόνωσις. ἐκτονωτικὴ ἢ θύναμις. Βλ. Τάσις ἀτμῶν.

Ἑκτονωτικὸς οὖρτης βλ. Ἀτμομηχανή ἐν τ. Β' σ. 493.

Ἑκτοπία. Ἀνωμαλία περὶ τὴν διάπλασιν τοῦ ἐμβρύου καθ' ἣν ὄργανόν τι τοῦ σώματος εὑρίσκεται ἐκτετοπισμένον τῆς οἰκείας θέσεως καὶ συνήθως ἐξω τοῦ σώματος· ἡ ἐπ' ἀνθρώποις ἐπιτυγχάνεται σπανιώτατα, διὰ χειρουργίας. [Λ.Ε.]

Ἑκτοπιστικὰ πτηνά. βλ. Ἀποδημητικά.

Ἑκτρόπιον. Ἡ πρὸς τὰ ἐξω ἀνατροπὴ τοῦ ἐνὸς ἢ ἀμφοτέρων τῶν βλεφάρων, κυρίως τοῦ κάτω. Προερχεται ἐκ βραχύνσεως τοῦ ἐξωτερικοῦ δερμάτος συρρικνουμένου συνεπεία

παρακίστε, φλογήσεως, κτύματος κλ., ἐκ παρακίσεως τοῦ σφιγκτῆρος τῶν βλεφάρων ἢ ἀδυναμίας αὐτοῦ, κυρίως ἐπὶ γερίωντων, κτλ. Ἱατρικὴ Θεραπεία τοῦ Ἑ. μείνον διὰ χειρουργίας ἐπιτυγχάνεται. [Λ.Ε.]

Ἑκτρώσεις. Ελ. Ἀμδλωσεις

Ἑκτωρ. Ὁ ἀνδρείστατος τῶν περὶ τὸ Ἴλιον διακριθέντων Τρώων, υἱὸς τοῦ βασιλέως Πριάμου καὶ τῆς Ἑκάδης, συζυγος δὲ Ἀνδρομάχης τῆς θυγατρὸς Πηλεΐωνος, ἐξ ἧς ἐγέννησε τὸν Ἀστυάνακτα ἢ Σκαμάνδριον. Κατὰ Πλάτωνα (Κρατ. 393 κλ.) τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἰσοδυναμεῖ τῷ ἔχ ε τ ω ρ σημαίνον τὸν συνέχοντα τὴν πόλιν. Οὐ μόνον ὡς ἥρωος παρίσταται ἐν τῇ Ἰλιάδι πρός ὑπὸν (φέρων πληρὴ ἄλλων συνθέστικα καὶ μόνος αὐτὸς τὸ κοσμητικὸν κορυθαίολος), ἀλλὰ πασι αἱ ἀρεταὶ περικοσμοῦσιν αὐτὸν καὶ εἰς αὐτὸν ἐκτετατὸς συζυγος καὶ πατήρ, ὁ ἀγαπητότατος υἱὸς· παρίσταται δὲ καὶ ὡς ἡ πολιτικὴ κεφαλὴ τοῦ κράτους ἀντικεισθεῖς τὸν γεραιὸν πατέρα καὶ διὰ τῆς ἀνδρείας αὐτοῦ ἀναστῆλκων τὴν ἄλωσιν τοῦ Ἰλίου, ἣτις πιστεύουσιν ὅτε Ἀχιλλεὺς καὶ ὁ Πριάμος ὅτι θὰ ἐπέλθῃ θάνατος τοῦ Ἑ. Ἐκ τῶν θεῶν προστατεύουσιν αὐτὸν ὁ Ἀπόλλων καὶ ὁ Ἄρης. Μάχεται μετὰ τῶν ἀνδρείστατων ἐκ τῶν Ἑλλήνων, τοῦ Αἰάντος (Ἰλ. II), τοῦ Νέστορος, τοῦ Διομήδεος, τραυματίζει τὸν Τεῦκρον, βιάζει τὸ ἐλληνικὸν στρατόπεδον καὶ εἰσπίπτει εἰς αὐτὸ (M) πληγῶναις ὑπὸ τοῦ Αἰάντος (Ξ) ἀναγκάζεται νὰ καταλίπῃ τὴν μάχην· λατρεύει δ' ὑπὸ τοῦ Ἀπόλλωνος ἀναλαμβάνει τὰ ὄπλα καὶ προχωρεῖ μέχρι τῶν νηῶν τῶν Ἀχαιῶν ὅς περ πολεῖ. Ἀλλ' ἐπελθὼν τῇ ἀδείᾳ τοῦ μνηστήρος Ἀχιλλεῖος ὁ Πάτροκλος, φέρων τὰ ὄπλα τούτου ἀποκρούει τοὺς Τρῶας· ὁ Πάτροκλος φονεῖται ὁμοῦς ὑπὸ τοῦ Ἑ. καὶ ὁ Ἀχιλλεὺς λήξας τοῦ χόλου ἐπανέρχεται εἰς τὸν πόλεμον καὶ φονεῖ μετὰ κρατερῶν ἀγῶνα τὸν Ἑ. Τὸν νεκρὸν τοῦ ἥρωος προσδέσκει ὁ νικητῆς ὀπίσθεν τοῦ ἀρματος αὐτοῦ περιέφερε περὶ τὸ στρατόπεδον καὶ τὸν τάφον τοῦ Πάτροκλου· τέλος ὁμοῦς παρέδωκεν αὐτὸν ὁ ἥρωος εἰς τὸν προσελθόντα καὶ ἱκετεύσαντα πρὸς τοῦτο Πρίαμον καὶ ἐκβέβηκε ὁ Ἑ. ὑπὸ τῶν Τρώων ὡς ἥρωος. Κατὰ Πανσανίαν (IX. 18. 4) βραδύτερον συνεπέειχε χρησμοῦ τινος ἐλέγγοτο ὅτι ἤχθησαν τὰ δατὰ αὐτοῦ εἰς Θήβας ὅπου καὶ τέρας αὐτοῦ ὑπῆρχε. Τὰ κατὰ τὸν Ἑ. ἐγένοντο ἀντικείμενον πολλῶν παραστάσεων ἐν τῇ καλλιτεχνίᾳ, ἐπὶ ἀγγείων κλ., ὅσον αἱ μονομαχίαι του, ὁ θάνατος, ἡ πέμπτουσις τοῦ σώματος αὐτοῦ, τὰ λύτρα κτλ. Πρβλ. Ἀνδρομάχῃ. Ἀχιλλεῦς. Ἰδε Happe, der homerische Hektor (Coblenz 1883), Roscher's Lexikon der Mythologie ἐν λ. [Π.Ε.]

Ἑκφαντιέδης. Ἀθηναῖος ποιητὴς τῆς ἀρχαίας κωμῳδίας πρὸ τοῦ Ἀριστοφάνους καὶ τοῦ Κριτίου, ὅφ' οὗ ἐχλευάζετο. Σώζονται:

ὀλίγα αὐτοῦ ἀποσπάσματα καὶ μίξας αὐτοῦ κωμῳδίας τῶν τίτλων (Σάτυροι) γνωρίζοντες.

Ἑκφώνησις. Βλ. Ἀνακλητικὴν σχῆμα.

Ἑκχυλίσματα (extracta) καλοῦνται ἐν τῇ φαρμακευτικῇ σκευασαὶ παραγόμεναι ἐξ ὕγρων περιεχόντων φυτικὰ φαρμακευτικὰ στοιχεία διὰ τῆς ἐξατμίσεως αὐτῶν μέχρι συστάσεως μαλακῆς, στερεᾶς ἢ ξηρᾶς. Τὰ ἀρχικὰ ὕγρὰ εἶναι ἡ διάλυμα τῶν φαρμακευτικῶν οὐσιῶν ἐν τῷ ὕδατι οἷνου ἢ οἶνονεῦματος (ἐν τισὶ δὲ περιπτώσεσι καὶ αἰθέρος) ἢ ὁ διὰ πίσεως ἐκλυθεὶς χυμὸς ἢ ὁποιονδήποτε, καρπῶν κλ. Ἀπειράριθμα καὶ ὑψηλότερα εἶσι τὰ τοιαῦτα Ἑ.—Τὸ μόνον ἐκ ζωικῆς οὐσίας παρασκευαζόμενον Ἑ. εἶναι τὸ Ἑ κρέατος. Ἐν τῇ μυρεφικῇ καὶ αρωματοποιᾷ καλοῦσιν ὡσαύτως ἐκχυλίσματα (extracts) τὰ οἶνονευματωχὰ ῥευστὰ δι' ὧν κατεργάζονταν τὰ αρωματικά ἔνθη κλ., χωρὶς νὰ ἐξατμισωσι κατόπιν τὸ οἶνονεῦμα. [Ο.Α.Ρ.]

Ἑκχυλισματικά οὐσία (Extractivstoffe. Extracts seces) κατὰ συντομίαν δὲ καὶ ἀπλῶς ἐκχυλίσμα καλοῦνται ὀργανικά οὐσία μὴ κρυσταλλοῦμεναι καὶ μὴ πτηνικά· διαλυταὶ δὲ εἰς ὕδωρ ἢ οἶνονεῦμα καὶ παραλαμβάνονται ὑπὸ τούτων ὅταν ἐρχῶνται εἰς συγχῆ ἐπαρῆν μετὰ τῶν ἐνεργουσῶν Ἑ. οὐσιῶν πυτῶν κλπ. Τοιαῦτα οὐσίας εὐρισκόμεναι π.χ. καὶ προσδιορίζομεν ἐν τῷ οἶνῳ καὶ τῷ κονιάκ (ὅπερ τὰς παραλαμβάνει ἐκ τῶν βαρβελίων). [Ο.Α.Ρ.]

Ἑκχύρῳσις. Ἡ ἀπὸ τῶν λεπτοτάτων αἱμοφόρων ἀγγείων ἐκπίδους σταγονίων αἵματος μεγέθους κεφαλῆς καρσοβελόνης μέχρι μικροσκοπικοῦ, ἀναφαινομένων εἴτε μοναδικῶν εἴτε ἐν μεγάλῳ πλήθει ἐπὶ τοῦ δέρματος, τῶν βλεννογόνων ἢ τῶν ἐσωτερικῶν ὀργάνων. Ἡ Ἑ. παρυσιαζομένη ὡς σύμπτωμα διαφόρων νοσημάτων παρέρχεται τῶν σταγονίων απομυζωμένων πάλιν. Ἀποδοτέα δὲ εἰς νοσηρὰν κατάστασιν τοῦ αἵματος καὶ εἰς ἐλαφρὰν διάρρηξιν τῶν ἀγγείων, μήπω ἀκριβῶς σαφηνισθεῖσαν. [Λ.Ε.]

Ἑλαία ἢ κορινή (Bot.) ἡ ἡ Ἑὺρωπαία (Olea Europaea L.) εἶνε τὸ ἐπισημότερον εἶδος τοῦ γένους «Ἑλαία» (Olea L.), δένδρον τῆς ἐμυωνύμου οἰκογεν. τῶν Ἑλαιωδῶν. αὐτοφύες καὶ μάλιστα χαρακτηριστικὴν διὰ τὴν παρὰ τὴν Μεσόγειον τῶν αἰφύλλων φυτῶν λεγομένην ζώνην, ἰδίως δὲ τῆς Ἑλλάδος καὶ Μικρᾶς Ἀσίας, ὅπου ἡ Ἀγρία Ἑ. (Κότινος τῶν ἀρχαίων) εἶνε κοινοτάτη καὶ βεβαίως (παρὰ τὴν γνώμην τοῦ Hehn) Ἰθαγενής. Πάμπολλαι εἰσιν αἱ διὰ τῆς καλλιεργίας παραλλαγαὶ αὐτῆς (βλ. κατωτ.). Κατὰ τὴν γνώσιν μῦθον αἱ Ἀθηναῖοι ἔλαβον τὴν Ἑ. ὡς δῶρον παρὰ τῆς Ἀθηνᾶς. Ἐθεωρεῖτο δ' ἀνέκτατον ὡς ἱερὰ κλάδος Ἑ. ἐδίδοτο ὡς γέρας εἰς τοὺς ἐν τοῖς παναθηναϊκοῖς καὶ Ὀλυμπιακοῖς ἀγῶσι νικητάς· ἦτο δὲ καὶ μέχρι τῶν μεταγενεστέρων χρόνων

καὶ παρὰ χριστιανοῖς εἰσέτι τὸ σύμβολον τῆς εἰρήνης καὶ τῆς φιλίας. Ὁ Ὅμηρος συχνά μνημονεύει τὴν Ἑ. («Ἑλάνη» κατ' αὐτόν). — Τὸ γένος Ἑ. περιλαμβάνει καὶ ἄλλα (ὡς 30) εἴδη αὐτοφυῆ, ἐν Ἀσίᾳ, τῇ Ἀκρωτηρίῳ τῆς Καλῆς Ἑλπίδος καὶ Ἀμερικῇ, ὧν τινα θεραπεύονται ὡς κόσμος (λ. γ. Ἑ. ἡ ἡδύσμος, *O. fragrans Thunb.*) [Θ.Χ.]

— Ἡ Ἑ. εἶναι ὡς ἄνω εἰρηται ὁ τύπος τῆς οἰκογενείας τῶν ἐλαιοειδῶν τῶν ἐχόντων καρπὸν σαρκώδη. Ὁ *Risso* ἀριθμοῖ τεσσαράκοντα εἴδη, ὃ δὲ μεταγενέστερος αὐτοῦ *Coultance* μόνον εἰκοσι καὶ ἑξ. Τὸ καλλιεργούμενον εἶδος εἰς αὐτὴν παρήχθησαν πάμπολλαι ποικιλίαι εἶναι ἡ *Eὐρωπαϊκὴ Ἑλαία* (βλ. ἄνω) αἱ ποικιλίαι αὗται ἀπαντῶνται καλλιεργούμεναι εἰς τὰ παράλια τῆς Μεσογείου, τῆς Ἑρυθρᾶς θαλάσσης καὶ τοῦ Εὐξείνου πόντου καὶ εἰς τινα παράλια τῆς μεσηδρινῆς Ἀσίας. Ἡ καλλιέργεια τοῦ εἴδους τούτου ἀπὸ τινος εἰσῆχθη καὶ παρὰ τὸ ἀκρωτήριο τῆς καλῆς Ἑλπίδος, εἰς τὴν Καλιφορνίαν, τὴν Φλωρίδα καὶ τὴν Μελβούρνην τῆς Αὐστραλίας.

Ἡ Ἑλαία εὐδοκμεῖ εἰς παντατὰ ἐδάφη, πλὴν τῶν λιαν ἁμυδρῶν καὶ τῶν λιαν ὑγρῶν, ἔχει δὲ ἀνάγκη κλίματος εὐκράτου καὶ μᾶλλον θερμοῦ, δι' ὃ ἐλεπομένη αὐτὴν θάλλουσαν καὶ καρποφοροῦσαν ἰδίως εἰς τὰ παράλια, ἀπορροῦσαν δὲ τὰ ψυχρὰ καὶ τὰ λιαν θερμὰ κλίματα.

Τὸ δένδρον τῆς εἰρήνης μνημονεύεται ἐν τῇ «Γένεσιν» (Κεφ. Η'), ἐνθα ἀναφέρεται ὅτι ἡ ἔξαποσταλίσσα ὑπὸ τοῦ Νῶε περιστέρᾳ ἐπιστρέψασα εἰς τὴν Κίθωτον ἔφερε κλάδον ἐλαίας.

Ἡ χρησιμότης καὶ ἡ καλλιέργεια τοῦ δένδρου τούτου ἦτο γινωστὴ ἀπὸ τῶν παναρχαιοτάτων χρόνων. Κατὰ τὴν μυθολογίαν ὁ Ἀριστάριος, υἱὸς τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τῆς Κυρήνης, ἐπένοησεν τὴν ἐλαιοφυτείαν, τὰ μετὰ καθέτων μυλοπτέρων ἐλαιοστρίβειν καὶ τὰ ἐλαιοπιεστήρια (Πλίνιος), διὸ καὶ ἐτιμᾶτο ὡς ἥρωϊς παρὰ τοῖς ἀρχαίοις. Κατὰ τὸν Ἡρόδοτον ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τῶν μεταξὺ Ἀθηναίων καὶ Αἰγυπτίων πολέμων ὑπετίθετο διὰ τὸ δένδρον τῆς Παλάδος ἐκαλλιεργεῖτο μόνον εἰς τὴν Ἀττικὴν (Ἠρόδ. 5.82).

Ἡ Ἑλαία εἶναι ἐκ τῶν μακροβιωτέρων δένδρων. Ὑπάρχουσι ἑλαῖαι ἀριθμοῦσαι χιλιάδας ὅλας ἐτῶν. Τῷ 1867 ἡ Ἀλγερία ἀπέστειλεν εἰς τὴν παγκόσμιον ἐκθεσὶν τῶν Παρισίων κορμὸν ἐλαίας ἐχούσης ἡλικίαν δέκα αἰώνων. Ἀλλως, ὡς δοθῶς παρετήρησεν ὁ Σατωβριάνδος, ἡ Ἑ. δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἄθανατος, ἀναγεννωμένη ἐκ τοῦ ἴδιου αὐτῆς κορμοῦ ἐπ' ἄπειρον. Τὴν καλλιέργειαν τοῦ φυτοῦ τούτου εἰσῆγαγον εἰς τὴν πέραν τοῦ Ἀδριατικοῦ Εὐρώπῃν οἱ Ἕλληνες. Πρῶτοι οἱ Δωριεῖς, ἔξιν κείνη ἔτη πρὸ Χριστοῦ, εἰσῆγαγον καὶ ἐκαλλιέργησαν τὴν Ἑ. εἰς Μασσαλίαν, καὶ μόνον βραδύτερον εἰσῆχθη αὐτὴ εἰς Ἰταλίαν καὶ Ἰσπανίαν.

Νῦν εἰς τὰς χώρας ταύτας ἡ καλλιέργεια

τοῦ δένδρου τούτου ἔχει μεγίστην σπουδαιότητα. Τῷ 1890 ἡ Γαλλία ἤριθμοι 1 250 000 στρέμματα ἐλαιῶνων, ὧν ἡ συγκριμὴ ἀνῆλθεν εἰς 175 000 ἑκατόλιτρα ἐλαίου ἀξίας 30 ἑκατομμυρίων φραγκῶν, ἡ Ἰταλία ἤριθμοι 9 000 000 στρ. ἀποφέροντα ἐτήσι εἰσδήμα 200 000 000 φρ., ἡ Ἰσπανία 10 000 000 μὲ εἰσδήμα 225 000 000 φρ., ἡ Πορτογαλία 400 000 στρ. μὲ εἰσδήμα 8 000 000 φρ., ἡ Αὐστρία 120 000 στρέμματα μὲ εἰσδήμα 3 000 000 φρ. Ἡ Τῦνις κέκτηται 10 500 000 ἐλαϊοδένδρα ἀποφέροντα ἐτήσιον εἰσδήμα 25 000 000 φρ., ἡ δὲ Ἀλγερία 2 000 000 ἐλαϊοδένδρα μὲ εἰσδήμα 15 000 000 φρ. Ἐν Ἑλλάδι ἡ Ἑ. καλλιεργείται ἐπὶ 2 300 000 στρεμμάτων ὡς ἐργίστα, κατεχομένων ὑπὸ 15 000 000 ἐλαϊοδένδρων παραχόντων ἐτησίως περὶ τὰ 50 000 000 χιλιόγραμμα ἐλαίου ἀξίας ἐξήκοντα καὶ πλέον ἑκατομμυρίων δραχμῶν. Μεγάλαι ἐκτάσεις ἐλαιῶνων ἀποφερόντων σπουδαῖον εἰσδήμα ὑπάρχουσιν ὡσαύτως καὶ ἐν τῇ Εὐρωπαϊκῇ καὶ Ἀσιατικῇ Τυρκίᾳ.

Ὁ Κάτων συνεβούλευε νὰ εὐτεύνονται τὰ ἐλαϊοδένδρα εἰς ἀπόστασιν 10-12 μέτρων ἀπ' ἀλλήλων, τὴν ἀπόστασιν δὲ ταύτην παραδέχονται καὶ σήμερον οἱ ἄριστοι τῶν Γάλλων ἐλαιοκαλλιεργητῶν. Ὁ Κολοκύμλας (βλ. ἑ. κεφ. θ') ἐλεγεν ὅτι σκάπτοντες τὸν ἐλαιῶνα παρακλινομένην αὐτὴν νὰ καρποφορήσῃ, λιπαίνοντες αὐτὴν τὴν ἐκτενέμεν, κλαδεύοντες δ' αὐτὴν τὴν ἐξαναγκάζομεν. Καὶ πράγματι ἡ προαιώνιος πείρα ἀπέδειξε πόσον εὐεργετικὰ ἀποδίδουν τὰ σκαλίσματα εἰς παντὰ τὰ προσοδωρὰ φυτὰ, πόσον δὲ χρήσιμος ἡ λίπανσις αὐτῶν, ἀλλ' ἰδίως ἡ κλαδεύσις τῆς ἐλαίας ἀπεδείχθη εὐεργετικωτάτη. Ἐν τούτοις καὶ αἱ τρεῖς αὗται ἐργασίαι παρ' ἡμῶν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον παραμελοῦνται, κρίεται δὲ ἡ Ἑλαία εἰς τὴν τύχην τῆς ἀναπτυσσομένης ὡς ἄγριον δένδρον καὶ καρποφοροῦσα μόνον διὰ ἐκτακτοὶ ἀτμοσφαιρικά περιστάσεις εὐνοήσωσιν αὐτήν.

Εἶναι βεβηλὺς προτιμότερον ἅψ' ἥς ἡ Ἑλαία ἔργεται καρποφοροῦσα εἰς τὸ ὑπ' αὐτὴν ἔδαφος, νὰ μὴ σπείρωμεν δημητριακοὺς ἢ ἄλλους καρπούς, διότι οὗτοι ἐξαντλοῦσιν αὐτὰ ἐν τούτοις ὑπάρχουσι περιστάσεσι καθ' ὅς τὸ ὑπὸ τὰς Ἑ. ἔδαφος δύναται νὰ χρησιμοποιηθῇ λιαν ἐπικερδῶς πρὸς παραγωγὴν ἑτέρου προϊόντος, αἱ περιστάσεις δὲ αὗται ἐξαργυρῶνται ἐκ τῶν οἰκονομικῶν δρῶν τῆς γεωργίας ἐκάστου ἐλαιοφόρου διαμερίσματος. Οὕτω εἰς τοὺς παρὰ τὰς Ἀθήνας ἐλαιῶνας ἡ καλλιέργεια τῶν σάνων ἀποδίδει ἐπικερδιστάτη. Οἱ ὑπὸ τριταύτας περιστάσεις ἐξαναγκάζομενοι νὰ ἀπαιτῶσιν ἀπὸ τοῦ ἔδαφους τοῦ κατεχομένου ὑπὸ ἐλαίων καὶ δευτέρον εἰσδήμα δύνανται νὰ προτιμῶσι τὰ δασπεριεῖδη, ἅτινα δὲν ἐξαντλοῦσι τόσον τὸ ἔδαφος, ὠριμάζοντα δὲ ἐντὸς τριῶν μόνον μηνῶν δὲν παρακωλύουσι τὴν συχνότεραν καλλιέρ-

γιναν αὐτοῦ καὶ τὴν ἐν παντὶ καιρῷ ἐπιμέλειαν τοῦ δένδρου.

Πάντα τὰ λιπαρώματα εἶνε κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον καταλλήλα διὰ τὴν ἐλαίαν, ἐν ταῖς δέναν νὰ προτιμῶνται τὰ φυτικά καὶ τὰ ἀνεργὰνα, οἷον τὰ ἀποσυνθετιμένα χόρτα καὶ φυλλὰ, τὰ ἐξαλμυρισμένα φύκη, τὰ στέμφυλα οἰνοποιεῖων καὶ ἐλαιοποιεῖων, ἢ ἄβεστος, ἢ τέσσα φυλίων, φυλανθράκων καὶ ἄβεστοκαμίνων. ὡς τὰ περὶ τῆς Γενούης πρὸς λίπανσιν τῆς ἐλαίας προτιμῶνται τὰ μαλλίνα βάρχη ταῦτα προσχέουμένα διὰ πετρέλαιον συντελοῦσιν εἰς τὴν καταστροφὴν τῶν ἐν τῷ ἔδαρει διαχειμαζόντων σκωλήκων τοῦ θαλασίου, τοῦ ἐπικινδύνου τούτου ἐχθροῦ τῆς ἐλαίας.

Εἰς τὰς θερμὰς καὶ λίαν ξηρὰς χώρας αἱ ἀρδεύσεις ἀποβαίνουνσι εὐεργετικώταται. αὐξάνουσι σπουδαίως τὸ ποσόν, ἀλλ' οὐχὶ καὶ τὸ εἶδος ἐλαίου πιδόν τοῦ καρποῦ. Ἐλλείπει πηγαιὼν ὕδατων εἰς πολλὰ μέρη (Παρνασσὸς κ.λ.) γίνεται χρῆσις τῶν τῆς βροχῆς, ἀτινα κατὰ τὰς ὑετώδεις ἡμέρας διεγχεύονται εἰς τοὺς ἐλαιώνας ὑπὸ τῶν ἐπιμελεστέρων ἐλαιοκλήρων. Πῖνα δὲ ὡς εὐεργετικά τὰ ὕδατα τῶν βροχῶν τὸν θερος καὶ τοῦ φθινοπώρου. Διότι ταῦτα εἶνε συνήθως πεπληρωμένα μὲ λιπαντικὰς οὐσίας.

«Ἡ ἐλγὰ ὀλεῖ τρελλὴν νοικοκυρὰ» λέγουσιν οἱ ἡμέτεροι ἐλαιοκαλλιεργηταί, δι' ὃ πολλοὶ τούτων κλαδεύουσιν αὐτὴν γενναίως. Ἐν ταῦτοις εἰς πολλὰ διαμερίσματα ὀλίγον ἢ εὐδύως κλαδεύεται ἡ ἐλαία, ἥτις οὕτω φέρει ὀλίγον καὶ κατώτερον καρπόν.

Ἐν Γαλλίᾳ ὡσαύτως ἀπὸ πολλοῦ παρεδεδόχθησαν τὴν ἀνάγκην τῆς κανονικῆς καὶ γενναίας κλαδέσεως τῆς ἐλαίας. Κύριον σκοπὸν ἡ κλαδεύσις ἔχει νὰ ἐνδυναμώῃ τὴν ἐλαίαν καὶ νὰ ἐξαναγκάσῃ αὐτὴν ν' ἀναδύῃ νέους βλαστούς, οἵτινες ἔσονται οἱ τοῦ ἐπομένου ἔτους καρποφόροι κλάδοι. Προστούτοις ἡ κλαδεύσις σκοπεῖ τὴν μὴ καταναλῶσιν τῶν χυμῶν πρὸς αὐξάνσιν τῶν φυλλῶν μερῶν τοῦ φυτοῦ καὶ τὴν τήρησιν αὐτοῦ χαμηλοῦ πρὸς προσύληξιν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἀνέμων καὶ διεκδόλυσιν τῆς συλλογῆς τοῦ καρποῦ. Εἰς τὸ Αἶχ, οὕτως τὸ ἐλαίον χαίρει παγκράσιον φήμην, ἐφαρμόζεται τὸ ἅριστον σύστημα τῆς κλαδέσεως αἱ ἐλαίαι διατηροῦνται χαμηλαί, οὕτω δ' ὁ καρπὸς συλλέγεται εὐκόλως διὰ τῆς χειρὸς καὶ ἀποδίδει μεγίστην ποσότητα ἐλαίου (24—25 %)· διδεται δὲ εἰς τὴν κεφαλὴν αὐτῶν σχήμα ποτηρίου, ἀφαιρουμένων πάντων τῶν ἐσωτερικῶν κλάδων ὡς καὶ τῶν ξηρῶν καὶ λοιμάργων κλάδων. Πρὸς ταῦτοις δέναν ν' ἀφαιρῶνται πάντα τὰ ὑπὸ ἐντέμων ἢ ἄλλων παρασίτων προσεδόχθημένα μέρη ὡς καὶ αἱ ξηραὶ φολίδες (τὰ ἐν εἶδει λεπίων ξηρὰ τεμαχία φλοιού), αἱ ἐπὶ τοῦ παλαιοῦ φλοιοῦ εὐρισκόμεναι, ὑπὸ τῆς ἐποίας διαχειμαζούσαι πολλὰ ἐπιβλαβὴ τῇ ἐλαίᾳ ἔντομα ἢ ἐναποτιθενταὶ τὰ σπέρματα αὐτῶν. Προτιμωτέρα ἀπασῶν εἶνε

ἡ κατὰ διέτιαν κλαδεύσις, ἥτις δέναν νὰ τελεῖται κατὰ Μάρτιον. Πρὸς τὴν σκοπὸν τούτον διαιρεῖται ὁ ἐλαίων εἰς δύο τμήματα· καὶ τὸ μὲν τούτων κλαδεύεται τὸ πρῶτον ἔτος τὸ δὲ ἕτερον τὸ δεύτερον. Οὕτως ὁ ἐλαίων ὁ καρποφόρῃ κατ' ἔτος διότι τὰ ἡμίσια τῶν ἐλαιοδένδρων θὰ φέρωσι καρπὸν τὸ ἐν ἔτος, τὰ δὲ ἕτερα ἡμίσια τὸ ἐπόμενον. Ἐφαρμοζόμενου τοῦ συστήματος τούτου τῆς κλαδέσεως γενικῶς ὅλα παύσῃ ἡ αὐξάνουσις τῶν τιμῶν τοῦ ἐλαίου, ἐξ ἧς ἠρκελοῦνται οἱ κερδοσκόποι πρὸς ζήμιαν τῶν παραγωγῶν, τὰ ἡμερομίσθια δὲν θὰ ὑπερτιμῶνται· ὅταν ᾖ ἡ ἐλαία, ἡ συλλογὴ τοῦ καρποῦ θὰ γίνηται ἀνέως καὶ κανονικῶς, ἡ δὲ ἐκθλίψις ἐγκαιρως, ἐπομένως θὰ παραγῇται ἐλαίον ἐκλεκτότερον.

Προστούτοις διὰ τῆς μεθόδου ταύτης τῆς κλαδέσεως ὅλα προλαμβάνονται πολλὰ ἀτοχήματα, ἀτινα κατ' ἀνάγκην συμβαίνουνσι δταν ἅπας ὁ ἐλαίων καρποφόρῃ διὰ μίαν κατὰ διέτιαν, ὅτε οἱ κτηματισταὶ ἵνα ἐπιταχύνωσι τὴν συλλογὴν ἀναγκάζονται νὰ κατασκευάσωσι εἰς μέσα ὑπεβιάζοντα τὴν ἄξιαν τοῦ συλλεγομένου καρποῦ καὶ ζημιούντα τὴν μελλουσὴν ἰσοδύναμ, οἷον τὸ βράδισμα καὶ τὴν συλλογὴν τοῦ καρποῦ ὑπερῶριμου.

Σήμερον πάντες οἱ ἐπιστήμονες καὶ οἱ μᾶλλον ἀνεπιτυγμένοι ἐλαιοκαλλιεργηταὶ παραδέχονται· ὅτι αἱ ἐλαίαι δέναν νὰ συλλέγονται πρὸ τῆς πλήρους ὀριμάνσεως αὐτῶν, διότι μὴ ἐντελῶς ὀρμαὶ περιέχουσι πλείστορον καὶ ἐκλεκτότερον ἐλαίον. Ἀλλως διὰ τῆς πρωιμωτέρας συλλογῆς τοῦ καρποῦ τὸ δένδρον δέν ὅλα ἐξαντλεῖται ματαιῶς, διατρέσιν αὐτὸν ἄνευ οὐδεμιᾶς ὠφελείας διὰ τὸν ἰδιοκτήτην καὶ ὅλα διεκλύνηται ἢ πρωιμωτέρα καὶ ἀποικνωτέρα ἀνθῆσις αὐτοῦ ὅθεν εὐθύς ὡς αἱ πλείστοι τῶν ἐλαίων μαυρίζουσι καὶ πρὶν εἰς παρασιτάσας τὴν ἐλαχιστὴν ρυτιδῶσιν δέναν νὰ συλλέγονται.

Δέναν δὲ ἡ συλλογὴ νὰ γίνηται ἀπὸ τοῦ δένδρου διὰ τῆς χειρὸς καὶ οὐχὶ διὰ τοῦ βράδισμο, ὡς εἰς πλείστα μέρη συνεθιζέσονται. Ἄν καὶ ἐκ πρώτης ὥρας ἡ διὰ τῆς χειρὸς συλλογὴ τοῦ ἐλαιοκαρποῦ φαίνεται ἀπανηρά, εἶνε οὐχ ἥττον πολλῶν οἰκονομικωτέρα, διότι συλλεγόμενος οὕτως ἐγκαιρως (πρὸ τῆς πλήρους ὀριμάνσεως του), ὁ καρπὸς περιέχει, ὡς εἰδόμεν, πλείστορον καὶ ἐκλεκτότερον ἐλαίον, εἰ δὲ ἐν αὐτῷ τυχὼν εὐρισκόμεναι σκωλήκες καταστρέφονται ὑπὸ τοὺς λείους τοῦ ἐλατοτριβέου πρὶν προξενήσωσιν εἰς αὐτὸν μεγαλύτεραν ζημίαν ἢ πρὸς μεταμεταβολῆσιν καὶ ἐναποθέσας τὴν γόνειν αὐτοῦ. Ἀλλ' ἡ διὰ τῆς χειρὸς συλλογὴ εἶνε πολλῶν προτιμωτέρα καὶ διότι ἀπεργάζμεν τὸ βράδισμα διὰ τοῦ ὅποιου πληγγόνεται ὁ καρπὸς καὶ παραβλάπεται οὕτως ἡ ποιότης τοῦ παραχθεμένου ἐλαίου, πληγγόνονται δὲ καὶ καταστρέφονται καὶ πολλοὶ νεαροὶ βλαστοὶ οἵτινες

θὰ ἐχρησίμευον ὡς καρποφόροι κλάδοι τοῦ ἐπομένου ἔτους.

Αἱ συλλεγόμεναι ἐλαίαι δέον νὰ ἐκθλιβῶνται τὸ ταχύτερον ἵνα μὴ ἐλαττωθῇ τὸ ἔλαιον καὶ διαφθεῖρηται ἡ ποιότης αὐτοῦ ὑπὸ τῆς ζυμώσεως ἢν πολλάκις ὑφίσταται ὁ καρπὸς διατηρούμενος συσσωρευμένος ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας πρὸ τῆς ἐκθλίψεως.

Ἐνεκα τῆς ἀπὸ πολλοῦ ἡδὴ μεγάλης παραγωγῆς ἐλαίων ἐκ παντοίων σπέρων, οἷον τῆς πρακίδος, τῆς ἐλαιοκρίμης, τοῦ σηταμοῦ, τοῦ βαμβάκοσπόρου κ.λ., ὡς καὶ ἔνεκα τῆς πρὸς φωτισμὸν καθ' ἑκάστην γενικευομένης χρήσεως τοῦ πετρελαίου, τοῦ αερίφωτος καὶ αὐτοῦ τοῦ ἡλεκτρισμοῦ, ἡ τιμὴ τῶν ἐλαιολάδων κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἔμεινε στασιμὸς, ἐνῶ πάντα σχεδὸν τὰ ἄλλα γεωργικὰ προϊόντα ὑπερετιμήθησαν. Ὅθεν πρὸς ἐπικερδῆ καλλιέργειαν τῆς ἐλαίας δέον πρωτίστως ν' ἀποδλεπωμένῃ εἰς τὴν παραγωγὴν ἐλαίων πρὸς βρώσιν καὶ ἰδίως βρωσιμοῦ ἐλαίου. Πρὸς τὴν σκοπὴν τοῦτον ἀνάγκη νὰ ἐφαρμόζωμεν πάντα τὰ μέσα πρὸς βελτιώσιν τῆς ποιότητος τοῦτου καὶ πρὸς διατήρησιν τῆς παγκοσμίου του φήμης.

Ἐπιτυγχάνεται ἔλαιον πρωτίστης ποιότητος ἐξ ἐλαίων μὴ προσβεβλημένων ὑπὸ ἐντόμων, μὴ ἐντελῶς ὠρίμων, συλλεγομένων διὰ τῆς χειρὸς καὶ ἐκθλιβομένων εὐθὺς μετὰ τὴν συλλογὴν καὶ ἄνευ τῆς βοηθείας ὕδατος θερμῶν ἢ ψυχρῶν. Πρὸ τῆς ἐκθλίψεως αἱ ἐλαίαι, ἵνα μὴ θραυσθῶσιν οἱ πυρήνες, ὧν τὸ χυμώδalon περιέχει ἔλαιον κακόχυμον, τριβόνται διὰ μύλου ἐλαφροῦ ἢ ἐκσαρκίζονται δι' εἰδικῶν ἐκσαρκιστικῶν μηχανῶν. Ὁ οὕτως ἐπιτυγχανόμενος πολτὸς τίθεται εἰς κύρτους ἐκ σπάρτου, βρύλλων ἢ τριχῶν, ὧν τὸ ἕως δέκα τοιοῦτοι τοποθετοῦνται εἰς τὸ ἐλαιοπιεστήριον ἐνθα πιέζονται ἐλαρρῶς ἵνα μὴ θραυσθῶσιν οἱ πυρήνες. Τὸ πρῶτον ἐξαχόμενον ἔλαιον εἶνε τὸ παρθένον τὸ ἄριστον, τὸ τῆς πρωτίστης ποιότητος ἔλαιον.

Ἡ πρὸς τὰς τῶν ἄλλων φυτικῶν ἐλαίων τιμὰς σχετικὴ ὑπεροχὴ τῆς τοῦ ἐλαιολάδου προικάλεσε τὰς ὑπὸ τῶν κερδοσκοπῶν παντοίας νοθεύσεις τοῦτου ἐντεῦθεν προέκυψεν ἡ ἀνάγκη τῆς ἐξευρέσεως ἀσφαλούς καὶ ἀπλοῦ μέσου πρὸς διάγνυσιν τῆς νοθεύσεως αὐτοῦ. Τοιοῦτον ἀπλοῦν μέσον δυστυχῶς δὲν ἐξευρέθη, οὐχ ἦττον ὑπάρχουσι διάφορα ἄλλα μέσα κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἦττον πολὺπλοκα, δι' ὧν δύναται ὁ ἐπιστήμων νὰ καθορίσῃ μετὰ ἐπαρκούς ἀκριβείας τὸν βαθμὸν τῆς νοθεύσεως τοῦ ἐλαιολάδου.

Τὰ μετὰ τὴν ἐξγαγωγὴν τοῦ ἐλαίου ὑπολείμματα ἢ στέμνυλα τῆς ἐλαίας, ἅτινα εἰς πολλὰ μέρη τῆς Ἑλλάδος χρησιμοποιοῦνται ἐπικερδῶς ὡς τροφὴ χοίρων, περικλείουσιν εἰσέτι ἀρκετὴν ποσότητα κατωτέρας ποιότητος ἐλαίου, ὅπερ ἀποχωρίζομενον τῇ βοηθείᾳ τοῦ διθειούχου ἀνθρακὸς ὑπὸ εἰδικῶν ἐργαστῶν,

χρησιμοποιεῖται κατὰ μέγα μέρος πρὸς κατασκευὴν σάπωνος. Ἡ ἀποχώρησις τοῦ ἐλαίου τοῦτου ἀποτελεῖ ἰδιάν βιομηχανίαν, τὴν τῶν ἐλαιοπορῶν, ἥτις ἐξασκεῖται λίαν ἐπικερδῶς ἐν Πειραιεῖ. Ἐλευσίνη, Ζακύνθος, Κερκυρα, Κρήτη καὶ Μυτιλήνη. Τὰ μετὰ τὴν ἀποχώρησιν καὶ τοῦ ἐλαίου τοῦτου ὑπολείμματα ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον χρησιμοποιοῦσιν ὡς καύσιμα ὕλη, ἐνῶ ἡδύνατο νὰ χρησιμοποιηθῶσιν λίαν ἐπωφελῶς ὡς λιπάσμα δι' αὐτὰς τὰς ἐλαίας (Γ.).

Ἑλαία. Ὀνομα διαφόρων ἀρχαίων πέλων, μετὰ τῶν ὅποιων ἀξιοσημειώτος μόνον ἡ αἰολικὴ Ἑλ., ἥτις ἔκειτο ἐπὶ τῆς Δ. παραλίας τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, $\frac{3}{4}$ τῆς ὥρας ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν τοῦ ποτ. Καΐκου, ἐν τῷ μυχῷ τοῦ Ἑλαϊτικοῦ κόλπου τοῦ σχηματιζομένου ὑπὸ τῶν ἀκρωτηρίων Ἀρματός καὶ Ἰδρας. Ἦτο ἐπίγειον τῆς Περγάμου, ἀρ' ἥς ἀπέειχεν 120 στάδια. Κατεστράφη δὲ τῷ 90 π. Χ. διὰ σεισμοῦ. [Μ.Σ.]

Ἑλαία. Χωρίον τοῦ δήμου Ἀτωποῦ τῆς Λακωνίας, ἔχον 40 κατ. [Μ.Σ.]

Ἑλαία αἰθέριον ἢ πτητικὰ (Essenzen, aetherische Oele). Πτητικὰ ὀργανικὰ ρευστὰ εἰς ἃ ἀφίλουσιν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τα φυτὰ τὸ ἄρωμα των. Πολλὰ ἐν τούτοις δὲν εὐρίσκονται ἔτοιμα εἰς τὰ φυτὰ, ἀλλὰ παράγονται πολλάκις διὰ τῆς κατεργασίας ἀόσμων μερῶν τῶν φυτῶν, ὅπως παράγονται ἐν τῷ ζῶντι φυτῷ τῇ ἐπιδράσει τοῦ ἡλίου καὶ τῆς θερμότητος. Οἱ σχεδὸν ὅσμοι σπέρων τοῦ σιναπεως καὶ τῶν πικρῶν ἀμυγδαλῶν παράγουν τὸ σιναπέλαιον οἱ μὲν καὶ τὸ πικραμυγδαλέλαιον οἱ δὲ τῇ μεθ' ὕδατος κατεργασίᾳ. Τὰ αἰθέρια ἔλαια εἶνε πτητικὰ μεθ' ὕδατος καὶ ἐξάγονται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τῇ ἀποστάξει τῶν φυτικῶν μερῶν μεθ' ὕδατος. Ἀπαρτίζονται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐξ ἐλαιοπτητοῦ καὶ στεαροπτητοῦ (βλ. τὰς λ.). [Ο.Α.Ρ.]

Ἑλαία λιπαρά. Ῥευστὰ λίπη ἀπαντώντα ἰδίως ἐν τῷ φυτικῷ βασίλειῳ καὶ δὴ εἰς τοὺς σπέρους καὶ τοὺς σαρκώδεις καρπούς. Ἐξάγονται δὲ συνήθως δι' ἐκθλίψεως (ἐν ψυχρῇ ἢ ἐν θερμῇ) ἢ διὰ διαλυτικῶν μέσων π.χ. διθειάνθρακος. — Τὰ ἔλαια ἔχουσι σύνθεσιν ἀνάλογον τῶν λιπῶν, πηγνύνται δὲ ἐν τῷ ψυχρῷ. Ἴνε ἀδιάλυτα ἐν ὕδατι, διαλυτὰ δὲ ἐν αἰθέρι. — Ἴνε ἐλαρρότερα τοῦ ὕδατος, κυμαίνονται δὲ τὸ εἶδ. βάρ. αὐτῶν μετὰξὺ 0,91-0,93. Τὰ λιπαρά ἔλαια δὲν εἶνε πτητικὰ ἀποσυντίθενται δὲ ἄνω τῶν 250 βαθμῶν, καλουμένου τοῦ φαινομένου τοῦτου καταχρηστικῶς βρασμοῦ. Τὸ δυσσομότατον ἀέριον, ὅπερ συμπαράγεται κατὰ τὴν ἀποσύνθεσιν ταύτην τοῦ ἐλαίου (ἰδαίτα κατὰ τὴν οἰκίαν τῶν ἐλαιολυσιν), εἶνε ἡ ἀκρολεϊνὴ ἢ ἀκρολεϊν. Τῇ ἐπιδράσει τοῦ ἀέρος δξειδιοῦνται (ταγγιάζουσι) τὰ πλεῖστα ἔλαια, ἀλλὰ δὲν ξηραίνονται (τάξις μὴ ξηραίνομένων ἐλαίων).

εἰς ταῦτα ὑπάγονται π. χ. τὸ ἐλαιόλαδον, τὸ κρημνολάδον, τὸ ἀμυγδαλέλαιον, τὸ κρωτο-
νέλαιον κλπ. — Ἡ ἑτέρα τάξις τῶν νη-
ραίνοντων ἐλαίων προσλαμβάνει
ὁσαύτως ὀξυγόνον ἐκ τοῦ ἀέρος, ἐγκαταλεί-
πει δὲ, κατὰ λεπτά στρώματα, ξηρὸν ὑπό-
λειμμα ἐν εἶδει Βερνίκιου· τοιαῦτα ἔλαια ἴνε
τὸ λινέλαιον, τὸ μηχανέλαιον, τὸ ἔλαιον τῶν
σταφυλοσπέρων κλπ. [O.A.P.]

Ἑλαιᾶς (Ἀνατομ.). 1) Ἐ. ἀνώτε-
ραι ἡ ἐρυθροὶ πυρῆνες Στιλιγι-
γείου· δύο αθροισματικὰ νευρικών κυττάρων
ἐκτείνονται τῆς μέσης γραμμῆς ἐν τῇ Οὐρα-
λῇ γερύρᾳ καὶ τῇ μέσω στρώματι τῶν σκε-
λῶν τοῦ ἐγκεφάλου. — 2) Ἐ. παρεγχε-
σθῆς· ταινία φιά συνεστραμμένη ἐν
τῷ κέντρῳ ἐκτείνονται ἡμισφαίριον τῆς παρεγ-
κεφαλίδος. — 3) Ἐ. προμήκουσ· μυε-
λὸς ἐξοχῇ ὑποστρόγγυλοι, κείμενοι ἐπὶ τῆς
προσθίας ἐπιφανείας τοῦ προμήκουσ μυελοῦ ἐπὶ
τὰ ἔξω τῶν πυραμίδων. [I.110.]

Ἑλαιδίνη, $C_{57}H_{104}O_6$ (Elaidin).
Παράγεται κατὰ τὴν ἐπίδρασιν νιτρώδους δι-
ξέος ἐπὶ λιπαρῶν μὴ ξηραίνοντων ἐλαίων,
ὧν ἡ βρυστὴ ἐλαίνη μεταβάλλεται εἰς τὴν
ἰσομερῆ στερεάν ἢ χωρὶς ν' ἀλλάξη τὴν
ἐκατοστιαίαν σύνθεσιν τῆς. Μικρὸν ποσὸν νι-
τρώδους διξέος δύναται νὰ μεταβάλῃ μέγιστα
ποσὰ ἐλαίνης εἰς ἐλαιδίνην, ἀλλ' ὁ πρὸς
τοῦτο χρόνος εἶνε τόσοσιν διαφόρος ὥστε χρη-
σιμοποιοῦσι τὴν ἰδιότητα ταύτην εἰς ἀνι-
χνεῖσιν τῆς νοθεύσεως τῶν διαφόρων ἐλαίων.
Ἡ ἐλαιδίνη τήκεται εἰς 12° , πηῖνται εἰς 24°
καὶ σαπωνοποιεῖται ὡς ἡ ἐλαίη, τὸ δὲ ἔλαιον
δινιχὸν δ_{20}^{25} , $C_{57}H_{104}O_6$, ὁπερ ἀπο-
χωρίζεται ἐκ τοῦ σαπῶνος τῆς ἴνε ταύτην
μὲ τὸ ἐκ τοῦ ἐλαϊκοῦ διξέος διὰ νιτρώδους δι-
ξέος λαμβανόμενον· τήκεται δὲ εἰς 45° . Ἡ Ἐ.
χρησιμεύει εἰς τὴν κηροποιάν ἐν μίξει μετ'
ἄλλων οὐσιῶν [O.A.P.]

Ἑλαιδινικὸν ὀξύ βλ. Ἑλαιδίνη.

Ἑλαϊκὸν ὀξύ (Oleinsäure, Acide
oléique, Oelsäure) (χημ.), $C_{18}H_{34}O_2$.
Εὐρίσκεται ἐν ἐνώσει μετὰ γλυκερίνης ὡς ἐ-
λαίνη ἢ ἐλαϊκὸν γλυκερύλλιον εἰς τὰ πλεῖστα
λίπη καὶ ἴβια εἰς τὰ ἔλαια. Ἐξάγεται ἐξ
αὐτῶν τῇ σαπωνοποιήσει μετ' ὀξειδίου τοῦ
μολύβδου καὶ ἀποσυνθῇ τοῦ σάπῶνος τούτου
δι' ὕδροχλωρίου. — ἴνε βρυστὴν ἄχρουν, ἄ-
σμον, ἄνευ γεύσεως, πηῖνται εἰς 4° καὶ
τήκεται εἰς 14° . ἴνε ἀδιάλυτον εἰς ὕδωρ,
τῆσιν εἰς αἰθέρα καὶ οἰνόπνευμα· ἐν τῷ
ἀέρι ταγγιάζει. Διὰ νιτρώδους διξέος μεταβάλ-
λεται εἰς ἐλαιδινικὸν ὀξύ· τῆσι μετὰ
καυστικῷ κάλιο μεταβάλλεται εἰς παλμι-
τικὸν καὶ βεϊκὸν ὀξύ. Τὰ μετ' ἀλκαλίων
(καὶ ἰδίως Νατρίου) ἅλατα αὐτοῦ εἶνε κύρια
συστατικά τῶν κοινῶν σαπῶνων τῶν διαλυτῶν
εἰς ὕδωρ, ὁ δὲ ἐλαϊκὸς μόλυθος ἴνε ὁ ἀδιά-

λυτος σάπων ὁ χρησιμοποιοῦμενος εἰς τὰ ἐμ-
πλαστὰ (τοιρώτα). [O.A.P.]

Ἑλαῖνη (Elaïn, Olein), $C_{57}H_{104}O_6$.
Συστατικὸν τῶν πλεῖστων λίπων ὅπου μετὰ
τῆς στεατίνης καὶ παλμιτίνης εὐρίσκόμενον
κατὰ 75 τοῖς ἑκατὸν εἰς τὸ ἐλαιόλαδον. Σα-
πωνοποιεῖται μετ' ἀλκαλίων, ἴνε ἄχρουν, ἄνευ
γεύσεως, πηῖνται εἰς -6° , ἴνε ἀδιάλυτον εἰς
ὕδωρ, δυσδιάλυτον εἰς οἰνόπνευμα, εὐδιάλυτον
εἰς αἰθέρα, ταγγιάζει ἐν τῷ ἀέρι· μεταβάλλε-
ται δὲ ὑπὸ νιτρώδους διξέος εἰς στερεάν ἢ ἐλαϊ-
δίνην. Χημικῶς θεωρουμένη ἴνε ἐλαϊκὸν
γλυκερύλλιον $C_{57}H_{104}O_6$ ($C_{18}H_{34}O_2$). [O.A.P.]

Ἑλαϊοβερνίκιον, βλ. Λινέλαιον.

Ἑλαϊογλυκερίνη, βλ. Γλυκερίνη.

Ἑλαϊόγονον ἄεριο, βλ. Αἰθυλέ-
νιον καὶ Ἑλαῖον.

Ἑλαϊογραφία. Ἡ τέχνη τοῦ ζωγρα-
φίζειν δι' ἐλαιοχρωμάτων, ἐπὶ λινῷ, ξύλῳ,
χαρτονίῳ, μεταλλῶν κλπ. Εἶνε δὲ τὸ τελειό-
τατον εἶδος τῆς ζωγραφικῆς, ἕνεκα τῆς ζω-
ρότητος καὶ φυσικότητας τῶν χρωμάτων, τῆς
ποικιλίας τῶν μιγμάτων καὶ τῆς μακροχρο-
νιότητος διατηρήσεως τῶν εἰκόνων. Διὰ βερ-
νίκων ἢ ἄλλων ἐπιχειρημάτων προσφύλασσον-
ται αἱ εἰκόνες ἀπὸ τῶν ἐξωτερικῶν ἐπιρροῶν.
Ἐξευρέται τῆς ἡ. θεωροῦνται οἱ Jan καὶ
Hubert Van Eyk. [O.A.P.]

Ἑλαϊοκόκκιον, βλ. Ἑλαιόπηκτα.

Ἑλαιόλαδον ἢ ἔλαιον κατ' ἐξο-
χὴν ἴνε τὸ ἐκ τῶν καρπῶν τῆς ἐλαίας [O-
lea Europaea] δι' ἐκθλίψεως, ἢ ἀλκυτικῶν
μέσων εξαγομένου λιπαρὸν ἔλαιον. Τὸ πρὸς
βρῶσιν ἐξάγεται μόνον δι' ἐκθλίψεως, ψυ-
χρᾶς ἢ θερμῆς. Τὸ δι' ἐκθλίψεως ἐν ψυχρῷ
εξαγόμενον ἴνε πρῶτης ποιότητος (τοιοῦτον
δὲ εἶνε τὸ huile de Provence)· τὸ δὲ
δι' ἐκθλίψεως ἐν θερμῷ ἴνε τὸ κοινὸν ἔλαιον.
Τρίτον ἔρχεται τὸ ἐκ τοῦ ἐλαιοκοκκίου δι' ἐκ-
χυλίσσεως μετὰ διθειάνθρακος παραλαμβανό-
μενον ἔλαιον τὸ χρησιμεῖον εἰς τὴν σαπωνο-
ποιάν. Τὸ πρῶτον ἔχει εἰς βάρος 0,915 0,920,
ἀποθῇ κατὰ τῶν 5° λευκὰς πυκνὰς μάζας
στεατίνης καὶ παλμιτίνης, πηῖνται εἰς 2° ,
ἴνε ἀδιάλυτον εἰς ὕδωρ, δυσδιάλυτον εἰς οἰνό-
πνευμα καὶ εὐδιάλυτον εἰς αἰθέρα, τὸ χρῶμα
τοῦ κλίνει μᾶλλον πρὸς τὸ χρυσοκίτρινον, ἢ
γεῦσις τοῦ ἴνε ἡπία, ἢ ὁσμὴ ἀσθενῆς, καίε-
ται δὲ μετὰ λαμπρᾶς φλογὸς καὶ δὲν ξηραί-
νεται ἐν τῷ ἀέρι ἀλλ' ἀπλῶς ταγγιάζει· τὸ
δευτέρας ποιότητος ἴνε βρῦτον κατὰ τε
τὴν γεῦσιν καὶ ὁσμὴν τὸ δὲ χρῶμά τοῦ κλίνει
μᾶλλον πρὸς τὸ πορφυρῶν. Τὸ χρῶμα τοῦτο
εὐρίσκεται ἐν τοῦτοις καὶ εἰς τὸ ἐξαιρετὸν ἀ-
γουρόλαδον ἐν ἀνωτέρῳ βαθμῷ, ὥστε δὲν ἴνε
οὐσιώδεις χρηστικητικόν. — Χρησιμοποιεῖται
εἰς τὴν μαγειρικὴν, πρὸς φωτισμόν, ὡς ἄλειμμα,
ἐν τῇ βυρσοδεψικῇ, τῇ σαπωνοποιᾷ, διὰ τὰ

αλείμματα, τὰ ἐμπλαττα (τοιρώτα) κλπ. Χημικῶς συνίσταται τὸ ἔλαιον κατὰ 750/0 ἐξ ἐλαίνης ἥτοι ἐλαίου γλυκερυλλίου. [O.A.P.]

Ἑλαιόλευκον (χημ. τεχν.) = μολυβδόλευκον σὺν ἔλαιῳ τριέν.

Ἑλαιόλιθος. Βλ. Νεφελῶδες.

Ἑλαιομαργαρίνη. Καθαρὴν μαλακὸν λίπος ἐξαχόμενον ἐκ τοῦ βουτύρου στέατος καὶ χρησιμεύον εἰς τὴν κατασκευὴν τεχνητοῦ βουτύρου (βλ. Μαργαρίνη). [O.A.P.]

Ἑλαιομέλαν (χημ. τεχν.) Oel-schwarz). Μέλαν ἐπιχριστικὸν ἐξ αἰθαλῆς καὶ ἐλαίου. Προσέτι μέλαν παρασκευαζόμενον ἐξ ἐλαίου καὶ μελανοῦ ἀπλοῦ τῆς Θυριγγίας διαπεποτισμένου διὰ κίνεως ἀνθρακός (δρυκτὸν μέλαν). Χρησιμοποιεῖται ὅχι μόνον εἰς ἐλαιοχρίσματα, ἀλλὰ καὶ εἰς ὑδατοβαφάς· ἐν μίξει δὲ μετὰ λευκοῦ ἀποτελεῖ σύνθετος χροὸν ἐπίχρισμα δι' ἐπιτύπωσιν τοιχογράτου (ἀργυρόφρον). [O.A.P.]

Ἑλαιόμετρον. Ἀραιόμετρον παρὰ προσδιορισμὸν τοῦ εἴδ. βάρ. τῶν ἐλαίων, ἐξ οὗ κρίνουνσι περὶ τῆς καθαρότητος τοῦ ἐλαίου, καίτοι ὁ ἐλεγχος δὲν ἔνε ἀκριβὲς ὅταν πρόκειται περὶ μιγμάτων. Ὑπάρχουσι καὶ συνθετώτερα ἐλαιόμετρα ὡς τὸ τοῦ Berjot καὶ τὸ τοῦ Vohl (Oleometer) βασίζεμενον ἐπὶ ἐκχυλίσσεως πρῶτον καὶ εἰς τὰ προσδιορισμὸς τῆς αὐξητάτης πυκνότητος τοῦ ἐκχυλίσαντος βουτύρου. [O.A.P.]

Ἑλαϊον ἐκρηκτικόν τοῦ Δ. Ὑ. λ. ὁ γ. κ. Βλ. Τριγλυκερίδιον. — Ἐ. ἐκρηκτικὸν τοῦ Ν. ὁ β. λ. Νιτρογλυκερίνη.

Ἑλαϊον βιτριολίου. Βλ. Θεικὸν δξύ. Καλεῖται δὲ καταχρηστικῶς καὶ ἀπλῶς βιτριόλιον. [O.A.P.]

Ἑλαϊον τῶν τεσσάρων Ὀλλανδῶν χημικῶν ἔνε αἰθελωνιογλυκερίδιον ἢ διγλυκεριοθυλένιον. [O.A.P.]

Ἑλαιόπητα. Τὰ ὑπολείμματα τὰ λαμβανόμενα ἐκ τῆς ἐκθλίψεως διαφόρων ἐλαίουχων σπόρων, ἐνέχοντα ἔτι 1—15 τοῖς ἐκατὸν ἐλαίου, ὅπερ καὶ διὰ τῆς ἰσχυροτάτης πιέσεως δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ἐξαχθῇ. — Τὰ τῶν ἐλαίων ὑπολείμματα καλοῦνται κοινῶς ἡ λ. ὁ κ. ὁ χ. κ. (ἐλαιοκόκκιν), ἐξάγεται δὲ ἀπ' αὐτῶν ἐν μεγάλῳ τὸ ἔλαιον ἐν Ἑλλάδι διὰ διθειανθρακός καὶ ἔνε τὸ μόνον σχεδὸν χρησιμοποιοῦμενον εἰς τὴν σαπωνοποίησιν, ὡς τὸ εὐωδέστερον. — Ἀλλὰ καὶ πρὸς τροφὴν τῶν κτηνῶν, καθὺς κλπ. χρησιμεύουσι τὰ ὑπολείμματα ταῦτα. [O.A.P.]

Ἑλαιόπητλη ἢ ἐλαιόπητλη (Elaeoptene)· τὰ βουτὰ αἰθέρια ἔλαια ἢ μέλλον τὸ βουτὶδὸν μέρος τῶν αἰθέρων ἐλαίων, ἅτινα ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον συνίστανται ἐκ στερεοῦ σώματος (στεαροπτηγνῶς ἢ στεαροπτηγνῶς, ste-

aropten) καὶ ἐμβυστεοῦ σώματος (ἐλαιοπτηγνῶς ἢ ἐλαιοπτηγνῶς, elaeopten). [O.A.P.]

Ἑλαιοσάχαρον. Στενὸν μίγμα σακχάρου μετὰ σταγόνων αἰθέρων ἐλαίων π. χ. elaiosacharum citri, μίγμα σακχάρου καὶ κίτροἐλαίου. [O.A.P.]

Ἑλαϊοτυπία. Ὁ διὰ τοῦ τύπου πολλὰ πλασισμὸς ἐλαιοχρωμικῶν εἰκόνων παράγονται οὕτω εὐθιγέστατα καὶ πολυπληθῆ ἀντίτυπα πολυτιμοτάτων πρωτοτύπων ἢ Ἑ. ἔλαβεν ὡς ἐκ τούτου μεγάλας διαστάσεις. [O.A.P.]

Ἑλαιοῦς. Ἀρχαία πόλις, ἡ νοτιωτάτη τῆς Θρακικῆς χερσονήσου, ἀποικία τῆς Τείω (Ἰωνίας), περιφημος διὰ τὸν ἐν αὐτῇ ταφὴν καὶ κῶν τοῦ ἥρωος Πρωτεσίου. Τὰ πλουσιώτατα ἐν τῷ ναφ' ἀναθήματα ἤρπασεν ὁ Περσὴς ἐν Σητιῷ ὑπαρχος Ἀρταύτης, διὸ ὁ τῶν Ἀθηναίων στρατηγὸς Σανθίππος καὶ οἱ Ἑλαιοῦσι, κυριεύσαντες τὴν Σητιόν, σπινδι προσπασταλέσαντες αὐτὸν ἀνεκρέμασαν (Ἡρόδ. 1, 120). Τῷ 200 π. Χ. ἡ πόλις παρεδόθη εἰς Φίλιππον τὸν Ε'. Ὁ δὲ Ἰουστινιανὸς ὠχυρώσεν αὐτήν, ἀναγνωρίσας τὴν σπουδαίωτάτη τῆς θέσεως ὑπὸ στρατιωτικὴν ἐποψίν. [E.P.A.]

Ἑλαιοχρώματα. Χρωστικαὶ οὐσίαι ἀναμιγνύσονται μετὰ λινελαίου ἢ ἄλλων μὴ ξηρανομένων ἐλαίων ἢ βερνικίων καὶ χρησιμεύουσι εἰς τὴν ἐλαιογραφίαν καὶ εἰς τὰ ἐλαιοχρίσματα (λαδομπογιές). [O.A.P.]

Ἑλαιώδη (Bot.) Oleaceae. Οἰκογένεια Δικοτυληδόνων συμπετάλων φυτῶν ἔχοντων κάλυκα καὶ στεφάνην τετρασχιδεῖς, στήμνας δύο καὶ καρπὸν δρύπην, ῥίζα ἢ κάψαν μετὰ ἐνὸς ἢ δύο σπερμάτων λευκοματώχων. Εἰσὶ δένδρα ἢ θάμνοι τῆς θερμῆς ἢ τῆς εὐκράτου ζώνης, τὸ δλον 140 περίπου εἶδη. Τὰ μὲν πρῶτον γένος αὐτῶν εἶνε ἡ Ἑλαία (Olea), ἕτερα δὲ Λιγούστρον (Ligustrum), Φιλυρέα (Phillyrea), Συριγγία (Syringa), Φράξινος (Fraxinus) κτλ. [Θ.Χ.]

Ἑλανα (καὶ Ἀλανα, παρ' Ἀραβιν' Αἰ-λα, παρ' Ἑβραίοις Ἐλᾶθ καὶ Ἐλᾶθ) ἑκαλεῖτο παράλιος πόλις τῶν Ἰδουμαίων, καιμένη ἐν τῷ Β. μυθῷ τοῦ Α. κόλπου τῆς Ἑρυθρᾶς θαλάσσης, ἥτις ἀπ' αὐτῆς ἔλαβε καὶ τὸ ὄνομα Ἀλαντικὸς κόλπος. Ἐν αὐτῇ ὡς κέντρῳ ἠνοῦντο αἱ ἀπὸ τῆς Αἰγύπτου, Συρίας, Παλαιστίνης καὶ Ἀραβίας μεγάλαι ἑδοί. Εἰς καὶ ἦτο σπουδαίωτατον ἐπίγειον. Ἀπὸ δὲ τῶν κατακτήσεων τῶν Ἀράβων ὑπὸ τὸν Μωάμεθ (630) παρήκμασε τὸ ἐμπόριον καὶ κατὰ τὸ 1300 ἦτο ἤδη ἡ πόλις κατηρειπωμένη. [Μ.Σ.]

Ἑλασμα. Βλ. Ἄνθος.

Ἑλασσών. Κωμόπολις τῆς ὑπὸ τὴν Τουρκίαν Θεσσαλίας, ἐδρα πολιτικοῦ καὶ στρατιωτικοῦ διοικητοῦ καὶ ὀρθοδόξου Μητροπολίτου. Κεῖται κατὰ τὰ κατώτατα κράσπεδα τοῦ

Ὀλυμποῦ εἰς ἀπόστ. 7 1/2 ὥρων ἀπὸ Τυρνάβου πρὸς Π. Οἰκείται ὑπὸ 150 ἔθωμ. οἰκογενειῶν καὶ 50 χριστιανῶν. Ὑψὺς ἀρθρονίαν ὕδατων, ρεῖσμα δὲ διαχωρίζει αὐτὴν εἰς δύο συνοικίας, ὧν ἡ μὲν καίεται πρὸς τὴν ὑπερκαίμενην Μονὴν τῆς Παναγίας, ἡ δὲ πρὸς τὸ ἀντίθετον συγκοινωνοῦσα διὰ δύο λιθίνων διττέων γεφυρῶν. Τῆς βυτικῆς συνοικίας ὑπέρκειται βράχος, ἐφ' οὗ ἡ Μονὴ τῆς Παναγίας ἔχουσα 30 κελλῖα. Πρὸς Δ. ῥέει ὁ ποτ. Ἐλασσωνίτικος γυνόμενος εἰς τὸν Τιταρήσιον. Ἐνεκα τῆς θέσεως αὐτῆς ἔχει σημασίαν στρατηγικὴν ὡς κειμένη ἐν τῇ διασταυρώσει πασῶν τῶν ὁδῶν. Ἐν τῇ Ἐκκλησιαστικῇ ἱστορίᾳ μνημονεύεται ἀπὸ τοῦ 807 ὡς ἔχουσα ἱεῖον ἐπισκοπον. Εἶνε ἡ δμῆ ρικὴ Ὀλοσσῶν.

Ἐλαστικὸν κύμα. Βλ. Κύμα.

Ἐλαστικότης. Ἡ ἰδιότης τῶν στερεῶν σωμάτων νὰ ἀναλαμβάνωσι τὸ ἀρχικὸν αὐτῶν σχῆμα, μεταβληθέν πως (διάτασιν ἢ κατὰ ἴσιν ἢ καμψίν ἢ σπείρασιν παθόν) διὰ τῆς ἐνεργείας ἐξωτερικῆς δυνάμεως, ἅμα πυσταμένης τῆς ἐνεργείας τῆς δυνάμεως ταυτῆς, ἐὰν ἡ ἐντασις τῆς δυνάμεως καὶ ἡ ὑπ' αὐτῆς προσηθηθεῖτα μεταβολὴ τῆς διατάξεως τῶν μορίων δὲν ὑπερβαίνωσιν ὅριόν τι. Ἡ ἰδιότης αὕτη ἀπαντᾷ εἰς διάφορον βαθμὸν ἐν τοῖς στερεοῖς σώμασιν, ὧν ἔλαστικώτατα εἶναι ὁ γάλλυψ, ὁ ἐλεφαντένευς, τὸ κατ' ἐξοχὴν ἔλαστικὸν καλούμενον κύμμα κῆλ., δυναμένα νὰ ὑποστῶσι μεγάλας τοῦ ἀρχικοῦ τοῦ σχήματος μεταβολὰς καὶ νὰ ἐπανέλθωσι κατόπιν πάλιν εἰς αὐτό. Ἐὰν ἡ δύναμις ὑπερβῇ τὸ ὅριον τῆς Ἐ. τοῦ σώματος, ἡ ἐπέρχεται μόνιμος μεταβολὴ τοῦ σχήματος (ἐπὶ σωμάτων εὐπλαστων) ἢ διακρίπτεται αἰφνης κατὰ τινα θεσιν ἢ τῶν μορίων συνέχεια ῥηγνυμένου ἢ συντριβομένου τοῦ σώματος (σώματα σκληρά). Ὡς πρὸς τὸ ὅριον δὲ τοῦτο τῆς Ἐ. ὁ Wertheim ἔχων ὑπ' ὅψιν ῥάβδους 1 τετρ. χλμ. διατομῆς διατεταγμένους ὑπὸ ἐξηρητημένων βάρων εὑρε τὴν Ἐ. τοῦ μολυβδου διατηρουμένην μέχρι βάρους 0.25 γγ., τοῦ ἀργύρου μέχρι 11.25 γγ., τοῦ χαλκοῦ μέχρι 12 γγ., τοῦ χρυσοῦ μέχρι 13.50 γγ., τοῦ σιδήρου μέχρι 32.5 γγ., τοῦ γάλλυβος μέχρι 42.5 γγ. Ἐκ τῶν παρατηρήσεων ὅμως αὐτοῦ φαίνεται ἐξαγόμενον ὅτι τοῦλάχιστον ἐπὶ τῶν μετάλλων ἀπώλυτος ἦτοι τελεία Ἐ. δὲν ἀπαντάται. Σημειωτέον δὲ ὅτι ἡ Ἐ. τῶν στερεῶν σωμάτων μεταβάλλεται πολὺ μετὰ τῶν περιβαλλουσῶν αὐτὰ συνθηκῶν, αὐξανόμενη ἐν γένει ὑπὸ πάσας τὰς περιστάσεις αἰτνας αὐξάνουσι τὴν πυκνότητα τῶν σωμάτων. — Τὰ ρευστὰ ἔχουσιν Ἐ. κατ' ὄγκον καὶ δὴ μόνον σχετικὴν πρὸς τὴν διὰ καταλύσεως ἐλάττωσιν τοῦ ὄγκου τῶν πιεζόμενα ὄγκ., ἐν κλειστοῖς δοχεῖσι ἐλαττοῦνται κατ' ὄγκον, ἀλλ' ἀναλαμβάνουσι πάλιν ἀκριβῶς τὴν ἀρχικὴν ὄγκον τῶν

πυσταμένης τῆς πίεσεως. Εἶναι δ' ἡ ἐλάττωσις αὕτη ἐλάχιστη, δια μὲν τὸ ὕδωρ π. γ. ὑπὸ πῦσιν μίκας ατμοσφαιρας ἴση πρὸς 50, διὰ δὲ τὸ οἰνόπνευμα πρὸς 80, διὰ δὲ τὸν ὑδράργυρον μόνον πρὸς 3 ἐλαττωματώσα τοῦ ἀρχικοῦ ὄγκου. Κατὰ δὲ τὸν Amagat (1877) τὸ ποσὸν τῆς ἐλαττώσεως ταύτης τοῦ ὄγκου αὐξάνεται μετὰ τῆς θερμοκρασίας ἐν τοῖς κλειστοῖς ρευστοῖς (ὄχι δὲ καὶ τῷ ὕδατι). Τὴν τοιαύτην κατ' ὄγκον ἐλαστικότητα τῶν ρευστῶν κέκληνται ἐπιστῆς ἐντελὴ καὶ τὰ αἶρια, ἐντα πολὺ μᾶλλον σκευῶν πῦστα (πρβλ. Τάσις ατμῶν).

Διὰ τῶν ἐνηρησῶν τῶν ἐλαστικῶν σωμάτων (χορδαὶ καὶ μεμβράναι τεταμέναι, ἐλαστικαὶ ῥάβδοι καὶ πλάκες, ἀήρι, ἀναλόγων πρὸς τὰς αἰωρήσεις τοῦ ἐκκεντρώσεως, παραγεται καὶ διαδίδεται ὁ ἥχος. Ἡ Ἐ. δὲ τῶν στερεῶν σωμάτων τυγχάνει πολλῶν ἐφαρμογῶν ἐν ταῖς τέχναις (ἐλατήρια), ὡς καὶ ἡ τῶν αἰρίων ἐν ταῖς μηχαναῖς (αἰετομηχαναί). [Σπ.]

Ἐλαστώνη (γῆμ.) ἡ κυρία οὐσία τῶν ἐλαστικῶν ζώων (τόσιν) ἀποτελεῖ (καθαρινοθεῖσα) ἰνὸδὴ εὐφραστον μάζαν ἐξοιδαινομένην ἐν ὕδατι καὶ καθυστερομένην οὕτως ἐλαστικὴν, οὐδέποτε δὲ κολλώδη. [Ο.Α.Π.]

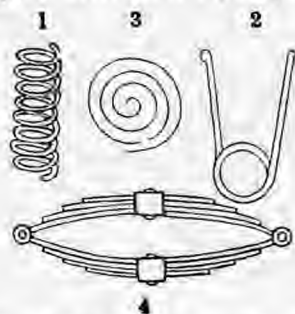
Ἐλατεία. Ἀρχαία πόλις, πρωτεύουσα τῆς ἀρχαίας Φωκίδος. Ἐκείτο παρα τὸ σημερινὸν ἡρειπωμένον χωρίον Λερεῖα (20' ἀπὸ Δραγμανίου), ἐκυριεῦ δὲ τῆς γρηνητοτέρας διόδου ἀπὸ τῆς πεδιάδος τοῦ Σπερχειοῦ εἰς τὴν μέσην κοιλίαν τοῦ Κηριτοῦ, τὴν κυριωτέραν δὴλαδὴ ἔβδν μετὰ τῆς βορείου καὶ τῆς μεσῆς Ἐλλάδος. Μιαν ὥραν πρὸς Δ. τῆς Ἐ. ἔκειτο ἐπὶ εἰς αὐτὴν ἀκροπόλεως (τὸν Καστρο τοῦ Λατοῦ) ἱερὸν τῆς Ἀθηνᾶς Κραναιας. Ἡ πόλις ἦτο ὠχυρωμένη, ἀλλὰ ἡττήσαντο τοῦ Φωκικοῦ πολέμου (346 π. Χ.) τὰ ὠχυρώματα αὐτῆς ὡς καὶ τὰ τῶν ἄλλων σπουδαίων πόλεων κατηράσθησαν. Ὅτε δὲ ὁ Φίλιππος ἐξεστράτευσε τῷ 339 ἵνα καταβάλῃ τοὺς Ἀθηναίους καὶ τοὺς συμμάχους αὐτῶν, ἐγκατεστῆθ' ἐν Ἐ. καὶ περιέβαλε διὰ προχειρῶν ὠχυρωμάτων τὴν πόλιν ὡς κέντρον τῶν ἐνεργειῶν του. Τῷ 198 π. Χ. ἐκυριεύθη ἡ πόλις ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων. ἀντέσχε δὲ τῷ 86/5 π. Χ. εἰς τὴν πολιερλίαν τοῦ στρατηγοῦ τοῦ Μιθριδάτου Ταξιάρχου. Ὁ Παισαίνιος ἐπισκεθεῖς τὴν Ἐ. καὶ ἀναέρεῖ ὡς θέα αἶψα τὴν ἀγορὰν, ἐπαυτοῦ ἥχος καὶ ἀνδρίας. Ἐλ. ἀ τ. ο. τοῦ οἰκιστοῦ τῆς Ἐ. τὸν νῦν τοῦ Ἀττικιστοῦ μετ' ἀγαλλματος αὐτοῦ «γένεια ἔχοντας», ἔργου τῶν Ἀττικῶν καλλιτεχνῶν Τιμοκλέους καὶ Τιμαρχίδου. τὸ θέατρον καὶ τὸ θῆναι μνημονεῖσθαι ἱερὸν τῆς Ἀθηνᾶς Κραναιας. [Π.Λ.]

Ἐλατείας δῆμος τῆς Λοκρίδος. Πρωτεύουσα εἶνε τὸ Δραγμαῖον, χωρία δὲ Κορδαορᾶς, Μάκρη, Μορὰλῃ, Μπύλντρη, Μπεργλίνι, Σουλῆμπεη καὶ Σφαλα, Κας 2670. Καλεῖται ἀπὸ τῆς ἀρχ. Ἐλατείας. [Μ.Σ.]

Ἑλάτη (Bot.), ἀρχαιοτάτη ὀνομασία δένδρου τῆς οἰκογεν. τῶν Κωνοφόρων καὶ τοῦ γένους *Abies* ἥτοι τῆς Ἑ. τοῦ Ἀπόλλωνος (*A. Apollinis* Link., Ἑ ἡ ἄρρην τοῦ Θεοφράστου). Φυτεῖται εἰς πάντα σχεδὸν τὰ ὕψηλά ὄρη τῆς Ἑλλάδος σχηματίζουσα κυρίως τὰ βόρειά τῆς ὁρίωνος ζώνης τῆς ἀπὸ 500 ἢ 600 μ. μέχρι 1400 — 1600 μ. ὑπερβαλασίου ὄρους ἐκτετατομένης, ἐνίοτε μόνῃ ἄλλοτε δὲ μετὰ τῆς Πεύκης τῆς λαρικοειδοῦς καὶ τῆς Ἀρκυόθου τῆς σαβινοειδοῦς ἀναμειγμένη. Ὁ ὄμιλος πολλὰκις μνημονεύων αὐτῆς τὴν ὀνομάζει «οὐρανόμηλον». Παρατηροῦνται δὲ διαφοροὶ παραλλαγαι, ἡ κατ' ἄλλους εἶδη. Ἑ. ἐν Ἑλλάδι, ἥτοι ἡ Ἑ. τῆς Βασιλείσης Ἀμαλίας (*A. reginae Amaliae* Heldr., Ἑ. θῆλεια τοῦ Θεοφράστου) ἐν Ἀρκαδίᾳ, ἐπίσημος διὰ τὴν βλαστικήν δύναμιν αὐτῆς, δι' ἧς ἀποτμηθεὶς τῆς κορυφῆς ἀναβλαστάνει, καὶ Ἑ. ἡ παναχαϊκὴ (*A. Panachaica* Heldr.) ἐν τοῖς ὄρεσι τῆς Ἀχαΐας. Ἐν δὲ τῷ Αἰνῷ τῆς Κεφαλληνίας φυνεῖται Ἑ. ἡ κεφαλληνιακὴ (*A. Cephalonica* Loud.) σχηματίζουσα ὠραὶον καὶ πυκνότερον δασος. Αἱ εἰρημέναι παραλλαγαι ἢ τὰ εἶδη ταῦτα θεωροῦνται ὅμως ὑπὸ τινῶν βοτανικῶν ὡς ἀπλᾶ ποικιλίαι τῆς ἐν τῇ μέτῃ Εὐρώπῃ Ἑ. τῆς κτενωτοῦ (*A. pectinata* DC., γερμ. *Edeltanne* ἢ *Weisstanne*). Κοινωτάτη δ' εἶνε ἐν τῇ μέτῃ καὶ βορ. Εὐρώπῃ προχωροῦσα πέραν τοῦ 62° βορ. πλάτ. Ἑ. ἡ ὕψικειρος (*Ab. excelsa* Lam., γερμ. *Rothanne* ἢ *Fichte*). Ἰδιὸν εἶδος Ἑ. φέρεται ἐν τοῖς ὄρεσι τῆς Ἰσπανίας (*A. Pinsapo* Boiss.) ἀγχιπτόν ἐν τοῖς κήποις δια κόσμον. Ἄλλα δὲ διάφορα εἶδη ἐν Ἀσίᾳ καὶ τῇ Β. Ἀμερικῇ. [Θ.Χ.]

Ἑλατήριον. Ἀπλᾶ εἰς ἐλαστικοῦ μεταλλοῦ κατασκευάσματα πολυεὶδῶς χρήσιμα ἐν ταῖς τέχναις διὰ τὴν ἰδιότητα ἣν ἔχουσιν, ἀπασθέντα τῆς οἰκτικῆς αὐτῶν θέσεως ἢ μεταβολὴν νῦν τοῦ σχήματος παθόντα ὑπ' ἐξωτερικῆς πίεσεως δυνάμεως νὰ ἐπανέρχωνται πάλιν εἰς τὴν ἀρχικὴν θέσιν ἢ τὸ σχῆμα, ὅμα παυσανέως τῆς ἐνεργείας τῆς δυνάμεως (πρὸς Ἑ. ἐλαστικότης). Εἶδη τινὰ Ἑ. περιστῶσιν αἱ παρατιθέμεναι εἰκόνες, ὧν τὰ μὲν φέροντα τὸ σχῆμα τῆς εἰκ. 1 χρησιμοποιοῦνται εἰς ὑποστήριξιν τῶν στρωμάτων ἐν κλινεῖς καὶ εἰς τὴν κατασκευὴν ἀνακλιντρίων, εἰς διατήρησιν σταθερᾶς ἀποστάσεως μεταξὺ δύο τμημάτων μηχανῆς κτλ. Τὰ δὲ τοῦ σχ. 2 χρησιμοποιοῦνται μάλιστα εἰς διατήρησιν θυρῶν κλειστών τοῦ μὲν ἑτέρου τῶν ἄκρων προσηλωμένου ἐπὶ τῆς θύρας, τοῦ δ' ἑτέρου ἐπὶ τοῦ παρ' αὐτὴν τοιχώματος. Τὸ σχ. 3 παριστᾷ Ἑ. ἐσπειραμένα, οἷα εἰσιν ἐν χρήσει εἰς τὰ ὥρολόγια καὶ ἄλλας μηχανάς. Τὰ δὲ τοῦ σχήματος 4 Ἑ. χρησιμὰ εἰσι κυρίως ὅπως ἀναπαισθήτους καθι-
στῶσιν βίαιας ὥσεις, ὡς ἐν ἀρχαῖς, μεταξὺ τού-

των καὶ τῶν τροχῶν παρεμβλλόμενα, κτλ. Ὑ. παρῶσιν ὁμοῦ καὶ ἄλλα ἔπειρα σχήματα καὶ διάφορα μεγέθη ἐλατηρίων. Εἰς τὰ ὥρολόγια καὶ ὅσα τοιαῦτα μηχανήματα τὸ συστραφέν μηχανικῶς ἐλατήριον (χρῆσιμα) τείνον ἰσχυρῶς πρὸς ἀνέλκιν καὶ ἔχον τὸ μὲν τῶν ἄκρων (τὸ ἐν τῷ κέντρῳ) ἀκίνητον, τὸ δ' ἕτερον προσηλωμένον ἐπὶ τοῦ κινητηρίου συστήματος τῶν τροχῶν, θέτει τοῦτο εἰς κίνησιν χρησι-

μεῦεν οὕτω πρὸς ἀποθήκευσιν τρόπον τινὰ δυνάμεως κινητηρίου διαρκούσης μέχρι τῆς ἐντελοῦς ἀνελκίσεως τοῦ Ἑ. Ἰδιαιτέρως μνημονεύτέα ἡ χρῆσις τῶν Ἑ. πρὸς μέτρησιν βαρῶν ἢ ἄλλων δυνάμεων ἀναλόγως τῆς διατάξεως ἢ συμπίεσεως ἣν ἐπιφέρουσιν εἰς τὸ συνήθως κατὰ τὸ σχῆμα 1 ἐλατήριον, οὗτινος τὸ ἐλεύθερον ἄκρον μετακινεῖται μᾶλλον ἢ ἥττον ἀναλόγως τῆς δυνάμεως ἀπὸ τῆς θέσεως τῆς ἰσορροπίας αὐτοῦ, φέρον δὲ δείκτην παρέχει τὸ μέτρον τῆς δυνάμεως ἐπὶ κα. ἀκειμένης κλίμακος.

Ἑλατηρίδια. Οἰκογένεια κανθάρων περιλαμβάμενα ὑπὲρ τὰ τρισχίλια εἶδη, διαβεβωμένα καθ' ὅλην τὴν γῆν, τὸ ὄνομα δ' ἔχουσα ἀπὸ τῆς δυνάμεως ἣν ἔχουσι τὰ ζῶα ταῦτα, ἐνν εὐρεθῶσιν ὑπὲρ καίμενα, ν' ἀναπηδῶσι βίαιως καὶ καταπιέοντα ν' ἀναλαμβάνωσι τὴν ἐπὶ τῶν ποδῶν τινῶν πρηνὴ στάσιν. [Φ.Ι.]

Ἑλατηρίτης. Ὁρυκτὸς ὑδρογονάνθραξ ($C^a H^{2a}$, μετὰ μικροῦ ποσότητος ὀξυγονικῶν ἐνώσεων), εὐρισκόμενος εἰς μάζας ἀμόρφους, ἐνίοτε δὲ σπογγώδεις, εὐδιαλύτους ἐν αἰθέρι καὶ τερπενδινολεϊῳ, μελαίνας ἢ καστανόχρους, μαλακὰς, εὐπλάστους καὶ λίαν ἐλαστικὰς, ὁμοιοῦσας πρὸς τὸ ἐλαστικὸν κόμμα, εἰς οὗ δ' Ἑ. καλεῖται καὶ δρυκτὸν ἐλαστικόν. [Δ.Κ.]

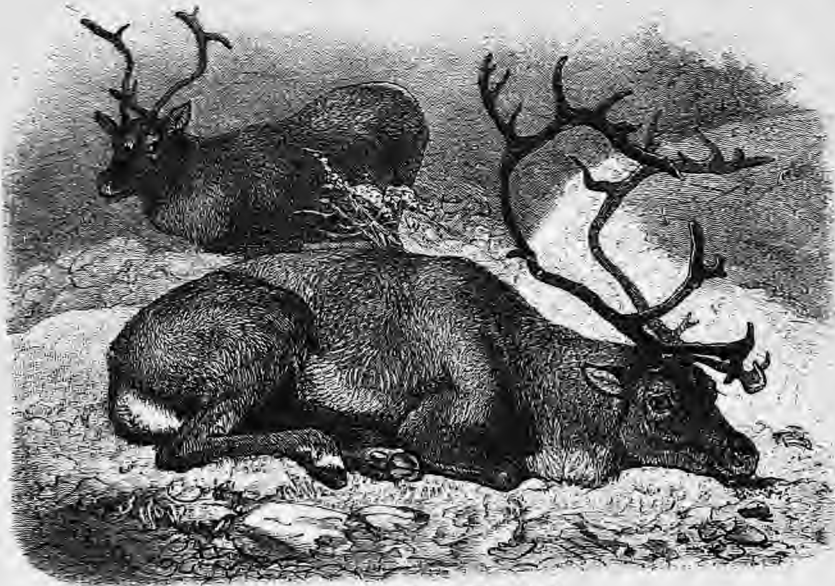
Ἑλατήριον (Bot.). Κατὰ Διοσκορίδην τὸ ἐκχυλίσμα τὸ λίαν καθαρτικὸν ἐκ τοῦ καρποῦ τοῦ «ἀγρίου σίκκου», δηλ. τοῦ Ἑχθαλίου τοῦ ἐλατηρίου (*Echaliu elaterium* Rich., κοινῶς γαϊδουραγγοῦριᾳ ἢ ἀγριαγγοῦριᾳ, βλ. λ.). [Θ.Χ.]

Ἑλάτου δῆμος ἰδρυθεὶς τῷ 1866. Εἶνε δῆμος τῆς Ζακύνθου, οὗ πρωτεύουσα αἱ Μέσαι Βολίμαις, χωρία δὲ αἱ Ἄνω καὶ Κάτω Βολίμαις, Ἐξωχώρα, Μαρμαῖς, Ὁρθονιάς καὶ

ΕΛΑΦΟΙ Α'.

1. Άλκη (Cervus Alces).

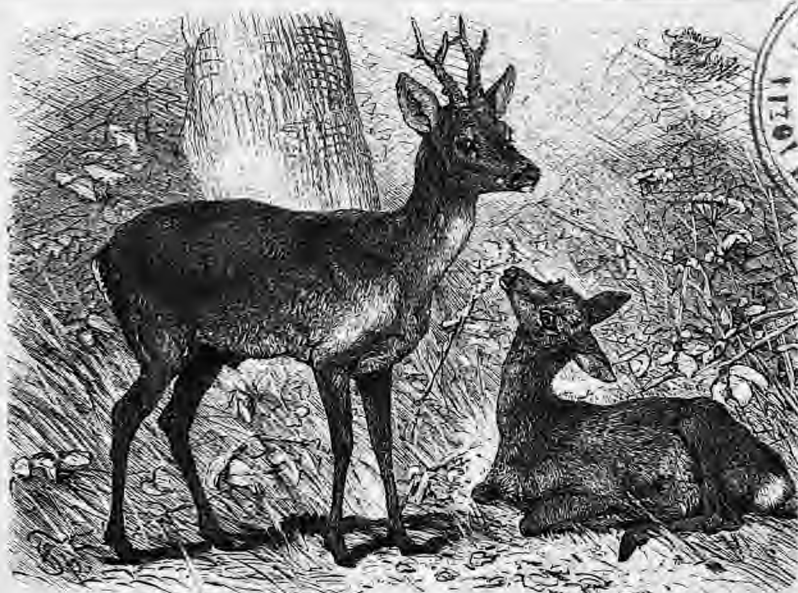

2. Τάρανδος (Cervus Tarandus).

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΕΛΑΦΟΙ Β'.

1. Ἐλαφος τὸ Λιγίδιον (Cervus Capreolus).

2. Ἐλαφος ἡ κοινὴ (Cervus Elaphus).

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

117εμονάρι. Κατ. 2565. Τὸ ὄνομα ἔσχεν ἐκ τοῦ ἀρχαίου ὄρους Ἑλάτου τοῦ νῦν Σκοποῦ.

Έλαβλιον (χημ.) ἡ Αἰθυλίον, ἐλαττον ἀέριον, βαρὺς ὑδρογονόραξ C_2H_4 . Ἀέριον ὄχρου ἰδιαζούσης ὁσμῆς. ὁρῶν ρηκτικῶς ὅταν εἰσπνέηται, ἔχει εἰδ. βάρ. 0,978, ἐν εὐαναφλεκτον, καίεν διὰ λαμπύσης φλογος, εἰς αὐτὸ δὲ ὀφείλεται ἡ λάμψις τοῦ αερίο-φωτός. Ἀναμειχθὲν μετ' αἵρος ἀποτελεῖ ἐκρηκτικὴν μίγμα. Ἐν ἐρυθροπυρῶσι ἀποσυντίθεται ἀποχωρίζον Μεθάνιον (CH_4) καὶ Ἀνθρακὰ τοιοῦτος Ἀνθραξ γραφίταιϊδης (γραφίτης ἀποστακτικῶν κεράτων) ἀποτίθεται εἰς τὰ κέρτα τοῦ φωταερίου. Πρὸς παρασκευὴν τοῦ Αἰθυλενίου θερμαίνομεν μίγμα θεϊκοῦ ὀξέος καὶ οἰνοπνεύματος. Τὸ θεϊκὸν δὲξ ἄραι-ρεῖ ἀπὸ τοῦ οἰνοπνεύματος τὰ στοιχεῖα τοῦ ὕδα-τος (H_2O) καὶ παράγει Αἰθυλένιον. Παράγε-ται ἐν τούτοις καὶ κατὰ διαφόρους ἄλλους τρό-πους. Μετὰ Βρωμίου ἢ Χλωρίου ἐνοῦται πα-ράγον βρευστὰ ἔχοντα τὴν ὁσμὴν τοῦ χλωριο-φρμίου· τὸ δεύτερον βρευστὸν ($C_2H_4Cl_2$) ζεεῖ εἰς 850, ἔχει εἰδ. βάρ. 1,27 καὶ χρησιμεύει εἰς τὴν ἱατρικὴν ὑπὸ τὸ ὄνομα *Liquor Hollan-dicus* ἢ *Aethylenum Chloratum* ἢ *Ela-ylum Chloratum* (Αἰθυλενιοχλωρί-διον ἢ διχλωριοαιθυλένιον, ἢ χλωριοῦχον Ἑλαβλίον ἢ ἑλαϊον τῶν 4 Ὀλλανδῶν χημικῶν [O.A.P.]

Έλαφηδόλια. Μεγάλῃ ἐσοτῇ πρὸς τιμὴν τῆς Ἀρτέμιδος, ἐρτοζιμένη κατὰ τὴν ἀρχαιότητα πρὸ πάντων ἐν Ὑαμπόλει τῆς Φωκίδος, ἀλλὰ καὶ εἰς πολλὰς ἄλλας τῆς Ἑλλάδος πόλεις. Κατὰ τὴν ἐσοτὴν ταύτην προσεφέρετο τῇ θεᾷ πλακοὺς τις ἑλαφος λε-γόμενος ἰσως σάχημα ἔχων ἐλάφου. [Σ.Τ.]

Έλαφηδολίων. Ὁ ἐνάτος μὴν τοῦ αἰττικῦ ἔτους, ἀντιστοιχῶν περίπου πρὸς τὸ δεύτερον ἡμῖσι τοῦ Μαρτίου καὶ τὸ πρῶτον τοῦ Ἀπριλίου. Κατ' αὐτὸν ἤγοντο τὰ με-γάλα Διονύσια (βλ. λ.).

Έλαφύδοσκον (βοτ.). Κατὰ Διοσκο-ρίδην Σκιαδιοφόρον φυτὸν, ἥτοι Παστινάκλα ἢ σπαρτή (*Pastinaca sativa* L.) [Θ.Χ.]

Έλαφοι. Γένος τῶν μηρυκαστικῶν ζῶων χαρακτηριζόμενον κυρίως ἐκ τῶν μακρῶν καὶ διακεκλαδωμένων κεράτων αἵτινα φέρουσι τὰ ἄρρενα τῶν εἰς αὐτὰ ἀνηκόντων εἰδῶν (τοῦ δὲ τάρανδου καὶ τὰ θήλεα) καὶ αἵτινα, ἀπο-φύσεις ὄντα τοῦ μετωπιαίου ὀστέου καὶ τῶν ὀστέων τὴν σύστασιν ἔχοντα, ἀνιμάλα δ' ἐν τῇ ἐπιφανείᾳ αὐτῶν, μετ' αὐλάκων καὶ φυ-μάτων, καὶ φαίδν χρίσμα φέροντα, ἀπρίπτουσι κατὰ περιόδους καὶ ἀντικαθίστῶνται ὑπὸ νέων. Αἱ ἴσ. 22 τῶν ἁρβμ'ν εἰδῶν εἶναι ὀπαγεγεῖς τοῦ τε παλαιοῦ καὶ τοῦ νέου κόσμου. ἑλλειπύουσι μόνον ἐν τῇ Ν' Ἀφρικῇ, Αὐστραλίᾳ καὶ Πο-λυνησίᾳ. Τὸ μεγαλύτερον τῶν εἰδῶν εἶναι ἡ

Ἀλκή (βλ. λ. καὶ πίνακα Ἑλαφοί, 1), ἄλλα δὲ εἰδῶν Ἑ. ἢ Τάρανδος (βλ. λ. καὶ πίνακα 2), Ἑ. ἢ Δάμα (βλ. λ.), Ἑ. τὸ Δίγιδιον, ἢ πρὸς τοῦ Ἀριστοτέλους (βλ. λ. καὶ πίν. 4), Ἑ. ἢ ἑλαφος ἢ κρινῆ (Cervus Elaphus, βλ. πίν. 3). Αὕτη ἔχουσα χρῶμα ὀρνέξανθον τὸν χειμῶνα, ὀρνέφανον δὲ τὸ θέρος εἶναι κοι-νοτάτη καθ' ἅπασαν τὴν Εὐρώπην καὶ τὴν Εὐ-κρατον Ἀσίαν, ἐν Ἑλλάδι δ' εὐρίσκεται εἰς τὰ δασώδη ὄρη τῶν βορείων αὐτῆς μερῶν. Τὰ πολυκλάδα κέρτα αὐτῆς ἀποβάλλει κατ' ἔτος (Φεβρουάριον), διακρίνεται δ' ἐξ αὐτῶν ἡ ἡλικία τοῦ ἄρρενος, φέρντων ἄκρα ὅσα τὰ ἔτη τῆς ἡλικίας τοῦ ζώου. Εἰς παλαιότερους καιροὺς, ὅτε εὐρίσκον ἥτυον βίον ἐντὸς τῶν πυκνῶν δασῶν, τὰ ζῶα ταῦτα ἔσθανον εἰς ἡ-λικίαν καὶ μέγεθος μὴ ἀπαντῶμενον νῦν, ὅτε αἱ Ἑ. ἀποτελοῦσι τὸ κυριώτερον ἀντικείμενον τῶν μεγάλων κυνηγεσιῶν· αὐτῶ δ' Φρειδερίκος 5' Α' τῆς Γερμανίας ἐφένευσε (1696) Ἑ. ἢς τὰ κέρτα εἶχον 68 ἄκρα καὶ βάρος 267 ΧΥ. Γδ κρέας τῆς Ἑ. εἶναι νοστιμώτατον, τὰ δὲ κέρτα τῆς πολυειδῶς χρήσιμα, ὡς καὶ τὸ δέρμα τῆς. — Συλλετοῖ καὶ ἰδίως κέρτα (μέχρις 2 μ. μήκους) καὶ κρανία (μέχρις 80 καὶ 70 ἐκτμ.) μαρτυροῦσι περὶ ἐκλιπούσης γενεᾶς ὑπερμεγέθων ἐλαφειδῶν. Συγγενὲς τῇ οἰκογενείᾳ τῶν Ἑ. εἶναι ἡ τῶν Μισοχιδῶν.

Ἐκ τῶν κεράτων τῆς Ἑ. ἐξάγονται δυ-τωῖδες τι ἑλαϊον (*oleum corni cervi*) καὶ μεμιασμένη ἐξ αὐτοῦ, δι' ὃ καὶ φαίδχρους, ἄνθρακικὴ ἀμμωνία ἢ ἐν ὕδαρι διαλύματι (*liquor ammonii carbonici pyro-oleosi*) ἢ ὡς στερεὴν ἄλας (*sel cornu cervi*). Τα λεγόμενα παρασκευάσματα ἀπὸ τῶν κερά-των ἐλάφου, ἄλλοτε εὐχρηστότατα ἐν τῇ φαρ-μακευτικῇ, εἶναι σήμερον ὀλιγόχρηστα καὶ ἄνισχον (ἐν Γερμανίᾳ) ὅλως ἄχρηστα πλέον. Μεγάλῃς εἰρήμῃ ἀπολαῶν ἄλλοτε πολλαχοῦ παρὰ τῷ λαῷ καὶ τὸ ἐλάφου στέαρ ὡς φάρμακον, οὐδαμοῦ σήμερον εὐχρηστεῖ. ἀντικα-τασταθὲν ὑπὸ τοῦ προβατείου στέατος. [Φ.Ι.]

Έλαφονῆσε. Νησίς παρὰ τὴν Δ παρα-λίαν τῆς Κρήτης, 3 1/2 μίλια ΒΔ τοῦ ἀκρω-τηρίου Κριεῦ. Εἶνε μακρὰ καὶ ἐπίπεδος, ἔχει δὲ καλὸν ὄρεμον. [Ν.Στ.]

Έλαφόνησος. Νησίς κειμένη κατὰ τὴν ἰσθμὸν τοῦ Λακωνικοῦ κόλπου παρὰ τὴν δυ-τικὴν παραλίαν τῆς χερσονήσου τῆς ἀπολη-γούσης εἰς τὴν ἄκραν Μαλέαν καὶ πρὸς Β τῶν Κυθήρων. Αὕτη κατὰ τοὺς ἀρχαίους ἦν ἀκρω-τήριον χερσονησίζον. Ὄνομα Γναθὸς καλεόμενον, κλῆς τοῦ ἰσθμοῦ κατακλυσθέντος ὑπὸ θαλασ-σίων ὑδάτων μεταβλήθη εἰς νῆσον, ἦν αἱ Ἱτα-λοὶ ὠνόμασαν Cerni καὶ κατὰ μετάφρασιν εἰς τὴν ἡμετέραν Ἑ. ἐπεκράτησε νὰ καλεῖται Ἑλαφόνησος. Ἀπέναντι τῆς νήσου κεῖται ὃ κήλος Βετιῶν (Βάτικα). Τὸ ὑψηλότερον ὄρος αὐτῆς ἔχει ὄψος 277μ. Κατὰ τὴν δυτικὴν πα-

ρῶν καὶται τὸ ἐμφάνον χωρίον μετὰ πληθυσμοῦ 194 παρῶν ἐν τὸν δῆμον Βουῶν.

Ἑλαφρά μέταλλα (χημ.) καλοῦνται τὰ μέταλλα τὰ ἔχοντα εἰδικὸν βάρος κατώτερον τοῦ 5 κατ' ἀντίθεσιν τῶν βερῶν μεταλλῶν ἔχοντων εἰδ. βάρος ἀνώτερον τοῦ 5. Οὕτως ἑλαφρά μέταλλα εἶναι π.χ. τὰ ἐξ ἡς Λίθιον (0,594), Κάλιον (0,865), Νάτριον (0,974), Ρουθιδιον (1,52), Ἀσθένιον (1,58), Μαγνήσιον (1,74), Ἀργίλλιον (2,67). {Ο.Α.Ρ.}

Ἑλαφροὶ ὑδρογονόθυρακες. Βλ. Μεθάνιον.

Ἑλαφρόπετρα. Βλ. Κίττηρις.

Ἑλαφρυντικαὶ περιπτώσεις (circonstances atténuantes) καλοῦνται ἐν τῷ ποιν. δικαίῳ τὰ γεγονότα, ἅτινα συντελοῦσιν εἰς ἑλαφρύνσιν τῆς θέσεως τοῦ κατηγορουμένου, συναγόμενα εἴτε ἐκ τῶν ἐν γένει περιστάσεων ὅς' ὅς διατελεῖ ἢ διατελεῖ κατὰ τὴν διαπραξὴν τοῦ ἀδικήματος ὁ κατηγορούμενος εἴτε ἐκ τοῦ τρόπου τῆς ἐκτελέσεως, ἀλλ' οὐχὶ ἀμέσως πρὸς τὸ τελεσθῆναι ἑγκλημα συνδεόμενα. Ταῦτα γεγονότα εἶναι π.χ. ἡ ἡλικία τοῦ κατηγορουμένου, ἡ ἀνατροφή, ἡ διανοητικὴ ἀνάπτυξις, τὸ παρελθὸν αὐτοῦ, τὸ ὄργανον δι' οὗ ἐγένετο ἡ ἐκτέλεσις κτλ., ἅτινα παντοῦ θέον κατὰ τὴν ἐπιβολὴν τῆς ποινῆς νὰ λαμβάνη ὅπ' ὅσιν ὁ δικαστής. Τοῦτο δ' ἐνεκα αἱ νωότεραι νομοθεσίαι δὲν ὥρισαν δι' ἕκαστον εἶδος ποινῆς σταθερὰ καὶ ἐνιαῖον μέγεθος, ἀλλ' ἐκάντισαν τὸ ἀνώτατον καὶ τὸ κατώτατον ὅριον αὐτῆς, ὥστε νὰ δύνηται ἕκαστος ὁ δικαστής ἐκτιμῶν τὰς συνδεουσὰς τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἀξιολογῶν πράξεως περιστάσεις καὶ τὴν θέσιν τοῦ κατηγορουμένου νὰ ῥυθμίσῃ ἀναλόγως πρὸς ταύτας τὴν ἐπιβλητέαν ποινὴν. Δὲν πρέπει ἐπομένως νὰ συγχέωνται αἱ Ἑ. Π. πρὸς τοὺς αἰρουμένους καθόλου ἢ ἐν μέρει τὸν καταλογισμὸν λόγους ἢ τοὺς ἀποκλειόμενους ἢ ἐξαιρουμένους τὸ ἀξιολογῶν, οὗτοι εἶναι ἡ ἕκαστος, ἡ παραγραφή, ἡ παραφροσύνη, ἡ ἀνάγκη συγχύσεως τοῦ νοῦ καὶ τῶν αἰσθητικῶν κτλ. Οἱ τοιοῦτοι λόγοι ῥητῶς ὑπὸ τοῦ νόμου καθορίζονται, ἐν ᾧ Ἑ. Π. δύναται νὰ λαβῇ εἰς δέχοντα ὅπ' ὅσιν ὁ δικαστής. Βλ. καὶ λέξεις Ζητήματα, Ἐπιβαρυντικαὶ περιπτώσεις. [Πρ.]

Ἑλθε (παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Αἰθάλια ἢ Πυα). Ἡ μέγιστος τῶν τοσκανικῶν νήσων, καίμνη 45 χμ ἀπὸ τῆς Κορσικῆς καὶ χωρίζομένη ἀπὸ τῆς στερεᾶς διὰ τοῦ πορθμοῦ τοῦ Πισμίνου (πλάτους 8-12 χμ.). Ἀνήκει εἰς τὴν ἐπαρχίαν Λιόρνου καὶ ἔχει ἐμβ. 222 χμ. καὶ (1881) 23.997 κατ. Εἶναι ἀκανόνιστον σχήματος, καλύπτεται δὲ κατὰ τὸ πλεῖστον ὑπὸ ὄρεων ὧν τὸ Καπάνης (ἐν τῷ Δ. μέρει) ὑψοῦται μέχρι 1007 μ. Ἐχει κλίμα γλυκὺ καὶ ὑγιεινόν, ἔλιγγον δὲ κτηνοτροφίαν καὶ γεωργίαν. Ὁ πλοῦτος τῆς νήσου εἶναι τὰ μεγάλα σιδη-

ρουργεῖα· πρὸς δὲ ἀνέγει καὶ πλεῖστα ἔλλα μεταλλὰ. Πρωτεύοντα εἶναι τὸ Πόρτο Φερρὰ ἐπὶ τῆς Β. ἀκτῆς, ἔχοντα 5371 (τῷ 1881) κατ. Ἐπὶ τῆς Δ. ἀκτῆς καίται τὸ Πόρτο Λογγό (1649 κατ.), πόλις ὡρυμαμένη μετὰ καλλίστου ὁμοῦ. Ἡ νήσος ἐγένετο ἐπίσημος διὰ τὴν ἐκεῖ διαμονὴν τοῦ Ναπολέοντος μεταξὺ τῆς πρώτης παρατήσεως μέχρι τῆς δευτέρας ἀναρρήσεως αὐτοῦ, ἀπὸ τῆς 3 Μαΐου (ν) 1814 μέχρι τῆς 26 Φεβρ. 1815. [Μ.Σ.]

Ἑλθε (Elvas). Πόλις, προὔριον καὶ ἔδρα ἐπισκόπου, ἐν τῷ διαμερίσματι Πορταλέγρε τῆς πορτογαλικῆς ἐπαρχίας Ἀλεματέχου, 9 χμ. μακρὰν τῶν ἰσπανικῶν συνόρων καὶ 265 χμ. πρὸς Ν. τῆς Λισαβόνας. Τὰ περὶχωρὰ παράγουσιν ἐλαίαις, ὀπώρας καὶ περιφρῶν οἶνον. Ἐνέχουσι δὲ πλούσια στρώματα σιδηροῦχα. Εἶναι τὸ μέγιστον καὶ δρυορῶτον προὔριον τῆς Πορτογαλίας καὶ ἔχει 10.471 κατ. (1878). [Π.Π.]

Ἑλθένδ. Βλ. Ὀρόντης.

Ἑλθερφέλδη (Elberfeld). Μία τῶν πλουσιωτάτων βιομηχανικῶν πόλεων τῆς Ἑλρώπης, καίμνη ἐν τῇ Παρραρηνίῳ ἐπαρχίᾳ τῆς Πρωσίας ἐπὶ τοῦ Βαυπερ καὶ τῆς διασταυρώσεως διαφόρων σιδηροδρόμων, καὶ σχηματίζουσα ἱδιαίτερον περιφέρειαν τοῦ νομοῦ Δυοσελδερφης. Ἐχει (1890) 125.830 κατ. τὸν πλεῖστον διαμνητομένους, πολυάριθμα ὠρεῖα κτίρια (δημαρχεῖον, δικαστήριον, ταχυδρομεῖον κτλ.), πολλὰ σχολεῖα, μεταξὺ τῶν ὁποίων γυμνάσιον καὶ πραγματικὸν λύκειον, νοσοκομεῖον, φρενοκομεῖον κτλ. Ἡ βιομηχανία τῆς πόλεως περιλαμβάνει ἀπαντας τοὺς κλάδους τῆς ὑφαντοποιίας καὶ τῶν μετ' αὐτῇ σχετιζομένων τεχνῶν, βαρικῆς κλ. Ἀναλόγως δὲ πρὸς τὴν τεραστίαν τῇ ὄντι ἀνάπτει τὴν βιομηχανίαν ἀκμαῖουσι καὶ τοῖς ἐμπόριον καὶ τὰ τραπεζικὰ ἱδρύματα. [Μ.Σ.]

Ἑλθετία. Χώρα τῆς μέσης Εὐρώπης (μῆκος 5° 57' - 10° 29' Α. ἀπὸ Γρήντης καὶ πλάτος 45° 49' - 47° 49' Β.). Συνερεύει Β. πρὸς τὴν Γερμανίαν, Δ. πρὸς τὴν Αὐστρίαν καὶ τὸ Λιχτενστάιν, Ν. πρὸς τὴν Ἰταλίαν καὶ τὴν Γαλλίαν καὶ Δ. πρὸς τὴν Γαλλίαν. Ἐχει δὲ ἐμβ. 41.34 χμ. καὶ (1888) 2.917.754 κατ., ἐξ ὧν 2.083.097 ὁμιλοῦσι τὴν γερμανικὴν, 634.61 τὴν γαλλικὴν, 155.130 τὴν ἰταλικὴν, 38.35 τὴν βωμανικὴν καὶ 6557 ἄλλας γλώσσας κατὰ τὴν θρησκείαν, 1.716.518 εἶναι διαμνητομένοι, 1.183.828 καθολικοί, 806.915 εὐαγγελικοί καὶ 9309 προτεστάντες ἄλλοι θρησκείματα. Ἡ Ἑ. εἶναι ἡ ὑψηλότερα χώρα τῆς Εὐρώπης (μέσος ὕψος 1300 μ.). καλύπτεται δὲ κατὰ μέγα μέρος ὑπὸ τῶν ὑψηλοτέρων ὄρεων τῶν Ἀλπεων, αἵτινες εὐθύνονται μέχρι 4500 μ. Ἡ ὄρεα καταλαμβάνει τὸ Δ. καὶ Β. μέρος αὐτῆς (12% τῆς ὅλης χώρας), ὕψεται δὲ μέχρι 1600 μ. Μεταξὺ τῶν Ἀλπεων κα-

τὸ ὕψος ἀπὸ τῆς Λίμνης τῆς Γενεύης μέχρι τῆς τῆς Κωνσταντίας ἐκτείνεται τὸ $\frac{1}{6}$ τῆς Ἑ. Τα ὄρη καὶ τῆς Ἑ. γίνονται εἰς τὴν Βορείον θάλασσαν (διὰ τοῦ Ἰνζου μετὰ τῶν παραποτάμων Ἰνζου καὶ Ἀαρ), εἰς τὴν Μεσόγειον (διὰ τοῦ Ἰνζου, τοῦ Ἀθις, καὶ τοῦ Πάδου μετὰ τοῦ Ρικίνου) καὶ εἰς τὸν Βυζήτιον (διὰ τοῦ Δανούβιου). Οἱ πλείστοι τῶν ποταμῶν εἶναι ὀρητικοὶ καὶ μὴ πλωτοί, τοὺς πάντας δὲ αἱ πολυάριθμοι καὶ μεγάλοι λίμναι εἶναι σπουδαιότατα μέσα τῆς συγκοινωνίας οἱ αἱ τῆς Γενεύης, τῆς Κωνσταντίας, τῶν Φιρβάλδων (τῆς Λουκέρνης), τοῦ Νεοδουργίου, ἡ Μελζων λίμνη κτλ. Τὰ κλίμα ποικίλλει κατὰ τὸ ὕψος· μεγάλως ὡς θερμότερα μέρη θεωροῦνται αἱ κοιλάδες τῆς ἰταλικῆς Ἑλβετίας, ἡ κάτω Βαλκασία καὶ τὰ περὶ τὴν λίμνην τῆς Γενεύης (10-13° μέση θερμοκρασία). Ἐν γένει ἡ Ἑ. εἶναι ὕψινοτατη χώρα, ἐξαιρέσει μόνον ὀλίγων ἐλαφῶν μερῶν καὶ κοιλάδων. Οἱ καὶ τοῖς οἱ διαίρονται, ὡς ἐρρήθη, εἰς διαφόρους φυλάς, ὧν οἱ Γερμανοὶ κατοικοῦσι τὸ κέντρον, τὸ Β. καὶ τὸ Α. μέρος, οἱ Γάλλοι τὸ Δ., οἱ Ἰταλοὶ τὸ Τικίνον καὶ μέρος τοῦ Γραουβούνδην, καὶ τέλος οἱ Ῥωμῆνοι τὸ λοιπὸν μέρος τούτου. Ἐν γένει δὲ οἱ Ἑλβετοὶ εἶναι ῥωμαῖοι ἄνθρωποι. Ὁ πληθυσμὸς εἶναι μέγιστος ἐν τῇ ὕψει, ἐλάττω δ' ἐπὶ τῶν ὕψων Ἀλπεων. Μεγάλως πόλεις δὲν ἔχει ἡ Ἑλβετία· ἡ μεγαλύτερα εἶναι ἡ Ζυρίχη μετὰ 90 088 κατ. Ἐκ τοῦ ἐδ' ἀφ' οὗ εἰς 28,4% δὲν καλλιεργοῦνται, 18,7 καλύπτονται ὑπὸ βλάτων, 0,7 εἶναι ἀμπελῶνες καὶ 52,2 ἀγροὶ καὶ λιμῶνες. Ἡ γεωργία παράγει μόνον 42,5% τῶν ἀπαιτουμένων εἰς διατροφήν τῶν κατοικῶν. Καλλιεργοῦνται δὲ σίτες, ἀραβόσιτος, σίκαλις, βρώμη, γειώμηλα, κίοναδες καὶ λίνοις, καπνὸς κτλ., ὀπώραι, οἶνος, καὶ εἰς τὰ θερμὰ μέρη πορτοκάλια, καϊτάνια κλ. Κυρίως δὲ ἀκμάζει ἡ κτηνοτροφία ἥτις παράγει ἐξαιρετικούς τυρούς. Ἐν τῶν σπουδαίων ἀντικειμένων τῆς ἐξαγωγῆς περὶ τῶν εἰδῶν τῶν ἐλβετικῶν βοῶν βλ. λ. Βοῦς. Ἐκτὸς τῶν βοῶν καλλιεργοῦνται ἵπποι, γαίροι, πρόβατα κτλ. Ἡ βρυοκοκτορία ἀκμάζει ἐν Τικίνῳ, ἡ μελισσοτροφία ἐν Γραουβούνδην. Ἐκ τῶν ἀρπακτικῶν ζώων εὐρίσκονται ἡ ἀλώπηξ, ὁ λύκος, ἡ ἄρctος (ἐν Ἑγγαδίνῃ), ὁ λύγξ, διάφοροι γυψοὶ καὶ ἄλλοι ἐπὶ τῶν Ἀλπεων· ζῇ δ' αἰγάγρος, ὁ μουζόρ, λαμπροὶ δὲ ἔχθροι, πρὸς αἰς τοὺς βλάκας ἀττακέζις ἐν τῇ Ῥήνῳ. Πλουσιώτατος εἰς ὁρὰς εἶναι ὁ Ὑόρας καὶ τὰ ἀνώτερα μέρη τοῦ ὄρους. Αἱ θρῦς καὶ φηγοὶ ἀνέρχονται μέχρι 1350 μ. αἱ ἐλάται καὶ πεύκαϊ μέχρι 2100 μ. Ἐκ τῶν μετὰ τὰ λίμναι μόνον εἰς τῆς καὶ διάφορα εἶδη μαρμαρῶν ὡς καὶ ἀνθρακίτης ἐξάγονται· ἱκανῶς ἐκ τῶν ἐγκαταμένων τῆς γῆς εἰσίσκονται δὲ καὶ τινα ἀργυροῦχα κτλ. Ἀρκετὰ σπουδαία εἶναι τὰ ἀλατωρυχεῖα, καὶ πρὸ πάντων αἱ σι-

δηροῦχοι κτλ. πηγαί. Εἰς τὴν β. σ. μ. χ. α. ν. ι. α. ν. ἀφ' οὗ εἰς 37,2% τοῦ πληθυσμοῦ. Ἐκτὸς τῆς ἡδὴ μνημενεύσεως βιομηχανίας τοῦ τυροῦ καὶ τῆς τοῦ γάλακτος ἀκμάζει κυρίως ἡ τοῦ βιβλάκος, ἡ τῆς μεταξῆς καὶ ἡ ὥρολογιοποιία. Κατασκευάζονται δὲ καὶ μαλλίνα καὶ λινὰ ὑφάσματα, χάρτης, μηχαναί, μαθηματικά καὶ φυσικὰ ἐργαλεῖα, τυρεῖα κτλ. καὶ καθόλου ἡ Ἑ., καίπερ μὴ παράγουσα πρώτας ὕλας ἐν ἀφθονίᾳ, εἶναι μία τῶν βιομηχανικωτέρων χωρῶν τῆς Εὐρώπης. Ὁμοίως δὲ καὶ τὸ ἐμπόριον καὶ ἡ συγκοινωνία ἀκμάζουσι λίαν. Κέντρα τοῦ ἐμπορίου εἶναι ἡ Βασιλεῖα, Γενεύη, Ζυρίχη καὶ Σαγγαλλή. Μεγάλη εἶναι ἡ ἐξαγωγὴ παντοίων εἰδῶν εἰς ὑπερωκεανίους χώρας, τὴν ἀπωτάτην Ἀνατολήν κτλ., ἐν αἷς πλοῖς εὐρίσκονται Ἑλβετοὶ ἐμποροί. Σπουδαιότατη εἶναι πρὸς τοὺς αἰς ἡ συρροὴ τῶν ξένων τῶν ἐπισκεπτομένων τὴν χώραν ἕνεκα τῶν ἐκτάκτων αὐτῆς φυσικῶν καλλόνων. Εἰς τῆς ἡ Ἑ. ὑπελείπεται ἐτησίως περίπου 16 ἑκατομμ. φράγκων. Τὰ μέσα τῆς συγκοινωνίας ἀνεπτυχθησαν εἰς μέγαν βαθμὴν οἱ σιδηροδρομοὶ τῆς Ἑ. τῷ 1890 εἶχον μῆκος 3007 χμ., ταχυδρομικὰ γραφεῖα ὑπῆρχον 1486, αἱ τηλεγραφικαὶ γραμμαὶ εἶχον μῆκος 7200 χμ. Πρὸς δὲ ὑπάρχει τακτικὴ ἀεροπλοΐα εἰς τὰς λίμνας, καὶ περιφημοὶ εἶναι αἱ μεγάλα ταχυδρομικὰ ὁδοὶ αἱ ἐντὸς τῆς χώρας καὶ αἱ σύνδεσσαι αὐτὴν μετὰ τοῦ ἐξωτερικοῦ διὰ τῶν διόδων Σίμπλον, Γοτθάρδου, Βερνχρδίνου, Βερνίας κτλ. Νόμισμα εἶναι ἀπὸ τοῦ 1850 τὸ φράγκον· χαρτονομίσματα ἐκδίδουσι 33 ἐπαρχικαὶ καὶ ἰδιωτικαὶ τράπεζαι ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησιν τῆς ἀνωτάτης Ἀρχῆς.

Ἡ ἐκπαίδευσις ἐν Ἑ. εἶναι πολὺ ἀνεπτυγμένη ἡ δημοτικὴ εἶναι ὑποχρεωτικὴ. Ὑπάρχουσι δὲ 4386 δημοτικὰ καὶ 413 ἀντιστοιχοῦντα πρὸς τὰ ἑλληνικὰ σχολεῖα (secundaires), 54 λύκεια καὶ πραγματικὰ σχολεῖα, 40 γυμνάσια, 5 πανεπιστήμια (ἐν Βασιλείᾳ, Ζυρίχῃ, Βέρνη, Γενεύῃ καὶ Λωζάννῃ) 1 ἀκαδημία (Neuchâtel) καὶ 1 πολυτεχνεῖον (Ζυρίχη). Πρὸς δὲ 30 διδακταλεῖα, πλείστα ἰδιωτικὰ σχολεῖα κτλ. Καλλιεργοῦνται δὲ καὶ αἱ ὠραῖαι τέχναι· πλείστα πόλεις ἔχουσι καλλιτεχνικὰ μουσεῖα, φιλαρμονικὰς ἐταιρίας ὡς καὶ ἐπιστημονικὰς συλλόγους. Ἐν ταῖς ἐπιστήμασι ἀνέκαθεν οἱ Ἑλβετοὶ ἀνέδειξαν διαπρεπεῖς ἄνδρας. Ἀρκεῖ γὰρ ἀναφέρειν μὲν τὰ ὀνόματα de Saussure, de Candolle, Joh. von Müller, ἐν τῇ ποιήσει δὲ τοὺς von Haller, Gotthelf Keller, K. Meyer, Cherbuliez, ἐν τῇ φιλοσοφίᾳ τὸν Rousseau καὶ Lavater, ἐν τῇ παιδαγωγικῇ τὸν Pestalozzi.

Ἡ Ἑ. εἶναι ἑμοσπονδία ἣν ἀποτελοῦσιν 26 πολιτεῖαι εἰς 26 καντόνια αἱ ἐξῆς: Ζυρίχη, Βέρνη, Λουκέρνη, Οὐρι, Σβύτς, Οὐντέρβαλδην εἰς 2 πολιτείας, Γλάρος, Γκούργ, Φράϊφούργον, Σολοθούρνη Βασιλεῖα εἰς 2 πολιτείας, Σχαττάουζεν, Ἀππεντσέλλ εἰς 2 πο-

λιτείας, Σαιγγάλλη, Γρασούνδεν, Ἀαργαου, Τούργαου, Τεσσίνον ἢ Τίκινον, Μάατ ἢ Ρῶδ, Βαλαίσινα, Νεοβούργον ἢ Νεοσατέλ, Γενεύη. Τὸ σύνταγμα, ὅπως ὑφίσταται σήμερον, χρονολογεῖται ἀπὸ τῆς 17/29 Μαΐου 1874. Τὰ καντόνια εἶνε αὐτόνομα, ἐφ' ὅσον ἡ αὐτονομία αὐτὴ δὲν περιορίζεται ὑπὸ τοῦ συντάγματος τῆς Ὁμοσπονδίας. Ἡ ἀνωτάτη ἐξουσία ἐξασκείται ὑπὸ τῆς Ὁμοσπονδιακῆς Συνελεύσεως συνισταμένης ἐκ τοῦ Ἐθνικοῦ Συμβουλίου καὶ τοῦ Συμβουλίου τῶν Πολιτειῶν, ὃν ἐκεῖνο μὲν ἀποτελεῖται ἐκ 145 βουλευτῶν (1 ἐπὶ 20 χιλ. κατ.) ἐκλεγομένων ἐπὶ 3 ἔτη δι' ἀμέσου ψηφοφορίας, τοῦτο δὲ ἐκ 44 βουλευτῶν τῶν Καντονίων (2 ἐξ ἑκάστου). Τὰ δύο ταῦτα σωματεία ἐκλέγουσι τὸ Ὁμοσπονδιακὸν Συμβούλιον ἐξ 7 μελῶν (ἐπὶ 3 ἔτη), ὅπερ ἐξασκεῖ τὴν ἐκτελεστικὴν ἐξουσίαν, τὸν πρέσβερν τῆς Ὁμοσπονδίας (ἐκ τῶν μελῶν τοῦ Ὁμοσπονδ. Συμβουλίου) ἐπὶ 1 ἔτος, καὶ τὰ 9 μέλη καὶ 9 συμπληρωτικὰ μέλη τῆς Ὁμοσπονδ. δικαστηρίου ἐπὶ 6 ἔτη. Ἐδρα τοῦ Ὁμοσπονδ. Συμβουλίου καὶ τῆς Ὁμοσπ. Συνελεύσεως εἶνε ἡ Βέρνη, τοῦ δὲ Ὁμοσπονδ. δικαστηρίου ἡ Λωζάννη. Τὸ εὐνόσημον τῆς Ἑλβετίας ἀργυροῦς σταυρὸς ἐπὶ ἐρυθροῦ ἐδάφους. Τῷ 1890 τὰ ἔσοδα τῆς Ἑλ. ὑπερολογοίσθησαν εἰς 73 153 889 φρ. τὰ δὲ ἔσοδα εἰς 72 221 019, ὑπερβαίνει δὲ ἡ δημοσία περιουσία τὸ χρέος κατὰ 49 περ. ἑκατομμύρια. Ἐν Ἑλ. ἱσχύει γενικὴ στρατολογία, ἡ ὑπηρεσία διαρκεῖ ἀπὸ τοῦ 20 μέχρι τοῦ 44 ἔτους, καὶ δὴ ἀπὸ τοῦ 20—32 ἐν τῷ λεγόμενῳ *Auszug*, τὸ δὲ λοιπὸν ἐν τῇ Ἐθνεφυλακῇ. Διὰ τὸ 1891 ἡ δύναμις τοῦ στρατοῦ ἦτο 208 245 ἄνδρες· πρὸς δὲ ἑκάστος Ἑλβετὸς ἀπὸ τοῦ 17—50 ἔτους ἀνήκει εἰς τὸ Λάνδ-στουρμ (πανστρατιά), ἀνερχόμενον εἰς 272124 ἄνδρας.

Ἱστορία. Οἱ Ἑλβετοί, κελτικὸς λαὸς, ἐμφανίζονται κατὰ πρῶτον ἐν τῇ ἱστορίᾳ κατὰ τὴν εἰσβολὴν τῶν Κέλθων καὶ Τευτόνων, εἰς ουνεμάχετο μία τῶν ἑλβετικῶν φυλῶν οἱ Τίγουρινοι. Κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Καίσαρος κατῴκουν τὸ ὑψιπέδιον, βεβαίως δὲ κατεῖχον ἐν προγενεστέροις χρόνοις καὶ χώρας πέρα τοῦ Ρήνου ἐξ ὧν ἐξεβλήθησαν ὑπὸ τῶν Σουήθων. Πειραθέντες νὰ ἐγκατασταθῶσιν ἐν Προβηγκίᾳ κατετροπώθησαν ὑπὸ τοῦ Καίσαρος (58 π.Χ.) παρὰ τὸ σημερινὸν Autun ἐν Βουργουνδίᾳ καὶ οἱ ἐπιζησαντες ἐπέστρεψαν εἰς τὴν πατρίδα τῶν, ἥτις ἐκτοτε ἀπετέλει μέρος τῆς Ῥωμαικῆς Γαλιτίας, ἐπὶ Διοκλητιανοῦ δὲ ἀνῆκεν εἰς τὴν ἐπαρχίαν *Maxima Sequanorum*. Τῷ 70 μ.Χ. ἐπαναστάντες κατὰ τῶν Ῥωμαίων κατενικήθησαν παρὰ τὴν σημερινὴν Νάδην (ἐν Ἀαργαου) ὑπὸ τοῦ Καϊκίνου. Κατὰ τὸ δευτερον ἡμισυ τοῦ Γ' αἰῶνος ἄρχονται εἰσβολαὶ τῶν Ἀλαμάννων, οἵτινες τέλος κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ Ε' αἰῶνος κατέλαβον τὸ πλεῖστον τῆς χώρας. Ἐν τῷ Δ μέρει ἐγκατεστάθησαν

οἱ Βουργουνδοὶ καὶ συνεγωνεύθησαν μετὰ τῶν ἀρχαίων Ἑλβετῶν. Εἴτα δ' ἐκυρίευσαν οἱ Φράγκοι τὴν χώραν, ἥτις ἔλαβε ἀρκετὴν ἀνάπτυξιν διὰ τῆς διαδόσεως τοῦ Χριστιανισμοῦ. Διὰ τῆς συνθήκης τοῦ Βεροδούνου (943) τὰ ΒΑ μέρος ἠνώθη μετὰ τῆς Γερμανίας, τὸ δὲ ΝΔ μετὰ τῆς Βουργουνδίας. ἄλλὰ καὶ τοῦτο τῷ 1032 περιήλθεν εἰς τὴν κυριαρχίαν τῆς Γερμανίας. Πολυάριθμοι μικροὶ δεσποταὶ ἐδέσποζον τῆς χώρας, μεταξὺ τῶν ὁποίων οἱ ἰσχυρότεροι ἦσαν οἱ κόμητες Σαβοῖας, Κυδούργου, Ἀψέδούργου, Τογγενβούργου, ὁ ἀδελφὸς τῆς Σαιγγάλλης κ.κ. Ἐκ τούτων δὲ κατὰ τὸ τέλος τοῦ ΙΓ' αἰῶνος ἐν τῷ Δ μέρει ἀπέκτησαν μεγίστην δύναμιν οἱ κόμητες τῆς Σαβοῖας, ἐν δὲ τῇ κεντρικῇ καὶ Α μέρει ὁ Ἀψέδουργικὸς εἰκός, πρὸ πάντων ἀπὸ τῆς ἀναρροῆσεως τοῦ Ροδόλφου τοῦ Ἀψέδουργου εἰς τὴν θρόνον τῆς Γερμανίας (1273). Ἐν τούτοις ἡ Ζυρίχη καὶ ἡ Βέρνη ἀντετάχθησαν εἰς τὰς προσπάθειάς τοῦ οἴκου τούτου ν' ἀναλάβῃ τὴν προστασίαν αὐτῶν, ὅφ' ἦν ἐκρύπτετο ἡ ἐπικυριαρχία, καὶ αἱ χώραι Οὔρι καὶ Σβύτς, ὧν ἡ ἐλευθερία εἶχεν ἀναγνωρισθῇ ἐπισήμως ὑπὸ Φρειδερίκου τοῦ IV' (1291 καὶ 1240), μετὰ τὴν θάνατον τοῦ Ροδόλφου ἐκλείπουν καὶ τῶν συμμαχίαν μετὰ τοῦ Οὐντερβάλδεν (1291, κατὰ δὲ τὸν μῦθον τῷ 1307 ἐπὶ τοῦ Ρύτλι· ἢ Γρυτλι). Ὅτε δὲ αἱ σύμμαχοι αὗται χώραι ἀντέστησαν ἐπιτυχῶς κατὰ τῶν ἀψέδουργικῶν στρατευμάτων ἃ ἐνίκησαν παρὰ τὸ Μόργαρτεν 1316, προστέθησαν εἰς αὐτὰς μέχρι τοῦ 1353 ἡ Βέρνη, Ζυρίχη, Λουκέρνη, Γλαρος καὶ Τσούρ. Ἡ ἐλευθερία τῆς νέας Ὁμοσπονδίας ἐξηγερασθῇ διὰ τῆς νίκης τοῦ Σέμπαχ 1386 καὶ τοῦ Ναϊρελς 1388, καὶ ἀνεγνωρίσθη ὑπὸ τῆς Αὐστρίας διὰ τῆς συνθήκης τοῦ 1389. Ὅλιγον δὲ κατ' ὀλίγον ἐξέτεινε τὰς κατακτήσεις, ἐκυρίευσεν τῷ 1415 τὸ Ἀαργαου, 1460 τὸ Τούργαου καὶ 1425 τὸ Τίκινον. Νέους ἀγῶνας ὑπὲρ τῆς ἀνεξαρτησίας προκάλεσεν ἡ εἰσβολὴ Καρόλου τοῦ Τολμηροῦ τῆς Βουργουνδίας ὅστις ἐνίκησεν παρὰ τὸ Γράνσον, Μοῦρτεν καὶ τὸ Ναντὺ (1474-7). Ὁ αὐτοκράτωρ Μαξιμιλιανὸς ματαίως προσπάθησας νὰ ὑποτάξῃ τὴν Ἑμοσπονδίαν (1490/91), ἀνεγνώρισε τὴν ἀνεξαρτησίαν αὐτῆς ἐν τῇ συνθήκῃ τῆς Βασιλείας 1499, ἐπεκυρώθη δὲ αὕτη ἐν τῇ τῆς Βισφαλίας 1648. Διὰ τῶν πολλῶν πολέμων οἱ Ἑλβετοὶ ἐμορφώθησαν ἥριστοι στρατιῶται· βὶδ καὶ μετέβησαν μετὰ τὴν ἐξαστάλιν τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς πατρίδος πολλὰκις εἰς τὴν ὑπηρεσίαν ξένων δεσποτῶν καὶ διέπρεψαν εἰς πλείους μάχας. Μέχρι τοῦ 1513 προσκλήθησαν εἰς τὴν Ἑμοσπονδίαν ἡ Σολθεούρνη, τὸ Φραιβούργον, ἡ Βασιλεία, τὸ Σχαφάουζεν καὶ τὸ Ἀπεντέλλ. Ἡ ὀργανωτικὴ μεταρρύθμις τῆς κυριώτεροι ἀντιπρόσωποι ἐν Ζυρίχῃ μὲν ἦτο ὁ Τσίγγιλιος, ἐν δὲ τῇ γαλλικῇ Ἑλβετίᾳ ὁ Καλδίνος, προκάλεσε μακροχρόνιους ἐμφυλίου πολέμους κατὰ τοὺς πόλους ἡγήθησαν οἱ

διαμαρτυρούμενοι τῷ 1531 παρὰ τὸ Κάππελ καὶ τῷ 1665 παρὰ τὸ Φίλμπερτγκεν. Κατὰ τὸν τριακονταετῆ πόλεμον κατωρθώθη μὲν διὰ τῶν ἐνέργειων κυρίως τῶν πόλεων Ζυρίχης καὶ Βέρνης νὰ διατηρήσῃ τὴν ανεξαρτησίαν της ἡ ἑμοσπονδία, ἀλλ' αἱ ἐμφύλιοι διαφοραί, αἵτινες νέαν ἀφορμὴν ἔλαβον ἐκ τῆς ὑπερσχύσεως τῶν ἐν ταῖς πόλεσιν ἀριστοκρατικῶν ἀρχῶν ἀπέναντι τῶν γεωργικῶν τῶν περιχώρων καὶ προουκάλεισαν τὸν πόλεμον τῶν ἀγροτῶν τοῦ 1653, τὸν τέλος ὑπὲρ τῶν πόλεων ἐκδάντα ὡς καὶ ἡ χαλαρότης τοῦ μεταξὺ τῶν διαφορῶν πολιτικῶν δεσμοῦ, πάντα ταῦτα βεβαίως δὲν συνετέλεσαν εἰς ἐνδυναμωσιν τῆς ἑμοσπονδίας. Τῷ 1798 οἱ Γάλλοι ἐκυρίευσαν τὴν Ἑ. καίπερ προσπαθήσαν πᾶντὶ τρόπῳ νὰ διατηρήσῃ τὴν οὐδετερότητα καὶ τὴν ανεξαρτησίαν αὐτῆς, καὶ μετέβηλον αὐτὴν εἰς ἑμοσπονδίαν 18 καὶ εἰς 19 καντονίων, ἀποπάσαντες ἀπ' αὐτῆς τὴν Βαλαίσιαν, Γενεύην καὶ τὸ Νεοδούργον. Διὰ δὲ τῆς συνθήκης τῆς Βιέννης (1815) ἀποκατεστάθη πάλιν ἡ προγενεστέρα ἑμοσπονδία 22 καντονίων καὶ ἀνεγνωρίσθη ἡ οὐδετερότης αὐτῆς. Τὰ δὲ περὶ τοῦτο ἄρθρα τῆς συνθήκης περιστοιχίζονται πολλὰ στοιχεῖα εὐνοϊκὰ εἰς σχηματισμὸν ὀλιγαρχικῶν ἀρχῶν καὶ ἐγένοντο νέαι ἀφορμαὶ διενέξεων. Ἀπὸ τοῦ 1830 πολλὰ καντόνια μετερρυθμίσθησαν ἐπὶ τὸ δημοκρατικώτερον ἢ ἀντιστασις δὲ τῶν ἀντιπάλων, κυρίως τῶν δυτικῶν, προκάλεσε τέλος τῷ 1847 τὸν σχηματισμὸν ἰδιαίτερας ἑμοσπονδίας (Sonderbund) τῆς Λουκέρνης, Φράϊδούργου, Τσοῦγ καὶ τῶν ἀρχαιοτέρων καντονίων. Ἄλλ' ὁ ὑπὸ τοῦ Ὁμοσπονδιακοῦ Συμβουλίου διορισθεὶς πρὸς καταστολὴν τοῦ κινήματος συνταγματάρχης Δουφούρ (βλ. λ.) διεσκίρπισε τὰ στρατεύματα τῆς ἰδιαίτερας ἑμοσπονδίας καὶ ἐντὸς τριῶν ἡμέρων ἀπεκατεστάθη ἡ εἰρήνη. Τῷ 1848 συνετάχθη νέον σύνταγμα ὑπὲρ ἀνεθεωρήθη τῷ 1874. Τῷ 1856 ἀνεφύη ζήτημα περὶ τοῦ Νεοδούργου, ἐφ' οὗ ὁ πρωσιανὸς οἶκος εἶχε δικαιώματα· ἀλλὰ διὰ τῆς μεσολαβήσεως τῶν εὐρωπαϊκῶν δυνάμεων ὁ κίνδυνος ἀπεσοβήθη καὶ ἡ Πρωσία παρητήθη πᾶν δικαίωμα ἐπὶ τῆς χώρας. Κατὰ τὰς τελευταίας δεκαετηρίδας ἀνεπτύχθη ἡ Ἑ. μεγάλως φυλάττουσα δὲ μετὰ μεγίστης προσοχῆς τὴν οὐδετερότητα τοῦ ἑθάρους, κατωρθώσε καὶ κατὰ τὸν μεταξὺ Γαλλίας καὶ Γερμανίας πόλεμον (1870-71), καθ' ὃν γαλλικὸν στρατεῦμα ὑπερβῆν ταύνορα ἀφωπλίσθη καὶ εἰς τὰ περὶ τῶν μηδενιστῶν καὶ σοσιαλιστῶν ζητήματα (1885) ν' ἀποφύγῃ πᾶσαν μετὰ τῶν ξένων δυνάμεων διαφορὰν. [Μ.Σ.]

Ἑλδέτιος (Claude Adrien Helvétius). Διάσημος γάλλος φιλόσοφος, γενν. τῷ 1715 ἐν Παρισίοις. Διατελέσας ἐπὶ τινα καιρὸν ὑπάλληλος τῆς γαλλικῆς Αὐλῆς, ἀπεσύρθη ἀπὸ τοῦ 1761 εἰς τὸ κτήμα αὐτοῦ Βοσέ, ὅπου ἔζη ἔκτοτε ἀσχολούμενος εἰς μελέτας καὶ

συγγραφάς· τῷ δὲ 1758 ἐξέδωκε τὸ περίφημον ἔργον τοῦ *De l'esprit*, διὰ τοῦ ὁποίου προσπαθεῖ νὰ ἀποδείξῃ ὅτι ἀπασα αἱ ἐνέργειαι τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος κατὰγονται ἐκ τῆς αἰσθητικότητος καὶ ὅτι ὁ μοχλὸς τῶν ἀνθρωπίνων πράξεων εἶναι τὸ προσωπικὸν ἐνδιαφέρον, ἡ δὲ ἀρετὴ συνίσταται μόνον εἰς τὸ νὰ ὑποτάξῃ τις τὸ προσωπικὸν ἐνδιαφέρον εἰς τὸ συμφέρον πρῶτον τοῦ στενωτέρου κύκλου τῆς κοινωνίας καὶ εἰς τῆς πολιτείας καὶ τέλος ὅλης τῆς ἀνθρωπότητος. Τὸ ἔργον τοῦτο ἔκλινε δημοσίᾳ τῇ διαταγῇ τοῦ κοινοβουλίου καὶ ὁ συγγραφεὺς ἠναγκάσθη νὰ ἀποκηρύξῃ αὐτό. Ἀγανακτῆτας μετέβη ὁ Ἑ. εἰς Ἀγγλίαν καὶ ἐκεῖθεν εἰς Γερμανίαν, ὅπου Φρειδερίκος ὁ Β' τῆς Πρωσίας ἐδέχθη αὐτὸν εὐνοϊκῶς καίπερ μὴ ἐγκρίνων τὰς ἀρχάς του. Ἀπέθανε δὲ ὁ Ἑ. κατὰ Δεκέμβρ. τοῦ 1771. Μετὰ τὸν θάνατόν του ἐδημοσίευσεν ὁ πρίγκιψ Γαλιτὸν τὸ ἔργον τοῦ *De l'homme, de ses facultés intellectuelles et de son éducation* (2 τ. Λονδίνῳ 1772), ἐν τῷ ὁποίῳ ἐκτιθενται λεπτομεροῦς αἱ ἰδέαι τοῦ *De l'esprit*. [Ἑγ.]

Ἑλδὲφ (Elbeuf). Βιομηχανικὴ πόλις τῆς Νορμανδίας ἐν τῷ γαλλικῷ νομῷ Κατω-Σηκουάνης, κειμένη 21 χμ. ΝΝΔ τῆς Ρουένης, ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ἐκβολῆς τοῦ Σηκουάνης, ἀπέναντι τοῦ Σαιντ-Οβέν. καὶ ἐπὶ τῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς Ὁασεὶλ-Σεραινγύ, ἐν περικαλλεστάτῃ κοιλίᾳ. ἔχει 21 173 κατ. (1886), ὁ δῆμος 22 104, διατηροῦντας μεγάλην βιομηχανίαν καὶ ἐμπόριον πρὸ παντὶν ἐργασίαν ἐξ ὧν εἰσπράττονται ἑτησίως 80-90 ἑκατομμ. φράγκων, πρὸς δὲ σπουδαία βεβαίαι, μηχανουργεῖα κτλ. [Μ.Σ.]

Ἑλδβυ (Wolfgang Helbig). Γερμανὸς ἀρχαιολόγος γενν. τῷ 1839 ἐν Δρέσδῃ. Ἀποπερατώσας τὰς ἐν τοῖς πανεπιστημίοις τῆς Γοττίνγης καὶ Βόννης ἀρχαιολογικάς σπουδὰς του, ἐστάλη ὡς ὑπότροφος τῆς πριεστικῆς κυβερνήσεως εἰς Ἱταλίαν καὶ τὸ 1865 διωρίσθη Γραμματεὺς τῆς Γερμ. ἀρχαιολ. σχολῆς ἐν Ρώμῃ ὅπου διέμεινεν ἔκτοτε. Ἐδημοσίευσαν ἐκτὸς ἄλλων σπουδαίων συγγραμμάτων *Die Italiker in der Po Ebene* (Λιψ. 1879), *Das homerische Epos aus den Denkmälern erläutert* (Λιψ. 1884, β' ἐκδ. 1887). [Ἑγ.]

Ἑλδίνγη (Elbing). Πόλις τῆς Πρωσίας, ἐν τῷ νομῷ Δαντείκης τῆς ἐπαρχίας Δυτικῆς Πρωσίας, κειμένη ἐπὶ τοῦ ὁμωνύμου ποταμοῦ, ὅστις συνδέεται διὰ διώρυγας μετὰ τοῦ Νογὰτ, τοῦ Α' βραχίονος τοῦ Βιστούλα. Εἶναι σταθμὸς τοῦ σιδηροδρόμου Βερολίνου—Καϊνιχβέργης. ἔχει 38 278 κατ. (1885), σπουδαϊότατα δὲ βιομηχανικά καταστήματα (ἄμολαγγων, ἁμαξῶν, δερμάτων, καπνοῦ ὑαλοῦ κτλ.), νυκπηγία διὰ παντοειδῆ πλοῖα καὶ ἀκμαῖον ἐμπόριον. — Ἐ λ δ ἑ γ ῆ ς — Ὁ δ ε ρ λ δ ν.

δης δ' ἰωρυξ καλεῖται ἡ διωρυξ ἡ συνδέουσα τὰς λίμνας τῆς Ὁδεβλάνδης (εἰς τὰ σύνορα τῆς Δυτικῆς καὶ τῆς Ἀνατολικῆς Πρωσίας) ἤτοι Ἀνω Χώρας μετὰ τῆς Ἑλβίγγης. Ἐχει μῆκος 196 χμ. ἐξ ὧν 154 σχηματίζονται διὰ λιμνῶν. [Μ.Σ.]

Ἑλδορος ἢ Ἑλθρος (Elbrus ὁ ἀρχαῖος Στρέβλος, τουρκ. Kaf-Dagh). Ὁρος ἐν τῇ Καυκάσῳ, ἔχον δύο κορυφάς (ἐστεινόμενα ἡφαίστεια), ὧν ἡ μὲν ΒΑ ὑψοῦται μέχρι 5642 μ., ἡ δὲ ΝΔ μέχρι 5620, καὶ αἱ ὅποιαι συνδέονται διὰ ῥαχέως ὕψους 5200 μ. περιβάλλονται ὑπὸ μεγίστου παγῶνος. [Μ.Σ.]

Ἑλδούρς ἢ Ἀλβούρς (Elburs). Ὁρσεῖρά ἐν τῇ Β Περσίᾳ ἐκτεινόμενη ἐπὶ 350 χμ., κατ' ἀρχὰς ἀπὸ ΒΔ πρὸς ΝΑ, εἰτα δὲ ἀπὸ Δ πρὸς Α, 25-60 χμ. μικρὰν τῆς Κασπίας θαλάσσης πρὸς Ν. Ἡ ὑψηλοτάτη κορυφή εἶνε τὸ ὄρος Δεμαβένδ (βλ. λ.) [Μ.Σ.]

Ἑλγιν ἢ **Μόραϊ**. (Elgin ἢ Moray). Κληθεῖσα κατὰ τὴν Β παραλίαν τῆς Κεντρικῆς Σκωτίας. Ἐχει ἔκτασιν 1376 τχμ. καὶ 43, 760 κατ. (1881). γεωργεύς, κτηνοτρόφος καὶ ἀλιεὺς. Πρὸς Β εἶνε πεδινὴ καὶ καλῶς καλλιεργημένη μετὰ πυκνοδένδρων λόρων πρὸς Ν δὲ εἶναι ὄρεινῃ· ἀρδεύεται ὑπὸ πολλῶν ποταμῶν, καὶ ἔχει πρωτ. τὸ Ἑλγιν, ἀρχαίαν καὶ ἀκμαίαν πόλιν, παρὰ τὰς ἐχθρας τοῦ Δέση καὶ τὸν σιδηρ., ἔχουσαν 7388 κατ. (1881). [Π.Π.]

Ἑλγίνεια μάρμαρα, τὰ κατὰ τὰ πρῶτα τοῦ αἰῶνος ἐτῆ ὑπὸ τοῦ κόμητος Ἑλγίνου (βλ. λ.) ἀπὸ τῆς Ἀκροπόλεως Ἀθηνῶν κυρίως συλλεγόμενα καὶ ἀπαχθέντα ἀρχαῖα ἀνάγλυφα κλ. Διατρίβων ὁ λόρδος ἐν Κωνσταντινουπόλει κατῳρῶσε γὰρ λαθρ. φερμάνιον, δυνάμει τοῦ ὁποῖου ἐπετρέπετο εἰς τοὺς ἀνθρώπους αὐτοῦ νὰ εἰσέρχωνται καὶ ἐξεργῶνται ἀκωλύτως εἰς τὴν Ἀκρόπολιν, χρησιμεύουσαν τότε τοῖς Τούρκοις ὡς φρούριον, νὰ ἐνεργῶσιν ἀνασκαφάς καὶ καταμετρήσεις ἐν αὐτῇ καὶ νὰ λαβῶσιν ἐκεῖθεν συντριμματὰ τινα καὶ ἐνεπιγράφους πλάκας. Τὴν ἄδειαν ταύτην οἱ ἀπεσταλμένοι τοῦ λόρδου, τῆς συμπράξεως τῶν ἐν Ἀθῆναις ἀρχῶν (πρὸς ἀπόκλιθιν τῆς ὁποίας οὐκ ὀλίγα ἐξωδεύθησαν χρήματα) χρησιμοποιοῦντες, ἐστῆσαν ἐν τῇ Ἀκροπόλει ἱκνῶματα καὶ ἀπασχολοῦντες πολυαριθμούς ἐργάτας (καὶ 300 καὶ 400) παρέλαβον ἀφαιρέσαντες τὰ πλεῖστα τῶν σωζομένων ἐπὶ ἀγαλμάτων τοῦ αἰετώματος τοῦ Παρθενῶνος, τὰς καλλίτερον διατηρουμένας μετώπας, προσέει μίαν τῶν Κορυναίων καὶ τεμάχια τοῦ Ἐρεχθίδου, πλάκας τινὰς ἐκ τοῦ ναοῦ τῆς Ἀπτερου Νίκης, τὸ ἀγαλμα τοῦ Διονύσου ἐκ τοῦ ἀνωτέρου τοῦ Διονυσιακοῦ θεάτρου χρηρηγικοῦ μνημεῖου τοῦ Θρασύλλου καὶ ἄλλα πολυτίμητα τῆς ἀρχαίας τέχνης ἔργα, ἐν ὧν ἐκ τῆς Ἀκροπόλεως καὶ τῶν Πρεφυ-

λαίων τεμάχια 253, κατὰ τινα κατάλογον, πλὴν ἀπειρῶν ἄλλων μικρῶν ἀντικειμένων, ἀργείων κλ. Τὰ ἀνεκτιμητὰ ταῦτα μνημεῖα τῆς ἀκμῆς τῆς ἑλλ. γλυπτικῆς μετὰ πολλῶν ἄλλων ἐν Ἀθῆναις καὶ ἀλλαχοῦ τῆς Ἑλλάδος συλλεγόντων καὶ πλεθροῦς ἐνεπιγράφων πλάκων, ἐξεπέμποντο ἐκ διαλείμματων εἰς Ἀγγλίαν ἡδὴ πρὸ τῆς ἀναχωρήσεως τοῦ λόρδου, ἀνακλιθέντος τῷ 1803, πολλοὺς διατρέχοντα κινδύνους· τῷ δὲ 1802 ἐναυάγησε παρὰ τὰ Κύθηρα τὸ ἰδιόκτητον τοῦ Ἑλγίνου πλοῖον Μέντωρ φέρον πολλὰς ἀρχαιοτάτας ἐν κιβωτίοις, αὐτὰ μετὰ πολλοὺς ἀγῶνας διεσώθησαν ἀνεγκυσοθέντα μέχρι τοῦ 1805. Ἀλλὰ μέρος αὐτῶν μετ' ἄλλων συλλεγόντων μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ Ἑλγίνου ἔμενον ἐπὶ μακρὸν χρόνον κατακειμένα ἐν Πειραιεὶ, μόλις δὲ τῷ 1812 ὁ πρᾶκτωρ τοῦ Ἑλγίνου νεαπολίτης ζωγράφος Λουζιέρης ἐξέπεμψε καὶ ταῦτα ἐντός 80 κιβωτίων. Ἡ ὅλη συλλογὴ, στοιχίσασα τῷ δραστῇ τοῦ βανδαλισμοῦ τούτου περὶ τὰς 75,000 λιρῶν ἠγοράσθη μετὰ πολλὰς περιπετειὰς ὑπὸ τῆς ἀγγλικῆς κυβερνήσεως ἀντὶ 35 000 λιρῶν καὶ κατετέθη εἰς τὸ Βρεττανικὸν μουσεῖον, μάταια δ' ὑπῆρξαν αἱ ὑπὸ πολλῶν καὶ μεγάλων ἀνδρῶν γινόμεναι ἐκτοτε κατὰ καιροῦς εἰς τὴν ἀγγλ. κυβέρνησιν συστάσεις, νὰ ἀποδώσῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα τὰ ἀνεκτιμητὰ προγονικά κληροδοτήματα. Πρβλ. Ἀντ. Μηλιαράκη, Περὶ τῶν Ἑ. Μ., ἐν Ἑστία τ. ΚΓ', καὶ Ad Michaelis, Der Parthenon, ἔπου καὶ βιβλιογραφία περὶ τῶν Ἑ. Μ. [Β.Ε.]

Ἑλγίνος (Θωμᾶς Bruce, κόμης Elgin and Kincardine). ὁ διαβέητος διὰ τὴν ἀφαιρῆσιν τῶν Ἑλγινείων μαρμάρων (βλ. λ.) γενόμενος Ἀγγλος. Γεννηθεὶς τῷ 1766 ἐσπούδασεν ἐν Ἀγγλίᾳ, Ἡβρίοις καὶ Γερμανίᾳ, καταταχθεὶς δ' εἰς τὸν στρατὸν τῆς πατρίδος του ὑψώθη μέχρι τοῦ βαθμοῦ στρατηγού. Μαλλὸν ὅμως ἀνεδείχθη ἐν τῇ διπλωματίᾳ, πολλὰς διεξήγαγὼν εἰδικὰς ἀποστολάς, ἐν αἷς καὶ τὴν τελευταίαν εἰς Κωνσταντινουπόλιν, ἐπέθεν ἐνῆργησε τὴν ἐξ Ἀθηνῶν ἀφαιρῆσιν τῶν περιφθίμων μαρμάρων. Διὰ τὴν πράξιν ταύτην τὸ ὄνομα του ἐγένετο ἐκτοτε ἀντικείμενον ἀποστροφῆς διὰ τε τοὺς Ἑλληνας καὶ πάντας τοὺς φίλους τῆς τέχνης μεταξὺ τῶν ἑσπίων καὶ ὁ Βύρων ἐστιγηκέναι μετὰ θερμῆς τὴν βέβηλον πράξιν ἐν τῷ Child Harold καὶ τῇ «Κατὰ τῆς Ἀθηνᾶς». Καὶ ἡ κυβέρνησις του δε οὐδέποτε ἔκτοτε ἐχρησιμοποίησε τὸν ἀνθρώπον, πλὴν ὡς ἐπιμελητὴν τοῦ βρετ. μουσεῖου, εἰς πλεονισμὸν τοῦ ὅποιου τσοῦτον συνέτελεσεν. Ἀπέθανε δὲ ἐν Ἡβρίοις τῷ 1841.

Ἑλγολάνδη, Μικρὰ νῆσος, ἄλλοτε ἀνήκουσα τῇ Ἀγγλίᾳ, ἦντις παρεχώρησαν αὐτὴν τῷ 1890 τῇ Γερμανίᾳ ἀντὶ κτήσεών τινων ἐν Ἀφρικῇ. Κεῖται ἐν τῇ Βορείῃ θαλάσσῃ, 56

γμ. ἀπὸ τῆς ἀκτῆς τῆς Σλαβοβίχης καὶ κυριεύει τῶν ἐκβολῶν τῶν ποταμῶν Ἀλδίου, Βισούργιος καὶ Ἀϊθέρ, καὶ διὰ τοῦτο εἶναι σπουδαίωτα ἡμεῖς διὰ τὴν προστασίαν τῶν Γερμανικῶν ακτῶν. Ἐχει ἐμβαδὸν 0,55 τχμ. Ἐν τῇ ΝΑ μερεὶ κεῖται μικρὰ πόλις ἐκ 500 οἰκίων καὶ πρὸ αὐτῆς σύρτις μετὰ περιφρήμων θαλασσίων λουτρῶν. Ἀπὸ τῆς ἐνώσεως τῆς νήσου μετὰ τῆς Γερμανίας μεγάλαι προσπάθειαι καταβαλλονται πρὸς καταστολὴν τῆς ὑπὸ τῶν κυμάτων καταδρώσεως τῶν ακτῶν, δι' ἧς ἐκινδυνεύουν ἡ νῆσος νὰ ἐξαφανισθῇ, καὶ περιβάλλεται ἡ νῆσος ὑπὸ ἰσχυρῶν θυρωμάτων. [Μ.Σ.]

Ἑλγολέα (σημ. μικρὴν φρούριον). Ὅσας ἐν τῇ ἀλγερικῇ Σαχάρα, 357 γμ. πρὸς Ν τῆς Λαγουά, 350 περίπου γμ. ΝΔ τῆς Βορβίλας καὶ 300 γμ. ΝΝΔ τοῦ Μεβιλί. Κεῖται εἰς ὕψος 102 μ. καὶ ἀποτελεῖται ἐκ τῆς θυρωμένης Ἀνω Πόλεως, κειμένης ἐπὶ λόφου 60 μ. καὶ τῆς Κάτω Πόλεως. Ἐχει περὶ τοὺς 1500 κατ. ἰθαγενεῖς ἀσχολουμένους εἰς τὴν κηπουρικὴν καὶ ἀνήκει εἰς τοὺς Γάλλους ἀπὸ τοῦ 1861. [Π.Π.]

Ἑλδερ, Δεξιὸς παραπόταμος τοῦ Ἀλδίου ἐν Μελκεμβούργω-Σχεβρίνω. Πηγάζει 12 γμ. Δ τοῦ Ρόβελ, χύνεται εἰς τὴν λίμνην Μύριτς, εἰς δὲ εἰς ἄλλας μικροτέρας, καὶ εἰς 2 βραχίονας διηρημένος ἐκβάλλει εἰς τὴν Ἀλβιν μετὰ ῥοῦν 200 γμ. Ὁ ποταμὸς εἶναι πλωτὸς ἀπὸ τῆς ἐκροῆς του ἐκ τῆς λίμνης Μύριτς.

Ἑλδερ (Helder). Ὁχυρωμένη πόλις πόλις κειμένη ἐπὶ τοῦ Β ἀκροῦ τῆς ὀλλανδικῆς ἐπαρχίας Βορείου Ὀλλανδίας, συνδεδεμένη δὲ διὰ τῆς διώρυχος τοῦ Ἑλδερ μετὰ τῆς Βορειοὺς ὀλλανδικῆς διώρυχας καὶ διὰ τοῦ σιδηροδρόμου μετὰ τοῦ Ἀμστελδάμου. Ἐχει (1882) 20 039 κατ., ἀκμαῖον ἐμπόριον καὶ παρὰ τὴν λίμνην Nieuwe Diep (1 γμ. πρὸς Α) ἐν τῇ ὁποίᾳ κεῖται καὶ ὁ στόλος τῆς Ὀλλανδίας, σπουδαία ναυπηγία, ναυτικὴν σχολὴν καὶ μετεωρολογικὸν σταθμόν. Πλησίον τῆς πόλεως ἐνίκησαν τῷ 1673 οἱ Ὀλλανδοὶ ὑπὸ τοὺς Ruyter καὶ Tromp τὸν ἀγγλικὸν στόλον ἐν αἰματηρᾷ ναυμαχίᾳ.

Ἑλδοράδο (ὁ ἐπιχρυσωμένος, δηλ. δῆ, βασιλεὺς) ἐκαλεῖτο ἐν Εὐρώπῃ ὁ βασιλεὺς μυθολογικῆς χώρας τῆς Ν Ἀμερικῆς πλουσιωτάτης εἰς χρυσὸν καὶ πολυτίμους λίθους. Ἐπιστεῖτο δὲ ὅτι αὕτη ἔκειτο ἐν Γουαϊάνῃ Ἐν τῇ γλώσσῃ τῶν ποιητῶν ἡ λέξις προσέλαβε τὴν σημασίαν ἰδεώδους διαμονῆς θεατικωτάτης. [Β.Ε.]

Ἑλέα (λατ. Velia). Ἀρχαία ἑλληνικὴ ἀποικία κατὰ τὰ δυτικὰ περάλια τῆς Ἰταλίας ἐπὶ προβλήτος ἀκτῆς. Ν τοῦ κόλπου Ποσειδωνίας (Σαλέρνου), κατὰ Στράβωνα 200 στάδια ἤτοι 35 περίπου γμ. ΝΑ τῆς Ποσειδωνίας περιφρῆμος διὰ τὴν ἐξ αὐτῆς κληθεῖσαν φίλοσφικὴν σχολήν. Τὴν πόλιν Ἰδρυσαν Φωκα-

εῖς ἐγκατασταθέντες ἐνταῦθα μετὰ τὴν κατάληψιν τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ὑπὸ Κύρου τοῦ βασιλέως τῶν Περσῶν. Ἐρείπια τῆς Ἑ. εὗρηνται παρὰ τὴν σημερινὴν Καταλλαμάραν del-la Iraca.

Ἑλεάται. Οἱ Ἕλληνες φιλόσοφοι ὧν ἔδρα ἦτο ἡ ἐν τῇ κάτω Ἰταλίᾳ ἀποικία τῶν Φωκαέων Ἑλέα. Ἐν ᾧ πρὸ αὐτῶν οἱ Ἴωνες φυσικοὶ ἀνεζητήσαν ὀλικὴν ἀρχὴν ἐξ ἧς παρήχθη φυσικὸς κόσμος, εἰ δὲ Πυθαγόρειοι τὴν ἀρχὴν ταύτην εὗρον ἐν τοῖς ἀριθμοῖς, τούτεστι ἐν διαμέτρῳ τινὶ μεταξὺ ὀλικῆς καὶ λογικῆς ἀρχῆς, οἱ Ἑλεάται προεβίβαν τὴν φιλοσοφίαν εἰς ἰδανικὴν καὶ ἀφηρημένην περιωπὴν, ἐν τούτῳ δ' ἐγκείται ἡ σημασία αὐτῶν ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς φιλοσοφίας. Τῆς Ἑλεατικῆς σχολῆς ἰδρυτὴς εἰς τὴν Σεινοφάνης ὁ Κολοφώνιος ὅστις ἐκ θρησκευτικῆς ἀρετηρῆς εἰς φιλοσοφικὰς δόξας ἀπορροήθει ἐδίδαξεν ὅτι τὰ πάντα ἐν ἐστὶ, καὶ τὸ ἐν τούτῳ εἶναι ὁ θεός· τὸ ἐν δὲ τούτῳ θεῷ ὃν εἶναι αἰώνιον καὶ ἀναλλοίωτον. Τὴν ἐνότητά καὶ ἀδιόττητα, ἧς ἰσχυρίζετο ὁ Σεινοφάνης περὶ τῆς θεότητος καὶ τοῦ σύμπαντος, ἀποδίδωσιν ὁ μέγας Παρμενίδης, ὁ ἐπισημώτατος τῶν Ἑλεατῶν, εἰς πᾶν τὸ ὑπάρχον ἐν γένει, ἀποκλείων δὲ ἀπὸ τῆς ἐννοίας τοῦ ὄντος ἄνευ ὄρου πᾶν μὴ ὄν. ἀποφαίνεται τὴν πολλαπλότητα τῶν πραγμάτων καὶ τὴν κίνησιν ὡς ἀδιανόητα. Τὸ ὄν ὅμως τοῦτο τοῦ Παρμενίδου δὲν εἶναι αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ τὸ ὄν, πάσης ὕλης ἀπῆλθα γένον, ἀλλὰ τὸ πᾶν (τὸ πλὸν), ἡ τὸν χώρον πληροῦσα ὕλη, ἄνευ ἀκριβεστέρου τινὸς ὄρισμοῦ. Εἶναι δὲ ἀμέριστον (νῦν ἐστὶν ὅμοιον πᾶν ἐν ἑυνεχέει). ἐν ἑαυτῷ τέλειον, πανταχοῦ ἐκὺν ἴσον. Τοῦ εἶναι δὲ δὲν διαφέρει καὶ τὸ νοεῖν, διότι εἶναι μόνον νόησις τοῦ ὄντος (ταῦτ' ἐν δ' ἐστὶ νοεῖν τε καὶ οὖνε κέν ἐστὶ νόημα). ἄρα μόνον ὁ λόγος ὁ δεικνύων ἐν παντί τὸ ἐν τούτῳ καὶ αἰδίων ὃν περιέχει ἀλήθειαν· αἱ δ' αἰσθηταὶ αἱ δεικνύουσαι ἡμῖν πολλαπλότητα τῶν πραγμάτων καὶ γένεσιν καὶ φθοράν καὶ μεταβολὴν εἰσὶ πηγὴ πάσης πλάνης. Τὴν διδασκαλίαν τοῦ Παρμενίδου ὑπερήσπισεν ὁ ἀγαπητὸς αὐτοῦ μαθητὴς Ζήνων ὁ ἐξ Ἑλέας προσπαθῆναι ἐμμέσως διὰ διαλεκτικῆς ὁδοῦ ν' ἀποδείξῃ τὰς παραστάσεις τῆς πολλαπλότητος καὶ τῆς κινήσεως ὡς ἀντιφασκεύους πρὸς τὰ γεγονότα (Περὶ τῶν περιφρήμων τούτων ἀποδείξεων, ὧν βραδύτερον ἐγένετο χρῆσις ἐν σκεπτικῇ ἐννοίᾳ βλ. Ζήνων ὁ ἐξ Ἑλέας). Τέλος δὲ Μελίσσος ὁ Σάμιος παρεδέχετο μὲν μετὰ τοῦ Παρμενίδου τὸ αἰδίων καὶ ἀφθαρτον τοῦ ὄντος, ἀλλὰ παρεκκλίνων ἀπεφαίνετο τὸ ὄν καὶ τοπικῶς ἔπειρον, ἐν ᾧ κατὰ τὸν Παρμενίδην ἦτο ὅμοιον κυκλοτερεῖ σφαίρᾳ ἐκ τοῦ κέντρου πρὸς πάντα τὰ μέρη αὐτοῦ ἰσάκεις ἐκτεταμένον. Βραδύτερον ἡ ἑλεατικὴ ἀρχὴ συνδεθεῖσα πρὸς τὰς γενικὰς ἐννοίας τῆς σωκρατικῆς ἐπαγωγῆς

ἐγένετο σπουδαῖον στοιχείον τῆς περὶ ἰδεῶν θεωρίας τοῦ Πλάτωνος. [Α.Π.Κ.]

Ἑλεβή. Χωρίον τῆς Μακεδονίας ἀπέχον 2 1/2 ὥρας ἀπὸ Καϊλάρ καὶ ἔχον 776 κατ. θωμανούς. [Μ.Σ.]

Ἑλεγεῖα καὶ ἐλεγεῖον. Ἡ ἐτυμολογία τῆς λέξεως εἶνε ἀμφίβολος, διότι ἄλλοι μὲν ἐτυμολογοῦσιν αὐτὴν παρὰ τὸ εὐ λέγειν ἥτοι θρηνεῖν τοὺς ἀποθανόντας, ἄλλοι παρὰ τὸ εἰ λέγειν ἥτοι δδύρεσθαι, ἄλλοι δέ, πιθανώτερον, ἐκ τοῦ εἰ λε γ ν ὡς ἐλέγετο παρὰ τοῖς Φρυγῖν ὁ κάλαμος καὶ κατὰ συνεκδοχὴν ὁ αὐλός, πρὸς ὃν ὡς γνωστὸν ἐψάλλοντο τὰ ἐλεγεῖα. Εἶνε δὲ ἡ ἐ λ ε γ ε ῖ α ἐν ἑκ τῶν τριῶν γενῶν τῆς λυρικῆς ποιήσεως (ἐλεγεῖα, ἱαμβοὶ, μελικὴ ποιήσις), ὅπως δὲ καὶ τὸ ἔπος, προῖον τοῦ ζωηροῦ πνεύματος τῶν Ἰωνῶν. Ἡ ἐλεγεῖα παρήχθη ὁπότε βιαίως συνταραχθείσης τῆς Ἑλλάδος ἐκ τῆς εἰσαγωγῆς τοῦ δημοκρατικοῦ μάλιστα πολιτεύματος ἀφυπνίσθη τὸ πνεῦμα, ἐδρυνθέντος δὲ κατὰ μικρὸν τοῦ ὀρίζοντος τῶν ἐννοιῶν καὶ πλουτισθεῖσης τῆς βιωτικῆς πείρας διὰ τῆς θαλασσοπολείας, τῶν ἀποικισίων, τῆς ἐμπορίας, νέοι ἐγεννήθησαν πόθοι καὶ συναισθήματα τέως ἄγνωστα προεκυψαν εἰς τὸ μέσον. Οἱ Ἰωνες ἐν τῇ νέῳ ἐκείνῳ κοσμῷ ἀντὶ τῶν παλαιῶν ἥρώων τοῦ ἔπους κατεστῆσαν ἑαυτοὺς ἀνέους ἥρωας νέων ἀσμάτων καὶ ἀφέντες κατὰ μέρος τὰ κ λ ε α ἄ ν δ ρ ὦ ν τοῦ παρελθόντος ἐξέφρασαν τὰ ἴδια αὐτῶν συναισθήματα καὶ διανοήματα, τὴν χάραν αὐτῶν ἢ τὴν λύπην, τὰ συμβάντα τοῦ καθ' ἑκάστην βίου ἢ τὰς περιπετείας τῆς ἐθνικῆς αὐτῶν ἱστορίας. Ἡ ἐλεγεῖα διαφέρουσα τοῦ ἔπους δὲν ἠρκέσθη εἰς τὸ ἐκπάλαι διὰ τῆς χρήσεως καθιερωμένον μέτρον αὐτοῦ, τὸν δακτυλικὸν ἑξαμέτρον, ἀλλὰ συνάψασα τοῦτον μετὰ τοῦ ἐκ διπλοῦ δακτυλικοῦ πενθημιμέρου σχηματιζομένου πενταμέτρου ἀπετέλεσε δίπτυχον ρυθμικὸν σύστημα, τούτου δ' ἔνεκα ἡ ἐλεγεῖα, ἀνεξαρτήτως τοῦ περιεχομένου αὐτῆς, ἐχαρακτηρίζετο ὡς ἑ ξ α μ έ τ ρ ο υ π ρ ὸ ς π ε ν τ ἄ μ ε τ ρ ο ν κ ο ι ν ω ν ῖ α. Ἡ ἐλεγεῖα δὲν ἐπραγματεύετο λυπηρά καὶ θρηνηθῆ μόνον θέματα. ὡς κοινῶς νομίζεται, ἀλλὰ καὶ ἄλλα. Ἐν πρώτῳ δ' ἔργον εἶχε νὰ ἐμβάλλῃ θάρρος εἰς τοὺς μαχητάς, ν' ἀφυπνίζῃ τὴν φιλοπατρίαν ἢ νὰ παραινῇ τοὺς πολίτας εἰς ἐπιδιώξιν τῆς ἀρετῆς καὶ ἀποφυγὴν τῆς κακίας. Ἐκ πολιτικῆς λοιπὸν ἐγένετο παραινετικὴ καὶ γνωμικὴ. Καὶ τὰς τέρψεις δὲ καὶ τὰς θλίψεις τοῦ οἰκογενειακοῦ βίου ἐξέφραζε, καὶ τὴν εὐφροσύνην καὶ τὴν δόξιν τοῦ ἔρωτος, καὶ τοὺς παντοίους τῆς ψυχῆς πόθους. Τὸ ἐλεγεῖον πρὸς τὸν γοερόν καὶ θρηνηθῆ αὐλὸν ἄδόμενον ἦτο καταλλήλον καὶ ὡς μέτρον τῶν ἐπικηδείων θρήνων καὶ τῶν αὐλωδικῶν νέμων, ἐντεῦθεν δ' ἐγεννήθησαν τὰ ἐλεγεῖα καὶ ἐπιτύμβια ἐπιγράμματα καὶ ἐκ τούτων τ' ἀναθηματικά.

Κατὰ ταῦτα ἡ ἐλεγεῖα δύναται νὰ διαιρεθῇ: Α'. Εἰς πολεμικὴν καὶ πολιτικὴν, ἥς ἀντιπρόσωπος εἶνε Καλλίνος ὁ Ὀφέσιος, ὁ καὶ ἐφευρετὴς αὐτῆς θεωρούμενος, ὁ κοινῶς ἐξ Ἀφιδνῶν τῆς Ἀττικῆς νομιζόμενος, πιθανώτατα δὲ Λάκων, Τυρταῖος καὶ Σόλων ὁ Ἀθηναῖος νομοθέτης.

Β'. Εἰς παραινετικὴν καὶ γνωμικὴν, ἥς ἀντιπρόσωποι εἶνε Θέογνις ὁ Μεγαρεύς καὶ Φωκυλίδης ὁ Μιλήσιος: καί.

Γ'. Εἰς ἐρωτικὴν καὶ θρηνητικὴν, ἥς ἀντιπρόσωποι εἶνε ὁ τὰ παθήματα τοῦ ἔρωτος ἄδων καὶ τὴν ταχέως παρερχομένην νεότητα θρηνῶν Μίμνερμος ὁ Κολοφώνιος, καὶ ὁ περιεργμος λυρικός ποιητὴς Σίμωνιδης ὁ Κεῖος.

Βραχύτερον καὶ οἱ Ἀλεξανδρινοὶ ἐπεδόθησαν εἰς τὴν ἐλεγειογραφίαν, ἀλλ' ἐν τοῖς ἔργοις αὐτῶν τὸ ἀκραιφνές τῆς ποιητικῆς ἐμπνεύσεως ἀντικαθιστᾷ πολλάκις ἡ ἐξεζητημένη χρῆσις μυθολογικῶν εἰκόνων καὶ αλληγοριῶν. Τοιοῦτο εἶνε Καλλίμαχος ὁ Κυρηνάιος, Φίλκτας ὁ Κεῖος, ὁ διδάσκαλος τοῦ Θεοκρίτου. Ἐτι δὲ ὁ Ἑρμῆσιανᾶς, ὁ Φανοκλῆς καὶ Παρθέnius ὁ Φωκαεὺς, δι' αὐτὸν συλληφθέντος αἰχμαλώτου μετεβιβάσθη εἰς Ῥώμην τὸ εἶδος τοῦτο τῆς ποιήσεως. [Α.Π.Κ.]

Ἑλεγκτής. Βλ. Ἑλεγκτικὸν Συνέδριον.

Ἑλεγκτικὸν Συνέδριον. Διοικητικὴ ἀρχή, δικαστικῶς ὀργανισμένη καὶ λειτουργοῦσα, πρὸς ἐλεγχον κυρίως τῶν τὰς δημοσίας προσέδους διαχειριζόντων. Κατασταθὲν τὸ πρῶτον ἐν Ἑλλάδι τὸ 1838 ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Γάλλου Regny διὰ τῶν Δ. τῆς 28 Σεπτ. καὶ 19 Ὀκτωβρ. τοῦ αὐτοῦ ἔ. τὸ Ἑ. Σ. ὑπέστη πολλὰς τροποποιήσεις καὶ διαλείψεις ἐστὶν ὅτε μέχρι τοῦ 1887, ὅτε διὰ τοῦ Ν. ΑΥΘΥ' ἀναδιοργανισθῇ καὶ ἐκανονισθῇ μεθοδικώτερον ἡ ὑπηρεσία αὐτοῦ, ἐπεξετάθη δὲ καὶ ἡ δικαιοδοσία τοῦ. Νῦν τὸ Ἑ. Σ. ἀποτελεῖται ἐξ ἐνὸς προέδρου, ἐνὸς Β. Ἐπιτρόπου, ἐνὸς ἀντιπροέδρου, ἐκτὼς ἐ λ ε γ κ τ ὶ ν, τριῶν παρόδρων, δεκά ἐκτὼς λογιστῶν Α' τάξεως καὶ εἴκοσι δύο Β', ἐνὸς γραμματέως, δύο ὑπογραμματέων καὶ λοιποῦ κατωτέρου προσωπικοῦ. Ἐκ τούτων ἰσχύει μέλη κατὰ τὸ Συνταγμα εἶναι ὁ πρόεδρος καὶ ἀντιπρόεδρος, οἱ ἐλεγκταὶ καὶ οἱ πάρεδροι. Τὸ Ἑ. Σ. διατελοῦν ἀνεξάρτητον πάσης ἄλλης ἀρχῆς, ἐπιτηρούμενον δὲ μόνον ὑπὸ τοῦ ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν, καθ' ὃν τρόπον καὶ ὁ ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης ὑπουργὸς ἐπιτηρεῖ τὰ δικαστήρια, ἐπιτελεῖ τὰ ἐαυτοῦ καθήκοντα ἐν Γενικῇ Συνεδριᾷ καὶ κατὰ τμήματα, τρία ὄντα. Καὶ ἐν μὲν τῇ γενικῇ συνεδριάσει συσκέπτεται περὶ ὅτων εἰς τὴν διαχείρισιν διοικητικῆς τινος ἀρχῆς, περὶ τῆς πρὸς τὸν Βασιλέα ἐτήσιας ἐκθέσεως, περὶ τῶν ἐγγυήσεων τῶν ὑπολόγων κτλ., περὶ τῶν λογαριασμῶν ἐκάστου

λογιστικοῦ ἔτους καὶ τῆς κλείσεως αὐτοῦ, περὶ
 τῆς ὁρίσεως τῶν χρηματικῶν ἐνταλμάτων
 κτλ. Ὡν δὲ τοῖς τμήμασι ἐξελεγχεῖται καὶ δικά-
 ζεται τὸ Ἑ. Σ. τὴν διαχειρίσιν τῶν ὑπολό-
 γων, ἥτοι τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων, εἴτι-
 νες ὡς ἐκ τῆς ὑπηρεσίας τῶν ἢ ἐνεκὰ εἰδι-
 κτῆς ἐντολῆς ἢ καὶ δι' αὐτοῦ εἰσπραττοῦν
 ἢ ἐξώδευσαν χρήματα δημόσια. Μετὰ τῶν
 ὑπολόγων συνεταιρίζονται ἐπ' ἐσχάτων καὶ
 ὑπὸ τῆς ἐκείνου ἐκείνου εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ Συνεδρίου
 οἱ διαχειρισταὶ τῶν δημοσίων χρημάτων τῶν
 σχολείων, τῶν δημοσίων καταστημάτων καὶ
 οἱ διαχειρίζοντες ὑλικά ἐν εἰσδηλοῦσι ἀντικ-
 εἶς τὸ Κράτος. Πᾶς ὑπόλογος δρεῖται εἰς τὸ
 τέλος ἑκάστου ἔτους, ἢ καὶ διαρκούντος τοῦ-
 του ἐν περιπτώσει μεταθέσεως ἢ ἀπολύσεως
 ἢ ἀποστείλῃ εἰς τὸ Ἑ. Σ. τὸν λογαριασμὸν
 τῆς διαχειρίσεώς του μετὰ πάντων τῶν δικαιο-
 λογητικῶν. Τὸν λογαριασμὸν τοῦτον προ-
 σέχει μὲν ὁ λογιστὴς μετ' ἑνὸς ἐλεγκτοῦ
 δικάζει δὲ τὸ τμήμα ἐκδίδον δύο εἰδῶν ἀπορά-
 σεις ὁρίστικὰς καὶ ἐρήμην. Καὶ ὁ
 ῥιστικὴ μὲν λέγεται· ἐκείνη, ἥτις ἐκδίδεται
 μετ' ἀπολογίαν τοῦ ὑπολόγου· ἐγγράφον ἐνεκὰ
 παρουσιαζομένων πρὸς τὸν ἑλεγκτὴν ἢ ἀμ-
 φισβητικῶν εἰς τοὺς λογαριασμούς του ἢ καὶ
 ἄνευ ἀπολογίας δοσάκις τὸ Συνέδριον ἐκρίνειν.
 Ἐπὶ δὲ ὑπῆρχεν ἀνάγκη τοιαύτης. Ἐρήμην δὲ
 ἐκδίδεται, ὅταν ὁ ὑπόλογος καὶ ἐκ δευτέρου
 προσκληθεὶς μὴ ἀπολογηθῇ διὰ τὰ ἀναστάντα
 προσκόμματα ἐντὸς τῆς ταχθείσης προθεσμίας.

Κατὰ τῆς ἐρήμην ἀποφάσεως ἐπιτρέπεται
 ἀνακοπή, ἥτις πρέπει νὰ περιέχῃ τὴν αἰ-
 τηθείσαν ὑπὸ τοῦ Συνεδρίου ἀπολογίαν καὶ
 ἐγγράφους ἀποδείξεις. Ὡς ἐνεκὰ δὲν ἠδυνήθη
 ὁ ἀπολογηθῇ ἐντὸς τῆς ταχθείσης προθεσμίας.
 Τὸ περιεχόμενον τῶν ὑπὸ τοῦ Συνεδρίου ἐκ-
 διδόμενων ῥιστικῶν ἀποφάσεων ἢ τῶν κατα-
 σταθεῶν τοιούτων ἐρήμην, εἶναι τριπλῶν ἢ
 ἀποφαινεταὶ δὴλον· εἰς τὸ Ἑ. Σ. εἰς οἱ λο-
 γισμοὶ τοῦ ὑπολόγου ἔχουσιν καὶ ἄλλως, ἢ
 εἰς ὑπάρχει ἑλβετικὰ εἰς ἄλλους τοῦ ὑπο-
 λόγου, ἢ ὅτι ὑπάρχει περὶ τῶν εἰρημίας εἰς
 πιστώσιν τοῦ ὑπολόγου. Καὶ κατὰ μὲν τὴν
 πρώτην περίπτωσιν διατάσσει τὸ Συνέδριον
 τὴν ἐξέφλησιν τοῦ ὑπολόγου μετὰ τοῦ προ-
 σταμένου αὐτῷ ταμίου καὶ τὴν ἐπιστροφὴν τῆς
 δοθείσης ἐγγυήσεως, ἐάν ὁ ὑπόλογος δὲν ἔχῃ
 ἐρεθῆ διαχειρίσιν, κατὰ δὲ τὴν δευτέραν ἐνε-
 γχύνονται τὰ νόμιμα ἐκτελεστικά μετὰ πρὸς
 εἰσπραττοῦν τῶν δρεῖσιν καὶ κατὰ τὴν τρί-
 την διατάσσεται ἡ ἀπόδοσις τοῦ περισσεύματος.

Κατὰ τῶν ῥιστικῶν ἀποφάσεων τοῦ Ἑ. Σ.
 αἰτίων εἶναι ἅμα καὶ τελεσθίκοι, ἐπι-
 τρέπεται ἀναίρεσις ἐνώπιον τοῦ Ἀρείου
 Πάγου, διὰ παραβιάσεις τύπων οὐσιαστικῶν καὶ
 κακῆν ἐρμηνείαν καὶ ἐφαρμογὴν τῶν νόμων, καὶ
 ἀναθεώρησις ἢ ἀναψηφισμὸς ἐνώπιον
 αὐτοῦ τοῦ Ἑ. Σ. Δύνεται δὲ νὰ αἰ-
 τήσῃ τὴν ἀναθεώρησιν ἢ ὁ ὑπόλογος, ὅταν πρὸς

ρουσίᾳ νέας ἀποδείξεως, ὡς ἔλαβε μετὰ τὴν
 ἐκδοσιν τῆς ἀποφάσεως, ἢ ὁ Βασιλεὺς ἐπίτροπος
 καὶ τὸ Ἑ. Σ. αὐτεπαγγέλτως, ἂν ἐν τῷ ἐξε-
 λεγθῇ: λογαριασμῶν εἶναι κοινὰ σημασι-
 μένα δις, ἢ ἂν ἐγένετο λάθος λογιστικόν, ἢ
 ἂν ἐλητμονήθη τι, ἢ ἀνεκκλύθη ἀπαιτή. (Πλει-
 ονα ἐν Γ. Ἀγγελοπούλου Συστήμ. διοικητ.
 δικ. τεύχ. 4 σ 487 509). [Ἀγγ.]

Ἑλεγμοί. Κωμόπολις παράλιος τῆς Βι-
 θυνίας ἐπὶ τῆς θεικῆς ὁχθῆς τοῦ Κιαντοῦ κόλ-
 που. ἀπέχοντα 4 ὥρ. πρὸς Β τῆς Προύσης καὶ
 2 ἀπὸ τῆς κατὰ τὸν ρυθὸν κειμένης Κίου. Ὑπὸ
 τῶν Βυζαντινῶν ἐκαλεῖτο Ἡ λῖον Βωμοι, ἐξ
 οὗ, φαίνεται, κατὰ παραφθοράν ἐγένετο Ἑλεγ-
 μοί. Κάτοικοι 2000, ὧν 200 Ὀθωμανοί, οἱ δὲ
 λοιποὶ Ἑλληνας καταγινόμενοι εἰς τὴν γεωρ-
 γικὴν καὶ ἀλιεῖαν. Πρὶνὸντα ἐντὸς τῶν φθινο-
 πωρινῶν ὁπωσὼν ἐλαίαι καὶ κίρρυ. Ἐν αὐτῇ
 σώζεται ἡ βυζαντινὴ ἡ μονὴ τοῦ Ἀγίου Ἀβερ-
 κίου. Διοικητικῶς καὶ ἐκκλησιαστικῶς ὑπα-
 γεται εἰς τὴν Προύσαν. Κατὰ δὲ παραδοσιν
 ἐκεῖτο παρ' αὐτὴν ποτε πολυάνθρωπος πόλις,
 ἥτις εἶχεν προάσπισμα τὸ ἐπὶ τινος ὄρους ἀνω-
 τέρῳ αὐτῆς κείμενον χωρίον Φιλαδάρ, παρ'
 ὃ ἄχρις ἡμῶν εὐρήνται ἵχνη ἀρχαίων καὶ με-
 ταγενεστέρων τειχῶν καὶ ὑπονόμων διευθυ-
 νομένων πρὸς τοὺς Ἑλεγμούς. — Τὴν σήμερον
 οἱ Ἑ. καλοῦνται Κουρτουλοῦ. Περὶ τῶν ἀρ-
 χαιολογικῶν τῶν Ἑλεγμῶν βλ. Πανδώραν
 τόμ. XVI καὶ XIV [Μ.Η.Β.]

Ἑλεημοσυνάριος (λατ. eleemosy-
 narius, θεν. tā aūmonier, Almosenier,
 almoner), ὁ ἐπιτετραμένος τὴν διανομήν
 τῶν ἐλεῶν. Τοιοῦτος Ἑ. οὐ μόνον ἐν τῇ ἀρ-
 χαιᾷ χριστιανικῇ Ἐκκλησίᾳ ἀνευρίσκομεν,
 ἀλλὰ κατὰ τὸν Μέσον αἰῶνα καὶ οἱ βασιλεῖς
 καὶ οἱ ἡγεμόνες εἶχον ἐν ταῖς Αὔλαις αὐτῶν
 κληρικὸς Ἑ. Ἐν Γαλλίᾳ Φραγκίσκος δ' Α'
 εἰσήγαγε τὸ ἄξιωμα Μεγαλόου Ἑ. τῆς
 Γαλλίας, ὅστις ἐθεωρεῖτο ἀρχηγὸς συμ-
 παντος τοῦ κλήρου καὶ ἦτο ἐκ τῶν ἀνωτά-
 των βουλευτῶν τῆς Αὔλης καὶ τοῦ Κράτους.
 Ἰδιαιτέρως δὲ Ἑ. εἶχον ἡ βασίλισσα καὶ οἱ
 πριγκίπες. Τὸ ἄξιωμα τοῦτο καταργηθὲν κατὰ
 τὴν ἐπανάστασιν ἀνιδρύσεν ὁ Ναπολέων (1804),
 εἶχε δὲ τοιοῦτον καὶ Ναπολέων δ' Γ'. Ἐν
 Ἀγγλίᾳ διατηρεῖται ἐπὶ τὸ ἄξιωμα Μεγάλου
 Ἑ., ὅστις τοῦτο μόνον ἔχει τὸ ἔργον, δις τοῦ
 ἔτους εἰς πτωχοὺς ἰσαριθμούς πρὸς τὰ ἔτη
 τῆς βασιλείας νὰ διανεμῇ ἀνὰ μίαν ἀργυρᾶν
 πένναν συνήθως τὸ ἐν μεγάλῃ τιμῇ τοῦτο ἄ-
 ξιωμα φέρει ὁ ἀρχιεπίσκοπος Ὁξφόρδης. Ὁ
 πάπας ἔχει ἐπίσης πάντοτε Ἑλεημοσυνάριον.

Ἑλεγκνῆ. Χωρίον τοῦ δήμου Ἀργαίων
 τῆς Εὐρυτανίας, ἔχον 292 κατ. [Μ.Σ.]

Ἑλειογενὲς ἄερινον. Βλ. Μεθάνιον.

Ἑλειοσέλινον (Βοτ.) τῶν ἀρχαίων.
 εἶνε τὸ Ἀγριοσέλινον ἢ Ἄπιον (βλ. λ.) τὸ

βαρυσσόμεν, κοινὸν ἐν ἐλῶδεσι καὶ ἐφύδροις τόποις, οὗτινος τὸ γνωστὸν Σέλλινον εἶνε παραλλαγή κηπευτή. [Θ.Χ.]

Ἑλεκίστρα. Χωρίον τοῦ δήμου Πατρέων, 1 1/2 ὥραν ἀπέχον τῶν Πατρῶν ἐντὸς ἀμπελωνῶν καὶ σταφιδῶνων, ἔχον 144 κ. (1889). [Γ.Πδ.].

Ἑλεμὶ (χημ. τεχν.) γενικὸν ὄνομα πολλῶν ῥητινῶν διαφόρων φυτῶν τῆς οἰκογενείας τῶν Ἀμυριδέων ἐν Ἀμερικῇ καὶ Ἀσίᾳ. Ἐν γένει ἵνε ὡς αἱ τερεβινθίνοι καὶ κατὰ τὴν δοσὴν ὅμοιοι αὐταῖς, ἔχουσι δὲ πικρὰν ἀρωματικὴν γεύσιν, τήκονται εἰς 120°, διαλύονται εἰς αἰνόνευμα καὶ χρησιμοποιοῦνται εἰς τὰ βερνίκια κλπ. [Ο.Α.Ρ.]

Ἑλένη ἡ ἐπὶ καλλονῇ περιώνυμος καὶ τοῦ τρωικοῦ πολέμου αἰτία. Κατὰ τοὺς μύθους ἦτο θυγάτηρ Λήδας τῆς συζύγου τοῦ βασιλέως τῆς Σπάρτης Τυνδαρεῖω καὶ τοῦ Διὸς, προσελθόντος τῇ Λήδᾳ ὑπὸ μορφήν κύκνου κατ' ἄλλους ὅμως μύθους ἦτο θυγάτηρ τῆς Νεμέσεως, ἥτις ἔν' ἀποφύγῃ τὰς ἐπιθέσεις τοῦ Διὸς μετεμορφώθη εἰς διαφορά ζῶα καὶ τέλος εἰς κύκνον καὶ ἔτεκεν οὕτω τὸ ὦν ὑπερκατόπιν περιήλθεν εἰς τὴν Λήδαν. Ἀπαράμιλλος τὴν καλλονὴν, ἀπήχθη παιδίον ἐπὶ τὸν Θησεῖος καὶ τοῦ Πειρίδου εἰς Ἀφιδναν τῆς Ἀττικῆς, ἀλλ' ἤλευθερώθη ταχέως ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν τῆς, τῶν Διοσκουρῶν. Προκειμένου δὲ νὰ ἐκλέξῃ ὁ πατὴρ τῆς μεταξὺ τῶν πολλῶν μνηστέρων, ἔλαθε πρῶτον παρὰ πάντων ὀρκον δι' ἣν ἔλεον συνδραμῇ τὸν σύζυγον τῆς Ἑ. προσβαλλόμενος ἐξέδωκε δ' αὐτὴν Μενελάῳ τῷ βασιλεῖ τῆς Σπάρτης. Ὅτε δὲ Πάρις ὁ Τρῳῆς βασιλεὺς ἐλθὼν εἰς Σπάρτην ἀπηγάγεν ἀπόντος τοῦ Μενελάου τὴν Ἑ μετὰ πολλῶν θησαυρῶν εἰς Ἴλιον, ἐγένετο πρὸς ἀνάληψιν αὐτῆς καὶ ἐκδίκησιν ὁ τρωικὸς πόλεμος. Αἱ κατόπιν τύχαι τῆς Ἑ. πλάσσονται ποικιλοτρόπως ὑπὸ τῶν μυθογραφῶν, κοινότερον ὅμως ἐπιστεύεται ὅτι μετὰ τὴν θάνατον τοῦ Πάριδος ἔσχεν αὐτὴν ὁ ἀδελφός του Διόφοβος, ὁ δὲ Μενέλαος, δέσμιος πάντοτε τῶν θεληγόντων τῆς, παρέλαβεν αὐτὴν ἀλούσης τῆς Τροίας καὶ ἔζησε μετ' αὐτῆς ἕκτοτε ἐν Σπάρτῃ. Ἔσχε δ' ἐξ αὐτῆς ὁ Μενέλαος θυγατέρα, τὴν Ἑρμῖν, γεννηθεῖσαν πρὸ τοῦ πολέμου. Κατ' ἄλλας δὲ παραδόσεις, μετὰ τοῦ Μενελάου τὸν θάνατον ἔφυγε διωκομένη εἰς Πύδον καὶ ἀπηγγονίσθη εἰς δένδρον, αἱ δὲ Πύδιαι ἤγειραν ἱερὸν εἰς Ἑλένην τὴν Δε ν δ ρ ί τ ι δ α. Ἐπιστεῖτο δὲ καὶ ὅτι μετὰ θάνατον συνέζη μετὰ τοῦ Ἀχιλλέως ἐπὶ τῆς νήσου Λευκῆς, ἣν ἐφαντάζοντο οἱ ἀρχαῖοι ὡς διαμονὴν τῶν θανόντων ἡρώων. [Ε.Μ.]

Ἑλένη ἡ ἁγία, σύζυγος Κωνσταντίνου τοῦ Χλωροῦ καὶ μήτηρ Κωνσταντίνου τοῦ Μεγάλου. Ὑπῆρχε ταπεινοῦ γένους, καταγομένη ἰσως ἐκ Δρεπάνου τοῦ ἐν τῷ κόλπῳ Νικημη-

θείας, ἔτεκε δὲ τὸν υἱὸν Κωνσταντῖνον πηχυνὸς ἐν Ναύσσῳ τῆς Ἀνω Μοισίας τῇ 21. Βραδύτερον διὰ τὴν ἀφάνειαν τοῦ γένους τῆς ἡγκατελείφθη ὑπὸ τοῦ συζύγου. Γαρήφα ἔζη ἀπῆλθεν εἰς Παλαιστίνην, ὅπου ἱδρύσας πλείστους ναοὺς, ἐν οἷς καὶ τὸν τοῦ Ἀγίου Τάφου ἐν Ἱερουσαλὴμ Ἐνταῦθα δ' ἀνεῦρε τὸν τιμιον Σταυρὸν, οὗ τεμάχιον μετηνέχθη εἰς Κωνσταντινούπολιν. Ἀπέθανε δὲ 80 οὗτις σχεδὸν τῇ 326 καὶ τὰ δατὰ αὐτῆς μετηνεχθῆσαν εἰς Κωνσταντινούπολιν. Ὡς ἁγίας ἐορτάζεται ἡ μνήμη αὐτῆς μετὰ τῆς τοῦ Μ. Κωνσταντίνου ἡν 21 Μαΐου, ἐν δὲ τῇ βυτ. ἐκκλησίᾳ τὴν 16 Ἀυγούστου. [Β.Ε.]

Ἑλένη (Ἀγία). Νῆσος ἀνήκουσα εἰς τὴν Μεγ. Βρετανίαν, καίμένη ὑπὸ 150 55' Ν πλ. καὶ 110 57' Α μήκος, 1900 χμ. ἀπὸ τῆς Δ. παραλίας τῆς Ἀφρικῆς ἐν μέσῳ τοῦ Ἀτλαντ. Ὠκεανοῦ. Ἀπὸ τῆς ἀνακαλύψεως αὐτῆς τῇ 1522 ὑπὸ τοῦ Πορτογάλου Ἰω. de Noza περιήλθε διαδοχικῶς εἰς τὴν κυριαρχίαν διαφόρων ἐθνῶν ἀπὸ τοῦ 1450 ἕως κτήμα τῆς Ἀγγλο-Ἰνδικῆς Ἑταιρίας, ἱστορικῶς δ' ἠνώθη μετὰ τῆς Μεγ. Βρετανίας τῇ 1834. ἔχει ἐμβ. 122 χμ. καὶ (1883) 5085 κατ., καλλιεργείται δὲ μόνον τὸ 1/60 τοῦ ἰκανοῦς εὐρόρου ὕδατος αὐτῆς. Πρωτεύουσα εἶνε τὸ James-town ἔχον περὶ 1500 κατ. καὶ νεοστὲ ἱδρυθὲν ἀστεροσκοπεῖον. Μεταξὺ τῶν πολλῶν μικρῶν συνοικιῶν τῆς νήσου ἐγένετο γνωστὸν τὸ Longwood, διαμονὴ Νεπολέωντος τοῦ Α', ἀπ' οὗ ἐξωρίσθη τῇ 1815 εἰς Ἀγίαν Ἑλένην, μέχρι τοῦ θανάτου του, 5 Μαΐου (ν) 1821. [Μ.Σ.]

Ἑλενίνη ἦτοι Ἴνδουλίνη (Δαλινὴ συνανθρίνη, $C_8H_{10}O_2$). Οὐσία εὐρισκομένη εἰς τὰ ὑπὲρ τὴν γῆν μερῇ τῶν πολυετῶν φυτῶν τῆς οἰκογενείας τῶν συνθέτων καὶ δὴ ἰδίως κατὰ τὸ φθινόπωρον, ἐνῶ κατὰ τὸ ἔαρ ἐξαφανίζεται. Ὡς τὸ ἄμυλον, μετὰ τὸ ὅποιον ἔχει τὴν αὐτὴν ἑκατοστιαίαν σύθεσιν, εὐρίσκεται ἀφθονωτάτη ἐν τῇ ρίζῃ τῆς Inula Helenium, τῶν κηκοριῶν κλπ. Πρὸς ἐξαγωγήν αὐτῆς μίγνυται ὁ χυμὸς τῶν ριζῶν κατὰ τὸ φθινόπωρον μετ' αἰνόνευματος καὶ τὴν αποχωρίζει ὡς ἄχρουν λευκὴν κόκκιν, μεταβαλλομένην διὰ ζέσεως μετ' ὕδατος εἰς καρποτάκχαρον. [Ο.Α.Ρ.]

Ἑλενος. Γιὸς Πριάμου καὶ Ἑκάδης, ἀνδρείος πολεμιστὴς καὶ μάστις κατὰ τὴν Ἰλιάδα. Κατὰ δὲ τὴν μεθ' Ὀμήρου ποιήσιν συλητῆς ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων ἀπεκάλυψεν αὐτοῖς, ὅτι ἀδύνατον ἦτο νὰ κυριευθῇ ἡ Τροία ἔνευ τοῦ Φιλοκτήτου. Ἀλόουσης τῆς Τροίας ἀπῆλθεν εἰς Ἠπειρον μετὰ τοῦ Πύρρου, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ὁποῖου ἐνομφεύθη τὴν Ἀνδρομάχην. [Ε.Μ.]

Ἑλεος. Βλ. Συμπαθητικὸν συναίσθημα.
Ἑλεούσης μονή (τῆς Κοιμήσεως τῆς

ποστέκου) ἐν τῷ δήμῳ Ἐρινεῦ τῶν Πατρῶν μετὰ μοναχοῦς [Γ.Πδ.]

Ἑλέπολις. Ἀρχαία πολιορκητικὴ μηχανὴ ἐφευρέθησα ὑπὸ Δημητρίου τοῦ Πολιορκητοῦ μεταχειρισθέντος τοιαύτην κατὰ τὴν πολιορκίαν τῆς ἐν Κύπρῳ Σαλαμίνης· ἦτο δὲ πύργος ἔχων πλάτος καθ' ἑκάστην πλευρὰν 15 πήχων, ὕψος δὲ 90, διηρημένος εἰς 9 ὁροφάς καὶ κινούμενος ἐπὶ τροχῶν. Ἐκ τῶν ὁροφῶν ἐρρίπτοντο βέλη καὶ πέτραι (διὰ καταπελτῶν). Ἦν μεγαλειτέρων διαστάσεων, μεταχειρισθὲν πολιορκῶν τὴν Ῥόδον· περιγραφὴν δὲ ἐκτενὴ αὐτῆς εὐρίσκουμεν παρὰ Ἀμμιανῷ Μαρκελλίνῳ XXIII. [Σ.Τ.]

Ἑλετζοῦ. Χωρ. τοῦ δήμ. Ἀποδοτίας τῆς Ναυπακτίας ἀπέχον 2 ὥρας ἀπὸ Μεγάλα Λομποτινὰ πρὸς Α καὶ καίμενον πρὸς Ν τοῦ ὄρους Τρικέδου (ὕψ. 1736 μ.). Κῆτ. 431.

Ἐλευθέρα (Eleuthera). Μία τῶν εἰς τὴν Ἀγγλίαν ἀνηκουσθὲν Βαχμῶν Νήσων. Ἐχει ἐμὴ 619 τεχμ. καὶ 7000 κατ. [Π.Π.]

Ἐλευθεράς. Ἀρχαία μικρὰ πόλις τῆς Ἀττικῆς πρὸς τὴν Βοιωτίαν καὶ ἐν ταύτῃ κατοικήθημένη. Εἶχε ναὸν τοῦ Διονύσου, ἐν ἑκφυλάτῃ οὐκ πρῶτῃ ἐφίλοξενήσαν ἐν Ἀττικῇ, καὶ οὕτως καὶ Ἐλευθερεὺς ἐπεκαλεῖτο ἐν Ἀθήναις (ὡς δὲ καὶ ἀπὸ τοῦ ἑλευθερεὺς τῆς ψυχῆς). Ἐλευθερεὺς δὲ πῆτρα ἐκκαλεῖτο βράχος εἰς τὸν Κιθαιρῶνα πρὸς τὰς Ἐλευθερίας.

Ἐλευθεραὶ πόλεις, ἐκκαλοῦντο ἐν Γερμανίᾳ ἀπὸ τῶν μέσων τοῦ 13' αἰῶνος πόλεις τινες, αἱ ὅποσαι οὐκ ἔτι ἀρχαῖς ἐπισκοπικαὶ ἀπελευθέρησαν ὀλίγον κατ' ὀλίγον τῆς κυριαρχίας τῶν ἐπισκόπων, διατηροῦσαι πρὸς τοὺς ἀπὸ τῶν δεσμῶν τινὰ συμβαχικόν. Τοιαῦται ἦσαν κυριώταται ἡ Μογουντία, Βορκατία, Στρασβούργον κτλ. Αὗται ἀνεγνωρίζον μὲν τὴν κυριαρχίαν τοῦ αυτοκράτορος καὶ ὑπέκειντο εἰς τὰς ἀποφάσεις τῆς Διήτης, ἦσαν ὁμῶς ἀπὸλλυαμένοι τῶν κοινῶν τοῦ κράτους φόρων καὶ τῆς κοινῆς στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας καὶ διετήριον καθόλου αὐτονομίαν, οὐδὲ ἤλυντο τὸ κράτος νὰ διαθέσῃ αὐτὰς ὅπως ᾔθελε. Ἡ Βιενναία Σύνοδος ἀνεγνώριζεν ὡς ἑλευθεραὶ πόλεις τὸ Στρασβούργον, τὴν Βρέμην, τὴν Λυδέκην καὶ τὴν ἐπὶ τοῦ Μοίνου Φραγκφούρτην, αἵτινες καὶ ὡς τοιαῦται ἀπετέλεσαν μέλος τῆς γερμ. ἐμοσπονδίας (1815). εἰς δὲ τὴν Κρακοβίαν ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Ῥωσίας, ἥτις ὁμῶς μετὰ τὴν πολωνικὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1846 συνεγινώσθη ἐν τῇ αὐστρ. Γαλικίᾳ. Ὁμοίως συνεχινώσθη ἡ Φραγκφούρτη ἐν τῇ πρωσικῇ κράτει συνεπεία τοῦ πρώτου πολέμου τοῦ 1846. Διατηροῦσι λοιπὸν ἀκόμη τὴν ἰδιότητα Ἐ. Π. ἡ Βρέμην, τὸ Στρασβούργον καὶ ἡ Λυδέκην μόναι, αἵτινες καὶ ἀπετέλεσαν μέλος τοῦ βορειογερμανικοῦ

συνδέσμου καὶ τῷ 1871 τοῦ νέου γερμανικοῦ βασιλείου. [Ἐγ.]

Ἐλευθερία. Ἐκείνη ἐκτενὴς ἀγομένη ἐν Πλαταιαῖς κατὰ τὸν μῆνα Μαΐου κατηρτίσθη (τὸν βροῦτ. Ἀλαλκαμένιον) τῷ Ἐλευθερίῳ Δι. τῷ ἐλευθερώσαντι ὅλην δὲ τοὺς Ἑλληνας διὰ τῆς ἐν Πλαταιαῖς νίκης ἀπὸ τοῦ ἐκ τῶν βαρβαρῶν κινδύνου. Κατὰ πᾶν πέμπτον ἔτος ἐγίνοντο ἐν τῇ ἐκτενῇ ταύτῃ καὶ ἀγῶνες. Περιγράφει δὲ αὐτὴν ὁ Πλούταρχος (Ἀριστ. 19, 21). Ψηφισματι τοῦ Ἀριστοτέλους καθιερωθεῖσα πανελληνίως, μετέπειτα εἶτα εἰς τοπικὴν. — Ἐ. ἐκαλεῖτο καὶ ἐκτενὴ ἐν Σαμῶ, ἀγομένη εἰς τιμὴν τοῦ Ἑρωτός. [Σ.Τ.]

Ἐλευθερία. Ἦν τῇ λογικῇ τοῦ ἀνθρώπου φύσει ἐγκείμεν ἡ δύναμις αὐτοῦ νὰ β.θ.μ.ῇ κατ' ἀρέσκαιαν τὰς ἀποφάσεις καὶ τὰς πράξεις του, νὰ ὑπέλκῃ ἢ ν' ἀντιτασσῇ εἰς τὰ ἴδια πάθη νὰ κανονίσῃ ἐν γένει αὐτοπροσδιοριστικῶς τὰς πράξεις του ἐνεργείαν. Ἡ τοιαύτη δύναμις τοῦ ἀνθρώπου ἀποτελεῖ τὴν ἐλευθερίαν, ἥτις εἶναι δικαίωμα πρωτογενὲς καὶ φυσικόν, τὰ μέγιστα συντελοῦν εἰς τὴν ἐπιτέλεισιν τοῦ ἐπὶ τῆς γῆς προορισμοῦ καὶ τῆς εὐδαιμονίας αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ πλείετας συνεπαγόμενον ὑποχρεώσεις καὶ ποικίλους γεννῶν εὐθύνας. Δι' ἔννοιαν τοῦ καθ' ἑαυτὸν τῆς ἡθικῆς, τοῦ καταλογισμοῦ καὶ πολλὰ ἄλλα ἐκ τῆς ἐλευθερίας γεννῶνται καὶ ταύτην προϋποθέτουσι. Δὲν δύναται ὁμῶς ἡ ἐλευθερία νὰ εἶναι ἀπόλυτος, διότι τότε ὁ ἀπεβόλλεν αὐτὴν τὴν ὑπόστασιν αὐτῆς, ὅα μετεπίπταν εἰς δουλείαν, εἰς ἐπίβολήν τοῦ ἰσχυρότερου ἐπὶ τοῦ ἀσθενέστερου ὅπως λοιπὸν κατατῆ γενικὴ ἡ ἐλευθερία καὶ σεβαστὴ. ἀνάγκη νὰ περιορίζηται κατὰ τὴν ἔννοιαν ταύτην, ὅτι ἕκαστος υποχρεῖται ἐν πάσῃ τοῦ ἐνεργείας νὰ σέβηται τὴν ἐλευθερίαν πάντων τῶν λοιπῶν τὴν ὑποχρεώσιν ταύτην βυθίζει ἡ πολιτεία, κύριος σκοπὸς τῆς ὅποιος εἶναι ἡ πραγμάτωσις τῆς λογικῆς ἀξιώσεως πάντες ἀνθρώπου ὅπως τῷ ἀναγνωρισθῇ ὡς δικαίωμα ἡ φυσικὴ ὑπερβολὴ καὶ ἡ αὐτόβουλος τῶν ἰδίων σωματικῶν δυνάμεων ἡσυχασίς (σωματικὴ ἐλευθερία), ἢ εἰς οἰκείωτον ἡθικαὺς ἰδέας πιστεῖς καὶ ἡ τέλεις οἰκείωτον λατρείας (θρησκ. ἐλευθερία), ἢ τῆς διανοίας ἀκρίχεις καὶ ἡ ἀκλόυτος μεταβολὴς τῶν ἰδίων ἰδεῶν ὡς καὶ ἡ ἀντίληψις τῶν ὑπὸ τῶν ἄλλων ἐκδηλουμένων (ἐλευθερία τοῦ λόγου), τὸ δικαίωμα νὰ πράττῃ πᾶν μὴ ἀπαγορευόμενον ὑπὸ τῶν νόμων (ἀστικὴ ἐλευθερία), τὸ δικαίωμα τῆς εἰς ἑαυτὸν ὑποταγῆς τῆς ἀψύχου καὶ ἀλόγου φύσεως, ἥτις ἀκριβῶς πρὸς ἐξυπρέτησιν τῶν ἀναγκῶν του προωρῶσθ (ἐλευθερία κατὰ τὴν σέωσιν), τὸ δικαίωμα τοῦ περὶ λατρείας τοῦ ἰδίου θυνάμεων δια τῆς μετὰ τὸν ἑαυτοῦ ἐνόςσεως (ἐλευθερία συνεισφοράς) κτλ. Τὸ

σύνολον τῶν δικαιωμάτων τούτων ἀποτελεῖ τὴν προσωπικὴν ἐλευθερίαν, ἥτις εἶνε δικαίωμα παντὸς ἀνθρώπου καὶ σκοπὸς τῆς πολιτείας, περιορίζουσας, ὡς ἐλέγχθη ἤδη, πρὸς ἐπίτευξιν καὶ ἀντάλειψιν αὐτῆς τὴν φυσικὴν τῶν ἀποτελούντων τὴν κοινωνίαν ἐλευθερίαν. Δὲν δύναται ὁμοίως ἡ πολιτεία βυθιζοῦσα τὴν προσωπικὴν ἐλευθερίαν νὰ περιορίσῃ ἀπειρορίστως τὴν φυσικὴν ἐλευθερίαν, ἀλλ' ὅρατε: νὰ περιορίζεται ἐντὸς δεδομένων ὁρίων, πέραν τῶν ὧπων ἐπέρχεται παραδίαις ταύτης. Τινὰ πολιτευματα ἠθέλησαν νὰ καθορίσωσι τὰ ὅρια ταῦτα, ματαῶν δὲ τούτων κατὰ λέγεται: καὶ τὸ ἡμέτερον Συνταγμα (ἄρ. 3-20). Τὴν προσωπικὴν ἐλευθερίαν περιορροῦν καὶ ἀνταλίζει ἡ πολιτικὴ ἐλευθερία, ἡ μετοχὴ θελαδῆ τοῦ λαοῦ εἰς τὴν ὀργανώσιν καὶ τὴν ὄρξιν τῆς πολιτείας, ποικιλλοῦσα κατὰ τὴν ἔκτασιν ἐν ταῖς διαφόροις ἐποχαῖς καὶ τοῖς διαφοροῖς πολιτευμασιν.

Ἡ φυσικὴ ἐλευθερία εἶνε ἐμφυτος εἰς τὸν ἄνθρωπον, προὔπαρχει δὲ τῆς τε κοινωνίας καὶ τῆς πολιτείας· κατὰ τοὺς ἀρχαίους ἐν ταῖς χρόνους ὅλως ἀντίθετοι ἐκράτουν ἰδεαί: καὶ οἱ τὰ μάλιστα ἐν τῷ πολιτισμῷ προαχθέντες λαοί, ὡς οἱ Ἕλληνας καὶ οἱ Ῥωμαῖοι καὶ οἱ μέγιστοι τῶν σοφῶν, καὶ ὁ Ἀριστοτέλης, εἰθεώρουν ὅτι φύσις ὁ ἄνθρωπος γεννᾶται ἐλευθερός καὶ φύσει δοῦλος· εἰς τὴν ἐπικράτησιν τοῦ χριστιανισμοῦ, πολλῶν δὲ μάλιστα εἰς τὴν πρόδον τοῦ πολιτισμοῦ ὀρεῖται ἡ ἀνύψωσις τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὸ ἐμπρέπον τῆ λογικῆς φύσεως καὶ τῷ ὑψηλῷ αὐτοῦ προορισμῷ σημεῖον (πρὸς καὶ τὸ ἄρθεον Δουλεῖα σελ. 817). Ἀντιθέτως ὁμοίως ἡ προσωπικὴ ἐλευθερία μόνον ἐν πολιτεῖα ὑπάρχει καὶ ἐμπεδύται: δικαίωμα ἄνευ πολιτείας δὲν δύναται νὰ νοηθῇ· καὶ τὰ τὴν προσωπικὴν λοιπὴν ἐλευθερίαν ἀποτελοῦντα δικαιώματα ἐκ τῆς πολιτείας ἀπορροῦσι καὶ ὑπ' αὐτῆς καθιερῶνται.

Ἡ ἀναγνωρίσις τῆς ἐλευθερίας ἐν γένει, ἰδίᾳ δὲ τῆς πολιτικῆς, ἐκ τοῦ πολιτισμοῦ πηγάζει καὶ τοῦτον ἐξυπηρετεῖ. Ὅσῳ μᾶλλον ἀναπτυγμένος, ὅσῳ μᾶλλον πεπολιτισμένος εἶνε ὁ λαός, τόσο μείζων θεὸν νὰ εἶνε, καὶ εἶνε συνήθως, ἡ ἀπονεμομένη αὐτῷ πολιτικὴ ἐλευθερία, ἐν ᾗ ἡ παροχὴ ἀκράτου ἐλευθερίας εἰς λαὸν μὴ δυνάμενον νὰ κατανοήσῃ τὴν ἀληθινὴν αὐτῆς ἀξίαν, ἡ ἀπονομὴ ἐλευθερίας κακῶς ὠργανωμένης, αἱ ἄστοχοι πολιτικαὶ μεταρρυθμίσεις δὲν ἐξυπηρετοῦσι βεβαίως τὰ ἀληθινὰ συμφέροντα τῆς πόλεως καὶ τοῦ πολιτισμοῦ. Περὶ Ἐλευθερίας τοῦ ἐμπορίου, τῆς θαλάσσης, τοῦ τύπου κ.λ. βλ. τὰς λέξεις ταύτας. [Πρ.]

Ἐλευθερία τῆς βουλήσεως, μᾶλλον προσωπικὴ ἐλευθερία, ἡ ἐλευθερία τοῦ βουλομένου ἐν ὁσὺ πρὸς αὐτὸν καλεῖται ἐν τῇ ψυχολογίᾳ ἡ αὐτονομία αὐτοῦ, θελαδῆ ὁ ὁρισμός τῆς βουλήσεως

διὰ τινος νόμου ἀναγνωρίζομένου ὑπ' αὐτοῦ τοῦ βουλομένου. Ψυχολογικῶς ἐλευθερός εἶνε ὁ ἄνθρωπος, ὁ ὅποιος δύναται νὰ δεσποζῇ τῶν βουλήματων αὐτοῦ διὰ τῶν ἀπὸ τοῦ ἐγὼ προερχομένων καὶ ἐν ταῖς πρακτικαῖς ἀρχαῖς (εἴτε ἠθικαῖς εἴτε μὴ ἠθικαῖς) ἐκφραζομένων ἐπιταγῶν καὶ ἀπαγορεύσεων. Ἐν ἑκάστῳ βέλῳ αὐτοῦ σχηματίζεται πρῶτως ὁφ' ἐαυτοῦ ἐπικρατῶν κυκλὸς παρατάσεων παραγόμενος ἐκ φυσικῶν προδιαθέσεων, τῶν ἐπιδράσεων τῆς περικυκλώσεως φύσεως, τῶν ἐνασχολήσεων, ἐξέσεων, κλίσεων, δοξασίων, προλήψεων, πεποιθησεων καὶ τῶν ἐπιδράσεων τῆς περικυκλώσεως κοινωνίας. Αὗται αἱ ἐπικρατοῦσαι παρατάσεις εἶνε δυναμεῖς δεσποζοῦσαι τῆς συνειδήσεως· διοτι οὐ μόνον αἱ κλίσεις καὶ ἐξέσεις, ἀλλὰ καὶ αἱ δοξασίαι καὶ πεποιθήσεις, καίπερ μὴ σχετιζόμεναι ὁμοίως πρὸς τὴν βούλησιν, δύναται νὰ γένωσιν ἐκἀτέρᾳ τῆς βουλήσεως καὶ πράξεως, εἶνε ἐν ἡμῖν καίμεναι διαθέσεις πρὸς τὴν βούλησιν καὶ πράξιν. Ἐκ τούτων τῶν ἐπικρατοῦσων παρατάσεων γεννῶνται πρακτικαὶ ἀρχαί. Διότι ταῖς αἰσθάνεται ὅτι τὸ ἄτομον ἀπερᾶσις συμφώνως πρὸς αὐτὴν ἐν πολλαῖς περιπτώσεσι κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον. Τὸ ἀποτέλεσμα τῶν ὁμοιομόρφων τούτων ἀποφάσεων θὰ ἔχῃ ὁρξὴν καὶ εἰς τὰς μελλούσας ἐμοίους περιπτώσεις, διδοῦν εἰς τὴν βούλησιν ὁμοίαν διεύθυνσιν. Ἐκ τούτου σχηματίζεται ὁρισμὸς κανῶν διὰ τὴν πληθὺν τούτων τῶν ἐμοίων περιπτώσεων, δηλ. πρακτικὴ ἀρχή. Αἱ πρακτικαὶ ἀρχαί εἶνε ἀρχαί, περὶ ὧν βουλόμεθα ὅπως ἐρίζωσι τὴν διεύθυνσιν τῶν εἰς αὐτὰς ὑπαγομένων βουλήματων, εἶνε κανόνες τῆς βουλήσεως καὶ πράξεως, οὓς ἡμεῖς ἐπιβάλλομεν εἰς ἐαυτοὺς, εἰτινες λοιπὸν ἔχουσι δι' ἡμᾶς ὑποκειμενικὸν κύρος, δύναται ὁμοίως νὰ εἶνε σύμφωνα πρὸς τὸν ἀντικειμενικῶς ἱσχύοντα ἠθικὸν νόμον ἢ νὰ διαφωνοῦν πρὸς αὐτόν. Αἱ πρακτικαὶ ἀρχαὶ δὲν γεννῶνται διὰ μίας, ἀλλὰ κατ' ὄλεγον. (1) κανὼν ἀποκτᾷ δύναμιν ἐπὶ τῆς βουλήσεως διὰ πραγματικῆς καὶ ἐπανειλημμένης ἐφαρμογῆς. Ἐὰν λοιπὸν παρουσιασθῇ ἐν τῇ συνειδήσει νέον τι βούλημα, ὁ ἀναπλάσῃ τοῦτο ποικίλας σειρας παρατάσεων, μεθ' ὧν ὁ ἀναπλάσθῃ καὶ ἡ παρατάσις τοῦ ἐγὼ μεθ' ἀπασι τῶν ἐπικρατοῦσων παρατάσεων καὶ πρακτικῶν ἀρχῶν. Τὸ ἐγὼ παρίσταται ὡς τὸ ὑποκειμενικόν, τὸ ἐσωτερικόν, τὸ ὄλον, ἀπέναντι τοῦ ἐπὶ μέρους βουλήματος, ὅπερ εἶνε τὸ ἀντικειμενικόν, ἐξωτερικόν, μερικόν. Εἶνε δὲ πρόδηλον ὅτι ἡ ἀρχαιότερα καὶ τελειότερον διαωργανωμένη πληθὺς παρατάσεων ἀνάγκη ν' ἀφομοιωθῇ πρὸς ἐαυτὴν καὶ προσλάβῃ τὴν νεωτέραν (βλ. ἐν λ., Ἀφομοιώσις). Οἱ βραχυόνες δὲ, οὓς ἐκτείνει τὸ ἐγὼ ἵνα προσλάβῃ τὸ νέον βούλημα, εἶνε αἱ πρακτικαὶ αὐτοῦ ἀρχαὶ αἱ ἀναφερόμεναι εἰς αὐτὸ. Ὅσῳ συμπαγεστέρα καὶ ἀρμονικώτερα ἐν ἐαυτῇ εἶνε ἡ προσλαμ-

ἐκείνουσ' ὁμάς, τόσω ἐντονώτερον θὰ ἐκφρασθῇ ἢ ὑπὲρ τῶν ἀντιθέσεων τοῦ βουλήματος, ἢ ὑπὲρ τῶν βοηθητικῶν αὐτοῦ· δηλ. ὅ' ἀπορρίπτεται ἢ ἐπικυρώσῃ αὐτό. Ἐκείθεν ἀποδοκιμαζεται ἢ ποιεῖται τὸ βούλημα. Ἐπειδὴ δὲ αὕτη ἡ ἐκείθεν προσερχομένη πρόσληψις τῶν ἐπὶ μέρους βουλημάτων διὰ τῶν πρακτικῶν ἀρχῶν ἐπεμβαίνει εἰς βούλημα ἐπιτασσουσα ἢ ἀπαγορεύουσα αὐτό, διὰ τοῦτο ἐμφανίζεται· ὡς ἐκείθεν προσερχομένη ἐπιταγή ἢ ἀπαγόρευσις. Τὸ ἐγὼ ἀπευθύνει πρὸς τὸ βούλημα τὴν ἐπιταγὴν ἢ ἀπαγόρευσιν τοῦ δὲ πρὸς ταύτας ρυθμισθὲν βούλημα εἶνε βούλημα τοῦ ἐγώ. Ἡ πραγματικὴ δὲ σχέσις τῶν κριμοιοῦσιν παραστάσεων (τῶν πρακτικῶν ἀρχῶν) πρὸς τὰς προσληπτέας, ἐν αἷς ἔχει τὴν ἐξῆς τὸ ἀντικειμενικὸν βούλημα δυνατόν· εἶνε διαφορὸς. Ἐν μὲν μὴ πρακτικῇ ἀρχῇ ὑπάρχει ἐν τῇ συνείδησει ὁμοειδὴς πρὸς τὸ μερικὸν βούλημα ἡ ἀντιθέσις, τὸ βούλημα ἐκτελεῖται ἀμέσως ἢ ἀπορρίπτεται. Ἐν δὲ παρουσιασθῶσι πολλὰ καὶ ἀντιθετοὶ πρὸς ἀλλήλους, ἐάν ἡ ὁμοειδὴς τῇ βουληματικῇ εἶνε ἰσχυροτέρα, αὕτη ἐπιτάσσει τὸ βούλημα· ἡ δὲ ἐπιταγὴ αὐτῆς ἐκτελεῖται. Ἀλλὰ καὶ ἐάν εἶνε καθενεστέρη, δύναται ἐνισχυομένη, ὑπὲρ τοῦ λίαν ἰσχυροῦ ἐρεθισμού τοῦ προκαλέσαντος τὸ ἐπὶ μέρους βούλημα νὰ γείνη ἐλαττήριον τῆς πράξεως. Ἐάν δὲ ἡ ἀντιθέσις εἶνε ἰσχυροτέρα, τὸ βούλημα ἀπορρίπτεται. Λοιπὸν κατὰ ταῦτα ἐξαρτᾶται τὸ μὲν ἐκ τῶν ἐρεθισμῶν ἐρεθισμῶν (τῆς ἰσχύος τῶν πρακτικῶν ἀρχῶν) τὸ δὲ ἐκ μεταβολῆς τῆς (τῆς ἰσχύος τοῦ ἐρεθισμού) ἢ μεταβολῆς τῆς δυνάμεως ἢ δυνάμεως πρακτικῆς ἀρχῆς εἰς ἐνεργὴν ἐλαττήριον τῆς πράξεως ἐν τινὶ δεδομένῃ περικυκλωθείσῃ. Ἐάν δὲ τὸ βούλημα εἶνε πρωτοφανές, επικρατεῖ ἀμφιβολία, μεχρὶς οὐ ἐπὶ τῇ βασιλείᾳ τῶν ἐπικρατουσῶν παραστάσεων καὶ πρακτικῶν ἀρχῶν μορφωθῇ νέα πρακτικὴ ἀρχή, ἥτις ἐκτὸς ἀφομοιᾷ πᾶν τὰ ὅμοια βουλήματα. Λοιπὸν ἐν ταύτῃ τῇ ἐνεργῇ μεταμορφώσει τῶν βουλημάτων διὰ τῶν ἀπὸ τοῦ ἐγώ ἐξερχομένων καὶ ἐν ταῖς πρακτικαῖς ἀρχαῖς ἐκφραζομένων ἐπιταγῶν ἢ ἀπαγορεύσεων συνίσταται ἡ ψυχολογικὴ ἢ ἐλευθερία. Ἡ Ἐ. αὕτη δὲν εἶνε κυρίως Ἐ. τῆς βουλήσεως ἀλλὰ πρὸς ὅτι καὶ Ἐ. (αὐτονομία, αὐτεξουσία), ὅστις αἱ πρακτικαὶ ἀρχαὶ τοῦ προσώπου ρυθμίζουσι τὴν βούλησιν αὐτοῦ. Ὁ ἄνθρωπος ὁ καθ' ἑαυτὸν τὴν στιγμιαίαν ἀπόλαυσιν διὰ τῶν πρακτικῶν ἀρχῶν εἶνε ἐλεύθερος· ἀποβάλλει δὲ τὴν Ἐ. ἐάν ἀπολέσῃ ταύτην τὴν ἐξουσίαν. Καὶ αἱ πρακτικαὶ δὲ ἀρχαί, αἵτινες κατ' ἀρχὰς σχηματίζονται ὡς τι ἀντικειμενικόν, εἶνε ἀνάγκη νὰ προσληφθῶσι κατέπιν ὑπὲρ τοῦ ἐγώ. Ἡ βουλήσις διδίδει εἰς αὐτὰς ἰσχύον νόμον. Ἐλαττήριον δὲ ταύτης τῆς βουλήσεως ἐν μὲν τῇ αἰρέσει κακῶν πρακτικῶν ἀρχῶν εἶνε ἐξῆς μόληρά, φθόνος, δυσμείνεια, ἐννεμία, βίωτικαὶ ἀνάγκαι κτλ., ἐν δὲ τῇ αἰρέσει ἀγαθῶν ἡ ἡ-

θικὴ γνώσις καὶ ἡ μετάνοια διὰ τὰ μέγιστα τοῦ βουλήματος καὶ πράξεως, αἵτινες ἀντέκλειντο εἰς τὴν ἡθικὴν γνώσιν. Ἡ ἐλευθερία ὑπάρχει παρ' ἑκάστῳ ἀνθρώπῳ ἐν τινὶ βαθμῇ· οὐδεὶς εἶνε ἀπολύτως ἐλεύθερος, οὐδὲ γεννᾶται ἐλεύθερος, ἀλλ' ἀποκτᾷ τὴν Ἐ. κατ' ὀλίγον. Ἐκ τῶν εἰρημένων δ' ἔπεται· ὅτι ἡ ψυχολογικὴ Ἐ. δὲν εἶνε οὐτε ἀπόλυτος ἐξαρτησις, determinismus (ὅστις ὁ ἐλεύθερος δὲν δεσπόζεται ὑπὸ τινος ἐξωτερικοῦ, ἀλλ' ὑπὸ τοῦ οἰκείου ἐγώ). οὐτε ἀπόλυτος ἀνεξαρτησία ἀπὸ λόγων καὶ ἐλαττήριων, indeterminismus. Ὅστις δὲν εἶνε ἀπαλλαγὴ ἀπὸ τοῦ νόμου τῆς αἰτιότητος καὶ τῶν ψυχολογικῶν νόμων, ὡς ἐρεθισμένη ἐπὶ ἀλλήλων ἐρεθισμοῖς τῶν παρὰ αὐτοῦ καὶ ἀφομοιώσεως τῶν βουλημάτων πρὸς τὰς ἰσχυροτέρας, ἀλλὰ ὅχι καὶ ἐξαρτησις καὶ σκληρὴ ἀνεξαρτησία· ὅστις ἐξαρτῶνται μὲν ἐν αὐτῇ παραστάσει ἐκ παραστάσεων, ἐν ταῖς κρατούσαις ὅμοις παραστάσεσι δεσπόζει τὸ ἐγώ. Ὁ βουλημένος ἐξαρτᾶται ἐν αὐτῇ ἐξ ἑαυτοῦ, εἶνε αὐτεξουσία. Ἡ θεωρία τῆς ἀπολύτου ἀνεξαρτησίας τῆς βουλήσεως ἢ παρουσιάζεται ὡς Ἐ. τῆς ἀδιαφορίας (libertas indifferentiae) ἢ ὡς ὑπερβολικὴ Ἐ. (παρὰ Καντίου). Ἐν ἀμφοτέραις ταῖς μορφαῖς ἐμφανίζονται τὰ βουλήματα ἐκτὸς πάσης αἰτιώδους συναρτίας, ἀνεξαρτῆτα τῆς ἐλκτικῆς ἢ ὁστικῆς δυναμείας τῆς αἰτίας ἢ ἀπαξίας, ὁφέλειας ἢ βλαπτικῆς τοῦ βουλητοῦ. Ἀλλ' ἐκτὸς τούτου, ὅτι ὁ πνευματικὸς ἡμῶν βίος οὐδὲν ἀρνεῖται τὴν αἰτιώδη συνάφειαν καὶ ἐπομένως ἡ ἀπαιτήσις τῆς βουλήσεως ἀπ' αὐτῆς ὅτι ἡτο ἀκαταμάχητος ἀνωμαλία. Ὁ ἄνθρωπος τότε πᾶσα εὐθύνη καὶ καταλογισμός, πᾶς δὲ λόγος περὶ τοῦ δυνατό τοῦ διερωτήσεως καὶ ἐντοχισμοῦ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ, περὶ ἡθικῆς ἀγωγῆς καὶ μορφώσεως ἡθικῶν χαρακτήρων καὶ ἡτο μάταιος καὶ κενός. Ἡ δὲ θεωρία τῆς ἀπολύτου ἐξαρτήσεως ἔλαβε διαφόρους μορφάς. Ἡ τὰ μακίστα ἀκατέργαστος εἶνε ἡ διὰ τῶν παραδειγμάτων εἰσαχθέν, καθ' ἣν τὰ βουλήματα, ὡς καὶ πᾶν ἄλλο γεγονός, δεσπόζονται ὑπὸ γενικῆς τυφλῆς ἐνεργούσης ἀνάγκης. Ὅμοιος εἶναι καὶ ἡ διὰ τῶν ὁλιστικῶν, εἰσινες θεωροῦσι τὸν πνευματικὸν βίον ὡς ἐκκράσιν τῶν ψευδολογικῶν τοῦ σωματικοῦ ὁργανισμοῦ καὶ τῶν ἀνθρώπων ὡς ψυχὴν μηχανήν. Οὐσιμῶς διόσφους εἶνε ἡ θεολογικὴ περὶ προορισμοῦ διὰ τοῦ Λόγου τοῦ καὶ τοῦ Κάλου, καθ' ἣν οἱ πράξεις τοῦ ἀνθρώπου ἐξαρτῶνται ἐξ ἀπολύτου βούλης τοῦ Θεοῦ. Αὕτη ἡ θεωρία ἀπορρίπτουσα πᾶσαν ἐπιδρασίαν τοῦ νοῦ ἐπὶ τῆς βουλήσεως αἶρει οὐ μόνον τὴν Ἐ. τῆς βουλήσεως, ἀλλὰ καὶ αὐτὴν τὴν βούλησιν, ἥτις εἶνε ἐρεθισμένη ἐκ τοῦ νοῦ ἀποφαινεμένου περὶ τοῦ ἐκείνου ἢ μὴ ἐκείνου τοῦ ἀντικειμένου τῆς ἐρεθίσεως [X Πδ.]

Ἐλευθερία ἐστὶν ἐκ τῆς ἡθικῆς

ναλείται ἐν τῇ Ἠθικῇ ἢ συμφωνίᾳ τῶν βουλευμάτων προσώπου τινὸς πρὸς τὴν ἠθικὴν αὐτοῦ γνώσιν, πρὸς τὰς ἀπολύτους πρακτικὰς ἀρχάς, αἵτινες εἶνε αἱ ἀρχαὶ τῆς Ἠθικῆς. Ἡ ἠθικὴ Ἑ. εἶνε μία τῶν μορφῶν τῆς ψυχολογικῆς Ἑ. καὶ διὰ τὴν ὕψωσιν. Ἐν τῇ ψυχολογικῇ Ἑ. εἶνε αὐτονομία, ἢ ἠθικὴ Ἑ. εἶνε αὐτοκρατία κατὰ τὴν πολιτείαν τοῦ Πλάτωνος. Ἐν τῇ καταστάσει τῆς ψυχολογικῆς Ἑ. ἐξαρτᾶται ὁ ἄνθρωπος ἐξ ἐαυτοῦ, δηλαδὴ τῆς ὁλῆς ιστορίας αὐτοῦ ἐν τῇ τῆς ἠθικῆς Ἑ. ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ἠθικοῦ νόμου, δηλαδὴ ἐκ τοῦ βελτιονομικοῦ μέρους τοῦ οὐραίου ἐγώ. Ἡ ἐκείνη αἱ πρακτικαὶ ἀρχαὶ δύνανται νὰ εἶνε οἰαιδήποτε, ἐν ταύτῃ ἀνάγκη νὰ εἶνε ἐλαττώσις τῆς βουλήσεως τὰ ἄριστα τῶν ἐλαττωσίων. Ὁ Οὐμελιώδης χαρακτηρ τῆς ιδέας τῆς ἐσωτερικῆς Ἑ. εἶνε ἡ συμφωνία τῶν βουλευμάτων πρὸς τὰ πρότυπα αὐτῶν, πρὸς τὰς παραδειγματικὰς βουλήσεις, αἵτινες εἶνε μόνον αἱ ἀπολύτως ἀρέσκειαι σχεσεις βουλήσεων, αἱ ἠθικαὶ ιδέαι. Ὡστε, ἐάν θελωμεν βουλήματι νὰ εἶνε ἀπολύτως ἐπιεικὲς κατὰ πάσας τὰς ὁψεις, ἀνάγκη νὰ εἶνε ἐρῶν καὶ πλήρης ἡ πρακτικὴ γνώσις, πρὸς τὴν συμφωνεῖ. Ἐάν εἶνε ἐσφαλμένη καὶ ἐλλιπής, θὰ ἐπαινεθῇ μὲν ἀπολύτως ὁ πιστὸς εἰς τὰς πεποιθήσεις αὐτοῦ, θὰ ἐκτραπῇ ὁμοίως κατ' αὐτοῦ ἐν ἐνόμῳ ἄλλων ιδέων βέβαιος ψόγος.

Ἑλευθερία καὶ αἰσθητικὴ καλεῖται ἐν τῇ Καλαισθητικῇ ἢ ἀπολύτως ἀρέσκουσα μορφή τῆς ἁρμονικῆς κινήσεως ἐν τῇ ἐφαρμογῇ τῆς ιδέας τῆς ἁρμονικῆς ἀποκαταστάσεως (βλ. λ.) ἐπὶ τινος πολυσυνθετοῦ εἰκότος ἢ ἐπὶ τοῦ ὅλου κύκλου τῶν παραστάσεων. Ἡ ἁρμονικὴ δηλ. ἀποκατάστασις θέλει μόνον ν' ἀποκαταστήσῃ ἁρμονίαν, εἶνε δὲ ἀδιαφορὸν εἰς αὐτὴν ἂν αὕτη εὑρίσκειται ἐν τῇ αὐτῇ ὕλῃ εἰς αὐτὴν ἀρκεῖ ἢ ἀρέσκουσα μορφή. Ὅθεν ὁ σκοπὸς αὐτῆς καθιερῶνται δι' ἀποκαταστάσεως τοῦ εἶδους καὶ ἐν ἁλλῇ ὕλῃ. Διὰ τοῦτο ἡ διευθυνσις τῆς κινήσεως δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ εἶνε ἀντίθετος πρὸς τὴν τῆς ἐπιτηδῆς διατροφῆς, ἀλλὰ δύνανται νὰ τειγῇ καὶ πρὸς τὰ πρόσω, εἶνε πρόδος εἰς τὴν νέον. Ἐνταῦθα κεῖται ἡ ἐλευθερία τῆς ἁρμονικῆς κινήσεως. Δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ γείνη ἐπανόδος εἰς τὴν ἀρχικὴν διδομένην ἁρμονίαν, ἀλλὰ μόνον ἁρμονία ἐν γένει πρέπει νὰ ἐπιτευχθῇ. Ὑπόκειται μὲν καὶ ἡ ἁρμονικὴ κίνησις εἰς τὴν ἀνάγκην, διότι εἶνε ἀναγκαῖα πρόδος εἰς τὴν ἁρμονίαν ἐπειδὴ ὁμοίως ἐπιζητεῖ μόνον ἁρμονίαν ἐν γένει, πράγματι εἶνε σχετικῶς πρὸς τὴν ἀπλὴν ἀποκατάστασιν ἐλευθερία. Τὸ ἀτλούστατον παρὰδειγμα ἁρμονικῆς κινήσεως μετ' ἐλευθερίας προβαίνουσης εἰς τὰ πρόσω παρέχει ἡ Μουσικὴ. θὰ ἦτο μονοτονία ἀφόρητος, ἐάν ἀπὸ τῆς διαφωνίας ἐγένετο πάντοτε ἐπ' αὐτὸς εἰς τὴν συμφωνίαν, ἐξ ἧς προέκυψεν ἡ διαφωνία, οὐχὶ δὲ καὶ πρὸς αὐτὸς δι-

ἁρμονικῆς κινήσεως εἰς νέαν συμφωνίαν. Διὰ τῆς ἐφαρμογῆς τῆς ιδέας ταύτης τῆς ἐλευθερίας ἁρμονικῆς κινήσεως οὐ μόνον ἐκμηθεύονται αἱ δυσαρμονίαι, ἀλλὰ τὰ δημιουργήματα τοῦ περιτάνοντος ὑποκειμένου ἐκμηθεύονται ὡς δημιουργήματα ἐαυτῶν, δηλ. ὡς ἐμψυχα ὑποκειμενα κατασκευάζοντα εἰς ἐαυτὰ τὸ σῶμα τῆς ἐσωτερικῆς αὐτῶν ἐμφανίσεως, τὸ καλλιτεχνικὸν τῆς φαντασίας ἐκμηθεύεται ὡς ἔργον τῆς φύσεως. Ἡ εἰκὼν φαίνεται δι' ἀναπνεύσεως καὶ μορφώνει αὐτὴ ἐαυτὴν ὑπαικτοῦς εἰς τὴν σκοπὴν τῆς ἁρμονίας. Οὕτω π. χ. ἡ δογματικὴ πρᾶξις ἐξελίσσεται οἰκνὴ ἀπ' ἐαυτῆς ἐνὺ γνώσεως καὶ βουλήσεως τοῦ ποιητοῦ.

Ἑλευθερία τέχναι (λατ. artes liberales). Οὕτως ἐκαλεῖτο οἱ ἀρχαῖοι ἐκείνους τῆς σπουδῆς καὶ ἐργασίας τους κλάδους, οὗτοι ἐθιμῶν ἁρμοζοντας εἰς ἐλευθεροὺς ἄνδρας, ἐν ἀντίθεσει πρὸς τὴν βαναυσουργίαν τῶν δούλων. Συνήθως ἡριθμοῦντο τοιαῦτα ἑπτὰ ἦτοι ἡ Γραμματικὴ, Ἀριθμητικὴ, Γεωμετρία, Μουσικὴ, Ἀστρονομία, Διλεκτικὴ καὶ Ῥητορικὴ, ὧν αἱ μὲν τρεῖς πρῶται ἀπατέλουν ἐν ταῖς σχολαῖς τοῦ Μεσαίωνα τὸ Trivium, αἱ δὲ τέσσαρες τελευταῖαι τὸ Quadrivium. τοῦτο μὲν διδασκόμενον ἐν ταῖς ἀνωτέροις σχολαῖς, ἐκείνο δὲ ἐν ταῖς κατωτέροις. [Ἐγ.]

Ἑλευθεροκίνη. Χωρίον τοῦ δῆμου Πυλῆνης τῆς Ναυκρατίας καίμενον ὠρ. 1.45' πρὸς Δ. τῆς Ἑβρας Σίμου καὶ οἰκούμενον ὑπὸ 408 κατοίκων.

Ἑλευθεροὶ (Ἑλευθεροί, Ἑλευθεραί, Ἑλευθερά). Ἀρχαία αὐτόνομος πόλις τῆς Κρήτης, ἥτις ἔκειτο μετὰ τὴν Ἰουλιανὴν Συμβριτικὴν καὶ Ἀξού, πλησίον τοῦ σημερινοῦ χωρίου Πρινὲ τοῦ δήμου Μαργαριτῶν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Μυλοποτάμου. Ἐπὶ τοῦ λόφου, ἐπ' οὗ ἔκειτο ἡ ἀκρόπολις αὐτῆς, σώζονται λείψανα τειχῶν οἰκημάτων καὶ κολοσσείων δεξιαμενῶν, καὶ εἰς τὰς κλιτύας αὐτοῦ ἐκτὸς ἄλλων καὶ λείψανα ναοῦ καὶ γυμνάσιου. [Ν.Στ.]

Ἑλευθεροὶ σκοπευταί (Franches-tireurs) ἐκλήθησαν ἐν Γαλλίᾳ τὰ ἀπὸ τοῦ 1867 καταρτισθέντα σώματα (ἐταιρίαι) ἀνδρῶν ασκουμένων εἰς τὴν σκοποβολήν, ἵνα ὑπηρετήσωσιν ἐν ἀνάγκῃ τὴν πατρίδα, ὅπως ἀνεξάρτητα ἀπὸ τοῦ τακτικοῦ στρατοῦ. Ὅτε ἐξερράγη ὁ γαλλογερμανικὸς πόλεμος, ἐκλήθησαν οἱ Ἑ. Σ. ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως, καὶ διὰ διαταγμάτων τῆ 4 Νοεμβρ. (ν) 1870 προσεκολλήθησαν εἰς τὸν στρατὸν διετήρουν ὅμως πάντοτε ἀνεξαρτησίαν καὶ οὔτε στολὴν ἔφερον, οὔτε ὅπλισμὸν τὸν αὐτὸν, ἔλειπε δὲ πᾶσα πεθιρχία ἀπὸ τῶν σωμάτων αὐτῶν πολλοὶ μάλιστα ἐμάχοντο ἰδιαιτέρως ἐξ ἐνέδρας φονεύοντες τοὺς ἐχθρούς. [Β.Ε.]

Ἑλευθεροὶ τέκτονες βλ. Τέκτονες.

Ἑλευθερολάκωνες ἐκχιλοῦντο ἐπὶ

Ῥωμαίων εἰ ἀπελευθερωθέντες ἀπίγονοι τῶν περὶ αὐτὸν καὶ εἰλωτῶν τῆς Λακωνικῆς. Ἐπὶ Παυσανίου ἐκ τῶν 24 πόλεων αὐτῶν αἱ μὲν 14 ἦσαν αὐτόνομοι, αἱ δὲ λοιπαὶ ἐξήρτωντο ἐκ τῆς Σπάρτης. [Σ.Γ.]

Ἑλευθερόπολις. Πόλις ἀρχαία τῆς Παλαιστίνης, μεταξὺ Ἱεροσολύμων καὶ Γάζης, καταστραφείσα τῷ 796 ὑπὸ τῶν Σαρακηνῶν.

Ἑλευθερόπολις. Κώμη παράλιος τῆς Ἀνατολικῆς Μακεδονίας, καίμνη 3 ὥρ. ΝΔ τῆς Καβάλλας καὶ πρὸς Δ τῆς νήσου Θάσου. Οἰκίζεται ὑπὸ 510 χριστ. καὶ 340 βυζαντινῶν. Ἐχει λιμένα ἄριστον διὰ τὸ μέγεθος καὶ τὸ βάθος τῶν ὑδάτων καὶ τὸ ἀπρόσβλητον ὑπὸ τῶν ἀνέμων. Ὑπάρχειται πρὸς ΝΔ τὸς Παγγαίον (Πιλάφ-τεπέ). Ἐν τῇ Ἑλευθερόπολει τοποθετοῦσι τὴν ἀρχαίαν Ἥβη. Οἱ κατοικοὶ ἀσχολοῦνται εἰς τὴν κτηνοτροφίαν καὶ κηπουρικὴν. Εἰς 3/4 τῆς ὥρας ἀπὸ τοῦ λιμένος κεῖται τὸ Ῥωσικὸν μετόχιον εἰς τὸ ἐποῖον διαμένουσιν 80 Ῥῶσοι μοναχοὶ καὶ 100 Χριστιανοὶ καλλιερῆται. Ἀπὸ τῆς κώμης ταύτης τιλοφορεῖται ἡ εἰς Πράδι ἔχων τὴν ἑδραν τοῦ ἐπισκόπου Ἑλευθεροπόλεως. Ἡ ἐπαρχία Ἑ. ἔχει πρωτεύουσάν τὴν κομὴν Πράδι, οἰκίζεται δὲ ὑπὸ 80 975 κατοικῶν.

Ἑλευθερόφρονες καλοῦνται ἐν τοῖς ἡρηκευτικαῖς ζητήμασι οἱ ἐχόντες ἰδίαν πεποίθησιν μὴ βασιζόμενας ἐπὶ τοῦ κύρους τῆς γενικῆς, ἐκκλησιαστικῆς διδασκαλίας. Τὸ ὄνομα ἀναφαίνεται τὸ πρῶτον ἐν Ἀγγλίᾳ, εἰς τὴν εἰς τὴν περὶ πολλὰ καινοτομοῦντες δὲν προσέβαλον ὀνόματι τὴν εἰς Θεὸν πίστιν (Tindal, Morgan, Mandeville). Ἐν Γαλλίᾳ δὲ οἱ Ἑ. ἤκμασαν κατὰ πλῆθος καὶ δύναμιν πρὸ τῶν χρόνων τῆς Ἐπαναστάσεως, οἱ δὲ σφοδρότεροι αὐτῶν (Βολταίρος κλ.) προσέβησαν μέχρις αἰθέρας ἀρχηγοὶ δὲ τῆς τοιαύτης κινήσεως καθόλου ἦσαν οἱ Ἑγκυκλοπαιδισταί.

Ἑλευθεροχώρι. Χωρίον τοῦ δήμου Ἰπρακλειωτῶν τῆς Φθιώτιδος, καίμενον εἰς ἀπόστ. 3 ὥρην πρὸς Ν τοῦ Μοσχολορίου, ἐπὶ τῆς Οἴτης καὶ παρὰ τὸ παραπομπὴν τοῦ Σπερχεῖοις Καρφευάργου. Κῆτ. 225.

— Χωρίον τῆς Τευρκικῆς Θεσσαλίας καίμενον πλησίον τῶν συνόρων καὶ πρὸς Β τοῦ Γριζάνου, εὐ ἀπέχει ὥρ. 2.15' ὅπως ἠκούσθη μνημόνων ἐπὶ ἐμάλης καὶ γυμνῆς ἐνδύσιν κλητύος καὶ κατοικεῖται ὑπὸ 100 χριστ. οἰκογενειῶν.

Ἑλευθεροχώριον. Χωρίον τῆς Μακεδονίας ἀπέχον 4 ὥρ. πρὸς Β τῆς Δίκαιερηνος καὶ 2 ὥρ. διὰ θαλάσσης πρὸς τὸ ΝΔ τῆς Θεσσαλονίκης. Κεῖται ἐπὶ ὁρίματός περιέλειπτου 150 μέτρων ἄνω τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης ἀποτελούμενον ἐκ 40 χριστ. οἰκογενειῶν. Εἰς ἀπόστασιν 1 ὥρας ΝΔ ἐπὶ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ κέλυος κεῖται ὁ λιμὴν Σκάλα Ἑλευθεροχωρίου (ἡ ἀρχαία Μεθώνη), ἔχων βαθυτάτην

παραλίαν προσετὴν καὶ εἰς μεγάλα πλοία. Ἡ πόλις αὐτὴ (Μεθώνη) ἐξαχρήμευς εἰς τοὺς Ἀθηναίους ὡς κέντρον τῶν κατὰ τὴν Μακεδονίαν ἐκστρατειῶν αὐτῶν. Ἐνταῦθα ὁ Φίλιππος ἀπώλεσε τὸν δεξιὸν βραχίονα του. Ἡ περίεθρονος χώρα ἡ ἐκτεινόμενη ἀπὸ τῶν Περικίων ἄρσων μέχρι τῆς θαλάσσης εἶνε τὸ ἀρχαῖον βασίλειον τῆς Περίας, ὅπου ἐπλανήθη ὁ Περσεύς νύκτωρ μετὰ τὴν ἐν Πύδῃ μάχην.

Ἑλευσίνη (Βοτ.) Eleusine L. Γένος Ἀγρωστοειδῶν Βλ. λ. Σιγάρ.

Ἑλευσίνια Μυστήρια. Ἴδε Ἑλευσίς.

Ἑλευσίνιον. Ναὸς τῆς Ἑλευσίνιας Δήμητρος, ἐν ᾧ ὁ Παυσανίας τρία μαρμαρίνα ἀγάλματα, τῆς Θεᾶς, τῆς Κέρης καὶ τοῦ Διονύσου, εἶδε, σημαντικὰς καὶ καιμένες παρὰ τὸν Λάδωνα π. ἐν τοῖς ὅροις τῶν Θεληπουσίων καὶ Κλειτοριῶν. Ἡ λατρεία τῆς Θεᾶς ἐνταῦθα σφαιρίζεται πρὸς τοὺς παραδόσεις τῆς Θεληπύσης, καθ' ἣν ἡ Δημήτηρ διωκομένη κατὰ τὴν ἔξτησιν τῆς Κέρης ὑπὸ τοῦ Περσίδωνος διήλθεν ἐνταῦθεν εἰς Θεληπούταν καὶ ἐν Ὁρχαίᾳ εἰς ἵππον μεταβλήθεισα ἐρίγη μετὰ τοῦ Περσίδωνος ὡς ἵππου καὶ τοῦτου καὶ ἔτεκε θυγατέρα τοῖς μεμνημένοις μόνον γνωστὴν καὶ τὴν ἵππον Ἀρσένον. Πιθανότατα τὸ Ἑ. ἐκείτο ἐν τῇ νῦν Θεσσί Κλειδοκῇ 1 ὥρ. πρὸς Ν τῆς Κοντοβλαίνης κατωθὲν παραδρας ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ἑλθὼς τοῦ Λάδωνος ἐνθα εὐρέθησαν ἀρχαία ἔγνη καὶ ἀγάλμα (εἰς τὴν ἀνωτέρω τριτὴν) εἰς ἐγγυρῶν λίθου. Ἄλλοι θετεύσι τὸ Ἑ. ἐν τῇ ἀριστερᾷ τοῦ Λάδωνος ἑλθῶν, παρὰ τὴν νῦν γέφυραν τοῦ Σπαλαρι, ἐνθα ἐπίσης εὐρέθησαν ἔγνη ἀρχαίας κατοικίας, ἀλλ' ἀπίθανον νὰ ὑποβῇ τις τοὺς Κλειτοριεὺς ἐξιννομένους μετὰ ἐκεῖ καὶ δὴ ἐν ἀριστερᾷ τοῦ Λάδωνος. [Γ.118.]

Ἑλευσίνιος δῆμος. 1) Δῆμος καίμενος ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ τῆς Γορτύνης, γειτονιστὴν τοῖς ἐπαρχίαις Πλειᾶς καὶ Καλαβρυτινῶν, ἔρσινος καὶ ἄρσινος καὶ μόνον σφαιρὸν πρὸς κτηνοτροφίαν ἐπαρκῆς, ἔχων 6185 κατ. γεωργίας καὶ ποιμένας, καὶ ἀποστελούμενος ἐκ τῆς πρωτεύουσας Κοντοβλαίνης καὶ τῶν χωρίων Ἀχλίας, Μελημαχίου, Βουτοῖου, Διέριστης, Κορδοριτοῦ, Μοναστηρακίου, Μπουκίνας, Σερραρυταίης, Παραλογγῶν, Πέτα, Ποδονοῦρας, Συρίμου καὶ τῶν διατελούμενων μονῶν Ἀγ. Παρασκευῆς καὶ Θεοτόκου Κλειδοκῆς. Ἐκεῖ ἔλθον σχολαῖον καὶ 8 δημοτικὰ, εἰρηνοδικεῖον καὶ τηλεγραφεῖον. Ὡς δὲ διασχισθῇ ὑπὸ τῆς ὑπὸ κατασκευὴν ἑθνικῆς ὁδοῦ Δημητριάδος-Πύργου. Καθὼς ἐντὶ τῇ αὐτῇ ἀπὸ τοῦ Ἑλευσινίου ἱερῶς (βλ. λ.) (κατὰ τὴν ἀρχαίαν δῆμον Ἑλευσινίου ἢ Κασούντος ἢ Ἀρσένος κλ.). Ἀπὸ Ν ἐρίσκεται ὑπὸ τοῦ Λάδωνος π., διασχίζεται ὑπὸ τοῦ Ἀρσένος καὶ περιεῖχε γνωστὰς ἀρχαίας οἰσεις τῶν Κασούντων, τὰ Τρόπαια, τοὺς Θα-

λιάδας, τὸ Ἑλευσίνιον κλ. Ἀπὸ Β χωρίζεται διὰ τοῦ Ἀρροδισίου ὄρους τῆς επαρχίας τῶν Καλαδρύτων. Εἶνε εἰς ὕψος 700 μ. περίπου [Γ.Πδ.]

— 2) Ἄθμος ὑπαγόμενος εἰς τὸν νομὸν Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας, εὐτινος πρωτεύουσα εἶνε ἡ Μάνδρα καὶ χωρία Ἑλευσίς καὶ Μαγούλα. Περιέχει ἐν ὅλῳ κατ. 4355.

Ἑλευσίς. Εἰκοσι καὶ δύο περίπου χιλιόμετρα μακρὰν καὶ Βὰ τῶν Ἀθηνῶν, κατὰ τὸ μέσον που τῆς βορείου παραλίας τοῦ ἑρμιονικοῦ κόλπου, απεναντί δὲ τοῦ στενοῦ τῆς Σαλαμίνος, ἐνθα ἡ περιφημὸς ἐγένετο ναυμαχία, καίτοι τὸ σημερινὸν χωρίον Λεψίνια (ἡ παλαιὰ ποτὲ ὀνομαστὴ Ἑλευσίς), ἀποτελοῦν μετὰ δύο ἐπὶ πλησίον κειμένων χωρίων, τῆς Μανδρας καὶ τῆς Μαγούλας τὸν ἄθμον Ἑλευσίαν (1951 κ. μ.) ἐν τῶν πέντε δήμων τῆς ἐπαρχίας Μεγαρίδος. Ὅχι πρὸ πολλῶν ἐτῶν τὸ νῦν χωρίον Λεψίνια ἦν ἄθλιος καὶ ἥκιστα ὕψις τὸς τόπος· μετὰ τὰς ἐν αὐτῇ θύμῳ ἀνασκαφὰς τὸ κλίμα ἐξυγιανθῆναι πρὸ πάντων διὰ τῆς ἐπιχώσεως τῶν κατὰ τῇ παραλίαν τελευταίων ἀπογραφῶν. ἄλδανοι τὴν καταγωγὴν ἐκ τῆς συλῆς τῶν Ῥέσκων, (γινώσκοντες θύμῳ πάντας νῦν καὶ κάλλιστα ἐμιλοῦντες καὶ τὴν Ἑλληνικὴν) εὐπορώτεροι γενόμενοι ὑψιμενέστερους ὠκεδομήσαντες οἴκους κατὰ τὴν πεδιάδα, ἐν ταπεινῇς ζῶντες πρὸ τερσὸν καλύδεις ἐλτισμενῆς ἐπὶ τοῦ λόρου ἐνθα παλαιὰ ποτὲ ὁ περικαλλὴς Ἰδρυτο νῆες τῆς Δήμητρος καὶ τῆς Κόρης.

Ἡ εἰς τὸ σημερινὸν χωρίον ἔχουσα ἐξ Ἀθηνῶν ἀμαξίτης ἀκολουθεῖ μέγας τῶν Παιτιῶν, ἥτοι τῆς νῦν καλούμενης λίμνης τοῦ Κοιμουνοῦρου, τὰ ἔχον τῆς ἀρχαίας ἐσθλῆς ἐσοῦς συντομον μὲν περιγροτῆν διέσωσαν ἑμὶν ὁ Πλατωνίας (Κιβλ 1, § 36—39), αἱ δὲ ἐπ' ἐσχάτων γενόμεναι δαπάναις τῆς Ἀρχ. Ἐταιρίας ἀνασκαφαὶ μᾶς ἐδείξαν σαφέστερον τὴν φερὰν. Κατὰ τὸν ἕτερον, τὸν πρὸς τὸ ἄστυ, Ρεϊτὴν (ἦσαν δὲ τούτων, ὧν τὸ ὄνομα ὁμοῦ καὶ τὸ παλαιὸν ὡς καὶ νῦν, ὀνομαστοὶ οἱ ἔχοντες καὶ μόνον ὑπὸ τῶν ἱερέων τοῦ ἐν Ἑλευσίῃ ἱεροῦ ἐπρώγοντο) κατὰ τὸν πρὸς τὸ ἄστυ λέγω, Ρεϊτὴν ἡ ἀρχαία ὁδὸς παρεξέκλινε ἱκανῶς τῆς σημερινῆς ἀμαξίτης, ἐν μέρει μὲν κατὰ τοὺς παρθένους τοῦ ἐκεῖ λόρου διερχομένη, ἐν μέρει δὲ καὶ δι' αὐτοῦ ἱσως τοῦ ἔλους (ἐν ᾧ χάριν τῶν πεζῶν καὶ γέφυρα εἶχε ποτε κατασκευασθῆναι) ἐντεθῆναι δὲ πάλιν ἀμρότεροι αἱ ὁδοὶ τὴν αὐτὴν περίπου ἔχουσι φερὰν, ἐμπαροῦ καὶ ὅλως συμπίπτουσι, καὶ μόνον πλησίον τῆς Ἑλευσίνιος ἡ ἀρχαία ὁδὸς, καὶ μικρόν τι νοτιώτερον τῆς σημερινῆς καρχαργμένη διήρχετο τὸν Ἑλευσίνιον Κηρίττον (τὸν νῦν Σαρανταπόταμον καλούμενον καὶ τὸ πλεῖστον τοῦ ἔτους καταζέχρον εἶτα) κατὰ τὴν καὶ νῦν ἐπὶ

ἱκανῶς σωζομένην καὶ κτίσμα πιθανῶς Ἀθριανῶν εἶσαν ἀρχαίαν γέφυραν, παρὰ τὴν μερίνιν καὶ ὁ πηγάδι καλούμενον, ἀφ' οὗ σημερινοὶ κάτοικοι καὶ τῶν τριῶν χωρίων τοῦ δήμου ἀντλοῦσι τὸ πόσιμον αὐτῶν ὕδωρ.

Ἡ ἱερὰ ὁδὸς ἀπὸ τοῦ γνωστοῦ διπλοῦ ἀρχομένη, τοῦ καὶ ἐσθλῆς πύλης ἄλλ' καλούμενου, καὶ εἰς Ἑλευσίνα καταλήγουσιν τὸ παλαιὸν καὶ ὄλον τῆς τὸ μήκος κατὰ στος ἐκατέρωθεν διαφόρων μνημείων, εἴτε θεῶν, εἴτε εἰς ἡρώας, εἴτε καὶ εἰς ἐπισήμους νεκροὺς ἀφιερωμένων· ἀλλὰ τούτων δυστυχῶς ἔχον μόλις καὶ ταῦτα ἀσπρῇ καὶ ἀδύνατον ἰσχυρῶς καὶ μόνον τὰ τοῦ ἱεροῦ τῆς Ἀφιδίτης λειψύνα δύναται τις καὶ σημεῖον εἶναι ἰδῆ (καὶ ν' ἀναγνώσῃ ἀκόμη καὶ τὰς ἐπιγραφὰς ἐκτελεσθῆναι ἐπιγραφὰς) κατὰ μέσον τῆς ὁδοῦ, κειμένα ὀλίγον κατωτέρω σημερινῶς Δαρνίου, ἐνθα τὸ παλαιὸν πιθανῶς ἐκεῖτο ὁ τοῦ πατρίου Ἀπὸλλωνος ναός, εἰ καὶ ἐκεῖ ἀνασκαφαὶ οὐδὲν ἠνεγκον εἰς φῶς δύναμενον νὰ μᾶς στηρίξῃ εἰς τὴν ὑπόθεσιν ταύτην.

Ἡ σημερινὴ Λεψίνια εἶναι καὶ νῦν χωρίον ἄσθητον ἡ παλαιὰ θύμῳ Ἑλευσίς ἀναντιρρήτως τῶν ἐπισημοτάτων ἑλληνικῶν πόων. Ἀποτελοῦσα καὶ αὐτὴ κατὰ τοὺς πανάρχαιους χρόνους ἀνεξάρτητον ὅλως πολιτεία (ἐν τῇ καὶ νῦν σφαιρομένη λόφῳ, τῇ παλαιᾷ Ἀκροπόλει τῆς, ὅφοντο πιθανῶς ποτε ὑπερφύνα τὰ τῶν βασιλέων τῆς ἀνάτορας), ἦν καὶ καθ' ἐπὶ τέλος μετὰ μακροῦς καὶ ποσειματῶν ἀγῶνας (καὶ τούτων ἕνεκα εἶχε κτισθῆναι τὸ μακρὸν ἐκεῖνο, τὸ ἀπὸ τοῦ Πάρου μέχρι τοῦ τῆς θαλάσσης διήκον τεῖχος, βλῆται τις καὶ νῦν ἐπὶ τὰ λειψύνα τὴν σιδηρῇ ὁδῶν πορευόμενος κατὰ τὴν θοσὴν τὴν κοινὴν καλούμενην Δεμα) ἡ ἀναγκασθῆναι λέγει, νὰ ὑποκύβῃ ἐπὶ τέλος εἰς τοὺς γειτονίας τῆς Ἀθηνῶν καὶ ν' ἀποτελέσῃ ἓνα τῶν δήμων τῆς Ἀττικῆς εἰς τὴν Ἱπποβοωντιδα φυλὴν ὑποχθῆναι. Ἡ παραδοσις ἀναφέρει τὸ γεγονός τοῦ περὶ τὸν Εὐμόλεπον καὶ Πρεχθέα μύθους χρόνους ἀλλ' ἡ ἐντελής συγχώνευσθαι ἐπ' ἡλθι βεβαίως ἡ πολὺ βραδύτερον, κατὰ τὸν δὲν, ἱσως δὲ καὶ τὸν 7ον π. Χ. αἰῶνα ὅποτε τὸ Ἴωνικὸν στοιχεῖον τέλει ἐκράτη τῆς ὅλης Ἀττικῆς. Ἀλλὰ καὶ πάλιν οἱ Ἑλεσίνιοι ἐτήρησαν, ὡς φαίνεται, προνομία τι ὡς πρὸς τὰ τῆς διοικήσεως τοῦ ἱεροῦ τῶν, περικαλλήτα ἦσαν ἐν τῇ ἀρχαιότητι τὰ δὲ ἱεροδικὰ γένη οἱ Εὐμόλεπιδαι καὶ οἱ Κήρυκα· οὗτοι μὲν τὸν Δαδούχον καὶ τὸν Ἱεροκέρυκα, καίνοι δὲ τὸν Ἱεροφάντην καὶ τὴν Ἱεροφάντιαν (βλ. τ. λ.) παρεχόμενοι ἥτοι τὰ τέσσαρα κυριώτατα ἱερατικὰ πρόσωπα τῆς Τελετῆς τῶν Μεστηρίων. Ὅταν, λέγει ἐμῶς, ἡ Δημήτηρ περὶ πλανωμένη εἰς ἀλιετήσιν τῆς μονογενοῦς τῆς κόρης Περσεφόνης, ἦν ὁρέπουσαν ναρκίσει ἤρπασεν ὁ τοῦ Ἀδου Θεοῦ Πλούτων, ἡλθ. κ.

εἰς Ἑλευσίνα, σχῆμα γραίας γυναῖκες λαβούσας, καὶ ἐναθεύθη ἐπὶ τῆς ἀγλαΐας πέτρας παρὰ τὰ Κάλυψιν ὄρεα, «ἐνθα πρῶτον Ἑλευσινίων αἱ γυναῖκες χορὴν ἔστησαν καὶ ἦσαν εἰς τὴν Θεόν» (Παυσ. 1, § 38, α), ἔταν λοιπὸν ἡ Θεὰ ἀρκετο ἐνταῦθα κατὰ σκοπὸς καὶ περίλυπος, οὐ μόνον ἔτυχε παρὰ τῶν κατοίκων καὶ τοῦ βασιλέως τῆς χώρας Κελεῦ τοῦ ἄλλου τοῦ μύθου παραδίδειν Δυσταύλου λαμπρὰς ὑποδοχὰς καὶ εἰς γέλωτα ἐνιήθη ὑπὸ τῶν τῆς παιδείας Ἰάμβης (ἡ κατ' ἄλλην τοῦ μύθου παραδίδει τῆς γραίας Πόδας) βωμοδογμάτων σκυμμάτων καὶ κινημάτων, ὥστε νὰ στέρξη νὰ πηχ καὶ τὴν κατὰ παραγγελίαν τῆς κατασκευασθέντα κικεῖν νὰ ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ πρῶτον, κατὰ τὴν τοῦ μύθου παραδίδειν ἀκριβέστερον ἔμαθε παρὰ τῶν δύο υἱῶν τοῦ βασιλέως, τοῦ Ἰδουλέως καὶ τοῦ Τριπτολέμου. μαρτύρων τοῦ δράματος, τὸ τῆς ἀρπαγῆς τῆς Κέρης καὶ τὴν τοπον ἀνέμω, ἥτοι τὸ ἐν αὐτῇ τούτῃ τῇ Ἑλευσίνι σπῆλαιον, εἶδε, δι' οὗ ἡ Πλούτων ἐπὶ χροῦ τοῦ ἐποχομένου ἀρματος κατέβη μετὰ τῆς ἀρπαγῆς κέρης εἰς τὰ καταθμένα αὐτοῦ βασιλεία. Τούτων λοιπὸν ἕνεκα ἡ Θεὰ χαρίζεμένη τοῖς κατοίκοις ἔχει μόνον ἔδειξεν αὐτοῖς καὶ διὰ τοῦ Τριπτολέμου κατέπειν καὶ τοῖς λοιποῖς ἀνθρώποις πᾶσιν (ἐπὶ ὧ καὶ τοσοῦτον μέτεπειν ἐμαγαλαύχον ἐπὶ Ἀθίνοισι) τὴν τῶν Δημητριακῶν καρπῶν καλλιέργειαν, ἀλλὰ καὶ αὐτὰ τὰ μυστήρια, αὐτὴ διατάσσα καὶ τὴν ἀνέγειν τοῦ φερωνομοῦ ναοῦ, ἔταν κατέπειν, ὡς λέγει ἡ μέθοδος, ἐπὶ τῇ τῆς συνδιαλλαγῇ πρὸς τὴν Πλούτων καὶ τῆς συμφωνίας τοῦ νὰ μὴν παρ' αὐτῇ ἡ Περσεφὼν τεσσάρτοι μόνον μῆνας τοῦ ἔτους, τοὺς δὲ λοιποὺς ὅκτωι ν' ἀνέργηται καὶ διατρίβῃ παρὰ τῇ μητρὶ τῆς Δήμητρι. Ἀλλ' ὅποια τινα ἦσαν τὰ μυστήρια ταῦτα, ὅτινα κατὰ τὴν μῦθον αὐτῇ ἡ Θεὰ ἔδειξε τοὺς ἐν Ἑλευσίνι.

Καὶ ἐν τοῖς Ἑλευσινίοις μυστηρίοις αὐτὰς τὰς δογματικὰς ἐγένετο διδασκαλία αὐτὰς τὰς τοῦ μύθου τοιαύτη ἀλλήλική ἢ συμβολικὴ πρὸς τὴν ὁρμῶν τῶν μουσμένων ἐξαικόνισις, ὥστε νὰ πηγαῖσιν ἐξ αὐτῆς θῶαν ἀνακαλύψεις ἢ καὶ ὑπαινίγματα εἰς τὴν ὁρμῶν καὶ ἀλλήλοισιν τῆς ἄλλης Ἑλλ. Θερητικῆς θὰ προσέδιδον εἰς αὐτὰ χαρὰς. Ἦ δὲ πίστις εἰς τὴν ἀθανασίαν τῆς ψυχῆς τοῦ ἀνθρώπου ἦν τι καὶ ἐν τοῖς Ἑλευσινίοις μυστηρίοις ἐκ τῶν ποικίλων δεδομένων καὶ προϋποτιθέμενων καὶ ἀποδείξεις ἢ ἐν αὐτῇ ἡτῇ τῇ ὁρμῶν ὅλως ἀπαντήσας ἐπὶ αὐτῇ ἡτῇ περὶ τῆς κατωτέρω λέγουσ.

Καὶ ἐν τῇ ἀκριβείᾳ ἐγένετο ἐν τῇ μυστικῇ ἀγνοοῦμεν. Τὸ ἐπιβαλλόμενον εἰς τοὺς μυστικῶν ἐνυλάχθη δίδει οὐδ' ἦτο δυνατόν ὥστε τὰ δρώμενα καὶ δεῖκνυμενα, τὸ κυριώτατον ἐκ μέρους τοῦ μυστικοῦ δράματος νὰ γνωσθῇ δι' ἀπλῆς περιγραφῆς. Ἀλλ'

ἐκ τῶν ἐλπίων νύξεων ἂν ἔχμεν (καὶ τούτων τὰς πλείους δυστυχῶς παρὰ μαρτύρων, ὧν ἡ ἀξιοπιστία ἐν τούτῳ δὲν εἶναι πάντοτε ἀνωτέρα παρὰ τὴν ὑπόνοιαν τῶν πατέρων τῆς ἱστορίας) ἐννοεῖται νὰ εἰκόσωμεν διὰ τὰ μυστήρια οὐδὲν ἄλλο ἦσαν ἢ δραματικὴ ἢ μᾶλλον μυστικὴ παράστασις τοῦ ὅλου μύθου τῆς ἀρπαγῆς, τῆς περιπλανήσεως τῆς Δήμητρος, τῆς πρὸς αὐτὴν ἐπανάδου τῆς Κέρης, ὡς καὶ τῆς γεννήσεως τοῦ ἱστορικοῦ ὑπὸ ταύτης, ἔταν κατέπειν καὶ τούτου ἡ λατρεία ὑπετέλλετο εἰς τὴν Ἑλευσίνια μυστήρια, ταῦτα δὲ πάντα ὑπὸ τινων ὁρμῶν καὶ ἀσμάτων συνδεσμένα καὶ συμβεβλημένων (εἰς τὰ ὑπὸ τοῦ τερασάντου δεικνύμενα ἱερὰ, εἰκόνες, σκευὴ κτλ.), δι' ὧν ὅλως ἐσκοπεῖτο μόνον νὰ παρασταθῶσι ὡς δι' εἰκόνες συντόμως πράξεις, αἵτινες δὲν ἦτο δυνατόν ἐν ἐκ τῇ λεπτομερείᾳ τῶν νὰ ἐκτυλιχθῶσι πρὸς τὴν ὁρμῶν τῶν μουσμένων κατὰ τὴν δραματικὴν τοῦ μύθου παράστασιν. Ἀν δὲ κατέπειν σὺν τῇ χροῖνι τινὰ τῶν συμβεβλημένων τούτων ἀπέδιδαν δυσληπτότερα ἔνεκα μὴ γραπτῆς παραδόσεως τοῦ τυπικοῦ τῆς Τελετῆς, οὐδὲως ἐκ τούτου ἐπίται ὅτι τὰ Ἑλευσίνια μυστήρια μείζονα εἶχον συμβεβλημένων χαρακτῆρα ἢ πάσα ἄλλη ἑλληνικὴ λατρεία.

Ἀλλ' αἰσθάνετο καὶ ἂν ἦσαν τὰ τῆς μυστικῆς καὶ καθ' ὅτινα δὴποτε καὶ ἂν ἐτελεῖτο τὸν τρόπον, ἀνάγκη πάντως νὰ δεχθῶμεν διὰ τοῦτο μὲν αὐτὴ ἢ ἐπαγγελλομένη (τὸ δόγμα τοῦτο τῆς χαρίτος, οὕτως εἰπείν), ἦν ἐν αὐτῇ ἡτῇ τῇ ὁρμῶν ὅλως δεδωμένην εὐρύσκειν (στ. 480—482). ὅτι μόνον οἱ μουσμένοι ἔξουσι βίον μακάριον ἐν τῇ ἀκρίβειᾳ, τοῦτο δὲ αὐτὴ ἢ τῆς ἡγεμονίας καὶ ὅτι ἐγένετο τὸν τρόπον θαυμαστῶς ἐπιδρῶν ἐπὶ τῶν μουσμένων, αὐτοῦ πάντες οὗτοι κατὰ τὴν ὁρμῶν μαρτυρίαν πλείους ἔσαν καὶ τούτων οὐκ ἀσκήμων ἀνδρῶν τῆς ἀρχαιότητος ἀπὸ τῆς βίου τελευτῆς καὶ τοῦ σὺμπαντος αἰῶνος ἡμῶν τὰς ἐλπίδας εἶχον» (Πασκρ. Πανηγ. § 28). «ὅτι ὑπῆρχον οὐ μόνον ἅπλοισι καὶ ἀδίστατοι, ἀλλὰ καὶ ὑβρισταὶ σκώπται τῶν μυστηρίων, παραδειγμα εἰς περὶ τῶν Ἀλκιβιάδων καὶ τῆς περιεργίας κατ' αὐτῶν διὰ τὴν οἱ πολλοὶ ὅμως ἐπίστατον, τοῦτο δὲ καὶ ἡ λαμπρότης ἡ ἔδωκαν εἰς τὴν ἐσπέρην οἱ Ἀθηναῖοι εἶχε καταστήσει αὐτὴν πανελλήνιον καὶ ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα ὡν χροῖων παγκόσμιον. Καὶ αὐτοκράτορες ἔτι, Ἀδριανός, Μάρκος Αὐρήλιος κτλ. ἐμύθησαν, ἀλλὰ τῆς θερηκευτικῆς τῶν σπουδαίου εἶχον ἀπολέσει τότε καὶ τὰ Ἑλευσίνια μυστήρια μέγα μέρος, καὶ ἀποδείξει ὅτι ἡ σύζυγος τοῦ Ἀδριανοῦ Σαβίνα συνελατρεῖτο ἐν αὐτοῖς ὡς νεώτερα Δημήτρ.

Ἐκτείνοντο δὲ πάντες πρῶτον μὲν τὰ ἐν Ἀγῶνι (βλ. λ.) ἢ τὰ μετὰ ἄλλως ἐκτείνοντα μυστήρια (τὶ δὲ καὶ ἐν αὐτοῖς ἐκτείνοντα ἀγνοοῦμεν, ἐκτείνοντα δὲ ὡς προπαρὰ σκευὴ καὶ

προάγνους· ἔπειτα δὲ τὰ Ἑλευσίνια τὰ καὶ μεγάλα καλούμενα, ἀλλ' οὐχὶ καθ' ἑλεγκήριαν ἐν ἐνὶ καὶ τῷ αὐτῷ ἐνιαυτῷ, ἀλλὰ τῆς ἐποπτείας ἦτοι τοῦ δευτέρου βαθμοῦ τῆς μυήσεως, ὡς ἠθέλωμεν εἰπεῖν σήμερον, μεταίχον μετὰ παρέλευσιν ἑλοκλήρου ἐνιαυτοῦ ἀπὸ τῆς πρώτης μυήσεως, ἐν: αὐτὸν δι: αλλ' ἐποπτείας, ὡς λέγει ὁ Πλούταρχος (Δημητρ. § 26), καὶ μόνον ἄνδρες, ἐνθ' αὐτοῦ πρώτου βαθμοῦ τῆς μυήσεως ἠδύνατο νὰ μετασχωεῖ καὶ παῖδες καὶ κόραϊ ἀκίμη καὶ τοιοῦτοι ἦσαν βέβαια οἱ ἀφ' ἐστίας μυηθεῖντες ἡμυθηεῖσιν, παῖδες δὲ καὶ κόραϊ ἐπισανῶν οἰκογενειῶν ὧν τὰ τέκνα δημοτὰ βαπτήν ἐμυούντο (διότι, εἰρησθῶ καὶ τοῦτο, ἡ μύησις δὲν παραιχοτο δοῦρεάν) ἐνεκα τῶν πρὸς τὴν πόλιν εὐεργεσιῶν τῶν γονέων τῶν.—Ἐτελοῦντο δὲ τὰ μὲν ἐν Ἀγρᾷ (κατ' ἔτος, ἐννοεῖται) κατὰ μῆνα Ἀντιστηριῶνα, ἦτοι περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἔτους, τὰ δὲ ἐν Ἑλευσίνι (κατ' ἔτος, ἐννοεῖται, ὡσαύτως, ἀλλὰ κατὰ τριετίαν λαμπρότερα καὶ ἐτι λαμπρότερα κατὰ πενταετίαν, ἐπότε καὶ μεγίστα Ἑλευσίνια ἐκαλοῦντο), τὰ δὲ ἐν Ἑλευσίνι, λέγω, κατὰ μῆνα Βαηρημιῶνα ἦτοι περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ φθινοπώρου. Δέκα διοικούντα ἡμέρας (15—25 τοῦ μηνός) τεύλαχιστον ἐν τοῖς ὑστερωτέροις χρόνοις, ἐπότε, διὰ τὴν πολλὴν τῶν ξένων συρροήν, εἶχε προσλάβει τὸ πρᾶγμα καὶ τινα κερδοσκοπικὴν χαρακτῆρα. Ἐννοεῖται δ' οἰκοθεν ὅτι ἡ ἐορτὴ προσηρῦστατο εἰς πάντας τοὺς Ἑλληνας διὰ τῶν σπονησφόρων (βλ. λ.), ἐγένετο δὲ καὶ ἐκ ἐξωτερικά. Καὶ αἱ μὲν τέσσαρες πρώται ἡμέραι (ἐπιμελεῖτο δὲ τῆς ὅλης ἐορτῆς ὁ ἄρχων βασιλεὺς μετὰ τῶν ἐπὶ τούτῳ ἐκλεγμένων τεσσάρων ἐπιμελητῶν) ἐχρησίμευσεν εἰς προκαταρκτικὰς θυσίας καὶ καθαρμούς (ἐλ. λ. β. μύστα) ἐλέγετο μία τούτων διότι εἰς τὴν ἡλόασαν ἔπρεπε νὰ κατελθῶσι καὶ καθαρθεῖσιν οἱ μύστα), τὴν δὲ 19ην τοῦ μηνός πρὸ τῆς μεσημέρας ἤρχιζεν ἡ ἐπισημοτάτη καὶ λαμπροτάτη τῶν ἐορτῶν, ἡ τοῦ Πάχχου πομπῆς, καθ' ἣν παραλαβόντες ἐν τοῦ ἐν Ἀθήναις Ἰακχίου (ἐλ. λ.) τὸ εἰδωλὸν τοῦ Θεοῦ καὶ ἐπὶ δρχήματος θέταντες (ἐπ' αὐτοῦ δὲ τοῦ δρχήματος ἐκαθίζετο καὶ ὁ Ἰακχωγῆς) ἐπιδρεύοντο τὴν ἱερὰν ἰδὲν δι' ὅλης τῆς ἡμέρας (θύοντες τὰς θεὰς καὶ τοῖς ἡρώσιν ὧν τὰ ἱερὰ κατὰ τὴν ὁδὸν ἐκείνη, ὡς ἀνωτέρω ἐρρήθη) καὶ μόλις περὶ μέσας νύκτας ἀφίκνοντο εἰς Ἑλευσίναν. Ἀπειρον ἦν τὸ ἀκολοθεῖν πλῆθος (ἐν καιροῖς ἐνθα ἐκείνησι δὲν κατορθύοντο καὶ φρουρὰ ἡκολούθει τὴν πομπήν), οἱ δὲ μύστα διακρίνοντο τῶν ἀπλῶν θεατῶν διὰ τοῦ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς μωρίνης στερέανου καὶ τῶν κροκῶν ἦτοι τῶν κροκιδῶν νημάτων, ἅτινα ἔφερον προδεδεμένα περὶ τὸν διζῆν βραχιόνα καὶ τὴν χριστερόν πέδον. Ὀλοκλήρως δὲ ἡ Ἑλευσίς ἐξήρχετο εἰς προὔπληξιν μέχρι τῶν Περσῶν ἦτοι

τῶν ἀρχαίων ὀρίων τῆς Ἑλευσινιακῆς γῆς.

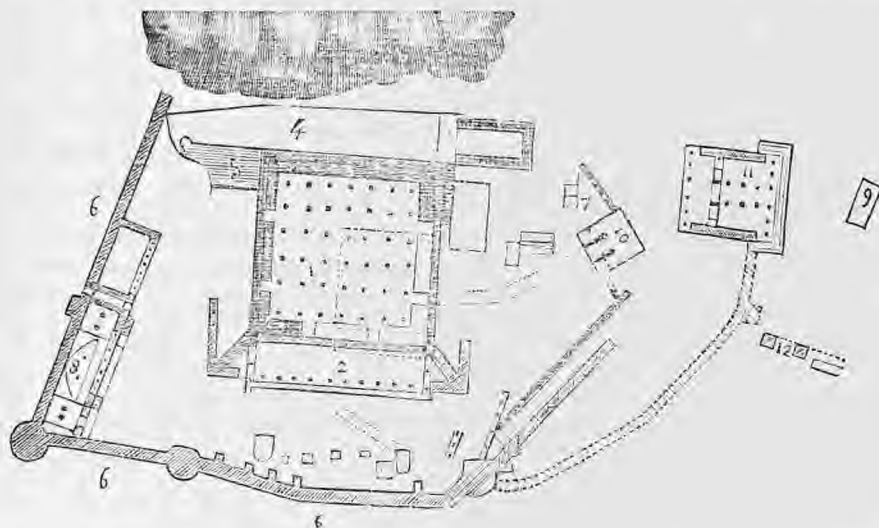
Εἰς Ἑλευσίναν ἀρκεῖται φαίνεται διὰ τὰς παύσεις τὴν ἐπιλοκίαν τῆς νυκτός (οἱ νηστεύσαντες μάλιστα δι' ὅλης τῆς ἡμέρας μύστα, εἶχον ἀνάγκην βεβαίως τοιαύτης ἀναπαύσεως), τὴν δὲ ἐπαύριον ἔθυσεν εἰς τὰς δύο θεὰς καὶ τὸν Ἰακχον. Αἱ τρεῖς ἀνέλουσι ἡμέραι ἦσαν αἱ κυρίως μυστηριώτερες ἡμέραι ἢ μᾶλλον μυστηριώτερες νύκτες (διότι ἐν νυκτί, ὑπὸ τὸ σῶς τῶν δρχῶν ἐτελοῦντο τὰ μυστήρια), καθ' ἃς ἐμυούντο, κεχωρισμένως ἐννοεῖται, οἱ ἀπλοὶ μύστα (εἶχε δὲ τούτων ἕκαστος τὸν μυσταγωγὴν αὐτοῦ ἦτοι ἄνδρα ἐξ ἐνὸς τῶν δύο ἱερατικῶν γενῶν θυνάμενον νὰ ἐδηγήσῃ αὐτὸν εἰς τὰ προκαταρκτικὰ τοῦ καθήκοντος) καὶ οἱ ἐποπταί, ἀφ' ὧν ἐννοεῖται ἀπεδείκνυσεν πρῶτον εἰς τοὺς τεταγμένους ἐπὶ τούτῳ κατὰ τινὰ τρόπον, ὅτι ἐγένοντο ἡδὴ μύστα· δὲν ἀπεκλείοντο δὲ τῆς μυήσεως, τοῦλάχιστον ἐν τοῖς ὑστερωτέροις χρόνοις, εἰμὴ μόνον οἱ κακουργήσαντες καὶ ὅσοι τυχέον διὰ λόγους ἄλλους ἢ θελόν κριθῇ ὑπὸ τοῦ ἱεροφάντου ταύτης ἀνάξιτοι. Τὴν 24 καὶ 25 ἐτελοῦντο γυμνικοὶ, ἱππικοὶ καὶ μουσικοὶ ἀγῶνες ἴσως δὲ καὶ σκηνικοὶ (ἡ Ἑλευσίς εἶχεν ἐπίσης τὸ θέατρον τῆς ἀλλὰ τοῦτο ἡδύνατο καὶ εἰς ἄλλας νὰ χρησιμεύῃ ἐορτάς), τὴν δὲ 26 ἐπέστρεφον εἰς Ἀθήνας πάλιν ἐν πομπῇ καὶ τότε πιθανῶς ἐγένοντο καὶ οἱ περιλάλητοι ἐκεῖνοι γὰρ ὑρισμοὶ (βλ. λ.) κατὰ τὴν ἐπὶ τοῦ ἄττικοῦ Κίχριστοῦ γέφυραν (παρὰ τὴν σημερινὴν Ἀγίον Σοφίαν) εἰς ἀνάμνησιν πιθανῶς τῶν τῆς παιδείας Ἰαμῆς σκουμάτων, δι' ὧν ἡ θεὰ, ὡς λέγει ὁ μύθος, τὸ πρῶτον εἰς γέλωτα ἐκινήθη. Καὶ ταῦτα μὲν τὰ κατὰ τὰ μυστήρια καὶ τὴν τούτων ἐορτήν.

Τῶν δὲ ἐν Ἑλευσίνι ἱερῶν κτισμάτων, ἐν οἷς ταῦτα κυρίως ἐτελοῦντο, περιεσώθησαν ἡμῖν καὶ ἡλλοι εἰς τῆς διὰ τῶν ἀπὸ θεοκατίας ἀρχαίων ἀνασκαφῶν τῆς Ἀρχ. Ἐταιρίας τὰ ἐδάφη σχεδὸν μόνον τῆς κατὰ σκευῆς, ὧν παρέχοντες ὥδε ἀπλοῦν διάγραμμα ἀνάγκη νὰ συνεθεώσωμεν αὐτὰ καὶ διὰ τῶνδε τῶν ἐπεξηγήσεων. Τοῦ ἀρχαιολογικοῦ Ναοῦ, αὐτοῦ ἐκείνου ἴσως, ὅστις κατὰ διατάγην αὐτῆς τῆς Θεᾶς, ὡς λέγει ὁ ὕμνος, ἐκτίσθη, σώζονται τινα λείψανα, ἀλλὰ δὲν ἐσημειώθησαν ἐν τῷ πρὸ τῶν δευτέρων τῶν ἀναγνωστικῶν διαγράμματος πρὸς ἀπερυγὴν σύγκρισιν. Ὁ Ναὸς οὗτος ἡ κατέπεσεν ἢ καὶ καταδαφίσθη ἐπὶ τῆς ὑπὸ τῶν Περσιστράτιδων, οἵτινες ἀνῆγειραν ἐν τῇ αὐτῇ θέσει ἄλλον πολὺ μεγαλύτερον, τὸν σημειωθέντα ἐν τῷ διαγράμματος διὰ γραμμῶν ἐκ στιγμῶν ἀποτελεσθέντων. Καὶ τούτου τοῦ Ναοῦ σώζονται ἱκανὰ λείψανα· ὁ σηκὸς αὐτοῦ ἦν ἀκρίβως τετράγωνος (27Χ27 μ.). ἡ δὲ πρηνὸς Ἰστοῦ τοῦ εἶχε βάθος ἡμιστοῦ πλάτος 7,20 μ. Ὑπερθε δὲ ἐντὸς ὁ σηκὸς 25 κίνας εἰς πέντε τετράς (5Χ5)

τεθειμένους (σώζονται οἱ βάσεις τῶν πᾶσαι, ἀλλὰ δὲν ἐσημειώθησαν ἐν τῇ διαγράμματι πρὸς ἀποφυγὴν ἐπίσης συγχύσεως) ἐξ οὗ μετὰ λόγου εἰλαζεται ὅτι εἶχε καὶ οὗτος καὶ δευτέρον πᾶτωμα, ὡς καὶ ὁ κατόπιν κτισθεὶς, εἰς ὑποσκήριζιν δὲ τούτου ἀνάγκη ὑπῆρχε βεβαίως κίωνων. Τοῦτο δὲ εἶναι καὶ τὸ προσδιδόν ἐἰς τὸν ἐν Ἑλευσίνι ναὸν (οὗτω δὲ καλεῖται αὐτὸν μόνον ὁ ὕμνος, ἐν δὲ τοῖς ἔπειτα χρόνοις ἐκαλεῖτο Τελεστήριον, Νέγαρον, Ἀνάκτορον, Ἀδυτον, Μυστικὸς Σηκός) ἔτιω (ἰδιαζεν σχῆμα.

Κοί οὗτος ὁ Ναός, ὡς καὶ πάντα τὰ λοιπὰ ἱερὰ τῆς Ἀττικῆς, ἐκὰν ὑπὸ τῶν Περσῶν (Ἡρόδ. 9, 5 καὶ 65), ἀνηγέρθη ἐμῶς καὶ πάλιν προσωρινῶς ἴσως, ἀλλὰ καὶ μετὰ κατὰ πρὸς δυσμὰς ἐπέκτασιν, εἰθὺς μετὰ τὴν ἀπέλασιν τῶν βαρβάρων, ὡς φαίνεται, κατὰ τοὺς οὕτως καλουμένους Κιμωνεῖς χρόνους, καὶ

κατόπιν συνετελέσθη διπλάσις γενόμενος δι' ἐπέκτασιν πρὸς μεσημβρίαν ἐπὶ Περικλέους, Ἰκτινεῦ τοῦ ἀρχιτέκτονος δόντος τὸ σχέδιον (1). Ἀλλὰ καὶ τινὶ τρόπῳ ἢ ἐπὶ Περικλέους αὐτῇ ἐπέκτασις συνηνώθη πρὸς τὸ κτίσμα τῶν Κιμωνεῶν χρόνων δὲν εἶναι κατὰ πάντα σαφές. Βεβαίως εἶχε καὶ οὗτος ὁ σηκὸς ἐντὸς κίονας καὶ ἄνω πᾶτωμα κατ' ἀκολουθίαν, ὡς τοῦτο καὶ ὑπο τοῦ Πλούταρχου ῥητῶς μαρτυρεῖται (Περικλ. § 13.)· ἀλλὰ εἰ καὶ νῦν, ἐν μέρει μόνον, ὡς εἶλες, σωζόμενοι 42 κίονες αὐτοῦ καὶ αἱ 6 πύλαι εἶναι Ῥωμαίων χρόνων προκίοντα καὶ ἀληθῶς ἐν τοῖς Ῥωμαϊκῶς χρόνοις, πιθανῶς περὶ τὰ τέλη τοῦ 1B μ. Χ. αἰῶνος μετασκευάσθη, ἰστωρικῶς τουλάχιστον, καθ' ὅλοκληρίαν σχεδὸν ὁ σηκός, ὡς αἱ ἀνασκαφαὶ ἀριθμητικῶς ἀπέδειξαν, τότε δὲ ἴσως ἐπλατύνθησαν καὶ αἱ προϋπάρχουσαι στεναὶ ἐπιστῶν βαθμίδες γυ-

νομένης συγχρόνως καὶ νέας πρὸς δυσμὰς ἐπέκτασεως, ὥστε ν' ἀποτελεσθῇ ὁ σχεδὸν τετραγώνος σηκός, (51X52 μ.), ἐν νῦν πρὸ ὀφθαλμῶν ἔχομεν. Ἡ πρόναος αὐτοῦ Στοά (2) εἶχεν ἤδη πρὸ τῆς Ῥωμ. ταύτης μεταβολῆς κτισθῇ, ἀλλὰ καὶ αὕτη βραδυτέρως πολὺ τῶν χρόνων τοῦ Περικλέους, ἐπὶ Δημητρίου τοῦ Φαληρέως διὰ Φίλωνος τοῦ ἀρχιτέκτονος.

Ἐν τούτῳ δὲ τῇ εἰκοδομῇ (καὶ ἔτι ἐν ὑπογείοις κρύπτεισι ὡς μέχρις ἐσχατιῶν ἐπιστεῖν) καὶ μάλιστα ἐν τῇ ἰσχυρίᾳ αὐτοῦ, οὕτως εἶπεν, πατρίωμι τῇ καὶ πιθανῶς ἰδίως Τελεστήριον καλουμένῳ, ὅπως δὲ περὶ τὰ 6 μέτρα ἔχοντι καὶ ἀμυδρῶς διὰ μόνον τῶν θυρῶν ἴσως φωτισμένῳ, ἐτελεῦντο τὰ μυστήρια, τῶν μυστῶν ἐπὶ τῶν περίεξ βεθυμένων (3) καθημένων, ἢ καὶ, ὅταν ἦσαν πολλοί, ἐπὶ τούτων τε καὶ ἐν τῇ λοιπῇ ἐλευθέρῳ χώρῳ

ἰσταμένων κατὰ τὴν τοῦ μυστικοῦ δραματός παράστασιν. Τὸ ἄνω πᾶτωμα εἰς ὃ ἡ αἰετοδὸς ἐγένετο πιθανῶς ἀπὸ δυσμῶν ἔνωθεν ἐπὶ τοῦ ὠμαλισμένου (4) βράχου, εἰς ἐν ἔφερον αἱ ἐκατέρωθεν βαθμίδες (5). πιθανῶς νὰ ἔχρησται καὶ ὡς ἰδίως κατὰ ἤτοι τόπος ἐνθα τὸ σύμπλεγμα τῶν ἀγαλμάτων τῶν δύο θεῶν (εἰκονίζοντο δ' ἀναμειβόμενος ὁμοῦ ὡς κοινὴν εἶχον καὶ τὴν λατρείαν ἐν Ἑλευσίνι) ἴδρυτο. Τῶν λοιπῶν ἐν τῇ ἱερῇ οἰκοδομημάτων πλήν τοῦ τείχους αὐτοῦ τοῦ Περιβόλου (6) ἤδη μνηστὴς ἐνταῦθα εἶναι ὁ νῆος τοῦ Πλούτωνος (7), καὶ τὸ κληθὲν Νουλεύτηριον (8) διὰ τὴν πρὸς τὸ Βουλευτήριον τῆς Ὀλυμπίας ὁμοιότητά του ἐπὶ τούτου ἔμως καταστραφέντος ὠκοδομήθη ἐν Ῥωμ. χρόνους Στοά. Τούτων δὲ, τῶν Ῥωμαϊκῶν δηλ. χρόνων, πρεῖν εἶναι οὐ μόνον τὰ σωζόμενα εἰσέπια (9) τοῦ ναοῦ τῆς

Προπυλαίας Ἀρτέμιδος καὶ Ποσειδῶνος πατρὸς (Παυσ. 1, 38. 6) ἀλλὰ καὶ ἀμφότερα τὰ Προπύλαια (10 καὶ 11), τὰ τε μεγάλα δηλ. καὶ τὰ μικρά. Ἐν τῇ Ἑλληνικῇ καὶ τῇ Μακεδονικῇ ἀρχαιότητι οὐδ' ἠδύναντο νὰ ὑπάρχωσι ταῦτα, ἀλλὰ Πύλη τις μόνον μεγάλη κατὰ τὴν θέσιν τῶν μικρῶν Προπυλαίων, ἀφοῦ τὸ ἱερὸν τῆς Ἐλευσίνος ἐχρησίμευε μετὰ καὶ τῆς λοιπῆς περιτειγισμένης Ἀκροπόλεως καὶ ὡς φρουρίον καὶ ἐντεῖθεν καὶ τὸ πυχὸν καὶ στερεὸν τοῦ τείχους τοῦ Περιβόλου αὐτοῦ. Ἐκτίσθησαν δὲ τὰ μὲν μικρὰ Προπύλαια κατὰ τὰ μέσα τοῦ 1ου π. Χ. αἰῶνος ὑπὸ Ἀππίου Περύχου, ὃς ἡ ἐπὶ τοῦ ἐπιστυλίου, ἱκανῶς σφωζόμενῃ, λατινικῇ ἐπιγραφῇ μαρτυρεῖ, τὰ δὲ μεγάλα κατὰ τὸν 2ον μ. Χ. αἰῶνα ἰσως ὑπὸ τοῦ Ἀδριανοῦ, ἐπὶ τῇ πιθανῶς ἐκτίσθῃ καὶ ἡ εἰς τοῦτον καὶ τὰς θεὰς ἀφιερωμένη θριαμβικὴ ἀψίς (12) καὶ πλεῖστα ὅσα ἄλλα δημόσια τε (βιβλιοθεῖα, ὑδραγωγεία) καὶ ἰδιωτικὰ κτίσματα, ὡς μαρτυροῦσι τὰ πολλὰ ἐν τῇ σημερινῇ χωρίῳ σωζόμενα εἴρεπια. Ἐν τοῖς Ῥωμ. χρόνοις καὶ μάλιστα τοῖς κατὰ τὸν Ἀδριανὸν καὶ τοὺς Ἀντωνίνους ἀπολαύουσα καὶ ἡ Ἐλευσίς ὡς καὶ ἡ λοιπὴ Ἑλλὰς τῆς εὐνοίας τῶν αὐτοκρατόρων καὶ ἐντελούς ἡσυχίας ἀπέλαυνε, ὡς εἰκόσ, καὶ ὕλην εὐημερίας οὐ σμικρὰς.

Πότῃ τὰ ἐν Ἐλευσίνῃ κατεστράφησαν ἱερὰ ἀκριβῶς δὲν εἶναι γνωστὸν, ἡ δὲ γνώμη ὅτι ἡ καταστροφή ἐπῆλθεν ἐπὶ Ἀλαρίχου (897 μ. Χ.) εἶναι ὀλως ἀβάσιμος. Τὰ μυστήρια ἐπαύσαντο τελοῦμενα μόλις, ὡς φαίνεται, κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 19' μ. Χ. αἰῶνος, ἐπὶ Θεοδοσίου τοῦ δευτέρου. Ἐπὶ δὲ Ἰουστινιανοῦ κατὰ τὸν 6ον δηλ. μ. Χ. αἰῶνα ἐξέλιπε σχεδὸν τέλειον καὶ ἐν Ἐλευσίνῃ ἡ ἀρχαία λατρεία καὶ τότε πιθανώτατα ἤρξατο συντελούμεν καὶ ἡ καταστροφή τῶν ἱερῶν τῆς, εἰς ἣν δὲν εἶναι ἀπὸ τῶν συντελεσάντων καὶ φυσικαὶ αἰτίαι ἐνδελεχῶς. Τότε δὲ ἴσως, κατὰ τοὺς Ἰουστινιανέους δηλ. χρόνους, εἰς ἀπόκρουσιν τῶν ἀπὸ βορρᾶ εἰσβαλλόντων βαρβάρων μετεβλήθη καὶ πάλιν τὸ ἱερὸν τῆς Ἐλευσίνος εἰς φρούριον, ὅπερ ἄξιον ἐπὶ πόσον διατηρήθη χρόνον. Ἐννοεῖται δὲ εἰκοθεν ὅτι τὰ ἀρχαία οἰκοδομήματα παρεῖχον καθ' ὅλον τὸ μακρὸν τοῦτο διάστημα καὶ μέχρις ἐσχάτων ἀκόμη ὕλην οἰκοδομήσιμον πρόχειρον οὐ μόνον εἰς οἰκοδομὴν ἐκκλησιῶν (τοιαύτης ἱκανῶς μεγάλης οἰζύονται καὶ νῦν ἐπὶ τὰ εἴρεπια ἐν Ἐλευσίνῃ κατὰ τὸ ἐκκλησιάζειν τοῦ Ἁγίου Ζαχαρίου), ἀλλὰ καὶ ἰδιωτικῶν οἰκῶν καὶ ὑπὸ τὰ θεμέλια τίς οἶδε τίνας τοιοῦτου μεταγενεστέρου κτισματος οἰζύονται κεκρυμμένα τὰ ἐδάφη τοῦλάχιστον τῆς κ. α. π. α. κ. ε. υ. η.ς τοῦ Ναοῦ τοῦ Τριπτολέμου, εὐμνημονεύει μὲν ὁ Παυσανίας ὡς ἔξω τοῦ Περιβόλου κειμένου, δὲν εὗρεθαι δὲ εἰσὲτι τὰ ἔγχρη.

Ἐξήκολούθει λοιπὸν καὶ ἡ Ἐλευσίς καθ' ὅ-

λον τὸ μακρὸν διάστημα τῶν Βυζαντινῶν χρόνων ὑπάρχουσα, ἀλλ' ἀφανὴς καὶ ἄσημος καὶ τῆς ἀρχαίας τῆς λαμπρότητος ἐρείπεια καὶ τὸ ὄνομα μόνον σφύζουσα, ὄνομα, ὅπερ, εἰ καὶ μικρὸν τι παρεφθαρμένον, ἐπέζησε καὶ τῶν μετὰ ταῦτα καταστρεφῶν διότι, ὡς ἐρρήθη, καὶ μέχρι σήμερον παρὰ τῇ λαῇ καὶ τοῖς ἀλθανοφώνοις ἀκόμη αὐτοῦ κατοικοῖς. Λεψίνα καλεῖται ὁ τόπος. Κατόπιν συνυπετάγη σὺν τῇ λοιπῇ Ἀττικῇ καὶ Βοιωτίᾳ εἰς τοὺς Φράγκους (Γάλλους, Καταλανούς, Φλωρεντινούς), τῆς Φραγκικῆς δὲ ταύτης κατακτῆσεως λειψανον πιθανῶς εἶναι ὁ ἐπὶ τοῦ λόφου ἐν μέρει καὶ νῦν ἐπὶ σωζόμενος, ἐκ λίθων δὲ ἐξ ἀρχαίων ἐκτεθειμένων οἰκοδομημάτων, ἐπὶ ἀρχαίων ὅμως θεμελίων, ἐκτισμένος Πύργος· μετὰ δὲ καὶ τὴν τοῦτων ἐνδιώξιν ὑπέκυψεν, ὡς εἰκόσ, καὶ αὕτη εἰς τοὺς Τούρκους. Ἀλλ' ἤδη πρὸ τῆς τουρκικῆς κατακτῆσεως, ὡς φαίνεται, ὁ τόπος εἶχεν ἐρημωθῇ τῶν προτέρων αὐτοῦ κατοίκων. Οἱ συνεγεῖς καὶ ἀδιαιεῖται ἐκείνοι πολέμοι τῆς 14' καὶ 15' ἑκατονταετηρίδος καὶ αἱ δηρώσεις καὶ αἰχμαλωτίων ἀπαγωγῶν ὑπῆρξαν, ὡς καὶ εἰς πολλὰς ἄλλας, ἰδίως παραλίας, χώρας τῆς Ἑλλάδος, καὶ εἰς τὴν Ἐλευσίνα καταστρεπτικοὶ ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε ἕκτοτε, ὡς φαίνεται, ἐρημικὸν εὐρύσθη τὸν τόπον κατέλαβεν αὐτὸν τὸν ἀπὸ βορρᾶ κατὰ σίτην κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους πρὸς μεσημέριαν μεταναστευόντων ἀλθανῶν μοῖρὰ τις, ὅχι πολυάριθμος ὅμως, ἀρσὺ καὶ πάλιν βραδύτερον κατὰ τὴν 17' ἑκατονταετηρίδα ὁ τόπος ἐπάλῃ νέαν ἐρήμωσιν ὑπὸ πείρατον καὶ τοῦ ἀπὸ τούτων φόβου. Ὁ Σπὸν ἐπισκεφθεὶς τὴν Ἐλευσίνα τὸν Φεβρουάριον τοῦ ἔτους 1676 ἀναφέρει ὅτι εὗρε μὲν τὴν περίρριπιδά καλλιεργημένην, ἀλλ' οὐδεμίαν κατοικίαν καὶ οὐδένα ἐν αὐτῇ μόνιμον κατοικόν. Ὁ τόπος ἤρξατο καὶ πάλιν μονιμῶς κατοικοῦμενος, ὡς καὶ ἡ παράδοσις μαρτυρεῖ, περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς παρελθούσης ἑκατονταετηρίδος κατελθόντων τῶν προπατέρων τῶν νῦν κατοίκων αὐτῆς κατὰ τὸ πλεῖστον ἀπὸ τῶν δυτικῶν ὑπωρείων τοῦ Κιθαιρώνος. Κατὰ δὲ τὴν ἐπανάστασιν ἐν τοῖς πρώτοις ἤσαντο ὅπλα καὶ οἱ Ἐλευσῖνιοι κατὰ τῶν Τούρκων καὶ συνεπώλευσαν μετὰ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων τὸν κοινὸν ἀγῶνα μέχρι τοῦ πέρατος αὐτοῦ. (Βιβλιογραφία. Grote. History of Greece, τόμ. Α'. P. Stengel, Sacral—Altertümer (ἐν τῷ Ivan v. Müller, Handb. d. klass. Altertumswiss.) 1889. ἐνθα καὶ πάσα ἡ μέχρι τότε βιβλιογραφία. Rhode, Psyche, I Theil (1890). Περί τῶν ἀνασκαφῶν δὲ καὶ τῶν λειψάνων τοῦ ἱεροῦ ἰδίως καὶ Πρακτικὰ τῆς Ἀρχ. Ἐταιρίας 1882-1890 καὶ Ἐτημ. Ἀρχ. 1883-1892. Rubensohn, Die Mysterienheiligtümer in Eleusis und Samothrake (1892). [Δ. Φ.]

Ἐλεφαντιάσις καλεῖται ἡ ἐπίκτητος κατ' ὄγκον ἐπαυξησις μέλους τινὸς τοῦ σώματος, προερχομένη κυρίως ἐξ οἰδηματώδους διούσεως τῶν ἰσθμῶν καὶ ἐκ πολλαπλασιασμοῦ τῶν στοιχείων τοῦ συνδετικού ἰσθμοῦ. Οἱ Ἑλληνες ἱατροὶ προσένευον τὸ ὄνομα εἰς ἄλλην ὅλως διάφορον νόσον, τὴν νῦν «λέπρα» καλουμένην. Ἡ νόσος, σποράδην αναφανομένη καὶ σπανία οὕτω παρ' ἡμῖν καὶ εἰς τὰ εὐκρατα κλίματα, συγγενέτης δὲ εἰς τὰς Ἰνδίας, τὴν Ἀραβίαν, τὴν ἀφρικανὴν ἡπειρόν κτλ., προκαλεῖται πρὸ πάντων τῆς κνήμης, ἥτις παχύνεται διπλασίως καὶ τριπλασίως καὶ προσκίτται μέρφῃ κυλινδραιοειδῇ. ἐμοιάζει δὲ τοιοῦτοτρόπως πρὸς τὴν τοῦ ἐλέφαντος (ἐξ οὗ τὸ ὄνομα). Μετὰ τὴν κνήμην συγγενέτερον προσβάλλονται τὰ αἰδοῖα, ἄλλα καὶ ἄλλα τοῦ σώματος μέλη. Ῥιπινεῖνται δὲ ἡ Ἐ. ὡς ἐπακλουθήμα διαφόρων νοσημάτων συνεπαχθέντων συμφορήσεως χρόνιαι, ἐν τῷ συγκροτήματι κυρίως τῶν λεμφικῶν ἀγγείων. Ἀπορρίπτεται μὲν οὐδὲν κιν. θυμῶδες πρὸς τὸ σῶμα φαινόμενον, ἡ δὲ ἱατρικὴ ἐπιτυχάνεται μόνον κατὰ τὰς περιπτώσεις ἐκείνας, ἐναῖς εὐπραγτος καθίσταται ἡ καθ' ἑαυτὴν τῶν ὄγκων δι' ἐγχειρίσεως, ὡς ἐπὶ Ἐ τῶν αἰδοίων. [H.I.A.]

Ἐλεφαντίνη. Νῆτος ἐν τῷ Νεῖλῳ, ἀπεναντί τῆς πόλεως Ἀσουάν (Συήνης), παρὰ τῇ Β ἄκρῃ τοῦ πρώτου καταρράκτου. Ἐκαλεῖτο ὑπὸ τῶν ἀρχαίων αἰγυπτίων Ἀδού, νῦν δὲ Γεζίρετ Ἀσουάν. [H.II]

Ἐλεφαντόδους (ἡ ἐλεφαντοστοῦν). Ἡ οὐσία τῶν χαυλιόδόντων τοῦ ἐλέφαντος (καὶ τοῦ Μαιμούθ καὶ Μαστόδοντος τῆς Σιθρίας: ὀρυκτὴν ἐλεφαντοστοῦν), ἐπὶ δὲ τοῦ ἱπποπόταμου κλπ. Ἐχει τὴν σύστασιν τῶν ὀστέων, ἐνέχει ὅμως μόνον ἕως 60 τοῖς ἑκατὸν ἀνόργανον ὄσιον καὶ δὴ ἰδίως φωσφορικόν. Ἀσβεστον, τὸ δὲ λοιπὸν ἐνὸς ὀργανικῆ οὐσίας λίαν στενῶς συνδεσμένη καὶ ὑπολειπομένη ὡς ἐλαστικὴ μάζα ἢ ἀναιρέσιμω δὲ ὑδροχλωρίου τάνυσαν σιτατικά. Τὸ Ἐ. χρησιμεύει εἰς κατασκευὴν κοσμημάτων, σφαιρῶν σφαιριστηρίου, κομβίων κλ. [O.A.P.]

Ἡ χρῆσις τοῦ ἐλεφαντόδοντος (καὶ ἐλέφαντος ἀπλῶς λεγομένου), ἦτο γνωστὴ εἰς τοὺς Ἑλληνας ἀπ' ἀρχαιοτάτων χρόνων, συγγενέτατα δὲ ἀναφέρεται ἐν τῇ Ὀδυσσεΐᾳ ὁ Ἐ. ὡς χρήσιμος πρὸς διακόσμησιν ἐπιπλῶν, σκευῶν καὶ οἰκιῶν. Ἡ πλαστικὴ χρῆσις ἐλέφαντος εἰναι ἔργον ἦτο ἐν τοῖς κατόπιν χρόνοις σπουδαία τῆς ἀρχαίας τέχνης υποδιαίρεσις. ἦν περιήγαγεν ὁ Φειδίας εἰς τὸν ὕψιστον βαθμὴν τῆς ἀναπτύξεως. Τὰ χρυσελεφάντινα ἀγάλματα, ὧν τὰ περιφημότερα ἦσαν τὸ τῆς Ἀθηνῆς ἐν τῇ ἐν Ἀθῆναις ἀκροπόλει, τὸ τοῦ Διὸς ἐν Ὀλυμπίᾳ καὶ τὸ τοῦ Ἀσκληπιοῦ ἐν Ἐπιδαύρῳ, εἶχον τὸ ἔνδον ἐκ ξύλου ἐπ' αὐτοῦ δὲ προσεκολλῶντο εἰς τὰ γυμὰ μέρη (προσώπου,

χειρῶν κτλ.) πλάκες ἐλέφαντος πριστοῦ καὶ μαλασσομένου ἢ λυγίζομένου, κατὰ τέχνην τὴν σήμερον ἐκλιπούσαν· τὰ δὲ ἄλλα μέρη ἐκαλύπτοντο διὰ λεπτοῦ ἐλασματος χρυσοῦ. Πλείεστο δ' ὁ ἐλέφας πρὸς φύλαξιν ἀπὸ μεγάλῃς ὑγρότητος δι' ἐλαίου, καὶ ἀπὸ μεγάλῃς ξηρότητος, δι' ὕδατος. Δ' ἀόρατα μικρὰ κομψοτεχνήματα ἐλεφαντίνῃ παρεσώθησαν μεχρὺς ἡμῶν, μεταξὺ ἄλλων δέλοισι, ἀιτυχοῖ, τριπτυχοῖ κτλ. πρὸ πάντων τῶν τελευταίων βυμβηκίων χρόνων. Τοιαῦτα ἐκκλησιαστικά διπτυχα ἐπιλοτεχνούτο ἐν τοῖς κατόπιν χρόνοις πρὸ πάντων ἐν ταῖς μοναῖς. Εἰς μεγάλῃν ἀκμὴν περιήλθεν ἡ ἐξ ἐλεφαντίνου λεπτοτεχνία κατὰ τὸν 12' αἰῶνα. εἶτα ὅμως ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἐξέπεσε καὶ τὴν σήμερον ἔλαχιστα σχετικῶς καλλιτεργεῖται πλέον. Σ.Υ.]

Ενεκα τῆς μεγάλῃς τιμῆς χρησιμοποιοῦσι καὶ ἀναπλήρωμα τὰ ἡ ἀπομιμήματα τοῦ ἐλεφαντοστοῦ καὶ δὴ ἐν ταῦτα α') τὸ φυτικὸν ἐλεφαντοστοῦν, ὅπερ ἰνιστάται ἐκ τῶν σπέρων τῆς μακροκνικῆς ἐλεφαντοκαρυῆς (Phytolophus macrocarpa) καὶ τινῶν ἄλλων φυτῶν. δ') Γελατίνη ἢ ζωϊκὴ κόλλα ἐμβυπτισθεῖσα ἐφ' ἱκανὸν χρόνον εἰς διάλυμα ὀξέος ἢ θειικοῦ καὶ καλίου. γ') Τὸ καλούμενον κυτταροειδὲς (celluloid) παρασκευαζόμενον ἐκ νιτροκυττρινῆς, κ' ἀπορρῶν κλπ. ἐν ἄριστον ἀπομιμήμα τοῦ ἐλεφαντοστοῦ. δ') Ἡ καλούμενη ἐλεφαντοστοῦ μάζα τῶν γυθιοῦν ἐν καθεστῇ γύψος διαπυρρῶνται μετὰ τὴν ξήρανσιν διὰ παρατρίνης ἢ στοικτικού ἐξέως. [O.A.P.]

Ἐλεφαντοστοῦ μέλαν ἐν Ἐλεφαντοστοῦν διακρινθῆν ἀποκλειστικῶς τοῦ αἵματος ἦτοι ἀπὸ νῆρας. Χρησιμεύει ὡς ἀρίστη μελαινὰ χρωματιστικὴ ὕλη, παρασκευάζεται δὲ ἐκ τῶν ἀπορριμάτων τῆς κατεργασίας τοῦ ἐλεφαντοστοῦ. [O.A.P.]

Ἐλεφαντοστοῦ χάρτης. Πολλὰ φύλλα χρυσοῦ ζωγραφικῆς συσκευασμένα διὰ περγαμηνῆς κτλ. Τὸ ὅλον ἐξηραίνεται καὶ λευκαίνεται διὰ λεπτοτάτου θαλοχάρτου ἐπιχοιμένου διὰ λεπτοτάτης κόνεως γύψου μετὰ περγαμηνῆς κτλ. ἀναμειγμένης. [O.A.P.]

Ἐλεφαντοστοῦν. Βλ. Ἐλεφαντόδους

Ἐλέφαντος νῆσος (Elefante ins.). Γαπατόρι. Γαριπούρι = Σηλαιόπολις) καλεῖται μικρὰ νῆτος 11 γμ. Α τοῦ λιμένος τῆς Βομβάης ἐπὶ τῆς Δ ακτῆς τῆς Ἀνατολ. Ἰνδίας, ἀπὸ κολοσσαίου ἐλέφαντος γεφυρωμένου ἐκ μέλανος βράχου εὐρισκομένου πλησίον τῆς ἀποβάθρας. Ἐν αὐτῇ σὺνίσταται νὰς ἐγγεφυλωμένος εἰς τοὺς βράχους, ἔχων ὕψος 4 μ., πλάτος καὶ μήκος 13 μ. καὶ στήριζμανος ὑπὸ 12 στύλων. Πρὸ τῆς εἰσόδου ἵσταται ἄγαλμα τῆς Ἰνδικῆς Τριᾶδος (Trimurti) παριστῶν τὸν Βράχμα, Βίανου καὶ Σίβαν. Οἱ τοῖχοι καλύπτονται ὑπὸ ἀνγλίφων περιττω-

των σκηνάς ἐκ τῶν περὶ τὸν Σίδαν μύθων, ἐξέχου τέχνης καὶ ἀρχαιοτάτων. [Μ.Σ.]

Ἑλέφαντος τάγμα. Τὸ ἀνώτατον τῶν θανικῶν ταγμάτων. Ἰδρυθὲν κατὰ τὴν παράδοσιν πρὸς τὴν θανὸν ἱπποῦ σταυροφῆρου φρενύσαντος ἐν ἐκστρατεία κατὰ τῶν Σαρακηνῶν ἐλέφαντα. Ὡς θρησκευτικὸν τάγμα καθιερώθη ὑπὸ τοῦ Πάπα τῷ 1462, τῷ δὲ 1559 (20 Αὐγ. ν.) μετεβλήθη ὑπὸ Φρειδερίκου τοῦ II' εἰς λαϊκόν. Τὸ σημερινὸν καταστατικὸν ἔλαβε τὸ τάγμα ὑπὸ Χριστιανοῦ τοῦ F' τὴν 1 Δεκ. (ν) 1693. Τὸ παρίστημον εἶνε λευκὸς ἐλέφας μετὰ ἐρυθροῦ πύργου ἀνηρετημένος δι' ὑποκυάνου ταινίας ἐκ χρυσοῦς ἀλυσίδας ἀποτελουμένης ἐναλλοῦς εἰς ἐλεφάντων καὶ πύργων. [Εἴγ.]

Ἑλέφας. τὸ μόνον γένος τῆς τάξεως τῶν προδοκωτῶν ζώων. Οἱ μέγιστοι τῶν Ἑ. ἔχουσιν ὤμους 4 μ., κατὰ τοὺς ὤμους μήκος δὲ 5 μ. ἄνω τῆς προδοκίαις, ἐκτεταμένους μέχρι 2,5 μ., βάρος δὲ μέχρις 8000 γγ. Τὸ γένος τοῦτο ἔχει δερμα πυκνῶς τριχωτόν, δύο μεγάλους χαυλιόδοντας (τοὺς πολυτιμους κατ' ἐξοχὴν ἐλεφαντόδοντας, βλ. λ.), ἀντιστοιχῶντας πρὸς τοὺς τιμῆς τῶν ἄλλων ζώων καὶ ἔλκοντας μέχρις 15 γγ. ἐν ἑκάτερά δὲ τῶν σταγόνων ἓνα μόνον τεράστιον τραπέζιτον, ὅστις ἀποτριβόμενος κατὰ μικρὸν ἀντικαθίσταται ὑπ' ἄλλου, οὕτως ὥστε συμβαίνει νὰ φέρῃ ὁ Ἑ. καὶ τρεῖς τραπέζιτον ἤτοι τὰ λεύκανα τοῦ ἀποτριβόμενου ἔμπρος, τὴν ἐν ἐνεργείᾳ ἐν τῷ μέσῳ καὶ τρίτον, μέλλοντα ν' ἀντικαταστήσῃ τὴν δεύτερον, ἐπισθεν. Ἰδιαίτερα χαρακτηριστικὰ τοῦ Ἑ. εἶναι ἡ μικρὰ καὶ λίαν εὐκίνητος προδοκία, ἔχουσα δύο πέρους χωριζόμενους διὰ διαερύματος, ἀποτελουμένη δὲ ἐκ τῆς συγχωνεύσεως τῆς βινῆς καὶ τοῦ ἄνω χεῖλους καὶ γρησμεύματα πρὸς ὁσπρησιν καὶ ἀφῆν, ὡς ὅπλον καὶ πᾶς ἀπομύζῃσιν ὕδατος, καὶ οἱ χυνοὶ ἐν εἴδει στύλων, πόδας, φέροντες τρεῖς ἑως πέντε δακτύλους κεκρυμμένους ὑπὸ παχύ, περιεσθύνον αὐτοὺς δέρμα. Κατὰ τὴν σχηματισμὸν τοῦ κρανίου καὶ τῶν τραπέζιτων δένοντων, τὸν χεῖλόν τῶν δυνάμιν καὶ τὸ σχῆμα τῶν ὠτων διακρίνομεν δύο εἴδη, τὸν ἀφρικανικὸν ἢ ἰνδικόν. Ὁ πρῶτος εἶναι μεγαλύτερος, ἔχει κεφαλὴν πεπλατυσμένην, ισχυροὺς χαυλιόδοντας, ὡς πεπλατυσμένα, μεγαλύτερα τῆς κεφαλῆς καὶ σχεδὸν ἀκίνητα καὶ τρεῖς μόνον δυνάμεις ἰσχυροὺς πρὸς ἐπλῶς εἰς τοὺς ἐπισθίους πόδας ὅς δὲ ἐν τῷ ἐνωτέρῳ τῆς Ἀφρικῆς, εἶναι ἀγριώτατος. Πηρεύεται δὲ γάτων τῶν χαυλιόδοντων αὐτοῦ. Ὁ δὲ ἀσιατικὸς Ἑ. εἶναι μικρότερος, ἔχει κεφαλὴν ὀρθόγων ὡς πολλῶν μικρότερη καὶ τέσσαρες σπανίως δὲ πέντε δυνάμεις ἐν εἴδει ἐπλῶν κατὰ τοὺς ἐπισθίους πόδας. Εἰς τοῦτον δ' ἀναφέρονται πάντα τὰ εἰς τὴν Ἑ. ἀποδιδόμενα προσέκτα ἔξυνόας, εὐγνωμοσύνης, ἐκδικητικότη-

τος κτλ. Ἐν ἀγρία καταστάσει εὐρηται εἰς καὶ νῦν ἐν τῇ περὶ τοῦ Γάγγου Ἰνδία καὶ Κεϊλάνη· τοιοῦτοι δ' εἶναι ἐν τῶν ὠρεομαστῶν ὑποζυγίων καὶ φρενιγῶν ζώων. Φαίνεται· ὅτι τὰ ζῶα ταῦτα εἰσι μικρὴν ὠκεῖαν Ζῶαν ἡνυχά κατ' ἀγέλας διηγχομένους ὑπὸ γῆραιου τινος Ἑ. εἰς τὰ δόση τῶν τροπικῶν χωρίων, τρέφοντα δὲ κυρίως δι' εὐχόμων κλάδων δένδρων, ἀλλὰ καὶ μεγάλους ἐπιστρέφουσιν εἰς τὰς φυτείας καταστροφῆς Ἑρεθ: ὅς δὲ εἰς ὁ Ἑ. διὰ καταδιώξεως ἢ τρομέματος γίνονται κυνηγῆς καὶ τριμερὲς ἐπιπίπτει κατὰ τοῦ εἴθρου, ὃν καταρρίπτει διὰ τῆς προδοκίαις καὶ ποδῶν πατεῖ δ' ὁ Ἑ ἔργα τοῦ εἶναι ἐπικινδυνότατον. Λευκοὶ Ἑ. εἶναι ἐν Σινι. Ἄδα καὶ ἀλλογενὲς ἀντικειμένα λατρεῖας. Προϊστορικά εἶδη εἶναι ὁ μαυροὺ καὶ οἱ μαυρόδοντας (βλ. τὸς λ.)

Εἰς τοὺς Ἑλλήνας τὸ ζῶον τοῦτο ἐγένετο γνωστὸν κυρίως κατὰ τὴν ἐκστρατείαν τοῦ Ἀλεξάνδρου, ἐνῶ πρὸ πολλοῦ ἤδη ἐχρησίμευε παρὰ τοῖς ἰσλαμικοῖς λαοῖς εἰς τὰς μάχας. Εἰς δὲ τοὺς στρατοὺς τῶν Διαδόχων εὐρίσκοντο ἐνίοτε Ἑ. εἰς μέγα χρηθμόν· ὁ Σέλευκος π.χ. εἰς τὴν ἐν Ἰψῳ μάχην ἔχεν ὑπὲρ τοὺς 100. ὁ μάχμας Ἑ. ἔσπερον ἐπὶ τῆς βύχεις πύργων ἐγκλίοντα ἰσχυρότατα, κατόπιν δὲ καὶ περιετωπίδιον ἡγεῖτο δὲ αὐτὸν εἰς, ὁ βρυχαλιώτατος καὶ ἰσχυρότατος πίνων. Βραδύτερον μεταχειρισθῆσαν Ἑ. καὶ οἱ Γερμανοὶ, εἰς τὴν ἄστα ἐγνώριζον νὰ θαυμάζωσι τὸν ἀφρικανικόν Ἑ. καὶ νῦν δ' ἔχει ὁ Ἑ. μέρος, ἀλλ' οὐχὶ τόσον σπουδαῖον, ἐν ταῖς μάχασι τῶν λαῶν τῆς Ν. Ἀσίας. [Φ. I.]

Ἑλέω Θεοῦ τὴν φράσιν ταύτην προσέθεσαν ἐπὶ τῇ βίβλῃ ἀποστολικὴν ἐκφράσεω (ὡς 1 Κορινθ. 15,10). ποῦτοι οἱ ἐπίσκοποι κατὰ τὴν ἐν Ἑρέτω σύνθεσιν (191), εἰς τοὺς τίτλους αὐτῶν ἐν ἐπιστολαῖς καὶ ἐπιστήμῃς ἐγγράφοις, ἐμμελοῦντες τοιοῦτοτρόπως τὴν ἀπὸ τοῦ ἀνωτάτου ὄντος ἐξάρτησιν των. Ἡ χρῆσις αὐτῆς ἐγένετο ὑπερῶν γενικῇ παρὰ τῇ ἀνωτέρῳ κλήρῳ, ἀπὸ δὲ τῶν Καρολίγγων καὶ παρὰ τοῖς κυριάρχαις ἡμετέροις. [P.E.]

Ἑλζεβίρ. Περιέφημος αἰκογένεια βιβλιοπλῶν καὶ τυπογράφων, ἥτις ἰδίως ἐν Αὐστρίᾳ καὶ Ἀρμενολογίᾳ ἀπὸ τοῦ 1599 μέχρι τοῦ 1688 πλείους ἔκαμε λαμπρὰς ἐκδόσεις. Ἀρχηγὸς τοῦ οἴκου ἀναφαίνεται ὁ Λουδοβίκος Ἑ. γενν. περὶ τὸ 1540 ἐν Löwen, βιβλιοδότης κατ' ἀρχάς, ὅστις μετὰ πολλὰς περιπετείας ἐγκαταστάσας τῇ 1580 ἐν Λαίβαν, ἐργάζετο ὡς βιβλιοπώλης καὶ ἐκδότης, καὶ ἀνέπτυξε πρὸς τὴν μετὰ Ὀλλανδίας καὶ Γερμανίας πνευματικὴν ἐπικοινωνίαν, ἀπὸ δὲ τῶν 1617, οἱ υἱοὶ τοῦ πρὸ πάντων ἐκδοθῆς ἐξελκλυσθησαν τὸ ἔργον τοῦ πατρὸς ἰδρύσαντες καὶ βιβλιοπωλεῖν ἐν Ἀγγῇ τοῦ Μαθίου ὁ δευτερότοκος υἱὸς Ἰσαάκ (1596-1651) ἔργον τὸ ἰδίως κληῖσαν τὴν οἰκογένειαν τυπογρα-

ριον, ὅπου παρήγγαγε καὶ περηναισμένως ἐλθόντες τὴν συλλογὴν τῶν μικρῶν «Πολιτειῶν» τῷ 1608, τὴν εἰς δωδέκατον ἐκδοσιν τῶν λατινῶν κλασικῶν τῷ 1629, τὴν τῶν νεωτέρων συγγραμμάτων τῷ 1611, ἃς τὸ εὐχερῆστον καὶ εὐκρινὲς καὶ ἡ τυπογραφικὴ τελειότης κατεστήσαν περὶζητήτους· εἰς μείζον δὲ σχῆμα ἐξεδόθησαν πλὴν ἄλλων ὁ Λίβιος, Τάκιτος, Πλίνιος, Καίσαρ (1631-36). Τὴν διευθύνειν τῶν ἐκδόσεων τούτων εἶχεν ὁ Δανιὴλ Heinsius ὅστις ἐγράφε καὶ τὰς εἰσαγωγὰς καὶ ἀπεφωτισε αὐτῶν. Παράκρινον κατέπιν τὸ κατὰστημα ἐπωλήθη τῷ 1712 μετὰ τὴν θάνατον τοῦ τελευταίου διδασκάλου Ἀδραμ. Ἐ. ἀντὶ εὐτελεστάτης τιμῆς.

Τὸ δὲ ἐν Ἀμστελδάμῳ ἐξαμίλλον τῇ πρώτῃ κατὰστημα, βιβλιοπωλεῖον καὶ τυπογραφεῖον, ἰδρυθὲν ὑπὸ τοῦ ὁμωνύμου ἐργατοῦ τοῦ ἄνω Λουδοβίκου (1601-1670), ὅστις πλὴν ἄλλων ἐξεδωκεν ἀπὸ τοῦ 1642 πάντα τὰ ἔργα τοῦ Κασσιανού. Ἀπὸ τοῦ 1655 ἐγένοντο καὶ ἐν Ἀμστελδάμῳ ἐκδόσεις εἰς 12ον. 1α ἄριστα δὲ τῶν ἔργων τοῦ κατὰστηματος ἠπὸρξαν τὸ Corpus Juris εἰς σχήμα φύλλου (1608) καὶ ἡ Γραφὴ γαλλικῇ (1669)· τῷ δὲ 1674 ἐξεδόθη μέγας κατάλογος τοῦ κατὰστηματος περιλαμβάνων πλείονα τῶν 20000 ἔργων. Τὸ κατὰστημα ἐπωλήθη τῷ 1681. Τὸ ὅλον τῶν Ἑλξ ἐστὶ ριανῶν ἐκδόσεων ὑπολογίζεται εἰς 2000, σπανιώταται δ' οὐτα σήμερον πωλοῦνται ἀντὶ ὑπερβολικῶν τιμῶν. Ἐκ τῶν σπανιωτάτων εἶναι αἱ ἐκδόσεις τῶν Γαλλικῶν ποιητῶν (Μολιέρου, Κορνηλίου κλ.) [B.E.]

Ἑλῆξ. Χωρ. τοῦ δήμου Ἑπισκοπῆς τῆς ἐπαρχίας Πεδιάδος τῆς Κρήτης, ἔχον 436 κατ.

Ἑλίε (Faustin Hélie). Γάλλος νομαρχος, γενν. τῷ 1799 ἐν Νάντη. Δωρίσθη τῷ 1827 ὑπάλληλος τοῦ Ὑπουργ. τῆς Δικαιοσύνης, τῷ 1837 τμηματάρχης, τῷ δὲ 1849 μέλος τοῦ Ἀκυρωτικοῦ καὶ τῷ 1879 ἀντιπρόεδρος τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἑπικρατείας· ἀπέθανε δὲ τῷ 1884. Ὁ Ἑ. ἔδωκε τῷ 1829 τὸ Journal du droit criminel, δημοσίευσεν δὲ τὰ σπουδαία συγγραμματα Théorie du code pénal (μετὰ τοῦ Chauveau, εἰς 6 τ. 1831-43, 7' ἐκδ. 1887-8), Instruction criminelle (1845-60, 6' ἐκδ. εἰς 8 τόμ. 1866-7) κλ. [Eγ.]

Ἑλίε-δὲ-Βωμόν (J. B. A. Élie de Beaumont). Διαπρεπὴς γάλλος γεωλόγος (1798-1874), διατελέσας καθηγητὴς τῆς γεωλογίας ἀπὸ τοῦ 1829, μέλος τῆς Ἀκαδημίας ἀπὸ τοῦ 1835 καὶ ἰσόβιος γραμματεὺς αὐτῆς ἀπὸ τοῦ 1853. Ὁ ἀριθμὸς τῶν γεωλογ. ἔργων καὶ διατριβῶν τοῦ εἶνε μέγιστος. Τὸ κύριον δὲ ἔργον αὐτοῦ εἶνε ὁ μετὰ τοῦ Duvernoy ἐκτελεσθεὶς Γεωλογ. χάρτης τῆς Γαλλίας (εἰς 6 φύλλα, Παρις. 1810, 6' ἐκδ. 1855, μετὰ κειμένου εἰς 2 τομ.), ἀριστοῦργημα ὑπὸ ἐπιστημον. καὶ χαρτογραφικὴν ἐποψίν. [B.E.]

Ἑλίεα. Χωρ. τοῦ δήμου Μέρσης τῆς Λακωνίας, ἔχον 53 κατ. [M.Σ.]

Ἑλίκανθ (Heliand, σωτήρ), καλεῖται γερμανικὴν ἐκδόσιν ἑπὶς ἔχον ὡς ἀντικειμενὸν τὴν βίον τοῦ Ἰησοῦ, γερμανισμὸν δὲ εἰς τὴν ἀρχαίαν σαξωνικὴν διαλεκτὸν. Ἐἵνα ἔργον τοῦ 9' αἰῶνος καὶ διακρίνεται ἐπὶ ποιητικῇ ἐμπνεύσει καὶ ἀκριβεῖ τῆς ἐκφράσεως. [T.γ.]

Ἑλίεαρος. Χωρίον τῆς νήσου Πάρου ἔχον 679 κατοίκους. [M.Σ.]

Ἑλίεα. Χωρ. τοῦ δήμου Μονεμβασίας, ἄρ' ἥς ἀπέχει ὡρ 3 1/2, κειμένον ΝΔ αὐτῆς καὶ πρὸς τὸν Λακωνικὸν κόλπον. Κάτ. 402.

Ἑλικες ἐγκεφάλου (Ἀνατ.). Ἐξέρχεται τῆς ἐπιφανείας τοῦ ἐγκεφάλου ἐκικοινοῦς χωρίζοντα ἀπ' ἀλλήλων δι' αὐτὰ κων. καὶ τοῦ μὲν μετωπιαίου λοβοῦ αἱ ἑλικες εἶναι τέσσαρες, ἥτοι ἡ προσθία κεντρικὴ ἢ ἐγκερσια μετωπιαία, ἡ ἄνω εὐθεία μετωπιαία, ἡ μέση εὐθεία μετωπιαία καὶ ἡ κατω εὐθεία μετωπιαία, καλούμεναι ἐπίσης αὐτὴ καὶ ἵερο· καὶ αἱ τῶν δὲ βρεγματικῶν τρεῖς, ἥτοι ἡ ὀπίσθια κεντρικὴ ἢ ἐγκερσια βρεγματικὴ, ἡ ἄνω εὐθεία βρεγματικὴ, ἥτις ἐκτεινόμενη καὶ ἐπὶ τὴν ἔσω ἐπιφανείαν τοῦ ἡμισφαίριου ἀποτελεῖ τὸ τετράπλευρον ἢ κεντρικὸν λόβιον καὶ ἡ κατω εὐθεία βρεγματικὴ, ἥτις φερόμεναι ἐπὶ τὰ ὀπίσθια ἀποτελεῖ ἐγκεφαλὴν εἰσέρχουσαν ἀνὰ μέτρον τῶν ὀπισθίων περάσιων τῆς πρώτης καὶ δευτέρας κροταφικῆς ἑλικῆς καλούμεναι δὲ κυρτὴν ἢ γωνιωδὴ ἑλικὰ· τοῦ δὲ ἱερακοῦ τρεῖς, ἡ ἄνω, ἡ μέση καὶ ἡ κατω· καὶ, τέλος, τοῦ κροταφικοῦ ἐπίσης τρεῖς, ἡ ἄνω, ἡ μέση καὶ ἡ κατω. [I.110.]

Ἑλίκη. Μία τῶν παντοκράτων πόλεων τῆς Ἀρχαίας, κειμένη 40 στάδια πρὸς Α τοῦ Αἰγίου καὶ 12 στάδια μακρὴν τῆς θαλάσσης μετὰ τῶν ποταμῶν Σελινούντος καὶ Κερυνίου. Ἑλλήθη κατὰ τὴν παράδοσιν ἀπὸ πηγῆς Ἑ. καὶ τῆς Ἑ., κέρως τοῦ Σελινούντος, ἢ ἐνομαρεύθη ὁ Ἴων, ἐφ' οὗ ἀνέμειβθησαν τοῖς Πελαγονεῖς τῆς Ἀργιολείας οἱ ἐξ Ἀττικῆς Ἴωνες, καὶ ὅστις κτίσας τὴν Ἑ. καὶ ἐπὶ τῆς παραλίας τὸν νῆον τοῦ Ἑλικωνίου Ποσειδῶνος, τοῦ πανωνίου θεοῦ, συνετέλεσεν εἰς τὸ νῦν κατὰ τὴν ἢ Ἑ. μετὰ τοῦ ἱεροῦ αὐτῆς κέντρον τῶν 12 ἰωνικῶν πολιτειῶν κοινότητων, ὧν οἱ κάτοικοι μετέσχον καὶ τοῦ τριτοῦ πολέμου ὡς Ἴωνες Ἀργιολεῖς. Ὡς τοιαύτη ἡ Ἑ. ἀντέταξε καὶ ἰσχυρὰν ἀντίστασιν τοῖς κατόπιν ἐπιδρομαῖσιν Ἀρχαίσι καὶ ἐξ αὐτῆς ἐκπολιορκηθείσης ἐρυσεν ὑπόσπονδοι οἱ πλείστοι τῶν Ἴωνων εἰς Ἀττικὴν καὶ Μ. Ἀσίαν· Ὡς μία τῶν 12 ἀρχαίων πόλεων εἶτα ἡ Ἑ. ἐτάχθη μὲν ὑποδαστεύειν τοῦ ἡμέρου Αἰγίου, διετήρησεν ὁμως ἐν τῷ ἀρχαίῳ ἀρχαίῳ δισμῷ τὴν τε θύναμιν καὶ τὸν θρησκευτικὸν σεβασμὸν ὡς ἐκ τοῦ ἱεροῦ, παρakoλουθῆσας

τὰς τύχας τῆς λοιπῆς Ἀχαΐας. Ἀλλὰ τῷ 373 π. Χ. ἐξ ἰσχυροτάτου σεισμοῦ, ἐν χειμῶνι καὶ νυκτός, ὑπὸ τῆς μανιωδῶς ἐκχειλίσσεως θαλάσσης καταποντισθῆναι τὴν πόλιν Ἐ. καὶ τὸ ἱερὸν τοῦ Περσίδωνος ἐξ ἐλκελῆρου καὶ μετεβλήθη εἰς θάλασσαν. περιελθούσης τῆς περιοχῆς αὐτῆς ὑπὸ τὴν κυριότητα τῶν Αἰγίων. Τανῦν αἱ προσχώσεις τῶν ἐκατέρωθεν ποταμῶν ἐξηράνισαν αὐτῆς πᾶν ἔχνος [Γ.ΠΔ.]

Ἑλικίδαε. Πλευσιωτάτῃ εἰς εἶδη (ὑπὲρ τὰ 5000) οἰκογένεια τῶν Πνευμονωδῶν μαλακίων. Διάφορον ἔχοντα τὸ μέγεθος (χιλιοστά τινα τοῦ μέτρου μέχρις 6 ἐκατοστῶν). ζῶσιν ἐπὶ τῆς ξηρᾶς, φέρουσι, δὲ 4 (καὶ σπανιώτατα δύο) εὐκρινέτους κεραίαις, ἐπὶ τοῦ ὀπίσθιου ζεύγους τῶν ὀπίων εὐρίσκονται αἱ δ-εραλμοί. Ἐχρυσιν ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον ὀστρακὸν ἐλικοειδὲς περιστραμμένον· ἐν ᾧ δύναται μὲν τὸ ζῶον νὰ συνέλκηται ὅλον, τὸ ὀπίον δὲ μὲν συνήθως ἐγκλείει μόνον τὰ σπλαγγα. τὸ γένος τῶν Ἑλίκων ἔχει ὀστρακὸν σφαιροειδὲς, οὐδέποτε δὲ ἀντικειμενίδες. Εἰς αὐτὸ δὲ ἀνέκρυσιν οἱ κοινὸι Κοχλίας (βλ. λ.)

Ἑλικῶν. Ὅρος τῆς Βοιωτίας κειμενον κατὰ τὸ ΝΔ μέρος αὐτῆς, πρὸς τὰ μεθάρια τῆς Φωκίδος καὶ πρὸς τὸν Κορινθιακὸν κόλπον, ἐκτεινόμενον δὲ ἀπὸ Θεσπιῶν μέχρι Στειρίδος. Ἡ ὑψηλότερα κορυφὴ (νῦν Παλαϊόβουνα) ἔχει ὕψος 1719 μ., ἡ δὲ ανατολικωτέρα (Ζαγορά), ἣν εἶχον οἱ Ἀρχαῖοι κυριῶς ὑπ' ὅσιν ἐμειλύντες περὶ Ἑλικωνίας καὶ ἄλλους τῶν Μουσῶν, εὐθύνει μέχρι 1527 μ. Παρὰ τὴν Ἀσκραν καὶ τὰς Θεσπίας ἡ κλιτύς εἶναι λίαν κατωφερῆς· ἡ τοῦ Ἐ. ἐκτείνονται παράλληλοι ὄρσοιραι, καὶ δὴ μία ἦτις ΝΔ τῆς Κορινθίας ἐκκαίτετο Λαιδῆθριον (νῦν Μεγάλη Λούτα, 1248 μ.). Α δὲ τὸ Τίλροσσιον· πέρα δὲ αὐτῆς ἑτέρα, τὸ Λαρυσιον (898 μ.), μεταξὺ Κορινθίας καὶ Λεβαδείας· προβάλλει δὲ ἐκ τοῦ ΒΔ. μέρους μεταξὺ τῶν δύο ὄρσοιρων τούτων ἡ ὑψηλὴ βραχίς τοῦ ὄρους Κουβέλι (1312) εἰς τοὺς Π. πρόποδας τοῦ ὁποῦ ἔχει ἡ δὲ Δελφῶν εἰς Λεβαδειαν καὶ Θήβας ὁδὸς Αἰ. κλιτύς τοῦ Ἐ. καλύπτονται ὑπὸ βράων (βρυῶν), πολυειδῶν θάμνων καὶ ἰσχυρῶν φυτῶν, καὶ ὅλον τὸ ὄρος κέκταιται ἐκτάκτους φυσικὰς καλλωνάς, γραφικὰς κοιλάδας καὶ καθαρωτάτας πηγὰς. Κατὰ τὴν ἀρχαϊότητα ἐθεωρεῖτο ὡς ἐνδίκαιον τῶν Μουσῶν, αἵτινες ἀπ' αὐτοῦ ἐκαλοῦντο καὶ Ἑλικωνιάδες. Ἐλέγετο δὲ ὅτι πρῶτος ἐπὶ τοῦ Ἐ. ἐθύσαν ταῖς Μούσαις καὶ ἐπώνυμασαν τὸ ὄρος ἱερὸν αὐτῶν αἱ οἰκίσται· τῆς Ἀσκρας Ἐριάτης καὶ Ὠτος. Ἐπὶ τῆς κορυφῆς εὐρίσκειτο βωμὸς τοῦ Διὸς Ἑλικωνίου· μόνον 70-80 μ. κάτωθεν αὐτῆς ἀναβλύζει πηγὴ διαυγεστάτου ὕδατος, ἡ Ἰπποκρήνη, ἣν ἤνοινε κτυπήσας τῇ ὀπλῇ ὁ Πήγασος. Ἐν τῇ περιπῶ 8 χμ. μακρὰν εἰς τὰς κατωφερεῖας

κειμένῳ ἱερῷ ἄλλοι ἀνέκειντο πλῆθος ἀγαλμάτων καὶ ἄλλων ἀναθημάτων, ὧν ἀσήμενα σφύρονται λείψανα· ἀνῆκε δὲ τὸ ἄλλος εἰς τὴν περιοχὴν τῆς πόλεως Θεσπιῶν. Πλησίον δὲ τοῦ ἄλλου εὐρίσκειται καὶ ἑτέρα ἱερὰ πηγῆ, ἡ Ἀγανίπη, θυγάτηρ, ἐλεγέτο, τοῦ Τερμῆσσου, βροντος ἐπίσης περὶ τὴν Ἐ. Ὑπὸ τοῦ Πausanίου περιγράφονται τὰ πολλὰ ἐν τῷ ἄλλῳ καὶ ἐπὶ τοῦ Ἐ. ἔργα τῆς καλλιτεχνίας ἀτινα ἐσώζοντο κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ ἀγάλματος Μουσῶν καὶ εἰκῶν τῆς τροφῆς αὐτῶν Εὐφύνης, ἐπὶ τῆς πρὸς τὸ ἄλλος ὁδοῦ. Ἀπόλλων καὶ Ἑρμῆς μαχόμενοι περὶ τῆς λύρας. Διόνυσος, λαμπρὸν ἔργον τοῦ Μυρῶνος. Πριαπὸς ἀγάλμα θῆας ἄξιον Ὀρρεῦς ἄδων καὶ περὶ αὐτὸν λιθοῦτε καὶ χαλκοῦ θηρία ακούοντα, εἰκόνες Ἀριῶνος ἐπὶ δελφίνος, Παιδῶν Ἀρσινόης ἐπὶ χαλκῆς στρουθοῦ, τριπόδες ἐν οἷς ἀρχαῖοι τῶν ἐν ἐλέγετο ὅτι ἐλαβεν ὁ Ἡσίοδος ἐν Χαλκιδί νικητὰς κλ. Περὶ δὲ τὸ ἄλλος ὑπῆρχον καὶ κατοικίαι καὶ ἦγον ἐνταῦθα οἱ Θεσπῆες ἐστῆν καὶ ἀγῶνα Μουσικά. Ἀναφέρει δὲ ὁ Πausanias καὶ βύακα Ἑλικωνία, μετὰ βούν τῶν σταθίων ἀφανίζόμενον ἐντὸς τῆς γῆς, ἀναβλύοντα δὲ πάλιν ἐν σταθίᾳ μακροτέρῳ ὑπὸ τὸ ὄνομα Βαθύρας καὶ γυνόμενον εἰς τὴν θάλασσαν. περὶ οὗ ἐλέγετο ὅτι ἐξ ἀρχῆς ἔρρεεν ἐλκελῆρος ἐπὶ τῆς γῆς, ἀλλ' ὅτε αἱ γυναῖκες αἱ τὸν Ὀρρεῖα ἀπονείκασαν· ἤθελον νὰ ἀπονείκωσιν ἐν αὐτῷ τὸ αἷμα, κατεδὸν δὲ βύαξ εἰς τὴν γῆν. ἔνα μὲν ἔχει χρησιμοῦσιν τὸ ὕδωρ τοῦ πρὸς καθάρσιν τῶν χειρῶν ἐκ τοῦ φόνου. Εἶδε δ' ἐνταῦθα ὁ Πausanias καὶ τὴν πηγὴν τοῦ Ναρκισσοῦ, ἐν τῇ ὁποῖα ἐλέγετο ὅτι εὗρεν οὗτος τὸν θάνατον. Ἐπὶ δὲ ἡκοῦσιν κορυφῇ τοῦ Ἐ. ἀναφέρει καὶ μικρὸν ποταμὸν Λάμον. [Ε.Π.Π.]

Ἑλέμεα. Χώρα τῆς ΝΔ Μακεδονίας περὶ τὸν Ἀλῆακμονα, ἥς οἱ κάτοικοι ἐκαλοῦντο Ἑλιμαῖοι ἢ Ἑλιμῶται. Καίπερ ὀρεινὴ καὶ οὐκ εὐφορὸς ἡ Ἐ. εἶχε σημεῖον διὰ τοὺς βασιλεῖς τῶν Μακεδόνων ὡς ἐκ τῆς θέσεώς της πρὸς τὴν Θεσσαλίαν καὶ τὴν Ἠπειρον, πρὸς ἃς ἦγον διάφοροι δίοδοι. Ὑπῆρχε δὲ ἐν αὐτῇ καὶ πόλις Ἑλιμα ἢ Ἑλιμεία, κειμένη πλησίον τῶν σημερινῶν Γρεβενῶν. [Π.Ε.]

Ἑλεξ τοῦ Ἀρχιμήδους καλεῖται ἐν τῇ γεωμετρικῇ ἡ κυρτὴ ἢ ἡ γράφει σημεῖον ἐν κινούμενον ἐπὶ εὐθείας ἰσοταχῶς ἐν ᾧ ἡ εὐθεία στρέφεται ἐν τῷ ἐπιπέδῳ ἐπίσης ἰσοταχῶς. Ἡ κυρτὴ αὕτη ἀρχομένη ἀπὸ τῆς ἀρχικῆς θέσεως τοῦ σημείου ἐπὶ τῆς εὐθείας χωρεῖ ὁπομακρυνμένη ἀπ' αὐτοῦ ἀπύκτως καὶ περιελίσσόμενη περὶ αὐτό, ἔχει δὴλα δὴ σχῆμα ὅλον τὸ ἐν τῷ ἄρθρῳ Ἑλατήρια ὑπ' ἀριθ. 3. Τὴν Ἐ. ἐπενήρτην καὶ ἐμελέτησεν ὁ Ἀρχιμήδης, γράψας καὶ περὶ Ἑλίκων.

— Ἐν δὲ τῇ μηχανικῇ καλεῖται οὕτως ἐργαλεῖον χρήσιμον εἰς τὰς ἐξαντλήσεις καὶ διαφόρους ἄλλας παρομοίας βιομηχανικὰς ἀνάγ-

κας. Συνίσταται ἐξ ἑνὸς πυρῆνος κυλινδρικοῦ μίγους διαμέτρου, μεθ' οὗ στρεφόνται ἑλικοειδῆ διασπράγματα, καὶ ἐνὸς περικαλυμματος ὁμοίως κυλινδρικοῦ. Ἡ διάμετρος τοῦ περικαλυμματος εἶναι περίπου 0,5 μ., συνήθως δὲ τὸ $\frac{1}{10}$ τοῦ μήκους τῆς ἑλικος, ὅπερ συνήθως εἶναι 5 ὁ μέτρον. Τὰ ἑλικοειδῆ διασπράγματα κατασκευάζονται ἐκ φύλλων σιδήρου ἢ καὶ ἐνίοτε ἐκ λεπτῶν σανιδῶν. Κινεῖται διὰ τῆς δυνάμεως συνήθως τοῦ ἀνθρώπου, σπανίως δὲ γίνεται χρήσις ἰππων ἢ κτιμοκινήτου μηχανῆς. Τὸ ὠσελισμὸν ἔργον τῆς ἑλικος εἶναι 0,50 ἕως 0,80. [Μ.Π.Σ.]

— Ἑλικώτερον καλεῖται ἑλιξ ἡ πρὸς κίνησιν κτιμολογῶν χρησιμοποιομένη ἀρχιμηδεὶς ἑλεξ. Ἀποτελεῖται ἐκ δύο, τριῶν ἢ τεσσάρων ἑλικοειδῶς διαστραμμένων πτερυγίων (βλ. πιν. Ἀτμόπλοια Β') προσηλωμένων ἀμασῶς πρὸ τοῦ πηλίκου ἐπὶ τοῦ κατὰ μήκος τοῦ πλοίου ακριβῶς ἐν τῇ μέσῳ ὀριζοντίως κειμένου ἕξονος ὃν στρεφούσα ἡ ἀτμομηχανὴ στρέφει καὶ τὴν Π. (βλ. πιν. Ἀτμόπλοια Α'). Πρὸς ὅσον ἐνστέι μείζον ἀποτελεσμα ἀπαιτεῖται τὰ πτερύγια νὰ ὡσι καὶ ἑλικοκλίριαν βυθισμένα ἐντὸς τοῦ ὕδατος. Τὴν Ἑ. ἐφάρμοσε πρῶτος ὁ Ἀγγλὸς Francis Pettit Smith (ἀπὸ θ. 1874) εἰς ἀτμόπλοια, δ' οὗ ἐπλευσεν ἐκ Δόδερ εἰς Καλαί. Ἄλλ' ἡ ἰδέα αὕτη ἦεν ἀπὸ τοῦ ΠΗ' αἰῶνος ἀνεφάνη, χωρὶς νὰ καταντήσῃ εἰς εὐστοχον πρακτικὴν ἐφαρμογὴν, ὡς δ' ἀπεδείχθη ἐπ' ἐργασιῶν ἡδὴ τῷ 1812 ὁ γερμανὸς Ἰωάνης Ρεσσελ εἶχε σθάζῃ εἰς πρακτικὴν λύσιν τοῦ ζητήματος ἦν ὁμοίως δὲν εὐτύχησε νὰ ἐφαρμόσῃ. Πρὸλ. Ἀτμόπλοια.

Ἑλεξ (Βοτ.). Κατὰ τὸν Θεόφραστον εἶναι συνώνυμον, ἢ μᾶλλον παραλλαγή τοῦ Κιττοῦ ἢ Κισσοῦ (Hedera Helix L.). Βλ. λ. Κισσός. [Θ. Χ.]

Ἑλεξίριον (Elixir). Οὕτως ἐκάλουν οἱ ἀλχημισταὶ διάφορα μίγματα ἔχοντα κατ' αὐτοὺς τὴν ιδιότητα νὰ διατηρῶσι τὴν ζωὴν καὶ νὰ μεταβάλλωσι τὰ ἀγενῆ μέταλλα εἰς εὐγενῆ. Σήμερον διδεται τὸ ὄνομα Ἑ. εἰς διάφορα φαρμακευτικὰ παρασκευάσματα [Ο.Α.Ρ.]

Ἑλιστ Γεωργία, ψευδώνυμον τῆς διασημοῦ ἀγγλίδος μυθιστοριογράφου Μαρίας Ἀννης Ἰβάνς. Γεννηθεῖσα τῷ 1819 ἀπέθανε τῷ 1880. Γνωστομαθεστάτη καὶ ἐντρίβη εἰς τὰς θετικὰς ἐπιστήμας, ἠσχολήθη μετὰ ζήλου καὶ εἰς τὴν φιλοσοφίαν μεταφράσασα ἐκ τοῦ γερμανικοῦ μὲν τὸν Βίον τοῦ Ἰησοῦ τοῦ Στράβου, ἐκ τοῦ λατινικοῦ δὲ τὴν Ἡθικὴν τοῦ Σπινόζα. Μεταβᾶσα μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς τῆς εἰς Λονδὶνον ὅπως κερδίσῃ τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἔγραψεν ἐπὶ τινα χρόνον κριτικὰ καὶ φιλοσοφικὰ ἄρθρα ἐν τῇ Ἑπιθεωρήσει τῆς Οὐέστμίνστερ, κατὰ προτροπὴν δὲ τοῦ φίλου αὐτῆς φιλοσόφου καὶ συγγραφέως Lewes ἐπεδόθη εἰς τὸ διηγηματικὸν εἶδος

ἀνδειχθεῖσα μία τῶν μεγίστων μυθιστοριογράφων τοῦ αἰῶνος. Τὰ ἀριστουργήματα τῆς Γεωργίας Ἑλιστ εἶνε ὁ Adam Bede (1859) ὁ ἐπὶ τοῦ Φλὸς Μύλος «The mill on the Floss» (1860) ὁ Σαίλας Μαρνερ (1861) Rómola (1863) Daniel Deronda (1875). Τὰ φιλοσοφικὰ βιβλία τοῦ πνεύματος αὐτῆς, ἡ δὲ, ναμὶς περὶ τὴν διαγραφὴν χαρακτῆρων ζώντων καὶ ἀληθῶς ἀνθρωπίνων εἶνε τοιαυτὴ ὥστε ἔξοχοι κριτικοὶ συγκρίνουσιν αὐτὴν πρὸς τὸν Σαίκσπηρ, ἄλλοι δὲ τάσσουσιν ἐν ἰσῇ πρὸς τὸν Góthe μίση. Ἐν τοῖς ἔργοις αὐτῆς ἡ δράσις προβαίνει βραδέως, ἀλλ' ἡ συγκίνησις κατὰ μικρὸν συσσωρευμένη ἐκρήγνυται καὶ καταπλημμυρεῖ τὴν καρδίαν. «Ἡ Γεωργία Ἑλιστ, γράφει ὁ ἐπιφανὴς κριτικὸς Scherer, ἐδημιούργησεν εἶδος ἐν ᾧ δὲν θὰ ἔχῃ διάδοχον, διότι οὐδέποτε πλέον θὰ εὐρεθῶσιν οὗτοι συνηνωμένοι αἱ ἔξοχοι ἀρεταὶ τοῦ φιλοσόφου μετὰ τῶν ἐξῶν ἀρετῶν τοῦ καλλιτέχνου ὅπως παραγάγῃσι τὸ μυθιστόρημα τῆς ἡθικῆς ἀναλυτικῶς». Ἡ Ἑλιστ ἀνήκει εἰς τὴν πραγματικὴν σχολήν, ἀλλ' ἐνῶ σχεδὸν ἀνεξαιρέτως πάντες οἱ λαβόντες ὡς θέμα τὴν πραγματικότητα δεικνύονται ἄστοργοι πρὸς αὐτὴν, ἀπὸ τῶν Ὁλλανδῶν ζωγράφων, εἰτινας γελοιογραφουσιν αὐτὴν, μέχρι τοῦ Θακέραι, ὅστις παρατηρεῖ τὴν πραγματικότητα ὡς μισανθρώπου καὶ αἰθάνεται τὴν χυλὴν συσσωρευμένην εἰς τὴν καρδίαν τοῦ, μέχρι τοῦ Δικενς εἰς ὃν ἐμπνέει ἀγανάκτησιν καὶ εἰρωνείαν, ἡ Ἑλιστ ἀπενίξει αὐτὴν μὲ βλέμμα πλήρες συμπάθειας. Εἰς τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν ἐκ πάντων τῶν ἔργων τῆς Ἑλιστ μετεφράσθη μόνον ἐν τῇ «Ἑστία» τοῦ 1887 ὑπὸ τὸν τίτλον ὁ Ἑφ' ἡμῶν Τζιζιλὰ ἐν τῶν ἐν ταῖς Σκηναῖς τοῦ κληρικῶν βίου (Scenes of clerical life) περιλαμβανομένων ὡραίων διηγημάτων. [Α.Π.Κ.]

Ἑλεσι ὄμιος τῆς Κεφαλλήνης, ἰδρυθεῖς τῷ 1876 καὶ ἔχον πρωτεύουσιν τὰ Χιονάτα. Κατ. 2420. Χωρὶς τοῦτου Ἀργίνια, Ἀτρουπάδες, Βαλεριάνου, Θεράκμονα, Καταλιός, Κολαίτη, Μαρκόπουλον, Μαυράτα καὶ Πλατεαίς.

Ἑλίσσ (καὶ Ἑλίσων καὶ Ἑλιστὸς παρὰ Θεοφρ.). Ποταμὸς τῆς Κοίλης Πλίδος, ἐν τῷ νῦν ὀνόμῳ Ἡλίδος Νδῦν καλούμενος Γαυρολέσσα πηγάζει ἀπὸ τῶν περὶ τὸ χωρίον Μπασιρὸν λόφων καὶ ἀπ' Α' πρὸς Δ βῆμον χύνεται εἰς τὸν Χελωνίτην κόλπον, ἐσφαλμένως τιναὶ ὡς Ἑ. νομίζουσι τὴν νῦν Σογίαν ἢ τὴν κατὰ Πηνειὸν, παλαιὰ χειμαρρὸν μόνον ὄντα. Ἀπὸ τῆς Ἑ. κακῶς ἐκλήθη τὸ καταργηθὲν εἰρηνοδικεῖον Δίσεως. [Γ.Πδ.]

Ἑλισάβετ. 1) Σύζυγος τοῦ ἱερέως Ζαχαρίου καὶ μήτηρ Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου. 2) ἡ ἡγία τῆς Δυτ. Ἑκκλ., θυγάτηρ Ἀνδρέου τοῦ Β' τῆς Οὐγγαρίας γενν. τῷ 1207,

σύζυγος Δουδοϊκού, κόμητος (Landgraf) τῆς Θουριγγίας (1221). Ἡ γυνὴ διαπρέψασα διὰ τὴν φιλανθρωπίαν τῆς. Ὅτε ὁ σύζυγος αὐτῆς, ἀνὴρ κινδυνεύων, ἀπέθανε τῷ 1227 ἐν τῷ βαντι. ἀκολουθήσας τὴν αὐτοκράτορα Φρειδερίκον Β' ἐν τῇ σταυροφορίᾳ του, ἐξεδιώχθη ἐκ τῶν ἀνακτόρων τῶν κομητίων τῆς Θουριγγίας (Wartburg) ὑπὸ τοῦ γαμβροῦ τῆς Ἰερρίκου Ἰάκωβ, ὅστις ὁμῶς κατοπινὴ συνερηλώθη μετ' αὐτῆς. Τὸν λοιπὸν βίον τῆς ἔζησεν ἐν Μαρδούργῳ ἀξιοτιμωθεὶσα εἰς ἔργα φιλανθρωπίας καὶ εὐσεβείας καὶ ἀπέθανε τῷ 1231. Περὶ τὸν τάφον αὐτῆς ἐν Μαρδούργῳ ἰδρῦθη λαμπρότατος ναός.

3) Βασιλισσὰ τῆς Ἀγγλίας, θυγάτηρ Ἑρρίκου τοῦ II' καὶ τῆς Ἀννης Βόλεϊν, γενν. τῷ 1533. Ἐρ' ὅταν ἐδαιτίλευεν ἡ ἐξ ἑλλῆς μητὴρ ἀδελφὴ τῆς Μαρία ἡ καθολικὴ, ἐκράτειτο ἡ Ἐ. σχεδὸν ἐν φυλακῇ, ἀπαχθῆς οὕτως τῇ ἀδελφῇ ὥς διαμαρτυρομένη ἐλευθερωθεῖσα δὲ διὰ τοῦ θανάτου τῆς Μαρίας τῷ 1553, κατέλαβε τὸν βασιλικὸν θρόνον τῆς Ἀγγλίας θυγάτηρ τῶν περὶ τῆς διαδόχου δριῶν τοῦ πατρὸς τῆς καὶ ἀνεγνωρίσθη ὑπὸ τοῦ κοινού βουλίου κατὰ Ἰανουάριον 1559. Ἀπορριψάσα τὴν παπικὴν κυριαρχίαν ἀνεκήρυξεν ἐαυτὴν κεφαλὴν τῆς ἀγγλικῆς ἐκκλησίας καὶ ἔθετο τὰς μέχρ' τῆς σήμερον ἰσχυρούσας βίσεις αὐτῆς. Τῷ 1559 ἔθηκε διὰ συμβάσεως τέρμα εἰς τὸν μετὰ τῆς Γαλλίας πόλεμον εἰς ὃν εἶχε περιπληκτῇ ἡ Ἀγγλία διὰ τῆς μετὰ τῆς Ἰσπανίας συμμαχίας. Ὅτε δὲ Φραγκίσκος ὁ Β' τῆς Γαλλίας οὗ σύζυγος ἦτο ἡ Μαρία Στουάρτ, ἀνέλαβε θανόντος τοῦ πατρὸς ταύτης Ἑρρίκου τοῦ Β' τὸν τίτλον καὶ τὸ στέμμα τοῦ βασιλείου τῆς Σκωτίας καὶ τοιουτοτρόπως ἠτέλητε νὰ ἐκμηδενίσῃ τὰ ἐπὶ ταῦτα δικαιώματα τῆς Ἑλκισάδου, αὐτὴ κατ' ἀρχὰς μὲν κυρίως πρὸς ὑπεθάλπει τὰς ἐν Σκωτίᾳ κατὰ τῆς καθολικῆς βασιλείας ἐνεργείας τῶν μεταρρυθμιστῶν, ὧν ἀρχηγὸς ἦτο ὁ Κροϋξ, ἀλλ' ἡ Μαρία θανόντος τοῦ σύζυγου τῆς περιήλθε συνεπείᾳ τῆς ἀπερισκέπτου συμπεριφορᾶς τῆς (βλ. λ.). Μαρία Στουάρτ) εἰς κρίσιμον θέσιν καὶ ἡναγκάσθη ἐκδιωχθεῖσα ἐκ Σκωτίας νὰ καταφύγῃ εἰς Ἀγγλίαν, τότε δ' ἐπωφεληθῇ ἡ Ἐ. τὴν εὐκαιρίαν πρὸς ἐξολόθρευσιν τῆς ἐπικινδύνου ἀντιπάλου, καὶ κρατήσαντα ταυτὴν ἐπὶ 19 ἔτη ἐν φυλακῇ συνήνεσε τέλος εἰς τὴν ἀποκεφάλισιν αὐτῆς (1587). Τὰ κατὰ τῆς Μαρίας καὶ τῆς καθολικῆς θρησκείας μέτρα τῆς Ἐ. προσηλάσαν καὶ διαπληκτισμοὺς μετὰ τῆς Ἰσπανίας, ὁ δὲ πόλεμος, ἐν τῷ ὅποιῳ διέπρεψε μετὰ τῶν ἄλλων καὶ ὁ ἀνδρείος Δράκιν (βλ. λ.) ἐτελείωσε διὰ τῆς καταστρόφῃς τῆς ἰσπανικῆς ἀρμάδας (βλ. λ.) τῷ 1588. Καὶ πάλιν δὲ ἐπολέμησε κατὰ τῆς Ἰσπανίας, κατ' ἀρχὰς ὡς σύμμαχος Ἑρρίκου τοῦ Δ' τῆς Γαλλίας, μέχρ' τοῦ θανάτου Φίλιππου τοῦ Β' (1598). Ἡ Ἐ. ἐμείνεν ἀνύπανδρος, φιλοτιμουμένη νὰ καλῆται «παρθένος βασιλισσά» ἀλλ'

ἐπὶ πολλὰ ἔτη εὐνοούμενος αὐτῆς ἦτο ὁ Λόρδος Ρόβερτος Δουδλεϋ ὃς ἔδωκε τὴν τίτλον κομητοῦ Leicester οὗτος ἀπέθανε τῷ 1533 καὶ τὴν θέσιν αὐτοῦ κατέλαβεν ὁ πρόγονός του κόμης Ἑσσεξ, ὅστις ὁμῶς ὑστερὸν συνώμασε κατὰ τῆς βασιλείας καὶ ἀπεκεφαλίσθη ἰδὼν δὲ ἡ Ἐ. μεγάλᾳ ἡγεμονικᾷ πλεονεκτηματῶν ἡ διὰ τούτων ἰδρυθεῖσα ἀκμὴ τῆς Ἀγγλίας περὶ τὸ ἐμπόριον, τὴν ναυτιλίαν, τὴν γεωργίαν καὶ τὴν φιλοσοφίαν (ἐν ἣ διέπρεψαν ὁ Σαίξπηρ, ὁ Βάκων κ. ἄ.), ἀποδεικνύει τὴν περὶ τῆς εὐδαιμονίας τοῦ κράτους ἐνδεδειγμένην αὐτῆς. Ἀπέθανε τῇ 21 Μαρτίου (νι 1603). (βλ. βλ. Troude, The reign of E. (ὁ τερμ. Λονδ. 1863-70).

4) Αὐτοκράτειρα τῆς Ρωσίας, θυγάτηρ Πέτρου τοῦ Μεγάλου καὶ Αἰκατερίνης τῆς Α', γενν. τὴν 12/29 Δεκ. 1709. Ἀνελεύσασα τῷ 1741 εἰς τὸν θρόνον δι' ἐπαναστάσεως τῆς προεστῆς τῶν ἀνακτόρων καὶ τῇ βοηθείᾳ τοῦ Γαλλικοῦ ἱατροῦ Λεστώ καὶ τοῦ Γαλλοῦ πρέσβους de la Chetardie, ἐφυλάκισε τὸν νεόν ὑπὸ τῆς προκαταύρου αὐτοκρατορίας Ἀννης Ἰδανόνας ἀνακηρυχθέντα αὐτοκράτορα Ἰδαν καὶ τὴν ἐπιτροπὴν μητέρα του Ἀννὴν Καρλόβν, οἵτινες ἀπέθανον ἐν τῇ φυλακῇ, ἐξώρισε δὲ τοὺς παντοδυνάμους ἐπὶ τῆς προγενεστέρως αὐτοκρατορίας Μύνιν καὶ Ὁστερμκιν εἰς Σιδηρίαν. Ἐθέσε τὴν εἰς τὸν μετὰ τῆς Σουηδίας πόλεμον διὰ τῆς ἐν Ὁδῶ εἰρήνης (1742), δι' ἧς παρεχωρήθη τῇ Ρωσίᾳ μέρος τῆς Φιλανδίας. Ὡς σύμμαχος τῆς Μαρίας Θηρεσίας, ἐξέτεμψεν πρὸς τὸν Ῥῆνον στρατὸν 37000 ἀνδρῶν δι' οὗ ἐπιταχύνθη ἡ τοῦ Ἀκουιτγράνου συμβάσις κατὰ δὲ τὸν ἐπείτα τὴν πόλεμον, ἐν προσωπικῇς πρὸς Φρειδερίκον τὸν Μέγαν τῆς Πρωσίας ἐλήσθη, εἰσεκ τῶν σερκασικῶν περὶ τοῦ αἰώτου βίου τῆς ἐκπράττειν αὐτοῦ, ὑπεστήριξεν εἰς μᾶλλον τὴν Αὐστρίαν ὁ ῥωσσικὸς στρατὸς ἐνίκηται ἐν ταῖς παρὰ τὸ (Grossjägerndorf καὶ τὸ Kunersdorf μάχαις καὶ ἐκურσε τὸ Βερολῖνον· ἀλλ' αὐτῆς ἀπέθανεν ἡ αὐτοκράτειρα τῷ 1762, ὁ δὲ διαδοχὰς αὐτῆς Πέτρος ὁ Γ', θυγατὴς αὐτῆς Φρειδερίκου, ἀνεκάλυψε ἀμέσως τὰ στρατεύματα.

5) Βασιλισσὰ τῆς Ρωμανίας, γενν. τῇ 17/29 Δεκ. 1843, θυγάτηρ τοῦ ἡγεμόνος Ἑρμάννου τοῦ Βι3. Ἐκ νεαρᾶς ἡλικίας διεκρίθη διὰ τὴν ποιητικὴν εὐαισθησίαν τῆς. Τῷ 1869 συνεξέυχθη τὸν βασιλέα Κάρολον· θυγάτηρ δ' αὐτῶν γεννηθεῖσα τῷ 1870 ἀπέθανεν ἤδη τῷ 1874. Βαρέως φέρουσα τὴν ἀπώλειαν αὐτῆς ἦτις δὲν ἀνεπληρώθη δι' ἄλλων τέκνων, ἡ Ἐ. ἀρωπώθη εἰς τὴν ποίησιν, ἡς τοὺς καρποὺς ἐδημοσίευσε γερμανιστῇ ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον Κάμεν Σόλδ. Τὰ πρῶτα ἔργα τῆς «Σαπφώ» καὶ Hammerstein (1880), ἡκολούθησα αὐτῇ ἄλλων: Θύελλαι (1881), Ἰέρωδα (1882) Προσευχὴ (1882), Σκέψεις βασιλισσῆς (εἰς

γαλλ. 1882). Παρμύθια τοῦ Ἡέλασχ (1883), ἡ Ῥήνός μου (1884), ἡ ἡσυχία μου (1884), Κτυπᾶ (1887) κ. ἄ., μετὰ δὲ τῆς Μ. Κρέμνιτς ἐξέδωκε μεταφράσεις ῥωμουνικῶν ποιητῶν (1881) καὶ τὰ ἔργα Ἑλ. δύο κόσμων (ὕπὸ τὸ ψευδώνυμον Δίτο καὶ Ἰδεμ, 1882) καὶ τὸ μυθιπτόρημα Ἀστρα (1886). Κατὰ τὴν ῥωσσο-τουρκικὴν πόλεμον ἐφρόντισε μεγάλως πρὸς περιθάλψιν τῶν τραυματιῶν· πρὸς δὲ ὑποστηρίξει πᾶσιν δυνάμει τὴν ἀνάπτυξιν τῆς οἰκτικῆς βιομηχανίας καὶ τῆς ἐκπαιδεύσεως.

6) Ἀδελφὴ Λουδοβίκου τοῦ ΙΓ' τῆς Γαλλίας, γενν. τῷ 1764 ἐν Βερσαλλίαις. Μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ τῆς συναδέετο διὰ μεγίστης ἀγάπης, διεκρίνετο δὲ ἐπὶ ἀγνότητι καὶ σταθερότητι τοῦ χαρακτῆρος καὶ πολλανικῆς ὁ βασιλεὺς ἐξήτει τὴν συμβουλὴν αὐτῆς. Ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐξῆλ μακρὰν τῶν ῥαδιουργιῶν τῆς Αὐλῆς· ὅτε δὲ ἐξεργάγη ἡ ἐπανάστασις, ἐσπείυσεν εἰς Παρίσιον, καὶ ἠκολούθησε τὴν βασιλικὴν οἰκογένειαν εἰς τὴν φυλακὴν. Ἀφοῦ δὲ ἀπεκεφαλίσθησαν οἱ βασιλεῖς, κατ' ἀρχὰς μὲν ἐφαίνετο ὅτι ἐλητμονήθη, μέχρις οὗ αἰφνης τῇ 9 Μαΐου τοῦ 1794 καταγορήθη ὡς θῆθεν κλέψατα τοὺς ἀδάμκτας τοῦ στέμματος καὶ συνομήσασα μετὰ τῶν Καπετιδῶν, καὶ καταδικαθεῖσα ἀμέσως ἀπεκεφαλίσθη τὴν ἐπομένην ἡμέραν.

7) Ἑ. Καρλόττα, δούκισσα τῆς Αὐρηλίας, δευτέρα σύζυγος τοῦ δούκος Φιλίππου τοῦ Α', ἀδελφοῦ Λουδοβίκου τοῦ ΙΔ'. Ἐγεννήθη τῷ 1652 ἐν Ἀϊδελβέργῃ. θυγάτηρ τοῦ ἐκλεκτοῦ Καρόλου Λουδοβίκου τοῦ Παλατινάτου. Ὑπανδρευθεῖσα τῷ 1671, διετήρησεν ἐν τῇ διαφθορῇ γαλλ. Αὐλῇ τὴν ἀπερίστρετον εὐθύτητά της καὶ ἀγνότητα τῶν ἡθῶν, διδ' ἀπέλαυε μεγάλῃς ὑπολήψεως, καίπερ μισομένη ὑπὸ τῆς Μαιντενόν. Ἡ δὲ συγγένειά της πρὸς τὸν βασιλέα Λουδοβίκον ἐγένετο ἀφορμὴ κατατρογῆς τοῦ Παλατινάτου ὑπὸ τῶν γαλλικῶν στρατευμάτων· διότι ἀπαιδὸς ἀποθανόντος τοῦ ἀδελφοῦ τῆς Λουδοβίκου, ὅστις ἦτο ὁ τελευταῖος ἐκλεκτὸς τοῦ Παλατινάτου ἐκ τῆς Σιμμερνικῆς γραμμῆς, ὁ βασιλεὺς Λουδοβίκος ἤγειρεν ἀξιώσεις ἐπὶ τοῦ Παλατινάτου καὶ κατέλαβε τὴν χώραν, παρητήθη δὲ τὰ δικαιώματα μόνον συνεπεῖα διαιτησίας τοῦ Πάπᾱ καὶ ἐπὶ μεγάλῃ ἀποζημιώσει. Ἀπέθανε τῷ 1722. Ἡ περιεργατὴ ἀλληλογραφία της διαφωτίσους ἐν πολλοῖς τὸν ἐν τῇ γαλλ. Αὐλῇ βίον. ἐξεδόθη ὑπὸ τοῦ Holland (7 τόμ. Τυβίγγῃ 1867-82) καὶ κατ' ἐκλογὴν ὑπὸ von Ranke (Λίψα 1870). [B.E.]

Ἑλισάβετ (Elizabeth). Πρωτ. τῆς κομητείας Ἐνώσεως (Union), ἐν τῇ βορειοαμερικανικῇ πολιτείᾳ τῆς Νέας Ἰερσεῦ. 18 χρ. ΝΑ τῆς Νέας Ὑόρκης. Εἶναι καλῶς οἰκοδομημένη, ἔχουσα εὐρείας ὁδοὺς, ὥραιας οἰκοδομὰς καὶ 28 229 κατ. (1880). [Π.Π.]

Ἑλισάβετ λιμὴν (Elizabeth Port). Διαμέρισμα τῆς ΝΑ ἐπαρχίας τῆς ἐν Ν Ἀφρικῇ ἀγγλικῆς ἀποικίας τοῦ Ἀκρωτηρίου. Καίται παρὰ τὸν ὅρμον Ἀλγέδα καὶ ἔχει ἐμδ. 650 γχμ. καὶ 14 528 κατ. (1875), ἐν οἷς 9309 λευκοὶ ἢ ὅμων. πρωτ. εἶναι, μετὰ τὴν πόλιν τοῦ Ἀκρωτηρίου, ἡ μεγίστη τῆς ἀποικίας, ἔχουσα 13 049 κατ. (1875). [Π.Π.]

Ἑλισσα. Βλ. Διδώ.

Ἑλισσαζιέ. Προσφῆτης τοῦ Ἰσραὴλ, μαθητῆς Ἠλίου καὶ συνοδὸς τούτου, μεθ' οὗ τὸν θάνατον ἀναρτίνεσθαι μένος ὡς προσφῆτης κατὰ τοὺς χρόνους 893-858 π. Χ., κυριωτέραν διαμονὴν ἔχων τὴν Σαμάρειαν. Ἰδίως τοῦ βασιλεῦς Ἰσραὴμ παρίσταται ὡς θεοπεμπτος σύμβουλος. Ἀπεθ. δὲ περὶ τὸ 840 π. Χ. ἐν Σαμαρείᾳ, κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη μὴ ἀναμειγνύμενος εἰς τὰ δημόσια. [B.E.]

Ἑλέγχρυσον (Botan.), Helichrysum Tourne. Γένος τῆς οἰκογεν. τῶν Συνθέτων τῶν Κορυμβοφόρων πολυειδὲς περιλαμβάνειν ὡς τὰ πολλὰ φυτὰ ἀειθαλῆ καὶ φρουγανώδη, αὐτοῦ ἴδιως ἀνά τὴν εὐκρατον ζώνην τοῦ παλαιοῦ Κόσμου καὶ κατὰ τὴν Ν Ἀφρικὴν. Τὰ ἔνθη αὐτῶν εἰς κεφάλια ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ χρυσοχρᾶ καὶ λαμπυρίζοντα, ἐνίοτε λευκὰ ἢ πορφυρὰ, διατηροῦνται ἔτη καὶ ὡς ἐκ τούτου θεραπεύονται συχνὰ ἐν τοῖς κήποις (ὕπερ τὰ 200 εἶδη, τὰ πλεῖστα τοῦ Ἀκρωτηρίου τῆς Καλῆς Ἑλπίδος), εὐχρηστα λίαν εἰς τὴν κατασκευὴν ἑτηρῶν ἀνθεδωμάτων. Μεταξὺ τῶν εἰδῶν τῆς ἑλλην. Χλωρίδος τὰ ὠραιότερα εἰσὶν Ἑ. τὸ Ἀνατολικόν (H. Orientale L., κοινῶς Δεσποιννοδύτανον) ἐν ταῖς νήσοις τοῦ Αἰγαίου καὶ Ἑ. τὸ Ἀμοργίνον (H. Amorginum Boiss. et Orph., κοινῶς Σταθούρι). Ὑαγενές τῆς νήσου Ἀμοργοῦ κοινώτατα πάντων εἰσὶν Ἑ. τὸ Σικελικόν (H. Siculum Spreng., κοινῶς Ἀμάραντος) καὶ Ἑ. τὸ Ἰταλικόν (H. Italicum Roth, κοινῶς Καλοκαμνηθία ἐν ταῖς νήσοις). [Θ.Χ.]

Ἑλκος λέγεται κατὰ τὴν νῦν ἱατρικὴν ἡ νοσὴρὰ τῶν ἀπαλῶν τοῦ σώματος μερῶν κατάστασις, καθ' ἣν λελυμένα πάντα ταῦτα τὴν συνέχειαν δὲν ῥέπουσιν ἀφ' ἐαυτῶν εἰς ἐπούλωσιν, ἤτοι ἐπικάλυψιν ὑπὸ νεοπλασσομένου ἰστού, ἀναπληροῦντος τὴν πρότερον γενομένην ἀπώλειαν. Κατὰ τοῦτο τὸ ἡλλοιωμένον τοῦ σώματος μέρος εἶνε ἐκτεθρομένον καὶ τὸ βάθος τῆς καταστροφῆς εἶνε ἕλλοτε ἕλλοτε ὡς καὶ ἡ κατ' ἐπιφανείαν ἔκτασις. Τὰ χεῖλη αὐτοῦ εἶναι ταπεινά, κανονικά, περιεκομμένα, σκληρά, ὑψωμένα ὁ πυθμὴν ὑπαρὶς, πολὺς, ἀραιὸν ἐκκρίνων πῶον. — Τὰ ἔλκη εἰς πλεῖστα τοῦ σώματος μέρη ἐκφανόμενα εἶναι συχνὰ κατὰ τὰς κνήμας, ἐργατικῶν καὶ ῥυπαρῶν ἀνθρώπων, τὸ πλεῖστον τῆς ἡμέρας ἐρῶτων μενόντων. Συχνότατα παρὰ τούτοις αἱ φλέβες τῶν κνημῶν εἶναι εὐρότεραι, (κ. ι. ρ. σ. ι.).

Τὰ ἔλκη ταῦτα λέγονται χροῖα ἢ καὶ ἄχρονα ἔλκη. Τὰ εἶδη ταῦτα τῶν ἐλκῶν ἰστανται καθ' οὗς κανόνας παραγγέλλει ἡ χειρουργία. Πολλὰ τούτων χρονισαντα ἀποβαίνουν δυσίχτα. — Γενικαί τινες εἰσι τοῦ σώματος καταστάσεις, δυσκράσιαι, παράγουσι κατὰ τὸ σῶμα ἔλκη, ὡς ἡ συρίλις, τὸ σκωρβεῦτον κλ. Τὰ τοιαῦτα ἐξαρτῶνται κυρίως ἀπὸ τοῦ γενικοῦ κακοῦ, καὶ θεραπεύονται κυρίως διὰ τῶν κατὰ τῆς γενικῆς νόσου μέσων. [Σ Μ.]

Ἑλκυστίνδα. Βλ. Διελκυστίνδα.

Ἑλκχαρτ (Elkhart). Πόλις ἐν τῇ ὁμῶν. κομητείᾳ τῆς βορείουαμερικ. πολιτείας Ἰνδιάνας, ἔχουσα 6953 κατ. (1880). Κεῖται κατὰ τὴν ἐνωσίαν τοῦ Ἑλκχαρτ καὶ τοῦ Χριστιάνου μετὰ τοῦ ποταμοῦ τοῦ ἁγ. Ἰωσήφ, ἐπὶ τοῦ σιδηροδρ., 130 χμ. περίπου πρὸς Ν τοῦ Τσικάγου. [Π.Π.]

Ἑλ-Κόσχ (El-Kosch). Πόλις τῆς ἀσιατικῆς Τουρκίας, ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Μοσουλ, 45 χμ. πρὸς Β τῆς Μοσουλ καὶ παρὰ τὰς ὑπώρειας τῶν ὁρέων Βαδινάν. ἔχει 3000 περίπου κατ. ἅπαντας σχεδὸν χριστιανούς. [Π.Π.]

Ἑλκωσις λέγεται ἐν τῇ ἱατρικῇ ἡ κατὰ τοὺς ἰστούς τοῦ σώματος φθοροποιὸς ἐργασία καθ' ἣν γίνονται τὰ ἔλκη (ἔλ.λ.). [Σ.Μ.]

Ἑλλάδα. Βλ. Σπερχεῖος.

Ἑλλάδιος (Ἀλέξανδρος). Δόγιος Ἑλλην γενν. περὶ τὰ μέσα τοῦ 12' ἐν Λαρίσσει τῆς Θεσσαλίας καὶ περιηγηθεὶς πλείστας τῆς Εὐρώπης χώρας. Ἐπὶ τῇ ἐν Γερμανίᾳ ἐκδόσει τῆς εἰς τὴν ἀπλοελληνικὴν μεταφράσεως τῆς Καινῆς Διαθήκης τῷ 1710 ὁ Ἑ. ἐπικρίνων τὰς τῶν διαμαρτυρομένων καινοτομίας ὑπερηπίσθη τὸ ὑπὸ τῶν συγγραφέων τῆς Δύσεως διαβαλλόμενον ἐπὶ στασιμότητι καὶ ἀπαιδευσίᾳ ἑλλ. ἔθνος. Τὸ Περὶ τῆς παροῦσης κατὰστασέως τῆς ἑλλ. Ἑκκλησίας ἐκτενὲς σύγγραμμά του, γεγραμμένον λατινιστί (Status praesens ecclesiae graecae) καὶ προσφωνηθὲν εἰς Πέτρον τὸν μέγαν τῆς Ρωσίας, ἔτυχεν ἐν Εὐρώπῃ πολλῆς προσοχῆς. Καὶ ὁ μὲν Ἰωάννης Γέσενρος λάβρος ἐπέπεσε κατὰ τοῦ Ἑλλαδίου, κατακρίνων καὶ τὴν Ἑλλάδα, ἐνεκωμίαςαν δ' αὐτὸν Ἀναστάσιος ὁ Μακεδών, ὁ Χριστιανὸς Σχδάρτς, βέκτωρ τῆς ἐν Ἀλτόρφῃ Ἀκαδημίας, καὶ ὁ Σοντάγιος. Πλὴν τούτου ἔγραψεν ὁ Ἑλλ. καὶ Γραμματικὴν ἑλληνικὴν (Σταχυολογία Τεχνολογικὴ τῆς Ἑλλάδος Φωνῆς, 1812), ἐν τῇ προλόγῳ τῆς ὁποίας γεγραμμένῳ ἐν εἰδῇ διαλόγου περὶ τῆς ἐν Εὐρώπῃ προσφορᾶς τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης, κατακρίνει τὴν τοῦ Ἐράσμου μέθοδον. [Κ.Ν.Σ.]

Ἑλλάδιος. 1) Ἑλλην λεξικογράφος, ζήσας ἐπὶ Θεοδοσίου τοῦ Νεωτέρου. Τὸ ἔργον του, μὴ σωζόμενον, ἐχρησίμευσεν ὡς πηγὴ εἰς

τὴν Σουΐδαν ὡς καὶ εἰς τὴν Φώτιον. ὅστις καλεῖ αὐτὸ «λεξικὸν πολυστιχώτατον».

2) Διάφορος τοῦτου φαίνεται ὅτι ἦτο ὁμιλνυμος συγγραφεὺς, γράψας Χρηστομαθίαν γραμματικὴν εἰς ἱερούς, κατήγετο ἐξ Αἰγυπτου καὶ ἐξῆσεν ἐπὶ Λικνίου καὶ Μαξιμινιανού. [Χ.Π.]

Ἑλλανδ. Πόλις τῆς ἀγγλικῆς κομητείας Ὑόρκ, 5 χμ. ΝΝΔ τοῦ Ἀλφας καὶ παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Καλδερ. ἔχει 8278 κατοικοῦς (1881). [Π.Π.]

Ἑλλάνικος. 1) Ἑλλην λογογράφος. Μιτυληναῖος, σύγχρονος δὲ τῷ Προδότην καὶ τῷ Θεουκιδεῖ Φίλομαθέστατος ὢν περιῆλθε τὴν Ἑλλάδα, παντοῦ δὲ ἐζήτει πληροφορίας διέμεινε δὲ καὶ ἐπὶ τινα καιρὸν ἐν τῇ αὐτῇ τῶν Μακεδόνων βασιλείᾳ καὶ ἀπέθανε γεγραμκὸς παρὰ τὴν Περπερήνην ἀπέναντι τῆς Λεσόου. Τὰ πολυάριθμα αὐτοῦ ἔργα, εἰς ἰωνικὴν διάλεκτον γεγραμμένα, τὰ μὲν ἦσαν χρονολογικά, ὡς λ. χ. αἱ Ἱερίαι αἱ ἐν Ἀργεῖ (εἰς 3 βιβλ.) καὶ αἱ ἐν Καρπενεῖαι, τὰ δὲ ἐπραγματεύοντο τὴν ἱστορίαν διαφόρων χωρῶν, οἷον ἡ Ἀτθίς (εἰς 4 βιβλ.), ἡ Φωρωνίς (ἱστορία τοῦ Ἀργου), ἡ Ἀσωπίς (ἱστ. τῆς Κοιωτίας), τὰ Δευκαλιώνεια, Ἀρκαδικά, Αἰολικά, Λεσδικά, ἡ Ἀτλαντίς, τὰ δὲ τέλος ἐστρέφοντο περὶ περιφημὰ ἀντικείμενα, ὡς τὰ Τρωϊκὰ καὶ τὰ Περσικά. Ἐστρεῖτο κριτικοῦ νοῦ, καὶ ὁ Θεουκιδεὺς (Α' 97) ψέγει τὴν περὶ τὰς χρονολογίας ἀνακριβείαν αὐτοῦ. Τὰ σωζόμενα ἀποσπάσματα ἐδημοσιεύθησαν ὑπὸ Müller ἐν Fragm. hist. graec. Α', 45—69 καὶ Δ' 69—637. [Χ.Β.]

— Γραμματικὸς, μαθητὴς τοῦ Ἀγαθοκλέους καὶ σύγχρονος τοῦ Ἀριστάρχου. Ἐπραγματεύθη περὶ τῶν Ὀμηρικῶν ἐπῶν, καὶ ἀνήκεν εἰς τὴν τάξιν τῶν λεγομ. Χωριζόντων. [Σ.Β.Λ.]

Ἑλλανοδίκα. Δικασταὶ ἐπὶ τῶν Ὀλυμπιακῶν ἀγώνων, κατ' ἀρχὰς 2 ἐκ τῶν 2 ἡγεμονικῶν οἰκῶν Πίσσης καὶ Ἡλίδος, ἀπὸ δὲ τοῦ 580 π. Χ. δύο ἀπὸ πάντων Ἡλείων διὰ κλήρου ἐκλεγόμενοι, ὡς καὶ οἱ μετὰ ταῦτα, ἀλλ' ἀπὸ μὲν τοῦ 480 π. Χ. ἀνεβιδάσθησαν εἰς 9, ἀπὸ δὲ τοῦ 476 εἰς 10, ἀπὸ τοῦ 368 εἰς 12, ἀπὸ τοῦ 364 εἰς 8, καὶ ἀπὸ τοῦ 348 καὶ ἐξῆς εἰς 10, εἰς ἐξ ἐκάστης φυλῆς, εἰς ἃς ἐκάστοτε διηροῦντο οἱ Ἡλείοι. Οἱ Ἑ. ἐδίδασκοντο τὰ ἑαυτῶν καθήκοντα 10 μῆνας πρὸ τῆς ἑορτῆς ὑπὸ τῶν νομοφυλάκων ἐν Ἡλίδι, ἐν τῷ οἰκῷματι Ἑλλανοδικαίων· ἐν δὲ τῇ πανηγύρει ἐπέβλεπον τὴν τήρησιν τῶν περὶ ἀγώνων διατάξεων καὶ ἐχορήγουν τὰ βραβεῖα τοῖς νικηταῖς, ἐνεδύοντο πορφυρίδα καὶ εἶχον ὀρισμένους ἑδρας παρὰ τὴν ἄφειν τοῦ σταδίου· κατὰ δὲ τῶν ἀποφάσεων αὐτῶν μόνον ἐνώπιον τῆς βουλῆς τῶν Ἡλείων, συναρχομένης πρὸς τοῦτο ἐν τῇ ἐν Ὀλυμπίᾳ βουλευτηρίῳ, ἐπετρέπετο ἐκκλησιεῖς. Ὑπὸ τοὺς Ἑ. ἦσαν οἱ Ἀλύται μετ' Ἀλυτάρχου, ἄστυνομικά καθήκοντα

έχοντες, καὶ κατώτεραί τινες ἀρχαί. [Γ.Πδ]

Ἑλλάς. (Γεωγρ.). Τὸ περιόξον καὶ ἱστορικώτατον ὄνομα Ἑλλάς ὑπὸ εὐρείαν γεωγραφικὴν ἔννοιαν περιλαμβάνει πάσας τὰς χώρας, τὰς κειμένας πρὸς Ν τῆς ἐν τῇ Μεσογείῳ ἀνατολικῆς χερσονήσου τῆς Εὐρώπης, καθὼς καὶ τὰς χώρας τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, τὰς οἰκουμένας ὑπὸ Ἑλλήνων. Ὑπὸ τὴν ἔννοιαν δὲ ταύτην ἡ Ἑλλάς διαιρεῖται εἰς Εὐρωπαϊκὴν καὶ Ἀσιατικὴν, ὧν ἡ μὲν πρώτη περιλαμβάνει τὴν Θράκην, Μακεδονίαν, πάσας τὰς πρὸς Ν ταύτης χώρας μέχρι Ταϊνάρου, καὶ τὰς νήσους τοῦ Ἰονίου, Αἰγαίου, Κρητικοῦ καὶ Ὠκεανικοῦ πελάγους, ἡ δὲ Ἀσιατικὴ πᾶσαν τὴν χερσονήσον τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Ὑπὸ στενὴν δ' ἔννοιαν Ἑλλάς καλεῖται τὸ μικρὸν τμήμα τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἑλλάδος ἐν τῷ ὁποίῳ περικλείεται ἡ ἐπικράτεια τοῦ Ἑλληνικοῦ Βασιλείου. Ὑπὸ τὴν ἔννοιαν δὲ ταύτην, ὑπὸ τὴν ὁποίαν καὶ ὁ λόγος ἐνταῦθα, ἡ Ἑλ. περιλαμβάνει τὸ μεσημβρινώτατον τμήμα τῆς Ἑλλήν. χερσονήσου (βλ. ἐν λ.) καὶ τὰς περὶ αὐτὸ νήσους, πρὸς Δ μὲν καὶ πρὸς Ν τὰς Ἰονίους, πρὸς Α δὲ τὰς Κυκλάδας, βορείους Σποράδας καὶ Εὐβοίαν, τὸ περικλυζόμενον πανταχόθεν ὑπὸ θαλάσσης πρὸς Δ τῆς τοῦ Ἰονίου πελάγους, πρὸς Α τῆς τοῦ Αἰγαίου, πρὸς Ν ὑπὸ τῆς συμβολῆς ἀμφοτέρων τούτων, καὶ ὑπὸ τοῦ Κρητικοῦ πελάγους, πρὸς Β δὲ συνεχόμενον μετὰ τοῦ κορμοῦ τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου δι' ἑρίου, οὐτίνας ἢ γραμμὴ ἀρχομένη ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν, τοῦ ποταμοῦ τῆς Ἀρτῆς (Ἀράχθου) ἀκολουθεῖ τμήμα τῆς ἀνατολικῆς αὐτοῦ ὁχθῆς μέχρι τοῦ 108 χιλιομ. ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν, ἐντεῦθεν δὲ φερόμενη αὐθὺς πρὸς Β μέχρι τοῦ Ζυγοῦ τοῦ Πίνδου, κάμπτεται τὴν λεκάνην τῆς ἀπορροῆς τοῦ Ἀσπροποτάμου (Ἀχελαιοῦ) καὶ τρεπομένη πρὸς Α διὰ τῶν Καρδουνίων ὄρεων καὶ τῶν μεσημβρινῶν προδούνων τοῦ Κάτω Ὀλύμπου καταλήγει εἰς τὸ Αἶγαϊον, 15 χιλίομετρα πρὸς Β τῶν ἐκβολῶν. τοῦ Σαλαμδριά (Πηνειοῦ). Συνορεύει δ' οὕτω κατὰ ξηρὰν πρὸς Ἑλληνικὰς χώρας, ὑποκειμένας εἰς τὴν ἡμεῶν δεσποτείαν τῆς Εὐρωπαϊκῆς Τουρκίας. — Τὰ ἀρχικῶς τῷ 1830 καθορισθέντα ὅρια τοῦ Βασιλ. τῆς Ἑλλάδος ἠδῆξήσαν μικρὸν κατόπιν, ἐριστικῶς καθορισθέντα τῷ 1832. Ἐμῆνον δ' ἐν τῷ τελευταίῳ τούτῳ καθορισμῷ μέχρι τοῦ 1864, ὅτε ἠδῆξήσαν προσαρτηθειῶν εἰς τὴν Ἑλλάδα τῶν Ἰονίων νήσων ἠδῆξήσαν δ' αὐθὺς κατόπιν τῷ 1881, οἱ ἀνωτέρω κατεγράφησαν διὰ τῆς προσαρτήσεως πρὸς Β τῶν τμημάτων Ὑπείρου καὶ Θεσσαλίας.

Βορειότατον σημεῖον τῆς Ἑλλάδος εἶνε ἡ πρὸς τὸ Αἶγαϊον καταλήγουσα ἄκρη τῆς κατὰ ξηρὰν ἐροθητικῆς γραμμῆς (Θεσσαλία), μεσημβρινώτατον δὲ τὰ Ἀντικύθηρα (ἄκρωτ. Ἀπολυταρέα), δυτικώτατον ἡ νησίς Ὁθωνοί

πρὸς Δ τῆς Κερκύρας, καὶ ἀνατολικώτατον ἡ Ἀμοργός (ἄκρωτ. Σώδοτος).

Πρὸς εὐκολωτέραν δὲ κατανόησιν τῆς γεωγραφίας τῆς Ἑλλάδος, δύναται τις νὰ διαίρεσθαι αὐτὴν εἰς Βόρειον Ἑλλάδα, περιλαμβανούσαν τὰς τῷ 1881 προσαρτηθείσας χώρας Ὑπείρου καὶ Θεσσαλίας, εἰς Κεντρικὴν ἢ Μέσην, περιλαμβάνουσαν τὴν πρὸ τῆς προσαρτήσεως τῶν εἰρημένων ἐπαρχιῶν καλουμένην Στερεάν Ἑλλάδα, εἰς τὴν Πελοπόννησον, καὶ τὰς Νήσους. Κεῖνται δὲ πάντα τὰ τμήματα αὐτῆς μεταξύ τῆς 35°, 49' καὶ 39°, 58' βορ. Πλ. καὶ 16°, 58' ἔως 23°, 44', μήκους Ἀν. τοῦ μεσημβρινοῦ τῶν Παρισίων. Τὸ ἐμβαδὸν τῆς Ἑλ. ἀνέρχεται εἰς 65, 194 τετραχ. χιλίομετρα, τούτων δὲ ἡ μὲν ἡπειρωτικὴ Ἑλλάς περιέχει 50 704, ἡ δὲ νησιωτικὴ 14 490. Ἐχει δὲ ἡ ἡπειρωτικὴ Ἑλ. παράλια μήκους 4 244 χιλιομέτρ. κατὰ καταμέτρησιν ἐπὶ τοῦ γαλλικοῦ γεωγράφ. πίνακος τῆς Ἑλ. Ἐκ τῶν 4 244 χιλιομ. τὰ 287 προστέθησαν τῷ 1881. Ἡ γραμμὴ δὲ τῶν ἡπειρωτικῶν συνόρων τῆς Ἑλλάδος εἶνε περίπου 367 χιλιομέτρων.

Τὰ παρχαλῖα τῆς Ἑλ. εἶνε κατακερματισμένα εἰς πολυαριθμούς κόλπους, ὧν τινες βαθυστάτα εἰσχωροῦσι πρὸς τὴν ξηρὰν, σχηματίζοντες χερσονήσους μακράς, ὧν μίαν μεγάλην τὴν Πελοπόννησον, προσδίδοντες εἰς τὴν χώραν σχῆμα πολύμορφον καὶ ἀκανόνιστον διὰ τῶν μακρῶν ἀκρωτηρίων. Σημαντικώτατα δὲ ἀκρωτηρία ἐν τῇ Β καὶ Μέσῃ Ἑλ. πρὸς μὲν τὸ Ἰόνιον πέλαγος εἶνε ἡ Πούντα (Ἀκτιον) παρὰ τὸ στόμιον τοῦ Κόλπου τῆς Ἀρτῆς (Ἀμβρακικοῦ), ἀνήκουσα πρὸ τοῦ 1881 εἰς τὴν Τουρκίαν μὲ περιφέρειαν οὕτε ἐλάσσονα, οὕτε μείζονα μίαν ὥρας, αἱ Σκρόρειες εἰς τὸ ΝΔ ἄκρον τῆς Ἀκαρνανίας. Πρὸς τὸ Αἶγαϊον δὲ ἡ Σηπιάς ἄκρα τῶν ἀρχαίων ἐν τῇ Θεσσαλομαγνησίᾳ, ἡ Πούντα τοῦ Μαραθῶνος καὶ αἱ Κάβο Κολόννας (Σούνιον) ἐν τῇ Ἀττικῇ. Ἐν Πελοποννήσῳ δὲ πρὸς Β τὸ Ῥέον, περ μετὰ τοῦ ἀπέναντι ἀντιπρόθμου ἐπὶ τῆς Στερεᾶς Ἀντιρρίου σχηματίζει τὸν πορθμὸν τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου. Πρὸς Δ δ' εἰς τὸ Ἰόνιον πέλαγος ἔχει τὸν Πάπαν (Ἀράξος), τὴν Γλαρέντζα (Χελωνάτας), τὸ Κατάκωλον (Ἰχθυὸς ἄκρα), καὶ μεσημβρινώτερον τούτου τὴν τῶν ἀρχαίων Πλαταμῶδη ἄκραν, μεταξὺ τῶν ὁποίων κεῖται ὁ ἀναπεπταμένος Κιναρρυσιακὸς κόλπος πρὸς Ν δὲ τὸ ἄκρωτ. Γάλλο (Ἀκρίτας) τῆς Μεσσηνίας, τὸν Ματαπᾶν (Ταίναρον) τὸ μεσημβρινώτατον τῆς Ἑλλάδος καὶ πάσης τῆς Ἑλ. χερσονήσου, καὶ τὸν Μαλέαν. Πρὸς Α δὲ τὸ Σπαθὶ ἢ Τσελεδίνες (Σκύλλαιον), τὸ ἀνατολικώτατον τῆς Πελοποννήσου. Προσθετέον δ' ἐνταῦθα καὶ τὸ μεσημβρινὸν ἀκρωτηριον τῆς Εὐβοίας Κάβο Δέρο (Καζηρεύς), καὶ τὸ πρὸς Β Ἀρτεμίσιον, κοινῶς Ποντικο-νῆσι ὡς ἐκ τῆς παρακειμένης ὁμωνύμου νήσου.

Κόλποι δὲ σημαντικοὶ τῆς Ἑλ. χώρας εἶνε πρὸς Δ ὁ τῆς Ἀρτης (Ἀμβρακικός) ὁ Κορινθιακός, καὶ ὁ Κυπαρισσιακός, οὗς πληροὶ ἡ θάλασσα τοῦ Ἰονίου πελάγους, πρὸς Ν ὁ τῆς Κορώνης ἡ Καλαμάτας ἡ Μεσσηνιακός, ὁ τοῦ Μακραθωνησίου ἡ Λακωνικός, ὁ τοῦ Ναυπλίου ἡ Ἀργολικός, καὶ ὁ τῆς Αἰγίνης ἡ Σαρωνικός, ὁ χωριζόμενος διὰ τοῦ Ἰσθμοῦ τῆς Κορίνθου ἀπὸ τοῦ Κορινθιακοῦ. Πρὸς Δ δὲ ὁ τῆς Στυλίδος (Μαλιακός), καὶ ὁ τοῦ Βώλου (Παγαθητικός). Πάντας τούτους πληροὶ ἡ θάλασσα τοῦ Αἰγίου.

Πορθμοὶς καὶ διαύλους ἡ στενὰ ἔχει τὸν τοῦ Εὐρίπου, χωρίζοντα τὴν Εὐβοίαν ἀπὸ τῆς Βοιωτίας, σημαντικὸν διὰ τὴν στενότητα αὐτοῦ, ἐξευγμένον διὰ γεφυρας κινητῆς καὶ διὰ τὴν αὐτὴν συμβαίνουσιν τακτικὴν παλίστροφον, τὸ μεταξὺ Ῥίου καὶ Ἀντιρρίου στενὸν μήκους μιλίου $1\frac{1}{3}$, τὸ στενὸν τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου 617 μέτρ., τὸν πορθμὸν μεταξὺ τῶν βορείων τῆς Εὐβοίας παραλίων καὶ τῶν ἀπέναντι παραλίων τῆς Φθιώτιδος καὶ Θεσσαλομαγνητίας, κοινῶς καλούμενον στενὸν τοῦ Ὀρεοῦ καὶ τῶν Τρικέρων, πολλοὶ δὲ ἄλλοι μικρότεροι πορθμοὶ σχηματίζονται μεταξὺ τῆς ἡπειρωτικῆς Ἑλ. καὶ τῶν περιειμένων νήτων, ὧν κυριώτατοι ὁ μεταξὺ Ἀκαρνανίας καὶ Λευκάδος πλευστός μόνον εἰς λέμβους, ὁ μεταξὺ νήτου Πόρου καὶ Τροιζηνίας, καὶ ὁ μεταξὺ Ἱθάκης καὶ Κεφαλληνίας.

Ὁ ρεογραφία καὶ ὁ βρογραφία. Ἡ Ἑλ. καθόλου εἰπεῖν εἶνε χώρα ὀρεινὴ, ἀποτελοῦσι δὲ τὰ ὄρη αὐτῆς ποῦ μὲν συνεχεῖς διειράδας, ποῦ δὲ μεμονωμένα συστήματα, καταλείποντα ἐν τῷ μεταξὺ εὐρείας κοιλάδας καὶ πεδιάδας. Καὶ ἐν μὲν τῇ βορείῳ Ἑλ. ἐκτείνεται ἡ ὀρεινὴ τῆς Πίνδου (ὕψ. 2680) ἀπὸ Β πρὸς Ν φερόμενῃ καὶ συνεχόμενῃ πρὸς τὰ Μακεδονικὰ ὄρη διὰ τοῦ Ζυγοῦ, διαχωρίζουσα τὴν Ἠπειροὺ ἀπὸ τῆς Θεσσαλίας. Πρὸς Ν ταύτης ὀρεινὰ μικρὰ καὶ πολυάριθμος διήκουσα πρὸς Ν Καρδί (ὕψ. 2130), Βουτσιάκι (2156), Ἰταμός (1450), Βουλγάρ (1660), Προφήτης Ἠλίας (1280), Βελούχι (2300), Ὀξεία, Βαρδούσια (2500), Γκιόν (2470), ἐνῶνται μετὰ τοῦ Παρνασσοῦ (2450), καὶ διαχωρίζει τὴν μέσῃ Ἑλλάδα, ἢ τὴν Στερεάν Ἑλλάδα ὡς ἐλέγετο πρὸ τῆς προσαρτήσεως τῶν νέων ἐπαρχιών, εἰς Ἀνατολικὴν καὶ Δυτικὴν. Ἐτέρη δὲ ὀρεινὰ, ἡ τῶν Ἀχαϊκῶν ὄρων καὶ ἡ τῆς Ὀθρυος (ὕψ. 1630) συνεχόμενῃ πρὸς τὸν ῥήνεντα Προφήτην Ἠλίαν μεταξὺ Βουλγάρ καὶ Βελουχίου φέρεται πρὸς Δ διαχωρίζουσα τὴν Θεσσαλίαν ἀπὸ τῆς λοιπῆς Ἑλλάδος, περιβάλλουσα μετὰ τῆς πρὸς Δ Πίνδου καὶ τῶν πρὸς Β Καμβουνίων ὄρων καὶ τοῦ Κάτω Ὀλύμπου τὸ θεσσαλικὸν λεκανοπέδιον, τὸ διαρρέομενον ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ Πηνειοῦ καὶ τῶν παραποταμίων τούτου. Ἐτέρη διείραξ ἐκ τῶν βορειοδυτικῶν τῆς Πίνδου

ἀποσπώμενη, ἡ τῶν ὄρων τῆς Τσουμέρκας, διαχωρίζει τὸ λεκανοπέδιον τοῦ Ἀσπρονταίμου (Ἀχελώου), ἀνὰ τὸν ῥήν ἐκδύκτον εἰς τὴν Ἑλληνικὴν ἐπιρρατειαν μετὰ τὴν προσαρτήσιν τῶν νέων ἐπαρχιών, ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ τῆς Ἀρτης (Ἀράχθου), οὗτος ἡ γὰρ ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν του μέχρι τοῦ 108 χιλιομέτρων ἀποτελεῖ τὸ πρὸς Δ ὄριον τῆς Ἑλ. μεμονωμένας δὲ διειράδας ἀποτελοῦσι τὸ ἐν τῇ Θεσσαλομαγνησίᾳ Ἠλίον καὶ ὁ Κισσαρός (Ὀσσα) ὕψ. 1950, ἐν διαχωρίζει ἀπὸ τοῦ Ἰονίου καὶ Πηνειοῦ, καὶ τὰ ἐν τῇ μέσῃ Ἑλ. ὄρη τοῦ Κιθαρώνας ὕψ. 1470, Ἑλικῶνας ὕψ. 1530, Πάρνηθος ὕψ. 1410, Πεντελικῶς ὕψ. 1110, καὶ Ὑμητοῦ ὕψ. 1030.

Αἱ εἰρημέναι ὀρεσεῖραι διαχωρίζουσι τὴν Ἠπειροὺ καὶ μέσῃ Ἑλ. εἰς ἐννέα λεκανοπέδια διαρρέομενα ὑπὸ μεγάλων ποταμῶν. Καὶ πρὸς Α μὲν εἶνε τὸ τοῦ Πηνειοῦ, μήκ. 162 χιλιομ., ἐκβάλλοντος εἰς τὸ Αἰγαίον, κατερχομένου δ' ἐκ τῆς Πίνδου, καὶ δεχομένου τὰ ὕδατα πάσης τῆς Θεσσαλίας, μεσημεριώτερον δὲ τὸ τῆς Ἀλαμάνας (Σπερχεῖου), μήκους 80 χιλ., ἥ ἡ ἐκάνη τῆς ἀπορροῆς κεῖται πρὸς τὸν Προφ. Ἠλίαν, τὸ Βελούχι καὶ Ὀξείαν. Τὸ λεκανοπέδιον τοῦ ποταμοῦ τούτου ἔχει πρὸς Β ταξήνεντα Ἀχαϊκὰ ὄρη, τὴν Ὀρθρον καὶ πρὸς Ν τὴν Καταδόβρα (Οἰτην) ὕψ. 2150, καὶ τὰ ὄρη Σαρῶματα (Καλλιδορομὸν). Ἐπονται δὲ πρὸς Ν τὸ τοῦ Βοιωτικοῦ Κηφισοῦ, μήκ. 61 χιλ., πηγάζοντος ἐκ τοῦ Παρνασσοῦ καὶ ἐκβάλλοντος εἰς τὴν Κυπαρίδα λίμνην, τὸ τοῦ Βοιωτικοῦ Ἀσωποῦ, μήκ. 51 χιλ., καὶ τὸ τοῦ Ἀθηναϊκοῦ Κηφισοῦ μ. 25 χιλ. ἐκβάλλοντων ἐκείνου μὲν εἰς τὴν Εὐβοικὴν θάλασσαν, τούτου δὲ εἰς τὸν Σαρωνικὸν κόλπον. Πρὸς Δ δὲ ὑπάρχει τὸ μέγιστον λεκανοπέδιον τοῦ Ἀσπρονταίμου (Ἀχελώου), τοῦ μεγίστου τῶν ποταμῶν τῆς Ἑλ. ἐπιρρατείας (250 χιλ.) ἔχοντος τὴν ἀπορροὴν αὐτοῦ ἐν τῷ μεταξὺ τῶν ὄρων Τσουμέρκας καὶ τῶν βορείων τῆς Πίνδου διαρρέοντος μέγα μέρος τῆς Ἠπειροῦ καὶ διὰ τῆς Ἀκαρνανίας ἐκβάλλοντος εἰς τὸ Ἰόνιον Πέλαγος. Πρὸς Δ τούτου δὲ κεῖται τὸ λεκανοπέδιον τοῦ ποταμοῦ τῆς Ἀρτης (Ἀράχθου) δεχομένου τὰ ὕδατα τοῦ Ζαγορίου καὶ τοῦ Μεταόβου. Πρὸς Δ δὲ τοῦ Ἀχελώου ἐκβάλλουσιν εἰς τὸν Κορινθιακὸν κόλπον δύο μικρότεροι ποταμοὶ ὁ Φειδάρης (Εὐνῆος) καὶ ὁ Μῆρνος.

Ἡ Πελοποννησιακὴ δὲ χερσονήσος διακρίνεται ἐπίσης διὰ τὴν πολυμορφον καὶ πολυποικίλον ὀρειογραφίαν καὶ ὑδρογραφίαν, δρευνούσα, ἀλλ' ἔχουσα πλειοτέρας πεδιάδας τῆς λοιπῆς ἡπειρωτικῆς Ἑλλάδος. Καὶ πρὸς ἰ μὲν ταύτης ἀπὸ Δ πρὸς Α κεῖνται τὰ συνεχόμενα ὄρη Ὀλυνός (Ἐρύμανθος) 2220 μ., Κελμὶς (Ἀρσένια ὄρη) 2350 μ. καὶ ἡ Ζήρεος (Κυλλήνη) 2370 μ. Ἐν τῷ κέντρῳ ἐκτείνεται τὸ μέγα Ἀρχατικὸν ὀρεπεδίον, ἐξ οὗ γίνονται λαμβάνουσι πάντες οἱ μεγάλοι τῆς χερσονήσου

ποταμοί. Πρὸς Ν δὲ τέμνεται ἀπὸ Β πρὸς Ν διὰ τῶν ὄρεων, ἐν τῷ μέσῳ, διὰ τῆς τοῦ Ταύρου, κοινῶς Πενταδακτύλου, 2470 ὕψ., πρὸς Δ τοῦτου τῆς τοῦ Σαί 1400 ὕψ. καὶ πρὸς Δ τῆς τοῦ Μαλεβοῦ (Πάρωνος) 1840 μ. Ἡ πρὸς Α δὲ τῆς Πελοπον. Ἀργολικὴ Χερσονήσος ὑψηλὸν ὄρος ἔχει τὸν Ἄρνα (Ἀρχαῖον) 1200 μ. Κυριώτατοι δὲ ποταμοὶ τῆς Πελ. διακρινόμενοι αὐτὴν εἰς λεκανοπέδια εἶνε ὁ πρὸς Δ ἐκέλλων εἰς τὸ Ἰόνιον Ῥουφίης (Ἀλφειός), μήκους 110 χιλ. ὁ μεγαλύτερος τῶν τῆς Πελοποννήσου καταρχόμενος ἐκ τῶν νοτιῶν ὄρεων τοῦ Ἀρκαδικοῦ ὄρους, δεχόμενος κατὰ τὸν ῥοὴν αὐτοῦ καὶ ἄλλους ἔχοντας τὰς πηγὰς τῶν ἐπὶ τῶν βορείων ὄρων τοῦ αὐτοῦ ὄρους. Βορειότερον τοῦ Ἀλφειοῦ διαρρεῖ τὴν Ἠλιὰν ὁ Πηνειός, 70 χιλιομ., καταρχόμενος ἐκ τοῦ Ὀλύντου. Πρὸς Ν δὲ τῆς Πελ. ὑπάρχουσιν οἱ ποταμοὶ Παμισοὶ κοινῶς Πηνειοὶ 50 χιλ. καὶ Εὐρωπας, κοινῶς Ἰοίε 80 χιλ. πηγάζοντες ἐκ τῶν νοτιῶν ἐπιστῆς ὄρων τοῦ Ἀρκαδικοῦ ὄρους, διαρρέοντες ἐκεῖνος μὲν τὴν Μεσσηνίαν, ἐκέλλων εἰς τὸν Μεσσηνιακὸν κόλπον, ἐκέλλων εἰς τὸν Λακωνικόν κόλπον. Εἰς τὰ ἀνατολικά δὲ ὑπάρχει ἡ Πάνισσα (Ἰναχός). Ξηρὸν ἔχον τὴν κοίτην. Τὴν βέβαιον δὲ Πελ. διαρρεῖ σιγῶν παραλλήλως, διαρρεῖ ποταμοὶ ἐκέλλοντες εἰς τὸν Κορινθιακὸν κόλπον, κατατέμνοντες ταύτην εἰς ἰσάριθμα παραλλήλα λεκανοπέδια, ὧν ἄλλοι μὲν εἶνε χειμαρρῶδη ποταμοί, ἄλλοι δὲ ἀέναα ῥεῖθρα, βέβαια ἐντός ὁρίων πετρώδους κοίτης ἐλαχίστην καταρδεύοντα πεδινὴν χώραν. Τούτων σημαντικώτεροι εἶνε ἐν μὲν τῇ Κορινθίᾳ ὁ Ἀσωπός, κοινῶς Ποταμὶ Ἀγιοργιτικοῦ, διαρρέων τὴν πεδιάδα τοῦ Ἀγίου Γεωργίου (Φλιάσιον πέδιον), τὸ Ποταμὶ τῆς Λέχρας (Ἐλισίων), ὁ Τρικκαλῆτικος (Σῦς ἢ Σόβας) πηγάζων ἐκ τῆς Κυλλήνης, ἡ Φένισσα (Κρίος) καὶ ὁ Χαλκιδῆτικος. Ἐν τῇ Ἀχαΐᾳ δὲ σημαντικοὶ εἶνε τὸ ποταμὶ τῆς Ἀκράτας, (Κράθις), τὸ τῶν Καλαβρύτων (Βουραϊκός), καὶ τὸ τῆς Βοιωτίας (Σελινόης).

Ἐκ τῆς νησιωτικῆς δὲ Ἑλλάδος ὄρη ὑψηλὰ ἔχει μόνον ἡ Εὐβοία τὴν Δίρυν ἐν τῷ μέσῳ αὐτῆς ὕψους 1430 μ. καὶ τὴν Προσῆτην ὕψους 1400 μ. ὕψ. 1400 μέτρ. ἡ Κεφαλληνία τὸ Μεγάλο Βουνὸν (Λίνος) ὕψ. 1020, ἡ Λευκάς τὸ Σταυρωτὰ, ὕψ. 1180, καὶ ἡ Νάξος τὸ Δρίε 1000 μ.

Ἀίμας δὲ ἡ Ἑ. κέντηται ἐν Θεσσαλίᾳ τὴν Κάρλα (Βοιδοῖα), καὶ Νεζερὲ (Ξυνιάδα), ἐν Ἀκαρνανίᾳ τὴν τοῦ Πραγυρίου (Τριγωνίον) καὶ τὰς πλησίον ταύτης τὴν τοῦ Ἀγγελονάστρου καὶ τὴν λιμνοθάλασσαν τοῦ Αἰτωλικοῦ, ἐν Βοιωτίᾳ τὴν Κωπαΐδα. Ἐν Πελοποννήσῳ δὲ τὴν τοῦ Φενεοῦ, καὶ τὴν τοῦ Ζαρακά (Στυμφαλίαν). Περιέχει δὲ καὶ πλείους λιμνοθάλασσας καὶ ἐλώδεις τόπους, ἰδίως εἰς τὰς πα-

ραλίας αὐτῆς, καὶ τὰ στόμια τῶν ποταμῶν, ὧν τὰ ἔλη καθιστῶσι νοστήν τὸ κλίμα τῆς περὶ τὴν χώραν.

Περί τὴν Ἑ. ἔχει πολλὰς, ὧν σημαντικώτερα ἡ τῆς Θεσσαλίας ὑποδαιρουμένη εἰς ἄλλας πολλὰς καὶ συνεχεῖς μικροτέρας. Ἐν τῇ μέσῃ Ἑλλάδι πρὸς Δ εἶνε ἡ Παραχελώνις τῆς Ἀκαρνανίας πρὸς Α ἡ τῆς Ἀλαμάνας πρὸς Ν δὲ ἡ τοῦ Κορινθίου Κηφισοῦ, ἡ Θηβαϊκὴ (Παρασωπία), ἡ τῆς Ἀταλάντης, τοῦ Ὠρωποῦ, Μαλαθίας, Μεσσηνίων, καὶ Ἀθηναίων. Ἐν Πελοποννήσῳ δὲ εἶνε ἡ τῆς Κορινθίας, ἡ τῆς Ἀχαιῶν καὶ Ἠλίδος, ἡ τῆς Τριφυλίας, ἡ τῆς Μεσσηνίας, ἡ τῆς Μαντινείας, ἡ τῆς Λακωνίας, καὶ ἡ τοῦ Ἀσωποῦ τῆς Κυνουρίας, (Λευκὴ ἢ Λεῖκα), Ἐν ταῖς νήσοις δὲ ἡ τοῦ Ξηρογυρίου τῆς Εὐβοίας, ἡ τῆς Νάκου, ἡ τῆς Παλλήνης τῆς Κεφαλληνίας, καὶ ἡ τῆς Κερκυρας.

Τὸ κλίμα τῆς Ἑ. ὡς ἐκ τῆς γεωγραφικῆς αὐτῆς θέσεως εἶνε εὐκρατὸν ἐν γενεῇ εἶπεῖν. αἱ ὑψιστάμεναι δ' ἐν τῇ χώρᾳ κλιματολογικαὶ κατὰ τὸν τύπον ποικίλαι εἶνε φυσικαί, προσερχόμεναι ἐκ τῆς βορειότερας ἢ νοτιωτέρας θέσεως, ἢ τῆς μεσογαιοτέρας καὶ ὀρεινότερας πρὸς τὴν πεδινωτέραν. Τὸ ψυχρὸν δὲ εἶνε ὀρεῖον καὶ παχρὸν καὶ μακρὰς διάρκειας, οὐδὲ ὁ καυσὼν καυστικός καὶ πνιγρὸς. Μεσὸς ὄρος θερμότητος τοῦ χειμῶνος εἶνε μετὰ 5⁰ καὶ 10⁰ ἑκατοντάδ, καὶ τοῦ θέρους 25⁰ καὶ 30⁰. Τὸ ἥρ καὶ τὸ εὐνοπικὸν εἶνε μικρὰς διάρκειας, ἀποτέμνεις διαδεχόμεναι ταῦτα τοῦ θέρους καὶ τοῦ χειμῶνος. Προκαί πίπτουσι κυρίως τὸν χειμῶνα, σπανίως δὲ τὸ θέρος. Εἰς αὐτὸν δὲ τῶν ὄρων τῆς Ἑ. ἡ χιών διαρκεῖ καθ' ὅλον τὸ ἔτος. Θά ἦτο δὲ τὸ κλίμα τῆς Ἑλλάδος εὐκρατέστερον καὶ θερμότερον, ἐάν ἦτε ἀνεπτυγμένη ἐν αὐτῇ ἡ δυνάμει, καὶ ἐάν τὰ πλείστα τῶν ὄρων τῆς δὲ ἦσαν ἀδενδρὰ ἐντελῶς καὶ ἀπεισιλωμένα καὶ ἄνυδρα, ὧν αἱ γυμναὶ ῥαγεῖς στερούμεναι πολλαχῶς καὶ αὐτῆς τῆς φυσικῆς γῆς, παρασυρθεῖς ὑπὸ τῶν βροχῶν, ἐπαυξάνουσι τὴν θερμότητα καὶ τὸ ψυχρὸν, θερμαίνονται τὸ θέρος ὑπὸ τοῦ ἡλίου καὶ ἀψυχοῦνται τὸν χειμῶνα, καθιστῶσαι οὕτω τὴν περὶ αὐτὰ χώραν ἐρημὴν ἔχον, εἰς πνιγρὰν μόνον βοσκὴν χρησίμην.

Προσέτι — Ὡς ἐκ τοῦ κλίματος καὶ τῆς γεωγραφικῆς θέσεως τῆς Ἑ. τὸ ἔδαφος αὐτῆς εἶνε ἐπιδακτικὸν καλλιεργεῖς παντῶν τῶν ξενόρων καὶ φυτῶν τῶν εὐκρατῶν ζώων. Εἶνε δὲ κυρίως εἶπεῖν χώρα γεωργικὴ καὶ τὰ σπουδαιότερα αὐτῆς προϊόντα εἶνε τὰ ἐκ τῆς γεωργίας καὶ τῆς κτηνοτροφίας κατὰ τὴν τελευταίαν δὲ ἐκδομητὴν προστεθῆσαν καὶ τὰ τῆς μεταλλουργίας καὶ τῶν ὀρυκτῶν, καὶ τινὰ ἐκ βιομηχανίας. Δημητριακοὶ καρποὶ παράγονται πανταχῶς τῆς Ἑλλάδος, ἰδίως εἰς τὰ πεδινὰ μέρη, ἀλλὰ δὲν ἐπαρκεῖσιν εἰς τὴν ἐσωτερικὴν καταναλώσιν· εἰς εἰσαγ-

ταί εξωθεν τὸ ἐλλείπον ποσόν. — Ἐνταῦθα μνημονεύομεν μόνον τῶν προϊόντων ὧν γίνεται εξαγωγή. Εἶνε δὲ ταῦτα τὰ ἐξῆς: σταφίς ἔλαιον, ελαιοπυρῆνες, οἶνοι, οἶνοπνευματώδη ποτὰ, καπνός, ἐσπεριδοειδῆ, σπόγγοι, βασικά προϊόντα, σῦκα, φυτικά βαφαί, καναβίς, βάμβαξ, βομβάκοςπορος, γεώμηλα, ζῶα, μαλλίον δέρματα, βούτυρον, τυρός, δοτά, μέλι, κηρός, μαρμαρα, μυλόπετραί καὶ χειρόμυλοι, θηραϊκὴ γῆ, σιμύρις, ἀργυροῦχος καὶ ἐνθεῖος μόλυθος, μαγγανιοῦχος σίδηρος, ψευδάργυρος, ἐνθεῖος ψευδάργυρος καὶ ἄλλα ὄρυκτα καὶ μεταλλὰ, ἄλλα μὲν ἐκμεταλλεύμενα ἐπὶ τόπου, ἄλλα δὲ αὐτοῦσις εξαγόμενα. Βιομηχανικά δὲ προϊόντα, εξαγόμενα ἐπίσης ἔχει τὰ ἐξῆς: νήματα, ὑφάσματα, τάπητας, ἐνδύματα, ρεσια, ἀγγεῖα πηλίνα καὶ ὑέλινα, σάπωνα, προϊόντα ζαχαροπλαστικῆς, στεατοκηρία, ζυμαρικά διάφορα, πυρίτιδα, μηχανάς, σχοινία, ἀμάξας, ἀλεξήλια, σάρωθρα, κοφίνους καὶ τινα χημικά προϊόντα. — Ὡς πρὸς τὴν χρηματικὴν δὲ ἀξίαν τῶν εξαγόμενων προϊόντων πρωτεύουσιν ἡ σταφίς, τὰ μέταλλα, ὁ καπνός, ὁ οἶνος, τὸ ἔλαιον, τὰ σῦκα, οἱ σπόγγοι καὶ αἱ βάλανοι. Ἐξήχθησαν δὲ τῷ 1890 ἐκ τούτων σταφίς ἀξίας 48,192,863 δραχ., μέταλλα 17,040,062, δρ., καπνός, 3,975,723 δρ., οἶνοι 2,769,709, ἔλαιον 2,298,937, σῦκα 2,248,000, δρ. σπόγγοι 1,959,220, δρ. καὶ βάλανοι 1,299,716, δρ. ἐκ τῶν λοιπῶν δὲ εξαχθέντων προϊόντων, ὧν ἡ ἀξία εἶνε κάτω τοῦ ἑκατομμυρίου τὴν πρώτην τάξιν κατέχουσιν τὰ κοσκύλια, καὶ τὴν δευτέραν αἱ ἐλάται.

Περὶ τῆς γεωλογίας τῆς Ἑλλάδος, τῆς χλωρίδος, τῶν οἰνῶν εἰδικώτερον κτλ. βρα κατωτέρω ἐν εἰδικαῖς ἁρθροῖς.

Ἡ ἐμπορικὴ δὲ κίνησις τῆς Ἑλλάδος μετὰ τῶν ξένων ἐπικρατειῶν, ὡς πρὸς εἰδικὴν ἐμπέριον, δηλαδὴ τῶν ἀναλισκομένων ἐν τῷ τόπῳ προϊόντων, διὰ τὸ ἔτος 1890 ἡ μὲν εξαγωγή ἀνῆλθεν εἰς δραχ. 120,785,604 ἡ δὲ εξαγωγή εἰς 95,791,684, τὸ ὅλον 216,576,288. Εἰσέπρεξεν δὲ τὸ δημόσιον κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος ἐκ τελωνιακῶν τελῶν δραχ. 31,892,91.

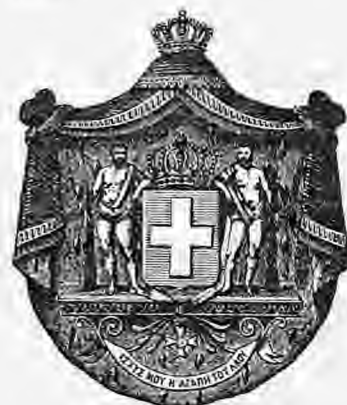
Ἡ κίνησις τῆς ἐμπορικῆς ναυτιλίας ἀνῆλθε τῷ 1890 εἰς 11,429 πλοῖα, χωρητικότητος τόννων 4,886,943. Τὰ ἐλληνικά δ' ἐν γένει πλοῖα, τὰ νηολογημένα εἰς λιμένας τῆς Ἑ. ἐπικρατείας ἀνέρχονται εἰς ἱστιοφόρα 7,164 καὶ ἀτμοκίνητα 97, χωρητικότητος ἐν ὅλῳ τόννων 271,386. Ἀπασχολεῖ δὲ πᾶσα ἡ ἐμπορικὴ ναυτιλία ναῦτας 27,179.

Κάτ' οἰκίαν. Ἡ Ἑ. πᾶσα οἰκεῖται ὑπὸ κατοίκων τῆς Ἑλ. φυλῆς, καὶ ὑπὸ μοίρας Ἀλβανῶν, κατελθόντων εἰς αὐτὴν περὶ τὴν 15^{ην} ἑκατοντ. Ἐν ταῖς ἐπαρχίαις δὲ Ἡπείρου καὶ Θεσσαλίας ἀπέμεινε μετὰ τὴν προσάρτησιν αὐτῶν εἰς τὴν παλαιάν Ἑλ. καὶ πληθυσμὸς μικρὸς Ὀθωμανῶν. Ἀνήκουσι δὲ οἱ Ἑλλ. καὶ Ἀλβανοὶ εἰς τὴν ὁρθόδοξον ἀνατολικὴν ἐκ-

κλησίαν, πλὴν μικροῦ τινος ἀριθμοῦ, 15,000 περίπου, καθολικῶν Ἑλλήνων οἰκούντων τινὰς τῶν Κυκλάδων καὶ τῶν Ἰονίων νήσων. Ἀσημαντος δὲ εἶνε ὁ ἀριθμὸς τῶν Ἰουδαίων, οἰκούντων τὴν Κέρκυραν, Χαλκίδα καὶ Λάρισα.

Πολίτευμα. Ἡ Ἑλ. ἀποτελεῖ αὐτονομον κράτος ἐν τῇ χορείᾳ τῶν λοιπῶν ἑυρωπαϊκῶν κρατῶν, ἀναγνωρισθείσης τῆς αὐτονομίας αὐτῆς τῷ 1830 ὑπὸ τῶν Μεγάλων Δυνάμεων μετὰ προηγηθέντας πολυετεῖς ἀγῶνας τῶν κατοίκων τῆς πρὸς ἀποτίναξιν τοῦ Τουρκικοῦ ζυγοῦ. Τὸ πολίτευμα αὐτῆς εἶνε Συνταγματικὴ μοναρχία. — Βασιλεύει δὲ σήμερον τῶν Ἑλλήνων ὁ Γεώργιος Δ', υἱὸς τοῦ Βασιλέως τῆς Δανίας Χριστιανοῦ, γεννηθεὶς τῇ 12 Δεκεμ. 1845 καὶ ἀναγορευθεὶς Βασιλεὺς τῶν Ἑλλήνων τῇ 18 Μαρτίου 1863. Ἐνομφεύθη δὲ τῇ 15 Ὀκτωβρίου 1867 τὴν Ὀλγαν, θυγατέρα τοῦ Μεγάλου Δουκῆ τῆς Ῥωσσίας Κωνσταντίνου, γεννηθεῖσαν τῇ 22 Αὐγ. 1851.

Ἡ κάτωθεν εἰκὼν παριστᾷ τὸ ἔμβλημα τοῦ κράτους κατὰ τὸ Διάταγμα τῆς 9 Νοεμβρίου 1863.

Ἡ σημαία δὲ σύγκειται ἐξ 9 ἰσοπλατῶν ταινιῶν, 5 κυανῶν καὶ 4 λευκῶν, ἐγαλλοῦ τεθειμένων, ὧν ἡ ἄνω καὶ κάτω κυαναὶ εἰς τὴν ἄνω δ' ἐσωτερικὴν γωνίαν φέρει σταυρὸν λευκὸν κατέχοντα τὸ $\frac{1}{2}$ τοῦ μήκους, καὶ περιλαμβάνοντα 3 ταινίας κυανᾶς καὶ δύο λευκᾶς εἰς τὸ πλάτος, ἔχοντα δὲ ἴσους τοὺς 4 βραχίονας καὶ ἰσοπλατεῖς πρὸς τὰς ταινίας. Ἡ ἀναλογία τοῦ πλάτους τῆς σημαίας πρὸς τὸ μήκος εἶνε 2 πρὸς 3.

Ἐν Ἑλ. ὑπάρχει καὶ Ἄγμα Ἀριστείας, συστήθην τῷ 1838, φέρον τὸ ὄνομα Τάγμα τοῦ Σωτήρος, διαιρούμενον εἰς 5 κλάσεις μετὰ παρασῆμυ, α) τῶν Ἱπποτῶν τοῦ ἀργυροῦ Σταυροῦ, β) τῶν Ἱπποτῶν τοῦ χρυσοῦ Σταυροῦ, γ) τῶν Ταξιάρχων, δ) τῶν Ἀνωτέρων Ταξιάρχων, ε) τῶν Μεγαλοσταυρῶν.

Ἐκ τῶν τριῶν ἐξουσιῶν τοῦ Κράτους τὴν νομοθετικὴν ἐνεργεῖ ὁ Βασιλεὺς καὶ ἡ

Βουλὴ τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ ἔθνους, τὴν ἐκτελεστικὴν δὲ αἱ ὑπεύθυναι ὑπουργοί. Ὑπάρχουσι δὲ 7 ὑπουργεῖα τῶν ἑσωτερικῶν, τῶν Οἰκονομικῶν, τῶν Ἐξωτερικῶν, τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ τῆς Δημοσ. Ἐκπαιδεύσεως, τῆς Δικαιοσύνης, τῶν Στρατιωτικῶν καὶ τῶν Ναυτικῶν. Ἡ δικαστικὴ δὲ ἐξουσία ἐνεργεῖται ὑπὸ δικαστῶν ἰσοβίων (πλὴν τῶν Εἰσαγγελέων, Ἀντισχηγέλεων καὶ Εἰρηνοδίκων). Λειτουργοῦσι δὲ πρὸς ἀπονέμην τῆς Δικαιοσύνης ἐν ἀνώτατον δικαστήριον ὁ Ἄρειος Πάγος, 5 Ἐφετεῖα, ἀνά ἐν ἐν Ἀθήναις, Πάτραις, Ναυπλίῳ, Κερκύρᾳ, Λαρίσῃ, 22 Πρωτοδικεῖα, καὶ 240 Εἰρηνοδικεῖα.

Ὁ προϋπολογισμὸς δὲ τοῦ Ἑλλ. Βασιλείου τῷ 1892 παρουσιάζει

Ἑσοδα 103,550,792.

Ἐξοδα δὲ 99,986,128.

Κυριώτατοι δὲ πόροι τῶν ἐσόδων εἶνε οἱ Ἀμειβοί φόροι 20,908,629
Φόροι καταναλώσεως 27,407,195
Τέλη καὶ δικαιώματα 16,746,210
Μονοπωλία 10,722,500
Πρόσοδοι δημοσ. κτημάτων κλ. 3,330,321
Τὰ ἐπίλοιπα δ' ἐσοδα προέρχονται ἐξ ἄλλων πόρων.

Ἡ διάθεσις δὲ τῶν ἐξόδων γίνεται κατὰ τὴν ἐξῆς ἀναλογίαν
Δ' ὑποχρεώσεις τοῦ Κράτους 40,657,234
Διὰ τὴν γενικ. ὑπηρεσίαν 47,469,431
Δι' ἐξοδα διοικ. καὶ εἰσπραξίως τῶν δημ. ἐσόδων 8,139,463
Διὰ πληρωμὰς διαφόρων 3,720,000

Τὸ δημόσιον χρέος τῷ 1892 συνίστατο εἰς
Δάνεια ἑσωτερικὰ 594,885,989
» ἐξωτερικὰ 79,902,488

Ὁ Στρατὸς τῆς ἡμέρας τῷ 1892 ἀνῆρχετο εἰς 28,114 αξιωματικούς, ὑπαξιωματικούς καὶ στρατιώτας, κατὰ τὴν ἐξῆς διαιρέσιν.

Πεζικὸν καὶ Εὐζώνον 16,361
Πυροβολικὸν καὶ ὅπλοστασίον 3,382
Μηχανικὸν 1,469
Ἱππικὸν 1,608
Χωροφυλακὴ 3,759
Ἄλλαι στρατ. ὑπηρεσίαι 1,525

Ἡ κατὰ θάλασσαν δὲ δύναμις ἀπετελεῖτο ἐκ 3 θωρακιστῶν (Ἵδρας, Ψαυρῶν, Σπετσῶν), ἐκ μιᾶς θωρακοβάριδος (Β. Γεώργιος), ἐξ ἐνὸς καταδρομικοῦ (Ν. Μισούλης), ἐξ ἐνὸς θωρακοδρόμου (Βασίλ. Ὀλγα) ἐξ ἐνὸς τορπιλοβόλου (Κανάρης) ἐκ 4 ἀτμομοδρομόνων, ἐξ 6 ἀτμομησιολίων, ἐκ 4 κανονοφόρων, ἐκ 30 τορπιλοφόρων καὶ ἄλλων πλοίων δευτερευόντων. Ἡ δύναμις δὲ τῶν ἀνδρῶν ἐν τῇ ναυτικῇ ἐν γένει ὑπηρεσίᾳ 3,500.

Διοικητικὰ δὲ διαιρέσεις. Διοικητικῶς ἡ Ἑλ. διαιρεῖται εἰς 16 Νομούς, ὑποδιαιρουμένους εἰς 67 ἐπαρχίας, ὑποδιαιρουμένους εἰς 441 δήμους.

Ἐχει δὲ νομούς ἡ Βόρειος Ἑλλάς 3.

Ἄρτης	πρωτεύουσα	Ἄρτα
Τρικινίων	»	Τρίκιννα
Λαρίσσης	»	Λάρισα

Ἡ Μέση Ἑλλάς 3.

Ἀκαρν. καὶ Αἰτωλίας	»	Μετολόγγιον
Φθιώτιδ. καὶ Φωκίδος	»	Λαμία
Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας	»	Ἀθῆναι

Ἡ Πελοπόννησος 5.

Ἀχαΐας καὶ Ἠλίδος	»	Πάτραι
Ἀργολίδος καὶ Κερυνθίας	»	Ναύπλιον
Μεσσηνίας	»	Καλαμά
Λακωνίας	»	Σπάρτη
Ἀρκαδίας	»	Τρίπολις

Αἱ Νῆσοι 5.

Κερκύρας	»	Κέρκυρα
Κεφαλληνίας	»	Ἀργοστόλιον
Ζακύνθου	»	Ζάκυνθος
Κυκλάδων	»	Ἑρμούπολις
Εὐβοίας	»	Χαλκίς

Αἱ ἐπαρχίαι δὲ σήμερον ὑφίστανται μᾶλλον ὥς ἐλλογικαὶ περιφέρειαι ἢ ὥς διοικητικὴ διαίρεσις.

Πληθυσμός. Ὁ πληθυσμὸς τῆς Ἑλ. κατὰ τὴν ἀπογραφὴν τοῦ 1879, ἧτις περιλαμβάνει τὸ παλαιὸν βασιλεῖον, καὶ τὴν τοῦ 1881, γενομένην εἰδικῶς μόνον ἐπὶ τῶν προσαρτηθεισῶν τότε ἐπαρχιῶν, ἀνῆρχετο εἰς 1,979,147, ὧν τὸ μὲν παλ. Βασίλ. 1,679,470 ἡ Ἑπείρος δὲ καὶ Θεσσαλία 299,677

Κατὰ τὴν γενομένην δὲ ἀπογραφὴν ἐλοκλήρου τοῦ βασιλείου τῷ 1889 ὁ πληθυσμὸς ἀνῆλθεν εἰς 2,187,208. Κατὰ πῦλον δὲ διαιρουμένος ἔχει ὡς ἐξῆς

Ἀρρενεὶς 1,133,625

Θήλειαις 1,053,583

Κατὰ τμήματα δὲ ὁ πληθυσμὸς τῆς Ἑλ. ἀναλογεῖ ὡς ἐξῆς

Βόρειος καὶ Μέση Ἑλ. ἡ Στερεὴ	900,321
Πελοπόννησος	813,154
Νῆσοι (Εὐβοίαι, Ἴονιοι, Κυκλάδες)	473,733

Εἰς τὴν πληθυσμὸν τῶν νήσων ἐν προτεβῇ καὶ δὲ τῶν νήσων ἐκείνων, αἵτινες ἀνήκουσιν εἰς ἡπειρωτικούς νομούς (Κυθήρων, Πόρου, Ἵδρας, Σπετσῶν, Σαλαμίνος, Ἀγίνης καὶ Ἀγγιστρίου) ἀνερχόμενος εἰς 41,071, εὐρίσκεται ὅτι νησιωτικὸς πληθυσμὸς τῆς Ἑλ. συμπεσοῦται εἰς 511,794.

Ἡ ἀναλογία δὲ τῶν κατοίκων κατὰ τετραγ. χιλιόμετρον ἐπὶ ἐμβαδοῦ 65,191 τετρ. χιλιομ. εἶνε 33,54.

Ὁ πληθυσμὸς τῆς Ἑλ. κατὰ νομούς ἔχει ὡς ἐξῆς

1) Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας	257,764
2) Ἀχαΐας καὶ Ἠλίδος	210,713
3) Μεσσηνίας	183,232
4) Λαρίσσης	168,034
5) Ἀκαρν. καὶ Αἰτωλίας	162,020
6) Ἀρκαδίας	148,285

7)	Ἀργολ. καὶ Κορινθίας	144,836
8)	Τρικαλῶν	143,143
9)	Φθιώτιδος καὶ Φωκίδος	136,470
10)	Κυκλάδων	131,508
11)	Λακωνικῆς	126,088
12)	Κερκύρας	114,535
13)	Εὐβοίας	103,442
14)	Κεφαλληνίας	80,178
15)	Ζακύνθου	44,070
16)	Ἀρτης	32,890

2,187,208

Ἑκκλησία. Ἡ Ἑκκλ. τῆς Ἑλ. εἶνε αὐτοκέφαλος, ἐνεργούσα ἀνεξαρτήτως πάσης ἄλλης ἐκκλησίας τὰ κυριαρχικά αὐτῆς δικαιώματα, καὶ διοικεῖται ὑπὸ Συνόδου ἀρχιερέων. Διαιρεῖται δὲ ἡ Ἑλ. ἐκκλησιαστικῶς εἰς 17 ἀρχιεπισκοπὰς καὶ 23 ἐπισκοπὰς, τὰς ἑξῆς:

1)	Ἀρχιεπ. Ἀθηνῶν	ἑδρ.	Ἀθήναι
2)	Ἐπισκοπὴ Θηβῶν	»	Θῆβαι
3)	Ἀρχιεπ. Χαλκίδος	»	Χαλκίς
4)	Ἐπισκ. Καρυστίας	»	Κύμη
5)	Ἀρχ. Φθιώτιδος	»	Λαμία
6)	Ἐπισκ. Φωκίδος	»	Ἀμφισσα
7)	Ἀρχ. Ἀκαρν. καὶ Αἰτ.	»	Μεσολόγιον
8)	Ἐπ. Ναυπακ. καὶ Εὐρυτ.	»	Καρπενήσιον
9)	Ἀρχ. Ἀργολίδος	»	Ναύπλιον
10)	Ἀρχ. Κορινθίας	»	Κόρινθος
11)	Ἐπ. Ὑδρας καὶ Σπετσῶν	»	Ὑδρα
12)	Ἀρχ. Πατρῶν καὶ Ἠλείας	»	Πάτραι
13)	Ἐπ. Καλαβρ. καὶ Διγυαλ.	»	Καλάβρυτα
14)	Ἀρχ. Μαντιν. καὶ Κυνουρ.	»	Τρίπολις
15)	Ἐπ. Γόρτ. καὶ Μεγαλοῦπ.	»	Δημητσάνα
16)	Ἀρχ. Μεσσηνίας	»	Καλάμαι
17)	Ἀρχ. Τριφυλ. καὶ Ὀλυμπ.	»	Κυπαρισσία
18)	Ἀρχ. Μονεμβ. καὶ Σπάρτ.	»	Σπάρτη
19)	Ἐπισκ. Γυθείου	»	Γύθειον
20)	Ἐπισκ. Οἰτύλου	»	Ἀρεόπολις
21)	Ἀρχ. Σύρου καὶ Τήνου	»	Ἐρμούπολις
22)	Ἐπισκ. Ἀνδρ. καὶ Κέας	»	Ἀνδρος
23)	Ἐπισκ. Νάξου	»	Νάξος
24)	Ἐπισκ. Θήρας	»	Θήρα
25)	Ἀρχ. Κερκύρας	»	Κέρκυρα
26)	Ἀρχ. Κεφαλληνίας	»	Ἀργοστόλιον
27)	Ἀρχ. Ζακύνθου	»	Ζάκυνθος
28)	Ἐπισκ. Κυθήρων	»	Κύθηρα
29)	Ἐπισκ. Παξῶν	»	Παξοί
30)	Ἐπισκ. Ἰθάκης	»	Ἰθάκη
31)	Ἐπισκ. Λευκάδος	»	Λευκάς
32)	Ἀρχ. Λαρίσης	»	Λάρισα
33)	Ἀρχ. Τρίκκης	»	Τρίκαλα
34)	Ἐπισκ. Γαρδικίου	»	Ζάκρος
35)	Ἐπισκ. Θυμακίου	»	Δομοκός
36)	Ἀρχ. Ἀρτης	»	Ἄρτα
37)	Ἐπισκ. Σταγῶν	»	Καλαμπάκα
38)	Ἐπισκ. Δημητριάδος	»	Βῶλος
39)	Ἐπισκ. Πλαταμῶνος	»	Ἀμπελόκια
40)	Ἐπ. Φαναρ. καὶ Φαρσάλ.	»	Φάρσαλα

Ἀρχιεπισκοπαὶ δὲ τῆς Λατινικῆς ἐκκλησίας ὑπάρχουσι τρεῖς Ἀθηνῶν, Νάξου καὶ Κερκύρας, ἐπισκοπαὶ 4 Ζακύνθου, Κερκύρας, Σύρου καὶ Τήνου.

Τεμένη δὲ Τουρκικὰ ὑπάρχουσιν ἐν Λαρίσῃ, Φαρσαλοῖς, Τρικκάλαις καὶ Βῶλῳ, ὧν πρὶσταται ἀνά εἰς Μουρτζῆς. Συναγωγαὶ δ' Ἑβραίων ὑπάρχουσιν ἐν Κερκύρᾳ, ἔνθα καὶ ἀρχιραβίνος, ἐν Χαλκίδι, Ἀρτῇ, Λαρίσῃ καὶ Βῶλῳ.

Μοναὶ ἐν ὧν τὸ κράτος διατηροῦμεναι ὑπάρχουσι ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν 202, ἐν αἷς βιοῦσι 2260 μοναχοί.

Ἐκπαίδευσις. Ἡ ἐκπαίδ. ἐν Ἑλ. διαιρεῖται εἰς ἀνωτάτην μέσσην καὶ κατωτάτην. Ἐν τῇ κατωτάτῃ δὲ ὑπάρχονταί τὰ δημοτικὰ σχολεῖα, ἅτινα κατὰ τὸν τελευταῖον ψηφισθέντα νόμον διαιροῦνται εἰς μονοτάξια, διτάξια, τριτάξια καὶ τετρατάξια, καὶ εἰς γραμματεῖα, ἀναλόγως τοῦ πληθυσμοῦ τῶν πόλεων ἢ χωριῶν ἢ περιοχῶν πλειοτέρων χωριῶν, ἔχοντων κοινὸν τὸ σχολεῖον. Ἰδρύθησαν δὲ τῷ 1892 ἐν τῷ κράτει

Σχολεῖα	Μονοτάξια	ἀρρένων	1175
»	»	θηλέων	232
»	Διτάξια	ἀρρένων	85
»	»	θηλέων	33
»	Τριτάξια	ἀρρένων	40
»	»	θηλέων	27
»	Τετρατάξια	ἀρρένων	66
»	»	θηλέων	31

Τὸ ὅλον 1689

Λειτουργοῦσι δὲ καὶ 1014 γραμματεῖα ἢ γραμματοδιδασκαλεῖα ἀποτελοῦντα τὴν κατωτάτην βαθμίδα τῆς δημοτ. ἐκπαίδευσως. Ὑπολογίζονται δὲ μαθηταὶ ἐν τοῖς σχολείοις τοῦτοις 100,000.—Ἡ μέση ἐκπαίδευσις λειτουργεῖ διὰ τῶν Ἑλληνικῶν σχολείων καὶ Γυμνασίων, ὑπαρχόντων εἰς τὰς πρωτεύουσας τῶν δήμων ἐν εἰς ἀνάλογος πληθυσμὸς ἐπιτρέπει τὴν ἱδρύσιν αὐτῶν. Ἐχει δὲ ἡ Ἑλ. ἑλλ. σχολεῖα 163 καὶ γυμνάσια 36.

Ἡ ἀνωτάτη δὲ ἐκπαίδευσις ἐνεργεῖται διὰ τοῦ ἐν Ἀθῆναις Πανεπιστημίου ἱδρυθέντος τῷ 1837 (22 Ἀπριλίου), καὶ διαιρουμένου εἰς 4 σχολάς, Φιλοσοφικὴν, Νομικὴν, Ἱατρικὴν καὶ Θεολογικὴν ἐν αἷς διδάσκουσι 55 καθηγηταί.—Πλὴν τούτων δὲ ὑπάρχουσι πολλὰ ἄλλα εἰδικὰ σχολεῖα ἐν Ἀθῆναις καὶ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις, καὶ διδασκαλεῖα πρὸς διδασκαλίαν εἰδικῶν κλάδων. Ἐν τούτοις καταλέγονται 4 διδασκαλεῖα ἐν Ἀθῆναις, Τρίπολει καὶ Λαρίσῃ καὶ Κερκύρᾳ, πρὸς ἐκπαίδευσιν καὶ μόρφωσιν δημοδιδασκάλων. Τὸ Ἀρσάκειον ἐν Ἀθῆναις αὐτοσυντήρητον πρὸς διδασκαλίαν τῶν θηλέων καὶ μόρφωσιν διδασκαλιστῶν. Δύο Γεωργικὰ σχολαὶ ἐν Ἀθῆναις καὶ ἐν Ἀϊδινίῳ, καὶ εἰς γεωργ. σταθμὸς ἐν Βυτίῃ. Μία Στρατιωτικὴ σχολή, ἡ τῶν Εὐελπίδων, μία

Ναυτική, διάφορα σχολεῖα τῶν ὑπαξιωματικῶν καὶ τῶν ἐφεδρῶν ἀξιωματικῶν. Ἐν Λύκειον ἐν Ἀθήναις πρακτικῶν σπουδῶν. Ἱερατικά σχολαὶ 3 ὧν μία ἐν Ἀθήναις αὐτοσυντήρητος ἢ Ῥιζάρειος σχολή, αἱ λοιπαὶ ἐν Σύρῳ καὶ Χαλκίδι. Μία σχολή τῶν βιομηχανικῶν Τεχνῶν καὶ μία τῶν καλῶν Τεχνῶν, μία Τηλεγραφική. Ἐν Ἀστεροσκοπεῖον ἐν Ἀθήναις καὶ βοτανικὸς κήπος. Βιβλιοθήκαι ἐν Ἑλ. ὑπάρχουσιν 6, ἡ Ἐθνικὴ καὶ ἡ τῆς Βουλῆς ἐν Ἀθήναις, ἡ τῆς Κερκύρας, ἡ τῆς Ζακύνθου καὶ ἡ τῆς Ἀνδριταίνης. Μουσεῖα δὲ ἐν Ἀθήναις τὰ ἀρχαιολογικόν, οὗ παραρτήματα εἶνε πολλὰ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις, ὧν πρωτεύει τὸ τῆς Ὀλυμπίας, τὸ ζωολογικόν, τὸ ὄρυκτολογικόν, τὸ βοτανικόν, τὸ νομισματολογικόν καὶ τὸ τῆς ἱστορικῆς καὶ ἐθνολογικῆς ἐταιρίας. Πολλοὶ δὲ ὑπάρχουσιν ἐπιστημονικοὶ σύλλογοι καὶ ἐταιρίαι, ὧν σημαντικώτεροι εἶνε ἡ ἀρχαιολογικὴ ἡ ἀρχαιότερα πασῶν τῶν ἄλλων ἐταιριῶν, ἡ ἱστορικὴ καὶ ἐθνολογικὴ ἐταιρία πρὸ 10 ἐτῶν ἰδρυθεῖσα, ὁ Σύλλογος Παρνασσῆς πρὸ 25 ἐτῶν ἰδρυθεῖς, συντηρῶν καὶ σχολὴν ἀπόρων παιδῶν.

Πόλεις. Πρωτεύουσα τοῦ Ἑλ. Β. εἶνε αἱ Ἀθῆναι (ὄρ. ἐν λ.) ἔχουσα πληθυσμὸν 107,251, αἱ λοιπαὶ δὲ τῶν πόλεων εἶνε πληθυσμοῦ κατωτέρου τῶν 35,000. Παραθέτομεν ἐνταῦθα πίνακα τῶν πόλεων τῆς Ἑλλ. τῶν ἔχουσιν πληθυσμὸν ἀπὸ 5—100,000.

Ἀθῆναι	107,251
Πειραιεὺς	34,327
Πάτραι	33,529
Ερμούπολις	22,104
Κέρκυρα (πόλ.)	19,025
Ζάκυνθος (πόλ.)	16,603
Τρίκαλα (Θεσσαλ.)	14,820
Λάρισα	13,610
Πύργος	12,647
Βῶλος	11,029
Τρίπολις	10,698
Καλάμαι	10,696
Χαλκίς	9,919
Μεσολόγγιον	9,476
Ἀργυστόλιον	9,085
Φιλιατρά	8,973
Σύρος	8,102
Βραχῶρι (Ἀγρίνιον)	7,430
Ἄρτα	7,048
Βοστίτσα (Αἴγιον)	7,001
Ζητούνι (Λαμία)	6,888
Καρδίτσα	6,798
Ἰθῶρα	6,413
Νηοί (Μεσσήνη)	6,325
Ληξούριον	5,740
Λευκάς (πόλ.)	5,539
Γαργαλιάνοι	5,528
Κρανίδιον	5,500
Ναύπλιον	5,459
Λαγκάδια	5,375
Τύρναβος	5,305

Ἀμφισσα	5,180
Σπετσοί	5,172

(Περὶ τούτων ὅρα ἐν τοῖς εἰδικαῖς ἔργοις).

Ἡ συγκοινωνία ἐν Ἑλ. καὶ ἡ κατὰ θάλασσαν καὶ ἡ κατὰ ξηρὰν εἶνε ἀρκούντως ἀνεπτυγμένη, ἀνάλογοι τῆς ἐμπορικῆς καὶ κοινωνικῆς κινήσεως τῆς γῆρας. Τὸ σύνολον τῶν ἐν ταύτῃ ἀμαξιδίων ὁδῶν ἀνέρχεται εἰς 4874 χιλίόμε. κατασκευάζονται δὲ ἡδὴ γραμμὰί 750 χιλίόμε. ἐμελετήθησαν δὲ πρὸς κατασκευὴν 2500 χιλίόμε. Σιδηροδρομικαὶ δὲ γραμμὰί λειτουργοῦσαι ὑπάρχουσιν 932,600 χιλίόμε. αἱ ἐξῆς

Ἀθηνῶν-Πειραιῶς	8,600
Πειραιῶς-Πελοποννήσου	451
Θεσσαλίας	203
Ἀττικῆς	76
Πύργου-Κατακόλου	13
Μύλων-Τριπόλεως	59
Καλαμῶν-Διαβολίτσι καὶ διακλαθ. Νηοῦ	42

Κατασκευάζονται δὲ σιδηροδρομικαὶ ὁδοὶ χιλιομέτρων 46, αἱ ἐξῆς

Πειραιῶς-Λαρίσσης μετὰ τῶν διακλαδῶσεων χιλ. 390
Τριπόλεως-Διαβολίτσι » 77

Ἐμελετήθησαν δὲ καὶ παρεχωρήθησαν εἰς Ἑταιρίας σιδηροδρομικαὶ γραμμὰί χιλιομέτρων 345, αἱ Καρυταίνης-Λεονταρίου, Πύργου-Κυπαριστίας, Κυπαριστίας-Μελιγαλά, Λεονταρίου-Σπάρτης-Ξηροκάμπης, Ξηροκάμπης-Γυθείου, Ὀλυμπίων-Καρυταίνης.

Ἐπίσης ἡ ταχυδρομικὴ καὶ τηλεγραφικὴ συγκοινωνία, διευθυνομένη ὑπὸ εἰδικῆς διευθύνσεως λειτουργεῖ καθ' ἅπασαν τὴν Ἑλλάδα. Ὑπάρχουσι δὲ ταχυδρομικὰ καὶ τηλεγραφικὰ γραφεῖα ἐν τῇ κρᾷ 311. Ἡ κίνησις δὲ τῆς ταχυδρομικῆς ὑπηρεσίας κατὰ τὸ 1891 ὑπῆρξεν ἡ ἐξῆς

Διημερίθησαν ἐν τῷ ἐσωτερικῷ	
Γράμματα ἐν γένει	3,123,021
Δελτάρια	151,240
Ἐφημερ., ἔντυπα κτλ.	4,805,542
Ἐγγράφα ἰδιωτ. διαφ. ὑποθέσεων	39,406
Ἐγγράφα ἐπίσημα	980,431
Δείγματα ἐμπορευμάτων	19,519
Εἰς τὸ ἐξωτερικόν δὲ ἐστάλησαν	
Γράμματα ἐν γένει	2,015,795
Δελτάρια	86,936
Ἐφημερίδες κτλ.	805,644
Ἐγγράφα διάφορα	1,546
Δείγματα ἐμπορευμάτων	26,058
Ἐλήφθησαν δ' ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ	
Γράμματα ἐν γένει	2,750,839
Δελτάρια	98,255
Ἐφημερίδες	1,623,898
Ἐγγράφα	2,470
Δείγματα ἐμπορευμάτων	33,522

Ἡ κίνησις δὲ τῶν ταχυδρομικῶν δεμάτων τοῦ 1891 ἔχει ὡς ἐξῆς

Ταχυδρομικά δέματα διημεύθησαν ἐν τῷ ἐσωτερικῷ 82,488

Ἀπεστάλησαν εἰς τὸ ἐξωτερικόν 3,837

Ἐλήφθησαν ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ 15,533

Ἡ κίνησις δὲ τῶν ταχυδρομικῶν ἐπιταγῶν τοῦ ἔτους 1891 ἀνῆλθεν εἰς δραχ. 10,508,359.

Ἡ τηλεγραφικὴ δὲ κίνησις τοῦ 1892 ὑπῆρξεν ἡ ἑξῆς

Ἑσωτερικὰ τηλεγ. ἰδιωτ. 557,370

» » ἐπίσημα 156,678

Ἐξωτερικὰ ἐπίσημα 2,922

Ἰδιωτ. ἐξωτερ. 85,047

Εἰσῆλθον δ' ἐξωτερικ. 82,000

Σύστημα δὲ Φάρων καὶ Φανῶν ἰδρυμένων εἰς τὰς σημερινὰς παραλίους ἄκρας, εἰς τὰς εἰσόδους τῶν πορθμῶν καὶ λιμένων, λειτουργεῖ δοσιμέραι βελτιούμενον. Ὑπάρχουσι δ' ἐν ὧν εἰς τὰ ἑλληνικά παραλία Φάροι καὶ Φανοὶ 83, ὧν ἡ ὑπηρεσία ἐπίσης διευθύνεται ὑπὸ εἰδικῷ γραφεῖου ἐν τῷ ὑπουργεῖῳ τῶν Ναυτικῶν.

Τὸ ὄνομα Ἑλλάς ἐπὶ τῶν ἀρχαίων χρόνων, καὶ διαρκούσης τῆς αὐτονομίας τῶν ἑλληνικῶν πόλεων περιελάμβανεν ὅλην τὴν χώραν τοῦ σημερινοῦ Ἑλληνικοῦ βασιλείου, πρὸς ταύτη δὲ τὴν Ἠπειρον, Θεσσαλίαν, Μακεδονίαν, τὰ παράλια τῆς Θράκης, τοῦ Ἑλλησπόντου καὶ βοσπόρου καὶ Εὐξεινου Πόντου, πάσας τὰς νήσους τοῦ Σικελικοῦ, τοῦ Αἰγαίου, τοῦ Θρακικοῦ, τοῦ Καρικοῦ καὶ τοῦ Κρητικοῦ πελάγους, τὴν Σικελίαν, ἣς οἱ ἄποικοι Ἑλ. διεκρίνοντο ἀπὸ τῶν Σικελῶν Ἰθαγενῶν διὰ τοῦ ὀνόματος Σικελιώται, ἀρχαιότερον δὲ καὶ τὴν μεσημερινὴν ἄκραν τῆς Ἰταλίας, ἣτις ἐκλήθη καὶ Μεγάλη Ἑλλάς, ἐπεξετεινέτο δὲ καὶ εἰς αὐτὰ τὰ πρὸς νότον τῆς ἑλλην. χερσονήσου βόρεια τῆς Ἀφρικῆς παράλια, ἐνθα ἡ Κυρηναικὴ. Τὸ πλεῖστον ὅμως τῶν μερῶν τούτων ἐθεωρεῖτο Ἑλλάς ὑπὸ ἐννοίαν μᾶλλον ἔθνογραφικὴν, ὥς οἰκούμενον ὑπὸ ἀποίκων Ἑλλήνων, οἵτινες ἐθεώρουσαν ἑαυτοὺς Ἑλληνας κατὰ τε τὴν καταγωγὴν, τὴν θρησκείαν, τὴν γλῶσσαν καὶ τὰς ἐθνικάς καὶ μυθολογικὰς παραδόσεις. Εἰδικώτερον ὅμως Ἑλλάς ὠνομάζετο μικρὸν τμήμα τοῦ ὅλου μεγάλου ἑλληνισμοῦ αποτελούμενον ἐκ τριῶν μεγάλων συστημάτων 1) τὸ ἐντὸς τοῦ Ἰσθμοῦ περιλαμβάνον τὴν Πελοπόννησον, 2) τὸ ἐκτὸς τοῦ Ἰσθμοῦ, περιλαμβάνον τὴν Μεγαρίδα, Ἀττικὴν Βοιωτίαν, Λοκρίδα τὴν αἰκουμένην ὑπὸ τῶν Ἐπικυρημιδίων καὶ Ὀπουντίων Ἀσκρῶν, τὴν Φωκίδα, Δωρίδα, τὴν Λοκρίδα τῶν Ὀζελῶν Ἀσκρῶν, τὴν Αἰτωλίαν καὶ Ἀκαρνανίαν, βορειότερον δὲ τούτων τὴν Ἠπειρον καὶ Θεσσαλίαν, καὶ βορειότερον τὴν Μακεδονίαν. ἦν δὲ Στράβων ἐξ ἡτῶς κατατάσσει εἰς τὰς ἑλληνικάς χώρας 3) Τὸ τρίτον τμήμα ἀπέτελουν αἱ ἑλληνικαὶ νῆσοι τοῦ Σικελικοῦ πελάγους κατὰ τὴν συνεκδοχὴν τῶν ἀρχαίων (Κέρκυρα, Παξοί, Κεφαλληνία, Λευκάς, Ἰθάκη, Ζάκυνθος, Κύ-

θηρα), αἱ νῆσοι τῆς Θρακίας θαλάσσης, αἱ τοῦ Αἰγαίου πελάγους Κυκλάδες, ἡ Εὐβοία, καὶ αἱ πρὸς Β αὐτῆς καίμεναι, αἱ νῆσοι τοῦ Ἰονίου πελάγους Σποράδες, αἱ τοῦ Καρπαθοῦ καὶ Κρητικοῦ πελάγους ἐν αἷς αἱ μεγάλαι νῆσοι Ῥόδος καὶ Κρήτη, καὶ ἡ ἀπωτατὴ πασῶν Κύπρος.

Ἐπὶ τῶν Μακεδονικῶν δὲ χρόνων τὸ ὄνομα Ἑλλάς, Ἑλληνες, Ἑλληνικόν ὑπὸ ἐθνογραφικὴν ἐποψὴν μᾶλλον ἢ γεωγραφικὴν ἐπεξετεινέτο ἐπὶ μᾶλλον πρὸς Α εἰς τὴν μεσογείν-τεραν χώραν τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καὶ τὴν ἡπειρὸν δυτικὴν Ἀσίαν μέχρις Εὐβράτου, Συρίας, Παλαιστίνης, καὶ Ἰουδαίας, εἰς τὴν Αἴγυπτον καὶ τὴν Κυρηναικὴν διὰ νέων Ἑλλήνων ἀποίκων, οἵτινες ἱδρύσαν πολυαριθμοὺς πόλεις, ὧν αἱ πλείεσαι ἐφθασαν εἰς ἀκμὴν κατὰ τε τὸν πλοῦτον, τὴν δύναμιν, τὴν τέχνην, καὶ τὰ γράμματα, μεγίστην ἐπίδρασιν ἀσκήσαντες ἐπὶ τῶν ἰθαγενῶν, οὓς σμικρὸν κατὰ μικρὸν ἐξελλίναν.

Παρὰ Ῥωμαίοις τὸ ὄνομα Ἑλλάς καὶ Ἑλληνες, Graeci καὶ Graecia, ἐστήμινε τὴν κυρίως Ἑλλάδα. ὠνομάζετο δὲ ὑπὸ τούτων ἡ Ἑλ. Γραικία (ὄνομα ὅπερ παρελάβον εἰτα εἰς τὴν γλῶσσαν τῶν ὅλων τὰ δυτικά ἔθνη) ὡς ἐκ τῆς γειτνιαζούσης πλείεστερον πάσης ἄλλης ἑλλην. χώρας εἰς τὴν Ἰταλίαν, Ἠπείρου, ἐν ἣ κατώκειν ἐπὶ τῶν πρωιμωτάτων ἱστορικῶν χρόνων οἱ Γραικοί, ὄνομα ὅπερ ἀπεδίδετο εἰς τοὺς ἀρχαιοτάτους Ἑλληνας. Μετὰ τὴν ἀπώλειαν δὲ τῆς πολιτικῆς αὐτονομίας τῆς Ἑλλάδος κατασταθεῖσης μιᾶς τῶν ἐπαρχιῶν τοῦ Ῥωμαικοῦ κράτους, ἡ Ἑλλάς μετωνομασθῆ Ἀχαΐα, περιλαμβάνουσα τὴν Πελοπόννησον καὶ τὴν σημερινὴν Μέσσην Ἑλ. διὰ τοῦ ἰδίου αὐτῶν ὀνόματος ὀνομαζομένης τῆς Ἠπείρου, Θεσσαλίας καὶ Μακεδονίας τῶν νήσων καὶ τῶν κατὰ μέρος ἑλληνικῶν χωρῶν τῆς Ἀσίας.

Ἐπὶ τῶν Βυζαντινῶν δὲ, καὶ ἰδίως μετὰ τὴν διάδοσιν τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ τὴν παλὴν μεταξὺ τούτου καὶ τῆς εἰδωλολατρίας, τὸ ὄνομα Ἑλλάς, περιωρίσθη εἰς τὴν Πελοπόννησον, τὴν Μέσσην καὶ Βόρειον Ἑλλάδα τῶν κατοικούντων αὐτὴν ὀνομαζομένων «Ἑλλαδικῶν», τῶν λοιπῶν δ' Ἑλλήνων τῆς νησιωτικῆς, Θρακικῆς καὶ Ἀσιατικῆς Ἑλλάδος καλουμένων «Ῥωμαίων», ὄνομα, ὅπερ παρέμεινε μέχρι σήμερον ὡς κοινὸν τῶν Ἑλλήνων. Κατὰ τὴν περίεσον δὲ ταύτην τῆς Βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας ἐκ ποικίλων ἱστορικῶν λόγων, ἰδίᾳ δ' ἕνεκα τῶν ἀδιαιρέτων ἐπιδρομῶν καὶ ἐγκαταστάσεων ἐν τῷ Βυζαντινῷ κράτει διαφόρων βαρβάρων φυλῶν, τὰ γεωγραφικὰ ὁρίματα τῆς Ἑλλάδος ὑπέστησαν ἀλλοιώσεις καὶ μεταλλάγας, περὶ ὧν μόνον εἰδικὴ πραγματεία δύναται νὰ διαλάβῃ.

Ἐπὶ Φραγκοκρατίας δὲ ἡ Ἑλλάς ἐκαλεῖτο «Ῥωμανία», καθὼς καὶ ὅλη ἡ ἐπικράτεια τοῦ Βυζαντινοῦ κράτους, τὸ δὲ ὄνομα Ἑλλάς

ἀπέμεινεν ὡς ὀνομασία τοῦ Δεσποτάτου τῆς Ἑπείρου. Ἡ Θεσσαλία ἐκαλεῖτο Βλαχία, καὶ ἢ ἡ περὶ τὸν Πινδόν χώρα, ἢ δὲ Πελοπόννησος τὸ πρῶτον ἀναφαινεται ὑπὸ τὸ ὄνομα «Μωρέας». Οἱ κάτοικοι δὲ τῆς Ἑλ. ἐκαλοῦντο περίληπτικῶς Ῥωμαῖοι ὡς καὶ ἐπὶ Βυζαντινῶν.

Ἐπὶ Τουρκοκρατίας δὲ ἡ μὲν Πελοπόννησος ἐκαλεῖτο ὡς καὶ πρότερον Μωρέας, ἡ Στερεὰ δ' Ἑλλάς «Ῥούμελη», ὄνομα τουρκικόν, σημαίνον «κράτος τῶν Ῥωμαίων», ταυτοσημαντὸν τοῦ τελευταίου παραδεχθέντος ὑπὸ τῶν Μολδοβλάχων «Ῥωμανία» καὶ τοῦ ἐτέρου πρὸς δήλωσιν τῆς πρὸς Ν τοῦ Αἰμου χώρας «Ῥωμολία». Οἱ κάτοικοι τῶν νήσων δ' ἐκαλοῦντο περίληπτικῶς «Ἀσπροθαλασσίται» καλουμένου τοῦ Αἰγαίου «Ἀσπρῆς θάλασσης» κατ' ἀντίθεσιν τῆς Μαύρης Θάλασσης (Πόρτεινον Πόντου), οἱ Ἕλληνες δ' ἐν γένει ἐκαλοῦντο «Γραικοί», ληφθέντος τοῦ ὀνόματος ἐκ τῶν γλωσσῶν τῶν λαῶν τῆς Δύσεως.

Ὑπὸ τὸ ὄνομα δὲ Ῥούμελη οἱ μὲν Τούρκοι περιλαμβάνον πλὴν τῆς μέσης Ἑλ., τὴν Μακεδονίαν, Ἑπείρον, Θεσσαλίαν καὶ Θράκην, οἱ δ' Ἑλ. μόνον τὴν μέσην Ἑλ. Ἐκ τῶν ἀρχαίων δὲ ὀνομασιῶν τῶν περιοχῶν διητηροῦντο ἐν χρήσει τὰ ὀνόματα Ἑπείρου, Θεσσαλίας καὶ Μακεδονίας, ἢ Ἀκαρνανία δὲ, ἢ Αἰτωλία, ἢ Λοκρίς, ἢ Φωκίς, ἢ Δωρίς, ἢ Βοιωτία, ἢ Ἀττικὴ ἐκαλοῦντο γενικῶς μὲν Ῥούμελη καὶ καὶ Διὰδεια, ἐκ τοῦ ὀνόματος τῆς σημαντικωτέρας πόλεως, κατὰ μέρος δὲ διὰ τοῦ ὀνόματος τῶν σημαντικῶν εἰς τὰ ἐποῖα διηροῦντο. Ἀπετέλουν δ' ἐπὶ τουρκοκρατίας ἡ Ἑπείρος καὶ Θεσσαλία καὶ ἡ μέση Ἑλλὰς 5 σημαντικὰ α') τῶν Ἰωννίνων, β') τῶν Τρικινίων, γ') τῆς Ἐπαύτου (Ναυπάκτου), δ') τῆς Ἐγρίπου (Εὔριπος, Εὐβοία ε') τοῦ Κάρλελι (Ἀκαρνανία, Αἰτωλία). Περιεῖχε δὲ τὸ τῶν Ἰωννίνων τὰς ἐπαρχίας Ῥαδοβίτσι, Ἀρταν, Πρέβεζαν, Λάμαρι, Λακκιά, Σούλι, καὶ Μαλακάσι. Τὸ τῶν Τρικινίων ὅλην τὴν Θεσσαλίαν. Τὸ τῆς Ναυπάκτου τὰς ἐπαρχ. Βενέτικο, Κράβαθα, Ἀπόκουρο, Καρπενήσι, Ἀγραφα, Δομοκό, καὶ Πατρατζίκι (Ῥπάτη). Τὸ τῆς Ἐγρίπου ἢ τῆς Εὐβοίας τὴν Ἀττικὴν, Θήβας, Λεβαδείαν, Εὐβοίαν, Τουρκοχωρί, Βουδούνισαν, Ζητούνη (Δελμίαν), Ταλάνη (Αἰτάλην), Σάληνα (Ἀμφισσαν) Γαλαξείδη, Λιδωρικί, Μαλανδρίνο. Τὸ τοῦ Κάρλελι τὸ Μεσολόγγιον, Ἀνατολικὸν, Ζυγόν, Βλογόν, Βάλτον, Ξηρόμερον, καὶ Πόνισαν. Ἡ διαίρεσις δὲ τῆς μέσης Ἑλλάδος εἰς Ἀνατολικὴν καὶ Δυτικὴν καθιερώθη ἐπὶ τοῦ ἀγῶνος τοῦ 1821.

Ἡ Πελοπόννησος δὲ ἀπετέλει ἐν σημαντικόν, τὸ τοῦ Μωριά, ἀποτελούμενον ἐξ 20 βιλαετιῶν. Κορίνθου, Ἀναπλίου (Ναυπλίου), Ἀργεῶς, Ἀγ. Πέτρου καὶ Πραστοῦ, Μιστρά, Μονεμβασίας, Καλαμάτας, Ἀνδρούσης, Κορώνης, Μεθώνης, Νιοκάστρου, Ἀρχαδίας, Λεονταρίου, Γαστούνης, Φαναρίου, Καρυταίνης, Παλῆας Πάτρας,

Βοστίτης (Αἰγίου), Ἀκράτας, Καλαδρύτων καὶ Τριπολίτσας.

Τὸ ὄνομα Γραικοί, ἀπ' οὗ ἤρχισεν ἡ ἀναγέννησις τῶν γραμμάτων, ἥτις ὑπῆρξεν ὁ πρόδρομος τῆς ἑλληνικῆς παιδαγωγείας, μικρὸν κατὰ μικρὸν ἐγκατελείβη, καὶ οἱ περὶ Ἑλλάδος καὶ Ἑλλήνων γραφόντες λόγιοι Ἕλληνες μεταχειρίζοντο τὰ ὀνόματα Ἑλλας καὶ Ἕλληνες εἰσῆχθη δὲ καὶ ἡ λέξις «Γένος» πρὸς δήλωσιν τῶν ὑπὸ τὸν Τουρκικὸν ζυγὸν διατελούντων ἔτι Ἑλλήνων (διδάσκαλοι τοῦ Γένους, σχολαὶ τοῦ Γένους). Ἀπέκτησε δὲ τὸ ὄνομα τῆς Ἑλλάδος γεωγραφικὴν καὶ πολιτικὴν ἔννοιαν μετὰ τὴν ἀνάκτησιν τῆς πολιτικῆς αὐτῆς αὐτονομίας. Οἱ αἰματηροὶ ἀγῶνες τῶν Πανελλήνων, τὰ ἥρωικά αὐτῶν κατορθώματα, ἡ ἀναγνώρισις τῶν ἀπαρχαράπτων δικαιωμάτων αὐτῶν ὑπὸ τοῦ πεπολιτευμένου κόσμου ἀνέγραψαν αὐτῆς τὸ ὄνομα Ἑλλας ὡς Κράτους ἐλευθεροῦ καὶ αὐτονόμου εἰς τὰς βέλτους τῆς ἱστορίας.

Εἰδικώτερον περὶ τῆς ἀρχαίας γεωγραφίας τῆς Ἑλ. γίνεται λόγος ἐν ταῖς κατὰ μέρος νομίσι αὐτῆς. [Α.Μηλ.]

ΙΣΤΟΡΙΑ. Περὶ ὁδὸς πρὸς τὴν ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι τῆς Ῥωμαϊκῆς κυριαρχίας. — Αἱ ἀρχαὶ τῆς ἱστορίας τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ καλύπτονται ὑπὸ σκοτούς, ὅπερ μόλις ἐπ' ἐσχάτων ἤρξατο πῶς διαλυόμενον πρῶτον μὲν διὰ τῶν συγκριτικῶν γλωσσολογικῶν ἐρευνῶν, εἰτα δὲ διὰ τοῦ κριτικοῦ ἐλεγχου τῶν μύθων καὶ παραδόσεων τῶν διαφόρων κλαδῶν (ἐθλῶν) τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους, ὅπως δὲ νεώστε καὶ διὰ σπουδασιωτάτων ἀνακαρίων, Μόλις ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τῆς δι' Ὀλυμπιαδῶν χρονολογίας (776 π. Χ.) δύναται νὰ γίνη πῶς λόγος περὶ ἱστορίας τῆς Ἑλλάδος ἐν αὐτῇ ἡ ἐννοία τῆς λέξεως, ἀκόμη δὲ διὰ τὴν γλιόχρησιν τῶν πηγῶν τῆς ἱστορίας τῶν δυο πρώτων αἰώνων τῶν Ὀλυμπιαδῶν αἱ λεπτομέρειαι εἶναι ἐν πολλοῖς ἀβέβαιαι.

1. Μέχρι τῆς ἀρχῆς τῶν Ὀλυμπιαδῶν. Οἱ Ἕλληνες (τὸ ὄνομα μόνον ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ 1ου π. Χ. οἶσμος ἐγενικεύθη) εἶναι κλάδος τῆς μεγάλης Ἰνδοευρωπαϊκῆς ἢ ἀρίας ὁμοφυλίας, συγγενεῖς ἄρα τῶν Ἰνδῶν, Ἰρανίων, τῶν ἀρχαίων λαῶν τῆς Ἰταλίας, Κελτῶν, Γερμανῶν, Λίθουανῶν καὶ Σλαβῶν, μεθ' ὧν πιθανῶς ἐν παρχαίαις χρόνοις κοινὴν εἶχον διαμονήν. Ὡς μέλος τῆς Ἰνδογερμανικῆς ὁμοφυλίας εἶχον ἤδη φθάσῃ εἰς βαθμὸν τινα πολιτισμοῦ, καθόσον ἡ συγκριτικὴ γλωσσολογία καὶ μυθολογία ἀπέδειξαν ἐν ὅλῃ τῇ μεγάλῃ ταύτῃ ὁμοφυλίᾳ ἐνιαία ἐστὶ εὐχρηστικὴ ἡ ἐξελίξις καὶ κατηρτίσθησαν συγγενεῖς βαθμοί, προῆλθον δ' εἰς μέσον αἱ ἀρχαὶ τῆς κτηνοτροφίας καὶ τοῦ γεωργικοῦ βίου, τῆς γεωργίας καὶ οἰκοδομικῆς, ἐμπεφώθησαν δὲ καὶ θρησκευτικαὶ τινες ἰδέαι, ἡ δὲ προσώπων ἀντίληψις τῶν φυσικῶν φαινομένων καὶ ἰδίων ἡ λατρεία

τοῦ φωτός τῆς ἡμέρας ὡς θεότητος. Μετὰ τὴν ἀρχικὴν εἰς δύο κλάδους, τὸν εὐρωπαϊκὸν καὶ τὸν ἀσιατικόν, διαίρεσιν τῆς Ἰνδογερμανικῆς φυλῆς καὶ τὸν ἀπ' ἀλλήλων ἀποχωρισμὸν τῶν διαφόρων τοῦ πρώτου κλάδου λαῶν, ἡ ἑλληνικὴ οἰκογένεια ἐπὶ μακρότερον χρόνον μεῖναι συνηνωμένη μετὰ τῆς ἰταλικῆς ἐν κοινῇ διαμονῇ (γραικοιταλικὸν γένος), ἀνάπτουζεν ἐτι μᾶλλον ὅσα ἀρχῇθεν εἶχε στοιχεῖα πολιτισμοῦ· εἰς τὴν περίοδον π.χ. ταύτην, τὴν γραικοιταλικήν, ἀνάγεται ἡ περαιτέρω ἀνάπτυξις τῆς γεωργίας διὰ τῆς καλλιέργειας διαφόρων εἰδῶν σιτηρῶν καὶ ὀσπρίων, τῆς ἐλαίας καὶ τῆς ἀμπέλου, ὡς καὶ ἡ τῆς οἰκοδομικῆς διὰ τοῦ προσδιορισμοῦ γενικῶν τινῶν ταύτης κανόνων, ὁ προσδιορισμὸς μέτρων τινῶν τῆς ἐπιφανείας, αἱ ἀρχαὶ τῆς ναυπηγίας καὶ τῆς τεχνουργίας, ἡ κατασκευὴ ὀπλῶν καὶ ἐργαλείων, τέλος ἡ μόρφωσις πολιτικῆς κοινωνίας ἐν μορφῇ πατριαρχικῆς μοναρχίας ἐντελὺς ἐπὶ τῆς οἰκογενείας καὶ τῆς ἐπεκτασεως αὐτῆς, τοῦ γένους βασιζομένης. Ἀπὸ τοῦ ἀποχωρισμοῦ δὲ τῶν δύο φύλων, ἐπελθόντος πιθανῶς διὰ τῆς εἰς τὴν Εὐρώπην ἢ ἰσως διὰ τῆς πρὸς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς ἑλληνικῆς καὶ ἰταλικῆς χερσονήσου μεταναστεύσεως, ἄρχεται ὁ ἰδιαιτέρος βίος τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους ὡς αὐτοπροτάτου λαοῦ, ὅστις ὅμως τότε λίαν ἀσθενὴ εἶχε τὴν ἰδέαν τῆς ἑαυτοῦ ἐνότητος ὡς λαοῦ, δι' ὃ καὶ ἐπὶ μακρὸν ἀκόμη χρόνον οὐδὲν κοινὸν ἑαυτοῦ εἶχεν ὁρίσῃ ὄνομα, ἐν ᾧ παρὰ τῷ ἰταλικῷ κλάδῳ ἀνευρίσκεται ἥδη τὸ ὄνομα Γραικοὶ πρὸς δὴλῶσιν τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ ἑλληνικοῦ φύλου (πρὸλ. ἀνωτ. τὸ ἔκθρον Ἑλλάς περὶ τοῦ ὀνόματος Γραικοί) ἐν Ἀνατολῇ ἐσημαίνοντο οἱ Ἑλληνες δι' ἄλλου κοινῶ ὀνόματος καλούμενοι Ἰαυάν (Ἰωνες), ἀπὸ τοῦ κλάδου ἐκείνου τοῦ ἑλλ. λαοῦ ὅστις τὰς πρώτας καὶ ζωηροτάτας συνήψε σχέσεις πρὸς τοὺς κατοίκους τῆς Προσθίας Ἀσίας καὶ ἰδίως πρὸς τοὺς Σημίτας.

Ἐν τῇ Ἑλλάδι αὐτῇ, εἰς ἣν σύγχ. ταυτοχρόνως ἀλλ' ἀλληλοδιαδόχως κατὰ διαλείμματα μετεναστεύσαν (πιθανώτατα δὲ ἀπὸ τῶν βορειοτερων χωρῶν τῆς ἑλληνικῆς χερσονήσου ἐρμύμεναι) αἱ διάφοροι τοῦ ἔθνους ἐμάδες, ἀνευρίσκομεν κατὰ τοὺς ἀρχαιοτάτους χρόνους πολλὰ φύλα οὐσιωδῶς ὅμοια ἀλλήλοις, ὅτινα βραδύτερον ἐσημαίνοντο περιληπτικῶς διὰ τοῦ ὀνόματος Πελασγοί. Λίαν δὲ πιθανὸν εἶναι ὅτι οὗτοι δὲν ἦσαν ἐθνογραφικῶς διάφοροι τῶν κατόπιν Ἀχαιῶν καὶ Ἑλλήνων, δι' ὃ καὶ ὁρθότερον φαίνεται οἱ κατὰ τε τοὺς πελασγικοὺς (παναργαίους) χρόνους καὶ τοὺς ἀργαίους κατόπιν τῆς Ἐ. ν. ἀνακατασκευάζονται, ὡς οἱ ἐπὶ τῶν κατόπιν χρόνων, Ἑλληνες. Ἐξῶν λοιπὸν οἱ Ἑλληνες τῶν πελασγικῶν χρόνων ἐν ἀρχηγόνῳ ἀπλότῃ βίῳ πατριαρχικῷ ὑπὸ ἀρχηγού, μέρος μὲν ἦδη ὡς γεωργοί, μέρος δ' ἐτι ὡς νεμάδες ἐν ταῖς ὑψηλοτέραις θέσεσιν.

Ὀλίγον κατ' ὀλίγον αἱ ἀναπτυσσόμεναι ἀντιθέσεις καὶ διαφοραὶ μεταξὺ τῶν νομαδικῶν φύλων καὶ τῶν γεωργῶν, ἀπ' ἐτέρου περικύβηται ἀλλων φύλων εἰσελαί καὶ ἰδιαιτάτα ἡ εἰς Ἀσίας ἀσκουμένη ἐκπρόσθ. τῶν εἰς μέγαν πολιτισμὸν βαθμὸν ἐξιγμένων Φοινίκων, οἵτινες ἐκυρίευσαν τῆς θαλάσσης καὶ ἀπὸ τοῦ ἸΒ' π.χ. αἰῶνος ἐγκατεστάθησαν ἐν πολλοῖς τῶν ἀνατολικῶν καὶ τῶν νοτίων ἑλλ. παρ. ἡλ. ἐπὶ νηγ. κ.ο.κ. μεγάλως ἐν τῷ λαῷ μεταβολάς. Ἐκ τῶν πελασγῶν γεωργῶν καὶ ποιμένων προήλθον οἱ ἱπποτικοὶ καὶ πολεμικοὶ Ἀχαιοὶ (οἱ εὐγενεῖς) οἵτινες οἰκοδομήσαντες φρούρια ἢ Ἀκρίστας (ὡς ἐν Μυκῆναις) καὶ μορφώσαντες ἰσχυράς πολιτείας ὑπὸ γενναίους βασιλεῖς, ἰδίως ἐν τῇ ἀνατολικῇ Πελοποννήσῳ, ἐξήλασαν τελευτῶντες περὶ τὸ 1100 π.χ. ἐντελῶς ἐκ τῶν παρ. ἡλ. αὐτῶν τοὺς Φοινίκας, ἀπ' οὗ πολλὰ παρ' αὐτῶν παρέλαβον στοιχεῖα πολιτισμοῦ. Ἰσχυρόταται τῶν πολιτειῶν τούτων ὑπῆρχαν, καθύστερον γνωρίζομεν, ἡ τῶν Μινωῶν ἐν Βοιωτίᾳ (Ὁρχομενῷ), ἡ τῶν Ἰώνων ἐν Ἀττικῇ (ὅπου ὁ μῦθος ὡς θεμελιωτὴν τῆς πολιτικῆς ἐνότητος ἀναφέρει τὸν Θησέα) καὶ ἡ τῶν Ἀχαιῶν ἐν τῇ ἀνατολικῇ Πελοποννήσῳ. Κατὰ τοὺς ἡρωικοὺς δὲ μύθους καὶ συνηνῶθησαν πολλὰς πλείους πολιτείας ὑπὸ τὴν ἀρχὴν τῆς ἰσχυροτέρας πρὸς ἐπιτελεσθ. μαζικῶν ἔθλων ἐν ἐκδήμασι ἐκστρατειῶν, ἐπὶ αἷμα ἰσως ἀποτελοῦσι τὸν ἱστορικὸν πυρῆνα τῶν περὶ τοῦ τρωικοῦ πολέμου παραδόσεων. Αἱ πρὸς ἀλλήλας σχέσεις τῶν πολιτειῶν τούτων ἔκανον ἡλῶσαν διὰ τῆς μορφώσεως Ἀμφικτυονικῆς ἡτοι συνδέσμου γειτόνων πολιτειῶν, ἐχουσῶν θρησκευτικὸν κέντρον τὸ ἱερὸν θεοῦ τινος ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς ὁποίας κατηρτίσθη ὁ θεσμός, οἷαι ἡ τῶν βορείων Ἑλλήνων ἀμφικτυονία, ἡ βραδύτερον μετὰ τὴν ἐννοσιν αὐτῆς μετὰ τὸ μαντεῖον τῶν Δελφῶν, ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ II' αἰῶνος, σημαντικωτάτη πασῶν, κέντρον ἔχουσα τὸ ἐν Ἀνθῇ, παρὰ τὰς Θερμοπύλας, ἱερὸν τῆς Δῆμητρος, καὶ ἡ πλείονων, κατὰ τὸ μέγιστον μέρος πελοποννησιακῶν, παρ. ἡλ. πολιτειῶν, ἡ κέντρον ἦν ὁ ἐπὶ τῆς νήσου Καλαυρίας ναὸς τοῦ Ποσειδῶνος. Κατὰ τὴν ὁμηρικὰν ἐπὶ, ὅτινα, καίπερ συντεθέντα πολὺ βραδύτερον, μετὰ τὴν τῶν Δωριέων μετεναστεύσιν, εἶναι σύγχ. ἦτον ἐν τούτῳ ἀξιοπίστα ὡς βασιζόμενα ἐπὶ ἀρχαιοτέρων ἡρωικῶν, ἢ διοικητικῶν πασῶν τῶν πολιτειῶν τούτων ἦτο μοναρχικὴ, τοῦ ἀξιώματος τοῦ μονάρχου κληρονομικῶς μεταβιβαζομένου εἰς τὰ μέλη γένους τινὸς ἐκ τῶν σημαντικωτέρων. Ὅπερ συνήθως ἀνῆγε τὴν ἀρχὴν αὐτοῦ εἰς θεοῦ τινος ὁ βασιλεὺς ἦτο στρατηγὸς ἐν πολέμῳ, δικαστὴς ἐν εἰρήνῃ, ἐπετελεῖ δὲ καὶ θυσιὰς ὑπὲρ τοῦ λαοῦ. Τὰ καθόλοντα δὲ αὐτοῦ ἐξετελεῖ τῇ συμπράξει τῶν ἀρχηγῶν τῶν σημαντικωτάτων οἰκογενειῶν, τῶν εὐγενῶν, ἀποτελούντων σιμύδα, περὶ τὸν βασιλεῖα. Ἐπὶ ζητημάτων

δὲ κατ' ἐξοχὴν σοφῶν συνεκαλεῖτο εἰς συνέλευσιν καὶ ὁ λαός, ὅστις ἀγορευόντων μόνων τῶν εὐγενῶν ἐξέφραζεν ἀπλῶς ἐπίδοκμασίαν ἢ ἀποδοκμασίαν. Τὸ δίκαιον κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην δὲν εἶναι εἰσέτι καθωρισμένον δι' ὀρισμένων τύπων, ἀλλὰ συνδέεται μετὰ τῶν ὀργανευτικῶν θεωριῶν δίκαιον καὶ εἰσθὺς εἶναι ἐν καὶ τὸ αὐτό.

Αἱ πλεῖσται τῶν ἀργαιοτάτων τούτων ἐλληνικῶν πολιτειῶν καὶ φυλῶν διεσπειρήσαντο ἰσχυρῶς ἢ καὶ τελείως κατεστράφησαν διὰ τῶν μεταναστεύσεων εἰς τὰς χώρας αὐτῶν νέων, ἀξέστων ἐτι καὶ ἰσχυρῶν φυλῶν, δι' ὧν καὶ νέα παρήχθη πολιτικὴ διαμόρφωσις. Ἡ ἀναστάσις αὕτη εἶπε ἡ κοινὴς ὡς μετανάστευσις τῶν Δωριέων ἢ καθόδος τῶν Ἡρακλειδῶν ἀναφερομένη (βλ. Δωριεῖς). Μικρόν δὲ μετὰ τὴν ἐξ Ἀττικῆς ἀπέλασιν τῶν Δωριέων (βλ. λ.) πολυαριθμὰ Ἰωνικὰ καὶ ἄλλα φύλα ἀπῆλθον ἀπὸ τῆς πτωχῆς καὶ ὀλίγων εὐρόρου ταύτης χώρας πρὸς τὰς πλουσίας τῆς Μ. Ἀσίας ἀκτὰς, ὅπου ἵδρυσαν δωδεκάπολιν, ταχέως εἰς μέγαν βαθυὴν δυνάμειν καὶ πολιτισμῷ προσέθεσαν καὶ πολλὰς ὕστερον νέας ἀποικίας ἱδρύσαντες, ἐν ἧ καὶ πρῶτον ἀναπτύχθησαν ἐφ' ὅσον εἰς τὴν τελειότητα ἢ ἐπικὴ ποιήσας ("Ὀμηρος"). Ἀλλὰ καὶ οἱ Δωριεῖς πλείστας ἵδρυσαν ἀποικίας, πάντες δ' οὗτοι οἱ ἀποικισμοὶ φαίνεται ὅτι συνετελέσθησαν μέχρι τοῦ 900 π. Χ. Ἐκ δὲ τῶν ἐν Πελοποννήσῳ δωρικῶν πολιτειῶν ἀκμαϊστάτη ὑπῆρξεν ἐπὶ αἰῶνα Σπάρτη ἢ τοῦ Ἀργεῦς. Ἐν Σπάρτῃ δὲ παρὰ τοὺς πρὸς τὸν τῶς ἀρχαίων πληθυσμὸν ἀγῶνας ἐπῆλθον καὶ πολλὰ ἐμύλοι ἐρίδες μετὰ τῶν Δωριέων, αἵτινες μόλις διὰ τῆς συνήθως μὲν εἰς τὸ 884 π. Χ., πιθανώτερον δὲ εἰς τὸ 825 ἀναγομένης νομοθεσίας τοῦ Λυκούργου κατεπύσαντο.

2. Ἀπὸ τῶν πρῶτων ἀριθμουμένων Ὀλυμπιάδων μέχρι τῆς ἀρχῆς τῶν Περσικῶν πολέμων (776-500 π. Χ.).—Κατὰ τὴν περίοδον ταύτην τὸ ἑλλην. στοιχεῖον προάγει εἰς νέαν ἀνάπτυξιν ἐν τῷ ἐξωτερικῷ ἐξαπλούμενον καταπληκτικῶς πρὸς Δ. καὶ Δ. ἐπὶ τῶν τῆς Μεσογείου παραλίῳ δι' ἱδρύσεις πολυαριθμῶν ἀποικιῶν ἐπὶ τῆς Προποντίδος καὶ τοῦ Εὐξείνου, ἐν τῇ κατὰ Ἰταλίαν καὶ Σικελίαν, ὅπου τὸ ἑλληνικὸν ἐγένετο διὰ τῶν ἰσχυρῶν ἀποικιῶν τὸ κυριεῦον στοιχεῖον, ἐν ταῖς βορείαις παραλίαις τῆς Ἀφρικῆς, ὅπου ἡ ἑλληνικὴ Κυρήνη ἐγένετο μετ' ὀλίγων τὸ κέντρον ἀκμαίου βασιλείου, τέλος εἰς αὐτὴν τὴν εἰς τοὺς ξένους ἀποκεκλεισμένην Αἴγυπτον εἰσερχόμενον διὰ τοῦ βασιλέως Ὑακμιτίχου (μετὰ τὸ 665). Σὺν τῇ περσικῇ δὲ ταύτῃ ἀναπτύξει ἐν τῷ ἐξωτερικῷ συμβαίνουσιν ἐντὸς τῆς Ἑλλάδος μεγάλα μεταβολαί, ἰδίως ἐν τῇ πολιτικῇ διοργανώσει, ἐκπύσεως τῆς μοναρχίας καὶ ἐπιφανομένης τῆς ἀριστοκρατίας, συγκεντρώσεως τὴν πολιτικὴν δυνάμιν εἰς τὰς χεῖρας ὀλίγων εὐπατριδῶν μόνον ἢ

Σπάρτῃ καὶ τὸ Ἀργεῖο διατηροῦσι τὸ μοναρχικὸν πολιτεύμα, καίτοι καὶ ἐν τούτῳ φαίνεται ὅτι μετὰ τὸν θάνατον τοῦ βασιλέως Φειδῶνος, ὅστις πᾶσαν τὴν Ἀργολίδα εἶχε συνενώσει ὑπὸ τὸ ἀκῆπτόν του, ἡ βασιλεία κατήντησεν εἰς ἀπλὸν τύπον. Τὴν ὀλιγαρχίαν ταύτην μετήθεσαν ὑπὸ τῶν ὀργάνων διὰ τὴν τῶν ὀλίγων ἰσχυρῶν ἀποκρίσιν, διαδέχτο πολλὰ καὶ ἢ τυραννίς, ἱδρυμένη συνήθως ὑπὸ φιλάρχων μελῶν τῆς ἀριστοκρατίας προσοικειωμένων μὲν τοὺς δῆμους πρὸς κατάληξιν τῆς ἀπολύτου ἐξουσίας, διατηρουμένων δ' ἐν αὐτῇ κατ' ἐπὶ τῶν μισθωτῶν αὐτῶν στρατευμάτων. Τῶν τυράννων τούτων τινὲς ἔσχον διαδόχους τὰ τέκνα των καὶ τοὺς ἀπογόνους των, ὡς π. χ. δ' ἐν Σικυνίῳ Ὁρθαγόρας, ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ ἵππου παρέμειναν ἡ ἀπόλυτος ἐξουσία ἀπὸ τοῦ 665 μέχρι τοῦ 565, καὶ δ' ἐν Κορινθίῳ Κύψελος. Ἐν πολλαῖς πόλεσιν ἐξωστέντων τέλος τῶν τυράννων εἰσῆλθον μεμαρτυμένον ἀριστοκρατικὸν πολιτεύμα, ὅπερ ἐκρηγνύετο ὡς μεταβάσις εἰς τὴν δημοκρατίαν. Τὰς διαφόρους φάσεις τῆς πολιτικῆς ὀργανώσεως δυνάμεθα ὡς ἄριστα νὰ παρακολουθήσωμεν ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς πόλεως Ἀθηνῶν (βλ. λ.), ἥτις ληγούσῃ τῆς περιόδου ταύτης σαφῶς φαίνεται μετὰ τῆς Σπάρτης πρωτοστατοῦσα ἐν Ἑλλάδι. Αὕτη πολὺ πρὸ τῶν Ἀθηνῶν ἀναπτύχθη εἰς προέχουσαν ἐν ταῖς ἑλληνικαῖς πολιταῖς δυνάμιν, ὡς λαττομερῶστερον ἐκτεθήσεται ἐν τῷ οἴκῳ τῆς πόλεως. Οὐ μόνον δὲ πολιτικῶς ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ φιλοσοφίᾳ καὶ ἐν τῇ τέχνῃ οἱ χρόνοι αὗτοι ἀποτελοῦσι διὰ τὴν Ἑλλάδα περίοδον ταχέως προόδου καὶ ἀκμῆς. Προσθετέον ὅτι ἀπὸ τοῦ 7^{ου} π. Χ. αἰῶνος γενικευθὲν ἐγένετο κοινὴ καὶ τὸ ὄνομα ("Ἑλληνες") διὰ τοὺς κατοίκους ὅλης τῆς Ἑλλάδος, οἵτινες ἂν καὶ κατὰ πόλιν αὐτονόμως διοικούμενοι πολλοὺς ὁμοῦς εἶχον ἀείποτε κοινὰς δεσμοὺς, οἷοι ἡ γλῶσσα, ἡ θρησκεία, αἱ θρησκευτικαὶ ἑορταὶ καὶ οἱ ἀγῶνες, ἐπίσης πανταχοῦ σεβαστὰ μαντεῖα καὶ ἰδίᾳ τὸ τῶν Δελφῶν, ἡ δελφικὴ ἀμφικτυονία κτλ.

3. Ἀπὸ τῶν Περσικῶν πολέμων μέχρι τέλους τοῦ Πελοποννησιακοῦ.—Παρὰ τὰ ἡθικὰ ταῦτα στοιχεῖα τῆς ἐθνικῆς ἐνότητος ἐπελθόντες οἱ εἰς πάντας συλλήβδην τοὺς Ἑλληνας ἀφορῶντες περσικοὶ πόλεμοι (βλ. λ.) ἐώκαν ἀπορρομήν καὶ εἰς πολιτικὴν αὐτῶν πρὸς ἀλλήλους προσέγγισιν, ἐξαιρουμένων ὀλιγίστων πολιτειῶν, ἐν κοινῷ ἐθνικῷ ἀγῶνι, καθ' ὃν κατ' ἐξοχὴν ἀνεδείχθησαν αἱ Ἀθῆναι καὶ ἡ Σπάρτη. Ἡ ἄμεσος καὶ σπουδαιστάτη συνέπεια τῶν περσικῶν πολέμων ὑπῆρξεν ἡ ταχέως ἀνάπτυξις τῆς ἀθηναϊκῆς θαλασσοκρατίας, δι' ἣς οἱ Ἀθηναῖοι εἰς μεγάλην ὑψωθέντες πολιτικὴν ἰσχύν καὶ μέγα κτησάμενοι ἐν Ἑλλάδι γῆ-τρον, ἰδίως μετὰ τὴν ἐν Βυζαντίῳ ὑπερφορὸν καὶ τὰς προδοτικὰς μετὰ τῶν Περσῶν συνεννοήσεις τοῦ ἐν Πλαταιαῖς Σπαρτιάτου

νικητοῦ Παυτανίου, ἐγένοντο ἡγείται (σχυροῦ συνδέσμου τῶν ἀνατολικῶν παραλιῶν πόλεων καὶ τῶν νήσων ἀπὸ τοῦ 476 π. Χ. Μετὰ τοῦ Κίμωνος καὶ τοῦ Περικλέους συμπίπτει ἡ ἄκρα τῶν Ἀθηνῶν ἀκμή. Ἀλλ' οὐχ ἦν καὶ τῆς Σπάρτης τὸ γόητρον ἡγεθῆναι μεγάλως ἀπὸ τῆς ἐν Πλαταιαῖς μάχης. Κατὰ μικρὸν ὅμως ἡ ὑπεροφία τῶν Ἀθηναίων κατεστῆσε τὰ μέλη τῆς ὑπ' αὐτὴν συμμάχιας ἀπὸ ἐμοτιμῶν συμμάχων ὑπεκόους σχεδὸν φόρου ὑποτελεῖς καὶ ἐγέννησε σφοδρὴς δυσανεκτικὰ καὶ ἐχθρας, ἐν ᾗ ἄρ' ἑτέρου αὐξανόμενη ὁσημέραι ἡ μεταξὺ Σπάρτης καὶ Ἀθηνῶν ἀντιζηλία κατήντησεν εἰς ἀδιαλλακτον ἐχθραν. Οὕτως ἐπῆλθε κατόπιν ἀσφαιζόντων σχετικῶς ἄλλων ἐχθροπραξιῶν (ἀπὸ τοῦ 457) ὁ ἐλέθριος Πελοποννησιακὸς πόλεμος, εἰς ὃν ἔλαβε μέρος πᾶσα σχεδὸν ἡ Ἑλλάς, διαιρεθεῖσα εἰς δύο συμμαχίας, ἑκατέρως τῶν ὁποίων ἡγεμόνευσεν ἡ ἑτέρα τῶν δύο ἀντιζήλων πόλεων, καὶ καθ' ὃν διεξήχθη σφοδρότατα ὁ ἀγὼν μεταξὺ τοῦ ἰωνικοῦ καὶ τοῦ δωρικοῦ στοιχείου, μεταξὺ δημοκρατίας καὶ ἐλιγαρχίας. Ὁ πόλεμος ἀφορμὴν λαβὼν ἐκ διαφορᾶς μεταξὺ Κορινθίων καὶ Κερκυραίων ἤρξατο τῷ 481, ἐπὶ 27 δὲ ἔλα ἐτη μετὰ μικρᾶς διακοπῆς διὰ τῆς Νικισίου εἰρήνης ἐλυμαίνετο τὴν Ἑλλάδα, μέχρις ὅτου ἔλαβε πέρασ διὰ τῆς ὀριστετικῆς τῶν Ἀθηνῶν ἡττῆς, ὧν καθηρέθησαν ὑπὸ τὴν ἥχον μουσικῶν ὀργάνων τὰ τεῖχη τῆς πόλεως ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν τοῦ Λυσάνδρου (404 π. Χ.), καὶ τῆς προσλήψεως τῶν Ἀθηνῶν εἰς τὴν ὑπὸ τὴν Σπάρτην συνδεσμον. τεθεισὼν ὑπὸ τὴν ἐλιγαρχικὴν διοίκησιν τῶν διαδοχῶν τριάκοντα.

4. Ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου μέχρι τῆς ἐν Χαιρωνείᾳ μάχης (404-338 π. Χ.). — Τοὺς χρόνους τούτους χαρακτηρίζουσιν ἀδιακοπῇ ἐρίδες τῶν ἑλλ. πολιτειῶν καὶ πόλεμοι πρὸς τὰς ἀποπειρωμένας καὶ ἐπικρατήσας τῶν ἄλλων, ἐκπτώσεις δὲ καὶ ταπεινώσεις τῆς ἑλλ. θυνάμειος, ἥτις ἐπῆγαγε τὴν ὑποταγὴν τῆς Ἑλλάδος εἰς τοὺς Μακεδόνας. Ἐν πρώτοις αἱ εἰς πᾶσας τὰς ἑλληνικὰς πόλεις, πολλὰς οὐχὶ ἀναιμωτεῖ, εἰσαγχεῖσαι ἐλιγαρχίαι, τάχιστα διὰ τὴν ἀνυπερβλήτως τυραννικὴν αὐτῶν διοίκησιν ἐγένοντο μισηταὶ καὶ ἐπὶ ἡγεμονίας, ὅποια ἡ ὑπὸ τὸν Θρασύβουλον ἐν Ἀθήναις δι' ἧς καταλυθεῖσης τῆς ἐλιγαρχίας ἀνιδρύθη πάλιν τὸ δημοκρατικὸν πολιτεύμα μόλις μῆνας ὀκτὼ διακοπέν. Ἀλλὰ καὶ καθόλου ἡ τυραννικὴ τῆς Σπάρτης ἡγεμονία ἐγένετο ἀπεχθὴς εἰς πᾶσας τὰς ἑλλ. πόλεις. Ἡ ἐπανάληψις τῶν περσιῶν πολέμων, εἰς ἣν ἡναγκάσθη ἡ Σπάρτη διὰ τῶν παρακλήσεων τῶν ὑπὸ τοῦ Τισαφέρνης πιεζομένων ἑλλ. πόλεων τῆς Μ. Ἀσίας, ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς τὴν ἐκ μέρους πολλῶν ἑλλ. πολιτειῶν, τῶν Θηβῶν, τῆς Κορίνθου,

τοῦ Ἀργεῶς, ἀπροκάλυπτον ἐπίδειξιν ἐχθρῶν πρὸς τὴν Σπάρτην διαθέσεων. Ὁ ἐπεληνὸν κορινθιακὸς πόλεμος ὑπῆρξεν ἐναλλάξ εὐτυχῆς διὰ τοὺς Σπαρτιάτας καὶ τοὺς κατ' αὐτῶν συμμαχοὺς μέχρι τοῦ 387, ὅτε συνολοκληθεῖσης τῆς ἐπονειδιστοῦ ανταλκιδείου εἰρήνης πρὸς τοὺς Πέρσας, ἀναλαβόντες τὴν ἐν Ἑλλάδι τήρησιν τῶν ὄρων οἱ Σπαρτιάται, ἐπειράθησαν ν' ἀνιδρύσωσι τὴν κυριαρχίαν αὐτῶν ἐπὶ νέων βάσεων. Ἀλλ' ἡ δεσποτικὴ αὐτῶν διαγωγή καὶ εἰδικώτερον ἡ καταστροφὴ τῆς Μαντινείας (384) καὶ ἡ πρὸς τιμωρίαν τῆς Ὀλυμποῦ συμμαχίας ἐναντίον τῶν ὄρων τῆς συνθήκης μετὰ γειτόνων ἑλληνικῶν πόλεων, ἀποστολὴ τοῦ Φοῖβου εἰς Θράκην ἐξήγειραν τὴν ἀγανάκτησιν τῶν ἑλλ. νιδῶν πολιτειῶν. Καταλαβόντες ἄνευ λόγου τὴν ἀκρόπολιν τῶν Θηβῶν Καδμείαν ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς τὴν ἰδίαν ἐαυτῶν κατὰπτωσιν διὰ τῶν Θηβαίων, οἵτινες μετὰ τὴν ἀπὸ τῆς πόλεως αὐτῶν ἀπέλασιν τῶν Σπαρτιατῶν, μετὰ τὰς λαμπρὰς ἐν Λεύκτροις καὶ Μαντινείᾳ μάχας, ἀνέλαβον τὴν ἡγεμονίαν τῆς Ἑλλάδος, ἀρ' οὐ ἀνίστασαν μὲν τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς Μεσσηνίας, κατέστησαν δὲ τὴν Μεγαλόπολιν κέντρον ἀρχαϊκοῦ πολιτικοῦ δεσμοῦ. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἑπαμεινώνου ἐπῆλθε γενικὴ εἰρήνη, εἰς τὴν ἐμολογίαν τῆς ὅποιας μόνῃ ἡ Σπάρτη ἤρνηθη νὰ προσχωρήσῃ μὴ στέρησιν τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς Μεσσηνίας. Αἱ Ἀθῆναι διὰ τοῦ τριετοῦς (357-55) πολέμου κατὰ τῶν πολιτειῶν Χίου, Βυζαντίου, Ῥόδου καὶ Κῶ, ἀποσπασθεῖσιν ἀπὸ τοῦ ὑπὸ τοὺς Ἀθηναίους τῷ 378-7 ἀποτελεσθέντος συμμαχικοῦ συνδέσμου, πολέμου ὅστις ἔληξε διὰ τῆς ἀνεξαρτησίας τῶν πολιτειῶν τούτων, ἔπαθον σοβαρὰς ἀπωλείας. Ἀλλ' ἡ σοβαριώτατη τῶν περὶ πλοκῶν ὑπῆρξεν ὁ Φωκικὸς ἡ ἱερὸς πόλεμος (355-346), οὗ μόνον τὴν ἐσωτερικὴν τῆς Ἑλλάδος καταστροφὴν ἐπανεγγίων ἀλλὰ καὶ δούς ἀφορμὴν εἰς ἐπιστημον ἐπέμβαζιν ἐν τοῖς πράγμασι τῆς Ἑλλάδος τοῦ Μακεδόνα Φιλίππου, ἧς ἀπὸ πολλοῦ καταδυνάστευσεν αὐτὴν εὐκαιρίαν, ἀρ' οὐ πολλοὺς τῶν ἐμὸρων αὐτῷ ἑλληνικῶν πόλεων προσέβαλε. Καταστροφῆς τῆς Φωκίδος ὁ Φίλιππος κατέλαβε τὰς ἐν τῷ ἀμφικτυονικῷ συνεδρίῳ δύο αὐτῆς ψήφους, καὶ εἰργάσθη ἔκτοτε δραστηριώτερον μετὰ θυνάμειος καὶ φρονήσεως εἰς ἐπιτέλεσιν τοῦ σκοποῦ αὐτοῦ, ἦν δὲν ἴσχυσε νὰ προλάβῃ ἡ ῥητορικὴ δύναμις τοῦ Δημοσθένους. Τὰ ἑλλ. ὅπλα ἡττήθησαν ἐν τῷ πεδίῳ τῆς ἐν Χαιρωνείᾳ κριαίου μάχης (338 π. Χ.) καὶ ὁ Φίλιππος ἐν ἐθνικῇ τῶν ἑλλ. πλῆθιν τῶν Σπαρτιατῶν συνελεύσει ἐν Κορίνθῳ ἀνεγνωρίσθη ἀρχηγὸς αὐτῶν κατὰ τῶν Περσῶν.

5. Μακεδονικοὶ χρόνοι. — Ἀναγνωρίσαντες τὴν Φιλίππον ὡς πολιτικὸν ἀρχηγόν οἱ ἑλλ. ἄνθρωποι διέμεναν οὐχ ἦσαν αὐτόνομοι διοικούμενοι κατὰ τὰ πρότερον αὐτῶν θέσμιμα. Ἀλλ'

ή καταστροφή τῶν Θηβῶν ὑπὸ τοῦ διαδόχου τοῦ Φιλίππου, τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου, ἐδίδασκε πᾶσας τὰς πόλεις τί ἔπρεπε νὰ περιμένωσιν ἀποπειρώμεναι ἀνεξαρτησίαν ἀπὸ τῶν Μακεδόνων. Βραδύτερον μετὰ τὴν ἐν Γαυγμήλοις μάχην αἱ ἀπέπαιραι τῆς Σπάρτης πρὸς ἀπαλλαγὴν τῆς Πελοποννήσου ὑπὸ τῶν Μακεδόνων ἐματαιώθησαν διὰ τῆς ἐν Μεγαλοπόλει μάχης ὑπὸ Ἀντιπάτρου, τοῦ ἐν Μακεδονίᾳ ἐπιτρόπου τοῦ Φιλίππου (330). Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀλεξάνδρου ἀποτυχούσης νέας ἐπαναστάσεως (Λαμιακὸς πόλεμος) οἱ ἀρχῆγοι ταύτης Ἀθηναῖοι τιμωρούμενοι ἠναγκάσθησαν ὑπὸ τοῦ Ἀντιπάτρου, μόνου αὐτοῦ τῶν Ἑλλήνων, νὰ τροποποιήσωσι τὴν ἐξουτῶν πολιτείαν καὶ νὰ δεχθῶσι μακεδονικὴν φρουράν. Θανόντος καὶ τοῦ Ἀντιπάτρου ὁ Κάσσανδρος καταλαμβάνει τὴν ἀρχὴν τῆς Ἑλλάδος ἀνεγνώρισεν ὡς ἐπιστάτην τῶν Ἀθηνῶν Δημητρίον τὸν Φαληρέα, διοικήσαντα ἐπὶ δεκαετίαν τὴν πόλιν ἐλιπαρχικῶς, καὶ ἀνίδρυσε τὰς Θήδας. Τὸν κατόπιν ἐπελθόντος Δημητρίου τοῦ πολιορκητοῦ τὴν ἐπικυριαρχίαν ὑπέστησαν οὐ μόνον αἱ Ἀθηναὶ ἀλλὰ καὶ ἡ Σικυῶν καὶ ἡ Κόρινθος καὶ τὰ Μέγαρα καὶ πολλαὶ ἀχαικαὶ πόλεις. Ἀπὸ τῆς μακεδονικῆς φρουρᾶς ἀπῆλλάνθησαν αἱ Ἀθηναὶ τῷ 288 διὰ τοῦ Ὀλυμπιοδώρου. Ὁ δὲ υἱὸς τοῦ Δημητρίου Ἀντίγονος κατῴρωσε νὰ διαφυλάξῃ μέρος τῶν ἐν Ἑ. χωρῶν τοῦ πατρὸς του. Ἡ εἰσβολὴ τῶν κελτικῶν ὁρῶν τῷ 278 ἐπὶ νῆγκεν ἀπροσδόκητον νέαν συνένωσιν τῶν Ἑλλήνων ἀξίως ἐξουτῶν ἀγωνισθέντων καὶ νικησάντων ἐν Θερμοπύλαις, ἐν Οἰτῇ, ἐν Παρνασσῷ. Ἀπαξ ἔτι (272) οἱ Σπαρτιάται ἐθριαμβεύσαν κατὰ Πύρρου τοῦ βασιλέως τῆς Ἡπείρου· ὁ θάνατος τούτου ἐξηγοῦνται τὸν θρόνον τῆς Μακεδονίας εἰς Ἀντίγονον τὸν Γονατῆν, ὅστις μετὰ μακροῦς ἀγῶνας κατέλαβε τὰς Ἀθήνας (262) καὶ ἐξῆσκει ἐν Πελοποννήσῳ τὴν ἀπόλυτον ἐξουσίαν.

Ἡ ἀπὸ τοῦ 280 π. Χ. ὑπὸ τῶν πόλεων Δύμης, Πατρῶν, Τριταίας καὶ Φαρῶν ἀνασυστηθεῖσα ἀχαική σύμμαχος οὐ μόνον πάσας περιέλαβε μετ' οὐ πολλὰς τὰς τοῦ ἀρχαίου ἀχαικοῦ συνδέσμου πόλεις, ἀλλὰ καὶ ἐξῴθεν ἠϋξήθη, ἰδίως ὑπὸ τὴν διοίκησιν Ἀράτου τοῦ Σικυωνίου, διὰ τῆς προσχωρήσεως εἰς αὐτὴν τῆς Σικυωνος πρώτων καὶ βραδύτερον (248—27) τῶν πόλεων Κορίνθου, Μεγάρων, Ἐπιδαύρου, Τροιζήνης, Μεγαλοπόλεως, Ἀργους, Ἐρμιόνης καὶ Φλιοῦντος. Ἀλλ' ὁ σκοπὸς αὐτῆς, ἡ ἐλευθέρωσις τῆς Πελοποννήσου, ἐματαιώθη διὰ τὴν ἐχθρὰν ἥτις ἠϋξήθη μετὰ αὐτῆς καὶ τῆς Αἰτωλικῆς συμπολιτείας (βλ. Ἀκαρνανία καὶ Αἰτωλία) ἀφ' ἑνός, τῆς Σπάρτης δ' ἀφ' ἑτέρου, ἥτις εἰς νέαν προελοῦσα ἀκμὴν διὰ Κλεομένους τοῦ Γ' ἐκέρδιε οπουδαίας πόλεις τῆς Ἀχαικῆς συμπολιτείας. Τὴν σχετικὴν ταύτην ὑπεροχὴν κατέρριψεν ἡ συμμάχια τοῦ Ἀράτου μετ' Ἀντιγόνου τοῦ Δω-

σωνος τῆς Μακεδονίας, ἥς ἡ ἐπὶ τῆς Ἑλλάδος κυριαρχία ἐκυρώθη ἐκ νέου διὰ τῆς ἐν Σελλασίᾳ τῆς Λακωνικῆς μάχης (221). Οἱ Ἀχαιοὶ συγγνώθησαν εἰς ἓνα συνδέσμον μετὰ τῶν Ἡπειρωτῶν, Φωκέων, Βοιωτῶν, Ἀκαρνανίων καὶ Θεσσαλῶν ὑπὸ τὴν ἐπικυριαρχίαν τῆς Μακεδονίας, τῆς δὲ Σπάρτης ἡ πρὸς τὴν Μακεδονίαν σχέσις ἐκανονίσθη δι' ἰδιαίτερας συνθήκας. Ἐπὶ Φιλίππου Ε' τῆς Μακεδονίας ἐξερράγη πόλεμος μετὰ τῶν Ἀχαιῶν καὶ Αἰτωλῶν, εἰς ὃν ἔδωκεν ὁ Φίλιππος πέρας ἵνα μὲν ἐλεύθερος ἀπέμνηται τῶν Ῥωμαίων οἵτινες τότε περιεπλάκησαν εἰς πόλεμον μετὰ τῶν Καρχηδονίων.

Ἦδη οἱ Ῥωμαῖοι ἐγκαθιδρυμένοι ἐν Ἰλλυρίᾳ καὶ Κερκυρᾷ ἤξιοντο μὲν ἐν Κορίνθῳ τιμῶν κατὰ τὰ ἱσθμια διὰ τὴν κατάλυσιν τῆς πείρις πειρατείας μετὰ τῶν Ἀθηναίων· ἦσαν συνδεδεμένοι διὰ συνθήκης. Τῷ 211 συνεμάχησαν μετὰ τῶν Αἰτωλῶν κατὰ τοῦ Φιλίππου τῆς Μακεδονίας, πρὸς τὴν συμμαχίαν δὲ τούτου προσήλθον οἱ Σπαρτιάται, οἱ Μεσσηνιοί, οἱ Ἠλεῖοι. Καὶ ἀπασχολουμένων μὲν αὐτῶν σοβαρώτερον κατὰ τοῦ Ἀννίβα εὐκαιρήσαντες οἱ ὑπὸ τὸν Φίλοποῖμενα ἀναδείκνυντες Ἀχαιοὶ ἐνίκησαν ἐν Μαντινείᾳ τοὺς Σπαρτιάτας καὶ κατέλαβον πάλιν ὑπέρροχον θέσιν ἐν Πελοποννήσῳ. Ὅτε ὁμως τῶν Ῥωμαίων ἀναλαβόντων σοβαρῶς τὸν κατὰ τοῦ Φιλίππου πόλεμον ἦλθεν εἰς Ἑλλάδα ὁ ὑπατος Φίλαμνινος (198) πρῶτον οἱ Ἡπειρωταί, εἶτα δὲ καὶ αἱ ἀχαικαὶ πόλεις προσεχώρησαν εἰς τὸν Ῥωμαϊκὸν συνδέσμον, καὶ διὰ τῆς ἐν Κυνός Κεραλαῖς μάχης κατέπεσεν ἡ Μακεδονικὴ κυριαρχία (197). Κατὰ τὴν ἐπακολούθησαν εἰρήνην (196) αἱ ἑλληνικαὶ πόλεις ἀφῆθησαν ἐλεύθεραι, ἡ δ' ἐλευθερία ἐκηρύχθη αὐτοῖς διὰ Ῥωμαίων κηρύκων ἐν τοῖς ἱσθμοῖς. Ὁ μετ' ἐλίχεν πόλεμος τῶν Αἰτωλῶν καὶ Ἀντιόχου τοῦ Γ' τῆς Συρίας κατὰ τῆς Ῥώμης καὶ τῶν Ἀχαιῶν ἐπὶ νῆγκεν (189) τὴν πολιτικὴν ἐξόντωσιν τῶν Αἰτωλῶν. Καὶ κατὰ τῶν Ἀχαιῶν δὲ δὲν ἤρχθησαν νὰ δοθῶσιν εἰς τὴν Ῥώμην ἀφορμαί. Μετὰ τὸν μετὰ τῶν Ῥώμης καὶ Περσείως, τοῦ τελευταίου βασιλέως τῆς Μακεδονίας, πόλεμον, χίλιοι τῶν σημαντικωτέρων Ἀχαιῶν ἤχθησαν (167) εἰς Ῥώμην ὡς ὑποπτοὶ ἐπὶ μακεδονικῆς φρονήμασι καὶ ἐπὶ προσφάτοις λεπτομερῶν ἀνακρίσεων ἐκρατήθησαν ἐν 17ετῇ αἰχμαλωσίᾳ. Τῷ 147 ἀπέλασεν τῆς συγκλήτου ἀπηγόρευσε εἰς τὰς πόλεις Κόρινθον, Ἀργος, Σπάρτην, Ὀρχομενὸν καὶ Ἡράκλειαν ν' ἀποτελῶσι τοῦ λοιποῦ μέρος τοῦ ἀχαικοῦ συνδέσμου, ἐρ' ὡ ἐραθισθέντες ὑπὸ τοῦ Κριτολάου οἱ Ἀχαιοὶ ἀπελάσαντες κατὰ Μάκρον τοῦ 146 ν' ἀναλάβωσι τὸν ἀγῶνα περὶ ζωῆς ἡ θανάτου κατὰ τῆς Ῥώμης καὶ τῆς Σπάρτης. Ἀλλ' ἡ ἐπιτυχία δὲν ἔσται τοὺς ἀγῶνας τῶν διὰ τοῦ Μετέλλου ἔπαθον οἱ Ἀχαιοὶ ἐντελῆ ἦσαν παρὰ τὴν Σικαρρεϊάν, ἡ νίκη δὲ τοῦ

Μουμρίου ἐν Λευκοπέτρῃ παρὰ τὴν Κόρινθον καὶ ἡ καταστροφὴ τῆς πλουσίας ταύτης πόλεως κατα Σεπτέμβριον 146 ἐπήγαγον τὴν ἐντελῆ καταλύσιν τῆς ἑλλ. ἐλευθερίας.

Περὶ ὁδὸς δευτέρᾳ, ἀπὸ τῆς ῥωμαϊκῆς κυριαρχίας μὲχρι τῆς τουρκικῆς. — Εἰς πόρον ὑποδαλῶσα ἔθεσεν ἡ Ῥώμη τὴν Ἑλλάδα κατ' ἀρχὰς ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ ῥωμαίου ἐν Μικεδονίᾳ ἐπιτρόπου (ἰδιαιτέρα ἐπαρχία, φέρουσα τὸ ὄνομα Ἀχαΐα, ἐγένετο ἡ Ἑλλάς πρῶτον τῷ 27 μ. Χ. ἐπὶ Αὐγούστου). Οἱ δὲ συμμαχικοὶ σύνδεσμοι Ἀχαΐας, Φωκίδος καὶ Βοιωτίας κατελύθησαν. Ἀλλὰ μετ' ὀλίγα ἔτη (μετὰ τὸ 140 π. Χ.) διὰ μεσιτευσῶς κυρίως τοῦ μετὰ Σκηπίωνος Ἀφρικανοῦ τοῦ νεωτέρου σιλικιώτα τυχευομένου ιστοριογράφου Πολυβίου ἡ ῥωμαϊκὴ σύγκλητος ἀπεφάσισε νὰ μεταρῶσιν τὴν τοιαύτην αὐστηρότητα, καὶ πρῶτον δὲ χρηματικά, ὧν τινὰ λίαν σημαντικὰ, ἐπιβεβλημένα εἰς πόλεις ἀφῆθησαν. Μέρη τινὰ εὐνοούμενα ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων καὶ ἰδιαιτέρων εὐκαιριῶν τυγχόντα ὑψώθησαν πάλιν τότε εἰς μεγάλην ἐξωτερικὴν ἀκμὴν, π. χ. ἡ Δῆλος (βλ. λ.). Αἱ Ἀθῆναι διετήρησαν τὴν προτέραν αὐτῶν πολιτείαν, ἀλλὰ μετὰ πολλῶν περιορισμῶν ἐπὶ τὸ ἀριστοκρατικώτερον ἄλλ' ὀλίγον κατ' ὀλίγον, πρῶτον μὲν διὰ τῆς ἐν Ἀττικῇ ἐπαναστάσεως τῶν δουλῶν (138), ἰδίως ὅμως ἀπὸ τῆς ὑπὸ τοῦ Σύλλα κλιμακρῆς καταστροφῆς ἣν ἐπρόξενησεν αὐταῖς (86 π. Χ.) ἡ ἕρπων εἰς τὸν πόλεμον τοῦ Μιθριδάτου κατὰ τῆς Ῥώμης συμματοχῆς, περιήλθον εἰς μεγάλην κατὰπτωσιν. Καὶ ὁ Πειραιεὺς δὲ τότε ἠρημώθη ἐντελῶς, πολλὰ δ' ἐπαθον καὶ αἱ Θῆβαι. Τουναντίον δ' ἄλλα πόλεις, ὡς ἡ ἐν Φωκίᾳ Ἑλλάς, ἀρνηθεῖσαι νὰ συμπράξωσι τῷ Μιθριδάτῃ, ἔτυχον ἀπαλλαγῆς ἀπὸ τῶν φόρων. Ἀλλὰ κατόπιν οὐ μόνον τὴν ἐλευθερίαν καὶ τὰς προτέρας κτήσεις των ἀνέλαβον αἱ Ἀθῆναι, ἀλλ' ἀπεδέθη αὐταῖς καὶ ἡ κατὰ τὸν μιθριδατικὸν πόλεμον πολλὰ παθοῦσα Δῆλος. Μικρὸν μετὰ τὸν πρῶτον μιθριδ. πόλεμον ἡ Ἑλλάς ὑπέστη πολλὰ θεινὰ ἐκ τῆς ἐπιδρομῆς τῶν ἐκ Κρήτης καὶ Σικελίας πειρατῶν, διαρπασσάντων τοὺς βριθοντας ἔτι πολυτίμων ἀναθημάτων ναοὺς, τῆς Δήμητρος ἐν Ἐρμιόνη, τοῦ Ἀσκληπιοῦ παρὰ τὴν Ἐπίδαυρον, τοῦ Ποσειδῶνος ἐπὶ τοῦ Ἰσθμοῦ, ἐπὶ τοῦ Γαιναρίου καὶ ἐπὶ τῆς νήσου Καλαυρίας, τοῦ Ἀπόλλωνος ἐν Ἀκτίῳ καὶ τῆς Ἥρας ἐν Ἀργεῖ, οὗς τέλος (67) καταβαλὼν ὁ Πομπήιος ἔδωκεν αὐτοῖς μόνιμον κατοικίαν εἰς διάφορα ἡδὴ ἠρμημιώμενα τῆς Ἠπειροῦ μέρη, ὡς ἐν Δύμῃ τῆς Ἀχαΐας. Κατὰ τὴν ἐμφύλιον πόλεμον αἱ Ἀθῆναι ταχθεῖσαι ὑπὲρ τοῦ Πομπηίου, ὅστις λίαν ἐτίμησε τὴν πόλιν, προέβηλον ἐπίμονον ἀντίστασιν τῷ Καίσαρι, ὅστις ὅμως μετὰ τὴν ἐν Φαρσάλῳ νικῆν (48) συνεχώρησεν αὐταῖς. Οἱ

Μεγαρεῖς ὅμως τουναντίον ἐπαθον παντελῆ σχεδὸν ἐξόντωσιν. Οἱ Θεσσαλοὶ διὰ τὴν πίστιν αὐτῶν ἔτυχον ἐλευθερίας. Ἡ Κόρινθος πλέον τῶν 100 ἐτῶν ἐν ἐρείπειοις ὑπάρχουσα ἀνιδρύθη τῷ 44 π. Χ. καὶ ἐξήχθη βραδύτερον ὑπὸ τὸ ὄνομα Colonia Laus Julia Corinthus εἰς μεγάλην ἀκμὴν.

Ὁ Βροῦτος ἐγένετο δεκτὸς ἐν Ἑλλάδι ὡς ἐλευθεριότης μετὰ τὴν θαλοφονίαν τοῦ Καίσαρος, κατὰ δὲ τὴν ἐν Φιλίπποις μάχην (42 π. Χ.) εὑρίσκοντο εἰς ἀμφοτέρω τὰ διαμυχόμενα μέρη πολλοὶ Ἑλλήνες. Ὁ νικητὴς Ἀντώνιος ἐβῆν, ἰδίως πρὸς τὰς Ἀθῆνας, λίαν μεγαλόψυχος, ὁμοίως δὲ καὶ βραδύτερον ὁ Οὐαταδιανὸς μετὰ τὴν παρὰ τὸ Ἀκτίον ναυμαχίαν (31). Ἀλλ' ἰδίως πρὸς τὴν Σπάρτην, διὰ τὴν βοήθειαν ἣν παρέσχεν αὐτῷ ἐφάνη ὁ Αὐγούστως εὐνοῦστατος. Αἱ Πάτραι διὰ τὴν εὐνοίαν πρὸς τὴν μετὰ τῆς Δύσεως συγκοινωνίαν θέσιν αὐτῶν ἀνεπύχθησαν σπουδαίως. Ἡ ἐπὶ τῆς Νέκρας τῆς Ἠπειροῦ ἀνιδρυθεῖσα Νικόπολις συνωκίσθη ὑπὸ Ἑλλήνων καὶ Ῥωμαίων καὶ εἰσῆλθη ὡς ἐλευθερά πόλις εἰς τὴν ἀναδιοργανωθεῖσαν Ἀμφικτυονίαν. Κατὰ τοὺς ῥωμ. ἐμφυλίους πολέμους πολλὰς ἐπαθεν ἡ Ἑλλάς ἀναστατώσεις· ὁλόκληροι γῶραι ὡς ἡ Ἠπειρος, ἡ Ἀκαρνανία, ἡ Αἰτωλία, ἡ Αἰτωλία, ἡ Λοκρίς, ἡ Ἀρκαδία ἠρημώθησαν ἐντελῶς κατοικίαν ἰσχυραὶ ἄλλοτε πόλεις, ὡς αἱ Θῆβαι, ἡ Δάρισα, ἡ Μεγαλόπολις καὶ οὐδ' ἔχνος σχεδὸν διετήρουν τοῦ ἀρχαίου των μεγαλείου. Ἐν ταῦτοις μέτρῳ τοῦ τέλους τοῦ Β' αἰῶνος μ. Χ. ὑπὸ τῆς εὐνοίας τῶν αὐτοκρατόρων προστατευομένη ἡ Ἑλλάς κατώρθωσεν εἰς νέαν ἀξιόλογον ἀκμὴν ἢ ἀναρχῇ. Ὁ Νέρων ὅστις ἐσύλησε βανδαλικώτατα τὰ πλουσιώτατα εἰς καλλιτεχνήματα τῶν μερῶν τῆς Ἑλλάδος, τοὺς Δελφούς, τὴν Ὀλυμπίαν, τὴν Ἀκρόπολιν τῶν Ἀθηνῶν, κατὰ τὰ ἱεθμία τοῦ 67 μ. Χ. ἀπέδωκεν εἰς τοὺς Ἑλλήνας ὅλως ἄκαιρον ἐλευθερίαν ἣν ἀφῆρσε κατόπιν ὁ Οὐεσπασιανὸς (73 καὶ 74 μ. Χ.). διαφυλαχθεῖσαν εἰς πόλεις τινὰς μόνον καθ' ἑκάστης, Ἀθῆνας, Θεσσαλίας, Τανάγραν, Φάρσαλον, Σπάρτην καὶ ἄλλας. Περὶ τῆς πρὸς τὴν Ἑ. διαγωγῆς τοῦ Τραϊανοῦ μαρτυρεῖ ἡ εἰς αὐτὸν ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων ἀπὸ κοινοῦ ἱδρυσὶς μνημεῖου ἐν Ὀλυμπίᾳ. Ἀλλ' ὁ μέγιστος τῶν εὐεργετῶν τῆς Ἑ., ἰδίᾳ δὲ τῆς πόλεως τῶν Ἀθηνῶν, ὑπῆρξεν ὁ Ἀδριανὸς, ὅστις ἐνθους ὑπὲρ τῆς ἑλληνικῆς τέχνης καὶ φιλολογίας ἐπεσκέφθη πολλὰκις τὴν Ἑ. καὶ πανταχοῦ κατέλιπε μεγαλοπρεπῆ μνημεῖα τῆς πρὸς τὴν γῶραν ἀγάπης του. Ἐφάμιλλος δ' αὐτῷ ἀνεβίβη ἰδιώτης ἀνὴρ, ὁ ἐν Μαραθῶνι Ἠρώδης ὁ Ἀττικὸς, ὅστις τὰς τε Ἀθῆνας καὶ ἄλλας ἑλληνικὰς πόλεις ἐκόσμησε δι' οἰκοδομημάτων. Ὁμοίως οἱ Ἀντωνῖνοι ἄλλα τε εὐηργέτησαν τὴν Ἑλλάδα καὶ εἰς τόπους τινὰς ἀπέδωκαν τὴν ἐλευθερίαν (ἐπ' αὐτῶν ἐπα-

συνέβη και περιέγραψε την 'Ε. ο Πausαν(ας). 'Πι κατά τόν Β' αιώνα αναγεννηθείσα τέχνη της ρητορικής ή μάλλον της περί του καλώς λέγειν τέχνης ήτις τό πρώτον έν ταίς Έλλην. της Μ. 'Ασίας πόλεσιν εύρεν επιφανείς αντιπροσώπους (τούς καλουμένους νεωτέρους περιστάς) διεμορφώθη είς μεγίστην τελειότητα και μέχρι του Β' αιώνος ύπήρχε, μετά των συνεπειών αυτής σπουδών, ή βάση της ανωτάτης παιδείας. 'Εν 'Αθήναις δέ από του Μάρκου Αδρηλείου (176 μ. Χ.) επί πολλούς αιώνας ύπήρχε περιώνυμος φιλοσοφική και ρητορική σχολή.

'Η εύμερρία ής άπήλαυεν ή 'Ελλάς, τιμωμένη άείποτε κατ' έξοχην διά τό παλαιόν μεγαλείον της, διαταράχθη σοβαρώς διά τών επιδρομών τών βαρβαρών λαών μεσούντος τοι Γ' μ. Χ. αιώνος, ότε Γόθοι και 'Ερσολοι εισέβαλον τώ 267 είς τό Αίγαίον, καταλαβόντες δέ πολλές τών νήσων απέβησαν και είς την ήπειρον, όπου έδήλωσαν μέν πλείστας πόλεις, την Κόρινθον, την Σπάρτην, τό 'Αργος, την Τεγέαν, και τάς 'Αθήνας δ' έκυρίευσαν. 'Εξωσθέντων όμως τότε διά τών έλληνικών ένεργειών και του ρωμαϊκού στόλου, διέμεινεν ή 'Ελλάς έκτοτε επ' αιώνα περίπου ήσυχος από τών επιδρομών αυτών. 'Αλλ' έσωτερικώς δέν έμεινεν ή 'Ελλάς ξένη πρός την κίνησιν ήτις κατά τους χρόνους τούτους διέσais τό ρωμα. κράτος.

'Ο χριστιανισμός κηρυχθείς από του 58 σχεδόν μ. Χ. υπό του αποστόλου Παύλου έν Μακεδονία, 'Αθήναις και Κορίνθω, επί μακρόν χρόνον δέν έποίησάτο έν 'Ελλάδι σημαντικήν πρόσοδον, καίτοι από του Α' ήδη αιώνος έμπορεύθησαν ένταχού χριστινικά κοινότητες, πρώτον δέ κατά τά μέσα του Β' αιώνος εύρισκομεν σημαντικώτερας εκκλησίας έν Θεσσαλονίκη, Λαρίση, 'Αθήναις, Κορίνθω, Σπάρτη, έν Κρήτη και Κύπρω. 'Επί Κωνσταντίνου τοι Μεγάλου ένισχύθη μέν, ως είκός, και έν 'Ελλάδι ο χριστιανισμός, αλλά δέν κατεβλήχθησαν και οι έν τη παλαιά θρησκεία έμμένοντες, κατ' έξοχην ένταύθα πολυάριθμοι. Είς την έν Νικαία πρώτην οίκουμ. σύνοδον (325) παρήσαν και πολλοί έξ 'Ελλάδος επίσκοποι, τάς δέ αποφάσεις εκείνας πάντες οι έν 'Ελ. χριστιανοί απέδεχθησαν, τουθ' όπερ ούκ όλίγον συνετέλεσεν είς την ήσυχον, άνευ διαταραχών υπό 'Αρειανών, ανάπτυξιν της Έλλην. Εκκλησίας. Καί επί τών διαδόχων δέ του Κωνσταντίνου αι κατά τών εθνικών αυτηραι διατάξεις φαίνεται ότι ήπιώτερον έρημέσθησαν έν 'Ελλάδι. Τόν Παραβάτην 'Ιουλιανόν έχαιέτησαν ένθουσιωδώς αι Έλλην. πόλεις (361), όπου ήνοιχθησαν μέν επ' αυτού πάλιν οι άρχαιοί ναοί, άνιδρύθησαν δ' οι βωμοί, θυσίαι δ' ήρξαντο και έορται κατά τόν άρχαίον τελούμεναι τρόπον. 'Επί τών διαδόχων δ' εκείνου ήρθη μέν ή τοιαύτη έλευθερία και υπο-

στήριξις, αλλά δέν κατεβλήχθη ή άρχαία θρησκεία ούδ' αι αυτηραι διατάξεις του Θεοδοσίου και τών διαδόχων του (από του 381) επήνεγκον την εξαφάνισιν της άρχαίας λατρείας έν 'Ελλάδι. 'Ιωτών δέ από τών μέσων του Β' αιώνος μετεβλήθησαν οι τών άρχαίων θεών ναοί είς χριστιανικούς, και μόλις τώ 529 διαλύθη υπό 'Ιουστινιανού τό τελευταίον της πολυθείας άσυλον, ή έν 'Αθήναις Σχολή. 'Αλλά τό άληθώς θανάσιμον τραύμα επήνεγκαν είς τόν αρχαίον βίον έν 'Ελ. λήξαντες του Δ' αιώνος ο τών Γόθων βασιλεύς 'Αλάριχος.

Οι από του 374 είς τάς πέραν του κάτω Δουνάβειος χώρας εισβαλόντες Ούγγροι όλοι μετά την ήτταν και τόν θάνατον του αυτοκράτορος Ουάλεντος έν 'Αδριανουπόλει (378) επήλθον παντοίας επιφέροντες καταστροφάς είς τάς έλληνικές χώρας μέχρι Θερμοπυλών. 'Υπό Θεοδοσίου του Δ' είς ερήνην βρισθέντες (382), εξηγήθησαν όμως μετά τόν θάνατον αυτού, ότε και ή όριστική έπιλήθη διαιρεσις του ρωμαϊκού κράτους είς Δυτικόν ρωμα. κράτος και 'Ανατολικόν ρωμα. ή Βυζαντινόν κράτος, περιλαμβάνον και την 'Ελ., και υπό τόν 'Αάριχον (βλ. λ.) γινόμενοι κύριοι τών ασθενώς φυλασσόμενων Θερμοπυλών (395) ήρμήσαν την Λοκρίδα, Φωκίδα και Βοιωτίαν (πλήν τών Θηρών). Τάς 'Αθήνας δ' 'Αλαριχος τυχών πιθανώς χρηματικών λυτρών αφήκεν άδελφούς του ανιόντος όμως κατέστρεψε την 'Ελευσίνα και τά Μέγαρα, εισβάλων δ' είς Πελοπόννησον κατέλαβε την Κόρινθον, τό 'Αργος, την Σπάρτην και πάντα τά μεταξύ μέρη και έλην σχεδόν την χειρόνησον επήλασεν έρημών διά πυρός και σιδήρου. Καί προσέβημεν μέν άμέσως έν Δαλματίας ο του αυτοκράτορος του Δυτ. ρωμα. κράτους 'Ονωρίου παντοδύναμος σύμβουλος 'Ρηλήγιον και περιώρισεν έξ' Ελλάδας τόν 'Αάριχον είς 'Αρχαδίαν, άλλ' υπό του αυτού μετ' όλίγον δυσχεστερημένον κατά τών διεπόντων τά του 'Ανατ. κράτους έλευθερος άρεθείς ήρήμασεν έτι υποχωρών την Διωλίαν και 'Ακαρνανίαν, εγκαθίσταται δ' έν 'Ηπειρώ και τώ 397 δι' έγγραν πρός τόν Σηλίχωνα ο αυτοκράτωρ του 'Ανατ. ρωμα. κράτους 'Αρχαδίος κατέστησεν αυτόν άρχιστράτηγον τής ανατολικής 'Ηλυσίας, περιλαμβανούσης τότε και την επαρχίαν 'Αχαΐαν (την 'Ελλάδα) την θέσιν δέ ταύτην έτήρησεν ο 'Αλάριχος μέχρι της δευτέρας αυτού είς 'Ιταλίαν εισβολής (408). 'Εκτοτε λίαν πιθανόν θεωρείται ότι μέγα μέρος της 'Αχαΐας διέμεινεν έρημον, μένον σημαντικώταται τινας πόλεις της 'Αχαΐας ανέζησαν επί τών έρειπίων αυτών, ή Κόρινθος, ή Σπάρτη, τό 'Αργος, τό πλείστον δέ του πληθυσμού της χώρας συνεπικνώθη είς τάς περαιούς πόλεις. Χάρις είς την επακολουθήσαν μακράν ήσυχίαν ανέπνευσε μικρόν ή κατεστραμμένη

χώρα· αἱ μὲν ἐπιδρομαὶ τῶν Οὐνῶν ὑπὸ τῶν Ἀττιανῶν εἰς τὸ Δυτ. ῥωμα κράτος (441-47) σχεδὸν οὐδαμῶς ἠνώχλησαν τὴν Ἀγαθὴν, αἱ δὲ κατόπιν τῶν Ὀστρογόθων ὑπὸ τὸν Θεοδώριον (479-82) μόνον μέχρι τῆς βορείου Θεσσαλίας ἐξετάθησαν· αἱ δ' ἐν τῷ μεταξὺ (467-75) γενόμεναι ληστρικαὶ ἐπιδρομαὶ τῶν Βανδαλῶν ὑπὸ τοῦ Γεζερικού πολὺς μόνον τινὰς κατὰ τὰ παράλια Ἰλλυρίας, Ἡπείρου, τῆς Μέσης Ἑλλάδος καὶ τῆς Πελοποννήσου φαίνεται ὅτι ἠνώχλησαν· τέλος κατὰ τὴν τῶν Βουλγάρων ἐπὶ τοῦ αυτοκράτορος Ἀναστασίου ἐπιδρομὴν μοῖραι τινες μόνον κεραισμένοι τῶν βορρᾶων, ἰδίως τῷ 517. προήλασαν μέχρις Ἡπείρου καὶ Θερμοπυλῶν. Ἀλλ' ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ, τῷ 539 ἢ 540, ἐπέδραμον ἐπὶ τὴν Ἑλ. σιτὴν βορρᾶων ὡς τὰς ἐλλ. ἀπετελεῖτο ἐν Σλαύων καὶ ἐλεηλάτησαν τὴν χώραν μέχρι τοῦ ἰσθμοῦ. Ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ὁμοῦς αυτοκράτορος ἀνιέρθησαν τὰ ὄχυράματα πολλῶν ἑλληνικῶν πόλεων καὶ στενῶν· εἰς αὐτὸν δ' ὀφείλει καὶ ἡ Ἑλλάς τὴν εἰσκαμψὴν νέας σποδαιοτάτης βιομηχανίας, τῆς μεταξουργίας. Τῷ 559 στίφος Οὐνῶν προήλθε μέχρι Θερμοπυλῶν. Κατὰ τὰ ἔτη 577-588 ἐπῆλθον οἱ Σλαῦοι, μέχρι τοῦδε περιωσμένοι ἐν τῷ Κάτω Δουνάβει· ἀλλ' ἐλευθερωτέραν πρὸς Ν ἐπέκτασιν ἐπέτυχον πρῶτον ἐπὶ Ἡρακλείου, ἀπασχολημένοι εἰς τοὺς κατὰ τῶν Ἀδάρων καὶ Περσῶν πολέμους, καὶ ἔκτοτε ἐπεξετάθησαν εἰς μέγα μέρος τῆς Ἡπείρου καὶ τῆς Θεσσαλίας, ἐπανειλημμένως δ' ἐπεχείρησαν, ἀλλ' ἄνευ ἀποτελέσματος, κατὰ τῆς Θεσσαλονίκης. Πιθανῶς σλαβικά στίφη προήλασαν δλίγον κατ' δλίγον πρὸς νότον καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Πελοποννήσῳ. Ἀλλ' οἱ Ἑλληνας διετήρησαν πάντοτε ἐν τῇ ἑαυτῶν χώρᾳ τὴν ὑπεροχὴν.

Κατὰ τὴν εἰς θέματα (ἐλάσσονα, στρατιωτικῶς ὀργανωμένα καὶ ὑπὸ στρατηγῶν διοικούμενα κυβερνεῖα) διαίρεσιν τοῦ βυζαντινοῦ κράτους (συντελεσθεῖσαν πιθανῶς ἐπὶ Λέοντος τοῦ Γ'), ἡ ἰσως ἥδη ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ στρατιωτικῶς διηρημένη Ἑλλάς, ἐν τῇ τὸ ὄνομα Ἀγαθὰ εἶχε πάλιν περιορισθῇ νῦν εἰς τὴν βορείαν Πελοποννήσον, διηρέθη εἰς τὰ θέματα Πελοποννήσου, Ἑλλάδος, Νικοπόλεως, Αἰγαίου πελάγους καὶ Σάμου, τῆς Θεσσαλίας κατὰ τὸ πλείονον εἰς τὸ θέμα Θεσσαλονίκης ἀνηκούσης. Ὅτι ἡ κυρίως Ἑλλάς (ἦτοι οἱ Ἑλλαδικοὶ) ἐτήρει ἐτι δύναμιν ἰδίαν ἀπεδείχθη ἀπαξ ἐτι κατὰ τὴν ἐπανάστασιν τὴν ὁποῖαν οἱ Ἑλλαδικοὶ ἐπεχείρησαν τῷ 727 κατὰ τοῦ ὧς εἰκονομάχου μισηθέντος διακεκριμένου αυτοκράτορος Λέοντος τοῦ Γ'· ἀλλ' ἡ παράτολμος ἐπιχείρησις αὐτῶν, πλευσάντων μετὰ δυνάμει εἰς Κων/πολιν ἵνα καθαρῶς τὸν Λέοντα, ἔληξε δι' αἰσχροῦς ἡττης πρὸς τῆς Κων/πόλεως. Καταστρεπτικωτάτη ὑπῆρξε διὰ τὴν Ἑλλάδα ἡ κατὰ τὰ ἔτη 746-7 λυμνημένη

τὴν χώραν πανώλης. Δὲν εἶχε δ' ἐτι παρέλθῃ αὐτὴ καὶ ἀνενηώθησαν αἱ ἐπιδρομαὶ τῶν Σλαύων, οἵτινες, ὑπὸ τῶν Βουλγάρων πιεζόμενοι, ἐπῆλταν ἀκωλύτως ὅλην τὴν Ἑλ., διαδάντες δὲ πολυάριθμοι τὴν ἰσθμὴν ἐγκατεστάθησαν εἰς πλείστα τῆς Πελοποννήσου μέρη, ἰδίως ἐν Ἀρκαδίᾳ καὶ Ἡλίδι, ἐν τῇ βορείᾳ Μεσσηνίᾳ, Λακωνίᾳ καὶ ἐπὶ τοῦ Ταυγέτου. Ἐκτοτε παρὰ τὰς ἐν ταῖς πόλεσιν ἑλλήν. κοινότηρας συνεστήθησαν ἐν τοῖς ἀγροῖς παμπληθεῖς σλαβικαὶ, αἰτίνες διοικουμέναι αὐτονομῶς συνηνώθησαν δλίγον κατ' δλίγον εἰς ἰδιαίτερας φυλετικὰς κοινότητας, καὶ τὸ μὲν πρῶτον εἰρηκῶς διαδιδόναι ὑπέστησαν πολλαχῶς τὴν ἑλληνικὴν ἐπίδρασιν. ἐν τε τοῖς ἐθίμοις καὶ τῇ γλώσσῃ, πληθυνθεῖσαι ὁμοῦς κατόπιν καὶ ἐνισχυθεῖσαι· ἀπέδρασαν στοιχεῖον ἐχθρὸν διὰ τὰς ἐλλ. πόλεις καὶ τὴν βυζαντ. κυβερνήσιν· μόλις δὲ μετ' ἐπιμόνους πολέμους ὑπετάγησαν εἰς τοὺς βυζαντινοὺς καὶ ἐδέχθησαν τὴν χριστιανισμόν. Ἡ πρώτη ἀξία λόγου στρατείας τῶν βυζαντινῶν κατὰ τῶν ἐν Ἑλλάδι Σλαύων ἐγένετο ἐπὶ τῆς αυτοκρατορίας Εἰρήνης διὰ τοῦ Σταυρακίου τῷ 783. Ἐπικινδυνωτάτη ἐπανάστασις τῶν Σλαύων ἐγένετο ἀρχομένου τοῦ Θ' αἰῶνος. Ἀλλ' ἡ πρὸ τῶν Πατρῶν ἡττα αὐτῶν ἐγένετο δι' αὐτοὺς ἀρχὴ καταπτώσεως καίτοι ἡ θέσις τῶν Ἑλλήνων στρατιωτικῶς κατέστη δυσχερὴς διὰ τῆς κατὰ 825 καταλήψεως τῆς Κρήτης ὑπὸ τῶν Σαρακηνῶν, οἵτινες ἐντεῦθεν ὁρμώμενοι κατὰ θάλασσαν ἠνώχλουν τοὺς Ἑλληνας. Περὶ τὰ μέσα τοῦ Θ' αἰῶνος ὑπετάγησαν διὰ τοῦ Θεοκτίστου Βρυεννίου σύμπαντες οἱ Σλαῦοι, ἐκτὸς τῶν ἐπὶ τοῦ Ταυγέτου Μελεγίνων καὶ Ἐζερίτων, εἰς φόρον μόνον ὑπαχθέντων. Ἀπαξ ἐτι (941) ἐπῆλθον ἐχθροπραξίαι μεταξὺ τῶν Βυζαντινῶν ἐξ ἐνός καὶ τῶν Μελεγίνων ἐξ ἑτέρου, ἐνῶν οἱ ἄλλαχοῦ τῆς χώρας Σλαῦοι πρὸ πολλοῦ εἶχον ἀναγνωρίσῃ τὴν ἐπικυριαρχίαν τοῦ Βυζαντίου, δεχθέντες δὲ ὑπὸ τὸν αυτοκράτορα Βασίλειον τὸν Μακεδόνα (867-86) τὸν χριστιανισμόν συνεχῶς ἐνέουσαν ἔκτοτε ἐπὶ μᾶλλον μᾶλλον μετὰ τοῦ ἑλληνικοῦ πληθυσμοῦ εἰς ἐν ῥωμαϊκόν» ὅλον. Ἡ τοιαύτη ἀρρομοίωσις ὑπῆρξεν ὠφελιμωτάτη διὰ τὴν Ἑλλάδα διότι οὕτως ἡ ἑλληνικὴ ἐθνότης προσέλαβε νέα στοιχεῖα ἐπιδράσαντα ἐπωφελῶς ἐπὶ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν διαφόρων κλάδων τοῦ ἐθνικοῦ βίου, οὕτω δὲ ἡ χώρα, καὶ ἰδίως αἱ παράλιαι πόλεις τῆς Πελοποννήσου, προήχθησαν εἰς ἀξίαν λόγου εὐημερίαν. Ἐκτοτε πολλοὶ ἐπιδρομαὶ τῶν Σαρακηνῶν ἐπιτυχῶς ἀπεκρούσθησαν· λήγοντος ὁμοῦς τοῦ Θ' αἰῶνος ἐλεηλάτησαν οὗτοι τὰς νήσους, τῷ 896 τὴν ἐν Θεσσαλίᾳ Δημητριάδα, τῷ 900 τὴν Ἀθήμον, τῷ δὲ 904 αὐτὴν τὴν ἀκμάζουσαν Θεσσαλονίκην. Ἀλλ' ἡ δύναμις αὐτῶν κατέπεσεν ἀπὸ τοῦ 924 μετὰ ἡτταν παρὰ τὴν Ἀθήμον καὶ τῷ 961 ἀπέβαλον καὶ

τὴν Κρήτην. Ἀλλὰ κατὰ τὸν Ι' αἰῶνα ἡνωγλήθη ἡ Ἑλλάς ὑπὸ τῶν Βουλγάρων, οἵτινες τῇ μὲν 978 ἐλεγκάτησαν τὴν Λάρισα, τῇ δὲ 986 διέκλυσαν καὶ τὴν Βοιωτίαν καὶ Ἀττικὴν διὰ τῆς παρὰ τὸν Σπερχειὸν ὁμοῦς τελείας ἡττης τῶν ἀπὸ τῆς ἀλλοτρίας αὐτῶν ἢ Θεσσαλίας.

Κατὰ τὸν ΙΑ' αἰῶνα ἐξακολουθοῦσι τὰ δεινὰ τῆς Ἑλ. διὰ τῶν κατορθωμάτων τοῦ Γουίσκάρδου (βλ. λ.) καὶ βραδύτερον (1107) τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Νικηφόρου, ὃν ἀποτέλεσμα ὑπῆρξεν ἡ παρ' οὐκ ἐκ κατασχὴ τῶν περὶ τὸ Δυρράχιον μερῶν. Πολὺ ὁμοῦ καταστρεπτικώτερα ὑπῆρξεν ἡ ἐπιβρομή (1147) στέλου Ῥογήρου τοῦ Β' τῆς Σικελίας, ὅστις περιπλεύσας ἀπὸ τῆς Κερκύρας τὰ παράλια τῆς Πελοποννήσου τὴν μὲν Μονεμβασίαν ἀντελασφύρις προσέβαλε, κατέλαβεν ὁμοῦ καὶ ἐλεγκάτησε τὴν διὰ τὸ ἐμπόριόν της καὶ ὡς ἔβραν τοῦ βιοτικῆς τῆς Πελοποννήσου ἀκμαΐζουσαν Κόρινθον καὶ τὴν διὰ τὴν βιομηχανίαν καὶ τὸ ἐμπόριον φημιζομένην πόλιν τῶν Θηβῶν. Ἀλλ' ἐκ τῆς προσβολῆς ταύτης ταχέως ὡς φαίνεται, ἀνταλ-δοῦσα ἡ Ἑλλὰς ἦτο κατὰ τὸ δεύτερον ἡμεῖς τοῦ ΙΒ' αἰῶνος ἐκ τῶν ἀκμαϊστάτων τοῦ βυζ. κράτους ἐπαρχίων.

Μετὰ τὴν ὑπὸ τῶν Λατίνων ἄλωσιν τῆς Κων/πόλεως (1204), ἡ Ἑλ. μετὰ τῆς Θεσσαλονικῆς ἐδόθη μετὰ τοῦ τίτλου βασιλείας εἰς Βονιφάτιον τὸν Β', τὸν Μομφερρατίνον, ὅστις κατέλαβε μὲν τὴν Ν Μακεδονίαν καὶ Θεσσαλίαν, νικῆσας δ' ἐν Θερμοπύλαις τὸν στρατὸν Λέοντος τοῦ Σγουροῦ προήλασεν εἰς Ἀθῆνας καὶ Θήβας (ἐφ' ᾧ ἀνεγνώρισε καὶ ἡ Εὐδοκία τὴν κυριαρχίαν του), εἰς Πελοπόννησον ὁμοῦ. —Μωρέαν ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ ΙΓ' αἰῶνος, καὶ δὴ πρῶτον παρὰ δυτικῶν, καλουμένην—δὲν κατωρῶσα νὰ ἐκτείνῃ τὰς κατακτήσεις του, ἀποκρουσθεὶς ἐπιτυχῶς ὑπὸ Λέοντος τοῦ Σγουροῦ πρὸ τῶν τειχῶν Κορίνθου καὶ Ναυπλίου. Μετ' οὐ πολὺ ὁμοῦ ὑπετάγη εἰς τοὺς Φράγκους καὶ ἡ Πελοπόννησος κατὰ τὸ πλεῖστον μέρος (τῆς Γοδεφρείδος ὁ Βιλλαρδουίνος εἶχεν ἤδη, 1204, καταλάβῃ τὰ δυτικὰ παράλια), εἰς τοῦ Γουλιέλμου Σαμπλίττου, ὅστις τὴν κατεκτήθησαν χώραν διένειμεν ὡς τιμάριον εἰς τοὺς μετ' αὐτοῦ στρατεύσαντας ἱππότες. Ἀναγκασθεὶς δὲ (1209) νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς Γαλλίαν ὁ Σαμπλίττης παρέδωκε προσωρινῶς τὴν ἀρχὴν εἰς τὸν Βιλλαρδουίνον. Ὡς βάνεις νεμικῶν διατάξεων εἰσῆχθησαν νῦν τὰ ἔθιμα τῆς Καμπανίας, ἐν δὲ τοῖς ἐκκλησιαστικαῖς πράγμασι σὺν τῇ εἰσαγωγῇ τῶν ἐν τῇ Δύσει ἱσχυόντων ἐκκλησιαστικῶν ὁρισμῶν ἐπεκράτησε μετ' ὀλίγον τὸ κανονικὸν δίκαιον καὶ ἡ ἀνωτάτη ἀπόφασις τῆς ἁγίας Ἐδρας.

Διὰ δόλου, κατὰ τὴν παραδοσιν, ἀποξενώσας τῆς ἀρχῆς τὸν οἶκον τοῦ Σαμπλίττου ἀνεκρύβθη ὁ Βιλλαρδουίνος τῇ 1210 ὑπὸ τῶν βαρῶνων ἀνώτατος τοῦ Μωρέως κύριος. Διεδέξατο δ' αὐτὸν ὁ υἱὸς τοῦ Γοδεφρείδος

καὶ τοῦτον ὁ ἀδελφὸς Γουλιέλμος ὅστις ἡγαγέσθην (1259) νὰ παραχωρήσῃ εἰς τὴν μετ' ὀλίγον ἀνιδρυτὴν τοῦ βυζαντινοῦ κράτους Μιχαήλ Η' τὸν Παλαιολόγον τρεῖς σπουδαίας θέσεις, τὴν Μονεμβασίαν, Μάνην καὶ τὴν Μισσηρὰν, ὡς ἐπεχειρήσας εἶτα ν' ἀνακτήσῃ ἀπώλεσι καὶ ἄλλας. Ἐπὶ τῶν χωρῶν τούτων ιδρύθη βυζ. διοικητικὸν (Λακβεχίμονος ἢ Μισσηρὰ), ὅπερ μέχρι τέλους τῆς Φραγκοκρατίας διατέλεσεν εἰς δεινούς ἀγῶνας πρὸς τοὺς Φράγκους. Μετὰ τὸν Γουλιέλμον τὸ τιμάριον περιήλθεν εἰς τὸν Ἀνδριανικὸν οἶκον, μεθ' ὃν, ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ ΙΔ' αἰῶνος μετεβέβηκε εἰς τὸν Ἰωαννίνων κλάδον τοῦ Ἀνδριανικοῦ οἴκου, ὅστις ἐλευθέρησε τὸ πλεῖστον δι' ἐπιτροπῶν Ὁ τελευταῖος τοῦ οἴκου τούτου πρίγκιψ Ἀχάκιος Γοδεφρείδος τοῦ Ταραντοῦς ἀπέθανε τῇ 1364. (Πρβλ. Ἀχάκιος καὶ Ἰλίδος νομὸς, ἱστορία).

Τὸ δὲ δουκάτον Ἀθηνῶν ἀνήκον μέχρι τοῦ 1308 εἰς τὸν οἶκον Δελαφῶς, μετεβιβάσθη τότε εἰς τὸν ὀρθότερον Βριέντιον, εὐ ἡγεθῆντος παρὰ τὸν Κηρίστιν (1311) περιήλθεν ἡ ἀρχὴ εἰς τοὺς Καταλωνίους (βλ. Ἀθῆναι, ἱστορία). Ἐν τῇ Β' Ἑλλάδι: εἰς τὸν πρώτον θανάτῳ Βονιφάτιου τοῦ Μομφερρατικοῦ (1207) ἡ ἀρχὴ τῶν Φράγκων εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἐσχελευθῇ, καθ' ὅσον μάλιστα ἀπὸ τοῦ 1204 ὁ βυζ. οἶκος τῶν Ἀγγέλων ἐγκατασταθεὶς ἐν τῇ γαίῳ. Ἡπερίῳ ἐνήργει πρὸς ἀπόκτησιν τῆς Θεσσαλονικῆς, ἣν καὶ κατέλαβε τῇ 1222. Τῇ δὲ 1246 ἡνωθῆναι πάλιν αὐτὴ μετὰ τοῦ βυζ. κράτους (πρβλ. Θεσσαλονικῆς βασιλείου).

Αἱ νῆσοι κατὰ τὴν ἰερωσιν τῆς λοιπ. αὐτοκρατορίας ἐν Κω/λει ἐδόθησαν εἰς τοὺς Ἰννετούς, οἵτινες καταλαβόντες τὴν Κέρκυραν καὶ τὰς παραλίους πόλεις Μεθώνην καὶ Κορώνην ἤρξαντο ἐν ἔτει 1212 συστηματικῶς τοῦ ἀποικισμοῦ τῆς Κρήτης. Ἐπιτεβύχτης δὲ τῆς Ἰννετίας εἰς τοὺς θέλοντας τῶν εὐγενῶν νὰ διοργανώσωσιν ἰδίας ἐκστρατείας πρὸς κατάληψιν τῶν νήσων, ὡν ἡ ἀρχὴ ὁ ἀνήκειν εἰς αὐτοὺς κληρονομικῶς, ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν ὁμοῦ τῆς ἐνετικῆς δημοκρατίας, ὁ μὲν Μαρίνος Δάνδολος κατέλαβε τὴν Ἀνδρον, οἱ δὲ Ἀνδρέας καὶ Ἰερεμίας Γουζικὴ τὴν Τήνον Μύκονον, Σκῦρον καὶ Σκόπελον, ἐπληρώθη δὲ τὸ Ἀλγαιὸν στολίσκων Ἰννετῶν εὐγενῶν προβαίνοντων εἰς τὴν κατάκτησιν τῶν μικροτέρων νήσων. Ἐν Κεφαλληνίᾳ καὶ Ζακύνθῳ ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ ΙΓ' αἰῶνος ἡμιζέον ὁ οἶκος Ὀρτίνη. Ἀλλ' ὁ κρατικὸς τῶν κυρίων τούτων τῶν νήσων ὑπῆρξεν ὁ Μάρκος Σανούτσος, ὅστις κατελάβων τῇ 1207 τὴν Νάξον ἐπέβηκε τὴν κυριαρχίαν του ἐπὶ τῆς Πάρου Ἀντιπάρου, Κιμῶλου, Μήλου Σίοντος, Ἰου, Φολεγανδρου καὶ ὅλων ἀπὸ τῶν διατηρηθῶσαν ἐν τῇ ἀρχῇ μέχρι τοῦ 1383, ὅτε τὸ δουκικὸν ἄξιωμα μετεβιβάσθη εἰς τὸν οἶκον Κρίστο ἄρξαντα μέχρι τοῦ 1566, ὅτε ἤρξαν τοῦ δουκάτου οἱ Τούρκοι.

(ἀμέσως ἀπὸ τοῦ 1579). Τὸ ὑπάρχον ἢ ἀρχὴ τῶν Νέστων ἐπὶ τινῶν ἄλλων νήσων ὑπῆρξε προσωρινός, καθὼς ἐν τῇ 1447 ὁ ἐν Νικαίᾳ αὐτοκράτωρ Βυζαντινὸς ἀναλαβὼν συνήνευσε μετὰ τοῦ κράτους τοῦ πλείστου νήσους, ὡς τὴν Λέσβον, Χίον, Σάμον, Ἰκαρίον, Κῶν.

Περὶ τὰ μέσα τοῦ 14 αἰῶνος ὁ τῆς Σερβίας βασιλεὺς Στέφανος Δουσάν (βλ. λ.) κυριεύσας πᾶσαν σχεδὸν τὴν Ἡπειρον, Μακεδονίαν καὶ Θεσσαλίαν, τὰς μὲν δύο τελευταίας χώρας ἐπέτρεψε τῇ στρατηγῇ αὐτοῦ Γρηγορίῳ Πρελιούδῃ, τὴν δ' Αἰτωλίαν καὶ Ἀκαρνανίαν ὡς ἰδιαιτέρον δεσποτάτον τῷ ἀδελφῷ Συμεῶν· θανόντος δὲ τοῦ Δουσάν διεσπάσθη τὸ κράτος τοῦ καὶ ἡ μὲν Θεσσαλία ὑπετάγη τέως εἰς τοὺς Τούρκους τῷ 1393, ἐν Ἡπείρῳ δ' ἐκασίλευσαν ἀπὸ τοῦ 1358 ἐν μέρει μὲν σέρβοι, ἐν μέρει δὲ λατῖνοι θυνάσται, ἐν μέρει δὲ καὶ ἄλβανοι ἀρχηγοί, μέχρις αὐτοῦ (1480) ὑπέκυψε καὶ τὸ δεσποτάτον Ἡπείρου εἰς τοὺς Τούρκους. Ἐν ᾧ δ' ἡ Ἑνετία κατέχευε τὰς ἐπὶ τοῦ Ἀδριατικοῦ πελάγους παραλίας, ὑπέταξαν οἱ Τούρκοι κατὰ μικρὸν τὴν Ἀλβανίαν. Μέρος δὲ μικρὸν Ἀλβανῶν διετήρησαν ὑπὸ τὸν ἥρωα Σκιανδέρβητον (1443-68) ἐπὶ δεκαετηρίδας τινὰς ὑπερήφανον ἀνεξαρτησίαν μέχρις αὐθιγάντος τοῦ ἥρωος καὶ αἱ ὑπ' αὐτοῦ ὑπερασπιζόμεναι χώραι ἔπεσαν εἰς χεῖρας τῶν Τούρκων.

Τὴν αὐτὴν τύχην, μετὰ πολλὰς περιπετείας (περὶ ὧν βλ. Ἀθῆναι, ἱστορία) ἔσχεν τὸ δουκάτον τῶν Ἀθηνῶν (περίλαμβάνον Ἀττικὴν, Βοιωτίαν, Φωκίαν καὶ Φθιώτιδα), συμπερίληφθὲν τῷ 1458 ἐν τῷ 2ῳ μ. κ. κατὰ τὴν αὐτὴν ὁ χρόνος συνετελέσθη καὶ ἡ ὑποταγὴ τῆς Πελοποννήσου ὑπὸ τῶν Τούρκων, ἐν ᾗ ἡ Φεραγχοκρατία ἐξέλιπε τῷ 1430 παραχωρηθέντος τοῦ πριγκιπάτου Ἀγαίας εἰς τὸν μετ' εὐλαίας τελευταῖον αὐτοκράτορα τοῦ Βυζαντίου καὶ τοὺς ἀδελφούς του. Ἀφ' οὗ δὲ καὶ πρότερον εἶχον λάβῃ ἐκ τῶν ἀδιαλείπτων διγυνοῦν εὐκαίριας νὰ ἐμφανισθῶσι καὶ ἐνταῦθα οἱ Τούρκοι, τέλος αὐτὸς ὁ Κατακτητὴς Μωῦ μεθ' ἐπελθὼν δις τῷ 1458 καὶ 1460, κατέλαβεν ἐριστικῶς τὰς βυζαντινὰς ἐν Πελοποννήσῳ κτήσεις. (Πρβλ. Ἀγαῖες καὶ Ἡλίδες νομοί, ἱστορία). Ἦντο εὐκόλως ὁμοῦς κατατρωθῆναι ἢ κατακτηθῆναι τῶν ἐνετικῶν ἐνταῦθα κτήσεων (εἰς ἃς τῷ 1402 προσετέθη καὶ ἡ Μονεμβασία) καὶ τῶν νήσων· διότι μάλιστα τῷ 1479 μετὰ πολλοὺς ἀγῶνας συνωμολογήθη συνθήκη ἐπωφελεστάτη τοῖς Τούρκοις, μετὰ 20 β' ἔτη ἀνανεώσας τοὺς πολέμους Παγιαζήτ' ὁ Β' ἐκυριεύει μὲν τὴν Ναύπακτον, Μεθώνην, Κορίνθον καὶ Ναυαρίνον, ματαίως ὁμοῦς ἐπειράθη τὴν κατὰ κτήσιν τῶν τελευταίων ἐν Πελοποννήσῳ ἐνετικῶν κτήσεων, Ναυπλίου καὶ Μονεμβασίας. Τῷ δὲ 1503 συνωμολογήθη εἰρήνη, καθ' ἣν ἑκάτερον μέρος διετήρει τὰς ὑπαρχούσας τότε κτήσεις του, ὅποια διὰ τὴν

Ἑνετίαν ἦσαν μόνον ἡ Κεφαλληνία καὶ μικροτέραι τινες νῆσοι.

Περὶ τοῦ 3ου τρίτου, Τούρκικου αἰῶνα καὶ ὁ ὑπερἀνεξαρτησίας Ἀγίων — διὰ τῆς μεταξὺ Πύλης καὶ τῶν Ἑνετικῶν συνθήκης τοῦ 1503 ἐξησφαλίσθη εἰς τοὺς Τούρκους ἡ κυριαρχία τῆς Ἑλλάδος. Ταῦτα ἀνεξάρτητα ἢ εἰς τοὺς Ἑνετοὺς ὑπέκοντο μέρη τῆς Ἑλ. ὑπετάγησαν εἰς τοὺς Τούρκους ἀπὸ τοῦ 1522, τῷ δὲ 1540 παρεδόθη αὐτοῖς τὸ Ναύπλιον καὶ ἡ Μονεμβασία, τέλος δὲ διὰ τῆς κατὰ τὸ 1573 συνωμολογηθείσης εἰρήνης, καθ' ἣν οἱ Ἑνετοὶ διεφύλαξαν ὀλίγας τινὰς μόνον κτήσεις ἐπὶ τῆς ἀλβανικῆς ἀκτῆς, τὴν Κρήτην καὶ τὰς Ἰονίους νήσους, συνεπληρώθη ἡ ὑποταγὴ τῆς Ἑλ. εἰς τοὺς Τούρκους. Πρότερον δὲ τῆς χώρας Βεηλέρβης καὶ διηρέθη αὕτη εἰς παντζῆλια, ὧν σημαντικώτατον ἦν τὸ τοῦ Μωρέως, διοικουμένον ὑπὸ Πασσᾶ καὶ πολλῶν ὑπ' αὐτὸν βοεβοδῶν. Διετήρησαν ὁμοῦς οἱ ὑποταγθέντες κοινοτικὴν τινα αὐτονομίαν· αὐτοὶ ἐκλέγοντες κατὰ τόπους προστώτας (Ἀρχοντας ἢ Δημογέροντας). Αἱ δὲ Κυκλάδες κατέβησαν κατ' ἀρχὰς εἰς τὴν Πύλην ὠρισμένον ἐτήσιον φόρον, ἀλλ' ἔνεκα τοῦ ἐκ τῶν συγνῶς ἐπιδρομῶς εἰς αὐτὰς ποικυμένων Μεταλιταίων ἱπποτῶν ἐμπνεομένου τοῖς Τούρκοις τρόμου ἔμεινον αἱ νῆσοι αὗται· πραγματικῶς ἀνεξάρτητοι καὶ τὸν φόρον δὲ τοῦτον κατέβαλλον τότε μόνον, ὅτε ἐνεφανίζετο εἰς τὸ Αἰγαῖον ὁ Καπετὰν-πασσᾶς (ὑπουργὸς τῶν Ναυτικῶν) μεθ' ὅλου τοῦ στόλου του πρὸς εἰσπράξιν αὐτοῦ. Ἐν νέῳ πολέμῳ (1645-69) οἱ Ἑνετοὶ ἀπώλεσαν τὴν Κρήτην, ἀλλὰ ἐλίγῳ ὕστερον (1687-99) κατέλαβον αὐτὸν τὸν Μωρέαν, καὶ ἐν μικρῷ χρόνῳ διὰ ποικιλίων οἰκοδομῶν, διὰ τῆς ὑποστηρίξεως τῆς γεωργίας, τῆς ἀμπελοουργίας, τῆς μεταξουργίας, καὶ διὰ τῆς εἰσαγωγῆς εὐτάκτου διοικήσεως συνετέλεσαν εἰς προαγωγὴν τῆς χώρας. Διὰ τοῦ πολέμου ὁμοῦς τοῦ 1715 ἀπώλεσαν πάλιν τὸν Μωρέαν καὶ ἐν τῇ ἐν Πασσάροβιτς εἰρήνῃ (1718) παρεχώρησαν ἐριστικῶς αὐτὸν τοῖς Τούρκοις. Οὕτως ἅπαντα ἡ Ἑλλάς ἐγένετο πάλιν τσερρικὴ, διηρέθη δὲ εἰς πασσαλίγια, τεθεῖσα ὑπὸ τῆς ἐξουσίας τοῦ βαλῆ τῆς Ρούμελης, ἐν ᾧ 31 νῆσοι τοῦ Αἰγαίου παρεχωρήθησαν εἰς τὸν Καπετὰν-πασσᾶν καὶ ἄλλους Τούρκους μεγιστᾶνας πρὸς ἐπικαρτίαν. Τὸ σύστημα τοῦτο τῆς διοικήσεως, διὰ τὴν συχνὴν ἀλλαγὴν τῶν διοικητῶν, ἐπιβαλλόντων κατὰ βούλησιν φόρους καὶ δεσποτικῶς αὐτοὺς εἰσπραττόντων κατήνησεν εἰς καταστρεπτικὴν ἀπομύζην τῶν πόρων καὶ δυνάμεων τοῦ λαοῦ, δι' ἣν οὐκ ἦντο δὲ καὶ διότι τὸ πλεῖστον τῶν γαιῶν περιήλθον εἰς χεῖρας τῶν Τούρκων, πλήρη νέκρωσις ἐπῆλθεν ἐν τῇ παραγωγικῇ τῆς χώρας δράσει καὶ οἱ Ἕλληνες ἀποκλειστικῶς σχεδὸν εἰς τὸ ἐμπόριον ἀφωσιώθησαν.

Τὸ τοιαύτας περιστάσεις καὶ αὐτὸς ἴσως

Εθνισμός θά καταστρέφεται, εάν μὴ ἰσχυρῶς συντηρηεῖτο ὑπὸ δυο δυνάμεων, τῆς Ὁρητικῆς καὶ ἐκκλησιαστικῆς ἀπ' ἐνός, τῆς κοινοτικῆς αὐτονομίας ἀπ' ἑτέρου. Ἡ Ὁρητικὴ, χωρίζουσα τοὺς Ἑλλήνας ἀπὸ τῶν κυριάρχων, ὑπελείπετο ὡς παρηγορία ἐν μέσῳ τῶν δεινῶν, ἐμπνέουσα γενναϊότητα διὰ τὴν παρούσαν τύχην τῶν, ἐλπίζας διὰ τὸ μέλλον. Ἡ δ' ἐκκλησιαστικὴ, πλείστας προνομίας λαβοῦσα παρ' αὐτοῦ τοῦ Κατακτητοῦ, ἐπῆρχετο ὑπερασπίσεως τῶν δικαιῶν τῶν χριστιανῶν ἀπέναντι τῆς Πύλης, συνεβίβαζεν αὐτοὺς διὰ τῆς δικαιοδικῆς ἐξουσίας ἣν διετήρησε, καθόλου δὲ ἤσκησε μεγάλην ἐπίδρασιν ἐπὶ τῶν ἐσωτερικῶν τοῦ ἔθνους ὑποθέσεων καὶ ἀπετέλει τὸ μόνον ὑπολειπόμενον συγκεντρωτικὸν ἐν αὐτῷ στοιχεῖον. Ἀπ' ἑτέρου δ' ἡ ῥηθιζτα κοινοτικὴ αὐτονομία συνετήρει τὸ πνεῦμα τῆς αὐτοδιοικητικῆς καὶ αὐθιγαρχίας κωλύουσα τὴν πολιτικὴν μετὰ τῶν κατακτητῶν συγχώνευσιν. Ἡ διατήρησις δὲ καὶ ἀνάπτυξις τοῦ πνεύματος τῆς ανεξαρτητικῆς ἀρτίζεται ἰδίως εἰς τοὺς Ἀρμενιολοῦς καὶ μάλιστα τοὺς ἐν ταῖς δυσπροσίτοις ἀκρωρεῖαις εἰς διαρκεῖς μετὰ τῶν Τούρκων διατελούντας ἐχθροπραξίας Κλέφτας. Εὐεργετικῶς διὰ τὸ ἔθνος ἐπῆδρασε καὶ ἡ ἐν Κωνσταντινουπόλει μαρτυρούμενη τάξις τῶν Φαναριῶν, διατελούντων ἐν ὑψηλαῖς παρὰ τῇ Πύλῃ ἀξιώμασι (βλ. Φαναριῶται, πρῶλ. καὶ Διεργηθεὶς μέγας). Ἡ δὲ κατὰ τὸν ΙΗ' αἰῶνα ἀναπτυνθείσα τάξις πρὸς τὴν μάθησιν, ἡ ἔδρασις πολλῶν σχολείων, εὐχὴ ἡ κιστα δὲ ἡ τοῦ ἐμπορίου τῶν Ἑλλήνων ἀνάπτυξις, συνετέλεσαν εἰς ἀνωτέραν τοῦ ἔθνους μόρφωσιν· ἐμπορικοὶ δ' οἰκοὶ συνέστησαν καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Τουρκίᾳ τὰ πρῶτα ἐκπαιδευτικὰ ἱδρύματα, ὅτινα, λίαν περιωρισμένα τὸ κατ' ἀρχάς, ἀνεπτύχθησαν ἐπὶ μάλλον ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ ΙΗ' αἰῶνος διὰ τῆς ῥωσικῆς ὑποστηρίξεως.

Τὴν Ῥωσσίαν, συνδεδεμένην πρὸς αὐτοὺς διὰ τοῦ ἰσχυροῦ δεσμοῦ τῆς Ὁρητικῆς, ἐθιώρησαν οἱ Ἑλλήνες ἤδη ἀπὸ Πέτρου τοῦ Μεγάλου ὡς τὸν φυσικὸν αὐτῶν ὑπερασπιστήν, παρ' οὗ καὶ τὴν ἀπελευθέρωσιν ἠδύνατο νὰ ἐλπίσωσι. Πρώτη ὁμῶς Αἰκατερίνη ἡ Β' ἐπέχειρθε τὴν πραγματοποιήσασιν ἐπαναστάσεως ἐν Ἑλ., ὅτε, τῷ 1768, ἡ Τουρκία ἐκήρυξε κατ' αὐτῆς τὸν πόλεμον· αὐτὴ πρὸς ἐξέγερσιν τῶν Ἑλλήνων ἐνέργηται τοῖς ἐπὶ τούτῳ εἰς Ἑλ. πεμφθέντος Παπαδοπούλου ἀπέτυχον κατ' ἀρχάς, μόνον δὲ ὅτε μέρος τοῦ ῥωσικοῦ στόλου ὑπὸ τὸν Θεόδωρον Ὀρλώφ καταπλέον ἐκ Κρονστάνδης εἰς τὴν Μεσόγειον, ἐστάθμευσεν κατὰ Φεβρ. 1770 ἐν Οἰτύλῳ τῆς Λακωνίας καὶ πλείστα μέρη κατέλαβεν, ἐξηγγέρθησαν οἱ Ἑλ. ἐν Πελοποννήσῳ καὶ αὐτῇ δὲ τῇ Β' Ἑλλάδι, κυρίως δὲ ἐν Μεσολογγίῳ καὶ ταῖς νήσοις. Ἀλλ' ἡ ἐπιχειρήσις ἔσχε ταχέως ἐκθασιν οἰκτράν· Ἀλβανοὶ στρατολογη-

θέντες ὑπὸ τῆς Πύλης ἐκυρίευσαν τὸ Μεσολογγίον, καταβαλόντες δὲ τοὺς Ῥώσους ἐν Πελοποννήσῳ διήλθαν εἰς ὀκατισμὸν ἀνερχόμενοι τὴν χώραν, ἐπιφέροντες σφαγὴν καὶ λεηλασίαν· ὁ δὲ στόλος τοῦ Ὀρλώφ ἀπῆλθεν ἐν σπουδῇ καταλείπων τοὺς Ἑλλήνας εἰς τὴν τύχην τῶν. Ἡ παρὰ τὸν Ῥωσικὸν καταστροφή τοῦ στόλου ὑπὸ τοῦ Ἀλεξίου Ὀρλώφ οὐδὲν μόνιμον ἔσχε διὰ τὴν Ἑλλάδα ἀποτελέσασθαι· μόνον δὲ ὅροι τινὲς ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων (ἀμνηστία, Ὁρηκευτική ἐλευθερία καὶ ἐλευθερία πρὸς μεταναστεύσιν) ὑπῆρξαν οἱ καρποὶ τοῦ ἐπαναστατικοῦ κινήματος. Ἐπὶ ἐννεα ἔκτοτε ἔτη ἡ Πελοπόννησος διετέλεσεν ἔρμαιον τῶν λεηλασιῶν καὶ βίαιοπραγιῶν τῶν ἀλβανικῶν σωματείων, ὅτινα εἶχον συντελέσει τὴν ἐκ νέου εἰς τοὺς Τούρκους ὑποταγὴν αὐτῆς, μέχρις ὅτου ὁ Χασάν πασῆς κατέβαλεν αὐτὰ ἐσπελῶς παρὰ τὴν Τριπολιν (1779). Κατὰ τὸν μετ' ὀλίγον νέον μεταξὺ Τουρκίας καὶ Ῥωσσίας πόλεμον, οἱ Σουλῶται καὶ ἄλλοι Ἰπαιρώται ἐξηγγέρθησαν διὰ Ῥώσων ἀπεσταλμένων κατὰ τῶν Τούρκων, ἐγκαταλειφθέντες δ' ὑπὸ τῶν Ῥώσων διὰ τῆς εἰρήνης τοῦ Ἰασίου ἐξηκολούθησαν μόνον ἐπὶ τινα ἐτι χρόνον τὸν πόλεμον, ἀρχηγούς ἔχοντας τοὺς περιττήμους ἥρωας Κατωάνην καὶ Ἀνδρουτσόν.

Κατὰ τοὺς ἐπομένους ἑσχατοὺς χρόνους ἀνεπτύχθη μὲν εἰς μέγαν βαθμὴν τὸ ἑλληνικὸν ἐμπόριον καὶ τὰ γράμματα ἔλαβον ἐπίδρασιν ἰσχυράν, ἡ δὲ ὀλίγη τὴν Εὐρώπῃν κατέχουσα πολιτικὴ κίνησις ἤσκησε καὶ ἐπὶ τῶν Ἑλλήνων ἐπίδρασιν καὶ ἀρπύνετε τὴν ἰδέαν τῆς ἀπελευθερώσεως, ἣν μετὰ θερμῆς ἐκκαλιέργησαν ἄνδρες οἱ Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος ὁ πρεσβύτερος, Ἀλέξ. Ψηλάντης ὁ πρεσβύτερος, Ἀνθίμος Γαζής καὶ πάντων μάλιστα ὁ τῆς ἐλευθερίας ψαλτῆς Ῥήγας, ὁ πρῶτος τὴν ἰδέαν τῆς ἱδρύσεως τῆς Ἑταιρίας συλλαβόν, οὗτινος ὅμοιος ἡ θανατωσις (1798) ἐματαιώσας τὰ παρὶ ἐλευθερώσεως τῆς Ἑλ. σχέδια. Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ αἰῶνος ὁ Ἀλῆ πασῆς ἐξολοθρεύσας τοὺς Σουλῶτας καὶ τοὺς ἄλλους ἐχθροὺς αὐτοῦ καταβαλὼν ὑπέταξεν εἰς αὐτὸν τὴν Ἀλβανίαν ὅλην ἐν πρώτοις (1803) καὶ κατ' ὀλίγον ὅλην σχεδὸν τὴν Β' Ἑλλάδα καὶ κατ' αὐτῆς δὲ τῆς Πελοποννήσου ἐπέχειρθε. Δι' αἰνῶν αὐταὶ περιστάσεις δὲν ἀνεχαίτητον τὴν ἐσωτερικὴν τοῦ ἔθνους ὀργασμὸν πρὸς τοὺς διηγεκῶς κατ' ἀριθμὸν τε καὶ σπουδαιότητα αὐξανόμενους σχολείους ἱδρῶν ἐν Ἀθήναις καὶ Ἑταιρίᾳ τῶν Φιλομύστων (1814) καὶ ἡ ἐμπορικὴ δὲ ναυτιλία ἀνεπτύσσεται, οὕτως ὥστε τῷ 1813 τὸ ἐμπορικὸν τῆς Ἑλ. ναυτικὸν ἀνῆρχετο εἰς 800 πλοῖα, ἴσον τινι ἔσχατῳ πρὶς ἄμυναν ἐξοπλισμένῳ, μετὰ 2000 περίπου ἀνδρῶν. Ἀλλ' ἰδίως ἡ προπαρασκευὴ τοῦ ἔθνους εἰς τὴν ἐπαναστάσιν συνετέλεσθη διὰ

τῆς Φιλικῆς ἑταίρειας, ἰδρυθείσης μὲν λήγον-
τος τοῦ 1814 ἐν Ὁδησσῷ, μετὰ καταπληκτικῆς
δὲ ταχύτητος ἐξαπλωθείσης πανταχοῦ ὅπου
Ἕλληνες. Ὁσημέραι ὁ ὄργανός ἐπετείνετο,
ἀλλ' ὁ καιρὸς δὲν ἐφαίνετο ἀκόμη εὐθετος.
Ὅτε ὁ κατὰ Ἰανουάριον 1821 ἐπελθὼν θάνα-
τος τοῦ Ὁσπεδάρου τῆς Βλαχίας Ἀλεξάν-
δρου Σούτσου, ἐπήνεγκε τὴν αἰφνιδίαν τῆς
Ἐπαναστάσεως ἑκρήξιν. τῶν Ἑλλήνων ἐλ-
πιζόντων ἐπὶ τὴν ἀρωγὴν τοῦ αὐτοκράτορος
τῆς Ῥωσσίας Ἀλεξάνδρου τοῦ Α', παρ' ᾧ
ὑπουργὸς καὶ εὐνοούμενος διετέλει ὁ Ἕλλην
κόμης Καποδίστριας. Ὁ πρίγκιψ Ἀλεξάν-
δρος Ὑψηλάντης, ἔχων ἐν Βεσσαραβία περὶ
ἑαυτὸν σῶμα ἑταίρων, εἰσέβαλε τῇ 22 Φε-
βρουαρίου εἰς Ἰάσον, ἐκάλει πάντας τοὺς Ἑλ-
ληνας εἰς τὰ ὅπλα κηρύττων τὴν ἐξέγερσιν
τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν ἄλλων χριστιανικῶν
ἐπαρχιῶν, παρέχων δὲ βεβαιώσεις περὶ βοή-
θείας παρὰ τῆς Ῥωσσίας. Ἀγων τὸν ἱερὸν
λόγον καὶ ἄλλους ἐνθουσιώδεις μαχητάς, περὶ
τοὺς 5000 ἐν ὅλῳ, ὥδεως πρὸς τὸ Βουκου-
ρέστιον· ἀλλ' ἡ ἀντίστασις τῶν βογιάρων τῆς
Βλαχίας, ἡ ἀποκήρυξις τοῦ κινήματος ὑπὸ τῆς
Ῥωσσίας, ἡ ἑλλειψὶς παντὸς σχεδίου καὶ ἡ
προδοσία τοῦ Βλαδιμηρέσκου ἐπήνεγκον τὸ
ναυάγιον τοῦ ἐγχειρήματος διὰ τῆς καταστρο-
φῆς τοῦ ἱεροῦ λόγου ἐν Δραγατσανίῳ (6
Ἰουνίου).

Ἐν τῷ μεταξὺ ἐκηρύχθη καὶ ἐν Πελοπον-
νήσῳ ἡ ἐπανάστασις τὴν 23 Μαρτίου, ἰδίως
ὑπὸ τοῦ ἀρχιεπισκόπου Πατρῶν Γερμανοῦ, τοῦ
Ἀνδρέου Ζαΐμη καὶ τοῦ Ἀνδρέου Λόντου
διευθυνομένη. Οἱ ἐπαναστάται, ἀρχιστρατή-
γους ἔχοντες τὸν Θεόδωρον Κολοκοτρώνην
καὶ τὸν Πέτρον Μαυρομυχάλην, πολλὰς κα-
ταλαβόντες πόλεις ἵδρυσαν ἐν Καλάμῳ προ-
σωρινὴν κυβερνήτην ὑπὸ τὸ ὄνομα «Μεσσηνιακῆ
Γερουσίας» ἥτις τὴν 28 Μαρτίου ἀρξαμένη
τῶν ἐργασιῶν τῆς ἐπεχείρησε τὸν ὄργανισμὸν
τῆς ἐπαναστάσεως. Ταυτοχρόνως ἐκηρύχθη
καὶ ἐν ταῖς νήσοις ἡ ἐπανάστασις, ὧν ἐντὸς
μὲν τοῦ Ἀπριλίου αἱ Σπέτσαι, τὰ Ψάρὰ καὶ ἡ
Ῥόδος ἐκηρύχθησαν ἀνεξάρτητοι στόλος δὲ τῶν
ἐπαναστατῶν ὑπὸ τὸν Τομπάζην προσεῖλκυσε
εἰς τὸ κίνημα καὶ τὰς λοιπὰς πλὴν τῆς Χίου.
Ἐν τῇ ΒΔ Ἑλλάδι οἱ Σουλιῶται ὠχύρωσαν
τὰς ὑπ' αὐτῶν κατεχομένας θέσεις, ἐν τῇ ΒΑ
ἡ Λοκρὶς, ἡ Βοιωτία, ἡ Εὐβοία, ἡ Ἀττικὴ ἦσαν
ἐν πλήρει ἀποστάσει, αἱ Ἀθῆναι εἶχον κατα-
ληρθῆ καὶ εἶχον ἀποκλεισθῆ ἐν τῇ Ἀκροπόλει
ἡ τοῦρκ. φρουρά. Ἀλλὰ καὶ πέρα τῶν Θερμο-
πυλῶν μετεβίβη τὸ κίνημα καὶ οἱ Τοῦρκοι προσε-
βλήθησαν ἐν Θεσσαλομαγνησίᾳ καὶ Μακεδονίᾳ.
Πληροφορηθέντες σαφῶς τὰ τῆς ἐπαναστάσεως
οἱ Τοῦρκοι ἐξεστράπησαν εἰς βιαιότητα καὶ
ἰδίως ἐν Κων/πόλει, ὅπου ὁ πατριάρχης Γρη-
γόριος ὁ Β' κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ Πάσχα (10
Ἀπριλίου) ἀπηγγινώθη καὶ ἄλλοι ἀρχιερεῖς
καὶ πρόκριτοι ἐθανατώθησαν, ἐν Σμύρῃ, ἐν

Κρήτῃ, ἐν Κύπρῳ καὶ ἀλλαχοῦ· αἱ βιαιότητες
δ' αὐταὶ ἐπήνεγκον καὶ διακοπὴν τῶν μετὰ
τῆς Ῥωσσίας διπλωματικῶν σχέσεων. Ἐν
τούτοις ἡ ἐπανάστασις προέβαινε κατὰ γῆν τε
καὶ κατὰ θάλασσαν· ὁ στόλος τοῦ ναυάρχου
Τομπάζη προσέβαλε τὸν τουρκικὸν τὴν 21
Μαΐου παρὰ τὴν Μιτυλήνην, ἄλλος δὲ στόλος
ἐξήγειρε εἰς ἐπανάστασιν τὸ Μεσολόγγιον καὶ
τὸ Ἀνατολικὸν καὶ δι' αὐτῶν τὴν Αἰτωλίαν
καὶ Ἀκαρνανίαν. Ἐν τῇ μέσῃ Ἑλλάδι δὲν
ἠδυνήθησαν νὰ εἰσχωρήσωσιν οἱ Τοῦρκοι, ἀπο-
κρουσθέντες ἐν τῷ Ἀνατ. μὲν μέρῃ ὑπὸ τοῦ
Ὁδυσσεύς, ἐν δὲ τῷ δυτικῷ ὑπὸ τῶν Σουλιω-
τῶν, ἡγουμένου τοῦ Μάρκου Μπότσαρη. Ἡ Τρί-
πολις περὶ ἣν συνεκεντρώτο ὁ ἀγὼν ἐν
Πελοποννήσῳ, ἐκυριεύθη τὴν 23 Σεπτεμβρίου,
ἐπὶ τοῦ Ἀκροκορίνθου ἐστήθη ἡ ἑλλ. σημαία
καὶ μόνον ἐξ φρουρίας κατεῖχον ἀκόμη οἱ Τοῦρ-
κοι ἐν Πελοποννήσῳ.

Ἐθνικὴ συνέλευσις συγκληθεῖσα ὑπὸ τοῦ
Δημητρίου Ὑψηλάντου καὶ συνελοῦσα ὑπὸ
τὴν προεδρίαν τοῦ Μαυροκορδάτου κατ' ἀρχὰς
μὲν ἐν Ἀργεῖ, εἰτα δὲ ἐν Πιάδᾳ παρὰ τὴν Ἐπι-
δαυρον, συνεζήτησε καὶ παρεδέχθη προσωρινὸν
πολιτεῖμα διὰ τὴν Ἑλλάδα, ὅπερ, προκηρυχθὲν
ἀρχομένου τοῦ 1822, γινωστὸν δὲ ὑπὸ τὸ ὄνομα
«Ὁργανικὸς νόμος τῆς Ἐπιδαύρου», ἐμείνεν
ἀνεκτέλεστον, ἡ δὲ κατ' αὐτὴ διορισθεῖσα κυβερ-
νήσις ἐκ πάντε μελῶν ὑπὸ τὸν Μαυροκορδάτον
διετέλεσεν ἀνίσχυρος. Δι' ἀποφάσεως τῆς
συνελεύσεως ἐκηρύχθη ἡ Ἑλλάς κράτος ἀνεξ-
άρτητον ἀποτελούμενον ἐξ ἀπασῶν τῶν ἐπ-
αναστατησάντων χωρῶν.

Ἡ δὲ Πύλη καταλαβούσα τὴν τοῦ πικροῦ
τῶν Ἰωαννίνων ἀνταρσίαν ἠδυνήθη τῷ 1822
νὰ χρησιμοποίησιν ὅλας τὰς δυνάμεις κατὰ
τῆς Ἑλλάδος. Ὁ Δραμαλὴς μετὰ 30 000
ἀνδρῶν προῆλθε διὰ τῶν Θερμοπυλῶν πρὸς
τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν Πελοπόννησον, κατέ-
λαβε τὸ Ναύπλιον καὶ τὸ Ἀργεῖ, στενωχω-
ρηθεὶς ὅμως δι' ἑλλειψιν τροφῶν ἠναγκάσθη νὰ
ὑποχωρήσῃ πρὸς τὴν Κόρινθον καὶ ἐν τῷ στε-
νῷ τῶν Δερβενικίων ἠττήθη ὑπὸ τοῦ Κολοκο-
τρώνη. Οἱ Ἕλληνες ἐξεπύρρησαν μὲν τὸ
Ναύπλιον, ἐν τῇ Δ ὁμως Ἑλλάδι ἠττήθη-
σαν (4 Ἰουλίου 1822) παρὰ τὸ Πέτα διὰ
προδοσίας τοῦ ἀλβανοῦ ὀπλουργοῦ Γώγου.

Κατ' ἀκολουσίαν τῆς συμφορᾶς ταύτης πᾶ-
σα σχεδὸν ἡ Αἰτωλία καὶ Ἀκαρνανία περι-
ῆλθεν ὑπὸ τὸ κράτος τῶν τουρκικῶν καὶ ῥιγ-
δαίως οἱ νικηταὶ προχώρησαν μέχρι Μεσολογ-
γίου ὅπερ καὶ ἐπολιόρκησαν. Ἀλλὰ κατὰ τὴν
πρώτην ταύτην πολιορκίαν τὸ Μεσολόγγιον
ἀντέταξε γενναίαν ἀντίστασιν καὶ ἡ τῇ 25
Δεκεμβρ. γενομένη ἐφοδος τῶν τουρκικῶν ἀπ-
κρούσθη γενναίως καὶ ἀπέληξεν εἰς τὴν φυγὴν
αὐτῶν. Οὕτω δὲ ἡ ἐπανάστασις ἐσώθη εἰς τὴν
Δ Ἑλλάδα. Τὸ ἐπόμενον ἔαρ (1823) οἱ τοῦρ-
κοι πάλιν εἰσέβαλον μετὰ πολυαριθμοῦ στρα-
τοῦ καὶ ἡ μὲν ἐμπροσθοφυλακὴ αὐτῶν ἠττήθη

παρὰ τὸ Καρπενήσιον ὑπὸ τῶν γενναίων Σουλιωτῶν τῶν ὑπὸ τὸν περιφημον Μάρκον Μπέτσαρη νύκτωρ προσβαλόντων τὸ τουρκικὸν στρατόπεδον, ἀλλὰ τὴν ἐπιτυχίαν ταύτην οἱ Ἕλληνες ἀπέτισαν διὰ τοῦ θανάτου τοῦ ἡρωικοῦ αὐτῶν ἀρχηγοῦ. Τὸ κύριον σῶμα τοῦ τουρκ. στρατοῦ προχωροῦν κατέλαβε τὴν Αἰτωλοακαρνανίαν καὶ ἐπῆλθε κατὰ τοῦ Μεσολογίου. Ἀλλὰ πρὶν προσδῆλθαι τὴν πόλιν ταύτην ἐπεχείρησε τὴν πολιορκίαν τοῦ Λιτωλικοῦ· ἀλλ' ἡ ἀποτυχία τῆς πολιορκίας ταύτης ὡς καὶ ἡ κατὰ τὴν ὑποχώρησιν ἥττα τῶν τουρκῶν κατὰ τὴν διάδοσιν τοῦ Ἀσπροποτάμου ἐματαιώσεν ἐντελῶς καὶ τὴν νέαν ταύτην στρατείαν. Κατὰ τὰ δύο ταῦτα ἔτη (1822-23) ὁ ἑλλ. στόλος, ἀνεδείχθη νικηφόρος, ὁ δὲ τουρκικὸς πολλὰ ὑπὸ τοῦ Μισούλη παθὼν δὲν ἤδυνάτο νὰ διαφιλονεικῇ πρὸς ἐκείνον τὴν τῆς θαλάσσης κυριότητα. Καὶ κατέλαβε μὲν κατ' Ἀπρίλιον τοῦ 1823 τὴν δυστυχῆ Χίον ὁ καπετὰν πασσάς Καρὰ Ἀλῆς· ὀλίγον ὁμῶς ὕστερον, κατὰ τὴν νύκτα τῆς 6 πρὸς τὴν 7 Ἰουνίου ἐπῆλθεν ἐξολόθρευσις τοῦ τουρκικοῦ στόλου ὑπὸ τοῦ Κανάρη παρὰ τὴν Χίον.

Λήγοντος τοῦ 1823 τὰ ὑφιστάμενα δύο κόμματα, ἐπὶ κεφαλῇς ἔχοντα τὸ μὲν τὸν Κολοκοτρώνην μετὰ τῶν πλείστων ἀρχηγῶν, τὸ δὲ τὸν Μαυροκορδατὸν μετὰ τῶν πλείστων προκρίτων καὶ τῶν μελῶν τοῦ νεομυστικοῦ σώματος, ἦλθον εἰς πλήρη ῥῆξιν καὶ δύο ἀπέναντι ἀλλήλων συνεστάθησαν κυβερνήσεις, ὧν ἡ μὲν ἐστηρίχθη ἐπὶ τῶν κλαφτῶν, ἡ δὲ εἶχεν ὑπὲρ αὐτῆς τὸν στόλον· αὕτη δὲ καὶ ἐπεκράτησεν ἐπὶ τέλους. ἀρχηγὸν ἔχουσα τὸν Κουντουριώτην. Ἐν ᾧ δὲ ἐσωτερικῶς ἐταράσσεται ἡ Ἑλλάς καὶ ἀπέναντι τῶν εὐρωπ. δυνάμεων ἡ θέσις τῆς ἐδυσχεραίνεται· ἡ προεδρία ἦν ἐπεμψάν οἱ Ἕλληνες εἰς τὸ ἐν Βερρῶν συνέδριον, ἕνεκα τῆς ἐπιρροῆς τοῦ Μισερνίχου, οὔτε παρὰ τῇ Αὐστρίᾳ, οὔτε παρὰ τῇ Ῥωσίᾳ ἐτυχεν ἀκροάσεως, ἡ Γαλλία δὲ ἐδείχθη οὐδέτερά, ἡ δὲ Ἀγγλία καὶ ἐχθρικῶς ἐδεῖξεν διαθέσεις. Ἀλλ' ἀπ' ἐτέρου ἡ δημοσία γνώμη πανταχοῦ τῆς Εὐρώπης ἤρξατο ἐξαιρεομένη ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων. πλείστα δὲ σωματεῖα ἰδρύθησαν πρὸς ὑποστήριξιν αὐτῶν, ὧν κέντρον ἀπὸ τοῦ 1825 ἐγένετο, διὰ τῆς ἐλευθεριότητος καὶ δημοκρατικότητος τοῦ Ἰνδρῆ, ἡ Γενεύη, καὶ φιλελληνικὰ δὲ πολεμικὰ σώματα διωργανώθησαν καὶ διαπρεπεῖς ἄνδρες, ἐν οἷς εἰς ἕως ὁ ὕμνος. διέθεσαν αὐτοὺς ὑπὲρ τοῦ ἑλλ. Ἀγῶνος. Ὡς συνέπειαι τῶν εὐνοϊκῶν τούτων περιστάσεων ἐπῆλθε τὴν 9 Φεβρ. 1824 ἐν Λονδίνῳ ἡ συνομιλήσις ἑλληνικοῦ θανείου 800 000 λίρῶν ἀπελθόντων ὀνομαστικῶν, διὰ τοῦ ἐποίου ἡ Ἑλλάς ἐλάβε πραγματικὰς μόνον 348 000. Ἐν μίᾳ τῶν ἐνεργειῶν τούτων ἐπῆλθεν ὁ ἀπὸ τοῦ Ἰμβρακίου παστᾶ μέγας κίνδυνος, ἐπερχομένου μετὰ μεγάλου στόλου ἐξ Ἀλεξανδρείας. Καὶ κατώρ-

θωσε μὲν ὁ Μισούλης τὸν τε Ἰβραήμ ὡς καὶ τὸν Καπετὰν πασσάν, καταστρέψαντά κατ' Ἰούλιον 1824 τὰ Ψάρα, μετὰ πολλὰς εὐτυχεῖς μάχας νὰ αναγκάσῃ νὰ ὑποχωρήσῃ, τοῦτον μὲν πρὸς τὴν Ἑλλάσποντον, ἐκείνον δὲ πρὸς τὴν Κρήτην, ἥτις μετὰ πολυετέας ἀγῶνας εἶχε κατὰ μέγα μέρος ὑποταχθῇ πάλιν εἰς τοὺς Τούρκους· ἀλλὰ κατὰ τὸ ἐπομένον ἔτος 1825 οἱ Ἕλληνες μετ' ὅλην τὴν ἐπικρατήσαν ἐμνοσίαν καὶ τὰ ὑλικά μέσα αἵτινα παρέτχεν αὐτοῖς νέον ἐν Λονδίνῳ θάνατον δὲν ἠδυνήθησαν ν' ἀναχαιτιστοῖ τὸν Ἰμβρακίμ, ὅστις τὴν 12 Φεβρουαρίου προσηρμισθεὶς εἰς Μεθώνην κατέλαβε μετ' ὀλίγων τῶν Ναυαρίων καὶ λήγοντος τοῦ ἔτους ἐγένετο κύριος σχεδὸν ἐλοκλήρου τῆς Πελοποννήσου, ἥτις δεινὰς ὑπ' αὐτοῦ ὑπέστη ἀναστατώσεις ἐστρατη δ' εἶτα πρὸς τὸ Μεσολόγγιον, τὸ ὅποιον ἀποκρινοῦ μετὰ τοῦ ἐν 10 ἐπερχομένου Ἰεσίδου παστᾶ κατέλαβε τὴν 18 Ἀπριλ. 1826. Ὁ Ἀγῶν εὐρίσκατο νῦν εἰς δεινὴν περίσθον. Πληθὺς Ἑλλήνων ἐστάλησαν ὑπὸ τοῦ Ἰμβρακίμου εἰς Αἴγυπτον ὡς δοῦλοι, παντὸς ἐπῆλθον κατατροπᾶ καὶ τὸ εὐνόησεν τοῦ 1826 ἡ Πελοπόννησος ἥτο ἐρημία. Ὁ δὲ Ἰεσίδος ἐπέταξεν ὅλην σχεδὸν τὴν Ἀνατ. Ἑλλάδα, τὴν δὲ 3 Αὐγ. κατέλαβε τῆς Ἀθήνας καὶ ἐπολιορκεῖ τὴν Ἀκρόπολιν, ἐν ᾧ αἱ ἐσωτερικαὶ τῶν Ἑλλήνων διχόνοιαί εἶχον φθάσῃ εἰς τὸν ὑπατιν βαθμόν.

Ἡ ἔλευσις τοῦ λόρδου Κόρχαν ἐράνη ἐπιδόματα συμπίπτουσιν τινὰ τῶν μεριδίων κατὰ τὴν ἐν Ἰστροῦν Ῥωμικῇ Συνέλευσιν τοῦ 1827. Οἱ φιλέλληνες Ἀγγλοὶ Κόρχαν καὶ Τζώρτζ ἐπέστησαν ἐπὶ κεφαλῇς ὁ μὲν τοῦ στόλου, ὁ δὲ τοῦ στρατοῦ, ὡς ἀνώτατος δ' ἄρχων τοῦ ἐλευθέρου ἑλλ. κράτους ἐξελέγη (30 Μαρτίου) δι' ἐπταετίαν ὁ κῆμης Ἰωάννης Καποδίστριας. Ἀλλ' ἡ ἐμνοσία αὕτη μικρὸν διήρκεσε, ταχέως δ' ἐγεννήθησαν πάλιν διχονομίαι καὶ ἀντιζηλίαι πρὸς τοὺς ξένους ἀνώτατους ἀρχηγούς, αἵτινες καὶ ἐπήνεγκον κυρίως τὴν ἀποτυχίαν τῶν πρὸς ἀπαλλαγὴν τῆς Ἀκροπόλεως ἀπὸ τῆς πολιορκίας ἄλλων τε προσπαθειῶν καὶ τοῦ πρὸς τὸν σκοπὸν τούτον τολμηροῦ ἐγχειρήματος τοῦ στρατηγοῦ Τζώρτζ τὴν 24 Μαΐου ἡ Ἀκρόπολις ἠναγκάσθη νὰ συνθηκολογήσῃ. Οὕτως ἐράνη ἡ Ἑλλάς, κατὰ τὸ μέγιστον μέρος ὑπὸ τῶν Τουρκῶν πάλιν κατεκτημένη, ὡς μοιραῖος ἀποτυχάνουσα ἐν τῇ ἱερῇ ἀγῶνι· ὅτε ἡ ἐπέμβασις τῶν εὐρωπ. δυνάμεων ἐπήνεγκεν εὐτυχῇ μεταβολῇ εἰς τὰ πράγματα. Ἡ Ἀγγλία φοβουμένη μονομερῆ ἐπέμβασιν τῆς Ῥωσσίας—ὅπου ἀποθνήσκοντα κατὰ Νοέμβριον 1825 τὸν αὐτοκράτορα Ἀλέξανδρον διαδέχεται ὁ ἀδελφὸς Νικόλαος—εἶχεν ἐπιληφθῇ διαπραγματεύσεων ἐν Πατρὸς πόλει, συνεπείᾳ τῶν ὁποίων ἤδη τὴν 23 Μαρτίου 1826 ὑπεγράφη πρωτόκολλον, καθ' ὃ ἀμφότεραι αἱ δυνάμεις θὰ ἐπανεβάνον

παρὰ τῇ Πύλῃ ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος, μελλούσης ν' ἀποτελέσῃ αὐτόνομον μὲν, ἀλλὰ τῇ Πύλῃ φόρου ὑποτελὲς καὶ ταύτης τὴν ἐπικυριαρχίαν ἀναγνωρίζον κράτος. Καὶ τοῦτο μὲν τὸ πρωτόκολλον ἔμεινε κατ' ἄρχάς ἄνευ ἀποτελέσματος.

Ἀλλ' ἡ ἐπιμονὴ τῆς Πύλης ἀποκρουσθεῖς πᾶσαν ξένην παρέμβασιν, δηλωθεῖσα ἐντὼς τερον διὰ τοῦ τηλεγράφου τῆς 28 Μαΐου 1827, ἐπήνεγκε τὴν ὑπογραφὴν τῆς ἐν Λονδίνῳ συνθήκης μεταξὺ Ῥωσσίας, Ἀγγλίας καὶ Γαλλίας, σκοπὸν ἔχουσης τὴν παντὶ τρέπω καὶ διὰ τῆς βίας ἐν ἀναγκῇ παῦσιν τῶν ἐχθροπρασιῶν καὶ τὸν ἐξαναγκασμὸν τῆς Πύλης πρὸς συμβιβασμὸν, συνωδᾷ τῇ ὁποίᾳ οἱ ἐν τῇ Μεσογείῳ σταθμεύοντες στόλοι τῶν τριῶν δυνάμεων διατάχθησαν νὰ πλεύσωσι πρὸς τὰ ἑλληνικά παρὰ τὴν νῆα κωλύσει τὴν ἀποδίδασιν τουρκικῶν στρατευμάτων ἐξ Αἰγυπτίου. ἐν περιπτώσει δ' ἀντιστάσεως ν' ἀντιταξῶσι τὰ τηλεδύλα των. Τὴν 8 Ὀκτ. 1827 ἐγένετο ἡ περίφημος ναυμαχία τοῦ Ναυαρίνου καθ' ἣν ἐξολοθρεύθη ὁ τουρκοκυπριακὸς στόλος. Ἀλλ' ἡ Πύλη καὶ πάλιν ξὺν ἐνεδίδον, ἀπαίτουσα ἰδιαιτέρως τὴν ὑποταγὴν τῆς Πελοποννήσου, εἰς τὴν ὅποιαν πρὸς χάριν τῶν Δυνάμεων ὑποσχετὸν νὰ πέμψῃ «ἐνα καλὸν πασσᾶν», ἐπῆλθον δὲ τοσοῦτον σφοδραὶ διενέξεις ὥστε οἱ πρέσβεις τῶν τριῶν Δυνάμεων ἀπῆλθον ἐκ Κων/λεως τὴν 28 Νοεμ. 1827. Ἐν Ἑλλάδι δὲ ἡ καταστροφὴ τοῦ ἐχθρικοῦ στόλου ἀνεξισχόνησε τὸ θάρρος καὶ τὰς ἐλπίδας. Κατὰ Ἰανουαρίαν 1828 ἤρκετο ὁ κόμης Καποδίστριας εἰς Ναῦπليون καὶ ἀνέλαβε τὴν ἐκτελεστικὴν ἐξουσίαν. Ἀλλ' ἡ διακανόνισις τῆς πολιτικῆς θέσεως τῆς Ἑλλάδος ἀκίνητος μεγάλῃς δυσκολίας, ἰδίως διὰ τὴν ἐπιβουλήν μετα τὴν καταστροφὴν τοῦ Ναυαρίνου ἐχθρικήν ἵσταν ἐπὶ τῇ Πύλῃ πρὸς τὴν Ῥωσσίαν, ἥτις κατ' Ἀπρίλιον τοῦ 1828 ἐκήρυξε τὸν πόλεμον κατὰ τῆς Τουρκίας, ὅπως νέαν φάσιν θύοντα εἰς τὴν πορείαν τοῦ ἑλληνικοῦ ζητήματος.

Περὶ οὗτος τετάρτη, τὸ Ἑλληνικὸν βασιλεῖον. — Ἐπὶ τῇ ἐλευσίᾳ τοῦ Κυβερνήτου ἐοίγησαν πρὸς στιγμὴν αἱ ἐσωτερικαὶ διχονομίαι. Περὶ αὐτὸν συνεστήθη συμβουλὴν ἐξ 27 μελῶν (Πανελλήνιον), μεθ' οὗ ἀνέλαβε τὴν στρατιωτικὴν καὶ πολιτικὴν διοίκησιν τῆς χώρας. Ὁ πόλεμος εἶχεν ἤδη λάβῃ πέραν ἐκστρατείας τοῦ στρατηγοῦ Τζωρτζεῖ εἰς τὴν Δ' Ἑλλάδα ἐλθὲν κατὰ Μάιον 1829 διὰ τῆς ἀνακτήσεως τοῦ Μεσολαγγίου. Πρὸ πολλοῦ δὲ γαλλικὸς στρατὸς κατοχῆς ἐκ 14000 ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Μαϊζὼν, πέμψεις κατ' ἀπείρασιν τῆς ἐν Λονδίνῳ συνδιασκεψέως καὶ ἀποβιβάσεις τὴν 17 Αὐγ. 1828 παρὰ τὸ Ναυαρίνον, εἶχεν ἐξαναγκάσῃ τὸν Ἰδρακὴν εἰς ἐκκένωσιν τῆς Πελοποννήσου, καὶ αἱ τελευταῖαι τουρκικαὶ φρουραὶ ἀπεσφύρθησαν, αἱ δὲ Δυνάμεις ἔλαβον τὴν Πελοπόννησον καὶ τὰς νήτους ὑπὸ τὴν ἐγγύτην αὐτῶν συνωδᾷ τῇ συνθήκῃ τῆς 4/10 Νοεμβρ. 1828. Κατὰ τὰς

ἀποφάσεις τῆς ἐν Ἀργεὶ ἐθνικῆς Συνελεύσεως (1829) ἀντὶ τοῦ Πανελληνίου ἰδρύθη Γερουσία, ἥς ὅμως τὰ μέλη ἀποκλειστικῶς σφεδρὸν ὑποτοῦ Προέδρου ἐξελεχθῆσαν. Οὕτως ἡ διοίκησις ἐτροποποιήθη ἐπὶ τὸ μοναρχικόν· μικρὸν δὲ μετὰ ταῦτα ἡ Ἑλλάς, ἥτις διὰ τοῦ πρωτοκόλλου τῆς 10/22 Μαρτίου 1829 εἶχε κληρονομήσῃ μοναρχίαν κληρονομικὴν ἀλλ' ὑποτελὲς φόρου τῇ Τουρκίᾳ, διὰ τοῦ νέου πρωτοκόλλου (22 Ἰανουαρίαν 1830) τῆς ἐν Λονδίνῳ πρὸς διακανόνισιν τῶν ἑλλ. πραγμάτων γενομένης συνδιασκεψέως τῶν τριῶν Δυνάμεων, ἐκρηγνύουσα βασιλείαν ἀνεξαρτητὸν, οὗ καθωρισθῆσαν τὰ ὅρια. Ἡ Πύλη ἀπεδέξατο τὸ πρωτόκολλον τοῦτο τὴν 12 Ἀπριλίου. Καὶ κατ' ἄρχάς μὲν προσηνέχθη τὸ ἑλλ. στέμμα εἰς τὸν πρίγκηπα Λεοπολδὸν τῆς Σαξωνίας-Κοβούργου-Γότσας, τὸν κατόπιν βασιλεῖα τοῦ Βελγίου, ὅστις ὅμως καίπερ διατεθειμένος νὰ δεχθῇ, ἐκ ποικίλων παραπειθόμενος λόγων ἀπεποιήθη. Ἡ γαλλικὴ Ἰουλιανὴ ἐπανάστασις ἐπῆνεγκε διακοπὴν τῆς λονδίνειου συνδιασκεψέως. Ἐν τῇ μεταξὺ δὲ τὰ ἐν Ἑλλάδι πράγματα ἔλονεν ἐξαιρετικόν, μεγάλῃς ἐγερθείσης οὐκ ἐλλείπει κατὰ τῆς διοικήσεως τοῦ Καποδίστριας (βλ. λ.). καὶ ἤδη τῷ 1830 ἐπανεστάτησαν οἱ Μανιάται, μετ' ὀλίγον δὲ ἡ Ὑδρα καὶ ἄλλαι νῆσοι ἰδρύσαν προσωρινὴν Κυβερνήσιν (Ἰαν. 1831), ἥτις ἐπεκαλέσθη τὴν ὑποστήριξιν τῆς Γαλλίας, καὶ ἀληθῆς ἦρξαιτο ἐμφύλιος πόλεμος. Τότε δ' ἐκέρχοντο Μιαούλης ἐφάνη πρὸ τοῦ ὄρους τοῦ Πόρου καὶ ἐκυρίευσεν τὸν ἀστυλιζόμενον ἑλλ. στόλον· κατὰ τοῦτο δὲ ὁ Καποδίστριας ἐπέμψεν στρατεύματα καὶ ἐπεκαλέσθη τὴν βοήθειαν τοῦ ἐν τῇ Αἰγαίᾳ σταθμεύοντος Ῥώσου ναύαρχου· ὁ δὲ μετὰ τοῦ στόλου ἀντιστάμενος ναύαρχος Μιαούλης, φοβούμενος μὴ περιπέσῃ ὁ στόλος εἰς χεῖρας τῶν Ῥώσων, ἐπυρπόλησε αὐτὸν τὴν 1 Αὐγ., ἀποτελούμενον ἐξ 28 πολεμικῶν πλοίων. Ὁ Κυβερνήτης συνεκάλεσεν ἐπὶ τούτοις Ἑθνικὴν Συνέλευσιν· ἐν τῇ μεταξὺ δὲ δολοφρονήθεις αὐτοῦ (27 Σεπτ. 1831), ἡ Συνέλευσις συνεληθῶσα κατέστησεν (8 Δεκ. 1831) προσωρινὸν Κυβερνήτην τὸν ἀδελφόν του Αὐγουστίνου Καποδίστριαν. Ἀπέναντι ἑμῶς τῆς Συνελεύσεως ταύτης συνήλθεν ἑτέρα ἐν Περαιῶν διώρισε δ' ἄλλην Κυβερνήσιν ὑπὸ τὸν Κωλέττην, ἥτις καὶ ὑπερίσχυσε μετὰ πολὺμηνον διγύνοισιν· τὴν 21 Μαρτίου τὰ στρατεύματα αὐτῆς εἰσῆλθον εἰς Ἀργεὶ καὶ ὁ Αὐγουστίνος Καποδίστριας ἠναγκάσθη (28 Μαρτ.) νὰ παραιτηθῇ. Ἐπὶ τούτοις δ' ἐσχηματίσθη κυβερνητικὴ ἐπιτροπὴ ἐπιταμελής ἐξ ἀμφοτέρων τῶν μεριδίων.

Ἐν τῇ μεταξὺ ἐκ κοινῆς συναινέσεως (21 Ἀπρ. 1832) τῆς Ἑλλ., τῶν προστατῶν Δυνάμεων καὶ τῆς Ναυαρίας, ὠρίσθη ὡς βασιλεὺς τῆς Ἑλλάδος ὁ πρίγκηψ τῆς Ναυαρίας Ὁθων, συνεστήθη δὲ Ἀντιβασιλεία μέλλουσα νὰ

κυβερνήτη μέχρι της ἐνθλιτικώσεως αὐτοῦ τὴν 27 Ἰουλίου ἢ ἐν Ναυπλίῳ συνελθούσα Ἑθνικὴ Συνέλευσις ἀνεκέρησε τὴν Ὁθωνὰ βασιλέα τῆς Ἑλλάδος. Τὴν 24 Σεπτεμβρίου συνεστήθη ἐν Μοναχῷ ἡ Ἀντιβασιλεία, ἀποτελουμένη ἐκ τοῦ κόμητος Ἀρμανσπέργ, τοῦ στρατηγοῦ Αἰδεγ καὶ τοῦ Συμβούλου τοῦ κρατοῦς Μάουερ, οἱς προστεθὴ ὡς ἀναπληρωματικὸς ὁ Ἀβελ. Τὴν 18 Ἰανουαρίου 1833 κατέπλευσεν εἰς Ναύπλιον ὁ βασιλεὺς μετὰ τῆς Ἀντιβασιλείας, ἀποβιβασθέντων δὲ τῶν βαυαρικῶν στρατευμάτων, αἵτινα εἶχεν ἀναλάβῃ νὰ πέμψῃ εἰς Ἑλ. ἢ Βαυαρίαν, εἰσῆλθεν ὁ βασιλεὺς εἰς τὴν πόλιν τὴν 26 Ἰαν. Συστηθέντος ἑριστικοῦ ὑπουργείου ἤρξατο διοργανιζομένη ἡ διοίκησις κατὰ τὸν εὐρωπαϊκὸν τρόπον. Ἀλλ' οἱ Κλέφται τῶν βορείων μερῶν καὶ οἱ Μανιάται ἠρνήθησαν νὰ συμπεριχωρῶσι πρὸς τὴν νέαν τῶν πραγμάτων ταῖν καὶ ἐξηκολούθουν τὰς ἀρχαίας καὶ βιαιοπραγίας αὐτῶν ἕως οὗ ἠναγκασθῆσαν εἰς ἡσυχίαν διὰ συστηματικῆς ἐκστρατείας τῶν βαυαρ. στρατευμάτων (1834 5). Παρὰ τὰς ἀγαθὰς διαθέσεις καὶ ἐνέργειας τῆς Ἀντιβασιλείας ἡ ἀρχαία διχόνοια ἀνεσάνη ἐκ νέου. Κατὰ Μάρτιον τοῦ 1834 ὤργανισθη συνωμοσία κατὰ τῆς Ἀντιβασιλείας, ἣς ὅμως ἀνακαλυφθείσης καταδικάσθησαν ὁ Κολκοτριώνης καὶ Κολλιόπουλος εἰς θάνατον φυλακισιν. Ταυτοχρόνως ἡ Ἑλλὰς συνέδεσε μετὰ τῆς Τουρκίας σχέσεις διπλωματικὰς καὶ ἐχειραφετήθη ἀπὸ τοῦ πατριάρχου Κων/πόλεως ἡ Ἐκκλησία αὐτῆς. Λήγοντος δὲ τοῦ 1834, ἐπληθύνθη διαφωνία ἐν τῇ Ἀντιβασιλείᾳ ἀνεκλήθησαν ὁ Μάουερ καὶ ὁ Ἀβελ καὶ ἀντικατεστήθησαν διὰ τῶν Κέβελλ καὶ Γράινερ.

Τὴν 29 Δεκ. 1834 ἡ πρωτεύουσα τοῦ Κράτους μετατέθη ἀπὸ Ναυπλίου εἰς Ἀθήνας, τὴν δὲ 29 Ἰουνίου 1835 ὁ βασιλεὺς Ὁθων ἐνθλικοὺς γενόμενος ἀνέλαβε τὴν διοίκησιν καὶ ὁ μὲν κόμητος Ἀρμανσπέργ ὡνεμάθη ἀρχιγραμματεὺς, τὰ δὲ λοιπὰ τῆς Ἀντιβασιλείας μέλη ἐπέστρεψαν εἰς Βαυαρίαν ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ ἀπηλλάγησαν τοῦ ὑπολοίπου τῆς ποινῆς ὁ Κολκοτριώνης καὶ ὁ Κολλιόπουλος. Τὰ ἔτη 1835 καὶ 1836 διῆλθον ἐν ἡσυχίᾳ, πλὴν περισπασμῶν οὗς ἐξηκολούθουν προξενούντες οἱ Κλέφται. Παρὰ τὰς ἐσωτερικὰς δ' ὁπωσδήποτε ἐξοκολούθους δυσαρρεσκείας διὰ τὸν ἄγαν εὐρωπαϊκὸν καὶ γαροειδικρατικὸν τῆς διοικήσεως τρόπον, ἐπῆλθον νῦν καὶ ἀντιζηλιαὶ τῶν προστατῶν Δυνάμεων, ὧν ἐκάστη προσπαθοῦσα νὰ καταστήσῃ ὑπερτέραν τὴν ἑαυτῆς ἐπὶρροήν ἐν Ἑλ., χάριν ἰδίων αὐτῆς συμφερόντων, ἐσχημάτισεν ἴδιον κόμμα ἐν Ἑλλάδι, καὶ οὕτως ὑφίσταντο τρία ἐν τῇ χώρᾳ κόμματα, γαλλικόν, ἀγγλικόν καὶ ῥωσσικόν. Ταυτοχρόνως δὲ ἡ τοποθέτησις πρυπόλλων Γερμανῶν ἐν τοῖς πολιτικοῖς καὶ στρατιωτικοῖς ἀξιώμασιν ἐγέννησε νέον δυσαρρεσκείαν στοιχείον καὶ ἡ κατὰ τῶν ξένων, ἰδίᾳ δὲ τῶν

Γερμανῶν, ἐξῆρα ἐγένετο ἀφορμὴ ἀναπτύξεως καὶ ἄλλου κόμματος, τοῦ καλουμένου Ἑθνικοῦ. Καὶ μέχρι τοῦδε μὲν πρωθυπουργούντος τοῦ Ἀρμανσπέργ ἐπικρατεῖ ἡ ἀγγλικὴ ἐπὶρροη, ἀλλ' οἱ ἐχθροὶ αὐτοῦ ἐπωφεληθέντες τὴν ἀποδημίαν τοῦ βασιλέως, ἀπέλιθοντες ἵνα νυμφεύῃ τὴν πριγκηπισσιν Ἀμαλίαν τοῦ Ὁλδεδούργου (10 Νοεμβρ. 1836), ἐπέτυχον τὴν πτώσιν τοῦ Ἀρμανσπέργ. Ὁ Ὁθων ἀνέδειξε διδόχον αὐτοῦ τὸν Βαυαρὸν von Rudhardt, ὅστις καὶ κατέπλευσε μετὰ τοῦ βασιλέως καὶ τῆς βασιλίσσης εἰς Πειραιᾶ τὴν 2 Φεβρ. 1837. Ταχέως ὅμως αὐτὸς ἐγένετο μισήτης εἰς ἑλὰς τὰς μερίδας καὶ περιελθὼν εἰς ῤῥῆν μετὰ τοῦ Ἀγγλοῦ πρεσβυτοῦ Lyons παρετήθη κατὰ Δεκέμβρ. τοῦ αὐτοῦ ἔτους. Συνεστήθη δὲ τότε ἑθνικὸν κληθὲν ὑπουργεῖον ὑπὸ τὸν Ζουγκραν καὶ ἑκταὶς οὐδέποτε προσκινέθη ὑπουργεῖον εἰς ξένον.

Ὁ βασιλεὺς ἐπράξεν διὰ δυνατόν πρὸς ἀνάψυσιν τῆς μαρτυρίας καὶ εὐχαιρίας τοῖς τόποις καὶ πρὸς συμβολισμὸν τῶν μερίων. Ἰ-ἔρυσεν τὸν 1837 τὴν Ἀθήναις Πανεπιστήμιον καὶ ἄλλα σχολεῖα καὶ ἐμερίμνησε περὶ ἀνασκαφῶν. Ἀλλ' οἱ διχόνοια δὲν ἔπαυσαν καὶ οἱ πρέσβεις τῶν Δυνάμεων, ἰδίως τῆς Ἀγγλίας καὶ τῆς Ῥωσίας, ἐξομαλύνοντο αὐτὰς καὶ προεκάλουν συχνὰς ἀλλαγὰς ὑπουργείων. Ἡ ἀπολυταρχία ἐν τῇ διοικήσει ἐγέννησεν ἀπαιτήσεις κοινωνοδουλευτικοῦ πολιτεύματος, ὑποστηριζόμενας ὑπὸ τῆς Ἀγγλίας. Ἡ ὑπὸ τὸν Καλλεργήν καὶ Μακρυγιάννην στρατιωτικὴ ἐπανάστασις ἐπήνεγκε τὴν νίκην τῶν συνταγματικῶν (3 Σεπτ. 1833) Ὁ βασιλεὺς ἐπὶ ἀναγκασθὲν νὰ συστήσῃ νέον ὑπουργεῖον ὑπὸ τὸν Ῥωσσικόν. Μεταξὺν, νὰ συγκαλέσῃ Ἑθνοσυνέλειαν πρὸς συντάξιν Συνταγματος καὶ ν' ἀπολύσῃ πάντας τοὺς ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τοῦ Κράτους ξένους. Ὑπὸ πολιτικὴν ἐποψίν ἡ Ἐπαναστάσις ἔσχεν ὅλως ἄλλοια ἀποτελέσματα ἢ οἱα προσέδοκα τῇ δημοτικῇ κώμῃ, ἥ οἱ Ναπαιοὶ ὡς ἐκαλοῦντο, διότι αὐτὴ νὰ προκαλέσῃ παραιτησιν τοῦ βασιλέως, ἐπήνεγκε τὴν ἰδούσιν Συνταγματος, ἥτις ὡς πρόφασις μόνον ἐπροβάλλετο ὑπὸ τοῦ ἐν λόγῳ κόμματος, χωρὶς νὰ ἀποτελῇ τὸν σκοπὸν αὐτοῦ. Ἡ Ἑθνοσυνέλευσις συνελήθησα τὴν 8 Νοεμβρ. 1833 συνεπλήρωσε τὴν 19 Φεβρ. 1844 τὸ πρῶτον Σύνταγμα, καὶ ὁ διοτρεφὴς αὐτῆς βασιλεὺς τὴν ἐκτελεστικὴν ἐξουσίαν, ἡ δὲ νομοθετικὴ ἀνετέθη εἰς τὸν βασιλέα, τὴν Βουλὴν καὶ τὴν Γερουσίαν ἑαυτῶν καὶ οἱ μὲν γερουσιασταὶ ὠρίσθη νὰ ἐκλεγῶνται ὑπὸ τοῦ βασιλέως διὰ βίαν ἔτη, οἱ δὲ βουλευταὶ ὑπὸ τοῦ λαοῦ κατὰ τριετίαν τὴν δὲ 18 Μαρτίου ὡρίσθη εἰς τὸ Σύνταγμα ὁ βασιλεὺς καὶ ἡ Ἑθνοσυνέλευσις διελήθη 7 ἢν 30 Μαρτίου, πεσόντες τοῦ ὑπουργεῖου Μεταξῆ συνεστήθη νέον ὑπὸ τὸν Μαυροκορδάτον, ἰδίως διὰ τῆς ἀγγλ. ἐπὶρροῆς.

Ἄλλ' ἡ σφοδρὰ ἀντιπολίτευσις κατ' αὐτοῦ ἐφύγετο μέχρις ἐπαναταξικῶν κινήσεων, ἡγούμενων τῶν ἀρχηγῶν τῆς ἐθνικῆς μεριδῶς τῶν ἀντιπολιτευομένων. Ἐν μέσῳ μεγάλων ταραχῶν ἐγένοντο αἱ πρῶται βουλευτικαὶ ἐκλογαί. Τὸ ὑπουργεῖον Μαυροκορδάτου διεξέχκετο τὴν 6 Αὐγ. 1844 νέον, ἀποτελεσθὲν ἐκ τοῦ γαλλ. καὶ ῥωσ. κόμματος, ὑπὸ πρόεδρον τὸν γαλλόφροντα Κωλέττην. Οἱ ἐπ' ἀρχηγοὶ ἐθελύβισον καὶ ὁ Γρίβας ὁ κατ' Ἰουλίον ὀργανώσας ἐπανάστασιν ἐν Ἀκρηνάϊα καὶ ἔκτοτε φεύγων ἀνεκλήθη εἰς Ἀθήνας καὶ ἐγένετο δεκτὸς ὡς εὐεργέτης τοῦ λαοῦ. Ἄλλ' ἡ ἀντίπραξις τῶν κομμάτων ἐξηκολούθει σφοδρὰ κλυδωνίζουσα τὴν χώραν. Θανάσιος (31 Αὐγ. 1847) τοῦ Κωλέττη ἐγένετο πρωθυπουργὸς ὁ Τζαβέλλας, ὅστις στηριζόμενος ἰδίως ἐπὶ τῆς Γαλλίας ἠναγκάσθη νὰ παραιτηθῇ ὅτε ἐξερράχη ἐν Γαλλίᾳ ἡ φεβρουαρινὴ ἐπανάστασις τοῦ 1848. Διεδέχτο δ' αὐτὸν ὁ Κουντουριώτης, τοῦτον δὲ ὁ Κανάρης, μεθ' ὃν ἐσχματίσεν ὑπουργεῖον ὁ Κριεζῆς.

Αἱ δυσμενεῖς διαθέσεις τῆς Ἀγγλίας πρὸς τὴν Ἑλ. εἰς τὴν κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη αὐξήσαν τῆς ῥωσικῆς ἐπύρροφς ἐξεδηλώθησαν τῷ 1850 ὑπὸ τὸν Παλμερστόνως, ὅτε ἐνεφανίσθη εἰς Πειραιᾶ ὁ ἀγγλικὸς τῆς Μεσογείου στόλος ὑπὸ τὸν ὑποναύαρχον Πάρκερ. Ὅστις μετὰ τοῦ πρεσβευτοῦ Wyse διετύπωσαν ἀπαιτήσεις τῆς ἀγγλ. κυβερνήσεως περὶ ἀποζημιώσεως διὰ προσβολὰς γενομένης δὴθεν εἰς Ἀγγίλους ὑπηκόους, ἰδίᾳ δὲ εἰς ἐδραίον τινα Πασίφικον καὶ παραχωρήσεως τῶν νήσων Ἐλαφονήσου καὶ Σαπιάνας. Ἐπὶ τῇ ἀρνήσει δὲ τῆς ἑλλ. κυβερνήσεως ἤρξατο διοργανούμενος ἀρρομένου τοῦ 1850 ἀπὸ κλεισμός τῶν ἑλλ. πηλίων καὶ συνελήθησαν πλοῖα ἐμπορικὰ τε καὶ πολεμικά. Ἡ Ἑλλάς ἐπεκαλέσθη τὴν βόηθειαν τῶν Δυνάμεων, ἄλλ' ἐν τούτοις ὁ ἀποκλεισμός ἐξηκολούθει αὐστηρότερος καὶ μέχρι τῶν μέσων Φεβρ. ὑπὲρ τὰ 200 ἑλλ. πλοῖα συλληφθέντα συνεισφύθησαν εἰς τὴν λιμένα Σαλαμίνος. Μόλις τὴν 18 Φεβρ. ἐλύθη ὁ ἀποκλεισμός, ἀλλὰ τὰ πλοῖα δὲν ἀπεδίδοντο, καὶ μὴ δυναμένη ἡ Ἑλλάς νὰ φέρῃ ἐπὶ μακρότερον τὴν κατάστασιν ταύτην ἐνέδωκεν εἰς τὰς ἀγγλικὰς ἀπαιτήσεις.

Κατὰ Σεπτ. τοῦ 1850 τὸ πατριαρχεῖον Κων/πόλεως ἀναγενήρισεν ἐπισήμως διὰ συνοδικοῦ τέμνου τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς ἑλλ. Ἐκκλησίας· τῷ δὲ 1852 ἐκανεονίσθη δ.α νόμος ἡ διοικήσις τῆς Ἐκκλησίας ὑπὲρ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου. Κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος ἐκανεονίσθη καὶ τὸ ζήτημα τῆς διαδοχῆς τοῦ Ὁρόνου τοῦ Ὁθωνος διαμεινίντος ἀέκνου ἡ διαδοχὴ προσηνέθη εἰς τὸν ἀδελφὸν τοῦ Λουὶ-πέρδου τῆς Πρωσίας, ὅστις θύων ἤρθη νὰ ἀπαδεύῃ τὸ ὀρθόδοξον δόγμα, ὡς ἀπῆκει τὸ Σύνταγμα τοῦ 1844 καὶ συνωμοτολόγησαν αἱ προτετατίδες Δυνάμεις διὰ πρωτοκόλλου ἐν Βονδίνῳ (8 Νοεμ.

1852) τότε προσηνέθησαν τὰ δικαιώματα τῆς διαδοχῆς τῷ τρίτῳ ἀδελφῷ Ἀδαλδέρτιν, ὅστις ἐπεφυλαχθὼ νὰ προσέλθῃ εἰς τὴν ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν καθ' ἣν ἐποχὴν ὁ ἀκαλείτο ν' ἀνέλθῃ εἰς τὸν Ὁρόνον.

Ἐκραγέντος τοῦ Κριμαϊκοῦ πολέμου (1853) ἡ Ἑλλάς συνετάχθη ἐκθύμως τῇ Ῥωσίᾳ ἥς ἡ ἐπύρροφς εἶχεν ὑπερισχύουσα διὰ τὰς εἰσιότητας τῆς Ἀγγλίας καὶ τὴν ψυχρότητα τῆς Γαλλίας· πράκτορες καὶ ἀξιωματικοὶ ἐπέμφθησαν εἰς Θεσσαλίαν, Μακεδονίαν καὶ Ἰππεῖον ἵνα διοργανώσωσιν ἐπαναταξικὰ κινήματα, ἐπηκολούθησαν δ' ἀποστολαὶ χρημάτων καὶ πολεμοπλοίων. Ἐπὶ τούτοις διακόπησαν αἱ διπλωμ. σχέσεις Ἑλ. καὶ Τουρκίας, ἥτις μάλιστα διέταξεν ἐντὸς 14 ἡμερῶν νὰ ἐγκαταλειψῇ τὸ τουρκικὸν ἔδαφος πάντες οἱ ἐν αὐτῷ Ἕλληνες ὑπῆκοοι (Μάρτιος καὶ Ἀπρίλιος 1854). Ὅτε ἔμυσ Γαλλία καὶ Ἀγγλία ἐπέυσαν εἰς βοήθειαν τῆς Τουρκίας, στόλος τῶν δυο τούτων δυνάμεων ἐνεφανίσθη πρὸ τοῦ Πειραιῶς καὶ γαλλικὸς στρατός ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Φοσέῦ κατέλαβε τὸν λιμένα καὶ τὰ πολεμικὰ πλοῖα (14 Μαΐου). Τὴν ἐπαύριον ὁ βασιλεὺς Ὀθων ἀπεδέχθη πάσης τὰς ἀπαιτήσεις τῶν δυνάμεων καὶ ὑπέσχετο τελείαν οὐδετερότητα. Πεσόντος δὲ τοῦ ὑπουργοῦ Κριεζῆ ἐσχματίσθη νέον ὑπὸ τὸν Μαυροκορδάτον καὶ ἐπανελήφθησαν αἱ μετὰ τῆς Τουρκίας σχέσεις. Οὕτως ἡ Ἑλλάς ἔμεινεν ἐν εἰρήνῃ κατὰ τὸν Κριμ. πόλεμον (1851-54), καθ' ὅσον μάλιστα ἡ κατοχὴ τοῦ Πειραιῶς ἐξηκολούθει ἀκόμη μέχρι τῆς 154 εβρ. 1857. Κατ' Ὀκτώβριον 1855 ἐσχματίσθη νέον ὑπουργεῖον ὑπὸ τὸν Βούλγαρον. Ἐστωτέρως ἡ κατάστασις ἐν τῷ μεταξῷ ἐδεινώθη· τῷ 1852 ἐπῆλθε νόσος τῶν ἀμπελίων, τῷ 1853 σεισμός, τῷ 1854 στάσις τοῦ ἐμπορίου καὶ τῆς ναυτιλίας διὰ τῆς κατοχῆς καὶ βραδύτερον ἡ χολέρα, οἵατ' αὖ ἐκείνη ἡ εἰκονομικὴ τοῦ Κράτους θέσις.

Κατὰ τὸν ἰταλικὸν πόλεμον τοῦ 1859 ἡ Ἑλ. συμψώνως πρὸς τὰς συμβουλάς τῶν τριῶν δυνάμεων ἐτήρησε πολιτικὴν εἰρηνικὴν, καίτοι μέγας ἐπεκράτει ἐν Ἑλλάδι ἀναδρασμός, βλεπούση μετὰ ζήλοισι τὴν ἑνωσιν τῶν ἰταλικῶν χωρῶν εἰς ἓν βασιλεῖον, πρᾶγμα ὅπερ δὲν ἐπραγματοποιήθη καὶ διὰ τὴν Ἑλλάδα. Ὁ ἀναδρασμός προσῆλθε μέχρι στρατιωτικῆς συνωμοσίας ἀνακληρονομίας ἐν Ἀθήναις κατ' Ἰουλίον τοῦ 1861 καὶ δολοφονικῆς ἀποπειρᾶς κατὰ τῆς διαδοχῆς Ἀμαλίας ὑπὸ τοῦ φοιτητοῦ Ἀριστίδου Δοσιού (6 Σεπτ. 1861). Ἐπὶ τούτοις ἐπῆλθε τὸ ζήτημα τῆς εἰς τὴν Ἑλλάδα προστασίας τῶν Ἰονίων νήσων. ὑπαγομένων ἀπὸ τῆς Βενετικῆς Συνόδου εἰς τὴν Ἀγγλικὴν ἐπικυριαρχίαν, αἰτίαις καὶ ἄλλοις τοῦτο προτεπαθήσασαι, ἑριστικῶς καὶ δραστηρίως ἀπερρίσταν νῦν νὰ καταβάλωσιν ἐνεργείας πρὸς ἑνω-

σιν μετὰ τῆς ἐλευθερίας Ἑλλάδος (1861-62). Ἦν ἔθνος καταδικάζον τὸ βασιλεῖα ὡς μὴ ὑποστηρίζοντα τοὺς περὶ αὐξήσεως τῆς ἐλευθερίας Ἑλλάδος πόθους αὐτοῦ, τὰς δὲ διαθέσεις ταύτας δὲν ἤργησε νὰ ἐννοήσῃ ὁ Ὁθων. Κατ' Ἰανουάριον 1862 ἀνέτεθῃ εἰς τὸν Κανάρην ὁ σχηματισμὸς νέου ὑπουργείου· ἀλλὰ τὸ πρόγραμμα τούτου, ἀπαιτούντος αὐστηρὰν ἐφαρμογὴν τοῦ συντάγματος, παύσιν τῆς ἀναμειξείας καὶ ἐπεμβατέως τῆς Αὐλῆς εἰς τὰ τῆς διοικήσεως, νέας ἐκλογάς, διοργανισμὸν ἐθνοφυλακῆς, ἐλευθεροτυπίαν κλπ., δὲν ἔτυχε τῆς ἐγκρίσεως τοῦ βασιλέως καὶ τὴν 20 Ἰαν. ἐπανῆλθε τὸ πρότερον ὑπουργεῖον Μισούλη (ὅστις εἶχε διαδεχθῇ τὸν Βούλγαρη). Μετ' ὀλίγας ἡμέρας (1 Φεβρ.) ἡ φρουρά τοῦ Ναυπλίου ἐπαναστάτησε καὶ κατέστησε προσωρινὴν Κυβέρνησιν, ἥτις (τὴν 2 Φεβρ.) ἐκήρυξεν ἀναγκαστὴν τὴν σύγκλητον ἐθνοσυγκλήσεως. Ἀλλ' ἡ ἐπαναστάσις αὕτη δὲν ἐξετάθη πλεονέκτον, συνωμοσίᾳ ἐν Ἀθήναις ἀνεκαλύφθη ἐγκρίτως, ὁ στρατὸς δὲ, ἡ ἱερὰ Σύνοδος καὶ αἱ Βουλὴ ἐτάχθησαν ὑπὲρ τοῦ βασιλέως. Μετὰ συστηματικὴν πολιτικὴν ἐκωλύσιν τὸ Ναύπλιον, ὅτε αἱ στασιασταὶ κατεργον ἐπὶ τῶν ξένων πολεμικῶν πλοίων. Ὁ βασιλεὺς ἐδείχθη ἐπιεικέστατος πρὸς τοὺς ἐπαναστάτας, παραχωρήσας ἀμνηστειὰν μετ' ὀλίγων ἐξαίρεσεων. Παραιτηθέντος δὲ τοῦ ὑπουργείου Μισούλη, τὸ νέον ὑπὲρ τὸν Κολοκοτρώνην ὑπεσχέθη τὴν εἰλικρινεστέρην τοῦ συντάγματος ἐφαρμογὴν (27 Μαΐου). Ἐν τούτοις τὸ ἐπαναστατικὸν πνεῦμα ὑπέβηκε καὶ ὅτε ὁ βασιλεὺς καὶ ἡ βασιλισσα ἀπέβησαν ἐξ Ἀθηνῶν (1 Ὀκτ.) εἰς περιόριον ἐν Πελοποννήσῳ, πρῶτον μὲν τὴν 7 Ὀκτ. ὤφισεν ὁ στρατηγὸς Θεόδωρος Γρίβας ἐν Βονίτῃ τὴν σημαίαν τῆς ἐπαναστάσεως, τὴν ἐπαύριον δ' ἐξερράγη αὕτη καὶ ἐν Πάτραις ὑπὸ τὸν Βενιζέλον Ῥούφρον, τέλος τὴν 10ην ἔδωκεν ἐν Ἀθήναις τὸ σύνθημα τῆς ἐξεγέρσεως ὁ ἀξιομαχικὸς Πάπαδικαντόπουλος. Στρατὸς καὶ λαὸς ἦσαν σύμφονοι ἐν τῷ κινήματι. Τὴν 11 συνεστάθη ἐν Ἀθήναις Κυβέρνησις προσωρινὴ ἣν ἀπετέλεσαν οἱ ἀρχηγοὶ τῆς ἐπαναστάσεως Βούλγαρης, Κανάρης, Ῥούφος. Τὴν ἐπομένην νύκτα τὸ βασιλικὸν ζεῦγος ἔρχοντο ἐπὶ τῆς «Ἀμαλίας» πρὸ τοῦ Πειραιῶς· ἀλλ' ἦτο πλέον ἀρχαί, διδοί ἡ προσωρινὴ Κυβέρνησις ἐγένετο γενικῶς ἀποδεκτή. Ὁ βασιλεὺς ἠναγκάσθη νὰ σταθμεύσῃ παρὰ τὴν Σαλαμίνα, ὅπου προσήλθεν εἰς αὐτὸν τὸ διπλωματικὸν σῶμα, εἰς τὸ ὁποῖον περιέβλεπον ὁθωρῆσαν ὁ Ἰθων ἐκστὴν ἐκπεπαιωμένα ἤδη καὶ ἀπερίσσετα νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς Γερμανίαν ἐπὶ πλοίου ἀγγλικοῦ. Δι' ἀποκνηστικὴν τῆς 12 Ὀκτ. ἀπεχωρίσατο τὴν Ἑλλάδα χωρὶς ὁ μὲν ὀριστικῶς νὰ παραιτηθῇ τὸν ἀντικεῖμα μάλιστα ἡ βυζαντινὴ δυναστεία ἐπενειληκυῖα κατόπιν διεξεδίκαθεν ἐντόνως τὰ ἐπὶ τῷ ἑλλ. θρόνῳ δικαιοῦματα αὐτῆς.

Ἦν ὑποψήριος διὰ τὸν θρόνον ἐφέροντο ὁ δούξ Λεωχτεμδεργ καὶ ὁ πρίγκηψ Ἀλφρέδος τῆς Μεγ. Βρετανίας. Τὴν 19 Νοεμβρ. 1862 ἡ προσωρινὴ Κυβέρνησις διατάξεν ἐκλογὰν βασιλέως καὶ δὴ δια καθολικῆς ψηφοφορίας, καθ' ἣν γενόμενῃ τὴν 20-21 Νοεμβρ. ἐπ' 210,701 ψήφῳ τὰς 210,016 ἔλαβεν ὁ πρίγκηψ Ἀλφρέδος. Ἀλλ' ἡ ὑποψήριότης τοῦτου δὲν εἶχε τεθῇ σπουδαίως, ἀρ' οὐ μάλιστα ἡ Ἀγγλίς κατὰ τὰς γενόμενας πρότερον μεταξὺ τῶν δυναμειῶν συνεννοήσεις εἶχεν ἀπαιτήσει τὴν τήρησιν τοῦ βίου καθ' ὃν ὁ ἑλλ. θρόνος δὲν θὰ παραχωρεῖτο εἰς πρίγκηπα ἐκ τινος τῶν προστατιδῶν δυναμειῶν. Ὁ Ἀγγλὸς πρεσβευτὴς Ἑλλιοτ ἐδήλωσε τὴν 12 Δεκεμβρ. ὅτι ἡ Ἀγγλίς ἦτο πρόθυμος νὰ παραχωρήσῃ τὴν Ἑπτανήσον εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἐκλεγμένου βασιλέως, περὶ οὗ οὐδὲμία νὰ ὑπέρχῃ ἀντίρρησης. Ἀλλ' ἐν τῇ εὐρέσει τοιούτου ἐπιλήθον δυσχέρεια· ὁ δούξ Ὁμαλῆς, φερδινάνδος ὁ πατὴρ τοῦ βασιλέως τῆς Πορτογαλίας, ὁ ἡγεμόνισκος δούξ Εὐνέστος τῆς Σαξωνίας, ἡ δούκισσα-Πόδας ἡγετηθῆσαν δ' εἰς μετὰ τὸ ἄλλον, μετὰ τοῦ τέλους αἱ δυναμεῖς συνερώνοντο περὶ τοῦ πρίγκηπος Γεωργίου τῆς Δανίας, οὗτος συνέστησαν τὴν ἐκλογὴν. Ἐν τῷ μεταξὺ μετὰ ταραχώδεις ἐκλογάς καταρτίσθησαν ἡ θύσιν ἐλευθερίας συνήλθεν ἐν Ἀθήναις τὴν 10 Δεκ. καὶ ἐπεκύρωσε τὴν ἐπελοῦσταν μετεπολιτισμὸν (4 Φεβρ. 1863), τὴν δὲ 18 Μαρτίου ἐξέλεξεν δημοσίως τὸν πρίγκηπα Γεωργίον τῆς Δανίας ὡς βασιλεῖα τῆς Ἑλλάδος, πρὶν ὅν ἀπεσταλῇ προσβεία εἰς Κοπεγχάγην.

Τὴν 18 Ὀκτ. 1863 ὁ νεαρὸς βασιλεὺς ἀκολουθήμενος ὑπὸ τοῖς συμβούλοις αὐτοῦ κτήρητος Σπύρικ ἐστάθμευσεν εἰς Πειραιᾶ καὶ ἀνέχρετο εἰς Ἀθήνας (πρὸλ. Γεωργίος Δ'). Τὴν 23 Σεπτ. 1863 συνετελέσθη ἡ ἑνωσις τῆς Ἑπτανήσου διὰ ψηφισματος τῆς ἰονίου Βουλῆς, τὴν 18 δὲ Μαΐου 1861 παρεβόθησαν αἱ ἰόνιοι νῆσοι ὑπὸ τοῦ Ἀγγλοῦ Ἀρμοστοῦ εἰς τὸν Κόζητον τὴν 25 Ἰουνίου ἀπεδοθήθη αὐτὸς ὁ βασιλεὺς εἰς Κέρκυραν, κατ' ἰούλιον δὲ εἰς 80 Ἑπτανήσοις ἀντιπρόσωποι εἰσῆλθον εἰς τὴν ἑθνοσυνέλευσιν. Πθέσις τοῦ βασιλέως ἐν πολλοῖς εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἐδείχθη δύσκολος. Ἐν πρώτοις ὁ κόμης Σπύρικ ἐγένετο πλείους μισητὸς καὶ ἡγετικὸς σὺν ἡγετίαις τοῖς ἐπὶ νὰ καταλίπῃ τὴν Ἑλλάδα. Κατὰ τὴν συζήτησιν τοῦ Συντάγματος ἐπὶ ἔλθεν ἐπιστάδιον μεταξὺ ἑθνοσυνελεύσεως καὶ βασιλέως, διότι ἡ μὲν συνέλευσις ἐδήλωσε τὴν καταργήσιν τῆς Γερουσίας, ὁ δὲ βασιλεὺς δὲν ἀπεδέχετο τοῦτο, ὅτε ἡ συνέλευσις δὲν ὑπεχώρησε καὶ διελύθη ἀρ' αὐτῆς χωρὶς νὰ συζητήσῃ καὶ τὸν προϋπολογισμὸν. Ὁ δὲ βασιλεὺς ἐπέβη εἰς τὸ νέον Συντάγμα τὴν 16 Νοεμβρ. 1861. Κατὰ τὴν Κρητικὴν ἐπαναστάσιν τοῦ 1866 ἡ Ἑλλάς ἔλαβε ἀποῦδατον μέρος· ἐπιτροπὴ ἐπαραστάθησαν ἐν

Ἀθήναις, πλῆθος ἐθελοντῶν ἀπῆλθον εἰς τὴν νῆσον, χρήματα καὶ ἐφόδια ἐστέλλοντο παρὰ τὰς διαμαρτυρίας τῆς Πύλης. Τέλος δὲ κατὰ Νοεμβρίῳ 1868 κατ'εἰσῆγγησιν μυστικῇ τῆς Αὐστριακῆς κυβερνήσεως ἡ Πύλη ἐπέμψε τὴν 28 Νοεμβρίου τελεσιγραφὸν εἰς Ἀθήνας, οὗτινος ἀπορριφθέντος ἐπῆλθε ῥῆξις τῶν διπλωματικῶν σχέσεων καὶ τὰ δύο κράτη παρεσκευάζοντο εἰς πόλεμον, προληφθέντα τέλος διὰ τῆς εὐρωπαϊκῆς διπλωματίας. Κατὰ πρότασιν τοῦ Βισμαρκ συνήλθεν ἐν Παρίσις συνδιάσκεψις ἀντιπροσώπων τῶν ὑπεγραψασάντων τὴν Παρισίνην Συνθήκην τοῦ 1856 δυνάμεων, ἥτις ἐθεώρησε δικαίαν τὴν ἀπαιτησιν τῆς Τουρκίας νὰ μὴ ἀναμιγνύεται ἡ Ἑλ. ἐπισήμως εἰς τὸν κρητικὸν ἀγῶνα. Ἐπὶ τούτοις παρατιθέντος τοῦ ὑπουργείου Βουλγαρῆ, τὸ νέον ὑπουργεῖον Ζαΐμη ἀπεδέξατο τὰς ἀποφάσεις τῆς Συνδικαστικῆς καὶ συνήρθησαν πάλιν διπλωματικαὶ μετὰ τῆς Τουρκίας σχέσεις, ἐπῆλθε δὲ ἡ εἰρήνευσις τῆς Κρήτης.

Τῷ 1867 μελετωμένου ταξιδίου τοῦ βασιλέως ἡ Βουλὴ ὥρισεν Ἀντιβασιλέα τὸν θείον αὐτοῦ πρίγκηπα Ἰωάννην Γλυκοβουργ, ἐλθόντα εἰς Ἀθήνας ἐπὶ τούτῳ. Κατὰ τὸ ταξίδιον τοῦτο ὁ βασιλεὺς ἐνωμεύθη (15 Ὀκτ. 1867) τὴν μεγάλην δουκίσσαν Ὁλγαν τῆς Ρωσσίας, τὴν δὲ 21 Ἰουλίου 1868 ἐγεννήθη ὁ διαδόχος Κωνσταντῖνος. Πολλοὺς περὶ πασιαυτοὺς ἐγέννησεν εἰς τὴν ἑλληνικὴν κυβέρνησιν ὁ ἐν Δίλσει ὑπὸ ληστῶν φόνος τριῶν Ἀγγλων καὶ ἐνδὲς Ἰταλοῦ ἐπιστρεφόντων ἐκ Μαραθῶνος εἰς Ἀθήνας, καταδείξασα τὴν ἑλλειψίν ἀσφαλείας ἐν Ἑλλάδι καὶ γενομένη αἰτία σφοδρῆς τοῦ ἀγγλ. τύπου ἐπιθεσεως. Ἀλλὰς δὲ πάλιν ἐπιπλοκάς ἐγέννησεν ἡ ὑπόθεσις τῶν μεταλλείων Λαυρίου (βλ. λ.) τῷ 1878. Τῷ 1874 αἱ ἐργασίαι Βουλῆς τε καὶ Κυβερνήσεως διετέλεσαν ἐπὶ μακρόν ἐν παραλύσει διὰ τὰς διαρκεῖς ὑπουργικὰς κρίσεις. Ὁ Δεληγεώργης, ὁ Βουλγαρῆς, ὁ Ζαΐμης, ὁ Κουμουνοδούρος, οἱ ἀνέστην κατὰ σειράν ὁ σχηματισμὸς ὑπουργείου, δὲν ἠδυνήθησαν νὰ καταρτίσῃσι τοιοῦτο στηριζόμενον ἐπὶ τῆς πλειοψηφίας τῆς Βουλῆς. Τοῦ ὑπουργείου Βουλγαρῆ μὴ ὑποχωροῦντος πρὸ τῆς ἐν τῇ Βουλῇ Ἀντιπολιτεύσεως ἀπεχώρησεν αὕτη κωλυσιεργοῦσα τὴν 8 Δεκεμβρίου καὶ ἀπῆλθινε διαμαρτυρημένη τῷ Βασιλεῖ ὑπόμνημα φέρον 58 ὑπογραφάς. Ἐν τούτοις ἡ λοιπὴ Βουλὴ συνεθρίαξε καὶ ὁ βασιλεὺς τὴν 6 Ἀπριλίου 1876 ἐκύρωσε τὰς ἀποφάσεις αὐτῆς. Τέλος τὴν 27 Ἀπρ. ἡ κυβέρνησις παρητήθη καὶ ἀνέστη εἰς τὸν Τρικούνην ὁ σχηματισμὸς προσωρινοῦ ὑπουργείου. Αἱ νέαι ἐκλογαὶ ἀνέδειξαν πρωθυπουργὸν τὸν Κουμουνοδούρον, ἡ δὲ νέα Βουλὴ ἠκύρωσε μὲν τὰς δι' ἀνεπρκοῦς ἀριθμοὺς ψήφων ληφθείσας ἀποφάσεις τῆς προτέρας, παρέταξε δὲ εἰς δικὴν πρῶτον μὲν τοὺς πρῶτον ὑ-

πουργοὺς Βαλασσοπούλου καὶ Νικολόπουλον ὡς πωλησάντας ἀρχιεπισκοπικοὺς θρόνους, εἴτα δὲ σύμπαν τὸ πρῶν ὑπουργεῖον ἐπὶ παρατάσει τοῦ Συντάγματος. Καὶ οἱ μὲν δύο ὑπουργοὶ κατεδικασθῆσαν τὴν 31 Μαρτίου ὁ μὲν Βαλασσοπούλος εἰς ἑτοὺς φυλάκισιν, ἀπώλειαν τῶν πολιτικῶν δικαιωμάτων ἐπὶ τριεῖς καὶ πρόστιμον 52 000 δραχμῶν, ὁ δὲ Νικολόπουλος εἰς δεκάμηνον φυλάκισιν. Τὸ δὲ ὑπουργεῖον Βουλγαρῆ ἀπῆλλάγῃ τῆς κατηγορίας κατὰ Δεκέμβριον τοῦ αὐτοῦ ἔτους (1876).

Ἀπέναντι τῆς Ἀνατολικῆς κρίσεως τὸ ὑπουργεῖον Κουμουνοδούρου δεείχθη κατ' ἀρχὰς λίαν ἐπιουλαικτικόν. Ἐνεκα τοῦ ἐν Θεσσαλίᾳ καὶ Ἡπείρῳ ἀναδρασμοῦ ἐτοποθετήθησαν σὺν ματὰ τινα στρατοῦ ἐν τοῖς βρεθείς συνόροις. Ἀπερασίθη δὲ ἡ σύστασις ἑθνφυλακῆς, ἥτις ἀνέστη εἰς τὸν Κορωναῖον. Ὅτε δὲ ἡ Πύλη συνήκισεν ἐν Θεσσαλίᾳ περὶ τὰς 800 Κερκασίων οἰκογενείας, ἐπῆλθεν δὲ κακώσεις τοῦ αὐτοῦ ἑλλήν. πληθυσμοῦ καὶ παραδιάσεις τῶν σνέρον, ἡ ἑλλ. Κυβέρνησις ἐπέμψε διαμαρτυρίαν εἰς τὴν Πύλην καὶ ὑπόμνημα εἰς τὰς Δυνάμεις. δεύτερον δὲ τοιοῦτον ὑπέβαλεν εἰς τὴν ἐν Κων/πόλει συνδιάσκεψιν. Ἐντὸς τῆς Ἑλλάδος ἐξεδηλώθη τρανῶς τὸ ὑπὲρ τῆς Σερβίας ἐνδιαφέρον, ὁ τύπος συνίστα ἐνεργείας πρὸς ἑνωσιν τῆς Θεσσαλίας. Ἡπείρου καὶ Κρήτης μετὰ τῆς Ἑλλάδος. Ἐν μέσῳ ταρχῶν καὶ πολιτικῆς κρίσεως ἡ βουλὴ ἐψήφισε (15 Δεκ. 1876) πίστωσιν 10 ἑκατομμυρίων πρὸς νέον στρατιωτικὸν ὀργανισμὸν καὶ ἐνέκρινε τὴν κλήσιν 120 000 ἀνδρῶν.

Ἐν τῷ μεταξὺ ἐπῆλθεν ἡ κήρυξις τοῦ ῥωσο-τουρκικοῦ πολέμου. Ἰνα προλάβῃ τὴν εἰσβολὴν ἑλλήν. στρατευμάτων εἰς Θεσσαλίαν, καθ' ὃν χρόνον ἡ Τουρκία θὰ ἦτο ἀπασχολημένη παρὰ τὸν Δούναδιν, τὸ ἀγγλ. ὑπουργεῖον Βήκον-σφῆλδ προσεπαύθησε παντὶ τρόπῳ νὰ προλάβῃ πᾶσαν ἐπ.οετικὴν ἐκ μέρους τῆς Ἑλλάδος κατὰ τῆς Τουρκίας κίνησιν. Κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον ἐσχηματίσθη ὑπουργεῖον ἐκ τῶν ἀρχηγῶν πάντων τῶν κομμάτων ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Κανάρη, ἐν ᾧ τὸ μὲν ὑπουργεῖον τῶν Ἐξωτερικῶν ἔλαθεν ὁ Τρικούνης, τὸ τῶν Ἐσωτερικῶν ὁ Κουμουνοδούρος, τὸ τῶν Οἰκονομικῶν ὁ Δεληγεώργης, ὁ Ζαΐμης τὸ τῆς Δικαιοσύνης, ὁ Δηλιγιάννης τὸ τῆς Παιδείας, ὁ Ζυμβρακάκης τὸ τῶν στρατιωτικῶν, τὸ δὲ τῶν Ναυτικῶν ὁ πρόεδρος Κανάρης· ἡ βουλὴ προθύμως ἐπεψήφισε πάντα τὰ εἰς αὐτὴν προταθέντα νέα στρατιωτικὰ καὶ οἰκονομικὰ νομοσχέδια, ἐγένοντο δὲ καὶ μεγάλα προπαρασκευαί. Ἐκ πασῶν τῶν ὑπὸ Ἑλλήνων κατοικουμένων τουρκικῶν ἐπαρχιῶν προσερχόμενοι πολυάριθμοι ἐθέλονταὶ κατετάσσοντο ἀμέσως εἰς τὸν στρατὸν. Αἱ προπαρασκευαὶ αὗται ἐξήγειραν ζωηρὰν τὴν προσοχὴν τῆς τουρκικῆς κυβερνήσεως, ἥτις καὶ ἐζήτησε κατ' Ἰουλίον ἐξηγήσεις παρὰ τῆς ἑλληνικῆς. Ὅτε

δὲ μετ' ὀλίγον ἐπὶ ἤλθεν εἰδήσεις περὶ νέων τουρκικῶν βιασπραγγιῶν, μεγάλην ἐπεκράτησεν ἐξήγερσις ἐν Ἀθῆναις καὶ ὁ Τριετούπης ἤναγκάσθη νὰ ἀπευθύνῃ (23 Ἰουλίου) ὑπέμνημα πρὸς ἀπάσας τὰς μεγάλας δυνάμεις δηλώνοντι, ὅτι, ἕνεκα τῆς ἀνεπαρκείας τῶν τουρκικῶν ἀρχῶν ἀπέναντι τῶν βιασπραγγιῶν τῶν Κιρκασίων, ἡ Ἑλλὰς ἠναγκάσθη καὶ μετὰ μεγάλων θυσιῶν νὰ εἶναι ἐτοιμὴ πρὸς ὑπεράσπισιν τῶν ὑποδοχῶν Ἑλλήνων· ἐπ' ᾧ καὶ ἡ Τουρκία ἐδήλωσεν ὅτι ἐν ἀναγκῇ τουρκικὰ στρατεύματα θὰ ἐβάδιζον κατὰ τῶν Ἀθηνῶν. Μετὰ τὴν ἄλυσιν τῆς Πλευρᾶς νέον ὑπουργεῖον σχηματισθὲν ὑπὸ τὸν Κουμουνδούρον (11 Ἰανουαρίου 1878) ἀπεφάσισε τὴν εἰς Θεσσαλίαν εἰσόδον τῶν ἑλληνικῶν στρατευμάτων, καὶ τῇ 21 Ἰανουαρίου σῶμα ἐκ 12000 ἀνδρῶν ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Σούτσον ἐβάδιζε πρὸς τὴν Θεσσαλίαν καὶ Ἡπειρον. Ἀλλ' ἐν τῷ μεταξὺ ὑπογραφέντων ἐν Ἀδριανουπόλει τῶν προκαταρκτικῶν ὅρων τῆς εἰρήνης, ἡ Πύλη ἔχουσα διαθεσίμους τὰς δυνάμεις τῆς ἀπεφάσισε νὰ πέμψῃ στῆλον εἰς Πειραιᾶ καὶ στρατεύματα εἰς Θεσσαλίαν. Οἱ πρόεδροι τῶν μεγάλων δυνάμεων συνεβούλευσαν τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν νὰ ἀποσύρῃ τὰ στρατεύματα ἐκ Θεσσαλίας, δοθείσης δὲ διαταγῆς πρὸς ὑποχώρησιν (28 Ἰανουαρίου) ἀπέστη καὶ ἡ Πύλη πάσης ἐχθροπραξίας. Ἐν τῷ συνεδρίῳ τοῦ Βερολίνου ἡ Ἑλλὰς κατώρθωσε νὰ γείνωσι δεκτοὶ οἱ Ἑλληνες ἀντιπρόσωποι, ὁ ὑπουργὸς τῶν Ἑξωτερικῶν Δηλιγιάννης καὶ ὁ ἐν Βερολίνῳ πρεσβυτὴς Παγκαδῆς, ἵνα ὑποβάλωσι τὰς ἀπαιτήσεις τῆς Ἑλλάδος. Καὶ ὑποστήριξε μὲν ταύτας θερμῶς ὁ ἄλλος πληρεξούσιος Βαδινγκων, ἀλλὰ μὴ συναινουσῶν πασῶν τῶν δυνάμεων ὡς πρὸς τοῦτο, τὸ συνέδριον ἀπεδέειχτο τὰς μετριωτέρας προτάσεις τοῦ Βαδινγκων καθ' ἃς τὰ ὅρια σύνορα τῆς Ἑλλάδος θὰ ἀπετέλουσαν τοῦ λοιποῦ αἱ κοιλάδες τῶν ποταμῶν Πηνειοῦ, (Σαλαμβριᾶ) καὶ Θυάμιδος (Καλαμᾶ), καὶ ταύτας ὅμως οὐχὶ ὡς ὅρους τῆς μετὰ τῆς Τουρκίας εἰρήνης, ἀλλ' ἀπλῶς ὡς σχέδιον οὗτινος τὴν ἐκτέλεσιν ἀνέλαβε τὸ συνέδριον νὰ συστήσῃ τῇ Πύλῃ αἱ ἐπὶ τούτῳ διαπραγματεύσεις. Ὅτι διεξήχοντο ἀμέσως μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Τουρκίας, αἱ δὲ δυνάμεις ὑπεσχέθησαν νὰ ἐπέμδωσιν ἐν ἡ περιπτώσει δὲν ἦθελαν ἐπέλθῃ συμβιβασμός. Εἰς τὰς προσκλήσεις τῆς Ἑλλάδος περὶ συνεννόησιν καὶ κωφεύουσας τῆς Πύλης, ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις ἀπηύθυνεν (25 Αὐγούστου) ἐγκύκλιον πρὸς τὰς δυνάμεις ἐπικαλούμενη τὴν ἐπέμδωσιν αὐτῶν. Ἀλλὰ τῆς Ἀγγλικῆς πολιτικῆς τοῦ Βήκονσφιλδ δυσμενῶς διακειμένης πρὸς τὴν ἱκανοποίησιν τῆς Ἑλλάδος ἐπέκειντο νέαι πολεμικαὶ προπαρασκευαί, ὅτε ἡ Πύλη κατὰ Δεκέμβριον ὥρισεν τοὺς πρὸς συνεννόησιν ἀντιπροσώπους τῆς, οὔτινας καὶ συνῆλθον μετὰ

τῶν Ἑλλήνων ἀντιπροσώπων ἐν Πρεβέζῃ. Ἀλλ' ἡ Τουρκία μένος μόνον τῆς Θεσσαλίας ἦτο διατεθειμένη νὰ παραχωρήσῃ καὶ οὕτω σὺνδεσμός ἐπὶ ἤλθε συνεννόησις καὶ ἀμειότερα τὰ κράτη ἐπεδόθησαν εἰς σοβαρὰς πολιμικὰς παρασκευάς. Τὴν 6 Μαρτίου 1880 παραιτηθέντος τοῦ ὑπουργεῖου Κουμουνδούρου ἐσχηματίσθη νέον ὑπὸ τὸν Τριετούπην καὶ μετ' ὀλίγον ἐγένετο καὶ ἐν Ἀγγλίᾳ ὑπουργικὴ μεταβολή, ἥτις ἀνῆλθεν εἰς τὴν πρωθυπουργίαν τὸν φιλέλληνα Γλάδστον.

Προτάσει νῦν τῆς Ἀγγλικῆς συνῆλθεν ἐν Βερολίνῳ (4-10 Ἰουνίου 1880) συνδιάσκεψις περὶ τοῦ Ἑλληνοτουρκικοῦ ζητήματος τῶν συνόρων, τὴν Ἑλλάδα ἀντιπροσωπεύοντος τοῦ Βραίλα, ἥτις προτάσει τῆς Γαλλίας ὥρισεν νέαν ἐροθετικὴν γραμμὴν ἀρχαίαν ἀνατολικῶς ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν τοῦ ποταμοῦ Μαυρολάγγου, διερχομένην διὰ τῶν ὕψιστων κορυφῶν τοῦ Ὀλύμπου καὶ τοῦ Πίνδου συναντῶσαν τὸν ποταμὸν Καλαμᾶν παρὰ τὸ Χῶν Καλμπάκι καὶ ἀκολουθοῦσαν τὸν ὅρον αὐτοῦ μέχρι τῶν ἐκβολῶν του. Ἀλλ' ἡ Τουρκία καὶ ταύτην τὴν λύσιν τοῦ ζητήματος ἀπέρριψεν ἐπιμένουσα κατ' ἀρχὴν εἰς τὴν διατήρησιν Λαρίσης, Ἰωαννίνων καὶ Μιστράου· ἐξηκολούθησεν ἐπεμένως ἡ Ἑλλὰς διατελοῦσα ἐτοιμὴ εἰς πόλεμον. Τὴν 13 Ὀκτωβρ. πεσόντος τοῦ ὑπουργοῦ Τριετούπης ἀέλαβε πάλιν τὴν κυβέρνησιν ὁ Κουμουνδούρος. Ἐκ τῶν δυνάμεων ἡ μὲν Ἀγγλία ἐφαίνετο πρόθυμος νὰ ἀσκήσῃ ἐπὶ τῆς Τουρκίας πῆσιν μερίζονα τῆς διπλωματικῆς, ἡ δὲ Γαλλία διὰ τοῦ Γαμβέττα ὑπεσχέθη νὰ ὑποστηρίξῃ τὴν Ἑλ. δι' ἀποστολῆς ὁπλῶν καὶ ἀξιωματικῶν. Ἀλλ' ἡ Αὔστρια καὶ Γερμανία ἀνέστησαν εἰς πᾶσαν βίαν ἐφαρμογῇ. Αἰτήσαι τῆς Τουρκίας συνῆλθε (22 Φεβρ. 1881) νέα εὐρωπαϊκὴ συνδιάσκεψις ἐν Κων/πόλει, ἥς ἀποτέλεσμα ὑπῆρξεν ἡ συνάψις Συμβάσεως (10 Μαΐου), καθ' ἣν ἡ Τουρκία ὑπεχρέωτο νὰ παραχωρήσῃ εἰς τὴν Ἑλ. ἐκ μὲν τῆς Θεσσαλίας τὸ νοτίως τοῦ Πηνειοῦ κείμενον μέρος μετὰ τῆς κοιλάδος αὐτοῦ, τῆς δὲ Ἡπείρου τὸ νοτίως τοῦ ποταμοῦ Ἀρτης ἐξόχῃ δὲ προθεσίμῳ ὅσῳ ἐτῶν πρὸς διακανόνισιν τῶν διαφόρων ἐκ τῆς προσκλήσεως ταύτης μελλόντων νὰ προκύψωσι ζητήματων.

Διὰ τῆς λύσεως ταύτης τοῦ περὶ τῶν συνόρων ζητήματος ἡ Ἑλλὰς ἔλαβεν ἔδαφος 13 369 τετρ. μετὰ 300 000 κατοίκων. Τὴν 20 Ἰουνίου ὑπεγράφη ἐν Κων/πόλει ἡ εἰδικὴ ἐπὶ τούτῳ ἑλληνοτουρκικὴ συνθήκη. Κατὰ Νοέμβριον δὲ πᾶσαι αἱ ὡς ἔνωι δριμύσεις χωρὶς ἦσαν εἰς χεῖρας τῶν Ἑλλήνων καὶ ἀμέσως ἤρξατο δραστηρίᾳ ἐργασία πρὸς ἀφομοίωσιν αὐτῶν πρὸς τὴν λοιπὴν Ἑλλάδα. Ἀλλ' ὁ λαὸς δὲν ἔμεινεν εὐχαριστημένος ἐκ τῆς τοιαύτης τοῦ ζητήματος λύσεως, τοῦθ' ὅπερ ἐπήνεγκε τὴν πεῶσιν τοῦ ὑπουργοῦ Κουμουν-

βύρου, ἐν διεξῆκτο ὁ Τρικουπὴς (3 Μαρτίου 1882).

Τὴν 22 Ἀπριλίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους ἐγένετο ἡ ἐναρξὶς τῶν πρὸς τομὴν τοῦ ἰσμοῦ τῆς Κορινθοῦ ἐργασιῶν. Τὴν 26 Φεβρ. 1883 ἀπέθανεν ὁ πολλὰς πρῶτον πουργεύσας Κουμπουρτζῆς.

Αἱ ἐκλογαὶ τῆς 7 Ἀπριλίου 1885 ἀποδόσαν κατὰ τοῦ Ὑπουργείου Τρικουπῆ, κυρίως ἕνεκα τῆς μὴ εὐαρέστου τῷ λαῷ οἰκονομικῆς αὐτοῦ πολιτικῆς, ἀνήγαγον ἐπὶ τὴν ἀρχὴν νέαν Κυβέρνησιν ὑπὸ τὸν Θεόδωρον Δηλιγιάννην. Τὸ βουλευτικὸν ὅμως προξενικὸν πρῶτον Σεπτεμβρίου 1885, δι' οὗ αὐθαίρετως καὶ κατὰ προφανῆ παραβάσιν τῆς Βερολινείου συνθήκης ἐκλήρυθον ἡ ἐνωσίς τῆς Ἀνατολικῆς Ῥωμυλίας μετὰ τῆς Βουλγαρίας, εὐλόγως ἐνεποίησεν μεγίστην αἰσθησιν ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐξέργησιν τῆς κοινῆς γνώμης πρὸς ἑμῶν τῶν τιμαλφεστέρων δικαιωμάτων καὶ συμφερόντων τῶν Ἑλλήνων Ἡ Κυβέρνησις ἐκάλεσε τοὺς πολίτας εἰς ἐπιστράτευσιν καὶ παρεσκεύασθη πρὸς πόλεμον ἡ ἐπανειλημμένη ὅμως τῶν μεγάλων δυνάμεων ἀπόπειρα ὅπως πείσωσι τοὺς Ἕλληνας νὰ ἀρπαισθῶσι καὶ ἐπὶ τέλους ἡ εἰς τὴν βίαν προσφυγὴ αὐτῶν, κηρύσσων κατ' Ἀπρίλιον 1886 τοὺς Ἑλληνοὺς λιμένας ἀποκεκλεισμένους, καὶ διατάσσων τοὺς πρέσβεις αὐτῶν νὰ καταλιποῦσι τὰς Ἀθήνας, ἐπέφερε τὴν ματαίωσιν πάσης ἐνεργείας καὶ τὴν πτώσιν τῆς Κυβερνήσεως Δηλιγιάννη, ἀναρρῶσιν δ' ἐπὶ τὴν ἀρχὴν (30 Ἀπριλίου) τοῦ ὑπὸ τὸν Δ. Βάλδην ἀρχεῖου κληθέντος ὑπουργείου, ὅπερ μετὰ τινος ἡμέρας (19 Μαΐου) διετέλθη νέα Κυβέρνησις ὑπὸ τὸν Χ. Τρικουπὴν ἡ κυβερνήσις αὕτη μετὰ τὴν λήξιν τῶν ἐν τοῖς Ἑλληνοτουρκικαῖς συνόροις γενομένων ἐν τῇ μεταξὺ συμπλοκῶν ἐκέρυξε τὸν ἀρπαισθῆν ὑπείκουσα εἰς τὴν ἀνωτέραν τῶν δυνάμεων βίαν. Τὸ ὑπουργεῖον Τρικουπῆ ἐπὶ τέσσαρα καὶ πλέον ἔτη διαχειρισάμενον τὰ κοινὰ τῆς ἡμετέρας σχεδὸν ὑποστηρίζει τῆς Βουλῆς, καὶ σπουδαίας μεταρρυθμίσεις ψηφισάσης ὧν σημαντικώτεραι ἡ ἐλάττωσις τοῦ ἀριθμοῦ τῶν βουλευτῶν καὶ ἡ εὐρύσις τῆς ἐκλογικῆς περιφέρειας, ἡναγκάσθη νὰ παραιτηθῇ τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1890, συνεπεία τῆς ἐν ταῖς ἐνεργηθείαις τότε (14 Ὀκτωβρίου) ἐκλογαῖς ἀποτυχίας τοῦ τρικουπικοῦ κόμματος· διετέλθη δ' αὐτὸν ὑπουργεῖον ὑπὸ τὸν Θ. Δηλιγιάννην, ὁ περ ὅμως ἕνεκα τῶν γνωστῶν οἰκονομικῶν ζητημάτων ἀπελύθη ὑπὸ τοῦ Βασιλέως, ἀναθέντος τὴν 18 Φεβρ. 1892 τὸν σχηματισμὸν τῆς νέας Κυβερνήσεως εἰς τὸν Κ. Κωνσταντόπουλον, ἀνήκοντα εἰς ὅμιλον βουλευτῶν τρίτον καταρτισάντων κόμμα καὶ δισταμένων πρὸς ἀμοτέρους τοὺς πολιτικούς ἀρχηγούς, τὸν τε Χ. Τρικουπὴν καὶ τὸν Θ. Δηλιγιάννην. Τὸ νέον ὑπουργεῖον διέλυσε τὴν Βουλὴν, αἱ δὲ νέαι ἐκλογαὶ (3 Μαΐου) ἀπέδωκαν

διὰ πρωτοφανοῦς ἁπλῶς πλειονότητος ὑπὲρ τοῦ κόμματος τοῦ Χ. Τρικουπῆ, οὗτος ἐσχημάτισε τὸ σήμερον κυβερνῶν τὴν χώραν ὑπουργεῖον.

ΦΥΣΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ. Γεωλογικὴ ὁροστασις τοῦ Ἑλλην. ἐδάφους. — Τὸ ἐδαφὸς τῆς ἑλευθέρας Ἑλλάδος ἀποτελεῖται ἐξ ὕδατογενῶν καὶ πυρογενῶν πετρωμάτων. Ἐκ τῶν μέγρι τοῦδε γενομένων ἐρευνῶν κατεδείχθη, ὅτι αἱ πλείους τῶν γεωλογικῶν διαπλάσεων τῆς παλαιζωμμένης καὶ πολλὰς τῆς μεσοζωικῆς περιόδου ὅλως ἐλλείπουσι παρ' ἡμῖν, εἰὼν ἡ μεταβατικὴ, ἡ λιθανορροφόρος, ἡ δυαδική, ἡ τριαδικὴ καὶ ἡ ἰορασική. Ἡ δὲ παρ' ἡμῖν τούτων ἑλλείψις ἐστὶ μάλλον ἐκπαισθητοτέρα καθίσταται, καθ' ὅσον ἐν αὐταῖς συμπεριλαμβάνεται τὸ λιθανορροφόρον στρώμα, ἐνῶ εἶναι κατακεχωσμένοι αἱ κοίται τῶν λιθανορροῶν, εἴτινες τοσούτον σπουδαῖοι καὶ χρήσιμοι ταῖς τε μεταλλουργικαῖς καὶ βιομηχανικαῖς ἐργασίαις εἶναι. Τὰ δὲ πετρώματα τῆς ἀζωικῆς, τῆς μεσοζωικῆς, τῆς καινοζωικῆς καὶ τῆς ἀνωθριοζωικῆς περιόδου εὐρήνται διακεχυμένα ἀνά τοὺς διαφόρους τῆς Ἑ. τόπους ὡς ἑξῆς. 1) Ἀζωικὴ περίοδος. Αἱ ἀρχέγονοι διαπλάσεις τῶν κρυσταλλοειδῶν ἀστρώτων στρωμάτων καὶ τῶν κρυσταλλοειδῶν σχιστολίθων, εἰὼν γνευσίων, μαρμαρυγικῶν, ἀργίλλικῶν, γλιωριτικῶν καὶ ἀμφοβολιτικῶν σχιστολίθων καὶ κρυσταλλοειδῶν ἀσβεστολίθων, ἀποτελοῦσι τὰς πλείους τῶν Κυκλάδων νήσων μέρος τῆς Εὐβοίας, τῶν Κυθέρων, τὴν Κυλλήνην, τὰ πέριξ τοῦ Στυγῆς, τὰ πρὸς Ν τοῦ ἀρκαδικοῦ ὕψιπιδου ὄρη τῆς Ἀρκαδίας, Λακωνίας μέχρι τοῦ Ταινάρου ἀκρωτηρίου καὶ τῶν Μαλεῶν, καὶ τὸ πλεῖστον μέρος τῆς Στερεᾶς καὶ τῆς Θεσσαλίας. Τοὺς κρυσταλλοειδῶν σχιστολίθους καὶ τοὺς κοκκώδεις ἀσβεστολίθους (μαρμαρούς) τῆς Ἀττικῆς καὶ ἰδίως τῆς Πεντέλης, τοῦ Ὑμηττοῦ καὶ τοῦ Λαυρίου, ἕνεκα τῆς ἀπείρας ἀπολιθωμάτων δὲν ἤδυνήθησαν εἰσεῖσι ὡς πρὸς τὴν ἡλικίαν νὰ ἐξακριβώσωσι, διό ἄλλοι μὲν κατατάσσουσιν εἰς τὰς ἀρχέγονους διαπλάσεις καὶ ἄλλοι εἰς τὰς δευτερογενεῖς (κρητιδικὴν διάπλασιν). Τὰ πετρώματα ταῦτα εἶναι τὰ μέλιστα παρ' ἡμῖν μεταλλοφόρα, καθ' ὅτι ἐν αὐτοῖς εἰρίσκωμεν μόλυβδον, ἀργυρον, ψευδαργυρον, γαλκόν, σίδηρον, μαγγάνιον, σμόρδα, παρέχουσι δὲ καὶ μαρμαρούς καὶ διαφόρους οἰκοδομησίμους λίθους. 2) Μεσοζωικὴ περίοδος. Ἐξ αὐτῆς τὰ στρώματα τῆς κρητιδικῆς διαπλάσεως εὐρίσκονται πολλαχθῶς τῆς Ἑ. διεσπαρμένα, μάλιστα δ' ἐν Πελοποννήσῳ, ἐνθα ταῦτα ἀποτελεῖνται κυρίως ἐκ πρασίμων ἀμμιτῶν, ἐκ λευκῶν καὶ κιτρίνων σιττῶν ἀσβεστολίθων, ἐκ μάργων, ἰάσιδος καὶ πρασίμων ὀφειτικῶν συμφορμάτων, ἐπὶ δὲ ἐν Στερεᾷ Ἑ., ἔπει ἱππουριτικοὶ λευκοὶ ἀσβεστόλιθοι ἀπαρτίζουσι σειράς ὄρεων, ὧν τινὰ ὑψοῦνται μέχρι 2400 μ. (Παρνασσός). Ἐκ τῶν νήσων

ἐξ κατ' ἐξοχῆν ἐν Κεφαλληνίᾳ καὶ πολλαῖς τῶν Σποραδῶν. Διὰ τῆς κρητιδικῆς ταύτης διαπλάσεως ἡ Ἐ. συνέχεται γεωλογικῶς μετὰ τῆς Δαλματίας, Ἰταλίας, τῶν ακτῶν τῆς Γαλλίας, Ἰσπανίας καὶ τῆς Μικρῆς Ἀσίας, μετ' ὧν συναποτελεῖ τὰ χεῖλη τῆς μεγάλης λεκανῆς τῆς Μεσογείου. 3) Καὶ ν ο ζ ω ι κ ῆ π ε ρ ι ο δ ο ς. Αἱ μάλιστα πασῶν ἐπὶ τὸ ἔδαφος τῆς Ἐ. διακεχυμέναι διαπλάσεις εἶναι αἱ τῆς περιόδου ταύτης. Τὰ στρώματα τῆς ἡωκινικῆς καὶ νεογενικῆς διαπλάσεως εὐρίσκονται συνηθέστατα σχεδὸν ἐφ' ὅλων τῶν παραλίων μερῶν τῆς Πελοποννήσου, συνεχόμενα μετὰ τοῦ ἰσθμοῦ, ἐν ᾧ διενεργεῖται σήμερον ἡ τομῇ. τῶν Μεγάρων καὶ τῶν πέριξ τῶν Ἀθηνῶν μέγροι Μαραθῶνος. Ἐκείθεν ἐξεκολουθοῦσιν αἱ διαπλάσεις αὗται καὶ ἀποτελοῦσι τὸ πλεῖστον τοῦ ἡμ. μέρους τῆς Εὐβοίας ὡς καὶ τῆς Στερεᾶς, ἐξαπλούμεναι μέχρι τῶν ὑπώρειθων τοῦ Ὀλύμπου καὶ τῆς Ὀσσης. Ἐν αὐτοῖς εὐρίσκουμεν παλαιὰς κοίτας λιγνιτῶν ἐν Κύμῃ, Ἀλιδερίῳ, Ὀριωπῇ ὡσαύτως τὸν κορχυλιτῆν λίθον (Μεγάρων, Πειραιῶς), χρησίμον τῇ οἰκοδομικῇ. Αἱ αὗται διαπλάσεις ἀπαρτίζουσι καὶ πολλὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου· πρὸ πάντων σημειωτέα ἡ Μήλος ἐνθα εὐρίσκομεν ἐν αὐταῖς γύψον, στυπτηρίαν καὶ θειοχώρατα. Αἱ ἀξιοσημειώταται τῶν τριτογενῶν διαπλάσεων εἶναι αἱ τῆς Ῥαφίνης καὶ τοῦ Πικερμίου, αἵτινες συνίστανται ἐξ ἐρυθρῶν ἀργίλλων καὶ συμπερμάτων καὶ ἐγκλείουσιν ἀπολιθώματα ἐκ τῶν μεγαλοπρεπεστάτων θηλαστικῶν ζώων, αἵτινα ἐν τῇ γῆνι σφαίρᾳ ἐγεννήθησαν, εἰς τὸ μαστόδοντος, τοῦ δεινοθηρίου κτλ. 4) Ἀ ν θ ρ ω π ο ζ ω ῖ κ ῆ π ε ρ ι ο δ ο ς. Αἱ διαπλάσεις τῆς περιόδου ταύτης, ἥτις ἐπεκλήθη οὕτω, διότι ἐν αὐτῇ πρῶτον ἔγινε ὑπάρξεις ἀνθρώπων ἐξεάνησαν, περιλαμβάνουσι στρώματα σχηματισθέντα καὶ νῦν σχηματιζόμενα διὰ τῆς ἐνεργείας τῶν ὑδάτων· διὰ τοιούτων στρωμάτων εἶναι πεπληρωμέναι πολλά καὶ κοιλοτήτες τῆς Ἑλλάδος.

Τῇν τῶν εἰρημένων διαπλάσεων ὑπόστρωσιν ἀποτελεῖ συνήθως ὁ γρανίτης, καὶ ἐπὶ τοῦ ἑδάφους τῆς Ἐ. ὑπάρχων, ὡς ἐν ταῖς νήσοις τοῦ Αἰγαίου Πελάγους, Ἰβίως ἐν Δήλῳ, Μυκόνῳ, Νάξῳ, Τήνῳ καὶ ἐν Λαυρίῳ. Πρὸς δὲ πλουτώνεια καὶ ἡράιστια πετρώματα ἐπήνεγκον διαρρηξίς καὶ ἀνήνεγκον ὕδατογενεῖς διαπλάσεις ὡς οἱ τραχίται ἐν Θήρᾳ, Κιμῳῳ, Μήλῳ, Αἰγίνῃ, Πόρῳ. Μεθάνοις καὶ ἀλλαχοῦ, καὶ οἱ ὁφίται ἐν Σκύρῳ, Βύβοιᾳ καὶ πολυαχοῦ τῆς Πελοποννήσου· καὶ τὰ πυρογενῆ δὲ ταῦτα πετρώματα ἐγκλείουσι πλούσια ὀρυκτά· οἱ τραχίται π. χ. τῆς Μήλου ἀργυροῦχον γαληνίτην καὶ βαρύτην, οἱ δὲ ὁφίται χρωμίτας, μαγνησίτην (λευκίλιθον) καὶ ὀρυκτὰ χαλκοῦ (Στερεὰ καὶ Πελοπόννησος). Πάντα ταῦτα ἀπέδωκαν τῇ γῇ ἡμῶν ὠρελιμώτατα ὡς παραγόντα καὶ τὰς πολλὰς καὶ θαυμα-

σίους ἱμακτικὰς πηγὰς, περὶ ὧν βλ. ἐν λ. Ὑδάτα ἱμακτικά.

Αἱ ὕδατογενεῖς καὶ πυρογενεῖς ἡ ἡραίστιαι ἐνεργεῖαι ἐξακολουθοῦσι καὶ νῦν ἐτι ἀλλοιοῦνται τὸ ἔδαφος τῆς Ἐ. Οἱ χεῖμαρροι ἀφαιρτοῦσι τὰς κοιτάς αὐτῶν, καταθέτουσι δὲ τὰ προσχώματα ἐν ταῖς παραχθιαῖς γαίαις, ὥς καλυπτουσι δια πηλοῦ, καὶ μεταφέρουσι παρὰ τὴν ὕδατσαν καὶ ἀποτελοῦσιν ἐν ταῖς ἐκδοχαῖς αὐτῶν Δελτα ἐξ ἡμμου καὶ κροκάλων. Ὁ Ἀλφειὸς ἐκάλυψε τὰ εἴρητα τῆς Ὀλυμπίας, ὁ δὲ Ἀχελῷος ἐξακολουθεῖ αὐξάνων τὸ ἔδαφος, ἀπώθων τὴν ὕδατσαν, καὶ ὁ Σπερχειὸς ἡλάττωσε τὸν Μαλιακὸν κόλπον ἀπὸ τῆς εποχῆς τοῦ Λεωνίδου, μετέβαλε τὴν δὴν τῆς πεδιάδος τῆς Φθιώτιδος καὶ ἐξακολουθεῖ προσεβάλλων βαλῆμεν τὸ Δελτα αὐτοῦ. Αἱ ὑπόγειοι σύριγγες (καταδύθραι) τῆς Κωπαίδος, τοῦ Φανεοῦ κτλ. παρασυροῦσιν ὑπὸ τὰ ὄρη τὰς προσχώσεις (λίθον, ἀποτρίμματα φυτῶν) καὶ καταθέτουσιν αὐτάς μακρὰν ἐπὶ τῶν πεδιάδων. Τὰ δὲ ἡραίστια ἡμῶν καὶ ἰδιῶς τὰ ἐν Θήρᾳ παρῶντιν ἐκ διαλειμμάτων νέας ὄρυκτας ὕλας, αἵτινες συντελοῦσιν εἰς τὴν προσκύρησιν τοῦ ἑδάφους. Οὕτω κατὰ τὴν τελευταίαν ἐν ἐτεί 1886 ἐκρηξὶν παρήγαγον ταῦτα τὰ νησιδία Ῥέκαν καὶ Ἀρρόδεσαν, αἵτινα ἠνῶθησαν μετὰ τοῦ Γεωργίου καὶ ἀπετέλεσαν τὸ Ν ἄκρον τῆς Νεας-Καὶμένης. (Α. Κορδέλλας ἐν Ὀρυκτολογίᾳ. Ἀθ. 1888. Πρὸς τοῦ αὐτοῦ. Ἡ Ἑλλάς ὑπὸ γεωλογ. καὶ ὀρυκτολ. ἐποψίν, Ἀθ. 1878, καὶ Ἐκδρομὴ ἀπ' Ἀθηνῶν εἰς Ὀλυμπον, ἐν Ἀττικῇ ἡμερῳ. 1883.— Πρὸς δὲ Κ. Μητροπολίτου, Γεωλογ. διαμόρφωσις τοῦ ἑλλ. ἑδάφους, ἐν περιοδικῇ «Προμηθεῖς», 1890 τομ. Β'.— Τέλος τὰ ἔργα τῶν ξένων γεωλόγων Fiedler, Philippsohn κτλ.).

Ὁ ρ ω κ τ ᾱ. Ἐκ τῶν ἀμ ε τ ᾱ λ ῶ ν ὀρυκτῶν εὐρίσκονται ἐν Ἑλλάδι: θείον (ἐν Μήλῳ, Θήρᾳ, Σουτακίῳ, Κατακίῳ, Αἰτωλικῳ), ἐρυθρὰ καὶ κιτρίνη σκνδαράχη, ἀντιμονίτης κτλ. Ἐκ δὲ τῶν ἑ λ α φ ρ ῶ ν μ ε τ α λ ι κ ῶ ν ὀρυκτῶν ἄλλας ἐν Μονεμβασίᾳ καὶ περὶ τὸν Ὀρωπὸν (ὅλον ὅμως τὸ εἰς οἰκιακὴν χρῆσιν παρ' ἡμῶν καὶ τῇ βιομηχανίᾳ ἀναγκαίου ὕλας παραγεται ἐκ τοῦ θαλασσοῦ ὕδατος ἡ ἐξ ἄλμυρῶν πηγῶν π. χ. ἐν Μήλῳ, διὰ τῶν ἀλυκῶν τοῦ Κράτους παραγουσῶν ἐτησίως 18—14 χιλ. τόννων), βαρύτης (μετ' ἄλλων χρησίμων ὀρυκτῶν τοῦ μολύβδου, τοῦ ἀργύρου κτλ. ἐν Λαυρίῳ καὶ διαφόροις νήσοις τῶν Κυκλάδων, ἐξόχως ἐν Μήλῳ καὶ Κιμῳῳ), σθερίτης ἡ ἀργυροδαίμας (ἐν Λαυρίῳ κτλ.), ἀσβεσίτης (πολυαχοῦ) κατὰ τὰς διαφόρους ποικιλίας αὐτοῦ (μάρμαρος κλ.), ἰνώδης ἀραγονίτης (ἐν τῇ περιφῆμῳ σπηλαίῳ τῆς Ἀντιπάρου), ἐνυδρὸς γύψος κατὰ πολλὰς ποικιλίας (σεληνίτης ἐν Κιμῳῳ, Λαυρίῳ κτλ.), μαγνησίτης (πρὸ πάντων ὁ σιφῆρὸς πολυαχοῦ τῆς Ἑλλάδος), δολομίτης ἐκ τῶν

πετρωμάτων τοῦ ὅποιου καὶ ἐξ ὀρεκτικῶν συνίσταται πλείστον μέρος τοῦ ἔδαφους τῆς Ἑλλάδος. ἐφορμήτης καὶ ὕδρομαγνητῆς, σμύρις (ἐν Πάρῳ, Νάξῳ κτλ.) ὡς καὶ πλείστα ἄλλα ὀρυκτὰ τῆς συστάδος τοῦ ἀργιλίου (διασπορεύς, τριχίτης, στυπτηριάτης λίθος, στυπτηριάτης διακαλίου κτλ.), τὰ εἶδη τοῦ χαλαζίου, πυρόλιθος, λυδία λίθος, ὀπάλλιος, οὐ ποικιλίαί ἀπαντῶσιν ἐν Μῆλῳ μὲν ὁ εὐγενής, ὁ πυροπάλλιος δὲ ἐν Κιμῳλίῳ, ἔπου (ὡς καὶ ἀλλαχεῦ) εὕρεσκειται καὶ ὁ ἡμισπάλλιος καὶ ὁ ὑαλίτης καὶ κατ' ἐξοχὴν ἡ Κιμωλία γῆ, βῶλος (λημνία γῆ) ἐν Σερίῳ καὶ ἐν Δολιανοῖς τῆς Πελοποννήσου, καολίνης (τὸ καθαρῶτατον εἶδος τῶν ἀργίλων, κατ' ἐξοχὴν ἐν Μῆλῳ), ἄστριον τοῦ καλίου, ἀνδραίνης, ἀνορθίτης, σωταυρίτης ἱττινερίτης (ἐν Συρίῳ), ὀψιανός, κισσῆρις (ἐν Μῆλῳ), μαργαριτέλιθος, πράσινος τουρμαλίνης (ἐν Νάξῳ), ἀνθράκινον, πρὸ πάντων τὸ καστονόχρουν, ἐπίδοτος, σήπιον (πλησίον Θηβῶν καὶ ἐν Εὐβοίᾳ), ὀρίτης ἐξ οὗ σχηματίζονται πετρώματα ἀποτελοῦντα οὐσιώδεις συστατικὸν μέρος τῆς Ἑλλάδος (ἀπαντᾷ εἰς διαφόρους ποικιλίας), διαλλαγῆς, οὐσιώδεις συστατικὸν πολλῶν πυρογενῶν πετρωμάτων ἐν Λαυρίῳ, Θεσσαλίᾳ, Εὐβοίᾳ, κτλ., ἀμφοβόλιτης, ἀμιάντος κ. ἄ. πολλά τῶν λεγομένων ἐλαφρῶν μεταλλῶν. Ἐκ δὲ τῶν βαρέων μεταλλῶν ἀπαντῶσι πυροχυσίτης μετὰ τοῦ μαγγανίου χου σιδήρου ἐν Μῆλῳ (Μεσσηνίᾳ καὶ Λαυρίῳ) πολυανίτης, ροδοχρῆτης, μαγγανίτης, ψιδόμελαν, βαδίτης, σφαλερίτης (περιέχων 45-50% ψευδαργύρου ἐν Λαυρίῳ κ. ἄ.), ψευδαργυρίτης (ἐν Λαυρίῳ), ψευδαργυροῦχος ἀλουμινίτης, σερπικίτης κτλ. (ἐν Λαυρίῳ), ἡμιμαρρίτης ἐκ δὲ τῆς συστάδος τοῦ μέλυδου πλείστα ὀρυκτὰ, μεταξὺ τῶν ὅποιων καὶ τὰ βῆς ἰδιαίτερα λαυριονίτης καὶ φειδελίτης, γαληνίτης (εἰς μέγαλα ποσὰ ἐν Λαυρίῳ κ. ἄ.), ὡς καὶ ψιμοθίτης, φωτογένητον καὶ βουλφεινίτης ἐκ τῆς συστάδος τοῦ σιδήρου ὀρυκτὸς μαγνήτης (κυρίως ἐν Σερίῳ, Σκύρῳ κτλ.), χρωμίτης (ἀρθώνης), αἱματίτης εἰς διαφόρους ποικιλίας, σιδηροπυρίτης, μαρμασίτης (Λαυρ.), ἀρσενικοπυρίτης, σιδηρίτης (πολλαχεῦ, κυρίως ὁ πεταλώδης), ὕδραματίτης (ἀρθώνης καὶ εἰς διασποικιλίας), κυανοσίδηρος, σκεροδίτης. Πρὸς δὲ ὅχρα νικελίου (ἐν Λαυρίῳ), αὐτοφυῆς χαλκὸς μετ' ἄλλων χαλκοῦχων ὀρυκτῶν, οἷα κύριον, χαλκολαμπρίτης, χαλκοπυρίτης (πολλαχεῦ), μαλαχίτης, ἄζουριτης, δειχαλίτης, ἀτακαμίτης, εὐχροίτης, ἐλαιοχροίτης, μαλαχίτης, βυρατίτης. Τέλος αὐτοφυῆς ἄργυρος (ἐν Λαυρίῳ), χρυσὸς δὲ εἰς μικρὰ ποσὰ ἐν τῷ ἀργυροῦχῳ μέλυδῳ τοῦ Λαυρίου, ἐν βυαλίῳ τινὶ τῆς Σκύρου καὶ ἐν Δολιανοῖς. Ἐκ τῶν ὀργανογενῶν ὀρυκτῶν εὕρεσκονται νάρθα (ἐν Ζακύνθῳ) καὶ λιγνίτης (εἰς πλούσιαν κοίτην ἐν Κύμῳ, Ὁρωπῳ, Μεγάρῳ, Ἀλωνήσῳ, Ἀλιβερίῳ κτλ.).

Πολύτιμα εἶδη ἐκ τοῦ ὀρυκτολογικοῦ πλού-

του τῆς Ἑλλάδος εἶναι τὰ ἐξῆς, ὧν γίνεται ἐξαγωγή· ἀργυροῦχος μέλυδός, ἀργυροῦχος γαληνίτης, σιδηρομεταλλεύματα, πηφουγενὲς ψευδαργυρίτης, σφαλερίτης (θειοῦχος ψευδαργύρος), μαγγανίτης, ἀργυροῦχος βερύτης, φαιάνθρακας (λιγνίτης), θεῖον, μαγνήτης (λευκόλιθος), γύψος, μυλόπετρα, μαρμαρόν, σμύρις, Θηραϊκὴ γῆ, χρωμίτης, νάρθα καὶ μαγειρικὸν ἄλας.

Χλωρίς. Ὀνομάσθη «χλωρίς» κατ' ἀναλογίαν τοῦ λατινικοῦ «Flora» ἡ αὐτοφυῆς βλάστησις χώρος τινός, ἐπομένως Ἑλλ. Χ. ὑποδηλοῖ τὸ σύνολον τῶν αὐτοφυῶν φυτῶν τῆς Ἑλλάδος. Ὡς φυσικὰ ὄρια τοῦ ἐμβαδοῦ τῆς Ἑλλ. Χ. θεωροῦμεν πρὸς βορρᾶν τὴν διερὰν τοῦ Αἰμοῦ, πρὸς νότον δὲ τὴν Κρήτην συμπεριλαμβανμένην. Ἡ Χλωρίς τῆς οὕτως ὁριζομένης συνάρει τῆς ἑλληνικῶν χωρῶν συγγενεμένης πρὸς τὴν τῆς βορείου καὶ ἐσπερίας Εὐρώπης ἐπίστρεψαι τὴν προσοχὴν καὶ τὸ ἐπιστημονικὸν ἐνδιαφέρον τῶν βοτανικῶν οὐ μόνον διὰ τὴν πληθύν καὶ ποικιλίαν τῶν εἰδῶν, ἀλλὰ ἰδίως καὶ ὡς ἀποτελοῦσα μεσάζοντα δακτύλιον μεταξὺ τῆς εὐρωπαϊκῆς καὶ τῆς ἀνατολ. βλαστήσεως. Ἔχει μὲν τὰ γενικὰ χαρακτηριστικά τῆς Χλωρίδος τῆς «περιμεσογείου χώρας» (regio mediterranea) εἰς ἣν ὑπάγεται καὶ κατατάσσεται ἐν τῇ «φυτικῇ γεωγραφίᾳ» παρουσιάζονται ὅμως ἐν αὐτῇ γένη καὶ εἶδη τινὰ ἴδια τῆς Ἀνατολῆς ἢ ἔχοντα ἐν αὐτῇ τοὺς συγγενεῦσιν αὐτοῖς τύπους, ἐλλείποντα δὲ ἐν τῇ λοιπῇ Εὐρώπῃ. Βλέπομεν δὲ συγχρόνως διὰ διαφόροι ἄλλοι τύποι κοινοὶ ἐν τῇ λοιπῇ Εὐρώπῃ ἐλλείπουσιν ἐντελῶς ἢ μέλις δι' ὀλιγίστων εἰδῶν παρίστανται ἐν τῇ Ἑλλ. Χ. Ὡς παραδείγματα ἀνατολικῶν τύπων μνημονεύομεν Λεόντιον τὸ Λεοντοπέταλον, Βιβερταίαν τὴν τοῦ Ὀρρανίδου, Ποδονότιον τὸν καρμανικόν, τὸ Ἀλγάγιον, Ἀμμιτολόδιον τὸ ἑλληνικόν, Δελίσκη τὴν κανναδιώδη, Μορίνην τὴν περσικὴν, τὰς Χαμαιπεικὰς τὰς θαμνῶδεις, Κόμαρον τὴν ἀνδράχλην, τὴν Μακρότομον (Macrotomia cephalotes D.C.), Σιφινόστογον τὴν συριακὴν, Ἀκανθολειμώνιον τὸν Ἑλγίνον, Νοσίαν τὴν πολυάκανθον (Noëa spinosissima Moq.), Ἀλεόραξιν τοῦ Βιλλαρδέρου, τὴν Ἀλοην (Aloë vera L.), Ἀρκευθὸν τὴν δρυπεφόρον, Πεύκην τὴν μακεδονικὴν (Pinus Peuce Griseb.) κ. ἄ. Γένη τῆς εὐρωπαϊκῆς Χλωρίδος ὧν στερεῖται ἐντελῶς εἰσὶ π. χ. Οὐλόβριξ (Ulex), Σαρῶθαμος, Λευκάνθημον, Λοβελαία, Ροδόδενδρον, Πνευμονική (Pulmonaria), Λάριξ, κτλ. ἄλλα δὲ ὧν ὁ ἀριθμὸς τῶν εἰδῶν μέγας ἐν τῇ λοιπῇ Εὐρώπῃ, ἐν Ἑλλάδι δὲ λίαν περιωρισμένος, εἰσὶ τὰ ἐξῆς· Βάτος (Rubus), Φύττωμα, Γεντιανή, Φθειρόχορτον (Pedicularis), Πασχαλὶς (Primula), Ἀνδρόσακας, Ἰτέα (Salix), Κάρηξ (Carex) κ. ἄ. — Κατὰ τὴν φύσιν τοῦ ἔδαφους καὶ ἰδίως κατὰ τὸ ὑπερβαλάνσιον ὑ-

ψες διακρίνομεν καθέτως τρεῖς κυρίως ζώνες τῆς Ἑλλ. Χ., ὧν τὰ χαρακτηριστικά τῆς βλάστησώς διαφέρουσιν εὐσιωδῶς ἀπ' ἀλλήλων· εἶναι δ' αὗται α' ἡ παρὰ λι ο ς κα ι π ε ρ ε ι ν ἡ ζ ὶ ν η ἀπὸ τοῦ παραθαλάσσιου μέχρι 500 ἕως 700 μ. ὑπερθαλάσσιου ὕψους· β' ἡ δ ρ ε ι ν ἡ ἡ ὺ λ ὶ δ ἡ ς ζ ὶ ν η ἀπὸ ὕψους 500 ἡ 700 μ. μέχρι 1400 ἕως 1700 μ. περι-που· καὶ γ' ἡ ἄ λ π ε ι ο ς ἡ ὺ π ἄ λ π ε ι ο ς ζ ὶ ν η, ἄνωθεν τῆς προηγουμένης μέχρι τῶν ὕψηλων κορυφῶν τῶν ὄρεων ἐκτεινομένη· καὶ τὰ μὲν ἐν τῇ α' ζώνῃ φύόμενα φυτὰ εἶνε ὡς τὰ πολλὰ ταυτοεῖδη τῶν ἐν τῇ περιμετρικῇ ζώνῃ φυομένων, διὸ χαρακτηριστικά εἶδη αὐτῆς εἰσὶν ἡ ἐλαία, ἡ κέικρος, ἡ πρόνος, πεύκη ἡ χαλεπία κτλ. Ὑποδιαίρειται δὲ ἡ ζώνη αὕτη εἰς τέτθις παραθαλάσσιον μέρος καὶ τὸ μεσόγειον. Τὸ παραθαλάσιον συνίσταται ἐκ τῶν θ ι ν ὶ ν η καὶ τῶν ἄ λ π ε ς ὶ ν η, καὶ ἐπὶ μὲν τῶν πρώτων φέονται τὰ λεγόμενα «ἀμμόριλα» φυτὰ, ὧν χαρακτηριστικοὶ τύποι εἰσὶ Μηδικὴ ἡ παρχίλις, Εὐφορβία ἡ πεπλίς, Ἐρύγγιον τὸ παραθαλάσιον, διάφορα εἶδη Στατικῆς, τὸ Παγκράτιον κτλ. Τὰ δὲ ἄλπεδα εἶνε ἐκτάσεις κατὰ τὸ μᾶλλον ἡ ἥττον μεγάλας ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ κατακεκυλισμένα τὴν χειμῶνα, πολλὰκις δὲ διαρκῶς τελευτωθεῖς, ἔχουσαι τὴν γῆν πάντοτε ἀλμυρῶδη καὶ τὸ χόρτον ἐπ' αὐτῶν συνήθως ἄβρονον, σχηματίζον εἶδος λειμῶνων· χαρακτηριστικὰ δὲ αὐτὰ εἰσὶν αἱ σχοῖνοι, ἡ Μυρική, τὰ διάφορα «ἀλμόριλα» γνησποδιῶδη (*Salicornia Sal-sola*, *Suaeda* κλ.), αἱ Φραγκινεῖαι, τὸ Καρδοπάθειον κτλ. Εἰς δὲ τὸ μεσόγειον μέρος τῆς α' ζώνης ὑπάρχουσι αἱ πεδὰδες, οἱ λόφοι, τὰ γθιμαλώτερα βουνά, αἱ ὑπὸρεται καὶ αἱ κατώτεροι κλιτύες τῶν ὄρεων. Ὑπάρχουσιν ἐνταῦθα ἐκτεταμένα δάση Πεύκης τῆς χαλεπίας, ἐντα-γὰ δὲ καὶ δρυῶν, καὶ συχνότατα μεγάλας ὑπ' αἰφύλλων οὐμνων κεκαλυμμένα· ἐκτάσεις, αἵτινες ἐν τῇ βοτανικῇ γεωγραφίᾳ εἰσι γνωσταὶ ὑπὸ τὸν ἐκ τῆς ἰσπανικῆς ὀρον «Maquis». Ἐν αὐταῖς πρωτεύουσιν αἱ Κομαροὶ (*Arbutus Unedo* καὶ *A. Andrachne* L.), ἡ Πύξος (ἰδίως ἐν Θεσσαλίᾳ καὶ Μακεδονίᾳ), τὸ Σπάρτον, ἡ Μυρτίνη, ἡ Σχίνος (*Pistacia Lentiscus* L.) καὶ ἡ Τέρμινθος (*P. Terebinthus* L.), αἱ Ἑρσικαί, ὁ Κότινος, ἡ Φιλλυρέα, Ἄρκυθος ἡ Φοινικὴ κτλ. Ὅλος ἰδιόζοντα χαρακτηριστὰ ἔχουσι τὰ κυρίως ἐν τῇ Ν Ἑλλάδι καὶ ταῖς νήσοις πλεονάζοντα «ξηροβούνια», τὰ πεπυκασμένα γθιμαλώεις θυμνισκοίς, οὓς οἱ ἀρχαῖοι τε καὶ ὁμοίως ὁ λαὸς τὴν σήμερον «φρύγανα» ὀνομαζούσι. Πρότυπα αὐτῶν, ὧν τὰ πολλὰ ἀκανθώδη, εἰσὶ Γενίστιοι ἡ ἀκανθόχλαδος, Ἀνθιλλίς ἡ τοῦ Ἑρμινίου, Ποτήριον τὸ ἀκανθώδες, αἱ Κίστοι, Θύμος ὁ κεφαλωτός, ἡ Θύμβρα, Φλομὴς ἡ θυμνώδης, τὸ Ἀλυπον. Εὐφορβία ἡ ἀκανθόθαμνος, αἱ Θυμελαίαι (Thyme-

laea hirsuta L. καὶ *T. Tartonraira* L.), ἡ Χαμαιπρινος (*Quercus coccifera* L. *forma fruticosa*) κ. ἄ.π. Τέλος ἡ ζώνη αὕτη (ἰσλ. ἡ παραθαλάσσια καὶ πεδινή) ὡς ἡ πλεονόκουμένη εἶνε ἐν ταύτῃ καὶ ἡ ἐργασιμωτέρα διὸ ἐν αὐτῇ οἱ περισσώτεροι οἰτώνες καὶ ἐλεῳνες καὶ ἀμπελώνες καὶ στασιδῶνες καὶ ὅ,τι ἄλλο παράγει ἡ ἐργασία τοῦ γεωπόνου, ἀν καὶ καλλιεργεῖνται ἐπίσης τὰ ὄρεα τῆς ἐπομένης ζώνης μέχρι 1500 μ. ὑπερθαλάσσιου ὕψους καὶ ἐπέκεινα. Ἡ β' αὕτη δ ρ ε ι ν ἡ ζ ὶ ν η εἶνε ἡ κατ' ἐξοχὴν ὕλη τῆς καὶ πανταχοῦ ἐν τοῖς ὄρεσιν ὑπάρχουσι εἰσὶ ἐκτεταμένα δάση ὅπου αἱ πυρκαϊαὶ ἡ οἱ ἀνθρωποὶ διὰ τῆς ἀνάγκης τῶν δέν κατέστρεψαν αὐτὰ. Συνίστανται τὰ ὄρενα δάση τῆς Ἑλλ. Χ. καὶ ἐκ συλλοβόλων καὶ ἐξ αἰφύλλων ἡ κωνοφόρων δένδρων. Σπανίως φέονται μεμιγμένα, ἀλλ' ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τὰ κωνοφόρα κατέχουσι τὸ ἀνώτερον μέρος τῆς ζώνης. Τὰ φυλλοδόλα δένδρα τὰ ἀπαρτιζόμενα δάση εἰσὶ τὰ διάφορα εἶδη δρυῶν (βλ. λ.) καὶ ἡ καστανία καὶ ἐν τῇ Β Ἑλλάδι ἡ βῆξα ἀναμιγνύμενων εἰς αὐτὰ σποράδην καὶ ἄλλων διαφόρων δένδρων (βλ. λ. δένδρον). Παρατηρητέον δὲ ὅτι αἱ δρυὲς κατέργονται οὐ σπανίως καὶ εἰς τὴν πεδινήν ζώνην ἐηλοδῇ εἰς μέρος ἔχοντα ὀλιγωτέρον τῶν 500 μ. ὑπερθαλάσσιον ὕψος. Τὰ κωνοφόρα δένδρα τῆς δεινῆς ζώνης εἰσὶ Πεύκη ἡ λαρικισιῶς (*Pinus Laricio* Poir.), ἡ Ἑλάκη τοῦ Ἀπολλωνος μετὰ τῶν παραλαγωῖ αὐτῆς (βλ. λ.). Πεύκη ἡ λευκοδερμῆτος (*P. leucodermis* Antoin.) ἐν Θεσσαλίᾳ καὶ Πεύκη ἡ μακεδονικὴ (*P. Peuce* Griseb.) ἐν Μακεδονίᾳ καὶ ἀνάμικτος ταῖς ἐλάταις συχνά Ἀρκυθὸς ἡ δύσσομος (*Pinus niperus foetidissima* W.). Ὡς χαρακτηρίζονται ἰδίως τὴν ὕλη τῆς ζώνης ποιῶν καὶ θαμνώδη φυτὰ εἰσὶ μνημονευτέα Ἑλλέβορος ὁ κυκλόφυλλος, Παονία ἡ φαρμακευτικὴ, Σπενδάμνος καὶ Ἰάμνος διάφορα εἶδη, Κράταιγος ὁ ἀνατολικός, Πεντάφυλλον τὸ εὐπρεπές, Μορίνα ἡ περσικὴ, Σενέκιον τὸ νευρώδες, Ἐχίνωπος καὶ Κενταυρίου εἶδη, Κίστιον τὸ ἀρκυανικὸν καὶ Κ. ὁ πολυέλειος (*Cirsium Can-*delabrum Griseb.), Βερβάσκου εἶδη, Δακτυλίτις ἡ ἔρφνι καὶ Δ. ἡ λεία καὶ ἄλλα, Σιδηριτίδος εἶδη, τὰ τεύσειδη (τὰ ἑλληνικόν), Ὀρχις ἡ μαρσιποφόρος, Λεῖριον τὸ ἀρειογενές καὶ ἄλλα εἶδη. Τάξος ὁ βαγοφόρος. Πτερίδων τὰ πλείστα εἶδη τῆς Ἑλλ. Χ. κτλ. Ὡς πρὸς τὴν ὅλην ἑκτασιν τὴν ἐν τῇ περιοχῇ τῆς Ἑλλ. Χ. ὑπὸ δασῶν καλυπτομένην εἶνε ἄδύνατον νὰ δοιοθῇ ἀκριβῶς. Κατὰ τὸν κ. Ν. Χλωρὸν (*Waldverhältnisse Griechen-*lands, 1884) εἰκάζεται ὅτι τὸ ἐν τῷ βασιλείῳ τῆς Ἑλλάδος ἐμβαδὸν τοῦ ὕλοφόρου ἐδάφους ἀποτελεῖ ὡς ἔγγιστα 820 000 ἐκτάρια, ἥτοι ἐν τῇ Στερεῇ Ἑλλάδι 550 000, ἐν Πελοποννήσῳ 207 000 καὶ ἐν Εὐβοίᾳ 63 000

έκτ. Συμπεριλαμβανόνται ἐν τῇ ὑπολογισμῷ τούτῳ τὰ ἐκ Πιυκῆς τῆς χαλεπῆς δασὸς τὰ τῆς παραθαλασσίου καὶ πεδινῆς ζώνης. Κατὰ τὰ εἶδη τῶν δένδρων ὑπολογίζεται ὅτι ἡ ἑλκτὴ ἀποτελεῖ τὰ 85 % ἡ χαλεπὴ πικρὴ 20 % καὶ τὰ φυλλοβόλα δένδρα, ἥτοι ὄρυς, καστανεὶ καὶ δρυαὶ 45 %. Τὰ ὄρη καὶ αἱ ἐπαρχίαι ὅπου ὑπάρχουσιν εἰσὶ ἐκτετατομένα δάση εἰσὶν ἡ Πίνδος, ἡ Ὀσσα, τὸ Πήλιον, αἱ ἐπαρχίαι Φθιώτιδος, Εὐρυτανίας, Βαλτοῦ καὶ Βονιτοῦ, Ἀρτης καὶ Τζουμέρκων, καὶ ἐν τῇ Πελοποννήτῳ τὸ ὄροπέδιον τῆς Ἀρκαδίας, ἡ Κυνουρία, ὁ Ταύγετος, ἡ Ἰλίσ, ἡ Κορινθία κτλ. — Τέλος ἡ γ' ἡ ἐπαρχία Ἰωνίας, ἥτις ἐκτείνεται ὑπεράνω τῆς ὕψους μέχρι τῶν κορυφῶν τῶν ὄρεων, ἀντιπροσωπεύει ἐν Ἑλλάδι τὴν ἀλπεῖαν ζώνην τῶν ἐν τῇ λοιπῇ Εὐρώπῃ ὕψηλων ὄρειων ἐπειδὴ ὅμως τὸ ὕψος τῶν πλείστων ἑλληνικῶν ὄρειων δὲν φθάνει μέχρι τῆς καλουμένης «*αὐτοῦ γράμμης χιόνος*», ἥτις ἐν ταῖς Ἀλπεσι τῆς Ἑλβετίας λογίζεται κατὰ μέσον ὅρον εἰς ὕψος 2657 μ., ἡ ζώνη αὕτη ἐν τῇ Ἑλλ. Χ. ἀναλογεῖ μᾶλλον πρὸς τὴν ὑψάλειον. Μόνον εἰς τὰ Β μέρη τῆς Ἑλλάδος ὑπάρχουσιν ἐν τῇ ζώνῃ ταύτῃ λειμῶνες ὅπως οὖν περιφερεῖς τοῖς τῶν Ἀλπεων ἐν δὲ τῇ Ν Ἑλλάδι καὶ ἰδίως ἐν τοῖς ἐκ τιτανολίθου ὄρεσιν ἡ ζώνη αὕτη εἶνε πετρώδης καὶ τραχεῖα, στερεῖται δὲ παντελῶς δένδρων καὶ μόνον πέαι καὶ φρυγανώδη φυτὰ ἀλλαχοῦ ἀριότερα καὶ ἀλλαχοῦ πυκνότερα καλύπτουσι κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον τὴν γυμνότητά τῶν πετρῶν· σπανίως δὲ φύονται καὶ θάμνια ἐν ταῖς χαράδραις. Ἰδίως χαρακτηριστικὰ ὡς σκεπάζοντα σύμπικνα μεγάλας ἐκτάσεις τῶν ἐμαλωτέρων μερῶν εἰσὶ τὰ τραγιακανθώδη εἶδη Ἀστραγάλου (*Astragalus aristatus* L' Her., *A. creticus* Lam., *A. Parnassi* Boiss., *A. angustifolius* Lam. κ. ἄ. κοινῶς Τετράγαθα ἢ Παλαμονίδες), Μαρροβίου εἶδη (*Marrubium velutinum* Sibth., *M. Thessalum* Boiss. καὶ τὰ περιφερῆ) καὶ Δαφνοειδὲς τὸ ἐλαϊόφυλλον (*Daphne oleoides* Schreb) Ἀλλοι τύποι ἀξιωμαθύνοντες τῆς ζώνης ταύτης εἰσὶ Βατράχιον τὸ βραχύφυλλον, Β. τὸ ταπεινὸν καὶ ἄλλα, Ἀραβίδος καὶ Δράβης εἶδη, Σιληνιώδη καὶ Ἀλσινώδη πλείστα, Ὑπερικοῦ εἶδη, Κέρατος ὁ ἐπίγειος (*Cerasus prostrata* Lab.), Ῥοδέα ἡ γλοιώδης καὶ ἄλλα συγγενῇ Ῥηξίπτρου διάφορα εἶδη (*Saxifraga aizoon* L., *S. Spruneri* Boiss., *S. porophylla* Bert., *S. Sibthorpii* Boiss. κτλ.) Ἀχιλλεῖας εἶδη (*Achillea umbellata* Sibth. κτλ.), Σενέκιον τὸ θαψοειδές, Ἰεραιίου εἶδη (*Hieracium pannosum* Boiss. κ. π. ἄ.), Βερβάσκου εἶδη (*Verbascum epixanthinum* Boiss. et Heldr. κτλ.), Νεπέτια ἡ γυμνή, Λιπάριον τὸ δισυανθές (*Pinguicula hirtiflora* Ten.), Ἀκανθολειμώνιον ὁ Ἑχλινος,

Τευτλὶς ἡ νανοτῆς (*Beta nana* Boiss. et Heldr.), Κρέκος ὁ βελούχος, Βέρετρον τὸ λευκόν, Πόα ἡ τριχόφυλλος καὶ Π. ἡ ἀλπεῖα, Κυστόπτερις ἡ εὐφραυστος κτλ. — Εἶνε εἰσέτι ἀδύνατον νὰ εὑρίσκωμεν ἀκριβῶς τὸν ὅλον ἀριθμὸν τῶν εἰδῶν τῆς Ἑλλ. Χ., διότι πάμπολλα μέρη, ἰδίως τὰ τῶν βορείων ἐπαρχιῶν, δὲν ἐξετάσθησαν ἀρκούντως. Κατὰ πᾶσαν ἐκδομὴν εἰς τοιαῦτα μέρη ἀνακαλύπτονται εἰσέτι νέα εἶδη φυτῶν, δηλ. εἶδη ἐντελῶς μέχρι τοῦδε ἀγνωστά ἐν τῇ ἐπιστῇ ἡ γνωστῇ μὲν, ἀλλὰ εἰσέτι ἀπαράτηρα ἐν τῇ περιοχῇ τῆς Ἑλλ. Χ. Κατὰ τὸ σύγγραμμα τοῦ Boissier (*Flora Orientalis*) καὶ τὰς ἡμετέρας συμπληρωτικὰς σημειώσεις ὁ ἀριθμὸς τῶν μέχρι τοῦδε γνωστῶν ἀγγειωδῶν φυτῶν τῆς Ἑ. Χ. συνάγεται ὡς ἑγγίστα εἰς 4050. Τὰ ἀγγειώδη φυτὰ (*plantae vasculares*) τῆς ὅλης Εὐρώπης εἶνε κατὰ τὸν Nyman (*Conspectus florum Europaeae* μετὰ Supplement) 10,000 εἶδη, ὥστε ἐν τῇ Ἑλλ. Χ. φύονται περίπου 40 ἑκατοστὰ αὐτῶν καὶ κατὰ τι περιπλέον. Ἡ χλωρίς τῆς Ἰδηρικῆς χειρ. (Ἰσπανίας καὶ Λουσιτανίας) μία τῶν πλουσιωτέρων τῆς Εὐρώπης, ἐμπεριλαμβάνει (κατὰ Willkomm καὶ Lange, *Flora Hispanica*) 5092 εἶδη ὥστε παραβαλλομένη πρὸς τὴν χλωρίδα τῆς χειρσονήσου τοῦ Αἰμου ὑπερβαίνει αὐτὴν κατὰ 1042 εἶδη· ἀρεῖσμεν ὅμως νὰ λάβωμεν ὑπὸψιν ὅτι αἱ ἐνὸς μὲν τὸ ἐμβαδὸν τῆς Ἰδηρικῆς χειρσονήσου εἶνε πλέον ἢ διπλάσιον (590,340 τετρ. χιλίωμ., ἐνῷ τὸ τῆς Ἑλλ. χειρσονήσου μόνον 266,722 τετρ. χιλίωμ.), αἱ ἑτέρου δ' ὅτι ἡ χλωρίς τῆς Ἰδηρικῆς χειρσονήσου εἶνε γνωστότερα ὡς ἀκριβεστέρον ἐξετασθεῖσα. Ὡς ἐκ τούτου τὸ κατ' ἐμὲ συμπέρασμα εἶνε ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ Χ. εἶνε ἀναντιρρήτως ἡ πλουσιωτέρα τῆς Εὐρώπης, τοῦλάχιστον ὅσον ἀρροῇ εἰς τὴν Ἀγγειώδη φυτὰ, διότι τὰ Κυτταρώδη φυτὰ τῆς Ἑλλ. Χλωρίδος εἶνε εἰσέτι κατὰ μέγα μέρος ἀγνωστά. Ἡ Ἑλληνικὴ Χλωρίς κέντηται πρὸ πάντων καὶ μέγαν ἀριθμὸν ἐνδημικῶν (εἰδῶν «*ἐνδημικά*» εἶδη φυτῶν ὀνομάζονται ὑπὸ τῶν βοτανικῶν ἐκείνα, ὧν ἡ γεωγραφικὴ περιοχὴ ἐνθα φύονται εἶνε κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον περιωρισμένη). Τὰ περισσότερα τῶν τοιούτων, ἀναλόγως πρὸς τὰ ἄλλα μέρη, εὑρίσκονται ἐν τῇ ἀλπεῖα καὶ τῇ ὕψηλῃ ζώνῃ καὶ μάλιστα ἐκαστον τῶν ὕψηλων ὄρειων τῆς Ἑλλάδος κέντηται ἀριθμὸν τινα ἐνδημικῶν εἰδῶν, αἵτινα δὲν φύονται ἀλλαχοῦ, ἐπεὶ δὲ νῆσοί τινες τοῦ Ἀρχιπελάγους καὶ ἰδίως ἡ Κρήνη, τῶν πολλῶν δὲ τοιούτων ἐπίσημα παραδείγματα εἰσὶ τὸ μόνον ἐν ταῖς ἀκρωρείαις τοῦ Ἀθω ρυόμενον χαριέστατον Ἑλίχρυσον τὸ παρθένιον (*Helichrysum virgineum* Sibth.), ἡ ἐν τῷ Ὀλύμπῳ Ἰαγκαῖα ἡ τοῦ Χελδραχίου (*Iankaea Heldreichii* Boiss.), Ἴον τὸ ποιητικόν τὸ ἐν τῷ Παρνασσῷ, ἡ ἐν τῇ Κυλ-

λη η Βιβερσταϊνεία ή του Όρφανίδου, ό έν Σερραφ Διανθός ό θαμνώδης, ό έν Φολεγγάν-δρω Κωδωνίσκος ό λακιστός (*Campanula inciniata* L.), τό έν Άμοργώ Όριγανον τό του Τουρνεφόρτιου και Έλ(ί)χρυσον τό άμφο-γίνον, ή έν Κρήτη Σταχελίνεια ή δενδρώδης, Πετρομαρούλιον τό άμφίπετερον (*Petromarula pinnata* DC.) κ.ά.π. Ό έλος άριθ-μός τών ένδημικών φυτών της Έλλ. Χλω-ρίδας άποτελείται κατά πασαν πιθανότητα εξ 600 περίπου ειδών. — Έξετάζοντες τόν άριθ-μόν τών ειδών κατά τάς διαφόρους είνεγε-νείας βλέπομεν ότι αναλόγως πρός άλλας χλωρίδας της Εύρώπης υπερέχουσιν έν τη Έλλ.χλ. Χλωρίδι τά Καρυσφυλλώδη (Σύη-νόδη, μετά τών Άλσινωδών, 235 είδη), τά Λειριώδη (135 είδη), τά Κωδωνισκώδη (60), τά Ίερανιώδη (32), τά Ύπερικώδη (25), τά Ίριδιώδη (35) και τά Διψικώδη (35). Κατά τήν τάξιν δέ τών πολυειδεστερων οικογε-νείων έχομεν τήν εξής σειράν :

Σύνολα είδη 485, Κολεοκωνοθή 360, Δ-γρωσιώδη 250, Καρυσφυλλώδη 235, Σταυ-ρανθή 210, Χειλανοθή 210, Σκιαθορόρα 205, Γρομφαδιώδη (*Scrofularineae*) 145, Λει-ριώδη 135, Βατραχιώδη 120, Ροδιώδη 105, Ερυθροδανιώδη 75, Όρχεώδη 70, Κυπεριώδη 65, Κωδωνισκώδη 60, Εύφορβιόδη 52, Ίρι-διώδη 35.

Η αναλογία δέ τών Δικοτυληδόνων πρός τά Μονοκωτυληδόνα είνε 3310 πρός 980 είδη ή Γυμνόσπερμα της Έλλ. Χλωρίδας είνε 25, και τά Άγγειώδη κρυπτόγωνα 41 είδη. — Όι όρη και μέρη κατ' εξοχήν πλούσια διά τό πολιτισμικόν και πολυειδές τήν βλαστήσειν μνημονεύομεν έν πρώτοις τά υπό τών αρχαίων ως τοιαύτα σηνιζόμενα. Ίδιως δέ υπό τοῦ Θεοφράστου λεχθέντα έν τη περί φυτών Ι-στορία (IX, 15, 4.). «Τών δέ περί τήν Έλ-λάδα τόπων φαρμακωδέστατα τό τε Πήλινον τέ έν Θεταλία και τό Τελεθρίον τέ έν Εύβοία και ό Παρνασσός, έτι δέ και ή Άρχαδία και ή Λακωνική και γάρ αύται φαρμακώδεις άμ-ρόταραι» και έν έτέρω χωρίω (IV, 5, 2) προ-θέτει και τήν Οίτην και τήν Όσσαν και τήν Θράκην. Καί ταύτα δικαίως εξάγει ό Θεό-φραστος: πρός συμπλήρωσιν δέ θέον να προ-σέσωμεν ως ίδίως ένδιαφέροντα τόν φυτολόγον τόν έν Μακεδονία Σκάρδον, τόν Άθων, τόν Όλυμπον, τήν Πίνδον, τόν Τιμάρρεστον, τήν Δίρην έν Εύβοία και έν τη Πελοποννήσῳ τήν Κυλλήνην και τά Άροάνια όρη (Χελμόν της σήμερον) και τέλος τήν Κρήτην.

Καί Ιστορικώς ή Έλληνική χλωρίς πρό-πχως άλλης ένδιαφέρει τά μέγιστα τήν έπι-στήμην, διότι έν τη μελέτη τών φυτών της χλωρίδας ταύτης έτέθησαν υπό τοῦ Θεοφρά-στου κατά τόν Γ' π. Χ. αῖωνα τά θεμέλια της φυτολογίας. Έπειδή όμως οι άρχαίοι άρ' ένας μόν δέν διέκρινον τά είδη κατά τάς αὖ-

τάς καθαρώς επιστημονικάς άρχάς τών νεω-τέρων, άρ' έτέρου δέ ενδιαφέροντα κατ' εξο-χήν μόνον είνε τά χορηγούντα καρπούς, ευ-λείαν, άρώματα και ρητινας, ή είνε τά εὐω-διμα και τα φαρμακευτικά, έν έν λόγω είνε τά ωρέλιμα τῶ κίθριον φυτά, περιέχουσιν είνε στενόν κύκλον τάς περί φυτών γνώσεις αὐτῶν, π. ακτικώς μάλλον ποιούντες τήν διδ-γνώσιν τών ειδών. Διά ταύτα δέν είνε εὐδῶ-λως έκπληκτικόν ότι ό Θεόφραστος έν τη «περί φυτών Ιστορία» αὐτοῦ μόνον 550 είδη, μνημονεύει έν συνόλῳ. Ό δέ μεταγενέστερος κατά τόν Δ' μ. Χ. αῖωνα διαπρέψας Ιατρός και φαρμακολόγος Διοσκορίδης μνημονεύει έν τοῖς περὶ «περί ύλης Ιατρικῆς» βιβλίοις 500 περίπου είδη, πάντα υπό καθαρῶς Ιατρικῆν και φαρμακευτικήν έποψιν. Έξ αὐτῶν 200 περίπου είδη μνημονεύονται ήδη υπό τοῦ Θεο-φράστου, ώστε είνε 300 μόνον περιορίζεται ή προσθήκη και έπομένως ό έλικός κύκλος τών υπό άμφοτέρων αναφερομένων φυτών δέν υπερ-βαίνει τά 800 ως έγγιστα είδη άλλ' αύτα αύτα είνε πάντα Έλληνικά. Διότι σχεδόν τό τρίτον αὐτῶν είνε φυτά της Ιταλίας, της Δί-γυπτου, της Άραβίας και της ανατολικῆς Ινδίας. Μετά ταύτα και καθ' άπαντα τόν με-σαιωνα και περί της Έλ. Χ γνώσεις δέν προώ-θευσαν εὐδῶλως, της βοτανικῆς διατελευτῆς πάντοτε τρόπον τινά υποδούλου της τε Ιατρικῆς και της φαρμακευτικῆς. Τσοπότοι δέ σκοτει-νῆς και άπλοικῆς ιδέας είνον εἰ τότε λεγόμε-νοι πατέρες της βοτανικῆς, ὡς επί πολὺ ένησυχολοῦντο σπουδαίως ὡς αναζητῶσι τα φυτά τοῦ Θεοφράστου και τοῦ Διοσκορίδου έν τη έσπερα και αὐτή τη βορειῳ Εύρώπῃ. Μό-λις από της εποχῆς τοῦ Μελλονίου και του Τουρνεφόρτιου, περιηγηθέντων τοῦ μὲν πρώ-του κατά τό 1516 έως 1519, τοῦ δέ έτέρου κατά τό 1700—1701 είνε διάφορα μέρη της Έλλάδος και ίδίως είνε Κρήτην και τας νη-σοῦς τοῦ Άργιπελάγους, πρό παντων ὡς άρ' έτου άπελῶθη ή φυτολογία τῶν βοτάνων τῶν κωλυόντων τήν ελευθεράν ανάπτυξιν αὐ-της υπό τοῦ ένδόξου Σουηδοῦ Λινναίου, έν-νόησαν οι βοτανικοί ότι να προσδιορίσωμεν τά φυτά τῶν αρχαίων είνε απαραίτητον ὡς τις γνωρίσωμεν καλῶς τά φυτά της Έλλάδος. Η υπό τῶν νεωτέρων «Κλασική βοτανική» (*Flora classica*) καλούμενη μελέτη αὐτή άποτελεῖ τήν σήμερον ίδιον κλάδον της έπι-στήμης, είνε δν ένησυχολήθησαν ίδίως ό Sprengel, ό Billerbeck, ό Fraas, ό Lenz, ό K. Koch και παρ' ήμῖν ό Στ. Κρίνος — Μετά τόν Τουρνεφόρτιον ό Buxbaum, ό Forskahl και ό Sestini εξήρασαν δικαστα μέρη της Ανατολῆς και τινά της Έλλάδος, άλλ' έκ πάντων διαπρέπει ό Άγγλος Σιθώρ-πιος, ὅστις κατά τό έτη 1785 και 1793 με-χρι τοῦ 1795 περιηγήθη τάς Έλληνικάς και ανατολικῆς χώρας συλλέξας τήν ὤλην διά τό

ὡπὸ τὴν τίτλον «Flora Graeca» μετὰ τὸν ὕμνητον αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ Smith καὶ τοῦ Lindley δημοσιευθὲν δεκάτομον σύγγραμμα. Ἐπερ μετὰ τῶν λομπρῶν ὑπὸ τοῦ καλλιτέχνου Bauer περὶ χειροματιζομένων πινακῶν ἀποτελεῖ τὸ θεμέλιον τῆς νέας ἑλλ. φυτογνωσίας. Μετὰ τὸν Σιπθώρπιον ὁ Sieber, ὁ Clarke, ὁ γαλλος ναύαρχος Dumont d'Urville καὶ ὁ Olivier ἐξήτασαν ἰδίως τὴν Κρήτην, τὰς νήσους τοῦ Ἀρχιπελάγους καὶ τινὰ ἄλλα μέρη τῆς Ἑλλάδος καὶ ἐδημοσίευσαν ἐν σχετικῇ συγγράμμαι τὰ ἀποτελέσματα τῶν ἐρευνῶν των. Σπουδαίως προήγαγε τὰς περὶ τῆς Ἑλληνικῆς X. γνώσεις ἡμῶν καὶ ἡ παρὰ τῆς γαλλικῆς Κυβερνήσεως τῷ 1831 ἀποσταλαῖσα καὶ ὑπὸ τὴν διευθύνειν τοῦ Bory de St. Vincent ἐξετάσασα βοτανικῶς τὴν Πελοπόννησον καὶ τὸς Κυκλάδας νήσους ἐπιστημονικῇ ἐπιτροπῇ (Expédition scientifique de la Morée). Ἀξιωμακόμενοι ἐρευνῆται τῆς Ἑλληνικῆς Χλωρίδος εἰσὶ κατὰ τὴν αὐτὴν περίπτου ἐπερχὴν ἡ καὶ ὕστερον ὁ Link, ὁ Berger, ὁ Zuccarini, ὁ Sartori, ὁ Spruner, ὁ Aucher Eloy, ὁ Margot, ὁ Grisebach, ὁ Friedrichsthal. Περὶ τῶν ἐρευνῶν καὶ τῶν ἀνακαλύψεων τούτων τε καὶ τῶν κατόπιν ἦτοι τῶν νεωτάτων μέχρι τοῦ 1867, ἰδίως δὲ τοῦ Θ. Ὀρφανίδου, τοῦ Raullin, τοῦ Clementi, τοῦ Guicciardi, τοῦ Samaritani καὶ τοῦ Th. von Heldreich, παραπέμπομεν εἰς τὰ προλεγόμενα τῆς ὑπὸ τοῦ Edmond Boissier Ἀνατολικῆς χλωρίδος (Flora Orientalis), ἐν οἷς λεπτομερῶς καταλέγονται τὰ ἐκάστου ἔργα καὶ συμβολαὶ πρὸς συμπλήρωσιν τῶν περὶ τὴν Ἑλλήν. χλωρίδα γνώσεων ἡμῶν. Τὴν μεγίστην εὐγνωμοσύνην δεφεῖται ἡ ἐν Ἑλλάδι καὶ τῇ Ἀνατολῇ ἐπιστήμη εἰς τὸν σφώτατον τούτον ἄνδρα, ὅστις ἐπὶ τεσσαράκοντα ὅλα ἔτη (1840—1885) ἀσχολούμενος μετὰ ζήλου ἀκαμάτου ἰδίως εἰς τὴν ἐξέτασιν καὶ μελέτην τῶν φυτῶν τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Ἀνατολῆς οὐ μόνον περιηγήθη αὐτὸς πλείστα μέρη τῶν χωρῶν τούτων, ἀλλὰ ἐμισθώσε καὶ ἀπέστειλεν ἰδίαις δαπάναις νέους βοτανικοὺς πρὸς συλλογὴν φυτῶν. Περιέγραψε δὲ ὁ Boissier ἐν τοῖς συγγράμμασιν αὐτοῦ ὑπὲρ τὰ 18000 εἶδη φυτῶν, ἀριθμῶν εἰς ὃν οὐδεὶς ἄλλος βοτανικὸς ἔφθασε μέχρι τοῦδε. [Θ. X.]

Ζωολογία. Τα πλείστα ζῶα τῆς Ἑλλ. εἰσὶ ταυτοεἰδῆ μετὰ τῶν ἐν τῇ περιμεσογείῳ χώρᾳ ἐνδημούντων· οὐχ ἦντον εἶδη τινὰ ὑποδεικνύουσι τὰς μετὰ τῆς Ἀνατολῆς φυσικὰς σχέσεις τῆς Ἑλλ., ὥς ἐκ τῶν θηλαστικῶν. ὁ οὖν, εἶδη τινὰ αἰγάγου, ὁ χαμαιλέον, ὁ ἀστράπαυρος (Stellio) κ. α., καὶ ἐντεῖ περισσώτερα ἐκ τῶν ἀσπονδύλων, ἰδίως ἐκ τῶν ἀρθροζώων τῶν ἐξαρτωμένων διαιτητικῶς ὥς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐκ τῶν αὐτοφυῶν φυτῶν. Ἐπιθεωροῦντες τὰ ζῶα τῆς Ἑλλ. κατὰ τὰς ὁμοιοταξίας αὐ-

τῶν βλέπομεν καταφανῶς ὅτι πολλὰ εἶδη ὅη λαστικῶν κοινὰ ἐν προγενεστέραις γεωλογικαῖς ἐποχαῖς ἐξηρανίσθησαν, ὅπως ἀποδεικνύουσι τοῦτο τὰ ἐν Πικερμῳ τῆς Ἀττικῆς καὶ ἀλλοχοῦ τῆς Ἑλλ. εὐρισκόμενα ὀρυκτὰ λείψανα Πιθόκων, μεγάλων Αἰλουροειδῶν, Νωθῶν (Μακροθηρίου), Παχυδέρμων (Ρινκερωτῶν, Ἑλεφάντων, Δεινοθηρίων κτλ.), Καμηλοπαρδαλειῶν κτλ., ἀλλὰ καὶ ὁ λέων ἐπὶ ἐν τῇ προϊστορικῇ ἐποχῇ συνυπῆρξε μετὰ τοῦ ἀνθρώπου ἐν Ἑλλ. ὅπως τε μαρτυρεῖ ὁ Ἀριστοτέλης (π. ζῶων, VI. 28, 1) καὶ ἡ μυθολογία αὐτή. Μεγάλα ἄγρια θηλαστικὰ δὲν ὑπάρχουσι πλέον, ἐν συνόλῳ δὲ περίπου 50 εἶδη θηλαστικῶν καὶ 11 κατοικίδια, καὶ ἐν Χερσποτέρων (Νυκτερίδων) μὲν 5, Ἀρπακτικῶν ἔν τῳ μορφῶν δὲ περίπου 8, ἐν οἷς ὁ Ἀσπάλαξ (κοιν. τυφλοπόντικος), Ἐχίνος ὁ χερσαῖος (κοιν. σκαντασόχοιρος) κτλ., Ἀ. σαρκοφάγων δὲ 10 εἶδη, ἦτοι ἡ Ἀρκτοσπανιωτάτη τὴν σήμερον, ἐν τοῖς ἔρεσι τῆς Μακεδονίας καὶ τῆς Πίνδου, ὁ Τρέχος (Meles taxus Schreb., κοιν. αἰσός), ἡ Ἰκτίς (Mustela foina L., κοιν. κουνάβι), ἡ Ἀλῆ (M. vulgaris, κοιν. νυφίτσα), ἡ Ἐνυδρίς (Lutra vulgaris Erxl., κοιν. σκυλοπόταμος), ὁ Λύκος (Canis lupus L.), κοινὸς ἐν τῇ Στερεῇ Ἑλλάδι, ἀλλ' ἦντον αἰμοδόρος ἡ ἐν τῇ Β. Εὐρώπῃ, ὁ Θῶς (C. aureus L., κοιν. τσακάλι), ἄλλοτε συχνότερος, ὑπογῶρων δὲ τῇ αὐξανούσῃ γεωργίᾳ, ἐξαφανισθεῖς ἐν Ἀττικῇ, ἄλλως δὲ ζῶον ἀδελφεὶς τρεφόμενον ἐκ θηνησιμαίων, ἡ ἀλώπηξ (C. vulpes L., κοιν. ἀλεπού), κοινὴ καὶ προσέξενυστα ἱκανὴν βλάβην εἰς τοὺς ὀρνιθῶνας καὶ τὴν θήραν ὁ Λύγξ (Felis lynx L., κοιν. ῥῆσος), σπανιώτατος τὴν σήμερον, καὶ ὁ αἰλουρος (F. catus L., κοιν. ἀγριόγατος), συχνὸς ἐν τοῖς δάσεσι, καὶ ἐν Ἀττικῇ, ἐπικύημα τῇ θήρᾳ. Γρωκτικῶν δὲ εἶδη 16 περίπου, ἐν οἷς ὁ Σκίουρος (Sciurus vulgaris L., κοιν. βερβέρα ἡ δεινροπόντικος), κοινὸς εἰς τὰ δάση τῆς Β. Ἑλλάδος (ἡ μέλαινα ποικιλία), διάφορα εἶδη Μυωδῶν μὴ ἐξετασθέντων εἰσὶ ἀρκούντως, ἦτοι Μυοξῶν (Myoxus glis L.), Μυῶν (Mus decumanus L., M. silvaticus L., M. musculus L., κτλ., κοινῶς ἐν γένει ποντικός), καὶ Ἀρουραίων, ἐν οἷς Ἀ. τοῦ Σαβίου (Arvicola Savii De Selys), ὁ ἐσχάτως τὸσον περιόχτος γενόμενος ὡς μασιτῶν τοὺς ἄγρους τῆς Θεσσαλίας, ὁ Λαγῶς (Lepus timidus L.), κοινὸς ὁ Κόνικλος (L. cuniculus L., κοιν. κουνέλι), κοινὸς ἐν πολλαῖς νήσοις τοῦ Ἀρχιπελάγους, ὁ δὲ Λάπαξ (Castor fiber L.) λέγεται ὅτι ὑπῆρξεν ἄλλοτε ἐν παραποταμίῳ τῆς Πελοποννήσου ἀλλ' ἐξέλειπεν ἐντελῶς. Ἐκ δὲ τῶν Παχυδέρμων ὁ Κάπρος (Sus scrofa L., κοιν. ἀγριόχοιρος) μόνος κοινὸς ἐν ὁλῶδεσι μέρεσι. Μυρμηκῶν δὲ τῶν δ' εὐρηνται εἶδη 6, ἦτοι ἡ κοινὴ Ἑλα-

ρος (*Cervus elaphus* L.) ἐν δρυώδεσι μερῶν, ἢ πλατύκωρος ἑλαφος (*C. Dama* L., κοιν. Πλατῶν), σπανία ἐν τῷ ὄρει τῆς Μανίνης ἐν Ἀκαρνανίᾳ, ἢ Δορκῶς (*C. Capreolus* L.), σπανία ἐν Ἀκαρνανίᾳ καὶ Παρνασσῷ, ἢ ἐρεινὴ αἰξ (*Capella rupicapra* L., κοιν. Ἀγρίμιον ἢ Ἀγριοκάτωκο), λιανῶς συγνή ἐν τοῖς ὄρεσι τῆς Β' Ἑλλ. ἰδίως τῷ Παρνασσῷ, τῇ Οἰτῇ, τῷ Τυμφρησῷ, τῇ Πίνῳ, τῷ Ὀλύμπῳ κτλ., δύο εἴδη Αἰγᾶρου παρεμφερῆ τῇ τοῦ Ταύρου (*Capra Aegagrus* Gmel.), ἥτοι ἡ τῆς Κρήτης (*Capra picta* Ehrh., bouquetin de Crète), ὁρθένος ἐν τοῖς Λευκοῖς ὄρεσι, περὶ ἧς γράρει ἡδὴ τῷ 1517 ὁ Βελλόνιος, καὶ ἡ τῆς Σαμοθράκης (*C. dorcus* Reichenow), ἐρίσιαι μένη καὶ ἐν τῇ ἐκ τῶν Σποράδων νήσῳ Πολυαίῳ (Γιούρα). Ἐκ δὲ τῶν Φωκασιδῶν ὑπάρχει ἡ κοινὴ Φιώκη (*Pelagius monachus* L.), οὗ σπανία ἐν ταῖς παραλίσαις, καὶ τέλος ἐκ τῶν Κητισιδῶν ὁ Δελφίν (*Delphinus Delphio* L. Εἰδους τινὲς Φαλαίνης, φυτῆρος τοῦ μακροκεφάλου, δύο ἔτομα, ἐξέπειτον κατὰ καιροὺς ἐν Τήνῳ, τυχαίως, ὡς σκίνεται, ἀποπλανώμενα εἰς τὴν Μεσόγειον. — Κατοικίδια δὲ θηλαστικά εἰσιν ὁ κύων, ἐξέχει δὲ ὁ ποιμενικὸς ὡς λίαν ὀικαλῆς καὶ δατύριος ἢ γαλῆ (*Felis domestica* Briss. καὶ ἐνίοτε ἡ τῆς Ἀγκύρας ποικιλία αὐτῆς), ὁ ὄς, ὁ ἵππος, ὁ ὄνος καὶ ἡμίονος, ἡ κάμηλος (*Camelus dromedarius* L.), μόνον εἰς τὰς πεδιάδας τῆς Ἀμφισσης καὶ τῆς Λαμίας εἰσέει ἐν χρήσει ὡς φορτηγὸν ζῷον· ἡ αἰξ, τὸ πρόβατον, ὁ βοῦς καὶ ὁ βούβαλος (ἰδίως ἐν ταῖς Β' ἐπαρχίαις).

Ἡ δὲ Ὀρνιθολογία εἶνε τὸ μέρος τῆς Ἑλλ. ζωολ. περὶ οὗ αἱ γνώσεις ἡμῶν χάρις εἰς τὰς ἐπιμελεῖς ἐρεῦνας διαφόρων φυσιολογῶν, ἰδίως δὲ τοῦ Dr. Lindermayer καὶ τοῦ Dr. Κρόπερ, εἰσὶν ἐντελέστεραι ἢ ἐν παντὶ ἄλλῳ. Παρατηρήθησαν ἐν ὅλῳ 358 εἴδη πτηνῶν ἐν Ἑλλ. καὶ δῆ, κατὰ τάξεις. Γαμφωνόχων ἢ Ἀρπακτικῶν 45, Ζυγοδακτύλων 21, Στρουθιοειδῶν 147, Περιστερῶν 5, Ἀλεκτοροειδῶν 9, Ἑλδοῖων 67 καὶ Στεγανοπόδων 64 εἴδη. Τὸ ἐν τρίτον περίπου τῶν πτηνῶν τούτων εἶνε ἐπισημητικὰ, διακείμενα πάντοτε καὶ νεοσποιοῦντα ἐν τῇ χώρᾳ. Ἄλλα δ' εἰσὶν ἐκ τοσπιστικῶν καὶ ἐκ τούτων 120 περίπου εἴδη ὀρεινὰ, δηλ. ἐρχόμενα ἐκ μεσημβρινωτέρων μερῶν, διακείμενα καὶ ἐπωάζοντα τὸ θέρος ἐν Ἑλλάδι, 60 δὲ χειμερινὰ, δηλ. ἐρχόμενα ἐκ βορειοτέρων μερῶν καὶ χειμαζόμενα ἐν ταύτῃ· τέλος 60 εἴδη περίπου εἰσὶ διαβατικὰ, δηλ. διατρίβοντα παρ' ἡμῶν ὀλίγας μόνον ἡμέρας καὶ τὸ ἔαρ καὶ τὸ φθινόπωρον ἀποδημοῦντα κατ' ἔτος ἐκ μεσημβρινωτέρων εἰς βορειότερα μέρη καὶ τ' ἀνσπάλιν. Ὡς ἐπισημητικὰ εἰσὶν ἀξιωμακόμενα ἐκ τῶν συγχρητικῶς πολυαριθμῶν γαμφωνόχων γυφ

ὁ μείζων (*Vultur fulvus* Briss., κοιν. ἔρνιον), κοινότατος, ὁ γυφὶς ὁ μοναχίς (*V. monachus* L.), ὁ γυπαετός, ὁ χρυσαετός (*Aquila chrysaetos*, κοιν. σταυραετός), πολλὰ εἴδη ἱεράων (*Falco*, *Buteo* κτλ.), ἡ γλαυθὴ (*Athene noctua* Retz., κοιν. κουκουθία), τὸ πτηνὸν τῆς Ἀθηνᾶς, καὶ ὁ βρύας (*Bubo maximus* Sibb. κοιν. μπουφός), ἐκ τῶν Στρουθιοειδῶν ἡ κορυδαλλίς, ὁ στρουθίος, ὁ γλωφῶς, ἡ ἀκανθίς, ἡ στίξ καὶ ἄλλα εἴδη τοῦ γένους *Fringilla* (κοιν. φλῆρι, σπίνος, καρδερὶνα κτλ.), ἡ Σίττη (κοιν. τσουπανακί), ὁ κέρκις καὶ ἡ κορώνη κοινοτάτη ἐν Θεσσαλίᾳ, ὁ κίσσος κτλ., ἐκ δὲ τῶν περιστερῶν ἡ φάσσα καὶ ἡ οἰνίς· ἐκ τῶν Ἀλεκτοροειδῶν ὁ Φασιανός (*Phasianus Colchicus* L.) ἐν Μακεδονίᾳ, ἄλλοτε καὶ ἐν Θεσσαλίᾳ, ἡ Περδίς (*Perdix Graeca* Briss.), κοινὴ εἰς τὰς ἐρηθούνας καὶ τὰς νήτους· ἐκ τῶν Ἑλδοῖων ἡ Ὠτίς (κοιν. ἀγριόγαλλος) ἐν Βυτιτίᾳ καὶ Παρνασσῷ, ἡ Φαλακίς (*Fulica atra* L.) ἐν Ἐρμιότις ἀστερίας (κοιν. Νυκτοκόραξ)· ἐκ τῶν Στεγανοπόδων ἡ Νήττα ἡ κοινὴ (*Anas boschas* L.), ἡ Πελεκάνος οὐλοθρίς (*Pelecanus crispus* Bruch.) ἐν Αἰτωλίᾳ καὶ Ἀκαρνανίᾳ. Ἐκ τῶν ὀρεινῶν ἐκ τοσπιστικῶν τὰ κοινότερα εἰσὶ γυφὶς ὁ μικρός (*Neophron perenopterus* L., κοιν. Ἀσπροπάρη ἢ κουκούλο ἀλόν), ἱεράς ὁ κεγχρὶς (*Falco cenchris* Naum., κοιν. Κιρκινέζι), κοινός, π.χ. ἐπὶ τῇ Ἀκροπόλει Ἀθηνῶν ἀπὸ Μαρτίου μέχρις Αὐγούστου, λίαν ὀρέλμιος ὡς ἐντομοφάγος, ὁ Σκῶψ (*Ephialtes scops* K. Bl. κοινῶς γκιώνη), ὁ Ἄπυος (*Cypselus apus* L. καὶ *C. melba* Ill., κοιν. Πιτρυγελίδιον), ὁ Κόκυξ (*Cuculus canorus* L., κοιν. Κούκουρος), ὁ Μίροψ (κοινῶς Μελισσουργίς), ὁ Ἀμπλουργός (*Emberiza melanocephala* Scop.), ἱκανὰ εἴδη Ἀηθῶνος καὶ Τροπαίιδος (*Philomela*, *Sylvia* κτλ.), ὁ Ἀετομάχος (*Lanius* διάφορα εἴδη, κοινῶς Κερκίλης), ἡ Χελιδὼν (*Hirundo urbica* L. καὶ *H. rustica* L.), ἀμφοτέρω εἴδη κοινὰ, φθινοῦντα ἐν τῇ Ἀττικῇ ἀρχὰς Μαρτίου καὶ ἀποδημοῦντα τὸν Σεπτέμβριον. Ἐρμιότις ὁ μικρός (*Ardea minuta* L., κοιν. Ὀρτυγούρτης). Ἐκ τῶν χειμερινῶν ἐκ τοσπιστικῶν ἀξιωμακώτα εἰσὶν ὁ Ὠτίς (*Otus vulgaris* Flem.) καὶ ὁ Ἐλεός (*O. brachyotus* Forst.), ἡ Ἀλκυὼν (*Alcedo ispida* L., κοιν. Παρκαίος), ὁ Ψάρης (*Sturnus vulgaris* L., κοιν. Ψάρων), Κίχλη 3 εἴδη (*Turdus iliacus*, *T. musicus* καὶ *T. torquatus* L., κοιν. Τσίχλα), ἡ Ὠτίς ἡ τέτρις (*Otis tetrax* L. κοινῶς Ἀγριόκοττα), ἡ Καλὴμακκα (*Vanellus cristatus* M. W.), Σκολόπαικος εἴδη (*Scolopax rusticola* L., *S. major* Gm., *S. gallinago* L. καὶ *S. gallinula* L., κοιν. Μπεκάτσκα ἢ

Ξυλόκοττα, καὶ Μπακατσίνι) ἐρχόμενα τὸν φθινοπώρον ἀργὰ καὶ ἀναχωροῦντα τὸν Μάρτιον, Ἐρωδιός ὁ πελλὰς καὶ Ἐ ὁ λευκὸς (Ardea cinerea καὶ A. alba L.), Κύκνος ὁ ἄγιος (Cygnus musicus Bechst.), Ἀηὴς διαφόρα εἶδη (Anser cinereus Mey. καὶ ἄλ., κοιν. Ἀγριοχηνες), πλ-ίστα εἶδη Νήσσης (Anas querquedula L., A. crecca L. καὶ περὶ τὰ 15 ἄλλα, κοιν. Ἀγρίπαπες) καὶ περὶ τὰ 12 εἶδη Λάρου (κοιν. Γλάροι). Τέλος ἐκ τῶν θειοφάνων τὰ ἐπιστημότερα εἶσι τὰ ἑξῆς: Ἱέραξ ὁ ἐσπερινός (Falco vespertinus L., κοιν. Μαῦρο κίρκινεζι), ὁ Ἐποψ (κοιν. Τσαλαπετεινός), ὁ ῥοδόπτερος ποιμὴν (Pastor roseus L., κοιν. Ἀγιοπούλι διαρχόμενος τὸν Μάιον καὶ καταστρέφων τὰς ἀκρίδας, διαβολοπούλι δὲ κατὰ τὴν δευτέραν διαδοχὴν τοῦ τὸν Ἰούλιον καὶ Αὐγούστον καθ' ἣν λυμαίνονται τοὺς καρπούς) ὁ Συκοράχος (Oriolus gallula L.), ἡ Τρυγὼν (ἐνίοτε καὶ ἐπιδημητική), ὁ Ὀρτύξ θασίς εἶνε κατὰ τὰς περιστάσεις καὶ ἐπιδημητικός καὶ χειμερινός διέρχεται δὲ κατὰ τὸν Μάρτιον καὶ τὸν Αὐγούστον καὶ ἀφθονεῖ ἐν Λακωνίᾳ, ὅπου σπουδαία ἡ θήρα τῶν πτηνῶν τούτων ἅτινα ἐμπορεύονται τὰ γινεῖν («Ὀρτύκια παστά»), ὁ Γαρανός, Ἱῆις ἡ ῥεπανίς (Ibis fulcinellus L.), Ἐρωδιός ὁ πορφυρός (Ardea purpurea L.) καὶ ἄλλα εἶδη, ὁ Πελαργός (κοιν. Αἰετός), σπανιώτατα δὲ ὁ Φοινικόπτερος κλ. — Ἦν τῶν ἱερῶν τῆς Ἑλ. ἰδίας μνήμης ἄξιος εἶνε Ἱέραξ ὁ τῆς Ἑλεονώρας (Falco Eleonora Gêné, κοιν. Βαρβάκι, ὅστις παμπληθεὶ νεοσσοποιεῖ τὸν Αὐγούστον ἐπὶ ἐρήμιον τινῶν παρὰ τὴν Μύκονον νησιδίων καὶ τοῦ ὁποῖου τὰ νέα παχύτατα καὶ εὐχρημα θοβίνται).

Τὰ Ἐρπετὰ τῆς Ἑλ. εἶνε πολυάριθμα. Ἐπαραγματεύθησαν περὶ αὐτῶν ὁ De Betta καὶ ὁ Bedriaga κυρίως κατὰ τὰς ὑπὸ τοῦ Κρύπερ καὶ τοῦ Μύντερ κ. ἄ. γινόμενας ἐρεῦνας. Καὶ Χελωνοεῖδων μὲν εἶσι γνωστά πέντε εἶδη, εἰς ὧν κοινὴ Χελώνη ἡ χερσαία (Testudo Graeca L.), Χ. ἡ ὑδροβίος (Emys Caspica Schweigg.) τῶν γλυκίων ὑδάτων καὶ Χ. ἡ θαλάσσια (Chelonia caretta L.), ἀλλ' οὐδεμία γοῆσις γίνεται αὐτῶν. Σαυροεῖδων δὲ εἶδη 25, πάντα οὐ μόνον ἀβλαβῆ, ἀλλὰ ὡφέλιμα ὡς ἐντομοφάγα: τύποι ἰδιόειδῆς εἶσιν ὁ Ἀστερόσαυρος (Stellio vulgaris L., κροκόδειλος τῶν ἀρχαίων καὶ τὴν σήμερον κοινῶς) ἐν ταῖς νήσοις τοῦ Ἀρχιπελάγους, ὁ Χαμαιλέων, σπάνιος ἐν τῇ Ν. Πελοποννήσῳ καὶ ὁ Ψευδόπους τοῦ Παλλάδιου (Pseudopus Pallasi Cuv.), σαύρος ὁρισειδῆς ἔχων ἐνίοτε μῆκος 1 μ., κοινὸς ἐν καθύπερθε τοποῖς καὶ ὡφέλιμώτατος, τρεφόμενος ἐκ μυῶν, σαλακίων κτλ. Ὀφιοεῖδων δὲ εἶσι γνωστά 20 εἶδη περίπου. Ταῦτα καίτοι πολυάριθμα καὶ ἀφθονα,

εἶσιν ὡς τὰ πολλὰ ἀβλαβῆ. ἔνι δὲ ἰκανῶς μεγάλα, μῆκος μέχρι 2 μ., ὡς π. γ. Ἑλπίς ἡ τετραγώνικος (Elaphis quadrilineata Latr.), Ζημενὴς ὁ κασπιακὸς καὶ ἡ κοινὴ λεγομένη Δενδρογαλλία (Tyria Dahlia Fitz.) Ἰερόλοι δὲ εἶσι μόνον Ἑχίς ὁ ἀμμοδύτης (Vipera ammodytes L., κοινὸς Ὀχιά ἡ Ὀχενδρα) καὶ Τάρβορις ὁ ζωηρός (Tarbo-phus vivax Schreb.), ὧν ἰδίως τοῦ πρώτου ἡ θήσις εἶνε ἐπιρροῆς καὶ ἐνίοτε θανατηφόρος. Ἀμφιβίων μάλιστα 10 εἶδη εἶσι γνωστά, δηλ. Βάτραχοι, Φρόναι καὶ ἐν ὄρεσιν Τρίτωνες καὶ ἡ Σαλαμάνδρα.

Οἱ ἰχθυοεῖς τῆς Ἑλ. περὶ ὧν ἐπαραγματεύθησαν σπουδαίως καὶ οἱ ἀρχαῖοι, ἰδίως δ' ὁ Ἀριστοτέλης, ἐξητάσθησαν τελευταίως ὑπὸ Ἰω. Βούρου, Erhard Ninni καὶ Heldreich. Περὶ δὲ τῆς ἀλείας καὶ περὶ τῶν ἰχθυῶν τῶν γλυκίων ὑδάτων τῆς Θεσσαλίας συνέγραψεν ὁ κ. Ν. Ἀποστολίδης. Ὁ ἀριθμὸς τῶν γνωστῶν ἰχθύων ἀποτελεῖται ἐκ 210 περίπου εἰδῶν, πολλῶν δὲ σωζονται εἰσέτι αἱ ἀρχαῖαι ὀνομασίαι. Τὰ θαλάσσια εἶδη τὰ ἐν ἀφθονίᾳ εὐρισκόμενα καὶ τῶν ὁποίων ἡ χρῆσις κοινοτέρα εἶσι τὰ ἑξῆς: ἔκ μὲν τῶν Ὀστρεοφάνων: Λάβραξ (Labrax lupus κ. ἄλ., κοινῶς Λαβράκι), Μπαρμποῦνι (Mullus barbatus L. καὶ M. fuscatus Raf., Τρίγγα τῶν ἀρχαίων), Ὀρφῶς (Epinephelus gigas Broch, κοιν. Ῥορός), Σφυραῖνα (Sphyræna Spet, Lacep., κοιν. Λούτσος ἡ Σφυραῖνα), Κολιός (Scomber Colias Cuv., κοιν. Κολιός) καὶ Σκόμβρος (S. Scombrus L., κοιν. Σκουμπρί), Θύννος (Thynnus vulgaris Cuv. καὶ παρεμφερῆ εἶδη, κοιν. Μαγιάτικο) οὐ ἡ ἀλεία σπουδαία κατὰ τὸν Ἰόνιον, Πελαγὸς (Pelamys Sarda Cuv., κοινῶς Παλαμύδα), Λιχία (Lichia amia κοιν. Γουφάρι καὶ L. glaucus κοιν. Λίτσα), Τραχούρος (Trachurus, κοιν. Σαυρίδι), Κέφαλος (Nugil cephalus Cuv. καὶ διάφορα ἄλλα εἶδη), Χελών (Labrus διάρ. εἶδη, κοιν. Πετρόψαφα καὶ Χελού), Σάργος (Sargus vulgaris καὶ S. Rondeletii Cuv.), Σπάρος (Sarg. Salvani Cuv. καὶ S. vetula), Χρυσόφρυς (Chrysophrys aurata Cuv., κοιν. Τσιππούρα καὶ ἐν Μεσολογγίῳ Μαρίδα), Ἐρυθρίνος (Pagrus vulgaris Cuv. καὶ Pagellus erythrinus C., κοινῶς Λυθρίνι), Συντρίσις (Dentex vulgaris C.), καὶ Φάγγρος (D. macrophthalmus C., κοιν. Φαγγρί), Κάνθαρος (Cantharus vulgaris C. καὶ ἄλλα εἶδη, κοιν. Ἀσκάθαρρος), Βώξ ὁ Βιώψ (Box boops C., κοιν. Βώπα καὶ γούπα), Σάλπη (Box Salpa C., κοιν. Σάλπα), Μελανουρίς (Oblada melanura C.), Σμαρίς (Smaris vulgaris C. καὶ τὰ συγγενεύοντα εἶδη κοιν. Μαρίδα), Κόκκοξ (Dactylopterus volitans L., κοιν. Χελιδονόψαρον), Σκορπίος (Scorpaena scrofa L. καὶ S. porcus L., κοινῶς Σκορ-

πύξ και γάφης), Γωδές (ἡ Κωδές, *Gobius auratus* Risso και ἄλλα 8 εἶδη), Βελόνη (*Belone acus* L. κοινῶς Βελονίδα), Ἐξώκοιτος (*Exocoetus exiliens* Bloch., κοιν. Χελιδινόφαιρον), Φρίσσα (*Sardinella aurita* Valenci., κοιν. Φρίσσα), Μελέτα φαιλέρικα (κοιν. Παππαλίνα), *Alosa Sardina* (κοιν. Σαρδέλα) και *Engraulis engraulicholus* (κοιν. Χαψί), Ὀνισκος (*Merluccius vulgaris* C., κοιν. Μπακαλιόρος), Γλῶσσα (*Solea vulgaris* και τινὰ ἄλλα εἶδη), Μύραινα (*Murena Helena* L. Συμμενα ἢ Σμενα), Γόγγρος (*Conger vulgaris* C. κοιν. Μευγγρί ἢ Δρογγα), Ἐκ δὲ τῶν Χονδρῶν καὶ θῶν τὰ σκυλιόφαρον (*Scyllium canicula* Cuv., *Sc. catulus* C. κοιν. γατος *Alopius vulpes* Bonp., *Mustelus*, κοιν. γαλήτης κτλ.) Ζυγαίνα (*Zygaena mal-leus* Val., και *Z. Tudes* Val. κοιν. Παιτερίτα), Ῥινόβατος (*Rhinobatus Colum-nae* Br., κοιν. Καλκάνι), Ναριή (*Torpedo Galvanii* Br. κοιν. Μουδιάστρα), Βαίς (*Raia Batis* L. και ἄλλα εἶδη κοιν. Σέλαχια) Τρυγών (*Trygon vulgaris* Risso) κτλ.

Τῶν ὅσων τῶν γλυκεῶν ὕδατων εἰσι γνωστοί ἐκ τῶν ποταμῶν τῆς Θεσσαλίας (15 εἶδη περιγεγραμμένα ὑπὸ Ν. Ἀποστολίδου), ἐκ τῶν λιμνῶν και ποταμῶν τῆς Ἀκαρνανίας και Αἰτωλίας, τῆς Πελοποννήσου κτλ. ἐν ὅλῳ περὶ τὰ 20 εἶδη εἰδῶν μάλιστα ἄξι α ὁ Σολομός (*Salmo salar* L. κοιν. μεγάλη πέστροφα) ἐν τῇ Τριγωνίδι λίμνῃ, Πίστροφα (*Trutta Fario* L.), κοινή (βίως ἐν ἄρνοις, Κυπρίνος (*Cyprinus Carpio* κ. ἄ., κοιν. Σαζάνι και Τσερούλια), Μυστακίτης *Barbus fluviatilis* Cuv. κοιν. Μπράνα), Γλάνις (*Silurus glanis*, κοιν. Γλάνις και Γουλιανός), κτλ. κτλ. Ἐκτὸς τῶν καθημερινῶς εἰς τὰς ἀγορὰς φερομένων προσφάτων ἰχθύων παρέχει ἡ ἀλιεία και ἄλλα προϊόντα. Ἐν τῇ κορινθιακῇ κόλπῳ και περὶ τὴν Εὐβοίαν τινεργεῖσονται μεγάλα ποσὰ φριστών, σαρδέλλων, χιψιδῶν και παππαλινῶν πρὸς καταναλισκῶν ἐν τῇ χώρᾳ. Ταριχεύονται δὲ και κόλιαι, σκουμπριά και χρυσόφρεσι (πατάλια) και ἐνίοτε ἐγγέλεις. Τὸ δὲ «κλύσταραχον» εἶνα πεταρχειυμένα ὠχρεὰ κερφλῶν και τὸ πολύτεμον τοῦτο προϊόν παράγεται κυρίως ἐν Μεσολογγίῳ. Ἡ παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ἀλφειοῦ λιμνὴ τῆς Ἀργολικῆς και τὸ Μεσολόγγιον εἰσὶν αἱ σπουδαιότεροι ἀλιευτικαὶ σταθμοὶ τοῦ Κράτους, ὅπου ὑπάρχουσι μεγάλα ἰχθυοτροφεῖα, τὰ γνωστὰ ὑπὸ τὴν ἐννοσίαν «ζιδάρια» (περιγραμματα ἐκ καλαμῶν). Κατὰ τὴν ἀπὸ 1873 μέχρι 1883 δεκαετίαν τὸ θημέσιον εἰσέπραξεν ἐκ τοῦ ἐνοικίου τῶν διατείρων ἰχθυοτροφείων τοῦ Κράτους ὑπὲρ τὰ τρία ἑκατομμύρια δραχμῶν.

Αἱ περὶ τῶν ἀσπορῶν ὄλων ἐν τῇ τῆς Ἑλλ. γνώσεις ἡμῶν εἰσέτι εἰς ἀτελείας, ἀν

και ταῦτα συνδέονται μετὰ τῆς γεωγραφίας και τῆς βιομηχανίας διὰ τῆς μελισσοτροφίας, τῆς σκυλαιοτροφίας και μεταξουργίας, τῆς ὀστεοτροφίας, τῆς σπογγολογίας και τῆς βαφικῆς· ἐκτὸς τοῦτου σπουδαίως ἐνδιαφέρουσι τὴν γεωπόνον και τὸν δασονόμον διὰ τὰς βλάδας ἃς φέρουσι διάφορα ἔντομα και ἄλλα ἀσπὸνδύλα ζῶα εἰς τὰ ὠφέλιμα ζῶα τε και φυτά.

Συγκριτικῶς γνωστότερα εἰσι τὰ ἔντομα διὰ τῶν πολλῶν περὶ αὐτῶν ἔρευνῶν και φιλοπόνων μονογραφικῶν τοῦ Brulle ἐν τῇ *Expédition de la Morce*, τῶν Kiesenwetter, Kraatz Stierlin Weise κτλ. περὶ τῶν Κολεοπτέρων, τῶν Staudinger και Krüper περὶ Λεπιδοπτέρων, τοῦ Röder περὶ Διπτερῶν, τῶν Stein και Albarda περὶ Νευροπτέρων, τοῦ Reutter περὶ Ήμιστεριον και τοῦ Brunner von Wattenwyl περὶ Ὀροπτέρων. Περὶ δὲ τῶν ἐπιβλαβῶν ἐντέμων πολλὰς ἐδημοσίευσεν πραγματείας ὁ κ. Π. Γενναδίου. Ὡφέλιμα εἰσι τὰ ἔντομα ἐν γενεῇ, και ἐμμέσως ὅσα τῆς δι' αὐτῶν ἐνεργουμένης γενικοποιήσεως (βλ. λ.) τῶν ἀνθῶν, και ἀμέσως δὲ ἡ μέλισσα, ὁ μεταξοτεχνολόγος, ὁ κίρκος τοῦ πρινοκόκκου, διάφορα ἔντομα (*Cynipae* κτλ.) παρχόντα διὰ τῆς βήξεως αὐτῶν τὰ τῶν θρύων βελικά κηκίδια. Ἐπιβλαβὴ δὲ εἰσι πλείστα φυτοφάγα και κροκοφάγα κολεόπτερα, αἱ κάμηται πολλῶν λεπιδοπτέρων, αἱ ἀκρίδες και τὰ γνωστὰ και ἄλλα παρασιτα τοῦ ἀνθρώπου και τῶν κατοικιδίων ζῶων.—Τῶν Ἀσχοειδῶν αἱ ἀράχναι εἰσὶν ὠφέλιμοι ὡς ἐντομοφάγοι, ἐπιβλαβεῖς εἰς κροκοφί ὡς τοῦτοιοι. Παράσιτος ὁ Σαρκοκίτης ἢ ψώρα (*Sarcoptes scabiei* L.). Ἰξώδους εἶδη (κοινῶς τσιμπούρια).

Τῶν Μαλακαστράκων πλείστα εἰσὶν ἐδῶδιμα, π.χ. ὁ Παλινουρος (*Palinurus vulgaris* Latr. κοιν. Ἀστακός), οὗ ἡ ἀλιεία ἱκανῶς σπουδαία, Ἀστακὸς ὁ ποταμῖος (*Astacus fluviatilis* L. κοιν. Καραβίδα) ἔσθθνος ἐν τοῖς γλυκεῖσι ὕδασι τῆς Θεσσαλίας, ὁ Πάχουρος, ὁ Καραῖνος, Θελερούς ἢ ποτάμιος (κοιν. Κάδουρος) κτλ. Εἰς τὴν ταξὶν ταύτην ὑπάγονται και ἡ Σκολόπενδρα, τὰ Μυρίαποδα (Ὀνίσκος, Ἰουλοι κτλ. κοιν. Σαρανταπόδαρος).—Τῶν Σκωληχεσίδων μνημονεύεται αἱ Βδέλλαι: *Hirudo*, εἶδη ἐν τελευτώδεσι ὁ σκωλὴς ὁ γήινος (*Lambrum terrestre* L.), και τὰ ἐνδόξωα, αἱ ἐλμινθες και ταῖναι τριγίνες τῶν γρίων εὐτυχῶς δὲν παρετηρήθησαν εἰσέτι ἐν Ἑλλ. Τῶν Μαλακίων πλείστα εἰσὶν ἐδῶδιμα παρέχοντα τροφὴν ὑπερτίμην· ὁξυμνησμένα ἐκ τῶν κροκοπέδων ἡ Σηπία (*Sepia officinalis* κοιν. σουπιά και καλαμάρι), ὁ Ὀκταπους, οὗ γίνεται ἱκανὴ χρῆσις· ἐκ δὲ τῶν Γαστεροπέδων διάφορα χερσαία εἶδη (τιμῶνται βίως αἱ Ἑλικες, ἡτοι *Helix aspersa*, H. po-

matias. H. lucorum, H. Codringtonii καὶ H. vermiculata) ἐκ δὲ τῶν Ἀκροά-
λων (ἰσθμίων) ὡς τὰ πολλὰ θαλάσσια τὰ
ἄστρα (κοιν. Στρεΐδια), αἱ Κτένες (Pecten),
Μύαι (Mytilus, κοιν. Μύδια), αἱ Καρδίδες
(Cardium), αἱ Καλόγνομες (Arca), αἱ
Πινναι (Pinna) κ. ἄ. π. Συνέγραψαν δὲ περὶ
τῶν Μαλακίων τῆς Ἑλλ., ὁ Roth, ὁ Boett-
ger, ὁ E. v. Martens κτλ. Ἐκ τῶν Ἀ-
κτινωτῶν ἐδώδιμα εἰσὶ τὰ Ὀλοθύρια
καὶ αἱ Ἐχίνοι (κοιν. Ἀγινεῖς). Τέλος τῶν
Ζωοφυτῶν τὰ εἶδη (Κοραλλοειδῆ κτλ.)
εἰσὶν ἐπιστημονικῶς ἀνεξέταστα. Περὶ Σπ. ὁ γ-
γων βλ. τὴν λ. [Θ.Χ.]

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ. Ἡ περὶ Ἑλ. φιλολο-
γία εἶνε ἀπέραντος, θυνάμεθα δ' ἐνταῦθα νὰ
σημειώσωμεν μόνον τὰ κυριώτερα ἔργα τῶν
νεωτέρων χρόνων. Ὡς πρὸς τὴν ἀρχαίαν περὶ
Ἑ. φιλολογίαν παραπέμπομεν εἰς τὰ ἔθρα
Γεωγραφία καὶ Ἱστορία.

Α'. Meursius Μονογραφίαι περὶ Ἑ. ἐν
Gronovius, Thesaurus antiquitatum
græc. (13 τ. Leiden 1697-1702). Spon
καὶ Wheler, Voy. d'Italie, de Dalmatie,
de Grèce et du Levant 1675-6 (4 τ.
Lyon 1678 κέ.). Tournefort Relation
d'un voy. du Levant (3 τ. Amsterdam
1718). Chandler, Travels into Greece
(Oxf. 1776). Choiseul Gouffier, Voy.
pitt. de la Grèce (2 τ. Παρ. 1782-1808).
Dodwell, Classical and topogr. tour
through G. (2 τ. Λονδ. 1819) Pouquevil-
le, Voyage de la G. (6 τ. Παρ. 1826-7).
Expédit. scient. en Morée (Παρ. 1881 κέ.).
Leake, Travels in northern G. (4 τ.
Λονδ. 1835). Prokesch von Osten, Denk-
würdigkeiten aus dem Orient (3 τ. Στου-
γάρδῃ 1836-7). Mure, Journal of a tour
in Greece (2 τ. Ἐδιμβούργῳ 1842). Bran-
dis, Mittheil. über Griechenland (Α' τ.
Λψ. 1842). Ross, Königsreisen (2 τ.
Ἀλλῃ 1848). Vischer, Erinnerungen
aus Griech. (5' ἐκδ. Βασιλεία 1875). U-
richs, Reisen u. Forschungen (2 τ. 1840-
63) κ. ἄ. π. Ὁδηγοὶ περιηγητῶν γερμανιστῶν
ὑπὸ Aldenhofen. Meyer (6' ἐκδ. Λψία
1888), Baedeker (6' ἐκδ. Λψία 1888),
ἀγγλ. ὑπὸ Murray, γάλλ. ὑπὸ Isambert
Joanne. Bursian, Geographie v. Grie-
chenl. (2 τ. Λψία 1862-72). Tozer, Lect.
on the geogr. of G. (Λονδ. 1873). Reclus,
Nouv. géographie: L' Europe mérid.
(Παρ. 1875). Wordsworth, Greece, picto-
rial, descript. and historical (νέα ἐκδ. ὑπὸ
Tozer, Λονδ. 1882). Lolling, Hellen. Lan-
deskunde (ἐν Müller's Handb. d. kl. Al-
terthumswiss III) Neumann u. Patsch,
Physik. Geographie v. Griechenl. (Βρε-
σλαβία 1885). Περὶ τῆς φυσικῆς κτλ. γεωγρα-
φίας τῆς Ἑ. πρὸλ. πρὸ πάντων C. Stépha-

nos, La Grèce au point de vue natu-
rel, ethnologique, anthropologique, do-
mographique et médical (ἀποσπασμα ἐκ
τοῦ Dict. encycl. des sciences médica-
les, Παρ. 1884), ὅπου ἀναφέρεται πληρε-
στάτα ἡ σχετικὴ φιλολογία: περὶ δὲ τῶν ὑπὸ
Ἑλλήνων γεωγραφηθέντων πρὸλ. Μηλιαράκη,
Νεοελληνικὴ γεωγραφικὴ φιλολογία (Α' ἄ.
1889). Τοπογραφικοὶ χάρται τῆς Ἑ. ὑπὸ τῆς
Expédition scient. en Morée (1: 200 000
εἰς 20 φύλλα, Παρ. 1852) καὶ 1. Κοκκίδου
(1: 300 000 εἰς 11 φύλλα, Βιέννη 1884). Περὶ
τῆς ἀρχαίας γεωγρ. τῆς Ἑ. βλ. τὰ περὶ τῶν
διαφόρων χωρίων ἔθρα: γενικὴς λεπτομερὴς
χάρτης τῆς ἀρχ. Ἑ. ὑπὸ Kiepert (εἰς 15
φύλλα, Βερολ. 1872).

**Β'. Γενικὴ καὶ ἀρχαία ἱστο-
ρία:** Zinkeisen, Geschichte Griechen-
lands bis auf unsere Tage (4 τ. Λψ.
1832-40). Grote, History of Greece (6'
ἐκδ. 10 τ. Λονδ. 1872). Curtius, Griech.
Geschichte (5' ἐκδ. 3 τ. Βερολ. 1887-8).
O. Müller, Gesch. hellen. Stämme u.
Städte (6' ἐκδ. 3 τ. Βερ. 1844). Finlay,
Hist. of G. under the Romans (6' ἐκδ.
Λονδ. 1857). Duruy, Histoire des Grecs
(2 τ. 1862 κέ.). Droysen, Gesch. des
Hellenismus (6' ἐκδ. 3 τ. Γέττ 1877-8).
Griechenland, geograph., geschichtl.
u. kulturhistorisch bis auf die Gegen-
wart (8 τ. Λψ. 1870, ἐν Ἑγκυκλοπ. τῶν
Ersch καὶ Gruber). Hertzberg, Gesch.
G. unter den Römern (3 τ. Ἀλλῃ 1866-
75). Τοῦ αὐτοῦ Gesch. von Hellas (ἐν
Oncken's Weltgeschichte). Maurer,
Die Hellenen (Λψ. 1884). Κ. Παπαρη-
γοπούλου, Ἱστορία τοῦ ἑλλ. ἐθνους μέχρι
τῶν καθ' ἡμᾶς (νέα ἐκδ. εἰς 5 τ. 1888). Α.
Πολυζωίδου, Τὰ Ἑλληνικά (6' ἐκδ. ὑπὸ Ἰ.
Πρωτοδίκου, 1881). Τὰ Νεοελληνικά, 146
π.Χ.—1821 (2 τ. 1874-6) καὶ Γενικὴ ἱστο-
ρία συμπληρωθεῖσα ὑπὸ Γ. Κρέμου (5 τ.
1888-91). Σπ. Λάμπρου, Ἱστορία τῆς Ἑ.
(1885 κέ.). Holm, Griech. Gesch. (1886
κέ.). Πρὸς δὲ τὰ γενικώτερα ἔργα τῶν Dun-
cker, Weber, Ranke κτλ.

Μεσαιωνικὴ ἱστορία. Finlay,
Hist. of Greece from its conquest by the
crusaders to its conquest by the Turks
(Λονδ. 1851) καὶ Hist. of the Byzantine
a. the Greek empires 713-1453 (2 τ.
Λονδίνῳ 1853-4). Hertzberg, Gesch. G.
seit dem Absterben des antiken Lebens
bis zur Gegenwart (4 τ. Γέττ 1876-9).
Κ. Σάθα, Μνημεῖα ἑλλ. ἱστορίας (7 τ. Παρ.
1880 κέ.).

Νεωτέραι ἱστορία. Χ. Περραιβοῦ,
Ἀπομνημονεύματα πολεμικά 1820-29 (2 τ.
1836). Α. Φραντζῆ, Ἐπιτομὴ τῆς ἱστορ. τῆς
ἀναγεννηθείσης Ἑλλάδος 1715-1825 (4 τ.

1889-41). Α. Μάμουκα, Τὰ κατὰ τὴν ἀναγεννησιν τῆς Ἑ. (11 τ. Πειραιεὶ καὶ Ἀθ. 1889 52). Σπ. Τρικυπῆ, Ἰστ. τῆς ἑλλην. ἐπαναστάσεως (νέα ἐκδ. 4 τ. 1889). Finlay, Hist. of Greece under the Ottoman a-Venetian dominion (Λονδ. 1856). C. T. Linus, Ἰστ. τῆς ἑλλην. ἐπαναστάσεως, μεταφρ. ἑλλην. (εἰς 2 τ. 1854 ὁ, ἐκ τῆς Gesch. des 19. Jahrh.). Γω. Φιλόκωνος Δοκίμιον περὶ τῆς ἑλλην. ἐπαναστ. (4 τ. 1859 61). Prokesch Osten, Ἰστ. τῆς ἐπαναστ. μεταφρ. ἑλλ. ὑπὸ Γ. Ἀντωνιάδου (2 τ.). Mendelssohn Bartholdy, Ἰστορ. τῆς Ἑ. ἀπὸ τοῦ 1453 μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς, μεταφρ. ἑλλ. ὑπὸ Α. Βλάχου (2 τ. 1873 κέ). Μ. Οικονόμου, Ἰστορικὰ τῆς ἑλλην. ἐπαναστ. (1878). Ν. Δραγούμη, Ἰστορ. ἀναμνήσεις (2 τ. 1874-8). Schmeidler, Gesch. des Königreichs Griechenland (Ἀϊδελδέργκ 18-6). Χ. Μελετοπούλου, Ἡ εὐρωπ. διπλωματία ἐν Ἑ. ἀπὸ τῶν χρόνων τοῦ Καποδιστρια μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων (1888). Π. Καραλίδου, Ἰστ. τοῦ 16^{ου} αἰῶνος (1891 κέ.). Ε. Κυριακίδου, Ἰστ. τοῦ συγχρόνου ἑλληνισμοῦ (Α' τ. 1892). Πρὸς καὶ τὴν βιβλιογρ. ἐν λ. Ἀθῆναι, Βούλαντ, Κράτος, Πελοπόννησος Σπάρτη κτλ.

Ἑλλὰς (Μεγ ἄλ η) κατὰ μετάφρασιν τοῦ λατίν Græcia magna ἢ G. major ἐκαλεῖτο ὑπὸ τῶν αρχαίων ἢ κατὰ Ἱταλίαν καθ' ὅσον κατιχεῖτο ὑπὸ ἀποίκων Ἑλλήνων, κυρίως δ' αἱ περὶ τὸν κόλπον τοῦ Τάραντος ἀποικίαι Τάρας, Συδάρεις, Κρώτιον, Καυλωνία, Πράκλαια, Μεταπόντιον, Λοκοροὶ καὶ Ῥήγιον ἄλλα καὶ αἱ ἐπὶ τῆς Δ. ἀκτῆς ἀποικίαι συνεισμενοῦντο ὑπὸ τῶν εἰς τὸ ὄνομα Μ. Ἑ. Νεάπολιν, Ποσειδωνία, Κύμη κ.λ. Ὁ δὲ Στράβων συμπεριλαμβάνει εἰς τὸ ὄνομα καὶ τὰς ἐν Σικελίᾳ ἑλλ. ἀποικίας. Πολλὰ τῶν πόλεων τούτων περιῆλθον εἰς μέγαν ἀκμῆς βαθμὸν· ἐκαλλιστρεφόντο δὲ ἐν αὐταῖς πρὸ πάντων αἱ ὠρεῖαι τέχναι, ὡς μαρτυροῦσι τὰ σωζόμενα μνημεῖα (νοοὶ τῆς Ποσειδωνίας, Μεταποντίου καὶ τῶν ἐν Σικελίᾳ Συρακουσῶν, Σελινούντος κ.λ.). ὡς καὶ τὰ νομίσματα αὐτῶν. Ἐν δὲ τῇ ἐπιστήμῃ θέν κατέχει ἡ Μ. Ἑ. ἔξοχον θέσιν· ἐν τούτοις μία τῶν σπουδαιοτέρων ἑλληνικῶν φιλοσοφικῶν Σχολῶν ἀνήκει εἰς τὴν Μ. Ἑ., ἢ τῶν Πυθαγορικῶν (βλ. λ.). Μετὰ τὴν καταστροφὴν τῆς Συδάρειος ὑπὸ τῆς Κρώτινος (511 π. Χ.) παρήκμασαν αἱ τῆς Μ. Ἑ. ἀποικίαι. Μετὰ δὲ τὴν κυριαρχίαν τῶν Ῥωμαίων ἐπὶ τῆς Κάτω Ἱταλίας (270 π. Χ.) τὸ Ῥωμαϊκὸν στοιχεῖον ὑπερίσχυεν, ἀλλὰ παρ' αὐτὸ διετηρήθη ἐπὶ τινα καιρὸν τὸ ἑλληνικὸν ἐν τῇ γλώσσῃ καὶ τοῖς ἔθουσιν, καὶ περιῆλθε μάλιστα ἐπὶ τῶν Βυζαντινῶν ἐν Ἀπουλίᾳ καὶ Καλαβρίᾳ εἰς νέαν ἀκμῆν, ἀφανισθεῖσαν εἰτα διὰ τῶν Ἀράβων καὶ Νορμαννῶν. Πρὸς. Lenormant La Grande-Grèce (2 τ. Παρ. 1881). [Γ. Μ.]

Ἑλλεβορρεῖν (Εἰπω ἰσμεν). Πρωτ. τοῦ βυρτεμπεργίου νομοῦ 175, παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Ἰάστ καὶ τὸν σ. ἤρσο. ἔχει ἄξιον λόγου ἀγορὰν κτηνῶν ἰδίως ἵππων καὶ 4606 κατ. (1890). [Γ. Μ.]

Ἑλλεβορεῖνη (Helleborein) (Χημ.) C²⁰H¹⁴O¹⁵. Εὐρίσκεται εἰς τὰ ῥιζὰς τοῦ Ἑλλεβορίου. Ἀποτελεῖται ἐξ ἁπλοῦν κρυστάλλων, ὁσμών, γλυκείας γεύσεως, διαλυτὸν εἰς ὕδωρ καὶ οἶνον πνευμα καὶ αποσυντίθεται ἐνὸν διὰ ζέσεως μετ' ἀραιῶν ὀξέων εἰς ἀνχαρόν καὶ Ἑλλεβορεῖνην C¹⁴H¹⁰O³. — Ἦν ἐν ἐκ τῶν ἰσχυροτάτων δηλητηρίων τῆς καρδίας, προκαλεῖ δὲ ἰσχυρὸν πτερυσιμόν. [Ο. Α. Ρ.]

Ἑλλεβορίνη (Helleborin) (Χημ.) C³⁰H⁴²O⁶. Εὐρίσκεται ὁμοῦ μετὰ τῆς Ἑλλεβορεῖνης (ἴδε ἄνω). Ἦν ἄχρους καὶ ἄοσμος κρυσταλλική οὐσία, ἔχουσα ἐν οἶνον πνευματικῇ διαλύσει καιοῦσαν γεύσιν, ἀποσυντίθεται δὲ ζεσμένη μετ' ἀραιῶν ὀξέων εἰς ἀνχαρόν καὶ Ἑλλεβορεῖνην C¹⁴H¹⁰O³. — Εἰς τὴν Ἑλλεβορίνην φρεῖται ἡ ναρκωτικὴ ἐνέργεια τοῦ Ἑλλεβορίου. Ἦν δὲ ἡ Ἑ. δηλητηριοῦσα, ἐπιφέρουσα παράλυσιν τοῦ ἐγκεφάλου καὶ συνεπείᾳ ταύτης θάνατον. [Ο. Α. Ρ.]

Ἑλλέβορος (Βοτ.) Διακρίνουνται εἰς ἀρχαῖοι δύο εἴδη, Ἑ. τὸν μέλανα καὶ Ἑ. τὸν λευκόν. ὧν αἱ ῥίζαι φαρμακευτικαὶ καὶ πολύχρηστοι. Καὶ ὁ μὲν Ἑλλέβορος ὁ μελάνης εἶναι Ἑ. ὁ ἀνατολικὸς (Helleborus orientalis Lam. ἢ H. officinalis Salisb.) καὶ Ἑλλέβορος ὁ κυκλωφυλλὸς (H. cyclophyllus Boiss.), ὧν ὁ μὲν πρῶτος φύεται ἐν τῇ Μακεδονίᾳ καὶ τῇ Ἀνατολῇ, ὁ δ' ἑτερος κοινότερα ἐν τῇ ὕλῃ· εἰς τὴν ὄρειαν τῆς Ἑλλάδος, ὅπου ἐνομαζέται Σκάρφη ὑπὸ τοῦ λαοῦ, χρωμένον τῇ ῥίζῃ αὐτοῦ πρὸς διαφόρους ἀσθενείας τῶν κτηνῶν. Κατὰ τὸν Διοσκουρίδην ὁ καλλιστος Ἑ. ἦτο ὁ «ἐξ Ἀντικύρας καὶ ὁ ἐν τῷ Ἑλικῶνι, καὶ Παρνασσῷ καὶ Οἴτρῃ φυόμενος, αἱ δὲ θεραπευτικαὶ θυνίμεις αὐτοῦ πολυεῖδισταται κατὰ τοὺς ἀρχαίους· ὁ Διοσκουρίδης γράφει «ὠρελεῖ δὲ ἐπιληπτικούς, μελαγχολικούς, μαινομένους, ἀσθρειατικούς, παραλελυμένους» κτλ. κτλ. Ἡ δὲ Ἑ. ὅτι ὁ Ἑ. ἱατρικῶς τὴν φρενοβλάθειαν, ἐγένετο παροιμιώδης ἀπὸ τῆς ἀρχαιότητος μέχρι τῆς ἡμετέρας διδ' ἐλέγετο «Ἑλλεβορίζειν τινά», ὅθεν καὶ τοῦ La Fontaine οἱ στίχοι ἐν τῷ μ.θ. «δὲ λαγῶς καὶ ἡ χελώνη».

Ma commère, il vous faut purger
Avec quatre grains d'ellébore.

Τὴν σήμερον ὁ Ἑ. ἔπασσε σπεδὸν εἰς ἀχρηστίαν. Ἡ τῶν φαρμακοπωλῶν Radix Hellebori nigri εἶναι ἡ ῥίζα τοῦ ἐν τῇ μέσῃ Εὐρώπῃ κοινοῦ Ἑ. τοῦ χλωροῦ (H. viridis L.) καὶ Ἑ. τοῦ μέλανος (H. niger L.). Τὸ γένος Ἑ. (Helleborus L.) ὑπάγεται εἰς τὴν οἰκογένειαν τῶν Βατραχιοειδῶν καὶ εἶναι πρὸ-

ρείπων τῆς Κνωσοῦ ἐν Κρήτῃ. Ἑλλ. ὀνομαζόνται ἐν Κρήτῃ γενικῶς τὰ ἀρχαία ἐρείπια καὶ γῆπεδα τὰ ὅποια θεωροῦνται ὑπὸ τῶν γεωργῶν ὡς οἱ γενικώτεροι τῶν ἀγρῶν. [Κ.Ι.Κ.]

Ἑλλεσμερ (Ellesmere). Κώμη τῆς ἀγγλικῆς κομητείας Σαλοπ, 21 χ.μ. β. τοῦ Στρούδγου, ἔχουσα 6256 κατ. (1881). [Π.Π.]

Ἑλλη. Βλ. Φριξος καὶ Ἑλλη

Ἑλλη. ὁ ἐπώνυμος προπάτωρ τῶν Ἑλλήνων, ἦτο υἱὸς τοῦ Δευκαλίωνος καὶ τῆς Πυρρας, κατ' ἄλλον δὲ μῦθον τοῦ Διὸς καὶ τῆς Δριόπης. Ἐγέννησε κατὰ τὴν παράδοσιν υἱοὺς Αἰόλον, Δῶρον καὶ Εὐθύν. οὗ υἱὸς ἔγενοντο Ἀχαιοὶ καὶ Ἴων, οἱ ὅποιοι μετὰ τῶν πρώτων δύο ἔθεωροῦντο ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων ὡς ἐπώνυμοι προπάτορες τῶν 4 ἑλλήν. φύλων. [Ε.Π.]

Ἑλληνικά. Χωρ. Εὐθείας τοῦ δήμ. Ἰστικίου ἀπέχον 5 ὥρας ἀπὸ Σηραχωρίου πρὸς Δ. Κεῖται περὶ τὸ Ἀρτεμίσιον ακρωτήριον καὶ τὰς βορείους πλευράς τοῦ ὅρους Μ'αρχ (ὕψ. 388 μ.). Κατ. 566.

Ἑλληνικά νομίσματα Βλ. Νομίσματα.

Ἑλληνικά πολιτεύματα. Ἄμα τῇ ἀναρχίᾳ τῆς κατὰ τῆς τουρκικῆς θυναστείας ἐπαναστάσεως αὐτῶν εὐεώρησαν οἱ Ἕλληνες ὅτι ἐπεβάλλετο αὐτοῖς ὡς μελημα ἐκ τῶν πρωτιστῶν ἢ πρόνοια εὐθύς ἐξ ἀρχῆς περὶ καταλλήλου ὀργανώσεως τῆς διοικήσεως τῆς ἀπελευθερουμένης χώρας. Ἦν αὐτὴν ἀκριδῶς ἡμέραν καθ' ἣν ἐν Ἀγία Λαύρα ὕψου ἑ Γερμανὸς τὴν σημαίαν τῆς ἐπαναστάσεως συνήρχοντο ἐν Καλάμαις οἱ πρόκριτοι τῆς Σερηνίας καὶ ἐν συνελεύσει κληθεῖσαι Μεσσαηνία καὶ Ἡεροσύια ἀνεκέρυτον τὴν ἐλευθερίαν τῆς Ἑλλάδος καὶ συνέτασσον τὴν ἀπὸ 28 Μαρτίου 1821 Προκήρυξιν πρὸς τὰς Εὐρωπαϊκὰς Δύλας, δι' ἧς κηρύττοντες τὴν σταθερὰν ἀπόρριψιν τῶν «νὰ ἐλευθερωθῶσι ἢ ν' ἀποθάνωσιν» ἐξήσαν τὴν «φιλόνηθρον αὐτῶν συνδρομὴν καὶ δ' ἀχρημάτων καὶ δι' ὅπλων καὶ διὰ συμβουλῶν» Ὅλιγον κατόπιν, τὴν 26 Μαΐου 1821, γενικωτέρα συνέλευσις ἐκ τῶν προκριτῶν ἐλοκλήρου τῆς Πελοποννήσου συνήλθεν ἐν τῇ μονῇ τῶν Κατεζῶν καὶ ἐψήφισε τὴν πρᾶξιν τῶν Κλητεζῶν, δι' ἧς συνιστάτο ἐπιτροπή, κληθεῖσα Πελοποννησιακή Γερουσία καὶ ἐξ ἐπτά ἀποτελουμένη μελῶν οἷς ἀνατίθετο νὰ «συσκέπτονται, προδλεπωτι καὶ διοικῶσι κατὰ τὸ μερικὸν καὶ κατὰ τὸ γενικὸν ἀπάσας τὰς ὑποθέσεις, διαφορὰς καὶ πᾶν β. τι συντείνει εἰς τὴν κοινὴν εὐταξίαν, ἀρμονίαν, ἐξοικονομήσιν τε καὶ εὐκολίαν τοῦ ἱεροῦ ἀγῶνος καθ' ὅποιον τρόπον ἢ οἷα Πρόνοια τοὺς φωτίσῃ» Ἡ διαρκεία δὲ τῆς τοιαύτης αὐτῶν ἀπολότου ἐξουσίας ὥριζετο μέ-

χρι τῆς ἀλώσεως τῆς Τροίεως. Ἐν ᾧ οὕτως ὀργανοῦτο ὁπωςδήποτε ἡ Πελοποννήτος καὶ ἐτάσσετο δι' ὅλους τις τοῦ ἀγῶνος, καὶ ἐν τῇ Σπέρᾳ ἀπ' ἐτέρου Ἑλλάδι συνήρχοντο σχεδὸν ταυτοχρόνως δύο συνέλευσεις ἡ μὲν ἐν Μεσολογγίῳ ἡ δὲ ἐν Ἀμφισσῇ Τῇ 4 Νοεμβρίου 1821 ἐξήχτο τῶν ἐργασίων αὐτῆς ἡ πρώτη, συγκληθεῖσα ὑπὸ τοῦ Ἀλ. Μαυροκορδάτου καὶ κληθεῖσα Συνέλευσις τῆς Δυτικῆς Χέρσου Ἑλλάδος, ἀποτελουμένη δὲ ἐκ τριάκοντα μελῶν. Ἡ συνέλευσις αὕτη συνέστησε Προσωρινὴν Διοικήσιν, ἀποτελουμένην ἐκ μελῶν ἰσαριθμῶν τῆς ἀντιπροσωπευομένης ἐπαρχίας καὶ κεντημένην πᾶσαν ἐξ αὐτῶν. Ἡ δὲ ὑπὸ τοῦ Νέγρη ἐν Ἀμφισσῇ συγκληθεῖσα Συνέλευσις τῆς Ἀνατολικῆς Χέρσου Ἑλλάδος ἐψήφισε Νομικὴν Διατάξιν ἡμετεροεστῆσαν καὶ περὶ πάντων προνοοῦσαν. Κατ' αὐτὴν πρὸς πολιτικὴν ὄργανον ἰδρύετο α'. Ἐθνικὴ Βουλὴ, συνισταμένη ἀπὸ τοὺς παρατάτας τῶν ἐπαρχιῶν τῆς Ἑλλάδος καὶ φροντίζουσα περὶ τῶν γενικῶν ἐθνικῶν συμφερόντων, β'. Δραγὸς Παγος, ὡς ἡ κεφαλὴ τῆς Ἀνατολικῆς χέρσου Ἑλλάδος καὶ διακυβερνῶσα εἰς τὸ ἀνεκκλήτων κριτήριον διὰ τὰς δικαστικὰς ὑποθέσεις καὶ τὸ πολιτικὸν κέντρον διὰ τὰς πολιτικὰς ἐκαστον τῶν τμημάτων τούτων ἀπετέλειτο ἐξ ἐπτά μελῶν μετὰ τοῦ προέδρου, ἡ ὑπηρεσία δὲ τῶν μὲν μελῶν ἦτο διωδεκαμηνίως τοῦ δὲ προέδρου 24 ἡμερῶν, γ'. Διοικήσις χωριστὴ εἰς ἐκάστην ἐπαρχίαν, ἥτις ἐθεωρεῖτο ὡς ἐπικράτεια αὐτοτελής. Τα πολιτεύματα τῆς Σπέρᾳ Ἑλλάδος ἦσαν ὡς βλέπομεν πολὺ πληρέστερα τῶν τῆς Πελοποννήσου ἐπ' ᾧ καὶ οἱ Πελοποννήσιοι πρὸς συμπληρώσεσιν αὐτῶν διοργανώσιν συνήλθον εἰς Παλοποννησιακὴν γερουσίαν καὶ ἐψήφισαν Ὅργανισμὸν ἐπὶ τῇ δυνάτει τῆς προσωρινῆς διοικήσεως τῆς δυτικῆς χέρσου Ἑλλάδος. Πάσαι ὁμοῦ αἱ συνέλευσεις ἕως μέχρι τοῦδε ἀναφέρμεν, κατὰ συνέπειαν δὲ καὶ τα πολιτεύματα ἅτινα ἐψήφισαν αὐταὶ εἶχον ὅλους τοπικὸν χαρακτῆρα. Τοῦτο κατεῖχον ὁ Ἰψηλίντης καὶ εὐλόγως θεωρῶν ὅτι ἀνυπολόγηστον ἦθελεν ἔχῃ ἐπὶ τοῦ ἀγῶνος ἐπιδρασκὴν ἢ συνεινότητις πάντων ἐν γένει τῶν Ἑλλήνων, συνεκάλεσαν αὐτοὺς εἰς ἑθνικὴν Συνέλευσιν ἐν Ἑπισκοπείῳ ἡ πρώτη αὐτῇ τῶν Ἑλλήνων ἐθν. συνέλευσις συνεδρίασα κατὰ πρῶτον τὴν 20 Δεκεμβρ. 1821 ἐκήρυξε τὴν 1 Ἰανουαρίου 1822 κένωπρον Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων τὴν πολιτικὴν τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθους ὑπαρξίν καὶ ἀνεξαρτησίαν μεθ' ἐψήφισε Προσωρινὴν Πολιτεῖαν τῆς Ἑλλάδος, κατὰ τὸ ὅποιον ἡ διοίκησις ἀνέτιθετο εἰς δύο σώματα τὸ βουλευτικὸν, ἀποτελούμενον ἐκ πληρεξουσίων τῶν διαφόρων μερῶν τῆς Ἑλλάδος καὶ τὸ ἐκτελεστικὸν ἀπαρτιζόμενον ἐκ πάντε μελῶν ὧν ἡ ὑπηρεσία

ἦτο ἐνιαύσιος· πρὸς διεύθυνσιν δὲ τῶν διαφέρων κλάδων τῆς κυβερνήσεως ἐξέλεγε τὸ ἐκτελεστικὸν ἐπὶ ὑπουργοῖς, ὧν πρῶτατος εἰς ἀρχιγραμματεῦς. Τρίτον σῶμα ὅλως ἀνεξάρτητον τῶν λοιπῶν δύο ἦτο τὸ βικαστικόν, συγκείμενον ἐξ ἑνδεκα μελῶν. Ἄμα ἐγκαταστήσασα τὴν κυβερνήσιν ἡ ἐν Ἐπιδαύρῳ συνέλευσις ἐπέμφεν εἰς Κρήτην ἀπεσταλμένον ὅστις συνεκάλεσεν Ἐθνικὴν τὴν ἐν Κρητῶν συνέλευσιν ἐν Ἀρμένοις, ψήφισαν τὴν 20 Μαΐου 1822 Προσωρινὸν Πολιτεῦμα τῆς νήσου Κρήτης, καθ' ὃ διηρεῖτο αὐτὴ εἰς 24 ἐπαρχίας αὐτοδιοικουμένας ἢ γενικὴ δὲ τῆς νήσου διοίκησις ἀντιθέτο εἰς Γενικὴν Ἐπαρχίαν καὶ εἰς Γενικὴν Καγκελάριον. Μετὰ τὴν συνέλευσιν τῆς Ἐπιδαύρου ἔνεκα τῶν ἐπελθουσῶν μεγάλων ἐσωτερικῶν ταραχῶν νέα συνήλθεν Ἐθνικὴ Σύνοδος εἰς τὴν 23 Ἀπριλίου 1823 ἐπὶ ταῖς αὐταῖς βασι τοῦ πολιτεύματος τῆς Ἐπιδαύρου νέον πολιτεῦμα ὅπερ ἐκάλεσε Νόμον τῆς Ἐπιδαύρου, καὶ τοῦ ὁποῦ ἡ διαρκεία ὠρίζετο διετής. Πρὸς ἀναθεώρησιν λοιπὸν αὐτοῦ καὶ συντάξιν οὐχὶ πλέον προσωρινῶ, ἀλλὰ μονίμου καὶ σταθεροῦ πολιτεύματος συνήλθεν ἡ Ἐθνικὴ Σύνοδος, ἥτις ἀρξαμένη ἐν Ἐπιδαύρῳ τῇ 6 Ἀπριλίου 1826 δέσχετο μετ' ὀλίγον ἔνεκα τῶν τότε διαινῶν περιστάσεων τὰς ἐργασίας αὐτῆς ἀναθεῖσα προσωρινῶς τὴν κυβερνήσιν εἰς ἐννεαμηνὴ ἐπιτροπὴν δικτατορικὴν ἔχουσαν ἐξουσίαν. Μετὰ πολλὰς δυσχερείας συνήλθον τῇ 29 Μαρτίου 1827 πρὸς συνέχισιν τῶν ἐργασιῶν τῶν οἱ ἐκλεγέντες πληρεξούσιοι εἰς Τροιζῆνα. Ἐνθα ἄρ' οὐ ἐξέλεξαν Κουβερνήτην τῆς Ἑλλάδος ἐπὶ ἐπταετίαν τὸν Ἰ. Καποδίστρια καὶ προνήσαν περὶ τινῶν ἄλλων ἐπειγόντων ζητημάτων ἐψήφισαν τὸν Μάϊον 1827 τὸ Πολιτικὸν Σύνταγμα τῆς Ἑλλάδος, καθ' ὃ ἡ κυριαρχία τῆς πολιτείας διηρεῖτο εἰς τρεῖς ἐξουσίας, Νομοθετικὴν καὶ κατασκευάζουσαν τοὺς Νόμους καὶ ἀνέγκουσαν τὸ πᾶν τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ λαοῦ (Βουλὴν), Νομοτελεστικὴν ἐπικυροῦσαν καὶ ἐκτελοῦσαν τοὺς νόμους, ἀνέγκουσαν δὲ εἰς ἓνα μόνον (Κουβερνήτην) ἀπαρδιαστον καὶ ἔχοντα ἐξ ὑπευθύνους Γραμματεῖς τῆς Πολιτικῆς, καὶ Δικαστικῆς ἐκτελοῦσαν κατὰ τοὺς γραπτὰς νόμους τοῦ ἔθνους καὶ ἐνεργομένην διὰ τῶν Δικαστηρίων (Εἰρηνοδικίων, Ἐπαρχιακῶν, Ἀνεκκλητῶν καὶ ἐνδὲς Ἀνωτάτου ἢ Ἀκυρωτικοῦ). Τὴν 6 Ἰανουαρίου 1828 ἀφίκετο ὁ Κυβερνήτης εἰς Ναύπλιον καὶ τὴν 11 τοῦ αὐτοῦ μηνὸς εἰς Αἴγιον, ἐνθα λαβὼν τὴν ἀδειαν τῆς Βουλῆς καὶ τῆς κατὰ τὴν ἀπουσίαν του συσταθείσης Ἀντικυβερνητικῆς Ἐπιτροπῆς συνέταξε Προσωρινὸν Κουβερνήτην τὸν Ὀργάνισμὸν καθ' ὃν ἀντὶ τῆς Βουλῆς

ιδρύετο ἕτερον πολιτικὸν σῶμα, τὸ Πανελλήνιον ἐξ 27 μελῶν συγκείμενον καὶ εἰς τρία διαιρούμενον τμήματα Οἰκονομικόν, Διοικητικόν καὶ Δικαστικόν, ἑκάστου τῶν ἐποίων πρῶτατος εἰς Πρόεδροσ. Πρὸς κύρωσιν τῶν γενομένων συνεκλήθη ἡ ἐν Ἀργεῖ Δ' Ἐθνικὴ Σύνοδος, ἀρξαμένη τῶν ἐργασιῶν αὐτῆς τῇ 11 Ἰουλίου 1829, ἥτις ἐγκρίνασα τὴν πολιτικὴν πορείαν τοῦ Κυβερνήτου, ἀντὶ τοῦ Πανελληνίου συνέστησε Γερουσίαν ἐξ 27 μελῶν καὶ περὶ πολλῶν ἄλλων σπουδαίων ζητημάτων προνήσασα ἐπέρανε τὰς ἐργασίας αὐτῆς τὴν 27 Αὐγούστου τοῦ αὐτοῦ ἔτους. Μετὰ τὸ ἀπαίσιον καὶ θλιβερὸν τέλος τοῦ Κυβερνήτου ἐξελέγη τριμελής Διοικητικὴ ἐπιτροπὴ πρὸς κυβερνήσιν τῆς χώρας, ἥτις συνεκάλεσεν ἐν Ἀργεῖ Ἐθνικὴν Σύνοδον, ἀρξαμένην τῶν ἐργασιῶν τῆς 7 Δεκεμβρίου 1831· οἱ ὑπὸ τὸν Ἰ. Κωλέττην ὅμως ἀντιπολιτεύμενοι τῆς Διοικητικῆς ἐπιτροπῆς ἐπεχείρησαν νὰ διαλύσωσι ταύτην διὰ τῶν ὁπλῶν, ἀναγκασθεῖσαν ἔνεκα τούτου νὰ ἐξακολουθήσῃ καὶ περατώσῃ τὰς ἐργασίας τῆς ἐν Ναυπλίῳ ἐνθα ἐψήφισα Βασίλειον Σύνταγμα ἐκ 294 ἀρθρῶν μὴ ἐφαρμοσθέν ὅμως ποσῶς.

Τὸ ἐκλεγέντος τὴν 22 Ἰανουαρίου 1838 ὑπὸ τῶν τριῶν προστατῶν δυναμῶν βασιλείας τῶν Ἑλλήνων Λεωπόλδου πρίγκηπος τοῦ Σαξ Κόβουργου μὴ ἀποδεχθέντος τὸν θρόνον, προσηνέχθη ὑπ' αὐτῶν τὸ ἐλληνικὸν στέμμα τὴν 1 Φεβρουαρίου 1832 τῷ δευτεροτόκῳ υἱῷ τοῦ βασιλέως τῆς Βαυαρίας Λεοπόλδου Ὀθων· κληθεῖσα δὲ ἡ Ἐθνικὴ τῶν Ἑλλήνων συνέλευσις ἐπανέλαθεν ἐν τῷ προστατῶν τοῦ Ναυπλίου Προνοίᾳ τὰς ἐργασίας τῆς καὶ ἐπακύρωσε τὴν ἐκλογὴν τοῦ Ὀθωνος τὴν 18 Ἰανουαρίου 1839 κατέπλευσεν εἰς τὸν λιμένα τοῦ Ναυπλίου ὁ φέρων αὐτὸν διεθνὴς στόλος. Ἐπειδὴ δὲ ὁ Ὀθων δὲν ἦτο ἐνῆλικος, ὁ πατὴρ αὐτοῦ διώρισε τριμελὴ Ἀντιβασιλείαν ὅπως κυβερνήσῃ τὴν χώραν μέχρι τῆς ἐνηλικιωσεως αὐτοῦ· περὶ τοῦ τρόπου καθ' ὃν διώκησεν αὐτὴν ὅρα ἄρθρον Ἀντιβασιλείας ἐν Ἑλλάδι τομ. α' σελ. 944. Μετὰ τὴν ἐνηλικίωσιν του (20 Μαΐου 1835) περατωθείσης τῆς ἀποστολῆς τῆς Ἀντιβασιλείας ἀνέλαθεν αὐτὸς ὁ Ὀθων τὴν κυβερνήσιν τῆς χώρας ὡς ἀπόλυτος μονάρχης καὶ ἀπὸ τῆς συμπτῆς Συμβουλίου Ἰπικρατίας ἐξ εἰκοσιν ἀποτελουμένου μελῶν. Στρατιωτικὴ ὅμως στάσις ἐκραγείσα τῇ 3 Σεπτεμβρίου 1843 ἔνεκα λόγων, ὧν ἡ ἐξέτασις δὲν ἀνάγεται εἰς τὸ θέμα ἡμῶν, ἠνάγκασε τὸν Ὀθωνα ἐκτελοῦντα προηγουμένην αὐτοῦ ὑπόθεσιν περὶ παροχῆς Συντάγματος νὰ συγκαλέσῃ ἐν Ἀθήναις ἡ Ἐθνικὴ Σύνοδος ἐν ἡμεῖς αὐτοπροσώπως ἐκήρυξε τὴν ἐναρξιν ἢ συνέλευσιν αὐτὴ ἐξέλεξε ἐπιτροπὴν ἐξ 21 μελῶν

πρὸς σύνταξιν σχεδίου Συντάγματος, οὗτινος ἡ συζήτηςις ἀρξαμένη τῇ 3 Ἰανουαρίου 1844 ἐπερατώθη τὴν 19 Φεβρουαρίου, μετ' ὅπερ ἐλήθη τῷ βασιλεὶ ὅστις διὰ διαγγέλματός του ἀπὸ 28 Φεβρουαρίου ὑπέβαλε παρατηρήσεις τινάς, ἃς ἀπεδέχθη ἐν μέρει ἡ συνέλευσις. Μετὰ τὴν κατάρτισιν τοῦ Συντάγματος ἐψηφίσαν ἡ συνέλευσις νόμον περὶ ἐκλογῆς βουλευτῶν καὶ τινὰ ψηφίσματα καὶ δεχθεῖσα τὸν ὅρκον τοῦ βασιλέως ἐπέβανε τὰς ἐργασίας αὐτῆς. Τὸ Σύνταγμα τοῦ 1844 συνταχθέν ἐπὶ τῇ βασιί τοῦ Βασιλικοῦ κυρίως πολιτεύματος συνέκειτο ἐξ 107 ἀρθρῶν. Κατ' αὐτὸ ἡ νομοθετικὴ ἐξουσία ἐνῆργετο ὑπὸ τοῦ βασιλέως, ἔχοντος τὸ δικαίωμα τῆς προτάσεως καὶ τῆς κυρώσεως τῶν νόμων, ὑπὸ τῆς Βουλῆς, συγκειμένης ἐξ ἀναλόγου πρὸς τὸν πληθυσμὸν τοῦ Κράτους ἀριθμοῦ βουλευτῶν, οὐχὶ ὅμως ἐλασσόνων τῶν 80, ἐκλεγομένων δὲ διὰ καθολικῆς ψηφοφορίας κατὰ τριετίαν, καὶ ὑπὸ τῆς Γερουσίας, ἀποτελουμένης ἐξ ἀριθμοῦ μελῶν ἀορίστου, ὧν ὅμως ὁ ἐλάχιστος ἀριθμὸς ὥριζετο εἰς 27, ὁ δὲ ἀνώτατος εἰς τὸ ἡμισυ τοῦ βίου ἀριθμοῦ τῶν βουλευτῶν· ὁ διορισμὸς τῶν γεγενησαστῶν ἐγγίνετο ὑπὸ τοῦ βασιλέως ἰσοβίως ἐπὶ τῇ βασιί ὡρισμένων προσόντων. Ἡ ἐκτελεστικὴ ἐξουσία ἀνήκειν ἀποκλειστικῶς εἰς τὸν βασιλέα, ἱερὸν καὶ ἀπαράβιαστον, ἐνεργουμένην δι' αὐτοῦ διοριζομένων ὑπευθύνων ὑπουργῶν, ὧν ἡ προσυπογραφή ἀπαιτεῖτο ὅπως ἰσχύη καὶ ἐκτελεῖται πᾶσα τοῦ βασιλέως πράξις. Ἡ δικαστικὴ τέλος ἐξουσία πηγάζουσα ἐκ τοῦ βασιλέως ἐνῆργετο διὰ δικαστῶν ὑπ' αὐτοῦ διοριζομένων. Πλείστα δὲ ἄλλας περιελάμβανε τὸ Σύνταγμα τοῦτο διατάξεις περὶ τῶν δικαιωμάτων τῶν Ἑλλήνων, περὶ Διαδοχῆς καὶ Ἀντιβασιλείας, περὶ τοῦ τρόπου τοῦ κατάρτιστον καὶ τῶν ἐργασιῶν τῆς Βουλῆς καὶ τῆς Γερουσίας, περὶ τῆς εὐθύνῃς τῶν ὑπουργῶν κλπ. καταργοῦν ἐν τέλει καὶ τὴν ἥδη ὑφιστάμενον Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας. Ὁ βασιλεὺς ὑπογράφας τὴν 18 Μαρτίου 1844 τὸ Σύνταγμα ὠρίσθη πανδημῶς ἐνώπιον τῆς συνελεύσεως νὰ τήρῃ αὐτὸ πιστῶς καὶ ἐκήρυξε τὴν λήξιν τῶν ἐργασιῶν αὐτῆς. Ἡ μὴ εἰλικρινὴς ὁμῶς τήρησις τοῦ Συντάγματος καὶ πολλὰ ἄλλα αἴτια, περὶ ὧν οὐ τοῦ παρόντος, ἐπέφερον τὴν πτώσιν τῆς δυναστείας τοῦ Ὁθωνος διὰ τῆς ἐπαναστάσεως τῆς 10 Ὀκτωβρίου 1862 καὶ τὴν σύγκλησιν ἐν Ἀθήναις τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως ὑπὸ τῆς συστάσεως προσωρινῆς κυβερνήσεως τὴν 10 Δεκεμβρίου 1864 συνήλθεν τὸ πρῶτον ἡ συνέλευσις αὕτη καὶ ἐκύρωσε τὴν διὰ καθολικῆς ψηφοφορίας γενομένην ἐκλογὴν τοῦ πρίγκιπος Ἀλφρέδου ὡς βασιλέως τῆς Ἑλλάδος· ἀποποιηθέντος ὁμῶς τὸν θρόνον τοῦ Ἀλφρέδου προσήνευθη οὗτος εἰς τὸν δευτερότοκον υἱὸν τοῦ βασιλέως τῆς Δανίας Γεώργιον, ὅστις ἀποδεχθεὶς τοῦτον

ἀφίκετο εἰς τὴν Ἑλλάδα φέρων ὡς εὐπρόσδεκτον δῶρον τὴν μετ' αὐτῆς ἐνωσιν τῶν Ἰονίων Νήσων. Ἀφικρομένων καὶ τῶν ἐξ Ἑπτανήσου πληρεξουσίων ἤρξατο τῇ 29 Ἰουλίου ἡ συζήτηςις τοῦ ὑπὸ ἐπικρατοῦς ἐπιτροπῆς συνταχθέντος σχεδίου Συντάγματος περατωθεῖσα τὴν 17 Ὀκτωβρίου 1864, ἀφ' οὗ δύο ἀπῆλθον τῇ Συνελεύσει ὁ βασιλεὺς Διαγγέλματα περὶ ἐπισπεύσεως τῶν ἐργασιῶν τῆς καὶ μεταρρυθμίσεων τῶν τῶν ψηφισμάτων διατάξεων τὴν 16 δὲ Νοεμβρίου ὠρίσθη εἰς αὐτὸ ὁ βασιλεὺς ἐνώπιον τῆς συνελεύσεως, ἥς αὐθημερὸν ἐλήξαν αἱ ἐργασίαι. — Τὸ διέπον σήμερον τὴν Ἑλλάδα Σύνταγμα σύγκειται ἐξ 110 ἀρθρῶν, συνετάχθη δὲ ἐπὶ τῇ βασιί τοῦ Συντάγματος τοῦ 1844. Κατ' αὐτὸ ἡ Ἑλλὰς ἀποτελεῖ συνταγματικὸν κράτος ὑπὸ ἀνεύθυνον καὶ ἀπαράβιαστον διαδοχικὸν βασιλέα, ἀσκούντα τὴν ἐκτελεστικὴν ἐξουσίαν διὰ τῶν ὑπευθύνων αὐτοῦ ὑπουργῶν· ἡ νομοθετικὴ ἐξουσία ἀσκεῖται ὑπὸ τοῦ βασιλέως, ἔχοντος τὸ δικαίωμα τῆς ἀρνησικυρίας τῶν νόμων καὶ ὑπὸ μιᾶς Βουλῆς, ἀποτελουμένης ἐκ τῶν διὰ καθολικῆς ψηφοφορίας ἐκλεγομένων κατὰ τετραετίαν βουλευτῶν, ὧν ὁ ἀριθμὸς δὲν δύναται νὰ εἴναι ἐλάσσων τῶν 150. Ὁρησκεία ἐπικρατοῦσα εἶνε ἡ τῆς Ἀνατολικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας οὗτης ὁμῶς ἀνεκτῆς καὶ πάσης ἄλλης γνωστῆς λατρείας. Πάντες οἱ Ἕλληνες εἶνε ἰσοὶ ἐνώπιον τοῦ νόμου. Ἡ δήμεσις καὶ ὁ πολιτικὸς θάνατος καταργεῖται. Ἡ στοιχειώδης παιδείσις παρέχεται δωρεάν. Κηρύττεται ἡ ἀτομικὴ ἐλευθερία καὶ ἡ τοῦ τύπου κτλ. κτλ. Ἡ δικαστικὴ ἐξουσία εἶνε ὅλως ἀνεξάρτητος τῆς νομοθετικῆς καὶ τῆς ἐκτελεστικῆς. Ἀπονεμομένη ἐν ὀνόματι τοῦ βασιλέως ὑπὸ ἰσοβίων δικαστῶν παρ' αὐτοῦ διοριζομένων. Τὸ Σύνταγμα τοῦτο ἐπὶ ἐλευθεριωτάτων στηριζόμενον βάσεων ἀπαξ μόνον μετερρυθμίσθη, καταργηθέντος τῷ 1865 κατὰ τὴν παρ' αὐτοῦ παρεχομένην εὐχέριαν τοῦ κατὰ τὸν ἄρθρον 84 συστάτος Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας. Τὸ Σύνταγμα ἡμῶν ἔχει βεβαίως ἐλλείψεις τινάς, πολλὰ πλείονα εἶνε ὁμῶς τὰ πλεονεκτήματα αὐτοῦ. Τὸ μᾶλλον τρωτὸν αὐτοῦ μέρος εἶνε τὸ περὶ τῆς ἀναθεώρησεως, ἥτις εἶνε σχεδὸν ἀδύνατος (ὅρα ἄρθρον Ἀναθεώρησις τοῦ Συντάγματος τομ. α' σελ. 807). Ἡ τελευταία διάταξις τοῦ Συντάγματος λίαν εὐστόχως ἀφιερωτὴν τήρησιν αὐτοῦ εἰς τὸν πατριωτισμὸν τῶν Ἑλλήνων, τῶν ὁποίων οἱ πατέρες διὰ τῶν ὑψίστων θυσιῶν ἀνέκτησαν τὴν ἐλευθερίαν καὶ ἐκ τῶν υἱῶν τῶν ὁποίων ἀναμένεται ἡ πλήρης ἀποκατάστασις τῶν ὑποδούλων εἰσέτι ἀδελφῶν αὐτῶν. Περὶ τῶν Ἑλλ. πολιτευμάτων κατὰ τὴν ἀρχαιότητα, τοὺς ῥωμαϊκοὺς καὶ βυζαντινοὺς χρόνους καὶ ὑπὸ τὴν Ἑνετικατῆτιαν καὶ Τουρκοκρατίαν βλ. λέξεις Ἑλλάς (Ιστορία), Ἀθήναι, Σπάρτη, Ἀργος κλπ. [Πφ.]

Ἑλληνικαὶ ἐπιγραφαί. Βλ. Ἐπιγραφικὴ.

Ἑλληνικὴ Γεωργία. Ὡς ἐκ τῆς γεωγραφικῆς τῆς θέσεως ἡ Ἑλλὰς ἔχει μετ' ἄλλην ποικιλίαν προϊόντων. Πλὴν τῶν δημητριακῶν καρπῶν καὶ τῶν ὀσπρίων, ἅτινα καλλιεργοῦνται κατὰ τὸ μέλλον ἢ ἤττον εἰς ἅπαντα τὰ διαμερίσματα τῆς χώρας, ἀλλ' ὧν ἡ παραγωγή καλύπτει μόνον τὰ δυο περίπου τρίτα τῆς ἐγχωρίου καταναλώσεως ἐν Ἑλλάδι καλλιεργοῦνται ἐν ἐκτάσει καὶ λιαν ἐπικερδῶς ἢ ἄμπελος καὶ ἡ σταφιδάμπελος, ἡ ἐλαία, ἡ συκῆ, τὰ ἐσπεριδοειδῆ, ἡ μορέα ὡς καὶ παντοῖα ἄλλα ὀπωροφόρα καὶ ἀκρόθρυα, τὰ πλεῖστα τῶν λαχανικῶν, βιομηχανικά τινα φυτὰ καὶ ἐλάχιστα σχετικῶς κτηνοτροφικά. Κύρια εἶδη ἐξαγωγῆς εἶνε τὰ προϊόντα ἐν γένει τῆς ἀμπέλου (οἶνος, πνευματώδη ποτὰ σταφίς), τῆς ἐλαίας (ἐλαιον καὶ ἐλαῖσι), τῶν ἐσπεριδοειδῶν (λεμόνια, κίτρα καὶ ὀλίγα μανδάρinia), τῶν θασῶν (κυρίως βαλανίδια), τινὰ τῆς ζωοτεχνίας (τυροί, μαλλός, δέρματα, βομβύκια καὶ μέτζα, σπόγγοι, τεταρχειυμένοι ἰχθύες) ὡς καὶ τὰ καπνὰ καὶ τὰ σῦκα. Ὁ ἐπίπεμος πίναξ δεικνύει εἰς στρογγύλους ἀριθμοὺς τὴν ἀξίαν τῶν κατ' ἔτος ἐξαγομένων τοιοῦτων προϊόντων

Σταφίς ἀξίας	Δρ. 60,000,000
Οἶνοι καὶ πνευματώδη ποτὰ	» 10,000,000
Ἑλαιον καὶ ἐλαῖαι	» 10,000,000
Σῦκα ξηρὰ	» 3,000,000
Ὀπώραι (κυρίως ἐσπεριδοειδεῖς)	» 3,000,000
Καπνός	» 3,000,000
Καρποί διάφοροι καὶ λαχανικά	» 1,000,000
Προϊόντα θασικά (ιδίως βαλαν.)	» 2,000,000
Προϊόντα ζωοτεχνίας	
Τυροί	Δρ. 400,000
Μαλλός	» 400,000
Δέρματα ἀκατέργ.	» 1,500,000
Βομβύκια, μέτζα	» 1,500,000
Ἰχθύς	» 700,000
Σπόγγοι	» 3,000,000
Ἐν ὅλῳ ἐξάγονται προϊόν. ἀξίας	Δρ. 99,500,000

Ἄρ' ἐτέρου ὁμοῦ εἰσάγονται ἀπὸ τοῦ ἐξωτερικοῦ γεωργικά προϊόντα ἀξίας ὡς ἐγγιστα: Δημητρ. καρποὶ καὶ ὀσπρια Δρ. 30,000,000
Ὀρυζα » 2,500,000

Βάμβαξ (διὰ τὰ κλωστήρια καὶ ὑφαντήρια)	» 9,000,000
Εὐλεία παντὸς εἶδους	» 8,500,000
Ζῶα παντὸς εἶδους	Δρ. 3,500,000
Βούτυρ. καὶ τυροί	» 1,000,000
Δέρματα ἀκατέργ.	» 3,000,000
Προϊόντα ἀλιείας (χαβιάρι, μπακαλ. κλ.)	» 6,000,000 » 13,500,000

Ἑλαια, οἶνοι, πνευματώδη ποτὰ, καπνός, τουμπεκί ἀξίας » 2,000,000

Ἐν ὅλῳ εἰσάγονται προϊόντα Δρ. 65,500,000

Ἡ Ἑλλὰς ἔχει ἑκτατὶν 63,815 τετραγωνικῶν χιλιαμέτρων, ἥτοι 63,815,000 στρεμμάτων. Κατὰ τὰς πρὸ τετραετίας συγκεντρωθείσας εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Ἐσωτερικῶν στατιστικὰς πληροφορίας ἐκ τῆς ἐκτάσεως ταύτης κατεῖχοντο ὡς ἐγγιστα ὑπὸ

Σιτου	στρέμματα	2,600,000
Κριθῆς	»	1,000,000
Σιμιθῶ (σιτοκριθῆς)	»	500,000
Διμήνου (ὀψίμου σιτου)	»	25,000
Βρώμης	»	100,000
Βριζῆς	»	31,000
Νεατῶν	»	5,000,000
Σαρώθρου	»	2,000
Ἀραβοσίτου	»	800,000
Καλαμδοκίου (νταρί)	»	35,000
Κέγχρου	»	1,000
Ὀρυζῆς	»	2,000
Γεωμήλων	»	20,000
Κυάμων	»	50,000
Φασόλων	»	50,000
Ἑρεδίνθων	»	35,000
Πίσων (πιζελίων)	»	500
Φακῶν	»	12,000
Βίκου	»	20,000
Ὀρέβου (βρόβης)	»	45,000
Θέρμων	»	48,000
Ἀράκος (ἀρακῆ)	»	10,000
Λαθύρων (λαθουρίων)	»	38,000
Γλυκάνισου	»	2,500
Κοριάντου (καλιάντρου)	»	100
Κυμίνου	»	400
Μελανθίου (μυροκουκκίτου)	»	100
Σησάμου	»	75,000
Σινάπεως	»	100
Βάμβακος	»	62,000
Λίνου	»	7,000
Καννάβειος	»	200
Βουχμηρίας	»	100
Κασίς	»	8,500
Καπνοῦ	»	50,000
Ερυθροδάνου	»	500
Γλυκυρρίζης	»	1,200
Ἀμπέλων	»	1,400,000
Σταφιδάμπελων	»	700,000
Ἑλατῶν	»	1,800,000
Μορεῶν	»	77,000
Συκῶν	»	105,000
Ὀπωροφόρων παντοίων	»	110,000
Ἀμυγδαλεῶν	»	4,500
Ἐσπεριδοειδῶν	»	15,000
Σικῶν (πεπωνίων κτλ.)	»	28,000
Περικολλίων, λαχανοκήπων	»	60,000
Τριφυλλίων	»	10,000
Κερατέων	»	200,000
Καστανεῶν	»	300,000
Δρυῶν βαλανοφόρων	»	1,500,000
Δασῶν	»	6,000,000

Ἐν ὅλῳ στρέμματα 22,941,700

Ποτε τὸ ἐν μένῳ τρίτον τῆς βλῆς ἐπιφανέας τῆς Ἑλλάδος εἶνε καλλιεργημένον ἢ δεδατωμένον; εἰδὼν δὲ ὑποθίσωμεν ὅτι τί ἐστὶν ὁ τρίτον ἀποτελοῦσι τὰ ἐντελὲς βραχυῶδη ὅρη, τὰ ἀνεπίδεκτα βλαστήσεως ὡς ὡς ποτε χρησιμοῦ, αἱ πόλεις, αἱ ὁδοί, οἱ ποταμοί, αἱ λίμναι καὶ τὰ ἔλη, ὑπολείπεται ἔκτασις ἐξ 20 ὡς ἔγγιστα ἑκατομμυρίων στρεμμάτων δυναμένη νὰ καλλιεργηθῇ ἢ ν' ἀναδασωθῇ καὶ ἥτις σήμερον ἀποτελεῖ τὰς πλείστας φυσικὰς νομὰς ἐνθα βόσκουσι περὶ τὰ ἐξ ἑκατομμυρίων αἰγοπροβάτων.

Πλὴν τῶν ζώων τούτων ἡ Ἑλλάς κέκτηται καὶ τούτοις

Ἄροτριῶντα κτήνη ὡς ἔγγιστα	200,000
Βόας καὶ ἀγελαδας	» 130,000
Βουδάλους	» 7,000
Ἴππους	» 95,000
Ἡμῶνους	» 45,000
Ὄνους	» 90,000
Χοίρους	» 25,000
Καμήλους	» 50
Κυφέλας μελισσῶν	» 500,000

[Γ.]

Ἑλληνικὴ γλῶσσα. Ὅπως οἱ Ἑλληνες ἐν χρόνοις παλαιστοτάτοις, πολὺ πρὶν ὀνομασθῆναι διὰ τοῦ ὀνόματος τούτου, συνέζων πιθανῶς ἐν Ἀσίᾳ, μετ' ἄλλων ὁμοφύλων, διάσπορα ὀνόματα ἐν τοῖς ἔπειτα χρόνοις ἐν τῇ Ἰστορίᾳ φερόντων, ἦτοι τὰ τῶν Ἰνδῶν, Περσῶν, Ἀρμενίων, Σλαύων, Γερμανῶν, Κελτῶν, Ἰταλῶν, Ἀλβανῶν κλπ. καὶ μετὰ τῶν προπατόρων τῶν ἐθνῶν τούτων ἀπετέλουν ἓνα μόνον λαόν, οὗτω καὶ ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα πρὸ τοῦ χωρισμοῦ τοῦ ἀρχιγενεοῦ λαοῦ ἐκείνου εἰς διάφορα τμήματα, τὰ κατόπιν καταστάντα ἔθνη, δὲν ἦτο διακεκριμένη τῆς γλώσσης τοῦ παλαιοῦ λαοῦ, ἀλλὰ καθὲ καὶ αἱ τῶν εἰρημένων ἐθνῶν καὶ τινῶν ἄλλων μικροτέρων γλώσσαι, ἀνῆκον εἰς τὴν μίαν καὶ μόνην τοῦ Ἰαπετικοῦ ἔθνους γλῶσσαν. Ταῦτες δὲ τῆς γλώσσης, μετὰ τὴν διασπορὰν τῶν λαλούντων αὐτῶν, ἀδιαλείπτως μεταβαλλομένης, συνέχειν εἶναι πᾶσαι αἱ Ἰαπετικαὶ γλώσσαι, ἦτοι ἡ Ἰνδική, ἡ Βακτριανή, ἡ Περσική, ἡ Ἀρμενική, αἱ Σλαυικάι, αἱ Γερμανικαί, ἡ Κελτική, ἡ Ἰταλική, ἡ Ἑλληνική, ἡ Ἀλβανική καὶ τινες ἄλλαι μικροτέρων λαῶν. Αἱ συνεχεῖς δ' αὗται μεταβολαὶ κατ' ἄνισον βαθμὸν ἐπιγενόμεναι εἰς ἑκάστην τούτων μετὰ τὴν χωρισμὸν κατέστησαν ταύτας λίαν ἀνομοίας ἀλλήλων ἀλλὰ δὲν ἴσχυον νὰ ἐξαφηνίσωσι καὶ τὰς θεμελιώδεις αὐτῶν ἐμοιότητας, αἵτινες καὶ μόναι ἤρκεσαν τῷ πατρὶ τῆς γλωσσολογίας Franz Bopp εἰς ἀνακάλυψιν καὶ ἀπὸδειξιν τῆς ἀρχαίας ἐνότητος τῶν γλωσσῶν καὶ δὴ καὶ τῶν ἐθνῶν τούτων.

Πασῶν δὲ τῶν εἰρημένων γλωσσῶν ἡ Ἑλληνικὴ ἐδείχθη ἀρχαιόθεν ἐν πολλοῖς συντηρη-

τικωτάτῃ π.χ. ἐν τοῖς φωνήσεσι καὶ δὴ καὶ ἐν τῇ κλίσει καθόλου, διότι κατὰ τὸν ὀργανωτὴν τῆς γλωσσικῆς ἐπιστήμης Schleicher ἡ κλίσις στηρίζεται ἐπὶ τῶν φωνηέντων, ἔπειτα ἐν τῇ διακρίσει τῶν εἰς-μι βλημάτων ἀπὸ τῶν εἰς-ω κλπ. Διὰ ταῦτα δ' ἐν τῇ ἐρευνῇ τῶν ζητημάτων τούτων αὕτη ἀνεμολογεῖται ἀριστερὴ ὁδός. Ἀπομονωθεῖσα δὲ μετεβλήθη ἐν τοῖσι, πρὶν ἢ διασπασθῇ εἰς διαλέκτους, καὶ αἱ μεταβολαὶ αὗται τοῦτο μὲν ἀνῆκουσι μόνῃ ταυτῇ, ἀφ' οὗ μετὰ τὴν ἀπομείνωσιν αὐτῆς ἐγένοντο, τοῦτο δ' εὐρισκόμεναι ἐν πάσαις ταῖς διαλέκτοις, ἀφ' οὗ συνέστησαν πρὸ τοῦ διασπασμοῦ τῆς γλώσσης καὶ δὴ πρὸ τῆς γενέσεως τῶν διαλέκτων, ἀποτελοῦσι τοὺς κυρίους χαρακτῆρας τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης, δι' ὧν αὕτη διαστελλεται πασῶν τῶν ἄλλων τῆς αὐτῆς καταγωγῆς γλωσσῶν. Τοιοῦτοι χαρακτῆρες εἶναι α) ἐν τῇ φωνητικῇ, ἡ τροπὴ τοῦ σ μεταξὺ φωνηέντων καθὼς καὶ τοῦ ἐν ἀρχῇ λέξεως φωνηέντος ἐπομένου εἰς δατείαν, γένε Η ος Η έ π ε τ α ι = Ἰνδ. janasas sacatē. ἡ τροπὴ τοῦ ἡμιφώνου j ἐν ἀρχῇ λέξεως εἰς δατείαν καὶ ἀποβολὴ αὐτοῦ ἐκ τοῦ μέσου δύο φωνηέντων φ ο ρ ε j ο ν τ ι bharyanti, Η ἡ π α ρ γ α κ r i t j e c u r, ἡ τροπὴ τοῦ συμφώνου j ἐν ἀρχῇ λέξεως εἰς ζ, ζ υ γ ὦ ν y u g a m j u g u m, ἡ τροπὴ τοῦ τελικοῦ m εἰς ν, τ ὦ ν. τ ἡ ν = t a m f a m, i s t u m, i s t a m ἡ τροπὴ τοῦ ἐκ τῆς συλλαβῆς e r e l προκύπτοντος διὰ συστολῆς ἡμιφώνου r l εἰς α ρ (ὅτε ἐνοικίετο), α λ ἡ ρ α λ α (παρ' Ἀιολέουσιν ο ρ ρ ο ι, δ ἔ ρ κ ε σ θ α ι β ρ α κ ε ἴ ν, σ τ ε λ λ ε σ θ α ι τ α λ ἡ ν α ι, σ τ ο ρ ἔ ν ν υ μ ι σ τ ρ α τ ὁ ς ἡ τροπὴ τοῦ συμπλέγματος ν τ j εἰς ν σ, φ ε ρ ο ν τ j α ἔ θ ε ν φ ἔ ρ ο ν σ α (Κρητικόν, Ἀργεῖον καὶ Θεσσαλ.), φ ἔ ρ ω σ α τῆς Αἰολικῆς διαλέκτου (πλὴν τῆς Ἀσιaticῆς ἐχούσης φ ἔ ρ ο ι σ α) καὶ τῆς ἄκρας Δωριέως, φ ἔ ρ ο υ σ α τῆς ἀναιμένης Δωριέως καὶ τῆς Ἰωνικῆς καὶ Ἀττικῆς ἡ ἀποβολὴ τῶν ἐν τέλει λέξεως ἡμιφώνων, γ ἄ λ α [κ τ], μ ἔ λ ι [τ], γ ὦ ν α [κ], τ ὁ [δ], ἄ λ λ ο [δ], φ ε ρ ἔ τ ω [δ] i s - t u d, a l i u d, v e h i t u d ὁ περιορισμὸς τοῦ τόνου ἐπὶ τῶν τριῶν τελευταίων συλλαβῶν καὶ ἡ ἐξάρτησις αὐτοῦ ἐκ τῆς ποσότητος τῆς ληγούσης κ.λ. β) ἐν τῇ κλίσει καὶ τῇ παραγωγῇ, ὁ σχηματισμὸς τάξεως ὁ λῆς πρωτοκλίτων ἀρσενικῶν εἰς ἄς (ἡς) κατὰ τὰ δευτεροκλίτα εἰς ος, καὶ τῆς ἐνικῆς γενικῆς τούτων διὰ τοῦ σημείου τῆς γενικῆς τῶν δευτεροκλίτων, ν ε α ν ἰ ἄ ς ν ε α ν ἰ ἄ ο ὅπως Δ ᾽ ο λ ο ς Α ᾽ ὁ λ ο - ο ὁ σχηματισμὸς τοῦ παθητικοῦ παρακείμενου εἰς - θ η ν ἔξ ἐ ν ὁ ς προσώπου, τοῦ θ' ἐν. (εἰς θ ἡ ς) τοῦ μέσου ἀορίστου καὶ δὴ ὁ διχασμὸς τοῦ ἐνὸς ἀρχαίου ἀορίστου εἰς δύο, μέσον καὶ παθητικόν ὁ σχηματισμὸς παθητικοῦ μέλλοντος εἰς - θ ἥ σ ο μ α ι καὶ τῆς εὐκτικῆς τοῦ μέλλοντος, εἶον ἔ σ ο ι τ ο, ὁ τῆς προστακτικῆς τῆς μέσης φωνῆς εἰς - σ θ ω - σ θ ω ν κλπ. καὶ πολλῶν τῆς ἐνεργητι-

κῆς εἰς -τ ω ν-ν τ ω ν κλπ., ὁ τοῦ ἐνεργητικοῦ παρακειμένου εἰς -κ α-, τῶν ὑπερθετικῶν εἰς -τ α τ ο ς κλπ. Ἐν τῷ συντακτικῷ, ἡ κατάταξις τῆς ἀπαρεμάρτου εἰς-σ θ α ι εἰς τὴν μέσσην φωνήν, ἡ ἀνάπτυξις τῆς γενικῆς ἀπολότου, τῆς εὐκτικῆς τοῦ πλαγίου λόγου κλπ.

Πολλαπλασιαζόμεναι δὲ σὺν τῷ χρόνῳ τῶν λαλοῦντων τὴν γλῶσσαν ταύτην ἐπῆλθε χωρισμὸς αὐτῶν εἰς φυλάς, ἤτοι τὴν Ἀχαϊκὴν ἢ κατὰ νεώτερον ὄνομασίαν Αἰολικὴν, τὴν Δωρικὴν καὶ τὴν Ἰωνικὴν, καὶ δ' καὶ τῆς γλώσσης εἰς διαλέκτους, τὴν Ἀχαιοὶκὴν ἢ Αἰολικὴν, τὴν Δωρικὴν καὶ τὴν Ἰωνικὴν. Καὶ πάλιν μετὰ τὴν διασπορὰν τῶν ἀρχαίων τριῶν τούτων φυλῶν προέκυψαν ὑποδιαιρέσεις τῶν τριῶν διαλέκτων καὶ πρὸς τούτοις διὰ τὰς ἐπελθούσας μεταναστεύσεις καὶ μετοικήσεις ἄλλαι μικταί, ὥστε λαμβανόμενοι ὑπ' ὀψιν καὶ τούτου ὅτι τὰ σωζόμενα γραπτὰ γλωσσικὰ μνημεῖα πολλῶν ἰδιωμάτων εἶναι μικρὰ ἢ μεταγενέστερα καὶ ἀνάμικτα μετ' Ἀττικῶν στοιχείων, καθίσταται σήμερον πολλὰκις δυσκολώτατον ἔργον ἢ ταξινομήσις τῶν πολλῶν τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης ἰδιωμάτων εἰς γένη καὶ εἶδη κατὰ λόγον τῶν κοινῶν χαρακτήρων αὐτῶν. Ἀλλ' οὐχ ἥτιον εἶναι ἀπαραίτητον ἡμῶν καθήκον, διότι ἡ ἱστορικὴ ἀναδιφγήσις τῶν διαλέκτων καὶ ἰδιωμάτων τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης εἶναι ἱστορικὴ ἔρευνα καὶ αὐτῶν τῶν ἑλληνικῶν φυλῶν.

Γενικῶς δυνάμεθα νὰ εἰπωμεν περὶ ἐκάστης διαλέκτου τὰ ἑξῆς: Ἡ Ἰωνικὴ ἐλάλειτο μὲν ἐν τῇ πρώτῃ κοιτίδι αὐτῆς, τῇ Ἀττικῇ καὶ τῇ Εὐβοίᾳ καὶ ἐπὶ τῶν Κυκλάδων (πλὴν τῆς Μήλου, Φολεγάνδρου, Θήρας, καὶ Ἀνάφης, ἐν αἷς ἐλάλειτο ἡ Δωρικὴ), ἔπειτα ἐν ταῖς πολυαριθμοῖς ἀποικίαις τῶν Ἰωνῶν ἐπὶ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καὶ τῶν παρακειμένων τῇ Ἀσίᾳ νήσων, Χίου, Σάμου, Ψύριων (Ψαρῶν), Ἰκαρίας, Πάτμου, Λέρον καὶ τιῶν ἄλλων ἐγγύς μικροτέρων, ἔτι ἐν Ναυκρατίδι τῆς Αἰγύπτου, καὶ πρὸς τούτοις ἐπὶ τῶν βορείων Σποράδων, ἐπὶ τῆς Χαλκιδικῆς Χερσονήσου (πλὴν τῆς Ποτιδαίας) καὶ τῶν παραλίων τῆς Θράκης, τοῦ Ἑλλησπόντου, τῆς Προποντίδος (πλὴν τοῦ Βυζαντίου) καὶ τοῦ Βυζαντίου καὶ τῆς Μαιώτιδος λίμνης, καὶ πρὸς τούτοις ἐνιαχοῦ τῆς μέσης καὶ κάτω Ἰταλίας (Κόμη) καὶ Σικελίας (Νάξω, Λεοντίνοις, Κετάνη, Ἰμέρα, ἐνθα καὶ Δωριεῖς συνώκησαν), τῆς Γαλλίας (Μασσαλία κτλ.) καὶ τῆς Ἰσπανίας (Ρόδη, Ἐμπορείαις κλπ.). Χαρακτῆρες δὲ ταύτης εἶναι α) ἡ τροπὴ παντὸς ἀρχαίου μακροῦ ᾧ εἰς η (οὐχί δὲ παντὸς ἐκ συναίρεσως (δ ρ α ε-δ ρ α) ἢ ἐξ ἀναπληρωτικῆς ἐκτάσεως προελθόντος τι μ ᾱ' ν ε-τι μ ᾱ' ε), β) ὁ ὑπερδιπλασμός τοῦ χρόνου λ α ὅ ς-λ η ὅ ς-λ ε ὡ ς, β α σ ι λ ῆ ὅ ς-β α σ ι λ ε ὡ ς, β α σ ι λ ῆ α-β α σ ι λ ε ᾶ γ) ἡ πρῶτος ἀποβολὴ τοῦ Γ καὶ ἡ μετ' αὐτοῦ συνδεομένη τροπὴ τῆς

προφορᾶς τοῦ υ ὡ ς Λατ. u εἰς η (ἢ Γαλλ. u) δ) ἡ κλειστὴ προφορὰ τῶν βραχέων φθόγγων ε καὶ ο καὶ ἡ ἐντεῦθεν ἑκτασις τούτων οὐχί εἰς η καὶ ω, ἀλλ' εἰς ει καὶ ου.

Ἡ Ἰωνικὴ διάλεκτος διηγεῖτο εἰς 4 κλάδους, α) τὸν τῆς Ἀττικῆς, β) τὸν τῆς Εὐβοίας καὶ τῶν ἀποικιῶν αὐτῆς, γ) τὸν τῶν Κυκλάδων καὶ τῶν ἀποικιῶν αὐτῶν, δ) τὸν τῆς Ἰωνίας ἐν Ἀσίᾳ καὶ τῶν ἀποικιῶν αὐτῆς. Τὸν Ἀττικοῦ χαρακτῆρες εἶναι τὸ διπλαῦν τε ἀντὶ τοῦ διπλοῦ σσ, τὸ βρ ἀντὶ ρσ, ὅτι τὸ ἀρχαῖον σ τὸ ἀρξάμενον ἤδη νὰ τρέπεται εἰς ε (η) καὶ δὴ μετὰ τοῦ σ καὶ ε προσερόμενον ἐπανήγαγε δι' ἀνομοιωσιν εἰς τὴν ἀρχαίαν τοῦ προφορὰν ὡς ᾧ κατόπιν τοῦ ρ, α, ι, ε, υ (χ ὡ ρ α, ἄ ῥ ρ, σ ο φ ῖ α, γ ε ν ε ᾶ, κ α ρ ὅ α), πλὴν ὅταν ἡ λέξις ἐληγεν εἰς-ρ ἢ ν η πχ. κ ρ ἢ ν η. Κ υ ρ ἢ ν η, π ε ι ρ ἢ ν η. εἰ ρ ἢ ν η, ἡ μεγάλη χρῆσις τῆς συναλοιφῆς καὶ δι' αὐτῆς ὁ ἑξαφανισμός τῆς χασμωδίας ἐντὶς λέξεως τῆς Ἀσιατικῆς Ἰωνικῆς χαρακτηριστικὴν μάλιστα ἡ φιλοσις (ἀπικέτος) πρὸς Herbert Weir Smyth, The vowel system of the Ionic dialect, καὶ Fr. Bechtel, Die Inschriften des ionischen Dialects (ἐνθα καὶ τὰ κατὰ τοὺς τρόπους τέσσαρας παραγωγέων (Ἡροδότου Δ'. 142) τῶν ἐν Ἀσίᾳ Ἰωνῶν ἐξετάζονται).

Ἡ δὲ Δωρικὴ διάλεκτος ἐλάλειτο κατ' ἀρχὰς μὲν ἐν Μαιετονίᾳ, ἐν πάσῃ τῇ Δυτικῇ Στερεῇ Ἑλλάδι καὶ ἐν Ἠπειρῷ ἐξ ἧς ὁρμηθέντες οἱ Δωριεῖς ἦλθον εἰς τὴν Δωρίδα καὶ τοῦτο μὲν ἐκείθεν τοῦτο δὲ ἐκ τῆς Αἰτωλίας, Ἀκαρναντίας καὶ Λοκρίδος, κατέσχον τὴν Πελοπόννησον (πλὴν τῆς Ἀρκαδίας, Τριφυλίας, καὶ Πισατίας), θῆν ἐξηπλώθησαν εἰς τὴν Μεγαρικὴν (ἐξ ἧς τὸ Βυζάντιον), εἰς τὴν Αἰγίαν, τὰς προσηρμένους Δωρικὰς Κυκλάδας, Μήλον, Θήραν κλπ., Κρήτην, Κυρηναϊκὴν, τὰ παράλια τῆς Καρίας μετὰ τῶν παρακειμένων νήσων Ρόδου, Σύμης, Κῶ, Καλύμνης κλπ., ἔπειτα πρὸς ἀνατολὰς εἰς Παμφυλίαν, πρὸς δυσμὲς δὲ εἰς Κύθηρα, Λευκάδα, Κέρκυραν, Ἀμβρακίαν, τὸ Ἀμφιλοχικόν Ἄργος καὶ εἰς τινα παράλια τοῦ Ἀδρίου, πρὸς δὲ εἰς μέγα μέρος τῆς Σικελίας καὶ μεσημβρινῆς Ἰταλίας, ἦτις καὶ Μ ε γ ᾶ λ η Ἑ λ ᾶ ς διὰ τὸ πληθὺς καὶ τὸν πλοῦτον τῶν αὐτῶν: Ἑλλήνων ὠνομάσθη. Διαίρεται συνήθως εἰς δύο μέρη, τὴν ἄκραν ἢ αὐστηρὰν καὶ τὴν ἀνιμμένην ἢ κατὰ τοὺς νεωτέρους εἰς μεσημβρινὴν καὶ εἰς βορείαν· βᾶσις δὲ τῆς διαίρεσεως προφέρεται ἡ χρῆσις τοῦ ω καὶ η παρὰ τοῖς μεσημβρινοῖς (Κρησι, Παμφυλίσις, Λακωσι, Κυρηναίοις, Ἰταλιώταις καὶ τισιν ἄλλοις) καὶ ἡ τοῦ ει καὶ ου παρὰ τοῖς λοιποῖς, δάκις οἱ φθόγγοι αὗτοι προήλθον ἐκ συναίρεσεως ἢ ἐξ ἀναπληρωματικῆς ἐκτάσεως, τ ῶ λ ὅ γ ω-τοῦ λ ὅ γ ο υ, τ ῶ ς λ ὅ γ ω ς-τοῦ ς λ ὅ γ ο υ ς, τ ι θ ῆ ς-τ ι θ εἰ ς, π ο ι ῆ τ ε-

ποιεῖτε. Ἐν μόνῃ τῇ Ν Δωριδί παρατηρεῖται ἡ τροπὴ τοῦ ἀρχαίου βραχέος εἰς ι πρὸ τῶν ἀδρῶν φωνηέντων α ο, ἀν μετὰ αὐτῶν εἶχεν ἐκπέσει s ἡ j, οὐχὶ δὲ ἀν καὶ F, π λ ι α, ὦ ν = ἔ ω ν. Τῆς καθόλου Δωριδος χαρακτῆρες εἶναι α) ἡ διάσπασις τοῦ τ τῆς τελικῆς συλλαβῆς τι. καὶ ὅτε ἡ λέξις ἦτο τρισύλλαβος καὶ προπαροξύτονος, π έ ρ υ τ ι, τ ι θ η τ ι, λ έ γ ο ν τ ι, β) ἡ τήρησις τοῦ α καὶ ἡ τοῦ F καὶ ἡ τοῦ υ ὡς ου, γ) ὁ καταβιβασμὸς τοῦ τόνου: ἀνθρώποι, ἐλέγον, δ) ἡ προσωπικὴ κατάληξις μεσ ἀντί - μεν κτι. (Ahrens, de dialectis doricis 1843. E. Boisacq, les dialectes doriens 1891. Ἀνδρέου Σκια, Περὶ τῆς Κρητικῆς διαλέκτου 1891).

Ἡ δὲ Αἰολικὴ διάλεκτος διηγεῖτο εἰς βορείαν καὶ μεσημβρινήν καὶ ἐλαλείτο ἐκείνη μὲν ἐν Θεσσαλίᾳ καὶ τῇ Ἀσιατικῇ Αἰολίδι καὶ Βοιωτίᾳ, αὕτη δὲ ἐν Ἀρκαδίᾳ καὶ Κύπρῳ, ἐν Τριφυλίᾳ καὶ Πισατίδι, ἐν Ζακύνθῳ, Κεφαλληνίᾳ, Ἰθάκῃ καὶ πολλαχοῦ τῆς Ἰταλίας (Καυλωνία, Κρότωνι, Σιδάριδι, Μεταποντίῳ καὶ ἀλλαχοῦ, ἐνθα ὅμως ἐνωρὶς διὰ τῶν δωρικῶν ἐποικισέων ἀνέμιχθη μετὰ δωρικῶν στοιχείων ὅπερ καὶ ἐν Βοιωτίᾳ καὶ ἀλλαχοῦ πολλαχοῦ συνέβη). Χαρακτῆρες ταύτης εἶναι δύσκολον νὰ ἐρισθῶσι διὰ τὰς πολλὰς αὐτῆς ὑποδιαίρεσεις καὶ τὰς ἐντεῦθεν ἀναπτύχθεις ποικιλίας. Καθέλευ ὅμως παρατηροῦμεν ὅτι τὸ ἐκ τοῦ συνεσταλμένου ei ἀναπτύχθην ἐν μέσῳ λέξεως (οὐχὶ ἐν ἀρχῇ καὶ ἐν τέλει) εἶναι ὁ ρο οὐχὶ ὁ ρα, σ τ ρ ο τ ὅς, ὅτι τὰ εἰς-ω συνηρημένα ῥήματα τρέπονται εἰς τὰ εἰς-μι, φ ἰ λ η μ ι, ὁ ρ η μ ι, ὁ κ ἰ μ ω μ ι, ἄ δ ι κ ἡ μ ε ν ο ς, κ α τ ο ι κ ἔ ν τ ε σ σ ι, ὅτι πλείονα ο τρέπονται ἐν τῇ διαλέκτῳ ταύτῃ εἰς υ (ἦτοι υ) ἢ ἐν ταῖς λοιπαῖς, πρὸλ. ἄ ν ὡ ν υ μ ο ς π α ν ἡ γ υ ρ ι ς, ν ὗ ξ = π ο χ κ λ π. πανελλήνιαι, ἄλλ' ὅ μ α λ ο ς, ἀ π ὡ, π ῦ τ α μ ο ς κ τ λ. Αἰολικὰ ὅτι σφίζεται τὸ τε α καὶ τὸ υ ὡς ου ὅπως καὶ ἐν τῇ Δωριδί, τρέπεται δὲ τὸ τ τῆς ληγουσῆς τῶν προπαροξύτων λέξεων εἰς σ, ὅπως ἐν τῇ Ἰωνικῇ. (Π ψιλῶσις, ὁ ἀναδιεσμός τοῦ δόσιου, ἡ χρῆσις τῶν διπλῶν ἐρρίνων καὶ ὀγρῶν, ἔ μ μ ο ρ ε ι, κ ρ ἰ ν ν ω, φ θ έ ρ ρ ω, ἔ σ τ ε λ λ α, ἡ τροπὴ τοῦ F εἰς φωνήν πρὸ φωνήεντος, τ α λ α ὕ ρ ι ν ο ς, ε ὕ α δ ε, ε ὕ ἰ δ ε, ἀ π ο ὕ ρ α ς κ τ λ., ἡ ἀνάπτυξις διφθόγγων ἐξ ἀναπληρωματικῆς ἐκτάσεως τ ι μ ᾱ ' ν ς - τ ἰ μ α ι ς, λ ὁ γ ο ν ς - λ ὁ γ ο ι ς, λ έ γ ο ν τ ι - λ έ γ ο ν σ ι - λ έ γ ο ι σ ι, Μ ο ν τ j α - Μ ο ν σ α - Μ ο ἰ σ α, ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα δὲν εἶναι χαρακτηριστικά τῆς καθολικῆς Αἰολικῆς διαλέκτου ἀλλὰ μόνος τῆς Ἀσιατικῆς Αἰολικῆς). Πρὸλ. Ahrens, de dialectis aeolicis 1834, Richard Meister, Griech. Dialecte 2 τ. 1882-90, O. Hoffmann, Griech. Dialecte der Süd-Achäische Dialect 1891. Πρὸς τούτοις O. Hoffmann, de mixtis graecae linguae dia-

lectis 1888, Hermann Collitz, Die Verwandtschaftsverhältnisse der gr. Dialecte. Sammlung der gr. Dialectenschriften, καὶ τὴν Συλλογὴν τῶν Ἑλληνικῶν ἐπιγραφῶν ὑπὸ Boeckh.

Τῆς πρώτης περιόδου τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσας, ἣν χάριν συντομίας ἀνομάζομεν π α ν ε λ λ ἡ ν ι ο ν (ὅτε δηλαδὲ τῇ Ἑλληνεσὶ καὶ ἡ γλῶσσα αὐτῶν δὲν ἦταν ἐτι διηρημένοι εἰς φυλὰς καὶ διαλέκτους; ἡμεῖς οὐδὲ ἐν ἔχοντι γραπτῶν μνημείων, διότι ὅπως οἱ Ἑλληνες ἐμφανίζονται ἐν τῇ ἱστορίᾳ διηρημένοι εἰς φυλὰς αὐτῶν καὶ ἡ γλῶσσα αὐτῶν εἰς διαλέκτους. Πάντα λοιπὸν ὅσα ἐγράφησαν Ἑλληνιστὶ συνετάχθησαν κατὰ τὰς ἀκολουθοῦσας περιόδους· καὶ αὐτὰ τὰ Ὀμηρικὰ ἐπὶ ἐποικήσαν εἰς διάλεκτον, τὴν Ἰωνικὴν, ἡ κατὰ τοὺς ἀρχαίους Δικαιάρχον καὶ Ζώπυρον τὴν Μάγνητα καὶ κατὰ τὸν Αὐγυστον Fick καὶ ἄλλους ἐκ τῶν νεωτέρων εἰς τὴν Αἰολικὴν (πρὸλ. August Fick, Die homerische Odyssee 1883, καὶ Die homerische Ilias 1885) Αὐτῶν δ' ὅτι ἐν χρόνοις, καθ' οὓς τὸ αἰσθηματικὸν ἐθνικὸν ἐνόητος σχεδὸν ὅλως ἔλειπε καὶ οὐχὶ τὸ ἔθνος ἀλλ' ἡ φυλὴ ἦτο τὸ αἰσθητόν, τὸ πᾶν, ἐν χρόνοις καθ' οὓς δι' ἐλλείψιν πάσης πολιτικῆς ἐνόητος ἐκάστη σχεδὸν πόλις ἀπετέλει ἴδιον κράτος, οὕτε ἡ ἀνάπτυξις τῆς γλώσσας ἐγένετο ὁμοιοτρόπως πανταχοῦ, οὕτε εἰσαχθείσης τῆς χρήσεως τῆς γραφῆς ἡδύνατο ἄλλο τι ἢ διαλέκτους νὰ γραφῶσιν. Ἐτεῦθεν βλέπομεν καὶ τοὺς τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καὶ τοὺς τῶν Κυκλάδων Ἰωνὰς καὶ τοὺς ἐν Ἀσίᾳ καὶ ταῖς γαιτονικαῖς νήσοις Αἰολεῖς καὶ τοὺς ἐν Πελοποννήσῳ Δωριεῖς μεταχειριζομένους εἰς φιλολογικὰ ἔργα τὴν ἰδίαν ἑκάστους διάλεκτον. Ἐπειδὴ δὲ ἐκάστη τῶν φυλῶν τούτων μετ' ἰδιαίτερας ἀγάπης καὶ ἐπιτυχίας ἀνέπτυξε καὶ προήγαγεν ἰδιαίτερον εἶδος λόγου, λ. χ. τὸ ἔπος, τὴν ἐλεγίαν, τὸν ἱάμβον, τὸν πεζὸν λόγον οἱ Ἰῶνες, τὴν λυρικὴν ποίησιν οἱ Αἰολεῖς καὶ οἱ Δωριεῖς, διὰ τοῦτο ἡ τοιαύτη διακριμένη τῶν διαλέκτων χρῆσις ὑπ' ἐκάστης φυλῆς εἰς ὁρισμένον εἶδος λόγου μετέβαλε τὰς διαλέκτους ταύτας ταχέως εἰς τ ε χ ν ι κ ο ὗ ς τ ὕ π ο υ ς, ὧν ἕκαστος ἐφαίνετο καταλλήλως διὰ τὸ εἶδος ἐκεῖνο τοῦ λόγου, εἰς δ' εἶχε γίνεαι πολλὴ αὐτοῦ χρῆσις, π. χ. ἡ Ἰωνικὴ διὰ τὸ ἔπος καὶ τὴν ἐλεγίαν καὶ τὸν ἱάμβον καὶ τὸν πεζὸν λόγον, ἡ δὲ Αἰολικὴ καὶ Δωρικὴ διὰ τὴν λύραν κλπ. Ἀλλ' ὅμως διὰ τὰς πολυμερεστέρας καὶ σπουδαιότερας ἐργασίας τῶν Ἰώνων ἐπὶ μακρὸν ἐφαίνετο ὅτι ἐν τῷ ἀγῶνι τούτῳ ἐμελλε νὰ κατισχύσῃ τῶν ἄλλων ἡ Ἰωνικὴ διάλεκτος καὶ νὰ ἀνοψωθῇ εἰς καθολικὴν Ἑλληνικὴν γραπτὴν γλῶσσαν. Διότι ἀναγινώσκοντες οἱ τῶν ἄλλων φυλῶν Ἑλληνες ἔργα πολλοῦ λόγου ἕξια συνεταγμένα ἐν τῇ διαλέκτῳ ταύτῃ εἰσθόθησαν νὰ ἐκφράζωσι καὶ αὐτοὶ πα-

ρόμοια αἰσθήματα καὶ διανοήματα ἐν τῇ οὕτως ἐγνωσμένῳ γλωσσικῷ τύπῳ. Τοῦτο βεβαίως ἦτο αὐτοῖς πολὺ εὐκολώτερον ἢ ἂν ἐπαίρει: ἔκαστος αὐτῶν νὰ δημιουργῇ ἐν τῇ ἰδίᾳ διὰ λέκτον ἰδιαίτερον γλωσσικὸν τύπον πρὸς τοῦτο, ὅστις σημειωτέον ὅτι κατ' ἀρχὰς θὰ προσέκρουεν ὡς ἀήθης. Καὶ ἡμεῖς σήμερον πάντες ἀνεξαίρετως ἐκφραζόμεθα περὶ σοβαρῶν πραγμάτων εὐκολώτερον ἐν τῇ γραφομένῃ ἢ ἐν τῇ ἰδιώματι: ὁ παιδίσθεν ἐμάθομεν. Διὰ ταῦτα Δωριεῖς καὶ Ἀχαιοὶ γράφουσι τὴν Ἰωνικὴν διάλεκτον (Στασίνοιο, Λέσχης, Ἀγίας, Εὐχμῶν, Θεόγνιοι, Ἡρόδοτος, Ἰπποκράτης κλπ.)

Ἀλλ' ὅμως τοῦτο μὲν ἡ δούλωσις καὶ παρακμή τῶν Ἰωνῶν, τοῦτο δὲ ἡ σοφὴ νομοθεσία τοῦ Σόλωνα, ἡ πατρικὴ διοίκησις τοῦ Πεισιστράτου καὶ τῶν υἱῶν αὐτοῦ, ἡ σύνεσις τοῦ Θεμιστοκλέους, δι' ὧν συνετελέσθησαν τὰ κοσμοιστορικὰ κατορθώματα τοῦ Μακροθῶνος, τῆς Σαλαμίνος καὶ τῶν Πλαταιῶν, καὶ ἡ χρηστότης τοῦ Ἀριστοίδου καὶ Κίμωνος, δι' ὧν πάντων ἡ πολιτικὴ ἡγεμονία τῆς Ἑλλάδος μετεβάρθη ἀπὸ τῆς Σπάρτης εἰς τὰς Ἀθήνας, ταῦτα πάντα ἔλλειναν τὴν πλάστιγγα ὑπὲρ τῶν Ἀθηναίων, ὑπὲρ ὧν καὶ αὐτὸς ὁ Βοιωτὸς Πίνδαρος ἐνθους ἐψάλλε τὸ γνωστὸν «ὦ τὰ ἱερὰ καὶ ἱστοτέφανοι ἄροῖοι μῆσι, Ἑλλάδος ἐρείσμα κλεινὰ! Ἀθάναϊ, θαίμι δνιον ποτλίεθρον». Ἐξαρθεῖς ἐπὶ τοῖς ἐκείνων κατορθώματι, οἱ Ἀθηναῖοι ἀπέπνυντι τῶν ὑποτελῶν αὐτοῖς Ἰωνῶν καὶ ὄντες φύσει ὀραστήριοι καὶ φιλόκαλοι (πρὸλ. Θουκυδίδου Α' 70 καὶ Β' 35 46) ἐτόλμησαν νὰ μεταχειρισθῶσι κατὰ πρῶτον μὲν οὐχ ὅλως ἄκρατον Ἰωνισμὸν, ἔπειτα δὲ καὶ καθαρὰν τούτων τὴν ἰδίαν διάλεκτον εἰς παραγωγὴν φιλολογικῶν καλλιτεχνημάτων, καὶ τοῦτο μὲν παραγαγόντες νέα σπουδαιότερα τῶν τῶς γνωστών εἶδη λόγου, τὸ δῶμα καὶ τὴν ῥητορίαν, τοῦτο δὲ ἀνακαινίσαντες καὶ τελειοποιήσαντες τὴν Ἰωνικὴν φιλοσοφίαν καὶ ἱστορίαν τὴν μὲν πόλιν αὐτὴν κατέστησαν ἀληθῶς πνευματικὴν πρωτεύουσιν τῆς Ἑλλάδος, τὴν δὲ διάλεκτον αὐτῶν ἐκβαλόντες ἐκ τῆς συνηθείας τὴν Ἰωνικὴν, γραπτὴν γλῶσσαν πάντων τῶν Ἑλλήνων.

Κατάρθωσαν δὲ τοῦτο, ἐπειδὴ ἐν μὲν τῷ δράματι συνῆψαν καὶ συνεχώνευσαν εὐρύως τὸ τε ἐπικλὸν καὶ τὸ χυρικλὸν ἢ λυρικλὸν στοιχεῖον τῆς τῶς ποιήσεως, καὶ τὸ νέον τοῦτο διὰ τὰς πολλὰς αὐτοῦ ἀρετὰς προσφιλέστατον εἶδος τῆς ποιήσεως οὕτω τελειωθὲν ἐπεσκίασεν ὅλως τὰ πρότερον. Τοῦ λοιποῦ διλίγιστα μόνον ἔφη καὶ ἀσήμενα γράφονται, πλεῖστα δὲ δράματα καὶ πάντα ἀνεξαίρετως ἐν τῇ Ἀττικῇ διαλέκτῳ ἐν δὲ τῇ πεζῇ λόγῳ ἡ ῥητορεία ἀναπτυχθεῖσα καὶ τελειωθείσα ἐν Ἀθήναις καθὰ καὶ ἡ φιλοσοφία συνετέλεσεν ἵνα λεπτυνθῇ καὶ φθάσῃ ἡ Ἀττικὴ εἰς ἀνέφικτον τελειότητα, ἀπέπνυντι τῆς ὁποίας αἱ λοιπαὶ διάλεκτοι ἐνωρὶς λίαν ἐνεποιούν ἐντύπωσιν ἀ-

γροίκων ἰδιωμάτων. Ἄν δὲ τὸ κάλλος τῆς γλώσσας καὶ ὁ πλοῦτος καὶ ἡ πρωτοτυπία τῶν νοημάτων τῶν ἐν τοῖς Ἀττικοῖς τούτοις ἀριστουργήμασι ἀναγινωσκόμενοι κατέστησαν τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν ἐν τοῖς νεότεροις χρόνοις κοινὸν παντὸς τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου παιδευτήριον καὶ ἀπὸ κτήματος ἰδίου τῶν Ἑλλήνων μετέβαλον αὐτὴν εἰς κτήμα παντὸς τοῦ πεπολιτισμένου καὶ ἐκπολιτισμένου κόσμου φυσικώτατον ἢ το πρωτῆως ταῦτα νὰ καταστῶσι κτήμα πατρὸς τῆς Ἑλλάδος καὶ οἱ μετέχοντες τῆς παιδείας καὶ ἐξ ἀνθρωπισμοῦ τούτων νὰ θεωροῦνται προπαντὸς Ἑλληνες. Πρὸλ. Ἰσοκράτους Παναηγόρου. «Καὶ τὸ τῶν Ἑλλήνων ὄνομα πεποίηκε μηκέτι τοῦ γένους ἀλλὰ τῆς διανοίας δοκεῖν εἶναι: καὶ μάλλον Ἑλλήνας καλεῖσθαι τοὺς τῆς παιδείας τῆς ἡμετέρας ἢ τοὺς τῆς κοινῆς φύσεως μετέχοντας».

Ἡ διαδοξίς αὐτῆς τῆς Ἀττικῆς διαλέκτου ἀνὰ πάσας τὰς χώρας, ἐν αἷς κατώκουν Ἑλλήνες, ἀρξάμενη πρὸ τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου περιώριζεν ἀναγκάτως κατὰ μικρὸν τὴν χρῆσιν τῶν ποικιλονόμων ἰδιωμάτων, ἀλλὰ τοῦτο ἐγένετο πολλῶν συντονώτερον μετὰ τὴν ἀπώλειαν τῆς ἀνεξαρτησίας τῶν πρῶτον ἐλευθέρων πόλεων καὶ φυλῶν καὶ μετὰ τὴν ὑπαγωγὴν αὐτῶν ὑπὸ τὴν Μακεδονικὴν κυριαρχίαν καὶ βρῦότερον ὑπὸ τὸν Ῥωμαϊκὸν ζυγόν. Διότι μετὰ τὴν ἀπώλειαν τῆς ἐλευθερίας οὐ μόνον πάσα πολιτικὴ πρᾶξις ἐτελείτο ἐν τοῖς Ἑλλήσι διὰ τῆς Ἀττικῆς, τῆς πατριγνώστου καὶ ὡς εἶπεν καθολικῆς ἑλληνικῆς, ἀλλὰ καὶ ζητούντες πόρον ζωῆς ἐγκατέλειπον τὴν πατρίδα Ἑλλάδα καὶ κατέφευγον εἰς Αἴγυπτον καὶ Ἀσίαν παμπληθεῖς καὶ ἐκ πάσης ἑλληνικῆς χώρας οἱ Ἑλληνες: αὐτοὶ δὲ οἱ δὲν ἤδυναντο ἐκεῖ νὰ μεταχειρίζονται εἰς συνεννόησιν ἄλληλιν τινὰ γλωσσικὴν φάσιν ἢ τὴν Ἀττικὴν διάλεκτον καθολικὴν ἑλληνικὴν κατατάσαν.

Οὕτω τὴν ἐπερίοδον τῆς ἑλληνικῆς γλώσσας, καθ' ἣν ἐπικράτουν αἱ διάλεκτοι, τὴν διαλεκτικὴν, διεδέχθη τρίτη, καθ' ἣν ἐπικράτει ἡ Ἀττικὴ. Σημειωτέον δ' ὅτι ἐκτός τῶν Ἑλλήνων ἠνυχάσθησαν κατὰ μικρὸν νὰ καμνωσι χρῆσιν ταύτης καὶ πολλαπλάσιοι ἐν Αἰγύπτῳ καὶ Μικρᾷ Ἀσίᾳ καὶ Συρίᾳ καὶ Θράκῃ ἀλλόφυλοι. Οὕτω δὲ ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα καὶ πρότερον μὲν ὑπὸ πολλῶν ἐκατομμυρίων Ἑλλήνων ἐλάλειτο ἐν τε τῇ κυρίῳ Ἑλλάδι καὶ ἐν ταῖς πολυαριθμοῖς ἀποικίαις, νῦν δὲ ὑπὸ ἐν ταῖς πόλεσιν καὶ ἐκγνώσθη καὶ ἐλαλήθη. Καὶ τούτων ἄλλοι μὲν, π.χ. οἱ ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ καὶ Θράκῃ, ἵκαντελῶς ἐξηλληνίσθησαν ἀποβαλόντες τὰς ἰδίας γλώσσας, παρ' ἄλλοις δὲ, π.χ. παρὰ τοῖς Ἰουδαίοις, Αἰγυπτίοις κλπ., ἐπιπολλῆς ἦτο μόνον ἐν ταῖς πό-

λεοί φαίνονται ὅτι ἐπεκράτησεν ὁ Ἑλληνισμός, ἐντεῦθεν καὶ ἐξηφανίσθη μετὰ τὴν κατάκτησιν τῶν χωρῶν ἐκείνων ὑπὸ τῶν Ἀράβων.

Εἰς τὴν διάδοσιν καὶ γνῶσιν τῆς ἑλληνικῆς συνετέλεσεν ἀναμφιβόλως οὐκ ὀλίγον καὶ ὁ Χριστιανισμός, ὅστις εὐρὺν τὴν γλῶσσαν ταύτην καὶ μόνην ταύτην ἀνεγνωρίσμεν ὑπὸ παντός τοῦ τότε πεπολιτισμένου κόσμου ὡς ὄργανον κοινῆς συνεννόησεως, καὶ μόνην ταύτην ἱκανὴν νὰ ἐκφράσῃ σαφῶς καὶ καθαρῶς ὅσας οὕτως ἐδίδασκεν ὑψηλὸς ἡθικὰς ἐννοίας καὶ ἀληθείας, ταύτης εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἐποιήσατο χρῆσιν εἰς σύνταξιν τῶν ἱερῶν βιβλίων, τῶν κανόνων, τῆς λειτουργίας κλπ. καὶ μετὰ τῶν ἀληθειῶν αὐτοῦ διέδιδε καὶ τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν καὶ ἰδιαίτερος τὴν τότε ἐν χρήσει φάσιν αὐτῆς, τὴν λεγομένην Κοινὴν ἥτοι καθολικὴν.

Ἄλλ' ἡ διάδοσις τῆς Ἀττικῆς διαλέκτου ἀνὰ πάντας τοὺς Ἕλληνας (γενόμενης οὕτω κοινῆς ἑλληνικῆς καὶ μεταβάτης κατὰ μικρὸν οὕτως εἰς τὴν δ' περίετον, εἰς τὴν τῆς Κοινῆς), καὶ ἐντεῦθεν ἀνὰ τοὺς πολυνόμους βαρβάρους ἐν Αἰγύπτῳ, Ἀσίᾳ καὶ Εὐρώπῃ ὥρειλε κατ' ἀνάγκην νὰ ἐπιφέρῃ ἐπὶ τὴν γλῶσσαν μεγάλας οὐσιώδεις μεταβολάς. Διότι εἶναι γλωσσικὸν ἀξίωμα, ὅτι τοσαῦτα καὶ οὕτως ἐκφράζομεν ὅσα καὶ ὅπως διανοούμεθα καὶ τάνάπαλιν τοσαῦτα καὶ οὕτω διανοούμεθα ὅσα καὶ ὅπως ἐκφράζομεν. Αὐτόδηλον δ' ὅτι ὅπως αἱ στρατιῶται, ἔμποροι κλπ. Πελοποννήσιοι, Βοιωτοὶ καὶ Μακεδόνες δὲν ἠδύναντο νὰ μεταχειρίζωνται τὴν ἐξ ὀλοσηρικοῦ ὡς εἶπεν γλῶσσαν τοῦ Πλάτωνος καὶ Δημοσθένους μετὰ τῆς αὐτῆς ἐκείνοις χάριτος, οὕτως οὐδ' οἱ ἀλλόφυλοι οὗτοι τὴν ἑλληνικὴν μετὰ τῆς ἑλληνικῆς λεπτότητος καὶ ἀκριβείας ἐν τῇ προφορᾷ, ἐν τοῖς τύποις, ἐν τῇ συντάξει, τῇ χρήσει καὶ σημασίᾳ κλπ. Οὗτοι οὐτε αἰσθημα οὐτε φαντασίαν οὐτε διάνοιαν εἶχον ὅποιαν οἱ Ἕλληνες οὐδ' ἠδύναντο, ὡς εἰκός, νὰ μεταχειρίζωνται τὴν γλῶσσαν ὅπως ἐκεῖνοι, ἄλλως τε καὶ διὰ τὴν μακράναια βουλείαν εἰθισμένοι νὰ ψελλίζωσι μᾶλλον ἢ λέγωσι κατὰ παρατήρησιν παλαιοῦ. Ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ οἱ Ἕλληνες ἐξέπεσον καὶ μετ' αὐτῶν καὶ ἡ γλῶσσα ἐκ τῆς ἡμιθέου φύσεως καὶ θέσεως αὐτῶν μετὰ τὴν δούλωσιν, ὅτε ἐπῆλθον χρόνιοι θεινὴν ἐθνικὴν συμφορὴν καὶ πενία, εἰσβολαὶ καὶ ἐπιδρομαὶ ἐσθράων, σεισμοί, λοιμοὶ καὶ ἄλλα κακὰ πολυειδῶς ἐκάλυπτον τὴν γηράσασαν Ἑλλάδα καὶ εἰς πολλὴν ἐμάθειαν ἐδύθισαν τοὺς ἀπογόνους τῶν θυμοσφῶν εὐκλεῶν προγόνων καὶ δὴ καὶ τὴν γλῶσσαν αὐτῶν σφόδρα διάφορον κατέστησαν.

Ἐπειδὴ ἡ μεταγενεστέρα καὶ ἡ Βυζαντινικὴ περίοδος τῆς γλώσσης δὲν ἐμελετήθησαν μέχρι τοῦδε προσηκόντως, θ' ἀναγρῶν χαράκτῆράς τινος αὐτῶν ὁμοῦ διαφέρει λοιπὸν τῆς

ἐξ ἧς προήλθεν Ἀττικῆς ἢ Κοινῆς κατὰ τάδε: ἐν μὲν τῇ φωνητικῇ εἰς αἱ διαφοραὶ κατέστησαν μόνοςφθγγος (αι=ε, ει=ι, οι=υ), ὅτι τα μακρά καὶ βραχέα φωνήεντα ἐξισώθησαν, ὅτι τὸ ἡ κατέστη ἴσον τῷ ι καὶ τὸ οἰ καὶ τὸ υ ἀπὸ τοῦ ι ο αἰώνως καὶ ἐξῆς ἴσον τῷ ι, ὅτι λέγεται σα καὶ σα ἀντὶ τοῦ καὶ σα κτλ. ἐν δὲ τῇ κλισίᾳ ὅτι ἀγνοεῖται ὁ διτικός ἢ β' Ἀττικῇ κλισίᾳ, ἡ εὐκτική ὅτι αἱ καταλήξεις τοῦ παρατατικοῦ καὶ β' ἀριστοῦ ὦν -ε-ς -ε -ο-με-ν ε-τ-ε-αν συνέπεσον πρὸς τὰς τοῦ α' ἀριστοῦ καὶ παρακείμενου, ὥστε ἐκ πασῶν ἀπετέλεσθη ἐν οὐτισημα α-ε-ς (α-ε), -ε-μεν, -ε-τε (α-τε), ἀν. ὅτι τὸ ε' ἐν πρώτων τῆς μέσης φωνῆς ἐσχηματίσθη εἰς σαι δέχ-ε-σ-αι, π-ι-ε-σ-αι, δ-υ-ν-α-σ-αι, ὅτι ὁ παρακείμενος δὲν διεστέλλετο πλέον ἀπὸ τοῦ ἀριστοῦ κατὰ τὴν σημασίαν, ἐντεῦθεν κατέστη ἄχρητος, ὅτι ἐπλάσθησαν ἑμαλοὶ α' ἀριστοῖς εἰς σα ἀντὶ β' εἰς ο-ν καὶ μέλλοντες εἰς-σαι ἀντὶ εἰς-το-μα-ι (ἡμάρτησα, ἀκούσω), ὅτι πολλὰ ῥήματα κατέστησαν μέσα ἀπὸ ἐνεργητικῶν καὶ ἀντιστροφῶς, μ-έ-λ-λ-ε-τ-αι, δ-ρ-α-σ-ω-κ-λ-π., ἐν δὲ τῇ συντάξει, ὅτι ἡ τελικὴ λεγομένη μετοχὴ ἐξεβλήθη ὑπὸ τοῦ ἀπαρεμμένου, ὅτι τὴν χώραν τῆς Ἰουδαίας ἐν τῇ μετὰ ῥημάτων συντάξει καταλαμβάνει ἡ αἰτιατική καὶ ἐν μέρει ἡ γενική, ὅτι ἐν τῇ μετὰ τῶν προθέσεων ἐκφορᾷ ὁμοίως νικᾷ ἡ αἰτιατική, ὅτι πολλὰ ἀμετάβητα ῥήματα γίνονται μεταβατικά καὶ τάνάπαλιν (ᾧ τινα, ἐπιφαίνω) καὶ ἐν ἄλλοις ἢ σημασίᾳ τῶν φωνῶν τῶν ῥημάτων συγγέεται, ε-ά-ν-ἡ-πα-ρ-θ-έν-ο-ς-γ-ή-μ-η, ὅτι ὁ μέσος ἀρίστος ἐκβάλλεται ὑπὸ τοῦ παθητικοῦ (ἡ γ-ιν-ο-ί-σ-θ-η-ν, ε-γ-ε-ν-ἡ-θ-η-ν), ὅτι ἡ ἀνάλησις τῆς ἀπαρεμ-αυτου διὰ τοῦ ὅτι καὶ ἵνα ἐπιδίδει σφόδρα (δ-ε-κ-εῖ-τ-ε-θ-ε-ι-σ-θ-ε-σ-θ-ε-ι-κ-ρ-ε-ῖ-σ-σ-ον ἵ-ν-α.. ἵ-ν-α-φ-ο-β-ῆ-τ-αι..) καὶ καθόλου συνπαράτταται σφόδρα ἡ γὰρ τῶν ἐγκλίσεων καὶ τῶν μορίων καὶ ἀποβάλλεται ἡ ἀρχαία συνθετικὴ πλοκή τοῦ λόγου καὶ τὸ δλον ἀπλοποιεῖται συνδυᾷ τῇ ἀμεταστέρῳ πνεύματι τοῦ ἔθνους, ἐν δὲ τῇ παραγωγῇ, ὅτι: πολλὰ καταλήξεις ἐγένοντο εὐρηστώταται καὶ οὐκ ὀλίγαι εἶναι εἰσῆχθησαν καὶ ἄλλαι νέαι ἐπλάσθησαν (ε-α-π-τ-ι-σ-μ-ό-ς, ἐ-ξ-ο-ρ-κ-ι-σ-μ-ό-ς, τ-ρ-ο-χ-α-θ-ά-ρ-ι-ς, μ-α-κ-ρ-α-ρ-ά-ρ-ι-ς, δ-ρ-ο-σ-θ-ά-ρ-ι-ς, γ-ε-ι-λ-ᾶ-ς, κ-ο-ρ-υ-ζ-ᾶ-ς, μ-ε-τ-α-σ-τ-ά-σ-ι-μ-ο-ν, δ-ε-ξ-ι-μ-ο-ν, ν-ο-σ-ά-κ-ι-σ-μ-ο-ν κλπ.) κτλ. Ἀλλ' ὅμως ἡμεῖς τὴν διαφορὰ τῆς Κοινῆς καὶ Βυζαντινικῆς γλώσσης ἀπὸ τῆς Ἀττικῆς συνέβη οὐχὶ τοσούτον ἐν τῇ τυπικῇ, τῇ ἀπὸ τῶν βοκημῶν χρόνων ἱκανῶς ἀπλοποιηθέντι καὶ δὴ εὐμαθέῳ, οὐδ' ἐν τοῖς λοιποῖς ἐξωτερικοῖς τούτοις σημείοις, ἀλλὰ τούναντιον ἐν τῇ ἐσωτερικῇ, ἐν τῇ ψυχῇ, ὡς εἶπεν, τῶν λέξεων. Διότι εἰς ἐκάστην λέξιν, ὡς εἰς σῶμα, ἄλλην δύναμιν, ἄλλην ψυχὴν ὡς εἶπεν ἐνεφύσα καὶ ἐνέβαλλεν ὁ δαι-

μόνιος νόσος τοῦ Σωκράτους καὶ ἄλλην βεβαιώσας ὁ τοῦ Ἰωάννου τοῦ Λυδοῦ ἢ τοῦ Γλυκῆ ἐντεῦθεν καὶ ὑπὸ τὸν αὐτὸν ἀκριβῶς γλῶσσικόν τύπον ἄλλη ἀληθὺς ὑπεκρίτο γλῶσσα. (Περὶ τούτων πάντων ἐκτενῶς διαλαμβάνει Hatzidakis ἐν Einleitung in die neugriechische Grammatik, Leipzig 1892, σελ. 172 κέξ.).

Πόσον ἡ ἀληθὴς οὐσία καὶ δύναμις τῆς γλώσσης παρηλλάχθη κατὰ τοὺς μεταγενεστέρους καὶ Βυζαντινοὺς χρόνους, κατανοεῖ τις εὐκόλως ἂν ἐνθυμηθῇ, ὅτι δύο τὰ σπουδαιότατα μέρη τοῦ ἀνθρωπίνου βίου, ἡ θρησκεία καὶ ἡ πολιτεία τῶν Ἑλλήνων, ἐξεβλήθησαν ὑπὸ τῶν ἐπικρατησάντων ξενικῶν θεσμῶν. Καὶ εἰσῆλθον μὲν κατ' εὐτυχίαν ἢ τε θρησκεία καὶ ἡ πολιτικὴ, στρατιωτικὴ, διοικητικὴ, δικαστικὴ κλπ. ἐνέργεια εἰς τὴν Ἑλλάδα διὰ τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης, ἀλλ' οὐχ ἦν νέας καὶ κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἦν ξένας ἰδέας καὶ συνηθείας καὶ λέξεις ἐνέβαλον εἰς τὴν γλῶσσαν καὶ μετέδωκαν εἰς τὸ ἔθνος. Ἀγνοοῦντες οἱ μεταγενεστέροι Ἕλληνες τὰς ἱστορικὰς ταύτας ἀνάγκας καὶ αἰτίας ἀνέλαβον ἐνωρὶς μέγαν ἀγῶνα κατὰ τῆς εἰσβολῆς καὶ ἐπικρατήσεως τῶν ξενισμῶν τούτων καὶ πρὸς ἐπίτευξιν λόγου κατὰ πρῶτον μὲν καθαρῶς Ἑλληνικοῦ, ἔπειτα δὲ διὰ τὰς μεγάλας τῶν Ἀττικῶν συγγραμμάτων ἀρετὰς καθαρῶς Ἀττικοῦ. Ἀλλ' ὁ ἀγὼν οὗτος ἐναυαγγῆεν, καὶ δὲν ἦτο δυνατόν νὰ γίνῃ ἄλλως, ἀφοῦ τὴν ταύτην μεταβολὴν τῆς γλώσσης ἐπέβαλε τὸ πνεῦμα τῶν αἰώνων καὶ τὰ μεγάλα ἱστορικά γεγονότα. Σχεδὸν δὲ οὐδὲν ἄλλο κατάρθωσαν ὁ οὕτως ἀναπτυσχθεὶς Ἀττικισμὸς ἢ νὰ κατασκευάσῃ γραπτὴν γλῶσσαν διάφορον τῆς λαλουμένης καὶ νὰ διατηρήσῃ αὐτὰς κεχωρισμένους κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἦν ἀπὸ δύο χιλιᾶδων ἐτῶν μέχρι σήμερον. Διὰ τὴν ἐπικράτησιν ταύτην τῆς πρὸς τὸν Ἀττικισμὸν τάσεως εἰ μὲν λογιώτεροι Ἕλληνες παντὶ μὲν θιγα πάντων τῶν αἰώνων ἐπεμελοῦντο νὰ μανθάνωσι καὶ γράφωσι καὶ λαλῶσι κατὰ δυνάμιν ἀρχαιοτέρων τινὰ τῆς γλώσσης φύσιν, καὶ οὕτως ἐσφόν τὴν λογίαν παράδοσιν τῆς γλώσσης· εἰ δὲ ἀπαιδεῦτοι ἐλάλουν κατὰ πάντας τοὺς αἰῶνας ἄλλην γλῶσσαν καὶ οὕτως ἐσφόν οὗτοι κατ' ἐξοχὴν τὴν προφορὴν καὶ ἡν παράδοσιν. Οὔτε ὁ χωρισμὸς οὗτος δὲν ἐγένετο πρὸς ὠφέλειαν τοῦ ἔθνους, εἶναι φανερόν, ἀφοῦ ἡ γλῶσσα ἐκτὸς ἄλλων ὀφείλει καὶ πᾶσαν ἰδέαν περὶ φιλοπατρίας, περὶ θρησκείας, περὶ τέχνης, περὶ ἐπιστήμης, περὶ πολιτείας, περὶ ἐμπορίας, περὶ γεωργίας κλπ. νὰ μεταχειρῇ μέχρι τῆς ἐσχάτης καλύψεως τοῦ χωρικοῦ, καθὼς τὰ αἱματοφόρα ἀγγεῖα μεταφέρουσι τὸ αἷμα μέχρι τῶν ἐλαχίστων ἰσχυρῶν τοῦ σώματος. Ἀλλὰ τὸ κακὸν τοῦτο ἔχει, ὥς βλέπει ἕκαστος, βαθείας ἐν τῷ παρελθόντι τὰς ρίζας καὶ ὀφείλεται εἰς τὴν ἀνέ-

φικτον τελειότητα τῶν ἀρχαίων ἔργων καὶ εἰς τὰ κατόπιν θεινά.

Εὐτυχῶς τὸ ἐκ τοῦ διχασμοῦ κακὸν τοῦτο δὲν ὑπῆρξεν, οὐδὲν νῦν ὑπάρχει, τοσοῦτο μέγα, ὅσον λ. χ. δὲ ἦτο ἐν ἄλλοις ἔθνεσι, διότι ἡ ἀρχαῖος παρατηρουμένη συντηρητικότης τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης διειρηθή καὶ ἐν τοῖς μεταγενεστέροις χρόνοις καὶ ἐν τῷ μέσῳ αἰῶνι καὶ μέχρι σήμερον. Αἰτία τοῦ φαινομένου τούτου εἶναι οὐ μόνον ὅτι ἡ γλῶσσα ἀρχαῖος διὰ τῆς γραφῆς ἔλαβε σταθερὸν τινα τύπον, ἐπάγῃ ὡς εἶπεν ἐν τοῖς ἀναγινωσκόμενοις ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ἐν τοῖς σχολείοις καὶ ἀλλαχοῦ βιβλίοις, ἀλλὰ κυρίως ὅτι, ἐπειδὴ κατὰ τὴν γλωσσικὴν ἀξίωμα οὐδὲν ἀλγυῖος ἐν τῇ γλώσσῃ ἀπόλλυται, ἡ ἀπώλεια τοῦ χρόνου τῶν μακρῶν φωνηέντων ἢ κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Σωκράτους καὶ μικρῶ βραδύτερον γενομένη ἀνάγκη ἀληθῶς νὰ νοηθῇ οὐχὶ ὡς ἀπώλεια ἀλλ' ὡς μεταβάσις ἐπὶ τὰ βραχέα καὶ δὴ ὡς ἐξισώσεις μεταξὺ τῶν μακρῶν καὶ τῶν βραχέων. Διὰ τῆς ἐξισώσεως ταύτης προσέλαβον καὶ τὰ πρότερον βραχέα φωνήεντα ἑκτασίαν καὶ δυνάμιν ἱκανὴν καὶ οὕτως ἐσώθησαν ὅθικτα, μετ' αὐτῶν δὲ καὶ ἡ κλίσις καθόλου καὶ μετ' αὐτῆς πάλιν ἡ ἐλευθερία τῶν λέξεων θέσις ἐν τῇ προτάσει, ἡ ἐμφασίς καὶ τὸ καλλὸς τὸ ἐκ τούτων κτλ., μεθ' ὧν πάντων ἐσώθη ὁ καθόλου χαρακτήρ τῆς γλώσσης ἀλώμενος. Πρὸς τοῦτους ἡ Ἀττικὴ διάλεκτος ἐξ ἧς προήλθεν ἡ Κοινὴ τ. ἔ. ἡ μεταγενεστέρα, ἡ μεσαιωνικὴ καὶ νεωτέρα Ἑλληνικὴ, εἶχε διὰ συναιρέσεων περιστέλλει τὰς λέξεις εἰς τὸ ἐσχάτον δυνατόν ὄριον, ἐντεῦθεν δὲν ἦτο εὐκόλος ἡ περαιτέρω συμπίλησις καὶ καταστροφή αὐτῶν.

Ἡ οὕτω λαλουμένη Κοινὴ μετεβάλλετο σὺν τῷ χρόνῳ καὶ, ὡς εἶκος, αἱ μεταβολαὶ ἐγίνοντο κατὰ τόπους διάφοροι, οὕτω δὲ προήλθον νῆαι διάλεκτοι καὶ ἰδιώματα. Ἀλλὰ τῆς ἐργασίας ταύτης ἡμεῖς σήμερον ἀμυδρὰν μόνον δυνάμεθα νὰ σχηματίσωμεν εἰκόνα καὶ ταύτην κυρίως ἐκ τῶν σφαλμάτων τῶν διαφευγόντων τοὺς γράφοντας. Καθαρωτέρα δὲ φαίνεται ἡ ἀνέλιξις ἀπὸ τοῦ 12ου μ. Χ. αἰῶνος. ὅτε ἄρχεται ἡ ἐ' περίοδος τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης. Ἐκτοτε δηλ. ἄρχονται τινες ν' ἀποσκιρτῶσιν ἀπὸ τῆς ἀκριβοῦς χρήσεως τῆς γραφομένης καὶ νὰ ποιῶνται κατὰ τὸ δυνατόν χρῆσιν τῆς τότε λαλουμένης, εἰ καὶ ἀναμίκτου μετὰ στοιχείων τῆς γραπτῆς ἢ χρῆσις αὐτὴ ἐπέδωκε μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Κων/πόλεως καὶ τὴν βούλωσιν τῶν Ἑλλήνων, ἀλλ' ἐπειδὴ διὰ τὸν πολιτικὸν κατακερματισμὸν τῆς Ἑλλάδος ἐν ἐκάστῃ χώρᾳ (Κων/πόλει, Κρήτῳ, Πελοποννήσῳ), ἄλλη διάλεκτος ὅπως καὶ κατὰ τὴν δευτέραν, τὴν διαλεκτικὴν περίοδον, ἐγράφετο καὶ ἐπειδὴ τὰ γραφόμενα ἦσαν μικροῦ λόγου ἄξια, ἀπέναντι δὲ τούτων ἴστατο πάντοτε ἡ πλουσιωτάτη καὶ καλλίστη ἀρχαία γλῶσσα,

διὰ τοῦτο οὐδεμία διάλεκτος κατίσχυσε τῶν λοιπῶν, ἀλλ' ἐφερόμεθα πολὺγλωττοι ἅμα καὶ ἁγλωττοι, μέχρις οὗ κυρίως κατὰ τὸν παρελθόντα αἰῶνα ἄνδρες φιλοπάτριδες ἐσκέφθησαν νὰ συνδέσῃσι μὲν τὰ διὰ τῆς Ἑκκλησίας διὰ τῶν Σχολείων, τῶν Μονῶν κλπ. γνωστὰ στοιχεῖα τῆς γραφομένης μετὰ τινῶν, τῶν γενικωτέρων, τῆς λαλουμένης, νὰ πλάτῃσι δὲ ἐκ τοῦ ὅλικου τῆς ἀρχαίας καὶ τῆς νεωτέρας εἴ τι ἐλλείπει, καὶ οὕτω διὰ τινος συμβιβασμοῦ νὰ καταρτίσῃσι τὴν νεωτέραν γραπτὴν ἡμῶν γλῶσσαν, ἥ καὶ ἐπέτυχον μάλιστα διὰ τῶν ἀγῶνων τοῦ ἀειδίου Κοραΐ. Οὕτως ἡ νεώτερά γραπτὴ γλῶσσα δὲν εἶναι κατ' ἀρχὴν ὁλως συνέγεια τῆς λογικωτέρας γραπτῆς γλώσσης τοῦ μέσου αἰῶνος, εἰ καὶ διὰ τὴν ἀπὸ τῆς δημιουργίας αὐτῆς ἐπικρατήσασαν τῶν πρὸς ἀποβολὴν μὲν πολλῶν κοινολεκτουμένων, πρὸς ἄλλῃν δὲ πολλῶν ἀρχαίων στοιχείων πληρίσκει πῶς τῇ μεσαιωνικῇ.

Ἐπειδὴ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ ἐναπέθηκαν τοὺς πνευματικούς αὐτῶν θησαυροὺς αἱ κάλλιστα καὶ γονιμώταται τῶν ἀνθρώπων διάνοιαι, καὶ ἐπειδὴ πρὸς τοῦτο διὰ ταύτης τῆς γλώσσης ἐξεφράσθησαν καὶ διεδόθησαν ἀνὰ τὸν κόσμον αἱ μέγιστα ἡθικά ἀλήθειαι τῆς θρησκείας τοῦ Σωτῆρος, ἡ σπουδὴ καὶ ἐξετάσις οὐ μόνον τῶν ἐν αὐτῇ συγγεγραμμένων ἀλλὰ καὶ αὐτῆς ταύτης τῆς γλώσσης καθ' ἑαυτὴν ἀπετέλεσεν ἐκπαλαί καὶ ἀποτελεῖ ἐτι σήμερον τὸ εὐγενέστατον τῶν ἀνθρωπίνων μελετημάτων. Τοῦτο δ' ὅτι οὐδεμία γλῶσσα ἔτυχε τοσαύτης ἐπιστημονικῆς ἐρεύνης παρὰ τῆς τῶν φιλολόγων καὶ τῶν γλωσσολόγων ὁδοῦς ἢ Ἑλληνικῇ. Ἡ ἑρμηνεία Σλαβικοῦ ἢ Κελτικοῦ τινος γλωσσικοῦ φαινομένου φαίνεται ἔχουσα μερικὴν μόνον διὰ τοὺς εἰδικῶς Σλαβολόγους ἢ Κελτολόγους σημεσίαν, ἡ δὲ Ἑλληνικοῦ καθολικὴν διὰ πάντα ἐπιστήμονα. Τὸ τοῦ θεοῦ Ὁμήρου «Οὐ νέμεσις ἀμφὶ τοιγδε γυναῖκα Ἀχαιοῦς τε Τρῳάς τε πολὺν χρόνον ἄλγεα πάσχειν» φαίνεται λεγθῆναι καὶ περὶ τῆς γλώσσης τῶν θεῶν κατὰ Κικέρωνα, καὶ δὴ οὐ μόνον τὸ κατορθῶσαι ἀλλὰ καὶ τὸ σφαλῆναι ὑπὲρ ταύτης καλόν. Ἐπειτα εἶναι τι πρωτοφανές ἐν τῷ κόσμῳ ἢ θεᾷ γλώσσης ἐπὶ τρισχίλια ἔτη ἥδη λαλουμένης καὶ γραφομένης καὶ φάσεις μὲν ἐκάστοτε διαφόρους λαμβανούσης, ἀλλ' ὅμως διὰ πάντων τῶν αἰώνων μέχρι σήμερον μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς μενούσης. Διὰ τὴν ἀρετὴν δὲ ταύτην καὶ ἐπειδὴ πλεῖστα μὲν κατὰ πάντας τοὺς αἰῶνας ἐν αὐτῇ συνεγράφησαν, ἐπιμελοῦς δ' ἀρχαίῳθεν ἔτυχε παρὰ τῶν γραμματικῶν καὶ τῶν λεξικογράφων καλλιέργειας, ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα εἶναι πάσης ἄλλης καταλληλοτέρα εἰς ἐπιστημονικὴν ἐξέτασιν καὶ εἰς ἀνέυρεσιν γενικῶν γλωσσικῶν διδαγμάτων, ἂν μόνον μεθοδικῶς μελετᾶται ὁ μακρὸς αὐτῆς βίος. Ἀλλ' ὅμως παρὰ πάντα

ταῦτα ἡ μελέτη αὐτῆς συνήθως περιορίζεται ἐν τῇ ἀρχαίᾳ καὶ μικρῶν ἐν τῇ μεταγενεστέρᾳ γλώσσῃ, περὶ δὲ τῆς μεσαιωνικῆς καὶ νεωτέρας Ἑλληνικῆς ἐλάχιστοι τέως οὐδὲ μετὰ τῆς προσηκούσης μεθόδου ἐφόρουν. Ἐντεῦθεν ἡ μὲν λαλουμένη γλῶσσα τῶν μεσαιωνικῶν Ἑλλήνων μικρὸν μόνον εἶναι ἡμῖν γνωστῇ, ἡ δὲ τῶν νεωτέρων ἐστὶ ὀλιγώτερον μέχρι τοῦδε ἐγνωσθῇ καὶ ἐμελετήθῃ. ἀμφότερον δὲ καὶ ἂν ταχέως θὰ μελετηθῇ προσηκόντως, ἀφοῦ ἡμεῖς τοσοῦτον ὀλίγον ἐννοοῦμεν τὴν χρησιμεύουσα τῶν μελετῶν τούτων καὶ φροντίζομεν περὶ αὐτῶν. Εἶναι ἀληθές, ὅτι ἡ γενναιοδωρία τοῦ ἐμογενεῦς κ. Χρηστάκι Ζωγράφου ἱκανῶς μέχρι τοῦδε ὑπεστήριξε τὴν Ἑλληνικὴν φιλολογικὴν Σύλλογον Κων/πόλεως εἰς τὸ φιλόπατρι ἔργον τοῦτο, ἀλλὰ καὶ δι' ἄλλους λόγους καὶ διὰ τὴν ὑπὸ τῆς πολιτικῆς ἀρχῆς ἐξασκουμένην ἐν Κων/πόλει λογοκρισίαν οἱ κόποι ἐκεῖνοι οὐτε ἐπὶνεύσαν οὐτε ἐλπίς ὑπάρχει νὰ ἐπενέγκωσι τοὺς ἐπιθυμητοὺς καρπούς. Ὑπὸ αἰσιωτέρους αἰῶνας φαίνεται ἱερθεῖς ὁ Σύλλογος Κοραΐς ἐν Ἀθήναις κύριον ἔργον ἔχων τῆς γλώσσης ταύτης τὴν μελέτην, ἀλλ' οὗτος δὲν ἔτυχε Ζωγράφου τινός, ὥστε ἄξιον πόσον θὰ θυνήθῃ νὰ συντελέσῃ εἰς τῆς γλώσσης ἡμῶν τὴν ἱστορικὴν ἀναδείξησιν. Καὶ ὅμως ἀφοῦ ἐν ταῖς καθ' ἡμᾶς χρόναις ἡ γλῶσσα εἶναι τῶν σπουδαιοτάτων ἐθνολογικῶν γνωρισμάτων καὶ δὴ τοσαύτη κατεδείχθη ἡ σπουδαιότης αὐτῆς ἐν τοῖς πρακτικοῖς τῶν ἐθνικοτήτων ζητήμασιν, ἡ παραμέλησις τῆς λαλουμένης οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἢ παραλείψις σπουδαίου ἐθνικοῦ καθήκοντος. Διὰ τὴν παραμέλησιν ταύτην ἀγνοοῦμεν ὑπὸ πόσων ἑκατομμυρίων ἀνθρώπων λαλεῖται σήμερον ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα, ἀγνοοῦμεν ἀκριβῶς πόσῃ καὶ πόσῃ λαλεῖται, διότι ἐξαπλοῦται ἐν Ἀσίᾳ μὲν μέχρι τοῦ Ταύρου καὶ τοῦ Ἀντικαύρου σχεδόν, ἐν Εὐρώπῃ δὲ μέχρι τοῦ Αἰμοῦ, λαλεῖται δὲ καὶ ἐν τισὶ κώμαις τῆς Κάτω Ἰταλίας, ἀλλ' ἐν ταῖς χώραις ταύταις λαλοῦνται καὶ ἄλλαι γλῶσσαι, οὐδεὶς δ' ἡμῶν ἐφρόντισεν νὰ καταγράψῃ τὰς χώρας ταύτας, νὰ συντάξῃ γλωσσολογικὴν ὡς εἶπεν χάρτην. Ὅμοιος ἀγνοοῦμεν εἰς πόσας διαλέκτους καὶ ἰδιώματα διαιρεῖται ἡ γλῶσσα ἡμῶν, ὥστε ἂν ἐξαίρεσθαι τὴν διάλεκτον τῶν Τσακωνῶν, ἥτις ἀναμριβόλως εἶναι συνέγεια τῆς διαλέκτου τῶν ἀρχαίων Λακωνίων, καὶ τὴν τῶν ἐν Πόντῳ Ἑλλήνων μικρὰ τινα Ἰωνικὰ ἔχον καὶ πρὸς τοῦτο τὴν προφορὰν τοῦ φθόγγου η ὡς ε σῶζουσιν, ἐν τῇ λοιπῇ Ἑλληνικῇ δὲν ἡδυνήθημεν εἰσεῖναι νὰ ἐρίσωμεν ἀκριβῶς πολλὰς διαλέκτους. Αἱ μέχρι τοῦδε ἡμιτελεῖς ἐρευναι ἡγαγον εἰς τὴν διείρεσιν βορείου καὶ μεσημβρινοῦ Ἑλληνικοῦ, εἰς χαρακτηρισμὸν μιᾶς διαλέκτου τῶν νοτίων Σποράδων μετὰ τῆς Κύπρου, ἄλλης δὲ διαλέκτου τῶν Ἀθηνῶν μετὰ τῶν Μεγάρων, τῆς Αἰγίνης, Μάνης.

τες ὑπὲρ τῆς χρήσεως τῆς δημοτικῆς εἰς τὸν γραπτὸν ἥμῶν λόγον νὰ μὴ λησμονῶσι τὸν ἔρον τοῦτον. [Γ. Ν. Χ.]

Ἑλληνικὴ γραφὴ. Βλ. Γράμματα καὶ γραφὴ, Ἀλφάβητος.

Ἑλληνικὴ μουσικὴ. Βλ. Μουσικὴ.

Ἑλληνικὴ μυθολογία. Βλ. Μυθολογία.

Ἑλληνικὴ νομοθεσία. τὸ σύνολον τῶν ἀπὸ τοῦ ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγώνος μέχρι σήμερον ἐκδοθέντων ἐν τῇ ἑλληνικῇ Κράτει νομικῶν κανόνων. Πρώτῃ ἡ ἐν Ἐπιδαύρῳ Ἀ' Ἑθνικῇ Συνέλευσις, ἡ ἀνακηρύξασα τὴν πολιτικὴν ὑπερξίαν καὶ ἀνεξαρτησίαν τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους ἐθῆκε διὰ τοῦ προσωρινοῦ αὐτῆς πολιτεύματος τὰς βασικὰς εὐ μὲν τὸν δημοσίου δικαίου τῆς Ἑλλάδος ἀλλὰ καὶ τοῦ ἰδιωτικοῦ. Ἐλαχίστα ἔχουσα ἐκ τοῦ παρελθόντος τὰ χρήσιμα ἐρόδια πρὸς τὸν βίον τοῦ νέου Κράτους ἡ Ἀ' Ἑθνικὴ Συνέλευσις ἐξ ἀνάγκης ἀνέγραψεν ἐν τῷ πολιτεύματι αὐτῆς τὰ νέα δογματὰ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ἅτινα ἡ γαλλικὴ ἐπανάστασις ἐπ' τὸ ἐμφαντικώτερον καὶ παγκοσμιώτερον κριτύπωσεν. Ἐν δὲ ἰδιωτικῶν δικαίων μὴ συνημμένη ἐκ τοῦ παρχρῆμα νὰ δημιουργήσῃ, διεταξεν ὅπως, ἄχρις οὗ συντεθῶσι οἱ κωδικαὶ τῶν πολιτικῶν, ἐγκλημάτων καὶ πολιτικῶν καὶ ἐγκλημάτων καὶ διαδικασίαι βέβαιον ἔχουσι τοὺς νόμους τῶν αἰμανήτων Χριστιανῶν ἡμῶν Αὐτοκρατόρων καὶ τοὺς παρὰ τοῦ Βυζαντινοῦ καὶ Ἑκτελεστικοῦ σφύματος ἐκδομένους νόμους· διὰ δὲ τὰ ἐμπορικὰ ὁ ἐμπορικὴς τῆς ἑλλάδος κώδικς μόνος ἴσχυρ εἰς τὴν Ἑλλάδα» (Προσωρ. Πολιτ. Ἀρθρ. 74 καὶ 75).

Τὸ προσωρινὸν ταῦτο τῆς ἑλληνικῆς νομοθεσίας διαρκεῖ, πλην ὀλίγων μεταβολῶν, ἐπὶ ἐξδομήκοντα ἤδη ἔτη, μάλιστα δὲ νῦν ὑποφύσκει ἡ ἐλπίς τῆς κωδικοποιήσεως τῆς ἀπὸ τῆς ἡμῶν νομοθεσίας. Ἀλλὰ τὸ γε νῦν τὸ ἐν Ἑλλάδι ἰδιωτικὸν δίκαιον κανονίζεται κατὰ τὸ ἀπὸ Ἰουστινιανοῦ μέχρι τῶν τελευταίων Βυζαντινῶν αὐτοκρατόρων δημιουργηθέν δίκαιον, τοῦ νεωτέρου χρονολογικῶς κατισχύοντος τοῦ παλαιότερου δικαίου. τοῦτου δὲ πάλιν κατασκευασμένου ὑπὸ τοῦ εὐρίμου καὶ τῶν ἀπὸ τοῦ 1821 καὶ ἐφεξῆς ἐκδοθέντων νόμων. Διὰ τοῦτο μαγίστη ἐν Ἑλλάδι ἡ δυσχερὴς περὶ τὴν ἐρμηνείαν καὶ ἐφαρμογὴν τοῦ ἰδιωτικοῦ δικαίου, διότι ἐν πάσῃ συγκεκριμένη περιπτώσει δεφίλομεν νὰ ἐρευνήμεν πρῶτον μὲν, ποῖον τὸ ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ δίκαιον, δευτέρον δὲ, τίνας ὑπέστη τοῦτο μεταβολὰς ὑπὸ τῶν μετέπειτα Βυζαντινῶν αὐτοκρατόρων μέχρι τῆς ἀλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως, καὶ τρίτον, μήπως ἐθιμὸν τι δημιουργηθὲν ἐν τῇ μεταξὺ κατέστρεψεν ἐκεῖνα. Ἀλλὰ καὶ πάλιν κινδυνεύομεν μὴ ἀποπλανηθῶμεν, διότι

πολλοὶ νεώτεροι νόμοι, ὡς ὁ περὶ διαθηκῶν, ὁ περὶ διακρίσεως κτημάτων, ὁ περὶ ἐνεχύρων καὶ ὑποθηκῶν, ὁ περὶ ἀνηλίκων κτλ. κτλ. ἀρ' ἐνὶς μὲν ἀνέτρεψαν τὸ βυζαντινὸν δίκαιον, ἀρ' ἑτέρου δὲ δὲν ἐπιτρέπουσι τὴν γένεσιν ἐναντίου ἐθίμου.

Μόνῃ ἡ Ἐπτάνησος κανονίζει τὰς ἀστικάς αὐτῆς σχέσεις κατ' ἴδιον κώδικα, ἐκδοθέντα τὸ 1811 καὶ διατελοῦντα μέχρι σήμερον ἐν ἰσχύϊ ἐν αὐτῇ μετὰ τινῶν περιορισμῶν, εὗς ἀναγράφει ὁ Ν. ΡΝ' τῆς 20 Ἰανουαρίου 1866, δι' οὗ εἰσῆλθη ἡ λοιπὴ ἑλληνικὴ νομοθεσία καὶ ἐν Ἐπτανήσῳ.

Ἀπλουστερὰ κατὰ πολλὰ εἶναι ἡ ἐφαρμογὴ τῶν δικονομικῶν κανόνων, τῶν τε ποινικῶν καὶ ἀστικῶν, ἐπὶ δὲ τοῦ ἐμπορικοῦ καὶ ποινικοῦ δικαίου, διότι ταῦτα πάντα στηρίζονται ἐπὶ νόμων ἐνιαίων, ἥτοι κωδικῶν, οὗς, πλην τοῦ ἐμπορικοῦ, ὄντος γαλλικοῦ κατὰ μετάφρασιν, ἐφιλοτέχνησεν ἡ κατὰ τὸ 1833 ἐλθεῖσα βυζαντινὴ ἀντιδικασίαις, ἰδίᾳ δὲ ὁ Μάουρερ καὶ ὁ Ἀβελ.

Οἱ δύο οὗτοι ἐμπεριότατοι τῆς τῶν νόμων ἐπιστήμης καὶ τέχνης ἄνδρες ἐδημιούργησαν καὶ τὴν λοιπὴν, μάλιστα δὲ τὴν διοικητικὴν, νομοθεσίαν τῆς Ἑλλάδος, αὐτοὶ δ' ἐθήκαν τὰς ἀσφαλεῖς βάσεις τοῦ δικονομικοῦ ὁργανισμοῦ, αἵτινες παρὰ τὰς πολιτικὰς μεταβολὰς καὶ τὴν τοῦ χρόνου ἐπενέργειαν διατηροῦνται καὶ νῦν ἐπὶ σχεδὸν ἀνάλωτοι.

Οὐτιῶς ἐν ἡοῦς τῇ ὑπὸ ξένων ἐδημιουργηθείσα ἡ νομοθεσία τῆς Ἑλλάδος οὕτε ἐνόητά τινα ἔχει ἢ σύστημα, οὕτε ἀποτυποὶ χαρακτῆρά τινα ἐθνικόν, πλην ἔαν ἀκριβολογῶν τις ἤθελεν εἶπει, ὅτι αὐτὸ τοῦτο τὸ ῥαψωδικόν τῆς ἑλληνικῆς νομοθεσίας, τὸ ξενικόν, τὸ πολὺγλωσσον, τὸ ἀπληροῦμένον, καταμαρτυρεῖ τὸ ἥπλαστον καὶ ξενικόν καὶ ἄχρουν τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, μὴ δυνθέντος ἐπὶ διὰ τὴν μικρότητα αὐτοῦ καὶ τὸ βραχὺ τοῦ χρόνου νὰ δημιουργήσῃ ἴδιον ἐθνικὸν χαρακτῆρα, ὅστις ἀναγκαιῶς διὰ συνεπέρασε καὶ ἴδιον ἐθνικὴν νομοθεσίαν. — Κυριώτεροι συλλογαὶ τῆς ἑλληνικῆς νομοθεσίας εἶναι ἡ τοῦ Δηλίου γράμματος Νηνοπούλου 1860—1876 ἐν ἑπτὰ τόμοις, περιέχουσι τὰ τῆς πολιτικῆς καὶ διοικητικῆς ὁργανώσεως καὶ νομοθεσίας τῆς Ἑλλάδος μετὰ σχολίων καὶ σημειώσεων αἵμων λόγου, ἡ τοῦ Πάλλης (ἑλληνικοὶ κώδικες) καὶ ἡ τοῦ Φλογαῆ τοῦ νεωτάτη (Δικαστικοὶ Νόμοι καὶ Συμπληρώματα καὶ Παραρτήματα αὐτῶν). [Ἀγγ.]

Ἑλληνικὴ τέχνη. Νέφη πυκνὰ μυθωδῶν, θαυμασίων καὶ σκοτεινῶν διηγήσεων καλύπτουσι τὴν ἱστορίαν τῆς ἑλλ. τέχνης ἐν τοῖς παλαιατέροις, τοῖς ἡρωϊκοῖς, χρόνοις καὶ χάσμα βαθύτατον αἰῶνων ἀνεξιχνίαστων χωρίζει ταύτην ἀπὸ τῆς ἐναργεῖς καὶ πραγματικῆς

ἱστορίας τῆς τέχνης κατὰ τοὺς ἱστορικοὺς χρόνους. Οὐδέμια γέφυρα φαίνεται ζευγνύουσα τὰς δύο ταύτας ἀνομοίας ἀλλήλαις περιόδους, ματαίως δὲ πειράται ἢ ἐπιστήμη νὰ ἀνεύρῃ τὸν συνάψαντα ἀμφοτέρως ἀντικείμενον. Ὅτε δ' Ἑλλην ἔγχε συνειδήσιν ἑαυτοῦ, ὅτε ἤρχισε νὰ ἐρευνᾷ τὸ παρελθόν καὶ νὰ γράφῃ τὴν ἰδίαν ἱστορίαν, προέκειτο μὲν ἐνώπιον αὐτοῦ ἄρτιος καὶ ἐντελής ὁ δωρικός ναός, τὰ δὲ μνημεῖα τῶν παναρχαίων χρόνων ἢ εἶχον λησμονηθῇ ἢ ἦσαν ἀποκεκρυμμένα ἐν τοῖς κόλποις τῆς γῆς ἢ ἀκατάληπτα καὶ ἀκατανόητα ἔκειντο ἐν ἐρείπιοις.

Ἄλλ' εἰς ἡμᾶς τοὺς νεωτέρους ἀπεκάλυψαν ταῦτα ἐν μέρει πλείονα περὶ τῆς ἱστορίας αὐτῶν. Τινὰ τούτων εὐρισκόμενα καὶ νῦν ἀπαράλλακτα ὡς εἶχον ἐν τοῖς χρόνοις τῆς ἀκμῆς τῆς Ἑλλάδος, ἄλλα δ' ἐν ταῖς ἡμέραις ἡμῶν ἐκχωσθέντα τῶν τάφων, μαρτυροῦσιν ὅτι ἦν ποτὲ ἐν Ἑλλάδι, κατὰ τοὺς μυθικοὺς ἢ καὶ τοὺς προμυθικοὺς χρόνους, πολιτισμός, ἐξαρανιοθεῖς ἐν τοῖς ἡρωϊκοῖς χρόνοις. Τὰ ἐν τῷ Βοιωτικῷ Ὀρχομενῷ ὑδραυλικά ἔργα, τὰ ἐν τῇ Ἀκροπόλει τῆς Τίρυνθος τεράστια τεῖχη, τὰ καλούμενα Κυκλωπεῖα, ἢ δικτυωτὴ τεχνικωτάτη ἀρμογὴ τῶν Μυκηναίων τεχνῶν, οἱ καλούμενοι θησαυροί, ὁρθέτερον δὲ τάφοι, ὧν ἐπιστημώτατος ὁ τοῦ Ἀτρέως, ἢ ἐν Μυκῆναις πύλη τῶν λεόντων, καὶ πολλὰ ἄλλα ὅμοια κτίσματα προὔθετον μακρὰν ἄσκησιν εἰς τὴν τέχνην καὶ τεχνίτας δεξιωτάτους. Ἀλλὰ καὶ πλεον τούτου· τὰ μνημεῖα ἐκεῖνα ἐμφαίνουσι πρόδοον τῆς τέχνης, δύναται δὲ τις νὰ εἴπῃ καὶ τρόπον ἐργασίας ἰδίαν. Καὶ ἂν ἄτεγνα καὶ βάρβαρα ὑποληφθῶσιν ἢ τε λίθο-τομικὴ ἐργασία τῶν Κυκλωπεῶν τεχνῶν καὶ ἢ πλαστικὴ τέχνη τῶν ἐν τῇ πύλῃ τῶν Μυκηνηνῶν λεόντων καὶ ἢ θόλος τοῦ θησαυροῦ, ἢ ἐν σχήματι κοίλου κώνου ὠκεδομημένη ἐκ λίθων ἔστων εἰς ὀριζοντίους δόμους κυνλοτερεῖς, οὔτινας πρὸς τὰ ἔνω γίνονται καὶ στενωτέραι καὶ κλεινότεραι κατὰ τὴν κορυφὴν ἐνὶ μόνον λίθῳ.—ὅμως οὗτε βάρβαρος, οὗτε ἄτεχνος εἶναι, ἀλλὰ τούναντίον μαρτυρεῖ πολιτισμὸν ἱκανῶς προηγμένον ἢ διὰ μετάλλου ἐπικάλυψιν τῶν τοίχων αὐτοῦ τούτου τοῦ θησαυροῦ. Διότι μετὰ βεβαιότητος ἐκ πολλῶν τεκμηρίων συνάγομεν, ὅτι οἱ τοῖχοι τοῦ θησαυροῦ ἦσαν ἐσκεπασμένοι ἐσθὼν ἐλάσματα γαλκῶ καὶ μετὰ πολλῆς πιθανότητος δυνατόμεθα νὰ ἀποφανθῶμεν, ὅτι ἔμοιραν διακόσμησιν εἶχον ἂν μὴ πάντα τοῦλάχιστον τὰ ἔξω ἀρχιτεκτονικὰ μέρη τῆς οἰκοδομῆς. Ὁ τρόπος δὲ οὗτος τῆς ἀρχιτεκτονικῆς παρελήθη ἀναμφιβόλως ἐξ Ἀσίας, τῆς κοιτίδος τῆς μεταλλευρικῆς τέχνης.

Τὰ γαλκᾶ ἐλάσματα, τὰ κοσμοῦντα τοὺς ἐνδον τοίχους τοῦ θησαυροῦ, πιθανῶς δὲ καὶ τοὺς κίονας ἢ ἡμικίονας τῆς θύρας καὶ τὸ ὑπέρθρον. θὲν ἦσαν χωνευτά, ἀλλὰ σφυρήλατα καὶ συνετίθεντο δεσμῶς καὶ ἦλοις καὶ γόμοις· τὰ δ' ἐπεργασμένα αὐτοῖς ἐξ ἄλλων εὐγενῶν με-

τάλλων κοσμήματα ἦσαν ἐπίσης σφυρήλατα ἢ ἐκκρουστά. Ἡ τοιαυτὴ πρόσθεσις τῶν κοσμημάτων ἐκαλεῖτο ἐμπαιστικὴ τέχνη, ἢ μόνη γνωστὴ πρὸ τῆς εὐρέσεως τῆς χαλκοπλαστικῆς καὶ τῆς τήξεως τῶν μεταλλῶν· τὰ ἐξ εὐγενῶν μετάλλων κοσμήματα ἐνεπερονῶντο ἐν τῷ γαλκῷ καὶ ὠκαλίζοντο διὰ τῆς σφύρας. Ταῦτα συνάγομεν οὐχὶ μόνον ἐκ τῶν μαρτυριῶν τῶν ἀρχαίων συγγραφέων, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς παρατηρήσεως τῶν Μυκηναίων εὐρημάτων. Τούτων τὰ χρυσὰ καὶ ἀργυρὰ σκευὴ αποτελοῦνται· ἐξ ἐλασμάτων, τὰ δὲ ποικίλματα εἶναι ἐν αὐτοῖς ἐμπεπερονημένα. Ὅμοιως σφυρήλατα εἶναι καὶ τὰ ἐν τοῖς Μυκηναίοις τάφοις εὐρεθέντα χρυσὰ προσωπεῖα τῶν νεκρῶν βασιλέων. Ἀλλὰ καὶ τὰ πολυπλοκώτερα τεχνουργήματα, οἷα τὰ γαλκᾶ ἀγάλματα, ἐποιδοῦντο ἐξ ἐλασμάτων συνηρμοσμένων πρὸς ἄλληλα καὶ συνεχόμενων δι' ἥλων, ὅπως μὴ διαλύωνται.

Μετὰ τοὺς ἡρωϊκοὺς χρόνους, καὶ θὴ μετ' αὐτοὺς τοὺς ὁμηρικοὺς, ἐπῆλθεν αἰὼνες σκοτεινοί, καθ' οὓς παρατηρεῖται κατὰ πτωσίαι καὶ διασθορὰ μᾶλλον τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῆς τέχνης ἢ ἀνάπτυξιν καὶ πρόδοον αὐτῶν. Μόλις δὲ κατὰ τὴν πρὸ τῶν Περσικῶν πολέμων αἰὼνα φαίνεται ἀρχομένη ἢ Ἑλληνικὴ τέχνη, δηλαδὴ ἡ πρωτότυπος καὶ αὐτοφυὴς Ἑλληνικὴ τέχνη, ἔξικομένη ἐν βραχυτάτῳ χρόνῳ, μετὰ τὰ Περσικά, εἰς τὸ κορυφωμα τῆς ἐντελείας. Μόνος ὁ περιπτερος, ὅς ἐστιν ὁ ναός ὁ ἔχων ὀλόγυρα κίονας, παρουσιάζεται κατὰ τὴν ἔκτην ἑκατονταετηρίδα τέλειος καὶ ἀπληρυσμένος· ἀλλ' ἀναθρῶσκει οὗτος αἰφνιδίως ἐκ τοῦ σκότους, ὅπερ περικαλύπτει τὴν ἱστορίαν τῆς τέχνης, σεμνὸς καὶ λαμπρότατος, ὥστε μὴ προηγῆθαι αὐτοῦ ἄλλα ἀτελέστερα καὶ ἀτεχνότερα κτίσματα· οἱ κατὰ τοὺς χρόνους τούτους κτισθέντες καὶ μέχρι τοῦ νῦν σωζόμενοι περιστυλοὶ δωρικοὶ ναοὶ ἐν Σελινούντι, ἐν Ἀκράγαντι, ἐν Ποσειδωνίᾳ (Παίστῳ), εἰσὶν ἄρτιοι καὶ κάλλιστοι καὶ μόνα τὰ δευτερεύοντα καὶ τριτεύοντα ἀρχιτεκτονικὰ μέρη αὐτῶν ἐβελτίωσαν καὶ τελειότερα κατέστησαν μετέπειτα ἢ προσδεύσασα τέχνη.

Ἄλλ' οὗτε τὸ σχῆμα, οὗτε ὁ ῥυθμὸς τοῦ ναοῦ ἦσαν, ὡς εἶκός, ἀνέκαθεν οὕτως ἐντελὴ καὶ ἄψογα, ὥς πρόκεινται σήμερον ἐνώπιον ἡμῶν. Εἰ καὶ ἀγνοοῦμεν τὰ ἀτελέστερα τοῦ ναοῦ πρότυπα, ἐξ ὧν βαθμὴδὲν ἐμορφώθη, ὁμῶς τὰ ἀρχιτεκτονικὰ μέρη αὐτοῦ καὶ αἱ ποικιλίαι, ὅπερ ἐν μὲν τοῖς μετὰ ταῦτα χρόνοις ἦσαν κόσμος ἀπλόος, ἀλλ' ἐν ἀρχῇ κατασκευάζοντο πρὸς πλήρησιν πραγματικῶν ἀναγκῶν, διδασκούντων ἡμᾶς τὴν ἱστορίαν τῶν πρώτων ἀρχῶν τῆς οἰκοδομικῆς τῶν ναῶν. Ἐκαστον ἄρθρον τοῦ ναοῦ ἐκφράζει ἐτι σαφέως τὴν ἐν ἀρχῇ σκοπὸν καὶ τὴν χρησιμότητα αὐτοῦ. Τὸ κυριώτατον τοῦ ναοῦ μέρος ἦν ὁ σηκός, ὁ περιέχων τὸ ἄγαλμα τοῦ θεοῦ· διότι ὁ ναός ἐθεω-

ραίτο ὡς κατοικία οὐχὶ τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ τῆς εἰκόνης τοῦτου, ἣτις ἐκατρεῦετο τὸ πρῶτον ἐν υπαίθρῳ, ἐν καθιερωμένῳ χώρῳ, ἐν τεμένεσιν, ἐν ἱεροῖς ἄλλοις ἢ ἐν ἱεροῖς δένδροις. Πρὸς προσαρξάν αὐτοῦ παρῆσθι ἀνάγκη τῆς περιφραξείως τοῦ χώρου διὰ τεσσάρων τοιχῶν, διὰ τοῦ σπηλαίου, ἀποτελέσαντος ἴδιον οἰκοδόμημα. Πρὸς εὐρύσκειν δὲ τοῦ καθιερωμένου χώρου, ὥς καὶ ἐνεκα τῆς συνθέσεως τοῦ ποιεῖν περὶ τὸν ναὸν πομπᾶς ἢ ἐνεκα ἄλλης τινὸς παραπληθείας θρησκευτικῆς ἀνάγκης, ἐπέξετάθη ἡ στέγη τῆς μιᾶς πλευρᾶς τὸ πρῶτον, καὶ πρὸς στηρίξιν ταύτης ἐτίθησαν κίονες. Οὕτω δὲν εἶναι ἀπαύαντος ἡ εἰκασία, ὅτι ἐν ἀρχῇ ἐξετάθη ἡ πρὸς ἀνατολᾶς πλευρὰ μετὰ τοῦ αἰτώματος, ἥτοι τοῦ τριγώνου πέρατος τοῦ δρόμου, ὑποστηριχθέντος ὑπὸ δύο κίωνων· ἐκ τούτου δὲ θὰ προέλθῃ τὸ σχῆμα τοῦ ἐν παραστάσει ναοῦ, εὐ δείγματα τινὰ διετηρήθησαν μέχρις ἡμῶν. Ἡ αὕτη ἐπέκτασις ἐγένετο ὥς μετὰ ταῦτα καὶ ἐν τῇ ἀντιθέτῳ πλευρᾷ καὶ ἐν ταῖς δυσὶ πλευραῖς. Ἀλλὰ καὶ ἀν' παραδεχθῶμεν τὴν εἰκασίαν ταύτην, πάλιν δὲν ἐξηγεῖται καθ' ἕκαστον ὁ σκοπὸς καὶ ἡ χρησιμότης πολυπληθῶν ἀρχιτεκτονικῶν ἔργων καὶ κοσμημάτων τοῦ ναοῦ οὐδὲ ὁ ἰδιάζων χαρακτήρ ἑκάστου ρυθμοῦ. Ὑπάρχουσι μέρη τινὰ τοῦ ναοῦ ἐνδεικνύοντα ὅτι τὴν ἀρχὴν αὐτῶν ἔλαβον ἐκ τῆς ξυλοδομίας· οὕτω τὸ μὲν ἐπιστύλιον ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὴν ξυλίην δοκὸν τῆς ὀροφῆς, αἱ τριγλύφαι πρὸς τὰς ἐξεχούσας κεφαλὰς τῶν δοκῶν, αἱ μετόπαι πρὸς τὰς σκελετὰς τὰς πληρουσὰς τὰς μεταξὺ τῶν τριγλύφων ὀπᾶς, αἱ πρόμορφοι πρὸς τὰ ἄκρα τῶν κανθηρίων, ἥτοι τῶν σκελετῶν τῶν ἀνεχουσῶν τὸν κέραμον τῆς στέγης καὶ αὐτοὶ οἱ κίονες πρὸς τοὺς πελεκητοὺς κορμούς τῶν δένδρων, τοὺς ὑποδραστίζοντας τὴν στέγην. Ἀλλ' ἐκ τούτου οὐδαμῶς συνάγεται μετὰ βεβαιότητος ὅτι οἱ πρῶτοι ναοὶ ἦσαν ξυλίνοι, εἰ καὶ μνημονεύονται ὑπὲρ ἀρχαίων συγγραφέων τοιοῦτοι ναοί. Τὸ σχῆμα τοῦ Ἑλληνικοῦ ναοῦ ἐλήφθη μάλ्लου ἐκ τῆς λιθοδομίας, τῶν δ' ἐν αὐτῷ ἐναπολειφθέντων ἰχνῶν τῆς παλαιᾶς ξυλοδομίας ἡ τῆς διὰ μεταλλίων ἐλασμάτων περιβολῆς εἶχεν ἀπὸ πολλοῦ μεταβληθῇ ὁ σκοπὸς εἰς κοσμητικὸν ἁπλῶς. Ἀλλὰ καὶ οὕτω δὲν ἐξηγούνται πάντα. Πάθεν ἡ διαφορὰ τῶν κίωνων, ὁ ἰδιάζων χαρακτήρ τῶν κιονοκράνων, τοῦ θρησκ. καὶ τοσοῦτων ἄλλων ἀρχιτεκτονικῶν ἔργων; Διὰ τῶν ἀναγκῶν τῆς οἰκοδομίας οὐδαμῶς ἐξηγούνται αἱ διαφοραὶ, τὰ δὲ ἀρχέτυπα σχήματα δὲν εὐρίσκοντο πρότερον ἐν Ἑλλάδι. Ἀλλ' ὑπῆρχον ἐν Ἀσίᾳ ἀδόξαστα κτήματα, λείψανα τῶν παναρχαίων ἐκείνων πολιτισμῶν, τῶν ἐξαφανισθέντων ἐν ταῖς θυσίαις τῶν μεταναστάσεων τῶν λαῶν, αἵτινες ἐπὶ χρόνον μακρὸν συνεκώκων τὴν βορειοδυτικὴν Ἀσίαν ἀπὸ τοῦ Τύγγητος μέχρι τοῦ Ῥηλαπόντου. (1)

ταχέως ἐν ταῖς ἀποικίαις τῶν παραλίων τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ἀναπλασθέντες Ἑλληνικὸς πολιτισμὸς κατέλαβε ταῦτα, ἀπετύπωνεν ἐν αὐτοῖς τὴν οὐρανόθεν τῆς Ἑλληνικῆς διανοίας, ἀπέρριψε τὰ ἄρχαία, ὥς αἰσιοπρεπὲς τὸ χρησιμεύειν τοιχεῖα, καὶ οὕτω διέπλεκε νέους ἀκραϊφῶς Ἑλληνικοὺς, ἀρμονικοὺς καὶ τελειοὺς καλλιτεχνικοὺς τρόπους, αὐτοκρίτως ὑπερτέρους τῶν προπάρχοντων.

Τούτων ἐνεκα ἐν τῇ ἀρχιτεκτονικῇ τῶν ναῶν προήχθησαν συγχρόνως καὶ παραλήλως δύο Ἑλληνικοὶ ρυθμοί, διάφοροι ἀλλήλων ἐν τοῖς καθέκαστον, ἀλλὰ συγγενέστατοι τέκνα τῆς αὐτῆς Ἑλληνικῆς διανοίας, ὁ Δωρικός καὶ ὁ Ἰωνικός ρυθμός. Καὶ ἐν μὲν τῇ οἰκοδομῇ τῶν ναῶν οὐδαμῶς διαφέρει παρῆσθι· κοινὸς δ' ἐπίσης τῷ τε Δωρικῷ καὶ τῷ Ἰωνικῷ ναῷ ἦν ὁ ἐγγεγραμμένος κόσμος καθότι πάντα τὰ μέρη τῶν ναῶν, τὰ τε ἐκτὸς καὶ τὰ ἐντὸς, ἦσαν κεκοσμημένα διὰ γυμνῶν ποικιλιῶν (ἦν δὲ καὶ ἡ πολυχρωμία αὐτῇ κληρονομία τῆς παναρχαίας Ἀσιατικῆς τέχνης, τῆς διὰ πλουσιῶν χρωμάτων ἀδρυνομένης, ὁ δ' Ἑλλήν παραλαβὴν τὴν πολυχρωμίαν δὲν περιόρισεν, ἀλλὰ μάλ्लου ἐβεβαίωσε καὶ ἐξηγεῖται ταύτην). Κατὰ τοῦτο δὲ μόνον διαφέρει ὁ Δωρικός ἔργασι τῆς Ἰωνικῆς, ὅτι ἐκείνη μὲν ἦτο στερεωτέρα, βιαιότερα καὶ σημαντικότερα, αὕτη δὲ κομρτετέρα καὶ χαριεσττέρα· καθόλου δ' εἰπεῖν ὁ ἀρχιτεκτονικὸς ρυθμὸς ἦν συμφωνιστικὸς τῷ χαρακτήρι καὶ τοῖς ἰδιώμασι τῆς ἐπικρατοῦσας ἐκείνου φυλῆς. Κατὰ τὴν δ' εἶναι ἡ διαφορὰ ἐν τοῖς κίονι, ὧν τὰ σώματα ἐν τῷ Ἰωνικῷ ρυθμῷ εἰσὶν ἰσχυρότερα καὶ ἐπιμνηστικότερα καὶ μαῖζον ἔχουσι τὸ μεσοτύλιον, πλὴν δὲ ταύτων ἐπιδύνουνται οὐχὶ ἀμέσως ἐπὶ τοῦ στυλοβάτου, ὡς ἐν τῇ Δωρικῇ ἐργασίᾳ, ἀλλ' ἐπὶ βραχέως κρημνιστάτης· ταύτης τὸ συνθέστατον ἐν Ἑλλάδι εἶδος, ἡ ἀττικουρῆς· βραχέως, συνίσταται ἐκ πλίνθου, σπειράς, σκοτίας ἢ τραχίλου καὶ δευτέρας σπειράς. Ὁ Ἰωνικὸς κίων ἦτο ἀναντιρρήτως χαριεσττερός καὶ περνωτέρος τοῦ Δωρικοῦ, ὧν περὶ τὴν κοσμητικὴν διὰ χρωμάτων καὶ ἔχων βάσιν τοιαύτην καὶ ῥαβδώσεις βραυτέρας καὶ κιονόκρανον ὅπερ ἐνεκα τῶν ἐλίκων, τῶν ἀστραγάλων, τῆς πλίνθου μετὰ κυματίου, ἦτο περικλυτότερον τοῦ ἀπλοῦ Δωρικοῦ κιονοκράνου, τοῦ συνιστάμενου ἐκ τοῦ ἡρέμα κυματίζοντος ἰχνῶν καὶ τῆς τετραγώνου πλίνθου, μὲν δ' ἀπὸ τῆς καλλωπιστικῆς ἔχοντος τὰς περὶ τὸν τράχηλον τοῦ κίονος ἐντομὰς καὶ τοὺς ἐπὶ τοῦ ἔχινου κρίκους. Παραμείως χαριεσττερός ἦν καὶ ὁ θρησκ., οὐ τὸ ἐπιστύλιον εἶχε τρεῖς ταινίας καὶ ὑπὲρ αὐτὰς κυματίον μετ' ἀστραγάλου τοῦ ἐπιστυλίου ὑπερέκειτο οὐχὶ διάζωμα διὰ μετοπῶν καὶ τριγλύφων κατατεταγμένων ὡς ἐν τῷ Δωρικῷ ρυθμῷ, ἀλλὰ ζωφόρος ἔχουσα ζῳδία ἐπιγραφισμένα ἐν συνεχείᾳ ἢ ἐπικοσμημένη

ἄλλοις γραπτοῖς ποικιλῶσιν. Ἀλλὰ καὶ τὸ γέσιμα μετὰ τῆς στέγης διέφερε τοῦ Δωρίου κατὰ τὸ σχῆμα καὶ τὴν διακόσμησιν. Ἐν ταῖς Ἑλληνικαῖς πόλεσιν, εἴτε Δωρικαὶ ἦσαν εἴτε Ἰωνικαί, ἐγίνετο ἄνευ διακρίσεως χρήσις ἀμφοτέρων τῶν ρυθμῶν· οὐδὲν ἦν ἐν ταῖς Ἀνατολικαῖς χώραις, ἰδίως ἐν τῇ Ἑλλάσσει· Ἀσία, ἐπεκράτει ὁ Ἰωνικός, ἐν δὲ τῇ κυρίως Ἑλλάδι καὶ ταῖς πρὸς δυσμὰς ἀποικίαις, ἐν τῇ Κάτω Ἰταλίᾳ, ἐν τῇ Σικελίᾳ ὁ Δώριος. Ἐν Ἀττικῇ εὐρήνται ἐξ Ἰσοῦ ἀμφοτέροι· καὶ ἀμφοτέροι ταυτοχρόνως ἐτελειοποιήθησαν, ἐξῆ κείμενοι εἰς τὸ κορυφαῖον τῆς συμμετρίας, τῆς ἁρμονίας καὶ τοῦ καλλοῦς· τοῦτο δ' ἐγένετο ἐν τοῖς μοναδικαῖς ἐκείνοις χρόνοις, ὅτε μετὰ τοὺς Περσικοὺς πολέμους αἱ Ἀθηναὶ κατέστησαν ἡ διανοητικὴ πρωτεύουσα τῆς Ἑλλάδος καὶ ἐν μέρει ἡ ἡγεμονία τῶν Ἑλληνικῶν πόλεων, ἡ δὲ διοίκησις τῶν κεινῶν ἦν ἀναθεωρημένη τῷ Περικλεῖ. Κατέκειντο ἐτι εἰς ἐρείπια τὰ πλεῖστα τῶν ὑπὸ τῶν βαρβάρων κατασκαφέντων ἱερῶν. Εὐθύς μετὰ τὴν νικὴν ἡ μέριμνα τῶν Ἀθηναίων ἐστράφη, ὡς εἰκός, πρωτίτως εἰς τὴν ἐξασφάλισιν τῆς χώρας, εἰς τὴν στρατιωτικὴν σύνταξιν αὐτῆς, εἰς τὴν ἐχθρῶσιν τῆς πόλεως διὰ τῶν μακρῶν τευχῶν καὶ ἄλλων παρμοίων ἔργων. Βουλῇ δὲ καὶ φροντίδι τοῦ Περικλέους, ἀνεκτίσθησαν οἱ κατεδαφισθέντες ναοὶ καὶ ἡ πόλις ἐκοσμήθη διὰ περικαλλῶν οἰκοδομημάτων. Οὕτω δὲ καὶ κατὰ τὴν ἐξω ἐρικῇ λαμπρότητι πολλῶν ὑπεραίχον αἱ Ἀθῆναι τῶν ἄλλων Ἑλληνικῶν πόλεων. Ὅπως δ' ἐπιστήφη τὸ ἔργον αὐτοῦ ὁ Περικλῆς ἐβουλήθη νὰ καταστήσῃ τὴν ἱερὰν Ἀκρόπολιν, ἣτις δὲν ἦτο πλέον χρήσιμος ὡς φρούριον, σεμνὴν ἔδραν τῶν θεῶν, ἐγκαλλώπισμα τῶν Ἀθηνῶν καὶ τῆς Ἑλλάδος συμπάνσης ἀγλαΐας. Συμπράξει δὲ τοῦ Φειδίου, ὁ ὁποῖος πάντα διείπε καὶ πᾶσιν ἐπιστάτει τοῖς τεχνίταις, ἀνήγειρε ναοὺς καὶ ἄλλα οἰκοδομήματα ὑπερῶτερα μὲν μεγέθει, αἰμίχρα δὲ μορτῇ καὶ χάριτι, ἅπερ φαίνονται μᾶλλον μέρη ἁναρμονίου ὅλου ἢ αὐτοτελῆ καὶ αὐθάκαστα κτίρια. Ἐν τῇ θέσει τοῦ ὑπὸ τῶν Περσῶν ἐμπρησθέντος παλαιοῦ τῆς Ἀθηνᾶς ναοῦ, τοῦ Ἑκατομπίδου, ἀνήγειρε μείζονα τούτου δώριον γὰρ, τὸν ἀπαραμίλλον Παρθενῶνα, ἀρχιτεκτονούντων τοῦ Καλλικράτους καὶ τοῦ Ἰκτίνου, τοῦ δὲ Φειδίου ἐπισκοποῦντος τῆς πλαστικῆς διακοσμήσεως αὐτοῦ. Ἀνέκτισε δὲ καὶ τὸ ἄρχαιον τῆς Πολιάδος Ἀθηνᾶς ἱερὸν, τὸ Ἐρέχθειον, οὗ ἡ οἰκοδομή, εἰς ἰώνιον ρυθμῶν, ἐπερατώθη μετὰ τὴν τελευταίην αὐτοῦ. Καὶ ἐν τῇ μόνῃ εἰς τὴν Ἀκρόπολιν εἰσοδῷ (διότι μίαν παρείχετο εἰσοδον, πᾶσα ἀπότομος οὕτα καὶ τεῖχος ἔχουσα ὄχυρὸν) ὠκοδομήσατο διὰ τοῦ ἀρχιτέκτονος Μνησικλέους τὸ Προπύλαια, προέχοντα κόσμῳ καὶ μεγέθει τῶν λίθων, ἁναρμόνιον δὲ σύνθεσμον τῶν δύο ρυθμῶν ἀναδεικνύοντα. Τῶν οἰκοδομημάτων τούτων περιετώ-

θησαν μέχρις ἡμῶν ἐρείπια ἱκανά, ὅπως παρασχῶσιν ἡμῖν ἐννοσίαν ἀκριβοῦς τῆς τελειότητος καὶ τῆς λαμπρότητος αὐτῶν.

Ἦσαν τότε οἱ καλοὶ χρόνοι τῆς Ἀττικῆς τέχνης, ὅτε τῇ ἀρχιτεκτονικῇ συνήμαρτον ἡ πλαστικὴ καὶ ἡ γραφικὴ καὶ αἱ λοιπαὶ καὶ ὁλόου τέχναι. Μετὰ ταῦτα, ἀπὸ τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου καὶ μετέπειτα, κακῶς χωροῦνται τῶν πραγμάτων τῆς Ἀθηναϊκῆς πολιτείας καὶ ἀφανισθέντος τοῦ πλούτου καὶ τῆς δυνάμεως ταύτης, ἡ κτίσις πολλῶν καὶ μεγάλων οἰκοδομημάτων περιωρισθὴ σφίδρα ἐν Ἀθῆναις. Ἀλλαχοῦ τῆς Ἑλλάδος ὅμως οἱ πολῖται ἐφιλοτιμούντο νὰ κοσμήσωσι πολυτελῶς τὰς ἐσθῶν πόλεις, ἐγείροντες ναοὺς καὶ θέατρα, στοάς καὶ γυμνάσια, στάδια, δικαστήρια καὶ ἄλλα παιδοπακὰ μνημεῖα. Ἀλλ' ἐκ τῆς φιλοκαλῶ καὶ φιλοτιμῶ ταύτης τάσεως τῶν Ἑλλήνων πρὸς καλλωπισμὸν τῶν ἰδίων πόλεων οὐδεὶς ἐγεννήθη νέος ρυθμὸς ἀρχιτεκτονικῆς. Ἐπενόησε μὲν, ὡς λέγεται, ἀρχιτεκτων τις δύναμις Καλλιμαχος νέον κιονόκρανον, τὸ Κορινθιοῦργος, συνιστάμενον εἰς σύνθεσιν τινα καὶ συγγιμένον τῶν εἰκῶν τοῦ Ἰωνικοῦ κιονόκρανου μετὰ σχηματῶν ἀπομιμουμένων καλαθῶν καὶ τραχέα φύλλα ἀκάνθου, ἀλλὰ τοῦτο ἐθεωρεῖτο ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων ὡς τις παραλλαγή τῆς Ἰωνίου ἐργασίας. Πρῶτος δὲ παρήγαγον ἐκ τούτου νέον ρυθμὸν οἱ Ῥωμαῖοι, οἵτινες διὰ τούτου, διὰ τῆς συγχοτέρας χρήσεως τῆς γνωστῆς καὶ τοῖς παλαιότεροις Ἑλλήσιν ἀφίδος ἢ καμάρας καὶ τῆς θέλου καὶ διὰ τῆς ἐπινοήσεως καινοφανῶν ἀρχιτεκτονικῶν ποικιλιῶν ἐδυνήθησαν νὰ ἐμπυσήσωσιν εἰς τὴν ἀρχιτεκτονικὴν τῶν Ἑλλήνων νέαν ζωὴν, νὰ δώσωσιν αὐτῇ τροπὴν ἄλλην καὶ ποικιλοτέρας διὰ ταύτης νὰ πληρώσωσιν ἀνάγκας.

Ἐκ πασῶν τῶν τεχνῶν ἡ ἀρχιτεκτονικὴ πρώτη ἐξίκατο ἐν Ἑλλάδι εἰς τὸν κολορῶνα τῆς τελειότητος. Βραβεῖ δὲ καὶ ἐπισφαλεῖ βήματι ἠκολούθησε ταύτῃ ἡ γράφικη, καθ' ὅσον τοῦλάχιστον δυνάμεθα νὰ γινώσκωμεν. Καὶ λέγομεν τούτο, διότι ἐξ ὅλης τῆς περιόδου τῆς ἀναπτύξεως αὐτῆς, ἀπὸ τῶν χρόνων τῆς ἀκμῆς τῆς τέχνης μέχρι τῆς υποδουλώσεως τῆς Ἑλλάδος ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων, μέχοι τῶν χρόνων τῆς παρακμῆς καὶ τῆς διαφθορᾶς, οὐδεὶς πίναξ, οὐδὲν ἔργον ὑνομαστοῦ ζωγράφου περιεσώθη εἰς ἡμᾶς. Τὰ ἔργα τοῦ Πιολεμνῆτος, τοῦ Ζευξίδους, τοῦ Ἀπελλοῦ καὶ τῶν λοιπῶν ἐπιφανῶν ζωγράφων οὐδαμῶθεν ἄλλοθεν γινώσκωμεν, εἰμὲν ἐκ τῶν περὶ τούτων μνηστειῶν τῶν ἀρχαίων συγγραμμάτων. Ἡ ἐντύπωσις, ἣν ἐνεπνεύουν ταῦτα εἰς τοὺς θεωμένους, ἡ αὐτὴ ὑπερῶγκου πολλακίως ἐκτίματος ἀγορὰ αὐτῶν, εἰσι τερμῆρια τῆς ἀρίστης αὐτῶν ἐργασίας· ἀλλ' ἡμεῖς ἀδυνατοῦμεν, ὡς εἰκός, ἐκ τούτων καὶ μόνων νὰ λάβωμεν ἐννοσίαν τινα τῶν καλλιτεχνημάτων ἐκείνων ἢ

νὰ κρίνωμεν αὐτά. Μόλις δὲ ἀμυδρὰν παρέχει ἡμῖν ἰδεᾶν τοῦ κάλλους καὶ τῆς ἐντελείας αὐτῶν ἢ θεωρία τῶν πολλῶ μεταγενεστέρων καὶ πρὸς δισκόσκειν οἰκίων πεποιημένων ζωγραφημάτων. τῶν εὐρεθέντων ἐν αὐτῇ τῇ Ἰώμῃ, ἐν Ἡρακλείῳ καὶ ἐν Πισμπίᾳ, καίτοι ταῦτα ἔργα ἀδόκιμα ὄντα ταπεινῶν χειρῶν χνῶν δὲν πρέπει νὰ συγκρίνονται πρὸς τὰ θαυμάζομενα καλλιτεχνήματα τῶν ἐπιφανῶν ζωγράφων.

Ἄλλ' ἓνα ὑποδεέστερον τῆς Ἑλληνικῆς γραφικῆς κλάδον, τὴν κεραμογραφίαν, γινώσκουμεν ἄριστα καὶ δυνάμεθα νὰ παρακολουθήσωμεν τὴν ἱστορίαν τῆς πρώτης ἀρχῆς, τῆς ἀναπτύξεως, τῆς ἀκμῆς καὶ τῆς παραμῆς αὐτοῦ, καθ' ὅλην τὴν ἀρχαιότητα. Ἐνεκα τοῦ ἔθους νὰ συνθάπνυνται τοῖς νεκροῖς ἐν τοῖς τάφοις παντοειδῆ γραπτὰ ἀγγεῖα, περιεσώθησαν μέχρις ἡμῶν χιλιάδες τοιοῦτων. Τὰ ἀγγεῖα ταῦτα ἐκοσμοῦντο διὰ παντοδαπῶν γραφῶν, αἵτινες συχνὰκις εἶναι ἀπόγραφα τῶν ἔργων μεγάλων ζωγράφων· ἄλλ' αἱ γραφαὶ αὗται ἐποιοῦντο ὑπὸ ἀσέβων χειροτεχνῶν, τοῦτο δ' ἔνεκα ἐλάχιστοι συντελοῦσιν εἰς γνῶσιν τῆς θαυμαστῆς τέχνης τῶν ἐπιφανῶν δημιουργῶν. Ἐν τοῖς εὐρήμασι τῶν προϊστορικῶν χρόνων, ὡς ἐν τοῖς Τρωϊκοῖς, τοῖς Μυκηναίοις καὶ τοῖς Τυρηνθίοις τοῦ Σπλήμν καὶ τοῖς Κυπριακοῖς τοῦ Κεσόλα, συγκαταλέγονται καὶ γραπτὰ κεράμεια ἀγγεῖα. Ὁ διὰ ποικιλωτῶν συνθεσῶν καὶ συμβολῶν τῶν γραμμῶν κόσμος αὐτῶν ἐμφαίνει ἀπ' ἀρχῆς, ἀπὸ τῶν πρώτων καὶ ἀτέχνων προϊστορικῶν ἀγγείων τὴν φιλόκαλον ἐκείνην αἰσθησὶν τῆς εὐρυθμίας καὶ τῆς ἁρμονίας, ἣτις ἐν τῷ μετέπειτα χρόνῳ παρήγαγε θαυμάσια καλλιτεχνήματα. Ὁ ἀρχαιότατος τρόπος τῆς ἐργασίας, μετὰ τὸν προϊστορικόν, εἶναι ὁ τῶν ὑποξάνθων ἄνευ γυνώσεως ἀγγείων τῶν ἐχόντων γραφὰς ἐρυθρὰς, φαιᾶς, ὑπομελαίνας καὶ ἰσοφαεῖς ἀνθρωπίνων καὶ ζώων, κοσμοῦσας κατὰ ζώνας περιεργάμους τὸ ἀγγεῖον. Τὰ ζῶα εἶναι ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἄγρια θηρία ἢ τερατόμορφα τῆς φαντασίας πλάσματα, ὁ δὲ ὅλος τύπος τῶν γραφῶν εἶναι Ἀσιατικός. Ὁ Ἑλληνικὸς τρόπος τῆς ἐργασίας ἀρχεταί διαπλασσόμενος κυρίως ἀπὸ τῆς ἀμέσως ἐπομένης ταύτης τάξεως τῶν ἀγγείων, ἣτοι τῶν γεγανωμένων πυρῶν ἢ ἐρυθρῶν, τῶν ἐχόντων γραφὰς μελαίνας. Ἐν τούτοις ἐξέλιπον μὲν τὰ θηρία, ὁ δὲ ποικιλόγραμματος κόσμος προσέλαβεν ὡρισμένον Ἑλληνικὸν τύπον. Ὑπάρχουσι δὲ διάφοροι παραλλαγὰι τῆς τάξεως ταύτης, ἄλλων μὲν ἐχόντων ὅλον τὸ ἔδαφος ἐρυθρόν, ἄλλων δὲ—καὶ ταῦτα ἐμφαίνουσι τὴν μετάβασιν εἰς τὴν ἐπομένην τάξιν—μέγα μέρος τοῦ ἐδάφους εἶναι μέλαν, ἀρισμένου ἐμπροσθεν καὶ ἔπιθεν χώρῳ τινὸς ἐρυθροῦ. Αἱ μελαίναι γραφαὶ εἰσιν ἀπλᾶι σκιαγραφίαι ἀνθρωπίνων μορφῶν,

τὸ δὲ περίγραμμα τῶν χειρῶν καὶ τῶν ποδῶν αὐτῶν εἶναι ἀτελέστατον καὶ ἀτεχνότατον. Καὶ ὁμοῦς τὰ τοιαῦτα ἀγγεῖα ἐποιοῦντο ἐν τοῖς χρόνοις τῆς ἀκμῆς τῆς ἀρχιτεκτονικῆς. Τῆς ἐπομένης ταύτης τάξεως τὰ ἀγγεῖα, ἐχόντα γραφὰς κίρρας ἢ ἐρυθρὰς ἐπὶ μελάνος ἐδάφους, ἀναφέρονται εἰς τοὺς χρόνους τῆς ἀκμῆς τῆς Ἑλληνικῆς τέχνης. Τα ἀκριβῶς καὶ αὐστηρῶς περιγεγραμμένα ζῶδια περιβάλλονται ὑπὸ στιλπνοτάτου καὶ στερεωτάτου μέλανος γανώματος· τὰ σχήματα τῶν ζώων τούτων, συμπληρούμενα διὰ λεπτῶν μελαίνων γραμμῶν, εἰσὶν εὐγενῆ σεμνα καὶ χαρίεντα, μαρτυροῦντα ὅτι ἡ συγχρονος αὐτοῖς γραφικὴ εἶχε τὰ μέγιστα τελειοποιήθῃ. Τῆς αὐτῆς ἀκμαζούσης τέχνης εἰσὶ καὶ αἱ Ἀσιακαὶ λευκοὶ, αἱ λευκὸν ἔχουσαι ἔδαφος καὶ νεκρὸς παραστάσεις· τὰ ἐν ταῦταις ζῶδια δὲ ἐλευθέρας καὶ ἀδιάστου γραφίδος περιγεγραμμένα κοσμοῦνται ποικίλοις χρώμασι. Μετὰ τὴν τάξιν ταύτην τοῦ καλοῦ τρόπου τῆς κεραμογραφίας ἔπεται ἡ τοῦ πλουτοῦ τρόπος, ἣτις ἐμφαίνει τὴν παρακμὴν καὶ κατὰ πτωσιν τῆς τέχνης. Τὰ ἀγγεῖα τῆς τάξεως ταύτης εἰσὶν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μεγάλα καὶ περιττῶς ἐκοσμημένα· αἱ γραφαὶ ἔχουσι πλεῖστον χρωμάτων καὶ χρυσοῦ, ἀλλ' ἡ τῶν κοσμημάτων λαμπρότης, τῶν παρατάσεων ἢ ποικιλία, καὶ τοῦ γανώματος ἡ στιλβὴ οὐδὲ μὴ ἀναπληροῦσι τὴν ἑλλειψὶν τῆς συμμέτρου χαρίτος καὶ τῆς ἀπεριττου φιλοκαλίας· τούναντιον δ' ἡ ἐπιτετηδευμένη καὶ φιλόκομος γραφὴ αὐτῶν ἐλέγχει τὴν βέλθυμα κατὰ πτωσιν τῆς τέχνης.

Ἀλλὰ καὶ τοῦ καλοῦ τρόπου τῆς κεραμογραφίας αἱ γραφαὶ παρρηῶς ὑπολείπονται τῆς τελειότητος, εἰς ἣν εἶχεν ἀνυψοῦν ἡ γραφικὴ κατὰ τὴν ἀρχαιότητα καὶ ἣν ἐν τῶν μαρτυρίων τῶν παλαιῶν συγγραφεῶν τευμαζομένη· διότι αἱ γραφαὶ αὗται εἶναι ποικιλογραφίαι μᾶλλον καὶ οὐχὶ ζωγραφίαι, περιοριζόμεναι εἰς ἐπίχρωσιν καὶ διακόσμησιν τοῦ περιγράμματος διὰ χρωμάτων, μὴ φυσικῶν, καὶ ἀμελεῖσθαι παντάπασι τῆς ἀπὸ τοῦ φωτὸς καὶ τῆς σκιᾶς ἐνεργείας. Πικρὰ δὲ πληροῖ ἡ κεραμογραφία τοὺς μείζοντας καὶ δυσχερεστέρους ὄρους τῆς γραφικῆς, τὸν τῆς εὐρύθμικου καὶ ἐνείας συνθέσεως, τὸν τῆς διαπικτικῆς, τὸν τῆς πλαστικῆς ἐξεργασίας τῶν σωματιῶν διὰ τοῦ χρωματισμοῦ, τὸν τῆς ἐμαλῆς διαχύσεως καὶ τῆς ἐντάσεως τοῦ φωτὸς ἢ τῆς σκιάς καὶ ἀποχρώσεως τῆς σκιάς, ἐξ ὧν ἀποτελεῖται ἑναρμόνιον καλλιτεχνικὸν σινολόν.

Ἀλλ' ἴσα καὶ ἡ Ἑλληνικὴ γραφικὴ ἡ ἐλευθέρα τέχνη τῶν μεγάλων ζωγράφων ἐπλήρου τοὺς ὄρους τούτους; Κατώρθωσε νὰ ἀπομιμηθῇ πιστῶς καὶ ἀκριβῶς τὴν φύσιν καὶ νὰ ἀνυψωθῇ οὕτως ὑπὲρ αὐτῆς τῆς θευλικῆς μιμήσεως, δημιουργοῦσα ἔργα τέλεια, κηλοῦντα τὴν φύσιν; Κρίνοντες ἐκ τῆς ἐντυπώσεως, ἣν τὰ ἔργα τῶν μεγάλων ζωγράφων ἐνεποιούν εἰς

τοὺς συγχρόνους, ἐπειλομεν νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι ἡ γραφικὴ εἶχε εὐρίσκει εἰς μεγίστην τελειότητα, ἀπ' οὗ οἱ ἀρχαῖοι ἐβελούρουσαν αὐτὴν ἐ φαιμύλλον τῆς πλαστικῆς, ἥς πολλὰ μνημεῖα θαυμάζομεν νῦν ὡς πρότυπα ἀνερίκτου ἐντελείας. Ἐν τῇ πρώτῃ ἀρχῇ αὐτῆς ἡ γραφικὴ ἐν Ἑλλάδι δὲν διέφερε τῆς ἐν Αἰγύπτῳ. Διότι καὶ ἐν Ἑλλάδι ἡ γραφικὴ ἤρχισεν ἀπὸ σκιαγραφημάτων καί μονοχρωμάτων, δὲν ἦτο δὲ πολὺ παλαιὸς ὁ Εὐμαρος, ὁ πρῶτος διακρίνας τὴν μορφήν τοῦ ἀνδρός ἀπὸ τῆς μορφῆς τῆς γυναικός, καὶ πιθανῶς ἤκμασεν ἐπὶ τῶν Μηδικῶν ἢ ἐλπίῳ πρότερον ὁ Κλεωναῖος Κίμων, ὁ ἐπινύσας τὴν καταγραφὴν, ὁ ἐστὶ τὴν ἐκ πλαγίου ἀπεικονίσαι τῆς ἀνθρωπίνης μορφῆς, καὶ θυνηθεὶς νὰ ζωγραφῇσιν ἀνθρώπους ἄνω ἢ κάτω νεύοντες. Πρῶτος δὲ θαυμάζομενος ζωγράφος εἶναι Πολύγνωτος ὁ Θάσιος, ὁ φίλος τοῦ στρατηγοῦ τῶν Ἀθηναίων Κίμωνος, ἀκμάσας περὶ τὰ 475 μέχρι τοῦ 450 π. Χ. ἦτοι μέχρι τῶν χρόνων τοῦ Περικλέους καὶ τοῦ Φειδίου. Εἰ καὶ ὁ χρωματισμὸς του ἦτο ἀπλοῦς, ὅμως φαίνεται ὅτι ἐπέζητει καὶ ἐπετύγχανε τὴν ἀληθῆ καὶ ἀκριβῆ ἀπεικονίσαι τῆς φύσεως. Ἐν τῇ Λέσχῃ τῶν Κινιδίων ἐν Δελφοῖς αἱ ὑπ' αὐτοῦ ἀπεικονισμέναι μορφαὶ ἦσαν τεταγμέναι κατὰ συστήματα, ἐν ἑκάστῳ δὲ τούτων προεῖχον οἱ κυριώτατοι τῶν ἀπεικονιζομένων. Πιθανῶς δὲ ὑπῆρχον ἐν τῷ μυθῷ μικρότεροι εἰκόνας κατὰ τοὺς νόμους τῆς διαπικτικῆς. Ὡς πρὸς τοῦτο προήγαγε τὴν τέχνην τὸ θεάτρον, διότι ἡ σκηνὴ τοῦ θεάτρου ἐδεῖτο σκηνογραφῶν, αἵτινες ἀπὸθεν δρωμένοι ἐφαίνοντο ὡς γράφει συνεχῆς, ἐγγύθεν δὲ ὡς ἄθροισμα ἀνάρχων ἐν ἑτεροῖν καὶ ἀνισοῖν αὐταῖς μορφῶν καὶ σχημάτων. Τὸν ἀταρξὴ καὶ ἀπατηλὸν τοῦτον τρόπον, ὃν αὐστηρῶς κατέκρινον οἱ ἀρχαῖοι, μωμῆσεως μάλλον ἢ μιμήσεως ἄξιον λέγοντες, καὶ κατ' οὐδὲν τῆς γρητσίης ἀπολείπομενον, ἐφήρμοσεν ἐν ταῖς ἐπὶ πινάκων γραφαῖς Ἀπολλόδορος ὁ Ἀθηναῖος, ὁ πρῶτος ἐξευρὼν φθορὰν καὶ ἀπόχρωσιν σκιᾶς, οὐ ἔνεκα καὶ σκιαγράφος ἐπωνομάσθη.

Τοιαύτη ἦν ἡ κατάστασις τῆς γραφικῆς ἐν Ἀθήναις κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Περικλέους· ἔτεμεν αὕτη νέας ὁδοὺς ἐν τῇ τέχνῃ. ἄλλ' ἔστι ἐν τῇ ἀρχῇ αὐτῶν. Αἱ περαιτέρω πρόοδοι τῆς γραφικῆς δρῶνται εἰς πόλεις ἄλλας, ἰδίᾳ δὲ εἰς τὸ Ἰωνικὸν καὶ εἰς τὸ Σικυωνίον ἐργαστήριον. Εἰς τὸ Ἰωνικὸν ἡ ἀσιατικὸν ἐργαστήριον ἀνέκυσεν ὁ Ζεῦξις, ὁ Παρράσιος καὶ ὁ Τιμάνθης, δι' ὧν ἡ τέχνη προήχθη μέχρι πλάνης τῆς εὐσεως. Διότι λέγεται ὅτι ὁ μὲν Ζεῦξις ζωγράφητε σταφυλὰς ὡς ἀπατηθέντα τὰ πτηνὰ ἐξέλαδον ὡς ἀληθινὰς, ὁ δὲ Παρράσιος θόνην. ἦν πλανηθεὶς αὐτὸς ὁ Ζεῦξις ὑπέλαδεν ἀληθινὴν. Οἱ ζωγράφοι οὗτοι, οἵτινες μεγάλως ὑπερῆραν ἐπὶ τῇ τέχνῃ αὐτῶν, ἀβρῶς δὲ καὶ μεγαλοπρεπῶς διηγιώντο, δὲν περιωρίζοντο εἰς μόνην τὴν θαυμασίαν

τῆς φύσεως ἀπομίμησιν, ἀλλὰ καὶ εἰς ἀναπαραστάσιν τῶν παθῶν τῆς ψυχῆς ἐξεῖχον. Ἀλλ' ἡ τέχνη τῶν ζωγράφων τούτων, οἵτινες ἤκμασεν ἐπὶ τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου, μετέστη ἀπὸ τῆς σεμνότητος καὶ τῆς αὐστηρότητος τῆς Πολυγνώτου εἰς θωπεῖαν τῶν αἰσθησῶν καὶ ἐπεξήτει πολλάκις νὰ κινή εἰς θαυμασμὸν καὶ ἐκπλήξιν τοὺς θεωμένους διὰ καινοτρόπων καὶ ἀλλοκότων ἐπεισιῶν, ἀποφεύγουσα τὰ δημώδη καὶ τὰ κοινὰ θέματα. Τὸ δὲ Σικυωνίον ἐργαστήριον ἦν καθαυτὸ σχολή, ἥς ἀρχηγὸς ἦτο Πάμφιλος ὁ Ἀμριπολίτης μαθητὴς τοῦ Σικυωνίου Εὐπύμπου. Διακρίνοντο δὲ πιθανῶς οἱ Σικυωνικοὶ ζωγράφοι διὰ τὴν ἀκριβείαν τοῦ περιγράμματος τὴν δεξιὰν σύνθεσιν καὶ τὴν ἐπιτυχὴ τοῦ ἥθους παραστάσιν· τούτων δ' ἕνεκα ἐπὶ πολὺ ἠνθῆσεν ἡ δόξα τῆς Σικυωνίας χρηστογραφίας, ὡς μύνης ἀδιάφθορον ἐχούσης τὸ καλόν. Ὑπὸ τοῦ Σικυωνίου ἐργαστηρίου ἐτελειοποιήθη καὶ ἡ ἐγκαυστικὴ ζωγραφία, ἐν ἣ ἀριστοτέχνης ἀνεδείχθη Πausias ὁ Σικυωνίος. Πάντας ὅμως τοὺς ζωγράφους τούτους καὶ τοὺς ἄλλους συγχρόνους ὑπερέβαλε καὶ εἰς ἀκρότατον προήγαγε τὴν ζωγραφικὴν τέχνην ὁ Κολοσσῶνιος Ἀπελλῆς, ἐμῆλικος Ἀλεξάνδρου τοῦ Μεγάλου, ὅστις συνήνθη ἐν ταῖς ἐργοῖς αὐτοῦ τὸ ἀνθρῶπιν καὶ χαρίεν τοῦ Ἰωνίου ἐργαστηρίου καὶ τὴν ἐμπειρίαν καὶ ἀκριβείαν τοῦ Σικυωνίου. Μετὰ τὸν Ἀπελλῆν ὀνομαστός ζωγράφος ἐγένετο Πρωτογένης ὁ Καύνιος, ὑπέρτερος ἐκείνου κατὰ τὴν ἐπεξεργασίαν τῶν γραφῶν, ἀλλὰ πολλῶν ὑποδεέστερος κατὰ τὴν χάριν. Περὶ τούτου ἔλεγεν ὁ Ἀπελλῆς, ὅτι ὑπερέτεχε μὲν ἐν πᾶσιν, ἀλλ' ἠγνόει νὰ ἀποσῇ ἐν καιρῷ τὴν χεῖρα ἀπὸ τοῦ ἔργου· διότι φαίνεται, ὅτι ἐπέζητει ὁ Πρωτογένης μικρολέγον ἀκριβείαν ἐν τοῖς ἔργοις του. Διὰ τοῦ Ἀπελλοῦ ἡ γραφικὴ ἐφθάσεν εἰς ὑψίστην ἀκμὴν· ὁ Πρωτογένης οὐδαμῶς προήγαγεν αὐτὴν πλεύτερον, ἥκιστα δὲ οἱ μετὰ τοῦτον ζωγράφοι. Μετὰ τὸν Πρωτογένην μνημονεύονται ὀνομαστοὶ τινες ζωγράφοι, οἷος Θέων ὁ γράψας τὴν Ὀρέστου μητροκτονίαν καὶ ὀπλίτην ἐκδοκθούσαν, ἄνω τῶν πολεμίων εἰσβαλόντων καὶ θηρούντων τὴν γῆν, Ἀετίων ὁ γράψας τὴν Ῥωξίνην καὶ Ἀλεξάνδρου γάμον καὶ παρεμβάλων ἐν τῷ πίνακι χαρίεντα καὶ κωμικὰ ἅμα θέματα Ἑρῶτων πειζόντων. Ἀλλ' ἡ τέχνη βαθμυδὴν παρκαμάχουσα προέκρινε τῶν μεγάλω γραφῶν τὰς ῥωπογραφίας καὶ οἱ ζωγράφοι ἀπεικονίζον εὐχρῆστως ξένια, ὅ ἐστιν δῶπράς καὶ ἀγρεύματα καὶ ἐψώνια, ἢ σκηνὰς τοῦ καθημερινοῦ βίου ἢ καὶ τοπειογραφίας ἐνίοτε. Καὶ αἱ γελοιογραφαὶ δὲν ἦσαν ἀγνωστοί, γούλοι καλούμεναι ἀπὸ τινος Γούλου ὃν Ἀντίφιλος ὁ ζωγράφος διεκωμώδησεν ἀπεικονίσας πιθανῶς ὑπὸ μορφήν γούλου, ἦτοι χοιριδίου. — Συνελόντι εἰπεῖν, οὐ μόνον εἶχε καταστῆ τὸ πάλαι τελεῖα τέχνη

ἡ γραφικὴ, ἀλλὰ καὶ πάντα τὰ εἶδη αὐτῆς ἦσαν γνωστὰ τοῖς Ἑλλήσιν. Παραδείγματα πάντων τῶν εἰδῶν ἔχομεν ἐν τοῖς ανευρεθεῖσι μνημείοις τῆς γραφικῆς τέχνης τῶν ῥωμαϊκῶν χρόνων· ἀλλ' ἐν τοῖς οὐδὲν διεσώθη τῆς ἐντελείας καὶ τῆς χάριτος τῶν πινακῶν τοῦ Ἀπελλοῦ.

Εὐτυχῶς μετὰ τῶν γραφικῶν δὲν συγκατεστράφησαν πάντα τὰ καλὰ μνημεῖα τῆς γλυπτικῆς τῶν Ἑλλήνων· καὶ τὸ εὐτύχημα εἶναι μέγα, διότι καὶ ἡ πλαστικὴ εἶναι ἡ κατ' ἐξοχὴν Ἑλληνικὴ τέχνη, καὶ ὅμοια τοῖς Ἑλληνοῖς πλαστικά ἐργα οὐδὲν ἄλλο ἔθνος κατώρθωσέ ποτε νὰ δημιουργήσῃ. Καὶ τῆς γλυπτικῆς αἱ πρῶται ἀρχαὶ ἦσαν εὐτελεῖς, ἢ δὲ ἀνάπτυξις ταυτῆς σχετικῶς βραδύως ἤρχισεν· οὕσα ὑπηρετικὴ τέχνη τῆς θρησκείας, εἶδε πρῶτον νὰ διαρρηχθῇ τὰ ἀπὸ ταυτῆς δεσμά· ἀλλ' εἶδε πλὴν τούτου καὶ τὰ τεχνικὰ κωλύματα νὰ κατανικήσῃ, νὰ καταστή κυρία τῆς σκληρᾶς ἢ βαρείας ὕλης, τῆς ὁποίας εἶχε χρεῖαν, μέχρις οὗτο μορφωθῇ εἰς τέχνην αὐτοτελῆ καὶ ἐλευθέραν. Ὑπῆλθε πλαστικῆς ἡ σάν ξύλα, μέταλλα, λίθοι. Ἀλλὰ τὸ ξύλον ἐκοσμεῖτο διὰ μεταλλίνων κοσμημάτων, διὰ προστυπῶν μεταλλίνων ἢ ἐλεφαντίνων ζωδίων· τὰ πλεῖστα τῶν παλαιωτάτων πλαστικῶν ἐργῶν ἦσαν σφυρήλατα, ὀλίγα δὲ τινα ἄμωρα ξύλινα, μυθολογούμενα ἐργα ἢ ζωρήματα θεῶν καὶ ἡρώων, ἦσαν ἐκ ξύλου μόνον. Ἡ ἐμπειρικὴ τέχνη, δ' ἦς ἐπεκολλῶντο τῷ ξύλῳ σφυρήλατα κοσμήματα, ἦλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐκ τῆς Ἀσίας. Περὶ τὸν ἐξέστητον δ' αἰῶνα πρὸ Χριστοῦ Γλαῦκος ὁ Χίος πρῶτος ἐξεῦρε τὴν κόλλησιν καὶ τὴν διὰ πυρὸς μάλαξιν τοῦ σιδήρου, μικρῶ δ' ὕστερον Ῥοῖκος καὶ Θεόδωρος οἱ Σάμιοι εὗρον πρῶτοι τὴν τῆξιν τοῦ χαλκοῦ καὶ ἐχώνευσαν ἀγάλματα· ὅπερ δηλοῖ διὰ κατὰ τὸν ἐξέστητον αἰῶνα εἰσῆχθη εἰς τὴν Ἑλλάδα ἡ χώνευσις ἀγαλμάτων· ἐκτοτε δὲ ἡ πλαστικὴ κατανικήσασα τὰς τεχνικὰς δυσχερείας ἀνεπτύσσετο ἐλευθέρως καὶ ταχέως. Λέγομεν δ' ἐλευθέρως, διότι ταυτοχρόνως κατέπεσαν καὶ τὰ ἱερατικά δεσμά. Ἡ τέχνη ἠδύνηθη καὶ ἔλαθεν ἐπίδοσιν ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τῶν ναῶν· ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τῆς θρησκείας παρέμενε μεταδιδεμένη ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν ἐν τῇ αὐτῇ οἰκονομίᾳ, κληροδοτούμενη ἀπὸ τοῦ πατρὸς εἰς τὸν υἱὸν καὶ τοὺς ἐγγόνους. Ὁ ναὸς ἐδεῖτο πλαστικῆς διακοσμήσεως τῆς οἰκοδομῆς, ἐδεῖτο πολυτίμων λίθων καὶ περιτέχνων ἀναθημάτων, ἐδεῖτο ἀγαλμάτων τοῦ θεοῦ, ἀλλ' ἀπῆται νὰ ὦσι ταῦτα, συμφώνως ταῖς ἱεραῖς παραδόσεσιν, ἀκαμπτῇ καὶ τετραγώνοειδῇ, συμμετρικῶς ἔχοντα τοὺς ὁρθομύτους, καθειμένους τὰς χεῖρας καὶ ταῖς πλευραῖς κεκολλημένας, τοὺς δὲ πόδας συμπεφυκότας. Μεγάλῃ δὲ πρόδοος συνετελέσθη, ὅτε οἱ τεχνῖται ἀνεπέτασαν μὲν τοὺς ὀρθομύτους τοὺς ἀγάλμασιν, ἀνατεταμένας δ' ἐποίησαν τὰς

χεῖρας καὶ διαδέχοντάς τὰ σκέλη τούτων. Προήγαγε δὲ πλὴν τούτου τὴν τέχνην καὶ Ἑλληνικὸν τι ἔθος, ὅπερ οὐ μόνον ἀπῆλλαξε παντὸς περιορισμοῦ τὴν παραστάσιν τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος—καὶ ἐν αὐταῖς τοῖς ἀπεικονίσει τῶν θεῶν ἀπορεύουσιν τὴν ἀκαμψίαν, ἐν δὲ τῇ μετέπειτα χρόνῳ καὶ τὴν φορτικὴν μεγαλοπρεπείαν—ἀλλὰ καὶ διήγειρε τὴν ἐφῆσιν τῆς ἐντελείας τῆς μορφῆς καὶ τὴν ἀκράτητον καὶ ἀκαταγώνιστον λατρείαν τοῦ καλοῦ. Ἦν δὲ τὸ ἔθος τούτο τὴν τέχνην γυμναστικῆς, ὅπερ μεγίστην ἔσχε δύναμιν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς πλαστικῆς, μάλιστα ἐξ οὗτο ἐπεκράτησεν ἡ συνήθεια νὰ γυμνῶνται οἱ ἀσκούμενοι. Ἦν τοῖς γυμνασίοις ἐμελέτα ὁ καλλιτέχνης τὸ ἀνθρώπινον σῶμα ἐν τούτοις ἐμορφούτο ἡ φιλοκαλία τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους. Ἐξ οὗτο ἤρχισεν ἡ ἀκμὴ τῶν Ὀλυμπιακῶν ἀγώνων, περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς ἑκτῆς ἑκατονταετηρίδος, ἐπεκράτησε νὰ ἀνατιθῶνται αἱ εἰκόνες τῶν νικούντων ἀθλητῶν ἐν τῇ Ἀλειῇ. Οὕτω δὲ πρόκειντο τῇ τέχνῃ ἐργα πρὸς ἐκτέλεσιν, παρακινούσα ταύτην εἰς μίμησιν τῆς φύσεως. Διὰ τοιούτων δ' ἐργῶν βαθυθεῖν βελτιστευμένη καὶ προσδεύουσα ἔλαβε κατὰ τὰ τέλη τοῦ ἑκτοῦ καὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ πέμπτου αἰῶνος νέαν τροπὴν, ἀκολουθήσασα τὴν εἰδὴν ἧς ἀνήγαγεν αὐτὴν εἰς ἀπαράμιλλον ἐντέλειαν.

Ἡ ἀκμὴ τῆς τέχνης ἐπῆλθε ταχέως, ἀλλ' οὐχὶ ἀποτόμως. Καὶ μὲν πολυθυρήτοι μετόπισι τῶν ἐν Σελινούντι ναῶν, ὧν ἡ ἐργασία εἶναι τραχεῖα, ἄκρως, ὀτελής, θύονται νὰ θεωρηθῶσιν ἄτεχνα κατασκευασματα ἀμαθῶν χειροτεχνῶν· ἀλλὰ καὶ αὐτὰ τὰ περιλάλητα Αἰγινητικά ἀγάλματα τῶν αἰσῶν τοῦ ἐν Αἰγίνῃ ναοῦ τῆς Ἀθηνᾶς, ἐξέχουσιν μὲν διὰ τὴν πιστοτάτην καὶ ἀκριβεστάτην ἀπεικόνισιν τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος, αἱ κινήσεις ἐν αὐταῖς πάσαι καὶ αἱ στάσεις εἶναι μεμετρημέναι καὶ φυσικαί, μετὰ πολλῆς δὲ ἡ μάλλον υπερβολικῆς φυσικῆς ἀληθείας εἶναι ἐξειργασμένοι ἐπίσης αἱ μύες, αἱ ἀρθρώσεις, αἱ φλέβες. Ἀλλ' ἐκ τῶν ἀνδριάντων τούτων ἐλλείπει ἡ ψυχὴ, ἐλλείπει ἡ δημιουργικὴ δύναμις τοῦ καλλιτέχνου ἡ ἐμβάλλουσα ζωὴ εἰς τὸν λίθον. Ἀλλ' ἐν τοῖς ἐργοῖς τοῖς ποιηθεῖσι πενήτηκοντα ἔτη μετὰ ταῦτα, περὶ τὰ μέσα τοῦ πέμπτου αἰῶνος, εὐρηται πᾶν ὅ,τι ἐλλείπει ἐκ τῶν Αἰγιναιῶν. Οἱ τρεῖς μεγάλοι μαθηταὶ τοῦ Ἀργείου Ἀγελάδα, ὁ Μύρων, ὁ Πολύκλειτος καὶ ὁ Φειδίας, προήγαγον τὴν πλαστικὴν εἰς ἀκροτάτην ἐντέλειαν· καθ' ὃν χρόνον διεῖπε τὴν πολιτείαν Ἀθηναίων ὁ Περικλῆς ἡ πλαστικὴ ἦτο ἐν τῇ μεγίστῃ ἀκμῇ· ἐκτοτε ἐξεῦρε νέους τρόπους, ἀλλὰ δὲν ἤδυνήθη νὰ ἀνέλθῃ εἰς μείζον ὕψος. Πρῶτος ὁ Ἐλευθερέως Μύρων, ὅστις κυρίως ἦν χαλκοπλάστης περιώνυμος γενόμενος διὰ τὴν ποιήσιν εἰκόνων ἀθλητῶν καὶ ζώων, ἐνεψύχωσεν ὥς ἄλλος Προμηθεὺς τὴν ὀλὴν, ἐμφυσήσας πνοὴν

ζῶσαν εἰς τὰς ἀψύχους μορφάς. Ὁ συμμαθητὴς τοῦ Μύρωνος Πολυκλείτης ὁ Ἀργεῖος διαφορὰν εἶχε τρόπον ἐργασίας, ἀποτυπῶν ἐν τοῖς ἔργοις αὐτοῦ σὺμμετρον κάλλος, τὴν δὲ ποικίλιαν τῶν γραμμῶν ἐπιτυχάνων διὰ τῆς παραστάσεως κινήσεως ἀνεπαίσθητου ὡς τῆς στηριξεως τοῦ σώματος ἐπὶ τοῦ ἐτέρου τῶν ποδῶν, ἐξ ἧς γεννᾶται ἡ ἀνατρεμικὴ ἀντίθεσις τῶν δυο πλευρῶν, τῆς μὲν βασταζούσης καὶ συσπασμένης, τῆς δὲ βασταζομένης καὶ χαλαρώτερων ἐκτεινόμενης. Ἀμφοτέρων δὲ τῶν ἐμαστών τούτων τὰ πλεονεκτήματα, τὴν παρὰ Μύρωνι ζωὴν καὶ τὸ παρὰ Πολυκλείτῳ κάλλος, συνήγου ἐνταυτῇ ὁ Φειδίας, ὑπερέχων προσέτι ἐκείνων κατὰ τὴν δύναμιν τοῦ ἀποτυπῶν ἐν τοῖς ἔργοις τοῦ θείου σεμνότητά καὶ μεγαλείον.

Ἦκ τὴν μετὰ τὴν Φειδίαν τεχνιτῶν δύο μαλιστα, Σκόπας ὁ Πάριος καὶ Πραξιτέλης ὁ Ἀθηναῖος, ἕτεμον νέας ἐν τῇ τέχνῃ ὁδοὺς ἢ τοὺς ἀρχαίους τρόπους ἰδιορρυθμῶς μετέβαλον. Ὁ Σκόπας ἐνεψύχου τὰ ἀγάλματα αὐτοῦ πληρῶν αὐτὰ σφοδροῦ αἰσθημάτων καὶ τραγικοῦ πάους, καθότι ἀπέδλεπεν εἰς τὴν παράστασιν οὐχὶ τῆς μορφῆς ἀπλῶς, ἀλλὰ κινουμένης ὑπὸ ψυχικῆς ταραχῆς. Ὁ δὲ Πραξιτέλης διέπρεπε καθόλου ἐν τῇ παραστάσει τοῦ νεανικοῦ κάλλους, πλὴν τοῦ τύπου τῆς Ἀφροδίτης, ἧς ἅπαν τὸ κάλλος πρῶτος ἀκάλυπτον ἐγύμνωσεν, ἐξήμευργησε καὶ τὸν τύπον τοῦ ὑγρῶν καὶ κεχαλασμένον ἔχοντο; τὸ σῶμα, τοῦ ἀπαλοῦ, καὶ ἀνθρώπου καὶ ἀνδρότητος νέμοντος καὶ ἐπιθειάζοντος Διονύσου καὶ τὸν τοῦ Ἑρωτος, παιδὸς τρυφεροῦ, εὐανθοῦς τὴν χροίαν, ὑεροῦ ἄνευ μαλακότητος, ἐμπρὸν τι καὶ μίγνυον ἐκ τῶν ὀμμάτων διαυγάζοντος. Πρότυπα νεανικοῦ κάλλους ἦσαν καὶ ὁ Σάτυρος καὶ ὁ Σαυροκτόνος Ἀπόλλων, ὧν πολλὰ σφίζονται ἀπεικασματα. Ὁ ἰδιάζων χαρμηλὴ τοῦ νεωτέρου ἐργαστηρίου τῆς πλαστικῆς, οὗ ἀρχηγότης ἦν ὁ Πραξιτέλης, ἐπεκράτησε μέγχι τῶν χρόνων Ἀλεξάνδρου τοῦ μεγάλου. Τότε δ' ἀνεφάνη Λυσίππος ὁ Σικυῶνιος, ὁ τελευταῖος τῶν μεγάλων Ἑλλήνων γλυπτῶν, ὅστις ἐπενόησε νέους τρόπους τῆς τέχνης. Ὁ Λυσίππος ἐποίησε νέον κανόνα τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος, ἐλέγχοντα μεμελετημένην ἐπιτάξουσιν πρὸς ἐπιτυχίαν ἄλλου ἰδανικοῦ τύπου τελειότητος διαφόρου τοῦ τῶν παλαιότερων τεχνιτῶν. Τὰ μὲν σώματα ἀπειργάζετο ἐπιμηκέστερα καὶ ἰσχνότερα τῆς φυσικῆς ἀναλογίας, τὴν δὲ κεφαλὴν καὶ τὰ ἄκρα μικρότερα, ὅπως οἱ ἐκονιζόμενοι φαίνονται μειζόνες ἢ κατὰ τὴν φύσιν καὶ ἥρωικότεροι.

Πολλοὶ ἦσαν οἱ μαθηταὶ τοῦ Λυσίππου, ἀλλ' οὐδεὶς ἀνεδείχθη ἐνάμιλλος τῷ διδασκάλῳ. Ἐπὶ Ἀλεξάνδρου τοῦ μεγάλου καὶ τῶν διχόφων αὐτοῦ ἡ Ἑλληνικὴ τέχνη ἐπέφευγέτο μέγχι τῶν ἐνδοτέρῳ τῆς Ἀνατολῆς. Ἐν Ἀνατολῇ δέ, καὶ οὐχὶ ἐν ταῖς πρώταις ἐν Ἑλ-

λάδι ἐστίασε τῆς Ἑλληνικῆς τέχνης, ἀνεφάνησαν δύο νέα ἐργαστήρια, τὸ Περγαμηνόν, ἐν τῷ βασιλεῖ τῶν φιλομουσίων Ἀταλίδῳ, καὶ τὸ Ῥόδιον, ἐν τῇ πλουσίᾳ ἐμπορικῇ νήσῳ, ἧς οἱ κατοικοὶ ἐν τοῖς μεταγενεστέροις χρόνοις ἐθεράπευον μετὰ ζήλου τὰ γράμματα καὶ τὰς τέχνας. Διὰ τῆς ἀκριβοῦς παρατηρήσεως τῆς φύσεως καὶ τῆς ἐπιμελοῦς μελέτης τῶν ἔργων τῶν παλαιότερων τεχνιτῶν ἀμφότερα τὰ ἐργαστήρια ταῦτα παρήγαγον ἔργα κινουτὰ τῷ ὁμαθῶς μᾶλλον ἢ τὸν ὁμασμένον τοῦ θεατοῦ, διὰ τὴν φυσικὴν ἀλήθειαν καὶ τὴν ὑπερνικήσιν τεχνικῶν δυσκολιῶν. Οἱ περγαμηνοὶ καλλιτέχναι καινοτομήσαντες ἐπλούτισαν τὴν τέχνην διὰ νέου τύπου, τῆς ἀπεικονίσεως τῶν βαρβάρων, ὃν ἔπλασαν πιστῶς τὴν φύσιν μιμηθέντες καὶ ἀπομακρυνθέντες τῆς παραδόσεως τῆς ἀρχαιότερας τέχνης, ἧτις διέκρινε τοὺς βαρβάρους διὰ μόνου τοῦ ἱματισμοῦ, τὴν ἄλλην μορφήν αὐτῶν ἀπαράλλακτον τῇ τῶν Ἑλλήνων σχηματίζουσα· διακρίνονται δ' ἐπίσης καὶ διὰ τὴν τῆς συνθέσεως τόλμην καὶ δεξιὰν χειρουργίαν, ἐξ' αἷς διαπρέπουσι τοῦ Ῥοδίου ἐργαστηρίου τὰ δημιουργήματα. Ὁ Ῥόδος θαλασσοκρατοῦσα καὶ εὐήμεροῦσα εἶχε καταστή ἔδρα τῆς τέχνης ἀπὸ τῶν χρόνων μαλιστα τῆς πολιτοκρίας τοῦ Δημητρίου μέχρι τῆς περὶ ὁδοῦ τῆς νήσου ὑπὸ τοῦ Κασσίου, ἧτις ἐπὶ τριακόσια περίπου ἔτη δὲν ἐγέννησεν, ὡς αἱ Ἀθηναί, μεγάλους δημιουργοὺς, ἀλλὰ τεχνίτας διδασκόντας μὲν ἐκ τῆς μελέτης τῶν παλαιότερων ἔργων μέχρι τίνος ἐξινεῖται ἡ δύναμις τῆς τέχνης καὶ δεξιῶς ἐπωφελομένους τὰ διδάγματα, ἐπέζη-τούσαντες δὲ νὰ ἐμποῖσι κατὰπλήξιν καὶ θάμβος διὰ κολοσσίων καὶ ἐπιδεικτικῶν ἔργων.

Ἐν τῷ ἐφεξῆς χρόνῳ οὐχὶ σμικρὰ ἦτο ἡ ῥοπή ἣν ἔσχεν εἰς τὰ τῆς Ἑλληνικῆς τέχνης ἡ ῥωμαικὴ φιλομουσία, ἐκδηλωθεῖσα τὸ κατ' ἀρχὰς μόνον ἐν τῇ διαρπαγῇ τῶν καλλιτεχνικῶν θησαυρῶν τῆς Ἑλλάδος. Ῥωμαῖοι στρατηγοὶ ἀπεκράμζον εἰς Ῥώμην κατὰ χιλιάδας τὰ Ἑλληνικὰ ἀγάλματα, λαμπρόνους τοὺς θριάμβους αὐτῶν. Ἀλλ' εἰ καὶ πολλὰκις τοῦτο συνέβη, εἰ καὶ πολυάριθμοι Ῥωμαῖοι ἐκόσμων τὰ μέγαλα καὶ τὰς ἐπαύλεις αὐτῶν διὰ τοιούτων ἀρπαγῶν, ὅμως ἀπειράριθμα ἦσαν τὰ ἐν Ἑλλάδι ἀπολειφθέντα καλλιτεχνήματα. Ἀπίστευτος φαίνεται ὁ καλλιτεχνικὸς πλοῦτος τῶν Ἑλληνικῶν χωρῶν· ἐξορθον καλλιτεχνημάτων οὐ μόνον αἱ πρωτεύουσαι πόλεις, ἀλλὰ καὶ πᾶσα γωνία τῆς Ἑλληνικῆς γῆς, καὶ αὐταὶ αἱ χώραι αἵτινες ἐθειροῦντο ἡμιδάρβαροι, οἷαι ἡ Ἀκαρνανία καὶ τὰ ἐνδότερα τῆς Ἀσίας. Τηλικούτον πλοῦτον οὐδέποτε ἐν τῷ μετὰ ταῦτα χρόνῳ ἐδυνήθη νὰ ἐπιδείξῃ ὁ κόσμος. Κατὰ τὸν δεύτερον ἔτι αἰῶνα μετὰ Χριστόν, ὅτε πολλοὶ τῶν μεγάλων ποτὲ καὶ ὀνομαστικῶν πόλεων εἶχον ἐρημωθῇ καὶ ἐν τῷ τόπῳ ὅπου ἔκειντο ἐφέτεο χόρτος καὶ ἐδόσκοντο ποίμνια,

ἐθιμαζεν ὁ περιηγητὴς Πausanias τὴν ἀμύθητον πλὴθὺν τῶν καλλιτεχνημάτων, ὅσα εἰσέλεπε καὶ περιέγραφε καὶ θαυμάζει μετ' αὐτοῦ ὁ ἀναγνώστης, βλέπων ὅποσα καὶ ὅποια ἔργα ἐδημιούργησαν πόλεις μικραὶ καὶ ἄσμοι.

Ἀλλὰ τὸ ἔργον τῶν Ῥωμαίων δὲν περιωρίσθη εἰς μόνην τὴν ἀρπαγὴν τῶν καλλιτεχνικῶν θησαυρῶν τῆς Ἑλλάδος. Ὅτε ἤρχισαν νὰ κατανοῶσι τὴν τέχνην καὶ νὰ ἡγαπῶσιν αὐτήν, ἀνεβλάστησε καὶ πάλιν ἡ ἑλληνικὴ τέχνη ὑπὸ τὴν προστασίαν φιλομουσίων Ῥωμαίων. Κατὰ τοὺς χρόνους θ' ἐκείνους τῆς παλινγενεσίας τῆς Ἑλληνικῆς τέχνης ἐποικίθησαν ἔργα, ὅσα ὁ Ἀπόλλων τοῦ Βελιδέειρος ἢ Ἀφροδίτη τῶν Μεδίκων, ἢ ἐν Παιτικανῷ κορμῷ τοῦ Ἡρακλέους, ἄτινα μέχρι τῆς εὐρείας καὶ τῆς ἐπιμελεστεράς μελέτης τῶν δημιουργημάτων τῶν καλῶν χρόνων τῆς τέχνης θεωροῦντο κοινῶς ὡς τὰ ἀριστουργήματα τῆς Ἑλληνικῆς πλαστικῆς. Πρὸς τὰ Φαίλια· Ν. Γ. Πολίτου, Ἑλλάς, βίος τῶν ἁρχαίων Ἑλλήνων (1886). Brunn Gesch. d. griech. Künstler (2 τ. Στουτγ. 1857-9). Πρὸς δὲ βλ. τὴν βιβλιογρ. ἐν τοῖς περὶ ἑκάστης τέχνης ἄρθροις, ὡς καὶ λ. Ἀρχαιολογία κτλ. [Φ. Π.]

Ἑλληνικὴ φιλολογία.—Α'. Ἡ ἀρχαία καὶ μέση ἱστορία τῆς ἑλλ. φιλολογίας τῆς καὶ ἄλλως λεγομένης γραμματολογίας (Literaturgeschichte) ἀρχεται κατὰ μὲν τὴν μερίστην αὐτῆς χρονικὴν ἑκτασιν ἀπὸ τοῦ δωδεκάτου π. Χ. αἰῶνος καὶ διήκει μέχρι τῆς ἀλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τῶν Τούρκων, περιλαμβάνουσα πλείονα τῶν 2500 ἐτῶν· κατὰ δὲ τὴν στενωτέραν ἀρχεται ἀπὸ τῆς ἐμφανίσεως τῶν πρώτων γραπτῶν μνημείων, τῶν ἑλληνικῶν ἐπῶν, ἧτοι ἀπὸ τοῦ 950 π. Χ., καὶ λήγει μετὰ τῆς βασιλείας τοῦ αυτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ ἧτοι κατὰ τὸ 527 μ. Χ., περιέχουσα οὕτω χρονικὸν διάστημα 1500 περίπου ἐτῶν. Τὸ μέγιστον αὐτῆς χρονικὸν διάστημα διαιρεῖται εἰς ἐξ περιόδους. Καὶ ἐν μὲν τῇ πρώτῃ περιόδῳ περιλαμβάνεται ἡ ἐποχὴ ἢ ἀπὸ τῆς πρώτης πολιτικῆς ἐμφανίσεως τοῦ ἀρχαίου Ἑλληνικοῦ ἔθνους μέχρις Ὀμήρου ἧτοι μέχρι τοῦ 950 π. Χ., ἧτις καλεῖται προσημηρικὴ· ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ ἢ ἀπὸ Ὀμήρου μέχρι τῶν Περσικῶν πολέμων 950-500· ἐν δὲ τῇ τρίτῃ ἢ ἀπὸ τῶν Περσικῶν πολέμων μέχρις Ἀλεξάνδρου τοῦ μεγάλου 500-336· ἐν δὲ τῇ τετάρτῃ ἢ ἀπὸ Ἀλ. τοῦ μεγάλου μέχρι τῆς ἀρχῆς τῆς Ῥωμαϊκῆς αυτοκρατορίας 336-30· ἐν δὲ τῇ πέμπτῃ ἢ ἀπὸ Ἀυγούστου μέχρις Ἰουστινιανοῦ ἧτοι 30 π. Χ. μέχρι 529 μ. Χ., ἐν δὲ τῇ ἕκτῃ ἢ ἀπὸ Ἰουστινιανοῦ μέχρι τῆς ἀλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως 529-1453. Ἐνταῦθα ὁ ἀπραγματευθῆναι μόνον περὶ τῶν πρώτων πέντε περιόδων τῆς ἑλλ. φιλολ., τῆς ἑκτῆς θεωροῦ-

μένης ὡς αὐτοτέλους καὶ Βυζαντιανῆς ἰδίᾳ ἐπιλεγόμενης. Ἡ πρώτη μὲν δὲ τοῦτο συντομωτάτα θάτι περ ἑκάστου τῶν ἑλλ. ποιητῶν καὶ συγγραφέων γίνεται λόγος ἰδιαίτε-
ρως ἐν ἰδίῳις ἄρθροις.

Πρὶν τὴν περίοδον, προσημηρικῇ. Ἡ τοῦς παναρχαίους Ἑλλήνας περιβάλλουσα ἡραία τῆς χώρας αὐτῶν φύσις, ὁ μέγας μυθολογικὸς πλοῦτος, τὴν ἔποιον ἐκ τῆς ἀρχαίας πατρίδος μετ' ἑαυτῶν ἀπεκρίμασαν καὶ τὴν ὁποῖον ὑστερον διὰ τῆς ἰδιοφυῆς αὐτῶν ζωηρᾶς φαντασίας ποικίλως διέπλασαν καὶ διακόσμησαν εἰς παντοίας περὶ τῶν θεῶν καὶ τῶν ἡρώων ἀκηγῆσεις, ἢ γλῶσσαι ἢ εὐπλαστος καὶ ἁρμονικὴ καὶ πλουσίᾳ εἰς λέξεις καὶ τύπων ποικίλιαν εὐκόλως εἰς θυμὸν ὑπαγομένων, ταῦτα πρωιαίτατα ἐξηγήσαν αὐτοὺς εἰς τὴν ποιήσιν. Τὰ πρώτα ποιήματα ἦσαν ἄσματα ὑπὸ τὴν ἥχον τῆς κιθάρας (κιθαρίς) ᾄδόμενα καὶ ποιομένα πρὸς ἐξαικένεισιν τῆς φύσεως καὶ τοῦ βίου καὶ πρὸς ἐξουμνησιν τῶν θεῶν καὶ ἡρώων. Τὰ ἄσματα ταῦτα ἀπὸ στόματος εἰς στόμα περὶμενα καὶ ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν μεταδιδόντο εἰς τὰς μετὰ ταῦτα μέχρις οὗ δι' ἑλλειψιν γραφῆς ἐξηρανίσθησαν διὰ τὴν αἰώνων καὶ μόνον ἀμυδρότατος περὶ αὐτῶν εἰδήσεις ἔχοντες παρὰ τῶν μετὰ ταῦτα.

Καὶ γὰρ μὲν, ἐνθα ἡ ποιητικὴ πρῶτον ἀνεδῆκε, ἦσαν ἡ Θράκη, ἡ Πιερία καὶ ὁ Ὀλύμπος, ἐνθα ἡ λατρεία τῶν Μουσῶν, ἡ Ἥοιότης μετὰ τοῦ Ἑλικωνος, ἐνθα ἐπίσης αἱ Μοῦσαι ἐλατρεύοντο, ἡ Φωκίς μὲ τὸν Παρνασσόν καὶ τοὺς Δελφούς, αἱ Ἀθῆναι, ἡ Λυκία, ἡ Ἀἴολος καὶ ἡ Κρήτη κτλ. Ποιηταὶ δὲ ἀρχαιότατοι ἦσαν· ὁ Ὀρφεὺς ὁ Θρᾷξ, ἐκ τῆς Πιερίας τῆς κατὰ τὸν Ὀλύμπον, οὗτος Ὀϊάγρου καὶ τῆς Μούσης Καλλιόπης, αἰδῶς, ἱερεὺς καὶ μάντις—ἀειδῶν πατὴρ εὐαῖνης τῶν Ὀρφεύς» Πινδ. Πυθ. 4, 117. Διὰ τοῦ ἄσματός αὐτοῦ ἐκίνει καὶ αὐτὴν τὴν ἄψυχον φύσιν, καὶ αὐτὰ τὰ θηρία· παρομιμῶν δὲ ἐγένοντο τὰ : «Ὀρφεὺς γλῶσσαι, μέλος, λόγος, ἐπωδὴ» ἵνα δειχθῇ ἡ δύναμις τοῦ ἄσματος αὐτοῦ ἐλέγετο, ὅτι ἀποθανόντος τὴν γυναῖκα αὐτοῦ Εὐρυδικῆν ἐξήγαγε δι' αὐτοῦ ἐκ τοῦ Ἄδου· ὁ δὲ μῦθος ὅτι ἀποθανόντος αὐτοῦ ὑπὸ τῶν Μαινάδων ἢ κεφαλὴ αὐτοῦ ἐξήχθη εἰς Λέσβον, εἰς ἄλλος τι πλησίον τῆς Ἀντισσης, ἔπου καὶ χρησμούς ἐπρόφερε, σημαίνει τὴν τῆς ποιήσεως μετάδοσιν ἀπὸ τόπου εἰς τόπον. Πολὺ μεταγενέστερα ἔργα ἀποδίδονται εἰς τὸν Ὀρφέα, οἷον Θεογονίαν, ἱεροὶ λόγοι, Ἀργοναυτικά, Ὀμηροὶ, Λιθικά κτλ.—Μουσαιοὶς μαθητῆς τοῦ Ὀρφεύς, ἱερεὺς καὶ μάντις ἐν Ἀττικῇ ποιήσας ὕμνους, χρησμούς, καθάρσια, τελετάς, ἐξακέτους νότιον. Ὁ τάφος αὐτοῦ ἐδείκνυτο ἐν Ἀθῆναις ἐπὶ τοῦ λόφου, ὅστις ἐξ αὐτοῦ ἐκλήθη Μουσαιοὶς ὁ λόφος. Συλλογεὺς καὶ διαθέτης τῶν Μουσαιοῦ χρησμῶν ἦτο ὁ Ὀνομάκριτος ὁ Ἀθηναῖος Ἡρόδ. 7, 6.—Θάμυρις

Θρᾷξ τὸ γένος, αἰδίδς καὶ ἱερεύς, υἱὸς τῆς Μουσῆς Ἑρατοῦς, νικητὴς ἐν μουσικῷ ἀγῶνι ἐν Δελφοῖς· τούτου ἕκα γενόμενος υπερήρηνος ἐξώρμησε τὰς Μούσας, αἰτινὰς καταστήσασαι τρωλὸν αἰοιδὴν θεσπεσίην ἀφελόντα καὶ ἐκλεῖλαθον κιθαριστὺν» (Πλ. Β. 594 καὶ ἐξῆς· οἱ ὕμνοι αὐτοῦ ἐγένοντο παροιμιώδεις Πλατ. Νομ. 8, σ. 820. — Λίνος, προσωποποίησις τοῦ ὁμωνύμου ὁρηγητικῆς ἁματίας. Κατὰ τὴν παραδοσιν γεννήθης ἐν Θῆβαις ἦτο υἱὸς τοῦ Ἀπέλλωνος καὶ μίας τῶν Μουσῶν προσέτι διδασκαλὸς τοῦ Ἡρακλέους ἐν τῇ κιθάρᾳ καὶ εὐρετῆς νέων μελωδιῶν, νόμων καὶ μάλιστα ὁρηγῶν, περὶ αὐτοῦ ἴδε Ο. Müller, Dorier, Δ' σ. 346 καὶ ἐξῆς. — Ωλὴν ἐκ Λυκίης, αἰδίδς καὶ ἱερεὺς τοῦ Ἀπέλλωνος ποιητῆς ὕμνων καὶ εὐρετῆς τοῦ ἐξαμέστρου. Ἐξυμνήθη ἐν τινι ὕμνῳ ὑπὸ τῆς ἐν Δελφοῖς ποιητρίας Βοιτοῦς Πaus. 10, 5, 4, πρὸλ. καὶ 9, 27, 2. — Εὐμόλοπος κατὰ τὴν παραδοσιν ἦτο υἱὸς τοῦ Ποσειδῶνος καὶ τῆς Χιόνης. Ἰβρυτῆς τῶν Ἑλευσινίων μυστηρίων ἐν Ἀττικῇ· ἀπὸ τούτου γένους τὴν ἱερατικὴν ἐν Ἀθῆναις ἐκλήθησαν Εὐμόλοποι δαίμονες· ἐξ οὗ ἐλομῶντες οἱ ἱερεῖς τῆς Δήμητρος καὶ Κέρης ἐν Ἑλευσίνι, ἴδε Πaus. 1, 38, 2. — Φιλάμωυ. Θρᾷξ, υἱὸς τοῦ Ἀπέλλωνος καὶ τῆς Χιόνης κιθαρωδὴς καὶ ἱερεὺς τοῦ Ἀπέλλωνος, Πaus. 9, 38, 2 καὶ 10, 7, 2. — Χρυσοθέμις Κέρης, ἱερεὺς καὶ αἰδίδς, Πaus. 10, 7, 2. — Ἰάμριος Ἀθηναῖος ποιητὴς ὕμνων, Πaus. 9, 27, 2 καὶ 8, 37, 9. — Ὀλυμπος ἐκ Φρυγίας μαθητὴς τοῦ Μαρσίου, εὐρετῆς διαφέρων νόμων καὶ τῆς μουσικῆς τῶν αὐτῶν Πλουτάρχ. π. μουσικ. σ. 1133 καὶ ἐξῆς. — Ἀμριων ἐκ Βοιωτίας, υἱὸς τοῦ Διὸς καὶ τῆς Ἀντιόπης, ἀδελφὸς διδύμος τοῦ Ζήθου, λυριωδὴς, ὅστις διὰ τῆς θανάμειος τῆς μουσικῆς αὐτοῦ ἐκτίσας τὰ τεῖχη τῶν Θηβῶν. Κατὰ τὴν Πausανίαν 9, 5, 4 τὴν τε λυραν καὶ τὴν τέχνην ἔλαβε παρὰ τοῦ Ἑρμοῦ. — Ως πᾶς τις ἐκ τῶν εἰρημένων παραδόσεων δύνανται νὰ παρατηρήσῃ, πάντες σχεδὸν οἱ αἰοῖδοι καὶ ποιηταὶ εἶναι καὶ ἱερεῖς καὶ τὰ ποιήματα αὐτῶν ὕμνοι. Ἡ προσωποποιήσας πόν ποιητῆς ἔφερε χαρακτῆρα ὅπως ὁρηγαιότητος.

Δεύτερα περὶ τοῦ 950 500 π. Χ.). Χαρακτὴρ τῆς περιόδου ταύτης εἶναι· α') ἡ ἀκμὴ τῆς ἐπικῆς ποιήσεως· β') ἡ ἀνάπτυξις τῆς λυρικῆς ποιήσεως· γ') ἡ ἀρχὴ τοῦ δράματος· δ') καὶ ἡ ἀρχὴ τοῦ πεζοῦ λόγου. Κῶρυς δὲ ἐν αἷς ταῦτα ἀνεπτύχθησαν εἶναι ἡ μικρὰ Ἀσία, Ἰωνία καὶ αἱ παρακείμεναι νῆσοι, μετὰ τῆς Αἰολικῆς Λέσβου· ἐν Εὐρώπῃ δὲ αἱ Θῆβαι αἱ Ἀθῆναι καὶ Σπάρτη καὶ ἡ ἐν Σικελίᾳ Ἱμέρα.

1) Ἐπικὴ ποίησις. Αὕτη εὐθὺς ἐν ἀρχῇ ἀναραινεται ἐν ὅλῃ τῇ τελειότητι καὶ μεγαλοπρεπείᾳ αὐτῆς ἐν τοῖς Ὀμηρικοῖς ἔπεσι.

Περὶ τοῦ τόπου τῆς γεννήσεως καὶ τοῦ χρόνου τῆς ἀκμῆς τοῦ ποιητοῦ τῶν δύο ἔπων τοῦ Ὀμήρου οὐδὲν ἀσφαλὲς γνωρίζομεν. Κατὰ τὴν ἐπιγράμματα ἐν Ἀπολ. λ. 2, σελ. 116 ἐπὶ πόλει ἤριον ἀντιποιούμεναι ὡς ἴδιον ποιητὴν τὸν Ὀμηρον.

Ἐπὶ πόλει μένοντο ποτὶ διὰ ῥίξαν Ἑκάροιο

Συδρῶν, Χίος, Κολοφών, Ἰθάκη, Πύλος, Ἄργος, Ἀθήναι.

Ὁ δ' στίχος ἔχει καὶ τὴν ἐξῆς παραλλαγήν·

Ἑκάροιο, Σιδρῶν, Χίος, Κολοφών, Πύλος, Ἄργος, Ἀθήναι.

Ἀναμειβόμενος ἦτο Ἴων καὶ πιθανῶς Συμμεναῖος ἢ Χίος. Ἡ πιθανωτέρα γνώμη περὶ τῆς ἀκμῆς αὐτοῦ εἶναι ἡ θέτουσα αὐτὸν περὶ τὸ 950 π. Χ. Ὁ δὲ Ἡρόδοτος ἐν τῷ γνωστῷ χωρίῳ αὐτοῦ 2, 53 θέλει ὅτι ἤκαμε περὶ τὸ 850· «Ποιεῖον γὰρ καὶ Ὀμηρον ἡλικίην τετρακοσίῃσι ἔτεσι δοκέω μετὰ πρεσβυτέρους γενέσθαι καὶ οὐ πλεονεξίᾳ». Τὰ δύο ἔπη, ἡ Ἰλιάς καὶ Ὀδυσσεΐα, ὧν ἡ ὑπόθεσις ἐλήρθη ἐκ τοῦ Τρωϊκοῦ κύκλου, ἡ μῆνις τοῦ Ἀχιλλέως καὶ ἡ ἐπάνοδος τοῦ Ὀδυσσεύς, εἶναι πεποιημένα κατὰ ἀρχικὸν σχέδιον, ἐπομένως ἔχουσιν ἐνότητην καὶ τοῦτο ἐκ τῶν ἀρχαίων πρώτος ὁ Ἀριστοτέλης ἐν τῇ ποιητικῇ αὐτοῦ 24, 8 ἀνεγνώρισεν· «οἷς ἅπασιν Ὀμηρος κέχρηται καὶ πρώτος καὶ ἱκανῶς» καὶ γὰρ καὶ τῶν ποιημάτων ἑκάτερον συνέστηκεν, ἡ μὲν Ἰλιάς ἀπλοῦν καὶ παθητικόν, ἡ δὲ Ὀδυσσεΐα πεπλεγμένον, ἀναγνώρισεν γὰρ διέλου καὶ ἡθικῇ. Κατὰ τοὺς Ἀλεξανδρινούς χρόνους τινὲς τῶν κριτικῶν ἀπερήναντο γνώμην ὅτι δύο διάφοροι κατὰ χρόνους εἶναι οἱ ποιηταὶ ἑκατέρου ποιήματος εὐρίσκοντες διαφορὰς ἐν αὐτοῖς· εὐτεῖς ἐκλήθησαν χρωματισμοὶ καὶ εἶναι ὁ Ξένων καὶ ὁ Ἐλλάνιος. Οἱ κορυφαῖοι τῶν νεωτέρων κριτικῶν, οἵτινες τὸν Ὀμηρον ὡς ἀπλοῦν συναρμολογῶν διαφέρων προτέρων ποιημάτων νομίζουσιν ἡ καὶ ὅπως μὴ ὑπάρξαντα τοιοῦτον εἶναι ὁ Wolf (Prolegomena ad Homerum) καὶ ὁ Lachmann (Liedertheorie). Ἀλλὰ περὶ τῶν καθ' ἑκάστα τοῦ Ὀμηρικοῦ καλουμένων ζητημάτων ἴδε τὸ ἄρθρον Ὀμηρος. Τὰ ποιήματα εἶναι γεγραμμένα ἐν δακτυλικῷ ἐξαμέτρῳ καταληκτικῷ καὶ ἡ γλῶσσα αὐτῶν εἶναι ἡ ἀρχαία Ἐπικὴ Ἰωνικὴ διακρινόμενη διὰ τὸ πολυμορφον τῶν τύπων καὶ τὸν πλοῦτον τῶν συνωνύμων. Χαρακτῆρ δὲ τῆς Ὀμηρικῆς ποιήσεως εἶναι· ἡ ἀπλότης τῆς ἀντιλήψεως, ἡ φυσικότης τῆς ἐκφράσεως, ἡ αἰσθητικότης καὶ ζωηρότης τῆς ἐρμηνείας, ἀρεταί, τὰς ὁποίας οὐδεὶς μετὰ ταῦτα ποιητῆς ἠδυνήθη ποτὲ νὰ φθάσῃ· ὁ δὲ λόγος εἶναι κατεσκευασμένος κατὰ παράταξιν μάλλον ἢ καθ' ὑπόταξιν ὡς εἶναι συντεταγμένα πάντα τὰ ἀρχαιότατα γραπτὰ μνημεῖα. Εἰς τὸν Ὀμηρον ἀπεδίδοντο ἐσφαλμένως καὶ ἄλλα ποιήματα, ὡς Ὑμνοὶ, Βατραχομυομαχία, Μαρτύριος, Ἐπιγράμματα καὶ κτλ. Μετὰ τὸν Ὀμηρον μνημονεύονται ἱκανοὶ Ἐπικοί ποιηταί, οἵτινες ἐπονομάζονται κυ

καὶ αἱ οἱ διότι ἐπράγματεύθησαν μύθους ἡρώ-
 κους εἰς τὴν καὶ ἡ Ἰωνικὴ σχολὴ ἡτοχολεῖται
 οὕτω δὲ ἦσαν Ἀρκτίνος, Κιναιῖων, Κρεώ-
 φυλος, Σιαστίνος, Ἀγίας, Λέσσης Εὐγάμ-
 μιον, Τὰ ἐπὶ τούτων, ὧν ὀλίγα μόνον απο-
 σπασματὰ ἐσώθησαν, ἦσαν: Θ ἡ δ α ῖ ς, ἑ-
 χούσα ὑπέθεσιν τὴν στρατείαν τῶν Ἑπτὰ ἐπὶ
 ὤχτας συνέχεια αὐτῆς ἦτο ἕτερον ποίημα
 ἐνομαζόμενον Ἑπίγονοι. Ο ἰ χ α λ ι α ς
 ἁ λ ω σ ι ς, ποίημα τοῦ Σακίου Κρεωρύλου.
 Κ Ὑ π ρ ι α ἐ π η, ὑπὸ Στασίου ἢ Ἰγνητίου,
 εἶχον ὑπέθεσιν τὰ πρὸ τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου
 εἰς 11 βιβλία. Δ ἰ θ ι ο π ῖ ς ὑπὸ Ἀρκτίνου,
 συνέχεια τῆς Ἰλιάδος μέχρι τοῦ θανάτου τοῦ
 Ἀχιλλεύου. Ἰ λ ι α ς μ ι κ ρ ᾶ εἰς 4 βιβλία
 ὑπὸ τοῦ Λασδίου Λέσχου, ὑπέθεσιν εἶχε τὰ
 τελευταῖα ἐτὶ τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου καὶ Ἰ-
 λίου πέρι. Ἰ λ ι ο Ὑ π ῆ ρ σ ι ς ὑπὸ Ἀρκτίνου
 εἰς δύο βιβλία ὑπέθεσιν εἶχε τὰ τοῦ Δουρείου
 ἵππου καὶ τὴν ἀλωσιν τῆς Τροίας. Ν ὅ σ τ ο ι
 ὑπὸ Ἀγίου τοῦ Τροϊζηνίου εἰς πέντε βιβλία
 ὑπέθεσιν αὐτοῦ ἦτο ἡ ἐπὶ ἀνάστασιν τῶν ἡρώων
 εἰς τὰς πατρίδας αὐτῶν καὶ ἡ τύχη τῶν Ἀ-
 τρειδῶν. Τ ῆ λ ε γ ο ν ι α ὑπὸ Εὐγάμμωνος
 τοῦ Κυρηναίου εἰς δύο βιβλία ὑπέθεσιν εἶχε
 τὴν συνέχειαν τῆς Ὀδυσσεύς καὶ τὴν τύχην
 τοῦ γένους τοῦ Ὀδυσσεύς. — Καὶ ταῦτα μὲν
 εἶναι τὰ κυκλικὰ ποίηματα, ἅτινα ὑπέθεσιν εἶ-
 χον τὰς τύχας τοῦ ἡρωικοῦ γένους. Ἀλλ'
 ἀντιθέτως πρὸς τὰ ἐμνηρικὰ ἐπὶ καὶ τὸν ἐπι-
 κεινὸν κύκλον ἀνεπτύχθη ἐν Βοιωτίᾳ τὸ θρη-
 σκευτικοδιδακτικὸν ἔπος. Ὡς μοναχικὸς ἀν-
 τιπρόσωπος τοῦ εἵδους τούτου τῆς ἐπικῆς ποι-
 ῆσεως εἶναι ὁ Ἡσιόδου καταγόμενος μὲν ἐκ
 τῆς Αἰολικῆς Κύμης, γεννηθεὶς ὅμως ἐν Ἀσ-
 κρᾷ τῆς Βοιωτίας περὶ τὸν ἕνατον πρὸ Χρι-
 στοῦ αἰῶνα. Τὰ ποίηματα αὐτοῦ συντεθειμένα
 εἰς Ἰωνικὴν διάλεκτον εἶναι 1) Ἐρ γ α καὶ
 ἡ μ ῆ ρ α ι, συμβουλαὶ περὶ τοῦ πρακτικοῦ βίου
 καὶ ἰδίᾳ περὶ γεωργίας, ἐκ στίχων 838· καὶ
 2) Θ ε ο γ ο ν ι α, περὶ γενέσεως τοῦ κόσμου
 καὶ περὶ τῆς καταγωγῆς καὶ τῶν ἔργων τῶν
 θεῶν εἰς στίχους 1022· ποίηματα ἄλλα ἀπε-
 διδόντο εἰς τὸν Ἡσιόδου ὁ Κ α τ ἁ λ ο γ ο ς
 καὶ αἱ Π ο ι α ι, τὰ δὲ περιεσπῶν ποίημα
 καὶ ἐπιγραφόμενον Ἀ σ π ῖ ς Ἠ ρ α κ λ ε ὖ ς
 εἰς στίχους 480 εἶναι πολὺ μεταγενέστερον.
 Γενεαλογικὸν ποιηταὶ μετὰ τὸν Ἡσιόδου ἀνα-
 φέρονται ὁ Ἀ σ ι ο ς ἐκ Σάρου (περὶ τὸ 660
 π. Χ.), γράψας ἔπος περὶ τῆς γενεαλογίας
 τῶν ἡρώων καὶ ὁ Π ε ῖ ς α ν δ ρ ο ς ἐκ Κανί-
 ρου τῆς Ρόδου (περὶ τὸ 650 π. Χ.) γράψας
 Ἠ ρ ᾶ κ λ ε ι α ν εἰς δύο βιβλία· ἀποσπᾶ-
 σματα μόνον ἀμροτέρων περιεσώθησαν.

2) Λυρική ποιήσεις, Ἑλεγεϊακοὶ καὶ Ἰαμ-
 βογράφοι. — Ἡ ἀπὸ τοῦ ἔπους εἰς τὴν Ἑλε-
 γεῖαν μετάθεσιν ὁφείλεται εἰς τὴν διὰ τοῦ
 χρόνου ἐπελθούσαν ἐσωτερικὴν ψυχολογικὴν
 τοῦ ἔθνους μεταβολὴν ἀντανακλωμένην καὶ
 εἰς τὴν φιλολογίαν. Τὰς πρώην μετὰ ἡμετέρας

καὶ διεξοδικότητος ἀφηγήσεις τῶν ἡρώων
 πράξεων καὶ τυχῶν διαδεχεται νῦν ἡ ἐκρηγνύ-
 τῶν ψυχικῶν παθῶν, χαρᾶς, λύπης, ἐρωτος,
 πολέμου καὶ μενους καὶ θρήνων διὰ τῆς ἐλεγείας,
 ποιήσεως ὀλιγον μὲν ἐξωτερικῶς διαφόρου τῆς
 ἐπικῆς ὡς πρὸς τὸ μέτρον καὶ τὴν γλῶσσαν,
 αὐσιωδῶς ὅμως ἁλλοίως. Χαρακτηριστικὸν
 μάλιστα τῆς ἐπιλευστοῦς ταύτης μεταβολῆς
 κατὰ τὰ μέτρα τῆς περιόδου ταύτης εἶναι ὅτι
 συγχρόνως ἀνιχνεύεται καὶ ἡ Ἰαμβογραφία
 διὰ τοῦ ποιητοῦ Ἀρχιλόχου τοῦ ἐκπροσωπη-
 σαντος διὰ τῶν Ἰαμβῶν αὐτοῦ παρεμυθίᾳ
 ἐμπάθειαν. Ἡ ἐλεγεία δὲν εἶναι μὲν τελεία
 λυρική ποιησις, ἀλλ' ὡς ὑποκειμενικὴ εἶναι
 ἀρχὴ τῆς ὑπερτον ἀναπτύξεως χορικῆς καὶ
 μελικῆς συντίθεται ἐκ δύο στίχων ὡς ἐν μέ-
 τρον θεωρουμένων (διστίχων). Ὡς ὁ πρῶτος
 εἶναι ὁ ἐπικῆς δεκατυλικῆς ἐξάμετρος καὶ ὁ
 δεύτερος ὁ καλούμενος πεντάμετρος. Ἑλε-
 γεϊακοὶ ποιηταὶ εἶναι: Κ α λ λ ι ν ο ς ὁ Ἐφέσιος
 ἀκμάσας περὶ τὸ 730. Τὰ ποίηματα αὐτοῦ
 ἦσαν πλήρη φιλοπατρίας καὶ πολέμου μέ-
 νους· θεωρεῖται ὡς πρόδρομος τοῦ Τυρταίου.
 Τ υ ρ τ α ῖ ο ς ἐξ Ἀφιδνῶν τῆς Ἀττικῆς
 ἀκμάσας μετὰ τὸ 685 καὶ 668 ποιητὴς τῆς
 Εὐνομίας, τῶν Ὑποθηκῶν καὶ τῶν Ἐμ-
 δοκτηρίων ποιηθέντων διὰ τὸν δεύτερον
 Μεσσηνιακὸν πόλεμον. Μ ῆ μ ν ε ρ μ ο ς ὁ
 Κολορῶνιος, περὶ τὸ 680, σύγχρονος καὶ
 φίλος τοῦ Σίλωνος, ἐρωτικὸς ποιητής. Σ ὁ-
 λ ω ν ὁ Ἀθηναῖος γεν. πρὸ 639 καὶ ἀπεθ.
 550, μέγας νομισθεὶς καὶ ποιητὴς Ἑ-
 λεγεῶν, ἐξ ὧν ἀνεμαστῆ ἐγένετο ἡ ἐπιγρα-
 φημένη Σαλαμὶς ἐκ στίχ. 100, ἐκ τῶν ὁποι-
 ῶν μόνον 8 ἐσώθησαν. Φ ω κ υ λ ῖ δ ῆ ς ὁ
 Μιλησιος περὶ τὸ 540, ποιητὴς νομιστι-
 κοῦ ποίηματος εἰς 230 ἐξάμετρος. Ξ ε-
 ν ο φ ᾶ ν ῆ ς ὁ Κολορῶνιος περὶ τὸ 570,
 ἰδρυτὴς τῆς Ἑλεατικῆς φιλοσοφίας καὶ
 ποιητὴς Ἑλεγεῶν καὶ Ἰαμβῶν. Θ ε ὁ
 γ ν ι ς ὁ Μαγχεύς περὶ τὸ 510, ἐξ εὐγε-
 νῶν καταγόμενος καὶ ὀλιγαρχικὸς τὸ πρό-
 νημα, ποιητὴς Ἑλεγεῶν ἐχούσων στίχ. 2800.
 Ἐκ τούτων ἐσώθησαν μόνον 1380 ἢ ποιήσεις
 αὐτοῦ εἶναι διδακτικὴ Ἰαμβογράφοι εἶναι
 Ἀ ρ χ ῖ λ ο χ ο ς ὁ Πάριος περὶ τὸ 700, ὁ
 ἐπιστημώτατος πάντων τῶν ποιητῶν τοῦ εἵδους
 τούτου· πλείστον χρόνον διέτριψεν ἐν Ὀάσει
 ἧτις ἦτο ἀποικία τῶν Παρίων. Ἐγραφὴν ἑ-
 λεγείας, ἐπιγράμματα Ἰαμβους ὑπὸ τὴν στενω-
 τέραν ἔννοιαν ἐπωδούς, ὕμνους, καὶ μῦθον τινά
 (αἶνον) τῆς ἀλωπεύς καὶ τοῦ ἀέτου· τὸ βέλῃ
 τῆς σκτύρης αὐτοῦ ἦσαν δῆξτάτα καὶ ἐπλήρω-
 νον θανατήμως τοὺς ἐχθρούς τοῦ Πόρ. 1.
 19, 25· ἐπέσαν ἐν μάχῃ τινὲς κατὰ τῶν Να-
 ξίων. Τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἦτο διαβεβοημένον ἐπὶ
 μεγαλοφυῆ ποιητικῇ καὶ ὅλῃ τὴν Ἑλλάδα
 πρὸς Θεοκρίτου ἐπίγραμμα 19, Σ ι μ ω ν ῖ-
 δ ῆ ς ὁ Ἀμοργίνος περὶ τὸ 660, ὁ Ἰαμ-
 βογράφος πρὸς διάκρισιν ἀπὸ Συμωνίδου τοῦ

Κείνου τοῦ μελικοῦ ποιητοῦ. Ἰππῶναξ ὁ Ἰφάσιος περὶ τὸ 550 ἐποίησε εἰς χωλιτάμβους σατυρικὰ ποιήματα· εἶναι καὶ εὐρετῆς τῆς παρωδίας. Ἀνακρέων, σύγχρονος τοῦ Ἰππῶνακτος, ἐπίσης ποιητὴς χωλιτάμβων. — Μελικοὶ ποιηταί, Αἰολεῖς καὶ Δωριεῖς. Τέρπανοδρος ἐξ Ἀντισσης τῆς Λέσβου, ἐξῆν ἐν Σπάρτῃ περὶ τὸ 676, εὐρετῆς τῆς ἐπταχόρου λύρας, ἐπεκαλεῖτο ὁ Λέσβιος ὦδεος. Ἀλκίμαν ὁ Λυδός, ἐξῆν ἐπίσης ἐν Σπάρτῃ περὶ τὸ 610. Ἐποίητε παιῖνας, ὕμνους παρθένια, καὶ ἐρωτικὰ ποιήματα ἐν δωρικῇ διαλέκτῳ. Στρίχορος περὶ τὸ 612, ὁ ἀρχαιότερος τῶν ἐν Σικελίᾳ ποιητῶν, ἐποίησε διάφορα ἔπη μυθολογικῆς Ἰλῆς. Ἀλκίαιος ἐκ Μυτιλήνης τῆς Λέσβου περὶ τὸ 610, σύγχρονος τῆς Σαπφούς καὶ τοῦ Πιττακοῦ καταγόμενος ἐξ εὐγενῶν, ἀνὴρ μισοτύραννος καὶ ὁ ἐπισημότερος τῶν Διολέων ποιητῶν ἐποίησε στασιωτικά, συμποσιακά καὶ ἐρωτικά. Σαφώ ἐκ Μυτιλήνης περὶ τὸ 610, σύγχρονος τοῦ Ἀλκαίου, εἶναι ἡ ἐξοχωτέρα τῶν Ἑλληνίδων ποιητριῶν· τὰ ποιήματα αὐτῆς εἰς ποικίλα μέτρα διακρίνονται διὰ τὸ βαθὺ καὶ τρυφερόν αἰσθημα. Ἡρίννα, ἐξῆν ἐν Λέσβῳ θένει Λεσβία ἡ Μιτυλιναία, σύγχρονος τῆς Σαπφούς· ἀπέθανε δέκα ἐννέα ἐτῶν τὸ ποίημα αὐτῆς Ἠλακῆτη ἦτο περίφημον. Ἰδύκωρος ὁ Ῥηγίνιος περὶ τὸ 540, ἐξῆν ἐν Σάμῳ ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ Πολυκράτους· ἐπειτα περιήλθε πολλὰ τῆς Ἑλλάδος μέρη καὶ ἐρρανεύθη ὑπὸ ληστῶν πλησίον τῆς Κορίνθου (αἱ Ἰδύκου γέραναι). Τὰ ἐρωτικὰ αὐτοῦ ποιήματα ἦσαν περίφημα καὶ λίαν διαδεδωμένα ἐν τῇ ἀρχαίότητι. Ἀνακρέων ὁ Τήριος περὶ τὸ 530, ἐξῆν ἐν Σάμῳ ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ Πολυκράτους καὶ μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ ἐν Ἀθήναις παρὰ τῇ Ἰππάρχῳ καὶ ἀπέθανε 85 ἐτῶν ἐν Τέμῳ ἢ ἐν Ἀδδηροῖς· ἐποίησεν ἐν Ἰωνικῇ διαλέκτῳ ποιήματα ἐρωτικά· ἐκ τῶν περισωθέντων εἰς ἡμᾶς ὀλίγα εἶναι γνήσια. Σίμωνιδης ὁ Κεῖος γεν. τῷ 556 καὶ ἀποθ. 469, ποιητῆς ἐλεγείων, χορικῶν ᾠδῶν καὶ ἐπιγραμμάτων· τὸ περίφημον ἐπιγράμμα εἰς τοὺς ἐν Θερμοπύλαις πεσόντας «ὦ ξεῖν», ἀγγέλλειν κ.λ. συντέθη ὑπ' αὐτοῦ ὡς καὶ ἄλλα δι' Ἰλῆος τὰς κατὰ τῶν Περσῶν νίκας, πρὸς Ἡρόδ. 7 228 Cio. Tusc. 1, 42, 101. Ἐξῆτε πολλὸν χρόνον ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ Ἱέρωνος ἐν Συρακούσαις καὶ ἀπέθανε πιθανῶς ἐνταῦθα εἰς βαθὺ γῆρας. Ἐποίησεν ἐπινίκια, ὕμνους, παιῖνας ὑπορχήματα θρηνοὺς, ἐλεγείας καὶ ἐπιγράμματα· ἦτο ποιητὴς γονιμώτατος καὶ διὰ τὰς ἀρετὰς τῆς ποιήσεως αὐτοῦ δημοτικώτατος πάντων. Τελεσίλλης ἐξ Ἀργεῶς περὶ τὸ 510 λυρικὴ ποιήτρια ὕμνων, εὐγενῆς τὴν καταγωγὴν, λίαν πεπαιδευμένη καὶ γενναίαν φρονιμῶν γυνή. — Ποιηταὶ δὲ διθυράμβων εἶναι Ἀρίων ὁ Μηθυμναῖος περὶ τὸ 620, ὅστις ἐξῆν ἐν Κορίνθῳ ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ

Περικλέους καὶ εἶναι ὁ εὐρετῆς τοῦ διθυράμβου (τοῦ κυκλίου χοροῦ), πρὸς Ἡρόδ. 1, 23 καὶ ἐξῆς· καὶ Ἀάσιος ὁ Ἐρμιονεὺς περὶ τὸ 520, ὅστις ἐξῆν ἐν Ἀθήναις παρὰ τῷ Ἰππάρχῳ καὶ εἶναι μετὰ τοῦ Ἀρίωνος ὁ ἐπισημότερος ποιητῆς τῶν διθυράμβων. Μυθογράφοι δὲ εἶναι ὁ Ἀρχιλόγος, Στράτιχος καὶ ὁ Ἀῖσιος περὶ τὸ 670, σύγχρονος τῶν ἐπὶ τὰ σοφῶν, ὅστις ἐξῆν ἐν Σάμῳ ὡς δούλος· ἔλλα τὰ περὶ αὐτοῦ λεγόμενα εἶναι μῦθος· ἐπικαλεῖται λογοποιοὶς καὶ οἱ μῦθοι· λόγοι Αἰσώπειοι.

3) Δραματικὴ ποιησις. Ἡ ἀρχὴ τοῦ δράματος προήλθεν ἐκ τῶν διθυράμβων, οἵτινες ἤζοντο περὶ τὸν βίωμὸν τοῦ Διόνυσου καὶ πίπτει μετὰ τοῦ 130 καὶ 500 λέγεται· δι' αὐτοῦ ὁ Θεσπιδὲς ἐκ τοῦ δήμου Ἰκαρίας, σύγχρονος τοῦ Σόλωνος περὶ τὸ 550, προσέθηκε τὸ πρῶτον πρόσωπον τοῦ ὑποκριτοῦ, ὅπερ διελέγετο πρὸς τὸν χορόν (οὐδὲν πρὸς Διόνυσον)· ὁ Θεσπιδὲς οὐδὲν γραπτὸν κατέλιπε. Φρύγινος ὁ Ἀθηναῖος περὶ τὸ 510. Ἡ πρώτη νίκη αὐτοῦ ἐγένετο ἐν Ὀλ. 67, 2 ἤτοι τῷ 511· ἐν τοῖς δράμασιν αὐτοῦ ἐδέσποζεν ἐν τῷ λυρικῷ στοιχείῳ. Ἐννεα δούματα μόνον τῶν τραγωidiῶν αὐτοῦ ἐσώθησαν. Χοίριλλος ὁ Ἀθηναῖος περὶ τὸ 500, γόνιμος ποιητῆς τραγωidiῶν καὶ σατυρικῶν δραμάτων, ἐξ ὧν οὐδὲν ἐσώθη. Πρατίνος ὁ Φλίσσιος περὶ τὸ 500 σύγχρονος Χοίριλλου καὶ ἀνταγωνιστῆς τοῦ Αἰσχύλου, ἐποίησε 50 τραγωιδίας καὶ 32 σατυρικά δράματα, ἐξ ὧν οὐδὲν ἐσώθη.

4) Ἀρχαὶ τοῦ πεζοῦ λόγου. Λίαν ἀρχαίως περὶ τὸ τέλος τῆς περιόδου ταύτης, ἔμαθον τὴν τέχνην τοῦ γραφεῖν καταλογάδην· αἰτία τοῦτου ἦτο ἡ ἰσχυρὰ ἐπ' αὐτῶν ἐπίδρασις τῆς ποιήσεως καὶ μάλιστα τῆς ἐπικῆς. Πρῶτοι πεζογράφοι εἶναι οἱ Ἴωνες οἵτινες καλοῦνται λογογράφοι, ἰδίῳ κατέγραφον λόγους· ὁ ἐστὶ προφορικῶς παραδόμενος χρόνων παλαιότερων. Οἱ ἐπισημότεροι τούτων εἶναι Κασσιόπης ὁ Μιλήσιος περὶ τὸ 520, γράψας Κτίσιν Μιλήτου καὶ τῆς δῆς Ἰωνίας εἰς 4 βιβλία· τούτων δὲ οὐδὲν διεσώθη. Ἐκαταῖος ὁ Μιλήσιος περὶ τὸ 510, ὁ ἐπισημότερος τῶν λογογράφων διὰ τὰς περιηγήσεις του, ἔγραψε Γενεαλογίας ἢ ἱστορίας εἰς 4 βιβλία καὶ Περιόδον γῆς εἰς δύο βιβλία, ὧν μόνον ἀσπασματα σώζονται. Ἀκασίος ὁ Ἀργεῖος περὶ τὸ 510, γράψας Γενεαλογίας. Κατὰ τὸ τέλος τῆς περιόδου ταύτης ἀναφαίνονται καὶ τὰ πρῶτα εἰς πεζὸν λόγον δοκίμια τῆς φιλοσοφίας, ἥτις μετὰ ταῦτα τόσον ὠραίους καρπούς ἐξήνεγκεν. Οἱ ἐπισημότεροι τῶν φιλοσόφων τῆς ἐποχῆς ταύτης εἶναι Φερεκίδης ὁ Σύριος περὶ τὸ 560 μαθητῆς τοῦ Θάλητος καὶ σύγχρονος τῶν ἐπὶ τὰ σοφῶν. Ἐγραψε σύγγραμμα, ὅπερ ἐκαλεῖτο Ἐπτάμυθος, δηλαδὴ περὶ φύσεως καὶ Θεῶν ἦτο σκοτεινὸν ὡς τὰ τοῦ Ἑρακλείτου συγγράμ-

ματα· καὶ Ἡράκλειτος δ' Ἐφέσιος, δ σκοτεινὸς ἐπικαλούμενος ἕνεκα τοῦ δυσνοήτου τῶν συγγραμμάτων αὐτοῦ, περὶ τῶ 500 εἶναι ἑ ἐπισημότερος τῶν πρὸ τοῦ Σωκράτους φιλοσόφων· ἔγραψε δὲ σύγγραμμα περὶ φύσεως ὅπερ διηγεῖται εἰς τρία μέρη· περὶ τοῦ παντός, πολιτικόν, θεολογικόν.

Περὶ οὗτος τριῖν (500 336 π. Χ.) Ὁ χρυσοῦς αἰὼν τῆς Ἑλλην. φιλολογίας· ἀκμὴ τῆς λυρικῆς καὶ δραματικῆς ποιήσεως, τελειότης τοῦ πεζοῦ λόγου. Ἱστορία, ῥητορικὴ καὶ φιλοσοφία· ἔδρα τῆς ἀκμῆς αἱ Ἀθηναίαι καὶ αἱ Ὠθεαὶ διὰ τοῦ Πινδάρου.

Α'. Ποίησις. 1) Λυρικὴ ποίησις. — Πινδάρους δ' Ὠθεαῖος, ὁ μέγιστος καὶ ἐπιστημώτατος πάντων τῶν Ἑλλήνων λυρικῶν γενν. τῷ 522 καὶ ἀποθ. 411, κατήγετο ἐκ πλουσίας καὶ εὐγενούς οἰκογενείας τῶν Αἰγιδῶν. Διὰ τοῦτο ἀνετράφη καὶ ἐπαίδευσεν καλῶς καὶ πρὸ πάντων εἰς τὰς μουσικὰς τέχνας· εἰκόσασαί τις ἐτιῶν (τῷ 502) ἐνίκησεν ἐν ποιητικῇ ἀγῶνι κατὰ τὴν ἐορτὴν τοῦ Ἀπέλλωνος καὶ ταχέως ἐγένετο γνωστός· ἀντὶ δὲ γενόμενος ἐτιμᾶτο μεγάλως καὶ ὑπὸ πόλεων καὶ ἡγεμόνων· θμῶς μέχρι τέλους τοῦ βίου διετήρησεν ἥθος μεγαλόφρον καὶ ἀνεξάρτητον ἀντάξιον τῆς εὐγενούς καταγωγῆς αὐτοῦ· ἐμίλων ἐνίοτε περὶ ἑαυτοῦ μετὰ πλῆθους ἐπιγνώσεως τοῦ ποιητικοῦ αὐτοῦ μεγαλείου, ἑαυτὸν μὲν ὄρνιν τοῦ Διός, ἄστὲν, ἀποκαλεῖ, τοὺς δὲ ἀντιζήλους κόρακας. Ἡ Πινδαρική ποίησις διακρίνεται διὰ τὸ ἐπικρατοῦν ἐν αὐτῇ βαθύ θρησκευτικὸν αἶσθημα, διὰ τὸ μεγαλήγορον καὶ ὑπέρογκον καὶ σεμνὸν μετὰ ποιητικῆς ἐξάρσεως ἀπαραιμῶν (ἴδε Horat. Carm. 4, 2, 1 καὶ ἑξῆς) διὰ τὸ τολμῆρὸν τῶν μεταφορῶν καὶ εἰκότων· κατὰ τοῦτο μόνος ὁ Αἰσχύλος δύναται νὰ παραβληθῇ πρὸς αὐτόν. Ὅμως ἡ μετάδοσις ἀπὸ ἑννοίας εἰς ἑννοίαν γίνεται· πολλάκις οὕτως ἀποτόμῳ, ὥς τε ἀποβαίνει δυσδιάκριτος ὁ συνέχων αὐτὰς μίτος. Προσέτι εἰς οὐ μικρὰν συσχέριαν ἐμβάλλουσι τὸν ἐρμηνευτὴν οἱ συνασπασμένοι μῦθοι· καὶ ὀλίγον γνωσταὶ τοπικαὶ παραδόσεις περὶ τῶν ὕμνουμένων προσώπων. Ἡ σύνθεσις εἶναι ἀντιστροφικὴ μετὰ διαθέσεως ὄντως ἀρχιτεκτονικῆς καὶ ρυθμικῆς ποικιλίας· ἡ γλῶσσα εἶναι αἰολικὴ ἀνάμικτος μετὰ δωρισμῶν· ὁ Πινδάρους ἦτο ποιητὴς γονιμώτατος ποιήσας ὕμνους, παιᾶνας, διθυράμβους, προσόδια, παρθένια, ὑπορχήματα, σχολιά, θρήνους, ἐγκώμια, ἐπινίκια· μόνον τὰ τελευταῖα διεσώθησαν· τούτων 14 Ὀλυμπιονίκαι, 12 Πυθιονίκαι, 11 Νεμεονίκαι καὶ 8 Ἰσθμιονίκαι καὶ τινὰ ἀποσπάσματα ἐκ τῶν ἄλλων ποιημάτων. Βακχολογίας· Κείτος σύγχρονος τοῦ Πινδάρου περὶ τὸ 470 καὶ ἀνεψιὸς τοῦ Σιμωνίδου, ποιητὴς λίαν ἐπιμελής καὶ δεξιάς οὐχὶ ὅμως καὶ ὑψηλῆς ἐμπειύσεως· μόνον ἀποσπάσματα διεσώθησαν. Κόρινθα ἐκ Τα-

νάγρας, σύγχρονος τοῦ Πινδάρου περὶ τὸ 480 καὶ ἀντιζήλος αὐτοῦ συναγωνισθεὶς μετ' αὐτοῦ οὐχὶ ἔνευ ἀποτέλεσματος. Μόνον ἀποσπάσματα διεσώθησαν. Ἠράκλειλος ἐκ Σικυῶνος περὶ τὸ 460 ποιητὴς διθυράμβων. Διὰ γὰρ αὐτὸς ὁ Μηλίσκος δ' ἐπικληθεὶς ἄθεος, μαθητὴς Δημοκρίτου περὶ τὸ 460 ποιητὴς παιᾶνων, ἐγκωμίων καὶ διθυράμβων. Φιλόξενος ἐκ Κυθήρων περὶ τὸ 400 ποιητὴς διθυράμβων καὶ μουσικὸς μόνον ἀποσπάσματα διεσώθησαν. Τιμόθεος δ' Ἀλικαρνασσέως περὶ τὸ 380 ἀντιζήλος τοῦ Φιλόξενου καὶ διθυράμβων ποιητὴς καὶ μουσικός. Ἰσχυρίδης περὶ τὸ 380 ἀντιζήλος τοῦ Τιμόθεου· περὶ τῶν ποιημάτων αὐτοῦ οὐδὲν γινώσκωμεν. Τελείατος ἐκ Σελινουπόλεως περὶ τὸ 360 δ' τελευταῖος μετὰ τῶν ἁγίων λόγου διθυράμβοποιῶν.

2) Τραγῳδία. Εὔπομεν ἀνωτέρω πόθεν ἐγεννήθη ἡ τραγῳδία· ἀλλ' οἱ συστῆσαντες αὐτὴν εἰς τέλειον τεχνικὸν ποίημα εἶναι οἱ τρεῖς μεγάλοι τραγικοί ποιηταί, Αἰσχύλος, Σοφοκλῆς καὶ Εὐριπίδης, ἐπενεργήσαντες τὰς ἐπομένους βελτιώσεις. Πλὴν τοῦ πρωταγωνιστοῦ εἰσῆγαγον ἐτι ἄλλα δύο πρόσωπα ὑποκριτῶν, τὸν δευτεραγωνιστὴν καὶ τριταγωνιστὴν, περιώρισαν τὰ λυρικά χορικά ἄσματα, ἐτελειοποίησαν τὴν ὁρχηστικὴν, διεκόμησαν τὰ τῆς σκηνῆς καὶ ἡμέρισαν καταλλήλως τὸν χορὸν καὶ τοὺς ὑποκριτάς καὶ τὸ σημαντικώτατον ἡγωνίζοντο κατὰ τρίλογίαν, μετὰ δὲ τοῦ σατυρικοῦ δράματος κατὰ τετραλογίαν. Αἱ ὑποθέσεις τῶν τραγωδιῶν ἐλαττοῦντο ἐκ τοῦ ἀρχαίου ἐπικοῦ κύκλου διατηρουμένων τῶν ἐπὶ σκηνῆς ἀναδιδρασκόμενων προσώπων ὅλην τὴν ἀρχαϊκότητα καὶ σεμνότητα αὐτῶν ἐπὶ τὸ ἰδανικώτερον διαπλασσομένην. Διὰ τοῦτο καὶ ἡ ποίησις καὶ ἡ ἐπὶ σκηνῆς διδασκαλία μετέχευε τοὺς θεατὰς εἰς κόσμον ὅλως ἰδεώδη. Ἡ τραγῳδία συγκρατεῖται ἐκ δύο στοιχείων τοῦ δραματικοῦ διαλογικῆς περαινόμενον καὶ τοῦ λυρικοῦ ἢ χορικοῦ διαρροῦμένον εἰς παρόδον καὶ εἰς στάσιμα (πρῶτον, δεύτερον καὶ στάσιμον)· ταῦτα εἶναι ἀντιστροφικῶς συνθεθεμένα ἐκ στροφῆς, ἀντιστροφῆς καὶ ἐπώδου καὶ ἦζοντο κατὰ τὴν ἀναπαύλας τοῦ δράματος πρὸς ἐπάνοδον τῆς ψυχικῆς γαλήνης τῶν θεατῶν, δασκίς ἐκ τῶν ἐκτυλισσομένων περιπετειῶν τὸ πάθος ἐπετείνετο. Πρόλογος ἐκάλειτο τὸ μέρος τοῦ μύθου τὸ πρὸ τῆς παρόδου, τὰ δὲ μετὰ τῶν στασίων, ἐπεισόδια, καὶ τὸ μετὰ τὰ τελευταῖα στασίμων μέρος ἐξόδος· μέτρον σύνθετος εἶναι τὸ τρίμετρον Ἰαμβικόν.

Αἱ σχολοὶ εὐφοριανὸς Ἐλευσίνιος τὸν δῆμον δὲ πρεσβύτερος τῶν δύο ἄλλων μεγάλων τραγικῶν γενν. τῷ 525 π. Χ. καὶ ἀποθ. τῷ 456 ἐν Γέλα τῆς Σικελίας· ἀνῆκεν εἰς εὐγενῆ οἰκογένειαν καὶ ἡγωνισθὴν ἡρώϊκῶς ἐν Μαραθῶνι, Ἀρτεμισίῳ, Σαλαμῖνι καὶ Πλαταιαῖς. Παρήλθεν ἐπὶ τῆς σκηνῆς 20ετὴς ὡς ἀνταγωνιστὴς

τοῦ Πρατίνα· τῷ 467 ἐνίκησε διὰ τῆς τριλογίας, ἣτις Λαῖος, Οἰδίπους, Ἐπτά ἐπὶ Θήβας ἐκαλεῖτο καὶ τοῦ σατυρικοῦ δράματος Σφιγγίς· προσέτι τῷ 458 διὰ τοῦ τελευταίου αὐτοῦ ἔργου, τῆς τριλογίας Ὀρεστιάς· δις ἀπῆλθεν εἰς Σικελίαν· καὶ ὁ δεύτερος αὐτοῦ πλοῦς φαίνεται ὅτι ἐγένετο ἐξ ἀρρεμῆς ἡτις τινὲς ἀγωνισθέντος πρὸς τὸν νεώτερον αὐτοῦ Σοφοκλέα. Ἐκ τῶν 70 ἢ 80 αὐτοῦ δραμάτων περιῆλθον εἰς ἡμᾶς μόνον ἑπτὰ, τὰ ἐπίμενα. Προμηθεὺς δεσμώτης, Ἐπτά ἐπὶ Θήβας, οἱ Πέρσαι, ἡ τριλογία Ὀρεστεια, Ἀγαμέμνων, Κορηφόροι, Εὐμενίδες, Ἰκέτιδες· ὀνόματα ἐξήκοντα τραγωιδίων καὶ δέκα σατυρικῶν δραμάτων εἶναι γνωστὰ εἰς ἡμᾶς. Ἐβούθησαν καὶ ἱκανὰ ἀποσπάσματα· ἐποίησε καὶ τινὰς ἐλεγείας.

Σοφοκλῆς υἱὸς Σοφίλλου Ἀθηναῖος ἐκ τοῦ δήμου Κολωνοῦ γεν. τῷ 496 καὶ ἀποθαν. 406, ὁ τελειωτὴς τῆς τραγωδίας· δεκαεξαετής ἦδη ὢν ἡγήσατο τοῦ χοροῦ τοῦ ἄσαντος ἐν Σαλαμῖνι περὶ τὸν βωμὸν τὸν νικητήριον παῖνα (480 π.Χ.). Κατὰ δὲ τὸ 28 ἔτος τῆς ἡλικίας αὐτοῦ (468) ἐνίκησεν ἐν δραματικῇ ἀγωνίᾳ τὸν κατὰ τριάκοντα ἔτη πρεσβύτερον αὐτοῦ Αἰσχύλον. Κατὰ δὲ τὸ 441 ἐγένετο συστράτηγος τοῦ Περικλέους ἕνεκα τῆς μεγάλης εὐδοκίμῃσεως τοῦ δράματος αὐτοῦ τῆς Ἀντιγόνης· ὕστερον ἐξέλεγχθη καὶ Ἑλληνοταμίης. Ἀπέθανεν ἑνενηκοντούτης· ἔγραψε πλεον τῶν 100 τραγωιδίων καὶ σατυρικῶν δραμάτων. Εἰς ἡμᾶς περιεσώθησαν τέλεια ἑπτὰ· Ἀντιγόνη, Ἡλέκτρα, Οἰδίπους τύραννος, Αἴας μαστιγοφόρος, Τραχινίαι, Φιλοκτήτης, Οἰδίπους ἐπὶ Κολωνῷ. Πλείστα ἀποσπάσματα περιεσώθησαν· ἐποίησε προσέτι ἐλεγείας, παιάνας.

Εὐριπίδης υἱὸς Μηστάρχου καὶ Κλειτοῦς γενν. τῇ 5 Ὀκτωβρίου τοῦ 487 π.Χ. κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίας καὶ ἀπεθ. ἐν Μακεδονίᾳ τῷ 406, ἐγένετο μαθητὴς Ἀναξαγόρου καὶ Προδίκου. Εἰσάγαγεν εἰς τὴν τραγικὴν ποίησιν σκέψεις φιλοσοφικὰς καὶ πολλὴν γνωμολογίαν καταδιβάσας τὰ ἡρωϊκὰ πρόσωπα ἀπὸ τῆς ἀρχαίας αὐτῶν ἰδανικότητος εἰς τὴν σφαῖραν τῶν κοινῶν ἀνθρώπων· διὰ δὲ ἐκ τούτου ἀπώλεσεν ἡ τραγωδία, ἀντικατεστάθη τοῦτο διὰ τοῦ πάθους, τῆς δεινότητος τοῦ λόγου καὶ τῆς ποιητικῆς χάριτος· ἐντεῦθεν ἐκλήθη ὁ ἀπὸ σκηνῆς φιλόσοφος, ὁ κατ' ἐξοχὴν τραγικός καὶ ὑπῆρξε λίαν προσφιλεὶς εἰς τὸν πολλὸν δῆμον καὶ εἰς τοὺς μεταγενεστέρους· ἐγένετο ὁ εὐρετής τῶν προλόγων, ἐν οἷς προλέγεται τρόπον τινὰ ἢ τοῦ δράματος ὑπόθεσις· οὕτω δὲ παύει ἡ προσδοκία τῶν θεατῶν ἢ ἀκολουθοῦσα τὴν ἐκ τῆς δραματικότητος ἐκτύλιξιν· οἱ χοροὶ εἶναι παρ' αὐτῷ αὐτοτελεῖ σχεδὸν λυρικά ποιήματα, σκέψεις φιλοσοφικὰς ἐνέχοντα ἢ φυσικὰς περιγραφάς· διὰ τοῦτο ὁ Εὐριπίδης θεωρεῖται ὡς ὁ πρῶτος ῥωμαντικός ποιητής· ἕνεκα τῶν νεω-

τερισμῶν αὐτοῦ ἐκίνησε τὸν γέλον τῶν συγχρόνων κωμικῶν, οἵτινες παντοῖα σκώμματα κατ' αὐτοῦ ἐξετέξευαν· ἑμῶς δ' Εὐριπίδης ἔμεινε στερεὸς εἰς τὰς ἀρχὰς αὐτοῦ μετὰ φιλοσοφικῆς τῷ ὄντι εὐσταθίας. Ἐκ τῶν 75 δραμάτων, 67 τραγωιδίων καὶ 8 σατυρικῶν δραμάτων περιῆλθον εἰς ἡμᾶς 17 τραγωδία καὶ ἐν σατυρικῶν δράμα, τὸ μόνον ὅπερ ἐσώθη ἐκ τῆς ἀρχαιότητος, ὁ Κύκλωψ. Αἱ τραγωδίαί εἰναι· Ἐκάβη, Ὀρεστής, Φοίνισσαι, Μήδεια, Ἰππόλυτος, Ἀλκυστις, Ἀνδρομάχη, Ἰκέτιδες, Ἰφιγένεια ἐν Αὐλίδι, Ἰφιγένεια ἐν Ταύροις, αἱ Τρωάδες, αἱ Βάκχαι, Ἡρακλείδαι, Ἑλένη, Ἴων, Ἡρακλῆς μαινώμενος, Ἡλέκτρα τὸ δὲ δράμα Ῥῆσος δὲν εἶναι γνήσιον. Ἐπίσης πλήθος ἀποσπασμάτων διεσώθη.

Ἄλλοι σύγχρονοι καὶ μεταγενεστέροι τῶν τριῶν μεγάλων τραγικῶν ποιητῶν εἶναι οἱ ἐξῆς. Εὐφορίων υἱὸς τοῦ Αἰσχύλου, καὶ ὁ ἀνεψιὸς αὐτοῦ Φιλοκλῆς καὶ οἱ υἱοὶ τοῦ Φιλοκλέους Μόρσιμος καὶ Μελάνοβιος καὶ ὁ τοῦ Μορσίμου υἱὸς Ἀστυδάμας καὶ ὁ νεώτερος Φιλοκλῆς. Ὁ υἱὸς τοῦ Σοφοκλέους Ἰοφών, Ἀρίσταρχος ἐκ Τεγέας. Ἰων δ' Χίος. Ἀχαιεὶς ἐξ Ἐρετρίας, ἀντιπῆλος τοῦ Εὐριπίδου περὶ τὸ 444. Νεόφρων ἐκ Σικυῶνος, δ' νεώτερος Εὐριπίδης, ἀνεψιὸς τοῦ πρεσβυτέρου Εὐριπίδου. Ξενοκλῆς καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ Κάρκινος περὶ τὸ 376. Ἀγάθων ὁ ποιητικώτερος πάντων τῶν προειρημένων, φίλος τοῦ Εὐριπίδου καὶ Πλάτωνος. Κριτίας ὁ τῶν τριάκοντα γενόμενος. Διονύσιος ὁ πρεσβύτερος τύραννος τῶν Συρακουσῶν. Ἀφάρειος υἱὸς τοῦ σοφιστοῦ Ἰππίου. Θεοδόκτις ἐκ Φασηλίδος μαθητὴς Πλάτωνος, Ἰσοκράτους καὶ Ἀριστοτέλους. Χαιρέμων, βασις ἐποίει τραγωδίας μόνον πρὸς ἀναγνώσιν.

3) Κωμῳδία. Φαίνεται ὅτι ἡ κωμῳδία εἶναι τῆς αὐτῆς ἀρχῆς, ἐξ ἧς καὶ ἡ τραγωδία ἐπήγαγεν, ὁ ἔστι τῆς Διονυσιακῆς λατρείας, ἣτις πλὴν τοῦ τραγικοῦ, τῶν τοῦ Διόνυσου παθημάτων, εἶχε καὶ τὸ φαῖδρὸν καὶ εὐθυμον καὶ βακχικόν, καθὼ γέλωτες καὶ σκώμματα ἀντηλάσσοντο· ταῦτα δὲ ἐγίνοντο οὐχὶ ἐν τοῖς Ἀθηναίοις, ἀλλ' ἐν τοῖς μικροῖς ἢ κατ' ἀγροῦς Διονυσίοις, ἅτινα μετὰ τὸν τυγχόντων ἐπανηγυρίζοντο· ἐν τούτοις κύριον στοιχεῖον ἦτο ὁ κῆμος ἀγόμενος ἐν ταῖς ὁδοῖς ὑπὸ μεθυόντων συγκωμαστῶν καὶ περιεργόντων τὸν φαλλόν, τὸ σύμβολον τῆς γενεσιουργοῦ δυνάμεως τῆς φύσεως μετὰ ἁμαρτιῶν φαιδρῶν εἰς ἔπαινον τοῦ Διόνυσου· οἱ συγκωμασταὶ ἢ φαλλοφόροι ἐφόρουν ποικίλα καὶ ἀλλόκοτα ἐνδύματα κρύπτοντες τὰ πρόσωπα με προσωπίδας ἢ σκώπτοντες τὸ παριστάμενον πλῆθος μετὰ λοιδορίας καὶ γέλωτος· εἰσερχόμενοι δὲ εἰς τὸ θέατρον ἤδον πρῶτον ἄσμα εἰς τὸν Διόνυσον, ἔπειτα ἀποτεινόμενοι πρὸς τοὺς θεα-

τας ἐκκωπτον, ὅντινα ἤθελον. Οὕτω κατ' ἀναλογίαν τῆς τραγωδίας παρήχθη ἐκ τοῦ λυρικοῦ καὶ διαλογικοῦ καὶ ἡ κωμωδία εἰς ποιήματα τεχνικόν, ὅπερ μετὰ τῆς τραγωδίας ἀποτέλει τὸ γένος τῆς ποιήσεως, ἥτις καλεῖται δράμα. Ἡ κωμωδία διαιρεῖται εἰς Δωρικὴν καὶ Ἀττικὴν. Καὶ ἡ μὲν Δωρικὴ κωμωδία ἀνερχομένη ἐν Πελοποννήσῳ καὶ ἐν Σικελίᾳ· οἱ κυριώτεροι ποιηταὶ αὐτῆς εἶναι, Ἐπίχραρος γεν. τῷ 530 ἐν τῇ νήτῳ Κῷ καὶ ἀποθ. τῷ 440· ἐκ τῆς νήσου ταύτης ἀπῆλθε μετὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ εἰς Μέναρα τῆς Σικελίας· τῷ 463 εἰς Συρακοῦσας, ὅπου ἀπεθάνεν 90 ἐτῶν· ἡ ἀκμὴ αὐτοῦ πίπτει κατὰ τὰ 478-467· συνέθηκε 35 κωμωδίας, ἐξ ὧν μόνον ἀποσπάσματα τινα διασώθησαν. Σώφρων δὲ Συρακοῦσιος περὶ τὸ 420, ἐποίησεν ἐν Δωρικῇ διαλέκτῳ ὥς ὁ Ἐπίχαρος, Μίμους ἀνδρείους καὶ γυναικείους, σπουδαίους καὶ γελοίους. Οἱ Μίμοι τοῦ Σώφρονος ἀνεγινώσκοντο πολὺ· μόνον δὲ ἀποσπάσματα ἐσώθησαν. Ξέναρχος υἱὸς τοῦ Σώφρονος, ἐπίσης ὡς ὁ πατὴρ αὐτοῦ μιμογράφος ἐκ τῶν ποιήσεων αὐτοῦ οὐδὲν διασώθη.

Ἡ δὲ Ἀττικὴ κωμωδία διαιρεῖται εἰς παλαιάν μέχρι τοῦ 404, εἰς μέσην μέχρι τοῦ 388 καὶ ἐντέθεν εἰς νέαν κωμωδίαν· ὁ ἀρχαιότερος ποιητὴς τῆς παλαιᾶς κωμωδίας εἶναι ὁ Χίωνα· ὁ δὲ περὶ τῷ 450 ἐποίησε περὶ τὰς 300 κωμωδίας. Μετὰ τούτων εἶναι ὁ Κρατίδης, γεν. τῷ 520 καὶ ἀποθ. τῷ 423· ὁ κυρίως ἱδρυτὴς τῆς κωμωδίας· ὁ Φερεκράτης, νεώτερος τοῦ Κρατίδου καὶ πρεσβύτερος τοῦ Ἀριστοφάνους· ὁ Εὐπόλις γεν. ἐν Ἀθήναις τῷ 443 καὶ ἀποθ. τῷ 411, ἐποίησεν 12 κωμωδίας· Ἀριστοφάνης δὲ Ἀθηναῖος γεν. τῷ 444 καὶ ἀποθ. τῷ 380 εἶναι· ὁ μέγιστος ὅλων τῶν κωμικῶν ποιητῶν τῶν ἀρχαίων χρόνων· ἐκ τῶν 51 κωμωδιῶν αὐτοῦ περιηλθον εἰς ἡμᾶς· Ἀχαρνεῖς, διδασκάλει τῷ 425· Ἰππεῖς διδάχ. τῷ 424· Νεφέλαι τῷ 423· Σφήκες τῷ 422· Εἰρήνη τῷ 421· Ὀρνίθες τῷ 414· Λυσιστράτη τῷ 411· Θεσμοφορίαι τῷ 411· Βάτραχαι τῷ 405· Ἐκκλησιαζούσαι τῷ 392· Πλοῦτος τῷ 408 καὶ εἰς δευτέραν ἐκδοὺν τῷ 388. Πλάτων δὲ κωμικώτατος συγχρόνος τοῦ Ἀριστοφάνους ἀκμάσας περὶ τὸ 420 ποιητὴς εὐνῆς καὶ γόνημος ἐποίησε 28 κωμωδίας, ἐξ ὧν μόνον ἀποσπάσματα τινα ἐσώθησαν· δι' αὐτοῦ γίνεται ἡ μετάβασις εἰς τὴν μέσην κωμωδίαν. Ἀντικείμενον τῆς μάστιγος τῆς ἀρχαίας κωμωδίας ἦσαν πολιτικοί, δημαγωγοί, στρατηγοί, φιλόσοφοι καὶ σοφισταί, ποιηταί, ῥήτορες καὶ ἐν γένει πᾶν πολιτικόν, κοινωνικόν καὶ ἠθικόν ἐλάττωμα· πολλάκις οὐδὲ αὐτῶν τῶν οὐδῶν καὶ ἡρώων ἐφείβετο. Προϊόντος τοῦ χρόνου ἐπαυσε τὸ κωμωδεῖν ὁ νομαστικὸς καὶ ἀντ' αὐτοῦ ἀνεδιδάχοντο ἐπὶ σκηνῆς πρόσωπα κωμωδούμενα ἐκ τοῦ κοινῆς βίου,

οἷον ποιηταί, φιλόσοφοι, τεχνίται, παράσιτοι κτλ., ταῦτα ἀπετέλουν τὴν ὅλην τῆς μέσης κωμωδίας, ἥς ποιηταὶ ἄλλοι· λόγου εἶναι, Ἀντίφανης περὶ τὸ 380 ἐποίησε κωμωδίας πλείονας τῶν 260. Ἀλέξιστος δὲ Ἀθηναῖος γεν. 390 καὶ ἀποθ. τῷ 285, ὁ ἐπισημότερος ποιητὴς τῆς μέσης κωμωδίας ποιήσας 245 δράματα. Εὐδούσιος δὲ Ἀθηναῖος ἀκμάσας περὶ τὸ 350 ἔγραψε 104 κωμωδίας ὧν μόνον ἀποσπάσματα διασώθησαν. Ἀναξανδρίδης δὲ ἐκ Καμάρου τῆς Ρόδου ἐξῆν ἐν Ἀθήναις, συγχρόνος τοῦ Εὐδούλου, ποιητὴς 65 κωμωδιῶν καὶ τινων διθυράμβων· μόνον ἀποσπάσματα διασώθησαν.

4) Ἐπικὴ ποίησις. Κατὰ τὴν περίετον ταυτην τὸ ἔπος δὲν ἐκαλλιιεργεῖτο ὅμως αναφέρονται τὲ πρὸς ἐπόμενοι ποιηταί. α') Πάνυσιος δὲ Ἀλικαρνασσέως περὶ τὸ 480, θεὸς τοῦ Ἡρόδοτου καὶ ποιητὴς τοῦ ἔπους, ὅπερ ἐπεγράφετο Ἰπράκλεια εἰς 14 βιβλία καὶ στίχους 9.000· μόνον ἀποσπάσματα διασώθησαν. β') Ἀντίμαχος δὲ Κολοσώνιος, μαθητὴς τοῦ Πανυστίδου περὶ τὸ 420, ποιητὴς τῆς Ὡθαλίδος καὶ ἐλεγείας τινὲς καλουμένης Λυδίας. γ') Χοίριλλος δὲ Σάμιος συγχρόνος καὶ φίλος τοῦ Ἡρόδοτου περὶ τὸ 450, ποιητὴς ἔπους ὅπερ ἐκαλεῖτο Περσικά, δηλαδὴ αἱ τῶν Ἑλλήνων κατὰ Περσῶν μάχαι.

Β'. Πεζοὶ λόγοι. 1) Ἰσοκρίτης. Ὁ τελευταῖος τῶν ἰωνῶν λογογράφων καὶ πρῶτος ἱστορικός συγγραφεὺς εἶναι· ὁ Ἡρόδοτος δὲ Ἀλικαρνασσέως γενν. τῷ 484 καὶ ἀποθανόντων μετὰ τὸ 426 π. Χ. Ὁ Ἡρόδοτος ἀνήκειν εἰς ἐπίσημον οἰκογένειαν, ἥτις ἀντεπολιτεύετο τὸν τύραννον τῆς Ἀλικαρνασσὸς Λυγδαμίν· τούτου ἕνεκα ἠναγκάσθη νὰ ἀπέλθῃ εἰς τὴν νῆσον Σάμον· ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἐκαλεῖτο Λυδὴς καὶ ἡ μήτηρ Ῥοιώ, ὁ δὲ ἀδελφεὸς αὐτοῦ Θεόδωρος. Ὁ ἐπικὴς ποιητὴς Πανυσίος ἦτο θεῖος τοῦ πρὸς μητρός, φρονεθεὶς ὑπὸ τοῦ Λυγδαμίδος. Ἐκ Σάμου ἐπανελθὼν εἰς τὴν πατρίδα κατέλυσε τὴν τυραννίδα τοῦ Λυγδαμίδος. Ὁ μὲν μὴ θυνηθεὶς νὰ διαμείνῃ αὐτόθι ἀπῆλθε πάλιν. Τῷ 415 διέτριβεν ἐν Ἀθήναις, ὅπου ἀνέγνωσε δημοσίᾳ μέρος τοῦ συγγραμματος αὐτοῦ τιμηθεὶς διὰ τοῦτο μετὰ δωρὸν ἐκ τοῦ δημοτικοῦ τομαίου δέκα ταλάντων· τῷ 414 μετέσχε τῆς εἰς Θουρίους ὑπὸ Ἀθηναίων πεμπομένης ἀποικίας καὶ ὡς ἐκ τῆς μακρᾶς αὐτοῦ διαμονῆς ἐκλήθη ὑπὸ τῶν ὑστερῶν Θουρίων ἐκ Θουρίων ἐπισκέσθη τὴν κάτω Ἰταλίαν καὶ Σικελίαν καὶ τῷ 412 εὗρισκόμεν πάλιν αὐτὸν ἐν Ἀθήναις. Τὸ σύγγραμμα αὐτοῦ φανερὸν ὅτι ἀποτελεῖται τὸ μὲν ἐν Ἀθήναις, τὸ δὲ ἐν Θουρίοις· ἐν τῇ νεανικῇ ἡλικίᾳ ἠχολογήθη πολὺ εἰς τὴν μελέτην τῶν ἐπικῶν ποιητῶν καὶ μάλιστα τοῦ Ὀμήρου ἀρρομὴν πρὸς τοῦτο λαβὼν παρὰ τοῦ θεοῦ αὐτοῦ Πανυστίδου, ὡς καὶ εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τῶν περιηγητῶν καὶ λογογράφων. Ἀλλὰ πρὸς συναγωγήν τῆς ὅλης τοῦ

ὑστερον συντεθέντος συγγράμματος ἐπεχείρησε μικρὰς περιηγήσεις εἰς ὅλας σχεδὸν τὰς τότε γνωστὰς χώρας τοῦ ἀρχαίου κόσμου. Καὶ κατὰ πρῶτον ὡς ἐκ τῶν σχέσεων τοῦ βίου αὐτοῦ ἐγνώρισε τὴν μικρὰν Ἀσίαν, τὴν Ἑλλάδα καὶ τὰς πόλεις αὐτῆς, τὴν κάτω Ἰταλίαν καὶ Σικελίαν. Ἐπειτα περιηγήθη τὰς παραλίους χώρας τοῦ Εὐξείνου μέχρι τοῦ Κιμμερίου Βοσπόρου, τὴν Μηδίαν, Περσίαν, Ἀσσυρίαν, Φοινίκην, Αἴγυπτον μέχρις Ἑλεφαντίνης, Κυρήνην καὶ Κύπρον· ἐν αὐταῖς ἐξήτασεν δι' ἃ ἕξιον λόγου ὑπῆρχε πρὸς ἀναγραφὴν καὶ ἤκουσε παρὰ τῶν ἐπιχωρίων διαφόρους παραδόσεις (λόγους), τὰς ὁποίας διὰ μακρῶν μὲν ἀφηγεῖται χωρὶς ὁμως καὶ τυφλῶς νὰ πιστεύῃ εἰς αὐτάς ὡς ὁ ἴδιος λέγει ἐν 7, 152 «ἐγὼ δὲ ὀφείλω λέγειν τὰ λεγόμενα, πειθεσθαι γὰρ μὲν οὐ παντάπασιν ὀφείλω καὶ μοι τοῦτο τὸ ἔπος ἐγέτω ἐς πάντα τὸν λόγον». Τὰ στενὰ ὅρια τοῦ περὶ τῆς Ἑλλην. φιλολογίας ἄρθρου δὲν ἐπιτρέπουσι νὰ ποιήσωμεν μακρὰν ἀνάλυσιν τῆς ἱστορίας τοῦ Ἡροδότου· διὰ τοῦτο μόνον τὸν μίτον θὰ ὑποδείξωμεν, πῶς συνετέθη τὸ ὅλον ἔργον. Κέντρον εἶναι οἱ Περσικαὶ πόλεμοι ἀρχόμενοι ἀπὸ τοῦ πέμπτου βιβλίου· ἐν δὲ τοῖς προτέροις βιβλίοις λαμβάνεται· πρῶτον ὡς προεισαγωγὴ ἡ ἀρχαία διαφορά μεταξὺ Ἀσίας καὶ Εὐρώπης· ἔπειτα ἐκτίθεται ἡ ἱστορία τῶν Λυδῶν, ὧν ὁ βασιλεὺς Κροῖσος πρῶτος ὑπεδούλωσε τὰς ἐν τῇ μικρᾷ Ἀσίᾳ Ἑλληνικὰς πόλεις· ἐντέθεν ἱστοροῦνται· τὰ τῶν Περσῶν, οἵτινες οὐ μόνον τοὺς Λυδοὺς κατέλυσαν, ἀλλὰ καὶ τοὺς Μήδους, Βαβυλωνίους, Αἴγυπτιους καὶ Σκύθας· ἔκτιθεται δὲ καὶ τούτων ἡ ἱστορία ποῦ μὲν διὰ μακρῶν, ποῦ δὲ συγτομώτερον, ἵνα καταδειχθῇ ὁ μέγας τοῦ Περσικοῦ κράτους ὄγκος, ὅστις ἠπειλεῖ διὰ τῶν στρατειῶν τοῦ Δαρείου καὶ Ξέρξου νὰ κατασυντρίψῃ καὶ τὴν Εὐρώπην. Οὕτω δὲ οἱ τελευταῖον ἱστοροῦμενοι ἄγωνες τῶν Ἑλλήνων ἐν τῇ ὑπερανθρώπῳ ταύτῃ ἀμύνῃ πρὸς ἀποκρούσιν τοῦ κινδύνου λαμβάνουσι τὴν προσήκουσαν θέσιν καὶ ἐκτίμησιν. Αἱ ἀφηγήσεις εἶναι μακραὶ καὶ ἐπεισοδιώδεις κατὰ τὸν τρόπον τῶν ἐπικῶν ποιητῶν· ὁ δὲ λόγος εἶναι κατεσκευασμένος μάλλον πρὸς ἀκρόασιν παρὰ πρὸς ἥρεμον ἀνάγνωσιν καὶ διὰ τοῦτο ποσε γιγίσει πολὺ πρὸς τὸν προσφορικόν. Τὰ γεγονότα κρίνονται πολλάκις κατ' ἀρχὰς ἐξωθεν εἰς τὴν ἱστορίαν ἐμβεβλημένως, θεοκρατικῶς, καὶ οὐχὶ ἐκ ψυχολογικῶν αἰτίων. Τὸ κάλλος τοῦ ὅλου ἔργου εἶναι ἀπράμιλλον· οἱ Ἀλεξανδρινοὶ διήρσαν αὐτὸ εἰς 9 βιβλία, ἅτινα ἐπωνόμασαν μὲ τὰ ὀνόματα τῶν Μουσῶν· εἶναι δὲ γεγραμμένοι ἐν τῇ Ἰωνικῇ διαλέκτῳ κατὰ τὸ παράδειγμα τῶν παλαιότερων λογογράφων.

Θ α υ κ υ δ ῖ δ η ς Ἀθηναῖος Ἀλκιμοῦσιος τὸν δῆμον, γιν. τῷ 471 καὶ ἀποθανὼν τῷ 389. ἐκ μὲν τοῦ πατρὸς Ὀλόρου ἦτο συγγενὴς πρὸς τοὺς ἐν Θράκῃ βασιλεῖς, ἐκ δὲ τῆς μη-

τρὸς Ἠγησιπύλης πρὸς τοὺς Πεισιστρατίδας καὶ τὸν Μιτιάδην τὸν νικητὰν τοὺς Πέρσας ἐν Μαραθῶνι· ἐγένετο μαθητὴς Ἀναξάγορου ἦτο ἀνὴρ πλούσιος, διότι εἶχε κτήμα μεταλλεῖον χρυσοῦ ἐν Σκαπτῇ Ὑλῇ τῆς Θράκης, ὅπου καὶ τὸ πλεῖστον τοῦ βίου αὐτοῦ διέτριψε. Τῷ 424 ἤγειτο μοίρας τινὰς τοῦ Ἀθηναίου στόλου παρὰ τὴν νῆσον Θάσον. Ἐπειδὴ ὁμῶς δὲν ἐπρόφρατε νὰ σώσῃ τὴν Ἀμφίπολιν, ἐφυγαδύθη καὶ 20 ἔτη διεμεινεν ἐν τῇ ἐξορίᾳ· τῷ δὲ 403 διὰ ψήφισματος τοῦ δήμου ἐπανήλθεν εἰς τὴν πατρίδα· χρησιμοποίησας τὸν χρόνον τῆς φυγῆς συνέλεξε τὴν ὕλην καὶ συνεγράψε τὴν ἱστορίαν τοῦ Πειλοποννησιακοῦ πολέμου εἰς 8 βιβλία ἀπὸ τοῦ 431 ἕως τῷ 411 περιλαμβάνοντα θηλαδὴ τὰ πρῶτα 20 ἔτη τοῦ πολέμου. Ἐνεκα τοῦ ἐπελθόντος αἰνιδίου θανάτου τὸ ἔργον ἔμεινεν ἡμιτελές. Τὰ διάφορα πολεμικὰ γεγονότα ἀφηγεῖται κατὰ ἔθνη καὶ γειμῶνας, τοῦ μὲν Πέρσους 8 μῆνας περιλαμβάνοντος, τοῦ δὲ γειμῶνος 4. Ὁ Θουκυδίδης ἂν καὶ δὲν ἀρνέται θεῖαν τινὰ ἐπὶ τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων ἐπενέργειαν καὶ ταύτην εἶτε ὡς ἀνάγκην εἶτε ὡς τύχην ὁμῶς πρῶτος αὐτὸς εἰσήγαγεν εἰς τὴν ἱστορίαν τὴν ἀρχὴν· ὅτι ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς δημιουργεῖ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ τύχην· διὰ τοῦτο κρίνει τὰ γεγονότα ὡς ἐξ ὁμοῦ ψυχολόγος καὶ φιλόσοφος καὶ διακρίνει τὰ ἀνθρώπινα ἀπὸ τῶν φυσικῶν πραγμάτων· ἐν ᾧ δὲ εἶναι ἀπηλλαγμένος πάσης δεισιδαιμονίας, ὁμῶς πρὸς μὲν τοὺς θεοὺς δεικνύται εὐσεβής, πρὸς δὲ τὸν νόμον καὶ τὸ δίκαιον εὐλαδής καὶ ἀγνός τὰ ἥθη· πιστεύει ὅτι ἄνευ τούτων οὔτε πόλις οὔτε ἰδιώτης δύναται νὰ εὐδαιμονήσῃ. Ἐκ τῶν ἱστορουμένων ἄλλα μὲν αὐτὸς ἐπιτέθεν, ἄλλα δὲ παρ' ἄλλων ἔμαθε περιελλόν τὰς χώρας ὅπου ἐγένοντο αἱ διαφοραὶ μάχαι καὶ γνωρίσας ἐξ αὐτέψιας καὶ τόπους καὶ ἀνθρώπους, ὅσοι παρευρεθέντες εἰς τοὺς πολέμους, ἤδυναντο νὰ ζώσωσιν πρὸς αὐτὸν πληροφορίας. Ταύτας ἀντιπαράβλιν καὶ ἀκριβῶς βασανίσας «διότι οἱ παρόντες τοῖς ἔργοις ἐκάστης οὐ ταῦτα περὶ τῶν αὐτῶν ἔλεγον» συνέλεξε τὴν ὕλην καὶ συνέταξεν ὑστερον τὴν ἱστορίαν «κτῆμα ἐς αἰὶ μάλλον ἢ ἀγώνισμα ἐς τὸ παραυτίκα ἀκούειν». Ἐν ᾧ δὲ ἡ ἱστορία τοῦ Ἡροδότου ἐμοιάζει πρὸς ἐπικὸν ποίημα, ἡ τοῦ Θουκυδίδου εἶναι προσόμοιον πρὸς δρᾶμα, ἐν ᾧ τὰ δρῶντα ἐν τῷ πολέμῳ κατὰ καιροὺς πρόσσωπα εἰσάγονται καὶ φανερώουσιν ἀπ' εὐθείας τοὺς στοχασμοὺς καὶ τὰς σκέψεις αὐτῶν. Ἐντέθεν πλὴν τῆς ἐκ τῶν λόγων αὐτῶν (δημηγοριῶν) πηγαζούσης ἱθογραφίας ἐκτυλίσσονται καὶ τὰ αἴτια τῶν ἐκαστοτε γιγνομένων. Ὁ λόγος τοῦ Θουκυδίδου εἶναι σεμνὸς καὶ μεγαλοπρεπής, αὐστηρὸς καὶ βραχύς, διὰ τοῦτο ἐνίοτε καὶ σκετείνε· ἡ κατασκευὴ τῆς προτάσεως γίνεται μάλλον κατὰ παράταξιν· ἐν δὲ ταῖς δημηγορίαις κατὰ πε-

μίσους. Ἡ γλῶσσα εἶναι ἡ ἀρχαία Ἀθῆς.

Ξενοφῶν ὁ Γρύλλου Ἀθηναῖος, τὸν θῆ-
μον Ἑργισίω, φαίνεται ὅτι κατήγετο ἐξ εὐ-
γενούς καὶ εὐπόρου οἰκογενείας ὡς ἐφαίνεται
ἐκ τῶν σχέσεων τοῦ βίου, τῆς παιδείας καὶ
τῶν φρονημάτων αὐτοῦ. Ἀσφαλῶς ὡς ἔτος
τῆς γεννήσεως αὐτοῦ δύναται νὰ τεθῇ τὸ 431,
τὸ δὲ ἔτος τοῦ θανάτου αὐτοῦ πιθανῶς τὸ 355.
Νεανίας ὢν πάγκαλος καὶ ἐπιμελής ἀνατε-
τραμμένος εἰλκυσε τὴν προσοχὴν τοῦ Σωκρά-
τους, ὅστις συγκατέλεξεν αὐτὸν μεταξὺ τῶν
μαθητῶν καὶ ὁπαδῶν του· ὁ Ξενοφῶν μετ' ἐγ-
καρδίου ἀγάπης παρέδωκεν ἑαυτὸν τῇ διδα-
σκάλῳ καὶ τὴν διδασίαν ταύτην πιστῶς διεύ-
λαξε καθ' ὅλον τὸν βίον αὐτοῦ. Μετὰ τὸ 411
ἀπερέστη ἐν τῷ στρατῷ τῆς πατρίδος καὶ
ἔλαβε μέρος εἰς πολλὰς μάχας, ἐν μιᾷ τῶν
ἐποίων αἰχμαλωτισθεὶς διέτρεψε χρόνον τινὰ
ἐν Θήβαις, ὅπου, ἐν τῇ οἰκίᾳ πιθανῶς τοῦ
Προξένου, ἤκουσεν τοῦ σοφιστοῦ Προδίκου.
Μετὰ τοῦ Προξένου συνῆψε φίλιαν, ἥτις με-
γαλὴς ἐπὶ τοῦ βίου αὐτοῦ ἐπενήργησεν. Τῷ
401 κατὰ πρόσκλησιν τοῦ Προξένου ἤλθεν
εἰς Σαρδεῖς, ὅπου, συνεσταθὴ πρὸς τὸν Κύρον
τὸν νεώτερον· ἠκολούθησε δὲ αὐτὸν ὡς ἐξ-
ελανθὴς εἰς τὴν κατὰ τοῦ Ἀρταξέρξου στρα-
τείαν. Μετὰ δὲ τὴν κατὰ τὰ Κούναξαι αὐτῇ
μάχῃ καὶ τὴν θολοφονίαν τῶν Ἑλλήνων
στρατηγῶν ἐξήτελεσεν ὡς στρατηγὸς τὴν τῶν
μυρίων ἀπάνοδον, ἣν πάντες οἱ μεταγενέστε-
ροι δικαίως θαυμάζουσι· μετὰ ταῦτα ἐπολέμη-
σεν κατὰ τῶν Περσῶν ἐν τῇ μικρᾷ Ἀσίᾳ
ὑπὲρ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Θιμβρωνος, Δερκυλίδου
καὶ Ἀγησίλαου, μετ' οὗ συνῆψε στενωπὴν φι-
λίαν καὶ ὅν ἠκολούθησεν εἰς τὴν Ἑλλάδα
συναγνῶσθαι ἐν τῇ ἐν Κερωνείᾳ μάχῃ. Ἐ-
νεκα τοῦ φιλολακωνισμοῦ αὐτοῦ φαίνεται ὅτι
ἐν Ἀθήναις κατεδικάσθη εἰς ἀειφυγίαν, ἀλλ'
οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐδωρήσαντο εἰς αὐτὸν ἐν
κτῆμα ἐκτεταμένον ἐν Σικιλλοῦντι τῆς Ἡ-
λίδος (βλ. Ἀναβ. 5, 3, 8). Ἐνταῦθα διῆγε
τὸν βίον ἀσχολούμενος μετὰ τῶν υἱῶν Γρύλ-
λου καὶ Διοδώρου τὸ μὲν εἰς τὸ κυνηγέειον
καὶ τὴν γεωργίαν, τὸ δὲ εἰς τὴν συγγραφὴν
τῶν ἑαυτοῦ ἔργων· ὅτε δὲ τῷ 371 ἡ τῶν
Σπαρτιατῶν δύναμις ἐθραύσθη ἐν Λεύκτροις
καὶ οἱ Πῆλαιοι κατέλαβον τὴν Σικιλλοῦντα
πάλιν, ἐξεδιώξαν ἐκεῖθεν τὸν Ξενοφῶντα,
ὅστις καταφυγὼν εἰς Κόρινθον διέμενε μέχρις
οὗ οἱ Ἀθηναῖοι διὰ ψήφισματος ἀνεκάλεσαν
αὐτὸν ἐκ τῆς ἐξορίας. Ὁ χαρακτὴρ τοῦ Ξε-
νοφῶντος διαγιγνώσκεται σαφῶς ἐκ τῶν συγ-
γραμμάτων αὐτοῦ, ἅτινα διακρίνονται διὰ τὴν
ἀπλότητα, μετριοφροσύνην καὶ φιλαλήθειαν,
ὅ· ὡν εἶναι γεγραμμένα· κυριώτατον δὲ γνώ-
ρισμα τοῦ χαρακτῆρος αὐτοῦ εἶναι ἡ προθυ-
μία καὶ ὁ θαυμασμός πρὸς πᾶν καλὸν καὶ
γενναῖον· ἐντεῦθεν ἐξηγῆται ἡ εἰλικρινὴς ἀ-
γάπη, ἣν δοκίμει πρὸς ἕξοχα πρόσωπα εἰς
ἧτο ὁ Σωκράτης, ὁ Ἀγησίλαος καὶ Κύρος ὁ

νεώτερος, ἀλλὰ καὶ κατώτερα πολλὰκις πρέ-
σωπα εἰκονίζει κατὰ τὴν φωτεινοτάτην αὐτῶν
ψὴν· διὰ τοῦτο ἐν τοῖς συγγραμμάσιν αὐτοῦ
καὶ μάλιστα ἐν τῇ Κύρου παιδείᾳ καὶ τοῖς
Ἀπομνημονεύμασιν ἀπάντῳσι μορφαὶ συμπα-
θεῖς καὶ γενναῖαι. Μεταξὺ δὲ τῶν ἀρεστῶν
τούτων γνωρισμάτων διαλαμβάνουσιν ἡ φυσικὴ
εὐθυμία καὶ πραότης, ἡ φρόνησις, τὸ θάρρος
καὶ ἡ εὐστάθεια. Καθὼς δὲ ἤσκησε ἥν διὰ
νοίαν αὐτοῦ ἐν τῇ Σωκρατικῇ παλαίστρᾳ τοῦ
πνεύματος, οὕτως ἐπαίδευσεν καὶ τὸ σῶμα ἐν
τοῖς γυμνασίοις, ταῖς μάχαις ταῖς ἱππασίαις
καὶ ἐν τοῖς κυνηγεσίοις. Τούτων ἕνεκα ὁ Ξε-
νοφῶν εἶναι ἡ προσωποποιήσις τοῦ Ἑλληνι-
κοῦ ἰδεώδους τῆς ἀνθρωπίνης τελειότητος, ἐν
ᾗ ἐναρμονίως συνεχθύνται αἱ τε ψυχικαὶ καὶ
σωματικαὶ δυνάμεις. Ἀφ' ἐνός μὲν μεθ' οὗ ὅμοια
ἐρευνᾷ τὰς σχέσεις καὶ τὸν βίον οὐ μόνον ἀ-
τόμων, ἀλλὰ καὶ ὄλων λαῶν καὶ πολιτειῶν
καὶ ἐδίδγει διὰ τῶν συγγραμμάτων του τοὺς
ἀναγνώστας εἰς σοφίαν καὶ ἀρετὴν, ἀφ' ἑτέρου
δὲ βλέπομεν αὐτὸν κεκοσμημένον μετὰ καλλι-
στα ὅπλα καὶ ἐξηγούμενα ἐξήπουν εἰς τὰς μά-
χας τοὺς συστρατιῶτας του καὶ μετὰ τῶν
πρώτων πολλὰκις μαχόμενον χωρὶς πέρας οὕτε
ὑπὲρ ἐμποδίων οὕτε ὑπὲρ ἀτυχῶν νὰ ἀπετάλῃ
τὸ θάρρος.

Τὰ συγγραμματα τοῦ Ξενοφῶντος διακρίνου-
νται εἰς ἱστορικά, πολιτικά, φιλοσοφικά καὶ δι-
δακτικά. Καὶ ἱστορικά μὲν εἶναι ἡ Κύρου Ἀ-
ναβάσις εἰς βιβλία 7 καὶ τὰ Ἑλληνικά ἐπι-
σης εἰς βιβλ. 7, περιλαμβάνοντα ἑλλήν. ἱστο-
ρίαν ἀπὸ 410 ἕως 362, καὶ τὸ ἐγκώμιον τοῦ
Ἀγησίλαου, Πολιτικά δὲ εἶναι τὸ περὶ Προ-
σίων, Πολιτεία Λακεδαιμονίων, Πολιτεία
Ἀθηναίων, Φιλοσοφικά δὲ τὰ Ἀπομνημονεύ-
ματα Σωκράτους, τὸ Συμπόσιον, ὁ Οἰκονομι-
κός, Ἱέρων ἡ Τύραννος. Ἡ Κύρου Παιδεία
ἀνήκει καὶ τὰς τρεῖς ταύτας κατηγορίας. Δι-
δακτικά δὲ ὁ Ἱππάρχικος, τὸ περὶ Ἱππικῆς
καὶ ὁ Κυνηγετικός.

Περὶ τοῦ λόγου τοῦ Ξενοφῶντος λέγει
Διονύσιος ὁ Ἀλικαρνασσεύς ἐν τῇ πρὸς Γν.,
Περικλίον ἐπιστολῇ κεφ. 4, «Καθαρὸς (ὁ Ξε-
νοφῶν) τοῖς ὀνόμασι ἱκανῶς καὶ σαφῆς, ἐκλέ-
γει δ' ὀνόματα συνήθη τε καὶ προσμῆ τοῖς
πραγμασι καὶ συντήθησιν αὐτὰ ἡδέως πάνυ
καὶ κεχαρισμένως»· «ἥθις ἐπιδεικνύται θεο-
σεβὴς καὶ δίκαιον καὶ καρτερικὸν καὶ εὐπειθὲς
ἀπάσαις τε συλλήβδην κεκοσμημένον ὁρεαίαν».

Κ τ η ς ε ἰ ς ὁ Κ ν ἰ δ ι ς ο ς συγγραμματα
Ξενοφῶντος ἀριθμᾷ περὶ τὸ 400, ἱατρὸς τοῦ
βασιλέως Ἀρταξέρξου τοῦ Μνημονος, ἐξῆλθε 17
ἐτη ἐν τῇ Περσικῇ αὐτῇ. Ἐγράψαν ἐν τῇ νέᾳ
ἰωνικῇ διαλέκτῳ βιβλίον καλούμενον Περσικά
εἰς 28 βιβλία, ὅ ἐστιν Ἱστορίαν τοῦ Περσικοῦ
κράτους μέχρι τῶν ἡμερῶν αὐτοῦ· προσέτι μι-
κρόν ἔργον ἐπιγραφόμενον Ἰνδικά. Μόνον ἀπο-
σπάσματα ἐσιώθησαν. Φί λ ι σ τ ο ς ὁ Συρα-
κῦσιος γεν. τῇ 430 καὶ ἀποθ. τῇ 365 φι-

λος ἀμφοτέρων τῶν Διονυσίων τῶν τυράννων. Συνέγραψε Σικελικά καὶ ἦτο μιμητὴς τοῦ Θουκυδίδου· μένον ἀποσπάσματα ἐσώθησαν. Θεόπομπος δ' Χίος ἀνμάσας περὶ τὸ 350 ἔζη ἐν Ἀθήναις καὶ ἐγένετο μαθητὴς τοῦ Ἰσοκράτους· συνέγραψεν Ἑλληνικὰς ἱστορίας ἢ Ἑλληνικά εἰς 12 βιβλία ὡς συνέχειαν τῆς ἱστορίας τοῦ Θουκυδίδου ἀπὸ τοῦ 411 μέχρι τῆς παρὰ τὴν Κνίδον ναυμαχίας τῷ 394· προσέτι Φιλιππικά εἰς 56 βιβλία ἀπὸ τοῦ 360 ἕως τοῦ 336. Ἐφορος δ' Κυμαῖος ἀνμάσας περὶ τὸ 340 μαθητὴς τοῦ Ἰσοκράτους ἔγραψεν Ἱστορίας εἰς 30 βιβλία ἀπὸ τῆς καθόδου τῶν Ἡρακλείδων μέχρι τῆς πολιτικῆς τῆς Περίνθου (342 π. Χ.). Τὸ τέλος τοῦ ἔργου, περὶ τοῦ ἱεροῦ πολέμου, ἔγραψεν ὑπὸ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Δημοφίλου.

2) Ρητορικὴ τέχνη, κληθεῖσα περὶ τοῦ 370 ἢ 360 ἢ 350 ἢ 340 ἢ 330· μετεφωτισμένη ἐκ Σικελίας εἰς Ἀθήνας ὑπὸ τοῦ ῥήτορος καὶ σοφιστοῦ Γοργίου τοῦ Λεοντίνου ἐλθόντος ὡς πρεσβευτοῦ τῷ 427 καὶ παρομειναντος ὕστερον ὡς διδασκαλοῦ αὐτῆς ἐν Ἑλλάδι. Γέννη τῆς ῥητορικῆς εἶναι τρία· τὸ δικανικόν, τὸ συμβουλευτικόν ἢ δημηγορικόν καὶ τὸ ἐπιδεικτικόν ἢ πανηγυρικόν. Κατὰ ταῦτα διαίρεται καὶ οἱ τῶν ῥητόρων λόγοι.

Ἀντισθένης ἐκ Ῥομεινόντος ὁ ἀρχαιότερος τῶν δέκα Ἀττικῶν ῥητόρων γεν. τῷ 480 καὶ ἀπέθαν. τῷ 411 ἦτο διδασκαλὸς τῆς ῥητορικῆς ἐν Ἀθήναις καὶ ἔγραψε λόγους δικανικοὺς δι' ἄλλους· μαθητὴς αὐτοῦ ἦτο Θουκυδίδης ὁ Ἱστορικός. Ἐκ τῶν λόγων αὐτοῦ ἐσώθησαν 15, ἐξ ὧν 12 εἶναι διηρημένοι εἰς τρεῖς τετραλογίας. Ἀνδοκίδης Ἀθηναῖος ἐγεννήθη τῷ 444· τὸ 22 ἔτος τοῦ θανάτου αὐτοῦ εἶναι ὀφθαλμῶν. Περιῆλθον εἰς ἡμᾶς τέσσαρες λόγοι, Περὶ μοιτηρίων, Περὶ τῆς ἑαυτοῦ καθόδου, Περὶ τῆς πρὸς Λακεδαιμονίους εἰρήνης καὶ κατὰ Ἀλκιβιάδου. Ἰσως οὐχὶ γνήσιος. Λυσίας Κεραιεύς μέτοικος ἐν Ἀθήναις ἐκ Συρακουσῶν γεν. τῷ 459 καὶ ἀπέθ. τῷ 379· ἦτο διδασκαλὸς τῆς ῥητορικῆς περὶ τὸ 410 ἐν Ἀθήναις. Συνέγραψε 233 λόγους δι' ἄλλους (λογογράφος), ἐξ ὧν μένον 35 ἐσώθησαν καὶ οὐχὶ πάντες τέλειοι καὶ πολλὰ ἀποσπάσματα. Ὁ Λυσίας διακρίνεται διὰ τὴν καθαρότητα καὶ ἀπλότητα τοῦ λόγου. Ἰσοκράτης Ἀθηναῖος υἱὸς Θεοδώρου γεν. 436 καὶ ἀπέθαν. 338, ἀνὴρ φιλομαθὴς, χρηστὴς τὸ ῥῆθος καὶ πολιτικῶν ὀργῶν γενικωτέρων τῶν τῆς ἐποχῆς του· ἦτο διδασκαλὸς τῆς ῥητορικῆς ἐν Ἀθήναις. Ἐν τῇ σχολῇ αὐτοῦ ἐμερσώθησαν οἱ διασημότεροι τῶν μετὰ ταῦτα ποιητῶν καὶ συγγραφέων. Πρὸς τὴν δῆμον ἐυδέποτε προσῆλθεν, ἀλλ' ἤρχολεῖτο συγγραφεὺν λόγους πολιτικῶν καὶ συμβουλευτικῶν· ἐκ τῶν 21 λόγων τῶν περιελθόντων εἰς ἡμᾶς περιορισμέτατος εἶναι ὁ Πανηγυρικός περὶ τὴν συνταξίν τοῦ ὁποίου λέγεται ὅτι διέτριψε δέκα

ἔτη· ἐν αὐτῷ προτρέπει τοὺς Ἕλληνας εἰς ἐμένειαν καὶ ὑπὸ τὴν ἡγεμονίαν τῶν Ἀθηνῶν εἰς κοινὴν κατὰ τῶν βαρβάρων ἐπιχειρήσιν ὁ λόγος τοῦ Ἰσοκράτους εἶναι τέλειος τῶς πρὸς τὴν τεχνικὴν κατασκευὴν τῶν περιέδων καὶ τὴν σύνθεσιν. Ἰσοκράτης ἐκ τῆς ἐν Εὐβοίᾳ Χαλκίδος ἀνμάσας περὶ τὸ 370, ἐλθὼν εἰς Ἀθήνας ἐγένετο μαθητὴς Λυσίου καὶ Ἰσοκράτους καὶ ὕστερον διδασκαλὸς τῆς ῥητορικῆς. Ἐκ τῶν 50 λόγων, οὓς δι' ἄλλους ἔγραψε, περιῆλθον εἰς ἡμᾶς 11 μόνον ἀνήκοντες εἰς τὸ δικανικόν γένος (περὶ κλήρου). Λυκούργος Ἀθηναῖος γεν. τῷ 395 καὶ ἀπέθ. τῷ 329, μαθητὴς τοῦ Πλάτωνος καὶ Ἰσοκράτους, ἀξιολογώτατος πολιτικὸς ἀνὴρ καὶ ῥήτωρ· διώκησεν ἐπὶ δώδεκα ἔτη τὰ οἰκονομικά τῶν Ἀθηνῶν, αἵτινες πάλιν ἐπ' αὐτοῦ ἐλάβον οὐ μικρὰν ἐπίδωσιν. Ἐκ τῶν 15 λόγων αὐτοῦ περιῆλθον εἰς ἡμᾶς μόνον εἰς, ὁ κατὰ Λεωκράτους. Ὑπερείδης Ἀθηναῖος γεν. περὶ τὸ 395 καὶ ἀπέθαν. τῷ 322 σύγχρονος τοῦ Λυκούργου καὶ μαθητὴς Πλάτωνος καὶ Ἰσοκράτους, πολιτικὸς καὶ ῥήτωρ καὶ φίλος τοῦ Δημοσθένους. Ἐκ τῶν 55 λόγων αὐτοῦ περιῆλθον εἰς ἡμᾶς μόνον 4 καὶ οὐχὶ πάντες τέλειοι. Δημοσθένης δ' Παιανιεύς υἱὸς Δημοσθένους πλευσίου βίσηχανου (μαχαίροισι) γεν. τῷ 385 καὶ ἀπέθ. τῷ 322· ὁ μέγιστος τῶν Ἑλλήνων ῥητόρων ὡς πολιτικὸς ἀνὴρ ἠγωνίσθη ἐκθύμως ὑπὲρ τῆς πολιτικῆς ἀνεξαρτησίας τῆς πατρίδος του, χάριν τῆς ἐποίας καὶ τὴν ζωὴν αὐτοῦ ἐθυσίασε, κατὰ τῆς φιλιππιζούσης ἐν Ἀθήναις μερίδος ἢ ῥητορικῇ δεινότητι τῶν λόγων αὐτοῦ εἶναι ἀπαράμιλλος. Ἐκ τῶν περισωθέντων λόγων αὐτοῦ 16 εἶναι πολιτικοί, συμβουλευτικοί, 42 (32) δικανικοί, καὶ δύο ἐπιδεικτικοὶ οὐχὶ γνήσιοι. Μεταξὺ τῶν πολιτικῶν λόγων ἐπισημότεροι εἶναι οἱ Φιλιππικοί· μεταξὺ δὲ τῶν δικανικῶν ὁ κατὰ Λεπτίνου, Ἀνδρῶτινος καὶ ὁ περὶ τοῦ στεφάνου. Ἀσχίνης Ἀθηναῖος πολιτικὸς ἀνὴρ καὶ ῥήτωρ γεν. τῷ 390 καὶ ἀπέθαν. τῷ 315, ὁ κορυφαῖος τῆς Μακεδονικῆς ἐν Ἀθήναις μερίδος καὶ ἄποροντος τοῦ Δημοσθένους ἐχθρὸς· ἠττηθεὶς ἐν τῇ κατὰ Κτησιφώντος δικανικῇ ἀγῶνι ὑπὸ Δημοσθένους ἠαγκασθήναι τὴν φυγὴν εἰς Ῥόδον, ἔπου μετήρχετο τὴν διδασκαλίαν τῆς ῥητορικῆς. Οἱ τρεῖς αὐτοῦ λόγοι, ὁ κατὰ Τιμάρχου, ὁ περὶ παραπορεύσεως καὶ ὁ κατὰ Κτησιφώντος περιεσώθησαν μέχρις ἡμῶν. Μετὰ τὸν Δημοσθένην εἶναι ὁ ἐπισημότερος τῶν Ἀττικῶν ῥητόρων. Δείναρχος δ' Κορίνθιος γεν. τῷ 361 καὶ ἀπέθαν. περὶ τὸ 290 ἔζη ἐν Ἀθήναις, ἔγραψε λόγους δι' ἄλλους πρὸς τὸ συμφέρον τῆς Μακεδονικῆς μερίδος. Ἐκ τῶν 64 αὐτοῦ λόγων μένον τρεῖς ἐσώθησαν, ὁ κατὰ Φιλοκλέους, ὁ κατὰ Δημοσθένους καὶ ὁ κατὰ Ἀριστογείτονος· ἐμμεῖτο τὸ ὕψος τοῦ Δημοσθένους.

3) Φιλοσοφία. Πλάτων ὁ φιλόσοφος ἦτο υἱὸς Ἀριστωνος καὶ Περικτιόνης γεν. ἐν Ἀθήναις τῷ 427 καὶ ἀποθ. τῷ 347 καὶ ἐκ μὲν πατρὸς ἀνέφερε τὸ γένος εἰς Σόλωνα τὸν νομοθέτην, ἐκ δὲ μητρὸς εἰς Κόδρον. Καὶ κατ' ἀρχὰς ἐπεδόθη εἰς τὴν παιδείαν αὐτοῦ ποιητικὰς ὡν καὶ ἐποίησε τραγωδίας καὶ διθυράμβους. Ὡς μετὰ τὴν τοῦ Σωκράτους γνωριμίαν καὶ τὴν περὶ αὐτοῦ διατριβὴν παρεδόκε τὰ ποιήματα εἰς τὸ πῦρ ἀσχολούμενος εἰς τὴν φιλοσοφίαν καὶ ἐγένετο ὁ ἐπιστομότερος τῶν τοῦ Σωκράτους μαθητῶν. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Σωκράτους (τῷ 399) φοβούμενος τοῦς διώκτας ἐκείνου κατέφυγεν εἰς Μέγαρὰ ἐπειτα ἐπεχείρησε περιγῆγρσις εἰς Αἴγυπτον, Κυρήνην, καὶ τὴν Ἰταλίαν καὶ Σικελίαν καὶ διέτριψε χρόνον τινὰ ἐν τῇ αὐτῇ ἀμφοτέρων τῶν διανοσιῶν τῶν τυράννων. Ἐπανελθὼν εἰς Ἀθήνας ἔβρουσε σχολὴν ἐν Ἀκαδημίᾳ ἐκ τοῦ τόπου ἐπονομασθεῖσαν, ὅπου ἐδιδάσκετο μέχρι τέλους τοῦ βίου αὐτοῦ. Τὰ συγγράμματα τοῦ Πλάτωνος κατὰ τοὺς Ἀλεξανδρινούς χρόνους ὁ Ἀριστοφάνης ὁ Βυζάντιος εἶχε διαίρεσις εἰς τριλογίας κατὰ τὸ περιεχόμενον αὐτῶν (Διог. Λαέρτιος 3, 61 καὶ ἔξης). Κατὰ δὲ τοὺς χρόνους τοῦ αὐτοκράτορος Τιβέριου ὁ Νεσφυαγέριος Θράσυλλος τὰ ὑπ' αὐτοῦ γνήσια νομίζμενα, 36 τὸ σύνολον, εἰς 9 τετραλογίας (Διог. Λαέρ. 3, 56), δέσσι: 1) Εὐθύφρων, Ἀπολογία, Κριτῶν, Φαίδων. 2) Κρατύλος, Θεαίτητος, Σοφιστὴς, Πολιτικός. 3) Παρμενίδης, Φίλητος, Συμπόσιον, Φαῖδρος. 4) Ἀλκιβιάδης πρῶτος καὶ δευτέρος, Ἰππαρχος, Ἀντερασταί. 5) Θεάγης, Χαρμίδης, Λάγης, Λύσις. 6) Εὐθύδημος, Πρωταγέρας, Γοργίας, Μένων. 7) Ἰππίας μείζων καὶ Ἐλάσσων, Ἴων, Μενέξενος. 8) Κλειτοφῶν, Πολιτεία, Τίμαιος, Κριτίας. 9) Μίνως, Νόμοι, Ἐπινομίαι, Ἐπιστολαί. Οἱ νεώτεροι οἶον ὁ Schleiermacher, Fr. Hermann, Munk, Grote, Schaarschmidt καὶ Teuffel ζῆν συμφωνοῦσιν εἰς τὴν διαίρεσιν τῶν γνησίων τοῦ Πλάτωνος συγγράμμάτων οὐδὲ ὡς πρὸς τὸν χρόνον τῆς συγγραφῆς αὐτῶν. Ἰδε W. S. Teuffel Uebersicht der platonischen Literatur, Tubiγγη 1874. Πλὴν τῆς ἀπολογίας ἅπαντα τὰ συγγράμματα τοῦ Πλάτωνος εἶναι διάλογοι, ἐν οἷς πρωτεύον πρόσωπον εἶναι ὁ Σωκράτης ἢ δὲ κυριωτέρα φιλοσοφικὴ θεωρία εἶναι ἢ περὶ ἰδεῶν διδασκαλία ὁ λόγος περὶ αὐτῶν ἐφάσαν εἰς τὸ ὑψίστον τῆς τελειότητος. Περί Ξενοφῶντος Ἀθηναιῶν αἰοῦ ἔδε ἀνωτέρω. Ἀριστοτέλης ἐκ Σταγείρων τῆς Μακεδονίας, 80 ἐκκαλεῖτο ἀπλῶς ὁ Σταγειρίτης γεν. τῷ 384 καὶ ἀποθ. τῷ 322, ὁ μέγιστος τῶν μαθητῶν τοῦ Πλάτωνος καὶ ὁ λογιώτατος πάντων τῶν φιλοσόφων πολυώτερον βίων τῶν αἰώνων τῷ 387 ἤλθεν εἰς Ἀθήνας, ὅπου ἔμεινε μέχρι τοῦ θανάτου Πλάτωνος (347) τῷ 343 ἐκλήθη ὑπὸ

Φιλίππου τοῦ βασιλέως ὡς διδάσκαλος τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἀλεξάνδρου εἰς Ἀθήνας ἐπανήλθε τῷ 335 καὶ ἐδιδάκτεναυτοῦ ἐν Λυκείῳ φιλοσοφίαν μέχρι τοῦ 322 κατήγορηθεὶς ἐπὶ ἀσεβείᾳ ἐφυγεν εἰς Χαλκίδα, ὅπου κατὰ τὸ 320 ἔτος τῆς ἡλικίας ἀπέθανε. Κατὰ τὸν Ἀνδρόνικον τὸν Ῥώδιον ὁ Ἀριστ. κατέλιπε χίλια σχεδὸν συγγράμματα κατὰ δὲ ἀνώνυμὸν τινὰ 400 βιβλία περιέχοντα πᾶσι τὰ εἶδη τοῦ τότε ἐπιστητοῦ. Ταῦτα διαιροῦνται εἰς λογικά, μεταφυσικά, μαθηματικά, φυσικά, φυσικοῖστορικά, ψυχολογικά, ἥθικα, πολιτικά, ῥητορικά, τὴν ποιητικὴν, καὶ τὰς πλῆεις, ἐξ ὧν νεωστὶ ἀνεκαλύφθη καὶ ἐξέδοθη ἡ Ἀθηναιῶν πολιτεία ποιητικὰ δὲ ἔργα εἶναι ὁ πέπλος, ἐλεγεία, ἐγκώμια. Ἡ φιλοσοφία τοῦ Πλάτωνος καὶ Ἀριστοτέλους εἶναι εἰς τοὺς πόλους περὶ οὓς ἐστράφη ἅπασα ἡ ἀρχαία φιλοσοφία.

4) Μαθηματικά καὶ Ἀστρονομία. Εὐδόξος ὁ Κνίδιος γεν. τῷ 408 καὶ ἀποθ. τῷ 355 φίλος τοῦ Πλάτωνος, ἦτο περίφημος μαθηματικός καὶ ἀστρονόμος ἔδρυσεν ἀστεροσκοπεῖον ἐν Ἡλίουπόλει καὶ ὕστερον ἐν Κνίδῳ κατασκευάσας τεχνικὴν σφαῖραν ἐξήτει νὰ αἰσθητοποιήσῃ τὰς κινήσεις τῶν ἀστέρων καὶ κατήρτισε πίνακα πρὸς ἐρισμὸν τῆς ἐπιτολῆς καὶ δόσεως αὐτῶν. Τὰ συγγράμματα αὐτοῦ Ἐνοπτερον καὶ Φαινόμενα ἀπωλέσθησαν. Ἀὐτοῦ ὁ υἱὸς ἐκ Πιτάνης τῆς Αἰολίδος ἀκμάσας περὶ τὸ 340 εἶναι ὁ ἀρχαιότερος τῶν Ἑλλήνων μαθηματικῶν. Τὰ συγγράμματα αὐτοῦ, περὶ κινουμένης σφαίρας καὶ περὶ ἐπιτολῶν καὶ ζυζυγιῶν ἐκώλυον.

5) Ἰατρικὴ. Ἰπποκράτης ὁ Κῷος γεν. περὶ τὸ 480 καὶ ἀποθ. τῷ 370 κατήγετο ἐξ ἱερατικῆς οἰκογενείας τῶν Ἀσκληπιδῶν εἶναι ὁ μέγιστος καὶ λογιώτατος τῶν ἀρχαίων ἱατρῶν καὶ δικαίως πατὴρ τῆς ἱατρικῆς ἐπικαλούμενος ἔζησε πολὺν χρόνον ἐν Ἀθήναις κατὰ τὸν Πειλοποννησιακὸν πόλεμον, ὕστερον ἐν Θεσσαλίᾳ, 200 ἐτῶν (ἐν Λαρίσσει) ἀπέθανεν ἐκ τοῦ μεγάλου πληθους τῶν συγγραμμάτων τῶν φερόντων τὸ ὄνομα αὐτοῦ ὅλητα εἶναι γνήσια εἶναι γεγραμμένα ἐν Ἰωνικῇ διαλέκτῳ Περιφημίστατα τὸ περὶ ἀέρων, ὕδατιν, τόπων καὶ οἰστροπῶν.

Περὶ τοῦ ἑσπέρτου. Ἀπὸ Ἀλεξάνδρου τοῦ μεγάλου μέχρις Ἀβυδάτου (336-30). Χαρακτήρ τῆς περιόδου ταύτης εἶναι οἱ ὀψιμαίτεροι τῆς ποιήσεως νεοπλάτων ἢ ἐν ἡλικίᾳ ἐν γένει πολυμαθεῖα καὶ ἱστορικὴ καὶ κριτικὴ ζήτησις τῶν παλαιότερων μνημείων τῆς φιλοσοφίας ἔδρα τῆς πνευματικῆς ταύτης κινήσεως εἶναι ἡ Ἀλεξανδρεῖα (ἢ βιβλιοθήκη καὶ τὸ Μουσεῖον), ἡ Πέργαμος καὶ ἡ Ῥόδος.

Α'. Πόλεις. 1) Ἐπικὴ ποίησις, μυθολογικὴ καὶ διδακτικὴ Ἀπολλώνιος ὁ Ῥώδιος γεν. ἐν Ναυκράτιδι ἢ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἤμας περὶ τὸ 220, ἦτο μαθητὴς τοῦ Καλλιμάχου καὶ ὕστερον ἀντιζηλος αὐτοῦ. Διὰ

τοῦτο καταλιπὼν τὴν Ἀλεξανδρείαν ἀπῆλθεν εἰς Ῥόδον, ὅθεν καὶ Ῥόδιος ἐκλήθη, ὅπου ἐξέτασσε γραμματικὴν μετὰ τὴν θάνατον τοῦ Καλλιμάχου ἐπινῆλθεν εἰς Ἀλεξανδρείαν. Ἐποίησεν ἔπος ὅπερ καλεῖται Ἀργοναυτικά εἰς βιβλία 5 καὶ στίχους ἐξαμέτρους δακτυλικούς 5835. Τὸ ἔπος διεσώθη καὶ εἰς ἡμᾶς καὶ διακρίνεται διὰ τὴν πολυμαθειαν τοῦ ποιητοῦ, ποιητικὴν χάριν οὐχὶ ὥμως καὶ ἔξαρσιν. Ἀρατος ὁ Σολεὺς μαθητὴς καὶ φίλος τοῦ φιλοσόφου Ζήνωνος καὶ φίλος τοῦ Θεοκρίτου ἤκμασε περὶ τὸ 270, ἔζη ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ βασιλέως τῆς Μακεδονίας Ἀντιγόνου τοῦ Γονατῆ. Κατὰ προτροπὴν αὐτοῦ ἐποίησε τὸ διδακτικὸν ἔπος τὸ εἰς δύο μέρη διαιρούμενον καὶ ἐπιγραφόμενον Φαινόμενα καὶ Διοσημεΐαι ἐπωφεληθεὶς τὸ σύγγραμμα τοῦ Εὐδόξου (Διογεν. Λαέρτ. 8, 86) εἰς ἐξαμέτρους στίχους 1151. Προσέτι ἐποίησεν ὕμνους, ἐπιγράμματα, Σύνθεσιν φαρμάκων, Θυτικά καὶ ἑτερον ἁστρονομικὸν ποίημα, ὅπερ ἐπιγράφεται Κανὼν ἢ Κανόνες Κατατομῆ· ἐκ τούτων τῶν ποιήσεων οὐδὲν διεσώθη. Ῥίαν δ' ὁ Κρῆς σύγχρονος τοῦ Ἐρατοσθένους ἀκμάσας περὶ τὸ 230, ἐποίησε τὰ ἔπη, Ἀγαικά, Ἠλιακά, Θεσσαλικά καὶ ἐξαιρετικῶς τὰ Μεσσηνιακά εἰς 6 βιβλία (τὸν δευτέρον Μεσσηνιακὸν πόλεμον), διόπερ καὶ ἐφημίσθη. Κατὰ δὲ τὸ παράδειγμα τοῦ Πανυστίδου Ἠράκλειαν εἰς 4 βιβλία καὶ τινὰ ἐπιγράμματα μόνον ὀλίγα ἀποσπάσματα ἐσώθησαν. Εὐφοριῶν ἐκ τῆς ἐν Εὐβοίᾳ Χαλκιδος ἀκμάσας περὶ τὸ 230, βιβλιοθηκῆριος ἐν Ἀντισχειῇ ἐπὶ Ἀντίχου τοῦ μεγάλου Μεταξὺ τῶν πολυριθμῶν ποιημάτων αὐτοῦ τὸ περιφρονώτερον ἦσαν αἱ Χιλιάδες εἰς 5 βιβλία· ἐποίησε καὶ τινὰ ἐπιγράμματα. Νέκτανος δ' ὁ Κολοφώνιος ἱατρὸς, γραμματικὸς καὶ ποιητὴς ἀκμάσας περὶ τὸ 150 ἐποίησε διδακτικὰ ποιήματα ἐξ ὧν καὶ ὁ Οὐίργιλιος καὶ ὁ Ὀβιδίος πολλὰ ἐδανείσθησαν. Γεωργικά· τούτου μόνον ἀποσπάσματα ἐσώθησαν. Ἀλεξισάρμακα εἰς 630 στίχους, σωθὲν πλήρες· Θηριακά εἰς 958 στίχους, ἑπίσης πλήρες σωθὲν· Ἐτεροποιούμενα, εἰς 5 βιβλία.

2) Δυρικὴ ποίησις. — Ἐλεγεία, Ἐπιγράμματα, Βουκολικὴ ποίησις. α) Ἐλεγεία καὶ ἐπιγράμματα. Καλλιμάχος ὁ Κυρηνάιος ἀκμάσας περὶ τὸ 250 καὶ ἀποθαν. περὶ τὸ 236, ἦτο βιβλιοθηκῆριος ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἀπὸ τοῦ 256 μέχρι τοῦ θανάτου αὐτοῦ, συνέγραψε πλεῖστα ὅσα συγγράμματα γραμματικὰ καὶ φιλολογικῶς-στοιχειώδη. Ἐποίησεν ἐλεγείας, ὕμνους καὶ ἐπιγράμματα· περιῆλθεν εἰς ἡμᾶς 5 ἐπικοί ὕμνοι, 60 ἐπιγράμματα καὶ τινὰ ἀποσπάσματα. Φιλήτης ὁ Κῶος τὴν παιρῖδα, διδάσκαλος Πτολεμαίου τοῦ δευτέρου τοῦ Φιλαδέλφου, φίλος τοῦ Θεοκρίτου, γραμματικὸς καὶ ποιητὴς, συνέταξεν ἐλεγείας καὶ ἐπιγράμματα. Φάνων ὁ λῆς Ἀλεξανδρεὺς, ἔγραψεν ἐρωτικὰς ἐλεγείας, αἵτινες ἐπωπορη-

ζοντο Ἐρωτικὴ ἢ Καλοὶ μόνον 28 στίχοι ἐσώθησαν καὶ τινὰ διστιχα. Παρθένιος ὁ ἐκ Βιθυνίας ἤκμασε περὶ τὸ 50 π. Χ. καὶ ἔζη ἐν Ῥώμῃ, ὅπου ὡς αἰχμηλῶτος κατατὺν Μιθριδατικὸν πόλεμον μετηνέχθη· ἔγραψεν ἐλεγείας· εἰς πεζὸν λόγον ἔγραψεν ἐρωτικὰ περισώθεντα μόνον ἐν ἐνὶ ἀντιγράφῳ Μελέαγρος ὁ Γαδάρειος περὶ τὸ 60 π. Χ. φιλόσοφος καὶ εὐφυὴς ποιητὴς ἐρωτικῶν ἐπιγραμμάτων, ἀλλὰ μάλλον ἐφημίσθη διὰ τὴν συλλογὴν τῶν ἀρίστων ἐπιγραμμάτων ποιητῶν ἀρχαιοτέρων χρόνων, οἷον Ἀργιλόχου, Σαπφούς, Ἀνακρεόντος, Σμικρινίδου καὶ τῶν ἐπισημωτέρων ποιητῶν τῆς Ἀλεξανδρινῆς ἐποχῆς. Τὴν συλλογὴν ταύτην ἐκάλεε Στέφανον, ἥτις ἐκρησμεύσεν ὡς βάσις τῆς μετὰ ταῦτα Ἀνθολογίας.

β) Βουκολικὴ ποίησις. Θεόκριτος ὁ Συρακοῦσις ἀκμάσας περὶ τὸ 260, ὁ μέγιστος τῶν βουκολικῶν ποιητῶν· 30 βουκολικά ποιήματα, Ἰδιόλλια καλούμενα, φέρονται ὑπὸ τὸ ὄνομα αὐτοῦ καὶ εἶναι τὰ πλεῖστα ἐν Ἰωνικῇ διαλέκτῳ, ἄλλα ἐν δωρικῇ καὶ τὰ τελευταῖα τρία ἐν αἰολικῇ· ἐν αὐτοῖς περιγράφονται χαριεστάτα σκηνὰί τοῦ κοινοῦ βίου καὶ μάλιστα τοῦ ποιμενικοῦ. ὅθεν καὶ τὸ ὄνομα τῆς ποιήσεως. Βίων ὁ Συμωναῖος ἀκμάσας περὶ τὸ 200 ἐποίησε μικρότερον ποίημα ἐπιγραφόμενον Ἐπιτάσιος Ἀδωνίδος καὶ 17 ἄλλα μικρότερα, ἅτινα φαίνονται ὅτι δὲν εἶναι ἀκέραια. Μότχος ὁ Συρακοῦσις καὶ θαυμαστὴς Ἀριστάρχου καὶ Βίωνος ἤκμασε περὶ τὸ 180 καὶ ἐποίησε μικρὰ ἐπικά καὶ ἐρωτικὰ ποιήματα· ταῦτα εἶναι· Εὐρώπη εἰς 188 στιχ. Ἐρως θραπύτης, Ἐπιτάσιος Βίωνος, Μεγάρα καὶ ἄλλα ἀποσπάσματα.

3) Δραματικὴ ποίησις· ἡ νέα κωμῶδια καὶ ἡ φλυαγογραφία.

Ποιηταὶ τῆς νέας κωμωδίας τὸ πάλαι ἐγένοντο 64· εἰς ἡμᾶς μόνον οἱ ἡμίσεις εἶναι γνωστοί κατ' ὄνομα. Κοινὸς χαρακτήρ τῆς μέσης καὶ νέας κωμωδίας εἶναι ἡ ἄλλειψις τῶν χορῶν καὶ τῆς παραβάσεως. Ὅμως ἐν ᾧ ἐν τῇ μέσῃ κωμῳδίᾳ ἐπικρατοῦν οἱ ὑπαινιγμοὶ καὶ αἱ παρωδίαί τῶν ἀρχαίων μύθων ὡς καὶ τῶν ποιητῶν, ἡ νέα κωμῳδία διαγράφει μετὰ λεπτότητος τὰ ἥθη κατὰ τύπους τινάς τῶν ἀνθρωπίνων κακίῶν· οἱ διατημώτεροι τῶν ποιητῶν τῆς νέας κωμωδίας εἶναι·

Μένανδρος ὁ Ἀθηναῖος γεν. τῇ 342 καὶ ἀποθαν. τῇ 290, σύγχρονος καὶ φίλος τοῦ Ἐπικούρου, ἀνεψιὸς δὲ τοῦ ποιητοῦ Ἀλέξιδος, ἐποίησε πλεον τῶν 100 κωμωδιῶν, ὥς ἐμμήθη ὁ Πλάυτος καὶ ὁ Τερέντιος. Φιλήμων ὁ Σολεὺς ἢ Συρακοῦσις, πρεσβύτερος τοῦ Μενάνδρου, ἀπέθανε ὡχρὸν ἑκατονταετῆς τῇ 261· ἦλθεν εἰς Ἀθήνας καὶ τῷ 328 ἀνῆλθεν ἐπὶ τῆς σκηνῆς· ἐνίκησε δὲ πολλὰκις τὸν Μενάνδρον. Ἐγραψεν 90 κωμωδίας, ὑπάρχουσιν ἀποσπάσματα 50 κωμωδιῶν. Δίφιλος ὁ

ὁ Σινωπεύς, σύγχρονος Μενάνδρου ἐποίησεν ἑκατὸν κωμωδίας ἀποσπάσματα μόνον 50 ἐσώθησαν. Ἀπολλίδωρος ὁ Καρύστιος περὶ τὸ 270, ποιήσας 47 κωμωδίας, μόνον ἀποσπάσματα ἐσώθησαν. Φιλίππιδης ὁ Ἀθηναῖος περὶ τὸ 290 φίλος τοῦ βασιλέως Λυσίμαχου, ἐποίησε 44 κωμωδίας, μόνον ἀποσπάσματα διεσώθησαν. Πισιδίππος ὁ Κασσανδρεὺς περὶ τὸ 280 ἐποίησε 30 κωμωδίας, ἐκ 17 μόνον ἐσώθησαν ἀποσπάσματα.

Ἐκ τῶν φλυακογράφων ὁ ἐπισημότερος εἶναι ὁ Ρίγδων ἐκ Τάραντος περὶ τὸ 300. συνέθηκε 38 τραγικοκωμικά δράματα, μόνον ὀλίγα ἀποσπάσματα διεσώθησαν. Ἡ φλυακογραφία μόνον ἐν τῇ κάτω Ἰταλίᾳ ἀνεπτύχθη.

Β'. Πιζίδης λόγιος. 1) Ἰστορία. Πολύδωρος ἐκ Μεγαλοπόλεως τῆς Ἀρκადίας γεν. τῷ 201 καὶ ἀποθ. τῷ 122, ὁ ἐπισημότερος τῶν Ἑλλήνων ἱστορικῶν τῆς περιόδου ταύτης ἦτο υἱὸς Λυκόρτα στρατηγοῦ τῆς Ἀχαιοῦς συμπολιτείας φίλου τοῦ Φίλοποιμενος. Ἀπὸ τοῦ 186 μέχρι τοῦ 150 ἔζη ὡς ὁμηρος ἐν Ῥώμῃ καὶ ἐγένετο φίλος τοῦ νεωτέρου Σικελίανος, ὃν ἠκολούθησε καὶ εἰς τὰς ἐκστρατείας αὐτοῦ. Περιηγήθη Ῥόδον, μικρὰν Ἀσίαν, Αἴγυπτον καὶ πολλὰ μέρη τῆς Εὐρώπης χάριν τῆς Ῥωμαϊκῆς ἱστορίας αὐτοῦ, ἣν συνέγραψεν εἰς 40 βιβλία ἀπὸ τοῦ 220 μέχρι τοῦ 168 καὶ ἐπέγραψε καθολικὴν ἱστορίαν, πλήρη ἐσώθησαν μόνον τὰ 5 πρῶτα βιβλία, τῶν δὲ λοιπῶν μόνον ἀποσπάσματα. Ἡ ἱστορία τοῦ Πολυδίου ἐγράφη μὲ τέχνην, ἀλλὰ εἰς τὴν γλῶσσαν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Διόδωρος ὁ Σικελιώτης περὶ τὸ 40 π. Χ. ἀκμάσας, συλλογεὺς μᾶλλον ἢ ἱστορικὸς συνέγραψε τὴν Βελισθηκὴν αὐτοῦ εἰς 40 βιβλία περιλαμβάνουσιν 1100 ἐτη, 8 ἑστίαν ἀπὸ τῆς ἱστορίας τῶν ἀρχαιοτέρων βασιλείων τῆς Ἀσίας μέχρι τῆς ὑπὸ Καίσαρος ὑποταγῆς τῆς Γαλλίας. Πλήρη περιῆλθον εἰς ἡμᾶς τὰ πρῶτα 5 βιβλία καὶ ἀπὸ τοῦ 11 μέχρι τοῦ 20 βιβλίου, τῶν λοιπῶν μόνον ἀποσπάσματα. Ἐκαταῖος ὁ Ἀδελφίτης περὶ τὸ 310, φιλόσοφος, γραμματικὸς καὶ ἱστορικὸς συνέγραψε βιβλίον περὶ Αἰγύπτου, οὐ μόνον ἀποσπάσματα ἔχομεν. Μεγασθένης περὶ τὸ 300 σύγχρονος τοῦ βασιλέως Σελευκοῦ τοῦ Νικατόρος, ὑπὸ τοῦ ὁποῦ ἐστάλη πρεσβυτῆς εἰς Ἰνδικὴν ἐντεῦθεν λαβὼν ἀφορμὴν ἐγράψε βιβλίον, ὅπερ ἐπεγράφετο Ἰνδικὰ εἰς 1 βιβλία, μόνον ἀποσπάσματα ἐσώθησαν. Τίμαριος ἐκ Ταυρμενίου τῆς Σικελίας ἔζη ἐν Ἀθήναις περὶ τὸ 240 καὶ συνέγραψεν Ἰταλικά καὶ Σικελικά καὶ Ἑλληνικά καὶ Σικελικά εἰς 68 βιβλία, μόνον ἀποσπάσματα διεσώθησαν. Φιλόχορος ὁ Ἀθηναῖος περὶ τὸ 280 συνέγραψεν Ἀττικὰ ἢ Ἀττικὰς ἱστορίας εἰς 17 βιβλία ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρις Ἀντιόχου τοῦ δευτέρου θηλαζή

μέχρι τοῦ 261 π. Χ., ὃν μόνον ἀποσπάσματα ἐσώθησαν.

2) Γεωγραφία. Δικαιάρχος ἐκ Μεσσήνης τῆς Σικελίας ἀκμάσας περὶ τὸ 320, ἦτο μαθητὴς τοῦ Ἀριστοτέλους καὶ φίλος τοῦ Θεοφράστου. Ἐγράψε βίον Ἑλλάδος εἰς τρία βιβλία, σύγγραμμα ὅπερ λίαν ἐτιμᾶτο καὶ περιεῖχε γεωγραφικὴν καὶ πολιτικὴν περιγραφὴν καὶ τῆς ἡθικῆς καταστάσεως τῆς Ἑλλάδος, ἐπίσης πολιτικὴν Σπορτιάτων. Ἐρατοσθένης ὁ Κυρηναῖος γεν. τῷ 276 καὶ ἀποθ. τῷ 196, βιβλιοθηκῆριος ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, ἀνὴρ πολυμαθὴς, ἐκάλουν 3ε αὐτὸν πένταθλον ἐν τῇ ἐπιστήμῃ, ὅμως αὐτὸς ἐκάλει ἑαυτὸν μετριοφρονῶν φιλόλογον εἶναι, ὁ ἰδρυτὴς τῆς ἐπιστημονικῆς γεωγραφίας. Τὸ ἔργον αὐτοῦ ἐκαλεῖτο Γεωγραφικά, εἰς 3 βιβλία, τοῦτο μόνον ἀποσπάσματα διεσώθησαν. Πολέμων ἐκ Τρωάδος περὶ τὸ 200, ἐπεχείρησε περιηγήσεις εἰς Ἑλλάδα, Ἀσίαν, Ἰταλίαν, βόρειον Ἀφρικὴν καὶ συνέλεξε ἱκανὴν ὕλην ἱστορικὴν καὶ περὶ τέχνης διὰ τοῦτο ἐκλήθη περιηγητὴς καὶ στηλοκόπας ἀσχολούμενος εἰς τὰς ἐπὶ τῶν στηλῶν ἐπιγραφὰς καὶ τῶν δημοσίων μνημερίων (Ἀθην. β. σελ. 234 θ.). Ἐκ τῶν πολυαριθμίων αὐτοῦ βιβλίων, περὶ τῆς Ἀθηνῆς ἀκροπόλεως εἰς 4 βιβλία, περὶ τῶν ἐν τοῖς Προπυλαίοις πινάκων, περὶ τῆς Ἱερᾶς ὁδοῦ, περὶ τῶν ἐν Λακεδαιμονίᾳ πόλεων, περὶ τῶν ἐν Δελφοῖς θησαυρῶν, περιήγησις Ἰλίου, μόνον ἀποσπάσματα διεσώθησαν. Μνασέας ἐκ Πατρῶν τῆς Ἀχαΐας περὶ τὸ 180, μαθητὴς Ἑρατοσθένους, ἔγραψε περιήγησιν εἰς πολλὰ βιβλία. Ἀρτεμίδωρος ὁ Ἐρσειος περὶ τὸ 100 περιηγηθεὶς Ἰταλίαν, Ἰσπανίαν, Αἴγυπτον καὶ ἄλλας γῶρας τῆς μεσογείου θαλάσσης καὶ τινὰ τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὠκεανοῦ, ἔγραψε Γεωγραφούμενα εἰς 11 βιβλία καὶ Ἰωνικά ὑπομνήματα μόνον τινὰ ἀποσπάσματα ἐσώθησαν. Σκύμνος ὁ Χίος, ὁ χρόνος τῆς γεννήσεως καὶ θανάτου αὐτοῦ εἶναι ἀγνωστος, ἔγραψε Περιήγησιν.

3) Χρονολογία. Τιμαίος (βλ. ἀνωτέρω). Πρῶτος ὁ Τιμαῖος εἰσήγαγε τὴν κατ' Ὀλυμπιάδας χρονολογίαν. Τὰ ἐξηγούμενα τῆς χρονολογικῆς ἐρεῦνης αὐτοῦ εἶχε καταγράψει ἐν τῷ συγγραμματι ὅπερ ἐπεγράφετο Ὀλυμπιονίκαι. Ἐρατοσθένης (βλ. ἀνωτέρω). Συνέγραψε δύο χρονολογικά ἔργα. Περὶ χρονολογικῶν καὶ Ὀλυμπιονικῶν, βηλαδὴ κατάλογον τῶν νικητῶν κατ' Ὀλυμπιάδας. Πάριον χρονικόν. Κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς 17 ἑκατονταετηρίδος εὗρεθ' ἐν τῇ νήσῳ Πάρῳ χρονολογικὸς πίναξ μαρμαρίνος, ὅστις μετενεχθεὶς εἰς Σμύρνην ἡγοράσθη τῷ 1627 ὑπὸ τοῦ λόρδου Thomas Arundel καὶ ἐτοποθετήθη ἐν τῷ κήπῳ αὐτοῦ ἐν Ἀγγλίᾳ. Ἀφοῦ δὲ ἐκεῖ ἐκ τύχης τινὸς ἡκρωτηριάσθη ὁ λίθος, ἐδωρήθη ὑπὸ τοῦ ἀνεψιῦ αὐτοῦ εἰς τὸ πανεπιστήμιον τοῦ Oxford, ἐντεῦθεν οἱ

πίνακες μετωνομάσθησαν, *Marmora Arundeliana* καὶ *Oxonienisia* Οἱ πίνακες περιέχουσι χρονολογίαν πολιτικὴν καὶ φιλολογικὴν ἀπὸ Κέκροπος μέχρι τοῦ ἐν Πάρῳ ἄρχοντος Ἀστυάνακτος (ἢ Εὐρύτακτος ἢ Πολυάνακτος, ἐπειδὴ λείπουσι τὰ πρῶτα τοῦ ὀνόματος γράμματα) ἢ τοῦ ἐν Ἀθήναις ἄρχοντος Διογνήτου, ὅ ἐστι κατὰ τὸν ὑπολογισμὸν τοῦ Böck μέχρις ὀλυμπ. 129, ἢ ἴσως 264 π. Χ.

4) *Ρητορικὴ*. Δημήτριος ὁ Φαληρεὺς γεν. περὶ τὸ 345 καὶ ἀποθ. μετὰ τὸ 283, πολιτικὸς, ῥήτωρ, φιλόσοφος καὶ πολυὺς μαθητὴς τοῦ Θεοφράστου· ἐπὶ δέκα ἔτη 317-307 διώκησε τὰς Ἀθήνας· ὕστερον ἐγένετο σύμβουλος Πτολεμαίου τοῦ Λάγου ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, ὅτε ἐγένετο καὶ ἡ πρώτη ἀπόπειρα πρὸς ἵδρυσιν τῆς βιβλιοθήκης· τῷ δὲ 285 ἐξωρίσθη ὑπὸ Πτολεμαίου τοῦ δευτέρου εἰς ἄνω Δίγυπτον, ὅπου μετ' ὀλίγον ἀπέθανε. Σχεδὸν 50 ἔργα συνέγραψε περὶ ἱστορίας, φιλολογίας, πολιτικῆς, φιλοσοφίας, γραμματικῆς καὶ ῥητορικῆς καὶ συλλογῇ τῶν ἀποφθεγμάτων τῶν ἐπὶ τὰ σοφῶν.

5) *Φιλοσοφία*. Θέοφραστος ἐξ Ἐρεσῶ τῆς Λέσβου γεν. τῷ 312 καὶ ἀποθαν. περὶ τὸ 287, ὁ πολυμαθέστατος πάντων τῶν μαθητῶν τοῦ Ἀριστοτέλους, διὰ τοῦτο καὶ διάδοχος αὐτοῦ, ὅστις ἐπὶ 35 ἔτη ἐδίδασκε. Ἐκ τῶν πολυπληθῶν συγγραμμάτων αὐτοῦ ἐσώθησαν, 1) *Ἠθικοὶ χαρακτῆρες*, τριάκοντα, πλήρεις ζωῆς περιγραφαὶ ποικίλων χαρακτῶν 2) *Περὶ φυτῶν* ἱστορία εἰς 9 βιβλία, ὅ ἐστιν ἐπιστημονικὴ φυτολογία, 3) *περὶ φυτῶν αἰτίων* εἰς 6 βιβλία. Ἐκ δὲ τοῦ μεγάλου συγγραμματος αὐτοῦ, ὅπερ ἐπεγράφετο φύσις, ἐσώθησαν μακρὰ ἀποσπάσματα οἷον περὶ λίθων ὕδατων, ἀνέμων, πυρὸς κτλ. *Ἐπίκουρος* ἐκ τοῦ δήμου Γαργητεοῦ τῆς Ἀττικῆς, ἱδρυτὴς τῆς ἐξ αὐτοῦ ὀνομασθείσης φιλοσοφίας, γεν. τῷ 312 καὶ ἀποθαν. τῷ 270. Συνέγραψε 300 συγγραμματα, ἐξ ὧν περιφημέστατον ἦτο τὸ ἐπιγραφόμενον *Φύσις* εἰς 37 βιβλία. Τὸ συγγραμμα τοῦτο ἐχρησμεύετο εἰς τὸν Λουκρήτιον εἰς σὺντάξιν τοῦ ἔπους αὐτοῦ τοῦ ἐπιγραφομένου «*De rerum natura*». Ἐκ τῶν ἀνατκαφέντων ἐν Ἡρακλείᾳ παπύρων ἄντε τεγράθησαν μέρη τινὰ ἐκ τοῦ δευτέρου καὶ ἑνδεκάτου βιβλίου. *Χρυσίππος* ὁ Σολεὺς γεν. περὶ τὸ 280 καὶ ἀποθαν. τῷ 207, ἱδρυτὴς τῆς Στωικῆς φιλοσοφίας ἦτο πολυγλώττατος, συντάξας 700 ἔργα· ἔγραψε περὶ φυσικῆς, ἠθικῆς, λογικῆς, φιλοσοφίας τῆς γλώσσης καὶ ἱστορίας τῆς φιλολογίας. *Ποσειδώνιος* ἐξ Ἀπαμείας, ὡς δὲ ἐκ τῆς μακρᾶς ἐν Ῥόδῳ διατριβῆς καὶ Ῥόδιος καλούμενος, γεν. τῷ 135 καὶ ἀποθαν. 51, ἦτο διδάσκαλος τῆς Στωικῆς φιλοσοφίας ἐν Ῥόδῳ ἔπου χρόνον τινὰ ἡκροάθησαν αὐτοῦ ὁ ῥήτωρ Κικέρων καὶ ὁ Πομπήιος· ἔγραψε πολλὰ φι-

λοσοφικὰ καὶ ἱστορικὰ συγγράμματα, ὧν μόνον ἀποσπάσματα ἐσώθησαν.

6) *Γραμματικὴ*. *Κριτική* καὶ *ἱστορία* τῆς φιλολογίας· οἱ ἐπισημότεροι τῶν φιλολόγων τῆς ἐποχῆς ταύτης εἶναι: *Ζηνὸς* ὁ ὅσος ὁ Ἐρέσιος ἀκμάσας περὶ τὸ 280 διδάσκαλος τῶν παιδῶν τοῦ Πτολεμαίου καὶ πῶτος βιβλιοθηκῆς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ καὶ ἱδρυτὴς τῶν γραμματικῶν σπουδῶν. Πρῶτος αὐτὸς ἡρχολόγη ἐκ τῆν διόρθωσιν τοῦ κειμένου τῶν Ὀμηρικῶν ἐπῶν, ἀλλὰ μετὰ πολλῆς αὐθαιρεσίας· οὐδὲν ἐκ τῶν συγγραμμάτων αὐτοῦ ἐσώθη. *Καλλιμάχος* (ἴδε ἀνωτέρω). Ἐκ τῶν ἀπολεσθέντων συγγραμμάτων ἰδιαίτερας προσοχῆς ἄξιον εἶναι οἱ «*Πίνακες τῶν ἐν πάσῃ παιδείᾳ διαλαμπάντων καὶ ὧν συνέγραψαν*», ὅπερ καὶ ἀπλῶς *Πίνακες* ἐκαλεῖτο εἰς 120 βιβλία. Τὰ βιβλία τοῦτο ἦτο ἡ πρώτη περιεκτικωτάτη ἱστορία τῆς φιλολογίας κατ' εἶδος γεγραμμένη καὶ περιέχουσα συγχρόνως βιογραφικὰς πληροφορίες τῶν εἰς τὰ γράμματα καὶ τὰς ἐπιστήμας διαπρεψάντων ἀνδρῶν· προσέτι συνέγραψε *Περὶ ἁγίωνων*, ἔθνικων ἐνομασιῶν καὶ ὑπομνήματα ἱστορικὰ. *Ἐρατοσθένης* (ἴδε ἀνωτέρω). Μεταξὺ τῶν φιλολογικῶν ἔργων αὐτοῦ ἀναφέρεται τὸ *Περὶ τῆς ἀρχαίας κωμωδίας* εἰς 12 βιβλία. *Ἀριστοφάνης* ὁ Βυζάντιος ἀκμάσας περὶ τὸ 200, μαθητὴς Ζηνοδοτοῦ, Καλλιμάχου καὶ Βραττοθέου καὶ ὁ πέμπτος βιβλιοθηκῆς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ καὶ ἱδρυτὴς γραμματικῆς σχολῆς, ἐπεχείρησε κριτικὴν διόρθωσιν τῶν Ὀμηρικῶν ἐπῶν, τοῦ Ἀλκίου καὶ Ἀνακρέοντος, διέταξε καὶ διώρθωσε τὰς Πινδαρικὰς ᾠδὰς, ἐπεξεργάσθη τοὺς τραγικοὺς καὶ τὸν Ἀριστοφάνην, ἔγραψε πολλὰς ὑποθέσεις αὐτῶν καὶ συνεπλήρωσε τοὺς Πίνακας τοῦ Καλλιμάχου· προσέτι ἔγραψε *Περὶ ἀναλογικῆς*, *Περὶ προσώπων*. Μόνον ἀποσπάσματα ἐσώθησαν. *Ἀρίσταρχος* ἐκ Σαμολάκης γενν. περὶ τὸ 222 καὶ ἀποθ. περὶ τὸ 150, ὁ μέγιστος τῶν γραμματικῶν καὶ κριτικῶν τῆς ἀρχαιότητος καὶ ὁ ἔκτος βιβλιοθηκῆς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, ἱδρυτὴς ἰδίας σχολῆς, (οἱ Ἀρίσταρχοι) ἦτις διήρκεσε μέχρι τοῦ πρώτου αἰῶνος τῶν Ῥωμαίων αὐτοκρατορῶν. Διεκρίθη ἰδίᾳ εἰς τὴν ἀποκατάστασιν τοῦ Ὀμητικοῦ κειμένου. Ὁ Ἀρίσταρχος ἰδίᾳ ἦτο κριτικὸς καὶ ἐρμηνευτικὸς· πλὴν τοῦ Ὀμήρου ἐξέδωκε καὶ τοὺς λυρικοὺς, δραματικοὺς καὶ ἔγραψεν Ὑπομνήματα καὶ μονογράφους *Κράτης* ὁ Μαλλώτης σύγχρονος Ἀριστάρχου καὶ βιβλιοθηκῆς ἐν Περγᾷ καὶ ἱδρυτὴς αὐτῆς ἰδίας σχολῆς (οἱ Κράταιοι). Συνέγραψε κριτικὸν βιβλίον, διόρθωσιν Ἰλιάδος καὶ Ὀδυσσεύς εἰς 9 βιβλία· ἐπίσης πίνακας ὡς ὁ Καλλιμάχος· προσέτι βιβλίον περὶ τῆς Ἀττικῆς διαλέκτου καὶ ἄλλα. Πρῶτος εἰσήγαγε τὴν σπουδὴν τῆς γραμματικῆς εἰς Ῥώμην. *Διονύσιος* ὁ Ὠρεῖς, γενν. ἐν Ἀλε-

ἔκδοξαι καὶ ἀκμάσας περὶ τὸ 100, ἦτο Ἀρισταρχεὺς καὶ συνέγραψε Τέχνην γραμματικὴν, εὖθεν καὶ τεχνικὸς ἐκλήθη. Προσέτι ἡγελοῦσθαι καὶ εἰς τὸν Ὀμηρον. Ἡ γραμματικὴ ἐσώθη μετὰ πολλῶν μεταγενεστέρων προσθηκῶν. Ἀπολλωνίου ὁ βωρεὺς ὁ Ἀθηναῖος περὶ τὸ 140, γραμματικὸς καὶ μαθητὴς τοῦ Στωϊκοῦ Παναιτίου. Συνέγραψε μυθολογικὴν βιβλίον Βιβλιοθήκην, νῦν εἰς τρία βιβλία Ἐπίσης, Χρονικά, Γῆς περίοδον. Περὶ θεῶν, Νεῶν καταλόγον εἰς 12 βιβλία πρὸς ἐρμηνείαν τῆς Β' βιβλίας τῆς Ἰλιάδος· ἡ Βιβλιοθήκη ἐσώθη.

γ) Μαθηματικὴ (Μηχανική, Ἀστρονομία). Εὐκλείδης ἐκ τῆς ἑλλάδος τῆς Σικελίας ἀκμάσας περὶ τὸ 300, μαθητὴς τοῦ Πλάτωνος καὶ ἐξοχὸς μαθηματικὸς, ἔζησεν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἐπὶ Πτολεμαίου τοῦ Λάγου. Συνέγραψε α') Στοιχεῖα μαθηματικῆς εἰς 13 βιβλία. β') Δεδομένα, εἶδος εἰσαγωγῆς εἰς τὴν αναλυτικὴν γεωμετρίαν. γ') Φαινόμενα καὶ Ἀρχαὶ ἀστρονομίας. δ') Πορίσματα, ὧν μόνον ἀποσπάσματα ἐσώθησαν. Ἐπίσης εἰς αὐτὸν ἀποδίδονται καὶ τὰ Εἰσαγωγῇ ἀρμονικῇ Κατατομὴ κανόνος, Ὀπτικά καὶ Κατοπτρικά. Ἀρχιμήδης ὁ Συρακοῦσις, ὁ μέγιστος μαθηματικὸς τῆς ἀρχαιότητος γεν. πιθανῶς περὶ τὸ 287 καὶ ἀποθ. τῷ 212. Εἰς τὰ συγγραμματα αὐτοῦ τὰ γραφέντα εἰς Δωρικὴν διάλεκτον ἔγραψεν ὑπόμνηματα κατὰ τὸν 5' μ. Χ. αἰῶνα ὁ Ἡρόδοτος. Ἀρίσταρχος ὁ Σάμιος ἀκμάσας περὶ τὸ 260, ἐξοχὸς μαθηματικὸς καὶ ἀστρονόμος ἐν Ἀλεξανδρείᾳ. ἔγραψε περὶ μεγεθῶν καὶ ἀποστημάτων ἡλίου καὶ σελήνης· ὑπὸ Πάππου ἐγράφη ὑπόμνημα σωζόμενον εἰς τὸ σύγγραμμα τοῦτο. Ἀπολλώνιος ὁ Περγαῖος περὶ τὸ 240, διδάσκαλος τῶν μαθηματικῶν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ καὶ Περγαμῷ. ἔγραψε Κωνικά στοιχεῖα εἰς 8 βιβλία· μόνον τὰ 4 πρῶτα βιβλία μετὰ ὑπομνημάτων τοῦ Εὐτοκίου καὶ Λημμάτων τοῦ Πάππου ἐσώθησαν. Ἰππάρχος ὁ Νικαεὺς, ἔζη μετὰ τοῦ 160 καὶ 125 ἐν Πέδῳ καὶ Ἀλεξανδρείᾳ, εἶναι ὁ μέγιστος τῶν ἀστρονόμων τῆς ἀρχαιότητος. Ἐκ τῶν συγγραμμάτων αὐτοῦ ἐσώθησαν μόνον: Τῶν Ἀράτου καὶ Εὐδόξου φαινομένων ἐξήγησις εἰς 3 βιβλία καὶ Ἐκθέσις ἀστερισμῶν. Γέμινος πιθανῶς ἐκ Πέδου περὶ τὸ 60, ἀστρονόμος, ἔγραψεν Εἰσαγωγὴν εἰς τὰ φαινόμενα.

δ) Γεωγραφία. Ἡρόδοτος ὁ Χαλκὴ θῶσις περὶ τὸ 300, ὁπαδὸς τοῦ Ἱπποκράτους καὶ βαθὺς γνώστης τῶν συγγραμμάτων αὐτοῦ καὶ ἰδρυτὴς τῆς ἀνατομικῆς ἐδίδασκεν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἐπὶ τῶν δύο πρώτων Πτολεμαίων. Ἐκ τῶν συγγραμμάτων αὐτοῦ μόνον ἀποσπάσματα ἐσώθησαν. Ἐρασίστρατος ὁ Κεῖος σύγχρονος τοῦ Ἡροδίου καὶ ἱατρὸς τοῦ Σελεύκου Νικατόρος, ἐπίσημος ἀνατομικός, ἐδίδασκεν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ· οἱ ὁπαδοὶ τῶν

δύο εἰρημένων ἀνδρῶν καλοῦνται Ἡροφίλειοι καὶ Ἐρασιστράτειοι.

9) Τακτικὴ. Ἀναξαγόρας ὁ Τακτικός· ὁ τόπος τῆς γεννήσεως αὐτοῦ εἶναι ἄγνωστος· ἤκμασε περὶ τὸ 340 π. Χ., ἔγραψε περὶ τῶν στρατηγικῶν εἰς πολλὰ βιβλία ἐξ ὧν μόνον ἐν ἐσώθη «Πολιτορρητικὸν ὑπόμνημα».

Περὶ οὗτος πέμπτη Ἀπὸ Αὐγούστου μέχρις Ἰουστινιανοῦ 30 π. Χ. μέχρι 529 μετὰ Χριστόν.

Α' Ποίησις. 1) Ἐπος, διδακτικόν, μυθολογικόν, ἀπόκρυφον (ὄρρηκτα, Διδυλλεῖα). Μάρκελλος ὁ Σιδήτης, ἱατρὸς, ἀκμάσας περὶ τὸ 150 μ. Χ., ἐποίησε διδακτικὸν ἔπος εἰς ἐξαμέτρους ἐκ 42 βιβλίων, ὅπου ἐπέγραψεν ἱατρικά μόνον ἀπόσπασμα ἐξ 101 στίχων σώζεται. Ἐπίσης ἐν πεζῷ λόγῳ παρὰ τῷ Ἀετίῳ περὶ Λυκανθρωπίας. Ὁ πειανὸς ἐξ Ἀναξαγόρου τῆς Κιλικίας περὶ τὸ 180 ἐπὶ τῶν αὐτοκράτορων Μάρκου Αὐρηλίου καὶ Κομμοδου, ἐποίησεν Ἀλιευτικά εἰς 5 βιβλία, ἔπος διδακτικὸν σωζόμενον. Ὁ πειανὸς ἐξ Ἀπαμειῆς ἐν Συρίᾳ περὶ τὸ 210, ποιητὴς τῶν Κυνηγετικῶν, ποιήματος διδακτικοῦ εἰς 4 βιβλία ἐπὶ καὶ νῦν σωζόμενον, πρότερον ἀποδεδεμένου εἰς τὸν προειρημένον. Μανέθων Αἰγύπτιον, οὗ ὁ χρόνος τῆς ἀκμῆς εἶναι ἀόριστος· ποιητὴς ἀστρολογικοῦ διδακτικοῦ ποιήματος, ὅπου ἐπιγράφεται Ἀποτελεσματικά εἰς 6 βιβλία. Μάξιμος ὁ Ἐφέσιος, ἴσως ὁ φιλόσοφος, ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουλιανοῦ, ποιητὴς διδακτικοῦ ποιήματος Περὶ καταρχῶν εἰς 610 στίχους. Νέστωρ ἐκ Λαράνδων ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος Ἀλεξάνδρου τοῦ Σεβήρου, ἔγραψε Μεταμορφώσεις φυτῶν καὶ ὀρνέων. Πεισανδρος υἱὸς τοῦ προειρημένου, ἔγραψεν Ἡρωικά Θεογίμνια. Ἀδριανὸς σύγχρονος τοῦ Νέστορος· ἐποίησεν Ἀλεξανδριάδα εἰς 7 βιβλία. Διονύσιος ὁ Σάμιος διάφορος τοῦ ὁμωνύμου περιγητοῦ, συνέγραψε Βασσαρικά εἰς 4 βιβλία. Σωτήριχος περὶ τὸ 300 ἐπὶ Διοκλητιανῶν, συνέγραψε Βασσαρικά ἢ Διονυσιακά εἰς 4 βιβλία. Τὰ κατὰ Πάνθειαν, τὴν Βαθυλωνίαν, τὰ κατὰ Ἀριάδην κατὰ Κόιντος ὁ Σμυρναῖος ἢ Καλαβρὸς (διότι ἐν Καλαβρίᾳ εὐρέθησαν πρῶτον τὰ ἀντίγραφα τῆς ποιήσεως αὐτοῦ), ἀκμάσας ἴσως, περὶ τὸ 308 μ. Χ., ἐποίησεν ἔπος. Τὰ μεθ' Ὀμηρον εἰς 14 βιβλία· εἶναι ὁ πιστότερος μιμητὴς τοῦ Ὀμήρου Νόννος ὁ Πανοπολίτης, περὶ τὸν 5ον αἰῶνα μ. Χ. Ἐποίησεν ὅτε ἐπὶ ἦτο ἐθνικὸς Διονυσιακὰ εἰς 48 βιβλία· ὕστερον 36 «Μεταβολὴν» τοῦ κατὰ Ἰωάν. Εὐαγγελίου· δηλ. εἰς ἔπος μετέβαλεν αὐτό. Ἰριφιδωρος περὶ τὸ 400 γραμματικὸς· ἐποίησε Μαραθωνικά καὶ Ἀλωσιν Ἰλίου· μόνον τὸ δεύτερον ἐσώθη. Κόλουθος ἐκ Λυκαπύλειος τῆς ἄνω Αἰγύπτου, περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 4' αἰῶνος· ἐποίησε Καλυδονικά, Περσικά, Ἐγκώμια καὶ Ἀρπαγὴν Ἑλένης· ἐκ τούτου τοῦ ποιή-

ματος ἐσώθησαν στίχοι 392. Μουσάτος, διάφορος τοῦ μυθικοῦ ποιητοῦ· ὁ τόπος τῆς γεννήσεως αὐτοῦ ἀγνώστος· περὶ τὰ τέλη ἢ τὰς ἀρχὰς τοῦ δου αἰῶνος· μνηστὴς τοῦ Νόνου καὶ ποιητὴς τοῦ ἐπικοῦ Τά καθ' Ἡρώ καὶ Λεάνδρον εἰς 310 στίχους. Ἀπόκρυφα εἶναι τὰ Ὀρφικά (ἴδε ἑνωτέρω) καὶ 8 βιβλία Σιбуллича κ. ὡν χρησμάτων ὑπὸ διαφόρων ποιητῶν διαφόρων χρόνων καὶ τόπων.

2) Μυθοποιεῖα (Λεγοποιεῖα). Βάβριος ἢ Βαβρίας. Κατὰ τὸ παράδειγμα τοῦ φιλοσόφου Σωκράτους τοῦ ἐντειναντός Αἰσωπεύς τινὰς λόγους εἰς μέτρον ἐποίησε καὶ ὁ Βαβρίας μύθους (λόγους) ἐμμέτρους, χωλιαμβικούς. Τὸ πείγμα τοῦ Βαβρίου συνέκλειτο ἐκ 10 βιβλίων εἰς ἡμᾶς ὅμως περιήλθον ὀλίγοι ἐμμετροὶ μῦθοι· μόνον ἐν ἀντιγραφῶν περιέχον 123 μύθους εὐρέθη ἐν τινι Μονῇ τοῦ Ἀθῶνος, ὅπερ ἐκμερίσθη εἰς Παρίσιους καὶ ἐξ αὐτοῦ τὸ πρῶτον ἐξεδόθησαν οἱ εἰρημένοι μῦθοι τῷ 1844 ὑπὸ Boissonade καὶ ὑπερον ὑπὸ Lachmann τῷ 1845 καὶ ὑπὸ Schneidewin τῷ 1853. Ὁ εὐρετὴς τοῦ χειρογράφου τούτου εἶναι ὁ γνωστός ἄλλην Μινᾶς Μιντζής, ὅστις τὸ χειρόγραφον ἐπώλησεν εἰς τὸ Βρετανικὸν Μουσεῖον, ὅπερ περιεῖχε ἐτι 59 μύθους εἰς χωλιαμβικὸν μέτρον· ὅμως ἡ γνησιότης αὐτῶν ἀμφισβallestai· ὁ Βαβρίας ὡς ποιητὴς εἶναι ἄξιος λόγου. Πιθανὸν εἶναι ὅτι ἔζησε κατὰ τὰ τέλη τοῦ πρώτου καὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ δευτέρου αἰῶνος μ. Χ.

Β'. Πεζοὶς λόγος. 1) Μυθιστορία. Ἰάμβλιχος ἐκ Συρίας κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ αὐτοκράτορος Τραιανοῦ. Ἐπαίδευθη ἐν Βαβυλῶνι, ὅπου ἐξέμαθε καὶ τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν· δὲν πρέπει νὰ συγχέηται μετὰ τὸν ὁμώνυμον Νεοπλατωνικὸν φιλόσοφον· ἔγραψε μυθιστοριαν, ἣτις ἐκαλεῖτο Βαβυλωνιακά ὁ πατριαρχὴς Φώτιος ἔσωσε τινὰ ἀποσπάσματα. Σενοφῶν ὁ Ἐφεσῖος κατὰ τὴν Δ' μ. Χ. ἐκατονταετηρίδα, ἔγραψεν Ἐφεσιακά τὰ κατὰ Ἀνθίαν καὶ Ἀδρόκρην. Ἡλίοδωρος ὁ πρὸς διάκρισιν καλούμενος Ἑρωτικός, ἔζη περὶ τὸ 390 καὶ ἦτο ἐπίσκοπος τῆς ἐν Θεσσαλίας Τρίκκης· συνέγραψεν Αἰθιοπικά εἰς 10 βιβλία. Λόγγος καὶ ὁ χρόνος καὶ ὁ τόπος τῆς γεννήσεως αὐτοῦ εἶναι ἀγνώστος· ἔγραψε ποιμενικά τὰ κατὰ Δάφνιν καὶ Χλέην· εἶναι εἰς τὴν ἀξιολογώτερον παλαιῶν μυθιστοριογράφων. Ἀχιλλεὺς Τάτιος Ἀλεξανδρεὺς περὶ τὸ 450 μνηστὴς τοῦ Ἡλιόδωρου· ἔγραψε τὰ κατὰ Λευκίπην καὶ Κλειτοφάντα εἰς ὀκτὼ βιβλία. Χαρῖτων Ἀφροδιτεύς περὶ τὸν 5 αἰῶνα μ. Χ. ἔγραψε: «Τῶν περὶ Χαίρεαν καὶ Καλλιρρόην ἐρωτικῶν διηγημάτων λόγος ἦ».

2) Ἐπιστολογράφοι. Ἀλκιφρων· ὁ τόπος τῆς γεννήσεως ἀγνώστος· ἔζησε περὶ τὸ 180 μ. Χ. καὶ ἦτο συγχρονὸς τοῦ Δουκιανοῦ· ἔγραψεν ἐπιστολάς ἐρωτικές,

ἀλυστικές, γεωργικὰς κλ. εἰς 8 βιβλία (τὸ ὅλον 116 ἐπιστολαί) ἡ γλῶσσα αὐτοῦ εἶναι καθαρά καὶ τὸ ὅρος χαρῖεν.

3) Ἱστοριογράφοι. Διονύσιος Ἀλικαρνασσεύς, γεν. τῷ 70 καὶ ἀποθανὼν τῷ 8 π. Χ. ἦλθεν εἰς Ῥώμην περὶ τὸ 30 π. Χ. ὅπου πιθανῶς ἐδίδασκε ῥητορικὴν καὶ ἡγελεῖτο εἰς τὴν σπουδὴν τῆς λατινικῆς γλώσσης καὶ φιλολογίας. Τὸ κύριον αὐτοῦ ἔργον, ἡ Ῥωμαϊκὴ Ἀρχαιολογία εἰς 20 βιβλία, περιεῖχε τὴν ἱστορίαν τῆς Ῥώμης ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι τῆς ἀρχῆς τῶν Καρχηδονιακῶν πολέμων μετὰ μακρὰς περιγραφῆς τοῦ πολιτεύματος καὶ τοῦ βίου τῶν Ῥωμαίων· ἐκ τοῦ συγγράμματος τούτου ἐσώθησαν τὰ 9 πρῶτα βιβλία πλήρη, τὰ δύο ἐπόμενα κατὰ μέγα μέρος καὶ τῶν λοιπῶν μόνον ἀποσπάσματα. Πλὴν τούτων ἔγραψε καὶ ἄλλα μικρότερα ῥητορικά συγγράμματα. Φλάβιος Ἰώσηπος ἐξ Ἱερουσολύμων, γεν. τῷ 37 μ. Χ. καὶ ἀπθαν οὐχὶ πρὸ τοῦ 93, ἀνήκεν εἰς ἱερατικὸν γένος καὶ μετὰ τὴν καταστροφὴν τῆς πατρίδος αὐτοῦ ἔζη ἐν Ῥώμῃ. Ἐγραψε Περὶ Ἰουδαϊκοῦ πολέμου εἰς 7 βιβλία καὶ Ἰουδαϊκὴν ἀρχαιολογίαν εἰς 20 βιβλία· εἶναι δὲ τοῦτο τὸ συγγράμμα ἱστορία τοῦ Ἰουδαϊκοῦ λαοῦ ἀπὸ κτίσεως κόσμου μέχρι τοῦ τέλους τῆς βασιλείας τοῦ Νέρωνος. Προσέτι ἐσώθη μέχρις ἡμῶν Φλαβίου Ἰωσήπου βίος, ὅστις εἶναι αὐτοβιογραφία, καὶ Περὶ ἀρχαιότητος Ἰουδαίων κατὰ Ἀπίωνος εἰς δύο βιβλία. Πλούταρχος ὁ Χαιρωνεὺς γεν. περὶ τὸ 50 μ. Χ. καὶ ἀπθαν. περὶ τὸ 120, ὁ μέγιστος τῶν Ἑλλήνων βιογράφων, ἐποῦδασεν ἐν Ἀθῇναις φιλοσοφίαν, ἐπὶ δὲ Τραιανοῦ ἦλθεν εἰς Ῥώμην, καὶ ὕστερον ὑπὸ Ἀδριανοῦ ἐξελέχθη διοικητὴς τῆς Ἑλλάδος. Τὸ κυριώτερον τῶν ἔργων αὐτοῦ εἶναι οἱ Παράλληλοι βίοι, περιέχοντες 25 βιογραφίας περιφώνων Ἑλλήνων καὶ Ῥωμαίων παραλλήλως ἱστορουμένων. Πλὴν τούτου συνέγραψε καὶ ἕτερον βιβλίον Ἠθικά καλούμενον, ὅπερ σύγκειται ἐκ διατριβῶν παντοίας ὕλης, ἠθικοφιλοσοφικῶν, φιλολογικῶν καὶ ἀρχαιολογικῶν κτλ. Ἀρριανὸς ὁ Νικομηδεὺς γεν. περὶ τὸ 100 μ. Χ. μαθητὴς καὶ φίλος τοῦ στωικοῦ φιλοσόφου Ἐπικτήτου· τῷ 136 ἐπέμεινε διοικητὴς τῆς Καπαδοκίας· βρῦνότερον δὲ ἔζησε μέχρι τοῦ θανάτου αὐτοῦ ἐν τῇ ἰδίᾳ πατρίδι, τῇ Νικομηδείᾳ, ὅπου ἡγαλῆθη εἰς τὴν σύνταξιν τῶν συγγραμμάτων του. Συνέγραψεν Ἀνάβασιν Ἀλεξανδρου εἰς 7 βιβλία, συνέγεια δὲ τῆς Ἀναβάσεως εἶναι ἡ Ἰνδικὴ ἐν ἰωνικῇ διαλέκτῳ. Προσέτι τὴν διδασκαλίαν τοῦ Ἐπικτήτου· Ὀμιλίαν Ἐπικτήτου, εἰς 12 βιβλία, ἐξ ὧν μόνον ἀποσπάσματα ἐσώθησαν, καὶ Διατριβὰς Ἐπικτήτου εἰς 8 βιβλία, ἐξ ὧν τὰ πρῶτα 4 περιήλθον εἰς ἡμᾶς. Ἐκ τῶν ἄλλων πολυπληθῶν συγγραμμάτων ἐσώθησαν Περὶ πλοῦτος Εὐξείνου πόντου, ὁ Κυνηγετικὸς

καὶ ἡ Τακτική. Ἀππικανὸς Ἀλεξανδρὸς περὶ τὸ 150, συνήγορος ἐν Ῥώμῃ ἐπὶ Ἀντωνίνου τοῦ Πίου καὶ βραδύτερον διοικητὴς Λιβύππου. Συνέγραψε Ῥωμαϊκὰ εἰς 24 βιβλία, ἐξ ὧν μόνον 11 ἐσώθησαν, τῶν 3 ἔχοντων ἀποσπάσματα. Τὰ ἔργον τοῦτο εἶναι συμπλήρωμα τῆς Ἱστορίας τῶν ὑπὸ τοῦς Ῥωμαίους λαῶν. Δίων Κασσιός μὲ τὸ ἐπώνυμον Κοκκιανὸς ἐκ Νικαίας τῆς Βιθυνίας, γεν. περὶ τὸ 155, ἦτο υἱὸς γερουστατοῦ καὶ ἐπὶ Κομμόδου καὶ Σεπτιμίου Σεβήρου ἐβόρσεν εἰς τὰ ὕπατα τῶν ἀξιωματῶν γενόμενος τῷ 218 διοικητὴς Περγᾶμου, τῷ 222 καὶ 229 ὕπατος. Συνέγραψε Ῥωμαϊκὴν Ἱστορίαν εἰς 80 βιβλία, ἐξ ὧν ἀπὸ τοῦ 37-54 πλήρῃ σώζονται, τῶν δὲ λοιπῶν μόνον ἀποσπάσματα. Ἡρωδιανὸς ὁ ἱστορικὸς πρὸς διάκρισιν τοῦ γραμματικοῦ, γεν. περὶ τὸ 170 καὶ ἀπέθ. περὶ τὸ 240 ὁ τόπος τῆς γεννήσεως αὐτοῦ ἄγνωστος· ἔζη ἐν Ῥώμῃ καὶ συνέγραψε «Τῆς μετὰ Μάρκου βασιλείας ἱστορίων βιβλία δέκα». Περιέχοντα Ἱστορίας ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ Μάρκου μέχρι Γορδιανοῦ τοῦ δευτέρου ἦτοι 180-238 μ. Χ. Διογένης Ἀερίσιος, ἔζη περὶ τὸ 200 καὶ συνέγραψε «Περὶ βίων, δογμάτων καὶ ἀποφθεγμάτων τῶν ἐν φιλοσοφίᾳ εὐδοκίμησάντων» εἰς 10 βιβλία εἶναι πολυτιμὸν σύγγραμμα δι' ἐλλείψιν ἄλλου παρρησιου. Ἐρένιος Δέξιππος ἔζη Ἀθηνῶν περὶ τὸ 280, ἐγένετο ἄρχων ἐν Ἀθῆναις καὶ στρατηγός· ἦτο ρήτωρ καὶ συγγραφεὺς ἔξοχος· συνέγραψε Τὰ μετὰ Ἀλεξανδρὸν εἰς 4 βιβλία, Χρονικὴν Ἱστορίαν καὶ Σκυθικὰ μόνον ἀποσπάσματα ἐσώθησαν. Ζώσιμος ἄγνωστος ὁ τόπος τῆς γεννήσεως αὐτοῦ· ἤμασε περὶ τὸ 500 καὶ συνέγραψεν Ἱστορίαν ἀπὸ Ἀδριανου τοῦ πρώτου μέχρι τοῦ 410.

4) Γεωγραφία. Στράβων ἔζη Ἀμασίας τοῦ Πόντου γεν. τῷ 60 π. Χ. καὶ ἀποθαν. τῷ 24 μ. Χ. Ἐπαιδεύθη ἐν Ἀλεξανδρίᾳ. Ἀπὸ δὲ τοῦ 29 π. Χ. διατρίβει ἐν Ῥώμῃ ἀσχολούμενος εἰς ἱστορικὰς καὶ γεωγραφικὰς μελέτας. Ἐπεχείρησε πολλὰς περιηγήσεις· ἔγραψε Γεωγραφικὰ εἰς 17 βιβλία, σύγγραμμα πλούσιον εἰς πολλὰς ἄλλας εἰδήσεις. Μαρτίνος ὁ Τύρις περὶ τὸ 120 μ. Χ. Ἐπισήμος γεωγράφος καὶ πινακογράφος. Ἐκ τῶν συγγραμμάτων αὐτοῦ οὐδὲν διασώθη. Κλαύδιος Πτολεμαῖος περὶ τὸ 160 μ. Χ., ἔξοχος ἀστρονόμος, μαθηματικὸς καὶ γεωγράφος· ἔζη ἐν Ἀλεξανδρίᾳ, δπου συνέγραψε: Γεωγραφικὴν ὑφήγησιν εἰς 8 βιβλία καὶ Μαθηματικὴν σύνταξιν εἰς 19 βιβλία, ἔργον ἀστρονομικόν. Προσέτι Τετραβίβλον σύνταξιν μαθηματικὴν, ἥτις παραφράσθη ὑπὸ Πρέκλου, Προχείρους κανόνας (Ἐγχειρίδιον ἀστρονομικόν), Κανόνα βασιλείων κτλ. Παυσανίας ὁ ἐπικληθεὶς περιηγητής, ἐκ Μαγνησίας τῆς ὑπὸ Σιπύλῳ τῆς Λυδίας, ἤμασε περὶ τὸ 160 μ. Χ. ἐπὶ

Ἀδριανοῦ καὶ τῶν δύο Ἀντωνίνων. Χάριν ἀρχαιολογικῶν σπουδῶν περιηγήθη ὅλην τὴν Ἑλλάδα. Τὸ εἰς 10 βιβλία ἔργον αὐτοῦ καλεῖται Περιήγησις τῆς Ἑλλάδος καὶ εἶναι σπουδαιότατον διὰ τὴν ἀρχαιολογικὴν γνῶσιν τοῦ τόπου. Ἀγαθὴ μέρος καὶ ὁ τόπος καὶ ὁ χρόνος τῆς γεννήσεως αὐτοῦ ἄγνωστοι· πιθανόν ἐτι ἤμασε τὸν δευτέρον αἰῶνα μ. Χ. Τὸ σύγγραμμα αὐτοῦ καλεῖται Γεωγραφίας ὑποτύπωσις, οὐ μόνον ἡ ἀρχὴ σώζεται. Στέφανος ὁ Βυζάντιος περὶ τὸ 500, ἔγραψεν Ἑθνικὰ εἰς 60 βιβλία, ὁλοκλήρως γεωγραφικὸν καὶ ἐθνολογικὸν λεξικόν. Τοῦ τοῦ τοῦ ἔργου ἔχομεν ἐπιτομὴν γενομένην ὑπὸ τοῦ γραμματικοῦ Ἑρμιάου.

5) Χρονογραφία. Εὐσέβιος ὁ Παμφίλου, οὕτω κληθεὶς διότι ἦτο φίλος τοῦ μάρτυρος Παμφίλου, ἐκ Παλαιστίνης, ἐπισκοπὸς Καισαρείας ἤμασε περὶ τὸ 320. Εἶναι εἰς ἐκ τῶν λογιωτάτων πατέρων τῆς Ἐκκλησίας προσεγγιζὼν εἰς τὴν χρονολογίαν σπουδαιότατην ἔργασιαν διὰ τοῦ συγγραμματος αὐτοῦ. ὅπερ ἐκαλεῖτο Παντοδαπὴ Ἱστορία ἀπὸ κτίσεως κόσμου μέχρι τοῦ 325 μ. Χ. τοῦτο τοῦ συγγραμματος μόνον ἀποσπάσματα ἔχομεν. Τὴν Παντοδαπὴν Ἱστορίαν ἐπεξεργασθεὶς μετέφρασεν εἰς τὴν λατινικὴν γλῶσσαν ὁ ἅγιος Ἰερώνυμος. Πλὴν τούτου συνεγράψε καὶ Εὐαγγελικὰς ἀποδείξεις προπαρασκευῆν, ἔργον σπουδαῖον διὰ τὴν ἀρχαίαν μυθολογίαν καὶ φιλοσοφίαν.

6) Ῥητορικὴ καὶ Σοφιστική. Δίων Χρυσόστομος ἐκ Προύτης τῆς Βιθυνίας περὶ τὸ 100 μ. Χ., ἔξαιρτος ρήτωρ, ἔζη ἐν Ῥώμῃ ἐπὶ Νερῶνα καὶ Τραϊανοῦ. Συνέγραψεν 80 λόγους παντοίας ὕλης· ὁ λόγος αὐτοῦ εἶναι καθαρὸς καὶ ἐπιμελετημένος. Ἀντωνίος Πόλεμων ὁ σοφιστὴς ἐκ Λαοδικείας περὶ τὸ 120 ρήτωρ καὶ διδάσκαλος τῆς ρητορικῆς ἐν Συορίῃ. Σώζονται ἐτι οἱ ἐπιταφιοὶ αὐτοῦ λόγοι. Ζηνόβιος ὁ σοφιστὴς ἔζη Ἀντιοχείας περὶ τὸ 120, διδάσκαλος τῆς ρητορικῆς ἐν Ῥώμῃ καὶ Ἀδριανοῦ, συλλογεὺς παροιμιῶν καὶ συγγραφεὺς τῆς Ἐπιτομῆς τῶν παροιμιῶν Διδύμου καὶ Ταρραίου εἰς 3 βιβλία. Ἡρώδης ὁ Ἀττικὸς γέν. τοῦ δῆμου Μαρυθῶνος γεν. τῷ 101 καὶ ἀποθαν. 177· ἀνήκων εἰς εὐγενὴ οἰκογένειαν ἐπαίδευσεν ἐν τῇ ρητορικῇ ὑπὸ τῶν ἐπισκοπῶν διδασκάλων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Τῷ 125 ἐγένετο διοικητὴς τῶν ἐν Ἀσίᾳ ἐλευθέρων πόλεων καὶ ἐπὶ Μάρκου Ἀντωνίνου ἄρχων ἐπώνυμος ἐν Ἀθῆναις· ἐγένετο διδάσκαλος τῆς ρητορικῆς ὧν καὶ αὐτὸς ἀξιόλογος ρήτωρ· ὁ φέρων τὸ ὄνομα αὐτοῦ λόγος Περὶ πολιτείας ὅπως δὲν εἶναι γνήσιος Ἑρμῶν γέν. ἐκ Τόρροῦ τῆς Κιλικίας περὶ τὸ 610, διεκρίθη ὡς ρήτωρ ἐπὶ Μ. Ἀδελφίου. Συνέγραψε τέχνην ρητορικὴν διηρημένην εἰς 5 μέρη, ἔργον ἱκανῶς περιεκτικόν. Ἀλίο

Ἀριστείδης ἐκ Βιθυνίας εἰς τῶν περιφημωτέρων ῥητόρων τοῦ δευτέρου μ. Χ. αἰῶνος, γεν. τῷ 117 καὶ ἀποθ. τῷ 190. ἔγραψε Περὶ πολιτικοῦ λόγου καὶ Περὶ ἀφελούς λόγου· πλὴν τούτων ἔχοντες ἐπὶ αὐτοῦ 35 λόγους. Λουκιανὸς ἐκ Σαμοσάτων τῆς Συρίας περὶ τὸ 160, εἰς τῶν εὐφροσύνων Ἑλλήνων συγγραφέων διακρινόμενος ἰδίᾳ διὰ τὸ στωικὸν ἄλγος, ὅπερ ἐνέβαλεν εἰς τὰ πλείστα τῶν ὑπ' αὐτοῦ γραφέντων. Πρῶτον ἐσπούδασε φιλοσοφίαν καὶ ῥητορικὴν ἐν Σμύρνῃ, ἔπειτα ἔζησεν ἱκανὸν χρόνον ἐν Ἀντιοχείᾳ ὡς συνήγορος, ἀκολούθως ἐν Ἀθήναις καὶ ἐπὶ Μ. Αὐρηλίου ἐγένετο διοικητὴς τῆς Αἰγύπτου· ἀπέθανε δὲ ἐπὶ Κομμοδου. Οἱ διαλόγοι αὐτοῦ διακρίνονται διὰ τὴν εἴφυσαν, ἀστεϊότητα, ζωηρότητα καὶ σαφήνειαν τῆς ἐρμηνείας. Κλαύδιος Ἀἰλιανὸς ἐς, σοφιστὴς καὶ διδάσκαλος τῆς ῥητορικῆς ἐν Ῥώμῃ ἐκ Πραίνεστοῦ περὶ τὸ 180· συγγραφεὺς τῆς Ποικίλης ἱστορίας εἰς 14 βιβλία καὶ τοῦ Περὶ ζῶων ἰδιότητος εἰς 17 βιβλία. Ἀθηνῶν οὐδὲ Ναυκρατίτης περὶ τὸ 130, ῥήτωρ καὶ σοφιστὴς σύγχρονος Κομμοδου ἐξῆν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ καὶ Ῥώμῃ. Ἐγένετο περιφημὸς διὰ τὸ ἔργον αὐτοῦ, ὅπερ καλεῖται Δειπνοσοφισταὶ εἰς 15 βιβλία· ἐξ αὐτοῦ πλείστα διδασκόμεθα περὶ τῆς ἀρχαιότητος. Φιλόστρατος, οἰκονόμεια ἐν Λίμνῃ παρασχούσα πολλοὺς ἐμυνόμενους λογισμοὺς κατὰ τὸν 2ον καὶ 3ον αἰῶνα μ. Χ. 1) Φιλοστράτος, σοφιστὴς ἐν Ἀθήναις, συγγραφεὺς πολλῶν ἔργων, ἅτινα πάντα ἀπωλέσθησαν. 2) Φλάβιος Φιλοστράτος ὁ δευτετέρος υἱὸς τοῦ προειρημένου, σοφιστὴς πρῶτον ἐν Ἀθήναις, ἔπειτα ἐν Ῥώμῃ κατὰ τὸ μέσον τοῦ 2ου μ. Χ. αἰῶνος· συνέγραψε Βίους σοφιστῶν, 73 ἐπιστολάς καὶ εἰκόνας εἰς δύο βιβλία. 3) Φιλοστράτος ὁ τρίτος, υἱὸς τῆς θυγατρὸς τοῦ Φλαβίου Φιλοστράτου ἔγραψεν ἐκ τῶν κατὰ τὸ παράδειγμα τοῦ πάππου αὐτοῦ, ἐξ ὧν τινες ἐσώθησαν. Κάσσιος Λογγίνος Ἀθηναῖος· γεν. τῷ 213 καὶ ἀποθ. τῷ 273 διδάσκαλος τῆς φιλοσοφίας καὶ ῥητορικῆς ἐν Ἀθήναις καὶ ὕστερον σύμβουλος τῆς βασιλείας Ζηνοβίας τῆς Παλμύρας· συγγραφεὺς τοῦ ἐπὶ σωζομένου συγγραμμάτιου Περὶ ὕψους. Θεμιστιος περὶ τὸ 350, διδάσκαλος τῆς ῥητορικῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει· ἔγραψε λόγους, ἐξ ὧν 31 ἐσώθησαν καὶ παραφράσεις τῶν Ἀριστοτέλους συγγραμμάτων. Λιβάνιος ἐξ Ἀντιοχείας περὶ τὸ 350, διδάσκαλος τῆς ῥητορικῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ ἐν Ἀντιοχείᾳ· ἀπέθανε τῷ 393· ἦτο συγγραφεὺς γονιμώτατος· διότι ἔγραψεν: Προγυμνασμάτων παραδείγματα, 67 Λόγους, 50 Μελέτας, 27 Ἰστορίας, 33 Ἐκφράσεις, 36 Διηγήματα, Βίον Δημοσθένους καὶ 1600 Ἐπιστολάς. Ἱμεριος ἐκ Βιθυνίας περὶ τὸ 300, διδάσκαλος τῆς ῥητορικῆς καὶ γραμματεὺς ἐπὶ τῶν ἀποκρύφων τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουλιανου·

ἔγραψε Μελέτας καὶ Ἐκλογάς, ἐξ ὧν 24 περιεσώθησαν. Ἰουλιανὸς, ὁ ἀποστάτης γεν. τῷ 331 καὶ ἀποθ. τῷ 363· τῷ 361 ἐγένετο αὐτοκράτωρ· ἦτο ἀνὴρ εὐφύης καὶ λίαν πεπαιδευμένος· ἔγραψε Λόγους, Ἐπιστολάς, Καίσαρας ἢ Συμποσίον, Μισοπῶνα, Κατὰ Χριστιανῶν.

7) Φιλόσοφοι. Φίλων Ἰεουδαῖος ἐξ Ἀλεξανδρείας γεν. περὶ τὸ 20 μ. Χ. συγγραφεὺς πολλῶν θεολογικῶν, φιλοσοφικῶν, ἠθικῶν καὶ ἱστορικῶν συγγραμμάτων. Ἀναξίτορας Κορνουτοῦς ἀμασῶς περὶ τὸ 50 μ. Χ. φιλόσοφος στωικός· ἔκ τῶν πολλῶν συγγραμμάτων αὐτοῦ ἐσώθη μόνον τὸ Περὶ τῆς τῶν θεῶν φύσεως. Ἐπίκτητος ἐξ Ἱεραπόλεως τῆς Φρυγίας περὶ τὸ 80 μ. Χ. στωικός φιλόσοφος καὶ διδάσκαλος τῆς φιλοσοφίας ἐν Ῥώμῃ· ὕστερον μετὰ τὴν ἐκ Ῥώμης ἀποδηξίν τῶν φιλοσοφῶν ἐπὶ Δαμιανῶν ἦλθεν εἰς Νικόπολιν τῆς Ἠπείρου· ἐνταῦθα ἡκραύσθη αὐτοῦ ὁ Ἀρριανὸς· αἱ ἡθικαὶ ἀρχαὶ αὐτοῦ σώζονται ἐν τῷ ἐγχειριδίῳ Ἐπικτήτου. Μ. Αὐρήλιος Ἀντωνίνος ὁ ἐπικαλούμενος φιλόσοφος αὐτοκράτωρ, γεν. τῷ 121· ἐκυβέρνησεν ἀπὸ τοῦ 161—180 καὶ ἀπέθανεν ἐν τῇ ἀρχῇ· ἔγραψε Ὅλα εἰς ἑαυτόν, εἰς 12 βιβλία. Σεξτοῦς Ἐμπίριος περὶ τὸ 190 σκεπτικός φιλόσοφος καὶ ἱατρός ἐν Ἀλεξανδρείᾳ καὶ ἐν Ἀθήναις· ἔγραψε περὶ «Πυρρωνειῶν ὑποτυπώσεων» εἰς 3 βιβλία καὶ πρὸς μαθηματικούς 11 βιβλία. Κλήμης ὁ Ἀλεξανδρεὺς περὶ τὸ 200, θεολόγος· ἔγραψε βιβλίον ὅπερ καλεῖται Στρωματῆς εἰς 8 βιβλία, συγκεκμημένον ἐκ διαφόρων πραγματειῶν. Πλωτῖνος ἐκ Λυκαπόλεως τῆς Αἰγύπτου περὶ τὸ 250 νεοπλατωνικός· ἀπέθανε τῷ 270· ἀπὸ τοῦ 244 ἐδίδασκεν ἐν Ῥώμῃ· ὁ μαθητὴς αὐτοῦ Πορφύριος ἐξέδωκε καὶ ἐδιόρθωσε τὸ σύγγραμμα αὐτοῦ ὅπερ διαιρεῖται εἰς 6 Ἐννεάδας. Πορφύριος ἐκ Βατάνων τῆς Συρίας περὶ τὸ 270, ὁ ἐπιστημώτερος μαθητὴς τοῦ Πλωτίνου, οὗ καὶ τὸν βίον συνέγραψε· πλῆθος συγγραμμάτων συνέταξε· τὰ ἐπιστημώτερά ἴδε ἀνωτέρω. Ἰάμβλιχος ἐκ τῆς κοιλῆς Συρίας, μαθητὴς τοῦ Πορφυρίου περὶ 280, συνέψα τα δόγματα τῶν Νεοπλατωνικῶν μετὰ τῶν τῶν πολυθίστων. Ἐκ τῶν συγγραμμάτων αὐτοῦ, περὶ τῆς Πυθαγόρου αἰρέσεως, ἔχοντες ἐπὶ 5 βιβλία. Ἐπίσης καὶ τὸ βιβλίον Περὶ μυστηρίων. Πρόκλος ἐκ Κωνσταντινουπόλεως περὶ τὸ 450, ὁ ἐπιστημώτερος μετὰ τῶν Νεοπλατωνικῶν· ἔγραψε πολλὰ συγγραμματα φιλοσοφικά, μαθηματικά, καὶ γραμματικά.

8) Γραμματικὴ. Μετρίκι καὶ Λεξικογράφος. Ἀπολλώνιος ὁ Δύσκολος ἐξ Ἀλεξανδρείας περὶ τὸ 140 μ. Χ., εἰς τῶν ἐπιστημώτερων γραμματικῶν καὶ ἰδρυτῆς τοῦ ἑλληνικοῦ συντακτικοῦ. Συνέγραψε περὶ ἁντωνυμίας, περὶ ἐπιρρημάτων, περὶ συνδέσμων, περὶ συντάξεως εἰς 4 βιβλία.

Δ' Ἰλίου Ἡρωδίου ὁ γραμματικός, ὡς Ἀπολλωνίου περὶ τὸ 160 φίλος τοῦ αὐτοκράτορος Μάρκου Αὐρηλίου. Ἡφαίστιον Ἀλεξανδρεὺς γραμματικὸς καὶ μετρικὸς περὶ τὸ 150 συνέγραψεν ἐγχειρίδιον περὶ μέτρων καὶ ποιημάτων. Δ' Ἰλίου Μοῦρις Ἀττικιστὴς λεξικογράφος περὶ τὸν 2ον αἰῶνα μ. Χ. ἔγραψε λέξεις Ἀττικάς. Φρύγιος δ' ἐκ Βιθυνίας περὶ τὸ 200 ἐκλογὴν ὀνομάτων καὶ ῥημάτων Ἀττικῶν εἰς δύο βιβλία. Ἰούλιος Πολυδεύκης Ναυκρατίτης περὶ τὸ 180, ῥήτωρ καὶ γραμματικὸς ἐν Ἀθήναις, συγγράφει τοῦ Ὀνμαστικού εἰς 10 βιβλία, χρησίμον βιβλίον. Πισύχιος δ' Ἀλεξανδρεὺς περὶ τὸ 400, ἔγραψε λεξικὸν λίαν χρησίμον διὰ τὰς ἐν αὐτῷ ἐξηγουμένης γλώσσας. Ὡρος δ' Μιλήσιος περὶ τὸ 420, ἔγραψε περὶ ὀρθογραφίας. Ὡρίων ἐκ Θηβῶν τῆς Ἀγύπτου, γραμματικὸς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ περὶ τὸ 520, ἔγραψε λεξικὸν περὶ ἑτυμολογιῶν. Ἰωάννης Σταβάτος περὶ τὸ 520, ἔγραψεν Ἐκλογὰς ἢ Ἀνθολόγιον ἀποσθεγμάτων, ὑποθηκῶν εἰς 4 βιβλία. Ἀρπoxρατίων Ἀλεξανδρεὺς τοῦ Γ' ἢ Δ' αἰῶνος μ. Χ. ἔγραψε λεξικὸν τῶν δεκα ῥητόρων.

9) Μαθηματικῇ. Σεργίος εἰς Ἀντίσσης κατὰ τὸν Δ' αἰῶνα μ. Χ. ἔγραψε περὶ τομῆς κυλίνδρου καὶ κώνου εἰς 2 βιβλία καὶ περὶ λημμάτων, μόνον ἀποσπάσματα ἐσωθήσαν. Νικόμαχος δ' Γερρανόος περὶ τὸ 120 ἔγραψεν ἀριθμητικὴν εἰσαγωγὴν εἰς 2 βιβλία καὶ ἐγχειρίδιον ἀριθμητικῆς εἰς 2 βιβλία. Θέων δ' Συρναῖος περὶ τὸ 150, σύγχρονος τοῦ Πτολεμαίου, ἀριθμητικὸς ἄριστος, ἔγραψε περὶ τῶν κατὰ μαθηματικὴν χρησίμων εἰς τὴν τοῦ Πλάτωνος ἀνάγνωσιν. Διόφαντος δ' Ἀλεξανδρεὺς περὶ τὸ 360 μ. Χ. ἔγραψεν Ἀριθμητικά, εἰς 13 βιβλία, ἐξ ὧν τὰ πρῶτα 6 ἐσωθήσαν καὶ τινὰ ἀποσπάσματα. Πάππος Ἀλεξανδρεὺς, φιλόσοφος καὶ μαθηματικὸς περὶ τὸ 380, συνέγραψε μαθηματικὰς συναγωγὰς εἰς 8 βιβλία. Θέων δ' Ἀλεξανδρεὺς, μαθηματικὸς καὶ ἀστρονόμος περὶ τὸ 380, ἔργα αὐτοῦ εἶναι: Μαθηματικά, Ἀριθμητικά, περὶ τῆς τοῦ Νεῖλου ἀναβάσεως εἰς τὸν Πτολεμαίου πρόχειρον κανόνα, Συνουσίαι κλ. Ὑπατία θυγάτηρ Θεώου, γυνὴ λίαν πεπαιδευμένη εἰς τὴν φιλοσοφίαν καὶ μαθηματικὴν (ἀστρονομίαν καὶ μηχανικὴν) συνέγραψεν ὑπομνήματα εἰς Διόφαντον καὶ εἰς τὸ περὶ κωνικῶν τομῶν σύγγραμμα Ἀπολλωνίου τοῦ Περργαίου καὶ Ἀστρονομικὸν κανόνα.

10) Τακτικῇ. Ὀνόσανδρος ἢ Ὀνήσανδρος περὶ τὸ 80 μ. Χ. συνέγραψε βιβλίον ὅπερ καλεῖται στρατηγικός. Αἰλίου ὁ Τακτικὸς περὶ τὸ 100 μ. Χ. ἔγραψε Τακτικὴν θεωρίαν ἢ περὶ στρατηγικῶν ἑλληνικῶν τάξεων. Πόλυξιος περὶ τὸ 170 ἔγραψε Στρατηγικά, εἰς 8 βιβλία.

11) Ἱατρικῇ. Πεδάνιος Διοσκορίδης. Ἰδε τὸ ἄρθρον Διοσκορίδης. Ἀρεταῖος ἐκ Καππαδοκίας περὶ τὸ 80 μ. Χ. ἔγραψε πολλὰ ἱατρικὰ συγγράμματα, ἐξ ὧν δύο μὴ πληρῆ ἐσωθήσαν, περὶ αἰτίων καὶ σημείων ὁρίων καὶ χρόνιων παθῶν εἰς 4 βιβλία. Ξενόκρατης Ἀφροδισιεύς περὶ τὸ 100 συγγράφει τοῦ περὶ τῆς ἀπὸ τῶν ἐνδύρων τροφῆς. Ρόφος δ' Ἐφέσιος περὶ 100 μ. Χ. συνέγραψε πολλὰ βιβλία, ἐξ ὧν διεσώθησαν. Περὶ ὀνομασίας τῶν τοῦ ἀνθρώπου μερῶν, Περιτῶν ἐν τοῖς νεφροῖς καὶ τῇ κυστει παθῶν, περὶ καθαρτικῶν φαρμάκων. Σωρᾶν δ' ὁ Ἐφέσιος περὶ τὸ 110, συγγράφει τοῦ περὶ σημείων καταγμάτων καὶ περὶ γυναικείων παθῶν. Ἀλκήν δ' ἐκ Περργαίου γεν. τῇ 131 καὶ ἀποθ. τῇ 191, ὁ ἐπισημότερος μετὰ τὸν Ἱπποκράτην καὶ πολυγραφώτατος Ἰδε τὸ ἄρθρον Ἱατρικῇ. Ὁρεῖ δ' ὁ Ἰατρὸς ἐκ Περργαίου περὶ τὸ 360, ἔγραψε Συναγωγὰς ἱατρικὰς εἰς 72 βιβλία, τούτων μικρὸν μέρος διεσώθη.

Πρβλ. πρὸ πάντων Bernhardt, Grundr. d. griech. Literatur (2 τ., Ἀλλῃ, Α' 4η ἐκδ. 1876, Β' 3η ἐκδ. 1872-5). Ο. Müller ἐμμέως (2 τ., 4η ἐκδ. Βερολίον 1882 4, ἐλλ. μεταφρ. ὑπὸ Δ. Κυπριανοῦ εἰς 2 τ. 1887-8. Berghs ἐμμέως (Α' τόμ. Βερολ. 1873, τ. Β' Γ' καὶ Δ' κατὰ τὰς σημειώσεις αὐτοῦ ὑπὸ Hinrichs 1883). W. Christ, ἐμ. (3' ἐκδ. Μοναχῶ 1890). [I. Π.]

Χριστιανικῇ φιλολογίᾳ. Τὰ πρῶτα χριστιανικὰ συγγράμματα εἶναι πρῶτον ἡ Κανὴν ἡ Διαθήκη, εἰτα δὲ τὰ τῶν ἀποστολικῶν πατέρων ἔργα ἥτοι τῶν ἀμέσων διαδόχων καὶ μαθητῶν τῶν Ἀποστόλων, οἵτινες εἶναι Βαρνάβας, Ἰγνατίος ὁ Θεοφύρος (110), Πόλυκαρπος (167) ὁ πρῶτος ἐπίσκοπος Σμύρνης, γράψαντες Ἐπιστολάς, ἐλογιώτατος Πάππας, Διονύσιος δ' Ἀρεοπαγίτης τὸν αὐτοῖς διέει Ἀπολογηταί. Ἰουστίνος ὁ φιλόσοφος καὶ μάρτυς, Ἀθηνάγορας ὁ Ἀθηναῖος, Κλαύδιος ὁ Ἀπολλινάριος καὶ Ἐρμεῖας καὶ ὁ διασημώτατος πάντων Κλήμης ὁ Ἀλεξανδρεὺς. Ὡριγένης ὁ Ἀλεξανδρεὺς, ὁ περιώνυμος διὰ τὴν ἀκαταπόνητον φιλεργίαν καὶ τὴν πολυμάθειαν αὐτοῦ, ὠνομάσθη πατὴρ πάσης τῆς μετὰ ταῦτα ἐκκλησιαστικῆς φιλολογίας. Τούτου μαθητὴς ἐγένετο Γρηγόριος ὁ Θεολογικὸς ὁ θαυματουργὸς Χριστιανικὸν ἔπος πρῶτος Ἀπολλωνίου ὁ Ἀλεξανδρεὺς ἔγραψε, μεταποιήσας εἰς ἐξαμέτρους πολλὰ τῆς Ἀγ. Γραφῆς μέρη. Οἱ ἱερεῖς καλούμενοι Ἐκκλησιαστικοὶ πατέρες τοῦ Δ' αἰῶνος. Ἀθανάσιος Προαιρέσιος, Γρηγόριος ὁ Ναζιανζηνός Βασίλειος ὁ Μέγας, Γρηγόριος ὁ Νύσσης. Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, Διδύμος ὁ Ἀλεξανδρεὺς, Κύριλλος ὁ πατριάρχης Ἱεροσολύμων, Κύριλλος ὁ Ἀλεξανδρείας, Συ-

νέσιος, καλῶς γινώσκοντες τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν καὶ ἀπὸ τῶν ἀρχαίων σοφίαν ἀνέμεινοι διέλαμψαν διὰ τῶν συγγραμμάτων καὶ τῆς ῥητορικῆς αὐτῶν, τελειοποιήσαντες τὸ συμβουλευτικὸν τοῦ λόγου εἶδος καὶ γενόμενοι ἀνυπερέβλητοι ὑπόδειγμα τῆς ἀπὸ τοῦ ἡμῶνος ἐκκλησιαστικῆς ῥητορείας. Τέλος ἐκκλησιαστικοὶ ιστοριογράφοι μέχρις Ἰουστινιανοῦ ὑπῆρξαν Εὐσεβίου ὁ Παμφίλου, Θεοδορήτου, Σωκράτους, Ἐρμείας ὁ Σωζόμενος, Εὐάγριος ὁ Σχολαστικός, καὶ Θεόδωρος ὁ Ἀναγνώστης.

Β'. Βυζαντιακὴ φιλολογία. 1. Πᾶν τὴν τεχνικὴν ἀρχαίζουσα γλῶσση φιλολογία. — Τὸν 7^{ον} καὶ τοῦ πρώτου ἡμίσεως τοῦ Ζ' αἰῶνος οἱ συγγραφεῖς κατὰ τὴν ἀντίληψιν καὶ τὴν ἐξωτερικὴν μορφήν ἀνέκουσιν ἀκρότη εἰς τὰ τέλη τῆς ἀρχαιότητος. Σαφέστατα δε καθορώμεν τοῦτο ἐν τῷ κλάδῳ ἐκείνῳ τῆς φιλολογίας ὅστις κατὰ τοὺς χρόνους τούτους καὶ ἐν ἑλῆ τῇ Β.Φ. ὑπερέχει πάντων τῶν ἄλλων ἤτοι ἐν τῇ ἱστοριογραφίᾳ. Εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ Εὐναπίου ἰδρυθεῖσαν σχολήν, ἣν κατὰ τὸν Ε' αἰῶνα ἀντιπροσέπει οὗτος ὁ Ζώτιμος, ὁ Ὀλυμπιόδωρος, ὁ Πρίσκος, ὁ Μάλαχος καὶ ἄλλοι, ἀνέκουσιν ἀμέσως τούτων ἔχοντες κατὰ τὴν ὕλην καὶ τὴν μορφήν οἱ μεγάλοι ἱστορικοὶ τοῦ 7^{ου} αἰῶνος. Προκίπτος, Ἀγαθίας, Πέτρος Πατρίκιος, Θεοφάνης ὁ Βυζάντιος, Μένανδρος Προτεκτωρ, Εὐάγριος, τέλος κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ Ζ' αἰῶνος ὁ Ἰβήρρυθμος Θεοφύλακτος. Πλὴν ὅμως τῶν ἱστοριογράφων τούτων εὐθὺς ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης ἀπαντῶμεν ἕτερον εἶδος συγγραφῶν ἱστορικῶν γεγονότων, τοὺς καλούμενους χρονογράφους, ὅποιοι εἶναι κατὰ τοὺς περὶ τῶν λόγων χρόνους. Ἰωάννης ὁ Ἀντιόχευς, Ἡσύχιος ὁ Μιλήσιος καὶ Ἰωάννης ὁ Μαλαλάς, ὅστις ἐγένετο ἐπὶ πολὺν χρόνον πρότυπον εἰς τοὺς κατόπιν χρονογράφους. — Ἡ χρονογραφία δὲν ἀνήκει μὲν ἀποκλειστικῶς εἰς τοὺς βυζαντινούς χρόνους, ἀλλ' ἐν τούτοις τὸ πρῶτον προήχθη εἰς μείζονα φιλολογικὴν σημασίαν. Διαφέρουσι δὲ καθόλου οἱ βυζαντινοὶ χρονογράφοι τῶν ἱστοριογράφων κατὰ τὴν ὕλην καὶ τὴν ἐξωτερικὴν μορφήν τῶν ἔργων αὐτῶν καὶ δὴ κατὰ τὴν θεώρησιν πρὸς τὸ ἀποτείνονται. Οἱ μὲν ἱστοριογράφοι πραγματεύονται ὥρισμένον τι τμήμα τῆς βυζαντινῆς ἱστορίας, τὸ σύγχρονον αὐτοῖς ἢ μικρόν ἀπὸ τῶν χρόνων αὐτῶν ἀφεστῶς ὥς πρὸς τὴν γλῶσσαν δὲ καὶ τὴν καθόλου διασκευὴν ἀκολουθοῦσι τὰ ἀρχαῖα πρότυπα, τὸν Ἡρόδοτον, τὸν Θουκυδίδην, τὸν Πολύβιον ἢ ἄλλους βυζαντινούς κατὰ τὰ πρότυπα ταῦτα γράψαντας ἔχουσιν ἄρα, παρὰ τὰς κατὰ τοὺς χρόνους καὶ τὰ πρόσωπα διαφορὰς, κατ' ἀρχὴν πάντες γλῶσσαν ἀρχαιοπρεπῆ καὶ καθαρῆσαν, τείνουσαν πρὸς τὴν Ἀττικὴν ἢ τοὺλά-

χιστον, γενικώτερον, τὴν ἀρχαίαν τελειότητα. τὸ δὲ κοινὸν πρὸς ὃ ἀποτείνονται εἶναι ἡ ἐκλεκτὴ μερὶς τῶν μεμορφωμένων ἢ μερὶς τῆς αὐτῆς, τοῦ ἀνωτέρου κλήρου. Οἱ δὲ χρονογράφοι ἀντικείμενον ἔχουσι τὴν γενικὴν τοῦ κόσμου ἱστορίαν ἀπὸ τῆς δημιουργίας μέχρι τῶν χρόνων αὐτῶν ἢ μικρόν τούτων ἀφεστῶς χρονικοῦ σημείου· τὸ θέμα τοῦτο ὅμως πραγματεύονται οὐχ! ἐν εἰδῇ πραγματικῆς παγκοσμίου ἱστορίας, ἀλλ' ἀποτείνονται εἰς τὰς ἰδέας καὶ τὴν ἀντίληψιν τοῦ λαοῦ συνειρρυσὶν ἀπλῶς διηγήσεις περιωρισμένου ἀριθμοῦ ἱστορικῶν συμβάντων, περιγραφὰς γεγονότων καὶ προσώπων, ὅσας κρίνουσι δυναμένους νὰ κινήσωσι τὸ κοινὸν ἐνδιαφέρον, ἀρσασμένοι κατὰ προτίμησιν εἰς τὰς ἀσηχηστικὰς λιμῶν καὶ λοιμῶν, σεισμῶν, κομητῶν καὶ ἄλλων βίωσιων, ἱπποδρομιῶν καὶ ἱπποδρομιῶν. Ἐὰ γεγονότα πάντα περιγράφουσιν ἐξ ἀπείρου τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἐνδιαφέροντος, δι' ὃ τηροῦσι τὴν χρονολογικὴν διασκευὴν τῆς Γραφῆς. Κριτικὴ ἔρευνα καὶ ἐπιπολαιὰ τις ἀκρότη ἐξέλεγχις τῶν πηγῶν σπανίως ἀπαντᾷ ἐν τοῖς χρονογράφοις. Ἀνάλογος δὲ εἶναι καὶ ἡ ἐξωτερικὴ τὴν ἔργων τῶν διασκευῶν γράφουσι γλῶσσαν οὐ μὲν τὴν καθωμικημένην, ἀλλὰ καταληπτὴν εἰς τοὺς πολλούς, τὴν ὅποιαν ὅμως αἱ ἀσθενεῖς καὶ μεμονωμένοι δυνάμεις τῶν χρονογράφων δὲν κατώρθωσαν νὰ ἀνυψώσωσι συντακτικῶς καὶ φρασσιολογικῶς, ἀφ' οὗ πάντες αἱ ἀνωτέρας μορφώσεως συγγραφεῖς καὶ τὸ Κράτος καὶ ἡ Ἐκκλησία μόνον ἄξιαν ἐπαιτὴν ἐθιῶρου τὴν ἀρχαίζουσαν. Ὡς δὲ ἐκ τούτων εὐνόητον, ἀποτείνονται οἱ χρονογράφοι εἰς τὸ μέγα πλῆθος τοῦ λαοῦ, κατ' ἐξοχὴν δὲ εἰς τὰς χιλιάδας τῶν μικρῶν μορφώσεως μοναχῶν. — Ἐν τῇ ποιήσει ὡς αὐτοῦ δὲ ἐπὶ Ἰουστινιανῷ Παύλος Σιλλεστάριος καὶ ἐπὶ Ἡρακλείῳ Γ' ὡργιστοὶ Πισίδης, θεωρητέοι μᾶλλον ὥς οἱ τελευταῖοι καὶ πολλοὺ λόγου ἄξιοι τῆς κατὰ τὸν Ε' αἰῶνα σχολῆς τοῦ Νίννου καὶ τῶν ὁπαδῶν αὐτοῦ ἢ ὡς πρόδρομοι τῆς κατόπιν βυζαντινῆς ποιήσεως. Ὁ συγγραφεὺς τοῦ ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ πατριάρχου Κυρίλλου φερομένου ἔργου, ἐπεξεργασίας ἀρχαίου ῥητορικοῦ λεξικοῦ γενομένης κατὰ τὸν Ε' αἰῶνα ἢ τὰς ἀρχὰς τοῦ 7^{ου}, εἶναι ὁ τελευταῖος ἀντιπρόσωπος τῆς ἀρχαίας Λεξικογραφίας. Ἡ δὲ διάφορος εἶναι ἡ κατὰ τὸν 9^{ον} αἰῶνα διὰ τοῦ 11^{ου} αἰῶνος ἐγκαινισθεῖσα καὶ διὰ τῶν ἐτυμολογικῶν καὶ τοῦ Σουΐδα συνεχισθεῖσα. Τέλος καὶ οἱ γραμματικοὶ τοῦ 7^{ου} αἰῶνος, Ἰωάννης Φιλόπονος, Ἰωάννης Χάραξ καὶ Γεώργιος Χοιροκόπος, ἀνήκουσι μᾶλλον εἰς τὴν προηγούμενην περίοδον τοῦ εἴδους τούτου ἢ εἰς τὴν κατὰ τὸν 9^{ον} αἰῶνα ἐγκαινισθεῖσαν. Κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Ἰουστινιανῷ ἔζησε καὶ ὁ ἐπιστημονικὰ γεωγραφικὰ ἔργα γράψας Κοσμάς ὁ Ἰνδι-

κοπλεύσῃ καὶ ὁ εἰς πρακτικὰς γεωγραφικοστατιστικὰς ἐργασίας καὶ συγγραφὰς διακρίβεις Ἱεροκλῆς.

Ἄλλα κατ' αὐτοὺς ἀκριβῶς τοὺς χρόνους, τὸν δὲ καὶ τὸν αἰῶνα, συμπίπτει ἡ ἀκμὴ τῆς Ἑκκλησιαστικῆς ποιήσεως, ἥτις ἐστὶν εἶδος φιλολογικῆς παραγωγῆς ἐκπηγάσας ἐξ αὐτοῦ τοῦ χριστιανικοῦ βυζαντινοῦ βίου, πλήρῃ διεληθὲν ἀνάπτυξιν καὶ ἔχον ἀρχάς, ἀκμὴν καὶ παρακμὴν. Τὴν χρῆσιν ὑμνωδιῶν ἐν ταῖς ἐκκλησίαις οἱ χριστιανοὶ παρέλαβον παρὰ τῶν Ἰουδαίων, δι' ὃ καὶ κατὰ τοὺς πρώτους αἰῶνας τὸν ἐκκληρ. ὕμνον τῶν χριστιανῶν τὸ κυριώτερον μέρος εἶναι οἱ ψαλμοί. Αἱ εἰδήσεις περὶ τῶν πρώτων ἀποπειρῶν ἰδιαίτερας χριστιανικῆς ὑμνωδίας εἶναι λίαν ἀσφαεῖς. Ἐκ τῶν καταριθμωμένων ὅμως μεταξὺ τῶν ἀρχαιοτάτων ὑμνωδῶν μνημονεύεται Διονύσιος ὁ Ἀρεοπαγίτης, Ἰουστίνος ὁ Φιλάσοφος καὶ μάρτυς, Ωριγένης, Εὐσέβιος καὶ οἱ μεγάλοι πατέρες τοῦ Δ' αἰῶνος, ὧν εἰς Γρηγόριον τὸν Νεῦνα ν. ὁ ἀνάγονται οἱ ἀρχαιότατοι αὐθιγὰς ῥυθμικοὶ ὕμνοι, ἐν οἷς τῶν προηγουμένων ἦσαν ἐξ ὁλοκλήρου σχεδὸν συντηθειμένοι ἐκ φράσεων τῆς Γραφῆς. Ἡ ἐκκλησιαστικὴ ποίησις τῶν αἰρετικῶν (οἵτινες ἰδίως ἐθεράπευον τὴν ὑμνωδίαν) τοῦ Γ', Δ' καὶ Ε' αἰῶνος ἀπωλέσθη σχεδὸν ἐντελῶς. Φαίνεται ὅτι αὕτη πολὺ συντέλεισεν εἰς τὴν μωρῶσιν καὶ ἀκμὴν τοῦ εἶδους τούτου. Ἄλλοι μελωδοὶ κατὰ τὸν Ε' αἰῶνα διεκρίθησαν ὁ Μαρξιάνας, Ἰωάννης Μοναχὸς καὶ ἰδίως ὁ μοναχὸς Αὐξέντιος. Κατὰ δὲ τὸν 6' αἰῶνα ἀναφαίνονται μὲν καὶ ἄλλοι μελωδοὶ (Ἀναστάσιος, Κυριακὸς κλ. καὶ αὐτὸς ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανός, συντάξας τὸν ὕμνον "Ο μονογενὴς υἱὸς καὶ λόγος τοῦ Θεοῦ κτλ.) ἀλλ' εἰς τὴν ὑπάρχον αὐτῆς ἀκμὴν ἀνέρχεται ἡ ἐκκληρ. ποίησις διὰ τοῦ μεγίστου τῶν βυζαντινῶν ποιητῶν Ῥωμανοῦ τοῦ Μελωδοῦ. Ἀπὸ 7' τοῦ τέλους τοῦ 7' καὶ τῶν ἀρχῶν τοῦ 8' αἰῶνος ἀσφαλῶς χρονολογούμενους δλίγους κατέχουσιν ὕμνους, ἐν οἷς καὶ ὁ Ἀκάσιος ὕμνος τοῦ πατριάρχου Σεργίου, ποιηθεὶς τῷ 626, ὃν αὐθαιρέτως τινὲς ἀποδίδουσι Γεωργίῳ τῷ Πισίδῃ. Ὁ πατριάρχης Ἱεροσολύμων Σωφρόνιος πολλοὺς ἐποίησεν ὕμνους καὶ θεωρεῖται ὡς ὁ πρῶτος ποιητὴς τῶν τριωδίων καὶ τετραωδίων.

Ἀπὸ τῶν μέσων σχεδὸν τοῦ 8' αἰῶνος μέχρι τῶν ἀρχῶν τοῦ 9' ἐκτείνεται μέγα χάσμα ἐν τῇ φιλολογικῇ παραγωγῇ πάντων τῶν εἰδῶν, ἐξαιρουμένης τῆς ἐκκλησιαστικῆς. Ἡ φιλολογικὴ αὕτη στερίσκει συμπίπτει μετὰ τῆς καταργήσεως τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἀκαδημίας ὑπὸ Λέοντος τοῦ Ἰσαύρου καὶ τῆς πυρπολήσεως τῆς βιβλιοθήκης αὐτῆς, καὶ τῶν μακρῶν ἐξ ἀφορμῆς τῆς εἰκονομα-

χίας ταραχῶν καὶ διαμαχῶν. Ὅ,τι ὑπελείφθη ἐκ τῆς ἄλλοτε πλουσίας ζωτικότητος τοῦ ἑλλ. πνεύματος χρησιμοποιοῦται ἐν τῇ θεολογίᾳ μόνον καὶ εἰς ἔργα ἐποικοδομητικὰ καὶ ἐνταῦθα ὅμως πλὴν Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ καὶ τοῦ φίλου αὐτοῦ Κασμά τοῦ Ἱεροσολυμίτου μὲνοι σημαντικὰ ἔχοντες συγγραφὰς κατὰ τὸ διαστῆμα τοῦτο εἰσι Θεόδωρος Ἀδοκάρας ὁ Καρίας, Ἀνδρέας ὁ Κρήτης, ὁ ἀρχιεπίσκοπος Γερμανὸς καὶ ὁ πατριάρχης Ἱερᾶσιος, παραγαγόντες ἔργα ἀκνητὰ, ἡθικά καὶ ἐρμηνευτικά. Ἀλλ' εἰς Ἰωάννην τὸν Δαμασκηνὸν ἀνήκει ἡ ἐξέσ. δι' ὑπῆρξε πατὴρ τῆς μεσαιωνικῆς ἐκκληρ. φιλοσοφίας οὐ μόνον διὰ τὴν Ἀνατολὴν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν Δύσιν — Πρωτότυπος καὶ πραγματικῶς γόνιμος φιλοσοφικὴ δράσις κατὰ τὸν μεσαιῶνα, μετὰ τὴν καταργησιν τῶν ἐν Ἀθήναις φιλοσοφικῶν Σχολῶν (529) δὲν ἀνεπτυχθῇ ἐν Βυζαντίῳ, ὡς οὕτε ἐν τῇ Δύσει, διότι ἔλειπον ἐνταῦθα καὶ ἐκεῖ οἱ ἀπαιτούμενοι πρὸς τοῦτο γενικοὶ πνευματικοὶ ὅροι. Ὅθεν ἡ φιλοσοφικὴ φιλολογία τῶν βυζαντινῶν φέρει καθόλου τὸν αὐτὸν χαρακτῆρα, ἐν ᾧ ὁμῆρονος τῆς Δύσεως κατ' ἀρχὰς μὲν δῆλα δὴ ἐφαρμίζετο ἡ φιλοσοφία τῶν ἀρχαίων ἐπὶ τὰ χριστιανικὰ διδάγματα, κατόπιν δ' ἐπιτεταμένη ἐρμηνεία τῶν περιωθέντων ἀρχαίων ἔργων. Σχολαστικοὶ ὅμως ὡς Θωμᾶς ὁ ἐξ Ἀκουίνου καὶ ὁ Δαυνός Σκώτος δὲν ἀνερῆνθον ἐν Ἀνατολῇ καὶ ἡ φιλοσοφικὴ φιλολογία εἶναι ἐνταῦθα πολύ τιμωτέρα ἢ ἐν τῇ Δύσει. Ἐνθα ἔτυχε πολλῆς περαιτέρω ἐπιεξεργασίας ὁ ὑπὸ τοῦ Δαμασκηνοῦ ῥιφθεὶς σπόρος. Ἐν Ἀνατολῇ τοῦναντίον, ἀκριβῶς διὰ τὸ μέγα εἰς τὸν Δαμασκηνὸν ἀποδοθὲν κύρος, παρεκωλύθη ἡ ἐλευθέρη ἀνάπτυξις τῆς ἐκκλησιαστικῆς φιλοσοφίας, ἡ δὲ κατόπιν αὐτοῦ μέγρο τοῦ Ψελλοῦ φιλοσοφία, ἐὰν δύναται περὶ τοιούτης νὰ γίνη λόγος, περιορίζεται εἰς παιδαγωγικὴν σπουδὴν τῶν ἀρχαίων φιλοσόφων — Ἐκ τῶν χρονογράφων ἐξῆσαν κατὰ τοὺς χρόνους τούτους ὁ Γεώργιος Σύγκελλος, Θεοφάνης ὁ Μολογητῆς καὶ διάφοροι ἀνόνομοι (οἱ μετὰ Θεοφάνην) οἵτινες ἐξηκολούθησαν τὸ ἔργον τοῦ Θεοφ. πραγματευθέντες τοὺς χρόνους 813-904. Ἡ ἐκκλησιαστικὴ ποίησις εἰσέρχεται νῦν διὰ τῆς εἰσαγωγῆς τῶν Κανόνων εἰς νέαν περίοδον χαρακτηριζομένην δι' ἐντεχνοτέρας κατασκευῆς, ἀλλ' οὐχὶ καὶ δι' αὐξήσεως τῆς ποιητικῆς δυνάμεως. Τοὺς κανόνας θεωρεῖται εἰσαγαγὼν Ἀνδρέας ὁ Κρήτης ἐπίσκοπος (περίπου 650-720), γράψας τοιούτου, εἰς διαφόρους δεσποτικὰς καὶ θεομητορικὰς ἐορτὰς καὶ ἐορτὰς ἁγίων, εἰ δὲ τὸν Μέγαν Κανόνα, ψαλλόμενον τῇ πέμπτῃ τῆς 11' ἐβδομάδος τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς, ὡς καὶ πλείστους ἄλλους ὕμνους ἐκκλησιαστικούς. Ἀλλ' ὁ μέγιστος τῶν χρόνων τούτων καὶ ὑμνογράφος καὶ διαρρυθ-

μιστὴς τῆς ἐκκλ. μουσικῆς εἶναι Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός, παρ' ἐν τακτέος Κοσμάς ὁ Μεταρσίμης ἐπίσκοπος. Μνημονεύει ἐπὶ Στέφανος ὁ Σαβαστιανός καὶ ὁ πατριάρχης Παράσιος.

Ἀρχομένου τοῦ Θ' αἰῶνος παρατηροῦμεν ζωογόνησιν τινα ἐν τῇ φιλολογίᾳ διὰ μοναχῶν χρονογράφων. Λέων ὁ Βυζάντιος λαμβάνει ἐπὶ Θεοφίλου (829-41) τὴν ἄδειαν νὰ διδάσκῃ δημοσίᾳ, ἄρχοντας δὲ τοῦ Καίσαρος Παρθα ἐν δυνάμει Μιχαὴλ τοῦ Γ' ἀνιέρχεται ἡ Ἀκαδημία Κωνσταντινουπόλεως. Ἀλλὰ τὸ μέγα τοῦ αἰῶνος τούτου γεγονός εἶναι ἡ ἐμφάνισις τοῦ μεγάλου Φωτίου, τοῦ ἀνιδρυτοῦ τῆς ἀρχαίας φιλολογίας ὅστις νέαν καὶ ἰσχυρὰν δίδει ὥθησιν εἰς τὴν πνευματικὴν τοῦ ἔθνους μόρφωσιν καὶ ἂν ὁ ἄρχεται προέδου ἀναπτύξεως τῆς φιλολογίας, ἥς τὴν ἄκραν ἀκμὴν ἀνευρίσκομεν ἐν τῷ ΙΒ' καὶ τῷ ΙΓ' αἰῶνι.

Ἡ περὶ τὴν ἀρχαίαν φιλολογίαν σπουδὴ, ἥς ὁ Φώτιος παρέχει τὸ λαμπρότατον παράδειγμα ὑπῆρξεν ἔκτοτε μεγάλη οὕτως ὥστε τὸ ἥμισυ ἰσως τῶν περιωθέντων ἡμῶν γραπτῶν μνημείων τῆς καθόλου φιλολογικῆς παραγωγῆς τῶν Βυζαντινῶν, ἐξικρουμένης τῆς ἐν τῇ Θεολογίᾳ, εἰς τὴν ἀρχαιότητα ἀναφέρεται. Εἰς τὴν σπουδὴν δὲ ταύτην ἐρείλεται ἡ παρὰ τοῖς Βυζαντινοῖς ὑπαρξίς βάσεως μορφώσεως ὁποῖαν οὐδεὶς τῶν τῶν μεσαίωνος λαῶν ἐκείνητο. Καὶ ἐνταῦθα ὅμως τὰ κυριώτατα τῆς πνευματικῆς τῶν βυζαντινῶν δράσεως χαρακτηριστικὰ εἶναι ἑλλειψίς πρωτοτυπίας καὶ συστηματικῆς κριτικῆς, πολυλόγος μετὰ καλῆς πίστεως ἀπομίμῃς καὶ ἐπαναλήψις ἀρχαιοτέρων προτύπων, ὑγιᾶς δὲ τις καὶ ἀπροκατάληπτος κρίσις εἶναι σπάνιον ἐν αὐτῇ εὐρημα. Ἀλλ' ἐάν, καταλείποντες τὴν σφαλερὰν μέθοδον ἐκτιμῆσεως τῆς Β.Φ. διὰ συγκρίσεως αὐτῆς πρὸς τὴν ἀρχαίαν ἑλληνικὴν, παραβλέψωμεν αὐτὴν πρὸς τὴν σύγχρονον ἐν τῇ Δύσει φιλολογικὴν κίνησιν, θέλωμεν κατὰ τὴν ἀπό τοῦ Θ' ἤδη αἰῶνος διὰ τῆς ἐξόχου προσοικτινῆς τοῦ Φωτίου, ἥτις ἐν ἐποχῇ σκοτεινῇ καὶ σχεδὸν ἐν βαρβαρότητι βεβυθισμένη διαχέει αἴφνης ἄπλετον φῶς, ἐκφαίνεται ἐν Ἀνατολῇ ἡ ἀνθρωπιστικὴ κίνησις ἥς οἱ ἔσχατοι βυζαντινοὶ ἀντιπρόσωποι φεύγοντες μετὰ τὴν ἄλυσιν εἰς Ἰταλίαν τοσοῦτον συνετέλεσαν εἰς τὴν ἀναγέννησιν τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων ἐν τῇ Δύσει καὶ θέλωμεν χαρακτηριστῶς ὡς δεῖ τοὺς βυζαντινοὺς πολυτάτορας φιλολόγους, οὐχὶ ὡς ἀναξίτους λόγου μαθητὰς τοῦ μεγάλου Ἀριστάρχου τῆς ἀρχαιότητος π. χ., ἀλλ' ὡς τοὺς πρῶτους προπαραινέστὰς τοῦ εὐρωπαϊκοῦ ἀνθρωπισμοῦ. — Κατὰ τὸν αἰῶνα τούτον παρατηροῦμεν ἐπίσης δείγματα (Βασίλειος ὁ Μακεδών, γράψας παραινέσεις πρὸς τὸν υἱόν του Λέοντα κατὰ τὸ πρότυπον τῶν τοῦ Ἰσοκράτους) ἐφαρμογῆς τῆς ἀρχαίας ῥητορικῆς. Ταύ-

την ἐθεράπευσαν μὲν καὶ θεωρητικῶς οἱ βυζαντινοὶ ἀλλ' ἐνέμειναν πάντοτε εἰς τὴν παρὰ τὴν εἰς τὴν κατὰ τοὺς ῥωμαϊκοὺς χρόνους εἶχε περίεση ἡ ῥητορικὴ, εἰς τὸ συστηματικὸν ἔργον τοῦ Ἀφρονίου, χωρὶς οὐδεμίαν νέαν νὰ παραγάγῃ ἰδέαν, οὐδένα νὰ εἰσαγάγῃ νεωτερισμὸν ἐν τῇ μεθόδῳ προσφιλέστατα τοῖς βυζαντινοῖς ἦσαν τὰ ἀρχαῖα Προγυμνάσματα, ἥτοι μεθοδικῶς προϊούσα ἐπεξεργασία μύθων, διηγημάτων, χρεῶν, ἀνασκευῶν, κατασκευῶν, γνωμῶν καὶ ἡθοποιῶν. Ἀσυγκρίτως δὲ σπουδαιότερα παρὰ βυζαντινοῖς ὑπῆρξεν ἡ πρακτικὴ ἐφαρμογὴ τῆς ῥητορικῆς, ἥς παράδειγμα μὲν ἔχομεν τὸν ἱστορικόν Θεοφύλακτον τὸν Σιμοκάττην, τὴν ἀκμὴν δὲ βλέπομεν ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς κτλ. ἔργους τοῦ Ιωάννου καὶ δυνάται τις εἰπεῖν ὅτι ἐν τῷ εἶδει τούτῳ πλέον ἢ ἐν παντὶ ἄλλῳ προσήγγισαν οἱ βυζαντινοὶ πρὸς τὴν ἀρχαιότητα. Παρὰ τὰς καθάρως προγυμναστικὰς διαλέξεις, μελέτας κτλ., ἀρθρῶν εὐρίσκαμεν λόγους πανηγυρικοὺς εἰς αὐτοκράτορας, ἡγεμόνας κτλ., λόγους ἐπικηδείους καὶ τὰς καλουμένας Ἐκφράσεις ἥτοι περιγραφὰς ἔργων τέχνης, τοποθεσιῶν, τῶν ὡρῶν τοῦ ἔτους κτλ. Εἰς τὸ αὐτὸ εἶδος καταλέγεται καὶ ἡ λίαν εὐδοκίμησασα ἐπιστολογραφία ἥς μετέχουσι πάντες σχεδὸν οἱ ἐξέχοντες βυζαντινοί.

Κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς αὐτῆς ἑκατονταετηρίδος ἀναφαίνονται καὶ γραμματικοὶ νεώτεροι ὁ Θεόγνοστος, ὁ Μιχαήλ Σύγκελος. Χρονογράφοι δὲ τοῦ αἰῶνος τούτου ἐπιστημότεροι εἶναι ὁ πατριάρχης Νικηφόρος καὶ Γεώργιος ὁ Ἀμαρτωλός.

Τέλος ἐν τῇ ποιήσει ἄρχεται ἀπὸ τοῦ αἰῶνος τούτου (οἱ δύο Ἰγνατίοι. Λέων ὁ Σοφός, Λέων ὁ Φιλόσοφος καὶ ὁ μαθητὴς αὐτοῦ Κωνσταντῖνος ὁ Σικελός) νέα ὄρεσις, ἥτις ἐπὶ τῶν Κομνηνῶν καὶ τῶν Παλαιολόγων προβαίνει εἰς ἀκμὴν κατὰ τὴν ἑκταὴν καὶ τὴν πεντηκταίαν, χωρὶς ἐν τούτοις νὰ παραγάγῃ ἐξόχῃ ἔργα. Ἐάν μάλιστα ἐξικρέσωμεν Χριστοφόρον τὸν Μεταλληνάτον καὶ Ἰωάννην τὸν Εὐχαΐτην, ἀπῆλθον σχεδὸν ὅλως ἀποβαίνει ἡ μὴ ἐκκλησιαστικὴ ποίησις τῶν βυζαντινῶν. Γένη ποιήσεως ἰδιάζοντα ἐκπηγάζοντα ἐκ τοῦ πρωτοτύπου μέρους τοῦ βίου τοῦ χριστιανικοῦ βυζαντινοῦ λαοῦ ὑπῆρξαν ἡ ἐκκλησιαστικὴ ποίησις καὶ ἡ ἡττονος ἀξίας θιμῶδης, τοῦτο τὸ κοινὸν ἔχουσαι ἀξιοσημειώτου ὅτι ἀνεπιλύθησαν ὅλως διεκφυμέναι ἀπὸ τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς ποιήσεως κατὰ τὴν μορφήν καὶ τὸ περιεχόμενον. Ἡ ἄλλη ποίησις, ἡ κατὰ τὴν μορφήν μίμησις τῆς ἀρχαίας, εἰς τὴν ὑπάγονται ἔργα διαφόρου ὕλης, οὐκ ὀλίγα δὲ καὶ ἐκκλησιαστικῆς, ἀποτελεῖ ἰδιαίτερον κλάδον. Μερικώτερον δ' ἐξετάζοντες τὰ

διαφορά νῆς ποιήσεως εἶδη παρατηροῦμεν διὰ ἐπική μὲν τοῦ λαοῦ ποιήσεις κατὰ τὴν ἀρχαίαν ἐννοίαν ἄρχεται ἐν Βυζαντίῳ πρῶτον ἐν τῇ δημόδιᾳ φιλολογίᾳ περιλαμβάνει ὁμοίως καὶ ἡ τεχνικὴ ἀρχαῖα φιλολογία ἔργα θυνάμενα νὰ παραβληθῶσι πρὸς τὰ ἔπη τῶν ἀλεξάνδρινων καὶ τῶν ὑστέρων ῥωμαϊκῶν χρόνων. Ὁ Γεώργιος II: σὶ δ' ἡς καὶ ὁ διάκονος Θεοδόσιος ἐποίησαν τοιαῦτα ἔργα, ὁμοῦντες πολεμικὰ κατορθώματα, ἀπὸ δὲ τοῦ IB' αἰῶνος πλῆθος ἐγράφον διὰ κτικῶν ποιημάτων, γραμματικῶν, ἱατρικῶν, ἀστρολογικῶν καὶ ἀλληγορικῶν. Κυρίως ὁμοίως τὸ διηγηματικὸν τῶν ἀρχαίων ἐπὶς ἀντιπροσωπεύεται ἐν τῇ Β. Φ. διὰ τῆς μυθιστορίας. Ἀλλ' ἀκριβῶς ἐν τῇ εἰδῇ τούτῃ οἱ Βυζαντινοὶ ἡστορήσαν ἐντελῶς, τοῦθ' ὅπερ ἀποδοτέον ἴσως οὐχὶ εἰς τὴν ἑλλησφιν εὐνοικῶν ἐξωτερικῶν περιστάσεων, ἀλλ' εἰς αὐτὰς τὰς βασεῖς ἐφ' ὧν τὸ εἶδος τούτο τῆς φιλολογικῆς παραγωγῆς ἐντρυφήθῃ παρὰ Βυζαντινοὺς, ἀποδῶν ὅλως ἐκτρωματικόν. Ἀνέζησε δὲ ἡ ἐμμετρος μυθιστορία παρὰ Βυζ. Δὲ ἡρξάτο ἡ περὶ τὴν ἀρχαίαν φιλολογίαν σπουδὴ· οἱ γνωστοὶ ἡμῖν μυθιστοριοποιοὶ Προδρομοί, Μανασῆς, Νικήτας, Εὐγενετανοὶς καὶ Γεωργίου ὁ ἀνήκουσι εἰς τοὺς ἐπὶ τῶν Κομνηνῶν χρόνους τῆς ἀνθρωπιστικῆς ἀναγεννήσεως. Ἡ δὲ λυρική ποιησις ὡς ἄριστα ἀντιπροσωπεύεται παρὰ τοῖς βυζαντινοῖς διὰ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ποιήσεως· τοῦναντίον ἐν τῇ ἄλλῃ ποιήσει λυρισμὸς δὲν ἀνεπτύχθη. Ἐκ τῶν δοκιμῶν τοῦ εἰδους τούτου κατέχμεν τινα Χριστοφοροῦ τοῦ Μιτυληναίου, Πρωάννου τοῦ Εὐχάρτου Πτωχοπροδρομοῦ κτλ., ἐν αἷς προσωπικὰ συμβάντα ἴδια ἢ τὰ ὅποια εἶδον ἐκτίθενται οὐχὶ ἄνευ καλλιαιθερίας. Δραματικὴ δὲ ποιησις ἐν τῇ αὐστηρῇ τῆς λέξεως ἐννοίᾳ δὲν ἀνευρίσκεται ἐν τῇ Β. Φ. Ἡδὲ ἀπὸ τῶν ὑστέρων ῥωμ. χρόνων ἡ ἄγλαη ποίησις τοῦ σοφῶν εἰδους τοῦ δράματος, ἐξηφανίσθη ὑποχρηρῆσασα εἰς κοινὰς τινὰς μιμικὰς παραστάσεις. Κατὰ τοὺς πρώτους τοῦ βυζαντινισμοῦ αἰῶνας ἀπλοῦς τινὰς δραματικούς διαλόγους ἀνακαλύπτουμεν. Κατὰ τὸν 8ον αἰῶνα Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνὸς ἔγραψε μὴ σωζόμενον δράμα Σουάναν, ὁ δὲ Στέφανος ὁ Σαβδαῖτης ἔγραψε τὸν Θάνατον τοῦ Ἰησοῦ. Ἐκ δὲ τῶν χρόνων τῶν Κομνηνῶν καὶ τῶν Παλαιολόγων δραμ. ἔργα εἰσὶν ὁ «Χριστὸς Πασχων» καὶ οἱ ἡθικοαλληγορικοὶ διάλογοι Ἰγνατίου, Πτωχοπροδρομοῦ, Φιλή κτλ., ὧν ὁμοίως οὐδεὶς πρὸς τὰς παραστάσεις ἀπὸ σκηνῆς, ἀλλ' ἦσαν δράματα πρὸς ἀνάγνωσιν ὡς ἡ Τραγωδοπαχάρα καὶ ὁ Ὠκύπτους ὑπὸ Λουκιανού. Ὡς πρὸς τὰ μέτρα δέ, ὧν ἐγένετο χρῆσις ἐν τῇ βυζ. ποιήσει (πλὴν τῆς ἐκκλησιαστικῆς), ταῦτα ἦσαν ἐνθεν μὲν τὰ ἀπὸ τῶν ἀρχαίων παραληφθέντα, ὧν εὐχρηστέατος ὁ ἱαμβικός

τρίμετρος (δωδεκασύλλαβος), ἐνθεν δὲ τὸ πολιτικὸν σύστημα τῶν στίχων, ὧν κοινώτατος ὁ δεκαπεντασύλλαβος.

Ἦς δὲ ἐκκλησιαστικῆς ποιήσεως ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ Θ' αἰῶνος τὸ κύριον κέντρον ὑπῆρχεν ἡ μενὴ τοῦ Στουδίου, ἐξ ἧς ἰδίᾳ γνωστὸς ἐγένετο Θεόδωρος ὁ Στουδίτης, εὐπλείστους κατέχοντες ὕμνους. Εἰς τὸν αὐτὸν κύκλον ἀνήκουσι πολλοὶ Στουδίται, ὧν τινες μαθηταὶ τοῦ Θεοδώρου, ὁ ἀδελφὸς τούτου Ἰωσήφ ὁ Θεσσαλονίκης, Θεοφάνης ὁ Γραπτός, Γεώργιος ὁ Νικομηδείας, Θεοφάνης καὶ Θεόδωρος οἱ ἐκ Σμύρνης, ὁ αὐτοκράτωρ Ἀἰών ὁ Σοφός, οἱ πατρίαι, καὶ Μεθόδιος ὁ τελευταῖος μελωδὸς ὅστις μετεχειρίσθη κατὰ τὸ παράδειγμα τοῦ Δαμασκηνοῦ εἰς κανόνας τὸν δωδεκασύλλαβον ἱαμβικὸν στίχον, Φώτιος καὶ ὁ κατ' ἐσχῆν ὕμνογράφος καλούμενος Ἰωσήφ, γραφὰς ἰλειόνας παντὸς ἄλλου ἀσματικοῦ κανόνα, καὶ ἄλλοι πολλοί, εἰ δὲ ἡ μοναχὴ Κασσιανὴ, ἧς μὲν μὴν διακρίεται τοῦ εἰς τὴν παρὰ κινὴν ἀνήκοντος μεγάλου τούτου πλήθους τῶν ὑμνωδῶν.

Ὁ ἐπόμενος I' αἰὼν ἐξέχει οὐχὶ τόσον διὰ τῆς πρωτοτύπου παραγωγῆς ὅσον διὰ τῆς θαυμαστῆς περισυλλεκτικῆς ἐργασίας, δι' ἣν εὐλόγιος δύναται νὰ κληθῇ αἰὼν τῆς Ἑγκυκλοπαιδείας· τὴν πρῶτην μεταξὺ τῶν προϋπόντων τῆς τοιαύτης ἐργασίας θέσιν κατέχουσι τὰ ἐπὶ τοῦ πλείστου μέρους τῆς ἀρχαίας φιλολογίας ἐκτενέστερα ἔργα Κωνσταντίνου τοῦ Πορφυρογεννήτου καὶ τῆς ἀγῆτης συνέχῃ δὲ τούτοις ἔπονται τὰ σφάλματα τοῦ Ἀρῆθα, τὸ λεξικὸν τοῦ Σουῖδα, τὰ ἔτυμολογικὰ λεξικά, ἡ Ἀνθολογία, ἐν δὲ τῇ ἐκκλησιαστικῇ φιλολογίᾳ τὰ συναξάρια Συμεῶν τοῦ Μεταφραστοῦ. Εἰς τὴν πρὸς τὴν ἀρχαιότητα τοῦτον ζῆλον κρῶστοῦμεν καὶ τὴν διατήρησιν μεγάλου μέρους τῆς ἀρχαίας φιλολογίας, ἧς τὰ σπουδαιότατα χειρόγραφα ἀνάγονται ὄντως εἰς τὸν I', τὸν ΙΑ' καὶ τὸν ΙΒ' αἰῶνα. Ἱστορικοὶ τοῦ αἰῶνος τούτου πλὴν Κωνσταντίνου τοῦ Πορφυρογεννήτου εἰναι Γενοσίσοι, Ἰωάννης Κασσιανὸς κτλ. Λέων Διάκωνος. Ἐκ τῶν ὕμνογράφων εἰς τὸν I' αἰῶνα ἀνήκουσι Συμεὼν ὁ μεταφραστὴς, ὁ αὐτοκράτωρ Κωνσταντίνος ὁ Πορφυρογεννήτης, οὗ οἱ ὕμνοι, ὡς καὶ οἱ τοῦ πατριάρχου Φωτίου καὶ Λέοντος τοῦ σοφοῦ, μόνον ἴσως εἰς τὴν ἄλλην τῶν ἀνδρῶν μεγάλῃν ἁξίαν ἀδείκνυται τὴν διατήρησιν των κτλ. Ἐν τῇ ἄλλῃ δὲ ποιήσει ἀπαντῶμεν κατὰ τὸν αἰῶνα τοῦτον Κωνσταντίνον τὸν I' ὁδὸν καὶ τὸν διάκονον Θεοδόσιον.

Ἡ ἐμμέτρος τοῦ Μιχαήλ Ψελλοῦ προσδίδει εἰς τὸν ΙΑ' αἰῶνα τύπον ῥητορικοφιλοσοφικόν. Τὸ φιλοσοφικὸν ἐνδιαφέρον ἄρχε-

ται πάλιν ἀναθρόσκον, ὁ Ψελλὸς διορίζεται καθηγητὴς τῆς φιλοσοφίας ἐν τῇ νεοιδρυθείσῃ Ἀκαδημίᾳ τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ δημιουργεῖται τιμητικὸς τίτλος ὑπάρχουσι φιλοσόφῳ, ὅστις ἀποδίδεται πρῶτῳ τῷ Ψελλῷ. Ἐν ᾧ δ' ἐν τῇ Δύσει κυριεῖται ἀποκλειστικῶς ὁ Ἀριστοτέλης, ἐν Ἀνατολῇ ὁ Ψελλὸς καὶ ὁ διάδοχος αὐτοῦ ἐν τῷ τίτλῳ ὑπάτου φιλοσόφῳ Ἰωάννης ὁ Ἰταλός, Θεόδωρος ὁ Μετοχίτης βραδύτερον καὶ συννοοῦσι τὸν πρὸς τὸν Ἀριστοτέλην θαυμασμὸν μετὰ βαθείας γνώσεως τοῦ Πλατωνοῦ καὶ παρασκευάζουσιν αὐτῷ, οἰώνας ὁλοῦς πρότερον, τὸν μέγαν βραδύτερον ἀγωνία μεταξὺ Ἀριστοτελικῶν καὶ Πλατωνικῶν. Ἡ δὲ ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ αἰῶνος ἀρξάνουσα ἐρμηνευτικὴ καὶ παραφραστικὴ τῶν ἀρχαίων φιλοσόφων ἐργασία ὑπῆρξεν ἄκαρπος. Χρόνογράφοι τοῦ αἰῶνος τούτου καὶ τοῦ ἐπομένου εἶναι Λέων ὁ Γραμματικὸς, Ἰωάννης Σκυλίτσης, Γεώργιος Κεδρηνός, Ἰωάννης Ξιφιλίνος, Ἰωάννης Ζωνάρας, Μιχαήλ Γλυκάς. Ἐρμητικὰ ἔργα ἐγράψαν κατὰ τὸν αἰῶνα τούτον Ἰωάννης ὁ Δοξοπατριῆς, ὁ ἐπίσκοπος Θεοφύλακτος καὶ ὁ Εὐθυμίου Ζυγάρης. Τέλος μνημονεύτες ὡς γραμματικὸς ὁ καὶ διὸ θεολογικῶν συγγραμμάτων διαπρέψας Νικήτας ὁ Σερραῖος. Ἡ δὲ ἐκκλ. ποιήσις κατὰ τὸν αἰῶνα τούτον καὶ τὸν ἐπόμενον εὐρίσκεται ἐν παρακμῇ. τοῦθ' ὅπερ ἀποδοτέον τοῦτο μὲν εἰς τὴν ὀλίγην πλέον δύναμιν τοῦ θρησκευτικοῦ αἰσθηματος, κυρίως ὅμως εἰς τὸν συντελεσθέντα ἐριστικὸν καταρτισμὸν τῶν ἱερῶν ἀκολουθιῶν, μεθ' ἧν ὁ ὕμνογράφος δὲν εἶχεν ἐλπίδα ὅτι τὰ ἔργα του θὰ εἰσῃγόντο ἴσως εἰς γῆρσιν τῆς Ἐκκλησίας. Ἀνῆλθον δὲ εἰς τοὺς δύο τούτους αἰῶνας Ἰωάννης ὁ Εὐχάρτων ἐπίσκοπος, Μιχαήλ ὁ Ψελλός, Ἰωάννης Κορυμβοῦς ὁ ληστής καὶ (ΙΔ' αἰῶνος) Εὐσταθίος ὁ Θεσσαλονίκης καὶ (ΙΒ'). Κατὰ τοὺς αὐτοὺς αἰῶνας ἀναφαίνονται οἱ ἀπαρτίτοι πάσης παρακμῆς συνακόλουθοι, αἱ Σχολασταί. Ὁ ἱστορικὸς Ζωναράς, ὁ Εὐστάθιος, ὁ Πτωχοπρόδρομος, ὁ γραμματικὸς Γρηγόριος ὁ Κορίνθιος καὶ ἄλλοι ἐγράψαν Σχόλια εἰς Ἰωάννην τὸν Δαμασκηνὸν καὶ Κοσμῶν τὸν Μαϊουμά. Ἐπὶ μακρότερον πως ἢ ἐν τῷ βυζαντινῷ κράτει διετηρήθη ἡ ἐκκλ. ποιήσις ἐν Ἰταλίᾳ, κέντρον ἔχουσα τὴν ὑπὸ τοῦ νεωτέρου Νεῖλου ἰδρυθεῖσαν (1004) μονὴν τῆς Κρυπταφείρης· ἀρχηγὸς δὲ τοῦ κύκλου τούτου τῶν ὕμνογράφων, ὡς τινες καὶ εἰς τὸν ΙΒ' αἰῶνα ἀνῆλθον, ὑπῆρξεν ὁ ἡγουμένος τῆς μονῆς Βαρθελομαῖος. — Πρὸς τὴν ἀναζωογονήσιν τοῦ φιλοσοφικοῦ πνεύματος τὸ ἰδίως ἐφέλκον τὴν προσοχὴν κατὰ τὸν αἰῶνα τούτον εἶναι ἡ ἀναπτύξις τῆς ἱστοριογραφίας, ἥτις ἀρχεται νῦν

ταίνουσα εἰς ὑψηλότεραν ἐπιβολήν. Οἱ ἱστορικοὶ τοῦ αἰῶνος τούτου καὶ τῶν ἐπόμενων πρότυπα ἔχουσι καὶ αὐτοὶ τοὺς ἀρχαίους Ἑλληνικὰς ἱστορικοὺς, ὧν τὴν ἀπομνησιν διακρινόμεν προΐδουσιν σὺν τῷ χρόνῳ ἐπὶ τῶν Κομνηνῶν καὶ τῶν Παλαιολόγων. Διαφέρουσι δ' αὐτοὶ τῶν ἱστοριογράφων τοῦ Γ' καὶ Ζ' αἰῶνος κυρίως κατὰ τὴν γλῶσσαν, αὐτὰν νῦν πολὺ ἐντεχνοτέραν, καὶ τοῦτο διότι οὗτοι μὲν ἐγράψαν ἐσθαρμένην τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν, ὡς εἶχεν ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τῶν, ἐκείνοι δὲ ἐσπουδαζόν τὴν ἀρχαίαν ὡς ξένην σχεδὸν γλῶσσαν, ἀποβλέποντες ὡς εἰκὸς εἰς τὰ τελειότερα αὐτῆς ὑποδείγματα. Ἀλλὰ νέαν κριτικὴν μεθόδον καὶ νέαν τινὰ ἀντίληψιν ματαίως ᾔθελε τις ἀναζητήσῃ καὶ ἐν τούτων τῶν χρόνων τοῖς ἱστορικοῖς. — Ἐν τῇ ποιήσει κατὰ τὸν αἰῶνα τούτον ἀπαντῶμεν τοὺς ἀρίστους τῶν βυζ. ποιητῶν Χριστοφὸρον τὸν Μιτυληναῖον καὶ Ἰωάννην τὸν Εὐχάρτων ἐπίσκοπον, εἰ δὲ Φίλιππον τὸν Μονότροπον, τὸν ἀνεξάντλητον Πτωχοπρόδρομον καὶ τὸν νεώτερον αὐτοῦ σύγχρονον Κωνσταντῖνον εἰς τὴν αὐτὴν ἑκατονταετηρίδα ἢ ἴσως τὴν ἐπομένην ἀνήκει καὶ τὸ μόνον σωζόμενον ὄραμα τῶν βυζαντινῶν χρόνων, Χριστὸς πάσχων, μίμησις εὐριπιδικῶν καὶ ἄλλων δραμάτων, ἀρχόμενον ἀπὸ τῆς εἰς Πολυβοῦν πορείας καὶ λήγον ἐν τῇ Ἀνίστασιν τοῦ Ἰησοῦ καὶ τὴν ἔλευσιν αὐτοῦ εἰς τὴν οἰκίαν τῆς μητρὸς τοῦ Μάρκου.

Εἰς τὸ ὕπατον τῆς ἀναπτύξεως αὐτῆς ἐξικνεῖται ἡ φιλολογικὴ αὐτὴ ἀναγέννησις κατὰ τὴν ΙΒ' ἑκατονταετηρίδα, ἐμφανισμένη κυρίως ἐν τῇ ἱστοριογραφίᾳ. Νικήτορος ὁ Βρυέννιος, Ἀννα ἡ Κομνηνὴ, Ἰωάννης ὁ Κλινάμος καὶ ὁ Νικήτας Ἀχομινάτος περιέγραψαν τὴν τελευταίαν τοῦ βυζαντινισμοῦ ἀκμὴν, τὸν μέγαν αἰῶνα τῶν Κομνηνῶν. Ἡ σπουδὴ τῆς ἀρχαίας φιλολογίας ἀποκτᾷ διαπρέψεις θιασώτας λαϊκοὺς τε καὶ κληρικοὺς, καὶ μητροπολίται δὲ τέσσαρες ὄλοι — ὁ ἀριστοτελικὸς Νικαῖας Εὐσταθίος, ὁ γραμματικὸς Κορίνθιος Γρηγόριος, ὁ ἐπὶ τῇ ῥητορικῇ μορφώσας καὶ ἐπὶ ποιητικῇ ταλάντῳ διακρινόμενος Μιχαήλ Ἀχομινάτος καὶ ὁ διὰ τὸν ἀνθρωπιστικὸν ζήλόν του εὐχῆ ἦντο ἡ διὰ τὴν πολυμαθείαν του ἐξέχων, ὁ μετ' ἰσοῦ ζήλου εἰς τὴν ἐρμησίαν τοῦ Ὀμήρου καὶ τοῦ Πινδάρου ἀσχοληθεὶς καὶ πρὸς ἀνύψωσιν τῆς πνευματικῆς μορφώσεως τοῦ κλήρου πάλαι πονήσας Εὐστάθιος — ἀφοσιούνται εἰς θεραπείαν φιλολογίας ξένης πρὸς τὸ ἱερατικὸν αὐτῶν ἀξίωμα. Ἄν καὶ ἦντο ἀξίως τὰ ἔργα τοῦ Τζέτζη χαρακτηρίζουσι τοῦλάχιστον τὴν ποιικίαν τῆς φιλολογικῆς δράσεως τῆς ἐποχῆς του. Οὐδεὶς σχεδὸν κλάδος τῆς ἀρχαίας φιλολογίας παραμελεῖται ἐν τῇ γενικῇ ταύτῃ πρὸς αὐτὴν σπουδῇ, καὶ αὐτὸ

δὲ τὸ ἐρωτικὸν μυθιστόρημα τῶν ἀρχαίων συνεχίζεται, μετὰ ὑπερπεντακοσίων ἐτῶν διακοπῇ, δι' ἔργων ὑπολειπομένων πολλῶν τῶν ἀρχαίων αὐτῶν προτύπων (Νίκητας Εὐγενεϊανός, Εὐδοκῆς Μάκρεμ-βολίτης, Κωνσταντῖνος Μανασσῆς). Ἡ τελευταία αὕτη παρατήρησις ἐφαρμόζεται καὶ εἰς τὰς γενόμενας πρὸς καλλιέργειαν τοῦ δράματος ἀποπειράς, ὅλως ἀποτυχούσας διὰ τὴν ἑλλειψιν τῶν πρὸς εὐδοκίμῃν τοῦ εἶδους τούτου ἀπαιτούμενων συνθηκῶν. Μετὰ μείζονος ἐπιτυχίας οἱ σύγχρονοι τῶν σταυροφοριῶν ἐπεχειρήσαν τὴν σατυρικὴν ποιήσιν καὶ τῇ ἐπιγράμματι καὶ τοῖς διαλόγοις κατὰ τὸ πρότυπον τοῦ Λουκιανοῦ (Γεμαρίων ὑπὸ ἀνωνύμου κλ.).

Ἀλλὰ μεθ' ὅλας τὰς ἐξωτερικὰς ἐπιτυχίας, ἡ κικη αὕτη οὐχὶ ἐκ τῶν ἐθνικῶν περιστάσεων, ἀλλ' ἐκ τεχνικῆς πρὸς τὰ ἀρχαία πρότυπα ἐπιστροφῆς προσλθούσα, στρεφίται τῆς ἐσωτερικῆς ζωτικότητος, ἥτις ὅα ἤδυνάτο νὰ περιχάγη εἰς αὐτοτέλειαν καὶ παγιώσῃ αὐτήν. Ἐν τῇ περιόδῳ ταύτῃ ἡ Β.Φ. ἀποδίδουσα πρὸς ἄλλων χρόνων πνευματικὰ πρῶτα ἀπομακρύνεται ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ἀπὸ τῆς πραγματικῆς καταστάσεως τοῦ ἔθνους ἐν ᾧ ἀναπτύσσεται· καὶ τὸ χάσμα μεταξὺ τῆς γραφομένης γλώσσης καὶ τῆς κοινῆς καταληπτῆς αὐτοτέλειαν διὰ τῶν συγγραφέων τῆς ΙΙ' ταύτης ἐκατονταετηρίδος, οἵτινες ἐν τῷ ζῆλῳ αὐτῶν πρὸς τὰ ἀρχαία ἀπεξίωσαν νὰ ἀκολουθήσωσι τὴν ὑπὸ τοῦ Μαλαλά τοῦ Θεοφάνους καὶ Κωνσταντίνου τοῦ Πορφυρογενήτου ὑποδεχθεῖσαν σωμαθαστικὴν ὁδὸν ἐν τῷ γλωσσικῷ ζητηματι.

Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ΙΓ' αἰῶνος καὶ τὴν ἐπομένην περίδον τῶν Παλαιολόγων (1261—1453) ἂν μὴ κατὰ τὴν ἀξίαν, ἀλλὰ κατὰ τὴν ἔκτασιν τοῦλάχιστον καὶ τὴν ποικιλίαν τῶν ἐργῶν φαίνεται προβαίνουσα ἡ φιλολογικὴ κίνησις, χωρὶς νὰ ἀποβῇ τὴν τεχνικὴν αὐτῆς ἐν τῇ γλώσσῃ ἀρχαιοπρεπὴ χαρακτῆρα. Τὸ σπουδαίτατον τῆς περιόδου ταύτης χαρακτηριστικὸν εἶναι ὅτι βλέπομεν κατ' αὐτὴν ἀναπτυσσόμενα τὰ στοιχεῖα ἃτινα ὑπῆρξαν οἱ ἄμεσοι πρόδρομοι τῆς ἀνθρωπιστικῆς δράσεως τῆς Δ. Εὐρώπης, δι' ὃ καὶ οἱ συγγραφεῖς αὐτῆς ἴστανται μεταξὺ μέσων καὶ νεωτέρων χρόνων. Προσλαμβάνει δὲ νῦν ἡ φιλολογία μᾶλλον ἢ κατὰ τοὺς προτέρους χρόνους χαρακτῆρα πολυιδμεσύνης· ἄνδρες ῥητορικοφιλοσοφικῶς μεμερφωμένοι ἀσχολοῦνται εἰς ποικίλα φιλολογίας εἶδη, οὕτως ὥστε δύσκολον εἶναι ἐνίοτε νὰ ἑρσηθῇ εἰς ποῖον τούτων κυρίως ἀνήκουσιν. Ὁ ἐξοχώτατος τῶν πολυίστηρων τούτων κατὰ τὸν ΙΓ' αἰῶνα εἶναι ὁ Γεώργιος Παχυμέρης ὁ ἀνώτερος δ' αὐτοῦ κατὰ τὸν ΙΔ' αἰῶνα ὁ Νικηφόρος Γρηγόριος, ὃν κατὰ τὴν μάθησιν καὶ τὴν δόξιν καὶ τὴν διαλεκτικὴν δύναμιν, ἀλλ' εἴ καὶ κατὰ τὴν σταθερότητα

τοῦ χαρακτῆρος, οὐδεὶς τῶν βυζαντινῶν τῆς τῶν Παλαιολόγων περιόδου ὑπερβάλλει πολυστορεῖς, ὡς ὅμως ἡ δράσις κεῖται πέραν τῶν ὁρίων τῆς βυζ. ιστορίας, ὑπῆρξαν καὶ κατὰ τὸν ΙΕ' αἰῶνα ἄλλοι τε καὶ σπουδαῖοι οἱ Πλήθων καὶ ὁ Βησσαρίων.

Καὶ ἐν μὲν τῇ ποιήσει ἀκμάζει ὁ Μανουὴλ Φιλήτης, εἴτι δὲ ἀναφαίνεται Γεώργιος ὁ Γραμματικὸς κ. ἄ. Ἐκ δὲ τῶν ιστοριογραφῶν ἀκμάζουσιν κατὰ τοὺς χρόνους τούτους ὁ Γεώργιος Παχυμέρης κατὰ τὸν ΙΓ' αἰῶνα, κατὰ δὲ τὸν ΙΔ' ὁ Νικηφόρος Κάλλιστος Ξανθόπουλος, ὁ Νικηφόρος Γρηγόριος, ὁ αὐτοκράτωρ Ἰωάννης Γ' ὁ Καντακουζηνός, τέλος κατὰ τὸν ΙΕ' Ἰωάννης Κανανός, Ἰωάννης Ἀναγνώστης, Λαόνικος Χαλκοκονδυλῆς, ὁ τελευταῖος ἐν τοῖς ιστορικοῖς κατὰ τὴν ἐκτασίαν, εἰς προσθετοῖς οἱ ἔσχατοι, Δοῦκας καὶ Γεώργιος Φραντζῆς. Χρονογράφοι τῶν αἰώνων τούτων εἰσὶν Εὐφρατὴς, Μιχαήλ Παναρέτος, Κομνηνός καὶ Πρόκλος. Γεωγράφος δὲ ἐπιστημονικῶς γραφῶς κατὰ τὸν ΙΓ' αἰῶνα ὁ Νικηφόρος Βλεμμίδης καὶ πρακτικοὶ οἱ Ἀνδρέας Λιθόδηνος καὶ Γεώργιος Κοδινός ὁ Κοιροπαλάτης. Κατὰ τοὺς αὐτοὺς χρόνους ἀκμάζουσιν αἱ ἀστρονομικαὶ καὶ μαθηματικαὶ σπουδαί. Ὁ Νικηφόρος Βλεμμίδης, ὁ Γεώργιος Παχυμέρης, Θεόδωρος ὁ Μετοχίτης καὶ πρὸ πάντων ὁ Νικηφόρος Γρηγόριος ἀσχολήθησαν ἐν τῇ περιορισμένῳ κύκλῳ τοῦ βυζαντινοῦ περὶ πειραματικῆς τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν ἐρεύνης. Ἡ ἀνακίνησις τοῦ περὶ ἐνώσεως τῶν ἐκκλησιῶν ζητήματος ἐπήνεγκε ζωηρὰς συζητήσεις ἐν τοῖς θεολογικοῖς κύκλοις, ἐν αἷς πολὺ ἐχρησιμοποιήθησαν ἡ ἀρχαία φιλοσοφία καὶ ἡ ῥητορική. Οἱ τελευταῖοι τοῦ βυζαντινοῦ φιλόσοφοι (Γεώργιος Παλαμάς κ. ἄ.) μετεβίβασαν βραδύτερον τὴν βυζ. φιλοσοφίαν καὶ τὴν φιλολογίαν αὐτὴν εἰς τὴν Δύσιν ὅπου τοσοῦτον καρποφόρως ἔδρασαν. Ἐκτακτος δ' ἐπιδοῖς παρατηρεῖται εἰς ἔργα τῆς ἐφημερομένης ῥητορικῆς ἐντελὴ ἀνήκουσιν οἱ γενιμῶτατοι ἀντιπρόσωποι τῆς ῥητορικῆς φιλολογίας ὡς Γρηγόριος ὁ Κούπριος, Νικηφόρος ὁ Χοῦμνος, Γρηγόριος ὁ Παλαμάς, Νικόλαος Καβάσιλας, Θεόδωρος Ὁρτάκηνης, Δημήτριος ὁ Κουδώνης κ. ἄ. ὁ αὐτοκράτωρ Μιχαήλ Β' Παλαιολόγος, Ἰωάννης Β' ὁ Γεννητικός κ. ἄ. Διὰ τὸν ἀνθρωπιστικὸν χαρακτῆρα τῶν οἱ φιλόλογοι τῆς περιόδου ταύτης (Πλανούδης, Μοσχόπουλος, Γωμάς ὁ Μαγιστρος, Θεόδωρος Μετοχίτης, Τρικλίνιος) παραβλήται μᾶλλον πρὸς τοὺς ἐπενεγόντας τὴν Ἀναγέννησιν ἐν τῇ Δύσει ἢ πρὸς τοὺς

παλαιότερους ἀρχαιομαθείς, τὸν Φώτιον, τὸν Ἀρέθην, τὸν Εὐστάθιον. Ἄλλ' ὥς πρὸς τὰ καιμένα τῶν κλασικῶν συγγραφέων ἡ ἐπιδείχθησα ὑπὸ τῶν λογίων τούτων ἀνεξετηρία συντέλεσεν εἰς διαστροφήν πολλῶν χωρίων, ὅτινα διώρθουν οὔτοι κατὰ τὴν ἰδίαν διαθέσιν ἐπὶ τῇ βάσει ἰδίων ἑαυτῶν αὐθαρέτων κανόνων. Εἰς τὴν περίοδον ταύτην ἀνήκουσι καὶ τὰ ὑπὲρ τὰ ψευδῆ ὄνματα Φιλῆμονος καὶ Εὐδοκίᾳς φερόμενα Λεξικά. Τέλος μνημονευτέας κατὰ τοὺς χρόνους τούτους ὡς γραμματικὰς ὁ μητροπολίτης Κορίνθου Γρηγόριος, ὁ Ἰωάννης Γλυκὺς καὶ διάφορα ἀνωνύμων ἔργα γραμματικά. Ἡ ἐκκλησιαστικὴ ποιησις κατὰ τοὺς χρόνους τούτους διατελεῖ ἐν τῇ παρακμῇ. Ἄλλ' ἡ μελωδία αὐτῆς τοῦναντίον τελειοποιεῖται πολὺ (Ἰωάννης Κλαδάς, Μανουὴλ Βρυέννιος). Οἱ ἄριστοι σχετικῶς ὁμογραφοὶ τῆς ἐποχῆς εἶναι ὁ Νικηφόρος Κάλλιστος, Ἐανθέπουλος, ὁ πατρίάρχης Φιλόθεος, Γρηγόριος ὁ Παλαμάς καὶ Μάρκος ὁ Εὐγενικός.

2. Δημιώδης φιλολογία. — Ἡ δημιώδης ἡ ἀπλήρῃ ἀπλοῦς ληνικὴ ἡ καθολικὴ ἡ μένῃ ἡ καθήμαξις ἐν ἡμῶν γλώσσᾳ, ὡς ἐκαλεῖτο ἡ ζῶσα ἑλληνικὴ γλῶσσα κατὰ τὸν μεσαιῶνα, ἀφ' οὗτου τοσούτον ἀπεμακρύνθη τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς ὥστε νὰ θεωρῆται ὡς ἰδιαίτερον καὶ αὐτοπόστατον ἰδιωμα, ἀντιτιθέμενον πρὸς τὸ ἀρχαῖον γραπτὸν τῶν λογίων, κατέλαβεν ὀλίγον κατ' ὀλίγον σπουδαίαν θέσιν καὶ ἐν τῇ φιλολογίᾳ, ἰδίως δ' ἐν τῇ ποιήσει. Καὶ κατέχμεν μὲν γραπτὰ αὐτῆς μνημεῖα ἀπὸ τῶν πρώτων τοῦ Χριστιανισμοῦ αἰώνων, ἀλλὰ ταῦτα παριστῶσιν ἐν τῇ δημιώδῃ συγκεκραμένην μετὰ τῆς τεχνικῆς γλώσσης τῶν λογίων διὰ τοῦτο ὡς ἐποχὴν καθ' ἣν ἄρχεται ἡ τοιαύτη φιλολογία θεωρούμεν τὸν 1^{ον} αἰῶνα.

Ὡς πρὸς τὴν ποίησιν, ἡ μετρικὴ μορφή τῶν προϊόντων τῆς δημιώδους βυζ. φιλολογίας εἶναι κυρίως ὁ πολιτικὸς στίχος ἀπαντᾷται θύμῳς ἐνίοτε καὶ ὁ τροχαῖκός ἐκτατύλλας, σπανιώτατα δ' ἄλλα μέτρα. Καὶ διδοῦνται τὸ ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Σπανέα φερόμενα, τὰ τοῦ πολλοῦ Πτωχοπροδρομοῦ, τοὺς στίχους τοῦ Μιχαήλ Γλυκοῦ, τὴν ἱστορίαν τοῦ Πτωχολέοντος, ἐπεξεργασίας τῶν χρηρμῶν Λέοντος τοῦ Σοφοῦ ὁρηνκευτικὰς τινας ποιήσεις, τὸν Ἀπόκονον τοῦ Μπεργαδῆ, ποιήσεις τῶν Κρητῶν Ἰωάννου Πικατοῦρου, Μιχαήλ Σκλάβου, Στεφάνου Σαχλὴν καὶ ἄλλα τινά. Ὡς πρὸς τὰς μυθολογικάς ἡ ἱστορικάς ἐθνικάς ποιήσεις παρατηρεῖται ὅτι ἐν αὐταῖς ἡ ἐπικὴ μορφή ἀντικαθίσταται μᾶλλον ὑπὸ στοιχείων δραματικῶν,

τῆς ἀφηγήσεως διακοπτομένης ὑπὸ βραχυτέρων καὶ μικροτέρων διαλόγων, ἐν οἷς τὰ θρῶντα πρόσωπα ἐκθέτουσι τὰ αἰσθημάτων ἢ τὰς σκέψεις αὐτῶν. Τὰ ἔργα ταῦτα δύναται νὰ καταταχθῶσιν εἰς συστήματα ἢ κύκλους περιλαμβανόντας ἔργα ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἀντικειμένου· τὴν πρώτην δὲ μεταξὺ τῶν ἐνταῦθα ἀναγομένων ἔργων θέσιν διὰ τὴν ἀρχαιότητα καὶ τὴν ἑκτασιν καὶ τὴν καθέλου ἱστορικὴν σημασίαν κατέχει τὸ ἐπος Διγενέως Ἀκριτοῦ καὶ ὁ περὶ αὐτὸ κύκλος (Ἀκριτικός). Ἀλλὰ τῆς τάξεως ταύτης ἔργα εἶναι τὸ Χρονικὸν τοῦ Μωρέως, αἱ ποιήσεις τοῦ Ἡμμανοὺ ἢ Λεωργίου λαῶν. Ἡ ποιησις ἐπὶ ἀρχαίων γεγονότων κατέχμεν τὴν Ἰλιάδα τοῦ Ἑρμοῦ καὶ τὴν Ἀχιλλεΐδα, τὰ ἀναφερόμενα εἰς τὸν Ἀλέξανδρον, τὸν Βελισσάριον καὶ Ἀπολλώνιον τὸν Ὑρτιον μυθωτορικὰ ἐπὶ κλ. Ἐν τῇ εἰδει τούτῳ ἡ δημιώδης Β. Φ. φαίνεται λίαν περιωρισμένη, ὅπερ ἀποδοτέον εἰς τοῦτο, ὅτι οἱ Βυζαντινοὶ ἐκ τῶν κλασικῶν αὐτῶν σπουδῶν ἦσαν λίαν στενῶς συνδεδεμένοι πρὸς τὰ ἀρχαῖα πρότυπα· τινὰ τῶν ἀρχαίων θεμάτων ἀνεπτύχθησαν ποιητικῶς πολὺ μᾶλλον ἐν τῇ συγχρόνῳ Δύσει ἢ ἐν τῇ Ἀνατολῇ, ὡς τὸ περὶ Ἀλεξάνδρου, φαίνεται δ' ὅτι καὶ εἰς τὴν μικρὰν ταύτην ἐπίδοσιν τοῦ εἵδους τοῦτο ἐν Ἀνατολῇ ἀφορμὴν ἔδωκεν ἡ ἀπὸ τῆς Δύσεως ἐπίδρασις. Τῆς τοιαύτης ἐπιδράσεως, ἥτις ἀνεπτύχθη κυρίως διὰ τῆς ἀπὸ τῶν σταυροφοριῶν ἐγκαταστάσεως πολλῶν Λατίνων ἐν Ἑλλάδι καὶ ἀλλαγῇ κράτους, σαφέστατα μνημεῖα κατέχομεν Ῥωμαντικὰς ποιήσεις οἷαι αἱ περὶ Λυδιστροῦ καὶ Ροδάμνης, Φλωρίου καὶ Πλατίζαφλώρης, Ἡμερίου καὶ Μαργαρίνας κλ. Κατέχομεν ὁμῶς καὶ τοῦ εἵδους τούτου ἔργα οὐκ ἐκ τῆς Δύσεως ἔλκοντα τὴν καταγωγὴν. Τέλος μνημονευτέα τὰ δημιώδη φυσικολογικὰ ποιήματα, ὁ ἀρχαιότατος καὶ δημοτικώτατος Φυσικός λόγος, ὁ Πουλολόγος κτλ.

Ἡ δὲ εἰς πεζὸν λόγον δημιώδης φιλολογικὴ παραγωγή παρίσταται λίαν πενιχρά. Εἰς τὰ προϊόντα αὐτῆς τάσσομεν τὴν περίφημον ἔργον Βαρλαάμ καὶ Ἰωσαφάτ, ὡς ἐσωτερικῶς λίαν στενῶς πρὸς τὴν φιλολογίαν τοῦ λαοῦ συνδεόμενον, καίτοι κατὰ τὴν μορφήν ἀνήκει εἰς τὴν φιλολογίαν τῆς καθαρευούσης τεχνικῆς γλώσσης. Ἄλλο ἐπίσημον ἔργον τοῦ εἵδους τούτου εἶναι ὁ Σύντιπας, κατέχομεν δὲ καὶ ἄλλα τινὰ ἥττονος ἄξις. Ἐνταῦθα τέλος προσθετέον ὅτι τρεῖς διαπραγεῖς ἐν τῇ Β. Φ. ἄνδρες, ὁ Μαλαλάς, ὁ Θεοφάνης καὶ Κωνσταντῖνος ὁ Πορφυρογέννητος, ἐποίησαν σπουδαίας ἐνεργείας πρὸς μόρφωσιν ὕψους ἐν τῇ δημιώδει πεζῷ λόγῳ, αἵτινες ὁμῶς ἀπέτυχον διὰ τὴν ἰσχυρὰν ἀντίδρασιν τῶν ἀρχαϊζόντων λογίων. Πρὸλ. Krumbacher, Byzant. Litteraturgeschichte (Μονάχῃ 1891).

Γ'. Νεώτερον ἑλληνικὴ φιλολογία. Ἀπὸ τῆς πτώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως χρονολογεῖται ἡ νειότερα περίοδος τῆς διανοητικῆς δρατικῆς τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους, ἥτις ἐκτείνεται ἀπὸ τοῦ τέλους τῆς 18' ἐκατονταετηρίδος μέχρι τῶν ἀρχῶν τοῦ παρόντος αἰῶνος, ἐκείθεν δὲ φθάνει μέχρι τῶν ἡμερῶν ἡμῶν. Τὰ σημαντικὰ ἔργα, ὅσα μέχρι τινός, καὶ ἰδίᾳ ἐν τῇ Τουρκοκρατουμένῃ Ἑλλάδι, παρήχθησαν κατὰ τὴν περίοδον ταύτην ὑπὸ τῶν λογίων τοῦ ἔθνους, συνεχίζοντες, κατὰ γενικὸν κανόνα, τὴν ἐν τῇ φιλολογικῇ παραγωγῇ κρατοῦσαν βυζαντινὴν παράδοσιν· συντεταγμένα δ' ἐν τῇ ἀρχαίᾳ γλώσσῃ εἰς μόνους τοὺς λογίους προσίτη, εἶνε καὶ ταῦτα προϊόντα περιστῆς ἀρχαιομαθείας καὶ λεπτεπιλέπτου θεολογικῆς σοφίας· ἀλλ' ἂν ἑτέρου καὶ οὐσιωδῶς διαφέρουσι τῶν βυζαντινῶν αὐτῶν προτύπων, καθ' ὅσον τὰ κρῖναι ἐξ αὐτῶν ἐμψυχονταὶ ὑπὸ νέας πνοῆς καθαρώτερον Ἑλληνικῆς, καὶ διαφλέγονται ὑπὸ τοῦ πόνου τῆς ἀπολευθερώσεως πατρίδος. Εὐθὺς μετὰ τὴν ἄλυσιν τοῦ Βυζαντίου τὸ ἔως τότε καθυδρὸν αἶσθημα τῆς ἐθνικῆς συνειδήσεως ἐξεγείρεται σθεναρόν· τὸ βυζαντινὸν Κράτος, τοῦ ὁποῦ τοῦ νέου ὄνομαι Ἑλλάς ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ Ρωμανοῦ Διογενέως εἶχε τὸ πρῶτον ἀκουσθῆναι καὶ ὑπὲρ οὐ λόγῳ καὶ ἔργῳ, ὥς Ἑλληνὴ ἠθλησεν ὁ τελευταῖος τοῦ αὐτοκράτορος, τὸ κράτος τοῦτο ἐπέσεν ὑπὸ τὴν Ὀθωμανικὴν δεσποτείαν διὰ τὴν ἀναστρωθῆναι ὡς ἀκιννοδόλον ἰδεώδες ἐν ταῖς ἑλληνικαῖς ψυχαῖς τὸ ἰδεῶδες τοῦτο δὲν ἀνεπτέρωσα μόνον τὰ εὐπλαστὰ προϊόντα τῆς δημοτικῆς Μούσης, ἀλλὰ παρέσχε πολλὰ καὶ ψυχὴν τινα καὶ εἰς αὐτὰ τὰ μάλλον ἄχροα καὶ σχολαστικὰ προϊόντα τῆς ἐπὶ Τουρκοκρατίας παραγωγῆς. Κορυφαῖοι τῆς νέας μετὰ τὴν ἄλυσιν ἐξεγέρσεως, λαμπρῶς ἐκπαριστῶντες τὴν σημαντικὴν τοῦ ἔθνους κίνησιν, εἶνε οἱ ἐκ Βυζαντίου φυγάδες, οἱ εἰς Ἱταλίαν καὶ τὴν λοιπὴν Ἑσπερίαν Ἑλληνας πρόσφυγες, οἵτινες διέδωκαν τὰ ἑλληνικὰ γράμματα καὶ ὑπῆρξαν οἱ κυριώτατοι παράγοντες τῆς ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ 18ου αἰῶνος ἀρχαιμένης Εὐρωπαϊκῆς Ἀναγεννήσεως. Πολλὸ πρὸ τούτων, πρωταπόστολος τῆς νέας φιλολογικῆς θρησκείας, ὁ Μανουὴλ Χρυσολωρᾶς, κατὰ τὰ τέλη τῆς 14ης ἐκατονταετηρίδος, μεταναστεύσας εἰς Ἀυσιν, συνέταξε τὴν πρώτην Ἑλληνικὴν Γραμματικὴν χάριν τῶν Εὐρωπαίων, συνέστησε περισήμους σχολὰς ἐν Φλωρεντίᾳ, Ρώμῃ καὶ Ἱταλίᾳ, μετέφρεν αὐτόθι πλείστα ὅσα χειρόγραφα ἀρχαίων Ἑλλήνων συγγραφέων, ἐμύνησε τοὺς Ἱταλοὺς τὴν ἑλληνικὴν σοφίαν, ὑπῆρξεν ὁ διδάσκαλος ἑλλήνων κλεινῶν μετέπειτα Εὐρωπαίων ἐργατῶν τῆς Ἀναγεννήσεως καὶ ἐν συνόλῳ εἶπεν ἀπειθαυμάσθη ὡς μελιρρυτον στόμα καὶ ἐκλεκτὸν σκεῦος πάσης μαθήσεως, ὡς ἀνὴρ δὲ συνδέσας καὶ γνωρίσας πρὸς ἄλ-

λήλους δύο κόσμους, ἐθθρικῶς τὸ πρῶτον διακειμένους, ἡ καλλίον, ὡς νέον κόσμον ἀποκαλύψας πρὸς τῶν ὁματίων τῆς ἐκπεληγμένης Αὐταῖς. Τιοῦτος δὲ ὢν, διεπρεπεν ἐπὶ ἀρετῇ καὶ ἔργῳ φιλοπατρία, μαθῶν πικρὴ θύναται ὑπὲρ τοῦ κινδυνεύοντος Βυζαντίου, καὶ ἐπικλυμένος τὴν συνδρομὴν τῶν θυνάτων ὑπὲρ τῆς ἀπειλουμένης ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ περιόδου. Μετὰ τὴν ἀφίκνυσιν αὐτοῦ ἐπὶ τῇ ἑλληνικῇ μαθήσεως φορεῖς ἐν Ἑσπερίᾳ ὁ θεὸς ὁ Γ' αὐτῆς καὶ ὁ Γ' αὐτῆς Τραπεζοῦντος. Ὁ πρῶτος μετὰ τὴν ὑπὸ τῶν Τούρκων ἄλυσιν τῆς πατρίδος τοῦ Θεσσαλονίκης, κατέφυγεν εἰς Ἱταλίαν, ἐδίδασκεν αὐτόθι τὰ ἑλληνικὰ γράμματα, μετέφρασε λατινιστὶ διαφόρους ἀρχαίους συγγραφεῖς, τὸν Ἀβελάρν, τὸν Χρυσοστόμου, τὸν Θεόφραστον καὶ τὸν Ἀριστοτέλην, ἐκλήιστο δὲ τὸν Κικέρωνα καὶ ἄλλους, ἤξωθη τῆς εὐνοίας τῶν Παπῶν καὶ τῶν ἐγκωμίων σοφῶν ἱστορῶν ὁ φιλέλεος, ὁ Ἐρasmus καὶ ὁ Βουδικίος, ἠδδοκίμησε δὲ τὰ μαθήματα ὡς ἡ θρησκείας ἐν Φερράρῃ, ἐνθα ἡμῶν τὸν Δηματοθέτην εἰς ἐπήκοον ἐνθουσιῶντων ὁμιλητῶν, καὶ μέγα κλέος ὡς σοφὸς διδάσκαλος καὶ συγγραφεὺς ἀπέκτισεν. Ὁ δευτερός, ἐκ Κορίνθης ὁμοῦ μῶνος, ἐδίδασκεν εἰς τὰ Πανεπιστήμια τῆς Φλωρεντίας καὶ τῆς Ρώμης πολυγράφος καὶ ὄχι καὶ πολὺ εὐσυνειδήτως μεταρρυστῆς καὶ συγγραφεὺς λατινιστὶ καὶ ἑλληνιστὶ συντεταγμένων προτύπων καὶ μὴ φιλολογικῶν καὶ θεολογικῶν πραγματειῶν, ὑπῆρξεν ἀντιζηλὸς τοῦ Γαζή ἐν ταῖς φιλοσοφικαῖς δοξαῖς, εἰς ἅρας ἐξουσίας καὶ φιλέλεος, θυναμεθα δὲ νὰ εἰπωμεν ὅτι ἐνεκρίνισεν ἐν τοῖς νεοῖς ἑλληνικοῖς γράμμασι τὸ λογισμὸν ὅπως ὁπερ διακρίνει τὰς μεταξὺ τῶν λογίων ἐρίδας ἀπὸ τῆς Ἀλμωπείας μέχρι Κοραῆ καὶ τῶν ἡμερῶν ἡμῶν. Ἰδιαιτέρως βλαβερός πρέπει νὰ τύχη ὁ ἐκ Μισθῶν κλεινὸς φιλόσοφος Γεμιστός ἢ Πλήθων, ὁ τελευταῖος πράγματι τῶν Ἑλλήνων φιλοσόφων κατὰ τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν. Τυχὼν τῆς ἀντιλήψεως Κοσμά τοῦ ἐκ Μεδίκων ἡμῶν εὐσεβῶς ἀπὸ καθέρας τὰς φιλοσοφικὰς τοῦ δοξασίας, ἀρχὴν νεοπλατωνικῶν καὶ ζωροαστρικῶν δογμάτων, ἐν Φλωρεντίᾳ, ὅπου καὶ ἐθαυμάστη καὶ νεὸς Σωκράτης καὶ Πλάτων ἀπεκλήθη Ὁ Πλήθων διεπρεπεν εἰς μόνον ὡς φιλόσοφος, ἀλλὰ καὶ ὡς φιλόλογος πολυμαθέτατος καὶ ὡς πολιτικὸς πεπαιγμένος, πειστικῶν αἰσθητικῶν ἐκ μέρους τῶν δεσποτῶν τῆς Πλατωνισμοῦ καὶ τῶν Μεδίκων τῆς Ἱταλίας. Πλήθων συνέγραψε «Μονωδία» ἐπὶ τῇ αἰδιμῶν δεσποίνῃ Ὑπομονῇ, συμβίῳ τοῦ αὐτοκράτορος Μανουήλ, τὴν ὁποίαν μετέφρασεν ὁ μέγας Ἱταλὸς ποιητὴς Λεονάρδης. Ἀλλὰ τὰ κεφαλαιώδη ἔργα τοῦ εἶναι τὰ γνωστὰ ὑπὸ τὸν τίτλον «Ζωροαστρικῶν καὶ Πλατωνικῶν δογμάτων συγκεφαλαιώσις» καὶ «περὶ ὧν Ἀριστοτέλης πρὸς Πλάτωνα διαφέρεται». Ὁ Πλήθων, ἐνθους

ταλειωτῆς τῆς σοφίας τοῦ Πρόκλου καὶ Πλωτίνου, δειροπλόος μετρυμίστης τῆς τε πολιτείας καὶ τῆς θρησκείας τῆς Ἑλληνικῆς, ἐχθρὸς τοῦ Χριστιανισμοῦ, οἰνεῖ ἄνευ στεμμάτων Ἰουλιανός, ἀνασηλωτῆς τῶν Ὀλυμπίων θεοτήτων ὑπὸ τὸν πνευματικώτερον τύπον τὸν ἐκ τῶν πλατωνικῶν δογματικῶν ἀπορρέοντα καὶ κορυρούμενον εἰς ἀνώτατον θεὸν τὸν Ἥλιον ἐπιδεικνύει ποιητικωτάτην τὴν φαντασίαν τοῦ μεταξὺ τῶν συγχρόνων του περὶ τὰ τέλη τοῦ 15ου αἰῶνος, καὶ τὸ ὅσταντο ἄλλα λαμπρὰ ἀνοξυπωροὶ τὴν φλόγα τοῦ ἔθνους, τὸν ὅποιον μέχρι τῶν ἡμερῶν τοῦ ἐν Ἑλλάδι δὲν εἶχε καταβάλλει τελείως ὁ Χριστιανισμός. Κατὰ τῶν δοξασιῶν αὐτοῦ ἀντεπεξῆλθε μετὰ τὴν αἰωτὶν ὁ Πατριάρχης Γενναῖος ὁ Σχολάριος· διέταξε νὰ ρηθῶσιν εἰς τὸ πῦρ τὰ συγγράμματα τοῦ «ἀθελωτάτου Γεμιστοῦ» καὶ μέγα μέρος τοῦ βίου του ἀφιέρωσεν εἰς τὴν κεραινοδόγητιν τῆς Πληθωνικῆς καλουμένης ἀναμορφώσεως, διαπύσεως κήρυξ τῆς ὁρθοδοξίας καὶ τῆς σχολαστικῆς φιλοσοφίας, τῆς ἐπὶ τοῦ Ἀριστοτέλους βασιζομένης. Ἀμρότεροι χριστιανεῖς ὡς κορυφαῖοι ἀντιπρόσωποι τῶν δύο μεγάλων τάσεων τοῦ ἑλληνικοῦ πνεύματος, τοῦ ἔθνους καὶ χριστιανικοῦ, ἄντικρυς ἀντικειμένους τότε, καὶ διδοὺν τὸ σύνθημα εἰς τὴν μεγάλην ἐριδα τὴν λεγομένην τῶν Πλατωνικῶν καὶ τῶν Ἀριστοτελικῶν, ἐνὰ μίλλον πρὸς τὸν ἐν τῇ Δύσει μεταγενέστερον ἄγωνα μεταξὺ τῶν θιασωτῶν ἄφ' ἑνὸς τῶν ἀρχαίων καὶ ἄφ' ἑτέρου τῶν νεωτέρων, ἐριδα τὴν ὅποιον βραδύτερον προώρισται νὰ ἐπισκιάσῃ ἡ περὶ γλώσσης τοιαύτης, ἡ εὐλόγως ἐν μέρει ἀναχθεῖσα εἰς περιωπὴν ἔθνικοῦ ζήτηματος καὶ μέχρι σήμερον διατελοῦσα ἐν βλῇ τῇ ἀκμῇ αὐτῆς. Καὶ ὁ μὲν Πλήθων ἀπέκτησε πολλοὺς καὶ ἐνθουσιώδεις μαθητὰς τῶν ὁποίων τὴν ἐπὶ τῶν Χριστιανικῶν δογμάτων διελθρίαν ἐπιρροὴν δὲν ἀνεγείνεται παρὰ τῶν Τούρκων ἢ καθόδος. Ὁ δὲ Σχολάριος ἐγένετο, οὕτως εἰπεῖν, ὁ κυριώτατος μύστης τῆς σοφίας, ἥτις ἐκ τῆς βυζαντινῆς παραδόσεως μετενεχθεῖσα, τὰ μέγιστα ἐπεκράτησεν ὡς κανὼν τῶν πνευμάτων κατὰ τοὺς αἰῶνας τῆς δουλείας· σοφίας ἥτις ἀποδέχεται τὴν γνώσιν τῶν Ἑλλήνων συγγραφέων ἀπλῶς μόνον ὡς ἐξουρητικὴν τῆς γνώσεως τῶν πατέρων τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἀποκρούει πᾶσαν ἄλλην ὑπόθεσιν μάθησιν ὡς ἐπιδεδεγμένη καὶ αἰρετικὴν, καθ' ἃ δεικνύει καὶ τὸ ἐξῆς χαρακτηριστικὸν ἀπόσπασμα ἐπιστολῆς τοῦ πατριάρχου Ἱεροσολύμων Δοσιθέου πρὸς τὸν Τσάρον, ἥτις ἐνγράφη ὑπερμεσούντος τοῦ 17ου αἰῶνος. «Εὐχαριστοῦμεν τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, εἰς ἧδὸς καὶ συστηθῆναι ἐν τῇ βασιλευσούσῃ ὑμῶν πόλει Ἑλληνικὴν σχολήν. Τῇ γὰρ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ ἐνγράφη τὸ Εὐαγγέλιον καὶ ὁ Ἀπόστολος. Ἑλληνες ἦσαν οἱ Ἅγιοι Πατέρες, ἑλληνιστὶ ἐγράφησαν αἱ πράξεις τῶν Συνόδων καὶ τὰ τῶν Ἀγίων Πατέρων συγγράμματα

καὶ πᾶσαι αἱ τῆς Ἁγίας Ἐκκλησίας βίβλοι. Τὸ δὲ διδάσκει τοὺς Χριστιανούς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν εἰς τὸ κατανοεῖν αὐτοὺς τὰ βιβλία τῆς ἐρθοδόξου πίστεως, ὡς ἐγράφησαν, καὶ γυναῖκα τὴν ἐρμηνείαν αὐτῶν εὐχερῶς καὶ πρὸ πάντων ἀπέχειν τῶν λατινικῶν, αἵτινα εἰσι πλήρη πονηρίας καὶ θόλου, θεῖον ἐστὶν ἔργον». Ἀλλ' ὁ ἐπισημώτατος τῶν ἐκ Βυζαντίου φυγάδων, ὁ συντελέσας εἰπερτις καὶ ἄλλος εἰς τὴν ἀπὸ τῆς μεσαιωνικῆς δουλείας χειραφέτησιν τῆς Δύσεως καὶ τὴν καλλιέργειαν τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων εἰς ἐπιζήλον ὕψους ἀναγαγὼν εἶναι ὁ ἐκ Ῥυνδάκου τῆς Φρυγίας Ἰάκωβος Λάσκαρις· Οὗτος παιδίον ἐστὶ ἀκολουθῶν τὸν πατέρα του φεύγοντα τοὺς Τούρκους κινετοῦν εἰς Ἰταλίαν ὅπου καὶ ἐξεπαιδεύθη. Ὅσχε μέγαν προστάτην τὸν μέγαν Λουρεντίου τὸν ἐκ Μεδίκων, μεγάλως δὲ καὶ οὗτος προσέσχεν ὑπηρεσίας εἰς τοὺς ἐκπατρίζομένους τότε Ἕλληνας, καὶ διὰ παντοίων ἡθικῶν καὶ ὁλικῶν ἐνεργειῶν, κυρίως δὲ διὰ τῆς συστάσεως τοῦ ἐν Ῥώμῃ Ἑλληνικοῦ Γυμνασίου. Ὁ Λάσκαρις ἐθαυμάσθη ὡς σοφώτατος καὶ ἐναρετώτατος ἀνὴρ. Τακμήρια τούτου αἱ κριτικαὶ ἐκδόσεις τῶν τραγωδιῶν τοῦ Εὐριπίδου, τῶν ὕμνων τοῦ Καλλιμάχου, τῆς Ἑλληνικῆς Ἀνθολογίας τοῦ Πλανουίδου, καὶ ἄλλων συγγραφέων, ἐκδόσεις εἰς τὴν ἐμάνεισιν καὶ προκοπὴν τῶν ὁποίων τὰ μέγιστα συνέτεινε τὸ περιώνυμον τυπογραφεῖον τοῦ Ἀλδου Μανουτίου, τὸ συσταθὲν τότε ἐν Βενετίᾳ περὶ τὰ τέλη τοῦ 15ου αἰῶνος, ἐν ᾧ συνεκνευρίσθησαν παρέχοντες τὴν πνευματικὴν συνδρομὴν τῶν πάντες οἱ Ἕλληνας λόγιοι καὶ πλῆν τούτων στρατιᾶ βλῇ ἑλλήνων διορθωτῶν, καλλιγράφων, στοιχειοθετῶν, ἐργατῶν, οἵτινες καὶ ἀνεδείξαν ἐκεῖνο, κατὰ τὴν ῥῆσιν ἡμετέρου συγγραφέως, «κρατερόν ὁλοφυλάκιον τοῦ ἑλληνισμοῦ». Ὁ Λάσκαρις ἀπέθανε τὸ 1585, ἐν βαθεί γῆρατι, ἀφ' οὗ εἰς μάτην διὰ φλογερῶν λόγων ἰκέτευσεν τοὺς ἰσχυροὺς τῆς γῆς νὰ συνδράμωσι πρὸς ἀπολύτρωσιν τῆς θούλης πατρίδος, καὶ περιήγαγεν ἀπανταχοῦ τῆς Δύσεως τὸ μέγα του δειρὸν τῆς πολιτικῆς ἀναγεννήσεως τῆς Ἑλλάδος, αὐτὸς ὁ κυριώτατος παράγων τῆς πνευματικῆς αὐτῆς ἐπιδόσεως ἐκ τοῦ ἐνέματος τοῦ ὁποῖου καὶ ῥῆμα Λάσκαρις ἐπὶ ἑπλάσαν οἱ σύγχρονοι, ὡς θελωτικὴν λεκτικὴς ἐμοῦ θειότητος καὶ χρηστότητος ψυχικῆς. Μετὰ τὸν Λάσκαριν, καὶ πρὸ αὐτοῦ ἐστὶ, ὡς ἀντιπρόσωποι τοῦ ἑλληνικοῦ ἐνέματος ἐν ταῖς χώραις τῆς Ἑσπερίας μνημονεύονται· ὁ Κρῆς Μουσοῦρος, φίλος καὶ θιασώτης τοῦ Ἰάνου, διαπρέψας καὶ αὐτὸς ὡς φιλόλογος καὶ κριτικώτατος ἐκδότης καὶ ἀποκαταστάτης ἀρχαίων ἑλληνικῶν κειμένων ἐκτυπομένων καὶ τούτων ἐν Βενετίᾳ ἐν τῷ ἐτέρῳ ἐναμίλλῳ πρὸς τὸ τοῦ Ἀλδου τυπογραφεῖον τοῦ Καλλιέργου, ποιητῆς δὲ μακρὰς καὶ θαυμασθείσης ὠδῆς πρὸς τὸν Πλάτωνα

ἐ Ἀντώνιος Ἐπαρχος, ὁ πολυπαθὴς ἱστοριογράφος Φραντζῆς, ὁ Ἀργυρόπουλος, ὁ Τομαῖος, ὁ λατινέφρων, ἀλλ' ἐπιφανὴς ἐπὶ παιδείᾳ καὶ συνέσει Ἰησααρίων, ὁ ἱατροφιλόσοφος Λήτταρχος, ὁ διάσημος κριτικὸς Πόρτος, ὁ ἄξιος ἰδιαιτέρας δὴως μνείας Μάρουλος, ὁ ἐνθους ποιητὴς λατινοφώνων Ὀμνιων, συντεταγμένων κατὰ τὸ πνεῦμα τῆς Πληθωνικῆς Ἀναμορφώσεως, καὶ ὁ Κερκυραῖος Σοφιανός, ὅστις ἐξέχως τιμητικὴν θέσιν δικαιούται νὰ κατὰσχῃ ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς νεοῦ ἑλληνικῆς φιλολογίας διότι εἶνε ὁ πρῶτος ὅστις παραιτήσασθην νεκρὸν γλῶσσαν συνέγραψε καὶ ἐξέδωκε βιβλία ἐν τῇ τότε καθομιλουμένῃ.

Ἐπὶ μακρὰν χρόνον περίοδον μετὰ τὴν Ἀλωσην πάντες σχεδὸν οἱ πεφωτισμένοι ἄνδρες τοῦ Γένους ζῶσιν ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος· οἱ μὲν μετακινεῦσιν εἰς τὴν Δυσιν τοὺς θησαυροὺς τῶν ἑλληνικῶν γράμμάτων, οἱ δὲ μεταλαμβάνουσιν τῆς εὐρωπαϊκῆς σοφίας. Ἀλλὰ βραδύτερον, καὶ ἰδιὰ ἀπὸ τῶν μέσων τῆς 17ης ἐκατονταετηρίδος, ἐκ τῶν διαφόρων εἰς διάφορα τοῦ ἑλληνισμοῦ κέντρα σχολῶν, αἵτινες ἰδρύθησαν καὶ ἠνδρώθησαν ῥυθμιζόμεναι πρὸς τὸ ὑπόδειγμα τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Μεγάλῃς τοῦ Γένους Σχολῆς, ἀνεξάνησαν λόγιοι ἄνδρες οἵτινες ἐκπαῖδεύμενοι εἰς τὰ σχολεῖα ταῦτα ἐδίδασκον βραδύτερον καὶ οὗτοι εἰς αὐτά, ἢ διψῶντες εὐρυτέρας μαθήσεως, ἀπεδήμουν εἰς Εὐρώπην· ἵνα μετὰ τινὰ χρόνον ἐπανακάμψωσι καὶ διὰ τῆς διδασκαλίας καὶ οὗτοι μεταδώσωσιν εἰς τοὺς ὁμογενεῖς τὰς γνώσεις τῶν Ἀλλ' οὗτοι οὐχὶ σπανίως ἔρχον καὶ παλαιώσωσιν ἐναντίον δυσχερεῶν καὶ πολλῶν· οὐκ ἂν τυχὲν ἐλευθέρως ἐτόλμων νὰ μετακινώσωσι πᾶν ὅτι ἀπεκόμισαν ἐκ τῆς ἐλευθέρου ἐν τῇ Ἑσπερίᾳ πνευματικῆς ζητήσεως. Οἱ ἐγγράφως ἢ προφορικῶς ἀποπειρώμενοι νὰ μεταδώσωσι νέαν τινὰ ἐπιστημονικὴν θεωρίαν ἢ ἀσυνήθη φιλοσοφικὴν ἀρχήν, μὴ συναδούσας πρὸς τὸ σύνολον τῆς αὐστηρᾶς ἐρθεοδότης καὶ τὴν πατροπαράδοτον χριστιανικὴν θεοσεβείαν, ὡς ἐνόουν ταῦτα οἱ τὰ τοῦ Κλήρου διέποντες, οἱ ἄλλως τε καὶ μεγάλας ὑπηρεσίας παρέχοντες πρὸς μόρφωσιν τοῦ ἐν τῇ δουλείᾳ Ἑλληνισμοῦ, οἱ τοιοῦτοι οὐχὶ σπανίως ἐπετιμῶντο καὶ ἀνεθιματίζοντο ὑπὸ τοῦ Πατριαρχείου καὶ ἐκόντες ἔκοντες ἠναγκάζοντο δηροσῶ νὰ ἀρνηθῶσι τὰς παραδόλους θεωρίας. Καὶ δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι ἡ ἐπὶ Τουρκοκρατίας συγγραφικὴ παραγωγή, ἀποκλεισμένης οὕτω πάσης ἐκ τῆς ἀτομικῆς ἰδιοφυίας καὶ συγκινήσεως ἐλευθέρου καὶ εὐχαιρινοῦς ἐργασίας, ἐνέχει χαρακτηριστικῶς εἰπεῖν ἱερὰ τὴν ὅν, ὅχι διότι κληρικοὶ ἀπετέλουν τὴν μεγάλην πλειονότητα τῶν συγγραφέων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ἀλλὰ κυρίως διὰ τὸ ἀκίνητον καὶ στενὸν εἰς τὴν παράδοσιν προσκεκολλημένον πνεῦμα αὐτῆς, τὰ δὲ προέοντα τῶν λογίων, κατὰ μέγα μέρος, ἔχουσι τεκτονικὴν μᾶλλον ἢ καλλιτεχνικὴν ἀξίαν. Καὶ

καθὼς τότε ἦθουν εἰς πλείστας ἑλληνικὰς ἢ ἑλληνίζουσας πόλεις, ὡς εἰς Ἰωάννινα, Σμύρνην, Πάτρμον, Κοζάνην, Ἀθῶνα, Μεσολόγγιον, Βουκουρεστίον, Ἰάσιον, Ἀμπελακίαν, Μίτσοβον, Κυθωνίαν, Χίον καὶ ἀλλαχοῦ, σχολεῖα, μόνα φωτῶρια καὶ κέντρα πάσης διανοητικῆς κινήσεως, οὕτω καὶ ἡ νεωτέρα ἑλληνικὴ φιλολογία ἀπὸ τῆς Ἀλώσεως μέχρι τῶν ἀρχῶν τοῦ παρόντος αἰῶνος, πλὴν τινῶν ἐξαιρέσεων, περιλαμβάνει ἔργα ὅχι δημιουργικῆς ἀλλὰ διδασκαλικῆς ἢ διδακταλικῆς τάξεως. Οἱ δὲ ταῦτα παράγοντες, διδάσκαλοι μᾶλλον ἢ συγγραφεῖς κατὰ τὴν ἀκριβῆ σημασίαν τῆς λέξεως, τὸ σκεδόν τῶν ἡγχιζόντων καὶ ἐπεράτων συνηθέστατοι ὡς ἱεροδιδασκαλοὶ ἢ ὡς ἱατροφιλόσοφοι. Σχεδὸν πάντες οἱ μαθητὴν τῶν γράμματα καὶ τὸν διδασκαλὸν μετερχόμενοι προεχειρίζοντο ἥτιον ἢ βράδιον εἰς κληρικούς, οἱ δὲ λαϊκοὶ παραμένοντες ἐκ τῶν λογίων καὶ εὐποροῦντες τὴν ἐπιστήμην τοῦ Ἀσκληπιοῦ, κατ' εὐλογον προτίμησιν, ἐσπούδαζον ἐν Ἑσπερίᾳ καὶ ἐξήκουον εἶτα. Τὰ ὅρια τῆς δράσεως ἀμφοτέρων ρυθμίζοντο ὡς συνέχοντο τότε· κληρικοὶ συνέτασσον ἱατροσόφια καὶ παντὸς εἶδους πραγματείας, καὶ ἱατροὶ συνέγραφον θεολογικὰς μελέτας καὶ βίους Ἀγίων. Οἱ Ἑλληνες ἐκ τῆς Ἀλώσεως φυγάδες διεχάραξαν τοὺς τρεῖς κυριώτατους κύκλους τῆς πνευματικῆς δράσεως τοῦ ἔθνους· τὸν φιλολογικόν, περιλαμβάνοντα τὴν ἐκδοσιν καὶ ἐρμηνείαν τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων συγγραφέων καὶ πᾶν ὅτι ἀνάγεται εἰς τὴν κλασικὴν ἀρχαιομάθειαν· τὸν θεολογικόν, ἀποτελούμενον ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐκ τῶν μετὰ τὴν ἐκκλησιῶν τῆς Ἀνατολῆς καὶ τῆς Δύσεως περιπλοκῶν θεολογικῶν ἐρίων καὶ τὸν πατριωτικόν, ἐν ᾧ περιχλείονται τὰ ἐκ τοῦ πόθου τῆς ἀπελευθερώσεως καὶ τῆς πραγματοποιήσεως τῆς Μεγάλῃς Ἰδέας ἐμπνεόμενα ἔργα. Εἰς τοὺς τρεῖς τοὺς κύκλους ἀνάγεται πᾶσα σχεδὸν καὶ ἡ μετὰ τοὺς πρώτους ἀπὸ τῆς Ἀλώσεως χρόνους ἐπὶ Τουρκοκρατίας παραγωγή, φέρουσα τὴν σφραγίδα ἄλλοτε μὲν φιλοσοφικωτέρου, ἄλλοτε δὲ σχολαστικωτέρου πνεύματος· ἐκδόσεις Ἑλλήνων συγγραφέων, γραμματικαί, ἱστορικαί, μαθηματικαί, πραγματεῖαι, φιλοσοφικαὶ διατριβαί, συγγράμματα κατὰ Λατίνων ἢ περὶ ἐκπορεύσεως τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, συναξάρια, λόγοι, ἐπιστολαί, ἡμερομηνιαί, ἐπιγράμματα κτλ. Βραδύτερον εἰς τοὺς τρεῖς τοὺς κύκλους ἀνάγεται καὶ ἡ γλωσσικὴ κύκλος, εἰς ἣν ἀνήκουν πᾶσαι αἱ ἐπιστολικαὶ διατριβαὶ καὶ ἄλλαι θετικώτεροι ἐργασίαι αἱ κατὰ καιροὺς γινόμεναι σχετικῶς πρὸς τὸ ζήτημα τῆς γραπτῆς γλώσσης ὑπὸ τῶν κατὰ καιροὺς λογίων, ἄλλων μὲν συντασσόμενων ὑπὲρ τοῦ ἀρχαιοπαράδοτου συστήματος, ἄλλων δὲ ὑπὲρ τῆς ζώσης γλώσσης τοῦ λαοῦ, καὶ ἄλλων ὑπὲρ μέσου τινὸς μίγματος ἐξ ἀρχαίων καὶ νεωτέρων στοιχείων.

Μακρὸς θὰ ἦτον ὁ κατάλογος τῶν λογίων

ἀνδρῶν, οἵτινες ἀπὸ τῶν χρόνων τοῦ Σοφianoῦ καὶ ἐκείθεν κατελίπον παιτοίας συγγραφάς ἢ διεφημισθήσαν ὡς ἀγαθοὶ διδασκαλοὶ. Ἀρκούμεθα μνημονεύοντες ἐκ τούτων, πλὴν τῶν ἤδη προμνησθέντων, τὸν ποιητὴν καὶ κωμωδιογράφον Μόσχον, τὸν νομοδιδασκαλὸν Διπλοδάκτατον, τὸν Μάξιμον Ἀγιορίτην, τὸν Τραχανιώτην, τὸν ποιητὴν Τριδῶλην, τὸν πολυγράφον Παχώμιον Ῥουτάνον, τὸν ἱεροκήρυκα Καρτάνον, τοὺς ἀσκητὰς Θεοφάνην καὶ Νεκταριον, τὸν Μαργαρίτιον, τὸν Δωρόθεον Μονεμβασίως κλπ., ἐν δὲ τῷ 17ῳ αἰῶνι τὸν πατριάρχην Λούκριν, τὸν Κορυθαλλέα, τὸν ἱεροκήρυκα Συρίγον, τὸν σφώτατον Ἀλλάτιον, τὸν Ἀθηναῖον Φιλαρῆν, τὸν Σκληρόν, τὸν Δοσίθεον Νοταρῆν, τὸν Α. Μυροκορδατον, Μελέτιον τὸν Ἰωαννίνων, τὸν Σουζουρήν, τὸν Ἰωάννην Κομνηνόν, ἱατροφίλοστον, φυσικομαθηματικόν, κληρικόν, ἱερογράφον καὶ οἰκονομικόν, σαφὲς ὑπόδειγμα τῆς πολυσχιδοῦς ἐνεργείας τῶν λογίων τῆς ἐποχῆς, καὶ ἄλλους· ἐν δὲ τῷ 18ῳ αἰῶνι καὶ τῷ ἀρχαίῳ 19ῳ τὸν μυθιστοριογράφον Ν. Μαυροκορδατον, τὸν ἐν τοῖς φιλοσοφικοῖς νεωτερίζοντα Ἀνθρακίτην, τὸν πατέρα τοῦ Κοραΐ, τὸν ζηλωτὴν τῆς ἀπλοελληνικῆς Δαμῶδον, τὸν Πολυειδῆ, πλαστοουργόν τῶν χρησμάτων τοῦ Ἀγαθαγγελοῦ βιβλίου περὶ ἐπὶ μακροῦς χρόνους ὑπέβρεψε τὰ περὶ ἐθνικῆς ἀποκαταστάσεως ἐννεοπονητήματα τοῦ δούλου Γένους, τὸν Λογίθετον, τὸν Ζήνον, τὸν Παπαδόπουλον Καμνηνόν, τὸν στρατιωτικὴν συγγραφεῖα Παπαζώλην, τὸν ἱερομάρτυρα Κοσμῆν, Χριστοδούλου τὸν Ἀκαρνανά, τὸν ποιητὴν Καϊσάριον Δαπόντεν, τὸν Κασοκαλιυτίτην, Μπαλάνον τὸν Βασιλόπουλον, τὸν ἱερικὴρυκα Κορνῆλιον, τὸν Χαβεΐραν, τὸν Μοισιόδακα, τὸν Φωτιάδην Ἀλμπρον, τὸν Πέζαρον, τὸν πολυμαθὴ Νικηφόρον τὸν Θεοτόκην δατὶς δ' αὖ τῶν ἐκκλησιαστικῶν λόγων τοῦ καὶ τῶν ἄλλων αὐτοῦ συγγραφεῶν τὰ μέγιστα συνετέλεσεν εἰς τὴν διάπλαιν τοῦ σήμερον γραπτοῦ καθαρῶντος ὕψους, τὸν Μοσχάνον, συγγραφεῖα ἀξίανανώτου Ποιητικῆς, τὸν χαλκέντερον Νικίζημον Ἀγιορίτην, τὸν κατὰ τοῦ Κοπερνίκου λαδρῶς ἀντεπεξελθόντα Σέργιον Μακράιον, τὸν Ἀθανάσιον Πάριον, τὸν ποιητὴν Μαυροκορδατον, τὸν Καταρτζήν καὶ Κοδρικῆν, πρωτοστατήσαντας ἐν τῷ γλωσσικῷ ἀγῶνι, τὸν μὲν ὡς ζηλωτὴν τῆς δημοτικῆς, τὸν δὲ ὡς σφοδρὸν ἀντικορραϊστήν, τὸν Γαλανόν, ἐνομαστὴν μεταφραστῆν τῶν Ἱνδικῶν ποιημάτων, τὸν Κοῦμαν, Δανιὴλ τὸν Κεραμέα, τὸν Νεόφυτον Δούκαν, τὸν Πύρον, τοὺς ποιητὰς Ῥίζον Νερούλιν καὶ Ἰακώβον Ῥαγκαδῆν, τὸν εὐσεβεστάτον Γεννάδιον, τὸν Οἰκονόμον τὸν ἐξ Οἰκονόμων, τὸν Φαρμακίδην, τὸν σφοδρὸν Κερκυραῖον Μουστουζοδῆν, τὸν Κωσταντῆν, τὸν Δανιὴλ Φιλιππίδην, ζηλωτὴν τῆς ἀπλοελληνικῆς, ἐν τῇ ὁποίᾳ συνέγραψε τὴν «Γεωγραφίαν» αὐτοῦ, ἐκδοθεῖσαν τὸ 1791, ἔργον

διδασκαλὸν ἐμοῦ καὶ λογοτεχνικόν, «τὸ πρῶτον περὶ ἐργον, κατὰ τὴν κρίσιν βιογράφου αὐτοῦ, ἐνθα αἱ περὶ ἐλευθερίας καὶ δουλείας διακηρυχθεῖσαι ἀρχαί, αἱ περὶ πολιτικῆς οἰκονομίας, αἱ περὶ εἰλικρινοῦς πολιτικῆς, αἱ περὶ ἀρετῶν τῶν πολιτικῶν, αἱ περὶ ἀληθοῦς ἀγάπης τῆς πατρίδος, ἐκτίθενται ἐν σκιαγραφίᾳ διδασκαλικῇ καὶ ζωηροτάτῃ». Ἀλλὰ δύο εἶναι οἱ ἄνδρες, οἱ κερυφαῖοι διδασκαλοὶ καὶ συγγραφεῖς, οἱ λαμπρῶς συγκεφαλαιοῦντες ἐν τοῖς ἔργοις αὐτῶν πᾶσαν τὴν ἐργασίαν τῶν προγενεστέρων καὶ συγχρόνων λογίων ἐν ἐπιζήλῳ τελειοῦντι, ἀσυγκρίτως δὲ ὑπέρτεροι πάντων τούτων ἀναδειχθέντες λόγῳ εὐρυτητος καὶ βαθύς γνώσεων, ἐλληνικῆς σοφίας καὶ συγγραφικῆς δεξιότητος, ὁ Εὐγένιος Βούλγαρις καὶ ὁ κατὰ τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν ἐπ' ἀντιθέτως ἐτι βαθύτερος ἱσταμένος Ἀδαμαντίος Κοραΐς. Ὁ Εὐγένιος Βούλγαρις ἐξεδίδασκεν ἐν Ἰωαννίνοις, ἐν Κοζάνῃ, ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἐν Ἀθῶνι. Καὶ διδασκὼν καὶ συγγραφῶν καὶ συζητῶν ποικίλα ζητήματα ἀνεκίνησε καὶ παρίσταται ὡς πρότυπον πανδαιμόνιος σοφοῦ, ἐν παντὶ σχεδὸν κλαδῷ τῆς φιλοσοφικῆς καὶ φιλοσοφικῆς γνώσεως δοκιμαζόμενος διὰ μεγαλεπήβολων ἐργῶν τὴν ἀκόματον τοῦ πνεύματος αὐτοῦ δραστηριότητα. Μαρτύριον τούτου παρέχει ὁ μέγας κατάλογος τῶν πρωτοτύπων ἢ ἐν μεταφράσει ἔργων τοῦ φιλοσοφικῶν, θεολογικῶν, φυσικομαθηματικῶν, γραμματικῶν, ῥητορικῶν, ἐπιστολικῶν, πατριωτικῶν, κριτικῶν, ποιητικῶν, ἐν οἷς ἐξαιρετικῇ κατέχει θέσιν ἡ ἐκπληττοῦτα μεταφράσις τῆς Αἰνείας καὶ τῶν Γεωργικῶν τοῦ Βιργιλίου εἰς ἀρχαίους ἑξαμέτρους. Ἀλλὰ τὴν ἑκτατον εὐρυμάθειαν αὐτοῦ ὁ Βούλγαρις δὲν ἐχρησιμοποίησεν εἰς τρόπον ὥστε νὰ ἀπέβῃ αὕτη καὶ πρῶτος πρακτικῶς τῆς τινὲς ὠφελείας εἰς τὸ ἔθνος· αἱ συγγραφαὶ αὐτοῦ ὑπερέβαινον τὰς πνευματικὰς χρεῖας τοῦ καιροῦ ἐκείνου, ὑπολείπονται δὲ τῶν διανοητικῶν ἀναγκῶν τῆς καθ' ἡμᾶς ἐποχῆς· ὥστε καὶ προσφύως παρεβλήθησαν ὑπὸ ἡμετέρου συγγραφῆως «πρὸς ὕψιτενας κυπαρίσσους ἐμποιοῦσας μὲν κατὰ πλῆθος διὰ τὸ ἐξάκτιστον μέγεθος, ἀλλ' οὐδὲνα φεροῦσας καρπόν». Ἐξ ἐναντίας ὁ ἀληθέστερον σοφὸς Κοραΐς ἐγνώριζεν ὅτι νὰ χρησιμοποιήσῃ τὰ ἐξαιτῆα χαρίσματα τῆς διανοίας καὶ τῆς καρδίας αὐτοῦ ὡς οὐδεὶς ἄλλος πρὸ αὐτοῦ καὶ μετ' αὐτοῦ ἐπὶ φωτισμῷ καὶ ὠφελείᾳ τοῦ ἔθνους. Ἐμὲρρωτε χαρακτηρὰ λόγου ἰκανῶς δημοτικῶς στοιχειᾶ περιεχόντα, ὅπως μὴ καθίσταται ἀπρόσιτος εἰς τοὺς πολλούς, φιλοκλῶς δὲ σαφὴ καὶ καθαρὴν, ὥστε καὶ τὰς καρδίας νὰ συγκινήσῃ καὶ νὰ μὴ προσκρούῃ κατὰ τῆς προλήψεως, τῆς ἰσχυρότερον τότε κρατούσης μεταξὺ τῶν λογίων, περὶ τῆς βαρβαρότητος τῆς δημοτικῆς γλώσσης, ὡς καὶ ὁ ἴδιος Κοραΐς ἐπίστευε. Μὲ τοιαύτην ἰσχυρῶς ἐπενεργοῦσαν τῆς ἐλληνικῆς ψυχῆς γλῶσσαν συνώδευσε τὰς ὑπ' αὐτοῦ γενομένας ἐκδό-

σεις τῶν ἀρχαίων ἑλλήνων συγγραφεῶν δι' ἐμμερονεστάτων προλεγομένων περὶ παιδείας, γραμμάτων ἀγωγῆς, ἀρετῆς, ἐξήλεγχες τὰ σφάλματα τῶν πρὸ αὐτοῦ καὶ ἐπ' αὐτοῦ λογίων, ὑπέδειξε νέον τρόπον πρὸς μεταρρύθμισιν τοῦ τῶς κρατοῦντος εκπαιδευτικοῦ συστήματος τῆς παραδόσεως τῆς προγονικῆς γλώσσης, ἀνέφλεξε διὰ τῶν πατριωτικῶν αὐτοῦ κηρυγμάτων καὶ νοουσιῶν ἐν τοῖς στήθεσι τῶν ὁμοειδῶν τὸν ἔρωτα τῆς ἐλευθερίας, ὑπῆρξεν ἐν συνόλῳ εἰπεῖν καὶ τιμᾶται ἔτι ὡς «διαπρεπέστατος ἀντιπρόσωπος, κατὰ τὸν χαρακτῆρισμὸν ἱστοριογράφου τινός, τῆς ἱστορικῆς διανοίας, παιδεύσεως καὶ σοφίας, ἀντιπροσωπεύων μὲν ταύτην παρὰ τῇ Εὐρώπῃ, ἡγεύμενος δὲ αὐτῆς τῆς τελειοτέρας πνευματικῆς παιδεύσεως τοῦ ἔθνους, τὸ μὲν διὰ τῆς μεταγγίσεως τῆς εὐρωπαϊκῆς παιδείας εἰς τὴν ἑλληνικὴν πατρίδα, τὸ δὲ διὰ τῆς χρησιμοποίησεως αὐτῆς ταύτης τῆς πατρίδος παιδεύσεως καὶ τοῦ πλούτου τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς φιλολογίας ὑπὲρ τῆς ἐθνικῆς ἀναμορφώσεως».

Θεωροῦντες ἤδη τὴν νεωτέραν ἑλληνικὴν φιλολογίαν ὅχι τόσο ὑπὸ τὴν σφῶς διδακτικὴν, ἀλλὰ μᾶλλον ὑπὸ τὴν λογοτεχνικὴν αὐτῆς ὄψιν, ὡς μέσον συγκινήσεως καὶ καλοαθητικῆς τέρψεως καὶ τῶν πολλῶν καὶ τῶν ὀλίγων δι' ἔργων ἁρμονικῶς συνενουντων τὸ σημαντικὸν τῆς εὐσείας πρὸς τὸ κάλλος τῆς μορφῆς, δεύομεν ἰδιαιτέρως μνείας νὰ ἀξιώσωμεν τοὺς Κρητὰς καὶ Ἑπτανήσιους ποιητὰς καὶ πεζογράφους. Μετὰ τὴν «Ἀλυσιν καὶ ἀπὸ τῆς γενναίας ἀποπειρας τοῦ ἐκ Κερκυρᾶς Σοφianoῦ πρῶτον αὐτοῖ ἀνέλαβον ἐναντίον τῆς ἐν τῷ συστήματι τοῦ γραπτοῦ λόγου κρατούσης παραδόσεως, νὰ μορφώσωσι καὶ φωτίσωσι τὸν λαὸν διὰ συγγραφῶν πρωτοτύπων ἢ καὶ ἐν μεταφράσει ἢ ἐλευθερὰ παραφράσει, γεγραμμένων ἐν ἀπλουστερά καὶ κοινῶς καταληπτῇ γλώσσῃ ἢ καὶ πιστῶς βασιζομένη ἐπ' αὐτοῦ τὸ λαϊκὸν ἰδιώματος, ἀλλὰ συγγραφεῶν ἐξηγουμένων ὅσον ἦτο τότε δυνατόν διὰ τῆς τέχνης καὶ γνησίως ἐσφραγισμένων διὰ τῆς φιλολογικῆς ἀρετῆς. Κορυφαῖοι τῶν πεζογράφων τούτων, οἵτινες πρέπει νὰ θεωρηθῶσιν ὡς οἱ πρόδρομοι τοῦ βραδύτερον ἐπικρατήσαντος καθαρεύοντος λόγου (ἂν καὶ οὗτος χειριζόμενος ὑπὸ ἀρχαιοφίλων ὑπερμέτρως συγγραφεῶν ὅπως ἀπεμακρύνθη τῶν ὁρίων ἐν οἷς περιεκλείσθη σφῶς ὑπ' αὐτῶν), ἀνομολογοῦνται ὁ μοναχὸς Ἀγάπιος ὁ Λανδός, ὁ συγγραφεὺς τῆς «Ἀμκρητιλῶν Σωτηρίας», ὁ Ἠλίας Μηνιάτης, ὁ τῶν «Ἑκκλησιαστικῶν διδαχῶν» ῥήτωρ, καὶ ὁ Φραγκίσκος Σικεῦρος, ὁ ἐκπονήσας τὴν «Ῥητορικὴν», ἀκμάσαντες κατὰ τὸν 17ον αἰῶνα. Ὁ μοναχὸς Ἀγάπιος ὁ Κρήτης, γράφει πού εὐλόγως ὁ Βερναρδάκης, ἐξέδωκεν ἐκκλησιαστικὰ βιβλία εἰς μέγα πλῆθος ἐν Βενετίᾳ, ἅτινα καὶ σή-

μερον ἀκόμη φέρονται εἰς τὰς χεῖρας τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ, εἰς τοῦ ὁποῦ τὴν ἠρησκευτικὴν οἰκοδομὴν συνετέλεσαν ἀσυγκρίτως πλείονον παρὰ τὰ κατ' εἶδος μὲν μακαρονικά, κατ' εὐσίαν δὲ ἐπιδεικτικά καὶ γυμναζώσεως πιστεῶς θεματογραφήματα τῶν παλαι καὶ νῦν ἱεροκηρύκων. Λαμπρὰ καὶ μοναδικὴ ἐξάφρασις τοῦ κανόνος τούτου ὑπῆρξεν ὁ Ζακύνθιος Μηνιάτης· ἀλλ' οὐδεὶς κατωρθώσε νὰ πλεῖξη τὴν κοινὴν φράσιν τοῦ λαοῦ μὲ τὴν τέχνην καὶ ἁρμονίαν καὶ ν' ἀνυψώσῃ αὐτὴν εἰς ἀληθῆς ῥητορικὴν ὕψος, ὅσον ὁ Κρήτης Σικοῦρος». Ἁλλὰ τελειότερον τῶν πεζογράφων ἐργασθέντες οἱ Κρητῆς ποιηταί, ἀπὸ τῆς 15ης μέχρι τῆς 17ης ἐκατονταετηρίδος, ἀνέδειξαν ἐν τῷ διαστήματι τούτῳ πλυσυνοτάτην ποίησιν, ὁρικὴν, ἐπικὴν καὶ δραματικὴν, ἥτις, ἂν καὶ κατ' εὐσίαν μιμησις τῆς ἀνθούσης τότε Ἱταλικῆς φιλολογίας, ὑπέστη ὅμως εὐτυχῶς τὴν τοιαύτην ξενικὴν ἐπίρροον, εἰς τὰ τελειότερα δι' αὐτῆς προΐοντα καὶ ὑπερέβη τῶν ἐμπνευσεῶν τῆς τὰ πρότυπα Ἀρκαὶ νὰ αναφέρωμεν ἐκ τούτων τὴν εὐκρινεστάτην ἐποποιίαν τοῦ «Ἑρωτοκρίτου», τὴν χάριεσαν «Βοσκοπούλαν» τοῦ Δριμυτικοῦ, τὸν πολλαχῶς κατὰ ζῆλον τοῦ Δάντη γεγραμμένον «Ἀπόκοπον» τοῦ Μεργαῆ, τοὺς ατεχνωτέρους στίχους τοῦ Μπουναλῆ, καὶ τὸ Κρητικὸν Θέατρον, περιλαμβάνον ἀξιοσημείωτα ἔργα, τὸν «Σταθὴν», τὸν «Ἰούπαριν», τὸν «Δογγίνον» καὶ τὸ ἀριστοῦργημα τοῦ εἶδους, τὴν «Ἑρωφίλην» τοῦ Χερτατοῦ. Μεγίστη δὲ ὅα ἦτον ἡ ῥοπή τῆς Κρητικῆς ποιήσεως, οὕτω λαμπρῶς χωρούσης, ἐπὶ τῆς ἀναπτυξεως τῆς νεωτέρας ἑλληνικῆς φιλολογίας, ἂν μὴ ἀνεκοπτεν ἐκείνην ἢ τὴν Ἑνετικὴν διαδεχθεῖσα Τουρκικὴ κατὰκτησις. Ἀλλ' ἡ ξενικὴ ἐπίρροη δὲν καταφάνεται μόνον εἰς τὰ Κρητικὰ ποιήματα, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰ τῆς Στερεᾶς καὶ πρὸ πάντων τῶν Νήσων ἡμετέρα προΐοντα τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ὑποδεέστερα τῶν Κρητικῶν κατὰ τὴν τεχνικὴν ἄξιαν, ἀλλ' ὑπὸ ἱστορικὴν καὶ γλωσσικὴν ἐπιψιν περισπούδαστα. Πρὸ τῆς Ἀλώσεως ἔτι καὶ μετ' αὐτήν, καθ' ἣν δὲ περίοδον χρόνου οἱ Ἕλληνες πρόσφυγες μετέβιδον εἰς τὴν Δύσιν τὰ Ἑλληνικὰ γράμματα, ἡ φραγκικὴ ἐπιδράσις ζωηρῶς κατεφάνετο εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἐν ταῖς χώραις ἐκείναις ἰδίως οἵτινες διετέλουν ὑπὸ τὴν Φραγκικὴν κυριαρχίαν. Τὰ γνωστότερα στιχοῦργήματα, ἐφ' ὧν εὐρίσκεται χαραγμένη τῆς ἀμέσου ἢ ἐμμεσεωτέρας ἐπιδράσεως ταύτης ἡ σφραγίς, εἶνε τὸ «Χρονικὸν τῶν ἐν Μωρέᾳ πολέμων τῶν Φράγκων» ἢ ἀνέκδοτος ἐστὶ «Θησῆς» πιστὴ μεταφράσις ἑμμενύμου ἔργου τοῦ Βοκκακίου, σημαντικὸν μνημεῖον γλώσσης, μετὰ τοῦ τέλους τοῦ 16ου καὶ τῶν ἀρχῶν τοῦ 17ου αἰῶνος γράφειν καὶ τηροῦν μέσθιν τινὰ θέσιν μετὰ τοῦ «Χρονικοῦ» καὶ τῶν ποιημάτων τοῦ Ἑρωτοκρίτου καὶ τῆς

Ἐρωφίλης· ἡ «Ἱστορία τοῦ Πέ τῆς Σκωτίας καὶ τῆς Ῥηγίσσης τῆς Ἐγκλιτέρας» καὶ τὰ ἀρχαιότερα τούτων, ὁ «Πόλεμος τῆς Τρωάδος», ἡ «Διήγησις Φλωρίου τοῦ Πανετυχοῦς καὶ κόρης Πλατίτζι Φλώρης»· ἡ «Διήγησις Πελθάνδρου τοῦ Ῥωμαίου καὶ Χρυσάντας», «ἡ Ἀγάπη τοῦ Λιθύστρου καὶ τῆς Ρεδάμνης» τὰ «Κατὰ Καλλίμαχον καὶ Χρυσερρέτην» κτλ., περὶ ὧν ἐγένετο λόγος ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς Ῥυζαντινῆς φιλολ. Ὁ φραγκικὸς οὗτος βίος βαθύτατα ἀφῆκε τὰ ἔργα τοῦ ἐν ταῖς νήσῃς, ὡς ἐν Κύπρῳ καὶ Ῥόδῳ διὰ τοῦτο καὶ αὐτέθι, πλὴν σιγῆς χυρηνμάτων ἀνηκόντων εἰς γνωστὰς σιγουργούς, ἐπεὶ τὰ τοῦ Ἐμμανουὴλ Γεωργιλᾶ περὶ τοῦ «Θανατικοῦ τῆς Ῥόδου» κτλ., ἀνεφύη καὶ ἤκμασε δημοτικῇ ποιήσει, τῆς ὁποίας ὑπερέχου ποιητικῆς ἀξίας δείγματα εἶνε τὰ ὑπὸ τοῦ γερμανοῦ Βάγνερ ἐκδοθέντα ἐρωτικά τραγυδία τῆς Ῥόδου καὶ μετὰ τούτων αἱ σειραὶ τῶν μυθῶν καὶ ἱστορικῶν ποιημάτων, τῶν ἀναφερομένων εἰς ἄλλους δημοτικῶν ἥρώων καὶ εἰς σημαντικὰ ἐπεισόδια τῆς πατρίδος ἱστορίας, οἵτινες ἀποτελεῖσι τοὺς καλουμένους κύκλους, τῶν ἐποῶν διὰ τὴν ἱστορικὴν σημαντικὴν καὶ τὴν πανελληνίαν διαδοσιν προσέχει· ὁ Ἀκριτικός. Ἐκ τῶν κύκλων τούτων, ἰδίᾳ δὲ τοῦ Ἀκριτικοῦ, παρήχθησαν κατὰ τὸν μεσαῖον ἀποποιεῖται τῶν ἐποῶν ἡλλοιωμένα καὶ διεσκευασμένα μεταγενεστέρως ἐπὶ τὸ λογιώτερον καὶ ἀκαλοιοθητότερον ὑποδείγματα γινώσκουμεν τὰ περὶ Βασίλειου Ἀκριτά περιουθέντα ἐκτενῆ ποιήματα. Γενικῶς εἰπεῖν ἡ Ῥυζαντινὴ ποίησις περιλαμβάνει ἡ δουλικὰς ἀπομιμήσεις τῆς ἀρχαίας ποιήσεως ἢ ἐλευθεριώτερας ἐμπνεύσεις ἐκ τοῦ βίου καὶ τῶν παραδόσεων τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος. ἢ ἀναπλάσεις ἐκ τῆς Φραγκικῆς φιλολογίας καὶ ζωῆς. Τῶν εἰδῶν τούτων ἐξηκολούθησεν ἡ καλλιέργεια καὶ μετὰ τὴν 15ην ἑκατονταετηρίδα, ὡς δῆλον ἐκ τῶν ἀρχαιογλωσσῶν στίχων τῶν Κρητικῶν ποιημάτων καὶ τῶν δημοτικῶν ἀσμάτων. Ἀλλὰ τὸ πρῶτον μετὰ τὸν 15ον αἰῶνα ἀναφαίνεται ἡ καθαρὰ δημιουργία Μούσα, ἡ ἀρεστότερος ποίησις τῶν ἀρματωλῶν καὶ κλεφτῶν διὰ ταύτης καὶ μόνης, συνθεθειμένης κατὰ τὸ πλεῖστον ἐν τῷ ἐθνικῷ δεκαπεντασουλῶν στίχῳ, οὗτινος γίνεται χρῆσις ἀπὸ τῆς Ῥυζαντινῆς ἐποχῆς, ἐμπρεπῶς ἐκφράζεται ἡ ἑλληνικὴ ψυχὴ, ἡ ἀδούλωτος καὶ ἀγέρωχος, ἐν ὅλῃ αὐτῇ τῇ πολεμικῇ ἀλκῇ καὶ τῇ κατὰ τῶν τυράννων ὀργῇ καὶ τῇ ἀγάπῃ πρὸς τὴν ζωὴν καὶ πάσας τὰς ἠθικάς καὶ κοινωνικάς αὐτῆς ἐκδηλώσεις, ἰδίᾳ δὲ τῷ ἔρωτι πρὸς τὴν ἐλευθερίαν. Τὰ δημοτικὰ ταῦτα ἔσματα, κυρίως δὲ τὰ εἰς τὴν παγκοινῶς ἐννοουμένην νεώτεραν ἑλληνικὴν γεγραμμένα Ἠπειρωτικά, μόνον ὑπενθυμίζουσιν ἐν τισὶ κατὰ τὰ τὸ πνεῦμα καὶ τὴν ἑκφρασίαν, ἀντιθέτως πρὸς τὴν λοιπὴν ἐπὶ Τουρκοκρατίας σχολαστικὴν παραγωγὴν, τὸ ἀπὸ αἰῶνων

διακοπὴν νῆμα τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς ποιήσεως, συνετελέσαν δὲ ταῦτα πλεῖστον πάντες ἑτέρου στοιχείου πρὸς τὴν πολιτικὴν ἀναγέννησιν τοῦ ἔθνους, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὴν δημιουργίαν ποιήσεως, τῆς ὁποίας τὸ οἰκοδομηματὸν δὲν συνετελέσθη ἐτι, ἀλλὰ τῆς ὁποίας τὰ πρῶτα στερεὰ θεμέλια ὑπέθηκεν, ὑπὸ τὴν κλαγγὴν τῶν ὅπλων τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως, ὁ Ζακύνθιος Σκληρός. Πρὸ αὐτοῦ ὁ ἐκ Μακεδονίας Ἀθανάσιος Χρηστόπουλος καὶ ὁ ἐξ Ἠπείρου Ῥηλαρὰς οὐ μόνον διὰ τῶν γλωσσικῶν θεωριῶν, ἀλλὰ καὶ διὰ τῶν ποιητικῶν αὐτῶν ἔργων ὑπέδειξαν τὰς γνώμας τῶν περὶ τῆς ἀναπτύξεως τῆς νεωτ. ἑλλ. φιλολ. ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ζωντανῆς γλώσσης. Ἀλλ' ἐπὶ τῇ βάσει τῆς γλώσσης ταύτης, τελευτώντες τοῦ Ἰησοῦ αἰῶνος, καὶ συνέγραψαν καὶ εἰργάσθη καὶ ἐμαρτύρησαν καὶ ἐθριάμβευσαν ἐν τέλει ὑπὲρ τῶν ἰδεῶν αὐτοῦ ὁ ποιητὴς καὶ πρωταθλητὴς τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Γένους Ῥήγας ὁ Φερραίος ἢ Μελεστινῆς. Πᾶσι ἀπερίτεχνος ποίησις τοῦ Ῥήγα ὄχι τῶσον εἰς αἰσθητικῆς περιωπῆς, ὅσον ἐκ τῆς ἐθνικῆς ἀστικῆς αὐτῆς ἐνεργείας ἐξεταζομένη μεγάλῃ πρέπει νὰ κληθῇ, καὶ δικαίως οὗτος ἐθεωρήθη ὡς «ἐξ ὧν καὶ ἔργῳ ἀμειώτερον καὶ ἐρασιγνώτερον ἢ ὁ Κροῆς ἐνεργήσας ὑπὲρ τοῦ μεγαλείου τοῦ ἔθνους».

Καὶ ἐνταῦθα λήγει ἡ ἐκθεσις τῆς πνευματικῆς δράσεως τοῦ ἔθνους ἐκ τῆς γενικωτέρας καὶ χαρακτηριστικωτέρας ἀπόψεως αὐτῆς ἀπὸ τῆς Ἀλώσεως μέχρι τῆς ἀποκαταστάσεως τοῦ νέου Ἑλληνικοῦ βασιλείου. Ἐντεῦθεν ἄρχεται διὰ τὴν Ἑλλάδα νέα περίοδος διανοητικῆς ἐνεργείας τῆς ὁποίας ἡ ἐξελίξις μετ' ὅλην τὴν κίνησιν καὶ τὴν εἰς τινὰς κλάδους ἀξιοσημειώτερον ἐπίδοσιν αὐτῆς, δὲν προσέβη ἐτι ἐπὶ τοσοῦτον ὥστε νὰ διακριθῇ ἐξ ἐκλεκτοῦ τῆς ἐπὶ Τουρκοκρατίας εἰς αὐτοτελές τι ἐπὶ καινῶν βίσεων δημιουργήμα. Διὸ καὶ τὴν ἐνεργεῖαν τούτων ἀρκουμένα συνοπτικώτατα ὑποδεικνύοντες μὲν, δίχως νὰ ἐκταθῶμεν εἰς μνείαν τῶν πολλῶν καὶ πολλὰς ἀξίων λόγου συγγραμμάτων φιλολογικῶν ἢ κυριώτερον καλλιτεχνικῶν ἔργων. Ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ παρόντος αἰῶνος ἡ Ἰόνιος Ἀκαδημία βραδύτερον δὲ καὶ τὸ ἐπὶ Ὀθωνος συσταθὲν ἐν Ἀθήναις Πανεπιστήμιον, ὑπῆρξαν τὰ δύο ἐπισημότερα κέντρα ἐν οἷς μετέδωκαν τὰ φῶτα τῆς παιδείας ἢ ἠντήσαν τὰ πρῶτα τῆς γνώσεως νάματα διαπρεπεῖς λόγιοι, οἵτινες καὶ ἔβηκαν παρ' ἡμῶν τὰς βάσεις τῶν διαφόρων εἰδῶν τῆς πνευματικῆς ἐρεύνης καὶ παραγωγῆς ἢ καὶ ἄλλως πως συνέτειναν εἰς τὴν πρόσδον αὐτῶν ὡς λ.χ. ὁ Οἰκονομίδης τῶν «Λοκριανῶν» ὁ Κ. Ἀσώπιος, ὁ Μαυροφρύδης, κλ., οἵτινες ἢ κατέλιπον ἢ ἐξακολουθεῖσιν ἐτι παρέχοντες συμβολὰς καὶ μελετήματα ἀναγόμενα εἰς τὰ διάφορα εἶδη τῶν περὶ τὴν κλασικὴν φιλολογίαν καὶ τὴν ἀρχαίαν καὶ νεωτέ-

ραν ἑλληνικὴν γλῶσσαν κρίσεων καὶ ἐρευνῶν, ἢ κατέγιναν εἰς φιλοσοφικάς, ἀρχαιολογικάς καὶ ἱστορικές μελέτας καὶ χρονολογικάς ἐπιστάσεις, λ. χ. ὁ Σ. Χαμπέλιος, ὁ Πασπάτης, ὁ Ρωμανός, ὁ Νεροῦτσος, ὁ Κ. Παπαρηγόπουλος, ὁ Σ. Τρικουπῆς, ὁ Βρυῖλος, ὁ Ν. Δραγουμῆς, πλὴν ἐκαίνων τῶν ὁποίων ἡ ἐργασία, ἀνήκουσα εἰς καθαρῶς ἐπιστημονικὸν κύκλον, πρέπει νὰ θεωρηθῇ ἄσχετος πρὸς τὸ παρὸν διάγραμμα, ἐν τῷ ὅποιῳ ἀφ' ἑτέρου μᾶλλον προσήκει ἡ θέσις τῶν τῆς δημοκρατικῆς φιλοσοφίας λογογράφων καὶ ποιητῶν, ὅποιοι π. χ. ὁ Ἰω. Χαμπέλιος, ὁ Κάλβος, οἱ Σούτσοι, ὁ Βαλαωρίτης, ὁ Παγκαδῆς, ὁ Τούλιος Τυπάλδος, καὶ οἱ λοιποὶ ἐν Ἀθήναις. Κωνσταντινουπόλει καὶ Ἰπτανήσῃ εἰς πεζὸν ἢ ἐμμέτρον λόγον συγγραφεῖς, οἵτινες μεταχειρίζονται τὴν καθαρεύουσαν ἢ τὴν δημοτικὴν γλῶσσαν, ἄλλοι ἄλλως μιγνύοντες τὰ στοιχεῖα τὰ συναποτελοῦντα ἀμφοτέρως. Αναλυτικὴ ἐξιστόρησις καὶ μετ' ἀκριβείας χαρακτηρισμὸς τῆς συγχρόνου φάσεως τῆς νεωτ. ἑλλήν. φιλοσ. ἐν ᾧ χωρῇ διαθέτουσιν αἱ στήλαι αὗται δὲν ἴα καθίστατο δυνατόν. Ἐν τέλει ἀπλῶς μόνον παρατηροῦμεν ὅτι ἡ σύγχρονος αὕτη φάσις, ὅν καὶ κατὰ πολλὰ παρίσταται ἀκόμη ἑλλενισμός, οὐχ ἦντο καὶ εἰς πολλὰ φαίνεται ὡς ἐμψυχουμένη ὑπὸ νέου ζωοποιῶν πνεύματος ὥστε νὰ μὴ χαρακτηρισθῇ ὡς ἀερολογικὸν ζυνειροπέδος ὁ ἐπαναλαμβάνων τοὺς πατριωτικοὺς λόγους τοῦ Δανιὴλ Φιλίππιδου «Μόλεν τοῦτο τὸ ἑλληνικὸν πνεῦμα ὅπου ἐμψύχωνε τοὺς προπατοράς μας, ἕνας πολυχρόνιος ζυγὸς ὅπου ζῶναι ὅλα καὶ νεκρῶναι, δὲν ἠμπέρεσε νὰ τὸ σβύσῃ· δὲν προσμένει παρὰ ἕνα αἶσιον ἔννεμον νὰ πνεύσῃ διὰ νὰ ἀνάψῃ καὶ νὰ λάμψῃ πάλιν εἰς τὸ θεᾶτρο τοῦ Κόσμου». [Κ.Π.]

Ἑλληνικὴ φιλοσοφία. Βλ. Φιλοσοφία.

Ἑλληνικὴ χερσονήσος. Οὕτω καλεῖται ὑπὸ πολλῶν γεωγράφων ἡ ἐν τῇ Μεσογείῳ μεγάλη ἀνατολικὴ χερσονήσος τῆς Εὐρωπαϊκῆς ἡπείρου, ἡ ὀρεχόμενη ἐκ Δ. ὑπὸ τῆς Ἀδριατικῆς θαλάσσης καὶ τοῦ Ἰονίου Πελάγους, ἐξ Δ. ὑπὸ τοῦ Αἰγαίου Πελάγους, ὑπὸ τῆς θαλάσσης τοῦ Μαυραῶ (Προποντιδὸς) καὶ ὑπὸ τῆς Μαύρης θαλάσσης (Εὐξείνου Πόντου), καὶ χωριζομένη ἀπὸ τοῦ κορμοῦ τῆς Εὐρωπαϊκῆς ἡπείρου διὰ τοῦ Κάτω Δουιᾶδου καὶ τοῦ παραποταμίου τούτου Σάβα, καὶ τοῦ ἐκβάλλοντος εἰς τὸν Σάβαν ποταμοῦ τῆς Κροατίας Κούλας. — Ἡ Ἑλ. Χερσ. κατὰ τὴν τελευταίαν πρὸ πάντων ἐκατονταετηρίδα γενομένη ὑποκειμένην γεωγραφικῶν, ἐθνολογικῶν καὶ πολιτικῶν ἐν γένει μελετῶν, ἕνεκα τῆς πολιτικῆς αὐτῆς θέσεως ἐν Εὐρώπῃ, καὶ τῶν πρὸς ἀλλήλους σχέσεων τῶν ἐν αὐτῇ εἰκουσῶν φυλῶν, ὀνομάζεται ἐν τοῖς πολιτικοῖς καὶ γεωγραφικοῖς συγγράμ-

μασι διὰ διαφόρων συνήθως περιληπτικῶν ὀνομάτων· οὕτως ἄλλοι μὲν τῶν συγγραφέων ὀνομάζουσι ταύτην Ἑλληνικὴν Χερσονήσον, ὡς ἐκ τῶν ἐν αὐτῇ περιλαμβανόμενων Ἑλληνικῶν χωρῶν, ἄλλοι Βαλκανικὴν, διὰ τὴν ἐξ ἑλληνίζουσιν εἰ τῶν Ἑλλήνων εἰς χερσὸν τοῦ Αἰμου, ἄλλοι Ἰλλυρικὴν, ἄλλοι Τυρκοελληνικὴν, ἄλλοι Ἑλληνοσλαβικὴν, ἄλλοι Θρακοελληνικὴν.

Μέγιστον μῆκος ἡ Χερσ. ἔχει ἀπὸ Δ. πρὸς Α. 1125 χιλίμ. καὶ μέγιστον πλάτος 400 ἐμβαδὸν δὲ περὶ τὰ 578,658 τετρ. χιλίμ. — Ἡ ποσειδὼν δὲ ἐπὶ καθ' ὅλου εἰπεῖν εἶναι χώρα ὀρεινὴ, ἀνώμαλος λίαν καὶ κατατετηγμένην ἔχουσα ὀρεσγραφικὴν καὶ ὕδρογραφικὴν συστήμα, καὶ σχῆμα πελωμετρικὸν καὶ ἀκανόνιστον. — Τὰ ὄρη τῆς Χερσονήσου, πλὴν τῶν Βαλκανίων (Αἰμου), ἅτινα διατεμνύσι τὸ ἀνατολ. αὐτῆς τμήμα, διαχωρίζοντα τὴν Βουλγαρίαν ἀπὸ τῶν Θρακικῶν χωρῶν (Ὁρ. ἐν λ. Αἶμος). δὲν ἀποτελοῦσιν ὡς τὰ τῶν λοιπῶν δυο χερσονήσων τῆς Μεσογείου, Ἰσπανικῆς καὶ Ἰταλικῆς, συνεχεῖς μακρὰς θειράδας συνεχόμενας πρὸς κοινὸν τινα κέντρον, ἀλλὰ διακρίνονται, ἀποτελοῦντα μεμονωμένα συστήματα. Ἡ ὑψηλότερα καὶ μεγαλειτέρα κατ' ἔκτασιν ὀρεινὴ χώρα τῆς Χερσ. καίτοι ἐν τῷ κέντρῳ περιῖπου αὐτῆς ἀποτελοῦσα εὐρύτατον ὀρεπεδίον, εἰς τοῦ ὅποιου τὸ ΝΔ ἄκρον κορυφῶνται τὸ ὑψηλότερον θεωρούμενον ὄρος τῆς Χερσ. τὸ Σαρ Δάγ, ὁ Σαδὸρος τῶν ἀρχαίων (ὕψ. 8050)· συνέχεται δὲ πρὸς τοῦτο ἐξ Α. ὁ Αἶμος καὶ ἐκ Ν. ἡ Ροδόπη διὰ τοῦ ὑψηλοῦ ὄρους Ρίλου (ὕψ. 2750 μ.). Πρὸς τὴν ποικιλίαν δὲ τοῦ ἐδάφους ἀνάλογος εἶναι καὶ ἡ τῶν ἐν αὐτῇ οἰκούντων ἐθνῶν, ὧν κυριώτατα εἶναι οἱ Ἕλληνες, Ἀλβανοί, Τούρκοι, Ῥωμιοὶ, Σλαῦοι εἰς οὓς ὑπάγονται καὶ οἱ τῆν Χερσ. οἰκούντες Σέρβοι, Βόσνιοι, Ἑρζεγοδίνιοι, Μαυροβούνιοι καὶ Βουλγαροί. Τὰ ἔθνη δὲ ταῦτα οἰκούντα ὠρισμένα τμήματα τῆς Χερσονήσου, διαχωρίζοντα ἀπ' ἀλλήλων διὰ φυσικῶν ὁρίων διετέλουν ὑπὸ τὴν δεσποτείαν τῆς Τυρρικῆς αὐτοκρατορίας μέχρι τῶν ἀρχῶν τῆς ληγεύσεως ἐκατονταετηρίδος, ἀλλὰ μικρὴν κατὰ μικρὸν, διαρκούσης ταύτης, ἀποσπασθέντα ἐκ τῆς τυρρικῆς διοικήσεως ἀπέτελεσαν αὐτόνομον κράτη ἴδια ἢ Ἑλλάς, ἢ Σερβία καὶ ἢ Ῥωμανία, ἡγεμονίας δὲ τὸ Μαυροβούνιον καὶ ἡ ὑπὸ τὴν ἐπικυριαρχίαν τῆς Τυρκίας ὑπαγόμενη Βουλγαρία, ὀνήθησαν δὲ εἰς τὴν διοίκησιν τῆς Αὐστρίας ἢ Βοσνίας, ἢ Ἑρζεγοβίνας καὶ ἢ Δαλματίας. Εἰς τὴν ἡμετέραν δὲ κτῆσιν τῆς Τυρκίας ἀπέμεινεν ἢ Ἀλβανία καὶ αἱ Ἑλληνικαὶ χώραι τῆς Θράκης, Μακεδονίας καὶ Ἡπείρου, καὶ μέρος τῆς Ὠσσετίας. [Α. Μηλ.]

Ἑλληνικοὶ οἶνοι. Οἱ Ἑ. Ο. ἦσαν διάσημοί τε καὶ περιημένοι ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ἐτῇ. ἦτο δὲ ὁ οἶνος θεῖον ποτὶν ὄνιον.

Οἶνος δὲ θυγατρὶς θεῶν πάρα πολλῶν ὄνιον.

Ἀξιοπαρατήρητον ἔνε ἐτι παρ' ἀρχαίοις δὲν ἐπίνετο ἄκρατος ὁ οἶνος ἀλλὰ κεκραμένος μεθ' ὕδατος, ὅπερ ἐγίνετο εἰς ἴδια πρὸς τοῦτο δοχεῖα, τοὺς κρατήρας. Ἐκ τούτου προήλθεν καὶ ἡ σημερινὴ δοσμάσια τοῦ οἶνου «Κρασί», ἣν πολλὰκις προσπαθοῦσι νὰ ἐπαληθεύσωσιν οἱ σημερινοὶ οἰνοπῶλαι χορηγούντες δνόματι τε καὶ πράγματι «κρασί», χωρὶς βεβαίως νὰ εὐθασωσιν εἰς τὴν προσθήκην τοῦ ὕδατος τὴν παρὰ τοῖς ἀρχαίοις, ὧν ἡ ἐλαχίστη ποσότης ἦτο ἓν μέρος ὕδατος πρὸς ἓν οἶνου· ἐφ' αὐτῇ ἐμῶς πολλὰκις ἡ προσθήκη αὐτῇ εἰς ποσά ἀκατάληπτα ἡμῖν σήμερον· οὕτω ὁ ἀρχαιοποδοῦνς Ἀνακρέων προσέθετε 10 μέρη ὕδατος εἰς 5 οἶνου, ὡς ἀναφέρει ἐν τῷ 66 ᾠσματί του.

Ἄγε δὲ, ἐξ ἑξῆς ἅμα, ὁ ποιη-
τεὺς λέγει, ὅπως ἀμύσσει
προσῖτον, τὰ μὲν δ' ἐκ' ἐγχεῖται
ὁ δ' αὖτος, τὰ πέντε δ' οἶνου.

Ὁ Ὀμηρος δὲ περιγράφει ἐν τῇ Ὀδυσσεΐᾳ (1.203-211) θεσπέσιον οἶνον ὅστις ἦτο τόσον ἐξαιρετός. Ὡς τε ἀδύνατον ἦτο ν' ἀπέχη τις αὐτοῦ, διὰ τοῦτο καὶ ὁ κτήτωρ του τὸν ἐφύλαττεν εἰς μέρος κρυφόν, ὅπερ ἐγγώριζε μόνον ἡ σύζυγός του καὶ ἡ ἐμπιστος δούλη:

Δοκεῖ δὲ μοι κρηττορὸν πάντῃ μοι, οὐδὲν ἔπειτα
οἶνον ἐν ἀμφοροῖσι, θανάδεα πάντα ἀγασσας
ἧδ' ἐν ἀκράτοι, θύτον ποτὶν· οὐδέ τις αὐτῷ
ἡμέδ' ὀφείλει· οὐδ' ἀμφοτέρω ἐνὶ δαίτῳ,
ἀλλ' αὐτὸς ἄλλοτε τε σὺν καί τῳ τε μὲν ὄν.
τὸν δ' ὅτε πίνοισι μαλαχθεῖα οἶνον ἐκρυβέν.
ἢ καὶ δ' ἐπεὶ ἐμπελόμενος ὀφείλει ἀνὰ εἴκασον μετρεῖ
χεῖρ', ὅμῳ δ' ἡδὲ ἀπὸ κρηττορῶς ὀδῶναι,
θεοποιῖν, τοῦτ' ἂν οὐ τι ἀποσχίσθαι φίλον ἦεν.

Ἐκ τῶν περιγραφῶν αὐτῶν ἐξάγεται τοῦλάχιστον ἐτι οἱ ἀρχαῖοι Ἑλληνας ἐγνώριζον ἵσως δυνατωτέρους τῶν νεωτέρων νὰ παρασκευάζωσι τοὺς οἶνους τῶν μόνων δὲ ἡ προσθήκη ῥητινῆς (ἡ παρασκευὴ δηλ. ῥητινῆτος) ἥτις ἦτο καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἐν χρήσει δεικνύει ἐτι καὶ αὐτοὶ ὡς πρὸς τὴν σὺν τῇ ῥητίνῃ τῶν οἶνων ἐχώλαινον, διότι ὁ κύριος σκοπὸς τῆς προσθήκης τῆς ῥητινῆς ἔνε ἡ διατήρησις τοῦ οἶνου καὶ ἡ ἀλλυψὶς ἐλαττωμάτων τινῶν αὐτοῦ ὑπὸ τῆς ἐπικρατοῦσης γεύσεως τῆς ῥητινῆς ἢ πίσεως.

Γνωπινὰ. Γ' 6 (Διδύμου). Πίσεως σκευασία. «... Ἡ πίσσωσις εὖν αὐτῇ δοκιμῇ· τάτῃ ἐστὶ καὶ ἥτις τοὺς ἀσθενεῖς οἶνους καὶ ἐὺπαθεῖς μονίμους φυλάττει καὶ εὐώδεις(;) ποιεῖ».

Ἐν τούτοις, μὲλην τὴν προσθήκην ὕδατος ἥτις ἐγίνετο εἰς τοὺς οἶνους, κατὰ τὴν ἀρχαίᾳ ὁρμήν, δὲν ἔχοναν οὗτοι οὔτε τὰς εὐχαρίστους καὶ μεθυσιτικὰς ιδιότητάς των, ὡς φαίνεται ἐξ ἄλλου χωρίου τοῦ Ὀμήρου:

Οἶνος γὰρ ἀνὴρ
ἥλκε δὲ τ' ἐρέκεν ἐξέτρυνε παρ' ἑλπίδι
καὶ θ' ἀπὸν γέλασεν, καὶ τ' ὀργισσάμενος ἀνέχε-
καὶ τι ἔπος προέειπε ὅπερ τ' ἄρρητον ἔμενον.

οὔτε τὰς βλαπτικὰς αὐτῶν ιδιότητας αἰτι-
νες περιγράφονται τόσον καλῶς ὑπὸ τοῦ Συ-
μεῖωνος τοῦ Σήθου: «Τινὲς δὲ καὶ φιλαλήθεις
ἐπὶ τῷ πότῳ γίνονται, οἶνος γὰρ καὶ ἀλήθεια
ῥησὶ παρομοία τις, ἡ δὲ τούτου συνεχὴς καὶ ἄ-
μετρος χρῆσις τὴν ζωτικὴν καταλύει τὸνον καὶ
τὸ ἔμφυτον καταβαπτίζει θερμὸν, καὶ ἀποπλη-
ξίας πολλὰκις ἐργάζεται καὶ ἐπιληψίας καὶ
τρεμῶδῃ τοῦ σώματος διαθεσιν καὶ αὐτοῦ κα-
θαπτεσθαι ποιεῖ τὴν βλάβην τοῦ ἡγεμονικοῦ,
καὶ διὰ τοῦτο τῶν οὕτω χρωμένων αὐτῷ, αἷ τε
αἰσθήσεις ὀχλυώδεις καὶ ἡ διάνοια οὐ καθαρὰ
καὶ ὁ ποιητὴς δὲ δηλῶν τὸ ἐν αὐτῷ ἐκλυτι-
κὸν φησι:

μή μοι οἶνον δοῖτε μέλλοντα πότῳ μῆτε,
μή μ' ἀποφροσύνης μάνης, δ' ἀλάης τε λήθουμαι.»

Τόσα περὶ τῶν ἀρχαίων ἑλληνικῶν οἶνων καὶ τῶν παρεπομένων αὐτοῖς, ἀλλ' ἐλθωμεν καὶ ἐπὶ τοὺς νεωτέρους.

Ὅτι ἡ ἀρχικὴ ὕλη (αἱ σταφυλαὶ) πρὸς παραγωγὴν οἶνων ἐν Ἑλλάδι ἔνε καὶ σήμε-
ρον ἐξαιρετός, περὶ τούτου ἐπέσθην ἄκρα-
δάντως κατὰ τὴν οἰνολογικὴν περιουσίαν, ἣν
μετὰ τοῦ ἐκ Γαλλίας πρὸς τοῦτο ἐλθόντος
κατὰ τὸ 1890 κ. Γκαλλιαρδὸν ἐξετέλεσα. Ἡ
Μοντινεία, ἡ Ἡλεία, ἡ Μεσσηνία, ὀλη σχεδὸν
ἡ Πελοπόννησος ἔχουσιν ἀρίστους σταφυλὰς
πρὸς οἰνοποίησιν, ἀλλὰ μήπως ὑπεροῦσιν
αἱ Κυκλάδες, ἡ Εὐβοία καὶ αὐτὴ ἡ λεπτό-
γυεις Ἀττικὴ; μὲλα ταῦτα οὐδὲν σπουδαῖον
ὑπὸ ἐπεψιν οἶνων παραγεται σήμερον ἐν Ἑλ-
λάδι καὶ τοῦτο διότι στεροῦνται οἱ ἄνθρωποι
καὶ τῶν στοιχειωδῶν γνώσεων πρὸς συστημα-
τικὴν παρασκευὴν καὶ συντήρησιν αὐτῶν· γε-
νικώτερος δὲ λόγος ἔνε ἐτι δὲν ἀνεπτύχθη
ἐτι ἀρκούντως τὸ αἶσθημα τῆς τάξεως, καθα-
ριότητος καὶ συστηματικῆς ἐργασίας. Ἄτινα
ἔνε τὰ τρία κύρια στοιχεῖα πρὸς ἐπιτυχίαν
καὶ εὐδωσίαν τῆς οἰνοποιίας.

Ἐν τοῖς «Οἰνολογικοῖς» ἡμῶν, σελ. 187-
152, ἀναφέρονται εἰδικῶς τὰ εἶδη καὶ τὰ ποσά
οἶνων ἅτινα παράγουσι τὰ κυριώτατα οἰνο-
φόρα μέρη τῆς ἐλευθέρως καὶ δούλης Ἑλ-
λάδος, ἐκ πληροφοριῶν ἃς ἐξ ἐκάστου τῶν ἐν
λόγῳ μέρων παρὰ τοῦ ἀρμοδιωτάτου εἰς τὸ
εἶδος τοῦτο ἐλάβομεν. Ἐκ τοῦ καταλόγου
τούτου καταφαίνεται ἐτι τὸ μέγιστον ποσὸν τῶν
ἐν Ἑλλάδι πλὴν τῶν νήσων σήμερον κατα-
σκευαζομένων οἶνων ἔνε ῥητινῆται, ἥτοι οἶνοι
διὰ τὴν ἐν τῷ ἐσωτερικῷ κατανάλωσιν προ-
ωριζόμενοι, διότι ἐν τῷ ἐξωτερικῷ, ἥτοι παρὰ
τῷ λοιπῷ πολιτισμένῳ κόσμῳ, ὁ ῥητινῆτης
δὲν ἀρέσκει, τὸν θεωροῦσι μάλιστα ὡς εἶδος
τι κακογεύστου ἱατρικοῦ. Ἡ παρασκευὴ τοῦ
ῥητινῆτος ἔνε ἀπλουστάτη, συντελεῖται δὲ ὡς
ἐξῆς: κατὰ τὸν Ἰούλιον μῆνα περιέρχεται εἰς
τῶν ἐργατῶν τὸ δάσος φέρων ἐπὶ τοῦ ὤμου
κάδον καὶ συνάγει τὴν ῥητινὴν, ἥτις ἐξ-
ἐκρέουσι ἐκ τῶν κορμῶν τῶν πύκνων, αἰτι-

νες ἐκ τῶν προτέρων ἔχουσιν πάθει μεγάλας ἐντομας ἢ ἀποτομάς, ἵνα ἐκ νέου ταύτην ἀφθόνως. Ὡς οὗτοι εἰσὶν ἐχόντων, φέρεται τὸ γλεύκος, ὅπου λαμβάνεται ἐκθλιβομένων τῶν σταφυλῶν πρῶτον διὰ τῶν ποδῶν καὶ ὕστερον διὰ τινος λίαν ἀτελοῦς πιεστηρίου (μαγγανου), εἰς τὰ βαρέλια, ἀφοῦ ῥιφθῇ εἰς αὐτὰ καὶ ῥητινὴ, πρὸς δὲ συνήθως καὶ ποσὸν κίωνων τῆς πεύκης (κεκουναρίων)· μετὰ ταῦτα ἀφίονται ταῦτα μέχρις οὗ περατωθῇ ἡ ζυμωσις καὶ κατακαίῃ ἡ ῥητινὴ μετὰ τῆς τρυγός, ὅτε ἀρχίζουσι καὶ τὴν κατανάλωσιν. Οἱ πλείστοι προσθέτουσι καὶ γύψον, ἵνα ἐπιταχύνωσι τὴν καθαρῶν καὶ πρὸς διατήρησιν τοῦ οἴνου. Ἐννοεῖται ὅτι ἐκ τῶν ὑπολειμμάτων οὐ μόνον ἡ υποσταθμὴ ἀπόλλυται, ἀλλὰ συνήθως καὶ τὰ λοιπὰ εἰς τὰ πλείστα μέρη ῥιπθόνται ἀχρησιμοποίητα. Ἡ ἐμπειρικὴ ἀναλογία ἦν γενικῶς τηροῦσιν εἰς τὰς διὰ τὸν οἶνον προσθήκας εἶναι ἡ ἑξῆς περίπου:

Εἰς 100 δακάδας γλεύκος 5 δκ. ῥητινῆς
 » 1000 » » 5 » κίωνων
 » 1000 » οἶνον 3 » γύψου

Τὴν γύψον μεταχειρίζονται ἰδίως οἱ οἶνο-πῶλαι, προσθετοντες πολλάκις καὶ τὸ διπλάσιον τοῦ σημειωθέντος ποσοῦ. Πλὴν τούτου πολλοὶ ἐν τῇ ἀμνηχανίᾳ καὶ τῷ φέθῳ περὶ καταστροφῆς ἢ δυνάμεως τοῦ οἴνου προσθετοῦσι πολλὰκις εἰς ἀσυνείδητα μέσα κατασφραγίσαντες ὅλους αὐτόν.

Οἶνους μὴ ῥητινίτας, τυγχάνοντες μάλιστα τακτικῆς εἰς Γαλλίαν ἐξαγωγῆς διὰ τὸ ἀφθονώτατον καὶ ὀραϊστότερον χρῶμα αὐτῶν, παράγουσιν ἰδίως ἡ Κύμη, ἡ Κέρκυρα καὶ ἡ Λευκάς. Ἡ Κ Ὑ μ ῆ παράγει ὑπὲρ τὰ 7 000 000 δακάδων ἑτησίως. Ἡ παραγωγὴ τῆς Κ ε ρ κ Ὑ ρ α ς ὑπερβαίνει τὰ 10 000 000 δακάδων, ὧν τὸ ἥμισυ ἐξάγεται εἰς Γαλλίαν. Ἡ Λ ε υ κ ᾶ ς ἐξαγεῖ ἄνω τῶν 4 000 000 δακάδων ἑτησίως.

Συστηματικὰ οἰνοποιεῖται ὑπάρχουσιν ἐν Ἀττικῇ, ἐν Πάτραις καὶ ἐν Κεφαλληνίᾳ, κατασκευάζοντα ποσά τινα οἴνων, ἰδίως ἐπιδορπίων, τυγχάνοντων ἐξαγωγῆς εἰς Γαλλίαν καὶ Γερμανίαν. Τὰ ποσὰ ὅμως ταῦτα ἵνε μνησθῆναι ἀπέναντι τῆς ὅλης παραγωγῆς. Ἐν Θ ῆ ρ α παράγονται οἶνοι ἐξαγωγῆς, ἐξαγόμενοι ἰδίως εἰς Μεσσίτην καὶ Ῥωσίαν, ἐν μέρει δὲ καὶ εἰς Γερμανίαν καὶ Ἀγγλίαν καθὼς καὶ εἰς Ἀθήνας, Σύρον κλπ. Τὰ εἶδη τῶν οἴνων τῆς Θήρας ἵνε ποικιλώτατα, διακρίνονται δὲ ὁ Μαλβασίς (ἢ Μονεμβασίς), τὸ Βισάντο (Vino santo) καὶ τὸ Σενόλογον. Λίαν ἐμπορεύσιμοι ἵνε ὁ τῆς Νυκτῆς καὶ ὁ Ἀσκανίτης (ἢ Βορδῶ). Ἡ Α ἰ γ ι α λ ῖ α παράγει μέλανας ῥητινίτας καὶ δὴ ἄνω τῶν 2 000 000 δακάδων ἑτησίως. Τὸ Ἀ ρ γ ο ς ὠσεύτως ῥητινίτας ὑπὲρ τὸ 1½ ἐκ. δακάδων. Καὶ ἡ Ἀττικὴ (ἐκτὸς τῶν ἤδη λεχθέντων περὶ συστηματικῶν οἰνοποιεῶν) παράγει ἰδίως λευκοῦς ῥητινίτας διακρινόμενους ὡς τοιοῦ-

τους. Ἡ ἑτησία παραγωγὴ τῆς Ἀ τ τ ι κ ῆ ς ὑπερβαίνει τὰ 11 ἐκ. δακάδων. Ἐν Β ὁ ὁ ρ α παράγονται ἄνω τῶν 10 ἐκ. δακάδων. Πλὴν τῶν οἴνων τῆς Κύμης παράγονται ἐνταῦθα καὶ ἐξαίρετοι Μοσχάτοι ἐν μικρῷ ποσῷ (Σηροχώριον). Ἐν Β ἔ λ ω παράγονται περὶ τὰ 1½ ἐκ. δακάδων, ἐν Γ ὁ ρ τ υ ν ῖ 1½ ἐκ. δακάδων. Ἡ Π ἰ λ ε ῖ α παρέχει ἄνω τῶν 7 ἐκ. δακάδων, αἱ Θ ῆ ρ α ῖ 2 ἐκ. δακάδων. Ἡ Σ ῖ ρ ον τῆς ἐν Θ ῆ ρ α παραγωγῆς φθάνει εἰς 12 000 βυτία (περίπου 4 000 000 δκ.) καὶ τῆς ἐξαγωγῆς εἰς 8000 βυτία (περίπου 3 000 000 δκ.). Τὰ Κ α λ ᾶ ὁ ρ υ τ α παράγουσιν 1½ ἐκ. δακάδων. Ἡ Κ ε ἰ α διδὲι ½ ἐκ. δακάδων, Ἡ Κ ε ρ κ υ ρ α ὡς ἐσημειώθη ἤδη 10 ἐκ. δκ., ἡ Κ ε φ α λ ῆ ν ῖ α 3 ἐκ. δκ., ἡ Κ ε ρ ρ υ θ ῖ α 8½ ἐκ. δκ., διακρίνεται δὲ ὁ Νεμεατικὸς ἡ τοῦ Ἀγίου Γεωργίου (ἀχρηστικός) οἶνος. Ἡ Κ υ ν ο υ ρ ῖ α παραγεῖ ὑπὲρ τὸ 1 ἐκ. δακάδων, αἱ Κ α λ α μ αὶ περὶ τὰ 2 ἐκ. δκ., ἡ Μ α ν τ ι ν ε ῖ α περὶ τὰ 5 ἐκ. δακάδων, ἡ Μεσσηνὴ περὶ τὰ 3 ἐκ. δκ., ἡ Μεγαρίς ὑπὲρ τὸ 1 ἐκ. δκ. Τὸ Μεσολόγγιον πλέον τοῦ 1 ἐκ. δκ. Ἡ Νάξος πλέον τοῦ 1 ἐκ. δκ. Ἡ Ὀ λ υ μ π ῖ α περὶ τὰ 2 ἐκ. δκ., ἡ Παρνασσὸς περὶ τὰ 2 ἐκ. δκ. Αἱ Πάτραι παράγουσι περὶ τὰ 8½ ἐκ. δκ. Ἡ Πυλία ὑπὲρ τὸ 1 ἐκ. δακάδων. Ἡ Σύρος ἡ Σκόπελος, οἱ Σπίρται καὶ ἡ Ἐρμιόνη, τὰ Τρικκαλά, ἡ Τροιχίνα, ἡ Ὑδρα καὶ ἡ Τριχωνία παράγουσιν ἑκάστη περὶ τὸ ½ ἐκ. δακάδων. Ἡ Τριφυλία παράγει ὑπὲρ τὰ 2 ἐκ. δακάδων, ἡ δὲ Φθιώτις ἄνω τοῦ 1 ἑκατομ. δακάδων. Πάντες οἱ ἄνω ἀριθμοὶ ἵνε κατώτεροι τοῦ πραγματικοῦ, βασιζομεθαί δὲ οὗτοι κατὰ τὸ πλείστον ἐπὶ τῶν δηλώσεων τοῦ 1887. Τὸ σύνολον ἐν τούτοις τῶν ἐν Ἑλ. λὰδι παραγομένων οἴνων δύναται νὰ ἐκτιμηθῇ εἰς 360 ἐκ. δακάδων ἢ 4½ ἑκατομ. ἑκατολίτρων. Ἐκτὸς τούτου παράγεται καὶ ποσὸν σταφίδων μὴ οἰνοποιουμένων ἐν Ἑλλάδι φθάνον τὰ 400 ἑκατομ. ἐντεῖ, λίτρων. Τὰ εἶδη τῶν ἐν Ἑλλάδι κλημάτων καὶ τῶν σταφυλῶν αὐτῶν ἵνε ποικιλώτατα καὶ πολυπληθέστατα, οὐδὲν δὲ ἀκριβὲς περὶ αὐτῶν δύναται νὰ λεχθῇ, ἐφόσον δὲν καταστρωθῇ ἡ ἀμπελογραφία τῆς Ἑλλάδος. Τὰ κατὰ τόπους εἰσάματα τῶν κυριακῶν εἰδῶν ἀναφέρονται ἐν τούτοις εἰς τὰ «Οἰνολογικά». Τῆς σταφίδος σχεδὸν δὲν γίνεται χρῆσις πρὸς οἰνοποίησιν ἐν Ἑλλάδι: ὁ Σ τ α φ ῖ δ ῖ τ ῆ ς (βλ. λ.) κατασκευάζεται ἰδίως ἐν Γαλλίᾳ, καθὼς καὶ τὰ μετ' ἄλλων οἴνων κρασιὰ αὐτοῦ. Καμπανίται ἤτοι ἀρριζόντες οἶνοι κατασκευάζονται μόνον ἐν Τριπέλει καὶ ἐν Πάτραις, ἀλλ' εἰς ποσότητας οὐδὲ μνηίας ἀξίας.

Ἡ χρησιμοποίησις τῶν ὑπολειμμάτων καὶ ἡ εἰς παρασκευὴν ἄλλων ποτῶν χρησιμοποίησις τῶν οἴνων δὲν ἔχει λαβεῖν σπουδαίως διαστάσεις, ἐποσδῆποτε ὅμως χρησιμοποιοῦνται τὰ «τσιπούρα» πρὸς ἐξαγωγὴν «σούμας», ξη-

ραίνεται δὲ ἡ ὑποστάσις καὶ πωλεῖται πρὸς εξαγωγὴν τρυγικοῦ ὕδατος καὶ τῶν ἀλάτων αὐτοῦ. Ἐκ τῆς ῥητινῆς ἀποστάζεται τερεβινθέλαιον· εὐχάριστον δὲ μέρος τῶν οἰνῶν, ἀνάξιον μνείας, χρησιμοποιεῖται εἰς ἀπόσταξιν καὶ παρασκευὴν τοῦ κονιάκ. Τὰ καταπλημμυρόντα ὁμῶς τὴν ἀγορὰν ὑπὸ τὸ ὄνομα Κονιάκ ποτὶ ἵνε κατὰ τὸ πλεῖστον γυδαῖα ἀπεμιμῆματα ἢ ἀναπληρώματα τοῦ εὐγενοῦς τούτου ποτοῦ, παρασκευαζόμενα διὰ μίξεως οἴνου πνεύματος, ὕδατος, χρωματος, ἀρωμάτων κλπ. Ἡ χρησιμοποίησις τῶν ἑλληνικῶν οἰνῶν εἰς παρασκευὴν π ρ α γ μ α τ ῶ ν κ ο ν ι ά κ θέλει ἀνοίξει νέον σταθίον εἰς αὐτοὺς καθὼς καὶ εἰς τὴν ἐξόδουσιν τῆς σταφίδος.

Ἐκ τῶν οἰνοφόρων μερῶν τῆς δούλης Ἑλλάδος διακρίνονται ἡ Κύπρος, ἡ Κρήτη, ἡ Μακεδονία, ἡ Σαμος ἡ Χίος, ὁ Τεσσαγός, αἱ Κυθωνίαι καὶ ἡ μικρὰ Ἀσία ἐν γένει. Σημειώτεον ἐνταῦθα ὅτι ἐνῶ ἡ ἐλευθέρα Ἑλλὰς ἔμεινε μέχρι τοῦδε ἀπηλλαγμένη τῆς φυλοξήρας, ἐισήλθεν αὐτὴ ἤδη ἐν τῇ δούλῃ, τὸ πρῶτον ἐν Σμύρνῃ εἰσαχθεῖσα ὑπὸ τινος γερμανικῆς ἀμπελοφυτικῆς καὶ οἰνοποιητικῆς εταιρίας ἐκείθεν δὲ καὶ εἰς Σάμον. Τῆς Κύπρου ἵνε διάσημος ἡ ἡδυτάτη Κουμαντορία, ἐν Κρήτῃ παραγοῦσιν ἄριστον Μαλδασίαν. Ἐκ τῶν Μακεδονικῶν οἰνῶν διακρίνονται οἱ τῆς Νιαουσῆς, τῆς Σιατίστης, τῆς Γκομεντίδας, ἐν Σάμῳ ἔχρουσι τοὺς περιττώμενους καὶ ὑπὸ τοῦ Λόρδου Ρύρωνος ὁμνηθέντας μισγάτους οἶνους. Πρὸς Ο. Δ. Ρουσσοπούλου Οἰνολογικά (1888). [Ο. Α. Γ.]

Ἑλληνικὸν πῦρ. Διάσημος ἐμπρηστικὴ ὕλη ἀνακαλυφθεῖσα τὸ 868 μ. Χ. ὑπὸ Καλλινίκου τοῦ Ἡλιοπολίτου. Καίον καὶ ἐπὶ τοῦ ὕδατος ἡ ἐν τῷ ὕδατι ἔφερε καταστροφὴν εἰς τοὺς ξυλίνους στόλους τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ λοιπῇ πολεμικῇ ἐκρησσοποιεῖτο ριπτόμενον εἰς τοὺς ἐχθρούς διὰ θλητικῶν μηχανημάτων. Ἰδίως ἐπιτυχῶς ἐχρησιμοποίησε τὸ πῦρ τοῦτο ὁ αὐτοκράτωρ Κωνσταντῖνος ὁ Πρωτόντος τῷ 878 μ. Χ. ἐναντίον τῶν προσβαλόντων τὴν Κων/πολιν Ἀράβων καύσας τὰ πλοῖα αὐτῶν. Ἐπὶ 400 ἔτη ἔμεινεν ἡ σύνθεσις τῆς οὐσίας ταύτης ἀποκλειστικὸν κτήμα τῶν Βυζαντινῶν, τέλος ὅμως ἐπροδόθη εἰς τοὺς Σαρακηνούς, οἵτινες μετεχειρίσθησαν αὐτὴν κατὰ τῶν Χριστιανῶν ἐν ταῖς σταυροφορίαις. Τέλος κατὰ τὸν 14ον αἰῶνα μ. Χ. μετὰ τὴν γενικωτέραν πραγματικὴν ἐφαρμογὴν τῆς πυρίτιδος ὑπεχώρησε τὸ Ε. Π. εἰς αὐτὴν, ἔπαυσε δηλ. ἡ χρησιμοποίησις του.

Ἡ σύνθεσις αὐτοῦ ἦτο ἀνάλογος τῆς πυρίτιδος ὑπάρχουσι δὲ καὶ παραδόσεις ὅτι ἐσκέφθησαν νὰ μεταχειρισθῶσιν, καὶ μετεχειρίσθησαν, τὸ ἑλληνικὸν πῦρ καὶ ὡς βλητικὸν μέσον (ὅπως τὴν πυρίτιδα σήμερον), ἀλλὰ πρὸς βολὴν λίθων ἐκ μεταλλίνων σωλήνων. Ὅπως δὴ ποτε τὸ Ε. Π. ἦν ὁ πρόδρομος τῆς πυρίτιδος καὶ ἔδωκε βεβαίως ἀφορμὴν εἰς τὴν ἐπι-

νόησιν αὐτῆς. Αὕτη συνίσταται ὡς γνωστὸν ἐκ θείου, νίτρου καὶ ἄνθρακος. Καὶ τὸ Ε. Π. συνίστατο, κατὰ τὰς συνθέσεις πληροφερίας ἐκ θείου, νίτρου, πίσσης καὶ ῥητινῆς ἀναμειγμένων μετὰ καυσίμων ἐλαίων καὶ ὀνυφθας καὶ ὀρυκτοῦ ἐλαίου (ἀκκοῦρτου πετρελαίου), παρήγε δὲ πυκνὸν καπνὸν, ἐν ἐπηκολούθει ἰσχυρὸς κρότος καὶ κατόπιν φλόγες. Χαρακτηριστικὸν εἶα τὴν σχέσιν τοῦ Ε. Π. καὶ τῆς πυρίτιδος ἵνε τὸ ἀναφερόμενον ἐν τῷ Liber ignium τοῦ Marcus Graecus (βιβλίον τῶν εὐφρακτικῶν μιγμάτων τοῦ Μάρκου Γραικοῦ γραφέν κατὰ τὸν 8ον αἰῶνα μ. Χ.) ἐν ᾧ ἀναφέρεται μίγμα, ἔχον ἀκριβῶς τὰ συστατικὰ τῆς σημερινῆς μελαινῆς πυρίτιδος. Τὸ μίγμα τοῦ Μάρκου Γραικοῦ συνίστατο ἐξ 1 μ. θείου, 2 μ. ἄνθρακος καὶ 6 μ. νίτρου συνχθέστερον δὲ ἡ σημερινὴ πυρίτις τοῦ πολέμου συνίσταται ἐξ 1 μ. θείου 1 3/4 μ. ἄνθρακος καὶ 7 1/2 μ. νίτρου. Σημειώτεον ὅτι ὁ Βερθελδος Στάρτς, ὁ μοναχὸς εἰς ἐν ἀπεδίδεται συνήθως ἡ ἐφευρέσις τῆς πυρίτιδος (ἐνῶ ἵνε ἀπίθανος καὶ αὐτὴ ἡ ὑπαρξίς του), φέρεται ὡς κατὰ τὸ 1320 μ. Χ. ἐν ἀλχημικαῖς ἐργασίαις ἀνακαλύψας τὴν πυρίτιδα, ἥτοι 800 ἔτη μετὰ τὸν Μάρκον Γραικόν [Ο. Α. Γ.]

Ἑλληνοσταὶ καλεῖνται οἱ περὶ τὴν ἑλληνικὴν ἀρχαιότητα, κυρίως δὲ τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν καὶ φιλολογοῦντες, ἀσχολούμενοι. Ἐν δὲ τῇ ἱστορίᾳ τῆς ἑλλ. φιλολογίας ὀνομαζοῦνται οὕτως οἱ ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου μέχρι τῆς ἀρχῆς τῆς χριστιανικῆς χρονολογίας εἰς ἑλλ. γλῶσσαν γραψάντες, ὅποτε ἑλλ. γλῶσσα, φιλολογία καὶ τέχνη ἐκαλλιεργούντο εἰς τὰ κράτη τῆς ἀνατολῆς, κυρίως ἐν Συρίᾳ καὶ Αἰγύπτῳ, καὶ ἐν τῇ ἀναμιξεῖς ἑλληνικῶν καὶ ἀνατολικῶν στοιχείων προήλθε κράμα τι εὐδιακρίτων ἐν τοῖς ἔργοις τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, στερούμενός τοῦ κατ' ἐξοχὴν ἐθνικοῦ ἑλληνικοῦ χαρακτήρος. Μεταξὺ τῶν *Ε. ἡ *Ε. λ. η. ν. ι. ζ. ε. ν. τ. ω. ν. (τῶν γραφόντων, μὲν ἑλληνοσταί, μὴ δυνάτων δὲ καταγωγῆς ἑλληνικῆς) διέπρεψαν καὶ Ὁδρόσιοι, πρὸ πάντων ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ὑπὸ τοῦς Πτολεμαίους. [Β. Ε.]

Ἑλληνοταμίαι (Ἀρχαιολογ.) ἐκαλοῦντο οἱ ταμίαι τῆς ὑπὸ τοὺς Ἀθηναίους συμμαχίας, τῆς σχηματισθείσης τῇ ἐνεργείᾳ τοῦ Ἀριστείδους. Κύριον ἔργον εἶχον νὰ παραλαμβάνωσι τοὺς ὑπὸ τῶν συμάχων τελευτούμενους φόρους καὶ νὰ φυλάττωσι καὶ διαχειρίζωνται τὸν θησαυρὸν, ὅστις κατ' ἀρχὰς μὲν εὐρίσκειτο ἐν Ἀθήνῃ, εἰτα δὲ μετεφέρθη εἰς Ἀθήνας. Ὅτε κατὰ τὸ τέλος τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου διελύθη ἡ συμμαχία, ἔπαυσε καὶ ἡ ἀρχὴ αὕτη ὑπάρχουσα. [Ε. Π.]

Ἑλλήσποντος (πόντος τῆς Ἑλλάδος) ἡ πορθμός τῶς Δαρδανελλίων καλεῖται ὁ πορθμός ὁ συνδέων τὴν Προποντίδα μετὰ τοῦ

Αἰγαίου πελάγους καὶ χωρίζων τὴν Εὐρώπην ἀπὸ τῆς Ἀσίας. Κατὰ τὸν μῦθον ἡ Ἑλλή (βλ. Φρίξος καὶ Ἑλλή) φεύγουσα μετὰ τοῦ Φρίξου εἰς τὴν Κολχίδα ἐπέσεν ἐκ τοῦ βεροντος αὐτοῦς κριοῦ καὶ κατεποντίσθη ἐν ταύθῃ, ἐξ οὗ ὠνομασθῇ ὁ πορθμός. Ἐ. Αἰ ἀκταὶ τοῦ Ἑ. ἐν τῇ ἀρχαίότητι ἐκαλύπτοντο ὑπὸ εὐρόρων ἀγρῶν καὶ ἀμπελώνων, ἀμαρυσσίων ποταμῶν καὶ κωμοπόλεων. Ἐκ τούτων τῶν ζωνται ἐπὶ τῆς εὐρωπαϊκῆς ἀκτὸς ἡ Καλλιπολίς, ἐπὶ δὲ τῆς ἀσιατικῆς ἡ Λαμψακός· πρὸς δὲ ἡ σὺν γνωστόταται ἐπὶ τοῦ στενωτάτου μέρους τοῦ Ἑ. ἐν τῇ ἀρχαίότητι ἡ Σηρσις (ὅπου νῦν Ἀκρυπσί-λιμάν) ἐπὶ τῆς εὐρωπαϊκῆς, καὶ ἐναντὶ αὐτῆς ἡ Ἀβυδος, ὅπου ἐξευξεν ὁ Ξερέξης τὸν πορθμόν, ὅπου κατὰ τὴν παράδοσιν ὁ Λεάνδρος διήρχετο νυκτῶρ αὐτὸν ἐπισκεπτόμενος τὴν Πρῶν, ὅπου δὲ καὶ ὁ Βύρων, μισοῦ μένος τούτων, ἐκολυμβήσεν εἰς Ἀσίαν εἰς Εὐρώπην. Τὴν εἰσοδὸν εἰς τὸν Ἑ. ἐκ τοῦ Αἰγαίου προσυλάττουσιν ἰσχυρὰ φρουρία· τὰ Κίλις ἐλ-Μπαρ ἐπὶ τοῦ ἀκρωτηρίου Κυνόσομα, ἀπέναντι δὲ ἐπὶ τῆς ἀσιατ. ἀκτὸς τὸ Σουλτανι-Καλεσί ἡ Μπογὰς χασάρ· πλησίον τούτου κείται ἡ πόλις Τσανακ Καλεσί ἡ Δαρδανέλια (βλ. λ.). Σένον πολεμικὸν πλοῖον δὲν δύναται ἔννευ τῆς ἀδείας τῆς Ὀθωμ. κυβερνήσεως νὰ διέλθῃ διὰ τοῦ Ἑ. Οἱ γεωλόγοι ἐρευνήσαντες τὰ μέρη ἐκεῖνα, κατέληξαν εἰς τὸ συμπέρασμα, ὅτι εἰς προγενεστέρως γεωλογικῆς περιόδου ὁ μὲν Ἑ. δὲν ὑπῆρχε συνείχοντο δὲ αἱ ἡπειροὶ μέχρις ὅπου κατὰ τὴν ἀνθρωποζωϊκὴν περιόδον ἠνοιχθῇ ὁ πορθμός διὰ τῆς ἀνάρμεως τῶν ὕδατων τοῦ Αἰγαίου πελάγους. [B.E.]

Ἑλλεν (Hellin) Πόλις τῆς ἰσπανικῆς ἐπαρχίας Ἀλβαθέτης ἡ Ἀλβακέτης, 52 χμ. ΝΝΑ τῆς Ἀλβαθέτης, σταθμὸς σιδηροδρόμου. Ἔχει 13 055 κατ. (1877), ἐρείπια βωμοῦ τοῦ φρουρίου καὶ βιομηχανίαν κυρίως θείου ἐξισκομένου εἰς τὰ 18 χμ. ἀπέχοντα αὐτῆς μετὰ λεία [M.Σ.]

Ἑλλισσεν Ἀδελφος. Γερμανὸς φιλόλογος, γενν. τῇ 1815 ἐν Γάρτβι. Ἀφοῦ ἐσπούδασε τὸ κατ' ἀρχὰς λατινικῶν, ἀπεριώθη εἰς τὴν μελέτην τῶν ἀρχαίων καὶ τῶν νεωτέρων γλωσσῶν, κυρίως τῶν ἀνατολικῶν. Τῷ 1836-48 διέμενε καὶ ἐν Ἑλλάδι, ἐδημοσίευσε δὲ κατόπιν διάφορα ἔργα περὶ Ἑλλάδος, ἐκδοῦς καὶ τινὰ μεσαιωνικὰ ἑλληνικὰ κείμενα. Ἐξ αὐτῶν δὲ ἐγένοντο κυρίως γνωστά, Μιχαήλ Ἀκουμινάτος (Γοττ. 1846), Συμβολαὶ εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν Ἀθηνῶν μετὰ τὴν ἀπώλειαν τῆς ἀνεξαρτησίας (Γοττ. 1848), Ἀνάλεκτα τῆς μέσης καὶ νεωτέρας ἑλλήν. φιλοσοφίας (5 τομ. Λψ. 1855-62) κ. ἄ. Ἀλλὰ καὶ τὰ περὶ τῆς ποιήσεως ἑλλήνων ἐθνικῶν τούτων τοῦ δὲν εἶναι ἀσήμενα. Ὁ Ἑ. ἀπὸ τοῦ 1847 διετέλεσε βιβλιοφύλαξ τῆς πανεπιστημ. βιβλι-

οθήκης τῆς Γοττίνγης, καὶ βραδύτερον μέλος τῆς γερμανικῆς διητης καὶ τῆς πρωσσικῆς βουλῆς, ἀπέθανε δὲ τῷ 1872 ἐν Γοττίνγῃ. [B.E.]

Ἑλλισαχπούρ (Ellitschpur). Πόλις τῶν ἀγγλικῶν Ἰνδιῶν ἐν τῇ χώρᾳ τοῦ Βερίρ, παρα τὰς ὄχθας τοῦ Πούρνα, ἔχουσα 26 728 κατ. (1881) [Π.Π.]

Ἑλλοί. βλ. Σελλοί.

Ἑλλομένον δῆμος τῆς Λευκάδος. Ἰδρύθη τῷ 1866, πρωτεύουσα δ' αὐτοῦ εἶνε τὸ Κατωχώριον καὶ χωρία Ἀλאתρον, Μεσογυρίον, Πόρος, Φτερνὸν καὶ Χαραδῆτικα Κατ. 2029.

Ἑλλοπέα ἐλέγετο κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους ἡ σημερινὴ κοιλὰς τῶν Ἰωαννίνων, ἡ ἐπιφανεστάτη τῶν ἐν Ἠπείρῳ διὰ τὴν ἔκτασιν, τὴν εὐρίαν καὶ τὴν καλλομένην, ὡς καὶ διὰ τὴν κατὰ τὰς ἐσχάτιās αὐτῆς πῆλιν καὶ τὸ μαντεῖον Δουδώνης (βλ. λ.), διὰ τῆς ἐπ' ἐσχάτων ἀνακαλύψεως τῆς ὁποίας ἐξηκρισθῇ καὶ τῆς κοιλῆδος ἡ ταυτότης Κεῖμένη κατὰ τὸ κέντρον τῆς Παλαιᾶς Ἠπείρου περιβάλλεται πανταχόθεν ὑπὸ σειρῶν ὄρεων, τῶν μὲν ὀψι-λῶν, τῶν δὲ χαμηλῶν (Μισοκέλι πρὸς Ν καὶ Α, ἐξ οὗ σχηματίζεται ὁ ἀπέναντι τῶν Ἰωαννίνων Ὀρυσκος, τὰ χαμηλῶματα τῶν Κατσανχωρίων πρὸς Ν, τὰ βουνὰ τῆς Τσαρκοθιστας, Κουρέντων καὶ Γραμμεισχωρίων, πρὸς Β τὰ ὄρηματα Ζιτσης, Πρωτόπαπα καὶ Βελλῆς), ὑπερῖνω τῶν ὁποίων ἐγείρονται τὰ ὀψι-λῆα ὄρη Πινδου, Σουλίου, Σιούτιστος καὶ Ζαγορίου· τὰ ἀπὸ τῶν κλιτύων τῶν πέ εἰς ὄρεων καταπερὶμένα ὄσα παχύνουσι τὴν κοιλάδα καὶ ἀπετέλεσαν ἐν αὐτῇ ἐκατετέρη ἑλὴ καὶ λίμνην μεγάλην, τὴν τῶν Ἰωαννίνων.

Ἑλλόρ (Ἑλλουρού). Πόλις τῶν ἀγγλικῶν Ἰνδιῶν ἐν τῇ προεδρείᾳ Μαδρας, Ἑδρὰ εὐαγγελικῶν καὶ καθολικῶν ἱεραποστόλων. Ἔχει 25 092 κατ. (1881). [Π.Π.]

Ἑλλόρα ἢ Ἰλούρ. Χωρίον τοῦ Δελαν, ἐν ταῖς ἀγγλικαῖς Ἰνδίας, 11 χμ. ΒΔ τοῦ Δουλετάβαδ, κείμενον ἐπὶ τοῦ ὄρους Γάτ καὶ ἀνήκον εἰς τὸ Κράτος τοῦ Νεζάμ. Διὰ τὴν μὲν διὰ τοὺς παρ' αὐτὸ ἐν τινὶ ἐκ γρανίτου ὄρει λελαξευμένους ὠραιστάτους νερούς ὧν ὁ κριθμός δὲν ἐξηκρισθῇ ἐτι (ὁ Ἑρσκειν ἀριθμεῖ 19 κυριώτερος). [Π.Π.]

Ἑλμαλλή (Τουρκ. = Μηλέα). 1) Κωμόπολις τῆς Βιθυνίας ἀριθμοῦσα περὶ τὰς 200 τουρκοφώσους ἑλληνικὰς οἰκογενείας, ὧν κυρία ἀνασχόλησις ἐστὶν ἡ γεωργία (Γ Παγ.].

— 2) Πόλις τῆς ἀσιατ. Τουρκίας, ἐν τῇ συν-τῆκῳ Τεκκέ τοῦ νομοῦ Ἰκονίου, παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Μύρρα. Ἔχει ἀξιὸν λόγον βυρσοδεψίαν, σπουδαίαν βιομηχανίαν μαρμαρινῶν, ἀμμιῶν ἐμπορίων καὶ περὶ τὰς 12 000 ἡ κατ' ἑλλούς 25 000 κατ. [Π.Π.]

Ἑλμένα (ἡ Ὀδδένια τῶν Ἰωαννίνων).

Ἀγγλική ἀπὸ τοῦ 1872 κτῆσις κατὰ τὴν Χρυστὴν Ἀγτὴν τῆς ἄνω Γουινέας, ἐν τῇ Δυτ. Ἀφρικῇ. 9 χμ. περίπου Δ τοῦ Κάπ-Κώττ-Καίσιλ, μετὰ 20 000 περίπου κατ. [Π.Π.]

"Ελμινθες. Βλ. Σχώληκες.

"Ελμινθόσας. Ἡ ὑπαρξὶς ἐλμίνθων ἐν τῷ τοῦ ζῶντος σώματι, ἰδίως ἐν τῷ ἐντερικῷ σωλήνι, καὶ ἡ ἐκ τούτου ἀποτελούμενη νόσος. Τοιαῦται ἐλμινθες ἀπαντῶσαι ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ἡ μονηρὴς ταινία, ἡ ἄσπλος ἢ κατὰ μέσον σωληνωτὴ καὶ ἡ βοθριοκέφαλος, ἐλμινθιδεῖς ἀσκαρίδες, δξούροι, ἀγκυλόστομον τὸ δωδεκαδακτυλικόν, τριχοκέφαλος κτλ. Εἰς τὰ μείζονα τῶν ζῶων ἀπαντῶσιν ἐπίσης ταῦτα τε καὶ ἄλλα παράσιτα, ἰδιάζοντα ἐν ἐκάστη ζῶων τάξει. Τὰ παράσιτα ταῦτα εἰσάγονται εἴτε ὡς ὡὰ εἴτε ὡς ἀκμαῖαι εἰς τὸν ὀργανισμὸν ὅπου ἀναπτύσσονται.

Τὴν παρουσίαν τοιούτων ἐλμίνθων ἐν τῷ σώματι δύναται τις νὰ εἰκόσῃ ἐκ ποικίλων συμπτωμάτων, ἀναγομένων ἰδίως εἰς τὸ νευρικὸν σύστημα καὶ τὴν πέψιν. ἀναντιρρήτως ὁμως ἀπδεικνύεται αὕτη μόνον ἐκ τῆς ἐξόδου αὐτῶν μετὰ τῶν κοπράνων, ἐν οἷς εὐρίσκονται τεμάχια τῆς ταινίας ἢ ὀλέκητρα τὰ ἐλασσονα σκολήκια μοναδικὰ ἢ ἀγέλαα. Πρὸς θεραπείαν δὲ ἀπαιτεῖται ἡ ἀποβολὴ τῶν ἐλμίνθων, κατορθουμένη διὰ τῶν ἀνθελμινθικῶν ἢ ἐλμινθοκτόνων φαρμάκων, ὧν κυριώτατα ὁ φλοιὸς τῆς ῥίζης τῆς ροῖας, ἡ ῥίζα τῆς ἀρρενοπτερίδος, τὸ ἄνθη τοῦ κόουσου καὶ ἡ καμάλα. [Π.Π.]

"Ελμινθοκτόνα φάρμακα. Βλ. Ἐλμινθόσας.

"Ελμέρα. Πρωτ. τῆς κομιτείας Τσέμουγγ ἐν τῇ βορείου μερ. πολιτείας τῆς Νέας Ἰρλάνδης, ἐκατέρωθεν τοῦ ποταμοῦ Τσέμουγγ καὶ τῆς Διώρυγος τῆς Συνενώσεως. Ἔχει ἀκμαῖον ἐμπόριον, βιομηχανίαν καὶ 29 708 κατ. (1890). [Μ. Σ.]

"Ελμολτς (Herm. Ludw. T. Helmholtz). Γερμανὸς φυσικὸς καὶ φυσικός, γενν. τῷ 1821 ἐν Ποτσδάμῃ, Σπουδάζας τὴν ἱατρικὴν, διωρίσθη τῷ 1849 καθηγητὴς τῆς φυσιολογίας ἐν Καϊνιξβέργῃ, εἰτα δὲ, τῷ 1855 ἐν Βόννῃ καὶ τῷ 1858 ἐν Αἰδελβέργῃ. Ἀπὸ δὲ τοῦ 1871 εἶνε καθηγητὴς τῆς Φυσικῆς ἐν Βερολίνῳ. Διὰ τὰς πολυριθμούς μελέτας του, αἵτινες ἐνεκαίνισθον διὰ τοῦ ἔργου Περί τῆς διατηρήσεως τῆς δυνάμεως (Βερολ. 1847), καὶ διὰ τῶν ἐφευρέσεών του, π. χ. τοῦ ὀφθαλμοσκοπίου, ἐδοξάσθη δικαίως· μεγίστην δὲ φήμην ἀπέκτησε διὰ τῶν ἔργων του Φυσιολογικῇ ὁπτικῇ (Λιψ. 1856 66), ἧς νέα ἐκδόσις δὲν ἀπεπερατώθη εἰσέτι, καὶ ἡ ἐπιστήμη τῆς ἀντιλήψεως τῶν φθογῶν (4η ἐκδ. 1877), διὰ τῶν ὁποίων ἐχύθη νέον φῶς εἰς τὰ σχετικὰ κεφάλαια τῆς φυσικῆς Πλειστας τῶν μελετῶν του δημοσιευθεῖσας εἰς ἐπιστημονικὰ περιοδικὰ

ἐξέδωκεν ὁμοῦ εἰς 2 τόμους (Λιψ. 1881-3). τινὲς δὲ προστίθας εἰς τὴν κατανόησιν τῶν πολλῶν διακεκριμένων δὲ διὰ τὴν κλασικὴν μορφήν αὐτῶν εἰς 3 τόμους ὑπὸ τὸν τίτλον Populäre wissenschaftliche Vorträge (Βρουσέικη 1865 76). [Β. Ε.]

"Ελμου φῶς. Βλ. Διοσκούρων φῶς.

"Ελμπασάνιον. Πόλις τῆς Ἀλβανίας ἀπέχ. 13 ὥρ. ἀπὸ Δυρραχίου. Κατοικεῖται ὑπὸ 25 χιλ. κατοίκων, ὧν 20 χιλ. μωαμεθανοὶ καὶ 5 χιλ. χριστιανοί. Κεῖται ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ ποτ. Σκουμπὶ περιβαλλομένη ὑπὸ τειχῶν, ὧν ἡ ἀνέγερσις ἀνάγεται εἰς τὸν αὐτοκράτορα Κωνσταντῖνον, καὶ ἐν μέσῳ πεδιάδος καταφυγτοῦ ὑπὸ βασιλῶν καὶ λειμῶνων. Ἀντικείμενα ἐμπορίου εἶναι μαλλία, δέρματα, κηρύες, ἀκμάζει δὲ ἡ μαχαίροποιία καὶ κατασκευὴ πυροβόλων. Ἡ πεδιάς αὐτοῦ ἔχει μῆκος 8 ὥρων καὶ πλάτος 2. Ἡ ἐκ Κωνσταντινουπόλεως διὰ Βιτωλίων εἰς Σκόδρα μεγάλη ὁδὸς διέρχεται ἐντεῦθεν. Πέριξ ὑψοῦται τὸ ὄρος Γκαμ-σάρ Μπαλκάν ὕψους 820 μέτρ. Ἡ πόλις αὕτη κέκτηται στρατιωτικὴν ἀξίαν, χρησιμεύουσα ὡς κέντρον διαβάσεως ἀπὸ Ἀλβανίας εἰς Μακεδονίαν. Εἶνε ἔδρα καυμακάμη καὶ τοῦ μητροπολίτου Δυρραχίου. Ἀλβονουπέλεως καὶ Καβάλιας, ποιμαίνοντος 2 χιλ. ὀρθοδόξων. Τὸ ἀρχαῖον ὄνομα τῆς πόλεως ταύτης εἶνε Ἀλβανὸν ἢ Ἀλβανούπολις, ἧς ἐρείπια σώζονται πρὸς Β τῆς σημερινῆς πόλεως ἐπὶ τινος λόφου, ἐξ οὗ ῥέει ὁ ῥυαὶς Ζαρανίκης διὰ γεφυρᾶς λιθίνης διαπερώμενος καὶ ἐνούμενος μετὰ τοῦ Τενουσοῦ ἢ Σκουμπί, πρὸς δυσμὰς τοῦ Β. Τὸ κλίμα εἶνε ὑγρὸν, ἀλλ' οἱ κάτοικοι εὐρωστοί, ῥωμαλεοὶ καὶ μάχημοι.

"Ελμσλεϋ (Peter Elmsley). Ἀγγλος φιλόλογος (1773-1825). Ἐξῆ τὸ κατ' ἀρχὰς ἐν Ἐδιμβούργῳ, μετὰ δὲ ἀποδημίαν 4 ἐτῶν ἐν Ἰταλίᾳ (1816 20) διωρίσθη καθηγητὴς ἐν Ὁξφόρδῃ. Ἐφημέισθη ὡς κριτικὸς καὶ ἐρμηνευτὴς πρὸ πάντων τῶν Τραγικῶν (Σοφοκλέους) καὶ τοῦ Ἀριστοφάνους. [Μ. Γ.]

"Ελμσχορν (Elmshorn). Πόλις τῆς πρωσσικῆς ἐπαρχίας Σλέσβιχ-Όλσταϊν, ἐν τῷ νομῷ Πίννεβεργ, παρὰ τὸν πλωτὸν Κρόκ-καου καὶ 16 χμ. ΒΔ τοῦ Πίννεβεργ. Ἔχει σταθμ. σιδηροδ., ἀκμαίαν ναυτιλίαν, ναυπηγεῖα, βυρσοδεψεῖα, χυτήρια κτλ. καὶ 9803 κατ. (1890) [Π.Π.]

"Ελξίνη (Βοτ.). Δύο μνημονεύει ὁ μῶ-νομα ὁ Διοσκορίδης· καὶ ἡ μὲν πρώτη "Ελ. αὐτοῦ ἀναφέρεται εἰς τὸ Περιελλόκαυλον τὸ ἀρουρατον (*Convolvulus arvensis* L.), ἡ δὲ δευτέρα εἰς τὸ Παρθένιον, τὸ κοινῶς Ἀνε-μέχορτον (*Parietaria*). [Θ. Χ.]

"Ελξες (φυσ.) ὀνομάζεται ἡ δύναμις τῆς ὕλης, ὅπως τὰ ὕλικά μέρη ἢ σώματα τεινῶσι νὰ πλησιάσωσι πρὸς ἄλληλα. Τὰ ὕλι-

καὶ μέρια τῶν σωμάτων συνέχονται διὰ τῆς συνοχῆς αὐτῶν (cohesion)· ἐμποδίζονται ὅμως νὰ συνταυτισθῶσιν εἰς ὅλως συνεχῆ μάζαν ὑπὸ τοῦ περιβάλλοντος ἑκαστον αὐτῶν αἰθέρος καὶ οὕτως ὑπάρχουσιν οἱ μεταξὺ αὐτῶν πόροι (βλ. Συνοχή). Ἐτέρα ἐμφανὴς τῆς ἐλῆσεως εἶναι ἡ ἐφελξις (adhesion) σωμάτων ἐρχομένων εἰς ἐπαφήν. εἰδικὴ περίπτωση τῆς ὁποίας εἶναι ἡ τριγυροειδὴς (βλ.) Ἐτέρα εἰδικὴ περίπτωση εἶναι ἡ τῆς χημικῆς συγγενείας. Εὐκρινέστερον παρουσιάζονται τὰ φαινόμενα τῆς ἐλῆσεως ἐν τῇ περιπτώσει καθ' ἣν αὕτη ἐνεργεῖ ἀπὸ ἀποστάσεως ὡς βαρυτὴς ἀπὸ ὁλικοῦ μορίου εἰς μέρος ἢ ἀπὸ σώματος εἰς σῶμα· Ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ εἶναι γνωστός καὶ διατυπώται μαθηματικῶς ὁ νόμος καθ' ὃν ἐπιδρᾷ ἡ ἐλῆξ. εἶναι δ' αὐτός· ὅτι ἡ ἐλῆξ εἶναι ἀνὰλογος τῆς μάζης ἑκάστου τῶν ἀμειβάμενων ἐλκομένων μορίων (ἢ σωμάτων) καὶ ἀντιστρόφως ἀνὰλογος τοῦ τετραγώνου τῆς ἀπ' ἀλλήλων ἀποστάσεως αὐτῶν· Ἡ βαρύτης τῆς γῆς διὰ τὰ γήινα σώματα ἦτο γνωστὴ, ὁ Γαλιλαῖος ὁμοίως κατώρθωσε νὰ ἐξηγήσῃ τοὺς θεμελιώδεις νόμους τῆς ἐνεργείας αὐτῆς (βλ. Πτώσις). Ὁ Νεύτων ἐδείξευε ὅτι ἡ βαρύτης εἶναι παγκόσμιος διὰ τὰ σώματα τοῦ πλανητικοῦ συστήματος καὶ ἀνεκάλυψε τὴν ἀνωτέρω διατυπωθέντα νόμον καθ' ὃν ἐπιδρᾷ νῦν δ' ἐκ τῶν διπλῶν ἀστέρων εἶναι γνωστὸν ὅτι αὐτοὶ εἶναι παγκόσμιος νόμος τοῦ σύμπαντος, δι' αὐτὸν ἐξηγοῦνται ἀπροσκόπως πάντα τὰ γνωστά φαινόμενα, μένοντες ὁμοίως ἄλλοις τοῦ ζῆ-ἡματος, διὰ τίνος μέσου μεταδίδεται ἡ ἔλ ἀπὸ ἀποστάσεως· Ἡ ἔλ. εἶναι ὑπόθεσις πρὸς ἐξήγησιν τῶν φαινομένων· ἐπειδὴ δὲ τὸ τοιοῦτο κατορθοῦται διὰ τῆς ἔλ. ἐπαρκῶς καὶ μέλιστα ἐν τῇ περιπτώσει τῆς ἐκράσεως αὐτῆς ὡς βαρύτητας, ἡ ὑπόθεσις αὕτη ἐγείτω τοῦλάχιστον τόπον ἀληθείας [Δ.Κ.]

Ἑλός. Χωρίον τοῦ δήμου Κτημενίων τῆς Εὐρυτανίας, ἔχον 129 κατ. [Μ.Σ.]

Ἑλόςια. Βλ. Καλεδάμονα.

Ἑλ-ὀδεῦδ ἢ Λοδεῦδ. Πρωτ. τῆς χώρας τοῦ Κορδοφάν ἐν Σουδάν, ΝΔ τοῦ Χερτοῦμ, ἀπέχουσα 3 1/2 ἡμερῶν πορείαν τῶν Δ συνόρων τοῦ Κορδοφάν πρὸς τὸ Δαρφόρ. Εἶνε λίαν ἀρκεῖως ὠκοδομημένη καὶ ἔχει 30—40 000 κατ. Τὴν 5/17 Ἰαν. 1888 παρεδόθη εἰς τὴν Μαχδδῆν καὶ ἔατοτε κατέχευται ὑπὸ τῶν στασιαστικῶν Ἀράβων, [Π.Π.]

Ἑλοπούρα. Ἐμπορικὴ πόλις τῆς νήσου Βορνέου, ἐν τῇ εἰς τοὺς Ἀγγλοὺς ἀνηκούσῃ χώρα τοῦ Βορείου Βορνέου. ἔχει 8000 περίπου κατ. Ὁ λιμὴν αὐτῆς καλεῖται Σα ν δ α κ α ν. [Π.Π.]

Ἑλύρνης (Gallinula). Γένος τῆς οἰκογ. τῶν Παλιειδῶν ζώων, ἔχον ῥάμφος βραχύ, κοινωειδές, μετὰ φύματος ἐπὶ τοῦ μετώπου. Ἑλ. ἢ γ λ ω ρ β σ ο υ ς, κοινῶς πουλάδα ἢ

νερόκοιτα, εὐρηται πανταχοῦ τῆς Ἑλλάδος, ἡ δὲ π.υ.γ.μ.α. εἶνε ἐπιδημητικὴ ἐπὶ τῶν Κυκλάδων. [Φ.Ι.]

Ἑλός. Συμπύλημα λιμναζόντων ὑδάτων καὶ ὕλων φυτικῶν σηπομένων, ἐκτεινόμενον ἐπὶ μάλλον ἢ ἥττον μεγάλῃς ἐκτάσεως τοῦ ἐδάφους τῆς γῆς, ἡ πλεονστον διὰ τὴν πυκνότητά, ἐστὶ δὲ ὡς εἰκὸς παντοειδῶν μυσμάτων. Τοιαῦτα Ἑλ. παράγονται ὅπου ὕδατα εἴτε ἀπὸ τῆς γῆς ἀναδύζοντα, εἴτε ἀπὸ ὀρυκτοτέρων ὁρειῶν συναγόμενα, ἀδυνατοῦσι νὰ ἐκρευωσιν ἢ νὰ ἐξεχρισθῶσι. [Δ.Κ.]

Ἑλός. Ἀρχαία πόλις τῆς Λακωνίας, κειμένη ἐπὶ τῆς θαλάσσης· ἐξ αὐτῆς οἱ ἀρχαῖοι ἐπιστευσεν ὅτι ὠνομάσθησαν οἱ δουλοπαροικοὶ τῶν Λακεδαιμονίων Ἑλλώτες (βλ. λ.). Κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Πausανίου ἦτο ἡδὴ ἡρείπων-μένη, ἵτωσ ἕνεκα τῶν περὶ τὴν πόλιν ἐλλῶν.

Ἑλός. Χωρ. τοῦ δήμου Ἐννεά Χωρίων τῆς ἐπαρχίας Κισάμου τῆς Κρήτης, ἔχον μετὰ τοῦ χωρ. Κουρὴ Καρα 817 κατ. [Ν.Στ.]

Ἑλυόντα. Χωρίον τοῦ δήμου Φουρνῆς ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Πυργιωτίσσης τῆς Κρήτης, οἰκούμενον ὑπὸ 504 κατ. [Ν.Στ.]

Ἑλός. ὁμός τῆς Λακωνίας. Πρωτεύοντα αὐτοῦ εἶνε ἡ Ἀπιδιὰ, χωρία δὲ Βιζάνη, Βλαχινιώη, Βρονίκαις, Γούβαις, Γράμμουσα, Δουραλῆ, Μουριά, Νιάτα, Τσάσι καὶ Φιλῆσι. Κάτ. 4061. Ὀνομάζεται ἐκ τῆς ἀρχαίας πόλεως Ἑλός. [Μ.Σ.]

Ἑλ-Πάσσο-δὲλ-Νόρτε (ἦτοι δ.ε.α.δ.α.ς. τοῦ Βορ. Π.ο.τ.α.μ.οῦ). Πόλις τοῦ εἰς τὴν Μεξικανικὴν Δημοκρατίαν ἀνήκοντος Κράτους Χιχουαχούα, ἀπέχουσα 1510 χμ. ΒΒΔ τοῦ Μεξικοῦ, καὶ ἔχουσα σταθμ. σιδηρ. καὶ 5000 περίπου κατ., ὧν τὸ πλεῖστον Ἰνδοὶ καὶ μιγάδες. Καίτοι ἐπὶ τῆς δεξιᾶς δεξιᾶς τοῦ ῥίο-Γρανδε καὶ ἐν εὐφρόνῃ θέσει, ἀπέναντι τοῦ ὁμοῦ, τεξηνικοῦ προαστείου. — Τὸ ὄνομα Ἑλ Πάσσο, πλὴν τῶν ἀνωτέρω, ἐκτείνεται πρὸς τὴν καὶ εἰς συμπύλημα μικρῶν ἀποικιῶν, ἔχουσιν ἐν συνόλῳ 14-15 000 κατ.

Ἑλπίς εἶνε ἡ μάλλον ἢ ἥττον βεβαία προσδοκία εὐαρέστου τινὸς γεγονότος, ἐν ἣ τὸ ἐπὶ τῇ πιθανῇ πραγματοποιήσει τοῦ γεγονότος αἰσθητικὰ χαρὰς εἶναι μεμιγμένον μετὰ τῆς ἀνησυχίας καὶ τοῦ αἰσθήματος λύπης ἐπὶ τῇ ὑποφύᾳ μὴ πραγματοποιήσεως τοῦ προσδοκώμενου· εἶνε ἄρα ἡ Ἑλ. ἱσχυρὴν πρὸς ἐνεργητικότητα καὶ βράχιν κέντρον ἐν αἷς περιπεύσεται ἢ πραγματοποιήσεως τῶν ἐλπιζομένων· ἐξαρτάται ἐκ τῆς δραστηριότητος τοῦ ἐλπιζόντος. Ἀντίκειται δὲ τῇ Ἑλ. ἡ ὑπόψις· τὴν Ἑλ. ἐτήμων ὡς θεότης οἶτε Ἑλ-Ληγες καὶ οἱ Ῥωμαῖοι παριστῶντες αὐτὴν ὡς κόρην ἐλαφρῶς πρὸς βάθισμα κινουμένην, ἐν τῇ δεξιᾷ κρατοῦσαν ἄνθος ῥοίας, διὰ δὲ τῆς ἀριστερᾶς, πρὸς τὰ κάτω τεταμένης, ἀνυ-

ψόσαν μικρὸν τὴν ἐσθῆτα· εἶχε δὲ πολλοὺς ναοὺς ἐν Ῥώμῃ ἢ Ἑ. καὶ βωμοὺς καὶ παρτί-
στανετο ἐνίοτε κρατοῦσα τὸ ἄγαλμα τοῦ
bonus eventus (αἰαίς ἐκδοσεως). Ἐν δὲ
τῷ χριστιανισμῷ ἢ Ἑ. ἐπὶ τὴν μέλλουσαν
μισθαποδοσίαν εἶνε μία τῶν τριῶν θεολογι-
κῶν ἀρετῶν (πίστις, ἐλπίς καὶ ἀγάπη)· ὡς
ἀλληγορικὸν δὲ πρόσωπον παριστάνεται κατὰ
τοὺς νεωτέρους χρόνους συνήθως μετὰ τῆς
Πίστεως καὶ τῆς Ἀγάπης, στηριζομένη ἐπὶ
ἀγκύρας (τοῦ συμβόλου τῆς Ἑ.). [A.B.]

Ἑλπίς Μέλανα. Ψευδώνυμον τῆς
Μαρίας Ἐσπεράνης Σόαρτς (βλ. λ.).

Ἑλσανη. Χωρίον τοῦ δήμ. Ἀγρινίου τῆς
Βύρτανιας. ἀπέχον ἀπὸ Κερασόβου ὥρ. 6.
Κάτ. 292.

Ἑλσανι. Χωρ. τοῦ διαμερίσματος Ἀχρί-
δος τῆς Μακεδονίας, ἔχον 350 κ. χρισ. [M.Σ.]

Ἑλσανερ πράσινον (μὴ δηλητηριώ-
δες πράσινον) παρασκευάζεται ἐξ ἀφειψήματος
κιτρινοξύλου, διαλύματος θεικοῦ γαλικοῦ καὶ
κασιτερίου ἁλτος. [O.A.P.]

Ἑλστερ. Οὗτοι καλοῦνται δύο ποταμοὶ
τῆς Κεντρικῆς Γερμανίας. Ὁ μὲν Μέλας
Ἑ. πηγάζει ἐν τῷ σαξονικῷ Ἀνω Λάουσιτς
παρὰ τὸ Ἑλστρα. καὶ μετὰ ῥοὴν 210 χμ. ὦν
60 πλωτό, ἐκβάλλει εἰς τὸν Ἀλδιν. Ὁ δὲ
Λεουκὸς Ἑ. πηγάζει ἀπὸ τῶν ἐν Βοημία
Ὁρῶν ὡς Ἑλστερ. Διαίρεται παρὰ τὴν
Λιψίαν εἰς δύο βραχίονας, τὸν Λοῦπε καὶ
τὸν κυρίως Ἑλστερ. καὶ μετὰ ῥοὴν 244
χμ. ἐκβάλλει εἰς τὸν Σάαλ, μετὰ τὴν Ἀλλης
καὶ Μερσεβούργου. [Π.Π.]

Ἑλτον. Ἀλμυρὰ λίμνη ἐν τῷ ῥωσικῷ
κυβερνεῖω τοῦ Ἀστραχάν. ἀπέχουσα 100 χμ.
πρὸς Β τῆς πόλεως Ζαρέβ καὶ ἔχουσα ἐπιφά-
νειαν 200 τχμ. Κεῖται ἐν τῇ μετὰ τῶν πο-
ταμῶν Βόλγα καὶ Οὐράλ ἐκτεταμένῃ Κιργι-
σίᾳ στέππῃ. Ὅκτω ῥύακες χίνονται ἐκ δια-
φόρων μερῶν εἰς αὐτήν, ὧν τὰ ὕδατα εἶναι
ἐπίσης ἀλατοῦχα, ἀλλ' οἷοις ἀπ' αὐτῆς ἐκ-
ρεῖται. Ἡ ἐξ αὐτῆς ἀλατοπαράγωγὴ ἀνέρχεται
εἰς 5 1/2 εκατεμ. στατήριον κατ' ἔτος. [Π.Π.]

Ἑλτοε (Elche). Πόλις τῆς ἰσπανικῆς
ἐπαρχίας Ἀλικάντης, ἐν τῷ πρώτῳ βασιλείῳ
τῆς Βαλεντίας, 22 χμ. ΝΔ τῆς Ἀλικάντης.
Περιβάλλεται ὑπὸ μεγάλου δάσους φοινίκων
ὅπερ δίδει αὐτῇ τὴν θείαν ἀφρικανικὴν ἀκρίαν·
ἔχει δὲ (τῷ 1877) 19636 κατ. ἀρχαῖα μνημεῖα
καὶ τινα βιομηχανίας. Ἦνε δὲ τὸ ἀρχαῖον
Ilici (Elice καὶ Helice), ὅπερ πολιορκίαν δ'
Ἀμιλκας ἐφρονέθη τῷ 229 π. Χ. [M.Σ.]

Ἑλυμαῆς ἐκαλεῖτο ἐν τῇ ἀρχαιότητι
χώρα μετὰ τῆς Σουσιάνης καὶ Περτίδος ἐν
αὐτῇ κατώκουσιν οἱ Ἑλυμαῖοι, λαὸς ληστρικὸς
καὶ πολεμικώτατος. Ἐξ αὐτῆς δὲ ἐν τῇ Ἀ-
γίᾳ Γραφῇ ἄπασα ἡ Σουσιάνη ἐκαλεῖτο Elam.

Ἑλυμος. Βλ. Σιτηρά.

Ἑλυρος. Πόλις ἀρχ. τῆς Κρήτης αὐ-
τόνομος, κειμένη ὅπου τὸ σημερινὸν χωρίον
Ῥοδεῖον τοῦ Σελίνου. Ἐξ αὐτῆς ὑποτίθεται
ὅτι ἔλαβε τὸ ὄνομα ἢ ὅλη ἐπαρχία τοῦ Σελί-
νου. Ἐπίνεα εἶχε τὴν Σούαν (Σούγιαν) καὶ
τὴν Λισάν (Τριπυτήν). [I.K.]

Ἑλυτρα. 1) Ἑ. ἐνώδη τῶν τεσσάρων.
Ἰνῶδεις ταινίαι, τοξοειδῶς τεταμέναι ἀπὸ τοῦ
ἐνὸς ἐπὶ τὸ ἕτερον τῶν ὑπὸ τῶν δακτύλων ἀπαρ-
τιζομένων αὐλάκων χεῖλος, μεταβάλλουσαι
οὕτω ταύτας εἰς σωλήνας, οἵτινες χρησιμεύ-
ουσι πρὸς συγκρίτησιν καὶ εὐχερῇ διεκρίσθην
τῶν δι' αὐτῶν διερχομένων τεσσάρων. 2) Ἑ.
ὁρρογόνα τῶν τεσσάρων. Ὁρρογόνοι θύλακοι,
κυλινδρικοὶ τὴν μορφήν, περιβάλλοντες τοὺς τε-
σσάρων οἱ παρέχουσιν εὐόλισθον διεκρίσιν. [I.110.]

Ἑλυτροειδὴς χιτῶν (Ἀνατομ.).
1) Ἰδιότης Ἑ. χ. τοῦ ὁρρογόνου ὁρρογόνου
θυλακοῦ, ἀποτελῶν τὸν ἐσώτατον τῶν χι-
τῶνων τοῦ ὁρρογόνου, ἀπαρτιζόμενος ἐκ δύο πε-
τάλων, τὸν περιστεπλάγγιον, ἐπικα-
λύπτοντος τὸν ὅρρον καὶ τὴν ἐπιδιδυμίδα, καὶ
τοῦ περιστεπλάγγιον, προσπεφυκὸς ἐπὶ τῆς
ἐσῶ ἐπισπασίας τοῦ κοινοῦ ἐλυτροειδοῦς χι-
τῶνος. Ἐξάρτημα τοῦ περιτοναίου. — 2) Κοι-
νὸς Ἑ. χ. τοῦ ὁρρογόνου καὶ τοῦ
σπερματικῶν τῶν ἰνῶδων χιτῶν,
προσπεφυκὸς τῷ περιτόνῳ πετάλῳ τοῦ προ-
γινόμενου χιτῶνος, περιβάλλον οὐ μόνον τὸν
ὅρρον, ἀλλὰ καὶ τὰ εἰς αὐτὸν ἀφικνούμενα
καὶ τὰ ἐξ αὐτοῦ ἐξορμώμενα ἀγγεῖα, μεθ' ὧν
εἰσδυόμενος εἰς τὸν βουδωνικὸν πόρον τελευτᾷ
εἰς τὸν ἐσῶ βουδωνικὸν δακτύλιον, ἐχόμενος
τῆς ἐγκαρσίας περιτοναίας τῆς κοιλίας, ἧς εἶ-
ναι κοιλώδης προεκτασις, συγκαθελκυθεῖσης
μετὰ τοῦ ὁρρογόνου. [I.Π0.]

Ἑλφσδοργ ἢ Βένερσδοργ νομός (Elfs-
borg-Län ἢ Wenersborg-Län). Διοι-
κητικὴ περιφέρεια τῆς ΝΔ Σουηδίας, περι-
λαμβάνουσα τὴν ἐπαρχίαν Δαλσλάνδην καὶ
μέρος τοῦ ΝΔ τμήματος τῆς Δ Γοτλάνδης.
Ἦχει ἐμβα. 12 825 τχμ. (ὦν 903 λίμναι),
275 795 κατ. (1890) καὶ πρωτεύουσάν τὴν Βέ-
νερσδοργ μετὰ 5427 κατ., ἄξιόν δὲ λόγου
βιομηχανίαν. [Π.Π.]

Ἑλ-Χαζά ἢ Ἑλ-Ἀχσά. Μέρος
τῆς τουρκικῆς Ἀραβίας, ἀνήκον εἰς τὸν νο-
μὸν τῆς Βάτρας, κατὰ μῆκος τοῦ Περσικοῦ
Κέλπου, ἔστιν κατὰ τὸ πλεῖστον καὶ ἀμμοῦ-
δες· ἔχει πρωτ. τὴν Ἑλ-Χορσοφ, πρὸς
Δ τῆς Ν ἕκρας τοῦ κόλπου τῶν Βαχρῶν Νή-
σων, μετὰ 25000 κατ. Παρ' αὐτὴν κεῖται
τὸ φρούριον Μοῦδαρ Ἄζ, μετὰ 20000 κατ.
καὶ βεβαιότερον παρὰ τὴν ἀκτὴν τὴν Ἑλ-
Κατῖφ, ὅπερ μετὰ τῶν 32 χωρίων τοῦ
(92000 κατ. ἐν συνόλῳ) ἀνήκει εἰς τοὺς
Τούρκους ἀπὸ τοῦ 1875. ΝΔ δὲ τῶν ἐκδο-
τῶν τοῦ Σάτ ἑλ-Ἀράβ κεῖται ἡ πόλις Ἑλ-

1. Ἑλλάς.

2. Ῥωσσία.

3. Δανία.

4. Σερβία.

5. Ῥωμανία.

6. Τούρκια.

7. Ἰταλία.

8. Ἰσπανία.

9. Πορτογαλία.

10. Μεγάλη Βρετανία.

11. Ἡνωμέναι Πολιτεῖαι Β. Ἀμερικής.

12. Γαλλική Ἡδρα τῆς Β. Δόξης II.

13. Περσία.

14. Κίνα.

15. Ἰαπωνία.

(Ἡ Γαλλία ἀντ' ἐμβλήματος ἔχει ἐπὶ κοκκινῷ ἀδάφρῳ χρυσὰ τὰ γράμματα R. F. — République Française).
Ἐγκυκλοπαιδικὸν Λεξικόν.

Ἄρθρ. Ἐμβλήματα.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

1. Γερμανικόν κράτος.

2. Αυστρία.

3. Ουγγαρία.

4. Πρωσία.

5. Βαυαρία.

6. Σαξωνία.

7. Βυρτεμβέργη.

8. Βάδη.

9. Μεκλεμβούργον - Σβερίνον.

10. Μεκλεμβούργον - Στρελίτσον.

11. Έσση.

12. Έλβετία.

13. Όλλανδία.

Έγκυκλοπαιδικόν Λεξικόν.

14. Βέλγιον.

15. Σουηδία και Νορβηγία.

Λοθρ. Έμβληματα.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Κορεΐτ ή Κορεΐν, ἔχουσα καλὸν λιμένα καὶ πλείονας τῶν 20000 κατ. [Π.Π.]

Ἑλώδες ἀέριον Βλ. Μεθάνιον

Ἑλώδης καχεξία. Πάντες οἱ οἰκόντες ἑλώδεις γῶρας φέρουσιν ἐν ἐαυτοῖς ἰχνη τῆς κατὰ πολὺ ἡ δλίγου, ἔρρωτος καὶ ἰλίου μιάσματος, ἥτις ἐκδηλοῦται διὰ συμπτωμάτων κοινῶν, εἰς ἀναίμια, ἐπίσχυνανσι τοῦ σώματος, γαστρικαὶ διαταραχαί, διογκώσεις σπλῆνός καὶ ἥπατος, ἐνίοτε οἰδήμα παδῶν καὶ ὕδρωψ ἀσκήτης δι' ἀλλοίωσιν τοῦ αἵματος, αἰμορραγία καὶ κατ' ἐξοχὴν ἐπιστάσεις μελαναϊμικαὶ καὶ ἄλλοτε λευκωματωρία. Πρὸς ἔσριν τοῦ καλοῦ συνιστᾶται πρὸ πάντων φωνή ἀπὸ τοῦ ἑλώδους τέπου· πρὸς παροξυσμοὺς διαλείποντος πυρετοῦ χρησιμεύει ἡ κινίνη καὶ πρὸς βελτίωσιν τῆς καθύλου θρέψεως ἀρσενικόν καὶ τονωτικά, τέλος δὲ πρὸς τὰς διογκώσεις τῶν ὑποχονδρίων παρέχεται τὸ ἰωδούχον κάλιον, ἡ κινίνη μετὰ σιδήρου, ψυχραὶ κατακινήσεις ἐπὶ σπλῆνα καὶ ἥπαρ κτλ. Ὡς προφυλακτικὰ μέσα συνιστῶνται ἀποφυγὴ ψυχρῶν, ὑπαίθριου διαμονῆς, μάλιστα τὴν νύκτα, καὶ ὑπαίθριου ὕπνου, ὡς καὶ παρεκτροπῶν περὶ φαγητοποσίαν, καταχρήσεων καὶ σωματικῶν κόπων. [Π.Π.]

Ἑμαμέ. Βουλγάρ τοῦ Χαιρουβτζ, διακεκομένη ποιήτρια, ἥς τὰ κοινὰ ποιήματα περιστεύονται εἰς συμβουλὰς πρὸς τὰς γυναῖκας περὶ ἠθικῆς. Ἑμαμέ τῷ 842 μ.Χ. [Π.Π.Μ.]

Ἑμβά (Emba) Ποταμὸς τῆς οὐραλίας κῆς χώρας τοῦ κυβερνείου Ὁρεμδούργου ἐν τῇ ἀσιατικῇ Ρωσίᾳ. Ἀποτελεῖται ἐκ τριῶν πηγαστάτων πηγάζοντων ἀπὸ τῆς Ν κλιτύος τῶν ὄρεων Μουγatzάρ καὶ μετὰ ῥοὴν 700 χμ. ἐκβάλλει εἰς τὴν Κασπιαν θάλασσαν διὰ δύο στομίων σχηματιζόντων Δέλτα, εἰς θάπιν καλασμένην ἐξ αὐτοῦ Ἑμβά-λι-μ-άν.

Ἑνομέος Ἑ. ἀποτελεῖται ἐκ τοῦ Ν μέρους τῆς ἐπαρχίας Οὐράλ καὶ περιλαμβάνει ἀπὸ τὴν τὴν γῶραν τοῦ ποταμοῦ Ἑμβά ἐν ταῖς στέπαις τῶν Κιργιζίων. Ἑμβ. 138 814 γγμ. κατ 91 903 (1882). Ἑνρα T = μίρσκ. [Π.Π.]

Ἑμβάδον. Βλ. Ἐπιφάνεια.

Ἑμβάτηριον. Κατὰ τὴν ἀρχαιοτητα ἐσημαίνει τὸν ὕμνον, ὅστις γεγραμμένος εἰς ἀνακτιστικὸς στίχους ἐψάλλετο ὑπὸ τοῦ πρὸς τὴν ἐχθρὸν χωροῦντος στρατοῦ, ἀλλὰ καὶ τὴν δι' αὐτὸν μουσικὴν τῶν δευτέρων αὐλῶν. Νῦν δὲ σημαίνει γενικῶς τὴν εἰς τὸν ῥυθμὸν τοῦ ἐν τακτικῶν βήματι χωροῦντος στρατοῦ τονωμένην μουσικὴν, διὰ καὶ ὅ ἐπὶ πλείστον γράφεται εἰς ῥυθμὸν 4/4. [Μ.Π.]

Ἑμβάτης. Ὁ ἐν τοῖς παραλίοις μέρεσιν, ἀπὸ τῆς θαλάσσης πρὸς τὴν ξηρὰν πνέων ἄνεμος, ἐπερχόμενος κατὰ τακτικὰς ὥρας τῆς

ἡμέρας, ἐν ᾗ κατ' ἄλλας ἐπίσης τακτικὰς ὥρας ὁ ἄνεμος ἔχει τὴν ἐναντίαν διεύθυνσιν, πνέων ἀπὸ τῆς ξηρᾶς πρὸς τὴν θάλασσαν. Τὸ φαινόμενον τοῦτο προέρχεται ἐκ τῆς ἀνίσου θερμάνσεως τῆς ξηρᾶς καὶ τῆς θαλάσσης. Ἑπεὶ δὴ δῆλα δὴ πρὸς μισσημέριαν θερμαίνεται ἡ ξηρὰ πλείονος, τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης, ὁ ἀήρ φέρεται πυκνότερος ἀπὸ ταύτης πρὸς τὴν θερμότεραν ξηρὰν, ἀφ' ἧς ἀναρχομένου τοῦ ἕλόνεν μᾶλλον θερμαινόμενου ἀέρος ἐπέρχεται οὕτω διαρκὲς ἀέρος ῥεύμα. Ὁ Ἑ. ἔρχεται μικρόν πρὸ τῆς μεσημέριας καὶ μετὰ ταύτην σφοδρότερος καθιστάμενος καταπαύει δλίγον κατ' δλίγον πρὸς τὴν ἐσπέραν, τὴν δὲ νύκτα συμβαίνει τὸ ἐναντίον. [Ν.Ε.]

Ἑμβολές (διάστημα), κατὰ Χαντζερὴν βεληνεκές. Οὕτω καλεῖται τὸ μήκος τὸ περιλαμβανόμενον μεταξὺ τοῦ ποδὸς τοῦ σκοπευτοῦ καὶ τοῦ πλέου ἀκρομακρυσμένου σημείου πτώσεως τοῦ βλήματος ὅπου τινός. Τὸ μήκος τοῦτο ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ εἴδους τοῦ δόλου, τοῦ γαμίσματος, τοῦ εἴδους καὶ τῆς ποιότητος τῆς πυρίτιδος, τοῦ ὄγκου καὶ τοῦ βάρους τοῦ βλήματος καὶ ἐκ τῆς γωνίας τῆς βολῆς. Οὕτω εἰς τὰ τυφέκια συστήματος Γκρῆ τὸ Ἑ. εἶνε 3000 μ., ἀλλὰ εἰς τὴν ἀπόστασιν ταύτην τὸ βλήμα θέν ἔχει οὐδεμίαν σχεδὸν εἰσδυτικὴν δύναμιν. Ἡ βολὴς αὐτοῦ εἶναι ἀποτελεσματικὴ (ροική) μόνον μέχρι 1500 μέτρων. Τὰ νεώτερα ὅπλα, τὰ αὐτογάμη λαγόμενα, ἔχουσιν Ἑ. μεγαλύτερον, διότι ἡ βολὴς αὐτῶν εἶναι ἀποτελεσματικὴ μέχρι τῶν 3000 μ. Εἰς τὰ πυροβόλα τὸ Ἑ μεταβάλλεται ἀνελόγως τοῦ εἴδους αὐτῶν, τοῦ εἴδους τῆς βολῆς καὶ τῶν βλημάτων. Τὸ μέγιστον Ἑ τῶν πυροβόλων Κρούπ τῶν 8,7 καὶ 7,5 εἶνε 5000 μ. Τὸ ὀρεινὸν τῶν 7,5 ἔχει μέγιστον Ἑ 4000. τὸ πυροβόλον τῶν 15 ἐκατοστῶν 9900, τὸ δὲ τῶν 17 ἐκατοστῶν 1000 μ. Τὸ Ἑ. τῶν πυροβόλων ἠϋξήσαν ἐσχάτως ἕνεκεν τῶν διαφορῶν ἐπανεργειῶν τελειοποιήσεων καὶ τείνει ἀκόμη νὰ αὐξήσῃ [Β.Δ.]

Ἑμβολήματα ἐκαλεῖτο ἦδη παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ποικίλα, ἐκ μετάλλου ἀνυγλυφα, ἐπιβεβλημένα ἐπὶ ἀργείων, σκευῶν κτλ. Κατὰ τὸν μεταίωνα ἡ χρῆσις τούτων Ἑ. ἐπέβητάθη μεταξὺ τῶν εὐγενῶν καὶ πᾶς ἱερότης εἶχεν ἴδιον Ἑ. ἐπὶ τῶν ὀπλῶν αὐτοῦ, τῶν θυρῶν καὶ ὁροφῶν τῶν εἰς αὐτὴν ἀνηκουσῶν οἰκοδομῶν, τῶν ἐπιπλῶν κτλ. ἐπεκράτησε δὲ τέλος πᾶς εἶδος τῶν εὐγενῶν νὰ ἔχῃ ἴδιον Ἑ (οἰκότημον) κληρονομικόν εἰς τὰ μέλη αὐτοῦ. Καὶ τὰ κράτη δὲ ἀπέκτησαν ἐμβολήματα (ἐμβόλημα) οἷα καὶ σήμερον διατηροῦνται. Ἐν Ἑ. ὅπου ἡ γνώσις τῶν κατὰ καιροὺς Ἑ. ὁφύθη εἰς περίπλοκον μαθησιν (Heraldik) στενῆς σχετιζομένην πρὸς τὴν Γενεαλογικὴν, μεγάλην δ' ἔχουσαν σημασίαν διὰ τὴν ἱστορίαν.

Ἑμβολεύς (γερμ. Kolben, γαλλ. pis-

τον) ονομάζεται ὄργανον μηχανῶν, κινητὸν ἐντὶς σωλήνος περικλειόντος αὐτὸ ὅσον ἐνεστὶν ἔννευ μεγάλης προστριβῆς, σκοπὸν δὲ ἔχον ἢ νὰ προσλαμβάνῃ εἰς ὑγρῶν ἢ ἀτμῶν δύναμιν ἢ νὰ μεταφέρῃ εἰς αὐτὰ τοιαύτην. Παράδειγμα τοῦ πρώτου εἶναι ὁ ἐμβολεὺς εἰς τὰς ατμομηχανάς, τοῦ δὲ ἑτέρου ὁ τῶν ἀντλιῶν. [Ε.Γ.]

Ἑμβολή καλεῖται ἡ ἐμπραξὶς κλάδου τινὸς τοῦ ἀρτηριακοῦ συστήματος διὰ συμπήγματος τινος αἵματος ἢ θρομβώματος, ὅπερ παύεται μὲν διὰ παθολογικὴν αἰτίαν (θρόμβωσιν) ἐν θέσει τινὶ τοῦ κυκλοφορικοῦ συστήματος, παρασυρόμενον δ' ὑπὸ τοῦ αἵματος διατρέχει τὰ μείζονα ἀγγεῖα μέχρις οὗ σταματήσῃ εἰς ἀγγεῖον στενωτέρον δι' ὃ ἀδυνατεῖ νὰ διέλθῃ· συχνότατα δὲ τοῦτο συμβαίνει ὅπου διχοτομεῖται ἀρτηρία, τοῦ ἐμβόλου ἐπικαθισταμένου ἐπὶ τῆς θέσεως τοῦ διαχωρισμοῦ. Ὁ ὄγκος τοῦτου αὐξάνει συνεχῶς, προσλαμβάνοντας νῆκ ἐκ τοῦ αἵματος μόρια, οὕτως ὥστε τέλος ἐντέλειος ἀποφράσσεται ἡ κυκλοφορικὴ ὁδός. Ἐάν τὸ ἐμβόλον παρῇ ἐν φλεβίᾳ φέρεται μετὰ τοῦ αἵματος εἰς τὴν δεξιὰν καρδίαν καθεῖθεν εἰς τὴν πνευμονικὴν ἀρτηρίαν εἰς μέρος τι τῆς ὁποίας σταματᾷ, ἐν δ' ἐν ἀρτηρίᾳ, προωθείται πρὸς τὴν περιφέρειαν μέχρις ὅτου σταματήσῃ εἰς κλάδον τινὰ τῆς μεγάλης κυκλοφορίας. Τὸ ἐμβόλον ἀποτελεῖται ἐνίοτε καὶ ἐκ τεμαχίων τῶν βαλβίδων ἢ μορίων λίπους ἢ πύου ἢ καρμινικῶν ὀγκωμάτων ἢ ἐκ παρυσίων φυτικῶν ἢ ζωικῶν (βακτηρία, ἐχιδνοκοκκοί, τριχίνες), τυχαίως εἰσδύντων εἰς τὴν κυκλοφορικὴν σύστημα κτλ. Οὕτω κωλύεται ἡ ἀμεστος διανομὴ αἵματος εἰς τὰ μέρη ὅπου διακλαδίζεται ἢ ἀπορραγθεῖσα ἀρτηρία, ἐπέρχονται δὲ καὶ ἀλλοιωθεῖς διάφοροι κατὰ τὰς περιστάσεις ἐν τοῖς τογώμασιν αὐτῆς κατὰ τὸ ἀπορραγθὲν μέρος· ἐάν τὸ σύμπηγμα συνίσταται ὅλως ἐκ καθαρῶς ἰνίδος, ἐλαφρὰ μόνον παχυνσίς τοῦ ἀγγειακοῦ πλεωρώματος παράγεται, τὸ δ' ἐμβόλον ὑπὸ νέων συμπηγμάτων περιβαλλόμενον ἔργαζοῦται εἰς συνεκτικὸν ἱστὸν ἢ καὶ πτεροσπᾷται ἐάν ὅμως τὸ εἶναι ὁς ἐμβόλον εἶναι ἐμπεποτισμένον ὑπὸ πύου ἢ ἱχώρος, ἐπιφέρει οὐ μόνον κατὰ τὸ ἀγγειακὸν πλεωρώμα, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὰ περίξ αὐτοῦ διαφυητικὴν ἢ ἱχωρώδη φλεγμονήν. Τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἀπορραξείως ταύτης εἶναι διὰ φραγὰ ἀναλόγως τῆς σπουδαιότητος τοῦ ἐν λόγῳ ἀγγείου καὶ τοῦ μέρους εἰς ὃ παρέχει ἀμέσως αἶμα, εἴτι δ' ἀναλόγως πρὸς τὸν βαθμὸν τῆς παραπληρώσεως κυκλοφορίας, μάλλον ἢ ἥτον ἀναπληρώσεως τὴν ἀπ' εὐθείας διὰ τῆς ἀπορραξείσεως ὁδοῦ γιγνομένην. Ἡ πρόγνωσις καὶ ἡ θεραπεία δὲν ὑπάρχονταί εἰς γενικὴν παρατηρήσιν. Πρὸς. Ἐρμηνείας. [Ε.Π.]

Ἑμβόλιον (Intermezzo) καλεῖται μικρὰ παράστασις θεατρικὴ ἢ μουσικὴν τεμάχιον παρεμβλλόμενον μεταξὺ τῶν πράξεων μεγάλων

λῆς τοιαύτης παραστάσεως ἢ καὶ μεταξὺ δύο διαφόρων δραμάτων.

Ἑμβόλον. Τὸ ὑπὸ τὴν πρῶραν τῶν θεωρητικῶν πολεμικῶν πλοίων προέχον δὲ ὄργανον, σκοπὸν ἔχον τὴν διατήρησιν τοῦ προσβαλλομένου ἐχθρικοῦ πλοίου. Ἐν χρήσει ἦδη παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἑλλήσι, Καρχηδονίοις καὶ Ῥωμαίοις, περιέπεσεν εἰς ἀχρηστίαν κατόπιν ὅτε δὲ κατεσκευάσθησαν θεωρηκτὰ πλοῖα προσετέθη πάλιν εἰς αὐτὰ τὸ Ἑ. προσέχον συνήθως 2-3 μ. κάτωθεν τῆς ἰσάλου γραμμῆς ἵνα προσβάλλῃ τὸ ἐχθρικὸν πλοῖον κάτωθεν τοῦ θώρακος, οὕτω δὲ κατεσκευασμένον ὥστε θρασυθέντος αὐτοῦ νὰ μὴ βλάπτεται τὸ φέρον αὐτὸ πλοῖον. Πρὸς ἀποφυγὴν καταβυθίσεως ἐν περιπτώσει προσβολῆς ὑπὸ Ἑ. τὰ θεωρηκτὰ πλοῖα κατασκευάζονται μετὰ διπλοῦ ἑδάφους καὶ διασιδηρῶν διαφραγμάτων χωρίζονταί εἰς πλείονα χωρίσματα, ὧν ἐν τῷ δύο δύνανται νὰ πληρωθῶσιν ὕδατος χωρὶς τὸ πλοῖον νὰ κινδυνεύσῃ νὰ καταβυθισθῇ.

Ἑμβρυακὸς ἄσκός. Βλ. Ἑμβρυον 2.

Ἑμβρυοθλάστης. Ἐργαλεῖον ματευτικὸν προσομοιάζον πρὸς τὸν κεφαλοθρίπτην καὶ προσωρισμένον πρὸς θλάσιν τῶν διγερῶν ὀγκωδῶν μερῶν τοῦ κορμοῦ τοῦ ἐμβρύου. [Κ.Δ.]

Ἑμβρυολογία εἶναι ἡ ἐπιστήμη ἡ διδάσκουσα τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ὀργανισμοῦ ἀπὸ τῆς πρώτης αὐτοῦ ἀρχῆς εἰς πάλυσυνθετον καὶ ἐπίπλοκον ὄν. Διακρίνεται δὲ ἡ ἐπιστήμη αὕτη εἰς τὴν Ὀντογονίαν ἣτις ἐξετάζει τὴν ἀνάπτυξιν ἐκάστου ἐνοργάνου ὄντος ἐκ τοῦ ὠαρίου, καὶ τὴν Φυλογονίαν, ἣτις διδάσκει τὴν ἀνάπτυξιν τῶν ἐνοργάνων ὄντων ἐν συνόλῳ καὶ τὴν διὰ τῆς ἐξελίξεως (βλ. Δαρβινισμός) γένεσιν τῶν εἰδῶν, εἰκογενειῶν, τάξεων κτλ. **118η παρ'** Ἀριστοτέλει· εὐρηγται πλῆθος εὐρυῶν παρατηρήσεων περὶ γενέσεως καὶ ἀναπτύξεως τῶν ζώων. Ὡς Ἰδρυτὴς δὲ τῆς σημερινῆς Ἑ. θεωρητὸς ὁ Φ. Βώλφ (1759), ὅστις πρῶτος ἀπέδειξεν ὅτι τὸ ἔμβρυον ἀναπτύσσεται ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἐξ ὅλως ἀπλῆς μάζης ἀνερχόμενον σειρὰν ἀλλεπαλλήλων μετασχηματισμῶν. Μετὰ τὸν Γιανδερ (1817) εἰργάσθη τελεσφόρως διὰ τὴν Ἑ. ὁ Βαερ ὅστις ἐγένετο Ἰδρυτὴς τῆς συγκριτικῆς Ἑ. τῶν ζώων. Τελευταίως δὲ ἐτελεσιποιήθη ἡ ἐπιστήμη διὰ τῶν ἐργῶν τῶν Kölliker (Ἑ. τοῦ ἀνθρώπου, 3' ἐκδ. 1876), Forster καὶ Balfour (Ἑ. τῶν ζώων), Häckel (Ἀνθρωπογενεσία, 3' ἐκδ. 1891) κ' ἄλλ.

Ἑμβρυον. 1) Τὸ πρῶτον τοῦ γονιμοποιηθέντος ὠαρίου κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς ἀναπτύξεώς του καὶ ἀπὸ τῆς στιγμῆς καθ' ἣν διακρίνονται τὰ πρῶτα χαρακτηριστικὰ τῆς μορφῆς τοῦ σώματος· βραδύτερον τὸ νέον ἐν λαμβάνει τὸ ὄνομα βρέφους καὶ τοι ἡ ἀνάπτυξις αὐτοῦ πολλὴ ἀπέχει τῆς ὠριμότητος. Οὕτω δὲ τὸ ἀνθρώπινον γένος τὸ προῖον τῆς συλλήψεως καλεῖται ἐμβρυον μέχρι τέλους τοῦ δευ-

τέρου μήνης τῆς κύσεως καὶ βρέφες ἐντεθεὶν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Ἡ διαίρεσις αὕτη εἶνε ὀλίγον αὐστηρά, δυνατόν εἶπαι, ἐν τούτοις γενικῶς τὸ ἔμβρυον καθίσταται βρέφος καθ' ἣν περίπτωσιν στιγμήν ἢ κυκλοφορεῖ τὸν πλακούντος ἀποκατέστη. Τὸ ἔμβρυον σχηματίζεται διὰ τῶν ὀλικῶν τοῦ τμήματος κυστείδιου. Τα κυττάρωδῃ προϊόντα τῆς τοιαύτης τμήσεως συντελοῦσιν εἰς τὴν σχηματισμὴν βλαστοδερμάτος διὰ τριῶν πετάλων, εἰς σημεῖον δὲ τι τοῦ βλαστοδερμάτος παράγεται πᾶν οἷον τις (ἐμβρυακὸς δίσκος) καί μὴν ἐν μετῇ διαφανοῦς ἄλλῃ ἧτις καὶ αὕτῃ περιλαμβάνεται ὑπὸ τῆς ἀδιαφανοῦς. Ἐπὶ τοῦ δίσκου ἡ τῆς ἐμβρυακῆς κηλίδος σχηματίζονται τὰ διάφορα μέρη τοῦ ἐμβρύου διὰ τῶν σχετικῶν μερῶν τῶν βλαστοδερματικῶν πετάλων. Ἀναφαίνεται κατ' ἀρχὰς πᾶν οἷον γραμμωδῆς (ἀρχέγονος γραμμὴ) σημειοῦσα τὴν διεύθυνσιν τοῦ ἔξονος τοῦ ἐμβρύου καὶ κοίλουμένη πᾶν οἷον ἐλαφρῶς εἰς αὐλακὰ (ἀρχέγονος αὐλακῆ). Ἐμπροσθεν δὲ ταύτης ἀναφαίνεται ἑτέρα ὁμοία ἀλλὰ πολλῶ ἐμβρυόσχημα, ἡ μετωπὴ αὐλακῆ, σχηματίζομένη μὲν ἀπὸ τῶν ἐξωτερικῶν πετάλων τοῦ βλαστοδερμάτος, ἧτις μετασχηματίζομένη εἰς σωλήνα διὰ τῆς ἀνυψώσεως καὶ συγκολλησεως τῶν χειλέων αὐτῆς ὑπεργίνεται τὴν ἐγκεραινωμένην σωλήνα, ἐξ οὗ ἐκπορεύονται ὅλα τὰ μέρη τοῦ κεντρικοῦ νευρικοῦ συστήματος. Παρατὰ δὲ τὰ πλάγια μέρη τῆς ἐμβρυακῆς κοιλίδος κυρτοῦνται ἐκ τῶν ἐξῶ πρὸς τὰ ἔνδον ὥστε νὰ περιβάλλωσιν τὴν κοιλιακὴν κοιλότητα τοῦ ἐμβρύου, ἧτις εὐθὺς τότε ἐντελῶς διαγράφεται. Τὰ μέρη τοῦ βλαστοδερματικοῦ κυστείδιου τὰ καίμια ἐκτὸς τῆς κοιλίδος τῆς ἐμβρυακῆς δὲν συμμετέχουσιν εἰς τὴν σχηματισμὴν τοῦ ἐμβρύου, ἀλλ' εἰς τὸν τῶν παρατηρημάτων αὐτοῦ ὅλην τοῦ ἀμνίου καὶ τῆς ἀμφολιχῆς κύστιγγος.

— 2). Τὸ Ἔ. τῶν φυτῶν εἶνε τὸ κύριον περιεχόμενον τοῦ φυτικοῦ σπέρματος, περιέχον ἐν μικρῷ τὰ θεμελιώδη ὅργανα τοῦ φυτοῦ. Εἰς ἔμβρυον ἀναπτυσσόμενον, εἰς τὰ τῶν δικτυληθῶν φυτῶν, διακρίνεται ἐπὶ τοῦ ἐμβρύου τὸ πτερίδιον, ἧτοι τὸν πρῶτον βλαστὸν, ὅστις ἀναπτυσσόμενος πρὸς τὰ ἄνω θ' ἀποτελέσῃ τὸν ὅλον κύριον βλαστὸν (ὄλ. λ.) τοῦ φυτοῦ, καὶ τὸ ῥιζίδιον, τὸ ὅποιον ἀναπτυσσόμενον πρὸς τὰ κάτω θ' ἀποτελέσῃ τὴν κυρίαν ῥίζαν. Τὸ ἔμβρυον ἀναπτύσσεται ἐν τοῦ βλαστοῦ πυρήνῳ τῆς σπερματικῆς βλάστης (ὄλ. λ.). Ὅρισμένοι ἀρκοκύβητες ὑποδερματικοὶ κυττάρου τοῦ πυρήνους τοῦτου μεταβαλλομένου πρὸς τῆς γονιμοποιήσεως εἰς ἀρχασπέριον, ἧτοι εἰς μητρικὸν κύτταρον τὸ ὅποιον διὰ παρατεταμένου διχασμοῦ θ' ἀπαράγῃ σειρὴν ἐκ τριῶν κυττάρων συνισταμένην, ὧν τὸ κατώτερον εἶνε μεγαλύτερον τῶν δύο ἄλλων. Τοῦτο τὸ κύτταρον μεγαθυρόμενον σχηματίζει τὴν ἐμβρυακὴν ἀσκήν, ὃ ὅποιος ἀναλογεῖ

πρὸς τὸ μεγαπύριον ἢ μακροσπέριον τῶν τελειωτέρων κρυπτογάμων ἢ κρυψιγόνων φυτῶν. Ἰνῶν δὲ ὁ ἐμβρυακὸς ἀσκής μεγεθύνεται καὶ πιεζαίει τὰ ἄνωθεν αὐτοῦ δύο κύτταρα καὶ τὰ περὶ αὐτὸν κύτταρα τοῦ βλαστικοῦ πυρήνους, ἐντὸς αὐτοῦ συμβαίνεισιν αἱ ἀκόλουθοι μεταβολαί. Ὁ ἐντὸς αὐτοῦ εὐρισκόμενος κυτταρικός πυρὴν μερίζεται εἰς δύο θυγατρικούς, αἵτινες διευθύνονται πρὸς τὰ δύο ἄκρα τοῦ ὠοειδοῦς ἀσχοῦ. Ἡ πυρηνίδια ταῦτα ἀναμερίζονται ἐνταῦθα δις, οὕτω δὲ παράγονται ἀνὰ τέσσαρας πυρῆνες, ἐκ τῶν ὁποίων μόνον τρεῖς περιβάλλονται ὑπὸ μεμβράνης. Ὁ τρίτος εἰς τὸ πρόσθιον ἄκρον τοῦ ἐμβρυακοῦ ἀσχοῦ ἔχον τρία κύτταρα, ἐξ ὧν τὸ ἐν βαθύτερον καίμενον ὀνομάζεται ὡσπερ ἀρχασπέριον, τὰ δὲ δύο ἄλλα συνεργοί, εἰς δὲ τὸ ἐπίσθιον ἄκρον ἄλλα τρία κύτταρα, ὀνομαζόμενα ἄντιπρὸς. Οἱ δύο ἀπομεινάντες εἰς τὰ δύο ἄκρα τοῦ ἀσχοῦ πυρῆνες πλησιάζουσιν ἀλλήλους καὶ συγχωνεύονται εἰς ἓνα, τὸν πυρηνάριον τοῦ ἐμβρυακοῦ ἀσχοῦ. Ὅστις μερίζομενος καὶ πάλιν κατ' ἐπανάληψιν πληροῖ τὸν ἀσκήν καθ' ὥρισμένης ἀποστασεὶς διὰ πληθους πυρηνίδων περιελισσόμενον βραχύτερον ὑπὸ μεμβρανῶν καὶ χωριζόμενον εἰς τέλει κύτταρα, πληροῦντα ὅλον τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ ἀσχοῦ, ἐν ὅσῳ σπέρμιον. Μετὰ τὴν γονιμοποίησιν ἡ προβολὴ τῆς γύσεως εἰσέρχεται διὰ τῆς μικροπύλης εἰς τὸν βλαστικὸν πυρῆνα ὅσῳ πρῶτον ἐπὶ τῶν συνεργῶν κυττάρων τοῦ ἐμβρυακοῦ ἀσχοῦ καὶ εἶτα ἐπὶ τοῦ ὠοκυττάρου, τὸ ὅποιον τότε ἔρχεται μερίζομενον. Ἰνῶν οἱ συνεργοὶ καταστρέφονται. Τὸ ὠοκυτταρον αὐξάνεται συνήθως εἰς μακρὸν σάκον, ὅστις χωρίζεται διὰ διαφραγματικῶν τινῶν εἰς ὀλίγα κύτταρα, ἐκ τοῦ ἀκροτάτου δ' αὐτῶν κυρίως μερίζομενον παράγεται δι' ἐπανελισσόμενων διχοτομήσεων ἄθροισμα κυττάρων σφαιροειδῆς, ἐντὸς τοῦ ὁποίου χωρίζονται ἡδὲ τὰ μεριστικά κύτταρα κατὰ στρώματα. Μετ' ὀλίγον τὸ συμπλεγμα τοῦτου διαίρεται εἰς ἄθροισμα κυττάρων ῥιζῆς, βλαστοῦ καὶ κοτυληδόνων, βραχύτερον δὲ ὅλα ταῦτα ἀναπτύσσονται περαιτέρω καὶ διακρίνονται πῶς εἰς ἐπιδερμικὸν (δερματαγόνον) πληρωτικὸν ἰσθμὸν καὶ ἧτοι εἰς τὸ τέλος τὸ ἐμβρυον. Ἡ ἐνδεῆς τῆς ἀναπτύξεως τοῦ ἐμβρύου ἐπὶ τῆς γονιμοποιήσεως εἶνε διαφοράς κατὰ ταῦτα. Εἰς τινὰ ἔρχεται μετὰ τινος ἡμέρας εἰς ἄλλα διαρκεῖς ἑβδομάδας, εἰς τινὰ δὲ καὶ ἐν ἑπτῇ [M.]

Έμβρυόσακκος. Τὸ ἔμβρυον ἐν τῇ μήτρᾳ εὐρίσκεται περιεκλεισμένον ἐντὸς σάκου, ἀποτελουμένου ἐκ τριῶν γιγνῶν, τοῦ ἡμνίου τοῦ χορίου καὶ τοῦ εὐχαιτοῦ, ὅστις μετὰ τὸν σχηματισμὸν τοῦ πλακούντος ἀρχίζει νὰ ἐξαφανίζεται καὶ κατὰ τὸν τοκετὸν λείψανόν τινα αὐτοῦ παραμένουσι μαρτυροῦντα τὴν ὁμοιογένειαν τοῦ ἔμβρυου εἶνε ὁ ἐσώτατος γιγνῶν, τὸ χόριον ὁ μεσαῖος καὶ ὁ εὐχαιτός ὁ ἐξώτε-

ρικός. Ἡ κοιλότης τοῦ σάκκου τοῦτου πληροῦται ὑπὸ τοῦ ἐνκυνίου ὕδατος ἐντὸς τοῦ ὁποῦ πλέει τὸ ἔμβρυον. [Κ.Δ.]

Ἑμβρυοτομία βλ. Ἀνατομία.

Ἑμβρυουλκία. Ἡ διὰ τοῦ ἔμβρυου-
κου συλλήψεως τῆς κεφαλῆς τοῦ ἔμβρυου καὶ ἡ
ἐξαγωγή αὐτῆς ἐκ τῆς μήτρας χωρὶς νὰ πιε-
σθῇ ἰσχυρῶς διερχομένη τὴν πύελον καὶ δια-
κινουμένη ἢ ὑπαρξίς ζώντος ἔμβρυου. Λαμ-
βάναι δὲ χώραν αὐτῇ ὅταν ὁ τοκετὸς δὲν δύ-
ναι νὰ ἐκτελεσθῇ φυσικῶς ἢ τῇ βοήθειᾳ
τῶν χειρῶν μόνων ἢ ὅταν βαρέα περιστατικά
ἐξαναγκάζωσιν εἰς ταχέαν ἐκτέλεσιν τοῦ το-
κετοῦ. [Κ.Δ.]

Ἑμβρυουλκός. Μαιευτικὸν ἐργαλεῖον
ἐν εἰδεί λαβίδος, προσωρισμένον νὰ συλλαμ-
βάνῃ τὴν κεφαλὴν τοῦ ἔμβρυου καὶ νὰ ἐπι-
σπύδῃ, ὡς πρὶν ἢ φύσις, τὴν ἐξαγωγήν αὐ-
τῆς ἐκ τῆς πύελου. Πᾶς ἔμβρυουλκός συνίστα-
ται ἐκ δύο βραχιόνων ἑνωμένων διὰ τοῦ σημείου
τῆς ὑποστηρίξεως ἐνεργούντων καὶ ἐννομένων
κατὰ τὸ μέρος ἐνθα διασπυροῦνται, ἐπιτροπο-
μένης οὕτω τῆς ἀποσυμβάσεως ἢ συνθέσεως
τῶν κατὰ βούλησιν ἑκαστος δὲ βραχίον διαι-
ρεῖται εἰς τρία μέρη τὸ κογχιάριον, τὴν ἁρ-
θρῶσιν καὶ τὴν λαβίδα, καὶ ὁ μὲν διὰ τῆς ἀρι-
στερῆς χειρὸς κατεγόμενος καλεῖται ἀριστε-
ρὸς βραχίον, ὁ δὲ διὰ τῆς δεξιᾶς δεξιός· τὸ
κογχιάριον σύγκειται ἐκ στελέχους διαφόρου
μήκους, ὅπερ ἀναχωρῶν ἐκ τοῦ σημείου τῆς
ἐνώσεως τῶν δύο βραχιόνων περατοῦται διὰ
δύο διδύμων τῶν περιβαλλόντων θυρίδων. Τὰ
δύο αὐτὰ τῶς εἰς κυρτὰ κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν
καὶ τὰ χεῖλη εἰς τρέπον ὥστε καλῶς νὰ ἐ-
φαρμύζωνται ἐπὶ τῆς ἐμβρυακῆς κεφαλῆς καὶ
διέρχονται διὰ τῆς πυελικῆς κοιλότητος. Ἡ
ἐσωτερικὴ αὐτῶν ἐπιφάνεια εἶνε ἀπαστιλ-
θωμένη, ἢ δὲ ἐξωτερικὴ λεία, τὸ θυρί-
θωμα μᾶλλον ἢ ἥτιον εὐρὺ ἀναλόγως τοῦ
ἐργαλείου τοῦ προσωρισμένου νὰ περιλαβῇ τοὺς
βρεγματικούς ὀγκους. Ἡ ἁρθρῶσις κατασκευά-
ζεται οὕτως ὥστε νὰ ἐπιτρέπηται ἡ ἐνωσις καὶ
ὁ ἀποχωρισμὸς τῶν βραχιόνων εὐκόλως, ἐνῶ
καλῶς κρατοῦνται συνηνωμένοι ἐν συναρθρώ-
σει· ἡ λαβὴ ἀποτελεῖται ἐκ ξύλου ἢ ἐκ τοῦ
αὐτοῦ μετάλλου ἐξ οὗ ὅλος ὁ ἔμβρυουλκός,
ἀπολήγει δὲ ἐκάστη ἡ οὗ εἰς ἄγκιστρον στε-
ρεόν ἢ κινητόν. [Κ.Δ.]

Ἑμμεν. Πόλις ἐν τῷ ἑμμεν. νομῷ τοῦ δια-
μερισματος Ἀσσυρίᾳ τοῦ πρωτοῦ Ἀντιόχου
κειμένη παρὰ τὸν Δολιχάρτιον ποταμὸν καὶ ἐννο-
μένη μετὰ τοῦ ποταμοῦ Ἑμμεν καὶ τῆς Βαβα-
λῶντος διὰ πλωτῆς διώρυγας. ἔχει ἀρχαῖον
ἀγῶνα (1534—76), μετὰ διασήμεν ὁ-
πλοθῆκης καὶ πολλῶν κειμηλίων, μουσείον,
ἐμπορικὴν ἐπιμελητήριον κτλ., ἀκμαίεσθαι δὲ
ἐμπόριον καὶ 11019 κατ. (1885). [Π.Π.]

Ἑμεραλδίνη. Πράσινον χροῖμα ἀνι-

λίνης παραγόμενον δι' ἐξειδίκευσης τῶν ἀλά-
των αὐτῆς. [Ο.Α.Ρ.]

Ἑμεσα. Ἀρχαιοτάτη πόλις τῆς Κοίλης
Συρίας ἐπὶ τοῦ Ὀρόντου. 150 χμ. Β τῆς Δα-
μασκού, περιημένος κατὰ τοὺς ῥωμαίους χρόνους
διὰ τὸν ἐν αὐτῇ ναὺν τοῦ Ἡλίου. Ἐνταῦ-
θα ἐγεννήθη ὁ αὐτοκράτωρ Πλιογάβαλος.
Ἐπὶ Πομπηίου ἦτο πρωτεύουσα μικροῦ ἀρα-
βικοῦ βασιλείου, μετὰ δὲ τὸ 72 μ. Χ. συνε-
χωνεύθη ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων μετὰ τῆς Συρια-
κῆς ἐπαρχίας. Τῷ 278 μ. Χ. ἐνίκησεν ἐν-
ταῦθα ὁ αὐτοκράτωρ Δομίτιος Αὐρηλιανὸς τὴν
βασιλεύσαν τῆς Παλμύρας Ζηνοβίαν. Σήμερον
διατελεῖ ὑπὸ τοὺς Τούρκους καλουμένη Ἑμμε
ἢ Ὀμς (ἐν τῷ νομῷ Συρίας, θεωρεῖται δ'
ἀκμαίεουσα ἐν τῇ γεωργίᾳ καὶ τῇ βιομηχανίᾳ
καὶ ἔχει 23000 κατ., ὧν τὸ τρίτον περιτοῦ
χριστιανοὶ ἐρθόδοξοι. [Β.Α.]

Ἑμετικὰ καλοῦνται οὐσίαι αἵτινες ἀνα-
λαμβάνονται ἐν τῷ στομάχῳ προκαλοῦσιν ἑ-
μετον. Εἶναι δὲ οὐσίαι ἢ φυτικά, ὧν ἐξέχει
ἢ ἰσχυροῦς καὶ ἡ ἐξ αὐτῆς ἐξαχθέντι ἑμε-
τικῇ, ἢ μεταλλικὰ ἄλλα ἑμετικῇ τρυβθιμῶς
ψευδαργύρος, θεικὴς χαλκὸς κτλ. Νεώτερι δὲ
εἰσάχθη εἰς τοιαύτην χρῆσιν καὶ ἡ ἀπομορφίνη,
οὐσία λαμβανόμενη ἐκ τῆς μορφίνης, ἥτις καὶ
ἐν ἐλαχίσταις δόσεσι λαμβανόμενη ἐσωτερικῶς
ἢ ὑπὸ τὸ δέρμα ἐνεργεῖ προκαλεῖ ταχέως
καὶ ἀπαραίτως ἑμετον. Τὰ Ῥ. χρησιμοποιοῦνται
ἐν τῇ λατρικῇ πρὸς κένωσιν τοῦ στομάχου,
τοῦ ἥπατος καὶ τῆς χολῆς καὶ ἐννομένων ἰσχυ-
ρῶς κατὰ τὸν ἑμετον, τέλος πρὸς γενικὸν
ἰσχυρὸν τοῦ ὅλου σώματος κλονισμὸν ἐν οὗ
δεόντι θύμῳ ἐφαρμαζόμενα συνεπάγονται με-
γάλας διαταραχὰς καὶ κινδύνους πολλὰς
τῆς ζωῆς. [Π.Π.]

Ἑμετικὰ κάρυα. βλ. Στρυχνός.

Ἑμετίνη. Ἀλκαλοειδὲς εὐρυτόκωμον
εἰς τὴν ῥίζαν τῆς ἰσχυροῦς καὶ λαμ-
βανόμενον ἐκ ταύτης δι' ἐκχυλίσσεως μετ' οἰ-
νοπνεύματος. Ἐκχυλίσσεως τοῦ ἐκχυλίσματος
καὶ παραλαβῆς διὰ χυλοποροῦ τοῦ προσθήκη
ναυστικῆς γάλας. Ἡ Ἑ. ἔνε ἁμφοτέρων, ἀ-
χρῶς καὶ ἁσπρός, ἔχει γεῦσιν πικροτάτην καὶ
ἀλκαλικὴν ἀντίδρασιν τήκεται εἰς 70°. ἔνε
δυσδιάλυτος εἰς ὕδωρ, εὐδιάλυτος εἰς αἶθερα
καὶ οἶνοπνευμα. Σχηματίζει ἄλλα πικρά καὶ
χρυσταλλώμενα, χρησιμεύει δὲ ὡς ἑμετικὸν
καὶ διαρροϊκόν. [Ο.Α.Ρ.]

Ἑμετός. Ἡ βίαια πρὸς τὸ ἔξω, διὰ τοῦ
οἴσραγγου τοῦ φάρυγγος καὶ τῆς τοῦ στόματος
κοιλότητος κένωσις τοῦ περιεχομένου τοῦ στο-
μάχου, προξενουμένη ἐκ βιολίων συστολῶν τοῦ
τε στομάχου καὶ τοῦ διαφράγματος καὶ τῶν
κοιλιακῶν μυῶν. Ἀποβάλλονται κατὰ τὸν Ῥ.
ἐν τῷ στομάχῳ βρώματα καὶ ποτά, ἀνάμικτα
μετὰ τῶν ἐκκριμάτων τοῦ στομάχου καὶ τῆς
χολῆς, ἀνερχομένης ἀπὸ τοῦ δωδεκαδάκτυλου

καὶ καθιστώσας τὸ σύνολον τῶν ἀποβάλλομένων οὐσιῶν πρασινοχρόου, ἐν νοσηραῖς δὲ καταστασεὶ καὶ αἷμα, κόπρανα κτλ. Συνδεύουσι μετὰ τοῦ Ἑ. φαίνεται γενικῆς ἀνωμαλίας ἐπιτάχυνσις τοῦ σπινθηροχρόου τοῦ προσώπου κτλ., γενικὴ δὲ χθονία ἐπέρχεται καὶ ὅλον τὸ σῶμα ἐπὶ τῶν βρεφῶν δια τὴν καθιερωθεῖσιν τοῦ στομάχου ἐπέρχεται συχνότατα ἡ ἀνεύσπουδαιον διαταραχὴν. Ἐπέρχεται δὲ Ἑ. εἴτε ἐκ νοσηρᾶς καταστάσεως ἢ ἐκ τοῦ στομάχου, εἴτε ἐκ νοσηρᾶς καταστάσεως ἄλλων ὀργάνων καὶ ἰδία τοῦ ἥπατος, τῶν νεφρῶν, συνή'εστατα δὲ ἐκ διεγερσεως προερχομένης ἐκ τοῦ νευρικοῦ συστήματος καὶ ἰδία ἐκ τοῦ ἐγκεφάλου. Κατὰ τὴν αἰτίαν τοῦ Ἑ. ποικίλλει καὶ ἡ θεραπεία· ἐν τῇ τελευταίᾳ περιπτώσει ὠφελεῖ ἡ ὀριζόντιος τοῦ σώματος θέσις, τὸ σκότος, ψυχρὴ καὶ σωματοειχὴ τροφὴ Λίβανος Ἑ. ἐπέρχεται κατὰ δηλητηριασεῖς. [Π.]

Ἑμετ-οὐλ-ἄζιζ-ι-σσεριφέ. Φιλόλογος τῆς Ἀνδανλουσίας διακρινομένη ἐπὶ καλλιτεχνία καὶ γλαφυρότητι συνέθεκε καὶ ποιήματα, ὧν τὸ πλεῖστον μέρος στρέφεται εἰς νοουσιᾶς καὶ συμβουλὰς περὶ τοῦ τινα δεῖ εἶναι τὸν ἰδιωτικὸν βίον· ἔζησε δὲ περὶ τὰ 780 μ. Χ. [Π. Μ.]

Ἑμετ-οὐλ-βαχχίδ. Θυγάτηρ τοῦ καδὴ Χουσεῖν, συγγραφεύς διάφορα ποιήματα ὑπομνηματικὰ εἰς τὸ Κοράνιον. Ἀπεθάνε το 991 μ. Χ. [Π. Μ.]

Ἑμετ-οὐλ-λάχ. Θυγάτηρ τοῦ Καμαδὴ ζαδέ, φιλολόγου ἀκμασάντος ἐπὶ τοῦ Σουλτάνου Μεχμέτ τοῦ Δ' (1849). Ἀνατραφεῖσα ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησιν τοῦ πατρὸς, ταχέως γνωστὴ κατέστη ἐν Κωνσταντινουπόλει διὰ πολλῶν συγγραμμάτων ἔχοντων χαρακτῆρα φιλολογικόν. Ἡ Ἑ. ἐχρημάτισε καὶ οὐλῶς τοῦ εἰρημένου Σουλτάνου, ἐγένετο δ' ἐξ αὐτοῦ μήτηρ τῶν δυο Σουλτάνων Ἀχμέτ τοῦ Γ' καὶ Μουσταφᾶ τοῦ Β'. Ὡς βασιλομήτωρ ἀνέγειρεν οὐκ ὀλίγα ἱερὰ καθίδρυματα, ὧν ἐν ἐν Γαλατῇ ἦτο· τὸ ὑπὸ τὸ ὄνομα Γενι-Τ'ζαμὶ γνωστὸν τέμενος. Ἐτερον δὲ ἐν Χρυσοπόλει ἦτο· τὸ ὑπὸ τὸ αὐτὸ ὄνομα γνωστὸν τέμενος· τὸ τελευταῖον τοῦτο συνελήφθη κυρίως ἐκ τοῦ Ἀχμέτ. [Π. Μ.]

Ἑμὲν πασᾶς (κυρίως Ἑδουάρδος Schnitzler). Περίφημος ἔρευνήτης τῆς κεντρικῆς Ἀφρικῆς. Ἐγενν. τῷ 1840 ἐν Ὀππελν τῆς Σιλοισίας, ἐσπούδασε δὲ τὴν λατρικὴν καὶ τὰ φυσικὰ ἐπιστήμης καὶ εἰσῆλθε τῷ 1865 εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς Τουρκίας ὡς στρατιωτικὸς ἱατρός. Μετὰ διαφόρους περιπετειὰς διωρίσθη μεταξὺ εἰς Αἴγυπτον, τῷ 1876 ἀρχιτρώς τῶν Ν. ἐπαρχιῶν τῆς Αἰγύπτου καὶ τῷ 1878 τοποτηρητὴς αὐτῶν, ὡς τοιοῦτος δὲ διέτριψε τὸ αἶψ. Σκοπὸν ἐκ τῆς προσβολῆς τοῦ τότε ἐπναστατῆ Μαχδῆ, Ἑ-

πειδὴ δὲ ἐθαιρεῖτο ἀποκεκλεισμένος ἀπὸ πάσης ἐπικουρίας, διοργανώθησαν ἐν Εὐρώπῃ ἀποστολαὶ πρὸς ἀνεύρεσιν καὶ διασωσιν αὐτοῦ, ὧν ἡ πρώτη ἀπέτυχεν, ἡ δὲ δεύτερα ὑπὸ τὴν Στανλεῦ συνήντησεν αὐτὸν ἐπὶ τῆς λίμνης Ἀλβέρτου Νικνζα. Ὁ Ε. ὅμως δὲν συνήνενα γὰ ἐπιστρέψῃ εἰς Εὐρώπην ἀλλ' ἐπέμεινε νὰ μείνῃ ἐν τῇ θέσει του, καὶ μόνον παναπὸ ἐπαναστάσεως τῶν οἰκιστῶν του καὶ νέων προσβολῶν τοῦ Μαχδῆ παρεκινήθη νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν χώραν καὶ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν ἀνατολικὴν ἄκτὴν τῆς Ἀφρικῆς. Εἰσελθὼν δὲ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Γερμαν. Κρατοῦς ἐπεχείρησε τῷ 1890 νέαν ἐκδρομὴν εἰς τὰ κεντρικὰ μέρη, ὅπουθεν δὲν ἐπανήλθε μέχρι τέλους 1892.

Ἑμινέσκου (Mich. Eminescu). Διαπρεπὴς Ῥωμανός ποιητὴς λυρικός, γενν. τῷ 1850. Τὰ ποιήματά του, ἐκδοθ. τῷ 1884. ἔτυχον ἐνθουσιώδους ὑποδοχῆς. Ζῇ ἐν Ἰασσίῳ.

Ἑμινέ Ἀκρωτήριον τῆς Εὐρωπαϊκῆς Τουρκίας ἐν τῷ Εὐξείνῳ Πόντῳ, ὅπου εἶνε μακρὰ προέκτασις πρὸς τὴν θάλατταν τοῦ ὅρου Αἰμου, εἰς Β. πλάτος 42° 41' 40" καὶ Δ. μήκος 25° 33' 13".

Ἑμίρης (ἀράβ. = ἄρχηγός). Τίτλος ἐν Ἀνατολῇ καὶ τῇ Β. Ἀφρικῇ ἀποδιδόμενος εἰς τοὺς ἀρχηγούς τῶν ἀραβικῶν φυλῶν ὡς καὶ εἰς τοὺς ὑποτιθεμένους ἀπογόνους τοῦ Μωάμεθ (συνηθέτερον τούτου καλουμένους scherif, ἐν τῷ πληθ. eschraf). Κατὰ τὴν ἀκμὴν τῶν Ἀράβων ὁ τίτλος οὗτος ἦτο ἐν μεγάλῃ τιμῇ, αὐτοῦ τοῦ Χαλίφου ἐπικαλουμένου Ἑμίρ ἀλ-μουμενίν (Ἑ. τῶν πιστῶν). Οἱ Πέρσαι περιόφυντες τὴν λέξιν εἰς Μίρ ἔπλασαν ἐξ αὐτῆς τὸν τίτλον Μίρζα (πρίγκιψ), ἐν καὶ ὁ Σαχης φέροι· οἱ δὲ Τούρκοι μεταφράσαν αὐτὸν διὰ τοῦ Β ἐν ἡ-παρὰ τούτοις εὐφραται ἐπὶ ὁ τίτλος Βεηλέρβης ἢ Μίριμιν ἐκ τοῦ ἀράβ. Ἑμίρ-ἔλ-Οἰμερά (Ἑμίρης τῶν Ἑμῶν), τίτλου δὲ φέρον ἄλλοτε οἱ τῶν Χαλίφῶν πρωθυπουργοί.

Ἑμμ. Ποταμὸς τῆς Ν. Σουηδίας, πηγάζων ἀπὸ τοῦ ὕψους τῆς Σμαλάνδης (292 μ.) καὶ μετὰ ὅσον 220 χμ. ἐκβάλλων εἰς τὸν πορθμὸν τοῦ Κάλμαρ. [Π. Μ.]

Ἑμμανουήλ Α', ὁ Μάγας καὶ Εὐτυχὴς ἐπικαλούμενος βασιλεὺς τῆς Πορτογαλίας Γεννήθεῖς τῷ 1469, ἀνέβη τὸν θρόνον τῷ 1495. Περιεβλήθη τῆς ἐπαρχίας τοῦ κράτους ἐρρυθμίσας τὴν διοίκησιν καὶ ἔταξε τὴν ἐκδοσὴν Κώδικος, γνωστοῦ ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Ἱδρὸτε πανταχοῦ κατώτερα καὶ ἑνώτερα σχολεῖα, ὑπεστήριξε τὴν τέχνην καὶ τὰ γράμματα, ἐν τῇ αὐτῇ του δ' ἦσαν συνηγμένοι οἱ λοιποὶ τῶν καλλιτεχνῶν καὶ οἱ ἐπὶ σοφίᾳ πεφημισμένοι ἄνδρες. Ὑπεστήριξε τοὺς μεγάλους θαλασσοπόρους Βάσκοον δὲ Γάμα, Καβράλ, Κόρτε Ρεάλ, Βασκούκιον πρὸς εὐρεσιν νέων χωρῶν καὶ νέων θαλασσίων ὁδῶν, ἐπ' αὐτοῦ

δὲ τὸ ἐμπόριον τῆς Πορτογαλίας ἔλαβε τεραστίαν ἀνάπτυξιν. Τοὺς Πορτογαλοὺς κατεδίωξεν ἀπηνῶς, διώκτης δ' ὑπῆρξε καὶ τοῦ Ἰσλαμισμού. Τὴν κυριάρχίαν του ἐξέτεινε διὰ κατακτήσεων μεχρὶ τῶν μαλαϊκῶν καὶ ἰαπωνικῶν νήτων. Ἀπέθανε τῷ 1521 καταλείπων τὴν Πορτογαλίαν ἐν ἄκρᾳ ἀκμῇ ἐσωτερικῶς τε καὶ ἐξωτερικῶς. μετὰ ἀνθηρῶν οἰκονομικῶν, κραταιοῦ στόλου καὶ στρατοῦ, ἰσχυρῶν ὁχυρωμάτων, ἀπεράντων ναυπηγείων, ἀμυδρῆς βιομηχανίας καὶ ἐμπορίου νηματοσίας καὶ βιοσκήσεως ἀμέριπτου, ἀπειροπλήθων ἀποικίων. Ἡ διοίκησις τοῦ Ἑμμεζοῦ, εἶναι ἐν τῇ ἱστορίᾳ ὁ γρυσοὺς τῆς Πορτογαλίας αἰῶν. [B.E.]

Έμμεζους. 1) Κωμόπολις ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ, 11 χμ. Δ τῆς Ἱερουσαλὴμ, νῦν Καλονιέ (ἐκ τοῦ λατ. Colonia). Ἐπὶ τῆς εἰς Ἑ. ὁδοῦ ἐνεφανίσθη ἀναστάς ὁ Ἰησοῦς εἰς δύο μαθητάς, ἐκ τῶν 70 πιθανῶς, καὶ ὡμίλησε μετ' αὐτῶν χωρὶς ν' ἀναγνωρισθῇ ὑπ' αὐτῶν κατ' ἀρχάς.— 2) Πόλις ἐπὶ τῆς ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ εἰς Ἰσπην ὁδοῦ, 33 χμ. ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ, βραδύτερον Νικόπολις καὶ νῦν Ἀμβάς καλούμενη.— 3) Θέσις παρα τὴν Τιβερίαδα (πρὸς Ν), καὶ Χαμμαθὸν καλούμενη, ἔχουσα καὶ ἱαματικὰς πηγὰς, νῦν φέρουσα τὸ ἀραβικὸν ὄνομα Ἑλ-Χαμά. σημαίνει ὡς καὶ τὰ ἀραβικὸν ἐβραϊκὸν Χαμαὸτ θερμὸν λουτρόν. [E.G.]

Έμμελέσια ἐκαλεῖτο κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ἡ ὄρησις τῶν τραγικῶν χωρῶν, ἥτις ἦτο σεμνὴ καὶ σεβάρ, ἐξέφευξε δὲ συγχρόνως καὶ τὴν ἐννοίαν τῶν ὑπ' αὐτῶν ἀδωμένων.

Έμμενθαλ (Emmenthal). Χώρα τοῦ Ἑλβετικοῦ καντονίου τῆς Βέρνης, ἀρδευομένη ὑπὸ τοῦ Μεγάλου Ἑμμου· ἀποτελεῖται ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν Σίγγαου (327 τχμ. καὶ 24 655 κατ.) καὶ Τράξελβαλδ (190 τχμ. καὶ 24178 κατ.). Τὸ ἔνθα αὐτῆς μέρος ἔχει πλουσίας βοτάνης καὶ πυκνὰ δάση, κατὰ τὴν Ν δ' αὐτοῦ πλευρὰν καὶ παρὰ τὰς πηγὰς τοῦ Μεγάλου Ἑμμου ὑψοῦται τὸ ὄρος Ὀχγαντ 2199 μ. ὑπὲρ τὴν θάλασσαν, ἐνῷ αἱ κορυφαὶ τῶν ἄλλων ἀλυσέων δὲν ὑπερβαίνουν τὰ 1600 μ. Οἱ κάτοικοι αὐτῆς ἀνήκουσιν εἰς τὴν ἀλαμανικὴν φυλὴν καὶ τὴν τῆς μεταρρυθμίσεως ἐκκλησίαν, ἀσχολοῦνται δὲ κυρίως εἰς τὴν κτηνοτροφίαν, τὴν γεωργίαν, τὴν κηπουρικὴν, τὴν λινοουργίαν καὶ ὠρολογιοποιίαν. Αἱ ἀγελάδες τοῦ Ἑ. καὶ ὁ τυρὸς, ὅστις ἐξάγεται εἰς μέγα ποσὴν, ἐκτιμῶνται λίαν. Αἱ κυριώτεροι αὐτῆς πόλεις εἰναι τὸ Λάγγυαου, τὸ Λίττσελφλιν (3449 κατ.), τὸ Σόυμιτσελδ (5880 κατ.) καὶ ἄλλαι. [Π.Π.]

Έμμεριχ. Πόλις τῆς παραρρηγίου Πρωσίας, ἐν τῇ περιφερείᾳ Ῥέες τοῦ νομοῦ Δύσσελдорφ παρὰ τὴν δεξιάν ὄχθην τοῦ Ῥήνου ἐν εὐφρόνῳ πεδιάδι. Σταθμὸς τῶν ἀτμοπλοίων καὶ τοῦ σιδηρ. ἔχει 9759 κατ. (1885) ἀσχο-

λουμένους εἰς κτηνοτροφίαν, κτηνοτροφίαν κτλ. [Π.Π.]

Έμμετροπία. Ἡ ἐμῆλη καὶ κανονικὴ τοῦ ὀφθαλμοῦ κατάστασις καθ' ἣν ἀκτῖνες παράλληλοι προσερχόμεναι ἐξ ἀπείρου ἀπομακρυσμένων ἀντικειμένων θλώμεναι ἐν τῷ ὀφθαλμῷ συναντῶνται ἐν τῷ ἀμφιβληστροειδῇ χιτῶνι, ὃ δὲ ὀφθαλμὸς ἄρα βλέπει τὰ ἀντικείμενα ἄνευ ἁλῶ.

Έμμηνη γωγά. Φάρμακα προκαλοῦντα τὴν ἐμμηνον καθαρίν. Ἦ ἀνυχιστότατα τούτων εἰσὶν αἰ. η. βέραξ, διάφορα σιδηρεῖα παρασκευάσματα, βράθυ, κρόκος.

Έμμηνος καθαρίσις. Ῥύσις αἱματός ἐκ τοῦ αἵμοιοῦ τῆς γυναικὸς φανερώνουσα τὴν παραγωγὴν σειρᾶς ἀναφορικῶν φαινομένων κατὰ τὴν ἐκκόλαψιν. Τρία γεγονότα τῷ ὄντι συνδυάζονται περὶ τὴν λειτουργίαν τῶν ἐσωτερικῶν γεννητικῶν ὀργάνων 1) ἡ ἐκκόλαψις ἢ ῥήξις ἐνὸς γερφαινοῦ κυττάρου ὡριμανθέντος 2) ἡ σωληνοειδὴς πρόσφυσις 3) ἡ μητρικὴ αἱμορραγία ἢ ἐμμηνος περίοδος. Ἡ τελευταία αὕτη προκύπτει ἐκ τῆς ἐξοιδήσεως τῶν ἀγγείων ὅλου τοῦ ἐσωτερικοῦ γεννητικοῦ συστήματος καὶ ἀκριβῶς ἐπὶ τῶν τῆς βλεννομεμβράνης τῆς μήτρας, διὰ τῆς λεπτύσεως ταύτης καὶ εἴτα τῆς τάσεως εἰς ῥήξεις τῶν τριχοειδῶν αὐτῆς ἀγγείων. Παρὰ τῷ πλείστῳ τῶν μαστοφύων θηλείων δὲν συμβαίνει κατὰ τὴν ἐκκόλαψιν ἢ ἀπολέπισιν τῆς βλεννομεμβράνης τῆς μήτρας μετ' ὅτεται ὁ ὄργανος ἐξισοῦμενος πρὸς τὴν ἐμμηνον καθαρίσιν τῆς γυναικὸς, ἐκδηλούμενος ἐξωτερικῶς δι' ἀπλῆς ἐκ τῶν χειλέων ῥύσεως. Ἐνίοτε παρὰ τῇ κυνὶ πάντοτε ἐν φυσικῇ καταστάσει καὶ παρὰ τοῖς θήλεσι τῶν πιθήκων ἢ ῥύσις αὕτη καθίσταται αἱματώδης, παρὰ δὲ τῷ ἀνθρωπίνῳ γένει εἶναι καθαρὸς αἱματωδής. Ἦ αἷμα αὐτὸ προέρχεται ἐκ τοῦ σώματος τῆς μήτρας καὶ οὐχὶ ἐκ τοῦ κόλπου, ὡς ἀπεδείχθη ἐκ πολλῶν αὐτοψιῶν. Τὸ κενούμενον αἷμα δὲν διαφέρει τοῦ φυσικοῦ οὔτε κατὰ τὴν μικροσκοπικὴν αὐτοῦ κατάστασιν οὔτε κατὰ τὴν χημικὴν, ἀπὸλλυσι μόνον τὴν πηκτικότητα του, πιθανῶς ἐνεκα τῆς ἀλκαλιώδους φύσεως τῶν ἀποκριμάτων τῆς βλεννομεμβράνης τῆς μήτρας καὶ τοῦ κόλπου· δὲν εἶναι ὅμως σπάνιον νὰ πηγύναι τὸ αἷμα ἐμμήνου καθάρσεως. Κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας εἶναι συνήθως καθαρώτερον καὶ μεμιγμένον μᾶλλον μετὰ βλεννῆς, τοὐναντίον δὲ συμβαίνει περὶ τὸ τέλος· τὸ αἷμα τῆς ἐμμήνου καθάρσεως οὐδεμίαν νοσηρὰν ιδιότητα κέκτηται ἢν ἡ δαισιδαμονία ἠρέσκετο νὰ τῷ ἀποδίδῃ. Ἡ Ἑ. Κ. διαρκεῖ φυσιολογικῶς τρεῖς ἕως τέσσαρας ἡμέρας, ἢ ποσότης τοῦ κυνομένου αἵματος εἶναι διάφορος ἀναλόγως τῶν ἀτόμων· ὅταν δὲ ὑπερβαίνει τὰ 500 γράμματα θεωρεῖται ὡς ἐπηυξημένη καὶ μὴ φυσιολογική. Ἡ ἐκροὴ τῆς Ἑ. Κ. παρακλοῦεταί· γενικῶς ὑπὸ ἀο-

ρίστων πόνων κατὰ τὴν ἱερὰν καὶ μητρικὴν ὥραν, πρὸ πάντων ἐν ἀρχῇ τῆς ῥύσεως, καὶ ἡ γυνὴ παρουσιάζει συγχρόνως φαινόμενα γενικά, ὅσα ἡ ἀνὸρ ἐξίστη, ἡ ἀναίσθησια τῶν μελῶν, ἡ ἀτονία καὶ διαφέρει φυσικαὶ ἡ ἡθικὰ διαταραχαίς ἀναφερόμεναι ἀπασαί εἰς τὴν ἐπαύξεισιν τῆς νευρικῆς ἐρεθιστικότητος. Ἡ Ἑ. Κ. λαμβάνει χώραν ὡς ἐγγίστα ἐκάστην εἰκοστὴν ὀγδοὴν ἡμέραν, δηλ. καθ' ἑκάστον σεληνικὸν μῆνα. Ἡ πρώτη ἐμμηνος περίοδος φανερώνει τὴν πρώτην ἐκκόλαψιν ἥτοι τὴν ἡδικοτήτα. Εἰς τὰ ἡμέτερα κλίματα ἀναφαίνεται περὶ τὸ δέκατον τρίτον ἢ δέκατον τέταρτον ἔτος τῆς ἡλικίας, ἐπιβραδύνεται εἰς τὰ ψυχρὰ κλίματα (τὸ 17 18), εἰς δὲ τὰ θερμὰ ἐπερχεται πολὺ ἐνωρίτερον (τὸ 9ον, 10ον, ἢ 11ον). Ἡ Ἑ. Κ. παύει κατὰ τὴν ἐγκυμοσύνην καὶ κατὰ τὸ πλεῖστον ἐπὶ νοσημάτων τῆς ὡσθίτης Φυσιολογικῶς ἐκλείπει ἐντελῶς ἡ Ἑ. Κ. κατὰ τὸ 45ον ἢ 50:ν ἔτος τῆς ἡλικίας. Τὰ ἀναπληρωτικὰ ἢ ἐκτραπέντα ἔμμηνα συνίστανται εἰς ἐκκρίσιν αἵματος γενεμένην ἐκ διαφόρων μερῶν τοῦ σώματος καὶ ἀναπληροῦσι τὴν Ἑ. Κ. Οὕτως ἐπέχεται ἡ ἐμμηνος ῥοὴ διὰ τῆς ῥινίτης βλεονομεμβράνης, διὰ τῆς τῶν βρόγχων, τοῦ στόματος, τῶν μελῶν κτλ. κτλ., ἐπίσης διὰ τῶν δακτύλων τῶν χειρῶν καὶ τοῦ τριχωτοῦ τῆς κεφαλῆς. [Κ. Δ.]

Ἑμουλαίνη (Συναπταζή). Λευκωματοειδὲς σῶμα εὐρισκόμενον ἰδίως εἰς τὰ πικρὰ ἀμύγδαλα. Ἐνεργὸν ζυμερgerτικὸς ἀποσυνθέσει τὴν ἀμυγδαλίνην εἰς σκικαρον, πικρὰ μυγδαλέλαιον καὶ ὕδροκυάνιον (ἔσ. εὐ καὶ αὐτὸ διὰ τὴν πικραμυγδαλίνην δηλητηρίασεις). Διὰ ζέσεως χάνει τὸς ζυμερgerτικὸς ἐνεργείας του. [Ο. Δ. Ρ.]

Ἑμπα. Χωρίον τῆς Κύπρου ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Πάφου. ἔχειν 400 κατ. [Μ. Σ.]

Ἑμπαριστική. Βλ. Ἑλλ. Τέχνη σ. 808.

Ἑμπαρος. Συναρκαζόμενος διαφόρων χωρίων τῆς Κρήτης ἐν τῇ δὲ μὲν Παναγίας τῆς ἐπαρχίας Πεδιάδος, συνιστάμενος ἐκ τῶν χωρίων Ἑμπαρος (417 κ.), Θωραδιανῶ (90), Μάρθα (171) Σενιάκος (156), Κ. τ. αὐτοῦ (100), Μηλιερὰδω (185) καὶ Φρατί (64). [Ν. Σ. τ.]

Ἑμπεδοκλῆς. Ἑλλήν ἐπίσκοπος γεν. περὶ τὸ 415 π. Χ. ἐν Ἀκράγαντι ἐξ εὐγενεῶς οἴκου. Ὡς ὁ πατήρ του Μένων, διετηρήθη ἐπὶ μακρὸν χρόνον ἐπὶ κεφαλῇ τῆς δημοκρατίας τῆς πατρίδος του, λιαν ἐκτιμώμενος ὡς πολιτικός, φιλόσοφος, ἱατρός, ῥήτωρ κτλ. Ἀλλὰ περὶ τὰ τέλη τοῦ βίου του ἔπεσεν εἰς δυσμένειαν τῶν συμπολιτῶν του καὶ ἀποδημήσας εἰς τὴν Πελοπόννησον ἐπέλεύτερεν ἐταῖρα περὶ τὸ 440. Ὁ θαυμασμός ἐν διήγειρεν ἡ πολυμάθεια τοῦ ἀνδρὸς παρὰ τοῖς συγχρόνοις του, ἐγένετο ἀφορμὴ τῆς πλάττειας τεραστίων μύθων περὶ τοῦ θανάτου του, οὗς βλ. ἐν Διογ. Λαερτ. VIII, 67 κέ. 3. Ἐκ τῶν συγγραμμάτων αὐτοῦ

ὄντα μόνον ἀποσπάσματα δύο μεγάλων διδακτικῶν ποιημάτων, τοῦ μὲν Περὶ φύσεως ἢ φυσικῆς, τοῦ δὲ Καθαρμοῦ ἐπιγραφόμενου. Τὰ ἀποσπάσματα συνελέγησαν ἐκτὸς ἑλλήνων ὑπὸ Sturz 2 τ. (Λειψ. 1805), Karsten (Ἄμστερδ. 1838) καὶ Mullach ἐν Fragm. phil. graec. Δ' (Παρ. 1860). Τὸ περὶ φύσεως συνεκτετο ἐκ 2000 στίχων εἰς 3 βιβλία. Ὡν τὸ μὲν πρῶτον περιέχει τὴν θεωρίαν τοῦ εἶναι καὶ τοῦ παντός, τὸ δὲ δευτέρον τὴν προαγωγὴν τῶν ὄντων καὶ τὸ τρίτον τὴν τοῦ ἀνθρώπου καὶ κυρίως τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ψυχῆς. Οἱ δὲ Καθαρμοὶ περιέχουσιν ἑθγίας. δι' ὧν παραινέει ὁ Ἑ. τοὺς συμπολίτας του εἰς ἡθικὴν ἀγνότητα. ἀπετελοῦνται δὲ ἐκ 3000 στίχων. Πρὸς τοῦτοις ἀποδίδονται τῷ Ἑ. καὶ ἄλλα συγγραμμάτια λόγιοι ἱατρικοί, τραγικοὶ, ἔργα ποιητικὰ καὶ ἱστορικά. Ζητῶν μισθὸν τινὰ ἐδὲν μεταξὺ τοῦ Παρμενίδου, εὐ λέγεται ὅτι ἦτο μαθητὴς, καὶ τῆς ὑπὸ τοῦτου πολεμικής περὶ τοῦ παντός θεωρίας ἀνάγει τὴν γενέσιν, ἣν ἀρνείται ἐν τῇ αὐτογράφῃ τῆς λείψεως σημασίᾳ ὡς ὁ Παρμενίδης, εἰς ἑνωσιν (φύσις ὁ τῆς φύσεως καὶ ἀρμονία ν), τὴν δὲ φθορὰν εἰς χωρισμὸν (νεῖκος ἢ ὁ τῶν) ἀγεννήτων, ἀφάρτων καὶ ἀναλλοιώτων στοιχείων (φύσις καὶ τῶν), ὅτινα ὁ Ἑ. ὠρίσεν εἰς τέσσαρα, πῦρ, ἀέρα, ὕδωρ καὶ γῆν. Κυρίως ἑνωσις τῶν στοιχείων ἢ μεταβολὴς τοῦ ἑνὸς εἰς τὸ ἄλλο δὲν γίνεται, ἀλλὰ μόνον μηχανικὰ κατὰ διαφόρους ἀναγκῆς ἀνάμειξις καὶ πάλιν χωρισμός τῶν μερῶν αὐτῶν, τελούμενα διὰ τῶν δύο δυνάμεων, τῆς φιλοτήτος καὶ τοῦ νεύκου. Τὰ βιβλίονα πρὸ αἰῶνων ὑπῆρχον συντηρωμένα ἐν τινὶ σφαίρῃ (ἐν περιγραφῇ ὁ Ἑ. ὡς μακάριον θεόν), συγκρατούμενα ὑπὸ τῆς φιλοτήτος διαρραγέντος τοῦ σφαίρου ὑπειστήληεν εἰς αὐτὸ τὸν εἰκος. Ὁ ἀνταγωνισμός τῶν δυνάμεων προκάλεσε δίνην τινὰ τῶν βιβλίων παρὰ τοῦτον τὸν κόσμον. Περιεργατὴ δὲ εἶνε ἡ τοῦ Ἑ. διδασκαλία περὶ γενέσεως τῶν ἐμφύλων ὄντων. καθ' ὅσον παραδίδεται βαθμιαίαν τινὰ ἐξελίξιν αὐτῶν. Ἐκ τῆς γῆς προήλθεν κατ' αὐτὴν μόνον μέλη, ὅτινα συνηνώθησαν εἰς τὰς τερατώδεις μορφάς, τὰ δὲ ζῶα καὶ οἱ ἄνθρωποι ἐξελίχθησαν βαθμηδὸν ἐκ τῶν κερρῶν ὄγκων, οὗς παρίστανον τὸ κατ' ἀρχάς, εἰς τὴν σημερινὴν μορφήν. Τὰς τῶν αἰσθητικῶν ἐνεργείας ἐξηγεῖ ὁ Ἑ. διὰ τῆς θεωρίας αὐτοῦ περὶ πόρων καὶ ἀπορροῶν. Ὡς πρὸς τὴν βρασιν π. γ. παραδέχεται ὅτι πρὸς συνάντησιν τοῦ πρὸ τὸ ὄμμα κινουμένου φωτός ἐξέρχονται ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ ἀπορροαὶ πρὸς καὶ ὕδατος· κυρίως ἔδρα τῆς νοήσεως εἶναι τὸ αἷμα, ἡ ποιότης δὲ τῆς νοήσεως ρυθμίζεται πρὸς τὴν ιδιότητα τοῦ σώματος, ἰδίᾳ δὲ τοῦ αἵματος. Ὡρασιώτατῃ εἶναι ἡ ἐν ἐνὶ τῶν σωζομένων ἀποσπασμάτων τοῦ Ἑ. περιγραφή τοῦ χροῦ τοῦ αἵματος. Πρὸ καὶ Τσίλλερ, Ἑλλ. φιλοσ., μετάφρ. Μ. Εὐαγγελίδου. Ἀθ. 1886, σ. 61-65.

Ἑμπερία. Τὸ σύνολον τῶν διὰ τῆς ἀπὸ τῶν πραγμάτων ἀντιλήψεως προσγινομένων ἡμῶν γνώσεων καὶ ἡ πρὸς ἀπόκτησιν αὐτῶν νοητικὴ ἐνέργεια. Διακρινόμεν ὁ Ἑ. ἐξωτερικὴν ἢ ἔμμεσον καὶ ἐσωτερικὴν ἢ ἄμεσον τὴν μὲν ἀναφερομένην εἰς τὰς περὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ κόσμου γνώσεις, τὴν δὲ εἰς τὰς περὶ ἡμῶν αὐτῶν. Ἑμπεριχοῦς δ' ἐπιστήμη μὰς καλοῦμεν ἐκείνας ὧν τὸ περιεχόμενον ἐπὶ τῆς πείρας βασιζέται· ὅποιαι εἶναι αἱ ἱστορικαὶ καὶ φυσικαὶ ἐπιστήμαι, περιλαμβανομένης καὶ τῆς ψυχολογίας· σημειώσω δὲ μὴ ὅτι ἡ ἐπιστήμη συνάγουσα ἐμπειρικῶς τὰς γνώσεις κατατάσσει αὐτὰς μεθοδικῶς καὶ ἐπάγεται ἐξ αὐτῶν τοὺς νόμους καὶ ὅς παραγονται τὰ φαινόμενα, ἐπὶ δὲ καὶ νὰ ἐρμηνεύσῃ λογικῶς αὐτὰ πειράται δι' ὑποθέσεων γενικῶν, ὧν ἡ πιθανότης τοσούτω μειζὼν εἶναι, ὅσον ἐντελέστερον ἐρμηνεύονται δι' αὐτῶν τὰ φαινόμενα. Ἀφαιρουμένου τοῦ θεωρητικοῦ τούτου μέρους ἡ ἐπιστήμη ἀπομένει καθαρῶς ἐμπειρικὴ, δι' ἣν οἱ εἰς τούτο βελήσαντες νὰ περιρρίψωσιν αὐτὴν ἐκλήθησαν ἐμπεριχοί· ὅποιοι ὑπῆρξαν ἰδίως τῶν ἱατρῶν πολλοὶ ἡδὴ ἀπὸ τῆς ἀρχαιότητος. εἰτινες παρορῶντες τὴν αἰτιολογίαν τῶν νόσων μόνον θύον τῶν γνώσεων καὶ τῆς ἐνεργείας αὐτῶν ἀπεδεχόντο τὴν ἐκ τῶν συμπτωμάτων τῶν νόσων Ἑ., καὶ αὐτὴν τὴν ἀνατομικὴν καὶ φυσιολογικὴν τοῦ ἀνθρώπου σπουδὴν ἀποκλείοντες [H.A.]

Ἑμπερισμός καλεῖται ἐν τῇ φιλοσοφίᾳ ἡ δόξα, καθ' ἣν ἡ γνώσις τοῦ ἀνθρώπου κατὰγεται ἐκ τῆς ἐμπερίας καὶ ἐπομένως ἡ ἐπιστήμη ἐν ταῖς ἐργασίαις αὐτῆς ἀνάγκη νὰ καθοδηγῆται μόνον ὑπὸ τῆς ἐμπερίας καὶ νὰ περιορίσῃ τὴν ἐρευναν καὶ τὸ τέρμα αὐτῆς εἰς ἀντικείμενα τῆς ἐμπερίας. Κατὰ τὴν Ἑ. οὐ δεμίαν παρέχει ἀσφάλειαν ἡ παραγωγικὴ νόησις, ἀλλὰ μόνον ἐκ τῆς ἐμπερίας δύναται τις ν' ἀντήλθῃ δι' ἐπαγωγῆς (βλ. λ.) γενικὰς ἀληθείας μετὰ βεβαιότητος. Καθόσον λοιπὸν ἡ φιλοσοφία παραδέχεται καὶ ἄλλας πηγὰς γνώσεως παρὰ τὰς ἐμπειρικὰς, ὡς καὶ ἄλλα ἀντικείμενα ὑπερβαίνοντα τὴν ἐμπειρίαν, ἡ ἀπορρίπτεται ὅλως ὑπὸ τοῦ Ἑ., ἡ τοῦλάχιστον δὲν θεωρεῖται κυρίως ἐπιστήμη. Ὁ Ἑ. χρόνολογεῖται ἀπὸ τοῦ Βακωνος· κυρίως ὁμοῦ ἀνεπτύχθη ἐν τοῖς νεωτέροις χρόνοις ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰ ἰδεολογικὰ συστήματα τῆς φιλοσοφίας (ἰδίᾳ τὸ τοῦ Ἑγέλου), τὰ ὅποια ἡθέλον νὰ παραγάγουν τὸν ὅλον κόσμον διὰ τῆς ἐνεργείας τῆς καθαρᾶς νόησεως. Συστήματα πιστεύοντα ὅτι ἡδύναντο νὰ παραγάγωσιν ἅπαν τὸ περιεχόμενον τῆς ἐμπερίας ἐκ τῆς καθαρᾶς νόησεως, δι' αὐτοῦ τούτου ὑπετίβαλλον τὴν ἀξίαν τῶν ἐμπειρικῶν ἐπιστημῶν. Ἢ ἀντίθετοι δὲν ἐδράζονε νὰ ἐπιέλθῃ. Εἰς φιλοσοφίαν ἀγνοοῦσαν τὴν ἐμπειρίαν ἐπηκολούθησεν ἐμπειρικὴ ἐπιστήμη ἀρνούμενη τὴν

φιλοσοφίαν. Ἡ ἰδεολογία ἀντλοῦσα θῆκεν ἐκ τοῦ ἐσωτερικοῦ, τι ἐν γνώσει ἢ ἀγνοίᾳ λαθραίως ἐδανείζετο ἐκ τῆς ἐμπειρίας ἡρνεῖτο τὴν σημασίαν τοῦ ἀντικειμένου ὁ Ἑ. ὁ ρῶν ὡς διδόμενον τῆς ἐμπειρίας, τι ἀσυνεῖδητως προσέθετεν εἰς αὐτὴν ἐκ τοῦ οἰκείου πνεύματος ἡρνεῖτο τὴν σημασίαν τοῦ ὑποκειμένου διὰ τὴν γένεσιν τῆς γνώσεως. Λοιπὸν τὸ κύριον ζήτημα ἐνταῦθα εἶνε ἂν ἐν τῇ κατανοήσει τοῦ κόσμου τὸ πνεῦμα ἔχει κατ' οὐσίαν δεκτικῶς καὶ ἀπεικονίζει μόνον ἐν ἑαυτῇ τὰ πράγματα, ἢ ἂν συντελῇ καὶ αὐτὸ εἰς τὴν γένεσιν τῆς εἰκόνος τοῦ κόσμου καὶ ἂν ἔχῃ δικαίωμα καὶ καθῆκον νὰ ὑποβάλῃ τὸ προσερχόμενον εἰς αὐτὸ ἐξωθεν συμφῶνως πρὸς τοὺς εἰσείδους νόμους εἰς βάσιν καὶ νὰ μεταμορφώσῃ αὐτὸ κατὰ τὰ πορίσματα αὐτῆς. Ὁ Ἑ. λοιπὸν περιορίζει εἰς ἐλάχιστον μέτρον τὴν αὐτοτελῆ ἐνέργειαν τοῦ πνεύματος ἀπέναντι τῶν ἀντικειμένων. Ἡ μόνη πηγὴ γνώσεως εἶνε κατ' αὐτὸν ἡ ἐπίδρασις τῶν ἀντικειμένων ἐπὶ τοῦ ὑποκειμένου. Τὸ πνεῦμα ἔχει ὅτι ἐδέχθη ἐξωθεν. Ἡ γνώσις ἔχει ἀλήθειαν μόνον ἐὰν ἀπεικονίσῃ τὰ ἐκτὸς κείμενα γεγονότα· ἐπαληθεύεται μόνον διὰ συγκρίσεως πρὸς αὐτά. Ἐπειδὴ δὲ αὕτη ἡ ἐκ τῶν ἐξωθεν εἰσοδῶν καλεῖται ἐμπειρία, ἐπεται ἐν γένει ὅτι πάντα γνώσις κατὰγεται ἐκ τῆς ἐμπειρίας καὶ ὅτι εἶνε μωρὸν καὶ μάταιον τὸ νὰ θέλῃ τις νὰ ὑπερβῇ τὴν ἐμπειρίαν διὰ νόησεως. Ἀλλ' ἐν πρώτοις εἶνε γνωστὸν ὅτι ἡ ἐμπειρία παρέχει μόνον φαινόμενα προκύπτοντα ἐκ τῆς σχέσεως τῶν ὄντων πρὸς ἀλλήλα καὶ πρὸς ἡμᾶς, οὐχὶ δὲ ὄντως ὄντα καὶ γεγονότα. Τὰ αἰσθητά δὲν εἶναι εἰκόνες τῶν ποιότητων τῶν πραγμάτων ἢ τῶν συμβεβηκότων τῶν προκαλούντων αὐτά, ἀλλ' εἰς ὁποῖα καὶ ἐνέργειαι ἡμῶν. Πῶς λοιπὸν εὐχόμεν εἰς τοιαύτην γνώσιν τοῦ ἐκτὸς κόσμου, ἐν ἣ γινώσκωμεν καὶ τὴν αὐτοτελῆ ὑπέρβην αὐτοῦ, πρὸς δὲ καὶ ὅτι αὕτη ἡ γνώσις εἶνε γνώσις ἄλλου τινός, οὐχὶ δὲ τῶν οἰκείων ἡμῶν καταστάσεων; ὁ Ἑ. γινώσκει τὰ αἰσθητὰ διδόμενα, δὲν γινώσκει ὁμοῦς τὴν ἀληθῆ σημασίαν αὐτῶν καὶ τὴν ἐξόν, δι' ἣν εὐχόμεν εἰς τὴν γνώσιν κόσμου ὑριστομένου ἐκτὸς τῆς ἐνεργείας ἡμῶν. Μόνον διὰ τῆς νόησεως εἶνε δυνατόν νὰ εὐρεθῶσιν ἐκ τῶν φαινομένων ἀληθῆ ὄντα καὶ γεγονότα. Ἐπειτα ἡ ἐπαλήθευσις διὰ συγκρίσεως πρὸς τὰ ἐκτὸς κείμενα ἀντικείμενα δὲν εἶνε γενικὴ. Ἐν τῇ Μαθηματικῇ π. χ. βεβαιούται ἡ ἀλήθεια διὰ τῆς ἀκολουθίας τῆς νόησεως. Ἐπειτα τοῦ Ἑ. λέγοντος ὅτι πάντα γνώσις κατὰγεται ἐκ τῆς ἐμπειρίας, ἐν ἑννοῇ ὅτι ἡ ἐνέργεια τοῦ πνεύματος ἐξαρτᾶται πάντοτε ἐκ τοῦ ἐμπειρικοῦ δεδομένου. ὁ διόχυρισμός οὗτος ἀναίρεται ἐκ τῆς ὑπαρχούσης τῆς ἠθικῆς καὶ Μαθηματικῆς, αἰτινες βεβαίως δὲν ἀρνοῦνται τὰς γνώσεις αὐτῶν ἐκ τῆς ἐμ-

πειρίας. Ἐάν δὲ προϋποθέτῃ μετὰ τῆς ἀνεπιστήμονος συνειδήσεως ὅτι ὁ ἐκτός κόσμος εἶνε οὕτω δεδομένος, ὅπως φαίνεται, καὶ προσερχεται τέλειος εἰς τὸ πνεῦμα, τὸ ὅποιον πιστῶς ἀπεικονίζει αὐτὸν καὶ δεχεται παθητικῶς ἐξωθεν ἄνευ οἰκείας μορφωτικῆς ἐνεργείας, πλὴν τούτου ὅτι λητμονεῖ ἐκείνον, εἰς ὃν διδεται ἡ ἐμπειρία, δηλ. τὸ γινώσκον ὑποκειμενον, λητμονεῖ καὶ ὅτι οὐδεμία ὑπάρχει ἐξωτερικὴ ἐπίδρασις ἄνευ ἐσῶν ἀντιδράσεων. Ἐάν τέλος ἀπαγορεύωμιν νὰ ὑψώῃ τις ὑπὲρ τὴν ἐμπειρίαν ἐνοῇ ὅτι πρέπει τὰ φαινόμενα ν' ἀρεθωσὶν ἀναλλοίωτα οὕτως, ὅπως εἶναι δεδομένα, καταστρέφεται τότε οὐ μόνον ἡ Φιλοσοφία, ἀλλὰ καὶ πάσα ἐπιστήμη, διότι πατα ἐπιστήμη ζητοῦσα τὰ αἰτία καὶ τοὺς νόμους τῶν φαινομένων, ἀναλύουσα καὶ συνθετοῦσα αὐτὰ, ἀνάγκη νὰ ὑπερῶ διὰ νόησεως τὸ ἀμέσως προκειμενον καὶ νὰ μεταμορφώσῃ αὐτὸ, τῆς μεταμορφώσεως ὅμως ταύτης ὁμολογηθείσης, δὲν εἶνε πλέον ζήτημα ὅτι ἡ νόησις προβαίνει καὶ κανονικῶς θὰ ὑψώθῃ ὑπὲρ τὴν βᾶσιν ἐκείνην, εἰς γνῶσιν ὑπερβαίνουσαν τὴν ἐμπειρίαν. Καὶ αὐτὸς δὲ ὁ Ἑ. ἀπαγορεύει νὰ ὑπερβῇ τὴν ἐμπειρίαν, διότι κατ' αὐτὸν τὸ πρῶτως ὃν ἡ τοῦλαχιστον τὸ εἰς ἡμᾶς προσιτὸν πρῶτως ὃν συμπίπτει τοῖς φαινομένοις, ἐκφράζει πρότασιν ὑπερβαίνουσαν τὴν ἐμπειρίαν. Κατὰ ταῦτα λοιπὸν ἡ Φιλοσοφία ὀρεῖται νὰ ἐρμῆται μὲν ἀπὸ τῶν πράγματι δεδομένων, ν' ἀνομολογῇ δὲ ἀφ' ἑτέρου καὶ τὸ κῶρος τῆς νόησεως καὶ τῶν ἀκαμπτων νόμων αὐτῆς καὶ ν' ἀπονέμῃ εἰς τὰ ἐξαχόμενα αὐτῆς ἀπόλυτον βεβαιότητα. Οὐχί ὁ ἀπαλλεισμός τῆς ἐμπειρίας εἰς τῆς νόησεως καὶ τὰ νάπαλιν, ἀλλ' ὁ συμβιβασμός ἀμφοτέρων εἶνε τὸ ἔργον τῆς Φιλοσοφίας. [X.Πδ.]

Ἑμπέλωροι. Ἡλ. Ἀγορανόμοι

Ἑμπεσός. Χωρίον τοῦ δήμου Ἰδαμένης καίμενον ὥρ 1.15' Α τῆς Δουნიστας. Κατ. 402.

Ἑμπετρον (Bot.) Empetrum L. Πρότυπον γένος τῆς μικρᾶς εὐκαρπείας τῶν Ἑμπετρώων, συγγενευσούσης τῇ τῶν Εὐφροβιδῶν. Εἶδη τέσσαρα φρυγανώδη, ὡν τὸ κοινότερον ἐν τῇ βροσίᾳ καὶ μέσῃ Εὐρώπῃ, ἥτοι: Ἑ. τὸ μέλαν (E. nigrum L.), συντελεῖ εἰς τὴν σύστασιν τῆς τύφης καὶ φέρει ῥάγας βαρικές καὶ ἐδωδύμους (γερμ. Rauschbeeren). Τὸ ὁμώνυμον φυτὸν τοῦ Διοσκορίδου κιν. φέρεται πιθανῶς εἰς εἶδος Φραγκονεῖας. [Θ.Χ.]

Ἑμπλαστρα. Φάρμακα ἐξωτερικῆς χρήσεως, ἰδιάζον ἔχοντα χαρακτηριστικὴν τὴν σχεδὸν στερεὰν σύστασιν αὐτῶν ἐξαπλούμενα εἰς λεπτὴν στρώμα ἐπὶ ὀθονῇ ἢ δέρματος ἐπιτίθενται ἐπὶ τοῦ δέρματος ἐφ' οὗ στερεῶς ἐπικολλῶνται. Σκοποῦσι δὲ ἢ τὴν παρ' ἄλληλα συγκράτησιν κεχωρισμένων μερῶν ἵνα συνενωθῶσιν (Ἑ. ἀγγλικόν, ὅπερ ἐστὶν οὐσιωδῶς διάλυμα ἰχθυοκόλλας ἐπαλειφθὲν ἐπὶ ταφετᾷ),

εἴτε χρησιμοποιοῦνται ἵνα δράσωσιν ἐπὶ τοῦ δέρματος ἢ τῶν ὑποκειμένων μερῶν σημειωτέον δὲ ὅτι τὰ πλεῖστα τῶν Ἑ. θρῶσιν οὐσιωδῶς διὰ τῆς ὑπ' αὐτῶν προφυλάξεως τοῦ δέρματος, τῆς διατηρήσεως αὐτοῦ θερμοῦ καὶ τοῦ ἐρεθισμοῦ ὃν προξενοῦσι τὰ ῥητινώδη αὐτῶν συστατικά (τερεβινθίνη κἄλ.). Ἰδιαιτέραν δρᾶσιν ἐν τούτοις ἔχει τὸ Ἑ. κανθαριδῶν (δλ. Ἰκιδόρια), περιέχον καθαρίδας. Τινὰ τῶν Ἑ. ἀποτελούμενα ἐκ λιπαρῶν οὐσιῶν δὲν διαφέρουσι τῶν ἀλοιφῶν εἰμὴ κατὰ τὴν ἀναλογίαν τῆς περιεχομένης ῥητίνης ἥτις παρέχει αὐτοῖς ἀντιστάσιν. Τα δὲ λοιπὰ ἀποτελοῦνται ἐξ ὀξείδιου μολύβδου μετὰ λιπαροῦ τινος ὀξείδιου.

Ἑμπολαῖος Σύνηθες ἐπίθετον τοῦ Ἑρμοῦ, ὡς προστάτου τοῦ ἐμπορίου. Οὕτω καὶ Κερδῶος.

Ἑμπολι. Πόλις τῆς περιφέρειᾳ Σάν-Μινιάτου τῆς ἰταλ. ἐπαρχίας Φλωρεντίας, σταθμός σιδηροδρόμ., καίμενη ἐν εὐφρόνι πεδιάδι. Ἴχει 17 487 κατ. (1881) διατηροῦντας βιομηχανίαν τινὰ. [Μ.Δ.]

Ἑμπορεῖον. Κώμη τῆς νήσου Θήρας καὶ πρωτεύουσα τοῦ ὁμώνυμου δήμου, ἀπέχουσα 1 1/2 ὥρ. Ν τῶν Φηρῶν καὶ 1 1/2 ὥρ. τοῦ Πυργίου. Καίται μεσογειῶς ἐν ἐπίπεδῳ, παρὰ τὰς ὑψώσεις τοῦ ὄρους Ἀγίου Στεφάνου. Κατ. 1434. Περ' αὐτῇ ἐκτείνεται ἡ μεγαλειτέρα πεδιάς τῆς νήσου, ἥς πρὸς Ν ἐκτείνεται τὸ ἀκρωτήριον Ἐξωμοτῆς, ἐνθα σώζονται λείψανα τῆς ἀρχαίας πόλεως Ἰλιουσίνας, κατακλυσθέντα ὑπὸ τῆς θαλάσσης ἀπὸ τοῦ 1650 μ. Χ. Εἰς τὴν δὲ θ μ ο ν Ἑμπορεῖον ἔχοντα πληθυσμὸν 3104 κατ., ὑπάγονται τὰ χωρία Ἀκρωτήριον καὶ Μεγαλοχωρίον.

Ἑμπορεύμα καλεῖται ἐν εὐρίᾳ μὲν ἐννοεῖται πᾶν τὸ δυνάμενον νὰ ἦναι ἀντικείμενον τοῦ ἐμπορίου, ἐν στενωτέρᾳ δὲ μόνον τὰ φυσικά ἢ τεχνικὰ προϊόντα ὅσα εἶναι ἀντικείμενα τῆς ἐμπορικῆς ἀγοραπωλητίας. ἐν ἀντιθέσει π. χ. πρὸς τὸ χρήμα, τὰ χρεώγραφα κτλ. Τὰ Ἑ. ὑπὸ τὴν στενωτέραν ἐννοίαν διαιροῦνται γενικῶς εἰς φυσικά καὶ τεχνικά, ἅλως δὲ εἰς ζωικά, φυτικά καὶ ὀρυκτὰ προϊόντα [Α.Β.]

Ἑμπορευματολογία καλεῖται ἡ ἀπουδὴ τῶν ἐμπορευμάτων ὑπὸ πάσας τὰς ἐποψείας. Περιγράφει δηλὰ διὰ τὰ ἐμπορεύματα, ἀσχολεῖται περὶ τὴν καταγωγὴν καὶ τὴν φύσιν αὐτῶν, τοὺς διακριτικούς χαρακτήρας, τὰς ἐμπορικὰς αὐτῶν ποικιλίας, τὰς διαφόρους χρήσεις, τὰς μεθόδους τῆς κατασκευῆς ἢ τῆς διατηρήσεως τῶν εἰς ἀλλοίωσιν ὑποκειμένων, τὰς ἀλλοιώσεις καὶ νοθεύσεις ὡς καὶ τὰ μέσα τῆς ἀνιχνεύσεως τούτων, εἰ δὲ τοὺς τρόπους τῆς συσκευῆς καὶ μεταφοράς, τέλος δὲ καὶ τὸ ἐμπόριον, τὰς τιμὰς καὶ τοὺς δασμοὺς τῶν ἐμπορευμάτων. Καλεῖται δὲ ἡ Ἑ. γενικῶς, ἐὰν περιλαμβάνῃ ἅπαντα τὰ ἐμπορεύματα, ἢ εἰ-

δική, ἐὰν πραγματεύηται μόνον περὶ ὀρισμένων τινῶν κλαδῶν, ὡς π. χ. περὶ τῶν τροφίμων κτλ. Πρὸ Ζύγουρα, 'Ε.: Α' μέρος. Περὶ φυσικῶν προϊόντων (1889). Θεοχάρη, 'Ε.: Α' μέρος. Ζωικά προϊόντα (Πάτρας 1892).

Ἐμπορίαι Ἀρχαία πόλις ἰδρυθεῖσα ὑπὸ Μασσαλιωτῶν ἐπὶ τῆς ΒΑ ἀκτῆς τῆς Ἰσπανίας. Ἐκεῖτο ἐπὶ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Κλωδιανοῦ ποτ., ὅστις ἐχρησίμευεν ὡς λιμὴν διὰ τὰ ἐκ τῆς ἀνατολῆς ἐρχόμενα πλοῖα. Τὸ κατ' ἀρχὰς καταλαμβάνει μόνον μικρὰν γῆσον προκειμένην τῆς ἀκτῆς, εἰτα δὲ ἐκτίσθη ἡ Νεάπολις ἐπὶ τῆς στερεᾶς, ὅπου νῦν τὸ Castello de Ampurias [Μ.Σ.]

Ἐμπορικὰ βιβλία. Βιβλία τῆς δοσοληψίας τοῦ ἐμπόρου καὶ ἀπαρῶν τῶν πρὸς τὴν ἐμπορίαν αὐτοῦ σχετικῶν ἐργασιῶν. Ὁ νόμος (ἐμπ. Ν. ἄρθρ. 8, 9.) ὑποχρεοῖ τὸν ἐμπορὸν εἰς τήρησιν τριῶν βιβλίων ἥτοι τοῦ ἡμερολογίου, τοῦ τῶν ἀπογραφῶν, καὶ τοῦ τῶν ἐπιστολῶν. Διὰ τοῦ ἡμερολογίου βεβαιοῦται κατὰ χρονολογικὴν ταξιν πάντα εἰσδηλῆτα δοσοληψία καὶ αὐτὴ ἡ μὴ ἀναφερομένη εἰς τὴν ἐμπορίαν. Τὸ τῶν ἀπογραφῶν βιβλίον περιέχει τὴν κατ' ἔτος γινυμένην ἀπογραφὴν τῆς περιουσίας αὐτοῦ (ἄρθρ. 9. ἐμπ. Ν.). Τέλος δ' ἐμπορὸς ὀφείλει νὰ θετῇ εἰς φάκελλον τὰς ἐπιστολὰς αἱ λαμβάνει καὶ ν' ἀντιγράψῃ τὰς αὐτὰς ἀποστέλλει. Κατὰ τὴν πολιτικὴν δικονομίαν (ἄρθρ. 416) τὰ 'Ε. Β. ἀπαιτεῖται ὅπως πρὸ τῆς χρήσεως αὐτῶν ὡς βιβλιοδετημένα καὶ παρὰ τοῦ Προέδρου τοῦ ἀρμοδίου Δικαστηρίου ἡρίμην μὲνα καὶ μονογραφημένα κατὰ πᾶσαν σελίδα, καὶ φέρωσιν ἐπὶ τοῦ τελευταίου φύλλου τὴν περὶ τούτου μαρτυρίαν. συνεπιφερομένου τοῦ ἀριθμοῦ τῶν σελίδων, παρατιθεμένης τῆς χρονολογίας καὶ τῆς τοῦ Προέδρου ὑπογραφῆς ἀπαιτεῖται ὅπως ἐγγράφονται αἱ πράξεις καθ' ἐκάστην, ἄνευ κενῶν διαστημάτων, ἄνευ προσθήκης ἢ ἀφαιρέσεως φύλλων καὶ ἄνευ ὑπεργραφῶν ἢ παρεγγραφῶν καὶ εἰς Ἑλληνικὴν γλῶσσαν. Τὸ ἡμερολόγιον καὶ τὸ τῶν ἀπογραφῶν βιβλίον πρέπει περιπλεῖον νὰ θεωρῶνται: ἀπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ παρὰ τοῦ Προέδρου τοῦ Δικαστηρίου. Κατὰ τὸ ἄρθρον 49 τοῦ νόμου ΒΡΠΒ' τῆς 21 Δεκεμβρίου 1892 τὰ καταστιχα τῶν ἐμπόρων, ἅτινα ἔχουσι δύναμιν ἀποδεικτικὴν ὑπὲρ τῶν τηρούντων αὐτὰ, ἥτοι τὸ ἡμερολόγιον καὶ τὸ καθολικόν, ὑπόκεινται εἰς τέλος λεπτῶν εἴκοσι κατὰ πᾶν ἀκέραιον φύλλον τεσσαρῶν σελίδων μὴ ὑπερβαίνον τὸ διπλάσιον τοῦ σφραγιστοῦ χάρτου, εἰς τέλος δὲ λεπτῶν τεσσαράκοντα διὰ πᾶν μείζον φύλλον. Τὰ νομίμως συνταγμένα ἐμπορικὰ βιβλία ἀποτελοῦν μεταξὺ ἐμπόρων πλήρη ἀπόδειξιν περὶ τῆς ἀληθείας καὶ περὶ τοῦ μεγέθους τῶν ἀπαιτήσεων. Κατὰ μὴ ἐμπόρων, τὰ ἐμπορικὰ βιβλία ἀπο-

τελοῦσιν ἀπόδειξιν περὶ τοῦ μεγέθους τῶν ἀπαιτήσεων τότε μόνον ὅταν ἡ ἐγχείρησις τοῦ ἐμπορεύματος εἶναι ἀποδεικτικὴ ἰσχύος διαρκεί μ. ν. ο. ε. ε. ἢ καὶ ἡμέραν μίαν, παύσασα μετὰ ταῦτα, ἂν δὲν γίνῃ ἀναγνώρισις διὰ τῆς ὑπογραφῆς τοῦ χρεώστου. Ὁ μὴ τηρήσας τὰ ὑπὸ τοῦ νόμου ὁριζόμενα βιβλία ἐμπορὸς ἢ ὁ τηρήσας οὐτὰ ἀτάκτως, ὑποβάλλεται εἰς πρόστιμον ἴσον πρὸς τὸν τοῦ ἐπιτηδεύματός του φόρον καὶ ὑπόκειται ἐν περιπτώσει πτωχεύσεως εἰς καταδωξὴν ἐπὶ χρεωκοπία (ἐμπ. Ν. ἄρθρ. 594 § 5 καὶ 596. [Μ.Π.]

Ἐμπορικὰ γραμμάτια. Ὅπως γραμματίον τι (συνάλλαγμα κλ.) θεωρηθῇ ἐμπορικόν, ἀπαιτεῖται ν' ἀφορᾷ ἐμπορικὴν πράξιν ἢ νὰ περιέχῃ ἀποστολὴν χρημάτων ἀπὸ τόπου εἰς τόπον. Τα παρ' ἐμπόρων ὑπογεγραμμένα γραμμάτια θεωροῦνται ὡς ἔνεκα τοῦ ἐμπορίου αὐτῶν γενόμενα ἂν δὲν ὑπάρχῃ ἄλλη τις αἰτία ἐκπεφρατμένη ἐν αὐτοῖς ῥητῶς. Ὁ ἐμπορικὸς νόμος μνημονεύει μόνον τοῦ εἰς διαταγὴν γραμματίου, οὗ ἥτις ἐν τῷ ἐμπορίῳ εἶναι ἐν χρήσει καὶ ἄλλα, εἰς τὸ γ ρ α μ μ ἄ τ ι ο ν εἰς κ α τ ο ι κ ι α ν, ὅπερ ἐκδίδόμενον ἐν τέπῳ τινὶ μέλλει νὰ πληρωθῇ ἀλλαχθεῖ. τὸ γ ρ α μ μ ἄ τ ι ο ν σ υ ν ἄ λ λ α γ ῆ ς, ἡ π ι σ τ ω τ ι κ ῆ ἐ π ι σ τ ο λ ῆ, τὸ ἀνώνυμον ἢ εἰς τὸν κομιστὴν γραμματίον κτλ. Τὸ εἰς διαταγὴν γραμματίον πρέπει νὰ ᾖ χρονολογημένον, νὰ φανερῶν τὴν πληρωτῶν ποσότητα, τὸν οὐρανὸν εἰς διαταγὴν τοῦ ὅποιου ἐκδίδεται, τὸν χρέον καὶ ὅν γενήσεται ἡ πληρωμὴ καὶ τὸ καθ' εἰς ὃν τρόπον δεθὲν ἀντίτιμον αὐτοῦ.

Ἐμπορικὰ ἐπιμελητήρια. Κί-
να: ἰδρύματα τῶν ἐμπορευομένων καὶ βιομηχάνων πολέως τινος σκοπὸν ἔχοντα νὰ ἀντιπροσωπεύωσι τὰ συμφέροντα τούτων παρὰ ταῖς ἀρχαῖς διὰ λογιδοσιῶν, ἀναφορῶν καὶ γνωμοδοτήσεων. συγχρόνως δὲ νὰ ἐκτελῶσι καθήκοντά τινα ἐπιβλεψέως καὶ διοικήσεως, συνελόντι εἰπεῖν νὰ ἐπιμελῶνται τῶν τοῦ ἐμπορίου καὶ τῆς βιομηχανίας. Τα μέλη τῶν 'Ε. ἐκλέγονται ὑπὸ τῶν εἰς τὸν κατάλογον τῶν ἐμπόρων καὶ βιομηχάνων ἐγγεγραμμένων: τὰ δὲ ἑξῆς τῆς διαχειρίσεως, τοῦλάχιστον ἐν Πρωσσίᾳ, καλύπτονται διὰ προσθέτου φόρου ἀπάντων τῶν ἐχόντων δικαίωμα ψήρου. Ἡ σύστασις τῶν 'Ε. ἐ. ὑπόκειται εἰς τὴν ἐγκρίσιν τοῦ σχετικοῦ ὑπουργείου. τῷ ὅποιῳ ὑποβάλλουσι καὶ ἐτησίως ἐκθεσιν τῶν πεπραγμένων. Εἰς τινὰς χώρας (π.χ. Αὐστρίαν) ἔχουσιν ἐκτενὴ δικαίωματα καὶ καθήκοντα, ἐγγράφουσι τὰ ἐμπορικὰ σήματα, κρατοῦσι σημειώσεις περὶ τῶν ἐγγεγραμμένων ἐμπόρων κτλ., δύνανται νὰ ἐκτελῶσι καθήκοντα διαιτητικῶν δικαστηρίων, καὶ ἄλλα πολλά [Γ.Μ.]

Ἐμπορικαὶ ἐπιστῆμαι. Καλοῦνται οὕτως αἱ ἐπιστῆμαι αἱ ἔχουσι εἰδικὴν ση-

μασίαν διὰ τὴν ἐξάσκησιν τοῦ ἐμπορίου. Τοιαῦται δὲ εἶναι ἡ θεωρία τοῦ ἐμπορίου, ἡ τέχνη τῆς Ἀλληλογραφίας καὶ Καταστηχογραφίας, ἡ Ἀριθμητικὴ ἐφηρμοσμένη εἰς τὸ ἐμπόριον, περιλαμβάνοντα καὶ τὴν περὶ νομισμάτων, σταθμῶν καὶ μέτρων γνῶσιν, τὸ Ἑμπορ. δίκαιον, ἡ Ἑμπορευματολογία, Ἑμπ. γεωγραφία, Στατιστικὴ καὶ Ἱστορία τοῦ ἐμπορίου. [Γ.Μ.]

Ἑμπορικαὶ ἑταιρίαι βλ. Ἑταιρία.

Ἑμπορικαὶ κρίσεις. βλ. Ἑμπόριον

Ἑμπορικαὶ σχολαί ἡ ἀκαδημαίαι. Εἶναι οὗται σχολαί σκοποῦσαι τὴν μόρφωσιν πρακτικῶν ἐμπόρων, διακρίνονται δὲ εἰς ἀνωτέρας καὶ κατωτέρας. Αἱ ἀνωτέραι διακρίνονται ἀπὸ τῶν λεγ. πρακτικῶν σχολῶν διὰ τοῦ ὅτι παρέχουσιν ἥττον ἐκτενὲς διδασκαλίαν τῶν μαθηματικῶν καὶ τῶν φυσικ. ἢ ἐπιστημῶν, ἐκτενεστέραν δὲ τῶν νεωτέρων γλωσσῶν καὶ περιλαμβάνουσι καὶ τὴν τῶν ἐμπόρων ἐπιστημῶν (βλ. λ.). Αἱ δὲ κατωτέραι συνεχίζουσιν ἀμέσως τὰ δημοτικὰ σχολεῖα ἐν αὐταῖς δὲ φοιτῶσιν οἱ μαθητευόμενοι τῶν ἐμπόρων καταστημάτων. [Γ.Μ.]

Ἑμπορικὴ ἀλληλογραφία. βλ. Ἀλληλογραφία.

Ἑμπορικὴ γεωγραφία καλεῖται ἡ γεωγραφία ἐφηρμοσμένη εἰς τὰ τοῦ ἐμπορίου εἴτε ὅλης τῆς γῆς εἴτε ὀρισμένου τμήματος αὐτῆς. Σκοπὸς αὐτῆς ὅμως ἐν εἰναι μόνον ἡ καταγραφή τῆς ἀνταλλαγῆς προϊόντων μεταξὺ τῶν διαφόρων πολιτειῶν καὶ ἐθνῶν καὶ τῶν μέσων δι' ὧν ἡ ἀνταλλαγή αὕτη ἐκτελεῖται, εἰς ποταμοὶ καὶ ἑδοί, ταχυδρομικά καὶ τραπεζιτικά ἰδρύματα κτλ.. ἄλλα συμπιρλαμβάνει ἡ Ἑ. Γ. καὶ τὰ ἐπὶ τὸ ἐμπόριον ἐπιδρώντα, εἰς τὰς καὶ ἡ διαμέρφωσις τῶν χωρῶν, ἡ φυσικὴ κατάστασις αὐτῶν ἐν γένει καὶ ἡ παραγωγή φυσικῶν καὶ τεχνικῶν προϊόντων, αἱ ἐθνογραφικαί, κοινωνικαὶ καὶ πολιτικαὶ περιστάσεις καθ' ὅσον ἐξ αὐτῶν ἐξαρτᾶται ἡ ἀνάπτυξις τοῦ ἐμπορίου καὶ τῆς συγκοινωνίας. καὶ ἄλλα πολλὰ. Ὅθεν ἡδύνατο κάλλιον τὸ ὄνομα Ἑμπορικὴ γειωγ. νὰ ἀντικατασταθῇ διὰ τοῦ Οἰκονομολογικῆς γεωγραφίας. Πρὸς διάδοσιν δὲ καὶ συνεχῆ συμπλήρωσιν τῶν γνώσεων ὧν τὸ σύνολον ἀποτελεῖ τὴν Ἑ. γ., ἰδρύθησαν εἰς πλείστα μέρη τοῦ κόσμου ἑταιρίαι, τὰ μέγιστα συντελοῦσαι εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ἐμπορίου, πρὸ πάντων τὴν τῆς ἐξέγωγης καὶ τῆς ἀποικίσεως. [Γ.Μ.]

Ἑμπορικὴ πράξις. Πράξις δι' ἧς ἐνεργεῖται ἔμπορία. Ὁ νόμος θεωρεῖ πράξεις ἐμπορικὰς τὰς ἀγορὰς προϊόντων γῆς ἢ τέχνης (ἐπομένως κινητῶν) τὰς γενομένας ἐπὶ σκοπῷ μεταπωλήσεως ἢ μισθώσεως, πᾶσαν ἐπιχείρησιν χειροτεχνίας, παραγωγείας, ἢ μετακομίσεως διὰ γῆς ἢ ὕδατος, πᾶσαν ἐπιχείρησιν προμηθείας, πρακτορίας, πλειστηριάσεως καὶ

δημοσίων θεαμάτων τὰς κολλυδοστικάς, τραπεζιτικάς καὶ μεσιτικάς ἐργασίας, τὰς μεταξὺ ἐμπόρων καὶ τραπεζιτῶν ὑποχρεώσεις τὰς συναλλαγματικάς καὶ τὰς ἀπὸ τόπου εἰς τόπον ἀποστολὰς χρημάτων, οἰοῦντο καὶ ἂν ὡσιν οἱ συναλλαττόμενοι πᾶσαν ἐπιχείρησιν κατασκευῆς καὶ πᾶσαν ἀγορὰν ἢ πώλησιν πλοίων εἰς ναυτιλίαν χρησίων, ὅλας τὰς θαλασσίους ἀποστολάς, πᾶσαν ἀγορὰν ἢ πώλησιν ἀρμένων, ἐξαρτίων καὶ ζωοτροφίων, καὶ ὅλα τὰ συναλλάγματα τὰ ἀφ' ὧν τὴν ναυτικὴν ἔμποριαν [Μ.Π.]

Ἑμπορικὸν δίκαιον. Τὸ σύνολον τῶν κανόνων, νόμων καὶ ἐθίμων, τῶν σχετιζομένων πρὸς τὴν ἔμποριαν. Τὸ Ἑ. Δ. εἶναι δίκαιον εἰδικὸν εἴτε ἐξαιρετικὸν, ρυθμίζον τὰς ἐννόμους σχέσεις ὀρισμένης τάξεως προσώπων, τῆς τῶν ἐμπόρων, καὶ τὰς νομικὰς συνεπειὰς πράξεων ὀρισμένων, καλούμενων ἐμπορικῶν. Τὸ ἐν Ἑλλάδι ἰσχύον Ἑ. Δ. πηγὰς ἔχει α') εἰδικούς τινας νόμους ἀφ' ὧν τὴν ἔμποριαν, β') τὰ ἐμπορικὰ ἐθίμα καὶ γ') ἐπ' κοινῇ τὸ ἑστικὸν δίκαιον. Τὴν πρώτην πηγὴν ἀποτελεῖ ὁ ἐμπορικὸς κώδικς τῆς Γαλλίας, νομοθετηθεὶς τῷ 1807 καὶ δημοσιευθεὶς τῇ 1η Ἰανουαρίου 1808. Ἐν τῷ συνόλῳ δὲ αὐτοῦ ἰσχύει μέχρι τῆς σήμερον ἐν Γαλλίᾳ τροποποιηθεὶς ἐν τισιν. Ἐκ δὲ τῶν τεσσαρῶν βιβλίων τοῦτου ἐδόθη παρ' ἡμῖν ἰσχύς νόμου εἰς τὰ τρία πρῶτα διὰ τοῦ ἀπὸ 15ης Αὐγούστου 1830 ὑπ' ἀριθ. 152 ψηφίσματος τοῦ Κυβερνήτου Καποδιστρια, καὶ διὰ τοῦ ἀπὸ 19ης Ἀπριλίου 1835 διαταγματος τῆς Ἀντιβασιλείας ἐπὶ Ὁθωνος. Ἀλλὰ καὶ προγενεστέρας αἱ συναλεύσεις ἐν Ἑπιδαύριῳ, Ἀστρεῖ, καὶ Τροιζήνι εἶχον ψηφίσει ὡς ἐμπορικὸν νόμον τῆς Ἑλλάδος τὸν ἐν Γαλλίᾳ ἰσχύοντα. Εἰς τὸ δ' βιβλίον τοῦ Γαλλικοῦ ἐμπορικοῦ κώδικος τὸ περιλαμβάνον τ' ἄρθρα 631-639 ἀντιστοιχεῖ παρ' ἡμῖν ἡ μᾶλλον εἶναι μετὰφρασις αὐτοῦ, πλὴν μικρῶν διαφορῶν, ὁ νόμος περὶ ἀρμεδιότητος τῶν ἐμποροδικίων (2/14 Μαΐου 1835) οὗτος δὲ ὡς τὸ ἄρθρ. 5 ἐτροποποιήθη διὰ τοῦ νόμου περὶ πτωχεύσεως, τῆς 13 Δεκεμβρίου 1878. Τὸ πρῶτον βιβλίον τοῦ ἡμετέρου ἐμπ. νόμου, πραγματευόμενον περὶ ἐμπορίας ἐν γένει, συμπληροῦται ἐν τοῖς ἄρθροις 8-17 διὰ τῶν ἄρθρ. 408 καὶ 415-418 τῆς Πολιτικῆς Δικονομίας τῶν ἀφορώντων τὸ ἐμπορικὸν βιβλίον. Τὸ ἄρθρ. 89 καθρηγῆθη διὰ τοῦ περὶ πτωχεύσεως καὶ χρεωκοπίας νόμου τοῦ 1878. Ὡς πρὸς τὸ ἄρθρ. 51 τὸ καθεστὸν τὴν ἀναγκαστικὴν διαιτησίαν, ἀμφισβητεῖται ἂν ἰσχύη καθότι ἀντικατεῖται εἰς τὸ ἄρθρ. 108 τῆς Πολιτικῆς Δικονομίας. Τὸ δεύτερον βιβλίον τοῦ Ἑμπ. Ν. πραγματεύεται περὶ τοῦ ναυτικοῦ δικαίου. Τὸ ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ ἄρθρ. 281 ἐτροποποιήθη διὰ τοῦ νόμου τῆς 19 Νοεμβρίου 1851 περὶ βιβλίου ναυτοδανείων. Ὡσαύτως καὶ τὸ ἄρθρ. 312 διὰ

τοῦ αὐτοῦ νόμου. Τὸ τρίτον τέλος βιβλίον τοῦ νόμου, ἐπιγραφόμενον περὶ πτωχεύσεως καὶ χρεωκοπίας καὶ περιλαμβάνον τ' ἄρθρα 437-614, καθηρογῆθη ὁλοσχερῶς διὰ τοῦ νόμου τῆς 13 Δεκεμβρίου 1878 περὶ πτωχεύσεως καὶ χρεωκοπίας. Πλὴν τοῦ κυρίως ἐμπορικοῦ νόμου, τοῦ περὶ ὁμοζιότητος τῶν ἐμπορευμάτων καὶ τοῦ περὶ βιβλίου ναυτοδανείων ὧν ἀνωτέρω ἐμνημονεύσαμεν, ὑπάρχουσι καὶ πολλοὶ ἄλλοι νόμοι σχετιζόμενοι πρὸς τὴν ἐμπορίαν καὶ μεταρρυθμιζόντες διατάξεις τινὰς τοῦ ἐμπ. Ν. ἡ εἰδικὰ ἀφορῶντες θέματα. [Μ.Π.]

Ἑμπορικὸς ἰσολογισμὸς. Βλ. Ἑμπόριον σ. 869.

Ἑμπόριον ἢ Ἑμπορία ἐν τῇ εὐρυτάτῃ τῆς λέξεως σημασιζήλοιο τὴν ἀνταλλαγὴν καὶ τὴν μεταφορὰν τῶν διαφόρων προϊόντων. Ὑπὸ στενωτέρῳ δὲ νομικῇ ἐννοίᾳ εἶναι τὸ σύνολον τῶν πράξεων αἰτινας ἐπὶ σκοπῷ κέρους ἐνεργουμένης συνίστανται εἰς τὴν μεταποίησιν τῶν πρώτων ὕλων, τὴν μεταφορὰν καὶ τὴν ἀνταλλαγὴν αὐτῶν. Ἐνεκα τῆς ἀπειρου ποικιλίας τῶν προϊόντων τῆς φύσεως καὶ τῆς τέχνης ὑπὸ ποικίλους παρίσταται τὸ ἐμπόριον τύπου καὶ διαφορῶς ἐπιδέχεται διαιρέσεις. Ἐν πρώτοις διακρίνεται εἰς ἐσωτερικὸν ἐντὸς τῆς αὐτῆς χώρας περιοριζόμενον, ἐξωτερικὸν μετὰ τῆς ἀλλοδαπῆς ἐνεργουμένον καὶ δις μετὰ κομιστῆς συνιστάμενον εἰς τὴν ἀπὸ μιᾶς χώρας ἀλλοδαπῆς εἰς ἑτέραν διαμετακρίσιν τῶν ἐμπορευμάτων. Τὸ ἐξωτερικὸν ἐμπόριον διαιρεῖται εἰς ἐισαγωγικὸν, ἀποτελούμενον ἐκ τῶν ἐμπορευμάτων τὰ ὅποια λαμβάνει ἡ χώρα ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς, καὶ εἰς ἐξαγωγικὸν, συνιστάμενον εἰς τὰ ἐμπορεύματα ἅτινα ἐξάγονται τῆς χώρας ἀποστελλόμενα εἰς τὸ ἐξωτερικόν. Τὸ ἐξωτερικὸν ἐμπόριον διαιρεῖται ἐπίσης εἰς ἐιδικὸν, περιλαμβάνον ἐκ τῶν εἰσαγομένων μόνον τὰ πρὸς κατανάλωσιν ἐν τῇ χώρᾳ εἰσαγόμενα καὶ ἐκ τῶν ἐξαγομένων μόνον τὰ ἐν τῇ χώρᾳ παραγόμενα ἢ πρὸς ταῦτα ἐξομοιούμενα προϊόντα, καὶ εἰς γενικόν, περιλαμβάνον πάντα ἐν γένει καὶ ἐν τῇ χώρᾳ εἰσαγόμενα καὶ ἐξ αὐτῆς ἐξαγόμενα. Τὸ διαμετακομιστικὸν τέλος ἐμπόριον δύναται νὰ κληθῇ ἀποταμιευτικόν, ἂν τὰ ἐμπορεύματα κατατίθενται ἐν ταῖς ἀποθήκαις τῆς μεσάζουσας χώρας ὅπως ἐν ἀνάγκῃ χρησιμαύτως εἰς τὴν ἐσωτερικὴν κατανάλωσιν ἢ ἀποσταλῶσι πάλιν εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν. Ἄλλη σπουδαία διαιρέσις τοῦ Ἑμπ. εἶναι ἡ εἰς μέγα ἢ χονδρικόν (en gros), τελούμενον μετὰ τῶν μεγαλεμπόρων καὶ τῶν παραγωγῶν κατὰ μεγάλαν ποσότητα, καὶ εἰς μικρὸν ἢ λιανικόν (en détail), ἐνεργούμενον μετὰ τοῦ μεταπράτου καὶ τῶν καταναλωτῶν κατὰ μικρὰς ποσότητας.

Πρὶν ἢ εἰσελθωμεν εἰς τὴν ἐρευναν τῶν

ποικίλων ζητημάτων ἅτινα πρὸς τὸ ἐμπόριον σχετίζονται, νομίζομεν ἀναγκαῖον νὰ προτάξωμεν σύντομον ἱστορικὴν ἐπισκόπησιν τῆς ἀναπτύξεως αὐτοῦ. — Κατὰ τοὺς πρώτους τῆς ἀνθρωπότητος χρόνους ἐμπόριον κυρίως εἶπεν δὲν ὑπῆρχεν, ἀλλὰ εἰς ἁπλῶν εἰς εἶδος ἀνταλλαγῶν ἐπληροῦντο αἱ ὅλως στοιχειώδεις τότε ἀνάγκαι τῶν ἀνθρώπων. Ὁ καταμερισμὸς τῶν ἔργων καὶ ἡ κατασκευὴ νομισμάτων ἐδωκαν τὴν πρώτην ὠθησιν εἰς τὸ κυρίως ἐμπόριον, ὅπερ κατ' ἀρχὰς περιοριζέτο μόνον ἐν τῇ ἑρῇ. Πρῶτῃ ἐστία αὐτοῦ ὑπῆρξεν ἡ Ἀσία καὶ ἡ Ἀφρική, ἐνθα τὰ καραβάνια διὰ τῶν καμήλων, τῶν πλοίων τούτων τῆς ἐρήμου, ἐνῆργουν τὰς μεταφορὰς ἀναγκαζόμενα νὰ περιορίζονται εἰς ἐμπορεύματα εὐμετακρίστα ἐνταυτῷ καὶ πολυτίμα (μῦρα, ἀρώματα, πολυτίμας λίθους κ.τ.τ.). Αἱ ἀποτελέσται τὸν ἀρχαῖον κόσμον ἤπειρον συνεχόμεναι πρὸς ἀλλήλας ἤδυναντο καὶ διὰ ἑρῆς μόνον νὰ κοινωῖντο. Οὐχ ἥτις κατὰ μικρὸν ἀνεπτύχθη καὶ ἡ ναυτιλία, ἐπὶ μακρὸν χρόνον εἰς ἁπλὴν κατοπλοῖαν περιοριζομένη. Ἡ Μεσόγειος θάλασσα, καίμενη μετὰ τῶν τριῶν ἡπείρων καὶ ἐν μικρᾷ σχετικῶς ἐκτάσει ἤπειρον παρέχουσα ποικίλων κόλπων, λιμένων, ὁρίων, νήσων, χειρσονήσων κλπ., ὑπῆρξεν ἀπὸ τῶν Ἠρακλείων στηλῶν μέχρι τῶν μυγῶν τοῦ Εὐξείνου Πόντου ἡ κυρία ἐστία τοῦ ἐμπορίου τῶν ἀρχαίων. Οἱ πρώτοι ἐμπορικοὶ λαοὶ ὑπῆρξαν οἱ Ἰνδοί, οἱ Ἀραβες, οἱ Σῖναι, οἱ Βαβυλωνιοὶ καὶ οἱ Αἰγύπτιοι. Ὁ ἐμπυρικώτατος ὅμιλος καὶ ναυτικώτατος λαὸς τῆς ἀρχαιότητος ἦσαν οἱ Φοίνικες ἢ γεωγραφικῇ θέσει τῆς χώρας τῶν, ἡ φυσικῇ αὐτῆς ἀφορία, ἡ γειτνίασις πρὸς τὸν Λιβάνον καὶ τὸν Ἀντιλίβανον ἡμῶς τὰς ὕψους καὶ μετεώρους κέδρους ὠθησαν κατ' ἀνάγκην τοὺς Φοίνικας εἰς τὴν ναυτιλίαν, τὴν ἐμπορίαν καὶ τὴν ἀποικίαν, ἐξ ὧν ἀμύθητα συνεκόμισαν πλοῦτι κυριώτεροι, δὲ πῆλεις αὐτῶν ἦσαν ἡ Σιδὼν, «ἡ ἀγορὰ τῶν Ἑθνῶν», καὶ ἡ Τύρος, ἥς κατὰ τὸν Ἰσλαὺν «οἱ ἐμποροὶ ἐνδοῦσι, ἄρχοντες τῆς γῆς». Σπουδαιότατῃ τῶν ἀποικιῶν τῆς Φοινίκης ὑπῆρξεν ἡ Καραχιδών, εἰς μεγίστην ἐπίσης παραχθεῖσα δύναμιν καὶ μέγαν κτησαμένη πλοῦτον. — Οἱ Ἕλληνες δὲν ἦσαν ἐμποροὶ ἐπιτήδριοι καὶ ἐπιχειρηματῆς ὅσον οἱ Φοίνικες ἢ σραγῆς ὅμως τῆς εὐφύας καὶ τοῦ δημιουργικοῦ αὐτῶν πνεύματος ἀπετυπώθη καὶ ἐπὶ τοῦ ἐμπορίου τῶν, ὅπερ ἔνεκα τούτου μεγίστον παρῆχε ἐνδιαφέρον· οἱ πρὸς ὑποστήριξιν καὶ ἐμφύχωσιν τοῦ ἐμπορίου νόμοι τῶν Ἀθηναίων, ἀλλὰ κυρίως τῶν Ῥοδίων εἶναι τρανὰ μαρτύρια τῆς ἐμπορικῆς αὐτῶν ἰδιοφυίας. Τὸ ἐμπόριον τῶν Ἑλλήνων δὲν περιοριζέτο μόνον εἰς τὴν Στερεάν Ἑλλάδα, τὴν Θεσσαλίαν, τὴν Πελοπόννησον καὶ τὰς νήσους, ἀλλ' ἐξετείνετο ὡσαύτως εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν, τὴν Κάτω Ἰταλίαν, ἥτις καὶ Μεγάλῃ Ἑλλάδι

ἐκλήθη, τὴν Σικελίαν, τὸν Εὐξείνιον Πόντον καὶ ὅλην ἐν γένει τὴν Μεσηγειον. Ἡ Μίλητος, ἡ Φώκαια, ἡ Ῥόδος, ἡ Μασσαλία, ἡ Κορίνθος, ἡ Ἀλεξάνδρεια ἐκ τούτου ἐμπορίου εἰς ἐπιζήλον ἤχθησαν ἀκμήν. — Οἱ Ῥωμαῖοι δὲν δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς ἐμπορικῶς λιτὲς πλουτοῦντες διὰ τῶν λαφύρων καὶ τῶν κατακτήσεων, δὲν ἠδύναντο ἢ νὰ καταστρώσωσι τὸ ἐμπόριον καὶ τὴν βιομηχανίαν ὡς ἀσχολίας δουλικῆς. Οὐχ ἦττον ἡ παμπύστη ἐκτασις τῆς χώρας αὐτῶν καὶ ἡ νομικὴ τῶν ἐπισφαλείων συνετέλεσεν ὥστε νὰ συμβάλωσιν ἐπίσης καὶ οἱ Ῥωμαῖοι εἰς τὴν ἀναπτύξιν τοῦ ἐμπορίου καὶ τῆς ἐμπορικῆς νομοθεσίας. — Μετὰ τὴν πτώσιν τῆς Δυτικῆς Ῥωμαϊκῆς Αυτοκρατορίας ἐν ᾗ ἡ Δυτικὴ Εὐρώπη ἦτο βεβυλιζμένη εἰς τὸ σκοτος τῶν πρώτων τοῦ Μεσαίωνος χρόνων, ἡ Ἀνατολικὴ Αυτοκρατορία ἤμικεν ἐν πλούτῳ καὶ δυνάμει. Ἡ δὲ Κωνσταντινούπολις κατέστη οὐ μόνον ἡ πολιτικὴ ἀλλὰ καὶ ἡ ἐμπορικὴ τοῦ κόσμου πρωτεύουσα. Ἐν αὐτῇ συνεκεντρώθη κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην τὸ ἐμπόριον τοῦ κόσμου ὁλοκλήρου καὶ ἡ συμβίωσις καὶ ἐπικοινωνία τῶν εἰς ποικίλας ἀνηκόντων φυλῶν καὶ πολιτειῶν κατοίκων αὐτῆς τὰ μέγιστα συνέτεινεν εἰς τὴν πρόσθεσιν καὶ εὐδοκίμησιν τοῦ ἐμπορίου καὶ τῆς βιομηχανίας. — Ἡ ἐπικράτης τῶν Ἀράβων, ἂν ὑπὸ πολλὰς ἄλλας ἐπὶ σφίσι ἐσχε δυσχερεῖς διὰ τὴν ἀνθρωπότητα καὶ τὸν πολιτισμὸν συνεπείας, ἐπὶ τοῦ ἐμπορίου ὅμως ἐπέδρατεν εὐεργετικῶς. Τὸ Κοράνιον εὐνοεῖ τὸ ἐμπόριον καὶ τὴν βιομηχανίαν, ὡς ἀσχολίας εὐαρέστους τῷ Θεῷ. Κατὰ τὴν 11^η αἰῶνα δὲ εἶχον φθάσῃ οἱ Ἀράβες εἰς τὴν μεγίστην αὐτῶν ἀκμήν, τὸ ἐμπόριον αὐτῶν ἐξτείνετο εἰς ὅλην κληρὸν τὸν κόσμον. Ἡ μεγίστη ποικιλία τῶν προϊόντων τῆς εὐρείας τῶν καλῶν αὐτοκρατορίας, αἱ ποικίλαι ἀνάγκαι καὶ διαθέσεις τῶν κατοίκων ἦσαν ἄριτοι πρὸς εὐδοκίμησιν τοῦ ἐμπορίου συνθήκαι. Κατὰ τοὺς χρόνους τούτους ἡ Δυτικὴ Εὐρώπη ἐν τῇ βαρβαρότητι τοῦ Μεσαίωνος θατέλοισα δὲν παρήκεν ἑδαφὸς πρὸς αὐτὸν τῷ ἐμπορίῳ. Οὐχ ἦττον τὸ ἐμπορικὸν πνεῦμα διεσώζετο ἐτι ἐν φυλῇ ἀπάτριδι, περιφρουρουμένη, σκληρῶς καταδικασμένη, πανταχοῦ ἐν τούτοις εἰσδυμένη καὶ μεγίστην ἐμπορικὴν δραστηριότητα κεκτημένη, τῇ ἐβραϊκῇ. Οἱ Ἑβραῖοι οὐδέμιν ἄλλην ἀσχολίαν θυνάμενοι νὰ ἔχωσιν, οὐδὲ ν' ἀποκινήσωσιν ἀκίνητον περιουσίαν, ἐπεδίδθησαν κατ' ἀνάγκην εἰς τὸ ἐμπόριον, καταστάντες οἱ ἐπιτηδεύτεροι καὶ δραστηριώτεροι καὶ ἐφευρετικώτεροι τῶν ἐμπόρων εἰς αὐτοὺς μεταξὺ ἁλλῶν ἀποδίδεται ἡ ἐφευρεσις τῶν συναλλαγματοῦν, αἵτινες ἀποτελοῦσι σήμερον τὰ νεῦρα οὐκ εἰς τὸν τοῦ ἐμπορίου. — Εἰς ἀνάπτυξιν τοῦ ἐμπορίου ἐν τῇ Δυτικῇ Εὐρώπῃ μεγάλως ἐπέδρασαν αἱ Σταυροφορίαι· δι' αὐτῶν ἦλθεν ἡ Δύσις εἰς ἐπικοινωνίαν πρὸς τὴν Ἀνατολὴν

καὶ ἐγνώρισεν τὰ προϊόντα ὡς καὶ τὰς χρειαῖς αὐτῆς. Ἐντεῦθεν ἀπεκατέστησαν σχεσεῖς κανονικώτεραι μεταξὺ τῶν λαῶν, τὰ ἤδη εἰσπομπήθησαν ἡ ναυσίπλοια κατέστη ἀσφαλτέρα. Ἡ Ἰταλία ὑπῆρξεν ἡ πρώτη χώρα ἣτις ἀνεξαρτήτως ἐκ τοῦ τοιούτου ἐμπορίου ἡ Πεννηνία, ἡ Ἀμαλκίς, ἡ Πισα, ἡ Γενουα, ἡ Φλωρεντία ἐγένοντο πλουσιώταται καὶ ἀκμαιοτάται. Ἡ Βενετία, ἰδίως μετὰ τὴν ἄλυσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τῶν Λατίνων, συνεκέντρωσεν ἐν ἑαυτῇ ὁλοκλήρην σχεδὸν τὸ μετὰ τῆς ἀνατολῆς ἐμπόριον. Καὶ εἰς τὴν διαμόρφωσιν δὲ τῆς ἐμπορικῆς νομοθεσίας τὰ μέγιστα συνετέλεσαν αἱ πόλεις αὗται, συντάττανται νόμοις (Θαλάσσιον δικαστήριον, Ἀρχιλιτάνες πινᾶς κτλ.). ὧν τὸ κύρος καὶ ἡ αὐθεντία ἐπὶ μακρὸν διατηρήθησαν. — Κατὰ μικρὸν ἤρξατο τὸ ἐμπόριον ἐκτείνεσθαι καὶ βορείωτερον, νέα δὲ ἐμπορικὰ κέντρα ἀπετέλεσθησαν ἐξ ἀρχαίων Ῥωμαϊκῶν ἀποικίων ἢ δι' ἀνεγέρσεως νέων πόλεων ἢ Βασιλεία, τὸ Στρασβούργον, ἡ Ραϊντάρν, ἡ Νυρεμβέργη, τὸ Ἀντισβανον καὶ πόλεις ἄλλαι πόλεις κατέστησαν βιομηχανικὰ καὶ ἐμπορικὰ ὑποκαταστήματα οὕτως εἰπεῖν τῶν Ἰταλικῶν πόλεων ἐν Γερμανίᾳ καὶ ἰδίως ἐν ταῖς Κάτω χώραις μεγάλως ἀπῆλθεν ὑποστηρίξεως τὸ ἐμπόριον ἐν ᾗ ἡ Ἀγγλία καὶ ἡ Ἀγγλία δευτερευούσας ὅπως κατεῖχον κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην θέσιν. Δὲν πρέπει ὅμως νὰ παραλείπωμεν τὴν Μασσαλίαν, τὸ Μαρμπλιέ καὶ τὴν Βαρκελώνην, αἵτινες ἔσχον καὶ κατὰ τοὺς χρόνους τούτους ἀρκούσαν ἐμπορικὴν κίνησιν. Ἀλλ' ὅπως ἰδιαιτέραν θέσιν νὰ ποιήσωμεν μείαν τῶν ἀποτελούντων τὸν περίφημον Ἀνατολικὸν δεσμὸν πόλεων, αἵτινες ἀπὸ τοῦ 1217 μεγίστας πρὸς ἄλλους ὑπηρεσίας εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ἐμπορίου καὶ τῆς ναυτιλίας (ὅλ. λ. "Αὐτα τοῦ Δ' σελ. 938). — Ἡ ἀνακάλυψις νέου κόσμου ὑπὸ τοῦ Κολόμβου, δι' ἧς ἐδιπλασιάσθη ὁ μέγιστος τῆς ἐποχῆς ταύτης γνωστός κόσμος, ἐγκαινίζει νέαν τοῦ ἐμπορίου περίεσθον· μετὰ τοῦδε τὸ ἐμπόριον ἐνηργεῖτο διὰ τῶν κατὰ τὴν ἡμέραν μεσορρῶν καὶ τῆς ἀνατολῆς, ἀπὸ τοῦδε ὅπως ἔρχονται ἐπικρατοῦντες οἱ μεγάλοι πλοῖ καὶ αἱ θαλάσσιαι μεταφοραί. Νέα προϊόντα προσέδωκαν νέαν ζωὴν εἰς τὸ ἐμπόριον καὶ μεγάλως μετέβαλον τὸν τρόπον τοῦ ζῆν τῶν ἀνθρώπων. Ἡ σάκχαιρος, ἡ βούζα, τὸ τέφον, τὸ κακάον, πολλὰ ἄλλα βιομηχανικὰ καὶ φαρμακευτικὰ προϊόντα μεταφέροντο ἐκ τῶν νέων χωρῶν καὶ τῶν Ἰνδιῶν εἰς τὴν Εὐρώπην ἐμβυχούντα τὸ ἐμπόριον. Οἱ κατὰ τὴν περίεσθον ταύτην πρωτοστατήσαντες ἐν τῷ ἐμπορίῳ λαοὶ εἶναι οἱ Πορτογάλοι, οἱ Ἰσπανοὶ καὶ οἱ Ἰνδιάνοι. Ἡ ἐποχὴ αὕτη ὑπῆρξεν ὁ χρυσὸς τῆς Πορτογαλίας αἰῶνος· τολμηροὶ θαλασσοπόροι μετ' ἐνθουσιασμοῦ διεσπείραν τοὺς ὠκεανούς καὶ νέας ἐπαύχωνον ἀνακάλυψαι, νέας ἐμπορικὰς πηγὰς παρέχοντας εἰς τὸ Πορτογαλικὸν ἐμπόριον καὶ τὰ μέγιστα εἰς τὴν

ἀκμὴν τῆς Πορτογαλίας συντελοῦντες. Οἱ Ἴσπανοὶ ἀπ' ἑτέρου ὠραίως προσέθηκαν σελίδας εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ παγκοσμίου ἐμπορίου· αἱ εὐρεῖαι αὐτῶν κτήσεις, ἐν αἷς οὐδέποτε ἔδωκεν ὁ ἥλιος, παρέχον τοῖς Ἴσπανοῖς τὸ εὐρύτερον καὶ πλουσιώτερον ἐμπορικὸν στάδιον ὅπερ δύναται τις νὰ φαντασθῇ· πλοῦσοι καὶ ἰσχυροὶ στόλοι ἐπλεονεκτήσαντες εἰς τὰς πολυπληθεῖς αὐτῶν ἀποικίας, ἐμύθητα ἐκείθεν κομίζοντες πλοῦτην. Ἀντιζήλος ὅμως τῆς Ἰσπανίας ἡ γερμανικὴ χώρα μετὰ μακροῦς ἀγῶνας κατορθώσασα νὰ ἀποσείσῃ τὴν ζυγὸν αὐτῆς, ἡ Ὀλλανδία. Ἡ πανταχῆθεν περιδραχυντὴ τὴν χώραν τῶν καὶ συγκατὰ καταστρέφουσα διὰ τῶν πλημμυρῶν τὰς πόλεις καὶ τοὺς ἀγρούς τῶν θάλασσαν ὑπῆρξε τὸ πάλλαδιον τῆς ἀνεξαρτησίας καὶ ἡ πηγὴ τοῦ πλοῦτος τῶν Ὀλλανδῶν ἀρίστους ἔχοντας ναύτας ἐπέδωκον μετὰ ζήσεως εἰς τὴν ναυτιλίαν καὶ τὴν ἀποικιακὸν ἐμπόριον, εἰς ὃ τὰ μέγιστα εὐδοκίμησαν. Κατέγειναν οὖν ἤττον καὶ εἰς τὸ ἐμπόριον τοῦ χρυσοῦ καὶ τῶν ἀξιών, ἰδρύσαντες τραπεζάς, ἐν αἷς πλείστα συγκεντρύνοντα κεφάλαια, ὥστε τὸ χρηματιστήριον τοῦ Ἀμστελδάμου εἶχε καταστή τὸ χρηματικὸν κέντρον ὅλοκληρου, τῆς Ἑυρώπης. — Ἀλλὰ καὶ ἡ Ἀγγλία ἀπὸ τῆς βασιλείας τῆς Ἐλισάβετ ἀρχεται δοῦσα ἐμπορικῶς Ἀποσείσασα τὸν ἐμπορικὸν ζυγὸν τῶν Ἀνατολικῶν πόλεων καὶ καταναυμαχῆσασα τὴν ἀήτητον ἀμάραν τῆς Ἰσπανίας ἀνακλῆσαι τὴν ἐλευθερίαν τῶν θαλάσσιων καὶ ἀρχεται ἰδρύουσα λαμπρὰς ἀποικίας. Τὸ ἐμπόριον, ἡ βιομηχανία, ἡ γεωργία καὶ ἡ ναυτιλία καθ' ἑκάστην προάγονται· βοηθούμενοι εἰς Ἀγγλοὶ ὑπὸ τοῦ εὐστόχου πολιτευματος καὶ τοῦ πρακτικοῦ αὐτῶν πνεύματος καταπληκτικὰς ἐπιήρσαντο προόδους καὶ ἔθιντο τὰς βάσεις ἐφ' ὧν κατ' ὀλίγον ἐθεμελιώθη ἡ σημερινὴ αὐτῶν ἐμπορικὴ ἀκμὴ. Παράλληλως πρὸς τὴν Ἀγγλίαν νέας βοημέρας ποιοῦνται πρόδους αἱ οὐδέποτε παύσασαι νὰ καλλιεργῶσι τὸ ἐμπόριον Γαλλία καὶ Γερμανία· ἀντιζήλος δὲ πρὸς τὰς γηραιὰς Εὐρωπαϊκὰς πολιτείας ἐγείρεται ἡ νεαρὰ Ἀμερικανικὴ Ὁμοσπονδία ἐν βραχυτάτῳ χρόνῳ μυθώδεις σχεδὸν ποιήσασα πρὸς οὐδὸς ἐπὶ τὸν πολιτικὸν καθόλου. Ἡ καταπληκτικὴ κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους αὐξήσις τῶν μέσων τῆς συγκοινωνίας καὶ τῆς ἀνταποκρίσεως, ἡ ὑπὸ πασῶν τῶν πολιτειῶν παρεχόμενη εὐνοία καὶ προστασία εἰς τὸ ἐμπόριον, τὴν βιομηχανίαν καὶ τὴν ναυτιλίαν, ἡ διαρρυθμίσαις τῆς ἐμπορικῆς νομοθεσίας ἐπὶ λογικωτέρων καὶ πρακτικωτέρων βάσεων, ἡ ἀνάπτυξις ἣν προσέλαβεν ἡ ἐπιστήμη τῆς Πολιτικῆς Οἰκονομίας διαφωτίζουσα τὰς κυβερνήσεις καὶ τοὺς λαοὺς περὶ τῶν καταλληλοτέρων τρόπων τῆς αὐξήσεως τῆς παραγωγῆς καὶ τῆς κυκλοφορίας τοῦ πλούτου, ἡ σύστασις παντοειδῶν πιστωτικῶν καὶ τραπεζικῶν καταστημάτων ἀνεκτιμήτους παρεχόντων ὕπηρε-

σίας εἰς τὸ ἐμπόριον καὶ τὴν βιομηχανίαν εἶναι οἱ κυριώτεροι λόγοι τῆς καταπληκτικῆς ἐπεκτασεως τοῦ ἐμπορίου κατὰ τὴν ἡμετέραν αἰῶνα, ὅτις δύναται νὰ κληθῇ κατ' ἐξοχὴν ἐμπορικὸς Σήμερον τὸ ἐμπόριον ἀσκάεται μὲν ὑπὸ πάντων ἐν γένει τῶν λαῶν, ἀλλὰ κυρίως εἶνε συγκεντρωμένον ἐν ταῖς χερσὶ τῶν χριστιανικῶν πολιτειῶν, ἐκ τῶν ὁποίων τὴν πρωτὴν θέσιν ἐν τῷ ἐμπορίῳ κατέχει ἡ Ἀγγλία, μεθ' ἣν ἐπονται ἡ Γαλλία, ἡ Γερμανία καὶ αἱ Ἡνωμέναι Πολιτεῖαι τῆς Ἀμερικῆς τὰ κυριώτερα δὲ ἐμπορικὰ κέντρα τοῦ κόσμου εἶναι τὸ Λονδίνον, ἡ Νέα Ἰόρκη καὶ αἱ Παρίσις.

Εἴπομεν ὅτι σπουδαιότατῃ τοῦ ἐμπ. διαίρεσις εἶνε ἡ εἰς ἐσωτερικὸν, ἐξωτερικὸν καὶ διαμετακομιστικὸν καὶ ἐδώκαμεν τὸν ὅρισμὸν ἐκαστοῦ τούτων. Τὰ στενὰ ὅρια καὶ ὁ προσορισμὸς τοῦ ἄθρους τούτου δὲν ἐπιτρέπουσιν ἡμῖν νὰ εἰσελθῶμεν εἰς λεπτομερῆ ἀναπτύξιν τῶν διαφορῶν σχετικῶν θεμάτων εἰς εἰδικὰ προσήκουσαν συγγραμματα. Οὐχ ἥττον ἀκροθιγῶς καὶ δι' ὀλίγων μέλλοντες νὰ πραγματευθῶμεν περὶ τῶν σπουδαιότατων καὶ κοινοτάτων ἐκ τῶν ζητημάτων τούτων ἀρχόμεθα ἀπὸ τοῦ ἐσωτερικοῦ Ε. Ὅσοι περισσότερα εἶναι τὰ κεφάλαια χώρας τινός, ὅση εὐφορώτερά ἡ γῆ, ὅση τεχνικωτέρα ἡ καλλιέργεια, ὅση τελειότερα τὰ μέσα τῆς συγκοινωνίας, ὅση ποιωτέρω τὰ προϊόντα, ὅση ζωηρότερον εἶνε τὸ ἐσωτ. ἐμπ. Τὰ μάλιστα ἐπίσης συντελεῖ εἰς τὴν ἀνάπτυξιν καὶ εὐδοκίμησιν τοῦ ἐσωτ. ἐμπ. χώρας τινός ἡ ἐλευθερία τῆς κυκλοφορίας τῶν ἐμπορευμάτων ἐντὸς τοῦ κράτους, μὴ ἐπιβαρυνμένων διὰ τελωνιακῶν ὁσμῶν. Ὑπῆρξεν ἐποχὴ καθ' ἣν ἡ ἀρχὴ αὕτη δὲν εἶχε κατανοηθῇ καὶ μεγάλας ἐντεῦθεν ὑρίστατο τὸ ἐμπ. πιέσεις· σήμερον ὁμως καθαρῇ τὴν τὸ σαθρὸν τοῦτο σύστημα ἐν πασαις σχεδὸν ταῖς χώραις καὶ δι' αὐτὴν ἐν Ἑλλάδι, ἐνθα τὰ ἐμπορεύματα ἐντὸς τοῦ κράτους μεταφερόμενα εἰς δημοτικὸν μόνον ὑποβάλλονται φόρον. Ψυχὴ τοῦ ἐσωτ. ἐμπ. εἶνε ὁ συναγωνισμὸς δι' αὐτὴν καὶ ἡ ποιότης τῶν ἐμπορευμάτων βελτιοῦται καὶ αἱ τιμαὶ αὐτῶν ἐλαττοῦνται, ἐπερχομένου ἐντεῦθεν κέρδους καὶ εἰς τοὺς καταναλωτὰς καὶ εἰς τοὺς ἐμπόρους, οἵτινες μικρὸν ἐπιζητοῦντες κέρδος εἰς ἐκάστης μακρονομμένης πράξεως πολὺ κεριστότερον ὠφελοῦνται ἐκ τῆς μεικτοῦς καταναλώσεως (le gagne petit).

Τὸ ἐξωτ. ἐμπ. προσεγγίζον πρὸς ἀλλήλους τοὺς διαφοροὺς λαοὺς καὶ παρέχον εἰς ἐκάστην χώραν τὰ προϊόντα ὧν αὕτη χρῆται· τὰ μάλιστα συντελεῖ εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τὴν εὐζωίαν τῶν ἀνθρώπων. Τὸ ἐξωτ. ἐμπ. προάγεται καὶ ἀναπτύσσεται καθ' ὅσον τελειοποιούνται αἱ παραγωγικαὶ δυνάμεις τῶν διαφόρων χωρῶν, ἐλαττοῦνται οἱ ὅσοι τῶν ἐμπορευμάτων ἐν τῇ χώρᾳ τῆς ἐξαγωγῆς καὶ ἐν τῇ τῆς εἰσαγωγῆς καὶ ἐν

γίνει ἀπόλυτος καὶ ἐλευθέρη καθίσταται ἡ κυκλοφορία τῶν προϊόντων. Ἐὰν εἰσαγόμενα ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς ἐμπορεύματα δὲν πληρύνονται διὰ νομισμάτων καὶ πολυτιμῶν μετάλλων, ἀλλὰ διὰ τῶν εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν ἐξαγομένων ἐγγυρίων προϊόντων. Ἐκαστὴ χώρα ἔχουσα ἀναγκὴν τῶν προϊόντων ἄλλης χώρας ἄτινα ἡ ἰδίᾳ δὲν δύναται νὰ παραγάγῃ πᾶσις ἢ παράγει ἐν ποσότητι μὴ ἐπαρκουσίᾳ ἢ ἐν ποιότητι οὐχὶ καλῇ, εἰσάγει ἐκ τούτων ὑποτιμωμένον ποσὸν εἰς ἀντιστάθμισιν ὅμως ἀποστέλλει καὶ αὕτη εἰς τὸ ἐξωτερικὸν ἄλλα προϊόντα ἄτινα παράγει εἰς ποσότητος ἢ ποιότητος ἀνωτέρας τῶν ἐν αὐτῇ καταναλισκόμενων. Μεγίστας δὲ προσφέρει ὑπηρεσίας εἰς τὴν τοιαύτην ἀνταλλαγὴν τῶν προϊόντων ἡ συνάλλαγμα (change) δι' ἧς κατορθοῦται νὰ περιοριζῆται εἰς ἐλάχιστον ποσὸν ἡ δυσχερεστάτη μεταφορὰ πολυτιμῶν μετάλλων.

Ἐκ πρώτης ὀψεως φαίνεται λογικωτάτη καὶ ὀρθωτάτη ἡ θεωρία, ὅτι ὅσω ὑπερβαίνει ἡ ἐξαγωγή τὴν εἰσαγωγὴν τόσω κερδαίνει ἡ χώρα, διότι τόσω περισσότερα πολυτίμη μετὰλλα εἰσάγονται ἐν αὐτῇ, καὶ ἀντιθέτως ὅσω ἡ εἰσαγωγὴ ὑπερβαίνει τὴν ἐξαγωγὴν τόσω ἡ χώρα καθίσταται πτωχότερη. Ἐπὶ μακρὴν κρατήσαντα ἡ θεωρία αὕτη, ἥτις ἐμπορικὸς ἰσολογισμὸς (balance du commerce, système mercantile) ἐκλήθη, τῇ μερὸν καὶ ὑπὲρ τῆς ἐπιστήμης καὶ ὑπὲρ τῆς πείρας ἀπεδείχθη ἐσφαλμένη, ὥς διδάσκουσα ἀκριβῶς τὸ ἀντίθετον τοῦ πραγματικῶν συμβαίνοντος. Πρῶτον δὲν εἶναι ὁρθόν ὅτι ὁ πλοῦτος μόνον ἐκ πολυτιμῶν μετάλλων ἀποτελεῖται καὶ ὅτι μόνον ἐκ τοῦ ἐξωτ. ἐμπ. πλοῦτεῖ ἡ χώρα. Ἡ ἐθνικὴ βιομηχανία, γεωργία καὶ ναυτιλία ὥς καὶ τὸ ἐσωτερικὸν ἐμπ. εἶναι ἐπίσης μεγάλοι πηγαὶ πλοῦτος καὶ ὅτι μᾶλλον ἀναπτύσσονται οἱ κλάδοι οὗτοι τῆς ἐθνικῆς ἐργασίας τόσω πλουσιωτέρα καθίσταται ἡ χώρα. Ἀρ' ἐτέρου αἱ οἰκονομικαὶ μεταξὺ τῶν ἐθνῶν σχέσεις ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον στενωτέροι καθίσταμενα: ἀποτελοῦσι μεγίστην πηγὴν πλούτου τὰ πλούσια κράτη ἔχοντα διαθέσιμα μεγάλα χρηματικὰ ποσὰ θανειζοῦσιν αὐτὰ εἰς ἄλλα, παρ' οὓς ὑπάρχει ἑλλειψίς κεφαλαίων, κερδαίνοντα ἐντεῦθεν τοὺς τόκους, οἵτινες εἰς οὐ μικρὰ ἀνέρχονται ποσά. Ἐτερον ὁρατὸν τῆς θεωρίας ταύτης εἶναι ὅτι ἐπὶ ἄλλων 34 πᾶσιν γίνεται συνήθως ὁ ὀπολογισμὸς τῆς ἀξίας τῶν εἰσαγομένων ἐμπορευμάτων καὶ ἐπὶ ἄλλων ὁ τῶν ἐξαγομένων. Κατὰ τὴν ἐξαγωγὴν καθορίζεται ἡ ἀξία τῶν ἐμπορευμάτων ἐκ τῆς τιμῆς τῆς κατασκευῆς καὶ καθ' ἣν σιγμὴν ἐξάγονται, ἐν ᾧ κατὰ τὴν εἰσαγωγὴν ἡ ἀξία τῶν ὑπολογίζεται κατὰ τὴν σιγμὴν τῆς εἰσαγωγῆς εἰς τὴν χώραν, ὅτε ἔχουσιν ἥδη ἐπιβαρυνθῆ διὰ τῶν ἐξόδων τῆς μεταφοράς, τῆς ἀσφαλείας τῶν μεσιτικῶν κ.λπ. ἄτινα δὲν λαμβάνονται ὑπ' ὄψιν κατὰ τὴν ἐξαγωγὴν. Προ-

φανῶς λοιπὸν ἐπὶ τοιούτων στατιστικῶν δὲν δύναται ὀρθὰ νὰ στηριχθῶσι συμπεράσματα. Παραλείποντες χάριν συντομίας πολλὰ ἄλλα ἐπετυμωδέστερα ἐπιχειρήματα, ἀρκούμεθα καὶ πρὸς πειραματικὴν οὕτως εἰπεῖν ἀπόδειξιν τοῦ ἐσφαλμένου τῆς θεωρίας τοῦ ἐμπορικοῦ ἰσολογισμοῦ νὰ φέρωμεν πρακτικὰ τινὰ παραδείγματα. Ἡ μεγάλη Βρετανία τῷ 1888 ἔσχεν εἰσαγωγὴν 886,582,026 λιγῶν στερλινῶν καὶ ἐξαγωγὴν 298,347, 184 λ. στ. Ὡστε ἂν ἀληθεύῃ ἡ θεωρία τοῦ ἐμπορ. ἰσολ., μόνον τῷ 1888 ἀπώλεσεν ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ αὐτῆς ἐμπορίου τὰ καταπληκτικὰ ποσὰ 88,285,842 λ. στ., ὅπερ καθίσταται ἀληθῶς μυθώδης ἀνελθόμεν ὑπ' ὄψιν ὅτι ἀπὸ 50 καὶ πλέον ἐτῶν ἐξακολουθεῖ ἡ εἰσαγωγὴ νὰ ὑπερβαίνει τὴν ἐξαγωγὴν. Καὶ ὅμως ἡ Μεγάλη Βρετανία εἶναι ἡ πλουσιωτέρα καὶ ἐμπορικωτέρα χώρα Ἑτέρας πλουσιᾶς χώρας ἡ Γαλλία, τῷ 1887 ἔσχεν εἰσαγωγὴν μὲν 1,020 ἑκατομ. φράγκων, ἐξαγωγὴν δὲ 8,264 ἑκατομ., ὥστε καὶ αὕτη: ἡ εἰσαγωγὴ ὑπερέσθη τὴν ἐξαγωγὴν κατὰ 762 ἑκατομ. φρ. Τούναντιον ἐν Ἰνδίαις τῷ 1884 ἡ ἐξαγωγὴ συνεποσώθη εἰς 2,250 ἑκατομ. φρ., ἡ δὲ εἰσαγωγὴ εἰς 1,708 ἑκατ., ὥστε ἡ διαφορά ἀνῆλθεν εἰς 542 ἑκατομ. ὑπὲρ τῆς ἐξαγωγῆς καὶ ὅμως αἱ Ἰνδία εἶναι χώρα πτωχὴ, μεγάλη πληρύνουσα κατ' ἑτος ποσὰ εἰς Ἀγγλοὺς διαθίσαντας κεφάλαια ἐν αὐτῇ ὑπὲρ βιομηχανικῶν καὶ ἄλλων ἔργων. Τοιαῦτα παραδείγματα ἡδυνάμεθα νὰ φέρωμεν πλείστα, καταδεικνύοντα πιστευτικῶς ὅτι ἡ θεωρία τοῦ ἐμπορ. ἰσολ. δὲν εἶναι ἀληθὴς καὶ ἡ ἐπὶ μακρὴν κρατήσαντα ἰδέα, ὅτι ὅσω μᾶλλον ὑπερβαίνει ἡ ἐξαγωγὴ τὴν εἰσαγωγὴν τόσω ἡ χώρα αὕτη καθίσταται πλουσιωτέρα καὶ θεωρητικῶς εἶναι ἀστήρικτος καὶ πρακτικῶς ψευδής.

Ἐτέρον σπουδαῖον ζήτημα σχετιζόμενον πρὸς τὸ ἐξωτερικὸν ἐμπ. εἶναι τὸ ποῦ τῆς ἐλευθερίας τοῦ ἐμπορίου (libre échange, free trade) ἢ τῆς ἐξουσίας, ὅτι ἡ πόλις αὐτὴ ἀναπτύξῃ τῆς ἐργασίας βιομηχανίας πρέπει νὰ περιορίσῃ τὴν εἰσαγωγὴν, ἀπαγορεύουσα τὴν ἐν τῇ χώρᾳ εἰσόδον ὑποτιμωμένων ἐμπορευμάτων ἢ ἐπιβάλλουσα ἐπ' αὐτῶν βαρεῖς τελωνιακοὺς θύλακους. Οἱ ἀπαδοὶ τῆς θεωρίας ταύτης, ἥτις ἐκλήθη προστατευτικὸν σύστημα (protectionnisme), διακρίνονται, ὅτι μεγίστην ἔχει συμφέρον ἐκαστὴ χώρα νὰ παρεβάλλῃ προκείμενα εἰς τὴν εἰσαγωγὴν ξένων προϊόντων ὅπως τοιοῦτο ποσὸν παραγάγῃ καὶ ἀναπτύσσεται ἡ ἐγγύριος βιομηχανία, εἰς οὗ πηγάζει καὶ ἑτέρα ὠφέλεια ὅτι πᾶσι ἡ χώρα ἐξυπνωμένη ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς. Οἱ ἀπαδοὶ δὲ τοῦ συστήματος τοῦ ἐμπορικοῦ ἰσολογισμοῦ προσέθετον ὅτι οὕτω περιοριζομένης τῆς εἰσαγωγῆς ξένων προϊόντων κερδαίνει ὡταύτως ἡ χώρα. Τὸ τέλος τοῦτον τοῦτο ἐπιχειρημα ἵσταται καὶ πίπτει μετὰ τῆς θεωρίας τοῦ ἐμπορ. ἰσολογισμοῦ ἀπο-

βελτιάντες λοιπὸν ἤδη αὐτὴν ἐκ βάσεως ἐσφαλμένην ἀπαλλασσόμεθα τῆς ἀνασκευῆς αὐτοῦ. Ἀλλὰ καὶ τὸ ἕτερον ἐπιχειρήμα, ὅπερ ἔχει τῷ ὄντι ἐπιρρασίην τινὰ ἀληθείας καὶ λογικότητος, δὲν εἶνε δλιγώτερον ἀδύνατον· σήμερον ἀπέδῃ ἡξίωμα θεμελιώδες τῆς οἰκονομολογικῆς ἐπιστήμης, ὅτι, ὥλως ἀντιθέτως, διὰ τοῦ ἐλευθέρου διαγωνισμοῦ ἀναπτύσσεται ἡ ἐθνικὴ βιομηχανία τῶν διαφόρων χωρῶν καὶ προάγεται τὸ διεθνὲς ἐμπόριον. Ἐκάστη χώρα ἐτοχεν ὑπὸ τῆς φύσεως εἰδικῶν πλεονεκτημάτων, ἐπέδωκεν ἕνεκα διαφόρων λόγων εἰς ὠρισμένην βιομηχανίαν, ὑπέρχει εἰς ὠρισμένον κλάδον τοῦ ἐμπορίου. Θὰ παρεβιάζετο λοιπὸν προφανῶς τοὺς ὅρους τῆς φύσεως καὶ τῆς λογικῆς ἢν, ἀντὶ τῆς προσπάθειας ἐπιτελεθῇ, ὅταν εἶδον τὰ πλεῖστον τῶν πλεονεκτημάτων τούτων, παρμελεῖ αὐτὰ καὶ κατέγινατο νὰ διαπλοσῇ χάριν ἑαυτῆς νέας βιομηχανίας, αἵτινες ἐν πάσῃ περιπτώσει εὐσχερέστατα δύνανται νὰ εὐλασῶνται εἰς τὴν ἀκμὴν παρ' ἄλλαις χώραις εὐρίσκονται, εὐνοικῶν τογούσαι περιστάσεων. Οἱ Ἀγγλοὶ πολιτικοὶ, εἰ πρακτικώτατοι ἀληθῶς τῶν ἀνθρώπων, ἔνωρις κατενόησαν τὴν ἀλήθειαν ταυτήν καὶ ἐκφυρήθησαν ὑπὲρ τῆς ἀπολύτου τοῦ ἐμπορίου ἐλευθερίας. Σήμερον ἡ ἀπὸ βλ. υ. τ. ο. ε. λ. ε. υ. θ. ε. ρ. ι. α. τῆς εἰσαγωγῆς ἱσχύει ἐν Ἀγγλίᾳ, ἐνθα εἰς ἐλάχιστα μόνον ἐμπορεύματα ἐπιβάλλονται εἰσαγωγικὰ τέλη. Ἀπὸ βλ. υ. τ. ο. ε. λ. ε. υ. θ. ε. ρ. ι. α. τῆς εἰσαγωγῆς οὐδαμοῦ εὐτυχῶς κρατεῖ, εἰς δλιγίστας δὲ χώρας ὑφίσταται μερικὴ ἀπαγόρευσις τῆς εἰσαγωγῆς ὠρισμένων ἀντικειμένων, ἀτινα ὑπὸ τῆς ἐγγωρίου βιομηχανίας παράγονται. Μέρων σύστημα εἶνε τὸ μ. ι. κ. τ. ο. ν. ὅπερ ἐξαιρεῖ παντὸς τέλους τὰς πρώτας ὕλας, ἐπιβάλλει δὲ μετρίους δασμοὺς εἰς τὰ βιομηχανικὰ προϊόντα. Κανονίζονται δὲ τὰ ἀφαιρόμενα τὸ μικτὸν σύστημα δι' ἐμπορικῶν συμβάσεων μεταξὺ τῶν διαφόρων πολιτειῶν.

Καὶ τὸ διαμεικτισμὸς τῶν ἐμπορίων εἶνε λίαν ἐπιικερδὲς· ὅτω ἡ χώρα εἶνε κεντρικώτερα, ὅτω τὰ μέσα τῆς συγκοινωνίας εἶναι τελειότερα, τόσω τὸ διαμεικτισμὸς καθίσταται ἀμειώτερον, παρέχον ζωὴν εἰς τοὺς λιμένας, τοὺς σιδηροδρόμους, τὴν ναυτιλίαν καὶ ἐργασίαν εἰς τοὺς ἐμπόρους καὶ τοὺς ἐργάτας τῆς χώρας. Ἡ Ἑλλὰς ὥς ἐκ τῆς γεωγραφικῆς αὐτῆς θέσεως δύναται, μετὰ τὴν τομὴν μάλιστα τοῦ Ἰσθμοῦ τοῦ Σουέζ, μάλιστα νὰ προσπορίζηται κέρδη ἐκ τοῦ διαμεικτισμοῦ, πρὸς τοῦτο δὲ μὴς πρέπει μεγαλῶς ν' ἀναπτύξῃ τὴν συγκοινωνίαν αὐτῆς καὶ ἰδίως νὰ παράσχῃ νέαν ζωὴν εἰς τὴν ἀτμήσιν αὐτῆς ναυτιλίαν. Ἰδίως τοῦ διαμεικτισμοῦ, εἶνε τὸ ἀποταμιεύειν τὸν καλὸν τὸν ἐμπορεύματα κατατίθενται εἰς τὰς δημοσίας ἀποθήκας (ἡ καὶ εἰς ἰδιωτικὰς, ὅτε ἡ ἀποταμίευσις καλεῖται ἐκνομία ἢ ἡ) χωρὶς νὰ πληρώσῃσι δασμὸν· μόνον ἂν ἐξαχθῶσι τούτων πρὸς καταναλώσιν εἰς τὴν

χώρην ὑποβάλλονται εἰς τὸ προσήκον τέλος. Κατὰ τὸν τρόπον τοῦτον μεγάλως εὐκολύνεται τὸ ἐμπόριον, εἴτε ἄλλως πλὴλ ἐμπορεύματα διὰ τὸ ἄδηλον τῆς καταναλώσεως δὲν θὰ εἰσῆγοντο ποσὼς εἰς τὴν χώραν.

Πολλάκις τὸ ἐμπόριον καὶ ἡ βιομηχανία ὑφίστανται διαταραχαίς τῆς κανονικῆς αὐτῶν λειτουργίας, ἐξ ὧν φθίνουσι καὶ μαραινόνται. Αἱ ἐμπορικαὶ αὐταὶ κρίσεις, ἐν κύκλῳ κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον εὐρεῖ ἐπερχόμεναι, ἐκ ποικίλων προκαλοῦνται αἰτιῶν. Πόλεμος ἐν χώρᾳ τινὶ παραγούσῃ τὰς πρώτας ὕλας ὠρισμένης βιομηχανίας ἐπερχόμενος, νόσος ἐνσκηπτοῦσα εἰς ὠρισμένα προϊόντα, παραγωγὴ προϊόντων τινῶν πολὺ ὑπερέτερα τῆς καταναλώσεως, αἰνιδιαὶ ἀνακαλύψεις νέων βιομηχανικῶν συστημάτων ἀνατρέπουσαι τοὺς ὅρους τῆς παραγωγῆς καὶ τοῦ συναγωνισμοῦ κτλ. κτλ. ἐπιφέρουσι κρίσεις ἐμπορικὰς μερικὰς ἐν ὠρισμένῃ χώρᾳ ἢ γενικὰς εἰς ὅλην τὴν σχεδὸν τὴν ἀνθρωπότητα ἐκτεινόμενας ἐνιστάς. Ἡ πρὸς τὴν αὐτὴν καὶ ἡ ἄμεσος θεραπεία εἶνε πολλάκις ἀδύνατος· δύναται ὅμως αἱ κυβερνήσεις, ὅταν μάλιστα αἱ κρίσεις ὡς μερικαί, νὰ ἐπιφέρωσι θεραπείαν τινὰ. Αἰρομένης ὅμως διὰ τῆς παρόδου τοῦ χρόνου τῆς αἰτίας τῆς κρίσεως, ἀναζωογονεῖται τὸ ἐμπόριον καὶ πολλάκις μετὰ μείζονος δυνάμεως καὶ ἐπιτυχίας ἐπέδιδται ἡ παθοῦσα χώρα εἰς τὴν ἐπούλωσιν τῶν πληγῶν τῆς καὶ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς βιομηχανίας καὶ τοῦ ἐμπορίου τῆς διὰ συντόνου ἐργασίας, ἥτις εἶνε τὸ μόνον μέσον εὐδοκημήσεως τῶν τε ἀτόμων καὶ τῶν κοινωνιῶν. [Πρ.]

Ἑμπόριον (Δέμπος). Χωρ. τῆς Μακεδονίας καίμενον μεταξὺ Κοζάνης καὶ Βλαχολεισοῦρας ἐπὶ τῶν ὑπορείων τοῦ Ἀσικοῦ ὄρους. Οἰκεῖται ὑπὸ 100 οἰκονομειῶν τῶν πλείστων χριστιανικῶν.

Ἑμποροδικεῖα. Εἰδικὰ Δικαστήρια συγκείμενα ἐκ τριῶν Δικαστῶν, ἐξ ὧν ὁ εἰς, ὁ καὶ Πρόεδρος, τακτικῶς, εἰ δὲ λοιποὶ ἐμποροὶ ἐκλεγόμενοι κατὰ τοὺς ὅρους τοῦ νόμου (ἄρθρ. 14-21 τοῦ ὄργανισμοῦ τῶν Δικαστηρίων) μεταξὺ τῶν ἐγκαταστημένων καὶ κατοικούντων ἐντὸς τῆς περιφερείας τοῦ Δικαστηρίου. Πρὸ τοῦ νόμου ΑΥΝΖ' τῆς 28 Μαΐου 1887 ὑπῆρχον τρία τοιαῦτα Δικαστήρια καὶ ὅλον τὸ Βασίλειον, ἐν ἐν Σύρῳ, ἕτερον ἐν Πάτραις καὶ ἄλλο ἐν Ναυπλίῳ, ἀλλ' ὁ νόμος οὗτος καθήργησε ταῦτα καὶ ὑπῆρχε τὰς ἐμπορικὰς διαφορὰς εἰς τὰ Πρωτοδικεῖα, ὡς συνέβαινε πρὸ αὐτοῦ ἐνθα δὲν ὑπῆρχον εἰδικὰ τοιαῦτα Δικαστήρια [Μ.11.]

Ἑμπορος. Κατὰ τὸν Ἑμπορικὸν νόμον (ἄρ. 1) ἔμποροι εἶναι ὅσοι μετέρχονται πράξεις ἐμπορικὰς καὶ σύνθετες ἐπάγγελμα ἔχουσι τὴν ἐμπορίαν. Περιλαμβάνει δὲ ὁ ὅρος ἔμπορος καὶ τοὺς ἐργοστασιάρχας, τραπεζίτας,

κολληδιστάς, μεσίτας, παραγγέλιοδούς, ἐμπολιστάς πλοίων, τοὺς πρακτοράς καὶ ἐν γένει τοὺς κερδοσκοποῦντας διὰ τῆς ἐνασκήσεως κλαδου τινὸς τῆς ἐμπορικῆς ἢ χειροτεχνικῆς βιομηχανίας. Ὅπως ἀπαιτῆται τις ἐμπορίαν ἀπαιτεῖται ἱκανότης πρὸς τὸ συναλλάττεσθαι. Ἀνῆλικος δύναται ν' ἀσκῇ ἐμπορίαν ἐάν εἴναι χειράφετος, ἡλικίας 18 ἐτῶν συμπληρωμένων, καὶ ἔλαβε προηγουμένως τὴν ἔδειαν παρὰ τοῦ πατρὸς ἢ ἑλλείψει αὐτοῦ παρὰ τῆς μητρὸς ἢ ἐλλειπούσης καὶ ταύτης, παρὰ τοῦ συγγενικοῦ συμβούλου, διὰ βουλεύματος κεκυρωμένου παρὰ τοῦ δικαστηρίου. Ἀπαιτεῖται πρὸς τοῦτοις ὅπως τὸ ἔγγραφον τῆς ἔδειας καταχωρηθῇ καὶ τοιχοκολληθῇ εἰς τὸ Δικαστήριον τοῦ τόπου τῆς κατοικίας τοῦ ἀνηλίκου. Ὁ ἀνήλικος ἔμπορος θεωρεῖται ὡς ἐνήλικος ὡς πρὸς πᾶν ὅ,τι ἀναφέρεται εἰς τὸ ἐμπορικὸν αὐτοῦ ἐπαγγελμα, διὰ τὴν ἀπαλλοτριώσιν ὁμοίως τῶν κινήτων αὐτοῦ απαιτοῦνται αἱ διατυπώσεις αἱ ἰσχύουσαι ἐπὶ ἀγεγραφέτων ἀνηλίκων, (ἄρθρ. 6, ἐμπ. Ν.). Ἡ ἔγγαμος γυνὴ δὲν δύναται νὰ ἀπορροβῇ δημοσίως ἄνευ συναίνεσεως τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς (ἄρθρ. 4 ἐμπ. Ν.). Ἐκτὸς τούτου ἀπαιτεῖται ὅπως τὸ τῆς γυναικὸς ἐμπόριον ἢ διακεκομμένον τοῦ τοῦ ἀνδρὸς, δύναται δὲ ἢ ἐμπορευομένη γυνὴ ν' ἀναλῇ πᾶν εἶδος ὑποχρεώσεως ἀφ' ὧς τὴν ἐμπορίαν, ὑποκειμένη καὶ εἰς προσωπικὴν κρίσιν. Ἀπαγορεύεται ἡ ἐνάσκησις ἐμπορίας εἰς τοὺς κληρικούς, τοὺς δικαστικούς, τοὺς ἐμπίθους προξενικούς ὑπαλλήλους, εἰς τοὺς κολληδιστάς καὶ τοὺς μεσίτας, καὶ ἡ ἐνάσκησις εἰδικῶν τινῶν τῆς ἐμπορίας κλαδῶν εἰς πάντα στρατιωτικὸν ἀρχηγὸν καὶ Νομάρχην κατὰ τὸ ἄρθρ. 466 τοῦ Ποιν. Νόμου. Οἱ ἄλλοι ἀποκρίστανται περιορισμούς τινας (ἄρθρ. 4, τοῦ ἀπὸ 14 Νοεμβρίου 1870 Β. Διατάγματος περὶ ἐμπορικῆς ναυτιλίας καὶ ἄρθρ. 12 τοῦ ἀπὸ 15 Δεκεμβρίου 1880 Β. Διατάγματος περὶ ἁτυνομίας τῆς ἐμπορικῆς ναυτιλίας). Οἱ ἔμποροι ὑποχρεοῦνται εἰς τὴν τήρησιν ὠριμῶν βόλων (ἄρθρ. 8 ἐμπ. Ν.), ὑπάγονται εἰς τὴν ἐμπορικὴν δικαιοδοσίαν διὰ πᾶσαν πράξιν τοῦ ἐπαγγέλματός των, ὑποχρεοῦνται εἰς δημοσίευσιν τοῦ γαμικοῦ αὐτῶν συμβολαίου, καὶ τέλος ἐν περιπτώσει παύσεως τῶν πληρωμῶν αὐτῶν κηρύσσονται εἰς κατάστασιν πτωχέσεως καὶ δύνανται νὰ καταδιωχθῶσιν ἐπὶ χρεωκοπία. [Μ.Π.]

Ἑμπού-Βαίλ (Ebbw-Vale). Πόλις τῆς ἀγγλικῆς κομητείας Μόνμουθ. Ἐχει σταθμ. σιδηρ. ἀνθρακωρυχῆν, σιδηρορυχῆα καὶ 15 519 κατ. (1881) [Π.Π.]

Ἑμπούσα. Κατὰ τὰς ἰδέας τοῦ ἀρχαίου ἑλλήν. λαοῦ, φάσμα νυκτερινόν, πικρίας λαμβάνον μορφῆς, ὡς φόβητρον πέμπμενον ὑπὸ τῆς Ἑκάτης ἢ αὐτῆς ἢ Ἑκάτῃ ὑπὸ

τοιαύτην μορφήν παρουσιαζομένη. Βραδύτερον ἐλέγετο ὡς ὕβριστικὴ ἐπωνυμία γυναικῶν, αὐτῇ δὲ κατὰ Δημοσθένην ἐπωνομάζετο καὶ ἡ τοῦ Λίσχινου μήτηρ [Α.Ρ.]

Ἑμπούσα. Γένος ἰδιόρρυθμον μυκήτων ἐκ τῆς οἰκογενείας τῶν ἔντομορθῶν, ζῶντων παρασιτικῶς ἐπὶ ἐντόμων, ὧν ἐπιφέρουσι τὸν θάνατον· γνωστότατὴ εἶναι ἡ *Β. ἢ τ. ἢ σ. μ. υἱ. α. ς.* παρασιτοῦσα ἐπὶ τῆς κοινῆς μυίας, εἰς τὸ σῶμα τῆς ὁποίας εἰσδύεται βιζοῦμενον τὸ μυκήλιον αὐτῆς.

Ἑμπράγματα δίκαια. Πλ. Πραγματικὸν δίκαιον.

Ἑμπρησμός. Τὸ ἐγκλημα τοῦ ἑλπεῖν τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων ἀσφαρότητα τιμωροῦμενον, τίσσεται ὑπὸ τῶν πλείστων νομοθεσιῶν μεταξὺ τῶν ἐγκλημάτων ἅτινα κινῶν συνεπαγόνται κίνδυνον, μόνος δὲ ὁ Γαλλ. νόμος (ἄρθρ. 434 κ. ἐπ.) θεωρεῖ αὐτὸν ὡς ἐγκλημα κατὰ τῆς ἰδιοκτησίας ἁπλῶς ἀπειθούμενον. Ὁ ἡμέτερος Νόμος (ἄρθρ. 408-418) διακρίνει τὸν ἐκ βολίας προαιρέσεως ἑλπεῖν τοῦ ἐξ ἀπροσεξίας ἢ ἀμελείας προερχομένου. Τὸν πρῶτον δε διαστέλλει εἰς ἑλ. ἀλλοτριῶν καὶ εἰς ἑλ. ἑλ. ἰδιοκτητῶν πραγμάτων, ὃν τιμωρεῖ μόνον ἂν συνεπαγῇται κίνδυνον προσώπων ἢ ἐξουσίας ἰδιοκτησίας ἢ ἂν γινέται ἐπὶ σκοπῇ ἀπάτης. — Τοὺς ἐμπρηστὰς τιμωρεῖ ὁ νόμος διὰ ποικίλων πεινῶν ἀπὸ τῆς τοῦ θανάτου μέγιστης ἁπλῆς φυλακίσεως ἀναλόγως τοῦ ἀντικειμένου (κατοικημένων ἢ κατοικητῶν κτιρίων, δασῶν, ἀβερσιῶν, δημοτικῶν καρπῶν, τοῦ σιστοῦ ὃν ἐπιδιώκει ὁ αὐτοεργός, τῆς ἐπιγενομένης βλάβος, τῆς ὑποτροπῆς ἢ συρροῆς κτλ., ἀποδεχόμενος καὶ ἔμπροσθεν μετανοῶν. — Ἱ-δριος νόμος, § XII, τῆς 10 Αὐγ. 1801, προνοεῖ περὶ τοῦ ἑλ. τῶν δασῶν λεπτομερεῖς καὶ αὐστηρὰς περιλαμβανόν διατάξεις· δυστυχῶς δὲ μὴ ἐλάττωσιν συντελεῖ, ἐνεκα ἴσως αὐτῆς τῆς φύσεως τοῦ ἐγκλήματος καὶ τῆς ἐλχερστάτης ἐκτελέσεως αὐτοῦ εἰς πρόληψιν τῶν πυρκαϊῶν τῶν δασῶν, αἵτινες κατὰ τὰ τελευταῖα μάλιστα ἐπὶ πλείστα ὥρατα καὶ ἀρχαιοτάτα δασα κατέστρεψαν ἀνυπολόγιστους ἐπενεγκοῦσαι ζημίας, καθ' ὅσον ἢ καταστρεφῇ τῶν δασῶν καὶ τὴν γῆν καθ' ὅσον καὶ τὸ κλίμα μεταβάλλει καὶ σπουδαίαν βλάβην ἐπιφέρει εἰς τὸ κράτος οὐ μόνον ὕλην, ἀλλὰ καὶ ῥοικὴν, καθ' ὅσον μαρτυροῦντα κατὰστασι ἀνμὴ ἀγρίαν, τοῦλάχιστον ἡμιπολιτιστὶ ν' εἰσέει [Π.Π.]

Ἑμπρηστικὸν μέγμα ὀξείδων (Brandsatz, roche a feu) Μίγμα διαφροειδούς συστάσεως πορὰ τοῖς διαφόροις στρατοῖς ἐνέχον ὅμως πάντοτε τὸ λεγόμενον φαῖν ἐμπρηστικὸν μέγμα. Ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον συνίσταται ἐκ νιτροῦ, θείου, κωλοφωνίου, πίσσης κλπ. Χρησιμεύει εἰς γόμεσιν τῶν ὀξείδων καὶ τῶν ἐμπρηστικῶν ἐν γένει βλημάτων. [Ο.Α.Ρ.]

Ἑμπρόθεσμος. Πλ. Πρὸθεσμία.

Ἑμπροσθοφυλακή. Ἐκάστης μονάδος στρατοῦ πορευομένης ἐν ἐκστρατεία προηγείται τμήμα αὐτῆς καλούμενον Ἑ, ἄρκετῆς δυνάμεως ὥστε νὰ ἐπιτρέπῃ εἰς τὸ λοιπὸν στρατευμα, ὅπερ καλεῖται κορμός, νὰ βαδίζῃ ἐν ασφαλείᾳ. Ὁ κύριος σκοπὸς τῆς Ἑ, εἶναι νὰ διαφωτισθῇ τὰ κύριον σῶμα· πρέπει δὲ νὰ εἶναι ἄρκετῆς δυνάμεως ὥστε ἐὰν συναντήσῃ τὸν ἐχθρὸν νὰ διδῇ τὸν ἀπαιτούμενον καιρὸν εἰς τὸ στρατευμα ὅπως λάβῃ τὴν πρὸς μάχην διάταξιν αὐτοῦ. Συνήθως ἡ δυνάμις τῆς εἶναι τὸ $\frac{1}{4}$ ἢ τὸ $\frac{1}{6}$ τοῦ κυρίου σώματος, ἡ διαφορά δ' αὐτῇ προσέρχεται ἐκ τῆς διαφόρου διαιρέσεως τῶν στρατιωτικῶν μονάδων· διότι ἡ Ἑ, πρέπει νὰ ἀπαρτίζεται ἀπὸ ὀργανικὴν τμήμα. Οὕτω μία μεραρχία ἔχει διὰ Ἑ, ἐν σύνταγμα πεζικοῦ, μίαν ἐποχουμένην πυροβολαρχίαν καὶ μίαν διμοιρίαν μηχανικοῦ. Ἡ Ἑ, τῆς στρατηγίας σύγκειται ἐκ μᾶς ταξιαρχίας πεζικοῦ, μεθ' ἧς πορεύονται δύο ἐποχούμεναι πυροβολαρχίαι, μία διμοιρία μηχανικοῦ καὶ ἀπόσπασμα νοσοκόμων. Ἡ Ἑ, ἥτις καὶ πρῶτο πορεία καλεῖται, ὑποδιαιρεῖται εἰς τὴν α' ἢ γ' ἢ δ'. ἥτις ἔχει ἀσθενῆ δυνάμιν καὶ προορισμὸν νὰ βλέπῃ καὶ νὰ εἰδοποιῇ· κατόπιν τούτης ἔρχεται ἡ κεφαλὴ ἢ καὶ μετὰ ταύτην ἔρχεται ὁ κορμός τῆς Ἑ, ἡ τῆς πρῶτο πορείας. Ἡ ἀπόστοσις τῆς κεφαλῆς τῆς Ἑ ἀπὸ τῆς κεφαλῆς τοῦ κυρίου σώματος μεταβάλλεται κατὰ τὰς περιστάσεις καὶ διὰ τοὺς ἄνω μνημονευθέντας λόγους. Οὕτως εἰς τὸ τάγμα ἡ ἀπόστοσις αὐτῆς εἶναι 1500-2000 μ., εἰς τὸ σύνταγμα 2500 μ., εἰς τὴν ταξιαρχίαν 4 χμ., εἰς τὴν μοιραρχίαν 6 χμ., εἰς δὲ τὴν στρατηγίαν 8-9 χμ. [Β.Δ.]

Ἑμπυρεζόν. Τὸ λεπτότατον στοιχεῖον τῶν ἀρχαίων φυσιοφιστῶν. ὅπερ κατ' αὐτοὺς ὡς πῦρ ἐλάφρον συνήγето εἰς τὰ ἀνώτατα στρώματα ἐπέθεν προήρχοντο καὶ τὰ φωτεινὰ εὐράνια φαινόμενα. [Ο.Α.Ρ.]

Ἑμπύρευμα. Οὕτω καλεῖται μικρά τις ποσότης πυρίτιδος ἥτις τίθεται ἐξωθεν τῶν ὀπλῶν ἢ τῶν ἐκρηκτικῶν μηχανῶν καὶ ἡ ἀνάφλεξις τῆς ἐποίας μεταδίδει τὸ πῦρ εἰς τὴν γέμωσιν διὰ τινος μικρᾶς δ' πῆς ἐπίτηδες κατασκευασμένης. Διὰ τὰ πυροβόλα, τὸ Ἑ, ἐγκλείεται ἐντὸς ἡλικῆς καλυμμένης ἐκ καυμᾶ· διὰ τὰ πυριτοφόρα τυφέκια τὸ ἐμπύρευμα ἦτο μέρος τῆς γεώσεως χυνόμενον ἐντὸς τῆς σκάφης· διὰ τὰ τυφέκια μετ' ἐπικρουστήρας εἶναι μικρά τις ποσότης ἐκρηκτικῆς τινος οὐσίας τοποθετημένης εἰς τὸ βάθος καψοῦ λυγρὸν ἐκ λεπτοῦ χαλκοῦ, τιθεμένου ἐπὶ τῆς ἐστῆος. Ὑπάρχουσιν τέσσαρα διάφορα εἶδη ἐμπυρεύματος, ἥτοι α'. Μηχανικὸν α', ἐνεργοῦντα ἄλλα μὲν διὰ τῆς κρούσεως, ὅπως συμβαίνει εἰς τὰ τυφέκια, καὶ ἄλλα διὰ τῆς τριβῆς, ὅπως εἰς τὰ ἐμπυρεύματα τῶν πυροβόλων. Β' κρούσις γίνεται ἐπὶ τινος οὐσίας

ἥτις ἀναφλέγεται καὶ μεταδίδει τὸ πῦρ εἰς τὴν γέμωσιν. Εἰς τὰ ἐμπυρεύματα τῶν ὀπλῶν γίνεται χρῆσις τοῦ βροντώδους ὑδραργύρου. β'. Χημικὸν α', κατασκευαζόμενα ἐκ μίγματος χλωρίνης ποτάσης καὶ καυσίμου τινὸς ὕλης, ἐφ' ἧς ἀφένται σταγόνες τινὲς πυκνοῦ θειικοῦ ὀξέος παράγοντος τὴν ἀνάφλεξιν. γ'. Ὑδροστατικὸν α'. ἅτινα περιλαμβάνουσι τὸ πυριτιδοῦχον σχοινίον Μπικφορ καὶ τὸ πυραγωγὸν σχοινίον. Τὸ πρῶτον σύγκειται ἐκ τινος περικαλύμματος διπλοῦ. Τὰ περικαλύμματα ταῦτα εἰσι πεπλεγμένα διὰ λεπτοῦ θώμιγκος, τὸ δὲ πλέγμα τοῦ ἐνὸς βραίνει ἀντιθέτως πρὸς τὸ τοῦ ἐτέρου. Ἐντὸς τούτου εὐρίσκεται λεπτὴ πυρίτις πεπισμένη Ἡ ἐσωτερικὴ διάμετρος τοῦ σχοινίου εἶναι 5 χιλιοστῶν· ὑπάρχουσιν ἐπίσης σχοινία Μπικφορ ὑδατοστεγῇ καὶ κεκαλυμμένα διὰ περιβλήματος ἐξ ὀποπεργίου. Τὸ Ἑ, τοῦτο καλεῖται κανονικῶς μετὰ ταχύτητος 1 μ. εἰς 90 δευτερόλεπτα· δύναται, ἄνευ οὐδενὸς ἀπενκαίου, νὰ διαμείνῃ ἐν τῷ ὕδατι ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας. Τὸ πυραγωγὸν σχοινίον ἀπεναντίας ἀναφλέγεται ταχιστα. Σύγκειται δὲ ἐκ πυροσώλῃν οὗτος ἐκ τριῶν θρυαλλιδῶν ἐγκειλεσιμένων ἐντὸς περιβλήματος ἐκ κηρωτοῦ· περιβάλλεται δὲ τὸ ὅλον δι' ὀποπεργίου καὶ φέρει ἐξωθεν θώμιγκα. Τὸ πυραγωγὸν δύναται νὰ υποβαστάξῃ βάρος 140 χμ. χωρὶς νὰ θραυσθῇ καὶ δύναται νὰ διαμείνῃ ἐν τῷ ὕδατι ἐπὶ μῆνας. Ἡ ταχύτης τῆς κατακαύσεως εἶναι περὶ πού 100 μ. κατὰ δευτερόλεπτον. δ'. Τὸ ἡλεκτρικὸν Ἑ, συνίσταται ἐκ δύο χαλκίνων συρμάτων ἐνσωμένων ὑπὸ σύρματος πλατίνης λεπτοτάτου καὶ ἐν ἐπαφῇ μετὰ βροντώδους ὑδραργύρου. Τὸ ἡλεκτρικὸν ρεῦμα εὐρίσκον μεγίστην ἀντίστασιν κατὰ τὴν διὰ τοῦ ἐκ πλατίνης σύρματος διέλευσιν του μεταβάλλεται εἰς θερμότητα, ἀναβιβάζουσιν τὴν θερμοκρασίαν τῆς πλατίνης εἰς τὸν βαθμὸν τῆς λευκοπύρωσεως. Διὰ τῆς θερμότητος ταύτης γίνεται ἡ ἀνάφλεξις τοῦ ἐμπυρεύματος, διὰ τούτου δὲ ἀναφλέγεται ἡ πυρίτις καὶ ἡ δυνάμις. Διὰ τὴν ἀνάφλεξιν δὲ γίνεται χρῆσις εἰδικῶν στηλῶν εὐρισκομένων εἰς τὸν Ὄρχον τοῦ Μηχανικοῦ. Τὸ ἑλλ. ναυτικὸν ποιεῖται χρῆσιν εἰδικῶν στηλῶν διὰ τὴν ἀνάφλεξιν τῶν Ἑ, δι' ὧν ἀνατίνασσονται αἱ τορπίλαι. [Β.Δ.]

Ἑμπύρευμα, Ἑμπυρευματικόν. Τὸ παραγόμενον διὰ ξηρᾶς ἀποστάξεως π.χ. ἐμπυρευματικὴ ὁσμὴ ἢ παραγομένη κατὰ τὴν θέρμανσιν τῶν λιθινθράκων ἢ ξύλων ἀπουσία ἀέρος· ἐμπυρευματικαὶ ὕλαι· αἱ διὰ καύσεως παραχθεῖσαι ὕλαι· ἐμπυρ. ἑλλα· α τὰ κατὰ διαφόρους καύσεις καὶ ξηρᾶς ἀποστάξεως παραγόμενα ἑλλα. [Ο.Α.Ρ.]

Ἑμπυρομαντεία. Ἡ ἐκ τῆς παρατήρησεως τῶν φλογῶν τῶν θυσιῶν μαντικὴ

παρὰ τοῖς ἀρχαίοις. Πρῶτος ἐλέγγοτο εἰσαγαγὼν αὐτὴν ὁ Ἀμφίτρος.

Ἔμψ (ὁ Ἄ μ α σ ί α ς τῶν ἀρχαίων). Παταμὸς τῆς ΒΔ Γερμανίας περὶ τῶν ἀπὸ τῆς ΝΔ γλιτῆς τοῦ Τευτοβουργικοῦ Δρυμοῦ, ἐν τῇ πρωσσικῇ Πρωσσίᾳ, 15 γμ. πρὸς Β τοῦ Παδερβόρν. Ἐκβάλλει μετὰ ροῦν 441, 8 γμ. εἰς τὸν Δολλάρτιον κόλπον τῆς Βορείου θαλάσσης, διαίριζόμενος διὰ τῆς νήσου Βέρκουμ εἰς δύο κυρίους βραχίονας. Τὸ ὕδατος ἐπίον αὐτοῦ εἶναι 11 996 γμ., τὰ δὲ ὕδατα τοῦ εἶναι τὸ μὲν ὅλα, τὴ δὲ ἀλμυρά, ἐξ οὗ καὶ ὁ ἐν αὐτῷ ἰχθὺς ἐλιγγοῖτο. Ἐνδοῖται διὰ διωρυχὸς μετὰ τοῦ Λουπία. [Π.Π.]

Ἔμψ. Πόλις μετὰ περιτῶν λουτρῶν, κειμένη ἐν τῇ περιερείᾳ Κάτω Λάν τοῦ νομοῦ Βισβάδεν τῆς πρωσσικῆς τοπαρχίας Ἑσσης - Νάσσαου. Ἔχει 6350 κατ. (1890), νεῖται δὲ ἐν θελκτικῶτάτῃ κοιλίᾳ, ἀρδευομένη ὑπὸ τοῦ πλωτοῦ Λάν καὶ περιβαλλομένη ὑπὸ πυκνὸν δένδρων ὄρεων καὶ ἀμπελώνας, παρὰ τὸν αἰθρ. τῆς Γραγκρόρτης. Τὰ λουτρά τοῦ Ἔ. μετὰ τοῦ χωρίου Ἔμψ κεῖνται ἐπὶ τῆς δεξιᾶς, οἱ δὲ νέοι λουτρῶνες ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὁδοῦ τοῦ Λάν· τέσσαρες δὲ γέφυραι ἐνοῦσι τὰς δύο ταύτας ὁδοὺς. Αἱ ἐκεῖ νατιοῦχοι πηγαὶ ἔχουσι θερμοκρασίαν 22°-38° P., χρησιμεύουσι δὲ πρὸς χρόνιαν νύσους τοῦ κυρτικοῦ συστήματος, τῶν ἀναπνευστικῶν καὶ γεννητικῶν ὀργάνων κτλ. Ὁ ἀριθμὸς τῶν εἰς τὰ λουτρά φαιτῶντων κατ' ἔτος ξένων ἀνέρχεται εἰς 11,000. Ἱστορικῶς τὸ Ἔμψ εἶνε διάσημον διὰ τὴν ἐκεῖ γενομένην τὴν 1/13 Ἰουλίου 1870 συνάντησιν τοῦ βασιλέως τῆς Πρωσίας Γουλιέλμου καὶ τοῦ γάλλου προέδρου Βενεδέττη, ἧτις ἐπὶ ἡμέρᾳ τὸν τοῦ 1870 71 πόλεμον. [Π.Π.]

Ἔμψ (Emys). Γένος τῆς εἰκογενείας τῶν Χερσεμυδῶν τῆς τάξεως τῶν Χελωνίων ζώων· τῶν Ἔ. οἱ δάκτυλοι εἶναι κινητοὶ, συνδεδεμένοι δὲ διὰ πτυχῶν τοῦ δερματός. Ἐν Ἑλλάδι κοινὴ εἶνε ἡ ἑλματιαία (E. lutaria), ζῶσα ἐντὸς τῶν τελεμάτων καὶ καλούμενη κοινῶς, ὡς ὅλα τὰ εἶδη τῶν ἐν τοῖς ὕδασι διακινωμένων χελωνῶν, νεροχελώνα. [Φ.Ι.]

Ἐμψάνσεις (γεωλ.). Βλ. Ἀκρόκρημνον.

Ἐμψύτευσις (emphyteusis) νομικῶς καλεῖται τὸ κληρονομητὸν καὶ ἀπαλλοτριωτὸν, κατὰ κανόνα δὲ καὶ διηνεκές, ἐμπράγματον δικαίωμα ἐπὶ ἀλλοτρίου ἀκινήτου, παρίχον τῷ δικαιούχῳ ἐξουσίαν παρεμπερὶ τῇ τοῦ κυρίου (διὸ δὲ ἐμψυτεὺς καλεῖται καὶ δεσπότης Ἑπιτομ. Ζ' μδ'). Καίτοι δ' ὁ ἀρχικὸς αὐτοῦ προορισμὸς φαίνεται προσήκων μόνον εἰς ἀγροτικὰ κτήματα, οὗχ ἥτιον δυνατόν ἢ ἡ. καὶ ἐπὶ οἰκοδομῶν οὐ μόνον τῶν ἐν ἀγροτικῷ κτήματι, ἀλλὰ καὶ αὐτοτελῶν (Σ 15 § 26. 27 Δ. 39. 2, Νεκρ. 7 κεφ. 3 § 2, Ν. 120 κεφ. 1 § 2). Ὁ ἐμψυτεὺς τῆς

ἐνεκα τῆς εὐρύτητος τοῦ δικαιώματος δύναται νὰ ἐπιχειρήσῃ ἐπὶ τοῦ κτήματος πᾶν ὅ, τι βούλεται, εἴτε πραγματικῶς, ὅτε δεῖται μόνον νὰ μὴ καταστήσῃ αὐτὸ οἰκονομολογικῶς χειρὸν, εἴτε νομικῶς (π.χ. παρὰ τῶν ὑποθήκην, δουλείας), ὅτε ὅμως τὰ ἀποτελέσματα δὲν ἐκτείνονται πέραν τῆς διαρκείας τῆς Ἑ. Ἡ ἐξέτασις δὲ ὑποχρεῖται, πλὴν ἐναντίου θροῦ, νὰ καταβάλῃ τὸ ὠρισμένον ἐτήσιον τέλειμα (καπὼν, πρόσδορος, τέλος, canon, pensio, vectigal) τῷ κυρίῳ (πρωτοτύπῳ δεσπότη) νὰ φέρῃ τὰ βάρη τοῦ πράγματος (φόρος κτλ.) καὶ νὰ διατηρῇ αὐτὸ ἐν οἰκονομολογικῶς καλῇ καταστάσει· ἐὰν δὲ ἐλθῇ ν' ἀπαλλοτριώσῃ τὸ δικαίωμα, δεῖται νὰ ζητήσῃ τὴν συναινεσιν τοῦ κυρίου, ὅστις διδοὺς αὐτὴν δικαιούται νὰ λάβῃ 2 0/0 (caudonium, εἰσδοτικὸν) ἐκ τοῦ τιμήματος (ἐπὶ πωλήσεως, ἐν ᾗ ἔχει καὶ τὸ δικαίωμα προτιμήσεως, ἐπὶ τῷ αὐτῷ τιμήματι) ἢ τῆς αξίας τοῦ δικαιώματος (ἐπὶ πώσεως ἄλλης ἀπαλλοτριώσεως)· ἐὰν δ' ὁ κύριος ἐντὸς 2 μηνῶν ἀδικαιολογητῶς δὲν συναινέσῃ, ἡ ἀπαλλοτριωσις γίνεται καὶ ἄνευ τῆς συναινεσεως τοῦ Ἡ. Ἡ συνιστάται ὡς καὶ πᾶν ἄλλο ἐμπράγματον δικαίωμα, παρ' ἧμιν δὲ χρῆται καὶ μεταγραφῆς. Ἀποσβέννεται δ' ἐπίσης ὡς πᾶν ἄλλο ἐμπράγματον δικαίωμα, εἰδικῶς δὲ καὶ α' διὰ τῆς καθυστέρησεως τοῦ κανόνος ἢ τῶν δημοσίων φόρων ἐπὶ μὲν κοινῶν κτημάτων ἐπὶ τριετίαν, ἐπὶ δ' ἐκκλησιαστικῶν ἐπὶ διετίαν· β' διὰ τῆς παραδοτικῆς τῶν περὶ ἀπαλλοτριώσεως νενομισμένων καὶ γ' διὰ τῆς χειροτερεύσεως τοῦ πράγματος ἐξ ὑπακιῆς τῆτος τοῦ δικαιοῦχου, κατὰ τινος δὲ καὶ δι' ἀχρησίας. Προστατεύεται δὲ διὰ τῆς actio vectigalis, ἐπὶ δὲ καὶ διὰ τῆς confessoria ὡς utilis. Ἡ Ἑ ἐμφανισθεῖσα ἐν τῷ ἀνατολικῷ μέρει τοῦ ῥομ. κράτους τὸ βραδύτερον κατὰ τὰ μέσα τοῦ Γ' μ. Χ. αἰῶνος (jus ἐμψυτευτικὸν ἢ ἐμψυτικὸν) ἐμπεριόρη, ὡς ἀνωτέρω ἐκτίθεται, ὁριστικῶς ὑπὸ τοῦ Ἰουστινιανοῦ, συμπεριλαμβανόμενος εἰς αὐτὴν καὶ τὴν τοῦ ager vectigalis (δημοσίου ἀγροῦ, διδομένου εἰς ἰδιωτικὴν καλλιέργειαν ἀντὶ ἐτήσιου φόρου, vectigal). [Δ.]

Ἐμψυχος κοινωνία, καλεῖται ἐν τῇ ἠθικῇ ἢ ἰδανικῇ κοινωνίᾳ. Ἡ ἢ βούλησις δὲν εἶνε τυχαίως σύμπτωνος πρὸς τὰς κοινωνικὰς ἰδέας, ἀλλ' ἦς τὰ μέλη γίνονται σκῶσι τοὺς κοινωνικὰς ἰδέας καὶ μετὰ συνειδήσεως ἐμψύχονται τὴν βούλησιν αὐτῶν πρὸς αὐτάς. Καὶ ἐνταῦθα ἐπαναλαμβάνεται ἡ αὐτὴ σχέση τῆς βούλησεως καὶ τοῦ προτύπου αὐτῆς, ἐπ' ἧς στηρίζεται ἡ ἰδέα τῆς ἐσωτερικῆς ἐλευθερίας (βλ. λ.). Ἡ τυχεύη κοινωνία παρίσταται ὡς ἐμψυχουμένη ὅ, ἢ ἐνδὸς πνεύματος. Ἐντεῦθεν τὸ ὄνομα αὐτῆς. Ἡ Ἑ. κ. εἶνε βασιλεῖα τοῦ θεοῦ ἐπὶ τῆς γῆς. Ἐν ἐκαστῇ ἀ-

τόμῳ ταύτης τῆς κοινωνίας θά ζῶσιν αἱ κοινωνικαὶ ἠθικαὶ ἰδέαι τῆς δικαιολογικῆς κοινωνίας (βλ. λ.). τοῦ ανταποδοτικοῦ καὶ διοικητικοῦ συστήματος (βλ. λ.) καὶ τοῦ συστήματος τῆς αναπτύξεως (βλ. λ.) παράγουσαι τὴν συμφωνίαν αὐταῖς βούλησιν. Ἡ ἰδέα τῆς 'Ε. κ. ἀφ' ἑνὸς μὲν εἰς τὴν ἀτομικότητα εὐρὺ σταθίον πρὸς πραγμάτευσιν τῶν ἀτομικῶν ἠθικῶν ἰδεῶν, δὲν θεωρεῖ ὅμως ὡς συνδρεμὴν πρὸς πραγμάτευσιν τῶν σκοπῶν αὐτῆς ὅτι ἀποτελοῦν τὴν ἀτομικὴν ἀξίαν τῶν ἀνθρώπων εἶναι ξένον εἰς σκοποὺς αὐτῆς. Διὰ τοῦτο ἕκαστος ἐρεῖλει νὰ προσπαθῇ ν' ἀποκτήσῃ ἀξίαν κατ' ἀμοιβάρας τὰς ὁψεις, τὴν τε ἀτομικὴν καὶ τὴν κοινωνικὴν. Ἐπειδὴ δὲ ἡ τελεία ἐμφύχισις τῆς κοινωνίας δὲν συνίσταται ἐν τῇ ὑπάρξει τοῦ κινήτου πνεύματος, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ συνειδήσει τῆς κοινότητος αὐτοῦ, εἶναι πρόδηλον ὅτι δὲν πρέπει νὰ περιορισθῇ ἡ καὶ ἄλλως ἐν τῇ ἐννοίᾳ τῆς κοινωνίας κειμένη δὴ μ. σ. σ. ὁ τῆς μετὰ τὸν πρὸς ἐπιτυχίαν αὐτῆς σκοπῶν μέσων τῆς ἀνακοινώσεως καὶ εἰδήσεως. Οἱ σκοποὶ δὲ τῆς 'Ε. κ. εἶναι ποικίλοι, ἡ δὲ ποικιλία αὕτη αὐξάνεται, ἐὰν προσθεσθῇ τις καὶ τὸ σύνολον τῶν γνώσεων καὶ δεξιότητων τῶν ἀπαιτούμενων πρὸς πραγμάτωσιν τῶν ἰδεῶν. Ἡ ὠρισμένη ὅμως ἐνέργεια τοῦ ατόμου δὲν θά δυνήθῃ νὰ διευθύνηται συγχρόνως εἰς πάντας τοὺς τοὺς σκοποὺς, ἀλλ' ἀνάγκη ν' ἀφιερωθῇ εἰς ἓν ἐπαγγέλμα, τὸ ὁποῖον θά ἐξέλκῃ ὡς κοινωνικὴν λειτουργίαν, ὡς θείαν κλησίν, ὡς μέρος τοῦ ὅλου ἠθικοῦ σκοποῦ τῆς κοινωνίας. Καίτοι δὲ δὲν ἐπιτρέπεται νὰ ὑπάρχῃ διαφορά τῆς ἡλικίας τῶν ατόμων κατὰ τὴν τάξιν τοῦ ἐπαγγέλματος, καίτοι εἶναι ἀδ' ἀφορρὴν πλείου εἵδους εἶναι ἡ συνεισφορά πρὸς τὴν ὅλην ἐργασίαν, τὸ μέγεθος ὅμως καὶ ἡ σημασία τῆς συνεισφορᾶς δύναται νὰ εἶναι λίαν διαφορετὰ κατὰ τὰς διαφορὰς δὲ ταύτας προτερὰς τῶν ατόμων προσδιορίζει ἡ κοινωνία τὴν κοινωνικὴν θέσιν αὐτῶν, δηλ. τὴν ἀνωτέραν καὶ κατωτέραν τάξιν (ὑπὸ εἰδικὴν ἐποψίν), ἥτις μετὰ τῆς τιμῆς καὶ κοινωνικῆς ἐπιρροῆς τῆς ἀνγκύτης εἰς τὴν τάξιν δὲν πρέπει νὰ συγχέηται οὔτε πρὸς τὴν ἀτομικὴν ἀξίαν τὴν προσερχομένην ἐκ τῆς πραγματικῆς τῶν ἀτομικῶν ἰδεῶν, οὔτε πρὸς τὴν τάξιν, ἥς ἡ σημασία στηρίζεται ἐπὶ ἱστορικῶν ἀναμνήσεων. Ἐν τῇ 'Ε. κ. ὑπάρχῃ μόνον ἀριστοκρατία τῆς μερρώσεως καὶ τῆς ἠθικῆς ἡλικίας τῆς ἐπειρημένης ἐπὶ τῶν πρὸς τὴν κοινωνικὴν προσηγορευμένων ὑπηρεσιῶν. Ἡ ἡλικία τῆς τοῦ πνεύματος τοῦ ἐμφυχοῦντος ἐμφύχους κοινωνίας ὑφιστάμενης πλησίον ἀλλήλων ἐπιτρέπει νὰ ἐλπίζωμεν τὴν συγχώνευσιν αὐτῶν, ἐὰν ὑπάρχωσιν οἱ ὁδοὶ τῆς συνεννοήσεως καὶ συνενώσεως. [X. Πδ.]

Ἐναγόμενος καλεῖται ὁ ἀμυντικὴν ἐπέχων κατὰ τὴν δίκην θέσιν διάδικος, ἀποκρούων ἀπλῶς τὰς ἀξιώσεις τοῦ ἐνάγοντος διὰ τῆς ἀνταγωγῆς λαμβάνει καὶ οὗτος θέσιν

ἐνάγοντος. Ἡ δίκη ἀφορρᾷ τὴν καταδικὴν ἢ τὴν ἀπαλλαγὴν αὐτοῦ ἀποκλειστικῶς, διὰ τοῦτο δὲ καὶ ἡ θέσις τοῦ εἶναι κρείττων τῆς τοῦ ἐνάγοντος, διότι ἂν μὴ ἀποδείξη ὁ ἐνάγων τὴν ἀγωγὴν τὴν αὐτὸς ἀπαλλάσσειται καὶ ἂν μὴ ἀποδείξῃ ἐπίσης καὶ αὐτὸς τὰς ἐνστάσεις τοῦ ἐπίσης ὁ 'Ε. δὲν ὑποχρεοῦται εἰς ἐγγυοδοσίαν (βλ. λ.), ὡς ἐνίστα ὁ ἐνάγων ἐκ τῆς κοινοῦ αὐτοῦ ἐρίζεται ἡ ἀρμοδιότης τοῦ δικαστηρίου κτλ. [Πρ.]

Ἐνάγων καλεῖται ὁ ποιοῦμενος ἐναρξίν τοῦ δικαστικοῦ ἀγώνος διάδικος, ἐπιδικῶν δὲ δικαστικῶς τὴν ἀνθρώπινον προσηγομένην αὐτῷ ἀδικίαν (Οἰκονομ. Πολ. Δικ. § 50). Ὁ 'Ε. οὐδέποτε δύναται νὰ καταδικασθῇ, ἀλλ' ἡ δίκη ἀφορρᾷ εἰς καταδικὴν ἢ ἀπόλυσιν τοῦ ἐναγομένου μόνον [Πρ.]

Ἐναίσχυμος διατρεφῇ βλ. διδάκτωρ.

Ἐνάλαιοι θεοί. Ταῖς θεοτήτων ἐν τῇ μυθολογίᾳ ἦν ἰδίως ἡ ἐλληνικὴ φαντασία ἐμύρρισε παρὰ τὸν μέγαν τῶν θαλασσῶν θεὸν Ποσειδῶνα κατὰ τὰς διαφορὰς ἐμφάνσεις αἷς ἡ θαλάσσα παρουσιάζει· οἱ σπουδαιότεροι τῶν θεῶν τούτων ἦσαν Ὁκεανὸς ὁ πατὴρ πάντων τῶν ποταμῶν ῥυάκων καὶ πηγῶν (Ὁκεανίδων), καὶ ἡ σύζυγος αὐτοῦ Τηθύς ὁ Νηρεὺς καὶ ἡ σύζυγος αὐτοῦ Δωρίς μετὰ τῶν 50 αὐτῶν θυγατέρων (Νηρηίδων). ὧν περιφημότεραι ἡ Γαλάτεια ἡ Θέτις καὶ Ἀμφιτρίτη ἡ τοῦ Ποσειδῶνος σύζυγος ὁ υἱὸς τοῦ Ποσειδῶνος Τρίτων καὶ περὶ τοῦτον πληθὺς ὁμοίων θεοτήτων, αἵτινες Τρίτωνες ἐκαλοῦντο· οἱ θαλάσσιοι δαίμονες Πρωτεύς, Γλαῦκος, Λευκοθέα καὶ Μελικέρτης ἡ Παλαίμων, ἡ Σκύλλα, αἱ Σεϊρήνες, τέλος οἱ θεοὶ τῶν ποταμῶν, ἄρρενες ἀπόγονοι τοῦ Ὁκεανοῦ. [Δ Μ.]

Ἐναλλαγή καταστάσεως (status mutatio), εἰδικώτερον δὲ μετέωσις κατὰ σ τ ᾱ σ ε ῖ ω σ (capitis deminutio) καλεῖται παρὰ Ῥωμαίους ἡ μεταβολὴ τῆς προσωπικῆς καταστάσεως ἐν σχέσει πρὸς τὸ δημόσιον δίκαιον ἢ τὴν οἰκογένειαν. Τριῶν δ' οὗτων τῶν καταστάσεων, τῆς ἐλευθερίας (libertatis), τῆς πολιτείας (civitatis) καὶ τῆς οἰκογενείας (familiae), τρεῖς ὑπῆρχον ἐναλλαγᾷ ἢ μειώσεις, ἡ maxima, συνεπαγομένη ἀπώλειαν τῆς ἐλευθερίας καὶ καθιστώσα τὸν ὑφιστάμενον αὐτὴν εἰς ἀλλοδαπὸν (peregrinus), καὶ ἡ minima, ἐπιφέρονσα ἀπώλειαν τῆς οἰκογενείας, διὰ τῆς ἐξ αὐτῆς ἐξόδου τοῦ ὑφισταμένου τὴν μείωσιν. Καὶ ἡ μέν maxima οὐδεμίαν σήμερον κέκτηται πρακτικὴν σημασίαν, ὅτε ἀπαγορευομένης τῆς δουλείας (13 ἀρθ. τοῦ Συντάγμ.). Ἡ media δ' ἀπώλεσε μέγιστον μέρος τῆς πρακτικῆς σπουδαιότητος αὐτῆς, διότι σήμερον οἱ ἀλλοδαποὶ μόνον δημόσια ἢ οἰονεὶ δημόσια ἀξιώματα δὲν δύναν-

ται ν' ἀποκτήσῃσι, μόνον ἐλάχιστα μειονεκτησὶν ἐν τῇ πολιτ. δικονομίᾳ, ἐν δὲ τῇ καὶ ὁρῶ ἰδιωτικῇ δικαίῳ ἀφωμοιωθῆσαν πρὸς τοὺς πολίτας Ἑλλήνας (ἀρθ. 13 κατ. Ν.). Ἡ δὲ minima καὶ ἐν αὐτῇ τῇ νεωτέρῳ ῥωμ. δικαίῳ εἶχεν ἀπολέσει τὴν πρακτικὴν σημασίαν καὶ ἔκτοτε μᾶλλον ὥς ὠφέλεια δυνάται νὰ θεωρηθῇ, εἶναι ἐπὶ τῆς δια χειραφετίας αὐτεξυσιτοῦτος. Τοῦτο δὲ δίδει καὶ κατὰ τὸ νεώτ. ῥωμ. δικ. ἥδη ἐπαυσε χορηγοῦσα δικαιώματα μόνῃ ἢ ἐξ ἀρενογονίας συγγενείᾳ, ἐξ ἧς διὰ τῆς minima ἐξήρχετο τις. [Δ.]

Ἑναπόγραφοι. Βλ. Δουλοπάροικοι.

Ἑνάθροωσις (Ἄνατομ.). Εἶδος διαθρώσεως, καθ' ὃ ἡ μὲν ἑτέρα τῶν ἀρθρικῶν ἐπιστρεφῶν περιπτῇ σφαιρικὴν κερκλήν, ἡ δ' ἑτέρα κοιλότητα (γλήνην ἢ κοτύλην) μᾶλλον ἢ ἥτιον βαθύαν, ὑποδεχομένην τὴν κεφαλὴν. Τοιοῦτῃ ἢ κατ' ὤμον καὶ ἢ κατ' ἰσχίον ἄρθρωσις. [I. 110.]

Ἑναρί. Μεσόγειος λίμνη ἐν τῇ Β. τμήματι τοῦ Φιννικοῦ νεμ. ὁ Λαππάρκεν καὶ Οὐλεαβέργ, 123 μ. ὑπὲρ τὴν θάλασσαν. ἔχει ἐπιφάνειαν 1421 τ.μ. καὶ πολλὰς μεγάλας καὶ μικρὰς νήσους. Ἑκρέει διὰ τοῦ Π. α. τ. σ. γ. ε. κ. ε. εἰς τὴν Β. Παγωμένην θάλασσαν. [II 11.]

Ἑναρμόνιος. Βλ. Μουσικὴ κλίμαξ.

Ἑνδαρτηρεῖτις. Βλ. Ἀρτηρεῖτις.

Ἑνδεικτὴρ (Indicator). Οὕτω καλοῦνται ἐν τῇ αναλυτικῇ χημείᾳ καὶ ἰδίως τῇ ὀγκομετρικῇ ἀναλύσει οὗται ἐνδείκνυνται (π. χ. δι' αἰνιθίας ἀλλαγῆς χρώματος) τὴν λήξιν τῆς ἀντιδράσεως. Τοιοῦτοι ἔ. γ. ἐν τῷ βραίμα τοῦ ἡλιοτροπίου, διόλυμα φαινολεξοβαλίνης κλπ. [O. A. P.]

Ἑνδειξις. Ἑνδείξεις καλεῖ ἡ ποινικὴ δικονομία τὰ γεγονότα ἐκεῖνα, ἐξ ὧν ὁ δικαστὴς δύναται νὰ εἰκόσῃ περὶ τῆς ὑπαρξέως ἑτέρων γεγονότων ἀμείσως σχετιζομένων μετὰ τινος ἀξιοποιήσου πράξεως (ὅχνη βημάτων κτλ. κτλ.). [N. M.]

Ἑνδειξις ἐν ταῖς ἀρχαίαις Ἀθήναις ἐκαλεῖτο κυρίως ἡ καταδίκης ἐκείνων ὅσοι ἐξήρχον δικαιώματα ἢ κατεῖχον ἀρχὰς ἐναντίον τῶν διατάξεων τῶν νόμων οἱ διατελοῦντες ὑπὸ τινι ἀτιμίᾳ, π. χ. οἱ θραύοντες τῷ δημοσίῳ, πρὶν ἀποτίσῃσι τὰς ἐρεῖλας, δὲν ἢ δύναντο νὰ κατέχωσιν ὄρκην, καὶ ἐν περιπτώσει παραβάσεως τῆς διατάξεως ταύτης ὑπέκειντο εἰς τὴν ἑ. γ. ὡς καὶ οἱ λαοφ. εἰς Ἀθῆνας ἐπιστρέφοντες ἐξέρ. σ. κτλ. Πρώτῃ πρᾶξις τοῦ δῶκοντος ἦτο ἐγγράφος καταμηνυσίς ἀπευθυνομένη πρὸς τὸν ἀρμόδιον ἄρχοντα (θεσμοθέτας), ἣτις καὶ αὕτη ἐκαλεῖτο Ἑνδείξις. Ὑπῆρχε δὲ καὶ ἑ. γ. κατὰ τῶν ἀκούρων ἣτις παρεδίδοτο τοῖς Ἑνδεκα. Ἀποτογχεῖν οὖν ὁ κατήγορος καθ' ὅσατο ψευδοῦς ἐνδείξεις ὑπεύθυνος.

Ἑνδεκα. Ἀρχὴ κληρωτῇ ἐν ταῖς ἀρ-

χαίαις Ἀθήναις, ἐπιμελουμένη κυρίως τῶν ἐν τῷ δέσμοι τῶν. ἔχουσα δ' ἐξουσίαν ἐπὶ τῶν κλεπτῶν, ἀνδροποδιστῶν καὶ λωποδύτων, οὗς ἐμολογούντας μὲν θανάτῳ ἐξήμαιον, εἰ δὲ μὴ εἰσῆγον εἰς τὸ δικαστήριον καὶ ἐὰν κατεδικάζοντο, τότε ἐθανάτου. Πρὸς δὲ εἰσῆγον τὰς περὶ ἀπογραφόμενων κτημάτων δικας (βλ. Ἀπογραφὴ) καὶ τὰς ἐνδείξεις (ἐξαιρουμένων ἐκείνων) ὅς εἰσῆγον οἱ θεσμοθέται. βλ. Ἑνδείξις).

Ἑνδημικὰ νόσοι καλοῦνται ἐκεῖναι αἰτίαις ἐξαρτώμεναι προσφυνῶς ἐκ τοπικῶν ἐπιδράσεων ἐνθρομῶν εἰς τέλους τινος ἢ ἐπαναφαινόνται περιοδικῶς ἢ ἀνωμαλῶς. Εἰς πάσας π. χ. τὰς ἐλώδεις χώρας ἐνδημοῦσιν οἱ θάλαιποντες πυρετοί, εἰς τὰ θερμὰ κλίματα δ' κίτρινοι πυρετοὶ ἢ δυσεντερία, αἱ ἡπατιτίδες, ἡ χολέρα παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Γάγγου, ἡ φθολμία ἐν Αἴγυπτῳ κτλ. [Λ Ε.]

Ἑν διὰ δυοῖν. Σχῆμα συντακτικὸν καθ' ὃ μία ἔννοια ἀποτελούμενη ἐξ οὐσιαστικοῦ καὶ ἐπιθέτου ἐξέφραζετο διὰ δυο οὐσιαστικῶν διὰ τοῦ καὶ αἰ συνδεομένων, π. χ. «χρυσὸν καὶ πιάλας» ἀντ' «χρυσῆς πιάλας».

Ἑνδικα μέσα καλοῦνται τὰ βοηθηματὰ ἅτινα παρέχει ὁ νόμος εἰς τοὺς δικαζομένους ὅπως ζητήσῃσι τὴν ἐκ νέου ἐκδικασιν ὑποθέσεώς τινος, πρὸς ἀσφάλεστέραν τοῦ δικαίου ἀπονομήν. Ἐν μὲν τῇ Πολιτικῇ Δικονομίᾳ τοιαῦτα εἶναι ἡ ἀνακοπή ἢ ἔφεσις, ἡ ἀναψηλάφησις καὶ ἡ ἀντισησις ἀναίρεσέως (βλ. τὰς λ.). ἐξ ὧν ἡ μὲν ἀνακοπή καὶ ἡ ἔφεσις καλοῦνται τακτικά. Ἐ. μ. αὐτὰ κατὰ κανόνα ἐπιτρέπόμενα, ἡ δὲ ἀναψηλάφησις καὶ ἡ ἀντισησις ἀναίρεσέως ἔκτακτα, αὐτὰ κατ' ἐξαιρεσιν καὶ εἰς ὁρισμένους περιπτώσεις ἐπιτρέπόμενα. Τὰ πρῶτα ἀναστέλλουσι κατὰ κανόνα τὴν ἐκτέλεσιν τῶν καθ' ὧν ἀπευθύνονται ἀποφάσεων. Ἀρ' ἑτέρου μετὰ ἀντιδικαστικῶν ἔ. γ. μ. καλοῦνται ἡ ἔφεσις καὶ ἡ ἀντισησις ἀναίρεσέως, αὐτὰ μεταδιδάσκοντα τὴν ἐκδικασιν τῆς υποθέσεως εἰς ἕτερον ἀνώτερον δικαστήριον. Ἢ χρήσις ἐνδικῶν τινῶν μέσων δὲν ἐπιτρέπεται ἢ ἐν τῇ ὁρισμένης πλυσμαίς καὶ εἰς τὴν μὴ ἀποδεχθέντα τὴν ἀπόφασιν διὰδίκου.

Ἐν δὲ τῇ Πολιτικῇ Δικονομίᾳ ἔ. γ. μ. εἰσὶν ἡ ἀνακοπή, ἡ ἔφεσις, ἡ ἀναιρεσις καὶ ἡ ἐπ' ἀνὰ λ. ἡ ψίς τῆς διαδικασίας. ἔχοντα πάντα πλήρη ἀνασταλτικὴν δύναμιν πλην τῆς ἐπαναλήψεως τῆς ἀναίρεσέως στερομένης τοιαύτης. ἐκτὸς ἐὰν διατάξῃ αὐτὴν ὁ Ἀρείος Πάγος. [N. M.]

Ἑνδιχερ (Stephan Lad. Endlicher). Βοτανικὸς γενν. τῷ 1801 ἐν Πρεσβουργῷ, διατελέσας δ' ἀπὸ τοῦ 1840 καθηγ. ἐν Βιέννῃ, ὅπου ἀπέθανε τῷ 1849. Εἶνε ἰδρυτῆς ἰδιατέρου (εὐσεκοῦ) συστήματος ταξινομήσεως τῶν φυτῶν, ὅπου ἐδημοσίευσεν ἐν τῷ ἔργῳ Genera plantarum (1836—50) καὶ ἐν τῷ

Encheiridion botanicum (1841) [Ἑγ.]

Ἑνδοθήλιον (Ἀνατομ.). Ἑπιθήλιον (βλ. λ.) αποτελούμενον ἐκ μίᾳς μόνῃς στιβάδος πλακωδίων κυττάρων, οἷον τὸ περιλαίφρον ἐπιθῆναι τῇ κοιλότητι τῆς καρδίας, τὰ αἱμοφόρα καὶ λεμφοφόρα ἄγγεϊα κλπ. [I.110.]

Ἑνδοκάρδιον (Ἀνατομ.). Ὑμὴν λεπτότατος καὶ διαφανής, παρεμφερὴς πρὸς τὸν ἔσω χιτῶνα τῶν ἀρτηριῶν καὶ τῶν φλεβῶν, ὑπακλίσων ἐσωθεν τοὺς κόλπους καὶ τὰς κοιλίας τῆς καρδίας, αποτελούμενος δὲ ἐκ θεμελίου στιβάδος συνδετικῶ ἰστού, ἀντικειμένου μετ' ἐλαττωδῶν ἰνῶν, καὶ ἐξ ἀπλοῦ σιρωτοῦ ἐπιθηλίου, τοῦ ἐνδοθηλίου [I.110.]

Ἑνδοκαρδίτις. Φλεγμονὴ τοῦ ἐνδοκαρδίου, ἐδραζομένη ὡς ἐπὶ πλείστον παρὰ τὰς δικλίδας τῆς ἀριστερᾶς καρδίας σπανίως δ' ἐπὶ τῆς τριγλῶχινος βαλβίδος ἀρχομένη ἐπὶ τοῦ χεῖλους τῶν δικλιδῶν ἐπινέμεται ἐκείθεν τὸν ἐπαικίζοντα τὸ ἐνδοκάρδιον χιτῶνα. Τὴν ἱ. προσεῖναι εἰσὶν ὁποῦτε φλεγμονώδεις ἐρεθισμοὶ εἰσελθόντες εἰς τὸ αἷμα καὶ σὺν αὐτῷ ἀνακυκλοῦμενον καὶ τυχὸν προσορμισθὲν εἰς τὰς δικλίδας, πρὸ πάντων ὅμως τὰ λοιμώδη ἐρεθίσματα, συχνότερον δὲ καὶ σπουδαιότερον συνεργεῖ ὁ ὄξυς τῶν ἔρρων ρευματισμός. Ἢ ὁ ξείναι ἱ. διασημαίνεται μὲν ἐνίοτε δι' ἄλγους κατὰ τὴν καρδιακὴν χώραν καὶ παλμῶν καὶ βαρυπνοίας, ἐκλυοῦται ὅμως κυρίως διὰ καρδιακῶν σπρίσεων ἐνεργειῶν καὶ διὰ ψευσματώδους ψόφου πρὸς τὴν κερυτὴν τῆς καρδίας καὶ κατὰ τὴν ἀποσταλὴν αὐτῆς. Καὶ πολλάκις μὲν αὕτη ἵσταται τελείως συνηθέστερον ὅμως χρονίζει. Κακὴ τις μορφή τῆς δ. ξείας ἱ. εἶναι ἐκείνη καθ' ἣν θεινοῦται μὲν ἡ καθολικὴ κατάσταση, ἐπιταίνονται δὲ συχνῶς αἱμορραγίαι ἐπ' ἐρματος καὶ ἐνίοτε ἐπὶ βλεννογόνων (ἐπιγλῶττι κλπ.), συγγίγνονται δὲ καὶ αἱμορραγίαι νεφρῶν ἢ μορφῇ αὐτῇ θανατοῖ πολλὰκις μεταξὺ γαστρῶν ἐγκεφαλικῶν φαινομένων. Αἱ κακαὶ τῆς ἱ. μορφῆς εἶναι πολλάκις δυσδιάγνωστοι, αἰτίοι δὲ ἀμφόβολοι ἢ πρόγνωσις. Πρὸς θεραπείαν πολεμοῦνται διὰ συμπτώματα καὶ τοιοῦται ὁ πάγων, ἐπιφέλλει δὲ πολλάκις φαίνεται ἡ χρῆσις τοῦ ἀρτενικοῦ. [I.1.]

Ἑνδοκάρπιον. βλ. Καρπῖς.

Ἑνδομητρίτις βλ. Ὑπερδυσπλασία

Ἑνδοξον. βλ. Ἀμφοξον.

Ἑνδοσκόπιον. Ὀργανον κατάλληλον ἐν τῇ ἱατρικῇ πρὸς ἐξέτασιν τοῦ ἐσωτερικοῦ σωλήνων ἢ κοιλιοτήτων στενὴν ἔχουσιν τὸ στόμιον, καὶ ἰδίως τῆς εὐρήσεως καὶ τῆς κύστεως. Ἀποτελεῖται οὐσιωδῶς ἐκ σωλήνος εἰσαγωγικοῦ ἐν τῇ κοιλότητι μετὰ κατόπτρου καὶ φωτιστικοῦ τινοῦ μηχανήματος. [Λ.Ε.]

Ἑνδοσπέρμιον. Τὸ εἰς τὸ ὀπίσθιον μέρος τοῦ ἐμβρυϊκοῦ ἀκροῦ τοῦ βλαστικού πυ-

ρῆνος τῶν φανερογόνων φυτῶν σχηματιζόμενον λευκωμα καθ' ὃν χρόνον διὰ τῆς ἐπιδράσεως τοῦ ἀκροῦ τῆς γύρεως ἐπὶ τοῦ ὠοκυττάρου ἄρχεται ἀναπτυσσόμενον τὸ ἐμβρυον. Τὸ Ἑ. πολλάκις ἀποτελεῖται ἐξ ἀποθησαυριζομένων οὐσιῶν, χρησιμῶν κατὰ τὴν πρώτην ἀπὸ τοῦ σπέρματος βλαστῆσιν τοῦ φυτοῦ [Φ.Ι.]

Ἑνδοτος. Γλύπτης Ἀθηναῖος ζήσεως περὶ τὸ 495 π. Χ. Εἰργάζετο κατὰ τὸν ἀρχαῖόν ρυθμόν, καὶ δὴ ἀναφέρεται ὡς πονήσας ξύλινον ἄγαλμα τῆς Πολιάδος Ἀθηνᾶς ἐν Ἑσθραῖς καθήμενης ἐπὶ θρόνου καὶ ἡλακάτην ἐν ἑκατέρᾳ τῶν χειρῶν ἔχουσας, ἄγαλμα Ἀθηνᾶς ἐπὶ τῆς ἀκροπόλεως τῶν Ἀθηνῶν. ὅπερ ἴσως σώζεται ἀκέραια, πρὸς δὲ Χάρειν καὶ Ὀδρας. ἄγαλμα ξύλινον τῆς ἐν Ἑφέσῳ Ἀρτέμιδος κλ. [Κ.Σ.]

Ἑνδυμίων (Μυθελ.). Υἱὸς τοῦ Διὸς ἢ τοῦ Ἀέθλιου (ἄθλητικοῦ ἀγώνος), ἐξάρχου καλὸν ἦν, κατὰ μὲν τὴν κοινοτέραν παράδοσιν ποιμὴν ἢ κωνηγός, κατ' ἄλλην δὲ βεβαίως τῆς Ἰλίδος, εἰς τὸν ἔποιον ὁ Ζεὺς διὰ τὴν δικαιοσύνην του παρέσχεν Ἀθανασίαν καὶ Ἀΐδιον ὕπνον ἢ παρέλαβε μὲν ἐν Ὀλύμπῳ, ἐπιβουλεύσαντα δὲ τὴν τιμὴν τῆς Ἥρας ἀπεκοίμισεν αὐτὸν εἰς αἰώνιον ὕπνον ἐπὶ τοῖς ὄρους Λάτμου ἐν Κερίᾳ, ὅπου ὑπὸ τοῦ κάλλους του τρωθεῖσα ἡ Σελήνη ἤρχετο κατ' ἐλάστην νύκτα καὶ περιεπτύσσετο αὐτόν, κατ' ἄλλον δὲ μῦθον αὐτὴ ἡ Σελήνη, ἐξ ἧς ἔτχε 50 θυγατέρας, ἀπεκοίμισεν αὐτὸν ἵνα δύναται νὰ τὸν ἐπισκέπτεται αἰδίως Μνημῆτα τῆς τέχνης παριστῶντα τὴν ἐπίσκεψιν τῆς Σελήνης πρὸς τὸν καλὸν Ἑ. ἐπὶ τοῦ ὄρους διετηρήθησαν πλείστα ὅσα. [Ε.Μ.]

Ἑνέδρα. Εἶναι μέρος εἰς ὃ κούπτεται τις ἵνα ἀναμείνῃ τὸν ἐρῶν καὶ ἐξ οὗ δύναται νὰ τῇ ἐπιτεθῇ ἐξ ἀπροόπτου. Κατ' αὐτὴν ὁ ὀρχηρὸς προσέχει ἵνα ποιῆται ἄρσις, κρύπτει τοὺς ἄνδρας τοῦ καὶ συγκατεῖ αὐτούς, ὥστε ἡ προσβολὴ νὰ γείνη κατόπιν διαταγῆς του, εἰς τὴν κατάλληλον στιγμὴν. Ἑ. ν. ε. β. ρ. α. ἢ κ. ρ. ο. β. ο. λ. τ. ὡ. ν. καλεῖται εἰς τὴν ὀρχηρικήν μικρὰ τινα ἔργα προωρισμένα νὰ δεγθῶσιν εἴτε διπλοῦς σκοποῦς, εἴτε ἐν μικρῶν φυλάκιον ἢ ὁ ἀνδρῶν [Β.Δ.]

Ἑνεργητικόν ἐν τῇ ἐμπορικῇ γλώσσῃ καλεῖται τὸ σύνολον τῆς καθαρίστου περιουσίας, αποτελούμενης ἐκ μετρητῶν, χρεωγράφων, χρεωτικῶν ἐμβολῶν, ἐμπορευμάτων, μηχανῶν καὶ σκευῶν, ὑλικῶν κτλ. ὅσων εἶναι τις κάτοχος, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ παθητικόν ὅπου τὸ σύνολον τῶν πληρωτέων αὐτοῦ υποχρεώσεων, οὗτινος ἀφαιρουμένου ἀπὸ τοῦ Ἑ. ἡ διαφορά ἐμπαίνει τὴν καθαρὰν περιουσίαν. [Πρόλ. Ἰσολογισμός] [Ε.Ε.]

Ἑνεσις. Ἢ ἐν τῷ σώματι ἐγγυσις ξένου τινὸς ὕγρου, πολλὰχῶς χρήσιμος ἐν τῇ ἱατρικῇ. Καὶ ἄλλοτε μὲν ἐνιένται ὕγρα (ὕδωρ

ή διαλύματα διαφόρων φαρμακευτικών ουσιών) εις φυσικής κοιλότητας και σωλήνας (εις τα ότια, τὸ πύος, τὸ παχὺ έντερον ἀπὸ τοῦ δακτυλίου, τὸν κόλπον, τὴς βρινίκας κοιλότητος) πρὸς θεραπείαν τῶν ὀργάνων τούτων καθ' ἕκαστον ἢ καθαρισμόν. Ἄλλοτε δὲ αἱ Ἑ. τελούνται ὁποῖοι θέλει, τὸ ἐνιέμενον ὕγρὸν ὀρθῶς ἀναλαμβάνονμενον διὰ τῶν κυκλοφορικῶν ὁδῶν. Τα διὰ τὰς ὑποδορίους Ἑ. χρησιμοποιοῦμενα ὕγρά εἶναι ἐκ τῶν ἐν μικρᾷ ποσότητι μεγάλην ἐχόντων ἐνεργείαν (ἐπίον, μορφίνη, στρουχνίνη, αἰθέρ). Τὸς τοιαύτας ὑποδ. ἐνέσεις ποιούμεν ὅταν πρόκειται νὰ δράσῃ τὸ φάρμακον ἐπὶ ὥρισμένου μέρους ὑπὸ τὸ δερμα, ἐπὶ νεύρου τινὸς π.χ. κατὰ νευραλγίαν κτλ., ἢ ἀπαίτηται ταχεῖα καθολικὴ δράσις (ἐπὶ δηλητηριάσεων), ἐάν ἡ δ. ἄλλης ὁδοῦ (τοῦ στομάτος ἢ τοῦ ἀπνευσμένου) εἶνε ἀδύνατος ἢ ἀνέληψις τοῦ φαρμάκου. Αἱ ἐνέσεις τελούνται δια καταλλήλων συριγγίων. [Ε.Α.]

Ἑνετία (καὶ Βενετία, Πρώην Δημικρατία, ἢ καὶ ἄλλως καλουμένη Δημοκρατία τοῦ ἁγίου Μαρκοῦ, καὶ νῦν μέρος τοῦ Ἰταλικοῦ βασιλείου, τὸ καὶ διαμέρισμα τῆς Ἑνετίας καλούμενον, ὅπερ διακρίνεται εἰς 8 ἐπαρχίας ἐχούσας ἐν ὅλῳ ἑκαστὴν 24.830 τ.χμ. καὶ (1890) 2.965.030 κατ. (βλ. Ἰταλία). Κατὰ τὸν ΒΔ μυχὸν τῆς ἀδριατικῆς θαλάσσης κατώκησεν τὸ παλαιὸν Οὐένετοι (Ἑνετοί), Ἰλλυρικὴ κατὰ πᾶσαν πιθανότητα φυλὴ, ἐξ ὧν ἡ γῶρα ἐκλήθη Ἑνετία. Κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἐπιδρομῆς τῶν βαρβάρων, ὅτε ὁ Ἀττίλας τῷ 452 μ.Χ. ἐπύρθησεν τὴν Ἀκυλῆϊαν καὶ καθύπευθε τὴν ἄνω Ἰταλίαν ἔχρει τοῦ Πάδου, πολλοὶ οἰκογένεαι τῆς Ἀκυλῆϊας καὶ τοῦ Παταύου κατέφυγον εἰς τὰς πλησίον ἐν τῷ πελάγει νήστους, κατὰ μικρὴν δὲ ἰδρῦθησαν αὐτοῖσι ἀξόλογοι ἀποικίαι. Αἱ Ἑνετικαὶ αὗται νῆσοι μετὰ τὴν πτώσιν τοῦ Δυτ. Ρωμ. Κράτους ὑπατάχθησαν μετὰ τινὰς περιπετείας εἰς τὸ Βυζαντικὸν κράτος, περὶ δὲ τὸ 697 ἐνωθέντι ἀπατέλεσαν Κράτος ὑπὸ ἑνᾷ ἀρχηγόν, κληθέντι Δόγκᾳ (Doge, Δόγην), ἐδρεύοντα δὲ κατ' ἀρχὰς μὲν ἐν Πιρακλείᾳ, ἀπὸ δὲ τοῦ 712 ἐν Μαλομέκκῳ καὶ ἀπὸ τοῦ 810 ἐπὶ τῆς τέως ἐρήμου νήσου Ῥιᾶλτου Ἰπου καὶ ἰδρῦθη ἡ πόλις Ἑνετία. Ταχέως ἡ Ἑ. περιῆλθεν εἰς μεγάλην ἀκμὴν, χάρις εἰς τὴν ἀσφαλὴ καὶ ἐπικαιροτάτην μετὰ τῷ Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως θέσει τῆς, δι' ἣν τὸ ἐμπόριον αὐτῆς ἀνεπτύχθη τεραστίως. Ὁ στόλος αὐτῆς ἐγένετο ταχέως ἰκανὸς νὰ πολεμῇ τοὺς Σαρακηνούς καὶ Νορμαννοὺς. Ὡς κυρία δὲ τῆς Ἀδριατικῆς θαλάσσης ἐγένετο ἡ ἢ πράγματι ἀνεξάρτητος, καίτοι διὰ λόγους ἐμπορικῶν συμφερόντων ἐφαίνετο ἀκόμη διατηροῦσα δεσμόν τινα μετὰ τοῦ Βυζ. κράτους· τῷ δὲ 997 ἡ Ἑ. ἔθετο τὸ θεμέλιον τῆς ἰσχύος τῆς, καθυποτάξασα τὰς πόλεις τῆς Ἰστρίας

καὶ ἀναλαβοῦσα τὴν προστασίαν τῶν παραλίων πόλεων τῆς Δαλματίας Ὁ Ἱ' καὶ ἰδίως δ' 118' αἰῶν ὑπῆρξεν δι' αὐτὴν λίαν εὐτυχής. Τὰ πλοῖά τῆς ἀμιλλώμενα πρὸς τὰ τῆς Πίσσης καὶ τῆς Γενεύης μετέφερον εἰς τὴν Ἀνατολὴν ἐμπορεύματα, προσωνητάς καὶ σταυροφόρους. Συχνάκις δὲ, ἀντὶ ἄλλης χρισθῆς ἐλαμβάνον μέρος τῶν κατακτωμένων ὑπὸ τῶν τελευταίων τούτων πόλεων. Ἄλλ' ἐσωτερικῶς ἐταράσσοτο ὑπὸ ἐμφυλίων διγερσίων μετὰ ξυμκρατικῶν καὶ δημοκρατικῶν, ὧν ἀποτέλεσμα ὑπῆρξεν ἡ σύστασις τοῦ Μεγαλοῦ Συμβουλίου (1172), ἀποτελουμένου ἐξ εὐγενῶν (Nobili), ὅπερ ἔκτοτε ἦτοκε τὴν ἀνωτάτην ἐξουσίαν περιορίζον τὴν δύναμιν τοῦ Δουκῆς. Εἰς τὴν ἀνωτάτην ἀκμὴν περιῆλθεν ἡ Ἑ. ὑπὸ τὸν Δόγκᾳ Ἐρρίκον Δανδύλον (1192-1205), ὅστις ὡς ἀρχηγὸς τῆς δ' σταυροφορίας κατέκτησε τὴν Κωνσταντινούπολιν (1204), κατὰ δὲ τὴν διανομὴν τοῦ Βυζ. κράτους ἔλαβε τὰ 3/8 αὐτοῦ, μετὰ τῶν ἄλλων τὰς νήστους τοῦ Ἰονίου πελάγους καὶ τινὰς τοῦ Αἰγαίου, ἐξηγγόρασε δὲ καὶ τὴν Κρήτην (βλ. Ἑλλάς, ἱστορία, τμ. Γ', σελ. 771 κέξ.). Ἀλλὰ μετὰ τὴν κατὰ τὸ 1261 ἀνάκτησιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ Μιχαὴλ τοῦ Παλαιολόγου ἀπώλεσεν ἡ Ἑ. τὰ πρωτεία ἐν τῇ Ἀνατολῇ, ἐπὶ τινὰ καιρὸν περιελθόντα εἰς τὴν Δημοκρατίαν τῆς Γενεύης, ἐξ οὗ ἐπὶ μικροχρόνις προσέκυψε μετὰ τῶν δυο δημοκρατιῶν, καταλήξασα εἰς τὴν ἦσαν τῆς Γενεύης (1381). Ἐν τῷ μετὰ τῷ συνετελέσθη ἡ ἐγκυβερνησις τοῦ ἀριστοκρατικοῦ πολιτεύματος, πρὸ πάντων ἀφ' οὗ τῇ 1310 ἐσοστήθη τὸ Συμβούλιον τῶν Δέκα, ὅπερ εἶχεν ἐξουσίαν ἰδίως ἀτυνομικὴν, περιβεβλημένην δια σχεδὸν ἀπεριορίστον δικαιωμάτων. Μέχρι δὲ τοῦ 1448 αἱ κτήσεις τῆς Ἑ. καὶ ἐπὶ τῆς σπέρσεως ἐπεξετάθησαν μεγάλως. Μετὰ τὴν ὑπὸ τῶν Τούρκων ἄλυσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἡ Ἑνετία ἐξηκολούθησε γενναίως τὴν κατ' αὐτῶν πόλεμον ἔχρει τοῦ 1477. Καὶ ὅμως ἀπώλεσε τὴν Εὐβοίαν καὶ ἄλλας νήστους τοῦ Αἰγαίου καὶ τὰ ἐν Πελοποννήσῳ φρουρία. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Καστριώτου κατέλαβε προσωρινῶς διάφορα διαμερίσματα τῆς Ἀλβανίας καὶ τῷ 1489 τὴν Κύπρον, παραχωρηθεῖσαν αὐτῇ ὑπὸ τῆς χήρας τοῦ τελευταίου βασιλέως Αἰκατερίνης Κορνάρου. Κατὰ τὰ τέλη τοῦ 16' αἰῶνος ἡ Ἑ. ἦτο ἡ πρώτη ἐμπορικὴ δύναμις τῆς Εὐρώπης, ἀντιπροσώπευε δὲ σπουδαίотατον μέρος τῆς Ἰταλικῆς πολιτικῆς. Ἄλλ' ἡ ἀνακαλύψις τοῦ εἰς Ἰνδίας πλοῦ διὰ τοῦ Κόλλεμπιδος ἀκρωτηρίου καὶ μάλιστα ἡ τῆς Ἀμερικῆς, τῷ 1492, ἐπήνεγκαν αὐτῇ καιροὺς τραῦμα, ἔκτοτε δὲ ἡ Ἑ. καὶ πολλὰς τῶν κτήσεων αὐτῆς ἀπώλεσε. Τῷ δὲ 1571 ἀπώλεσε καὶ τὴν Κύπρον, κυριευθεῖσαν ἐπὶ τοῦ Σουλτάνου Σελίμ τοῦ 16' ὑπὸ τῶν Τούρκων, ἐπὶ δὲ καὶ τὰς Κυκλάδας. Ἐπὶ δὲ Μωάμεθ τοῦ Δ' μετὰ πεισματώδη

πόλεμον, ἀπώλεσε καὶ τὴν Κρήτην (1689). Ἀνακτησάσα δὲ τῇ 1687 διὰ τοῦ Μοροζίνου τὴν Πελοπόννησον, ἦν ανεγνωρίσεν ὡς ἀνήκουσαν εἰς αὐτὴν καὶ ἡ Τουρκία διὰ τῆς ἐν Ἰακλοδοῖς εἰρήνης, ἡναγκασθὲν κατακτηθεῖσαν ὑπὸ ταύτης τῇ 1715 νὰ τὴν ἀποδώσῃ διὰ τῆς συνθήκης τοῦ Πασαρόβιτς. Διετήρησε δὲ μόνον τὴν ἐπὶ τῶν Ἰονίων νήσων κυριαρχίαν τῆς. Ἐκτοτε παρήκμασε μεγάλως, ἀρκομένη εἰς αὐστηρὰν τήρησιν τοῦ ἐπιστοῆς παρακμάσαντος πολιτεύματος αὐτῆς, ἀπέχουσα δὲ πάσης ἀναμιξεως εἰς τὰ πράγματα τῶν ἄλλων κρατῶν, ὅπως δι' ἀπολύτου οὐδετερότητος δινηθῇ νὰ περιώσῃ τὰς ὑπαλειφθείσας αὐτῇ χώρας (ἡτοι, πλὴν τῆς Ἑβητίας, τὴν Ἰστρίαν, τὴν Δαλματίαν καὶ τὰς Ἰονίους νήσους), ἔχουσα 21½ περίπου ἑκατομμύρια κατοίκων. Ἀλλὰ κατὰ τοὺς πολέμους τῆς Γαλλ. ἐπαναστάσεως, καὶ περ μὴ παρεκκλίνας τῆς οὐδετερότητος ἀφῆρθε πολλὰ φρούρια ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ Βοναπάρτου (Ναπολέοντος) τῷ 1796, ἀναγκασθεῖσα δὲ νὰ συμμαχήσῃ τοῖς Αὐστριακοῖς κατελήθη ὑπὸ τῶν Γαλλῶν τῷ 1797. ὅτε κατελύθη ἡ γαλλικὴ Ἑβητικὴ πολιτεία διετέλεσε δ' ὑπὸ τὴν γαλλικὴν κατοχὴν ἐπὶ τινὰς μῆνας μέχρι τῆς 6/17 Ὀκτωβρίου 1797, ὅτε διὰ τῆς συνθήκης τοῦ Καμποφορμίου παρεχωρήθη τῇ Αὐστρίᾳ ἡ τῇ Ἑ. καὶ μέρος τῶν κτήσεων τῆς Ἑβητικῆς πολιτείας (καὶ Ἰόνιοι νῆσοι ἔμειναν ὑπὸ τὴν Γαλλικὴν κυριαρχίαν, ἡ δ' ἐκείθεν τοῦ Ἀδίου χώρα προσετέθη εἰς τὴν Ἑπανάγειον δημοκρατίαν). Μετὰ τὴν ἐν Πρεσβούργῳ εἰρήνην τοῦ 1805, ἡ Ἑβητία ἡνώθη μετὰ τοῦ βασιλείου τῆς Ἰταλίας, ἀλλὰ τῇ 1814 ἀπεδόθη εἰς τὴν Αὐστροίαν. Τῷ 1848 ἐπαναστατήσασα ἐξεδίωξε τὰς Αὐστριακὰς ἀρχὰς καὶ ἀνίδρυσεν ἐλευθερὰν δημοκρατίαν. Ἀλλὰ μετὰ μικρὰν καὶ πεισματώδη πολιτικὴν ὑπέκυθεν αὐθις τῇ 1849 εἰς τοὺς Αὐστριακοὺς, ὑφ' ὧν κατείχετο ἄχρι τοῦ 1866, ὅτε ἡ Αὐστρία ἡττηθεῖσα ὑπὸ τῆς Πρωσίας ἡναγκάσθη πιεζομένη ὑπὸ τῆς Γαλλίας νὰ παρεχωρήσῃ εἰς τὴν σύμμαχον τῆς Πρωσίας Ἰταλίαν τὴν Ἑβητικὴν χώραν. [Βλ. Daru, Histoire de la république de Venise, Paris 1819-21 (7 τόμ.)—Romanin, Storia documentata di Venezia, Ven. 1853-61 (10 τόμ.)—Romanin, Lezioni di storia veneta, Firenze 1875 (2 τόμ.)] [Π.Π.]

Ἑβητία (Venezia). Πόλις ὀχυρὰ τῆς Ἰταλίας, πρωτ. τῆς ὁμοῦν ἐπαρχίας τοῦ διαμερίσματος Ἑβητίας (βλ. ἄνωτ.), ἔχουσα 2198 τ.χ.μ. καὶ 356 273 κατ., ἔδρα νομάρχου καὶ ἀρχιεπισκόπου καθολικοῦ καὶ ἀρμενίου. Κεῖται ἐπὶ 118 νήσων, ἐν τῇ ἀγῇ τῆς Ἀδριατικῆς, ἀπέχει δὲ 3,5 χ.μ. τῆς στερεᾶς, καὶ ἔχει περίμετρον 12 περίπου χ.μ., εἶναι δὲ διὰ τὴν θέσιν τῆς, διὰ τὰ ἐν αὐτῇ ἔργα τῆς τέχνης καὶ διὰ τὴν ἱστορίαν τῆς μία τῶν σημαντικωτάτων πόλεων τῆς Εὐρώπης. Τὰς νή-

τους διακρεῖ εἰς δύο μεγάλα συμπλέγματα ἡ λεγομένη Μεγάλη Διῶρυς ἔχουσα μῆκος 3 χ.μ. καὶ πλάτος 80—60 μ. Δι' ὅθι αὐτῆς, οὐσὲς τῆς μεγίστης τῶν 157 διώρυγων τῆς πόλεως, κοσμοῦνται ὑπὸ μεγαλοπρεπῶν μεγάρων. Ἐκ τῶν δύο δὲ συμπλεγμάτων τὸ καλούμενον ἐν τῷ θέν τῆς Διῶρυος, ἡ τοῦ Ὑδατος, ἐν ᾧ καίται καὶ ἡ πλατεία τοῦ ἁγίου Μάρκου, εἶναι τὸ μεγαλύτερον. Τὸ ἕτερον καλεῖται ἐκ τοῦ ἐν τῇς Διῶρυος ἡ τοῦ Ὑδατος.

Αἱ ὁδοὶ τῆς πόλεως, ἀκολουθοῦσαι τὴν διεύθυνσιν τῶν διώρυγων εἶναι ἐλικοειδεῖς καὶ κατὰ τὸ πλείστον στενωτάται. Τὸ κλίμα αὐτῆς καίπερ ὕγρον, ἔνεκα τῆς συνεχῆς μεταβολῆς τῶν ἀνέμων, δὲν εἶναι νοσηρὸν. Ἐκ τῶν 378 γερῶν αἰτίνες ἐπιχεινύουσι τὰς διώρυγας σημαντικωτέρα εἶναι ἡ λεγομένη γερῶν τοῦ Πιλάτου, κατασκευασθεῖσα τῷ 1591. Ἡ γερῶν τοῦ Τενάγους, μία τῶν ἐνυσσίων τὴν πόλιν μετὰ τῆς ἡπείρου γερῶν, χρησιμεύουσα ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ αἰδοροδρόμου, ἔχει μῆκος 3 601,13 μ., ἀποτελεῖται δὲ ἐκ 220 τῶν.

Ἐκ τῶν ἐν αὐτῇ κτιρίων τὴν πρώτην κατέχει θέσιν ὁ Ναὸς τοῦ ἁγίου Μάρκου. Τὸ ὄνομα τοῦ ἀναγεραντος αὐτὸν ἀρχιτέκτονος (κατὰ τὸν 1' αἰῶνα ἐπὶ τοῦ δογίου Πέτρου Ὁρσεάλου) εἶναι ἄγνωστον· ἀλλὰ τὸ ἔργον αὐτοῦ διατηρεῖται ἐν ἀπόσῃ τῇ μεγαλοπρεπείᾳ του· εἶναι κρῖμα βυζαντινοῦ καὶ ρωμανικοῦ βυθμοῦ. Πᾶσαι αἱ τέχναι ἐν ἀμίλη κατεκόσμησαν αὐτόν· ἔκει εἶναι οἱ 4 ὁρειχάλκιναι ἱπποὶ, οὓς ὁ Ἑρρίκος Δάνδολος ἤρπασε τῷ 1205 ἀπὸ τοῦ ἱπποδρομίου τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ οἵτινες ἐσφαλμένως ἀπεδίδοντο εἰς τὸν Λύσιππον, ἔργον ὄντας τῶν ρωμαϊκῶν χρόνων. Οἱ Γάλλοι μετέφερον αὐτοὺς τῇ 1796 εἰς Παρίσιους, ἀλλὰ μετὰ 18 ἔτη ἡναγκάσθησαν νὰ τοὺς ἀποδώσωσιν. Ἀλλὰ καὶ οἱ ἄλλοι ναοὶ τῆς Ἑβητίας καλλιτεχνικῶν κειμήλιων. Τὰ δημόσια μνημεῖα θύκονται νὰ ἀμφισβητήσωσι τὰ πρωτεῖα πρὸς τὰ κάλλιστα τῆς Εὐρώπης. Τὸ Δοκικὸν Μέγαρον εἶναι μεγαλοπρεπέστατον· ἐσχεδιάσθη, καθ' ἃ λέγεται, κατὰ τὸν 14' αἰῶνα ὑπὸ τοῦ μετὰ τοῦ Μαρίνου Φαλιέρου ἀποκεφαλισθέντος Φιλίππου Καλενθάρου. Περιλαμβάνει βιβλιοθήκην, μουσεῖον καὶ πινακοθήκην· ἐν τῇ καθούσῃ τοῦ Μεγάλου Συμβουλίου ὑπάρχει ἡ «Δόξα τοῦ Παραδείσου» ἔργον τοῦ Τιντορέττη καὶ ἄλλαι δ' εἰκόνας παριστάσαι τοὺς Δούκας ἢ πολιτικὰς καὶ ἄλλας σκηνάς, καθιστοῦσι πολυτιμοτάτην τὴν ἐκεῖ πινακοθήκην. Ἐν τῷ Μουσείῳ μετεξῆ ἄλλων εὐρίσκονται πολλὰ ἔργα τῆς ἀρχαίας τέχνης. Ὡν ἀξιολογώτατον ὁ θνήσκων Γαλάτης. Ἡ βιβλιοθήκη περιέχει πλείους τῶν 80 000 τόμων καὶ χιλιάδας χειρογράφων, ὧν πολλὰ

πολιτιμότητα. Διὰ τῆς γεφύρας τῶν Πτεναγμῶν μεταφέροντο οἱ ἐγκλήμαται ἀπὸ τοῦ Δουκικοῦ εἰς τὸ πρῶτον μέγαρον, ἐνθα συνεδριάζει τὸ Ῥεξιστακτινὸν Δικαστήριον, ὅπως ἀκουσῶσι τὴν κατ' αὐτῶν ἀπόφασιν. Τὸ Ὁπλοστασίον εἶνα εὐρύτατος περιβολὸς προστατευόμενος ὑπὸ ἰσχυρῶν τειχῶν καὶ πύργων. Ἐν τῇ πλατείᾳ ἐγείρεται ἡ δρειχάλκινος στήλη, ἣν κατὰ διαταγὴν τοῦ Δουκὸς Μορξίνης ἔχουσεν ὁ Ἀλδεργέτης τῷ 1693 καὶ ἐν ἣ περισταται ἀλληγορικῶς ἡ ἰσχὺς τῆς Ἑνετίας. Ἐκεῖ εἶναι καὶ οἱ τέσσαρες μαρμάρεινοι λεονταί, εὗς ἤρπασεν ὁ Μορξίνης ἐξ Ἑλλάδος τῷ 1687. Τὸ Θέατρον τοῦ Φοίνικος εἶνα ἐν τῶν πλουσιωτέρων καὶ κομψωτέρων θεάτρων τῆς Εὐρώπης. Ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ τῶν καλῶν τεχνῶν εἰσὶν ἀποθεοκραυριμένοι πίνακες ὀνομαστῶν ζωγράφων, ὧν πρῶταυται ἡ μεταστάσις τῆς Παναγίας τοῦ Τιτοαντοῦ. Τῶν δὲ πλατειῶν τῆς πόλεως καλλίστη εἶνα ἡ τοῦ ἀγίου Μάρκου, ἥς μεγαλοπρεπεστάτη καὶ ἰσως μοναδικὴ εἶνα ἡ ἀποψις. Ἐχει μήκος 175 μ. καὶ πλάτος πρὸς τὴν πρόψιν τοῦ ἀγίου Μάρκου 80 μ. καὶ πρὸς τὰ ἀντικτῶρα 58 μ. Περὶ αὐτὴν δὲ κεῖνται τὰ ὠραιότερα τῶν ἐν Ἑνετίᾳ μνημεῖων. Ὁ Πύργος τοῦ Ὁρολογίου, ἀνεγερθεὶς τῷ 1496 εἶνα κομψωτάτος καὶ πολυτελέστατος. Τὸ δὲ Κωδωνοστάσιον τοῦ ἀγίου Μάρκου, ἔχον ὕψος 98 μ. (περιλαμβανόμενου καὶ τοῦ ἐπ' αὐτοῦ ἀγγέλου) καὶ πλάτος κατὰ τὴν βᾶσιν 12 μ. δεσπόζει τοῦ πλείστου τῆς πόλεως· τὸ θεμέλιον αὐτοῦ ἐτέθησαν τῷ 902 — Ἰδιαιτέρην σημασίαν διὰ τὴν ἱστορίαν τῶν ἐλληνικῶν γραμμάτων ἔχει ἡ Ε. ὡς ἔδρα τῶν περιωνύμων τυπογραφῶν ἐξ ὧν προήλθον κατὰ τὴν ἀναγέννησιν αἱ ἐκδόσεις τῶν Ἑλλήνων συγγραφέων· ἐν αὐτοῖς δὲ τὴν πρώτην θέσιν κατεῖχον τὰ τῶν Μανουτιῶν (κυρίως τοῦ Ἀλδου Μ.) καὶ τοῦ Καλλιέργου. Ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς κατόπιν χρόνους ἡ Ε. ἔμεινε κέντρον τῆς ἐκδοτικῆς ἐργασίας τῶν Ἑλλήνων φιλολόγων, συγκεντρομένων εἰς τὰ καταστήματα τοῦ Γλυκοῦ κτλ. καὶ νῦν ἐτι ἐκ τοῦ τοῦ Φοίνικος προέρχονται τὰ πλείστα τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἑλλην. βιβλίων. Τὰ κυριώτατα εἶδη τῆς ἐν Βενετίᾳ βιομηχανίας εἶναι ἡ ὑδελουργία καὶ κατοπιτροποιία, ἡ ψηροθετικὴ, ἡ μεταξουργία, ἡ κηροποιία, ἡ ἐπιπλοποιία, ἡ χρυσοχοία κτλ. Ὁ ἀριθμὸς τῶν κατ. ἀνέργων εἰς 150 819 (1890). [Π.Π.]

Ένετοί. Βλ. Ἑνετία.

Ένέχυρον. Κατὰ μὲν τὸν νεώτ. Νόμον τῆς 1 Δεκεμβρίου 1836 ἀντικαταστήσαντα τὸς σχετικὰς διατάξεις τοῦ βῶμ. δικαίου, Ἡ. εἶνα «τὸ δικαίωμα, τὸ ὅποιον ὁ πιστωτὴς ἀποκτᾷ ἐπὶ ξένου ἐπιδεκτικοῦ ἐκποιήσεως κινήτου πράγματος, διδομένου πρὸς αὐτὸν παρὰ τοῦ δ-

φειλέτου ἢ παρὰ τρίτου τινὸς καὶ τὸ ὅποιον δίδει εἰς τὸν πιστωτὴν τὴν δύναμιν νὰ πληρωθῇ ἐν τοῦ πράγματος τούτου προνομικῶς πρῶτον ὡς τῶν ἄλλων πιστωτῶν». Κατὰ δὲ τὸ βῶμ. δικ. γενικῶς μὲν Ἡ. καλεῖται πάσα ἐμπράγματος ἀράλεια, εἰδικιώτερον δὲ (pignus) ἡ καθ' ἣν ἡ κατοχὴ τοῦ πράγματος μεταδίδεται εἰς τὸν πιστωτὴν. Δι' κυριώταται περὶ Ἡ. διατάξεις τοῦ νεώτ. Ν. εἰσὶν αἱ ἐξῆς: τὸ Ἡ. παράγει δικαίωμα ἀδιαίρετον (ἄρθ. 11), συνιστάται δὲ, ἐὰν ἡ δι' αὐτοῦ ἀπαλλοτριωμένη ἀπαιτήσις ὑπερβαίνει τὰς 50 δρ., διὰ δημοσίου ἢ ἰδιωτικοῦ μὲν, ἀλλὰ γέροντος βεβαίαν χρονολογίαν, ἐγγράφου, περιεχόντος τὴν ἀρκετένῃν ποσότητα καὶ περιγραφὴν τῶν ἀνεχυρισθέντων πραγμάτων (ἄρθ. 2), καὶ δια παραδόσεως τοῦ πράγματος εἰς τὸν πιστωτὴν ἢ τρίτον τινὰ ἐριζόμενον ἀπὸ κοινοῦ ὑπὸ τοῦ πιστωτοῦ καὶ φειλέτου (ἄρθ. 4)· ἀντικειμένον αὐτοῦ δύναται νὰ ᾖ καὶ μετὰ τὰς 50 δρ. ἡ ἐπιδεκτικὴ ἐκχωρήσεως) ἀπαιτήσεως, δὲ τὸ πάντως ἀπαιτούμενον ἐγγράφον πρὸς καταρτισμένον τοῦ Ἡ. δέον νὰ κοινοποιηθῇ καὶ εἰς τὸν φειλέτην αὐτῆς (ἄρθ. 3) ἀπαγορεύεται ὁῶς καὶ παρὰ Ῥωμαίους ἡ καλουμένη lex commissoria, ἥτοι ἡ συμφωνία τοῦ νὰ κρατήσῃ ὁ πιστωτὴς τὸ ἐνεχ. πρᾶγμα ἀντὶ τῆς ἀπαιτήσεώς του (ἄρθ. 5), καὶ ἐπιτρέπεται, ὡς καὶ ἐν τῷ β. δ., ἀλλὰ μᾶλλον περιστολημένως, καὶ ἡ παρακράτησις τοῦ πράγματος ὑπὸ τοῦ πιστωτοῦ καὶ δι' ἄλλην ἀπαιτήσιν αὐτοῦ κατὰ τοῦ φειλέτου (ἄρθ. 10). Τέλος δὲ τὸ Ἡ. ἀποσβέννεται τὸ μὲν ὡς καὶ πᾶν ἄλλο ἐμπράγματον δικαίωμα τὸ δὲ εἰδικῶς διὰ τῆς ἀπωλείας τῆς κατοχῆς καὶ τῆς παρελεύσεως ἐξ ἐξουμάζων (ἄρθ. 1031 Πολ. Δικον.), διὰ τῆς ἐξουμάσεως τοῦ χρέους καὶ διὰ τῆς κατὰ τὰς νομίμους διατυπώσεις ἐκποιήσεως. Πολλοὶ δὲ Τράπεζαι δύναται εἰδικῶν νόμων ἀπολαύουσιν ἰδίων προνομίων ἐν τῇ ἐνστάμῃ οὐχέσει τοῦ Ἡ. [Δ.]

Ένζυμα (Enzyme) ἡ ἐνζύματα καλεῶνται οἱ μὴ ὀργανωμένοι (μορφομένοι) ζυμειγέρται, κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τοὺς λοιποὺς ζυμειγέρτας, οἵτινες ἔνε ὀργανωμένοι, ἀποτελοῦνται: δῆλα δὲ ἐκ κυττάρων ἢ ἐνε ὅπως δῆποτε ἐκ τῶν κατωτέρων ὀργανισμῶν. Οὕτως Ἡ. ἔνε ἡ ἐμυλίνη τῶν ἀμυγδαλίων, ἡ διαστάζη τῆς βύνης, ἡ πεψίνη τοῦ στομάχου. Οἱ ζυμειγέρται οὗτοι αἱ χημορροί, δὲν ἐπηρεάζονται τόσοις ἐκλύσιν ὑπὸ τῶν μεταβολῶν τῆς θερμοκρασίας ὅσον οἱ ὀργανωμένοι. Οὕτως ἐνῶ π.χ. ἡ ζυθοζύμη (ὀργανωμένος ζυμειγέρτης) χάσκει τὰς ζυμειγερτικὰς ἐξουσίας αὐτῆς εἰς 80 βαθμοὺς, ἡ ἐμυλίνη καὶ ἡ πεψίνη (ἐνζύματα) δὲν ἐπηρεάζονται ἐν 50 ἢ 60 κατὰστάσει τῆς θερμοκρασίας ταύτης. Ἐν τῇ περιστασει ταύτῃ σημειούμεν δι' καλούμεν ζυμειγέρτας (Fermente) δι' ἄλλοι ὀνομαζομεν

ἀστόχως φ ο ρ ά μ α τ α, ἐνῷ φύραμα ἵνε, ὡς γνωστὸν, ἔξ ἀλευροῦ καὶ ὕδατος ἀπλῆ μ ά ζ α. κινῶνς ζ ύ μ η ῖ ζ ύ μ α ρ ι, τὰ δὲ ζυμεγερτικῶς δρῶντα ἵνε ἡ μ α γ ι α καὶ τὸ δι' αὐτῆς ἐτοιμαζόμενον π ρ ο ζ ύ μ ι. Ἡ ἐνέργεια τῶν Ἑ. φαίνεται δι' ἵνε κατὰ λ υ τ ι κ ῆ διότι μικρὰ ποσὰ αὐτῶν ἀρκοῦσιν ὅπως μεταβάλλωσι μεγάλας ποσότητας τῆς ἐφ' ἧς δρῶσιν οὐσίας. Οὕτω μικρὰ ποσὰ διασταζῆς (διαστασεως) ἀρκοῦσιν ὅπως μεταβάλλωσι μεγάλας ποσότητας ἡμέλου εἰς σάνχαρον [Ο Δ.Ρ.]

Ἑνζωοτία καλεῖται πάσα νόσος τῶν κτηνῶν τόπου τινὸς προκαλουμένη ἐξ αἰτιῶν τοπικῶν τοιαῦτα εἶνε π. χ. τὸ ἐλαττωματικὸν ἕδαφος, παρέχον ἀσθενῆ καὶ ἀχρηστον πρὸς κτηνοτροφίαν βλάστησιν, ἢ κακὴ ποιότης τοῦ ὕδατος πτωχὸς εἰς χρησίμους οὐσίας ἢ περιέχοντος βλαβερὰς, ἢ ἀσθενία μiasμάτων καὶ προσοίων, ἢ μεταβολογικὴ κατὰστασις κτλ.

Ἑνγλικότης. Ὁ νόμος προκείμενου νά ἐρίσῃ τὸν χρόνον ἀφ' οὗ τὸ πρόσωπον ἀποκτῇ τὴν πρὸς ἐνάσκησιν τῶν δικαιωμάτων αὐτοῦ ἱκανότητα διὲν ἡδύνατο ν' ἀποβλέψῃ εἰς τὴν διανοητικὴν ἀνάπτυξιν καὶ κατάρτισιν ἐνὸς ἑκάστου αἵματος, ἀλλὰ παρεβέβη μετὸν θρόνον σταθερὸν καὶ ἀμεταβλητόν, ἐν ᾧ πείρα ἀπέδειξεν ὡς ἐπαρκῆ. Ἡ ἡλικία ἀφ' ἧς ἀρχεται ἡ ἐνγλικότης ποικίλλει κατὰ τὰς διαφόρους νομοθεσίας, συμμορφουμένης πρὸς τὰς διαφόρους αἰτίας (τὸ κλίμα κ. ἄλ.) αἰτίνας ἐν ἑκάστη χώρᾳ συντελοῦσιν εἰς πρωιμώτερον ἢ βραδυτέραν ἀνάπτυξιν τοῦ σώματος καὶ τῆς διανοίας. Παρὰ Ῥωμοίους ἡ ἐνγλικότης ἤρχετο ἀπὸ τοῦ 25 ἐτους, παρ' ἡμῖν δὲ ἦτο ἀστικὴ καὶ ἡ πολιτικὴ ἐνγλικότης ἄρχεται ἀπὸ τῆς συμπληρώσεως τοῦ εἰκοστοῦ πρώτου, ὅταν δὲν ἀπαιτεῖ εἰδικὴς ὁ νόμος δι' ὠρισμένους λειτουργίας ἄλλην ἡλικίαν (π. χ. ἐκκλησιῶν εἶνε ὁ συμπληρώσας τὸ 30 ἐτος, πρωτοδίκης διορίζεται ὁ συμπληρώσας τὸ 25 κτλ.). Ἐξαιρετικῶς δὲ ὁ βασιλεὺς καθίσταται ἐνγλικὸς κατὰ τὸ 18 ἐτος τῆς ἡλικίας του συμπληρωμένον, κατὰ τὸ ἄρθρον 49 τοῦ Συντάγματος, ἀκολουθήσαντος ἐν τούτῳ τὰ πλεῖστα τῶν Συνταγμάτων. Οὐχ ἦττον ἐμὲν βασιλεὺς Ὁθων ἐγένετο ἐνγλικὸς τῇ 20 Μαΐου 1885 συμπληρώσας τὸ εἰκοστὸν αὐτοῦ ἔτος, ὃ δὲ Γεώργιος ἀνεκρύβη ἐνγλικὸς διὰ ψήφισματος τῆς συνελεύσεως τῆς 25 Ἰουνίου 1868 κατεῖο μὴ ἔχων συμπληρώσῃ τὸ 18 ἐτος. [Πφ.]

Ἑνιπεύς. Ποραπέτομος τοῦ Ἀλφειοῦ ποταμοῦ ἐν Ἠλείᾳ, ἐν τῷ νῦν δήμῳ Ὠλένης, τὸν ὡν καλούμενος Λεστένιτος. Πηγάζων ἀπὸ τῶν ὑπορείδων τῆς Φολῆς διὰ δύο βραχύνων, τοῦ ἀνατολικοῦ Λατασκίου καὶ τοῦ Βλ Κορατουλίου, ἐνσωμένων ἐν τῇ θέσει Κοροῦτα, χωρεῖ εἰτα πρὸς Ν μεθ' ὕδατος πολλοῦ μὲν ἐν γειμῶνι, ἀλλ' ὀλίγου ἐν θέρει, καὶ γύνεται τέλος εἰς τὸν Ἀλφειὸν παρὰ τὸ χωρίον Κούκουρα

χωρίζων κατὰ τὴν κάτω βουν τοὺς δήμους Λετρινῶν καὶ Ὀλυμπίων. Ὁ Ἑ ἐν τῇ μυθολογίᾳ ὡς ὁ ὠραιότατος τῶν ποταμῶν ἔδωκε τὴν ἐνδοσίμην εἰς τοὺς ποικίλους μύθους περὶ τοῦ ἔρωτος αὐτοῦ μετὰ τῆς κόρης τοῦ Σαλμωνέως Τυροῦς, ἣν λαβὼν τὴν μορφήν τοῦ Ἰδ. ἡπάτησεν ὁ Πόσειδων γεννήσας ἐξ αὐτῆς τὸν Πελοῖον καὶ τὸν Νηλέα, οἵτινες ἀνθρωθέντες ἤλθον θέρωσαν ἀπὸ τῆς καθειρσεως τὴν μητέρα, τιμωρθεῖσαν διὰ τὴν σύλληψιν ὑπὸ τοῦ πατρὸς.

Ἑνκε (Ἰω. Φραγκ. Encke). Γερμανὸς ἀστρονόμος, γεν. τῷ 1791 ἐν Ἀμβούργῳ. Τῷ 1855 διορίσθη διευθυντὴς τοῦ Ἀστεροσκοπεῖου τοῦ Βερολίνου καὶ διετέλεσε 1844-63 καθηγητὴς τοῦ ἐκεῖ πανεπιστημίου Γνωστὸς ἐγένετο πρὸ πάντων διὰ τοῦ ὑπολογισμοῦ τῆς τροχῆς τοῦ φερωνόμου κομήτου, οὗ ὁ χρόνος τῆς περὶ τὸν ἥλιον περιφορᾶς εἶνε 3 1/2 ἔτη, ἐπλούτησε δὲ τὴν ἐπιστήμην καὶ δι' ἄλλων πολλῶν παρατηρήσεων καὶ μελετῶν Ἀπέθανε τῷ 1865 ἐν Spandau. [Εγ.]

Ἑνκόουντερ ὄρμος (Ὁ τῆς Συγκρούσεως). Ὁρμος τοῦ Ἰνδικοῦ ὠκεανοῦ, ἐν τῇ ἀγγλικῇ ἀποικίᾳ τῆς Ν Αυστραλίας, μετὰ τοῦ τῆς χερσονήσου Χίνδμαρκ πρὸς Β καὶ τοῦ ἀκρ. Βερνούλλι πρὸς Ν. Εἰς αὐτὸν ἐκβάλλει ὁ ποτ. Μόρραυ.

Ἑννα. Ἀρχαία πόλις ἐν τῷ κέντρῳ τῆς Σικελίας, ἧς ἐκαλεῖτο ὁ ὀφθαλμὸς Ἑκείτο ἐπὶ ἀποκρήμνου ὑψώματος περιβαλλομένη ὑπὸ λιμνῶν, ἁλῶν καὶ εὐφρόων ἀγρῶν, διὸ καὶ ἐλατρεῦτο ἐν Ἑ. πρὸ πάντων ἡ Δημήτηρ, ἧς ἡ θυγάτηρ Περσεφόνη κατὰ τὸν μύθον ἐνταύθα ἤρπαξεν ὑπὸ τοῦ Πλούτωνος. Τὰ νῦν ἡ πόλις καλεῖται Castrolanni, ὄνομα οὗ τοῦ δευτέρου μέρους ἴσως προήλθεν ἐκ τοῦ ἀρχαίου Ἑννα.

Ἑνναετηρίς. Βλ. Ὀκταετηρίς.

Ἑννέα ὁδοί. Βλ. Ἀμφίπολις.

Ἑννεάκρουνος. Βλ. Καλλιπρην.

Ἑννεάπυλον. Βλ. Ἀκρόπολις Ἀθηνῶν.

Ἑννεος (Κείντος), εἰς τῶν ἀρχαιοτάτων Ῥωμαίων ποιητῶν, γεν. ἐν Ῥουδίαις τῆς ἀρχαίας Καλοβρίας, τῷ 239 π. Χ. Ἐλθὼν εἰς Ῥώμην ἐσχετίσθη μετὰ τῶν ἐπισημοτάτων ἀνδρῶν καὶ ἰδίως μετὰ Σικηπίωνος Ἀφρικανοῦ τοῦ πρεσβυτέρου. Ἀπέθ. δὲ τῷ 169. Ὁ Ἑ. ἦτο κάτεχος τῆς ἑλλην. γλώσσης καὶ φιλολογίας, ἣν μιμούμενος ἐν πολλαῖς ἡσχολήθη εἰς πάντα τῆς τε ποιήσεως καὶ τοῦ πεζοῦ λόγου τὰ εἶδη, ἔγραψε τραγωδίας καὶ κωμωδίας, εἰσήγαγε δὲ καὶ τὸν θρόνον Σάτυρα ὑπὸ τὴν ἑννοσιαν σύλληψιν ποικίλων ποιημάτων, ἧς μέρος ἴσως ἀπετέλουν τὰ ποιήματα Heduphagetica (ποίημα γαστρονομικόν). Ἐπιγάρμος, φυσικοῦ φιλοσοφικὸν διδασκτικὸν ποίημα, Εὐδήμερος, ἐπεξεργασία τοῦ περὶ τῶν θεῶν ἔργου τοῦ Κυρηναίου Εὐήμερου, ὡν διετηρήθησαν ἡμῖν οἱ τίτλοι καὶ ἀποσπάσματα. Ἐν τῇ κωμῳδίᾳ ὑπῆρξεν ἀτυχῆς ἁ-

ριστα τῶν ἔργων του εἶναι αἱ τραγωδίαι, κατὰ μέγα μέρος μιμήσεις τῶν τοῦ Εὐριπίδου. Ἀλλὰ τὸ κυρίως σφαιζόμενον ἔργον του ὑπερῶν τὰ Χρονικά, ἔπος εἰς 18 βιβλία, ἐξυμνοῦν τὴν ἱστορίαν τῆς Ῥώμης ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως αὐτῆς μέχρι τῶν χρόνων τοῦ ποιητοῦ. Διὰ τοῦ Ἔ. ἐτελειοποιήθη μὲν ἡ γλῶσσα, ἡνοίχθησαν δὲ νέαι ὁδοὶ εἰς τὴν λατινικὴν φιλολογίαν. Πρῶτος δὲ μενεχειρίσθη ἐν τῇ Ῥώμῃ. ποιῶσι τὴν δακτυλικὴν ἐξάμετρον. Ἡ ποιήσις του διακρίνεται κυρίως διὰ τὴν δύναμιν τῆς ἐκφράσεως καὶ τὴν ζωηρότητα τῆς γλώσσης. Σῶζονται πολλὰ ἀποσπάσματα τῶν ἔργων του, πλείστακις ἐκδοθέντα. [B.E.]

Ἔννεος. Πόλις τῆς Ἰρλανδικῆς ἐπαρχίας Μονστερ, πρωτ. τῆς κομητείας Κλαίρ, 32 χμ. ΒΔ τοῦ Λίμερικ πρὸς τὰς ὄχθας τοῦ Φέργους. Ἔχει σταθμ. σιδηρ., ἐμπορίον σιτηρῶν καὶ 6307 κατ. [Π.Π.]

Ἔννεοκίλλεν. Πόλις τῆς Ἰρλανδικῆς ἐπαρχίας Οὐλστερ καὶ πρωτ. τῆς κομητείας τοῦ Φερμανάχ, 144 χμ. ΒΔ τοῦ Δουβλίνου. Κεῖται ἐπὶ νήσου τοῦ ποταμοῦ *E r n e* καὶ ἔχει 5712 κατοικοῦς. [Π.Π.]

Ἔννοδιος. (Magnus Felix Ennodius). Ἐπίσκοπος Παυίας, ζήσας 473-521 καὶ γράψας λατινιστὶ διάφορα ποιήματα, ἐπιστολάς κτλ., ἐκδοθέντα ἐν τῇ λατιν. Πατρολογίᾳ τοῦ Migne (τ. 63) καὶ ὑπὸ Hartel (Βιέννη 1882). Ὑπὸ τῶν συγχρόνων του ἐτιμῶτο λίαν ἕνεκα τῆς κλασικῆς μόρφωσώς του.

Ἔννοτα. Ἐν λογικῇ σημασίᾳ καλεῖται πᾶσα παράστασις, ἔάν τὸ περιεχόμενον αὐτῆς καταστή ὡς οἷον τὴν ἀκριβῶς συνειδητὸν καὶ διατηρητὴν καθαρὸν, ἀποχωριζομένου παντός, ὅτι συνεδέθη πρὸς αὐτὸ μόνον ἕνεκα οἰωνοῦντος ψυχικῶν ἀφορμῶν. Ἡ λογικὴ Ἔ. εἶνε ἰδανικὴν κατὰ προσέγγισιν μόνον ἐφικτὴν εἰς τὴν νόησιν. Διὰ τοῦτο πρέπει νὰ διακριθῇ τὸ πρᾶγματι νοούμενον ἐκείνου, ὅπερ *d e i l o g o e n* νὰ νοούμεν. δηλ. νὰ διακριθῇ ἡ Ἔ. ἐν ψυχολογικῇ σημασίᾳ τῆς Ἔ. ἐν λογικῇ σημ. (ἡ ψυχικὴ Ἔ. τῆς λογικῆς). Ἡ ψυχικὴ Ἔ. εἶνε ἡ πραγμασις, δι' ἧς ἡ νόησις προσπαθεῖ νὰ ἐξυψωθῇ εἰς τὴν λογικὴν Ἔ. δι' ἧς αὕτη πρᾶγματι παριστάνεται. Ἡ δὲ λογικὴ Ἔ. εἶνε μᾶλλον ἰδανικὴ ἀπικτήσις ἀπευθυνομένη πρὸς τὴν περιστατικὴν ἐνέργειαν ἡμῶν, εἰς ἣν ὁμοῦ δὲν δύναται αὕτη ν' ἀνταποκριθῇ ἐντελῶς. Αἱ Ἔ. δὲν ὑπάρχουσιν ἀρχικῶς ἐν τῷ πνεύματι, δὲν ὑπάρχουσιν ἐκτὸς τῶν ἀντιλήψεων καὶ παραστάσεων ἐν στενωπῇ, σημ. καὶ παρ' αὐταῖς, ἀλλ' ἀναπτύσσονται ἐπὶ τισιν ὁδοῖς ἐξ αὐτῶν. Οἱ φυσικοὶ πρόδρομοι αὐτῶν σχηματίζονται αὐτομάτως διὰ τοῦ ψυχικοῦ μηχανισμοῦ. Ἐάν δηλ. ἐπαναληφθῇ πολλάκις ἡ ἀντιλήψις τοῦ αὐτοῦ ἀντικειμένου ὑπὸ διαφόρους συνδυευστάς περιστάσεις (π. χ. ἡ ἀντιλήψις τοῦ αὐτοῦ ἀνθρώπου ἐν διαφόροις τόποις, ἐνδυμασίαις,

στάσεσι κτλ.), συνδέεται μετὰ τούτων εἰς συνθετοὺς παραστάσεις. Ἐάν κατόπιν ἐπανεῖθῃ εἰς τὴν συνειδησιν μιὰ τούτων τῶν συνθετῶν παραστάσεων, ἀναπλάττει καὶ πάσας τὰς λοιπὰς. Ἀλλὰ μόνον τὸ κοινὸν ἐν αὐταῖς δύναται νὰ διατηρηθῇ ἐν τῇ συνειδήσει συγχωνευόμενον εἰς μιαν ἰσχυροτέραν παράστασιν. Αὕτη προσπαθεῖ μὲν νὰ ἐξέλκῃ εἰς τὴν συνειδησιν καὶ τὰς παραστάσεις τῶν συνδυευστῶν αὐτῇ περιστάσεων, ἀλλ' αὐτὰ ὡς ἀντιθετοὶ πρὸς ἀλλήλας κωλύονται καὶ ἐπομένως σκοτιζονται. Οὕτω προκύπτει ἡ παράστασις τοῦ ἀπομονωθέντος ἀντικειμένου. Τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ ἐν ταῖς παραστάσεσιν ὁμοίων ἀντικειμένων π. χ. φιλύρας, πεύκης, θρούς, κυπαρίσσου, κηλέας κτλ. Καὶ ἐν τῇ ἀναπλάσει τούτων τὰ ὁμοία στοιχεῖα ἐνισχύονται, τ' ἀντιθετὰ κωλύονται, οὕτω δὲ γεννᾶται ἐκ τῶν ὁμοίων στοιχείων ἡ γενικὴ ἡ σχηματικὴ παράστασις (ἡ κοινὴ εἰκὼν) τοῦ δένδρου. Οὗτος ὁ ἀποχωρισμὸς τῶν δευτερευόντων περιστατικῶν ἐν τῇ παραστάσει τοῦ αὐτοῦ ἀντικειμένου ἡ τῶν ἀντιθετῶν στοιχείων ἐν ταῖς παραστάσεσιν ὁμοίων ἀντικειμένων καλεῖται *ἀ φ α ῖ ρ ε σ ι ς*. Τὸ πρεῖν τῆς ἀραιώσεως διατηρεῖ ἐν ἀμφοτέραις ταῖς περιπτώσεσι τὴν μορφήν τῆς συνδέσεως τῶν στοιχείων τῶν ἀρχικῶν παραστάσεων, ὡς καὶ τὴν τοπικὴν μορφήν αὐτῶν. Καὶ αὕτη ἡ σχηματικὴ παράστασις ἡ κοινὴ εἰκὼν εἶνε ἀκόμῃ ἐποπτεία. Μόνον τὸ ἀντιθετὸν ἐν ταῖς ἐπὶ μέρους ἐποπτείας ἀπεκλείσθη τῆς συνειδήσεως καὶ δεικνύει ἐν τῇ παρουσίᾳ ἐποπτῇ εἰκὼνι σκοτεινὰς τὰς θέσεις, τὰς ὁποίας ἐπλήρου ἐν ταῖς ἀρχικαῖς ἐποπτείας. Ἡ σχηματικὴ παράστασις συνεχεται ἀκόμῃ πρὸς τὰς ἐποπτείας, ὥς περιλαμβάνει καὶ ἐκπροσωπεῖ πρᾶγματι πᾶσαν ἀρχικὴν ἐπὶ μέρους ἐποπτείαν. Δὲν εἶνε τέλει καὶ ἀρριωμένη παράστασις, ἀλλὰ συμπληγμα παραστάσεων, ἐν τῷ ὅποιο ἀντιδρῶσι πρὸς ἀλλήλας κώλυσις καὶ συγχωνεσις. Ἐπειδὴ δὲ πολλάκις κατορθοῦ δευτερεῶν στοιχείων ν' ἀναδῇ εἰς τὴν συνειδησιν καὶ προσκολληθῇ εἰς τὸ περιεχόμενον αὐτῆς, ταλαντεύεται μεταξὺ ἀντιθέτων προσδιορισμῶν. Εἰς τὴν ἀστάσιαν ταυτὴν θέτει πέρας ἡ Ἔ. ἥτις γεννᾶται δι' ἐπεξεργασίαν τῆς σχηματικῆς παραστάσεως. Ἡ ἐπεξεργασία γίνεται διὰ κρίσεων. Ἀφοῦ δηλ. ἀναπτυχθῶσιν ὅπωςδὴποτε σταθεραὶ τινες Ἔ., ἐνεργοῦσιν αἱ γενικώτεραι ἀρριωοῦσαι τὴν ἐν ταῖς μερικώτεραις περιλαμβανομένην ποικιλίαν καὶ ἀναλύουσιν αὐτὴν εἰς τὰ στοιχεῖα αὐτῆς. Διὰ ταύτης τῆς ἀναλύσεως ἐξαίρεται τὸ ἀνήκον εἰς αὐτάς, ἀποκόπτεται τὸ μὴ ἀνήκον καὶ θραύεται καὶ ἡ τοπικὴ μορφή, ἥτις διατηρεῖται ἀκόμῃ ἐν τῇ σχηματικῇ παραστάσει μεταβαίνουσα εἰς τὸ ψιλὸν γνῶρισμα τῆς τοπικότητος. Οὕτω μεταβάλλεται ἡ σχηματικὴ παράστασις εἰς Ἔ., ἔχουσα πρὸς ταύτην ὡς ἡ καμπύλη πρὸς τὸν ἀλγεβρικὸν αὐτῆς τύπον.

Ἡ Ἐ. ὁμοίως, ὅποιαν ἀπαιτεῖ ἡ Λογικὴ, ἔχει τὴν ψυχικὴν αὐτῆς ὑπαρξιν μόνον ἐν τοῖς συμπλέγμασι τῶν παραστάσεων, ἐξ ὧν ἐσχηματίσθη δι' ἀφαιρέσεως. Ἐὰν ἐνομάσωμεν τὴν πληθύν τῶν αὐτῶν ἢ ἐμοίων παραστάσεων, ἐξ ὧν προκύπτει ἡ Ἐ., π λ ἄ τ ο ς, τὸ κοινὸν δὲ εἰς αὐτὰς β ἁ θ ο ς αὐτῆς, ἡ Λογικὴ ἀπαιτεῖ νὰ παριστάνωμεν τὴν ἔννοιαν διὰ τοῦ βᾶθους, πράγματι ὁμοίως παριστάνομεν αὐτὴν διὰ τοῦ πλατους αὐτῆς (διὰ τῆς ψυχικῆς ἐννοίας), δηλ. ἡ παριστάνομεν τὰς ἐπὶ μέρους παραστάσεις οὕτως, ὥστε μηδεμίαν νὰ ἐξέχη τῶν λοιπῶν καὶ μηδεμίαν τῶν ἀντιθέτων ἰδιότητων αὐτῶν νὰ περιλαμβάνηται ἐν τῇ ψυχικῇ Ἐ., ἡ προσέχουσα μόνον εἰς ἓν μέλος ὡς εἰς παράδειγμα ἀφ' ἧν ὁνομαζομένης νὰ συμπίσωσι τὰ λοιπὰ εἰς μίαν σκοτεινὴν ἐλικὴν ἐντύπωσιν. [X.Πδ.]

Ἔνως ἢ Ἐνς (Anisus). Περὶ τῆς Αὐστρίας πηγάζων ἐν τῇ χώρᾳ τοῦ Σάλτσ-βούργου ἀπὸ τῶν Β ὑπορείων τῶν Ραδοστατίων Τάουερν, διαρρέων τὴν Στεριαν καὶ ἐκβάλλων εἰς τὸν Δούναβιν παρὰ τὴν ἀρχαίαν πόλιν Ἔνως (4674 κ.) μετὰ ῥοὴν 203 χμ Ἀποτελεῖ κάτωθεν τῆς Στεριαν τὰ μετοξὺ Ἀνω καὶ Κάτω Αὐστρίας σύνορα. Εἰς αὐτὸν δὲ ἐκβάλλουσιν ὁ Σάλτσας καὶ ὁ Στέυερ [Π.Π.]

Ἐνοξύγονα ἄλατα καλοῦνται τὰ ἄλατα τὰ θεωρούμενα ὡς παραχθέντα δι' ἀντικαταστάσεως τοῦ ὕδρου γένου ἐνοξυγόνου βέβας ὑπὸ μετάλλου. Οὕτω τὸ θεικὸν κάλιον K^2SO^4 ἔνι ἐνοξυγόγονον ἄλας ἀναγόμενον εἰς τὸ θεικὸν δέξυ H^2SO^4 . [O.A.P.]

Ἐνορία. Χωρ. τοῦ δήμου Κυμαίων τῆς Εὐβοίας. 15' πρὸς Ν τῆς Κύμης. ἔχει 639 κατ.

Ἐνορία ποταμοῦ. Βλ. Ὑδατοπέδιον.

Ἐνορκος. Βλ. Ὀρκωτὰ δικαστήρια.

Ἐνότης καλαισθητικὴ καλεῖται ἡ ἰδέα, ἥτις προκύπτει ἐκ τῆς ἐφαρμογῆς τῆς ἰδέας τῆς συμφωνίας ἐν τινὶ καλλιτεχνήματι. Ἡ Ἐ. ἀπαιτεῖ τὴν μερικὴν, ἀλλ' ὑπερέχουσαν ταυτότητα τοῦ περιεχομένου τῶν παραστάσεων συνεπαγμένην τὴν συγγένειαν τοῦ ποιοῦ αὐτῶν, δι' ἧς παριστάνται ὡς ἐν ἑνὶ τὸ ἀντιθετὸν τὸ προσιδιάζον ἐκάστη δεικνύει αὐτὰς ὡς π ο λ λ ἄ (ποικιλία ἐν Ἐ.). Διὰ τοῦ κοινοῦ συγκρατοῦνται αἱ παραστάσεις, διὰ τοῦ ἀντιθέτου χωρίζονται· ἐὰν δὲν ἐχωρίζοντο διὰ τοῦ ἀντιθέτου, θὰ ἐγεννᾶτο μονοτονία. Ἡ Ἐ. ἀπαιτεῖ ν' ἀνήκωσιν εἰς τὸ αὐτὸ γένος αἱ παραστάσεις, οἱ φθόγγοι, τὰ χρώματα καὶ αἱ παραστάσεις κενῶν τοπικῶν καὶ χρονικῶν μορφῶν (π. χ. τὰ χρώματα νὰ εἶναι τῆς αὐτῆς πηγῆς φωτὸς κτλ.). Κατὰ τὴν εἰδικὴν δὲ φύσιν τοῦ καλλιτεχνήματος φανερῶνται ἡ Ἐ. ὅτι μὲν ὡς μουσικὴ Ἐ., ὅτε δὲ ὡς ζωγραφικὴ, ὅτε δὲ ὡς Ἐ. τῶν τοῦ κόσμου μορφῶν (κίον, ἐπιστύλιον, καὶ ἀέτωμα ἐν τῇ ἑλλην. ἀρχιτεκτονικῇ, τετραγώνον, ἡμικύκλιον καὶ πεπλατυσμένος

θόλος ἐν τῇ Ῥωμαικῇ, τέξον κρυφόμενον ἢ μᾶλλον τρίγωνον ἰσοσκελὲς ἐν τῇ Γοθικῇ). ὅτε δὲ ὡς λυρικὴ Ἐ. (Ἐ. τῆς ἀτμικῆς διαθέσεως), ὅτε δὲ ὡς ἐπικὴ (Ἐ. τῆς γραμμικῆς τοῦ χρόνου), ὅτε δὲ ὡς δραματικὴ (Ἐ. τῆς πράξεως). [X.Πδ.]

Ἐνότης τῆς συνειδήσεως. Καλεῖται τὸ φαινόμενον, καθ' ὃ ἅπασαι αἱ ψυχικαὶ καταστάσεις, αἰτιναι παρουσιάζονται ἐν ἡμῖν συγχρόνως ἢ γεννῶνται διαδοχικῶς, συγκεντροῦνται ἐν μιᾷ συνειδήσει, συνάπτονται εἰς ἀδιάσπαστον ἐν ο τ η τ α. Ἐὰν π. χ. πρᾶγμα τι (μῆλον) ἐπιδράσῃ ἐπὶ τῶν αἰσθητηρίων ἡμῶν, γεννῶνται ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ ὥρισμένοι ἐσωτερικαὶ καταστάσεις· ταύτας ἡ μᾶλλον τὰ εἰς αὐτὰς ἀντιστοιχοῦντα αἰσθήματα δεικνύει ἡ ἐμπειρία συμπεπλεγμένα ἐναιῶς εἰς μίαν ἐποπτεῖαν οὕτως, ὥστε πάντα τὰ αἰσθητὰ γνωρίσματα, τὰ ὅποια χαρακτηρίζουσι τὸ πρᾶγμα (χρῶμα, γεῦσις, ὄσμη, βάρος, λεῖότης κτλ.), συγκεντροῦνται ἐν μιᾷ συνειδήσει. Ἐντεῦθεν συμπεραίνομεν ὅτι πάντα τὰ αἰσθήματα, τὰ ὅποια ἀντιστοιχοῦσιν εἰς ταῦτα τὰ γνωρίσματα, συνενδύονται ἐν μιᾷ ο ὕ σ ι ᾱ. Διότι τὰ διάφορα αἰσθήματα δύναται νὰ συνενωθῶσιν ἐν τῇ ἐποπτεῖᾳ ἐνὲς ἀντικειμένου μόνον ἐὰν πάντα εἶναι ἐνέργειαι μ ι ᾱ ς καὶ τῆς αὐτῆς ἀεικίρετου (ἀ π λ ῆ ς) οὐσίας. Ἐὰν διενέμεντο εἰς διαφόρους οὐσίας (τὰ ἄτομα τοῦ ἐγκεφάλου κατὰ τὴν ὕλην), οὐδεμία τούτων θὰ ἠδύνατο ν' ἀποδώσῃ αὐτὰ ὡς γνωρίσματα εἰς ἓν καὶ τὸ αὐτὸ πρᾶγμα. Ἐκάστη τῶν πολλῶν οὐσιῶν θὰ ἐγίνωσκε μόνον τὰ αἰσθήματα τὰ ἰδιαιτὰ αὐτῇ, οὐχὶ δὲ καὶ τὰ τῶν ἄλλων οὐσιῶν. Ἐπίσης ἡ ἐμπειρία διδάσκει ὅτι ὑπάρχει ἀλληλεπίδρασις τῶν παραστάσεων. Αἱ παραστάσεις κωλύονται, συνείρονται, συγχωνεύονται κτλ. Ἀλληλεπίδρασις ὁμοίως δύναται νὰ ἐπέλθῃ μόνον ἐὰν εἶναι καταστάσεις τῆς αὐτῆς ἀπλῆς οὐσίας. Ἐπίσης εἴνε γινώσκον ἐκ τῆς ἐμπειρίας ὅτι παραστάσεις, συναισθήματα καὶ ὀρεξεις συνέχονται πρὸς ἀλλήλας. Ἡ ὀρεξις πάντοτε προϋποθέτει τὴν παράστασιν τοῦ ὁρεκτοῦ, πρὸς αὐτὴν δὲ συνδέεται συναίσθημα λύπης ἐὰν δὲν αἰρῶνται τὰ κωλύματα, ἠδυνῶν δὲ, ἐὰν ἐπέλθῃ ἡ πλήρωσις τῆς ὀρεξεως. Πρὸς τὴν παράστασιν τοῦ ἐγὼ τέλος τίθενται εἰς σχέσιν αἱ ποικίλαι καταστάσεις ἡμῶν. Αὕτη ἡ σύνθεσις τῶν ψυχικῶν καταστάσεων ἐν τῇ μορφῇ τῆς ἐνότητος δύναται νὰ ἐξηγηθῇ μόνον ἐὰν παραδεχθῶμεν ὅτι περιλαμβάνονται ἅπασαι ἐν μιᾷ οὐσίᾳ. Ἡ ἐνότης αὕτη δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς συνισταμένη τῶν διαφορωτάτων δυνάμεων τῶν μορίων τοῦ ἐγκεφάλου, ὅπως φρονοῦσιν οἱ ὕλιται, διότι 1) ἐν τῇ συνισταμένῃ συγχωνεύονται αἱ ἐπὶ μέρους δυνάμεις εἰς ἀ δ ἰ ᾱ κ ρ ι τ ο ν ὀλικὴν κατάστασιν. Λοιπὸν ἐκ δύο φθόγγων ἔπρεπε τότε νὰ προκύπτῃ μέσος τις

εὐθὺς, τοῦτο ὅμως ἀντιδίνει εἰς τὴν ἐμ-
πειρίαν· 2) ἐάν λεγώσιν οἱ ὕλισται ὅτι, ὅπως
ἐκ δύο διαφόρων κινῶν γίνονται ἀ-
πλῆ συνισταμένη, ἐν ᾗ δὲν διακρίνονται πλέον
αἱ δύο αἰτίαι αἰ προκαλέσασθαι αὐτὴν, οὕτω δι-
ναιτο νὰ προσέλθῃ ἐκ τῆς συνθεδεμένης πλη-
θους ψυχῶν κινῶν κινήσεων τελευτᾷ. Ἡ, τῆς Σ.,
αὕτη ἡ ἐκ τῆς μηχανικῆς ληφθεῖσα ἀναλο-
γία δὲν ἐξεφράσθη ἀκριβῶς διότι ἡ μηχανικὴ
λέγει, ὅτι, ἐκ δύο κινήσεων ἐπιδρῶσιν ἐπὶ ἐνὸς
καὶ τοῦ αὐτοῦ ἀδιαιρέτου σημείου ἡ πραγμα-
τικοῦ στοιχείου, παραγούσιν ἀπλὴν συνιστα-
μένην, ἥτις τότε δὲν εἶνε μετέωρος, ἀλλ'
ὑπάρχει μόνον ὡς κατάστασις αὐτοῦ ὅθι τοῦ-
του τοῦ ἀπλοῦ στοιχείου, ἐφ' οὗ ἐπιδρῶσιν αἱ
συνιστώσαι. Ἐνταῦθα ὅμως λείπει τὸ κοινόν
σημεῖον τῆς προσέλιξης τῶν συνιστωσῶν. Ἡ
ἀναλογία αὕτη ὁρθῶς συμπληρουμένη ἄρει εἰς
τὴν ἀντίθετον δόξαν. [X.113.]

Ἑνοῦρησις νυκτερινή. Νευρικὸν
πάθος τῆς οὐροδόχου κύστεως ὡς ἐπὶ πλει-
στον μὲν παρατηρούμενον ἐπὶ παιδιῶν ἀμυ-
τέρων τῶν φυλῶν, ἐστὶν ὅτε δὲ παρατείνον κα-
τέρχεται τῆς ἡθνητικῆς ἡλικίας. Τὰ αἰτία μένου-
σιν ἄγνωστα κατὰ τὰς πλείους τῶν περιπτώ-
σεων πολλὰκις ὅμως προέρχεται ἐξ ἀλλοιώ-
σεως τῶν ὀργάνων, δι' ὃ ἐξέτασται ἡ μήπις
ὑπάρχουσι λιθοὶ ἐν τῇ κύστει, εἰρηστικῆς ἢ συμ-
φυσικῆς βλάπτου καὶ πόσθης ἡ νευρικὸν τι πα-
θος κτλ., ὅτε καταπολεμούμεν τὰ αἰτία ταῦτα.
Κατὰ τὴν νευρικὴν δὲ Ἑ συνιστάται ἡ ἀποχὴ
πρὸς πολλοῦ ὕδατος πρὸς ἐσπέραν, κυρταίς
πρὸ τοῦ ὕπνου, ἀποφυγὴ θερμῶν σπυρμάτων
καὶ καλυμμάτων καὶ κατακλίσις ἐπὶ τὸ πλε-
ρὸν (οὐχὶ τῆς ῥάχως)· τὰ φάρμακα φαίνονται
ἀνυπαίθη. Τοῦναντίον ὠρελεῖ ὁ ἡλεκτρισμὸς
καὶ ψυχραὶ πλύσεις τοῦ σώματος πρὸ τοῦ ὕπνου.
Τὸ πάθος, καὶ δυσήνιον ὄν, παρέχεται συνήθως
προϊούσης τῆς ἡλικίας. [II.1.]

Ἑνοῦρος τρέχιλος (Ναυτ.) Ὁ τρέχιλος
οὗ τὸ ἐνώτιον φέρει οὐρὴν ἐκ σχοινίου. [II.Κ.]

Ἑνοφθαλμισμός. Ἡ ταχυντὴ εἰς τὸ
σῶμα εἰσαγωγή τοῦ ὕλικου στοιχείου νόσου τι-
νός, ἰδίως δὲ ὁ δαυκαλισμός (βλ. λ.).

Ἑνοχὴ (Obligatio) κατὰ τὸ ἁπλ., δι-
καιον καλεῖται κυρίως ἡ νομικὴ σχέσις με-
ταξὺ δύο ἢ πλειόνων προσώπων, ἥς δὲν ἄμει· τὸ
ἐν (ἢ τὰ ἀποτελοῦντα τυχόν τὸ ἐν μέρος πολλῆ
πρόσωπα), ὁ πιστωτής (creditor), δικαιούται
ν' ἀπαιτήσῃ παρὰ τοῦ ἐτέρου (ἢ τῶν ἐτέρων),
τοῦ ἐφειλέτου (debitor), ὥρισμένην παροχὴν.
Ἄλλ' ἡ λέξις obligatio παρὰ Ῥωμαίους
εἶχε καὶ τὰς ἐξῆς σημασίας· α) τὴν τοῦ γενεσι-
ουργοῦ λόγου τῆς ἐνοχίας· β) τὴν τῆς ὑποχρε-
ώσεως τοῦ ἐφειλέτου (ἥς ἐνεκα εὐρῆται καὶ
ὁ ῥισμὸς δὲ συμδός δι' αἰῶνα δι' οὗ τις
ἀναγκάζεται κατὰ δαλεῖν τὸ
ἄφειλόμηνον (Θεοφίλου Εἰσηγ. 3.13
πρ.)· γ) τὴν τοῦ δικαιώματος τοῦ πιστωτοῦ·

δ) τὴν τοῦ χρεωστικοῦ ἐγγράφου· καὶ ἄλλας.
Διαιροῦνται δ' αἱ Ἑ. εἰς πολιτικάς (civiles)
καὶ φυσικάς ἐνοχίας (naturalēs), ὧν αἱ δεύ-
τεραι στεροῦνται ἀγωγῆς· ἄλλαι δὲ τινες διαι-
ρέσεις, π.χ. εἰς πολιτικάς καὶ πραγματικάς,
ἐχούσαι σημεῖον μόνον ἱστορικὴν σημασίαν. [Δ.]

Ἑνοχικὸν δίκαιον καλεῖται τὸ μέ-
ρος ἐκείνου τοῦ ἀστικοῦ δικαίου, ὅπερ περι-
λαμβάνει τοὺς περὶ τῶν ἐνοχῶν καὶ ἐνοχικῶν
σχέσεων κανόνας. [Δ.]

Ἑνσίνας (Encina ἢ Enzina). Ἰσπα-
νὸς ποιητής, γενν. περὶ τῇ 1460 ἐν Enzinas
πλησίον τῆς Σαλαμάνκας. Σπουδάζας ἐν Σα-
λαμάνκᾳ μετέβη εἰς τὴν Ῥώμην, ὅπου ἐγέν-
ετο ἀρχιμουνικός τοῦ Πάπα. Ἀποδημήσας
δὲ καὶ εἰς Ἱερουσαλὴμ ἐπέστρεψεν ἐκεῖθεν τῇ
1520 καὶ περιέγραψε τὸ ταξιδεῖον τοῦτο εἰς
ἰδιαιτερον ἔργον. Τὸ ὑπόλοιπον τοῦ βίου ἐξη-
σεν ἐν Σαλαμάνκᾳ, ὅπου ἀπέθανε τῇ 1534.
Τὰ ποιητικὰ του ἔργα ἐδημοσίευσεν ὑπὸ τὴν
τίτλον Cancionero (1490). Μεγιστὴς ἀξίας
μεταξὺ αὐτῶν εἶναι 12 δραματικά ποιήματα
(representaciones), δι' ὧν ἐγένετο ὁ Ἑ.
ὁ ἐκρυπτός τοῦ Ἰσπανικοῦ δράματος, ἀπολύτως
τὰς δραματικὰς παραστάσεις ἀπὸ τῶν θρη-
σκευτικῶν τελετῶν καὶ καταστάσεως αὐτὰς
αὐτοτέλεις. [M.C.]

Ἑνστάσις, παρὰ γράφη κατὰ τοὺς
Βυζαντινοὺς εἶνε τὸ ὑπὸ τοῦ ἐναγόμενου προ-
έκκλησμένου γεγονὸς ὅπερ εἴτε καταργεῖ καὶ
ἐξαρκυρίζει τὸ διὰ τῆς ἀγωγῆς ἐπιδικώμενον
δικαίον, εἴτε Ἑ. ἐξοφλήσεως, συμβιβασμοῦ
κλπ., ἥτις καὶ Ἑ. κατὰ γράφησι καὶ κα-
λεῖται, εἴτε καθιστᾷ αὐτὸ ἀδρανές Ἑ. γνη-
σια, εἴτε Ἑ. βίας, ἀπάτης, δεδικασμένου
κλπ. Διὰ τῆς πρώτης ὁ ἐναγόμενος δέχεται
τὴν γένεσιν τοῦ δικαίου, ἀλλ' ἀρνέεται τὴν
νῦν ὑπαρξίν αὐτοῦ διὰ δὲ τῆς δευτέρας δέ-
χεται τὴν τε γένεσιν καὶ ὑπαρξίν, ἀλλ' ἀντι-
τάσσει ἄλλο δικαίωμα αὐτοῦ πολέμιον τῷ ἐκ
τῆς ἀγωγῆς καὶ ἰσχυρότερον μὲταξὺν αὐτό.
Διαιροῦνται δὲ αἱ Ἑ. εἰς ἀναβλητικάς,
ὅσας προσωρινῶς παρακωλύουσι τὸ διὰ τῆς
ἀγωγῆς ἐπιδικώμενον δικαίον, καὶ εἰς ἀνα-
τρεπτικάς, ὅσας διαρκῶς ἐπάγουνται τὸ
ἀποτέλεσμα τοῦτο. Πάν δικαίωμα θυνάμενον
δι' ἀγωγῆς νὰ ἐπιδιωχθῇ δύναται νὰ ἐνα-
σκηθῇ καὶ διὰ τοῦ τύπου τῆς Ἑ, οὐχὶ ὅμως
πάντοτε καὶ ἀντιστρόφως. Ὁ προτείνων δὲ
τὴν Ἑ. εἶνε καὶ ὑπόχρεως εἰς τὴν ἀπείθειν
αὐτῆς. [N.M.]

Ἑνστάσις κληρονόμου (insti-
tutio heredis). Ὁ διορισμὸς κληρονόμου εἶνε
τὸ σπουδαιότερον τῶν στοιχείων τῆς διαθήκης
καὶ ἀπαραιτήτον αὐτῆς περιεχόμενον. διὸ καὶ
δικαίως ἐκλήθη «κεφαλὴ καὶ θεμέλιον τῆς
πλῆρης διαθήκης». Ὁ διορισμὸς τίνος ὡς κλη-
ρονόμου ἐθεωρεῖτο παρὰ τῶν Ῥωμαίων ὡς ἡ
ὑπᾶρξίς τιμῆ, ἱερὸς δὲ καὶ στενωτάτος ἀποκα-
50

θίστατο θεσμός μεταξύ τοῦ διαθέτου καὶ τοῦ κληρονόμου. Κατὰ τὸ ἀρχαῖον δίκαιον εἰς αὐστηράς ὑπεβάλλετο ἡ Ἑ. κ. διατυπώσεις, αἵτινες ὁμως ἐξέλιπον ἐν τῷ νεωτέρῳ δίκαιῳ, καθ' ὃ τὸ μόνον ὅπερ ἀπαιτεῖται εἶναι, ἡ βούλησις τοῦ διαθέτου τοῦ καταστήσαι ὠρισμένον πρόσωπον κληρονόμον νὰ ᾖ ῥητῶς ἐκπερασμένη. Ἡ ἑνστασις δύναται νὰ γίνῃ ὑπὸ αἵρεσιν ἢ προθεσμίαν ἀναβλητικὴν (μὴ οὖσαν ὁμως ἀδύνατον ἢ ἀθέμιτον οἷα λογίζεται καὶ ἡ τῆς ἀγαμίας), οὐδέποτε δὲ ὑπὸ αἵρεσιν διαλυτικὴν· αἱ τοιαῦται αἱρέσεις περιλαμβανόμεναι ὑπὸ τοῦ διαθέτου λογίζονται ὡς μὴ γεγραμμέναι. Κληρονόμος δύναται νὰ διοριθῇ εἰς ἡ καὶ πλείονες εἴτε ἀορίστως, ὅτε αἱ μερίδες θεωροῦνται πᾶσαι ἴσαι, εἴτε εἰς ὠρισμένον μέρος, ὅτε παῖκλοι ἐνδέχονται συνδυασμοί, περὶ ὧν βλ. Κρασσὰ Κληρονομικὸν Δίκαιον § 218-230. [Πρ.]

Ἑνστατίτης. Ὁρυκτὸν ἀξυπυριτικὸν τῆς σειρᾶς αὐγίτου, ἔχον οὐσιαστικὰ σύστασιν καὶ ἰδιότητας οἷας καὶ ὁ βρονζίτης (βλ. λ.).

Ἑνστικτὸν καλεῖται ἐν τῷ βασιλείῳ τῶν ζώων ἡ αἰτία ἢ ὠθοῦσα αὐτὰ αὐτομάτως καὶ ἀσυνειδήτως εἰς ἐκτέλεσιν πράξεων ἀγούσων μὲν εἰς ἀγαθὴν ἀποτέλεσμα, αἵτινες ὁμως δὲν εἶναι συνέπειαι προηγηθείσης διασκέψεως, ἀλλὰ τελοῦνται ὑπὸ τοῦ ζώου ἀνεξαρτήτως τῆς θελήσεως αὐτοῦ, μὴ γνωρίζοντος πολλάκις (πλὴν τοῦ ἀνθρώπου) τὸν σκοπὸν αὐτῶν. Ἑνστικτὰ τινὰ εἰσι κοινὰ εἰς πάντα τὰ ζῶα, οἷον τὸ πρὸς διατήρησιν ἑαυτῶν καὶ τὸ πρὸς διαίτησιν τοῦ εἶδους ταῖνον· ἄλλα δὲ ἰδιάζουσιν εἰς τινὰς μόνον τάξεις ζώων, οἷον τὸ πρὸς ἀποδημίαν εἰς τὰ ἀποδημητικὰ πτηνά. Ἰδίως ἐκπληκτικὰ εἶναι τὰ Ἑ. ζώων τινῶν, δι' ὧν τελοῦσιν ἔργα μετὰ θαυμαστῆς περινοίας, οἷα τὰ Ἑ. τῶν μελισσῶν, τῶν μυρμηκῶν κλ. Ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου ἡ δύναμις τῶν Ἑ. ἐξασθενεῖ ἀδύνατος τῆς πνευματικῆς ἀναπτύξεως καὶ τῆς ἰσχύος τῆς βουλήσεως, δι' ὃ πλείονα καὶ συγχρότερον ἀπαντῶνται ἐπὶ τῶν ἀπολιτίστων ἢ ἀγρίων φυλῶν ὡς καὶ ἐν καιρῷ ἀσθενειῶν. Ἐξ Ἑ. λ.χ. πηγαζόντος ἐξ αὐτῶν τῶν συνηκῶν τοῦ φυσιολογικοῦ βίου των αἱ Ἑσκιμῶι ἀγονταὶ εἰς κατανάλωσιν μεγάλων ποσῶν λίπους ὡς τροφῆς, τῆς καταλληλοτάτης ὄντως πρὸς διατήρησιν τῆς σωματικῆς εὐεξίας ἐν τοῖς ψυχροῖς αὐτῶν τόποις, οἱ πάσχοντες δὲ ἀνωμαλίαν τινὰ τῆς θρέψεως ἄγονται πολλάκις ἀσυνειδήτως εἰς ἐκείνας ἀκριβὺς τὰς τροφὰς αἵτινες εἶναι δι' αὐτοὺς αἱ καταλληλοτάται. Τὸ Ἑ. ἡ νεωτέρα φυσιολογία (ἀπὸ τοῦ Δαρβίνου) ἐρμηνεύει γενικῶς διὰ τοῦ νόμου τῆς κληρονομικότητος, ὑποθέτουσα ὅτι ἡ κατάστασις πρὸς ἣν ἄγει προσκαίρως τὰς τινὰς ζώων τὸ Ἑ. ἦτο ἡ φυσικὴ καὶ διαρκὴς κατάστασις τῆς ἀρχαιότερας ἐκείνης τάξεως ἐξ ἧς ἡ παρούσα κατάγεται.

Ἑνώματα πράγματα. Βλ. Διάκρισις κτημάτων καὶ Ἀσώματων.

Ἑντερικὸς κατάρρους. Νόσος τῶν ἐντέρων δέξια ἢ χρονία. Καὶ κατὰ μὲν τὸν δ. ξ. ὁ Ἑ. Κ. παρατηρεῖται ἐρεθισμός καὶ διόγκωσις τοῦ βλεννογόνου ὁρέως, ἀφθονωτέρα ἐκκρίσις βλέννης καὶ κατὰ βαρείας μορφὰς γένεσις πυύου· ἐνίοτε δὲ ἀποπίπτοντος τοῦ ἐπιθηλίου ἀπομένουσιν ἐλκυστρία. Τὰ αἴτια αὐτοῦ εἶναι μηχανικοὶ καὶ χημικοὶ ἐρεθισμοὶ ἐκ τῶν τροφῶν, πολλῶν οὐστῶν ἢ δυσπέπτων ἢ διεσπασμένων· οἱ δὲ ἐν ἑστέρι ἐπιδημικῶς ἀναφαινόμενοι Ἑ. Κ. ἀποτελοῦνται κατὰ τὸ πλεῖστον ἀπὸ λοιμωδῶν ἐπηρεϊᾶς· ἐπιφαίνονται δὲ καὶ μετὰ τυφον. δυσεντερίαν, σηπτικὰς νόσους καὶ ἐκταῖς ἐλείους πυρετοῦς, τέλος μετὰ διαταραχὰς τῆς κυκλοφορίας τοῦ αἵματος, ἰδίως κατὰ νόσους τοῦ ἥπατος, τῆς καρδίας, τῶν πνευμόνων. Σύμπτωμα μόνον ἀγγέλλον τὸν Ἑ. Κ. εἶναι ἡ διάρροια, τῶν κενώσεων οὐστῶν πρασινοχρῶν ἐνίοτε (ἐκ χολῆς) καὶ ἀναμικτῶν μετὰ βλέννης, λειψάνων τροφῶν καὶ ἀπειρῶν φακτηριδίων. Ἐνίοτε δὲ συνοδεύει πυρετός, ἔμετος καὶ ἀνορεξία. Ὁ δὲ χρόνιος Ἑ. Κ. εἴτε ἀρχῇ ἀναπτύσσεται ὡς τοιοῦτος, εἴτε συνεχόντος τοῦ ὀξέος, προέρχεται δὲ ἐκ τῶν αὐτῶν καὶ ὁ δέξιος αἰτίων· παρ' ἐνηλίκους ἀπομένει ἐνίοτε κατάρρους τῶν ἐντέρων χρόνιος μετὰ δέξιαν δυσεντερίαν, τυφὸν καὶ βαρεῖς ἐλείους πυρετοῦς. Κατὰ τοῦτον ἐπιγίνεται διάρροια καὶ δυσκοιλιότης κατ' ἐναλλαγὴν, ἐνεκα τῆς καθολικῆς διαταραχῆς τῆς θρέψεως, τὰ δὲ ἀποχωρήματα ἔχουσι μείζον ποσὸν βλέννης. Ἐνίοτε δὲ, κυρίως ἐπὶ γυναικῶν, ἐπικρατεῖ ἐπιμονὸς δυσκοιλιότης, ἐξάγονται κάτωθεν μεμβράναι καὶ ἀκέραια ἐκμαγεῖα τοῦ ἐντερικοῦ αὐτοῦ (βλέννα μετὰ κυλινδρικοῦ ἐπιθηλίου)· τοῦ εἶδους τούτου τοῦ κατάρρου δὲν ἐξηκριβώθησαν ἐπαρκῶς τὰ αἴτια. Πρὸς θεραπείαν τοῦ Ἑ. Κ. σπουδαιότατον εἶναι ἡ τῆς τροφῆς ῥυθμισίς· κατὰ τὸν δέξιν συνιστᾶται ζυμὸς καὶ ὀλίγος ἄρτος λευκός, ὠρελοῦσι δὲ καὶ διάφορα φάρμακα κατὰ τὰς περιστάσεις. Κατὰ δὲ τὸν χρόνιον ὡς τροφαὶ παρέχονται αἱ κρεοπεπταί, ὡμὸν ἢ ἡμιόπτον κρέας, λευκὸς ἄρτος καὶ ὀλίγος οἶνος μέλας, δίδονται δὲ στυπτικά· πρὸς δὲ τὴν δυσκοιλιότητα ὠρελοῦσι μεταλλικὰ ὕδατα.

Κατ' ἐξοχὴν κοινὸς εἶναι ὁ Ἑ. Κ. εἰς τὰ παῖδια διὰ τὴν εὐπείθειαν τοῦ στομάχου καὶ τῶν ἐντέρων καὶ διὰ τὴν πληγμὴν τῆς τροφῆς, τῶν πλείστων παιδίων τρεφόμενων τεχνητῶς συνιστᾶται λοιπὸν ἢ διὰ γυναικείου γάλακτος φυσικῆς θρέψεως, ταύτης δὲ ἀδυνάτου οὕτως συνιστᾶται ἀποκλειστικῶς τὸ γάλα καὶ ἰδίως βρέξιον, διδόμενον μεθ' ὕδατος ἐν ποσότητι ἴσῃ μὲν διὰ ἐξάμηναι παιδία, διπλασίαν δὲ δι' ἀρτίτοκα, διὰ δὲ μονοετῆ ἀμύγες· καλὴ εἶναι ἡ προσθήκη ζυμοῦ μο-

σχείου, ὃν εὐκόλως πέπτουσιν οἱ παῖδες. Τῶν δὲ φαρμάκων φημίζονται τὸ καλομέλανον, τὸ ἐπίου βράμμα, διδόνται προσέτι καὶ τὰ στυπτικά καὶ ἄλλα φάρμακα παρακωλύοντα τὴν ἐν τοῖς ἐντέροις ζύμωσιν. [Π.Ι.]

Ἑντεροκήλη. Πλ. Κήλη.

Ἑντερον (Ἀνατομ.). Τὸ τμήμα τοῦ πεπτικοῦ σωλήνος, ὅπερ ἐκτείνεται ἀπὸ τοῦ πυλωροῦ μέχρι τοῦ θακτύλιου. Μῆκος ἔχον περί τὰ 9 μέτρα διήρηται εἰς δύο μοίρας, τὸ λεπτόν καὶ τὸ παχύ ἕντερον. Καὶ τὸ μὲν ἡ εἰς τὸ ν, ἐκτείνόμενον μέχρι τῆς εἰλεοσφυλικῆς ἢ Βωχινεῖου βαλβίδος καὶ μῆκος ἔχον περί τὰ 7-8 μ., διήρηται εἰς τρία μέρη, τὸ δ' ω δ ε κα δ α κ τ υ λ ο ν (30 ἐμ.), τὴν ν ῆ σ τ ι ν (8 μέτρ.) καὶ τὸν εἰ λ ε ὄ ν ἢ ἰ δ ι ω ε λ ε π τ ὄ ν ἑ ν τ ε ρ ο ν (4 μέτρα), τῶν δύο τελευταίων μερῶν συναπτομένων τῇ σπονδυλικῇ στήλῃ διὰ τοῦ μεσεντερίου. Ἀποτελεῖται δ' ἐκ 4 χιτῶνων, τοῦ ὀρογόνου, τοῦ μυϊκοῦ, τοῦ ὑποβλεννογόνου καὶ τοῦ βλεννογόνου. Ἡ ἐσωθεν ἐπιφάνεια τοῦ βλεννογόνου ἔχει τὰς ἐ γ κ α ρ σ ῖ α ς ἢ Κ ε ρ κ ρ ι γ γ ι α ν ἄ ς β α λ β ῖ δ α ς καὶ τὰς ἐ ν τ ε ρ ι κ ἄ ς λ ἄ χ ν α ς, κατασκηνοῦσι δ' ἐν αὐτῇ οἱ δωδεκακτυλικοὶ ἢ Βρυνηριανοὶ καὶ οἱ διηνηκεῖς ἢ Διδερκυνιανοὶ ἀδένες, ἐκκρίνοντες τὸ ἑντερικὸν ὑγρὸν, ἐπὶ δὲ τὰ μοναδικὰ λεμφώδη θυλάκια καὶ τὰ ἀγγεῖα, ἀποτελοῦντα ταῦτα τὰς λεμφώδεις ἢ Πλεῦρειους πλάκας. Τὸ δὲ π α χ ῦ ἕντερον ἄρχεται ἀπὸ τοῦ δεξιῦ λαγονίου βιβίου καὶ τελευτᾷ εἰς τὸν θακτύλιον, μῆκος ἔχον περί τὰ 130—105 ἐμ., διαίρουμένον δὲ εἰς τὸ τ υ φ λ ὄ ν, ἐξ οὗ ἐξορμᾶται ἡ σκοληγκειδὴς ἀπόφυσις, τὸ κ ὀ λ ο ν, ὅπερ διακρίνεται εἰς ἀνιόν, ἐγκάρσιον καὶ κατιόν, καὶ εἰς τὸ ἀ π ε υ θ υ σ μ ῆ ν ο ν. Ἀπαρτίζεται δὲ καὶ τοῦτο ἐκ 4 χιτῶνων, ὧν ὁ μὲν μυϊκὸς ἀποτελεῖται ἐκ 3 ταινιωδῶν δεσμῶν, φερομένων κατὰ μῆκος, τῶν συνδέσμων τοῦ κόλου, ὧν μεταξὺ προέχουσι τὰ κοιλώματα τοῦ παχέος ἑντέρου, ὁ δὲ βλεννογόνος ἐνέχει διηνηκεῖς ἀδένας καὶ μοναδικὰ λεμφώδη κύτταρα. [I.ΠΘ]

Ἑντερὸνεύα (κοιν. τὸ φέδρο). Τὸ ἐσωτερικὸν εἰς ἐπηγκεινίδιον ἢ ἐκ σανίδων ἐνδυμα τοῦ πλοίου, ὅπερ προσταρμύζεται ἐσωθεν ἐπὶ τοῦ σκελετοῦ τοῦ πλοίου. [H.Κ.]

Ἑντερονίς (κοιν. τὸ μαδέρι τοῦ φέδρου). Ἐκαστὴ ἐπηγκεινὴς ἢ σανὶς τοῦ ἐσωτερικοῦ ἐνδυματος τοῦ σκάφους τοῦ πλοίου. [H.Κ.]

Ἑντερορραγία καλεῖται πάσα αἱμορραγία τῆς ἐπιφανείας τῶν ἐντέρων, σύμπτωμα κοινὸν διαφόρων παθολογικῶν καταστάσεων, ὧν τὰ εἰδικὰ συμπτώματα προηγούνται τῆς ἑντερικῆς αἱμορραγίας. Ὁ πάσχων αἰσθάνεται ἀδιάκοπον ῥέειν πρὸς ἀποπάτησιν μετὰ καύσωνος καὶ σφίξεως πρὸς τὸ τέλος τοῦ ἀπευθυσμένου. Ἄλλοτε δὲ ἡ αἱμορραγία εἶνε λανθάνουσα, τὸ αἷμα συλλέγεται

εἰς τὸ ἕντερον καὶ ἐπὶ τέλους ἐπέρχεται συγκοπή. Γενικῶς τὸ αἷμα ἐξέρχεται μετὰ τῶν ἀποχωρηματικῶν ὑπὸ διαφόρους μορφάς, ἀναλόγως τοῦ μέρους τοῦ ἑντερικοῦ σωλήνος ἐξ οὗ προέρχεται καὶ τοῦ χρόνου καθ' ὃν διέμεινεν ἐν αὐτῷ. Κατὰ τὰς διαφόρους παθολογικὰς καταστάσεις αἷς παρακολουθεῖ διακρίνομεν Ἑ. ἐκ τραυματικῆς ἢ ὀργανικῆς τοῦ ἑντέρου ἀλλοιώσεως, Ἑ. ἐκ συμφορήσεως ἢ στάσεως τῶν ἀγγείων τῶν ἐντέρων καὶ Ἑ. ἀνυπαικτικῇ ἐξ ἀλλοιώσεως τοῦ αἵματος. Τὰς πλείους τῶν Ἑ. πολέμουσιν διὰ τῆς ἡσυχίας, τῶν ὀπιούχων, τοῦ πόνου καὶ τῶν συνήθων αἰμοστατικῶν μέσων. [Π.Ι.]

Ἑντεροτομία. Πλ. Ἑντέρων ἔμφραξις

Ἑντέρων ἔμφραξις καλεῖται ἡ κατὰ τινα θέσιν ἐπὶ τοσοῦτον ἀποστένωσις τοῦ ἑντερικοῦ σωλήνος ὥστε νὰ εἶνε ἀδύνατος πᾶσα δι' αὐτοῦ διόδος τῶν τροφῶν. Τὰ αἷτια τοῦ παθήματος τούτου εἶναι τριπλᾶ, ἥτοι ἐδρεύουσι α') ἐντὸς τοῦ ἑντέρου· ὑπάρχοντα δὲ εἰς τὴν κατηγορίαν τούτων ἐξορκώσεις παρακείμενων ὀργάνων πιέζουσαι τὸ ἕντερον καὶ αἱ ἐσωτερικαὶ κήλαι, καθ' ἃς τὸ ἕντερον ἐμπίπτει εἰς διάφορα ἐν τῇ κοιλίᾳ στόμια καὶ σωλήνας φυσικὰ ἢ παθολογικά, καὶ περισφίγγεται β') ἐν τοῖς τοιχώμασι τῶν ἐντέρων· τοιαῦτα εἶναι ἡ περιστροφή τοῦ ἑντέρου περὶ ἑαυτὸ ἢ ἄλλο ἕντερον, ἡ ἐλιθογενὴς τμήματος ἑντέρου ἐντὸς ἄλλου ἑντέρου (ἐ γ κ ο λ ε α σ μ ῖ ς), ὁ καρκίνος καὶ οἱ ὄγκοι τῶν τοιχωμάτων ἑντέρου, ἑλκή ἢ οὐλαὶ τοῦ ἐντ., τέλος ὁ σπασμὸς τῶν ἐντ. (εἰ λ ε ὄ ς). ὁστις ὡς ἐπιπλοκὴ προστιθέμενος ἐπιταχύνει τὴν ἀπώφραξιν γ') ἐντὸς τῆς κοιλότητος τῶν ἐντέρων, ἐποῖα εἶναι ἡ συσφύρευσις ἀπεσκληρημένων κοπράνων ἢ ἀπέπτων οὐσιῶν (πορῆνες ὀπωρῶν κτλ.), ἑντερόλιθοι, ἑλμινθες καὶ ἰδια ἀσκαρίδες κτλ.—Ἡ νόσος ἐκδηλοῦται διὰ πόνου, μετεωρισμοῦ, δυσκοιλιοῦτος, ἐμέτου (ἐν τέλει ἐκβαλλομένων ἄνωθεν καὶ κοπράνων) καὶ γενικῆς καταπτώσεως τοῦ ὀργανισμοῦ. Τῆς τελείας ἔμφραξεως τὰ συμπτώματά εἰσιν ἐκ τῶν φοβερωτάτων, ἡπιώτερα δὲ τὰ τῆς ἀτελοῦς, καθ' ἣν μέρος κοπράνων διέρχεται· ὀλίγον κατ' ὀλίγον τὸν φραγμὸν. Κατὰ τελευταίαν ἔμφραξιν ὁ θάνατος ἐπέρχεται ἐντὸς ἐβδομάδος· καὶ ἡ στένωσις δὲ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ εἰς τελείαν ἔμφραξιν καταντᾷ. Ἡ δὲ θεραπεία ἀποβλέπει τὴν ἐνίσχυσιν τῶν ἑντερικῶν συστολῶν πρὸς διανοξίν τῆς φρακτικῆς ὁδοῦ (καθάρσια, ὧν προτιμότερα τὸ καλομέλανον, τὸ κίκινον ἐλαϊον, κλύσματα, πάχος διδόμενος ἀπὸ τοῦ στόματος ἢ ἐπὶ τῆς κοιλίας ἐπιτιθέμενος, ἡλεκτρισμὸς ἐφαρμοζόμενος τοῦ μὲν τῶν πόλων εἰς τὸ ὑπογάστριον, τοῦ δὲ εἰς τὸ ἀπευθυσμένον), εἰς τὴν καταπύκνυσιν τοῦ πόνου (εὐθάλεια, ὑποδίορις ἐνέσεις μορφίνης), εἰς τὴν ἐλάττωσιν τοῦ μετεωρισμοῦ (πάχος καὶ τριχοειδεῖς παρακεντή-

σεις) τέλος ἐν ἐσχάτῃ ἀνάγκῃ ἐπιχειροῦμεν ἐν τ ο ρ ο μί α ν ἦτο: διασχίζοντες χειρουργικῶς τὸ ἐντέρον ἄνωθεν τοῦ κωλύματος ἐπιτυγχάνομεν τὴν κένωσιν αὐτοῦ καὶ στερεοῦντες τὸ ἀνσιγθὲν μέρος ἐπὶ τῶν κοιλιακῶν τοιχωμάτων δημιουργοῦμεν παρὰ φύσιν ἔδραν· ἡ δὲ γ α σ τ ρ ο τ σ μί α, ἦτο: εὐρεία διανοίξις τῆς κοιλίας πρὸς ἀνεύρεσιν τοῦ κωλύματος καὶ ἀφαίρεσιν αὐτοῦ, εἶνε ἐπικινδυνότης.

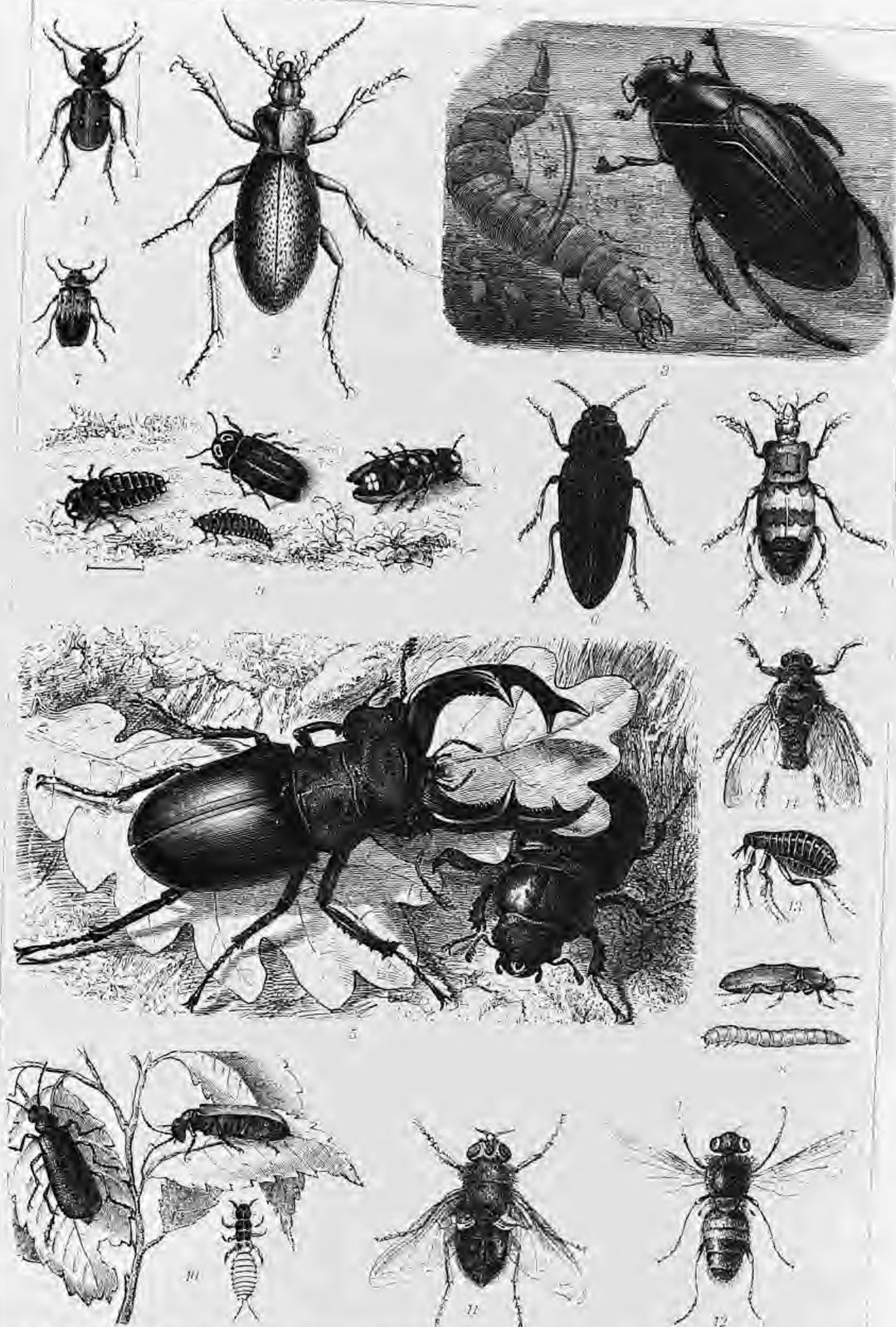
Ἑντολεδουχ. Χώρα τοῦ Ἑλβετικοῦ καντονίου Λουκέρνης κατὰ τὸ νοτιώτατον αὐτοῦ μέρος, περιλαμβάνουσα τὰς ἄνω κοιλάδας τοῦ μικροῦ Ἑμμε καὶ τοῦ Ἰλρις καὶ ἀποτελοῦσα αὐτοτελὴ ἐπαρχίαν, ἔχουσα ἐμβ. 401 τχμ. καὶ 16 858 κατ. (1880)· ὑπὸ στενωτέραν ἔννοιαν σημαίνει: τὴν κυρίαν κοιλάδα τοῦ μικροῦ Ἑμμε. Ἀκμάζει ἐν Ἑ. ἡ κτηνοτροφία.

Ἑντολή (Mandatum) καλεῖται νομ. ἡ ἐτεροεαρκὴς σύμβασις, δι' ἧς ἀποδέχεται τις (ἐ ν τ ο λ ο δ ὶ χ ο ς) τὴν παραγγελίαν περὶ παροχής θεμιτῶν ὑπηρεσιῶν πρὸς τὸ συμφέρον τοῦ παραγγέλλοντος (ἐ ν τ ο λ ῶ ς). Κατὰ τίζεται δ' ἄνευ τύπου καὶ κατ' αὐτὸ τὸ καθαρὸν ῥωμ. δίκαιον πλὴν τῆς χάριν παραστάσεως ἐπὶ δικαστηρίου, δι' ἣν σημερον ἀπαιτεῖ συμβολαίωγρον ἐγγράφον (π λ η ρ ῆ σ ῖ ς ι ο ν) ἢ δὴλωσις τοῦ ἐντολεῖως καταχωριζομένη εἰς τὰ πρακτικὰ τοῦ δικαστηρίου. Ἐάν ἡ Ἑ. ἀφορᾷ τὸ συμφέρον τοῦ ἐντολοδόχου μόνον εἶνε ἄκυρος ὡς τοιαύτη, θεωρουμένη ὡς ἀπλὴ συμβουλή, πλὴν ἐάν περιέχῃ ἐγγύησιν. Τὸ ἔμμεθον εἶνε μὲν σπουδαῖον στοιχεῖον αὐτῆς, οὐχ ἥττον οἱ Ῥωμαῖοι οὐ μόνον ἐπέτρεψαν τὴν μετὰ τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῆς παροχὴν ἀμοιβῆς, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐκ τῶν προτέρων περὶ τοιαύτης συμφωνίαν ἐθεώρησαν ἰσχυράν, ἀλλ' ὑπὸ τὸν ὅρον ὅτι αἱ ὑπηρεσίαι δὲν εἶναι ἐκ τῶν συνήθως μισθουμένων, ὅτε ὑπάρχει μί σ θ ω σ ι ς· ὑπῆγαγον δὲ τὴν συμφωνίαν ταύτην εἰς τὴν ἐκτακτὴν διαδικασίαν. Ἀναλογως τῆς εὐρύτητος ἡ Ἑ. δικάζεται εἰς ἐ ἰ δ ι κ ῆ ν ἢ ὅταν ἀφορᾷ εἰς μίαν πράξιν (unius rei) ἢ διδόνται εἰδικαὶ ἐξηγίαι (speciale), καὶ γ ε ν ι κ ῆ (generale), ὅταν ἀφορᾷ εἰς πολλὰς πράξεις ἢ ἡ ἐκτέλεσις ἀφίσταται ὅλως τῇ κρίσει τοῦ ἐντολοδόχου. Ἐν ἑλλείψει πάσης εἰδικῆς ἢ ἐναντίας συμφωνίας ὁ μὲν ἐντολοδόχος δεσμεύεται νὰ ἐκτελέσῃ τὴν Ἑ. ἐντός τῶν ὁρῶν αὐτῆς, εὐθυνόμενος ἐξαιρετικῶς καὶ δι' ἑλαφρὰν ἀμέλειαν καίτοι μὴ ὠφελοῦμενος καὶ νὰ ἐπιστρέψῃ τῷ ἐντολῇ πᾶν ὅ, τι πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς Ἑ. ἔλαβε παρ' αὐτοῦ ἢ νὰ δώσῃ πᾶν τὸ παραχθὲν καὶ λογοδοσίαν. Ὁ δὲ ἐντολεὺς δεσμεύεται νὰ ἀποδώσῃ τῷ ἐντολοδόχῳ πᾶσαν δαπάνην ἣν οὗτος ὑπέστη χάριν τῆς Ἑ. καὶ ν' ἀνορθώσῃ πᾶσαν ζημίαν ἣν ὑπέστη ἐξ ὑπατιότητος ἐκείνου εὐθυνομένου διὰ πᾶν πταίσμα. Καὶ αἱ μὲν ἀξιώσεις τοῦ ἐντολέως ἀσκοῦνται διὰ τῆς actio mandati directae (εὐθείας), αἱ δὲ τοῦ ἐντολοδόχου διὰ τῆς

act. mand. contraria (ἀντιστρέφου), ἀμφοτέρων παρὰ Ῥωμαίους ἐπιφερουσὶν ἀτιμίαν, ἐνεκα τῆς ἐμπιστευτικῆς φύσεως τῆς σχέσεως.

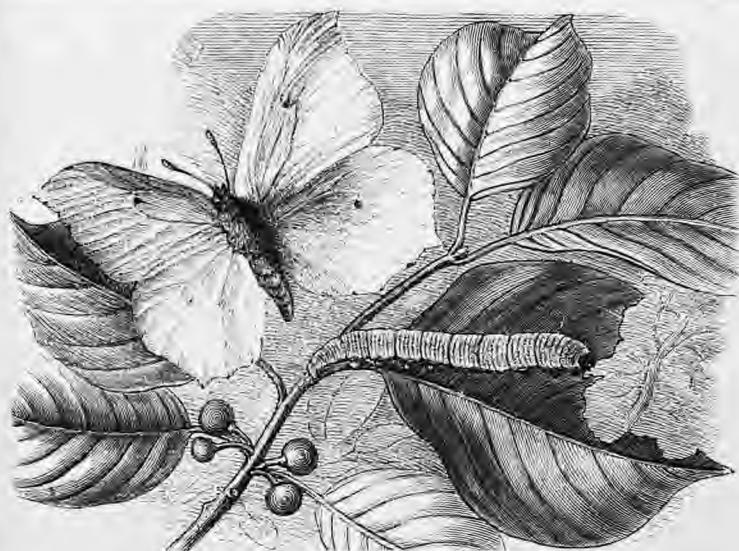
Ἡ Ἑ. λήγει, ἐκτός τῶν γενικῶν λόγων, καὶ εἰδικῶς διὰ τῆς ἐλευθερίας ἀπὸ χωρήσεως ἢ τοῦ θανάτου τοῦ ἐτέρου τῶν συμβαλλομένων. Ἐάν δ' ἡ Ἑ. περιέχῃ καὶ α ν τ ι π ρ ο σ ω π ε ἰ α ν (βλ. λ.), ἐφαρμόζονται οἱ περὶ αὐτῆς κανόνες ὡς πρὸς τὰς μετὰ τρίτων σχέσεις [Δ.]

Ἑντομα. Περικεκτωτάτη κλάσις τῶν ἀρθροπόδων ζῶων περιλαμβάνουσα ζῶα, ὧν τὸ σῶμα ἀποτελεῖται ἐκ τριῶν μᾶλλον ἢ ἥττον διακεκριμένων μερῶν. τῆς κεφαλῆς, τοῦ θώρακος καὶ τῆς κοιλίας. Ἀπὸ τῶν συγγενῶν κλάσεων διακρίνονται διὰ τῶν ποδῶν αὐτῶν, ὧντων ἐξ καὶ διαρθρουμένων ἀπάντων πρὸς τὸν θώρακα καὶ διὰ τῶν πτερυγίων αὐτῶν, τερσάρων ἢ δύο, ποικιλοτρόπως κατεσκευασμένων. Ἰδιαίτερον ἐσωτερικὸν σκελετὸν δὲν ἔχουσι· τοῦναντίον τὸ ἐξωτερικόν αὐτὸν περιβάλλουμα εἶνε κατὰ τὸ πλεῖστον σκληρόν. Ἡ κ ε φ α λ ῆ περιλαμβάνει τὰ ὅργανα τοῦ στόματος, τὰς κεφαλὰς καὶ τοὺς ὀφθαλμούς. Ὁ θ ὠ ρ α ξ ἀποτελεῖται ἐκ τριῶν ζωνῶν (προθώραξ, μεσοθώραξ, μεταθώραξ), ἐξ ἑκάστης τῶν ὁρίων ἐκρύπεται ἓν ζεύγος σκελῶν, ἐκ τῶν δύο δὲ αἱ πτέρυγες, αἵτινες εἰς τινα μὲν ἕντομα εἶναι περγαμνοειδεῖς (ὀρθόπτερα) ἢ κερᾶτιναι, εἰς ἄλλα δὲ κατὰ μὲν τὸ ἄκρον ὁμενωδεῖς, τὸ δὲ λοιπὸν κερᾶτιναι (ἡμιπτερα). Ἡ δὲ κ ο ι λ ῖ α, ἐνέχουσα ἰδίως τὰ σπλάγγνα, συνίσταται ἐκ διαφόρων ἀριθμοῦ ζωνῶν (σπανίως πλείονων τῶν 9), ὧν ἡ ἀκροτάτη φέρει κέντρον δι' οὗ τὰ Ἑ. ἢ νύσσουσιν ἄλλα ζῶα ἢ ὀρύττουσιν ὅπως πρὸς ἐναπόθεσιν τῶν ὠν τῶν. Τὰ Ἑ. στερεοῦνται ἀρτηριῶν καὶ φλεβῶν, τὸ δὲ αἷμα αὐτῶν, ὑδατῶδες καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἄχρυν, ἐφαπλῶται διὰ τοῦ σώματος εἰς τὰ μεταξὺ τῶν ὁργάνων διαστήματα, ἐνεργουμένης κινήσεώς τινος αὐτοῦ, οὐχὶ βίαιως καὶ κυκλοφορίως· κοινωνεῖ δὲ ἅπαν μετὰ τοῦ αἵματος διὰ τῶν ἁπανταχοῦ τοῦ σώματος διακλαδιζομένων τραχειῶν, ὧν ἐκτείνονται νέος ἄῤῥ εἰσρέει, πιεζομένων δὲ ἐξωθεῖται μέρος τοῦ αἵματος (ἀναπνοή τῶν Ἑ.). Ἡ κατάδειξις ἀκουστικῶν ὁργάνων εἰς ὀλίγα μόνον Ἑ. ἐπέτρεχθη εἰς τὰ Ἀκρίδια π. χ' εὐρήθησαν τοιαῦτα ἐπὶ τῶν πλαγίων τῆς κοιλίας, εἰς δὲ τὰς Ἀκρίδας κατὰ τὴν βᾶσιν τῶν προσθίων κνημῶν. Οἱ ὀφθαλμοὶ εἶναι ἢ ἀπλοῖ, ἀποτελουμένοι ἐκ παχύνσεώς τινος τοῦ ἐξωτερικοῦ δέρματος τοῦ σώματος, μεταβαλλομένου εἰς φακκοειδὲς ὄργανον, πρὸς ὃ συνάπτεται ὑαλιώδεις νευρικὸν ἄκρον, ἢ σύνθετοι, ἀποτελούμενιν ἐκ τῆς συνενώσεως πολυπληθεστάτων (ἐπὶ τῶν κοινῶν μυῶν 4000) ἀπλῶν, δύο πάντοτε, λίαν μεγάλοι καὶ συνήθως καταλαμβάνοντες σχεδὸν τὰ δύο πλάγια τῆς κεφαλῆς· τὰ πλεῖστα δ' ἕντομα φέρουσιν ἐπὶ τοῦ ἄνω-

1. Σισινόβιλλα ἡ πεδινή. 2. Καραβός ὁ μέλας. 3. Φιλύδρας ἡ περσέχρους. 4. Νικητοδώρας ὁ χαλκός. 5. Ἐλαφρόκωπος.
6. Βουπρήστις. 7. Δερματοφάγος ὁ φιλόδοπος. 8. Σκιδόβιος ὁ ἀλευροφάγος. 9. Λαμπροβίς. 10. Κανθαρίς ἡ Λύττα ἡ
φλυκταίνουσις. 11. Μυία ἡ ἐμετική. 12. Οἰστρός ὁ βόσιος. 13. Φύλλος ἡ κοινή. 14. Ἰπποδρόσος ἡ Ἰπποβίς.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

3. Αιμονόχρυσος.

6. Γαλάτεια.

1. Μαχάων.

5. Αργάνωσις ή Παφία.

2. Απόλλων.

4. Αταλάντη.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τάτου μέρους τῆς κεφαλῆς τρεῖς εἰς ἀπλοῦς δοθαλμοὺς (ἐπιοφθαλμοί). Αἱ κεφαλαῖ, διαφορωτάτας ἔχουσι μορφάς, εἰσὶν ὄργανα ἀφῆς. Ὀσφρησεῖς δὲ καὶ γεύσεως εἰδικὰ ὄργανα δὲν ἐγνώσθησαν ἀκόμη. Ἰδιαίτουσαν φωνὴν οὐδὲν ἔντομον ἔχει· εἰς πλείστα αὐτῶν τὰ εἰς τὰ ἄκρα τῶν τραχειῶν ὑμενίδια δονοῦμενα διὰ τοῦ εἰσέρχοντος καὶ ἐξέρχοντος ἀέρος παράγουσιν ἤχους, ὡς ἄλλους παράγουσιν ἡ πρόστριψις διαφόρων τοῦ σώματος ἐξωτερικῶν μερῶν ἢ ἡ τῶν πτερύγων βόνησις (βόμβος). Τὰ δύο γένη εἶναι κατὰ τὸ πλείστον κεχωρισμένα, ἀπαντᾷται ὅμως εἰς εἶδη τινὰ παρθενογένεσις (βλ. λ.) Τὰ ἔωτοκοῦσιν, ὀλίγιστα δὲ ζωτοκοῦσιν. Ἡ γονιμότης αὐτῶν εἶνε καταπληκτικὴ, τάχιστα δὲ εἰς τὰ νέα ἔβέρχεται ἡ παραγωγικὴ ἱκανότης· οὕτω ζεύγος μυῖων τῶν φιλοκρεῶν δύναται νὰ ἔχη μετὰ ἐξάμηνον θέρους 500 ἑκατομύρια ἀπογόνων. Κατὰ τὴν προῆν αὐτῶν τὰ ἔω. διαίρουσιν εἰς σαρκοφάγα καὶ φυτοφάγα· ἴδιος ὅμως τὰ πλείστα φυτοφάγα· καὶ ἄλλων μὲν τὰ ὄργανα τοῦ στόματος εἶναι προωρισμένα εἰς ἀνάληψιν στερεᾶς τροφῆς, ἄλλων δὲ εἰς ἀπομύζησιν ρευστῶν. Πλείστα φυτὰ τρέφουσιν ἐφ' ἐαυτῶν πλῆθος ἔντομων, ἐνίοτε πλείονα τῶν 100 εἰδῶν ἑκάστον· ἄλλα δ' ἔω. παρασιτοῦσιν ἐπὶ ἄλλων ζώων. Ἑπειδὴ δὲ καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν εἰδῶν τῶν ἔω. εἶνε μέγιστος (εἰς τετραπλάσιος περίπου τοῦ τῶν φανερογάρμων φυτῶν) θὰ ἦσαν ταῦτα ἀληθῆς ὁλεθρὸς τῆς βλαστήσεως ἂν μὴ καὶ αὐτὰ ἐξωλοθερούοντο χρησιμεύοντα ὡς τροφή εἰς ἄλλα ζῶα (τὰ ἐντομοφάγα θηλαστικά, τὰ ὀϊκά καὶ ἀναρριχητικὰ πτηνά, ἔντομα ἔντομοφάγα κλ.). Ἀπέναντι τῆς φθορᾶς ταύτης τῶν φυτῶν ἔω. μὲν τινὰ εἶναι ἀμέσως ὠφέλιμώτατα τῷ ἀνθρώπῳ (μεταξοσκώληξ μέλισσα κτλ.), ἅπαν' αὖ δὲ ἀποβάνουσιν ἐμμέσως ὠφέλιμα μεταφέροντα τὴν γονιμοποιητικὴν κίνησιν τῶν ἀνθίδων ἀπὸ ἄνθος εἰς ἄνθος, διεκκολοῦντα τὴν ἀποσπινθεσίν τῶν φυτῶν λειψάνων καὶ τῶν ζώικων σηπομένων οὐσίῶν καὶ καθόλου ἐξυπηρετοῦντα εἰς τὴν γενικὴν διαμειψίν τῆς ὕλης ἐν τῇ φύσει.

Τὰ πλείστα τῶν ἔω. μέχρις οὗτο εἰς τὴν τελείαν καὶ ὀριστικὴν αὐτῶν ἀνάπτυξιν φθάσας· πᾶσχεσι μεταβολὰς τοῦ σχήματος ἥτοι μεταμορφώσιν. Κατὰ τὴν τελείαν μεταμόρφωσιν τὰ ἐκ τῶν ὠν ἐξεργάμενα νεογνά ἔχουσι σκυληχοειδῆ μορφήν (κάμπαι) ποικιλλοῦσαν κατὰ τὰ εἶδη· αἱ κάμπαι ἀθροαγώταται οὗται καὶ ταχέως αὐξανόμεναι μεταβάλλονται μετὰ πολλὰς ἀπεκδορὰς τοῦ ἐξωτερικοῦ γιγνώσκοντες εἰς χρυσόλαλιδας. στερουμένας ἄκρων καὶ ἀσιτούσας, εἰς πολλὰ δ' εἶδη καὶ ἀκίνητους· μετὰ τινὰ δὲ καιρὸν ῥηγνυμένου τοῦ σκληροῦ αὐτοῦ δέρματος ἐξέρχονται ἀπ' αὐτοῦ τὰ ἔω. ὑπὸ τὴν ὀριστικὴν αὐτῶν μορφήν (ψυχάι). Μόνον τὸ τελείον ἔντομον φέρει πτε-

ρυγὰς καὶ γανθὰ τέκνα· παύεται δ' αὐξανόμενον καὶ τρώγει· ὀλίγιστον ἢ οὐδαμῶς. Κατὰ δὲ τὴν ἀτελή μεταμόρφωσιν ἐλλείπει ἡ δευτέρᾳ μορφή, τῆς κάμπης κατὰ μικρὸν ἁμείως εἰς τέλειον ἔντομον ἀναπτυσσόμενης. Ἐντόμων τινῶν αἱ κάμπαι παρασκευάζουσι θυλακοειδὲς πλέγμα, τὸ βόμβυκιον, ἐν ᾧ ἐγκλείονται ὡς χρυσάλλιδες, ἐξέρχονται δ' ἀπ' αὐτοῦ ἀπ' οὗ τελειοῦσιν εἰς ψυχάς, διαρρυνόμενα τὸ βομβύκιον. Πολλὰ εἶδη ἔω. ζῶσιν ἐν σχεδὸν ἔτος, ἄλλα δὲ ἐπὶ ἔτη μὲν τινὰ ὡς κάμπαι, οὐχὶ βιώσας πλέον τοῦ ἑνὸς θέρους ὡς τέλεια ἔω. Ὀλίγιστα δ' εἶναι τὰ ὡς τοιαῦτα ἔτη τινὰ ζῶντα, ὡς αἱ μέλισσαι.

Τῶν ἔντομων ζῶσιν ἀλλαγὰς ἄλλα εἶδη, ὀλίγιστα δὲ εἶδη εἶναι διαδεδομένα καὶ ὅλην τὴν γῆν ὁ ἀριθμὸς δὲ τῶν εἰδῶν, ἡ ποικιλία τῶν χρωμάτων καὶ τὸ μέγεθος τῶν ἔω. ἐλαττοῦνται πρὸς τοὺς πόλους τῆς γῆς.

Ἡ ταξινομία τῶν ἔω. ἐγένετο κατὰ πολλὰ συστήματα. ὦν εὐστοχώτερον φαίνεται τὸ ἐπὶ τῶν μεταμορφώσεων βασιζόμενον. Κατὰ τοῦτο τὰ ἔω. διαίρουσιν εἰς δύο μεγάλας ἐμοταξίας, τὴν τῶν πασχόντων ἀτελῆ μεταμρφώσιν καὶ τὴν τῶν τελείων, αὗται δὲ ὑποδιαίρουσιν ἢ μὲν πρῶτη εἰς τὰ ὀρθόπτερα καὶ τὰ ἡμίπτερα, ἢ δὲ τελευταία εἰς τὰ Νευρόπτερα, Κολέοπτερα, Ὑμενόπτερα, Λεπιδόπτερα καὶ Διπτερα. [Φ I]

Ἐντομα δασοφύλακα καλοῦνται τὰ καταστρεπτικά τῶν δασῶν ἔντομα, ὦν τὰ ἐπιδλαβέστατα ὑπάρχοντα εἰς τὰς συνομοταξίας τῶν κολεοπτέρων καὶ λεπιδόπτέρων, ὀλίγα εἰς τὰς τῶν ἡμενοπτέρων καὶ ὀρθόπτέρων καὶ ὀλίγιστα εἰς τὰς τῶν διπτέρων καὶ ἡμιπτέρων. Ἐκ τῶν κολεοπτέρων ἐπιδλαβέστατα εἰς τὰ δάση εἶναι τὰ ὑπαρχόμενα εἰς τὰς οἰκογενεῖας τῶν Βοστρυχιδῶν (Bostrychidae) καὶ Ὀρσοδακνιδῶν (Curculionidae). Οἱ Βοστρυχιδαὶ καλοῦμενοι καὶ Φλοιοκόκαυθαροι (ὡς βιοῦντες κυρίως ἐν τῷ φλοιῷ τῶν δένδρων), ἀντιπροσωπεύονται ἐν Εὐρώπῃ ὑπὸ 100 εἰδῶν, ὦν αἱ κάμπαι βιοῦσιν ὡς τὰ πολλὰ ἐπὶ ξυλωδῶν φυτῶν καὶ ἰδίως ἐν τῇ βίβλῳ ἢ καὶ ἐν αὐτῇ τῷ ξύλῳ αὐτῶν. Οἱ κύνθαροι εἰσδυσουσιν εἰς τὰ δένδρα διὰ μακρῶν κυκλωτέρων ὁπῶν καὶ διαδιδρῶσκοντες κατασκευάζουσιν ἐν αὐτοῖς μάλλον ἢ ἥττον νανοειδὲς ἡ τριπλικὰς στοὰς τῶν χαρκτηριστικῶν τῶν σχήμα ὥστε ἐπὶ τῇ βίβλῳ αὐτῶν δύναται νὰ προσδιορισθῇ καὶ τὸ εἶδος τοῦ κύνθαρου. Τὸ ὅλῳ ἀποτιθῆσιν ἑκατέρωθεν τῶν στοῶν τὰ ὡς ἐν μικροῖς λακκίσκοις· αἱ δ' ἐκ τούτων ἐκκολαπτόμεναι κάμπαι διαδιδρῶσκουσι κατασκευάζουσι στοὰς ἀρχομένας ἀπὸ τῶν μητρικῶν. διηνεκῶς εὐρυνομένας καὶ ἀποληγούσας εἰς μικρὸν κοίλωμα, τὸ καλούμενον χρυσάλλιδόκοιτιζα, ἐπου ἀποχρυσάλλιδουσιν.

Τῶν Βοστρυχιδῶν ἐπιζημιώτεροι εἶνε βόστρυ-

χος ὁ τυπογράφος, ὅστις συνοδεύεται συνήθως καὶ ὑπὸ βουτρυόχου τοῦ πατραδελφικοῦ καὶ βοστ. τοῦ χαλκογράφου χαρακτηριζομένου ἐκ τῶν ἀστεροειδῶν στοῦν αὐτοῦ. Εἰς ἡσσονα βαθμὴν ἐπιβλαβεῖς εἶνε διὰ μὲν τὰς ἐλάτας βόστρ. ὁ κυρτόδους, διὰ δὲ τοὺς πευκῶνας Β. ὁ στενογράφος καὶ ὕλοσίνης ὁ πιτυροφόρος, ὅστις ὡς κἀνθαρος διαβιβρώσκει τοὺς νεαροὺς βλαστοὺς τῆς πεύκης. Τὰ πλατύφυλλα τῶν δένδρων ἀντίχουσι μᾶλλον εἰς τὰς προσβολὰς τῶν ἐντόμων τούτων. Διὰ ταῦτα ἐπιβλαβεστέρη εἶναι τὰ εἶδη τῶν ὕλοσινῶν (Hylesini) ἢ βι-βλοκανθάρων ὧν οἱ τελευταῖοι μόνον ἐπὶ πλα-τυφύλλων οἰκοῦσιν. Ὑλοσίνης ὁ γλυφιδωτός καὶ ὕλ. ὁ τῆς μελίας πολλὰκις κατέστρεψεν ἡ καὶ μεγάλως ἐβλάψεν μελίαν, ὁ δὲ σκόλυτος ὁ καταστροφεὺς πετεινῶν. Πλεῖστοι κἀνθαροι βιβρώσκουσιν οὐχὶ ἐν τῇ βίβλῳ, ἀλλ' εἰσχω-ροῦσι βαθύτερον ἐν τῷ ξύλῳ, ὡς λ. γ. β. στρυγχοῦ ὁ γραμμωτός ἐν κωνοφόροις δένδροις, Β. ὁ κατοικιδίος ἐν πλατυφύλλοις, Η. ὁ θρυο-γράφος καὶ Β. ὁ μονογράφος ἐν θρυαίν καὶ βόστρυχος ὁ ἀνέμοιος, ἐν διστροφοῖς πλατυ-φύλλοις. Εἶδη τινὰ τούτων πολλὰκις προσβά-λονται καὶ νεαρὰ πλατύφυλλα δενδρόλλια.

Ἐν τῇ οἰκογενείᾳ τῶν Κερამβυκιδῶν (Cerambycidae) συγχροτούμενη ἐκ ξυλοδίων ὡς τὰ πολλὰ ἐντόμων, ὀλίγα μόνον ἐπιβλαβῆ εὐ-ρίσκονται, ὡς λ. γ. τετροπίον τὸ ὡχρὸν ἐπὶ πισσελατῶν, σαπέρης ὁ καρχαρίας καὶ ὁ εἰλό-λευκος ἐπὶ λευκῶν, κερῶμβυξ κέρδων ἡ ἥρωις ἐπὶ γηραιῶν θρυῶν καὶ ἐπὶ κυδιωνῶν.

Οἱ Ὀρσοδακνίδαι ἀριθμοῦσιν ἐν Εὐρώπῃ περὶ τὰ 1000 εἶδη. Τὰ δὲ εἰς τὰ δόση ἐπι-βλαβῆ προσβάλλουσιν ὡς τὰ πολλὰ τὰς δασο-φυτείας. Ἰδίως δὲ εἶνε τοιοῦτος ὕλδης ὁ τῆς ἐλάτης, ὅστις καταστρέφει ἐκτεταμένους πυτείας πισσελατῶν καὶ πευκῶν κατατρώγων αὐτῶν τὸν φλοιὸν καθ' ὅλην ἡλικίαν. Ἡ κάμπη αὐτοῦ εἶνε ἀβλαβὴς διότι ἀναπτύσσεται ἐπὶ τῶν ἐν τῷ ἔδαφει ὑπολειπομένων ῥιζῶν τῶν ὕλοτομουμένων δένδρων. Ὁ μικρὸς Ὀρσοδακνί-δης ὁ καλούμενος πισσώδης ὁ σημειωτὴς βλά-πτει διὰ τῆς βρώσεως τῆς κάμπης, ἥτις ἀνα-πτύσσεται ὑπὸ τὸν φλοιὸν νεαρῶν πευκῶν. Συγγενὴς δὲ τούτῳ εἶνε ἐρκύνιος ὁ πισσώδης, ὅστις ζῶν ὑπὸ τὸν φλοιὸν τῆς πισσελάτης ἀ-ποδύναται καταστρεπτικὸς εἰς νεαρὰ δάση τοῦ δένδρου τούτου. Πλεῖστα εἶδη Ὀρσοδακνιδῶν βλάπτουσι κατατρώγοντα τοὺς βλαστοὺς καὶ τὰ φύλλα, ὡς λ. γ. τὰ εἰς τὰ γένη φυλλό-βιος καὶ πολυδρόσος ὑπαγόμενα εἶδη, διακρινό-μενα ἐκ τοῦ ὡραίου πρασίνου χρώματος αὐτῶν. Ἐκ δὲ τῆς οἰκογενείας τῶν πεταλοκέρων (Lamellicornia) ὁ καταστρεπτικώτερος ἐχ-θρὸς τῶν δασῶν τῆς μέσης καὶ βορείου Εὐρώ-πης εἶνε ἡ μηλολόβη, ἥτις ὅμως παρ' ἡμῶν εἶνε σπανιότερα.

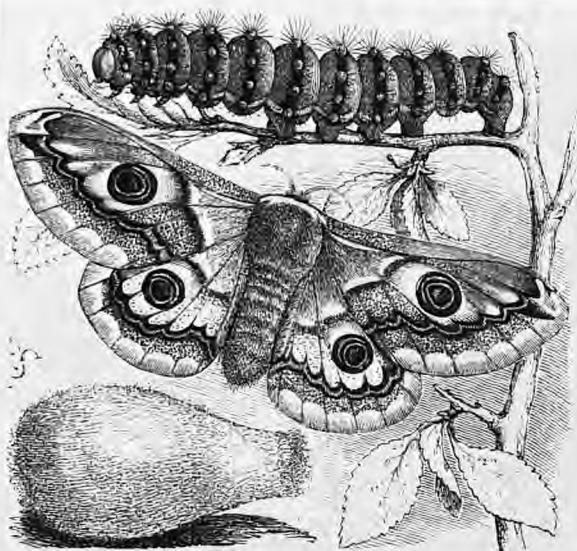
Ἐκ τῶν Λεπιδοπτέρων ἐπιβλαβῆ εἰς τὰ δά-ση εἶνε γαστροπάχος ἡ πιτυόβιος. Αἱ ἐν τῷ

ἔδαφει διαχειμαζόμεναι κάμποι εὐθὺς ὡς ἡ θερ-μοκρασία ὑψωθῇ εἰς 50-70° Κ. ἀνέρχονται ἐπὶ τῶν πευκῶν καὶ κατατρώγουσι τὰ φύλλα αὐ-τῶν μέχρι τῆς βάσεως. Ἐὰν δ' ἐπαναληφθῇ τοῦτο, δύναται νὰ ἐπέλθῃ καταστροφὴ ἐκτετα-μένων δασῶν. Ἐπίσης καταστρεπτικὴ εἶνε καὶ λιπαρὶς ἡ μοναχὴ, ἥς ἡ κάμπη βόσκει καὶ ἐπὶ πευκῶν καὶ ἐπὶ πισσελατῶν, ἀλλὰ βλάπτει μᾶλλον τὰς τελευταίας. Ἡ ὕλαια πεύκη προσ-βάλλεται ἰδίως καὶ πάσχει ἀπὸ τραχείας τῆς πευκοφόρου καὶ φιδονίας τῆς πευκο-φάγου, εἰ δὲ καὶ ὑπὸ τινῶν μικρῶν λεπιδο-πτέρων ὡς λ. γ. τῆς βουολιανῆς κ.λ., ἡ δ' ἡ-μετέρα πεύκη ὑπὸ κνηθοκάμπης τῆς πιτυο-κάμπης, ἥς ἡ κάμπη καταβιβρώσκει τὰ φύλλα καὶ προσεναί τὴν ἀπαξήρανσιν τῶν πευκῶν. Ἦττον συχνὰ προσβάλλονται τὰ λοιπὰ κωνο-φόρα, ὡς λ. γ. ἡ πισσελάτη ἥτις πλὴν ὑπὸ λιπα-ρίδος τῆς μοναχῆς βλάπτεται καὶ ὑπὸ τῆς κάμ-πης γραφομένης τῆς πεκτωλίδος ἥτις διαβι-βρώσκει ὑπὸ τὸν φλοιὸν. Ἡ ἐλάτη ὑπὸ τῆς τέρ-τρικος, ἡ λάρις ὑπὸ τῆς τὰ φύλλα ἐκκοιλινού-σης κολοσφόρου τῆς λαρικορίλου. Τὰ πλατύ-φυλλα τῶν δένδρων εἶναι ἥττον τῶν κωνοφόρων εὐαίσθητα. Ὁ ξυῶνας ὧν τὰ φύλλα κατεπα-γώθησαν καθ' ὅλην ἡλικίαν ὑπὸ δασύγειρος τῆς αἰθήμενος ἀναλαμβάνουσιν ἐντελὲς τὸ ἐπὶ ἐτος, ἐπίσης καὶ θρύς ἀποχυμνωθεῖσαι τῶν φύλλων αὐτῶν ὑπὸ κνηθοκάμπης τῆς πομ-πικῆς, ἥτις πλὴν τούτου εἶνε καὶ διὰ τοὺς ἀν-θρώπους καὶ διὰ τὰ ζῶα ἐπικίνδυνος διὰ τὸ δη-λητηριώδες τῶν τριγῶν αὐτῆς, αἵτινες προσε-νοῦσι φλογώσεις ἐν ἀποδύσει καὶ τῆς βλενο-μεμβράνης διὸ εἰς τὰ δάση τὰ προσβεβλημένα ὑπὸ ταύτης δὲν πρέπει νὰ εἰσέρχωνται ἄνθρω-ποι καὶ ζῶα, διότι ἐντὸς τῶν δασῶν τούτων ὁ ἄθρ εἶνε πεπληρωμένος τῶν ἐπικινδύνων τού-των τριγῶν. Ἐν τοῖς πλατυφύλλοις δάσεσιν ἡ κνητοβρωσία δὲν ἀποδύει καταστρεπτικῇ, μόνον δὲ βλάπτει προσενοῦσα τὴν ἀπώλειαν τῆς ἐτησίας προσαυξήσεως καὶ τὴν καταστρο-φὴν τῶν ἀνθῶν. Οὐχ ἥττον θμὸς πάντοτε καὶ τὰ μικρὰ λεπιδοπτέρη, ὡς λ. γ. τὸ τριτὶς ἡ πρασίνη ἐπὶ θρυῶν, χειματοβία ἡ χειμέ-ριος ἐπὶ διαφόρων δένδρων, δύναται νὰ ἀποδύσιν ἐπιζήμια. Ἐν τῇ τάξει τῶν ὕμενο-πτέρων ὀλίγα μόνον ἐντομα εἶναι βλαβερά, ἰδίως δὲ τινὲς τῶν φυλλοφύλων σφηκῶν καὶ λόφωρος ὁ πιτυόβιος. Ὡς τεχνικῶς εὐλαβερά εἶναι εἶδη τινὰ τοῦ γένους σίρηνκος ἥτοι ξυλο-φάγου σφηκός, ὧν αἱ κάμποι ζῶσιν ἐν τῷ ξύλῳ [X.]

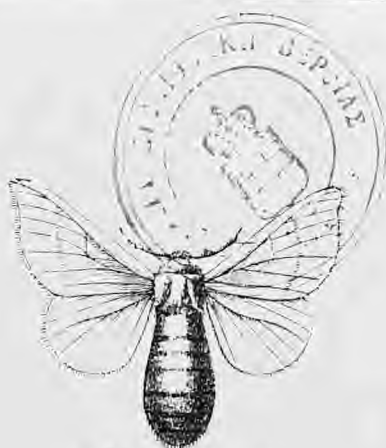
Ἔντομοκτόνος κόνις. Βλ. Πύ-ρεθρον.

Ἔντομολογία. Ἡ περὶ τῶν ἐντόμων ἐπιστήμη, ἐξετάζουσα τὴν ἀνατομίαν καὶ φυ-σιολογίαν, τὴν ἐμβρυολογικὴν ἀνάπτυξιν καὶ τὰς μεταμορφώσεις αὐτῶν, τέλος ἀντικειμένου ἔχουσα καὶ τὴν συστηματικὴν αὐτῶν ταξινό-

ENTOMA Γ'.

2. Ταύρος ο νύκτιος.

3. Βόμβυξ ο της μουρίας.

1. Σείλιξ ή Άστροπος.

4. Άρκτειος.

5. Πλουσία.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ENTOMA Δ'.

1. Ψήν ὁ τῆς ῥοδῆς.

2. Κράβρων.

3. Χρυσόσφινξ.

4. Πομπιλία.

5. Σφήξ ἡ κοινή.

6. Φιλόλιππος ὁ ῥομβικός.

9. Ώτοσκόληξ.

13. Δενδροκόρις.

7. Πανόρπη ἡ κοινή.

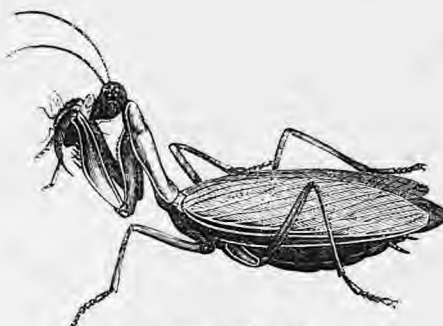
8. Μυρμηκολέων ὁ κοινός.

14. Κόρις.

10. Σάφη ἡ ἀνατολική.

11. Μάντις ἡ καλογραΐα.

15. Νήπη ἡ τεφρόχρους.

12. Λέπισμα τὸ σακχαρίον.

16. Κόκκος ὁ φιλόκακτος.

17. Φθειρ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΕΝΤΟΜΟΦΑΓΑ.

6. Ἐχίνος ὁ κοινός (*Erinaceus europaeus* L.).

11. Τένρεκ (*Centetes caudatus* Illiger.).

8. Ἀσπάλξ ὁ κοινός (*Talpa europaea* L.).

2. Μικροσκελὴς ὁ τυπικός (*Macroscelides typicus* Smith.).

10. Τομή τῆς νατοικίας τοῦ Ἀσπάλξου.

1. Τάνες (*Cladobates Tana* Wagner.).

4. Μυγαλὴ ἡ πῦγματα (*Sorex pygmaeus* P.).

3. Μυγαλὴ ἡ κοινὴ (*Sorex vulgaris* L.).

7. Κρανίον Ἐχίνου.

5. Κρανίον Μυγαλῆς.

9. Κρανίον Ἀσπάλξου.

Ἐγκυκλοπαιδικὸν Λεξικόν.

Ἄρθρ. Ἐντομοφάγα.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

μητιν. Παρὰ τὴν θεωρητικὴν ταύτην σπουδὴν ἡ ἐφηρμοσμένη ἔδ. παρέχει γνώσεις περὶ τῶν ὑπελίμων ἢ ἐπιβλαβῶν ἐντόμων, τῶν θασικῶν κτλ. Ἡδὴ ὁ Ἀριστοτέλης εἶχε σαφεῖς καὶ ἐν πολλοῖς τὸν θαυμασμὸν προκαλοῦσας γνώσεις ἐν τῇ Ἐ. Μετὰ δὲ τὴν ἐν τῇ Δύσει ἀναγέννησιν τῶν ἐπιστημῶν ἡσχολήθησαν εἰς αὐτὴν οἱ Κορράδος Γέσνερ (1516-58), Μαλπίγιος, Λινναῖος, Τσεωμόρος κτλ. Ἰδρυτὴς τῆς νεωτέρας συστηματικῆς Ἐ. ὑπῆρξεν ὁ Ἰω. Χριστ. Φαβρίκιος (1748-1808), μετ' αὐτὸν δὲ πλὴν ἄλλων διεκρίθησαν ὡς θεμελιωταὶ νέων συστημάτων οἱ Λατρείλ, Δυμερίλ, Μάκ Λέυ, Κίρδυ καὶ Γέρσταικερ, ἐπὶ δὲ οἱ Λέων Δυφούρ, Mecznikoff κτλ.

Ἑντομοφάγα. Τάξις θηλαστικῶν ζώων, περιλαμβάνουσα ζῶα ἐν γένει μικρά, μακρὰν καὶ ὀξεῖαν ἔχοντα κεφαλὴν μετὰ βύγχους προσκιδουμένου, ὀξεῖς κυνόδοντας καὶ πολλοὺς τραπέζιτας μετὰ ὀξεῶν ἐξοχῶν, βαίνοντα δὲ δι' ὅλου τοῦ γυμνοῦ καὶ ὑπὸ ἄδρων τριγῶν περιβαλλομένου πέλματος. Εἰς τὴν τάξιν ταύτην ἀνήκουσιν ἡ Μυγαλῇ, ὁ Ἑχίνος, ὁ Ἀσπάλαξ, Μακροσκελὴς ὁ τυπικὸς τῆς Ἀφρικῆς, ὁ Τάνρεκ τῆς Μαδαγασκάρας κτλ. (βλ. πίνακα Ἑντομοφάγα). Τὰ ζῶα ταῦτα ζῶσιν ὑπὸ τρώγλας ὅς ἀνορύσσουσι, τρέφονται δὲ ἐν γένει ἐξ ἐντόμων ἅτινα ἀναζητοῦσιν ὑπὸ τῇ γῇ ἢ ἐπ' αὐτῆς. [Φ.Ι.]

Ἑντόνιον (κοιν. τὸ φιλαδούρι) Σύσπαστον βοθητικόν. χρησιμεῖον πρὸς ἔντασιν τῆς ἐξαρτίας τοῦ πλοίου. εἶον τῶν ἐπιτόνων, παρτόνων, προτόνων κλπ. [Η.Κ.]

Ἑντρε-Ρέος (Μεσοποταμία). Ἑπαρχία τῆς Ἀργεντινῆς Δημοκρατίας, περιλαμβάνουσα τὸ Ν τμήμα τῆς μεταξὺ τῶν ποταμῶν Παρανὰ Ν καὶ Ν καὶ Οὐρουγουαῖ πρὸς Α χώρας, ἥς τὸ Β μέρος περιλαμβάνει ἡ ἑπαρχία Κορριέντες. Διαιρεῖται εἰς 14 νομοὺς καὶ ἔχει ἐμβα. 75 457 τεχμ. καὶ περίπου 300 χιλ. κατ., γεωργούς καὶ κυρίως κτηνοτρόφους. Τὰ πρὸς τὴν ἑπαρχ. Κορριέντες Β αὐτῆς σύνορα ἀποτελεῖ ὁ Ἑπινίλλας, περαποτάμιον τοῦ Παρανὰ, καὶ ὁ Μοκορετάς, ἐκβάλλων εἰς τὸν Οὐρουγουαῖ. Ὁ μέγιστος τῶν ἐν αὐτῇ ποταμῶν εἶνε ὁ Γουαλεγού αὐτὸς ἐκβάλλων εἰς τὸν Π αὐτὸν, βραχίονα τοῦ Παρανὰ. Τὸ κλίμα αὐτῆς εἶνε γλυκὺ καὶ ὑγιεινόν, τὰ δὲ κυριώτερα εἶδη τοῦ ἐξαγωγικοῦ ἐμπορίου, δέρματα, κέρατα, στέαρ καὶ κρέας· πρωτ., ἔχει τὴν Concepcion (6518 κατ.) καὶ σημαντικώτερον ἐμπορικὸν σταθμὸν τὴν τῷ 1780 κτισθεῖσαν Γουαλεγού αὐτὴν παρὰ τὸν ὁμών. ποταμὸν, ἔχουσαν 9776, καὶ μετὰ τῶν περιχώρων 16000 κατ. [Π.Π.]

Ἑντροπία (Entropie) εἶνε τὸ μέρος τῆς ἐσωτερικῆς ἐνεργείας σωματικοῦ τινος συστήματος, τὸ μὴ δυνάμενον νὰ μεταβληθῇ ἢ νὰ ἐξωτερικευθῇ εἰς ἐργασίαν. [Ο.Α.Ρ.]

Ἑντρόπιον. Ἡ πρὸς τὰ ἔσω ἀναστrophή τοῦ ἐλευθέρου ἄκρου τῶν βλεφάρων, καθ' ἣν αἱ βλεφαρίδες εὐρίσκονται εἰς ἐπαφὴν μετὰ τοῦ βολβοῦ τοῦ ὀφθαλμοῦ· προέρχεται ἐκ τῆς ἄλλας παθολογικῆς καταστάσεως τοῦ ὀφθαλμοῦ παρακολούθησης βραχύνσεως τῶν μυϊκῶν ἰνῶν, πάθημα δὲ ἐν δδυνήρητάτον ἀπαιτεῖ ἐπέμβασιν χειρουργικῇν.

Ἑντροχον (κοιν. ἡ μπαστέκα). Πᾶν καρύλλιον ἐνηρμοσμένον ἐν μέρει τινὶ τοῦ σκάφους ἢ κερκίας ἢ ἱστοῦ, καὶ χρησιμεῖον εἰς τὴν διαβάσιν σχοινίου. [Η.Κ.]

Ἑντόσμως ἡ ἐν ὧσ μ ο σ σ ι ε καὶ ἐξ ὧ σ μ ω σ ι ε καλεῖται ἡ ἀλληλεναμιξις δύο ῥευστῶν ἐπιδεκτικῶν ἀναμιξεως, χωρὶς μὲνων δὲ ὑπὸ πορώδους διαφράγματος π.χ. πλάκος ἐξ ἀργίλλου ἢ ζωίκης μεμβράνης. Ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἄνισα ποσὰ διαπίδουσιν ἐκαστοῦ τῶν δύο ῥευστῶν καὶ οὕτως αὐξάνει ὁ ὀγκος τοῦ μὲν, ἐλαττοῦται δὲ ἀναλόγως ὁ τοῦ ἄλλου· ἐν τῇ πρώτῃ περιπτώσει· ἔχομεν ἐνδὼσμωσιν (διαπίδυσιν πρὸς τὰ ἔσω), ἐν τῇ δευτέρᾳ δὲ ἐξὼσμωσιν (διαπίδυσιν πρὸς τὰ ἔξω). Ἀμφότερα τὰ φαινόμενα καλοῦνται καὶ ἀπλῶς ὠσμωσις ἢ διῶσμωσις καὶ ὑδροδιείσδυσις ἢ ὑδροδιαπίδυσις, λαμβάνουσι δὲ οὐτιῶδες μέρος ἐν τῷ ὀργανισμῷ τῶν φυτῶν καὶ ζώων καὶ βίως ἐν τῇ λειτουργίᾳ τῆς θρέψεως (βλ. καὶ Διαπίδυσις καὶ Διείσδυσις). [Ο.Α.Ρ.]

Ἑνυδρίδες (Lutra, κοινῶς βίβρα). Γένος τῆς οἰκογενείας τῶν Μοστελιδῶν ἢ Γαλγιδῶν ζώων. Τὰ ζῶα ταῦτα ἔχουσι πόδας βραχεῖς μετὰ πέντε δακτύλων καὶ μεταξὺ τούτων μεγάλας νηκτικὰς πτυχάς, οὐρὰν κατὰ τὸ ἄκρον πεπλατυσμένην, κεφαλὴν εὐρυτάτην, πεπιεσμένην καὶ κατὰ τὰ πρόσω ἀπεστρογγυλωμένην. Τὰ ὠτὰ τῶν δύνανται νὰ κλείσωσι διὰ κόγχης στεγανῶς. Εὐρίσκονται ἅπανταχοῦ, ζῶσι δὲ παρὰ τοὺς ποταμούς καὶ τὰς λίμνας ἢ ἐντὸς τῶν ὑδάτων καὶ τρώγουσιν ἰχθῆς, βατράχους, καρκίνους κλ. Γνωστοτέρα εἶνε ἡ Εὐρωπαϊκὴ Ἐ. (Lutra vulgaris), ζῶσα ἐντὸς τῶν ὑδάτων καὶ ἐπὶ τῶν ὄχθων, ἐπιβλαβὴς εἰς τὴν ἀλιείαν ὡς τρώγουσα τὰ ὠτὰ τῶν ἰχθύων καὶ διασκορπίζουσα αὐτούς. Ἐχει μέγεθος 70-80 ἑκατομ. καὶ πρὸς τοῦτοις οὐρὰν 40—45 ἑκατοστομ., χροῖμα δὲ ἄνω ἐρυθρὸν, κάτω φαιόν. Ἀ ἐπὶ τῶν ὄχθων ζῶσαι ἔχουσι χρώματα σκοτεινότερα. Τὸ δέρμα τῆς Ἐ. ἐκτιμάται πολὺ, ἐκ δὲ τῶν τριγῶν κατασκευάζονται πλοῖα καὶ χρωστήρες. Τὸ κρέας τῆς εἶνε εὐγευστον. [Φ.Ι.]

Ἐνφαντίνος (Barthélemy Prosper Enfantin, καλούμενος συνήθως Père E.). Ἐγενν. τῷ 1796 ἐν Παρίσις καὶ ἐγένετο μαθητὴς τοῦ Σπίν Σιμών (βλ. λ.), αὐτὰς κοινωνιστικὰς ἰδέας ἠθέλησε νὰ πραγματοποιήσῃ εἰς πρότυπον ἱερῆμα ἐν Μενίλ Μοντάν. Τοῦτο ὅμως διελύθη τῷ 1832

καὶ ὁ Ἐ. κατεδικάσθη εἰς διαιτὴ φυλά-
κισιν ὡς προσβάλων τὴν δημοσίαν ἠθικὴν.
Ἐξημοσίευσεν δὲ *Traité d'économie poli-
tique* (1880), *La religion Saint-Simo-
nienne* (1881), τέλος *La colonisation de
l'Algerie* (1843), ὅπερ συνέταξεν ὡς μέ-
λος ἐπιτροπῆς ἐντεταλμένης νὰ μελετήσῃ τὴν
ἐποικισίαν τῆς Ἀλγερίας, κτλ. Ἀπέθ. τῷ 1864.

Ἐνφιλδ (Enfield). Πάρις τῆς Ἀγ-
γλικῆς κομητείας Μιδδλέσσεξ, 18 χμ πρὸς Β
τοῦ Λονδίνου. Ἐχει σταθμ., σιδηρ., 19 119
κατ. (1881) καὶ ἐργοστάσια πυροβόλων ο-
πλίων. [Π.Π.]

Ἐνωμοτάρχης. Ὑπαξιωματικός τῆς
χωροφυλακῆς, οὗ ὁ βαθμὸς ἀντιστοιγεῖ πρὸς
τόν τοῦ ἐπιλοχαύου (Ἐ. α' τάξεως) ἢ πρὸς τὸν
τοῦ λοχαύου (β' τάξεως). Τούτῳ ἐνωμοτάρχῳ
ὁ νόμος καταλέγει μεταξὺ τῶν ἀνακριτικῶν
ὁπαλλήλων. [Πφ.]

Ἐνωμοτία. Αὕτη ἦτο ἡ θεμελιώδης
διαίρεσις τοῦ στρατοῦ τῶν Σπαρτιατῶν ἡ θυ-
ναμὶς τῆς ἀνῆρχετο εἰς 23 ἢ 33 ἢ 36 ἄν-
δρας. (Οἱ ἄνδρες οὗτοι ἦσαν συνδεδεμένοι διὰ
κοινοῦ ὅρκου ἐξ οὗ καὶ τὸ ὄνομα Ἐ. Ὁ ρωμα-
λεώτερος καὶ ὁ ἐπιτηδειότερος τούτων, ὅστις
καὶ ἐν ὡ μ α ς τ ὰ ρ χ η ς ἐκαλεῖτο, ἦτο ἀρχη-
γὸς αὐτῆς. Αἱ Ἐ. τῶν Σπαρτιατῶν ἐγυμνα-
ζόντο συνεχῶς νὰ βαδίζωσι ἀπὸ κοινοῦ καὶ νὰ
κόμωσι διαφόρους ἑλιγμούς. Τὸ βῆμα τῶν Ἐ.
ἐρρυθμίζετο εἰς τε τὰ γυμνάσια καὶ ἐν τῇ
μάχῃ πρὸς τὸν αὐλόν. Δύο ἢ τέσσαρες Ἐ.
ἀποτελοῦν μίαν πεντηκοστὴν. Σήμερον ἡ Ἐ.
εἶναι τμήμα τοῦ λόχου πεζ. κ.ὲν, διοικουμένον
ὑπὸ τοῦ δεκανέως· εἶναι δὲ τὸ μικρότερον
τμήμα τοῦ λόχου· δύο Ἐ ἀποτελοῦσιν ἐν κει-
ρῇ εἰρήνης μίαν διμοιρίαν. τέσσαρες δὲ ἐν
κίρῳ πολέμου ὥστε ὁ λόχος ἔχει δακτύ. Ἐ.
ἐν εἰρήνῃ, φερούσας τοὺς ἀριθμούς 1, 3, 5, 7
9, 11, 13, 15, καὶ δεκαεὶ ἐν πολέμῳ. [Β.Δ.]

Ἐνώσεις (χημ.). Βλ. Χημικαὶ ἐνώσεις.

Ἐνώσις ὑπὸ πολιτικὴν ἔννοιαν εἶναι ὁ
μᾶλλον ἢ ἥττον στενὸς διαρκὴς ἢ προσωρινός,
σύνδεσμος ἐν τὰ κράτη δύνανται πρὸς ἑλληνα
νὰ συνάψωσι πρὸς ὠρισμένον τινὰ σκοπόν. Τοι-
αῦται π.χ. Ἐ ὑπῆρξεν ἡ τῷ 1808 μεταξὺ τῶν
διαμαρτυρομένων Τάξεων τοῦ κράτους (Rei-
chsstände) τῆς Γερμανίας συναφθεῖσα σκοπὸν
ἔχουσα τὴν ἀποτελεσματικωτέραν ὑπεράσπισιν
τῆς πίστεως καὶ τοῦ ἐδάφους αὐτῶν. ἡ τῆς (Ὀυτρέ-
χτης λεγομένη Ἐ. (1579) δι' ἧς ἐτέθη ἡ βί-
σις τῆς κατέπιν δημοκρατίας τῶν Ἠνωμένων
Κάτω χωρίων κτλ. Σήμερον τοιαύτη Ἐ. ἐπι-
κρατεῖ μεταξὺ τῶν Πολιτειῶν τῆς Β Ἀμε-
ρικῆς (Ἠνωμένων Πολιτειῶν). Κατὰ τὴν Ἐ.
μοναρχικῶν κρατῶν διακρίτεον τὴν π ρ ο σ ω π ι κ ῇ ἢ Ἐ. ἀπὸ τῆς π ρ α γ μ α τ ι κ ῆ ς. Κατὰ μὲν τὴν πρώτην, οἷα ἴσχυει π. χ. με-
ταξὺ Δουβλίας καὶ Νορβηγίας, τὰ ἡνωμένα
Κράτη ἔχουσι κοινὰ μόνον τὴν βασιλείαν καὶ

τὴν ἐξωτερικὴν πολιτικὴν, ἐνῷ ἐσωτερικῶς
ἐκαστον ἔχει ἴδιαν νομοθεσίαν καὶ διοίκησιν.
Ἡ τοιαύτη προσωπικὴ Ἐ. συχνότατα καταντῇ
εἰς πραγματικὴν, καθ' ἣν κοινὸν εἶναι καὶ τὸ
σῶμα τῶν τοῦ λαοῦ ἀντιπροσώπων ὡς συνέδριον
μεταξὺ Ἀγγλίας καὶ Σκωτίας τῷ 1707, Μεγ.
Βρετανίας καὶ Ἰρλανδίας τῷ 1801. Ἀπὸ
τῆς πραγματικῆς ὁμοῦς ταύτης Ἐ. διακρίτεον
τὴν συγχώνευσιν καὶ τὴν προσάρτησιν.

Ἐνωτικόν. Βλ. Ζήνων.

Ἐνώχ. Κατὰ τὴν γένεσιν 5.18 κέ. ὁ
ἀρχηγὸς τῆς ἀπὸ Ἀδὰμ ἐδόσμης γενεᾶς οὗ
καὶ ἡμέραι ἐγένοντο 365 ἔτη. Ὑπὸ τὸ ὄνομα
αὐτοῦ σώζεται περιεργύτατον μνημεῖον τῆς
μεταγενεστέρως ἰουδαϊκῆς ἀποκαλυπτικῆς (βλ.
λ.). ἐν τῷ ὅποιῳ παρίσταται ὁ Ἐ. ὡς λαβὼν
θείας ἀποκαλύψεις τῆς γενικῆς ἱστορίας μέ-
χρι συντελείας τοῦ κόσμου. Τὸ κείμενον τοῦ
βιβλίου γραφέντος πιθανῶς περὶ τὸ 110 π.Χ.
σώζεται μόνον ἐν αἰθιοπικῇ μεταφράσει. [Β.Ε.]

Ἐξάδιδλος. Βλ. Ἀρμενέπουλος.

Ἐξάγγελος. Βλ. Ἀγγέλως.

Ἐξαγωγή. Βλ. Ἐμπόριον.

Ἐξάγωνον. Τὸ ἔχον ἑξ πλευρὰς καὶ
ἑξ γωνίας πολύγωνον. Τὸ κανονικόν ἔχει
πλευρὰν ἴσην πρὸς τὴν ἀκτίνα τοῦ περιγεγραμ-
μένου κύκλου καὶ γωνίαν 120°.

Ἐξαγωνικὸν σύστημα. Βλ. Κρυ-
σταλλικὰ συστήματα.

Ἐξέδρον κανονικόν. Βλ. Κύβος.

Ἐξαίρεσις. Πράξις δι' ἧς ὁ ἀνὴρ
εἰς ἡλικίαν καλουμένην εἰς τὰ ὅπλα ἀπαλλατ-
τεται τῆς στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας. Κατὰ τὸν
περὶ στρατολογίας νόμον, ἐξαίρουται τῆς
στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας ὅσοι ἕνεκα σωματικῆς
βλάβης εἰσὶν ἀνίκανοι διὰ πᾶσαν ἐνεργὴν ἢ
βοηθητικὴν τοῦ στρατοῦ ὑπηρεσίαν. Ἐξαίρου-
νται ἐπίσης οἱ εἰς τὴν ἐφεδρείαν τοῦ ἐνεργοῦ
στρατοῦ, εἰς τὴν ἐθνοφρουρὰν καὶ εἰς τὴν ἐφε-
δρείαν τῆς ἐθνοφρουρᾶς ἀνήκοντες ἄνδρες.
Πλὴν τῶν ἐξαίρεσεων τῶν ὀριστικῶν ὑπάρ-
χουσι καὶ προσωριναὶ ἐξαίρεσις αἰτίαις ἀ-
παλλὰ γ α ἰ καλοῦνται. Ἀπαλλάσσονται
δὲ τῆς ἐνεργοῦ ὑπηρεσίας ἐν εἰρήνῃ α') Ὁ
πρεσβύτερος τῶν ἐκ πατρὸς καὶ μητρὸς
ἄνδρων, ὁ πρεσβύτερος τῶν ἐκ πατρὸς μόνον
ἄνδρων ὁπόταν, τῆς μητρὸς ἐλθούσης εἰς ἑ-
τέρον γάμον, οὗτος συζῇ μετ' ἀνῆλικῶν ἢ ἀ-
γαμῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ. β') Ὁ μόνος υἱὸς ἢ ὁ
πρεσβύτερος τῶν υἱῶν ἢ ἐν ἐλλείψει υἱοῦ ἢ
γαμβροῦ, ὁ μόνος ἑγγονος ἢ ὁ πρεσβύτερος τῶν
ἐγγονῶν γυναικῆς ἐν χηρείᾳ διατελούσης, ἢ
γυναικὸς ἧς ὁ σύζυγος ἐκφυγὼν ἀφανὴς κατὰ
τὰς διατάξεις τοῦ Νόμου. Ὁ πρεσβύτερος υἱὸς
πατρὸς τυφλοῦ ἢ μόνος ἑγγονος πάπου τυ-
φλοῦ ἢ γέροντος ἀνίκανον σωματικὴν βλάβην
καθιστῶσαν αὐτὸν ἀνίκανον πρὸς ἐξάσκησιν
τοῦ ἐπαγγέλματος του. Ἐάν ὁ πρεσβύτερος τῶν

ἀδελφῶν εἶνε ἀνίκανος πρὸς στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν ἢ ἐκφυγῶν ἄφαντος ἀπαλλάσσεται ὁ ἐπόμενος ἀδελφός, ὑπαγομένου δὲ καὶ τοῦ-
του ὑπὸ τὰς αὐτὰς περιστάσεις, ἀπαλλάσσεται ὁ ἐπόμενος καὶ οὕτω καθεξῆς. γ') Ὁ μόνος υἱὸς ἢ ὁ πρεσβύτερος τῶν υἱῶν ζῶντος πατρὸς ἀνεξαρτήτως τῆς ἡλικίας ἢν ἄγει οὗ-
τος ἢ τῆς πρὸς ἐργασίαν ἀνικανότητος αὐτοῦ
ἂν δὲ ὁ πρεσβύτερος τῶν υἱῶν τύχη ἀνίκανος
ἢ ἐκφυγῶν ἄφαντος, ἀπαλλάσσεται ὁ ὁμῶς
ἐπόμενος ἀδελφός ἢ καὶ τοῦτου θεωρηθέντος
ἀνικάνου ὁ ἐπόμενος καὶ καθεξῆς. δ') Ὁ
πρεσβύτερος δύο ἀδελφῶν ἀνηκόντων εἰς τὴν
αὐτὴν ἀπογραφὴν μὴ παραλειφθέντων καὶ συν-
επιως μὴ ἐγγεγραμμένων ἐν ἀρχῇ τοῦ κλη-
ρωτικοῦ πίνακος, ἐάν ὁ νεώτερος κριθῇ ἱκα-
νὸς διὰ τὴν στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν. Ἐπιτρέ-
πεται ὁμῶς ἢ ὑπὸ τοῦ πρεσβυτέρου ἀδελφοῦ
ἀντικατάστασις τοῦ νεωτέρου ε') Ὁ ἔχων
ἀδελφὸν ὑπηρετοῦντα ἐν τῷ στρατῷ τῆς ἑ-
ρχῆς ἢ τῆς θαλάσσης ἢ διατελοῦντα ἐν ἀνα-
βολῇ κατατάξεως, ἢ ἐκπαιδευόμενον ἐν τῷ
Στρατιωτικῷ Σχολεῖῳ τῶν Ἑσπερίδων ἢ ἐν
τῷ Σχολεῖῳ τῶν ναυτικῶν δοκιμῶν. Ἡ ἀπαλ-
λαγὴ αὕτη δὲν ἐφαρμόζεται εἰς τὸν ἔχοντα
ἀδελφὸν ὑπηρετοῦντα ὡς ἀνυπότακτον ἢ ὡς
μαθητευόμενον μουσικὸν ἢ τεχνίτην ἢ καὶ ναυ-
τόπαιδα. στ') Ὁ ἀδελφός τοῦ ἀποθανόντος ἐν
τῷ ἐνεργῷ στρατῷ ἢ τοῦ τεθέντος εἰς ἀπό-
ταξιν ἢ εἰς ἀποστρατίαν διὰ τραύματα ἐπε-
νεχθέντα αὐτῷ ἐν διατεταγμένῃ ὑπηρεσίᾳ ἢ
διὰ βλάβας σωματικὰς ἐπισυμβάσας αὐτῷ ἐν
τῷ στρατῷ ἔνεκα διατεταγμένης ὑπηρεσίας
ἢ κατὰ τὰ ἐξόφια ε' καὶ στ' ἀπαλλάγῃ ἐφαρ-
μόζεται εἰς ἕνα μόνον ἀδελφὸν ἐκαστοτε, ἐπα-
ναλαμβάνεται δὲ ἐν τῇ αὐτῇ οἰκογενεῖᾳ ὅπου
τὰ αὐτὰ δικαιώματα παρουσιάζουσιν ἐκ νέου
ἐν αὐτῇ. ζ') Οἱ διὰ βοηθητικὰς ὑπηρεσίας τοῦ
στρατοῦ κρινόμενοι ἱκανοὶ, ἐν οἷς συμπεριλάμ-
βάνονται καὶ οἱ μὴ ἔχοντες τὴν ἀναγκαζού-
σαν εὐρύτητα τοῦ θώρακος ἢ τὸ ἀπαιτούμενον
ἐλάχιστον ἀνάστημα πρὸς κατατάξιν ἐν τῷ
στρατῷ. η') Οἱ ἐθελουσίως ἐπὶ διετίαν ἐν τῷ
στρατῷ ὑπηρετήσαντες. — Αἱ ἀνωτέρω ἀπαλ-
λαγαὶ δὲν ἰσχύουσιν διὰ τὰ θετὰ τέλη. Ἀπαλ-
λάσσονται τῆς στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας οἱ λαι-
τουργοὶ παντὸς βαθμοῦ τῆς ἐπικρατοῦσης καὶ
πάσης ἄλλης ἀνεγνωρισμένης θρησκείας, καὶ
ἐκεῖνοι τῶν Ἰσραηλιτῶν, ἀνεῦ τῶν ἐπειῶν,
κατὰ βεβαίωσιν τοῦ ραββίνου δὲν δύναται νὰ
γείνη ἱεροτελεστία, ἀλλ' ὅστινες δὲν δύναται
νὰ υπερβάνωσι τοὺς πάντες διὰ πάντων ὑπέρ-
χουσαν Συναγωγὴν. Ἀπαλλάσσονται ὑπὸ θρον
τῆς στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας οἱ μαθηταὶ τῶν
ἐρατικῶν σχολείων τῶν ἀνεγνωρισμένων θρη-
σκειῶν, τῆς ἐκκλησιαστικῆς. Ῥιζχαρίου σχο-
λῆς καὶ οἱ φοιτηταί τῆς θεολογικῆς τοῦ πα-
νεπιστημίου σχολῆς, ἐάν πρὸ τῆς κληρώσεως
ἀνέλαβον τὴν ὑποχρέωσιν νὰ δεχθῶσι τὸ ἱερα-
τικὸν σχῆμα. Πάντες ὅσοι πύσωσι νὰ ἀνή-

κωσιν εἰς τὴν κατηγορίαν ταύτην ἀφίλονται νὰ
ἐκπληρώσωσιν τὴν στρατιωτικὴν τῶν ὑπο-
χρέωσιν. Οἱ ὑπαγόμενοι εἰς τὰ ἄνω μνημονευ-
θέντα ἐξόφια ἀπὸ α' μέχρι η', πλὴν τῶν ὁρ-
φάνων, καὶ ἀπαλλάσσονται τῆς στρατιωτικῆς
ὑπηρεσίας ἀποτίνοσι δραχμὰς 100 ἅμα τῇ
ὑπόβολῃ τῆς αἰτήσεως περὶ ἀπαλλαγῆς. Οἱ
ὁρφανοὶ ἀπαλλάσσονται καὶ οἱ ἐθελουσίως
ἐλάττον τῆς διετίας προὑπηρετήσαντες κατα-
βάλλουσιν ὡς ἀντιστάθμια χρηματικὸν τιμῆμα
δραχμῶν 50. [B. Δ.]

Ἑξαίρεσις δικαστικοῦ τινος προσώ-
που, μάρτυρος ἢ πραγματογνώμονος ἐν ὡσι-
σμένη τινὶ δίκῃ λαμβάνει χώραν ὅσκις δύνα-
ται νὰ ὑπάρῃ εὐλόγως ἀμφιβολία περὶ τῆς
ἀμερολήπτου ἐνεργείας αὐτῶν ἐν τῇ δίκῃ ταύτῃ.
Ἐν τῇ πολιτικῇ καὶ τῇ ποινικῇ δικονομίᾳ ὀρι-
ζονται ῥητῶς τὰ τε ἐξαιρητέα πρόσωπα καὶ οἱ
λόγοι τῆς ἐξαιρέσεως αὐτῶν (συμφέρον, συγ-
γένεια κλπ.), οἱ δικαιούμενοι νὰ ζητήσωσι ταύ-
την καὶ ἡ σχετικὴ διαδικασία. [N. M.]

Ἑξαίρετον (praelegatum) Κατὰ τὸ
ἰσχυρὸν ὅμν. δίκ. καλεῖται τὸ κληροδο-
τήμα, τὸ καταλειπόμενον εἰς τινὰ τῶν συγ-
κληρονόμων καὶ βαρύνον οὐ μόνον τὴν μερίδα
τῶν λοιπῶν, ἀλλὰ καὶ τὴν τοῦ λαμβανόντος
αὐτοῦ. Ἐπομένως τὸ Ἑ. παρουσιάζει τοῦτο τὸ
ἴδιον, εἰ ὡς πρὸς τὸ μέρος τοῦ βαρύνον τὸν
δὲ αὐτοῦ τετιμημένον, οὗτος πρὸκειται νὰ
λάβῃ ὅτι ἤδη ἔχει ὡς κληρονόμος, διὸ κατὰ
τὸ μέρος τοῦτο τὸ κληροδοτήμα εἶνε ἡ-
κίρον καὶ θεωρεῖται τὸ μέρος αὐτὸ ὡς κλη-
ρονομία, ἐξ οὗ ἐπὶ τὰς διαφορὰς πρακτικαὶ
συνέπειαι (π. χ. I 74. 86 D. 85. 2. I 10 § 8
D. 38. 1). Ἐάν ὁμῶς ὁ τετιμημένος δὲν γεί-
νη κληρονόμος λαμβάνει καὶ τὸ βαρύνον αὐτὸν
μέρος ὡς κληροδοτήμα. [Δ.]

Ἑξάλα (κεν. τὰ ὕψηλα). Τὰ ἄνω τῆς
ἰσλαῦ γραμμῆς μέρη τοῦ πλοίου, κατ' ἀντίθε-
σιν πρὸς τὰ κάτω τῆς ἰσλαῦ μέρη τοῦ πλοίου
καλούμενα ὀρελα ἢ γάστρα τοῦ πλοίου. [H. K.]

Ἑξάμεθλωσις. Βλ. Ἀμείλωσις.

Ἑξάμετρον δ α κ τ υ λ ι κ ό ν. Τὸ ἀρ-
χαῖότατον τῶν μέτρων τῆς ἑρκαίης ἑλλ. ποιή-
σεως, ὅπερ μεταγενέστερον ἢ ἐπικὴ ποίησις, πα-
ραλειποῦσα ἐκ τῆς ἀρχαιοτέρας εἰς τὴν λα-
τρεῖαν ἀναφερομένης ποιήσεως, δι' ὃ καὶ τὴν
εὐρεσιν αὐτοῦ ἀνέφερον εἰς τὴν Ὀδῆαν ἢ εἰς
τὴν ἐν Δελφοῖς ἱερῶν ψαλμωδίαν. Ὁ ἐν Ἑ.
συντεθειμένος στίχος ἀποτελεῖται ἐκ πέντε
δακτύλων (βλ. λ.), οἷς ἀκολουθεῖ ὡς ἕκτος
ποῦς σπονδαίος ἢ τροχαῖος (διὰ τὸ ἀδιάφορον
τῆς τελευταίας συλλαβῆς). Δυνατὸν ὁμῶς δά-
κτυλός τις ν' ἀντικατασταθῇ ἐν αὐτῇ διὰ
σπονδαίου, τῶν δύο τοῦ δακτύλου βραχυῶν
συλλαβῶν εἰς μίαν μακρὰν συναρμομένην. Ὁρ-
τῶ τὸ Ἑξ. ἔχει τὴν ἐξῆς γενικὴν μορφήν·

— υυ | — υυ | — υυ | — υυ | — υυ | — υ

Ἐν γένει ὅμως οἱ δάκτυλοι εἶναι πλείονες τῶν σπονδαίων, ἰδίως δὲ κατὰ τὸν πέμπτον πόδα κατ' ἐξίρεσιν μόνον εὐρηταί σπονδαῖος (ἑτάχος σπονδαῖός). Ἡ κυρία δὲ τὸ μὴ τοῦ Ἑξ. γίνεται κατὰ τὸν τρίτον πόδα ἢ μετὰ τὴν θ ε σ ν, δηλ. τὴν πρώτην αὐτοῦ συλλαβὴν (τομὴ π ε ν θ η μ ι μ ε ρ ῆ σ, π.χ. τὸν δ' ἀπαμειβόμενος | προσέφη πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεύς), ἢ, θακτύλου ὄντος τοῦ τρίτου ποδός, μετὰ τὴν δευτέραν αὐτοῦ συλλαβὴν (τομὴ κ α τ ἄ τ ρ ι τ ο ν τ ρ ο χ α ῖ ο ν· καὶ τότε δὴ θάρσῃς | καὶ ῥῦθας μάντις ἀμύμον·). Εἰς τὴν κυρίαν δὲ ταύτην τομὴν προστίθεται καὶ ἕτερα κατὰ τὸν τέταρτον πόδα γινόμενη ἢ μετὰ τὴν θέσιν αὐτοῦ (τομὴ ε φ θ η μ ι μ ε ρ ῆ σ, ἐν ἀνάγκῃ καὶ μόνῃ αὐτῇ γινόμενη· Ἰσάνδρον τε καὶ Ἰππόλοχον | καὶ Λαοδάμειαν) ἢ ἐν τέλει τοῦ ποδός (τομὴ βρυκολικῇ· ὡς ἄρα φωνήσας ἀπεδύρατο | τὸν δὲ λίπ' αὐτοῦ). Αἱ ἄλλαι τομαί, αἰτιναε δύνατ' ἂν γείνωσι μεθ' οἷανδ' ὅποτε συλλαβὴν τοῦ Ἑξαμέτρου, εἶναι δευτερεύουσαι. Τὸ Ἑξ. ὡς χρησιμεύσαν κατ' ἐξοχὴν εἰς τὴν ἐπικὴν ποιησὶν ὠνομάσθη καὶ ἔπ ο ς καὶ ἡ ρ ὠ ν. Καὶ ἡ λυρική δὲ ποιήσις μετεχειρίσθη αὐτὸ ἀναμιγνύουσα μετ' ἄλλων ἐν συστήματι στίχων, ὧν γνωστότατον τὸ ἐν τῇ ἐλεγειακῇ ποιήσει εὐχρηστοῦν ἐκ θακτυλικοῦ Ἑξαμέτρου καὶ πενταμέτρου (βλ. λ.).

Ἑξαμίλιον. Χωρ. τοῦ δήμου Κορινθίων ἀπέχον 1 1/2 ὥραν πρὸς Ν τῆς Νέας Κορινθίου καὶ 1 πρὸς Δ τῆς Παλαιάς. Ὡς πλησιέστερον παντὸς ἄλλου χωρίου πρὸς τὸν ἱσθμὸν οὗτος ἐκαλεῖτο Ἑξαμίλιον, ὠνομάσθη οὕτω καὶ τὸ χωρίον τοῦτο. Πρὸς Ν ὕψονται τὰ βουνὰ τῆς Σουλκερύδας (Ὀνεῖα ὄρη), ἔχοντα ὕψος 582 μ. Στάσις σιδηροδρόμου. Κἀτ. 416.

Ἑξαμίλιον. 1) Κώμη τῆς Θρακικῆς χερσονήσου, κειμένη κατὰ τὸν στενωτέρου ἱσθμὸν αὐτῆς καὶ πρὸς τὴν παραλίαν τοῦ Μέλανος Κόλπου (Μαγαρίσι). Ἀπέχει πρὸς Β τῆς Καλιπόλεως ὥρ. 6 καὶ 3 ὥρ. τοῦ Πλαγίσιου παρ' ἣ τὰ τουρκικὰ ὄχυράματα. Παρὰ τὸ Ἑξαμίλιον ἀπὸ τῆς παραλίας τῆς Προποντινίδος μέχρι τῆς τοῦ Μέλανος Κόλπου παρατηροῦνται τὰ λειψάνα τοῦ τειχοῦς τῆς χερσονήσου, ὅπερ ὠκοδόμησεν ὁ Μιλτιάδης πρὸς ἀναχαίτισιν τῶν βερβάρων ἀνωκοδόμησε δὲ βραδύτερον ὁ Λυσίμαχος καὶ ὠχυρώσαν οἱ βυζαντινοί. Τὸ μήκος τοῦ τειχοῦς εἶνε 6 χιλιομέτρων. Τὸ σημερινὸν Ἑξαμίλιον κατοικούμενον ὑπὸ 2500 χριστιανῶν κατέχει τὴν θέσιν τῆς ἀρχαίας Λυσιμαχίας καὶ τοῦ Ἑξαμιλίου τῶν βυζαντινῶν. Πρεσβύτερα δημητριακοὶ καρποί.

— 2) Θέσις τις τῆς ἐν Ἠπείρῳ Χονίας ἀντικρὺ τοῦ ΒΑ ἀκρωτηρίου τῆς Κερκύρας, ἐν ἣ κατήκοντο 200 οἰκογένηται. Χορροδοιτῶν τῇ 1774 ἐπὶ τινος λόφου. Κατὰ τὸ 1798 τὸ χωρίον ἀπὸ τῶν Βενετῶν περιήλθεν εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ, ὅτε οἱ κάτοικοι ἐγ-

κατέλειπον αὐτὸ καὶ διεσκορπίσθησαν εἰς διάφορα μέρη τῆς Ἑλλάδος. Ἐκλήθη οὕτως ὡς κείμενον ἐπὶ ἱσθμοῦ σχηματιζομένου ἐκ τῆς λίμνης τοῦ Βουβρωτοῦ.

Ἑξάμπελα. Κώμη τῆς νήσου Σίφνου κειμένη μεσογείως καὶ ἀπέχουσα 15' ἀπὸ Ἀπολλωνίας. Κἀτ. 394.

Ἑξαμφοδέτσεις (τοῦ πλοίου). Ἡ ἐργασία τοῦ ἀνασπᾶν τὴν μίαν τῶν ἀγκυρῶν, ἐσθλὴς τὸ πλεῖον εἶνε ἡγκυροβολημένον διὰ δύο, καὶ ἀπομένειν ἐπὶ μίας καὶ μόνῃς ἀγκύρας. Ἡ ἐργασία αὕτη εἶνε προπαρασκευαστική τῆς ἀπάρεως. [Η.Κ.]

Ἑξαναγωγή (πλοίου). Ἡ ἐργασία τοῦ ἐξέρχεται εἰς τὸ πέλαγος. [Η.Κ.]

Ἑξάνθεα. Ἄνω καὶ Κάτω. Χωρία δύο τῆς νήσου Λευκάδος κείμενα κατὰ τὸ μέσον τῆς δυτικῆς πλευρᾶς τῆς νήσου καὶ ἀπέχοντα ἀλλήλων μὲν 1/2 ὥραν, ἀπὸ δὲ τῆς πρωτεύουσας τῆς νήσου ὥρ. 4. Ἐκ τούτων ἡ Ἄνω Ἑ. εἶνε πρωτεύουσα τοῦ ὁμωνύμου ὁμήμου ἔχουσα 709 κατ. ἡ δὲ Κάτω Ἑ. ἔχει κατ. 326. Εἰς τὸν ὁμήμον Ἑ. ὑπάρχονται καὶ τὰ χωρία Καλαμίτση καὶ Ἀγίος Νικήτας. Κάτοικοι τοῦ ὁλοῦ δήμου 2043.

Ἑξανθήματα καλοῦνται γενικῶς αἱ ἐκ νοσήρας διεργασίας τοῦ δέρματος ἐπιφανόμεναι ἐπ' αὐτοῦ ἀλλοιώσεις, ἄλλοτε ἄλλαι ἐπιγιγνόμεναι κατὰ τὰ διάφορα τοῦ δέρματος νοσήματα. Παρίστανται δὲ γενικῶς τὰ Ἑ. ὡς ἐπάρματα μέζονα ἢ ἐλάσσονα ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ δέρματος ἄλλοιαν ἢ τοῦτο ἔχοντα χροίαν, ἐνίοτε διαφανή, λευκὰ ἢ ἐρυθρά, περικλειόμενα ἢ μὴ πύον κτλ. καὶ φέρουσι κατὰ τὴν φύσιν αὐτῶν διάφορα ὀνόματα. Διακρίνονται δὲ τὰ Ἑ. εἰς π ρ ω τ ο γ ε ν ῆ, προσερχόμενα ἁμῶς ἐκ θερματικῆς νόσου (κηλίδες, φύματα, ὄζοι, πομφόλυγες, φλύκταιναι κτλ.), καὶ δ ε υ τ ε ρ ο γ ε ν ῆ, ἐπιγιγνόμενα διὰ περιττέρω ἐξελίξεως τῶν πρωτογενῶν (λεπίδες, ἐκδοραί, ἔλκη κτλ.). Καὶ ἄλλοτε μὲν τὰ καθ' ἑκάστον Ἑ. ἐκφύονται ἀτάκτως καὶ διασπείρονται, ἄλλοτε δὲ συντάσσονται ἀγελαῖα. Πολλὰ Ἑ. ἐμφανισθέντα ἐν θέσει τινὶ τὸ πρῶτον αὐξάνουσι· περὶ ἑκ' αὐτῆς ὡς ἀπὸ κέντρου, ἄλλοτε συνανθύνται πλείονα Ἑ. καὶ μορφοῦσι μεγάλας πλάκας ἢ καὶ σύμπαν καλύπτουσι τὸ δέρμα· ἄλλοτε παρατηροῦνται Ἑ. ἐμφανιζόμενα συμμετρῶς κατ' ἀμφοτέρω τὰ πλάγια τοῦ σώματος· καὶ γενικῶς ἡ ἑκτασις καὶ ἡ καθεύου διὰ τὰς τῶν Ἑ. μεγίστην παρίστηται ποικιλίαν. Ἐχει δὲ ἡ διάφορος αὕτη διάταξις πολλὴν σημασίαν ἐν τῇ διαγνώσει τοῦ νοσήματος ἐξ οὗ τὰ Ἑ. ἐγεννήθησαν.

Ἑ ξ α ν θ ῆ μ α τ α δ ῆ ε α εἰσὶ τὰ Ἑ. νοσημάτων ὀξέων, ἐμπυρέτων, τυπικῶς διοδοντῶν καὶ ἀπὸ ἀνθρώπου εἰς ἄνθρωπον μεταδιδόμενων, ἥτοι τῆς εὐλογίας, ἀνεμευλογίας, διστρακίας, λειρίου καὶ ἐρυθρᾶς. [Π.Ι.]

Ἑξάνθεοις (Ansblohen, Efflorescieren). Ἡ ἐμφάνισις (λευκοῦ) ἐπικαθήσματος εἰς διάφορα σώματα κατὰ τὴν ξηρανσιν αὐτῶν. Παρατηρεῖται εἰς ὄρυκτά, εἰς τοίχους, εἰς σάπωνας, εἰς σακχαρούχους καρπούς καὶ εἰς διαλύματα ἐπὶ ἀποχωρίζοντα λευκὸν στερεὸν ἐξάνθημα ἄνωθεν τῆς ἐπιφανείας τοῦ ῥευστοῦ, ἀνερχόμενον ὑπὲρ τὸ χεῖλος τοῦ δοχείου. Τοῦτο παρατηροῦμεν εἰς τὰ διαλύματα τοῦ γλωριζιμμωνίου, ἅτινα μεταχειρίζομεθα εἰς τὰς ἐν κοινῇ χρήσει διὰ τοὺς ἡλεκτρικοὺς κώδωνας στῆλας. [O.A.P.]

Ἑξάρθρωμα καλεῖται ἡ καταστάσις ἐκείνη ἀρθρώσεως τινος καθ' ἣν τὰ πέρατα τοῦ ἄρθρου ἢ ὅλως ἢ κατὰ μέρος (ἀτέλεις Ἑ., ὑπεξάρθρωμα) ἐξίστανται τῆς ἀμειβάσεως αὐτῶν εἰσεως, ὅτε καὶ συνήθως ῥήγνυται ὁ ἀρθρικός θύλακος. Τὸ Ἑ. ἐπέρχεται ἢ διὰ ὁρᾶσιν ἐξωθεν βίας (τραυματικὸν Ἑ.) ἢ διὰ βαθμιαίαν ἐλκώδη σθερὰν τῶν ἀρθρικών ἄκρων καὶ τῶν περὶ αὐτὰ συνδέσμων (αὐτόμα αὐτοῦ ἢ παθολογικὸν Ἑ.). παρετηρήθησαν δὲ καὶ περιπτώσεις καθ' ἃς, ἐπὶ ἐπιληπτικῶν π. χ., προῆλθον Ἑ. ἐκ σπασμῶν δικῶν τῶν μυῶν συστολῶν. Ἡ θεραπεία Ἑ. τινος ἀποτελεῖται ἐκ τῆς τεχνικῆς ἀνατάξεως τοῦ ἄρθρου καὶ μετ' αὐτὴν, ἐκ τῆς ἀποκαταστάσεως τῆς λειτουργίας τοῦ βλαβέντος ἄρθρου. Τελεῖται δὲ ἡ ἀνάταξις τὸσον εὐκολώτερον ὅσον ταχύτερον μετὰ τὸ πάθημα ἐπιχειρηθῇ. Ἡ χειρουργία τῆς ἀνατάξεως ποικίλλει κατὰ τὸν μηχανισμόν τῆς προκειμένης ἀρθρώσεως, ἀποτελεῖται δὲ γενικῶς ἐκ διαφορωτάτων κινήσεων, κάμψεων, ὑπερεκτάσεων, προσαγωγῶν, ἀπαγωγῶν, ἄρσεων κτλ., ἀπαιτοῦσιν πολλὰκις (ἰδίως ἐπὶ τῶν πεπαικωμένων Ἑ.) μεγάλην δύναμιν πλειόνων συνεργῶν ἢ καὶ χρησιμοποιοῦσιν εἰδικῶν μηχανῶν (πολύσπαστα, ἐκτακτικὰ μηχανήματα). Μετὰ τὴν ἀνάταξιν ἀπαιτεῖται νὰ ἱαθῇ ἡ λύσις τῆς συνεχείας τοῦ θύλακου, ἥτις ἀπαιτεῖ ἀπόλυτον τοῦ ἄρθρου ἡσυχίαν, διακοῦσαν, κατὰ τὰς περιστάσεις, ἐπὶ μακρότερον ἢ βραχύτερον χρόνον, οὗτινος συντεταγμένου ἀπερισκέπτως ἐπαναλαμβάνεται ἡ ἐξάρθρωσις καὶ τοῦ θύλακου ἐνίοτε ἀνιάτως παρὰμορφομένου γεννᾶται καὶ ὁ Ἑ. ἐξ ἐν Ἑ., ἐπαναλαμβάνομενον ὁσάκις μεῖζον τις βία δράτῃ ἐπὶ τοῦ ἄρθρου (κατὰ τὴν κάτω σιγῇνα π. χ., ὁσάκις φέρεται μετὰ τῶν γομφίων μεῖζον τις ἐγκος τροφῆς). Δυσχερεστέρας εἰκός, εἶνε ἢ ἴσως τῶν Ἑ. τῶν ἐπὶ πεπλεγμένων π. χ. μετὰ κατάγματος μερῶν τινῶν ἢ ὅλης τῆς ἀρθρικῆς κεφαλῆς ἢ μετὰ τραυματισμοῦ τοῦ ἄρθρου, ὅτε παρίσταται πολλάκις ἀνάγκη ὀλίγης τοῦ ἄρθρου διεκπρίσεως. [H.T.]

Ἑξάρτησις. Βλ. Αἰτία.

Ἑξάρτυσις. Τὸ σύνολον τῶν εἰδῶν ἀτινα χορησιμεύουσιν εἰς τὸν στρατιώτην τοῖ-

αὐτὰ δὲ εἶναι ὁ ἡματισμός, τὰ εἶδη τῆς στρατοπέδσεως, πανθ' ὅσα εἶναι ἀναγκαῖα ἵνα ὁ στρατιώτης φέρῃ τὰ ὅπλα του ἢ τὰ πυρομαχικά του, ὁ σάκκος καὶ πάντα τὰ λοιπὰ εἶδη.

Ἑξάρχος ἐκαλεῖτο παρὰ Βυζαντινοῖς ὁ διοικητὴς ἐπαρχίας τινός. Ἰδίως δὲ γνωρίζεται τὸ Ἑξάρχτον τῆς Ραυέννης ἥτοι τῆς διὰ τῶν νικῶν τοῦ Βελισαρίου καὶ τοῦ Ναρσῆ ἐπανακτηθείσης Ἰταλίας, εὐ πρώτος ἑξάρχος ἐγένετο ὁ Ναρσῆς. Διὰ τῶν προσέδωκων τῶν Λογγοβάδων περιορίσθη τὸ ἑξάρχτον τοῦτο ὁλίγον κατ' ὀλίγον εἰς τὰ περὶχωρα τῆς Ραυέννης, ὥς ὅτου τῷ 751 ἐκυριεύθη καὶ αὐτὴ ἡ πόλις καὶ ἐξεδιώχθη ὁ τελευταῖος Ἑ. Εὐτύχιος ἢ δὲ περὶ τὴν Ῥώμην χώρα πρὸ τοῦτο ἤδη ἀπεχωρίσθη περιελθούσα εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν ἀρχιερέων τῆς Ῥώμης. Μόνον ἡ Κάτω Ἰταλία ἔμεινε κτῆμα τῶν Βυζαντινῶν μέχρι τοῦ 10^{ου} αἰῶνος. — Ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ διοικήσει ὁ τίτλος ἑξάρχου ἦτο πολλὰχὺς εὐχρηστος, ἀναφερόμενος π. χ. εἰς κληρικούς διοικοῦντας κόμας ἡμιστατήρια ἐξω τῆς πρωτεύουσας εὐρισκόμενα, ἀλλ' ὑπαγόμενα κατὰ πρόνοιον ἀμέσως εἰς τὸν πατριάρχην εἰς κληρικούς πεμπόμενους μετὰ πληρεξουσιότητος ἐπὶ εἰδικῇ ἀποστολῇ, π. χ. πρὸς ἐξέτασιν καὶ ἀναιρέσεις ἐν ἐπαρχίαις ὅπου ἀταξίαι συνέβησαν, πρὸς εἰσπρατίν χρῶν κτλ., ὑπὸ τὴν ἑνοσίαν δὲ ταύτην καὶ σημερινὴν εὐχρηστὴ ὁ τίτλος Ἑ. ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ εἰς ἀνωτέρους ἐκκληστ. ὑπαλλήλους ἐπιτηρῶντας τὴν διαγωγὴν τοῦ κλήρου, ἐξελέγχοντας τὰς ἐκδοχάμενας ἐκκληστ. ἀποκρίσεις κτλ. Ἀλλ' οὕτω καλοῦνται ἐνίοτε καὶ μητροπολίται καὶ αὐτοὶ δὲ οἱ πατριάρχαι. Τέλος Ἑ. εἶνε καὶ ὁ τίτλος τῶν πρεσβυτέρων τοῦ Παπᾶ (legati).

Ἑξάρχος. Χωρίον τοῦ δήμου Ἀταλάντης, κείμενον πρὸς τὸ ΝΔ αὐτῆς εἰς ἀπόστ. ὥρων 4 1/2 καὶ πρὸς τὰς νοτίους ὕψωσεις τοῦ ὄρους Χλωμοῦ (ὕψ. 1080). Κατ. 308.

Ἑξάτμισις (Verdampfung, Evaporation). Ἡ τέλεια ἢ μερικὴ ἐξαιρέσις ῥευστοῦ τινος. Ὅταν τοῦτο ἐπέχῃ τόπον διαλυτικοῦ μέσου, ἐπιτογγάνεται διὰ τῆς Ἑ. εἴτε ἡ συμπύκνωσις τοῦ διαλύματος τῇ ἀποδιώξει μέρους τοῦ ῥευστοῦ ὑπὸ μορφήν ἀτμῆν, εἴτε ὁ τέλειος ἀποχωρισμός τοῦ ἐν διαλύσει εὐρισκόμενου στερεοῦ σώματος δι' ἀποδιώξεως βλῶν τοῦ ῥευστοῦ ὑπὸ μορφήν ἀτμῶν. Ἡ Ἑ. γίνεται ἢ βραδεία, αὐτόματος, ἄνευ τῆς βοήθειας τεχνικῆς θερμότητος, ὡς ἡ τοῦ ὕδατος ἐν ταῖς θαλάσσις, λίμναις κλπ., τότε δὲ καλεῖται ἐξ αὐτομάτου, ἢ ταχεῖα τῇ βοήθειᾳ τεχνικῆς θερμάνσεως καὶ τότε καλεῖται κυρίως Ἑ. Αὕτη πάλιν συντελεῖται εἴτε δι' ἀπ' εὐθείας πρὸς εἴτε τῇ μεσολαβήσει ἀτμῶν εἴτε τέλος ἄνευ θερμάνσεως ἢ δι' ἡπιοτάτης τοιαύτης ἐν τῷ κενῷ ἥτοι ἐν συσκευαίς, ἐν ταῖς ὁποίαις ἀρχιοῦται ὁ ἄνωθεν τῆς ἐπιφα-

νείας τοῦ ρευστοῦ ἀήρ καὶ κατορθοῦνται ὡς ἐκ τῆς ἔκθεως τῆς θλίψεως νὰ ζῇ τὸ ρευστόν εἰς πολὺ ταπεινότεραν θερμοκρασίαν τῆς κανονικῆς ἥτοι τῆς ὑπὸ κοινὴν ἀτμοσφαιρικὴν θλίψιν. Οὕτω τὸ ὕδωρ ζεῖον ὑπὸ κοινὴν θλίψιν εἰς 100 βαθμοὺς ζεῖε· ὑπὸ θλίψιν 300 χιλιοστ. εἰς 76 βαθμοὺς καὶ ὑπὸ θλίψιν 100 χιλιοστ. εἰς 50 βαθμοὺς περίπου· διὰ τῆς ἐν τῷ κενῷ ἐξατμίσεως ἀποφεύγουμεν τὴν ἐπιδρασιν τοῦ αἰέρος, ἥτις εἶνε βλαπτικὴ ἐν ἀνωτέρᾳ θερμοκρασίᾳ εἰς πολλὰ ρευστὰ ἀποσυνθέτουσα αὐτὰ· πολλὰ μάλιστα ἀποσυνθετόμενα καὶ διὰ τῆς ἀπλῆς ὑψώσεως τῆς θερμοκρασίας, κατορθοῦμεν νὰ ἐξατμίσωμεν ἄνευ ἀποσυνθέσεως ἐν πολὺ ταπεινότερᾳ θερμοκρασίᾳ τῇ βοήθειᾳ τοῦ κενῷ. Ἀφ' ἐτέρου ἐπειδὴ βεῖμα αἰέρος ὑποδοθῆναι εὐσιωδῶς τὴν ἐξατμίωσιν, μεταχειρίζομεθα πολλὰκις τοιοῦτο ἐπὶ ρευστῶν μὴ βλαπτομένων ὑπὸ τοῦ αἰέρος πρὸς ἐπιτάχυνσιν τῆς ἔξ. Ἡ ἔξ. τυγχάνει εὐρυτάτης ἐφαρμογῆς ἐν τῇ χημικῇ βιομηχανίᾳ, ὡσαύτως καὶ ἡ ἐξατμιδωσις, ἥς γενικὴ γίνεται χρῆσις πρὸς ἐξαγωγήν τοῦ μαγειρικοῦ ἁλατος ἐκ τοῦ θαλασσίου ὕδατος καὶ τοῦ τῶν ἀλιπηγῶν. Ὅσω μεγαλύτερα ἴνε ἡ ἐπιφάνεια τοῦ ρευστοῦ τὸσον ταχύτερον συντελεῖται ἡ ἔξ. καὶ ἡ ἐξατμιδωσις. [Ο.Α.Ρ.]

Ἑξάφρεσμα (Abschäumen) καλεῖται ἡ ἀφαίρεσις ἀπὸ τοῦ σχηματιζομένου ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῶν ρευστῶν (διὰ ζέσεως ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον) συντελουμένη διὰ διατρήτων κοχλιορίων. Ὁ ἀφρὸς οὗτος ἐνέχει συνήθως στερεὰ συστατικά· αἵτινα ἐναίχοντο εἰς τὸ ρευστόν καὶ ὑψώθησαν ὑπὸ τῶν φυσαλίδων. ἡ πηκτώματα παραχθέντα κατὰ τὴν ζέσιν, αἵτινα ἀφαιροῦνται διὰ τοῦ ἔξ. ὅπως συμβαίνει εἰς τὸ λεύκιμμα. Καὶ ἐν τῇ ἐξαγωγῇ τῶν μεταλλῶν χρησιμεύει τὸ ἔξ. πρὸς ἀποχωρισμὸν τῶν ἐλαφροτέρων καὶ ἐπιπλεόντων τοῦ τετηκότες μεταλλοῦ ὀξείδων. [Ο.Α.Ρ.]

Ἑξάχνισις (Sublimation) ἴνε ἡ ἐργασία διὰ τῆς ὁποίας στερεὰ τινα σώματα μεταβάλλονται εἰς ἀτμὴν (ἀχνὴν) ἀποτιθέμενον πάλιν εἰς ψυχρότερα μέρη τῆς συσκευῆς ὑπὸ στερεάν μορφήν (ἄχνη). ἴνε δηλ. ἡ ἔξ. ἀνάλογος τῆς ἀποσταξέως μὲ μόνην τὴν διαφοράν διὰ τὸ πρὸ ἐν τῇ ἴνᾳ ρευστὸν ἐνῶ τὸ τῆς ἔξ. ἴνε στερεόν. Δύναται ὅμως ἡ ἔξ. ἐν ἐνὶ μόνῳ δοχείῳ νὰ συντελεσθῇ θερμοκινούμενου τοῦ κάτω μέρους αὐτοῦ καὶ συναγομένης τῆς ἄχνης εἰς τὸ κάλυμμα, διπερ ἔχει κατάλληλον χωνοειδὲς σχῆμα. Ὅταν πτητικόν τι σῶμα ἐνέχῃ παραμικρὰ μὴ πτητικά, δύναται νὰ καθαρισθῇ δι' ἔξ. Πολλὰκις τὸ παραγόμενον ὡς ἄχνη σῶμα δὲν προϋπάρχει, ἀλλὰ σχηματίζεται κατὰ τὴν θέρμανσιν καὶ ἐξαχνίζεται· οὕτω παράγεται ἐκ τῆς ἄχνης τοῦ ὕδατος τοῦ θερμαινόμενης μετὰ μεταλλικοῦ ὕδαργύρου μονοχλωριούδου ὕδαργυρος ἡ καλομέλας. Δι' ἔξ. κα

θαρίζεται τὸ βενζοϊκόν δξύ, ἡ ναφθαλίνη, ἡ καμφορά, τὸ θειον καὶ πολλὰ ἄλλα σώματα. [Ο.Α.Ρ.]

Ἑξέλασις. Βλ. Ἑξορία.

Ἑξέλιξις. Βλ. Δαρβενισμός.

Ἑξέτασις. Βλ. Ἑρὰ ἐξέτασις.

Ἑξετερ (Exeter). Πόλις τῆς Ἀγγλίας σχηματίζουσα ἰδιαίτερον κομητείαν, ἐνῶ ἄλλοτε ἦτο πρωτ. τῆς κομητείας Δέδον. Κεῖται παρὰ τὰς ὄχθας καὶ 15 χμ., ἀνωθι τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ἑξ. ἐν θελκτικῇ καὶ εὐφρόνῳ θέσει. Εἶνε ἔδρα ἐπισκόπου ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῶν Ἀγγλοσαξόνων. Τὸ πάλαι ἦτο ὀχυρωτάτη. ἔχει ἐκτός ἄλλων ἀξιολόγων οἰκοδομῶν παλαιὰν καὶ ὠραιωτάτην μητροπόλιν, ἐμπορίον, βιομηχανίαν καὶ 37 580 κατ. (1891). [Π.Π.]

Ἑξήδουσις. Βλ. Ἑκπλουσις.

Ἑξίδρωσις καλεῖται ἐν φλεγμοναῖς ἡ ἐκ τῶν ἀγγείων ἐξόδος στοιχείων τινῶν τοῦ αἵματος (λεικὰ αἱμοσφαίρια, πλάσμα), αἵτινα ἀποτελοῦσιν τὸ φλεγμονώδες ἔξιδρωμα. Προκύπτει δὲ ἡ ἔξ. κατὰ τὸ πρῶτον σταδίον τῆς φλεγμονῆς ἐκ τῆς ἀσθονοῦς συρροῆς θρεπτικῶν εὐσιῶν ἐντός τῶν ἀγγείων. Καὶ ἐάν μὲν ἐν τῇ ἐξιδρώματι πλεονάζῃ ἡ ἰνική, καλεῖται τοῦτο ἰνωδὲς (Ἑξ. τῆς δέσεως πνευμονίας), ἐάν δὲ τὸ ὕδωρ, καλεῖται ὁρροῖνωδὲς, ἀπαντῶν εἰς τὰς φλεγμονὰς τῶν ἐρρωθῶν ὑμένων (πλευριτίς, περικαρδίτις)· ἐάν δὲ εἶνε ἀνάμικτον μὲ τὰ φυσικὰ προϊόντα τῶν ἐκκρίσεων τῶν βλεννογόνων ὑμένων, καλεῖται βλενωδὲς καὶ τοιαῦτα εἶναι τὰ Ἑξ. τῶν καταρροϊκῶν φλογώσεων τῶν βλεννογόνων τῶν βρόγχων, τῆς ρινός, τῆς κύστεως κτλ. [Π.Ι.]

Ἑξίς. Βλ. Συνήθειαι.

Ἑξίσουζ. Κώμη τῆς Μακεδονίας κειμένη ἐν πεδιάδι εὐφρόνῳ καὶ ἀπεχούσα 4 ὥρ. ἀπὸ Βλαχοκλεισούρας καὶ 10½ ἀπὸ Καστορίας. Κατοικεῖται ὑπὸ 350 χριστ. οἰκογενειῶν. Προϊόντα δημ. καρποὶ καὶ οἶνος. Τὰ ὕδατα αὐτῆς ἔχουσι γαῖσιν δέξιναν ὡς λεμονάδος ἐξ αὐτῆς καὶ τὸ τουρκικόν ὄνομα αὐτῆς.

Ἑξίσωσις καλεῖται ἐν τῇ μαθηματικῇ πᾶσα ἰσότης περιλαμβανούσα ἐν τοῦλάχιστον ἀρίστον (ἄγνωστον) ποσόν, σημειούμενον συνήθως διὰ τοῦ γράμματος χ, ἀληθεύουσα δὲ ὡς ἰσότης μόνον ἐάν τὸ γράμμα τοῦτο ἀντικατασταθῇ δι' ὀρισμένης ἀριθμητικῆς τιμῆς, ἥτις καλεῖται ῥίζα τῆς ἔξ. Οὕτως ἡ ἰσότης $5x=15$ ἀληθεύει μόνον ἐάν ὑποτεθῇ $x=3$.

εἶναι ἄρα ἔξ., ἐν ᾗ ἡ ἰσότης $\frac{x}{2} + \frac{x}{3} = \frac{5x}{6}$, ἀ-

ληθεύουσα δι' ὁποιοδήποτε τιμὴν τοῦ χ δὲν εἴνε ἔξ. (ἀλλὰ τὰ αὐτὰ τῆς). Ἡ ἔξ. λέγεται τοῦ πρώτου, δευτέρου, τρίτου βαθμοῦ καθόσον ὁ ἄγνωστος καίται ἐν αὐτῇ εἰς τὴν πρῶ-

την, δευτέραν, τρίτην δύναμιν (βλ. λ.). Καί αι μὲν τοῦ πρώτου βαθμοῦ •Ε. ἔχουσι μίαν μόνον ρίζαν, αἱ δὲ τοῦ δευτέρου δύο καὶ οὕτω καθ' ἑξῆς. Ἡ •Ε. π. χ. $2\chi+3=13$ οὕτα τοῦ α' βαθμοῦ ἀληθεύει μόνον, ἐάν $\chi=5$, ἢ δὲ •Ε. $\chi^2+3=5\chi$ οὕτα τοῦ β' βαθμοῦ ἀληθεύει ἐάν αὐτὴ τοῦ χ τεθῇ ὁ ἀριθμὸς 2 ἢ ὁ ἀριθμὸς 3. Ἐάν ὁ ἄγνωστος καίται ἐν τῇ ἐξίσώσει ὥς ἐκθέτης (βλ. Δύναμις), ἢ •Ε. καλεῖται ὁ κ. θ. = τ. κ. ἢ. Τὰς πρὸς εὐρεσιν τῆς ρίζης ἢ τῶν ριζῶν ἐξισώσεώς τινος ἐργασίας (τὴν λ. ὑ. σ. τ. ὧν •Ε.) διδάσκει ἡ •Διγέγρα. Χρησιμοποιεῖται δὲ αἱ •Ε. πρὸς εὐρεσιν ἀγνώστων ποσῶν δι' ἑτέρων γνωστών. •Ε. περιέχοντα πλείονας ἀγνώστους (σημειωμένους συνήθως διὰ τῶν τελευταίων γραμμάτων τοῦ ἀλφαβήτου) ἔχει ἀπειροὺς ρίζας, πρὸς εὐρεσιν δὲ ὁρισμένων τιμῶν διὰ πολλοὺς ἀγνώστους ἀπαιτεῖται νὰ μερῶσθῃ ὁ ὅστος τῆμα ἐξισώσεων τῶν ὅσοι καὶ οἱ ἄγνωστοι, λυόμενον ἐπίσης καὶ ὁρισμένους κανόνας. Οὕτω π. χ. ἡ •Ε. $5\chi+2\psi=16$ ἐπαληθεύεται δι' ἀπειροὺς τιμὰς τοῦ χ καὶ ψ (π. χ. $\chi=2$ καὶ $\psi=18$, $\chi=4$ καὶ $\psi=13$, $\chi=6$ καὶ $\psi=8$ κτλ.), τὸ συστηματικὸς τῶν δύο •Ε. $5\chi+2\psi=16$ καὶ $2\chi-3\psi=7$ ἐπαληθεύεται μόνον, ἐάν $\chi=8$ καὶ $\psi=3$.

•Εξομολογ. Πόλις τῆς Ἀγγλικῆς κομητείας Δέβον, 16 χμ. ΝΑ τοῦ •Εξετερ ἐπὶ τοῦ πορθμοῦ τῆς Μάγχης. Ἐχει γλυκὺ κλίμα, βίαια χανίαν τριχαπτῶν καὶ 8097 κατ. (1891).

•Εξοδος. Βλ. Πεντάτευχος.

•Εξολκεύς. Τεμάχιον τοῦ ὅπλου χρησιμεύον διὰ τὴν ἐξαγωγήν τοῦ κάλυκος τοῦ φυσιγγίου μετὰ τὴν βολήν. Εἰς τὰ τυφέκια Ἰκρά ὁ •Ε. συνίσταται ἐκ τινος ἐλατηρίου ἐν εἰδεί ν. εἰς ἓνα ἐκ τῶν βραχιόνων τοῦ ὁποῦ εὐρίσκεται μικρὸς ὄνυχ. ὅστις συλλαμβάνει τὸν κάλυκα ἐκ τῆς στεφάνης καὶ τὸν σφύρει πρὸς τὴν ἐξῶ, ὅταν ἀνοιγθῇ τὸ κλείστρον διὰ δὲ τῆς προεκρούσεως τῆς στεφάνης ἐπὶ τῆς κεφαλῆς κογχίου τινὸς εὐρισκόμενον ἐπὶ τοῦ οὐραίου ὁ •Ε. ἐκτινάσσει τὸν κάλυκα πρὸς τὴν ἐξῶ [Β. Δ.]

•Εξόμφαλος. Βλ. Κήλη.

•Εξουχιστήριον. Βλ. Ἀποκαθολισμός.

•Εξουσία. Ἐν τῷ παλαιῷ ἑλλ. δικαίῳ ἦν πονὴ ἐπιβαλλομένη τῷ ἀδικήσαντι, δι' ἧς ἀπηγορεύετο τούτῳ ἢ ἐντὸς τῆς τιμωρούσης πολιτείας διαμονή· συνήθως ὁμοῦς εἶχε πολιτικὸν χαρακτήρα ἐπιβαλλομένη ἕνεκα πολιτικῶν λόγων τοῖς ἀντιπάλοις τῆς κρατούσης μεριδος. Ἐν τῷ νέῳ ἑλλ. δικ. ἡ ἐξουσία ὡς πονὴ (ἐξουσία, ἀπέλασις Π. Ν. 27) ἐπιβάλλεται μόνον ἐπὶ ἁλλοδαπῶν. ἐν ἣ περιπτώσει κατὰ τῶν ἡμεδαπῶν ἀπαγγέλλεται ἀστυνομικὴ ἐπιτήρησις. Ἐνεκα πολιτικῶν λόγων •Ε. ἡμεδαπῶ ἀντίκειται ταῖς ἀρχαῖς τοῦ νεωτέρου συνταγματικοῦ καὶ διεθνοῦς δικαίου, τούναντιον ἡ •Ε.

τῶν ἁλλοδαπῶν ἐπιτρέπεται ἕνεκα σπουδαίων λόγων ἀποκλεισμένων τῇ κρίσει τῆς Κυβερνήσεως. Διαφορὸς εἶνε ἡ ἐντοὶς τῆς αὐτῆς πολιτείας ἐκπομπή καταδικῶν, εἶεν ἐν Ἑνωσίᾳ εἰς Σιδηρίαν, ἐν Γαλλίᾳ εἰς νέαν Καλλιθονίαν [Γ. Δβ.]

•Εξουσιασμός ἐκλήθη ἐν τῇ χριστιανικῇ ἐκκλησίᾳ ἡ δι' ἐπικλήσεως τοῦ θεοῦ πνεύματος ἀπέλασις τοῦ Διαβόλου ἢ τῶν πονηρῶν πνευμάτων ἀπὸ τῶν ὑπ' αὐτῶν καταχρυσμένων ἀνθρώπων (βλ. Δαιμονοζήμενοι). οἱ δὲ ἐξοριστοὶ ἀπέστελουν ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ἐκκλησίᾳ καὶ ἀποτελοῦσιν εἰς καὶ σήμερον ἐν τῇ δυτικῇ ἰδιαιτέραν ἐν τῷ κλήρῳ τὰς. Οὐ μόνον δ' ἐπὶ ἀνθρώπων ἀλλὰ καὶ ἐπὶ πραγμάτων (μαγισμῶν) ἐξηρμύζοντο οἱ •Ε. καὶ κατὰ τὸν 17' αἰῶνα ἐν τῇ Δύσει Καθολικοὶ καὶ Λουθηρανοὶ σφοδρῶς συν-εζήτουν, πότεροι ἀποτελεστικώτερον ἐξώρ-κίζον τὸν Διαβόλον. [Β. Ε.]

•Εξουστρακισμός. Ἐσχέθεις εἰς τὰς ἀρχαίας Ἀθήνας κατὰ τὰ τέλη τοῦ 7' π. Χ. αἰῶνος ὑπὸ τοῦ Κλεισθέους (καὶ ἐν ἄλλαις δὲ τισὶ δημοκρατικαῖς πολιτεῖαις, ὡς ἐν Ἀργεὶ καὶ Συρακούσαις, ἐπὶ τινὰ χρόνον ἐν χρήσει ὑπαρξας), ὁ •Ε. ἀπετέλει μέτρον πολιτικὸν καὶ ὁ πολίται ἐκ τῆς περιωπῆς τῶν ὁποίων ἐγεννῶντο φέδοι διακράσεως τῆς κανονικῆς τοῦ πολιτεύματος λειτουργίας ἀπεμακρύνοντο ἐπὶ τινὰ χρόνον ἀπὸ τῆς πολιτείας. Δὲν εἶχεν ἄρα ὁ •Ε. χαρακτῆρα ποινῆς ὡς ἡ ἐξουσία. Ἐν Ἀθήναις ἐξηρμύζετο ὁ •Ε. συνήθως ὅταν ἐξ ἰσοῦ ἰσχυρὰ κριματά ἀντέτειντο ἀλλήλοισ ἐν τῇ πολιτείᾳ τοῦ λαοῦ κατὰ πλείονος ἡμίαν ἀποκατίζοντος περὶ τοῦ ἐξουστρακισμοῦ τῶν ἰσχυρότων ἀρχηγῶν. Πρὸς τοῦτο, ἀφ' οὗ ἐν τακτικῇ συνελευσὶ ἀπεκατίζετο νὰ τεθῇ εἰς ἐνεργεσίαν ὁ •Ε., συνήχετο ὁ λαὸς κατ' ἐπὶ τούτῳ ὁρισμένην ἡμέραν ἐν τῷ νοτίῳ μέρει τῆς ἀγορᾶς καὶ πρὶνθεῖν εἰς μυστικὴν ψηφοφορίαν ἐκάστου γραφόντος τὸ ὄνομα τοῦ προσώπου ὅπερ αὐτὸς ἔκρινεν ἀνταχθῆναι νὰ ἐξουστρακισθῇ ἐπὶ ἐστράτου. ἔκιν δὲ 6000 ἐστράτα ἐφερν τὸ ὄνομα τοῦ αὐτοῦ ἀνδρός, ἐξουστρακίζετο αὐτός, ὑπεχρεῶτο δὲ ἅλα δὴ νὰ μὲν ἔξω τῆς πολιτείας ἐπὶ πέντε καὶ δέκα ἐτη, ἔπειτα ὁδονὸς περιορισμοῦ τῶν ὡς πολίτου δικαιωμάτων του. Δι' ἀποφάσεως δὲ πάλιν τοῦ δήμου ἤδυνάτο καὶ πρὶ τῆς παρελεύσεως τοῦ χρόνου τούτου ν' ἀνακληθῇ. Οἱ ἐνδοξότατοι τῶν ἐξουστρακισθέντων Ἀθηναίων ὑπῆρξαν ὁ Ἀριστοίδης, ὁ Θεμιστοκλῆς, ὁ Κίμων, ὁ Περικλῆς καὶ ὁ Δημοκρίτης. Ὑπερόβολος (410 π. Χ.) [Σ. Τ.]

•Εξουθετέρωσις (Abstumpfen, neutralisation). Ὁ κορεσμὸς ὁξίνου διαλύσεως δι' ἀλκαλικῆς ἢ τάνάκτιν. μέχρις οὗ τὸ βου-στόν κατασταθῇ οὐδότερον θηλ. δὲν δεικνύει οὐτε ὁξίνον οὔτε ἀλκαλικὴν ἀντίδρασιν [Ο. Α. Ρ.]

•Εξουσίαι πολιτικάι. Τὴν ὑπὸ τοῦ Μονταγκίου τὸ πρῶτον διατυπωθεῖσαν θεωρίαν

τῆς εἰς τρεῖς μεγάλας κατηγορίας, ἐξουσιαστικῆς, κληθεύουσας, ὑπαγωγῆν πασῶν τῶν ἐνεργειῶν καὶ ἐπιταγῶν τῆς πολιτείας καθιεροῖ καὶ τὸ ἡμέτερον Σύνταγμα (ἄρθρ. 21 καὶ ἐπ.). Αἱ Ἑξ. αὐταὶ εἶναι ἡ νομοθετικὴ, θέτουσα γενικὰ καὶ σταθεροὺς κανόνας εἰς ῥύθμισιν τῆς δράσεως τῆς πολιτείας καὶ τῶν ἐξωτερικῶν σχέσεων τῶν ἐν τῇ χώρᾳ αὐτῆς τυγχανόντων ἢ εἰς τὴν οἰκείαν λαὸν ἀνήκόντων προσώπων, ἡ ἐκτελεστικὴ ἢ ἡ κυβερνητικὴ, ἀποκρίσας πᾶσας τὰς πρὸς διοίκησιν καὶ κυβερνήσιν τοῦ κράτους ἀναγκαίας ἐνεργείας, καὶ ἡ δικαστικὴ ἢ ἡ προτιθεμένη τὴν ἀνδράσιν τῶν προσεδόχων ἡ δὲ δικαίων τῶν πολιτῶν ἢ τῆς πολιτείας. Κατὰ ταῦτα ἡ μὲν νομοθ. Ἑξ. τίθησι νόμους, ἡ δὲ ἐκτελεστικὴ λαμβάνει: κυβερνητικὴ καὶ μετράει, καὶ ἡ δικαστικὴ ἐκδίδει ἀποφάσεις. Κατὰ τὸ ἡμέτερον δὲ Σύνταγμα ἀπαρτὰ αἱ ἐξουσίαι αὐταὶ πηγάζουσιν ἐκ τοῦ ἔθνους καὶ ἐνεργοῦνται καθ' ὅν τρόπον ὁρίζει τὸ Σύνταγμα, ἀνήκουσαι ἢ μὲν νομοθετικὴ εἰς τὸν βασιλέα καὶ τὴν βουλὴν, ἡ δὲ ἐκτελεστικὴ εἰς μόνον τὸν βασιλέα, ἐνεργοῦντα δὲ τῶν παρ' αὐτοῦ διοριζομένων ὑποϋφύων ὑπουργῶν, ἡ δὲ δικαστικὴ εἰς τὰ δικαστήρια, ὧν αἱ ἀποφάσεις ἐκτελοῦνται ἐν ὀνόματι τοῦ βασιλέως. Αἱ Ἑξ. αὐταὶ δὲν εἶναι ὅλως κεχωρισμέναι ἀπ' ἀλλήλων ὥς ἡθέλησαν τινες, ἀλλὰ τὸν παντὶ συνδέονται πᾶσαι πρὸς ἀλλήλας συντρέχουσιν πρὸς τὸν κοινὸν σκοπὸν τῆς εὐστοχῆς δράσεως τῆς πολιτείας πρὸς τὴν ἐαυτῆς καὶ τῶν ἀποτελούντων αὐτὴν προσώπων εὐδαιμονίαν, ἡ μὲν νομοθετικὴ τιθεμένη νόμους, καθ' οὓς δεῖν αἱ ἄλλαι νὰ ὀρῶσιν, αἱ δ' ἕτεραι θυο ἀνεξάρτηται καὶ μὴ ὑποκειμένη εἰς ἀμοιβὰτον ἑλεγχον ἐνεργοῦσαι αὐτοτελῶς ἕκαστη ἐν τῷ οἰκείῳ κύκλῳ συμπεριώνως πρὸς τοὺς ἰσχύοντας ἐν τῷ κράτει νόμους. [Πρ.]

Ἑξουσιαστικὴ αἵρεσις. Βλ. Δίρεσις.

Ἑξόφθαλμος. Βλ. Βασεῖδες νόσος.

Ἑξόφλησις (νομ.) σημαίνει τὴν τε πρᾶξιν, δι' ἧς καταβάλλει τις τὸ δεξιόμενον, ὅτε ἐξομοιοῦται τῇ κατὰ ὅλῃ, καὶ τὸ ἔγγραφον τὸ ἀποδεικνύον τὴν καταβολὴν ταύτην [Δ.]

Ἑξοχότης (ἡ Διούτῃ Ἑ. ἡ ἐξοχία) ἡ ἐξοχία, λατίν. *Excellentia*, θέναι αἰ ἐν τῇ εὐρωπ. γλώσσῃ οὐστοίχοι λέξεις). Τὸν τίτλον τοῦτον ἔφερον κατ' ἀρχὰς οἱ Λατίνοι καὶ αἱ Φράγκοι βασιλεῖς καὶ οἱ Γερμανοὶ αὐτοκράτορες μέχρι τοῦ 14^{ου} αἰῶνος. Βραδύτερον ὁ τίτλος μετεβίβασθη εἰς τὰ ἐξέχοντα τῆς πολιτείας πρόσωπα ἐν Γαλλίᾳ καὶ Γερμανίᾳ, ὅπου μάλιστα ἀπενέμετο κατὰ τὸν 18^{ον} αἰῶνα καὶ εἰς καθ' ἑκάστην καὶ εἰς διδάκτορας ἐπιστημῶν, ὡς καὶ παρ' ἡμῖν εἰς τοὺς λατρούς. Σήμερον ἐν τῇ Δύσει φέρουσι τὸν τίτλον τοῦτον οἱ ὑπουργοί, ἐν Ἀμερικῇ δὲ ὁ

διοικητὴς τῆς Πολιτείας Μασαχουσέτης καὶ ὁ πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν (ὁ τελευταῖος ἀπλῶς κατ' ἔθος).

Ἑξούλωσις (*Entglasung*). Ἡ διὰ συνεχὸς θερμανσεως μετατροπὴ τῆς ὑάλου εἰς τρόπον ὥστε νὰ χάσῃ τὴν ὑαλῶδη ὑφήν καὶ νὰ μεταβληθῇ εἰς μαρμαροειδῆ ἀδιαφανὴ κρυσταλλικὴν μάζαν, τὴν καλουμένην πορσελάνην τοῦ Πρωμύρ. [O.A.P.]

Ἑξούρισις. Ὑπάγεται εἰς τὰ κατὰ τῆς τιμῆς ἀπευθυνόμενα ἀδικήματα. Τὰ προελεπόντα τὸ ἀδικήμα τοῦτο ἄρθρα τοῦ ἡμετέρου Π. Ν. ἀντικατεστάθησαν διὰ τοῦ περὶ Ἑ. ἐν γένει καὶ περὶ τύπου νόμου τῆς 23 Νοεμβρίου 1837, ὅστις τροποποιήθηκε ἕκτοτε ἐν τισὶ διέπει εἰστέ: τὰ τοῦ θέματος τοῦτου. Ὁ νόμος οὗτος τιμωρεῖ τὴν κατὰ τοῦ βασιλέως καὶ τῆς βασιλισσῆς Ἑ., τὴν κατὰ τῆς βασιλικῆς οικογενείας, τὴν κατὰ τοῦ διαδόχου ἢ τοῦ ἀντιβασιλέως (τοῦ διέποντος τὴν βασιλείαν, κατὰ τὴν φράσιν τοῦ νόμου) καὶ τὴν κατὰ τῶν λοιπῶν μελῶν τῆς βασιλικῆς οικογενείας, ποικίλας ἐπιβάλλων ποινὰς ἀπὸ τῆς τοῦ θανάτου μέχρι τῆς ἀπλῆς φυλακίσεως. Εἴτα προνοεῖ περὶ τῆς Ἑ. ξένων ἡγεμόνων καὶ κυβερνήσεων ἢ τῶν διπλωματικῶν πρακτῶν αὐτῶν, ὅτε ἡ ποινικὴ καταδίκη μόνον κατ' ἐγκλησιν τῶν ὑβρισθέντων γίνεται. Ἰδίως διατάξεις περιλαμβάνει περὶ τῆς Ἑ. τῆς εἰς ἀρχὴν ἀειλομένης τιμῆς. Ἀπλὴν δὲ Ἑ. τῆς τιμῆς παντὸς πολίτου θεωρεῖ ὁ νόμος ὑβριστῆν ὅσῳ τις προφορικῶς ἢ ἔγγραφως ἢ διὰ συμβολικῆς παραστάσεως προσβάλλει τὴν τιμὴν τοῦ ἄλλου συστημῶν, λοιδορῶν, χλευάζων αὐτὸν περιφρονητικῶς ἢ προσάπτων αὐτῷ ἰδιώματα, ὁσῶς ἢ φρονήματα περιφρονητικά, εἴτε ἀναφέρεται ὀνομαστὶ ὁ προσβαλλόμενος εἴτε ἄλλως καθ' οἰονδήποτε τρόπον χαρακτηρίζεται (ἄρθρ. 29). Περὶ τῆς Ἑ. τεθνεώτων οὐδεμίαν περιλαμβάνει ὁ ἡμέτερος νόμος διάταξιν. Ἡ Ἑ. τιμωρεῖται μόνον κατ' ἐγκλησιν τοῦ παθόντος μὴ ἐπιτροπομένης τῷ ἀποδεδειγμένῳ τῆς ἀποδείξεως τῆς ἀληθείας, ἐκτὸς ἂν ἡ Ἑ. ἀπευθύνεται κατὰ δημοσίου ὑπαλλήλου ἢ ὑπηρέτου. Καὶ ἡ ἀνταπόδοσις δὲ τῶν ὑβρεων τιμωρεῖται θεωρουμένου ἀπλῶς τοῦ προηγουμένου ἐρεθισμοῦ ὡς ματρικαστικῆς αἰτίας τῆς ποινῆς. Πᾶσι αὖ λοιπαὶ περιπτώσεις Ἑ. αἱ μὴ ὑπαγόμεναι εἰς τὸν ἄνωτερον δοθέντα ὅρισμόν τοῦ ἀδικήματος θεωροῦνται ὡς πταίσματα, ἐπίσης κατ' ἐγκλησιν τιμωρούμενα ἐν τῇ περιπτώσει δὲ ταύτῃ ἢ ὑπὸ τοῦ ὑβρισθέντος παρεούσης ἀνταπόδοσις τῆς ὕβρεως ἐπιφέρει συμπληρωμὴν τῶν ἀμοιβῶν ὕβρεων, ἂν ὅστιν ἰσοδύναμοι, καὶ ἐπομένως ἄρσιν τοῦ ἀξιοποίνου αὐτῶν. Αἱ ἄνωτερον διατάξεις δὲν ἐφαρμόζονται ἐπὶ τῶν Ἑ. μεταξὺ συνυπηρετούντων ὑπαλλήλων, οἵτινες τιμωροῦνται πειθαρχικῶς μόνον. [Πρ.]

Ἑξουπηγήριον. Τὸ ἔχον καὶ μηχανή

νιαμέν πρὸς ἀφύπνισιν τοῦ κατόχου τοῦ εἰς ὠρισμένην ὥραν ὠρολόγιον. Πλὴν τοῦ ἐσωτερικοῦ μηχανισμοῦ τὸ τοιοῦτον ὠρολόγιον ἔχει ἰδιαίτερον δείκτην ἐπὶ τῆς πλακῆς ἐν στρέφοντες πρὸς τὴν ὥραν καθ' ἣν θέλωμεν νὰ ἐγερθῶμεν ἀφίσταται τὸ ὠρολόγιον νὰ ἐργάζηται· ὅταν δὲ οἱ δείκται τούτου φθάσωσι μέχρι τῆς ὁρισθείσης ὥρας ἡγεῖ σφοδρῶς τὸ ὠρολόγιον διὰ σφύρας κρουομένης σφοδρῶς καὶ συνεχῶς ἐπὶ κωδωνίσκου, τιθεμένης δὲ εἰς κίνησιν δι' ἰσχυροῦ ἐλατηρίου τείνοντος πρὸς ἐξέλιξιν, ὅπερ ἐκ προτέρων συνεσπειρώσαμεν διὰ τοῦ ἐπ' αὐτοῦ ἰδιαίτερου στροφείου. Τὰ Ἑ. ὠρολόγια εἶναι μεγάλα ἐκ τῶν διὰ γραφεῖα καὶ αἰθούσας, οὐχὶ δὲ ἐγκέλιπα. [B.E.]

Ἑξωγή. Κώμη τοῦ δήμου Πολυκτεριῶν τῆς Ἰθάκης. Κεῖται κατὰ τὸ Β μέρος τῆς νήσου, ἀπέχουσα $\frac{1}{2}$ ὥραν Β τοῦ Σταυροῦ. Παρ' αὐτὴ ΒΔ ὑψύται ὄρος 520 μ. Πρὸς Β ἔχει τὴν ὄρμον Ἀράλεις καὶ πρὸς Α τὴν ὄρμον Φρίκαις. Οἰκεῖται ὑπὸ 740 κατ.

Ἑξωθυόμας (ἐπὶ πλοίου) κοιν. Ξυρίμας λέγεται περὶ πλοίου ὅτι ἐξωθεῖται, ὅταν παρασύρηται ὑπὸ τῶν κυμάτων ἢ τοῦ ανέμου ἢ τοῦ βέματος, ἐκτός τοῦ μεριού, εἰς ὃ τυγχάνει ἡγκυροβόλησεν, τομπαρασύρον καὶ τὰς ἀγκυρας τοῦ. [H.K.]

Ἑξω κάψα. Πλ. Ἑγκέφαλος.

Ἑξωμήτριος κύησις. Πλ. Κύησις.

Ἑξωμῆς. Ἑνδυμα τῶν ἀρχαίων, ἔχον μίαν μόνον χειρὶδα διὰ τὴν ἀριστερὴν ἐραχίονα, μὴ καλύπτον δὲ τὸν δεξιὸν ὤμον (εἰς τὸ καὶ τὸ ὄνομα). Ἐφ' αὐτὴν συνήθως οἱ δούλοι καὶ ἐργάται. Κατὰ τὸν Πλούτουχον ὑπῆρχον δύο εἴδη Ἑ. ὧν τὸ μὲν ἦτο περιβλήμα, τὸ δὲ χιτῶν ἐτερομάσχαλος.

Ἑξωμοσία ἢ ἀπωμοσία. Ἐν ταῖς ἀρχ. Ἀθῆναις οὕτω ἐκκλείτο ὄρκος, διὰ τοῦ ὁποίου πολίτης προσκληθεὶς ὡς μάρτυς εἰς τὰ δικαστήρια, ἐδεβατο ὅτι οὐδὲν ἐγίνωσκε περὶ τῆς προκειμένης ὑποθέσεως, ἢ καὶ ὄρκος δι' αὐτοῦ ἐδεβαίου τις τὴν ἀνικανότητά του νὰ δεχθῇ ἀρχὴν τινα ἢ νὰ ἐκπληρώσῃ τὰ καθήκοντα τοιαύτης.

Ἑξώνησις (pactum de retroemendo) ἢ Συμφωνία Ἑ. καλεῖται νομικῶς ὃ τῇ ἀγορῶν πωλησίᾳ προστιθέμενος ὁρος, καθ' ὃν ὁ πωλητὴς δὲ καὶ ὁ ὑποτάξας ν' ἀναγοράσῃ τὸ πωληθέν. Ἐκ τῆς συμφωνίας ταύτης τίθεται μόνον προσωπικὴ ἀγωγή, ἐάν δὲ δὲν ἐρισθῇ χρόνος, οὐ ἐντὸς δικαιοῦται ὁ πωλητὴς νὰ ποιήσῃται χρῆσιν τῆς Ἑ., αὐτὴ ἰσχύει μέχρι τῆς κοινῆς παραγραφῆς. Ἀποτελέσματα δὲ τῆς Ἑ. εἰσὶ τὰ ἑξῆς: ὁ ἐξαγοράζων δικαιούται νὰ λάβῃ τὸ πρᾶγμα μετ' ὧλων τῶν παρακολουθημάτων αὐτοῦ· ὁ δὲ ἀναπωλὼν νὰ λάβῃ τὸ ἐρισθὲν διὰ τὴν Ἑ. τίμημα ἢ τοιοῦτου μὴ ἐρισθέντος, τὸ τῆς ἀρχικῆς ἀγορῶν πωλησίας, ὅτε ὁμοῦς ὁ ἐξαγοράζων δεῖλται

ν' ἀποδώσῃ τὰς ἀναγκαίας δαπάνας ἐπὶ δὲ καὶ τοὺς ὠφελίμους, ἐφ' ὅσον σώζεται ἡ ὠφέλεια. [Δ.]

Ἑξώστης, κοινὸς βαρ. τὸ μπαλκόνι τῆς πρύμνης. Ἑξώστης ὁμοίως πρὸς τὰς τῶν οἰκιῶν κατασκευασμένος πρὸς πρύμναν, παρα τὰ ἐνδαιτήματα τοῦ κυβερνήτου ἢ τοῦ ναυάρχου. [H.K.]

Ἑξω χώρα. Χωρίον τοῦ δήμου Ἑλλάτου τῆς Ζακύνθου, ἔχον 254 κατ. [M.S.]

Ἑξωχώριον. Χωρίον τῆς Λακωνίας ἐν τῷ δήμῳ Καρδαμύλης ἀφ' ἧς ἀπέχει Δ ὥρ. 1. Κατ. 456.

Ἑορδαῖκός ποταμός. Βλ. Δεδῶλ.

Ἑορταί ἢ ἑορτάσιμα· ἡμέραι καλοῦνται ἡμέραι ὠρισμένας πρὸς πανηγυρισμὸν εὐφρασύνου τινὸς γεγονότος ἢ τὸ καὶ συνηθέστερον, πρὸς ἀνάμνησιν πανηγυρικῆν ἐπισήμων γεγονότων θερηκευτικῶν ἢ ιστορικῶν. Αἱ ἀρχαῖοι τῶν Ἑ. σκοποῦν εἶχον τὸν πανηγυρισμὸν τῶν κυριωτέρων ἐποχῶν τῆς ἐκείνης περιόδου τῶν τεσσαρῶν ὥρων, τῶν δ' αὖ τῇ γεωγραφίᾳ ἐπισήμων Ἑπανηγυρίζοντα δὲ ἀνεκράθη αἱ Ἑ. διακαταπαύσεις τῶν τυχόντων τοῦ καθ' ἡμέραν βίου ἔργων καὶ τελετῶν διατριβῶν, εἰς ἐκείνων λιτανείων, ἀγώνων, χορῶν καὶ χορῶν κτλ. Οἱ Ἑλλήνες καὶ οἱ Ῥωμαῖοι εἶχον πολλὰς Ἑ. θερηκευτικὰς καὶ ιστορικὰς περὶ ὧν γίνεται λόγος ἐν ἰδιαίτεροις ἄρθροις (Διονυσία, Παναθήναια κτλ.). Τῶν δὲ τεσσάρων ἡ νεμεσσία ἀφ' ὅτου ἐριστικῶς κατηγορεῖται ἔριξαι ὡς μεγάλας Ἑ το Πισαγ., τὴν Σιγινεργίαν, τὴν Ἑ. τῆς συνδιαλλαγῆς τὴν τοῦ νέου ἔτους καὶ τῶν δὲ Μωσαϊκῶν αἱ μεγάλας Ἑ εἶναι ὁ μὲν τοῦ Παμαζανίου καὶ τὸ Ροιρῶμον (βλ. λ.). Τῆς ἐδδομάδος δ' ἡμέρα ἑορτάσιμος εἶναι παρὰ τοῦτοις μὲν ἢ καθ' ἡμέρας Περσικῆς, παρ' ἑκατοντοῖς δὲ τὸ Σάββατον. Ἐν τῇ χριστιανικῇ Ἐκκλησίᾳ ἀνεπτύχθη κατὰ μικρὸν μέγας ἐτήσιος κύκλος Ἑ πρὸς ἀναμνησιν ἐπισήμων γεγονότων τοῦ βίου τοῦ Ἰησοῦ ἢ τῆς ἱστορίας τῆς Ἐκκλησίας. Καὶ ἐβδομαδιαία μὲν Ἑ. ἐστὶν ἡ Κυριακή, ἀπὸ τοῦ Κυρίου τὸ ὄνομα λαβούσα κατὰ ταύτην τὴν ἡμέραν ἀναστάντος. Τῶν δὲ ἄλλων Ἑ. αἱ πλείους μὲν εἰσι σταθεραὶ ἢ-οὶ τελεῖνται καθ' ὠρισμένην τοῦ ἔτους ἡμέραν, μέρος δ' αὐτῶν ἀποτελεῖ τὸ κινετὸν ἑορτολόγιον, βάσιν ἔχον τὴν ἡμέραν τοῦ Πισαγ., ἐν ᾗ περιλαμβάνονται αἱ Ἑ. τῆς Ὁρθοδοξίας, τῶν Βαίων, τῆς Ἀναλήψεως, τῆς Πεντηκοστῆς κτλ. Κατ' ἐξουίαν δὲ διακρίνονται τῶν χριστιανικῶν ἑορτῶν αἱ δεσποτικαὶ καὶ αἱ Θεομητορικαί, ἀνασσεύμεναι αὐταὶ μὲν εἰς τὴν Θεοτόκον ἐκείνην δὲ εἰς ἐκείνην τὴν βίου τοῦ Ἰησοῦ. Κατὰ τοὺς πρώτους τοῦ ἡμερησιοῦ αἰῶνος αἱ ἑορτάσιμοι ἡμέραι τοῦ ἐνιαυτοῦ ἀπετέλουν τρεῖς κύκλους, τὸν μὲν ἀπὸ τῆς γεννήσεως τοῦ Ἰησοῦ μέχρι τῆς βα-

πίσεως αὐτοῦ, τὸν δὲ περιλαμβάνοντα τὰ παθὴ καὶ τὴν Ἀνάστασιν αὐτοῦ, τὸν δὲ τὴν Ἀνάληψιν τοῦ Ἰησοῦ καὶ τὴν ἐπιφοίτησιν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐπὶ τοὺς Ἀποστόλους, οὕτως ὥστε οἱ τρεῖς κύκλοι περιλαμβάνον πληρὴν τὴν ἀνάμνησιν τῶν ἐπισήμων γεγονότων τοῦ βίου τοῦ Ἰησοῦ. Ὀλίγον δὲ κατ' ὀλίγον ἀφιερώθησαν καὶ αἱ μεταξὺ τῶν κύκλων τούτων ἡμέραι εἰς ἑορτὰς τῆς Θεοτόκου, τῶν Ἀποστόλων, τῶν μαρτύρων καὶ προστατῶν τῆς Ἐκκλησίας, οὕτως ὥστε τὸ ἑορτολογικὸν κατέλαβε πάσας τὰς ἡμέρας τοῦ ἐνιαυτοῦ, ὅτε κατ' ἀνάγκην διεκρίθησαν αἱ Ἐ. εἰς μεγάλας, καθ' ἃς ἐπεβλήθη ἀργία, τὰς κυρίως Ἐ., καὶ ἐλάσσονας ἢ ὑποδεστέρας. Ἡ ὁρησκειυτικὴ μεταρρυθμίσις τοῦ 17^{ου} αἰῶνος καθήγγαγε τὰς Ἐ. τῶν ἁγίων καὶ τὰς πλείστας Θεομητορικὰς. ὡς μεγάλας δ' Ἐ. οἱ Διαμαρτυρόμενοι καθόλου ἔχρυσαι τὰς τῶν Χριστουγέννων, τοῦ Νέου ἔτους, τῶν Θεοφανείων, τὴν Μεγάλην Παρασκευὴν, τὸ Πάσχα καὶ τὰς Ἐ. τῆς Ἀνάληψως, τῆς Πεντηκοστῆς, τῆς Ἀγίας Τριάδος καὶ τῆς Μεταρρυθμίσεως. Κατὰ τὴν γαλλικὴν Ἐπανάστασιν καθήγγησαν πρὸς καιρὸν παῖσαι αἱ Ἐ. ἐν Γαλλίᾳ. ἐκινδυνεύθησαν δὲ πάλιν μετὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῶν πραγμάτων.

Ἑσθός (Jos. Barῶnos Eötvös, προσ. Oettwoesch). Οὐγγρος συγγραφεὺς καὶ πολιτικὸς ἀνὴρ, γενν. τῷ 1813 ἐν Ὁφεν. Ἑσπούδασε φιλοσοφίαν καὶ νομικὴν, ἐγένετο ἐπ' ὀλίγον χρόνον ὑπουργὸς τῆς παιδείας τῷ 1848 διέτριψε δ' εἰτα μέχρι τοῦ 1851 ἐν Μονάχῳ. Τῷ 1866 ἐξελέγη πρόεδρος τῆς Οὐγγρικῆς Ἀκαδημίας, τῷ δὲ 1867 ἐγένετο πάλιν ὑπουργὸς τῆς παιδείας καὶ συνετέλεσε τὰ μέγιστα εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἐκπαιδεύσεως ἐν Οὐγγαρίᾳ. διεκρίθη δὲ ὡς εἰς τῶν εὐγλωττοτάτων ρητόρων τοῦ Οὐγγρ. κοινοβουλίου. Ἐκ τῶν πολλῶν ἔργων του φημιζέται πρὸ πάντων τὸ μυθιστόρημα Ὁ συμβολαιογράφος τοῦ χωρίου, ἐκ δὲ τῶν πολιτικῶν Ἡ ἐπίδρασις τῶν ἰδεῶν τοῦ 19^{ου} αἰῶνος ἐπὶ τὴν πολιτείαν καὶ τὴν κοινωνίαν. Ἀπέθανε τῷ 1871 ἐν Βουδαπέστη. [Μ. Γ.]

Ἐπαγγελία ἐκαλεῖτο παρ' Ἀθηναίους ἡ αἵτησις πολίτου ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, νὰ ὑποβληθῇ ἄλλος τις μέλλων νὰ ἐμιλήσῃ ἐν αὐτῇ εἰς δοκιμασίαν (βλ. λ.) ὡς ὑποκειμενός εἰς ἀτιμίαν, ἥτις κατὰ τοὺς νόμους ἐπέφερε τὴν ἀπαγόρευσιν τῆς ἀδείας τοῦ ἐμιλεῖν.

Ἐπαγγελία (policitatio) καλεῖται νομικῶς ἡ μονομερὴς καὶ πρὸ πᾶσης ἀποδοχῆς ὑποχρεωτικὴ ἐν ζωῇ δικαιοπραγία, δι' ἧς ὑποσχεταί τις τι πολιτεία ἢ κοινότητι χάριν γενομένης ἢ γενησομένης τιμῆς ἢ ἄλλης εὐλόγου αἰτίας (π.χ. κατασκευῆς δημοσίου ἔργου). Ἑλλειπόμενος δὲ τοῦ δικαιολογητικοῦ τούτου λόγου ὁ ὑποσχόμενος εὐθύνεται μόνον ἐὰν ἐγένετο ἐναρξίς ἐκτελέσεως, ὅτε πάλιν ἂν καταστῇ ἄπορος ἐνέχεται μόνον μέχρι τοῦ 1/2

τῆς περιουσίας του. Κατὰ τοὺς αὐτοὺς δὲ νόμους καὶ τὰ αὐτὰ μέτρον ἐνέχονται καὶ οἱ κληρονόμοι του καὶ δὴ οἱ ἀναγκαῖοι μόνον μέχρι τοῦ 1/10. [Δ.]

Ἐπαγόμενον (συσπαστον) κοινὸν παλῆγκο μὲ ποδᾶρι, σύσπαστον, οὗ ὁ εἰς τῶν τροχίλων εἶνε προσδεσμένος εἰς ἐπάγοντα [Π.Κ.]

Ἐπαγωγὴ καλεῖται ἐν τῇ Λογικῇ ἡ μέθοδος τοῦ συμπεραίνειν τὴν ἀληθεῖαν γενικῆς κρίσεως ἐκ τῆς ἀληθείας τῶν ἐπὶ μέρους. Οὕτω π.χ. ἐκ τῶν κρίσεων, ὁ Ἑρμῆς κινεῖται περὶ τὸν ἄξονα, ὁμοίως ἢ Ἀφροδίτη, ἡ Γῆ, ὁ Ἄρης, ὁ Ζεὺς, ὁ Κρόνος, συμπεραίνουμεν ὅτι πάντες οἱ εἰς τοὺς ἀρχαίους γνωστοὶ πλανῆται κινεῖσθαι περὶ τὸν ἄξονα. Ἐὰν ἡ σειρά τῶν ἐπὶ μέρους περιπτώσεων, ἐξ ὧν συμπεραίνουμεν τὸ καθόλου, εἶνε πλήρης, ἀπασαί δὲ αἱ περιπτώσεις σύμφωνοι, τὸ συμπεράσμα ἔχει ἀποδεικτικὴν βεβαιότητα, ἡ δὲ Ἐ. καλεῖται τότε τελεῖα. Τοῦτο συμβαίνει ἐν τῇ ἐπαγωγικῇ ἀποδείξει (βλ. λ.) καὶ ἐν τῇ τελεῖᾳ ἢ αὐστηρᾷ Ἐ. ὡς εὐρετικῇ μεθόδῳ ἐν ἣ εὐρίσκεται ἐκ τινος δεδομένης σειράς ἐνονοῶν Δ, Β, Γ, Δ διὰ ἀφαίρεσεως τῶν εἰδοποιῶν διαφορῶν τῶν ἐπὶ μέρους μελῶν, τὸ κοινὸν αὐτῶν γένος Υ'. Ἐὰν λοιπὸν εἶνε ἀμέσως ἢ ἐμμέσως βέβαιον ὅτι τὸ κατηγορούμενον Κ ἀνήκει εἰς πᾶν μέλος ταύτης τῆς σειράς (ὡς ἐξωτερικὸν γνώρισμα ἢ ἀκολουθία τῆς θέσεως αὐτοῦ), ἔχμεν τὸν συλλογισμὸν καὶ Δ καὶ Β καὶ Γ καὶ Δ κτλ. εἰσὶ Κ. Α, Β, Γ, Δ κτλ. εἰσὶ πᾶντα τὰ Υ'. Ἀρα πάντα τὰ Υ' εἰσὶ Κ. Οὗτος ὁ συλλογισμὸς εἶνε συλλογισμὸς τοῦ Γ' σχήματος, τοῦ ὁποίου ὅμως τὸ συμπεράσμα εἶνε γενικόν. Διότι ἡ ἐλάσσων πρότασις εἶνε ταυτοπλητὴς. Ἐὰν ὅμως ἡ ἐλάσσων πρότασις τοῦ συλλογισμοῦ ἐκφράζῃ ὅτι Α, Β, Γ, Δ, κτλ. εἶνε μόνον τινὰ Υ', τότε ἔπεται ὅτι μόνον τινὰ Υ' εἰσὶ Κ, μένει δὲ ἀδέβαιον ἂν πάντα τὰ Υ' εἰσὶ Κ. Ἐὰν ὅμως θέσῃ τις τὴν ἀρχὴν ὅτι, ὅσα μειζων εἶνε ὁ ἀριθμὸς τῶν μελῶν τοῦ πλάτους τοῦ Υ', εἰς ἃ ἀνήκει τὸ Κ, παραβαλλόμενος πρὸς τὸ ὅλον πλάτος, τόσῳ ὀλιγώτερον ὑπάρχει λόγος νὰ παραδεχθῇ ὅτι τὸ Κ δὲν ἀνήκει εἰς πάντα τὰ μέρη τοῦ πλάτους τοῦ Υ', τότε καθίσταται πιθανὸν διὰ τοῦτου ὅτι, ἐὰν τὸ Κ ἀληθεύῃ περὶ πολλῶν Υ', ἀληθεύει καὶ περὶ πάντων. Οὗτος ὁ πιθανολογικὸς συλλογισμὸς ἐκ τῶν πολλῶν περὶ πάντων (προϋποθεμένου ὅτι οὐδεμία περίπτωσις ὑπάρχει ἀντικειμένη εἰς τὸ συμπεράσμα ἡμῶν) καλεῖται ἀτελής Ἐ. Κατὰ τὸν συλλογισμὸν τοῦτον π.χ. συμπεραίνουμεν ὅτι ἡ βαρύτερς ἀποδειχθεῖσα αἰτία τῆς κινήσεως τῶν πλανητῶν καὶ τῶν δορυφόρων αὐτῶν ὡς καὶ τῶν κομητῶν δύναται νὰ θεωρηθῇ μετὰ μεγίστης πιθανότητος ὡς ἡ γενικὴ αἰτία τῆς κινήσεως πάντων τῶν οὐρανίων σωμάτων ὅτι πάντα τὰ σώματα τὰ εἰδικῶς βα-

ρύτερα τοῦ ὕδατος βυθίζονται ἐν τῷ ὕδατι κλ. Ἐὰν ὅμως τὰ τινὰ Γ δέν εἶναι εἶδη τοῦ αὐτοῦ γένους, ἀλλ' ἄτομα τοῦ αὐτοῦ εἴδους, ἢ ἐκ τῶν ἐπὶ μέρους ἐπὶ τὸ καθόλου ἐφοδὸς συμπληρωμένη διὰ τῆς προπρόθεσεως ὅτι ἡ φύσις ἐν τῇ ἐνεργείᾳ αὐτῆς μένει πιστὴ εἰς ἑαυτήν, ἔχει βεβαιότητα, οὐχὶ δὲ πιθανότητα μόνον. Οὕτω π. γ. συμπεραίνει ὁ φυσιογράφος ἐκ τῆς κατασκευῆς ἐλίγνων ἀτόμων εἶδους τινὲς ζώου ἢ φυτοῦ ἢ ὄρουτοῦ περὶ τῶν χαρακτηριστικῶν ἰδιοτήτων τοῦ εἶδους, εἰς ὃ ἀνήκουσιν. Ἐν πάσῃ ἄλλῃ περιπτώσει ἀρκεῖ ἔν μόνον μέλος, εἰς ὃ δὲν ἀνήκει τὸ Κ, ἵνα ἀνακρίσῃ τὴν εἰκαζομένην γενικότητα τοῦ συμπερασματος. Τοιαύτῃ ἀνακρίουσα περιπτώσει καλεῖται ἔν σ τ α σ ι ς [Χ.Πδ.]

Ἑπάγων, κοινῶς τὸ πῶξις ἀπλοῦν σχετίζον χρησιμεύον εἰς ἐπαρσιν βαρέων ἀντικείμενων, εἰς τὴν μίαν τοῦ ὁποίου ἔχραν πρὸς βέβαιον τὸ ἐπαίρουμενον ἀντικείμενον, ἔλκομεν δ' ἐκ τῆς ἐτέρας διὰ συσπάτου συνήθως, προσδεδεμένον ἐπ' αὐτοῦ, καλούμενον τότε ἐπαγομένου συσπάτου. [Η Κ.]

Ἑπαίται καλοῦνται ἐν τῇ καθολικῇ ἐκκλησίᾳ μοναχοὶ οἵτινες κατὰ τοὺς ἀρχαίους αὐτῶν κανονισμοὺς οὐδεμίαν ἡδύνατον νὰ ἔχωσιν ἰδιοκτησίαν, ἔξω δὲ ἐξ ἑλκῶν. Ἡ σύστασις τοιοῦτων ταγμάτων ἀνάγεται εἰς τὴν ΙΓ' αἰῶνα, ταχέως δ' ἐμορφώθησαν πολυάριθμα τοιαῦτα ἐκ Δομινικανῶν, Φραγκισκανῶν, Καρμηλιτῶν, Αὐγουστίνων κἄλ. μοναχῶν καὶ ἔλαβον παρὰ τοῦ Πάπα σπουδαία προνόμια. Κατέλαβον δὲ τοιοῦτοι μοναχοὶ καὶ ἔδρασαν κατηχητικὰς τῆς θεολογίας ἐν τοῖς Πανεπιστημίοις καὶ καθόλου ἡσχάσαν μεγάλην ἐπιρροὴν ἐν τῇ πολιτείᾳ καὶ τῇ κοινωνίᾳ καθ' ὅλον τὸν Μέσον Αἰῶνα. Εἶχον δὲ τὰ ταγματα ταῦτα ἰδιαιτέραν ὑπηρεσίαν πρὸς συλλογὴν τῶν ἐλκῶν. Κατὰ τὴν Μεταρρύθμισιν καὶ μετὰ τὴν σύστασιν τοῦ τάγματος τῶν Ἱησοῦιτῶν κατέπεσε πολὺ ἡ δύναμις τῶν Ἑ.

Ἑπαίταια (Νομ.). Ἡ Ἑ καθ' ἑαυτὴν δὲν εἶνε ἀδίκημα· ὅταν ὅμως εἶνε δυνατόν ὁ ἐπαίτων νὰ εὕρῃ ἐντιμώτερον βίον ἐργαζόμενος ἢ ἐν φιλανθρωπικοῖς καταστήματι περίθλαπόμενος, πάντοτε δικαίως ἢ νομοθεσία ἡμῶν τιμωρεῖ αὐτὸν μὲ κράτησιν μέχρι δύο ἐβδομάδων καὶ ἀστυνομικὴν ἐπιτήρησιν, ἂν καθ' ἑξῆς πράττῃ τοῦτο διότι πλὴν τῶν ἄλλων ἢ εἰς τὰς δύο εὐδοκίας καὶ τὴν μέρη διατριβῇ τῶν ἐπαίτων οὐ μόνον ἐπιφέρει ἀνδρίαν καὶ ἐνδοχλήσιν εἰς τοὺς διαβάτας ἀλλὰ καὶ δυστυχήματα δύναται νὰ προκαλέσῃ. Ἐπίσης τιμωροῦνται οἱ μεταχειριζόμενοι πρὸς ἐπαίταιαν παιδοὺς ἰδίους ἢ ἀλλοτρίους ἢ ἀνθρώπους ὑπὸ τὴν ἔξουσίαν αὐτῶν τελοῦντας. Ὡς ἐπιβαρυντικά δὲ περιπτώσεις θεωροῦνται ἢ ἐν καιρῷ νυκτὸς ἐπαίταια, ἢ ἐνδον τῶν εἰκῶν, ἢ διὰ πλείονων τῶν τριῶν ἐμοῦ ἐπαίτων, ἢ δι' ἀπειλῶν ἢ βίβλων

καὶ ἢ ὑπὲρ τὸ πρόσχημα πλαστῶν πληγῶν ἢ ἄλλων ἀσθενειῶν [Πφ.]

Ἑπακρίς (Βοτ.) *Epaeris Willd.* Πρὸς τοῦτον γένος τῆς εἰκογένης τῶν Ἑπακρίδων, στενῶς συγγενεούσης μετὰ τῆς τῶν Ἑρεκιδῶν ἀφ' ἧς διαφέρει κατὰ τὸν μονόχωρον ἀνθῆρα. Περίπου 320 εἶδη, πάντα σχεδὸν ἰθαγενῆ τῆς Ν. Ὀλλανδίας καὶ τῶν νήσων τῆς Ὠκεανίας, δένδρα καὶ θάμνοι ὧν πλείστα θεραπεύονται χάριν κόσμου [Θ.Χ.]

Ἑπακταί. Βλ. Θεμελίον.

Ἑπάκτιος ἐχθρῶσις καλεῖται ἐχθρῶσις χρησιμεύουσα διὰ τὴν ἐξασφάλισιν τῶν ἀκτῶν ἐπ' ἀκτὶα πυροβόλα δὲ τὰ πυροβόλα τῆς τῶν ἀκτῶν ἀμύνης, ἅτινα συνήθως εἶναι βάραι, διότι πρόκειται νὰ βάλλωσι κατὰ τῶν ἐχθρικών θωρηκτῶν. Κατὰ τὴν ἐπιστράτευσιν τοῦ 1885-86 κατασκευάσθησαν ἀρκετὰ ἐπάκτια ἐχθρῶματα ἅτινα ὠπλίσθησαν διὰ μεγάλων πυροβόλων. [Π.Δ.]

Ἑπαμεινώνδας. Ὁ μέγιστος πολιτικὸς καὶ στρατηγὸς τῶν ἀρχαίων Θηβῶν, υἱὸς Πολύμηδος, ἐκ γένους εὐγενεῖς, ἀλλ' οὐχὶ πλούσιον. ἔγενν. τῷ 418 π.Χ. Ἐπαίδευσθαι μόνον εἰς τὰς σωματικὰς ἀσκήσεις, ἀλλ' ἰδίως εἰς τὰς μουσικὰς τέχνας, εἰς τὸν ἐκ Τάραντος δὲ συγγάστῃ Ἰουθαγόρειν Ἀδαν ὡρεῖται τὴν ἀναπτυξὶν τῶν περικοσμούμενων αὐτὸν καὶ ἀπὸ παντῶν τῶν ταχθέντων κατ' ἐξέχην διακρινόντων εὐγενῶν προσόντων καὶ τῆς ἡλικίης ἀγνότητος, τῆς ἀγάπης πρὸς τὴν κληθεῖσαν καὶ τῆς πρὸς τοὺς ἐναντίους μετριοπαθείας. Καθίσαν γνωρίζομεν πρῶτον ἐστράτευσε τῷ 385, ὅτε οἱ Θηβαῖοι ἐπεμψαν ἐπικουρίαν τοῖς Σπαρτιάταις, προσβάλλουσι τὴν Μαντινείαν, καίπερ δὲ πληρωμένους αὐτοὶ ἔσως τὴν ζωὴν τοῦ φίλου τοῦ Πελοπίδου, βαρὺ φέροντος τραῦμα. Μετὰ τὴν ὑπὸ τῶν Σπαρτιατῶν κατάληψιν τῆς Καδμείας (382) ἐξῆλθον αὐτοὶ, συνειργάσθη ὅμως μετὰ Σηλοῦ εἰς τὴν πρὸς τὰς ἀτομικὰς τοῦ ἀρχῆς ἀντιβαίνουσαν βολοφρονίαν τῶν ἐλευθεριῶν ἀρχόντων καὶ εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ τολμηροῦ ἐπιχειρήματος δι' οὗ λήγοντος τοῦ 379 ἀνιδρύθη ἡ τῶν Θηβῶν ἀνεξαρτησία καὶ ἡ Σπαρτιατικὴ προῦσα ἡναικάσθη νὰ καταλίπῃ τὴν ἀκρόπολιν. Τῷ 371 γενόμενος Βουλιατάρχης ἐπέμψῃ κατ' Ἴουνιον μετ' ἄλλων εἰς Σπάρτην πρὸς συζήτησιν τῶν ὅρων τῆς εἰρήνης, ὑπεσπότης δ' αὐτῶν μετ' ἀνάμπτου ἐπιμονῆς τὰς ἀξιώσεις τῶν Θηβῶν ἐπὶ τὴν καθ' ὅλην τὴν Βουλιατὴν ὑπεροχὴν. Οἱ Σπαρτιάταις εἰσδελόντες ἐπὶ ταῦτοις εἰς Βοιωτίαν, ἡττήθησαν αἰσχυρῶς ὑπὸ τοῦ Ἑπ. ἐν Λεύκτροις, εἰς τὴν στρατηγικὴν ἱκανότητα τοῦ ὁποίου κυρίως ὡρεῖλον οἱ Θηβαῖοι τὴν νικητὴν ταύτην (371). Τὸ δ' ἐπόμενον ἔτος, συλλεγεὶς γενόμενος Βουλιατάρχης, εἰσέλασεν ὁ Ἑπ. μετὰ τὴν καθύδρυσιν τῆς τῶν Θηβῶν κυριαρχίας ἐν τῇ μέσῃ Ἑλλάδι εἰς Πελοπόννησον

καὶ διήλασε τὴν Λακωνίαν, εἰς ἣν ἀπὸ ἀμνημονευτῶν χρόνων δὲν εἶχε πατήσῃ, πολέμιος, μόνον δὲ τὴν γενναίως ὑπὸ τοῦ Ἀγρολάου ὑπερασπιζομένην, πρωτεύουσαν δὲν κατῴρῳσε νὰ κυριεύσῃ. Ἰνὰ ταπεινώσῃ ὅμως ὀλοτελῶς τὴν Σπάρτην, παρεκίνησε τοὺς κατοικοὺς τῆς Ν καὶ Δ Ἀρκადίους, ὡς καὶ τοὺς μετὰ μακροχρόνιον δουλείαν νῦν δι' αὐτοῦ αὐτονομίας ὑπάρχοντας Μεσσηνίους, νὰ ὀργανισθῶσιν εἰς ἐνῆαιαν πολιτείαν, κέντρον τῆς ὁποίας ἔγενετο ἡ Μεσσήνη. Ἐπανελθὼν εἰς Θῆβας, κατηγορήθη ὑπὸ τῶν ἀντιπάλων αὐτοῦ ἐπὶ παρανομίᾳ παρὰ τὰς τῆς ἐαυτοῦ ἐξουσίας, ἀλλὰ τὸ δικάζον αὐτὸν δικαστήριον διελύθη χωρὶς νὰ ἐκφέρῃ ἀπόφασιν ὅμα ὡς ὁ Ἐπ. κατέδειξε τὰ ἐνδοξα τῶν πράξεων τοῦ ἀποτελέσματος. Ἰκ νέου ἀναδειχθεὶς Βασιτάρχης ἐπεχείρησε κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος 369 δευτέραν εἰς Πελοπόννησον ἐξέδολήν, τὴν φερόν ταύτην ὅμως ἄνευ σημαντικῶν ἀποτελεσμάτων. Ἀπὸ πολλοῦ δὲ παρακινῶν τοὺς Θηβαίους νὰ παρασκευάσωσι στόλον ἵνα καὶ καταθλάσωσιν ἀναδειχθῶσιν ἡγεμόνες τῆς Ἑλλάδος, ὡς εἶχον ἤδη ἀναδειχθῇ κατὰ ξηρὰν διὰ τῶν κατορθωμάτων τοῦ Ἐπ. ἀνέλαβε τῷ 364 πλοῦν μετὰ Βούλαντιον ἀξιόλογον ἔχων στόλον. Ἐν τούτοις ταραχαὶ μεταξὺ τῶν Ἀρκάδιων, μέρος τῶν ὁποίων ἡγούμενων τῶν Μαντινέων ἐταχθῆσαν ὑπὲρ τῶν Σπαρτιατῶν. ἔδωκαν ἀφορμὴν εἰς νέαν εἰς Πελοπόννησον ἐξέδολήν τῶν Θηβαίων ὑπὸ τῶν Ἐπ. Ἡ μάχῃ ἐγένετο παρα τὴν Μαντινέαν, ὑπὸ μὲν τῶν Ἐπ. τεταγμένων 83 000 ἀνδρῶν, τῶν δὲ ἐναντίων εἰς 22 000 συμποσυνμένων. Πρὶν δ' εἶτι κριθῇ τὸ ἀποτέλεσμα ὁ Ἐπ. ἐτραυματίσθη θανάσιμος δι' ἀκοντίου καὶ ἀπεσφύθη. Ἀποθνήσκων κληρώθη ἱδὼν τὴν ἀσπίδα του διασωθεῖσιν καὶ ἀγωνιῶν περὶ τοῦ ἀποτελέσματος τῆς μάχης, ὅτε ἐμαθεῖν ὅτι ἐνίκησαν αἱ Θηβαίαι, ἀπέσφυσεν αὐτός, ὡς λέγεται, τὴν σιδηρὰν αἰχμὴν ἀπὸ τοῦ σώματος του καὶ ἐξέπνευσε (362), καταλείπων τὴν πατρίδα του εἰς ἀκμήν, ἔργον τῶν χειρῶν του, ἣν δὲν κατῴρῳσαν ὅμως οἱ Θηβαῖοι νὰ διατηρήσωσιν. Βιογραφίαν τοῦ Ἐπ. ἐκ τῆς ἀρχαιότητος κατέχομεν βραχέειαν τοῦ Κορνὴ Νέπωτος, [H.A.]

Ἐπαναγωγή τοῦ νόμου. Βλ. Βασιλικά.

Ἐπαναδίπλωσις. Σχῆμα ῥητορικὸν καθ' ὃ ἡ πρώτη λέξις φράσεως τινος ἐπαναλαμβάνεται ἐν τέλει τῆς φράσεως.

Ἐπανάληψις τῆς δίκης καλεῖται τὸ ἔκτακτον ἐνδίκον μέσον δι' οὗ αἱ ἐριστικαὶ τελεσιδικαὶ καὶ καταδικαστικαὶ ἀποφάσεις τῶν πλημμελειοδικῶν ἢ τῶν κακουργιοδικῶν δύνανται νὰ ἀνακρεθῶσιν ὑπὸ τοῦ Ἀρείου Πάγου διατίσσοντος νὰ ἐπαναληφθῶσιν αἱ ἀνακρίσεις. Ἡ Ἐ. τ. δ. δύναται νὰ αἰτηθῇ ὑπὸ τοῦ καταδικασθέντος ἢ τοῦ εισαγγελέως, ἀλλὰ μόνον ἐν ταῖς ῥητῶς ὑπὸ τοῦ νόμου δριζομέναις πε-

ριπτώσεσιν ἥτοι ἂν ἔσοι καταδικασθῶσιν διὰ δύο διαφόρων καὶ ἀσυμβιβαστῶν ἀποφάσεων ἐπὶ τῇ αὐτῇ πράξει ἢ ἂν καταδικασθῇ τις ἐπὶ φωνῇ, ὃ δὲ ὅθῃ ἐν φανεροῖς ἢ εἰς τὴν ἢ ἀνὲς ἢ πλεονεξίας τῶν κατὰ τὴν δίκην μαρτύρων κατηγορούνται ἐπὶ ψευδορκίᾳ. Ἡ αἴτησις Ἐ. ὑπ' αὐδεμίας θεωρεῖται προθεσμίας, συγγνωρεῖται δὲ καὶ ἂν ἀπεδωτῶν ὁ κώδικας καταδικασθεὶς. [Πφ.]

Ἐπάνδρωσις πλοίου. Ἡ ἐπιβίβασις πληρώματος ἐπὶ πλοίου αἰχμαλωτισθέντος.

Ἐπανάστασις. Ἡ ἀπόπειρα βιβίας μεταβολῆς τοῦ καθεστώτος πολιτείας τινός, τεινύσα πρὸς ἀνατροπὴν τῆς ὑφισταμένης διοικήσεως ἢ τοῦ ὑφισταμένου πολιτεύματος εἴτε πρὸς ἀποκτικρὴν τῆς αὐτονομίας Αἰσπουδαία ἐσωτερικὰ μεταρρυθμίσεις αἱ κατ' ἀναγκὴν ἐπακολουθοῦσαι ταῖς Ἐ. τότε μόνον ἐπιδρῶσιν ἐπὶ τὰς διεθνεῖς σχέσεις, ὅταν ἀποτέλεσμα τῆς ἐπαναστάσεως ὑπῆρξῃ ἡ γένεσις νέας πολιτείας ἢ ἀλλως, μὴ ἐπεληφύσης μεταβολῆς ἐν τῷ πρὸς ὁμοῦ τῆς πολιτείας. Ἐξκολουθοῦσιν ὑφισταμένοι αἱ διεθνεῖς τοῦ Κράτους ὑποχρεώσεις, εἰ δὲ ἀναγνωρίζονται αἱ διεθνεῖς πράξεις τῆς ἐπαναστατικῆς Κυβερνήσεως ὑπὸ τῆς ταύτης διαδεχόμενης, προϋποτιθεμένου, ἐννοεῖται, πάντοτε ὅτι ἡ ἐπαναστατικὴ κυβέρνησις ἐγκατέστη ὡς ἀληθὴς κυβέρνησις τῆς χώρας, οὐχὶ δὲ μόνον ἐφημέριος μεμονωμένος ἐνέργησε πράξεις.

Προϋποθέσεις τῆς ἐπαναστάσεως εἶνε ἰσχυρὰ πολιτικὴ διαφωνία πρὸς τὰ καθεστῶτα μεγάλου ἢ τοῦ μείζονος μέρους λαοῦ τινος καὶ ἡ δυσχέρεια ἢ τὸ ἀδύνατον τῆς κατὰ νόμον καὶ συμφώνως τῇ πολιτειᾷ ἰκανοποιήσεως τῶν αἰτουμένων τὴν μεταρρυθμίσει, τῶν πολιτικῶν φιλονεικιῶν, κατὰ τὴν ἐκκρασίαν τοῦ Lombroso (ἰδὲ αὐτοῦ Il delitto politico). Συγγενεῖς ἐννοιαὶ εἶναι ἡ τῆς μεταρρυθμίσεως διαφερομένη τῆς Ἐ. κατὰ τὰ μέσα πρὸς μετατροπὴν τοῦ καθεστώτος, ἡ τῆς στασιώσεως, χαρακτηριζομένης διὰ μερικῆς μόνον διαίτης ἀντιδράσεως μικροῦ τμήματος λαοῦ, καὶ ἡ τῆς ἀντιστάσεως κατὰ τῆς ἀρχῆς, τεινύσεως ἐπὶ τὴν ἀνατροπὴν μεμονωμένων διοικητικῶν πράξεων. [Γ.Σ.Σ.]

Ἐπαναστροφή. Τὸ ῥητορικὸν σχῆμα καθ' ὃ ἡ τελικὴ λέξις φράσεως τινος ἐπαναλαμβάνεται ἐν ἀρχῇ τῆς ἐπομένης.

Ἐπαναφορά ἡ ἀναφορά. ῥητορικὸν σχῆμα καθ' ὃ ἐπαναλαμβάνεται ἡ ἰδία λέξις ἐν τῇ ἀρχῇ διαφόρων προτάσεων, π.χ. Λυσ. κ. Ἐρατ. 21: «οὗτοι γὰρ π ο λ λ ο υ ε μὲν τῶν πολιτῶν εἰς τοὺς πολέμους ἐξήλασαν, π ο λ λ ο υ ε δ' ἀδίκως ἀποκτείναντες ἀτάφους ἐποίησαν, π ο λ λ ο υ ε δ' ἐπιτίμους ὄντας ἀτίμους τῆς πόλεως κατέστησαν, π ο λ λ ω ν δὲ θυγατέρας μελλούσας ἐκδίδοσθαι ἐκώλυσαν».

Ἐπάνοδος. Βλ. Ἀνακεφαλαίωσις.

Ἐπανόρθωσις. Βλ. Ἀμειδιόρθωσις.

Ἐπανταγωγή. Βλ. Ἀνταγωγή.

Ἐπαργύρωσις. Βλ. Ἐπιγρύψωσις.

Ἐπάρτιος. Βλ. Ἀρκαδία (τ Β', σ. 299).

Ἐπαρμα ἱστίου. Ὅσον μέρος αὐτοῦ δύναται νὰ ἐπαρῇ ἀπὸ τῆς θέσεως, ἐν ᾗ τυγχάνει μονιμῶς τεθειμένον, μέχρι τῆς θέσεως, εἰς ἣν ἀναδιβάλλεται χάριν ὁλοκαυπλείας. [H.K.]

Ἐπαρσις ἱστίου ἢ κεραίας κτλ. Ἡ ἀναδίωξις αὐτοῦ εἰς τὴν απαιτουμένην χάριν τῆς ὁλοκαυπλείας θέσιν ἐκ τῆς θέσεως εἰς ἣν ὁ παρχει μονιμῶς ἐν ὅρμῳ. Ἡ παρσις τῆς σπημαίας εἶναι ἡ ἀνύψωσις αὐτῆς ἐν τῇ οἰκείᾳ πρὸς πρῶμην θέσει τῆς ἐπὶ τοῦ σπηλιδίου τῆς πρῶμης ἢ τοῦ κέρατος τοῦ ἱστίου τοῦ ἐπιόρου. Ἡ ἐπαρσις τῆς σπημαίας, γινομένη καθ' ἑκάστην, τὴν ἑγὼ πρῶμην ὥραν, ἀποτελεῖ ἐπὶ τῶν πολεμικῶν πλοίων μικρὰν τελήν, διότι κατὰ ταύτην παρατάσσεται ἡ φρεσὶς ἐνοπλος, ἐστραμμένη πρὸς τὴν σπημαίαν καὶ παρουσιάζοντα τὰ ὅπλα, ἢ μουσικῆς, ὅτι κίς ἀν' ὑπάρχει, ἡγεῖ τὸ ἐμβατήριον, ἐπιστρεφόμενος καὶ τὰ τομπανα, πάντες δὲ σπηματῶσι τὰς ἐργασίας τιμὴ καὶ χαίρειν ἀποκαλυπόμενοι ἐνώπιον τοῦ σήματος τοῦ οὐ τοῦ συμβολίζοντος τὸ ἔθνος. Ἡ καταδίωξις τῆς σπημαίας καλεῖται ὑποστολή αὐτῆς καὶ ἐκτελεῖται σὺν τῇ θυσει τοῦ ἡλίου καθ' ὅμοιον τρόπον. [H.K.]

Ἐπάρτης, κοινωβαρβαρ ἢ μαχαβίλια. Πύδος ἀπλοῦ συσπαστοῦ, χρησιμεύοντος εἰς ἐπαρσιν διαφορῶν ἀντικειμένων. [H.K.]

Ἐπαρχία. Βλ. Ἐπαρχος.

Ἐπαρχιακὸν συμβούλιον εἶναι σπηματῶν ἀποτελούμενον ἐξ ἐπαρχιακῶν συμβούλων ἐκλεγμένων ὑπὸ τῶν ἀποτεινόντων τὴν ἐπαρχίαν ὅρμων καὶ ἐπιστηρῶν τὴν διοικησιν αὐτῆς. Τὰ ἐπαρχ. συμβ. ἱδρυθέντα τῷ 1838 ἀντικατεστάθησαν τῷ 1887 διὰ τῶν νομαρχιακῶν συμβούλων, ἀνευστῆθησαν δὲ πάλιν τῷ 1891. [Πε.]

Ἐπαρχος (Ἀντώνιος). Λόγιος Ἕλληνας τοῦ 19' αἰῶνος, γένν. τῷ 1191 ἐν Κερκύρᾳ. Ἐπανειλημμένως ἐχρημάτισε πρεσβευτὴς τῶν συμπολιτῶν του ἐν Ἑνετίᾳ, ὅπου διήγαγεν ἀπὸ τοῦ 1596 τὸ πλεῖστον τοῦ βίου του. Ἐχε συλλέξῃ πολλοὺς ἑλληνικοὺς κώδικας ὧν ὁμοίως τὸ πλεῖστον ἠναγκάσθη ἐνεκα τῆς πείνης του νὰ πωλήσῃ. Ἐν Ἑνετίᾳ ἱδρύσας καὶ διδασκαλεῖον ἑλλήνων γραμμικῶν, ἐδίδασκε δ' ὅστερον καὶ ἐν Κερκύρᾳ. Μετὰ τὴν ἐξέγχεον ἑλληνοιστῶν τῆς ἐπερχῆς του διετέλεσεν εἰς ἄλλη λογογραφίαν, ὧν ὁ ἴδιος διαπραγμῆς ἑλληνοιστῆς, ἀπέθινε δὲ προδεδηκῶς τὴν ἡλικίαν. Αὐτοῦ ὑπάρχει «εἰς τὴν Ἑλλάδα» καταστρεφὴν ὁρῆνοσ, δημοσιευθεὶς μετὰ τινῶν λαμπρῶν ἐπιστολῶν «πρὸς ἐμίνοιαν συντηνουσῶν τῆς Χριστιανῶν πολιτείας», ἐν Ἑνετίᾳ τῷ 1544. [M.F.]

Ἐπαρχος παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἕλλησιν ἐκαλεῖτο προϊστάμενος, ἀρχηγός, διοικητής, παρὰ Βυζαντινοῖς δὲ, ὡς παρὰ Ῥωμαίοις (proconsul ἢ praefector), διοικητής διαμερισματος, τῆς ἐπαρχίας (provincia καὶ praefectura). Τὸ Βυζαντιακὸν κράτος διηρεῖτο εἰς ἐπαρχίας, 64 ἐπὶ τινα καιόν, ὧν σώζεται στατιστικὴ ἐπιθεώρησις ἐν τῷ Συνεκλήμῳ τοῦ Ἱεροκλέους (πιθανῶς ἐπὶ Ἰουστινιανῷ). Ὡς καὶ ἡ εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν διοίκησιν ἀρχιεπισκόπου ἀνήκουσα περιφέρεια καλεῖται ἐπαρχία. Ἐν Ἑλλάδι δὲ ἐπαρχία εἶναι διοικητικὴ διαίρεσις κατωτέρα τοῦ νομοῦ, ἀποτελοῦσα καὶ ἡθικὸν πρόσωπον, ᾧ πρεῖταται ὁ Ἐπαρχος, αἱ Ἐπ. ἱδρυθεῖσαι τῷ 1883 ἀντικατεστάθησαν τῷ 1888 διὰ τῶν ὑποδιοικήσεων, ἐπανιδρύθησαν τῷ 1815 καὶ κατηργήθησαν ἐκ νέου τῷ 1887, ἀλλὰ καὶ πάλιν ἀναυστῆθησαν τῷ 1891 κατηργήθησαν ἐριστικῶς τῷ 1892, μὴ ἀποτελοῦσαι ἔτι διοικητικὴν διαίρεσιν, ἀλλ' ἐκκλησιαστικὴν μόνον περιφέρειαν.

Ἐπαφος. Κατὰ τὴν ἀρχαίαν μυθολογίαν υἱὸς Διὸς καὶ Ἰούδας. Ἡ ἀδελφὴ αὐτοῦ Λιβύα ἐγένετο ἐκ τοῦ Ποσειδῶνος μήτηρ Ἀγῆνορος καὶ Ἠήλου, πατρὸς τοῦ Αἰγύπτου καὶ τοῦ Δαναοῦ.

Ἐπαφρᾶς. Εἰς τῶν πρώτων Χριστιανῶν, ἐπὶ τῶν ἀποστολικῶν χρόνων, ἐκ Κολοσσῶν. Ἰδρυτὴς τῶν χριστιανικῶν κοινοτήτων Κολοσσῶν, Λαοδικείας καὶ Ἱερραπλῆως (Ἐπιστολὴ πρὸς Κολοσσαεῖς, α' 7, β' 11 κ. εἰς.)

Ἐπέ (Κάρολος Μιχ. Ἀδελφ. de l'Épée). Ἰδρυτὴς τῆς διδασκαλίας τῶν κωφῶν ἐν Γαλλίᾳ. Ἐγενν. τῷ 1712 ἐν Βερσαλλίαις καὶ ἐχειροτονήθη ἱερεὺς, ἀλλ' ἐνεκα τῆς πρὸς τὸν Ἰαντενιανὸν (βλ. λ.) στάσεως του ἀπώλεσε τὴν θέσιν ἣν κατείχεν ἐν Troyes καὶ ἀπεσπρήν εἰς τὸν ἰδιωτικὸν βίον ἐν Παρίσι. Ἐδρύσας δὲ ἐνταῦθα τῷ 1770 τὴν πρώτην σχολὴν τῶν κωφῶν, ἐφευρὼν ὁ ἴδιος εἶδος διὰ τῶν βακυλῶν καὶ ἄλλων σημείων συνεννόησε δι' αὐτοῦς. Ἀπέθινε τῷ 1789. Τὰς περὶ διδασκαλίας τῶν κωφῶν ἱδέας του ἐδημοσιεύσεν ἐν ἰδιωτικῷ συγγράμματι Institution des sourds et muets (Παρ 1774).

Ἐπειός. Οἱ πανάρχαιοι πελασγικοὶ κάτοικοι τῆς δυτικῆς Πελοποννήσου, ἐκτεινόμενοι καὶ τὴν μετὰ ταῦτα Πιστίην, Κοίλην Ἠλίην καὶ τὴν Δ' Ἀχαΐαν μέχρι τοῦ Παναχαΐου καὶ τοῦ Ἰῖου, ἐνθα αἱ ἐμνηρικαὶ πόλεις Ὁῖνος, Δύμη (ἢ Πάληια), Νομπράσιον, Ὑρμίνια, Μυστινός, Ἠλῆς, Ἀλκίσσιον, Ἐφόρα, Κυλλῆνη καὶ Πύλος (ἡλείακή). Οἱ Ἐ. με 40 ἔτη καὶ ὑπὸ 4 ἡγεμόνας Πιλοχέρον τὸν Ἀγαθόνειον τοῦ Αὐγείου, Φαλπίον καὶ Ἀντιμαχόν, ἐγγόνους τῆς Μολιόνος, καὶ Διῶρην τὸν Ἀμαρυγκάειον ἐκ Βουπρατίου) ἐστράτευσαν ἐπὶ τὴν Τροίαν, ὧν ἀπεσώθησαν οἵκαδε ὁ

Θάλλιος καὶ ὁ Πόλυξενος, ὁ καὶ μόνος εἶτα βασιλευσας. Οἱ Ἑ. ἐκείθεν τοῦ Δαρίσου ποτ. ἀναμειχθέντες μετὰ Καυκίωνων καὶ Ἰώνων ἠκολούθησαν τὴν τύχην τῆς Ἀχαΐας· οἱ τῆς Πισατίδος ἀγωνιζόμενοι πρὸς τοὺς Πυλίοιους ἀνέμειχθησαν μετ' Ἀρκάδων καὶ Ἀχαιῶν εἶτα ὑπὸ τὸν Ὀρεστίδην Ἀγρόριον καὶ ἀπετέλεσαν τοὺς Πισάτας· καὶ οἱ τῆς Κοίλης Ἠλίδος ἀναμειχθέντες μετ' Αἰτωλῶν ἐπὶ τῆς καθάρου τῶν Ἑρακλειδῶν ἀπετέλεσαν τοὺς Ἥλείους. Οἱ Ἑ. ἐκλήθησαν ἀπὸ Ἑπειοῦ τοῦ Ἐνδουμίονος [Γ. Πδ.]

Ἑπειὸς. Ὁ κατασκευάσας τὸν Δούρειον ἵππον, δι' οὗ ἐξήλυθ' ἡ Τροία. Ἐν τῇ Ἰλιάδι· παρίσταται ὡς γενναίος πολέμιστος, διακεκρίμενος ἰδίᾳ ἐν τῇ πυγμαχίᾳ. Βραδύτερον, ἐπὶ τῇ βάσει μεταγενεστέρων μύθων, ἐφέρετο τὸ ὄνομα αὐτοῦ παροιμιώδης ἐπὶ δειλία.

Ἑπειοῦδιον τὸ κατ' ἀρχὰς ἐσθμῖαινε τὰ μέρη τοῦ ἀρχαίου κράτους τὰ μεταξὺ τῶν χορικῶν παρεμβολόμενα, τὸν διάλογον δηλαδὴ, εἶτα δὲ ἐν τῷ ἔπει καὶ τῷ δράματι ἐκείνας τὰς πράξεις, αἵτινες μὴ ἀποτελοῦσαι οὐσιώδεις μέρους τῆς ὅλης πράξεως σχηματίζουσι μικρότερόν τι σύνολον καθ' ἑαυτάς.

Ἑπέλασις. Ὁρμητικὴ ἐπιθεσις ἵνα ἐκτοπισθῇ ὁ ἐχθρὸς· γίνεται δὲ ὑπὸ τοῦ ἱππικοῦ, ὅπερ κατ' αὐτὴν χρησιμοποιοῖ μίαν τῶν ἰδιοτήτων του, τὴν κρούσιν. [Β. Δ.]

Ἑπέμβασις (intervention) ἐκλήθη ἡ ἀνάμιξις πολιτείας τινὸς εἰς τὰς ἐσωτερικὰς ἢ τὰς ἐξωτερικὰς ὑποθέσεις ἄλλης πολιτείας. Τοιαύτη ἀνάμιξις κατὰ θωρίαν τοῦλάχιστον μόνον ἐν ἐξαιρετικαῖς περιπτώσεσι καὶ χάριν τῆς προστασίας ὑπερτέρων διεθνῶν συμφερόντων δύναται νὰ δικαιολογηθῇ· οὐχ ἥτιον ἡ ἱστορία πλεῖστα μὲς παρέχει παραδείγματα Ἑ. πλέον ἢ ἑλαστον δικαιολογούμενων. Αἱ σπουδαιότεραι τῶν κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους ἐπεμβάσεων εἶναι ἡ ἐν Ῥώμῃ ὑπὲρ τοῦ Πάπα, ἡ ἐν Κριμαίᾳ ὑπὲρ τῆς ἀκεραιότητος τῆς Τουρκίας, ἡ ἐν Συρίᾳ πρὸς προστασίαν τῶν αὐτοῦ· χριστιανῶν, ἡ ἐν Μεξικῷ, θλιβερατάτας σφοδρὰ συνεπειὰς, καὶ ἄλλαι. Ἐκ τῶν μάλ्लων δὲ διεδικαιοποιημένων ἐπεμβάσεων εἶνε ἡ ὑπὲρ τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς Ἑλλάδος ὑπὸ τῶν μάλλον ἀνεφένων καὶ σεβαστῶν αἰσθημάτων ὑπαγορευθεῖσα. — Ἡ Ἑ. διακρίνεται εἰς φιλικὴν ἢ ἐπὶ πλεονεκτημάτων, διὰ διπλωματικῶν παραστάσεων τελουμένην, εἰς ἐπίσημον, ἐνεργουμένην διὰ δικεινῶσεων παραδομένων τῇ δημοσιότητι, εἰς εἰρήνην καὶ ἢ ἐν ἐκείνῃ, καταλήγουσαν εἰς διεθνεῖς συνόδους, καὶ εἰς ἐν οὐκ ὄν, διὰ τῶν στρατιωτικῶν τῆς ἐπεμβαιούσης χώρας δυνάμεων ἐνεργουμένην. [Πφ.]

Ἑπένδυμα. Ὄταν εἰς τὴν κατασκευὴν ἐπιχώματος τινος ἀφίνωμεν τὰς γαίας ἐλευθέρως, αὗται σχηματίζουσι τὰς ἐξωτερικὰς πλευ-

ρὰς αὐτοῦ κεκλιμένας κατὰ γωνίαν 45° παρίπου. Ἡ κλίσις αὕτη τῶν γαιῶν, ἥτις καλεῖται φυσικὴ, δὲν εἶνε πάντοτε πρόσφορος εἰς τὰς διαφόρους ἀνάγκας δι' ἧς προσφεύγομεν εἰς τὰ ἐπιχώματα. Ἰνα ἐλαττωθῇ ἡ κλίσις αὕτη τῶν ἐξωτερικῶν πλευρῶν τοῦ ἐπιχώματος κατασκευάζεται ἐπὶ ἐνδομα ὅπερ ὑποστηρίζει τὰς γαίας. Ἐπειδὴ ὁμοῦς τὰ χῶματα ἔχουσι τὰςιν εἰς τὸ νὰ λάβωσι τὴν φυσικὴν αὐτῶν κλίσιν, γεννᾶται μία δύναμις πιέζουσα τὸ Ἑ. καὶ ὡς ὅτις τὸ ν γ α ι ὡ ν καλούμενη. Συνεπῶς τὰ Ἑ. εἶναι· διάφορα ἀναλόγως τῆς ὠθησεως τῶν γαιῶν. Τῶν Ἑ. γίνεται χρῆσις εἰς τὴν γεωργίαν, εἰς τὴν ὁδοποιίαν καὶ πρὸ πάντων εἰς τὴν ἀχυρωτικὴν ὅπου ἔχουσι πολλὰκις καὶ ἄμυντικὸν σκοπόν. Εἰς τὴν γεωργίαν γίνεται χρῆσις ἵνα ὑποστηριχθῶσιν αἱ γαῖαι, εἰς κεκλιμένα ἐδάφη, ὥστε νὰ χωρίζεται τὸ καλλιεργούμενον ἔδαφος εἰς ὀριζόντια στρώματα, ὅτε ἡ καλλιέργεια γίνεται εὐκολώτερον καὶ αἱ γαῖαι δὲν συμπαρασύρονται ὑπὸ τῆς ἐροχῆς. Εἰς τὴν περίστασιν ταύτην τὰ Ἑ. εἶναι αἱ τοιχοποιίαι ἡ ἐκ ξηρολίθιας. Τὸ πάχος τῶν Ἑ. τούτων ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ὕψους αὐτῶν. Συνήθως κατασκευάζεται τὸ Ἑ. κεκλιμένον κατὰ τὴν ἐξωτερικὴν αὐτοῦ παρειάν, διότι τότε ἔχει μεγαλειτέραν εὐστάθειαν καὶ εἶνε οἰκονομικώτερον. Ἀφίνουσι δὲ ἀπὸ διαστήματος εἰς διάστημα ὅπως ἵνα ἀποσταλάζωσι τὰ ὑβρία ὕδατα, ἅτινα μένοντα ἐντός τοῦ ἐπιχώματος δύνανται νὰ βλάψωσι τὸ Ἑ. Εἰς τὴν ὁδοποιίαν γίνεται ἐπίσης χρῆσις τῶν Ἑ. εἰς τὴν κατασκευὴν τῶν ἐπιχωμάτων, πρὸ πάντων δὲ εἰς ὁρεῖνὰ ἐδάφη, ὅπου τὰ ἐπιχώματα θὰ ἦσαν πολὺ μεγάλη ἀνευ τούτων. Ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς ἐκχώσεις γίνεται χρῆσις τῶν Ἑ. ἵνα μὴ παρειαί τῆς ἐν ἐκχώσει ὁδοῦ διατηρηθῶσι ἀπότομοι, ἐλαττωθῇ δὲ οὕτως ὁ ἐγκος καὶ τὸ πλάτος τοῦ ἀναγκαίου ἐκχώματος διὰ τὴν κατασκευὴν τῆς ὁδοῦ. Εἰς τὴν ὁδοποιίαν ὁμοῦς ἰδίως γίνεται μεγάλη χρῆσις τῶν Ἑ. ὅπου χρησιμεύουσι ὡς μέσα ἀμύνης. Τὰ συνθέτουν Ἑ. ὧν γίνεται χρῆσις εἰς τὰ ἔργα τῆς χαρρακτικῆς εἶναι διὰ φακέλων, διὰ κροφίνων, διὰ ταρσωμάτων καὶ διὰ χορτοπλινθίων. Τὸ ἥμετερον Μηχανικὸν ποιεῖται πολλὴν χρῆσιν θυμαρίων, διὰ τὴν εὐκολίαν τῆς κατασκευῆς καὶ τῆς εὐρέσεως τοῦ ὕλικου, καθὼς καὶ διὰ τὴν διαρκείαν τῶν τοιούτου εἶδους Ἑ. Τὰ θυτρία δὲ καὶ σάκκοι πλήρεις χώματος, γαιόσακκοι, καλούμενοι, εἶναι ἐπίσης ἐν χρήσει· πρὸς δὲ εἴταν διαθέτῃ τις πλεῖον χρόνον καὶ μέσα, Ἑ. κατασκευάζονται ἐκ πλινθίων, ὅπερ τοπλινθίων. Ἐν τῇ τοιχοποιίᾳ καὶ διαφόρων ἄλλων. Εἰς τὴν τελεχιστικὴν γίνεται χρῆσις τῆς κοινῆς τοιχοποιίας διὰ τὴν κατασκευὴν τῶν Ἑ., ἡ τῆς ὁδοπλινθοδομῆς. Τοιαῦτα Ἑ. κατασκευάζονται εἰς τὰς τάφρους πρὸ πάντων, ἵνα καταστῶσιν ἀπότομοι αἱ πα-

ρειαὶ αὐτῶν καὶ οὕτω δυσκολεύσονται τὴν κάθο-
δον τοῦ ἐχθροῦ. [B. Δ.]

Ἑπείριες Πρωτεύουσα τῆς σύγγρινης
κομητείας Σάρος. Κεῖται ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς
ἄκτης τοῦ Ἀρτάρχη, παρὰ τὸν σιδηρ., εἶνε δὲ μία
τῶν ἀρχαιοτέρων καὶ ὠραιότερων πόλεων τῆς
ἡνὸς Οὐγγαρίας. Περιβάλλεται ὑπὸ τειχῶν καὶ
ἔχει ἄμεσον ἐμπόριον σιτηρῶν, λινῶν ὑφαν-
τῶν, σίνων, κτηνῶν κτλ., καὶ 10 130 κατ.
(1880). Εἰς ἡμισίαν περίπου ὥραν ἀπ' αὐτῆς
ἀπόστασιν κεῖνται αἱ ἀλατούχοι πηγαὶ τοῦ
Σ ε δ α ρ. [H. Π.]

Ἑπερνὰι (Epernay). Πρωτ. περιτε-
ρείας ἐν τῷ γαλλικῷ νομῷ τῆς Μάρνης. 142
χμ. ΑΒΑ τῶν Παρισίων, κατὰ τὴν ἐξόδον
εὐφρόου καὶ θελητικῆς κοιλιάδος καὶ παρὰ τὴν
ἀριστερὰν ἐχθρὴν τῆς Μάρνης καὶ τὸν Ἀνατ.
σιδηρόδρομον. ἔχει λιμένα ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ,
δημοσίαν βιβλιοθήκην, ὠραῖον θεατρικόν, θια-
τρὸν καὶ 18 252 κατ. (1891). Εἶναι δὲ τὸ
κυριώτερον ἐμπορεῖον τοῦ καμπανέτου. Τὸ
πρόσκειται αὐτῆς Δ α - Φ ο λ: κατοικεῖται
ὑπὸ τῶν πλουσιωτέρων οἰκετῶν καὶ ἔχει
ὠραιοτάτους κήπους. [H. Π.]

Ἑπερώτης (stipulatio) κατὰ τὸ
ῥωμα. δίκαιον (κατὰ τὸ ἰσχυρὸν ἀργεῖ) καλεῖται
ἢ διὰ προφορικῆς ἐρωταποκρίσεως (spondeo
κτλ. — spondeo κτλ.) μεταξὺ τοῦ πιστω-
τοῦ (ἐρωτῶντος) καὶ τοῦ δρεϊλέτου (ἀποκρι-
νομένου) συναφίς συμβάσεως. Διὰ τῆς Ἡ.
συνήπιτο πάντοτε ἑτεροβαρὲς σχέσις, προ-
κειμένου δὲ περὶ ἀμφοτεροβαροῦς εἶδει νὰ γείνη
δευτέρα, καλουμένη restipulatio. ἐπὶ ἀνα-
στροφῇ τῶν προσώπων καὶ τῶν ῥημάτων. Ἐν
τοῖς νεωτέροις χρόνοις ἡδύνατο ἐν τῇ Ἡ. νὰ
γείνη χρήσις οἷας δὴποτε γλώσσης, εἴτε κατα-
ληπτῆς τοῖς συμβαλλομένοις, εἴτε προσλαμ-
βανομένου διερμηνείας, ἐπατράπη δὲ καὶ ἡ
χρήσις ἐν τῇ ἀπαντήσει λέξεως διαφόρου τῆς
ἐν τῇ ἐρωτῇ, ὅ δ' αὐτοκράτωρ Λεῶν (472
μ.Χ.) κατήγγησε ῥητῶς καὶ πάντα τύπον δια-
τηρήσεως μόνον τὴν ἀνάγκην τῆς ἐρωταποκρι-
σεως. Ἡ Ἡ. ἦτο γενικὴς τύπος πρὸς παραγω-
γὴν ἐνοχῆς, εἴτε τὸ πρῶτον δι' αὐτῆς, εἴτε διὰ
τῆς περιβολῆς ὑπαρχούσης ἐνοχῆς διὰ τοῦ τυ-
που τούτου, ὅπερ παρεῖχε πρὸς τοὺς ἄλλους
καὶ τὸ ἰδιῶτον πλεονέκτημα τῆς ἀθωώ-
σεως (βλ. λ.) ἐμφανισθεῖσα δὲ κατὰ τὸν Γ'
μ.Χ. αἰῶνα τὸ βραδύτερον, διετηρήθη πάντοτε
ἐν τῷ ῥωμα. δικαίῳ, ἀλλ' ἐν τῇ προδικαγρα-
φίᾳ χαλαρώτερα μορφή. [Δ.]

Ἑπερώτης, Δικαιώμα ῥητῶς ὑπὸ τοῦ
Συντάγματος (ἄρθρ. 58) ἀπονεμηθὲν τοῖς βου-
λευταῖς, δυνάμενος νὰ ζητήσῃ παρὰ τῶν ὑπο-
ουργῶν πληροφορίας περὶ παντὸς εἰς τὰ καθή-
κοντα αὐτῶν ὑπαγομένου ἀντικειμένου (ὁ ὑπουργὸς
δὲ δρεῖλουσιν εἴτε ἀμέσως εἴτε καὶ εἰς ἄλ-
λην συνεδρίαν ν' ἀπαντήσῃ, ἐκτός ἂν συμ-
φέροντα τοῦ κράτους ἐπιβάλλῃ τὴν σιωπὴν.

Ἑπέχω (ἐπὶ πλοίοις). Τῇρῳ τὴν πρῶραν
τοῦ πλοίου σταθερῶς ἐστραμμένην πρὸς ὠρι-
σμένην διαίρεσιν τῆς πυξίδος ἢ ὠρισμένον ση-
μεῖον τοῦ ὀρίζοντος. Οὕτω λέγομεν ἐπὶ πλοῖον
ἐπέχει πρὸς Βορρᾶν, Νότον κτλ., ὅταν ἡ πρῶρά
του ἀντιστοιχῇ πρὸς τοῦτο τὸ σημεῖον τοῦ ὀρί-
ζοντος. [H. Κ.]

Ἑπηγευένις κοινὸν ἀρβ. τὸ μαδέρν. Οὕτω
καλοῦνται γενικῶς αἱ σπινίδες αἱ χρησιμεύου-
σαι πρὸς ἐπικάλυψιν τοῦ σκελετοῦ τοῦ πλοῖ-
ου ἔξωθεν πρὸς ἀποτελεῖσιν τοῦ περιβλήματος,
ἢ ἔσωθεν πρὸς ἀποτελεῖσιν τῆς ἐντερωνείας ἢ
ἡνῶθεν πρὸς ἀποτελεῖσιν τοῦ καταπρώ-
ματος. [H. Κ.]

Ἑπιθάλλω. Συνώνυμον τοῦ ἐπέχω, εἰ-
ναι ὅμως ἐν χρήσει ἐν τῷ ναυτικῷ καὶ ἀντὶ
τοῦ σκοπεῖν (ἐπὶ πυροβόλου). [H. Κ.]

Ἑπιβαρυντικαὶ περιπτώσεις
(circonstances aggravantes) καλοῦνται
τὰ γεγονότα ἅτινα τεινοῦσιν εἰς ἐπιβάρυνσιν
τοῦ χαρακτῆρος τῆς ἀξιοποιοῦ πράξεως Πλει-
στίας τοιαύτας περιπτώσεις ῥητῶς ὀρίζει ὁ
ποινικὸς ἡμῶν νόμος. ἐν παραδ. ἐπὶ ὑπεξαίρε-
σεως ὡς Ἡ. π. θεωρεῖται ἡ διάπραξις αὐτῆς
ὑπὸ ξενοδοχῶν, πλοιαρχῶν, ἀμαξήλατῶν κλ.
εἰς πράγματα διαπιστευμένα αὐτοῖς ὡς ἐκ
τοῦ ἐπαγγέλματος τῶν ἐπὶ φθορᾷ ξένης ἰδιο-
κτησίας ὡς Ἡ. π. θεωρεῖται ἡ διάπραξις αὐ-
τῆς εἰς πράγματα ἰδιόκτητα τοῦ κράτους, τοῦ
βασιλείως κτλ. ἢ ἐν καιρῷ νυκτὸς κλπ. [Πφ.]

Ἑπιθάται (τουρκ. Βυγάδες). Παράλιον
χωρίον τῆς Θράκης πολιτικῶς τε καὶ ἐκκλη-
σιαστικῶς εἰς τὴν Σηλυβρίαν ὑπαγόμενον, ἧς
ἀπέχει ὡρ 1 1/2 πρὸς Α. οἰκούμενον δὲ ὑπὸ
1500 περ. Ἑλλήνων. Ὁ εἰς Ἡ. ἱατρὸς Σα-
ράντης Ἀρχιγένης (ἀποθ. 1873) ἔδρυσεν ἐν-
ταῦθα περικαλλῇ ἐκπαιδευτήρια (θηλείων ἀπὸ
νηπιαγωγείου μέχρι γυμνασίου, ἢ δὲ σύζυγος
αὐτοῦ παιδευτήριον ἀρρένων) ἀλλὰ καὶ ἡ κοι-
νότης διατηρεῖ ἀσκήν σ/ολὴν καὶ δύο νασοὺς.
Ὁ Δούκας (σελ. 244, ἐλδ. Βόννης) ἀναφέρει
γενεμένην παρὰ τὰς Ἡ. ἐλίγῳ πρὸ τῆς ἀλώ-
σεως τῆς Κων/κείως συμπλοκῇ μεταξὺ τῶν
ἐντοπίων καὶ Τούρκων, ἣν ἐπηκολούθησε σφα-
γὴ τῶν πρώτων, ἀνερχομένων εἰς 40 [Σ. Στ.]

Ἑπιθράνδους. βλ. Ἐπιτάχυνσις.

Ἐπιδήτωρ ἵππος. Τὸ ὄνομα τοῦτο φέ-
ρουν ἵπποι ἄρρενες προωρισμένοι εἰς τὴν μετὰ
τῶν θηλειῶν συνέυρεσιν πρὸς παραγωγὴν κα-
λῶν γενεῶν ἵππων. Τοιοῦτοι Ἡ. διατηροῦνται
εἰς τὰ ἵπποτροφεῖα, ἅτινα, ἀνήκοντα εἰς τὸ
κράτος ἢ εἰς ἰδιώτας, ἐπιδιώκουσι συστημα-
τικῶς τὴν ἀνάπτυξιν ἐντελεστέρων γενεῶν, ἐκ-
λέγονται δὲ ὑγιέστατοι καὶ παντὸς κληρονο-
μικοῦ ἐλαττώματος ἑστερημένοι. Αἱ προσφύ-
λάξεις αὐταὶ εἶναι ἀπαραίτητοι, ἢ δὲ παραμέ-
λησις αὐτῶν πολλὰκις κατέστρεψε καὶ κατέ-
στησεν ἀχρήστους ἐκλεκτὰς ἵππων γενεάς.

Ἑπιδοθητικὰ μέσα ἀμύνης.

*Ἐργα αἵτινα προτάσσονται τῶν ὀχυρωμάτων πρὸς κώλυσιν τῆς πορείας τοῦ ἐχθροῦ καὶ αὐξήσιν τῆς ἀμυντικῆς ἰσχύος θεσπίζουσιν. Ἐκ τῶν τοιούτων ἐργῶν γίνεται πρὸ παντῶν χρηστὶς τῶν δεινδοτομῶν, τῶν δικτύων καὶ τῶν πασσάλων, δια τε τὴν ἄξιαν των καὶ τὴν εὐκολίαν τῆς κατασκευῆς. Ἄλλα Ἐ. μ. ἃ εἰσὶν οἱ σκόλοπες, οἱ ἐχίνοι κτλ. [Π.Δ.]

*Ἑπιδολὴ ἐκαλεῖτο παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἀθηναίοις πρῶστιμον, ὅπερ ἐπεδύλλετο ἕνεκα κακῆς διαχειρίσεως δημοσίας τινὲς ὑπηρεσίας ὑπὸ τῶν ἀρχόντων ἢ δημοσίων λειτουργῶν εἰς ὧν τὴν δικαιοδοσίαν ὑπῆρχοντο. Τὸ πρῶστιμον δὲν ἤδυνάτο νὰ ὑπερβῇ ὡρισμένον ποσὶν ἂν δὲ ὁ πλημμελής τις θεωρεῖτο ἄξιος μειζονος τιμωρίας, εἰσέχγετο ὑπὸ τῶν ἀρμοδίων εἰς τὸ δικαστήριον. Εἰσπαράττετο δὲ ἡ Ἐ. ὑπὲρ τῶν πρακτορίων ἢ, ἐάν ἦτο πληρωτέα ἱερῶν τιμῶν, ὑπὸ τῶν ταμίων τοῦτο, οὐχὶ δὲ ὑπὸ τοῦ ἐπιδολλόντος ἄρχοντος, ὅστις μόνον ἐπέγραφε τὴν ἔνταξιν αὐτῆς εἰς τοὺς πράκτορας (τὴν Ἐ.).

*Ἑπιγραμῖα ἐκαλεῖτο ἐν τῇ ἀρχαιότητι τὰ δικαιώμα τοῦ συνάπτειν ἔγκυρον γάμον, ὅπερ ἐκείνηντο μόνον οἱ πολῖται μίᾳς καὶ τῆς αὐτῆς πολιτείας, παρεχωρεῖτο δὲ εἰς ἄλλοδαπούς μόνον διὰ ψηφίσματος εἰδικοῦ. Ἐν Ἀθῆναις ἀπεκλείοντο αὐτοῦ μάλιστα καὶ οἱ μέτοικοι. Παρὰ Ῥωμαίοις ἀντιστοιχοῦν εἰς τὴν Ἐ. τὸ *Connubium*.

*Ἑπιγαστρικαὶ ἀρτηρίαι (Ἀνατ.). Αὗται εἰσὶ δύο, ἡ ἄνω καὶ ἡ κάτω. Καὶ ἡ μὲν ἄνω συνέχεται οὕτως τῆς ἐσω μεστικῆς ἀρτηρίας, ἡνὼθεν εἰς τὴν ἐπισθίαν ἐπιπράνειαν τοῦ ὀρθοῦ κοιλιακοῦ μῦος, εἰς ὃν διανέμεται ὡς καὶ εἰς τὴν θήκην αὐτοῦ. Ἡ δὲ κάτω, κλών οὕτως τῆς ἐξω λαγονίου, φέρεται κάτωθεν εἰς τὴν ἐπισθίαν τοῦ αὐτοῦ μῦος ἐπιπράνειαν καὶ χορηγεῖ ἀποδραστικὰ εἰς τὸ τοιχωμα τῆς κοιλίας, ἀναστομώμενα εἰς τὰ τῆς ἄνω Ἐ. Α. Ἡ δὲ κάτω Ἐ. Α. ἐν τῷ ἐπισθίῳ τοιχωματι τοῦ βουδωνικοῦ πόρου ἀποτελεῖ τὴν ἐπιγαστρὶον πτυχῆν, δι' ἧς χωρίζονται τὰ δύο βουδωνικά κοιλώματα, καὶ οὕτως σχέσιν ἔχει πρὸς τὰς βουδωνοκήλας, καί μιν ἐπὶ τὰ ἐντὸς μὲν τῶν ἐξω τοιούτων, ἐπὶ τὰ ἐκτὸς δὲ τῶν ἐσω.

*Ἑπιγαστρὶον (Ἀνατομ.). Τὸ ἄνω μέρος τῆς κοιλίας, τὸ κατὰ τὸ σπέρνον καὶ ὑπὸ τοῦτο καίμενον. [Ι.119.]

*Ἑπιγλωττὶς (Ἀνατομ.). Λεπτὸν χνῶδρινον πέταλον, γλῶττι χνῶδες ὅμοιον, καίμενον ὑπὸ τὴν ρίζαν τῆς γλώσσης καὶ ἐπισθίαν αὐτῆς, παρίσταν δὲ εὐκίνητον καὶ ἐλαστικὴν βελόδιον, δι' ἧς ἐπιφράσσεται ἡ εἰς τὸν λαρυγγα εἰσόδος. [Ι.110.]

*Ἐπίγνωσις ἡ ἐπιγνώσις ὁ σύμβασις καλεῖται ἢ συμφωνία δι' ἧς ὑποχρεῖται

ταί τις τὴν μὴ διαμφορήτην ὑπαρχούσης ἐν νόμου σχέσεως ἢ ἀπαρνέται τοιαύτην ἢ καὶ ἐν γένει ἀνευ ἀναφορᾶς πρὸς προϋπαρχούσαν ἐννομον σχέσιν ἀναγνωρίζει ἐαυτὸν ὀφειλέτην εἴτε λόγῳ ὁμοειδῶς εἴτε ἐξ ἄλλης αἰτίας (π.χ. ἐπὶ μελλούσῃ ἀντιπαροχῇ). Τὸ κῆρος τῆς Ἐ. κρίνεται κατὰ τοὺς κοινούς περὶ συμβάσεων κανόνας, εἰς δὲ τὴν ἐννοίαν αὐτῆς δύναται νὰ ὑπαχθῇ καὶ ἡ ὁμολογία. [Δ.]

*Ἐπιγονάτιον ἢ Ὑπογονάτιον Ἀμυριὸν ἱερατικὸν ὅπερ φοροῦσιν ἐν τῇ λαϊκῇ τουρκικῇ αὐτῶν στολῇ οἱ ἐπίσκοποι, ἀρχιερεῖς καὶ οἱ εἰκονόμοι. Τὸ ἐπιγονάτιον ἀναπτύσσεται ἐπὶ τοῦ μηροῦ καὶ εἶναι σύμβολον τῆς δυνάμεως τῆς ἱερατικῆς τοῦ φέροντος, παραδεδωκεν πρὸς τὴν ῥομφαίαν. Διὰ τοῦτο κατὰ τὴν ἡμέραν αὐτοῦ ἐκκονεῖται τὸ Διδοικὸν ἐπεριζῶσαι τὴν ῥομφαίαν σου ἐπὶ τοῦ μηροῦ σου, θανάτω, τῇ ὡχιστῇ σου καὶ τῷ κάλλει σου καὶ ἐντείνει καὶ κατευθεῖ καὶ βασιλεύει.

*Ἐπιγονατὶς (Ἀνατομ.). Ὅσπουν βραχὺ, τοιγυναιδὲς, σπογγώδες καίμενον ἐμπροσθεν τῆς κατὰ γένυ ἀρθρώσεως ἐπὶ τῶν δύο κονδύλων τοῦ μηριαίου ὁστοῦ καὶ ἀναμέσαν αὐτῶν. [Ι.116.]

*Ἐπιγόνειον. Μουσικὸν ὄργανον τῶν ἀρχ. Ἑλλήνων, ἔχων 40 χορδὰς, εἶδος διπλῆς μαγάνης. Ἐκαλεῖτο οὕτως εἴτε ἀπὸ τοῦ ἐμφυρετοῦ αὐτοῦ Ἐπιγόνου τοῦ Ἀμβρακιώτου εἴτε διότι ἐτίθετο ἐπὶ τοῦ γόνατος.

*Ἐπίγονοι. Ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦτο ἰδίως φέρονται ἐν τῇ ἱστορίᾳ οἱ υἱοὶ τῶν ἐπὶ ἐπὶ Θῆβας στρατευσάντων ἀρχηγῶν, οἵτινες πρὸς ἐκδικήσιν τῆς ἡττῆς καὶ τοῦ θύου τῶν πατέρων των ἀνέλαβον μετὰ δέκα ἔτη νέαν ἐπὶ Θῆβας στρατείαν ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ μόνου τῶν ἐπὶ διασωθέντων Ἀδράστου ἢ τοῦ Ἀλκμαίονος τῶν Θεβαίων ἐγκαταλιπόντων νυκτὸς τὴν πόλιν κατὰ συμβουλήν τοῦ Τειρεσίου, εἰσέηλσαν οἱ Ἐ. μετὰ τῶν στρατῶν των καὶ ἐλεηλάτησαν καὶ κατέσκαψαν αὐτήν. Ἦσαν δὲ οἱ ἑξῆς Ἀλκμαίων καὶ Ἀμφίλοχος υἱοὶ τοῦ Ἀμφιαράου Αἰγιάλεως υἱὸς τοῦ Ἀδράστου Διομήδης υἱὸς τοῦ Τυδείως, Πρόμαχος υἱὸς τοῦ Παρθενόπου, Σθένης υἱὸς τοῦ Καπανέως, Θέρσανδρος υἱὸς τοῦ Πολυνείκους, Ἰφρύβαλος υἱὸς τοῦ Μηκιστέως. Μόνος δ' ἔπεισεν ὁ Αἰγιάλεως — Ὅμοιος καλοῦνται Ἐ. καὶ οἱ υἱοὶ τῶν Διαδόχων (βλ. λ.).

*Ἐπίγονοι. Ἐργον ἐκ τοῦ Ἐπικοῦ κύκλου (βλ. λ.).

*Ἐπίγραμμα ἐσήμαινε τὸ κατ' ὁμοίαν ἐπιγραφὴν ἐπιτάφιον ἢ ὅπως δήποτε ἀναθηματικὴν τοιαύτην δὲ φύσεως εἶναι καὶ τὰ πλείστα Ἐ. τῆς κλασσικῆς ἐποχῆς τῆς ἑλλ. φιλολογίας ὡς τὰ τοῦ Σιμωνίδου Ἐν τῇ Ἀλεξανδρινῇ ὁμῶς περιόδῳ ἐγένετο τὸ Ἐ. συνηθέστατον εἶδος ποιήσεως, ἐν μορφῇ ἐνὸς μέχρι

τριῶν διατίκων, πρὸς ἐν συντομία καὶ μετ' ἀγγλισίας ἐπικρίσιν προσώπων, ἔργων τῆς ποιήσεως ἢ τῆς καλλιτεχνίας κτλ. Ἐνθαυρὶς συνελέγησαν τὰ ἐπιτυχέστατα Ἑ, ἅτινα εἶναι ἐν τῶν καιμηλίων τῆς ἑλλ. φιλολογίας, εἰς ἀνθολογίας αἵτινες ἐκαλοῦντο Στέφανοι (βλ. Ἀνθολογία). Ἐκ τῶν διασημοτέρων ἐπιγραμματογράφων εἶναι Ἀνύτη, Σιμμία, Ἀσκληπιάδης, Πασειδιππος καὶ Λεωνίδας. Παρὰ τοῖς Ἱωμαίοις τὸ Ἑ, προσέλαβε κυρίως σατυρικὴν χαρακτῆρα, διέπρεψε δ' ἐναυτῶ κυρίως ὁ Μαρτιάσιος· τὴν χαρακτῆρα δὲ τοῦτον διέτῃρσε καὶ εἰς τὰς νεώτερας φιλολογίας [Μ.Γ.]

Ἑπιγραφικὴ καλεῖται ὁ κλάδος τῆς ἀρχαιογνώσεως ὁ ἀσχολούμενος εἰς τὴν γνῶσιν τῶν ἐπιγραφῶν. Ἐνθὺ δὲ ἡ λέξις ἐπιγραφὴ ἐν εὐρυτάτῃ ἐννοίᾳ σημαίνει πᾶν τὸ ἐπὶ τινος ἀντικειμένου γεγραμμένον, κυρίως ἐννοοῦνται ἐνταῦθα αἱ ἐπὶ στερεοῦ καὶ μονιμοῦ ὕλικου γραφαὶ (ἐπὶ λίθου, μεταλλου κτλ.), ὧν ἡ σημασία διὰ τὴν καθόλου γνῶσιν τῆς ἀρχαιότητος εἶνε μεγίστη, καθόσον τοῦτο μὲν ὡς ἐκ τῆς στερεότητος τοῦ ὕλικου εὐκόλως διατηρηθεῖσαι ἀνάγονται εἰς σχετικῶς ἀρχαιοτάτας ἐποχὰς τοῦ βίου τῶν ἐθνῶν, τοῦτο δὲ μὴ ὑποκειμεναι εἰς τυχαίας μεταβολὰς ἔσον τὰ διὰ πολλῶν χειρῶν ἀντιγραφένων πολλάκις παραμεμορφωμένα καίμενα τῶν ἀρχαίων συγγραφένων ἔχουσιν μεγίστην ἀσθεντίαν· πρὸς δὲ περιέχουσι πλείστα, ἅπερ ἐκ τῶν σωζομένων σχετικῶς διγνων συγγραμμάτων τῶν ἀρχαίων δὲν γνωρίζομεν, ἢ πάλιν διασπασθῶσιν ἄλλα, ἅτινα ἀναφερόμενα μὲν ἄλλ' ἑλλειπῶς ὑπὸ τῶν συγγραφένων ἤθελον μείνειν δυσλήπτα ἢ μάλιστα ἀνεξήγητα ἄνευ τῶν μαρτύρων τούτων τῆς ἱστορίας, τῶν ἐπιγραφῶν διὰ πολλὰ δὲ ἔθνη τῆς ἀρχαιότητος, ὡς π.χ. τοὺς Ἀσσυρίους, Φοινίκας κτλ., ὧν δὲν σφίζονται ἔργα συγγραφένων αἱ ἐπιγραφαὶ εἶναι σχεδὸν τὰ μόνον μνημεῖα διὰ τὴν ἱστορίαν αὐτῶν. Καὶ περὶ μὲν τῶν σφηνοειδῶν ἐπιγραφῶν τῶν Ἀσσυρίων κτλ. βλ. ἐν λ. Βαβυλωνία (τ. Β', σ. 621). Τῶν δὲ σημιτικῶν ἐπιγρ. Συλλογὴ ἐκδίδεται ἀπὸ τοῦ 1881 ὑπὸ τῆς Γαλλ. Ἀκαδημίας ὑπὸ τὸν τίτλον Corpus inscript. semiticarum. Ὑπὲρ ἀπάτης θύμης σπουδαιότητα ἔχουσιν αἱ τῶν Ἑλλήνων καὶ Ῥωμαίων ἐπιγραφαί. Αἱ ἑλληνικαὶ ἐπιγραφαὶ, ὧν αἱ ἀρχαῖοι τатаὶ ἀνέρχονται εἰς τὸν Ζ' π.Χ. αἰῶνα (περ. 620), εἶναι κατεγραμμέναι ἐπὶ λίθου ἢ μεταλλοῦ (καὶ ἐπὶ νομισμάτων) καὶ ἑννογραφημέναι ἐπὶ ἀγγείων. Κατὰ τὸ περιεχόμενον εἶναι δημόσια (ἐπίσημα ψήφισματα πέντε εἰδους, κατάλογοι ἀρχόντων, νικητῶν εἰς τοὺς ἀγῶνας ἱερῶν, ἱερῶν χρημάτων ἢ ἀναλημμάτων κτλ.) ἢ ἰδιωτικά, ἀναφερόμενα εἰς ἅπαντα τὰ τοῦ ἰδιωτικοῦ βίου ἀπὸ τῆς γεννήσεως μέχρι τοῦ θανάτου, πρὸ πάντων δ' ἐπιτύμβιοι. Αἱ δὲ Ῥωμαῖαι ἐπιγραφαὶ ἀνέγονται μέχρι τῶν μέσων τοῦ Δ' π.Χ. αἰῶνος.

Ἦδη κατὰ τὴν ἀρχαιότητα εὐρίσκομεν τὰς ἀρχὰς τῆς Ἑ. Οἱ ἱστοριογράφοι φυσικῶ τῷ λόγῳ πολλάκις ἤγκη καζοντο νὰ ανατρέξωσιν εἰς τὰς ἐπιγραφὰς ὡς πρὸς τὴν πηγὴν πληροφοριῶν, ἐνίοτε καὶ οἱ ῥήτορες. Συλλογὰς δὲ αὐτῶν γνωρίζομεν τὴν τοῦ Φιλοχόρου «ἐπιγραμμάτων ἀττικῶν», τὴν τοῦ Κρατεροῦ «ψηφισμάτων συναγωγὴν» καὶ τὰ ἔργα τοῦ Πλάτωνος, ὅστις ἐνεκα τοῦ ζήλου τοῦ νὰ συλλέγῃ καὶ ἐρμηνεύῃ Ἑ. ἐπέκλήθη «σημειολόγος». Κατὰ τὸν μεσαιῶνα ὀλίγοι μόνον ἐνηχορήγησαν εἰς τὴν Ἑ. Αἱ πρῶται ἐπιγραφαὶ αἵτινες συνελήχθησαν ἦσαν λατινικαί, καὶ αἱ ὀλίγαι περὶ τῶν ἐπιγραφῶν ἐνέργειαι περιορίζοντο ἐπὶ αἰῶνας εἰς τὴν Ἱταλίαν. Ὡς πρὸς δὲ τῆς Ἑλλ. Ἑ. θύναται νὰ θεωρηθῇ ὁ Λυράκης (εἰς Ἀγκλῶν), ὅστις εἰς τὰς ἐν τῇ Ἀνατολῇ περιηγήσεις του πλείστα συνελέξεν ἐπιγραφαί. Ἐπὶ πολλὸν χρόνον ἡ ἑλλ. Ἑ. ἀποτελεῖ μᾶλλον συμπλήρωμα τῆς λατινικῆς, μέχρις ὅτου ὁ L. Boeckh ἤρξατο τῇ ἐκδότῃ τῆς ἱερολινεῖου Ἀκαδημίας τὸ Corpus inscript. atticarum, ἀποπερ. ὑπὸ I. F. E. Curtius καὶ Kirchhoff (1 τ. Βερ. 1828-77). Τοῦτο συνεπληρώθη καὶ ἀντικατεστάθη κατὰ μέρος διὰ τοῦ Corpus inscript. att. ὑπὸ Kirchhoff, Köhler καὶ Dittenberger (Βερ. 1878-88) καὶ τοῦ Inscript. graecae antiquissimae ὑπὸ Roehl (Βερ. 1882). Πρὸς δὲ ἐκδίδονται ἐκ διαλειμάτων χωριστὰ αἱ ἐπιγρ. τῶν ἑλλων μερῶν τοῦ Ἑλληνισμοῦ, αἱ βαλκανικαὶ κτλ. Ἀλλὰ καὶ ὑπὸ Ἑλλήνων ἀρχαιολόγων προκειται πολυτέρας ἐργασία περὶ ἑλλ. ἐπιγραφῶν ἐν τῇ Ἀρχαιολογικῇ Ἑρμηνείᾳ (1873 κέ.), Α. Παγκαδῇ Antiquités helléniques (2 τ. 1882-87), Κορμανούτῃ Ἀπὸ καὶ ἐπιγρ. ἐπιτυμβιοῦ κτλ. Αἱ λατινικαὶ ἐπιγραφαὶ ἀποθεσχυρίζονται ἐν τῷ Corpus inscript. latinum (Βερ. 1803 κέ.). Ὡς ἐργασίδια τῆς ἑλλων. Ἑ. μνημονεύετα κυρίως Franz Elem. epigraphicae graecae (Βερ. 1849), S. Reinach Traité d' épigr. gr. (Παρι 1885) καὶ Larfeld, Griech. Epigraphik (ἐν Handb. d. klass. Alterthumswiss., [F. A.]

Ἐπίγονον ὁ ἄνθρωπος. Βλ. Ἀνθός (ἐν τ. Α', σ. 905).

Ἐπίδαυρος Βλ. Δωρράχιον

Ἐπίδαυροῖον ὄνομα Ἰππάρχου εἰς τὸν νομὸν Ἀργολίδος καὶ Κορινθίας, ἔχων πληθυσμὸν 2079 καὶ ἀποτελούμενος ἐκ τῆς Νέας Ἐπίδαυρου (πρωτεύουσος), τῆς Παλαιᾶς Ἐπίδαυρου, τῆς Δήμειας καὶ τῶν συγχινομένων μόνων Κομητ. Θεοτόκου καὶ Ταξιάρχων. Ὁ δήμος ἰδρύθη τῷ 1869.

Ἐπίδαυρος. Ἀρχαία πόλις ἐπὶ τῆς Ἀχαΐας τῆς Ἀργολίδος πρὸς τὸν Σαρωνικὸν κόλπον, ἰδρυθεῖσα ὑπὸ Κερῶν, εἰτα δὲ καταληφθεῖσα ὑπὸ Ἰώνων. βραδύτερον δὲ κατὰ τὴν μετανάστευσιν τῶν Δωριέων ἐκδιωρίσθη σα.

Ἔνεκα τῆς καταλλήλου αὐτῆς θέσεως καὶ ἰδίᾳ ἔνεκα τοῦ λαμπροῦ λιμένος τῆς ταχέως ἀπέστειλε σπουδαία ἐμπορικὴ πόλις, ἴδρυσεν δὲ πολλὰς ἀποικίας, κατέλαβε δὲ καὶ τὴν Αἰγί-
ναν. Ἀπὸ τοῦ 640 π. Χ. ἐτυράννησεν αὐτῆς ὁ Προκλῆς, εἶτα δ' ὑπετάγη εἰς τὸν τύραν-
νον τῆς Κορίνθου Περίανδρον καὶ μετὰ τὴν
ἐκπτώσιν τῶν Κυψελιδῶν (581) κατέστη πα-
λιν αὐτόνομος, ἀπωλέσασα ὅμως τὴν Αἰγίναν
καὶ μετ' αὐτῆς τὴν κατὰ θάλασσαν δύναμιν
τῆς βραδύτερον ὑπῆρξε συνεχῶς πιστὴ τῆς
Σπάρτης σύμμαχος. Κατ' ἐξοχὴν ἐτιμάτο ἐν
Ἑ. ὁ Ἀσκληπιός, οὗτινος πλὴν τῶν ἐν τῇ
πόλει ὑπῆρχε καὶ περιώνυμος Ἰερόν. (τὸ
μέρος οὗτω καὶ σήμερον καλεῖται). τὸ περι-
σημότερον τῶν τοῦ θεοῦ τῆς ἱατρικῆς ἐν ὠραία
κοιλίᾳ 10 χμ. ἀπὸ τῆς πόλεως πρὸς Δ ἀπα-
χούση καὶ ὑπὸ ὄρεων περικλειομένη, εἰς ὃ
μέχρι τοῦ Β' αἰῶνος μ. Χ. πλείστοι παντα-
χόθεν προσήρχοντο ἐπὶ θεραπείαν. Ὡς ἐκ τοῦ
τοῦ πλὴν τοῦ ναοῦ ὑπῆρχον αὐτόθι πολυάριθμα
οἰκήματα καὶ λαμπρὰ οἰκοδομήματα ἐκδόσμου
τὴν ἱερὴν γῶρον, οἱ αὖ θόλος, οἰκῆμα περιφερὲς
ἐκ λίθου λευκοῦ, οἰκοδομηθέν ὑπὸ τοῦ Πολυ-
κλείτου, ἐν ᾧ ὑπῆρχον εἰκόνας τοῦ Πausanias,
ἱσταντο δὲ ἐπὶ τὸς τοῦ περιέδου στήλαι, εἰς τὸν
ἀρ. θμὸν ἐπὶ Πausanias, ἐφ' ὧν ἦσαν ἐγγεγραμ-
μένα τὰ ὀνόματα τῶν ὑπὸ τοῦ θεοῦ ἰαθέντων
μετὰ τοῦ νοσήματος ἐκάστου καὶ τοῦ τρόπου
τῆς ἰασεως· θεῖον ἀριστοῦργημα ἀρχιτεκτο-
νικῆς, ἔργον καὶ αὐτὸ τοῦ Πολυκλείτου· κατὰ
Ἀρτέμιδος, ἱερὸν Ἀφροδίτης καὶ Θέμιδος,
στάδιον κτλ. Ἀντωνίνος δὲ ὁ Πίος ὠκοδό-
μησεν ἐν τῷ ἱερῷ λουτρήν Ἀσκληπιοῦ καὶ
διαφόρους ναοὺς. Τὸ δὲ ἄγαλμα τοῦ Ἀσκλη-
πιοῦ ἦτο χρυσελέφαντινον, ἔργον Θρασυμήδους.
Τὸ ἱερὸν ἐσουλήθη πολλὰκις, τῷ δὲ 87 π. Χ.
ὑπὸ τοῦ Σύλλα Ἀνασκαρὸς ἐνταῦθα λίαν
ἐπιτυχεῖς ἐπέτυχεν ἀπὸ τοῦ 1881 ἡ Ἀρχαιο-
λογικὴ Ἑταιρία, ἀνακαλύψασα λείψανα τοῦ
θόλου, ἄλλα πιθανῶς τοῦ ναοῦ τῆς Ἀσκλη-
πιοῦ (θωρικῶς περιπτέρου), τοῦ θεάτρου κτλ.
Τὰ εἰρεπία τῆς ἀρχαίας πόλεως κείνται παρὰ
τὸ σμ. χωρίον Παλαιὰ Ἐπίδαυρος. [Α. Α.]

Ἐπίδαυρος. 1) Παλαιὰ Ἑ. (Πί-
δαυρα). Χωρίον τοῦ δήμου Ἐπιδαυρίων ἀπέ-
χον 1 1/2 ὥρ. πρὸς Ν τῆς Νέας Ἐπιδαύρου καὶ
κειμένον ἐπὶ τοῦ λιμένος τῆς ἀρχαίας Ἐπι-
δαύρου. Οἰκεῖται ὑπὸ 498 κατοίκων. Ἡ κτί-
σις αὐτῆς χρονολογεῖται ἀπὸ τοῦ 1821. Ὁ
λιμὴν ταύτης εἶνε ὁ μᾶλλον συχναζόμενος ἐκ
τῶν ἀνατολικῶν παραλίων τῆς Ναυπλίας, δι'
οὗ γίνεται καὶ ἐξαγωγή τῶν προϊόντων τοῦ
δήμου Ἐπιδαυρίων. Ἐπὶ τῆς πρὸς Δ χερσονη-
σοῦς ἄκρας φαίνονται τὰ εἰρεπία τῆς ἀρχαίας
πόλεως. — 2) Νέα Ἑ. (Πιάδα). Κωμόπολις
τῆς Ναυπλίας καὶ πρωτεύουσα τοῦ δήμου
Ἐπιδαυρίων, ἥτις Πιάδα καλουμένη πρότερον
μετωνομάσθη ἀπὸ τοῦ 1822 ὑπὸ τῆς ἐν αὐτῇ
συνελθούσης Ἑθνικῆς Συνελεύσεως ἀνακηρυ-

ξήσης ἐνταῦθα τὸ πρῶτον τὴν αὐτονομίαν τῆς
Ἑλλάδος. Εἶνε μεσόγειος κειμένη ἐπὶ τῶν
μεσημβρινῶν ὑπορειῶν ὑπερκειμένης βραχώ-
δους Ἀκροπόλεως, ἐφ' ἧς φρεῦρον φραγικόν.
Ἀπέναντι τῆς ἀκροπόλεως ὕψεται ἕτερος
ὕψλης καὶ θαυώδης βουνὸς ὁ Ἀκρος, καὶ
οὕτως ἡ κωμόπολις εἶνε ἐσφιγμένη μετὰ τῶν δύο
βουνῶν. Οἰκεῖται ὑπὸ 1183 κατοίκων, οἵτινες
διατελοῦσιν ἀφορολόγητοι ἀνακρυχθέντες
τοιοῦτοι ὑπὸ τῆς Ἑθνικῆς Συνελεύσεως Ἀπ-
εῖ πρὸς Α τοῦ Ναυπλίου ὥρ. 8 καὶ 1 1/2 ὥρ.
πρὸς Β τῆς ἀρχαίας Ἐπιδαύρου. Προϊόντα λε-
μόνια κυρίως, ἔλαιον, σῦκα, σταφυλαὶ οἶνος κλ.

Ἐπίδαυρος ἡ Λιμὴρ Ἀρχαία πό-
λις τῶν Ἑλευθερολακωνῶν ἐν Λακωνίᾳ. κει-
μένη ἐπὶ τῆς Ἀκτῆς ταύτης. Ἰδρύθη ὑπὸ τῆς
ἀργολικῆς Ἐπιδαύρου, εἶχε δὲ ἱερὸν τῆς Ἀ-
φροδίτης, ναὸν τῆς Ἀθηνᾶς, ἄγαλμα τοῦ Ἀ-
σκληπιοῦ καὶ καλοὺς λιμένας. Τὰ εἰρεπία αὐ-
τῆς εὐρίσκονται εἰς ἀπόστασιν 1 ὥρας ἀπὸ
Μονεμβασίας. — Ἐπαρχία Ἑ. Λ. κα-
λεῖται σήμερον μία τῶν τοῦ νομοῦ Λακωνίας
ἐπαρχιῶν.

Ἐπίδειξις ἐγγράφων καλεῖται ἡ
προσαγωγή ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου ἐγγράφων
διατελούντων ἐν τῇ κατοχῇ διαδίκου τινὸς ἢ καὶ
τρίτου, δυναμένη νὰ ἐπιβληθῇ καὶ ἀναγκαστι-
κῶς τῇ αἰτήσῃ τοῦ ἐκ τῶν διαδίκων ἔχοντος
συμφέρον εἰς τοῦτο. Ὁ νόμος ὁρίζει ῥητῶς τὰς
περιπτώσεις καθ' ἃς ὑπάρχει ὑποχρέωσις πρὸς
ἐπίδειξιν καὶ διαγράψαι τὴν πρὸς τοῦτο τηρητέαν
διαδικασίαν (Πολ. Δικ. ἔθρρ. 430-431). [Πρ.]

Ἐπίδενδρον βλ. Ὁρχεῶδη.

Ἐπιδερμὶς (Ἀνατομ.). Τὸ ἔτερον τῶν
δύο συστημάτων ἱστῶν τοῦ δέρματος, τὸ ἐπι-
ποῖς, ἐξ ἐπιθηλιακοῦ ἱστοῦ ἀπαρτιζόμε-
νον καὶ ἐκ τοῦ ἐξωπλαστικοῦ δέρματος κα-
ταγόμενον. Ἀποτελεῖται ἐκ πολλῶν ἐπ'
ἀλλήλαις κειμένων στρώδων πλακωτοῦ ἐπι-
θηλίου, ἐξ ὧν ἀπαρτιζονται δύο στρώματα, τὸ
ἐν τῷ βέλθῃ, ἥτοι τὸ βλενωδὲς (ἡ
τὸ βλενωδὲς Μαλπιγιανόν στρώμα), μὲλθ-
κώτερον ὄν, καὶ τὸ ἐπιπολῆς, ἥτοι τὸ
κεράτινον ὄν, ἐξηρότερον ὄν. Μεταξὺ δὲ τῶν
δύο τούτων στρωμάτων, τοῦ βλενωδοῦ καὶ
τοῦ κερατίνου, ὑπάρχει τὸ δισκίον ἢ
δισκίον στρώμα, ἀποτελούμενον ἐκ κυτ-
τάρων διαφανῶν πολυγώνων καὶ ἐμπυρνήων
(βλ. καὶ Δέρμα). [Π. Π.]

— Ἑ. τῶν φυτῶν. βλ. Φυτικές ἱστοί.

Ἐπίδεσμοι καλοῦνται ἐν τῇ ἱατρικῇ
τὰ μεθοδικὰ μέσα ὧν γίεται χρῆσις εἴτε πρὸς
συγκράτησιν ξένου ὕλικου ἐπιτεθειμένου ἐπὶ
τοῦ σώματος, εἴτε πρὸς ἐξάσκησιν πιέσεως
ἐπὶ γώρας τινός, εἴτε πρὸς διακράτησιν με-
ρῶν τινῶν τοῦ σώματος ἐν ὠρισμένη θέσει,
εἴτε τέλος πρὸς παρακώλυσιν τῆς προπτώσεως
σπλάγγνων ἐκ φυσικῶν ἢ τεχνητῶν σπομιῶν.
Τοῦς Ἑ., ποικίλοισι μοτατοῦς, ὡς εἰκόσ, ὄντας

κατὰ τὰς ποικίλας ἀνάγκας, διαίρουσιν εἰς δύο κυρίας τάξεις, τοὺς κυρίως Ἐ., ἀποτελουμένους διὰ τεμαχίων ὀθόνης ποικίλων τὸ σχῆμα, καὶ τοὺς μετὰ τὴν Ἐ., ὄντας πολυπλοκά κατασκευάσματα μετ' ἐλατηρίων, ἐλίκτιων, ἱμάντων κτλ.

Ἐπίδεσμος, κοινωδάρβ. ἢ ληγαδοῦρα. Ὁ διὰ πολλῶν στροφῶν σχοινίων σύνδεσμος δύο ἀντικειμένων. [H.K.]

Ἐπιδημητικὰ πτηνά. Βλ. Ἀποδημητικά.

Ἐπιδημία ἡ ἐπιδημικὰ νόσοι καλοῦνται νόσοι αἰτίνες ἀναφαινόμεναι ἐν τινὶ χώρᾳ προσβάλλουσι ταυτοχρόνως καὶ ἀλλεπαλλήλως μέγα πλῆθος ἀνθρώπων, διαρκέσασαι δὲ πλείονα ἢ ἐλάσσονα χρόνον καὶ ἐν στενωτέρῳ ἢ εὐρυτέρῳ χώρῳ ἐξαπλωθεῖσαι, ἐξαφανίζονται ἢ τοῦλάχιστον περιορίζονται εἰς ἄτομά τινα σποραδικῶς. Αἱ ἐπιδημ. νόσοι εἶναι διάφοροι, εἰς τὰς δὲ ὑπάρχουσιν ὀξεία νοσήματα μὴ ὑπάρχοντα ποτὲ ποτὶ ἐπιδημικὰ κοινόνταται ὅμως εἶνε αἱ διὰ τοῦ μιάσματος ἢ μολύσματος ἀπὸ ἀνθρώπου εἰς ἄνθρωπον μεταδιδόμεναι, εἰαὶ ὁ τυφός, ἡ χολέρα, ὁ κίτρινος πυρετός, ἡ διστερικὰ ἢ εὐλογία, ἡ ἱλαρὰ κτλ. Τὰ αἴτια τῶν Ἐ. εἶναι ποικίλα, ἀναγόμενα ἔνθεν μὲν εἰς ἀτμοσφαιρικὰς ἢ γεωλογικὰς μεταβολὰς, ἔνθεν δὲ εἰς τὰς πολιτικὰς καὶ κοινωνικὰς συνθήκας ὑπ' ἃς εὐρίσκεται ἡ χώρα τις. Ἐκ τῶν πρώτων π.χ. εἶναι σεισμοὶ καὶ αἱ μετ' αὐτῶν συνδέσμεναι μεταβολαὶ ἐν ταῖς ἡλεκτρικαῖς ἢ μαγνητικαῖς συνθήκαις τῆς χώρας, πλημμυρεῖ καὶ βροχαὶ ἐπάγουσαι ὑγρασίαν ἢ υπερβολικὴν θερμότητα καὶ ξηρασίαν, θερμὴ χειμῶνες ἢ ψυχρὰ θέρη καὶ αἱ εἰς αὐτῶν συνέπειαι διὰ τὸ φυσικὸν καὶ ζωικὸν βλαῖσιον κτλ. Μεταξὺ δὲ τῶν τελευταίων αἰτίων εἶναι πόλεμοι, λιμοί, ὁ τρόπος τοῦ ἐργάζεσθαι καὶ τοῦ διακινεῖσθαι καθόλου, ἡθὴ καὶ ἔθιμα ἐπιβλαβῆ κτλ. Τέλος μεγίστην σημασίαν ἐν τῇ διαδόσει τῶν Ἐ. ἔχει τὸ μόλυσμα (βλ. Λοιμῶδεις νόσοι). Τὰ δὲ κατὰ τῶν Ἐ. προφυλακτικὰ καὶ ἀπκλιντικὰ μέσα εἶναι ἐπίσης ποικίλα, ἀναγόμενα εἰς τὴν δημοσίαν καὶ ἰδιωτικὴν ὑγιεινὴν εἶναι δὲ ἡ γενικά, ὅποια εἶναι ἡ βελτίωσις τῆς τροφῆς, τῆς κατοικίας καὶ τῆς διαίτης καθόλου τῶν πενόμενων τάξεων, ἡ τήρησις ἐντελοῦς καθαρότητος ἐν τῷ τόπῳ, ἡ ἀπολύμανσις τῶν μολυνθέντων μερῶν, αὐστηρὰ ἐπιτήρησις ἐπὶ τῆς ποιότητος τῶν ὑδάτων, παρακώλυσις τῆς ἐπικινυνίας τῶν ὑγιῶν μετὰ μεμολυσμένων κτλ., ἡ εἰδικὰ διὰ τὰς νόσους καθ' ἑκάστην, ὡς π.χ. θαλασμοδὶς διὰ τὴν εὐλογίαν. [H.E.]

Ἐπιδιαιτητής λέγεται ὁ ὑπὸ τῶν διαδίκων διὰ τοῦ συνυποσχετικοῦ ἢ καὶ βραδύτερον διοριζόμενος διαιτητής (βλ. λ.) πρὸς ἔρριν τῆς τυχόν ἰσοψηρίας τῶν δικαζόντων διαιτητῶν. [Πφ.]

Ἐπιδιδυμῖς (Ἀνατομ.). Στενὸν ἐπί-

μηκες σῶμα ἐπὶ τῷ ἐπιθίῳ χεῖλει τοῦ ὄρχους, ἀπαρτιζόμενον ἐκ τῶν ἐκφυρητικῶν σπληναριῶν αὐτοῦ καὶ συνεχόμενον μετὰ τοῦ σπερματικοῦ πόρου, διαίρουμένον δὲ εἰς κεφαλὴν, σῶμα καὶ οὐραν. [I.Πφ.]

Ἐπιδιδυρωσις. Βλ. Ἀμφιδιδυρωσις καὶ Ἀντίφρασις.

Ἐπιδωρατὶς κοινωδάρβ. τὸ κοντραμπαστοῦν. Τὸ ἀκρότατον τεμάχιον τοῦ προβόλου ἱστοῦ ἐκ τῶν ἀπαρτιζόντων αὐτὸν τριῶν συνήθων τεμαχίων. [H.K.]

Ἐπιδόσεις (Ἀρχ.). ἦσαν ἐν Ἀθῆναις ἑκτακτοὶ ἐκούσιαι εἰσφοραὶ τῶν πολιτῶν γινόμεναι ἐν σπουδαίαις ἀνάγκαις. Τὰ ὀνόματα τῶν εἰσφερόντων μετὰ τοῦ ποσοῦ ὅπερ ὑπεσχέθησαν νὰ δώσωσιν, ἐξετίθεντο πρὸ τῶν ἀγαλμάτων τῶν ἐπισημίων ἐπὶ τῷ κατεβάλλετο τοῦτο. [Σ.Τ.]

Ἐπίδοσις εἶναι ἡ διὰ δικαστικοῦ κλητῆρος κοινοποιήσις ἐγγράφου τινός. Ἡ ἐπίδοσις γίνεται συνθήκῃ δι' ἐγγεγραμμένης ἀπ' εὐθείας εἰς τὸν διάδικον ἢ τὸν κλητῆρα (βλ. λ.) αὐτοῦ. Δυνατὰ δὲ νὰ γῶν ἐν παντὶ χρόνῳ καὶ τόπῳ, ἐκτὸς τῶν κυριακῶν ἢ ἁλίων νομικῶν ἑορτῶν ἢ ἐν καιρῷ νυκτός, ὅτε δικαιοῦται τις νὰ μὴ παραλάβῃ τὸ ἐπιδιδόμενον ἐγγράφον. [N.M.]

Ἐπίδοσις κιν. ἡ ποδιστὰ Ἡ στρεφὴ πλοίου διὰ τοῦ αἰῶνος, εἰς τρίπον ὥστε ὁ ἄνεμος νὰ προσπίπῃ οὐριώτερον πρὸς αὐτό. Ὅταν πάλιν τὸ πλοῖον πλῆξ πρὸς ὠριωμένην διεύθυνσιν, λέγεται ὅτι ὁ ἄνεμος ἐπέβωκεν, ὅταν ἐγένεν οὐριώτερος. [H.K.]

Ἐπιδωτήριον εἶναι τὸ ὑπὸ τοῦ δικαστικοῦ κλητῆρος συντασσόμενον ἀποδεικτικὸν περὶ τῆς γενομένης ἐπίδοσεως. [N.M.]

Ἐπίδοτον. Ἡ φυσικὴν δξυπυριτανδὸν περιέχον 30—40% δξυπυριτιον, 18—29% ἀργίλλιον, 7—17% δξείδιον τοῦ σιδήρου, 21—25% ἀσβεστίνιον καὶ 0.0 ὕδωρ, χημικῶς ἡνωμένον. Κρυσταλλοῦται κατὰ τὸ βασισσόμενον προκλινὲς σύστημα εἰς ὑπὲρ τὰ 220 σχήματα, εὐρίσκεται δὲ καὶ εἰς μαζὰς κρυσταλλομετεωρῆς ἰνῶδους ἢ κοκκώδους. Σκλ. 6—7, εἰδ. βάρος 3.32—3.50. Σχεδὸν πάντοτε εἶναι ἐγχροον, πράσινον, κίτρινον, φαῖον, ἐρυθρὸν, μέλαν μετὰ διαφανείας διαφόρων βαθμῶν καὶ λάμπσεως ὑαλιδῶς. Εὐρίσκεται ἐντὸς πυρογενῶν καὶ ὑδατογενῶν πετρωμάτων πολλῶν, παρ' ἡμῖν δὲ ἐν Σερπίῳ, Λαυριῳ, Τήνῳ, Σύρῳ καὶ ἐν τοῖς γρανίταις τῆς Νάξου καὶ τῆς Πάρου. Εἰς τινα μέρη μεταχειρίζονται τὸ Ἐ. ὡς συλλιπασμα εἰς τὴν τῆξιν τῶν σιδηρούχων ὀρυκτῶν. Παραλλαγὰί τοῦ Ἐ. εἶναι: ὁ πιστακίτης, τῆκόμενος ὑπὲρ τῆς φλογός τοῦ αὐλοῦ κατ' ἀρχὰς κατὰ τὰ ἄκρα, ἀκολούθως δὲ ἐξογκόμενος εἰς καστανοχρῶν μαζάν ὁ πεδερμοντίτης ἡ μαγγανομίγες

Ἔ. ἔχον χρώμα ἱσχυρὸν μελανίζον ἢ ἐρυθρο-μελαν, περιέχον δὲ 14 ἕως 24%, ὀξειδίου μαγνησίου ἀντὶ ἀργιλίου καὶ ὀξειδίου σιδήρου, εὐκλῶς ὑπὸ τῆς φλογὸς τοῦ αἵλου τηκόμενον, εὐρισκόμενον δὲ ἐν Ἄγιω Μαρκέλλῳ τοῦ Πεδεμοντίου καὶ ἀλλοῦ δὲ β ο υ κ λ α ν δ ῖ τ η ς. Ἐ. σιδηρομεγέθες εὐρισκόμενον ἐν Ἀγμαπέδῳ τῶν Οὐραλῶν ὄρεων. Τέλος παραλλαγή τοῦ Ἐ. εἶνε καὶ ὁ π ο υ σ κ ι ν ῖ τ η ς, περιέχων καὶ ὀλίγον ($\frac{1}{2}$, 0%) λιθιον.

Ἐπιδρομεῖς. Κατὰ τὴν κανονισμὸν ἐκστρατείας ὁ προορισμὸς τῶν Ἐ. εἶνε ἡ ἀνιχνεύσις μακρόθεν τῶν πλευρῶν τῆς στρατίης, νὰ προστατεύωσι τὰς ἐπιχειρήσεις αὐτῆς, ν' ἀπατώσιν τὴν ἐχθρὴν, ν' ἀντηγῶσιν αὐτὴν κατὰ τὰς συγκοινωνίας, νὰ συλλαμβάνωσι τοὺς ταχυδρόμους καὶ ἀνταποκρίσεις αὐτοῦ, ν' ἀπειλῶσι ἢ νὰ καταστρέψωσι τὰς ἀποθήκας τοῦ, νὰ κυριεύωσι τὰς φυλάκας καὶ ἐφοδιοπομπὰς τοῦ, ἢ τοῦλάχιστον νὰ ἐπιβραδύνωσι τὴν πορείαν αὐτοῦ, ἀναγκάζοντες νὰ ὑπερασπίσῃ τὰ μὲν καὶ τὰ δὲ δι' ἰσχυρῶν ἀποσπασμάτων. Συγκρίνεις δὲν κινεῖσθαι οὐδὲν ἐξ ἑαυτοῦ ἐντυπείρωσι τὴν ἐμπιστοσύνην καὶ τὴν ἀφοσίωσιν ἐν φίλῃ χώρᾳ, τηρήσει δὲ ἐν ἐχθρῇ χώρᾳ τοὺς κατοικοὺς πεσοβισμένους καὶ ὑποταταγμένους, διδίδουσι κατὰ τὰς περιστάσεις εἰδήσεις καταλλήλους πρὸς ἡσυγίαν ἢ ἀνταγίαν, ἀναφαίνονται ἀπορροπῶς ἐπὶ διαφόρων σημείων, ὥστε νὰ μὴ δύναται οἱ ἐχθροὶ νὰ υπολογίσωσιν τὴν δύναμιν αὐτῶν. [B. Δ.]

Ἐπιδρομὸς κοινὸς ἐρρ. ἢ μοῖσμα. Τὸ πρὸς πρόωγαν ἱστίον τῶν μεγάλων πλοίων, ἐκπεταίνοντο κατὰ τὸ διμηκεῖς ἐπιπέδον τοῦ πλοίου καὶ περιλαμβανόμενον μετὰ τοῦ λεγομένου κέρατος τοῦ ἱστίου τοῦ ἐπιδρόμου καὶ τῆς κέρου. [H. K.]

Ἐπιξεφύριοι. κλ. Λοκροί.

Ἐπιζυγίς. Σύστημα χορησιμῶν διὰ τὴν στερῶσιν τῶν διπλάκων τῶν σχηματίζουσιν τὸ κατὰστρωμα στρατιωτικῆς τινοῦ προχείρου γεφύρου. [H. Δ.]

Ἐπίζωα ἢ ἐκ τ ο π α ρ σ ι τ α καλοῦνται, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰ ἐντόζωα, ζῶα παρασιτοῦντα ἐπὶ ἄλλων ζῶων ἔξωθεν τοῦ σώματος αὐτῶν ἐξ ὧν καὶ τρέφονται. μὴ δυνάμενα ἄλλως νὰ ζήσωσι τοιαῦτα εἶναι τὰ διάφορα εἶδη τῶν φθειρῶν, τὰ ἄκαρι κτλ.

Ἐπίζωοντα. Γενικῶς μὲν πάντα ἐπὶ ζῶων ἐπιδημία, εἰδικώτερον δὲ καλεῖται οὕτω μολυσματικὴ νόσος ἰδιόζωα μὲν εἰς τὴν βίωσιν, ἥτις ὁμοίως δύναται νὰ μεταδοθῇ εἰς πάντα τὰ μηρυκαστικά ζῶα. Τὴν νόσον χαρακτηρίζουσι σφοδρὸς πυρετός καὶ ἰδιόρρυθμος ελεγκμονὴ τῶν βλεννογόνων τῶν πεπτικῶν καὶ ἀναπνευστικῶν ὀργάνων· τὸ ζῶον παύει κατ' ἀρχὴς ζωοποιεῖσθαι, ἐπειτα διάρροαν ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ ἐξέρχεται ἀφρόσις σίελος, ἐντὸς

δ' αὐτοῦ ἀναπτύσσονται φλύκταιναι καὶ ἔλκην οἱ δευτεροῦτοι δακρυροοῦσι, τὸ ζῶον βήχει καὶ ἡ ἀναπνοὴ αὐτοῦ ἐπιταχύνεται. Τὸ νόσημα ταχέως ἄγει πρὸς τὴν θάνατον, οὐδ' ἐγνώσθη μέχρι τοῦδε θεραπεία καταστέλλουσα αὐτὸ, μόνον δὲ δι' ἀμέσου θανατώσεως τῶν πρώτων προσβληθέντων ζῶων δύναται νὰ περιορισθῇ ἢ διὰ δόσεις αὐτοῦ. Ὡς προφυλακτικὰ μέτρα συνιστῶνται γενικὴ ἀπελύμανσις, π. χ. τῶν σταύλων, πάντων τῶν ἐκ μηρυκαστικῶν ζῶων προϊόντων τῶν εἰσαγόμενων εἰς τὸν μῆλιν προσβληθέντα τόπον κτλ. Κοιτὶς τῆς εἰς ἐξέρχεται τῆς μαστίγος θεωροῦνται αἱ στέπαι τῆς Α. Εὐρώπης μ. χ. τῆς Ἀσίας, ὧν τὰ ἰθαγενῆ γένη δὲν ἐρῶνται κατ' ἐξοχὴν πρὸς αὐτὴν διατεθειμένα. Ἡ σφοδρτέρα ἐν Εὐρώπῃ Ἐ. ἦτο ἡ τοῦ 1860, προχωρήσασα μέχρι τῶν δυτικωτάτων χωρῶν. Πρὸς πάντων Roloff, H. U. (Ἀλλ. 2α ἐκδ. 1877). Gerlach, Μέτρα καὶ προφυλαγὰς ἀπὸ τῆς Ἐ. (2α ἐκδ. Βερολ. 1875). [E. B.]

Ἐπιθαλάμια ἐκαλοῦντο ἐν τῇ ἀρχαίᾳ τῇτι ἄρματα ὀδόμενα πρὸ τοῦ θαλάμου τῶν νεονόμων· ἐπιτίθειτο δὲ τὸ ὄνομα καὶ εἰς τὰ ἄρματα τοῦ γόμου ἐν γένει, κυρίως δὲ καὶ ἐκείνο δι' οὗ προτίθειτο ἡ μνηστὴ ἐκ τοῦ πατρικοῦ οἴκου εἰς τὸ τοῦ μνηστῆρος. [X. B.]

Ἐπιθέσεις (Στρατ.). Ὁ προλαβάνων τὸν ἀντιπάλον τοῦ ἐπιτίθεται οὕτω γίνεται ἐπιθεὶς κατὰ θέσεως τινοῦ, μίαν ἐφοδιοπομπῆς κτλ. Οἱ κανόνες τῆς Ἐ. διαφέρουσι κατὰ τὰς περιστάσεις. Ἦνε ἀναμετρήσιμον διὰ πάντα ἐνέργεια, εἴρηαι νὰ περατωθῇ διὰ τῆς Ἐ. διότι αὕτη διακαλύπτει τὸν ἐχθρὸν, ἐπιτίπτει τὴν πρωτοβουλίαν, ἐξεγείρει τὸ ἥλικόν. Ὁ στρατηγὸς Μπουζὼ εἶπε· «εἶνε γεγονός· δι' ἣ Ἐ. ἀνεξέρχεται τῶν τακτικῶν πλεονεκτημάτων διεγείρει τὴν ζωηρότητα καὶ τὸ θάρρος τῶν στρατιωτῶν, ἢ δὲ ἢ καὶ δύναμις εἶνε ἀντιπρὸς τῆς φυσικῆς». Ὁ δὲ κανὼν σμας μας τῶν ἀσκήσεων πεζικοῦ γράφει· «Μόνον ἢ Ἐ. ἐπιτίπτει νὰ ἐπιτύχωμεν αποφασιστικὰ αποτελέσματα. Ἡ ἀρχὴ αὕτη πρέπει νὰ χρησιμεύσῃ ὡς βάσις εἰς τὴν στρατιωτικὴν ἐκπαίδευσιν καὶ ὁδηγὸς εἰς τὰς ἀσκήσεις καὶ τοὺς ἐλιγμούς». Εἰς τὴν πολεμικὴν τέχνην γίνεται διάκρισις μετὰ τοῦ τ α κ τ ι κ ῆ ς Ἐ καὶ τῆς σ τ ο α τ η γ ι κ ῆ ς Ἐ. Διότι δύναται τις νὰ εἶνε στρατηγικῶς ἐπιτιθέμενος διπλαζὴ νὰ εἰσβάλῃ εἰς τὴν χώραν τοῦ ἀντιπάλου, καὶ νὰ δεχθῇ μάχην ἀμυνόμενος, διὲ λέγεται διὲ ἀμύνεται τακτικῶς. Ἐντὶ ἀμυναντίας εἰς τὴν περιστάσιν ταύτην ὁ εἰσέρρος τῶν ἀντιπάλων, ἐντὶ εἶνε στρατηγικῶς ἀμυνόμενος, ἐπιτίθεται τακτικῶς [B. Δ.]

Ἐπιθέσεις κατὰ προσώπου. Κατὰ τὴν Παιν. ἡμῶν νόμον (ἄρθρ. 207) ἢ ἡ δ ι κ ο ς (μὴ νέμουν δὲ λ.) κατὰ τινος προσώπου ἐπιθέσεις ἐκ βολίας προαιρέσεως ἐνεργουμένη, μὴ

περιέχουσα δὲ ἄλλην τινὰ ἀξιοποιονον πρᾶξιν, τιμωρεῖται μὲ φυλακισιν 3 ἡμερῶν, μέχρι 8 μηνῶν, ἂν δ' ἐγένετο δι' ὅρων ἢ δι' ὅρων πρᾶξιν, κατὰ προσωπὸν μὲ φυλακισιν 14 ἡμερῶν ἕως 6 μηνῶν. Ὡς δὲ ἐξαρμωστέα ἢ διατάξεις αὐτῆ τοῦ νόμου εἶνε ζήτημα λίαν ἀμφισβητούμενον, θυνάμεθα δὲ εἰπεῖν δι' καθίσταται ὅπως πραγματικόν. [Πρ.]

Ἐπίθετον ὁ νόμος καλεῖται μέρος τοῦ λόγου, ὅπερ τὴν ὑπὸ οὐσιαστικοῦ τινος γενικῶς περιστανομένην ἔννοιαν ὀρίζει ἀκριθέστερον ἐκφράζον ἰδιότητά τινα χαρακτηρίζουσαν τὸ ἐν λόγῳ ἀντικείμενον. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν οὐδεμία ὑπῆρχε διαφορά ἐν τῇ σχηματικῇ καὶ τῇ μορφῇ μεταξὺ τοῦ οὐσιαστικοῦ καὶ ἐπιθέτου, καθόσον τὰ ἀντικείμενα ἐδήλοῦτο διὰ τῆς μάλλον χαρακτηριστικῆς αὐτῶν ἰδιότητος καὶ ἔρχοντο πάντα τὰ οὐσιαστικὰ ὑπῆρξεν τὸ κατ' ἀρχὰς ἐπιθέτα οὐσιαστικῶς λαμβανόμενα. Κατὰ μικρὸν ἔμειν τὸ συνήθως πρὸς παραστάσιν ἀντικείμενον τινὲς χρησιμεύονμενον Ἐ. ἡ δὲ ἀποκλειστικῶς τὸ ὄνομα αὐτοῦ καὶ διακρίθησαν τὸ οὐσιαστικὸν ὄνομα καὶ τὸ ἐπιθέτον ὄνομα ὡς διαφορὰ τοῦ λόγου μέρη οὐ μένον κατὰ τὴν ἔννοιαν ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν μορφήν, καὶ τὰ Ἐ σχηματίσαντο τρία γένη, χρησιμοποιομένα συμφώνως πρὸς τὸ γένος τῶν προσδιορίζοντων οὐσιαστικῶν. Ἐπὶ δὲ καὶ τρεῖς βαθμοὶς θετικόν, συγκριτικόν καὶ ὑπερθετικόν, διὰ καταλήξεων (τερὰς, τας, -ων, -ιστος) ὧν ἡ ἀρχικὴ σημασία δὲν ἐξηκριβώθη ἐπὶ ὑπὸ τῆς γλίσσαςχολογίας. — Ἐ. κ. ο. σ. μ. τ. ι. κ. α. καλοῦνται ἐν τῇ ποιήσει καὶ ἰδίᾳ πρὸς Ὀμήρῳ Ἐ. τινὰ συνδεύοντα κατὰ λανθάνοντα ὡρισμένα κύρια ὀνόματα π. γ. ποδώκης Ἀχιλλεύς, κορυβαίολος Ἑκτωρ, λευκώλενος Ἥρας κτλ. Ἰδιαιτέρως τάξις Ἐ. εἶναι τὰ ἀριθμητικὰ Ἐ., διαρρέμενα εἰδικιώτερον εἰς ἀπόλυτα (εἰς, δύο κτλ.), τακτικὰ (πρώτος κτλ.), χρονικά (τρίτης, τεταρτησίος), πολλαπλασιαστικά (διπλοῦς, τριπλοῦς) καὶ ἀναλογικά (διπλάσιος, τριπλάσιος).

Ἐπιθεωρητά. 1) Ἐ. δ. α. σ. ὧν εἶναι ἐποπτευτικά καὶ ἐξελεγκτικά τῆς ὑπηρεσίας τῶν δικτῶν ὄργανα, ἔργον ἔχοντα οὐ μένον νὰ ἐξελεγχώσι καὶ ἐποπτεύωσι τὴν ὑπηρεσίαν τῶν δικητικῶν τῶν δικτῶν ἀρχῶν καὶ τῶν ὀργάνων τῆς δικτοφυλακίας, ἀλλὰ καὶ νὰ καθοδηγῶσι καὶ ποδηγετήσωσι αὐτὰς ἐπιτοπίως εἰς τὴν συμφώνως τῷ νόμῳ ἐπιτέλεσιν τοῦ καθήκοντος αὐτῶν Βλ. Βασ. Διατ. 29 Ἰουλ. 1877. [X.]

2) Ἐπιθεωρητά εἰς οἰκονομικὰ. Κατὰ τὴν ἡμετέραν νομοθεσίαν (Νόμ. Δικ. 39 τοῦ 1891) πᾶσαι αἱ ἐκ τοῦ Ὑπουργείου τῶν Οἰκονομικῶν ἐξαρτούμεναι οἰκονομικαὶ ἀρχαὶ ποβάλλονται εἰς τακτικὴν ἐπιθεωρησιν ἐνεργουμένην ὑπὸ τῶν οἰκονομικῶν ἐπιθεωρητῶν, ὧν δ' ἀριθμὸς ὀρίζεται εἰς 22 (α', β' καὶ γ' τάξεως), πρὸς τοῦτο δὲ διηρέθη τὸ κρά-

τος εἰς 17 οἰκονομικὰς ἐπιθεωρήσεις, περιλαμβανόμεναι ἀνὰ ἓνα νομόν, πλὴν τῆς 15' ἣ τις περιλαμβάνει τὸν δῆμον Πειραιῶς καὶ τὴν ἐπαρχίαν Αἰγινης, ἀφαιρούμεναις ἀπὸ τὴν δικαιοσύνην τοῦ Οἴκ. Ἐπιθ. Ἀστικῆς καὶ Ποινικῆς. Οἱ λοιποὶ οἴκον. Ἐπιθ. ἐδρεύουσιν ἐν τῷ Ὑπουργείῳ τῶν οἰκονομικῶν.

3) Ἐπιθεωρητῆς προξενικῶν ἀρχῶν. Παρὰ τῷ Ὑπουργείῳ τῶν Ἐξωτερικῶν ὑφίσταται θέσις διαρκεῶς ἐπιθ. τῶν προξενικῶν μὲ βαλκὼν καὶ μισθὸν γενικοῦ γραμματέως, ἔχοντος κύριον ἔργον νὰ ἐπιθεωρῇ ἐπιτοπίως τὰς προξενικὰς ἀρχὰς, περιδεύων ἐπὶ δακτὺ τοῦλάχιστον μηνὸς τοῦ ἔτους, τοῦ δὲ λοιποῦς τέσσαρας ἐργαζόμενος ἐν τῷ Ὑπουργείῳ. Τὸ Β. διατάγμα τῆς 10 Ἰουλίου 1887, ἐρεῖζόμενον ἐπὶ τοῦ νόμου ΑΦ.Λ.Δ' τοῦ 1887 ὀρίζει λεπτομερῶς τὰ καθήκοντα αὐτοῦ.

4) Ἐπιθεωρητῆς φυλακῶν. Τῷ 1887 διὰ τοῦ νόμου ΑΦ.Κ' ἰδρυθὲν ἐν τῷ Ὑπουργείῳ τῆς Δικαιοσύνης θέσις γενικοῦ ἐπιθ. τῶν φυλακῶν, ἔχοντος βαλκὼν καὶ μισθὸν εἰσαγγελέως ἐρετῶν, εἰς οὗ ἀνατίθεται ἡ ἐποπτεία πρᾶσιν τῶν φυλακῶν τοῦ Κράτους. [Πρ.]

Ἐπιθηλίον (Ἀνατομ.). Στιβάς συνεγχεῖς κυττάρων ἀθρόων καὶ στενῆς ἀλλήλων συνδεσμῶν. ἥ τις καλύπτει τὰς τε ἐσωθῆναι καὶ τὰς ἐξωθῆναι ἐπιφανείας τοῦ σώματος καὶ τὰ μὲν κυττάρα τῆς στιβάδος καλοῦνται ἐπιθηλίαι α. α. ε' ε' ἐξ αὐτῶν αποτελούμεναι ιστός, ἐπιθηλίαι α. β. Το ἐπιθηλίον διήρηται εἰς πλακωδὰς ἢ στρωτῶν, συμπεριλαμβανόμενον ἐκ λεπτῶν, συμπεριλαμβανόμενων, πλακωδῶν κυττάρων, ὅπερ αποτελοῦσιν ἡ μίαν μόνον στιβάδα (ἀπλοῦν πλακωδὰς Ἐ.) ἢ πολλὰς ὑπερκειμέναις ἀλλήλων (πολλαπλοῦν ἢ σύνθετον πλακωδὰς Ἐ.), καὶ εἰς κυλινδρικοῦς, συμπεριλαμβανόμενον ἐκ κυλινδρικών κυττάρων, ὅπερ αποτελοῦσι μίαν μόνον στιβάδα (ἀπλοῦν κυλινδρικόν Ἐ.) ἢ πολλάς (πολλαπλοῦν κυλινδρικόν Ἐ.). [I ΠΘ.]

Ἐπιθηλιώματα ἢ ἐπιθηλίαι α. α. καρκινώματα. Ὅγκοι κακοήθεις ἀποτελούμενοι ἐξ ἐπιθηλίου. Βίς ἐκάτερον δι' εἶδος ἐπιθηλίου ἀντιστοιχεῖ ἰδίῳ Ἐ., δι' ὃ διακρίνομεν τὸ στρωτῶν Ἐ., ἀναπτυσσόμενον ἐν οἷς μέρεσι τὸ δέμας συνέχεται μετὰ τοῦ βλεννογόνου, π. χ. εἰς τὰ χεῖλη, τὸν δακτύλιον, τὰ βλέφαρα κτλ., συχνότερον δὲ ἀναπτυσσόμενον εἰς τὸ πρόσωπον εἰς τὴν ἀνωμαλὴν καὶ κοκκωδῶν ὀγκῶν, ποῦ μὲν εὐθύρπτων, ποῦ δὲ στερεωτέρων, καὶ τὸ κυλινδρικόν Ἐ., ἀναπτυσσόμενον κατὰ προέκτασιν εἰς τὸ ἔντερον, τὸν στόμαχον, τὴν βρινικήν κοιλότητα καὶ τὰς ὠσθήκας, σχηματίζον δὲ στρογγύλους καὶ νομισματοειδεῖς ὀγκοὺς ἐξηκωμένους εἰς τὸ κέντρον. Τὸ στρωτῶν Ἐ. παρουσιάζει τρεῖς παραλλαγὰς (λοβωδὰς, μαργαροειδές, σωληνοειδές), διαφερού-

σας κατὰ τὴν ἱστολογικὴν ὕψην καὶ κατὰ τὴν ἀνάπτυξιν καὶ τὴν αὐξησιν αὐτῶν. Αὐξανόμενα δὲ τὰ Ἐ. μεταδίδονται δια ταινιῶν ἀκτινοειδῶν πέραν τοῦ ὄγκου (δὲ ὁ προκειμένης τῆς ἐξαιρέσεως τοῦτου αἱ τομαὶ ἐνεργοῦνται μακρὰν τῶν φαινομένων ὁρίων αὐτοῦ), καταλαμβάνοντα τοὺς μῦς, τὰ ἀγγεῖα, τὰ νεύρα, ἐνὶ λόγῳ πάντας τοὺς παρακειμένους ἱστούς. Τὰ αἷτια τοῦ Ἐ. εἶναι ἄγνωστα· παρετηρήθη ὅμως ὅτι συνηθέστερον ἀπαντᾷται παρὰ χωρικοῖς ἀνδράσιν, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον δὲ εἰς τὸ χεῖλος. Ἀρχόμενον ὑπόλως δίκην ὑπερτροφῶς θήλει, παρέχει κατὰ τὸ στάδιον τῆς ἀκμῆς πένους ἐλαφροῦς καὶ κνισμοῦς εἰς τὸν πάσχοντα, ὅστις ἔξυμνος διαρκῶς ἀφαιρεῖ τὸ ἐπικάλυμμα τοῦ Ἐ. διὰ τῶν ἐρεθισμῶν δὲ τούτων ἐπιταχύνεται ἡ πρόοδος τοῦ Ἐ. ὅπερ μετὰ χρόνον μᾶλλον ἢ ἥτιον μακρὸν ἐξελεγκοῦται. Ἐκ τοῦ ἔλκου ἀναδύει κίτρινωπὸν ὑγρὸν σχηματίζον ἐσχάραν. Ἡ ἐξελκωσις βραίνει αὐξοῦσα καθ' ὅλας τὰς διαστάσεις, ὁ ὄγκος ἐξαπλούμενος καταλαμβάνει τοὺς περιβάλλοντας ἱστούς, εἰ πονοὶ καθίστανται σφοδροὶ καὶ ὁ πασχὼν βυθίζεται εἰς καχεξίαν καὶ θνήσκει ἐνίστα δὲ ὁ θάνατος ἐπιταχύνεται προσβαλλόμενον ὄργανον τινὲς (σιένωσις τοῦ εἰσράγου τοῦ πυλωροῦ), εἴτε δὲ αἰμορραγιῶν. Ἡ πορεία τοῦ Ἐ. εἶναι συνήθως βραδεία, διαρκοῦσα μέχρι 10 καὶ πλείονων ἐτῶν. Σταθερὸν δὲ τέλος αὐτοῦ εἶναι ὁ θάνατος. Ἐξαιρούμενα ὑποτροπιάζουσι συνήθως μετὰ 1—8 ἐτῆ. Σημειωτέον ὅμως ὅτι ἡ κακοήθεια τῶν Ἐ διαφέρει κατὰ τὴν περιτάσεις, π. χ. τὰ τῶν χειλέων καὶ τοῦ τραχήλου τῆς μήτρας εἶναι βαρύτερα τῶν τοῦ δέρματος· παρετηρήθη δὲ ὅτι τὸ Ἐ. τοῦ προσώπου ἀπαλλασσόμενον παντὸς ἐρεθισμοῦ μένει ἐπὶ μακρὸν χρόνον στασιμον, δι' ὃ καὶ M ή μου α π τ ο υ (Noli me tangere) ἐκλήθη καὶ ἐπὶ τοιοῦτων Ἐ. εἰς ἡλικιωμένους ἀνθρώπους συνίσταται ἡ ἀποφυγὴ τῆς χειρουργικῆς ἐπεμβάσεως, ἥτις ἄλλως γενικῶς εἶναι τὸ μόνον μέσον θανάτης θεραπείας. Εὐάρεστα ἀποτελέσματα ἐφέρει ἡ χρῆσις χλωρικής ποτάσεως ἐσωτερικῶς (2 γρ. δι' ἡμέρας) ἢ καὶ τοπικῶς εἰς ἐπιθέματα. Τέλος προσθετέον ὅτι ἔλκη ψέως ἐπιθηλωματώδους ἦσαν πράγματι συμφυτικῆς ἢ χειραδικῆς φύσεως, δι' ὃ ἰαθησάν τῇ χρῆσει τοῦ ἰωδικοῦ καλίου. [Π.Ι.Δ.]

Ἐπίθυμον (Hort.). Ἀρχαία κατὰ Διοσκορίδην ὀνομασία φυτῶν ἀνταποκρινομένη εἰς τὸ γένος *Cuscuta* τῶν νεωτέρων. Φυτὰ τῆς οἰκογεν. τῶν Περιαλλοκαλιωδῶν (*Convolvulaceae*), παράσιτα ἐπὶ διαφόρων φρυγάνων (Θύμου, Θύμβρας κτλ.) ἢ ἄλλων χόρτων. Περίπου 80 εἶδη· τινὰ ἐξ αὐτῶν εἰσιν ἐπιβλαβῆ εἰς τὰ ἥμερα φυτὰ (ὡς λ. χ. ἡ *C. epilinum* εἰς τὸ λίνον) περισιτισόμενα καὶ καταπνίγοντα αὐτά. Ἐν Ἑλλάδι εἰς κοινὰ *C. monogyna* Vahl., *C. Epithymum*

L., *C. Eurrophaea* L. καὶ τινὰ ἄλλα εἶδη. Ὀνομάζονται δὲ κοινῶς Ἀμπελοκλάδι καὶ Μαλλιά τῆς Παναγίας καὶ Τῆς Ἀλεπού τὸ μετὰ καὶ Νεραιδοθήματα, καὶ θεωροῦνται ὡφελίμα πρὸς διάφορα νοσήματα καὶ ὡς ἀνθελμιντικά. [Θ. X.]

Ἐπικαλύειν. Βλ. Ἄνθος.

Ἐπικαρπία (*ususfructus*, κατὰ τοὺς Ὁυζαντ. $\chi\rho\eta\sigma\iota\varsigma$ καὶ $\kappa\alpha\rho\pi\omega\sigma\iota\varsigma$) καλεῖται τὸ ἐμπράγματον δικαίωμα (δουλεία προσωπική) ἐπὶ ἀλλοτρίου πράγματος, παρέχον τὴν ἐξουσίαν τοῦ «κερῆσθαι αὐτῷ καὶ καρπίζεσθαι, συλλαττομένης τῆς τοῦ πράγματος ὑποστάσεως». Ἐκ τοῦ ὅρισμοῦ τοῦτου προκύπτει ὅτι ὁ δικαίωχος (ἐπικαρπιότης) ἔχει τὴν τε $\chi\rho\eta\sigma\iota\varsigma$ τοῦ πράγματος (ἥτις τὴν δι' αὐτοῦ θεραπείαν πάσης ἀνάγκης τοῦ ἀτομικῆς ἢ τῶν οἰκείων του) καὶ τὴν $\kappa\alpha\rho\pi\omega\sigma\iota\varsigma$ (ἥτοι τὴν ἀπόλαυσιν παντὸς προϊόντος τοῦ πράγματος), ὑπὸ μόνον τὸν περιορισμὸν τοῦ νὰ μὴ μεταβάλῃ τὴν οὐσίαν αὐτοῦ. Ἡ δ' ἐτέρου δ' ὑποχρεοῦται εἰς τὴν παροχὴν ἀφαιρέσεως πρὸς τὸν κύριον, περὶ τῆς ἐπιμελοῦς χρήσεως τοῦ πράγματος καὶ τῆς κατὰ τὴν ἀξίαν τῆς Ἐ. ἀποδόσεως αὐτοῦ ἐν καλῇ καταστάσει· μέχρι δὲ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀσφαλείας ὁ κύριος δικαιούται νὰ παρακρατήσῃ τὸ πρᾶγμα ἢ καὶ νὰ ἀναζητήσῃ αὐτὸ ὁθέν ἐπίσης ὑποχρεοῦται ὁ ἐπικαρπιότης εἰς τὴν καταβολὴν ἐπιμελείας ἐπιμελοῦς ἀνθρώπου, ὡς καὶ τὴν πληρωμὴν τῶν συνθῶν βαρῶν π.χ. φόρων. Ἡ Ἐ. ἀποκτᾶται ὡς καὶ πᾶσα ἄλλη δουλεία ὡς προσωπική δι' ἄφ' ἑνὸς μὲν ἀποσβέννυται τὸ βραδύτερον διὰ τοῦ θανάτου (ἢ ἐπὶ νομ. προσώπου διὰ τῆς παρελεύσεως 100ετίας) τοῦ ἐπικαρπωτοῦ, ἄφ' ἐτέρου δ' εἶναι ἀνεπίδεκτος μεταβιβάσεως· οὐχ ἥτιον ἡ ἄσκησις αὐτῆς δύναται νὰ παραχωρηθῇ εἰς ἄλλον, ἀλλ' ἐκ τοῦτου οὐδέως μεταβάλλεται ἡ σχέση μεταξὺ ἀρχικοῦ ἐπικαρπωτοῦ καὶ κυρίου.

Ἐκ τοῦ περιορισμοῦ τῆς διατηρήσεως τῆς οὐσίας τοῦ πράγματος ἔπεται ἀναγκαιώς, ὅτι ἀντικείμενον τῆς Ἐ. δύναται νὰ εἶναι μόνον ἀντικατάστατον πρᾶγμα· οὐχ ἥτιον οἱ Ρωμαῖοι ἐπέτρεψαν, κυρίως ἐνεκα διατάξεως ἐν διαθήκαις μὴ κυριολεκτοῦσης, τὴν Ἐ. καὶ ἐπὶ ἀντικαταστατοῦ καὶ δι' ἀνάλωτο καὶ ἀσωμάτου καὶ αὐτῇ ἐκλήθη *οἶον ἐπὶ Ἐ.* (*quasi ususfructus*), ἥτις ἀναλόγως τοῦ ἀντικειμένου δύναται μὲν νὰ τραπῇ εἰς ἄλλην σχέσιν (π.χ. δάνειον), οὐχ ἥτιον διατηρεῖ πάντοτε, κατὰ τὰ λοιπὰ, τὰ παρομοιοῦντα τῇ Ἐ. ἀποτελέσματα. [Δ.]

Ἐπικάστη, Παρ' Ὁμήρῳ ἡ Ἰοκάστη, θυγάτηρ τοῦ Μενoitέως καὶ μήτηρ τοῦ Οἰδίποδος.

Ἐπικαταλλαγή (*agio*) καλεῖται τὸ ἐπιπρόσθετον ποσόν, ὅπερ πληρῶνεται διὰ χρηματικὴν τινα ἀξίαν (νόμισμα, συνάλλαγμα, χρέεγραφο κτλ.) ὑπὲρ τὸ ὀνομαστικόν εἰς τὸ τρέχον χώρας τινὲς νόμισμα. Ἐάν π.χ. τὰ

χρῶμα τῆς Πρωσίας ἀντί τῆς δομαστῆς ἀξίας 100 μάρκων ἐν Βερολίῳ πληρώνονται 104 μάρκ., λέγοντες ὅτι ἔχουσι 4% ἐπικαταλλαγὴν, ἐπίσης δὲ ἀγοράζοντες ἐν Ἑλλάδι ἐπιταγὴν 100 φράγκων ἐπὶ Παρισίων ἀντί 125 ἑλλήν. φράγκων, πληρώνοντες 25 % ἐπικαταλλαγὴν. Ἡ Ἑ. κανονίζεται κυρίως κατὰ τὸν θεμελιώδη νόμον τῆς προσφοράς καὶ ζήτησεως ἢ καὶ ἄλλας τινὰς περιστάσεις (πίστεως κτλ.).

Ἐπικήρυξις (taglia) καλεῖται ἡ ὑπόσχεσις περὶ παροχῆς ἀμοιβῆς εἰς τὸν θανατώσαντα ἢ παραδόντα τῇ δικαιοσύνῃ ζῶντα τὸν ἐνοχον ἀδικημάτων τινας. Δικαίως ἢ Ἑ. ψέγεται ὑπὸ τῶν συγγραφέων «ὡς ἀνταίχιστα τὴν προδοσίαν, σπειροῦσα εἰς τὰς ψυχὰς τῶν πολιτῶν τὴν πρὸς ἀλλήλους ὑπόψιν καὶ κινῶσα αὐτοὺς εἰς πόλεμον κατ' ἀλλήλων» παρὰ τὰς ὑπαγορεύσεις τῆς στοιχειωδερῆς ἠθικῆς (Βεκκάρια, Περὶ ἀδικημάτων καὶ ποινῶν XXII). Παρ' ἡμῶν διὰ πολλῶν νόμων καὶ διαταγμάτων ἐκανονίσθησαν τὰ τῆς Ἑ. τῶν ληστῶν καὶ τῶν παρεχομένων ἀμοιβῶν ἐπὶ τῇ συλλήψει, τῷ θανάτῳ, τῇ καταδίδῃ ἢ τῇ καταδείξει αὐτῶν, πληρέστερα δὲ δικαιολογοῦνται ἐπὶ τοῦ προκειμένου αἱ τοιαῦται διατάξεις, καθ' ὅσον μόνον διὰ δραστικῶν νόμων ἦτο, ὡς καὶ διὰ τῶν πραγμάτων ἀπειχθῇ, δυνατὴ ἢ ἀπὸ τῆς χώρας ἡμῶν ἐξαλειφίς τῆς ληστείας. [Πρ.]

Ἐπὶ κληρός. Βλ. Κληρονομία.

Ἐπικόλλησις ἢ καὶ παρὰ κ ὀ λ λ η σις (γαλλ. plaquer, ἀγγλ. veneering, γερμ. furnieren), καλεῖται ἡ ἐργασία τοῦ ἐπιπλαποιῦ τοῦ ἐπικολλᾶν λεπτά φύλλα ξύλου ὠραίῳ καὶ πολλῶν πολυτιμοῦ (ἐπικολλῆμα τ α) ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας ἐπιπλῶν ἐκ καινοῦ ξύλου κατασκευασμένων ἵνα προσδώσῃ ταῦτα τὴν ὄψιν ὡς ἂν ἦσαν ἐντελῶς κατεσκευασμένα ἐκ τοῦ ὠραίῳ ξύλου. Ἡ τέχνη αὕτη ἦτο καὶ παρὰ τοῖς ἀρχ. Ἑλλήσι γνωστὴ Ἀρχὴ τῆς Ἑ. εἶνε νὰ τιθεῖνται τὰ ἐπικολλητέα διάφορα φύλλα τοις αὐτοῦ τρόπῳ ὥστε αἱ ἴνες τοῦ ξύλου αὐτῶν νὰ σχηματίζωσι συμμετρικὰ σχήματα, δύνανται δὲ τοῦτο νὰ ἐπιτευχθῇ δι' Ἑ. κύχλ' ἐξ ἐνὸς ἀκραίου φύλλου ἄλλ' ἐκ πλείονων τεμαχίων ὧν αἱ ἴνες διατίθενται ποικιλοσχημῶς πρὸς ἀλλήλας. Τὸ ξύλον ἐξ οὗ κατασκευάζεται ἐπιπλὸν ἐπὶ τοῦ ὁποίου πρόκειται νὰ γείνη Ἑ. πρέπει νὰ εἶνε ἐντελὲς ξηρὸν (ἵνα μὴ εἴτα στρεβλωθῇ τὸ Ἑ. συνεπείᾳ ὑγρασίας ἢ ξηρασίας ὑπερβολικῆς), πρὸ πάντων δὲ συνιστάται τὸ δρύϊνον. Τὰ δὲ φύλλα τοῦ Ἑ. πρέπει νὰ ἔχωσι παντοῦ ἴσον πάχος καὶ νὰ εἶναι λεπτά, πρὸ πάντων δὲ τὰ πρὸς κάλυψιν κυρτῶν ἐπιφανειῶν. Δύνανται δὲ νὰ ἐκτελεσθῶσι παντοειδῆ γεωμετρικὰ σχήματα. Τὰ πρὸς Ἑ. φύλλα κόπτονται δι' ἰδιαίτερων πρίσμων καὶ μηχανῶν. Ὅπο- δάλλεται δὲ τὸ ξύλον ἐξ οὗ κόπτονται τὰ

φύλλα πρῶτον εἰς ἄμους ὅσους καὶ οὕτω κατάρθονται νὰ κόπτονται λεπτότατα χωρὶς νὰ θραυσθῶσιν. [Γ.Ξ.]

Ἐπικός κύκλος. Οὕτω καλεῖται σειρά ἑλληνικῶν ἐπικῶν ποιημάτων ἀντικείμενα μὲν ἔχοντων τοὺς ἡρωικούς μύθους ἀναγομένων δὲ εἰς τοὺς ἀπὸ τοῦ Ὀμήρου μέχρι τοῦ Γ' π. Χ. αἰῶνος χρόνους. Ἰσως μελλίστε τὸ κατ' ἀρχὰς τ' ὄνομα ἐσημαίνει αὐτοὺς τοὺς μύθους, διότι πρὸ τῆς ἐποχῆς καθ' ἣν ἦτο, καθίσαν γνωρίζομεν, τὸ ὄνομα κύκλος καθιερωμένον διὰ τὰ ποιήματα ἐκεῖνα, ἀναφέρονται «κυκλὸς γράφος», εἴτινες συνέλεγον τοὺς μύθους πρὸς διδακτικὸν σκοπὸν μεταξὺ δὲ τούτων ὁ περιφημώτατος ἦτο ὁ Διονυσίου δαίτης περὶ τὸ 100 π. Χ. συνέταξε κύκλον ἱστορικῶν εἰς 7 βιβλία («τοὺς τὰ περὶ τὸν Διόνυσον καὶ τὰς Ἀμαζόνας, εἴτι δὲ τοὺς Ἀργοναύτας καὶ τὰ κατὰ τὸν Ἰλιακὸν πόλεμον παρχθέντα καὶ πολλ' ἕτερα συντάκτα, παρτιθεῖς τὰ ποιήματα τῶν ἀρχαίων τῶν τε μυθολόγων καὶ ποιητῶν» Διοδ. III, 661). Ἐς πρὸς τὰ ποιήματα τοῦ Ἑ. κ. ὑπὸ τὴν κυρίαν τῆς λέξεως ἔνοιον, ταῦτα ἀπωλέσθησαν, πλην ὀλίγων ἀποσπασμάτων. Ἦσαν δὲ αὐτὰ Θηγορία, Τιβανομαχία, Δαναΐς, Οἰδιπόδεια, Θηβαίς, Ἑπιγονοί, Κύπρια, Ἰλιάς, Αἴθιοπες, Ἰλιάς μικρά, Ἠλίου πέρις. Νόστοι, Ὀδυσσεΐα, Ἡγερονία. Τὰ Κύπρια περιλαμβάνον τὰ πρὸ τῆς Ὀμηρικῆς Ἰλιάδος συμβάντα. Κατὰ τὸν Ἡρόδοτον ὑπὸ τινὸν ἑθνεοφύλον ὡς ἔργον τοῦ Ὀμήρου, ὅπερ ὁ ἴδιος απορρίπτει ὡς ἀδύνατον. Ἀλλὰ πάλιν ἔλεγον ὡς ποιητὴν τὸν Στασίον. Ἄλλοι ἄλλους φέρονται δὲ ἐκ τοῦ ἐνέματος ὅτι ἐποίησαν τὰ Κύπρια ἐν Κύπρῳ. Περὶ τῆς Αἰθιοπιδος καὶ Ἠλίου πέρις ὡς βλ. λ. Ἀρκτίνας. Ἡλιάς μικρά ἦτο τὸ περιεκτικώτερον τῶν τρωικῶν ἐπῶν, περιλαμβάνον καὶ τὴν ἄλυσιν τῆς Τροίας. Ἦτο δὲ κατὰ τοὺς πλείους ἐργον τοῦ Λέσχου, υἱοῦ τοῦ Λισχυλίνου ἐκ τῆς ἐν Λέσβῳ Πύρρας, ὅστις ἐξῆ κατὰ τὸν Πλάτωνα, ὅπερ καὶ πιθανώτατον, περὶ Ολυμπίου, Οἰνόστοι εἶχον ποιητὴν τὸν Ἀγίαν (βλ. λ.) ἢ δὲ Τηλέγονιαν τὸν Εὐχάμωνα τὸν Κυρηναῖον (περὶ Ὀλ. 53), εἶνε δὲ αὕτη τὸ νεώτερον καὶ ὑποδεέστερον τῶν κυκλικῶν ἐπῶν, διηγούμενον τὰς τελευταίας περιπετείας τοῦ Ὀδυσσεὺς καὶ τοῦ οἴκου του. Ἡ Θηγορία εἶχεν 7000 στίχους, φέρεται δὲ εἶτι εἶχε μεγάλην ποιητικὴν ἀξίαν, διότι ὁ Πλουτάρχης IX, 9, 5 ἐπαινεῖ αὐτὴν λίαν. Ἐκαλεῖτο δὲ καὶ κυκλικὴ Θηγορία πρὸς διακρίσιν ἀπὸ τῆς τοῦ Ἀντιμάχου. Τὸ ἔπος Ἑπιγονοί δηλοῖ ἤδη διὰ τοῦ τίτλου τὰ περιεχόμενα, ὡς καὶ τὰ Οἰδιπόδεια. Ἀλλὰ ἐπὶ ἀναγόμενα μὲν εἰς τὴν ἐποχὴν τοῦ ἀρχαίου ἡρωικοῦ ἔπους, τὰ ὁποῖα ὅμως δὲν εἶνε βέβαιον ἂν ἀπετέλουν μέρος τοῦ Ἑ. κ. εἶναι Ὀχάλιας ἀλυσίς, ἢ Φωκαΐς καὶ ἢ Δαναΐς. Καὶ ἢ μὲν

Οἱ χαλκίαις ἀλυσίς περιέγραψε τὴν ἐκπύρην τῆς Οὐγαλίας ὑπὸ Πρακλέους, ἀναφέρεται δὲ ἐν ἐπιγράμματι τοῦ Καλλιμάχου ὡς ἔργον τοῦ ἐμφαίτου Κρῆως Ὑλάου. Ἡ δὲ Φωκαίς κατὰ τὴν παράδοσιν καλεῖται οὕτω διότι ὁ Ὀμηρος ἐποίησεν αὐτὴν ἐν Φωκαίᾳ. Ὁ δὲ Βέλκερ ὑποθέτει ὅτι ἦτο τὸ αὐτὸ καὶ ἡ Μενουάς, ἔργον τοῦ Φωκαέως Προδίκου πραγματευόμενον τὴν ὑπὸ τοῦ Πρακλέους ἀλώσιν τοῦ Ὀρχομενοῦ. Τέλος δὲ ἡ Δαναίς εἶχεν ὑπόθεσιν τὴν ἱστορίαν τοῦ Δοναοῦ καὶ τῶν Δανυιδῶν, ἦτο δὲ πιθανῶς ἔργον τοῦ Ἀγίου — Σχεδὸν ἅπαντα τὰ τοῦ Ἐ. κ. ἐπηθεωροῦντο κατὰ τὴν ἀρχαιότητα Ὀμηρικὰ, ὡς καὶ τὰ λεγόμενα Ὀρφικά ὡς ἔργα τοῦ Ὀρφέως. Περὶ τοῦ ζητήματος τούτου πρὸ R. Volkmanu, Ueber Homer als Dichter des epischen Kyklos (Jauer 1884) καὶ Hiller, Homer als Kollektivname (ἐν Rhein. Mus. 12, 321—361). Οἱ ποιηταὶ τοῦ Ἐ. κ. συμπεριλαμβάνονται γενικῶς ὑπὸ τὸ ὄνομα κ. κ. λ. κ. οἱ. Πρὸ κυρίως C. W. Müller, De cyclo Graecorum epico (Λψ. 1829), Welcker, Der epische Cyclos (2 τ. Βόννη 1835, ν. ἔ. 1865), Willamowitz, ἑοικώς (ἐν Homer. Untersuch. 328—380). Τὰ σωζόμενα ἀποσπασματα ἐν Kinkel, Epicorum graec. fr. (Λψ. 1877) [X.B.]

Ἐπικούρειος. Ἐπώνυμον τοῦ Ἀπέλλωνος, ὡς ἐπικουρήσαντός ποτε τοῖς Ἀρκάσιν ἐπὶ νόσῳ λοιμῶδεϊ, διὸ καὶ ἱδρυτο αὐτῷ ὠραίος ναὸς ἐν Βάσσαις (βλ. λ.).

Ἐπίκουρος. Ἑλλήν φιλόσοφος, γενν. τῷ 341 π. Χ. ἐν τῷ δήμῳ Γαργυτιῇ τῆς Ἀττικῆς. Διήλθε τὴν πρώτην ἡλικίαν του ἐν Σάμῳ ὅπου μετέβη ὁ πατὴρ του, ὅστις ἦν γραμματοδιδάσκαλος, ὡς κληροῦχος κατόπιν δὲ ἐγένετο μαθητὴς τοῦ Ναυσιζάνους ὅρ' οὗ καὶ ἐμύθη τὴν Δημοκρίτειον φιλοσοφίαν. Τὸ κατ' ἀρχάς ἐδίδασκεν ἐν Μιτυλήνῃ καὶ Λαμψάκῳ, ἀπὸ δὲ τοῦ 306 ἐν Ἀθήναις ἐν κήπῳ τινί, ὃν ἐκληροδότησεν εἰς τοὺς μαθητάς του. Ἡ φιλοσοφία ἐθεωρεῖτο ὑπ' αὐτοῦ ὡς μέσον πρὸς εὐδαιμονίαν· ὅθεν ὑπέτασσε τὴν λογικὴν, ἣν καλεῖ κανονικὴν, καὶ τὴν φυσικὴν τῇ ἡθικῇ. Τελικὸς σκοπὸς τοῦ βίου εἶνε κατὰ τὴν Ἐ. ἡ ἡρεμία ἀπόλαυσις ἡ διαρκὴς καὶ ἀτάραχος διαθεσις τῆς ψυχῆς. ἡ εὐδαιμονία διακρίνεται δὲ οὕτως ὁ Ἐ. ἀπὸ τοῦ Ἀριστοῦ πρὸς ἐπιδιώκοντος μόνην τὴν ἐν κιν. ἡσ. ἡ ἡδονήν, πρὸ πάντων τοῦ σώματος. Ὅτι δὲ ἡγεῖται πρὸς τὸν σκοπὸν τούτον εἶνε ἀρετὴ οὐδὲν ἔχει ἀξίαν καθ' ἑαυτὴ ἀλλὰ μόνον ἀναφορικῶς πρὸς τούτον, καὶ ὑπὲρ ταύτην τὴν ἐννοίαν ἐπρωτима ὁ Ἐ. τῆς ἡδονῆς τοῦ σώματος τὴν τῆς ψυχῆς αἰτε διαρκεστέραν. Ἐξέτιμα τὴν φιλιάν, ἐγκράτειαν, ἐπεικελίαν κλ. καὶ ὑπέφερε καρτερικῶς τὰ ἄλγη· τὴν δὲ ἐκλογὴν τῶν ἡ-

δονῶν ὑπέθελεν εἰς τὴν φρίνησιν καὶ ἔφθασε μάλιστα εἰς τὸ ἀξίωμα ὅτι «κρείττον εὐλογιστῶς αὐτοῦ ἐν ἡαλογιστῶι εὐτοχεῖν» Ἡ ἡρεμία αὕτη τῆς ψυχῆς ἐπηρεάζεται κυρίως διὰ τῶν ἡμετέρων ἰδεῶν καὶ σκέψεων, κυρίως διὰ τῶν περὶ ἀπολύτου κανονικότητος τῆς φύσεως, περὶ τῆς ἐπιδράσεως τῶν θεῶν ἐπὶ τὴν τύχην τῶν ἀνθρώπων καὶ περὶ τῆς ἀθανασίας. Τῇ ἐπηρεῖα τῶν σκέψεων τούτων πρέπει νὰ ἀντιδρᾷ ἡ φυσικὴ (ἐξέτασις τῆς φύσεως) καὶ διὰ τοῦτο ἀνανεῖ ὁ Ἐ. τὴν ατομικὴν θεωρίαν τοῦ Δημοκρίτου. Ὀρμώμενος ἐκ τῆς ἀρχῆς, ὅτι πᾶν σύνθετον προϋπάρχει ἀπλᾶ ἐξ ὧν συνίσταται, παραδεχεται ὁ Ἐ. ἄτομα πολύμορφα καὶ κενὴ χωρὸν. Καὶ ἡ ψυχὴ δὲ κατ' αὐτὸν συντίθεται ἐξ ἀτόμων καὶ εἶνε ὑλητὴ. Ὁ ὕλισμός οὗτος συνδέεται παρὰ τῷ Ἐ. μετὰ αἰσθητικισμοῦ ἀναγομένου εἰς τὴν Πρωταγῶραν· κριτήριον τῆς ἀληθείας εἶνε αὐτῷ ἡ αἰσθησις καὶ ἡ ἀντίληψις ἧτις πηραῖζει ἐξ εἰκότων παραγομένων διὰ τῶν ἀπορροῶν τῶν ἀντικειμένων. ἐξ αὐτῆς δὲ σχηματίζονται πάλιν δόξαι, δι' ὧν προλαμβάνεται τὸ μέλλον νὰ γίνῃ. Οἱ θεοὶ πιστεύει ὅτι ζῶσιν ἐν αἰωνίᾳ ἡρεμίᾳ εἰς τὰ μεταξὺ τῶν κοσμικῶν σωμάτων κενὰ (τὰ μετακόσμια), ἃ μελοῦντες περὶ τοῦ κόσμου. Ὁ Ἐ. ἀπέθανε τῷ 270 π. Χ. ἐν Ἀθήναις. Ἐκ τῶν ὁπαδῶν αὐτοῦ (τῆς ἐπ. κ. ο. ρ. εἰ. ο. σ. χ. ο. λ. ἡ. ε.) εἰ διασημότεροι εἶναι ὁ στενὸς φίλος του Μητρόδωρος, Ἐρμαγρος, ὁ διδραχμῆς αὐτὴν ὡς διδάσκαλος, Πολύστρατος, Διονύσιος, Βασίλειδης, Ἀπολλόδωρος, γράψας 400 βιβλία. ὁ μαθητὴς τούτου Ζήνων κ. ἄ. π. Οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπὶ πολὺν χρόνον εἰσέτι μετὰ τὸν θάνατόν του συνήρχοντο τὴν 20 ἑκάστου μηνὸς ἐν τῷ ἰδίῳ κήπῳ πρὸς συμπόσιον. Ἐκ τῶν πολλῶν συγγραμμάτων τοῦ Ἐ. σώζεται μέρος μόνον. Δύο ἐπιστολὰς αὐτοῦ ἐξέδωκεν ὁ Schneider (Λψ. 1813). Ἀποσπάσματα τῆς συγγραφῆς Περὶ φύσεως ἀνευρέθησαν ἐν Ἑρακλεῖῳ καὶ ἐξεδόθησαν μετὰ τῶν ἄλλων ἐκεῖ εὐρεθέντων. Κατὰ τὰ ἄλλα γνωρίζονται τὰ διδάγματα αὐτοῦ ἐκ Διογένους τοῦ Λαερτίου, καὶ ἐκ τοῦ Λουκρητίου, ὅστις ἦτο ὁ διασημότερος ὁπαδός του ἐν Ῥώμῃ. Πρὸ. Epicurea, ed. Usener (Λψ. 1887).—Ἐκ τοῦ χαρακτῆρος τῆς ἐπικουρείου φιλοσοφίας καλοῦνται Ἐπικουρεῖοι γενικῶς οἱ ἄνθρωποι ὅσοι ἐν τῷ βίῳ ἀποκλίνουν εἰς ἰδιαζόντως πρὸς τὰς ἡδονάς. [X.B.]

Ἐπικράτεια. βλ. Πολιτεία.

Ἐπικρατείας συμβούλιον (Conseil d'Etat) εἶνε σωματεῖον σκοποῦν κυρίως τὴν παρασκευὴν καὶ βάσανον τῶν νομοθετικῶν πρὸ τῆς ἐπιψηφίσσεως αὐτῶν ὑπὲρ τῶν Βουλῶν, κεκτημένων δὲ καὶ ποικίλα ἔτερα κατὰ τὰ διάφορα πολιτεύματα καθήκοντα (διοικητικὰ ἐν παραδ. ἡ δικαστικά). Ὡς τύπος τοῦ τοιοῦτου συμβουλίου θεωρεῖται τὸ ἐν Γαλ-

λία, κατὰ τὸ πρότυπον τοῦ ὁποίου διωργα-
νύθησαν καὶ τὰ ἐν ταῖς ἄλλαις χώραις. Παρ'
ἡμῖν Σ. 'Ε. συνεστάθη τὸ πρῶτον τῷ 1835
«πρὸς συζήτησιν τῶν σπουδαιοτέρων τοῦ κρά-
τους ὑποθέσεων καὶ λύσιν διοικητικῶν ἀμφισ-
βητήσεων». Τῷ 1844 ἕως κατηργήθη διὰ
τοῦ άρθρου 102 τοῦ τότε ψηφισθέντος Συντάγ-
ματος. Κατὰ τὴν συζήτησιν δὲ τοῦ Συντάγ-
ματος τοῦ 1863 μετὰ πολλὰς δυσχερείας καὶ
συζητήσεις κατωρθώθη νὰ περιληφθῇ ἐν
αὐτῷ τὰ ἄρθρα 83-86 δι' ὧν ἐπανιδρύθη
τὸ Σ. 'Ε., σὺν τοῖς ὁμοῦ καὶ τὸ ἄρθρον
105 καθ' ὃ ἐπετρέπετο ἡ εἰς τὴν προσεχῆ
βουλευτικὴν σύνοδον τῇ αἰτῇ τῶν 3/4 τῆς
Βουλῆς αναθεώρησις τῶν περὶ τούτου διατά-
ξεων. Καὶ τῷ ὄντι μετὰ τὴν διορισμὸν ἐν τῷ
μεταξὺ 14 συμβούλων, κατὰ τὴν μετ' οὗ
πολύ συνελευσάντων ἀ' σύνοδον τῆς ἀ' βου-
λευτικῆς περιόδου κατηργήθη μετ' ἐνθουσια-
σμοῦ ὁ περὶ τοῦ Σ. 'Ε. θεσμός, θεωρηθεὶς
ὡς ἐπιβλαβὴς καθ' ὅσον ἐμέλλουν νὰ συναθροίσῃ
περὶ τὸν ὄρον τὴν κολακίαν καὶ τὰς πα-
ρασίτους αὐτῆς κακίας, δι' ὧν οἱ ὄροι αἰ-
μαρροῦνται, νὰ στερήσῃ δὲ τὸ «ἔθνος τῶν ἐλ-
πίδων, ὅς ὑπόχεται αὐτῷ ὁ κοινοβουλευτικὸς
συναγωνισμὸς ὑπὸ τὸ σιγήπτερον ἐναρέτου Βα-
σιλεως». ὡς ἔγραφον 94 πληρεξούσιοι ἐν τῇ
δημοσιεύσει δι' ἀμαρτυρίαν αὐτῶν μετὰ τὴν
ὑπὸ τῆς Συνελεύσεως ἐπιβήρσιον τῶν ἄρθρων
83-86. Κατὰ πᾶσαν εἰχον δικαίον οἱ ταῦτα
γράφαντες καὶ ἂν ἡ ἐλλείψις Σ. 'Ε. συνε-
τέλεσεν εἰς τὴν εὐδωσίαν τοῦ παρ' ἡμῖν κοι-
νοβουλευτικοῦ πολιτεύματος, δὲν ἀπόκειται ἡ-
μῖν νὰ εἰπωμεν. Οὐχ ἤττον σημειώμεν ὅτι
ἡ ἐλλείψις αὕτη συνετέλεσεν τὸ μάλιστα εἰς
τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ θεσμοῦ τῶν νομικῶν συμ-
βούλων (Πρόβ. Ἀγγελόπουλου, Διοικητικὸν
δικαίον § 124 κ. ἐπ.). [Πρ.]

Ἐπικρέμασις ἀγκύρας, κοινοβερ-
κίωμα πινέλο. Ὅταν τὸ πλοῖον ἀρμενίζῃ,
αἱ ἐπιτιθίδες αὐτοῦ ἀγκυραὶ εἶναι ὀριζοντίως
ἐστερεωμέναι πρὸς πῶραν διὰ δύο δετῶν, τοῦ
λεγόμενου κεφαλοδέτου καὶ τοῦ ὀνυχοδέτου.
Ὅταν δὲ πρόκηται νὰ ποντισθῶσιν, ἄλλοτε
μὲν ἀρίενται ἐκ τῆς θέσεως ταύτης, ὅταν ὑπάρ-
χωσι κατάλληλα μηχανήματα. ἄλλοτε δὲ ἐκ-
λύεται πρῶτον ὁ ὀνυχοδέτης τῶν, καὶ οὕτω
κρεμῶνται ἐκ μόνου τοῦ κεφαλοδέτου, καὶ
ποντίζονται ἐκ τῆς καθέτου ταύτης θέσεως.
Ἡ τελευταία αὕτη ἐργασία καλεῖται ἐπικρέ-
μασις τῆς ἀγκύρας. [Η.Κ.]

Ἐπικρεμῆς ἄγκυρα. Βλ. Ἀγκυρα.

Ἐπικρεμῆς (κ λ η - ἡ ρ ο ν 'Ε.). κα-
λεῖται ἡ ὑπὸ τοῦ ἀνακρίτου ἐκδιδομένη κ λ η-
σ ις κατηγορουμένου τινός, οὗτινος ἀγνωρεῖ-
ται ὁ τόπος τῆς διαμονῆς. [Ν.Μ.]

Ἐπέκρινον, κοινὸν δ. ὄφρος. Ἡ κατώ-
τάτη κεραία τοῦ ἰστού τοῦ ἐπιδρόμου, μὴ φέ-
ρουσα ἰστίον. [Η.Κ.]

Ἐπικρούσεις. Βλ. φυσικὴ ἐξέτασις.

Ἐπικρουστήρ, Σφύριον ὅπερ εὑρίσκε-
ται ἐπὶ τοῦ θύλου καὶ διὰ τῆς προσκρούσεως
τοῦ ὁποίου ἀναφλέγεται τὸ καψύλλιον. Εἰς τὰ
τυφελία ὑποδείγματος 1874 ὁ 'Ε. εἶνε εἰς
κύλινδρος ὀριζόντιος εὑρισκόμενος ἐντὸς τοῦ
μηχανήματος τοῦ κλειστρου, ὅστις διὰ τῆς
δυναμικῆς εἰδικῆς ἐλατηρίου, ἐ λ ι κ σ ε ι δ ο ῦ ς
καλουμένου, φέρεται ἐπὶ τοῦ καψύλλιου. Ὅμοι-
ον σχεδὸν ἐπικρουστήρα ἔχουσι καὶ τὰ νεώτερα
αὐτογερμῆ τυφελία. [Β.Δ.]

Ἐπίκτητος. Διάσημος στωϊκὸς φιλόσο-
φος γεννηθεὶς ἐν Ἰερραπολὶ τῆς Φρυγίας. Ἦτο
δούλος τοῦ Ἐπαφροδίτου καὶ ἔζη ὡς τοιοῦτος
τὸ κατ' ἀρχὰς ἐν Ῥώμῃ, ὅπου ἐγένετο μα-
θητὴς τοῦ Μουσωνίου. Ἀπελευθερωθεὶς ἐδί-
δαξεν τὴν φιλοσοφίαν αὐτῷ, ἀλλὰ τὸ 94 μ.Χ.
ἐξεδιώχθη ὑπὸ τοῦ Δομιτιανοῦ μετὰ τῶν ἄλ-
λων φιλοσόφων καὶ μετέβη εἰς Νικόπολιν τῆς
Ἡπείρου, ὅπου συνέρρευσαν οἱ μαθηταὶ ἵνα
ἀκροασθῶσι τῶν παραδόσεων τοῦ ἀγαπῆτου
διδασκαλοῦ. Τα διδάγματα αὐτοῦ σκοποῦντα
ἠθικὴν ἀπελευθερωμένην τῶν φραγμῶν τῆς
ἐθνικότητος καὶ ἀνυφαιμένην εἰς τὴν ἀναγνω-
ρίσιν τῶν φυσικῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου
σώζονται κυρίως εἰς τὰς «Διατριβὰς 'Ε.» καὶ
τὸ «Ἐγχειρίδιον 'Ε.» τοῦ Ἀρριανοῦ [Χ.Β.]

Ἐπίκτητος ('Α γ ι ο ς). Χωρίον τῆς
Κύπρου ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Κερυνείας. Ἀπέχει
3/4 ὥραν ἀπὸ τῆς Κερυνείας. Κατ. 400 χριστι-
ανοὶ καὶ μωαμεθανοὶ. [Μ.Σ.]

Ἐπικυκλοειδὲς. Ἐάν κύκλος κυλί-
ηται ἐπὶ τῆς περιφέρειας ἄλλου κύκλου, ἡ ὑπό-
τινος τῶν σημείων τῆς περιφέρειας τοῦ πρῶ-
του γραφομένη καμπύλη καλεῖται 'Ε. Τὸ σχῆμα
τῆς καμπύλης ταύτης διαφέρει κατὰ τὸ σχε-
τικὸν μέγεθος τῶν δύο κύκλων. Διακρίνεται
δὲ ἐς ὡ τ ε ρ ι κ ἰ ὰ ς καὶ ἐξ ὡ τ ε ρ ι κ ἰ ὰ ς 'Ε.
καθ' ὅσον ὁ κυλιόμενος κύκλος κεῖται ἐντὸς ἢ
ἐκτὸς τοῦ ἀκινήτου. Ἀποτελεῖται δὲ πασα 'Ε.
ἐκ σειρᾶς ὁμοίων καὶ ἴσων τόξων ὧν τὰ πέ-
ρατα κεῖνται ἐπὶ τῆς ἀκινήτου περιφέρειας
καὶ ὧν ἕκαστον γράφεται ὑπὸ τοῦ δοθέντος
σημείου ἐν μιᾷ στροφῇ τοῦ κινουμένου κύκλου,
τῆς ἐπαφῆς τῶν δύο περιφερειῶν ἀρχομένης
ἀπὸ τοῦ γράφοντος σημείου καὶ ἐπανερχομένης
πάλιν εἰς αὐτό. Ἡ μεγίστη ἀπόστασις σημείου
τοῦ τόξου ἀπὸ τῆς ἀκινήτου περιφέρειας ἴσού-
ται προφανῶς τῇ διαμέτρῳ τοῦ κινουμένου
κύκλου, τὸ δὲ τόξον κεῖται ἑκατέρωθεν συμ-
μετρικῶς πρὸς τὴν ἀπόστασιν ταύτην. Ἀξίαι
λόγου μερικαὶ περιπτώσεις εἶναι ἔαν οἱ κύ-
κλοι εἶναι ἴσοι καὶ ἔαν κύκλος κυλινθῇ ἐντὸς
ἄλλου ἔχοντος διπλασίαν ἄκτινα ἢ τριπλασίαν.

Ἐπίκυκλος. Βλ. Πλανήτης.

Ἐπικυριαρχία ὑπάρχει ὁσάκις τινὰ
τῶν κυριαρχικῶν δικαιωμάτων δὲν δύναται ν'
ἀσκήσῃ κατ' ἀρέσκειαν πολιτεία τις (ἡ μί-
α)

κυρίαρχος). ἀλλ' ἡ ἀσκή ταῦτα ἀντ' αὐτῆς ἑτέρας πολιτείας (ἐπικυρίαρχος), ἡ ἀσκή μὲν αὐτὰ αὐτῇ ἡ πολιτεία ἀλλ' ὑπὸ τὴν κυδερμονίαν ἑτέρας. Ἐν τῇ ἱστορίᾳ ἀπαντᾷ ἡ Ἑ. κατὰ λίαν ποικίλον τρόπον, σήμερον δὲ ὑφίσταται κυρίως ὡς πρὸς τὴν Τευρκίαν ὑπὸ τὴν ἐπικυριορχίαν τῆς ὁποίας τυγχάνουσιν εἰσεῖτε ἡ Βουλγαρία καὶ ἡ Αἴγυπτος. [11φ.]

Ἑπίκωπος, ὁ πρῶτος πρὸς πρῶμναν ἐρέτης λέμβου, ἔ καὶ δεξιώτατος πάντων, ἀεὶ ρυθμίζων τὴν ἐρεσίαν. Ὁ πρῶτος πρὸς πρῶραν, ὡν ἐπίσης ἐκ τῶν δεξιωτέρων, καλεῖται πρόκωπος. [H.K.]

Ἑπιλαχών. Ἑπιλαχόντες καλοῦνται οἱ ἐν ἐκλογῇ ἢ κληρώσει ἀρχῶν ἐρχόμενοι κατὰ τὸ ποσὸν τῶν ψήφων ἢ ἀριθμῶν μετὰ τοὺς ἐπιτυχόντας. Ἐν ταῖς ἀρχαίαις Ἀθήναις οἱ Ἑ. ἐπὶ κληρωτῶν μόνον ἀρχῶν ἐσημειοῦντο καὶ ἐχρησίμευσαν ὡς ἀναπληρωταὶ τῶν ἐπιτυχόντων ἐν ἡ περιπτώσει ἥθελε κενωθῇ θέσις τις· ἐπὶ δὲ αἰρετῶν ἀρχῶν ἢ κένωσις θέσεως ἀπῆρται νέαν ἐκλογὴν.

Ἑπιληψία. Χρονία νόσος τοῦ νευρικοῦ συστήματος (νευροπάθεια) ἀποτελουμένη ἐκ συγχῶς ἐπαναλαμβανομένων, μάλλον ἢ ἥττον σφοδρῶν καὶ ὑπὸ τελείας ἀναισθησίας συνοδευομένων σπασμῶν. Οἱ σπασμοὶ ἐπέρχονται ἄλλοτε μὲν ἄνευ προδρόμων αἰσθητικῶν, τοῦ ἐπιληπτικοῦ ἀτόμου κατὰ πάντα εὐεκτοῦντος, ἄλλοτε δὲ προηγούνται αὐτῶν χαρακτηριστικὰ συμπτώματα, περιλαμβανόμενα ἐν τῷ ὄρω αὐρα (Γαλήνιος). Αὕτη κατὰ τὴν κυρίαν τῆς λέξεως σημασίαν σπανίως ἀπαντᾷ, ὡς αἰσθητικὴ τις δῆλα δὴ πνοῆς θερμῆς ἢ ψυχρᾶς προεξόδου ἀπὸ τῶν ἄκρων πρὸς τὸν κορμὸν καὶ τὴν κεφαλὴν· συνηθέστερον δὲ περισταταὶ ὡς ἰδίαις τῆς παραισθησίας τὴν ἐξὲν ταύτῃ χωροῦσα, ὡς φωτοδόλημα ὀφθαλμῶν ἢ ὄραμα χρωμάτων ἢ ὅπασια ποικιλοτρόπων θηρίων καὶ ἀνθρώπων, ὡς βίβλος ὡτίων ἢ ὁσμῆς τινος ἢ γούσεως ἰδίως αἰσθητικῆς (αἰσθητήριος αὐρα)· εἰς ἄλλας περιπτώσεις ἐκπροσωποῦσι τὴν αὐραν ἐλαφρὰ τῆς κεφαλῆς ἢ τῶν μελῶν συσπᾶσεις, ὡχρότης ἢ ἐρυθρότης, ῥίγος, ἰσθμῶτες· ἢ αἰσθάνεται ὁ πάσχων ἱλιγγον, κερηδαρίαν ἢ ψυχικὴν ταραχὴν (ψυχικὴ αὐρα)· πολὺ δὲ τὰ φαινόμενα τῶν διαφόρων τῆς αὐρᾶς μορφῶν συναναφύονται. Διαρκεῖ δὲ ἡ αὐρα συνήθως ὅσον ῥίπῃ ὀφθαλμοῦ, σπανίως δ' ἐπὶ σιγμᾶς τινος καὶ σπανιώτατα ἐπὶ ὥρας, ἰδίως ἢ ψυχικῇ. Οἱ δὲ σπασμοὶ ἐπὶ ἡμῶν μὲν περίπτῃ τῆς ὥρας λεπτὸν εἶναι τοινούκοι, καθ' οὓς ἡ κεφαλὴ καὶ ὁ κορμὸς στρέφονται πρὸς τὰ ὀπίσω, αἱ σιαγόνες συσφίγγονται, τὰ ἄκρα ἐκτείνονται, συγκαμπτομένων μόνον τῶν δακτύλων ὑπὲρ τὸν κεκλεισμένον ἀντίχειρα, ἡ ἀναπνοὴ ἀναστελλεται, τὸ πρσσωπον κυανοῦται· εἴτα δὲ μετατρέπονται εἰς κλονώδεις, καὶ ἡ μὲν κεφαλὴ τύπεται κατὰ

τοῦ ὑποστρώματος, οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ συστρέφονται ἐν τῇ κόγχῃ, τὰ ἄκρα καὶ ὁ κορμὸς ἰσχυρῶς σφραδάζουσι. Μετὰ τινα λεπτά τῆς ὥρας παύονται οἱ σπασμοί· καὶ ὁ πάσχων καταφέρειται εἰς κῶμα ὅπερ εἴτα ἀντικαθίστησιν ὕπνος, ἄλλοτε δὲ ἐγείρεται τάχιον. — Τὰ συμπτώματα ταῦτα ἐμφαίνονται ἐνίοτε ἄγαν ἥμισυ, ἀποτελοῦντα τὴν καλουμένην ἐλαφρὰν Ἑ.

Τὸ πάθος προσβάλλει ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀνθρώπους ἄχρι τοῦ 30οῦ ἔτους, ἐνίοτε δὲ καὶ νηπιόθεν. Ἐπέρχονται δὲ οἱ παροξυσμοὶ αὐτῆς ἄλλοτε μὲν σπανιότεροι, ἄλλοτε δὲ συχνότεροι, κατὰ μῆνα ἢ ἐβδομάδα, ἐνίοτε δὲ καὶ καθ' ἡμέραν ἢ πλεονακίς τῆς ἡμέρας· εἰς ἐκφάνσιν δὲ τῶν παροξυσμῶν συντελοῦσι πολὺ λάκεις καταχρήσεις ποτῶν καὶ ἀφροδισίων· κατὰ τὰς διαλείψεις αὐτῶν, καὶ μάλιστα μακροχρονίους οὖσας, οἱ ἐπιληπτικοὶ ἔχουσιν συνηθῶς ὑγιᾶς τὸ τε σῶμα καὶ τὸν νοῦν. Συχνῶς ὁμως ἐπιφοιτῶσα ἡ Ἑ. ἐπιφέρει γενικὴν νωθρότητα, ἀφαιρεῖ τὴν μνήμην ἢ ἀπηλθισίαν τὸν πάσχοντα καὶ βραχύνει τὸν βίον αὐτοῦ. Ἡ Ἑ. ποιεῖται μὲν ἐνίοτε μακρὰς ἀναπαύλας, ἀλλ' οὐδέποτε ἴαται. Πρὸς τοὺς πάσχοντας συμβουλευόμενον μάλλον γαλακτοποσίαν καὶ χορτοφαγίαν, ἀποχὴν ἀπὸ ὑπερμέτρων κόπων σώματος καὶ νοῦ καὶ πολυποσίας. Ἐκ δὲ τῶν φαρμάκων προτιμᾶται τὸ βρωμιοῦχον κάλιον, 8—12 γραμ. εἰς δύο ἢ τρεῖς δόσεις μετὰ πολυλοῦ ὕδατος, λαμβανόμενον ἐντὶς τῆς ἡμέρας, καὶ τοῦτο ἐπὶ μῆνας καὶ ἐπὶ ἔτη μετὰ τινων μεταξὺ διακοπῶν. Ὡφέλιμά εἰσι καὶ τὰ ψυχρὰ λουτρά καὶ ὁ ἡλεκτρισμὸς. Ἐν δὲ τῷ παροξυσμῷ προσφύλαττονται τὸν ἄρρωστον ἀπὸ τοῦ νὰ πάθῃ κκκνόν τι, ἰδίως νὰ ἐξῇ τὴν γλῶσσαν (θέτοντες τεμάχιον ζυλοῦ ἢ φελλοῦ μεταξὺ τῶν σιαγόνων περιειλιγμένον δι' ὄραματος)· ἐνίοτε κατορθοῦται ἡ ἀνακοπή τοῦ παροξυσμοῦ δι' ἐγγύσεως εἰς τὸν φάρυγγα ὕδατος περιέχοντος ἀνθρακικὸν ἀέριον, ἢ διὰ καταπόσεως κογλιαρίου κοινου ἁλτος ἢ διὰ τῆς βιαίας ἐκτάσεως τοῦ κεκαμμένου ἀντιχειρός.

Ἑπιλόβιον βλ. Οἰνοθηρώδη.

Ἑπίλογος. Καλεῖται οὕτω τὸ τέλος τοῦ λόγου ἢ τοῦ δράματος, ἐν τῷ ὁποίῳ ἀνακεφαλαιοῖ ὁ ῥήτωρ ἢ ὁ ποιητὴς τὴν οὐσίαν τοῦ ἔργου ἢ ποιεῖ γενικὰς τινὰς παρατηρήσεις περὶ αὐτοῦ. [E.B.]

Ἑπιλοχίας. Τίτλος τοῦ πρώτου ὑπαξιωματικοῦ τοῦ λόγου· ὁ βαθμὸς οὗτος ἰδρύθη ἐν Γαλλίᾳ τὸ πρῶτον κατὰ τὸ 1776. Ὁ Ἑ. εἶνε ὄργανον τοῦ λογαγοῦ διὰ τὸ διοικητικὸν μέρος. Ἐπιβλέπει τὴν ἐν γένει ἐσωτερικὴν ὑπηρεσίαν τοῦ λόγου καὶ φροντίζει νὰ γνωρίσῃ τὴν διαγωγὴν καὶ τὸν χαρακτῆρα τῶν ὑπαξιωματικῶν καὶ στρατιωτῶν λαμβάνει δὲ μέρος εἰς τὰς θεωρητικὰς καὶ πρακτικὰς ἐκπαιδεύσεις. εἶναι ἡγήτωρ μιᾶς διμοιρίας. [B.A.]

Ἐπιλόχιος πυρετός. Βλ. Πυρετός επιλόχιος.

Ἐπιλύκειον ἐκαλεῖτο ἐν ταῖς ἀρχ. Ἰσθμιαίς ἡ διαμονὴ τοῦ ἀρχόντος πολέμαρχου, ἐκ τοῦ Ἐπιλύκου, ὅστις κατὰ τὴν Ἀριστ. ἐν Ἀθ. πολ. «ἀνωκοδόμητε (τὸ πολέμαρχεον) καὶ κατεσκεύασεν αὐτὸ πολέμαρχεον». [Σ.Τ.]

Ἐπιμάνικα. Ἀμφίον ἱερατικόν, ὅπερ φοροῦσι περὶ τὰς χεῖρας ἐν τῇ λειτουργικῇ στολῇ πάντες οἱ ἱερωμένοι ἀπὸ τοῦ διακόνου μέχρι τοῦ ἐπισκόπου. Τα ἐπιμάνικα ἀντιστοιχοῦν πρὸς τὰ χειροθήκας τῶν Ῥωμαίων αὐτοκρατόρων. Εἶνε δὲ τὸ ὄνομα ἑλληνολατινικόν (ἐκ τῆς ἑλλ. προθέσεως ἐπὶ καὶ τῆς λατ. λ. manus=χεῖρ).

Ἐπιμαχία. Βλ. Συμμαχία.

Ἐπιμεληταὶ (Ἀρχ.). Παρὰ τοῖς ἀρχ. Ἀθηναίοις διαφοροὶ δημόσιοι λειτουργοὶ ἐκαλοῦντο Ἐ., διακρινόμενοι κατὰ τὸ εἶδος τῶν ἐφ' οἷς ἐτίθεντο ἔργων. Οὕτω π.χ. ὑπῆρχον Ἐ. τῆς κοινῆς προσόδου (ταμίαι), τῶν ἱερῶν μορεῶν καὶ ἐλαίων, τῶν ἱερῶν καὶ τῶν μυστηρίων, πρὸ πάντων δὲ τοῦ ἐμπορίου δέκα, ὧν ἕκαστος ἦτο «τῶν τ' ἐμπορίων ἐπιμελεῖσθαι καὶ τοῦ σίτου τοῦ καταπλέοντος εἰς τὸ σιτικὸν ἐμπόριον τὰ δύο μέρη τοὺς ἐμπόρους ἀναγκάζειν εἰς τὸ ἄστυ κομίζειν» (Ἀριστ. Ἀθην. πολ. 51,4), ὡς καὶ Ἐ. τῶν νεωρίων δέκα, οἵτινες κυρίως ἐφρόντιζον περὶ τῶν νεῶν καὶ τῆς ἐν καλῇ καταστάσει διατηρήσεως αὐτῶν. [Σ.Τ.]

Ἐπιμελητεία (Στρατ.). Ἡ ὑπηρεσία τῆς Ἐ. τοῦ στρατοῦ εἶναι ἀνατατεθειμένη εἰς τὸ Οἰκονομικὸν σῶμα. Κατὰ τὴν κανονισμὸν τῆς ἐν ἑκστρατεῖᾳ ὑπηρεσίας τοῦ στρατοῦ, ἐν ἑκστρατεῖᾳ αἱ ὑπηρεσίαι τῆς Ἐ. καὶ τῆς οἰκονομίας διευθύνονται ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν τῆς διοικήσεως. Τα εἰδικὰ καθήκοντα καὶ αἱ ὑποχρεώσεις τῆς Ἐ. ἀποτελοῦνται ἐκ τοῦ ὀργανισμοῦ, τῆς διευθύνσεως καὶ τῆς ἐκτελέσεως τῶν οἰκονομικῶν ὑπηρεσιῶν, ἐκ τῆς ἐπιβλέψεως καὶ τοῦ συνήθους ἐλέγχου τῆς οἰκονομίας καὶ λογιστικότητος τῶν στρατιωτικῶν σωμάτων καὶ ἀποσπασμάτων, ἐκ τῶν διαταγῶν τῶν δαπανῶν, συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν τῆς ὑγειονομικῆς ὑπηρεσίας, ἐκ τῆς ἐξελέγξεως καὶ τοῦ κλεισίματος τῶν λογαριασμῶν, τῶν διανομῶν καὶ τῶν καταναλώσεων παντὸς εἶδους προσερχομένου εἴτε ἐκ τῆς ὑπὸ τοῦ στρατοῦ καταληφθείσης χώρας εἴτε ἐκ λείας ἐκ τοῦ ἐχθροῦ, τέλος ἐξ ἀπασῶν τῶν λεπτομερειῶν τῆς οἰκονομίας τοῦ στρατοῦ, ἑξαιρουμένων τῶν εἰς τὸ ὕλικόν τοῦ πυροβολικοῦ καὶ μηχανικοῦ ἀναφερομένων. Ἡ διαταγὴ πρὸς πρόβλεψιν καὶ διανομὴν καὶ ἡ ἐνδείξεις τῶν τόπων τῆς διανομῆς ἀποτελοῦσι μετὰ τῶν ἐπιχειρήσεων τὴν εὐθύνην τῆς διοικήσεως. Τα μέτρα τῆς ἐκτελέσεως διὰ τὴν πρόβλεψιν καὶ τὴν διανομὴν καὶ ἡ δικαιοσύνη τῆς πληρωμῆς

καὶ τῆς διανομῆς ἀποτελοῦσι τὴν εὐθύνην τῆς ἐπιμελητείας πρὸς τὴν διοίκησιν. [Β.Δ.]

Ἐπιμενίδης. Ἐγεν. κατὰ τὸν 7^{ον} π.Χ. αἰῶνα ἐν Κρήτῃ, πιθανῶς ἐν Φαιστῷ. Ἐξ ἡ δὲ ἐν Κνωσσῷ. Ὁ βίος του εἶνε διακεκομμένος διὰ πολλῶν μύθων διότι θεωρεῖτο ὡς φίλος τῶν θεῶν, μάντις καὶ μάγος. Οὕτω π.χ. μυθολογεῖται ὅτι εἰσελθὼν ποτε εἰς σπήλαιον, ἐκοιμήθη 57 ἔτη. Ἀποδίδονται εἰς αὐτὸν κοσμογονικαὶ τινες θεωρίαι. Ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων τελευτῶν ὑπὸ τὸ Κυλώνειον ἄχος μετεκλήθη τῇ πατρίδι τοῦ Σέλωνος πρὸς καθαρμὸν τῆς πόλεως. Ἐκαθρε δὲ ἐπίσης καὶ τὴν Δῆλον. Ἀπέθανε γεγραμκῶς ἐν τῇ πατρίδι του. Αἱ περὶ συγγραμμάτων τοῦ Ἐ. εἰδήσεις τῶν ἀρχαίων εἶναι ὀλίγον ἀξιοπίστοι. [Χ.Β.]

Ἐπιμήδιον (Βοτ.). Τὸ ἐμύονμον φυτὸν τοῦ Δικοκρίδου εἶνε ἄνανθος καὶ ἄκαρπον καὶ ἄηλον ἡμῖν. Τὸ δὲ γένος Epimedium τοῦ Λινναίου ὑπάγεται εἰς τὴν οἰκονομ. τῶν βερβεριδωδῶν (βλ. λ.). Ἐ. τὸ ἄλπειον (E Alpinum L.) φέρεται ἐν δροσίοις τῆς μετῆς Εὐρώπης καὶ καλλιεργεῖται πρὸς κόσμον. [Θ.Χ.]

Ἐπιμηθεύς Βλ. Προμηθεύς.

Ἐπίμηλον, κοινοβαρβαρικῶς τὸ πέμολον, τεμάχιον ξύλινον ἢ ἐκ μετάλλου ἀπατράπτοντος ἐν εἶδει σπονδυλίου κατεσκευασμένον, ἐναρμολύμενον εἰς τὸ ἀνώτατον ἄκρον τῶν ἱστῶν καὶ τῶν στηλίδων τῶν λέμβων καὶ χάριν κομψότητος καὶ χάριν τῆς διαβάσεως τῶν σηματοποιῶν δι' ὧν ἐπαίρονται αἱ σημαῖαι καὶ τὰ σήματα. [Π.Κ.]

Ἐπινάλ. Πρωτ. τοῦ γαλλικοῦ νομοῦ τῶν Βοτρίων, ἐν θελατικῇ καὶ καλῶς καλλιεργημένη κοιλίᾳ, ἐκατέρωθεν τοῦ Μαστέλα. Ἐχει καλὰς οἰκοδόμους, σιθέρην κρεμαστὴν γαστρὶν καὶ πολλὰς λιθίνας, ὥραιας κρηπίδας καὶ περιπάτους, βιομηχανίαν κτλ. καὶ 14 756 κατ. (1886) δὲ θῆμος 20 932. Εἶνε ἔδρα ὑπομαρκίας καὶ ἔχει τρία ὀχυρώματα. [Π.Π.]

Ἐπινεφρίδια (Ἀνατομ.) Ὀργανα μικρά, ἄγνωστου λειτουργίας, ἐπικείμενα δίκην περιφερειαῖς τῷ ἄνω ἄκρῳ τοῦ νεφροῦ ἀνὰ ἐν ἐκατέρωθεν. [Π.Π.]

Ἐπινεανά. Χωρ. τοῦ δήμου Ἀγρόφων ἀπέχ. 1 ὥρ. Δ. τῶν Ἀγρόφων. Κατ. 326.

Ἐπινέκια. Αἱ μετὰ νίκην ἐν ἀγῶνι τελοῦμεναι πρὸς τιμὴν τοῦ νικητοῦ ἐορταζόμεναι κτλ. καὶ τὰ ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ συντιθέμενα καὶ πολλὰκις ὑπὸ χοροῦ ψαλλόμενα ἄσματα. Τοιαῦτα ἐποίησαν καὶ οἱ Πίνδαρος καὶ οἱ Σιμωνίδης. [Χ.Β.]

Ἐπιτορκία κατὰ τὸν ποινικὸν ἥμῶν νόμον (ἄρθρ. 270) ὑφίσταται, διὰ τὴν ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου ἐπιβεβαιώσας ἐνόρκως ἢ διὰ χειραψίας ὑπόσχασιν τινα εὐλογον ἢ ἄλλην ἐπικείμενην εἰς αὐτὸν ὑποχρέωσιν περὶ μελ-

πεῖσαι ἐδημιουργοῦντο βέλτεστα. Τὰ μέχρι τοῦ-
δε περιωθέντα ἀρχαῖα Ἑ. ἢ καὶ αἱ εἰκόνες
αὐτῶν μαρτυροῦσι τὴν δεξιότητα τῶν τεχνιτῶν
εἰς τὸ ν' ἀπεργάζωνται χαριεντὰ σχήματα δι'
εὐφροῦς συνδυασμοῦ τῶν μερῶν τῶν σκευῶν
καὶ μορφῶν ἢ μελῶν τοῦ σώματος ζώων ἢ
ἀνθρώπων. Πρὸς δὲ τοῦτο οὐχὶ σπανίως ἐκο-
σμοῦντο τὰ Ἑ. διὰ χρυσοῦν ἢ ἀργυρῶν ἢ ἐλε-
φαντίνων ἐμβληματῶν, καὶ ἰδίως ποικίλαι καὶ
πλουσίαι ἦσαν αἱ καθέδραι, ἐν αἷς ἐκαθίζοντο
ἢ ἀνεκλίνοντο. Καὶ ἐκαθεὶς αὐτῶν μὲν αἱ γυναῖ-
κες, ἀνεκλίνοντο δὲ οἱ ἄνδρες, οἵτινες συνεῖ-
θιζον, στηρίζοντες τὸν βραχίονα ἐπὶ τῆς ἀνα-
κλισσεως τῆς καθέδρας, νὰ ἀναγινώσκωσι, νὰ
γράφωσι καὶ νὰ δεσπνῶσιν ἀνακεκλιμένοι. (Οἱ
κ λ ι σ μ ο ι, οἱ κεκοσμημένοι κοίτη ἢ καμ-
πύλη ἀνακλίνει, ἦσαν αἱ συνήθεις καθέδραι τῶν
γυναικῶν. Ὁ θ ρ ὀ ν ο ς, ἐλευθερίας ὡν κοίθε
δρα μετὰ ὑποπόδιου, εὐθεῖαν δ' ἔχων ὡς ἐπὶ τὸ
πολὺ ἀνάκλινον, ἦτο ἡ συνήθης ἔδρα τῶν ἐν
ἀξιώματι. Εὐτελέστερος δὲ ἦτο ὁ δ ῖ ε ρ ο ς.
Ἐδρα ἀπλὴ ἄνευ ἀνακλισσεως· εἶδος τοῦτου, ὁ-
κ λ α δ ῖ α ς λεγόμενος, συνεπεσέτο, τοιοῦ-
τους δὲ διαφρούς φέροντες παρηκολούθουν ἐνίοτε
τοὺς δεσπότες οἱ παῖδες, ἵνα μὴ καθίζωσιν
ὅπου τύχη. Τοῦ διαφροῦ μικρὸν διέφερον ὁ
σ κ ι μ π ο υ ς τῶν πενήτων. Αἱ κ λ ῖ ν α ι ἦ-
σαν συνήθως ξύλινα, ἐκ τεσσάρων ξύλων,
τῶν ἐνηλάτων, ἐχόντων ἐντεταμένον τόνον
ἢ σχοινία ἢ σπαρτία ὅπως φέρωσι τὴν στρώ-
ματιν. Οἱ πόδες αὐτῶν ἦσαν ἐπίσης ξύλινοι. ἐ-
νίοτε δὲ καὶ μεταλλίνοι· ἐκάστη κλίνη εἶχεν
ἐν ἐπικλιντῶν, ἦτοι ἔρεισμα τῶν προσκεφα-
λαίων, ἅλλαι δὲ καὶ δύο εἰς τὰ δύο ἄκρα. Αἱ
καλαὶ κλῖναι κατασκευάζοντο ἐκ σπινθόρνου,
ἐκκοσμοῦντο δ' ἐνίοτε καὶ δι' ἐπικολημάτων
(ἐλ. λ.) ἐκ πύξου παράπυξοι τότε λεγόμεναι·
ἅλλαι· μάλισται ἦσαν ἐκ πολυτελεστατοῦ ὕλι-
κου, ὡς ἐλεφαντίνος κλ. Ἠ δὲ στρωμνὴ ἦτο
πάντοτε ἀνάλογος πρὸς τὸν πλοῦτον ἢ τὴν
διαίταν τοῦ κατακλινομένου· ἀπὸ τοῦ ἀπλοῦ
ψαθίου τοῦ πτωχοῦ μέχρι τῆς ὑλοπορφυροῦ ἢ
χρυσοβαφῆς στρωμνῆς τοῦ πλουτοῦ πολλὰ
ὑπῆρχον ποικίλαι. Αἱ τ ρά π ε ς αἱ χαμηλαὶ
οὐσαι, εἶχον τέσσαρες ἢ τρεῖς ἢ ἓνα πόδα, οἱ δὲ
πόδες τῶν τριπόδων πολλακτῆς εἶχον σχῆμα ἀν-
θρώπων ἢ ζώων ζώων· τὸ ἐπίθεμα (ἢ πλῆξ)
ἦτο ὡς ἐπὶ πλεῖστον χωριστόν. Τὰ μικρότερα
ἀντικείμενα, αἱ ἐσθῆτες, τὰ γράματα καὶ κει-
μήλια ἐφυλάττοντο ἐν κ λ ι σ μ ο ι ς κλεισμέ-
ναις ἐν τοῖς παλαιότεροις χρόνοις διὰ δεσμῶν
ποικίλων ἐν δὲ τοῖς μετὰ ταῦτα διὰ κλειθρῶν.
ἢ ἀσφαλιζομέναις διὰ σπαραγίδων. Ὁ δὲ πολὺ
τιμος τῶν γυναικῶν κόσμος καὶ τὰ πρὸς καλ-
λωπισμὸν ἀναγκαῖα ἐνεκλειοντο εἰς π υ ξ ῖ-
δ α ς ἢ π υ ξ ῖ δ ῖ α. Αἱ τράπεζαι καὶ αἱ πυ-
ξίδες ἦσαν πολλακτῆς ἐπίσης πολυτελέσταται.
Καὶ παρὰ Ῥωμαίοις δὲ τὰ Ἑ. ἀναλογούντα
ὡς ἐπὶ πλεῖστον τοῖς ἐλληνικοῖς δείκνυνται
καὶ πολυτέλειαν καὶ καλαισθησίαν μεγάλην.

Μετὰ δὲ τῆς ὑστερον ἀναπτύξεως τῆς καλλιτε-
χνίας βαδίζει καὶ ἡ ἐπιπλοποιία, καὶ οὕτως ἐ-
χομεν ἐπιπλά ρυθμοὺ Ῥωμαϊκοῦ, γοτθικοῦ, τῆς
αναγεννήσεως κτλ. Ὡς πρὸς τὰ καθίσματα, τὰ
κοινώτατα τῶν Ἑ. ἰδιαίτερως σημειωτέον δι'
μέχρι τοῦ 17' αἰῶνος κατασκευάζοντο ὁλόκλη-
ρα ἐκ ξύλου, ἐπετιθεντο δὲ ἐπ' αὐτῶν στρώ-
ματα ἢ τύλαι· ἔκτοτε δὲ ἐπεκράτησεν ἡ ἐπὶ
τὸ ἀναπαυτικώτερον κατασκευὴ τοῦ κυριώτε-
ρου μέρους αὐτῶν ἐκ μαλακωτέρων ἐπιθεμά-
των, ἅτινα βραδύτερον τελειοποιήσεως τῆς
τέχνης ὑπεστηρίχθησαν δι' ἐλατηρίων, ὡς
κατασκευάζονται καὶ σήμερον καθίσματα καὶ
κλῖναι· κοινωτάτη δὲ εἶνε καὶ ἡ ἀντὶ ἐπιθε-
μάτων χρήσις ἀπλοῦ ψαθίου πλέγματος.
Ὅλως δὲ νεωστὶ εἰσῆχθη ἡ κατασκευὴ Ἑ.,
ἰδίως δὲ καθισμάτων, διὰ κεκοσμημένου ξύλου.

Ἐπίπλασμα, κοινωβαρδ. ὁ στόκος ὕλην
ζυμώδης, κατασκευαζομένη ἐξ ἀνθρακικοῦ μο-
λύβδου, ἐκ ψιμυθίου (στουπεταίου) ἢ ἐκ τι-
τάνου ἀποξηραμένης, καὶ ἐκ λινελαίου, χρήσι-
μος εἰς τὴν ἐπίβυσιν τῶν καμμάτων, τῶν χα-
ραχῶν καὶ τῶν μικρῶν ὅπων τῶν ξύλων καὶ
τῶν σιδηρῶν ἐλατρώτων. [H.K.]

Ἐπιπλέον. Τὸ τελευταῖον πρὸς τὰ ὀ-
πισθὰ πλοῖον ναυτικῆς βανάμεως θαλασσοπλο-
ούσης. [H.K.]

Ἐπιπλοκὴ καλεῖται ἐν τῇ ἱατρικῇ ἡ
ἐπέλευσις νέου νοσήματος πρὸς ἤδη προϋπαρ-
χοντι π.χ. πνευμονίας εἰς λεῖριον κτλ. [H.K.]

Ἐπίπλοον ἢ ἐπὶ π λ ο ο ν (Ἀνατομ.).
Πτυγαί τοῦ περιτοναίου, συνάπτουσαι πρὸς
ἄλληλα τὰ ἐν τῇ κοιλίᾳ σπλάχνα. Αἱ σπου-
δαιότεραι δ' ἐπιπλοκαὶ πτυγαί· εἰσι τὸ μ ε ῖ-
ζ ο ν, τὸ ἔ λ α σ σ ο ν ἢ γ α σ τ ρ ο η π α-
τ ι κ ὸ ν καὶ τὸ γ α σ τ ρ ο σ π λ η γ ν ι α-
κ ὸ ν ἐπιπλοον. [H.K.]

Ἐπιπλοποιία. Ὁ ὅρος οὗτος περι-
λαμβάνει μὲν ἐν εὐρείᾳ ἔννοιᾳ ἅπασαν τὴν
κατασκευὴν τῶν ἐπιπλων, περιορίζεται δὲ συν-
ήθως εἰς τὴν κατασκευὴν καὶ τὴν σύνθεσιν
τῶν ξυλίνων ἐπιπλων ἢ τῶν μερῶν αὐτῶν,
ὅπ' αὐτὴν δὲ τὴν σημασίαν ἀποτελεῖ μέρος
τῆς ξυλουργικῆς τέχνης. Πρώτη ἐργασία τοῦ
ἐπιπλοποιοῦ εἶνε ἡ κοπὴ τῶν διαφόρων μερῶν.
διὰ τὰ ὅποια ἐκλεγονται κατ' ἄλληλοι σανίδες.
Τὸ σχῆμα ἐκλογαζομένη διὰ μολύβδοκουδύ-
λου, ἢ διὰ κανόνος (αἱ εὐθεῖαι γραμμαὶ) ἢ διὰ
τοῦ διαβήτη, ἄλλων ἐργαλείων, καὶ προτύπων
κεκοσμημένων ἐκ λεπτῶν σανιδῶν ἢ χαρτωνίου
(αἱ καμπύλαι). Κόπτονται δὲ εἴτα τὰ τεμά-
χια διὰ πρίονων διαφόρου εἶδους καὶ σχήματος.
ἢ δὲ περικτιώ κτεργασία ἐκτελεῖται διὰ
διαφόρων ὀργανῶν, δι' ὧν ἐπιτυγχάνεται ἡ
λείανσις καὶ τὸ ἀπαιτούμενον σχῆμα, βοηθού-
ντων καὶ ἄλλων ἐργαλείων, εἰς τὴν σμί-
λῃ, τοῦ κανόνος κτλ., ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ προ-
τύπου κτλ. Ἠ σύνθεσις τῶν διαφόρων μερῶν
γίνεται διὰ προβολῶν, ἐκκοπῶν κλ., κόλλας,

καρφίων, κοχλίων καὶ ἄλλων πολλῶν μέσων, ὃ δὲ περικτεῖρω καλλωπιμαίς τῶν Ἑ. ἐκτελεῖται δια ἐπικολλήσεως, στιλδώσεως κτλ.

Ἐπιπολαί. Βλ. Συρακοῦσαι.

Ἐπίρραγμα. Ταϊνία ἐξ θρόνης ἐφαρμοζομένη ἐπὶ τῶν πλευρῶν τῶν ἱστίων, καὶ συρραπτομένη μετ' αὐτῶν πρὸς προσύλαξιν τῶν ἀπὸ τῆς τριβῆς καὶ πρὸς ἐπαύξησιν τῆς διαρκειᾶς τῶν. [H.K.]

Ἐπίρρημα ἐν τῇ ἀρχ. ἑλλην. κωμῶδιᾳ ἐκαλεῖτο τὸ ὑπὸ τοῦ κορυφαίου τοῦ χοροῦ μετὰ τὴν παράδειξιν λεγόμενον (ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰς τραγικούς τετραμέτρους), ἐν τῇ τραγωδίᾳ δὲ τὸ μετὰ τὴν ἀντιστροφὴν ἀδόμενον.

Ἐπίρρημα. Μέρος τοῦ λόγου, ὅπερ ἀναφερόμενον εἰς ῥῆμα κυρίως ἴσθην καὶ τὸ ὄνομα), ἀλλὰ καὶ εἰς μετοχὴν, εἰς ἐπίθετον καὶ εἰς ἄλλο ἄκόμη Ἑ., προσδιορίζει αὐτὸ κατὰ τόπον, χρόνον, ποσόν, ποιόν κτλ. Ἀναλογεῖ ὅρα πρὸς τὸ προσδιορίζον οὐσιαστικὸν ἐπίθετον. Πολλὰ Ἑ. κατὰ τὴν μορφήν καὶ τὴν σημασίαν δὲν διακρίνονται ἀκριβῶς ἄλλων ἀκλίτων τοῦ λόγου μερῶν, τῶν προθέσεων καὶ τῶν συνδέσμων. Εἶναι δὲ τὰ Ἑ. τῶν ἰνδογερμανικῶν γλωσσῶν ἐν γένει πῶσις ὀνομάτων καὶ ἀντωνυμιῶν ἀλλοιωθεῖσαι κατὰ τὴν μορφήν καὶ τὴν σημασίαν. [Γ Δ]

Ἐπιρριπτάριον. Κάλυμμα τῆς κεφαλῆς τοῦ ἱερωμένου ῥιπτόμενον ἐπὶ τῆς παλαιᾶς κίθαρως ἢ τοῦ καλυμμαχίου τοῦ φερόμενου ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ὑπὸ πάντων τῶν κληρικῶν. Τὸ ἐπιρριπτάριον, ὡς καὶ ἡ κίθαρς καὶ ἡ μίτρα ἢ ἀρχιερατικὴ, φορεῖται μόνον ἐν κοινῇ κοινῆς προσευχῆς, οὐχὶ δὲ καὶ τελομένου μυστηρίου.

Ἐπίσειον. Βλ. Ἐγέθειον.

Ἐπίσειον, κοινὸν ἢ φι' ἀνδρα ἢ ἡ φιάμπουλα. Σῆμα κακρότατον καὶ στεινότατον φέρον τὰ ἐθνικὰ χρώματα ἐκ σκακελίθους (σαλίου) κατασκευαζόμενον συνήθως, καὶ ἐπαυρόμενον εἰς τὸ ἄκρον τοῦ μεγάλου ἱστίου, ὡς διακριτικὸν σημεῖον τοῦ πολεμικοῦ πλοίου. [H.K.]

Ἐπίσημα κινήτων. Βλ. Χαρτόσημον.

Ἐπίσημον (Ἀρχαιολ.). Διακριτικὸν σημεῖον ἐπισηπυγόμενον ἢ γεγραμμένον ἐν τῷ κέντρῳ τῆς ἀσπίδος, εἶχε δὲ τοῦτο διαφόρους μορφάς· ἀναφέρονται δὲ καὶ γενικώτερα διὰ τοὺς ἀποτελοῦντας μίαν φυλὴν κτλ. στρατιώτας, σκοπὸν ἔχοντα νὰ διακρίνωσι φίλον καὶ ἐχθρόν. οὕτω π.χ. Α διὰ τοὺς Λακεδαιμονίους, Σ διὰ τοὺς Σικωνίους, Ῥσπαλον διὰ τοὺς Βοιωτίους κτλ.

Ἐπίσημον, κοινὸν ἢ φι' ἀνδρα ἢ ἡ σημαδοῦρα· α') ἐθνικὴ σημαία, τετράγωνος τὸ σχῆμα, ὁμοία τῶν τοῦ στρατοῦ τῆς ξηρᾶς, ἐπαυρομένη ἐπὶ στηλίδι τοιθεμένου πρὸς πῶραν ἐπὶ τοῦ προβόλου ἱστίου ὡς διακριτικὸν τοῦ ἡγυροβο-

λημένου πολεμικοῦ πλοίου. Ἄλλοτε ἐπίσημον ἔφερε μόνον τὸ πλοῖον, ἐφ' οὗ ἐπέβαινε ὁ ἀρχαιότερος τῶν κυβερνητῶν συνορμούντων πλοίων, σήμερον δὲ μὲν πάντα τὰ ἡγυροβολημένα πολεμικὰ πλοῖα φέρουσιν ἐπίσημον· β') τὸ μέρος τῆς ἐθνικῆς μας ναυτικῆς σημαίας, ἐν ᾧ τίθεται ὁ σταυρὸς, πάσης δ' ἄλλης παρεμφεροῦς τῇ ἡμετέρᾳ σημαίας, τὸ μέρος ἐπίσης αὐτῆς, τὸ κατεχόμενον ὑπὸ σχήματος ἀναλόγου· γ') τὸ διακριτικὸν γενικοῦ αξιωματικοῦ τοῦ ναυτικοῦ, ἐπιβαίνοντος λέμβου ἢ πλοίου. [H.K.]

Ἐπισειπάριον, κοινὸν ἢ φι' ἀνδρα ἢ ἡ σημαδοῦρα. Κεραία φερόμενη ἐνίοτε ἀνωθεν τῆς τέταρτης κεραίας τῶν ἱστίων, εἰς τὰ ταχύπλοα ἱστιοφόρα πλοῖα. [H.K.]

Ἐπισκαλμὶς, κοιν. ἢ κοινὸν ἢ φι' ἀνδρα ἢ ἡ σημαδοῦρα. Τὸ σύστημα τοῦ ἔνδοθεν τῶν νομέων λέμβου κατασκευασμάτων, ἐφ' οὗ στηρίζονται οἱ σκαλμοὶ τῶν κωπῶν ἢ ἐντέμνονται τὰ ἐγκωπα χάριν τῆς ἐρεσίας. [H.K.]

Ἐπισκέψεως δικαίωμα. Βλ. Νη-σφία.

Ἐπίσκεψις. Χωρίον τοῦ δήμου Κασσωπείων τῆς Κερκύρας ἔχον 584 κατ. [M.Σ.]

Ἐπισκοπεῖον. 1) Χωρίον τοῦ δήμου Σύρου ἔχον 187 κατ. 2) Χωρίον τοῦ δήμου Κορθίου τῆς Ἀνδρου, μετὰ 190 κατ.

Ἐπισκοπή. 1) Χωρίον τοῦ δήμου Ἀγραίων τοῦ νομοῦ Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας ἔχον 344 κατ. — 2) Χωρίον τοῦ δήμου Καρυνίων ἐπὶ τῆς νήσου Καλάμου ἀπέχον τῆς πρωτεύουσος τοῦ δήμου 45'. Κατ. 212. — 3) Χωρίον τοῦ δήμου Κορινθίων τῆς Εὐβοίας μετὰ 252 κατ. Ἀπέχει ἀπὸ Κορίνθου 1', ὡρ. πρὸς Ν. — 4) Κώμη τῆς Κύπρου, ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Λεμεσοῦ κατεμένη, οὐ μακρὸν τοῦ ποτ. Λύκου καὶ τῶν ἐκβολῶν αὐτοῦ. ἔχει 850 κατοίκους ὧν οἱ πλείονες μωχαμεθανοί. Ὄνομαζοιτο παρὰ τὸ ἀρχαῖον Κούριον καὶ ἐκ τῶν λίθων τούτου. Ἐκ τῆς κώμης ταύτης καλεῖται καὶ ὁ ἐκεῖ κόλπος τῆς Ἐπισκοπῆς. [M.Σ.]

Ἐπισκόπησις. Βλ. Φυσικὴ ἐξέτασις.

Ἐπισκοπικά. Χωρίον τῆς Κερκύρας ὑπαγόμενον εἰς τὸν δήμον Μελιτεσιῶν καὶ οἰκούμενον ἀπὸ 108 κατοίκων.

Ἐπισκοπιανὴ ἐκκλησία. Βλ. Ἀγ-γλικανὴ ἐκκλησία.

Ἐπισκοπικὴ ἄδεια. Βλ. Ἀδεια γάμου.

Ἐπισκοπικὸν δικαστήριον καλεῖται δικαστήριον συγχροτούμενον ἐκ τοῦ ἐπισκόπου καὶ τεσσάρων ἐκ τῶν ἀξιωματικῶν τῆς ἐπισκοπῆς αὐτοῦ ἐράπαξ ὀριζόμενων (τοῦ οἰκονόμου, τοῦ τακελλαρίου, τοῦ χαρτοφύλακος καὶ τοῦ πρωτεκδικίου, οὓς κωλυμένους ἀντικαθιστῶσι κατὰ σειρὰν ὁ κωλυόμενος, ὁ

σακελλίων, ὁ ὑπομηνηματογράφος καὶ ὁ ἱερομνήμων· τὸν ἐπίσκοπον δὲ κωλυόμενον ἀναπληροῖ ὁ εἰς τὰς συνεδριάσεις ἀμέσως μετ' αὐτὸν προκαθήμενος τῶν ἄλλων ἀξιωματικῶν). Τὰ Ἐ. δ. δικάζουσι τὰς ἐκκλησιαστικὰς παραβάσεις καὶ παρεκτροπὰς τῶν ὑπὸ τὴν ποιμαντορίαν τοῦ ἐπισκόπου κληρικῶν, ἐπιβάλλοντα τὰς ἐξῆς ποινάς· ἐπιπλήξιν, ἀργίαν πάσης ἱεροπραξίας, ἐκπτώσιν τοῦ ἀξιώματος, σωματικὴν περιορισμὴν ἐντὸς μοναστηρίου, ἀποσίαν τοῦ διπλασίου τῶν παρανόμως ληρθέντων τυχόν χρημάτων καὶ προσωπικῶν ἀφορισμὴν κατὰ μοναχοῦ. Αἱ ἀποφάσεις αὐτῶν, πλην τῶν καταγινώσκουσῶν ἐπιπλήξιν ἢ ἀργίαν μέχρις ἐπτά ἡμερῶν, ἐκκαλοῦνται ἐνώπιον τῆς Ἱερᾶ Συνόδου. [Πφ.]

Ἐπίσκοπος. Λέξις σημαίνουσα κυριολεκτικῶς τὸν ἐπιδεδεσμένον, ἐπόπτην. Παρ' Ὀμηρῷ ὀνομάζονται οἱ θεοὶ «ἐπίσκοποι ἀρμονιῶν» (συνθηκῶν), παρ' Ἀθηναίοις δὲ οἱ πρὸς τοὺς συμμαχοὺς πεμπόμενοι ἵνα ἐπιτηρῶσι τὰ κατ' αὐτοὺς· καὶ παρὰ τοῖς συγγραφεῦσι ἡ λέξις διειτλήθη τὴν αὐτὴν σημασίαν τοῦ ἐπόπτου. Κατὰ τοὺς πρώτους χρόνους τῆς διαδόσεως τῆς χριστιανικῆς Ἐκκλησίας ἐκλήθησαν Ἐ. οἱ ἀρχγοὶ τῶν ἱδρυμένων χριστιανικῶν κοινοτήτων ἢ ἐκκλησιῶν τοιοῦτοι Ἐ. ἦσαν αὐτοὶ οἱ ἀπόστολοι ἐν ταῖς ὑπ' αὐτῶν ἱδρυθείσαις ἐκκλησίαις ἢ οἱ ὑπὸ τούτων διοριζόμενοι. Βραδύτερον Ἐ. ἐξελέγοντο ὑπὸ τῶν κοινοτήτων οἱ πρεσβύτεροι ἐν αὐταῖς· ἐντεῦθεν πρεσβύτερος καὶ Ἐ. κατὰ τὸν Α' μ. Χ. αἰῶνα σημαίνει τὸ αὐτό. Κατὰ τὸν Β' αἰῶνα, ὅποτε διεκρίθη σαφῶς ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ὁ κληρὸς ἀπὸ τοῦ λαοῦ καὶ καθιερώθη ὀριστικῶς τὸ τῆς ἱερουσύνης ἀξίωμα, οἱ Ἐ. διεκρίνοντο ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων ὡς ἔχοντες μείζονα βαθμὴν ἱερουσύνης. ὅτε δὲ ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐκκλησιῶν ἦ, ὡς ἐκαλοῦντο ἡδὴ ἐν ταῖς διοικητικαῖς περιφερείαις, ἐπισκοπῶν, ἡῴχηται, οἱ ἐν ταῖς πόλεσιν Ἐ. ἐκαλοῦντο ἀρχιεπίσκοποι ἢ καὶ μητροπολίται· (ἀντὶ τὸ πόλις εἶχε τοιαύτην τιμητικὴν προσωνομίαν, κατ' ἀντίθεσιν τῶν ἐκτὸς τῶν πόλεων ἢ ἐν τῇ χώρα Ἐ., οἵτινες ὀνομάζοντο ἡρωεπίσκοποι ἢ ἀπλῶς Ἐ. (ὁ Πάπας Ῥώμης διειτλήθη μόνον τὴν προσωνομίαν Ἐ.). Ὁμοίως δὲ ὁ διοικητικὸς ὀργανισμὸς τῆς χριστιανικῆς Ἐκκλησίας ἀνεπτύχθη ἐκ παρακλήλου πρὸς τὸν τοῦ Ῥωμαίου κράτους καὶ μάλιστα τὸν ἐπὶ Διοκλητιανῶν καὶ Κωνσταντίνου τοῦ Μεγάλου, ἐν τῷ ἀνατολ. τμήματι τοῦ Ῥωμ. Κράτους οἱ ἀρχιεπίσκοποι οἱ προϊστάμενοι τῶν τεσσάρων μεγάλων τοπαρχιῶν (praefecturae) ἔλαβον ὑπέρτερόν τινα βαθμὴν καὶ θέσιν ἀπέναντι τῶν λοιπῶν καὶ εἰς τινὰς τούτων ἐδόθη ἢ προσωνομία πατριάρχου, ἐν ᾧ ὁ Ἐ. Ῥώμης· ἀπὸ τοῦ Α' αἰῶνος ἐκλήθη πάπας. Μετὰ τὴν ὀριστικὴν διοικητικὴν διάταξιν τῆς ἀνατολ. Ἐκκλησίας πατριάρχαι ὀνομάσθησαν ὁ Ἐ. Κων/πόλεως, ὁ συνήθως

καλούμενος ἀρχιεπίσκοπος Κων/πόλεως καὶ Οἰκουμενικὸς πατριάρχης (ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ 7' αἰῶνος), καὶ οἱ Ἐ. Ἀντιοχείας καὶ Ἀλεξανδρείας, τιμητικῶς δ' ὕστερον καὶ ὁ τῆς Ἱερουσαλῆμ. Μετὰ τὴν τοιαύτην διάταξιν Ἐ. μὲν ἐκλήθησαν πάντες οἱ εἰς τοὺς ἀρχιεπισκόπους καὶ μητροπολίτας ὑπαγόμενοι, οἱ δὲ ἀρχιεπίσκοποι καὶ μητροπολίται ὑπῆχθησαν εἰς τοὺς πατριαρχικοὺς θρόνους. Ἐν Ἀνατολῇ ἀνεξάρτητος θρόνος ἀρχιεπισκόπου ἔμεινεν ὁ τῆς Κύπρου· ὁ τῆς Ῥωσσίας (τοῦ Κιέβου καὶ ὕστερον τῆς Μόσχας) μητροπολιτικὸς θρόνος, ἐξαρτώμενος τὸ κατ' ἀρχὰς ἐκ τοῦ πατριαρχείου Κων/πόλεως, ἕνεκα καιρικῶν περιστάσεων κατέστη πράγματι ἀνεξάρτητος ἀπὸ τοῦ 17' αἰῶνος, περὶ δὲ τὰ τέλη τοῦ 17' αἰῶνος ὑπ' αὐτοῦ τοῦ πατριαρχοῦ Κων/πόλεως συναινέσει καὶ τῶν λοιπῶν τῆς Ἀνατολῆς πατριαρχῶν ὑψώθη εἰς πέμπτον ἐν Ἀνατολῇ πατριαρχικὸν θρόνον. Ἀνεξάρτητοι ἐπὶ τινὰ χρόνον κατέστησαν καὶ Ἐ. βουλγαρικῶν τινῶν καὶ σερβικῶν ἐκκλησιῶν, ἀλλὰ μόνον παροδικῶς. Οἱ ἀρχιεπίσκοποι ἢ μητροπολίται Ῥωμουνίας (Ὀύγγροβλαχίας) καὶ Σερβίας ἐγένοντο ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις ἀνεξάρτητοι κανονικῶς ἀπὸ τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας. Ἐν Ἑλλάδι μετὰ τὸν κανονικὸν χωρισμὸν τῆς ἐκκλησίας τοῦ Ἑλληνικοῦ Βασιλείου ἀπὸ τοῦ οἰκουμενικοῦ θρόνου, καταστάσης αὐτοκαθάλου καὶ ἀνεξαρτήτου, τὰ τῶν ἐπισκοπικῶν θρόνων κανονίζονται ὑπὸ τῆς πολιτείας διὰ νόμου· κατὰ τὴν θεμελιώδη περὶ ἐπισκόπων καὶ ἐπισκοπῶν νόμον τῆς 9' Ἰουλίου 1852, ἐρίζοντα τὸν ἀριθμὸν, τὰς ἑδρας καὶ τὰς λειτουργίας τῶν ἐπισκόπων, ὁ μὲν τῶν Ἀθηνῶν, ὁ καὶ πρόεδρος τῆς Ἱερᾶς συνόδου, φέρει τὸν τίτλον μητροπολίτου, οἱ δὲ ἑδρευοντες ἐν ταῖς πρωτεύουσαις τῶν νομῶν καὶ ὁ τῆς Κερύνθου ἀρχιεπίσκοπος καὶ πάντες οἱ λοιποὶ ἐπίσκοποι ἀπλῶς, χωρὶς ὅμως νὰ προκύπτῃ ἐκ τῆς διακρίσεως ταύτης τοῦ τίτλου διαφορὰ τις περὶ τὰς ἀνατεθειμένας αὐτοῖς λειτουργίας. Ὅπως χειροτονήσῃ τις Ἐ. παρ' ἡμῖν πρέπει νὰ κηρυχθῇ τὰ πρὸς πᾶσαν χειροτονίαν ἀναγκαιὰ προσόντα, νὰ ἔχῃ συμπληρώσῃ τὸ τριακοστὸν ἔτος καὶ νὰ ᾖ ἄγαμος ἢ ἂν ᾔλθεν εἰς γάμου κοινωνίαν ὁ γάμος νὰ ᾖ πρῶτος καὶ νὰ ἐλύθη διὰ νομίμου τινὸς τρόπου. Ὅσακις δ' ἐπέλθῃ ἀνάγκη χειροτονίας Ἐ. ἢ Ἱερὰ Σύνοδος ἐκλέγει τρεῖς ἐκ τῶν κληρικῶν πολιτῶν Ἑλλήνων «τῶν ἐχόντων ὀρθῶς καὶ ὑγιᾶς περὶ τὴν πίστιν καὶ διακεκριμένον ἐπὶ συνέσει καὶ βίῳ ἀνεπιλήπτω καὶ παιδείᾳ ἐκκλησιαστικῇ», ἐξ ὧν ὁ Βασιλεὺς ἐγκρίνει ἕνα, ὅστις τότε χειροτονεῖται κατὰ τὰ Ἐκκλησιαστικὰ νόμιμα, ὑπὸ τριῶν δηλ. ἐπισκόπων καὶ μόνον ἐν ἀνάγκῃ καὶ κατ' ἐκνομίαν ὑπὸ δυο, οὐδέποτε δὲ ὑπὸ ενός. Ὁ Ἐ. συγκεντρῶν ἐν ἐκτεῶ πάσας τὰς ἐκκλησιαστικὰς λειτουργίας,

τὴν τε ἱερατικὴν καὶ τὴν διδακτικὴν καὶ τὴν ποιμαντικὴν, θυνάμενος καὶ ἄλλοις νὰ μεταδῶσιν αὐτῶν εἴνε ἡ πνευματικὴ καὶ ἐκκλησιαστικὴ ἀρχὴ τῆς ἐπισκοπῆς του, ἐνεργῶν ἐν αὐτῇ τὰ ὑπὸ τῶν ἱερῶν κανόνων καὶ ἐκκλησιαστικῶν διατάξεων ἐπιβαλλόμενα αὐτῷ καθήκοντα καὶ ἐπιτηρεῖ τὸν ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν αὐτοῦ κλήρον, ἔχει δικαστικά τινα καθήκοντα (βλ. Ἐπισκοπικὸν δικαστήριον), ἐκδίδει ἐπιτιμια, χειροτονεῖ τοὺς ἐν τῇ ἐπισκοπῇ του ἱερωμένους παντός βαθμοῦ, χειροτονεῖ τοὺς ἀξιωματικούς τῆς ἐπισκοπῆς (βλ. Ἀξιώματα ἐπισκοπικά) κλπ. Πάντες δὲ οἱ Ἐ. κατὰ τὴν τάξιν τῶν πρεσβείων τῆς ἀρχιερωσύνης αὐτῶν καλεῖνται διαδοχικῶς ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως ὅπως μετὰσχῃ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου.

Ἐν τῇ Μεγάλῃ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίᾳ ὑπάρχουσι δύο κατηγορίαι Ἐ., διατελοῦντες ὑπὸ τοῦς μητροπολίτας ἢ ἀρχιεπισκόπους. Οἱ μὲν αὐτῶν εἰσὶν ἅπλοι τιτουλάριοι, εὐρισκόμενοι ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ ἐκείνων ἀντιπροσωπεύοντες αὐτοὺς ἀποδημούντας ἐκ τῆς μητροπόλεως ἢ καὶ πεμπόμενοι εἰς οἰανδήποτε ἐκκλ. ὑπηρεσίαν διορίζονται δὲ οὗτοι ὑπὸ τῆς Μεγ. Ἐκκλησίας προτάσει τοῦ ἀρχιεπισκόπου ἢ μητροπολίτου καὶ ἐξαρτῶνται ἀποκλειστικῶς ἀπὸ τούτου. Οἱ δὲ, διοριζόμενοι ἀπ' εὐθείας ὑπὸ τῆς Μεγ. Ἐκκλησίας καὶ ἔχοντες ἐπαρχίαν ὡς ἐπισκοπὴν, ἀσχοῦσιν ἐν αὐτῇ πλήρη δικαιοδοσίαν ἐκκλησιαστικοῦ ἀρχηγοῦ, ἀλλ' ἀναγνωρίζουσιν ὡς ἀνώτατον ἄρχοντα τὸν μητροπολίτην, ἐν τῇ περιφερείᾳ τοῦ ὁποῦ εὐρισκεται ἡ ἐπισκοπὴ αὐτῶν, καὶ τούτου τὸ ὄνομα μνημονεύουσιν ἐν ταῖς ἱεραῖς ἀκολουθίαις. Ἐν ταῖς μητροπολιτικαῖς περιφερείαις πολλοὶ ὑπάρχουσιν Ἐ., ὡς ἐν Κρήτῃ, ἐν Ἐφέσῳ, ἐν Θεσσαλονίκῃ, συνέρχονται δὲ πολλάκις μετὰ τοῦ μητροπολίτου εἰς ἐπαρχιακὰ συνέδους.

Ἐν τῇ Δύσει ἐπεκράτησε παραλλήλως πρὸς τὴν πολιτικὴν διαίρεσιν νὰ βαίῃ καὶ ἡ ἐκκλησιαστικὴ διαίρεσις διδὼν καὶ ἀκόμη ἐπ'ονομάζονται ἐκεῖ αἱ ἐπισκοπαὶ διοικήσεις (Dioceses). Ἐν γένει δὲ τὰ τῆς δικαιοδοσίας τῶν Ἐ. τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας εἶναι ἀνάλογα πρὸς τὰ τῆς Ὀρθόδοξου. Ἐν τούτοις ἐκεῖ τινὲς μητροπολῖται ἀπέκλιθησαν καὶ διετήρησαν ἰδιαίτερα δικαιώματα ἐπὶ τῶν Ἐ. τῆς ὅλης τοπαρχίας, προσέλαβον δὲ καὶ πολλάκις κοσμικὴν ἐξουσίαν, καὶ ἐκλήθησαν Erzbischöfe (ἀρχιεπισκόποι) καὶ Fürstbischöfe (ἐπίσκοποι ἡγεμόνες). Οὕτως ἐξαρτῶνται νῦν οἱ ἐκεῖ Ἐ. ἀπὸ τῶν ἀρχιεπισκόπων, οὗτοι δὲ ἀπὸ τοῦ Πάπα.

Ἡ διαμετρωμένη Ἐκκλησία τῆς Γερμανίας καὶ τῆς Ἑλβετίας δὲν διετήρησε τὸ ἀξίωμα τῶν Ἐ., ἐκωθέντων τῶν καθηκόντων αὐτῶν μετὰ τῆς πολιτικῆς διοικήσεως. Ἀμετάβλητον ὅμως σχεδὸν ἔμεινεν αὐτὸ ἐν Σουηδίᾳ, καὶ κατὰ μέρος ἐν Δανίᾳ, ὡς καὶ ἐν τῇ Ἀγγλικῇ Ἐκκλησίᾳ (βλ. λ.).

Ἐπισκοπικὴ θεραπεία λέγεται ἡ θεραπευτικὴ ἐκείνη μεθόδος, δι' ἧς ἐπιζητοῦμεν, τὴν εἰς βάθος τι ἐδραζομένην νοσηρὰν κατάστασιν, κυρίως χρονίαν φλεγμονήν, νὰ ἐλαττώσωμεν ἢ καὶ παύσωμεν, διεγείροντες κατὰ τὴν ἀμέσως γειτνιάζουσαν τοῦ σώματος ἐπιφάνειαν ἕτερον ἐρεθισμὸν ἐν χρόνιῳ διὰ τῆς χρήσεως διαφόρων ἐρεθιστικῶν μέσων. Ἡ ἰδέα αὕτη ἔχει τι τὸ συγγενὲς πρὸς τὸν ἀντιπερισπασμόν, καθ' ὃν τὸ εἰς ἄλλο τι μέρος γιγνώμενον ἀποτρέπεται διὰ τοῦ ἀλλαγῆναι κατ' ἀντίπροσιν γιγνόμενου. Ἡ θεραπευτικὴ αὕτη μεθόδος, ἡ ἐν παλαιότεροις χρόνοις ἐν μεγίστῃ εὐτα γρήρει, ὅταν ἐντομίζον ὅτι καὶ εἰς μεμακρυσμένης τοῦ σώματος θέσεις ἦτο δυνατόν ἡ ἐπίσπασις, ὡς διὰ τὰ κατὰ τὴν κεφαλὴν πάθη ἢ κατὰ τοὺς πόδας ἐπίσπασις, περιορίσθη σήμερον μεγάλως, καταδειχθεῖσας διὰ τῆς νῦν ἀκριβοῦς τοῦ πρᾶγματος μελετῆς ὅπως καὶ ἵσως εἴνε ἡ δυνατόν δύναμις καὶ ἐνέργεια τῆς μεθόδου ταύτης ἐπενεργεῖ δ' αὕτη μόνον ἐν πληροιστάταις χώραις, ἅρα εἰς μικρὰν ἀπὸ τῆς ἀρχικῆς παθήσεως ἀπόστασιν. Μέσα δὲ πρὸς τοῦτο εἶνε τὸ βόθριον, τὸ ἐκδύριον, ἐκ δὲ τῶν ὕγρων τὸ βάμμα τοῦ ἰωδίου κλ. (Σ.Μ.)

Ἐπιστάθμια. Ὅταν ὁ ἐν ἐκστρατείᾳ στρατὸς πρόκειται ν' ἀνακωβῇ, ἐπιστάθμια καταλαμβάνων τὰ κατασκευάμενα μέρη, ἡ διαμείνη ὑπὸ στέγην. Οἱ ἐνοικοῦντες τὰ διάφορα κτίρια θρῆλονται νὰ παραχωρῶσι πάντα τὰ ὅπλα καὶ ἄλλα εἶναι καταλλήλα εἰς ἐνοίκησιν πλὴν τῶν ἰδίων ὁπλοῦν ὅπλων. Οἱ στρατιῶται δὲν δύνανται νὰ ζητήσωσιν εἰ μὴ στέγην, θέρμανσιν καὶ φωτισμὸν. Εἰς τροφὴν δικαιουνται μόνον ὅταν διαταγῇ ὑπὸ τοῦ διοικητοῦ νὰ ζητήσωσι. [Β.Δ.]

Ἐπίσταξις εἶνε ἡ αἱμορραγία τῆς ρινός. Αὕτη εὐτα πολλάκις συμπτῶμα ἄλλων νόσων, αἰτιᾶται κακώσεις καὶ πλῆξεις, χαλαρώσιν τοῦ βλεννοῦμενος τῆς ρινῆς ἐνεκα κατάρρων χρονίων, ὑπέραιμων τῆς κεφαλῆς ἐπὶ νόσων τῶν καρδιακῶν δικλιδῶν καὶ ἰδιαν προδιάθεσιν εἰς αἱμορραγίαν. Ἀλλὰ προσέτι καὶ νόσοι τῶν νεφρῶν καὶ λευχαιμία καὶ αἱμορραγικαὶ νόσοι (σχορβοῦτον, πορφύρα) καὶ ὀξεία νοσήματα (πῦρος, δακρυλὴ καὶ ἄλλα) διδούσιν ἀφορμὴν εἰς Ἐ. ὡς περ σωματικοὶ κόποι ὑπερμετροὶ καὶ ἐπισπασμοὶ ἐμύλων. Πρὸς θεραπείαν ἐνδείκνυνται ῥινοεγγυσιάς ὅπου λεμονίων, ὕδατος καὶ ξύσου, ἡ διαλύσεως ὑπερχλωριούχου σιδήρου, ἡ ἐργασίη ἐν καταποτίσι, ὡς καὶ ἡ ἐμρραγία τῶν μυκτήριων καὶ γονάων διὰ τοῦ Βελλοκείου σωληναρίου πρὸς Ἐ. ἐπιμύνους ὡφελούσι πολλάκις ἐκδόρια ἐπὶ τῆς ἡπατικῆς χώρας. [Π.Ι.]

Ἐπιστάτης. Ἐν ταῖς ἀρχ. Ἀθῆναις ὀνομάζοντο οὕτω διάφοροι δημόσιοι ὑπάλληλοι ὧν οἱ κυριώτεροι οἱ Ἐ. τῶν Πρυτάνεων (βλ. ἐλ. Βουλῇ, Ἐκκλησία, Πρυτάνεις), πρὸς

ἡ ὕλοσι δὲ, διαφανές ἢ διαυγάζον. Σκλ. 3.5 4
Ἰπὸ τῆς φλογὸς τοῦ αὐτοῦ τήκεται ἐξογκο-
μενος εἰς σμάλτον πλήρες φυσικῶν. [Α.Κ.]

Ἐπιστολόριον καλεῖται βιβλίον πε-
ριέχον τύπους καὶ σχέδια ἐπιστολῶν διὰ τὰς
διαφόρους περιστάσεις.

Ἐπιστολεύς Πᾶς ἀνώτερος ἀξιωμα-
τικός προσκεκολλημένος εἰς τὸ γενικὸν ἐπι-
τελεῖον ναυάρχου ἢ μοιράρχου. [Η.Κ.]

Ἐπιστολή. Ἡ γραπτὴ συνενόησις
δύο ἀνθρώπων ἀνάγκη βεβαιῶς εἰς τὴν ἐρευ-
ρεσιν τῆς γραφῆς καὶ πρέπει νὰ θεωρῇται
ὡς παλαιότητα. Δυστυχῶς ἐκ τῆς ἀρχαιό-
τητος δὲν σώζονται πολλαὶ ἑλληνικαὶ ἐπιστο-
λαί, πλεῖστα δὲ τῶν ὑπὸ τὰ ὀνόματα περι-
σφημῶν ἀνδρῶν, ὡς τοῦ Πλάτωνος, Δημοσθέ-
νου κτλ., φερομένων Ἐ. ἀπεδείχθησαν ὡς
ὑποβολιμαίαι (ὡς Bentley ἐν De episto-
lis Phalarideis 1697, καὶ Westermann
ἐν De epistolarum scriptoribus grae-
cis, 1860-5). Τὸ ὕλικόν, ἐφ' οὗ ἐγράφοντο
αἱ Ἐ., ἦσαν ἐν ἀρχῇ λίθοι, δερμάτα (Ἀσου-
ρία), φύλλα δένδρων (Κίνα), παπυρος (Αἴγυ-
πτος), παρ' Ἑλλήσι ἐξυλιναι κλ. πινακίδες
διὰ κηροῦ κεχρισμέναι (διπτύχα), ὡς καὶ παρὰ
Ῥωμαίοις, οἵτινες εἶτα ἐπὶ τῶν αὐτοκρατό-
ρων μετεχειρίζοντο καὶ τὸν παπυρον ὕστερον
εἰσῆλθεν ἡ περιγραμνὴ εἰς γενικὴν χρῆσιν καὶ
κατόπιν ὁ χάρτης. Παρ' Ἑλλήσιν αἱ Ἐ. εἶχον
τὴν συνήθη τυπὸν ἐν ἀρχῇ: Ὁ δεῖνα τῷ δεῖνι
χαίρειν καὶ ἐν τέλει: Ἐρρωτο. Παρὰ Ῥω-
μαίοις ἀναλόγως: Gaius Tito salutem καὶ
vale, κ.τ.τ. Σώζονται δὲ ἐκ τῆς Ῥωμαϊκῆς
ἀρχαιότητος: οὐκ ὀλίγαι Ἐ., ὡς αἱ τοῦ Κικε-
ρωνος, υποδείγματα γλαφυρᾶς καὶ εὐφυοῦς
ἐπιστολογραφίας. Ἀπὸ τῆς Ῥωμαϊκῆς αὐτο-
κρατορίας ἦν ἡ ἐν χρῆσει ἡ ἐν εἰδῇ Ἐ.
ἐκθεσις γνωμῶν καὶ σκέψεων ἐπὶ ζητη-
μάτων παντὸς εἶδους, πολιτικῶν, φιλοσο-
φικῶν κτλ., αἱ τοιαῦται δ' Ἐ. ἀποτελοῦσι
σπουδαῖον μέρος τῆς μεταγενεστέρης φιλολο-
γίας (ἀναφέρομεν τὰς τοῦ Σενέκας, Πλινίου,
Συμμάχου, Ἀντωνίου κτλ., τὰς τῶν ἀποστό-
λων καὶ τῶν διδασκάλων τῆς Ἑκκλησίας)
Οὕτω καὶ κατὰ τὴν μεσαιῶνα καὶ τοὺς νεω-
τέρους χρόνους ἡ συνήθεια αὕτη ἀνεπτύ-
χθη μεγάλως (ἐπιστολιμαίαι διατριβαί). Ὡς
πρὸς τὴν χάριν τῆς ἐπιστολογραφικῆς τέ-
χνης τὴν πρώτην θέσιν κατὰ τοὺς νεωτέρους
χρόνους κατέχουσιν οἱ Γάλλοι (Pascal,
Mme de Sévigné, Rousseau, Mon-
tesquieu, Mérimée κλ.). Ἐξαιρετικὸς κλά-
δος Ἐ. εἶναι αἱ ποιητικαί, ὧν ὁ χαρακτήρ
εἶνε ὅτε μὲν ἐπικός, ὅτε λυρικός, συνήθως δὲ
διδακτικός. Αἱ τοῦ Ὁρατίου epistolae πλη-
σιάζουσιν τῇ σατύρᾳ, αἱ δὲ τοῦ Ὀιδίου episto-
lae ex Ponto τῇ ἐλεγείᾳ. Διὰ τῶν episto-
lae heroidum ὁ Ὀιδίος ἐγένετο ἐγκλι-
νιστὴς τῶν ἐρωτικῶν ἐπιστολῶν, αἵτινες τα-

χέως εὗρον πολλοὺς καλλιεργητὰς ἐν τῇ φιλο-
λογίᾳ, τοὺς καλουμένους Ἐπιστολόγραφους.
Τοιαύτας ἐρωτικὰς Ἐ. ἐγράψαν ὁ Ῥή-
τωρ Λεσβῶναξ, οἱ σοφισταὶ Φιλόστρατος, Ἀλ-
κίρων, Ἀρισταίνετος κλ., ὧν τὰ σωζόμενα
ἐξέδωκεν ὁ Hercher (Epistolographi
graei (Παρ. 1882). [Μ.Γ.]

Ἐπιστολῶν ἀπαραβίαστον. Βλ.
Ἀπόρρητον.

Ἐπιστρατεία. Τὸ σύνολον τῆς ἐργα-
σίας δι' ἧς ὁ στρατὸς μεταβαίνει ἀπὸ τὴν κα-
τάστασιν εἰρήνης εἰς τὴν ἐμπόλεμον. Πρῶτος
ὅρος αὐτῆς εἶνε ταχύτης. Διὰ τοῦτο πᾶσα ἐρ-
γασία διὰ τὴν Ἐ. προετοιμάζεται ἐν εἰρήνῃ
ὥστε κατὰ τὴν δοθείσαν στιγμήν νὰ μὴ εἶνε
ἀνάγκη ἢ μόνον τῆς ἐκδόσεως τῆς διαταγῆς.
Ὡς τέλειον παράδειγμα Ἐ. ἀναφέρομεν τὸ
τῆς Γερμανίας κατὰ τὸν γαλλογερμ. πόλε-
μον, ἦν ὁ Μόλτικε περιγράφει ὡς ἑξῆς. «Καθ'
ἕκαστον ἔτος ἡ ἐπιστρατευσὶς τοῦ στρατοῦ τῆς
βορείου γερμανικῆς ἐμοσπονδίας ἐβελτιοῦτο
συμμορφούμενη πρὸς τὰς περιστάσεις ἁπασαί
αἱ πρὸς τοῦτο ἀπαιτούμεναι διττάξεις ἐλάμ-
βοντο διὰ τῆς ἀπὸ κοινοῦ ἐργασίας τοῦ τε
Ἰπουργείου τῶν Στρατιωτικῶν καὶ τοῦ με-
γάλου ἐπιτελείου, ἅπασαι δὲ αἱ πολιτικαὶ καὶ
στρατιωτικαὶ ἀρχαί ἦσαν ἐνήμεροι τῶν ὅσων
ὤφειλον νὰ γινώσκωνται καὶ ἐπὶ πλέον πάντες
οἱ ἀρχηγοὶ τοῦ ἐπιτελείου τῶν νοτίων κρατῶν
ἐλθόντες εἰς Βερολίνον συνεννοήθησαν ἐν δι-
αφόροις συνεντεύξεσι ἐπὶ κυρίων τινῶν σημείων.
Ἐξῆσπόνθησαν δι' ὅλα τὰ σώματα τὸν τρόπον
τῆς μεταφορᾶς καὶ τοὺς πίνakas πορείας, ὥρι-
σαν δι' ἕκαστον ἐξ αὐτῶν τὸν τόπον τῆς ἐπιβι-
βάσεως, τὴν ἡμέραν καὶ ὥραν τῆς ἀναχωρή-
σεως, τὴν διάρκειαν τοῦ ταξιδίου, τοὺς σταθ-
μοὺς ἀναπαύσεως καὶ τὸν τόπον τῆς ἀποβι-
βάσεως. Ἐκεῖ ἐνθα ἐπρόκειτο νὰ τελεσθῶναι
αἱ συγκεντρώσεις, αἱ θέσεις τῆς ἐπισταθμεύ-
σεως ἐκάστης τῶν στρατηγιῶν καὶ μεραρχιῶν
ἦσαν ἀκριβῶς ὠρισμέναι, ἐκτὸς δὲ τούτου ἐκεῖ
εἶχον παρασκευάζει τὰς ἀποθήκας. Συνεπῶς
ὅταν ὁ πόλεμος ἐξερρήγη ἤρκεσεν ἵνα ὁ βασι-
λεὺς ὑπογράψῃ μόνον διαταγὴν ὅπως ἡ εὐρεῖα
αὕτη ἐπιστρατευσὶς πραγματοποιηθῇ χωρὶς οὐ-
δὲν ν' ἀνακύβῃ τὴν πορείαν αὐτῆς. καθέσσαν δὲν
ἔμεινε ἡ νὰ ἐκτελεσθῇ πᾶν ὅ,τι ἐκ τῶν προτέ-
ρων εἶχον καλῶς σχεθῇ καὶ μελετῇται. [Β.Δ.]

Ἐπιστροφεύς (Ἀνατομ.). Ὁ πρῶτος
αὐγενικός σπόνδυλος. Οἱ Εὐρωπαῖοι δὲ ἀνατο-
μικοὶ καὶ τῶν ἡμετέρων τινὲς ἐκ τούτων παρα-
λαμβάντες, καλοῦσι πλημμελῶς τὸν μὲν πρῶ-
τον αὐγενικὸν σπόνδυλον ἄ τ λ α ν τ α, τὸν δὲ
δεύτερον ἐ π ι σ τ ρ ο φ ε ἄ τ ἄ ρ ο ν α. [Ι.ΠΘ.]

Ἐπιστροφίον. κοιν. τὸ πιστόφι ἢ
κοινόβαρ. τὸ τουρέλο. Ἡ παρὰ τὴν τρόπιν
σειρὰ τοῦ περιδλήματος πλοίου, συμβαλλο-
μένη μετ' αὐτῆς δι' ἐντομῆς. [Η.Κ.]

Ἐπιστόλιον. Βλ. Ἀρχιτεκτονική ἐν τ. Β' σ. 397 στ. β' καὶ 398 στ. β'.

Ἐπισυναλλαγματική. Βλ. Ἀντισυναλλαγματική.

Ἐπίσχεσις καλεῖται ἡ ὑπὸ θανειστοῦ τινος γινεμένη αἴτησις περὶ ἐξαικολουθήσεως τῆς προσωπικῆς κρατήσεως ἀφαιρέτου αὐτοῦ διατελοῦντος ἤδη πεφυλακισμένου ἐν πολιτικῇ ἢ ἐν ποινικῇ φυλακῇ ἕνεκα ἄλλης αἰτίας μετὰ τὴν δι' οἰονόμηποτε λέγον παῦσιν τῆς πρώτης φυλακίσεως Πρὸς Ἐ. πρέπει νὰ τηρηθῶσιν αἱ αὐταὶ σχεδὸν διατυπώσεις, ὡς ἐὰν ἐπρόκειτο περὶ πρώτης φυλακίσεως [Πρ.]

Ἐπιταγή (Chèque) εἶνε ἔνταλμα πληρωμῆς ἐν ὄψει ὠρισμένου ποσοῦ ὑπὲρ τοῦ κομιστοῦ. Προϋποθέτει δὲ τὴν ὑπαρξίν παρὰ τῇ πληρωτῇ διαθεσίμου ποσότητος ἀνηκούσης τῷ ἐκδότη. Ἡ Ἐπιταγή ᾗ εἶνε πληρωτέα ἐν τῇ αὐτῇ πόλει ἢ ἐκδιδοταὶ εἰς μίαν πόλιν, ἵνα πληρωθῇ εἰς ἐτέραν, ὅτε ἐμοιάζει πολὺ πρὸς τὴν συναλλαγματικὴν. Ἡ διαφέρει ἀπ' ἐνὸς μὲν διότι δὲν χρῆζει ἀποδοχῆς, ἀπ' ἐτέρου δὲ διότι δὲν εἶνε ἐκ φύσεως ἐμπορικὴ πράξις. Τῶν Ἐ. γίνεται σήμερον μερίστη χρῆσις. συνδίδονται δὲ μεγάλας μετὰ τοῦ μηχανισμοῦ τῶν τραπεζῶν παρακαταθέσεως. Ταχυδρομικὰ Ἐ. εἰσὶν αἱ μεταξὺ τῶν ταχυδρομικῶν γραφείων τοῦ αὐτοῦ κράτους ἢ διαφόρων ἀνταλλάσσόμεναι, δι' ὧν μεγάλως διευκολύνονται αἱ πληρωμαὶ μικρῶν ἰδίως χρηματικῶν ποσῶν ὑπὸ τῶν πολιτῶν ἀπὸ τόπου εἰς τόπον.

Ἐπιταγή πρὸς πληρωμὴν. Κατὰ τὴν πολιτικὴν δικονομίαν πρὸ τῆς ἀναγκαστικῆς ἐκτελέσεως ὀφείλει ὁ ἐκτελὼν νὰ ἀπευθύνῃ τῷ ὀφειλῇ ἐπιταγὴν περιέχουσαν ἀντίγραφον τοῦ ἐκτελουμένου ἐγγράφου, καὶ παραγγελίαν νὰ καταβάλῃ ἐντὸς τῆς νομίμου προθεσμίας ἐκουσίως τὸ χρέος, συνήθως δὲ καὶ προειδοποίησιν ὅτι ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει θέλουσιν ἐνεργηθῇ κατ' αὐτοῦ τὰ νόμιμα ἀναγκαστικὰ μέτρα. [Πρ.]

Ἐπίταγμα. Βλ. Ἀξίωμα ἐπισκοπικόν.

Ἐπιταδεύς. Ἐφορος ἐν Σπάρτῃ κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ β' ἡμίσεως τοῦ Δ' π.Χ. αἰῶνος. Οὗτος, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς θεσμούς τοῦ Λυκούργου, εἰσέγαγε νέον νόμον ἐπιτρέποντα τὴν μεταδίδασιν τῶν κτημάτων διὰ ζωρεῶς ἢ κληρονομίας εἰς ἄλλους μὴ ἀνήκοντας εἰς τὴν οἰκογένειαν τοῦ μεταβιβάζοντος. Τοιοῦτοτρόπως δὲ ἐξῴκειν ἀφορμὴν εἰς τὴν βαθμηδὸν συγκέντρωσιν τῶν κτημάτων εἰς χεῖρας ὀλίγων μόνον πλουσιῶν οἰκογενειῶν. [Σ.Τ.]

Ἐπιτάλιον. Τριφυλιακὴ πόλις παρὰ τὴν Ἀλφειὸν, πιθανώτατα ἐπὶ τῶν ὕψωμα των ἔκω τῆς Ἀγυλινιτοῦς καὶ ἐγγὺς πρὸς Β αὐτῆς κειμένη. ἐπὶ τῆς θέσεως τοῦ ἐμνηρικῶς Θρύου, ἐνθα εὐρέθησαν ἱχνῆ, τινὰ ἀρχαίας

κατοικίας. Τὸ Ἐ. ἐν τῷ πολέμῳ Σπαρτιατῶν καὶ Ἰλλείων τῷ 400 π.Χ. ἐχρησίμευε διὰ τὸ ἄχυρὸν τῆς θέσεως ὡς ὀχυρῆτον τῶν πρωτων καὶ τῶν συμμάχων αὐτῶν ὑπὸ τὸν Λύσιππον ἐπὶ ἔντος, μεθ' ὃ ἐκλείετο ἡ εἰρήνη τῷ 399 μὲν μεγάλην ζημίαν τῶν Ἰλλείων [Γ.Πδ.]

Ἐπιτάφιος (λόγος) ἐκαλεῖτο ἐν τῇ ἀρχαιότητι ὁ λόγος ἐν ῥήτωρ, ὡς ἐπὶ πλείστον τῇ ἐντολῇ τοῦ δήμου, ἀπήγγελλε πρὸς τιμὴν τῶν ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἐν μάχῃ πεσόντων ἀνεπτύχθη δὲ τὸ εἶδος τοῦτο τῆς ῥητορικῆς κατὰ τὴν ἀκμὴν τοῦ ἑλλην. βίου μεγάλως καὶ ἤσκειτο εἰς ἀπάσας τὰς ῥητορικὰς σχολὰς. Περὶφημος κατέστη ὁ Ἡ. ἐν ἐξερῶν ἤσκειτο εἰς τιμὴν τῶν κατὰ τὰ πρῶτα εἰρημῶν πελοποννησιακοῦ πολέμου πεσόντων ὁ Περικλῆς καὶ οὗ τὸ ἐπιβίβασμα κείμενον, ἂν μὴ τὸ πρωτότυπον πρόκειται ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ Θουκυδίδου (Β' 35). Οἱ ἄλλοι σφειζόμενοι ἀρχαῖοι Ἐ. τοῦ Λυσίου, Δημοσθένους κλ. δὲν φαίνονται γνήσιοι. ἐκτὸς τοῦ τοῦ Ὑπερίδου ὅς τις ὅμως δὲν ὑπάρχει πλήρης. Ἐν τοῖς ὑπερτον ἐγένετο συνήθεια νὰ ἀπαγγέλλωνται Ἐ. καὶ πρὸς τιμὴν ἄλλων μὴ ἐν μάχῃ θανόντων. [Σ.Τ.]

Ἐπιτάχυνσις. Ἡ δι' οἰονόμηποτε αἰτὴν αὐξήσεως τῆς ταχύτητος κινουμένου σώματος ἐν δὲ τῇ Μηχανικῇ καλεῖται Ἐ. καὶ τὸ ποσὸν τῆς αὐξήσεως, ἥτοι ἡ διαφορὰ μετὰ τὴν πρώτην καὶ τῆς τελευταίας ταχύτητος. Ἐάν ἡ Ἐ. εἶνε διρκυῆς καὶ ἡ αὐτὴ δι' ἴσους χρόνους, ἡ κίνησις τοῦ σώματος καλεῖται ὁμοίως ἐπιταχυομένη κίνησις καὶ ἡ Ἐ. ἐκτιμᾶται συνήθως κατὰ δευτερόλεπτα χρόνου λέγοντες π.χ. ὅτι κατὰ ταύτην κίνησιν ἡ Ἐ. εἶνε γ, ἐννοοῦμεν ὅτι ἡ ταχύτης τοῦ κινουμένου σώματος, οὕτω π.χ. ἐν ἀρχῇ τῆς κινήσεως α, λήγοντος τοῦ πρώτου δευτερολέπτου εἶνε α+γ, λήγοντος τοῦ 3' δλ. α+2 γ, τοῦ γ' α+3 γ κτλ., ἥτοι ὅτι τὸ σῶμα, ἐάν ὑποτεθῇ διατηροῦν ἀμετάβλητον πλῆξιν ἣν ἔχει ταχύτητα λήγοντος τοῦ α' δλ. θὰ διατρέχῃ διάστημα α+γ κατὰ δλ. κτλ. Τοιαύτη κίνησις εἶνε ἡ πτώσις (βλ. λ.), ἐν ᾗ συνήθως ἡ ἀρχικὴ ταχύτης α εἶναι 0, ἡ δὲ Ἐ. διάφορος κατὰ τόπους (διὰ τὰς Ἀθήνας 9.8 μ.). Ἀντίστροφος τῆς Ἐ. εἶνε ἡ ἐπιβραδυνσις, δυναμὴ τῆς ὁποίας, ἐάν εἶνε διρκυῆς καὶ ἡ αὐτὴ δι' ἴσους χρόνους, κατὰ τὸ ἑνωτέρω παραδειγμα αὐτῆς ταχύτητες εἶναι α-γ, α-2 γ, α-3 γ κτλ. Τοιαύτη δὲ ὁμοίως ἐπιβραδυνομένη κίνησις εἶνε ἡ σώματος καθέτως ἢ πλαγίως πρὸς τὰ ἔνω ῥιπτομένου, οὕτως τὴν ταχύτητα ἐλαττοῖ διαρκῶς, μέχρις οὗ μηδενίσῃ, ἡ βαρύτης.

Ἐπιτελεῖον. Τὸ Ἐ. περιλαμβάνει τὸ σύνολον τοῦ προσωπικοῦ τοῦ ἐπιφορτισμένου τὴν ἀνωτέραν διοίκησιν τῶν στρατευμάτων καὶ ὑπηρεσιῶν τοῦ στρατοῦ. Ὁ Μέγας Φρειδερίκος ὑπέρρεεν ὁ πρῶτος ἰδρύσας εἶδος τι στρα-

λείου ἀξιωματικῶν ὅπερ ὤφειλεν ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν του, ὡς ὁ ἴδιος γράφει εἰς τὰ ἀπομνημονεύματά του, «να ἐκτελῇ τὰς τοπογραφίας, νὰ χαράττῃ τὰ στρατοπέδα, νὰ ὠχυρώσῃ τὰ χωρία, νὰ περιχαράκωσιν τὰ ὕψωματα κτλ.». Ἐν καιρῷ εἰρήνης ἡ κυρία αὐτοῦ ἀποστολὴ εἶνε ἡ πρὸς πολέμον ἐτοιμασία, ἐν πολέμῳ δὲ ἡ διεύθυνσις τῶν στρατιωτικῶν ἐπιχειρήσεων. Πρὸ τοῦ 1880 ὑπῆρχε παρ' ἡμῖν σῶμα τῶν γενικῶν ἐπιτελῶν ὅπερ ἐξετέλει τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Ἐ. Τὸ σῶμα τοῦτο κατηργήθη διὰ τοῦ νόμου ΩΔΠ' τῆς 29 Ἀπριλίου 1880, ἰδρῦθ' δὲ ἐπὶ τῆς λ' κ' ὑπογράφει αὐτὸς εἰς ἡν ἐπρέπει νὰ λάβωσι μέρος ἀξιωματικοὶ ἔχοντες τὰ ἐν τῷ νόμῳ ἐριζόμενα προσόντα· ἀλλὰ τὸ ἄρθρον τοῦτο τοῦ νόμου δὲν ἐξετελέσθη καθ' ὅλον ἡμέραν ἀν καὶ πρὸς ἐφαρμογὴν τούτου ἐξεδόθη τὸ ἀπὸ 26 Σεπτεμβρίου τοῦ ἴδιου ἔτους Β. Διάταγμα. Ἐν ἐκστρατείᾳ διορίζεται Ἐ. παρ' ἐκάστῳ ἀρχηγῷ στρατιάς, διοικητῇ στρατηγίας, μεραρχίας καὶ ταξιαρχίας. Ἡ καὶ παρὰ τοῖς διοικηταῖς τοῦ πυροβολικοῦ καὶ τοῦ μηχανικοῦ στρατιάς τινὲς ἡ στρατηγίας ἡ συνθεσίς αὐτοῦ ἐρίζεται ἀναλόγως τῆς σπουδαιότητος καὶ τῆς φύσεως τῶν διοικήσεων τούτων. Ὅταν περισσώτεραι στρατιαὶ ἐνῶνται ὑφ' ἓνα ἀρχηγόν, τὸ Ἐ. λέγεται τότε γενικόν. Τὸ Ἐ. μὲν στρατιάς λέγεται ἀπλοῦς Ἐ. Ὁ ἀρχηγὸς τοῦ Ἐ. λέγεται ἐπιτελεστής καὶ ἔχει ὡς κύρια καθήκοντα· α') νὰ μεταδίδῃ τὰς διαταγὰς τοῦ ἀρχηγοῦ καὶ νὰ ἐκτελῇ ἐκείνας ὡς λαμβάνει προσωπικῶς δι' ὠρισμένας τινάς ὑπηρεσίας· β') νὰ διῇ εἰς τοὺς διοικητὰς ἡ διευθυντὰς τῶν διαφόρων ὑπηρεσιῶν τὰς ἀναγκαίας ἐδηγίας· γ') νὰ γνωρίζῃ τὴν κατάστασιν τοῦ στρατοῦ ὅς· ὅλας τὰς ἐπέψεις καὶ νὰ πληροφρῇ ἀκριβῶς τὸν ἀρχηγόν· δ') νὰ τηρῇ τὸ ἡμερολόγιον τῶν πορείων καὶ ἐπιχειρήσεων· ε) διαφόρων βαθμῶν ἀξιωματικοί, προσκεκλησθέντες εἰς τὰ Ἐ. γρηγοροῦσι διὰ τὰ γενικὰ ἀντικείμενα τῆς ὑπηρεσίας, οἷα εἰ ἀναγνωρίσεις καὶ τὰ τοπογραφικὰ σχέδια, αἱ ἀποστολαί, αἱ πορεῖαι, τὰ στρατόπεδα, αἱ ναυακλίσεις, αἱ ἐπισταθμίαι, τὸ χειρουργεῖον, αἱ ἀποθήκαι, αἱ τροφαί, αἱ διανομαί, αἱ ὅχοι κτλ. Τὸ Ἐ. τοῦ πυροβολικοῦ ἐκτελεῖ α' τὴν γενικὴν ὑπηρεσίαν τῶν πυροβόλων, τὴν ἐγκαθίδρυσιν καὶ κατασκευὴν βλήτων τῶν πυροβολείων καὶ τῇ συμπράξει τοῦ μηχανικοῦ τὰς ἀναγνωρίσεις τὰς ἀφορώσας τὴν ἄμυναν καὶ ἐπιθεσὶν τῶν θέσεων· β' τὴν ἐφ' ἑαυτῇ τοῦ στρατοῦ δι' ὅπλων καὶ πυρομαχικῶν. Τὸ Ἐ. τοῦ μηχανικοῦ ἐκτελεῖ α' τὰ ἔργα τῆς τειχωτικῆς· β' τὰ ἔργα τῆς ἀμύνης καὶ ἐπιθέσεως τῶν θέσεων καὶ τὰς ἀπαιτούμενας πρὸς τοῦτο ἀναγνωρίσεις· γ' τὰ ἔργα τῆς προσκλήρου ὁχυρωτικῆς, ὅτινα εἰ στρατηγὸν κρίνουσιν ἀναγκαῖα νὰ ἐγκαθιβεσθῶσιν, ὡς καὶ τὰς δι' αὐτὰ ἀναγνωρίσεις· δ' τὰ ἔργα τὰ διὰ τὰς πορείας καὶ ἐπιχειρήσεις,

οἷα τὸ ἄνοιγμα τῶν διαβάσεων, τὴν κατασκευὴν, ἐγκαθίδρυσιν καὶ καταστροφὴν δίδων, τῶν λιθίνων καὶ ξυλίνων γεφυρῶν καὶ τῶν στρατιωτικῶν γεφυρῶν κτλ. τέλος δὲ χαρακτηρεῖ εἰς τὴν ἀνωτέραν διεύθυνσιν τῶν σιδηροδρομῶν ἐκστρατείας στρατεύματα εἰδικὰ ἐπιφορτισμένα διὰ τῶν ἔργων τῆς ἐπισκευῆς καὶ καταστροφῆς τῶν σιδηροδρόμων. Τὰ Ἐ. συντάγματος ἡ τάγματος συνίστανται ἐκ πάντων τῶν ἀξιωματικῶν σιτινῶν δὲν ἀποτελοῦσι μέρος εἰς τὴν δύναμιν τῶν μονάδων μάχης. Τέλος τὸ μικρόν Ἐ. περιλαμβάνει πάντας τοὺς ὑπαξιωματικούς καὶ στρατιώτας τοὺς μὴ ἀνήκοντας εἰς τὰς διαφόρους μονάδας [Π.Δ.]

Ἐπιτελεῖον ἐν τῷ στέλῳ καλεῖται τὸ σύνολον τῶν ἀξιωματικῶν. Ἐπιτελεῖς δὲ πᾶς ἀξιωματικὸς πολεμικοῦ πλοίου. Ἐπιτελεῖς τέλος εἶνε ἡμερὸς πλοίου πολεμικοῦ προσωρ σμένῃ κυρίως διὰ τὴν μεταφορὰν τῶν ἀξιωματικῶν. [Π.Κ.]

Ἐπιτελής. Ὁ ἀξιωματικὸς ὁ ἀνήκων εἰς τὸ Ἐπιτελεῖον. Λοχαγὸς ἐπιτελής εἶνε λοχαγὸς ἐκτελῶν τὴν ὑπηρεσίαν ἣν ἐξετέλει πρὶν εἰς ὑπασπιστὴ. Διορίζεται ὑπὸ τοῦ συνταγματάρχου ἐκ τῶν λοχαγῶν τῶν διατελεσάντων ἐπὶ διετίαν τοῦλάχιστον ὡς λοχαγῶν διοικητῶν λόχων. Ὁ λοχαγὸς ἐπιτελής διατελεῖ ὑπὸ τὸς ἀμέσους διαταγὰς τοῦ ταγματάρχου τοῦ οἰκείου τμήματος πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς κανονικῆς λειτουργίας τῆς ὑπηρεσίας. Ἐν τῇ γενικῇ δὲ ὑπηρεσίᾳ ὁ λοχαγὸς ἐπιτελής τῆς ἐδδομάδος ἐπιβλέπει καὶ διεύθυνει τὴν ὑπηρεσίαν τῶν ἀξιωματικῶν καὶ ὑπαξιωματικῶν τῆς ἐδδομάδος. [Π.Δ.]

Ἐπιτετραμμένος (chargé d'affaires). Ὁ τελευταῖος τῶν τεσσάρων βαθμῶν τῶν διπλωματικῶν πρακτέρων κατὰ τὴν ὑπὸ τῶν συνέθλων τῆς Κιένης καὶ τοῦ Ἀκουσγράφου καταρτισθέντα κανονισμὸν. Οἱ Ἐ. δὲν διοριστεύονται παρὰ τοῖς μονάχα. Ἀλλὰ μόνον παρὰ τοῖς Ὑπουργοῖς τῶν Ἐξωτερικῶν. Ἐπίσης δὲ Ἐ. (chargés des affaires) καλεῶνται καὶ εἰ προσωρινῶς ἀναπληροῦντες τὴν ἀρχηγίαν τῆς διπλωματικῆς ἀποστολῆς ἅπαντα ἡ κωλυόμενον σύμβουλοι ἡ γραμματεῖς τῆς πρεσβείας [Πρ.]

Ἐπιτήδεα. Πάντα τὰ ἀναγκαζοῦντα εἰς στρατὸν τινα, ἀναφορικῶς πρὸς τὰς τροφάς, τὰ πυρομαχικά, ὕλικὸν πυροβολικοῦ καὶ μηχανικοῦ κτλ. Διακρίνονται δὲ εἰς δύο εἶδη, εἰς Ἐ πολέμου καὶ εἰς Ἐ καθημερινῆς χρήσεως. Παρ' ἡμῖν δὲν ὑπάρχουσιν Ἐ πολέμου, εἰς ἔτοιμα ἀπὸ τὴν καιρὸν εἰρήνης, ἀλλὰ ταῦτα ἐτοιμαζοῦνται ἅμα τῇ ἐπιστρατεύσει τοῦ στρατοῦ ὑπὸ τῆς ἐπιμελητείας. Παρ' ἄλλοις δὲ μὲν στρατοῖς τὰ Ἐ πολέμου εἶναι ἐτοιμα καὶ διατηροῦνται πάντοτε ἐν καταστάσει ὅπως χρησιμοποιοῦνται ἅμα τῇ ἐπιστρατεύσει· εἰς

δὲ ῥητῶς ἀπηγορευμένη ἢ χρήσις αὐτῶν δι' ἄλ-
λην εποχὴν πλὴν τοῦ πολέμου, ἔστω καὶ προ-
σωπικῶς ἀπαρτίζονται δὲ ἐν Γαλλίᾳ π.χ. α'
ἀπὸ τῶν Ἑ. τ. ὠ. ν. σ. τ. ρ. α. τ. γ. γ. ι. κ. ὠ. ν. μ. ε. ν.
τ. α. φ. ο. ρ. ὠ. ν. ἄτινα εὐρισκόνται εἰς τοὺς δια-
φόρους σταθμούς καὶ προσορίζονται διὰ τὴν ἐξ-
ασφάλειαν τῆς διατροφῆς τῶν στρατευμάτων
κατὰ τὰς στρατηγικὰς μεταφορὰς β' ἐκ τῶν
Ἑ. π. ρ. ὠ. τ. η. σ. γ. ρ. α. μ. η. σ. περιλαμβανόν-
των 8 ἡμερῶν τροφῆς διὰ τοὺς ἄνδρας καὶ
τοὺς ἱπποὺς γ' ἐκ τῶν Ἑ. σ. ὠ. γ. κ. ε. ν.
τ. ρ. ὠ. σ. ε. ὠ. σ. συλλεχθέντων ἀπὸ τῶν καιρῶν
εἰρήνης καὶ μετενεχθέντων κατὰ τὴν ἐπιστρά-
τευσιν πλησίον τῶν ἐπισταθμεύσεων, ἵνα χρη-
σιμεύσωσι διὰ τὰ ἐπισταθμεύοντα ἐκαστοτε
στρατεύματα δ' ἐκ τῶν εἰ. κ. ο. σ. α. η. μ. ε. ρ. ὠ. ν.
Ἑ., ἀποτελεσματικῶν ὑπὸ ἐφοδίων ἀναποθήκευ-
μένων εἰς πᾶσας τὰς προύρας πρὸς ἐξασφάλειαν
τῆς διατροφῆς τῶν ἐπιστρατευθέντων κατὰ τὰς
20 πρώτας ἡμέρας ε' ἐκ τῶν Ἑ. π. ο. λ. ι.
ο. ρ. κ. ι. α. σ. ἀποτελουμένων ὑπὸ τῶν ἐφοδίων
τῶν ἀναγκασιούτων εἰς τὸ προύριον κατὰ τὴν
πολιρκίαν. Γὰρ β' Ἑ. κ. α. β. η. μ. ε. ρ. ι. ν. η. σ.
χ. ρ. η. σ. ε. ὠ. σ. προσορίζονται διὰ τὴν ἐξασφα-
λίαν τῶν τακτικῶν ἀναγκῶν τῆς τρεχούσης
ὕπηρεσις. [B. Δ.]

Ἐπιτήρησις ἀστυνομικῇ εἶνε ἐξ-
ασφαλιστικὸν μέτρον κατὰ τῶν ἀποφυλακί-
ζομένων καταδικῶν, ὧν ἡ διαγωγή τεκμαίρεται
καὶ εἰς τὸ μέλλον οὐχὶ κινδυνεύει τῇ κοινω-
νίᾳ. Πρώτη ἡ γαλλικὴ νομοθεσία ἀνέγραψε
καὶ διεργάσθη τὸν θεσμὸν τοῦτον, ἀπ' αὐτῆς
δὲ παρέλαβεν αὐτὸν καὶ ὁ ἡμέτερος νομοθέτης
(Ποιν. Νόμου ἄρθρον 33 37, 118 Ποιν. Δικ.
513, 559 κ. ἄλ.). Κατὰ τὴν νομοθεσίαν ἡμῶν
ἡ ἀστ. ἐπιτ. εἶνε κατὰ κινδὸνα συνέπεια τῆς
εἰς ἄλλην ποινὴν καταδικῆς, κατ' ἐξίτησιν δ'
ἐνίοτε καὶ αὐτοτελὴς ποινὴ. Ὁ εἰς ἐγκλημα-
τικὴν καταδικασθεὶς ποινὴν ὑποβάλλεται αὐ-
τοδικαίως μετὰ τὴν ἀπότισιν ταύτην εἰς δε-
καετὴ ἀστ. ἐπιτ., ἥτις δύνανται ν' αὐξηθῇ διὰ
τῆς καταδικαστικῆς ἀποφάσεως καὶ μέχρις εἴ-
κοσιν ἐτῶν καὶ οἱ ἐπὶ πληρυσμῷ καὶ ἐπίσης
ἐπὶ πταισματι καταδικασθέντες δύνανται ἐπίσης
νὰ ὑποβληθῶσιν εἰς ἀστ. ἐπιτ. ἀνυπόλογον διαρ-
κειας, ἂν ὦσι λίαν ἐπικινδυνοὶ εἰς τὴν κοινὴν
ἀσφάλειαν καὶ τὰ ἄλλα. Συνίσταται δ' αὕτη
εἰς τὴν ἀπαγόρευσιν τῆς ἐν ὠρισμένοις τόποις
διαμονῆς τοῦ εἰς ταύτην ὑποβαλλομένου ἐπὶ
ποινῇ τριμήνου φυλακίσεως καὶ νέας ἀστ. ἐπιτ.
ἐν περιπτώσει παραβάσεως τῆς ἀπαγορεύσεως
ταύτης οὐδέποτε ὁμῶς δύναται ἡμεδαπὸς τις
ὑπὸ τὸ πρόσχημα τοιαύτης ἀπαγορεύσεως νὰ
ἐξοριθῇ τῆς ἐπικρατείας, ἐν ᾧ οἱ ἄλλοι ἀπο-
πέλαύνονται τῆς χώρας καθ' ἃς περιπτώσεις
οἱ ἡμεδαποὶ ὑποβάλλονται εἰς ἀστ. ἐπιτ. Τοιαῦ-
ται καθόλου εἶναι αἱ διατάξεις τῆς ἡμετέρας
νομοθεσίας ἄστοχοι ἐν πολλοῖς ὡς ἐπιβάλλου-
σαι ἀστ. ἐπιτ. καὶ ἐπὶ τῶν ἐξ ὧν τυχαίων
περιστάσεων, μὴ προδιδουσῶν ἡθικὴν διαφορὰν,

τελουμένων ἐγκλημάτων, ὑπὲρ τὸ ὅσον δὲ πα-
ρατείνονται τὴν διάρκειαν αὐτῆς ἐν τῇ πρα-
κτικῇ ὁμῶς περιπέσειν σχεδὸν εἰς ἀχρηστίαν
ἐνεκα τῆς μὴ ὑπάρξεως ἐν τῇ πράξει καλῶς
διοργανωμένης ἀστυνομίας καὶ ἄλλων προσέτι
λόγων. Ἀλλὰ καὶ ἐν γένει ὁ θεσμὸς τῆς ἀστ.
ἐπιτ. ἐκρίθη ὡς βλαπτικὸς μᾶλλον ἢ ὠφελείας
πρόξενος, δι' ὃ καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Γαλλίᾳ κα-
τηργήθη διὰ τοῦ νόμου τῆς 23 Μαΐου 1885.
Τὴν ὄντι καὶ ἂν ἀποδεχθόμεν ὅτι πράγματι
ἐξασφαλίζει τὴν κοινωνίαν ἀπὸ τῶν ἀποφυλα-
κίζομένων κακούργων, ἐκτός τοῦ ὅτι προδίδει
τὴν ὁλίγην ἐπὶ τὴν δια τῆς ποινῆς βελτιώσιν
τῶν καταδικῶν πιστὴν τοῦ νομοθέτου καθιστῶ-
πρὸς τοὺς αὐτοὺς λίαν ὑποπτὸν τῇ τε πο-
λίτειᾳ καὶ τῇ κοινωνίᾳ ἄνευ οὐδενὸς λόγου,
ἐν ᾧ τοῦναντίον ἔδει πᾶσα νὰ παρέχεται αὐτοῖς
συνδρομὴ ὅπως εὐρισκόντες εὐχερῶς πόροι
ζωῆς δυνάσται νὰ βιώσωσιν ἐν τῇ κοινωνίᾳ
καὶ μὴ εἰς ἀπογνώστους εἰς νέαν προδύσιν ἐγ-
κλήματα. Διὰ τοῦτο μάλιστα κατὰ τοὺς τε
λευταίους χρόνους περισπούδαστον θέλημα ἀπο-
τελεῖ ἡ μελετὴ καὶ ἡ ἐξέρεσις τῆς ποινῆς καὶ
μεσίων χειραγωγήσεως καὶ προστασίας τῶν
ἀποφυλακίζομένων καταδικῶν ὅπως διὰ τῆς
παροχῆς αὐτοῖς ἐργασίας καὶ αὐτοῖς οἱ κατα-
δικαι ἡθικῶς ποιοῦνται ἐπιτυγχάνοντες οὕτω τοῦ
κυρίου τῆς ποινῆς σκοποῦ καὶ ἡ κοινωνία
ἀπαλλάσσεται νέων ἐξ αὐτῶν κινδύνων. [119.]

Ἐπίτιμος. Βλ. Ἀπορισμός.

Ἐπίτιμος (ὁρθότερον Ἐπιτίμιος).

Τὸ ἐπίτιμον τοῦτο προσαρτῶμενον εἰς τίτλον
τινα δηλοῖ ὅτι οὕτω τιτοφορούμενος φέρει
τὸν τίτλον ἀπλῶς ἐπὶ τιμῇ, χωρὶς νὰ ἐπικ-
ράτῃ πρᾶγματι δσα δικαιώματα καὶ καθήκοντα
παρομαρτοῦσιν αὐτῷ. Οὕτως Ἐ. πρόεδροι
σωματείων ἀνακηρύσσονται ἄνδρες ὑψηλῆς πε-
ριωπῆς, ὧν τὸ ὄνομα περιποιεῖ τιμὴν εἰς τὸ
σωματεῖον καὶ ἡ προστασία ὠφέλειαν, δὲν ἀ-
σκούσιν ὁμῶς οἱ τοιοῦτοι πρᾶγματι τὴν προ-
εδρικὴν ἐξουσίαν, ἥτις ἀνήκει εἰς τὸν ἐν ἐνεο-
γείᾳ ἐκαστοτε πρόεδρον. Ὁμοίως περιλαμβά-
νουν τὰ σωματεῖα πλείστα Ἐπίτιμα μέλη.
Ὁμοίως πολλὰ στρατιωτικὰ σώματα ἔχουσιν
Ἐ. ἀρχηγούς, μέλη συνήθως ξένων ἡγεμονικῶν
οἰκογενειῶν Περὶ Ἐ. Διδακτῶρων βλ. τὴν λ.
Ἐν τῇ πολιτείᾳ ὁ τίτλος ἀπονέμεται ἐνίοτε
εἰς ἄνδρας ἐπὶ μακρὸν χρόνον διατελέσαντας
εἰς ὑψηλὸν τι ὑπουργεῖον καὶ εἰτα ἀποσυρθέντας
τῆς ὑπηρεσίας, οἵτινες ἐξασχολουθοῦσι νὰ φέρωσι
τὸν τίτλον αὐτῶν μετὰ τοῦ ἐπίτιμου Ἑ.,
οἷον Ἑ. πρόεδρος τοῦ Ἀρείου Πάγου. Τὴν
δὲ τίτλον Ἱδ. καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου
φέρουσι ἐν Γερμανίᾳ μὲν καθηγηταὶ μὴ ἔχον-
τες ὤψρον ἐν τῇ Συγκλήτῳ (Honorarpro-
fessor) ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς τακτικούς. Περ'
ἡμῶν δὲ καλεῖται οὕτως ὁ καθηγητὴς ὁ ἐπὶ
τῇ συμπληρώσει τοῦ 75ου ἔτους τῆς ἡλικίας
τοῦ ἀποχωρῶν τῆς διδασκαλίας. [B. E Π.]

Ἐπιτόκιον. Βλ. Τόκος.

Ἐπιτόνισμα ἱστοῦ ἡ στήριξις αὐτοῦ δι' ἐπιτόνων. [H.K.]

Ἐπιτονόδεσμος, κοινῶς τὸ ξάρτι δερματὶ εἶδος δεσμοῦ ναυτικοῦ ἐν χρήσει εἰς τοὺς ἐπιτόνους. [H.K.]

Ἐπίτονος, κοινῶς τὸ ξάρτι ἱστοῦ καὶ τὸ βέντο τοῦ μπομπρέσου· σχοινιον τῆς ἐξαρτίας ἱστοῦ, χρήσιμον εἰς τὴν στήριξιν αὐτῶν ἐκ τῶν πλευρῶν καὶ μάλλον πρὸς μνησθῆναι. [H.K.]

Ἐπιτραχήλιον. Περιδύλημα τῶν ἱερῶν, διακριτικὸν τοῦ προεσφύτου κόσμημα, ἐν σχῆμα πλατυτάτης ταινίας ἐκ μετάξης ἢ ἀργυροῦ ὑφάσματος. Τὰ ἄκρα αὐτοῦ διακοσμοῦσι χρῶσσοι.

Ἐπιτρέπω ἱστίον τῷ ἀνέμῳ διαθέτω αὐτὸ εἰς τρόπον ὥστε νὰ δεχθῇ τὸν ἄνεμον ἐκ τῆς ἐπισθίας τοῦ ὄψεως. [H.K.]

Ἐπίτριτος (Μετρ.). Πούς τετρασύντατος συνισταμένος ἐκ τριῶν μακρῶν καὶ μιᾶς βραχείας συνολοῦς ἧτις δύναται νὰ κατέχη εἰς ἑκάστην θέσιν μεταξὺ τῶν ἄλλων, υ — — — ἦ — υ — — κτλ. [I.S.]

Ἐπιτροπαί (Delegationen) Αὐστρίας καὶ Οὐγγαρίας Βλ. Αὐστρία ἐν τόμ. Β', σελ. 544.

Ἐπιτροπεία (tutela) καλεῖται κατὰ τοὺς Ῥωμαίους, ἔχοντας ὑπ' ὄψιν μόνην τὴν περιπτώσιν Ἐ. τῆς ἀνηλότητος, «δικαίον καὶ ἐξουσία κατὰ ἐλευθέρως κεφαλῆς δεδομένη καὶ πρὸς ὠφέλειαν αὐτῆς ἐπινεννοημένη, διὰ τὸ ἀτιλές τῆς ἡλικίας οὐ δυναμένης ἑαυτῇ προϊστάναί». Ἀνεξαρτήτως δὲ τῆς ὀρθότητος τῆς ἐννοίας, ὁ ἔρισμός οὗτος εἶνε ἀτελής ὡς πρὸς μὲν τοὺς Ῥωμαίους, ἅτε μὴ περιέχων καὶ τὴν Ἐ. τῶν γυναικῶν, παρ' ἡμῶν δ' ἐνέκα τῆς Ἐ. τῶν ἀπὸ π. γ. ὁ ρ. ε. υ. μ. ε. ν. υ. εἶτε νομικῶς εἶτε δικαστικῶς. Παρ' ἡμῶν δ' ὁ Ἐ. π. ι. τ. ρ. ο. ρ. ο. ε. οὐδὲν ἄλλο κυρίως ἐστὶν ἢ νόμιμος (ἀναγκαῖος) ἀντιπρόσωπος τοῦ θεομένου, κατὰ νόμον, τοιοῦτου ἤτοι τοῦ ἀνηλικίου, τοῦ μὴ συμπληρώσαντος τὸ 21 ἐτος τῆς ἡλικίας τῶν καὶ τοῦ ἀπηγορευμένου, εἰς πᾶσαν πρᾶξιν ἀφορῶσαν τὴν προσωπικὴν κατάστασιν ἢ τὴν περιουσίαν του. Τὰ τῆς Ἐ. ἐρρυθμίσθησαν παρ' ἡμῶν διὰ νεωτέρου Ν. τῆς 17 Δεκεμβρίου 1861 (ΧΠΘ). καθ' ὃν εὖτα κατὰ κανόνα, πλὴν μιᾶς ἐξαίρεσεως (ἄρθ. 15), ἐνταῖα (ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ δυνατόν κατὰ Ῥωμαίους τῆς ἀπάρξεως σ. υ. ν. ε. π. ι. τ. ρ. ο. ρ. ο. ν) πηγάζει εἴτε ἐκ τοῦ νόμου, (ν. ο. μ. ι. ο. ρ. εἶτε ἐκ διορισμοῦ τοῦ ἔχοντος τὴν πατρικὴν ἐξουσίαν πατὴρ (διὰ διαθήκης ἢ δηλώσεως ἐνώπιον συμβολαιογράφου), θ. ο. τ. ἢ, εἶτε ἐκ δικαστικῆς ἀποφάσεως, θ. ι. κ. α. σ. τ. ι. χ. ἢ, καὶ εἶνε ὁλοκαίριον θεμελιώδης λειτουργία, ὡς ἀποκλείονται μὲν οἱ ἐξ ὀρισμένων λόγων ἀνίκανοι (ἄρθ. 49), δὲν δύναται θ. ε. ν' ἀπὸ ἀλλοτρίᾳ ἢ νὰ παραιτηθῇ τις ἄνευ

τινὸς τῶν ἐν τῷ νόμῳ ὀρισμένων λόγων (ἄρθ. 34-48), οἷοι ἐπίσης θεὸν νὰ ὑπάρχωσι καὶ διὰ τὴν παύσιν (ἄρθ. 49-52). Ἡ λειτουργία τοῦ Ἐ. ὑπόκειται εἰς ὀρισμένους κανόνας καὶ τύπους, λεπτομερῶς ὑπὸ τοῦ νόμου ἀναγραφόμενους, ὧν ὁ σπουδαιότατος ἐστὶν ἡ ὑπαρξίς συγγενικοῦ συμβουλίου, ποικιλοτρόπως δεσμεύοντος τὴν ἐνέργειαν τοῦ Ἐ. πρὸς τὸ συμφέρον τοῦ ἐπιτροπευομένου. Μετὰ δὲ τὸ πέρας τῆς Ἐ., ἐπερχόμενον εἴτε ἐκ τοῦ προσώπου τοῦ ἐπιτροπευομένου εἴτε ἐκ τοῦ Ἐ., οὗτος ὀφείλει λογοδοσιᾶν (ἄρθ. 80 ἐκ.). [Δ.]

— Παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ὁ πατὴρ ἀποθνήσκων καθίστα ὁ νὴ θέλει ἐπὶ τ. ρ. ο. π. ο. ν. τῶν ἀνηλικίων τέκνων του, τοῦτου δὲ μὴ γενομένου ὠρίζεν ὁ ἐπώνυμος ἄρχων τὸν Ἐ., ὅστις ἦτο συνήθως ὁ πλησιέστατος τῶν συγγενῶν. Ἐνίστατο ὁ πατὴρ ἐκκληροδοτεῖ τὴν σύζυγον του καὶ εἰς ἕνα τῶν φίλων του, ὃν οὕτω καθίστα Ἐ. τῶν τέκνων του. Συχνὰ αὐτῶν μὲν ὀρφανικῶν χρημάτων ἐπιτροπέουν ἀγχιστεῖς οἱ ἀπὸ πατρός, ἐτρέφοντο δὲ οἱ ὀρφανοὶ παρὰ τοῖς συγγενεῖς τοῖς ἀπὸ μητρός. «Ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὁμῶς ἀμφοτέρω τὰ καθήκοντα ταῦτα ἀντιτίθεντο εἰς ἕνα Ἐ., ὅστις ἐὰν μὴ ἐδεσμεύετο ὑπὸ διατάξεων τῆς διαθήκης τοῦ πατρός, ἡδύνατο κατὰ βούλησιν νὰ διαχειρισθῇ τὴν ὀρφανικὴν περιουσίαν ὑπὸ τὴν μάλλον ἢ ἥττον αὐστηρὰν ἐπιτήρησιν τῶν νόμων. Κατὰ τῶν Ἐ. ὑπῆρχον δικαί Ἐπιτροπῆς, ὀρφανῶν κακώσεως κτλ., αἰτινες ἐλαγχάνοντο τῷ ἐπώνυμῳ ἄρχοντι» (Ἀριστ. Ἀθ. πολ. 56,8)

Ἐπιτροπή εἶνε ἡ συνᾶλυστις εἰδικῶν ἢ ἀρμοδίων ἀνδρῶν πρὸς μελέτην ὀρισμένου ζητήματος ἢ ἐπιτελεσθῆναι προσωρινῆς τινος λειτουργίας. Τοιαῦται Ἐ. πλειστάκις παρ' ἡμῶν συνᾶστησαν εἴτε ἐπισήμως διὰ νόμον ἢ διὰ Β. Διαταγμάτων εἴτε ὅλως ἀνεπίσημως ὑπὸ τῶν κυβερνήσεων ἢ τῶν ἐπιτροπῶν πρὸς μελέτην εἰδικῶν θεμάτων ἢ προπαρασκευὴν νομοσχεδίων. Ἐνταῦθα θέλομεν διαλάβῃ ἰδιαιτέρως περὶ τῶν ἐπὶ τ. ρ. ο. π. ὡ. ν. τ. ἢ ρ. ο. υ. λ. ἢ ρ. ο. κατὰ τὸ ε' κεφάλαιον τοῦ ἰσχύοντος κανονισμοῦ αὐτῆς. Αἱ Ἐ. αὗται ἐκλέγονται ὑπὸ τῆς Βουλῆς μετὰ τὴν καταρτισμὸν τοῦ δριστικοῦ προεδρείου, εἶνε διώδεκα τῶν ἀριθμῶν καὶ διαρκοῦσι καθ' ὅλην τὴν σύνθεσιν. Ἐκάστη τούτων ἀποτελεῖται ἐξ 9 μελῶν πλὴν τῆς τοῦ προϋπολογισμοῦ, συγκεκριμένης ἐξ 21, ἐκλέγονται δὲ διὰ μυστικῆς ψηφοφορίας, σχετικῆς πλειονότητος καὶ ψηφοδελητῶν, ἕκαστον τῶν ὁποίων περιλαμβάνει τὰ δύο τρίτα τῶν ἐκλεκτῶν, ὥπως οὕτως ἐκπροσωπῆται καὶ ἡ μειονοψηφία. Σκοπὸς αὐτῶν εἶνε ἡ προπαρασκευαστικὴ μελέτη καὶ ἐπεξεργασία τῶν ὑποβαλλομένων εἰς τὴν Βουλὴν προτάσεων, πρὸς τοῦτο δὲ ἐκάστη Ἐ. πλὴν τοῦ προεδρίου καὶ γραμματέως αὐτῆς ἐκλέγει δι' ἐκάστην πρότασιν καὶ εισηγητὴν τῆς πρὸς τὴν Βουλὴν ἐκθέσεως. [Πφ.]

Ἐπιτροπίδιον. Τεμάχιον ξύλου τιθέμενον ὑπὸ τὴν τρόπιν λέμεν ἢ ἀνελεγομένης ἢ καθελεγομένης. [H.K.]

Ἐπιτροπὸς (commissaire) καλεῖται ἐν τῷ διεθνείῳ δικαίῳ εἰδικὸς ἀπεσταλμένος πρὸς διακανόνισιν ὠρισμένης τῆς πολιτείας ἢ τοῦ μονάρχου ὑποθέσεως. Δὲν θεωροῦνται οἱ Ἐ. ὡς ἀνήκοντες εἰς τὸ διπλωματικὸν σῶμα καὶ δὲν ἀπολαύουσιν τῶν προνομίων τῶν πρέσβεων. Περὶ Ἐ. = tutor βλ. Ἐπιτροπεία. [Πρ.]

Ἐπιτύμβιοι λ. 10 οἱ καὶ μνημεῖα. Βλ. Τάφος.

Ἐπιφάνεια εἶναι ἐν τῇ Γεωμετρίᾳ τὸ ὅριον τοῦ στερεοῦ σώματος ἔχει ἄρα ἢ Ἐ. δύο μόνον διαστάσεις. Δύναται δὲ ἢ Ἐ. νὰ διορισθῇ καὶ ὡς ὁ δρόμος κινουμένης γραμμῆς. Πᾶσα Ἐ. ἐπιδεικτικὴ μαθηματικῷ ὅρισμῳ λέγεται καὶ γεωμετρικῇ Ἐ. ἐρίζονται δὲ αἱ γεωμ. Ἐ. ὡς παραγόμεναι ἐκ τῆς κινήσεως γραμμῆς κατὰ τινα νόμον (βλ. π. γ. Ἐπίπεδον). Τισαὶ αὖτῃ Ἐ. εἶναι τὸ ἐπίπεδον, ἢ Ἐ. τοῦ κύβου, τῆς σφαίρας, τοῦ κυλίνδρου κτλ. Καλεῖται δὲ ἡ κινουμένη γραμμὴ γεωμετρικῆς τῆς Ἐ. Αἱ μὴ ἐπίπεδοι γεωμ. Ἐ. λέγονται καμπύλαι. Διαίρουσιν αὖτῃ εἰς τρεῖς τάξεις, τὰς ἀναπτύξιμους Ἐ., τὰς ἐκ περιστροφῆς Ἐ. καὶ τὰς στρεβλάς. Καὶ ἀναπτύξιμοι μὲν λέγονται αἱ Ἐ. αἵτινες παραγόμεναι ἐκ τῆς κινήσεως εὐθείας γραμμῆς δύνανται νὰ ἐκταθῶσιν ἐπὶ ἐπίπεδον ἄνευ ῥήξεως τῆς συνεχείας αὐτῶν ἢ ἀναδιπλώσεως· τούτων αἱ κυριώτεραι εἶναι ἡ κυλινδρική καὶ ἡ κωνική ἐπιφάνεια· σφαιρική δὲ λέγονται ἐκεῖναι τῶν ἐξ εὐθείας γραμμῆς παραγόμενων αἵτινες δὲν εἶναι ἀναπτύξιμοι (ὑπερβολοειδές, παραβολοειδές κλπ.)· ἐκ περιστροφῆς δὲ (ἢ μὴ καὶ σφαιρική) καλοῦνται αἱ μὴ δυνάμεναι νὰ παραχθῶσιν ἐξ εὐθείας γραμμῆς (Ἐ. σφαιρικός, ἑλλειψοειδής).

Τὸ ὑπογραμμῶν περιουρισμένον μέρος ἐπιφανείας τινὸς καλοῦμεν σχῆμα. Ἦν ἔκτασιν δ' αὐτοῦ μετροῦμεν διὰ τῶν μονάδων ἐπιφανείας. καλοῦντες αὐτὴν Ἐπιφάνειαν ἢ Ἐμβαδὸν τοῦ σχήματος. Ἡ εὐχρηστοτέρα δὲ μονὰς πρὸς μέτρησιν τῶν Ἐ. εἶναι τὸ τετραγωνικὸν μέτρον (τμ.), ἥτοι τετράγωνον ἔχον πλευρὰν 1 μέτρον. Διὰ μετρίων ἐκτάσεις εὐχρηστοτεῖ τὸ τετραγωνικὸν χιλιόμετρον (τχμ.), διὰ μικροτέρας δὲ τὸ τετρ. δεκατέμετρον καὶ τὸ τετρ. ἑκατοστόμετρον. Περιλαμβάνει δὲ 1 τχμ. 1000000 τμ., 1 τμ. 100 τετρ. δεκατόμ. καὶ 1 τετρ. δεκατόμ. 100 τετρ. ἑκατοστόμ.

Ἐπιφάνεια (superficies ὑπερῶν) καλεῖται νομ. τὸ ἐμπράγματτον δικαίωμα ἐπὶ ἀλλοτρίῳ ἀκινήτῳ, τὸ χορηγοῦν εἰς τὸν ἐπιφανεῖον τὴν ἐξουσίαν τοῦ νὰ ἔχῃ ἐν αὐτῷ εἰσοδομὴν (ἢ δένδρα ἢ ὑπόγεια) ἐπὶ καταβολῇ κανόνος. Ἐκ δὲ τῆς ἀρχῆς ἐκείνης

τὰ ἐπικείμενα τοῖς ὑποκειμένοις, ἢ εἰσοδομὴ κτλ. ἀνήκει κατὰ κυριότητα εἰς τὸν κύριον τοῦ εἰσοδομοῦ· εὖν ἦν τὸν ὁ ἐπιφανεῖοςχος δύναται νὰ μεταχειρισθῇ καὶ νὰ καρπωθῇ καὶ νὰ διαθέσῃ καὶ νὰ καταστρέψῃ αὐτὴν καὶ εἰς ὅσον δὴποτε ἀπολύτως τρόπον, ἐπὶ δὲ καὶ νὰ βαρύνῃ ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς καὶ ὁ ἐμψυτευτὴς ὅρους καὶ δι' ὑποθήκης ἢ δουλείας ἐπίσης κέκτηται αὐτὸν μόνον ἐμπράγματτον αγωγὴν (rei vindicatio utilis. negotia utilis), ἀλλὰ καὶ παράγγελμα μισθωθῆν κατὰ τὸ uti possidetis τῆς νομῆς.

Ἀποκτᾶται δὲ ἡ Ἐ. διὰ παντὸς νομίμου τρόπου κτήσεως δικαιοπραγμάτων, δεδομένη σημερον ἐπὶ δικαιοπραξίας ἐν ζωῇ καὶ μεταγραφῆς καὶ ἀπόλλυται ἐκ τῶν αὐτῶν καὶ ἡ ἐμψυτευτὴς λόγῳ. πλὴν τῶν ἀναφερομένων εἰς τὴν ἀπαλλοτριώσιν καὶ τὴν καθυστέρησιν τοῦ κανόνος ἢ τῶν φόρων. [Δ.]

Ἐπιφάνεια (Ἀρχ. τὸ Ἀμὲρ τῆς Ἀγ. Γραφῆς). Πρωτεύουσα σαντζακίου τοῦ τουρκ. βιλαετιοῦ Συρίας, κειμένη 180 χμ. ΒΒΑ τῆς Δαμασκού ἐπὶ τοῦ Ὀρόντου καὶ τῆς μεγάλης ἀπὸ Δαμασκού εἰς Χαλεπίον ὁδοῦ. Ὑπερστενας καὶ ἀκαθάρτους ὁδούς καὶ μικρὰς οἰκίας, διατηρεῖ ὅμως ἀξιόλογον βιομηχανίαν μαλλίνων, βαμβακίνων καὶ μεταξωτῶν ὑφασμάτων. Οἰκεῖται ὑπὸ 48000 κατ., ὧν 4000 ἐβραιοὶ. Ἡ πόλις ἰδρύθη ὑπὸ τῶν Φοινίκων καὶ ὠνομασθῆναι Ἀμὲρ ἐκυριεύθη δὲ τῷ 854 π. Χ. ὑπὸ Σαλμανασσάρ βασιλ. τῆς Ἀσσυρίας. Ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τῶν Σελευκιδῶν ἐκαλεῖτο ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων πρὸς τιμὴν Ἀντιόχου τοῦ Δ' τοῦ Ἐπιφανοῦς Ἐπιφάνεια. Τῷ 639 κυριεύθησα ὑπὸ τῶν Ἀράβων, ἐξεπολιορκήθη μὲν ὑπὸ τοῦ Ταγκέρου τῷ 1108, ἀλλὰ μετ' ὀλίγον πάλιν περιήλθεν εἰς τὴν κατοχὴν ἐκείνων. Παρ' αὐτὴν εὐρίσκονται περίεργοι ἐπίγραφοι λίθοι, ὧν τὰ γράμματα μὴπω ἀναγνωσθέντα φαίνεται ὅτι ἀνήκουν τῷ παναρχαίῳ λαῷ τῶν Χιτταίων. Πολλοὶ ἄλλοι πόλεις τῆς ἀρχαιότητος ἔφερον τὸ ὄνομα Ἐ., μεταξὺ αὐτῶν καὶ μία ἐν τῇ ἈΚιλίκιᾳ. Β τῆς Ἰσοῦ, εἰς ἣν ὁ Πτολεμαῖος μετὰ τὸν πειρατικὸν πόλεμον ἀπώκισε πειρατὰς καὶ ἦν τὸ ἀρχ. ὄνομα ἦτο Οὐνιανδός.

Ἐπιφάνιος. 1) Ἐκκλησιαστικὸς συγγραφεὺς τοῦ Δ' μ. Χ. αἰῶνος. Γενν. ἐν Παλαιστίνῃ, ἐκπαίδευθεὶς δὲ ὑπὸ Αἰγυπτίων μοναχῶν ἐχειροτονήθη τῷ 367 ἐπίσκοπος Κωνσταντίας τῆς ἐν Κύπρῳ καὶ ἀπέθανε τῷ 408. Ἐλθὼν ἐνεργὲν μέρος εἰς τὴν κατὰ τὸν διαφόρων ἀφρέσεων πολέμικὴν συγγραφὴν Παναρχία κατὰ πασῶν τῶν αἱρέσεων. Ἀπὸ δὲ τοῦ 394 προσέβαλε κυρίως τὴν διδασκαλίαν τοῦ Ὀριγένης. Ἐξέπλην δὲ μεταξὺ ἄλλων καὶ βιβλίον Περὶ μέτρων καὶ σταθμῶν (τῆς Ἀγίας Γραφῆς), ὅπερ περιέλαβεν ὁ Hultsch εἰς τὰ Metrolog. script. reliquiae (Λιφ. 1864). Τὰ ἔργα τοῦ ἐξεδόθησαν ὑπὸ Δινδοργίου (5 τ.

Λιφ. 1859-63). — 2) Ἄλλος Ἐ. μοναχὸς ζήσας περὶ τὰ μέσα τοῦ Θ' αἰῶνος συνέγραψε περιγραφὴν τῆς Συρίας καὶ τῆς Ἱερουσαλὴμ ὡς καὶ μισογραφίαν τῆς Θεοδοίου καὶ τοῦ αποστόλου Ἀνδρέου. [X.B.]

Ἐπιφορά ἡ ἀντιστροφή καλεῖται τὸ ῥητορικὸν σχῆμα καθ' ὃ ἐπαναλαμβάνεται ἡ ἴδια λέξις ἢ αἱ ἴδιαι λέξεις ἐν τέλει διαφόρων προτάσεων. Παράδ. Αἰσχ. κ. Κτησ. 198: «ὅστις δ' ἐν τῇ πρώτῃ λόγῳ τὴν ψῆφον αἰτεῖ, δοκον αἰτεῖ, νόμον αἰτεῖ, δημοκρατίαν αἰτεῖ, ὧν οὐτε αἰτῆσαι οὐδὲν ὅσιον οὐδενὶ οὗτ' αἰτηθέντα ἐτέρῳ δοῦναι». [Σ.Τ.]

Ἐπίφορος ἄνεμος. Ὁ ἄνεμος ὁ προσπίπτων ἐπὶ τοῦ πλοίου πολὺ ὀπίσθεν τοῦ πλαιίου αὐτοῦ, ἀλλὰ μὴ ὧν ἐντελὴς κύριος. [H.K.]

Ἐπιφράκτης, κοινωβάρ. τὸ παντόλο. Ἦ ἐφράκται καλοῦνται αἱ σανίδες, αἱ τιθεμεναι ἐν τῷ κύτει τοῦ πλοίου πρὸς κάλυψιν τῶν μερῶν, ἐν αἷς συναθροίζονται τὰ ὕδατα, οὗτοι ἀφαιρεταί. ὅπως ἐξάκωνται εὐκόλως, χάριν τοῦ καθαρισμοῦ τοῦ κύτους. [H.K.]

Ἐπίφρακτος δρόμων. Πλείον πολεμικὸν τριστηλὸν, ἔχον ἐν σκεπαστῶν πυροβολίων. ἄνευ πυροβόλων ἐπὶ τοῦ καταστρώματος. Ὅταν ἔχη καὶ πυροβόλα ἐπὶ τοῦ καταστρώματος καλεῖται φρέγας. [H.K.]

Ἐπιφυλακὴ. Τὸ στράτευμα ὅπερ τηρεῖται ἑτοιμον ἵνα χρησιμεύῃ εἰς πρώτην διαταγὴν. Εἰς τὴν γλῶσσαν τοῦ στρατῶνος οἱ ἐν Ἐ. στρατιῶται λέγονται εἰσιμιοί. Εἰς τὸν κανονισμὸν ἐκστρατείας Ἐ. καλεῖται τὸ διαθέσιμον μέρος τοῦ τῆς ὑπηρεσίας τῆς ἡμέρας σώματος. Αὕτη προῶριστα ἵνα χρηρῇ τὰ ἀποσπασματα διὰ τὰς φρουράς, αἰτίνες ἐκτάκτως δύνανται νὰ διαταγῶσιν. Οἱ ἀνήκοντες εἰς τὴν Ἐ. εἶναι πάντοτε ἐνδεδυμένοι καὶ ἐσκευασμένοι. [B.Δ.]

Ἐπιφύλαξις εἶνε ἡ ῥητὴ δηλώσις δι' ἧς σκοποῦμεν ν' ἀποκρούσωμεν τὰ τεκμήρια ὅτι παραιτούμεθα ἡμέτερόν τι δικαίωμα. [N.M.]

Ἐπιφυλλίς. Ἡ λέξις αὕτη σημαίνουσα κυρίως τὰς μικρὰς σταφυλάς τὰς ὁποίας οἱ τρυγηταὶ καταφρονούντες παραβλέπουσιν, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῆς ἀρχαιότητος ἔζη μεταφορικῶς λαμβανομένη ὡς συνώνυμος τῇ «τραγῆματα τοῦ λόγου», καθιερώθη γὰρ διὰ τὸ μέρος τῶν ἐφημερίδων. τὸ κεχωρισμένον τοῦ ὑπολοίπου δι' ὀριζοντίας γραμμῆς, τὸ ὁποῖον περιέχει μὴ πολιτικὰς εἰδήσεις κριτικὰ ἄρθρα, καλλιτεχνικὰ καὶ φιλολογικὰ, διηγήματα, μυθιστορήματα κτλ. Τὴν ἀρχὴν ἔλαβε καὶ ἀνεπτύχθη ἡ Ἐ. (feuilleton) ἐν Γαλλίᾳ, ὅπου καὶ ἴδιον σχεδὸν τῆς φιλολογίας κλάδον ἀπετέλεσε, χαρακτηριζόμενον δι' εὐτραπέλου μεθυγραφίας, ἀναδειχάσα καὶ εἰδικούς ἐν αὐτῇ ἐξέχοντας ἀρθρογράφους (feuilletonnistes).

Ἐπιφύσεις (Ἀνατομ.). Τὰ ἄκρα τῶν

μικρῶν ὀστέων. Πρβλ. Διάφυσις. [I.ΠΘ.]

Ἐπιφωνήματα. Λεξιθεσία, μονοσύλλαβα τὸ πλεῖστον ἢ δισύλλαβα, ἀποτελοῦντα τὰς φυσικὰς καὶ ἀμέσους ἐκδηλώσεις τῶν ἐντυπώσεων τοῦ ἀνθρώπου, ὅντα δὲ ἐκφωνήσεις μᾶλλον ἢ λέξεις, δι' ὅ καὶ εἰς οὐδὲνα ὑποβέβλημένα κανόνα γραμματικῶν. Τὰ Ἐ. τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης οἱ ἀρχαῖοι γραμματικοὶ διήρουν κατὰ τὴν ἐννοίαν εἰς θαυμαστικά (ὦ, βαβαί, παπαι), σχετλιαστικά (εἰ, οἴμοι, οὐαι), θειαστικά (εὐγε, εὖοι, εὐάν) κτλ. Τῶν γλωσσολόγων τινὲς παρεδίδαντο ὅτι ἐκ τοιούτων Ἐ. ἐμorfωθησαν βιθμηδὸν πᾶσαι αἱ ἀνθρώπιναι γλώσσαι. [Σ.Τ.]

Ἐπιχάλωμα, κοινωβάρ. τὸ μπακίρι. Τὸ ἐκ φύλλων χαλκοῦ ἢ ἄλλου παρεμφερὸς μετάλλου ἐπιχάλυμμα τῶν ὑφάων τοῦ πλοίου, δι' οὗ ταῦτα προσφάσσονται ἐκ προξενουμένης φθρᾶς ὑπὸ τῶν ἐπ' αὐτῶν προσκολληομένων θαλασσιῶν σκωληκῶν ἢ ζωσφύτων κλπ. Ἐπιχάλωσις δὲ (μπακίρωμα) καλεῖται ἡ ἐργασία τῆς ἐπιχαλύψεως. [H.K.]

Ἐπιχάλωσις. Ἡ περιβολὴ μεταλλ. ἀντικειμένων διὰ χαλκοῦ. Τὰ ἀντικείμενα θερμαίνονται καὶ ἐμβαπτίζονται εἰς τετηγνότεν χαλκὸν (ἐγγρά μεθυσ) ἢ καθαρίζονται καὶ ἐμβαπτίζονται εἰς μίγμα διαλύματος θειικοῦ χαλκοῦ καὶ θειικοῦ ὀξέος. Ἐν τῇ γαλβανοπλαστικῇ λαμβάνουσι: διάλυμα ὀξειδίου τοῦ χαλκοῦ ἐν κυανιοκαλίῳ. Βλ. καὶ Γαλβανοπλαστική. [O.A.P.]

Ἐπιχαλύδωσις. Ἡ μεταβολὴ μαλακοῦ σιδήρου κατ' ἐμφάνειν εἰς σκληρὸν χάλυδα. Ἡ Ἐ. συντελεῖται ἄριστα δι' ἐπιπάσεως καὶ προστριβῆς τοῦ διαπύρου σιδήρου μετὰ κένεως σιδηροκυανιοκαλίου καὶ ψύξεως ταχείας, ἢ τῇ διαπυρώσει ἐπὶ ὥραν μεθ' ἀρθότου ζωϊκοῦ ἀνθρακὸς καὶ ἐμβαπτίσει εἰς ὕδωρ, ἢ τῇ ἐμβαπτίσει λευκοπύρου ἐλατοσιδήρου ἐν τετηγνέῳ χυτοσιδήρῳ. [O.A.P.]

Ἐπίχαρμος. Μέγας κομωδιοποιὸς τοῦ Ε' π. Χ. αἰῶνος, ἀντιπρόσωπος τῆς ἐν Σικελίᾳ δωρικῆς κομωδίας. Ἐγενήθη ἐν Κῶ, παῖς δὲ ἔτι ὧν ἦλθεν εἰς Μέγαρον τῆς Σικελίας, ὅπῃθεν μεταβάς εἴτα εἰς Συρακούσας ἔτυχεν ἀρίστης ὑποδοχῆς παρὰ τῶν τυράννων Ἰέλωνος καὶ Ἰέρωνος· ἔφθασε δ' εἰς ἡλικίαν 90 καὶ ἐπέκεινα ἐτῶν. Αἱ κομωδίαι αὐτοῦ, ὧν ὁ ἀριθμὸς ὑπολογίζεται ὑπὸ τινῶν μὲν εἰς 36, ὑπ' ἄλλων δὲ εἰς 52, εἶχον ὡς ἐπὶ πλεῖστον μυθολογικὰς ὑποθέσεις καὶ ὁμοιοῶν πρὸς τὸ σατυρικὸν ὄραμα, ὡς ἐμφανίζεται καὶ ἐκ τῶν τίτλων αὐτῶν (Κύκλωψ, Ἀμυκος, Βούσιρις, Προμαθεύς, Ἡρακλῆς κτλ.). Ἄλλαι δὲ ἦσαν εἰκόνες τοῦ καθημερινοῦ βίου, ὡς Ἀγρωστίνος, Θεαροὶ κλ. Χαρακτηριστικὰ δὲ τῶν ἔργων του ἦσαν ζωηρότης, μεγάλη εὐφυΐα καὶ πληθὺς ἀποφθεγμάτων, ἅτινα ἀναφέρονται πλείστακις καὶ ὑπὸ φιλοσόφων (Πλάτωνος κλ.).

Τὰ σωζόμενα ἀποσπάσματα συνελέχθησαν καὶ ἐξεδόθησαν ὑπὸ Κρούζεμαν (Harlem 1834), Λόρεντς (Ber. 1864) κ. ἄ. [X.B.]

Ἐπιχειρία, κοιν. τὰ σερνάμενα· ἐκεῖνα τὰ σχοινία τοῦ εξαρτισμοῦ τῶν πλοίων, ὧν μόνη ἢ μία ἄκρα εἶνε μονίμως προσδεδεμένη εἰς σημεῖον σταθερὸν, ἢ δ' ἑτέρα εἶνε ἐλευθερά πρὸς χεῖρισιν. Ἡ ἀμφοτέρωθεν μονίμως προσδεδεμένα σχοινία αποτελοῦσι τὴν ἐξαρτίαν. [H.K.]

Ἐπιχειροτόνια (Ἀρχ.). Κατὰ τὴν πρώτην κυρίαν ἐκκλησίαν ἐκατὴς πρωτανείας, ἡδυνάτο ἕκαστος νὰ προβάλλῃ μισρὴν κατὰ τινος τῶν ἀρχόντων· περὶ τῆς τοιαύτης κατηγορίας ἀπερῶσεν ἡ βουλή, ἢ δὲ ἀπόφαις αὐτῆς ἐλέγετο ἡ μὲν εἶναι ἐνέκρινε τὴν διαγωγήν τοῦ ἀρχόντος, ἀποχειροτόνια δὲ εἶναι ἀπειδοκίμαζεν αὐτὸν παρεδεχμένη τὴν κατηγορίαν, ὅτε ὁ ἀρχὼν ἀπαλλασσόμενος τῶν καθήκοντων τοῦ παρεπεμπετο εἰς δικήν. Ἀνάλογος ἦτο ἡ Ἐ. ν. ὁ μ. ω. ν., τελούμενη ἐπὶ τῇ προτάσει μεταβολῆς νόμου τινὸς κατὰ τὴν ἄρχήν τοῦ ἔτους. [Σ.Τ.]

Ἐπίχρσιμα. Καλεῖται σερμῶμα τι σωματός ασθέστου ἢ ἀνύδρου γύψου ἢ στόκου ἐφαρμοζόμενον ἐπὶ τῶν τοιχῶν ἢ μάλ·λον ἐπὶ τοῦ πεταχτοῦ τοῦ τοίχου καὶ ἴδια εἰς τὰς ἐπιφανείας τὰς ἐκτεθειμένας εἰς τὴν ἐπὶ ἔρρειαν τῆς ἀτμοσφαιρῆς. Πρὸς προφύλαξιν ἀπὸ τῆς ὑγρασίας τίθεται εἰς τὸ φεράμα ἀπαχὲς κονίαμα μετὰ 10 χιλιογράμμων γνοφῶλου. Μεταχειρίζονται ἀνύδρον γύψον προκειμένου νὰ ἐκτελείωσιν ἐπὶ τῶν τοιχῶν εἰκόνας. Μεταχειρίζονται προσετι τὸ ἐξ ὑγρασιόσας (goudron) ἐπίχρσιμα, ἀλλὰ σγεδὸν μένον ἐπὶ τῶν ξύλων καὶ τὸ ἐξ ὕψιχ αλ. κ. σ. ὁ, ἐπὶ τῷ τοῦ σιδήρου καὶ τῶν ξύλων.

Ἐπιχρύσσεις καὶ ἐπαργύρωσις. Ἡ περιέκλυψις μεταλλικῶν τε καὶ μὴ ἀντικειμένων διὰ χρυσοῦ ἢ ἀργύρου. Ἡ διὰ πυρὸς ἐπαργύρωσις χαλκοῦ καὶ ὀρειχαλκοῦ γίνεται δι' ἀμαλγάματος ἀργύρου· τὸ ἀντικείμενον διαπυρρῶνται μετὰ ξύλων, ἐμβαπτίζεται ἐντὸς ἐξέως ἄρκειο, στεγνοῦται καὶ ἐπιχρίεται διὰ τοῦ ἀμαλγάματος τῇ βοήθειᾳ ψήκτρας ὀρειχαλκίνης ἐμβαπτισθείσης προηγουμένης εἰς ἀραιὴν διάλυμα νιτρικοῦ ὀξειδίου τοῦ ὑδραργύρου. Τὸ ἀμαλγάμα παρασκευάζεται διὰ συντήξεως 8 μ.β. ἀργύρου μεθ' ἑνὸς μ.β. ὑδραργύρου. Ὁμοίως συντελεῖται ἡ ἐπιχρύσις λαμβανόμενον ἀμαλγάματος χρυσοῦ. Τὰ ἀμαλγαμωθέντα ἀντικείμενα θερμαίνονται πρὸς ἐκδιώξιν τοῦ ὑδραργύρου. Ἀλλως· κατασκευάζομεν πόλτον ἐκ 4 μ.β. κόνωος ἀργύρου, 1 μ.β. ἄγνης ὑδραργύρου, 16 μ.β. χλωριαμμωνίου, 16 μ.β. κοινὸν ἅλατος καὶ ἐλίου ὕδατος. ἐπιχρίομεν τὸ ἀντικείμενον δι' αὐτοῦ καὶ τὸ θερμαίνομεν ἐπ' ἀνθράκων πρὸς ἀποδιώξιν τοῦ ὑδραργύρου. Ἄλλως (στα-

θερωτέρα ἐπαργύρωσις)· ἐμβαπτίζομεν τὸ ἀντικείμενον εἰς ἀραιὴν διάλυμα μαγειρικοῦ ἁλάτος, διὰ λεπτοῦ δὲ κοσκίνου ἐπιπασσόμεν αὐτὸ μὲ 1 μ.β. λεπτοῦ ἀργύρου (διὰ καθιζήσεως ληρθέντος), 1 μ.β. χλωριαργύρου καὶ 2 μ.β. διαπυρρῶντος βόρακος· τὸ διαπυρρῶμεν ἐπ' ἀνθράκων τὸ ἐμβαπτίζομεν εἰς ζέον ὕδωρ ἐνέχον ἐλίου τρυγικόν κάλιον καὶ τὸ καθαρίζομεν διὰ ψήκτρας. Εὐκόλος ἀλλ' οὐχὶ σταθερά ψυχρά ἐπαργύρωσις ἐπιτυγχάνεται τῇ προστριβῇ τῶν ἀντικειμένων διὰ μιγματος 1 μ.β. κόνωος ἀργύρου, 2 μ.β. τρυγικοῦ καλίου καὶ 2 μ.β. μαγειρικοῦ ἁλάτος, ἢ 3 μ.β. χλωριαργύρου, 6 μ.β. ποτασσης, 2 μ.β. κόνωος κρητιδίου καὶ 3 μ.β. μαγειρικοῦ ἁλάτος, ἢ 1 μ.β. νιτρικοῦ ἀργύρου 3 μ.β. κυανιοκαλίου καὶ 3 μ.β. κόνωος κρητιδίου. Διὰ τὴν ὑγρὰν ἐπαργύρωσιν ζέομεν τὸ ἀντικείμενον ἐντὸς διαλύματος 10 μ.β. ὕδατος χλωριαργύρου, 32 μ.β. μαγειρ. ἁλάτος καὶ 32 μ.β. τρυγικοῦ καλίου, πλύνομεν καὶ στεγνοῦμεν. Σιδηρὰ ἀντικείμενα πρέπει νὰ ἐπιχάλκωθωσι προηγουμένως ὅπως καταστήθῃ δυνατὴ ἡ ἐπαργύρωσις.

Σπουδαιότερα τῶν ἄνω ἵνε ἡ γαλβανικὴ ἐπαργύρωσις εἰς ἣν ἵνε εὐχερῆστα τὰ ἐξῆς λούτρα α) 80 μ.β. νιτρικοῦ ἀργύρου διαλύονται εἰς 3 4 μ.β. ὕδατος ἀπεσταγμένου, προστιθεμένων 80 ὁ μ.β. πυκνοῦ διαλύματος κυανιοκαλίου μέχρις ἀναδιάλυσεως τοῦ σχηματιζομένου λευκοῦ ἱζημάτος· β) 200 μ.β. νιτρίνου σιδηροκυανιοκαλίου διαλύονται εἰς 2, 5 μ.β. ὕδατος καὶ 130 μ.β. ὕδατος ἀμμωνιακῆς προστιθεται καὶ χλωριαργύρος παρασκευασθεὶς ἐκ 12 μ.β. καθαροῦ ἀργύρου καὶ ζεῖται τὸ σύνολον ἐπὶ 1 ὥραν ἀντικαθισταμένου τοῦ ἐξατμιζομένου ὕδατος. Ἀπὸ τῆς ἐφαρμογῆς τῆς γαλβανοπλαστικῆς ἔμειναν σγεδὸν εἰς ἀχρηστίαν πάντα αἱ ἄλλαι μέθοδοι· διὰ ταύτης ἐπαργυροῦνται ἀπ' εὐθείας ἀντικείμενα χαλκίνα, ὀρειχαλκίνα, νεαργυρὰ καὶ σιδηρὰ. Ἡ διὰ λεπτοτάτων φύλλων ἐπαργύρωσις συντελεῖται θερμαινόμενων τῶν ἀντικειμένων, ἐπιτιθεμένων ἐπ' αὐτῶν τῶν φύλλων καὶ προστριβομένων διὰ λειοτάτου χαλμοῦ. Ὅλως ἀνάλογος τῆς ἐπαργύρωσεως ἵνε ἡ ἐπιχρύσις καὶ δι' ἀμαλγάματος χρυσοῦ καὶ διὰ φύλλων χρυσοῦ καὶ διὰ τῆς γαλβανοπλαστικῆς. Ἡ λεγομένη ὑγρὰ ἑλληνικὴ ἐπιχρύσις γίνεται ὡς ἐξῆς· διαλύομεν τὸ διπλοῦν ἅλας τῆς ἄγνης καὶ τοῦ χλωριαμμωνίου καὶ ἐν τῇ διαλυματι τοῦτῳ πάλιν διαλύομεν τὸν χρυσὸν ἐξατμιζόμενον πρὸς συμπύκνωσιν καὶ εἰσάγομεν τὸ ἀργυροῦν ἀντικείμενον. Πρὸς γαλβανοπλαστική. [O.A.P.]

Ἐπίχωμα. Ὀγκος ἐκ χύματος. Τὸ Ἐ. προέρχεται ἐκ τινος ἐκαστοῦ· ἥτις ὀνομάζεται ἐκ χύμα. Τὰ ἐπίχωματα καὶ τὰ ἐκχύματα καταλλήλως διαμορφώμενα χρησιμεύ-

ουσιν εἰς τὴν κατασκευὴν διαφόρων ἔργων τῆς ἔδοποιας, ὀχυρωτικῆς κτλ. [B.Δ.]

Ἐπίψυσις. Βλ. Φυσικὴ ἐξέτασις.

Ἐπιψευδαργύρωσις. Ἡ περιβάλλυψις σιδήρου διὰ ψευδαργύρου. Τὰ καταλλήλως καθαρσθέντα σιδηρὰ ἀντικείμενα ἐμβαπτίζονται ἐπὶ τινὰς στιγμὰς ἐντὸς τετρκότος ψευδαργύρου φέρονται εἰτα εἰς ὕδωρ, τρίβονται διὰ ψήκτρας καὶ στεγνύονται ἐντὸς προιονίδων. Ὁ οὕτω παραχθείς ἐπιψευδαργυρωμένος σιδηρος καλεῖται γαλβανωμένος σιδηρος ἢ λευκοσιδηρος διὰ ψευδαργύρου, παρεσκευάσθη δὲ τὸ πρῶτον ὑπὸ τοῦ Malonin ἐν ἔτει 1742 καὶ τυγχάνει εὐρυτῆς ἐφαρμογῆς. [O.A.P.]

Ἐποκέλλω, κοινῶς καθίζω (πλοῖον)· τὸ πλοῖον ἐποκέλλει, ὅταν συναντῇ τὸν βυθόν, καὶ δὲν πλέῃ ἐλευθέρως. [H.K.]

Ἐποπίδα (Urupidae). Οἰκογένεια πτηνῶν ἀνήκουσα εἰς τὴν τάξιν τῶν Κεκρακτῶν. Χαρακτηρίζεται διὰ τοῦ μακροῦ λεπτοῦ καὶ ἀσθενῆς κεκαμμένου βράχους· αἱ σιαγόνας τῶν Ἐ. ἐφαρμύσσονται ἐπ' ἀλλήλων δι' ἐπιπέδου ἐπιφανείας· ἡ γλῶσσα τῶν εἶνε βραχυτάτη καὶ τὸ σχῆμα τρίγωνος. Τὸ γένος τοῦ Ἐποπος (Urupa) φέρει ἐπὶ τῆς κεφαλῆς λοριὰν ἐκ πετρῶν, ἐπὶ δὲ τοῦ ὀπισθοῦ Ἰακτύλου ὄνυχά μακρόν. Γνωστότατος εἶνε Ἐποψὸς γνήσιος (U. Erops), κοινῶς ἐποπὴς καὶ τσαλαπετεινός, ὅστις ἐπικέπτεται τὸ θέρος τὴν νοτίαν καὶ μέσην Εὐρώπην (ἐν Ἑλλάδι διαμένων ἀπὸ τῶν ἀρχῶν Ἀπριλίου μέχρι τοῦ Σεπτεμβρίου), τὸν δὲ χειμῶνα ἀπέρχεται εἰς θερμότερα κλίματα τῆς Β' Ἀφρικῆς καὶ τῆς Ἀσίας. Ἐχει μήκος 80 ἐκατοστμ. περίπου, πτέρωμα κίτρινον καὶ μελαίνας μετὰ λευκῶν ταινιῶν πτέρυγας. Διαιτῶνται κυρίως εἰς ἐλώδεις τόπους ἀραιῶς κατωκνημένους ἢ βοσκάς, τρέφεται δὲ διὰ καμπῶν ἐντόμων, ὧς ἐξάγει ἐκ τῆς κόπρου ἢ τελμᾶτων διὰ τοῦ μακροῦ καὶ λεπτοῦ ὀμφους τοῦ ἐνεκα τοῦ τρόπου τούτου τοῦ πορισμοῦ τροφῆς καὶ ἐπειδὴ ἡ κατασκευὴ τῆς φωνῆς τοῦ δὲν ἐπιτρέπει τὴν ἀποχώρησιν τῆς κόπρου (οὗ ἐνεκα πιστεύεται ὅτι δῆθεν κατασκευάζει τὴν φωνεάν του ἐκ κόπρου καὶ ἐν ταύτῃ τρέφεται) ἀποπνέουν ἐξωθεν ἰδίαι οἱ νεοστοὶ δυσάρεστον ὀσμὴν, ἥτις ὁμῶς δὲν ὑπάρχει καὶ εἰς τὸ κρέας. εὐγευστον ἐν. Ἀγρίος ὢν φύσει, ἡμερεύεται ὁμῶς εὐκόλως, ἀλλ' ὡς ἥκιστα καθάριος εἶνε ἀκατάλληλος πρὸς διατήρησιν ἐν οἰκίαις, καίπερ ἄλλως λίαν εὐχάριστος διὰ τὰς κομψὰς αὐτοῦ καὶ παραδόξους κινήσεις.

Ἐπόπτει. Οἱ εἰς τὰ Ἐλευσίνια μυστήρια μνησθέντες. Βλ. Ἐλευσίς ἐν τ. Γ' σ. 744.

Ἐπορειχάλλωσις (bronzieren). Ἡ περιβολὴ ἀντικειμένων ἐκ μετάλλου, γύψου, ξύλου κλπ. διὰ μεταλλικῆς ὀρειχάλκου-

χρου στίλπνότητος. Εἰς ταύτην χρησιμεύουσι τὰ ὀρειχαλκοχρώματα μεμιγμένα μετ' ἐλαίου-θερνικίου· ἐπιχρῶνται ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου καὶ στίλπνούνται μετὰ τὴν ξήρανσιν διὰ προτρίβης. Σιδηρὰ ἀντικείμενα ἐπορειχάλλονται προσταδόμενα διὰ ψήκτρας ἐξ ὀρειχάλκου (χαλκοψευδαργύρου) ἢ καὶ χαλκοῦ ἀπλῶς. [O.A.P.]

Ἔπος, ἐποποιεῖα καὶ ἐπικὴ ποίησις. Ἔπος καλεῖται πᾶν μακρόν ποιήμα ἡρωϊκῆς ὑποθέσεως. Ἐν τῶν τριῶν μεγάλων εἰδῶν τῆς ποιήσεως καὶ ὡς ἐκ τῆς φύσεως αὐτοῦ διηγηματικόν. Κατὰ τὸν Ἀριστοτέλην τὸ ἔπος εἶνε μίμησις τοῦ ὥραιου διὰ τοῦ λόγου, διὰ τῆς διηγήσεως, ἐνῶ ἡ τραγῳδία εἶνε μίμησις τοῦ ὥραιου διὰ τῆς δράσεως. Συνεπῶς καταλέγοντο εἰς αὐτὸ καὶ ἄλλα μικρότερα εἶδη ποιήσεως, ὡς ἡ ἐλεγεία, τὸ εἰδύλλιον καὶ τὸ ἐπίγραμμα. Ἀλλ' οἱ νεώτεροι δὲν θεωροῦν ὡς κύριον προσὸν τοῦ ἔπους τὸ νὰ εἶνε ἀφήγησις ἐκδήποτε ἀπλῶς, ἀλλὰ νὰ εἶνε ἐπικὸν γεγονός· τι πρέπει κατ' αὐτοὺς νὰ φέρῃ τὴν χαρακτῆρα τοῦ ἀναγκαίου καὶ τοῦ ἀπολύτου, νὰ ἔχῃ δὲ ἅμα τὰς ιδιότητας τοῦ ἰδεώδους καὶ τοῦ θαυμασίου. Τὸ θαυμάσιον δὲ δὲν συνίσταται εἰς μόνην τὴν ὑπερφυσικὴν ἐμφανισιν μυθικῶν ὄντων, ἀλλ' εἰς πᾶν δ.τι ἐξέρχεται τοῦ συνηθούς, παράγεται δὲ διὰ τῆς θρησκείας, τῶν λαλῶν παραδόσεων καὶ τῶν ἡρωϊκῶν πράξεων, ἀναλόγως τῶν ἐποχῶν ἡγούων. μᾶλλον συγκεκριμένως, θαυμάσιον εἶνε πᾶν δ.τι υπερβαίνει τὸν μέσον ὅρον τῶν ἀνθρωπίνων ιδιοτήτων καὶ ἐξιδανικεύεται εἴτε διὰ τῆς λαϊκῆς εἴτε διὰ τῆς ἀτομικῆς φαντασίας. Ἐνῶ ἡ τραγῳδία περιορίζεται ἐν τόπῳ καὶ χρόνῳ καὶ ἐκθίσει τὴν πᾶλιν τῶν παθῶν ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ ἀνθρώπου, τὸ ἔπος μεταφέρεται εἰς τὴν σφαῖραν τοῦ ἀμεταβλήτου καὶ τοῦ αἰωνίου, ὑψίνεται ὑπὲρ τὸν πραγματικὸν ἄνθρωπον, δὲν γνωρίζει παρὰ τὰ ὑψηλὰ καὶ ἰδεώδη πλῆθ καὶ πράξεις τῶν ἡρώων καὶ τῶν ἡμιθέων, τούτεστι τῶν ἐκτάκτων προσώπων τὰ ὅποια ἀποραρίζουν τὰς τύχας τῶν λαῶν, ἢ τῶν μυθικῶν καὶ παροιμιωδῶν ὑποκειμένων τῶν ἀνηκόντων εἰς τὴν παράδοσιν καὶ συμβολιζόντων τὸ πνεῦμα ἐποχῆς ἢ φυλῆς τινός. Κατὰ τὸν Κινέ «τὸ ἔπος δὲν ἡμπορεῖ νὰ χρησιμοποίησιν ἢ τὰ γεγονότα ὑφ' ἃ ἐκδηλοῦνται καὶ ἐμφανίζεται σαφῶς ἡ θεία βούλησις· οἱ ἥρωες τοῦ πρέπει ν' ἀντιπροσωπεύουν ἀναγκαιῶς σύστημα γενικῶν γεγονότων, συμβάντων καθολικῶν». Δηλαδή, ἀνήκουν εἰς τὴν ἀνθρωπότητα ὡς ἐκ τῆς σωματικῆς τῶν ὑποστάσεως, ἀλλ' εἶνε ὑπεράνθρωποι διὰ τοῦ πνεύματος καὶ τῆς τύχης τῶν. Ὁ ἐπικός ἥρωας δὲν εἶνε ἄνθρωπος, ἀλλ' ὁ ἀπόλυτος ἄνθρωπος, ἡ ἀφῆρημένη ἰδέα τοῦ ἀνθρώπου, ἡ μᾶλλον ἡ προσωποποίησις τῆς ἀνθρωπότητος. Ἡ ἱστορία μᾶς δεικνύει τὰ γεγονότα ἐν τῇ πραγματικότητι αὐτῶν, τὸ μυθιστόρημα διηγείται συμβάντα συνηθῆ καὶ ἀνθρώπινα, ἀλλὰ

τὸ ἔπος, ἀπηλλαγμένον τῶν δεσμῶν τόπου καὶ χρόνου, ἐξαγεί ἐκ τῶν γεγονότων τὴν ἰδέαν τοῦ ἐγκλείου καὶ τὴν ἐπιδεικνύει ἐν ὅλῃ τῇ λάμπει τῆς. Διὰ τοῦτο δὲ καὶ παραβάλλεται πρὸς τὴν γλυπτικὴν· διτι αὕτη εἶνε διὰ τὸν ὕλικόν· καὶ ἐκείνη καὶ αὐτὸ δημιουργοῦν τύπους καὶ ὄχι ἀνθρώπους. Οὕτω κατὰ βῆθος ὅλα τὰ ἔπη ὁμοιάζουν, εἰς ὅλους τοὺς λαοὺς καὶ εἰς ὅλας τὰς ἐποχάς. Οἱ ἐπικοί ἤρωες δὲν διαφέρουν μεταξὺ τῶν ἢ μένον κατὰ τὰ ἰδιαίτερα χαρακτηριστικὰ τὰ ὅποια τοὺς προσθέτει καθεὺς φυλὴ. Διότι ἄλλος ὅρος τοῦ ἔπους εἶνε, οἱ ἤρωες τοῦ ἀντιπροσωπεύοντες τὸν παγκόσμιον ἀνθρώπον, ὃν ἀντιπροσωπεύουν συγχρόνως καὶ μίαν φυλὴν χωριστήν.

Ἡ ἀρχικὴ γέννησις τοῦ ἔπους συνδέεται στενῶς πρὸς τὴν γέννησιν τῆς θρησκείας. ὅπως ὁ καθόλου χαρακτήρ τῆς ἐποποιίας σχετίζεται στενῶς, ὡς ἐμφαίνεται ἐκ τῶν ἑνωτέρω, πρὸς τὸν χαρακτήρα τῆς μεταστροφῆς. Ἐν τῇ πρωτογενεῖ περιόδῳ παντὸς πολιτισμοῦ ἡ ἐπιστήμη ἀνεκάλυψε ἄσματα ἱερά, θρησκευτικὰ ἢ ἐθνικά, τὰ ὅποια καταστραφέντα ἢ ἀναπτύχθοντα ἀναλόγως τῶν ἱστορικῶν περιστάσεων ἢ ἐστερείοντο καὶ ἐλησμονήθησαν ἢ ἐμμερτώθησαν εἰς ἐποποιίας. Οὕτως ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἰταλίᾳ λ.χ. ὑπῆρχαν ἐθνικά τινες παραδόσεις, αἵτινες ὅμως ὑπὸ τὴν ἑλλην. ἐπίδρασιν ταχέως ἐξηφανίσθησαν· ἀλλ' οἱ Ἴνδοι, διατηρήσαντες συγχρόνως καὶ τὰς Πέδας καὶ τὰ δύο γιγάντια ἐπη των, κατέστησαν εὐκλεον τὴν μελέτην τῆς βαθμιαίας διαμορφώσεως τοῦ ἔπους. Ἐκ τούτων βλέπομεν ὅτι ἐν ἀρχῇ λυρικὴ καὶ ἐπικὴ ποίησις ἦσαν ἑνωμένα. Αἱ Πέδας δὲν εἶνε ἡ συλλογὴ προσυχῶν, ἀλλ' ἐν αὐταῖς διακρίνονται τὰ πρῶτα στοιχεία τῆς ἀριανθῆς μυθολογίας, ἥτις μὲ τὰς ἰδιαίτερας ἐκάστῳ κλάδῳ ἀλλοιώσεις θαυραρχήσῃ παρ' ὅλοις ταῖς Ἰνδοευρωπαϊαῖς λαοῖς. Τὰ ἄσματα ταῦτα ὕμνοισιν τοὺς θεοὺς, εἰσιν εἶνε διττοί· θεοὶ τοῦ φωτός καὶ θεοὶ τοῦ σκότους· εἶνε δὲ ὀλίγα ἐν ταῖς Πέδασι καὶ συμβολίζου τὴν πάλιν τοῦ ἡλίου πρὸς τὴν νύκτα, ὅπως οἱ δράκοντες, τὰ τέρατα, τὰ πονηρὰ πνεύματα κλπ. τὰ νικώμενα ὑπὸ θεῶν ἡρώων συμβολίζου τὰ σύννεφα τὰ διαλυόμενα ὑπὸ τῶν ἀκτινῶν του, καὶ τὰ τοιαῦτα. Παρήχθησαν δὲ οἱ θεοὶ καὶ οἱ θεῖοι ἤρωες ἢ ἐξ ἀποκαλύψεως ἀρχικῆς ἢ ἐκ τῆς προσωποποιήσεως τοῦ ἀνταγωνισμοῦ τῶν στοιχείων πρὸς ἄλληλα. Τούτεστιν ἢ ὁ Θεὸς, θελαδὴ τὸ σύνολον τῶν πραγμάτων, ἀπεκαλύφθη εἰς τὸν πρωτογενῆ ἀνθρώπον διὰ τῆς θέας τὸν σὺμπαντος, ἢ αὐτός, εὐρεθεὶς ἐν τῷ κόσμῳ, ἠσθάνθη περὶ ἑαυτὸν ἀποτελέσματα ὧν δὲν ἤξευρε τὰς αἰτίας, εἶδεν ἀγνώστους δυνάμεις ἀνταγωνισμένας γύρω του καὶ ἔκαμιν ἐξ αὐτῶν διαφόρους θεοὺς καὶ θεῖους ἤρωας, ὅταν δὲν τὰς συνήνωσεν εἰς ἓνα θεόν. Αἱ τοιαῦται περὶ θεῶν καὶ θεῶν ἡρώων

παραδόσεις ἐπολλαπλασιάσθησαν βαθμίδην καὶ ἐγίναν μάλλον ὠρισμένα, καὶ τὸ ἔπος ὑπῆρξεν ἐπὶ πολὺ σκορπισμένον ἐν τῇ λαϊκῇ φαντασίᾳ. Οἱ μῦθοι, οἱ ἐπικοί ἐν ἀρχῇ δὲν ἦσαν ἡ σύμβολα πρὸς παρὰστασιν τῶν φυσικῶν δυνάμεων καὶ πραγμάτων, κλύονθησαν βαθμὴ δὲν καὶ μετεποιήθησαν διὰ τῆς προβαίνουσας ἐργασίας τοῦ ἀνθρώπινου πνεύματος καὶ τῆς ἐρμηγείας. Ἐσυμβολίσθη διὰ τῶν φωτεινῶν καὶ σκοτεινῶν θεῶν καὶ τοῦ ἀνταγωνισμοῦ αὐτῶν ἡ πάλιν τοῦ καλοῦ πρὸς τὸ κακόν. οἱ δὲ ἤρωες οἱ ἐκπροσωποῦντες τὸ καλὸν ἐθεωρήθησαν ὡς ἐνσάρκωσις τῆς θείας δυνάμεως. Ὅταν δὲ μαλιστα ἠγέρθησαν καὶ φυλετικοὶ πόλεμοι μεταξὺ τῶν κλάδων τοῦ ἀρχικοῦ ἄριστο γένους, καθεὺς φυλὴ ἐφαντάσθη τοὺς κακοὺς θεοὺς ὑπὸ τὴν μορφήν τῶν ἐχθρῶν τῆς τοῦτο δὲ, ὡς καὶ ἐξαιρέτως ὁ Θυμιασμός καὶ ἡ εὐγνωμοσύνη πρὸς τοὺς ἀρχηγούς ἢ τοὺς βαρβαρικοὺς ἀνδρας εἰσινες τὴν εὐκόλυναν νὰ νικήσῃ τοὺς ἐχθρούς, ἐπέσπευσαν τὴν γένεσιν τῆς ἀνθρωπομορφικῆς παραστάσεως τῶν θεῶν, καὶ τότε τὰ τέως σκορπιστὰ ἄσματα συνεδέθησαν οὕτως εἶπαι περὶ τὴν σωτήρα ἥρωα, τὸν λυτρωτήν, ὅστις ἐφαίνετο ὡς ζωσα ἐμφύχωσις τοῦ θεοῦ, ὡς πλαγία ἐμφάνισις τοῦ υπερτάτου κράτους καὶ τῆς ὑψίστης δικαιοσύνης. Τὰ δὲ περὶ αὐτῶν πλέον δημοτικὰ ἐν τῇ φυλῇ ἄσματα καὶ αἱ φημηγερφαὶ περὶ τῶν ἐπισημοτέρων πράξεων τῆς ζωῆς των, μεταδιδόμενα προσωρικῶς ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν, ἀπετέλεσαν, μετὰ τὴν θρησκευτικὴν, τὴν λαοθάλουνσαν ἐθνικὴν ἐποποιάν. Μεταγενεστέρως δὲ ἀνεράνησαν ποιηταί, ὡς ὁ Ὀμηρος καὶ ὁ Ὡγυασι, εἰσινες συνέλεξαν ὅλ' αὐτὰ τὰ ἄσματα, τοὺς ὕμνους, τοὺς μύθους καὶ τὰς παραδόσεις, τὰ ἔκαμιν ἐν ἔργον ἑνίαιον καὶ πληρὺς, καὶ ἐδῶκεν τὴν πρώτην ἀφορμὴν εἰς τὴν παραγωγὴν τοῦ καθαυτοῦ ἔπους καὶ τῆς ἐπικῆς ποίησεως.

Ἐκ τούτων συνάγεται ὅτι τρεῖς εἶνε αἱ ἐποχαὶ τοῦ σχηματισμοῦ τοῦ ἔπους· α' ἡ καθαρῶς θρησκευτικὴ, εἰς ἣν ἀνήκουσιν οἱ ὕμνοι, τὰ ἄσματα πρὸς τοὺς θεοὺς, αἱ βέδας. Κατ' αὐτήν, αἱ διάφοροι φυλαὶ τοῦ αὐτοῦ γένους δὲν εἶνε ἀκόμη χωρισμένα. Ὁ ἥρωας ὁ ἐκπροσωπῶν τὴν φυλὴν δὲν ἐνεφανίσθη. Τοιοῦτος εἶνε δι' ὅλους ὁ ἥλιος· εἰ, ἡ ἡρωϊκὴ, ἥτις γεννᾶται μὲ τὴν χωρισμὲν τῶν διαφόρων φυλῶν καὶ τὰς μεταξὺ αὐτῶν ἐρίδας, ἐξ ὧν παράγεται ἡ ἰδέα τῆς κοινῆς ἀτομικότητος τῆς φυλῆς, ἡ ἰδέα τῆς πατρίδος. Ταύτην προσωποποιεῖ ἐμφανιζόμενος ὑπὲρ τοῦ τοῦ ἀνὴρ ἢ πολλοί, διακρινόμενοι διὰ τοῦ ἡρώους καὶ τῆς φρονήσεως, τοὺς θεοὺς, ἡ λαϊκὴ φαντασία δι' ἁσμάτων ἁδομένων κατὰ τὴν ὥραν τῆς μάχης ἢ ἐν μέσῳ τῶν συνελθόντων, διατηρουμένων δὲ καὶ αὐξανόμενων διὰ τῆς διαδοχῆς τῶν γενεῶν, αἵτινες προσθέτουν κατ' ὀλίγον τὰς πράξεις

καὶ τὰ προσόντα τῶν νέων ἀναφαινομένων ἐκάστοτε ὑπερέχων ἀνδρῶν καὶ τὰ τῶν προηγηθέντων, οὕτως ὥστε βαθμὴδὲν νὰ καταναρῶνται αἱ ἀρεταὶ τῆς φυλῆς νὰ συγκεντρῶνται εἰς τὸ πρόσωπον ἑνὸς ἀνδρός. εἰς οὗ ἀποδίδονται πάντα τὰ κατὰ τῶν φυσικῶν νόμων ἢ τῶν παρεντυγχάνοντων εἰς τὸν δρόμον τῆς πολεμικῶν φύλων κατορθώματά της (ὡς ἐπίσης πολλακίς καὶ παραδόσεις ἄς θανέιζονται παρὰ τῶν φύλων τὰ ὁποῖα συναντᾷ κατὰ τὰς περιπλανήσεις της ἢ φυλῇ καὶ ἄς ἀρμολογῶνται πρὸς τὰς ἰδικὰς της κλπ.) γ' δέ, ἡ φιλοσοφική, ἥτις ἀρχεται μὲ τὴν ὀριστηκὴν τέλος ἐγκατάστασιν τῆς φυλῆς εἰς ἓν μέρος, ὅτε αὕτη γίνεται πλέον λαός, ἐμφανίζονται δὲ οἱ αἰετοὶ καὶ ῥαψῳδοί, οἵτινες ἐνόνουν εἰς κανονικὰς διηγήσεις τὰ διεσπαρμένα τμήματα τῆς ἐποποιΐας τῆς φυλῆς τῶν καὶ ψάλλουν ταῦτα δημοσίᾳ μεθ' ὁ, ἐπερχομένης βίας τινὲς ἐσωτερικῆς ἢ ἐξωτερικῆς θυελλῆς ἥτις ἐξάπτει τὴν υπερφανεσίαν καὶ τὸ πνεῦμα τῆς φυλῆς καὶ συμπληρῶναι τὴν ἐνότητα καὶ τὴν συνοχὴν αὐτῆς, γεννᾶται ὁ μέγας ποιητὴς ὅστις παραγεῖ τὸ τέλει ἐπος. Σύμφωνα δὲ πρὸς ταῦτα πᾶσαι αἱ ἐποποιεῖαι τοῦ ἁρίου γένους ἔχουν πράγματι κοινὴν τὴν βάσιν, ἀναλογον πρὸς τὴν ἀρχικὴν ἐνότητα τῶν ἐξ αὐτοῦ φύλων. Ἄλλ' ἡ ἰνδικὴ εἶνε μᾶλλον θρησκευτικὴ, ἢ δὲ ἑλληνικὴ ἥρωϊκὴ.

Ἡ θρησκευτικὴ ἐποποιεῖα ὑποδιαιρεῖται εἰς τρία: τὴν θεολογικὴν, τὴν κοσμογονικὴν καὶ τὴν φιλοσοφικὴν (ἥτις θανέιζονται τὴν οὐσίαν καὶ τὰ σύμβολα τῶν ἀρχαίων μύθων καὶ τὰ ἐξηγεῖ κατὰ νέαν ἐννοιαν). Ἐπίσης δὲ καὶ ἡ ἥρωϊκὴ εἰς τρία: τὴν πρωτογενῆ (ἥτις παραλαμβάνει ἀπὸ τὴν θρησκείαν τοῦ λαοῦ τὴν ἐπέμβασιν τῶν θεῶν καὶ τὰς ἰδιότητας τοῦ θαυμασίου καὶ τοῦ ἰδεώδους, τὰ ἐπὶ τῆς ἀναγκαιότητος, τὴν ἱστορικὴν (διηγουμένην τὰς ἐξέχουσας πράξεις τῶν ἡρώων οὗς ἐξιδανικεύει ἢ τὰ κινήματα τῶν μεγάλων ἐπαναστάσεων καὶ μεταβολῶν), καὶ τὴν μυθιστορικὴν (διηγουμένην τὰς ἀτομικὰς τύχας ἑνὸς ἥρωος ἢ ἀπλῶς ἀνθρώπου ὑπερέχου). Ἐκτὸς αὐτῶν ὑπάρχει καὶ ἡ κωμικὴ ἢ σατυρικὴ ἐποποιεῖα ὑποδιακρινόμενη καὶ αὕτη εἰς τρία: τὴν ἥρωϊκόκωμικὴν ἥτις μεταπλάττει τὰς παραδόσεις καὶ τὰς φημηγορίας χάριν ἀστεϊότητος, τὴν καθαρῶς σατυρικὴν ἥτις ἐφευρίσκει τὰ πρόσωπα της καὶ τὰς ὑποθέσεις της, καὶ τὴν ἱστορικὴν ἥτις χρησιμοποιοῖ τὰ ἱστορικὰ πρόσωπα πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ νὰ καταδείξῃ τὰς μικρότητας καὶ τὰ γελοῖα τῶν.

Κύρια συνθήκαι τοῦ ἔπους εἶνε τέσσαρες: ἡ ἰδέα, τὰ γεγονότα, τὰ πρόσωπα καὶ ἡ μορφή. Τὰ ἔπη συνήθως γράσσονται εἰς στίχους: ἀλλ' ὁ Ἀριστοτέλης ἰσχυρίζεται ὅτι τὸ ἔπος ἢ μὴ εἶναι εἰς στίχους εἴτε εἰς τὸ πεζὺν ἀδιαφόρως ὑπάρχουν δὲ πολλὰ τοιαῦτα παραδείγματα.

Ἐπίσημότερα καὶ μᾶλλον ὠρισμένα εἰ-

ποποιεῖται θεωροῦνται: ἡ Ἰνδική, ἀποτελούμενη ἀπὸ τὰ δύο κολοσσαῖα ἔπη, τὴν Μαχαράταν (θρησκευτικὴν) καὶ τὴν Ραμαγυαν (ἥρωϊκὴν), ὡς καὶ ἄλλα πολλὰ μικρὰ ἔπη, οἷον τὴν Χαριδάνταν (συμπλήρωμα τῆς Μαχαράτας) τὴν Βαραταν καὶ τὰς διαφόρους Πουράνας, ὧν γνωστότεροι: ἡ Βαγβδάτα Πουράνα καὶ ἡ Βισνου Πουράνα, περιεχούσαι τὴν ἰνδικὴν κοσμογονίαν· ἡ ἑλληνικὴ, ἥτις τὴν γένεσιν της μὲν ἀναγεῖ εἰς τὸν Ὀρφέα καὶ τοὺς ὕμνους, ἀλλὰ κυρίως θεωρεῖται ἀρχομένη ἀπὸ τοῦ Ἡσιόδου, τοῦ ὁποῖου ἡ Θεογονία καὶ ἡ Κοσμογονία ἀντιπροσωπεύουν τὴν πρώτην ἐποχὴν αὐτῆς ἐνῇ τὴν δευτέραν προσωποποιεῖ ἐξέχουσος ὁ Ὀμηρος καὶ οἱ διάδοχοί του (περὶ ὧν βλ. Ἑπικὸς κ. ὕ. κ. λ. ο. ς.), καὶ τὴν τρίτην οἱ ἐποποιοὶ τῆς παρακμῆς, ὡς ὁ Λυκοφῶν (Ἀλεξανδρ.), Ἀπολλωνίος ὁ Ροδῖος (τὰ Ἀργοναυτικά), Μουσάιος (Ἡρώ καὶ Ἀλέξανδρος), Κόλουθος (Ἡ ἄρπαγὴ τῆς Ἑλένης), Κεῖντος ὁ Συμυρναῖος (Τὰ Μεθυστικά), Τρυφιδόωρος (Ἡ πτώσις τῆς Τροίας), Τζέτζης (Τὰ πρὸ Ὀμήρου, τὰ καθ' Ὀμήρον καὶ τὰ μεθ' Ὀμήρον) καὶ Νέννος (Διουσησιακά) ἡ ῥωμαϊκὴ, ὡς ἂν αὐτοῦ τῆς ἑλληνικῆς, ἥς ἐπισημότεροι ἀντιπρόσωποι: ὁ Βιργίλιος, ὁ Λουκρήτιος καὶ ὁ Λουκανός· ἡ γαλλικὴ, διαμορφωθείσα ἰδίως κατὰ τὸν Γ' μέχρι τοῦ ΙΒ' αἰῶνος διὰ τῶν δύο ἐπικῶν κύκλων, τοῦ καρολιγγεῖου καὶ τοῦ κύκλου τοῦ βασιλείως Ἀρθου, σφραγίσαντες καὶ τοὺς τρῶες καὶ τοὺς τρῶες καὶ ἐπισημότερον ἐπικὸν ποιητὰ «Τὸ Ἄσμα τοῦ Ρολάνδου»· ἡ ἀγγλικὴ (βάρδοι καὶ Μίλτων)· ἡ γερμανικὴ (κατὰ τὸν ΙΓ' αἰῶνα ὁ δημοτικὸς ἐπικὸς κύκλος τῶν Νιθελόνγγεν καὶ ἡ Γουθφρουνά ἢ τὸ Βιδλιον τῶν Ἡρώων, κατὰ τοὺς νεωτέρους δὲ χρόνους Κλόπατοκ καὶ Γκαίτε)· ἡ ἰταλικὴ (Δάντης, Ἀρίοστος, Τάσσο), καὶ ἡ πορτογαλικὴ (Κάμοενς). Ἰταίτερας δὲ ὅλως μνηστὴς ἄξια εἶνε ἡ μὴ ἐπαρκῶς μελετηθεῖσα ἐπὶ ἐποποιεῖα τοῦ μεσαιωνικοῦ ἑλληνισμοῦ, τὰ βυζαντινὰ ἐπικά δημώδη ἔπη, τὰ περὶ τὴν ἥρωϊα Διγανήν Ἀκρίταν περιστρεφόμενα καὶ ἀποτελοῦντα τὸν λεγόμενον Ἀκριτικὸν κύκλον, καὶ ὁ Ἑρωτικόριτος τοῦ Κορναίου ὡς ἐπίσης καὶ τὰ κατὰ τοὺς χρόνους τῆς δουλείας νεοελληνικὰ, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ὁποίων ὁ Βαλαωρίτης ἐπαγείρηται τὰς πρώτας σοφὰς ἀποπειράς συγχρόνου ἑλληνικοῦ ἔπους. [Μ.Μ.]

Ἑποουλὲς καλεῖται σάρκωμα (βλ. λ.) ἐκφυζόμενον ἐπὶ τῶν οὐλῶν, ἢ ἀκριδέστερον ἀπὸ τῶν κενῶν τῶν ὀδόντων. Περὶ τῆς αἰτιολογίας τῶν Ἑ. οὐδὲν εἶνε γνωστόν, ἔχουσι δὲ αὐταὶ μέγεθος ἀπὸ λεπτοκαρπύου μέχρι ὠοῦ ὀρνίθου· ὡς ἐκ τῆς πίσεως αὐτῶν ἐπὶ τῶν

ἐδόντων ἐκπίπτουσιν οὗτοι πολλάκις, γυννύνται δὲ καὶ ἄλλως καὶ ἄλλαι ἐνοχλήσεις ἐν τῷ μαχασθῆναι καὶ ὀμιλεῖν, διὸ πρέπει αἱ ἔναι ἐξαρκανθῶσι διὰ χειρουργικῆς ἐπεμελείας.

Ἐπούρσιμα κοιν. πρῶσιμα. Ἡ μεταέκτισ ἐξ οὐδὲν ποτε ἄλλης πλῆγας ἰσχυρομίας εἰς τὴν ἐξ οὐρίας καθ' ἣν ὁ ἄνεμος πρὸς πίπτει ἀκριβῶς πρὸς πρῶσιμα. [Π.Κ.]

Ἐποψ. βλ. Ἐπεσιμα.

Ἐππενδορφ (Erpendorf) χωρίον ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ τοῦ Ἀμβούργου 4 γμ. πρὸς Β τῆς πόλεως ταύτης, ἐν ὠραιότατῃ θέσει παρὰ τὴν δεξιάν ὁχθὴν τοῦ Ἀλστερ. ἔχει 6200 κατ. (1885), γεωργεῖς καὶ κηπουροὺς.

Ἐπτὰ. Ὁ ἀριθμὸς 7 ἦτο ἐν ἀνωτάτῃ ἀρχαιοτάτῃ ἱερὸς παρὰ τοῖς Διγυπτιοῖς, Ἑβραίοις καὶ Ἕλλησι θεμελιούμενος ὡς σύμβολον τοῦ τελείου ὅτε περιλαμβάνουν τὸν τε 4 καὶ τὸν 4, ἀμφοτέρους τελειούς ἀριθμούς, γὰρ μαθίζονταν διὰ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν μονάδων αὐτῶν τὸν μὲν τρίγωνον τὸν δὲ τετράγωνον. Οὕτως 7 ἦσαν οἱ φθόγγοι τῆς μουσικῆς κλίμακος, 7 ἐπιστεύοντο τὰ οὐράνια σώματα (Σελήνη, Ἑρμῆς, Ἀφροδίτη, Ἥλιος, Ἀρης, Ζεὺς, Κρόνος), ἐξ 7 ἡμερῶν καταρτίσθη ἡ χρονικὴ μονὰς ἡ κληθεῖσα ἑβδομάς, ἐν τῇ 7 ἑβδομάδος ἐπιστεύετο ὅτι ἐξημερεύονταν ὁ θεὸς τὸν κόσμον (ἀναπαυθεὶς τὴν ἑβδόμην ἡμέραν).

Ἐπτὰ ἐπὶ Θήβας. Οἱ διδυμοὶ υἱοὶ τοῦ Οἰδίποδος (βλ. λ.). Ἐτεοκλῆς καὶ Πολυνείκης, ἀνδρωθέντες κατέλαβον τὴν ἀρχὴν ἐν Θήβαις συμφωνήσαντες νὰ ἀρχώσιν ἐναὐτὸν τὸν ἑκάτερος ἐναλλάξ Ἀρνηθέντες ὅμως τοῦ κατὰ πρῶτον ἀρχόντος Ἐτεοκλέους νὰ παραδώσῃ τὴν βασιλείαν, διὸ ἐληξεν ὁ ἐναυτός, τῷ Πολυνείκῃ, οὗτος προεκάλεσε τὸν ἐπὶ Θήβας πόλεμον ἐπτα ἔτῶν (βλ. καὶ Ἀδραστός), γνωστὸν ὑπὸ τὴν τίτλῳ Ἐ. ἐπὶ Θ. Οἱ Ἐπτὰ ἦσαν Ἀδραστός βασιλεὺς Ἀργεῶς, Τυδεὺς ὁ Οἰνείως βασιλεὺς Καλυδωνός, Ἀκαιῶνος ὁ Ἀργεῖος μάντις, Κἀπανεὺς ἡγεμὼν Μυκητῶν, Ἴππομέδων ὁ Τυρῶνθιος, Παρθενάσιος ὁ Ἀρκάς καὶ αὐτὸς ὁ Πολυνείκης Μετὰ ματαίαν τῆς πόλεως προσβολὴν ὁ πόλεμος ἔλαθε πέρας διὰ τῆς μονομαχίας καὶ ἀλληλοκτονίας τῶν δύο ἀδελφῶν καὶ τῆς τοῖμαχος ἐξιδου τοῦ θεοῦ αὐτῶν Κρόνου, καθ' ἣν ἔπαντες οἱ ἡγεμόνες ἀπώλεσθησαν πλὴν τοῦ Ἀδράστου. Ἀνέλαβεν δὲ τότε τὴν ἀρχὴν ὁ Κρόνος ὁ θεὸς τῶν δύο ἀδελφῶν ὡς ἀπὸ τῆς τοῦ ἀνελίκου υἱοῦ τοῦ Ἐτεοκλέους Λαοδάμαντος. Ἐπὶ πολυμνητον τοῦτο κατὰ τὴν ἀρχαιοτάτην γαγονίαν ἔχουσιν ἀντικείμενον αἱ τραγωδίαι «Ἐ. ἐπὶ Θ.» τοῦ Αἰσχύλου καὶ «Φοῖνιξ» τοῦ Εὐριπίδου. [Σ.Τ.]

Ἐπταετής πόλεμος καλεῖται ὁ μεταξὺ Αὐστροῦς (ὑπὸ τὴν αὐτοκράτειραν Εὐγενίαν) καὶ Πρωσίας (ὑπὸ Φρειδερίκον Β'),

πόλεμος, ὅστις διήρκεται ἀπὸ 1750-1763 καὶ εἰς ὃν ἔλαβον μέρος ὡς σύμμαχοι ἑκατέρωθεν πλείστα κράτη τῆς Εὐρώπης. Ἀπομὴν εἰς τὸν πόλεμον ἔδωκε κυρίως τὸ ζήτημα τῆς Σιλεσίας, ἣν ἀναγκασθεῖσα ἡ Αὐστρία νὰ παραχωρήσῃ τῇ Πρωσίᾳ μετὰ δύο αὐτοὺς πολέμους ἐμειλέτα διανομῆς τὴν ἀνάκτησιν αὐτῆς, διὸ καὶ καλεῖται ὁ ἑπταετής καὶ τρίτος σιλεσιακὸς πόλεμος. Ὁ Φρειδερίκος πληροφορηθεὶς ὅτι καὶ ἐν Σαξωνίᾳ, ἀνέκαθεν φίλα φρονούσῃ τῇ Αὐτρίᾳ, καὶ ἐν Βαυαρίᾳ καὶ Πρωσίᾳ συνηθροίζοντο μεγάλα στρατεύματα καὶ μὴ λαθῶν παρὰ τῆς ἐπὶ τούτῳ ἐρωτηθείσης αὐστριακῆς αὐτῆς ἐκνευρωτικῆς ἀπάντησιν, ἀπεράσισε νὰ προλάβῃ τοὺς ἐχθρούς. Εἰσέβαλε λοιπὸν λήγοντος Αὐγούστου 1756 εἰς Σαξωνίαν καὶ ἐκυρίευσεν τὴν Δρέσδην, ἀπεκλείσας τὸν σαξωνικὸν στρατὸν ἐν τῷ παρὰ τὴν Πιρναν στρατοπέδῳ του, ὥρμησε δ' εἰτα κατὰ τοῦ ἐν Βαυαρίᾳ αὐστριακοῦ στρατηγοῦ Κράουν καὶ ἐνίκησεν αὐτὸν παρὰ τὸ Λόδοιτς (1 Ὀκτ. ν.), ἐπ' ᾧ παρεδόθη καὶ ὁ σαξωνικὸς στρατὸς 15 ἡμέρας ὕστερον. Τῷ 1757 ἐπολιόρκησε τὴν Πράγαν, παρὰ τὴν ὁποῖαν ἐνίκησε τοὺς ὑπὸ τὸν πρίγκηπα τῆς Λεθαοργίας Κάρολον Αὐστριακούς, προσβλῶν ὅμως παρὰ τὸ Κολλίνον (18 Ἰουν.) ἑτέρον στρατὸν προτερχόμενον ὑπὸ τὸν Δάουν πρὸς ἐπικουρίαν τῆς πόλεως ἀπέτυχεν καὶ ἠναγκάσθη νὰ λύσῃ τὴν πολιορκίαν καὶ ν' ἀποσυρθῇ εἰς Σαξωνίαν καὶ Λουσατίαν. Ἐν τῷ μεταξὺ εἰσέβαλον οἱ Γάλλοι εἰς τὰς Δ ἐπαρχίας τῆς Πρωσίας καὶ κατετοπόκισαν τοὺς ὑπὸ τὸν δούκα τῆς Κουμβερλάνδης συμμαχοὺς τῆς Πρωσίας. Ἀφ' ἑτέρου ἄλλος γαλλικὸς στρατὸς ὑπὸ τὸν πρίγκηπα Σουβίς προωγούμενος εἰς τὴν Θυριγγίαν καὶ ἡνύθη μετὰ τῶν στρατευμάτων τῶν τῇ Αὐστρίᾳ συμμαχούντων γερμανικῶν κρατῶν ἀλλὰ ἐνίκηθη κατὰ κράτος ὑπὸ τοῦ προστραμμένου Φρειδερίκου παρὰ τὸ Ρότμπαχ (5 Νοεμβρ.). Εἶτα δὲ οὗτος ἐστράφη πρὸς τὴν Σιλεσίαν περιελθούσας σχεδὸν ἔλην εἰς τὰς χεῖρας τῶν Αὐστριακῶν καὶ ἐκυρίευσεν αὐτὴν πάλιν διὰ τῆς παρὰ τὸ Lenthen νίκης (5 Δεκ.). Καὶ ἐν τῷ ΒΑ μέρει, ὅπου εἶχον εἰσβάλαι οἱ Πρωσσοὶ καὶ νικήσει τὸν στρατηγὸν Λέβαλδ παρὰ τὸ Grossjägerndorf, ἐπῆλθεν αἰεὶα διὰ τὴν Φρειδερίκον μεταβολή, διότι μὴ προχωρησάντων περαιτέρω τῶν Πρωσσοῦν ὁ Λέβαλδ ἦτο ἴθι νὰ διώκῃ τοὺς ἐπίτας εἰσβαλόντας Σουηδοὺς ἐκ τῶν πρωσσικῶν ἐπαρχιῶν. Κατὰ τὴν ἐκστρατείαν τοῦ 1758 ἐνίκησεν ὁ δούξ Φερδινάνδος τῆς Βαυαρικῆς τοὺς Γάλλους παρὰ τὸ Κρόνλαδ, ὁ δὲ Φρειδερίκος τοὺς Πρωσσοὺς παρὰ τὸ Τρέρντορτ (25 Αὐγ.) Στρατεῖς δὲ εἶτα κατὰ τῶν Αὐστριακῶν κατετροπῶν ὑπὸ τοῦ Δάουν παρὰ τὸ Ὀχλινχ (11 Ὀκτωβρίου) ἐν τούτοις συναθροισθῆς στρατεύματα τινα, κατωρθώσας νὰ μὴ καταληθῇ μηδὲν μέρος τῶν χωρίων τοῦ ὑπὸ τῶν ἐχ-

θρῶν, ἐκτὸς τῆς ἐπαρχίας Πρωσίας, ἦν κατεῖχον οἱ Ῥῶσοι. Τῷ 1759 συνέδρασαν τὸ κατ' ἀρχὰς μικρότεροι τινες μάχαι μὴ ἐπενεγκούσαι σπουδαία ἀποτελέσματα. Ὁ δὲ Φρειδερίκος ματαιῶς προσπάθησας νὰ ἐμποδίσῃ τὴν ἑνωσιν τῶν προχωρούντων Αὐστριακῶν καὶ Ῥώσων προσέβαλε τοὺς ἐνωθέντας παρὰ τὸ Κούνερσдорφ καὶ ἐνίκησε μὲν τοὺς ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ κέρατος Ῥώσους, κατετροπώθη δὲ ἐπιτεθείς κατὰ τῶν ὑπὸ τὸν Λάουδον Αὐστριακῶν (12 Αὐγ.) καὶ ἐπώθη ἐκ τελείας καταστροφῆς μόνον διὰ τὴν ἀσυμφωνίαν τῶν ἐχθρῶν. Ἀλλήν δὲ συμφορὰν ἔπαυε διὰ τῆς αἰχμαλωτίσεως τοῦ στρατηγοῦ Φίγκ μετὰ στρατοῦ 11000 ἀνδρῶν παρὰ τὸ Μαξεν ὑπὸ τοῦ Δάουν. Καὶ τὸ 1760 ἤρχισεν ἀπαισίως διὰ τὸν Φρειδερίκον, οὗ τὰ ταμεία ἦσαν ἐξητλημένα καὶ ὁ στρατὸς συνίστατο πλέον κατὰ μίγα μέρος ἐκ ξένων καὶ νεηλύθων. Ὁ κυρθεὶς στρατηγὸς τοῦ Φουκὲ ἐνίκηθη ὑπὸ τὸν Λάουδον καὶ ἡχμαλωτίσθη παρὰ τὸ Λάνδεσχαυτ, ἐκυριεύθη δὲ καὶ τὸ σπουδαῖον φρούριον Γλάτς ὑπὸ τῶν Αὐστριακῶν. Ἀλλὰ προσδραμὼν ὁ Φρειδερίκος προσέβαλε τὸν Λάουδον μέλλοντα νὰ ἐνωθῇ μετὰ τοῦ Δάουν, καὶ νικῆσας παρὰ τὸ Λίγνιτς (15 Αὐγ.) ἐκυριεύσε πάλιν διὰ τῆς νίκης τὴν Σίλεσιαν. Ἡ Σαξωνία ἦτο ἤδη εἰς χεῖρας τῶν Αὐστριακῶν καὶ τῶν συμμάχων αὐτῶν, οἱ Ῥῶσοι εἶχον μάλιστα καταλάβει καὶ τὸ Βερολίνον. Ἀλλ' ἡ εἰδησις μόνον δι' ἐπιηγάσεν ὁ Φρειδερίκος ἐξεδίωξε τοὺς Ῥώσους ἐκ τῆς πρωτεύουσας καὶ ὁ βασιλεὺς, ταχέως κυριεύσας μέρος τῆς Σαξωνίας, κατετρόπωσε τοὺς Αὐστριακοὺς παρὰ τὸ Τόργαυ (3 Νοεμ.). Ἐν τῇ δυνεὶ ὁ δούξ Φερδινάνδος τῆς Βρουμβούργης ἐνίκησε τοὺς Γάλλους εἰς διαφόρους μάχας. Ἀλλ' ἀποθνήσκοντος Γεωργίου τοῦ Β' τῆς Ἀγγλίας (25 Ὀκτ. 1760), τοῦ στρατῷ καὶ ἀργυρίῳ ὑποστηρίξαντος τὸν Φρειδερίκον, οὗτος περιέστη εἰς δεινὴν θέσιν καὶ καθ' ἕλπον τὸ 1761 ἠναγκάσθη νὰ περιορισθῇ εἰς τεχνήτας κινήσεις ἵνα διαφύγῃ τὴν ἀπὸ τῶν ἰσχυροτάτων (ἀλλὰ διαφωνούντων) ἐχθρῶν του, ἀπειλουμένην πανολεθρίαν. Τὴν δὲ 15 Δεκεμβρίου ἀπώλεσε καὶ τὴν ἐπὶ 10 μῆνας κρατερῶς ἀντιστάσαν εἰς τοὺς πολιορκούντας αὐτὴν Ῥώσους καὶ Σουηδοὺς Κολόβερην. Διὰ τοῦ θανάτου τῆς αὐτοκρατορίας Ἐλισάβετ (5 Ἰαν. 1762) ἀπηλλάγη ὁ Φρειδερίκος ἐπικινδύνου ἀντιπάλου, διότι ὁ διαδόχος αὐτῆς Πέτρος ὁ Γ' ἦτο θαυμαστῆς τοῦ, καὶ μετὰ τὸν πρόωρον δὲ θάνατον τούτου διεφύλαξεν ἡ Ῥωσσία τοὺλάχιστον οὐδετερότητα. Ὑστέρως δὲ κατὰ τῶν Αὐστριακῶν ὁ Φρειδερίκος κατέβαλε τὸν Δάουν παρὰ τὸ Βούρκερσдорφ (21 Ἰουλ. 1762) καὶ τὸ Ράτσεμπαχ (16 Αὐγ.). Συγχρόνως ἡττήθησαν οἱ Γάλλοι ὑπὸ τοῦ δουκὸς τῆς Βρουμβούργης καὶ ὁ ἀδελφὸς τοῦ βασιλεῖως Ἑρρίκος κατετρόπωσε νὰ τῇ Αὐστρίᾳ συμμαχεύοντα γερ-

μανικά στρατεύματα παρὰ τὴν Φροϊδέργην (29 Ὀκτ.). Συνεπεία τῶν ἀλλεπαλλήλων τούτων νικῶν ἐκλείσθη τῇ 24 Νοεμβρ. 1762 ἐκεχειρία, ἥτις κατέληξε τῇ 15 Φεβρ. 1763 εἰς τὴν εἰρήνην τοῦ Οὐβερτσδούργου, κατὰ τὴν ὅποιαν ἀπασαι αἱ πολεμήσασαι δυνάμεις ἐκράτησαν τὰς κτήσεις, ὅς εἶχον πρὸ τοῦ πολέμου. (Δι' ἡμερομηνίας ἐννοοῦνται κατὰ τὸ γρηγοριανὸν ἡμερολόγιον). [Ε.Β.]

Ἑπταήμερον. Βλ. Μαργαρίτα ἡ Βαλαιοσιανή.

Ἑπτὰ θαύματα τοῦ κόσμου ἐκαλοῦντο ὑπὸ τῶν ἀρχαίων ἑπτὰ θαυμάσια ὄντιος διὰ τὸ μέγεθος καὶ τὴν καλλιτεχνικὴν αὐτῶν ἐκτέλεσιν ἔργα τέχνης, ὧν τινὰ ἐν ἐρείπιοις σωζόμενα προκαλοῦσιν ἐτι θαυμασμόν. Ἦσαν δὲ ταῦτα αἱ πυραμίδες τῆς Αἰγύπτου, οἱ κρεμαστοὶ κήποι τῆς Βαβυλωνος, ὁ ναὸς τῆς Ἀρτέμιδος ἐν Ἐφέσῳ, τὸ ἄγαλμα τοῦ Ὀλυμπίου Διὸς, τὸ Μουσουλεῖον, ὁ Κολοσσὸς τῆς Ῥόδου καὶ ὁ φάρος τῆς Ἀλεξανδρείας.

Ἑπτάλοφος. Οὕτω καλοῦνται ἡ ἀρχαία Ῥώμη καὶ ἡ Κωνσταντινούπολις, ὡς ἐκτισμέναι ἐπὶ ἑπτὰ λόφων.

Ἑπτάνησος. Βλ. Ἰόνιοι νῆσοι.

Ἑπτανομίς ἐκαλεῖτο ὑπὸ τῶν ἀρχ. Ἑλλήνων ἡ μέση Αἰγύπτου ἀπὸ τῆς Ἑρμουπόλεως μέχρι τῆς διακλαδώσεως τοῦ Νείλου.

Ἑπτάπλευρον (Βοτ.). Συνώνυμον κατὰ Διοσκουρίδην τοῦ Ἀρνυγλώσσου (βλ. λ.) τοῦ κοινῶς τὴν σήμερον «Πεντάπλευρον» καλουμένου [Θ.Χ.]

Ἑπταπύργιον. Τὸ κατὰ τὴν Ῥ. Δ. ἄκραν τῆς Κωνσταντινουπόλεως μέρος τῶν χειρσαίων αὐτῆς τειχῶν, ἰδιαιδόντως ἐνεκα τῆς θέσεως αὐτοῦ ὠχυρωμένον, ἔθεν καὶ Καστέλλον κατ' ἐξοχὴν ὠνομαζέτο καὶ διὰ τὸ σχῆμα τοῦ Κυκλῆδιον καὶ στοργγύλον. Διὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν συγκροτούντων αὐτὸ πύργων ἐκλήθη κατ' ἀρχὰς Πενταπύργιον, ἐπὶ Καντακουζηνῶν δὲ (1350) δύο ἐτι πύργοις προσθέντος (Π., ὁ περ ὄνομα διετήρησαν μεταφράσαντας καὶ οἱ Τούρκοι (Γεδί κουλέ). Οἱ τρεῖς τῶν πύργων κατεστράφησαν κατὰ τὸν σεισμὸν τοῦ 1768. Μέχρι τοῦ 1798 ἐχρησίμευσεν ὡς δεσποτήριον, εἰς ὃ ἐκρατοῦντο καὶ οἱ πρέσβεις τῶν Δυναμειῶν καθ' ὧν ἐκηρύττετο πόλεμος τῆς Τουρκίας, βραδύτερον δὲ ὡς πυριτιδαποθήκη. Εἰς μικρὰν ἀπόστασιν κεῖται ἡ καλουμένη Πύλη τῶν Ἑπτὰ πύργων. Παρὰ τὸ φρούριον ὑπάρχει καὶ προάστειον ὑπὸ Ἑλλήνων κατοικούμενον, σταθμὸς τοῦ σιδηροδρόμου, οὗ μακρὰν δ' αὐτοῦ, ἔξω τῶν τειχῶν, ἐθνικὰ καὶ φιλανθρωπικὰ καταστήματα καὶ ὁ ναὸς τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς.

Ἑπτὰ σοφοί. Ἄνδρες κατὰ τὸν Ζ' π. Χ. αἰῶνα ζήσαντες ἐν Ἑλλάδι καὶ περιώνυμοι γενόμενοι διὰ τὴν κοινωνικὴν ἢ πολιτικὴν σοφίαν καὶ σύνεσιν αὐτῶν. Ἦσαν

δ' εὐτοὶ Σόλων ὁ Ἀθηναῖος, Πιττακὸς ὁ Μιτυληναῖος, Κλειδούλος ὁ Ῥέδιος, Περίανδρος ὁ Κορίνθιος, Χίλων ὁ Λακεδαιμόνιος, Θάλης ὁ Μιλήσιος καὶ Βίας ὁ Πιρηνεύς. Αὐτῶν ἐφέροντο καὶ μετέπειτα διάφοροι γυνῆμαί καὶ λόγια. οἷα τὸ Μηδὲν ἔχον τοῦ Σόλωνος, τὸ Γνώθι σαυτὸν τοῦ αὐτοῦ ἢ τοῦ Χίλωνος κτλ., μαρτυροῦντα τὴν πρακτικὴν τῶν ἀνδρῶν φρόνησιν. [Σ.Τ.]

Ἑπτάχορδος λύρα. Βλ. Λύρα.

Ἐπώσεις εἶνε γενικῶς ἡ περιθαλψὶς ἢ πολλὰ ὥστεκα ζῶα παρέχουσιν εἰς τὰ ἐαυτῶν ὥα καὶ δ' ἥς ταῦτα ἀναπτύσσονται εἰς αὐθυπόστατον ὄργανισμόν. Καὶ εἰς τινὰ μὲν τῶν κατωτέρων ζῶων τὰ ὥα τεχθέντα μένουσιν ἔτι ἢ προσρηγμένα εἰς τὸ μητρικὸν σῶμα ἢ φυλάττονται ἐπ' αὐτοῦ ἐντὸς ἰδιαίτερων κοιλωμάτων· εἰς τινὰ μάλιστα ἡ Ἐ. γίνεται ὑπὸ τῶν ἄρρῶν (βλ. π.χ. Ἀλύτης). Εἰς τὰ κατωτέρα ταῦτα ζῶα σκοπὸς τῆς Ἐ. εἶνε τοῦτο μὲν ἢ προστασία τῶν ἐκκολλαπτομένων, ἐνίοτε δὲ ἢ προσαγωγὴ ὀρεπτικῶν στοιχείων, ἄερος ἢ ὕδατος, ἐν ᾧ οἱ ἀναπτυσσόμενοι ὄργανισμοὶ ἀναπνεύουσιν. Εἰς ἀνωτέρας δὲ τάξεις ζῶων φαίνεται ὅτι διὰ τῆς ἐπώσεως σκοπεῖται κυρίως ἡ διατήρησις τῶν ὠν ὑπὸ ὑψηλῆν σχετικῶς θερμοκρασίαν· οὕτω πολλοὶ μὲν ἔρρις θάπτουσι τὰ ὥα τῶν ἐντὸς ἡμῶν ἢ κοίτης, ὁ δὲ πύθων περιελίσσμενος ἐπ' αὐτῶν ἀναπτύσσει πολλὴν θερμότητα. Ἰδιαίτατα δὲ καὶ μερικώτερον Ἐ. λέγοντες ἐννοοῦμεν τὴν τῶν π. τ. γ. ὠ. ἢ, ἄτινα ἔχουσιν σχεδὸν ἐξαιρετικῶς ἐπώζουσι καθήμενα ἐπὶ τῶν ὠν αὐτῶν, ἐπιγιγνομένων κατὰ τὸν χρόνον τῆς Ἐ. καὶ ἐν τῷ μητρικῷ ὄργανισμῷ σπουδαίων ἀλλοιώσεων· ἐπέρχεται π.χ. συμπίρρσις αἵματος πρὸς τὴν κοιλίαν καὶ συνεπῶς αὐξήσις τῆς θερμοκρασίας ἐν ταύτῃ, πολλὴν δὲ πτηνῶν καὶ ἰθὺς τῶν παχὺ πτέρωμα φερόντων ὑδροβίων ἀποπίπτουσιν ἀπὸ τινῶν χωρῶν τοῦ σώματος τὰ πτερά, ἅτινα θὰ ἐδυσχεραίονεν τὴν μετάδοσιν τῆς θερμότητος εἰς τὰ ὥα, ἢ αὐτὸ τὸ πτηνὸν ἀποσπᾷ αὐτὰ καὶ χρησιμοποιεῖ εἰς καταρτισμὸν τῆς φωλεᾶς. Ἡ ἀναγκαία κατὰ τὴν Ἐ. θερμοκρασία κεῖται ἐν γένει μεταξὺ 30 καὶ 41 βαθμῶν, εἶνε δὲ ἀνωτέρα διὰ τὰ ὠδικὰ π.χ., τὰ ἀρπακτικὰ κ.ἄλ. πτηνὰ ἢ διὰ τὰ ὑδροβία. Ἐπειδὴ δὲ τοῦτο μὲν τὸ λεύκωμα τοῦ ὠοῦ εἶνε κακὸς τῆς θερμότητος ἡγώγος, τοῦτο δὲ τὰ ὥα τῶν πτηνῶν, ὧν ἡ κατασκευὴ τῆς φωλεᾶς ἢ ἡ θέσις (τῶν νηκτικῶν π.χ., ἐπώζοντων εἰς θέσεις παραλίας) δὲν ἐπιτρέπει τὴν ἐν αὐτῇ διατήρησιν τῆς θερμότητος φέρουσι σχετικῶς παχὺ κέλυρος, δυνατὴ ἡ μήτηρ τοῦλάχιστον κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας τῆς Ἐ. νὰ ἐγκαταλείπη κατὰ διαλείμματα τὰ ὥα τῆς Ἐ. διάρκειαι τῆς Ἐ. φαίνεται ἀνολογούσα πρὸς τὸ μέγεθος τῶν πτηνῶν καὶ τὴν μέλλον ἢ ἥττον ἐντελὴ διατήρησιν τῆς θερμότητος· οὕτω

μικρὰ ὠδικὰ πτηνὰ ἐπώζουσι 14-17 ἡμέρας, οἱ δὲ τὰ 30 ἢ 31. Εἰς τὴν περιθαλψὴν τῶν ὠν λαμβάνει μέρος συχνὰ καὶ ὁ ἄρρην· εἰς τὰ μονόγαμα π.χ. πτηνὰ τὸ ἄρρην προσφύλασσει καὶ ὑπερασπίζει τὴν φωλεάν, φέρει τροφήν εἰς τὴν θήλειαν ἢ καὶ ἀμφοτέρω τὰ ζῶα ἐναλλάξ τελοῦσι τὴν Ἐ. (στρουθία, περιστεραι). Τῶν πολυγύνων πτηνῶν τούναντιον τὸ ἄρρην μισεῖ τὰ ὥα καὶ τὰ τέκνα του, προσπαθεῖ δὲ νὰ διασκορπίσῃ τὰ ὥα, τοῦθ' ὅπερ ἀναγκάζει πολλὰκις τὴν θήλειαν νὰ τὰ ἀποκρύπτῃ. Τὰ πλείστα πτηνὰ ἐπώζουσιν ἀπαξ τοῦ ἔτους καὶ ἐν ἰδίᾳ ἕκαστον φωλεᾷ ὀλίγα δὲ τινὰ ἔχουσι κοινὴν μετ' ἄλλων φωλεάν καὶ κοινὴν ἐπώζουσι. Μόνον δὲ ὁ κόκκυξ καὶ ὁ τῆς Β' Ἀμερικῆς ἰκτερος καταθέτουσι τὰ ὥα τῶν εἰς ξέναν φωλεάν καταλείποντα τὴν περαιτέρω περὶ αὐτῶν μέριμναν εἰς τοὺς ἀκουσίως θεοῦς γονεῖς τῶν. Πτηνὰ τινὰ τοῦ Νέου Κόσμου δὲν ἐπώζουσιν ἀλλὰ καταθέτουσι τὰ ὥα τῶν ἐντὸς σωρῶν, μετὰ θαυμασίας ὑπομονῆς καὶ περινοίας παρεσκευασμένων, ὅπου εὐρίσκουσι τὴν ἀναγκαίαν θερμότητα καὶ προσφύλιν. Ἡ μελέτη τῶν ἐντὸς τοῦ ὠοῦ κατὰ τὴν Ἐ. ἐπιγιγνομένων βαθμιαίως μεταβολῶν, ἔτυχε κατὰ τοὺς τελευταίους ἰδίως χρόνους πλείστης προσοχῆς, ὡς διδάσκουσα τὴν βαθμιαίαν τοῦ ὄργανισμοῦ ἀνάπτυξιν, συμβαλλομένη δ' ἄλλως τὰ μέγιστα εἰς μέρψιν ὀρθοτέρων συμπερασμάτων περὶ τῆς ἐντὸς τοῦ μητρικοῦ σώματος τελευμένης καὶ κατὰ συνέπειαν ἥττον εἰς τὴν μετέπειτα ἀναπτύξεως ἄλλων τελειοτέρων ὄργανισμῶν. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον τελεῖται καὶ τ. ε. γ. η. τ. Ἐ. ἐντὸς ἐπ. ω. α. τ. κ. ὠ. ν. μηχανῶν, διατηρουσῶν τὰ ὥα ἐν τῇ ἀναγκαίᾳ πρὸς ἐκκόλαψιν θερμοκρασίᾳ. Τοιαύτη τεχνητὴ Ἐ. τῆς κοινῆς ὀρνίθος ἐτελείτο ἀπ' ἀρχαιοτάτων χρόνων (ἐν Αἰγύπτῳ ἰδίως) πρὸς εὐχερῆ ἀπόκτησιν νεοσσῶν, ἐντὸς θαλάμων ἐκ πηλοῦ θερμοκινούμενων ἰσχυρῶς ἐπὶ 3—4 ὥρας καθ' ἑκάστην τὰ ὥα κεινται ἐπὶ ἄχυρινου στρώματος, ἄναστρέφονται κατὰ πᾶσαν ἔκτην ὥραν, μετὰ δὲκα δ' ἡμέρας δοκιμαζονται καὶ τὰ καλῶς ἔχοντα φέρονται εἰς ἄλλο διαμέρισμα ὑψηλοτέρας θερμοκρασίας. Κατὰ τὸν Πλίνιον οἱ ἀρχαῖοι Αἰγύπτιοι παρήγον οὕτω 100 ἑκατομμύρια νεοσσῶν κατ' ἔτος. Σήμερον ἡ τεχνητὴ Ἐ. τελεῖται συστηματικώτερον, ὅπου μάλιστα ἀναμύζονται μεγάλα πτηνοτροφεῖα, λαμβανομένης προνοίας καὶ πρὸς εἰσόδον ἐν τοῖς θαλάμοις ἄερος καταλλήλου πρὸς τὴν ἀναπνοὴν τοῦ ἀναπτυσσόμενου νεοττίου. [Θ.Τ.]

— Ἦν τῇ νοσολογίᾳ καλεῖται στάδιον Ἐ. νόσου τινὸς, μολυσματικῆς ἰδίως, ὁ μεταξὺ τῆς προσβολῆς τοῦ ἀνθρώπου ὑπὸ ταύτης καὶ τῆς ἐκδηλώσεως αὐτῆς παρερχόμενος χρόνος, καὶ ὅν ἡ νόσος ὑφίσταται λανθάνουσα. Ὁ χρόνος οὗτος, ἄλλος παρ' ἄλλοις τῶν μολυ-

σματικῶν νοσημάτων, εἶνε διὰ τὰ πλείστα ὁξεία 8—14 ἡμέραι. [Π.Ι.Β.]

Ἑπωδελία (Ἀρχ.). Ἐν ἑν τινι δίκῃ ἰδιωτικῇ ὁ ἐνάγων δὲν ἐλάμβανεν ὑπὲρ ἑαυτοῦ τὸ πέμπτον τῶν ψήφων, ἐπεδύλλετο αὐτῷ ἡ τιμωρία νὰ πληρωσῇ τῷ ἐναγομένῳ δι' ἐκαστὴν δραχμὴν τοῦ ποσοῦ ὅπερ ἀπῆτει· παρὰ τούτου, ἕνα ὄβολόν ὡς ἀποζημίωσιν διὰ τὴν ἀδίκον ἀγωγὴν τοῦτο δὲ ἐκαλεῖτο Ἑ. [Σ.Τ.]

Ἑπωδαί καλοῦνται αἱ ἐπικλήσεις τῶν πνευμάτων, ἐξορκισμοὶ κτλ., ὧν γίνεται χρῆσις κατὰ τὰ διάφορα τῆς μαγείας εἶδη.

Ἑπωδός ἐλέγετο παρ' Ἑλλήσι τὸ ἐν λυρικοῖς (τοῖς πλείστοις ὕμνοις τοῦ Πινδάρου) καὶ πολλοῖς χορικοῖς ᾄσμασι τῶν δραμάτων μετὰ τὴν στρεφὴν καὶ ἀντιστροφὴν μέρος. Πρὸς δὲ ἐκαλεῖτο Ἑ. στίχος ἐπανερχόμενος εἰς τακτικὰς ἀποστάσεις ἐν ἑνὶ καὶ τῷ αὐτῷ ποιήματι, ὅστις ἐλέγετο καὶ ἐπὶ ρυθμικῶν. Τέλος δὲ ἔφερε τὸ ὄνομα τοῦτο στίχος μικρὸς ἐπόμενος μακροτέρῳ (οὗχι δὲ ὁ τοῦ ἐλεγειακοῦ διστίχου) ὡς τοιοῦτος δὲ συνειθιζέτο πρὸ πάντων ὁ λαμβανόμενος μετὰ λαμβανόμενον τριμετρῶν. Τὰ δὲ εἶδος τοῦτο ἐμυμήθη καὶ ὁ Ὀράτιος εἰς αὐτὰ τοιαῦτα ποιήματα ἀπεβόθη ὕστερον τὸ ὄνομα Ἑ., ἐνῶ ὁ ἴδιος τὰ ὀνόμασεν ἱάμβους [Σ.Τ.]

Ἑπωρίς. Μέρος τῆς στολῆς τοῦ στρατοῦ. Αἱ Ἑ. ἐκρηγνύμεναι ἵνα κρατῶσι τὸν τελευτῶνα καὶ προστατεύωσι τὸν ὅμιον τοῦ στρατιώτου, ὅταν βαδίζων ἔσπερον ἐπ' ὤμου τὸ τυφέκιόν του. Κατὰ τὸ 1759 ὁ στρατάρχης Belle Isle, ὑπουργὸς τῶν στρατιωτικῶν τῆς Γαλλίας, διενεθῆ νὰ χρησιμοποιήσῃ τὰς ἐπωρίδας ἵνα δεικνύωνται οἱ βαθμοί, ἡ συνθήκη δ' αὕτη ἐγένετο ἀσπαστὴ μετ' ἐλπίγον ὑπὸ τῆς Ἀγγλίας, Ἰσπανίας, Δανίας, τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν κτλ. Οἱ Ἀυστριακοὶ δὲν φέρουσιν Ἑ., οἱ δὲ Ρῶσοι ἀντικαθιστῶσι ταύτας διὰ μεταλλικῶν πλακῶν. Παρ' ἡμῖν πάντες οἱ ἀξιωματικοὶ φέρουσιν Ἑ. εἰς τὰς μεγάλας στολὰς, πλὴν τῶν ἀξιωματικῶν τοῦ ἱππικοῦ, οἵτινες ἀντιθέτως φέρουσι ταύτας εἰς τὰς μικρὰς μόνον. Ἡ Ἑ. τῶν κατωτέρων ἀξιωματικῶν σύγκειται, κατὰ τὸ ἀπὸ 24 Μαΐου 1868 Β. Δ. ἐκ τεσσάρων σειρίδων χρυσοπλέκτων ἢ ἀργυροπλέκτων αἵτινες παραλλήλως ῥιπτόμεναι μέχρι τῆς ἀκρωμίας καταλήγουσιν εἰς πλέγμα. Ἐπὶ τῶν Ἑ. τίθενται τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ βαθμοῦ, ὅπερ εἰς κομβία ἔχοντα ἀργυροποιχίλτα διὰ τὰς χρυσοπλέκτους καὶ χρυσοποιχίλτα διὰ τὰς ἀργυροπλέκτους Ἑ. Καὶ ὁ μὲν ἀνθυπολοχαγὸς σέρει ἐν τοιοῦτον κομβίον, ὁ δὲ ὑπολοχαγὸς δύο, ὁ δὲ λοχαγὸς τρία. Ἡ Ἑ. τῶν ἀνωτέρων ἀξιωματικῶν ἀποτελεῖται ἐκ τεσσάρων ὡς εἴρηται σειρίδων, ἀπὲρ συμπλεκόμεναι καθ' ὅλον τὸ μήκος τοῦ ὅμου σχηματίζουσι κατὰ τὸ ἄκρον αὐτοῦ πλέγμα. Τὰ διακριτικὰ τοῦ βαθμοῦ εἶναι

ἀπαράλλακτα τοῖς τῶν κατωτέρων ἀξιωματικῶν, ἀλλὰ μεγαλύτερα, καὶ ὁ μὲν ταγματάρχης φέρει ἐν κομβίον, ὁ δὲ ἀντισυνταγματάρχης δύο καὶ ὁ συνταγματάρχης τρία. [Β.Δ.]

Ἑπωρίς ἱστοῦ, κοινοδραβ. τὸ μάγουλο. Τεμαχίον ἐκ ξύλου δρυὸς συνήθως, προσηρμοσμένον εἰς τὸν λαμὸν τῆς στήλης τοῦ ἱστοῦ. Ὑπάρχουσι δύο Ἑ. ἐπ' ἐκαστῆς στήλης, ὑπεστηρίζουσαι τὸ λεγόμενον θωράκιον ἢ καρχίσιον. [Η.Κ.]

Ἑπώνια. Τέλη ἐν ταῖς ἀρχαίαις Ἀθήναις καταβαλλόμενα ἐπὶ τῶν αγορῶν ἐπὶ ἀγορᾷ ἀκινήτου πράγματος φαίνεται ὅτι τὰ Ἑ. ἦσαν ἐν ἐπὶ τοῖς ἑκατόν (ἐκατοστή).

Ἑπώνυμος. Ἐν ταῖς ἀρχαίαις Ἀθήναις ἐκαλοῦντο Ἑ. 1) οἱ δεκά καὶ βραδύταρον θώδεκα ἡμέρας ὧν τὰ ὀνόματα ἔφερον αἱ 10 καὶ εἴτα 12 φυλαὶ καὶ ὧν οἱ ἀνδριάντες (καὶ αὐτοὶ Ἑ. καλούμενοι) ἴσταντο ἐν τῇ ἐντὸς Κεραιικῇ, πρὸ τῶν ὁποίων ἐγίνοντο αἱ δημόσιαι ἀγγελίαι καὶ ἐπροτεινόντο τὰ νομοσχέδια. Καὶ πολλοὶ τῶν δῆμων εἶχον τοὺς Ἑ. αὐτῶν. 2) Ὁ πρῶτος τῶν δεκά ἐτησίμων ἀρχόντων, διότι ἀπὸ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ διακρίνεται τὸ ἔτος τῆς ἀρχῆς του, ὡς φέρεται ἐν ἀρχῇ τῶν ψηφισμάτων (ἐπὶ ἀρχόντος δεῖνος). Ἐν Σπάρτῃ Ἑ. ἦσαν οἱ ἑσπεροὶ καὶ εἴτα οἱ Πατρονόμοι ἐν Ἀργεὶ ἡ ἱέρεια τῆς Πραξ διὰ τὸν Βοιωτικὸν συνδεσμον ὁ Βοιωτάρχης. 3) Ἡ τῶν στρατεύσιμων ἡλικιῶν ἐκαλοῦντο ἐκεῖνοι οἱ Ἑ. ἀρχόντες ἐπ' ὧν ἐκαστὴ φυλὴ προσήλθε τὸ πρῶτον εἰς τὸν στρατὸν ἦσαν δ' αὐτοὶ 42 τὸν ἀριθμὸν, διότι οἱ Ἀθηναῖοι ἦσαν ἐπὶ 42 ἐτη στρατεύσιμοι. [Σ.Τ.]

Ἑπωπεύς Ἐν τοῖς ἐλληνικοῖς μύθοις υἱὸς τοῦ Ποσειδῶνος καὶ τῆς Κανάκης, βασιλεὺς τῆς Σικυωνίας καὶ σύζυγος τῆς Ἀντιόπης (βλ. Ἀμφίων).

Ἑπωρίς (λέμβου). κοινοδραβ. τὸ καπνόν. Στόλος ξύλινος ἢ σιδηρεὺς, κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον κεκλιμένος, στερεούμενος ἐξωθεν τοῦ τεύχους τοῦ πλοίου χάριν τῆς ἀνακομμάσεως τῶν λέμβων. Ἀπαιτοῦνται δύο Ἑ. διὰ τὴν ἀνακρέμασιν ἐκαστῆς λέμβου. Ἑ. καλεῖται καὶ ἔτερον παρεμπερὲς σκαῦος χρησιμεῖον εἰς τὴν λεγόμενον ἐπωτισμὸν τῆς ἀγκύρας. [Η.Κ.]

— Παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἐλέγοντο Ἑ. δοκοὶ προεξέχουσαι ἐκατέρωθεν τῆς πύρας τοῦ πλοίου πρὸς προούλαξιν τοῦτου κατὰ προσβολῆς ἐκ τῶν ἐμπροσθεν, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἐπίθεσιν.

Ἑπωτίδιος ἕ γ κ υ ρ α. Πλ. Ἀγκυρα.

Ἑπωτισμός ἀγκύρας, κοινοδραβ. τὸ καπνοκρίσμα· ἐπικρύμασις αὐτῆς ἐκ τῆς ἐπωτίδος, διὰ τοῦ ἐπωτίδιου σχοινίου, μετὰ τὴν ἀνάσπιν τῆς ἰδίας. [Η.Κ.]

Ἑρ (Enre) Ἀριστέρος παραπόταμος τοῦ Σηκουάνα, ἐν τῇ ΒΔ Γαλλίᾳ. Ἐχει τὰς πη-

γὰς αὐτοῦ ἐν τῷ νομῷ τῆς Ὀρνῆς καὶ μετὰ
 ῥούν 225 χμ. ἐκβάλλει ἄνωθεν τῆς Ῥουένης
 εἰς τὸν Σηκουανν. Ὁ Ν ο μ ο ς Ἑ ρ. ἀποτε-
 λούμενος ἐκ μέρους τῆς Ἀνατολικῆς Νορμαν-
 διας, ἔχει ἐμβ. 603' χμ. καὶ 319 471 κατ.
 (1891). Σχηματίζει πεδιάδα, διατεταμένην
 τῇδε κακίᾳ ὑπὸ τινὼν λοσσουτάδων. Ὑπὲρ
 τὰ ΝΑ αὐτοῦ ῥέει ὁ Σηκουανν, εἰς ἃν ἐκβάλ-
 λουσι πάντα τὰ τὴν χώραν ταύτην ἀρδεύοντα
 ποτάμια. Ἐν γένει ἡ χώρα εἶναι εὐφορώτατη,
 ἡ κτηνοτροφία καὶ ἡ μελισσοτροφία ἀρκούντως
 ἐν αὐτῇ ἀνεπτυγμένα καὶ ἡ βιομηχανία ἀκ-
 μαϊοτάτη. Πρωτ. τοῦ νομοῦ εἶναι ἡ Ἐ β ρ ῆ (E-
 vreux). Ὁ Ν ο μ ο ς Ἑ ρ - κ α ῖ - λ ο ῶ ρ
 κεῖται πρὸς Ν τοῦ προηγούμενου, ἔχων ἐμβ.
 5871,3 χμ. καὶ 284 083 κατ. (1891) καὶ
 ἀποτελούμενος ἐκ τινῶν μερῶν τῶν πρώην
 διοικήσεων τῆς Ἀδρηλίας, τῆς Μαίνης καὶ τῆς
 Νήσου τῆς Γαλλίας. Τὸ Δ καὶ ΒΔ αὐτοῦ μέ-
 ρος ἀποτελεῖ κυματωδὲς λοσσουτάδιον, μετὰ
 πολλῶν κοιλάδων, περγῶν, βυακῶν καὶ τεμαχί-
 ων. Τὸ Α εἶναι ὅλως πεδινόν, μονότονον καὶ
 ἄνωδρον, ἀλλὰ κατὰ τὸ πλεῖστον εὐφορώτατον.
 Τὸ Β ἀρδεύεται καλῶς ὑπὸ τοῦ Ἑ ρ καὶ τῶν
 παραποταμίων του. Τὸ κλίμα εἶναι γλυκὺ καὶ
 ὁ ἀὴρ καθαρὸς. Ἡ κτηνοτροφία εἶναι λίαν
 ἀνεπτυγμένη, ἐπίσης καὶ ἡ βιομηχανία καὶ
 τὸ ἐμπόριον. Πρωτ. τοῦ νομοῦ εἶναι ἡ Σ ἄ ρ -
 τ ρ η (Chartres) [Π.Π.]

Ἑράνη. Πολύγη ἀρχαία μνημονευομένη
 ὑπὸ Στράβωνος, ἐν Μεσσηνίᾳ, ἐπὶ ἰγνῶν ἀρ-
 χαίας κατοικίας εὐρεθίντων ἐν τῇ ἀριστέρᾳ
 ὁχθῇ τοῦ ποταμίου Λαγγουδαρδου μεταξὺ Φι-
 λιατρῶν καὶ Γαργαλιάνων. [Γ.Πδ.]

Ἑράνης δῆμος. Εἰς τῶν εὐποριωτέρων
 τῆς ἐπαρχίας Τριφυλλίας ἐν Μεσσηνίᾳ, παρα-
 λλος, ἐπιπέδος μὲ βουνούς μόνον τοῦ Ἀ γ. Πι-
 λιοῦ καὶ τῶν Κοντοβουνίων, γόνιμος ἰδιὰ εἰς
 ἀμπέλους, σταφιδαμπέλους καὶ ἐλαιώνας, μὲ
 ὀρμίσκους τὴν τῆς ἀγ. Κυριακῆς καὶ τοῦ Ἀ-
 γριλίου, μὲ χειμάρρους τὴν Λαγγουδαρδον, δι'
 οὗ χωρίζεται τοῦ δήμου Πλαταμώνδεως, τὴν
 τῆς Ἀπιθίδας καὶ τὸν ποταμὸν τῶν Φιλια-
 τρῶν, ῥέοντας πάντας ἀπὸ τοῦ Ἀ γά λ ω καὶ
 τῶν Κοντοβουνίων πρὸ Δ Διασχίζεται ὑπὸ
 τῆς ἀμαξίτου Κυπαρισσίας—Λιγουδίστης. Τὸν
 δῆμον συνιστῶσιν ἡ πρωτεύουσα Φιλιατρά καὶ
 τὰ χωρία Βάλτα, Καναλαμποῦ, Κατάνπι-
 λι, Καλαζόνιον καὶ Χριστιάνου. Κάτ. 10 021
 καλλιεργηται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον σταφίδων
 καὶ ἀμπέλων. Ἐκλήθη ἐκ τῆς ἐγγύς του καὶ
 μένης ἀρχαίας πολίχνης Ἑ. [Γ.Πδ.]

Ἑρανός ἐκαλεῖτο παρὰ τοῖς ἀρχαίοις
 1) συμπόσιον πολλῶν φίλων διὰ τὰ ἔξοδα τοῦ
 ὁποίου κατέβαλλεν ἕκαστος τῶν μετερχομένων
 αὐτοῦ ἀνάλογον ποσὸν εἰς χρήματα ἢ φαγητὰ
 2) εἶδος ἐταιρίας, ἥς τὰ μέλη ἐπλήρωον κατὰ
 μῆνα ὠρισμένον ποσόν, δι' οὗ ἐτελοῦντο κατὰ
 καιροὺς κοινὰ τῶν ἐταίρων συμπόσια, ἢ εἰς

ἄλλους σκοπούς, καὶ ἰδίως πολιτικούς, διετί-
 θεντο τὰ χρήματα ταῦτα 3) πᾶσα συνεισφο-
 ρὰ πρὸς ὑποστήριξιν τινος ἐν ἐκτάκτοις ἀνάγκαις
 διατελούντος, ὅστις ὥς ἐκεῖ ἀναλαβὼν
 ἐκ τῆς ἀπορίας νὰ ἀποδώσῃ τὰ χρήματα
 ταῦτα (ἐξ Ἑ. ὀφλήματα) σχετικαί πρὸς τὴν
 ἀπόδοσιν τῶν τοιούτων χρεῶν ἦσαν αἱ ἑ ρ α -
 ν ι κ αὶ δ ῖ κ α ι. Ἑ εἰλέγοντο, ὡς καὶ σή-
 μερον, καὶ τὰ χρήματα αὐτὰ ἄτινα κατὰ πάσας
 ταύτας τὰς περιστάσεις συνέλεγοντο.

— Ἑ ρ α ν ο ῖ α σ υ γ χ ῶ ρ η τ ο ῖ. Κατὰ
 τὸ ἔθ. 467 Ποιν. Νόμου αἰένου δικαίωματος
 ἡ ἀδείας τῆς ἀρχῆς ἐπιχειροῦντες ἱερμαίους
 ἐράνους τιμωροῦνται εἰς βαθμὴν πταισματος,
 τὰ δὲ συναχθέντα πράγματα ἢ χρήματα δη-
 μεύονται, ἐκτὸς ἂν ἡ πράξις περιέχῃ τὰ στοι-
 χεῖα ἄλλου βαρυτέρου ἀδικήματος (αὐτῆς ἐν
 παρ.), ὅτε ἐπιφέρει τὴν σχετικὴν ποινὴν. [Πφ]

Ἑράρ (Sebastien Erard). Περιεργος
 κατασκευαστὴς μουσικῶν δογάνων (1752-
 1831). Ἰδρυτὴν ἐν Παρισίοις ἐργοστασίου κλει-
 δοκυμβάλλων καταστὰν γνωστότατον καὶ λει-
 τουργῶν καὶ νῦν ἐπιτέτερον δὲ, κατὰ τὴν ἐπο-
 χὴν τῆς γαλλικῆς ἐπαναστάσεως, ἐν Λονδίνω.
 Αἱ ἐφευρέσεις του ἐπέφερον μεταρρυθμίσεις
 σπουδαιοτάτας εἰς τὴν μηχανισμὸν τῆς ἀρχῆς
 καὶ τοῦ κλειδοκυμβάλλου. [Ἐγ.]

Ἑρασμός. Πατριάρχης πηγαζῶν εἰς
 τὰς ὑπορείας τοῦ Χάου ὅρους ΝΔ τοῦ Ἀρ-
 γους καὶ ἐκβάλλων εἰς τὴν Ἀργολικὴν κώ-
 πον. Οἱ ἀρχαῖοι ἐδόξαζον ὅτι τὰ ὕδατα αὐτοῦ
 προήρχοντο ἐκ τῆς λίμνης Στυμαλίας. Περὶ
 ἐτέρου Ἑ βλ. Βοιωτικὸς ποτ. [Μ.Σ.]

Ἑρασμίστρατος. Ὡς τῶν ἐπιφανέ-
 στέρων ἀρχαίων Ῥαλλήνων (αἱτῶν, περὶ τὸ
 800 π.Χ. Καταγόμενος ἐκ τῆς νήσου Κέμῃ ἔ-
 ζησεν ἐπὶ τινα χρόνον ἐν τῇ αὐτῇ Σελεύ-
 κω τοῦ Νικατορος εἰτα δὲ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ
 καὶ ἀπεθάνε πρὸς ἐθελῶς ἐν Ἰωνίᾳ. Ἐπίσης
 εὐδοκίμος ἐν τῇ πράξει, ὅσον βαθὺς ἐν τῇ θε-
 ωρίᾳ, ἐγένετο ἰδρυτὴς ἰδίας λατρικῆς σχολῆς
 τῆς τῶν Ἑ ρ α σ τ ρ α τ ε ῖ ω ν. Ἐν τοῖς
 περὶ ἐγκράτειας καὶ νευρικοῦ συστήματος ἐποί-
 ησε σπουδαίας ἀνακαλύψεις. Ἐκ τῶν πολλῶν
 συγγραμμάτων του μικρὰ τινα μόνον ἀποσπᾶ-
 ρματα διασώθησαν [Π.Δ.]

Ἑρασμος (Desiderius E). Περύφη-
 μος φιλόλογος, γενν. περὶ τὸ 1467 ἐν Ρότερ-
 δαμῃ. Ἐκπαίδευσε ἐν μονῇ τινι πλησίον
 τῆς Ὀλλανδ. πόλεως Γουδα. Ἐπει ἐνέκυψεν
 εἰς τὴν μελέτην τῶν ἀρχαίων συγγραμμάτων καὶ
 τοῦ Λαοκρινίου Βάλλια, χειροτονήθη τῇ 1492
 ἱερεὺς. Εἰτα ἐπεχείρησε διαφόρους περιηγή-
 σεις, εἰς Παρισίους, Λονδίον κτλ. καὶ τῷ
 1506 μετέβη εἰς Ἱταλίαν, κυρίως πρὸς εὐρυ-
 τεραν ἐπὶ σπουδὴν τῆς ἀρχαιότητος. Ἐν Ἑνε-
 τῷ διέμεινε καιρὸν τινα καὶ ἐξέδωκε παρὰ
 τῷ Ἀλδῷ Μανουτίῳ συλλογὴν παροιμιῶν
 (Adagia). Ἡ εἰσηγήσις τῆς πολυμαθείας του εἰ-

γεν ἤδη διαδοθῇ ἐν ἅπασῃ τῇ Εὐρώπῃ ἐπὶ τινα χρόνον διετέλεσε, προσκληθεὶς ὑπὸ Ἑρρικου Η' τῆς Ἀγγλίας, καθηγητὴς τῆς ἑλλην. γλώσσης ἐν Κανταβριγίᾳ, τέλος δὲ ἐγκατεστάθη ἀπὸ τοῦ 1516 ἐν Βασιλείᾳ. Ἐνταῦθα ἐγένετο πρωτοστατὴς τῆς ἀναγεννήσεως τῶν ἀνθρωπιστικῶν σπουδῶν, συνεργαζόμενος μετὰ τῶν ἐμφορῶν μαγάλων φιλολόγων τῆς ἐποχῆς, ἐξέδωκε τὴν πρώτην ἐντυπον ἐκδοτὴν τῆς Καινῆς Διαθήκης ἑλληνικῆς καὶ λατίνους συγγραφεῖς (Ἀριστοτέλης 1531), καὶ συνέγραψε πλείστα ἔργα φιλολογικὰ δι' ὧν ἐπέδρασε μαγὰς ἐπὶ τῇ ἀναπτύξει τῆς κλασικῆς φιλολογίας, καὶ θεολογικῆς (δι' ὧν ἤλθεν εἰς ῥῆξιν μετὰ τοῦ Λουθήρου καὶ τοῦ Οὐττεν, μὴ ἐπενεγκούσαν ὅμως αὐτῷ μαγὰς τιμὴν), ἀπεθάνε δὲ τῷ 1536. Ἐκ τῶν ἔργων αὐτοῦ διακρίνονται τὰ Colloquia καὶ τὸ En comium moriae, ἅτινα ἐξέδοθησαν πολλάκις καὶ μετεφράσθησαν εἰς τὰς πλείστας ἐυρωπαϊκὰς γλώσσας. Ἡ πληρεστάτη ἐκδοσις τῶν ἔργων τοῦ Ε. εἶνε ἡ τοῦ Le Clerc (11 τόμ. Λονδ. 1703-8) ὁ Ε. συνέθεε βαθεῖαν προλυμαθείαν μετὰ μεγίστης καλαισθητικῆς καὶ εὐφυΐας, ἐγένετο δὲ πρόδρομος τῆς ἐκκλησιαστικῆς μεταρρυθμίσεως. Ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς ἑλληνικῆς φιλολογίας εἶνε γνωστὸς ἰδιαιτέρως, ὡς ἀπορρίψας τὴν ἥδη καὶ παρὰ Βυζαντινοὺς ἐν χρήτῃ σημερινὴν προσφάν τῆς ἑλληνικῆς καὶ κηρύξας ὅτι ἐν τῇ ἀρχαιοτάτῃ προυφάνοντο οἱ διφθόγγοι αἰ, αὐ, εἰ, εὐ, οἰ κτλ., ἀναλελυμένοι ὡς αἰ, αὐ, εἰ, οἰ κτλ., τὸ δὲ σὼν ἦεν ἡ ὡς ε. Ὅθεν καὶ ἡ τοιαύτη προφορὰ ἦτορ ἐπεκράτησεν ἔκτοτε καὶ εἶναι ἐν πολλῇ χρήτῃ ἐν τῇ Δύσει καλεῖται Ἑρατοσμεῖος κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὴν παρὰ τοῖς Ἑλλησιν ἐν χρήτῃ, ἥτις ἐκ τοῦ ἐνθέρμου ὑπεραπιστοῦ αὐτοῦ Ῥούχλινου καλεῖται Ῥούχλινος. [Μ Γ.]

Εράτη (Herat). Χώρα τοῦ Ἀφγανιστάν, περὶ ἧς βλ. καὶ ἐν λέξει Ἀρεία. Ἐχει ἐμβα. 170 200 τ.χμ. καὶ 1 1/2 ἐκταμμ. κατοικῶν τουρκανικῆς φυλῆς. Ἡ ἀκμὴν αὐτῆς πρὶν τὸ εὐσεβασθεῖται 640 χμ Δ τοῦ Καδούλ, ἦτο δὲ ἄλλοτε ἀκμαία ἔχουσα 100 χιλ. κατ., νῦν δὲ ἔχει μόνον 45 χιλ., εἶνε ὅμως πάντοτε σπουδαῖον κέντρον τοῦ ἐμπορίου μετὰ τῷ Ἰνδίας. Ἀφγανιστάν καὶ Περσίαι, καὶ ἔχει ἀξιόλογον βιομηχανίαν ἀγγεμάτων, ὅπλων, μαλλίνων ταπήτων κτλ. Παντοῦ ἐν αὐτῇ φαίνονται ἀκόμη τὰ εἰρεῖται τοῦ προτέρου μεγάλου τῆς πόλεως ἧς ὁ βασιλικὸς κήπος ἐθεωρεῖτο ὡς ἐν τῶν θαυμάτων τοῦ κόσμου. Κατὰ τὴν παράδοσιν ἰδρύθη ὑπὸ Ἀλεξάνδρου τοῦ Μεγάλου, περιελοῦσα δὲ ἄλλεπαλλήλως εἰς τὴν κυριαρχίαν τῶν διαφόρων ἐπιδρομέων τῆς Ἀνατολῆς, ἐκυριεύθη τῷ 1381 ὑπὸ τοῦ Ταμερλάνου, ὑπὸ τοὺς διαδόχους τοῦ ὁποίου ἐγένετο κέντρον τῆς περσικῆς ἐπιστήμης καὶ φιλολογίας. Τῷ 1749 ἐγένετο κτῆμα τῶν Ἀφγανῶν, ἀπετέλει δὲ ἡ χώρα ἀνεξάρτητον

κράτος μέχρι τοῦ 1863, ὅποτε ἠνωθῇ ἐριστικῶς μετὰ τοῦ Ἀφγανιστάν. [Μ Σ]

Ερατοσθένης, υἱὸς Ἀγλαοῦ, ὑπῆρξεν ὁ διασημώτατος καὶ πολυμαθέστατος τῶν Ἀλεξανδρινῶν ἐπιστημόνων, ὅστις δικαίως ὠνόμασε πρῶτος ἑαυτὸν φιλόλογον. Ἐγενν. ἐν Κυρήνῃ περὶ τὸ 275 π.Χ. καὶ εἶχε διδασκάλους τῆς γραμματικῆς τὸν Λυσανίαν καὶ τὸν Καλλιμάχον εἰς δὲ μετέβη εἰς Ἀθήνας ὅπου ὁ στοικὸς Ἀρίστων καὶ ὁ ἀκαδημαϊκὸς Ἀρκεσίλαος ἐπέδρασαν ἐπὶ τὴν φιλοσοφικὴν μόρφωσιν αὐτοῦ. Μετ' ὀλίγον ἐκλήθη ὑπὸ Πτολεμαίου Γ' τοῦ Εὐσεργέτου εἰς Ἀλεξάνδρειαν ὡς βιβλιοφύλαξ διαδεξιμένος τὸν Καλλιμάχον. Ἐνταῦθα δὲ μετὰ μεγίστης ἐλευθεριότητος ὑποστηρίζμενος ὑπὸ τῶν βασιλέων τῆς Δι' αὐτοῦ ἐνηργολογήθη εἰς τὰς μεγάλας γεωγραφικὰς καὶ μαθηματικὰς μελέτας τοῦ 82 ἐτῶν γενόμενος ἀπὸ θάνατον «ἀποσχόμενος τροφῆς διὰ τὸ ἀμβλυοῦσθαι». Πραγματευθεὶς πολλὰ καὶ πολυειδῆ θέματα, γράψας ἐν πεζῷ καὶ ἐν ἑμμετρῷ λόγῳ, ἔλαβε τὰ ἐπάνωμια Βῆτα καὶ Πένταθλον, ἅπερ ἐδήλουν ὅτι κατεῖχε μὲν εἰς τοὺς διαφόρους κλάδους τὴν β' θέσιν, ὑποδεέστερος ὢν π.χ. ἐν τῇ ποιήσει τοῦ Καλλιμάχου, ἐν τῇ σιλοσοφίᾳ τοῦ Ἀρκεσίλαου, τοῦ Ἰππάρχου δὲ εἰς τὰ Μαθηματικά, ἀλλ' ἐν τῷ συνόλῳ ὑπεραίρειν ἀπάντων. Ἡ μεγίστη δὲ αἵα τοῦ ἔγκειται εἰς τὰ γεωγραφικὰ τοῦ ἔργου, καὶ ἐξ αὐτῶν πάλιν τὸ κυριώτερον ἦτο τὸ καὶ ἐπιγραφόμενον Γεωγραφικά. Τοῦτο συνίστατο ἐκ 3 βιβλίων, ὧν τὸ μὲν α' περιείχε τὴν ἱστορίαν τῆς γεωγραφίας, τὸ β' τὰς ἰδίας τοῦ Ε. δοξὰς περὶ τοῦ σφαιρικοῦ σχήματος τῆς γῆς καὶ ἀπόπειραν αὐτοῦ νὰ ὀρίσῃ τὸ μέγεθος αὐτῆς ἐπὶ τῇ βάσει καταμετρήσεως τοῦ τοῦ μεσημβρινοῦ ἀπὸ Ἀλεξανδρείας μέχρι Συήνης, τέλος δὲ τὸ γ' περιείχε χρονολογικὴν καὶ πολιτικὴν γεωγραφίαν ἐπὶ τῇ βάσει ἰδίου ὑπὸ τοῦ Ε. σχεδιασθέντος γεωγρ. πίνακος Ἀστρονομικὸν ἔργον αὐτοῦ ἦτο δ' Ἑρμῆς, οὗ σὴνεται ἀπόσπασμα περιέχον τὴν διαίρεσιν τῆς γῆς εἰς 5 ζώνας. Ἡ δὲ Ἑρμῆς γ' «ποιημάτων διὰ πάντων ἀμώμητον», φαίνεται ὅτι διηγείτο τοὺς μετὰ τῶν ἀστερισμῶν σχετιζομένους μύθους, ὡς ἴσως καὶ ἡ Ἀντρίωνος. Συγγενεὶς πρὸς τὰ ποιητικὰ ταῦτα ἔργα εἶναι καὶ οἱ Καταστρίσμοι οἵτινες ἐν πεζῷ λόγῳ ἀπαριθμοῦσι τοὺς ἀστερισμούς μετὰ τῶν σχετικῶν μύθων, ἐχρησίμευσαν δὲ ἤδη κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ὡς πηγὴ τῶν μυθολογικῶν πρὸ πάντων τοῦ Ὑγίου· σιῶζεται δὲ τούτων ἐπιτομή, μὴ διατηρούσα ἐν τούτοις τὴν ἀρχικὴν ταξινόμησιν. Γραμματικὸν δὲ ἔργον ἦτο τὸ Περιἀρχαίας κωμωδίας, οὗ μέρος ἴσως ἀπετέλει τὸ ὑπὸ Πόλυδεύκου ἀναφερόμενον Σκευσοφορικόν. Ὁ Ε. ἠθροκίμησε πολὺ καὶ ἐν τῇ μαθηματικῇ ἐπενέσσε π.χ. λύσιν τοῦ περὶ διπλασιασμοῦ τοῦ κύβου προβλήματος, μέθοδον πρὸς

εὑρεσιν τῶν πρώτων ἀριθμῶν, γνωστὴν ὑπὸ τὸ ὄνομα Κοσκινόν τοῦ Ἑ κτλ. Ἐνηυχολογία δὲ καὶ εἰς χρονολογικὰς μελέτας ὡς ἐμφαίνεται ἐκ τοῦ Περὶ χρονολογίας ἔργου ἐν τῷ ὅποιῳ ἐλαβεν ὑπ' ὄψιν καὶ τοὺς καταλῆγους τῶν Αἰγυπτίων βασιλείων καὶ τῶν Ὀλυμπιονικῶν. Τέλος, ἄλλος Πλάτων, ὡς ἐκαλεῖτο ἐπαινετικῶς, ἐνέκυψεν εἰς φιλοσοφικὰ ζητήματα, δείξας παντοῦ μεγάλην σοφίαν καὶ κριτικὸν νοῦν. Τὰ ἀποσπασματα τῶν ἔργων τοῦ Ἑ. ἐξέδωκεν ὁ Bernhardt (Βερ. 1822), τὰ γεωγραφικὰ ὁ Berger (Λιψ. 1880), τὰ ποιητικὰ ὁ Müller (Λιψ. 1872), τοὺς δὲ Καταστροφισμοὺς ὁ C. Robert (Βερ. 1878) [X B.]

Ἑρατώ. Ἠλ. Μούσα.

Ἑρδάρτος (Ἰωάννης Φρειδερίκος Herbart). Ἐπιφανὴς Γερμανὸς φιλόσοφος, ἰδρυτὴς τοῦ συστήματος τῆς «ἀκριβοῦς φιλοσοφίας» καὶ θεμελιωτὴς τῆς ἐπιστημονικῆς παιδαγωγικῆς. Ἐγεννήθη ἐν Ὀλδεδούργῳ τῷ 1776 καὶ τὰς γυμνασιακὰς σπουδὰς διήνυσεν ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ. Τῷ 1794 ἐνεγράφη εἰς τοὺς φοιτητὰς τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Γένης, ἔθλα πρὸ μικροῦ ἤρχισε ν' ἀναπτύσσει τὴν «ἐπιστημολογίαν» αὐτοῦ τὸ Φυχτικόν. Αἱ ἐν αὐτῇ ἀντιφάσεις δὲν ἦτο δυνατόν νὰ διαλύσῃσι τὴν προσοχὴν τοῦ πρωίμως ἡδὴ ἐν αὐτῇ ἡ λογικῇ νοήσει φιλοσοφούντος Ἑ. Ἦδη τῷ 1794 ὑπέβαλεν ἐγγράφως εἰς τὸν διδασκάλον αὐτοῦ παρατηρήσεις περὶ τινῶν προτάσεων τῆς «ἐπιστημολογίας», ἀφορμὴν δὲ πρὸς ἀκριβοτέραν βασιν αὐτῆς ἔδωκεν ἡ τῷ 1798 γράσειτα ὑπ' αὐτοῦ κριτικὴ δύο πραγματειῶν τοῦ Σχέλλινγκιου ὑποβληθεῖσα ἐπίσης εἰς τὸν Φυχτικόν καὶ ἐπιστραφείσα μετὰ παρατηρήσεων αὐτοῦ. Ἀλλ' ἐν ταῖς ἀντιπαρατηρήσεσι τοῦ Ἑ. ἐοῖκε ἡδὴ ἡ ὑπεροχὴ τοῦ μαθητοῦ ὑπὲρ τὸν διδασκάλον. Ἐκτοτε ἔτραψε τὴν δόξαν τῆς ἰδίας αὐτοῦ νόσεως. Μετὰ τριστὴ ἐν Γένη διαμονὴν ἐδέχθη τὴν θέσιν οἰκοδόμου καὶ παιδαγωγοῦ παρὰ τῇ οἰκογενείᾳ von Steiger ἐν Βερνῇ τῆς Ἑλβετίας. Τῷ 1802 ἦλθεν εἰς Γουττιγγῆν, ἔνθα ἀνυποχρεωθὲν διδάτωρ καὶ ἤρξατο τῆς ἀκαδημονικῆς ἐνεργείας διδασκῶν ὡς ὑφηγητὴς φιλοσοφίας καὶ παιδαγωγικῆς. Τῷ 1805 διωρίσθη ἑκτακτος καθηγῆς τῆς, τῷ δὲ 1809 προσελήθη ὡς τακτικὸς καθηγητὴς εἰς Καϊνιξβέργην καὶ ἡρθαιτο αὐτοῦ ἐντυχρῆ, διότι προσήνεχθον αὐτῷ ἡ ἐντιμωτάτη πασῶν τῶν φιλοσοφικῶν ἑδρῶν, ἡ ἔδρα τοῦ Καντίου. Ἐνταῦθα πρὸς τὴν διδασκαλίαν τῆς φιλοσοφίας καὶ παιδαγωγικῆς διηθύνετο καὶ τὸ Παιδαγωγικὸν Φροντιστήριον. Μετὰ 24 ἐτῶν διαμονὴν ἐν Καϊνιξβέργῃ ἐνέδωκεν ἐπὶ τέλος εἰς τὸν πόθον τοῦ ν' ἀποκατασταθῇ ἐν κεντρικωτέρᾳ πόλει καὶ ἐβίβη τὴν εἰς Γουττιγγῆν πρόσκλησιν, ἔνθα καὶ ἀπέθανε τῷ 1841. Τὰ κύρια συγγράμματα τοῦ Ἑ εἶνε: Allgemeine Paedagogik 1806.

Allgem. praktische Philosophie 1808. Hauptpunkte der Metaphysik 1808. Einleitung in die Philosophie 1821. Psychologie als Wissenschaft 1825. Allgem. Metaphysik 1828. Encyclopädie der Philosophie 1831. Umriss pädagogischer Vorlesungen 1835. Analytische Beleuchtung des Naturrechts und der Moral 1836. Ἡ Φιλοσοφία τοῦ Ἑ εἶνε θυγάτηρ τῆς τοῦ Καντίου. Ἐκ τῆς Φιλοσοφίας τοῦ Καντίου, ἥτις δὲν εἶνε τέλειον καὶ ἐν αὐτῷ συναρξὲς σύστημα, ἀλλὰ μάλλον σειρά κριτικῶν τῆς τότε ἐπικρατοῦσης φιλοσοφίας, προήλθεν δύο θεωρήσεις τῆς φιλοσοφίας, ἡ ἰδεολογικὴ καὶ ἡ πραγματικὴ. Εἰς τὴν ἰδεολογίαν ἦγεν ἡ τοῦ Καντίου ἐκδοχὴ τῆς αἰτιότητος ὡς κατηγορίας ἐξ ὑποκειμένου. Γαύτην τὴν δόξαν ἔπεισαν ἡ φιλοσοφία τοῦ Φυχτικῶν, τοῦ Σχέλλινγκιου, τοῦ Ἡγέλου καὶ ἄλλων. Εἰς τὸν πραγματισμὸν ἦγεν ἡ ἔννοια τοῦ εἶναι κατὰ Καντιν. Τὰ σχετικά πρὸς ταύτην νοήματα ἀνέπτυξε περαιτέρω ὁ Ἑ καὶ αὐτὸς ἐβίβασεν εἰς τὸν ἐπιστημονικὸν πραγματισμὸν αὐτοῦ, τὸν ὁποῖον ἀντέταξεν εἰς τὴν ἰδεολογίαν. Ἀντιθέτως δὲ πρὸς τὸν φαντασιώδη τρόπον, καθ' ὃν ἡ ἰδεολογία κατεσκεύαζε τὸν κόσμον μετὰ τινος ποιητικῆς δικαιολογίας, πρῶτος ὁ Ἑ εἰσῆγαγε πάλιν τὸν τρόπον ἐρεῦνης ζητούσης τὴν θεμελιωτὴν τῆς βεβαιότητος τῶν δισχυρισμῶν αὐτῆς δι' αὐτῆρας νοήσεις. Ἀπορριπτῶν τὴν διὰ τοῦ Φυχτικῶν μονιμοποιήσαν προλήψιν, καθ' ἣν αἱ γνώσεις ἡμῶν οὐδεμίαν ἔχουσιν ἐπιστημονικὴν ἀξίαν, ἐὰν δὲν παραχθῶσιν ἐκ μίαις ὑψίστης ἀρχῆς, ἐξήτει τοὺς κανόνις ὁ Ἑ τὴν ἐνότητα τοῦ συστήματος ἐν τῇ στερᾷ καὶ ἀναγκαίᾳ συναρξῇ καὶ ἀκολουθίᾳ τῶν νοημάτων. τὰ ἑποῖα ἐρμώμενα ἀπὸ τινος προβλήματος ἐξακολουθοῦσι μέχρι τῆς λύσεως αὐτοῦ, τὸ δὲ ἐν τῇ ἐπὶ τέλους συνδέσει τῶν περιπτώσεων τῶν κατὰ τὴν φύσιν τῶν προβλημάτων ἀπο διαφόρων σημείων ἀρχομένων ἐρευνῶν. Ἡ Φιλοσοφία ὀρίζεται ὑπ' αὐτοῦ ὡς ἐπεξεργασία ἐννοιῶν. Ὀρισμένη ἀπὸ τῆς ἐμπειρίας ὑποβάλλει τὰς ὑπ' αὐτῆς δεδομένας ἐννοίας εἰς ἐπεξεργασίαν ἀφορῶσαν ἢ εἰς τὸ εἶδος αὐτῶν ἢ εἰς τὴν ὕλην. Ἡ ἐκείνης προκύπτει ἡ Λογικὴ, ἥτις διὰ τοῦτο μόνον εἰδολογικὴ δύναται νὰ εἶνε ἐκ ταύτης οἱ δύο ἄλλοι κύριοι κλάδοι τῆς Φιλοσοφίας, ἡ Μεταφυσικὴ καὶ ἡ Καλαισθητικὴ. Ἡ καὶ ἐν τῇ ἐπεξεργασίᾳ τὰς ἐννοίας, αἷτινες ἀξιοῦσιν εἶναι παρεχούσι γνώσιν τοῦ δεδομένου, δηλ. τοῦ ὑπάρχοντος κόσμου τῶν σημάτων καὶ πνευμάτων. Ἡ ἐπεξεργασία αὕτη εἶνε ἀναγκαία, διότι αἱ ἐννοίαι αὗται περιέχουσιν ἀντιφάσεις, αἷτινες ἀνάγκη νὰ διαλυθῶσι διὰ συμπληρώσεως αὐτῶν. Αὕτη πραγματεύεται τὰς ἐννοίας, αἷτινες ἐκφράζουσιν ἀπλότον ἀξίαν ἢ ἀπαξίαν. Ἡ Καλαισθητικὴ δὲν ἐρωτᾷ ἀν' ὑπάρχον

ή συμβαίνει τι και διά τί υπάρχει και συμβαίνει, αλλά μόνον επί τισιν όροις ανήκει εις τό υπάρχον και συμβαίνει τό κατηγορούμενον του απολύτως άρέσκοντος ή άπαρέσκοντος. Η Καλαιοθητική υποδικαιρείται κατά τάς διαφόρους σχέσεις, αίτινες υπόκεινται εις τοιαύτην έκτίμησιν, εις σειράν έπιστημών ανεξαρτήτων απ' άλλήλων εν τή στοιχειώδει αυτών μουσειών και καθ' όλην και κατ' είδος αντίκειμενικήν (μη δημιουργουμένην υπό του υποκειμένου, αλλά δεδωμένην εις αυτό). Συνμολογεί μόν μετὰ του Καντίου ότι τό περιεχόμενον των αντίληψεων ήμων είναι ψιλόν φάσμα, όμωσος όμως προσθέτει: Τό φάσμα υποδεικνύει τό όν εάν μηδέν υπήρχε, και εύδεν θα έφαινότο όπως ό καπνός υποδεικνύει τό πυρ εύτως τό έν τή έμπειρία δεδομένον φάσμα υποδεικνύει τό όπισθεν αυτού κεικουμένον όντως όν, ή πληθύς δε και ποικιλία αυτού ανάλογον πληθύν και ποικιλίαν του όντος. Είς τήν πληθύν των απ' άλλήλων διαφερόντων φαινομένων ανάγκη να υπόκεινται πληθύς διαφόρων όντων, ών τό ποιόν μένει κατ' ανάγκην άγνωστον και ών ή θέσις είναι απόλυτος, δηλ. ανεξάρτητος από της θέσεως διά του αντιλαμβανόμενου υποκειμένου. Ταύτα τά όντα, ών ή ποιότης είναι θετική, απλή, άπρόσιτος εις τάς έννοιαις του ποσού και αναλλοίωτος, τά όποια όμως είναι δεκτικά έσωτερικών καταστάσεων, αποτελοϋσι τήν αληθή ουσίαν του κόσμου. Η συνύπαρξις των όντων και ή αντίθεσις του ποιοϋ αυτών είναι ή αίτία των έσωτερικών αυτών καταστάσεων. Η ποιότης του όντος είναι αναλλοίωτος. Αντίθετα όμως όντα συνυπάρχοντα καθιστώσιν αναγκαίαν τήν άρσιν του αντίθετου. Έπειδή όμως έκαστον είναι αναλλοιωτον, έκαστον συντηρεί έαυτό έναντίον της εκ του έτέρου απειλούμενης διαταραχής. Αυτή ή κατάσταση της αντίστασεως ή αυτοσυντηρησία των όντων, είναι τό πράγματι συμβαίνον. Τό πράγματι συμβαίνον είναι ή έμμονή έναντίον της εκ μέρους άλλων όντων διαταραξεως, ή ή αυτοσυντηρησία. Η έναλλαγή της συνύπαρξεως και του χωρισμού των όντων, ή μάλλον ή ήττον τελεία συνύπαρξις αυτών, τό πράγματι έν αυτοίς συμβαίνον είναι ό πραγματικόν λόγος της μεταβολής και ποιότητος των σίσθητων φαινομένων.

Τό μόνον όν, του έποϋς γνώσκουμεν εξ οικείας έμπειρίας τάς έσωτερικάς καταστάσεις ή αυτοσυντηρησίας, είναι ή ψυχή ήμων. Άπασαι αι παραστάσεις (υπό τούτο τόνομα περιλαμβάνει ό "Ε. πάν ό,τι είναι έν γένει αντίκειμενον της συνειδήσεως, έν τή άπλουστάτη περιπτώσει δε τό αίσθημα) είναι καταστάσεις ή αυτοσυντηρησιαί αυτής, εις ός καταντᾷ διά της συνύπαρξεως μετ' άλλων πραγματικών όντων. Αι καταστάσεις αύται εκφράζουσι μόνον τήν οικείαν ποιότητα της ψυχής έν τή σχέσει αυτής προς άλλα όντα χωρίς ν' απεικονίζουσι τό ποιόν τούτων των όντων ή τό έν αυτόις πράγματι συμβαίνον. "Απαξ γεννηθείσαι μένουσιν έν τή ψυχῇ αναλλοίωτοι κατά ποιόν. Έπειδή δε ή ψυχῇ δύναται νά έλθῃ εις συναφειαν προς όντα διαφόρου ποιότητος και έν οίς υπαρχουσι ποικίλαι έσωτερικαί καταστάσεις, αι αυτοσυντηρησιαί της ψυχής, δηλ. αι παραστάσεις, δύναται νά είναι αι αύται κατά ποιόν, ή έτερογενείς και άσυγκριτοι, ή έμογενείς και αντίθετοι. Έκ τούτων των απλών παραστάσεων, των κατά ποιόν και ποσόν σχέσεων και της άλληλεπιδράσεως αυτών προκύπτει κατά γενικούς νόμους πᾶσα περαιτέρω ανάπτυξις του ψυχικοϋ βίου. Αι δὲθλιν έδυο νέμεις της ψυχής, τάς όποιαις παραδέχεται ή αρχαιότερα ψυχολογία ως αρχικώς υπαρχουσας έν αυτή άπερριεθσαν διακαίως υπό του "Ε. ως μυθολογικά όντα και κεναί ταυτολογίαι. Τά συναισθήματα και αι έρέξεις είναι καταστάσεις εις ός καταντῶσιν έν τισι περιστάσεσιν αι παραστάσεις, ούχι δε αρχικά γεγονότα. Έκείνα εκφράζουσιν έντασιν της ταρκστατικής ενεργείας, αύται τάσιν παραστάσεως προς άναγκησιν της σαφηνείας έναντίον κωλυμάτων και ένεκα βοηθειών. Έπειδή δε αι παραστάσεις αντιδρῶσαι προς άλλας παράσχας αποτελέσματα, δύναται νά θεωρηθώσιν ως δυνάμεις, ό έλεος δε ψυχικός βίος ως ποιόν της άλληλεπιδράσεως των παραστάσεων ως δυνάμεων. Διά της εύρέσεως των νέμων ταύτης της άλληλεπιδράσεως έδόθη πρώτον υπό του "Ε. έπιστημονική μορφή εις τήν ψυχολογίαν και έτέθη τό θεμέλιον στατικής και μηχανικής του ψυχικοϋ βίου, επηρεπούσης τήν εφαρμογήν της μαθηματικής επί της ψυχολογίας και εξυψώσης αυτήν εις ακριβή έπιστήμην ισότιμον τῇ φυσική. Άνεξάρτητος της θεωρητικής φιλοσοφίας είναι ή Καλαιοθητική, ή έπιστήμη του απολύτως άρέσκοντος. Πηγῇ των καλαιοθητικών ιδεών είναι αι κρίσεις απόλυτου έκτιμήσεως, αίτινες αναφέρονται ούχι εις τί απλόσιν, αλλά μένον εις μοράς, σχέσεις (π.χ. σχέσεις χρωμάτων, εθόγγων κλ.), είναι άκόσμοι προκύπτουσαι μόνον εκ της τελείας έπαιτείας της προκειμένης σχέσεως και έν οργεί, έπομένως μη έχουσαι άναγκην αποδείξεως. Τό σπουδαιότατον μέρος της Καλαιοθητικής είναι ή

Ἡθική, ἥς ἀντικείμενον εἶνε ἡ ἐκτίμησις σχέσεων βουλήσεων. Αἱ ἀπολυτῶς ἀρεσκουσὶ σχέσεις βουλήσεων ἢ πρακτικῶς ἰδέαι παριστώσι παραδείγματα διὰ τὴν ἀνθρωπίνην βούλησιν, ἡ μίμησις τῶν ἐποίων γίνεται διὰ τῆς ἀφεικτοῦ αὐτοκατακρίσεως τῆς παρακολουθούσης πᾶσαν ἀπομακρύνει τῆς οἰκείας βουλῆσεως ἀπὸ αὐτῶν ἀναπέδραστος εἰς τὸν θελόντα νὰ προφυλάξῃ ἑαυτὸν ἀπὸ ἐσωτερικῆς διαφύωνίας καὶ διαστάσεως. Αἱ ἥθικαι ἰδέαι αἱ προκυπτουσαι ἐκ τῆς σχέσεως δυο μόνον βουλήσεων καλοῦνται στοιχειώδεις ἡ αὐτομικαί. Αὗται εἶνε ἡ τῆς ἐσωτερικῆς ἐλευθερίας, τῆς τελειότητος, τῆς ἀγάπης, τοῦ δικαίου καὶ τῆς ἀνταποδοσεως. Ἐὰν ἐφαρμοσθῶσιν αὗται ἐπὶ τῆς κοινωνίας προκύπτουσιν αἱ παραγωγοὶ κοινωνικαὶ ἰδέαι τῆς δικαιολογικῆς κοινωνίας, τοῦ ἀνταποδοτικοῦ καὶ διοικητικοῦ συστήματος, τοῦ συστήματος τῆς ἀναπτύξεως καὶ τῆς ἐμφύχου κοινωνίας (βλ. λ.). Ἡ βᾶσις τῆς ὁρθοκείας κεῖται καθ' ἑν τῇ θεωρίᾳ τῆς φυσικῆς ἰδίας ἐν τῇ σκοπιμότητι καὶ καλλονῇ, ἥτις ἐκδηλοῦται ἐν αὐτῇ. Ἡ διαμέρισις ὅμως αὐτῆς ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς Ἡθικῆς. Ὁ ἥθ. εἶνε ὁ μόνος φιλόσοφος, ὁ ὅποιος δὲν ἀπτεται τῆς παιδαγωγικῆς μόνον ἐν παρέδῳ καὶ ὅταν τύχῃ, ἀλλ' ἐφαρμοσθεύσας ἐλὼν τὴν θεωρητικὴν καὶ πρακτικὴν φιλοσοφίαν ἵνα καταβάλῃ ἀδιάσειστα θεμέλια ἀληθοῦς ἐπιστημονικῆς παιδαγωγικῆς. [X.118.]

Ἑρδίων (χημικὸν σύμβολον Er. Ἀτομικὸν βάρος 70). Σπάνιον μεταλλικὸν στοιχεῖον ἀπαντῶν εἰς τὸν γαδολίνιτην (δρυκτὸν τῆς Σκανδιναβίας κλπ.) σχηματίζει βξειδίου Er O₂ καὶ ἄλλα βοδόχρεια ἡ ἰώδη [O.A.P.]

Ἑργαδεῖς. Βλ. Ἀργάδεις.

Ἑργα δημόσια (travaux publics) δύνανται νὰ κληθῶσι πάντα τὰ ἔργα, ὅτινα ἐκτελοῦνται τῇ διαταγῇ καὶ διὰ λογαριασμόν τῆς κυβερνήσεως ἢ τῶν δήμων πρὸς ὠφελειαν τῶν κατοικῶν τοῦ κράτους, νομοῦ, ἐπαρχίας ἢ δήμου τινός· ἡ ἐν Ῥαλλία ἀμφισβήτησις ἀνδρὸν νὰ λογισθῶσιν ὡς δημ. ἔρ. καὶ τὰ θάπνην τῶν δήμων γινόμενα (δημ. ο. τ. κ. ἔ. ρ. γ. α. κατὰ κυριολεξίαν) εἶνε παρ' ἡμῶν ἔννευ πρακτικῆς σημασίας, ὑπαχθέντων καὶ τούτων εἰς τοὺς περὶ τῆς κατασκευῆς τῶν δημοσίων κανόνων καὶ νόμων. Τὰ κυριώτερα τῶν δημ. ἔργων εἶνε ἡ ὁδοποιία, οἱ σιδηρόδρομοι, ἡ κατασκευὴ γεφυρῶν, λιμνῶν, φάρων καὶ φανῶν, ἡ ἀποξηράνσις λιμνῶν, ἐλῶν καὶ τελμάτων κλπ. περὶ ὧν βλ. τὰ σχετικὰ ἄρθρα. Ἡ ἡμετέρα νομοθεσία περὶ τῶν δημ. ἔργ. εἶνε λίαν περιπλοκή, ἀποτελουμένη ἐκ πλείστον νόμων καὶ διαταγμάτων συμπληρούντων ἡ καταργούντων ἄλληλα, ἀρ' ἥς μάλιστα κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἐδόθη ζωηρὰ ὠθησις εἰς τὴν κατασκευὴν δημ. ἔργων. Μὴ δύναμενοι ἐντάλῃ νὰ εἰσελθῶμεν εἰς λεπτομερείας σημειοῦμεν

ὅτι πρὸς ἐκτέλεσιν τούτων ἰδρύθη σῶμα πολιτικῶν μηχανικῶν, εἰδικῶν τμήμα ἐν τῇ ὑπουργείῳ τῶν ἐσωτερικῶν «διδουθενσεως τῶν δημοσίων ἔργων», συμβούλιον γνωμοδοτικόν, κτλ., εἰδικῶς δὲ διὰ τὴν ὁδοποιίαν εἶχε συστήθῃ καὶ ἴδιον ταμεῖον ὠρισμένους ἔχον πόρους, ὅπερ ὅμως τελευταῖον συνεχανέωθη μετὰ τοῦ δημοσίου ταμεῖου. [119.]

Ἑργαλεῖα καλοῦνται τὰ ὄργανα ἢ σκεύη ἢ αἱ συσκευαί, διὰ τῶν ὁποίων ὁ ἔργατης ἐργάζεται. Ὡς ἀναγκαῖα εἰς τὸ ματέρησθαι τὸ ἐπιτήδευμα αὐτῶν τὰ Ἑ. τῶν χειροτεχνῶν δὲν ὑποκείνται εἰς κατασχέσιν ἐξ ὀρέιλῆς τινος· ἐπίσης δὲ δὲν κατασχέονται τὰ Ἑ. τῶν κατόχων τέχνης τιπὸς μέχρις ἀξίας 500 δρ.

Ἑργάνη. Ἐπωνυμία τῆς Ἀθηνᾶς ὡς προστατιδὸς τῶν τεχνῶν. Βλ. τ. Α' σ. 181.

Ἑργασία εἶνε ἡ κα ἀβολὴ τῶν σωματικῶν καὶ πνευματικῶν δυνάμεων πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς δημιουργίας πραγμάτων χρησιμῶν. Ἐφαρμοζομένη εἰς ὕλικα ἀντικείμενα ἡ Ἑ. εἶνε ὕλική, ὡς καὶ τὸ ἐκ τῆς Ἑ. παραγόμενον, ἐφαρμοζομένη δὲ εἰς ὅπλα ἀντικείμενα, οἷον εἰς συγγρατὴν ἐπιστημονικῶν πραγμάτων, εἰς ἱατρικὰς συμβουλὰς, εἰς ἀνταλῶν ἀγνώστου τινὸς φυσικῆς δυνάμεως κλ., εἶνε ἄυλος. Παράλλῃλως θάιναι ἡ διακρίσις τῆς Ἑ. εἰς σωματικὴν καὶ πνευματικὴν καὶ ὅσον καταβάλλονται κατ' ἐξοχὴν αἱ τοῦ σώματος μάλλον ἢ αἱ τοῦ πνεύματος δυνάμεις. Οὐχ ἥτιον ἡ Ἑ. καὶ ὕλική ἢ σωματικὴ ἐάν ἢ προϋποτίθῃται νοεράν τινα συνδρομήν, ὅσω δὲ ἡ Ἑ. χρῆξαι ἐλάχιστος νοεράς συνδρομῆς, τότε ἐκπίπτει μέχρι τῆς καθαρᾶς βίναυσουργίας, ἡ δὲ βίναυσουργία, οἷον ἡ ἀγχορροία, ἡ ζυλοκοπία, ἐκτιμᾶται κατὰ λόγον τῆς διαρκείας καὶ τῆς ἐπιτάσεως αὐτῆς· τούναντιον ὅσω τεχνικώτερα ἡ ἐργασία, τοσῶ ἀνυφύεται μέχρι τῆς ἐλευθερίου τέχνης, οἷον ἡ μεταλλουργία, ἡ ὑφαντική, ἡ τεκτονική κτλ., καὶ τιμᾶται οὐχ μόνον κατὰ λόγον τῆς διαρκείας καὶ ἐπιτάσεως αὐτῆς, ἀλλὰ καὶ τῆς τεχνικῆς τοῦ ἐργάτου παιδεύσεως ἢ δεξιότητος (πρὸλ. Σούττου Πλαυτολογία τ. Α'). Ἡ προσδος δὲ τοῦ πολιτισμοῦ ὑποβιβάζει· ὁλονέν τὴν σωματικὴν ἐργασίαν τὸ ἀνθρώπου, ἀντικαθιστῶσα ταύτην διὰ τῶν μηχανῶν.

Ὡς πρὸς τὴν παραγωγικὴν δύναμιν τῆς Ἑ., αὕτη ἐξαρτᾶται ἀπὸ πλείστον ὅσων περιστάσεων. Ἀξίωμα δὲ εἶνε ὅτι τὸ συμφέρον τοῦ ἐργάτου ρυθμίζει καὶ τὴν παραγωγικὴν δύναμιν καὶ τὴν ἀξίαν τῆς Ἑ. του. Οὕτως ἡ Ἑ. τοῦ ἐλευθέρου ἐργάτου εἶνε γενικῶς προτιμωτέρα τῆς τοῦ δούλου καὶ ἡ τοῦ δι' ἴδιον αὐτοῦ συμφέρον ἐργαζομένου προτιμωτέρα τῆς τοῦ μισθωτοῦ. Δὲν εἶνε δὲ ἡ πρὸς Ἑ. δύναμις τοῦ ἀνθρώπου παντοῦ ἡ ἰδία· εἰς τινες χῆρας εἰ ἐργάζεται παράγουσι τὸ τριπλάσιον ἢ ἐ ἄλλαις, εἰς ὅ συντελοῦσι τὸ κλίμα, δέθνικὸς χα-

ρακτῆρ, ὁ πολιτισμὸς καὶ ἡ τεχνικὴ παιδείαι, τὰ ἥδη, ἡ θρησκεία κ. ἄ. π. παρ' ἀνδράσι δὲ γενικῶς ἡ πρὸς τὴν δύναμιν εἶναι μειζῶν ἢ παρὰ γυναῖκα καὶ πάλιν μειζῶν εἰς τὴν ἡλικίαν 25-35 ἐτῶν. Παρατηρεῖται δὲ ὅτι παραλλήλως πρὸς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἐπιστήμης βραίνει καὶ ἡ τῆς Ἑ. Μεγάλῃν δὲ ἐπιδραστὶν ἐπὶ τὴν ἀνάπτυξιν ταύτης ἐξασκῶν καὶ ὁ καταμερισμὸς τῆς Ἑ. Ὅπως δὲν θύνανται πάντες νὰ ἐργασίαι τὸ ἴδιον ἔργον, ἀλλὰ ἄλλος νὰ καλλιερῇ τὴν γῆν, ἄλλος νὰ κατασκευάζῃ ἐνδυμασίας κτλ., οὕτως ἕκαστον ἔθνος συμπτῶνως πρὸς τὰς φυσικὰς ιδιότητας τῆς χώρας αὐτοῦ καὶ διαφόρους εἰς ὠρισμένον κλάδον Ἑ. εὐνοικὸς περιστάσεις θὰ προτιμήσῃ τοῦτον, ἄρῃον ἑτέρω ἄλλας Ἑ. δι' αὐτοῦ εὐρίσκει καταλλήλότερον ἔδαφος (βλ. καὶ Ἐμπόριον σ. 849) ἀλλ' οὐχὶ μόνον τοῦτο ὁ διαμερισμὸς τῆς Ἑ. ἐκτείνεται καὶ εἰς τὰς μικροτάτας ὑποδιαίρεσεις μὲς καὶ τῆς αὐτῆς Ἑ. ὥστε ὁ εἰς ἐργάτης ἐργάζεται πάντοτε ἐν καὶ τὸ αὐτὸ ἔργον καὶ τελειοποιούμενος ἐν τῇ εἰδικῇ ταύτῃ Ἑ. καὶ πλείονα καὶ ἐντελέστερα παραγεί. Καὶ εἶναι μὲν ἀληθές ὅτι τοιοῦτοτρόπως ὁ ἐργάτης ὑπόκειται εἰς τὸν κίνδυνον, χρησιμοποιοῦμενος πάντοτε εἰς τὴν αὐτὴν Ἑ. νὰ καταστῇ ἀκατάλληλος δι' ἄλλην. Τὸ μείον ἐκτελέσει ὅμως τοῦτο δύναται νὰ περιορισθῇ διὰ μειώσεις τῶν ὠρῶν τῆς ἐργασίας, ὥστε νὰ μείνῃ σὺν τῷ καιρῷ πρὸς περαιτέρω μόρφωσιν.

Ὡς ἐργάται ἐν τῇ στενῇ τῆς λέξεως σημασίᾳ ἐννοοῦνται πρὸ πάντων οἱ συμπατικῇ Ἑ. καταβάλλοντες, οἵτινες ἀποτελοῦσιν ἐν τῇ κοινωνίᾳ τὴν ἐργατικὴν τάξιν. Πρέπει ἐν τούτοις νὰ περιορισθῇ ἀκόμη ὁ ὅρισμός οὗτος εἰς τοὺς διὰ λογαριασμὸν ἄλλων ἐπιμισθῶσαι ἐργαζομένους. Χαρακτηριστικὸν διὰ τὸν ἐργάτην εἶναι ὅτι οὕτως εἰπεῖν πωλεῖ τὴν Ἑ. αὐτοῦ ὡς ἐμπόρευμα ἀντὶ ὠρισμένου ποσού, ὅπερ ὀρίζεται κατὰ τοὺς κανόνας ζητήσεως καὶ προσφορᾶς. Δὲν εἶναι ὅμως ἡ Ἑ. ἐμπόρευμα ὡς τὰ ἄλλα, ἀλλὰ συνδέεται ἀχωρίστως μετὰ τοῦ προσώπου, καὶ ἡ πολιτεία ἔχει καθήκον νὰ φροντίσῃ, ἵνα μὴ ἡ τοιαύτη ἐμπορευματοποιήσις φῇσις τῆς Ἑ. ὀλεσθῇ τὴν φέροντα τὴν ἐργατικὴν δύναμιν ἡνθρωπον. Τοῦτο κυρίως ἀπὸ τινος καιροῦ ἐπιδιώκει ἡ περὶ ἐργοστασιῶν νομοθεσία. ἡ περὶ τῆς Ἑ. τῶν γυναικῶν καὶ παιδίων, περὶ τῆς εὐθυνης τῶν ἐργοστασιαρχῶν, περὶ ἐξασφαλίσσεως τῆς ζωῆς τῶν ἐργατῶν καὶ ὑποστηρίξεως ἐν περιπτώσει ἀσθενείας, περὶ τῆς διακανονίσσεως τῶν ὠρῶν τῆς Ἑ. κτλ. Ὡς πρὸς τὴν διακανόνισιν δὲ τοῦ μισθοῦ τῶν ἐργατῶν καὶ τῶν ὠρῶν τῆς ἐργασίας αὐτῶν ὀλίγα μέχρι τοῦδε ἐπετεύχθησαν ἀποτελέσματα. Τὰ ἀπορῶντα εἰς τὴν βελτίωσιν τῆς καταστάσεως τῶν ἐργατῶν ἀποτελοῦσι τὸ λεγόμενον ἐργατικὸν ζήτημα. Ἀνέκαθεν εὐρίσκομεν ἐν τῇ ἱστορίᾳ

ἀποπείρας σκοπούσας τοιαύτας μεταρρυθμίσεις, ἀλλ' ἐπεφυλάσσετο τῷ 19ῳ αἰῶνι, τῷ αἰῶνι τῆς ἀναπτύξεως τῆς βιομηχανίας καὶ τῶν μηχανῶν, νὰ ἰδῇ τὴν περὶ τοῦ ζητήματος τοῦτου μεγάλην κίνησιν ἥτις ἐδημιούργησεν ἀπανταχοῦ ἐργατικὰς συσπείσεις, σκοπὸν ἔχοντας τὴν δραστηριωτέραν καὶ ἀποτελεσματικωτέραν ὑπεράσπισιν τῶν δικαιωμάτων τῶν ἐργατῶν. Τοιοῦτοι δὲ σύνδεσμοι προσέλαβον καὶ πολιτικὴν χαρακτῆρα, περὶ οὗ βλ. λ. Κοινωνισμός. Βελτιώσιν τῆς καταστάσεως τῆς ἐργατικῆς τάξεως σκοποῦν κατ' ἄλλον τρόπον αἱ ἐταίρια: πρὸς μὲρ ὅσον τὸ Ὑλαοῦ, οἵτινες ἰδρύθησαν ἵνα δώσωσι τοῖς ἐργάταις εὐκαιρίαν νὰ ἀναπτυχθῶσι καὶ πνευματικῶς, ὡν παραδειγμα παρ' ἡμῶν ἡ λεγ. Ἑταιρία τῶν φίλων τοῦ λαοῦ. Τοιαῦται ἐταίρια χρεωστοῦνται ὡς ἐπὶ πλείστον εἰς τὴν πρωτοβουλίαν εὐαγρωπῶν, ἐπιβιβάουσι δὲ τὴν μόρφωσιν αὐτῶν διὰ συστηματικῆς διδασκαλίας ἔσων διὰ ἀναγνωσμάτων χρησιμῶν, διὰ ψυχρῶν διδασκασιῶν κτλ., ἀποκλείονται δὲ αὐτῶν ἐν γένει πολιτικαὶ καὶ θρησκευτικαὶ συζητήσεις· πολλὰκις ὅμως ὑπηρετοῦσι καὶ πρακτικὰς σκοπούς, οὕτως οὕτως εἰπεῖν πρακτορεῖα πρὸς εὐρεσιν ἐργασιῶν κτλ. Τέλος δὲ μνημονεύετον τῶν ἐργατικῶν ταμείων ἢ ταμείων τῶν κατὰ τὸ αἰρετικὸν καὶ τῶν κατὰ τὸν πρὸς πρόληψιν τῶν διαφορῶν κινδύνων οἵτινες ἀπειλοῦσι τὸν ἐργάτην καὶ τὴν οἰκογένειαν αὐτοῦ, εἴτε προσερχόμενοι ἐκ τῶν ἐμπορικῶν κρίσεων (βλ. Ἐμπόριον), δι' ὧν θύνεται ὁ ἐργάτης νὰ στερηθῇ τῆς Ἑ. καὶ τῶν ἐξ αὐτῆς πόρων, εἴτε ἐξ ἀσθενείας ἢ θανάτου. Τοιαῦτα ταμεία λαμβάνονται ἐνίοτε καὶ τὸν χαρακτῆρα ἀσφαλιστικῶν ἐταρειῶν συνδέονται· πολλὰκις μετὰ τῶν ἐργατῶν συνδέσμων, ἐπιτηροῦνται δὲ εἰς τὰ πλείστα κράτη ὑπὸ τῆς πολιτείας δι' ἰδιατέρων προσώπων ἐν Γερμανίᾳ μάλιστα οἱ ἐργάται ὠρισμένων ἐργοστασιῶν ἢ ἐπιχειρήσεων ὑποχρεοῦνται διὰ τοῦ νόμου νὰ μετέχωσι τῶν πρὸς περιθάλψιν ἐν περιπτώσει ἀσθενείας ταμείων. Τὸ ἐργατικὸν ζήτημα ἀπασχολεῖ σήμερον ζωηρῶς οὐ μόνον τοὺς ἐργάτας ἀλλὰ καὶ τὸς πολιτείας. Τῇ πρωτοβουλίᾳ δὲ τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Γερμανίας Γουλιέλμου τοῦ Β' καὶ συνεδρίον συνεκλήθη ἐν Βερολίνῳ (1891) ἐξ ἀντιπροσώπων τῶν εὐρωπαϊκῶν κρατῶν, πρὸς διακανόνισιν τῶν ὡς ἄνω ἐργατικῶν ζητημάτων, ὅπερ ὅμως εἰς οὐδὲν κατέληξε πρακτικὸν ἀποτέλεσμα. [Ο.Π.]

Ἔργασίας ρεῦμα (Τηλεγραφ.). Σύστημα μεταβιβάσεως καθ' ὃ τὰ τηλεγραφικὰ σημεῖα ἀποτυπώνονται διὰ τῆς συσκευῆς Μόρς, κλεισμένου τοῦ ἡλεκτρικοῦ κυκλώματος, κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὸ σύστημα τῶν συνεχῶν ἡρεμούντων ρευμάτων (courants de repos), καθ' ὃ διὰ τῆς χρήσεως μίξας ἢ δύο σημάτων,

ἐν ἐκτέρω τῶν ἔκρων σταθμῶν, ὡς τὸ βέβαιον διέρχεται διαρκῶς τῶν γραμμῶν, κατορθύεται ἡ συγκοινωνία μεθ' ὁτιωνδήποτε ἐν τῇ μεταξὺ σταθμῶν ἀνοιγόμενον τοῦ κυκλώματος καὶ τῶν σημείων χαρκατωμένων οὐχὶ διὰ τῆς ἑλξεως, ἀλλὰ διὰ τῆς ἀπώσεως τοῦ ὀπισθομαῦ. Τῶν ἡεμούντων βεωμάτων ποιεῦνται συνήθως χρήτιν ἐν τοῖς σιδηροδρομικοῖς σταθμοῖς. [Δ.Α.]

Ἑργαστήρια. Βλ. Λαύριον.

Ἑργάται. ἐργατική τάξις, ἐ γκατιῶν ζήτημα κτλ. Βλ. Ἑργατία.

Ἑργάται θαλάσσης (gens de mer). Ὅρος συνθηματικὸς καθιερωθεὶς παρ' ἡμῶν τὸ πρῶτον τῷ 1861 διὰ τοῦ περὶ ναυτικοῦ ἀπομαχικοῦ ταμεῖου νόμου καὶ ἔκτοτε εἰς πολλοὺς νεωτέρους νόμους περιλαμβανόμενος. δηλῶν δὲ κατὰ τὴν εὐρυτάτην αὐτοῦ σημασίαν πάντας τοὺς ἀσκούντας οἰονδήποτε ἔργον ναυτικὸν ἐν πλοίῳ ἢ ἐν ναυτικοῖς ἐργαστασίῳ. πλὴν ἐννοεῖται τῶν ἀξιωματικῶν τοῦ πολεμικοῦ ναυτικοῦ. [Πρ.]

Ἑργάτης. κοινῶς ὁ ἀρχαίτης Μηχανήμα στερεῶν ἐκ ξύλου ἢ γυτοῦ σιδήρου το πλειστον, συνήθως σχήματος ὑπερόβολοειδούς περιστερφοικοῦ περιπῶ, ἐπακουμένων ἐπὶ τῆς μίξ τῶν βάσεων καὶ στρεφόμενον ἐλευθέρως περὶ ἄξονα καθέτον μονίμως ἐστερεωμένον, χρησιμεῖον δὲ ἐν τοῖς λιμέσι καὶ ἐπὶ τῶν πλοίων πρὸς ἐξίσκητιν μεγάλῃς δυνάμεως καθ' ὅριζόντιον διεύθυνσιν. Διὰ τοῦ Ἐ. ἀνασπῶνται ἐπὶ τῶν πλοίων αἱ ἄγκυραι καὶ ἐπαίρονται ἢ ἔλκονται βαρέα ἀντικείμενα. Ἰσχεῖται δ' ἢ ἐργασία ὡς ἐξῆς· παρὰ τὴν ἄνω βᾶτιν αὐτοῦ ὑπάρχουσι κατεσκευασμένοι δρεῖ, εἰς ἃς εἰσάγονται σκυτάλαι ἢ μοχλοί, δι' ὧν περιστρέφεται ὁ Ἐ., περιφέρεται δὲ περὶ τὸν κερμὴν αὐτοῦ τὸ σχοινίον ἢ ἡ ἄλυσις, ἐρ' ἢς συγχάνει προαδεσμεμένον τὸ ἀντικείμενον, ὅπερ ἐπάγεται ἢ ἔλκεται, καθ' ὅσον περιελίσσεται τὸ σχοινίον ἢ ἡ ἄλυσις, στρεφόμενον τοῦ ἐργάτου. Οἱ Ἐ. οἱ προωρισμένοι διὰ τὴν περιελίξιν σχοινίων καλοῦνται ἀλυσελίκτοι. Διακρίνονται δ' ἐν παντὶ Ἐ. τὰ ἐξῆς κύρια μέρη· Ἡ ἄ τ ρ α κ τ ο ς, ἥτις εἶναι ὁ σιδηρὸς ἄξων, περὶ ὃν στρέφεται τὸ βλον μηχανήμα, καλούμενον κ ο ρ μ ὁ ς· τὸ τ ὅ μ π α ν ὦν ἢ τὸ ἐργατόκρνον, ἀποτελούμενον ἐκ βίαιου ἐπιτεθειμένου τῆς ἁτράκτου καὶ τοῦ κορμού, τὰ τ ρ ἦ μ α τ α, αἵτινα εἶναι αἱ ὀπαι, ἐν αἷς εἰσάγονται αἱ σκυτάλαι· αἱ κ α τ α κ λ ε ἰ δ ε ς, αἵτινες εἶναι σιδηρὰ τεμάχια ἡρρωμένα διὰ τοῦ ἐνδὸς ἄκρου τῶν παρὰ τὴν κάτω βᾶτιν, κρέμονται δ' ἐκ τοῦ ἐτέρου τῶν καὶ περιστρέφονται περὶ κοιλωτὴν στεφάνην, καλούμενην ὁ λ μ ε ἰ ὶ ν, φέρουσιν κατὰ διαστήματα ἀναστάματα μικρά, ἐρ' ὧν προσερίδονται αἱ κατακλιθεῖς,

ὅταν κρατῆται ὁ ἐργάτης, καὶ παρεμποδίζεται οὕτως ἡ ἀναστροφή, ἥτοι ἡ ἀντίθετος αὐτοῦ στροφή. Εἰς τοὺς ἀλυσελίκτους Ἐ. ὑπάρχουσι προσεῖται τὸ ἀ λ υ σ ε λ ι κ τ ο ς ν, ὅπερ εἶναι στεφάνη σιδηρὰ, περὶ ἣν περιελίσσεται ἡ ἄλυσις, καὶ ὁ ἄ π ο ς ε υ κ τ ἦ ρ, χρησιμεύων εἰς τὴν αὐτόματον ἐξαγωγήν τῆς αλύσεως ἀπὸ τοῦ κορμοῦ, καθ' ὅσον περιελίσσεται αὐτὴ [ΗΚ]

Ἑργενρότερ (Jos. von Hergenröther), Καρδινάλιος καὶ πρὸς καθολικὸς θεολόγος γενν. τῷ 1821 ἐν Βι. τούρῳ τῷ 1855 ἐγένετο τακτικὸς καθηγητὴς τοῦ ἐκκλησι. δικαίου καὶ τῆς ἐκκλη. ἱστορίας ἐν Μονάχῳ, τῷ δὲ 1868 μετακλήθη εἰς Ρώμην ὡς μέλος τῆς πρὸς προπαρασκευὴν τῆς Βατικανῆς συνόδου ἐπιτροπῆς, ἐγένετο δὲ τέλος τῷ 1879 καρδινάλιος καὶ διεθυντὴς τῶν ἀρχείων τοῦ Βατικανοῦ. Ἐκ τῶν ἔργων του διαπρέπουσιν Ὁ πατριάρχης Φώτιος (9 τ. Ἑργενρό. 1866-9) καὶ Ἐκκλη. ἱστορία (3 τ Φρ. τούρῳ 3' ἐκδ. 1884).

Ἑργίνης (παρ' Ἑρσθίνῳ Ἀργίνης, νῦν Ergine) Πόλις ἐν τῷ Βιλαετίῳ Ἀδριανουπόλεως, ἐκβάλλων Ν τῆς πόλεως ταύτης εἰς τὸν Ἑδρον. Παρ' αὐτῷ ἐνίκηθησαν οἱ Σέρβοι τῷ 1871 ὑπὸ τῶν Τούρκων. [Μ.Σ.]

Ἑργολαβία (locatio conductio operis) καλεῖται ἡ συμβασις καθ' ἣν ὁ εἰς τῶν συμβαλλομένων (ἐ ρ γ ο δ ὶ τ ἦ ς) παραγγέλει ἐπὶ ἀντιτιμῇ τινὶ τῷ ἐτέρῳ (ἐ ρ γ ο λ α β ὶ ω) τὴν ἐπιχειρήσιν ἔργου τινὸς διὰ τῆς καταβολῆς τῆς πρὸς τοῦτο ἀνγκαίως ἐργασίας. Ἡ Ἐ. εἶναι εἶδος μισθώσεως, καθ' ἣν δὲν ἀποδίδομεν εἰς τὴν ἐργασίαν καθ' ἐαυτὴν ἀλλ' εἰς τὸ παραχρησόμενον πᾶν ἔργον, ὅσαίτις δὲ ὁ ὑποχρεούμενος εἰς ἀπαρτίαν τοῦ ἔργου πλὴν τῆς ἰδίας ἐργασίας καταβάλλει καὶ ὅλην τὴν ὅλην μεταβάλλεται ἢ συμβάσις εἰς ἀγοραπολησίαν Ὁ ἐργολάβος ὁρεῖται νὰ κατασκευάσῃ τὸ ἔργον κατὰ τὴν παραγγελίαν, εὐθυμένως καὶ διὰ τοῦς βοηθούς αὐτοῦ, ἐκτός ὅν ἐπατράτῃ αὐτῷ ἢ πρὸς τῆς τοιοῦτων, ὅτε εὐθύνεται μόνον ἐνεκα κακῆς ἐκλογῆς. Ὁ ἐργοδότης δὲ ὑποχρεοῦται νὰ καταβάλῃ τὸ μισθῶμα καὶ ἂν τὸ ἔργον ἐκ τύχης κατεστράφη, πλὴν ἂν ἀποδειχθῇ ὅτι δὲν εἶχε γίνῃ προσηλόντως. Ἰδίαι ὑποχρεώσεις ἐπιβάλλονται εἰς τοὺς ἐργολάβους τῶν δημοσίων ἔργων ὑπὸ πολλῶν νόμων καὶ διαταγμάτων λεπτομεροῶς κανονιζόμενοι. [Πρ.]

Ἔργον (Φυσ.) ὀνομάζεται τὸ προϊόν θυνάμεως, ὅταν αὕτη κατανικᾷ ἀντίστασιν τινα. Τὸ Ἐ. εἶναι ἀνάλογον πρὸς τὴν κατανικηθεῖσαν ἀντίστασιν Ρ καὶ πρὸς τὸ διάστημα σ καθ' ὃ αὕτη ἐξιστοπίσθη, ἐπομένως πρὸς τὸ γινόμενον Ρσ, τὸ ὅποσον λαμβάνεται ὡς μέτρον τοῦ Ἐ. Ἐνεκα τῆς ἰσότητος τῆς κατανικωμένης ἀντιδράσεως πρὸς τὴν θρώσαν δύναμιν Δ, εὖν ἢ διεύθυνσις ταύτης εἶναι ἀκριδῶς ἢ τῆς ἀντι-

στάσεως και επομένως ή δύναμις έρχε κατά την αυτήν μετά της αντιστάσεως εϋθείαν γραμμήν, δυναμέθα να είπωμεν ότι τὸ "Ε. εἶνε ἴσον πρὸς τὸ γινόμενον Δσ. Ἐάν ὅμως ή διευθυνοῖς της δυνάμεως δέν εἶνε ἀντίθετος της αντιστάσεως, τότε τὸ έργον εἶνε ἴσον πρὸς τὸ γινόμενον Ξ σ, ἔνθα Ξ εἶνε ή συνιστώσα της Δ κατὰ την εϋθείαν της αντιστάσεως ή πρὸς Δ Ξ, ἔνθα Ξ εἶνε ή προβολή του σ κατὰ την διευθυνοῖς της Δ. Μονάς του "Ε. λαμβάνεται συνήθως τὸ χιλιογραμμόμετρον, ἴσον πρὸς την αντιστάσιν την κατασκευασμένην ὅπως βραχος ἐνός χιλιογραμμίου ὑψωθῇ κατὰ ἓν μέτρον. Ὁνομάζεται ζῶσα δύναμις μάζης τινός τὸ γινόμενον ταύτης ἐπὶ τὸ τετράγωνον της ταχύτητος αὐτῆς υ, ἥτοι ή ποσὸς της μ². Μεταξὺ ζώσης δυνάμεως και "Ε. ὑπάρχει ή σχέση οὗτοι τὸ "Ε. ἀπὸ τὸν δύναται να παραγάγῃ ή κινουμένη μάζα μέχρις οὗ μηδενισθῇ ή ταχύτης αὐτῆς· εἶνε τὸ ἡμισυ της ζώσης δυνάμεως αὐτῆς. Η ἱκανότης της ὕλης ὅπως παραγάγῃ "Ε. ὀνομάζεται ἐνέργεια, εἶνε δ' αὐτὴ ἐνέργεια ἐν κινήσει, εἴν νήσεα, εἴν ή ὕλη εὑρίσκειται ἐν κινήσει, και ἐνέργεια δύναται ή λεληθῆα, εἴν ἐνυπαρχῇ δυνάμει ἐν τῇ ὕλῃ χωρίς νά ᾔη ἐκφανῆς· δύναται ὅμως αὐτὴ νά ἐκλυθῇ και μετατραπῇ εἰς ἐνέργειαν ἐν κινήσει. Παραδειγμα-τα ἐνέργειας ἐν κινήσει εἶνε ή ἐνέργεια καταπίπτοντος σώματος, βλήματος πυροβόλου, ή τῶν κραδασμῶν τῶν ἐκφανομένων ὡς θερμότης κτλ. Παραδειγμα δὲ δυνατῆς ἐνέργειας εἶνε ή ἐνυπαρχούσα ἐν τοῖς ἀνθρώποις, ἥτις δια της καύσεως ἐκλύεται και παράγει "Ε. Θεμελιώδης φυσικὸς νόμος εἶνε ὁ τῆς διατηρήσεως της ἐνέργειας, καθ' ὃν τὸ ποσὸν της καθόλου ἐν τῇ ὅλῃ φύσει ἐνέργειας εἶνε σταθερόν. Η ἐνέργεια δύναται νά μετατραπῇ ἀπὸ δυνατῆς εἰς ἐνέργειαν ἐν κινήσει και ἀναπαλιν, ή νά λάβῃ ἄλλοιαν ἐκφανσιν (π. χ. ή θερμότης τῶν καιομένων ἀνθρώπων μετατρέπεται εἰς κινήτηριον δυνάμιν). οὐδέποτε ὅμως νά μηδενισθῇ και ἐκλίπῃ ἀπὸ της ὅλης φύσεως [Δ.Κ.]

Έργοτινή. Τὸ ὄριον συστατικὸν της ἐρεσιῶδους ὀλῦρας (Secalis cornuta), ὀφειλόμενον εἰς τὸν παράσιτον μήκυστα Claviceps purpurea δέν ἐλήφθη εἰς εἰς καθάρων κρυταλλικῇ καταστάσει, ἀλλὰ μόνον εἰς ἄμορφον ὡς και τὸ ἔτερον συστατικὸν της ἐρεσιῶ. ὀλῦρας, ή ἐκβολὴν. Ἀποτελεῖ ἄμορφον καστανόφαιονμάζαν πικρὰς γεύσεως και ἀλκαλικῆς ἀντιδράσεως, διαλυτὴν εἰς ὕδωρ και οἶνονπνευμα και ἀποτελοῦσαν μετ' ὀξέων ἄμορφα ἄλατα "Ε. καλεῖται συνήθως ἐν τῷ ἔμπορίῳ και τὸ ὕδαρὸς ἐκχύλισμα της ἐρεσι, ὀλῦρας· ἐν τῇ ἱατρικῇ τυγχάνει τοῦτο χρήσεως ἀνελόγου πρὸς τὴν ἐρ. ὀλ. ὡς αἰμοστατικόν, ἐκτριωτικόν, ἐμμηναγωγόν κλπ. Παρασκευάζεται τῇ ἐκχυλίσει της ἐρ. ὀλ. δι' αἰθέρος. [Ο.Α.Ρ.]

Έργόχειρα. Βλ. Χειροτεχνήματα.

Έρδερ (Johann Gottfried von Herder). Γερμανὸς συγγραφεὺς, ἐξέχον κατέχων θέσιν ἐν τῇ γερμαν. φιλολογίᾳ. Ἐγένν. τῷ 1744 ἐν Μόρουγγεν της Ἀνατολικῆς Πρωσίας. ἐσπούδασεν ἐν Καϊνιζβεργῇ θεολογίαν και φιλοσοφίαν, γενόμενος μαθητῆς τοῦ Καντιου και τοῦ Ἀμμαν, συγχρόνως δὲ δέν παρέλειψε οὐδεμίαν ἐνδεικρίαν νά ἀρσιωθῇ και εἰς ἄλλους κλάδους της ἐπιστήμης, την καλλιτεχνίαν και ποιησιν, την ἱστορίαν και την ἐρευναν της φύσεως. Τῷ 1764 μετέβη ὡς διδάσκαλος ἐν ἀνωτέρᾳ σχολῇ και ἐκκλησιαστικὸς ῥήτωρ εἰς Ρίγαν, ὅπου ἐξετιμήθη πολὺ. Εἰτα ἐέχθη θέσιν οἰκοδιδασκάλου παρὰ τῷ πρίγκηπι τοῦ Ὁλσταίν—Ὁύτινου και ἠκολούθησεν αὐτὸν εἰς Στρασβούργον, ὅπου ἐσχέτισθη μετὰ τοῦ Γκαίτε, ἐφ' ὃν ἐξήσκησε μεγάλην ἐπίδρασιν. Ἡδὴ ἦτο γνωστὸς οἰκ. ἀρτικῶν ποιῶν ἔργων περὶ γερμανικῆς φιλολογίας. Ἀφ' οὗ δὲ προσηνέχθησεν αὐτῷ διάφοροι λίαν τιμητικαὶ θέσεις, ἐδέχθη τέλος τῷ 1776 πρόσκλησιν τοῦ Μεγάλου Δουκὸς της Σαξωνίας—Βεϊμαρῆς (τῇ προτροπῇ τοῦ Γκαίτε) και διωρίσθη παρ' αὐτῷ ἱερεὺς της αὐλῆς, ὕστερον δὲ προεδρὸς τοῦ ἐπὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν συμβουλίου και ἐξῆ ἐν Βεϊμαρῇ μέχρι τοῦ θανάτου του (6/18 Δεκ. 1803). Ἐνταῦθα δὲ συνέγραψε και τὰ πλείστα τῶν ἔργων του, ἐκδοθέντων τὸ πρῶτον ἔμῳ ἐν Στουτγάρτῃ εἰς 15 τόμ. (1805-20) και πολλάκις ἀνατυπωθέντων. Διαφοροῦνται δὲ ταῦτα εἰς τρεῖς κατηγορίας, καθ' ὅσον ἀναφέρονται εἰς την θεολογίαν, την ποιητὴν και την καλλιτεχνίαν, την φιλοσοφίαν και την ἱστορίαν. Ἐκ τῶν ποιητικῶν ἔργων του διακρίνονται κυρίως αἱ μεταφράσεις ποιημάτων ἄλλων ἐθνῶν (τὰ δημοτικὰ τραγούδια ὑπὸ τὴν τίτλον Stimmen der Völker. 1778, και ἔ. Σιδ. 1805) ὡς θεολογὸς διαπρέπει δια την ἐλευθερίον ἀντίληψιν τοῦ χριστιανισμοῦ και την ἐρμηνείαν τῶν ἁγίων γραφῶν (Πνεῦμα της ἑβραϊκῆς ποιήσεως, 1782-3). Μεγάλην ἀξίαν ἔχουσιν αἱ κριτικαὶ μελέται του, δι' ὧν ἐπιδιώκει την μόρφωσιν της καλαισθησίας και τὴν ἀνθρωπισμὸν ἐν γένει, ἐν πλείστοις ὑποδεικνύων τοὺς κρχ "Ελλήνας ὡς ἰδεώδες ὑπόδειγμα. Τὸ κύριον ἔργον του εἶνε Σκεψεις ἐπὶ της φιλοσοφίας της γενικῆς ἱστορίας (α' ἐκδ. εἰς 4 τ. Ρίγα 1784-91). Η ἀξία τοῦ "Ε. ἐγκρίεται πρὸ πάντων εἰς την ὠρελίμῳ ἐπιτροπῇ ἣν ἐξήσκησεν ἐπὶ την πνευματικὴν ἀνάπτυξιν της Γερμανίας. Πρὸλ. Haym Βιογρ. τοῦ "Ε. (Βερολ. 1877 κέ.).

Έρδμανν (Ἰω. Ἐδουάρδος). Γερμανὸς φιλόσοφος γενν. τῷ 1805 ἐν Βόλμαρ της Λιθωνίας. Ἐγένετο μαθητῆς τοῦ Ἐγγέλου ἐν Βερολίῳ και διωρίσθη καθηγητῆς της φιλοσοφίας ἐν Ἀλλῃ, ὅπου διέπρεψε διδασκῶν τε και ὡς συγγραφεὺς πολλῶν σπουδαίων ἔργων. Κυρίως μεγάλην ἀξίαν ἔχουσι τὸ Δο-

κίμιον ἐπιστημονικῆς ἱστορίας τῆς νεωτέρας φιλοσοφίας (3 τ. Λιψ. 1834-53), ἡ Ἐπιτομή τῆς ψυχολογίας (ε' ἐκδ. Λιψ. 1873), Ἐπιτομή τῆς λογικῆς καὶ μεταφυσικῆς (ε' ἐκδ. Λιψ. 1875) εἰς τοὺς πολλοὺς ἐγένετο γνωστὸς διὰ τῶν θημῶδων τοῦ Ψυχολογικῶν ἐπιστολῶν (7' ἐκδ. 1882) καὶ Σοδαρῶν παιγνίων (8' ἐκδ. Βερολ. 1890). Ἀπέθανε δὲ τῷ 1892.

Ἑρδομουσλή. Χωρίον τῆς Μακεδονίας, κείμενον 2 1/4 ὥρ. ἀπὸ Κοζάνης, ἔχον 25 1200 κατ. δωμακρούς. [Μ.Σ.]

Ἑρέδιθος (Βοτ.). Ἀρχαιοτάτη ὀνομασία τοῦ *Cicer arietinum* L. (κοιν. Ρεδιθ: ἢ Ρεδιθ, γερμ. Kichererbsen, γαλλ. pois chiche), δσπρίου γνωρίμου συχνότατα καλλιεργούμενου διὰ τὰ εὐτροφα σπέρματα αὐτοῦ (πεφρυγμένα κοινῶς «στραγάλια»), φαρμακευτικά δὲ κατὰ τὴν Διοσκοριδην, μνημονεύμενα καὶ ὑπὸ Ὁμήρου (Ἰλ. Ν, 589) [Θ.Χ.]

Ἑρεδος. Παρ' Ὁμήρῳ ἡ σκοτεινὴ διαμονὴ τῶν σκιδῶν τῶν νεκρῶν ὑπὸ τὴν γῆν παρ' Ἡσιόδῳ δὲ μυθικὴν πρόσωπον, υἱὸς τοῦ Χάους, ὅστις μετὰ τῆς ἀδελφῆς του, τῆς Νυκτός, ἐγέννησε τὸν Αἰθέρα καὶ τὴν Ἥμεραν.

Ἑρεδος (Βοτ.) *Ervum* L., γένος τῆς οἰκογεν. τῶν Κολοκασκιδῶν ἡ κατ' ἄλλους ὑποδιαίρεσις τοῦ γένους Βικία (βλ. λ.). Ὑπάρχονται εἰς αὐτὸ εὐχρηστα ὑσπρια, ἰδίως Ἑ δ Φ α κ ο ς (E. Lens L., κοινῶς φακή, γερμ. Linse, γαλλ. Lentille) πασιγνώστου καὶ συχνὰ καλλιεργούμενου ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων, καὶ Ἑ δ Ὁ ρ ο ς ο ς (E. Ervilia L., κοινῶς Ρόδη) οὗ τὰ σπέρματα εἰσι καλλίστη φορτὴ τῶν κτηνῶν· συχνὰ δὲ καλλιεργεῖται ἐν Ἑλλάδι ὡς εὐχρηστότερον πρὸς τῆρὰν καὶ ἀμμόδῃ γῆν ἢ ἡ Βικία ἡ σπαρτή. Φύονται καὶ τινα ἄγρια εἶδη Ἑ. ἐν Ἑλλάδι. [Θ.Χ.]

Ἑρεδος (Erebus). Ἡραστειὸν ἐν ἐνεργείᾳ κατὰ τὴν ἀνταρκτικὴν παραλιάν τῆς Βικτωριανῆς, εἰς πλ. 77° 30' Ν. καὶ μῆχ. 167° Α τοῦ Γρήνιτς. Ἦχει ὕψος 3769 χμ. ὑπὲρ τὴν θάλασσαν. [Π.Π.]

Ἑρεγλί. βλ. Ἡράκλεια.

Ἑρείκη (Βοτ.) *Erica* L. Πρότυπον γένος τῆς οἰκογεν. τῶν Ἑρεικῶδων περιλαμβάνον περὶ τὰ 500 εἶδη, ὧν τὰ πολλὰ ἰθαγενῆ τοῦ Ἀκρωτηρίου πῆς Καλῆς Ἑλπίδος· πλείστα δὲ θεραπεύονται ἐν τοῖς κήποις γάρν τῶν ὠραίων ἀνθῶν αὐτῶν. Εἰς τὴν Εὐρωπαϊκὴν χλωρίδα ἀνήκουσι 14 εἶδη καὶ ἐξ αὐτῶν δύο μόνον εἰς τὴν ἑλληνικὴν, ἦτοι Ἑ. ἢ δ ε ν θ ρ ῶ δ η ς (E. arborea L.) καὶ Ἑ. ἢ σ φ ο ν θ υ λ ὅ ε σ σ α (E. verticillata Forsk.) ἀμφοτέρω κοινὰ ἐν τῇ παραλίᾳ καὶ τῇ ὄρεινῃ ζώνῃ, κοινῶς δὲ Ρείκη ἢ Ρεγγλή καλούμενα. Τὰ ἄνθη, λευκὰ μὲν τοῦ πρώτου εἶδους, ὑποπόρφυρα δὲ τοῦ ἑτέρου, εἰδὼν εὐόδῃ καὶ παρέχουσι σακχαρώδη τροφήν ταῖς μελισ-

σαις· τὸ ἐξ αὐτῶν μέλι εἶνε ὅμως εὐτελεστέρας ποιότητος («μέλι οὐ σπουδαῖον» κατὰ τὴν Διοσκοριδην) ἢ τὸ ἐκ Θύμου τοῦ Ὑμητοῦ. [Θ.Χ.]

— Τὸ ξύλον τῆς Ἑ. τῆς δενδρώδους ὁμοιάζει πολὺ τῇ τῆς Κομάρου, ἔχει ὅμως μείζον τὸ εἰδικὸν βάρος (0.889—1.009), εἶνε δὲ συμπαγὲς καὶ ἐπιδεκτικὸν ὠραίας σπιλωάσεως, ἀλλ' ἔχον τὰς ἴσας βραχεῖας εἶνε εὐθραστον. Τὸ ξύλον τοῦ πρέμνου (γαλλ. racine de bruyère) εἶνε πολυζήτητον πρὸς κατασκευὴν λεπτῶν ἔργων καὶ ἰδίως καπνοσυρίγγων. Τὸ ξύλον τῶν Ἑ. εἶνε ἐξαιρετικὸς καύσιμος ὕλη παράγουσα ζωηρὸν πῦρ· ὁ δ' ἄνθραξ οὗτοῦ προτιμᾶται ὑπὸ τῶν σιδηουργῶν. [Χ.]

Ἑρεικώδη (Βοτ.) *Ericaceae*. Οἰκογενεῖα Δικοτυληδόνων Συμπετῶν φυτῶν. Εἰσὶ φυτὰ ξυλώδη, ἔχοντα φύλλα ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἀειθαλῆ καὶ πολλὰκις βελονοειδῆ (ἰδίως εἰς τὰς Ἑρείκας, στεφάνην ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ σταμνοειδῆ, τοὺς ἀνδράς ανοιγομένους διὰ πόρων κατακορύφων πολλὰκις μετὰ ἀπορῶσεων κερατοειδῶν. Εἶδη 1200 τῶν εὐκράτων καὶ θερμῶν χωρῶν· τὰ κυριώτερα γένη εἰσὶν Ἑρείκη, Κάλλυντρα, Κόμαρος, Ροδόδενδρον, Ἀζαλέα, Μυρτιδιον, κτλ. [Θ.Χ.]

Ἑρεμβέργ (Christian Gottfried Ehrenberg). Περίφηρος γερμανὸς φυσιοδίτης, γαυν. τῷ 1795 ἐν Delitzsch. Ἐξετέλεσε μεγάλας περιόδους τῷ 1820-20 μετὰ τοῦ Hemprich ἐν Αἰγύπτῳ, Ἀραβίᾳ καὶ Παλαιστίνῃ, τῷ δὲ 1829 μετὰ τοῦ Α. Οὐμβέλτου καὶ Γ. Ρέζε ἐν Ἀσίᾳ μέχρι τῶν Ἀλταϊκῶν ὄρεων. Ἀπὸ τοῦ 1828 διετέλεσεν ἑκτακτος καὶ ἀπὸ τοῦ 1829 τακτικὸς καθηγητὴς ἐν Βερολίνῳ ὅπου ἀπέθανε τῷ 1876. Ὁ Ἑ. ἐνησχολήθη πρὸ πάντων εἰς μικροσκοπικὰς ἐξετάσεις, δι' ὧν ἐποίησε σπουδαιότατας ἀνακαλύψεις περὶ τῶν πρωτοζῶων, κυρίως τῶν ἐγκυματικῶν. Δημοσιεύσας εἰς πολλὰ ἔργα, ἐγένετο δὲ ἰδρυτὴς τῆς μικροσκοπικῆς παλαιοντολογίας. [Εγ.]

Ἑρεθιστότης καλεῖται ἡ ἰδιότης τῶν ζῶντων σωμάτων τοῦ διεγείρεσθαι πρὸς ἐπιτελεσιν ἐνεργείας ἢ λειτουργίας τινὸς διὰ μηχανικῶν (πίεσις), δυναμικῶν (ἡλεκτρισμός, μεταβολὴ τῆς θερμοκρασίας) καὶ χημικῶν ἐπιδράσεων (ἐρεθισμάτων). Εἰς τὰ ζῶα ἡ Ἑ. εἶνε ἰδιότης τῶν νεύρων (βλ. λ.), ἀλλὰ καὶ οἱ μῦς καὶ ἄλλα ἐκ πρωτοπλασματος ἀπλῶς ἀποτελούμενα ὄργανα ἔχουσι τὴν ἰδιότητα, δι' ἧς ἀνθῶν ἐρεθισμῶν, μὴ μεταβαλλόντων τὴν χημικὴν αὐτῶν συστάσιν, νὰ τίθενται εἰς ἐνέργειαν (στιγμιαίαν μεταβολὴν τοῦ σχήματος). Ἀνάλογον Ἑ. ἔχουσιν ἐν μέρει τὰ φυτὰ, ἰδίως ἀκίσσημειων ἐν τοῖς σαρκωτάτοις φυτοῖς (βλ. π. χ. Διωνεία ἢ μυιοπέλας), καὶ ταῖς ἐλίσχιν τῶν ἀναρριχητικῶν. [Α.Χ.]

Ἑρεμβράτισταεν. Ἰσχυρότατον δ. χόρωμα τῆς Πρωσίας ἐν τῇ Παραρρηγίῳ

ἐπαρχία, κείμενον ἐπὶ ἀποτόμου βράχου (118 μ. ὑπὲρ τὸν Ῥήνον) τῆς δεξιᾶς ὁχθῆς τοῦ Ῥήνου ἀπέναντι τῆς Κεβλεντίας καὶ τῶν εἰς τὸν Ῥήνον ἐκβολῶν τοῦ Μοσέλλα. Τῷ 1801 κατεστράφη τὸ ἐχθρῶμα ὑπὸ τῶν Γάλλων, ἀνωκοδομήθη δὲ ἀπὸ τοῦ 1816 ὑπὸ τῶν Πρώσων. Ὑπὸ τὸν βράχον κεῖται ἡ πόλις Ἑ., ἔχουσα 5281 κατ. [Μ.Σ.]

Ἑρέν-κισὺ. Χωριὸν κείμενον ἐπὶ τῆς ἀνατ. ἀκτῆς τοῦ Ἑλλησπόντου, 4 ὥρ. Ν Δ τῶν Δαρδανελλίων. Οἰκεῖται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὑπὸ Ἑλλήνων, $\frac{1}{2}$ ὥρ. Δ αὐτοῦ ἐπὶ τῆς θαλάσσης εὐρίσκονται ἐρείπια (Παλαιόκαστρον) πιθανῶς τοῦ ἀρχαίου Ὀφρυενίου. [Μ.Σ.]

Ἑρέρο (Hegero) ἢ Ὀεαερέρο. Οὕτω καλεῖται νιγηριτικὴ φυλὴ ἐν τῷ Δ μέρει τῆς Ν Ἀφρικής. Οἱ Ἑ. εἶναι παμμέλανες, κυρίως δὲ νομαδες, καλλιεργοῦσιν ὁμῶς καὶ τὰ ἐν τῇ χώρᾳ αὐτῶν σιτηροφύα μεταλλὰ. Ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν ἀνέρχεται εἰς 80 χιλ. [Εγ.]

Ἑρεσσός. Βλ. Λέσδος.

Ἑρέτρια. Ἀρχαία πόλις τῆς Εὐβοίας κειμένη ἐπὶ τῆς Δ ἀκτῆς παρὰ τὸν Εὐρίπον 18 χμ. Ν τῆς Χαλκίδος. Ἰδρύθη ὑπὸ Μινυῶν, μεθ' ὧν ἀνεμίσχθησαν Ἴωνες ἑποικιοὶ, ταχέως δὲ διὰ τῆς ναυτιλίας καὶ τοῦ ἐμπορίου ἐβθασεν εἰς τοιαύτην ἀκμὴν ὥστε ἀντηγωνίζετο πρὸς τὴν Χαλκίδα περὶ τῆς μεταξὺ τῶν δύο τούτων πόλεων κειμένης ληλαντικῆς πεδιάδος καὶ περὶ τῆς ἐπὶ τῆς νήσου ἐπικυριαρχίας, κατέστηρεν ὑπηκόους αὐτῆς τινὰς τῶν Κυκλάδων νήσων καὶ ἱδρυσεν οὐκ ὀλίγας ἀποικίας ἐν τῇ Κάτῃ Ἰταλίᾳ, Σικελίᾳ καὶ ἐπὶ τῆς Χαλκιδικῆς χερσονήσου. Κατὰ τὴν ἐπανάστασιν τῶν Ἰώνων ἐπικουρήσασα μετὰ τῶν Ἀθηναίων τοῖς Μιλησίοις, ἐπολιορκήθη κατὰ τὰ Μηδικὰ ὑπὸ τοῦ Δατίδου καὶ Ἀρταφέρνης καὶ κυρίως θείσῃ διὰ προδοσίας ἐπυρπολήθη (490 π.Χ.), οἱ δὲ κάτοικοι ἀπήχθησαν ὡς δούλοι τῶν Περσῶν. Ἐν τούτοις πάλιν ταχέως ἀνωκοδομήθη, καθὼς φαίνεται, διότι ἐν ταῖς ναυμαχίαις τοῦ Ἀρτεμισίου καὶ τῆς Σαλαμῖνος ἔλαβον οἱ Ἑρετρίεις μέρος δι' ἑπτὰ πλοίων καὶ ἐν τῇ μάχῃ τῶν Πλαταιῶν δι' ἑκατὸν ἐπιπλοίων. Τῷ δὲ 411 συνετέλεσαν τὰ μέγιστα εἰς τὴν ἀπὸ τῆς ἐπικυριαρχίας τῶν Ἀθηναίων ἀπελευθέρωσιν τῆς Εὐβοίας, καταστρέψαντες τὰ καταφυγόντα ἐν τὸν λιμένα αὐτῶν ἀθηναϊκὰ πλοῖα μετὰ τὴν ἀτυχῇ αὐτῶν κατὰ τῶν ὑπὸ τὸν Ἀγησανδρίδαν Λακεδαιμονίων ναυμαχίαν. Ὑστερον ὑπήχθησαν ὑπὸ τὴν νέαν τῶν Ἀθηναίων ναυτικὴν ἡγεμονίαν (378) καὶ ἔλαβον ἐνεργὸν μέρος ἐν τῇ κατὰ τῶν Μακεδόνων πολέμῳ. Οἱ Ρωμαῖοι ἐκυρίευσαν τῷ 198 τὴν πόλιν καὶ εὐρον ἐν αὐτῇ πλείστα ἔργα ἀρχαϊκῆς τέχνης. Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ Μεσαιῶνος τὸ ὄνομα τῆς Ἑ. ἐξαφανίζεται ἐκ τῆς ἱστορίας. Σῶζονται δὲ ἐρείπια αὐτῆς, περιτείχισμα τῆς ἀκροπόλεως κτλ. Μεταξὺ αὐτῶν

ἀπωκίσθησαν οἱ τῷ 1824 ἐκπατρισθέντες Ψαριανοί. Ἡ νέα αὕτη ἀποικία ὀνομάσθη Νέα Ψαρὰ (καλεῖται ὁμῶς συνήθως Ἀλέτρια) καὶ ἀποτελεῖ ἰδιαίτερον ὄχημα. Ἀλλ' ἕνεκα τοῦ ἐλῶδους τοῦ μέρους παρήκμασε καὶ σήμερον ἔχει μόνον 432 κατοίκους. [Μ.Σ.]

Ἑρευνα (κατ' οἶκον). Μέσον ἀνιχνεύσεως τῶν δραστῶν (ὑποκειμενικῶς) καὶ τῶν περιστατικῶν (ἀντικειμενικῶς) ἀδικήματος. Ἐκτελεῖται δὲ παρόντος ἀνακριτικοῦ τινος ὑπαλλήλου ἐν ἰδιωτικαῖς μὲν οἰκίαις μόνον ἐν ἡμέρᾳ, ἐν δὲ τοῖς τῷ κοινῷ προσитоῖς οἰκοῖς καὶ ἐν νυκτί. Τὰ εὐρεθέντα ὑποπτα πρᾶγματα κατασχονται, συντασσόμενης ὑπὸ τοῦ ἀνακριτικοῦ ὑπαλλήλου ἐκθέσεως. (Ποινικὴ Δικονομία, ἀρθρ. 169—177). [Γ.Δυ.]

Ἑρεχθεῖον. Τὸ ἀρχαιότερον τῶν ἐπὶ τῆς ἀκροπόλεως τῶν Ἀθηναίων σωζομένων ἱερῶν, ἐν τῷ ὁποίῳ ἐλατρεῖτο ἡ Ἀθηναία Πολιάς μετ' ἄλλων θεοτήτων. Κεῖται δὲ ἐπὶ τῆς θέσεως παλαιότατου ναοῦ τοῦ Ἑρεχθεῖως. Ἐντοῦθα ἐνίκησεν ἡ Ἀθηναία ἐν τῇ περὶ τῆς Ἀττικῆς πρὸς τὸν Ποσειδῶνα ἐρίδι, φυτεύσασα ἐλαίαν, ἣτις ὡς καὶ τὰ ἔγχρη τῆς τριαινῆς τοῦ Ποσειδῶνος, θελήσαντος νὰ δωρήσῃ τοῖς Ἀθηναίοις ἀλμυρὴν πηγὴν, ἐδείκνυστο κατὰ τὴν ἀρχαίειτά. Ὅτε τῷ 480 π.Χ. οἱ Πέρσαι κυριεύσαντες τὴν ἀκρόπολιν ἀπετέφρωσαν τὰ ἐν αὐτῇ, κατεστράφη καὶ ὁ ἀρχαῖος ναὸς καὶ ἀντεκατεστάθη διὰ τοῦ νεωτέρου, οὗ ἡ κατασκευὴ ἤρχισε πιθανῶς ὀλίγον μετὰ τὰ Μηδικὰ, διεκόπη ἴσως κατὰ τὰ ἀπαίσια τοῦ πελοποννησιακοῦ πολέμου ἔτη, ἀπετετρατώθη δὲ, καθὼς φαίνεται, τῷ 407. Ἡ διαίρεσις τοῦ ἱε., διαφέρει ἐντελῶς τῆς ἐν τοῖς ἄλλοις ναοῖς συνήθους. Τὸ κύριον οἰκοδόμημα ἔχει μῆκος 20,03 μ. καὶ πλάτος 11,21, ὑψύεται δὲ ἐπὶ κρητιδώματος ἐκ τριῶν ἀναβαθμίδων. Τρεῖς προστάσεις, χαρίζεται καὶ ποικίλους διακεκοσμημέναι, σχηματίζουσι τὰς εἰσοόδους εἰς Α, Ν καὶ Β. Τὸ ἄνω μέρος τῶν μακρῶν τοίχων (Β καὶ Ν) ἀνωκοδομήθη τῷ 1838 ἐκ τῶν ἀνευρεθέντων ἀρχαίων τεμαχίων. Ἡ ἀνατολικὴ προστάσις, ἔχουσα τὸ σχῆμα συνήθους προνάου, ὑπεβαστάζετο ὑπὸ 6 ἐπὶ γραμμῆς ἰωνικῶν στύλων, ὧν 6 εἰς ἑρπᾶγῃ ὑπὸ τοῦ λόρδου Ἑλγίνου. Ὁ δπισθεν ταύτης χώρος ἦτο τὸ ἱερὸν τῆς Ἀθηναίας ἐν τῷ ὁποίῳ ἴστατο ἀρχαιότατον ξόανον τῆς θεᾶς. Ὁ δὲ δυτικὸς σηκὸς ἦτο ἀφιερωμένος εἰς τὴν λατρείαν τοῦ Ἑρεχθεῖως. Ἡ βόρειος προστάσις, οὕτα ἡ κυρία εἰσοδὸς καὶ ἀποτελουμένη ἐξ 6 στύλων, ὧν 4 ἐμπροσθεν καὶ 2 ἐν τῷ μέσῳ τῶν πλευρῶν, κεῖται περίπου 2 μ. χαμηλότερον τῆς ἀνατολικῆς, ὡδήγει δὲ διὰ θύρας σωζομένης, λαμπρῶς διακεκοσμημένης, εἰς διὰδρομον ἀναλογούντα πρὸς τὸν ἀλλαχοῦ πρόναον, χωριζόμενον δὲ ἀπὸ τοῦ σηκοῦ διὰ χαμηλοῦ τοίχου. Διὰ θύρας δὲ δυτικώτερον κειμένης

ἐξήρχετο τις εἰς τὸν περιβόλον, ἐν ᾧ περι-
εῖχεται τὸ Πανδρόσειον, ναὸς τῆς Πανδρό-
σου, θυγατρὸς τοῦ Κέκροπος, ὡς καὶ ἡ ἱε-
ρὰ ἐλάια. Ἐπὶ τῆς νοτίου πλευρᾶς εὐρί-
σκεται ἡ χαριεστάτη πρόστασις, ἥτις σχηματι-
ζομένη ἐξ ὁ κορῶν ὑποδοσασαυσῶν ἀντὶ στυ-
λῶν τὴν στέγην, καλεῖται στοὰ τῶν κορῶν.
Ἰστανται αἱ κόραι ἐπὶ τοίχῳ ἔχοντος ὕψος
2,6 μ., ἐπὶ δὲ τῆς κεφαλῆς φέρουσι κἀνίστρον
μεταβαίνον ἄνω εἰς δωρισιωνικὸν κιονόκρανον.
Μίαν τῶν κορῶν τούτων ἤρπασεν ἐπίσης ὁ
Ἑλγίνος, ἀντικατεστάθη δὲ αὕτη δι' ἀπομι-
μήσεως ἐξ ὀπτοπλίνθου. Ὁ ναὸς διεκοσμεῖτο
διὰ ζωφέρου ἐκ λευκοῦ μαρμάρου ἐπὶ μέ-
λανος ἑλευσινίου λίθου. Ἦν γένει δὲ ἡ διακό-
σμησις αὐτοῦ ἀνῆκεν εἰς τὰς κομψοτάτας ὅς
γνωρίζμεν καὶ ὁ ναὸς καθ' ὅπαντα τὰ μέρη
του εἰς τὰ ἐξοχώτατα μνημεῖα τοῦ ἰωνικοῦ
ῥυθμοῦ. Ἦτο δὲ καὶ κατὰ τὸν ἱεροκευτικὸν
χαρακτῆρα ἀποκλειστικῶς ἰωνικὸν ἱερὸν· καὶ
ὡς ἐκ τούτου ἡ ἱερεὶα ἀπὸ γένεσός ποτε τῇ βα-
σιλεῖ τῆς δωρικῆς Σπάρτης κληρομένη· τὴν εἰς
αὐτὸ εἰσόδον. Τὸ ἐξωτερικὸν τοῦ Ἑ. ἦτο
ἀναμειβέως κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ὥπως οὖν
κεῖται καὶ νῦν ἡρειπωμένον· ὡς πρὸς τὸ ἐσω-
τερικὸν δὲ δὲν δύναται νὰ ἐξακριβωθῇ σαφῶς
καὶ ἀσφαλῶς ἡ διαίρεσις καὶ ὁ προσριμὸς
αὐτοῦ, συνεπεία τῶν ἀλλεπαλλήλων μετα-
βολῶν ὅς ὑπέστη τὸ οἰκοδόμημα, χρησιμεύσαν
κατὰ τὸν μεσαῖωνα ὡς ἐκκλησίαν καὶ ἐπὶ Τουρ-
κοκρατίας ὡς χαρέμιον. Πρὸς καὶ λ. Ἀκρό-
πολις, ὅπου ἀναφέρεται καὶ ἡ περὶ Ἑ. βί-
βλιοςγραφία. [Α. Λ.]

Ἑρεχθεύς καὶ Ἑ ρ ι χ θ ε υ ι ο ς. Ὁ-
νομα τὸ κατ' ἀρχάς ἐνός καὶ τοῦ αὐτοῦ προσ-
ώπου, μεταπλασθέντος ἐν τοῖς ἔπειτα διὰ
διαφόρων μεταγενεστέρων μύθων εἰς δύο προσ-
ώπα. Ἦτο δὲ ὁ Ἑ. ἀττικὸς ἥρωας συνθε-
μένος μετὰ τῶν περὶ Ἀθηνᾶς μύθων καὶ τῆς
ἀρχαιοτάτης καλλιτεχνίας τῆς Ἀττικῆς. Ὁ
Ὀμηρὸς γνωρίζει μόνον τὸν Ἑρεχθεῖα, μὲν
τῆς Γῆς ἀνατραφέντα ὑπὸ τῆς Ἀθηνᾶς ἐν
τῷ ἐν Ἀθήναις ναφῷ αὐτῆς. Ἐν ἑτέρῳ δὲ
μύθῳ καλεῖται Ἐριχθίνιος ὁ υἱὸς τοῦ Ἡφαι-
στου καὶ τῆς Γῆς (ἢ καὶ τῆς Ἀθηνᾶς), παρα-
δίδεται δὲ ὑπὸ τῆς Γῆς εἰς τὴν Ἀθηνᾶν, ἥτις
ἐμπιστεύεται τὸ βρέφος ἐνδὲς κίστης εἰς τὴν
Πανδρῶσον, θυγατέρα τοῦ Κέκροπος, καὶ τὰς
ἀδελφὰς ταύτης Ἑρσην καὶ Ἀγλαυρον, ἀπα-
γορεύουσα ν' ἀνοιξῶσι τὴν κίστην. Αἱ ἀδελ-
φαὶ ὁμῶς τῆς Πανδρῶσου παραβῆσαι τὴν ἐν-
τολὴν εὐρίσκουσιν ἐν τῇ κίστῃ τὸν Ἑ. ὑπὸ
μορφὴν ὄφως ἢ ὅπ' ὄφειον περιτετυλιγμένον.
Παραφρονήσασαι χρημίζονται ἀπὸ τῆς ἀκρο-
πόλεως, ἡ δὲ Πανδρῶσσα, πιστὴ μέναισα εἰς
τὴν ἐντολὴν τῆς θεᾶς, ἀγαπᾶται ὑπὸ τῆς
Ἀθηνᾶς, ἥτις ἀναλαμβάνει ἡ ἰδία τὴν ἀνα-
τροφὴν τοῦ νέου. Οὗτος ἀνὴρ γενόμενος
ἐκδιώκει τὸν Ἀμφικτύονα καὶ βασιλεύει τῶν
Ἀθηῶν, ἐγκαινίζει τὴν λατρείαν τῆς Ἀθη-

νᾶς, ἥς ἰδρύει ναὸν (τὸ ἀρχαῖον Ἑρεχθεῖον,
βλ. ἀνωτ.), ἀφ' οὗ ἐδίκασε τὴν περὶ τῆς ἐπὶ τῆς
Ἀττικῆς κυριαρχίας ἔριν μεταξὺ Ἀθηνᾶς καὶ
Ποσειδῶνος. Ἰδρύσε καὶ τὰ Παναθηναῖα,
πρῶτος δὲ ζεύξας τέθριππον, κατηστερίσθη
ὡς ἡνιοχός. Τοῦ υἱοῦ καὶ διαδόχου αὐτοῦ
Πανδίωνος υἱοὶ ἦσαν οἱ διδύμοι Ἑρεχθεύς καὶ
Βούτης, ὧν ὁ μὲν πρῶτος ἔλαβε τὸ βασιλεῖον
ὁ δὲ ἕτερος ἐγένετο ἱερεὺς τῆς Ἀθηνᾶς καὶ
γενάρχης τοῦ ἱερατικοῦ γένους τῶν Βευταδῶν
ἢ Ἑτεοβουταδῶν. Ἀδελφαὶ τούτων ἦσαν Πιρό-
κνη καὶ Φιλομήλα. Ὡς υἱοὶ τοῦ Ἑ. ἀναφέ-
ρονται ἕτερος Κεκρωψ, Πανδῶρος καὶ Μητίων,
ὡς θυγατέρες Πρέκρης, Κρέουσα, Χθονία καὶ
Ὀρειθωία. Πολεμῶν κατὰ τοῦ Θρακικοῦ Εὐμόλ-
που, εἰσβαλόντος εἰς Ἀττικὴν ἡ συμμαχεύοντος
τοῖς Ἑλευσινίοις, ἔλαβεν ὁ Ἑ. παρὰ τοῦ μαν-
τείου τὴν χρησμὸν, ὅτι ἤθελε νικῆσαι Θύσας
μίαν τῶν θυγατέρων του. Πραξαίντος δὲ αὐτοῦ
τούτου, ἤντοκτόνησαν αἱ λοιπαὶ ἐνίκησε δὲ, καὶ
ὁ Εὐμόλπος ἔπεσεν. Αὐτὸς δὲ ἐφρονεῖτο ὑπὸ
τοῦ Ποσειδῶνος, πατρὸς τοῦ Εὐμόλπου, ἡ τῇ
παρακλήσει τούτου ὑπὸ τοῦ Διὸς. Τὸν μῦθον
περὶ τῆς μάχης τοῦ Ἑ. καὶ τοῦ Εὐμόλπου
ἐπραγματεύθη ὁ Εὐριπίδης εἰς τραγωδίαν τινὰ
ἀπολοθεῖσαν. Πολλὰ δὲ σωζόμενα ἔργα τῆς
καλλιτεχνίας περιττώσι τὴν παρὰ τοῖς τοῦ
νέου Ἐριχθίνου παρὰ τῆς Γῆς εἰς τὴν Ἀθη-
ναῖν. Ἐκ τοῦ Ἑ. καλοῦνται ἐνίοτε καὶ οἱ Ἀ-
θηναῖοι Ἑρεχθεῖαι. Πρὸς Ἑ. Κούρτιον ἐν
Archaeol. Zeitung (τ. 30, 1872). [Σ. Τ.]

Ἐρζεγοδίνη (=Δουκάτον, παρὰ τὸ
γερμ. Herzogtum) τουρκ. Ἑρσάκ. Ἡ χώρα
αὕτη ἀποτελεῖ μὲν δῆθεν ἀκόμη τουρκικὴν ἐπ-
αρχίαν (τὴν ἀκροτάτην ΝΔ) τοῦ νομοῦ Βοσ-
νίας, πράγματι δὲ ἀνήκει εἰς τὴν Αὐστρίαν
(περιλαμβανομένη διοικητικῶς ἐν τῇ Βοσνίᾳ),
ὅπῃ τὴν διαχειρίζεται τῆς ὅποιος ἐπέθετο ἐπ' αὐ-
ριστον διὰ τῆς συνθήκης τοῦ Βερολίνου ἀπὸ
τοῦ 1878. Συνορεύει Δ μὲν καὶ Β πρὸς τὴν
Βοσνίαν, Ν δὲ πρὸς τὸ Μαυροβούνιον καὶ Δ
πρὸς τὴν Δαλματίαν. Ἡ χώρα εἶνε ὄρεινὴ
(Διναρική) Ἀλπεις καὶ βραχώδης, μόνον δὲ
τὰ πρὸς τὴν Βοσνίαν μέρη εἶναι πῶς εὐφορώ-
τερα. Ἡ ὑψηλότερα κορυφὴ τῶν ὄρεων εἶνε
τὸ πρὸς τὸ Μαυροβούνιον Μάγλις (2260 μ.).
Ποταμοὺς ἀξίους λόγου ἔχει τὸν Νερέτσα
(Ναρένταν), πηγάζοντα ἐν τῇ χώρᾳ καὶ ἐκβάλ-
λοντα εἰς τὸ Ἀδριατικὸν πῆλαγος, καὶ τὸν
Δρίναν (βλ. λ.). Οἱ κάτοικοι εἰσι συγγενεῖς
τῶν Μαυροβουνίων μεθ' ὧν ἔχουσι κοινὴν τὴν
γλῶσσαν (σερβοκροῖον). Ἀνέγγονται δὲ (1880)
εἰς 187.574, ὧν 11.702 καθολικοί, 63.466
ὀρθόδοξοι, 52.238 μουσουλμάνοι. Πρωτ. εἶνε
τὸ Μοστάρ. Φρούριον δὲ σημαντικὸν τὸ Στο-
λακ. Ἡ Ἑ. ὑπὸ τοῦς Ῥωμαίους ἀνῆκεν εἰς
τὴν ἐπαρχίαν Δαλματίαν. Περὶ δὲ τὰ μέσα
τοῦ Ζ' αἰῶνος κατέλαβον αὐτὴν οἱ Σέρβοι,
ἀποδῶσαν κατὰ τὸν Θ' ἴδιον δουκάτον, ὅπου
μετὰ πολλὰς περιπετείας ἐγένετο πρῶτον

φόρου ὑποτελὲς εἰς τοὺς Τούρκους καὶ εἰτα (1483) προσηρτήθη ὑπ' αὐτῶν εἰς τὸ πασαλίκιον Βοσνίας. Ἐπαναστατήσασα μετὰ τῆς Βοσνίας τῇ 1875-6, παρεβόη μετὰ τὸν Ῥωσσο-τουρκικὸν πόλεμον διὰ τῆς Βερολινείου Συνθήκης εἰς τὴν Αὐστρίαν. Πρὸς Βοσνία. [Β.Α.]

Ἑρζερούμ (Θ ε ς θ ρ σ ι ο ὑ π ο λ ι ς). Ὁχυρωτάτη πόλις, πρωτεύουσα τοῦ ὅμων. νομοῦ τῆς Ἀσιατ. Τουρκίας, ἐν τῇ Ἀρμενίᾳ. Κεῖται ἐπὶ τῆς Ν πλευρᾶς ὑψιπέδου (τοῦ Μ ποῦ δ ε β έ), ἔχοντος μῆκος 38 χμ. καὶ πλάτος 22 χμ., ψυχροτάτου τὸν χειμῶνα καὶ θερμοῦ τὸ θέρος, ἐν μέρει μόνον καλῶς ἀρδευομένου ὑπὸ τοῦ Β πηγγοποτάμου τοῦ Εὐφράτου, ἀδέν-θρου σχιζέν καὶ ἀραιῶς κατωκημένον. Ἔδρα τοῦ Γενικοῦ Διοικητοῦ, καὶ τοῦ ἀρχηγοῦ τοῦ ἀπὸ τοῦ 1881 ἐν Ἑρζιγγιάν ἐδρευόντος στρατιωτικοῦ σώματος. Ἐχει 6600 οἰκίας, συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν πενιχρῶν ὑπογείων, καὶ 40 περίπου χιλιάδας ἡ κατ' ἄλ-λους 100 000 καὶ κατὰ τὴν Τόξερ 20 000 μόνον κατοίκων, ὧν τὸ ἥμισυ Τούρκοι καὶ τὸ ἕτερον ἥμισυ Ἀρμένιοι καὶ Πέρσαι, πλὴν ὀλίγων Ἑλλήνων. Ἀπὸ τοῦ 1884 νέα ὁχυρωματικά ἔργα ἐγένοντο ἐν αὐτῇ, ὧν σπουδαιότερα τὰ φρούρια Μ ε δ ζ ι δ ι ν έ Τ ε π έ καὶ Κ ι ρ ι μ ι τ λ ι Δ ά γ. Εἶνε μία τῶν μᾶλλον ἀκαθάρτων πόλεων τῆς Ἀνατολῆς, ἔχουσα ὁδοὺς ἐν μέρει μόνον λιθοστρώτους, στενάς καὶ καμπύλας, ὧν τινες διαρρέονται ὑπὸ μικρῶν ρυακίων. Τινὰ τῶν ἐν αὐτῇ Μουσουλμάνων καλύπτονται ὑπὸ κουφικῶν ἐπιγραφῶν. Τὸ ἄλλοτε σημαντικώτερον ἐμπόριον αὐτῆς ἐξέπесε λίαν. Ἰδίως ἀφ' οὗ ἐκ Περσίας καραβάνια δὲν διέρχονται πλέον ἐκεῖθεν. Καὶ αὐτὴ ἡ βιομηχανία τῆς, ἥς περίφημα ἦσαν ἰδίως τὰ σιδηρουργήματα καὶ τὰ χαλκουργήματα, ἀνεκα τῶν πολυκρίθμων μεταναστεύσεων ἀπώλεσε τὴν πρῶν ἁξίαν, κυρίως ὁμοῦς ἐξέπесον ἡ ταπητουργία καὶ ἡ δερματουργία. Ἡ Ἑ. εἶνε ἀρχαία πόλις, καλούμενη ὑπὸ τῶν Ἀρμενίων Γ α ρ ί ν ἢ Γ α ρ ί ν - Κ α λ ά χ (πόλις τῆς ἐπαρχίας Γαρίν), ἐξ οὗ οἱ Ἀράβες παρήγαγον τὸ Κ α λ ι κ ο λ ά χ. Ὁ στρατηγὸς Θεοδοσίου τοῦ Β' Ἀνατόλιος ἐκτίσεν ἐκεῖ κατὰ τὸν Β' αἰῶνα τὸ φρούριον τῆς Θεοδοσιουπόλεως. Κατὰ τὸν ΙΑ' αἰῶνα περιήλθεν εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν Σελτζουκιδῶν, τῷ δὲ 1517 κατέλαβον αὐτὴν οἱ Τούρκοι. Οἱ Ῥώσοι ἐκυρίευσαν αὐτὴν τῇ 1829, ἀλλὰ τὴν ἀπέδωκαν εἰς τοὺς Τούρκους διὰ τῆς συνθήκης τῆς Ἀδριανουπόλεως. Ἐπαθι δὲ μεγάλως ὑπὸ σεισμῶν τῇ 1859. — Ὁ νομὸς ἡ τὸ βιλαέτιον Ἑ. περιλαμβάνει νῦν τὰς διοικήσεις Ἑ ρ ζ ε ρ ο ὑ μ, Ἑ ρ ζ ι γ γ ι ά ν. Β α γ ι α ζ ἡ δ καὶ Β α ῖ β ο ὑ ρ τ, ὑποδιαιρουμένας εἰς 21 ἐπαρχίας. Ἐχει δὲ κατὰ τινες 480 000 κατ [Π.Π.]

Ἑρζιγγιάν (ἀρμ. Ὑ ε ζ ι γ γ α, κατὰ τὸν μεσαιῶνα Ἀ ρ σ ι γ γ η). Πόλις τῆς τουρ-

κικῆς Ἀρμενίας, ἐν τῷ νομῷ τοῦ Ἑρζερούμ, 140 χμ. ΔΝΔ τῆς πόλεως αὐτῆς. Πρωτ. τῆς ὅμων. διοικήσεως, κειμένη εἰς ὕψος 1865 μ. καὶ παρὰ τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ Δ πηγγοβραχίονος τοῦ Εὐφράτου (Καρασού). Ἐχει 15 000 κατ. ἡ κατ' ἄλλους 21 000, ὧν τὸ πλεῖστον Τούρκοι, βιομηχανίαν καὶ ἐμπόριον. Ἡ περὶ αὐτὴν πεδιάς εἶνε εὐφορωτάτη καὶ καλῶς καλλιεργημένη, περιέχουσα 100 χωρὶς ἐν μέσῳ κήπων. Οὐ μακρὰν πρὸς Β αὐτῆς κείνται τὰ ἐρείπια τοῦ Ῥωμαϊκοῦ φρουρίου Σ ά τ α λ α. [Π.Π.]

Ἑρήμη δίκη καλεῖται ἡ δίκη καθ' ἣν δὲν παρίσταται τις τῶν διαδίκων, ὅπως ὑποβάλῃ τὰ δικαιολογήματα αὐτοῦ. Καὶ ἂν μὲν δὲν ἐμφανισθῇ ὁ ἐνάγων ἐπιδικάζεται πᾶσαι προτάσεις τοῦ ἐναγομένου (Πολ. Δικ. 591). ἂν δὲ ἀπουσιάσῃ ὁ ἐναγομένος αἱ αἰτήσεις τοῦ ἐναγοντος γίνονται δεκταί, ἂν ὡσι νομικῶς βάσιμοι, ἀνεὺ οὐδεμιᾶς ἄλλης ἀποδείξεως. Ἄν ἐκ πολλῶν ἐναγόντων ἡ ἐναγομένων τινὲς μόνον ἀπουσιάσωσιν, οἱ μὲν ἐμφανισθέντες δικάζονται κατ' ἀντιμωλίαν, οἱ δὲ ἀπολιπόμενοι κατ' ἐρήμην. Πρὶν ἐπιτροπὴ τὴν ἐρημοδικίαν τὸ δικαστήριον ἐξετάζει ἂν ἐτηρήθησαν αἱ νομίμοι διατυπώσεις καὶ προθεσμίαι τῆς προδικασίας. Εἰς τὴν ἐρήμην δὲ δικασθέντα ὁ νόμος παρέσχε τὸ ἐνδίκον μέσον τῆς ἀνακοπῆς (βλ. λ.).

Καὶ ἐν τῇ ποινικῇ δὲ διαδικασία ἐπιτρέπεται νὰ δικασθῇ τις ἐρήμην ἂν δὲν ἐμφανισθῇ κατὰ τὴν ὁρισθεῖσαν δικάσιμον ἡ ἐμφανισθεὶς δηλώσῃ ὅτι δὲν θέλει μετὰσχῃ τῆς συζητήσεως. Τὸ δικαστήριον ἐξετάζει ἂν ἡ κλήτευσις αὐτοῦ ἐγένετο κατὰ τοὺς νομίμους τύπους, μεθ' ὃ προβαίνει εἰς τὴν ἐρυσιν τῆς οὐσίας τῆς ὑποθέσεως. Ὁ οὕτω δικασθεὶς ἔχει ὡς αὐτῶς τὸ ἐνδίκον μέσον τῆς ἀνακοπῆς. Δυνατὸν ἐπίσης νὰ μὴ παραστῇ ὁ ἰδιώτης κατήγορος ἡ ὁ πολιτικὸς ἐνάγων ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει τὸ δικαστήριον ἀπορρίπτει ἐριστικῶς τὴν κατηγορίαν ἢ τὴν πολιτικὴν ἀγωγὴν, μὴ συγχωρομένης ἀνακοπῆς κατὰ τῆς ἀποφάσεως αὐτῆς. Οὐχ ἥττον δύναται τὴν μὲν κατηγορίαν νὰ ἀναλάβῃ αὐτεπαγγέλτως ὁ εἰσαγγελεὺς, τὰς δὲ πολιτικὰς ἀπατήσεις νὰ ἐπιδιώξῃ ὁ πολιτικὸς ἐνάγων ἐνώπιον τῶν πολιτικῶν δικαστηρίων. [Πρ.]

Ἑρμητήριον (γαλλ. Ermitage). Τὸ ὄνομα τοῦτο φέρουσι κοινῶς: ἡ οἰκία τοῦ Ῥουσῶ ἐν Μονμορανσύ, τὸ μετὰ τοῦ χαιμερινοῦ ἐν Πετρούπολιν ἀνακτόρου συνδεόμενον Μουσεῖον τῶν τεχνῶν, εἶδος βουργουνδίου οἴνου ἐκ τοῦ διαμερίσματος Δρώμ, πᾶσα μεμονωμένη ἐν ἀποκέντρῳ θέσει ἐξοχικὴ ἐπαυλις. Τέλος οὕτως ἐκαλοῦντο ἐν μεγάλῳις περαιοῖσι τοῦ ΙΒ' αἰῶνος σκιᾶδες ἐντὸς βράχων γεγλυμμένοι ἢ διὰ κλάδων δένδρων πεποιημένοι καὶ ὁμοιάζουσαι πρὸς κατοικίαν ἐρημίτου.

Ἑρμηῖται. Βλ. Μοναχοί.

Ἑρμηόκαστρον. Πρωτεύουσα τοῦ δήμου Θεσπιῶν, $\frac{1}{2}$ ὥρ. ΝΔ τῆς Βάγιας ἐπὶ λόφῳ ὑπερκείμενου πεδιάδος ἀδενδρῶ παραγωγῶν δημητριακῶν καρπῶν καὶ διαρρηγμένης ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ Καννάδαρι. Κάτοικοι 801. Ἐκ τῶν ἐνταῦθα εὐρεθεισῶν ἐπιγραφῶν καὶ λειψάνων τῆς ἀρχαιότητος ἐνδεικνύεται ὅτι κεῖται ἐπὶ τῆς τοποθεσίας τῆς ἀρχαίας πόλεως τῶν Θεσπιῶν.

Ἑρμηόμηλος. Βλ. Ἀντίμηλος.

Ἑρμηόπολις. Ὀρμος εἰς τὴν ἀνατολικὴν ἀκτὴν τῆς Σιτίας τῆς Κρήτης, παρὰ τὸν ὁποῖον ἐκλάζουσιν οἱ ἕκτεο ἢ ἀρχ. πόλις Ἀρσινόη ἢ ἡ Ἑτέρα. [Ι. Δ.Κ.]

Ἑρμος καλεῖται πᾶσα μεγάλη ἐπὶ τῆς γῆς ἑκτασίς, διὰ τὴν κατασκευὴν τοῦ ἑδάφους ἢ διὰ τὴν παντελὴ ὕδατος ἑλλειψὶν παντελῶς ἐστερημένην φυτείας καὶ ἐπομένως ἀκατοίκητος. Τὸ ἑδάφος τῆς Ἑ. ἀποτελεῖται ἄλλοτε μὲν ἐκ σκληρῶν πετρωμάτων, ἄλλοτε δὲ καλύπτεται ὑπὸ μικροτέρων λιθῶν ἢ λεπτῆς ἄμμου διατεθειμένης ἢ ἐμαλῶς, ὅτε ἡ Ἑ. ἐάν τὸ ἑδάφος βέν παρουσιάζῃ μεγάλαν κατὰ τὸ ὕψος αὐτοῦ ἀνωμαλίαν, φαίνεται ὡς ἡρμῶσα θάλασσα, ἢ κατὰ σωροὺς προσδίδοντας εἰς τὴν Ἑ. ὕψιν τρικυμῶδους θαλάσσης Ἑ. νῶστε ἐν μέσῳ τῶν Ἑ. ἀπαντῶνται θέσεις καὶ ὑδάτων εὐμοιροῦσαι καὶ βλαστήσιν ἔχουσαι ἡγεθονον (θάσεις), αἵτινες ἀποτελοῦσι τὸ μόνον κατοικήσιμον μέρος τῶν Ἑ. καὶ παρέχουσιν ἀναψυχὴν εἰς τὸν διερχόμενον τὰς Ἑ. Μεγάλῃ, μετὰ μικρῶν διακοπῶν, ἑρμος ζώνη ἐκτείνεται ἐπὶ 15000 χμ. ἀπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὠκεανοῦ μέχρι τῆς ἀνατολ. ἄκρας τῆς κεντρικῆς Ἀσίας, ἀρχομένης διὰ τῆς ἐν τῇ Β' Ἀφρικῇ μεγάλης Ἑ. Σαχάρας, πλὴν τῆς ὁποίας αἱ κυριώτεραι τῶν Ἑ. εἶναι ἡ τῆς Πετραίας Ἀραβίας, αἱ Ἑ. τοῦ ἱρανικοῦ ὕψιπέδου, διελαύνουσαι τὴν Περσίαν, αἱ πρὸς Β ταύτης Ἑ. τοῦ Τουράν, περαιτέρω ἢ μεγάλη Ἑ. Γ' ὅδῃ (βλ. λ.), αἱ Ἑ. τοῦ Βελουτχιστάν (Ἑ. Ἰράν-Ἀτζέμ, Κερμάν κλ.) πέραν δὲ τοῦ Ἰνδοῦ ποταμοῦ κεῖται ἡ Ἰνδική Ἑ. Τάρρ, μήκους 900 χμ. καὶ πλάτους 600 χμ., πολλὰς ὁμοῦ περιέχουσα ὁάσεις. Ἐν τῇ ἐσωτερικῇ τῆς Αὐστραλίας εὐρηνται Ἑ. ἀγνώστου ἐκτάσεως. Ἐν Ἀμερικῇ δὲ ὑπάρχουσιν πολλοὶ ὅτεσται (βλ. λ.), ἄλλα καὶ Ἑ. δὲν ἐλλείπουσιν, ἰδίως ἐν τῇ Β' Ἀμερικῇ. Ἡ διάβασις τῶν Ἑ., διὰ τὴν ὑπερβολικὴν ἐν αὐταῖς θερμότητα τῆς ἡμέρας καὶ τὸ ψυχρὸς τῆς νυκτός, τοὺς ἐπικινδύνους ἀνέμους, τοὺς ἐξ αὐτῶν τρομεροὺς στροβίλους τῆς ἄμμου, τὴν ἑλλειψὶν ὕδατος καὶ σκιάς, εἶνε λίαν χαλεπὴ καὶ μόνον διὰ καραβανίων κατορθωτὴ. Εὐεργετικώτατον διὰ ταύτην ζῶον εἶνε ἡ κάμηλος κληθεῖσα διὰ τοῦτο ὑπὸ τῶν Ἀράβων καὶ πλοῖον τῆς ἐρήμου. Ἐκ τῆς ὀλίγης τῆς καθεῖσε βλαστήσεως τῶν Ἑ. τρέφονται ἐν αὐ-

ταῖς ζῳά τινι, γαζέλλα καὶ ἀντιλόπη, εὐρηνται δὲ καὶ αἰσῶραι καὶ μικρά τινι ἀρπακτικά.

Ἑρμιοφοδία Βλ. Ἀγοραιοφία.

Ἑρθέλλαν ὁ Δζούνιαν (Don Alfonso de Ercilla y Zuniga). Ἴσπανος ποιητής, γενν. τῷ 1533 ἐν Βερμέφ καὶ ἀποθ. τῷ 1595 ἐν Μαδρίτη. Λαβὼν ἐνέργον μέρος εἰς τοὺς κατὰ τῶν ἀγρίων φυλῶν τῆς Χιλῆς πολέμους, περιέγραψε τούτους εἰς τὸ ἔπος *La Araucana*, ὅπερ ὁ Κερβάντης κρίνει ἐφ' ἑμῖλλον πρὸς τὰ περίφημα τῶν Ἰταλῶν. [Μ.Γ.]

Ἑριδὼν (περσ. Ρεδάν). Ὀχυρωτάτη πρωτεύουσα τῆς ῥωσικῆς Ἀρμενίας ἢ τοῦ πέραν τοῦ Καυκάσου καὶ ὅθεν ἔρχεται τοῦ Ἑ. Κεῖται πρὸς Β τοῦ Ἀραράτ, 1046 μ. ὑπὲρ τὴν ἐπιφ. τοῦ Εὐξείνου, ἐπὶ τοῦ ὑπὸ τοῦ ἀνω Ἀράξου ἀρδευομένου ὕψι πεδίο ὑπὸ Ἑ. Ἀποτελεῖται δὲ ἐκ τῆς κυρίως πόλεως καὶ τῆς ἐπὶ τινος βασιλῶδους λόφου ἀκροπόλεως. Ἐχει μεγάλην ἀγοράν, οὐχὶ ὅμως καὶ ἀκαμαίαν ὡς πρὶν, λιθίνην γέφυραν ἐπὶ τοῦ Σάγγα, δι' ἣν 1393 τχμ. ἐπιφ. ἔχουσα λίμνη Γότσχα ἢ Σεβάγγα ἐκρέει εἰς τὸν Ἀράξην, χυτῆρια τηλεδύλων, πολλοὺς στρατῶνας καὶ 14555 κατ., χειροτέχνας, γεωργούς, κηπουροὺς καὶ ἐμπόρους. Τὸ καὶ ὅθεν ἔρχεται Ἑ. ἔχει ἐκτασιν 27 830 τχμ., 7 νομούς καὶ 607 464 κατ. (1885), ὧν 55% Ἀρμένιοι, 40% Τάταροι καὶ ἕως 5% Κεῦρδοι, τοῦ τῶν Ρώσων ἀριθμοῦ μὴ ὑπερβαίνοντος τοῦ 4 $\frac{1}{2}$ χιλιάδας. [Π.Π.]

Ἑριγένης (Ἰω. Scotus Erigena). Ὁ ἐξοχώτατος ἐν τῇ Δύτει λόγιος καὶ φιλόσοφος τοῦ 9 αἰῶνος. Ἐγεννήθη πιθανῶς ἐν Ἰρλανδίᾳ, ἐκλήθη δὲ ὑπὸ Κερρέλου τοῦ Φαλακροῦ τῷ 843 ὡς καθηγητῆς τῆς θεολογίας εἰς τὴν αὐλικὴν αὐτοῦ σχολήν. Ἀπέθανε δὲ περὶ τὸ 877 ἐν Γαλλίᾳ ἢ κατ' ἄλλας εἰδήσεις τῷ 882 ὡς ἡγούμενος τοῦ Μάλμσβουρου ἐν Ἀγγλίᾳ φρονεῖς ὑπὸ τῶν μαθητῶν του. Ἐσχολίασε καὶ μετέφρασε τὰ συγγράμματα Διονυσίου τοῦ Ἀριστοχίτου, ὅτινα κατέστησαν διὰ τῆς μεταφράσεως ταύτης ἡ βάση τοῦ μεσαιωνικοῦ μυστικισμοῦ. Τὰ δὲ οὐσιωδέστερα τῶν ἔργων του εἶναι τὸ περὶ προδικατίας (de praedestinatione, ἐκθ. τῷ 1650), ἐν τῷ ὁποίῳ ταυτίζει τὴν προδικατίαν μετὰ τοῦ Θεοῦ καὶ κηρύττει ταύτην ὡς ἐνείκην κατὰ τῆς διδασκαλίας αὐτοῦ ταύτης πολλοὶ ὕψισαν φωνὴν ὡς τολμήσαντος νὰ προσδύλῃ θρησκευτικὰ ἀντικείμενα· εἰτα δὲ τὸ περὶ φύσεως μερισμοῦ (de divisione naturae, ἐκθ. τῷ 1681 ἐν Ὁξφόρδῃ, τῷ 1838 ἐν Μοναστηρίῳ, τῷ δὲ 1853 ἐν Παρισίοις ἐν τῇ Πατρ. τοῦ Migne). ἐν τῷ ὁποίῳ ἐπὶ νεοπλατωνικῶν βάσεων στηριζόμενος κηρύττει τὴν (κατ' οὐσίαν) ταυτότητα τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ κόσμου. τῆς θεολογίας καὶ τῆς φιλοσοφίας· κατ' αὐτὴν ἡ μὲν θεολογία ἔχει τὸν Θεὸν ἀντικείμενον, ἡ δὲ φιλοσοφία ἐρευνᾷ καὶ στηρί-

ζει τὰ δόγματα τῆς ἀληθοῦς θρησκείας, ἐπομηνῶς ἡ ἀληθὴς φιλοσοφία εἶνε αὐτὴ ἡ ἀληθὴς θρησκεία. [Ε Β]

Ἑργῶν (Γαῖρνα ἢ Κιουτσούκα Καρὰ-σοῦ). Μέγας παραπόταμος τοῦ Ἀξιοῦ ὅστις πηγάζων ἐκ τῶν ὑπερθεῶν τοῦ Κρουσέβου δρέων διέρχεται τὰς πεδιάδας τοῦ Πριλάπου (Περλεπέ) καὶ τῆς Πελαγωνίας (Βιτωλίων) καὶ στρεφόμενος πρὸς βορρᾶν διαρρέει τὴν ὑπὸ τῶν δρέων τοῦ Μοριγόβου σχηματιζομένην κοιλάδα καὶ χύνεται εἰς τὸν Ἀξιὸν παρὰ τὸ χωρίον Τίχτες καὶ τὸν σιδηροδρομικὸν σταθμὸν Γράτσκα (Στόδοι).

Ἑρὶ-δερέ. Χωρίον τῆς ἐπαρχίης Ζίχνης τῆς Μακεδονίας, ἔχον 725 κατ. [Μ.Σ.]

Ἑρζεω-δάλεν (Herjea-dalen). Σουηδικὴ ἐπαρχία, τὸ Ν μέρος τῆς ἱερτλανδίας, ἔχουσα ἐμβα. 13650 τ.χμ. καὶ 9112 κατ (1882) ἔινε χώρα ἀκατάλληλος διὰ γεωργίαν, πλουσία δὲ εἰς μέταλλα. [Μ.Σ.]

Ἑριθ (Erith). Δῆμος τῆς ἀγγλικῆς κομιτείας Κέντ, 5 χμ. ΒΒΔ τοῦ Δάρφορντ, παρὰ τὴν δεξιὰν ἐχθὴν τοῦ Ταμέσεως. ἔχει 9723 κατ. (1881). [Π Π]

Ἑρινεύς. Ἀχαιὸς ὄρμος ἐν τῇ Ῥυπικῇ, $1\frac{1}{2}$ ὥρ. μακράν τῶν Ῥυπῶν, ἐγγὺς πρὸς Δ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Φοίνικος (Σαλμενίκου ποτ.) καὶ παρὰ τὸν σιδηρ. σταθμὸν Λαμπισίη ἰαμπέλια, κληθεὶς ἐκ τοῦ πλήθους τῶν ἐρινεῶν (ἀγρίων συκῶν). Παρ' αὐτῷ ἐναυμάχησαν οἱ Ἀθηναῖοι πρὸς τοὺς Πελοποννησίους τῷ 412 π.Χ. [Γ Πδ.]

Ἑρινεοῦ δῆμος. Κεῖται ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Πατρῶν, μεταξὺ Πατρῶν καὶ Δίγιου, κληθεὶς ἐκ τοῦ ἀρχαίου ὀμωνόμου ὀρμου. Κατέχει περὶ τοὺς τὸν γῶρον τῆς ἀρχαίας Ῥυπικῆς, εἶνε ὀλίγον γόνιμος εἰς σταβίδας καὶ ἀμπέλους καὶ σιτηρὰ, μᾶλλον δ' εἰς κτηνοτροφίαν, ἔχει 4338 κατ. καὶ ἀποτελεῖται ἐκ τῆς πρωτεύουσας Καλυβίων Σαλμενίκου καὶ τῶν χωρίων Ἀθέρινης, Ἀραβωνίτης, Ἀραγωζαίνης, Βερίνου, Γρόπας, Δομακίνης, Δοκανεῖων, Καμαρῶν, Λιδωρικίου, Μαγείρας, Μεσοχωρίου, Μυροδρύτης, Πιτίτης, Προβόδου, Σελλος, Σαρκοῦνης, Συνανίης, Τραγανού, Χρούτης καὶ Ζήριας καὶ τῶν μονῶν Ἑλεούσης καὶ Ἀγ. Ἰωάννου. Εἶνε παράλιος καὶ ἐκτεταμένος. [Γ.Πδ.]

Ἑρινύες ἢ Ἑρινύνες ἢ κατ' εὐφημισμὸν Εὐμενίδες ἐκαλοῦντο ὑπὸ τῶν ἀρχαίων θεῶν τοῦ Ἀδου, φύλακες τῶν νόμων τῆς φύσεως, τῆς ἁρμονίας τοῦ κόσμου καὶ τῶν ὄντων, τιμωροὶ αὐστηρῶς πᾶσαν παράβασιν τῶν νόμων τούτων, πρὸ πάντων δὲ τὸν φόνον, τὸ κατ' ἐξοχὴν ἐγκλημα κατὰ τῆς ἡθικῆς τάξεως, καὶ ἐπὶ γῆς καὶ μετὰ τὸν θάνατον ἀκόμη ἐν τῇ Ἀδῇ. Καθ' Ἡσίοδον ἦσαν θυγατέρες τῆς Γῆς προελθοῦσαι ἐκ τοῦ αἵματος τοῦ Οὐρανοῦ, ἀκρωτηριασθέντες ὑπὸ τοῦ

Κρόνου, εἰς ἄλλας δὲ θεογονίας ὡς γονεῖς αὐτῶν ἀναφέρονται ὁ Κρόνος καὶ ἡ Γῆ (ἐπικαλουμένην Εὐωνύμη), παρὰ Σοφοκλεῖ δὲ τὸ Σκότος καὶ ἡ Γῆ. Τὸ ἐνδιαίτημα αὐτῶν εἶνε ὁ ἄδης ἐξ οὗ ἀνερχόμεναι καταδιώκουσιν ὡς λυσσώσαι κυνὲς τοὺς ἀσεβήσαντας. Ὁ Διόσκυλος ἐν μιᾷ τῶν ἀρίστων τραγωδιῶν τοῦ (*Εὐμενίδες*) παριστᾷ αὐτάς ὡς εἰδεχθεῖς γράϊας περιβεβλημένας σκυτεινῇν ἐσθῆτα μετὰ δρακόντων μεταξὺ τῶν τριγῶν, καταδιωκούσας τὸν μητροκτόνον Ὀρέστην μέχρις οὗτο ἀπηλλάγη ὑπὸ τοῦ Ἀρείου Πάγου, ἐφ' ᾧ ἰδρύθη ταῖς Ἑ. ἱερὸν ἐν Ἀθῆναις ἐν σπηλαίῳ κειμένῳ εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ βράχου τοῦ Ἀρείου Πάγου. Ἐν τῷ ἱερῷ δὲ τούτῳ ἐλατρεῦντο μᾶλλον ὑπὸ τῷ ὀνόματι τῶν Σεμνῶν, ἔχουσαι ἰδίους ἱερεῖς (3 ἢ 10), ὡς καὶ ἱερεῖαν ἐκ τοῦ γένους τῶν Πουγιδῶν ἐωραζέτο δὲ ἐν αὐτῇ κατ' ἔτος εἰδικὴ ἐορτή, διὰ σημειῶν πομπῆς, θυσίων μελάνων ἀνῶν καὶ σπονδῶν ἀνυο οἶνου, καθ' ἣν ἐπιβάλλετο ἄκρα ἡσυχία, ἃς οὐ προεβύετο τῷ Ἑσύῳ ἡδυναντο δὲ νὰ λαμβάνωσι μέρος εἰς τὴν ἐορτὴν μόνον ἐλεύθεροι. Ἄλλο ἱερὸν τῶν Ἑ. ὑπῆρχεν ἐπὶ τοῦ Κολωνοῦ, ἐνθα κατὰ Σοφοκλέα ἔοιδιποις εὖρε τὴν ἐξίλασμένην. Πιθανῶς ἐκ τῶν τραγικῶν τὸ ὄνομα τῶν Εὐμενίδων ἀντὶ Ἑ. ἐγένετο κοινὸν πρῶτον ἐν Ἀθῆναις καὶ εἶτα ἐν τῇ λοιπῇ Ἑλλάδι. Ἐν ἀρχαιοτέρῳ χρόνῳ γίνεται λόγος περὶ μίας Ἑρινύος ἢ περὶ Ἑ. ἐν ἀριστῷ ἀριθμῷ οἱ ματαγενέστεροι ποιηταὶ (πρῶτος ἴσως ὁ Εὐριπίδης) ὥρισαν τὸν ἀριθμὸν εἰς τρεῖς, αἵτινες ἐν τοῖς ὑπερῶν φέρουσι τὰ ὀνόματα Τισιφόνη, Ἀλγκτώ καὶ Μέγαιρα. Καὶ ἐν τῷ ἱερῷ τῷ παρὰ τὸν Ἀρείον Πάγον τὸ κατ' ἀρχὰς ἵστατο μόνον ἓν ἄγαλμα (ἔργον τοῦ Καλαμίδος), ὑστερον δὲ συνεπληρώθη ἡ τριάς ὑπὸ τοῦ Σκόπα· δὲν εἶχε δὲ οὐδὲν τὸ φοβερόν ἢ ἐνταῦθα παραστάσις αὐτῶν. Εἰς τὰ σωζόμενα ἔργα τῆς καλλιτεχνίας ἡριστῶνται τοῦτο μὲν σεβαράι, ἀλλ' οὐχὶ τρομεραὶ τὴν ψῆφιν, τοῦτο δὲ φρικώδεις κρατοῦσι ὄψεις ἢ ὄψεις ἢ ἔψη κλ. εἰς τὰς χεῖρας, τὴν ἐσθῆτα ὑφωμένην ἔχουσαι ὡς κυνηγέτιδες, οὐδεπότε δὲ εἰδεχθεῖς ὡς περιγράφονται ἐν τῇ ποιήσει. Ἱερὰ τῶν Ἑ. ὑπῆρχον καὶ εἰς ἄλλα μέρη τῆς Ἑλλάδος, ἐν Θειλοπούσῃ, ὅπου ἐλατρεῦετο ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν Ἑρινύος ἢ ἐξωργισμένη Δημήτηρ, ἐν Μανίαις τῆς Ἀρχαδίας ὅπου κατὰ Πουσανίαν καὶ αὐτὰ Μανίαι ἐκαλοῦντο καὶ ἐν τῇ ἀρχαδικῇ Ἀκρῇ. Καὶ ἐν Σικυνῶνι δὲ ὑπῆρχεν ἐτήσια ἐορτὴ πρὸς τιμὴν τῶν Ἑ. [Σ.Τ.]

Ἑριον. Τὸ χρεοῦδὲς καὶ συνεστραμμένον τρίγωνον τοῦ σωματος πολλῶν θηλαστικῶν ζῴων, τὸ εἰς κατασκευὴν ὑφασμάτων χρησιμοποιοῦμενον ὡς ἐπίσης καὶ τὸ ὁμοῖον τούτῳ γυνώδες ὕλικὸν τὸ ὑπὸ τινῶν φυτῶν παρεχόμενον κατ' ἐξοχὴν ὀμῶς Ἑ. λέγοντας ἐν τοῦμιν τὸ τοῦ προβάτου. Ἡ ποιότης τοῦ

Ἑ. ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς λεπτότητος τῶν τριγῶν, τοῦ ἐμοσιδοῦς πάχους αὐτῶν καθ' ὅλον τὸ μήκος των, τῆς εὐκαμψίας, τῆς στερεότητος, τῆς ἐλαστικότητος. τοῦ μήκους αὐτῶν, ἀνωτέρα οὕτα ὅσον εἰς μείζονα βαθμὸν ἀπαντῶσιν αἱ ἰδιότητες αὐταί. Τὸ φυσικὸν χρώμα τοῦ Ἑ. εἶναι κατὰ τὸ πλείστον λευκόν, σπανίως δὲ φαίνῃ ἢ μέλαν. Ἐρὶά τινα ἔχουσι λάμψιν τινα μεταξοειδῆ. Τὸ πάχος τῶν τριγῶν εἶναι 0,015 ἕως 0,040 τοῦ χιλιοστομέτρου. τὸ δὲ μήκος διαφέρει κατὰ τὴν χώραν τοῦ σώματος (ὡς καὶ ἡ δὴ ποιότης) μία θρίξ τοῦ Ἑ. ἀντέχει κατὰ τὴν στερεότητα αὐτῆς εἰς βάρος 3 46 γρ., καλῶς δὲ Ἑ. τρίχες πρὶν κοπῶσιν ὑπὸ τοῦ βάρους ἐπιμηκύνονται κατὰ 30-50 % τοῦ ἀρχικοῦ μήκους των. Τὰ ἄριστα λεπτὰ ἔρια παρέρχεται μέχρι τῶν μέσων τοῦ 10^{ου} αἰῶνος ἡ Γερμανία καὶ ἰδίως ἡ Σιλεσία καὶ ἡ Σαξωνία, εἰ δὲ ἡ Βοημία, ἡ Οὐγγαρία ἡ Γαλλία Ἀλλὰ κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους τὰ ἐξαιρέτως πρὸς διατροφήν προβάτων ἀρμόδια ἐδάφη τῆς Ν. Ρωσίας, Αὐστραλίας καὶ Καπλανδίας ὑπερέδωκεν τὴν Ἑριόξυλον. Κέντρον τοῦ παγκοσμίου ἐμπορίου τοῦ Ἑ. εἶναι νῦν ἡ Ἀγγλία, ἔπειτα καὶ ἡ βιομηχανία αὐτοῦ εἶναι ἡ ἀκμαστάτη. Τὸ ὅλον τῆς ἐτησίας παραγωγῆς Ἑ. ἐν Εὐρώπῃ ὑπολογίζεται εἰς 280 ἑκατομ. χγ., ὧν 56 παρέρχεται ἡ Ρωσία, 43 ἡ Ἀγγλία, 38 ἡ Γαλλία καὶ ἡ Γερμανία, 26 ἡ Αὐστρία, 27 ἡ Ἰσπανία, 14 ἡ Ἰταλία, 7 ἡ Ρουμανία, 4 ἡ Σουηδία καὶ Νορβηγία, 3,3 ἡ Πορτογαλία, 2,7 ἡ Δανία, 2,2 ἡ Ἑλλάς· ἐκτὸς δὲ τῆς Εὐρώπης παράγουσιν ἡ Β. Ἀσία 110, ἡ Λαπλάντα 100, αἱ Ἠνωμέναι Πολιτεῖαι 66, ἡ Ν. Ἀφρική 35, αἱ Ἰνδὶαι 15 ἑκατομ. χγ. κατ' ἑτος. Περὶ τῆς κατεργασίας τοῦ Ἑ. βλ. Κλωστήριον καὶ Ὑφαντουργεῖα. [Β.Ρ.]

Ἑριόξυλον. βλ. Βάμβαξ.

Ἑρι-ρόυδ ἢ Ἑρὰ τ-ρόυδ=ποταμὸς τῆς Ἑράτης, ὁ Ἄριος τῶν ἀρχαίων, πηγάζει ἐν τῷ β. Ἀφγανιστάν, ῥεῖ πρὸς Δ. διαρρέωντος πλησίον τῆς Ἑράτης, στερεόμενος δ' εἴτα πρὸς Β. σχηματίζει τὰ σύνορα τῆς Περσικῆς ἐπαρχίας Χορσάν καὶ γάνεται ἐν τῇ ἡμῶν τῆς τουρκομανικῆς στέππης μετὰ ῥοὴν 800 χμ. Ἰσως ἄλλοτε ἐξέβαλλεν εἰς τὴν Ὁρεν.

Ἑρις. Θεὰ τῶν ἀργαίων, προσωποποίησις τῆς διχονοίας καὶ τῶν φιλονεικιῶν παρ' Ὀμήρῳ εἶναι ἀδελφὴ τοῦ Ἀρεως καὶ Ἡσίοδον δὲ θυγάτηρ τῆς Νυκτὸς καὶ μήτηρ ἀπέντων τῶν κακῶν Ὅπου ἐμυκνύσεται, κατ' ἀρχὰς μὲν εἶναι μικρὰ εἶτα δὲ αὐξανούσα φθάνει διὰ τῆς κεφαλῆς αὐτῆς τὸν οὐρανόν. Γνωστοτάτη εἶναι ἡ παράδοσις, ὅτι ἡ θεὰ μὴ προσκληθεῖσα εἰς τὴν γάμον τοῦ Πελοπος, ἐδημουργήσεν ἐκ φθόνου τὴν περὶ τῆς ὠραιότητος ἐρίδα τῶν προσκληθεμένων θεῶν Ἡρᾶς, Ἀθηνᾶς καὶ Ἀφροδίτης, ῥίψασα μῆλον μεταξὺ

αὐτῶν φέρον τὴν ἐπιγραφὴν ἢ καλὴ λαβείω», καὶ ὅτι κριτὴς τῆς ὠραιότητος ἐξελέγη ὁ Πάρις, τοῦθ' ὅπερ ἐδῶκεν ἀρσενὴν εἰς τὸν Τρωϊκὸν πόλεμον. Διαφορὸς τῆς Π. ταύτης εἶναι ἡ ἀγαθὴ, ἥτις παροτρύνει τὸν ἄνθρωπον εἰς τὸν μετὰ τῶν συνδούλων του πρὸς τὸ καλὸν συναγωνισμὸν (Ἡσιόδου Ἑργα 11 κέξ.). [Σ.Τ.]

Ἑρισίου. Ἡ σπουδαιότερη πόλις τοῦ ἐλβετικοῦ καντονίου Ἀπεντσελλ-Αουτερόδεν. 11 χμ. ΒΔ τοῦ Ἀπεντσελλ καὶ 9 χμ. ΔΝΔ τῆς Σαγγάλλης ἔχει 11 703 κατ. (1885) ἀσχολουμένους κυρίως εἰς βαμβακουργίαν καὶ ἔμπόριον. [Μ.Σ.]

Ἑρισός. Κωμόπολις τῆς Χαλκιδικῆς χειρσυνήτου, κειμένη ἐπὶ τοῦ ὁμωνύμου λιμένος σχηματιζομένου ὑπὸ τῶν ἀκρωτηρίων Μακμαρί καὶ Πλατῶ. Οἰκεῖται δὲ ὑπὸ 275 οἰκογενειῶν ἀλλεῶν καὶ γεωργῶν. [Μ.Σ.]

Ἑρισός. βλ. Κεραλληνία.

Ἑριστικοὶ καλεῖνται οἱ ἄλλως Μεγαρχικοὶ οἱ μαθηταὶ τοῦ Μεγαχρέως φιλοσόφου Εὐκλείδου.

Ἑριφύλη. Θυγάτηρ Τηλεῦ καὶ Λυσίμαχος, ἀδελφὴ τοῦ Ἀδράστου καὶ σύζυγος τοῦ Ἀμικράκου. Διαφραεῖσα ὑπὸ τοῦ Πολυνείκου δὲ πολυτιμὸν κοσμήματός, τοῦ ὅρου τῆς Ἀρμονίας, ἐπέσει τὸν σύζυγόν της, ὅστις εἰχεν ἐρκομένη νὰ ὑπακούῃ εἰς τὰς ἀπορτήσεις αὐτῆς ἐν πάτῃ διακρίναι μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ Ἀδράστου, νὰ λάβῃ μέρος εἰς τὸν πόλεμον τῶν Ἑπτὰ ἐπὶ Ὠίδας, ἐν ᾧ, ὡς ἦτο πεπρωμένον καὶ γνωστὸν ἐκ προτέρων εὗρε τὸν θάνατον, ἐν κατὰ παραγγελίαν αὐτοῦ τοῦ πατρὸς του ἐξεδίκεται ὁ υἱὸς του Ἀλκμαίων φονεύσας τὴν Ἑ. Τὸ θ. μα τοῦτο ἐπραγματεύθη ὁ Σαρπηλῆς ἐν ἀπολοσθεσίᾳ τραγωδίᾳ. [Σ.Τ.]

Ἑριχθόνης. βλ. Ἑραχθῆς.

Ἑριχος (Erich γερμ., Erik ἐν ταῖς Σκανδιναυκαῖς γλώσσαις). Ὀνομα πολλῶν Σουηδῶν καὶ Δανῶν βασιλέων, ὧν οἱ ἐνδεκαστότεροι εἶναι α') Τῆς Σουηδίας 1) Ἑριχος II (βασιλεύσας 1155-60) ὁ ἐπικληθεὶς Ἀγίος, διότι ὑπερήρτισεν καὶ ἠαπέδωκε τὴν χριστιανικὴν πίστιν ἐν τῷ κρεττοῦ αὐτοῦ κρηνώδους ἀγίος θεωρεῖται πρὸς τὴν εἰς τῆς Σουηδίας. 2) Ἑριχος ΙΔ', υἱὸς καὶ διάδοχος τοῦ Γουσταύου Βαΐ, διαδεχόμενος αὐτὸν τῷ 1560. Ἦνεκα τοῦ μηχανητικοῦ αὐτοῦ γάμου μετὰ τῆς Αἰκατερίνης Μόνης περιήλθεν εἰς ἔριν πρὸς τὴν Ἀριστοκρατίαν, καὶ αὐτὸν δὲ τὸν ἀδελφόν αὐτοῦ Ἰωάννην, τὸν δούκα τῆς Φιλανδίας, ἐκλήρωε προδότῃν καὶ ἐρρίψεν εἰς τὴν φυλακὴν Κατεδωμένην ἰδίᾳ τὸν εὐγενῆ οἶκον τῶν Στουρῶν (Stures), ἰδίᾳ χειρὶ φονεύσας τὸν ἐκ τοῦ οἴκου τούτου στρατάρχην Νίλς. Οἷε δὲ εἶδε τὴν γενικὴν κατ' αὐτοῦ παρὰ τὴν λαὸν ἀγανάκτησιν, ἠλευθερώσας πρὶν τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ ἀλλ' οὕτως ἐνωθεῖς μετὰ τοῦ γεωτε-

ρου ἀδελφοῦ Καρόλου καὶ τῆς ἄλλης ἀριστοκρατίας ἐξεθρόνισε αὐτὸν (1569) γενόμενος βασιλεὺς αὐτὸς ὁ Ἰωάννης. Ὁ Ἑρ. ἐπέζησε τῆς συμφορᾶς ταύτης 8 ἔτη, ἐτελεύτησε δὲ τῇ 1577 δηλητηριασθεὶς, ὡς λέγεται, τῇ συν-εργείᾳ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ. Ὁ τοιοῦτος θάνα-τος αὐτοῦ ἐγένετο ὑπόθεσις ἱκανῶν δραματι-κῶν ἔργων. β') Τῆς Δανίας. Ἐκ τῶν τῆς Δανίας Ἑριχων ὀνομαστοτέρος εἶνα Ἑρ. ὁ Ζ' πρίγκηψ τῆς Πομερανίας, υἱὸς τοῦ δουκὸς τῆς Πομερανίας Βρατισλάου. Ὡν ἐγγονος τῆς ἀδελφῆς τῆς περιφήμου βασιλισσῆς Μαργαρίτας τῆς Δανίας, τῆς διὰ τῆς Καλμαρικῆς ἐνώσεως (1397) γενομένης κυριαρχοῦ τῶν τριῶν βορείων κρατῶν (Δανίας, Σουηδίας καὶ Νορβηγίας), κατεστάθη ὑπ' αὐτῆς διαδοχὸς καὶ ἐν ταῖς τρισὶ χώραις, καὶ μετὰ τὸν θάνατον αὐτῆς ἔλαβε τὴν ἀρχὴν ἐν ταύταις (1412). Ἡ κυβερνήτης τοῦ Ἑριχου ἦτο ἐτέ μὲν δολία, ἐτέ δὲ αὐθαίρετος καὶ ἐνίοτε ἀπηνής. Τοῦτο δὲ ἐξήγειρε τοὺς κυβερνωμένους λαοὺς ἐναντίον τοῦ Ἑριχου. Πρώτοι ἐστάσιον οἱ Σουηδοὶ (1436), ἀλλὰ καὶ οἱ Δανοὶ μετὰ πολλὰς ἐπαναστάσεις καθήρσαν αὐτὸν τῇ 1439 καὶ ἠνάγκασαν νὰ φύγῃ εἰς Γετλανδίαν. Ὁ Ἑριχος ἐτελεύτησε μετὰ πολλὰς περιπετείας ἐν μεγίστῃ ταλαιπωρίᾳ καὶ ἀθλίᾳ τῇ. [H.K.]

Ἑρκίστα. Χωρίον τοῦ δήμου Καρπεν-σίων τῆς Εὐρυτανίας, ἔχον 183 κατ. [M.Σ.]

Ἑρκμανν-Σατριάν. Περιληπτικὸν ὄνομα τῶν Γαλλῶν μυθιστοριογράφων Emile Erckmann καὶ Alexandre Chatelain, οἵτινες συνεργάζοντο ἐξιδίωκον ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦτο πολυαριθμὰ ἔργα. Καὶ ὁ μὲν πρῶτος ἐγενν. τῇ 1822 ἐν Pfalzbourg τῆς Ἀσθαργίας, ὁ δὲ δευτέρος ἐν κώμῃ πλησίον τούτου τῇ 1826. Ὁ Ἑρ. ἐσπούδασε τὰ νομικὰ ἐν Παρι-σίῳ, ὁ δὲ Σ. κατεῖχε διαφόρους θέσεις, ὡς διδάσκαλος, ὑπάλληλος βιομηχαν. καταστη-μάτων κτλ., ἀπὲθ. δὲ τῇ 1890. Ἀπὸ τοῦ 1848 ἤρχισαν ἐκδίδοντες διάφορα ἔργα, ἀλλὰ ἡ εἰρήνη τῶν χρονολογεῖται ἀπὸ τοῦ 1859 ἰδρυθεῖσα διὰ τοῦ μυθιστορηματοῦ L' illustre Docteur Mathews, ταχέως ἔκτοτε ἀπέκτησαν πλει-στοὺς ἀναγνώτας. Τὰ ἔργα τῶν διακρίνονται ἐπὶ γλαφυρότητι καὶ ἐπιμελεῖ περιγραφή τῶν εἰθίμων τῆς πατρίδος τῶν ἀναγραφέντων δὲ ἐξ αὐτῶν ὡς παραδείγματα τὰ ἐξῆς. Contes de la montagne (1860), Le joueur de clarinette (1863), Madame Thérèse (1863), Hist. d'un conscrit (1864), L'ami Fritz (1864), Waterloo (1865), L'hist. d'un paysan (1868-70). Ὁ Ἑρκμανν ἔγραψε καὶ τὰ δράματα L'ami Fritz (1876) καὶ Les Rantzau (1882). [M.F.]

Ἑρκύνιος δρυμὸς (παρ' Ἀριστο-τέλει Ἀρκύνια ὄρη, παρὰ Στράβωνι Ὀρκύνιος δρυμὸς). Τὸ ὄρος τοῦτο θεωρεῖτο ὑπὸ τῶν ἀρ-χαίων ὡς τὸ βαρεῖον ὄρειον τῆς τότε γνωστῆς

Εὐρώπης, ταυτίζεται δὲ ὑπὸ τοῦ Ἀριστοτέλους μετὰ τῶν Ἀλπεων ὁ Καίσαρ ἐννοεῖ ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦτο ἅπαντα τὰ γερμανικὰ ὄρη Β τοῦ Δουνάβιος καὶ τοῦ Μοίνου, ὁ Στράβων τὴν βοημικὴν ἐρυμὴν καὶ ἄλλα ἄλλα ὄρη. Ἐν τῇ νέᾳ γεωγραφίᾳ γίνεται ἐνίοτε χρῆσις τοῦ ἀρ-χαίου ὀνόματος εὐρύτερον ἢ στενωτέρον πῶς διὰ τὰ ὄρη τὰ χωρίζοντα τὴν ἄνω Γερμανίαν ἀπὸ τῆς κάτω. [M.Σ.]

Ἑρλ (Earl) = Κέμης. Τίτλος εὐγενείας ἐν Ἀγγλίᾳ. Μέχρι τῶν μέσων τοῦ 18' αἰῶνος ἦτο ὁ ανώτατος ἑαθμός, νῦν δὲ εἶνα ὁ δευτε-ρος τῆς ἀγγλ. εὐγενείας. Ὁ πρωτότοκος υἱὸς τοῦ Ἑ. καλεῖται Viscount ἢ Baron.

Ἑρλάγγειον κυανῶν. Βλ. Βερο-λίνειον κυανῶν.

Ἑρλαγγεν (Erlangen). Πόλις τῆς Μέ-σης βαυαρικ. Φραγκονίας ἐν τῇ περιρ. εἰς Φιφθ. παρὰ τὴν συμβολὴν τοῦ Σάδαχ καὶ τοῦ Ρέ-γνιτς, τὴν διώρυγα τοῦ Λουδοβίκου καὶ τὸν σιδηρ. τοῦ Μονάχου, 20 χμ. BBA τῆς Νορμπεργης· ἔχει Πανεπιστήμιον μετὰ βιβλιοθήκης, ἐχούσης πλέον τῶν 150 000 τόμων καὶ 1700 περίπου χειρόγραφα, διάφορα ἄλλα ἐκπαιδευτικὰ καὶ φιλανθρωπικὰ ἱδρύματα, βιομηχανίαν, ἰδίως ζυθοποιάν, κατασκευάζουσαν 200 000 ἐκτλ. ζύθου κατ' ἔτος. Κατ. 17 565 (1890). [H.H.]

Ἑρλαου (εὐγγρ. Eger) Πόλις καὶ ἔδρα ἀρχιεπισκόπου ἐν τῇ κομητείᾳ Ἑβες τῆς Οὐγγ-αρίας, ἐκατέρωθεν τοῦ ὁμοῦ ποταμοῦ καὶ παρὰ τὸν εὐγγρ. σιδηρ. ἐν τινὶ βαθείᾳ καὶ ὑπὸ ὁρέων περιχλεισμένη κοιλάδι. Ἔχει ἐκτεταμένους ἀμπέλωνας, ἐξ ὧν παρήχεται ὁ κάλλιστος ἐρυ-θρὸς οἶνος τῆς Οὐγγαρίας, ἀμυιαν βιομηχα-νίαν καὶ ἐμπόριον, λιμνρὸν μητροπολιτικὸν ναὺν καὶ πλουσίαις μονάς, βιβλιοθήκην καὶ 23 617 κατ. (1890). — Ἡ ἀρχι. ἐπισκοπὴ Ἑρ. περιλαμβάνουσα τὴν κομητείαν Ἑβες καὶ ἄλλα διάφ. μέρη ἔχει 400 000 κατ. [H.H.]

Ἑρμα. κοινοβαρβ. ἢ ταβούρα· τὸ σύνολον τῶν ἐνέων ἀντικειμένων, ἅτινα τοποθετοῦν-ται ἢ στοιβάζονται ἐν τῷ κύτει τοῦ πλοίου χά-ριν τῆς εὐστάθειας αὐτοῦ. Τὸ ἔρμα τῶν πολε-μικῶν πλοίων ἀποτελεῖται συνήθως ἐκ σέλων, ἢτοι προ-λληλεπιδέδων χυτοσιδηρῶν βάρους 25 ἢ 50 χλιογράμμων ἑκάστου, ἢ καὶ ἐξ ὀ-δατος τὸ νῦν, ἐντεθειμένους ἐν δεξαμεναῖς ἐπι-τηδες κατεσκευασμέναις. Τῶν ἐμπορικῶν πλοίων τὸ ἔρμα ἀποτελεῖται συνήθως ἐξ ἄμ-μου ἢ λίθων, ἅτινα ἐκβάλλονται εἰς τὴν θά-λασσαν, διὰν πρόκηται νὰ γαίνῃ ἡ φέρτωσις τοῦ πλοίου. [H.K.]

Ἑρμαῖ ἐκαλοῦντο γενικῶς κατὰ τὴν ἀρχαιότητα, ἀπὸ τοῦ ἐφόρου τῶν ὁδῶν θεοῦ, στήλαι συνήθως τετράγωνοι, ἱδρυμένοι κατὰ τὰ ὅρια τῶν δημοσίων ὁδῶν καὶ τῶν κτημά-των καὶ χρησιμεύουσαι ὡς ὁδοδείκται, ἐφ' ὧν ἀρχαιότερον μὲν παριστάνετο φαλλὸς, τελευ-

ταῖον δὲ κεφαλὴ τοῦ θεοῦ λιθινὴ ἐπιτίθετο. Ἐπὶ διασυνάγωγας ἐδῶν ἦσαν οἱ τοῖς καὶ τρικέφαλοι καὶ τετρακέφαλοι. Βραδύτερον ἐγένετο τοιαύτη παραστάσις καὶ ἄλλων θεῶν, ἰδίως τοῦ Διονύσου, οὗ ἦσαν δὲ καὶ ἀνθρώπων διαπρεπῶν, πολιτικῶν, φιλοσόφων καὶ συνηθέσιον ποιητῶν, καὶ τοιαῦτα ἐμοιώματα εὐρίσκοντο παμπληθῆ εἰς θεοῦς μέρη. ἐν Ἀθήναις δὲ καὶ σ τ ο ἶ ὑπῆρχε τ ὠ ν Ἑ ρ μ ὶ ν καὶ ἁπλῶς Ἑ ρ μ ἰ καλουμένη. Ἡ Ἑ ρ μ ο γ λ υ φ ι κ ῆ τέχνη ὑπῆρξεν ἡ ἀρχὴ τῆς καθόλου γλυπτικῆς, καθ' ὅσον μάλιστα ἀρχαῖότητα πάντων τῶν θεῶν τὰ ἐμοιώματα ἀπετελοῦντο ἐξ ἀκατεργέστον στηλοῦς τοῦ ἐρ' οὗ ἐπέκειτο ἡ κεφαλὴ τοῦ θεοῦ. [Β.Ε.]

Ερμαῖα. Βλ. Ἑρμῆς.

Ερμαῖον ἦτοι δῶρον τοῦ Ἑρμῆος ἐκάλουν οἱ ἀρχαῖοι πᾶν ἀποστέλλον κατ' ἐξὲν εὐρημα καὶ γενικώτερον πᾶν κερδὸς ἀνέλπιστον.

Ερμαῖες. Βλ. Ἑρμῆς.

Ερμανδαδ (Hermannad=ἀδελφότης) ἐκάλουντο οἱ σύνδεσμοι οἱ ἀπὸ τοῦ 1282 σχηματισθέντες μεταξὺ τῶν πόλεων τῆς Καστίλιας καὶ τῆς Ἀραγωνίας (τῆς Ἰσπανίας) πρὸς συντήρησιν τῆς εἰρήνης καὶ ἀσφάλειαν κατὰ τῶν ἀξιώσεων καὶ προσβολῶν τῶν ἀριστοκρατικῶν. Τῷ δὲ 1486 ἰδρύθη γενικὸς σύνδεσμος ἀπαστῶν τῶν πόλεων ἐκείνων αὐτῆς καὶ στρατὸν συνέλεξαν καὶ δικαστὴς διώρισαν εἰς τὰ διάφορα μέρη, εἰσὶντες ἐκδόξον αὐστηρῶς καὶ ἄνευ διακρίσεως τοὺς παραβάτας τῶν νόμων. Κατὰ τὰ μέσα τοῦ 17 αἰῶνος ἡ Ἑ ρ μ ἰ ἔγενετο εἰδος ἀπλῆς χωροφυλακῆς. [Β.Ε.]

Ερμαννός (Hermann). 1) Ἑ ρ μ ὶ ὁ Ρ ε ῖ χ ε ν α υ ῖ ο ς (ἐκ τῆς μονῆς Reichenau, ἐν τῇ ὁποίᾳ ἐξεπαίδευσθ), ἡ ὁ χ ω λ ὅ ς, ἦτο εἰς τῶν πολυμαθέστατων τῆς ἐποχῆς τοῦ ἀνδρῶν. Ἐξῆ 1013-1054 καὶ συνέγραψε πλὴν ἄλλων ἔργων χρονικόν, σπουδαῖον εὐταν συμβουλίην εἰς τὴν μεσαιωνικὴν ἱστορίαν τῆς Γερμανίας, ὡς καὶ ἐκκλησιαστικὸς ὅμιλος. [Ε.]

2) Ἑ. τοῦ Σάλτσα, ἀρχηγὸς τῶν Γερμανῶν ἱπποτῶν (1210-39). Βλ. τὴν λ. τ.

3) Joh. Gottfr. Jak. Ἑ. διαπρεπὴς γερμανὸς φιλόλογος. Ἐγενν. τῷ 1772 ἐν Λίψια. Ὁ πατὴρ τοῦ ὤρισε τὸν υἱὸν διὰ τὴν νομικὴν στάδιον, ἀλλ' ἡ ἀγάπη τοῦτου πρὸς τὴν ἀρχαιότητα ὑπερίσχυε καὶ οὕτω ἀρρωσθῆς ὁ Ἑ. ὁλοφύγως εἰς τὴν κλασσικὴν φιλοσοφίαν. Τῷ 1798 διωρίσθη ἐν Λίψια ἐκτακτὸς καθηγητὴς τῆς φιλοσοφίας, 1803 τακτικὸς τῆς ῥητορικῆς καὶ 1809 καὶ τῆς ποιητικῆς. Ὡς τοιοῦτος ἐδίδαξε μέχρι τοῦ ἐν ἔτει 1848 ἐπελθόντος θανάτου του. Αἱ παραδόσεις αὐτοῦ διεκρίνοντο διὰ τὴν ζωηρότητα καὶ σαφήνειαν τῆς παραστάσεως καὶ τὴν μεθοδικωτάτην διδασκαλίαν. Νέαν ὁδὸν ἔεμε πρῶτον ἐν τῇ μετρικῇ, θείᾳ ταύτην ἐπὶ ἐπιστημονικῶν βῆ-

σεων, ὡς ἐξεθέσαν εἰς διάφορα ἔργα (Epitome doctrinae metricae, ἔ' ἐκδ. Λίψ. 1844 κ.λ.). Μείζονα ἔτι σημασίαν ἔχουσιν αἱ ἐργασίαι τοῦ περὶ τῆς ἑλληνικῆς γραμματικῆς (De emendanda ratione Graecae grammaticae Λίψ. 1801, καὶ πολλαὶ μονογραφαί). Τὴν ἐν ταῖς διατριβαῖς ταύταις ἀκριβείαν ἀπαντῶμεν καὶ εἰς τὰς ἐκδόσεις του τῶν κλασσικῶν ἔργων κυρίως τῶν τραγικῶν ποιητῶν, τινῶν τοῦ Σοφοκλέους καὶ σχεδὸν ἀπάντων τοῦ Εὐριπίδου· ὁ Δίονύλος ἐξεδόθη μετὰ θάνατον τοῦ Ἑ. ὑπὸ Μ. Haupt κατὰ τὰς σημειώσεις τοῦ Ἑ. Πρὸς δὲ ἐξέδωκε τὰς Νεφέλας τοῦ Ἀριστοφάνους (3' ἐκδ. 1830), τὰ Ὀρρίκα (1805), τοὺς Ὀμηρικὸς ὕμνους (1806), τὴν Ποιητικὴν τοῦ Ἀριστοτέλους (1802), τὸ Λεξικὸν τοῦ Φωτίου (1808), ὡς καὶ κομωδίας τοῦ Πλάτου καὶ ἄλλα τινά. Μετὰ τοῦ Creuzer ἐζημοσίευσεν τῷ 1818 μυθολογικὰς ἐπιστολάς περὶ Ὀμήρου καὶ Ἡσιόδου. Αἱ μικρότεραι διατριβαὶ τοῦ ἐξεδόθησαν ὑπὸ τὸν τίτλον Oruscula (8 τ. Λίψ. 1827-77).

4) Karl Friedrich Ἑ. Ἀρχαιολόγος γεν. τῷ 1804 ἐν Φραγκφούρτῃ, διατελέσας καθηγητὴς ἐν Μαρβούργῳ (1832-42) καὶ Γοττιγγῇ (ἀπὸ τοῦ 1842) ὅπου ἀπέθ. τὴν 19/31 Δεκ. 1855. Ἐγένετο γνωστὸς κυρίως ἐκ τοῦ ἐξόχου Ἐγγειριδίου τῶν ἑλληνικῶν ἀρχαιοτήτων, ὅπερ διαιρεῖται εἰς τρία κυρίως μέρη, τὰς πολιτικὰς, τὰς θεογονικὰς καὶ τὰς θωπευτικὰς ἀρχαιοτήτας, ἐκδοθέντα ἐπανειλημμένως. Τ-διαίτερος ἐνητοχολήθη εἰς τὸν Πλάτωνα (Γ-στορία καὶ σύστημα τῆς Πλατωνικῆς φιλοσοφίας, τ' Α', Αἰδελλ. 1879, καὶ ἐκδόσεις τῶν Πλατων. διαλόγων εἰς 6 τ., Λίψ. 1851-2). Πρὸς δὲ ἐζημοσίευσεν ἱστορίαν τοῦ πολιτισμοῦ τῶν Ἑλλήνων καὶ Ῥωμαίων (2 τ. Γοτ. 1857-8), Συλλογὴν μελετῶν (1849) κ.λ. [Μ.Ρ.]

Ερμανσάττ (ὀγγρ. Nagy-Szeben).

1) Κομητεία τῆς Οὐγγαρίας (ἐν Τρανσυλβανίᾳ), ἔχουσα ἐμβα. 3314 τ.χμ. καὶ 150 792 κατ. ὧν τὰ 2, Ῥωμανοὶ, οἱ λοιποὶ Γερμανοὶ καὶ Σλάβοι Οὐγγροί. Ἡ γῶρα εἶνε ἐν γένει ὄρεινῇ (Τρανσυλβανικὴ Ἀλπεις, ὑψηλότερον ὄρος ὁ Σουροῦλ 2294 μ.), ἀλλ' εὐφορος εἰς τὰς κοιλάδας καὶ τὰ κλίμα ἐν γένει γλυκύ. 2) Πρωτεύουσα τῆς ἐνωμένου κομητείας, ἄλλοτε δὲ ὅλης τῆς Τρανσυλβανίας. Διαίρεται εἰς Ἀνω καὶ Κάτω πόλιν καὶ 4 προάστεια, ἔχει δὲ 19 456 κατ. ὧν 12 χιλ. Γερμανοί. Οἱ κάτοικοι διατηροῦσι πολλὰ σχολεῖα καὶ ἀσχολοῦνται εἰς ποικίλην βιομηχανίαν (ἐργουργίαν, πλικοποιαν, βυροδεφίαν κ.λ.)· τὸ ἐμπόριον τῆς πόλεως παρήκμασε νῦν. Μέχρι τοῦ 1876 ἦτο ἔδρα τοῦ Κομήτος τῶν Τρανσυλβανικῶν Σαβίωνων, εἶνε δὲ καὶ νῦν ἐτι ἔδρα ὁμοδοξοῦ ἀρχιεπισκόπου καὶ τοῦ στρατιωτικοῦ διοικητοῦ τῆς Τρανσυλβανίας. [Μ.Σ.]

Ερμαῖς. Ἀναφέρεται ἐν τῇ πρὸς Ἱωμ.

ἐπιστολῇ (16. 14) μεταξὺ τῶν μελῶν τῆς ἐν Ῥώμῃ χριστιανικῆς κοινοτητος πρὸς τὸν δ' Παῦλον πέμπει ἀσπασμούς. Ὡς τὸ αὐτὸ ἔνομα ἕτερος χριστιανὸς τῆς ἐν Ῥώμῃ κοινοτητος, κατ' ἀρχαίαν μαρτυρίαν ἀδελφὸς τοῦ Ῥωμαίου ἐπισκόπου Πίου, ἔγραψε περὶ τὰ μέσα τοῦ Β' αἰῶνος Ἀποκάλυψιν ἑλληνιστί ὑπὸ τὸν τίτλον Ὁ ποιμὴν, κηρύττουσαν μετάνειαν εἰς τοὺς ἀμαρτήσαντας χριστιανούς μέχρι τῆς λίαν προσεχούς τοῦ Χριστοῦ ἐπανόδου, μέγα δὲ ἀποκρίσαντα κύρος ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑκκλησίᾳ. Τὸ βιβλίον τοῦ Ἑ. εἶνε σπουδαϊστάτον μνημεῖον διὰ τὴν ἱστορίαν τοῦ Β' αἰῶνος. Ἐπὶ μακρὸν χρόνον γνωστὴ ἦτο μόνον λατινικὴ αὐτοῦ μεταφρασίς, ἐσχάτως δ' ἀνεκαλύφθησαν τὸ πλεῖστον μέρος τοῦ πρωτοτύπου, μιᾷ αἰθιοπικῇ καὶ δευτέρᾳ λατινικῇ μετάφρασί. Ἐξ πρωτοτύπου ἐξεδόθη τὸ πρῶτον ὑπὸ Anger καὶ Dindorf (Λψ. 1856). [B.E.]

Ἑρμαφρόδιτα (Ἑρμαφρόδιτα) λέγονται ἐκεῖνα τὰ ὀργανικά πλάσματα, ἐν οἷς ὑπάρχουν ἐγγὺς ἀλλήλων τὰ γεννητικὰ μέρη ἀμφοτέρων τῶν γενῶν. Πολλὰ φυτὰ καὶ ζῶα τῶν κατωτέρων τάξεων, ὡς τὰ μαλακία, τὰ ἀστεροειδῆ, τὰ ακτινωτὰ κτλ. εἶναι Ἑρμαφρόδιτα, τινὰ δὲ τούτων γονιμοποιῶνται μόνον, ὅπως τῆς συνδρομῆς δευτέρου ζώου, ἐν ᾧ οἱ κοχλῆλαι ἔχουν μὲν τὰ γεννητικὰ μέρη ἀμφοτέρων τῶν γενῶν, πολλαπλασιάζονται ὁμοῦς διὰ τῆς μετοληθέσεως ἑτέρου ζώου τῆς αὐτῆς τάξεως, δὲν εἶναι ἐπομένως τελείως Ἑρμαφρόδιτα. Τὰ τελειότερα τῶν ζῶων καὶ πρὸ πάντων ὁ ἄνθρωπος οὐδέποτε δύναται νὰ εἶνε Ἑρμαφρόδιτος, οὐδέποτε δηλαδὴ εὐρέθησαν παρ' αὐτοῖς εἰς ἓν καὶ τὸ αὐτὸ ἵστομον τὰ γεννητικὰ ὄργανα ἀμφοτέρων τῶν γενῶν οὕτω συνηνωμένα, ὥστε τὸ ἵστομον τοῦτο ἄρ' εἰαυτοῦ νὰ γονιμοποιῇται καὶ νὰ πολλαπλασιάζηται. Συμβαίνει ὅμως πολλάκις εἰς τὰ τελειότερα τῶν ζῶων καὶ εἰς τὸν ἄνθρωπον, ὥστε ἀνωμαλίας τινὲς κατὰ τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ σώματος τῶν, νὰ παραμορφώνονται τὰ ἐξωτερικὰ αἰεδοῖα, οὕτως ὥστε δυσδιαγνώστου νὰ καθίσταται ἡρότερον τὸ γένος τῶν. Ἐάν κατὰ τὴν παιδικὴν ἡλικίαν ἀποβῇ δυσκολος ἡ ἐξακριβωσις τοῦ ἀμφιβόλου γένους, ἡ ἐρηδικὴ ἡλικία δὲν ὁρμολογῇ νὰ φανερώτῃ τὸ ἀληθινὸ γένος. Ἐνίοτε ὁμοῦς τὰ γεννητικὰ ὄργανα εἶναι συγχρόνως καὶ τόσον ἡρωτηρίσματα ἐν φύσει, ὥστε καὶ αὕτη ἀκῆμη ἢ μετὰ θάνατον ἔρουν οὐδὲν ἀποφέρει. Θετικὸν ἀποτέλεσμα. Οἱ Ἑρμαφρόδιτοι γενικῶς δὲν εἶναι γόνιμοι, γόνιμοι δὲ εἶνε ὅσοι ἔχουν εὐαπὸδοκτον τὸ γένος τῶν καὶ περὶ τούτων πολλάκις ἔχει νὰ θώσῃ πληροφορίας ἡ ἱατροδικαστικὴ, ἐπειδὴ κατὰ τὸν νόμον αὐτοὶ δὲν κυλύονται ἀπὸ τοῦ γάμου. [Π.]

Ἑρμαφρόδιτος (Μυθολ.). Υἱὸς τοῦ Ἑρμοῦ καὶ τῆς Ἀφροδίτης· ἀνατραφεὶς ὑπὸ

νομῶν ἐπὶ τῆς Ἰδης, ἦλθε βραδύτερον εἰς Κάριαν ὅπου ἡ νομφη τῆς πηγῆς Σαλμωνίδος ἐν ᾗ ἐλούετο ἡγάπησεν αὐτὸν χωρὶς νὰ ἀνταγαπᾶται. Οἱ δὲ θεοὶ εὐπλαγγυσθέντες αὐτὴν παρακάλεσαν νὰ μὴ χωρισθῇ ποτὲ τοῦ Ἑ., ἦνωσαν τὰ σώματα αὐτῶν οὕτως ὥστε ἀπετελέσθη διπλοῦν τι πλάσμα ἀνὴρ ἐν ταύτῃ καὶ γυνή. Ὁ μῦθος στηρίζεται ἐπὶ ἰδεῶν ἐκ σημιτικῶν θρησκειῶν εἰσαχθεῖσιν εἰς τὴν ἑλλ. μυθολογίαν. Τοῦ Ἑ. διειρηθήσαν πλεῖστα ἀγάλματα, ἀνάγλυφα, εἰκόνες. [Σ.Τ.]

Ἑρμείας. 1) Μαθητὴς τοῦ Πλάτωνος καὶ φίλος τοῦ Ἀριστοτέλους, εἰς μεγάλα ὕψωθεις ἀξιώματα ἐν τῷ περσικῷ κράτει· ἐπαναστατήσας δὲ κατὰ τοῦ βασιλέως ἀπεκεφαλίσθη (315 π.Χ.). Τὴν ἀδελφὴν ἢ ἀνεψιάν καὶ θετὴν θυγατέρα τοῦτο Πυθιάδα, ἐνομφεύθη ὁ Ἀριστοτέλης, ὅστις τὸν Ἑ. ὀνόμασε δι' ὠραίου ὄνους καὶ ἐπιγράμματος ἐπὶ τοῦ ἐν Δελφοῖς ἱερυθέντος ἀνδριάντος αὐτοῦ, ἀμφοτέρων σωζομένων. Ὁ Ἑ. λέγεται δι' ἔργου περὶ τῆς Ἀθανασίας.

— 2) Ἑτερος Ἑ. ἀναφέρεται ὑπὸ Ἑλλήνων συγγραφέων ὡς συγγραφεὺς ἔργου ἀπολογητικοῦ ἀνήκοντος πιθανῶς εἰς τὰ τέλη τοῦ Β' ἢ τὸς ἀρχὰς τοῦ Γ' αἰῶνος μ.Χ., ἐν ᾧ μυκτηρίζονται μᾶλλον ἢ ἀνασκευάζονται αἱ περὶ Θεοῦ, ψυχῆς καὶ κόσμου ἰδέαι τῶν ἐθνικῶν φιλοσόφων. Ἀρίστη ἐκδ. ὑπὸ Otto ἐν Corpus apologetarum (ἐν τ. Θ', Ἰένῃ 1873). [B.E.]

Ἑρμέντοκα. Χωρίον τῆς Μακεδονίας ἀπέχον 10 ὥρ. ἀπὸ Καστορίας καὶ οἰκούμεν. ν. ὑπὸ 1190 χριστιαν. (Μ.Σ.)

Ἑρμηνεία (interpretatio) καλεῖται ἐν τῇ νομικῇ ἡ ἐργασία πρὸς ἐξακριβωσιν τῆς ἐννοίας τοῦ νόμου. Ἡ δ' ἐργασία αὕτη δύναται νὰ γείνη εἴτε ὑπὸ τοῦ νομοθέτου, ὅτε καλεῖται Ἑ. αὐθεντικὴ ἢ ἐπισημοσ, ἢ ἐλευθέρως παρὰ τῆς ἐπιστήμης, ὅτε καλεῖται ἐπιστημονικὴ καὶ εἶνε ἡ κυρίως Ἑ. διότι ἡ αὐθεντικὴ οὐδὲν ἄλλο εἶνε ἢ νόμος νέος σὺν τῇ προσθήκῃ, ὅτι τὸ ἐν αὐτῇ δίκαιον θεωρητέον ὡς ἐνυπάρχον καὶ ἐν ἀρχαιοτέρῳ, τῷ ἐρμηνευμένῳ, νόμῳ, διὸ καὶ ὁ ἐρμηνευτικὸς νόμος ὡς ἀποκαλύπτων τρόπον τινὰ τὴν ἀληθῆ ἐννοίαν τοῦ ἐρμηνευμένου, ἰσχύει οὐχὶ ἀπὸ τῆς γενέσεως αὐτοῦ, ἀλλ' ἀπὸ τῆς τοῦ ἐρμηνευμένου, τοῦ ὅπερ τινὲς ἀδοκίμως ἐκφράζουσιν διὰ τοῦ ὅτι ὁ ἐρμηνευτικὸς νόμος ἔχει ἀναδρομικὴν δύναμιν, ἐνῷ οὐδόλως ὑπάρχει ἀνάγκη τῆς ἐννοίας τοιαύτης δυνάμεως.

Ἐν τῇ αὐθεντικῇ Ἑ. ὁ νομοθέτης κέκτηται τὴν αὐτὴν καὶ ἐν τῷ νομοθετεῖν ἐν γένει ἐλευθερίαν. Ἡ ἐπιστημονικὴ Ἑ. ὁμοῦς ὑπάγεται εἰς ὠρισμένους κανόνας· καὶ δὴ διακρίνεται εἰς γραμματικὴν, τὴν γενομένην διὰ τῶν γλωσσικῶν κανόνων, καὶ τὴν λογικὴν, τὴν δι' ἄλλων μέσων, οἷον τῆς ἱστορίας τοῦ νόμου, τῆς ἀφορμῆς αὐ-

τοῦ, τοῦ σκοποῦ, τῶν προπαρασκευαστικῶν διὰ τὴν κατασκευὴν αὐτοῦ μέσων, τῆς σχέσεως αὐτοῦ πρὸς τὴν λοιπὴν νομοθεσίαν κτλ." Ὅταν δὲ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς γραμματικῆς Ἑ. δὲν συμφωνῇ πρὸς τὸ τῆς λογικῆς Ἑ., ἐνῷ τοῦτο εἶναι ἀναμφίβολον, προτιμᾶται τοῦτο τὸ τῆς λογικῆς Ἑ. καὶ ἐνεκα τούτου αὕτη ὑποδιαιρεῖται εἰς συστέλλουσιν (ὅταν περιορίζεται ἢ διὰ τῆς γραμματικῆς Ἑ. ἐφαρμόζουμένη ἐννοία τῶν λέξεων τοῦ νόμου), διαστέλλουσιν (ὅταν εὐρύνεται ἢ ἐννοία τῶν λέξεων τούτων) καὶ ἀλλοιοῦσιν (ὅταν βελτιοῦται τὸ λεκτικὸν τοῦ νομοθέτου). Τὰ τελευταῖον τοῦτο εἶδος ὁμιλίας δὲν εἶναι γενικῶς παρεδεδωγμένον.

Σὺν τῇ ἐννοίᾳ τοῦ νόμου ἡ ἐπισημονικὴ Ἑ. ἀνεύρισται καὶ τὰ περιστατὰ καὶ πρὸς τοῦτο ὑπάρχουσιν ὠρισμένοι κανόνες· π.χ. ἀπαγορευομένου τοῦ ἡττοῦ ἀπαγορεύεται καὶ τὸ πλεόν· ἐπιτροπομένου τοῦ σκοποῦ ἐπιτρέπονται καὶ τὰ πρὸς αὐτόν ἄγοντα (θεμιτὰ) μέτα κλ. [Δ.]

Ἑρμηνευτικὴ τέχνη ἡ ἐπιστήμη εἶναι ἡ διδασκαλία τοῦ κανόνος καθ' οὗ γίνεται ἔρμηνεια τῶν ἐρμηνείων δ' ἐπιδέχεται πᾶν ὅ, τι ἐκ πρώτης ὁψεως δὲν εἶναι σαφές καὶ εὐληπτόν· ὅθεν ἐρμηνεύονται νόμοι, ὅσοι δὲν εἶναι σαφῶς συντεταγμένοι, ποιήματα καὶ συγγράμματα τῶν ἀρχαίων, ἐν οἷς διὰ πολλοὺς λόγους πολλὰ ὑπάρχουσι τὰ ἀσαφῆ καὶ δυσνόητα, μνημεῖα τῆς ἀρχαίας καλλιτεχνίας, οἰκοδομήματα, ἀνάγλυφα, γραφικαὶ παραστάσεις ἐπὶ ἀγγείων κ.τ.λ. ἔτι δὲ ἡ Παλαιὰ καὶ Νέα Διαθήκη. Ὅθεν καὶ ἡ ἐρμηνευτικὴ πλὴν τῆς νομικῆς εἶναι θεολογικὴ καὶ φιλολογογική, ὑποδιαιρουμένη εἰς συγγραφικὴν καὶ ἀρχαιολογογικήν. Ἡνωμένη δὲ στενωπὸν μετὰ τῆς Κρ. ἐρμηνείας, διότι οὕτως κρίσας ἄνευ ἐρμηνείας οὕτως ἐρμηνεία ἄνευ κρίσεως εἶναι δι' αὐτὴν ἀποτελεῖ μίαν τῶν θεολογικῶν καὶ φιλολογικῶν μαθημάτων. [Π. Π.]

Ἑρμῆς (ἄστρ.) ὀνομάζεται ὁ πάντων τῶν γνωστῶν πλανητῶν πλησιέστατος πρὸς τὸν ἥλιον. Ἡ μέση ἀπὸ τούτου ἀπόστασις τοῦ Ἑ. εἶναι 0,3871 τῆς ἀποστάσεως τῆς γῆς ἀπὸ τοῦ ἥλιου, ἥτοι 57 1/2 ἐκ. χιλιομέτρων, ἐνεκα τῆς μεγάλης ὁμιᾶς ἐκκεντρότητος τῆς ἐλλειπτικῆς τροχιάς τοῦ Ἑρμού (0,2078) εἰς μὲν τὸ περιήλιον αὐτοῦ πλησιάζει οὗτος τὸν ἥλιον μέχρις 45 1/2 ἐκ., εἰς δὲ τὸ ἀπῆλιον ἀπομακρύνεται τούτου μέχρις 69 1/2 ἐκ. χμ. Ὁ χρόνος τῆς περὶ τὸν ἥλιον περιφορᾶς τοῦ Ἑρμού εἶναι σχεδὸν 88 ἡμερῶν (τῆς περιφορᾶς ὁ δὲ χρόνος τῆς συνοδικῆς αὐτοῦ περιόδου σχετικῶς πρὸς τὴν γῆν καὶ τὸν ἥλιον 118 ἡμ. καὶ 21 ὥρας ὁ Ἑ. δύναται νὰ πλησιάσῃ πρὸς τὴν γῆν μέχρις 79 χμ. καὶ

ν' ἀπομακρυνθῇ ταύτης μέχρι 210 ἐκ. Ἡ κλίσις τῆς τροχιάς τοῦ Ἑ. πρὸς τὴν ἐκλειπτικὴν εἶναι 7°. Ἡ φαινόμενη διάμετρος τοῦ Ἑ. ἀπὸ τῆς γῆς παρατηρουμένη εἶναι μεταξὺ 4 1/2 καὶ 13". Ἡ διάμετρος τοῦ Ἑ. εἶναι = 0,377 τῆς διαμέτρου τῆς γῆς (ἐπομένως 1816 χμ.), ἡ ἐπιφανὴς αὐτοῦ τὰ 0,14 καὶ ὁ ὄγκος τὰ 0,05 τοῦ τῆς γῆς. Ἡ μάζα τοῦ Ἑ. εὐρεθῆσα ἐκ τῶν διαταραξέων αἱ προξενεῖ ἐπὶ τῆς κινήσεως τοῦ κομήτου τοῦ Ἡκκίου, εἶναι = 0,01220 τῆς τῆς γῆς, ὅθεν ἔπεται ὅτι ἡ μέση αὐτοῦ πυκνότης εἶναι = 0,87 τῆς μέσης πυκνότητος τῆς γῆς. Ἐπομένως = 1,3 τῆς τοῦ ὕδατος. Ἡ βρ. ὕψης ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ Ἑ. εἶναι = 0,294 καὶ ἡ κατὰπτωσις τῶν σωμάτων κατὰ τὰ πρῶτον δευτερόλεπτον 1 1/2 μέτρον (ἐπὶ τῆς γῆς σχεδὸν 5 μ.). Ὁ Ἑ. σχετικῶς πρὸς τὴν γῆν δύναται ν' ἀπομακρυνθῇ τοῦ ἥλιου 23°, ὅθεν φαίνεται ἡ τὸ ἐσπέρας εἰς τὰ δυτικά, ἡ τὴν πρωὴν εἰς τὰ ἀνατολικά μέρη τοῦ ὀρίζοντος, πολὺ πλησίον τούτου· ἐνεκα ὁμιᾶς τῆς μεγάλης ἀπορροφῆσεως τοῦ φωτός ὑπὸ τῶν κατωτέρων τρωμάτων τῆς ἀτμοσφαίρας καὶ τῆς ἐπιρροῆς τοῦ λυκόφωτος ἐν ᾧ πάντοτε φαίνεται ὁ Ἑ. δὲν καθίσταται ἐπαίσθητὴ ἡ μεγάλη λαμπρότης τοῦ ἐντονώτατος ὑπὸ τοῦ ἥλιου πρὸς ὁριζόμενον πλανήτου τούτου, ἥτις εἶναι ὁ Ἑ. τὴν τὴν τοῦ Σείριου, καὶ δὲν ἐπιφανείας αὐτοῦ προσοχὴν τὴν πολλήν· ἐκαστὴν φορὰν διηγάς ἄλλως τε διαρκούσιν ὁ Ἑ. συμβαίνουσιν ἐνίοτε μόνον ἡμίερα (κ.λ.) πρὸς τοῦ δίσκου τοῦ ἥλιου. Ὁ διαβήτης (κ.λ.) πρὸς τὸν δίσκον τοῦ ἥλιου, ὁ Ἑ. ὁ κατώτερος πλανήτης παρουσιάζει πρὸς τὴν γῆν φάσεις, αἵτινες ὁμιᾶς διακρίνονται μόνον διὰ τηλεσκοπίου. Ἐνεκα τῆς μεγάλης δυσχερείας τῆς παρατηρήσεως τῶν λεπτομερειῶν τῆς ἐπιφανείας τοῦ Ἑ. τὰς κατὰ σκευὴς αὐτοῦ εἶναι ἄριστοι, ἐκ τῆς φασματικῆς ὁμιᾶς ἀναλύσεως ἔρχεται ὅτι ὁ Ἑ. περιβάλλεται ὑπὸ ἀτμοσφαίρας. Ὁ Σάκπαρ ἐλλῆς ἐκ τῆς παρατηρήσεως ἀκωδῶν τινῶν λεπτομερειῶν τῆς ἐπιφανείας τοῦ Ἑ. ἐσυμπεράναν ὅτι οὗτος περιέχεται περιθώριον ἄξονα ἐν χρόνῳ ἀκριβῶς ὡς πρὸς τὸν χρόνον τῆς περὶ τὸν ἥλιον περιφορᾶς αὐτοῦ. Ἐὰν τὸ τοιοῦτο συμβαίνει (διότι ὑπάρχουσιν ἐνδοειρημίτινες περὶ τῆς ἀποστάσεως τοῦ Ἑρμού ἀπὸ τοῦ ἥλιου παλιόρροια, ἐξ ὧν ἐκ τῆς τρίτης τῆς μεταφερομένης βεβαιότης μάζης ἐπὶ τῆς περιστροφικῆς ταχύτητος βαθμιαία ἐλάττωσις, ἡ ἐπαύσεν ἅμα ὁ Ἑ. κατήντησε νὰ στρέφῃ πρὸς τὸν ἥλιον διαρκῶς τὸ αὐτὸ ἡμισφαίριον, ὅπως ἡ γῆ πρὸς τὴν γῆν. Περὶ σώματος ἡ σωμάτων πλανητικῶν τοῦ Ἑ. πρὸς τὸν ἥλιον βλ. Πρακτοῦ. [Δ.Κ.]

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ

ΤΩΝ ΠΙΝΑΚΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΙΚΟΝΩΝ

Α'. ΠΙΝΑΚΕΣ

	έν χρήρῳ	
Γαλβανισμός		Γαλβανισμός
Γαλλική ἀρχιτεκτονική	»	Γαλλική καλλιτεχνία
Γέφυραι Α' καὶ Β'	»	Γέφυραι
Γεωργικά ἐργαλεῖα Α' καὶ Β'	»	Γεωργικά ἐργαλεῖα
Γλυπτική Α'—Β' (12 πίνακες)	»	Γλυπτική
Γονιμοποιήσεις καὶ ἐπικονιάσεις	»	Γονιμοποιήσεις
Ἡθική ἀρχιτεκτονική	»	Γοτθικὸς ρυθμός
Δένδρ. καὶ ἀλλοδόλα Α' καὶ Β'	»	Δένδρον
Ἐγκέφαλος	»	Ἐγκέφαλος
Ἐλαφοὶ Α' καὶ Β'	»	Ἐλαφοὶ
Ἐντομα Α'—Δ' (4 πίνακες)	»	Ἐντομα
Ἐντομοφάγα	»	Ἐντομοφάγα

Β'. Εἰκόνες

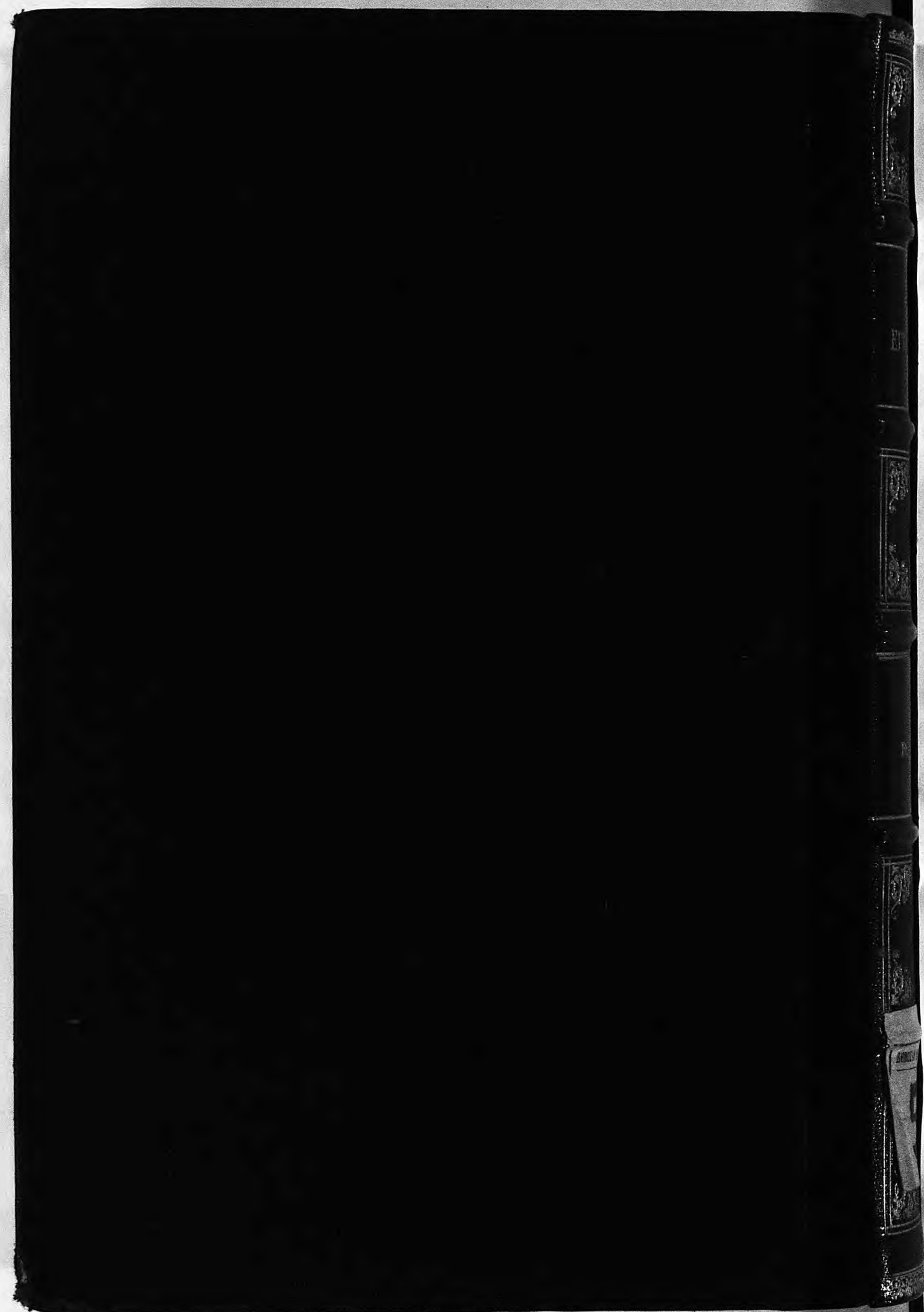
Πανομοίωτον κεφαλαίου Γ ἐκ χειρογράφου	Σελ. 148
Γεωδαιτικὸν δίκτυον	» 274
Πανομοίωτον κεφαλαίου Δ	» 412
Πανομοίωτον κεφαλαίου Ε	» 666
Ἑλατήρια σχ. 1—4	» 726
Ἑλευσίς	» 745
Ἑλλάδος ἐμβλημα	» 758

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας